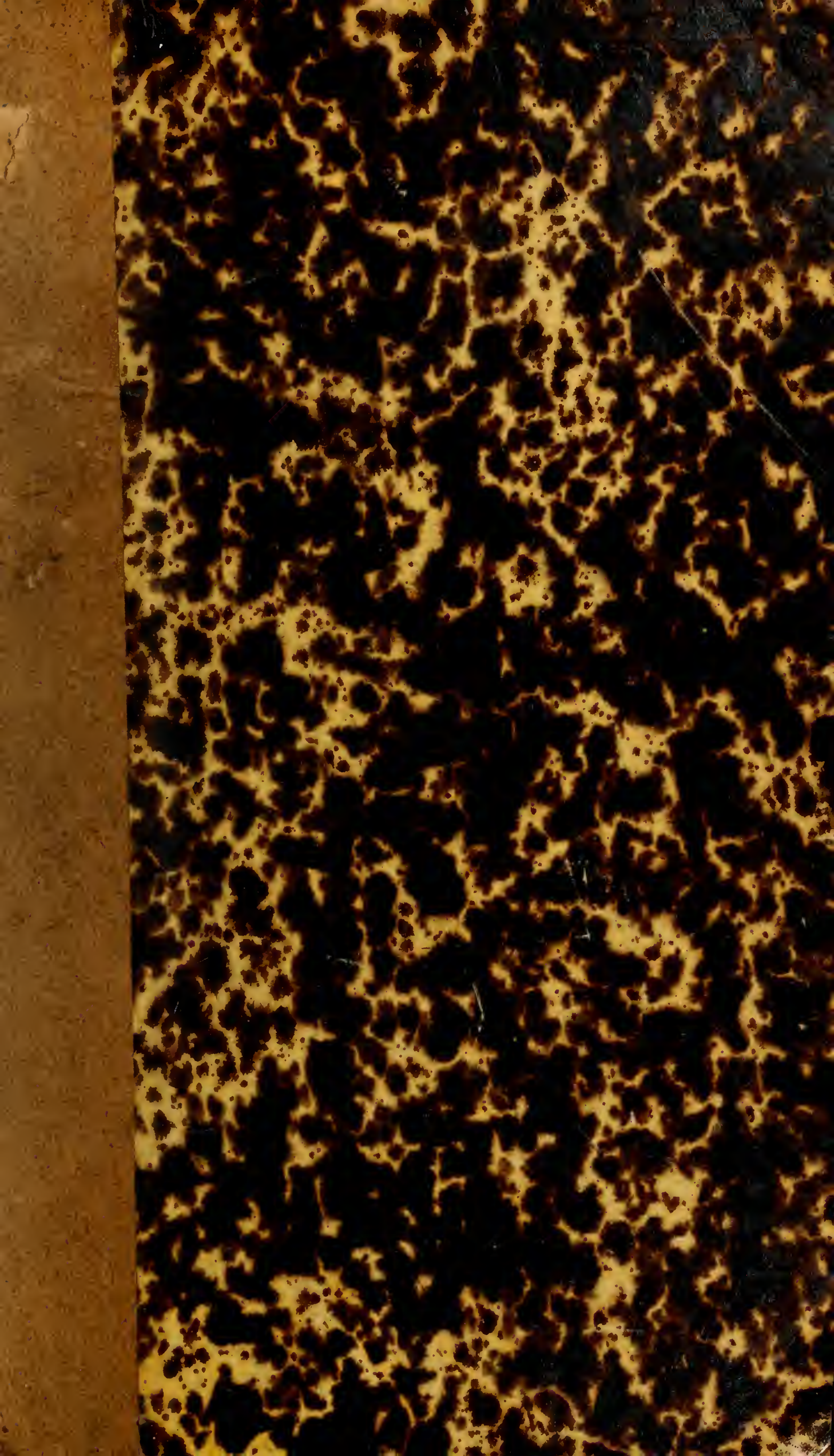

Ny
Latinsk Ordbog,
til Brug for den studerende Ungdom.

Efter de vigtigste Kilder og Hielpemidler,

med kongelig allernaadigst Understøttelse,

samlet, ordnet og udgiven

af

Paul Arnesen, Isl.

... Pater ipse colendi
Haud facilem esse viam voluit...
... curis acuens mortalia corda,
Nec torpere gravi passus sua regna veterno.
Virg. Ge. 1, 121.

Priis 5 Rbd.

Kiøbenhavn.
Forlagt af Forlagsforeningen.
Trykt hos Kgl. Hofbogtrykker Bianco Luno.
1848.

JUL 23 1974
OF TORONTO

Til Kongen.

Allernaadigste Konge!

Nunc dicenda bono sunt bona verba die. Thi visseligen er det paa en god og velsignet Dag, at det forundes mig: allerunderdanigst at nedlægge nærværende Ungdomsværk for Deres **Hoikongelige Majestæts**, den elskede Landsfaders, den folkekiære Dankonges Throne!

Ligesom jeg nemlig allerede i en temmelig fiern Tid haabede mig kaldet til at afhielpe et vigtigt Savn i Deres Majestæts lærde Skole; — thi skal denne lærde Skole i Aand og Sandhed svare til dette sit hæderlige Navn, saa bliver visseligen en god og fuldstændig latinsk Ordbog det vigtigste Instrument til sammes Fremgang og Fuldendelse; — saaledes tør jeg nu omsider hæve det haabfulde Blik op til Magtens og Naadens Fylde, imedens jeg, under mit Arbeides fromme Tilegnelse til Majestæten, allerunderdanigst ansøger Allerhøiststamme om den Belønning, som hele denne min Virksomhed igiennem mange og trange Aar har tilsigtet. — Maatte nemlig, under den lærde Skoles fremtidige Regulering efter dens sande Formaal, den nye latinske Ordbog af Høie Tilforordnede anvises det Forhold i den lærde Underviisning, hvorved Værket muligst kunde opfylde sin Bestemmelse, — alt efter den Fremgang, som Gud forlener hver god Stræben!

Allernaadigste Konge!

Ligesom det sikkert vil lykkes Deres Majestæts Regering, og navnligen det Ministerium, som Allerhøistsammes Visdom har betroet denne vigtige Forsorg: ved vise og hellige Love, under nidkiære Læreres samvirkende Anstrængelser, at hæve den lærde Skole til den **Enhed** og **Sandhed** og **Kraft**, der stedse blive den fasteste Grundvold for den tilkommende Embedsstands Agtværdighed; — saaledes skal ogsaa en taknemmelig Slægt, under en stadig Fremadskriden paa Ærens og Fortienestens Bane, i Helligdommens Inderste trofast bevare et dyrebart Minde om den bramfrie Dannerdrot, om elskede **Syvende Frederik,** hvis aabne Retsind og rene Kiærlighed vakte det ædle og tappre danske Folk til fuld Bevidsthed om dets Værd og Bestemmelse!

Allerunderdanigst

Udgiveren.

Romanus sedendo vincit.

Varro.

Brudstykker af den nye latinske Ordbogs Historie, tilligemed nogle Vink angaaende dette Arbeides Brug og Bestemmelse.

1. Efterat jeg i Aaret 1830 havde fuldendt Udgivelsen af min græske Ordbog, var min Trang til en ny og anstrængt Virksomhed i mit Fag større end nogensinde. Men ogsaa var Trangen til en ny latinsk Ordbog bleven end mere levendegiort netop ved mit ovennævnte Værk. Jeg selv maatte, efterat have giennemført et saa nærbeslægtet Arbeide, troe mig saa temmelig forberedet til dette nye og større Foretagende. Kan vel endog være, at Modet, ifølge Bevidstheden om de hidtil overvundne Vanskeligheder, endnu var større, end Kræfterne.

Fremdeles medbragte jeg til dette nye Arbeide, foruden ovennævnte Forberedelse, tilligemed mit mangeaarige fortrolige Bekiendtskab med de romerske Classikere og disses rigtige Behandling i Skolen, navnligen ogsaa af litterære Hielpemidler: den paa samme Tid udkommende germaniske Udgave af Forcellini Thesaurus Latinitatis, der flittigen blev sammenlignet med Gesneri Thesaurus, med Schellers store Lexicon, og med dette Værks Epitomatorer, ogsaa med forskiellige Indices, og med andre hidhørende Arbeider, saavidt disse i min Stilling kunde overkommes og benyttes.

Og hermed gik nu min nærmeste Stræben derpaa ud: af disse rige Samlinger at udarbeide en latinsk-dansk Ordbog efter den samme Grundform og Plan, som jeg, fornemmeligen under den fortræffelige Passow's Veiledning, havde anvendt ved Udarbeidelsen af min græske Ordbog. — Og vistnok stod Opgavens Væsen og Vigtighed altid ret levende for mig; — men al Flid uagtet, blev dog Opgavens endelige Løsning hel ofte lidet tilfredsstillende for mig selv, tildels ogsaa ifølge den ucritiske Beskaffenhed af mine samtlige Kilder og Forarbeider. — Hvilket Maal jeg forresten havde sat denne min Virksomhed, — dette findes saa nogenlunde antydet i enhver organisk Artikel i Ordbogen selv. — Og at jeg for min Andel i det mindste just ikke ønskede at tage mig Tingen saa meget let, dette kan, haaber jeg, tildels ogsaa skiønnes af den i Afskrift herneden umiddelbart tilføiede velvillige Meddelelse.

(Afskrift).

„Af Haandskriftet af en latinsk-dansk Ordbog har Hr. Rector Arnesen forelagt Undertegnede „den første Halvdel, bestaaende af 242 fuldstændigen udarbeidede Ark, der indeholde det „gyldigste Beviis paa den anstrængte og vedholdende Flid og den udelukkende Opoffrelse „af Tid og Kraft, som Forfatteren yder dette meget nyttige Værk."

Kiøbenhavn d. 6te Marts 1833.

J. N. Madvig, Professor &c.

2. Desuagtet vedblev, under denne mit Arbeides første Udvikling, hele min Stilling at være trykket af de alvorligste Vanskeligheder. Thi vel var Ordbogens Udarbeidelse mig overdragen af det Offenlige; — men derhos vedblev den mig derfor tillagte Understøttelse at være paa en Maade uvis, derfor ogsaa utilstrækkelig imod de trykkende Familiesorger; — indtil Hans Excellence, den nye Finantsminister, (den nuværende Statsraadspræsident), blev min Frelser af Nøden, ved at anbefale mig til at nyde en bestemt maanedlig Understøttelse indtil det Tidspunkt, da Værkets Udarbeidelse antoges at ville blive fuldendt. — Paa den anden Side havde jeg vel en Contract om Ordbogens Forlag med Forlæggeren af min græske Ordbog; — men ogsaa her var det meget at befrygte, at Forlagshandelens oekonomiske Hensyn vanskeligen vilde lade sig forene med Værkets aandige Frihed, med Betingelserne for dets sande Bestemmelse.

Den sidste Frygt viste sig kun altfor grundet. Thi efter fem Aars uafbrudte Anstrængelser reiste der sig uovervindelige Hindringer imod Trykningen af denne Ordbogens første Udarbeidelse, navnligen ogsaa af den Grund, at ommældte Contract havde bestemt Værkets Omfang til 120 trykte Ark (i den græske Ordbogs Format); hvilket Omfang efter Manuscriptet vilde udvides til 150 Ark, eller endog til noget mere. — Men hertil kunde jeg alene svare: at denne Værkets Udvidelse havde jeg forfra erkiendt som uundgaaelig til Giennemførelsen af min Plan; — men at jeg derhos havde Udsigt til, (hvad imidlertid først den følgende Tid godtgiorde): at Forlæggeren af det Offenlige vilde faae erstattet de hans oprindelige Beregning overskridende Trykningsomkostninger.

Men imedens jeg ubetinget antager, at Forlæggeren under alt dette ei alene var i sin gode Ret, men end mere, at han ikke kunde handle anderledes; hvad der ogsaa for hans Vedkommende gielder om Mislykkelsen af mine følgende Anstrængelser for en Udsoning imellem de stridende Interesser; — saa er jeg dog ogsaa med sand Tilfredshed mig selv dette bevidst: at jeg ei alene vilde det Rette ad en rigtig Vei; men at jeg ogsaa under alle disse Trængsler ikke nogen eneste Dag har undladt, paa Ordbogens Omarbeidelse og Udbedring at anvende min hele tilvante Flid. — Og rimeligen kan jeg paa en Maade tildels ogsaa tilskrive det denne min Vedholdenhed, naar den oftmældte meget ærede Forlægger, efterat være udtraadt af dette sit Forhold til Værket, i Aaret 1840 netop selv knyttede den Værkets Forbindelse med den meget ærede kiøbenhavnske Forlagsforening, der omsider har ledet til Ordbogens Udgivelse.

3. Imidlertid vare ogsaa andre begunstigende Omstændigheder fra Tid til anden indtraadte; hvoriblandt denne Kiendsgierning fortrinligen fortiener at fremhæves: at min Omarbeidelse af den latinske Ordbog nu kunde, om end med Afbrydelser, dog i det Hele væsenligen støtte sig til Prof. Dr. Freund's: „Wörterbuch der Lateinischen Sprache", der udkom i Tidsrummet 1834—1845. Thi navnligen fandt jeg ogsaa her det critiske Støttepunkt, som mine øvrigere Kilder saa sparsomt ydede. — Forresten er mit Arbeide, ligesom Dr. Freund's, udgaaet fra det passowske Forbillede. Begge Værker have dertil fra de samme Kilder hentet de samme Materialier; — hvorfra atter en nødvendig Overensstemmelse i Udviklingen og Indholdet af en Mængde Artikler i begge Værker; — imedens hvert Arbeide for sig bevarer en passende Selvstændighed. — Overalt skuer jeg med taknemmelig Ærefrygt op til Herr Dr. Freund's omfattende og aandfulde Lærdom; og med sand Glæde skal det altid erkiendes: at jeg af ham har modtaget en høist vigtig og uundværlig Hielp til min latinske Ordbog; — men derhos er jeg dog ogsaa ret vel tilfreds med, hvad jeg, indenfor de mit Arbeide bestemte Grændser, har formaaet at levere.

4. Men et i Sandhed dyrebart og elskeligt Minde fra Ordbogens følgende Udvikling er endnu fremfor alt andet: den huldsalige Opmuntring, hvormed Høisalig Siette Frederik vedblev indtil sine sidste Dage at opretholde min betrængte Stræben; — og det navnligen først: ved at lade mit Arbeide paa ovennævnte Høie Anbefaling fremdeles tilflyde dets tidligere Understøttelse; — hvorved ogsaa iblandt andet mine sex levende Børns anstændige Udtrædelse i Verden blev muliggiort; — og for det andet erholdt jeg ad samme Vei i Aaret 1839 allernaadigst Tilsagn om: at 30 Ark af bemældte min Ordbog skulde blive trykkede paa offenlig Bekostning; — hvorhos det ogsaa er mig bekiendt, at Allerhøistsamme beklagede: at mit foregaaende Arbeide ikke var blevet i sin Tid understøttet af det Offenlige paa en lignende Maade. — Hvorledes overhovedet denne Konge mente det med Skoleungdommens Underviisning, derom haves et uforgængeligt Minde i Restitutionen af det kongelige Landcadetacademi. — Salig hos Gud er den, som ved Banens Ende med Siette Frederik kan sige til sig selv: Jeg vilde det Gode.

---

5. Men endnu nødes jeg til at dvæle ved nogle Enkeltheder af hele denne min Virksomhed. Thi Vanskelighederne gielder det vel om at overvinde. Men er omsider Maalet efter Mulighed opnaaet, saa tør ogsaa selv den beskedneste Bevidsthed hendrage deltagende Medborgeres velvillige Blikke paa de overvundne Hindringer. — Og først indrømmes det gierne: at Udarbeidelsen af et sligt Værk, efter nogenlunde Kilder, med en fast Plan for Øie, og under andre taalelige Vilkaar og Udsigter, burde have, derhos ogsaa virkeligen har haft al ønskelig aandig Interesse for min allerede forud prøvede Flid. Og gialdt endnu alt dette samme om Værkets Omarbeidelse efter tilkomne nyere Kilder. — Men derhos maa det ogsaa bekiendes, at min bedste Stræben i alle disse Retninger, under indbrydende Familieuheld, under uforudseelige Tab og Trængsler, under tunge Sygdomme og Sorger, hyppigen mødtes af svare Anfægtelser, — der dog med Guds Bistand ere blevne saa

nogenlunde overvundne; — ihvorvel visse Saar, i min næsten til 72 Aar fremrykkede Alderdom, ikke mere saa ganske kunne læges. — Det er saa smukt sagt, og dog saa vanskeligt at anvende: non modo stimulos doloris, sed etiam fulmina fortunae contemnamus licebit!

Men endnu var der, efterat Værkets Omarbeidelse var tilendebragt, atter en sand Ildprøve at giennemgaae. Man forlangte nemlig endnu en yderligere Forkortning af Haandskriftet; — hvilken Forkortning utroligen vanskeliggiordes netop ved Exemplernes strænge techniske Anordning i Sammenhæng med selve Artiklernes organiske Bygning. Dog omsider var ogsaa dette Arbeide giennemført; — og er det mig saare kiært her at tilføie: at denne Besværlighed betydeligen lettedes mig af min hertil som Medhielper antagne Søstersøn, stud. philol. Gisle Magnusen, der ved sin grammatikalske Grundighed sikkert indtager en udmærket Plads iblandt hans Medstuderende. — Og hertil fandt man det endnu nødvendigt, at der foretoges en Omskrivning af det hele Manuscript; — hvilken Omskrivning, Bekostningen fraregnet, atter paaførte mig ret artige Bryderier.

Tranquillas etiam naufragus horret aquas; — og saaledes gaaer det mig endnu ved Erindringen om de med Arbeidets Trykning forbundne Correcturer. Min Medhielper var bortreist; flere Forsøg paa at erstatte ham mislykkedes; ogsaa anden forhaabet Hielp udeblev; og endelig kom hertil de svare Ængstelser for mine egne Kræfters Aftagen og Utilstrækkelighed. — Saa lad da Medlidenheden, eller rigtigere Menneskeligheden, heri søge eller finde en Undskyldning eller Oplysning angaaende Correcturens mulige Mangler indtil Værkets 60de Ark, hvorfra min ovennævnte Medhielper og Søstersøn atter ydede mig og Arbeidet en i Sandhed uundværlig Bistand. — Den i sit Fag saa udmærkede Herr Hofbogtrykker Luno, med Medarbeidere, yder jeg i Sammenhæng hermed min skyldige Tak for al beviist Velvillie.

---

6. Efterat saaledes dette Arbeides Langvarighed er bleven saa nogenlunde forklaret, turde vel ogsaa nogle Bemærkninger med Hensyn paa Værkets Omfang endnu her velvilligen erkiendes at være paa deres rette Sted. Vil man nemlig med dette Hensyn indrømme Nødvendigheden og saa at sige Betimeligheden af en organisk latinsk Ordbog for vor lærde Skoles fortsatte Udvikling; og vil man derhos i det foreliggende Værk erkiende en trofast Stræben efter Giennemførelsen af denne Organisme; — saa vil det ogsaa, haaber jeg, af enhver ægte Humanist jo længere jo mere blive erkiendt: at Troskab imod min engang lagte Plan, tilligemed en fast Overbeviisning om denne Plans Rigtighed, ikke kunde tillade mig slige Forkortninger, som væsenligen indskrænkede Ordbogens Omfang under sammes nuværende Arketal. — Og vel kunde det for den Uøvedes flygtige Blikke, (thi med en aandløs Sløvhed eller Forkerthed har denne Sag intet at skaffe), allerførst synes, som om Exempelsamlingen for en Del kunde have været indskrænket, deels ved Udeladelse af flere Exempler, deels ved de anførte Exemplers saa at sige tabellariske Form, navnligen ved hyppigere Brug af de infinitive Dictioner, og ved andre lignende Forkortninger. — Men ligesom en kostelig Juvel modtager sin fulde eiendommelige Glands og Ynde fra dens rigtige Indfatning og Belysning; saaledes vil det ogsaa her befindes, at en Mængde af de indholdsrigere Textord, ved at bevares i deres classiske Diction, der saa ofte forbindes med Tankens ædleste Fylde, langt renere og stærkere fængsle den Lærvilliges Opmærksomhed paa Kundskabens skiønneste Element, paa en skiøn Tanke i en skiøn Dragt, end dette kunde opnaaes paa nogen anden Maade; — imedens et nyt Exempel med samme Textord atter henleder Opmærksomheden paa nye Tankeforbindelser. Og saaledes tør det vel antages, at en rigtig og flittig Brug af denne Exempelsamling vil yde et rigt og sikkert Bidrag til en selvstændigen fremskridende Aandsudvikling. Og være dette fortrinligen sagt om den ciceronianske Diction. — Men ogsaa mange andre Auctorers Eiendommelighed, (f. Ex. den plautinske vis comica), vil, netop ifølge Ordbogens hele Plan, vække den Lærendes Attraa efter nærmere Bekiendtskab med disse Menneskeaandens Mesterværker. — Fremdeles er ogsaa den ved Exemplernes Udførlighed vundne Sandseliggiørelse af Gienstanden hel ofte gavnlig og tiltrækkende; thi — som sagt: ogsaa Kundskaberne have deres Elementer. — Hvad endeligen angaaer de ikke sieldne Tilføininger af de citerede Steders blotte Talangivelse, saa erkiender jeg det frimodigen: at nogle af disse Citaters Anvendelse mere turde være bestemte for Livet, end for Skolen. — Imidlertid kunde jeg dog ikke, ifølge min Anskuelse af vore forhaabede tilkommende Lærdomsforholde, undlade at benytte denne Leilighed, til ogsaa herigiennem at anbefale et forrsat Studium af den romerske Oldtids Aand og Sprog — først til den mere opvakte Discipel, og dernæst til den modnere Ungdom, men vel ogsaa til ældre Yndere af lærd Dannelse.

Sammenholdes nu denne min Giennemførelse af disse og af en Mængde andre dermed beslægtede Regler og Iagttagelser, fra Værkets Begyndelse til dets Ende, med Arbeidets ovenanførte ydre og historiske Vilkaar; — saa turde det vel findes rigtigst: hermed at overgive dette mit Arbeides yder-

ligere Forsvar til dets egen Fremtids Skiebne, — til mine meget ærede Medborgeres og Medlæreres godhedsfulde Overbærelse, — fremfor alt, til den Høiestes Velsignelse, uden hvilken al vor Gierning bliver idel Daarlighed.

7. Men endnu har jeg hermed at forbinde en saare trøstelig Anskuelse. Thi med Guds Bistand er sikkert den Tid kommen, da en systematisk, fra Sagens eget aandige Væsen udgaaende Skolelærdom skal bøde paa de Svagheder, hvoraf den lærde Skoleunderviisning, i det mindste delvis, hidtil har lidt; — og da vil denne nye latinske Ordbog blive en haabefuld Skoleungdoms venlige Ledsager, hvis Veiledning endnu i de modnere Aar vil finde sin Anvendelse. — Men Ordbogen selv ønsker jeg dette Ene: at den ret ofte og meget af den studerende Ungdom maa blive brugt og benyttet i den samme Flidens og Fromhedens Aand, hvormed den af mig er samlet og udgiven, — indtil den afløses af et bedre og fuldkomnere Arbeide! — ἀλλ᾽ ἐν φρεσὶ θέσθε ἕκαστος Αἰδῶ καὶ νέμεσιν! — Derhos er det ogsaa min indstændige og venlige Bøn til mine hæderlige Medlærere: at deres Brug af mit Arbeide altid maa forbindes med sammes selvstændige Prøvelse og fortsatte Berigtelse! — Thi sandeligen er det fremfor alt fra trofaste og nidkiære Læreres daglige og omhyggelige Flid og Forberedelse, at Skolen skal ligesom indaande sine bedste Livskræfter.

8. Og endeligen paalægger Arbeidet selv mig denne kiære Pligt: at frembære en uskrømtet takfuld Erkiendelse til ethvert Forhold, hvori denne min Stræben har fundet Bistand og Velvillie. Og saaledes har jeg i Besynderlighed taknemmeligen at mindes den hæderlige Forlagsforening, tilligemed dette Samfunds meget ærede Bestyrelse, og sammes af hele dette Anliggende høist fortiente Formand; — hvilke samtlige Herrer sikkert ikke vilde have overtaget en saa vanskelig Sag, naar de ikke vare blevne ledede af det Haab: at de derved vilde yde det Offenlige, og navnligen den studerende Ungdom, en vigtig og væsenlig Tieneste. — Patriotisk er ogsaa dette hæderlige Samfunds Benyttelse af en offenlig Understøttelse til at moderere Ordbogens Pris, for saaledes at lette dens Anskaffelse.

Men hvor findes der Ord og Udtryk, til værdigen at tolke mit Inderstes levende Tak og Hylding for dette mit Arbeides Frelse igiennem Hans Excellences, den nuværende Statsraadspræsidents, ligesaa utrættelige, som hoihiertede Forsorg? — Dog vil jeg haabe, at jeg tor ansee det som etslags Afbetaling paa denne min Taknemmelighedsgield, naar den lærde Skoles flittige og gavnlige Brug af mit Arbeide indfletter sig, som en ny Velgjerning, i den rige Krands af Den Hoigrevelige Moltke'ske Slægts mangfoldige Veldaad imod den studerende Ungdom!!

Gaudet enim Virtus testes sibi jungere Musas.

Nørrebro ved Kiøbenhavn, d. 6te Augusti, 1848.

Udgiveren.

A.

1. **A**, a. n. indecl., svarer til Grækernes *Α* el. Alpha, og er d. første Bogstav i d. lat. Alphabet; – det er „bes." at mærke: 1) med Hensyn paa Qvantiteten; a) det er neml. kort i Enden af Ordet, dog m. Undtagelse af numeral. indecl.: trigintā, etc., af abl. sing. 1 decl., af de deraf ledede Partikler: frustrā, etc., (hvortil ogs. hører quāre), og af imperat. 1 conj.; — b) i Ord af Græsken beholder det sin oprindel. Qvantitet, dog med den Undtagelse, at i Endelsen af nom. sing. 1 decl. ei alene ᾱ o. η, men ogs. ᾱς o. ης, blive til ă; (historiă, poëtă, etc., af *ἱστορία, ποιητής*); — 2) med Hensyn paa dets Forvexling med andre Vocaler, navnl. m. d. græske *ο(μικρόν)*; (lancea, *λόγχη*; aratrum, *ἄροτρον*); o. ligel. m. d. græske *υ(ψιλόν)*; (calix, *κύλιξ*); — b) i Sammensætninger og Afledninger, hvor ā sædv. bliver uforandret; (lābor, delābor; fāma, infāmis); hvorim. ă, (ogs. i Positionen), gaaer over enten til ĭ; (făcio, confĭcio; tango, contingo); el. til ē; (căpio, cēpi); el. det bliver uforandret; (pătiens, impătiens; hvorhos dog pătior, perpĕtior); — 3) med Hensyn paa dets Brug i Abbreviaturer; a) *A.* staaer som praenomen f. Aulus; – (Cic. Tusc. bruges *A.* f. Auditor, *M.* f. Magister); – b) paa de romerske Stemmetavler staaer *A.* i Folkeforsamlingerne, f. antiquo, (forkaster; opp. U. R., uti rogas, el. N. L., non liquet); derim. i Retterne f. absolvo, (frikiender; hvf. *A.* heder littera salutaris, Cic. Mil. 6; opp. C. f. condemno); — c) til Møntvæsenet høre: IIIviri A. A. A. F. F., (triumviri auro, argento, aeri, flando, feriundo); — d) a. d., (ante diem), s. und. ante; — e) i Indskrifter betegner *A.* ofte Augustus; saal. ogs. A. A., (i. e. duo Augusti); — f) endel. staaer A. i Gravskrifter f. Annus. — 2. a, interj. f. ah; s. ab, not. — 3. a, praep., s. und. ab. — **Aarōn**, m., Broder til Moses, o. Hebræernes Ypperstepræst, Tert., Prud.

ăb, praep. c. abl., *ἀπό*, bliver uforandret foran Vocalerne, (o. foran Aspirationen H); hvorim. det foran Consonanterne tildels gaaer over i ā, navnl. foran m o. v; — man skriver ogs. abfui o. afui; abfore o. afore; men altid aufero, aufugio; cf. Cic. Or. 47; — foran b udfalder b; (ābitere, Plaut.); ligel. foran p.; (aperio, opp. operio); – derimod staaer aspello, asporto, (for Vellydens Skyld), f. abspello, etc.; da foran p, ligesom foran c, q, t, (abscedo, absque, abstraho), ab sædv. bliver til abs; – hvorim. abbrevio staaer f. adbrevio, (ligesom attenuo f. adtenuo); — de samme Overgange fra ab til ā o. abs finde ogs. Sted, naar denne Præposition staaer adskilt el. hos sin Casus; dog er a te langt hyppigere, end abs te; ligesom man bør skrive ab re, ab se; (dog findes abs se, Plaut. As. 4, 1, 29); s. ogs. Cic. l. c.; – endel. mærkes abs quivis, (f. a quovis), Ter. Ad. 2, 3 in.; cf. Plaut. Pers. 1, 3, 79; – men Formen: abavus, s. nedenf.; — Grundbemærkelsen af ab, (bort af), er en Udgaaen el. Udgang fra et vist Punkt; df. I) „egenl."; A) „alm." i Rummet; 1) af el. fra (et Sted el. en Person), bort el. ud derfra; (opp. ad); — a) uden Hensyn paa den tilbagelagte Bane el. Strækning; – fuga ab urbe, Cic. Att. 7, 21; Sed foris concrepuit hinc a vicino sene, Plaut. Mil. gl. 2, 1, 76; cfr. Ter. Andr. 4, 4, 15, (hvor a nobis, fra Vores, fra vort Hus); – ogs. om en Affondring el. Løsladelse; a se dimittere (aliquem), Caes. B. G. 7, 71; cf. Cic. Cat. 1, 13 extr.; men id. Tusc. 5, 32: nunc quidem paullulum, inquit, a sole (sc. recede); men arbores a radicibus subruere, Caes. B. G. 6, 27; cf. Virg. Aen. 12, 787; men id. Ge. 1, 20: Et teneram ab radice ferens, Silvane, cupressum, (i. e. radicitus evulsam); men Liv. 6, 1: velut ab stirpibus laetius ··· renata urbs; – ogs. ligesom de, ned fra; sagittae pendent ab humero, Cic. Verr. 4, 34; cfr. Virg. Aen. 4, 79; men Cic. Caecin. 30: ab eo loco dejici, (fra Stedets Grændse; opp. ex eo loco dejici, fra dets Indre); – men ogs. findes ab f. ex, Caes. B. C. 3, 33; ligel. eripi ab alvo, Ovid. Met. 3, 310; — ogs. hos Byers Navne findes ab, (hos Liv. ofte); a Brundisio nulla adhuc fama venerat, Cic. Att. 9, 3; cf. id. Verr. 4, 33; men quum ipse, ex quo ab Roma redii, etc., Liv. 40, 12; cf. id. 38, 12; – saal. navnl. m. Hensyn paa en Byes Omegn; consilia inibat (Caesar), quemadmodum ab Gergovia (en af ham beleiret By) discederet, Caes. B. G. 7, 43; — b) med Hensyn paa den tilbagelagte Strækning, ogs. m. tilføiet usque, (uafbrudt, heelt igiennem); – Qui a fundamento mihi usque movisti mare, Plaut. Rud. 2, 6, 55; cf. Cic. Sest. 58; ogs. forbindes ab ··· ad, (forstærk. usque ad); – Interminatus est a minimo ad maximum, Si quis etc., Plaut. Pseud. 3, 1, 10; cf. Cic. R. Com. 7: nonne ab imis unguibus usque ad verticem summum ··· fraude ··· constare totus videtur? men Plin. 2, 48: a laevo latere in dextrum, etc.; ogs. ab eo (sidere) usque (f. usque ad) Jovem, id. 2, 20; – saal. ogs. hos Byers Navne, m. Hensyn paa en Strækning el. paa det hele Mellemrum; a Salonis ad Orici portum, etc., Caes. B. C. 3, 8; cf. Cic. Planc. 41: omnia illa municipia, quae sunt a Vibone Brundisium, etc.; — 2) om en Afstand: fra, (d. e. borte derfra); a) hos Verberne: distare, abesse, etc.; ligel. hos Partiklerne: procul, longe, prope, etc.; – tria millia passuum ab urbe castra posuit, Liv. 26, 13; cf. Caes. B. G. 1, 49; men absol.: ubi quum a quingentis fere passibus castra posuisset, Liv. 24, 46; cf. Caes. B. G 2, 7; – procul a patria, Virg.; non longe a tuis aedibus inambulans, Cic. Leg. 1, 1; prope a meis aedibus sedebas, id. Pis. 11; saal. ogs. a domo abesse, Liv. 5, 6; cf. Cic. Verr. 2, 3: tam prope a domo, etc; — not.: dog er ab her undert. udfaldet foran abl.; paullumque quum ejus villa abessemus, Cic. Acad. 1, 1; patria procul, Enn.; cf. Hor. Epod, 2 in.; — b) hos num. ord.: secundus, tertius, etc.; ligel. hos alter, alius, alienus, diversus, etc.; – qui secundus a Romulo numeretur, Liv. 1, 17; cf. id. 7, 1; men Virg. Ecl. 5, 49: tu nunc eris alter ab illo; — 3) om det Stedforhold, hvorfra noget ligesom viser sig el. fremstilles; – non eadem esse diligentia a decumana porta

castra munita, (fra el. paa den Side el. Kant), Caes. B. G. 2, 25; cf. Liv. 1, 33; men quod a sole fuit, (paa Solsiden; opp. quod a terra), Plin.; ligel. a fronte, a lateribus, a tergo tenebitur, Cic. Phil. 3, 13; men duo maria, ab occasu et ortu solis finitima, etc., Liv. 45, 28; ab Romanis confertus pedes, (fra el. paa deres Side), Tac.; cf. Liv. 1, 12; men Cic. Fam. 15, 4: quae (Cappadocia) patet a Syria, (fra den Kant); men a Circejis palus Pomptina est, (begynder fra d. Circeiiske), Plin.; — B) „bes." i Tiden: fra, ogs. undert.: efter el. siden; 1) ud. Hensyn paa en vis Varighed el. Vedvarenhed fra et Tidspunkt til et andet; – ab hac concione legati missi sunt, (umiddelbart derefter), Liv. 24, 22; cf. Plaut. Poen. 3, 3, 4; saal. ogs. Curt. 6, 7: ab hoc sermone dimissus, etc.; ligel. missio a sedecim annis, (efter 16 Aars Tieneste), Tac.; (cf. Grækernes ἀπὸ δείπνου, odl.); — 2) m. Hensyn paa en vis Tidsvarighed; — a) fra en vis Tid; ab hora tertia bibebatur, etc., (fra den Tid vedblev man osv.), Cic. Phil. 2, 41; ligel. rem omnem a principio audies, Ter. Andr. 1, 1, 21; cf. Cic. Cluent. 50; (s. ogs. nedens. a primo, etc.); – ogs. m. tilføiet inde, (lige derfra); vid. Liv. 1, 5; – ogs. m. tilføiet usque; augures omnes usque a Romulo, etc., (lige fra ham), Cic. Vat. 8; ligel. inde usque a pueritia, Ter. Heaut. 1, 2, 9; – f. a pueritia, (Cic. Tusc. 2, 11), odl., findes oftere „metonym.": a puero, o. (om Flere): a pueris, (ligesom ἐκ παιδῶν, vort: fra Barnsben); ligel. a juvene, a parvulo, etc.; s. und. juvenis etc.; men Catull. 66, 26: Cognoram a parva virgine magnanimam (te); – ligel. m. Tidsadverbierne: inde, (s. ovens.), confestim, statim, osv.; confestim a proelio, etc., Liv. 30, 36; statim a funere, Suet.; – ogs. m. adj.; qui recens ab illorum aetate fuit, Cic. N. D. 3, 5; cf. Liv. 21, 16: Poenum ··· recentem ab excidio opulentissimae urbis, etc.; — b) igiennem en vis Tid; sædvl. m. flgd. ad, ogs. usque ad; ogs. m. flgd. in; – ab hora octava ad vesperum secreto collocuti sumus, Cic. Att. 7, 8; men Plaut. Most. 3, 1, 3: A mane ad noctem usque in foro dego diem; men ab sole orto in multum diei stetere in acie, Liv. 27, 2; – ogs. m. en ny Tidsbestemmelse; centesima lux est haec ab interitu P. Clodii, Cic. Mil. 35; cf. Sall. Cat. 47; – hertil hører ogs. det hyppige: ab urbe condita, Cic., o. A.; cf. Liv. 6, 1: quae ab condita urbe Roma ad captam eandem urbem, etc.; – ligel. tilbageregnende: Haec erit a mensis fine secunda dies, Ovid. Fast. 1, 710; — II) „overf." ogs. om andre Forholde, hvorved man kan tænke sig en Udgaaen derfra; A) „alm."; hos pass., ogs. hos neutr. el. intr. m. pass. Bem., staaer ab, naar det virkende Begreb er et levende Væsen el. en Person, el. naar det (oftest „poet.") tænkes som saadant; – reprehendi ab aliquo, Cic.; recuperata urbe ab Romanis, Liv.; men quibus (civibus) est a vobis consulendum, Cic. Manil. 2, (hvor ogs. Brugen af ab f. dat. er at mærke); men vinci a voluptate, id. Off. 1, 20; men Ovid. Her. 9, 36: Torqueor, infesto ne vir ab hoste cadat; cf. id. Met. 1, 417, ogs. Cic. N. D. 2, 55, (Orell.); – ogs. modsættes ab o. per; vid. id. R. Am. 29, (hvor per quos? ved hvis Haand el. Arm? a quibus? paa hvis Foranstaltning el. Tilskyndelse?); cf. id Univ. 6; ogs. modsættes ab o. de; credas, non de puero, sed a puero scriptas, Plin. Ep.; – ligel. staaer ab undert. hos de Ting, fra hvilke en Virkning synes at udgaae; mare ··· a sole collucet, Cic. Acad. 2, 33; cf. Ovid. Fast. 2, 776: Sed tamen a vento, qui fuit, unda tumet; ogs. sættes ab saal. „poet." f. abl.; capiuntur ab hamo (pisces), Ovid.; ligesom omvendt ab undert. „poet." falder ud foran Personer; Deseror ··· conjuge, id. Her. 12, 16; ogs. i sild. Prosa; donec, desertus suis, caderet, Tac. Ann. 3, 20; cf. Vell. 2, 18; – oftere staaer dat. „poet." f. ab; Barbarus hic ego sum, quia non intelligor ulli, Ovid. Trist. 5, 10, 37; cf. Hor. Ep. 1, 19, 3; dog ogs. undert. i Prosa; sic dissimillimis bestiolis communiter cibus quaeritur, (søges for dem, d. e. søges af dem), Cic.; cf. id. Off. 3, 9; — 2) ab staaer ogs.: a) hyppigen hos act.; accipere, cognoscere, discere aliquid ab aliquo; s. und. disse Ord; men da ogs. dette ab bliver staaende hos pass., (pecuniae a municipiis exiguntur, Caes.), saa opstaaer heraf etslags Tvetydighed, som i Latinen afhielpes ved Opmærksomhed paa Sammenhængen, men i Oversættelsen ved en liden Forandring, (man affræver dem Penge); ligel. quid a Pyrrho defensum est aliud, quam libertas? (hvad andet have vi forsvaret imod ham)? Sall. frgm.; cf. Liv. 10, 26, o. Ter. Andr. 3, 2, 30; — b) undert. staaer ab ogs. hos subst. verb.; a bestiis ictus, morsus, impetus, etc., Cic. Off. 2, 6; cf. id. Fam. 9, 16: levior est plaga ab amico, quam a debitore, (som paafores af ham); – ligel. hos adj.; Tempus et (s. et tempus) a nostris exige triste malis, (den af mine Lidelser formørkede Tid), Ovid. Trist. 4, 3, 36; a radiis solis ··· niger, id.; cf. Prop. 4, 1, 126; — B) „bes." bruges ogs. ab til at betegne: 1) en Nedstammen el. Oprindelse, en Udgaaen el. Begyndelse derfra; a) ved Byers og Steders Navne, (altf. f. adj. gent.); – Turnus ab Aricia, Liv. 1, 50; cf. id. 2, 22; men pastor ab Amphryso, (d. amphrysiske, i. e. Apollo), Virg. Ge. 3, 10; cf. Prop. 4, 6, 37; – ligel. hos Personer, navnl. til Betegning af visse philosophiske Secter el. Skoler; nostri illi a Platone, (οἱ ἀπὸ Πλάτωνος, d. e. Akademikerne), Cic.; cf. id. Off. 3, 33; – liges. ogs. ved andre Benævnelser; id ab re interregnum appellatum, Liv. 1, 17; cf. Cic. Leg. 2, 16: a suum cuique tribuendo, etc.; — b) ved Handlinger: Da, puer, a summo, (giv den Øverste først), Plaut.; ab eo nobis causa ordienda est, Cic. Leg. 1, 7; ligel. a capite repetis, quod quaerimus, ibd. 6; — 2) en Affondring el. Adskillelse el. Forskiellighed, odl. saal. hos Verberne: a) at rense el. befrie derfra, at forsvare el. vogte derfra, odl.; – a foliis et stercore purgare, Cato; ab armatis hostibus defendere, Cic.; cf. Sall. Cat. 32, o. Virg Ecl. 7, 6; – sustinere se a lapsu, Liv. 21, 35; ut ··· a me ipso caveret, Cic. Sest. 64; aliquem ab injuria deterrere, (afskrække derfra), id.; men Caes. B. C. 1, 32: ut reliquum tempus a labore intermitteretur, (skulde undrages e frigiores derfra); — b) at være forskiellig derfra, at være uenig dermed, osv.; vid. distare, differre, dissentire ss. II.; s. ogs. Cic. R. Am. 15, id. Off. 2, 4, ibd. 3, 17; (ogs. her findes dat. f. ab; vid. Hor. Ep. 1, 18, 4); men Virg. Aen. 2, 274: quantum mutatu ab illo, (hvor forandret el. forskiellig fra hin); – ne ab re esse, (at det ikke var upassende), Liv. 35, 32; cf. Plaut. Capt. 2, 2, 88: dum ab re ne quid ores; – 3) en Forbindelse el. Sammenhæng dermed, navn en Aarsag el. Grund dertil, odl.; – saal. h Verberne: a) at holde dermed, at være paa noge Parti; a nobis contra vosmet ipsos facere, etc., (vor Fordel), Cic. R. Am. 36; cf. ibd. 30: ab innocentia etc., (til Uskyldens Forsvar); ligel. dum hic hinc me sentiat, (holder med mig); Tr. atqui nunc a stat, (forsvarer dig), Plaut Rud. 4, 4, 56; — b) at ve el. haabe el. frygte deraf el. derfra; quum eade metuam ab hac parte, (fra denne Side), Cic. A 9, 7; ligel. ei metui a Chryside, Ter. Andr. 1, 1, 79; Liv. 21, 13: postquam nec a Romanis vobis ulla spe; — c) navnl. heder ogs. i Pengesager: pecuniam aliquo solvere, dare, repraesentare, numerare, suppeditare: at betale med Vexel el. Anvisning paa noge; vid. Cic. Att. 12, 25, o. id. Agr. 2, 13; men id. A. 5, 21: se a me solvere, (at de betalte med mine Penge); men argentum ab danista sumere, (optage

laane hos ham), Plaut. Most. 3, 3, 14; - bf. ogſ. legare pecuniam ab aliquo, (indſætte til anden Arving, neml. i Tilfælde af den førstes Død), Cic. Cluent. 12; cf. id. Top. 4; — d) hos Causalbegreber ſættes med Eftertryk ab foran abl. caus.; me ab singulari amore tibi scribere, Cic. Att. 9, 6; linguam ab irrisu exserere, (for at ſpotte), Liv. 7, 10; ligel. ab ira, a spe, ab odio, id.; - navnl. ogſ. hos Aarſagen til et Befindende; ab animo aeger fui, (ſyg paa Sielen), Plin.; a frigore laborare, id.; - fremdeles ogſ. hos et Henſyn, hvor fra kan omſkrives ved: med Henſyn derpaa; ab ingenio improbus, Plaut.; a doctrina, a natura instructus, Cic.; ab equitatu firmus, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 15; — e) „poet." findes ogſ. ab f. gen.; ea ab illo ... injuria etc., Ter. Andr. 1, 1, 139; neque fulgorem reverentur ab auro, Lucr. 2, 50; dulces ab fontibus undae, Virg.; — f) endel. hos en Del af et Helt, altſ. f. ex; vid. Caes. B. G. 2, 25, o. Cic. Sest. 65; — C) omſkrivende findes ab m. ſin Caſus: 1) f. adv.; - a) om Tidsforholde; ab initio, a primo, a principio, forfra, først; vid. Cic. Cluent. 50, o. Tac. Ann. 1, 1; — b) om Aarſagsforholde, navnl. i Udtrykket: a se, (ἀφ' ἑαυτοῦ, i. e. per se), af el. ved ſig ſelv, af egen Drift el. Kraft, odl.; - ipsum a se oritur, etc., Cic. Fin. 2, 24; men Plaut. Men. 1, 2, 60: ab se ecca exit, (af ſin egen Dør); - komiſk er: a se urna cantat, cuja sit, id Rud. 2, 5, 21; — 2) ſild. el. under Keiſerne, om viſſe Beſtillinger; a manu servus, (Haandſkriver), Suet. Caes. 74; oftere ud. servus, el. umiddelbart hos nom. pr.; Narcissum ab epistolis, et Pallantem a rationibus, etc., id. Claud. 28; ligel. a balneis, a codicillis, etc.; ſ. und. diſſe Ord; — not.: ſield. forbindes ab m. adverb.; a peregre aditus in scenam efficere, (udenfra, fra Gaden), Vitruv.; ab invicem discerni, (fra hinanden), Appul.; — III) endnu er herom at mærke: 1) Sammenſætningen m. ab; hvor det neml. dels beholder ſin oprindel. Bem.; ſ. abduco, abstraho, o. fl.; - dels ogſaa betegner: a) en Ulighed el. Afvigelſe el. Uregelmæsſighed; ſ. absimilis, amens, o. fl.; her ſvarer vel ab undert. til Grækernes α priv., men ſom i Latinen ordenl. udtrykkes ved in-; — b) en Tilendebringelſe el. Fuldendelſe; ſ. absumo, abutor, o. fl.; — not.: abavus ſynes at være formet efter ἀπόπαππος; — 2) Udeladelſe og Omſætning af ab; a) hos pron. interr. o. relat. bliver ab ikke gientaget, (ligeſom heller ikke ad, ex, in, etc.); a rebus gerendis senectus abstrahit; quibus? an iis, quae etc.? Cic. d. Sen. 6; cf. id. Pis. 37; ligel. res publica ab iis ipsis, quibus tenetur, etc., id. Fam. 4, 13; — b) Plaut. As. 2,3,17, findes: quo ab, etc.; - oftere bliver ab adſkilt fra ſin Caſus; damnis dives ab ipsa suis (serpens), Ovid. Her. 9, 69; cf. Cic. Arch. 6, o. Liv. 1, 6.

Aba, ae, m., Ἄβα: Bierg i Armenien; vid. Plin. 5, 20, (hvorefter Euphrat her ſkal have ſit Udſpring).

ăbactor, oris, m., [abigo]: en Driver; bf. „overſ.": en Qvægtyv, Appul. — 1. ăbactus, 3, partic. af abigo. — 2. ăbactus, us, m., [abigo]: Fordrivelſe; abactus hospitum (exercere), Plin. Pan. 20, inc.

ăbăcŭlus, i, m., dem. af flgd.: liden Glasbrikke til Bretſpil, ogſ. til Indlægning, odl., (ſædv. calculus), Plin. 36, 67. — ăbăcus, i, m., ἄβαξ; oprdl. d. græſke ABCbret; ogſ. d. pythagoreiſke Tavle, (el. Tabellen, el. Engangenen); bf. I) „alm."; A) Regnebret, o. „overſ.": Regnekunſten; (in) abaco numeros etc., Pers. 1, 132; men abaco et pulvisculo se dare, (lægge ſig efter Mathematiken), Appul.; — B) det i Felter inddelte Spillebret; eburneis quadrigis in abaco (ludere), Suet. Ner. 22, Macrob.; — II) bf. „beſ." o. ifølge etſlags Lighed m. frgd.: A) Skienkebord (buffet) med forhøiede Felter, Cato; — B) et med Muſivarbeide kunſtigen indlagt Bord el. en Bakke til Opſtilling af Vaſer, Sølvtøi, odl.; abaci vasa omnia exposita, etc., Cic. Verr. 4, 16; abacum argento ornari, etc., Varr.; - om Indforelſen af diſſe abaci i Rom ſ. Liv. 39, 6; — C) i Architecturen; a) firkantet Flade el. Felt, ſom Zirat paa Vægge, Vitruv. 4, 3; — b) den øvre Plade paa Søilecapitlet, id. 3, 3; — D) abacus ad pascua jurulenta, etſlags Skaal el. Tallerken til Sobemad, Appul.

ăbălĭēnātio, onis, f., Bortfiernelſe; bf. Afhændelſe, „beſ." i Retsſproget, o. navnl. ved Salg; abalienatio est ejus rei, quae mancipi est, etc., Cic. Top. 5; - ogſ. Forſkydelſe, navnl. af et Barn, ICti.; af — ăbălĭēno, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": giør fremmed derfor; bf. bortfierner, forſtøder; m. ab, ogſ. absol.; - a viro me tali abalienarier, Plaut. Mil. gl. 4, 8, 11; ita nos abalienavit, Ter. Heaut. 5, 3, 2; — b) om Ting: ſkaffer bort el. af Veien, tabulas, picturas, Plaut. As. 4, 1, 20; - bf. i Forretningsſproget: ſælger, afhænder, agros populi Rom.; vid. Cic. Agr. 2, 21; — II) „fig."; A) „overſ.": berøver; c. abl. (efter d. udfaldne ab), ogſ. absol.; - abalienati jure civium, Liv. 22, 60; abalienata (sc. a corpore) morbis membra, (ſom ere uddøde), Quintil. 8, 3, 75; — B) „ment.": bortvender el. afvender derfra, forſtemmer, giør ugunſtig derimod; m. ab, ogſ. c. abl. (efter d. udfaldne ab), ogſ. absol.; - qui a senatu ordinem conjunctissimum abalienarunt, Cic. Fam. 1, 8; cf. id. Phil. 2, 15, o. Nep. Ages. 2; - ~ aliquem invidendo (abl. mod.), Cic. Fam. 1, 7, arguendo, Liv. 8, 2.

ăbămĭta, ae, f., i. e. soror abavi, Dig.; (ogſ. amita maxima, ibd.) — Abantēus, 3, Abantiades, ae, Abantias, adis, ſ. und. Abas. — Abărĭtānus, 3, benævnt efter Byen Abaris i Afrika, arundo, en Sivart, Plin. 16, 6. — †Ăbas, antis, m., den tolvte Konge i Argos, Søn af Lynceus o. Hypermnestra, Fader til Acriſius, hvis Datter Danae blev Moder til Perſeus; — bf. 1) Abantēus, 3, abantiſk, Argi, Ovid. Met. 15, 164; — 2) Abantĭădes, ae, m., en Efterkommer af K. Abas; bf. a) hans Søn Acriſius, Ovid. Met. 4, 606; — b) Perſeus, (ſ. ovenf.); vid. ibd. 672, oftere; — 3) Abantias, ădis, f., Efterkommerſke af K. Abas, navnl. Danae, (ſ. ovenf.), ogſ. Atalanta, Datter af hans Søn Jaſius; — not. a: ogſ. er Abas Navnet paa andre mythiſke Perſoner; vid. Ovid. Met. 5, 448, o. ibd. 12, 306; ogſ. Navnet paa en etruriſk Fyrſte, Virg. Aen. 10, 170; — not. b: Abantia classis, Stat. Silv. 4, 8, i. e. Euboica cl.; vid. Plin. 4, 21.

ăbăton, i, n., [ἄβατον, det Utilgængelige], Navnet paa en Bygning paa Rhodus, Vitruv. 2, 8. — Abătos, i, f., [ἄβατος, utilgængelig], en Klippeø i Nilfloden; vid. Senec. Q. N. 4, 6. — ăbăvĭa, ae, fem. til abavus, Dig. — ăbăvunculus, i, m., Broder til en abavia, Dig. — ăbăvus, i, m., Bedſtefaders el. Bedſtemoders Bedſtefader, d. e. Tipoldefader, Plaut., Cic. Brut. 58; (ogſ. quartus pater, Virg. Aen. 10, 619); — 2) „overſ.": Stamfader el. Stamherre, Pseud. Cic. Harusp. 18; ligel. abavi f. majores, Plin. 18, 1.

Abba, ae, f., By i Afrika, Liv. 30, 7. — abbas, ătis, m., Abbed, Sidon. — Abbassus, i, f., By i Storphrygien, Liv. 38, 15. — *abbătissa, ae, f., Abbediſſe, Hieronym; o. — abbatĭa, ae, f., Abbedi, id.; — [abbas]. — abbrĕvĭo, are, v. a., [f. ad.brevio], forkorter, ſammendrager, bringer i Udtog, Veget.

abcīdo, cidi, ĕre, v. a., ſield. Skrivem. f. abscido, etc., [ab, abs, caedo], afſkærer, Ovid. Met. 12, 362, Martial. 3, 66, o. A.

Abdēra, ae, f., (ogſ. Abdēra, orum, n., Liv. 45, 29), Ἄβδηρα, By i Thracien, (ikke langt fra Mundingen af Nesſus), Protagoras's o. Demokrits Fødeby, forreſten berygtet ved Indvaanernes Enfoldighed, hvf. Cic. Att. 4, 16, (overſ.): hic Abdera; cf. Plin. 4, 18;

— not.: ogſ. er Abdera: Navnet paa en By i Hisp. Baet., Plin. 3, 3. — Abdērīta, (-es), ae, m., Ἀβδηρίτης, Indbaaner af Abdera, en Abderit, Protagoras, Cic.; pl. Abderitae, Liv. 43, 4; — df. Abdērītānus, 3, abderitiſk, plebs, Martial. 10, 25; ogſ. Abdēriticus, 3; vid. Cic. Att. 7, 7.

*abdicātio, onis, f.; I) „alm.": Fraſigelſe el. at fraſige ſig; (navnl. Fraſigelſe af et Embede); ∾ dictaturae, Liv. 6, 16; men ∾ hereditatis, (gaae fra Arv og Gield), Cod. Just.; — II) „beſ.": ∾ filii, (hans Udſtødelſe af Familien), Quintil., Plin.; o. — abdicativus, 3, ligeſom negativus, negtende, (opp. dedicativus), Appul.; — df. adv. abdicātive, Capell.; — [flgd.].

1. ab.dīco, avi, atum, 1, v. a.; oprdl.: erklærer for fremmed, (men ſaal. alene forkl. o. c. inf.); consanguineam esse abdicant, Pacuv. ap. Non.; — df. I) „alm."; A) ∾ se, c. abl. rei, fraſige ſig, nedlægge; quum se praetura abdicasset, Cic. Cat. 3, 6; cf. Caes. B. C. 3, 2; ligel. ∾ se tutela, (fraſige ſig, nedlægge), Cic. Att. 6, 1; men id. Phil. 3, 5, „overf.": ∾ se libertate; — B) ligel. ∾ dictaturam, Liv. 6, 18; hyſ. pass.: abdicato magistratu, Sall. Cat. 47; men Cic. d. Or. 2, 24: id totum abdico atque ejicio, (forkaſter oſv.; al. abjudico); — C) absol., men alene Cic. N. D. 2, 4: ut abdicarent consules: abdicaverunt; — II) „beſ."; A) afſkaffer, forkaſter; legem agrariam abdicavere tribus etc., Plin. 7, 31; men id. 33, 3: utinam posset e vita in totum abdicari aurum, (at dets Brug kunde aldeles afſkaffes)! — B) ∾ filium, (forſtøde, lyſe af Kuld og Kiøn), Plin. 6, 24; - in pass. ogſ. absol.: abdicatus ne quid de bonis patris capiat, Quintil. 3, 6, 97; men ∾ patrem, (ikke at vedkiendes ſom ſaadan), Curt. 4, 10.

2. ab.dīco, xi, ctum, 3, v. a.; ſædv. „techn."; 1) i Retsſproget: ∾ aliquid ab aliquo, (fraktende, fradømme); Claudium contra jus vindicias filiae suae (i. e. Virginii) a se abdixisse, Dig.; cf. Liv. 3, 56; — 2) i Augurſproget: ikke at tilſige, ved Varsler at forbyde; quum tres partes vineae aves abdixissent, Cic. Div. 1, 17; — not.: Ovid. Met. 1, 617, f. und. addico.

*abdīte, adv., forborgent, i Skiul, latēre, Cic. Verr. 2, 74; o. — abdĭtīvus, 3, filius a patre, Plaut. Poen. prol. 65, (i. e. separatus a patre, ſom er bleven borte for ham); af — abdĭtus, 3, partic. o. adj. af flgd.

abdo, didi, ditum, 3, v. a.; [do, dare]; I) „alm."; A) giver el. bringer hen el. tilſide, bortfierner derfra; ex conspectu heri sui se abdiderunt, Plaut. Pseud. 4, 7, 5; cf. Virg. Ge. 3, 95: hunc ··· abde domo, (abl., i. e. ejice domo); f. ogſ. Liv. 10, 14; - oftere m. in c. acc.: ſield. m. in c. abl., el. c. abl. (efter d. udfaldne in), el. c. dat., el. absol.; - ∾ se in Messapios, Caes. B. G. 6, 5; ∾ se in classem, Dolab. ap. Cic. Fam. 9, 9; men ∾ aliquem in insulam, (forviſe derhen), Tac. Ann 2, 85; carceri abditus, Vell. 2, 91; — B) bortfierner for at ſkiule; ∾ se in silvas proximas, Caes. B. G. 1, 12; (f. ogſ. ovenf.); cf. Virg. Aen. 11, 810; - men „overf.": ∾ se in litteras, Cic. Fam. 7, 33, ogſ. litteris (abl.), id. Arch. 6; - men Liv. 2, 45, „overf." o. absol.: abdenda cupiditas etc.; — II) „beſ.": ſkiuler, giemmer, forvarer; ∾ se inter praetenta foribus vela, Suet. Claud. 10; men absol., Cic. Off. 1, 45: eas (partes) contexit atque abdidit (natura); - ligel. in partic.: abdito intra vestem ferro, Liv. 2, 12; men Lucr. 4, 420: sub terras abdita corpora; men abditi per tentoria milites, Tac.; - endel. „poet.": lateri (f. in latere) abdidit ensem, Virg. Aen. 2, 553, (ſkiulte det deri, ſtak det ind deri); cf. Ovid. Met. 4, 719; men ibd. 10, 715: totosque sub inguine dentes Abdidit; — III) partic. abditus, 3, ogſ. ſom adj.: forborgen, hemmelig; vis abdita quaedam, Lucr.; res penitus abditae, Cic.; cf. id. d. Or. 1, 19, o. ibd. 2, 20; - ſild. compar. o. superl., Augustin.; — 2) neutr. abditum, i, ſom subst.; in abdito, i Skiul, hemmeligen, Plin. 8, 5; men „poet." in pl. c. gen.: abdita terrai (f. terrae), Lucr. 6, 810; ligel. Hor. A. P. 49: abdita rerum, (f. res abditas).

Abdolōnymus, (Abdal.), i, m., (cui, nihil habenti, nihil defuit), blev af Al. d. St. indſat til Konge i Sidon; vid. Curt. 4, 1, o. Justin. 2, 10. — abdōmen, inis, n., [rimel. f. inus. adipomen, af adeps]; I) „egenl.": Iſter, (navnl. Fedtdelene omkring Navlen), ſaavel hos Menneſker, vid. Cels 1, 1, ſom hos Dyrene, Plaut., Plin.; ogſ. hos Fiſkene: Bugen, id.; — II) „overf."; 1) Slugenhed, Fraaseri; ille gurges atque helluo, natus abdomini suo, non laudi atque gloriae, Cic. Pis. 17; — 2) Kiønsdelene; moecho hoc abdomen adimere etc., (caſtrere), Plaut. Mil. gl. act. 5, v. 5.

ab.dūco, xi, ctum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": fører bort, fører med mig; et filiam abduxit suam (mater, sc. domum, har taget hende hiem), Ter. Hec. 5, 1, 22; ∾ aliquem convivam, el. ad coenam, id.; men „poet.", Ovid. Trist. 4, 19, 119: tu nos abducis ab Istro, (i. e. ab exsilio in patriam); — B) „beſ.": fører el. bringer bort el. bort derfra; ∾ collegam per vim a foro, Liv. 2, 56, homines de foro, id., aliquem ex acie, Cic., extra convivium, Senec.; - men Virg. Aen. 10, 79: gremiis abducere pactas, (hvor gremiis rimel. er abl. efter d. udfaldne ab, men kunde ogſ. være dat.); - ogſ. ligeſom abigo, bortdriver, armenta, Plin.; cf. Cic. Quint. 27; - men „poet.": ∾ capita ab ictu, Virg. Aen. 5, 428; ligel. absol.: abduxit somnos imago, (fordrev Søvnen), Ovid. Fast. 5, 477; — b) ofte ogſ.: fører el. bringer derhen, aliquem in lautomias, Cic. Verr. 5, 50, in servitutem, Caes.; ∾ exercitum Romam, Liv.; men Virg. Aen. 3, 601: quascumque abducite terras, („poet." f. in qu. terras); — c) ogſ. om Ting; ∾ clavem, (tage Nøglen af Døren), Plaut. Cas. 5, 2, 9; ∾ aquam, (bortlede), Dig.; men ∾ potionem, (tage ind), Scrib.; — II) „fig."; A) „alm.": ∾ divinationem a conjecturis, (afſondre derfra), Cic. Div. 2, 5; men id. N. D. 2, 17: ∾ aciem mentis a consuetudine oculorum, (overføre derfra); men abduci a studiis negotiis, (derved at afdrages derfra), id. Fam 4, 4; cf. Ter. Hec. prol. 2; men ∾ se ab omni cura rei publicae, Cic. Q. Fr. 3, 5; cf. id. d. Or. 2, 72; — B) „beſ."; a) ∾ aliquem ad nequitiam, (forlede el. forføre dertil), Ter. Ad. 3, 3, 4; — b) nedrager, nedværdiger; ne ars tanta a religionis auctoritate abduceretur ad mercedem atque quaestum, Cic. Div. 1, 21; — not.: abduce f. adduc, Plaut., Ter.; - abduxti f. abduxisti, Plaut. — abductus, 3, partic. af abduco.

Abella, (Avella), ae, f., By i Campanien, Justin., malifera, (af dens mange Nødder), Virg.; — df. Abellānus, (Avellanus, o. Abellinus), 3, nux, Plin. 15, 24; — men subst. Abellani, orum, m., Indbyggerne af Abella, Justin. 20, 1.

ăb.ĕo, ivi el. ii, itum, ire, v. n.; I) „egenl."; A) „alm.": at gaae bort el. derfra; m. ab, el. ex, el. de, ogſ. c. abl. (efter d. udſ. praepos), ogſ. m. adv., ogſ. absol.; - ogſ. at gaae el. drage derhen; m. ad el. m. in (c. acc.), oſv.; - cur tu abis ab illa? Ter. ofte ogſ. hos Komikerne: abin' (f. abisne) a me el. ab oculis el. e conspectu meo? Plaut.; ligel. non tu hinc abis? Ter.; men ne abeas longius, id.: ∾ ex oculis, Liv., de loco, Cic.; ∾ domo, urbe, Plaut., sedibus, Tac. Ann. 2, 19; men absol., Cic. Cat. 2 in, o. Ter Andr. in.; men abi prae, jam ego sequor, Plaut.; - ∾ foras, Ter., domum, id., in angulum aliquo, id.; ∾ sub jugum, Liv.; - ogſ. c. adj. appos., (f. adv.); sublimis abiit, (ſvandt op i Luften), Liv. 1, 16; cf. Virg. Aen. 5, 305; - ogſ. c. inf.; abi quaerere

ubi etc., Plaut. Cist. 2, 1, 26; ogſ. c. sup.; ∾ deambulatum, Ter., exsulatum, Liv. 2, 15; entel. m. beſl. acc; tu abi tacitus tuam viam, Plaut. Rud. 4, 3, 85; — bb) hertil mærkes endnu; a) imperat. abi, m. Lune: gaa din Vei! abi, ludis me, credo, Plaut. Most. 5, 1, 32; cf. Ter. Ad. 1, 2, 25, o. Hor Ep. 2, 2, 205; – ogſ. afviſende: abi, nescis inescare homines, Ter. Ad. 2, 2, 12; – ogſ. ſkældende: abi in malam rem, (gaa du til ...)! Plaut. Pers. 2, 4, 17; ſ. ogſ. crux o. cruciatus ss. II., ogſ. Cic. Phil. 13, 21; — b) pass. impers.; Nempe hinc me abire vis? ... abibitur, Plaut. Merc. 4, 4, 36; cf Liv. 24, 19; – B) „bef.": at gaae bort, at blive borte, at ophøre el. forſvinde; 1) navnl. om Menneſker; a) ∾ e vita, forlade Livet, døe, Cic. Tusc. 1, 30; ligel. ∾ hinc in communem locum, (i e. ad inferos), Plaut. Cas. prol.; ogſ. absol.: insperato abiit, quem etc., Lucil. ap. Non.; men Cic. Caecin. 8: abiturum eum non esse, (at han ikke vilde komme derfra med Livet); — b) ∾ magistratu, (afgaae derfra), Tac.; ligel. ∾ honore, Suet., flaminio, Liv., tutela, Dig.; — 2) om Ting o. om Begreber; a) om Tiden: at forløbe el. udløbe; abiit ille annus, Cic. Sest. 33; dum etc., tota abit hora, Hor. Sat. 1, 5, 14; cf. Ter. Ad. 1, 5, 57, oftere; — b) om Tilſtande: at ophøre; E medio abiit, qui fuit in hac re scrupulus, Ter. Phorm. 5, 9, 30; victus abiere feri, (ophørte), Tibull.; pestilentia abiit de loco, (har forladt Stedet), Cic. Fam. 11, 1; men Lucr. 1, 1100: ∾ per inane profundum, (blive borte deri); — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": at gaae bort el. hen deri, at forvandles dertil; ſaal. ofte Ovid. Met., o. ſædv. m. in c. acc.; – in villos abeunt vestes, in crura lacerti, ibd. 1, 236; cf. ibd. 4, 396 o. 657, ogſ. Lucr. 4, 1107; – ogſ. om anden Overgang el. Forandring; stagnum abiit in salem, Plin.; in villam abiit (oppidum, ſank ned dertil), id.; – ogſ. m. ad; ad sanos abeat tutela propinquos, (den gaae over til dem), Hor. Sat. 2, 3, 218; — 2) „bef."; a) at medgaae el. forbruges dertil; in quos sumptus abeunt fructus praediorum? Cic. Att. 11, 2; — b) at falde ud el. løbe af ſaa el. ſaa; non posse istaec sic abire, ibd. 14, 1; cf. Ter. Andr. 1, 2, 4; — c) „poet." om en Retning; abeunt in nubila montes, (tabe ſig deri), Sil.; men Virg. Aen. 9, 700: per altum pectus abiit (cornus, i. e. jaculum, trængte derigiennem); — d) i Handelsſproget om en Vare; res abit a me, (bliver ved Auction tilſlaaet en anden); vid. Cic. Verr. 1, 54, o. ibd. 3, 64: – men om Vareprіſer: pretium retro abiit, (Priſen er falden), Plin. Ep. 3, 19; — B) „ment."; 1) „bef.": at gaae bort el. at afgaae derfra, navnl. om den Talende og om Foredraget; non longe abieris, (behøver ikke at løbe efter Exempler), Cic. Fam. 7, 19; cf. id. R. Am. 16; ligel. ibd.: quid ad istas ineptias abis, (ſkeier du ud dertil)? men abeo a sensibus, (taler ikke mere om dem), id. Acad. 2, 28; cf. Tac. Ann. 6, 22; men Cic. Verr. 1, 44: ∾ a jure, forlade det Rette; — 2) „alm.": at gaae over dertil, at geraade deri; ∾ in ora hominum, (komme i Folkes Munde), Liv. 2, 36: men ∾ in flammas, Ovid. Met. 1, 495, (blive forelſket); – in proelii concursu abit res ad vires vimque pugnantium, Nep. Thras. 1; in vanum abibunt monentium verba, (blive til intet el. uden Nytte), Senec. Ep. 94; men Ovid. Her. 15, 83: Sive abeunt studia in mores, etc.; — not.: abin', (ſ. abisne), Plaut., Ter., ſ. ovenf.

ab.ĕquĭto, āvi, 1, v. n., rider bort derfra (o. derden); ut abequitaverint Syracusas, Liv. 24, 31, (al. adequitaverint), inc. — ăberrātĭo, onis, f., Udſværen derfra; men alene „fig."; hanc aberrationem a dolore, etc., (denne ligeſom Adſpredelſe derfra), Cic. Att. 12, 38; cf. id. Fam. 15, 18; af — ăb.erro, avi, atum, 1, v. n.; „oprdl.": farer vild, forvilder mig; puer aberravit inter homines a patre, (ſom bort fra ham i Mængden), Plaut. Men. prol. 31; ogſ. qui (taurus) pecore aberrasset, etc., Liv.; men aberrantes ex agmine naves, id.; — II) oftere „fig."; ∾ a praescriptione naturae, Cic. Acad. 2, 46; – ogſ. om Foredraget; ne ... ab eo, quod etc., longius aberret oratio, id. Caecin. 19; ligel. si aberrare ad alia coeperit oratio, id. Off. 1, 37; men id. Fin. 5, 28: a proposito, inquam, aberramus; men id. Att. 14, 22: vereor, ne nihil conjectura aberrem, (at jeg ikke tager feil deraf); men ∾ a conjectura, id. N. D. 1, 36, o. id. Phil. 12, 9; – ∾ in melius, (om Maleren: at ſmigre el. forſkiønne ſin Original), Plin. Ep. 4, 28; men Ovid. Rem. 662, absol.: ubi etc., admonitu liber aberrat amor; ſ. ogſ. Cic. Att. 12, 39: nihil equidem levor, sed tamen aberro etc., (sc. a dolore); cf. ibd. 15. — abfōre, (i. e. abfuturum esse), o. abfōrem, (i. e. abessem), ſ. und. absum.

ăb.hĭĕmat, are, impers.: = hiemat, Plin. 18, 81, inc. — ăb.hinc, adv. temp.; „oprdl.": fra nu af; men ſædv. om d. forbig. Tid: for ſaa længe ſiden; c. acc. el. c. abl. o. num. card.; – quaestor ... fuisti abhinc annos quatuordecim, Cic. Verr. 1, 12; cf. Ter. Hec. 5, 3, 24; men comitiis jam abhinc triginta diebus habitis, Cic. Verr. 2, 52; — II) hertil mærkes endnu; alene for- og efterkl. findes abhinc brugt om d. tilk. Tid; Seque ad ludos jam inde abhinc exerceant, Pacuv. ap. Charis.; cf. Pallad. 4, 13; — not.: Lucr. 3, 968: Aufer abhinc lacrimas, ſynes abhinc at være brugt f. hinc; (cf. Plaut. Pers. 5, 2, 19).

ăb.horreo, ŭi, ēre, v. n. (o. a.); (oprdl.: at ſtritte el. ſtaae ud derfra; vid. horreo s. I.); df. „fig."; I) „alm.": at gyſe tilbage derfra el. derfor, med Rædſel at afſkye; ſield. c. acc.: ∾ aliquem el. aliquid; vid. Cic. Cluent. 14, o. Suet. Aug. 83, ogſ. id. Galb. 4, o. id. Vit. 16; – df. ſædv.: at have Afſky derfor el. Ulyſt dertil; oftest m. ab, undert. ogſ. c. abl. (ud. ab), ogſ. absol., ſield. c. dat.; – ∾ a caede, Cic. Sest. 62; cf. Ter. Andr. 5, 1, 10; ligel. animo illos abhorruisse semper ab optimo civitatis statu, Cic. Phil. 7, 2; men animum Caesaris a causa non abhorrere, id. Sest. 33; ſ. ogſ. Nep. Milt. 3; men ut ... alii talibus vitiis abhorreant, Cic. Fat. 4, inc.; — II) „bef.": at være forſkiellig el. afvigende derfra, ikke at paſſe dertil; vid. Cic. R. Am. 24, o. id. d. Or. 1, 3; ligel. id. d. Rep. 1, 15: neque oratio abhorrens ab persona hominis gravissimi; men spes ab effectu haud abhorrens, (ſom vel turde gaae i Opfyldelſe), Liv. 29, 6; men ∾ a fide, (være utrolig), id.; men Punicum abhorrens os ab Latinorum nominum prolatione etc., id. 22, 13; – orationes quoque ... abhorrent inter se, id. 38, 56; men tam pacatae profectioni abhorrens mos, (ſom ikke paſſer dertil), id. 2, 14; — b) df. ogſ.: ∾ longe ab ista suspicione, (være aldeles fri derfor), Cic. Coel. 4; men id. d. Or. 2, 20: sin plane abhorrebit, et erit absurdus, (hvis han er aldeles udygtig); — III) partic. abhorrens, tis, ogſ. ſom adj.: upaſſende, ubeqvemelig; absurdae atque abhorrentes lacrimae, Liv. 30, 44.

abicio, ſ. abjicio, not. — ăbĭegnus, („poet." ogſ. trisyll. ābj.), 3, [abies], af Grantræet, trabes, Cic. Top. 16, sors, (Terning), Plaut. equus, (den trojanſke Heſt), Prop. 3, 1, 25; cf. Virg. Aen. 2, 16; men Induit ābjegnae cornua falsa bovis, Prop. 3, 17, 12, (om Paſiphae).

ăbĭens, euntis, partic. af abeo. — ăbĭes, („poet." ogſ. disyll. āb.j.), ĕtis, f.; I) „egentl.": Granen el. Grantræet, pinus picea L., alta, Enn. Ann., crispa, (af dets Aarer), id. ap. Cic. Tusc. 3, 19, enodis, (af Stammens Glathed), Ovid., men nigra, af dets tætte og mørke Naale), Virg.; men ∾ secta, (Granbreder el. Granbiælker), id. Aen. 2, 16; — II) „meton.": hvad der er giort af Grantræ; navnl.: A) ſ. navis; Labitur

uncta vadis abies, Virg. Aen. 8, 91; cf. id. Ge. 2, 68: casus abies visura marinos; — B) f. hasta; transverberat ăbjete pectus, Virg. Aen. 11, 667; — C) ∾ obsignata, Plaut. Pers. 2, 2, 66, (i. e. tabellae abiegnae perscriptae et obsignatae); cf. Quintil. 8, 6, 20.

ăbīga, ae, f., [abigo]; et Slags Urt, der fordriver Livsfrugten, Plin. 21, 20, Grækernes χαμαίπιτυς. — *ăbīgĕātor, oris, m.: = abigeus, Paul. Sent.; o. — ăbīgĕātus, us, m.: Qvægets Bortdrivelse; bf. Qvægtyveri, Qvægroveri, Dig.; af — ăbīgĕus, i, m., [abigo]: som (roverst) bortdriver Qvæget; Qvægtyv, Qvægrover, ibd.

ăbĭgo, ēgi, actum, 3, v. a., [ago]; I) „egenl."; A) „alm.": driver el. jager bort el. derfra; Abigam ··· illum advenientem ab aedibus, Plaut. Amph. prol. 150; ∾ anseres de frumento, id. Truc. 2, 1, 41; ogs. c. abl., Ovid. Fast. 3, 341; ogs. c. dat., Sil. 8, 124; men absol.: puer, abige muscas, vid. Cic. d. Or. 2, 60; ligel. venti nubes abigunt, Plin.; men abigam hunc rus, Ter. Ad. 3, 3, 47; men greges ovium longe abiguntur ex Apulia in Samnium, Varr.; — b) eftere: ∾ pecus, (voldsomt el. som Tyv el. Røver at bortdrive); vid. Cic. Pis. 34, ogs. Liv. 1, 7; — B) „bes." ogs.: a) ∾ sibi partum medicamentis, Cic. Cluent. 11; ligel. ∾ fetum, Colum., conceptum a se, Suet. Dom. 22; cf. Tac. Ann. 14, 63: abactos partus etc.; — b) ∾ uxorem, (jage bort, skille sig derved el. derfra), Suet. Tib. 7; — II) „fig."; A) „overf."; si neque ··· Durataeque solo nives Mercatorem abigunt? (holde ham borte), Hor. Od. 3, 24, 40; men Virg. Aen. 8, 407: medio jam noctis abactae (i. e. finitae) Curriculo etc.; — B) „ment."; ∾ fastidium, Plin., lassitudinem, Plaut; cf. Hor. Ep. 1, 15, 19; men Plin. Pan. 76: ∾ consularia munera, (i. e abjicere, negligere), inc.; — III) partic. abactus, 3, ogs. som adj.; bf. A) abacti oculi, (dybtliggende), Stat.; — B) abactus venter, (den fordrevne Livsfrugt, d. e. Abort), Paul. Sent.

Abii, orum, m.: skythisk Folk, Curt. 7, 6. — ăbĭtĭo, onis, f., [abeo]: = abitus, Plaut. Rud. 2, 6, 19, o. Ter. Heaut. 1, 2, 16. — ăbīto, ĕre, v. n., [beto]: gaaer bort; ne quo abitat, Plaut. Rud. 3, 4, 72. — ăbĭtus, us, m., [abeo]; I) „egenl.": Bortgaaen, Bortgang, Bortreise; ne post abitum quidem hujus etc., Cic. Verr. 3, 54; cf. Ter. Heaut. 3, 1, 5, ogs. Lucr. 1, 458; — II) „meton.", (el. som Sted): Udgang, Udvei, (opp. aditus); omnemque abitum custode coronant, Virg. Aen. 9, 380; ogs. in pl., Tac. Ann. 14, 37.

*abjecte, adv.; oprdl.: bortkastet; bf. „fig."; 1) „overf."; quo ··· abjectius nati sunt, (af jo ringere Herkomst de ere), Tac. Or. 8; — 2) „ment."; verbum abjecte positum, (skjødesløst), Gell.; — b) ogs. „ethisk": ne quid abjecte ··· faciamus, (lavt, modløst), Cic. Tusc. 2, 23; cf. id. Phil. 3, 11; o. — abjectĭo, onis, f., Bortkastelse, figurarum, (opp. additio), Quintil. 3, 9, 18; — II) „fig."; debilitatio atque abjectio animi, (Modløshed, Fortvivlelse), Cic. Pis. 36; — [abjicio]. — abjectus, 3, partic. o. adj. af flgd.

abjĭcĭo, jēci, jectum, 3, v. a., [jacio]; I) „egenl."; A) „alm.": kaster bort el. fra mig, scutum, Cic. Tusc. 2, 23, arma, id.; men ∾ tragulam intra munitiones castrorum, Caes. B. G. 5, 48; men quod anulum ··· in mari abjecerat, Cic. Fin. 5, 30; (vid. Madv. ibd.); insigne regium, quod ille de suo capite abjecerat, reposuit, id. Sest. 27; men ∾ partum, (udsætte), Dig.; — B) „bes.": a) kaster el. styrter ned derfra el. derned; ∾ tela e vallo, Caes., se e muro in mare, Cic.; men absol.: se abjecit exanimatus, id. Sest. 37; men ∾ belluam, (fælde el. nedlægge), id. Tusc. 2, 9, (e Sophocle); hvf. abjectus, den Faldne, id. Mil. 21; cf. Senec. Benef. 5, 3: luctator ter abjectus etc.; – navnl. ogs. om den Bedende: ∾ se ad pedes alicujus, Cic.; cf. id. Mil. 36; men id. Leg. 1, 9: quum natura ceteras animantes abjecisset ad pastum, etc., (havde givet dem en ludende Stilling); — b) kaster el. slænger derhen, (navnl. m. Bibegr. af Skjødesløshed); statuas aeneas ··· in propatulo domi abjecit, Nep. Hann. 9; cf. Ovid. Her. 7 in.: udis abjectus in herbis (olor); men omni Abjecto instrumento artis, Hor. Sat. 1, 3, 131; — II) „fig."; A) „overf."; quae (psaltria) ··· Aliquo abjicienda est, Ter. Ad. 4, 7, 36; men abjectas aedes etc., (solgte for Spotpris), Plaut. Most. 3, 3 in.; cf. Phaedr. 4, 5, 42; — b) „techn."; ∾ versum, (om en Acteur: at fremsige let og uden Gesticulation, Cic. d. Or. 3, 26; men id. Or. 55: comicorum ··· senarii sic saepe sunt abjecti, ut etc., (skjødesløst digtede); cf. ibd. 59; — B) „ment.": a) lader fare, opgiver, aedificationem, (i. e. consilium aedificandi), Cic. Fam. 13, 1; ∾ curam cogitationemque de re aliqua, ibd. 9, 20; men ∾ vitam, (hengive el. opoffre), id., salutem pro aliquo, id. Planc. 33; ∾ memoriam beneficiorum, id. Phil. 8, 11, vitia, id. Att. 16, 5; men abjectis nugis, (med Tilsidesættelse deraf), Hor. Ep. 2, 2, 141; — b) nedslaaer, afkræfter, nedværdiger, auctoritatem senatus, Cic. Att. 1, 18; men pudor refringit animum et abjicit, (nedslaaer Modet, gjør modløs), Quintil.; – navnl. ogs. nedsætter i el. ved Foredraget; extenuare atque abjicere aliquid, Cic. d. Or. 3, 26; cf. id. Or. 36; men ∾ intercessorem, id. Fam. 10, 12; — c) ∾ se, (at nedværdige el. beskæmme sig), Cic. Parad. 1, 3; cf. id. Tusc. 2, 23; — III) partic. abjectus, 3, ofte ogs. som adj.; 1) „ment.": a) ligesom henkastet, d. e. ringe, ubetydelig, lav; nihil abjectum, nihil humile cogitare, Cic. Fin. 5, 20; – ogs. om Taleren; verbis nec inops, nec abjectus, id. Brut. 62; – comp. s. nedens.; superl.: ∾ negotium, Val. Max.; – men abjecto Bruto etc., (da han var bleven ulykkelig), Nep. Att. 8; cf. Cic. Cat. 2, 1; — b) nedslaaen, modløs, fortvivlet; debilitatus atque abjectus, Cic. Cat. 2, 5; abjecta metu filia, ibd. 4, 2; men id. Lael. 16: in quibusdam aut animus abjectior est, aut etc.; — 2) „ethisk": foragtelig, til at foragte; sed eam (manum conjuratorum) esse turpem judico, et infirmam, et abjectam, Cic. Cat. 4, 10; ligel. animus abjectissimus, Quintil.; — not.: ogs. findes den ældre Skrivemaade: ăbici, (f. ābjici), hos Ovid. o. Juven.

ab.jūdĭco, avi, atum, 1, v. a.: fradømmer, frakjender, aliquid ab aliquo, ogs. alicui; Abjudicata a me modo est Palaestra, Plaut. Rud. 5, 1 in.; cf. Cic. Agr. 2, 16; men id. Caecin. 34: ipsum sibi libertatem abjudicasse; — not.: s. ogs. und. 2. abdico.

ab.jŭgo, āre, v. a.; „egenl.": spænder fra Aaget; bf. „overf.": bortfjerner, aliquem a stabulis, Pacuv. ap. Non. — ab.jungo, junxi, junctum, 3, v. a.; I) „egenl.": spænder af el. fra Aaget, juvencum, Virg. Ge. 3, 518; — II) „overf.": bortfjerner derfra; abjuncto Labieno, Caes. B. G. 7, 56; men se ab hoc (dicendi) genere abjunxit, Cic. Att. 2, 1. — ab.jurgo, avi, atum, 1, v. a.: aftrætter, alicui arma, Hygin. Fab. 107. — ab.jūro, avi, atum, 1, v. a.: afsværger; in jure abjurant pecuniam, Plaut. Rud. prol. 14; cf. Sall. Cat. 25; ligel. qui abjurant, si quid creditum est, Plaut.; men absol., o. m. Lune: mihi autem abjurare certius est, quam dependere, Cic. Att. 1, 8; — b) bf. „poet.": abjuratae rapinae, (i. e. contra jus raptae boves), Virg. Aen. 8, 263; — not.: abjurassit, (f. abjuret), Plaut. Pers. 4, 3, 9.

ab.lacto, avi, atum, 1, v. a.: vænner fra Brystet, Vulg.; ablactatus, 3, Hieron. — ablăquĕātĭo, onis, f.: Jordens Opgravning og Rensning omkring Vintræet, Colum., Plin.; — 2) ogs. „meton.": den omkring Vintræet udgravede Fordybning, Colum. 5, 10; af — ablăquĕo, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), [laqueus]: afgraver, afgrøfter, vitem radicesque summas,

Colum. 21, 9; humus ablaqueata, Plin. 19, 39; - men ∾ circum oleas, (sc. humum), Cat.

*ablātĭo, onis, f., Borttagelse, Tert.; — ablātivus, 3, hørende til Borttagelse; men alene „techn.": ablativus, m. o. ud. casus, i Grammatiken; (servit enim ablationi, Diom.); vid. Quintil. 1, 5, 59, o. id. 7, 9, 10, oftere; o. — ablātor, oris, m., i. e. qui aufert; ∾ bonorum, Sedul., Augustin.; — [aufero]. — ablātus, 3, partic. af aufero.

ablēgātio, onis, f., Bortsendelse, Bortfjernelse, juventutis ad bellum, Liv. 6, 39; - ogs. ligesom relegatio, Forvisning; ∾ pudenda Agrippinae, Plin. 7, 46; af — ab.lēgo, avi, atum, 1, v. a.: sender bort el. bortfjerner, (navnl. for at blive af med nogen); ∾ aliquem foras, Plaut. Mil. gl. 3, 2, 55; cf. Ter. Hec. 3, 3, 53; ligel. qui honestos homines ··· ablegat, etc., Cic. Verr. 2, 32; men per speciem militarium usuum ··· magna pars ablegati. Liv. 7, 39; - ogs. m. sup.; pueros venatum ablegarit, Liv. 1, 35; - ogs. „alm.": bortfjerner el. bortsender, pecus et homines a pratis, Varr.; men i et Ordspil: haec (legatio) ··· a fratris adventu me ablegat, Cic. Att. 2, 18.

†ab.lĭgūrĭo (-urrio), ivi o. ii, itum, 4, v. a.: ligesom bortslikker; df. tilsætter i Vellevnet og Fraaseri, patria bona, Ter. Eun. 2, 2, 4; men Cic. Cat. 2, 5: fortunas suas abliguerierunt, inc.; - ogs. „alm.": at afslikke el. beslikke, Suet. Gramm. 23; df. — abligūritio (-urritio), onis, f., ødelæggende Fraaseri, Capitolin.; o. — abligūrītor (-urritor), oris, m., en Fraaser, en Vellystling, Ambros. — ab.lŏco, are, 1, v. a.: bortforpagter, bortleier, domum in reliquam partem anni, Suet. Vit. 7.

ab.lūdo, ĕre, v. n.: ikke at passe dertil el. derpaa, (Grækernes ἀπᾴδειν, i. e. dissonare); a te non multum abludit imago, (er dig ikke ulig), Hor. Sat. 2, 3, 320.

ab.lŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a.; I) „egenl.": afskyller, aftoer, pedes alicujus, Cic.; cf. Virg. Aen. 2, 628, ogs. Cic. R. Am. 26; - ogs. bortskyller el. bortrenser, pulverem lymphis, Pacuv. ap. Gell. 2, 26; ligel. abluendo cruori balneas petit, Tac. Hist. 3, 32; men om Regnen: ∾ pulvinos, (Haverabatterne), Varr.; — II) „fig.": bortskaffer, bortfjerner; A) „overf." o. „poet."; ∾ sitim, (slukke Tørsten), Lucr. 4, 874; men ibd. 379: ∾ sibi umbras, (om Jorden: at træde frem el. ud af Skyggen, at belyses); — B) „ment." o. „alleg.": ∾ maculam veteris industriae laudabili otio, Plin. Ep. 3, 7; cf. Ovid. Fast. 5, 681; men Cic. Tusc. 4, 28: omnis ejusmodi perturbatio animi placatione abluatur.

*ablūtĭo, onis, f.: Afvasken el. Udvasken, chartae, Plin. 13, 23; men ∾ corporis, (som Religionsskik), Macrob. Sat. 3, 7; (cf. Juvenal. 6, 523); o. — ablūtor, oris, m., som afvasker el. renser, Tert.; — [abluo]. — ablūtus, 3, partic. af abluo. — ablŭvium, i, n., [abluo], forældt Ord f. diluvium, Laber. ap. Gell. 16, 7.

ab.mātertēra, ae, f., i. e. soror abaviae, Dig.; (ogs. matertera maxima, ibd.). — ab.năto, are, v. n.: svømmer bort el. derfra, Stat. — *abnĕgātĭo, onis, f.: Fornegtelse, Arnob.; — abnĕgātīvus, 3: benegtende, negtende, adverbium, Prisc.; o. — abnĕgātor, oris, m.: en Fornegter, Tert.; af — ab.nĕgo, avi, atum, 1, v. a., d. forstærk. nego, (men oftest „poet."): negter el. afslaaer rent ud, alicui aliquid, Virg. Aen. 7, 423; - ligel. „poet." m. Negation: nec comitem abnegat, (sc. se tibi), Hor. Od. 1, 35, 22; - ogs. c. inf., Virg. Ge. 3, 456, o. id. Aen. 2, 637; — b) sjld. ogs. i Prosa: ∾ depositum, (fragaae), Plin. Ep. 10, 97. — ab.nĕpos, ōtis, m., i. e. filius pronepotis el. proneptis, Suet. Tib. 3, Dig. — ab.neptis, is, f., i. e., filia pronepotis el. proneptis, Suet. Ner. 35, Dig.

Abnōba, ae, m., (hod. das Abenauer-Gebirge): d. nordlige Del af Schwarzwald, hvor Donauen har sit Udspring; vid. Plin. 4, 21, o. Tac. Germ. 1. — abnocto, are, v. n., [nox]: at tilbringe Natten udenfor Hjemmet el. Byen, Senec. V. B. 26, o. Gell. 13, 12. — ab.nōdo, (avi), atum, 1, v. a.: borttager Knuder el. Udvæxter, renser derfra; ∾ palmitem, (bortskære), Colum.; pampinus non abnodatus, id. — abnormis, e, [norma]: uden Regel el. System; Rusticus, abnormis sapiens, etc., (en Bondephilosoph), Hor. Sat. 2, 2, 3.

abnŭĕo, ēre, vid. abnuo, not. — ab.nŭmĕro, āre, v. a.: aftæller, tæller til Enden, Nigid. ap. Gell. 15, 3. — abnŭo, nŭi, nūtum, (nŭitum), 3, v. a., [af inus. nuo, hvf. nutus]; oprdl.: gjør en negtende el. afslaaende Bevægelse med Hovedet el. med Haanden; df. negter el. afslaaer med et Vink, (opp. annuo), Nigid. ap. Gell. 10, 4; ligel. manu tamen abnuit, etc., Liv. 36, 34; cf. Plaut. Truc. prol. 6; — df. I) „alm.": negter el. afslaaer, vægrer mig, vil ikke; c. acc., el. c. inf., ogs. absol., etc.; - ∾ colloquium, Liv. 30, 29; cf. Tac. Ann. 4, 26; quid quisque concedat, quid abnuat, etc., Cic. Fin. 2, 1; nec abnuebant ··· melioribus parere, Liv. 22, 13; men ∾ bellum suscipiendum, Tac. Ann. 2, 78; ligel. m. acc. c. inf., Virg. Aen. 10, 8; men haud abnuit m. ut, Liv. 28, 18; men non abnuere se, quin etc., Tac. Ann. 13, 14; - ogs. m. de; neque illi ··· de ullo negotio abnuere audebat, Sall. Jug. 84; - ogs. absol.: non abnuo, non recuso, etc., Cic. Mil. 36; men undert. er acc. el. inf. at supplere af Sammenhængen; fessos abnuentesque, (sc. pugnam el. pugnare), etc., Liv. 27, 49; — B) „overf." ogs. om Begrebs- og Tingssubjecter; nihil umquam abnuit studio meo voluntas tua, Cic. Fat. 2; sed quod spes abnuit ultro, Tibull. 4, 1, 25; men quando impetus ··· locus abnueret, Tac. Hist. 5, 13; ligel. nisi abnuerit duritia (sc. gemmae, i. e. obstaret), Plin. 37, 54; — II) „bef."; A) forkaster, viser fra mig, misbilliger; qui imperium auspiciumque abnuistis, Liv. 28, 27; ∾ delectum, id. 3, 38; ∾ omen, Virg. Aen. 5, 531; men Colum. 3, 3: ∾ id genus ruris, (forkaste, holde for slet el. ringe); — B) at benegte, crimen, (opp. agnoscere), Tac. Ann. 6, 8; ligel. abnuere, a se commissum esse facinus, Cic. Leg. 1, 14; cf. Liv. 28, 18; - df. pass. impers.: nec abnuitur, ita fuisse, id. 3, 72; — not.: abnŭēo, Enn.; - abnŭĭturus, Sall. frgm.

abnūtīvus, 3, [abnuo]: = negativus, Dig. — abnūto, are, v. n., intens. af abnuo; quid, te adiri, abnutas? Enn. ap. Cic. d. Or. 3, 41; men absol.: Quid mi abnutas, (vinker mig, at jeg ikke skal sige det)? Ty. Tibi ego abnuto? Plaut. Capt. 3, 4, 79.

ăbŏlĕ.făcĭo, 3, v. a.; = flgd., Tert.; af — 1. ăbŏlĕo, (ēvi, ui), ĭtum, 2, v. a., [af ab o. inus. olo, besl. m. alo, ἄλδω, nærer; pass. vokser]; oprdl.: hæmmer el. standser i Væxten; df. sædvl. „overf."; A) „alm.": afskaffer, udsletter, tilintetgjør; abolere nefandi Cuncta viri monumenta jubet, etc., Virg. Aen. 4, 497; ∾ magistratum alicui, (fratage), Liv. 3, 38; ∾ certamina, (gjøre Ende derpaa), Tac.; - deum aedes vetustate abolitae, id. Ann. 2, 48; — B) „bef.": udsletter, bringer i Forglemmelse; hoc nostris aboleri dedecus armis, Virg. Aen. 11, 789; ∾ nomina reorum, (udslette), Suet. Aug. 32, religionem Druidarum, id.; cf. Liv. 25, 1, o. Tac. Hist. 1, 84; men ∾ vires, ibd. 4, 39, (i. e. adimere); men Plin. 7, praef.: quam ocissime aboleri, (i. e. exstingui el. mori); - abolita accusatio, Plin. Ep.; abolita atque abrogata retinere, Quintil. 1, 6, 20. — 2. ăb.ŏlĕo, ēre, v. a., [af ab o. olere, ὄζειν, d. e. at lugte]: befrier el. renser fra ond Lugt; nec viscera quisquam ··· undis abolere potest, Virg. Ge. 3, 559.

ăbŏlesco, ēvi, 3, v. n., inch. af 1. aboleo; oprdl. om Væxterne: at aftage el. svækkes el. visne; nec siccitatibus abolescit vinea (el. vitis), Colum. 3, 2; -

df. fæðv. „overf.": at udslettes, at ophøre, at tabe sig; cujus rei memoria aboleverat, Liv. 9, 36; cf. id. 1, 23; men „poet.": nec tanti abolescet gratia facti, Virg. Aen. 7, 232.

*ăbŏlĭtĭo, onis, f.; I) „alm.": Afskaffelse el. Ophævelse, navnl. af et Paalæg, Tac. Ann. 13, 51, af en Lov, Suet. Aug. 31; — II) „bes." ogs.; A) abolitio, m. o. ud. gen.: accusationis: Ophævelse af en Anklage, Dig.; — B) Ophævelse el. Forglemmelse el. Tilgivelse af det Foregaaende, d. e. Amnesti; abolitionem facti decernere, Suet. Tib. 4; sub pacto abolitionis, Quintil. 9, 2, 97; o. — ăbŏlĭtor, oris, m., som udsletter, som bringer i Forglemmelse; ∾ omnium somnus, Auson.; — [1. aboleo].

ăbolla, ae, f., [f. inus. ambolla, af ἀμβολή f. ἀναβολή, i. e. amictus]: vid Kappe uden Ærmer, navnl. Soldaterkappe, (opp. toga), Varr. ap. Non.; men abolla purpurea, (som Fyrstedragt), Suet. Calig. 35; – ogs. dares abolla, (ligesom pallium), af visse Philosopher, Martial. 4, 53; cf. Juven. 3, 115.

*ăbōmĭnābĭlis, e, afskyelig, Quintil. Decl., Hieron.; o. — ăbōmĭnāmentum, i, n., Afskyelighed; df. „meton.": et Afgudsbillede, Tert.; — [abominor]. — ăbōmĭno, are, v. a., forkl. Biform af flgd.; mulctam abomina, Plaut. Trin. 3, 2, 82; – partic. pass. abominatus, 3, s. und. flgd.

ăb.ōmĭnor, atus sum, 1, v. dep. a.; I) „egenl.": afvender el. søger at afvende et ondt Varsel, navnl. ved visse Udraab; vid. Liv. 30, 25, ogs. id. 6, 18, ogs. Suet. Claud. extr.; men ogs. ved en Handling el. Cæremoni; vid. Plin. 28, 5: incendia abominamur, aquis sub mensas profusis; – ogs. hører hertil Udtrykket: quod abominor, (hvilket Gud forbyde)! vid. Ovid. Met. 9, 676, o. id. Pont. 3, 1, 101; — II) „overf." o. „alm.": afskyer, mentionem tam foedi facinoris, Liv. 4, 40; cf. id. 30, 30: quod nos abominaremur, vos optaretis; — III) partic. ăbōmĭnatus, 3, ogs. m. pass. Bem.; abominati sunt semimares, jussique in mare deportari, Liv. 31, 12; cf. Hor. Epod. 16, 8. — ăb.ōmĭnōsus, 3, ligesom ominosus, ildevarslende, Solin.

Abŏrīgĭnes, um, m.: Romernes ældste Stamfædre i Latium; vid. Liv. 1, 2, o. Sall. Cat. 6; – men Plin. 4, 36, ere aborigines som appell.: Urindbaanere; – s. ogs. Aur. Vict. d. Or. G. R. 4, o. Fest. p. 16.

ăb.ŏrĭor, ortus sum, 4, v. dep. n.; I) „egenl." om Himmellegemerne: at gaae ned el. under, (opp. exoriri el. oriri); infimus aër ··· ubi omnia oriuntur et aboriuntur, Varr.; — II) „poet. overf." om Stemmen: at forstumme, obl.; infringi linguam, vocemque aboriri, Lucr. 3, 156: — not.: Plin. 8, 77, s. und. 2. abortio. — ăb.ŏrĭscor, sci, v. dep. n.: = frgd.; aborisci quaeque creata, (gaae under, gaae tilgrunde), Lucr. 5, 732.

*1. ăbortio, onis, f.: utidig el. for tidlig Fødsel, navnl. ifølge Fosterets Fordrivelse; – ut abortioni operam daret (mater), Plaut. Truc. 1, 2, 98; ligel. Cic. Cluent. 12: merces abortionis etc.; — 2. ăbortĭo, ivi, 4, v. n.: at komme ned før Tiden, at abortere, navnl. ifølge Fosterets Fordrivelse; facilitas abortiendi, Plin. 8, 77; (hvor dog Hard. læser: aboriendi m. s. Bem.); o. — ăbortium, i, n.: = 1. abortio, Hieron.; — [aborior].

ăbortīvus, 3, [1. abortio]: hørende til utidig Fødsel el. til Abort; — df. „bes.": 1) som er født før Tiden, Sisyphus, Hor. Sat. 1, 3, 46; — 2) som bevirker for tidlig Fødsel el. en Abort, malvae, Plin. 20, 84; ligel. abortivum est, (det bevirker Abort), c. inf., id. 7, 5; — II) df. neutr. abortivum som subst.: A) ligesom abortus, Abort; vid. Juvenal. 2, 32; – ogs. om Sæden, Plin. 18, 46: quum granum inane in spica evanescit quodam abortivo; — B) abortivum, (sc. medicamentum, Middel til Fosterets Fordrivelse), Juvenal. 6, 367; — not.: ∾ ovum, (fordærvet), Martial. 6, 93. — aborto, are, v. n., for: o. efterkl. Biform af aborior, at føde for Tiden, at abortere, Varr., Firm.

ăbortum, i, n., Biform af flgd., Dig.; s. ogs. Fest. p. 25. — ăbortus, us, m., [aborior]; oprdl. ligesom occasus: en Stjernes Nedgang, Manil. 1, 140; — II) oftere; A) „egenl.": for tidlig Nedkomst, Abort, Ter. Hec. 3, 3, 38; men Tertullae (uxoris Cassii) nollem abortum, etc., Cic. Att. 14, 20; df. ogs. abortum facere, Plin. Ep. 8, 10: at abortere; men Plin. 21, 28: at foraarsage Abort; s. ogs. nedenf.; — B) „fig."; a) „overf.": arborum abortus, (pl., ligesom Misfostere af Træer), Plin. 12, 6; — b) „alleg.": Stoicos abortus facere, (at de frembringe Misfostere), id. praef. extr. — abpatruus, i, m., i. e. patruus abavi, (ogs. patruus maximus), Dig.

ab.rādo, si, sum, 3, v. a.; I) „egenl.": skraber el. kradser deraf, arida et vetera in vite dolabrā, Colum.; ∾ barbam, Plin.; men supercilia illa penitus abrasa, Cic. R. Com. 7; cf. Hor. Ep. 1, 7, 50: abrasum quemdam etc., (al. adrasum); men ∾ festucas rastello, (ophakke), Varr., radices, Plin.; – men fauces abrasae, Lucan. 6, 115, (som ere saarede af haarde Spiser); — II) „overf.": ∾ aliquid ab aliquo, Cic. Caecin. 7, (knibe el. snyde nogen derfor); cf. Plin. Pan. 37: destringi aliquid et abradi bonis; s. ogs. Ter. Phorm. 2, 2, 19, (hvor unde s. a quibus) — abrasus, 3, partic. af frgd.

abrĭpĭo, ipŭi, eptum, 3, v. a., [rapio]; I) „egenl.": bortriver, bortrøver, fører el. slæber voldsomt afsted el. bort derfra el. derhen; m. ex el. ab el. de, ogs. c. abl., ogs. absol., etc.; ogs. m. in el. ad; – puellam ex Attica hinc abreptam, (bortført el. røvet herfra), Ter. Eun. 1, 2, 30; cf. Cic. Verr. 4, 48; men ibd. 10: ∾ aliquem de convivio in vincula; ligel. virginem a complexu patris abreptam, Liv. 3, 57; men Suet. Aug. 17: juvenem D. Julii simulacro abreptum etc.; men Nep. Milt. 4, absol.: omnes ejus gentis cives abreptos, etc.; cf. Cic. Verr. 4, 50; – ∾ aliquem ad quaestionem, id., in cruciatum, Ter.; men Plaut. Mil. gl. 2, 2, 21: Ita abripuit repente sese subito, (løb sin Vei); – ogs. om Ting: at bortrøve, at bortføre som Rov, Nep. Dat. 4; cf. Ter. Phorm. 1, 1, 11; men ∾ vina de mensa, Stat.; abrepta signa etc., Tac. Hist. 3, 22; — II) „overf." o. „alleg."; tempestate abreptus est unus (sc. a te), Cic. Lig. 12; saal. ogs. „ment.": (filium) etiamsi natura a parentis similitudine abriperet, etc., Cic. Verr. 5, 12; – „alleg." ogs. om Udsvævelse i Foredraget, Cic. d. Or. 3, 36: quum etc., repente te quasi quidam aestus ingenii tui procul ab terra abripuit, etc.; men abreptus ··· amore, (henrevet deraf), Sil. 5, 229.

abrŏdĭaetus, i, m., ἁβροδίαιτος: (som fører en prægtig og blød Levemaade), Epithet til Maleren Parrhasius), Plin. 35, 36. — ab.rōdo, si, sum, 3, v. a.: at afgnave el. afslide, vincula, (om Hunden), Varr.; unguem Abrodens, Pers. 5, 162; – ogs. „overf.": abroso ··· margine (calicis, med afslidt el. bortslidt Rand), Plin. 7, 7.

abrŏgātĭo, onis, f.: retlig Afskaffelse el. Ophævelse, legis, Cic. Att. 3, 23; af — ab.rŏgo, avi, atum, 1, v. a.; I) oftest i Rets- og Forretningssproget; A) ∾ legem, (rogando legem tollere, Fronto), med Folkets Samtykke at ophæve el. afskaffe en bestaaende Lov; – huic legi nec obrogari fas est, neque derogari ex hac aliquid licet, neque tota abrogari potest, Cic. d. Rep. 3, 22; cf. ibd. 2, 37: quae (lex) postea plebiscito abrogata est; s. ogs. id. Att. 3, 23; men Liv. 22, 30: plebiscitum ··· antiquo abrogoque, (stemmer for denne Folkebeslutnings Ophævelse); — B) ∾ alicui magistratum, Cic., imperium, id., Liv., (igiennem en Folkebeslutning at affætte derfra); men Cic. Q. Fr. 2, 3:

de abrogando Lentuli imperio legem promulgare; — C) ogſ. „alm.": at afſkaffe el. ophæve; ∾ legem moresque Lycurgi, Liv.; — II) „fig."; Nemo nocens sibi ipse poenas abrogat. (frikiender ſig for Straf), Senec. Herc. Oet.; ∾ fidem oratori, (unddrage ham Tilhorernes Tillid), Auct. ad Her. 1, 10; ∾ fidem jurisjurandi, (ophæve Troen paa Edens Hellighed), Cic. R. Com. 15. — abrōsus, 3, partic. af abrodo.

abrotanum, i, vid. abrotonum, not. — abrŏtŏnites, ae, m., (ἀβροτονίτης, sc. οἶνος), vinum, (ſom er tilſat med Abrod), Colum.; af — 1. abrŏtŏnum (-on), i, n., o. abrŏtŏnus, i, f., ἀβρότονον, abrotonum artemisia L., germ. Stabwurz, dan. Abrod, etſlags ſtærklugtende Krydderplante, Plin. 21, 34 o. 92; men Abrotonique graves, (af dens ſtærke Lugt), Lucr. 4, 124; - bruges ogſ. ſom Lægemiddel; vid. Hor. Ep. 2, 1, 114, bcſ. ogſ. Plin. 21, 92; — not.: ſkrives ogſ. abrotanum, Lucan. 9, 121. — 2. Abrotonum, i, n., By i Afrika, imellem Syrterne, Plin. 5, 4.

ab.rumpo, rūpi, ruptum, 3, v. a.; I) „egentl."; A) „alm.": bryder el. brækker deraf, afriver el. losriver, ramos manibus, (med Hænderne), Ovid. Met. 2, 359; men ibd. 4, 494: duos mediis abrumpit crinibus angues, (i. e. a crinibus); cf. Liv. 40, 2; ligel. abrumpentium vincula jumentorum (fuga), id. 6, 6; cf. Tac. Ann. 1, 66: abruptis vinculis etc.; men abruptus balnus, (afrevcn), Suet.; men „poet." o. „alleg.", Hor. Od. 4, 7, 27: Lethaea ··· abrumpere ··· Vincula Pirithoo, (dat., afrive ham Dodens Baand, udfrie ham deraf); men Cic. Phil. 11, 12: ∾ se latrocinio (abl.) alicujus, (losrive ſig derfra); — B) „bcſ.": river voldſomt derfra el. fra hinanden, ſplitter el. ſprænger; ∾ Asiam Europae, (dat. f. ab Europa, om Vandet, Plin. 5, 32; abrumpuntur ordines (exercitus, gjennembrydes), Tac. Hist. 3, 25; men id. Ann. 15, 68, (oftere): ∾ venas crurum et poplitum, (ligeſom abscindere, overſkære); men „poet.": ingeminant abruptis nubibus ignes, (fra de ſplittede Skyer), Virg. Aen. 3, 199; cf. Ovid. Fast. 2, 495; men Virg. Aen. 12, 451: abrupto sidere nimbus etc., (naar Stjernen pludſeligen ſvinder for Øiet); — II) „fig."; A) „overf.": pludſeligen el. voldſomt at afbryde noget el. giøre Ende derpaa; ∾ vitam, Virg., fata, Senec. Herc. Oet., (at ombringe ſig ſelv); cf. Lucan. 6, 610: ∾ medios annos; men Tac. Ann. 16, 28: ∾ vitam a civitate, (pludſeligen at trække ſig tilbage fra Samfundet); cf. Liv. 3, 19; - men ∾ sermonem, vid. Virg. Aen. 4, 388; — B) „ment.": ∾ patientiam, Tac. Ann. 12, 50, dissimulationem, ibd. 11, 26, (pludſeligen at lade fare el. ophøre dermed); ligel. voluptatibus abruptis, id. Hist. 4, 64; — b) ligel. „ethiſk": ∾ fas, Virg. Aen. 3, 55, (giøre Brud derpaa, krænke); ligel. ∾ fidem, Tac. Hist. 4, 60; — III) partic. abruptus, 3, ogſ. ſom adj.; A) „alm." el. om et Sted: afbrudt, ſteil, utilgængelig, locus, Liv. 21, 36; insulas saxis abruptis infestas etc., Tac. Ann. 2, 23; - comp.: nihil abruptius etc., vid. Plin. 11, 51; superl.: ∾ ripae, Plin. Ep. 9, 39; — 2) bſ. neutr. abruptum, abrupta, ſom subst.: Afgrund; sorbet in abruptum, (i Dybet, i Afgrunden), Virg. Aen. 3, 422; men positis per abrupta castris, (paa ſteile Klipper), Flor. 2, 12; — B) „fig."; a) om Foredraget: afbrudt, uſammenhængende; Sallustiana brevitas et abruptum sermonis genus, Quintil. 4, 2, 45; ligel. absol.: fortia et abrupta, id. 10, 2, 19, (det Stærke og Dierve); — b) „ethiſk": voldſom, uboielig, trodſig, contumelia, Tac. Ann. 4, 20; - ogſ. absol.: per abrupta, (ved Trodſighed), id. Agric. 42; men id. Hist. 1, 48: in abruptum tractus, (i Afgrunden, i Fordærvelſe).

abrupte, adv. af abruptus: afbrudt, afrevet; bſ. „fig."; 1) om Foredraget: ∾ cadere in narrationem, (uden Indledning el. Overgang), Quintil.; ligel. ∾ incipere, id. 3, 8, 6; — 2) „ethiſk": ∾ agere, Justin. 2, 15, (i. e. temere, ubeſindigen, overilet); — not.: comp. abruptius, Amm. — abruptio, onis, f., [abrumpo], Losrivelſe, corrigiae, (naar Skoremmen gaaer itykker), Cic. Div. 2, 40; — II) „overf.": abruptio, (sc. matrimonii), Skilsmisſe, Cic. Att. 11, 3. — abruptus, 3, partic. o. adj. af abrumpo.

abs, praepos., ſ. under ab, „bcſ." ogſ. Cic. Or. 47. — abscēdens, tis, partic. og adj. af flgd. — abs.cēdo, cessi, cessum, 3, v. n.; I) „egentl.": gaaer bort, bortfjerner mig; m. ab el. ex, el. c. abl., el. m. adv., el. absol., etc.; - abscede hinc, Plaut., meo e conspectu, id.; numquam senator a curia abscessit, aut populus e foro, Liv. 27, 50; men ∾ triclinio, Suet. Claud. 33; men ∾ Spartā, (afmarſchere derfra), Nep. Iph. 2; ligel. i Krigsſproget: ∾ manibus aequis, (abl. modi: med lige Fordel), Tac. Ann. 1, 63; men pass. impers.: nec ante abscessum est, quam etc., Liv. 29, 2; cf. id. 27, 4; - ogſ. at drage derhen, Rhodum, Tac.; men Plaut. Rud. prol.: navis in altum abscessit; ſaal. ogſ. om Ting: quantum mare abscedebat, Liv. 27, 47; ligel. om Himmellegemerne: ∾ longius a sole, Plin.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) om Perſoner: a) at komme derfra, at redde ſig ud deraf; ſaal. Ter. Heaut. 2, 4, 5, „alleg.": si licet me latere tecto (med dækket Flanke) abscedere; — b) „poet." ogſ. c. dat.; Dianam Abscessisse mihi, (at hun har forladt mig), Ovid. Met. 5, 375; — 2) „techniſk"; a) i Bygningskunſten: at træde tilbage; latera abscedentia, Vitruv. 1, 2; ogſ. absol.: alia abscedentia, alia prominentia, id. 7, praef.; — b) om en Stjerne: at gaae ned, Plin. 2, 102; — c) hos Lægerne: sub lingua ··· aliquid abscedit, (der danner ſig en Abces el. Byld el. Congeſtion), Cels. 7, 12; ogſ. absol.: omnia abscedentia, etc., id. 5, 18; — B) „ment."; 1) om Perſoner: ∾ ab incepto, (affſtaae el. aflade derfra), Liv. 26, 7; men ∾ civilibus muneribus, (trække ſig tilbage derfra), id. 9, 3; — 2) om Begreber, Stemninger, odl.; cito ab eo haec ira abscedet, (vil ſnart forlade ham), Ter. Hec. 5, 2, 15; men Plaut. Epid. 2, 2, 100: Haec te abscedet suspicio, (hvor te er abl. efter d. udfaldne ab); — not. a: abscessem, (f. abscessissem), Sil.; — not. b: partic. abscedens, tis, ogſ. ſom adj., ſ. ovenf.

*abscessĭo, onis, f., Bortgang; bſ. Adſkillelſe, Affondring; quum etc., tum accessio fieret, tum abscessio, Cic. Univ. 12; o. — abscessus, us, m., Bortgang, Bortfjernelſe; longinquo solis abscessu etc., Cic. N. D. 1, 10; ogſ. Afreiſe fra et Sted, Tac. Ann. 4, 57; men ibd. 6, 38: continuo abscessu, (ved hans uafbrudte Fraværelſe); men abscessu Rutulum (f. Rutulorum, da de forlode Kampen), Virg. Aen. 10, 445; — 2) „overf." hos Lægerne: Abces, Byld, Congeſtion, Cels. 5, 18; — [abscedo].

abscīdo, cīdi, cīsum, 3, v. a, [abs, caedo]; I) „egentl.": afſkærer, bortſkærer, (ligeſom praecido; derim. abscindo, scĭdi, scissum, etc., ligeſom avello, afrykker, afriver); - ∾ caput a cervicibus, Cic. Phil. 11, 2; ogſ. c. abl.: abscidit jugulo ··· humerum, Ovid. Met. 12, 362; men ∾ membra, vid. Lucr. 3, 612 flgd.; hvor ogſ.: quod decidit abscisum; - abscisa dextra, Suet., lingua, id.; funes abscisi, Caes. B. G. 3, 14; — II) „fig.": afſkærer, betager; spe undique abscisa, Liv. 21, 30; ligel. abscisis omnibus praesidiis, Tac.; — III) partic. abscīsus, 3, ogſ. ſom adject., om et Sted: ligeſom afhugget, d. e. ſteil el. lodret, odl.; saxum undique abscisum, Liv. 32. 4; men id. 25, 36, absol.: nihil arduum, nihil abscisum.

ab.scindo, scĭdi, scissum, 3, v. a.; I) „egentl.": afriver, losriver; m. ab el. de, ogſ. c. abl., „poet." ogſ. c. dat., ogſ. absol., etc., (ſ. ogſ. abscido ab in.);

- ∾ tunicam a pectore alicujus, Cic. Verr. 5, 1, plantas ··· de corpore matrum, Virg. Ge. 2, 23; ∾ humeris (abl.) ··· vestem, id. Aen. 5, 685; ∾ linguam alicui, Plaut. Amph. 2, 1, 7; caput abscissum, Hor. Sat. 2, 3, 303; men Virg. Aen. 4, 590: Flaventes ··· abscissa comas (acc. graec., med afrevet Haar); — B) „bes." ogs.: a) ∾ venas, Tac. Ann. 16, 11, oftere: voldsomt at aabne dem, (neml. for at omkomme ved Forblødning); — b) voldsomt at rive el. afsondre derfra el. fra hinanden; Hesperium Siculo latus abscidit (pontus), Virg. Aen. 3, 417; men Hor. Od. 1, 3, 21: Nequicquam deus abscidit ··· terras etc.; — II) „fig.": frariver el. betager aldeles: ∾ sibi respectum omnium rerum, praeterquam victoriae, Liv. 9, 23; nec, nisi abscissa omni spe, etc., id. 35, 45; men Hor. Epod. 16, 35: reditus abscindere dulces; — III) partic. abscissus, 3, ogs. som adj.: ligesom afreven; bs. „fig.": uden alt Hensyn, d. e. haard, streng, genus castigationis, Val. Max.; - comp.: ∾ justitia, id.

abscise, adv. af abscisus, ligesom afskaaren; bs. „overf.": kraftlos, uden Eftertryk, (opp. valenter), Val. Max. 3, 7, 6. — abscissio, onis, f., [abscindo], Losrivelse; bs. „overf.": 1) Afbrydelse, vocis, Scrib.; — 2) som rhetorisk Figur, ligesom praecisio o. aposiopesis: Talens Afbrydelse; vid. Auct. ad Her. 4, 54. — abscissus, 3, partic. o. adj. af abscindo. — abscīsus, 3, partic. o. adj. af abscido.

*abscondīte, adv., ligesom bortgiemt; bs. „fig.": dunkelt, uforstaaeligen, Cic. Inv. 2, 23; men id. Fin. 3, 1: ∾ disserere, (dybsindigen); o. — abscondītor, oris, m., som bortgiemmer el. skiuler noget, Firmic.; af — abs.condo, condĭdi o. condi, conditum, (consum), 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": bortgiemmer, skiuler med Omhu; gladii ··· absconditi, Cic. Phil. 2, 42; ∾ in terram, (nedlægge el. plante deri), Colum.; — B) bs. „bes." o. „poet.": a) gior usynlig, bringer ud af Syne; abscondit in aëre telum, Sil.; ∾ ensem in vulnere, Senec. Thyest.; - bs. pass. abscondi, om Himmellegemerne: at gaae ned el. under, Virg. Ge. 1, 221; — b) ∾ locum, (tabe et Sted af Syne, neml. ved at fierne sig derfra); Phaeacum abscondimus arces, Virg. Aen. 3, 291; - bs. „alleg.", Senec. Ep. 70: primum pueritiam abscondimus; — II) „fig.": forbolger, holder hemmelig; quo studiosius absconditur etc., Cic. R. Am. 41; bs. absconditae insidiae, id. Cat. 3, 1; men absconditum jus pontificum, (dunkel, ubekiendt), Ps.Cic. p. Dom. 54; — not.: partic. absconsus, 3, Fulgent., Firmic. — absconse, adv., hemmeligen, Hygin., Firmic.; af — absconsus, 3, s. under abscondo, not.

†absens, tis, partic. af absum; bs. — absentĭa, ae, f., Fraværelse; confer absentiam tuam cum mea, Cic. Pis. 16; cf. Suet. Caes. 23; — absentīvus, 3, som udebliver længe, Petron. Sat. 33; o. — absento, avi, 1, (v. a. o. n.); I) som act.: bortfierner, Claudian., inc.; — II) som neutr.: bliver borte, udebliver; absentans Ulixes, Sidon.

absīdatus, 3, [absis], hvælvet, porticus, P. Vict. — absĭlio, (ii o. ŭi), 4, v. n., (o. a), [salio], at springe derfra, med et Spring at bortfierne sig; ∾ procul, Lucr. 6, 1216; - ogs. c. acc.; nidosque tepentes Absiliunt aves, Stat. — absĭmĭlis, e, ulig, alicui (rei el. personae), o. sædv. m. Negation; non absimilis facie (af Ansigt) Tiberio principi fuit, Suet. Oth. 1; rostrum haud absimile suillo, Plin.

absinthĭatus, 3, [absinthium], tilsat med Malurt, poculum, (med Malurtvin), Senec. Suas.; - ogs. absol.: absinthiatum, (sc. vinum), Malurtvin el. Bittervin, Pallad., Lamprid. — absinthītes, ae, m., ἀψινθίτης, (sc. οἶνος), vinum, Malurtvin el. Bittervin, Colum., Plin. — absinthĭum, i, n., ἀψίνθιον, Malurt; vid. Plin. 27, 28; ogs. in pl.: ∾ tristia, Ovid. Pont. 3, 8, 15; - ogs. som Lægemiddel; vid. Plin. l. c.; cf. Lucr. 1, 935: pueris absinthia tetra medentes Quum dare conantur, etc.; - men Quintil. 3, 1, 5, „alleg.": ne parum hic liber mellis, et absinthii multum, habere videatur. — absinthius, i, m., forkl. Biform af fregd., Non. ex Varr.

absis, (apsis), ĭdis, (acc. ogs. absida), f., ἁψίς; oprdl.: Sammenføining; bs. Forbindelse til el. i en Hvælving el. Bue, odl.; bs. I) „alm.": Bue, Hvælving; cubiculum in absida curvatum, (bueformet), Plin. 2, 17; — II) „bes."; A) hvælvet Chor el. Capel i en Kirke, Paul. Nol., (som ogs. har Formen absida, ae, etc.); — B) i Astronomien: den Bue, som en Stierne beskriver ved sin Bevægelse; vid. Plin. 2, 15, flgd.; — C) sild. ogs.: Fad el. Skaal med bueformet Fordybning, Dig.

ab.sisto, stiti, 3, v. n.; I) „alm.": gaaer bort, bortfierner mig; absol., el. m. ab, el. c. abl.; - quae me hic reliquit atque abstitit, (blev borte), Plaut. Truc. 2, 6, 32; ligel. Tac. Ann. 2, 31: miles abstitit, (trak sig tilbage); men ab signis ··· non absistere, (ikke bortfierne sig derfra), Caes. B. G. 5, 17; men „poet.": ab ore scintillae absistunt, (det gnistrer af hans Aasyn), Virg. Aen. 12, 101; men ibd. 6, 259: totoque absistite luco; cf. ibd. 7, 610; — II) „bes." m. gerund. abl., el. m. inf., el. m. subst., (hvor dette kan ombyttes m. Verbum), heder absistere, (ligesom desistere): at afstaae el. aflade derfra, at ophøre dermed; - ∾ sequendo, Liv. 29, 33; cf. id. 9, 34; men ne ingratis quidem benefacere absistam, id. 36, 35; cf. Virg. Aen. 8, 403; men ∾ obsidione, Liv., bello, Hor.; - ligel. in pass. impers.: si non absisteretur bello, Liv. 21, 6; - ogs. absol.: accusator abstitit, Tac. Ann. 2, 34. — ab.sĭtus, 3, procul, som ligger el. er langt borte, Paul. Nol.

ab.sŏcer, ĕri, m., i. e. pater avi uxoris vel mariti, Capitolin. Gord. 2. — ab.sŏlesco, lŭi, 3, v. n. inch., [soleo]; at blive usædvanlig, at komme af Brug, Tert.

absŏlūte, adv. af absolutus; I) „egenl.": uden al Forbindelse med et andet; bs. A) i Retssproget: ubetinget, bestemt; non posse absolute responderi, Dig.; cf. Cic. Top. 8: ∾ subjungere, (i. e. finite); — B) om Udtrykket: ∾ dicere, (med Korthed), Auson., Amm.; — II) „fig."; A) „overf.": fuldkomment, fuldendt; perfecte et absolute pares (mundi), Cic. Acad. 2, 17; ∾ doctus, (opp. mediocriter), Suet. Gramm. 4; - comp.: ∾ liquere, Macrob.; superl.: ∾ uti his partibus, Auct. ad Her. 2, 19; — B) „ment."; vivere feliciter, absolute, etc., Cic. Fin. 3, 7; cf. id. Tusc. 5, 18.

*absŏlūtĭo, ōnis, f.; oprdl.: Udløsning, Løsladelse, a nexu, Dig.; bs. sædv. „fig."; A) „overf." o. „techn."; 1) i Retssproget: Frikiendelse, Frifindelse, virginum, Cic. Cat. 3, 4; men id. Fam. 3, 11: ∾ majestatis, (i. e. de majestate); ogs. absol.: absolutio, (sc. rei) etc., id. Cluent. 27; ogs. in plur.: reis absolutiones venditare, Suet. Vesp. 16; — 2) „rhet.": Fuldstændighed; vid. Cic. Inv. 1, 22; — B) „ment.": Fuldendelse; Fuldendthed; virtus, quae rationis absolutio definitur, etc., Cic. Fin. 5, 14; cf. id. d. Orat. 1, 28; o. — absŏlūtōrĭus, 3, I) „bes.": hørende til den retslige Frikiendelse; ∾ tabella, (opp. damnatoria), Suet. Aug. 33; — 2) „alm.": hørende til Befrielse; bs. subst. neutr.: absolutorium, (sc. remedium), Befrielsesmiddel, ejus mali, Plin. 28, 17; — [absolvo]. — absŏlūtus, 3, partic. o. adj. af flgd.

ab.solvo, solvi, sŏlūtum, 3, v. a., I) „oprdl.": løser derfra, udløser, affondrer; bs. A) „egenl."; 1) m. Personsobject: udløser, udfrier; navnl. ogs. løslader, lader gaae, afforærdiger, aliquem, Plaut.; cf. Ter. Ad.

2, 4, 13: ut hunc absolvam, (kan afværdige ham); ligel. se absolvere ab aliquo, Cic.; s. nedenf.; — 2) m. Tingsobject: løser el. løsgiør derfra el. fra hinanden; ∾ valvas stabuli, (aabne dem), Appul.; absolutus segmenti modo (lapis specularis), Plin.; cf. id. 11, 65; — B) „fig.“; 1) „alm.“: befrier el. udfrier derfra; ∾ se judicio ab aliquo, Cic. R. Com. 12; ligel. caede hostis (ved at nedlægge en Fiende) absolvere se, (sc. ab ignominia), Tac. Germ. 31; men id. Ann. 4, 23: is annus populum Rom. longo bello absolvit; - ogs. c. gen. (efter d. udfaldne nomine); ∾ aliquem timoris, Senec., tutelae, Dig.; — 2) „bes.“ i Retssproget: frikiender el. frifinder, erklærer for uskyldig el. ustraffelig; absol., el. c. abl., el. c. gen. (efter d. udfaldne crimine el. nomine), el. m. de; - bis Catilina absolutus, Cic. Pis. 39; ∾ aliquem suspicione regni, Liv. 2, 8; ligel. ∾ aliquem injuriarum, Auct. ad Her. 2, 13, improbitatis, Cic. Verr. 1, 29; men ∾ aliquem capitis (sc. poenā: fritage for Livsstraf), Nep. Milt. 7; men Cic. Q. Fr. 2, 16: absolutus de praevaricatione a tribunis, etc.; - id. Verr. 2, 8, tilføies ogs. dat. resp.; hic (Dionem) Veneri absolvit, (f. a Venere), sibi condemnavit; - endel. staaer Tac. Hist. 2, 60: acc. criminis, (f. acc. pers. c. abl. el. gen.); Vitellius de perfidia (eorum) credidit, fidem absolvit; — II) navnl. i Kunstsproget: fuldender, bringer til Ende, giøre færdig; (mere om den ydre Fuldendelse, hvorim. perficere, mere om den indre); bs. A) „egenl.“, el. m. Tingsobjecter; qui eam partem Veneris ··· absolveret, (som fuldendte den Deel af dette Maleri), vid. Cic. Off. 3, 2; ∾ pensum, Varr.; - Oftest in partic. pass.; absolutum offendi in aedibus tuis tectum, Cic. Q. Fr. 3, 1; cf. Suet. Caes. 46: absoluta villa; - men „poet.“, Lucan. 7, 870: quid totum absolvitis orbem, (hvi ødelægge el. fordærve I den aldeles)? cf. Martial. 1, 83; — B) „fig.“; 1) „bes.“ om Aandsværker, om Foredraget, odl.; ∾ instituta, (opp. contexere interrupta), Cic. Leg. 1, 3; ∾ dialogos, id. Att. 13, 19; cfr. ibd. 12, 25; - navnl. ogs. om den historiske Fremstilling; cetera quam paucissimis absolvam, Sall. Jug. 17; ligel. m. de, (f. acc.); de Catilinae conjuratione ··· paucis absolvam, id. Catil. 4; — 2) „alm.“; ∾ beneficium, (fuldende en Velgierning, giøre den fuldstændig), Liv. 2, 2; ligel. ∾ promissum, (opfylde), Varr.; men Cic. Fin. 4. 13: quid est, quod a natura absolvi et perfici debeat? cf. id. N. D. 2, 36; — III) partic. absŏlūtus, 3, ogs. som adj.; A) „alm.“: fuldendt el. fuldkommen i sit Slags; ∾ philosophi, Cic. Div. 2, 72; ∾ similitudo, Plin.; men Plin. Ep. 9, 38: legi enim librum omnibus numeris (i. e. partibus) absolutum etc.; - comp.: quo sit absolutius os, et expressior sermo, Quintil. 1, 1, 37; - superl.: ∾ opus, (om et Maleri), Plin. 35, 36; — B) „techn.“; 1) i Philosophien: fuldendt, fuldkommen; nec appellatur vita beata, nisi confecta atque absoluta, Cic. Fin. 2, 27; officium perfectum atque absolutum, id. Off. 3, 3; — 2) „rhet.“: fuldstændig, ubetinget; esse quasdam cum adjunctione necessitudines, quasdam simplices et absolutas, Cic. Inv. 2, 57; ligel. ∾ quaestio, ibd. 1, 11, causa, id. Part. or. 26; — b) ligel. i Retssproget: ∾ donatio, (ubetinget), Dig.; — 3) i Grammatiken: nomen absolutum, Prisc., der forstaaes uden Tilsætning, (deus, ratio); verbum abs., (der staaer uden Casus), id.; men verb. abs., (opp. inchoativum), Diom.; - adjectivum absolutum, Quintil. 9, 3, 19, (i. e. in positivo gradu).

a b s ŏ n e, adv.; I) „egenl.“: ildelydende, uharmonisk, pronunciare versus, Appul.; — II) „fig.“: upassende, urimeligen, fingere, Gell. 15, 25; af — a b s ŏ n u s, 3, [sono]; I) „egenl.“: ildelydende, skurrende, uharmonisk, vox, Cic.; cf. id. d. Or. 1, 25: sunt quidam ··· ita voce absoni, ut etc.; — II) „fig.“: som ikke passer dertil, som ikke stemmer overens dermed; sædv. m. Negation o. flgd. ab, el. c. dat., ogs. absol.; - nec absoni a voce motus, Liv. 7, 2; quorum nihil absonum fidei divinae originis etc., id. 1, 15; cf. Hor. A. P. 112; - illa est urbanitas, in qua nihil absonum, etc., Quintil. 6, 3, 107; - sieldn. om Ting; ∾ tecta, Lucr. 4, 220, (forkert el. planløs Bygning).

a b s o r b ĕ o, bŭi, (psi), ptum, 2, v. a.; I) „egenl.“: opsluger, sluger i mig, placentas, Hor., inc.; s. und. obsorbeo; - ligel. udtrikker, drikker helt; ∾ liquefactum (unionem, om Cleopatra), Plin. 9, 51; — B) „bes.“; lens ··· aquam aborbet, (trækker i sig under Kogningen), id. 22, 70; men ∾ tot res, tam cito, (om Oceanet), vid. Cic. Phil. 2, 27; — II) „fig.“: at henrive el. bortrive; bs. Cic. Brut. 81, „alleg.“: hunc absorbuit aestus ··· gloriae, (bortrev ham fra Banen); cf. id. Leg. 2, 4; men id. Sest. 6: quia ··· quodam modo absorbet orationem meam (tribunatus ejus, optager mit Foredrag); bs. — a b s o r p t ĭ o, onis, f., rosaria, Suet. Ner. 27, (etslags med Roser tillavet Vin el. Drik; al. absortio, m. s. Bem.); inc. — a b s p e l l o, a b s p o r t o, etc., s. und. aspello, etc.

a b s q u e, praepos. c. abl.; I) forkl. hos Komikerne: uden; men omtr. alene i flgd. hypothetiske Forbindelser; nam absque te esset, hodie numquam viverem, Plaut. Men. 5, 7, 33, (f. nisi tu fuisses); ligel. Ter. Phorm. 1, 4, 11: absque eo esset, (f. nisi is fuisset); ligel. id. Hec. 4, 2, 25: absque una hac foret, (f. nisi haec una fuisset); men Cic. Att. 1, 19: absque argumento etc., inc.; vid. Orell. ibd.; — II) forst hos Quintil. o efterfl. heder a b s q u e c. abl.: a) u d e n f o r, uden; an impetu raptus sit, et absque sententia, (i. e. praeter sententiam), Quintil. 7, 2, 44; ligel. Gell. 2, 2: absque praejudicio; — b) f o r u d e n, undtagen; eundem versum esse absque paucis syllabis, Gell. 13, 18; — not.: absque f. et abs, Macrob. Sat. 3, 9.

a b s t a n t ĭ a, ae, f.; [absto]; Afstand, Bortfiernelse, Vitruv. 9, 1. — a b s t ē m i u s, 3, [abs, inus. temum, i. e. μέθυ, sædv. temetum]; I) „egenl.“: som afholder sig fra Vin, som ikke drikker Vin; abstemias mulieres esse, etc., Varr. ap. Non.; cf. Ovid. Met. 15, 323; - ogs. tilføies gen. vini, Plin. 22, 54; — b) ∾ prandium, (uden Vin), Gell. 13, 30; — II) „overf.“: som afholder sig derfra, afholden, maadeholden, sædv. c. gen.; in medio positorum abstemius, Hor. Ep. 1, 12, 7; — b) sildn., ligesom jejunus, fastende, Auson. — a b s t e n t u s, 3, partic. af abstineo.

a b s t e r g ĕ o, tersi, tersum, 2, v. a.; I) „egenl.“; A) „alm.“: aftørrer, afvisker, labellum, Plaut.; absterge sudorem tibi, id.; men qui abstergerem vulnera, (f. quo, sc. peniculo), Ter. Eun. 4, 7, 9; cruore absterso, Liv.; fuligine abstersa, Cic.; — B) „bes.“ i Krigssproget: ∾ remos, Curt. 9, 9, (f. d. sædv. detergere remos, f. und. detergeo); — II) „fig.“: ligesom aftørrer, d. e. borttager, navnl. en Sorg el. Lidelse; consolabor te, et omnem abstergebo dolorem, Cic. Q. Fr. 2, 9; cf. id. d. Sen. 1; ligel. ∾ metum, id., fastidium, Plin.; — not.: Formen abstergo, ĕre, beroer alene paa urigtige Læsemaader.

a b s t e r r ĕ o, ŭi, ĭtum, 2, v. a.; I) „alm.“: afskrækker derfra, holder borte el. jager bort ved Skræk; absol., el. m. ab el. de, el. c. abl.; - quo Chremetem absterreant, Ter. Andr. 3, 1, 75; cf. Tac. Ann. 13, 44; men neminem a congressu meo ··· janitor meus absterruit, Cic. Planc. 27; ∾ homines a pecuniis capiendis, id. Verr. 2, 58; men ∾ anseres de frumento, Plaut., lenonem aedibus, Titinn. ap. Non., aliquem bello, Tac. Ann. 12, 45; bs. Hor. Sat. 1, 4, 129: Sic teneros animos aliena opprobria saepe Absterrent vitiis; — II) „poet.“: holder borte, bortfierner; vid. Lucr. 4, 1057: pabula amoris Absterrere sibi (decet). — a b s t e r s u s, 3, partic. af abstergeo.

a b s t ĭ n a x, ācis, adj.; [abstineo]; ligesom abstinens,

afholden, Petron. — abstĭnens, tis, partic. o. adj. af abstineo; bf. — abstĭnenter, adv.: afholdent, uegennyttigen; in causa populari ··· populariter abstinenterque versatus, Cic. Sest. 6; – comp., Augustin.

abstinentĭa, ae, f., [abstineo], oprdl.: at holde sig borte derfra; bf. fædv. „fig."; I) „overf.": at afholde sig derfra; navnl. Afholdenhed i Mad og Drikke, ogs. i andre Nydelser el. Tilbøieligheder; ∾ vini, Plin., temeti, Quintil.; oftest absol.; febrem quiete et abstinentia mitigavit, ved ikke at spise, ved Faste, id. 2, 17, 9; – bf. ogs. ligesom inedia, Hunger el. at hungre; hvf. Tac. Ann. 4, 35: abstinentiā vitam finivit, (hungrede sig ihjel); – ∾ veneris, Quintil., conviciorum, Senec. Contr. 2, 9; — 2) „ment." o. „ethisk": at afholde sig fra andres Eiendom; (cf. abstinere ab alieno, und. flgd.); bf. Uegennyttighed, Redelighed; (derim. continentia mere: den subjective Beherskelse af Lidenskaberne); – nulla re facilius ··· quam abstinentia et continentia etc., Cic. Off. 2, 22; pro abstinentia ··· avaritia, vid. Sall. Cat. 3; cf. Nep. Ep. 4, ogs. id. Ar. 3; — b) bf. ogs. undert.: Charakterens Renhed og Retskaffenhed; summam praestare abstinentiam, (om den retskafne Lærer), Quintil. 2, 2 in.; ogs. kunde hidføres Nep. Ar. 1; cf. Sall. Cat. 57, (om Cato): cum innocente abstinentiā certabat.

abstĭnĕo, tinŭi, tentum, 2, v. a. o. n.; [teneo]; I) act.; A) m. Tings- og Begrebsobjecter; 1) „alm.": holder borte, afholder derfra; m. ab, el. c. abl., ogs. absol.; – ∾ ignem ab aede, Liv. 7, 27, injuriam a sociis, id. 42, 26; cf. id. 22, 33; ∾ ab alienis mentes, oculos, manus, Cic. d. Or. 1, 43; men id. Tusc. 1, 37: vix a se manus abstinuit; men Tibull. 1, 3, 4, (til Døden): Abstineas avidas ··· manus! – ∾ vim finibus populorum, Liv. 8, 19; cf. id. 1, 1 in., ogs. Hor. Sat. 2, 3, 202; — 2) „bef.": holder borte, bortfjerner, tæmmer, tvinger; fædv. absol.; – gemitus (pl.), screatus, tussis (s. tusses), risus abstine, Ter. Heaut. 2, 3, 132; ligel. si se imber abstineat, Pallad.; men ego ··· in parsimonia atque in duritia ··· adolescentiam meam abstinui, Cat. ap. Fest.; — B) m. Personsobjecter: afholder derfra; ligel. m. ab, oftere c. abl., ogs. absol.; 1) „alm.": ∾ milites a praeda, Liv. 4, 59; men id. 8, 24: Romano bello fortuna eum abstinuit; men i Retssproget: ∾ pupillum, (sc. ab hereditate, holde el. hindre derfra), Dig.; — 2) „bef." ogs.: ∾ se ostreis et muraenis, (at afholde sig derfra, intet at nyde deraf), Cic. Fam. 6, 26; men ut se maledictis non abstineat, Brut. ap. Cic. ad Brut. 1, 17; – komisk er Martial. 9, 86: Non se, convivas abstinet ille suos; men ∾ se virgine, Ter. Hec. 1, 2, 61; – ligel. m. ab; ∾ se ab vitiis, Cic. Verr. 3, 2; cf. id. Acad. 2, 17; (men langt oftere er dette se udfaldet; s. nedenf.); — bb) hertil mærkes endnu: a) partic. pass. abstentus, 3, som holdes derfra, pupillus, (som hindres fra at tiltræde en Arv), Dig.; men ∾ egestiones, (Forstoppelse), Coel. Aur.; — b) partic. pass. abstinendus, 3, m. o. uden cibo, (som skal holdes fra Næring el. Spise); vid. Colum. 6, 7, o. Senec. Ep. 75; — c) pass. impers.; ut ab inermi abstineatur, Liv. 5, 21; ligel. ut sacro auro abstineretur, ibd. 50; — II) neutr.: abstinere, (sc. se), holde sig borte el. derfra, fædv. at afholde sig derfra; A) c. abl., sjeld. m. ab el. absol.; – fabā Pythagorei abstinent, Cic. Div. 2, 58; cf. Hor. A. P. 414; men ∾ publico, (ikke vise sig offenligen), Tac. Ann. 3, 3, Suet.; cf. Ovid. Met. 10, 523; ∾ proelio, Caes., pugna, Liv.; men ∾ manibus, (ikke bruge Vold), Tac. Hist. 2, 44; ∾ sermone Graeco, Suet. Tib. 71; ∾ injuria, Cic. Off. 3, 17, senatorio ambitu, Tac. Ann. 4, 2; ∾ auribus principis, (skaane dem), ibd. 13, 14; – ∾ ab aliquo, (lade i Fred), Cic. Or. 40; – Non tamen abstinuit, nec etc., (holdt sig ikke tilbage, taug ikke), Virg. Aen. 2, 534; men abstinere, (sc. cibo, om den Syge), Cels.; — B) f. abl. findes ogs.: a) infin.; dum mihi abstineant invidere, Plaut.; cf. Suet. Tib. 23; — b) ne, el. quin, el. quominus; abstinebant, ne ··· offerent etc., Liv. 3, 11; aegre abstinent, quin castra oppugnent, id 2, 45; cf. Suet. Gramm. 3; — c) genit., (i Analogi af Grækernes ἀπέχεσθαί τινος); Abstineto irarum calidaeque rixae, Hor. Od. 3, 7, 69; — III) partic. abstinens, tis, ogs. som adject.: (som afholder sig fra det Utilladelige; bf. fædv.): afholden; absol., ogs. c. gen., sild. ogs. c. abl.; abstinentem esse, continere cupiditates suas, etc., Cic. Q. Fr. 1, 1, 11; cf. id. Off. 1, 40: non solum manus, sed etiam oculos abstinentes habere; – animus abstinens ··· pecuniae, Hor. Od. 4, 9, 38; (men ibd. 3, 7, 18, abstinens, absol.: kydsk); – compar., Auson.; superl.: abstinentissimus alieni, Plin. Ep. 6, 8, rebus venereis, Colum. 12, 4.

ab.sto, are, v. n.; alene Hor. A. P. 362: si longius abstes, (naar du staaer længere borte).

abstractio, onis, f., [abstraho], voldsom Bortførelse, conjugis, Dict. Cret. — abstractus, 3, partic. af flgd. — abs.traho, xi, ctum, 3, v. a.; I) „egenl.": drager el. trækker el. slæber voldsomt afsted el. derfra el. derhen; Psaltriam mecum hinc abstraham, Ter. Ad. 5, 3, 57; men id. Andr. 1, 5, 8: ut me a Glycerio miserum abstrahat; cf. Liv. 3, 44: cunctantem (eam) vi abstracturum (se); men „alleg.": quum abstraheretur e sinu gremioque patriae, (da han blev forvist), Cic. Coel. 24; cf. id. Font. 17; – ∾ liberos in servitutem, Caes.; men komisk: Abstraxitque hominem in maxumam malam crucem, Plaut. Men. prol. 62; men „alleg." om Begeistringens Strøm: ∾ in altum a conspectu fere omnium, Cic. d. Or. 3, 36; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": a rebus gerendis senectus abstrahit, Cic. d. Sen. 6; cf. id. d. Or. 1, 18, o. id. Arch. 6; men Abstrahit invitum (me) patrii sermonis egestas etc., Lucr. 3, 261; men Tac. Ann. 4, 13: paternis adversis ··· abstractus, (som derved styrtes i Undergang); — 2) „bef.": at afdrage el. overføre derfra, milites a Lepido, Cic. Fam. 11, 18; men ∾ Germanicum suetis legionibus, (s. ab su. leg., fra Commandoen over dem), Tac. Ann. 2, 4; — B) „ment."; 1) „alm.": at afdrage (navnl. Sindet el. Forestillingen) derfra; ∾ se a sollicitudine, Cic. Dejot. 14; men id. d. Rep. 6, 26: si (animus) jam tum, quum etc., quam maxime se a corpore abstrahet; men id. Tusc. 4, 17: animus abstractus ab integra certaque ratione, (som har bortfjernet el. forvildet sig derfra); – ogs. at overføre el. henrive dertil; ∾ aliquem ad bellicas laudes, Cic. Brut. 68; — 2) „bef.": at forføre; tametsi etc., tamen magnitudine pecuniae a bono honestoque in pravum abstractus est, Sall. Jug. 29; — not.: abstraxe, (s. abstraxisse), Lucr.

abs.trūdo, si, sum, 3, v. a; oprdl.: støder af Veien; bf. I) „egenl.": bortgjemmer, skjuler el. forvarer med Omhu; m. in c. acc. el. abl., el. c. abl., ogs. absol., osv.; – aurum ubi abstrudet senex, Plaut.; quum mane me in silvam abstrusi, Cic. Att. 12, 15; komisk er: ∾ colaphos in cerebro alicujus, Plaut.; men Tac. Ann. 4, 69: turpi latebra ··· sese abstrudunt; — II) „fig."; natura veritatem in profundo abstrusit, Cic. Acad. 2, 10; ∾ tristitiam, (holde sin Kummer skjult), Tac. Ann. 3, 6; abstruso metu, ibd. 15, 5; — III) partic. abstrusus, 3, ogs. som adj.; A) „alm.": skjult, forborgen, hemmelig, insidiae, Cic. Agr. 2, 18, dolor, Ps. Cic. p. Dom. 10; — b) bf. subst. neutr. abstrusum, i; esse in abstruso, (være skjult el. forborgen), Plaut. Poen. 1, 2, 129; — B) „ment."; a) dunkel, vanskelig; disputatio paullo abstrusior, Cic. Acad. 2, 10; — b) homo abstrusus, (indesluttet i sig selv, uigjennemtrængelig), Tac. Ann. 1, 24.

ab.strŭo, ĕre, v. a., bortgjemmer, Tert. — *abs-

trūse, adv., forborgent, hemmeligen; comp.: ∾ amandare se, Amm.; o. — abstrūsio, onis, f., Bortgjemmen, Bortskaffelse, seminis, Arnob.; — [abstrudo]. — abstrūsus, 3. partic. o. adj. af abstrudo. — abstŭlo, ĕre, v. a., forældr. praes. til perf. abstuli, (f. und. aufero), ligesom aufero: tager bort el. af Veien; aulas abstulas, Plaut. frgm. ap. Diom., inc.

absuētūdo, inis, f., [suesco], ligesom desuetudo: Afvænnelse, Appul. — ab.sum, abfui (o. afui), abesse, v. n., I) „egenl."; A) „alm.": er borte derfra, er fraværende; 1) uden nærmere Betegnelse af Afstanden; deels absol.; domini ubi absunt, Ter. Eun. 3, 5, 53; – oftere m. ab el. ex, el. c. abl.; – num ab domo absum? Plaut.; cf Cic. Fam. 2, 1; ligel. numquam ex urbe abfuit, id. Planc. 27; men et domo absum et foro, (holder mig derfra), id. Fam. 5, 6; – ogs. m. Bibegr. af en Reise; praeterquam in oppida propinqua, numquam abfuit, Suet. Tib. 38; – te praesente, absente, Ter. Eun. 5, 8, 29; – hertil mærkes endnu den saakaldte syllepsis numeri: absente nobis, (f. absente me, el. absentibus nobis), ibd. 4, 3, 75; ligel. praesente nobis, f. und. praesens; men absentes, praesentes, Plaut. Cas. prol.: (Levende og Døde); — 2) m. Betegnelse af Afstanden (i Rummet el. i Tiden), enten ved et bestemt Tal, el. ved adverb.; – ut ab urbe abesset millia passuum ducenta, Cic. Sest. 12; cf. Liv. 29, 30 in.; men Cic. Att. 5, 16 o. 17: abesse bidui (sc. iter); ogs. abesse biduum, f. nedenf.; – menses tres abest, Ter. Heaut. 1, 1, 66; – longe absum; sero audio, Cic. Fam. 2, 7; ligel. abes longe gentium, id. Att. 6, 3; haud permultum aberit a me infortunium, Ter.; paullumque quum ejus villa abessemus, Cic. Acad. 1, 1; men „poet.": nec longis inter se passibus absunt, Virg. Aen. 11, 907; – prope, propius, proxime abesse, (om en kort Afstand el. ringe Bortfjernelse); nunc nobis prope abest exitium, Plaut.; quoniam abes propius, (er Stedet nærmere), Cic. Att. 1, 1; loca, quae a Brundisio propius absunt, quam tu, biduum, ibd. 8, 14; — B) „bes." heder ogs. i det romerske Forretningssprog: absens, deels den, som fraværende udnævnes til et Statsembede; deligere iterum consul absens, Cic. de Rep. 6, 11; cf. Suet. Caes. 28; deels den fra Rettenllødeblivende; de absente secundum praesentem judicare, Cic. Verr. 2, 17; cf. Suet. Claud. 15; – men Cic. Sest. 31: qui nulla lege abessem, (med Hensyn paa det Lovløse i hans Fordrivelse); — II) „fig." heder abesse i de samme Forbindelser: A) „alm.": at være fjernt el. langt derfra, at være forskjellig derfra; exsistat aliquid, quod absit longissime a vero, Cic. Acad. 2, 11; istae κολακεῖαι (i. e. adulationes) non longe absunt a scelere, id. Att. 13, 30; — bb) bs. ogs. efter Sammenhængens Medfør: a) at være bedre el. fortrinligere; nulla re magis absumus a natura ferarum, etc., Cic. Off. 1, 16; longissime Plancius a te aberat, id. Planc. 7, (han havde langt flere Stemmer, end du); — b) omvendt: at være ringere; multum ab iis aberat Fufius, (var en langt ringere Taler), Cic. Brut. 62; cf. Hor. A. P. 370; — c) ikke at høre derhen, ikke at passe dertil; quae absunt a forensi consuetudine, Cic. d. Or. 2, 37; cf. Nep. Ep. 1; ligel. Caes. ap. Cic. Att. 9, p. 16: nihil a me abesse longius crudelitate, (at intet ligner mig mindre); — B) „bes."; 1) om Personer: at være langt derfra; bs. a) at være fri derfor, (navnl. for et Bryderi, for en Dadel, odl.); a multis et magnis molestiis abes, Cic. Planc 25; abesse a culpa, id. R. Am. 20; – „poet." ogs. c. dat.; Abfuimus solito, dum scribimus ista, dolori, Ovid. Pont. 4, 10, 69; — b) at være ligesom bortvendt derfra el. utilbøielig dertil; a consilio fugiendi absum, (tænker ikke paa Flugt), Cic. Att. 7, 21; ligel. abesse a cupiditate pecuniae, Nep. Att. 12; men abfuisse ab istis studiis, (ikke at have lagt sig derefter), Cic. Planc. 15; cf. Sall. Cat. 6; — c) abesse alicui el. ab aliquo, (ikke at forsvare nogen, at unddrage sig nogens Forsvar); me, qui Autronio abfuerim, Sullam defendere, Cic. Sull. 5; ligel. id. Planc. 5: quo plus intererat, eo plus aberas a me, (des mere forlod du mig); men id. Acad. 2, 11: etiam absentibus nobis, (ogsaa uden mit Forsvar); — 2) om Begreber: at være borte, at mangle, (altf. f. deesse); quaeris id, quod habes; quod abest, non quaeris, Ter Heaut. 5, 4, 16; unum a praetura tua abest, Plaut. Epid 1, 1, 25; – saal. ofte c. dat.; quid huic abesse poterit de maximarum rerum scientia? Cic. d. Or. 1, 11; historia abest litteris nostris, (mangler, er ikke bearbeidet i vor Litteratur), id. Leg. 2, 5; navnl. ogs. „poet."; vid. Hor. Od. 1, 9, 17, o. ibd. 3, 21, 64; ligel. abest custodia regi, Ovid. Met. 14, 371; men Caes. B. G. 1, 36, med Lune: longe his fraternum nomen afuturum, (det vilde kun lidet nytte dem); — bb) hertil mærkes endnu: a) haud multum abest, el. paullum abest. m. flgd. quin, (f. ut non); – haud multum abfuit, quin interficeretur, Liv. 41, 42; ligel. nihil abest, quin sim miserrimus, Cic. Att. 11, 15; ligel. quid abest, quin pereamus, (hvad mangler deri)? Liv. 5, 4; men uden frgd. Negation (el. Spørgsmaal) følger ut; nae ille longe aberit, ut credat etc., Cic. Acad. 2, 36; — b) tantum abest, ut ···, ut etc., det er saa langt fra at ···, at osv.; – ego vero istos ··· tantum abest ut ornem, ut effici non possit, quin etc., Cic. Phil. 11, 14; cf. id. N. D. 2, 63, o. id. Tusc. 1, 31; – id. Orat. 29, tiltræder endnu et tredie ut, men som alene hænger af d. frgd. Sætning); – til d. andet ut kan ogsaa føies quoque, vid. Suet. Tib. 50, ogs. contra, vid. Liv. 6, 31; — c) absit, (det være borte, odl.)! forbindes m. nomin., Quintil. 6, 3, 28: longeque absit propositum illud, etc.; sild. ogs. absol.: tu jugum feres? procul absit! Stat ; men absit, ut etc., Appul.; — III) partic. absens, tis, ogs. som adj., f. ovenf. Plaut. Cas. prol.; ogs. om Steder og om Ting: som er fjern el. langt borte; absentem ··· urbem Tollis ad astra, Hor. Sat. 2, 7, 28; cf. id. Ep. 1, 11, 21; men versus absentes, (som man har glemt), Gell. 20, 10; – superl. absentissimus, Augustin.

absūmēdo, ĭnis, f., ligesom consumptio, Tæren el. Fortæren, Forbrug; men alene Plaut. Capt. 4. 3 in.: quanta suminis absumedo? (altsaa m. Hentydning paa sumen); af — absūmo, sumpsi, sumptum, 3, v. a.; oprdl.: borttager deraf indtil Enden, tager helt bort; bs. I) „egenl."; A) „alm.": forbruger el. fortærer, fortøder el. tilsætter; Nulla est mihi (res); nam, quam habui, absumpsi, Plaut. Curc. 5, 1 in.; men pytissando ··· quid vini absumpsit, (har hun fortæret)? Ter. Heaut. 3, 1, 48; cf. Hor. Od. 2, 14, 25; men absumptis frugum alimentis, (da de vare fortærede), Liv. 23, 30; men Suet. Aug. 98: ∾ pecuniam in emptionem mercium, (sætte Penge deri); — B) „bes." ogs.; 1) ødelægger, fordærver; saal. om Ild og Sværd, om Hunger, om Gift, odl.; – plures fames, quam ferrum, absumpsit, Liv. 22, 39; incendium multas domos absumpsit, Plin. Ep. 10, 42; cf. Liv. 30, 7; men id. 28, 30: nisi mors opportuna ··· eum absumpsisset; ligel. veneno el. venenis absumpti, id.; men „poet.": me primam absumite ferro, Virg. Aen. 9, 494; – bs. pass.: ungula absumitur, (afslides), Ovid Met. 1, 742; bis anno absumi umbras, (at Skyggen aftager), Plin. 2, 75; — 2) tilendebringer; absumpta ablaqueatione, (i. e. confecta), Colum. 5, 10; — II) „fig."; A) „bes.": ∾ tempus dicendo, (at tilbringe Tiden dermed, at tale længe), Cic. Quint. 10; cf. Liv. 38, 26; ogs. ∾ partem aetatis re aliqua, Quintil.; men Plin. Ep. 1, 9: quot dies quam frigidis rebus absumpsi? men Ovid. Trist. 4, 10, 114: sic tamen absumo decipioque diem, (forslaaer Dagen, faaer Ende derpaa); — B) „alm.";

fortærer, bentærer; quum ille et cura et sumptu absumitur, Ter. Phorm. 2, 2, 26; men ∾ vires mora, (om Livenstaben: at aftage el. svækkes derved), Ovid. Met. 3, 693; - bf. oftere hos Plaut.: absumptus sum, jeg er ulykkelig, det er ude med mig, ordl.; bf. — absumptio, onis, f., Fortæring, Forbrug; quae in absumptione sunt (res), Dig. — absumptus, 3, partic. af absumo.

*absurde, adv.; oprdl.: ildelydende, skurrende, canere, Cic. Tusc. 2, 4; - bf. „fig.": urimeligen, forkert, facere, Plaut., respondere, Cic. Att. 5, 1; - compar.: ∾ constituere, Dig.; superl.: ∾ dicere, Augustin.; o. — absurdĭtas, atis, f.: oprdl.: Mislyd, Disharmoni; - bf. sild. o. „fig.": Urimelighed, Daarlighed, Claud. Mam.; — [af flgd.].

absurdus, 3; I) „egenl.": ildelydende, skurrende, uharmonisk; ∾ vox et absona, Cic. d. Or. 3, 11; cf. id. Div. 1, 9, e vet. poët.: absurdoque sono etc., (om Frøernes Qvækken); — II) „fig."; A) „alm." el. om Begreber: urimelig, forkert, uforstandig; ∾ ratio atque inepta, Ter. Ad. 3, 3, 22; cf ibd. 5, 8, 21; men ∾ res est, c. inf., Cic. Balb. 16 cf. id. Sull. 20: jam vero illud ··· quam absurdum; men Sall. Cat. 3: bene dicere, haud absurdum, (ikke at ringeagte, neml. per litoten, f. meget anseeligt el. berømmeligt); cf. ibd. 25; - ogſ. c. dat; aetati utriusque non absurdum etc., Tac. Ann. 12, 9; cf Cic. R. Com. 7; ogſ. m. ab, Tac. Hist. 4, 48; - compar.: multo absurdiora ea, quae etc., Cic. N. D. 1, 16; superl.: ∾ mandata, id. Att. 7, 13; — B) „bes." el. om Personer: uskikket, udygtig, ubegavet; f. und. abhorreo: Cic. d. Or. 2, 20; cf. Tac. Hist. 3, 62: neque absurdus ingenio, etc.

Absyrtis, ĭdis, f., Ø i det adriatiske Hav, Mel. 2, 7; Plin. 3, 30, har derfor pl. Absyrtides, um, (alts. en Øgruppe el. flere Øer); skal være benævnt efter flgd. — Absyrtus, i, m., en Broder af Medea, hvem hun huggede i Stykker, for ved hans adspredte Lemmer at opholde sine Forfølgere; vid. Ovid. Trist. 3, 9, 6, o. Hygin. Fab. 23. — ab.torqueo, ēre, v. a., forkl. f. detorqueo: dreier af el. tilside; abtorque proram, Att. ap. Non.

ăbundans, tis, partic. o. adj. af abundo; bf. — ăbundanter, adv.; oprdl.: overstrømmende; bf. sædv. „overf."; I) „alm.": overflødigen, rigeligen, fructum ferre, Plin.; - compar.: ∾ alere, Colum. 8, 8; superl.: ∾ coenam praebere, Suet. Aug. 74; — 2) „bes." el. om Foredraget; ∾ loqui et copiose, (udførligen, vidtløftigen), Cic. d. Or. 2, 25; cf. id. Top. 10.

*ăbundantĭa, ae, f.; oprdl.: Overstrømmen; bf. „fig."; I) „overf.", el. om Ting: Overflødighed, Fylde, Rigdom; hos Cic. altid c. gen.; in omni rerum abundantia vivere, id. Lael. 15; cf. ibd. 23; ligel. ∾ sanguinis, Plin., pecuniae, id., commeatuum, Tac.; - hos denne ogſ. absol.: Rigdom, Midler; tamquam in summa abundantia, id. Hist. 2, 94; cf. id. Agric. 6; — 2) „ment.", el. om Begreber; non otii abundantia, sed amoris erga te, (haec scripsi), Cic. Fam. 7, 1; cf. ibd. 1, 9 in.; o. — ăbundātio, onis, f., Overstrømmen; ∾ fossae Philistinae, Plin. 3, 20; — [abundo].

ăbunde, adv. af abundus: overflødigen, rigeligen, i Mængde; - herom er at mærke: abunde staaer undert.: 1) (ligesom satis, affatim, etc.), paa en Maade som adj. el. Prædicat, da det kan hede, (ligesom satis superque): mere end nok, i Overflod; homines, quibus mala abunde omnia erant, Sall Cat. 21; ligel. ipse abunde ratus, si etc., Tac. Hist. 3, 95; cf. Plin. Ep. 4, 30: mihi abunde est, si etc.; men ibd. 5, 8: ut abunde sit, alterum efficere, (at det er overflødigt); — 2) som subst. c. gen.; terrorum et fraudis abunde est, Virg. Aen. 7, 552; potentiae gloriaeque abunde adeptum (se), Suet. Caes. 86; men abunde satis (in eo est, fun altfor meget deraf), Quintil. 10, 1, 94; — 3) som adv. hos adject. etc.: fuldeligen, tilstrækkeligen, til Overflod; erit abunde satisfactum huic quaestioni etc., Cic. Div. 2, 1; abunde magna praesidia, Sall. Jug. 14; parentes abunde habemus, id. Jug. 102; abunde dixit bene, quisquis etc., Quintil. 12, 9, 8; - ogſ. forbindes abunde satis, id. 12, 11, 19, o. Hor. Sat. 1, 2, 59.

ăb.undo, avi, atum, 1, v. n. (o a.); I) „egenl."; A) „alm." om Vandet: at bølge el. svulme i Veiret, (neml. op el. ud fra Vandspeilet; derim. redundare, at overſvømme); - quando aqua Albana abundasset, Liv. 5, 15; Flumina abundare ut facerent (imbres), Lucr. 6, 266; - „poet." ogſ. om de syge Vædskers Udstrømning, Virg. Ge. 3, 484; — B) „bes." om et Sted; cruore scena abundavit, (svømmede i Blod), Suet. Calig. 57; hyſ. absol.: loca abundantia, (oversvømmede Steder), Vitruv.; - bf. „alleg.", Plaut. Stich. 2, 1, 6: Ripas superat mihi atque abundat pectus laetitia, (strømmer over af Glæde); — II) „fig."; A) „overf."; 1) „poet.": at fremvælde rigeligen; quae de terris ··· abundant Herbarum genera etc., Lucr. 5, 918; — 2) „alm.": at være el. haves i Mængde el. rigeligen; sive naturae deest quippiam, sive abundat atque affluit, Cic. Div. 1, 28; abundanti pecunia, (opp. adesa), id. Quint. 12; cf. Liv. 2, 41 o. 47; - bf. absol. (el. som adv.): ex abundanti, (til Overflod), Quintil., Dig.; — bb) ligel.: a) c. abl. (el. gen.): at have i Overflod, at være rigeligen forsynet dermed; quasi is non divitiis abundet, Ter. Heaut. 3, 2, 17; - ligel. om Ting: villa abundat porco, hoedo, etc., Cic. d. Sen. 16; cf. Lucr. 5, 262; men alene sield. o. forkl. c. gen. (f. abl.); quarum et abundemus rerum, et quarum indigeamus, Lucil. ap. Non.; f. ogſ. nedenf. nr. III, B; — b) ogſ. absol. om Personer: at være rig, at have noget tilovers; si quando abundare coepero, Cic. Att. 1, 14; et absentes adsunt, et egentes abundant, id. Lael. 7; — B) „ment.", el. om Begreber, navnl. ogſ. om nogens indre Værd el. Dygtighed; ∾ copia orationis, Cic. d. Or. 2, 35; cf. ibd. 1, 6 (nedenf.); men ∾ praeceptis philosophiae, (have inde et rigt Forraad deraf), id. Off. 1, 1; ligel. ∾ honoribus, id., consilio, id.; — III) partic. abundans, tis, ogſ. som adj.; A) „egenl.": overstrømmende, amnis, Virg.; superl.: ∾ amnis, Cic. d. Rep. 1, 19; - abundantia loca, Vitruv., f. ovenf.; — B) oftere „fig."; 1) „overf."; a) om Ting: overflødig, rigelig, pecuniae, Liv., patrimonium, Suet.; ogſ. c. gen.: som har Overflødighed deraf; via omnium rerum abundans, Nep. Eum. 8; — b) om Personer, dels absol.: rig, som har tilovers; haec utrum egentis, an abundantis signa sunt? Cic. Parad. 6, 1; cf. id. Phil. 2, 27; dels c. gen.; quam lactis abundans, Virg. Ecl. 2, 20; — 2) „ment."; a) om Foredraget; non erat abundans, non inops tamen (oratio ejus), etc., Cic. Brut. 67; — b) om Personer, sædv. c. abl.; saal. Cic. d. Or. 1, 6: abundantes ingenio etc; - ligel. in compar. o. superl.; tu abundantior consilio, ingenio, prudentia, etc., id. Pis. 26; et rerum copia et sententiarum varietate abundantissimus, id. d. Or. 2, 14. — ăbundus, 3, [unda], sield. Biform af abundans, Att. ap. Non., inc., Gell. 1, 2.

ăbūsĭo, ōnis, f, [abutor]: = 2. abusus; men sædv. „rhet.", ligesom Grækernes κατάχρησις: Talefigurernes el. Tropernes urigtige el. haarde Brug; vid. Auct. ad Her. 4, 33, Cic. Orat. 27, o. Quintil. 10, 1, 12. — ăbūsīve, adv.; 1) ved en urigtig Brug af en Talefigur, Quintil. 8, 6, 35; — 2) paa Skromt, for Syns Skyld, Amm.; af — ăbūsīvus, 3, [2. abusus]: som bliver misbrugt, appellatio, Auct. Paneg. ad Constant.

ăbusque, praepos. c. abl.; „poet." f. ab usque, el. f. usque ab, lige derfra; Siculo prospexit abusque Pachyno Virg. Aen. 7, 289; abusque mane ad vesperam, Plaut. Amph. 1, 1, 97; dog ogſ. Tac. Ann. 15, 37: animalia maris Oceano abusque petere, (f. ab Oceano usque).

1. ăbūsus, 3, partic. af abutor. — 2. ăbūsus, us, m., [abutor], Forbrug, (naar neml. Tingen fortæres ved at bruges); usus enim, non abusus legatus est, Cic. Top. 4; quae res in abusu consistunt, Dig.

ăb.ūtor, ūsus sum, 3, v. dep. (a.); I) „alm.": opbruger, forbruger, anvender heelt el. ganske; a) ordenl. c. abl.; sumus parati, abuti tecum hoc otio, Cic. d. Rep. 1, 9; ∾ errore hostium, Liv. 27, 46; me abusum illo prooemio, (at jeg allerede havde giort Brug deraf), Cic. Att. 16, 6; quae igitur studia etc., iis ··· cur non abutamur? id Fam. 9, 6; — b) forkl. ogs. c. acc., navnl. hos Komikerne; df. pass: ubi illaec, quae dedi ante? Cl. abusa (sunt, ere opbrugte el. fortærede), Plaut. As. 1, 3, 44; cf. Ter. Andr. prol. 5, o. Lucr. 5, 1032; — II) „bes.": misbruger; vid. Cic. Cat. 1 in., o. id. R. Am. 19; men ornamentis alicujus abuti pro spoliis, id. Quint. 31; — b) forkl. ogs. in pass.; vid. Plaut. l. c.; ligel.: potius quam a rege abutamur, Varr. ap. Prisc.

Abȳdus (-os), i, f. o. m., By i Landskabet Troas ved Hellespont, ligeoverfor Sestus; vid. Ovid. Her. 18 o 19, ogs. Virg. Ge. 1, 207; — df. Abȳdēnus, 3, urbs, (i. e. Abydus), Ovid.; — df. subst. a) Abydenus, i, (d. e. Leander af Abydus, Hero's Elsker), id. Her. 18 in.; — b) Abydeni, orum, m., Indvaanerne af Abydus, Liv. 31, 16; — not.: ogs. er Abydus Navnet paa en By i Overægypten, Plin. 5, 11.

Abȳla, ae, f., Bierg i Afrika, den ene af Herkules's Stotter, ligeoverfor Calpe, Mel. 1, 5, Avien. Perieg. 112; (skrives ogs. Abila, Plin. 3, prooem.). — ăbyssus, i, f., ἄβυσσος, (sc. λίμνη), bundløst Dyb, en Afgrund; df. sild. f. inferi el. Helvede, Prud.

ac, conj., s. und. atque. — ăcācĭa, ae, f., ἀκακία, 1) Acacietræet, vid. Plin. 13, 9; — 2) ogs. Saften af dette Træ, id. 24, 67.

Acădēmīa, ae, f., Ἀκαδήμεια (-μία), et efter en Heros Academos benævnt Sted ved Athenen, bes. ogs. det der liggende Gymnasium, hvori Plato underviste; hvf. hans Disciple hede: Academici; ligesom hans Lærebegreb derefter heder: philosophia Academica, (opp. ph. Stoica, Cynica, etc.); — b) df. „meton.": d. akademiske Philosophi el. Sect el. Skole; - instaret Academia, quae etc., Cic. d. Or. 1, 10; - Academia vetus (el. antiqua), det ældre akademiske Lærebegreb fra Plato; opp. Academia nova (el. recens el. adolescentior), det nyere fra Arkesilaus; vid. Cic. Acad. 1, 4 o. 12; — not.: Academia hed ogs. efter d. ovennævnte: Cicero's Landsted i Campanien, hvor hans Quaestiones Academicae ere skrevne; vid. Plin. 31, 3; - forskiellig herfra er hans Academia, (etslags Gymnasium m. xysti o. exedrae), paa hans Tusculanum; vid. Cic. Tusc. 2, 3, o. 3, 3.

Acădēmĭce, es, adj. fem., efter d. græske Ἀκαδημική, akademisk; illam Academicen σύνταξιν, (i. e. Quaestionem Academicam) etc., Cic. Att. 13, 16. — Acădēmĭcus, 3, benævnt efter Akademiet ved Athenen; df. Academicus, (sc. philosophus), pl. Academici, Cic. Acad 2, 4; — not.: efter Cicero's ovennævnte Landsted i Campanien benævnes hans Værk: Academicae Quaestiones, Plin. 31, 3, ogs. Academica, (sc. scripta), Cic. Off. 2, 2, ogs. Academica Quaestio, id. Att. 13, 19. — Acădēmus, i, m., den Heros, efter hvem Gymnasiet Academia ved Athenen skal have sit Navn; Atque inter silvas Academi quaerere verum, Hor. Ep. 2, 2, 45.

ăcălanthis, ĭdis, f., ἀκαλανθίς: = acanthis nr. 1, Virg. Ge. 3, 338. — ăcănos, i, m., ἄκανος, Krebstidselen, onopordum acanthium L., Plin. 22, 10. — ăcanthĭce mastiche, ἀκανθικὴ μαστιχή, Saften af Værten helxine, Plin. 21, 56. — ăcanthillis, ĭdis, f., ἀκανθυλλίς, vild Asparges, Appul. — ăcanthĭnus, 3, der af Udseende ligner acanthus nr. 1, Colum., Plin. — ăcanthĭon, i, n., ἀκάνθιον, en Tidselart, (rimel. = ἄκανος), Plin. 21, 66. — ăcanthis, ĭdis, f., ἀκανθίς, I) etslags liden Fugl, der opholder sig i Tornebuske, rimel. Stillits el. Guldfinke, fringilla carduelis L., Plin. 10, 83; — II) som Vært: = senecio, (Korsurt), Plin. 25, 106.

1. ăcanthus, i, ἄκανθος, I) m., Biørneklo, acanthus mollis L., hvilken Vært man ofte afbildede paa Kunstværker; vid. Virg. Ecl. 3, 41; navnl. ogs. paa Capitlerne af den corinthiske Søile, Vitruv. 4, 1; s. ogs. Plin. 22, 34; — II) f., en Benævnelse paa Acacietræet, Mimosa Nilotica L., Virg. Ge. 2, 118, inc. — 2. Acanthus, i, f., By i Macedonien, Liv., Plin.; — df. Acanthius, 3, sal, id. 31, 41.

ăcapnos, on, ἄκαπνος, uden Røg; df. 1) ligna acapna, (tørret Ved, der ikke ryger ved at brændes), Plin. 13, 15; ogs. ligna cocta, s. und. coquo; — 2) mel acapnon, (som uden Røg er udtagen af Kuben), Colum., Plin. 11, 15.

Acarnan, ānis, s. und. flgd. — Acarnānĭa, ae, f., Landet imellem Epirus og Ætolien, vid. Plin. 4, 2; hod. Carnia; — df. 1) Acarnan, ānis o. ānos; a) adj., acarnansk, amnis, Sil. 3, 42; — b) oftere subst. m.; quorum alter Acarnan, (en Acarnanier), Virg. Aen. 5, 298; pl. Acarnanes, Liv.; — 2) Acarnānĭcus, 3, acarnansk, conjuratio, Liv. 26, 25. — acarne, s. und. acharne. — acarus, s. und. acorus.

Acastus, i, m., Søn af K. Pelias i Thessalien, ved Creteis el. ved Atalanta Fader til Laodamia, ogs. Broder til Alcestis; vid. Ovid. Met. 8, 360 flgd.

ăcătălectĭcus o. acatalectus, (ἀκαταληκτικός o. ἀκατάληκτος), versus, i Metriken: Vers, i hvis sidste Fod ingen Stavelse mangler, (opp. catalecticus), Diom., Priscian. — ăcătĭum, i, n., ἀκάτιον, etslags lidet Fartøi el. liden Baad, Plin. 9, 49; efter Gell. 10, 25, ogs. acatia, ae, f.

acaunumarga, ae, f., [celtisk Ord, af agaunum, Steen, o. marga, Mergel], en Mergelart, rimel. Steenmergel, Plin. 17, 4 (Hard.). — ăcaustus, i, (sc. lapis); (ἄκαυστος, ον, uforbrændelig), Carbunkelen, Plin. 37, 25 (Hard., al. apyrotus m. s. Bem.). — Acbărus, (Agb., paa Mønterne: Abgarus), i, m., græsk og romersk Benævnelse paa de arabiske Konger, Tac. Ann. 12, 12 o. 14.

Acca Lārentĭa, (ikke Laurentia), ae, f.; efter Mythen: Hyrden Faustulus's Hustru, der opfostrede Romulus og Remus; ogs. er hun Moder til de tolv Arvalbrødre el. Fratres Arvales, vid. Gell. 6, 7; - til hendes Ære holdt Romerne i December Festen Accalia el. Larentalia, Varr. L. L. 5, 3. — Accālia, ium, sc. sacra el. solennia, s. und. frgd. — accanto, [ad. c.], are, v. n., synger derhos el. derved; men alene „poet." o. c. dat.; magni tumulis accanto magistri, Stat. Silv. 4, 4.

accēdenter, adv., tilnærmende; df. ligesom prope: nær, i Nærheden; compar., Cassiod.; af — accēdens, tis, partic. af flgd. — accēdo, [ad. c.], cessi, cessum; 3, v. n., I) „egenl."; A) „alm": gaaer el. kommer derhen el. dertil; m. ad el. m. in, men ogs. (oprdl. „poet.") c. acc. (efter d. udfaldne ad el. in), sield. c. dat., el. absol., el. m. adv.; - accedam ad hominem, Plaut; quum senatus ad Caesarem supplex accederet, Cic. Fam. 1, 4; ∾ ad aedes, Plaut., ad urbem, Cic., ad moenia, Liv.; men omnes accedere ad aras, (ifølge Overtro), Lucr. 5, 1198; - ∾ in Macedoniam, (indenfor Grændserne deraf), Cic., in aedes, id., in senatum, id., in funus aliorum, id. Leg. 2, 26; - integros accedere fontes, Lucr. 1, 926; cf. Virg. Aen. 1, 200; ligel. ∾ Africam cum navibus, Nep. Hann. 8; ut quosque accesserat, Tac. Hist. 2, 24; cf. id. Ann. 12, 31; hvf. ogs. in pass.: si qua clementer accedi poterant (montes), ibd. 33; - quum

propemodo muris accessisset, Liv. 21, 20; (s. ogs. nedenf.); – numquam accedo (sc. ad te), quin etc., Ter. Eun. 4, 7, 21; – si eo accessisset (ille, var han kommen derhen), Cic. Caecin. 16; — B) „bes."; 1) i Krigssproget, ligesom aggredi: at angribe; accedit muros Romana juventus, Enn. ap. Gell. 10, 29; ut has cohortes ··· hostis accedere possit, Cic. Att. 8, 12; men accessere in sese, (angrebe hinanden), Val. Fl.; men ∾ ad manum, Nep. Eum. 5, (komme til Angreb, komme i Slag); — 2) i Handelssproget: a) ∾ ad hastam, (indfinde sig som Kjøber el. Bydende ved Auctioner), Liv. 43, 16, Nep. Att. 6; s. ogs. und. hasta; — b) pretium accedit agris (dat., Prisen derpaa stiger), Plin. Ep. 6, 19; ligel. quum plurimum pretio accedat, Colum.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) om Begreber (o. Ting): at komme dertil: aa) tilføidigen, o. sædv. c. dat.; – illud quoque nobis accedit incommodum, Cic. Quint. 1; men Plaut. Amph. 2. 2, 77: Num tibi stultitia accessit? cf. Ter. Hec. 3, 5, 56; — bb) som Tillæg; m. ad, el. c. dat.; – ad virtutis summam accedere nihil potest, Cic. Fin. 4, 21; et civibus animum accessurum, etc., Nep. Milt. 4; cf. Cic. Att. 5, 20; – ligel. absol.: sed plura accedere debent, Donec etc., Lucr. 2, 1129; accedit mors, quae etc., Cic. Fin. 1, 18; — b) hertil er endnu at mærke: naar dette Tillæg udtrykkes ved en Sætning, saa bruges quod (at), til at betegne den logiske Forbindelse el. den Talendes Forestilling; hvorim. ut (at) bruges om den historiske Kjendsgjerning; – accedit, quod patrem (ejus) ··· amo, Cic. Att. 13, 21; cf. id. R. Am. 8, o. Sall. Cat. 11; – ad Appii senectutem accedebat etiam, ut caecus esset, Cic. d. Sen. 6; cf. id. R. Am. 31, o. Lucr. 1, 193; – foran flere saadanne Sætninger bruges ogs. plur. res; vid. Caes. B. G. 1, 19; – men ogsaa kan den historiske Sætning tilføies in indic. el. som appos.; accedit illud: si maneo ···, cadendum est in unius potestatem, Cic. Att. 8, 3; cf. Ter. Andr. 1, 3, 11; — c) om en ydre Nærmelse dertil el. Lighed dermed, c. acc.; proxime accedere ebenum, Plin. 16, 76; cf. Sil. 14, 26; — 2) om Personer: at gaae el. skride dertil, at indlade sig derpaa, at geraade deri; m. ad, ogs. m. in; – ∾ ad remp., (søge el. overtage Statsembeder), Cic. R. Am. 1; ∾ ad causam, (overtage en Proces), id. d. Or. 1, 38; ∾ ad bellorum pericula, (vove sig deri), id. Balb. 10; ∾ ad vectigalia, (forpagte dem), id. Verr. 3, 40; ∾ ad poenam, (skride dertil), id. Off. 1, 25; men id. Verr. 1, 2: ∾ ad invidiam judicum levandam, (overtage, at formilde Hadet imod dem); men Plaut. Trin. 1, 2, 84: ∾ in eandem infamiam, (geraade deri); — B) „ment."; 1) at tiltræde nogens Mening, at holde el. stemme med nogen; sædv. m. ad, el. c. dat., (navnl. altid c. dat. pers.); – ad hoc consilium quum accederent etc., Nep. Milt. 3; cf. Cic. Verr. 3, 28: ∾ ad conditiones pactionesque alicujus, (tiltræde dem, indlade sig derpaa); accessurum te sententiae meae, Plin. Ep. 4, 10; accedam in plerisque Ciceroni, Quintil. 9, 4 in.; Galba speciosa suadentibus accessit, Tac. Hist. 1, 34; – ogs. heder: ∾ alicui el. conatibus alicujus: at tage nogens Part; vid. Suet. Galb. 12, o. id. Oth. 4; — 2) om en indre Nærmelse dertil el. Lighed dermed; ligel. m. ad, ogs. c. dat.; – homines ad deos nulla re propius accedere, quam salutem hominibus dando, Cic. Lig 12; cf. id. d. Or. 1, 62, o. id. Verr. 2, 3; – Crasso ··· Philippus proximus accedebat, etc., id. Brut. 47; quem Homero crederet proxime accedere, Quintil. 10, 1, 86; — not.: accestis, (s. accessistis), Virg. Aen. 1, 201.

accĕlĕrātĭo, onis, f., Fremskynden, Hurtighed, orationis enunciandae, Auct. ad Her. 3, 13; af — accĕlĕro, [ad.c.], avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.: fremskynder, iter, Caes. B. C. 2, 38, gradum, (marscherer hurtigere), Liv. 2, 43; ∾ oppugnationem, Tac., consulatum alicui, id. Ann. 3, 75; ogs. pass.: cetera accelerantur, id.; cf. id. Agric. 41; men mortem quae possint accelerare, Lucr. 6, 772; — II) neutr.: at ile afsted, at skynde sig; si accelerare volent, Cic. Cat. 2, 4; cf. Virg. Aen. 5, 675; men accelera, signifer! sequere, miles! etc., Liv. 3, 27; ogs. ∾ Cremonam etc., Tac. Hist. 2, 100; – men pass. impers.: quantum accelerari posset, Liv. 3, 46.

accendĭum, i, n., Antændelse, Solin.; af — accendo, 3, v. a., [af ad o. inus. cando, hvs. candeo]; oprdl. antænder ovenfra, (opp. succendo); df I) „egenl."; A) „alm.": tænder, antænder, sætter i Brand; quasi lumen de suo lumine accendat, facit, Enn. ap. Cic. Off. 1, 15; cf. Cic. Univ. 9: deus solem, quasi lumen, accendit; ligel. ∾ ignem, Virg., faces, Cic., tus, Liv.; „alleg." er Lucr. 1 extr.: ita res accendent lumina rebus; cf. Cic. Arch. 6; — B) „bes."; a) tænder Ild derpaa, fylder med Ild; ∾ foculum el. focum, Liv. 2, 12, Ovid; accensae arae, (hvorpaa der er tændt Ild), id. Met. 3, 691; — b) ferrum accensum igni, Plin. 34, 15, (ophedet el. smeltet i el. ved Ild); oftere uden igni; aurum (optimum) quam difficilime accendi, (at det smeltes vanskeligst), id. 33, 19; men „poet.": accensis undis. Sil., accenso aheno, Senec. Med., (efterat være bragt i Kog); — c) gior skinnende el. lysende; sol accendit Olympum, Sil., diem, Claud.; luna radiis solis accensa, Cic. Somn. Scip. 4; men Sil. 15, 681: Et gemmis galeam clypeumque accenderat auro; — II) „fig."; A) „overf.": ligesom optænder, d. e. gior stærk el. heftig; ∾ proelium, Liv. 30, 11, (begyndte Slaget med Heftighed); men crystallina ··· quorum pretia accendit fragilitas, Senec. Benef. 7, 9; ∾ febrem, Cels., sitim, id., (forstærke, forværre); quum eo magis vis venti accensa esset, Liv. 21, 58; — B) „ment."; 1) „alm."; a) at opflamme el. forstærke; navnl. ogs. at forværre, vitia ··· vetando, Ovid. Rem. 133; cf. Tac. Agric. 15: ∾ (injurias) interpretando; ligel. ∾ discordiam magis, quam sedare, Liv. 2, 29; men ∾ bellum infandum, (optænde), Virg. Aen. 12, 804; cf. Lucr. 1, 476; men ∾ curam ingentem alicui, Liv. 28, 46; — b) at opvække el. oplive; paene amissos accendere sensus, Lucr. 2, 957; haec accendi aut commoveri arte etc., Cic. d. Or. 1, 25; cf. id. Fin. 5, 15; — 2) „bes." o. „ethisk": at opflamme el. ophidse, (navnl. en Lidenskab el. nogen til Lidenskab); Nunc prece, nunc dictis virtutem accendit amaris, Virg. Aen. 10, 368; cf. ibd. 7, 550; men ibd. 482: belloque animos accendit agrestes, (er bello rimel. dat.); men ∾ aliquem irā, ibd. 8, 500; – quae res Marium contra Metellum accenderat, Sall. Jug. 68; ∾ uxorem in maritum, Tac. Ann. 1, 53; – accendi in rabiem, Liv. 29, 9, ad dominationem, Sall. Jug. 35; men studia hominum accensa in Agrippinam, (til hendes Fordel), Tac. Ann. 3, 4; accensus injuria, Liv., odio, id.; men ogs. absol.: accensus, opbragt, harmfuld; vid. Virg. Aen. 4, 365: sic accensa profatur; cf. Tac. Ann. 12, 4.

accensĕo, [ad.c.], sŭi, situm o. sum, 2, v. a., regner el. tæller dertil; c. dat.; – his (militibus) accensi cornicines etc., Liv. 1, 31; men „poet.", Ovid. Met. 15, 546: atque accenseor illi, (er hendes Ledsager); — II) af partic. accensus, 3, er subst. accensus, i, m., A) en Øvrighedstiener, (alicui o. alicujus, hos el. under nogen), i Rom og i Provindserne; – en saadan havde at indkalde Parterne for Retten, at holde Orden, at udraabe Timerne, osv.; – qui tum accensus Neroni fuit, Cic. Verr. 1, 28; libertus ac accensus Gabinii, id. Att 4, 16; cf. id. Q. Fr. 1, 1, 4, ogs. Suet. Caes. 20, o. Liv. 3, 33; – ogs. decuriones o. centuriones havde deres accensos; vid. Varr. L. L. 7, 3; ogs. dominus funeris havde sin accensum, Cic. Leg. 2, 24; — B) en Recrut, en nyligen udskreven og ligesom overtallig Soldat, hvorom Liv. 8, 8: tertium (vexillum ducebat)

accensos, minimae fiduciae manum; cf. ibd. 10: accensos ab novissima acie ante signa progredi, etc.

1. accensus, 3: partic. af accendo. — 2. accensus, 3, o. accensus, i, m.: partic. d. subst. af accenseo. — 3. accensus, us, m., [accendo]: Antænden, Antændelse, lucernarum, Plin. 37, 29 (Hard.), luminum, Symmach.

accentiuncŭla, ae, f., dem. af accentus: Betoning, προσῳδία, Gell. 13, 6. — accentor, (adc.), oris, m., [cantor]: en Basſanger; (opp. succentor o. incentor), Isid. — accentus, (adc.), us, m., [cantus]; I) „egenl."; A) „alm.": Ordets el. Stavelsens Betoning el. Tone el. Accent; accentus, quos Graeci προσῳδίας vocant, etc., Quintil. 1, 5, 22; cf. id. 12, 10, 33; — B) „bef."; a) ∾ aeneatorum, Trompetstød, (som Signal til Kamp), Amm.; — b) ∾ tibiae, Fløitens Lyd el. Tone, Solin.; — II) sild. o. „overf.", ligesom accessus: Tilvært, Tiltagen, hiemis, Sidon., doloris, Marc. Emp.

accepso: vid. accipio, not. — accepta, ae, f., (sc. pars el. portio agri): f. und. accipio. — *acceptābilis, e: til at modtage; df. „overf.": antagelig, behagelig, Lact., Tert.; o. — acceptātor, oris, m.: en Modtager; df. „overf.": som antager el. billiger noget, Tert.; — [accipio].

acceptilātĭo, ogf. accepti latio, onis, f., [acceptum fero]: Indførelse (i Regnſkabsbogen) af den modtagne Gieldspost; df. Modtagelsesbevis, Quittering, Dig.; ligel. adſkilt: accepti quoque latione, ibd. — acceptio, onis, f., [accipio]; I) „egenl.": Modtagelse, frumenti, Sall. Jug. 29; men Cic. Top. 8: neque deditionem, neque donationem, sine acceptione intelligi posse; — II) „fig.": Antagelse el. Billigelse (af en Paaſtand, etl.), Appul. — acceptito, avi, 1, v. a., frequ. af flgd.: modtager ofte, pleier at modtage; qui stipendium acceptitasti, Plaut. ap. Non.

accepto, avi, atum, 1, v. a., frequ. af accipio: modtager ofte, pleier at modtage, navnl. som Cassserer; heri ··· argentum accepto, expenso, etc., Plaut. Pseud. 2, 2, 32; men ∾ mercedes a discipulis, Quintil. 12, 7 extr.; — II) „poet." o. „overf.": ∾ jugum, (boie ſig derunder), Sil.

†acceptor, oris, m., [accipio]; „egenl.": en Modtager; df. „fig.": som antager el. billiger noget; df. Plaut. Trin. 1, 2, 167, c. dat. (f. gen.): Qui illorum verbis falsis acceptor fui; — II) forkl. ogſ. f. accipiter; Exta acceptoris et ungues, Lucil. ap. Charis.; df. — acceptōrius, 3: tienlig til at modtage, modulus, (paa Vandhiulet), Frontin.; o. — acceptrix, icis, f.: en Modtagerſke; neque datori, neque acceptrici etc., Plaut. Truc. 2, 7, 18. — acceptus, 3: partic. o. adj. af accipio.

accerso, ĕre: f. und. arcesso. — accessĭbĭlis, e, [accedo]: tilgængelig, Tert.; df. — accessĭbĭlitas, atis, f.: Tilgængelighed, id.

accessio, onis, f, [accedo]; I) „egenl."; A) „alm.": Gaaen el. Kommen el. Gang el. Ankomſt derhen el. dertil; Quid tibi ad hasce accessio est aedes prope? Plaut. Truc. 2, 2 in., (hvor ogſ. mærkes Verbalets Conſtruction i Analogi af Verbets; cf. id. Trin. 3, 2, 86); men Cic. Verr. 2, 53, absol.: suo labore suisque accessionibus, (ved hans Beſøg, neml. for at underhandle); — B) df. „bef."; 1) Tilkomſt, Tilvært, pecuniae, Nep. Att. 14; cf. Cic. Fam. 2, 1: accessiones fortunae et dignitatis; men accessio paucorum annorum, id. Lael. 3; — bb) ogſ. „techn."; a) hos Lægerne: accessiones, (sc. febris), Feberanfald, Paroxysmer), Cels.; — b) i Regnſkabsvæſenet: ∾ decumae, (Tilſtud til denne Afgift), Cic. Rab. Post. 11; cf. id. Verr. 3, 32; — 2) det Tilføiede, Tillæg el. Anhang, aedium, (en Tilbygning dertil), Cic. Off. 1, 39; - df. det Underordnede el. Ringere; turba gemmarum potamus ···; aurum jam accessio est, (er en Biting), Plin. 13, praef.; cf. Liv. 45, 7, hvor K. Syphar heder: accessio belli Punici; — II) „fig."; A) i Rhetoriken: bestemmende Tillæg til en Definition; vid. Cic. Acad. 2, 35, o. id. Fin. 2, 13; — B) i Retsſproget: Betingelse ved en Stipulation, Dig.; accessionis loco promitto, (er Cautioniſt), ibd. — accessĭto, avi, 1, v. n., frequ. af accedo: kommer ofte derhen, Cat. ap. Gell. 18, 12.

1. accessus, 3: partic. af accedo. — 2. accessus, us, m., [accedo]; I) „alm." el. som Handling, ligeſom accessio: Kommen el. Gaaen derhen, Nærmelse dertil; ∾ nocturnus ad urbem, Cic. Mil. 19; ogſ. absol.: accessus discessusque solis, id.; ligel. accessus et recessus (aestuum maritimorum, Flod og Ebbe), id. Div. 2, 14; - df. „poet.": accessum alicui dare, Ovid., negare, id.: (give, negte nogen Adgang til ſig); men Cic. ad Dolab. ap. Cic. Att. 14, p. 17: tum accessus a te ad causam facti, (Tilnærmelse til Hovedgienſtanden), tum recessus; — II) „meton." el. om Stedet: Vei el. Indgang derhen el. dertil; (vid. aditus o. abitus ss. II.); explorare accessum ad insulam, Suet. Caes. 58; ligel. Virg. Aen. 8, 229: omnemque Accessum lustrans.

Accianus, 3: f. und. Attianus. — 1. accĭdens, tis: partic. af 1. accido; df. — 2. accĭdens, tis, n.: det Tilkomne; df. „overf."; 1) det Tilfældige el. Uvæſenlige ved en Perſon el. Ting; causa, tempus, locus··· rerum sunt accidentia, Quintil.; (personae) cum suis accidentibus, id.; — 2) Tilfældet; per accidens, tilfældigen, Firm.; — b) navnl. ogſ. ulykkeligt Tilfælde; non accidentibus frangi, Quintil. Decl.; o. — accĭdentia, ae, f.: Tildragelse, Tilfælde; illam naturae accidentiam etc., Plin. 32, 9.

1. accĭdo, (adc.), cĭdi, 3, v. n., [cado]; I) „egenl."; A) „alm.": at falde derpaa el. derhen, i Faldet at naae el. komme dertil; ogſ. alm.: at falde; m. ad, el. m. in (c. acc.), ogſ. c. dat., ſield. c. acc. (efter d. udfaldne praep.), ogſ. m. adv., ogſ. absol., oſv.; - tam crebri ad terram accidebant, quam pira, Plaut. Poen. a. 2, v. 38; ∾ in humum, Varr.; - navnl. ogſ. om Skudvaaben; ut gravius acciderent (tela), Caes. B. G. 3, 14; cf. Liv. 2, 50; - ligel. om Knæfald: ∾ alicui ad genua, Suet., genibus praetoris, Liv. ad pedes alicuius, Cic.; men Enn. ap. Cic. Tusc. 3, 19: quo accidam? quo applicem? — B) „bef." om Stemmen el. Talen: at naae el. lange derhen; vox ad aures accidit, Att. ap. Non.; ligel. vox aures accidit, Plaut. Stich. 1, 2, 31; men ogſ. clamor accidit auribus nostris, Plin. Pan. 92; men Liv. 27, 29: repente fama accidit. (m. acc. c. inf.); - ogſ. om anden Indvirkning paa Sandſerne, ogſ. paa Sielen; quod ad oculos animumque acciderit, Cic. Verr. 4, 1; cf. id. Att. 3, 20; — II) „overf."; A) „alm.": at falde ligeſom ind deri el. ſammen dermed, d. e. at paſſe derpaa; ∾ in aliquem, Ter. Andr. 5, 3, 11; - ogſ. at tilkomme el. tilhøre nogen; c. dat.; proprium.. quod soli accidit, ut homini sermo, risus etc., Quintil.; - ogſ. i Grammat.: comparatio accidit adverbio, (det bliver compareret), Donat.; — B) „bef."; 1) at falde ſaa el. ſaa; (cf. cadere om Terninger, Ter. Ad. 4, 7, 22); df. at falde ud, at faae et Udfald el. en Ende; - bene consilium accidisse etc., Plaut. Pseud. 2, 3, 15; incertum hoc quorsus accidat, Ter. Andr. 1, 5, 29; — 2) df. ofte: at forefalde, at træffe ind, at tildrage ſig; a) om et Uheld, (i Modſætn. af evenire o. contingere); nollem, accidisset tempus, in quo etc., Cic. Fam. 3, 10; cf. id. Off. 1, 45; ligel. id. Verr. 3, 55: quibus si qua calamitas accidisset; - ogſ. „euphem": si quid accidat Romanis, (hvis de lide et Nederlag), Caes. B. G. 1, 18; cf. Cic. Phil. 1, 4: si quid mihi humanitus accidisset, (hvis jeg døde el. omkom); — b) men ogſ., (ligeſom evenire o. contingere), om

ligegyldige el. endog heldige Begivenheder; casu accidit, ut ··· primus nuntiaret, Cic. R. Am. 31; nam mihi omnia ··· jucunda ··· ex illo accidebant, id. Att. 1, 5; men id. ibd. 16: quid acciderit de judicio, (hvorledes det er gaaet til dermed); — bb) hertil kan endnu mærkes: a) efter accidit staaer ei alene ut, (s. ovenf. Cic. R. Am. 31), men ogs. quod, (navnl. naar der anføres en Grund til d. frgd.); - sed accidit perincommode, quod eum nusquam vidisti, Cic. Att. 1, 17; - s. ut findes ogs. inf.; nec enim acciderat, mihi opus esse, id. Fam. 6, 11; — b) ogs. staaer accidit, ut ···, undertiden pleonastiskt, el. dog alene for at vække Opmærksomheden; vid. Nep. Alc. 3.

2. accīdo, (adc.), cidi, cisum, 3. v. a., [caedo]; I) „egenl."; A) hugger eller skærer deri; ∾ arbores tantum, ut etc., Caes. B. G. 6, 27; cf. Virg. Aen. 2, 627; — B) afskærer, beskærer, afstudser, stirpes, Liv. 26, 41; accisis crinibus, Tac. Germ. 19; — II) „fig."; A) „poet.": fortærer; accisis dapibus, Virg. Aen. 7, 125; ligel. opibus ··· accisis, Hor. Sat. 2, 2, 114; — B) navnl. ogs. i Krigssproget: svækker, afkræfter, fordærver; ita accidit Vestinorum res, ut etc., Liv. 8, 29; cf. id. 7, 29: robore juventutis suae acciso. — accīeo, ēre: s. accio, not.

accingo, [ad.c.], cinxi, cinctum, 3, v. a. (o. n.); I) „egenl."; A) „bes.": gjorder el. binder derom el. dertil, ensem lateri, Virg. Aen. 11, 489; men „medial.": fidoque accingitur ense, (omgjorder sig dermed), ibd. 7, 640; gladiis accincti, Liv.; ferro accinctus, Tac.; — B) ds. „alm.": udruster el. forsyner dermed; facibus pubes accingitur, Virg. Aen. 9, 74; non accinctus miles, (uden Rustning), Tac. Ann. 11, 18; - „poet." ogs. om Ting; accinctus gemmis ensis, Val. Fl.; — II) „fig."; A) „alm.": ligesom ruster el. forbereder el. oplærer dertil; ∾ turmas peditum ad munia, Tac. Ann. 12, 31; cf. ibd. 6, 32; — B) ds. „bes."; accingere se, o. accingi: med Iver og Omhu at forberede sig dertil el. tage fat derpaa el. foretage; absol., el. m. in, el. m. ad, el. c. dat., osv.; - tibi omne est exedendum; accingere, Ter. Phorm. 2, 2, 4; ligel. Lucr. 2, 1042: dede manus, aut ··· accingere contra; men accingi ad consulatum, Liv. 4, 2; cf. id. 6, 35; ligel. accingi ad ultionem, Tac., ad spem majorem, id.; men Liv. 2, 12: in hoc discrimen accingere (imperat.); ligel. accingi in audaciam, Tac. Ann. 3, 66; - Illi se praedae accingunt etc., Virg. Aen. 1, 210; magnis se accingere rebus, Tibull. 4, 1, 179; — bb) hertil mærkes endnu; a) accingi, „poet." c. inf.; accingor dicere pugnas Caesaris, Virg. Ge. 3, 46; ligel. c. acc. graec.: magicas invitam accingier (s. accingi) artes (sc. me), id. Aen. 4, 493; — b) accingere se, c. abl. pers.; ∾ se juvene, (sc. eum adoptando), Tac. Ann. 12, 25; — not.: accingere, som neutr., (s. accingi); accingunt omnes operi, Virg. Aen. 2, 235; ligel. accinge ad molas, (anus)! Pompon. ap. Non.; — III) partic. accinctus, 3, som adj.: færdig, beredt; in omnia intenta bonitas et accincta, Plin. Pan. 30.

accĭo, [ad.c.], īvi o. ĭi, ītum, 4, v. a.; I) „egenl.": kalder el. raaber derpaa, henter, lader komme; ∾ aliquem, Cic. Att. 5, 1; alios peregre in regnum Romam accitos, Liv. 2, 6; men Cic. d. Or. 3, 35: qui hunc ··· filio doctorem acciverit; men ∾ classem ex Graecia, Curt.; — II) „overf."; A) ∾ mortem, (ombringe sig selv), Vell., Flor.; — B) at fremkalde, d. e. at have til Virkning el. Følge; nisi virtus voluptatem acciret, Cic. Fin. 5, 31, inc.; — not.: af d. forældede accieo er fut. acciebo, Plaut. Mil. gl. 3, 3, 61, inc.

accĭpĭo, (adc.), cēpi, ceptum, 3, v. a., [capio]; I) „egenl."; A) „alm.": tager til mig, modtager, (navnl. i Haanden, el. af nogens Haand); ogs. tager i el. paa Skiødet, osv.; ex tua accepi manu pateram, Plaut.; manumque Accipe, Ovid. Met. 4, 584; - ds. fidem dare et accipere, (sc. manibus junctis, el. ved Haandtag; Grækernes πιστὰ δοῦναι καὶ λαβεῖν); vid. Sall. Cat. 44; cf. Plaut. Trin. 2, 4, 88: conditionem ··· dare atque accipere; - ogs. m. Bibegr. af Beskyttelse; hanc mi in manum dat ··· accepi; acceptam servabo, Ter. Andr. 1, 5, 63; ogs. er manus udfaldet, Hor. Sat. 1, 4, 14, oftere; - quum te gremio accipiet, Virg. Aen. 1, 685; men oculis, ··· pectore noctem (s. somnum) accipere, ibd. 4, 531; — B) „bes."; 1) modtager el. antager, lader mig give, (δέχομαι); hanc epistolam accipe a me, Plaut.; ut pecuniam accipere mallent, etc., Cic. Off. 2, 23; cf. Nep. Ep. 4; men ∾ conditionem pacis, Caes. B. G. 2, 15; in deditionem Suessiones accepit, ibd. 13; men Virg. Aen. 3, 486: Accipe et haec, quae etc., (neml. som Gave); cf. Cic. Fam. 1, 1: quod dat, accipimus; - men om Ting: ∾ colorem, Plin.; — 2) modtager, faaer, erholder, (λαμβάνω); a) sjeld. o. „poet." om Ting; s. Lucr. 1, 819; ligel. aridior nubes accipit ignem, (fænger), id. 6, 149; - dog ogs. luna solis lumen accipit, Cic. d. Or. 3, 45; cf. Hor. Ep. 1, 10, 17; — b) oftest om Personer; accepi tuas litteras, Cic.; ∾ vulnus, id., vulnera tergo, Virg.; - injuriam et facere et accipere, Cic.; ∾ beneficia, Sall. Cat. 6; men Cic. Fam. 5, 2: quum par voluntas accipitur et redditur; ligel. id. Qu. Fr. 1, 1, 9: humanitatem iis tribuere ···, a quibus accepimus; cf. id. Off. 3, 10: praeclarum a majoribus accepimus morem; - navnl. ogs. om Statsembeder: ∾ consulatum, Suet. Aug. 10, Galliam, (som Provinds), id. Caes. 22, imperium, Nep., exercitum ab aliquo, Liv.; cf. Virg. Aen. 6, 770; — 3) i Handelssproget heder accipere: at indkassere; ds. acceptum ferre alicui aliquid, (indføre som modtaget af nogen; ds. udslette nogens Gield); vid. Plin. Ep. 2, 4; cf. Cic. Verr. 3, 60: sponsionem acceptam facere, (eftergive nogen hans Caution); men subst. acceptum: det Indtagne, osv.: s. nedens. nr. III; - ds. „overf.": vitam suam alicui referre acceptam, (skylde nogen sit Liv, have ham det at takke), Cic Phil. 2, 5; cf. ibd. 22; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": a) at optage el. modtage, navnl. i et Samfund; ∾ aliquem in societatem, Liv., in civitatem, id.; cf. Cic. Off. 1, 11; - ligel. at modtage el. optage til Beskyttelse; ∾ aliquem in regnum suum, Sall. Jug. 10; cf. Virg. Aen. 8, 71 o. 150; - ogs. om et Tilflugtssted; Romanos acceperunt tumuli, Liv. 38, 21; cf. Virg. Aen. 3, 78; - men ∾ agresti hospitio, (beverte simpelt), Cic. Att. 2, 16; cf. Ter. Eun. 5, 8, 52; - ogs. at modtage el. behandle saa el. saa; indignis accipi modis, (møde en krænkende Behandling), id. Ad. 2, 1, 12; cf. Cic. Verr. 4, 40; — B) „bes.": at overtage, at paatage sig, (suscipere); Mea causa causam accipite, Ter. Hec. prol. 2, 47; accipito hanc ad te litem, Plaut.; ds. ∾ judicium pro aliquo, (overtage nogens Sag for Retten), Cic. Quint. 20; cf. id. Verr. 2, 22; — B) „ment."; 1) „alm."; aa) modtager, d. e. fornemmer, mærker; erfarer, hører; - quae sensu accipiuntur (res), Cic.: cf. id. Verr. 3, 18: quem accepi ipse oculis animoque sensum; s. ogs. id. Acad. 2, 20, (hvor accipere, som den første Fornemmelse, opp. percipere); - men ∾ aliquid auribus, id. d. Or. 1, 50; ∾ aliquid fama et auditione, id. N. D. 2, 37; men nunc primum hoc aures tuae crimen accipiunt? id. Verr. 2, 8; - ligel. ofte absol.: accipere, at høre, (navnl. in tempp. praett.); sicut ego accepi, Sall. Cat. 6; ut de Socrate accepimus, Cic. Off. 1, 26; cf. ibd. 3, 3, o. Ter. Andr. 2, 3, 23; — bb) ds. ogs.; a) fatter, begriber, forstaaer; ∾ celeriter, quae traduntur, Nep. Att. 1; haec arte accipi posse, (at det kan læres ved Kunst), Cic. d. Or. 1, 25; — b) optager saa el. saa, bedømmer el. anseer paa en vis Maade; m. ad, el. m. in, el. m. adv.; - ∾ omnia ad contumeliam, Ter. Ad. 4, 3, 15; ∾ in eam partem, id. Eun. 5, 2, 37; cf. Cic. Fam. 10, 6; men id. Phil. 7, 3: quemadmodum accepturi sitis etc.; ∾ aliquid sine offensa,

id., aequo animo, Sall.; non recte accipis, (du tager feil), Ter. Andr. 2, 2, 30; — cc) hertil er endnu at mærke; a) i Religionssproget: ∾ aliquid omen el. in omen: (optage el. forklare som lykkeligt Varsel); vid. Cic. Div. 2, 40, o. Liv. 1, 7; men in omen magni terroris acceptum, id. 21, 63; ogs. hører hertil Virg. Aen. 12, 260: Accipio agnoscoque deos, (erkiender deres Varsler); — b) i Forretningssproget: ∾ legem el. rogationem, (antage el. billige), Cic. Off. 3, 30; men id. Brut. 14: (Appius) de plebe consulem non accipiebat, (erklærede et saadant Valg for ugyldigt); cf. Liv. 9, 46: neque accipi nomen, (at Valget erklæredes for ugyldigt); – ogs. „alm.": at vedtage, at erklære sig tilfreds dermed; dos est decem talenta; P. accipio, Ter. Andr. 5, 4, 48; cf. Hor. Sat. 1, 5, 58: — c) endel. i Grammat.: forstaaer el. forklarer saa el. saa; barbarismum pluribus modis accipimus, Quintil. 1, 5, 7; — 2) „bes." o. „ethist"; a) overtager, d. e. underkaster mig, taaler el. lider; Hancine ego ut contumeliam in me accipiam? Ter. Eun. 4, 7 in.; cf. id. Heaut. 2, 3, 96: ∾ hunc metum etc.; — b) antager (en Gemytstilstand), geraader deri; – sed tamen in ea voluptate hunc accepi dolorem, quod etc., Cic. Fam. 15, 21; men id. Qu. Fr. 3, 8: magnam ex epistola tua accepi voluptatem; cf. Virg. Aen. 1, 304; men Ovid. Met. 2, 410: accepti caluere sub ossibus ignes; — c) antager el. bifalder, s. ovenf.; df. ogs. bønhører; preces suas acceptas a diis immortalibus, Liv. 42, 30; — not. a: accepso: – fut. exact., f. accepero, Pacuv. ap. Non.; — not. b: med Hensyn til dette Ords Synonymik kan mærkes: sumimus ipsi; accipimus ab alio; nanciscimur casu; adipiscimur virtute, etc., Gramm.; — not. c: acpĭtĕ, (f. accipite), Enn. ap. Cic. Off. 1, 12, inc.; — III) partic. acceptus, 3, ogs. ofte som adj.: antagen, antagelig, velkommen, behagelig; – quod approbaris, id gratum acceptumque habendum (est), Cic. Tusc. 5, 15; cf. Nep. Hann. 7; – ogs. c. dat., el. m. in, etc.; acceptus popularibus, Sall. Jug. 7; – comp.: nihil est deo acceptius, quam etc., Cic. d. Rep. 6, 13; men Tac. Ann. 6, 45: tanto acceptius in vulgus (munus), quanto etc.; superl.: acceptissimus militum animis, Liv. 1, 15, apud servos, Plaut.; — B) df. subst.; 1) neutr. acceptum, i: Indtægtssiden el. Creditsiden i Regnskabsbogen; ogs. Indtægten selv el. det Indtagne; (opp. datum el. expensum); in codice accepti et expensi relatum (nomen), Cic. R. Com. 2; in acceptum referre, (føre til Indtægt), id. Verr. 1, 57; — 2) fem. accepta, (sc. pars agri), den ved Agerfordelingerne nogen tilfaldne Jordlod, Sicul. Fl. ap. Goes.

accipiter, tris, m., (ogs. f., Lucr. 4, 1003), [rimel. af accipio]; I) „alm.": Rovfugl; vid. Ter. Phorm. 2, 2, 16, o. Hor. Ep. 1, 16, 50; navnl. af Falkeslægten; vid. Plin. 10, 9; ogs. Duehøgen, Ovid. Met. 11, 344; ogs. Spurvehøgen, Mart. 14, 216; men ∾ sacer, (hvoraf Augurier toges), Virg. Aen. 11, 721; — II) „overf."; ∾ pecuniae, (rovgjerrigt Menneske), Plaut. Pers. 3, 3, 5; — df. fem. accipitrina, ae, (sc. herba): Høgeurt, (hieracium L.), Appul.; o. — accipitro, are, v. a.: ligesom lacero: sønderriver, Laev. ap. Gell. 19, 7.

accisus, 3: partic. af 2. accido. — accitio, onis, f., [accio]: Kalden el. at kalde paa nogen, Arnob. — 1. accitus, 3: partic. af accio. — 2. accitus, us, m., [accio]: = accitio; accitu alicuius, (efter at være hentet af nogen), Cic. Verr. 3, 28, o. Virg. Aen. 1, 677. — Accius: s. und. Attius.

acclāmātĭo, onis, f., [Flgd.]: oprdl. Skrigen el. Raaben derpaa el. derefter, navnl. Hyrdens efter Hiorden, Colum.; – df. fædv.: stærkt Skrig el. Tilraab af Mængden; a) oftere hos Cic. som Yttring af Misbag; non modo acclamatione, sed ··· convicio et maledictis etc., id. Qu. Fr. 2, 3; cf. id. d. Or. 2, 83: ∾ adversa populi; — b) oftere: Bifaldsraab; vid. Liv. 31, 15, o. Suet. Caes 79; — II) „bes." med Hensyn paa Taleren; A) ∾ acuta atque attenuata nimis, (som Feil i Foredraget), Auct. ad Her. 3, 12; — B) som rhetor. Figur, ligesom exclamatio: Udraabet, (ἐπιφώνημα); vid. Quintil. 8, 5, 11, (hvor som Exempel anføres: Virg. Aen. 1, 33).

acclāmo, [ad.cl.], avi, atum, 1, v. n. (c. a); I) „alm.": at raabe el. skrige dertil, med Raab el. Skrig at erklære el. forlange; m. acc. c. inf., el. m. ut, ogs. m. Udraabets acc.; – populus cum risu acclamavit, (ea) ipsa esse, Cic. Caecin. 10; cf. Liv. 31, 50; men Tac. Ann. 1, 44: si nocentem acclamaverant, (havde raabt, at han var skyldig); — II) „bes.": at tilskrige el. tilraabe nogen, alicui; a) misbilligende, deels absol.; non metuo, ne mihi acclametis, Cic. Brut. 73; cf. Sen. Ep. 47; – deels med Tilføielse af Udraabet; vid. Cic. Mur. 8: cui acclamari solet: Ostiensem, etc.; — b) bifaldende, ligel. deels absol.; consurgenti ei acclamatum est, Plin. Ep. 4, 9; deels med Tilføielse af Udraabet; vid. Suet. Dom. 13; men Tac. Hist. 1, 78: populus et miles ··· Neroni Othonem acclamavit, (tilraabte el. hilsede ham med dette Navn).

acclāro, [ad.cl.], avi, 1, v. a; men alene i Augursproget; uti tu signa nobis certa acclarassis, (f. acclares: giver os visse el. bestemte Tegn el. Varsler), etc., Liv. 1, 18.

*acclinis, e; I) „egentl.": som lener sig el. er lenet op dertil el. derimod; c. dat.; – acclinis parieti, Just., trunco arboris, Virg. Aen. 10, 835; — b) sildn. ogs. om Ting; municipium monti accline, Amm.; — II) „fig."; Acclinis falsis animus, Hor. Sat. 2, 2, 6; af — acclino, [ad.cl.], avi, atum, 1, v. a.: I) „egentl.": at lene el. bøie derimod el. dertil; m. in, el. m. ad, el. c. dat., el. absol.; – ∾ se in aliquem, Ovid. Met. 5, 72; castra acclinata tumulo, Liv. 44, 3; men Ovid. Met. 10, 268: acclinataque colla etc.; — II) „fig."; haud gravate acclinaturos se ad causam senatus, Liv. 4, 48.

†acclivis, e, o. acclivus, 3, [ad, clivus, i]: derhæver sig ligesom en Høi, opadgaaende, brat; viae pars valde acclivis, Cic. Qu. Fr. 3, 1; leniter acclivis aditus, Caes. B. G. 2, 29; – colles placide acclivos, Liv. 38, 20; ligel. acclivus limes, Ovid., trames, id.; — not.: Læsemaaden vakler ofte imellem begge Former; df. — acclivitas, atis, f.: opadgaaende Retning el. Skraaning; pari acclivitate collis nascebatur etc., Caes. B. G. 2, 18; difficultas acclivitatis, Colum.

accognosco, [ad.c.], ĕre, v. a.: erkiender fuldkomment, Cappadocem, Petron. — accŏla, ae, c., [accolo]: som boer el. lever i Nærheden deraf, en Nabo; absol., el. c. gen.; – incolae, accolae, etc., Plaut. Aul. 3, 1 in.; accola ejus loci, Liv. 1, 7; – men Tac. Ann. 1, 79, „overf." om Tiberfloden: nolle prorsus, accolis fluviis orbatum, minore gloria fluere, (efter at være berøvet sine Nabofloder); ligel. „overf.", Cic. Verr. 4, 50: accolae Cereris, Gudindens flittige Dyrkere.

accŏlo, [ad.c.], cŏlŭi, 3, v. n. o. a.: boer derved el. derhos; c. dat., oftere c. acc.; – Apollo, qui aedibus propinquus nostris accolis, Plaut. Bacch. 2, 1, 4; – quae (gens) illum locum accolit, Cic. d. Rep. 6, 18, cf. Liv. 39, 36; ∾ Rhenum, Tac.; – ogs. pass.: Baetis (fluvius) crebris accolitur oppidis (abl.), Plin. 3, 3; — not.: Hanc (vitem) ··· nulli accoluere juvenci, („poet." f. coluere), Catull. 62, 53.

*accommŏdāte, adv.: afpasset dertil; df. „fig.": passende dertil, overensstemmende dermed; m. ad; – quam maxime ad veritatem accommodate (dicere), Cic. d. Or. 1, 33; – ligel. in compar o. superl., id. Or. 33, o. id. Fin. 5, 9; o. — accommŏdātio, onis, f.: en Tings Indretning efter el. Afpasning til en anden; ∾ ad aliquid, Cic. Inv. 1, 2; – „fig."

ogs. Foielighed, Gunstbeviisning, magistratuum, (fra deres Side), id. Verr. 3, 82; — [accommodo]. — accommŏdātus, 3: partic. o. adj. af flgd.

accommodo, [ad.c.], avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": indretter derefter, afpasser dertil; m. ad, el. c. dat., undert. ogs. m. begge; - ∾ clypeum ad dorsum, Plaut. Trin. 3, 2, 93, ensem lateri, Virg.; men ∾ coronam sibi ad caput, Cic. d. Or. 2, 61; - ∾ sibi personam, id. Off. 1, 32: oprdl. anlægge en Maske; df. „alleg.": overtage en Rolle, indtræde i en Stand; — B) „bef.": bruger el. anvender dertil; Arabus lapis ··· dentifriciis accommodatur crematus, Plin. 36, 41; — II) df. „fig."; A) „alm.": indretter derefter, gestum ad vocem el. voci, Quintil.; meum consilium accommodabo ad tuum, Cic. Fam. 9, 7; men om Taleren: s. id. Or. 9; - ogs. ∾ se alicui, Suet. Tib. 48, (foie sig efter nogen); men ∾ se alicui de re aliqua, Cic. Fam. 13, 2, inc., (vid. Orell.); endel. ∾ tempus liti orandae, id. Off 3, 3, (forskaffe nogen den dertil beqvemme Tid); — B) „bef.": passende el. rigtigen at foie dertil el. forbinde dermed; ∾ testes ad crimen, Cic. Verr. 1, 18; ∾ vim ad eloquentiam, id. Or. 7; - men id. Off. 1, 21: ∾ se ad rem publicam et ad res magnas gerendas, (henvende sig dertil, paatage sig, overtage); men ∾ nonnullam operam his studiis, Quintil. 1, 1, 10, (henvende el. anvende derpaa); — not.: accommodare alicui rem, Cic. Verr. 4, 57: s. und. commodo. — III) partic. accommodatus, 3, ogs. som adj.: passende el. skikket dertil; ligel. m. ad, el. c. dat.; - oratio ad persuadendum accommodata, Cic.; cf. id. Fam. 5, 16; ligel. quae mihi intelligis esse accommodata, ibd. 3, 3; quod naturae est accommodatum, id.; - compar.: quo nihil est ad officia conservanda accommodatius, id. Off. 1, 39; cf. id. Cluent. 1, ogs. Caes. B. G. 3, 13; superl.: me ad civium concordiam ··· quam accommodatissimum etc., Cic. ad Caes., ap. Cic. Att. 9, p. 11; men exemplum temporibus suis accommodatissimum, Cic. frgm.

accommŏdus, [ad.c.], 3, ligesom accommodatus: passende el. skikket dertil; c. dat., men sædv. „poet."; valles accommoda fraudi, Virg. Aen. 11, 522; membra accommoda bellis, Stat.; - i Prosa ogs. hos Veget. o. Pallad.

accongĕro, [ad.c.], gessi, 3, v. a.: bringer sammen i Mængde, dona alicui, Plaut. Truc. 1, 2, 17. — accorpŏro, [ad.c.], are, v. a.: forbinder til eet Legeme; c. dat.; - carinis ita accorporatur sagda lapis, ut etc., Solin. 38; - ogs. „overf.": at indlemme deri, damnatorum bona suis, Amm.

accrēdo, [ad.cr.], dĭdi, (dĭtum), 3, (v. a. o. n.): troer derpaa, fæster Lid dertil, indrømmer; „poet." m. o. ud. acc. comm., m. o. ud. dat.; - facile hoc accredere possis, Lucr. 3, 869; cf. Plaut. As. 3, 3, 37; men Hor. Ep. 1, 15, 25: tibi nos accredere fas est; - i Prosa ogs. absol.; primo non accredidit (rex), Nep. Dat. 3; cf. Cic. Att. 6, 2; — not.: Plaut. As. 5, 2, 4, har accreduas, s. accredas, (for Versets Skyld).

accrēmentum, i, n.: Tilvært, Plin., inc.; s. und. nutrimentum; af — accresco, [ad.cr.], 3, v. n.: derhos el tillige at voxe til el. blive storre el. tiltage; sed nobis jam paullatim accrescere incipiat puer, Quintil. 1, 2 in.; - df. (om Ting og om Begreber), sædv. absol.; flumen subito accrevit, Cic. Inv. 2, 31; men quae cum aetate accrevit simul (amicitia), Ter. Andr. 2, 3, 7; saal. ogs.: Invidia accrevit etc., Hor. Sat. 1, 6, 26; - men Tac. Ann. 1, 19, c. dat.: jamque pectori usque accreverat (caespes); - „poet." ogs.: at voxe i Antal, at blive flere; nati accrescunt, Stat.; — II) df. „bef."; A) c. dat.: som Tilvært at komme dertil el. forbinde sig dermed; nærmest „poet."; trimetris accrescere ··· Nomen iambeis, Hor. A. P. 252; cf. Liv. 1, 51: quum dictis factisque omnibus vana accresceret fides; s. ogs. Plin. Ep. 2, 8; — B) i Retssproget: at komme dertil som Tilvært i Formuen; si etc., pars ejus alteri accrescit, Dig.; jus accrescendi, (denne Rettighed til en Formue), ibd.; — not.: accretus lapis, Auct. Aetn. 435, (i. e. concretus, spissus, fast, tæt); df. — accrētio, onis, f.: Tiltagen, Tilvært; accretione et deminutione luminis etc., (om Maanen), Cic. Tusc. 1, 48.

*accŭbātio, onis. f.: s. und. accubitio; — accŭbĭtālia, ium, n., (sc. stragula): de over Spisesæderne bredte Tæpper, Treb. Poll. Claud. 14; — accŭbĭtatio, onis, f.: s. und. flgd., not; — accŭbĭtio, onis, f.: Liggen el. at ligge el. at sidde tilbords (paa romersk Viis; s. und. accumbo); ∾ epularis amicorum, Cic. d. Sen. 13; ┬ men id. Off. 1, 35, o. id. N. D. 1, 34, er accubitio: Maaden, hvorpaa, el. Anstanden, hvormed nogen ligger tilbords; — not.: Spartian. Ael. Ver. 5, ere accubitiones, (al. accubationes el. accubitationes): Bænke el. Sofaer, hvorpaa man laa tilbords; — [accubo].

*accŭbĭto, are, v. n.: sild. Biform af accubo, Sedul.; — accŭbĭtōrĭus, 3: hvormed el. hvori man ligger tilbords, vestimenta, Petron. Sat. 30; — accŭbĭtum, i, n.: etslags større Spisesofa, som sild. indførtes for triclinium, Lamprid. Elagab. 19; o. — accŭbĭtus, us, m.: = accubitio, Stat.; — [flgd.]

accŭbo, [ad.c.], ŭi, ĭtum, 1, v. n.; I) „alm.": at ligge derved; m. o. ud. dat.; - quoi (s. cui) bini custodes ··· semper accubant, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 57; cf. Virg. Aen. 6, 606; — b) ogs. „overf." om et Steds Beliggenhed; theatrum Tarpejo monti accubans, Suet. Caes. 44; cf. Virg. Aen. 3, 331; - men Hor. Od. 4, 12, 8: accubat horreis (cadus): rimel. „poet.", s. cubat in horreis, (ligger el. er der); — II) „bef.": at ligge tilbords paa romersk Viis, (el. paa triclinium); s. und. accumbo; - ∾ apud aliquem, Cic., in convivio, Nep.; cf. Cic. Cat. 2, 5, (hvor dog dat. mihi er at henføre til den hele Sætning); ogs. c. acc.; ∾ scortum, Plaut.; ogs. absol.; dum accubabam, Ter. Eun. 4, 5, 2; men Liv. 39, 43: infra illum accubantem etc., (nedenfor ham el. i hans Skiød; s. und. accumbo); - ogs. findes accubare, s. accumbere: at lægge el. sætte sig tilbords, Plaut. Most. 1, 4, 27, o. Plin. Ep. 6, 16; — not.: perf. o. sup. accubui, accubitum, høre baade til accubo o. accumbo. — accŭbŭō, adv.: liggende; [komisk formet af accubo, ligesom assiduo, siddende, af sedeo]; Plaut. Truc. 1, 4, 67.

accūdo, [ad.c.], ĕre, v. a.; „egenl.": hamrer el. smeder dertil; - df. „overf.": skaffer el. skraber sammen dertil, tres minas ··· ut triginta fiant, Plaut. Merc. 2, 3, 96.

accumbo, (adc.), cŭbŭi, cŭbĭtum, 3, v. n. (o. a.), [inus. cumbo]; I) „alm.": at lægge sig ned, in via, (at falde), Plaut. Most. 1, 4, 13; men „poet." om den Svømmende: summisque accumbet in undis, (opp. onerare aquas, at synke), Manil.; — II) „bef.": at lægge sig tilbords, (i det man støttede Overkroppen paa den venstre Arm, og udstrakte Benene paa den dertil indrettede Spisesofa, lectus tricliniaris el. triclinium; - hver af de trende lecti el. triclinia paa det firkantede Bords trende Sider: neml. lectus summus, længst til Venstre, medius o. infimus, - havde sædv. trende Personer, hvoraf atter: summus conviva, længst til Venstre, ligesom medius c. var foran ham og paa en Maade i hans Skiød, og ligel. (ultimus foran denne); — accubueram ··· apud Volumnium (neml. som Vert), et quidem supra me Atticus, (ved el. over mit Hovede), infra Verrius, (foran mig el. i mit Skiød), Cic. Fam. 9, 26; cf. Hor. Sat. 2, 8, 20 flgd.; men accumbe in summo, (læg dig el. sæt dig øverst), Plaut. Pers. 5, 1, 15; ogs. ∾ in lecto, id., in robore (paa Egebænke el. paa

Træbænke, alts. uden Hynder og Tæpper), Cic. Mur. 35; ogs. ∾ in epulo, id., epulis, Virg.; cf. Cic. Verr. 1, 26; — b) for= o. efterkl. ogs. c. acc. (praep.); ∾ mensam, (f. ad mensam), Att. ap. Non., Appul.; ∾ scortum, Plaut.; — not: ogs. findes accumbere f. accubare, at ligge tilbords, Suet. Vesp. 5; f. ogs. und. accubo, not.

*accŭmŭlāte, adv.: sammenhobet; bf. „overf.": rigeligen, Auct. ad Her. 1, 17; — accŭmŭlātio, onis, f.: Sammenhobning, arborum, (af Jord derover), Plin. 17, 39; o. — accŭmŭlātor, oris, m.: som sammenhober el. opdynger; ∾ primus opum, queis (f. quibus) etc., Tac. Ann. 3, 30; — [flgd.]

accŭmŭlo, [ad.c.], avi, (atum), 1, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": at sammenhobe el. opdynge, congeriem arenae, (om Stormen), Plin.; men Cic. Agr. 2, 22: auget, addit, accumulat, (sc. acervos pecuniae); — B) „bes." ogs. a) „techn." el. i Gartnersproget: ∾ arbores, vineas, radices, (bedække dem med Jord imod Kulden), Plin. 18, 62, oftere; — b) „poet." o. per hypallagen, Virg. Aen. 6, 885: animamque nepotis his saltem accumulem donis, (f. haec dona in animam ejus etc.); — II) „fig." o. „poet.": ∾ caedem caedi, Lucr. 3, 71; ∾ curas alicujus, Ovid. Her. 15, 70; men id. Fast. 2, 122: ∾ honorem alicui, (hædre overmaade).

*accūrāte, adv.; I) „egenl.": nøiagtigen, nøie afpasset; quum strophio accurate praecingerere, Cic. frgm. Or. in Clod.; cf. Sall. Jug. 111: ∾ et liberaliter habere aliquem; - compar.: ∾ aedificare, Caes. B. G. 6, 22; superl. f. nedenf.: — II) sædv. „fig."; A) „alm.": omhyggeligen, med stor Flid og Omhu; meas de se accurate scriptas litteras etc., Cic. Fam. 13, 10; cf. id. Att. 8, 12: accuratius mihi perscribas, velim, etc.; men Nep. Lys. 4: accuratissime accusare avaritiam alicujus; - ogs. om Taleren: ∾ dicere pro aliquo; vid. Cic. Brut. 22; — B) „bes.": forsigtigen, listigen, fallere aliquem, Ter. Andr. 3, 2, 14; o. — accūrātio, onis, f.: Omhyggelighed, Nøiagtighed; ∾ mira in inveniendis componendisque rebus, Cic. Brut. 67; — [accuro]. — accūrātus, 3: partic. o. adj. af flgd.

accūro, [ad.c.], avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": besørger el. bereder omhyggeligen, prandium, Plaut.; ∾ victum et cultum humanum, Cic. frgm. ap. Colum. 12, praef.; — b) ∾ hospites, (beverte dem), Plaut. Epid. 5, 1, 55; — II) „fig.": drager Omsorg derfor; m. ut, el. m. ne; vid. Plaut. Trin. 1, 2, 41, o. Ter. Hec. 5, 1, 12; men Plaut. Cas. 3, 3, 30: quod facto opus est, volo accurare; cf. Cic. Inv. 1, 31; - accuratum habuit, (f. accuravit), Plaut. Bacch. 3, 6, 21; accurato opus est, id. Mil. gl. 3, 1, 210; — not.: accurasso, (f. accuravero), Plaut. Pseud. 4, 1, 29; — III) partic. accūrātus, 3, ogs. som adj.: som er besørget med Omhu, nøiagtig, accurat; (men altid om Begreber, derim. diligens, om Personer); ∾ malitia, (udstuderet), Plaut.; ∾ sermo, Cic.; cf. id. d. Or. 2, 57; - compar.: delectum nihilo accuratiorem habuit, Liv. 5, 37; cf. Cic. Brut. 82; superl.: ∾ litterae, Cic.; cf. accuratissima litterarum diligentia, id. Att. 7, 3.

accurro, [ad.c.], curri, (cŭcurri), cursum, 3, v. n.; I) „egenl.": løber el. iler derhen el. dertil; absol., el. m. ad, el. m. in; - ut, si quid opus sit, accurram, Cic.; expeditus ··· ut accurras, id.; cupide ad praetorem accurrisse, id. Verr. 5, 3; ∾ ad visendum, Suet., in Tusculanum, Cic., in auxilium, Suet.; men ∾ epulas, (f. ad epulas), Appul.; admisso equo, ad eum accurrit, Caes. B. G. 1, 22; - ogs. pass. impers.: accurritur ab universis, Tac. Ann. 1, 21; — II) ogs. „fig."; istae imagines ··· ut, simul atque velimus, accurrant, (i. e. occurrant animo, fremstille sig for Sielen), Cic. Div. 2, 67; bf. — accursus, us, m.: Tilløb el. Sammenløb; accursu populi, Tac. Ann. 4, 41; civium accursum timens, Senec. Hippol. 894.

*accūsābĭlis, e: til at anklage, dadelværdig, lastværdig; quorum omnium accusabilis est turpitudo, Cic. Tusc 4, 35; — accūsātĭo, onis, f.; I) „alm.": enhver Anklage el. Beskyldning; subscribere odiis atque accusationibus Hannibalis (imod ham), Liv. 33, 47; - bf. sædv.: retlig Anklage el. Forfølgelse, (navnl. af en Forbrydelse imod d. Offenlige; opp. defensio); vid. Cic. Off. 2, 14; ligel. id. Verr. 1, 1: in hac accusatione comparanda constituendaque etc.; ligel. accusationem instruere, id., intentare, Tac., capessere, exercere, id.; men accusationem factitare, (ofte el. gierne at fremstaae som offenlig Anklager), Cic. Brut. 31; - accusationi respondere, id.; men accusatione desistere, (afstaae derfra), id. frgm. Corn. ap. Ascon.; - accusatio crimen desiderat, etc., (opp. maledictio), id. Coel. 3; — II) „bes.": skreven Anklage, Klageskrift; accusationem legere alicui, Plin.; in septem accusationis libris, (i de syv verrinske Taler), Cic. Orat. 29; cf. ibd. 62; o. — accūsātīvus, 3: hørende til en Anklage; bf. i Grammatiken: Accusativet; accusativi (sc. casus) geminatione etc., Quintil. 7, 9, 10; hos Varr. ogs. casus accusandi; — [accuso].

accūsātor, oris, m., [accuso]; I) „alm.": en Klager el. Anklager, navnl. in causis publicis el. i Criminalsager; (hvorim. petitor: Klageren in causis privatis; dog bruges ogs. accusator f. petitor; vid. Cic. Part. or. 32); - ∾ firmus, Cic., acer, id., vehemens et acerbus, id.; accusatorem alicui opponere, id. Verr. 1, 29, ponere, Coel. ap. Cic. Fam.; - om de offenlige Anklagere i Rom: vid. Cic. R. Am. 20, o. id. Off. 2, 14; cf. Tac. Ann. 4, 59: accusatoris nomen sustinere; — II) under Keiserne findes ogs. accusator f. delator, Angiver; accusatorum denunciationes, Suet. Aug. 66; cf. Juvenal. 1, 161.

accūsātōrie, adv.: som Anklager, paa en Anklagers Viis el. Maade, dicere, Cic., agere cum aliquo, id.; jam illud quam accusatorie, quod etc., Liv. 40, 12; af — accūsātōrius, 3, [accusator]: hørende til en Anklager; ∾ vitam vivere: (giøre Profession af at anklage for Retten), Quintil.; men ∾ lex, Cic. Mur. 5; cf. id. Fl. 6; - sædv. hvad der røber en Anklager; vultu truci, et accusatoria voce, Liv. 45, 10; ∾ spiritus, id., animus, Cic.

accūsātrix, icis, fem. af accusator: Anklagerske, Plin. Ep. 10, 67; - ogs. „alm.": som klager el. skænder; tu mi accusatrix ades, Plaut. As. 3, 1, 10. — accūsĭto, are, v. a., frequ. af flgd.: pleier at anklage; beklager mig derover; nihil erit, quod deorum ullum accusites, Plaut. Most. 3, 2, 21.

accūso, (adc.), avi, atum, 1, v. a., [causa]; I) „alm.": giver nogen Skylden derfor, besværer mig el. beklager mig derover; - til acc. pers. lægge Komikerne undertiden acc. comm., (f. in c. abl.); forresten absol., el. m. in, el. m. de, osv.; - quid me accusas, si facio officium meum? Plaut.; cf. id. Trin. 1, 2, 59; - ∾ aliquem gravius, Ter., liberius, Cic.; men id. Qu. Fr. 2, 2: me tibi excuso in eo ipso, in quo te accuso; men id. Att. 6, 1: ∾ aliquem de negligentia epistolarum, (i Anledning deraf); - ∾ inertiam adolescentium, (strængt at dadle el. irettesætte), id. d. Or. 1, 58; ∾ infirmitatem naturae, (beklage), Sall.; men ∾ culpam alicujus, (tillægge nogen Skylden), Cic. Planc. 4; — II) „bes." i Forretningssproget: offenligen at drage til Ansvar, at anklage for Retten, navnl. for en Statsforbrydelse; saal. absol., oftere c. gen., ogs. undert. m. de, el. c. abl.; - accusant ii, qui etc., (opp. causam dicit is, cui etc.), Cic. R. Am. 5; ∾ aliquem proditionis, Nep. Milt. 7, ambitus, Cic., rei capitalis, id. Verr. 2, 28, ogs. capitis, (paa Livet), id. Fin. 2, 9, o. Nep. Paus. 2; (genit. kunde her forklares ved Ellipse

af nomine el. crimine, s. nedenf.; men ogs. ved Analogien af: κατηγορεῖν τινά τινος); – ∾ aliquem certis propriisque criminibus, Cic. Verr. 1, 16; cf. Nep. Lys. 3; ligel. ∾ de veneficiis, (for Forgiftelser), inter sicarios, (for Snigmord); vid. Cic. R. Am. 32; — not.: casus accusandi, Varr.: s. und. accusativus.

Acē, es, f., Ἄκη: By i Galilæa, Nep., (i Phoenicien, Plin.); sild. Ptolemais el. Acca: (nu. Acre). — ăcentēta, orum, n., ἀκέντητα, (sc. crystallina): uden Punkter el. Pletter, Plin. 37, 10. — ăcĕo, ēre, v. n.: at være sur; quod neque aceat, neque muceat (vinum), Cato. — acĕphalus, i, adj., ἀκέφαλος: uden Hovede, Isid.

1. ăcer, ĕris, n.: Ahorntræet el. Valbirken; vid. Plin. 16, 26; — 2) ogs. Veddet deraf, coloribus impar, Ovid. Met. 10, 95, (af dets grenede Aarer); brugtes ogs. til Brevtavler, id. Am. 1, 11, 28.

2. ācer, cris, cre, ἄκρος, [besl. m. ἀκή, acies, etc.]; 1) „egenl."; A) „alm.": skarp, spids, skærende; acribus armis, Lucil. ap. Non.; ferro ita acri, Tac. Germ. 6; — B) bs. „bes."; 1) om Sandserne og om deres Fornemmelser: skarp, fin, giennemtrængende; acres oculi, Cic.; non ··· voce increpet acri? Lucr. 3, 966; – compar.: est acrius judicium (aurium) et certius, etc., Cic. d. Or. 3, 47; superl.: acerrimus sensus videndi, ibd. 2, 87; — 2) oftere: a) om de paa Sandserne indvirkende Ting: skarp, stærk, splendor, Lucr., rubor, Senec., sonitus flammae, Virg., tibia, Hor.; – ligel. om Lugten og Smagen; ∾ odor, Lucr., Plin., nidor, Lucr.; cf. Cic. d. Or. 3, 25; – acria, ut est sinapi, caepa, allium, Varr. ap. Non.; cf. Plin. Ep. 7, 3, ogs. Hor. Sat. 2, 4, 59; men Cic. N. D. 2, 23: acres humores (colligere, skarpe Vædsker); ligel acria viscerum, Plin.; — b) ligel. om andre paa Legemets Ydre el. Indre indvirkende Gienstande: skarp, stræng; ogs. haard, smertelig; acris hiems, Hor., (hos Enn.: acer hiems, vid. not. b); ∾ morbus, Plaut., dolor, Lucr.; acris sitis, Tibull.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) om Begreber: stærk, stræng, heftig; – prima coitio est acerrima, Ter. Phorm. 2, 2, 32; acres poenae, Lucr.; acrius supplicium, Cic. Cat. 1, 1; quae nox ··· acerrima fuit atque acerbissima etc., id. Sull. 18; acerrimam bello facem praeferre, Tac. Hist. 2, 86; ∾ custodiae, id.; — 2) om Dyrene: vild, utæmmet, leo, Nep., aper, Hor.; men ∾ equus, Virg. Aen. 4, 156, (modig, fyrig); ∾ canis, Hor. Epod. 12, 6, Phaedr., (aarvaagen); — B) „ment."; 1) om Aandskræfterne: skarpsindig, fin, giennemtrængende; ∾ animus et praesens, Cic.; acri memoria esse, id.; acerrimo ingenio vir, id.; men id. d. Or. 3, 31: acris acies in naturis hominum et ingeniis; cf. ibd. 3, 48; ligel. acerrima Augusti mens, Tac.; – ogs. om Talen; utendum verborum gravitate acriore, Cic. Off. 1, 38; cf. id. d. Or. 3, 27: acris vitiorum incusatio; – ligel. om Personer; acer in rebus inveniendis, Cic., ad perdiscendum, id.; acer consilio, Curt.; — 2) „ethisk" el. om en Gemytstilstand: heftig, lidenskabelig; acri ira percitus, Lucr.; acres curae, id.; ∾ dolor, Virg., metus, id., amor, Tibull.; — bb) bs. ogs. med Hensyn paa Modet og Stemningen; a) kraftig, fyrig, virksom, modig; acerrimus civis, Cic., defensor, id.; men acer ··· rusticus, vid. Virg. Ge. 2, 406; acerrimos militum ducere in partes, Tac. Ann. 15, 51; – i denne Bem. ogs. c. gen.; acer militiae, id. Hist. 2, 5; acer belli, Vell. 1, 13; ogs. m. in; acrior in rebus gerendis, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 16; ogs. c. infin., Sil. 3, 338; — b) stræng, heftig, arrig; lenem patrem illum factum me esse acerrimum, Ter. Phorm. 2, 1, 32; populus acer, suspicax, etc., Nep. Timoth. 3; — not. a: neutr. acre, ogs. som adv., s. acriter; omnes pariter acre invadunt, Sall. frgm. ap. Non.; cf. Pers. 4, 34; — not. b: acris som m., f. acer, somnus, Enn. ap. Prisc.; acer som f., f. acris, hiems, Enn. ap. Serv., fames, Naev. ibd.; — not. c: acrus, 3, f. acer, acris, etc., Veget., Pallad.

1. ăcĕrātus, 3, [1. acus]: blandet med Avner, lutum, Fest — 2. ăcĕrātus, 3, cochleae, Plin 30, 15 (Hard.): d. græske ἀκήρατος, (i. e. integer), fuldkommen, fuldstændig.

ăcerbe, adv. af acerbus: oprdl. bittert el. skarpt (at smage paa); bs. sædv. „fig." o. „ment."; 1) „alm.": bittert, smerteligen, med Kummer el. Harme; tuli graviter et acerbe, me etc., Cic. Div. in Caecil. 2; – compar.: ∾ inopiam ferre, Caes. B. G. 7, 17; superl.: s. nedenf.; — 2) „bes." o. „ethisk": strængt, haardt, grusomt, ubarmhiertigen, accusare, Cic., increpare, Tac.; – compar: ∾ invehi in aliquem, Cic. Lael. 16; superl.: ∾ exigere pecunias, Caes., agere delectus, Suet.; acerbe severus in filium, Cic. Off. 3, 31.

ăcerbĭtas, atis, f., [acerbus]; 1) „egenl.": Bitterhed el. bitter Smag, navnl. af umoden Frugt, Plin.; hvs. Cic. Planc. 38 „alleg.": fructus ··· magna acerbitate permixtos etc.; – sild. ogs. „metonym.": den umodne Frugt selv; si legatur (indsamles) maturitas cum acerbitate, Pallad.; – II) bs. „fig."; A) „overf.": Bitterhed, Nød, Lidelse, Elendighed, temporis Sullani, Cic. Fam. 13, 4; ogs. in pl.: omnes perferre acerbitates, id Cat. 4. 1; — B) „ment."; 1) bidende Dadel, som Satirens, Quintil. 10, 1, 94; — 2) oftest „ethisk": Bitterhed, Haardhed, Barskhed; quod acerbitatis habet objurgatio, Cic. Off. 2, 28; men severitatem probo, acerbitatem nullo modo, id. d. Sen. 18; ∾ morum, id.; ∾ patria, Liv., censoria, id.; – ogs. Harme el. Vrede; dissensio sine acerbitate, Cic.; cf. id. Lael. 23; – ogs. Forbittrelse; esse odio et acerbitati alicui, id. Verr. 4, 30. — ăcerbĭtūdo, ĭnis, f.: Biform af frgd.; vid. Gell. 13, 3.

ăcerbo, (avi), atum, 1, v. a., [acerbus]: oprdl. gior bitter el. skarp; bs. „fig." o. „poet.": 1) forbittrer, alicui gaudia, Stat., mortem cadentis, Val. Fl.; — 2) forværrer; formidine crimen acerbat, Virg. Aen. 11, 407.

ăcerbus, 3, [rimel. af 2. acer, dog m. forandret Quantitet]; 1) „egenl."; A) „alm.": skarp, stikkende, navnl. med Hensyn paa Sandserne; bs. 1) som har en bitter og ubehagelig Smag; Neptuni corpus acerbum, (i. e. mare), Lucr. 2, 472; elatine acerba gustu, Plin.; ∾ sapor, id.; — b) om Lyden: skærende, skurrende; serrae stridentis acerbum horrorem etc., Lucr. 2, 410; vox acerbissima, Auct. ad Her.; ∾ recitator, Hor. A. P. 474; cf. Senec. Ep. 56; — c) ∾ frigus, Hor. Ep. 1, 17, 53, (bidende); ∾ vulnus, Ovid. Met. 5, 62, (smertende); — B) „bes.": umoden, nærmest om Væxterne; Nondum matura uva est; nolo acerbam sumere, Phaedr. 4, 2; oliva acerbissima, Plin.; – bs. „overf.": virgo acerba, (ikke udvoxen, ikke mandbar), Varr. ap. Non.; ligel. „poet.": ubetimelig, altfor tidlig, (ἄωρος); ∾ funus, vid. Ps. Cic. p. Dom. 16; edere partus acerbos, (om Hiorden), Ovid. Fast. 4, 647; — II) „fig."; A) „overf." om Ting o. Begreber: bitter, tung, besværlig; in rebus acerbis, Lucr. 3, 53; men ∾ tumuli, Flor. 2, 12, (vanskelige at bestige); acerbissima tributa, Cic.; acerbius imperium, Nep. Eum. 6; ejus ··· mors acerba (fuit), id. Cim. 4; – acerbum est, ab aliquo circumveniri, acerbius a propinquo, Cic. Quint. 31; — b) neutr. acerbum, i, ogs. absol. som subst.: Lidelse, Elendighed; multum acerbi, Ovid. Trist. 5, 2, 21; tot acerba, Virg. Aen. 12, 678; plura acerba, Ter. Hec. 3, 1 in.; — B) „ment."; 1) „alm.": smertelig, krænkende; o acerbam mihi memoriam ··· illius temporis etc.! Cic. Planc. 31; facetiis acerbis irridere, Tac. Ann. 5, 2; — 2) „bes." o. „ethisk"; sædv. om Personer: bitter, barsk, stræng, grusom; ∾ inimici, Cic. Lael. 24; (opp. amici, qui dulces videntur); men id. N. D. 3, 31,

absol.: posse ··· acerbos e schola Zenonis exire, (mørke og misfornøiede Mennesker); cf. Hor. Ep. 1, 18, 95; – modo acerbior ··· modo remissior, Suet. Galb. 14; mater acerba in suos partus, Ovid. Fast. 2, 624; — not.: neutr. pl. acerba, „poet." ogs. som adv.; acerba tuens, (med vildt el. harmfuldt Blik), Lucr. 5, 34; acerba fremens, Virg., sonans, id., gemens, Ovid.

ăcernus, 3, [1. acer]: af Valbirk, trabes, Virg., mensa, Hor. — ăcĕrōsus, 3, [acus, ĕris]: med Avner, far, Lucil. ap. Non., coenum, id. ibd. — ăcerra, ae, f., [rimel. f. acerna, sc. arca]: Røgelseæske el. Røgelsekar til Offerbrug, Virg. Aen. 5, 745, o. Hor. Od. 3, 8, 2; cf. Cic. Leg. 2, 24. — Acerrae, arum, f.: By i Campanien ved Floden Clanius; vid. Virg. Ge. 2, 225; — df. Acerrani, orum, m.: dens Indvaanere, Liv. 23, 17; — not.: Acerrae Vatriae: By i Umbrien, Plin. 3, 19. — ăcersĕcŏmes, ae, m., ἀκερσεκόμης: med uklippet Haar; „poet." f. Yngling, Juvenal. 8, 128. — ăcĕrus, um, ἄκηρος: uden Vox; df. mel acerum, Plin. 11, 15, (der af sig selv flyder af Voxskiven, Skivehonning).

ăcervālis, e, [acervus]: hørende til en Hob el. Dynge; (soritem) Latino verbo acervalem etc., Cic. Div. 2, 4. — *ăcervātim, adv.: i hele Hobe el. Klynger, skarevis, accumulare, Lucr.; cf. Hirt. B. Al. 31; — II) „fig." o. „ment.": sammentrængt, summarisk, dicere reliqua, Cic. Cluent. 10; ligel. id. Or. 25: multa acervatim frequentans, (sammentrængende dem i en Periode); o. — ăcervātio, onis, f.: Sammenhobning el. Sammenblandning, saporum, vid. Plin. 11, 117; — [flgd.].

ăcervo, avi, atum, 1, v. a., [acervus]: sammenhober, sammendynger; df. pass.: acervari muricum modo, (hobes el. samle sig), Plin. 32, 31; cf. id. 18, 10; — II) df. „fig."; non verba modo, sed sensus quoque acervantur, Quintil. 9, 3, 47; men aliarum super alias acervatarum legum (cumulus), Liv. 3, 34.

ăcervus, i, m., [besl. m. acus, acies]; 1) „egentl.": Hob, Dynge, frumenti, Plaut., tritici, Cic., farris, Virg.; men Cic. Tusc. 5, 15, absol.: ut acervus ex sui generis granis (efficitur); acervi corporum, id., pecuniae, id.; men „poet.": caecus acervus, Ovid. Met. 1, 24, (i. e. chaos); — II) „fig."; A) „alm.": Mængde, facinorum, Cic. Sull. 27, officiorum negotiorumque, Plin.; — B) „techn.", ligesom Grækernes σωρείτης: etslags falsk Slutningsmaade; vid. Cic. Acad. 2, 16, ogs. Hor. Ep. 2, 1, 47.

ăcesco, ăcui, 3, v. n., inch. af aceo: at surne; ∾ lac, Plin.; si vinum acuit, Dig.; cf. Hor. Ep. 1, 2, 54. — Acĕsīnes, ae, m.: Flod, der falder i Indus, hod. Jenaub, Curt. — 1. Acĕsīnus, i, m.: Flod paa d. tauriske Halvø, Plin. 4, 26; — df. 2. Acĕsīnus, 3: acesinsk, agmina, Val. Fl. — ăcĕsis, is, f., (ἄκεσις, Helbredelse): etslags Bierggront, Plin. 33, 28. — Acesta, ae, ogs. Aceste, es, f.: By paa Sicilien, tidligere Egesta, Virg. Aen. 5, 718; — df. Acestaei, (-ei), orum, m.: Indvaanerne, Plin. 3, 14; af — Acestes, ae, m.: en Konge paa Sicilien, af trojansk Herkomst; vid. Virg. l. c.

*ăcētābŭlum, i, n.: Skaal el. Bæger til Eddike, Dig.; — df. (ved catachresis el. abusio, vid. Quintil. 8, 6, 35); 1) „alm.": Skaal, Bæger; acetabula praestigiatorum, Senec. Ep. 45; navnl. ogs. som Maal for flydende og tørre Sager: = ¼ hemina; i Vægt: = fire attiske Drachmer, Plin., Cels.; — 2) „bes." o. „techn."; a) i Anatomien: Hoftepanden, Plin. 28, 49; — b) i Zoologien: de Fordybninger, hvormed Polyper suge sig fast, id. 9, 46; — c) i Botaniken: Blomsterbægeret, id. 26, 37; — ăcētāria, orum, n., (sc. olera): Grønsager el. Salater med Eddike, Plin. 19, 19; o. — ăcētasco, avi, 3, v. n.: = acesco, bliver sur; quod acetaverit, Appul.; — [flgd.].

ăcētum, i, n., [oprdl. partic. n. af aceo], (sc. vinum): Vineddike el. Eddike, acre, Hor., acerbum, Plaut., asperrimum, Plin.; Nec cibus ipse juvat morsu fraudatus aceti, Martial. 7, 24; ∾ mulsum, Cato, Plin., Honningeddike, (som Drik); – Liv. 21, 37, bruges acetum til Sprængning af Klipper; men Tac. Hist. 5, 6: sparso aceto concretus liquor, (med en Syre el. syrlig Vædske); — II) „overf." o. „alleg.": Skarpsindighed, bidende Vittighed, odl.; (cf. sales af sal); – Ecquid habet aceti is homo in pectore? Char. atque acidissimi, Plaut. Pseud. 2, 4, 49; cf. Hor. Sat. 1, 7, 32: Italo perfusus aceto; men Pers. 5, 86: aurem mordaci lotus aceto, (med sikkert Øre, med skarp og fin Dømmekraft).

Achaemĕnes, is, m.: den første Perserkonge, Achæmenidernes Stamfader, dives, Hor. Od. 2, 12, 21, („poet." med Henspillen paa Asiens Rigdom); — B) df. 1) Achaemĕnĭdae, arum, m., Plin. 6, 26: Efterkommerne af K. Ach.; — 2) Achaemĕnius, 3: achæmenisk el. persisk, costum, Hor., nardus, id. — ăchaemĕnis, idis, f., sc. herba, ἀχαιμενίς: etslags Vært i Indien, brugtes til magiske Kunster, Plin. 24, 102.

1. Achaeus, i, m., Ἀχαιός: en Søn af Xuthus, og Broder af Jon, blev Achæernes Stamfader; — not.: en Konge i Lydien af dette Navn omtales Ovid. Ib. 301. — 2. Achaeus, 3, Ἀχαῖος: oprdl. adj. af 1. Achaeus; df. — A) subst. Achaeus, i, m., pl. Achaei, orum; 1) oprdl. Efterkommerne af 1. Achaeus, el. Indvaanere i det efter ham benævnte Landskab Achaja; vid. Liv. 32, 19, o. id. 35, 13; — 2) ogs. „alm.": Grækerne; vid. Plin. 4, 14; — bb) hertil mærkes; a) Achaei, orum, m.: argonautisk Coloni imellem Palus Maeotis og Bierget Taurus, Ovid. Pont. 4, 10, 27, o. Plin. 6, 5; — b) Portus Achaeorum, i Troas, id. 4, 26; — c) Achaeorum Statio, Sted i Thracien ved Hellespønten, ibd. 18; — B) Achaeus, 3; 1) achæisk, d. e. hørende til Achæerne el. til Achaja, fines, Lucr. 6, 1114; — 2) græsk, praemia, Stat.; cf. Plin. 4, 14, o. Juvenal. 3, 61.

Achāia: f. Achaja. — Achāïas, Achāĭcus, o. Achāĭus: f. und. flgd. — Achāja, („poet." Achāia, quadrisyll., Prop., Ovid.), ae, f., Ἀχαΐα; 1) oprdl.: Landskab i d. nordlige Peloponnesus, fra Isthmus langs d. corinthiske Bugt; vid. Plin. 4, 6; hed tidligere Aegialea, (Kystlandet); — 2) efter Corinthens Ødelæggelse ved Mummius, (Aar f. Chr. 146), blev hele Grækenland, (til Grændsen af Macedonien), forvandlet til romersk Provinds under Navnet Achaja; vid. Cic. Fam. 13, 26 flgd.; — B) df. 1) Achāĭcus, 3: achæisk el. græsk; in medio Achaico cursu, Cic. ad. Brut. 1, 15; – men „poet.": ∾ ignis, Hor. Od. 1, 15, 35; currus, ibd. 4, 3, 5; — not.: ovennævnte L. Mummius erholdt, efter Erobringen af Corinthus, Tilnavnet: Achaicus; vid. Vell. 1, 13, o. Plin. 35, 8; — 2) Achāĭus, 3, ligesom Achaicus: achæisk el. græsk, men alene „poet."; ∾ dextra, Ovid. Met. 12, 70, manus, Virg. Aen. 5, 623, (al. Achaica); — 3) Achāïas, ădis, f. adj.: achæisk, matres, Ovid. Her. 3, 71; — 4) Achāïs, idis, f.: = frgd.; tot Achaidas urbes, Ovid. Met. 5, 306; — b) ogs. subst. Achaïs: „poet." f. Achaja el. Graecia, Ovid. Met. 5, 577, o. ibd. 7, 501.

Acharnae, arum, f.: By (el. demos) i Attika, Stat.; — df. Acharnānus, 3: af el. fra Byen Acharnæ, Nep. Them. 1. — ăcharne, es, f.: etslags Fisk, Plin. 32, 53; al. acarne, inc. — Acharrae, arum, f.: By i Thessalien, Liv. 32, 13. — 1. ăchātes, ae, m. o. f., ἀχάτης: Achaten el. Achatstenen, skal, efter Plin. 37, 54, have sit Navn efter Floden Achates paa Sicilien. — 2. Achātes, ae, m.: Æneas's trofaste Ledsager, Virg. Aen. 1, 178.

Achelōias, Achelois, o. Acheloius, f. und. flgd. — Achĕlōus, (-os), i, m., Ἀχελῷος; I) i Geographien: beromt Grændseflod imellem Acarnanien o. Ætolien; hod. Aspropotamo; vid. Plin. 4, 2, o. Liv. 43, 21 o. 22; — II) i Mythologien: Flodguden Achelous; vid. Ovid. Met. 9 ab in.; — B) df. 1) Achelōius, 3: acheloisk; cornua Acheloia, (i. e. cornua Acheloi), Ovid. Her. 16, 256; Acheloia Callirrhoe, (i. e. filia Acheloi), id. Met. 9, 413; — 2) df. ogs. „poet."; a) ∾ pocula, Virg. Ge. 1, 9, (i. e. aqua); — b) ∾ heros, Stat. Theb. 2, 142, (d. e. Tydeus, Son af K. Oeneus i Ætolien); — 3) som patronym. fem.: Achelōias, adis, o. Achelōis, idis, begge in pl.: f. Sirenes, Døttre af Flodguden Achelous, Ovid. Met. 14, 87, o. ibd. 5, 552.

Achĕrīni, orum, m.: ubekiendt Folk paa Sicilien, Cic. Verr. 3, 43. — 1. Achĕron, ontis, m., Ἀχέρων; i Geographien: I) Flod i Epirus, løber igiennem Soen Acherusia, og ud i den ambraciske Bugt, Liv. 8, 24; — II) Flod i Nederitalien, Plin. 3, 10; — B) df. 1) subst.: Achĕrontīni, orum, m.: Indbyggerne omkring den sidstnævnte Flod, ibd.; — 2) adj.: Achĕrūsius, 3, aqua, Liv. l. c.; — not.: ogs. heder denne Flod: Acheros, id. ibd.

2. Achĕron, ontis, m., Ἀχέρων; i Mythologien: Flod i Underverdenen; vid. Cic. N. D. 3, 17, ogs. Virg. Aen. 6, 107 o. 295; – df. ogs. Underverdenen el. de Dodes Rige, ibd. 7, 312; cf. Hor. Od 1, 3, 36; ligel. undert. i Prosa; vid. Nep. Dion. 10; f. ogs. nedenf. Acheruns; — B) df. 1) Achĕrontēus, 3: acherontisk, fontes, Claudian.; — 2) Achĕronticus, 3: = frgd., stagna, Prud.; ∾ libri, efter Arnob.: af Etruskeren Tages, afhandlede rimel. Dodeoffere, odl. — Achĕrontia, ae, f.: By paa Grændsen af Lucanien o. Calabrien, hod. Acerenza, Hor. Od. 3, 4, 14. — Achĕrontīcus, 3, f. und. 2. Acheron. — Achĕros, i, m.: f. und. 1. Acheron.

Achĕruns, untis, m. o. f., [forkl. Form f. 2. Acheron, navnl. hos Plaut. o. Lucr.]: Underverdenen el. de Dodes Rige; – Assum atque advenio Acherunte, Enn. ap. Cic. Tusc. 1, 16; ligel. si ab Acherunte veniam, Plaut.; cf. Lucr. 3, 37, oftere; men Plaut. Merc. 3, 4, 21: si ··· neque Acherunti (abl.) sum etc.; — bb) hertil mærkes; a) Udtrykkene: Acheruntis pabulum, (ligesom Foder eller Næring for Orcus): om et ryggesløst Menneske, Plaut. Cas. 2, 1, 12; men Acheruntis ostium: om et stinkende Hul el. Sted, id. Trin, 2, 4, 121; mittere aliquem Acheruntem, (ombringe), id.; abire ad Acheruntem, (omkomme), id.; — b) Acheruns ulmorum, (Elmegrenenes Fordærvelse), kaldes en Slave, Plaut. Amph. 4, 2, 9; — not. a: abl. Acherunti f. Acherunte, f. ovenf.); neml. m. Localendelsen i f. e, ligesom ruri f. rure; – acc. Acherunta, Lucr. 4, 171; — not. b: Plaut. har her Qvantiteten ăch f. āch; — B) df. 1) Achĕrunticus, 3: acheruntisk, regiones, Plaut. Bacch. 2, 2, 21; ∾ senex, id. Merc. 2, 2, 19; — 2) Achĕrūsius, 3: = frgd.; ∾ templa, (d. e. Underverdenen), Lucr. 1, 121; cf. Enn. ap. Cic. Tusc. 1, 21; men Lucr. 3, 1036: ∾ vita, (ængstelig el. kummerlig Tilværelse). — Achĕrunticus, 3, ogs. Achĕruntius, o. -tinus, 3, f. und. frgd.

Achĕrūsia, ae, f.: 1) Indsø i Epirus, hvoraf Floden Acheron har sit Udløb, Plin. 4, 1; — 2) Indsø i Campanien, imellem Misenum o. Cumæ, hod. Lago della Collugia, id. 3, 9; — 3) den memphitiske Hule i Bithynien, hvorigiennem efter Fabelen Cerberus af Hercules blev bragt op til Oververdenen, Plin. 6, 1; – heder ogs. Acherusis, Val. Fl., ogs. Acherusia specus, Mel. 1, 19. — Achĕrūsis, idis, f., f. und. Achĕrūsia nr. 3. — Achĕrūsius, 3, f. und. 1. Acheron, ogs. und. Acheruns. — achēta, (-es), ae, m., ἀχέτης f. ἠχέτης: som toner el. synger; df. Plin. 26, 32: achetae, quae canunt (cicadae), vocantur.

Achilla, f. und. Acholla. — ăchillēa, ae, f.: rimel. = achilleos, Plin. 26, 90. — Achilleides, f. Achillides und. Achilles. — Achillēis, idis, f., sc. musa: Achilleiden, ufuldendt Digt af Statius. — ăchillēos, i, f., sc. herba, ἀχίλλειος, (sc. βοτάνη): en til Helbredelse af Saar tienlig Plante, der forst skal være funden og brugt af Helten Achilles; germ. Schafgarbe, Plin. 25, 19.

Achilles, is, m., Ἀχιλλεύς: Søn af K. Peleus i Thessalien, og af Gudinden Thetis; – var ved Kraft og Skjonhed den herligste iblandt Heltene for Troja; vid. Cic. Arch. 10, o. id. Fam. 5, 12, bes. ogs. Ovid. Met. 12 extr., o. ibd. 13 ab in., ogs. Stat. Achill.; — b) ogs. undert. som appell. om en Mand af udmærket Styrke og Skjonhed; vid. Plaut. Mil. gl. 4, 2, 63, o. Virg. Aen. 6, 89; — not.: af nom. Achilleus, Inscr., er gen. Achillei, Hor. Od. 1, 15, 35, ctr. Achilli, Virg. Aen. 3, 87; – acc. Achillea, Lucan. 10, 623; – voc. Achille, Prop. 4, 11, 40; – abl. Achilli, Ovid. Pont. 3, 3, 43; — B) df. 1) Achillēus, 3, Ἀχίλλειος: achillisk, comae, Martial. 12, 81, stirps, Virg. Aen. 3, 326, Manes, Ovid. Met. 13, 448; – ∾ statuae, (nøgne med en Landse), vid. Plin. 34, 10; – ∾ cothurnus, (den høie og tragiske Stil, eftersom Achilles ofte var Helten i de dramatiske og episke Digtninger), Prop. 2, 25, 41; — bb) hertil mærkes endnu: a) Achillea, (insula), Ø ved Udløbet af Borysthenes el. Dnieperen, hvor Achilles skal være begraven, Plin. 4, 26; - ogs. en Ø ved Samos, id.; — b) Achilleus cursus el. dromos, Halvø ved Pontus Euxinus, hvor Achilles skal have anstillet Veddeløb, id. 4, 26; — c) Achilleum, (-on), sc. oppidum, By ved Forbjerget Sigeum i Troas, id. 5, 33; — 2) Achillīăcus, 3, Biform af frgd., Ven. Fort.; — 3) Achillīdes, ae, m., patronym., Ἀχιλλείδης: Søn el. Efterkommer af Achilles; ∾ Pyrrhus, Ovid. Her. 8, 3, hans Søn; men id. Ib. 303: Aut ut Achillidae cognato nomine clarum etc., (i. e. Pyrrhum, regem Epiri).

Achīvus, 3, [det ved Digamme udvidede Achaeus]; — df. 1) Achīvi, orum, m.: Achiverne el. Achæerne el. Grækerne; quum Achivi coepissent etc., Cic. Div. 1, 16; cf. Liv. 1, 1; men Hor. Ep. 1, 2, 14, (som Sentens): Quicquid delirant reges, plectuntur Achivi, (hvor Achivi f. populus el. plebs); — 2) Achīvus, 3: achivisk el. græsk, castra, Ovid. Her. 1, 21, turba, id. Fast. 5, 645.

achlis, is, f.: etslags vildt Dyr, der efter Plin. 8, 16, har hjemme i Scandinavien, og ligner Dyret alces, (hvorom f. Caes. B. G. 6, 27); skrives ogs. machlis. — Acholla, (Achilla, ogs. Acilla), ae, f.: By i Afrika, i Nærheden af Thapsus, Liv. 33, 48; — df. Achillitani, orum, m.: dens Indvaanere, Auct. B. Afr. 33, (hvor ogs. Formen Achilla). — ăchor, ōris, m., ἀχώρ: Skurv i Hovedet hos Børn, Aemil. Mac. — Achrădīna, (Acrad.), ae, f.: en Deel af Byen Syracus; vid. Liv. 25, 24, o. Cic. Verr. 4, 53. — achras, ădis, (ados), f., ἀχράς: vildt Pæretræ, Colum. 7, 9.

ăcia, ae, f., [3. acus]: Traad til at sye med, Titinn. ap. Non., Cels. — ăcĭcŭla, ae, f., dem. af 3. acus: liden Naal el. Haarnaal, Cod. Theod. — Acĭdălia, ae, f.: Epithet til Venus, rimel. af Kilden Acidalius i Boeotien; vid. Serv. ad Virg. Aen. 1, 720: memor ille Matris Acidaliae; df. — Acĭdălius, 3, nodus, Martial 6, 13, (Venusbæltet).

*ăcĭde, adv.: surt; df. „overf.": tungt, trangt; compar., Petron.; — ăcĭdĭtas, f.: Syrlighed, Syre, Marc. Emp.; o. — ăcĭdŭlus, 3, dem.: noget syrlig, sapor, Plin.; men id. 2, 106: acidula quae vocatur (aqua), mineralsk Vand; (hvf. sild. acidulae, sc. aquae, Surbrond); — [af flgd.].

ăcĭdus, 3, [aceo]; 1) „egentl.": sur el. syrlig, sapor, Plin., caseus, id., sorba, Virg., inula, Hor.; ∾

venae fontium, (mineralske Kilder, Surbrønd), Vitruv.; - superl.: ∾ acetum, Plaut.; — b) ∾ creta, (opløst i Eddike), Martial. 6, 93; — II) „fig.": bitter, ubehagelig, smertelig, („poet." o. sild.); Quod petis, id sane est invisum acidumque duobus, Hor. Ep. 2, 2, 64; ∾ canticum, Petron.; sonus acidior, id.

ăcies, ēi, f., [besl. m. ἀκίς, i. e. acies]; I) „egenl."; A) „alm.": Eg el. den skarpe Eg; ogs. Od el. Spids; - ∾ gladiorum, Plaut., securium, Cic., falcis, Virg.; ∾ hastae, Ovid. Met. 3. 107; aciem hebetare, praestringere, (sløve), Plin.; aciem trahere, excitare, (hvæsse), Plin.; - bf. ogs. „alleg.": hebescere aciem horum auctoritatis etc., Cic. Cat. 1, 2; — B) „bes." ogs.; 1) den yderste Kant el. Rand el. Spids; ∾ rostri (testitudinis), Plin; ∾ lateris (in amygdalis), id., unguium (leonis), id.; — 2) „meton.": acies (ferri), Staal; neque alia genera ferri ex mera acie temperantur, Plin. 34, 41; men Virg. Aen. 2. 333: ferri acies stricta, det dragne Sværd; — II) „fig."; A) „overf.", (m. Grundbegr. af en ret Linie, som gjennemskærende et Rum); 1) Lysstraalen; Nam neque tum stellis acies obtusa videtur, Virg Ge. 1, 395; men acies vulcania, id. Aen. 10, 408, (i. e. vis ignis, Ildens gjennemtrængende Kraft); — 2) acies, m. o. uden oculorum: Øinenes Lys el. Øiets Straale, Synskraften, Synet, Blikket; vultum atque aciem oculorum (alicujus) ferre non posse. Caes. B. G. 1, 39; cf. Lucr. 1, 325; men fugere aciem, (ikke kunne sees), Cic. Tusc. 1, 22; acies incolumis, (opp. caecitas), id. Fin. 5, 28; — bb) bf. „meton.": a) Pupillen, (germ. die Sehe); acies ipsa, qua cernimus, quae pupilla vocatur, Cic. N. D. 2, 57; cf. Lucr. 3, 411 flgd.; — b) Øiet selv; vid. id. 3, 363, o. id. 4, 249; ligel. Virg. Aen. 6, 789: Huc geminas nunc flecte acies; - c) Henblik, Skue; Ad eam rem habeo omnem aciem, Plaut, Mil. gl. 4, 2, 38; ligel. prima acie, ved første Skue, Lucr. 2, 418; — 3) ofte ogs. i Krigssproget: Slagordenen; (oprdl. som dannende en ret Linie, s. ovenf.); - quibus ego si aciem exercitus nostri ostendero, Cic. Cat. 2, 3; in aciem assistit agminis ordo, Tac. Ann. 2, 16; cf. Sall. Jug. 58: non proeliis, neque acie (bellum gerere); - aciem instruere el. instituere, Caes., explicare, Liv., dirigere, id.; tota acie dimicare, id.; men id. 25, 34: agmina magis, quam acies, pugnabant: - ogs. findes: navium acies, Skibenes Slagorden el. Slaglinie, Nep. Hann 11; — bb) bf. ogs.; a) Del el. Afdeling af Hæren, (Corps el. Division); prima acies (Fortroppen) hastati erant, Liv. 8, 8; ab novissima acie, ibd. 10; dextra acies, (den høire Fløi), id.; cf. Caes. B. G. 1, 52; - ogs. findes: equitum acies, Liv. 8, 39; cf. Vell. 2, 112; - bf. ogs. „poet.", Lucr. 2, 448: prima acie constant, (ere i den første Klasse, ere de ypperste i sit Slags); — b) de i Slagorden fægtende Hæres Kamp, Feltslag el. Slag, pugna; - in acie Pharsalica, Cic. Lig. 3: quem exitum acies habitura sit, id. Fam. 6, 3; in aciem descendere, Liv. 31, 36; acie excedere, Caes.; instaurare aciem, Virg. Aen. 10, 543; - ogs. „alleg." om en lærd Strid el. Anstrængelse; vid. Cic. Orat. 13: in aciem descendere; men id. Tusc. 2, 25: qui in aciem non saepe prodeunt (philosophi, sielden fremtræde offenligen som Talere); men Plaut. Epid. 4, 1, 20, komisk: orationis aciem contra conferam, (vil tale til ham); — B) „ment.": Skarpsindighed, gjennemtrængende Indsigt el. Forstand, men altid c. gen. animi el. mentis el. ingenii, ovl.; - intelligentia est mentis acies, Cic. frgm. Hortens.; nulla acies ingenii tanta, quae penetrare in coelum ⋯ possit, id. Acad. 2, 39; animi acies obtusior, id. d. Sen. 23; acies intentionis, Flor. prooem.; cf. Quintil. 11, 2, 10: mentis intentio et velut acies luminum etc.; — not.: gen. acii o. acie, (ligesaa dii o. die af dies), vid. Gell. 9, 14.

Acilius, a, romersk Persons- og Slægtsnavn, hvoraf her mærkes: 1) M. Acilius Glabrio, hvis Lov de repetundis (a. u. c. 652) omtales Cic. Verr. Act 1, 17; - (hans Søn, Ac. Glabrio, var Quæstor el. Præfes i Sagen imod Verres, vid. ibd.); — 2) Acilius, en Historieskriver; vid. Cic. Off. 3, 32; — B) bf. 1) Acilius, 3, acilisk, lex, s. ovenf.; — 2) Aciliānus, 3, = frgd., annales; vid. Liv. 25, 39.

ăcīna, ae, f.: sield. Biform af acinus; Catull. 27, 5. — ăcīnăces, is, m., ἀκινάκης: Persernes, Medernes o. Skythernes korte Sværd el. Sabel, Hor. Od. 1, 27, 6, Curt. — *ăcinarius, 3, dolia, (hvori Druer opbevares), Varr.; o. — ăcīnăticius, 3, vinum, (som er tilberedet af tørrede Druer el. af Rosiner), Pallad.; — [acinus]. — ăcīnos, i, f., ἄκινος, et Slags vellugtende Plante, rimel. vild Basilic, Plin. 21, 101. — ăcīnōsus, 3; 1) fuld af Vinbær el Druer, Plin. 14, 4, inc.; — 2) som ligner Vinbær el. Druer, id. 12, 27; af — ăcĭnus, i, m, o. acinum, i, n., [rimel. besl. m. ἀκή el. ἀκίς, o. acies, en Spids]; 1) Bær, navnl. Vinbær el. Druebær, (hvoraf flere vore sammen i Klaser; derim. bacae, som vore enkelte); vid. Colum. 11, 2, o. Plin. 15, 24, hvor nuclei acinorum, Vinbærkierner; dog ogs. andre Bær; acini hederae sambucique, id.; — 2) Kierne i Bær el. i anden Frugt; ex acino vinaceo etc., Cic. d. Sen. 15; acinus uvae passae, Plin. 7, 7.

ăcĭpenser, ĕris, o. ăcĭpensis, is, m., ἀκιπήσιος, et Slags kostelig Fisk, rimel. acipenser sturio L., (dan. Støren); vid. Cic. Tusc. 3, 18, oftere, o. Hor. Sat. 2, 2, 47. — 1. Acis, ĭdis, m., Ἄκις, Flod paa Sicilien, hod. Chiaci, herbifer, Ovid. Fast. 4, 468; — II) efter Fabelen var Flodguden Acis en Søn af Faunus, og blev elsket af Nymphen Galathea; vid. Ovid. Met. 13, 750 flgd. — 2. Acis, ĭdis, f., ældre Benævnelse paa Øen Seriphos, Plin. 4, 22.

aclis, is o. ĭdis, f., (mindre rigtigen aclys, ȳdis), [ἀγκυλίς, egenl. amentum, d. e. Rem, hvorved Spydet fastes]: lidet Kastespyd, Virg. Aen. 7, 730, o. Sil. — Acmŏdae, arum, f., Øgruppe bag Irland, Plin. 4, 30. — Acmŏnensis, e, civitas, Folk i Storphrygien, Cic. Flacc. 15. — Acmŏnĭdes, is, m., en af Vulkans Smedesvende, Ovid. Fast. 4, 288. — acnŭa el. acna, ae, f., ἄκενα el. ἄκαινα, som Maal: Stykke Jord, der holder 120 Fod i Quadrat, Varr. R. R. 1, 10.

ăcoenŏnŏētus, i, m., ἀκοινονόητος, som ikke har almindelig Menneskeforstand, Juvenal. 7, 218. — ăcoetis, is, f., ἄκοιτις, Sengefælle, Hustro, Lucil. ap. Non. — ăcŏniti, adv., ἀκονιτί, i. e. sine pulvere, uden Støv; bf. „overf." fra Brydekampen: uden Anstrængelse el. Umage, Plin. 35. 40; (cf. Hor. Ep. 1, 1, 51). — ăcŏnītum, i, n., ἀκόνιτον, et Slags Giftplante; vid. Plin. 27, 2; (rimel. ac. napellus L.); - „poet." ogs. Giften deraf; Lurida terribiles miscent aconita novercae, Ovid. Met. 1, 147; cf. Virg. Ge. 2, 152.

ăcontiae, arum, m., ἀκοντίαι: Luftmeteorer med pileformet Hale, Plin. 2, 22. — Acontius, i, m., 1) Navnet paa Cydippes Elsker; vid. Ovid. Her. 20 o. 21; — 2) Navnet paa et Bierg i Boeotien, Plin. 4, 12. — ăcontīzo, are, ἀκοντίζω: oprdl. udslynger Kastespydet; bf. sild. som neutr., om Blodet af den aabnede Aare: at skyde el. springe el. straale i Veiret, Veget.

ăcŏpos (-us), acopon (-um), ἄκοπος, (smertestillende); bf. I) ăcŏpos, i: A) (sc. lapis el. gemma), en Stenart, rimel. Quartskrystal el. Spath, Plin. 37, 54; — B) sc. herba, et Slags Plante, sædv. anagyros, id. 27, 13; — II) ăcŏpon, (sc. medicamentum el. unguentum): Middel el. Salve imod Træthed el. Smerter, Plin. 23, 80, Cels.

ăcor, ōris, m., [aceo], Surhed; lac acorem concipit, Colum.; - ogs. syrlig Smag; in cibis interim acor jucundus, Quintil.; cf. Plin. 11, 96; - ogs.

„overf." o. lignelsesvis: Bitterhed, Fortræd; ut (vitam) ··· nonnullis quasi acoribus condias, Plin. Ep. 7, 3. — ăcorna, ae, f., ἄκορνα: en Tidselart, Plin. 21, 56. — ăcŏrus (-os), i, f., o. acorum (-on), i, n., ἄκορος, ἄκορον: etslags vellugtende Plante, (rimel. vor Calmus), Plin. 25, 100.

acquiesco, [ad.q.], ēvi, ētum, 3, v. n.; I) „egenl.": hviler ud el. hviler mig, (navnlig efter en Anstrængelse); ∾ a lassitudine, Nep. Dat. 11; vitandi caloris causa tres horas Lanuvii acquieveram, Cic. Att. 13, 31; ∾ in lecto, Curt.; ∾ somno, (at sove), id.; — II) „fig."; A) „overf."; a) „euphem.": at finde Hvile, (d. e. at døe, navnl. efter et moisomt Liv); sic ille vir fortissimus ··· acquievit etc., Nep. Hann. 13; ogs. ∾ morte, Tac. Ann. 14, 64; — b) ∾ rem familiarem, (at Formuen blev urørt), Liv. 4, 60; — B) „ment."; 1) „alm."; a) tier dertil, indrømmer stiltiende; tu ··· acquiescis, assentiris, approbas, Cic. Acad. 2, 46; — b) c. dat. pers.: ligesom at hengive sig dertil, ubetinget at stole derpaa; cui (mulieri), velut oraculo, acquiescebat, Suet. Vit. 14; — 2) „bef." o. „ethisk"; a) finder Ro el. Trøst el. Glæde deri, er tilfreds el. fornøiet dermed; m. in c. abl. rei el. pers.; sild. c. abl. rei el. c. dat.; - senes in adolescentium caritate acquiescimus, Cic. Lael. 27; facillime in nomine tuo acquiesco, id. Fin. 3, 2; cf. id. Div. 2, 2; ligel. tecum ut quasi loquerer, in quo uno acqiesco, id. Att. 9, 10; - qui Clodii morte acquieverunt, (som derved have faaet Ro), id. Mil. 37; ∾ spei blandae, Senec. Ep. 24; ∾ honori, Suet.; cf. id. Tib. 56; — b) absol.: at finde Fred i sit Indre el. i Samvittigheden; vid. Cic. Fin 1, 16.

acquīro, (adq.), sīvi, sītum, 3, v. a., [quaero]: erhverver dertil (el. til det, som allerede haves); m. o. ud. ad; - ∾ ad fidem, (forbedre sin Credit), Cic. Cat. 2, 8; ogs. med tilføiet dat.; mihi ··· quid ··· possit acquiri? ibd. 3, 12; men id. Att. 1, 1: vides ··· omnes gratias acquirendas; men om Fama, Virg. Aen. 4, 175: viresque acquirit eundo (abl.); — b) ligel. „alm.": at erhverve el. forskaffe: sibi el. alicui aliquid; sibi ut quisque malit, quod ad usum vitae pertineat, quam alteri, acquirere, etc., Cic. Off. 3, 5; ∾ sibi fidem, Tac., favorem largitione, id.; - ogs. ud. dat.: at tilveiebringe el. bevirke; ∾ moram ad aliquem condemnandum, (en Udsættelse deri), Cic. Caecin. 2; — c) „poet." ogs. absol.: acquirere (sc. pecuniam), at erhverve, Juvenal. 14, 125; df. — acquīsītio, onis, f.; 1) Erhvervelse, Tert.; — 2) Tilvært, Frontin.

acra, ae, f., (ἡ ἄκρα): Spids; df. Acra Japygia, Forbierg i Storgrækenland, Plin. 3, 16; — not.: som neutr. pl.: acra Olympi, Appul., inc. — Acrae, arum, f., Ἄκραι; 1) en høitliggende By paa Sicilien, Sil.; — 2) ogs. en By paa Chersonesus Taurica, Plin. — Acraephīa, ae, f., Ἀκραιφία: By i Boeotien, Liv. 33, 29. — acraeus, 3, ἀκραῖος: som findes paa Høiene; Epithet til Jupiter og Juno, hvis Templer fortrinligen anlagdes paa Høie, Liv. 32, 23, o. id. 38, 2.

Acrăgas, antis, m., Ἀκράγας: Forbierg med derved liggende By paa Sicilien, i Nærheden af Pachynum, Ovid. Fast. 4, 475, (hvor acc. Acraganta), Virg. Aen. 3, 703; - ogs. er denne By, (sædv. Agrigentum, hod. Girgenti): Philosophen Empedocles's Fødeby, hvf. han, Lucr. 1, 117, heder Acragantinus; — df. Acrăgantīnus, 3: fons, Plin.; o. Acragantini, orum, m.: Indvaanerne, id. — ăcrātŏphŏrum (-on), i, n., ἀκρατόφορον, sc. vas: Kar el. Flaske til el. med ublandet Viin, (el. almindelig Viinkrukke el Vinflaske), Varr.; cf. Cic. Fin. 3, 4.

ācrēdo, inis, f., [2. acer; cf. dulcedo af dulcis]: skarp el. bitter Smag, Pallad. 2. — ācrēdŭla, ae, f.: Navnet paa en ubekiendt Fugl; men Cic. Div. 1, 8, ex Arat.: er acredula: Oversættelse af ὀλολυγών.

acrĭcŭlus, 3, demin. af 2. acer: noget heftig el. bister; ille acriculus senex (Zeno) etc., Cic. Tusc. 3, 17. — ācrifolium, i, n.: s. und. aquifolius. — Acrillae, arum, f.: By paa Sicilien, Liv. 24, 35.

ācrimōnia, ae, f., [2. acer]; I) „egenl.": Skarphed, brassicae, (naar den, lagt paa et Saar, trækker stærkt), Cato; - navnl. ogs. skarp og oplivende Smag; dulcis cum quadam acrimonia, Plin. 21, 78; pl. acrimoniae allii vel caeparum, Colum.; — II) „fig.": giennemtrængende Blik eller Mine; in vultu pudorem et acrimoniam esse, Auct. ad Her. 3, 15; — b) „bef." ogs. giennemtrængende Kraft i Tale og Tanke; tum gravitatis et acrimoniae plurimum etc., id. 4, 13; si patris vim et acrimoniam ceperis etc., Cic. Verr. Act. 1, 17; (s. und. Acilius).

Acrĭsiōne, es, f., Ἀκρισιώνη: i. e. Danae, Datter af K. Acrisius, Virg. Catal. 11, 33. — Acrĭsius, i, m.: Konge i Argos, Søn af Abas, og ved Danae Morfader til Perseus, af hvem han uforvarendes blev ombragt; vid. Ovid. Met. 4, 606; — B) df.; 1) Acrĭsiōnēus, 3, acrisioneisk, arces, (i. e. Argos), Ovid. Met. 5, 238; men ∾ muri, Sil. 1, 661, (i. e. Ardea. der skal være anlagt af hans Datter Danae); cf. Virg. Aen. 7, 410, (hvor Acrisioneis er at henføre til colonis); — 2) Acrĭsĭōnĭădes, ae, patronym. m.: Efterkommer af Acrisius, navnl. Ovid. Met. 5, 69: hans Dattersøn Perseus.

1. Acrĭtas, ae, m., Ἀκρίτας; 1) Forbierg i Bithynien, (hod. Capo Acria), Plin. 4, 7.; — 2) Forbierg i Messenien, (hod. Capo di Gallo), ibd. 10. — 2. acrĭtas, atis, f., [2. acer]: = acritudo, Gell. 13, 3; - forkl. ogs. „overf.": vis veritatis atque acritas, Att. ap. Non.

*ăcrĭter, adv.; I) „egenl.": skarpt, giennemtrængende; smaragdi acriter virides, Plin. 37, 18; ∾ inclamare aliquem, Plaut.; - compar.: ∾ intueri solem, Cic. Tusc. 1, 30; ogs. om en Bevægelse: ∾ ire, Ovid. Rem. 651; superl.: s. nedenf.; — II) oftest „fig."; A) „overf.": skarpt, stærkt, anstrængt, inire pugnam, Liv. 27, 1; acrius instare, Ter., persequi, Cic.; acerrime agere, id. Fam. 10, 28; ogs. stærkt, overmaade; acerrime occupatus, Nep. Hann. 7; — B) „ment."; 1) „alm"; a) skarpsindigen, videre vitia, Cic. d. Or. 1, 25; non acriter intelligens, (noget enfoldig), id. Pis. 28; — b) nøiagtigen, omhyggeligen; acerrime asservare consilium, Cic. Att. 10, 16; acrius cavere, Hor. Sat. 2, 3, 92, gratiam Caesaris fovere, Tac. Ann. 6, 45; — 2) „bef." o. „eth."; a) haardt, strængt, grusomt, ulcisci injurias, id ibd. 3, 51; acerrime victoriam exercere, Sall. Jug. 19; — b) begierligen, heftigen, cupere, Curt., exspectare, Tac., rapere spem, id. Hist. 1, 13; — c) tappert, modigen, se morti offerre, Cic. Mil. 34; o. — ācrĭtūdo, inis, f.: Skarphed, succi, Vitruv.; — B) ogs. „fig.": Mod, Fyrighed; vigor et acritudo populi Rom., Gell. 10, 27; — [2. acer],

acrŏāma, ătis, n., ἀκρόαμα: hvad man hører til sin Fornøielse; df. navnl. Forelæsning, Musik, o.dl., hvormed Giesterne underholdes under Maaltidet; quod acroama, aut cujus vocem, lubentissime audiret, Cic. Arch. 9; cf. Nep. Att. 14: nullum aliud acroama ··· quam anagnosten etc.; — 2) „meton.": Forelæser el. Musikus el. Giøgler, der morer Giesterne under Taffelet; ipse ille (Clodius) ··· non solum spectator, sed actor et acroama, Cic. Sest. 54; hic, quasi festivum acroama etc., id. Verr. 4, 22; cf. Suet. Vesp. 19, o. Plin. Ep. 6, 31. — ăcrŏāmătĭcus, 3, ἀκροαματικός; ∾ commentationes, Gell. 20, 5, som (ifølge deres Dunkelhed) bor høres, (neml. for strax mundligen at blive forklarede).

ăcrŏāsis, is, f., ἀκρόασις: oprdl. at høre derpaa, at være Tilhører derved; df. „meton."; 1) Forsamling af Tilhørere; (litteras alicujus, nogens Brev) in acroasi

legere, Cic. Att. 15, 17; — 2) det i en saadan Forsamling Forelæste, en Forelæsning; acroasin facere, holde en Forelæsning, Vitruv.; cf. Suet. Gramm. 2. — acrŏătĭcus, 3, ἀκροατικός: lect. var. f. acroamaticus, o. m. s. Bem.; s. Gell, 20, 5.

Acrŏcĕraunĭa, orum, (etr. nin), n., [ἄκρος, d. e. høi, altus; κεραυνός, d. e. Lynet]: den høie Biergkiæde imellem Macedonien og Epirus: vid. Plin. 3, 26; (ogs. Acroceraunii montes, id. 4, 1); men Hor. Od. 1, 3, 20: Infames scopulos Acroceraunia, (al. alta Ceraunia; cf. Virg. Ge. 1, 332): det fra hin Fieldstrækning i det joniske Hav fremragende klippefulde Forbierg; heder ogs. promontorium Acroceraunium, (s. Acrocerauniorum), Plin. 3, 15; — b) bf. „poet. overf.": farlig Klippe el. farligt Sted; Haec tibi sint Syrtes, haec Acroceraunia vita, Ovid. Rem. 739; — bf. Acrŏcĕraunius, 3, acroceraunisk, montes, Plin. 4, 1; s. ovenf.; (hvortil ogsaa kunde henføres id. 3, 15; s. ovenf.).

acrŏchordon, ŏnis, f., ἀκροχορδών: et Slags Vorte, Cels. — Acrŏcŏrinthus (-os), i, f., Ἀκροκόρινθος: Corinthens paa en Høi beliggende Borg, Plin. 4, 5, o. Liv. 33, 31 extr. — ăcrŏcōrĭum, i, n.: en Løgart, Plin. 19, 30, inc. — acrŏlĭthus, 3, ἀκρόλιθος, statua: Billedstøtte (af Træ), hvis yderste Dele ere af Steen el. Marmor, Trebell. Poll. c. 32.

Acron, ōnis, (ontis), m.: Cæninernes Konge, som Romulus fældte, Prop. 4, 10, 7, (hvor acc. Acrona, al. Acronta). — Acrōnĭcus lacus, Mel. 3, 2: skal være en Deel af Bodensøen, (hod. der Ueberlingersee). — Acronoma Saxa: ubekiendt Sted i Nederitalien, Cic. Att. 13, 40. — acronyctos, on, ἀκρόνυκτος, (i. e. vespertinus), stellae, (som gaae op el. ned ved Solens Nedgang), Firmic. — acrŏpŏdĭum, i, n., [ἄκρος, yderst; πούς, Fod]: Fodstykke el. Basis til en Støtte, Hygin.

ăcror, ōris, m., [2. acer; cf. nigror af niger]: = acritudo, Fulgent. — Acrŏta, ae, m.: Konge i Alba, Ovid. Met. 14, 617 flgd. — acrōtērĭa, orum, n., ἀκρωτήρια: de fremragende yderste Dele el. Spidser (af en Dæmning, odl.), Vitruv.; - „bef." ogs. i Bygningskunsten: fremragende Dele paa Gavle el. Façader til Anbringelse af Figurer, (el. disse Figurer selv), id. — acrŏthymĭum, i, n., ἀκροθύμιον: et Slags Vorte, (ifølge dens Lighed med Blomsten af thymus), Cels.

1. acta, orum, n.: s. und. ago. — 2. acta, ae, f., ἀκτή: Søkyst el. Strandbred; quum ··· in acta cum suis accubuisset, Nep. Ages. 8; cf. Virg. Aen. 5, 613; - navnl. ogs. et yndigt og skyggefuldt Sted ved Søen, Cic. Verr. 2, 25; ligel. in pl.: id. Coel. 15, o. id. Att. 14, 8. — actaea, ae, f.: et Slags stærklugtende Plante, (actaea spicata L., germ. Christophskraut), Plin. 17, 26. — Actaeon, ŏnis, m., Ἀκταίων: Dattersøn af Cadmus, blev af Diana forvandlet til en Hiort; vid. Ovid. Met. 3, 138. — Actaeus, 3: s. und. flgd.

*1. Acte, es, f, Ἀκτή, (oprdl. Kystland): den ældre Benævnelse af Attika, (neml. med Hensyn paa dette Lands udstrakte Kyster); vid. Plin. 4, 11, o. Gell. 14, 6; — B) bf. 1) Actaeus, 3, Ἀκταῖος: attisk el. atheniensisk, arva, Ovid. Met. 1, 313; men ∾ ignes, id. Her. 18, 42, (Boreas's Kiærlighed til Orithyia af Athenen); men ∾ Aracynthus, Virg. Ecl. 2, 24, (boeotisk Bierg paa Grændsen af Attika); — b) Actaei, orum, m.: (s. Attici), Nep. Thras. 2; — 2) Actias, ădis, f.: Atheniensérinde, Orithyia, Virg. Ge. 4, 463; — not.: s. ogs. und. Actium. — 2. acte, es, f.: et Slags Buskvært, sædv. ebulus, Plin. 26, 73. — 3. Acte, es, f.: en af Horaerne, Hygin. — Actiăcus, 3: s. und. Actium. — Actias, adis, f.: s. und. 1. Acte.

actio, ōnis, f., [ago]; I) „alm.": Handlen el. Handling, Forretning, Virksomhed, odl.; - in omni actione suscipienda, (ved ethvert Foretagende), etc., Cic. Off. 1, 39; his (appetitionibus) consentaneas actiones adhibere. vid. id. N. D. 2, 22; oftere c. gen. obj.; aperta actio rerum illarum, id Off. 1, 35; negatis, ullius rei actionem posse in eo esse (etc.), id. Acad. 2, 33; - ogs. hører hertil: actio gratiarum, (Taksigelse), Cic. Fam. 10, 19; — II) „bef." el. i Forretningssproget; A) offenlig Virksomhed; aliae rationes honestas nobis et curas et actiones darent, ibd. 9, 8; actiones tribunorum, (deres Embedsforhandlinger), Liv. 5, 11 o. 29; ligel. actiones Gracchorum, (deres Love), Sall. Jug. 42; actio consularis, (som udføres af denne Øvrighed, el. som paaligger den), Liv. 4, 55; men Cic. Off. 2, 1: scriptis ··· actiones nostras mandaremus, (mine Retstaler); — b) offenlig Beraadslagning el. Underhandling, de pace, id. Att. 9, 9; — B) navnl. ogs. retlig Forhandling; bf. 1) Proces, Klage, Søgsmaal; c. gen. obj., el. m. de, ogs. m. in, ogs. absol.; - sitne ejus rei actio, Cic. Caecin. 11; actio furti, Dig., injuriarum, ibd., perduellionis, Cic. Mil. 4; actio de arboribus succisis, Dig.; actio in rem, Cod. Just; actio competit in aliquem, Quintil. 3, 6, 11; civili actione repetere, Cic. Div. in Caecil. 5; - actionem instituere, id., intendere alicui, id.; actione desistere, Sall. frgm.; men Liv. 39, 18: multis actiones et res peribant, (de tabte deres Processer tilligemed den omtvistede Eiendom); — 2) Anklage el. Anklageformel, Stævning; inde illa actio: ope consilioque tuo etc., Cic. N. D. 3, 30; cf. id. d. Or. 1, 36: plus secum agi, quam esset in actione; ogs. i andre juristiske Formularer; vid. ibd. 57 o. 58; — b) bf. ogs., den formelle Ret til at procedere; hvs. om Prætor el. Dommeren: dare alicui actionem rei alicujus, Cic. Verr. 2, 27; men om Klageren: actionem postulare, ibd 25; cf. id. Caecin. 11 o. 19; — 3) Tale el. Foredrag, hvorved el. hvori nogen anklages; haec primae actionis erit accusatio, Cic. Verr. Act. 1, 18; ligel. ibd.: altera actione audiet etc.; — b) bf. ogs. prima, altera actio: første, anden retlig Forhandling i en Proces; vid. Cic. Verr. Act. 1, 11, o. id. Verr. 2, 6; — III) „techn."; A) den til d. mundlige Foredrag hørende Action, el. den udvortes og saa at sige legemlige Veltalenhed, (ogs. med Indbegreb af Stemmen); — 1) hos Taleren i Retten; est enim actio quasi corporis quaedam eloquentia, etc., Cic. Orat. 17; cf. id. d. Or. 3, 59; ligel. actio ejus habebat in voce splendorem, in motu dignitatem, id. Brut. 68; cf. ibd. 38: actio partienda est in gestum atque vocem, etc.; — 2) hos Skuespilleren paa Theatret; in quo (i det ovenanførte Vers) tanta commoveri actio non posset, si esset consumpta superiore motu et exhausta, Cic. d. Or. 3, 26; — B) in plur.: de enkelte Handlinger og ligesom Scener i et Drama; vid. id. Fam. 5, 12.

actiōsus, 3, [actio]: meget travl el. virksom; bf. „overf.": urolig, trættekiær, mulieres, Plaut. frgm. ap. Varr. — actĭto, avi, 1, v. a., frequ. af ago: alene om Talere og Skuespillere: ofte at udføre el. foredrage el. agere; multas privatas causas actitavit, Cic. Brut. 70; ∾ tragoedias, id.; ∾ mimos, Tac. Hist. 3, 62.

Actĭum, i, n.: Forbierg og By ved d. ambraciske Bugt, hvorved Octavianus (sild. Augustus) beseirede Antonius o. Cleopatra, (31 Aar f. Chr.); hvorefter han der byggede Guden Apollo et prægtigt Tempel; vid. Suet. Aug. 18, o. Plin. 4, 2; — B) bf. 1) Actiăcus, 3, benævnt efter Actium, victoria, Suet. l. c., ludi, (de til Apollos Ære her indstiftede Lege), id. Tib. 6; men ∾ legiones, (som havde fægtet ved Actium), Tac. Ann. 1, 42; — 2) Actĭus, 3: „poet." s. Actiacus, litora, Virg., bella, id.; men Actius Phoebus, Prop. 4, 6, 67: (hvem Augustus byggede et Tempel ved Actium); cf. Hor. Ep. 1, 18, 61; — 3) Actĭas, ădis, f., Cleopatra, Stat. Silv.; - (s. ogs. und. 1. Acte). — actiun-

cŭla, ae, f., dem. af actio: liden retlig Tale, Plin. Ep. 9, 15. — Actius, 3: s. und. Actium.

actīvus, 3, [ago]: oprdl. handlende, virkende; ds. „techn."; 1) i Philosophien: bestaaende i Handling, praktisk; philosophia et contemplativa et activa est; spectat simulque agit, Senec. Ep. 95; ligel. pars activa, (opp. spectativa), Quintil. 3, 5 extr.; — 2) i Grammatiken ere verba activa: som udtrykke en Handling; (opp. verba intransitiva el. neutra), Prisc., Diom.; — ds. adv. active: med activisk Bemærkelse, id.

actor, ōris, m., [ago]: oprdl. som sætter i Bevægelse; ∾ pecoris, som driver Hiorden, Ovid. Her. 1, 95; ∾ habenae, (Slyngekaster), Stat.; — ds. I) „alm.": som udfører el. forretter noget; oratorem verborum, actorem rerum, Cic. d. Or. 3, 14; (efter Hom. Il. 9, 443: *Μύθων τε ῥητῆρ' ἔμεναι, πρηκτῆρά τε ἔργων*); - ogs. Formand el. Anstifter; dux, auctor, actor rerum, id. Sest. 28; (hvor auctor, som tilraader, actor, som udfører noget: cf. Caes. B. C. 1, 26); s. ogs. Nep. Att. 3; — II) „bes."; A) i Retssproget: der fører en Proces, navnl. som offenlig Anklager, Cic. Div. in Caecil. 1; cf. id. Part. or. 32; ds. alm. Sagfører el. Patron; actor causarum, id. Brut. 89; (cf. Hor. A. P. 369); men Quintil. 6, 1, 32: quae enim est actoris infantia, qui etc.? — B) i Forretningssproget: Forretningsfører, Forvalter, odl., Plin. Ep.; ds. actor publicus, (som forvalter offenlig Eiendom), Tac. Ann 2, 30; actor summarum, Suet. Dom. 11, Regnskabsfører, Casserer; cf. Plin. Pan. 36: actori atque adeo procuratori etc., (Intendant el. Agent); — III) „techn.": som foredrager mundligen; a) som Taler; oratores sunt veritatis ipsius actores, etc., Cic. d. Or. 3, 56; ligel. absol.: inventor, compositor, actor, id. Orat. 19; — b) som Skuespiller; in theatro actores malos perpeti, Cic. d. Or. 1, 26; cf. Hor. Ep. 2, 1, 205; men Cic. Caecin. 15: actores secundarum et tertiarum partium; ogs. actor alienae personae, id. — Actŏrĭdes, ae, m.: Søn el. Sønnesøn af Actor, (i. e. Patroclus), Ovid. Trist. 1, 9, 29. — actrix, icis, fem. til actor: en Klagerinde, Cod. Just.

*actŭālis, e, ligesom actuosus: virksom, praktisk, Macrob.; — actŭārĭŏlum, i, n., sc. navigium, dem. af actuarium, (s. und. flgd.): lidet Aareskib, liden Galei, Cic. Att. 10, 11; — 1. actŭārĭus, 3; 1) som drives afsted; ds. ∾ navis, Caes., Liv.; ∾ navigium, Caes.; ogs. absol.: actuaria el. actuarium, Cic. Att. 5, 9, (hvor actuariis minutis etc.): Aareskib, Galei, let Fartøi; — II) „bes." hos Landmaalerne: ∾ limes, en tolv Fod bred Vei imellem tvende Agre, Hygin. d. Lim.; o. — 2. actŭārĭus, i, m., sc. scriba; 1) en Hurtigskriver; quam (orationem) ··· ab actuariis exceptam, male subsequentibus verba dicentis, etc., Suet. Caes. 55; cf. Senec. Ep. 33; — 2) som afskriver Herrens Regninger, en Afskriver el. Copiist, Petron. frgm. 53; — [ago].

actŭtōse, adv.: meget virksomt; ds. „techn.": med stærk Action, med heftigt ydre Foredrag; quam leniter! quam remisse! quam non actuose! Cic. d. Or. 3, 26; af — actŭōsus, 3, [2. actus]: oprdl. som er i stærk Bevægelse; ds. „fig.";1) „techn.": med stærk Action, (s. und. frgd.); ∾ pars orationis, Cic. Orat. 36; — 2) „ment.": fuld af Virksomhed, meget virksom; virtus actuosa, Cic. N D. 1, 40; (opp. nihil agens); - comp.: eo mobilior et actuosior (animus noster), quo etc., Senec. Ep. 39.

1. actus, 3: partic. af ago. — 2. actus, us, m., [ago]; I) „egenl."; A) „alm.": stærk Bevægelse, hvori noget sættes; ds. „poet.": stærk Fart, (som den nedstyrtende Klippes), Virg. Aen. 12, 687; - navnl. ogs. ∾ pecoris, (at drive Hiorden), Ovid. Fast. 1, 323; cf. Cic. d. Rep. 2, 40: levi admonitu, non actu (inflectere elephantum); - ogs. f. gressus el. ingressus, (Gang el. Skridt el. Fremskriden), Ovid. Hal. 72; — B) „bes."; 1) Ret til at drive (Hiorden) derigiennem, Giennemgang el. Giennemvei; aquaeductus, haustus, iter, actus, Cic. Caecin. 26; actus est jus agendi vel jumentum vel vehiculum, Dig.; — 2) ds. ogs. a) Vei el. Kiørevei imellem tvende Agre; actus, ubi et armenta trajicere, et vehicula ducere, liceat; (opp. iter, quo quis pedes vel eques commeare potest), Dig.; — b) ds. atter hos Landmaalerne: afmaalt Stykke Land; actus minimus, (120 Fod i Længde, 4 Fod i Bredde), Colum. 5, 1; actus quadratus, (120 Fod i Længde og Bredde), Varr.; actus duplicatus, (210 Fod i Længde, 120 Fod i Bredde); cf. Plin. 18, 3; — II) „overs."; A) „alm."; 1) Handling, Haandlemaade, Foretagende; non solum in rectis, sed etiam in pravis actibus, etc., Cic. Leg. 1, 11; in ceteris actibus vitae, Quintil. 11, 1, 47; cf. Plin. Pan. 45; — 2) Kald, Syssel, Forretning; residua diurni actus, (Resten af Dagens Arbeider), Suet. Aug. 78; in quantulocumque actu etc., id. Claud. 30; — B) „bes."; 1) Retsforhandling el. Rettens Pleie; triginta amplius dies ··· actui rerum accommodavit, Suet. Aug. 78; quum decurias rerum actu (f. actui) expungeret, id. Claud. 15; ogs. absol.: haec actus impediunt, Dig.; — 2) ds. ogs.: a) en Sagførers retlige Arbeider; inter medios rerum actus, Quintil. 10, 6 in.; cf. id. 11, 1, 48, ogs. Plin. Ep. 9, 25. — b) ogs. udenfor Retssproget: Tingenes Gang el. Fremgang el. Forhold; quanto potentior, eodem actu invisior, (i samme Forhold), Tac. Hist. 1, 12; — III) „techn.": det med et mundligt Foredrag forbundne ydre Udtryk igiennem Gesticulation og Stemme, navnl. hos Taleren; motus est in his orationis et actus, Quintil. 9, 2, 4; - ogs. Skuespillerens Forestilling el. Fremstilling af en Rolle el. af et Stykke; in tragico quodam actu, Suet. Ner. 24; ogs. den pantomimiske Forestilling; vid. Liv. 7, 2: sine imitandorum carminum actu; — B) ds. ogs. 1) i Theatersproget: Handling, Act, Optog, (neml. som større Afdeling af et Theaterstykke); s. Hor. A. P. 189; cf. Cic. d. Sen. 19: modo in quocumque fuerit actu probetur (histrio); s. ogs ovens. Suet. Ner. 24: — 2) ds. atter „overs." o. „alleg." om de menneskelige Livsforholde; extremus actus aetatis, Cic. d. Sen. 2; cf. id. Marc. 9: hic (tibi) restat actus, ut etc.; men id. Verr. 2, 6: quartus actus improbitatis etc.; men id. Fam. 5, 12: habet enim (argumentum illud, quasi fabula) varios actus, multasque actiones etc.; (hvortil s. actio in fine).

actūtum, adv., [ab actu, i. e. celeritate, ligesom astutum ab astu, Prisc.]: strax, uden Ophold; oftest forkl; dog ogs. Cic. Phil. 12, 11, o. Liv, 29, 14; nisi actutum hinc abis, Plaut.; cf. Ter. Phorm. 5, 6, 12.

ăcŭārius, i, m., [3. acus]: Naalemager, Inscript. — ăcŭla, ae, f., dem. af 3. acus: liden Naal, Cledon. Gramm.; men skal rimel. hede acicula. — ăcūlĕātus, 3, [aculeus]; 1) „egenl.": med Pig el. Braad, herbae (tornede), Plin.; ∾ animalia, ogs. absol.: aculeata, (sc. animalia), id. 23, 27; — b) ∾ ictus: Stik af el. med en Pig el. Braad, id. 20, 84; — II) „fig."; A) spidsfindig; contorta et aculeata sophismata, Cic. Acad. 2, 21; — B) stikkende, bidende, krænkende; satis aculeatas ··· litteras etc., id. Att. 14, 11.

ăcūlĕus, i, m., [3. acus]; I) „egenl.": Pig, Braad, skarp Spids, navnl. hos Dyr og Planter; ∾ apis, Cic.; nepas aculeis (uti), id. Fin. 5, 15; hystrici aculei missiles, Plin.; aculei calcis, (Sporer hos Høns), Colum.; aculei spinarum, carduorum, (Torne derpaa), Plin.; ogs. Spids el. Od, sagittae aut glandis, Liv. 38, 21; — II) ds. „fig."; A) „alm." o. „rhet."; a) Talens Braad, skarp el. bidsk Tale; in altercando cum aliquo aculeo et maledicto facetus, Cic. Brut. 47; ds. „alleg.": aculeo infixo fugere, (i. e. post convicium dictum), id. Fl. 17; cf. id. Sull. 16, o. Liv. 23, 42; ogs. ∾ oratorii, Cic. Orat. 19; — b) Spidsfindighed; omnes istos aculeos ··· relinquamus, id. Acad. 2, 31; cf.

id. Fin. 4, 3; — 2) „bes." o. „ethisk"; a) Bitterhed, Haardhed; ds. „alleg.": aculeos severitatis judicum evellere; vid. id. Cluent. 55; cf. id. Coel. 12; — b) bitter Bekymring el. Ængstelse; domesticarum sollicitudinum aculei, Cic. Att. 1, 18; cf. Plaut. Trin. 4, 2, 158.

ăcūmen, inis, n., [acuo]; I) „egenl.": Spids el. Braad (til at stikke med); ∾ ferri, (Sværdsod), Enn.; ∾ stili, (Griffelspidsen), Cic.; lignum (Træskaftet) sine acumine venit, Ovid. Met. 8, 351; ∾ scorpii, Cic. Arat.; – auspicium ex acuminibus (hastarum, naar en Flamme viste sig paa Landsespidserne); vid. Cic. Div. 2, 36, o. Liv. 22, 1; — b) acumen saporis, Plin. 14, 25: skarp el. bitter Smag; — II) „fig."; A) „alm.": Skarpsindighed el. Forstand, Vittighed; undert. c. gen.; acumini ingenii inservire, Nep. Alcib. 11; cf. Cic. Flacc. 4; – oftere absol.; ubi est acumen tuum, id. Tusc. 1, 6; propter acumen occultissima perspicere, Luccej. ap. Cic. Fam. 5, 14; – „poet." ogs. in pl., Hor. Ep. 2, 1, 161; — B) „bes." ogs. a) Spidsfindighed; argutiae et acumen Hyperidis, Cic. Orat. 31; cf. id. d. Or 2, 63; ogs. in pl., ibd. 38; — b) List, Ranke, Paafund; meretricis acumina, Hor. Ep. 1, 17, 55; ds. — ăcūmĭno, avi, atum, 1, v. a.: tilspidser, aliquid in caudam, Suet.; – acuminatum telum, (tilspidset, spidst), Plin., cornu lunae, id.

ăcŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a., [ἀκή el. ἀκίς, d. e. Spids, 3. acus, acies]; I) „egenl.": tilspidser, skærper, hvæsser; quum acuitur (serra), Cic. Tusc. 1, 40; ∾ ferrum, Virg., Hor., enses, Ovid.; cf. Hor. Od. 2, 8, 15, o. ibd. 3, 20, 10; ∾ palos, Colum.; acutis sudibus praefixis, Caes.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": skærper el. forstærker, rubores Claudian.; acuentes lumina rutae, (som skærpe Synet), Ovid. Rem. 801; ∾ gressum, (fremskynde), Stat.; men ∾ spicula veneno, (forgifte), Sil.; — 2) i Grammatiken: ∾ syllabam, (sætte en Acutus derpaa), Quintil. 1, 5, 22; — B) „ment."; 1) „alm.": ligesom skærper el. hvæsser, d. e. indøver til Dygtighed; ∾ linguam exercitatione dicendi, Cic. Brut. 97; cf. Hor. Ep. 1, 3, 23; men quae acuant mentem, (opp. quae obtundant), Cic. Tusc. 1, 33; ogs. ∾ se ad aliquid, id. Att. 2, 7; — 2) „bes." o. „eth."; a) ∾ aliquem, m. o. ud. ad: at anspore el. ophidse el. tilskynde; horum ipsorum ad crudelitatem te acuet oratio? Cic. Lig. 5; illum acuere, hos fallere, etc., id. R. Am. 38; cf. id. Off. 3, 1; libertas ··· virorum fortium tantum pectora acuit, Liv. 28, 19; curis acuens mortalia corda, Virg. Ge. 1, 123; ogs. ∾ verbis, id. Aen. 7, 330; — b) ∾ aliquid: at opvække el. ophidse; ∾ Martem, Virg. Aen. 12, 108; ∾ iras hosti, Liv. 22, 4; ogs. (forsaavidt en Stemning el. Lidenskab allerede er tilstede): at forøge el. forstærke; ∾ studia, Liv. 10, 13; satis primos acuisse furores, Virg. Aen. 7, 406; — III) partic. ăcūtus, 3, ogs. som adj.: A) „egenl."; 1) „alm.": skarp, spids, culter, Plaut., ensis, Ovid., cuspis, Virg.; acutum reddere ferrum, (hvæsse, skærpe), Hor. A. P. 304; – comp.: ∾ sagitta, Ovid.; superl.: s. nedens.; – ogs. som løber ud i en Spids; ∾ elementa, (de spidse Atomer; opp. perplexa), Lucr. 2, 462; ∾ oculi, (fremstaaende), Plaut.; ∾ nasus, (spids; overf. fin), id.; cf. ∾ aures, (spidse el. lyttende), Hor. Od. 2, 19, 4; ∾ cacumina, Ovid., saxa, Hor.; acutissima stirps, Plin.; cf. Virg. Ge. 2, 25; ∾ angulus, Plin.; — B) „bes.": skarp, giennemtrængende; a) om Sandserne og de sandselige Fornemmelser; ∾ aures, s. ovens.; cernis acutum, s. nedens.; ligel. nares acutae, (fin Næse), Hor. Sat. 1, 3, 30; — b) om det paa Sandserne Indvirkende; ∾ odor, Plin., sapor, id., cibus, (stærkt krydret), Plin. Ep. 7, 3; acutiora unguenta, Plin.; ∾ vox, Hor.; ∾ sonus et excitatus, Cic.; cf. id. d. Or. I, 59: ab acutissimo sono usque ad gravissimum etc.; ∾ stridor, Hor., hinnitus, Virg., tinnitus (cymbalorum), Ovid.; „poet." ogs.: ∾ aera, Hor. Od. 1, 16, 8; – accentus acutus (i Grammatiken: den skarpe el. høie Tone paa en Stavelse; opp. accentus gravis), Priscian; ∾ syllaba, Diom.; cf. Quintil. l. c., oftere; — B) „fig."; 1) „overf.": stærk, heftig, (navnl. om Legemets Affectioner, om Hede, Kulde, Sygdomme, osv.); ∾ sol, (brændende Hede), Hor. Ep. 1, 10, 17; ∾ morbi, (opp. longi et vetusti), Cels.; cf. Hor. Sat. 2, 3, 163; ligel. ∾ febres, Cels.; hvorom ogs.: ∾ pericula, Plin.; — 2) „ment.": skarpsindig, fin, vittig, (om Mennesker og Begreber); homo acutus magis, quam eruditus, Cic. Att. 12, 37; homo ingenio prudentiaque acutissimus, id. d. Or. 1, 39; ogs. m. ad; acuti ad excogitandum, ibd. 26; – acuti motus animi atque ingenii, ibd.; ∾ studia, id.; multa acuta, id.; — bb) hertil kan mærkes: a) neutr. acuta, som subst. c. gen.; acuta belli, (Krigens Farer), Hor. Od. 4, 4 extr.; — b) neutr. acutum o. acuta, som adv.; triste et acutum sonare, Hor. Sat. 1, 8, 41; ligel. acutum cernere, ibd. 1, 3, 26; men ululat acuta (canis), Enn. Ann. 10, 16.

*1. ăcus, ĕris, n.: Avner el. Bælge, e frumento, Varr., fabaginum, Cato; — not.: ogs. acus, us, f., Colum. 2, 10; o. — 2. ăcus, i, m., etslags Fisk med spids Snude, (rimel. Hornfisken, esox belone L.), Plin. 32, 53; — [besl. m. flgd.]. — 3. ăcus, us, f., [besl. m. ἀκή, d. e. Spids, o. m. acies]: Naal, Synaal, osv.; – acu punctum (vulnus), Cic. Mil. 34; acu pingere, (brodere), Ovid.; cf. Virg. Aen. 9, 582: pictus acu chlamydem (acc. graec.); ∾ comatoria, (Haarnaal), Petron.; ligel. absol. acus, Martial. 2, 66; navnl. ogs. d. chirurgiske Heftenaal, Cels.; — not.: som Ordspil og Allegori kan mærkes: rem acu tetigisti, (du har truffet det paa en Prik), Plaut. Rud. 5, 2, 17; — II) „overf.": Stift el. Torn i et Spænde, Trebell. Poll.; — not.: ogs. f. acus, ĕris, Colum.

ăcūtālis, e: som gaaer ud i en Spids, terminus, Frontin.; o. — ăcūtātus, 3: skærpet el. hvæsset, sagittae, Veget.; — [acutus]. — ăcūte, adv. af acutus: oprdl. tilspidset; men sædvanl. „fig."; I) „overf.": skarpt, giennemtrængende; a) om Sandserne; ∾ cernere, Lucr. 4, 808; superl.: ∾ audire, Solin.; (comp.: s. nedens.); — b) om Lyden: ∾ sonare, (opp. graviter), Cic. d. Rep. 6, 18; — 2) „ment."; a) om Forstanden: vittigen, conjicere, Cic., perspicere, id., respondere, id.; men acute moveri, id. Fam. 15, 21, (opfatte lyse Forestillinger); men id. Fin. 4, 23: non tam acute optabiliorem illam vitam putant etc.; — b) om Foredraget: fint, nøiagtigen, (altsaa uden oratorisk Prydelse); tenuius et acutius et subtilius (tractare aliquid; opp. gravius et ornatius), Cic. Inv. 2, 16 — ăcūtŭlus, 3, dem. af acutus: noget spidsfindig, conclusio, Cic. N. D. 3, 7; ∾ doctor, Gell. — ăcūtus, 3, partic. o. adj. af acuo.

ăcўlos, i, f., ἄκυλος: Agern, (Frugt af Stenegen, ilex), Plin. 16, 8. — ăcўrŏlŏgĭa, ae, f., ἀκυρολογία: det uegenlige Udtryk, (som sperare, f. timere), Isid. — Acys: s. und. Acis.

ad, praepos. c. acc., m. Grundbem.: til; (opp. ab, ligesom in opp. ex); udtrykker Retningen hen til el. imod en Gienstand, ogs. Nærmelsen el. Ankomsten dertil el. derhen, endel. ogsaa Nærheden deraf; — I) i Rummet; A) om Retningen derhen el. dertil, el. paa Spørgsmaalet: hvorhen? vort til, ogs. efter, paa, imod; a) „alm."; Et fugere ad puppim colles campique videntur, Quos etc., vid. Lucr. 4, 390; meridie umbrae cadunt ad septemtrionem, Plin.; navnl. ogs. om et Steds Beliggenhed; s. Verberne: jacere, spectare, vergere; – Asia jacet ad meridiem et austrum, Varr.; — b) „poet." ogs. op imod; Clamor it ad coelum, Enn.; tendens ad sidera palmas, Virg. Aen. 1, 93; — B) om det Maal, hvortil noget i sin Retning naaer el. langer; 1) uden Hensyn paa det under Be-

vægelsen tilbagelagte Rum; ad superos ··· potius, quam ad inferos, pervenisse, Cic. Lael. 3; — bb) hertil kan mærkes; a) de med ad sammensatte verba motus: accedere, etc., gjentage vel ordentl. Præpositionen efter sig; quum senatus ad Caesarem supplex accederet, Cic. Fam. 4, 4; – men ogs. staaer derfor, (dog sædv. m. en Nuance i Bem.), undert. dat., ogs. acc. (ud. ad); – accedere provinciae, (at komme dertil, at blive forbundet dermed); cf. Plin. Ep. 6, 19; men integros accedere fontes, Lucr.; — b) ad me, ad te, etc., staaer ofte for: domum meam, etc.; eamus ad me, (hiem til mig), Ter.; men Cic. Att. 10, 16: quum ad me fuit, (i. e. domi meae); — c) ved Ellipse af aedes el. templum staaer ad c. gen.; ubi ad Dianae veneris, Ter. Ad. 4, 2, 43; cf. Hor. Sat. 1, 9, 35; dog ogs. ad aedem Cereris (proficisci); vid. Cic. Verr. 4, 49; — d) hos Verberne: give, sende, berette, overgive, staaer ad hyppigen f. dat.; saal. altid hos Cic.: mittere, scribere, perscribere ad aliquem; ligel. dare litteras ad aliquem, (skrive til nogen); men dare litteras alicui, (medgive nogen et Brev); vid. Cic. Fam. 4, 3, o. id. Att. 4, 14; – ligel. Liv. 27, 15: ad Fulvium consulem ··· dediderunt sese; cf Ter. Phorm. 4, 3, 48; – hertil høre ogs. Udtrykkene: mittere el. scribere librum ad aliquem: (tilegne, dedicere, προσφωνεῖν); saal. ogs. Cic. Att. 13, 18: perfeci ··· libros ad Varronem etc.; – df. ogs. i Bogtitler el. Overskrifter: M. T. Ciceronis ad M. Brutum Orator; ad Qu. Fratrem Dialogi tres de Oratore; – i Overskrifter af Oder og Epigrammer hedder: ad aliquem, til nogen; men in aliquem, imod nogen; — e) ved Byers Navne staaer ad navnl. med Hensyn paa deres Omegn; ad Capuam profectus sum, (til Leiren for C.), Cic. d. Sen. 4; cf. Caes. B. G. 1, 7; – ligel. naar der hos nom. propr. staaer nom. appell. som Appos.; ad Cirtam oppidum etc., vid. Sall. Jug 81; – saal. ogs. m. usque; usque ad Numantiam misit etc., Cic. Dejot. 7; (cf. id. Verr. 4, 49); – ligel. m. adj.; Magnum iter ad doctas proficisci cogor Athenas, Prop. 3, 20 in.; (cf. Ovid. Her. 2, 83); — f) ad findes ogs. gjentaget, for at betegne, foruden Retningen til Stedet, ogs. Retningen til den paa Stedet værende Person; nunc tu abi ad forum ad herum, Plaut.; cf. Liv. 5, 47; — g) hos Verber, som betegne en fiendlig Bevægelse, kan ad vel oversættes ved: imod; men uden at der derfor i ad selv ligger noget andet, end den blotte Retning; cf. adversus s. 1.; – itur ad me, (nu gjelder det mig), Ter.; ad regem impetum fecit, Liv. 1, 5; cf. Caes. B. G. 2, 5: ad se venire etc.; — not.: in forum ire, est: in ipsum forum intrare; ad forum autem ire: in locum foro proximum, etc., Diom.; (omvendt gjelder samme Forskiel om ab o. ex); — 2) med Hensyn paa det giennemløbne Rum: indtil, lige til, m. o. ud. usque; – rigidum permanat frigus ad ossa, Lucr. 1, 356; cf. Hor. Sat. 1, 9, 10; pervehitur usque ad oppidum, Enn. ap. Varr.; – ligel. „overf.“: si quid poscam, usque ad ravim poscam, etc, Plaut. Aul. 2, 5, 10; cf. Ter. Phorm. 2, 2, 13, o. Cic. Verr. 3, 29; — b) det med ab forbundne ad betegner det hele Mellemrum; ab angulo ··· ad flumen etc.; vid. Caes. B. G. 3, 66; – saal. ogs. hos Byers Navne, hvor Udstrækningen, (men ikke Bevægelsen), angives; vid. ibd. 3, 8; — C) om den ved Tilnærmelse bevirkede Nærhed, el. alm. om en Nærhed, ligesom apud: hos, ved, nær ved; – nec opinanti Mors ad caput astitit, Lucr. 3, 972; ad inferos poenas parricidii luere, Cic. Phil. 14, 13; cf. Caes. B. G. 3, 9, o. Liv. 9, 29: ligel. ad regem remansit, id. 24, 48; cf. id. 7, 7; men ad Vejos terror multiplex fuit, id. 5, 13; pugna ad Trasimenum, id. 22, 8; (cf. id. 23, 43, hvor pugna Trasimeni); – hertil hører den elliptiske Diction: rapinas ad Opis (sc. aedem) fieri, Cic. Att. 14, 14; cf. id. Phil. 2, 37; dog ogs.: ad aedem Felicitatis sunt, id. Verr. 4, 2; – „bes.“ figes ogs. ad urbem esse: om den Feltherre, som, for at søge Triumphens Ære, forbliver udenfor Byen, id. Fam. 3, 8; – men esse ad forum, (paa Torvet), Plaut., opperiri, Ter.; – ogs. i Benævnelser; ad Gallinas Albas, (Sted in Via Flam.), Varr.; cf. Liv. 6, 2: ad Maecium is locus dicitur; – ogs. ved Angivelsen af en Afstand; sepultus est ··· ad quintum lapidem, Nep. Att. 22; endel. høre hertil Adverbialudtrykket: ad laevam (sc. manum el. partem), paa el. til Venstre, Att. ap. Non.; — II) i Tiden, og det igjennem alle de und. nr. 1 anførte Forholde; alts. A) om Nærmelsen til et vist Tidspunkt: imod, henimod; domum reductus est ad vesperum, Cic. Lael. 3; ligel. ad hiemem etc., id. Fam. 3, 7; — B) om den ligesom Tidsgrændse el. det Tidspunkt, hvortil noget naaer i det giennemløbne Tidsrum, m. o. ud. usque: til, indtil, lige til; – Sophocles ad summam senectutem tragoedias fecit, Cic. d. Sen. 7; Philosophia jacuit usque ad hanc aetatem, id. Tusc. 1, 3; ligel. ad medias sementem extende pruinas, Virg. Ge. 1, 230; – de adverbiale Udtryk: ad id, ad hoc: s. nedenf.; — b) ab ··· ad (el. usque ad) betegner det hele forløbne Tidsrum; ab hora octava ad vesperum etc., Cic. Att. 7, 8; cf. Liv. 40, 50; — C) om den ved Nærmelsen til et Tidspunkt bevirkede ligesom Indfalden deri el. Sammentræffen dermed: ved, til, i, paa; – praesto fuit ad horam destinatam, Cic.; ad diem solvere, (paa Forfaldsdagen), id.; cf. id. Fam. 16, 10; ligel. ad lucem, (i Dagbrækningen), id. Div. 1, 28; men utrum nunc ··· an ad decem annos, (nu el. om 10 Aar), id. Att. 12, 46; – de adverbiale Udtryk: ad extremum, ad tempus, etc.: s. nedenf.; — III) i Talforholde; A) om Nærmelsen til et bestemt Tal: næsten, henved, imod, omtrent; – caesi ferme pugnantes ad quadringentos triginta, Liv. 10, 12; cf. Cic. Qu. Fr. 2, 1; men annos ad quadraginta natus, id. Cluent. 4; – ogs. m. tilføiet quasi, Ter. Heaut. 1, 1, 93; — b) navnl. i d. historiske Stil staaer ad, (omtrent, henimod), undertiden uden Casus el. som adverb.; agrum divisit ··· ad viginti millibus civium, Suet. Caes. 20; cf. Caes. B. G. 2, 33, o. Liv. 10, 17; — B) om det Maal el. den Deel, hvortil noget forøges el. formindskes: til, indtil; ad tertiam partem decoquere, Varr.; cf. Liv. 42, 3, ogs. Hor. Ep. 2, 2, 27; – hertil hører Udtrykket: omnes ad unum, (οἱ καθ' ἕνα πάντες), alle som een Mand, alle tilsammen, allesammen; de amicitia omnes ad unum idem sentiunt, Cic. Lael. 23; cf. Liv. 10, 12; ut ad unam omnes eliderentur (naves), Caes. B. C. 3, 27; cf. Cic. Fam. 12, 14; – ligel. ud. omnes; cui (sententiae) sunt assensi ad unum, (alle som een Mand), ibd. 10, 16; cf. Virg. Aen. 5, 687; — IV) ad bruges fremdeles om den ene Gjenstands Forhold til den anden, om dens Retning imod et bestemt Maal; A) om det Hensyn, hvormed noget gjelder el. finder Sted: med Hensyn paa, efter, til; a) hos Verber; ad alia omnia aetate sapimus rectius, Ter. Ad. 5, 3, 46; cf. ibd. 5, 4 in.; ligel. nisi jam ··· animus obdurasset ad dolorem novum, Cic. Fam. 2, 10; men id. Att. 14, 20: audi igitur ad omnes (sc. epistolas); cf. ibd. 9, 10; men Tac. Ann. 2, 97: legati ··· certaturi ad obsequium; s. ogs. Caes. B. G. 7, 26: palus ··· Romanos ad insequendum tardabat; — b) hos Adjectiver; aliquantum ad rem est avidior, Ter. Eun. 1, 2, 51; ut sit potior, prior ad dandum qui est, id. Phorm. 3, 2, 48; cf. Cic. R. Am. 30; – ligel. fortes ad aratra juvenci, Virg.; aemulus ad deterrima, Tac. Ann. 12, 54; (accusare multos), sordidum ad famam (est), Cic. Off. 2, 14; cf. id. N. D. 2, 62; — c) hos Substantiver; mentis ad omnia caecitas, Cic. Tusc. 3, 5; magna vis est fortunae ··· vel ad secundas res, vel ad adversas, id. Off. 2, 6; cf. Ter. Andr. 2, 3, 4; ligel. findes ad c. gerund., (s. gen. ger.); facultas ad scribendum, (s. scribendi),

Cic. Font. 6; cf. Ter. Andr. 1, 1, 123; — B) om en vis Form el. Regel, hvorefter noget skeer el. har Gyldighed: efter, ifølge; – ad istorum normam fuisse sapientes, (efter deres Forbillede), Cic. Lael. 5; cf. id. Orat. 3, o. Caes. B. C. 3, 51; ligel. quid ad naturam sit, quid contra sit, Cic.; ligel. ad eundem ··· praecipio modum, Ter. Ad. 3, 3, 70; – ligel. om en Efterligning el. Lighed; concurrere ad simulacrum pugnae, Liv.; ad speciem urbium, (ligesom Byer), Suet. Ner. 31; – ogs. heder ad speciem: for Syns Skyld, paa Skromt, Caes. B. C. 2, 35 o. 41; — C) om en Anledning el. Aarsag: ifølge, formedelst, paa, ved; ad famam belli legiones scribere, Liv.; ad stridorem ··· territi, id. 30, 18; ad quod (hvorved el. hvortil) exarsit adeo, ut etc., Tac. Ann. 1, 47; cf. ibd. 12, 37; — D) om en Hensigt el. om et Formaal: a) til hvis Opnaaelse noget skeer; – quantam fenestram ad nequitiam patefeceris, Ter. Heaut. 3, 1, 72; haec juventutem ··· ad facinora incendebant, Sall. Cat. 13; nullo loco deero ··· ad consolandum etc., Cic. Fam. 5, 17; — b) hvortil noget er bestemt; – alere canes ad venandum, (for el. til Jagten), Ter.; cf. Cic. Fam. 2, 5; ad cursum equum etc.; – bf. ogs. som Omskrivning af Adject., naar der angives, hvortil nogen bruges; miles ad naves, (Søsoldat), Liv.; servi ad remum, (i. e. remiges), id.; ad lecticam homines, (Porteurer), Catull.; cf. Virg. Aen. 10, 253; ad frena leones, (som trække Cybeles Vogn); men Suet. Caes. 29: ad cyathum et vinum stare alicui, (forrette en Mundskjenks Tjeneste hos nogen); — c) hvortil noget viser el. er tienligt; signa ··· ad salutem, Ter. Andr. 3, 2 in.; haec sunt ad virtutem omnia, id. Heaut. 1, 2, 33; quae (res) sunt ad incendia, Caes. B. C. 3, 101; – bf. ogs. hos adjj.: idoneus, utilis, aptus, s. dat.; homo ad nullam rem utilis, Cic.; calcei habiles et apti ad pedem, id.; – ogs. kan hidføres Ovid. Fast. 4, 683: sed ad segetes ingeniosus ager, (skikket dertil el. frugtbar derpaa); – paa samme Maade staaer ad hos Gerund.; vid. Cic. Off. 3, 6, o. id. Tusc. 2, 7; — E) endel.; a) om en Sammenligning: imod, (s. i Sammenligning dermed); non illitteratum hominem, sed nihil ad Persium, Cic. d. Or. 2, 6; homini non ad cetera ingenia Punica callido, Liv. 22, 22; cf. Ter. Eun. 4, 4, 14; — b) om en Overeensstemmelse: efter; ad voluntatem loqui omnia, nihil ad veritatem, Cic. Lael. 25; cf. id. Quint. 30; ligel. ad libidinem fingi, (efter Indfald), id.; ad verbum, (ordret), s. nedenf.; — c) om en Henhøren dertil: til; recte, an secus, nihil ad nos, etc., Cic. Pis. 28; ligel. id. Verr. 1, 45: quid ad praetorem, uter etc.; — V) hertil komme endnu de adverbiale Udtryk m. ad, hvori det bruges: A) om en Følge el. Forbindelse el. Sammenhæng, ordl.; saal. ad hoc, ad haec, ad id, etc., ligesom insuper o. praeterea: dertil, desuden; nam quicumque ··· praeterea omnes ··· ad hoc, quos etc., Sall. Cat. 14; cf. Liv. 6, 11; ligel. multi ad hoc numeri etc., Tac. Hist. 1, 6; cf. Liv. 3, 62: ad id, quod etc., foruden, at osv.; ligel. id. 44, 35: ad id, quod pridie etc.; ligel. ad omnia etc., id. 35, 32; — B) om Tid og Sted, om Beskaffenheder el. Omstændigheder, ordl.; 1) ad tempus; a) til en bestemt Tid, redire, Cic., venire, Liv.; – ogs. til rette Tid; ut ad tempus praesto essent, Liv. 1, 7; cf. Cic. Verr. 1, 54; — b) paa el. for en kort Tid; plerumque brevis et ad tempus (perturbatio), Cic. Off. 1, 18; ligel. ad breve, (sc. tempus), Suet. Tib. 68; — c) efter Omstændighederne; versare et regere suam naturam ad tempus, Cic. Coel. 6; — 2) ad praesens, for Øieblikket, munimentum, Tac. Hist. 1, 44; — 3) ad locum, paa Stedet; ut ad locum miles paratus esset, Liv. 27, 27; — 4) ad verbum, ordret, Ord for Ord, Cic. d. Or. 1, 34; s. ogs. und. verbum; — 5) ad summam; a) i det Hele, almindeligen, Cic. Fam. 11, 14, o. Suet. Aug. 71; — b) med eet Ord, i al Korthed, Cic. Off. 1, 41, o. Hor. Ep. 1, 1, 106; — 6) ad extremum, ad ultimum, ad postremum; a) om Stedet: yderst, paa Enden; praeterquam quod ad extremum (teli), unde etc., Liv. 21, 8; — b) om Tiden: tilsidst; ibi ad postremum cedit miles, Plaut.; cf. Cic. Off. 3, 23; – ogs. sidst i Ordenen, (neml. efter frgd. tum ··· post ···); vid. Cic. d. Or. 1, 31; — c) om Graden, ligesom omnino: aldeles, ganske; homo ··· non ad extremum perditus, Liv. 23, 2; — VI) endel. kan hertil endnu mærkes; aa) hos pron. interr. o. relat., efter subst. o. pron. dem., bliver ad ikke gientaget; traducis cogitationes meas ad voluptates; quas? corporis, credo, etc., Cic. Tusc. 3, 17; — b) ogs. findes ad undert. at staae efter sin Casus; ripam ad Araxis, Tac.; cf. Ter. Phorm. 3, 2, 38; — bb) i Sammensætninger bemærker ad: a) derhen, dertil, naar simplex udtrykker en Bevægelse; accurrere, afferre; – men derhos, derved, naar Talen er om en Hvile el. Stillestaaen; adesse, astare (s. adstare); — b) Begyndelsen af en Virksomhed el. Tilstand; adamare, addubitare; — c) en Tilkommen el. Tilvæxt; accedere, adjicere; — d) et Maal el. en Grændse: adhuc, adeo; — cc) efter d. sædv. Retskrivning bliver ad uforandret foran Vokalerne (o. h), ligel. foran b, d, m, v; adbibo, adduco, admoneo, advenio; hvorim. d her oftest assimileres m. d. flgd. c, f, g, l, n, p, r, s, t; accedo, appello, attraho, etc.; – foran q bliver ad til ac; acquiesco; – foran g o. s er d undert. faldet ud; agnosco, aspicio; — not.: forkl. findes ogs. f. ad: ar; ar me venias, Plaut. Truc. 2, 2, 17; cf. arbiter, etc.; – skrives ogs. at, ifølge den haardere Udtale.

ădactĭo, onis, f., [adigo]: Driven el. at drive el. tvinge dertil; ∾ jurisjurandi, Tagen el. at tage i Ed, Liv. 22, 38. — 1. ădactus, 3: partic. af adigo. — 2. ădactus, m., [adigo]: Indtrængen deri; in pl.: exibant (i. e. vitabant) dentis adactus Jumenta, (Tandens Bid), Lucr. 5, 1329. — Adad, el. Adadus, Navnet paa den høieste Guddom hos Assyrierne, Macrob. Sat. 1, 23; bf. — Adadunephros, (Ἀδάδου νεφρός, Adadsnyre): etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 71.

ădaequātĭo, onis, f., [adaequo]: Afpassen el. at afpasse dertil, Tert. — ădaeque, adv.: paa lige Vis el. Maade, i lige el. i samme Grad; (alene hos Plautus); sædv. m. frgd. Negation, ogs. m. flgd. ut; neque adaeque munda es, ut soles, Plaut. Cist. 1, 1, 57; – ogs. hos comp.; Qui (s. quo) homine adaeque nemo vivit fortunatior, id. Capt. 4, 2, 48.

ădaequo, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.; A) „egentl.": gjør lige dermed; hos Cic. m. flgd. cum; hos Caes. o. Liv. c. dat.; – ∾ fortunam cum virtute, (om Pompejus), Cic. Arch. 10; cf. ibd. 11; – molibus (abl.) ferme moenibus (dat.) adaequatis, Caes. B. G. 3, 12; ∾ tecta solo, Liv.; men ∾ sibi aliquem: (have til lige Rang med sig), Tac. Ann. 12, 60; — B) „overf."; a) sammenligner dermed; ∾ genus mortis (Germanici) ··· Magni Alexandri fatis, ibd. 2, 73; — b) ∾ aliquid: (at komme lige dermed); ∾ vitam deorum, Cic. Univ. 11; cf. Caes. B. G. 5, 8; — II) neutr.: at være lige med et andet; c. dat.; quae (turris) moenibus adaequaret, Hirt. B. G. 8, 41; — b) absol. om tvende Halvdeler: at være lige, at gaae op imod hinanden; equitum urna adaequavit: (havde lige Antal af frikiendende og domfældende Stemmer), Cic. Qu. Fr. 2, 6, (hvor adaequare modsættes absolvere o. condemnare).

ădaerātĭo, onis, f.: Vurderen til el. i Penge, Cod. Just.; af — adaero, avi, atum, 1, v. a., [aes]: 1) vurderer i el. til Penge, Amm.; — 2) sammenregner, beregner, Frontin. — ădaestŭo, are, v. n.:

at bruse el. bølge dertil; squamisque incisus adaestuat amnis, Stat.

ăd.aggĕro, avi, atum, 1, v. a.: ophober, sammenhober, terram circa arborem, Colum.; men Plin. 30, 17: adaggerata Nilo (terra, opskyllet af Nilfloden). — ădăgio, onis, f.: sieldn. Biform af flgd., Varr. — ădăgium, i, n.: Ordsprog, Mundheld, Udraab; Grækernes παροιμία; vetus est adagium: nihil cum fidibus graculo, Gell. 1 extr. — ăd.agnitĭo, onis, f.: Erkiendelse, Tert. — ăd.allĭgo, are, v. a.: binder derom el. derpaa, vermiculos brachio. Plin. 27, 38.

ădămantĕus, 3, [adamas]: af Staal, ligesom Staal, catenae, Manil.; df. „poet. overf.": jernhaard, ubetvingelig, odl.; vid. Ovid. Met. 7, 104. — ădămantīnus, 3, ἀδαμάντινος: = frgd., saxa, Lucr., duritia, Plin.; ∾ clavi, Hor. Od. 3, 24, 5, („alleg."); cf. Prop. 3, 9, 9. — ădămantis, ĭdis, f., sc. herba: etslags Trylleurt, Plin. 24, 102, Appul.

ădămas, antis, m., ἀδάμας: oprdl. det Ubetvingelige; df. 1) „alm.": Staal, det haardeste Jern; solidoque adamante columnae, Virg. Aen. 6, 552; – df. „poet.": det af Staal Forfærdigede; adamante texto vincire, (i. e. catenis ferreis), Senec. Herc. Fur. 997; cf. Ovid. Trist. 4, 8, 45; – ofte ogs. „alleg." om Characteren: det Uboielige el. Ubevægelige; nec ··· in pectore ··· adamanta gerit, Ovid. Met. 9, 614; Pontice, voce tua posses adamanta movere! Martial. 7, 99; — 2) først Plin. 37, 13, findes adamas at være brugt om Diamanten.

ăd.ămātor, oris, m.: en Elsker, Tert. — ăd.ambŭlo, are, v. n.: spadserer derved el. derhos, ad ostium, Plaut.; ∾ alicui, (ved nogens Side), Appul. — ăd.ămo, avi, atum, 1. v. a.: begynder at elske, fatter Kiærlighed el. faaer Lyst dertil; quod quidem ille adamasset, Cic. Mil. 32; cf. id. Verr. 4, 45; ligel. quarum laudum gloriam adamaris ··· in iis esse elaborandum, id. Fam. 2, 4; cf. id. d. Or. 3, 17 o. 19; – ogs. som intens. af amo: elsker heiligen; si virtutem adamaveris; amare enim parum est, Senec. Ep. 71; – df. adamatus, (erotisk): den hoitelskede, Suet. Vesp. 22; saal. ogs. erotisk, Plin. 8, 64. — ădămussim, s. und. amussis.

ăd.ăpĕrĭo, ĕrŭi, ertum, 4, v. a.; I) „egenl.": aabner halvt el. tildels; (oprdl. begynder at aabne); ∾ fores, Plin.; adapertae fores portae, Liv. 25, 30; cf. Ovid. Am. 1, 5, 3; — II) df. „overf."; A) afdækker, blotter, caput, Senec. Ep. 64; adapertas vites relinquere, Colum.; — B) lader paa en Maade vise sig, gior synlig; nubes adaperuere coelum, Plin.; simulacra rerum adaperta, (som vise sig dunkelt), Lucr. 1, 146; – df. ogs. „poet.": fides adaperta, (i. e. manifesta), Stat.; df. — ădăpertĭlis, e: til at aabne, latus tauri, Ovid. Trist. 3, 14, 46. — ădaptātus, 3, [apto]: afpasset el. foiet dertil el. til hinanden; galerus adaptatus capiti, Suet. Oth. 12; cf. id. Claud. 33.

ăd.ăquo, are, v. a.: vander, amygdalas, Plin.; cf. Suet. Galb. 7. — ăd.ăquor, ari, v. dep. n.: henter Vand, Hirt. B. G. 8, 41; cf. Caes. B. C. 1, 66. — adarca, ae, o. adarce, es, f., ἀδάρκη: Sivskum el. Merskum, sædv. calamochnus, Plin. 32, 52. — ăd.ārēsco, ārŭi, 3, v. n. inch.: indtorres; ubi amurca adaruerit, Cato.

ădaucto, are, v. n., intens. af adaugeo: foroger endnu mere, rem summam et patriam nostram, Att. ap. Non. – ăd.auctor, oris, m.: en Formerer, Tert. — 1. ădauctus, 3, partic. af adaugeo. — 2. ădauctus, us, m: Formerelse, Tilvært, Lucr 2, 1122; af — ăd.augĕo, auxi, auctum, 2, v. a.; 1) „alm.": foroger endnu mere, haec maleficia aliis, Cic. R Am. 11; cf. Ter. Heaut. 3, 1, 16; — 2) „bes." i Offersproget: at offre dertil; saal. Plaut. Stich. 2, 2, 62: decimam esse adauctam tibi, etc. — ăd.augesco, ĕre, v. n. inch.: voxer, tiltager; Nam neque adaugescit quicquam, nec deperit inde, Lucr. 2, 296. — adaxint, s. adegerint: s. und. adigo.

ad.bello, are, v. a.: bekriger, perduelles, Amm. — ad.bĭbo, bibi, bibitum, 3, (v. a.): drikker dertil, vedbliver at drikke; quando adbibero, etc., Plaut.; cf. Ter. Heaut 2, 1, 8; – ogs. „alleg." o. „ment.": ligesom at indsue, at indprege sig, (navnl. en Lærdom); nunc adbibe puro Pectore verba puer, Hor. Ep. 1, 2, 67. — ad.bīto (-bēto), ĕre, v. n.: gaaer el. kommer derhen el. dertil, Plaut. Capt. 3, 1, 72. — ad.blatĕro, are, v. a: plapprer dertil, Appul.

adc–: de saal. begyndende Ord s. und. acc–. — addax, acis, m.: etslags vildt Dyr i Afrika med krumme Horn, (hvs. strepsiceros), capra cervicapra L., Plin. 11, 45. — ad dĕcet, ēre, v. impers., d. forstærk. decet: det bør sig, det sommer; ligesom decet: c. acc. pers., m. o. ud. inf.; men alene forkl.; – Sed virum vera virtute vivere animatum addecet, Enn. ap. Gell. 7, 17; cf. Plaut. Amph. 3, 4, 21; ligel. ut matrem addecet familias, id. — addenseo, ēre, v. a.: s. und. flgd. — ad.denso, are, v. a.: gior tæt; Extremi addensant acies, Virg. Aen. 10, 432, (al. addensent m. s. Bem.); men Plin. 20, 84: aquam addensari: (at det bliver tykt).

ad.dīco, dixi, dictum, 3, v. a. (o. n); I) „egenl.": (mundligen) at give sit Bifald dertil; df. A) i Augursproget, (men sædv. absol.), om et lykkeligt Varsel: at tilsige el. bifalde, at være gunstig; – Fabio auspicanti aves semel atque iterum non addixerunt, Liv. 27, 16; ligel. addicentibus auspiciis etc., Tac. Ann. 2, 14; — B) i Retssproget: addicere alicui aliquid el. aliquem, (tildomme el. tilkiende nogen ··· som Eiendom); – ∾ alicui bona, Cic. Verr. 1, 52; men id. Fl. 20: quum etc., addictus Hermippo et ab hoc ductus est, (blev ham tildomt som Gieldsslave); – om Forstillen imellem addictus o. servus, vid. Quintil. 7, 3, 27; men Cic. R Com. 14: addictus erat tibi, (var domt til at betale dig); cf. id. Pis. 35: ∾ creditorem debitoribus; – ∾ liberum corpus in servitutem, Liv. 3, 56; cf. id. 6, 27; ogs. c. gen.: quanti addictus, vid. Cic. d Or. 2, 63; — b) hertil høre endnu Udtrykkene: ∾ alicui judicium, (tillade nogen at klage), Varr.; ligel. ∾ judicem el. arbitrum (sc. alicui, give nogen en Dommer i hans Retssag), Dig.; – ∾ bona alicujus in fiscum, (inddrage dem i Statskassen, confiskere dem), Caes. B. C. 2, 18; men ∾ aliquid in diem, (tilkiende som midlertidig Besiddelse), Dig.; — C) i Forretningssproget; a) at tilkiende el. tilslaae ved Auction; c. abl. pretii; qui bona Postumi nummo sestertio sibi addici velit, (som vil lade sig tilslaae dem derfor), Cic. Rab. Post. 17; – men id. Verr. 1, 55: addicitur id opus HS. DLX millibus, (bliver tillicitееret for den Sum); — b) ogs. „alm.": at sælge; cui meas aedes addiceret, Ps. Cic. p. Dom. 41; ogs. c. abl. pretii; nummo te addicere (fundum el. domum, at du vil sælge ham samme for Spotpris), Hor. Sat. 2, 5, 109; cf. Cic. Phil. 7, 5; — II) „fig."; A) „overf."; 1) offrer el. hengiver dertil; agros omnes addixit deae, Vell 2, 25; qui morti addictus esset, (som var domt til at doe), Cic. Off. 3, 10; cf. Caes. B. G. 7, 77: ∾ omnem Galliam perpetuae servituti; — 2) giver til Priis, forraader, opoffrer, sanguinem (hospitis), Cic. Pis. 31; ogs. c. dat., id. Phil. 5, 12; men Ovid. Met. 1, 617: suos addicere amores, (opoffre, forraade); — B) „ment."; 1) tillægger el. tilskriver, fabulas ··· nomini Plauti, (neml. som Forfatter), Gell. 3, 3; — 2) hengiver el. overgiver dertil el. til nogens Tieneste; senatus, cui me addixi, etc., Cic Planc 39; quem ··· vobis addictum etc., id. Coel. extr.; cf. Virg. Aen. 3, 653; — not.: addice, s. addic. Plaut.; – addixti, s. addixisti, Martial.; — III) partic. addictus, 3, ogs.

som adj.; A) „alm.": bestemt dertil; addictus gladiatorio generi mortis, Cic. Phil. 11, 7; cf. Hor. Epod. 17, 11; — B) „bef."; a) hengiven og ligesom bunden el. forpligtet dertil; c. dat.; addictus certis quibusdam sententiis, Cic. Tusc. 2, 2; „poet." ogs. c. inf.; vid. Hor. Ep. 1, 1, 14; — b) gunstig, bevaagen; addictus Prasinae factioni, Suet. Cal. 55.

addictio, onis, f., [addico]: Tilkiendelse, navnl. ved Prætors Dom el. Erklæring; ∾ bonorum possessionumque, Cic. Verr. Act. 1, 4. — addictus, 3; part. o. adj. af addico.

ad.disco, didici, 3; 1) „alm.": lærer endnu dertil; se, quotidie addiscentem aliquid, senem fieri, Cic. d. Sen. 8; ogs. alm. lærer; ∾ artem, id. d. Or. 3, 23; — 2) „bef." ogs. erfarer el. bemærker dertil; m. acc. c. inf., Justin. 2, 3.

*additāmentum, i, n.: hvad der gives el. lægges dertil, Tilgift el. Tillæg, pretii, Appul., Dig.; – men Cic. Sest. 31, m. Lune: iste Ligus ··· additamentum inimicorum meorum; – men omvendt, Senec. Ep. 17: sapientia ··· vitae additamentum: (rimel. Livets Fuldstændiggiørelse); — addītīcius, (-tius), 3: som er lagt el. føiet dertil, mensis, Dig.; o. — addītio, onis, f.: Tilføielse; ∾ figurarum, (neml. i Talen; opp. abjectio), Quintil. 9, 3, 18; — [addo]. — addĭtus, 3; partic. o. adj. af addo. — ad.dīvīno, are, v. a.: danner mig en Formodning derom; bf. spaaer; ∾ ex facie hominum, Plin. 35, 36.

addo, dĭdi, dĭtum, 3, v. a., [do, dedi]; 1) „egenl."; A) „alm.": giver el. bringer el. lægger derhen el. dertil; ordenl. c. dat., ogs. m. ad, el. m. in c. acc., ogs. absol.; – ∾ licia telae, Virg. Ge. 1, 285; ∾ frena feris, (lægge derpaa), id. Aen. 5. 818; ∾ arcem ··· jugis, (opføre derpaa), ibd. 3, 336; Nec quisquam flammae sedulus addat aquam, Tibull. 2, 4, 42; – ∾ ad aliquid; s. nedens.; ∾ epistolas in fasciculum, Cic. Att. 12, 53; ∾ album in vestimentum, Liv. 4, 25; ∾ manus in vincla, Ovid.; men Ter. Phorm. 2, 1, 47: Qui (judices) saepe ··· adimunt diviti ··· addunt pauperi; — B) „bef.": føier el. lægger endnu dertil; hunc laborem ad quotidiana opera addebant, Caes. B. C. 3, 49; men „poet.": Noctem addens operi, Virg. Aen. 8, 411; cf. Hor. Ep. 1, 20, 22: Ut, quantum generi demas, tantum virtutibus addas; men additumque est ad caput legis, ut etc., Suet. Cal. 40; – multas res novas in edictum addidit, qua re etc., Nep. Cat. 2; men „poet.": Illud in his rebus non addunt, Lucr. 3, 913; – acervum efficiunt uno addito grano: (om en Slutningsmaade), Cic. Acad. 2, 16; cf. ibd.: quum aliquid minutatim et gradatim additur, aut demitur; ligel. id. Off. 1, 18, absol.: ut ··· addendo deducendoque, videre (possimus), quae reliqui summa fiat; men Liv. 2, 2: additaque alia insuper injuria; men c. inf., vid. Sil. 8, 550; – addit se sociam: (forbinder sig dermed), Virg. Ecl. 6, 20; cf. id. Aen. 6, 528: comes additus ··· Aeolides; — bb) hertil mærkes endnu; a) de elliptiske Udtryk: addere gradum, (sc. gradui; forstærke Gangen), Plaut., Liv. 3, 27, o. id. 26, 9; addunt in spatia, (s. addunt spatia spatiis), Virg. Ge. 1, 513; cf. Sil. 16, 374; — b) ved Auctioner heder: nil addo: (lægger intet dertil, giør intet Overbud), Cic. d. Or. 2, 63, (e poët.); — II) „fig."; A) „alm.": lægger el. føier dertil (i Tanken el. i Talen); adde furorem animi proprium etc., Lucr. 3, 840; adde huc ··· unguentarios, etc., Cic. Off. 1, 42; cf. Liv. 7, 30; Adde, quod tibi pubes crescit omnis, Hor. Od. 2, 8, 17; – ogs. staaer adde i Tiltale til Flere; vid. Liv. 26, 41; – addebat etiam, m. acc. c. inf., Cic. Fin. 2, 17; men in abl. absol.: addito, consultandum (esse) etc., Tac. Ann. 2, 28; — B) „bef." ogs. om en Indvirkning paa Sielen; a) at indgive el. bibringe; mihi quidem addit animum, Ter. Heaut. 3, 2, 31; ligel. quos tu laudando, animos mihi addidisti, Cic. Att. 7, 2; men Ovid. Met. 8, 388: viri ··· addunt Cum clamore animos, (sc. sibi invicem); men Sall. Cat. 58: verba virtutem non addere; ligel. ∾ alicui audaciam, id., metum el. formidinem, id.; – men „poet.": di hunc ardorem mentibus addunt, Virg. Aen. 9, 184; men „alleg.": vatibus addere calcar: (anspore el. begeistre dem), Hor. Ep. 2, 1, 217; — III) partic. additus, 3, ogs. som adj.; A) om Tiden: fremskridende, fremrykkende; addito tempore: med Tiden, i Tidens Løb, Tac. Ann. 12, 16; addita aetate: med Aarene, Plin. 11, 108; — B) „poet.": ligesom hængende fast derved, d. e. forfølgende, fiendsk; vid. Virg. Aen. 6, 90, o. Hor. Od. 3, 4, 78.

ad.dŏcĕo, cŭi, ctum, 2, v. a.: dertil at underviise el. oplære deri; ∾ (aliquem) artes (acc.), Hor. Ep. 1, 5, 18; – bf. pass.: addocti sunt judices, (m. acc. c. inf.), Cic. Cluent. 37. — ad.dormio, ire, v. n.: at sove ind; at sove, Coel. Aur. — ad.dormisco, ĕre, v. n.: at slumre ind, Suet. Claud. 8.

Addŭa, ae, m.: Flod i Overitalien, (hod. Adda), Plin. 2, 106. — addŭbĭtātio, onis, f.: Tvivl, (som rhetorisk Figur), Capell.; af — ad.dŭbĭto, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: oprdl. geraader i Tvivl; bf. sædv. er i Tvivl el. Uvished; a) m. de, el. m. in; – de quo addubitare etc., Cic. N. D. 2, 46; men pass. impers.: de legatis paullulum addubitatum est, Liv. 2, 4; in his addubitare etc., Cic. Off. 3, 4; — b) m. flgd. relat.; ut addubitet, quid potius, aut quomodo dicat, Cic. Orat. 40; ligel. addubitari, num ··· esset etc., id. Fam. 7, 32; cf. Hor. Sat. 1, 4, 121; men Nep. Con. 5: illud (acc. comm.) addubitat, (lader det uafgiort), utrum etc.; ogs. absol.: Appium addubitasse ferunt, cernentem, etc., Liv. 10, 19; — c) „poet." ogs. c. inf.; vid. Sil. 14, 358; — II) act.: betvivler, finder betænkeligt; addubitata (re; opp. re explicata, i. e. confecta), Cic. Off. 1, 24; cf. id. Div. 1, 47.

ad.dūco, xi, ctum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": fører el. bringer derhen el. dertil; ordenl. om Personer, m. ad el. in, ogs. m. adv., ogs. c. dat., ogs. absol., ligel. m. o. ud. mecum, etc.; – quem secum adduxit Parmeno, Ter. Eun. 4, 4, 17; quos secum Mitylenis adduxit, Cic. Fil. ap. Cic. Fam. 16, 21; illum huc coram adducam, Ter. Andr. 5, 3, 29; ∾ ad coenam, Lucil. ap. Non.; ∾ puero nutricem, Ter. Hec. 5, 2, 4; cf. Cic. Quint. 6, o. Nep. Dion. 4; – si exercitum adducat, Cic. Att. 7, 9; ∾ gentes feras armatas in Italiam, ibd. 8, 11; ∾ aliquem in judicium, id. R. Am. 10, ad populum: (i. e. in judicium populi), id. Agr. 2, 6; – „poet." ogs. in pass. c. acc. loci; dextris adducor litora remis, Ovid. Met. 3, 599; ligel. „poet." in pass. om et Sted, der synes ligesom at være rykket nærmere; adductum propius ··· Tarentum, Hor. Ep. 1, 16, 11; – om Ting bruges derfor afferre; hvs. Plaut. Pseud. 2, 4, 21, komisk: attuli hunc ··· adduxi, volui dicere; — B) „bef." ogs. om Ting; 1) at trække el. drage derhen el. dertil; ∾ aquam, Cic. Coel. 14, Liv.; men ∾ arcum, trække til sig, (spænde); saal. adducto constitit arcu, Virg. Aen. 5, 507; men adducta sagitta, id.; cf. Cic. Tusc. 2, 24: tormenta telorum ··· contenta et adducta vehementius etc.; men adducta funibus arbor, Corruit, Ovid. Met. 8, 775; – bf. „alleg.", Cic. Lael. 13: habenas ··· amicitiae, quas vel adducas, vel remittas, etc.; – ogs. alm.: at trække til sig, funem, Caes., ramulum, Cic.; men adductae palmae, (i. e. manus), Ovid. Her. 10, 15; ∾ lorum, Liv. 9, 10, (trække fastere til); — 2) at trække sammen el. rynke, (navnl. Huden og Lemmerne); Adducitque cutem macies, Ovid. Met. 3, 398; sitis miseros adduxerat artus, Virg. Ge. 3, 481; – men frons adducta: (rynket el. mørk Pande, som Udtryk af Misnøie), Quintil., Senec.; — 3) „poet." ogs. at medbringe el. foraarsage; dum ··· opella forensis Adducit febres, Hor. Ep. 1, 7, 8; cf.

id. Od. 4, 12, 13; — II) „fig."; A) „overf.": at føre hen til et Maal, at bringe el. sætte i en Tilstand, ovl.; m. ad o. in; – ∾ aliquid ad effectum, Liv. 33, 33; ∾ sermonem ad finem, Nep. Ep. 3, jambos ad umbilicum, Hor. Epod 14, 8; rem adduci ad interregnum, Cic. Att. 7, 9; ∾ (copias el. milites) in eam consuetudinem, Nep. Iphicr. 2; ∾ aliquem in summas angustias, Cic. Quint. 5; ∾ rem in propinquum discrimen, id. Fam. 5, 21; ∾ aliquem in invidiam falso crimine, id. Off. 3, 20; — B) „ment.": bringer el. bevæger el. formaaer dertil, sætter i en vis Stemning; m. ad, el. m. in, men ogs. m. ut, etc.; – ∾ aliquem ad misericordiam, Ter., ad iracundiam, ad fletum, Cic. Brut. 9, 3; quae causa eos ad facinus adduxit, id. R. Am. 31; – ligel. m. gerund.; adduci ad credendum, Nep. Con. 3, ad suspicandum, Cic.; – ∾ aliquem in summam exspectationem, id. Tusc. 1, 17; ∾ plebem in oblivionem tribunorum, Liv. 3, 41; – adductus sum officio ··· ut ··· putarem, Cic. Div. in Caecil. 2; cf. id. Cat. 1, 2; – ogs. m. Negation o. flgd. quin; adduci nequeo, quin existimem, Suet. Tib. 21; – ogs. c. inf.: Facilius adducor, ferre humana humanius, Afran. ap. Non.; – endel. absol.; quibus rebus adductus ad causam accesserim, Cic. Div. in Caecil. 3; ligel. his rebus adducti etc., Caes. B. G. 1, 3; — b) pass. adducor, (ligesom convincor): bevæges til at troe; ds. troer, antager; m. flgd. acc. c. inf.; vid. Cic. Att. 11, 16, o. id. Leg. 2, 3; – ogs. m. ut; vid. Lucr. 5, 1340, o. Cic. Fin. 1, 5; — not.: adduce, (f. adduc), Plaut.; – adduxti, (f. adduxisti), Ter.; – adduxe, (f. adduxisse), Plaut.; — III) partic. adductus, 3, ogs. som adj.; oprdl. spændt, sammentrukken; om et Sted: sammentrængt; (Africa) ex spatio paullatim adductior, Mel. 1, 4; — B) „fig."; a) adductior vis (orationis, stærkere Foredrag), Plin. Ep. 1, 16; — b) om Charakteren: stræng, alvorlig; vid. Tac. Ann. 14, 4; men ibd. 12, 7: ∾ servitium, (stræng el. fuldkommen Trældom).

ăddŭcte, adv.; oprdl. sammentrukket; ds. „overf.": strængt, myndigen; men alene in comp.; quia adductius ··· imperitabat, Tac. Ann. 3, 7; o. — adductor, oris, m.: en Kobler, Petron.; — [adduco]. — adductus, 3; partic. o. adj. af adduco.

ăd.ĕdo, ēdi, ēsum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": æder el. gnaver derpaa; angues ··· adedere jecur, Liv. 25, 16; cf. Virg. Ge. 4, 242; – „poet." ogs. om Ilden, el. om Ligbaalet, Ovid. Am. 1, 15, 41; — B) „bes.": opæder, fortærer, men alene in partic. pass.; frumento adeso, Sisenn. ap. Non.; extis adesis, Liv. 1, 7; — II) „overf.", men ligel. alene in partic. pass., adesus, 3: fortæret, tilsat, ødelagt; non adesa jam, sed abundante pecunia, Cic. Quint. 12; ligel. adesis fortunis omnibus, Tac.; — b) „poet." ogs.: svækket, afkræftet; vid. Sil. 13, 680; — not.: adest, (f. adedit), Lucan. 6, 267; — III) partic. adesus, 3, „poet." ogs. som adj.: afgnavet el. afslidt, (navnlig af Vandet); ds. glattet el. glat, lapides, Hor. Od. 3, 29, 36, scopulus, Ovid. Her. 10, 26.

Adelphi, orum, m., (ἀδελφοί, Brødrene): Comoedie af Terentius. — ădelphĭdes, um, f., ἀδελφίδες: en Dadlelart, Plin. 13, 9. — *ădemptĭo, onis, f.: Fratagelse, Berøvelse, civitatis, Ps. Cic. p. Dom. 30; ademptiones bonorum, Tac. Ann. 4, 6; o. — ădemptor, oris, m.: som fratager el. borttager; ∾ vitae, Augustin.; — [adimo]. — ădemptus, 3; partic. o. adj. af adimo.

1. ădĕō, adv.; (oprdl. f. ad id rei el. temporis); I) oftest forkl.; A) om et Maal el. om en Grændse: lige dertil (i Rummet el. i Tiden), oftest m. d. forstærkende usque; – surculum artito usque adeo, quo praeacueris, (saa langt som ···), Cat.; – men ogs. „overf." om en Tilstand; adeo res rediit, (saa vidt er det kommet), Ter.; cf. id. Heaut. 5, 2, 27: adeon' rem rediisse, ut etc.; – men om Tiden, sædv. m. flgd. dum el. donec: indtil at ···; vid. Plaut. Amph. 1, 2, 10; ligel. usque adeo, donec perpulit, Ter. Andr. 4, 1, 38; men ogs. Cic. Sest. 38: usque adeo ··· quoad etc.; — B) sammenlignende heder adeo ··· ut etc.: netop saaledes, i samme Grad ··· som etc.; vid. Ter. Andr. 1, 5, 10; men id. Heaut. 5, 1, 12: gaudere adeo ··· quasi qui etc.; — bb) alene Komikerne have endnu hertil; a) adeo, f. ad haec el. praeterea: dertil, desuden; vid. Plaut. Pseud. 1, 2, 80; ligel. adeo ·· etiam: endnu dertil, id. Most. 3, 1, 101; — b) adeo ut, pleonastisk f. ut: (i den Hensigt at); id ··· huic dabo adeo, me ut hic emittat manu, Plaut. Rud 5, 3, 32; — c) i den fremskridende Fortælling kan adeo ogs. hede: dog, derimod; narrabit etc.; Ille adeo illum mentiri sibi credet, Plaut. Amph. 1, 2, 6; — II) til den almindel. Brug hører; A) adeo hos Verber og Adjectiver: saa, saaledes, saa høiligen; oftest m. flgd. ut (at); vid. Cic. Fl. 20, o. Ter. Andr. 1, 1, 92; – ogs. m. tilføiet usque; adeo ego illam cogam usque ut etc., Plaut. Bacch. 3, 4, 10; – ogs. i Spørgsmaal adeone hospes hujus urbis es ··· ut haec nescias? Cic. Rab. perd. 10; – ogs. m. Negation i begge Sætninger; vid. Hor. Ep. 1, 1, 39, o. Tac. Hist. 1, 3; men Ter. Ad. 2, 2, 13: verum ego numquam adeo astutus fui, quin (f. ut non) mallem etc.; – bes. har ogs Liv. 3, 2, oftere: adeo non: (saa aldeles ikke), m. flgd ut; (hvorfor ogs. ut contra, id. 30, 34); cf. Vell. 2, 66 – endel. er Sætningen ut ··· undert. alene at suppler af Conterten; Non obtusa adeo gestamus pector Poeni, Virg. Aen. 1, 567; — B) adeo staaer paa en Maade enclitisk, (ligesom quidem o. γέ), efter e andet Ord, for at fremhæve samme, og kan da hede netop, just, sandeligen, endog; – dette finder navnl Sted; a) efter pronom.; id adeo hodie ego sum expertus Plaut. Curc. 5, 3, 2; ligel. id adeo, si placet, considerate Cic. Caecin. 30; cf. id. Verr. 4, 64; ligel. quarum ade omnium sententia etc., id. Fin. 2, 12; – navnl. og fremhævende hos pron. pers.; vid. Ter. Eun. 2, 2, 16 Ego adeo etc.; — b) efter conj. cond.: si, nisi, etc. nisi adeo monitus, Plaut. Pseud. 4, 7, 2; cf. Ter. Andr 2, 6, 9; – ligel. efter conj. disj.: sive, aut, vel; s etc., sive adeo etc., Plaut. Merc. 5, 4, 33; cf. Cic. Verr 3, 46; – oftere ogs. efter atque; posco, atque ade flagito, id. Planc. 19; cf. id. Cat. 1, 2, o. Liv. 10, 5 — c) efter adv.; nunc adeo, nisi etc., Plaut. As. 3, 1 29; jamque adeo etc., Virg. Aen. 5, 268; ligel. ind adeo, Ter. Heaut., in.; hinc adeo, Virg. Ecl. 9, 59; si adeo (οὕτως γέ), id. Aen. 4, 533; non adeo, ibd. 1 436; – ligel. efter adv. compar.; magis adeo id etc Cic. d. Or. 2, 4; – undert. ogs. efter adj.; quot ade coenae ··· mortuae, (hvor saare mange Maaltider) Plaut. Stich. 1, 3, 159; cf. Virg. Aen. 3, 203; – ende efter imperat.; propera adeo puerum tollere, Te Andr. 4, 4, 20; — bb) endnu er at mærke; a) adeo, admodum el. nimis, meget, overmaade; adolescente adeo nobilem etc., Ter. Eun. 1, 2, 123; non sum ade informis, (saa overmaade hæslig), Virg. Ecl. 2, 25 — b) adeo: endog, endmere: (naar neml. nog overgaaer vor Forventning); quamque adeo cive Thebani rumificant probam, Plaut. Amph. 2, 2, 46; c Virg. Aen. 7, 427; — III) eftereiceronisk er Brugen adeo; a) naar det til d. frgd. føier en Grund el. B mærkning; omtr. vort: saaledes, saa aldeles; vi Liv. 21, 11: adeo prope omnis senatus Hannibal erat; ligel. i Parenthesen; adeo ferocia atque indo mita ingenia esse, ibd. 20; – ligel. naar en Betrag ning føies til d. frgd. Fremstilling; adeo non fortun modo, sed ratio etiam cum barbaris stetit, id. 5, 3 cf. Tac. Agr. 1, o. Virg. Ge. 2, 272; — b) i forstærken Overgange, ligesom imo: endog, meget mere; ade

quanto rerum minus, tanto minus cupiditatis erat, Liv. praef.; — c) navnl. hos Tac. o. Quintil. heder endel. adeo m. Negation efter ne ··· quidem: des mindre, end sige; ne tecta quidem urbis, adeo publicum consilium numquam adiit, Tac. Ann. 6, 15; cf. id. Hist. 3, 64; ligel. efter andre Negationer; vid. Quintil. 12, 11, 16; ligel. efter quoque ud. Negation; aequalium quoque, adeo superiorum (intolerans), Tac. Hist. 4, 80.

2. ăd.ĕo, ĭvi, oftere ĭi, 4, v. n.; I) „egenl."; A) „alm.": gaaer derhen el. dertil el. til nogen; m. ad, ogs. m. in, ogs. c. acc. (praepos.), ogs. absol., osv.; (ligesom dette Ords Bem. og Constr. oftest er at sammenligne m. accedo); - adeamne ad eam, Ter.; quum ad praetorem in jus adissemus, Cic. Verr. 4, 65; qua (ad hvilken Vei) adibam ad istum fundum, id. Caecin. 29; - ∾ in jus, s. ovenf.; cf. Cic. Att. 11, 24; - ∾ municipia, Tac., provinciam, Suet.; men ∾ Stygios Manes, Ovid. Met. 63, 465; men absol.: eccum video; adibo, Ter. Eun. 5, 7, 5; men c. adv.: adi huc modo, Plaut.; — B) „bes."; 1) at gaae derhen el. dertil el. til nogen i en bestemt Anledning; ∾ ad aliquem, oftere ∾ aliquem: gaae til nogen, (navnl. for at tale med ham); - ad me adire quosdam memini, qui dicerent: (for at sige mig), etc., Cic. Fam. 3, 10; cf. Ter. Andr. 3, 3 in.; ligel. adii te heri de filia, id. Hec. 2, 2, 9; - df. ogs. pass.: aditus consul etc., Liv. 37, 6; - ogs. ∾ aliquem per epistolas, Plaut., scripto, Tac., (skrive til nogen); — bb) df. ogs. a) ∾ deos, aras, etc.: med Bønner og Offere at nærme sig til Guderne; vid. Cic. N. D. 1, 27, o. id. Phil. 14, 1; men „poet.": Non divom (f. deorum) pacem votis adit, Lucr. 5, 1228; — b) ∾ libros (Sibyllinos: spørge dem til Raads), Liv. 34, 55, o. Tac. Ann. 1, 76; — 2) besøger for at efterseе, undersøger, visiterer; ∾ oppida etc., Sall. Jug. 94, hiberna, Tac.; — 3) f. aggredior: gaaer løs derpaa; vid. Virg. Aen. 5, 378; men Ter. Phorm. 1, 4, 52: Nunc prior adito tu; ego etc.; — b) ordsprogvis figes: adire alieni manum: (spille nogen et Puds; neml. oprdl. om Blindebuklegen), Plaut. Poen. a. 2, v. 11; — II) „overf."; A) „alm.": skrider dertil, overtager; m. ad, el. c. acc.; - ∾ ad rem publicam: (søge Statsembeder), Cic. Manil. 24; cf. id. Brut. 10; men ∾ ad extremum periculum: (begive sig el. geraade deri), Caes. B. C. 2, 7; - ∾ inimicitias: (paadrage sig dem), Cic.; ∾ maximos labores, Nep., omnem fortunam, Liv.; cf. Tac. Germ. 14; ∾ iter, id.; men ∾ pugnam, (f. inire), id.; - ogs. pass.: periculis aditis, Cic. Off. 1, 19; cf. ibd. 24; — B) „bes."; ∾ hereditatem alicuius, tiltræde Arv efter nogen, Cic. Arch. 5, Suet. Aug. 8; cf. Cic. Phil. 2, 16; men ∾ nomen alicujus: (tilligem. Arven at antage nogens Navn), Vell. 2, 60; df. — Adĕōna, ae, f., (i. e. dea adeuntium), Augustin.

ădeps, ĭpis, c.: Fedt el. Ister hos Dyrene; (opp. sevum, Tælle); - ∾ suillus, (Svinefedt), Varr.; ∾ anseris el. anserinus, Plin.; ogs. Fedt el. Ister hos Mennesker, id. 11, 85, (hvor plur.); men Cic. Cat. 3, 7, „overf.": nec Cassii adipes, (den Tykmave), etc.; — II) „overf."; a) Mergel, Plin. 17, 4; — b) hos Træer: den blode og saftfulde Deel, id. 16, 72; — c) „alleg." ogs. om Foredraget: tenuandas adipes, (det Overflødige el. Svulstige), Quintil. 2, 10, 6.

ădeptĭo, onis, f., [adipiscor]: Erlangelse, Opnaaelse, boni, (af et Gode), Cic. Fin. 2, 13; cf. id. Part. or. 32. — 1. adeptus, 3; partic. af adipiscor. — 2. ădeptus, us, m., [adipiscor]: = adeptio, Paul. Nol.

ăd.equĭto, avi, 1, v. n.; I) „alm.": rider el. sprænger derhen el. dertil; quo tam ferociter adequitassent, inde etc., Liv. 9, 22; ogs. m. ad, ogs. c. dat., ogs. m. in; - ∾ ad suos, id. 35, 35; cf. Caes. B. G. 1, 46; men ∾ vallo, Liv. 9, 22, portae, Plin., castris, Tac.; men ∾ in primos ordines, Curt.; — not.: s. ogs. und. abequito; — II) „bes.": rider derved el. derhos, juxta aliquem, Suet. Cal. 25; cf. id. Aug. 64. — ad.erro, are, v. n.: at tumle sig derved el. derom; c. dat., Stat.; - „overf." ogs. om Lyden: ∾ auribus, id.

ăd.ēsŭrĭo, ĭvi, 4, v. n.: at hungre stærkt derefter, Plaut. Trin. 1, 2, 132; (hvor perf.). — ădēsus, 3; partic. o. adj. af adedo. — ăd.expĕto, ĕre, v. a.: forlanger endnu dertil, Senec. Ep. 117.

adf–; de saaledes begyndende Ord s. und. aff–. — adg–; de saal. begyndende Ord s. und. agg–.

ăd.haerĕo, haesi, haesum, 2, v. n.; I) „egenl.": at hænge el. klebe fast derved; m. in (c. abl.), Cic. Vat. 13; „poet." ogs. c. abl. (efter d. udfaldne in), Ovid. Met. 5, 38; oftere c. dat.; vid. Virg. Ge. 3, 443, o. Tac. Ann. 2, 23; ligel. ∾ saxis: (holde sig fast derved), Liv. 5, 47; endel. ogs. „poet." c. acc. (graec.): Cratera et corvus adhaeret, Cic. Arat.; men absol., s. nedenf.; — II) „fig."; A) „alm.": ligesom at hænge sammen dermed el. fast derved; navnl. om en Beliggenhed el. anden Nærhed; ogs. om en Ledsagelse; - (vineis) modica silva adhaerebat, Tac. Hist. 2, 25; men Liv. 29, 35: lateri adhaerere gravem dominum: (truede ved sin Nærhed); cf. Suet. Galb. 14; men tempus adhaerens: (den nærmest kommende Tid), Quintil.; ogs. som Sentens: adhaeret altissimis invidia, Vell.; — B) „bes."; a) at hænge ved, d. e. til Nød at komme med; te ··· extremum adhaesisse, Cic. Vat. 12; — b) at holde fast derved; ∾ obsidioni, Amm.; men om en Benævnelse, s. Hor. Sat. 2, 2, 56; - ogs. „ment.": adeoque nulli fortunae adhaerebat animus, ut etc.: (om den Vægelsindede), Liv. 41, 20.

adhaeresco, haesi, haesum, 3, v. n., inch. af frgd.; I) „egenl.": at blive hængende el. klebende el. siddende fast derved; ligesom frgd. m. ad, ogs. in, etc.; „overf." ogs. c. dat., ogs. c. adv.; vid. Caes. B. G. 5, 46, o. id. B. C. 2, 9; - men „alleg.", Ps.Cic. p. Dom. 24: in me uno ··· omnia conjurationis tela adhaeserunt; — II) „fig."; A) „overf.": ∾ in his locis: (dvæle el. forblive der), Cic. Att. 4, 4; men lignelsevis: ∾ ad disciplinam, (blive hængende derved), tamquam ad saxum, id. Acad. 2, 3; men id. Sest. 8: ∾ ad columnam (sc. Maeniam: ligesom at strande derpaa, om en Fallent); s. und. columna; cf. id. Brut. 79 o. 93; — B) „ment."; ∾ justitiae honestatique: (aldeles at hengive sig dertil), Cic. Off. 1, 21; — b) ∾ ad studium alicujus: (ligesom at slutte sig dertil, d. e. aldeles at passe dertil), id. d. Or. 3, 10; men ibd. 2, 53, absol.: adhaerescere, (sc. ad mentem: trænge ind deri).

*adhaese, adv.: hængende fast deri; df. „overf.": stammende; non adhaese loqui: (uden at stamme), Gell. 5, 9; o. — ădhaesĭo, onis, f.; s. und. flgd., inc.; — [adhaereo]. — adhaesitātĭo, onis, f., [haesito]: Hængen el. at hænge sammen dermed el. fast derved; adhaesitationes atomorum inter se, Cic. Fin. 1, 6, inc., (al. adhaesiones); — ădhaesus, us, m., [adhaereo]: = frgd.; ∾ pulveris, Lucr. 3, 383, oftere. — ăd.hālo, avi, 1, v. a.: aander derpaa, beaander; ∾ fungum: (om Slangen), Plin.

ădhĭbĕo, ŭi, ĭtum, 2, v. a., [habeo]; I) „egenl."; A) „alm.": holder el. bringer hen dertil; (ligesom admoveo o. applico): m. ad, el. c. dat., ogs. m. in; - ∾ nasturtium ad panem, Cic.; ∾ odores ad deos: (sætte Røgelse for dem), id.; - oftere „poet.": ∾ manus medicas ad vulnus, Virg. Ge. 3, 455; men ∾ alicui calcaria, („alleg."), Cic. Brut. 56; ∾ manus genibus: (omfavne dem), Ovid.; men ∾ manus vectigalibus: (forgribe sig derpaa), Cic. Agr. 2, 17; ∾ titulum humatis: (sætte dem en Gravskrift), Liv. 26, 25; ∾

medicinam aegroto, Cic.; — B) „bes." m. Persons-objecter: tager med dertil, (navnl. til Gjest); ~ aliquem coenae, Sueton., in convivium, Nep. praef.; men „poet.": ~ deos epulis: (under Maaltidet at offre til dem), Virg. Aen. 5, 62; cf. Hor. Od. 4, 5, 32; – ~ aliquem liberaliter, (at behandle forekommende), Cic. Qu. Fr. 1, 5; cf. id. Att. 10, 12; — II) „fig."; A) „overf."; 1) om Begreber: anvender el. henvender derpaa el. dertil; ~ cultus, honores, preces diis immortalibus, Cic. N. D. 1, 2; cf. id. Tusc. 4, 28; men ~ alicui consolationem: (trøste nogen), voluptates: (fornøie nogen), id.; men id. Acad. 1, 11: ~ quatuor initiis rerum illis quintam hanc naturam: (forbinde dermed); — 2) om Personer; a) „alm.": bringer el. tager med dertil; ~ sibi testes, (tage sig Vidner), Ter. Phorm. 4, 5, 2; ~ medicum, Cic.; men pass.: adhiberi ad leges: (være Lovens Anvendelse el. Forsvar betroet), id. Cluent. 52; – ~ aliquem in auxilium, Just.; oftere „poet.": ~ aliquem in partem periculi, Ovid. Met. 11, 447; men absol.: si adhibebitur deus, (bringes paa Scenen), Hor. A. P. 227; – bes. ogs. ~ aliquem ad consilium, Caes., in consilium, Plin.: (tage paa Raad med sig); ogs. absol.: neque a tuis reliquis adhibemur, Cic. Fam. 4, 7; cf. ibd. 6, 1; — b) „bes."; sic se adhibere, ut etc.: (opføre sig el. handle saaledes), Cic. Qu. Fr. 1, 1, 7; men Lucr. 1, 44: ~ se remotum a curis veram ad rationem; cf. id. 2, 1033; — B) „ment."; 1) „alm.": anvender el. henvender derpaa, bibringer; quos (motus) orator volet adhibere judici, etc., Cic. d. Or. 2, 45; quae (oratio) lumen adhibere rebus debet, etc., ibd. 3, 13; — 2) „bes." o. „ethisk": udviser, beviser, iagttager; ~ parsimoniam, Plaut., fidem, id.; cf. Cic. Fam. 16, 9, o. Nep. Att. 21; ~ patientiam necessitatibus belli, Liv. 5, 6; ~ cautionem rebus privatis suis, Cic.; cf. id. Rab. perd. 2; – ~ modum vitio: (sætte Grændse derfor), id., sumptibus, Suet., voluptati, Quintil.; quum etc., nullam adhibuit memoriam contumeliae, Nep. Ep. 7.

ădhĭbĭtĭo, onis, f., [adhibeo]: Anbringelse, Anvendelse; ~ cucurbitarum, (Koppsættelse), Marc. Emp. — adhĭbĭtus, 3; partic. af adhibeo.

ădhinnĭo, īvi, o. ĭi, 4, v. n.: at vrinske dertil; c. dat., el. m. ad, ogs. c. acc. (praep.); vid. Ovid. Rem. 634, o. Plin. 35, 36; ogs. ~ equulam, Plaut. ap. Prisc.; – men „overf." om en Vellystling: simul atque etc., sic ad orationem istius adhinnivit, etc., Cic. Pis. 28.

ădhorreo, ŭi, ēre, v. n.; s. und. inhorreo. — *ădhortāmen, ĭnis, n.: Opmuntringsmiddel, Appul.; — ădhortātĭo, onis, f.: Opmuntring, Tilskyndelse, Cic. d. Or. 2, 3, Liv., Suet.; — ădhortator, oris, m.: en Opmuntrer, en Tilskynder, operis, (s. ad opus), Liv. 9, 13, oftere; o. — ădhortatus, us, m.: = adhortatio, Appul.; — [af flgd.].

ădhortor, atus sum, 1, v. dep. a.: opmuntrer el. tilskynder dertil; m. ad, ogs. m. in o. de, ogs. absol., ogs. m. ut o. ne, ogs. c. conj. (efter d. udfaldne ut); – ~ aliquem ad certam laudem, Cic.; – men ofte ogs. ud. acc.; ~ ad bellum faciendum, id. Off. 1, 11; men absol.: ~ milites, id. Phil. 4, 5; cf. Tac. Hist. 1, 38: nullo adhortante etc.; men ibd. 3, 61: nullo in bellum adhortante, multis ad transitionem; men ~ Aeduos de re frumentaria, Caes. B. G. 7, 17; – ~ adolescentes, ut turbulenti esse velint, Cic. Phil. 1, 9; cf. Suet. Caes. 81: Bruto adhortante, ne etc.; men Ter. Eun. 3, 5, 35: adhortor, properent. — ădhospĭto, avi, 1, v. a., aliquem: (indbyder nogen til Gjest), Dict. Cret.

ădhuc, adv.; [oprdl. f. ad hoc, sc. temporis el. loci]; I) om Tiden; A) hidtil, til denne Tid, (alts. m. Indbegreb af det forløbne Tidsrum); – sicut adhuc feci, Cic.; haec adhuc, (sc. acta sunt), id. Att. 5, 20; – ligel. om d. forbig. Tid; ille igitur vidit, quot fuissent adhuc etc., id. Fin. 5, 6; quum vigerem adhuc viribus, Liv. 28, 40; – ogs. m. tilføiet usque el. semper; usque adhuc actum est probe, Plaut.; cf. Cic. d. Rep. 2, 20, ogs. id. d. Or. 1, 26; – ogs. mærkes adhuc forbundet m. dum, (neml. i en underordnet Sætning, og til nøiere Bestemmelse af Tiden); vid. id. Fam. 16, 4; – Plaut. Capt. 2, 3, 25, har ogs. adhuc locorum, (lige hidtil); — B) ligesom etiam nunc: endnu; (naar neml. noget varer til et vist Tidspunkt, uden dermed at ophøre); – stertis adhuc? Pers. 3, 58; adhuc tranquilla res est, Ter. Phorm. 3, 1, 15; men m. Negation: adhuc non venerunt, Cic. Verr. 2, 27; cf. Virg. Aen. 11, 70; men Cic. Fam. 9, 7: sed quod quaeris ··· nihil adhuc scimus; — C) om et bestemt Tidspunkt: nu, først nu; si nondum tenet (gangraena), sed adhuc incipit, Cels.; – ogs. endnu; (neml. med Hensyn paa en kommende Tid); vid. Martial. 13, 102; opp. aliquando, Cic. d. Or. 1, 58; opp. deinde, Suet. Tit. 11; — II) om Stedet og om andre Forholde; A) „alm.": hertil, herhid, lige hertil el. herhid, m. o. ud. usque; – conveniunt adhuc utriusque verba, Plaut. Truc. 4, 3, 20; cf. Cic. Fin. 4, 16: atque adhuc ea dixi, cur etc.; s. ogs. Mel. 3, 6, ogs. hactenus s. 1.; — B) „bes."; a) om et Maal: dertil, forsaavidt, i den Grad; et erat adhuc impudens, qui etc., Cic. Fam. 16, 11; — b) ligesom etiam, insuper, praeterea: endnu, dertil, desuden; unam rem adhuc adjiciam, Senec.; sunt adhuc aliquae differentiae auri, Plin. 33, 10; cf. Tac. Ann. 1, 17, o. id. Agric. 29; — c) ligesom etiam hos Cic., saal. staaer silb. adhuc, (endnu), forstærk. med compar.; adhuc concitatior, Quintil.; amplior adhuc cumulus, Suet. Tib. 17; adhuc diligentius, Plin. — ădhuccĭne, adv. interrog., s. adhucne, endnu? Appul.

Adĭăbēna, ae, (o. -e, es), f.: d. tidligere Assyria, hod. Botan, Plin. 5, 13; — B) df. 1) Adĭăbēnus, 3: adiabenisk, testis, Tac. Ann. 15, 14; — b) subst. Adiabeni, orum, m.: Indbyggerne af dette Landskab, Plin. 6, 10; — 2) Adĭăbēnĭcus, 3: = frgd.; vid. Spartian. Al. Sev. 9. — adiantum, i, n., ἀδίαντον: Venushaar, etslags Plante, Plin. 22, 30. — adicio; s. und. adjicio.

ădĭgo, ēgi, actum, 3, v. a., [ago]; I) „egentl.": driver el. bringer el. skaffer derhen el. dertil; m. ad el. in, el. c. dat., ogs. c. acc. (praep. el. loci), ogs. m. adv., ogs. absol.; – A) nærmest om Hjorden; quis has huc oves adegit? Plaut.; pecore ··· adacto, Caes. B. G. 7, 17; — b) sjeld. m. Personsobj.; vid. Ter. Eun. 2, 1, 13, o. Virg. Aen. 4, 25, ogs. ibd. 9, 601; — B) oftere om Ting; ~ clavum in arborem, Plin., ogs. cuneum arbori, id.: (drive ind deri); men turri adacta (sc. ad vallum), Caes.; men ~ aliquid fistucis (abl.: nedramme dermed), id.; – ~ classem e ponto Byzantium, Tac. Hist. 2, 83; men id. Ann. 2, 7: dum naves adiguntur: (bringes tilstede); – ~ flammam turri, (sætte i Brand), Caes.; cf. Virg. Aen. 6, 593; – ut telum tormento (abl.) adigi non posset: (ikke kunde drives el. naae derhen), Caes. B. C. 3, 51; cf. Tac. Hist. 4, 23, o. Virg. Aen. 9, 431; – ~ ferrum jugulo, Suet., in viscera, Sil.; men ~ vulnus per galeam, Tac.; cf. id. Ann. 1, 61, o. Virg. Aen. 10, 850; – men „poet.": In faciem prorae pinus adacta novae, (forarbeidet dertil), Prop. 3, 21, 14; – men Caes. B. C. 2, 1: quod (mare) adigit ad ostium Rhodani, (s. adigit se), inc.; — II) „fig."; A) „alm.": driver el. bringer dertil, sætter i en Tilstand; tu homo adigis me ad insaniam, Ter. Ad. 1, 2, 31; ~ aliquem ad mortem, Tac.; men id. Ann. 15, 35, pass. c. inf.: Silanus adigitur mori; men adigit ita Postumia: (hun fordrer det saaledes), Cic. Att. 10, 9; – „poet." ogs. c. conj. (efter d. udfaldne ut), Plaut. Rud. 3, 3, 19; men

c. inf., Virg. Aen. 7, 114, oftere; f. ogs. ovenf. Tac. Ann. 15, 35; ogs. absol.: adactis per vim gubernatoribus, id. Agric. 28; — B) „bes." ogs. 1) i Retssproget: ∾ aliquem arbitrum, (f. ad arbitrum): (nøde til at antage en Voldgiftsmand), Cic. R. Com. 9; cf. id. Off. 3, 16, o. id. Top. 10; — 2) i Krigs- og Statssproget: ∾ aliquem ad jusjurandum: (tage i Ed, lade sværge Troskab); vid. Caes. B. G. 7, 67, o. Sall. Cat. 22; ligel. censores ita jusjurandum adigebant, (f. ad jusjurandum), Liv. 43, 15; – ligel. populum jurejurando adegit: (han lod det sværge derpaa), id. 2, 1; cf. id. 6, 33; – df. ogs. hos Tac. o. Suet. de elliptiske Udtryk: adigere o. adigi in verba alicujus; vid. Tac. Hist. 2, 14, o. Suet. Vesp. 6; endel. mærkes Tac. Hist. 4, 15: universos adigit, (sc. jurejurando el. sacramento: tager dem alle i Ed); — bb) enkelte poetiske Udtryk ere; a) Lucr. 5, 1224: ne ··· Poenarum grave sit solvundi tempus adactum: (at Straffens Tid er hidbragt el. kommen); — b) Stat. Theb. 1, 19: Bisque jugo Rhenum, bis adactum legibus Istrum, (i. e. subactum, betvungen, undertvungen); — not.: adaxint, (f. adigant el. adegerint), Plaut. Aul. 1, 1, 11.

ădĭmo, ēmi, emptum, 3, v. a., [emo]; I) „egentl."; A) „alm.": at borttage, at tage med sig; – si etc., nox diem adimat, Plaut. Capt. 2, 3, 57; cf. Hor. A. P. 176; — B) „bes.": at fratage el. unddrage, m. o. ud. dat.; – df. a) aftager, compedes alicui, Plaut.; cf. Ter. Andr. 2, 2, 2, o. Hor. Sat. 2, 3, 88; — b) unddrager, berøver, alicui vitam, Cic., pecuniam, id., aditum litoris, id. Verr. 5, 32; men postquam adempta spes est, Ter. Andr. 2, 1, 4; — II) „poet." o. „overf." ogs. a) c. inf. o bj.; adimam cantare severis, Hor. Ep. 1, 19, 9; cf. Ovid. Pont. 1, 7, 47; — b) c. acc. pers.; Hanc, nisi mors, adimet mihi nemo, Ter. Andr. 4, 2, 14; cf. Hor. Od. 3, 22, 3; men ibd. 2, 4, 10: ademptus Hector (sc. leto: bortreven el. ombragt); — not.: adempsit, f. ademerit, Plaut.

ăd.implĕo, ēvi, ētum, 2, v. a.: fylder deri endnu mere, udfylder ganske, cuniculum totum, Liv. 38, 7, inc.; oftest „fig."; I) opfylder ganske, id, quod promisi, Dig., venditionem, ibd.; men ∾ creditorem: (fuldkomment at tilfredsstille), ibd.; — 2) adimpleti tibiarum cantu, (begeistrede deraf), Firmic.; df. — ădimplētio, onis, f.: Opfyldelse; adimpletiones temporum, Tert.; o. — adimpletor, oris, m.: som udfylder el. begeistrer; ∾ prophetarum (Christus), Augustin.

ăd.indo, ĕre, v. a.: indføier el. indsætter deri, subscudes iligneas (orbi oleario), Cato. — ad.ingĕro, ĕre, v. a.: anbringer derimod; df. „fig.": ∾ satiram in aliquem, Sisenn. ap. Serv. — ăd.inquīro, ĕre, v. a.: undersøger endnu dertil, aliquid, Jul. Val. — adinstar; rigtigere: ad instar; f. und. instar.

†ăd.invĕnio, vēni, ventum, 4, v. a.: opfinder endnu dertil, Vulgat., Serv. ad Virg. Aen. 6, 603; df. — adinventio, onis, f.: ny Opfindelse, Dig.; — adinventor, oris, m.: en Opfinder, Cyprian.; o. — adinventum, i, n.: ny Opfindelse, Tert. — ad.invĭcem, adv.: = invicem, Augustin.

ădĭpālis, e: med el. af Fedt, unguen, Arnob.; f. ogs. und. flgd.; o. — ădĭpātus, 3: tilsat med Fedt, puls, Lucil. ap. Charis.; – ogs. absol.: adipatum, (sc. edulium): en med Fedt tilsat Spise, Juvenal. 6, 631; — b) df. lignelsesvis, Cic. Orat. 8: opimum quoddam et tamquam adipatae orationis genus, (ligesom fedtet, d. e. urent el. usint Foredrag; al. adipale, m. s. Bem.)

ădĭpiscor, adeptus sum, 3, v. dep. a., [apiscor]; I) „egentl.": naaer el. kommer derhen el. til et vist Maal; df. indhenter, naaer; fugientes Gallos adepti etc., Liv. 44, 28; cf. id. 27, 2; men ud. acc.: vix adipiscendi potestas fuit (sc. te), Plaut. Epid. 1, 1, 13, (jeg havde ondt ved at naae dig); – „poet." ogs. om Himmellegemerne; sidera adipiscuntur lunam, Lucr. 5, 633; — II) oftere „fig."; A) „alm.": opnaaer el. erholder noget, kommer i Besiddelse deraf, (navnl. ved Omhu el. Anstrængelse; derim. nancisci, mere om Tilfældet); – ∾ nuptias istas, Ter. Andr. 2, 1, 32; ∾ senectutem, Cic. d. Sen. 2, laudem, id. Off. 1, 19; cf. id. Leg. 1, 22, Nep. Ep. 9, Sall. Cat. 11, o. A.; – ogs. m. ab o. ex; ∾ summos honores a populo Rom., Cic. Cluent. 43; adeptum esse omnia e natura etc., id. Acad. 1, 5; — B) „bes.": søger at opnaae el. at vinde, magistratus, Cic. Off. 1, 21; men Suet. Dom. 14: in adipiscenda morte, (f. in consciscenda morte); — bb) ogs. at mærke: a) c. gen., f. acc., (ligesom potior); arma, queis (f. quibus) Galba rerum adeptus est, etc., Tac. Ann. 3, 55; cf. ibd. 6, 45; — b) m. passiv Bem.; Non aetate, verum ingenio, adipiscitur sapientia, (erhverves, opnaaes), Plaut. Trin. 2, 2, 88; – saal. oftest in partic.; adepta libertate, Sall. Cat. 7; cf. Tac. Ann. 1, 7, o. A.

adipsathĕon, i, n.: en lav og tornet Buskvæxt, en Art af aspalathus, Plin. 24, 69. — adipsos, i, f., ἄδιψος, (som stiller Tørsten); 1) en Daddelart, Plin. 12, 47; — 2) Sødtræet, glycyrrhiza, id. 22, 11.

ădĭtĭālis, e, [2. aditus], coena, Varr.; ogs. ∾ epulae, Plin., ogs. absol. aditiales, (sc. epulae), Senec. Ep. 54: Giestebud ved Tiltrædelsen af et høit Embede, navnl. af et Præstedømme. — ădĭtĭo, onis, f., [2. adeo]: Gaaen el. at gaae derhen el. dertil; quid tibi hanc aditio est, (f. aditio ad hanc)? Plaut. Truc. 2, 7, 62; — II) „bes.": ∾ hereditatis: Tiltrædelsen af en Arv, Dig.; ogs. absol.: aditio, ibd. — adĭto, avi, 1, v. n., frequ. af 2. adeo: gaaer ofte derhen, Enn. ap. Diomed.

1. ădĭtus, 3, partic. af 2. adeo. — 2. ădĭtus, us, m., [2. adeo]; I) „egentl."; A) som Handling; 1) „alm.": Gaaen el. Kommen derhen el. dertil, Adgang el. Nærmelse dertil; uno aditu atque adventu etc., Cic. Manil. 8; cf. Virg. Ge. 4, 9, o. Lucr. 1, 678; – ofte ogs. m. ad o. in; difficiles aditus habebant ad pastum, Cic. N. D. 2, 47; aditus in id sacrarium viris non est, id. Verr. 4, 45; cf. Liv. 21, 5: quibus solis aditus in domum familiarior erat; — 2) „bes.": Adgang til nogen el. til noget; faciles aditus ad eum privatorum, Cic. Manil. 14; cf. id. R. Am. 38, o. Nep. Paus. 3; — b) i Retssproget: Ret til at have Vei over en Andens Mark, Dig.; — B) „meton." el. som Sted: Indgang, Adgang; in primo aditu vestibuloque templi, Cic.; aditus insulae muniti, id. Att. 4, 16; cf. Ovid. Met. 3, 226, men Liv. 36, 10: (urbs) aperta campestri undique aditu; — II) „fig."; A) „alm.": Anledning, Leilighed; si qui mihi erit aditus de tuis fortunis ··· agendi, id. Fam. 6, 10; nactus aditus (acc.) ad ea conanda etc., Caes. B. C. 1, 31; men hoc aditu laudis (prohibere aliquem), Cic. Manil. 1; cf. id. Sull. 2; — B) „bes.": Indledning el. Indgang, (navnl. til el. i et Foredrag); vid. Cic. Orat. 15, oftere.

ăd.jăcĕo, ui, 2, v. n.: at ligge derved; c. dat.; – ∾ vallo, Tac., munitionibus, id.; – navnl. ogs. om en Beliggenhed; qua Tuscus ager Romano adjacet, Liv. 2, 49; cf. id. 10, 31, o. Caes. B. G. 6, 33; – ligel. c. acc. (praepos.), el. m. ad, el. absol.; – quae (gentes) mare illud adjacent, Nep. Timoth. 2; cf. Liv. 7, 12; urbes ad Syrtim adjacent etc., Mel. 1, 7; in adjacentia (sc. loca) erumpere, Tac. Ann. 1, 79. — adjăcŭlatus, 3, [jaculor]; m. pasf. Bem.: som kastes hen derpaa, fulgor, Capell.

*adjectāmentum, i, n.: Tillæg, Tilgift, Dig.; o. — adjectio, onis f.; I) „alm.": Tilføining el. Tillæg, Tilvæxt el. Formerelse; rem Romanam adjectione populi Albani auctam, Liv. 1, 30; adjectiones familiarum, vid. Tac. Hist. 1, 78; — b) ogs. Tillæg til Prisen, Overbud, Dig.; cf. Liv. 38, 14: illiberali

adjectione etc.; — II) bs. „bes." o. „teknisk"; A) i Bygningskunsten: det paa Søilens Fodstykke fremstaaende Ornament, Vitruv.: — B) i Rhetoriken: Gjentagelse af det samme Ord; vid. Quintil. 9, 3, 28; — C) hos Lægerne hede adjectiones: styrkende Lægemidler, Vitruv.; — [adjicio].

adjectīvus, 3, [1. adjectus]: som føies el. lægges dertil, nomen, Prisc. — adjecto, are, v. a., frequ. af adjicio: vedbliver at lægge el. føie dertil, Apic. — 1. adjectus, 3; partic. af adjicio. — 2. adjectus, us, m., ligesom adjectio: Tilføining, Indsætning, cuneorum, Vitruv.; — II) „overf.": ligesom Berørelse dermed el. Nærmelse dertil; quo pacto nares adjectus odoris Tangat, Lucr. 4, 677; cf. id. 1, 689; o. — adjĭcĭālis, e: som føies dertil; men alene som urigtig Læsem., f. aditialis; — [af flgd.].

adjĭcĭo, (forældt. adicio), jēci, jectum, 3, v. a., [jacio]; I) „egentl."; A) „alm.": kaster el. kommer deri, sætter el. lægger dertil; c. dat., el. m. ad, el. m. in, el. absol., osv.; – ∾ sulphur aquae, Cels.; ∾ telum in litus, Caes. B. G. 4, 23; cf. ibd. 2, 21; men „alleg.": quid virus in anguem Adjicis? Ovid. A. A. 3, 7; – aggere ad munitiones adjecto, Caes.; men c. acc. (praep.): rogum bustumve adici (f. adjici) aedeis alienas, Cic. Leg. 2, 24, e XII Tabb.; men adjectae voces, (sc. ad aures: som naae dertil), id. N. D. 2, 57; — B) „bes.": føier dertil, forbinder dermed, epulum viscerationi, Suet.; cf. Hor. Od. 3, 5, 3, o. Ovid. Pont. 2, 1, 35; men comitatui principis adjectus, Tac.; cf. Virg. Aen. 10, 182: Tercentum adjiciunt, (sc. se); men Tac. Agr. 26: ab universis adjici clamorem; — 2) ved Auctioner heder adjicere: at giøre Overbud, Dig.; cf. Cic. Verr. 3, 33: supra adjecit Aeschrio; — II) „fig."; A) „overf.": retter el. vender derhen; quo ne imprudentiam quidem oculorum adjici fas fuit, Cic. Leg. 2, 14; men ∾ manum Armeniae, („alleg.": at angribe, at tilegne sig), Vell. 2, 100; ogs. ordsprogvis: ∾ album calculum errori: (stemme dermed, bifalde el. undskylde), Plin. Ep. 1, 2; – quum ad omnia vestra cupiditatis oculos adjecissent: (havde kastet et graadigt Blik derpaa), Cic. Agr. 2, 10; cf. id. Verr. 2, 15; men ∾ animum ad virginem: (forelske sig deri), Ter.; – ogs. ∾ animum ad consilium, ut etc.: (fatte den Beslutning), Liv. 25, 37; cf. id. 28, 33; — B) „ment."; 1) „alm.": lægger el. føier dertil, forbinder dermed; ligel. m. ad, el. c. dat.; – ∾ ad bellicam laudem ingenii gloriam, Cic. Off. 1, 32; cf. Liv. 41, 33; men ∾ animum alicui: giøre modigere, opmuntre, Virg.; men ∾ stimulos furenti: (ophidse end mere), Ovid. Met. 1, 244; – ogs. absol.; vid. ibd. 12, 837, o. Hor. Ep. 2, 2, 43; — 2) „bes."; a) tilføier i Tankerne, tænker mig dertil, Ovid. Met. 6, 182; — b) tilføier ved Skrift el. Tale; m. acc. c. inf., Tac. Ann. 2, 33; cf. ibd. 4, 70: adjecto, trepidam sibi vitam etc.; — not. a: adjicere, ligesom neutr., (f. adjicere se); s. ovenf. Virg. Aen. 10, 182; — not. b: adici, (f. adjici), etc., Stat., Martial.; s. ogs. ovenf.

ad.jŭbĕo, ēre, v. a.: befaler dertil el. desuden, Plaut. Mil. gl. 4, 4, 50, inc. — adjūdĭcātio, onis, f.: retlig Tilkjendelse, Dig.; af — ad.jūdĭco, avi, atum, 1, v. a.; I) „egentl.": tilkjender retligen el. som Dommer, alicui aliquid, Cic. Agr. 2, 17, o. Caes. B. G. 7, 57; cf. Cic. Div. in Caecil. 17; men ∾ sibi controversiam, (den omtvistede Gjenstand), Liv. 3, 72; men ∾ alicui causam: (afgiøre en Retssag til nogens Fordel), Cic. d. Or. 2, 29; — b) bs. „poet." om K. Augustus: Italis adjudicat armis etc., Hor. Ep. 1, 18, 57; — II) bs. „fig."; A) at tilkjende el. tilregne, alicui salutem imperii, Cic. Att. 1, 19; — B) at afgiøre el. bestemme, cum utro sies, Plaut. Men. 1, 3, 6.

ad.jŭgo, are, v. a.; oprdl. i Gartnersproget: binder til Aaget (jugum), palmites, Colum.; cf. Plin. 17, 35; — II) „overf." el. „alm.": forbinder el. forener dermed el. med hinanden, Pacuv. ap. Non.; ogs. om Parringen, Lact.

adjūmentum, i, n., [adjuvo]: Hielpemiddel, Befordringsmiddel, ad pulchritudinem, Ter.; – adjumenta rerum gerendarum, Cic., consulatus (gen.), id. Mur. 18; cf. Ovid. Pont. 4, 13, 31, ogs. Cic. Quint. 1, o. id. Off. 1, 1.

adjunctĭo, onis, f., [adjungo]; I) „egentl.": Tilføining, Sammenføining, Forbindelse; ∾ verborum, (deres Sammensætning), Cic. Part. or. 5; — II) oftest „fig."; A) „alm."; a) den indre Forbindelse el. Sammenhæng; si haec non est, nulla potest homini esse ad hominem adjunctio, Cic. Att. 7, 2; cf. Qu. Cic. d. Pet. Cons. 6; — b) det Tanken tilføiede Bibegreb; in quibus (sententiis) nulla inest virtutis adjunctio etc., Cic. Fin. 2, 13; — c) indskrænkende Tilsætning, en Betingelse, id. Inv. 2, 57; — B) „bes." o. „techn." i Rhetoriken: Gjentagelsen af det samme Ord; vid. Cic. d. Or. 3, 54; (som Exempel s. id. Agr. 2, 9); — b) ligesom συνεζευγμένον: Verbets Stilling forst el. sidst i Ordrækken, Auct. ad Her. 4, 27.

*adjunctīvus, 3: som føier dertil, som forbinder dermed, conjunctio, Prisc.; o. — adjunctor, oris, m.: som føier el. lægger noget dertil; vid. Cic. Att. 8, 3; — [adjungo]. — adjunctus, 3; partic. o. adj. af flgd.

ad.jungo, xi, ctum, 3, v. a.; I) „egentl.": binder el. føier dertil, forener dermed; bs. A) oprdl. spænder for el. i Aaget; m. o. ud. dat.; – ∾ tauros aratro, Tibull.; cf. Hor. Sat. 2, 3, 247; men Ovid. A. A. 1, 552: Tigribus adjunctis aurea dabat lora; men ud. dat.: ∾ feras, Lucr.; – ulmis adjungere vites: (binde op dertil), Virg. Ge. 1, 2; — B) „alm.": forbinder dermed; ∾ accessionem aedibus: (bygge en Floi dertil), Cic. Off. 1, 39; – oftest in partic. om en Nærhed el. Tilgrændsen; vid. Virg. Aen. 9, 69, o. Nep. Dion. 5, ogs. Cic. Caecin. 4; — II) „fig."; A) „overf."; 1) om Ting og om Begreber: forbinder el. forener dermed; ligel. c. dat., ogs. m. ad o. in, osv.; – ∾ agros populo Rom.: (tilvinde, berige dermed), Cic. Agr. 1, 2; cf. id. Manil. 12; men ∾ urbem in societatem, Liv. 37, 15; men absol.; vid. Ter. Ad. 1, 1, 42 o. 47; — 2) om Personer: ∾ sibi aliquem, forbinde nogen med sig, Plaut. As. 2, 2, 22; cf. Tac. Ann. 3, 43; men Cic. Att. 9, 10: ∾ se comitem fugae alicujus, (ledsage nogen paa hans Flugt); — B) „ment."; 1) „alm.": at rette el. henvende derpaa, animum ad aliquod studium, Ter.; cf. id. Hec. 4, 4, 61; ligel. ∾ suspicionem potius ad praedam, quam ad egestatem, Cic. R. Am. 31; men id. Cluent. 1: diligentia vestra nobis adjungenda est: (I maae skienke mig Eders Opmærksomhed); — 2) „bes.": forbinder el. lader følge dermed; Jam huic voluptati hoc adjunctum est odium, Plaut. Curc. 1, 3, 34; bs. ogs. a) underordner; vid. Cic. d. Or. 1, 55; — b) tilføier i Talen el. i Foredraget; quod quum dicerem, illud adjunxi, m. flgd. acc. c. inf., Cic. Fam. 5, 2; cf. Nep. Ep. 10, o. Virg. Ecl. 6, 44; s. ogs. addo o. adjicio ss. II.; — III) partic. adjunctus, 3, ogs. som adj.: forbunden el. forenet dermed; quae propiora hujus causae et adjunctiora sunt, Cic. Cluent. 10; adjunctissima quaestio, Arnob.; — bb) bs. subst. neutr. adjunctum, i; a) det med en Gjenstand el. Handling paa nogen Maade Forbundne; vid. Cic. Top. 12; — b) det til Forholdene el. Charaktererne Passende, Hor. A. P. 178.

*adjūrātĭo, onis, f.: Sværgen el. at sværge derved, Appul.; o. — adjūrator, oris, m.: en Besværger, Alcim. Avit.; — bs. adjūrātōrius, 3: edelig, cautio, Cod. Just.; af — 1. ad.jūro, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm."; A) sværger derpaa, forsikkrer med Ed; m. acc. c. inf., Cic. Phil. 2, 4, oftere; – ogs. m. tilføiet per,

el. c. acc., (neml. efter d. udfaldne per, el. paa Græskernes Viis); – Per omnes tibi adjuro deos, me etc., Ter. Andr. 4, 2, 11; men Virg. Aen. 12, 816: Adjuro Stygii caput implacabile fontis; (hvor Objectsætningen: haec vera esse, er udfalden); cf. Catull. 66, 40; — B) sværger endnu dertil el. desuden; saal. Liv. 43, 14, c. acc. comm.: ut ··· haec adjurarent: (i. e. ut jurarent etiam in haec verba); – ogs. m. tilføiet dat.; vid. Ovid. Her. 20, 159; — II) „bes." o. sildn.; A) ∾ aliquem: besværge nogen, indstændigen at bede nogen, Vopisc.; — B) daemones, dei nomine adjurati: som besværges el. manes i el. ved Guds Navn, Lact. — 2. adjuro, (s. adjuvero); s. und. adjuvo, not.

adjūtābĭlis, e: behjelpelig, opera, Plaut. Mil. gl. 4, 4, 8; af — adjūto, avi, atum, 1, v. a., frequ. af adjuvo: ideligen at hjelpe el. være behjelpelig derved; c. acc. pers., ogs. ubest. c. acc. comm, sieldn. c. dat. pers., osv.; – istoene pacto me adjutas? Plaut.; cf. Ter. Andr. 1, 3, 4; – ogs. m. tilføiet acc. comm.: id (dermed el. i den Sag), amabo, adjuta me etc., Ter. Eun. 1, 2, 70; – men adjuta mihi (f. me), Pacuv. ap. Donat.; ogs. m. tilføiet acc. rei, Ter. Hec. 3, 2, 21; men m. Begrebsobject: ∾ voluntatem alicujus, Gell.; – endel. pass.: adjutamur enim ··· atque alimur Certis ab rebus, Lucr. 1, 812.

1. adjūtor, atus sum, 1, v. dep. a.; forkl. Biform af frgd., Afran. ap. Non. — 2. adjūtor, oris, m., [adjuvo]; I) „alm.": Hielper, Medhielper, Befordrer, iracundiae alicujus, Ter.; ∾ meus, id.; men id. Phorm. 3, 3, 27: mihi Phormionem ad hanc rem adjutorem dari; cf. Cic. R. Am. 2; men ∾ absentis in omnibus, id.; men auctor et adjutor (legis), id. Agr. 2, 5; hoc adjutore: (ved hans Bistand), id.; — II) „bes.": underordnet el. tilforordnet Medhielper el. Betient i bestemte Forholde; vid. Cic. Qu. Fr. 1, 1, 3, o. Nep. Con. 4; cf. Liv. 33, 43: Manlius consuli adjutor datur, (altſ. s. legatus); cf. Suet. Tib. 63; – sildn. ogs. en Underlærer, (hypodidascalus, Adjunct), Quintil.; – ogs. Biperson paa Scenen, Phaedr. 5, 5; cf. Cic. Div. in Caecil. 15.

*adjūtōrium, i, n.: Hielp, Bistand; adjutorio legis (elabi), Quintil.; – men in adjutorium belli, (til Bistand deri), Vell. 2, 112; o. — adjūtrix, icis, f.: Medhielperske; vid. Ter. Heaut. 5, 2, 39; assentatio, vitiorum adjutrix, Cic.; cf. id. Verr. 4, 8; — not.: legiones adjutrices; vid. Tac. Hist. 2, 43, o. ibd. 3, 44, ogs. Suet. Galb. 10; — [adjutor]. — 1. adjūtus, 3; partic. af adjuvo. — 2. adjūtus, us, m., [adjuvo]: Hielp, Bistand; men alene in abl.; Macrob.

ad.jŭvo, jūvi, (sieldn. juvavi), jūtum, (sieldn. juvatum), 1, v. a.; I) „alm.": staaer derhos for at hielpe el. som Hielper; sædv. hielper, understøtter, aliquem; absol., el. m. ad, el. m. in (c. abl.); – fortes fortuna adjuvat, Liv.; men me adjuves in hac re, Ter.; cf. Cic. Off. 2, 16; – ∾ aliquem ad bellum, Liv.; cf. Cic. Quint. 23 extr.; men Liv. 31, 37: Aetolos adjuturos, (sc. ad bellum); cf. Nep. Chabr. 2; – ogs. pass.; vid. Cic. Arch. 7; adjutus casu, Suet.; cf. Ovid. Met. 1, 540: pennis adjutus amoris; — bb) hertil mærkes endnu; a) „poet." tilføies ubest. acc. comm.; si quid ego adjuero, etc., Enn. ap. Cic. d. Sen. 1; cf. Ter. Heaut. 5, 2, 29; — b) ogs. findes ut o. ne, (f. ad o. in); vid. Cic. Qu. Fr. 1, 1, 15, o. Catull. 3, 4; ligel. infin., Plin. 11, 29; — c) Gell. 2, 29, findes ogs. acc. rei o. dat. pers.; messem hanc nobis adjuvent; — d) endel. findes for nomin. subj. ogs. en hel Sætning m. quod (at, el. det at); vid. Caes. B. G. 7, 55, o. id. B. C. 1, 69; ligel. m. si; s. nedenf.; — II) „bes." ogs.; A) befordrer, fremmer, forstærker, Cic. d. Or. 2, 47; men ∾ formam cura, Ovid.; ogs. ∾ ignem, Liv. 34, 39; – men ∾ insaniam alicujus, Plaut. Amph. 2, 2, 167; cf. Cic. Att. 12, 43, o. Liv. 1, 25; — C) absol. el. ud. Casus: det nytter, det er tienligt; m. o. ud. nom. subj.; – solitudo aliquid adjuvat, Cic. Att. 12, 14; cf. Hor. Sat. 2, 5, 73; men In re mala animo si bono utare, adjuvat, Plaut. Capt. 2, 1, 8; — not.: adjuero, el. adjuro, (f. adjuvero), Enn. ap. Cic. d. Sen. 1.

adl–; de saal. begyndende Ord s. und. all–. — ad.mātūro, are, v. a.: bringer til Modenhed; bf. „overf.": ∾ defectionem: (bringe til Udbrud), Caes. B. G. 7, 54. — admensus, 3; partic. af admetior. — ad.mĕo, are, v. n.: gaaer derhen el. dertil, Paul. Nol. — ad.mētior, mensus sum, 4, v. dep. a.: tilmaaler, frumentum alicui ex area, Cic. Verr. 3, 31; — not.: for- o. efterkl. ogs. som pass., Cato, Dig. — Admētus, i, m.: mythisk Konge i Thessalien, Gemal af Alcestis el. Alceste; s. ogs. und. Alceste.

ad.migro, are, v. n.: drager el. flytter derhen el. dertil; bf. „overf.": si ad pauperiem admigrant infamiae, Plaut. Pers. 3, 1, 19. — admĭnĭcŭlator, oris, m., [adminiculor]; sædv. „overf.", ligesom administer: en Medhielper, in studiis litterarum, Gell. 7, 3. — adminiculatus, 3; s. und. flgd.

admĭnĭcŭlo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": støtter, stiver, vitem, Colum., vites sudibus, Plin.; — II) „overf.": understøtter, befordrer, voluntatem alicujus scribendo, Varr. ap. Non.; cf. Gell. 2, 30; men partes adminiculandi (sc. orationem): d. e. Adverbierne, Varr.; — III) partic. admĭnĭcŭlatus, 3, ogs. som adj.; memoria adminiculatior: (stærkere, sikkrere), Gell. Epit.; o. — admĭnĭcŭlor, ari, v. dep. a.: = frgd.; ∾ vites, Cic. Fin. 5, 14; — [af flgd.].

admĭnĭcŭlum, i, n., [manus]; I) „egenl."; A) oprdl. i Gartnersproget: Støtte el. Stive til Vinstokken, en Vinpæl; vid. Cic. N. D. 2, 47, o. id. d. Sen. 15; s. ogs. nedenf. Liv. 6, 1; — B) „alm.": Stive, Haandspiger, odl.; parvi molimenti adminiculis etc., id. 5, 22; – navnl. ogs. de Lemmer, (Hænder og Fødder), hvorpaa vi støtte os; vid. id. 21, 36; – men adminicula hominum, (sc. ad rusticandum: alle Agerdyrkningsredskaber), Varr. R. R. 1, 17; men Plin. 7, 57: adminicula gubernandi, (Skibsroret); — II) „overf.": Støtte, Bistand, Hielpemiddel; nullis adminiculis, sed, ut dicitur, Marte nostro etc., Cic. Off. 3, 7; ligel. Liv. 10, 22: id senectuti suae adminiculum fore; cf. Tac. Ann. 12, 5; – men Liv. 6, 1, „alleg.": quo primo adminiculo erecta erat (urbs), eo innisa etc.; cf. Cic. Lael. 23: ad aliquod tamquam adminiculum, etc.

ad.mĭnister, stri, m.; I) oprdl. Haandlanger; bf. sædv. A) Betient, Opvarter; ∾ victus quotidiani, Cic. R. Am. 28; — B) navnl. ogs. i Krigssproget: som betiener Skydset el. Krigsmaskinerne, Sall. Jug. 76; — II) „overf.", ligesom adjutor: Medhielper; socius et administer omnium consiliorum etc., ibd. 29; cf. Caes. B. G. 6, 16, o. Cic. Cat. 1, 3; bf. — admĭnistra, ae, f.: Tienerinde, Medhielperske; camilla, administra in his, quae sunt occultiora, Varr.; — II) ogs. „overf."; artes ··· hujus administrae comitesque virtutis, Cic. Manil. 13.

admĭnistrātĭo, onis, f., [administro]; I) „egenl.": Haandsrækning, Betiening; sine hominum administratione etc., Cic. Off 2, 3; — B) navnl. ogs. i Krigssproget: den til Maskinernes Brug og Skibenes Manoeuvrer hørende Haandsgierning, tilligem. sammes Ledelse; – ∾ tormentorum, Caes. B. C. 2, 2; ∾ navis, Liv 34, 6; men exitus administrationesque portus Brundusini impedire, Caes. B. C. 1, 25; — II) „overf.": Haandhævelse, Besørgelse, Bestyrelse, Regering; ∾ belli, Cic., rei publicae, id.; men id. N. D. 1, 1, om Epicur's Guder: vacare omni curatione et administratione rerum; ∾ mundi, ibd. 2, 34.

*admĭnistrātīvus, 3: hørende til Udførelsen, ars, Quintil. 2, 18, 5; (s. ogs. und. actio o. und. 2. actus); o. — administrātor, oris, m.; oprdl.

Haandlanger, Betient; hf. „overf.": som besørger el. bestyrer noget; imperator est administrator belli gerendi, Cic. d. Or. 1, 48; — hf. administrātōrius, 3: betienende, Hieron.; — [af flgd.].

ad.mĭnistro, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.; A) egentl.: gaaer (nogen) tilhaande, betiener, Plaut. Epid. 3, 3, 37; — B) „alm.": arbeider, forretter en Tieneste; vid. Sall. Jug. 92, (hvor man dog kan supplere opus); — II) act.; A) „egenl."; 1) egentl.: betiener el. opvarter dermed; ∾ mel ad principia (coenae) et in secundam mensam, Varr.; — 2) „alm.": forretter (et Arbeide); ∾ sementem, vindemiam, Colum.; – navnl. ogs. i Krigssproget: qui dextram partem operis administrabant, (som angrebe paa den Side), Caes. B. C. 2, 8; — B) „fig."; 1) besørger, behandler, forvalter; ∾ classem: (commandere den), Caes., navem, id.; cf. id. B. G. 2, 22; – ∾ legationes illustriores, Nep. Dion. 1; ∾ negotia alicujus, Cic.; cf. Cat. ap. Cic. Fam. 15, 5; — 2) bestyrer, regerer, (administrerer), provinciam, Cic., leges et judicia, id. Div. in Caecil. 22; ∾ rem publicam, id.; cf. Liv. 6, 6; men deorum mente atque ratione omnem mundum administrari et regi, Cic. N. D. 1, 2.

admīrābĭlis, e, [admiror]; I) „bes.": beundringsværdig; absol., el. m. in, el. c. abl.; – admirabilis in dicendo vir, Cic.; admirabilior oratio, id. Orat. 35; cf. Liv. 22, 37; – ogs. ironisk: o admirabilem impudentiam! Cic. Phil. 3, 7; — II) „alm.": forunderlig, paafaldende; haec παράδοξα illi, nos admirabilia dicamus, Cic. Fin. 4, 27; cf. id. Parad. praef., o. ibd. 4; – ligel. in compar., Flor. 4, 2.

*admīrābĭlĭtas, atis, f.: Beundringsværdighed, coelestium rerum atque terrestrium, Cic. N. D. 2, 36; ∾ magnam facere: (forskaffe stor Beundring), id. Off. 2, 11; o. — admīrābĭlĭter, adv.; I) „bes.": beundringsværdigen; ∾ omnia in hoc mundo administrari, Cic. N. D. 2, 53; — II) „alm.": vidunderligen, paafaldende; nimis admirabiliter dicere, id. Tusc. 4, 16; — [admirabilis].

*admīrātĭo, onis, f.; I) „bes.": Beundren, Beundring; m. o. ud. gen. obj.; – ∾ magna est copiose sapienterque dicentis, Cic. Off. 2, 14; cf. Nep. Iphicr. 3; men admiratione affici, (blive beundret), Cic. l. c. 10; – ogs. in pl.; quae admirationes (acc.) in bonis oratoribus efficiunt, id. d. Or. 1, 33; — II) „alm.": at forundre sig, Forundring; ligel. c. gen. obj., oftere absol.; – ∾ ancipitis sententiae, Liv. 21, 3; admirationem movere alicui, Cic. Phil. 10, 2; ogs. ∾ habere: (blive beundret), id. Orat. 3; ogs. in admiratione esse, Plin.; – ogs. m. flgd. quod, Liv. 7, 34; o. — admīrātor, oris, m.: en Beundrer; ∾ nimius antiquitatis, Quintil.; cf. Senec. Ep. 94; — [af flgd.].

ad.mīror, atus sum, 1, v. dep. a.; I) [miror m. ad inch.); egentl. geraader i Beundring; hf. sædv. beundrer; ingenium tuum ··· vehementer admirans, Cic. d. Or. 1, 20; cf. ibd. 51, o. Nep. Alc. 11; – ogs. m. Bibegr. af Ærefrygt og Lydighed; vid. Virg. Ge. 4, 215; (cf. mirari, Hor. Od. 4, 14, 43); — b) hf. ogs. beundrende ligesom at nærme sig el. henrives dertil; vid. Cic. Off. 1, 20; – ogs. hører hertil Hor. Ep. 1, 6 in.: Nil admirari, (intet at beundre; Pythagoreernes: μὴ θαυμάζειν); — II) [miror m. ad intens.]: forundrer mig derover; hvorefter f. acc. ogs. kan følge de, el. quod (at, el. det at), el. cur, el. relat., etc.; – admiratus sum brevitatem epistolae, Cic. Att. 6, 9; ligel. ibd.: admiratus sum, quod tua manu scripsisses; men de Dionysio sum admiratus, qui etc., ibd. 9, 12; ne quis sit admiratus, cur etc., id. Fin. 1, 2; cf. ibd. 4, 22; men (admirantes), unde hoc studium ··· exstitisset, id. N. D. 1, 3; cf. Hor. Sat. 1, 4, 99; admiror, quo pacto judicium illud Fugerit; — not.: ogs. pass.: turpe est, propter venustatem vestimentorum admirari, (at blive beundret), Canutius ap. Prisc.; — III) partic. fut. pass. admirandus, 3: til at beundres, Cic. Div. 2, 72, Virg. Ge. 4, in., ogs. Sall. Jug. 2; oftere ogs. som adj., ligesom admirabilis: beundringsværdig; – continens admirandum in modum, Nep. Ep. 3; quae in Italia ··· viderentur admiranda etc., id. Cat. fin.

ad.misceo, scui, xtum, (stum), 2, v. a.; I) „egenl.": blander dertil el. dermed el. deri; c. abl. (paa Spørgsmaalet: hvormed), ogs. c. dat., ogs. m. cum, ogs. m. in c. acc. (paa Spørgsm.: hvori); – (aër) multo calore admixtus est, Cic. N. D. 2, 10; cf. Lucr. 4, 1240; ligel. Caes. B. C. 3, 48: quod (genus radicis) admixtum lacte etc., (al. lacti); men aquae admixtum esse calorem, Cic. l. c.; – ∾ sesama cum aniso, Colum.; admixtis in heminam seminis cochlearibus duobus resinae, Plin. 26, 66; — II) „fig."; A) „overf.": indblander deri, føier dertil, forbinder dermed; – ∾ huic generi orationis illud alterum, Cic. d. Or. 2, 19; – sed hoc tamen ··· cum iis rationibus ··· admisceri nolo, id. Att. 7, 1; – ogs. absol.; stirpem admisceri Phrygiam, Virg. Aen. 7, 579; cf. Lucr. 4, 1031; ogs. om Personer: admiscerenturne plebeji: (om de skulde optages i hin Lovcommission), Liv. 3, 32; — B) „ment.": indblander el. indvikler deri, sædv. om Personer; Ita tu istaec tua misceto, ne me admisceas, Ter. Heaut. 4, 5, 35; cf. ibd. 5, 2, 22; men Cic. Phil. 12, 7: (ego) ad id consilium admiscear? men id. Qu. Fr. 3, 1: Trebatium ··· quod isto admisceas, nihil est: (er isto rimel. adv., f. istuc el. isti negotio); — III) partic. admixtus, (-mistus), 3, ogs. som adj.: blandet, sammensat, uren; simplex animi natura est, nec habet in se quicquam admixtum, Cic. d. Sen. 21; cf. id. Tusc. 1, 29.

*Admissārius, 3, equus, Varr.: en Bedækler, en Hingst; ∾ asinus, (som bruges til Bedækning), id.; — 2) hf. „overf." o. „alleg." om en smudsig Vellystling; vid. Cic. Pis. 28; o. — admissio, onis, f.; I) „bes." in re veterinaria: Hoppens Bedækning, Varr.; — II) „alm."; A) und. Keiserne: Adgang til Fyrsten el. til en Stormand, Audiens hos en saadan; vid. Plin. Pan. 47, o. Senec. Benef. 6, 33, ogs. Suet. Vesp. 14; — B) i Retssproget: admissio bonorum possessionis, retlig Tilladelse til at tage Arven i Besiddelse, Dig.; — [af admitto].

admissiōnālis, is, m., [admissio]: som indfører til Audiens, Lamprid. — admissor, oris, m., [admitto]: som tillader noget; hf. som tillader sig noget, (d. e. Gierningsmanden), Lact. — admissum, i, neutr. af 1. admissus: hvad man har tilladt sig el. begaaet; hf. sædv. „overf.": Forseelse, Brøde; ne quid falleret tale admissum, Liv. 25, 23; cf. Tac. Ann. 11, 4, ogs. Ovid. Met. 1, 210.

admissūra, ae, f., [admitto]: = admissio nr. I, Varr., Colum. — 1. admissus, 3; partic. af admitto. — 2. admissus, us, m., [admitto]: = admissura, Veget.; — II) ogs. „alm.": at indlade, at lade komme derhen el. dertil; solis admissu, Pallad. — admistio, onis, f.; f. und. admixtio. — 1. admistus, 3, o. 2. admistus, us; f. und. 1. admixtus o. 2. admixtus.

ad.mitto, misi, missum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm."; 1) indlader deri el. dertil, lader gaae el. komme derhen; m. ad, el. m. in (c. acc.), ogs. c. abl. (paa Spørgsmaalet: hvorad), osv.; – ∾ aliquem ad capsas suas, Cic. Div. in Caecil. 16; ∾ filium domum ad se, (modtage hans Besøg), Nep. Timol. 1; cf. Cic. Phil. 8, 10; ∾ aliquem per fenestram, Petron., ogs. fenestrā, Ovid. A. A. 3, 605; — 2) indlader, giver Adgang (el. Audiens); nec quemquam admisit (Caesar, sc. eo die), Cic. Att. 13, 52; cf. id. Off. 1, 39, o. Suet. Aug. 52; – ogs. at modtage (som Giest el. Fremmed), Ovid. Trist. 5, 6, 13; – ogs. om

Adgangen til et Stue; vid. Hor. A. P. 5; (hvor ogs. supin. er at mærke); s. ogs. Prop. 3, 20, 7; — B) „bes." ogs. 1) om Dyrene; a) ∾ arietem ovibus, (lade parres dermed), Colum.; ligel. ∾ canes, anseres, Varr.; — b) ∾ equum, (give den Tøilen); ds. admisso equo, el. admissis equis: (i Trav el. i Galop); vid. Caes. B. G. 1, 22, o. id. B. C. 2, 34, ogs. Liv. 2, 19; — 2) om Ting: kommer deri, sætter dertil, apium ad cibos, Plin., flores in coronas, id.; - ∾ solem hieme, id.; - men „poet.": admissae jubae: (nedhængende, flagrende), Ovid. Am. 2, 16, 50; — II) „fig."; A) „overf."; 1) antager el. optager deri el. dertil el. deriblandt; horum in numerum nemo admittebatur, nisi qui etc., Nep. Lys. 1; men Cic. Marc. 2: nec ad consilium casus admittitur, (tages ikke med i Beregningen); - ogs. om en Ansættelse i et Embede; vid. Nep. Eum. 1, o. Suet. Caes. 41; — 2) lader skee, tillader; sed tu, quod cavere possis, stultum admittere est, Ter. Eun. 4, 6, 23; men Tac. Hist. 2, 40: non admittere, quo minus etc.; - ogs. antager; non admittere litem: (afvise en Proces), Cic. Cluent. 41; — b) admittere, i Augursproget om Varselsfuglene: at tillade (det Omspurgte), at give lykkeligt Varsel; simul aves rite admisissent, Liv. 4, 18; men Plaut. As. 2, 1, 11: quovis admittunt aves; — B) „ment."; 1) „alm."; admittere, (m. o. ud. auribus): hører derefter, laaner Øre dertil; pacis mentionem auribus admittere, Liv. 34, 49; men id. 31, 5: ∾ precationem, (bønhøre); ogs. omvendt: aures admittunt, (sc. quae dicuntur), Quintil.; - ogs. ∾ aliquid ad animum: (tage til Eftertanke), Liv. 7, 9; men ∾ jocos; vid. Martial. 4, 8; — 2) „bes." o. „ethisk": tillader mig noget, gjør mig skyldig deri; si Milo admisisset aliquid, quod etc., Cic. Mil. 23; quod ea in te (acc.) admisisti, quae etc., id. Phil. 2, 19; cf. Hor. Ep. 1, 16, 53; men quantum in se facinus admisissent, etc., Caes. B. G. 3, 9; cf. ibd. 4, 25; ligel. scelere admisso, Nep.; cf. Cic. Fam. 3, 10; — not.: admisse, (f. admisisse), Plaut.

admixtio, onis, f., [admisceo]: ligesom Indblandning el. Tilsætning; omni admixtione corporis liberatus (animus), Cic. d. Sen. 22. — 1. admixtus, 3; partic. af admisceo. — 2. admixtus, us, m., [admisceo]: == admixtio; admixtu voluptatis, Macrob.

admŏdĕrātē, adv.: paa en dertil passende Maade, Lucr. 2, 169; af — ad.mŏdĕror, ari, v. dep. a.: holder indenfor en Grændse; nequeo hercle risu me admoderarier, (f. admoderari), Plaut. Mil. gl. 4, 2, 81. — ad.mŏdŭlor, ari, v. dep. n.: at stemme i dermed; c. dat., Claudian.

admŏdum, adv., [modus]; om det rette Maal: fuldt el. fuldkomment; — men om et Tillæg dertil, el. om en Overskriden deraf: overmaade, saare meget; - endel. om en Nærmelse dertil: næsten, omtrent, henved; — ds. 1) hos adj. o. adv.; a) ligesom per-: overmaade, høiligen, saare; vid. Cic. Lael. 4, (hvor gratum admodum o. pergratum ombyttes med hinanden); - admodum dedita religionibus (gens), Caes.; exceptis admodum paucis, Tac.; -, navnl. ogs. om Alderen; ∾ adolescens, Cic. Off. 2, 13; ligel. puer admodum, Liv.; infans admodum, Tac.; - nuper ··· admodum, (ganske nyligen), id. Heaut. in.; admodum raro, Cic.; - for- o. efterkl. ogs. m. quam; ex amore hic admodum quam saevus est, (overmaade vild), Plaut. Amph. 1, 3, 43; - endel. ogs. hos superl., Auct. ad Her. 4, 12; — b) hos Negationer: nullus, nihil, etc., synes admodum at svare til vort: næsten; nam litterarum nihil admodum sciebat, Cic. Brut. 58, (han var paa det nærmeste ulærd); cf. id. d. Or. 2, 2; ligel. nullam admodum pecuniam (transtulit: af Penge næsten Intet), Liv. 40, 59; cf. id. 23, 29; — 2) hos Verber; a) ligesom valde o. vehementer: meget, overmaade meget; gestire admodum: (være aldeles overgiven), Plaut.; cf. Cic. Att. 7, 24, o. id. Fam. 4, 13; — b) ligesom satis: tilstrækkeligen, nogenlunde; vid. Liv. 1, 10, o. id. 6, 34; — 3) hos Tal, ogs. hos Tidsbestemmelser, synes admodum oftest at svare til vort: helt, ganske; noctu turres admodum CCXX excitantur etc., Caes. B. G. 5, 40; ligel. quinque admodum Romanorum (millia caesa), Liv. 22, 24; - exacto admodum mense, id. 43, 11; decem annos admodum habens, id. Epit. 55; — 4) i Svar, navnl. hos Komikerne, er admodum, (ligesom omnino), stærkt bekræftende; advenis modo? S. admodum, Ter. Hec. 3, 5, 8; - endel. svarer i Talens Overgange admodum til vort: ganske rigtigt; vid. Cic. Leg. 3, 1 extr.

admoenio, ire, v. a., [moenia]: omringer Murene; ds. beleirer el. bestormer, men alene „komisk" o. „alleg."; vid. Plaut. Pseud. 1, 3, 150. — ad.mōlĭor, itus sum, 4, v. dep. a. o. n.; I) act: nærmer dertil el. bringer derhen, (oftest m. Bibegr. af Anstrængelse); ubi sacro sis manus admolitus, Plaut. As. 3, 2, 24; ogs. ud. dat., Curt. 8, 10; — II) neutr.: stræber at naae el. komme derop el. derhen; ∾ ad hirundinum nidum, Plaut. Rud. 3, 1, 6.

admŏnĕ.făcĭo, ĕre, v. a.: formaner, Cic. Planc. 34, inc.; af — ad.mŏnĕo, ŭi, ĭtum, 2, v. a.; I) „alm.": paaminder el. erindrer derom; undert. absol., oftest c. acc. pers., hvortil, ligesom ogs. til pass., kan føies gen. obj., el. de, el. acc. comm., ogs. ut o. ne, (naar neml. en Handling skal følge); men acc. c. inf. el. en Relativsætning, (om en blot historisk Erindring); ogs. infin., ogs. ad m. gerund., osv.; - ∾ amice, Cic. N. D. 1, 3; cf. Tac. Ann. 15, 45; - admonebat alium egestatis, etc., Sall. Cat. 21; cf. Liv. 5, 51, o. Suet. Dom. 2; men admonitus hujus aeris alieni, Cic. Top. 1; - in qua (epistola) ··· de porticu Catuli me admones, Qu. Fr. 3, 1; cf. Sall. Cat. 5; - ridiculum est, te istuc me admonere, (at du minder mig derom), Ter. Heaut. 2, 3, 112; ligel. eam rem nos locus admonuit, Sall. Jug. 79; si quippiam essem admonitus, id. Fam. 5, 8; - admonebant alii alios, supplicium ex se, non victoriam, peti, Liv 28, 19; - meus me sensus, quanta vis fraterni sit amoris, admonet, Cic. Fam. 5, 2; - Caninius noster me tuis verbis admonuit, ut scriberem, ibd. 9, 6; men m. ne, id. Att. 9, 9; ogs. c. conj., (efter d. udfaldne ut); admonuit, negotiis abstineret, Suet. Tib. 50; cf. Nep. Phoc. 1; - vesper ubi decedere campis Admonuit, Virg. Ge. 4, 186; cf. id. Aen. 9, 109, o. Hor. Sat. 1, 6, 25; - quam multi inopes nullo somnio ad thesaurum reperiendum admonentur, Cic. Div. 2, 65; — II) „bes." ogs. A) at paaminde el. erindre derom, at tilbagekalde i nogens Erindring; c. acc. rei, Tibull. 4, 1, 189, inc.; men c. gen.: Admonuit dominae deseruitque Venus, id. 1, 5, 40; — B) „poet." ogs.: telo admonuit bijugos, (slog el. drev dem dermed), Virg. Aen. 10, 587; cf. Senec. Clem. 1, 14; — C) paaminder dertil el. desuden, Senec. Ep. 21.

admŏnĭtĭo, onis, f., [admoneo]; I) „alm.": Paamindelse el. Erindring derom; tanta vis admonitionis inest in locis, ut etc., Cic. Fin. 5, 1; unius admonitione verbi etc., Quintil. 11, 2, 19; — b) admonitio, m. o. ud. debitoris: Manen el. at mane el. kræve, Dig.; men „overf.": ∾ morbi, doloris, (Mindelse deraf), Plin.; — II) „bes."; A) Paamindelse, Formaning, quasi lenior objurgatio, Cic. d. Or. 2, 83; cf. ibd. 70, ogs. id. Off. 1, 40; — B) Tugtelse, Straf; vid. Suet. Aug. 39; ligel. ∾ fustium, (Stokkeprygl), Dig.

admŏnĭtor, oris, m., [admoneo]; I) „alm.": en Paaminder; etsi admonitore non eges, Cic. Top. 1; — b) ogs. en Maner el. Rykker; hvs. id. Fam. 9, 8, „alleg.": nisi autem ad te quatuor admonitores non nimis verecundos etc.; — II) „bes." o. „poet.": som

tilskynder el. driver dertil; Admonitorque operum ··· Lucifer, Ovid. Met. 4, 664; bf. — admŏnĭtōrium, i, n.: Paamindelse, Erindring, Justinian.

admŏnĭtrix, icis, fem. af admonitor: Paamin-derske, Dadlerske, Plaut. Truc. 2, 6, 20. — admŏnĭtum, i, neutr. af flgd.: Paamindelse, Formaning; praecepta, admonita, etc., Cic. d. Or. 2, 15. — 1. admonitus, 3; partic. af admoneo. — 2. admŏnĭtus, us, m., [admoneo]: Paamindelse, Erindring; men alene in abl.; vid. Cic. Cat. 3, 3, oftere; - ogs. Tilskyndelse, Formaning; admonitu tuo, id. Att. 13, 18; cf. Nep. Att. 20.

ad.mordeo, mordi, (memordi, Plaut. ap. Gell.), morsum, 2, v. a.: bider deri el. derpaa, Prop. 3, 9, 53; cf. Virg. Ge. 2, 378; — II) ogs. „overf."; ∾ homines triparcos, (prelle el. snyde dem), Plaut. Pers. 2, 14. — 1. admorsus, 3; partic af frgd. — 2. admorsus, us, m., [admordeo]: Biden el. at bide derpaa; bf. „overf." o. sild.: bidsk Dadel, Symm.

admōtio, onis, f., [admoveo]; ∾ digitorum: (Berørelse dermed, Brugen deraf), Cic. N. D. 2, 60. — admōtus, 3; partic. af flgd. — ad.mŏvĕo, mōvi, mōtum, 2, v. a.; I) „egentl."; A) „alm.": bevæger el. bringer el. holder hen dertil, bringer i Berørelse dermed; m. ad, (ogs. m. in, s. nedenf.), el. c. dat., ogs. absol.; - ∾ fasciculum ad nares, Cic., cibum ad os, id., labra poculis, Virg.; men Liv. 21, 1: ∾ aliquem altaribus: (lade nærme sig dertil); - ∾ gressum: (gaae nærmere), Stat.; ∾ oscula: (kysse), Ovid.; admoto igne ignem concipere, Cic. d. Or. 2, 45; - navnl. ogs. om Offerdyr, Virg. Aen. 12, 171; ligel. admotae hostiae, (sc. aris), Tac.; - ogs. om Torturredskaber, Cic. Verr. 5, 63; hvs. „alleg.": dolorum quum admoventur faces, id. Off. 2, 10; - „bes." ogs. om Tropper, om Maskiner, odl.: at føre derhen el. derimod; ∾ exercitum propius urbem, Cic.; ∾ copias in eundem locum, Liv. 42, 57; men ∾ signa Achradinae, (angribe det), id. 25, 24; men Curt. 9, 4: jam admovebat rex, (sc. exercitum); ∾ opera, Liv., scalas moenibus, Tac.; cf. Cic. Cluent. 13; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm."; ∾ aliquem propius alicui: (bringe nærmere dertil, forbinde noiere dermed), Vell. 2, 96; men pass.: genus admotum superis, Sil.; - ligel. pass. om et Sted: at ligge derved el. i Nærheden deraf; culina ut sit admota, Varr.; admota Nilo Africa, Juvenal.; — 2) „bes." m. Bibegr. af en Hensigt: ∾ aurem: holde Øret til (for at lytte), Ter. Phorm. 5, 76. 28; cf. Cic. d. Or. 2, 36, o. Hor. Ep. 1, 20, 19; - ∾ manus ruderibus purgandis: (lægge Haand derpaa, begynde derpaa), Suet. Vesp. 8; men ∾ manus vectigalibus populi Rom.: (forgribe sig derpaa), Cic. Agr. 1, 2; men ∾ manus nocentibus: (afstraffe dem), Liv. 5, 11; „poet." ogs. ud. dat.; artifices natura manus admovit, Ovid. Met. 15, 218; — B) „ment.": henvender el. retter derpaa, (m. Bibegr. af Indvirkning); ligel. m. ad, el. c. dat.; vid. Cic. Brut. 54, o. id. d. Or. 1, 14; ligel. ∾ mentem ad voces alicujus, id.; cf. Hor. Ep. 2, 1, 161; men Liv. 43, 10: spes cupiditati admota, (som forbandt sig dermed); — not.: admoram, admossem, etc., (f. admoveram, etc.), Virg., Ovid.

ad.mūgio, ire, v. n.: at brøle dertil; c. dat., Ovid. A. A. 1, 279. — ad.mulgeo, ēre, v. a.: keleude at bestryge, (bovem), Pallad. — admurmŭrātio, onis, f.: Mumlen el. Murren dertil; (navnl. som Ytring af Tilhørernes Mishag el. Bifald); vid. Cic. Pis. 14, o. id. Manil. 13; ogs. in pl.: ∾ secundae senatus, id. Qu. Fr. 2, 1; af — ad.murmŭro, avi, 1, v. n.: at mumle el. murre dertil: (navnl. som Yttring af Mishag); quam valde universi admurmurarint, Cic. Verr. 5, 16; ligel. admurmurante senatu, id. Att. 1, 13. — ad.murmŭror, atus sum, 1, v. dep. n.; sild. Biform af frgd., Fronto. — ad.mŭtĭlo, avi, atum, 1, v. a.: ligesom tilstudser; bf. hos Komikerne „overf." o. „alleg.": beklipper, snyder, Plaut. Pers. 5, 2, 48, oftere.

adnascor; s. und. agnascor. — adnato; s. und. annato. — adnatus, 3; s. und. agnatus. — adnavigo; s. und. annavigo.

adnecto; s. und. annecto. — adnĕpos, (atnepos), ōtis, m.: Søn af en abnepos el. abneptis; (svarer i den nedstigende Linie til atavus i den opstigende Linie); Dig. — adneptis, (atneptis), is, f.: Datter af en abnepos el. abneptis; (svarer i den nedstigende Linie til atavia i den opstigende Linie); Dig. — adnexio, adnexus; s. und. annexio, etc.

adnicto; s. und. annicto. — adnihilo; s. und. annihilo. — adnitor, adnisus, adnixus; s. und. annitor, etc.

adno; s. und. anno. — adnodo; s. und. annodo. — adnomen, adnominatio, adnosco; s. und. agnomen, agnominatio, agnosco. — adnot-; de saal. begyndende Ord s. und. annot-.

adnubilo, adnullo; s. und. annubilo, etc. — adnumeratio, adnumero; s. und. annumeratio, etc. — adnunciatio, adnunciator, adnuncio, adnuncius; s. und. annunciatio, etc. — adnuo, adnuto; s. und. annuo, etc. — adnutrio; s. und. annutrio.

ăd.obrŭo, ĕre, v. a.: tildækker, segetes terra admota, Colum., vitem terra, id. — ădŏlĕo, ŭi, (evi), ultum, 2, v. a., [af inus. olo, i. e. alo; besl. m. ἄλδω, ἀλδήσκω]; oprdl. lader voxe el. trives; bf. i Offersproget: forøger, formerer; adolentque altaria donis, (bringe Offere derpaa), Lucr. 4, 1233; cf. Virg. Aen. 7, 71; (s. ogs. ibd. 11, 50: cumulatque altaria donis); men id. Ecl. 8, 65: verbenasque adole pingues: (bring dem, neml. for at brændes, el. forbrænd dem); vid. Serv. ibd.; cf. Ovid. Fast. 3, 803: viscera ··· adolenda, (som Brandoffer); - bf. ogs. „poet.": flammis adolere Penates: (ære dem ved Brandoffer), Virg. Aen. 1, 704; men Junoni ··· adolemus honores: (bringe el. forbrænde Offere til hendes Ære), ibd. 3, 547; men Ovid. Met. 1, 492, absol.: Utque leves stipulae ··· adolentur: (forbrændes; hvor dog ogs. en Offerstik tilsigtes); - ogs. er at mærke Tac. Hist. 2, 3: precibus et igne puro altaria adolentur; cf. id. Ann. 14, 30: cruore captivo adolere aras; — b) alene efterkl. findes adolere, s. urere: at brænde; vid. Gell. 17, 10, o. Eutrop. 10, 9. — 2. ăd.ŏlĕo, ēre, v. n., [besl. m. olor, s. odor]: at lugte, at give en Lugt fra sig; unde hic ··· unguenta adolent? Plaut. Casin. 2, 3, 22.

ădŏlescens, tis, som adj. o. subst.; s. und. adolesco; bf. — ădŏlescentĭa, (adul.), ae, f.: Ynglingsalderen, (omtr. fra d. 15de til d. 30te Aar); adolescentiam florem aetatis ··· definire, Cic. Top. 7; cf. id. d. Sen. 2; - ineunte adolescentia, quum etc., id. Off. 2, 32; jam inde ab adolescentia, Ter.; a prima el. ineunte adolescentia, Cic.; — B) ogs. „meton.": Ynglingen el. Ungdommen; haec studia adolescentiam acuunt, Cic. Arch. 7, cf. id. d. Sen. 2; o. — ădŏlescentior, (adul.), ari, v. dep. n.: at være ungdommeligen kaad el. overgiven, Varr. ap. Non.

ădŏlescentŭla, (adul.), ae, f.: liden Pige el. Terne, Plaut., Ter.; af — ădŏlescentŭlus, (adul.), i, m., demin. af adolescens: Yngling, ganske ungt Menneske, imberbis, Ps. Cic. p. Dom. 14; cf. Cic. Planc. 11; - men ogs. s. adolescens, id. Orat. 30, o. Sall. Cat. 49; - ogs. m. Bibegr. af Ringeagt; vid., Naev. ap. Cic. d. Sen. 6. — ădŏlescentŭrio, ire, v. n. desid., [adolescens]: = adolescentior, ari, Laber. ap. Non.

ădŏlesco, (adul.), ēvi, ultum, 3, v. n., inch. af 1. adoleo; 1) „egentl.": at voxe til, at tiltage; nærmest

om Mennesker, Dyr og Værter; vf. ogs. om Kræfterne, om Aarene, om Aarstiderne, osv.; - in eo homine, qui adoleverit, etc., Cic. N. D. 1, 35; men Ovid. Fast. 3, 59: ter senos proles adoleverat annos; men adulta virgo, (voxen, mandbar), Liv. 26, 50; - simul atque adoleverit aetas, Hor. Sat. 1, 9, 34; cf. Virg. Aen. 12, 438; men adultum robur, Lucr.; - donec ver adolesceret, Tac.; aestate jam adulta, id.; - ∾ in amplitudinem, Plin.; cf. Virg. Ge. 2, 362; - ogs. om Havet, Gell.; ligel. adolescente luna; (opp. decedente), id. 20, 8; — 2) „poet." ogs. i Offersproget: Panchaeis adolescunt ignibus arae: (ere opfyldte med brændende Røgelse), Virg. Ge. 4, 379; — II) „fig." om Aandsevner, om Lidenskaber, om Tilstande el. Forholde, osv.: at voxe, at tiltage, at modnes; vid. Cic. Fin. 5, 20, o. Sall. Jug. 67; postquam res publica adolevit, (var bleven mægtig), id. Cat. 55; cf. Tac. Hist. 3, 34; men id. Ann. 2, 50: adolescebat interea lex majestatis, (greb om sig, blev hyppigere anvendt); — not.: perf. syncop. adolesse, (f. adolevisse), Ovid. Her. 6, 11; — III) vf. partic. adolescens, tis; A) som adj.: tilvoxende, som endnu er i Væxten; vf. i de yngre Aar; quo jure sum usus adolescentior, Ter. Hec. Prol. 2; ut adolescentior aetati concederet, Sall. frgm. ap. Prisc.; - vf. „overf.": adolescentior Academia, (det yngre Academi), Cic. Fam. 9, 8; - homo adolescens; f. nedenf.; — B) som subst. comm.: Yngling, ung Mand; egentl. imellem puer o. juvenis, (el. fra d. 15de til d. 30te Aar); vid. Cic. Fam. 2, 1, o. id. Att. 2, 12, ogs. id. d. Or. 2, 2, o. id. Phil. 2, 44; men ogs. findes ibd. 46: adolescens, i Modf. af senex; - ogs. som appos.: homo adolescens, Caes. B. G. 6, 28, o. Sall. Cat. 38; - undert. ogs. undskyldende; vid. Liv. 2, 6, o. Ter. Phorm. 5, 9, 53; - adolescentes benævnes ogs. de unge Mennesker af Byrd, der ledsage en Proconsul el. Hærforer, for at øve sig i den offenlige Tjeneste; vid. Caes. B. C. 1, 23; - endelig tilføies adolescens, for at betegne den yngre af tvende Navnefæller; saal. Brutus adolescens, Caes. B. G. 7, 87; - undert. ogs. in fem.; vid. Ter. Andr. 3, 2, 8; ligel. Africani filia adolescens, Cic. Div. 1, 18; — not.: adolescentum, f. adolescentium, Plaut. — adolo, are; f. adoro, Tertull.

1. Adōneus, (trisyll.), gen. ĕi o. ĕos, m., Ἀδωνεύς; Biform af 1. Adonis, Plaut.; — 2) efter, Auson. ogs. en Benævnelse paa Bacchus. — 2. Adonēus, 3; f. und. 1. Adonis. — Adōnĭa, orum, n., τὰ Ἀδώνια: Adonisfesten, Amm.; cf. Ovid. Met. 10, 725, o. id. A. A. 1, 75.

1. Adōnis, is, o. ĭdis, m., Ἄδωνις: Søn af K. Cinyras paa Cyperen, og Yndling af Venus; men ombragtes af et Vildsvin; - vid. Ovid. Met. 10, 503, flgd.; f. ogs. und. Adonia.; — not. a: efter Macrob. Sat. 1, 21, er Adonis ogs. Solgudens Navn hos Assyrier og Phoenicier; — not. b: efter Plin. 19, 19, ere horti Adonidis, κῆποι Ἀδώνιδος: Plantning, som hurtigen blomstrer og visner; vf. — Adōnēus, 3: adonisk, caedes, Auson. — 2. adonis, is, m., efter Plin. 9, 34: en Benævnelse paa Fisken exocoetus. — adonium, i, n.; I) etslags Plante: (som opstaaen af Adonis's Blod), Plin. 21, 34; — II) en Versart, (diametr. dactyl. catal.; saal. Terruit urbes, Hor. Od. 1, 2, 4); Gramm.

ăd.ŏpĕrio, ĕrŭi, ertum, 4, v. a.: bedække, tildække, semen sale trito, Colum.; - oftest in partic. pass.; capite adoperto, Liv. 1, 26; men „poet." o. c. acc. gr.: tenebris Mors adoperta caput, Tibull. 1, 1, 84; cf. Virg. Aen. 3, 405; men foribus adopertis, Suet. Oth. 11; — b) vf. subst.: adoperta, orum, n., (sc. mysteria), Appul. — adoperte, adv.: tildækket; vf. „overf.": dunkelt, uforstaaeligen, Capell.; af — adopertus, 3; partic. af adoperio. — ăd.ŏpinor, ari, v. dep. a.; føier dertil i Forestillingen, vid. Lucr. 4, 814.

*ădoptātĭcĭus, (-tius), 3: som er antagen i Barns Sted, alicui o. alicujus, (af nogen), Plaut. Poen. 5, 2, 85 o. 100; — ădoptātio, onis, f.; Grundformen til d. sædv. adoptio: Antagelse i Barns Sted, Sall. Jug. 11, o. Gell. 5, 19; o. — ădoptātor, oris, m.: som antager nogen i Barns Sted, Gell. l. c., Dig.; — [adopto].

ădoptĭo, onis, f.; [rimel. forkortet Form af adoptatio; af adopto]; I) „egentl.": Antagelse i Barns Sted: (naar neml. den Adopterede endnu er under den faderlige Myndighed; opp. arrogatio, hvorved den adopteres, som allerede er sui juris); vid. Ps.Cic. p. Dom. 13; - vf. ogs. Udtrykkene: emancipare filium alicui in adoptionem, Cic. Fin. 1, 7; asciri per adoptionem ab aliquo, Tac. Ann. 1, 3; cf. ibd. 11, 11, o. Suet. Claud. 39; adoptionem nuncupare: (forkynde den offenligen), Tac. Hist. 1, 17; men ∾ consularis, (som skeer af en Consul), Quintil. proem. 6; — II) „overf." ogs. a) om Træernes Indpodning, Plin. proem. 16; — b) om Biyngelens Indlemmelse i andre Sværme, Colum. 9, 13.

ădoptīvus, 3, [adopto]; I) „egentl."; A) „alm.": som er bleven til ved Adoption, hvormed Adoption har fundet Sted; ∾ filius; (opp. naturalis); vid. Suet. Tib. 52; ∾ pater, Dig., frater, ibd.; ∾ familia, (hvori nogen er optagen ved Adoption), ibd.; — B) „bef.": erhvervet ved Adoption; ∾ nomen, (opp. gentile), Suet. Ner. 41; ∾ nobilitas, Ovid. Fast. 4, 22; — II) „overf.": indpodet; Fissaque adoptivas accipit arbor opes: (indpodede el. fremmede Frugter), Ovid. Med. 5; ∾ rami, Martial. 13, 46.

ăd.opto, avi, atum, 1, v. a.; I) „egentl."; A) „alm.": udvælger el. antager nogen dertil; sociam te mihi adopto ad meam salutem, Plaut. Cist. 4, 2, 78; cf. Cic. Div. in Caecil. 16 o. 20; - vf. „poet." m. Lune: Ut cuique est aetas, ita quemque facetus adopta, Hor. Ep. 1, 6, 55; men omvendt: qui se libertis Caesaris adoptasset, (havde sluttet sig til dem), Plin. 12, 5; — B) „bef.": antager i Barns (el. i Barnebarns) Sted; (forskielligt fra arrogo; f. und. adoptio); - ∾ sibi aliquem filium el. pro filio, Plaut.; cf. Ps.Cic. p. Dom. 14; - men Cic. Att. 7, 7: adoptatum patricium a plebejo: (som Exempel paa Lovløshed); - adoptatus testamento, Suet. Tib. 6; men Cic. Brut. 19: qui hunc minorem Scipionem a Paullo adoptavit: (da neml. denne Scipio efter Fødselen var Søn af Paullus); ogs. absol.: ∾ aliquem pro concione, Suet. Galb. 17; cf. Tac. Hist. 1, 18; - ogs. m. flgd. in (c. acc.); ∾ aliquem in regnum, Sall., in familiam nomenque, Suet. Caes. 83; - komisk er Cic. Brut. 68: qui se ipse adoptaverat, etc.; — not.: den Adopterede pleiede til sin Adoptivfaders praenomen, nomen og cognomen, endnu at føie sit tidligere nomen gentile m. Endelsen -anus; hvf. den ovennævnte Søn af L. Aemilius Paullus efter Adoptionen heder: P. Corn. Scipio Aemilianus; cf. Vell. 2, 115; — II) „fig."; A) „alm."; adoptari in bona libertatis: (gjøres delagtig deri), Flor. 3, 20; men ∾ sibi nomen aliquod, (antage et Navn), Martial. 6, 31; - navnl. ogs. om Floder, osv.; ∾ nomini suo el. in nomen: (at give el. laane sit Navn dertil), Plin. 5, 31, o. id. 25, 17; ligel. absol., id. 3, 3: Baetis (fluvius) provinciam adoptans: (givende den sit Navn), etc.; — B) „poet." siges om et Frugttræ: adoptare ramum, (naar det indpodes dermed), Ovid. Rem. 195; cf. Colum. 10, 39.

ădor, ŏris, (ogs. ōris), n.: en Kornart, germ. Dinkel el. Spelt, triticum spelta L., (rimel. etslags Sommerhvede), Hor. Sat. 2, 6, 89.

*ădōrābĭlis, e: som fortiener Tak el. Tilbedelse, beneficium deae, Appul.; — ădōrātio, onis, f.:

dyb Ærefrygt og Ydmyghed, Liv. 30, 16; - ogs. Tilbedelse, Appul.; o. — ădōrātor, oris, m.: en Tilbeder, Tert.; — [adoro]. — ăd.ordĭno, are, v. a.: dertil el. derhos at anordne el. anrette, patellam, Apic. — ăd.ordĭor, orsus sum, 4, v. dep. a.: begynder, bellum, Ambros.; — not.: adorsi erant, c. inf., Gell. 9, 2; s. und. adorior, not.

ădōrĕa, ae, f.; s. und. flgd. — ădōrĕus, 3, [ador]: hørende til el. benævnt efter Sædearten ador; ∾ far: = ador, Varr.; ligel. ∾ semen, Colum.; ogs. absol.: adoreum, (sc. far), id.; men ∾ liba, Virg. Aen. 7, 109: (etslags Fladbrød el. Offerbrød deraf); — II) ds. subst. adorea, ae, f.; A) (sc. res el. copia): Kornforraad, Brødkorn, odl.; in adoreae donis etc., Plin. 8, 19; cf. Plaut. Amph. 1, 1, 38; — B) (sc. donatio): Æresgave i Korn, (navnl. som Tapperhedsløn); ds. „overf.": Krigerros, Krigsberømmelse, Hor. Od. 4, 4, 41; cf. Plin. 18, 3.

ădŏrĭo, ire, v. a.; forkl. Biform af flgd., Naev. ap. Prisc.; - ds. ogs. pass.: ab his Gallos adortos, Aurelius, ibd. — ăd.ŏrĭor, ortus (orsus) sum, 4, v. dep. a.; oprdl. reiser mig til et Foretagende el. til Angreb; ds. I) „egenl.": gaaer el. træder hen dertil el. hen til nogen, (navnl. for at begjere el. bevirke noget); cesso hunc adoriri? Ter. Heaut. 4, 5, 9; cf. id. Phorm. 4, 2, 15; — B) ds. sædv.: angriber el. overfalder fiendligen, aliquem a tergo, Cic. Mil. 10; cf. Caes. B. G. 4, 26; ligel. ∾ navem, Cic., urbem vi, Liv.; cf. id. 21, 11; - ∾ senatum: (voldsomt at overfalde), Suet. Caes. 9; men ∾ aliquem variis criminationibus, Tac., minis, id., jurgio, Ter.; men Nep. Lys. 3: Dodonam adortus est, (neml. ved Bestikkelser); — II) „overf.": tager fat derpaa, foretager el. begynder, (sædv. m. Bibegr. af Anstrængelse el. Vanskelighed); c. acc. (rei), oftere c. inf.; - hoc quoque ipsum continuo adoriamur, Cic. Att. 13, 22; majus adorta nefas, Ovid. Pont. 2, 2, 16; - ne convellere adoriamur ea, quae etc., Cic. d. Or. 2, 51; — not. a: rimel. er ogs. at hidføre Gell. 9, 2: qui ··· Hippiam interficere adorsi erant, (hvor partic. adorsus, f. adortus, er at mærke); — not. b: 2 og 3 pers. praes. ind.: adorīris, adorītur; vid. orior, not.

ădornate, adv.: smykket, prydet; ∾ declamare, Suet. Rhet. 6; af — ad.orno, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": forsyner dermed, forskaffer; quin tu mihi adornes ad fugam viaticum, etc., Plaut. Epid. 5, 1, 9; sædv. tillaver, bereder, ruster; ita jam adornarat fugam, Ter. Eun. 4, 4, 6; men ∾ bellum, Liv., naves, Caes.; men Cic. Manil. 12: ∾ duo maria ··· classibus, (sikkre dem dermed); - ogs. at forberede; ut idem accusationem et petitionem consulatus adornaret etc., id. Mur. 22; - forkl. ogs. c. inf., Plaut. Epid. 5, 2, 24; ligel. m. ut, Ter. Eun. 3, 5, 34; — II) „bes.": smykker el. pryder dermed, sacerdotem veste insigni et sella curuli, Liv. 2, 20; cf. Cic. Verr. 1, 22; - ogs. „overf.": qui benefacta sua verbis adornant, Plin. Ep. 1, 8; men multa magis in speciem verbis adornata, quam etc., Tac. Ann. 1, 52; men tantis adornatus virtutibus, Vell.

ăd.ōro, avi, atum, 1, v. a.; oprdl. o. forkl.: at tale til nogen; vid. Serv. ad Virg. Aen. 10, 677; ds. sædv. I) „egenl.": bedende el. bønligen at tale til nogen, at bede indstændigen, (navnl. til Guderne); ∾ deos, Liv. 7, 40, oftere, o. Virg. Aen. 2, 700; ogs. m. tilføiet prece, ibd. 3, 437; ogs. ∾ aliquem, (bønfalde nogen), Ovid. Her. 10, 141; - ogs. c. acc. rei: (at bede derom); quum hostia caesa pacem deorum adorasset, Liv. 6, 12; men m. flgd. ut, id. 7, 40; hvs. ogs. c. conj. (efter d. udfaldne ut), Prop. 1, 4, 27; - endel. ogs. pass.: venit adoratus Caducifer, Ovid. Fast. 5, 449; — II) „fig."; A) „overf.": beviser nogen min Ærefrygt ved en Gebærde, navnl. efter Plin. 28, 5: ved at føre den høire Haand til Munden, og derefter at bukke meget dybt; - Caesarem adorari, ut deum, Suet. Vit. 2; ∾ coelum, id. Ner. 41; ∾ vulgus; vid. Tac. Hist. 1, 36; s. ogs. Suet. Cal. 14; — B) „ment."; a) ærer el. dyrker, mindes med Ærefrygt; ∾ Ennium; vid. Quintil. 10, 1, 88; cf. Juvenal. 14, 97; — b) beundrer, priscorum in inveniendo curam, Plin. 27, 1.

adorsus, 3; partic. af adordior; - s. ogs. adorior, not. — adortus, 3; partic. af adorior. — ad.oscŭlor, ari, v. dep. a.: kysser derpaa, kysser, manus (alicujus), Dict. Cret.

adp-; de saal. begyndende Ord s. und. app-. — adqu-; de saal. begyndende Ord s. und. acqu-; dog m. Undtagelse af flgd. — adquo, adv.; forkl. f. d. sild. quoad: hvortil, hvorvidt, Afran ap. Non.

adrachne, es, f., ἀδράχνη: det vilde Jordbærtræ, Plin. 13, 40. — ad.rādo, si, sum, 3, v. a.: skraber el. kradser derpaa, (arborem) scalpello, Colum.; adrasum cacumen, Plin.; men „overf." el. „alleg.": λειτούργιον, (i. e. munusculum el. opusculum) ··· circumcisum et adrasum; vid. Plin. Ep. 2, 12; — not.: Hor. Ep. 1, 7, 50: adrasum quemdam etc.; s. und. abrado.

Adrămyttēus, i, (f.), Plin. 5, 32, o. Adrămyttēum, (o. -ium), i, n.: By i Mysien, (hod. Edremit), Liv., Cic.; — ds. Adrămyttēnus, i, m.: en Adramyttener, Cic. Fl. 13. — Adrana, ae, (m.): Flod i det Hessiske, (hod. Eder); men bliver Tac. Ann. 1, 56, forvexlet m. Logana el. Lahnfloden.

Adrastēa, (-ia), ae, f., Ἀδράστεια, (i. e. inevitabilis), Nemesis; efter Mythen: Datter af Juppiter o. Necessitas; straffer Menneskenes Overmod og Misbrug af de dem forundte Fordele og Fortrin, Virg. Cir. 239, Appul.

Adrastēus, 3, o. Adrastis, ĭdis, f.; s. und. flgd. — Adrastus, i, m.; efter Mythen: K. i Argos, og Svigerfader til Polynikes o. Tydeus, som han begge saae falde for Theben; hvs. pallor Adrasti el. Adrasteus; vid. Serv. ad Virg. Aen. 6, 480; — B) ds. I) Adrastēus, 3: adrastisk, Arion, Stat., pallor, Amm.; (s. ovens.); — 2) Adrastis, ĭdis, f., Stat. Theb. 12, 678, i. e. Argia: Datter af K. Adrastus. — adrasus, 3; partic. af adrado.

adrectarius, 3; s. und. arrectarius. — adrectus, (arr.), 3; partic. af arrigo. — ad.rēmĭgo, are, v. n.: at roe derhen el. dertil; adremigantem litori classem etc., Flor. 1, 18. — adrepo, adrepto; s. und. arrepo, etc. — adreptus, (arr.), 3; partic. af arripio. — Adria, Adriaticus; s. und. Hadria. — adrideo, adripio, adrisio, adrisor; s. und. arrideo, etc.

adrodo; s. und. arrodo. — adrogans (arr.), tis; partic. o. adj. af arrogo. — adroganter, adrogantia, adrogatio, adrogator, adrogo; s. und. arroganter, etc. — adrōro, are, v. a., [ros]: bedugger, væder, herbam vino, Marc. Emp. — adrosor, adrosus; s. und. arrosor, etc. — Adrumetum; s. und. Hadrumetum. — ad.rŭo, ĕre, v. a.: hober derpaa, sammenhober; terra adruenda pulvinos fieri, Varr.

adsc-; de saal. begyndende Ord s. und. asc-. — adse-, adsi-, adso-; de saal. begyndende Ord s. und. asse-, assi-, asso-. — adsp-; de saal. begyndende Ord s. und. asp-. — adst-; de saal. begyndende Ord s. und. ast-. — adsu-; de saal. begyndende Ord s. und. assu-. — adt-; de saal. begyndende Ord s. und. att-.

Adŭātŭca, ae, f.: By i Gall. Belg., (hod. Tongern), Caes. B. G. 6, 32. — Adŭātŭci, orum, m.: Folk i Gall. Belg., Caes. B. G. 2, 29; (rimel. hvor nu Tongern; s. und. frgd.)

ădūlābĭlis, e, [adulor]; I) som lader sig smigre, animus, Enn. ap. Non.; — II) smigrende, sermo, Amm. — ădūlans, tis; partic. o. adj. af adulor;

df. — ădūlanter, adv.: smigrende, Fulgent. — *ădūlātĭo, onis, f.; I) „egenl."; A) oprdl.: Logren, (som Hundens); vid Cic. N. D. 2, 63; ogs. Duernes indbyrdes Kiærtegn, Plin.; men ∾ quaedam vocis: (hvormed Dyrene lokkes), Colum.; — B) „bes.": det ydre Udtryk af Ydmyghed, (som Knæfald, osl.); desideratae humi jacentium adulationes, Liv. 9, 18; — II) „fig.": Smiger, hyklet Ydmyghed, vid. Cic. Lael. 23; - navnl. den slaviske Hylding, som ydedes Roms Keisere; vid. Suet. Aug. 53, o. Tac. Ann. 1, 14; o. — ădūlātor, oris, m.: en Smigrer, en Hykler, Auct. ad Her. 4, 21; (opp. obtrectator), Suet. Vit. 1; — [adulor].

ădūlātōrĭe, adv.: smigrende, hyklersk, Augustin.; af — ădūlātōrĭus, 3, [adulator]: smigrende, hyklersk; exemplar dedecoris adulatorii, Tac. Ann. 6, 32. — ădūlātrix, icis, fem. af adulator: en Hyklerske, Treb. Poll. — adulesc-; s. und. adolesc-.

ădūlo, avi, atum, 1, v. a.; sield. Biform af flgd.; oprdl. bestryger el. afstryger, Att. ap. Cic. Tusc. 2, 10; men Lucr. 5, 1069: gannitu vocis adulant (canes: logre biæffende); — II) df. „fig.": ∾ aliquem: (smigre nogen, hykle for nogen), Val. Max. 4, 3; hyps. pass.: neve nos adulari sinamus, Cic. Off. 1, 26; o. partic. pass. adulandus, 3, Val. Max.

ădūlor, atus sum, 1, v. dep. (a. o. n.); [efter Fest.: ved Bogstavoms. af adludo]; oprdl. om Hunden: at logre med Halen; df. I) „egenl."; A) om Dyrene: at logre, at gebærde sig krybende el. logrende; absol., el. c. acc.; overs. ogs. c. dat.; - more adulantium canum etc., Gell. 5, 14; cf. Ovid. Met. 14, 46; men canes mitissimi furem quoque adulantur, Colum.; — B) om Mennesker: at giøre Knæfald, at falde tilfode, (προσκυνεῖν); - more adulantium ··· procubuerunt, Liv. 30, 16; Hephaestionem more Persarum adulata, Val. Max.; — II) „fig.": smigrer, søger at behage ved forstilt Tale og Adfærd; aperte adulantem etc., Cic. Lael. 26; ogs. c. acc., Liv. 45, 31; ligel. mos adulandi quemcumque principem, Tac. Hist. 1, 32; - ogs. c. dat., ∾ Antonio, Nep. Att. 8; cf. Liv. 36, 7, o. Quintil. 9, 3 in.; — III) partic. ădūlans, tis, ogs. som adj.: smigrende, forstilt; ∾ verba, Plin. Pan. 26; quid adulantius, quam etc? Tert.

1. ădulter, ĕri, m., o. ădultĕra, ae, f., [efter Fest.: af ad o. alter]; I) „alm.": som begaaer Ægteskabsbrud, Boler, Bolerske; quis nepos, quis adulter, etc.? Cic. Cat. 2, 4; cf. Tac. Ann. 3, 24, (hvor adulter alicujus o. in aliqua); men Lacaena adultera, Hor. Od. 3, 3, 25, (i. e. Helena); - „poet." ogs. ud. Hensyn paa Ægteskabsbrud: Boler el. Beiler, ibd. 3, 16, 4, ogs. ibd. 1, 36, 19; - ogs. om Dyrene, Plin. 8, 7, Gratian.; — II) „bes." o. „overs.": adulter s. adulterator: en Falskner; ∾ solidorum, (en Falskmøntner), Dig.; df. — 2. ădulter, a, um: bolersk; men oftest „poet."; ∾ crines: (smykkede paa bolersk Vis), Hor. Od. 1, 15, 19; men ∾ clavis: (til Bolerskens Værelse), Ovid. A. A. 3, 643; — II) „overs.", s. adulterinus: falsk, uægte, minium, Plin.; men ∾ arbusta: (indpodede), Manil.

*ădultĕrātĭo, onis, f.: Forfalskning, croci, Plin. 21, 17; o. — ădultĕrator, oris, m., monetae, Dig.: en Falskmøntner; — [adultero]. — ădultĕrīnus, 3, [1. adulter]: uægte efter Fødselen; ∾ sanguine nati (liberi), Plin. 7, 2; - ogs. om Dyrene: ∾ pullus et degener, id.; — II) df. „overs.": uægte i sit Slags; forfalsket, eftergiort, symbolum, Plaut.; cf. Cic. Cluent. 14; ∾ nummi, id.; men ∾ claves portarum, Sall. Jug. 12. — ădultĕrĭo, onis, m.: slet Biform f. adulter, Laber. ap. Non.; el. f. adulterium, vid. Gell. 16, 7. — adulteritas, atis, f.; slet Biform af adulterium, Laber. ap. Non.

ădultĕrĭum, i, n., [adulter]: Ægteskabsbrud, Boleri; in adulterio deprehendi, Cic.; adulteria exercere, Suet.; - ogs. om Dyrene, Plin. 8, 5; - men „poet.": ∾ succorum: Indpodning af fremmede Safter el. Frugter, Manil.; — II) „overs.": Forfalskning, mellis, Plin., mercis, id.

ădultĕro, avi, atum, 1, v. a. (o. n.): at forføre til Ægteskabsbrud; saal. absol.: Cic. Off. 1, 35; men c. acc.: ∾ matronas, Suet.; - ogs. om Dyrene, Hor. Epod. 16, 32; (hvor hos pass.: dat. milvio „poet." s. a milvio); - ogs. om Konen: ∾ cum aliquo, Justin.; — II) „fig.": forfalsker; ∾ jus civile pecunia, Cic. Caecin. 26; cf. id. Lael. 25, o. id. Part. or. 25; - men Ovid. Fast. 1, 373, „poet." om Proteus: Ille suam faciem transformis adulterat arte, (forvandler sin Gestalt). — adultus, 3; partic. af adolesco.

*ădumbrātim, adv.: i Skyggerids, i Omrids; df. „overs.": unøiagtigen, Lucr. 4, 364; o. — ădumbrātĭo, onis, f.; I) „egenl.": Beskyggen; df. „techn.": Skyggerids, skisseret Tegning, Vitruv.; — II) „fig."; A) ufuldendt Fremstilling; (opp. perfectio), Cic. Orat. 29; — B) det blotte Skin; ∾ insidiosa beneficii, Val. Max.; — [flgd.].

ădumbro, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": beskygger, vineas tegetibus, Colum.; - df. „techn." hos Malerne: at give Afbildningen det rigtige Forhold af Lys og Skygge, at aftegne el. skissere, Quintil. 7, 10, 9; — II) „fig."; A) „alm.": flygtigen at afbilde el. fremstille; a) i Foredraget; ∾ aliquid dicendo, Cic. d. Or. 2, 47; cf. ibd. 3, 4; — b) i Tanken el. i Sielen; id. Fin. 5, 22, o. id. Leg. 1, 20; — B) „bes.": at fremstille ligesom et Skyggebillede deraf el. Skyggen for Væsenet, d. e. at opdigte el. foregive, id. N. D. 1, 27, o. id. Tusc. 3, 2; — III) df. partic. ădumbratus, 3, som adj.; A) foregiven, opdigtet, falsk; ∾ comitia, (opp. vera), Cic. Agr. 2, 9; Pippae (mulieris) vir adumbratus, (hendes foregivne Mand), id. Verr. 3, 33; ∾ laetitia, (forstilt), Tac. Ann. 4, 31; — B) dunkel, forborgen, Amm.

ădūnātĭo, onis, f., [aduno]: Forening, ἕνωσις, Cyprian. — ăduncĭtas, atis, f.: indbøiet Krumning af en Spids; ∾ rostrorum, Cic.; af — ăduncus, 3, [uncus, i]: krummet el. krum indad; ∾ nasus: (Ørnenæse; opp. reduncus nasus: Stumpnæse), Ter.; ∾ cornua, Plin.; ∾ baculus, (Krumstav, lituus); vid. Liv. 1, 18; men „poet.": magni praepes adunca Jovis, Ovid. Fast. 6, 186: (Ørnen, neml. af dens krumme Næb). — ădūno, avi, atum, 1, v. a., [unus]: forener, Justin. 2, 12, oftere.

ădurgĕo, (-gueo), ēre, v. a.: trykker derpaa, trykker, dentem digito, Cels.; - „poet." ogs. „overs.": eftersætter, forfølger, Hor. Od. 1, 37, 17. — ădūro, ussi, ustum, 3, v. a.; I) „egenl.": forbrænder udenpaa, svier; (navnl. at forbrænde Maden el. Brødet); vid. Ter. Ad. 3, 3, 71; panis adustus, Hor.; - ogs. afbrænder, afsvier; ∾ sibi capillum candente carbone, Cic. Off. 2, 7; - ogs. om Lynilden, Liv. 39, 22; ogs. hos Lægerne: ∾ os ferramento, Cels.; endel. Plin. 33, 40, om det encaustiske Maleri: ut cera carbonibus aduratur, (indbrændes langsomt dermed); — II) „fig."; A) „overs.": ligesom en Ild at angribe el. afsvie; loca sole adusta, Plin.; cf. id. 17, 37: aduri arbores fervore aut flatu frigidiore; cf. Virg. Ge. 1, 92, o. Ovid. Met. 14, 763; sanare adusta nivibus, Plin.; - multa contactu adurentes locustae, id.; men femina atteri adurique equitatu, id. 28, 61; - „poet." ogs. in pass. c. acc. graec.; adustus corpora Maurus, (solbrændt), Sil.; men Lucr. 4, 330: adurit saepe oculos (splendor: ligesom brænder el. skærer deri); — B) „ment." o. „alleg."; te Venus Non erubescendis adurit ignibus, Hor. Od. 1, 27, 14; — III) partic. ădustus, 3, ogs. som adj.; ∾ color lapidis, Plin.;

men color adustior: (noget brun el. solbrændt), Liv. 27, 47.

ădusque, [f. usque ad; formet som abusque]; I) som praepos. c. acc.: lige til ···; vid. Virg. Aen. 11, 268, o. Hor. Sat. 1, 5, 96; — 2) som adv.; d. forstærkede usque: heelt, ganske, overalt, Ovid. Met. 4, 20, Appul.

ădustio, onis, f., [aduro]; „egentl.": Antændelse, Forbrændelse, picis, Plin.; – men „overf.": adustio infantium, quae siriasis vocatur, (Solstik, Bedovelse), id. 30, 47; ogs. Betændelse el. Inflammation i et Lem, id.; ogs. Brand hos Værterne, id. — ădustus, 3; partic. o. adj. af aduro. — ăd.ūtor, ūsus sum, 3, v. dep. (a.): forbruger, opbruger; (forkl. Ord); donec omnem caseum adusus eris, Cat.; (al. abusus), inc.

*advecticius, (-tius), 3: tilført, indført; ds. fremmed, udenlandsk, vinum, Sall. Jug. 48; o. — advectĭo, onis, f.: Tilførsel, Transport, (ostrearum), Plin. 9, 79; — [adveho]. — advecto, are, v. a., intens. af adveho: bringer el. skaffer hid el. tilstede, copiam rei frumentariae, Tac. Ann. 6, 13. — advector, oris, m., [adveho]: som bringer hid el. tilstede, Plaut. As. 2, 2, 92; men ∾ equus, Appul. — 1. advectus, 3; partic. af adveho. — 2. advectus, us, m., [adveho]: = advectio; de origine et advectu deae etc., Tac. Hist. 4, 84.

ad.vĕho, xi, ctum, 3, v. a.: fører el. bringer herhid el. derhen, (navnl. over Søen); vid. Plaut. Mil. gl. 2, 1, 35, o. Cic. Verr. 3, 74; men Liv. 23, 38: quae (naves) advexerant legatos; men „poet.": advehit unda rates, Ovid. Her. 5, 90; men ∾ secum, (ligesom adducere), vid. Liv. 42, 37; – ds. pass. advehi etc., (m. o. ud. curru, equo, navi): drage el. komme herhid el. derhen, (neml. ridende, kiørende, seilende, osv.); m. ad el. m. in (c. acc.); – equo advectus ad fluminis ripam, Cic. Div. 1, 28; in eam partem citato equo advectus, Liv. 2, 47; cf. Cic. Tusc. 1, 47, o. Sall. Jug. 91; – men ogs. undert. c. acc. praep.; vid. Virg. Aen. 8, 136; ligel. ut quosque advectus erat, Tac. Ann. 2, 45; — not.: advexti, (f. advexisti), Plaut.; advexe, (f. advexisse), id. — ad.vēlo, are, v. a.: tildækker, tilhyller; ds. „poet.": bekrandser, tempora lauro, Virg. Aen. 2, 246.

advĕna, ae, c., [advenio]; I) „egentl.": den Nykomne, den Fremmede; fremmed, udenlandsk; advena nostri ··· possessor agelli, Virg. Ecl. 9, 2; cf. Cic. Tusc. 5, 11, o. Virg. Aen. 10, 460; men advena anus, Ter. Heaut. 1, 1, 44; advenas reges etc., Liv. 4, 3; – advenae volucres, (opp. vernaculae), Varr.; cf. Hor. Epod. 2, 35; „poet." ogs. Tibris advena: (der fra Etrurien falder ind i det Romerske), Ovid. Fast. 2, 68; men amor advena: (Kiærlighed til en fremmed Pige); vid. id. A. A. 1, 176; — II) „fig.": fremmed deri; d. e. ukyndig, uerfaren; advenam esse in patria etc, Cic. d. Or. 1, 58; – „poet." ogs. c. gen.; juvenis non advena belli, Stat. — ad.vĕnĕror, atus sum, 1, v. dep. a.: dertil endnu at ære el. tilbede, Minervam et Venerem, Varr.; cf. Sil. 13, 70.

ad.vĕnĭo, vēni, ventum, 4, v. n.; I) „egentl.": kommer el. naaer derhen el. dertil, ankommer; absol., el. m. ad, el. m. in c. acc., osv.; – advenis modo? S. admodum, Ter. Hec. 3, 5, 8; ligel. Cic. Att. 6, 3: advenientem non esse peregrinum, etc.; men ∾ ad forum, Plaut., in provinciam, Cic.; – ogs. m. ab ogs. m. ex; vid. Lucr. 6, 1103, o. Cic. N. D. 3, 23; „poet." ogs. c. acc. praep.: Tyriam qui adveneris urbem, Virg. Aen. 1, 388; men m. supin.: tentatum advenis, Ter. Phorm. 2, 3, 41; – ogs. om Ting findes advenire, (f. afferri); saal. advenere litterae, Suet. Vesp. 7; — II) „fig."; A) om Tiden; sædv. in perf.: at være kommen, at være der; ut dies advenit, Sall.; cf. Tac. Hist. 2, 62; – ogs. om det af Tiden Medførte; advenientes morbi, Cic.; id ··· si advenerit, id. Phil. 11, 3, inc.; — B) i Tankeforbindelser heder advenire, (ligesom accedere o. addi): at komme dertil; vid. Lucr. 3, 836.

adventĭcĭus, (-tius), 3, [advenio]; I) „alm."; A) hørende til en Ankomst, coena, (Velkomstmaaltid), Suet. Vit. 13; — B) oftere: som udenfra kommer derhen el. dertil; ds. fremmed, genus avium, Varr.; men ∾ copiae, Cic. Manil. 9: (som hverves udenlands); – ∾ tepor, (udenfra), Cic.; cf. id. d. Or. 3, 33; — II) „bes." o. „overf."; A) ∾ pecunia: (som erhverves til den oprindelige Formue, navnl. ved Arv), Cic. Rab. Post. 17; cf. Liv. 8, 28: ∾ fructus crediti; — B) usædvanlig, tilfældig, casus, Dig.

advento, are, v. n., intens. af advenio; I) „egentl.": er ifærd med at komme, iler at komme; ds. i Krigssproget: rykker frem; absol., el. m. ad, el. m. in, ogs. c. dat, ogs. c. acc., osv.; – tu adventare ··· jam debes, Cic. Att. 4, 17; cf. Caes. B. C. 1, 14; – ∾ ad Italiam, Cic., in subsidium, Tac.; men ∾ accipiendo Armeniae regno (dat.), id. Ann. 16, 23; men c. acc. praep.: ∾ propinqua Seleuciae, ibd. 6, 44, (f. in propinqua) etc.; – ogs. m. supin.: te id admonitum advento, Plaut.; — II) „overf." om Tiden og det af Tiden Medførte; quod fere jam tempus adventat, Cic. d. Or. 1, 45; cf. id. d. Sen. 1; men Liv. 5, 33: adventante fatali urbi clade.

adventor, oris, m., [advenio]: som kommer derhen, Plaut. As. 2, 2, 95; – „bes.": som besøger Kipper el. smudsige Steder, id. Truc. 1, 2, 2, oftere; ds. — adventōrius, 3: hørende til en Ankomst, coena, (Velkomstmaaltid), Martial. 12, praef.

adventus, us, m., [advenio]; I) „egentl.": Ankomst; ∾ nocturnus ad urbem, Cic. Mil. 19; cf. Liv. 22, 61: neque ante consulis Romam adventum etc.; – ogs. in pl.; adventus in urbes sociorum etc., Cic. Manil. 5; men id. Fam. 6, 20: adventibus se offerre, (f. advenientibus obviam ire); – ogs. i Krigssproget: Fremrykken, Anmarsch, Ankomst; vid. Nep. Iphicr. 2, ogs. Caes. B. C. 1, 18, o. id. B. G. 2, 27; — II) „fig."; A) „overf.": navnl. om Tiden og dens Medfør; multo ante lucis adventum, Sall. Jug. 91; men ∾ malorum: (deres Tilstød el. Indtræffen), Cic. Tusc. 3, 14; — B) „ment.": ∾ imaginum in animum: (deres Opstaaen i Sielen), Cic. N. D. 1, 38; — not.: gen. adventi, f. adventus, Ter.

ad.verbĕro, are, v. a.: at slaae derpaa, unguibus armos, Stat. — adverbĭālĭter, adv.: ligesom et Adverbium el. Biord, Gramm.; af — adverbium, i, n., [verbum]; i Grammatiken: Adverbiet el. Biordet, ἐπίῤῥημα, Quintil. 11, 3, 87. — ad.vĕrĕor, ēri, v. dep.: = vereor, Att. ap. Non., inc. — ad.verro, ĕre, v. a.: feier derhen el. tilsammen; ds. „poet." om en Flod: adverrensque rotantia saxa, (al. advolensque), Stat. Theb. 4, 712, inc.

1. adversārĭus, 3, [1. adversus]; oprdl. som er vendt derimod, som ligger lige derfor el. for Øinene; – ds. i Kiobmandssproget: adversaria, (sc. scripta): Kladdebog el. Conceptbog over Indtægt og Udgift; (opp. codex el. tabulae: Hovedbogen); vid. Cic. R. Com. 2; — II) „fig.": modstaaende, modstræbende, (navnl. i en Veddestrid el. Ordstrid); ds. undert. fiendsk el. fiendlig; A) som adj.; absol., el. c. dat.; – ∾ duces, Cic. Phil. 3, 8; cf. Nep. Phoc. 3; ∾ opinio oratori, Cic.; vis ea, quae maxime est juri adversaria, id. Caecin. 2; men id. Orat. 35: adversaria (sc. argumenta) evertere; — B) subst.: adversarius, i, m.; I) Modstander, Medbeiler, Rival; tribuni pl., illius adversarii, defensores mei, id. Mil. 15; navnl. ogs. Modparten i en Retssag, id. Quint. 2; ogs. ved Auctioner: den Overbydende, id. Att. 12, 43; men ferire adversarium, (om en Nævefægter), id. Tusc. 2, 23;

— b) fem.: Modstanderske, id. Fam. 2, 4; — 2) oftere hos Historikerne findes adversarius f. hostis, (en Fiende); vid. Nep. Them. 4, Sall. Jug. 50, o. Suet. Caes. 30, oftere.

*adversātio, onis, f.: Modstræben, Modstand, Tert.; — adversātivus, 3; sædv. i Grammatiken: som betegner en Modsætning el. Indskrænkning, conjunctiones, (tamen, quamquam, etsi, tametsi, etc.), Prisc.; o. — adversator, oris, m.: som modsætter sig noget, Appul.; — bf. fem.: adversatrix, (advors.), icis; vid. Ter. Heaut. 5, 3, 5: quin tu in ea (re) mihi fueris adversatrix; — [adversor]. — adverse, adv. af 1. adversus: i Modsigelse med sig selv, Gell. 3, 16.

adversĭo, onis, f., [adverto]: Henvendelse dertil; bf. ∾ animi: Sielens Retning paa en Gienstand, Tert.; men Cic. Arch. 7, inc. — adversĭtas, atis, f., [1. adversus]; 1) Modstand; ∾ magnam scorpionibus et stellionibus esse, (stort naturligt Fiendskab), Plin. 11, 30; — 2) „overf.": Modgang, Lidelse, Cassiod.

adverso, (advors.), avi, 1, v. n., intens. af adverto; bf. Plaut. Rud. 2, 2 in.: animo advorsavi sedulo, ne etc., (har nøie lagt Mærke dertil). — adversor, (advors.), atus sum, 1, v. dep. n., [1. adversus]; er el. staaer derimod; modsætter mig (nogen el. noget); c. dat., ogs. absol.; (mere om Forestillingen; ligesom obsistere o. resistere: mere om den ydre Handling); – ∾ alicui de aliqua re, Plaut.; cf. Ter. Hec. 4, 4, 32; men ∾ libidini alicujus, Cic. Verr. 5, 31; – invita Minerva, id est, adversante et repugnante natura, id. Off. 1, 31; adversans factio, Suet. Caes. 11; non adversata petenti Annuit, Virg. Aen. 4, 127; — bb) hertil kan mærkes; a) usædv. er: ∾ aliquem, (at være nogen imod), Tac. Hist. 1, 1, oftere; — b) pleonastisk er: adversari contra el. adversus, Plaut.

1. adversus, 3; partic. o. adj. af adverto. — 2. adversus, (advors.), o. adversum, (advors.); oprdl. partic. af adverto; bf som adv. o. praepos.: om Retningen til el. imod en Gienstand; – I) som adv.; A) imod, ligefor, ligeoverfor; aggrediar hominem; estne advorsum? Plaut. Mil. gl. 2, 2, 14; ligel. Sall. frgm.: neque adversus, neque a tergo tutus est; — B) imod, imøde; 1) ud. Bibegr. af Fiendskab; ut venias advorsum mihi, Plaut. Men. 2, 3, 82; navnl. ogs. om den Slave, som gaaer Herren imøde; f. Ter. Ad. in.; — 2) fiendligen; advorsus resistere, (giøre Modstand), Nep. Pelop. 1; cf. id. Ages. 4, o. Liv. 37, 13, ogs. Virg. Aen. 6, 684; — II) som praepos. c. acc.: imod (el. mod); A) ud. Bibegr. af Strid el Fiendskab; a) imod, d. e. for, ligefor; ornari adversus speculum, Scip. ap. Gell. 7, 12; sedere adversus aegrotum, (om Lægen), Cels.; cf. Liv. 45, 7; – egone te advorsus ut mentiar? (for dig, i din Nærværelse), Plaut. Aul. 4, 7, 9; — b) oftere om en Retning derimod, navnl. om Talens Henvendelse til nogen, om et Svar paa noget, odl.; – uti excusatione adversus aliquem, Cic. Off. 2, 19; cf. Tac. Ann. 3, 71; men Liv. 4, 10: adversus ea consul respondit; cf. id. 22, 40; – fremdeles om en Adfærd el. Stemning imod nogen; quomodo me gererem adversus Caesarem? Cic. Fam. 11, 27; lentae adversus imperia aures, Tac. Ann. 1, 65; cf. Liv. 3, 33, o. Tac. Ann. 11, 17; – endel. om en Sammenl. el. med Hensyn derpaa; vid. Liv. 24, 8, o. Cic. Fam. 3, 13; — B) m. Bibegr. af Strid el. Modstand el. Fiendskab, ligesom contra: imod; advorsum animi tui lubidinem, etc., Ter. Hec. 4, 1, 19; pecuniae conciliatae adversum leges, adversum rem publicam, Cic. Verr. 3, 84; – navnl. ogs. i Krigssproget, Caes. B. G. 1, 46, Liv. 8, 2, o. A.; – ogs. om et Middel derimod, Cels.; cf. Plin. Ep. 2, 17; – endel. mærkes Forbindelsen: quod adversus divitias animum fortem gerebat, Sall. Jug. 43; cf. Suet. Tib. 28, o. Phaedr. 5, 10; — not.: adversus sættes ogs. efter sin Casus, navnl. efter pronom.; quos advorsum ierunt, Sall. Jug. 101.

adverto, (advort.), ti, sum, 3, v. a.; I) „egentl.": vender el. retter derhen el. dertil el. derimod; m. in, ogs. m. ad, ogs. c. dat, ogs. absol., ogs. m. adv., osv.; – Illa sese adverterat in hanc plateam etc., Ter. Eun. 2, 3, 51; navnl. ogs. om Sandserne; ∾ vultum et oculos in aliquam partem, Cic. Div. in Caecil. 5; ∾ aures ad vocem, Ovid.; men Virg. Aen. 4, 611: malis advertite numen, (mærker derpaa); – ∾ agmen urbi, (føre derimod), ibd. 12, 555; ∾ proras terrae, id.; ∾ classem in portum, Liv.; – „poet." ogs. pass.: adverti c. acc., (f. verti ad), Ovid. Met. 5, 649; (cf. ibd. 3, 598, und. adduco): — II) „fig"; A) ∾ animum (ogs. animos), ad aliquid, ogs. alicui rei, ogs. absol.: at henvende Opmærksomheden derpaa; vid. Lucr. 3, 54, o. Ovid. Met. 15, 140; men nunc huc animum advortite ambae, Plaut.; cf. id. Mil. gl. 1, 1, 39; ogs. m. flgd. ne, Liv. 4, 45; — B) ∾ animum aliquid, (saal. m. acc. comm. alene forkl.), el. m. acc. c. infin., el. m. Relativsætning: bliver opmærksom derpaa, lægger Mærke dertil; et hoc animum advorte, Plaut.; cf. Caes. B. G. 1, 24; men Sall. Jug. 93: animum advortit··· repentes cocbleas; f. ogs. Ter. Phorm. 5, 7, 16, o. Liv. 21, 48; — bb) hertil kan mærkes: a) advertere, f. animum advertere; vid. Virg. Aen. 4, 115; saal. ogs. Tac. Ann. 15, 30: quoties novum aliquid adverterat; cf. ibd. 12, 51, oftere; — b) den sieldne Forbindelse: advertere animo el. animis, (m. s. Bem.), vid. Plin. 25, 3, o. Virg. Aen. 2, 712; — C) ∾ aliquem el. aliquid: at vende el. drage til sig; bf. a) at tildrage sig Opmærksomhed, at blive bemærket; vid. Liv. 1, 12, o. Tac. Ann. 1, 41; — b) at tilskynde, at sætte i Virksomhed; non docet admonitio, sed advertit, Senec. Ep. 94; cf. Tac. Hist. 3, 48; — D) advertere in aliquem, (f. d. sædv. animadvertere in aliquem): at straffe nogen, alene hos Tac.; vid. id. Ann. 2, 32, o. ibd. 5, 9; — III) partic. adversus, 3, ogs. som adj. o. subst.; A) „egentl."; 1) „alm.": som med Forsiden er vendt el. rettet derimod el. dertil, som er ligefor, modstaaende; – adversum solem tueri, Cic.; cf. Virg. Aen. 4, 701; ∾ itinera: (som føre lige imod Fienden), Tac. Ann. 3, 42; ∾ lectus; f. und. lectus; men „alleg.": adversis frontibus comparare etc.; vid. Hor. Sat. 1, 1, 103; — 2) „bes." ogs. aa) som befinder sig forpaa el. paa Forsiden; ∾ vulnus, (paa Brystet; opp. aversum), Cic.; ∾ dentes, (Fortænderne), id.; cf. Caes. B. G. 5, 35; ∾ colles, (foran el. i Fronten), id.; cf. Liv. 30, 8, o. Sall. Jug. 52; — b) som gaaer opad el. derimod; adversis funibus subire, (opad en stram Line), Plin.; men adverso flumine ire, Liv. 21, 27; cf. Lucr. 4, 425 o. Virg. Ge. 1, 201; ∾ ventus, (som blæser imod; opp. secundus), Quintil., Suet.; cf. Caes. B. C. 3, 107: adversissimi navigantibus venti; — bb) subst. adversum, adversa: den modstaaende el. modsatte Side; hic ventus ··· adversum tenet etc., Nep. Milt. 1; cf. Plin. 4, 25; men ex adverso urbi positus portus, Liv. 45, 10; ogs. c. gen.; ex adverso fluminis, Plin. 4, 5; ogs. ud. Casus; quum ex adverso starent classes, Justin. 2, 14; men skrives ogs. som adv.: exadversum, exadverso; men ogs. findes in adversum, in adversa: (til el. paa den modsatte Side), Colum., Gell.; in adversum nitens, Virg. Aen. 8, 237; cf. Liv. 1, 12; — B) „fig."; 1) som adj.; a) modstaaende, modsat; c. dat.; vid. Hor. Ep. 1, 6, 9; ogs. i Rhetoriken; vid. Cic. Top. 11; — b) modstaaende; modstræbende, fiendsk; ogs. uheldig el. ulykkelig; (opp. secundus); res adversas ··· secundas immoderate ferre etc., Cic. Off. 1, 16; adversi casus, (Uheld), Nep.; cf. Hor. Ep. 1, 2, 22; – advorsus nemini: (som ikke er nogen imod), Ter. Andr. 1, 1, 37; cf. Cic. Sull. 10; men plebi adversa: (hvad der er til dens Skade), Liv.

6,40; men ∾ proelium, (ulykkeligt), id.; men ∾ subsellia: (hvorpaa Modparten sidder), Quintil.; – compar.: adversius alicui, Plin. 32, 14; — 2) subst.: adversum, adversa: Modgang, Ulykke, Uheld; adversa ejus, (hans Svagheder), Ter. Hec. 3, 3, 28; prospera et adversa populi R., Tac. Ann. 1, 1; si quid adversi accidisset, Cic.; secunda felices, adversa magnos probant, Plin. Pan. 31; — ogs. in masc. adversus, i: en Modstander, Sall. Cat. 52; – fem. adversa, ae: en Modstanderske, Quintil. 12, 1, 2; — not.: compar. o. superl.; s. ovenf.; adversus, adversum, som adv. o. praep.; vid. s. l.

ad.vespĕrascit, avit, 3, v. n. inch.: det bliver Aften, det mørkner, Ter., Cic.; quum advesperavisset, Plin. — ad.vĭgĭlo, are, v. n.; I) „egentl.": at vaage derover el. derved; m. ad, el. c. dat.; – ut advigiletur ad custodiam ignis, Cic. Leg. 2, 12; parvo advigilare nepoti, Tibull. 2, 5, 93; — II) „overf.": er aarvaagen el. ombyggelig, Ter. Phorm. 1, 4, 26; men ∾ pro rei dignitate, Qu. Cic. — ad.vīvo, vixi, 3, v. n.: lever endnu, er endnu i Live, Dig.

advŏcata, ae, f.; s. und. advoco, nr. III. — *advŏcātĭo, onis, f.; oprdl. Kalden el. at kalde tilstede; df. I) sædv. i Retssproget; A) Bistand el. Ydelse af Bistand for el. i Retten; in re militari ··· cautior, quam in advocationibus, Cic. Fam. 7, 10; — b) df. „meton.": de til retlig Bistand sammenkaldte el. forsamlede Personer; scio ··· quid haec advocatio ··· postulet, Cic. Sest. 56; cum ingenti advocatione etc., Liv. 3,47; — B) Henstand el. Udsættelse i en Retssag; ut a singulis interregibus binas advocationes postulent, Cic. Fam. 7,11; — II) df. sildg. „overf."; A) Udsættelse, Betænkningstid; df. „alleg.": (ratio) advocationem sibi petit, ira festinat, Senec. d. Ir. 1, 16; — B) Trost, παράκλησις, Tert.; o. — ădvŏcātor, oris, m.; i. e. qui advocat; df. en Hielper, en Troster; mendicorum advocator (deus), Tert.; — [advoco]. — advŏcatus, i, m.; s. und. flgd., nr. III.

ad.vŏco, avi, atum, 1, v. a.; I) „egentl."; A) „alm.": kalder derhen el. dertil, (navnl. til Hielp el. til Beraadslagning); absol., el. m. ad, el. in, el. m. c. dat.; – ∾ concionem, Cic. Verr. 3, 80; ∾ aliquem ad obsignandum, id. Att. 12,18, viros primarios in consilium, id. Verr. 3, 7; men advocari aegro, Ovid. Rem. 110, causis, Quintil.; cf. Hor. Od. 4, 11, 13; men ∾ secum aliquem, Enn. ap. Non.; men Liv. 8, 33: deosque ab se ··· haud frustra advocatos; cf. Tac. Hist. 4, 41; — B) „bes." i Retssproget: kalder til Hielp, (som Raadgiver, odl.); viros bonos complures advocat, Cic. Quint. 21; ligel. id Cluent. 19, (om en Ven af den Anklagede): frequens advocabat (sc. homines); men id. Quint. 2, til Dommeren: quos tibi advocasti, (som du har taget til Meddomsmænd); endel. ogs. om Sagforeren: veniam advocandi petere, (forlange Udsættelse); vid. Plin. Ep. 5, 8; — II) „fig."; A) „alm.": kalder til Hielp, tyer dertil; secretasque advocat artes, Ovid. Met. 7, 138; cf. Virg. Aen. 8, 250; men Cic. Tusc. 1, 31: ∾ animum ad se ipsum, (henvende Aandens Opmærksomhed paa sig selv); — B) „bes." o. sildg., ligesom παρακαλεῖν: at troste, Tert.; — III) partic. advŏcātus, 3, ogs. som subst.; A) advocatus, i, m.; a) der i en Retssag kaldes til som Raadgiver el. Vidne; (forskiellig fra patronus, cognitor o. procurator; s. disse Ord ss. II.); vid. Cic. Cluent. 40, id. Off. 1, 10, o. Liv. 42, 33; men m. Lune: vellem adesset Antonius, modo sine advocatis, (i. e. sine viris armatis), Cic. Phil. 1, 17; — b) sildg. ogs. ligesom patronus: en Sagforer, Quintil. 12, 1, 13, o. Tac. Ann. 11, 5 o. 6; — B) ădvŏcāta, ae, f.: Hielperinde, Medhielperske; df. „overf.": non igitur desiderat fortitudo advocatam iracundiam, Cic. Tusc. 4, 23; cf. id. Acad. 2, 27.

advŏlātus, us, m., [advolo]; I) „egentl.": Flyven el. at flyve derhen el. dertil; Tristi advolatu etc.; vid. Att. ap. Cic. Tusc. 2, 10. — advŏlĭto, are, v. n. frequ.: ofte at flyve derhen el. dertil; c. dat.; vid. Plin. 11, 21; ogs. absol.: advolitans noctua, Prud.; af — ad.vŏlo, avi, atum, 4, v. n.; I) „egentl." om Fugle og Insecter: at flyve derhen el. dertil; m. ad o. in, ogs. c. dat., ogs. c. acc., ogs. absol.; – vid. Cic. N. D. 2, 49, Plin. 10, 41, o. id. 28, 45; s. ogs. nedenf.; — II) „fig."; A) „overf." om Mennesker, osv.: at ile derhen el. dertil; – ∾ ad urbem, Cic., Larino (abl.) Romam, id.; men vox mihi advolavit ad aures, Plaut.; men rostra Cato advolat, id. Att. 1, 14; ∾ in auxilium, Suet.; men Caes. B. C. 2,43: classem advolaturam esse; — B) „ment." el. om Begreber: pludseligen at komme tilstede el. indfinde sig el. opstaae; – fama ··· Advolat Aeneae (dat.), Virg. Aen. 10,511; si etc., ejus (insulae) εἴδωλον mihi advolabit ad pectus, Cic. Fam. 15, 16; cf. Lucr. 4, 316: imago advolat ad nos.

ad.volvo, volvi, vŏlūtum, 3, v. a.; I) „alm.": at vælte el. rulle derhen el. dertil el. derpaa; c. dat., ogs. m. ad; vid. Virg. Ge. 3, 378, o. id. Aen. 6, 182, ogs. Plin. 11, 70; — II) „bes."; advolvere se el. advolvi genibus alicujus, (om den Bedende): at falde nogen tilfode, at omfavne nogens Knæer; vid. Liv. 8, 37, o. Vell. 2, 80; men Prop. 3, 15 in.: Nunc, o Bacche, tuis humiles advolvimur aris; – in pass. ogs. c. acc. (praep.); advolvi genua alicujus, Sall. ap. Serv., Tac. Ann. 1, 13, oftere; – men „poet.": magnusque advolvitur astris clamor, Stat. — advorsum, advorsus, advorto; s. und. adversum etc.

ădўtum, i, n., ἄδυτον, (som ikke tor betrædes); oftere adyta, orum: det Inderste og Allerhelligste i et Tempel; vid. Virg. Aen. 2, 115 o. 296, ogs. Hor. Od. 1, 6, 5; (s. ogs. Caes. B. C. 3, 105); – ogs. det Inderste i et Gravtempel, Virg. Aen. 5, 84, o. Juvenal. 13, 205; – men lignelsesvis: Ex adyto tamquam cordis etc., Lucr. 1, 738; — not.: forkl. ogs. adytus, us, m., Att. ap. Non.

ae, (oprdl. ai), er en Omlyd af a, (ligesom αι af α); – det staaer ordenl. f. d. forkl. āi; saal. mensae, f. mensāi; – i Dactylens Thesis bliver ae (nom. pl.) kort foran en flgd. Vocal; vid. Cic. Orat. 45; ligel. er ae kort i Formen: praeacutus.

Aea, ae, f., (αἶα, Land); i Argonautermythen: Halvo i Colchis, ved Phasisfloden, Val. Fl. — Aeăcĭdēius, 3: horende til el. benævnt efter en Aeacide; ∾ regna, Ovid. Met. 7, 472, (i. e. Oenopia el. Aegina); — af Aeăcĭdes, ae, m., Αἰακίδης, nom. patron. af Aeacus, en Son el. Efterkommer af K. Aeakus; df. — 1) hans Son Phokus, Ovid. Met. 7, 668; — 2) hans Son Peleus, Ovid. Met. 12, 365; — 3) hans Sonneson Peliden Achilles, Virg. Aen. 1, 99, Ovid. Met. 12, 82, oftere; — 4) hans Sonnesonsson Achilliden Pyrrhus, Virg. Aen. 3, 296; — 5) en sildigere Efterkommer af Aeakus; navnl. Pyrrhus, Konge i Epirus, Enn. ap. Cic. Div. 2, 56, o. Perseus, Konge i Macedonien, som Aemilius Paullus overvandt, Virg. Aen. 6, 840, o. Sil.; — not. a: ogs. in pl., Enn. l. c., Ovid., Justin.; — not. b: voc. Aeacidā, Enn. l. c., ogs. Aeacidē, Ovid. Her. 8, 7; df. — Aeăcĭdīnus, 3, æakidisk (el. achillisk), minae, Plaut. As. 2, 3, 25.

Aeăcĭus, 3: æakisk, flos, Colum., d. e. Hyacinthen; af — Aeăcus, (-os), i, m., Αἴακος; efter Mythen: Son af Juppiter ved Europa, (el. ved Aegina, cf. Ovid. Her. 3, 73), Konge paa Oen Aegina, og Aakidernes Stamfader; s. und. Aeacides, ogs. und. Telamon o. Ajax; – ifolge sin retfærdige Regering blev han, (tilligemed Minos og Rhadamanthus), Dommer i Underverdenen; vid. Hor. Od. 2, 13, 22, o. Ovid. Met. 13, 25.

Aeaea, ae, f., Αἰαίη; efter Mythen: O i Tyrrhenerhavet, hvortil Circe skal være dragen fra Colchis; vid. Plin. 3, 9, o. Virg. Aen. 3, 386; – efter Mel. 2, 7,

boede Calypso paa denne Ø. — Aeaeus, 3, Αἰαῖος: hørende til el. benævnt efter Circe, (s. frgd.); ∾ artes, (hendes Trylleskunster), Ovid. Am. 2, 15, 10; ∾ carmina, (hendes Tryllevers), ibd. 1, 8, 5; – ligel. er Aeaeaque insula Circes, Virg. Aen. 3, 386: den ovennævnte Ø i Tyrrhenerhavet; – men Aeaea puella, Prop. 3, 10, 31, (i. e. Calypso); s. und. frgd.

Aebūtius, i, m.; var trib. pl. a. u. c. 520; efter ham benævnes lex Aebutia, Cic. Agr. 2, 8; cf. Gell. 16, 10. — aecastor, aedepol; s. und. ecastor, etc.

aedes, (forkl. aedis), is, f., [rimel. besl. m. ἕδος, ἕδρα, i. e. sedes, Sæde, Bolig]; alts. oprdl. Bygning til Beboelse, og bestaaende af et eneste Værelse; df. I), (oftere in sing.): Capel, Tempel; – in aedem Jovis Statoris etc., Cic. Cat. 2, 6; aedes Mercurii dedicata etc., Liv. 2, 21; cf. Suet. Caes. 10, ogs. Vell. 1, 11; men Hor. Sat. 1, 10, 38: quae nec in aede sonent (sc. Apollinis, hvor neml. Digterne pleiede at recitere); cf. id. Ep. 2, 2, 94; — b) ogs. in pl., men altid med en Tilsætning; aedes sacrae, Cic.; aedes deorum, Suet.; — II), (oftere in pl.), ligesom domus: Hus el. Vaaningshus, (neml. som bestaaende af flere Værelser); – quae cognovi apud istum in aedibus etc., Cic. Verr. 1, 19; – aedes liberae, (frit Qvarter), Liv. 30, 17; aedes ultimae, (Baghuset), Ter. Heaut. 5, 1, 29; ∾ regiae, (Kongeborgen), Cic. Tusc. 5, 21; – ogs. de enkelte Værelser, Plaut. Cas. 3, 5, 31, o. Virg. Ge. 2, 462; – df. atter in sing.: aedis, (f. aedes), enkelt Værelse el. Rum, Plaut. As. 1, 3, 67; — III) „poet. overf." findes: A) aedes, f. familia, Plaut. Mil. gl. 2, 3, 39, oftere; — B) aedes (pl.): Bicellerne, Virg. Ge. 4, 258; — C) komisk er Plaut. Pseud. 1, 5, 54: aedes aurium etc.; — not.: aedes aurata, kaldes Suet. Caes. 84, den Katafalk, hvorpaa Caesars Lig udstilledes.

aedicŭla, ae, f., dem. af aedes; oprdl. liden Bygning til Bolig; df. sædv. I) lidet Capel; ∾ Victoriae Virginis prope aedem Victoriae, Liv. 35, 9; cf. ibd. 41; — b) ogs. Nische el. Fordybning, hvori et Guderbillede sættes, Petron., Plin.; — II) som Bolig for Mennesker: lidet Hus el. Vaaningshus; – in pl., Ter. Phorm. 4, 3, 58, o. Cic. Parad. 6; – men Plaut. Epid. 3, 3, 20, in sing.: lidet Kammer el. Værelse.

*aedĭfex, ĭcis, m., sild. Biform af aedificator: en Bygmester, Tert.; o. — aedĭfĭcatio, onis, f.; I) Byggen el. at bygge, Bygning (in abstr.), Varr., Cic. Pis. 21; — II) „meton." (el. in concr.): Bygning, Husrum; ∾ praetoria, Cato ap. Gell.; men Cic. Fam. 5, 6: domum tuam et aedificationem omnem (den hele Række af Bygninger) etc.; — df. aedĭfĭcatiuncŭla, ae, f.: liden Bygning, Cic. Qu. Fr. 3, 1, 2; — [aedifico].

aedĭfĭcātor, oris, m., [aedifico]: som bygger; df. „bes."; I) som lader bygge, en Bygherre; men sædv. „prægnant.": som bygger odselt eller kostbart; vid. Nep. Att. 13, o. Juvenal. 14, 86; — II) „overf.", ligesom δημιουργός; ∾ mundi: Verdens Bygmester eller Skaber, Cic. Univ. 2, o. id. N. D. 1, 9.

aedĭfĭcium, i, n., [aedifico]: Bygning af enhver Art, (derim. aedes: fortrinl. til Beboelse); hvf. Liv. 38, 38: aedes aedificiaque; cf. Cic. Mil. 27; men Liv. 5, 41: aedificia plebis, (opp. atria principum); cf. Caes. B. G. 3, 29.

aedĭfĭco, avi, tum, 1, v. a. (o. n.), [aedes, facio]; I) „egenl.": bygger; a) absol. el. ud. tilføiet Object; aedificare ··· diu cogitare oportet, Cato; descriptio aedificandi, Cic. Off. 1, 39; ∾ belle, id., strenue, id.; cf. Caes. B. G. 6, 22; men Hor. Ep. 1, 1, 100, „alleg.": Diruit, aedificat, etc.; — b) ordenl. c. acc.: bygger, anlægger, indretter, domum, Cic., navem, id., casas, (ligesom Børn), Hor.; men Virg. Aen. 2, 16: ∾ equum, (tømmre den); men om Haarfrisurens Optaarning, vid. Juvenal. 6, 503; — II) „overf.": bygger, stifter, skaber, ordner, indretter; ∾ mundum, Cic. Tusc. 1, 25; ∾ rem publicam, id. Fam. 9, 2.

aedīlĭcius, (-tius), 3, [aedilis]: hørende til en Ædil el. til hans Embede, munus, Cic.; men ∾ repulsa, (i. e. in aedilitate petenda), id. Planc. 21; men vectigal aedilicioruin, (sc. munerum: Afgift til Dækning af Ædilernes Skuespil), id. Qu. Fr. 1, 1, 9; men ∾ edictum, s. und. edictum; — 2) aedīlĭcius, (sc. vir): som har beklædt Ædilembedet, Cic. Brut. 28, Varr.

Aedīlis, is, m., [aedes]: en Ædilis el. Ædil, (a cura aedium, s. nedenf.); – oprdl. vare der tvende Ædiles, der Cic. Leg. 3, 3, hede: curatores urbis, annonae, ludorum solennium, etc.; – til de tvende oprindelige aediles plebis, kom der, a. u. c. 388: tvende aediles curules, (a sella curuli); vid. Liv. 6, 42, hvor ogs. aediles viri; men sædv. hede disse sidste absol. aediles; – i denne første Curulværdighed, hvortil hørte en Alder af 37 Aar, søgte man sædv. at anbefale sig til de tvende følgende, Præturen og Consulatet, ved kostbare Skuespil og andre munera; vid. Cic. Off. 2, 16, o. Liv. 27, 6; – men om Almueædilerne, (aediles plebis), s. id. 3, 55; – af Jul. Cæsar tilføiedes endnu tvende Aediles Cereales, for Proviantvæsenet, Dig.; cf. Suet. Caes. 41; — not. a: Plaut. Poen. 5, 2, 52, ogs. adj.: ludis aedilibus; — not. b: abl. aedili, (f. aedile), Tac. Ann. 12, 64; — II) i Municipierne findes ogs. undert. Aediles, som den høieste Øvrighed; vid. Cic. Fam. 13, 11, Juvenal 3, 179, o. Pers. 1, 124; df. — aedīlĭtas, atis, f.: Ædilembedet; aedelitatem gerere, Plaut., petere, Cic.; cf. id. Off. 2, 16, hvor ogs. plur.: aedelitatum splendor. — aedis, is, f., s. und. aedes.

aedĭtĭmor, (-tumor), ari, v. dep. n., (forkl. f. aedituor), in templo tuo: er din Tempelvogter, Pompon. ap. Gell. 12, 10; af — aedĭtĭmus, (-tumus), forkl., f. aedituus, Varr.; cf. Cic. Top. 8. — aedĭtŭa, ae, fem. af aedituus: Tempelvogterske, Fest. — aedĭtŭālis, e, [aedituus]: hørende til en Tempelvogter. — aedĭtŭens, tis, Biform af flgd., Lucr. 6, 1273. — aedĭtŭus, 3, [aedes, tueor]: en Tempelvogter, Liv. 25, 7, Plaut. Curc. 1, 3, 48; cf. Cic. Verr. 4, 44, (hvor ogs. læses aeditumi); – pleiede ogsaa at forevise og lovprise Templets Mærkværdigheder; – df. Hor. Ep. 2, 1, 230, „alleg.": quales Aedituos habeat belli spectata domique Virtus: (hvilke Lovtalere el. Digtere).

ăēdon, (trisyll.), ŏnis, f., ἀηδών, Nattergalen, Senec. Ag. 670; df. — ăēdŏnius, 3, vox, (Nattergalens Sang), Auct. Pan. ad Pis. 257. — Aedŭi, (Haedui), orum, m.: Folk i Gall. Celt., (imellem Arar o. Ligeris), Caes. B. G. 1, 10, oftere; — df. Aedŭicus, 3, stemma, Auson.

Aeētes, (el. Aeēta), ae, m., Αἰήτης: Konge i Colchis; efter Mythen: Søn af Solguden ved Oceaniden Persa, og Fader til Medea, ved hvis Hielp Jason afvandt ham det gyldne Skind; vid. Cic. N. D. 3, 21, o. Ovid. Her. 12, 29; — B) df. 1) Aeētaeus, 3, æetisk, fines, (i. e. Colchis), Catull.; ogs. Aeētius, 3, heros, Val. Fl.; — 2) som fem. patron.: Aeētias, ădis, Ovid. Met. 7, 9; ogs. Aeētine, es, id. Her. 6, 103, o. Aeētis, idis, Val. Fl.: Datter af Æetes, d. e. Medea.

Aegaeon, ŏnis, m.; 1) en af Giganterne, Virg. Aen. 10, 565, Stat.; — 2) en Havgud, Søn af Pontus o. Terra, Ovid. Met. 2, 9; — b) df. „meton.", f. Ægæerhavet, Stat.

Aegaeus, 3, Αἰγαῖος: ægæisk, mare, Cic. Manil. 18; – „poet." oftest absol.: Aegaeum, (sc. mare), vid. Hor. Od. 2, 16, in., o. Pers. 5, 142; — not.: efter Varr. o. Plin. 4, 18, af αἶγες, i. e. caprae el. Geder, (hvormed man sammenlignede de fra Havfladen fremragende Øer); — 2) hørende til el. benævnt efter Ægæerhavet, gurges, Cic. Arat., Neptunus, Virg.;

cf. Hor. Od. 3, 29 extr.; men ∾ Cyclades, (som ligge i Ægæerhavet), Ovid. Trist. 1, 11, 8.

Aegātes, um, f., (sc. insulae): de ægatiske Øer (ved Lilybæum); her bleve Carthagerne slagne af Romerne 241 Aar f. Chr.; vid. Nep. Hamilc. 1, o. Liv. 21, 10.

aeger, gra, grum; I) „egenl.": syg paa Legemet; homines aegri morbo gravi, Cic. Cat. 1, 13; cf. id. Tusc. 2, 25; men aeger ex vulnere, id.; aeger vulneribus, Nep.; aeger pedibus, Sall.; – infirma atque aegra valetudo, Cic.; aegro corpore esse, id.; aeger stomachus, Hor., anhelitus, Virg.; – sild. ogs. paa Grækernes Vis: c. gen. el. acc.; Psyche aegra corporis, Appul.; me pedes graviter aegrum etc., Gell.; – ogs. subst.: aegro adhibere medicinam, Cic. d. Or. 2, 44; — b) ogs. om Dyr og Værter; ∾ sues, Virg. Ge. 3, 496; ∾ seges, id., vitis, Martial., arbor, Pallad.; — II) „fig."; A) „overf." om en Tilstand el. Forfatning: slet, fordærvet, daarlig; maxime aegra rei publicae pars, Cic. Verr. 1, 2; cf. nedenf. Liv. 5, 3; – ogs. smertelig, sorgelig, kummerlig, luctus, Lucr., dolor, id., amor, Virg. Ge. 4, 464; men Plaut. Amph. 3, 2, 29: numquam quicquam meo animo fuit aegrius; – ∾ fides, (vaklende), Sil., spes, id.; – neutr. ogs. som subst.: semper aegri aliquid esse in re publica, Liv. 5, 3; — B) „ment." el. om en Sindsstemning: lidende, bekymret; absol., el. c. abl., ogs. c. gen., ogs. m. ab; – aeger animus, Sall. Jug. 74; aegri mortales, (i. e. miseri), Virg. Aen. 2, 268; aeger amore, Liv. 30, 11, curis, Virg.; cf. Sall. Jug. 31; men aeger ab animo, Plaut. Epid. 1, 2, 26; f. aeger animo findes ogs. aeger animi, Liv. 1, 58, oftere; dog oftest „poet."; aeger morae, Lucan., delicti, Sil.

Aegeria, f. und. Egeria. — 1. Aegeus, (disyll.), ĕi o. ĕos, m., *Αἰγεύς*: Konge i Athenen, Søn af Pandion, og Fader til Theseus, Hygin.; — df. Aegīdes, ae, m. patron., *Αἰγείδης*: Søn el. Efterkommer af Ægeus, navnl. hans Søn Theseus, Ovid. Her. 4, 59; cf. ibd. 2, 67. — 2. Aegēus, 3: = Aegaeus.

Aegĭăleus, (quadrisyll.), ĕi o. ĕos, m., *Αἰγιαλεύς*; 1) en Broder af Medea; sædv. Absyrtus; vid. Cic. N. D. 3, 19; — 2) den første Konge i Sicyon, der efter ham hed Aegialea. — Aegīdes, ae, m., f. und. 1. Aegeus.

aegĭlōpa, ae, f., Plin. 21, 77, o. aegĭlōpĭum, i, n., id. 22, 26: = flgd. nr. I. — aegĭlops, ōpis, f., *αἰγίλωψ*; I) Taarefistel, Cels., Plin. 35, 14; – II) „overf."; A) etslags Eg med spiselig Frugt, (rimel. benævnt efter Frugtens runde el. taareformede Gestalt), Plin. 16, 8; quercus aegilops L.; — B) ligel. (ifølge Gestaltens Lighed med en Taare); a) etslags Ukrud i Bygget, Plin. 25, 93; — b) en Svibelvært, id. 19, 30.

1. Aegīna, ae, f., *Αἴγινα*: Datter af Flodguden Asopus, ved Juppiter Moder til Aeacus, Ovid. Met. 7, 474, o. id. Her. 3, 73. — 2. Aegīna, ae, f., *Αἴγινα*: Ø ved Peloponnesus, ligeoverfor Athenen; hed tidligere Oenope o. Oenopia, Ovid. Met. 7, 473, Mel. 2, 7; — B) df. 1) Aegīnensis, e; pl. Aeginenses: Indvaanerne paa Ægina, Val. Max. 9, 2; — 2) Aegīnēta, ae, m., pl. Aeginetae: = frgd., Cic. Off. 3, 11; — 3) Aegīnētĭcus, 3: æginetisk, aes, Plin. 34, 3.

Aegĭpan, ānis o. ānos, m., *Αἰγίπαν*: ligesom Gedepan, d. e. Guden Pan, som Gedernes Beskytter, bar Bukkefødder og laaden Krop, Hygin.; — not.: efter Mel. 1, 4, o. Plin. 5, 1, ere Aegipanes: en Menneskeart el. Abeart i Afrika.

aegis, ĭdis, f., *αἰγίς*; I) en Ægide; (oprdl. det med Gedeskind overtrukne Skiold); df. „poet."; a) Juppiters Skiold, Virg. Aen. 8, 354; — b) Minerva's Skiold med Medusahovedet, ibd. 8, 435; cf. Hor. Od. 3, 4, 57; — II) „fig."; A) „techn." hos Dendrologerne: det Marven nærmeste Ved hos Lærketræet, Plin. 16, 73; — B) „alm.": Beskyttelsesmiddel, Ovid. Rem. 346. —

aegĭsŏnus, 3, [aegis, sono]: som toner af eller under Ægiden, pectus, Val. Fl.

Aegisthus, i, m., *Αἴγισθος*: Søn af Thyestes, Clytæmnestra's Boler og Agamemnons Morder, Cic. N. D. 3, 38, o. Suet. Caes. 50. — aegĭthus, i, m., *αἴγιθος*: etslags liden Fugl, parus caeruleus L., Plin. 10, 95. — Aegium, i, n.: By i Achaja, Lucr. 6, 585; — df. Aegius, 3: ægisk, vitis, Plin.; cf. Liv. 38, 30.

Aegle, es, f., (*αἴγλη*, Glands): Navnet paa flere Nympher; Aegle, Naïadum pulcherrima, Virg. Ecl. 6, 21. — aegŏcĕphălus, i, m., *αἰγοκέφαλος*, (Gedehovede): etslags ubekiendt Fugl, Plin. 11, 80.

aegŏcĕras, ătis, n., *αἰγόκερας* (Bukkehorn): en Fennikelart, Plin. 24, 120. — aegŏcĕros, ōtis, n., *αἰγόκερως*, sædv. capricornus: Stenbukken, (som Stiernebillede), Lucr. 5, 614; — not.: hos Lucan. o. Caes. Germ. ogs. aegoceros, i, m. — aegŏlĕthron, i, n., *αἰγόλεθρος* (Gedepest): etslags for Gederne eller for Hiorden skadelig Vært, rimel. azalea pontica L., Plin. 21, 44. — aegōlĭos, i, m., *αἰγώλιος*: etslags ubekiendt Fugl, Plin. 10, 79.

Aegon, ōnis, m., *Αἴγων*; „poet." f. mare Aegaeum, Stat., Val. Fl. — aegŏnȳchon, i, n., *αἰγόνυχον*: Gedeklov, etslags Vært, sædv. lithospermon. Plin. 17, 74. — aegophthalmos, i, m., *αἰγόφθαλμος*: Gedeøie, etslags Ædelsten, Plin. 37, 72. — Aegos flumen, n., *Αἰγὸς Ποταμοί*: Gedefloden, med derved liggende By, paa Chersonesus, ikke langt fra Hellesponten, (hvor Lysander slog Athenienserne 404 Aa[r] f. Chr.), Nep. Lys. 1, o. id. Alcib. 8.

aegre, adv. af aeger; oprdl. sygeligen; df. sædv. „fig."; 1) „overf.": besværligen, næppe, (opp. facile); vid Cic. d. Sen. 20; – nihil aegrius factum est ··· quam u[t] etc., id. Verr. 4, 65; men aegerrime conficere aliquid Caes. B. G. 1, 13; cf. Sall. Jug. 85; – vix aegreque Plaut, Flor.; — 2) „ment.": besværligen, ugierne, no[d]igen; aegre ferre aliquid, (fortryde derpaa, sørge der over), Cic., Ter.; ligel. aegrius pati, o. aegerrim[e] ferre, Liv.; ligel. aegre habere aliquid, id.; cf. Ter Her. 2, 1, 30: ne quid aegre esset mihi.

aegrĕo, (-io), ēre, v. n., [aeger]: at være syg; ∾ morbis corporis, Lucr. 3, 836; df. — aegresco, (-isco) ĕre, v. n. inch.; I) „egenl.": bliver syg, morbis etc. Lucr. 5, 350; — II) df. „fig."; A) „poet. overf.": [a]t blive værre eller haardere, Virg. Aen. 12, 45, Stat.; – B) „ment.": at blive bekymret el. bedrøvet; ne lon[]giore sollicitudine aegresceret, Tac. Ann. 15, 25.

aegrĭmōnĭa, ae, f., [af aeger; cf. acrimonia [o] acer]: Sygelighed; df. „fig." o. „ment.": Bedrøvels[e] Kummer; si novae aegrimoniae locus esset, Cic. At[t.] 12, 38; cf. Hor. Epod. 17, 73. — aegrio, aegrisc[o] f. und. aegreo, aegresco.

*aegrĭtūdo, ĭnis, f.: Sygelighed; I) sield. f. aegro[]tatio: legemlig Svaghed; metu et aegritudine fessu[s] Tac. Ann. 2, 29; – ogs. om Dyrene, Plin. 8, 1; – II) oftere „ment.": Sorg, Kummer, Ængstelse; [u]t aegrotatio in corpore, sic aegritudo in animo dicitu[r] Cic. Tusc. 3, 10; cf. ibd.: molestiam, sollicitudinem angorem ··· aegritudinem nominaverunt; – ogs. i pl., ibd. 3, 19, oftere; o. — aegror, oris m.: Syg[]dom (hos Mennesker og Dyr), Lucr. 6, 1130, o. 125[7] — [aeger].

aegrōtātĭo, onis, f., [aegroto]: legemlig Sygdom el. Svaghed; vid. Cic. Tusc. 3, 10, und. aegr[i]tudo; ogs. in pl., ibd. 4, 10; f. ogs. ibd. 4, 13; ogs. Sygdom hos Planterne, Plin. 17, 37; — II) siel[d.] „ment."; ∾ mentis, (i. e. insania), Cic. Tusc. 3, ogs. in pl.; ∾ animi, ibd. 4, 37.

aegrōto, avi, atum, 1, v. n., [aegrotus]; „egenl.": er syg, lider af Sygdom, vehementer diu[]qu[e] Cic., graviter, ogs. periculose, id.; men ∾ facil[e] skrante, være upasselig, id.; ogs. ∾ morbo, Hor

men absol.: mihi aegrotare timenti, (opp. mihi aegro), id. Ep. 1, 7, 4; – „poet." ogf. om Hiorden, ibd. 1, 8, 6; ogf. om Værterne, Plin. 17, 37; — II) „fig."; A) „alm.": at ſtrante, at være i Forfald; (forkl.); – mores boni aegrotant, Plaut. Trin. in.; ligel. ibd. 1, 2, 31: In te aegrotant artes antiquae tuae; cf. Lucr. 4, 1120; — B) „bef." om Menneſkets Indre; ex qua (re) animus aegrotat, Cic. Tusc. 4, 37; aegrotare vitio aliquo animi, Hor. Sat. 2, 3, 307.

aegrōtus, 3, [aeger]; I) „egenl.": ſyg, ſom lider af Sygdom; ogſ. absol.: den Syge; – quum ad aegrotum (eum) venissem, Cic.; men id. Att. 9, 10: aegroto dum anima est, spes esse dicitur; cf. Ter. Andr. 2, 1, 9; men ∾ corpus, Hor. Ep. 1, 2, 48; — II) „fig."; (men oftest forkl. o. „poet."); ∾ animus, Ter., Hor.; men Plaut. Trin. 1, 2, 39: ut te videre audireque aegroti sient, (f. sint: at det ſmerter dem); men Cic. Div. in Caecil. 21, „alleg.": hoc remedium est aegrotae et prope desperatae rei publicae.

Aegyptiacus, 3, ſ. und. 1. Aegyptus. — aegyptilla, ae, f.: etſlags Ædelſten, hvorom ſ. Plin. 37, 54. — Aegyptius, 3, ſ. und. flgd. — 1. Aegyptus, i, f., Αἴγυπτος: Ægypten, Land el. Landſkab i Africa, men ſom ogſ. undert. henføres til Aſien; – proxima Africae incolitur Aegyptus etc., Plin. 5, 9; men Asiae prima pars Aegyptus, Mel. 1, 9; — B) df. 1) Aegyptiăcus, 3: ægyptiſk, litus, Plin., libri, Gell.; — b) df. adv. Aegyptiace: paa Ægyptiſk, loqui, Treb. Poll.; — 2) Aegyptĭus, 3: ægyptiſk, bellum, Nep., classes, Suet. Caes. 39, mare, Plin.; — b) ogſ. absol. Aegyptĭus: en Ægyptier, Cic. N. D. 1, 29, (hvor plur.).

2. Aegyptus, i, m.; efter Mythen: Konge i Ægypten, Søn af Belus, (el. af Neptunus), og Broder af Danaus; – den hidhørende Mythe om hans 50 Sønner og om Danaiderne, ſ. Hygin. Fab. 168.

Aelianus, 3, ſ. und. Aelius. — aelīnus, (-os), i, m., αἴλινος: Klageſang; aelinon ··· invita concinuisse lyra, Ovid. Am. 3, 9, 23. — Aelius, a: romerſt Slægts- og Perſonsnavn; — B) df. 1) Aelius, 3: æliſk, lex de comitiis, (af Q. Ælius Pætus, omtr. a. u. c. 596), Cic. Sest. 15, oftere; — 2) Aeliānus, 3: æliſk, oratiunculae, (af Stoikeren L. Ælius), Cic. Brut. 56. — Aëllo, us, f., (ἄελλα, Storm): Navnet paa en af Harpyierne, Ovid. Met. 13, 710. — aelūros, i, m., (αἴλουρος, i. e. feles): en Kat, Gell. 20, 8; Hygin.

Aemilianus, etc., ſ. und. flgd. — 1. Aemīlius, a: romerſt Slægts- og Perſonsnavn; ſaal. L. Aemilius Paullus: Kong Perſeus's Overvinder, og Fader til Scipio Africanus minor (Aemilianus); — B) df. 1) Aemīlius, 3: æmiliſk, tribus, Cic., Liv.; men ∾ via, (anlagt af en Æm.), id. 39, 2; ogſ. absol. Aemilia, (sc. via), Galb. ap. Cic. Fam. 10, 30; men Aemilia, (sc. regio): Egnen omkring denne Vei, Martial. 6, 85; – men Prop. 3, 2, 8: ∾ ratis, (ſom bragte det af Æm. P. erobrede macedoniſke Bytte til Rom); – endel. ∾ ludus, (en efter en Æm. Lepidus benævnt Fægterſkole i Rom), Hor. A. P. 32; — 2) Aemīliānus, i, m., heder Scipio Africanus minor, ſom Søn af L. Æmilius Paullus; ſ. ovenf.; ſ. ogſ. Vell. 1, 10, o. Flor. 2, 15; — b) Aemīliānus, 3: æmiliſk; df. absol.: Aemiliana, (sc. loca el. aedificia): Sted ved Rom, i Nærheden af Campus Martius; habitare in Aemilianis, Varr. R. R. 3, 2. — 2. Aemīlius Macer: Digter fra Verona, Ven af Virgilius og Ovidius; vid. Ovid. Trist. 4, 10, 43.

Aemonia, Aemonides, Aemonis, o. Aemonius; ſ. und. Haemonia, etc. — aemula, ae, f. und. aemulus.

*aemŭlanter, adv.: omkaps, Tert.; o. — aemŭlātio, onis, f.; I) „alm."; A) indbyrdes Kappen, at kappes med hinanden el. med nogen; Stræben efter at naae el. overgaae nogen; m. inter, el. c. gen., oftest absol.; – inter quos tantae laudis esset aemulatio, etc., Nep. Att. 5; alit aemulatio ingenia, Vell.; — B) ligeſom obtrectatio o. invidia: Misundelſe, Avind; vid. Cic. Tusc. 4, 8, o. Plin. Pan. 81; ∾ municipalis, Tac., adversariorum, Suet.; ogſ. ∾ cum aliquo, id. Tib. 11; men Cic. Tusc. 4, 26: ∾ vitiosa, quae rivalitati similis est; — II) „bef.": Efterligning; pictura fallax est, praesertim in aemulatione naturae, Plin. 25, 4; — [aemulor].

*aemŭlātor, oris, m.: ivrig Efterligner, Catonis, Cic. Att. 2, 1; – men „overf.": animus emendatus et purus, aemulator dei, Senec. Ep. 124; — df. fem. aemŭlātrix, icis: ſom kappes dermed, Cassiod.; o. — aemŭlātus, us, m.: hos Tac., ligeſom aemulatio: indbyrdes Kappen, odl.; nisi exstincto aemulatu etc., id. Hist. 3, 66; men id. Ann. 13, 46, in pl.: ne in urbe aemulatus ageret (Otho); — [aemulor].

aemŭlo, are, v. a.; ſild. Biform af flgd.: efterligner, virtutes patris, Appul. — aemŭlor, atus sum, 1, v. dep. a., [aemulus]; I) „egenl."; A) „alm."; ∾ aliquem o. aliquid: at kappes dermed, ſøge at naae el. overgaae; ∾ instituta alicujus, Cic. Fl. 26; juvenum aemulantium studia coetus etc., Liv. 1, 18; ligel. ∾ severitatem alicujus, Tac., virtutes majorum, id.; ∾ Agamemnonem, Nep. Ep. 5, Pindarum, Hor. Od. 4, 2, in.; men Liv. 28, 43: ∾ cum aliquo, at være nogens Rival; men Quintil. 10, 1, 122, c. dat.: namque et consummati jam patroni veteribus aemulantur; — B) „bef.": af Misundelſe at efterſtræbe, at misunde; i denne Bem. ſædv. c. dat. pers.; – quod iis aemulemur, qui ea habent, quae nos habere cupimus, Cic. Tusc. 1, 19; ligel. ∾ alieni, Justin. 6, 9; — II) „overf." om Ting og Begreber: at kappes dermed, at ſtaae el. komme ved Siden deraf; basilicae uvae vinum Albanum aemulantur, Plin. 14, 4; cf. Plin. Pan. 3; men ∾ pomis recentibus, Pallad.; — B) ſom Ordſprog el. Allegori kan mærkes: Ipse meas solus, quod nil est, aemulor umbras, (fægter med min egen Skygge), Prop. 2, 25, 19.

aemŭlus, 3, [beſl. m. ἁμιλλάομαι, i. e. aemulor]; I) „egenl."; A) „alm.": ſom ivrigen efterligner el. ſøger at naae (nogen el. noget); ſom adj.: m. o. ud. dat.; ſom subst.: m. o. ud. gen.; – patriae quae nunc subit aemula laudi (spes), Virg. Aen. 10, 371; se aemulum mearum laudum exstitisse, Cic. Phil. 2, 12; cf. Liv. 21, 41; ogſ. m. tilføiet abl.; optimatium aemulus doctrina, artibus, studiis, Cic. frgm. ap. Non.; — B) „bef.": der paa en fiendſk Maade ſtræber at naae en andens Beſiddelſe; df. subst. aemulus, aemula: Medbeiler, Medbeilerſke, m. o. ud. gen.; – Carthago, aemula imperii Rom., Sall.; cf. Vell. 2, 1; men remoto aemulo etc., Tac. Ann. 3, 8; cf. Virg. Aen. 6, 173; – ogſ. erotiſk: Medbeiler, Rival; sibi adductum ante oculos aemulum, Ter. Eun. 4, 1, 9; Et, si nulla subest aemula, languet amor, Ovid. A. A. 2, 436; — II) „overf." om Ting og Begreber: ſom kan ſtilles ſammen dermed el. ſættes ved Siden deraf; c. dat.; tubaeque Aemula (tibia), Hor. A. P. 203; cf. Martial. 4, 43; ligel. om Perſoner; vid. Tac. Ann. 13, 3; — not.: forkl. ogſ. c. acc. verb.; facta dictaque ejus aemulus, (ſ. aemulans), Sall. frgm.; (cf. Plaut. Trin. 2, 1, 15). — Aemus; ſ. und. Haemus.

Aeneades; ſ. und. flgd. — Aenēas, ae, m., Αἰνείας: Søn af Venus og af Anchiſes, Helten i Æneiden, og Romernes Stamfader; vid. Liv. 1, 1 o. 2, Ovid. Met. 14, o. Virg. Aen.; — B) df. 1) Aenēădes, ae, m.; a) Søn el. Efterkommer af Æneas, navnl. hans Søn Ascanius, Virg. Aen. 9, 653; — b) ogſ. „alm.": Nedſtammende fra Æneas, navnl. om Romerne, ibd. 8, 648; ogſ. om Trojanerne, ibd. 7, 616;

— c) „poet." ogs. som smigrende Epithet til K. Augustus, Ovid. Pont. I, 1, 35, til Scipio, Sil.; — 2) Aenēĭus, (quadrisyll.), 3: æneisk, nutrix, Virg. Aen. 7, in.; — 3) Aeneïs, ĭdis el. ĭdos, f., (sc. Musa): Digteren Virgilius's berømte Epos el. Heltedigt: Aeneïden; vid. Ovid. Trist. 2,533.

aenēātor, oris, m., [aeneus, aes]: en Trompeter el. Trompetblæser, Suet. Caes. 32. — Aeneis, idis, o. Aeneius, 3, s. und. Aeneas. — Aeneobarbus, s. und. Aënobarbus. — aenĕōlus, 3; dem. af flgd., piscatores, Petron. — āēnĕus, (ahēn., aen.), 3, [aes]; I) af Kobber, equus, Cic.; men Hor. Sat. 2, 3, 183: aenĕus ut stes, (at man reiser dig en Billedstøtte af Kobber); — 2) „overf." o. „alleg.": stærk, ubetvingelig, murus, Hor. Ep. 1, 1, 60, jugum, id. Od. 3, 9, 18; — b) „poet." ogs. aēnea proles: Kobberalderen, Ovid. Met. 1, 125; — II) kobberfarvet, broncefarvet, barba, Suet. Ner. 2. — Aenīdes, ae, m., patron. af Aeneus: Konge i Propontis; df. Aenidae, arum: Indvaanerne af Byen Cyzicus, Val. Fl.

aenigma, ătis, n., αἴνιγμα; I) „egenl.": en Gaade; aenigma, allegoria, quae est obscurior, Quintil.; cf. Cic. d. Or. 3, 42; — II) df. „overf."; A) hvad der er dunkelt el. uforstaaeligt i en Sag; obscuritates et aenigmata somniorum, Cic.; cf. Juvenal. 8, 50; — B) sild.: aenigmata Aegyptiorum, (deres Mysterier), Arnob. — aenigmătistes, (-sta), ae, m., αἰνιγματιστής: som taler i Gaader, Sidon., Augustin. — aēnĭpes, (ahen.), ĕdis, adj., [aēnus, pes]: med Kobberfødder, χαλκόπους, boves Martis, Ovid. Her. 6, 32.

Aēnŏbarbus, (Ahēn.), ogs. Aenĕōbarbus, i, m., [aēnus, ahenus, aeneus, barba]: med kobberfarvet Skæg; df. som Familienavn i Domitiernes Slægt: Rødskæg; vid. Suet. Ner. 1.

1. aēnus, (trisyll.), el. ahenus, 3, [aes]; ligesom aenĕus; I) „egenl.": af Kobber el. Messing el. Erts el. Bronce; – (Formen aēnus, ahēnus, alene „poet."; i Prosa sædv. aeneus, o. ahēneus; dog denne sidste Form ogs. hos Hor.); – aëna signa, (Gudebilleder af Kobber), Lucr.; ∾ crateres, Virg.; men absol. aëna, (sc. vasa: Kobberkiedler), id. Aen. 1, 213; navnl. ogs. Kiedler til Farvning, Ovid. Fast. 3, 822; hvf. aēnum el. ahenum Sidonium el. Tyrium, s. purpura Sidonia el. Tyria, Senec. Herc. Oet., o. Stat.; — II) „fig."; ligesom adamantinus: stærk, ubetvingelig, manus, Hor. Od. 1, 35, 18; – ogs. „ethisk": haard, ubevægelig; ∾ corda, Stat.

2. Aenus, (-os), i, f.: By i Thracien, ved Udløbet af Hebrusfloden, Cic. Fl. 14, Liv. 31, 16; — df. Aenēi el. Aenii: Indvaanerne i denne By, id. 31, 31, oftere. — 3. Aenus, i, m.: Innfloden, Tac. Hist. 3, 5.

Aeŏles, um, m., Αἰολεῖς; Biform af Aeolii: Indvaanerne i Landskabet Æolis i Lilleasien, Cic. Fl. 27. — 1. Aeŏlĭa, ae, f.: en Øgruppe i Nærheden af Sicilien, (hod. Isole di Lipari), benævnt efter dens Konge Æolus, Plin. 3, 9; — II) df. i Mythen: Sædet for Vindenes Gud Æolus; vid. Virg. Aen. 1, 55. — 2. Aeolia, ae, f., Biform af Aeolis nr. I: Landskab i Lilleasien, Nep. Con. 5. — Aeŏlĭcus, 3, adj. af Aeolis el. af Aeoli: æolisk, gens, Plin. 6, 2; – ∾ digamma, Quintil.; ogs. ∾ littera; s. und. digamma, ogs. id. 1, 6, 31. — Aeŏlĭdes, ae, m., s. und. 1. Aeolus. — aeŏlĭpĭlae, arum, f., [aeolus, i. e. ventus; s. und. 1. Aeolus o. pila, en Bold]: Vindkugler, Vitruv. 1, 6.

Aeŏlis, ĭdis, f., Αἰολίς, som adj. fem. af 2. Aeolius; I) (sc. terra): et af Æolierne beboet Landskab i Lilleasien, nordlig for Jonien, Plin. 5, 32, Liv.; — II) (sc. femina); vid. Ovid. Met. 11, 759, o. id. Her. 11, 34. — 1. Aeŏlĭus, 3, [1. Aeolus]: hørende til el. benævnt efter Vindguden Æolus, Euri, Ovid. Am. 3, 12, 29, venti, Tibull.; – hertil høre ogs. Aeoliae insulae, Plin. 36, 42; s. und. 1. Aeolia; ligel. ∾ portus, Sil.

2. Aeŏlĭus, 3, [2. Aeolus]: hørende til el. benævnt efter den thessaliske K. Æolus, virgo, Ovid. Met. 6, 116, (i. e. Canace, hans Datter); – men ∾ aurum: det gyldne Skind el. hin Vedder, der førte Phrixus og Helle, Børn af hans Søn Athamas; cf. Aeolia Helle, Ovid. Trist. 1, 10, 15; — df. Aeŏlĭi, orum, m.; oprdl. thessalisk Folkestamme, der har sit Navn af d. thessaliske Fyrste Æolus; men beboede sildigere Landskabet Æolis el. Æolia i Lilleasien, tilligem. de hosliggende Øer; vid. Vell. 1, 4, o. Mel. 1, 18; — b) df. atter Aeŏlĭus, 3: æolisk, puella, Hor. Od. 4, 9, 12: Lesbierinden Sappho; cf. ibd. 2, 13, 24; ligel. ∾ carmen, ibd. 4, 3, 12, (den efter Sappho o. Alceus benævnte lyriske Digtning); ogs. hører hertil: ∾ lyra, Ovid., o. ∾ plectrum, Prop.

1. Aeŏlus, i, m., Αἴολος: Vindenes Gud, Søn af Jupiter, (el. af Hippotas), o. Menalippa, hersker paa de æoliske Øer, (s. 1. Aeolia), Vindenes Hiem el. Bolig; vid. Virg. Aen. 1, 55 flgd., o. Ovid. Met. 14, 224, (hvor acc. Aeolon Hippotaden).

2. Aeŏlus, i, m., Αἴολος: Konge i Thessalien, Søn af Hellen; vid. Serv. ad Virg. Aen. 6, 585; — df. Aeŏlĭdes, ae, m., Αἰολίδης: Efterkommer af denne Æolus, navnl. hans Søn Sisyphus, Ovid. Met. 13, 26; ogs. iblandt hans Afkom: Cephalus, ibd. 7, 672, o. Ulysses, Virg. Aen. 6, 529; ogs. Phrixus Søn af Athamas, Val. Fl.; ogs. Misenus, Virg. l. c. 164. — aeon, ōnis, m., αἰών: Evigheden; df. pl. aeones: et slags Grundvæsener el. Verdensaander, Tert.

aequābĭlis, e, [aequo]; I) „egenl."; A) „alm." til at sammenligne med et andet, ligelig, forholdsmæssig, partitio praedae, Cic. Off. 2, 11, descriptio sumptus, id. Fl. 14; cf. Suet. Dom. 3; — B) „bes." der bliver sig selv lig; certus et aequabilis motus; cf. Sall. Jug. 57; men compar.: ∾ firmitas virium, Senec. Ep. 74; — II) „fig."; A) om Foredraget: der skrider roligen frem, Cic. Off. 1, 1, o. id. d. Or. 2, 13 o. 15 — B) „ethisk": billig el. rimelig imod Andre; absol. el. m. in c. acc.; – ∾ jus, (der er lige for alle), Cic.; nihil ea jurisdictione aequabilius, id. Att. 5, 20 – status rei publicae ··· in omnes ordines aequabilis id. d. Rep. 2, 37; aequabilis in suos, Tac. Ann. 6, 31.

aequābĭlĭtas, atis, f., [aequabilis]; I) „egenl." ligeligt Forhold, Ensformighed; ∾ motus, Cic.; ∾ universae vitae, tum singularum actionum, id. Off. 1, 31; — II) „fig."; A) Foredragets ligelige og rolige Fremskriden, Cic. Orat. 16; — B) Rettens Lighed for alle, Retfærdighed, Billighed, id. Off. 1, 42; cf. id. d. Or. 2, 85: cum fide ··· cum aequibilitate etc.; — b) „bes." ogs.: lige Adgang el. Rettighed til Statsembeder el. Æresposter, id. d. Rep. 1, 17.

aequābĭlĭter, adv. af aequābĭlis; I) „egenl." A) i lige Dele, praedam dispertire, Cic. Off. 2, 11; – B) ensformigen, in unam partem vergere, Varr.; – II) „fig.": ordentligen, i bestemt Orden; si etc., aequabilius atque constantius sese res humanae haberent, Sall. Cat. 2; – ogs. med Tilfredshed, taalmodigen Cic. Qu. Fr. 1, 1, 8.

aequaevus, 3, [aequus, aevum]: af lige Alder, jevnaldrende; absol., el. c. dat.; vid. Virg. Aen. 5, 452 men lotos aequaeva urbi, Plin. 16, 86.

aequālis, e, [aequo]; I) „egenl."; A) „alm." til at stille derimod, til at sammenligne dermed, lige Gestalt el. Beskaffenhed, (navnl. om den ydre Lighed); c. dat., ogs. som subst. c. gen.; vid. Cic. Orat. 56 o. 64; ogs. c. abl. (paa Spørgsmaalet: hvori); vid. Liv. 40, 57; ogs. absol.; vid. Virg. Ge. 4, 460 ogs. tilføies: inter se, (indbyrdes); s. nedenf.; — II) „bes."; a) lige af Aar el. Alder; df. om Persone

jevnaldrende; vid. Cic. d. Sen. 4, o. Nep. Arist. 1; ogs. samtidig dermed, alicui, Cic., illius temporibus, Liv.; ogs. illorum temporum, Cic.; - ogs. om Begreber; vid. id. Phil. 11, 13, o. Liv. 28, 28; sieldn. m. cum; vid. Virg. Aen. 3, 491; — b) til at sammenligne med sig selv, som bliver sig selv lig; navnl. om en Rundning, Ovid. Met. 1, 34; om en Flade el. Slette, Plin. 6, 35; endel. om den horizontale Linie: mons aequali dorso continuus, Tac. Ann. 4, 47; — II) „fig."; A) om en Beskaffenhed: vedblivende, uforandret; opus aequali quadam mediocritate etc., Quintil. 10, 1, 54; — B) om en Egenskab; quamquam sunt omnes virtutes aequales et pares, Cic. d. Or. 3, 14; hvortil føies: inter se, ibd. 1, 18; - compar. ∾ imber, Liv. 24, 46; superl. ∾ porticus, Tert.

aequālĭtas, ātis, f., [aequalis]; oprdl. den ydre Lighed, Overensstemmelse med sig selv el. med et andet; df. I) „egenl."; A) Jevnhed el. Glathed paa Overfladen, navnl. Havets, Senec. Ep. 53; — B) Lighed i Aar el. Alder: ∾ vestra, Cic. Brut. 42; — II) „fig."; A) den borgerlige Lighed for Lovene; vid. Tac. Ann. 1, 4, oftere; ogs. Lighed i Rang el. Værd, ibd. 3, 74; — B) Lighed el. Overensstemmelse i Charakteren; ∾ fraterna, Cic. Lig. 12.

aequālĭter, adv. af aequalis; I) „egenl.": ligeligen, i lige Dele, i rigtigt Forhold, distribuere frumentum, Cic. Verr. 3, 70; - ogs. ensformigen, uforandret; collis aequaliter declivis, Caes. B. G. 2, 18; — II) „fig."; A) om Foredragets Bevægelse og Fremskriden: aequaliter constanterque ingrediens oratio, Cic. Orat. 58; — B) om en Handling el. Adfærd: efter et rigtigt Forhold, ordenligen, forstandigen; aequalius et constantius provincias regere, Tac. Ann. 15, 21.

aequāmentum, i, n., [aequo]: Værktøi til at glatte med, Varr. ap. Non. — *aequānĭmĭtas, atis, f.; 1) Overbærelse, Velvillie, Ter. Ad. prol.; — 2) Sindets Ro el. Fred, Plin. 18, 31; o. — aequānĭmiter, adv.: overbærende, taalmodigen, Macrob.; af — aequānĭmus, 3, [aequus, animus, i]: som bevarer Sindets Ro, tilfreds, Auson. — aequatĭo, onis, f., [aequo]: lige Fordeling, bonorum, Cic. Off. 2, 21; si societas est aequatio juris, Liv. 8, 4.

aeque, adv. af aequus; I) „egenl.": ligesaa, paa lige Vis el. Maade, i lige Grad; A) i enkelte Sætninger; - duae trabes aeque longae, Caes.; cf. Cic. Off. 2, 8; saal. navnl. hos omnes, uterque, o. hos Talord; etsi utrique nostrum prope aeque gratae erant litterae, Cic. Fam. 13, 18; cf. Suet. Aug. 101; — B) i sammenlignende Sætninger; a) m. Sammenligningsordene: et el. -que, ac, ac si (c. conj.); ogs. m. quam, ut, osv.; - nisi aeque amicos et nos ipsos diligamus, (ligesaa høit, som os selv), Cic. Fin. 1, 20; cf. Hor. Ep. 1, 1, 26; men numquam aeque ac modo etc., Ter. Phorm. 1, 2, 43; cf. Cic. Lael. 6; men aeque ··· ac si mea negotia essent, id. Fam. 13, 43; - nihil aeque eos terruit, quam etc., Liv. 28, 26; men Plin. Ep. 1, 20: cui nihil aeque, ut brevitas placet; - fremd. Tac. Agr. 15: aeque discordiam ··· aeque concordiam ··· exitiosam; cf. Hor. Ep. 1, 1, 25; - men alene hos Komikerne m. cum (praepos.), el. c. abl. (compar.); novi aeque omnia tecum, Ter. Phorm. 5, 8, 43; nullus est hoc (abl.) meticulosus aeque, Plaut. Amph. 1, 1, 137; — b) uden Sammenligningsord, naar neml. den sammenlignede Gienstand er at forstaae af Sammenhængen; - Aetna mons non aeque altus, (sc. atque isti montes argenti), Plaut. Mil. gl. 4, 2, 73; prope aeque dolendo, (sc. atque ego doleo), Cic. Fam. 4, 6; cf. Liv. 29, 19, o. Nep. Hann. 4, ogs. Ter. Andr. 2, 6, in.; — II) „fig."; A) rigtigen, billigen; munifice et aeque (tueri), Cic. Fin. 5, 23; - in superl., Sidon., inc.; — B) taaleligen, taalmodigen; saal. in compar.: si etc., ferro, quam fame, aequius perituros, Sall. frgm.

Aequi, orum, m.: krigerst Folk i Latium, omkring Aniofloden, Cic. d. Rep. 2, 20, Liv. 4, 30, oftere; — B) df. 1) Aequĭcus, 3: æquisk, Liv. 10, 1, oftere; — 2) Aequĭcŭlus, 3: = frgd., gens, Virg. Aen. 7, 747; — b) df. subst.: Aequiculus asper, Ovid. Fast. 3, 93; cf. Suet. Vitell. 1. — Aequicolus, i, m., el. Aequicola, ae, m.; uvis Biform af Aequiculus, Liv. 1, 32.

aequĭcrūrĭus, 3, [aequus, crus]; i Geometrien, ligesom ἰσοσκελής: ligebenet, triangulum, Capell. — Aequiculus, 3, o. Aequicus, 3; s. und. Aequi. — aequi.distans, tis, adj., [aequus, disto]: i el. med lige Afstand, circuli (paralleli), Capell.

aequĭlātĭo, onis, f., [aequus, 2. latus]: den lige vide Afstand imellem tvende Linier, Vitruv. — aequĭlătĕrālis, e, [aequus, 3, latus]; i Geometrien: ligesidet, hexagonon, Censorin.; ogs. aequilătĕrus, 3, Capell.; - ogs. aequĭlătus, eris, (adj.), species, Auson.

aequĭlĭbratus, 3: = flgd., Tert. — aequĭlībris, e, [aequus, libra]: aldeles jevn el. lige, vandret el. horizontal, margines, Vitruv.; df. — aequilībritas, atis, f., Cic. N. D. 1, 39, „overf.", (som Oversættelse af d. epicureiske ἰσονομία): Naturkræfternes ligelige Fordeling; o. — aequĭlībrium, i, n.: horizontal Flade, navnl. Vandspeilets, Senec. N. Qu. 3, 25; — II) „overf.": Lighed, lige Giengieldelse, (talio); ∾ membri rumpendi, Gell. 20, 1.

Aequĭmaelium, (-melium), i, n.: den Plads under Capitolium, hvorpaa Sp. Maelius's Hus havde staaet; vid. Liv. 4, 16, o. Cic. Div. 2, 17. — aequĭmănus, 3, [aequus, manus, us], ligesom ἀμφιδέξιος: der bruger begge Hænder lige færdigen, Auson.; — df. „overf.": som har en dobbelt Færdighed el. Kunst, περιδέξιος, Symm. — Aequimelium; s. und. Aequimaelium.

aequĭnoctĭālis, e: hørende til Jevndøgn, circulus, (d. e. Æqvator), Varr., aestus, Senec.; men ∾ oriens, Plin., (hvor Solen gaaer op paa Jevndøgnsdagen); af — aequĭnoctĭum, i, n., [aequus, nox]: Jevndøgn, Cic. Att. 12, 27; men ∾ auctumnale, Liv. 31, 47; cf. Plin. 2, 99.

aequi.par, ăris, adj., [aeque]: aldeles lige, Auson., Appul. — *aequĭpărābĭlis, e: til at sammenligne dermed, alicui el. cum aliquo, Plaut. Curc. 1, 3, 11, o. id. Trin. 2, 4, 65; — aequĭpărantia, ae, f.: = flgd.; in pl., Tert.; o. — aequĭpărātio, onis, f.: Sammenstilling el. Sammenligning, virtutum inter se consimilium, Gell. 14, 3; — [flgd.].

aequĭpăro, (-pero), avi, atum, 1, v. a. (o. n.), [aequipar]; I) act.: i sin Dom at sætte el. stille lige dermed el. med et andet; m. ad, el. c. dat.; - ∾ suas virtutes ad tuas etc., Plaut. Mil. gl. 1, 1, 11; cf. Liv. 5, 23; — II) som act. o. neutr.; ∾ aliquem, (ogs. alicui): at holde sig for el. at være nogens Ligemand; A) oftest c. acc., hvortil kan føies abl. modi; vid. Enn. ap. Cic. Tusc. 5, 17, o. Nep. Alcib. 11, ogs. Liv. 37, 55; men Ovid. Pont. 2, 5, 44: Ingenio mores aequiparante places; — B) sieldn. o. forkl.; a) c. dat.; si qui etc., aequiparent Jovi, Pacuv. ap. Gell. 14, 1; — b) absol.; si ita sunt promerita vestra, aequiparare ut queam, id. ap. Non.

aequĭpĕdus, 3, [aequus, pes]: ligebenet, trigonum, Appul. — aequipero, (at sammenl. m. vitupero); s. und. aequiparo. — aequĭpollens, tis, adj., [aeque, polleo]: ligegieldende, propositio, Appul. — aequĭpondĭum, i, n., [aequus, pondo]: Ligevægt, Modvægt, Vitruv.

aequĭtas, atis, f., [aequus]; I) „egenl.": ligeligt Forhold, Ligevægt; ∾ portionum, Senec.; men Suet. Aug. 79: commoditas et aequitas membrorum, (deres Passelighed og Symmetri); — II) „fig."; A) „ment.":

Ligevægt i Domme og Handlinger; df. navnl., ligesom ἐπιείκεια: Billighed, Rimelighed, (neml. som subjectiv Bevidsthed; opp. justitia: Retfærdighed imod andre); vid. Cic. d. Or. 1, 56, o. id. Caecin. 13; – ogs. Nedladenhed el. Humanitet, Nep. Arist. 2; – ogs. som objectiv Beskaffenhed; ∾ causae, Cic. Att. 16, 16; cf. id. Off. 1, 11, o. ibd. 2, 22; — B) „ethisk"; ∾ animi, ogs. absol. aequitas: Ligevægt i Sielen, Sindets Ro; df. navnl. Tilfredshed el. Hengivenhed; vid. Cic. d. Sen. 1, o. id. Tusc. 1, 40; ogs. Nøisomhed, Nep. Thras. 4; cf. Sall. Cat. 9; ogs. Eftergivenhed el. Overbærelse, Caes. B. G. 6, 22.

aequiter, adv., forkl. f. aeque: ligeligen, rigtigen, Liv. Andr. ap. Non. — aequiternus, 3, [aeque, aeternus]: lige evig, Sidon. — aequĭvălĕo, ēre, v. a., [aeque]: at veie op derimod; c. dat., Auct. carm. d. Phil. 6, inc. — aequĭvŏcus, 3, [aequus, vox]: flertydig, Isid.

aequo, avi, atum, 1, v. a. o. n., [aequus]; I) act.; A) „egenl.": gior lige el. jevn el. flet; glatter, jevner, sletter; aequata agri planities, Cic. Verr. 4, 48; cf. Virg. Ge. 1, 178; – ogs. gior lige dermed; m. o. ud. dat.; ∾ templum solo, (nedriver, sloife), Tac. Ann. 1, 51; hyf. „alleg.": solo aequandae dictaturae, Liv. 6, 18; – men „techn.": frontes aequari, id. 5, 38, (at de giøres lige stærke); ligel. ∾ sortes, (for Lodtrækningen at eftersee Loddernes rigtige Fordeling), Plaut. Cas. 2, 6, 35, o. Cic. frgm.; – ogs. deler lige, gior lige; Ibant aequati numero, (i lige Antal), Virg. Aen. 7, 698; men aequato Marte, (da Kampen var bleven lige), Liv. 1, 25; cf. Caes. B. G. 1, 25; — B) „fig."; 1) „alm.": at giore lige dermed, at stille paa samme Trin el. Standpunkt; m. cum, el. c. dat.; – tenuiores cum principibus aequari, Cic. Leg. 3, 10; cf. Caes. B. G. 6, 22; – ∾ dicta factis, Liv. 6, 2; — 2) „bef.": at sammenligne el. sammenstille dermed; ligel. m. cum, el. c. dat.; – ∾ scelera alicujus cum aliis, Cic. Verr. 1, 8; ∾ Hannibali Philippum etc., Liv. 31, 7; — b) foedera ··· cum rigidis aequata Sabinis, (som ere indgaaede med dem), Hor. Ep. 2, 1, 25; ogs. absol.: cur non omnia aequantur, (stilles under lige Vilkaar)? Liv. 8, 4; — II) act. (o. neutr.): at komme lige dermed el. ved Siden deraf; A) „egenl.": om en ydre Bevægelse el. Beskaffenhed; – oftest c. acc.; ∾ cursum alicujus, Liv.; ogs. ∾ aliquem cursu, id.; ligel. „poet.": sagitta aequans ventos, Virg. Aen. 10, 248; cf. Ovid. Met. 6, 21; – sieldn. c. dat.; qui (sc. libri) jam illis fere aequarunt, Cic. Off. 1, 1, inc.; (al. qui se jam illis etc.); — B) „fig.": at komme lige dermed i Værd el. Dygtighed; ligel. c. acc.; ea arte aequasset reges superiores, ni etc., Liv. 1, 53; ∾ gloriam alicujus, Suet. Caes. 55; cf. Liv. 2, 27, ogs. Plin. 35, 40.

aequor, ŏris, n.; [besl. m. aequus]; men oftest „poet."; I) „alm.": enhver glat Flade; – ∾ speculorum, Lucr.; in summo aequore saxi, id.; men Cic. Div. 1, 42: in camporum patentium aequoribus etc.; men Virg. Aen. 7, 781: aequore campi etc.; – ligel.: ∾ maris, (Havfladen), Virg. Aen. 2, 780; cf. id. Ge. 1, 469; men forkl. o. „overf.": aequora coeli, (Himmelrummet), Att. ap. Non.; II) „bef." ogs.; A) aequor, (sc. campi): flet Mark, Slette; vid. Virg. Aen. 5, 446, o. id. Ge. 1, 50 o. 97; ogs. en Ørken, ibd. 2, 105, o. 541; — B) aequor o. aequora, (sc. maris), „poet." f. Havet; vid. Virg. Aen. 4, 313 o. 523, ogs. Hor. Od. 3, 1, 33, o. ibd. 3, 6, 34; ligel. hos Tac., Plin., o. A.; f. Tac. Ann. 2, 23; men Virg. Aen. 8, 89 o. 96, ogs. om Tiberens Vandflade; df. — aequŏrĕus, 3: hørende til Havet; men alene „poet."; ∾ rex, Ovid. Met. 8, 604, (i. e. Neptunus); men ∾ Britanni: (som ere omflydte af Havet), ibd. 15, 753; ogs. ∾ genus, (Fiskene), Virg. Ge. 3, 243; men ∾ aquae, Martial.

aequus, 3, [besl. m. εἶκος: Lighed, ἔοικα: ligner]; I) „egenl."; A) „alm."; 1) om Stedet: lige, jevn, flad, flet; ∾ locus ad libellam, Varr.; navnl. ogs. a) i Krigssproget: ∾ locus, Caes., Sall.; paullo aequiore loco consistere, Caes. B. G. 7, 51; – ogs. som subst. neutr.: in aequo campi, Liv. 5, 38; ogs. absol.: in aequum (descendere), id., digredi, Tac.; in aequo obstare, id. Agr. 36; men in aequum eniti: (opad den jevne Skraaning), id. Ann. 2, 80; men aequo adiri, id. Hist. 4, 23; — b) om Taleren: ex aequo loco dicere: (at tale i Senatet; opp. ex inferiore loco: for Dommerne; opp. ex superiore loco: fra Talerstolen el. for Folket); vid. Cic. d. Or. 3, 6, o. id. Fam. 3, 8; — 2) ligel. om Tid og Sted: beqvem, tienlig; ∾ locus ad dimicandum, Caes. B. C. 3, 73; cf. Tac. Ann. 1, 68: aequis locis aequos deos etc.; men Suet. Caes. 35: neque loco, neque tempore aequo; — B) „bef." om en Beskaffenhed, om en Størrelse, odl.: lige dermed, lige stor el. høi, odl.; ∾ portione dividere, (dele lige), Plin.; plus aequa parte, (mere end det Halve), Lucr.; men passibus non aequis, (med ulige Skridt, trippende), Virg. Aen. 2, 724; cf. Ovid. Pont. 4, 7, 24; men pedes non aequi, (om det elegiske Versemaal), ibd. 4, 5, 3; ligesom numeri aequi, (om Hexametret), ibd. 4, 16, 11; — II) „fig."; A) „overf.": lige el. ligedan, af lige el. samme Beskaffenhed; – Utinam esset mihi pars aequa amoris tecum, Ter. Eun. 1, 2, 13; cf. Lucr. 1, 705; ∾ Marte pugnare, Liv.; ∾ manu discedere, Sall., Tac.; – ogs. med el. af lige Rettighed el. Værdighed, odl.; in aequos fastidiosus, (imod Ligemænd), Auct. ad Her.; cf. Tac. Ann. 2, 82: aequo jure complecti, etc.; — bb) hertil høre endnu de adverbiale Dictioner; a) ex aequo: (under lige Vilkaar, paa lige Viis el. Maade), Ovid. Her. 16, 87, Lucr. 1, 854; men quae (disceptatio) ex aequo, (ligesom imellem Ligemænd), quum etc.? Liv. 37, 36; cf. Tac. Agr. 20, o. Suet. Tib. 11; — b) in aequo esse el. stare, (være lige dermed el. nogens Ligemand); quos in aequo videre, (i lige Kaar), Tac.; quod non in aequo illis (sc. diis) stetimus, Senec. Benef. 2, 29; – men Liv. 39, 50: in aequo ponere aliquem alicui, (anvise lige Rang dermed); — B) „ment."; I) om Personer; a) gunstig, velvillig, bevaagen; absol., el. c. dat.; „poet." ogs. m. in c. abl.; – ut eos ipsos ··· aequos placatosque dimittas, Cic. Orat. 10; cf. Suet. Tib. 29; men Aequa Venus Teucris, Pallas iniqua fuit, Ovid. Tr. 1, 2, 6; men Prop. 3, 17, 28: Victor erat quamvis, aequus in hoste fuit; men Plin. Ep. 1, 2: pauci, quos aequus amavit (sc. Juppiter); – ogs. subst.; ut et aequi et iniqui intelligant, (baade Venner og Fiender), Cic. Fam. 3, 6; – aequis oculis aspicere, (med gunstigt Blik), Virg. Aen. 4, 372; ligel. aequissimis auribus alicujus (uti), Cic. Fam. 7, 33; — b) billig (imod andre); absol., el. c. dat.; sieldn. (som subst.) c. gen.; – vide, quam me sis usurus aequo, Cic. Verr. 5, 59; aequissimus aestimator et judex, id. Fin. 3, 2; – praebere se aequum alicui, id. Fam. 2, 1; – absentium aequi, (imod de fraværende), praesentibus mobiles, Tac. Ann. 6, 36; — 2) om Begreber og Forholde: billig, retfærdig; m. in c. acc.; – quod aequum sit in Quintium, id iniquum esse in Naevium, Cic. Quint. 14; – oftere: god, billig, ædel; aequa et honesta postulatio, id. R. Am. 2; cf. id. Cluent. 2; — bb) hertil mærkes: a) neutr. subst. aequum: det Billige; vid. Hor. Sat. 1, 3, 98; – navnl. ogs. in abl. hos compar., (mere end billigt el. ret); injurias gravius aequo habere, Sall. Cat. 61; potus largius aequo, Hor. Ep. 2, 2, 215; – ofte forbindes ogs. aequum o. bonum, (hvad der er billigt og godt, el. som Omskrivning af aequitas); vid. Cic. Brut. 38, o. id. Caecin. 23; ogs. aequum bonum, (f. aequum et bonum), id. Top. 17; ligel. aequius melius, (det Billigste, det Bedste), id. Off. 3, 15; ogs. kan hidføres Ter. Phorm. 4, 3, 32: si tu ali-

quam partem aequi bonique dixeris, (hvis du giver et godt Ord derfor); men aequi bonique facere, s. nedenf.; — b) aequum est: det er billigt; c. inf., ogs. m. acc. c. inf., ogs. m. ut; - e medio aequum excedere est, Ter. Hec. 4, 3, 14; cf. Lucr. 5, 1022; quae liberum Scire aequum est adolescentem, Ter. Eun. 3, 2, 24; cf. id. Heaut. 2, 1, in.; ogs. Cic. Manil. 16, (hvor dog f. homines ogs. læses homini); - aequum est, ut etc., Dig.; ligel. aequum videtur, ut etc., Plaut.; ligel. aequius fuisset, ut etc., id.; ogs. findes aequum est c. abl., (f. dat.), id. Bacch. 3, 3, 84, o. id. Rud. prol. 47; — 3) navnl. ogs. om Sindsstemningen: som bliver sig selv lig, taalmodig, hengiven, odl.; oftest m. animus el. mens; - animus aequus optumum est aerumnae condimentum, Plaut. Rud. 2, 3, 71; cf. Cic R. Am. 50, o. Hor. Od. 2, 3, in.; ligel. hos Personer, ibd. 3, 29, 32, o. id. Ep. 1, 17, 24; — bb) hertil hører egs. d. adverbiale abl.: animo aequo, (aequiore, aequissimo): roligen el. tilfreds, taalmodigen el. hengivent, carere aliqua re, Cic., ferre aliquid, Nep.; cf. Suet. Tib. 25; aequissimo animo pati, id. Aug. 56; - endel. hører endnu hertil; aequi bonique facere aliquid, (optage vel, lade sig behage), Ter. Heaut. 4, 4, 40, o. Liv. 31, 22; ligel. Cic. Att. 7, 7: tranquillissimus animus meus totum istuc aequi boni facit.

āër, gen. āĕris (o. -os, Stat.), acc. aërem (o. -a), ἀήρ: Luften, navnl. den nedre Luftregion, (opp. aether); vid. Cic. N. D. 2, 36; men ibd. 1, 10: Anaximenes aëra deum statuit; - ogs. in pl.; aëres locorum salubres aut pestilentes, Vitruv.; cf. Lucr. 4, 291; - „poet." ogs. om Pilen: aera vincere summum Arboris, (Luften om dets skyhøie Top), Virg. Ge. 2, 123; — II) „bes." ogs. a) aër c. adj.: Luften el. Veirliget; ∾ crassus, (tyk Luft; opp. ∾ purus et tenuis), Cic.; Aëre non certo corpora languor habet, (i ustadigt Veir), Ovid. A. A. 2, 318; — b) „poet." ogs. Sky el. Taage; s. Virg. Aen. 1, 411; — not.: fandtes ogs. som fem.; aëre fulva, Enn. ap. Gell. 13, 20; ogs. som neutr.; hvf. pl. aëra, Auct. Cul. 164.

1. aera, (disyll.), ae, f., αἶρα: Heire, etslags Ukrud i Sæden, lolium temulentum L., Plin. 18, 44. — 2. aera, (disyll.), ae, f., [oprdl. pl. af aes, men alene sild.]; 1) opgivet Tal, hvorefter en Beregning er at anstille, Vitruv. Ruf. ap. Salmas. Exerc. Plin.; — 2) Regnskabspost, (hvorom klass.: aera som pl. af aes), Sext. Rufus, o. Non.; — 3) Æra, el. Epoche, el. Tidspunkt, hvorfra man gaaer ud i Tidens Beregning, Isid.

aerāmentum, i, n., [aes]: Kobberkar; in pl., Plin. 33, 30. — aerārĭa, ae, o. aerarium, i, s. und. flgd. — aerārĭus, 3, [aes]; I) som adj.; A) „alm.": hørende til Kobber el. Erts, metallum, (Kobberværk), Vitruv., Plin., lapis, (Kobbersten), id., fabrica, id.; men ∾ faber, (Kobbersmed), id.; — B) „bes.": hørende til Penge; ∾ ratio, (Møntfoden), Cic. Quint. 4; ∾ milites, (Leietropper), Varr.; men ∾ tribuni, rimel. i d. ældre Tider: en vis Klasse af bemidlede Borgere, der udbetalte Krigsfolkets Sold; aerarii tribuni a tribuendo aere etc., Fest. p. 2; cf. Varr. L. L. 5, 36; - sild. udgjorde tribuni aerarii: den tredie Dommerdecurie; vid. Cic. Qu. Fr. 2, 6, o. id. Cat. 4, 7, ogs. Suet. Caes. 41; - men Cic. Att. 1, 16: tribuni, non tam aerati, (bemidlede), quam, ut appellantur, aerarii, (d. e. ærelose, neml. m. Henspillen paa aerarius, s. tribu motus; s. nedenf.); — II) bf. subst. igiennem alle Genera; A) aerarius, i, m.; a) sc. faber: Kobbersmed, Plin. 16, 8; cf. Martial. 12, 57; — b) sc. civis: en Borger af den laveste Klasse, (qui pro capite suo tributi nomine aera pendet, Ascon. ad Cic. Div. in Caecil. 3); - til denne Klasse nedsatte Censorerne saadanne Borgere, der vare straffældige, uden dog at være skyldige til retlig Forfølgelse; vid. Liv. 24, 18, o. id. 42, 10; - bf. om Censorerne: aerarium aliquem facere, et tribu movere; vid. Liv. ll. cc.; ogs. referre aliquem in aerarios, (sætte paa Ærariernes Liste), Cic. Cluent. 43; (opp. eximere aliquem ex aerariis, id. d. Or. 2, 66); — B) aerārĭa, ae, f.; a) sc. fodina: Ertsgrube, Caes. B. G. 3, 21; — b) sc. officina: Smeltehytte; - ubi lavetur aes, aerarias, non aerelavinas, nominari, Varr.; — c) sc. fornax: Smelteovn; ligel. in pl., Plin. 34, 33; — C) aerārĭum, i, n., sc. stabulum: Sted i Saturnustemplet i Rom, hvor Statsskatten opbevaredes, altf. Skatkammeret; - pecuniam in aerarium referre, Cic., deferre, Liv.; - ogs. „overf.": Statsskatten, den offenlige Skat; ∾ effundere, Cic. Tusc. 3, 20; cf. Nep. Arist. 3; - ogs. Casse el. Fond til nogen særskilt Bestemmelse; vid. Nep. Att. 8; men ∾ militare, vid. Tac. Ann. 2, 78, o. Suet. Aug. 89; — 2) om d. romerske aerarium kan endnu mærkes; a) under Keiserne adskiltes aerarium, (Statskassen), fra fiscus, (den keiserlige Skat); vid. Tac. Ann. 6, 2, o. Plin. Pan. 36; — b) ogs. indeholdt aerarium: det romerske Statsarchiv; lege jam in aes incisa, et in aerarium condita, Suet. Caes. 28; cf. Tac. Ann. 3, 51, o. Suet. Aug. 94; - ogs. opbevaredes her Krigshærens Faner og Standarter; vid. Liv 4, 22; — c) Opsigten over aerarium førte oprdl. quaestor urbanus; under Keiserne forvaltedes aerarium, snart af en Prætor, snart af en Qvæstor; vid. Suet. Aug. 36, o. id. Claud. 24; — d) endel. var hermed forbundet et Reservefond, hvis Opbevaringssted deraf heder: aeraruim sanctius; vid. Caes. B. C. 1, 14, o. Liv. 27, 10; - bf. Quintil. 10, 3, 3, lignelsesvis: velut sanctiore quodam aerario reconditae opes etc.

aerātus, 3, [aes]; I) „egenl."; A) forsynet el. beslaaen med Erts el. Kobber, naves, Hor., porta, Ovid.; men lectos aeratos etc., Cic. Verr. 4, 26, (med Kobberfødder); men „poet.": aeratae acies, Virg. Aen. 9, 462, (i Kobberharnisk); — B) giort af Kobber el. Erts), catenae, Prop. 2, 16, 11; — II) „overf.": forsynet med Kobber el. Penge; bf. bemidlet, rig; vid. Cic. Att. 1, 16, und. aerarius.

aerelavina, ae, f., [aes, lavo]; s. und. aerarius. — 1. aerĕus, (trisyll.), 3, [aes]; I) adj.; A) giort el. forfærdiget af Kobber el. Malm, cornua, Virg., clavus, Plin., tabulae, Suet.; — B) forsynet el. beslaaen med Kobber el. Metal, clypeus, Virg., puppis, id.; — II) subst.; A) aerĕus, i, m., (sc. nummus), en Kobbermønt, Vitruv.; — B) aereum, i, n., Kobberfarve, Plin. 8, 78. — 2. āĕrĕus, 3; s. und. āĕrius.

aerĭfer, a, um, [aes, fero]; „poet.": som bærer Kobbercymbler, manus, Ovid. Fast. 3, 740. — aerĭfĭce, adv., [aes, facio]: med kunstigt Arbeide i Erts el. Metal, Varr. ap. Non. — aerĭfŏdīna, ae, f., [i. e. aeris fodina]: Ertsgrube, Metalgrube, Varr. — aerĭnus, 3, [1. aera]: af Ukrudet Heire, farina, Plin. 18, 44. — aerĭpes, ĕdis, adj., [aes, pes]: med Kobberfødder, tauri, Ovid. Her. 12, 93, cerva, Virg. Aen. 6, 803; - ogs. „overf.", ligesom χαλκόπους: med stærke el. hurtige Fødder, cervi, Auson. — aerĭsŏnus, 3, [aes, sono]: tonende af Kobberbækkener, antra Curetum, Sil., mons, Val. Fl.

āĕrĭus, (-ĕus), (quadrisyll.), 3, [aër], ἀέριος; I) „egenl."; A) i Luften, luftig, volucres, Lucr.; cf. Cic. Univ. 10, o. id. Top. 20; aërias carpere vias, (flyve igiennem Luften), Ovid.; cf. Hor. Od. 1, 28, 5; men ∾ mel, Virg. Ge. 4, in., (der neml. troedes at fremkomme af den af Luften nedfaldne Dug); — B) som hæver sig i Luften, Alpes, Virg., Ovid.; aërio vertice Taurus, Tibull. 1, 7, 15; - ∾ quercus, Virg., ulmus, id.; men capra cornibus aëriis, Ovid. Fast. 5, 119; — II) sild. „overf.": luftig, flygtig, tom, spes, Arnob. — āĕrizūsa, ae, f., ἀερίζουσα, (ren el. klar som Luften):

etslags blaalig Ædelsten, (rimel. Turkissen), Plin. 37, 37.

1. aero, are, v. a., [aes]: beslaaer med Kobber, Prisc.; s. ogs. aeratus, s. l. — 2. aero, ōnis, m., *αἴρω*: flettet Kurv til at bære i, Vitruv., Plin. — āĕrŏīdēs, ae, m., *ἀεροειδής*: luftfarvet, berylli, Plin. 37, 21. — āĕrŏmantīa, ae, f., *ἀερομάντεια*: Spaadom af Luftens Beskaffenhed, Isid. — Aërŏpe, es, (o. -a, ae), f., *Ἀερόπη*: Gemalinde af Atreus, Ovid. Trist. 2, 391, Hygin. — aerōsus, 3, [aes]: kobberholdig, med stærk Tilsætning af Kobber, aurum, Plin., ferrum, id.

aerūca, ae, f., [aes]; ligesom aerugo: etslags Spanskgrønt, Vitruv. — aerūgĭnōsus, 3: fuld af Kobberrust, lamellae, (forrustede Kobberpenge), Senec.; - men „overf.": ∾ manus, (smudsig, karrig), id.; af — aerūgo, ĭnis, f., [af aes; cf. ferrugo af ferrum]; I) „egenl."; A) „alm.": Kobberrust; incidere in aeruginem, (være udsat for at rustne), Cic. Tusc. 4, 14; compescere virus aeruginis, (bevare imod Rust), Plin.; — B) „bes."; a) det af Kobberrust tilberedede Spanskgrønt, id. 34, 26; — b) „poet." ogs.: forrustne Kobberpenge, (el. alm. Penge), Juvenal. 13, 60; — II) „overf." o. „alleg.": ligesom Sielens Rust; bs. Hadskhed, Avind, Ondskab; vid. Hor. Sat. 1, 4, 101; ligel. versus tincti viridi aerugine, Martial. 10, 33; — b) bs. ogs.: smudsig Gierrighed, Hor. A. P. 330.

aerumna, ae, f., [efter Fest. p. 20: ctr. f. aerumnula, d. e. Skuldertræ el. Aag]; 1) „alm."; A) tungt og moisommeligt Arbeide, trykkende Nød og Vanskelighed; (oftest forkl. o. „poet."); - aerumnae duae, (tvende Fødselssmerter), Plaut. Amph. 1, 2, 26; cf. id. Rud. 2, 3, 71, und. aequus; men sexta aerumna (Herculis), id.; cf. Cic. Fin. 2, 35; men mors est aerumnarum requies, Sall. Cat. 51; cf. Hor. Ep. 2, 2, 26; — B) Lidelse og Trængsel, (som indvirkende udenfra; (opp. aegritudo o. aegrimonia, som Sielens subjective Tilstand); vid. Lucr. 3, 50, o. id. 4, 1065; men Cic. Tusc. 4, 8: aerumna (est) aegritudo laboriosa; — II) sild. ogs.: Nederlag, Amm.

*aerumnābĭlis, e: moisommelig, trykkende, beklagelig, Lucr. 6, 1230, Appul.; o. — aerumnōsus, 3: fuld af Lidelse og Trængsel, salum, Att. ap. Cic. Tusc. 3, 28; - oftere om Personer; inopes, aerumnosas (nos) etc., Plaut. Rud. 1, 4, 39; cf. Cic. Tusc. 4, 38, oftere; - compar.: si etc., nihil est aerumnosius sapiente, Senec. d. Ir. 2, 7; superl.: ∾ una omnium (mulier), Cic.; — [aerumna].

aeruscātor, oris, m.: omløbende Taskenspiller, Gell. 14, 1; af — aerusco, are, v. n., [aes]: som omløbende Taskenspiller at indsamle Skillinger el. søge Underhold, Senec. Clem. 2, 6, Gell.

aes, gen. aeris, n., [rimel. at sammenl. m. *αἴρειν*: hæve, neml. Malmen af Gruben, altf.]: det af Gruben fremdragne Metal (m. Undtagelse af Guld og Sølv); bs. I) „alm."; A) aes Cyprium, (hvf. cuprum): Kobber; cf. Plin. 34, 24; bs. scoria aeris: Kobberzinner, Slagge, id.; flos aeris, id.; aes fundere, id., conflare et temperare, id.; — B) Metalblanding, Bronce, (naar neml. Talen er om Kunstværker); - statua pedestris ex aere, Cic.; ducere aliquem ex aere, (støbe nogens Buste af Bronce el. af Metal), Plin.; „poet." ogs.: ducere aera; vid. Hor. Ep. 2, 1, 240; — C) „meton.": hvad der er giort af Kobber el. Metal el. Bronce, navnl. saadanne Vaaben; vid. Lucr. 5, 1285, Tac. Ann. 11, 14, o. Virg. Aen. 2, 734; - fremdeles aes, f. tuba, ibd. 6, 165; cf. Ovid. Met. 1, 98; - ligel. aes, f. tabula aenea, (hvorpaa neml. en antagen Lov blev indgravet); vid. Cic. Fam. 12, 1, oftere; bs. ogs. aera legum, Tac. Hist. 4, 04; cf. id. Ann. 12, 53; - ogs. Arbeider af den gamle Kunst, navnl. i corinthisk Erts; vid. Hor. Sat. 2, 3, 21, o. id. Ep. 1, 6, 17, ogs. Virg. Aen. 6, 848; - ogs. allehaande Redskaber af Kobber; aera unca el. pendentia, (f. hami aenei), Ovid.; men aere pontus finditur, (i. e. navibus el. rostris aeratis), Tibull.; men aera rotunda Cybeles, (i. e. tympana aerea), Prop.; - endel. forkl.: aera, f. aeramenta: Kobberkar, Cato ap. Fest.; — II) fordi de første Penge i Rom vare af Kobber, saa hedder aes o. aera; A) „alm.": Penge; vid. Ter. Phorm. 3, 2, 26; ligel. si aes habent, dant mercem, Plaut.; cf. Hor. A. P. 345, o. Virg. Ecl. 1, 36; - hvf. ogs. etiam aureos nummos aes dicimus, Dig.; — B) „bes."; 1) Løn, Sold, Betaling; og det navnl.; a) ligesom stipendium: Krigssold el. Soldatersold; vid. Liv. 5, 4: dare aera militibus etc.; hvor ogs. annua aera etc.; — b) bs. ogs. „overf.": aera, ligesom stipendia: Krigstieneste, Tienestetid, odl.; vid. Cic. Verr. 5, 13; — 2) Løn, Betaling; vid. Senec. Ep. 88; ogs. in pl., Juvenal. 6, 125; — C) fremdeles er aes: Penge, at mærke i visse Forbindelser; 1) aes alienum: Penge, som nogen skylder til andre; d. e. Gield; - aes alienum habere, Cic., ogs. in aere alieno esse, id., (være i Gield); ogs. laborare ex aere alieno, Caes.; - aes alienum facere, Cic., contrahere, id., conflare, Sall., (komme i Gield); ligel. in aes alienum incidere, Cic.; - aes alienum dissolvere, Cic., aere alieno exire, id., (betale sin Gield, komme ud deraf); - ogs. findes aes absol. f. aes alienum el. Gield; prae aere Tusculanum proscripsisse, Cic. Att. 6, 1; men aes confessum, Gell. 20, 1, e XII Tabb.; — 2) bs. „alleg."; a) esse in aere alicnjus, (ligesom at tilhøre nogen, neml. som Ven el. Client); vid. Cic. Fam. 13, 62, o. ibd. 15, 14; — b) alicujus aeris esse, om en Person: (at have noget Værd), Gell. 18, 5; men Senec. Ep. 87: virtus suo aere censetur, (har sit Værd i sig selv, er et uvurderligt Gode); — 3) ogs. kan mærkes: aes equestre, (til Indkiøb og Holdning af Riddernes Heste), Gaj. Inst.; (cf. Liv. 1, 43); - aes manuarium; s. und. manuarius; - aes circumforaneum; s. und. circumforaneus; — III) endel. betegner aes, ligesom as: Enheden af d. romerske Montfod; hvf. gen. sing. aeris, f. assium; qui millibus aeris L ··· census fuisset, Liv. 24, 11; cf. Cic. d. Rep. 3, 10; - navnl. hedder ogs. aes grave: den gamle fuldvægtige Kobbermønt el. as; denis millibus aeris gravis reos condemnavit, Liv. 5, 12; cf. id. 4, 60; — B) men ogs. bruges aes om den mindre Kobbermønt el. Skillemønt, ligesom quadrans o. triens; vid. Juvenal. 2, 152; — 2) bs. atter, pl. aera: Regnepenge; hvf. „overf.": de enkelte Summer el. Poster i et Regnskab; si aera singula probasti, etc., Cic. ap. Non.

Aesăcus, (-os), i, m.: Søn af Priamus; vid. Ovid. Met. 11, 762. — aesălon, ōnis, m., *αἰσάλων*: en Falkeart, Plin. 10, 95. — 1. Aesar; hos Etrurierne: = deus, Suet. Aug. 97. — 2. Aesar, ăris, m.: Flod i Nederitalien, i Nærheden af Croton; (hod. Necete); Ovid. Met. 15, 22; — bs. Aesărĕus, 3: æsarisk, ibd. 54.

Aeschĭnes, is, m., *Αἰσχίνης*; den berømteste af dette Navn er: den attiske Taler Æschines, Demosthenes's Modstander; vid. Cic. d. Or. 2, 23, o. ibd. 3, 56, ogs. Quintil. 10, 1, 22. — Aeschўlus, (-os), i, m., *Αἰσχύλος*: Æschylos, Grækernes første store Tragiker, den græske Tragoedies saa at sige Skaber; vid. Hor. A. P. 278, o. Cic. Tusc. 2, 10. — aeschўnŏmĕne, es, f., (*αἰσχυνομένη*, som skammer sig): etslags Plante, som ved Berørelse trækker sig sammen, Plin. 21, 102.

Aescŭlānus, i, m., [aes], sc. deus: Guden for Kobber og for Kobbermønt, Fader til Guden Argentinus, Augustin. — Aescŭlāpium, i, n., *Ἀσκλήπιον*, *Ἀσκληπίειον*: et Æsculapstempel, Vitruv. — Aescŭlāpius, i, m., *Ἀσκληπιός*; efter Mythen: Søn af Apollo ved Nymphen Coronis; blev dyrket som Gud for Lægekunsten; vid. Cic. N. D. 3, 22, o. Cels. 1,

praef.; – om Indførelsen af hans Dyrkelse i Rom, vid. Ovid. Met. 15, 624 flgd.; — df. Aesculāpius, 3: æskulapisk, anguis, Plin. 29, 22.

*aescŭlētum, (esc.), i, n.: et med Egen aesculus bevoxet Sted; df. „poet." f. Egeskov, Hor. Od. 1, 22, 14; — aescŭlĕus, (esc.), 3: af Egen aesculus; df. „poet.": af en Eg; aesculeae frondis honorem etc., (en Egekrands), Ovid. Met. 1, 449; o. — aescŭlīnus, (esc.), 3: = frgd., axes, Vitruv.; af — aescŭlus, (ogs. esculus, ligesom af esca), i, f.: etslags Eg med spiselig Frugt, Vinteregen el. Spiseegen, (der er den høieste i sit Slags, og Juppiter hellig); vid. Virg. Ge. 2, 290, o. Plin. 12, 2, oftere; quercus aesculus L.; – „poet." ogs. „alm.": en Eg, Hor. Od. 3, 10, 17.

Aesernĭa, (Es.), ae, f.: By i Samnium ved Floden Vulturnus; (hod. Isernia o. Sergna); Cic. o. A.; — df. Aesernīnus, 3: æserninsk, ager, Liv., turma, id.; – men subst.: Aesernini, orum, m.: Indvaanerne deraf, Liv., Plin.; — not.: ogs. er Aeserninus: et romersk Tilnavn, Liv.; men Aeserninus cum Pacidiano: (Navnet paa tvende Gladiatorer), Lucil. ap. Non.; cf. Cic. Qu. Fr. 3, 4.

Aeson, ŏnis, m., Αἴσων: Æson, Fader til Argonauten Jason; om hans Foryngelse ved Medea's Kunster, vid. Ovid. Met. 7, ab in.; — B) df. 1) Aesŏnĭdes, ae, m.: Søn el. Efterkommer af Æson, (i. e. Jason), ibd. 164, oftere; voc. Aesonide, id. Her. 6, 109; — 2) Aesŏnĭus, 3: æsonisk, heros, (i. e. Jason), ibd. 12, 134.

Aesopeus, (-ius, -icus), 3, f. und. flgd. — 1. Aesōpus, i, m., Αἴσωπος: græsk Fabeldigter fra Phrygien; vid. Phaedr. 4 prol., Quintil. 5, 11, 19, o. Gell. 2, 29; — df. Aesōpius, (-ēus), 3: æsopisk, fabulae, Phaedr. l. c.; ogs. Aesopicus, 3, Isid. — 2. Aesōpus, i, m.: Navnet paa en tragisk Skuespiller og Ven af Cicero; vid. Cic. Fam. 7, 1, o. Hor. Ep. 2, 1, 82. — Aesquiliae; f. und. Exquiliae.

aestas, ātis, f., [besl. m. αἴθω; d. e. brænder, o. m. aestus]; I) „egenl." el. „alm.": Sommeren; (dels i Modsætn. af Vinteren el. hiems, alts. som de sex Sommermaaneder, neml. fra 22 Martii til 22 September; dels som de trende hedeste Sommermaaneder; efter Varr. fra 9de Mai til 7de Augusti); – hieme et aestate etc., Cic.; aestate ineunte, id., nova, Virg.; ∾ summa, Cic., jam adulta, Tac.; ∾ exacta, Sall., affecta jam prope, Cic.; men ∾ anni, Gell.; — II) „overf." o. „bef."; A) „techn.": aestas, f. annus, navnl. i Krigssproget, fordi neml. Felttogene ordenl. foretoges om Sommeren; vid. Tac. Ann. 6, 39, o. Vell. 2, 47 o. 81; — B) „poet." ogs. a) smukt og klart Veir, Virg. Ge. 4, 59, o. id. Aen. 6, 707; — b) aestas ignea, Hor. Od. 1, 17, 3: Sommerheden; — not.: plur. aestates: Sommerfregner, Plin. 28, 50.

aestĭfer, a, um, [aestus, fero]; I) ligesom act.: som medfører Hede, ignis, Lucr.; ∾ Cancer, (som Himmeltegn), Sil.; ligel. ∾ Canis, (Hundestiernen), Virg.; — II) ligesom pass.: lidende af Hede, forbrændt af Heden, campi, Sil., arva Libyes, Lucan.

aestĭmābĭlis, e: til at vurdere høit, værdifuld; (men alene som philosophisk Kunstudtryk); vid. Cic. Fin. 3, 6: aestimabile, quod etc., (opp. inaestimabile); o. — aestĭmātĭo, onis, f.; I) „egenl."; A) „alm.": Prisbestemmelse, Vurdering; a) navnl. Censors Vurdering af Borgernes Eiendom, Cic. Verr. 2, 53; men ∾ frumenti, (neml. ved Prætor), f. ibd. 3, 92; — b) i Retssager er aestĭmātĭo litium: Bestemmelse af den Domfældtes el. Tabendes Böder, Cic. Cluent. 41; ligel. ∾ multarum, Liv. 4, 30, o. ∾ poenae, Cic. d. Or. 1, 54: Fastsættelse af Bødernes Størrelse); — B) „bef."; a) den af Cæsar under Borgerkrigen indførte aestimatio possessionum; vid. Suet. Caes. 42, o. Caes. B. C. 3, 1; df. Cic. Fam. 13, 8: accipere praedia in aestimationem; men „meton.": aestimationes, f. praedia, ibd. 9, 18; men ibd. 10, med Lune: accipere aestimationem aliquam: lide et Tab; — b) „poet." ogs. Værdi el. Pris; Quod (linteum) non me movet aestimatione, Catull. 12, 11; — II) „fig."; A) Vurdering el. Bestemmelse af nogens el. nogets indre Værd; (men existimatio: den paa en slig Vurdering grundede Agtelse); – semper aestimationem atque arbitrium ejus honoris penes senatum fuisse, Liv. 3, 63; men aestimatione recta severus etc., Tac. Hist. 1, 14; cf. Vell. 2, 97, o. 127; — B) det Gienstanden tillagte Værd el. Fortrin; aliquod pondus dignum aestimatione etc., Cic. Fin. 3, 6; cf. ibd. 10: sed ea aestimatio etc.; — [aestimo].

aestĭmātor, oris, m., [aestimo]; I) „egenl.": som vurderer noget, som bestemmer Prisen derpaa; ∾ frumenti omnis etc., Cic. Pis. 35; men id. Parad. 6, 3: ∾ callidi rerum, etc.; — II) „fig.": som bestemmer det indre Værd el. Forhold; vid. Cic. Marc. 5; ligel. id. Orat. 41: justus rerum aestimator etc.; men Curt. 8, 1: ∾ immodicus sui; df. — aestĭmātōrĭus, 3: hørende til en Vurdering, judicium, Gaj. Inst.; men aestimatoria, (sc. actio), Dig.

*aestĭmātus, us, m.: = aestimatio; men alene in abl.; in aestimatu esse: være søgt, (om en Vare), Plin.; o. — aestĭmĭum, i, n.; sild. f. aestimatio: Vurdering; pro aestimio ubertatis, Hygin. d. Lim.; — [af flgd.].

aestĭmo, (-ŭmo), avi, atum, 1, v. a., [aes]; I) „egenl."; A) „alm.": bestemmer en Tings ydre el. Pengeværdi, vurderer, taxerer; c. gen. el. abl. pretii, ogs. m. adv., ogs. absol.; – ∾ frumentum III denariis, Cic. Varr. 3, 92; ∾ magni, parvi, f. nedenf.; ∾ magno prata et areas, id. Parad. 6; ∾ aliquid tenuissime, id. Verr. 4, 16; men id. Off. 2, 23, absol.: aestimandis possessionibus; — B) „bef."; ∾ litem alicui, ogs. alicujus: bestemme den Domfældtes Boder, Cic. Cluent. 41, o. Nep. Milt. 7; – ogs. kan hidføres Caes. B. G. 5, 1; ligel. ∾ nomina alicui: (bestemme, hvor meget nogen har at betale), Cic. Verr. 1, 39; — II) „fig."; A) bestemmer det indre Værd, vurderer; (men existimo: bedømmer efter en saadan Vurdering); – a) m. flgd. ex, el. c. abl., (paa Spørgsmaalet: hvorefter); – vulgus ex veritate pauca, ex opinione multa aestimat, Cic. R. Com. 16; cf. Sall. Cat. 10; men ∾ ex aequo, Liv. 7, 30; – ∾ virtutem annis, Hor. Ep. 2, 1, 48, Macedonas veteri fama, Justin.; — b) c. gen. el. abl. pretii, (paa Spørgsmaalet: hvor høit); saal. c. gen.: Nep. Cato 1, o. Catull. 5, 2; – men ∾ permagno, Cic. Verr. 4, 7; cf. Liv. 40, 55; – ligel. undert. m. bestemt Tal; vid. Tac. Ann. 1, 17; – „poet." ogs. c. acc. comm. nihil; vid. poët. ap. Cic. Tusc. 1, 8; — c) endel. m. flgd. Relativsætn.; quantopere dilectus sit, facile est aestimare, Suet. Aug. 57; cf. Sall. Jug. 35.

aestĭva, orum, f. und. aestivus. — *aestīvālis, e: = aestivus; ∾ circulus: (i. e. tropicus cancri), Hygin.; — aestīve, adv.: sommerligen; df. „overf.": tarveligen; ∾ viaticati sumus, Plaut. Men. 2, 1, 3; o. — aestīvo, avi, atum, 1, v. n.: at tilbringe Sommeren; saal. om Mennesker, Suet., Plin.; om de græssende Hiorder, Varr.; — [flgd.].

aestīvus, 3, [aestus]; I) „alm.": sommerlig, hørende til Sommeren; aestivis e partibus (coeli: fra den hede Himmelegn), etc., Lucr. 5, 614; ∾ menses, (opp. hiberni), Cic.; ∾ locus, (skikket til Sommerbolig), id.; – ogs. m. sol, Virg., m. aura, Hor., m. umbra, Ovid.; men ∾ saltus, (med Sommergræsning), Liv. 22, 14; ∾ aves, (der indfinde sig om Sommeren), id. 5, 6; ∾ animalia, (som komme frem i Heden), Plin.; ∾ castra, (Sommerleir), Suet. Claud. 1; — II) „bef." ogs. som subst.: aestiva, orum, n.;

A) sc. castra: Sommerleir; in aestivis esse, Cic.; cf. id. Fam. 2, 13; men id. Verr. 5, 37: aestiva praetoris, (hans Lystleir); — B) sc. tempora: den til Krigsbedrifter skikkede Sommer; df. Sommerfelttog; ogs. alm. Felttog; vid. Cic. Pis. 40, o. id. Fam. 3, 9, ogs. Vell. 2, 105; — C) sc. loca: Sommergræsgange; ∾ montium, Plin. 24, 19; s. ogs. ovens. Liv. 22, 14; — b) df. ogs. „meton.": de græssende Hiorder, Virg. Ge. 3, 472.

aestŭābundus, 3, [aestuo]: brusende, kogende, Pallad. — aestŭārium, i, n., [aestus]; I) „egenl.": den Strækning af Kysten, som overskylles i Flodtiden; vid. Fest. s. v. Aestuaria, ogs. Caes. B. G. 3, 9, o. Plin. Ep. 9, 23; — B) df. ogs.; a) Kiær el. Dam, (navnl. til Østers, og som dannes af det stegne Sovand), Varr.; cf. Caes. B. G. 2, 28; — b) den sumpige Munding af en Flod; in sing., Tac. Agr. 22; in pl., Plin. 3, 3; — II) „overs.": aestuaria, orum, n.: Lufthuller, hvorigiennem Brondgravere bortskaffe fordærvede Dunster, Plin. 31, 28, Vitruv.

aestŭātio, onis, f.: brusende Bevægelse; df. „fig." o. „ment.": Sindets brusende Heftighed hos raa Mennesker, Plin. 18, 1; af — aestuo, avi, atum, 1, v. n.; I) „egenl.", (ligesom d. besl. αἴθειν): at være i en brusende el. bolgende Bevægelse, at bruse el. bolge; df. A) om Ilden; Quoque magis tegitur, tectus magis aestuat ignis, („alleg."), Ovid. Met. 4, 64; cf. Virg. Ge. 4, 263; — b) ligel. om de af Ilden el. Heden paavirkede Gienstande: at glode, at være gloende hed; – torridus aestuat aër, Prop.; cf. Virg. Ge. 1, 107; – ligel. om Personer: at lide af Hede, (opp. algere); vid. Cic. Tusc. 2, 14: erudire juventutem ··· algendo, aestuando, etc.; – dog mildere end sudare, vid. Juvenal. 3, 103; men aestuare sub pondere, Ovid.; — B) om Havet; ubi Maura semper aestuat unda, Hor. Od. 2, 6, in.; cf. Virg. Aen. 6, 296; s. ogs. und. aestus; — C) om andre Gienstande, med Hensyn paa deres heftige Bevægelse; vid. Virg. Ge. 4, 308; men quasi aestuantis animae iter, (om Luftroret), Gell. 17, 11; ogs. om Træets Svingninger i Stormen, Lucr. 5, 1096; – sild. ogs. om en bolgende Mængde, Prud.; — II) „fig." o. „ment."; A) „alm."; 1) om Personer: at være i heftig Lidenskab el. Uro; m. o. ud. abl., osv.; – desiderio te nostri aestuare, Cic. Fam. 7, 18; men aestuare invidiā, Sall. Cat. 23, (være Gienstand derfor); ubi, etc., aestuare illi, qui etc., Cic. Verr. 2, 23, (de bleve forskrækkede); – men erotisk: in illā Aestuat etc., Ovid. Met. 6, 490; — 2) om Lidenskaben selv: at bruse el. rase; vid. Virg. Aen. 12, 666; — B) „bes.": at være i Uvished, at ængste sig, at være forlegen, osv.; aestuabat dubitatione etc., Cic. Verr. 2, 30; sic anceps inter utrumque animus aestuat, quum etc., Quintil. 10, 7 extr.; cf. Suet. Claud. 4, o. Hor. Ep. 1, 1, 99.

aestŭōse, adv.; 1) brændende; in compar., Hor. Epod. 3, 17; — 2) brusende (som Charybdis), absorbere, Plaut. Bacch. 3, 3, 67; af — aestŭōsus, 3, [aestus]; I) meget hed, med trykkende Hede, aura, Pacuv. ap. Prisc.; cf. Hor. Epod. 16, 57; men ∾ syrtes, id. Od. 1, 22, 5; aestuosissimi dies, Plin.; cf. Catull. 7, 5; ∾ via et pulverulenta, Cic. Att. 5, 14; — 2) stærkt brusende; ∾ freta, Hor. Od. 2, 7, 16.

aestus, us, m., [aestuo]; I) „egenl."; A) enhver brusende el. bolgende Bevægelse; df. a) luende el. hvirvlende Ild; furit aestus ad auras, Virg. Aen. 2, 759; — b) df. sædv. stærk el. brændende Hede, (navnl. Sommerhede el. Solhede); vid. Lucr. 6, 364, o. Hor. Od. 1, 17, 18; men labore et aestu languidus, Sall.; cf. Virg. Ge. 3, 331: Aestibus at mediis etc.; – ogs. Feberhede, Cic. Cat. 1, 13; men aestus ulceris, Att. ap. Cic. Tusc. 2, 7; — B) Havets Brusen el. Strømmen, Pacuv. ap. Cic. d. Or. 3, 39; (jf. vort: Brænding); – ogs. „meton.": det oprorte Hav selv, Virg. Aen. 1, 107, o. ibd. 8, 674; – ogs. Havets Stromning; (marini aestus), quorum accessus et recessus, (Flod og Ebbe), etc., Cic. Div. 2, 14; cf. Caes. B. G. 5, 1; men recessus aestus (gen., d. e. Ebbe), id.; cf. id. B. G. 3, 12: minuente aestu; men aestu secundo, (med Strømmen), Sall. frgm. ap. Gell.; cf. Caes. B. G. 4, 23; – ogs. Brusen af kogende Vand, Virg. Aen. 7, 463; — b) efter Epikureernes Lære: den Udstromning, som sætter Legemerne i Forbindelse med hverandre; vid. Lucr. 6, 930; men ibd. 1001 flgd.: lapidis aestus, (det magnetiske Fluidum); — II) „fig."; A) „overs.": Forvirring, belli, Lucr. 5, 1434; cf. Hor. Ep. 2, 2, 47; men quidam furoris aestus etc., („alleg."), Flor. 4, 2; cf. Cic. Leg. 2, 4: aestus quidam consuetudinis; — B) „ment." o. „ethisk"; a) brusende Lidenskab el. Attraa, Hor. Ep. 1, 2, 6; men aestus quidam ··· gloriae, Cic. Brut. 81; men aestus pectoris, (Elskovsglod), Ovid. Her. 16, 25; — b) Ængstelse, Forlegenhed; qui tibi aestus, qui error etc., Cic. Div. in Caecil. 14; cf. Hor. Sat. 1, 2, 110, o. Virg. Aen. 12, 486, oftere; — not.: forkl. gen. aesti, (s. aestus), Pacuv. ap. Non.

Aestўi, orum, m.: et Folk bag Weichselen, rimel. Estherne i Esthland, Tac. Germ. 45. — Aesŭla, ae, f.: By i Latium, i Nærheden af Tibur, Hor. Od. 3, 29, 6; — df. Aesŭlānus, 3: æsulansk, arx, Liv. 26, 9; — Aesulani, orum, m.: Indvaanerne af Æsula, Plin. 3, 9.

aetas, ātis, f., [ctr. af d. forkl. aevitas, af aevum, αἰών]; I) „egenl.": Menneskets Levealder el. Levetid; df. A) „alm.": Livet el. Menneskelivet, (som et Heelt); aetas acta honeste et splendide, Cic.; cf. id. Off. 1, 1, o. id. d. Sen. 19; — b) ogs. en Menneskealder, (som et vist Tidsrum); hominis aetatem durare, Liv. 1, 9; cf. Cic. d. Sen. 10, o. Hor. Epod. 16, in.; – om de trende γενεαί el. aetates paa hvert Aarhundrede, s. Herod. 1, 143; hvorim. Ovid. Met. 12, 188, aetas staaer „poet." f. et Aarhundrede; — B) „bes.": en vis Alder, (som Deel af Menneskets Levetid); – neml. efter Varr. ap. Censorin. ere disse Dele el. Aldre: pueritia, adolescentia, juventus, (hver paa 15 Aar); derpaa folge seniores, indtil d. 60de Aar, hvormed senectus begynder; cf. Tubero ap. Gell. 10, 28; – med de fire Aldere sammenlignes de fire Aarstider, Ovid. Met. 15, 200 flgd.; cf. Flor. 1, prooem.; — bb) hertil mærkes; a) sædv. bestemmes her en vis Alder ved et adj., el. ved et andet tilfoiet Begreb; – ineuntis aetatis inscitia, Cic.; flos aetatis, Liv.; aetas bona, Cic., integra, Plaut.; opp. ∾ mala, id., fessa, Tac., affecta, Cic.; — b) men ofte viser alene Sammenhængen, hvilken Alder man har at tænke sig; – morbo atque aetate confectus, (i. e. senectute), Sall. Jug. 9; ambo florentes aetatibus, (i. e. juventute), Virg. Ecl. 7, 4, (hvor ogs. plur. er at mærke); id aetatis jam sumus, (i en saa moden Alder), ut etc., Cic. Fam. 6, 20; men aetas consularis, id., (d. 43de Aar); — II) „overs."; A) „alm.": Tidsalderen el. Tiden el. Tiderne; heroicis aetatibus etc., Cic. Tusc. 5, 3; usque ad hanc aetatem, id.; cf. Hor. Od. 4, 9, 9; — b) df. ogs. „meton.": Tidsalderen, (s. de deri levende Mennesker); vid. Hor. Epod. 16, 9, o. id. Od. 1, 35, 34; ligel. disce tamen, veniens aetas, Ovid. Fast. 6, 639; – ligel. hos Historikerne; vid. Liv. 27, 51, o. Tac. Hist. 3, 68; — B) „bes." mærkes ogs. 1) aetas, om Ting; bene ferre aetatem, (om Vin), Cic. frgm. ap. Macrob.; cf. Plin. 23, 20; ligel. aetates aedificiorum, Dig.; — 2) de adverbiale Udtryk; a) aetatem, (sædv. forkl.): meget længe, (oprdl. igiennem en hel Menneskealder); vid. Ter. Heaut. 4, 3, 38; cf. Lucr. 6, 235, ogs. Ter. Eun. 4, 5, 8; — b) in aetate, (ligel. forkl.): til rette Tid, Plaut. Trin., in.; men ibd. 2, 4, 61: utrumque ··· in aetate haud bonum est, (duer ikke nogensinde); —

not.: gen. pl. aetatum; dog ogs. aetatium, Vell. 2, 89, o. A.

aetātŭla, ae, f., dem. af aetas; I) „egenl.": en ganske ung Alder; in primis puerorum aetatulis etc., Cic. Fin. 5, 20; cf. id. Sest. 8, o. Plaut. Pseud. 1, 2, 10; — II) „fig.": ungdommeligt Letsind; ut aut parcius aetatulae indulgeret, aut certe cautius, Suet. Claud. 16.

aeternābĭlis, e, Att. ap. Non., o. aeternālis, e, Tert., [aeterno]: evigvarende, evig. — aeternĭtas, atis, f., [aeternus]; I) „alm.": Evigheden, d. e. A) Tid uden Begyndelse; vid. Cic. N. D. 1, 9, o. id. Div. 1, 55; — B) evig Varighed, Uforgængelighed, id. Pis. 3; ligel. in aeternitate temporum, Tac. Agric. extr.; — b) ogs. om en meget lang Tid; cedri materiae aeternitas, Plin. 13, 11; — II) „bes." o. sild., ligesom divinitas o. majestas: en keiserlig Titel, Plin. Ep., Cod. Just. — 1. aeterno, abl. som adv.; s. und. aeternus. — 2. aeterno, are, v. a., [aeternus]: foreviger, aliquem litteris et laudibus, Varr. ap. Non.; Hor. Od. 4, 14, 3.

aeternus, 3, [ctr. f. aeviternus, af aevum; cf. hesternus af heri]; I) „egenl."; A) „alm.": evig, (d. e. uden Begyndelse og Ende), deus, Cic., materia, Lucr.; - ogs. uden Begyndelse; ex aeterno tempore, Cic.; - oftere: vedblivende, varig, uforanderlig, gratia, Ter., gloria, Cic., ver, Ovid.; men aeterna urbs, (i. e. Roma), Tibull., o. sild.; — 2) „bes.": som varer meget længe, meget varig el. udholdende; nec est ligno ulli aeternior natura, Plin. 14, 2; — II) „fig.": som fortiener evig Amindelse; aeterna moliri, Cic.; aeterni mores, (berømmelige), Plin.; aeternus Homerus, (udødelig), Tibull.; — III) som adverbiale Dictioner mærkes: a) in aeternum, „poet." ogs. aeternum: for stedse, (alts. for den hele Fremtid); in aeternum condita (urbs), Liv. 28, 28; cf. Virg. Aen. 6, 617, o. Hor. Ep. 1, 10, 41; — b) aeternum, ogs. aeterno: evigen, altid, Virg. Aen. 6, 400, o. id. Ge. 2, 400; - men viret aeterno fraxinus, (holder sig altid grøn), Plin. 2, 111.

*Aethălia, ae, f.: Øen Elba, (hod. Ilva), vid. Virg. Aen. 10, 174; — not.: ogs. d. ældre Navn paa Øen Chios, Plin. 5, 38; o. — aethălus, i, m.: en sodfarvet Drueart i Ægypten, Plin. 14, 9; — [besl. m. αἰθαλός, d. e. sodet].

aether, ĕris (ĕros), m., αἰθήρ: den høiere og renere Luft, Ætheren, (opp. aër el. Dunstkredsen), Lucr. 8, 499, o. Cic. N. D. 2, 36 o. 40; — II) ds. „poet." o. „overf."; A) Himmelen, som Gudernes Sæde; rex aetheris altus, Juppiter, Virg. Aen. 12, 140; — b) ds. ogs. den Straaleglands, som omgiver den aabenbarede Guddom, Val. Fl.; — B) ogs. „alm.": Luften; liquidum trans aethera vectae (apes), Virg. Aen. 7, 65; cf. Hor. Od. 2, 20, in., o. Lucr. 2, 1112; — C) Oververdenen, (neml. i Modsætn. til Underverdenen), Virg. Aen. 6, 436; — III) efter Mythen er Aether: Søn af Chaos, o. Fader til Coelus, Cic. N. D. 3, 17; ogs. er han efter Stoikernes Mening, ligesom Juppiter: summus deus, mente præditus, qua omnia regantur, vid. Cic. Acad. 2, 41; - endel. er han ogs. hos Digterne: Naturens frugtbargiørende Guddom; vid. Lucr. 1, 251, o. Virg. Ge. 2, 325.

aethĕrĭus, (-eus), 3, αἰθέριος, hørende til Ætheren el. til Elementarilden, ætherisk; altissima aethereaque natura, Cic.; men ∾ domus, (d. e. Ætheren), Hor.; — II) ds. „poet." o. „overf."; A) hørende til Himmelen, himmelsk, arces, Ovid., Olympus. Martial.; men ∾ ignes: om Begeistringen, Ovid. Fast. 1, 473; — B) hørende til Luften, nubes, aurae, Lucr., aqua (Regnen), Ovid.; — C) hørende til Oververdenen, (i Modsætn. af Underverdenen), aura, (Livsluften), Virg. Aen. 1, 545: lux, (Livslyset), Sil.

Aethĭŏpĭa, ae, f.: Æthiopien, Land i Afrika, ovenfor Ægypten, forresten med ubestemte Grændser; vid. Plin. 6, 35; — ds. Aethĭŏpĭcus, 3: æthiopisk, oceanus, Plin. l. c.; ogs. Aethiopus, 3, rhinoceros, Lucil. ap. Prisc. — Aethĭŏpis, idis, f., Αἰθιοπίς, sc. herba, etslags Salvie, Plin. 27, 3. — Aethĭŏpissa, ae, f., Æthiopierinde, Hieron.; af — Aethiops, ŏpis, m., Αἰθίοψ, en Æthiopier, Plin. 2, 80; — II) „overf.": sort Menneske, Morian, Neger; Aethiopem albus derideat, Juvenal. 2, 23; cf. Plin. 32, 52; - ogs. holdtes occursus Aethiopis for et ondt Varsel; Flor. 4, 7; cf. Juvenal. 6, 601; — 2) ogs. som adj.: Aethiopesque lacus, Ovid. Met. 15, 320; cf. Ps. Cic. in Sen. 6: cum stipite Aethiope etc.; — not.: Aethiops, (f. Aethīops), Sidon. — Aethiopus, 3; s. und. Aethiopia.

Aethon, ōnis, m., (αἴθων, brændende); i Mythologien: Navnet paa flere Guderheste; vid. Ovid. Met. 2, 153, o. Virg. Aen. 11, 90, (ogs. Serv. ibd.) — 1. aethra, ae, f., αἴθρα, den rene Solglands, Luftens skinnende Klarhed; lucidus aethra Siderea polus, Virg. Aen. 3, 585; ∾ caerula, Naev. ap. Varr., flammea, Att. ap. Macrob.; — II) „overf."; A) ligesom aether: den høiere og renere Luft, Cic. N. D. 2, 45, inc.; — B) „poet.": Himmelen, Luften; vertice de montis ··· surgere in aethram: (om Skyerne), Lucr. 6, 467; cf. Virg. Aen. 12, 247. — 2. Aethra, ae, f., Αἴθρα, I) Datter af Oceanus o. Tethys, Moder til Hyas, Ovid. Fast. 5, 171; (heder Plejone, Hygin. Fab. 37); — II) Datter af Pittheus og Moder til Theseus, Ovid. Her. 10, 131, Hygin.

aetĭŏlŏgĭa, ae, f., αἰτιολογία: Anførelse af Grunde, Beviisforelse, Isid.; men Senec. Ep. 95, vil man derfor læse ethologia. — āĕtītes, ae, m., ἀετίτης, (sc. lapis): Ørnestenen, Plin. 10, 4. — āĕtītis, idis, f., ἀετῖτις, sc. gemma: etslags Ædelsten med Ørnefarve, Plin. 37, 72.

Aetna, ae, o. Aetne, es, f., Αἴτνη, Ætna, ildsprudende Bierg paa Sicilien, (hod. Monte Gibello); vid. Cic. Div. 2, 9, o. Ovid. Fast. 4, 287 o. 491; - Aetnā onus gravius, vid. Cic. d. Sen. 2; — B) hertil er endnu at mærke: 1) Byen Aetna, i Nærheden af hint Bierg, vid. Cic. Verr. 3, 44; — 2) Aetna: en sicilisk Nymphe, Moder til Brødrene Palici; vid. Serv. ad Virg. Aen. 9, 584; — not.: ogs. er Aetna: Navnet paa et Digt, der af nogle tillægges Corn. Severus; — C) ds. 1) Aetnaeus, 3: ætnæisk, ignes, Cic., fratres, (i. e. Cyclopes), Virg.; men ∾ deus, Val. Fl., (i. e. Vulcanus); - men subst. Aetnaei, orum: Indvaanerne i Byen Ætna, Justin.; — b) „poet." ogs. s. sicilisk, triumphi, Sil.; ligel. ∾ tellus, (i. e. Sicilia), Ovid Met. 8, 260; — 2) Aetnensis, e: hørende til Byen Ætna, ager, Cic.; men subst. Aetnenses, ium: Indvaanerne i Byen Ætna, Plin. 3, 14.

Aetōlĭa, ae, f., Αἰτωλία: Landskab i Mellemgrækenland, imellem Lokri o. Akarnanien, Cic. Pis. 37, o. Plin. 4, 3; — ds. Aetōlĭcus, 3: ætolisk, bellum, Liv. 37, 6. — Aetōlis, ĭdis, f., Αἰτωλίς: Ætolierinde, Dejanira, Ovid. Her. 9, 131. — Aetōlĭus, 3; s. und. flgd. — Aetōlus, i, m., efter Plin. 7, 57: Søn af Guden Mars, og Stamfader for Ætolierne; — B) ds. 1) Aetōlus, 3: ætolisk, plagae, Hor. Ep. 1, 18, 46: (neml. med Hensyn paa den calydoniske Vildsvinjagt); men ∾ arma, Ovid. Met. 14, 528, (i. e. arma Diomedis Aetoli); - D. byggede neml. efter Trojas Fald Byen Arpi, som deraf heder: Arpi Aetoli, Virg. Aen. 10, 28, ogs. urbs Aetola, ibd. 11, 239; - ds. ogs. Aetoli campi, (s. ager Cannensis), Sil. 12, 673; — men subst. Aetoli, orum, Αἰτωλοί: Indvaanerne af Ætolien, Liv. 37, 6, o. Virg. Aen. 11, 308, (hvor gen. Aetolum f. Aetolorum); — 2) Aetōlius, 3: = frgd., heros, Ovid. Met. 14, 461, (i. e. Diomedes; s. und. frgd.)

*aevĭtas, ātis, f.; forkl. f. aetas: Alderen, Cic. Leg. 3, 3 (e. XII Tabb., hvor ogs. pl.); ogs. Ælde,

Ælde, frgm. XII Tabb. ap. Gell. 20, 1; men ∾ temporis: evig Varighed, Appul.; o. — aeviternus, 3; forkl. f. aeternus, Varr. ap. Priscian.; — [af flgd.]

aevum, i, n., αἰών; I) „alm.": den fortløbende, aldrig ophørende Tid, Evigheden; – per aevum: evigen, altid, Lucr.; ligel. in aevum: for stedse, Hor. Od. 4, 14, in.; — b) ogs. „alm." : Tiden; aevum omnium seculorum consequi, Quintil.; cf. Cic. d. Rep. 6, 13; — II) „bef.": et vist Tidsrum; A) et Menneskes Levetid; aevum consumere in rebus inanibus, Lucr. 5, 1430; cf. Plin. Pan. 78; men integer aevi, (i de bedste Aar), Virg. Aen. 9, 255; – confectus el. obsitus aevo, (af Alderdom), id.; cf. Ovid. Met. 8, 718; men Hor. Ep. 1, 20, 26: meum aevum etc., (min Alder, hvor gammel jeg er); — b) ogs. om Dyr og Planter; ∾ piscium, Plin., arborum, id.; cf. Hor. Od. 1, 12, 45; — B) Tidsalder, Menneskealder; in nostro aevo, Plin.; tot aevis, id.; omnibus aevis, Ovid.; men Hor. Od. 2, 9, 13: ter aevo functus (Nestor); f. ogs. und. aetas; men ingenia nostri aevi, Vell. 2, 36; — 2) bf. „meton.": de i en vis Tidsalder levende Mennesker; consensu aevi, (i. e. consensu hominum ejus aevi), Plin. 14, 8; — not.: f. aevum findes ogs. aevus, i, m., Plaut. Poen. 5, 1, 14, o. Lucr. 3, 605.

aex, αἴξ: en Ged; men alene Plin. 4, 18: Aegaeo mari nomen dedit scopulus aex, a specie caprae, etc.

Afer, fra, frum: afrikansk, litus, Ovid., aequora, (imellem Afrika og Sicilien), id.; men ∾ avis, (i. e. gallina Numidica), Hor. Epod. 2, 53; men id. Od. 2, 16, 35: Afro murice, (i. e. Gaetulico murice: i gætulisk Purpur); — B) bf. subst. Afer, fri, m.: en Afrikaner; pl. Afri, orum, sitientes, Virg., discincti, (uomgiordede, d. e. ukrigerske), id.; men ∾ dirus, Hor. Od. 4, 4, 42, (i. e. Hannibal).

affăber, (adf.), bra, brum, [faber, bri]: kunstig, sindrig, Symmach. — †affābĭlis, (adf.), e, [affor]: venlig el. nedladende i Samtale med enhver, Ter. Ad. 5, 6, 8, in omni sermone, Cic. Off. 1, 31; cf. Virg. Aen. 3, 621; – compar.: affabilior, Senec. Ep. 79; bf. — affābĭlĭtas, (adf.), atis, f., sermonis, Cic. Off. 2, 14: Venlighed el. Nedladenhed i Samtale; o. — affābĭlĭter, (adf.), adv.: venligen, nedladende, alloqui, Spart.; – superl.: affabilissime dicere, Gell. 16, 3.

affabre, adv. af affaber: kunstigen, kunstfærdigen; paullo magis affabre ··· factus (deus, d. e. Guderbillede), Cic. Verr. 2, 5. — affabrĭcātus, (adf.), 3, [fabrĭco]: som ved Kunst er føiet dertil el. forbunden dermed, Augustin. — affāmen, (adf.), ĭnis, n., [affor]: Talens Henvendelse til nogen, Appul. — affaniae, arum, f., [affor, inc.]: daarlig Snak, Appul.

affătim, (adf.), adv., [rimel. besl. m. fatisco, fatigo]: nok, mere end nok; a) som adj., oftere som adv.; miseria una uni quidem homini est affatim, Plaut. Trin. 5, 2, 61; – alicui affatim satisfacere, Cic. Att. 2, 16; cf. id. N. D. 2, 51, o. Plaut. Poen. 3, 1, 31; — b) som subst. c. gen.; sibi ··· copiarum affatim esse, Liv. 34, 37; cf. Plaut. Mil. gl. 4, 1, 33; — c) sild. ogs. som adv. c. adj.: nok, tilstrækkeligen; affatim onustus, Appul.

1. affātus, 3; partic. af affor. — 2. affātus, (adf.), us, m., [affor]: Talens Henvendelse til nogen; oftest „poet."; quo hunc affatu etc.? Virg. Aen. 4, 284; – ogs. pl., nostros affatus petit, Senec. Med. 187.

*affectatio, (adf.), ōnis, f.; I) „alm.: ivrig Stræben el. Tragten derefter, sapientiae, Senec.; men convictus in affectatione imperii, Suet. Tit. 9; — II) „bef." i Rhetoriken: forfeilet Stræben efter Fuldkommenhed, Kunstleri, Affectation, Quintil. 1, 6, 11; cf. id. 8, 3, 56; ∾ frigida et puerilis, id.; o. — affectator, (adf.), oris, m.: som stræber derefter; ∾ moris justi, Eutrop.; men nimius risus affectator, Quintil. 6, 3, 3; — bf. fem.: affectātrix, icis, Tert.; — [affecto].

*affecte, (adf.), adv.: med Følelse, med Lidenskab, Tert.; o. — affectĭo, (adf.), onis, f.; I) „alm."; A) Indvirkning deraf, det indvirkende Forhold, Cic. Top. 18; men ∾ coeli, id. Div. 2, 47: (Indvirkningen af en Constellation); — B) den Tilstand el. Stemning, hvori nogen er bleven sat; (opp. habitus); Cic. Inv. 1, 25; – dog undert. ligesom habitus: den vedvarende Tilstand el. Stemning; oftest c. gen. animi el. animorum; vid. Cic. Tusc. 4, 15, o. id. Off. 2, 6; men id. Tusc. 5, 9: firma corporis affectio: (fast og stærk Constitution); — II) „bef." o. sild.; A) velvillig Stemning, Hengivenhed; vid. Tac. Ann. 4, 15, o. Gell. 10, 18; – ogs. om Dyrene, Plin. 8, 80; — b) bf. „meton.", ligesom affectus: de elskede Personer, Koner og Børn, Cod. Theod.; — B) den frie Villies Brug el. Evne, Dig.; — bf. affectĭōsus, (adf.), 3: velvillig, hengiven, Tert.; — [afficio].

affecto, (adf.), avi, atum, 1, v. a., frequ. af afficio; oprdl. griber el. tager fat derpaa; vid. Virg. Aen. 3, 670: dextra affectare navem; bf. pass.: affectari morbo, (angribes deraf), Liv. 29, 10; – men sædv. „overf." o. „alleg."; hi ad me affectant viam, (ville have fat paa mig), Ter. Phorm. 5, 7, 71; cf. Cic. R. Am. 48; men „poet.": Cur opus affectas, ambitiose, novum? Ovid. Am. 1, 1, 14; men Liv. 28, 18; ∾ spem Africae potiundae, (nære Haabet derom); — II) „bef."; A) søger el. stræber at naae el. vinde, (navnl. et Gode, el. ved gode Midler); ∾ munditiem omni diligentia, Nep. Att. 13; ∾ magnificentiam verborum, Quintil.; – ogs. c. infin.; qui esse docti affectant, (som hige efter Lærdom), id. 10, 1, 97; — B) navnl. ogs.; 1) hos Historikerne: søger at vinde el. drage til mig; ∾ civitates formidine, aut ostentando praemia, Sall. Jug. 70; ligel. ∾ societatem Galliarum arte donisque, Tac. Hist. 4, 17; ogs. ud. abl., Vell. 2, 39; — 2) lidenskabeligen at stræbe derefter; ∾ dominationes, Sall., spem regni, Liv. 1, 46; – ogs. c. infin., (f. acc.); Non ego sidereas affecto tangere sedes, Ovid. A. A. 2, 39; — b) bf. ogs. feilagtigen at efterligne, at fremkunstle, at affectere; ∾ crebrum anhelitum, Quintil., imitationem antiquitatis, id., famam clementiae, Tac.; — not.: partic. affectatus, 3, „rhet." ogs. som adj.: udvalgt, omhyggelig; nitidius aliquid atque affectatius etc., Quintil. 12, 11, 45. — affector, (adf.), atus sum, 1, v. dep. (a. o. n.), [for- o. efterkl. Biform af frgd.]: griber el. stræber derefter; ∾ regnum, Varr.; – ∾ ad mulierem, Appul.

affectŭōse, adv.: velvilligen, hengivent, Cassiod.; – superl., Sidon.; af — affectŭōsus, (adf.), 3, [2. affectus]: som viser el. røber Hengivenhed el. Velvillie, res, Macrob.

1. affectus, 3; partic. o. adj. af afficio. — 2. affectus, (adf.), us, m., [afficio]; I) „alm.": den hos nogen ved Indvirkning frembragte Tilstand; bf. A) oftest m. tilføiet animi el. mentis: bevæget Gemytstilstand el. Sindsstemning; qualis cujusque animi affectus esset, talem esse hominem ···; affectus autem animi in bono viro laudabilis, Cic. Tusc. 5, 16; ∾ mentis, Ovid.; men ∾ concitati, mites, compositi, commoti, etc., Quintil.; cf. id. 10, 1, 101; — not.: efter Quintil. 6, 2, 8, omfatter affectus, foruden πάθος el. Lidenskaben, ogs. ἦθος el. den sædelige Tilstand, (mores); — B) affectus, m. o. ud. corporis: en vis Helbredstilstand; navnl. ogs. Skranteri el. Sygelighed, Cels.; — II) „bef." ogs. A) velvillig Gemytsstemning, Kiærlighed, Ømhed, Velvillie; sed et parentis unicum affectum praestitit, Suet. Tit. 8; — b) in pl. ogs. „metonym.": nogens Elskede el. Kiære, (som Koner og Børn), Lucan., Capitol.; — B) heftig Attraa el. Begierlighed; vid. Tac. Agric. 30, o. Juvenal. 12, 10;

— b) navnl. ogs. nærdel Lidenskab; vid. Senec. Ep. 75, o. Plin. Pan. 79; — C) sildv. ogs. Villiens Frihed; quia carent affectu (pupillus et furiosus), Dig.

affĕro, [ad.f.], attŭli, (adl.), allātum, (adl.), afferre, v. a.; I) „egentl."; A) „alm.": fører el. bærer el. bringer derhen el. dertil; nærmest om Ting, (ligesom adduco om Personer; vid. Plaud. Pseud. 2, 4, 21, und. adduco); sædv. m. ad, el. c. dat., ogs. m. adv., ogs. absol.; - ∾ litteras ad aliquem, Cic. Att. 8, 6, Liv. 22, 11, o. A.; men cibum pede ad rostrum, velut manu, afferens, Plin.; affer huc ··· scyphos, Hor. Epod. 9, 33; allatus est acipenser, Cic. frgm. ap. Macrob.; — B) „bef."; 1) m. Lune ogs. om Personer: afferre se o. afferri aliquo, (begive sig derhen); vid. Ter. Andr. 4, 5, 12, o. Virg. Aen. 8, 477; ligel. ibd. 3, 345: sese a moenibus ··· affert; cf. Catull. 14, 21; - ogs. in pass. c. acc. (praepos.); consilio ··· hanc urbem afferimur, Virg. Aen. 7, 217; — 2) fører voldsomt derimod el. ind derpaa; m. in, el. c. dat.; - ut in dominum afferant dentes (canes), Varr.; ∾ manus templo, (udplyndre), Cic. Verr. 1, 18; ∾ manus sibi, (ombringe sig selv), Planc. ap. Cic. Fam. 10, 23; s. ogs. nedenf.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": medbringer dertil, indbringer deri; afferre animum vacuum ad scribendum, Cic. Att. 12, 38; cf. id. Mur. 2, o. id. d. Or. 3, 12; men ∾ consulatum in familiam, id. Phil. 9, 2; ∾ bellum in patriam, (paafore), Ovid. Met. 12, 5; men „alleg.": ∾ manus vulneribus suis, (oprive dem), Cic. Att. 3, 15; cf. Senec. Benef. 2, 5; — 2) „bef.": medbringer el. bidrager dertil; quicquid ad rem publicam attulimus, si modo aliquid attulimus, etc., Cic. Off. 1, 44; ligel. ad beate vivendum aliquid afferre, id. Fin. 2, 27; ogs. absol.: quid enim oves aliud afferunt, nisi ut etc., id. N. D. 2, 63; cf. id. Mil. 1; — B) „ment."; 1) „alm.": medbringer el. forebringer, (navnl. en Efterretning), bringer el. melder; ut eam (calamitatem) non ex proelio nuncius, sed ex sermone rumor afferret, Cic. Manil. 9; nihil novi ad nos afferebatur, id. Fam. 2, 14; - ogs. m. acc. c. inf.; vid. Liv. 10, 45, Nep. Milt. 3, o. Cic. Coel. 24; - ogs. m. de; quum ··· mihi de Qu. Hortensii morte esset allatum, id. Brut., in.; — b) anfører el. angiver, navnl. som Grund el. Bevis; quid dicam? aut quam causam afferam? Ter. Heaut. 4, 3, 23; ∾ rationes, cur hoc ita sit, Cic. Fin. 5, 10; men id. Tusc. 1, 29: cur credam, afferre possum; cf. id. d. Sen. 6; men ad ea, quae dixi, affer, si quid habes, (anfør derimod), id. Att. 7, 9, extr.; ligel. ∾ aliquid in contrariam partem, id. d. Or. 2, 53; — 2) „bef." om en Indvirkning paa Gemyttet: bibringer, indbringer deri; navnl. ogs. paafører, foraarsager; - quae res mi (f. mihi) aegritudinem afferat, Ter. Heaut. 4, 3, in.; ogs. i en Bonformular, Cic. Mur. 1; ligel. ∾ alicui consolationem, id., gaudium, Plin. Ep.; - ogs. „alm.": at meddele, auctoritatem et fidem orationi, Cic.; cf. id. N. D. 2, 3.

affĭcĭo, (adf.), ēci, ectum, 3, v. a., [facio]; I) „egentl.": føier dertil, forbinder dermed; quae (res) quodammodo sunt affectae ad id, de quo quaeritur, Cic. Top. 2; men „poet.": luce locum afficiens, (belysende), Varr. ap. Non.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) afficere aliquem aliqua re: ligesom at paaføre nogen noget, at behandle nogen saa eller saa; (hvor da først d. tilføiede abl. bestemmer Stedets Mening); - ∾ aliquem lucris, (berige), Plaut. Amph. prol., bonis nunciis, (bringe gode Tidender), ibd.; - saal. ofte omskrivende: ∾ aliquem praemio, (belønne), poena, (straffe); ∾ aliquem sepultura, (begrave), Cic.; ∾ populum servitute, (styrte det deri), id.; - ogs. ofte pass. c. abl.: at geraade deri, odl.; affici magna difficultate, Caes. B. G. 7, 6, o. 17; affici doloribus pedum, (faae Podagra), Cic. Fam. 6, 19; cf. Nep. Hann. 4, o. Liv. 4, 30; — 2) ∾ aliquem el. aliquid, (ub. abl.): at indvirke derpaa, at angribe, odl.; - ut prius aestus, labor ··· corpora afficiat, quam etc., Liv. 28, 15; pulmo afficitur, (bliver angreben), Cels.; men „poet.": aliquem vulnus afficit, (træffer, fælder), Ovid. Met. 6, 255; men Tac. Ann. 4, 45: uno vulnere in mortem affecit (eum); - ogs. at sætte i en vis Tilstand; ogs. at behandle saa el. saa; - corpus ita afficiendum est, ut etc., Cic. Off. 1, 23; ut abs te affecta est (illa civitas), ita etc., id. Verr. 4, 67; — B) „ment.": at sætte el. bringe i en vis Stemning, odl.; ∾ aliquem laetitia, Cic. Mil. 28; - oftest ub. abl.; litterae tuae sic me affecerunt, ut etc., Cic. ad Anton. ap. Cic. Att. 14, p. 13; in pass. ogs. m. ab; affici a gratia, aut a voluptate, (paavirkes deraf), Cic. Fam. 5, 12; - navnl. ogs. om Taleren: at røre, at henrive; primum est, ut afficiamur, antequam afficere conemur, Quintil.; men affici aliqua re, (at sørge derover), Suet. Tib. 52 o. 66; — III) partic. affectus, 3, ogs. som adj.; oprdl. forbunden dermed; df. sædv. „fig."; A) „overf."; a) c. abl., ligesom praeditus: forsynet dermed, som har noget; vid. Lucr. 2, 341; affectus praemio, Cic., optima valetudine, id.; affectus senectute el. aetate, (til Aars), id.; men superl.: remiges inopia affectissimi, (som lide stor Mangel), Vell. 2, 81; — b) ub. abl.: saa el. saa beskaffen el. indrettet el. ordnet; quum ita simus affecti, ut etc., Cic. Att. 13, 23; cf. id. Fin. 5, 9; men quomodo affecto coelo, (under hvilken Constellation), Cic. Div. 2, 47; — bb) hertil er endnu at mærke; a) affectus, 3, navnl. m. Hensyn paa Helbreden: angreben, svækket, sygelig, Liv. 28, 26; ligel. Cic. Phil. 9, 1: quum ita affectus esset, ut etc.; - ogs. „alm."; res affectae: slet Forfatning, ulykkelig Tilstand, Liv. 6, 3; men affecta res familiaris, (svækket Formuestilstand), id. 5, 10; ligel. ∾ fides, (svækket Credit), Tac. Hist. 3, 65; — b) affectus, 3, om Tiden og hvad der skeer i Tiden: som nærmer sig Enden; vid. Cic. Prov. cons. 8: bellum affectum et paene confectum; ligel. affecta aetas, id.; cf. Gell. 3, 16; — B) „ment."; c. abl., el. m. adv.; a) begavet dermed; omnibus virtutibus me affectum esse cupio, Cic. Planc. 33; cf. id. Part. or. 10; — b) saa el. saa stemt el. sindet; eodem modo erit affectus erga amicum, quo in se ipsum, Cic. Fin. 1, 20; cf. id. Off. 3, 5; ogs. m. tilføiet animo, id. Leg. 1, 9.

*affictĭcĭus, (adf.), (-tius), 3: føiet el. lagt dertil; ∾ actus ad villam, (i. e. leporarium), Varr.; o. — affictĭo, (adf.), onis, f.: Tilføining, Phaedr., inc.; — [affingo]. — affictus, 3, partic. af affingo.

affīgo, [ad.f.], xi, xum, 3, v. a.; I) „egentl.": hefter el. fæster derpaa el. dertil; m. ad, el. c. dat.; - ∾ litteram ad caput (alicui: mærke dermed), Cic. R. Am. 26; ∾ ad terram, vid. Liv. 4, 19; aethereis affixa cavernis (sidera), Lucr. 4, 392; ∾ cruci, Liv., patibulo, Sall., (korsfæste); Prometheus affixus Caucaso, Cic. Tusc. 5, 3; men ∾ aliquem lecto, (om en Sygdom), Hor., Senec.; - ∾ radicem terrae, (plante deri), Virg.; cf. id. Aen. 9, 536; — II) „fig." o. „ment."; ∾ aliquid animo, (indprege deri), Quintil., Senec.; ∾ litteras pueris, Quintil.; men causa in animo meo penitus infixa atque insita, Cic. Verr. 5, 53; — III) partic. affixus, 3, ogs. som adj.: ligesom fæstet dertil; c. dat., ogs. m. in (c. abl.); - noctu affixa foribus (anus), Tibull.; homines in exigua parte terrae affixi, (bosatte derpaa), Cic. d. Rep. 1, 17; cf. id. Fam. 1, 8; - ogs. om en Beliggenhed; Tarraconensis affixa Pyrenaeo, (som grændser dertil), Plin.; men affixae coelo stellae, (Fixstjernerne), id.; — b) ogs. absol. el. subst.: domus cum omnibus affixis, Dig.; — not.: affixet, (f. affixisset), Sil. — affĭgūro, [ad.f.], avi, 1, v. a.: former dertil, Gell. 4, 9.

affingo, [ad.f.], inxi, ictum, 3, v. a.; I) „egentl.":

former el. danner dertil, (navnl. som Kunstværk); c. dat., ogs. absol., (s. nedens.); – itaque nec manus ei affinxit, Cic. Univ. 6; – ogs. „alm.": ligesom stadende at føie dertil; parvis momentis multa natura ··· affingit, id. Div. 1, 52; cf. id. d. Or. 3, 9; — II) „fig." o. „ment.": digter el. opdigter dertil; addunt ipsi et affingunt rumoribus, Caes. B. G. 7, 1; cf. Cic. Manil. 4; men id. Cluent. 4: quid error affinxerit, etc.; – ogs. opdigter, sammensmeder, litteras, Appul.

affīnis, (adf.), e, [finis, is]; I) „egenl.": grændsende dertil; gens affinis Mauris (dat.), Liv. 28, 17; — II) oftest „fig."; A) „bes.": beslægtet ved Giftermaal, besvogret; ∾ vincula, Ovid. Pont. 1, 8, 9; — b) ogs. subst.: Svoger, Svigerfader el. Svigersøn; vid. Ter. Heaut. 5, 1, 63, o. Cic. Cluent. 14, oftere; — B) „alm.": delagtig deri; c. dat., ogs. c. gen.; forkl. ogs. m. ad; – sese affines esse ad causam, Pacuv. ap. Non.; neque illarum affines esse rerum, quas etc., Ter. Heaut. 2, 1, in.; huic facinori ··· paucos affines, Cic. Cat. 4, 3; affinis culpae, id., noxae, Liv.; — not.: abl. affine, (s. affini), Ter.

affīnĭtas, (adf.), atis, f., [affinis]; oprdl. Naboskab, Tilgrændsning; ds. sædv. „fig."; A) „bes.": Slægtskab ifølge Giftermaal, Besvogring, Svogerskab, Ter. Andr. 1, 5, 2, o. Cic. Fin. 5, 23, (hvor plur.), ogs. id. Brut. 26; conjungi affinitate cum aliquo, Nep.; cf. id. Att. 19, o. Liv. 1, 1; — b) „meton." ogs. de besvogrede Personer, Plaut. Trin. 3, 2, 75; — B) „alm.": Forbindelse, Sammenhæng, (navnl. imellem de forskjellige Dele af Landoekonomien), Varr.; – ogs. om andre Gjenstande; ∾ litterarum, (deres indbyrdes Slægtskab el. Lighed), Quintil., Gell.

*affirmanter, (adf.), adv.: tilforladeligen, med Vished, praedicere, Gell. 14, 1; — affirmāte, (adf.), adv.: = frgd.; quod affirmate ··· promiseris etc., Cic. Off. 3, 29; affirmatissime scribere, m. acc. c. inf., Gell. 10, 12; — affirmātĭo, (adf.), onis, f.: Bekræftelse, Forsikkring; est enim jusjurandum affirmatio religiosa, Cic. Off. 3, 29; cf. Caes. B. G. 7, 30; men ∾ constantissima annalium, Plin.; — affirmātīvus, (adf.), 3: bekræftende, species verborum, Diomed.; o. — affirmator, (adf.), oris, m.: som bekræfter el. bevidner noget, Dig.; — [flgd.].

affirmo, [ad.f.], avi, atum, 1, v. a.; oprdl. styrker dertil el. end mere; — ds. „fig."; A) „alm.": forsikkrer, paastaaer; dicendum est mihi ita, nihil ut affirmem, Cic. Div. 2, 3; ∾ aliquid omni asseveratione, id., jurejurando, Liv.; ogs. m. flgd. Negation, Suet. Aug. 42; — B) „bes." (o. „ment."); a) bestyrker, bekræfter, spem alicui, Liv. 1, 1, dicta alicujus, id. 28, 2; ∾ aliquid auctoritate sua, id. 26, 21; — b) at tiene til Bevis derfor el. derpaa, Tac. Ann. 14, 22.

affixĭo, (adf.), onis, f., [affigo]; oprdl. Fastgioren, Sammenhæng, Non.; – ds. „fig.": idelig Hængen deri el. Syslen dermed, Capell. — affixus, 3; partic. o. adj. af affigo.

afflagrans, (adfl.), tis, adj., [flagro]: som brænder derhos; ds. „overf.": in tempore afflagranti, (i. e. turbulento), Amm.

*afflātor, (adfl.), oris, m.: som blæser derpaa, Tert.; o. — afflātus, (adfl.), us, m.; I) „egenl."; A) „alm.": Blæsen el. at blæse derpaa; ∾ Favonii, Plin.; ∾ maris, (Søvind), id.; – „poet." ogs. den dyriske Aande, Ovid. Met. 8, 289; men ∾ vaporis, (flagrende Lue), Liv. 28, 23; — B) „bes."; a) i Maleriet: let Lysstrøm el. Belysning, Plin. 36, 22; — b) i Udtalen: Aspirationen el. Beaandingen, (d. e. Bogstavet „H"), Varr.; — II) „fig." (o. „ment."): høiere Indskydelse el. Indgivelse; ds. Begeistring; nemo vir magnus sine aliquo afflatu divino fuit, Cic. N. D. 2, 66; cf. id. d. Or. 2, 46; — [afflo].

afflecto, [ad.fl.], xi, 3, v. a.: bøier el. styrer derefter el. derimod; c. dat.; Avien. Arat. 734. —

affleo, [ad.fl.], ēre, v. a. o. n.: at græde derved el. dertil, Plaut. Pers. 1, 3, 72.

*afflictatio, (adf.), onis, f.; efter Cic. Tusc. 4, 8: aegritudo cum vexatione corporis, (altf. den af Legemssmerter foraarsagede Lidelse); cf. ibd. 7; o. — afflictator, (adfl.), oris, m.: som slaaer derpaa, som plager el. ængster, Tert.; — [afflicto]. — afflictĭo, (adfl.), onis, f., [affligo]: smertelig Ængstelse; ∾ irrita, Senec.

afflicto, (adfl.), avi, atum, 1, v. a., intens. af affligo; I) „egenl.": slaaer voldsomt derpaa el. derimod; ∾ sese, (slaae sig for Brystet), Sall. Cat. 31; men Caes. B. G. 4, 29: naves tempestas ··· afflictabat, (slog el. knuste dem imod hverandre); ogs. om en Hærmagt: at hærie el. fordærve, Tac. Hist. 4, 79; — II) „fig."; A) „overf.": mishandler, plager, fordærver; afflictari morbo, Cic. Cat. 1, 13; men ∾ aliquem laboribus et vulneribus, Tac. Hist. 3, 19; men id. Ann. 13, 36: ∾ Italiam luxuria saevitiaque, (skænde det dermed); — B) „ment.": afflictare se, o. afflictari: overgive sig til Kummer, qvæle sig el. ængste sig; ne te afflictes, Ter.; de quibus afflictor gravissime, Cic. Att. 11, 1; ogs. kunde hidføres Sall. Cat. 31; s. ovens.

afflictor, (adfl.), oris, m., [affligo]: der nedslaaer; ds. „overf.": der ødelægger el. fordærver; senatus odit te, afflictorem et perditorem ··· ordinis et nominis sui, Cic. Pis. 27. — 1. afflictus, 3, partic. af affligo. — 2. afflictus, (adfl.), us, m., [flgd.]: Slaaen el. at slaae derimod; in abl.; afflictu nubium, (ved deres Sammenstød), Appul.

affligo, [ad.fl.], xi, ctum, 3, v. a.; I) „egenl.: slaaer el. kaster el. støder derimod; c. dat., el. m. ad, ogs. absol.; – ∾ aliquem ad terram, Plaut.; imaginem solo, Tac.; nolo te affligi, (du maa ikke falde), Plaut.; cf. Caes. B. G. 6, 27: si quo afflictae casu conciderent; ligel. ibd.: ∾ arbores pondere; – ofte ogs. i Krigssproget: equi atque viri afflicti, (bleve kastede el. nedslagne), Sall. Jug. 101; cf. ibd. 60, o. Liv. 28, 19; – navis afflicta ad scopulos, Cic.; cf. Caes. B. G. 4, 31; — II) „fig."; A) „overf.": styrter i Fordærvelse, gior ulykkelig; Pompejus ipse se afflixit, Cic.; ∾ opes hostium, Liv.; cf. Tac. Hist. 2, 33; men Suet. Tib. 51: omnes amicitias, (i. e. omnes amicos suos), intra breve tempus afflixit; ∾ causam susceptam, (som Sagfører at spilde Sagen for sin Client), Cic. Sest. 41; — B) „ment."; a) „alm.": nedsætter, nedværdiger; rem augere laudando ··· vituperando affligere, id. Brut. 12; — b) „bes." o. „ethisk": nedslaaer, ængster; ∾ animos et debilitare metu, Cic. Tusc. 4, 15; men „alleg.": quum reflavit fortuna, (naar Lykken er os imod), affligimur, (tabe vi Modet), Cic. Off. 2, 6; — III) partic. afflictus, 3, ogs. som adj.; A) „alm." o. „overf.": mishandlet el. fordærvet, ulykkelig el. elendig; ab afflicta amicitia ad florentem aliam transfugere, Cic. Quint. 30; ∾ fortuna, (opp. integra), id. Sull. 31; men absol.: afflictum erigere: (hielpe den Ulykkelige), id.; – afflictiore conditione, id. Fam. 6, 1; — B) „bes." o. „ment."; a) nedslaaen, modløs; m. o. ud. abl.; afflictus luctu, Cic., moerore, id.; men Suet. Oth. 9: ne victis quidem adeo afflictis etc.; cf. Virg. Aen. 2, 92; — b) ligesom abjectus: nedrig el. nederdrægtig; ∾ homo et perditus, Cic. Phil. 3, 10; tam afflictis moribus, Macrob.

afflo, [ad.fl.], avi, atum, 1, v. a. (o. n.); I) „egenl."; A) „alm.": at aande el. blæse derpaa, (nærmest om Vinden og Luften); terga tantum afflante vento, Liv. 22, 43; afflatus aura, Suet. Tib. 72; ogs. om Aandedrættet, Ovid. Met. 1, 542; cf. Hor. Sat. 2, 8, 95, (hvor dat. f. acc.); — B) „bes." ogs. om Ilden, om Lyset, om Lugten; ignibus afflari (fulminum), Ovid. Trist. 1, 9, 22; cf. Liv. 30, 6; men afflari sidere: at blive apoplectisk, Plin. 2, 41; men qui afflantur e floribus (odores), Cic. d. Sen. 17; — II) „fig.";

A) „overf.": bidrager dertil, indbringer deri, medbringer, (bes. uformærkt); df. „alleg.": sibi auram posse aliquam afflari, Cic. Verr. 1, 13; rumoris nescio quid afflaverat, m. flgd. acc. c. inf., Cic. Att. 16, 5; navnl. ogs. bibringer umærkeligen, laetos oculis ··· honores, Virg. Aen. 1, 591; ogs. ∾ aliquem juventa, (begave dermed), Claudian.; — b) ogs. som v. n., o. „alleg."; Felix, cui placidus leniter afflat Amor, (hvem Amor begunstiger), Tibull. 2, 1, 80; — B) „ment.": begeistrer; poëtam ··· quasi divino quodam spiritu afflari, Cic. Arch. 8; (cf. id. Div. 2, 57).

†afflŭens, tis, partic. o. adj. af affluo; df. — afflŭenter, adv.: tilstrømmende; df. „overf.": overflødigen, Appul.; - compar.: affluentius vivere, (overdaadigere), Nep. Att. 14, haurire voluptates, Cic. Tusc. 5, 6; o. — afflŭentia, ae, f.: Tilstrømmen; df. „overf."; a) Overflødighed, Fylde, rerum omnium, Cic., annonae, Plin. Pan.; — b) overdaadig Pragt, (opp. munditics), Nep. Att. 13.

afflŭo, [ad.fl.], xi, xum, 3, v. n. (o. a.); I) „egenl."; A) „alm."; a) om flydende Gienstande: at flyde el. strømme derhen el. dertil; m. ad, el. c. dat., el. absol.; - aestus bis inter duos exortus lunae affluunt, Plin. 2, 99; cf. Tac. Ann. 4, 6; men om en Spise: cibo affluente, (da Maden flød el. sank ned), Suet. Claud. 44; — b) at flyde el. dryppe deraf; unguentis affluens, Cic. Sest. 8; — B) „bes." ogs.; a) om en stor Mængde Mennesker; affluentibus auxiliis Gallorum, ut etc., Tac. Hist. 4. 25; cf. Virg. Aen. 2, 796; — b) „poet." ogs. om Tiden; affluentes anni, (de kommende el. stigende Leveaar), Hor. Od. 4, 11, 19; — c) hos Epicureerne: om den Strøm af Atomer, som gior Legemerne synlige; vid. Cic. N. D. 1, 19; men Lucr. 3, 685, om Sielen: ut sensu corpus affluat omne: (ligesom beaander det dermed; hvor ogs. acc. obj. er at mærke); — II) „fig."; A) „alm.": umærkeligen at komme dertil el. forbinde sig dermed; ad sensus cum svavitate quadam affluere et illabi, Cic. Fin. 1, 11; hvf. „poet.": Affluit incautis insidiosus Amor, Ovid. Rem. 148; — B) „bes."; a) c. abl.: at have Overflødighed deraf; ∾ divitiis, Lucr., voluptatibus, Cic.; — b) ud. abl. om Ting: at være i Overflod; ubi effuse affluunt opes, Liv. 3, 26; cf. Sall. Cat. 36, (hvor dat. er tilføiet); — III) partic. affluens, tis, ogs. som adj.; A) overflødigen forsynet dermed, meget rig; c. abl., el. absol.; - liberalissimis studiis affluens urbs, Cic. Arch. 2; cf. id. d. Or. 3, 15; ligel. homo bonitate affluens, id. R. Com. 10; - compar.: divitior et affluentior ··· vera amicitia etc., id. Lael. 16; - men „poet.": vestitu affluens, (i flagrende Klædebon), Phaedr. 5, 1; — B) rigelig, overflødig, copiae, Cic. Off. 1, 43; - affluentiores aquae, Vitruv.; superl., Solin., Augustin.; - ex affluente, (ligesom affluenter): overflødigen, Tac. Hist. 1, 57.

affŏdĭo, [ad.f.], ĕre, v. a.: føier dertil ved at grave; ∾ caespitem solo nostro, Plin. 2, 68. — affor, [ad.f.], fātus sum, 1, v. dep. a.; men som praes. alene in indic. (m. Undt. af 1 pers.), in partic., in inf., o. in imperat. 2 pers.; - I) „alm."; ∾ aliquem: henvende Talen til nogen; vid. Virg. Aen. 3, 492, o. Curt. 4, 11; ogs. med tilføiet abl. (versibus), Cic. d. Sen. in., (nomine), id. Brut. 72; — II) „bes." o. „poet."; a) affari deos, (bede til Guderne), Virg. Aen. 2, 700; cf. Ovid. Fast. 6, 301; — b) affari mortuum, (sige ham det sidste Vale el. den sidste Afskedshilsen), Virg. l. c. 644; ogs. m. tilføiet extremum, ibd. 9, 484; — not.: ogs. pass.: affantur fines (templorum) ab auguribus, (bestemmes), Varr.; men affatis omnibus, Appul.

affŏrem, (ad.f.), es, et, v. def., (f. adessem etc.); inf. affore, (f. affuturum esse); - utinam ··· afforet etc., (gid han var her)! Virg. Aen. 1, 570; ligel. illam affore, (at hun vilde komme her), Cic. Fam. 9, 26; cf. Caes. B. G. 5, 27; s. ogs. und. assum: not. — afformīdo, [ad.f.], are, (v. a.): er dertil i Frygt, m. flgd. ne, Plaut. Bacch. 4, 10, 3.

affrango, [ad.fr.], (ogs. affringo), ere, v. a.: brækker derpaa el. derimod; c. dat.; ∾ ungues postibus, Stat. — affremo, [ad.fr.], ĕre, v. n.: at bruse eller brumme dertil; c. dat.; Val. Fl. — affrĭcātio, (adfr.), onis, f.: Gnidning derpaa, Coel. Aur.; af — affrĭco, [ad.fr.], cui, ctum, 1, v. a.: gnider derpaa, aliquid alicui, Plin. 8, 41; — b) „alleg.": meddeler ved Berørelse; malignus comes quamvis candido et simplici rubiginem suam affricuit, Senec. Ep. 7; df. — affrictus, us, m.: Paagnidning; in abl.; Plin. 31, 38. — affringo, s. und. affrango. — affrio, [ad.fr.], are, v. a.: gnider el. river deri, cretam, Varr.

affui, s. und. assum. — affulgeo, [ad.f.], fulsi, ēre, v. n.: at skinne derpaa el. derfor; at skinne frem, at vise sig; absol., el. c. dat.; - non Venus affulsit, Ovid. Ib. 213; cf. Hor. Od. 4, 5, 6, o. Liv. 43, 13; — b) „alleg.": om en Udsigt til det Bedre; lux civitati affulsisse visa est, Liv. 9, 10; cf. id. 30, 30.

affundo, [ad.f.], fūdi, fusum, 3, v. a.; I) „egenl.": gyder el. hælder deri el. derpaa el. dertil; c. dat., el. absol.; - ∾ aquam rei, Plin.; affuso vino, id.; cf. Tac. Hist. 5, 23; men id. Ann. 13, 16: ∾ alicui venenum, (skienke Gift i for nogen); s. ogs. ibd. 6, 23, (om Fuglen Phoenix); - men amnis affusus oppidis, (som beskyller dem), Plin. 5, 31; cf. id. 3, 4: colonia amni Ibero affusa; — II) „fig.": omgiver dermed, lader flutte sig dertil; ∾ equites cornibus, Tac. Agric. 35; men affundi genibus alicujus, (giøre Knæfald for nogen), Flor. 4, 2; men affusae ··· tumulo: (henslængte el. liggende derved), Ovid. Met. 8, 539; cf. ibd. 9, 605, (hvor dat. pedibus er at underforstaae).

āfŏrem, āfore, s. und. abforem. — Afranianus, 3, o. Afranius, 3, s. und. flgd. — Afrānius, a: romersk Slægts- og Personsnavn, hvoraf her mærkes: 1) L. Afranius, berømt Comoediedigter, omtr. samtidig m. Terentius; vid. Hor. Ep. 2, 1, 57, o. Quintil. 10, 1, 100, ogs. Cic. Brut. 45; — b) df. Afranius, 3, fabula, id. Coel. 30; — 2) Afranius, En af Pompejus's Legater i Spanien; vid. Caes. B. C. 1, 38; — df. Afranianus, 3, legio, Auct. B. Hisp. 7.

Afri, orum, s. und. Afer. — Afrĭca, ae, f.; I) „alm.": den tredie Jorddel af den gamle Verden; vid. Sall. Jug., hvor Africa „meton." f. Afri; — II) oftere „bes." f. Libyen, el. f. d. Carthagiske; vid. Plin. 5, 10; cf. ibd. 3, o. Mel. 1, 7, ogs. Cic. Manil. 12, o. id. Lig. 7; — B) df. 1) Afrĭcānus, 3: afrikansk, bellum, Cic., rumores, id.; men ∾ possessiones, (Godser i Afrika), Nep. Att. 12; ∾ gallinae, (Perlehøns), Varr.; men Liv. 44, 18: Africanae, (sc. ferae: Pantherdyr fra Afrika); — bb) hertil mærkes; a) Bellum Africanum: Skrift af en uvis Forfatter, om Caesars Krig med Pompejanerne i Afrika; — b) Africanus, i: som Æresnavn for de tvende Scipioner, som endte den anden og den tredie puniske Krig; — 2) Afrĭcus, 3: Biform af frgd.; vid. Enn. ap. Cic. d. Or. 3, 42, o. Sil., ogs. Liv. 29, 23; cf. vicus Africus, Varr. R. R. 5, 32; — b) ventus Africus; oftere subst. Africus: en Sydvestvind, Grækernes Λίψ, (imellem Auster og Favonius); vid. Plin. 2, 46, o. Senec. Qu. N. 5, 15; heder „poet.": creber procellis, Virg., protervus, Hor., men pestilens, (som skadelig for Sundheden), id. Od. 3, 23, 5; — df. atter adj.: Africae procellae, ibd. 3, 29, 57; men subst. Africus pater, (denne Vind, som Guddom), Prop. 4, 3, 47. — afui, (f. abfui), etc.; s. und. absum.

Agămēdes, is, m., Ἀγαμήδης; med sin Broder Trophonius byggede han Templet i Delphi; om begge Brødre, og om deres Endeligt, s. Cic. Tusc. 1, 47. —

Agămemnon, (ogſ. Agamemno, Enn.), ŏnis, (acc. onem o. ona), m., Ἀγαμέμνων: Grækernes Hærfører for Troja, (ſ. nedenf.); - Vixere fortes ante Agamemnona, (for hans Tid), Hor. Od. 4, 9, 25; — B) df. 1) Agămemnonĭdes, ae, m.: A's Søn el. Efterkommer; navnl. hans Søn Orestes, Juvenal. 8, 215; — 2) Agămemnŏnius, 3: hørende til el. benævnt efter Ag., phalanges, (Grækerne for Troja), Virg., Mycenae, (d. e. Argos, hvor A. regerede), id.; men ∾ puella, (hans Datter Iphigenia), Prop. 4, 1, 111; cf. Virg. Aen. 7, 723.

ăgămus, i, m., ἄγαμος: ugift, Hieron. — Agănippe, es, f., Ἀγανίππη: en Muſerne hellig Kilde i Boeotien, ved Foden af Helicon, Aonie, Virg. Ecl. 10, 12, Hyantea, Ovid. Met. 5, 312; — B) df. 1) Aganippēus, 3: aganippiſk, lyra, Prop. 2, 2, 30; — 2) Agănippis, ĭdos, f.: = frgd., Hippocrene, Ovid. Fast. 5, 7. — ăgăpe, es, f., ἀγάπη: chriſtelig Kjærlighed, Tert.; - ogſ. det chriſtelige Kjærlighedsmaaltid, id.

agărĭcum, (-on), i, n., ἀγαρικόν: Svamp, Ildſvamp, Plin. 25, 57. — ăgāso, ōnis, m., [ago, asinus]; oprdl. Eſeldriver; df. ſædv. Ridefnægt, Staldkarl; equi phalerati cum agasonibus, Liv. 43, 5; — II) „overf.": hic Dama est non tressis agaso, (den usleſte Træl), Pers. 5, 76; ogſ. „alm.": en grov Karl, en Tølper, Hor. Sat. 2, 8, 72.

Agăthocles, is, m., Ἀγαθοκλῆς: Konge paa Sicilien; vid. Justin. 22, ab in., o. Cic. Verr. 4, 55; — df. Agathoclēus, 3, tropaea, Sil.; — not.: Cic. Div. 1, 24, omtales en Hiſtoriker af dette Navn. — ăgăthŏdaemon, onis, m., (ἀγαθοδαίμων, den gode Genius): Navnet paa en ægyptiſk Slange med helbredende Kræfter, Lamprid. — Agăthyrna, ae, f.: By paa Sicilien, Liv. 26, 40, oftere. — Agăthyrsi, orum, m.: ſkythiſk Folk i d. nuv. Siebenbürgen, Virg. Aen. 4, 146; cf. Plin. 4, 26. — Agăve, es, f., Ἀγαύη: Datter af Cadmus, Gemalinde af K. Echion i Theben, og Moder til Pentheus; vid. Ovid. Met. 3, 725, Hygin.

age, o. agedum; ſ. und. ago. — ăgĕlastus, i, m., ἀγέλαστος, (ſom aldrig leer); ſaal. kaldtes M. Craſſus, Farfader til Triumviren af ſamme Navn, Plin. 7, 18; cf. Lucil. ap. Cic. Fin. 5, 30. — ăgellŭlus, i, m., dem. af flgd., o. m. ſ. Bem., Catull. 20, 3. — ăgellus, i, m., dem. af ager: liden Mark eller Jordlod, Ter. Ad. 5, 8, 26, o. Cic. N. D. 3, 35. — ăgēma, atis, n., ἄγημα: Afdeling el. Corps af d. macedoniſke Hær, omtr. ſvarende til d. romerſke Legion, Liv. 42, 51; cf. id. 37, 40, o. Curt. 4, 13.

Agendĭcum, i, n.: By i Gall. Lugd., (hod. Sens), Caes. B. G. 6, 44. — Agēnor, ŏris, m.: K. i Phoenicien, Fader til Cadmus o. Europa, Stamfader til Dido; hvf. ogſ. Carthago heder: Agenoris urbs, Virg. Aen. 1, 338; men Agenore natus, Ovid. Met. 3, 51, oftere: (i. e. Cadmus), — B) df. 1) Agēnŏrēus, 3; a) agenoreiſk, bos, Ovid. Fast. 6, 712: (om Jupiter; ſ. und. Europa); — b) ogſ. f. phoeniciſk, (navnl. om Purpuret), Sil., Martial.; — c) ogſ. f. carthagiſk, nepotes: (i. e. Carthaginienses), Sil., urbes, (f. urbs, i. e. Carthago), id., ductor, (i. e. Hannibal), id.; — 2) Agēnŏrĭdes, ae, m.: en Efterkommer af Agenor; df. a) hans Søn Cadmus, Ovid. Met. 3, 8, oftere; — b) Perseus, der paa Moderens Side igiennem Danaus nedſtammede fra Ag., ibd. 4, 772.

ăger, gri, m., ἀγρός; I) „alm.": Ager el. Mark, Diſtrikt el. Gebet, (neml. ſom Omfang af Samfundets el. Communens faſte Eiendom; opp. terra, Land, ſom Indbegreb af flere ſaadanne Eiendomme; hvf. ager Tusculanus ··· non terra, Varr.); ∾ Hirpinus, Cic. Agr. 3, 2; ∾ Helvetius, Caes.; in agro Troade, Nep.; cf. Liv. 2, 16; — not.: ager Romanus, opp. peregrinus; ager publicus, opp. privatus; — II) df. „bef."; A) Jorden el. Marken med Henſyn paa dens Frugtbarhed og Dyrkning, Jordbund el. Jordsmon; sit ager quamvis fertilis, etc., Cic. Tusc. 2, 5; ligel. in pl., id. Fl. 29; - df. ogſ. ligeſom fundus: Landgaard el. Landgods, Ter. Phorm. 2, 3, 17, oftere; - agrum colere, Cic., conserere, Virg.; ogſ. Grund el. Jordbund, (ſom Vingaardens), Gell. 19, 12; — B) Landet, (i Modſætning af Byen); ofteſt in pl.; vid. Cic. Cat. 2, 4, o. Liv. 3, 6; ligel. homines ex agris concurrunt, Cic. Verr. 4, 41; — b) „poet." ogſ. Slette, (i Modſætning af Biergene), Ovid. Met. 3, 25; — not.: „techn." heder in agrum: i Dybden; (opp. in fronte); vid. Hor. Sat. 1, 8, 12.

ăgĕrăton, i, n., ἀγήρατον, (ſom ikke ældes): Navnet paa en Plante, Plin. 27, 4. — Agēsĭlāus, i, m., Ἀγησίλαος: K. i Sparta og berømt Feltherre; vid. Nep. Agesilaus. — agesis, (i. e. age sis); ſ. und. ago.

aggaudeo, [ad.g.], ēre, v. n.: glæder mig, alicui, med nogen, Lact. — aggĕmo, [ad.g.], ĕre, v. n.: ſukker dertil el. derover; absol., el. c. dat.; vid. Ovid. Fast. 5, 400, o. id. Tr. 1, 4, 10. — aggĕnĕro, [ad.g.], are, v. a.: dertil at avle, c. dat., Tert. — aggenĭcŭlor, (adg.), ari, v. dep. n., [geniculum]: bøier Knæ derfor, c. dat., Tert.

agger, ĕris, m., [2. aggero]; I) „alm.": hvad der bringes el. drages ſammen; (navnl. de til en Vold el. Dam el. Forhøining ſammenbragte Materialier); - aggerem longius petere, Caes.; aggere paludem explere, etc., id. B. G. 7, 58; cf. Virg. Aen. 9, 567; men ibd. 7, 127: moliri ··· aggere tecta, (bygge Jordhytter); — II) „bef."; A) det Sammenhobede el. Sammendyngede; aggeres nivei, (Snedriver), Virg.; ∾ armorum, (af Vaaben), Tac.; men aggeres murorum, („poet." f. muri), Virg. Aen. 10, 24; men ∾ cocto (opus: Mur af brændt Steen), Prop. 3, 9, 22; - ogſ. Dæmning imod Vandet, Virg. Aen. 2, 496; df. ogſ. „poet.": den høie Strandbred, ibd. 5, 113; - in pl. ogſ. Dæmning igiennem ſumpige Steder, Tac. Ann. 1, 61; - men „poet.": aggeres Alpini, (f. Alpes), Virg. Aen. 6, 831; cf. aggeres Thessalici, Senec. Herc. Oet. 168; - ligel. „poet.": agger, (f. rogus), Ligbaalet, Ovid. Met. 9, 234; ligel. en høi Bølge, Lucan., Senec. Hippol.; — B) navnl. ofte ogſ. i Krigsſproget: Vold el. anden Forhøining til Krigsmaſkiner imod en beleiret By; aggere, vineis, turribus oppidum oppugnare, Cic. Fam. 15, 4; aggerem jacere, (opkaſte en Vold), Caes., Sall., ogſ. exstruere el. instruere, Caes.; men aggerem promovere ad urbem, Liv. 5, 7; cf. Lucan. 3, 455: stellatis axibus agger; - efterſom en ſlig agger tildels var af Tømmer, ſaa kunde man ogſ. ſætte Ild derpaa; vid. Liv. l. c., o. Caes. B. C. 2, 14; - „alleg." er Cic. Phil. 10, 4: Graecia esset agger oppugnandae Italiae; — b) men ogſ. findes agger at ſvare til vor Fæſtningsvold; ſaal. agger Tarquinius, øſtlig for Rom, og opført af K. Tarquinius Superbus; vid. Plin. 3, 9, o. id. 36, 24; til denne Localitet ſigter ogſ. Hor. Sat. 1, 8, 15, Juvenal. 5, 153, o. Quintil. 12, 10, 74; men Suet. Calig. 127 er agger, (rimel. ifølge etſlags Lighed): den tarpejiſke Klippe; - endel. er agger ogſ. den Jordvold, ſom opkaſtes omkring en Leir, Virg. Aen. 7, 159; in castrorum aggeribus, Plin.; — c) det i Leiren af Grønſvær opførte Tribunal, Lucan., Stat.; cf. Tac. Ann. 1, 18; — d) agger viae: Militærvei, el. Hovedvei, (neml. ſom ophøiet Kunſtvei), Tac. Hist. 2, 42, oftere; cf. Virg. Aen. 5, 273; endel. Aurelius agger, (f. via Aurelia), Rutil. It.

*aggĕrātim, adv.: i Dynger el. Hobe, Appul.; o. — aggĕratio, onis, f.: Sammendyngen; ſædv. concret: d. Sammendyngede; ſaal. Sandbanke i Havet, Vitruv.; men aggerationes regum (Aegypti: de af dem opførte Dæmninger), Justin.; af — 1. ag-

gĕro, avi, atum, 1, v. a., [agger]; I) „egentl."; A) „alm.": opdynger, sammenhober; ~ cadavera, (om Pesten), Virg. Ge. 3, 556; cf. Tac. Ann. 1, 61; — B) „bes."; a) udfylder, spatium illud, Curt. 4, 2; — b) i Gartnersproget: ~ arborem: (bedække dets Rødder med Jord), Colum.; — II) „poet." o. „fig.": forstærker, (navnl. en Lidenskab), Virg. Aen. 4, 197; men aggerat omne Promissum ··· pater, Stat.

2. aggero, [ad.g.], gessi, gestum, 3, v. a.; I) „egentl."; A) „alm.": bringer el. fører derhen el. dertil; sammenhober, opdynger; m. ad, el. c. dat., el. absol.; – quum eorum aggerimus bona etc., Plaut. Truc. 1, 2, 16; men ingens Aggeritur tumulo tellus, Virg. Aen. 3, 63; ~ quadrantes patrimonio, Phaedr. 4, 19; men aggesta fluminibus (abl.) terra, Plin.; — B) „bes.": at sammenhobe, at forbinde; haec enim genera (disse Jordarter) ··· facile aggeruntur, Vitruv.; – II) „fig." o. „ment."; ~ probra, Tac. Ann. 13, 11, (overvælde dermed); ~ falsa, ibd. 2, 57; df. — aggestio, (adg.), onis, f.: Sammenhobning, fluminum: (hvad Floderne medføre og afsætte), Pallad.

1. aggestus, 3, partic. af 2. aggero. — 2. aggestus, (adg.), us, m.: Sammenbæren, Indsamling, Tilveiebringelse; – accusant lignorum aggestus (acc. pl.), Tac. Ann. 1, 35; cf. id. Hist. 3, 60: tuto copiarum aggestu; o. — 3. aggestus, (adg.), i, m., el. aggestum, i, n.: Dragt, Byrde; prunas unius aggesti, Amm. 20, 10; — [2. aggero].

agglŏmĕro, [ad.gl.], are, v. a.: vinder el. snoer til el. i et Nøgle; df. „poet. overf.", o. c. dat.: at forbinde dermed; et lateri agglomerant nostro, (sc. se, der suppleres fra d. frgd.), Virg. Aen. 2, 391; cf. ibd. 12, 458. — agglūtino, [ad.gl.], avi, atum, 1, v. a.: limer sammen el. dertil, befæster derved; absol., el. m. ad, el. c. dat.; – ~ prooemium, (sc. libro), Cic. Att. 16, 6, men auro agglutinando, (ved el. til dets Lodning), Plin.; men comisk „overf.": ~ se ad aliquid, (sammenhobes), Plaut. Aul. 4, 10, 71.

aggrăvesco, [adgr.], v. n. inch.; „egentl.": at blive tung el. tungere, (om den Frugtsommelige), Pacuv. ap. Non.; – df. „overf.": at blive værre; ne morbus ··· aggravescat, Ter. Hec. 3, 2, in.; af — aggrăvo, [ad.gr.], avi, atum, 1, v. a.; I) „egentl.": gior tung el. tungere; aggravatur pondus, Plin. 18, 30; — II) oftest „fig."; A) „overf.": forværrer; quo (bello) si aggravatae res essent, Liv. 4, 12; aggravata valetudo, Suet. Aug. 98; cf. id. Caes. 1; — B) „ment.": besværer, bryder, fortræder; vid. Liv. 44, 7, extr.; men nihil reum aggravare, (om et Bevis: ingen Vægt at have imod ham), Quintil. 5, 7, 18.

aggrĕdĭo, ĕre, activ Biform af dep. aggredior: gaaer hen dertil; hac si aggredias, Plaut. Truc. 2, 1, 40; – df. pass.; ut a te fictis aggrederer dolis, Cic. frgm. ap. Prisc.; ligel. facillimis quibusque aggressis, Justin. 7, 6.

aggrĕdior, (adgr.), gressus sum, 3, v. dep. a. o. n., [gradior]; I) „egentl.", ligesom 2. adeo: gaaer derhen el. dertil; m. ad el. c. acc., osv.; – ~ hominem, Plaut., ad aliquem, id.; ogs. m. Localadv.; non enim repelletur (philosophia) inde, quo cupiet aggredi, Cic. d. Or. 3, 17; men aggredi mare hibernum, (trænge ind deri), Tac.; — II) „fig."; A) aggredi aliquem; a) i et Ærinde at gaae hen til nogen, de aliqua, Plaut. Merc. 2, 3, 50; cf. Cic. Att. 12, 33; – ogs. m. tilføiet abl.: ~ aliquem pecunia, (søge at bestikke), vid. Sall. Jug. 23; – ~ aliquem precibus, Tac. Ann. 13, 37; cf. Virg. Aen. 4, 93; men Tac. Ann. 2, 16: ~ acrius modestiam alicujus: (ligesom at sætte paa en haardere Prøve); men ibd. 16, 18: ~ crudelitatem principis, (ophidse, anspore); — b) at gaae løs derpaa, voldsomt at angribe; ~ milites palantes, inermes, Sall. Jug. 70; ~ senatum, Suet. Aug. 19; – ogs. m. tilføiet abl.: ~ aliquem vi, Sall., ferro, Ovid., legibus, Suet.; – ~ murum, (storme den), Sall.; ~ regionem, (giore Indfald deri), Vell.; — B) ~ ad rem, ogs. aggredi c. inf., (at foretage en Sag, at skride dertil, at begynde derpaa); – ~ ad disputationem, Cic.; men ~ ad crimen, (begynde at afhandle el. besvare Anklagen), id. Cluent. 3; men ~ ad faciendam injuriam, (foretage en uretfærdig Handling), id. Off. 1, 7; ~ ad pacis opus longe maximum, Liv. 1, 42; ~ ancipitem causam, (begynde paa dens Behandling), Cic. d. Or. 2, 41; – her er acc. undert. udfalden; saal. id. Acad. 2, 20: aggredior igitur, (sc. causam), si etc.; cf. id. Off. 1, 21; – „poet." ogs.: ~ honores, (tiltræde dem), Virg. Ecl. 4, 48; – men ogs. pass.: multa magnis ducibus non aggredienda, Liv. 21, 19; – de quibus dicere aggrediar, Cic. Off. 2, 1; aggressi ··· avellere ··· templo Palladium, Virg. Aen. 2, 165; cf. Suet. Ner. 19; — not. a: aggrediri, (s. aggredi), Plaut.; ogs. aggredirier, id.; men aggredire, (s. aggredere), id. As. 3, 3, 124; — not. b: partic. aggretus, el. aggrettus, (s. aggressus). Enn. ap. Fest.; — men aggressus, som pass., s. und. aggredio.

aggrĕgo, (adgr.), avi, atum, 1, v. a., [grex]: samler til Hiorden el. til en Hiord; df. „alm.": samler dertil, forbinder el. forener dermed el. med hinanden; m. ad, el. m. in, el. c. dat., el. m. adv.; – ~ se ad amicitiam alicujus, Caes.; cf. Cic. Mur. 7; men pass.: ne desciscentibus aggregarentur, Suet. Ner. 43; men si ··· eodem ceteros ··· aggregaverit, Cic. Cat. 1, 12.

*aggressio, (adgr.), onis, f.: Anfald, Angreb; pl.: ~ ferinae, (af vilde Dyr), Appul.; — II) „fig." o. „rhet."; A) ligesom prooemium: Indledning el. Indgang til en Tale; quum animos prima ingressione occupaverit, Cic. Orat. 15; — B) Slutningsfolgen, ἐπιχείρημα; vid. Quintil. 5, 10, 4, o. ibd. 14, 27; — aggressor, (adgr.), oris, m.: Angriber, Voldsmand, Stimand; o. — aggressura, (adgr.), ae, f.: Angreb, Overfald, Dig.; — [aggredior].

1. aggressus, (adgr.), 3, partic. af aggredior o. aggredio. — 2. aggressus, (adgr.), us, m., [aggredior]: Angreb, Anfald, Dig.; – ogs. „overf.": Foretagende, Begyndelse, Firm. — aggŭberno, [ad.g.], are, v. a.: styrer derhos el. dertil; ~ iter pedibus, Flor. 3, 5, 16.

ăgĭlis, e, [ago]; I) „egentl."; A) „alm.": let at bevæge el. behandle; ~ classis, Liv. 30, 10; oftest „poet."; ~ remus, Ovid., rota, id., pollex, id.; – compar.: aër agilior et tenuior, Senec.; — B) „bes.": som bevæger sig let el. hurtigen; df. let, hurtig; ~ dea, Ovid. Her. 4, 169, (i. e. Diana); men ~ Cyllenius, id. Met. 2, 720, (i. e. Mercurius), — II) „fig.": som er i idelig Bevægelse; df. A) om Personer: virksom, driftig; Nunc agilis fio, Hor.; cf. id. Ep. 1, 18, 90; ligel. vir ··· navus, agilis, providus, Vell. 2, 105; — B) om Sielen, og om Sandserne: munter, fyrig, opvakt; natura animus agilis est etc., Senec. Tranqu. 2; sensus agiliores, id. Ep. 74; – ogs. om andre Begreber; argumentatio agilior et acrior et instantior etc., Quintil. 11, 3, 164; — not.: superl. agillimus, o. agilissimus, alene hos Gramm.

*agĭlĭtas, atis, f.: Bevægelighed, Lethed, navium, Liv., rotarum, Curt.; – ogs. Talerens lette og fyrige Gesticulation, Quintil. 11, 3, 180; – ogs. „overf.": agilitas ··· naturae, Cic. Att. 1, 17; o. — ăgĭlĭter, adv.: hurtigt, rask, muntert, subvenire, Amm.; – comp. agilius eniti, Colum.; — [agilis].

ăgīna, ae, f., [ago]; rimel. den Del af Vægten, hvori Tungen spiller; vid. Fest. p. 9; — 2) df. „overf." o. „meton.": = trutina, Tert. — Agis, ĭdis, m.: Navnet paa tvende Konger i Sparta; vid. Cic. Off. 2, 23, (hvor ogs. mærkes acc. Agin), o. Nep. Ages. 1.

*ăgĭtābĭlis, e: som let sættes i Bevægelse, aër, Ovid. Met. 1, 75; — ăgĭtātĭo, onis, f.; I) „egentl.": stærk Be-

vægelse, lecticae, (dens Rystelse ved at bæres), Liv. 27, 29; ∾ et motus linguae, Cic.; - pl. agitationes fluctuum, id.; — II) „fig."; A) idelig Behandling deraf el. Syslen dermed; ∾ studiorum vitae aequalis fuit, Cic. d. Sen. 7; opus est sapienti agitatione virtutum. Senec. Ep. 109; — B) ∾ mentis el. animi: Sielens el. Aandens Virksomhed; vid. Cic. Off. 1, 5, o. id. N. D. 2, 62; — ăgĭtātor, oris, m.: som driver (Hiorden), en Driver; navnl. ogs. Eseldriver, Virg. Ge. 1, 273; men equorum agitator Achillis, (hans Kudsk), id. Aen. 2, 476; ogs. absol. Veddekiører, Kapkiører, Suet. Cal. 55; cf. Cic. Acad. 2, 20; — df. fem. agitātrix, icis: som sætter i stærk Bevægelse; ∾ silvarum, (i. e. Diana), Arnob.; o. — ăgĭtātus, us, m.: = agitatio, Varr.; — [flgd.].

ăgĭto, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), intens. af ago; I) „egenl.": sætter i stærk Bevægelse, driver afsted, tumler hid og did; df. A) om Mennesker; a) at kiøre (et Forspand), at drive (Hiorden), at jage (Vildtet), odl.; - bijugos agitare leones, Lucr. 2, 602; ∾ currus, vid. Virg. Ge. 3, 18; ligel. om Veddekiørsel og Vedderidt ved de offenlige Kamplege; ∾ quadrigas bigasque et equos desultorios, Suet. Caes. 39; men lanigeros agitare greges, (drive paa Græs, vogte), Virg. Ge. 3, 287; excitare feras et agitare, vid. Cic. Off. 3, 17; saal. ogs. om Rovfugle; vid. id. Div. 2, 70, o. Ovid. Met. 5, 600; ogs. kan hidføres Nep. Dion. 9: agitare triremem, (lade manoeuvrere); — b) at bevæge el. tumle el. kaste hid og did; ∾ alas, (om Dædalus), Ovid. Tr. 3, 4, 21; cf. id. Met. 7, 221; men ibd. 1, 567: utque caput visa est agitasse cacumen (laurus: neml. for at vinke Bifald); — B) om Elementerne, navnl. om Vind og Vand, ogs. om andre Ting, hvorved noget sættes i Bevægelse; - agitat ventus aristas, Ovid.; cf. Hor. Epod. 15, 9; men id. Od. 3, 1, 24: Zephyris agitata Tempe (pl.); men mare ventorum vi agitari etc., Cic. Cluent. 49; cf. id. Univ. 3; - „poet." ogs.: agitata numina Trojae, (som tumles om paa Havet), Virg. Aen. 6, 68; cf. Prop. 2, 20, 5; men Ovid. Met. 1, 571: tenues agitantia fumos Nubila; - saal. ogs. om Ting; pulsu externo agitari, Cic. d. Rep. 6, 26; cf. id. N. D. 1, 39; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm."; ∾ aliquid, (foretage, behandle, besørge); ∾ vigilias, (holde Vagt), Plaut., custodiam, id., Tac.; ∾ convivia, (holde Giestebud), Ovid., festos dies, (holde Hoitid), Cic.; men ∾ jocos cum aliquo, Ovid.; - ∾ legem: (drive paa dens Antagelse), Cic. Att. 1, 19; men ∾ in dies plura, Sall. Cat. 24: (blive stedse mere foretagende el. diærvere); men id. Jug. 109: pacem an bellum agitaturus esset, (om han vilde holde Fred eller føre Krig); — 2) „bes." om Tiden el. Levetiden, m. o. ud. aevum, odl.: at tilbringe el. henleve; at være el. leve; - agitant sub regibus aevum, Virg. Ge. 4, 154; cf. id. Aen. 10, 235; hvf. pass.: vita ··· agitabatur etc., Sall. Cat. 2; - men absol. agitare: leve, færdes, opholde sig; hi propius mare agitabant, Sall. Jug. 18; cf. ibd. 54, ogs. Tac. Ann. 1, 50, o. Flor. 4, 12; — b) hertil mærkes endnu: sat agitare, c. gen., ligesom sat agere: have sin Nød dermed; Nunc agitas sat tute tuarum rerum, Plaut. Bacch. 4, 3, 23; — B) „ment."; 1) „alm." om Aandens Virksomhed: ∾ aliquid, ogs. de aliqua re; a) at behandle el. betænke, at tænke derpaa, at have i Sinde, m. o. ud. in corde, in mente, in el. cum animo, ogs. animo, ogs. secum, etc.; - quum eam rem in corde agito, Plaut.; cf. Ter. Phorm. 4, 3, 10; men Cic. Fam. 6, 1: de te autem ipso ··· est tuum, sic agitare animo, ut etc.; men ∾ in animo bellum, Liv. 21, 2; - ogs. c. inf., Nep. Ham. 1, o. Virg. Aen. 9, 187; - ligel. ∾ aliquid el. de aliqua re: overtænke, betænke; quod si ille hoc unum agitare coeperit, esse etc., Cic. Verr. 3, 96; cf. id. d. Or. 3, 14; men Tac. Hist. 2, 1: de bello agitantibus, (naar man vil begynde en Krig), etc.; ogs. m. flgd. num, id. Ann. 11, 29; — b) underhandler mundligen el. taler derom; quum de foedere victor agitaret, Liv. 9, 5; cf. Sall. Jug. 30, ogs. Liv. 30, 3; — 2) „bes." o. „ethisk"; a) ∾ aliquem, (sætte i heftig Bevægelse el. Lidenskab, opbringe el. ophidse); ∾ plebem, Liv. 3, 11; agitatus cupiditate regni, Flor.; - „poet." ogs. om Dyrene; vid. Ovid. A. A. 2, 487; — b) at drive hid og did, at qvæle el. ængste; - ut eos agitent Furiae, etc., Cic. R. Am. 24; cf. Virg. Aen. 3, 331; ligel. suum quemque scelus agitat, Cic. l. c.; cf. Hor. Ep. 1, 18, 98, o. Sall. Cat. 5; men Cic. Off. 1, 24: rebus agitatis, (i. e. perturbatis, efter et Oprør); — c) ∾ aliquid el. aliquem, (forfølge, nedsætte, spotte); ∾ rem militarem, Cic. Mur. 9; cf. Hor. A. P. 341; - ogs. m. tilføiet verbis, id. Epod. 12, 13; — III) partic. ăgĭtātus, 3, ogs. som adj.: bevæget, livfuld, fyrig; - compar. agitatior actio, Quintil. 11, 3, extr.; omnia agitatiora, ibd. 178.

Aglăĭa, (āja), ae, o. Aglăĭe, es, f., Ἀγλαΐα, (ίη), (den Glindsende el. Skinnende): en af Gratierne, Virg. Catal. 11, 60, Senec. Benef. 1, 3. — Aglăŏphōn, ontis, m.: berømt græsk Maler for Zeuxis, Cic., Plin. — aglăŏphōtis, ĭdis, f., ἀγλαόφωτις, (med skinnende Glands); I) etslags Trylleplante med skinnende Farve, Plin. 24, 102; — 1) en Benævnelse paa Gigtrosen, (paeonia), Appul. — aglaspis, ĭdis, m., [ἀγλαός, ἀσπίς]: med glindsende Skiold; men Liv. 44, 41, er rimel. at læse: chalcaspides, (med Kobberskiolde), inc. — Aglauros, i, f.: Datter af Cecrops; vid. Ovid. Met. 2, 560, bes. ibd. 819 flgd., o. Hygin. Fab. 166.

†agmen, ĭnis, n., [etr. f. agimen, af ago]; I) „egenl."; A) „alm.": et Tog, en fremskridende Mængde, navnl. af Mennesker; vid. Cic. Pis. 22: agmen perpetuum totius Italiae; cf. Plin. Ep. 3, 9; men „poet.": Eumenidum agmina, Virg. Aen. 4, 469; — 2) „poet." ogs., (ifølge Bevægelsens Lighed), om Flodvand, Virg. Aen. 2, 782, om Regnvand, id. Ge. 1, 322; men denso ··· agmine nubes, Lucr. 6, 100; ogs. om Atomerne, id. 1, 607; men agmina pulverulenta, (Støvskyer), Virg. Aen. 4, 154; ∾ corvorum, id.; cf. id. Aen. 12, 249: turba agminis aligeri, (i. e. avium); - agmina (stellarum), Ovid. Met. 7, 624; men agmine remorum celeri, (med hurtige Aareslag), Virg. Aen. 5, 211; endel. agmina caudae, (Slangens slebende Hale), id. Ge. 4, 424; — B) „bes."; a) en Krigshærs Tog el. Marsch; vid. Cic. d. Or. 1, 48, o. Sall. Jug. 45; men effuso agmine abire. Liv. 44, 39; cf. id. 2, 30; men Vell. 2, 47: pugnatum (est) saepe ··· in agminibus etc.; — b) oftere Toget selv el. den marscherende Krigshær; agmina magis, quam acies, pugnabant, Liv. 25, 34; cf. Caes. B. C. 1, 21: in agmen Caesaris (incidere); - agmen cogere, Liv., claudere, Caes., (marschere bagerst); agmen primum, (Fortroppen), medium, novissimum el. extremum, Liv.; ∾ quadratum, (i Firkant), id., Sall.; agmen justum, (med sluttede Geleder), Tac. Hist. 1, 68; men agmine incauto, Liv. 35, 4; — 2) df. ogs. „poet."; a) f. exercitus el. acies, (den i Slagorden stillede Hær); oftest in pl.; vid. Virg. Aen. 12, 329, o. Hor. Od. 4, 14, 29; dog ogs. in sing., ibd. 3, 8, 18; cf. Liv. 2, 49: instructo agmine; — b) f. Krigstienesten selv; rudis agminum etc., Hor. Od. 3, 2, 9; — II) „overf."; A) Mængden el. Publikum, navnl. i det alleg. Udtryk: educenda deinde dictio est ··· medium in agmen, in pulverem, etc., Cic. d. Or. 1, 31; — B) sieldn. o. alm.: Mængde el. Række, odl.; agmen occupationum, Plin. Ep. 2. 8; agmina fati et volumina, Gell. 6, 2; df. — agmĭnālis, e: hørende til et Tog, equi, (Trosheste), Dig.; o. — agmĭnātim, adv., ligesom gregatim: i Hobe el. Hiorder, errare, Solin.

agna, ae, fem. af agnus: Hunlam, Gimmerlam, Varr., Hor., o. A. — Agnālĭa, ium, n., Biform af

Agonalia; ··· Una sit ut proprio littera dempta loco, Ovid. Fast. 1, 325. — agnascor, [f. adgn. el. ad.n.], atus sum, 3, v. dep. n.; I) „egenl.": at fødes dertil el. derefter, (navnl. efterat Faderen har giort sit Testamente); agnascendo rumpi testamentum, vid. Cic. d. Or. 1, 57; cf. id. Caecin. 25; — II) bf. „overf."; A) ved Adoption at komme ind i nogens Familie; c. dat., Dig. — B) om Planterne: at voxe derpaa; viscum in quercu ··· agnasci, Plin. 16, 92; — III) partic. agnātus, 3, ogs. som adj. o. subst.; A) som fødes dertil el. derefter; hvf. agnati gregis el. armenti, (Hiordens Yngel el. Tillæg), Dig.; — B) oftere om Mennesker: agnatus, i, m.; a) Slægtning el. Beslægtet fra el. paa Faderens Side; (agnati) quasi a patre cognati, Dig.; — b) Barn, som er født, efterat Faderen har giort sit Testamente; s. ovenf. ab in.; — c) rimel. ogs. et yngre Barn iblandt flere Søskende, el. Barnet af en Slægtning; vid. Tac. Germ. 19, o. id. Hist. 5, 5.

*agnāticius, (-tius), 3: hørende til en agnatus el. til en Slægtning paa Faderens Side; ∾ jus, Agnaternes Arveret, Cod. Just.; o. — agnātĭo, onis, f.; I) „alm.": agnatisk Slægtskab el. Blodsforbindelse; agnationibus familiarum distinguuntur status, Cic. Leg. 1, 7; men ibd. 8 „overf.": agnatio nobis cum coelestibus etc.; men jura gentilitatum, agnationum, etc., id. d. Or. 1, 38; — II) „bes."; A) „egenl.": at være født, efterat Faderen har giort sit Testamente, el. efter Faderens Død, Dig.; — B) „overf.": Tilvært el. Udvært paa Planterne; ∾ lanuginea, Appul.; — [agnascor]. — agnatus, 3, partic. o. subst. af agnascor.

*agnellus, i. m., dem.: lidet Lam; som Keleord, Plaut. As. 3, 3, 77; — agnĭcŭlus, i, m., ligesom frgd., dem.: lidet Lam, Arnob.; o. — agninus, 3: af et Lam, lactes, Plaut., pedes, Plin.; — b) ogs. absol. agnina, (sc. caro): Lammekiød; — qui ··· dupla agninam danunt, (sælge for dobbelt Pris), Plaut. Capt. 4, 2, 39; cf. Hor. Ep. 1, 15, 35; — [agnus].

*agnĭtĭo, onis, f.; I) „bes.", ligesom admissio: Vedkiendelse, Antagelse, bonorum possessionis, Dig.; cf. Plin. 10, 90; — II) bf. „alm.": Erkiendelse deraf, Kundskab derom; quaestio ··· ad agnitionem animi pulcherrima, Cic. N. D. 1, 1; — bf. agnitiōnālis, e, kiendelig, til at kiendes ved, forma, Tert.; o. — agnitor, oris, m.: som kiender el. indseer; som kiendes derved, Auct. It. Al. M.; — [agnosco]. — agnĭtus, 3, partic. af agnosco.

agnōmen, inis, n., [ad, nomen], ligesom Binavn, (der neml. lægges til cognomen el. Tilnavnet el. Familienavnet, ligesom Africanus til Scipio, Diom.; vid. Capitol. Ver. 3; bf. — agnōmentum, i, n.: = frgd., Appul. — agnōmĭnātio, onis, f., [ad, nomino], som gramm. Figur, ligesom παρονομασία: Sammenstilling og Modsætning af tvende lydlige Ord; vid. Auct. ad Her. 4, 21; (cf. Ter. Andr. 1, 3, 13: amentium, haud amantium etc.).

agnos, i, f., ἄγνος, ogs. vitex, (germ. Keuschlamm): et Slags hoistammet Plante; vid. Plin. 24, 38. — agnoscībilis, e: kiendelig, Tert.; af — agnosco, nōvi, nĭtum, (nōtum), 3, v. a., [ad, nosco]; I) „alm.": vedkiendes, erkiender at være; — id facillime accipiunt animi, quod agnoscunt, Quintil.; cf. Cic. Lael. 27: virtus quum ··· suum lumen ··· agnovit in alio, etc.; — II) „bes."; A) erkiender som min el. i en vis Egenskab; ordenl. m. dobbelt acc.; — quem ille natum (da han blev født) non agnorat, etc., Nep. Ages. 1; an me ··· non agnoscetis ducem? Liv. 6, 7; cf. Ovid. Met. 13, 26; — b) ∾ bonorum possessionem, (vedkiendes, overtage), Dig.; ∾ aes alienum, (vedkiendes), ibd.; — B) vedkiendes paany, gienkiender; (derim. cognosco, lærer at kiende); quum etc., tum agnoscit illa reminiscendo, Cic. Tusc. 1, 24; quod (deri at) etc., agnosco humanitatem tuam, id. Fam. 1, 7; cf. Liv. 7, 30, o. Virg. Aen. 3, 82; — C) vedkiendes el. indrømmer, (m. Bibegr. af Ansvar, obl.); vid. Cic. Mil. 14; ligel. id. Rab. perd. 6: susciperem hoc crimen, agnoscerem, etc.; men sortilegos non agnoscere, (forkaste deres Autoritet), id. Divin. 1, 58; ogs. m. flgd. acc. c. inf., id. Fam. 5, 20; men Tac. Ann. 4, 31: carmina ··· si irascare, agnita videntur, (man synes at erkiende sig truffen deraf); — D) erkiender el. lærer at kiende deraf el. deri; m. ex, el. m. inde, etc.; — ∾ deum ex operibus ejus ··· vim divinam mentis ex memoria rerum etc., Cic. Tusc. 1, 28; ligel. agnosco enim ex me, id.; inde agnosci potest vis fortunae, Vell. 2, 116; men absol., vid. Hor. Ep. 1, 16, 29, o. Virg. Aen. 12, 20; — saal. ogs. absol.: bemærker, fornemmer; vid. ibd. 10, 843, ogs. Cic. N. D. 1, 18; men alienis oculis agnoscimus, (dermed), Plin. 29, 8; — not.: agnotus, 3, (s. agnitus), Pacuv. ap. Priscian.; agnoturus, 3, (s. agniturus), Sall. frgm.

agnus, i, m., ἀμνός: Hanlam el. Vedderlam; ogs. alm. et Lam, Varr., Hor., o. A.; cf. Cic. d. Sen. 16: villa abundat porco, haedo, agno, (collect.); — ogs. Offerlam, id. Div. 7, 11, o. Hor. Od. 4, 11, 8; men agnum lupo eripere, (som Ordsprog, om d. Umulige), Plaut. Poen. 3, 5, 31.

ăgo, ēgi, actum, 3, v. a. (o. n.), ἄγω; I) sætter i Bevægelse, bevæger, obl.; bf. A) „egenl."; 1) „alm."; aa) fører el. driver, navnl. Hiorden el. et Lastdyr; Hac agit, ut pastor, per devia rura capellas, Ovid. Met. 1, 676; cf. id. Fast. 1, 322, o. Hor. Ep. 1, 18, 36; — ogs. ∾ aliquem vinctum ante se, Nep. Dat. 3; cf. Tac. Germ. 19; — bb) bf. ogs. a) i Krigssproget: driver el. fører afsted, lader marschere; alts. pass.: at marschere, obl.; — si citius agi vellet agmen, Liv. 2, 58; ligel. raptim acto agmine, id.; men id. 10, 29: quo multitudo (sc. fugientium) ··· agebatur, (dreves el. joges hen); — b) „poet.": agere se: at gaae el. drage afsted; quo hinc te agis? Ter. Andr. 4, 2, 25; men unde agis, (sc. te)? Plaut. Bacch. 5, 1, 20; — is enim se primus agebat, (marscherede foran), Virg. Aen. 9, 696; cf. ibd. 8, 465; — c) ligesom abigo: fører el. driver voldsomt bort, bortrøver med Fiendehaand; agere praedas pecoris et mancipiorum, Sall. Jug. 44; ferri agique res suas, etc., Liv. 38, 15; (cf. Grækernes ἄγειν καὶ φέρειν); s. ogs. Ovid. Fast. 3, 65; — d) ligesom agito: driver, jager, forfølger, aprum; vid. Virg. Ge. 3, 412; men id. Aen. 7, 481, om Hundene: Ut cervum ardentes agerent; cf. Suet. Claud. 21; — ogs. at drive de Flygtende; vid. Virg. Aen. 5, 265; men ∾ in exsilium, Liv. 25, 2; ipso in fugam acto, Justin.; — 2) „bes." ogs. om Ting og Begreber; a) driver afsted el. fremad el. derigiennem; — ∾ currus, („poet.": kiøre el. styre), Ovid. Met. 2, 62, o. 388; ligel. ∾ navim, Hor. Ep. 2, 1, 114; men ∾ naves in litus, (sætte dem paa Land), Liv. 22, 19, men in adversum amnem, (føre dem opad Strømmen), Tac. Hist. 4, 22; cf. Ovid. Fast. 1, 500; — ∾ vineas ad oppidum, Caes.; men ∾ cuniculos ad aerarium, (grave el. lede derhen), Cic. Off. 3, 23; cf. Liv. 1, 56; — men ogs. om en Væg, obl.: ∾ rimas, (faae Sprækker); vid. Cic. Att. 14, 9; ligel. fissaque agit rimas (tellus), Ovid. Met. 2, 221; — navnl. ogs. om Væxterne: ∾ radices (slaae Rødder) in profundum, Plin. 16, 56; cf. Ovid. Met. 4, 254; men omvendt: dum se laetus ad auras Palmes agit, (skyder i Veiret), Virg. Ge. 2, 364; — b) at drive frem el. ud deraf, at frembringe; ∾ scintillas, (om Flintestenen), Lucr. 2, 675; men spumas agere ore cruentas, (om Hesten), Virg. Ge. 3, 203; cf. Cic. Verr. 4, 66, o. Virg. Aen. 9, 814; — ∾ vocem, (frembringe en Lyd el. Tone, navnl. til Øvelse), Cic. d. Or. 1, 59; — men agere animam, (drages med Døden), id. Tusc. 1, 9; cf. id. R. Com. 8; bf. med Lune, Martial. 1, 80: Attale, ne, quod agas, desit, agas animam; — B) „fig."; I) fører

el. bringer el. driver derhen el. dertil; – Et, quocumque volent, animum auditoris agunto (poëmata), Hor. A. P. 100; quae te ··· Mens agit in facinus? Ovid. Met. 5, 14; cf. Tac. Agr. 41; — 2) ryster, forvirrer, forstyrrer; – agunt eum praecipitem poenae etc., Cic. Verr. 1, 3; cf. Sall. Jug. 14, ogs. Nep. Att. 9; – 3) angriber, forfølger, ængster; agentia verba Lycamben, Hor. Ep. 1, 19, 25; cf. id. Epod. 7, 17, o. Virg. Aen. 7, 405; — II) er i Virksomhed, virker el. handler; (svarer til Grækernes *πράττειν*, forskielligt fra facere o. *ποιεῖν*: at frembringe en ydre el. blivende Gienstand, ligesom fra gerere: at udføre noget; vid. Varr. L. L. 6, 6 flgd., o. Quintil. 2, 1, ab in.); – df. altfs. A) „alm.": handler, virker, arbeider; a) c. acc. comm.; – numquam se plus agere, quam nihil quum ageret, Cic. d. Rep. 1, 17; cf. id. N. D. 2, 16; — b) absol.; aliud agendi tempus, aliud quiescendi, ibd. 53; cf. id. Manil. 10; — c) hertil kan mærkes af Omgangssproget; – quid agis? Plaut., Hor., (*τί πράττεις*), ligel. quid agitur? Ter., (hvor gaaer det)? – ligel. nihil agere: intet at udrette, Ter. Ad. 5, 8, 12; cf. Matius ap. Cic. Fam. 11, 28: sed nihil agunt, etc.; ligel. egerit non multum, Curius ap. Cic. Fam. 7, 29; – endel. quid agam? quid agimus? (hvad er her at giøre)? Ter.; — d) foretager, forretter, besørger; ligel. c. acc. comm. (rem el. aliquid); – ne quid temere ··· agamus, Cic. Off. 1, 29; cf. ibd. 9: suum se negotium agere, (at de skiøtte sig selv), etc.; men Sall. Jug. 30: quo modo actae forent (res, hvorledes alt var gaaet til); cf. Cic. Fin. 2, 32: jucundi acti labores; — B) „bes."; 1) tildels omskrivende: at holde (en Vagt, odl.), at afholde; ∾ excubias regi, Ovid. Fast. 3, 245; ∾ triumphum, Cic.; ∾ libera arbitria de aliquo, (i god Ro at holde Ret over nogen), Liv. 21, 45; men ∾ poenitentiam, Quintil.; – ∾ forum el. conventum, (holde Thing el. Landdag); vid. Cic. Fam. 3, 6, o. id. Att. 5, 17; ogs. ∾ senatum, Suet. Caes. 88; men „poet.": Otia terra ferax, otia pontus agit, Ovid. Fast. 1, 68; – delectus rerum ··· verborum agendus est, Quintil.; — b) ogs. kan hidføres: ∾ gratias („poet." ogs. ∾ grates), c. dat.: at sige Tak, at takke; (men habere gratiam, om det taknemmelige Sindelav; referre gratiam, takke i Gierningen); vid. Plaut. Amph. 1, 1, 26, o. Liv. 37, 37; men Cic. Fam. 1, 10: Lentulo egi per litteras tuo nomine gratias diligenter; – ∾ grates etc., Ovid. Met. 2, 152; cf. Liv. 26, 48; — 2) m. et Tidsobject: at tilbringe el. henleve; – qui domi aetatem agerent, (Hjemfødninger), Enn. ap. Cic. Fam. 7, 6; ∾ aetatem in litteris, Cic., vitam rure, Liv.; cf. Virg. Aen. 5, 51; men Liv. 3, 6: ut tunc principium anni agebatur, (som man dengang antog Aarets Begyndelse); – ∾ annum (c. num. ord.: at være saa gammel), vid. Cic. d. Sen. 10; — b) sield., navnl. hos Sall. o. Tac., heder agere ud. acc. temp.: at være el. befinde sig, odl.; – civitas ··· laeta agere, Sall. Jug. 55; cf. Tac. Ann. 3, 38; – qui tum agebant (homines), ibd. 19; men incultius agere, vid. Sall. Jug. 89; — 3) i Offersproget, (euphem.): at forrette Offeret el. Dyrets Slagtning, vid. Ovid. Fast. 1, 321, o. Varr. L. L. 5, 22; – men om Mord paa Mennesker, Suet. Calig. 58, o. id. Galb. 20; – men ogs. den forsamlede Mængde pleiede Offerpræsten at tilraabe: hoc age, el. hoc agite, (giver Agt paa Helligdommen); – hvf. ogs. hos Comikerne dette Tilraab er hyppigt; vid. Ter. Andr. 1, 2, 15, o. ibd. 2, 5, 3; — bb) hertil er endnu at mærke; – age o. agite staaer undert. m. tilføiet dum, vero, nunc, sis, etc., som Udraab; a) opmuntrende: velan! nu frisk! odl.; age, age, nunc experiamur, quid etc., Ter. Ad. 5, 4, 23; en age, rumpe moras, Virg. Ge. 3, 43; agite dum, clamorem ··· tollite hic, Liv. 3, 62; – ogs. findes sing. age hos pl.; mittite, agedum, legatos, etc., Liv. 38, 47; — b) ligel. i Talens Overgange heder age: velan da! giv nu Agt! odl.; vid. Lucr. 1, 920, oftere; ligef. age porro tu, qui etc., Cic. Verr. 5, 22; ogs. her findes age undert. hos pl.; vid. id. Manil. 14; — c) endel. indrømmende: velan da, lad saa være, odl.; – age, age, jam ducat, dabo etc., Ter. Phorm. 4, 3, 56; ligel. age, sit ita factum, etc., Cic. Mil. 19; — 4) agere se, (c. abl. el. m. adv.), ligesom gerere se: at være el. opføre sig saa el. saa; – tanta mobilitate Numidae se agunt, Sall. Jug. 56; quanto se ferocius egerint, tanto etc., Tac. Hist. 3, 2; – ogs. heder agere m. flgd. adj. appos.: at befinde sig i en Tilstand; s. ovenf. Sall. Jug. 55; — B) „fig."; I) „alm."; a) hoc el. id agere, sædv. m. flgd. ut el. ne: at arbeide derpaa, at have den Plan el. Hensigt; – qui id egerunt, ut etc., Cic. Cat. 4, 6; cf. Nep. Them. 5; men ego id semper egi, ne bellis interessem, Cic. Fam. 4, 7; – omvendt heder: aliud agere, el. alias res agere: at være uagtsom, ikke at agte paa, hvad der foregaaer; vid. Cic. R. Am. 22, o. id. d. Or. 3, 14; — b) ∾ aliquid: at pønse el. tænke el. arbeide derpaa; – nescio quid mens mea majus agit, Ovid. Her. 12, 212; ∾ fratri proditionem, Tac. Hist. 2, 20; ∾ de intranda Britannia, id. Agric. 13; — 2) „bes." om Statsforholde; aa) at behandle el. lede el. føre; agere bellum, (om Krigens Plan og Maade); (gerere bellum, om de hidhørende Anstrængelser; facere bellum, om Udøvelsen af Fiendligheder); vid. Caes. B. G. 3, 28, ogs. Nep. Hann. 8, o. Ovid. A. A. 1, 182; – „poet." ogs. ∾ Martem, (s. bellum), Lucan. 4, in.; men usædv., Liv. 22, 9: levibus proeliis cum Gallis actis; — b) ∾ curam annonae, (drage Omsorg derfor), Suet. Claud. 18; cf. id. Tit. 6, hvor ogsaa mærkes: participem atque tutorem imperii agere; — bb) at forhandle el. afhandle, aliquid el. de aliqua re, ogs. absol.; – quae ego de te in senatu egerim, Cic. Fam. 5, 2; Metellus quum agere coepisset, (at foredrage i Senatet), ibd.; cf. Nep. Alc. 8; – ∾ cum populo de rep., Cic. Verr. 1, 12; cf. Sall. Cat. 51; men Cic. Manil. 1: hic locus (i. e. rostra) ad agendum amplissimus; – ∾ cum senatu, m. acc. c. inf., Suet. Tib. 54; – ogs. absol., el. m. adv.; agere varie etc., Liv. 2, 2; cf. Tac. Ann. 15, 14; – ogs. om en Underhandling imellem enkelte Personer; ∾ cum aliquo de aliqua re, el. m. flgd. ut; vid. Cic. Fam. 13, 78, o. ibd. 5, 2; — cc) om Retssager; ∾ ex jure, ∾ lege, causa, etc.: føre en Retssag el. Proces: forfølge sin Sag efter Lovene; – ∾ ex jure civili et praetorio, Cic. Caecin. 12; ∾ ex sponso, id. Quint. 9; ∾ lege in hereditatem paternam, id. d. Or. 1, 38; causa, quam vi, agere malle, Tac. Ann. 13, 37; men summo jure agere cum aliquo, (giøre den strænge Ret gieldende imod nogen), Cic. Verr. 5, 2; — dd) hertil mærkes; a) ∾ aliquem reum, c. gen. criminis, (anklage nogen derfor); vid. Liv. 4, 42; ∾ furti, Cic., injuriarum, Dig.; ogs. ∾ cum aliquo adulterii, Quintil. 4, 4, 8, — b) pass. ogs. om Klagens Gienstand: at gielde derom, at angaae; – si magna res, magna hereditas agetur, Cic. Fin. 2, 17; cf. id. Verr. 4, 51: aguntur injuriae sociorum, etc.; s. ogs. Ter. Phorm. 4, 3, 26; – hertil mærkes Udtrykket: qua de re agitur, (hvorom der netop handles, el. hvad der udgiør Sagen); vid. Cic. Brut. 79; — c) at inddrive el. opkræve; vid. Suet. Dom. 12, o. id. Vesp. 1; — 3) udenfor Retssproget heder pass. agi; a) absol.: at gielde, at staae paa Spil, at være i Fare; vid. Cic. Manil. 2, Ter. Heaut. 2, 3, 113, o. Nep. Att. 18, ogs. Hor. Ep. 1, 18, 84; ligel. agitur pars tertia mundi, (er i Fare, trues med Undergang), Ovid. Met. 5, 372; — b) impers. m. adv. bene, male etc., m. o. ud. cum aliquo, at staae vel el. ilde til dermed, at være vel el. ilde faren, odl.; – intelliget, secum actum esse pessime, (at han er aldeles uden Redning), Cic. Verr. 3, 50; cf. Suet. Ner. 28: bene agi potuisset cum rebus humanis, si etc.; men agitur praeclare, si, etc., Cic. Fam. 4, 14; —

bb) sjeld. in act.; ∾ praeclare cum aliquo: behandle nogen paa det bedste, Cic. Sest. 23; cf. id. Phil. 11, 11; — 4) om det ydre Foredrag; a) som Taler at fremstille el. foredrage; ad extremum agere cum dignitate ac venustate, etc., Cic. d. Or. 1, 31; cf. ibd. 3, 56; — b) som Skuespiller at forestille el. spille el. agere; ∾ fabulam, (opføre), Ter.; ∾ partes, (spille en Rolle), id.; Ballionem illum quum agit, Chaeream agit, etc., Cic. R. Com. 7; ogs. ∾ gestum in scena, id.; cf. Liv. 7, 2: egisse canticum ··· vigenti motu; — 5) endel. om visse personlige Forholde; ∾ amicum, (anstille sig som Ven), Tac. Hist. 1, 30; cf. Suet. Claud. 29: non principem, sed ministrum agere, (opføre sig saaledes); — not.: axint, f. egerint, Pacuv. ap. Non.; — III) participp. agens o. actus findes ogs. som adj. o. subst.; — A) agens, tis; 1) som adj.; a) i Rhetoriken: stærk, kraftig, orator, Cic. Brut. 92; imaginibus agentibus (uti), id. d. Or. 2, 87; — b) i Grammatiken: verba agentia, (f. verba activa), Gell. 18, 12; — 2) subst. agentes: a) und. Keiserne: etslags hemmeligt Politi, Dig., Amm.; — b) f. agrimensores el. Landmaalere, Hygin. de Lim. const.; — B) actus, 3; „egentl.": som er forhandlet i Senatet, el. for Folket, el. hos en Øvrighedsperson; bf. subst.; 1) actum, i, n.: en saadan offenlig Forhandling; - ecquid est, quod tam proprie dici possit actum ejus, qui etc., quam lex? Cic. Phil. 1, 7; ligel. ibd.: acta Caesaris servanda censeo; ligel. acta tribunatus tui, Ps. Cic. p. Dom. 31; — 2) acta publica, ogs. absol. acta: Fortegnelse over de offenlige Forhandlinger; ligel. acta diurna, Suet. Caes. 20, o. id. Aug. 36: Senatets offenlige Forhandlinger; cf. Tac. Ann. 5, 4; - man havde ogs. offenlige Fortegnelser over Forhandlingerne i Folkeforsamlingerne, og i de forskjellige Retter, fremdeles over Fødte og Døde, osv.; saal. nævnes diurna urbis acta, Tac. Ann. 13, 31; acta populi, Suet. Caes. 20; acta publica, id. Tib. 8, o. Plin. Ep.; ogs. acta urbana, ibd.; - hvilke alle indbefattes under d. alm. Benævnelse acta, Cic. Fam. 12, 8, o. Plin. Pan. 75.

ăgōgae, arum, f., ἀγωγαί, (i. e. ductus): Gange el. Steller i Biergværker, til Vandets Afledning, Plin. 33, 21. — ăgōlum, i, n., [af ago; cf. cingulum af cingo]: en Hyrdestav, Fest. p. 25.

ăgon, ōnis, m., ἀγών: Veddekamp i de offenlige Lege; ∾ gymnicus, Plin. Ep. 4, 22, musicus, Suet. Ner. 22 o. 23; men ibd. 45, som Sentens: nunc demum agon est. — Agōnālia, ium o. iorum, n., Fest til Ære for Guden Janus; - dette Ords forskjellige Etymologier har Ovid. Fast. 1, 319 flgd.; bf. — Agōnālis, e, hørende til Festen Agonalia, dies, Varro; cf. Ovid. Fast. 1, 318. — Agōnia, orum, n.: = Agonalia, Ovid. Fast. 5, 721. — ăgōnista, ae, m., ἀγωνιστής: som strider i Kamplegene, Augustin. — agōnŏthĕta (-thĕtēs), ae, m., ἀγωνοθέτης: en Forstander for Kamplegene, Spartian.; — ăgōnŏthĕsĭa, ae, f.: hans Embede, Cod. Theod. — ăgŏrānŏmus, i, m., ἀγορανόμος: Torvemester; (svarer til Romernes aedilis plebis); vid. Plaut. Capt. 4, 2, 44.

Agrăgantīnus, 3: = Acragantinus, sædv. Agrigentinus, Plin. 35, 51. — ăgrālis, e, [ager]: = agrarius, vocabula, Frontin. — agrammatos, i, ἀγράμματος: aldeles ulærd; (opp. grammaticus); Vitruv.

agrārĭus, 3: hørende til Landet el. til Marken; bf. sild.; ∾ via: Markvei, Dig.; ∾ stationes: Feltposter el. Forposter, Amm.; — II) sædv. i Stats- og Forretningssproget: hørende til el. angaaende de offenlige Landeiendomme; ∾ leges: Love angaaende Statsjordernes Uddeling til de fattige Borgere; - den første lex agraria forekommer a. u. c. 268; vid. Liv. 2, 41; cf. id. 4, 36, o. id. 6, 11; - agrariam rem tentare, (arbeide paa en slig Agerfordeling), Cic. Off. 2, 22; - triumvir agrarius, (der forestaaer en slig Agerfordeling), Liv. 27, 21; — b) ogs. subst.; agrarios concitare el. sollicitare, Cic.; cf. Liv. 3, 1: agrarii se in spem legis erexerant; o. — agrātĭcum, i, n., (sc. vectigal): Jordafgift, Cod. Theod.; — [ager].

agrestis, e, [ager]; I) „egentl.": hørende til Landet, som findes paa Landet, landlig, musa, (Landsbysang), Lucr., hospitium, Cic.; agresti loco natus, (af en Bondefamilie), Vell.; — b) bf. subst. agrestis, is, m.: en Bonde; in aliquo conventu agrestium, Cic. Mur. 29; — II) „fig."; A) „overf."; a) vild, dyrisk, vultus (pl.), Ovid. Met. 9, 96; ∾ figura, (om Gestalten af en Ko), Prop. 2, 24, 13; — b) bondeagtig, raa, haard; rustica vox et agrestis, Cic. d. Or. 2, 11; cf. ibd. 1, 25; — B) „ment."; a) „alm.": raa, udannet; vid. Cic. Leg. 1, 14, (hvor agrestes, opp. docti); - agrestiores musae, (Retsvidenskaben), id. d. Or. 3, 11; (neml. i Modsætn. af den fuldendte Veltalenhed); cf. ibd. 2, 3; — b) „bes." o. „ethisk": raa, slov, følesløs; quis nostrum tam animo agresti ac duro fuit, ut etc.; Cic. Arch. 8; cf. Ter. Ad. 5, 2, 12; — not.: comp., f. ovenf.; superl., Cassiod.; — bf. adv. comp. neutr.: agrestius, Spartian.

1. agrĭcŏla, ae, m., [ager, colo]; I) „egentl.": Jorddyrker, Landmand, Bonde; vid. Cic. R. Am. 16; ∾ diligentissimus et pecuarius etc., id. Dejot. 9; — 2) „poet."; dii agricolae: Landbrugets Skytsguder; Redditur agricolis gratia coelitibus, Tibull. 2, 1, 36. — 2. Agrĭcŏla, ae, m.: romersk Tilnavn, hvoraf her mærkes: Cn. Julius Agricola, hvis Vita af Svigersønnen, Historikeren Tacitus, endnu haves.

agrĭcŏlārĭs, e, [1. agricola]: hørende til Landbruget, Pallad. — agrĭcŏlātĭo, onis, f.: = agricultura, Colum.; af — agrĭcŏlor, ari, v. dep. n., [1. agricola]: driver Landbrug, Capitolin. — *agrĭcultio, onis, f., (oftere agri cultio): Landbrug; f. und. cultio; — agrĭcultor, oris, m., (oftere agri cultor): som dyrker el. bearbeider Jorden; f. und. cultor; o. — agrĭcultūra, ae, f., (oftere agri cultura): Landbruget; agriculturae studere, Caes. B. G. 6, 22; cf. Cic. d. Sen. 17; f. ogs. und. cultura; — [ager, colo].

Agrigentum, i, n., Grækernes Acragas, (hod. Girgenti): Søstad paa Sicilien, i Nærheden af Pachynum; vid. Plin. 3, 14; — bf. Agrigentīnus, 3: agrigentinsk, sal, Cic.; — men subst. Agrigentini, orum: Indvaanerne deraf, id. Verr. 2, 50.

agrĭmensor, oris, m., (oftere agri mensor), [ager, metior]: en Landmaaler, Amm. — agrĭmōnia, ae, f., (germ. Odermennig): etslags Plante, Cels., Plin. 35, 69. — agrĭŏphyllon, i, n., ἀγριόφυλλον: etslags Urt, sædv. peucedanum, Appul.

agrĭpĕta, ae, m., [ager, peto]: der søger at komme i Besiddelse af en Landeiendom; vid. Cic. N. D. 1, 26, o. id. Att. 15, 29. — Agrippa, ae, m.: romersk Tilnavn el. Familienavn, hvoraf her mærkes; 1) Menenius Agrippa; vid. Liv. 2, 32; — 2) M. Vipsanius Agrippa, K. Augustus's Svigersøn; vid. Nep. Att. 12, o. Suet. Aug. 63, ogs. Tac. Ann. 4, 40, oftere; - ogs. Hor. Od. 1, 6, er tilskrevet ham; — 3) om en K. Agrippa i Judæa, vid. Tac. Ann. 12, 23; — not.: om Etymologien af dette Ord, f. Plin. 7, 6.

Agrippīna, ae, f.: Navnet paa flere Romerinder, hvoraf her mærkes; 1) en Datterdatter af Attikus, o. Gemalinde af K. Tiberius; vid. Suet. Tib. 7; — 2) en Gemalinde af Germanikus, o. Moder til K. Caligula; f. ogs. Tac. Ann. 2, 54; — 3) en Datter af den sidstnævnte Agrippina, Moder til K. Nero; - efter hende har ogsaa Cöln ved Rhinen sit oprindelige Navn: Colonia Agrippinensis, el. Colonia Agrippina; vid. Tac. Ann. 12, 27; - men subst. Agrippinenses: Indvaanerne deraf, id. Germ. 28. — Agrippinensis, e, f. und. frgd. fin.

agrius, 3, ἄγριος: vild, Plin. 31, 46. — agrostis, is, f., ἄγρωστις: Qvikgræs, Appul. — agrōsus, 3, [ager]; rimel. rig paa Jord el. Land, Varr. — agrypnia, ae, f., ἀγρυπνία: Søvnløshed, Capell.

Agyieus, (trisyll.), ĕi, o. ĕos, m., Ἀγυιεύς: Epithet til Apollo, som Skytsgud for de Gader, hvori hans Billedstøtter vare opreiste; voc. Agyieu, (d. græske Ἀγυιεῦ), Hor. Od. 4, 6, 28. — Agylla, ae, f.: By i Etrurien, d. sild. Caere, Virg., Plin. 3, 8; — df. Agyllinus, 3: agyllisk, urbs, (i. e. Agylla), Virg. Aen. 7, 652: - subst. Agyllini, orum: Indvaanerne af Byen Agylla. id. — Agўrium, i, n.: By paa Sicilien, i Nærheden af Ætna, (Diodorus Siculus's Fødeby), Cic. Verr. 3, 28; — df. Agyrinenses, ium, Cic. l. c., men Agyrini, orum, Plin. 3, 18: Indvaanerne af Byen Agyrium.

ah, interj. el. Udraab; (efter Prisc.: apocop. f. aha), omtr. vort: ah, el. ach; 1) som Udbrud af Smerte, ligesom Grækernes ἆ αἴ; - ah, nescis, quam doleam! Ter. Heaut. 5, 1, 61; cf. Virg. Ecl. 1, 15; - ogs. som Udbrud af Harme; ah, vix sensi stolidus! Ter. Andr. 3, 1, 12; cf. id. Ad. 4, 7, 6; — 2) afbedende; ah, noli! (ach, gior det ikke)! Plaut. Amph. 1, 3, 23; - ogs. opmuntrende o. trøstende; ah, ne me obsecra! Ter. Andr. 3, 3, 11; cf. id. Eun. 5, 2, 50; — b) ogs. c. acc.; Ah me, me, etc., Catull. 21, 10, inc. — aha, interj. el. Udraab; (efter Prisc.: d. oprindelige Form af frgd., o. m. s. Bem.); df. navnl.; 1) dadlende el. afslaaende; manum da et sequere; P. aha, minime! Plaut. Bacch. 1, 1, 54; — 2) leende el. som Udbrud af Latter; aha, Bellerophontem etc., id. ibd. 4, 7, 11.

Ahala, ae, m.: romersk Tilnavn el. Familienavn, hvoraf mærkes: C. Servilius Ahala, der, som Magister Equitum, ombragte den urolige Spurius Mælius; vid. Liv. 4, 14, o. Cic. Cat. 1, 1, oftere. — Aharna, ae, f.: By i Etrurien, Liv. 10, 25. — ahenĕus, 3, ahenipes, ĕdis, o. Ahenobarbus, f. und. aeneus, etc. — ahēnum, i, o. ahēnus, 3, f. und. aēnus.

1. -āï: forkl. o. „poet." (per diaeresin), f. -ae, in gen. sing. 1 decl., Enn., Lucr., Virg., Martial. — 2. ai, el. ai ai, αἴ: interj. el. Udraab, navnl. som Beklage: ach, ah; - ai ai Flos habet inscriptum etc., Ovid. Met. 10, 215. — 3. ai, (dissyll.): imperat. af ajo. — ain', (f. aisne), f. und. ajo.

aīthăles, is, n., ἀειθαλές, (altid grøn el. grønnende): = flgd., Appul. — aīzōum, i, n., ἀείζωον, (altid levende): Immergrønt el. Sempervív, Navnet paa tvende Planter; neml. 1) aizoum majus el. Husløg, (sempervivum tectorum L.), vid. Plin. 25, 102; — 2) aizoum minus, i. e. sedum acre L., germ. Mauerpfeffer, id. ibd.

Ajax, ācis, m., Αἴας: Navnet paa tvende græske Heroer for Troja; neml. 1) Ajax Telamonius, (Søn af Telamon); vid. Ovid. Met. 13, ab in.; cf. ibd. 395; — 2) Ajax Oīlēus, (Søn af K. Oileus i Lokris); vid. Virg. Aen. 1, 45, o. Cic. d. Or. 2, 66; — not.: Suet. Aug. 85, er Ajax: Navnet paa en ufuldendt og tabt Tragoedie.

ājens, tis, partic. o. adj. af ajo; df. — ājentia, ae, f.: Bejaelse, Bekræftelse, (opp. negatio), Capell. — āјo, v. defect., hvoraf alene haves: praes. ind. ajo, aïs, aït, ajunt; praes. conj. ajas, ajat, ajant; imperf. ind. ajebam, ajebas, etc., (aïbam etc., Plaut. o. Ter.); imperat. ai (sild.); partic. ajens, (Appul.); - af ais m. ne opstod i Omgangssproget: ain'; f. nedenf.; — I) „alm.": siger ja, bejaer, bekræfter; (opp. nego); - vel tu mihi ajas, vel neges, Plaut. Rud. 2, 4, 14; cf. Ter. Eun. 2, 2, 21, o. Cic. Off. 3, 23; men id. Fin. 2, 22: quid ille ajat, aut neget; — B) df. ogs. a) siger el. paastaaer; ordenl. m. flgd. orat. obliqu., o. m. andre dertil svarende Forbindelser; (hvor inquam staaer c. orat. dir.); - quem (M. Crassum) semel ait in vita risisse Lucilius, Cic. Fin. 5, 30; cf. id. Verr. Act. 1, 2, o. Sall. Cat. 48; ligel. ab his ajebas removendum Socratem etc., id. Acad. 2, 23; men Ter. Andr. 5, 4, 17: nisi si quid pater ait aliud; - dog findes ogs. ajo f. inquam; vid. Cic. Orat. 11: Ennio delector, ait quispiam, quod etc.; — b) i Retssproget; praetor ait, lex ait: Prætor el. Loven siger el. befaler, Dig.; — II) „bef." bruges heraf; A) ajunt, ogs. ut ajunt, quomodo ajunt, el. quod ajunt, ved Anførelsen af Ordsprog; omtr. vort: som man siger, el. saa at sige; Ut quimus, ajunt, quando, ut volumus, non licet, Ter. Andr. 4, 5, 10; cf. Cic. d. Or. 2, 57; ligel. claudus, quomodo ajunt, pilam, id. Pis. 28; - ogs. med Lune, ved Indførelsen af en Anekdot; vid. Hor. Ep. 1, 7, 49, o. ibd. 1, 17, 18; — B) ain', f. aisne; ogs. ofte forstærk.: ain' tu? ain' vero? som Udbrud af Forundring, (ogs. undert. af Uvillie): hvad siger du? er det muligt? hvorledes? osv.; oftest hos Comikerne og i Brevstilen; - M. ain' vero? (tør du svare saaledes)? Sos. ajo enim vero, Plaut. Amph. 1, 1, 188; - ain' tandem? etc., (hvad er det du siger, el. er det muligt)? Cic. Fam. 9, 21; cf. id. Att. 6, 2; - ogs. m. flgd. pl.; f. Liv. 10, 25; — C) quid ais? ligel. i Omgangssproget; a) som Udbrud af Forundring el. Harme: hvad siger du? hvorledes? odl., Ter. Heaut. 5, 1, 27, oftere; — b) spørgende: hvad siger du? er det ikke sandt? id. Eun. 3, 2, 21; - ogs. provende el. udfrittende; sed quid ais? (men hvad svarer du dertil)? quid etc.? vid. Plaut. Amph. 1, 1, 262 flgd.; — not.: partic. ajens, tis, ogs. som adj.: bejaende, bekræftende; negantia contraria ajentibus, Cic. Top. 11.

ajūga, f. und. abiga. — Ajus (deus), Varr ap. Gell. 16, 17; ogs. Ajus Loquens, Cic. Div. 2, 32; ogs. Ajus Locutius, Liv. 5, 50, [ajo, loquor]; forkyndte Romerne Gallernes Ankomst.

āla, ae, f.; [efter Cic. Orat. 45, etr. af axilla, ligesom mala af maxilla]; I) „egenl.": Vinge el. Fuglevinge; galli plausu premunt alas, Enn. ap. Cic. Div. 2, 26; cf. Virg. Aen. 3, 227; — b) df. ogs. „poet.": mors atris circumvolat alis, Hor. Sat. 2, 1, 58; ligel. fulminis ocior alis, Virg. Aen. 5, 319; - ligel. „poet." om Seil og Aarer, (ligesom Skibenes Vinger); velorum pandimus alas, ibd. 3, 520; men Prop. 4, 6, 47: (classis) centenis remiget alis; cf. Ovid. Met. 5, 558; — II) ofte ogs. „overf.", ifølge etslags Lighed el. Analogi med Fuglenes Vinger; A) m. Hensyn paa det dyriske Legeme, ogs. paa Værterne; 1) hos Mennesker; a) Axelen; incussa ala sternuntur hostes, Liv. 9, 41; men „poet.": sub ala portare, (under Armen), Hor. Ep. 1, 13, 12; — b) navnl. ogs. Armhulerne (under Axelen); hvf. alarum vitia el. virus hos Plin.: stinkende Sved, (Bukkestank, hircus), som der samler sig; cf. Hor. Epod. 15, 5, Senec. Ep. 114, o. Juvenal. 11, 157; — 2) hos Dyrene: Huling el. Fordybning under Boven el. Forbenet; vid. Plin. 11, 95; — 3) hos Træerne: Huling el. Fordybning under Grenene, Plin. 16, 10; — B) i Bygningskunsten ere alae, (ligesom Grækernes πτερά o. πτέρυγες): de Fløie el. Sidebygninger, der omgive Hovedbygningen, (aedes), Vitruv.; — C) i Krigssproget ere alae: Hærens Fløie, der ordenl. bestode dels af Rytteriet, dels af Forbundstropperne el. socii, navnl. af disses Rytteri, vid. Cincius ap. Gell. 16, 4, o. Liv. 31, 21; f. ogs. alarius s. l.; - en saadan ala bestod omtr. af 500 Mand, Liv. 10, 29, undert. ogs. af 1000 Mand; (hvf. ala milliaria, Plin. Ep.; cf. Liv. 37, 40); og blev en saadan ala anført af en praefectus; vid. Tac. Hist. 2, 59; f. ogs. Cic. Off. 2, 13.

Alăbanda, ae, f., o. orum, n.: By i Carien; efter Cic. N. D. 3, 15 o. 19, anlagt af en Heros Alabandus; cf. Plin. 5, 29; — B) df. 1) Alabandensis, e: af el. fra Al.; - hvf. subst. Alabandenses, ium: Indvaanerne af Byen Alabanda, Cic. N. D. 3, 19; ogs.

Alabandeni, orum, Liv. 45, 25; — 2) Alabandeus, (quadrisyll.): = flgd., Hierocles, Cic. Brut. 95; ligel. Alabandus, 3, Hermogenes, Vitruv.; — 3) Alabandicus, 3: alabandisk, carbunculi, Plin., cannabis, id.; — not.: Alabandus, (heros el. deus), s. ovenf.

alabarches, ae, m., ἀλαβάρχης, [ἄλαβα: Blæk, ἄρχω el. ἄρχομαι: befaler]; rimel. en Tolder el. Toldforvalter; bf. Cic. Att. 2, 17, m. Lune om Pompejus, (ifølge den af ham anordnede Told); findes ogs. Juvenal. 1, 130; – (men beggesteds med Varianten: Arabarches, Araberhovding).

ălăbaster, stri, m.; pl. alabastra, orum, n.; ἀλάβαστρος (-στρα); oprdl.: = flgd. nr. 1; bf. fædv. en af Alabaster forfærdiget Balsambøsse; – unguenta optime servantur in alabastris, Plin. 13, 3; cf. Martial. 11, 8; — II) bf. „overf.": den spidse Gestalt af en Balsambøsse; quo (cortice rosae) in virides alabastros fastigato, etc., Plin. 21, 10. — ălăbastrites, ae, m., ἀλαβαστρίτης: Alabasterstenen; (hos de Gamle en Kalkstenart; hvorim. vor Alabaster hører til Gibsstenarten); vid. Plin. 36, 12; — II) etslags Ædelsten; s. id. 37, 54. — ălăbēta, ae, m., ἀλαβής: etslags Nilfisk, (silurus anguillaris L.), Plin. 5, 10.

ălăcer, cris, cre; [efter Doederl. at henføre til acer, ligesom celeber til creber]; I) „egenl.": let, fyrig; – cum alacribus saltu (certare), Sall. frgm.; – ogs. om Dyrene; ~ equus, Cic. Div. 1, 33; – men „poet.", Virg. Aen. 6, 685: alacris palmas etc.; — II) fædv. „fig.": heftig, lidenskabelig; quid tu es tristis, quidve es alacris? Ter. Eun. 2, 3, 12; – hos Cic. fædv.: munter, oprømt, modig; ~ Catilinam atque laetum etc., Cic. Mur. 21; (opp. perterritus), id. Coel. 28; men id. Fam. 5, 12: quod alacres animo sumus; – ogs. m. ad; alacrior ad rem gerendam factus, Nep. Paus. 2; cf. Caes. B. G. 3, 19; — b) „poet." ogs. om Begreber: stærk, livfuld, voluptas, Virg., impetus, Plaut.; — not.: ogs. in masc.: alacris, (f. alacer), Ter., Virg.

*ălăcrĭtas, atis, f.; oprdl. Lethed i Bevægelse; (vid. alacer ab in.); – ogs. om Dyrene; ~ canum in venando, Cic. N. D. 2, 63; — II) oftest „fig.": Heftighed, Lidenskabelighed, heftig Attraa; – quaedam animi incitatio atque alacritas etc., Caes. B. C. 3, 92; cf. id. B. G. 1, 46; ligel. mira sum alacritate ad litigandum, Cic. Att. 2, 7; – ogs. Oprømthed, Munterhed, Overgivenhed; ~ inanis, id est, laetitia gestiens, Cic. Tusc. 4, 16; cf. ibd. 5, 16; – ogs. c. gen. obj.: alacritate perfecti operis, (af Glæde derover) etc., Liv. 2, 10; – endel. in pl.; vigores quidam mentium et alacritates, Gell. 19, 12; o. — ălăcrĭter, adv.: fyrigt, modigen, Amm.; alacrius, Justin.; — [alacer].

Alamanni, s. und. Alemanni. — Alāni, orum, m.: skythisk Folk omkring Tanais o. Palus Maeotis, Martial. 7, 30, Plin. 4, 21; cf. Lucan. 10, 454; — bf. Alānus, 3, gens, Claudian. — ălăpa, ae, f., [rimel. onomatop.]: lydende Slag med den flade Haand; bf. Ørefigen, Kindhest; ducere gravem alapam alicui, Phaedr. 5, 3; navnl. ogs. paa Theatret, til Tilskuernes Morskab, Juvenal., Martial.; – ogs. undert. som etslags Ceremoni ved en Slaves Frigivelse; vid. Phaedr. 2, 5, extr.

ālāris, e: Biform af flgd., Tac. Ann. 15, 10. — ālārĭus, 3, [ala]: hørende til Hærens Fløie; (opp. legionarius); vid. Caes. B. C. 1, 73; ~ equites, Liv.; – ogs. subst.: ~ Transpadani, Cic. Fam. 2, 17; cf. Caes. B. G. 1, 51. — Alastor, ŏris, m., (ἀλάστωρ, Fordærver, Plageaand): som Mandsnavn, Ovid. Met. 13, 257; ogs. Navnet paa en af Plutons Heste, Claudian. — ălăternus, i, f.: etslags Buskvært, (rhamnus alaternus L.), Plin. 16, 45. — ālātus, 3, [ala]: forsynet med Vinger; alato qui pede carpis iter, (Mercuri), Ovid. Fast. 5, 666; cf. Virg. Aen. 4, 259.

alauda, ae, f.; [celtisk Ord; vid. Suet. Caes. 24]: en Lærke, Plin. 11, 44; — II) bf. Navnet paa en Legion, som Cæsar oprettede i Gallien; vid. Suet. l. c.; — B) bf. Alauda, ae, m.; in pl., Cic. Att. 16, 8, o. id. Phil. 13, 2: Soldaterne af denne Legion. — alausa, ae, f.: liden Fisk i Moselen, Auson.; germ. die Alse, (clupea alosa L.). — 1. ălāzon, ontis, m., ἀλάζων: en Opskærer, en Praler; vid. Plaut. Mil. gl. 2, 1, 8. — 2. Alazon, ōnis, m.: Flod i Albanien, (hod. Alasan), Plin. 6, 11.

1. alba, ae, f., [oprdl. fem. af albus], sc. gemma: etslags hvid Ædelsten el. Perle, Lamprid. Elagab. 21. — 2. Alba, el. Alba Longa, ae, f.: By i Latium, hvorfra Romerne nedstamme; vid. Virg. Aen. 1, 274, o. ibd. 8, 48; var bygget af Æneas's Søn Ascanius; men blev ødelagt af Roms tredie Konge Tullus Hostilius; vid. Liv. 1, 27 flgd.; — bf. Albanus, 3: albansk, exercitus, Liv. 1, 28, pax, ibd. 27; — men subst. Albani, orum: Indvaanerne af Alba, ibd. 29; – ligel. Albanum, (sc. praedium): Landgods i det Albanske, Cic.; — B) hertil mærkes endnu; 1) lacus Albanus, vestlig for Alba L., (hod. Lago di Castello), Liv. 5, 15; — 2) mons Albanus, paa hvis vestlige Skraaning Byen Alba var beliggende, (hod. Monte Cavo), Liv. 1, 3; cf. Plin. 3, 9; – paa dette Bierg brødes ogs. lapis Albanus, Vitruv.; hvoraf ogs. columnae Albanae, Quintil.; — II) ogs. er Alba Navnet paa flere Byer, hvoriblandt; 1) Alba (Fucentia), sydvestl. f. Fucinersøen, Plin. 3, 17, Caes., Cic.; — 2) Alba Pompeja, i Ligurien, Plin. 3, 7; — 3) Alba Helvia, i Gall. Narb., (hod. Viviers), id. 3, 5. — 3. Alba, ae, m.: Konge i Alba Longa, Liv. 1, 3, Ovid.

albāmentum, i, n., [albo]: det Hvide, ovi, Apic. — Albānĭa, ae, f.: Landskab i Asien, ved d. caspiske Hav, Plin. 6, 15; — bf. Albānus, 3: albansk, mare, id. ibd.; o. — Albāni, orum, m.: Indvaanerne af Albanien, ibd. 11, o. 13; — not.: s. ogs. Albanus, Albani, und. 2. Alba. — albārĭus, 3, [albo]: hørende til Væggenes Kalkning og Polering; bf. – albarius, m. o. ud. tector: som kalker el. polerer, Tert., Cod. Theod.; o. – albarium, m. o. ud. opus: Hvidtekalk, Vitruv., Plin., (germ. Weißstuck el. Mörtel). — albātus, 3, [af albus; ligesom atratus af ater]: som bærer hvide Klæder, (i Høitidsdragt); vid. Cic. Vat. 13, o. Hor. Sat. 2, 2, 61; – ~ factio, (i Kamplegene paa Cirkus, benævntes efter dens hvide Dragt), Plin. 8, 65.

*albēdo, inis, f.: Hvidhed, den hvide Farve, Sev. Sulp.; o. — albĕo, ēre, v. n.: at være hvid, (oprdl. „poet."); vid. Ovid. Her. 13, 161, o. Virg. Aen. 12, 36; — b) oftest in partic. albens, tis, ligesom albus: hvid el. hvidlig; (saal. ogs. i Prosa); – albenti velatus tempora vitta, Ovid. Met. 5, 110; ossa albentia, Tac.; albentia in pallorem membra, id. Ann. 15, 64; – albente coelo, (i Dagningen), Caes. B. C. 1, 68; — [albus].

albesco, ĕre, v. n., inch. af albeo; 1) at blive hvid el. hvidlig; (oftest „poet."); ~ (aequora ponti), Lucr.; cf. Virg. Aen. 7, 528; men albescens capillus, Hor. Od. 3, 14, 25; — 2) at blive lys el. skinnende; mare ⋯ quia a sole collucet, albescit et vibrat, Cic. Acad. 2, 33; cf. Virg. Ge. 1, 367: Flammarum longos a tergo albescere tractus; – ogs. om Dagslyset; ~ lucem, id. Aen. 4, 586; ligel. albescente coelo, (i Dagningen), Dig.

Albianus, 3, s. und. Albius. — albĭcanter, adv., [albico]: hvidligt, compar., Solin. — albĭcasco, ĕre, v. n., inch. af albico: at blive hvid el. lys, Matius ap. Gell. 15, 25. — albĭcērātus, 3, [albus, cera]: hvidgul, vorgul, ficus, Plin.; ogs. albĭcēris, e, olea, Cato, Varr., o. albĭcērus, 3, olea, Cato, Plin. — albĭco, are, v. n., [albus]: at være hvid el. hvidlig, (oftest „poet."); albicantis loca

litoris, Catull. 63, 87; cf. Hor. Od. 1, 4, 4; men Plin. 27, 23: ex nigro albicare; — not.: forkl. ogs. pass.: ubi rivus ··· a scopulo ··· albicatur, Varr. poët. ap. Non. — albicŏlor, oris, adj., [albus, color]: hvidfarvet, campus, Coripp. — albicŏmus, 3, [albus, coma]: hvidhaaret; ∾ flores, (med hvide Blade), Venant.

albĭdŭlus, 3, dem.: noget hvidlig el. graalig, color, Pallad.; af — albĭdus, 3, [albus]: hvidagtig, spuma, Ovid. Met. 3, 74; - pus albidius, Cels., albidissimum, Plin.; cf. Plin. Ep. 8, 20. — albinĕus, 3, [albus]: hvid el. hvidlig, color equi, Pallad.

Albinŏvānus, i, m., C. Pedo: Ven af Digteren Ovidius; vid. Ovid. Pont. 4, 10, o. Quintil. 10, 1, 90; s. ogs. Senec. Suas. 1; — not.: til en Celsus Albinovanus er Hor. Ep. 1, 8. — 1. albīnus, i, m., [albus], ligesom albarius: en Murpolerer, Cod. Just. — 2. Albīnus, a: romersk Slægts- og Personsnavn; - A. Postumius Albinus, Cons. a. u. c. 603, skrev en romersk Historie paa Græsk; vid. Cic. Brut. 21; — not.: en Aagerkarl Albinus omtaler Hor. A. P. 317.

Albĭon, ŏnis, f.; [af d. celtiske alb el. alp, d. e. høi, rimel. ogs. hvid; hvs. ogs. Alpes]: gammel Benævnelse paa Britannien el. England, Plin. 4, 30; (altf. oprdl. Høilandet). — Albis, is, m.: Elben, Flod i Nordtydskland; in Hermunduris oritur, etc., Tac. Germ. 41; ad flumen Albim etc., Vell. 2, 106; — albĭtūdo, ĭnis, f., [albus]: Hvidhed, hvid el graa Farve; ∾ capitis, Plaut. Trin. 4, 2, 32. — Albius, a: romersk Slægts- og Personsnavn; Albius Tibullus, romersk Elegiedigter, s. und. Tibullus.

albo, are, v. a., [albus]: giør hvid, Prisc.; — not.: albatus, 3: hvidklædt, vid. s. l. — albor, ōris, m., [albeo]: Hvidhed, det Hvide; ∾ ovi: Æggehvide, Pallad.

albūcus, i, m.; 1) Stilken af Asphodilplanten, Plin. 21, 68; — 2) ogs. Asphodilplanten selv, Appul. — albŭēlis, is, f., (sc. vitis): etslags Vinstok, Colum., Plin. — albūgo, ĭnis, f., [albus]: hvid Plet; ∾ oculi, (som Dienskade), Plin.; ligel. in pl.: albugines oculorum, id.; men albugines in capite, (etslags Udslet i Hovedet), id. — Albūla, f. Tiberis, s. und. flgd. — albŭlus, 3, dem. af albus: hvidlig el. hvid, columbus, Catull.; ogs. hvid el. skummende, freta, Martial.; — B) hf. subst. Albŭla, ae, f., (sc. aqua), el. m., (sc. amnis); 1) det ældre Navn paa Tiberfloden i Mellemitalien; vid. Liv. 1, 3: in trajectu Albulae amnis etc.; cf. Virg. Aen. 8, 331; — 2) i Nærheden af Tibur: svovelholdigt Vand, som fra flere varme Kilder falder ud i Aniofloden; herom Martial. 1, 13: Canaque sulphureis Albula fumat aquis; - ligel. in pl.: Albulae, (sc. aquae), Plin. 31, 6; s. ogs. Suet. Aug. 82.

album, i, n., s. und. albus. — albūmen, ĭnis, n., [albus]: det Hvide; ∾ ovi, Plin. — albūmentum, i, n: forlænget Form af frgd., Veget. — Albūna, ae, f., s. und. flgd. nr. II. — Albūnĕa, ae, f.; I) den største af de over Tiburs steile Klipper nedstyrtende Kilder; - hf. „poet.": den deri boende Nymphe; vid. Hor. Od. 1, 7, 12, o. Virg. Aen. 7, 83; — II) den i Lunden ved Tibur dyrkede Sibylle, Lact.; heder Albūna, Tibull. 2, 5, 69.

*alburnum, i, n.: germ. der Splint, d. e. Træets hvidagtige og bløde Del, imellem Barken og Kiernen, Plin. 16, 72; o. — 1. alburnus, i, m.: etslags Fisk, rimel. Hvidlingen, Auson.; — [albus]. — 2. Alburnus, i, m.: Bierg i Lucanien, ikke langt fra Silarusfloden, ilicibus virens, Virg. Ge. 3, 146; — b) ogs. en i denne Egn dyrket Gud el. Bierggud, Tert.

albus, 3, [ἀλφός, i. e. ἀργός, sabinisk ogs. alpus; besl. m. d. celtiske alp; s. und. Albion o. Alpes]; I) „egenl."; A) „alm.": hvid, bleghvid; (opp. ater; hvorim. candidus, opp. niger; dog m. Undtagelser; vid. Cic. Div. 2, 3: quae alba ··· quae nigra, etc.; ligesom albus hos Enn. ogs. findes om Sollyset); - ∾ barba, Plaut.; ∾ corpore, id.; ∾ color ··· in textili, Cic. Leg. 2, 18; - ogs. navnl. om Dragten, vid. Ovid. Fast. 4, 619; men pedibus albis, (om en Slave til Salg: hvis Fødder ere nøgne, el. hvis Fødder ere overtrukne med Kride), Juvenal. 1, 111; - ogs. om Udseendet: hvid el. bleg (af Sygdom el. Skræk, etl.); vid. Hor. Od. 2, 2, 15, o. id. Epod. 7, 15; — B) „hf." ogs. at mærke i flere Ordsprog og Allegorier; - albus calculus: den hvide Stemmesten, (der tiener til Frikiendelse); hf. „alleg.": ∾ calculum adjicere errori alicujus, (undskylde nogens Svaghed), Plin. Ep. 1, 2; - albis dentibus deridere aliquem, (saa Tænderne vise sig), Plaut. Epid. 3, 3, 48; - albus aterne sit, nescio el. non curo, (han er mig aldeles fremmed); vid. Cic. Phil. 2, 16, ogs. Catull. 92, o. Quintil. 11, 1, 38; - alba linea signare, Lucil. ap. Non., (ingen Forskiel at giøre derpaa, forvirre imellem hinanden); men album rete, Plaut. Pers. 1, 2, 22, usynligt Garn, (d. e. forslagen List); - ∾ avis, (hvid Høne), om en stor Sieldenhed; vid. Cic. Fam. 7, 28; hertil hører: albae gallinae filius, (Lykkens Skiødebarn), Plin.; cf. Suet. Galb. 1; - endel. equis albis praecurrere, (med Henspillen paa de hvide Heste for Triumphvognen): langt at overgaae; vid. Suet. Ner. 25, o. id. Dom. 2; — II) „overf."; A) om Vinden: som giør Luften lys el. klar; vid. Hor. Od. 1, 7, 15, o. ibd. 3, 27, 19; — B) lys el. hvid, d. e. gunstig el. lykkelig, stella, Hor. Od. 1, 12, 27; ∾ dies, Sil.; cf. Pers. 1, 110; — III) neutr. album, i, som subst.; A) „alm.": det Hvide; navnl. den hvide Farve, Virg. Ge. 3, 56, o. id. Ecl. 2, 41; columnas poliendas albo (locare), Liv. 40, 51; addere album in vestimentum, (giøre kunstigen hvid), id. 4, 25; - album oculorum, Cels.; ogs. ligesom albugo: en Feil i Diet, Colum.; endel. album ovi: Æggehvide, Cels.; — B) „hf." ogs. i Forretningssproget; 1) den hvide Tavle, hvorpaa Pontifex Maximus optegnede Aarets vigtigste Begivenheder; vid. Cic. d. Or. 2, 12; - ogs. visse Religionsforskrifter bleve paa samme Maade: in album relata, etc., vid. Liv. 1, 32; — 2) den hvide Tavle, hvorpaa Prætor skrev og bekiendtgiorde sine Forordninger (edicta); qui album raserit, corruperit, etc., Paul. Sent.; - hf. „alleg." o. „overf.": sedere ad album, Senec. Ep. 48, (studere den prætoriske Ret); ligel. se ad album transferre, (lægge sig derefter), Quintil.; — 3) Navneliste; eradere aliquem albo senatorio, (udstøde af Senatet), Tac. Ann. 4, 42; cf. Suet. Claud. 16, o. id. Ner. 21; — not.: Promontorium Album: Navnet paa flere Forbierge; vid. Plin. 3 praef., o. id. 5, in.

Alcaeus, i, m., Ἀλκαῖος: berømt lyrisk Digter fra Mitylene, og samtidig med Sappho; ogs. var han Opfinder af det efter ham benævnte metrum Alcaicum el. versus Alcaicus, (el. Hendecasyllaben, el. Versformen: Vides, ut alta stet nive candidum, Hor.); vid. Quintil. 10, 1, 63, ogs. Hor. Od. 2, 13, o. ibd. 4, 9, oftere; hf. — Alcăĭcus, 3, metrum el. versus, Sidon., Diom.; s. und. frgd.

Alcăthŏe, es, f.: Borgen i Megara, (s. und. flgd.); „poet." ogs. f. Landskabet Megaris, ved den corinthiske Bugt; vid. Ovid. Met. 7, 443. — Alcăthŏus, i, m.: Søn af Pelops, byggede Megara, som deraf heder: Alcathoi urbs, Ovid. Met. 8, 8.

Alce, es, f.: By i Hisp. Tarrac., Liv. 40, 48. — alcĕa, ae, f., ἀλκέα: en Malveart, Plin. 27, 6. — alcēdo, (hal.), ĭnis, f., ogs. alcyon, (hal.), ŏnis, ἀλκυών: Isfuglen, (alcedo hispida L.); vid. Plin. 10, 47, ogs. Plaut. Poen. 1, 2, 42; hf. — alcēdŏnia, (hal.), orum, n.: de 14 Vinterdage, hvori Isfuglen udruger sine Unger, og Havet er stille, Fronto; - hf.

comist „overf.": Rolighed, Stilhed; alcedonia sunt circa forum, Plaut. Cas. prol.

alces, is, f.: Elsdyret, (cervus alces L.), Caes. B. G. 6, 27, Plin. 8, 16. — Alcestis, is, el. Alceste, es, f.; efter Mythen: Datter af Pelias, o. Gemalinde af K. Admetus, i Pheræ; vid. Hygin. Fab. 51 o. 251, o. A. — Alceus, (disyll.), ĕi o. ĕos, m., Ἀλκεύς: Søn af Perseus o. Andromeda, og Fader til Amphitruo, Alcmena's Gemal; - hvf. Hercules, Alcmena's Søn ved Juppiter, ogs. ofte heder Alcides; vid. Serv. ad. Virg. Aen. 6, 392.

Alcĭbiădes, is, m.: udmærket atheniensisk Feltherre og Statsmand, under d. peloponnesiske Krig; vid. Nep. Alcibiades; — df. Alcibiadēus, 3, hermae, Arnob.; — not.: vocat. Alcibiade, Liv. 39, 36, (hvor dog Talen er om en sildigere Hærfører af dette Navn). — Alcides, ae, m., Ἀλκείδης: mandlig Efterkommer af Alceus; df. sædv. f. Hercules, f. und. Alceus; vid. Virg. Aen. 8, 203, o. ibd. 10, 320, oftere; - voc. Alcide, Ovid. Her. 9, 75; Dicam et Alciden etc., Hor. Od. 1, 12, 25. — Alcĭmēdē, es, f.: Moder til Jason, Hygin., Ovid. Her. 6, 105. — Alcĭmedon, ontis, m.: Navnet paa en Billedskærer, Virg. Ecl. 3.

Alcĭnŏus, i, m., Ἀλκίνοος; efter d. homeriske Digtning: Phæakernes Konge, (paa Øen Corcyra el. Corfu); vid. Hygin. Fab. 23 o. 125; - om hans Hoffolks Yppighed minder Hor. Ep. 1, 2, 29; (cf. Hom. Od. 8, 248); - Pomaque et Alcinoi silvae, (Frugter og Frugttræer af det ædleste Slags), Virg. Ge. 2, 87; - men som Ordsprog, om et unyttigt Arbeide: Alcinoo poma dare, Ovid. Pont. 4, 2, 10, Martial. 7, 42. — 1. Alcis, ĭdis, f., Ἀλκίς; [besl. m. ἀλκή, d. e. Styrke]: Epithet til Minerva; vid. Liv. 42, 51. — 2. Alcis, Tac. Germ. 43, synes at være dat. pl. af nom. Alci, orum, der sammenlignes med Castor og Pollux. — Alcithŏē, es, f., Ἀλκιθόη: en af Minyaderne i Theben; vid. Ovid. Met. 4, in.; ogs. ibd. 389 flgd.

Alcmaeo, oftere Alcmaeon, ŏnis, m., Ἀλκμαίων: Søn af Amphiaraus o. Eriphyle; ombragte paa sin Faders Befaling den forbryderske Moder, men geraadede derefter i Raseri; vid. Hygin. Fab. 71, oftere; — df. Alcmaeŏnius, 3: alcmæonisk, Furiae, Prop. 3, 5, 41. — Alcman, ānis, m.: græsk Odedigter; efter ham benævnes: metrum el. genus Alcmanicum; (heder ogs. trimetrum brachycatalectum); vid. Hor. Epod. 11 o. 15, vers. 2, 1, etc. — Alcmēna, ae, (Alcumena, Plaut.), o. Alcmēne, es, f.: Gemalinde af Amphitruo, var ved Juppiter Moder til Hercules; vid. Plaut. Amph., o. Hygin. Fab. 29; — not.: gen. dor.: Alcumenas, Plaut. Amph. argum.

alcўon, (hal.), ŏnis, f., ἀλκυών: den græske Form, f. alcedo. — 1. Alcўŏnē, (Hal.), es, f., Ἀλκυόνη: Datter af Æolus, Gemalinde af Ceyx; om begges Forvandling til Isfugle, vid. Ovid. Met. 11, 381 o. 710 flgd. — 2. Alcўŏnē, (Hal.), es, f.: en af Pleiaderne; vid. Ovid. Her. 19, 133. — *alcўŏnēus, (hal.), 3: hørende til el. benævnt efter Isfuglen; ∾ dies (pl.): = alcedonia, Colum. 11, 2; — b) ∾ medicamen, ogs. absol.: alcyoneum, (el. -ium), ogs. halosachne, el. spuma maris, (Havskum el. Merskum): Middel til at borttage Fregner og Pletter af Ansigtet, Ovid. Med. Fac. 77, Plin., Cels.; o. — alcўŏnis, (hal.), ĭdis, fem. adj.: benævnt efter Isfuglen; df. alcyonides dies, ἀλκυονίδες ἡμέραι: = alcedonia, Plin. 10, 47; — [alcyon el. Alcyone].

1. Alea Minerva, f. und. Aleus. — 2. ālĕa, ae, f.: Terningspil; sædv. Lykkespil el. Hazardspil, der i Rom var forbudt ved Lovene; hvf. ∾ vetita legibus, Hor. Od. 3, 24, 58; cf. Cic. Phil. 2, 23: de alea condemnatus; f. ogs. id. Cat. 2, 5; - dog tillodes alea paa Saturnalierne; vid. Suet. Aug. 71, ogs. Martial. 4, 14, oftere; ligesom Bretspillet ogs. tiente gamle Mænd til Tidsfordriv, Cic. d. Sen. 10; - ludere alea, (spille i Brettet), id. Phil. 2, 23; ligel. ludere aleam, Suet. Claud. 33; men quod in alea lusum est, (hvad der er tabt i Spil), Dig.; cf. Cic. Phil. 2, 23: in alea aliquid perdere; - exercere aleam, Tac., ogs. aleae indulgere, Suet., (være hengiven til Spil); - som Ordsprog mærkes: jacta alea esto, Suet. Caes. 32, (Loddet være kastet); — II) „overf.": det Uvisse el. Vovede el. Farlige, Vovestykke el. Fare; - aleam quandam esse in hostiis deligendis, Cic. Div. 2, 15; in dubiam imperii servitiique aleam ire, (sætte paa Spil, om man skal være Herre el. Slave), Liv. 1, 23; cf. id. 42, 59, o. Hor. Od. 2, 1, 6; men alea belli, Liv. 37, 36; cf. Ovid. A. A. 1, 367: Talibus admissis alea grandis inest.; - aleam emere, (kiøbe ubeseet), Dig.

*ālĕāris, e: hørende til Bretspil, tabula, (Spillebræt), Coel. Aur.; — ālĕārĭus, 3: = frgd.; ∾ amicitiae, (imellem Spillere), Amm.; o. — ālĕātor, oris, m.: en Terningspiller; df. sædv. en Hazardspiller, Cic. Cat. 2, 10; cf. id. Phil. 2, 27; — df. ālĕātōrius, 3, damna, (Tab i Spil), ibd.; men ∾ forus, (Spillebrettet), Suet. Aug. 71; - ogs. absol. aleatorium, i, n.: Spillehus, Sidon.; — [alea].

Alĕbas, el. Alēvas, ae, m.: tyrannisk Regent i Larissa; vid. Ovid. Ib. 325 o. 513. — ālec, (halec, ogs. allec), ēcis, n., o. ālex, (hal.), ēcis, f. o. m.; efter Plin. 31, 41: Bundfaldet el. det Tykke af den kostelige Fiskesaus el. Fiskelage: garum; cf. Hor. Sat. 2, 4, 73, o. ibd. 2, 8, 9, ogs. Martial. 3, 77.

Alecto, (gen. us), f., Ἀληκτώ, οῦς, (men forekommer alene in nom. o. acc.): Navnet paa en af Furierne; vid. Virg. Aen. 7, 324, 341 o. 415. — ălectōrĭa, ae, f., (sc. gemma): etslags ubekiendt Ædelsten; vid. Plin. 37, 54. — ălectŏrŏlŏphos, i, f., ἀλεκτορόλοφος: Hanekam, etslags Plante; vid. Plin. 27, 23. — ālēcŭla, (hal.), ae, f., dem. af alec, Colum.

Alēius, 3, Ἀλήϊος: aleisk, benævnt efter Ale, By el. Sted i Lycien; Aleii campi, (paa hvilke den af Pegasus afkastede Bellerophon flakkede omkring); vid. Plin. 5, 22, o. Hygin. Fab. 67, ogs. Cic. poët. Tusc. 3, 16, (hvor ctr.: Alēi campi); ogs. Aleïa arva, Ovid. Ib. 257.

Alemanni, orum, m.: germanisk Folk imellem Rhinen, Mainfloden o. Donauen, Aur. Vict. Caes. 21; — B) df. 1) Alemannia, ae, f.: deres Land, Claudian.; — 2) Alemannicus, 3: alemannisk, tentoria, Amm.; — b) ogs. som Binavn: (den Alemanniske, d. e. Alemannernes Overvinder), Spartian. Caracall. 10; - i denne Bem. ogs.: Alemannus, i, m., (Gratianus), Aur. Vict. Epit. 47.

Alemon, ŏnis, m., (ἀλήμων, Vandringsmand): Fader til den Myscelos, som anlagde Croton, og som efter ham heder: Alēmŏnides; vid. Ovid. Met. 15, 19 flgd. — Alēmona, (Alim.), ae, f., [alo]: den Livsfrugten nærende Gudinde, Tert. — Alēmŏnĭdes, ae, m., f. und. Alemon. — ālĕo, ŏnis, f., Biform af aleator, Naev. ap. Fest. p. 21, o. Catull. 29.

ālēs, ĭtis, [ala]; I) adj. comm.; A) „egentl.": bevinget, forsynet med Vinger; angues ingentes alites etc., Pacuv. ap. Cic. Inv. 1, 19; ales avis, Cic. Arat. (N. D. 2, 1; i. e. aquila); men alite fertur equo, (i. e. Pegaso), Ovid.; - deus ales, ogs. nuncius ales, (i. e. Mercurius), id.; Fama ales, Claudian.; — B) ogs. „overf." o. „poet.": bevinget, d. e. hurtig el. ilende, auster, Virg.; passu volat alite virgo, (Atalanta), Ovid. Met. 7, 587; — II) subst.: en Fugl, (neml. i strængere Forstand; derimod volucris: hvad der har Vinger, altf. ogs. et Insect); A) „alm."; a) som comm.: ales argentea, Ravnen, (før dens Forvandling), Ovid. Met. 2, 536; heder ibd. 545: ales Phoebēius; - ∾ superba, (Paafuglen), Martial.; ∾ longaeva, (i. e. phoenix), Claudian.; ∾

albus, (Svanen), Hor., cristatus, (Hanen), Ovid.; men ales, f. aquila, som Guderfugl: oftere masc.; vid. Virg. Aen. 12. 217, o. Hor. Od. 4, 4, in.; dog ogs. undert. fem., vid. Virg. Aen. 1, 394; — bb) hertil er endnu at mærke; a) som Hunfugl er ales: fem.; Daulias ales, Ovid., (i. e. philomela); cf. Virg. Aen. 5, 505; — b) som bevinget Guddom er ales: m.; ales Cyllenius, Claudian., (i. e. Mercurius); aureus ales, (i. e. Perseus), Stat.; — c) „poet." findes ales canorus, (syngende Svane), f. en Digter el. Sanger; vid. Hor. Od. 2, 20, 15; cf. ibd. 2, 6, in.; — B) „bes." ere i Augursproget alites: de Fugle, af hvis Flugt Varsler tages; (opp. oscines); vid. Cic. N. D. 2, 64, o. id. Div. 1, 53; – df. atter ales, „poet." f. augurium el. Varsel, Catull. 61, 20, o. Hor. Epod. 10, in., o. ibd. 16, 24; — not.: abl. aliti, (f. alite), Sen. Med. 1014; gen. pl. alituum, (udvidet Form af alitum), Lucr., Virg. Aen. 8, 27.

Alesa, f. und. Halesa. — ălesco, ĕre, v. n., inch. af alo: blive ved at voxe el. tiltage, Lucr. 2, 1130, Varr. — Alĕsia, ae, f.: By i Gall. Celt., (hod. Alise); vid. Caes. B. G. 7, 68. — Alesus, f. und. Halesus.

Aletium, i, n.: By i det Hirpinske; (hod. Colitri); — df. Aletini, orum, m.: Indvaanerne deraf, Plin. 3, 16. — Aletrium, i, n.: By i Latium, (hod. Alatri); — B) df. 1) Aletrinas, atis, a) adj.: aletrinsk, municipium, Cic. Cluent. 16; — b) subst.: Aletrinates, um, m.: Indvaanerne af denne By, ibd. 20; cf. Plin. 3, 9; — 2) Aletrinensis, e: = frgd., foederatus, Cic. Balb. 22, inc.

1. Alĕus, (ā), 3; alene som Variant f. 1. Alius, (i. e. Eliensis); f. und. 2. Alis. — 2. Alĕus, (ā), 3; df. Alea, (den aleiske; arkadisk Epithet til Minerva). Stat.; — not.: Alei campi, (f. Alēii c.), f. und. Aleius.

alex, f. und. alec. — Alexander, dri, m., Ἀλέξανδρος: Navnet paa flere mærkelige Personer, hvoriblandt; 1) Alexander Magnus, af Macedonien, det persiske Riges Erobrer; hans Levnetsbeskrivelse paa Græsk af Plutarchus, og hans Historie paa Latin af Qu. Curtius, haves endnu; — 2) Alexander af Pherae, (el. Al. Pheraeus), vid. Cic. Off. 2, 7, oftere, o. Nep. Pelop. 5; — 3) en Konge i Epirus, Liv. 8, 3; — 4) en Søn af K. Priamus, sædv. Paris, Enn. ap. Varr., o. Cic. Fat. 15; ogs. undert.: Alexander Paris, Plin., o. A.

Alexandria, (-drēa), ae, f., Ἀλεξάνδρεια: Navnet paa flere Byer, af hvilke den vigtigste er: Alexandria i Ægypten, anlagt af Al. d. St., (hod. Scanderia); vid. Plin. 5, 11; — B) df. Alexandrinus, 3: alexandrinsk: ∾ vita atque licentia, Caes. B. C. 3, 110; ∾ pueri, Petron. Sat. 31; ogs. ∾ deliciae, Quintil. 1, 2, 7; – ∾ navis: Handelsskib fra Alexandrien, Suet. Aug. 98, oftere; – men Bellum Alexandrinum: Historien om Cæsars ægyptiske Felttog efter Slaget ved Pharsali; vid. Suet. Caes. 56; — not.: Alexandria, m. o. ud. Troas: By i Landskabet Troas, Plin. 5, 33, Cic., Liv.; – Alexandria Arion, (i. e. Ariorum), Plin. 6, 21. — Alexandrinus, 3, f. und. frgd. — Alexia, f. und. Alesia. — ălexĭpharmacon, i, n., ἀλεξιφάρμακον: Modgift, Plin. 21, 84.

alga, ae, f.: Søgræs, Søtang, Tang, Grækernes φῦκος, hvoraf en Art, (fucus vesiculosus L.), gav en rød Farve, Plin. 26, 66; men ∾ inutilis, Hor. Od. 3, 17, 9; hvs. ogs. „poet." om det Ringeagtede: projecta vilior alga, Virg. Ecl. 7, 43; cf. Hor. Sat. 2, 5, 8. — algens, tis, partic. o. adj. af algeo. — algensis, e, [alga]: som findes el. lever i Tang, genus purpurarum, Plin. 9, 91.

algĕo, alsi, alsum, 2, v. n.; [efter Fest. besl. m. ἀλγεῖν, i. e. dolere]; I) „alm." som verb. fin.: fryser, lider af Kulde; (opp. aestuo; derim. frigeo, opp. caleo); – erudire juventutem ··· algendo, aestuando, etc., Cic. Tusc. 2, 14; cf. Hor. A. P. 413; men Algentis (dominae) manus etc., Ovid. A. A. 2, 214; – „poet." ogs. „overf.": probitas laudatur et alget: fryser, (lider Nød), Juvenal. 1, 74; — II) partic. algens, tis, ogs. som adj., ligesom gelidus, kold, pruinae, Stat.; algentia loca, (opp. calida), Plin.; men „poet.": algentes tunicae, Martial. 12, 36, (hvori man fryser, d. e. forslidte); — not.: af partic. o. adj. alsus, 3: kold el. kølig, er neutr. compar.: Antio ··· nihil alsius, etc., Cic. Att. 4, 8; cf. id. Qu. Fr. 3, 1. — algesco, alsi, 3, v. n., inch. af algeo: bliver kold; df. sædv. „overf.": ne aut ille alserit, (har forkølet sig), Ter. Ad. 1, 1, 11; – men Plin. 17, 37: quum alsere (vites: have taget Skade af Kulden).

Algidensis, e, o. Algidum, i, f. und. 2. Algidus. — 1. algĭdus, 3, [algeo]: kold; Algida Idae ··· loca, Catull. 63, 70; cf. Naev. ap. Cic. Orat. 45. — 2. Algĭdus, i, m., [besl. m. frgd.]: høit Bierg med Skov i Nærheden af Rom; vid. Hor. Od. 1, 21, 5, o. ibd. 3, 23, 9, ogs. id. Carm. Sec. 69; — B) df. 1) Algĭdus, 3: algidisk, terra, Ovid. Fast. 6, 721, secessus (pl.), Martial. 10, 30; — b) df. subst. Algĭdum, i, n.: en ved Bierget Algidus beliggende By, Flor. 1, 11; — 2) Algĭdensis, e, rhaphanus, (som er voxen paa Bierget Alg.), Plin. 19, 26. — algĭfĭcus, 3, [algus, facio]: som frembringer Kulde, Gell. 10, 4; (neml. som Oversættelse af ψυχροποιός).

algor, oris, m., [algeo]: Kulde, (at lide af Kulde); corpus patiens inediae, vigiliae, algoris, Sall. Cat. 5; confectus algore atque inedia hostis, Tac. Hist. 3, 22; – ogs. alm. Kulde, (kold Luft); df. in pl.: contra algores munire etc., Plin. 15, 5. — algōsus, 3, [alga]: fuld af Tang el. Søgræs; in algosis, (sc. locis), Plin.; ∾ litus, Auson.

algus, us, m., ogs. algu, u, n., [algeo]: forsk. Former, f. algor: Kulde; a) som masc.; paupertatem, algum, famem, Plaut. frgm. ap. Prisc.; — b) som neutr.; hiems sequitur, crepitans ac dentibus algu, Lucr. 5, 746; — c) oftest in abl. algu, (altf. af uvist Kiøn); morbis alguque fameque, id. 3, 732; cf. Plaut. Rud. 2, 4, 24: tu vel suda, vel peri algu.

ălĭā, adv. af alius, (sc. via): ad en anden Vei, Donat. ad Ter. Hec. 1, 2, 5; men Liv. 44, 43, er via at supplere af d. frgd.; f. ogs. Freund. — Aliacmon, f. und. Haliacmon. — ălĭās, adv. af alius; [neml. enten en Accusativform, ligesom foras; el. forældr. gen., ligesom familias]; I) „alm."; A) oftest om Tiden; a) til en anden Tid, ellers; navnl. ogs. m. Hensyn paa Fremtiden; – alias ut uti possim causa hac integra, Ter. Hec. 1, 2, 5; cf. Hor. Ep. 2, 1, 17: Nil oriturum alias, etc.; df. ogs. i Modsætn. af nunc; vid. Liv. 44, 36; ogs. af hactenus, Hor. Sat. 1, 4, 63; – ogs. m. Hensyn paa Fortiden; vid. Curt. 4, 3: alias imperare soliti etc.; – navnl. ogs. hos Tidsadverbierne: umquam, numquam, etc.; si umquam alias ··· fuimus (aliquid), Cic. Att. 4, 2; cf. Hor. Od. 3, 5, 45; ligel. numquam ante alias etc., Liv. 2, 22; si quando alias etc., Suet. Aug. 75; — b) i correlate Sætninger heder alias ··· alias: til en Tid ··· til en anden; engang ··· en anden Gang; snart ··· snart; – nec potest quisquam alias beatus esse, alias miser, Cic. Fin. 2, 27; cf. id. d. Or. 3, 55, o. Caes. B. G. 2, 29; ogs. findes alias saal. oftere gientaget; vid. Cic. Inv. 1, 52; – paa samme Maade kan alias svare til Correlaterne: plerumque, saepe, interdum, etc.; vid. Cic. d. Sen. 15, o. id. d. Or. 3, 54; – ogs. kan d. ene alias være faldet ud; vid. Caes. B. G. 3, 21; — c) alias aliter, alias aliud, etc.; forkortet Udtryksmaade for vort): den ene Gang saa, den anden Gang anderledes; snart saa, snart anderledes; – itaque et illi alias aliud iisdem de rebus et sentiunt et judi-

cant, Cic. d. Or. 2, 7; alias in aliam rem posse accommodari, id. Div. 2, 51; — d) saepe alias, el. alias saepe, i Modsætn. af nunc, el. nuper, el. quondam, etc.; quod quum saepe alias, tum nuper studiose egimus, Cic. Tusc. 4, 4; cf. id. Brut. 39, o. id. Off. 3, 22; – ogs. omvendt: neque tum solum, sed saepe alias etc., Nep. Hann. 11; — bb) hertil mærkes endnu Forbindelserne: semper alias, ellers altid; vid. Suet. Tib. 18, o. id. Vesp. 22; raro alias: ellers sieldent; vid. Liv. 3, 69, o. id. 45, 20; non alias: ellers ikke, til ingen anden Tid, d. e. aldrig; s. Virg. Ge. 1, 487; ligel. non alias militi familiarior dux fuit, Liv. 7, 33, in.; — B) om Stedet: andensteds, paa et andet Sted; in Ida, non alias, (nasci), Plin. 21, 75; cf. Justin. 4: quod nusquam alias etc.; men til Cic. Fin. 1, 3, vid. Madv.; — II) „bef." el. „overf." om andre Forholde; a) f. alioquin: ellers, forresten; alias salubri potu ejus aquae, Plin. 2, 106; cf. Suet. Tib. 71; — b) non alias, quam etc.: i intet andet Fald, ikke anderledes end; non alias, nisi etc.: ikke anderledes, end hvis ikke; – non alias magis ··· indoluisse ··· Caesarem ferunt, quam quod etc., Tac. Ann. 3, 73; cf. Curt. 8, 1; men non alias, (under ingen anden Betingelse), exsistet heres etc., nisi etc., Dig.; — c) f. aliter: paa anden Maade, i en anden Betydning; ∾ accipere aliquid, Dig.

ălĭbi, adv., [etr. f. aliibi, af alius o. ibi]; I) „egenl." om Stedet; A) „alm.": andensteds, paa et andet Sted; vid. Plaut. Trin. 4, 3, 72: ubinam ego alibi censeam, (sc. te habitare)? — B) „bef." ogs.; 1) i Modsætninger; a) alibi ··· alibi: paa det ene Sted ··· paa det andet; hist ··· her; vid. Liv. 38, 46; – herom ogs. hic el. illic ··· alibi; Hic segetes, illic etc., Arborei fetus alibi, Virg. Ge. 1, 54; — b) alibi alius el. aliter; forkortet Udtryk for vort: den ene her, den anden hist; – jussit alios alibi fodere, Liv.; cf. id. 2, 22: exprobrantes suam quisque alius alibi militiam; men torrens alibi aliter cavatus, id. 44, 35; — c) alibi atque alibi: den ene Gang her, den anden Gang hist; snart her, snart hist; haec aqua alibi atque alibi utilior etc., Plin. 34, 4; — 2) m. Negation, el. i spørgende Sætninger, el. m. flgd. quam; – quae nusquam alibi esset (veri nota), Cic. Acad. 2, 32; nec usquam alibi, etc., id. Att. 13, 52; – num alibi, quam in Capitolio etc., Liv. 5, 52; posse principem alibi, quam Romae, fieri, Tac. Hist. 1, 4; nusquam alibi, quam in Macedonia etc., Liv. 43, 9; — II) „overf."; A) om Begreber og Forholde: i andre Ting, i noget andet; neque istic, neque alibi etc., Ter. Andr. 2, 5, 9; cf. id. Heaut. 2, 3, 38; men nolle se alibi, quam in innocentia, spem habere, Liv. 7, 41; — B) om Personer: hos nogen anden; priusquam etc., habebam alibi animum amori deditum, Ter. Hec. 3, 1, 14; cf. Liv. 29, 25: alibi ··· alibi, (hos nogle Forfattere, hos andre). — ălĭbĭlis, e, [alo]: nærende, lac, Varr.; – ogs. pass.: vel næret, trivelig; pulli alibiliores, id.

†ălĭca, ae, f., [alo], (sc. farina); sædv. en vis Kornart el. Hvedeart, navnl. ζέα, zea, germ. Spelt, Cato, Plin. 18, 10; — II) df. „bef."; A) de deraf malede Gryn, χόνδρος el. ἄλιξ, Cels., Plin. 22, 61; — B) en deraf beredet Drik el. Suppe; vid. Martial. 13, 6: Nos alicam, mulsum poterit tibi mittere dives; df. — ălĭcārĭus, 3; men sædv. subst.; 1) ălĭcārĭus, i, m.: en Grynmøller; df. „overf.": en grov Karl, Lucil. ap. Charis.; — 2) alicaria, ae, f.: løst Fruentimmer, (der neml. har sin Næring af Møllegiesterne); vid. Plaut. Poen. 1, 2, 54. — ălĭcastrum, i, n., sc. frumentum: Kornarten alica el. en Art deraf, Colum. 2, 6.

ălĭcŭbi, adv., [aliquo, ubi]; I) „egenl." om Stedet: nogensteds; si ··· constiterit alicubi (Pompejus) etc., Cic. Att. 9, 10; men hic alicubi, Ter. Ad. 3, 4, 7, o. Cic. Fl. 29; — II) „overf.": i nogen Sag; df. i Modsætningen: alicubi ··· alicubi: i det ene ··· i det andet; snart ··· snart; vid. Senec. Ep. 89. — ālĭcŭla, ae, f.: efter Formen dem. af ala; df. etslags let Overklædning; navnl. Slag el. Krave til en Overklædning, Martial. 12, 82; ∾ polymita, Petron.

alicunde, adv., [aliquo, unde]; I) „egenl." om Stedet: nogenstedsfra, etstedsfra; venit meditatus alicunde ex solo loco, Ter. Andr. 2, 4, 3; cf. Lucr. 5, 523; alicunde decedere, Cic., praecipitare aliquem, id.; — II) „overf."; A) om Personer: af nogen; alicunde exora mutuum (argentum), Plaut.; alicunde sumere el. corradere, (laane af nogensomhelst), Ter.; — B) om Begreber og Forholde; af el. fra noget; quibus est alicunde aliquis objectus labor, id. Hec. 3, 1, 6.

alid, f. aliud, s. und. 1. alis. — Alĭdensis, (f. Alind.), e: af el. fra Byen Alinda i Carien, hvf. man fik kostbare Tøier el. Klæder: Alidensia, (sc. vestimenta), Lucr. 4, 1127.

ălĭenātĭo, onis, f., [alieno]; I) „egenl." o. ligesom act.: ligesom at bortfierne fra sig; df. navnl. Afhændelse ved Salg; venditio est alienatio rei suae etc., Senec. Benef. 5, 10; – navnl. stede alienatio sacrorum, (el. visse Offringers Overforelse fra en Familie el. gens til en anden), igiennem et fingeret Salg; vid. Cic. Orat. 42, o. id. Leg. 3, 20; — II) „fig." o. ligesom neutr.: ligesom at adskille el. affondre sig derfra, df. Adskillelse, Affondring; A) „technisk" el. hos Lægerne; alienatio mentis, Cels., Plin.; ogs. absol.: alienatio, (sc. mentis), Senec. Ep. 78: Sindsfraværelse, Sindsforvirring; — B) oftere „ethisk": ∾ alicujus ab aliquo: at affondre sig fra nogen, at blive nogens Uven; ∾ tuam a me etc., Cic. Phil. 2, 1; ∾ consulum etc., id. Qu. Fr. 1, 4, (deres Frafald fra min Sag); cf. Tac. Ann. 2, 43; ogs. ∾ in aliquem, (Uvillie imod nogen), id. Hist. 2, 60; men Caes. B. C. 2, 31, ∾ exercitus: rimel. Hærens slette Stemning.

ălĭēnĭgĕna, ae, m., (som adj. ogs. f. o. n.), [alienus, gigno]; I) „egenl.": fremmed, udenlandsk; som subst.; den Fremmede, en Udlænding; df. — A) om Personer; testes alienigenas domesticis anteferre, Cic. Font. 10; suos deos aut alienigenas coli etc., id. Leg. 2, 10; cf. id. Cat. 4, 10, o. Liv. 26, 13; – ligel. subst.; quid alienigenae de vobis loqui soleant, Cic. Fl. 27; cf. Nep. Eum. 7; — B) om Ting; neque vino alienigena, sed patrio usuros, Gell. 2, 24; – dog bruger navnl. Val. Max. her sædv. Formen: alienigenus, 3; saal. alienigena exempla, id.; studia, id.; — II) „overf.": forskielligartet, af forskiellige Bestanddele; Ex alienigenis rebus constare; vid. Lucr. 1, 867, oftere. — alienigenus, 3, s. und. frgd.

*ălĭēnĭtas, atis, f.; „techn." o. silb.; 1) fremmedartet Sygdomsstof i Legemet, Coel., Aur.; — 2) ligesom alienatio mentis: Sindsforvirring, id.; o. — ălĭēno, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": gior el. forvandler til en anden el. til et andet; df. comisk: me alienabis numquam, quin noster siem, Plaut. Amph. 1, 1, 243; men Plin. 20, 75, om en Vært: alienari (ab) aliquo, (udarte derfra); — B) df. „bef." i Forretningssproget: at afhænde el. overlevere, navnl. det Solgte; at skille sig derved; – vestras res proprias ··· in perpetuum a vobis alienari, Cic. Agr. 2, 21; cf. ibd. 2, 13: de vestris vectigalibus non fruendis, sed alienandis; — II) „fig."; A) „overf."; a) hos Lægerne: alienari (membra el. partes corporis): ligesom at de uddøe el. visne, Cels.; cf. Senec. Ep. 89: in corpore alienato etc.; men alienata ulcera, (døde Saar), Plin.; — b) ogs. heder alienari, om Livskræfterne: at bedøves; odor sulphuris, saepius haustus, alienat, (sc. sensus el. mentem), Senec.; alienari mente, Plin.;

alienatus sensibus, (berøvet sin Samling), Liv. 25, 39; signum alienatae mentis, (Tegn paa Aandsfraværelse), Suet. Aug. 101; men Liv. 42, 28: Junonis iram ··· alienasse mentem (ejus: havde berøvet ham Forstanden); — B) „ment."; 1) „alm.": alienari ab aliqua re, (holde sig fjernt derfra); df. ligesom abhorrere: søge at undgaae, at skye el. afskye; – a falsa autem assensione magis non alienatos esse, quam a ceteris rebus, quae etc., Cic. Fin. 3, 5; ligel. ibd.: animal alienari ab interitu, etc.; — 2) „bes." o. „ethisk"; ∾ aliquem a se, (ogs. sibi), (giøre nogen sig fiendsk, paadrage sig nogens Fiendskab); – ∾ sibi animum alicujus, Vell.; men ira alienavit a dictatore animos, Liv. 8, 35; men pass.: ne plane alienarentur a senatu (equites), Cic. Att. 1, 14; – men voluntate alienati, (sc. a se), Sall. Jug. 66; cf. Caes. B. G. 7, 10; — [flgd.].

ălĭēnus, 3, [alius]; I) „egenl."; A) „alm."; 1) tilhørende en anden, fremmed; (opp. suus); – difficilis est cura rerum alienarum, Cic. Off. 1, 9; cf. Ter. Heaut. 1, 1, 24: ut aliena cures ··· Chr. Homo sum; humani nihil a me alienum puto; – ogs. ofte f. gen. alius el. aliorum; pavor alienus, Liv. 1, 27; aliena virtus, Sall. Cat. 7; men aliena cornua (Actaeonis), (neml. efter hans Forvandling til Hiort), vid. Ovid. Met. 3, 139; – alieno Marte pugnare, (om de til Fods fægtende Ryttere), Liv. 3, 62; — 2) df. ogs. a) subst. alienum, i, n.: fremmed Gods el. Eiendom; – largiri ex alieno, Cic. Fam. 3, 8; alieni appetens, sui profusus, Sall. Cat. 5; — b) aes alienum: Andres Penge, d. e. Skyld el. Gield; s. und. aes; ligel. aliena nomina, (Gieldsbreve el. Gieldsposter), Sall. Cat. 35; — B) „bes.": fremmed, uvedkommende; navnl. uden Slægtskabs- el. Venskabsforbindelse dermed; alienum quum etc., quid me patrem par facere est? Plaut. Capt. 1, 2, 41; cf. Ter. Heaut. 5, 4, 6, oftere; potiores ··· propinqui, quam alieni, Cic. Lael. 5; – ut neque amicis, neque etiam alienioribus desim, id. Fam. 1, 9; se suaque omnia alienissimis credere, Caes. B. G. 6, 30; non alienus sanguine regibus, Liv. 29, 29; — II) df. „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": fremmed derfor, forskiellig derfra, uskikket el. ubygtig dertil; c. gen., el. c. dat., el. c. abl. (efter d. udfaldne ab); ogs. m. ab, el. m. in (c. abl.), ogs. c. inf., ogs. absol.; – dis indigna ··· alienaque pacis eorum, Lucr. 6, 69; alienum ejus dignitatis, quam etc., Cic. Fin. 1, 11; cf. Sall. Cat. 40: – quod illi causae maxime est alienum, Cic. Caecin. 9; scio, quam sis ambitioni alienus, Senec.; – utrumque homine alienissimum, Cic. Off. 1, 13; alienum existimatione mea, id. Att. 6, 1; alienum loco, tempore, Quintil.; – alienum a vita mea, Ter., a sapiente, Cic.; cf. id. Att. 16, 3; homo non alienus a litteris, id. Verr. 2, 26; – in physicis totus est alienus, id. Fin. 1, 6; – nec quicquam ··· alienius, quam timeri, id. Off. 2, 7; cf. Nep. Milt. 6; aliena ac nihil profutura (petere), Sall. Jug. 1; — 2) „bes."; a) om Tid og Sted: utienlig el. ugunstig; (opp. suus el. opportunus); ogs. farlig el. skadelig; – alienissimo sibi loco (confligere), Nep. Them. 4; cf. Caes. B. G. 1, 15; men alienissimo tempore rei publ. exstinctus, Cic. Brut. 1; cibi stomacho non alieni, Cels.; alienum suis rationibus existimans, videri etc., Sall. Cat. 56; — b) hos Lægerne: neutr. alienum: det paa Legemet ligesom Uddøde og Følesløse; quantum oris alienum est, (educere), Scrib. Larg.; — c) endel. ogs. om Sindet: forstyrret, forrykt; neque solum illis aliena mens erat, qui etc., Sall. Cat. 37; — B) „ment." o. „ethisk": ugunstig, fiendsk, ilde stemt; – illum alieno a nobis animo esse etc., Ter. Ad. 3, 2, 40; (a Pyrrho) ··· non nimis animos alienos habemus, Cic. Lael. 8; si etc., sim a me est alienior, etc., id. Fam. 2, 17; ex alienissimis amicissimos reddere, ibd. 15, 4; cf. Tac. Hist. 2, 74; — not.: compar. o. superl., s. ovenf.

ālĭger, a, um, [ala, gero]: som bærer Vinger, bevinget; oftest „poet."; ∾ Amor, Virg.; men ∾ agmen, (Fuglene), id. Aen. 12, 249; men aligero tollitur axe Ceres, (paa den af bevingede Drager trukne Vogn), Ovid. Fast. 4, 562; – ∾ serpentes, Plin.; – ogs. absol. aligeri, (i. e. Cupidines), Sil. — Alii, orum, s. und. 1. Alius.

*ălĭmentārĭus, 3: hørende til Næring el. Underholdning; ∾ causa, ratio, Dig.; men ∾ lex, (angaaende Kornuddeling), Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6; — 2) subst. alimentarius, i, m.: som ifølge Testamente faaer sin Underholdning, Dig.; af — ălĭmentum, i, n., [alo]; I) „egenl."; A) „alm.": Underholdning, Næring; alimenta corporis, Cic.; plus alimenti in pane, Cels.; — B) „bes.": Planternes Næringssaft, Plin. 17, 20; — b) i Retssproget omfatte alimenta, foruden cibaria, ogs. vestitum et habitatum, Dig.; cf. Cic. d. Rep. 1, 4; — II) „overf.", (oftest „poet."): Stof, Næring; alimenta flammae el. ignis, Ovid.; alimenta vitiorum, id. Met. 2, 769, furoris, ibd. 3, 479; addidit alimenta rumoribus etc., Liv. 35, 23; ∾ famae, Tac.; alimentum virtutis honos, Val. Max.

ălĭmon, i, n., ἄλιμον: etslags buskagtig Spinat, Plin. 17, 37. — *ălĭmōnĭa, ae, f., Plaut. Pers. 1, 2, in.: = flgd.; o. — ălĭmōnĭum, i, n.: = alimentum, Varr.; collationes in alimonium atque dotem puellae etc., Suet. Cal. 42, (al. alimoniam); cf. Tac. Ann. 11, 16; — [alo].

ălĭō, adv.; [forældr. dat. af alius]; I) „egenl." om en Retning til Stedet: andenstedshen, til et andet Sted, ἄλλοσε; ut ab Norba ··· alio traducerentur, Liv. 32, 2; – ogs. forstærk. m. quo; Arpinumne mihi eundem sit, an quo alio, Cic. Att. 9, 17; cf. Liv. 38, 30; — II) „overf." om Personer og Begreber; illi suum animum alio conferunt, Ter. Heaut. 2, 4, 10; sed ··· sermonem alio conferamus, (til andre Gienstande), Cic. d. Or. 1, 29; ligel. alio properare, Sall. Jug. 19; – navnl. ogs. om en Hensigt; hoc longe alio spectabat, atque etc, Nep. Them. 6; — bb) hertil mærkes endnu; a) alio ··· alio, ligesom huc ··· illuc: hid ··· did, odl.; hic (i. e. in hac re) alio res familiaris, alio ducit humanitas, Cic. Off. 3, 23; men alio atque alio: hid og did, spargi, Senec.; — b) alius alio; (forkortet Udtryk, f. den ene hid, den anden did); et ceteri quidem alius alio, (sc. discedunt), Cic. Off. 3, 20; ligel. aliud alio (dissipare: til alle Sider), id. Div. 1, 34; – ligel. aliunde alio (transferri: fra og til forskiellige Steder), Senec. Qu. N. 3, 11; — c) ligesom alius o. aliter, m. Negation o. Comparativpartiklen quam el. atque; men spørgende m. nisi; – plebem nusquam alio natam, quam ad serviendum, Liv. 7, 18; quo alio, nisi ad nos ··· confugerent? id. 39, 36.

ălĭōquī, o. alioquin, adv.; [oprdl. abl. af alius quis, s. alio quo, sc. modo]; df. 1) ligesom ἄλλως: ellers, forresten, iøvrigt, med andre Hensyn; milites tantum ··· defuerunt; alioqui magnificus ··· triumphus, Liv. 37, 46; cf. Hor. Sat. 1, 6, 65; – ogs. undert. indrømmende, navnl. m. quamquam el. quum; vid. Plin. Ep. 9, 35, o. Lucr. 3, 414; — 2) ligesom praeterea: desuden, overhovedet; vid. Quintil. 2, 14, 4, o. Tac. Ann. 4, 37; ligel. spørgende; vid. Quintil. 4, 5, 3; ligel. et alioquin etc., Plin. Ep. 2, 9; — 3) ligesom per se: i og for sig selv, ved sig selv; vid. Quintil. 2, 1, 4: praeter rationem loquendi, satis alioqui copiosam etc.; — 4) endel. elliptisk: ellers, i andet Fald; vid. Plin. Ep. 1, 20; ligel. Tac. Ann. 2, 38: dedit tibi pecuniam, sed etc.; languescet alioqui industria, si etc.

ălĭorsum o. aliorsus, sield. (ud. Sammentr.):

aliorsum o. aliorsus, adv., [alius, versum el. versus, verto]; I) „egenl." om Stedet: andenstedshen; ancillas jubet ··· alias aliorsum ire, (til forskiellige Steder), Plaut. Truc. 2, 4, 49; ligel. jumentum aliorsum ducere, quam quo etc., Gell. 7, 15; — II) „overf."; a) om Mennesker og Begreber; infans aliorsum datus etc., id. 21, 1; - sed hoc aliorsum pertinet, id. 17, 1; — b) ligesom in aliam partem el. rationem: paa en anden Viis, i en anden Mening; ne illud ··· aliorsum, atque ego feci, acceperit, Ter. Eun. 1, 2, in.; cf. Plaut. Aul. 2, 4, 8: atque ego istuc ··· aliovorsum dixeram etc.; men alioversus interpretari, Lact. — alioversus o. aliovorsum, s. und. frgd.

ālĭpes, ĕdis, adj., [ala, pes]: med Vinger paa Fodderne; (poetisk Ord); alipes, m. o. ud. deus, (i. e. Mercurius), Ovid.; ogs. Solgudens Heste ere alipedes, id. Met. 2, 48; — 2) ligel. „overf.": rapfodet, ilende; ∾ cervi, Lucr., equi, Virg.; ogs. absol.: alipes, (s. equus), Virg. Aen. 7, 278; — not.: alipedi, abl., (f. alipede), Val. Fl.

Aliphae, Aliphanus, s. und. Allifae, etc. — Alĭphīra, (-phera), ae, f.: By i Arkadien, Liv.; — df. Aliphiraei, orum, m.: Indvaanere deraf, Plin. 4, 10; — ālĭpīlus, i, m., [ala, pilus]: (Slave), som (i Badet) udrykker Haar under Armene, Senec. Ep. 56; — ălīptes, alipta, ae, m., ἀλείπτης: som (i Palæstra) ved indgnedne Salver giver Lemmerne Styrke og Smidighed; vid. Cic. Fam. 1, 9: (aliptae) etiam virium et coloris rationem habent; (opp. medicus), Cels.

ălĭquā, adv.; oprdl. abl. fem. af aliquis; I) „egenl.": aliqua, (sc. via): ad nogen Vei, evadere, Liv., evolare, Cic.; — II) „overf.": aliqua, (sc. ratione): paa nogen Viis el. Maade, resciscere, Ter. Phorm. 5, 1, 19, nocere, Virg. Ecl. 3, 15.

ălĭquam, adv.; oprdl. acc. fem. af aliquis, (f. in aliquam partem): i en Grad, paa en Maade; men alene i Forbindelse m. diu, multum, o. plures; — df. 1) aliquam diu, el. aliquamdiu: en tidlang, for en Tid; ut non aliquando condemnatum ··· sed aliquam diu incolumem ··· miremini, Cic. Cluent. 9; cf. Nep. Con. 5, o. id. Dion. 3; - ogs. ofte m. flgd. deinde el. postea, etc.; vid. Liv. 2, 10; ligel. m. flgd. donec, Suet. Caes. 82; — b) hos Mela ogs. „overf." om Stedet; inde aliquam diu Gallias dirimit (Rhodanus), id. 2, 5; cf. id. 1, 13; — 2) aliquam multus, ogs. aliquammultus: temmelig megen; pl. temmelig mange; (men rimel. alene fra Gell.; thi Cic. Verr. 4, 25, er at læse: alii quam multi); - ex quibus aliquam multos non comparuisse, Gell. 2, 10; - compar.: aliquam pluribus verbis, Tert., inc.; — df. som adv.: aliquam multum a me remota (defensio), Appul., inc.

ălĭquando, adv. temp., [aliquis]; I) „alm."; A) i Modsætning af en bestemt Tid: engang; d. e. i el. til sin Tid, (naar denne Tid er ubestemt); oftest i affirmative Sætninger, (ligesom umquam i negative); - quis civis meliorum partium aliquando? Cic. Coel. 5; Zacynthus aliquando appellata Hyrie, Plin.; illucescet aliquando ille dies, etc., Cic. Mil. 26; cf. id. Off. 1, 11; men sero, verum aliquando tamen, id. Quint. 13; - forbindes m. ullus, Cic. Acad. 2, 4; oftere m. aliquis; fore aliquem aliquando, etc., id. d. Or. 1, 21; quia dico aliquid aliquando, etc., id. Planc. 14; - ligel. m. si; si quid hujus simile forte aliquando evenerit, Ter. Heaut. 3, 2, 40; cf. Cic. Off. 1, 39; - (forskielligt herfra er si quando, hvor quando er enclitisk, men ikke opstaaet af aliquando); - endel. staaer aliquando, ligesom olim o. quondam, ubestemt, i Modsætn. af: in praesentia, nunc, adhuc; vid. Liv. 25, 29, o. Cic. d. Or. 1, 58; — B) i Modsætn. af numquam, raro, semper, saepe, hedder aliquando, ligesom nonnumquam o. interdum: undertiden, nu og da, mangengang; vid. Cic. Sull. 5; ligel. sitne aliquando mentiri boni viri, id. d. Or. 3, 29; aliquando fortuna, semper animo maximus, Vell. 2, 18; — b) i partitive Sætninger kan aliquando ogs. gientages, ogs. ombyttes m. nonnumquam; - confirmatio aliquando totius causae est, aliquando partium, Quintil. 5, 13, extr.; men saepe ··· aliquando ··· nonnumquam, etc., vid. Suet. Calig. 52; — II) „bes." i Formaninger, Ønsker, Forventninger, odl., hedder aliquando: engang, dog, omsider; - audite ··· et aliquando misereimini sociorum, Cic. Verr. 1, 28; cf. id. Fam. 7, 12; ligel. te aliquando collaudare possum, quod etc., id. Fam. 7, 17; aliquando, idque sero etc., id. Orat. 48; ligel. m. tandem: e: deligen engang; vid. Cic. Cat. 2, in.; cf. Ter. Hec. 4, 4, 61; - ligel. aliquando jam (rem transigere), Cic. Att. 1, 1.

ălĭquantillus, 3, dem. af aliquantulus, men alene in neutr.: noget lidet, en liden Smule, odl.; Foris aliquantillum etiam, quod gusto, id beat, (endog den mindste Smule el. Mundfuld), Plaut. Capt. 1, 2, 33. — ălĭquantisper, adv. temp., [aliquantus, encl. -per]: en liden Stund, en føie Tid, odl.; Cur non ludo hunc aliquantisper? Ter. Ad. 4, 5, 5; cf. Flor. 2, 18, o. Justin. 42, 4. — ălĭquanto, o. aliquantum, s. und. aliquantus.

ălĭquantŭlum, s. und. flgd. — ălĭquantŭlus, 3, adj. dem. af aliquantus: temmelig liden el. ringe; - aliquantulum frumenti numerum etc., Auct. B. Afr. 21; — 2) df. in neutr.; a) som subst. c. gen. partit.; aliquantulum aeris alieni, Cic. Quint. 4; ∾ muri, Liv., agri, id.; — b) som adv.: noget, noget lidet, odl.; quaeso, tandem aliquantulum tibi parce, Ter. Heaut. 1, 1, 111; aliquantulum subtristis, id. Andr. 2, 6, 16; ∾ interest, (det gior nogen Forskiel), Cic. Parad. 3, 1; ∾ progressus, (et lidet Stykke), id. Div. 1, 33; cf. id. Or. 40; - ogs. hos compar.: stadia aliquantulum breviora, Gell. 1, 1; - ligel. sild.: aliquantulo tristior, Vopisc.

ălĭquantus, 3, [alius, quantus]; udtrykker Middelforholdet imellem stor og liden; altså nogen, el. temmelig, odl., (dog med noie Hensyn paa Stedets Sammenhæng); - actum vero (est aliquid), et aliquantum quidem, (og det ikke saa lidet), Cic. Tusc. 5, 6; cf. Sall. Jug. 74; men timor aliquantus, sed spes amplior, ibd. 105; aliquantum spatium el. iter, Liv.; — b) alene sild. o. sield. in pl., s. aliquot; aliquanta oppida, Eutrop.; — 2) df. neutr. aliquantum; aa) som subst. c. gen. partit.: noget el. nogen Del el. et Stykke deraf; aliquantum noctis, Cic., agri, id.; ∾ equorum et armorum, Sall.; ∾ famae et auctoritatis, Liv.; — bb) som adv.; a) aliquantum, (sield. aliquanto): noget, ikke saa lidet; aliquantum timida, Plaut. Bacch. 1, 1, 73; huc concede aliquantum, id.; aliquantum mederi, Cic. Div. 2, 1; cf. Liv. 39, 29; men Tac. Germ. 5: etsi aliquanto specie differt (terra) etc.; — b) hos compar., (ligel. hos ante, post), sædv. aliquanto; aliquanto crudelior, Nep. Dion. 3; melius aliquanto dicerent, si etc., Cic. d. Or. 2, 24; quum in iisdem locis aliquanto ante etc., id. Sull. 20; cf. id. Caecin. 4: aliquanto post etc.; - men ogs. aliquantum amplior, Liv. 1, 7; men Ter. Eun. 1, 2, 51. med Lune: aliquantum ad rem est avidior, (lidt karrig).

aliquătēnus, adv., (ogs. aliqua tenus, sc. parte), [aliquis, tenus]; I) „egenl." o. localt: igiennem en Strækning, igiennem et Stykke; aliquatenus exilis et macer (fluvius), Mel. 2, 2; — II) „overf." om en Handling el. Tilstand; a) i en vis Grad; ∾ dolere, timere, vid. Senec. Ep. 116; — b) med et vist Hensyn, paa en Maade; defenditur enim aliquatenus aetate etc., Quintil. 11, 1, 28.

ălĭqui, aliqua, aliquod; pl. aliqui, aliquae, aliqua; [alius, qui]; pronom. indef. adj., ligesom

alius nescio qui: en el. nogen, etslags, nogensombelst, en el. anden; - betegner Gjenstanden blot efter dens Beskaffenhed; (hvorim. aliquis, aliquid: nogen, noget, som pronom. subst., betegner Personlighed); — I) „alm."; A) i Modsætn. af en bestemt Gjenstand; - si est aliqui sensus in morte etc., Cic. Sest. 62; improbis semper aliqui scrupus in animis haeret, id. d. Rep. 3, 16; cf. id. Tusc. 1, 11, o. id. Off. 1, 15; ligel. si modo sunt aliquae meae (laudes), id. Fam. 9, 14; sive plura sunt, sive aliquod unum, id. d. Or. 2. 72; qui alicui rei est, (sc. aptus, som duer til noget) Ter. Ad. 3, 3, 4; cf. id. Andr. 2, 6, in., Ovid. Trist. 4, 7, 7, o. Juvenal. 8, 173; - undert. ogs. m. alius, nogen anden; quae non habent caput, aut aliquam aliam partem, Varr.; — B) i Modsætn. af ingen; - ut huic malo aliquam producam moram, Ter. Andr. 3, 5, 9; aliquo pacto efficiendum tibi (id), ibd. 5, 3, 13; haec enim ille aliqua ex parte habebat, Cic. Cluent. 24; aut hoc, aut aliquo rei publicae statu, id. Fam. 6, 2; — II) „bes."; A) hos Talerd, ligesom Grækernes τὶς, for at angive det Omtrentlige; - Elleborum potabis faxo aliquos viginti dies, Plaut. Men. 5, 5, 47; cf. Cic. Fin. 2, 19: tres aliqui aut quatuor etc.; ogs. Cato ap. Gell. 3, 7; — B) som subst. findes; a) neutr. pl. aliqua; - in narratione, ut ··· aliqua adjicienda ··· sic aliqua etiam tacenda, Quintil. 4, 2, 67; ogs. c. gen.; trium rerum aliqua consequemur, Cic. Part. or. 8; — b) fem. sing. aliqua, Ovid. Met. 10, 561, Varr.; — not.: fem. sing. aliquae, f. aliqua, Lucr. 4, 263.

ălĭquĭpiam, ăliquăpiam, aliquodpiam, pronom. indefin. adj., [aliqui, encl. -piam]: nogensombelst, en eller anden; aliquapiam vi (expelli etc.), Cic. Sest. 29, inc.; ligel. num aliquodpiam membrum etc., id. Tusc. 3, 9; vid. Madv. Opusc. I, p. 416.

ălĭquis, ăliquid; pl. aliqui; [alius, quis, vid. not.]; pronom. indef. subst.; — I) „alm.": nogen, nogensombelst; pl. nogle; (ligesom alius nescio quis; saavel i Modsætn. af en bestemt Gjenstand, som af ingen); - quum ex te esset aliquis, qui etc., Ter. Hec. 4, 4, 30; demersae ··· leges alicujus opibus, Cic. Off. 2, 7; si te aliqui timuerunt, id. Marc. 6; quisquis est ille, si modo est aliquis, id. Brut. 73; utrum aliquid actum (sit) ··· an nihil, id. Tusc. 5, 6; cf. Liv. 2, 10; — B) dertil mærkes; a) aliquis, aliquid, hos Adjectiver; - audendum aliquid improvisum, inopinatum, quod etc., Liv. 27, 43; cf. Cic. d. Sen. 13 o. 19, o. Virg. Aen. 9, 186; men unus aliquis, (naar nogen enkelt skal fremhæves, uden nærmere Betegnelse); vid. Cic. Off. 2, 12, o. id. d. Or. 3, 33; ligel. aliquid agere unum tantum, Quintil. 1, 12, 2; — b) aliquis, aliquid, som partitiv. m. ex, el. m. de, el. c. gen.; - aliquis ex vobis robustioribus, Cic. Coel. 3; aliquem de tribus nobis, id. Leg. 3, 7; exspectabam aliquem meorum, id.; cum ··· aliquibus principum, Liv. 22, 13; - hertil hører ogs. neutr. aliquid c. gen.; aliquid monstri alunt, Ter. Andr. 1, 5, 15; navnl. ogs. c. gen. adj. neutr. sec. decl.; ne aliquid indefensi relinquerent, Liv. 26, 5; ne falsi aliquid dicerent, Cic. Caecin. 1; interea aliquid acciderit boni, Ter.; — c) navnl. hos Cic. forbindes aliquis, aliquid, ofte m. d. besl. aliquando, alicubi, etc.; - fore aliquem aliquando, etc., Cic. d. Or. 1, 21; cf. id. Mil. 25; ligel. ut aliquid (acc.) aliquando de studiis doctrinae admoneamur, id. d. Rep. 1, 9; — d) i betingede Sætninger staaer aliquis, aliquid, med Eftertryk, hos si, el. nisi, el. ne; - si aliquid dandum est voluptati, Cic. d. Sen. 13; ne vos aliquid timeretis, id. Mil. 24; cf. Nep. Dion 8; — e) hos Comikerne staaer ogs. aliquis som collect. c. plur. verb.; aperite aliquis actutum ostium, Ter. Ad. 4, 4, 21; - „poet." staaer ogs. Virg. Aen. 4, 625, aliquis m. anden Person; Exoriare aliquis nostris de ossibus ultor! — II) „bes."; A) m. Fremhævelse af alius heder aliquis, aliquid: nogen anden, noget andet, m. o. ud. flgd. praeter, ogs. m. flgd. quam; - ecquis retulit aliquid ··· praeter odia? Liv. 3, 68; cf. Cic. Brut. 44; ligel. aut ipse occurrebat, aut aliquos mittebat, Liv. 34, 38; men Tiberium ne tum quidem ··· aliquid, quam iram, meditatum, Tac. Ann. 1, 4; — B) bs. m. Eftertryk; a) aliquis, aliquid: nogen, noget, d. e. ikke ringe, ret betydelig; - si nunc assequi se aliquid putant, qui etc., Cic. Tusc. 1, 20; cf. Liv. 45, 36; — b) esse aliquem el. aliquid: at gjelde el. betyde ret meget; - quare fac ··· ut me velis esse aliquem, Cic. Att. 3, 15; si umquam in dicendo fuimus aliquid, ibd. 4, 2; men ibd. 3, 15: quod ··· scribis, est aliquid; cf. Catull. 1, 4, o. Ovid. Fast. 6, 27; ligel. omina sunt aliquid, id.; ligel. est aliquid eloquentia, Quintil.; - ogs. er at bidfore Comikernes: Interea fiet aliquid, spero, Ter. Andr. 2, 1, 14; cf. Plaut. Truc. 2, 4, 15; - men et tamen dixit aliquid, (noget er der i hans Tale, odl.), Cic. Tusc. 1, 10; — bb) hertil kan endnu mærkes; a) erotisk bruges aliquid, for at henglide over det Slibrige i Elskovshandeler; vid. Cic. Fam. 9, 22; — b) i Grammatiken heder: esse ad aliquid: at have Hensyn til et andet; (opp. simpliciter positum esse); vid. Quintil. 1, 6, 13; — c) hos Comikerne findes ogs. aliquis, aliquid, f. aliqui, aliquod; vid. Ter. Hec. 3, 1, 6: quibus est alicunde aliquis objectus labor; — d) ogs. er aliquis, aliquid, faldet ud, navnl. i Udtrykkene: est ··· qui; sunt ··· qui; vid. Hor. Sat. 2, 1, in., o. Cic. Off. 2, 7; — e) endel. staaer ogs. aliquid som adv. hos Verber o. Adjectiver, hvor vi sige: i noget, el. paa en Maade; - succensere alicui aliquid, Cic. Dejot. 13; el. id. Mil. 36; ligel. perlucens aliquid, incerta tamen lux, Liv. 41, 2; cf. Caes. B. G. 1, 40; — not. a: fem. sing. o. fem. o. neutr. pl. forekomme ikke, eftersom Formerne aliqua, aliquae, aliqua, rigtigere henføres til aliqui; - abl. sing. aliqui har Plaut. Truc. 5, 30, oftere; - alicui som trisyll. har Tibull. 4, 7, in.; — not. b: sammenlignes quis, aliquis o. quidam m. hinanden, da bruges quis, naar endog Gjenstandens Tilværelse er uvis; aliquis derim. overseer alene Gjenstandens Individualitet; quidam endel. fremstiller Gjenstanden som bekjendt for den Talende; — not. c: Adverbialsformerne: aliqua, aliquam, aliquo, vid. ss. ll.

ălĭquo, oprdl. forældt dat. af aliquis; bs. som adv.: om en Retning til Stedet; I) „alm.": nogenstedshen; f. Ter. Eun. 4, 3, 25, o. id. Ad. 4, 7, 26; - ogs. m. tilføiet Stedsbestemmelse; interea in angulum aliquo abeam, ibd. 5, 2, 11; cf. Cic. Qu. Fr. 3, 3; ogs. c. gen., (ligesom quo, ubi, o. a.); migrandum ··· aliquo terrarum, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 1; — II) „bes." ogs. ligesom alio quo: andenstedshen; ∾ proficisci, Ter. Heaut. 3, 3, 11; cf. Cic. Cat. 1, 7.

ălĭquŏt, adj. num. indefin. indecl., [alius, quot]: nogle; (betegner det Ubestemte i Tallet); - aliquot mihi amicos advocabo, Ter. Phorm. 2, 1, 82; accepi aliquot epistolas, Cic.; aliquot de causis, Caes.; - ogs. ud. subst.: aliquot me adiere, Ter. Andr. 3, 3, 2. — ălĭquotfăriam, adv., [aliquot, fari]: paa nogle Steder; - in eo agro aliquotfariam etc., Varr. R. R. 1, 2. — ălĭquŏties, adv., [aliquot]: nogle Gange; qui hanc causam apud te aliquoties egit, Cic. Quint. 1; cf. Liv. 7, 18; — not.: ogs. aliquotiens, Sall. frgm. ap. Prisc. — ălĭquo.vorsum, (-versum), adv.: i nogensombelst Retning; ∾ decidere tragulam, („alleg."), Plaut. Cas. 2, 4, 18.

1. ălis, alid; forkl. Biform, f. alius, aliud, Lucr., Catull. — 2. Alis, (ā), idis, f., i. e. Elis, (af d. doriske Ἆλις f. Ἦλις): By el. Sted i Achaja, men alene Plaut. Captivi; bs. — Alii, orum, m.: Elierne el. Indvaanerne af Elis, ibd. — ălisma, ătis, n.,

ἄλισμα: etslags Vandplante, (alisma plantago L.), Plin. 25, 77. — Aliso, el. Alison, ōnis, n.: en af Drusus anlagt Fæstning, i Nærheden af Veseren, Vell., Tac.

ălĭter, adv., [af d. forkl. alis, f. alius]: anderledes, paa en anden Maade; I) „alm." el. med udtrykt Sammenligningssætning, som da forbindes dermed, dels ved atque, ac, quam: end; - aliter, atque ostenderam, facio, Cic. Fam. 2, 3; nihil fore aliter, ac deceat, id Att. 6, 3; cf. id. Rab. Post. 11; ligel. Virg. Ge. 1, 201: Non aliter, quam qui etc.; - dels efter en Negation ved quam si, quam quum, ac si: ikke anderledes, end om, el. end naar, d. e. ganske saaledes, som om osv.; - Dividor haud aliter, quam si etc., Ovid. Trist. 1, 3, 73; cf. Virg. Aen. 4, 669; ligel. negabant, se aliter ituros, quam si etc., Liv. 3, 51; men non aliter, quam quum etc., Ovid. Fast. 2, 209; ligel. non aliter, ac si etc., Suet. Oth. 6; — b) ogs. „overf."; aliter obsistere fato ··· non potuisse etc., nisi etc., (ikke paa nogen anden Maade, ikke under nogen anden Betingelse), Cic. Fat. 20; cf. Liv. 35, 39, oftere; - ligel. non aliter, quam ut etc.; vid. Suet. Tib. 15 o. 21; — II) „bes." el. uden en udtrykt Sammenligningssætning, da aliter, anderledes, betegner det modsatte af d. frgd.; - saal. altſ. a) tu si aliter existimas, nihil errabis, Cic. Fam. 3, 7; ligel. m. Negation; non fuit faciendum aliter, id. Att. 6, 9; ligel. fieri aliter non potest, Ter.; cf. Virg. Aen. 9, 65 o. 554; — b) m. Eftertryk: paa en modsat Maade, df. ogs. „overf.": urigtigen; - quod si servo aliter visum est, (hvad om han har seet feil)? Plaut. Epid. 4, 2, 28; ne aliter quid eveniat, providere decet, Sall. Jug. 10; cf. Virg. Aen. 2, 428; - df. i Lovsproget: qui aliter fecerint, (hvo der handler herimod), vid. Sall. Cat. 51; — bb) hertil mærkes endnu; a) aliter esse, (f. aliter se habere): være anderledes beskaffen el. stemt, odl.; - ego isti nihilo sum aliter, ac fui, Ter. Phorm. 3, 2, 45; verum longe aliter est, (Sagen forholder sig ganske anderledes), Cic. R. Am. 47; — b) ligesom alioquin: ellers, i andet Fald; jus enim semper quaesitum est aequabile; neque enim aliter esset jus, Cic. Off. 2, 12; cf. Nep. Them. 7, o. Virg. Aen. 6, 147; — c) i distributive Sætninger gjentages aliter, (ligesom alius); sed aliter leges, aliter philosophi tollunt astutias, Cic. Off. 3, 17; cf. ibd. 1, 12, o. id. Lael. 24; — d) aliter m. alius o. Afledn. danner en forkortet Udtryksmaade, (f. und. alius); quoniam aliter ab aliis digeruntur, Cic. d. Or. 2, 19; cf. Liv. 2, 21. — ălĭtūra, ae, f., [alo]: Ernærelse, Underholdning, Gell. 12, 2. — ălĭtus, 3, partic. af alo.

ălĭŭbi, adv., [alius], (oftere etr. alibi): andensteds, paa andre Steder; (oftest hos Plin. o. Senec.); - vetant hoc aliubi venti, Plin. 14, 3; — 2) „bes." ogs. a) aliubi ··· aliubi, (i partitive Forbindelser): paa det ene Sted ··· paa det andet; - ut aliubi sit species rei, aliubi ipsa res, Senec.; — b) aliubi atque aliubi, (disjunctivist): paa det ene Sted og paa det andet; snart hist, snart her; - aliubi atque aliubi apparere, Senec. Ep. 35. — ālium, s. und. allium.

ălĭunde, adv., [alius]: andenstedsfra; „egenl." om Stedet; df. ogs. „overf." om Personer og Begreber; - assumpto aliunde uti bono, non proprio, nec suo, Cic. d. Or. 2, 10; cf. Lucr. 3, 134; - navnl. ogs., ligesom ab o. ex, hos Verberne: sumere, mutuari, etc.; non aliunde pendēre, Cic. Fam. 5, 13; ligel. aliunde audire, (f. ab aliquo), id.; cf. Plin. 13, 30; — bb) df. ogs. at mærke; a) i Gjentagelser; aliunde nigro, aliunde candido (lapide: paa den ene Side ··· paa den anden), Plin. 37, 75; cf. Liv. 24, 45: qui aliunde stet semper, aliunde sentiat; — b) m. de besl. Ord: alius, alio, etc., (som forkortet Udtryksmaade); aliis aliunde est periculum, unde etc., Ter. Phorm. 2, 2, 19; qui alii aliunde coibant, Liv. 44, 12; cf. Senec. d. Br. V. 16; — c) m. flgd. quam; nec fere aliunde, quam ex Hispania etc., Plin. 33, 10; men Cic. N. D. 3, 25: itaque aliunde, (sc. quam a te) quaerendum est, ut etc.

1. Alius, f. Elius, s. und. 1. Alis. — 2. ălĭus, 3, ἄλλος; (forkl. ogs. alis, alid, Lucr.; f. gen. alius, findes ogs. alii, Cato, Varr., aliae, Lucr.; - f. dat. alii, ogs. fem. aliae, Plaut.); — I) „alm.": en anden, et andet, (naar Talen er om flere; men alter, naar Talen er om tvende; dog s. nedenf.); pl. andre; — a) oftere m. pronom. indefin.: aliquis, quis, quidam; Labeonem, seu quem alium etc., Cic. Off. 1, 10; si aliud quoddam est tuum (judicium), id. Orat. 71; cf. Lucr. 3, 932, (hvor aliae quojus, f. alius cujus); — b) dog ogs. absol.; vinci animos, ubi alia vincantur, Liv.; men id. 41, 18: Aemilius alius vir erat; - navnl. ogs. i Augursproget: alio die, (om Forhandlingernes Udsættelse til en anden Tid); vid. Cic. Leg. 2, 12, o. id. Phil. 2, 33; — II) „bes."; A) alius forbindes fremdeles; a) m. atque, ac, et; - alium censes esse nunc me, atque olim, quum dabam, (en anden nu, end dengang), Ter. Andr. 3, 3, 13; cf. Nep. Ages. 3; — b) m. nisi el. quam; - erat historia nihil aliud, nisi annalium confectio, Cic. d. Or. 2, 12; pinaster nihil aliud est, quam pinus silvestris, Plin.; — bb) hertil hører endnu; a) d. elliptiske Udtryk: nihil aliud, nisi el. quam, (οὐδὲν ἄλλο ἤ), m. flgd. verb. fin.: intet andet el. videre, end, (hvor man kan tænke sig: fecit el. factum est); - ut nihil aliud, nisi de hoste ac de laude cogitet, Cic. Manil. 22; cf. Liv. 2, 63; - ogs. hører hertil Forbindelsen: quid aliud, quam etc., (hvad andet el. hvad ellers, end at osv.)? quibus quid aliud, quam admonemus, cives nos esse eorum? Liv. 4, 3; - sild. ogs. i affirmative Udtryk; te alia omnia, quam quae velis, agere, Plin. Ep. 7, 15; cf. Suet. Ner. 2; — b) Forbindelsen c. abl. compar., (f. d. udfaldne quam); nec quidquam aliud libertate communi quaesisse (nos), Brut. ap. Cic. Fam. 11, 2; cf. Hor. Ep. 1, 16, 20; — c) Forbindelsen m. praeter; nec quidquam aliud est philosophia, praeter studium sapientiae, Cic. Off. 2, 2; cf. Liv. 38, 21; — B) fremdeles mærkes; a) i distributive Sætninger gjentages alius oftere, el. det modsættes nonnulli, quidam, ceteri, etc., og heder da: den ene ··· den anden; pl. nogle ··· andre; - proferebant alii purpuram, alii tus, etc., Cic. Verr. 5, 56; alterius factionis principes partim interfecerant, alios in exsilium ejecerant, Nep. Pelop. 1; men Tac. Hist. 4, 23: ut alii ··· proeliarentur, pars occulti muros subruerent; cf. Cic. Tusc. 5, 13; - ogs. er det ene alius undert. udfaldet; ut opus (sc. alii), et alii proelium inciperent, Tac. Ann. 1, 63; cf. Liv. 5, 21; - ogs. modsættes alius o. aliquis; vid. Cic. Tusc. 5, 28, o. id. Fin. 3, 19; - ogs. bruges aliud ··· aliud om den blotte Modsætning af tvende Begreber; vid. Cic. Coel. 3; ligel. aliud est, servum esse, aliud servire, Quintil.; — b) naar alius gjentages i en anden Casus, el. forbindes m. dets Derivater, alias, aliter, etc., saa dannes derved en forkortet Udtryksmaade paa Grækernes Viis; - fallacia alia aliam trudit, Ter.; quum alius alii subsidium ferrent, (hvor pl. hos Collectivum), Caes. B. G. 2, 26; - alias (adv.) aliud de iisdem rebus sentire, (til andre Tider anderledes), Cic. d. Or. 2, 7; — c) ogs. hidføres Udtrykkene: alius ex alio, el. super alium, el. post alium, (den ene paa el. efter den anden); vid. Ter. Heaut. 3, 3, 37, o. Cic. Att. 16, 14; ligel. ex alio in aliud vicissitudo atque mutatio, id.; prodigia alia super alia, Liv.; ab eo magisratu alius post alium etc., Sall. Jug. 63; - ligel. alius atque alius, el. alius aliusque, (snart denne, snart hin, forskjellige); eadem res ··· alio atque alio elata verbo, Cic. Orat. 22; ligel. alius, deinde alius, Sall. Jug. 18; men ibd. 55: aliis, post rursus aliis minitari; — C) alius heder ogs. undert.; a) anden, d. e. anderledes, for-

skjellig; verbis paucis quam cito Alium fecisti me, etc., Plaut. Trin. 1, 1, 123; cf. Cic. Fam. 11, 12, o. Ter. Andr. 1, 2, 18; – in alia omnia ire el. transire el. discedere, om Senatorerne, (at stemme imod et Forslag); vid. Cic. Fam. 10, 12, o. Hirt. B. G. 8, 53; – men aliud agere, ogs. alias res agere, (være uopmærksom), s. und. ago; — b) øvrig, (alts. s. reliquus, el. in pl. s. ceteri); ex aliis Gallis etc., Caes. B. G. 1, 41; inter primos etc., alia multitudo terga vertit, Liv. 7, 26; — c) ligesom alter: den anden af to; huic filii nati duo; alium · · servus surpuit etc., Plaut. Capt. prol.; duo Romani, super alium alius etc., Liv. 1, 25; – ogs. ved Optællinger; quarum unam ··· aliam ··· tertiam etc., Caes. B. G. 1, 1; – endel. mærkes alius hos nom. propr., naar dette bruges som Egenskabsord; – ne quis alius Ariovistus etc., Tac. Hist. 4, 73; ligel. Suet. Tit. 7: denique alium Neronem etc.; — d) en egen Superlativform danner alius m. Negation hos compar.; quo (ingenio) neque melius, neque amplius aliud in natura mortalium est, Sall. Jug. 2; nec ferme res antiqua alia est nobilior, Liv. 1, 24; cf. Tac. Ann. 6, 7; — not.: de af alius formede Adverbier: alia, alias, alio, aliter, vid. ss. II.

ălĭusmŏdi, adj. indecl., [alius, modus; formet som ejusmodi]: anderledes, af en anden Art el. Beskaffenhed; m. flgd. ac, end, Cic. Inv. 1, 6. — ălĭus-.vis, aliavis, aliudvis, ligesom quivis alius: nogensomhelst anden, Cic. Att. 8, 4. — ălĭŭta, adv.; [forkl. acc. pl. af inus. aliutum, forlænget Form af aliud; cf. actutum]; ligesom aliter el. alio: anderledes, andenstedshen, Plaut. Rud. prol., Fest. p. 5.

allābor, [ad.l.], psus sum, 3, v. dep. n.: uformærkt at komme derhen el. falde derimod; c. dat., ogs. c. acc. (praep.), ogs. absol., ogs. m. adv.; (oftest „poet.", dog ogs. i høiere Prosa); – Curetum allabimur oris, (lande derved), Virg. Aen. 3, 131; matrisque allabitur aures (fama), ibd. 9, 474; cf. Cic. Div. 2, 27, o. Liv. 25, 16. — allăbōro, [ad.l.], are, v. a. (o. n.): skaffer ved mit Arbeide, skaffer dertil, forbinder dermed; c. dat., Hor. Od. 1, 38, 5; ogs. absol.: athjelpe til, id. Ep. 8, 20. — allacrĭmo, (-ўmo, -ŭmo), [ad.l.], are, 1, v. n., o. allacrĭmor, ari, v. dep. n.: at græde dertil el. derved; men alene in partic. allacrimans, Virg. Aen. 10, 628, Appul. — allaevo, s. und. 2. allevo. — allambo, [ad.l.], ĕre, v. a.: at beslikke, Prudent.; – ogs. „overf." om Vandet: at beskylle, Auson.; men absol.: allambentes flammae, Quintil. Decl.

1. allapsus, (adl.), 3, partic. af allabor. — 2. allapsus, (adl.), us, m., [allabor]: uformærkt Nærmelse, som Slangens; in pl., Hor. Epod. 1, 19. — allātro, [ad.l.], are, v. a. (o. n.); „egenl.": at gjøe derad el. derimod; ds. „overf."; a) om Havet: ∾ oram, (bruse imod Kysten), Plin. 4, 9; — b) oftere om Mennesker: at angribe med Skjældsord, odl.; ∾ Africani magnitudinem, Liv. 38, 54; cf. Martial. 5, 61. — allātus, (adl.), 3, partic. af affero. — allaudābĭlis, [ad.l.], e: meget rosværdig, opera, Plaut., inc. — allaudo, [ad.l.], are, v. a.: roser overmaade, ingenium alicujus, Plaut.

allectātĭo, (adl.), onis, f., [allecto]: Lokkelse, (navnl. Ammernes for Børn), Quintil. 1, 10, 32, inc. — allectĭo, (adl.), onis, f., [2. allego]; I) „alm.": Udvælgen; ds. Udtagelse el. Hvervning af Krigsfolk, Capitol.; — 2) „bes.": overordentlig Befordring el. Forfremmelse, Cod. Theod. — allecto, [ad.l.], are, v. a., frequ. af allicio: lokker dertil; vid. Cic. d. Sen. 16, o. Colum. 2, 3. — allector, (adl.), oris, m., [allicio]: som lokker derhen el. til sig, Colum. 8, 1. — 1. allectus, (adl.), 3, partic. af 2. allego. — 2. allectus, (adl.), 3, partic. af allicio.

*allēgātĭo, (adl.), onis, f.; I) „egenl.": Sendelse, (navnl. af en Underhandler til Magthaveren), Cic. Verr. 1, 51, el. for at blive anbefalet til en Ansættelse, ibd. 16; — II) ds. „fig."; A) Anførelse, Paastand, Beviis, Dig., Appul.; — B) keiserligt Rescript, Cod. Theod.; o. — allēgātus, (adl.), us, m.: listig Hensenden; meo allegatu venit, Plaut. Trin. 5, 2, 18; — [flgd.].

allego, [ad.l.], avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": sender i el. med et Ærinde; navnl. hos Comikerne oftere m. Bibegr. af List el. Underfundighed; vid. Ter. Andr. 5, 3, 38; – ogs. m. tilføiet dat.; alium ego ei rei allegabo, Plaut.; ogs. m. ad, id.; — B) „bes." i Forretningssproget: sender hen for at bevirke noget; vid. Cic. Verr. 1, 57, ogs. id. R. Am. 9, o. Liv. 36, 11; — b) ds. allegati, orum, m.: de i en Sag tilforordnede Personer; vid. Cic. Cluent. 13; — II) „fig." (o. efteraugustisk): anfører el. fortæller, navnl. for at beraabe mig derpaa; ∾ exempla, Plin. Ep. 3, 15, merita erga populum, Suet. Aug. 47; – men Tac. Hist. 4, 84: munera, merces, mandata regis sui allegant, (per zeugma: frembære, odl.); men ∾ rem senatui, Plin. Pan. 70, (henvise Sagen dertil).

2. allĕgo, [ad.l.], ēgi, ectum, 3, v. a.; oprdl. legere ad se: udvælge og optage i sin Midte; ogs. at vælge dertil, ved Valg at indlemme (i et Collegium, odl.); si etc., suffragio Druidum allegitur, (qui praesit unus), Caes. B. G. 6, 13; cf. Liv. 10, 6; ogs. c. dat., el. m. in el. inter; – octo praetoribus allecti duo, Vell. 2, 89; ∾ in senatum, Suet., inter patricios, id.; men „poet.": allegi coelo (dat.: optages deri), Senec. Ag. 804; — not.: partic. allectus, 3, ogs. som subst.; vid. Varr. L. L. 6, 7.

allēgŏrĭa, ae, f., ἀλληγορία: Allegorien, d. e. det helt igiennem billedlige Udtryk af en Tanke; vid. Quintil. 8, 6, 14; inversionem interpretamur; aliud verbis, aliud sensu ostendit, ibd. 44, (men paa Græsk, ligesom Cic. Orat. 27). — allēgŏrĭcus, 3, ἀλληγορικός: allegorisk, ambages, Arnob.; — ds. adv. allegorice, id., Tert. — allēgŏrĭzo, are, v. n., ἀλληγορέω: taler i Allegorier, Tert.

allĕnimentum, [ad.l.], i, n.: Lindringsmiddel, Amm. — *allĕvāmentum, (adl.), i, n.: Lettelse; ds. „overf.": Lindring el. Lindringsmiddel, Cic. Sull. 23; — allĕvātĭo, (adl.), onis, f.; I) „egenl.": Hæven el. at hæve i Veiret; ∾ humerorum, atque contractio etc., Quintil. 11, 3, 83; — II) „overf.": Lettelse, Lindring; ut ejus (doloris) magnitudinem celeritas, diuturnitatem allevatio consoletur, Cic. Fin. 1, 12; o. — allĕvātor, (adl.), oris, m.: som hæver el. ophøier, Tert.; — [flgd.].

1. allĕvo, [ad.l.], avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": løfter el. hæver i Veiret; laqueis ··· allevati milites, Sall. Jug. 94; cf. Ovid. Met. 7, 343; – ∾ supercilia, Quintil., brachium, id.; cf. Suet. Cal. 36; — II) „fig."; A) „overf.": letter el. lindrer; de allevato corpore tuo, (at du befinder dig bedre), Cic. Att. 7, 1; cf. Ovid. Trist. 3, 8, 31: nec viribus allevor ullis; – men „alleg.": si vos aliqua ex parte allevabitis (hoc onus), Cic. R. Am. 4; men allevatae notae, Tac. Hist. 1, 52, (deres Beskæmmelser bleve borttagne); — B) „ment."; 1) „alm."; lindrer el. formilder; aliorum aerumnam dictis allevans, poët. ap. Cic. Tusc. 3, 29; ligel. allevor, (føler en Lindring), quum tecum loquor absens, Cic. Att. 12, 39; men allevor animum, (acc. graec., neml. som poetisk Udtryk), Tac. Ann. 3, 46; — 2) „bes."; a) hæver i Veiret el. til Anseelse; ds. pass.: at udmærke sig, at være anseet, odl.; Caesar eloquentia, et spiritu, et jam consulatu allevabatur, Flor. 4, 2; — b) svækker el. afkræfter, (navnl. en Beviisførelse), Cic. Inv. 1, 42. — 2. allēvo, [ad.l.], are, v. a.: glatter el. jevner, nodos et cicatrices, (neml. paa Vinstokken), Colum. 3, 15.

allex, ĭcis, m.; efter Isid.: = pollex pedis, (Stortaaen); ds. comisk: allex viri, (Tommeliden),

Plaut. Poen. 5, 5, 31; - s. ogs. und. allus; — not.: allex el. alex, s. alec, s. und. alec.

Allia, ae, f.: Flod i d. Sabinske, hvorved pugna Alliensis fandt Sted a. u. c. 365; (hvf. XVCal. Sext., d. 18 Juli, heder: dies Alliensis); vid. Liv. 5, 37 flgd., o. id. 6, 1; — df. Alliensis, e, dies, pugna, s. ovenf. — alliatum, i, n., (sc. edulium), [allium]: en med Hvidløg tillavet Spise, Plaut. Most. 1, 1, 45.

allicefacio, (feci), factum, 3, v. a., [allicio]: lokker dertil, Sen. Ep. 118, inc.; nobiles viros ··· tantum non ad societatem imperii allicefactos, etc., Suet. Vitell. 14. — allicio, (adl.), lexi, lectum, 3, v. a., [lacio]: lokker derhen el. dertil; ∾ aliquem ad se, Plaut.; cf. Cic. Manil. 9; ∾ benevolentiam alicujus officiis, id. Verr. 5, 71; - ogs. „poet.": Comibus est oculis alliciendus amor, Ovid. A. A. 3, 510; - ∾ Gallias, (vinde dem for Partiet), Tac. Hist. 1, 61; — not.: pf. allicui, Hygin.

allido, (adl.), si, sum, 3, v. a., [laedo]; I) „egenl.": slaaer el. støder derimod; c. dat., el. m. ad, ogs. absol.; - ∾ pilaeve trabive (creteam personam), Lucr.; pars ad scopulos allisa etc., Caes. B. C. 3, 27; — II) „overf."; qui non alliserit virtutem, (som har bevaret den ukrænket), Sen. Tranqu. 3; - pass.: at blive ulykkelig el. domfældet, Cic. Qu. Fr. 2, 6. — Alliensis, e, s. und. Allia.

Allifae, (Alifae), arum, f.: By i d. Samnitiske, Liv. 8, 25; — df. Allifanus, 3, ager, Cic.; men Allifana, (sc. pocula, neml. af det større Slags), Hor. Sat. 2, 8, 39; — b) Allifani, orum, m.: Indvaanerne af Allifæ, Plin. 3, 9.

*alligatio, (adl.), onis, f.: Opbinden, navnl. Vinstokkens, Colum.; ogs. concret: det derom Bundne, et Baand, Vitruv. — alligator, (adl.), oris, m.: som opbinder, (navnl. Vinstokken), Colum.; o. — alligatura, (adl.), ae, f.: Forbindning, Bind derom, det ombundne Sted, Colum.; ∾ vulneris, Scrib. Larg.; — [flgd.].

alligo, [ad.l.], avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": binder dertil; binder; m. ad, el. absol.; - ∾ aliquem ad palum, Cic.; cf. d. Verr. 2, 12; men in alliganda materia, (ved Vinstokkens Opbindning), Colum.; — B) „bes.": binder derom, forbinder; alligatum vulnus, Liv.; alligatus oculus, Cic.; - alligari ac venire, (blive bunden og solgt, neml. som Ufri el. Slave), vid. Tac. Germ. 24; df. alligati, (sc. servi), Colum.; - men „poet.": alligat ancora morsu (naves: holder dem fast), vid. Virg. Aen. 1, 169; - ∾ colorem, (give Farven Varighed), Plin.; - endelig: alligatum lac, (sammenløben), Martial.; — II) „fig."; A) „overf.": hindrer, standser, holder tilbage; - ne forte qua re impediar et alliger, Cic. Att. 8, 16; cf. id. Lael. 12: ita se alligatos, ut etc.; men alligatus calculus, (som ikke kan flyttes), Sen. Ep. 117; — B) „ment.": forbinder, forpligter; lex omnes mortales alligat, Cic. Cluent. 54; alligari beneficio (abl.), id. Planc. 33; men Ter. Ad. 5, 3, 58, c. dat.: Eo pacto prorsus illi alligaris filium; — b) ∾ se, c. gen., el. c. abl.: at giøre sig skyldig deri; - hic furti se alligat, Ter. Eun. 4, 7, 39; ∾ se scelere, Cic. Fl. 17; ogs. absol.: ∾ caput suum, quasi etc., (giøre en falsk Ed derpaa), vid. Plaut. Epid. 3, 2, 33.

allino, [ad.l.], levi, litum, 3, v. a.; I) „egenl."; a) stryger el. hefter derpaa; sædv. c. dat., ogs. c. abl. (efter d. udfaldne in); - ∾ bulbos epiphoris, Plin. 13, 23; cf. Hor. A. P. 446; ∾ schedam tabula supina, Plin. 13, 20; — b) bestryger; ∾ juncturas aliqua re, Pallad.; — II) „fig."; ∾ alteri vitia sua, (smitte en anden dermed), Sen. Ep. 7; men Cic. Verr. Act. 1, 6: nulla nota ··· nullae sordes videbantur his sententiis allini posse; — not.: infin. allinire, af allinio, Pallad.

Alliphae, s. und. Allifae. — allisio, (adl.), onis, f., [allido]: Trykken derpaa, duorum digitorum, (med to Fingre), Treb. Poll. — allisus, (adl.), 3, partic. af allido. — allium, (alium), i, n.: Løg el. Hvidløg; vid. Plin. 19, 32; brugtes navnl. i den simple Mands Spiser; vid. Virg. Ecl. 2, 11; men oboluisti allium, (stinkede deraf), Plaut.; cf. Hor. Epod. 3, 3; - dertil hører endnu en dobbelt Allegori hos Varr. ap. Non.; atavi nostri, quum allium ac caepe eorum verba olerent, tamen optime animati erant.

Allobrox, ogis, pl. Allobroges, um, m.: krigersk Biergfolk i Gall. Narb., Caes. B. G. 1, 6; cf. Cic. Catil. 3, 9, Liv., o. A.; in sing., Hor. Epod. 16, 6; cf. Juvenal. 7, 214: Ciceronem Allobroga (i. e. barbare loquentem) dixit, (hvor acc. gr. Allobroga er at mærke); cf. Caes. B. G. 3, 6; — df. Allobrogicus, 3: allobrogisk, vitis, Plin.; — men Allobrogicus, i, m.: romersk Binavn, der tillagdes Qu. Fabius Maximus, som Allobrogernes Overvinder, (a. u. c. 632), Vell. 2, 10.

allocutio, onis, (adl.), f., [alloquor]; I) „egenl.": Talens Henvendelse til nogen; coacto senatu, inchoataque allocutione, Suet. Tib. 23; cf. Plin. Ep. 2, 20; — 2) ogs. „overf.", ligesom παραμυθία: trøstende Tiltale, Trøstetale, Trøst, Catull. 38, Senec. — allocutus, (adl.), 3, partic. af alloquor. — allophylus, 3, ἀλλόφυλος: fremmed, udenlandsk, Tert. — alloquium, (adl.), i, n.: Talens Henvendelse til nogen, (sædv. m. Bibegr. af Opmuntring el. Trøst); vid. Liv. 1, 34, o. id. 25, 24; - men alloquio exercitioque militem firmare, Tac. Hist. 3, 36; cf. Ovid. Trist. 1, 8, 18, o. Hor. Epod. 13, 18; — b) „poet." ogs. f. colloquium: Samtale, Lucan. 10, 174; af — alloquor, [ad.l.], cutus (quutus) sum, 3, v. dep. a.; ∾ aliquem: at tale til nogen, (navnl. venligen); ogs. at hilse paa nogen, o. l.; - quem ··· nemo alloqui, nemo respicere vellet, Cic. Cluent. 61; cf. Ter. Phorm. 2, 1, 22, o. Virg. Aen. 6, 466; — 2) ogs. „overf.": at trøste; parentes alloqui in luctu, Senec. Troad. 619.

*allubentia, (adl.), ae, f.: Behagelighed, Fornøielse, Appul.; o. — allubesco, (adl.), ere, v. n. inch.; I) at behage; m. o. ud. dat.; - hercle vero jam allubescit primulum, (sc. illa mihi), Plaut. Mil. gl. 4, 2, 14; — 2) at være til Villie, alicui, Appul.; — 3) ∾ aquis (abl.: finde Behag deri), id.; — [lubet].

alluceo, [ad.l.], luxi, ere, v. n.: at lyse el. skinne dertil el. derfor; nisi aliqui igniculus alluxerit, Sen. Ep. 92; ogs. c. dat.; bono animo estote; nobis alluxit, (neml. m. Bibegr. af et lykkeligt Varsel), Suet. Vitell. 8; men „alleg.": tibi ··· faculam allucere etc., Plaut. Pers. 4, 3, 16. — allucinatio, allucinor, s. und. alucinatio, etc. — alluctor, [ad.l.], ari, v. dep. n.: brydes el. kæmper dermed; m. o. ud. dat., Appul.

alludio, (adl.), are, v. n.; I) at skemte el. spøge dertil (el. under Vinen), Plaut. Stich. 2, 2, 58; — 2) at kele el. lokke derfor, (ligesom for Hunde), id. Poen. 5, 4, 64; af — alludo, [ad.l.], lusi, lusum, 3, v. n.; I) „alm.": ligesom at spille hen derpaa, at skemte el. spøge dermed; m. ad, el. c. dat., el. m. adv.; - ∾ ad scortum, Ter.; Trebatio alludens, (i. e. cum Trebatio jocans), Quintil.; cf. Phaedr. 3, 19; men alludens varie et copiose, Cic. d. Or. 1, 56; cf. Val. Max. 3, 7, o. Virg. Aen. 7, 117; — II) „bes." o. „overf." ogs. om Elementerne, navnl. om Vandet: at spille el. skylle, litoribus, (ind paa Kysterne), Cic. N. D. 2, 39; litus ··· qua fluctus alluderet, id. Top. 7; in alludentibus undis, Ovid.; - ogs. c. acc., (efter d. udfaldne ad), Catull. 64, 66; - „poet." ogs. om Vinden, Val. Fl.; ligel. om det af Vinden bevægede Træ, Sen. Thyest. 157.

alluo, [ad.l.], ui, ere, v. a.; om Vandet: at beskylle; Fibrenus (fluvius) divisus ··· latera haec alluit, Cic. Leg. 2, 3; cf. Sen. Oed. 475: quasque Maeotis

alluit gentes etc.; ogſ. pass.: qui (murus) ··· mari alluitur, Liv. 21, 34; men non ut alluantur a mari moenia, Cic. Verr. 5, 37; – Virg. Aen. 8, 149: Et mare, quod supra, teneant, quodque alluit infra, er acc. „poet." udfalden; – endel. „alleg.": barbariae fluctibus allui, vid. Cic. Flacc. 26. — allūsio, -onis, f., [allndo]: at lege derfor, legende at beſtryge, Arnob.

*allŭvĭes, (adl.), ēi, f.: det Kyſten el. Flodbredden overſtrømmende Vand, Liv. 1, 4; — 2) den af Vandet opſkyllede Jord, Colum. 3, 11; ligel. in pl., Appul.; — allŭvĭo, onis, f.: Overſvømmelſe, Appul.; — 2) ſædv. den af Vandet opſkyllede Jord; df. i Retsſproget: det af opſkyllet Jord dannede Stykke Land, Dig.; df. jura alluvionum et circumluvionum, Cic. d. Or. 1, 38; o. — allŭvĭus, 3: opſkyllet, ager, Auct. d. Lim. ap. Goes.; — [alluo].

Almo, ōnis, m.: liden Flod i Nærheden af Rom; vid. Ovid. Fast. 4, 337; — II) ſom Flodgud er Almo: Fader til Nymphen Lara, der ved Mercurius er Larernes Moder; vid. id. ibd. 2, 601. — almus, 3, [ctr. f. alimus af alo]: nærende, fødende, ager, Virg., liquor aquarum, Lucr., nutrix, id., ova, Hor., ubera, Stat.; – „poet." ogſ. ſom giver Næring el. Trivſel; df. ſom Epithet til flere Gudinder og perſonificerede Begreber: velgiørende, velſignende, herlig, ypperlig; – ∾ Ceres, Virg., Venus, Lucr., Hor., Maja, Faustitas, id., Phoebe, Cybele, Virg., Pales, Ovid.; ∾ Musae, Hor.; ogſ. m. dies o. sol, id.; ∾ nox, Senec.; O Fides alma, etc., Enn. ap. Cic. Off. 3, 29; ∾ adorea, Hor. Od. 4, 4, 41; alma mater Terra, Lucr. 2, 992.

alnĕus, 3: af Elletræ, palus, Vitruv.; af — alnus, i, f.: Ellen el. Elletræet, (alnus betula L.); – alnorum umbracula, Cic.; men alni cavatae, (ſom de førſte Fartøier), Virg. Ge. 1, 135; – in pl. ogſ. Elletømmer, Lucan. 2, 426; — not.: efter Virg. Ecl. 6, 62, forvandledes Phaethons Søſtre til Elletræer; hvorom dog id. Aen. 10, 190: Populeas inter frondes umbramque sororum, etc.

ălo, alui, altum, ſildˢ. ogſ. alĭtum, 3, (vid. not.), v. a.; [beſl. m. ἀλδέω, ogſ. m. inus. olo, hvf. adolesco]; I) „egentl.": nærer, ernærer, underholder; (nutrire, mere om den animalſke Næring); – Athenis natus altusque educatusque Atticis, Plaut. Rud. 3, 4, 36; cf. Liv. 30, 28: alto atque educato inter arma etc.; – ∾ hominem edacem, (føde), Ter.; quum agellus eum non satis aleret, (ikke ſkaffede ham Udkomme), Cic. N. D. 1, 26; cf. Nep. Phoc. 1; men ∾ se suosque latrociniis, Hirt. B. G. 8, 47; ∾ canes ad venandum, Ter.; cf. Caes. B. G. 1, 18; – pass.: ali publice, Nep. Arist. 3; men ali carnibus, (ligeſom vesci carnibus: have ſin Næring deraf), Plin. 7, 2; – „poet." ogſ. alebant aequora rhombos, (de vare ſikkre der), Hor. Sat. 2, 2, 48; ligel. „poet.": amnis, imbres quem ··· aluere, id. Od. 4, 2, 5; — II) „fig."; A) „overf.": at forøge el. forſtærke, morbum, Nep. Att. 21; quam ipse semper aluisset (civitatem), Caes. B. G. 7, 33; ∾ rumores; vid. Liv. 28, 24; men vulnus alit venis, (i. e. amorem), Virg. Aen. 4, in.; — B) ligel. „ment.": honos alit artes, Cic. Tusc. 1, 2; cf. id. Brut. 10: in qua (urbe) nata et alta sit eloquentia etc.; men hominis mens alitur discendo et cogitando, id. Off. 1, 30; cf. id. Arch. 7, o. Hor. A. P. 307; — not.: partic. alitus, (f. altus), Curt., Val. Max.; partic. aliturus, Gell.; – af partic. altus: næret el. fedet, er compar. altior avis, Apic.; men altus, 3, ſom adj.: høi, dyb, ſ. und. 2. altus.

ălŏē, es, f., ἀλόη: Aloe, Plin. 27, 5; ogſ. ſom Lægemiddel, Cels.; „poet." ogſ. f. Bitterhed; plus aloës, quam mellis, Juvenal. 6, 180. — Alōeus, (trisyll.), ĕi o. ĕos, m., Ἀλωεύς: Navnet paa en Gigant, Fader til Giganterne Otus o. Ephialtes, ſom deraf hede Alōīdae, Ἀλωεῖδαι; vid. Hygin. Fab. 28, Virg. Aen. 6, 582, o. Ovid. Met. 6, 117. — ălŏgĭa, ae, f., ἀλογία: Ufornuftighed, ufornuftig Tale, Sen. Apocol. 7, (hvor pl.); — II) Stumhed, Augustin. — ălŏgus, 3, ἄλογος: ufornuftig, Augustin. — Alōīdes, ae, m., pl. Aloidae, ſ. und. Aloeus.

Alŏpe, es, f.: By i Lokris, Liv., Plin.; — not.: om en til en Kilde forvandlet Nymphe af dette Navn, vid. Hygin. Fab. 187. — ălōpĕcĭa, ae, f., ἀλωπεκία: Haarenes Udgaaen, (ligeſom hos Rævene); in pl., Plin. 20, 87, oftere. — ălōpĕcĭas, ae, m., ἀλωπεκίας: en Haifiſkart, ogſ. vulpes marina, Plin. 32, 53. — ălōpĕcis, ĭdis, f., ἀλωπεκίς: etſlags Vinſtok, (hvis Drueklaſer have Lighed med en Rævehale), Plin. 14, 4. — ălōpĕcūros, i, f., ἀλωπέκουρος: Rævehale, en Græsart, Plin. 21, 61. — ălōsa, ſ. und. alausa.

Alpes, el. Alpis, ſædv. pl. Alpes, ĭum, f., Ἄλπεις; [beſl. m. d. celtiſke Alp, d. e. høi, ſ. und. Albion; efter Fest. p. 4 ogſ. beſl. m. albus, neml. ſom ſnedækkede; cf. Serv. ad Virg. Aen. 10, in.]; – altſ. oprdl. Hoibiergene; (hvf. geminae Alpes, Sil. 2, 333: Alperne og Pyrenæerne); men ſædv. Alperne, d. e. Biergſtrækningerne imellem Italien, Gallien, Helvetien o. Germanien; – (hvoraf d. veſtlige Dele, imellem Italien og Gallien, atter ere: Alpes Maritimae, Cottiae, Grajae; – d. mellemſte, el. Italiens Nordgrændſe: Alpes Penninae, Lepontinae, Rhaeticae; – endel. d. øſtlige: Alpes Noricae, Carnicae, Juliae); – „poet." ogſ. Alpes aëriae, Virg., hibernae, Hor., gelidae, Lucan., saevae, Juvenal.; — B) df. 1) Alpĭcus, 3: alpiſk; ∾ montes, Inscr.; – df. subst. Alpici, orum, m.: Alpeboerne, Nep. Hann. 3; — 2) Alpīnus, 3, ligeſom frgd.: alpiſk, rigor, Ovid., nives, Virg., gentes, Liv. 21, 43; ∾ hostis, Ovid. Fast. 6, 358, (ſom gior Indfald over Alperne); ∾ mures, (Murmeldyr), Plin. 8, 37; — not: Alpinus, comiſk Benævnelſe af den ſvulſtige Digter, Furius Bibaculus, neml. med Henſpillen paa Verſet: Juppiter hibernas cana nive conspuit Alpes; vid. Hor. Sat. 1, 10, 36, o. ibd. 2, 5, 41.

alpha, n. indecl., ἄλφα: det førſte Bogſtav i det græſke Alphabet; vid. Juvenal. 14, 209; — 2) „overf." ogſ. den førſte el. fornemſte i Ordenen, Martial. 5, 26. — alphăbētum, i, n., (ἄλφα, βῆτα): Alphabetet, Tert.

Alphēĭas, ădis, f., ſ. und. Alphēus. — Alphēsiboea, ae, f., Ἀλφεσίβοια: Gemalinde af Alkmæon; vid. Propert. 1, 15, 15. — Alphēus, (-os, trisyll.), i, m, Ἀλφειός: Flod paa Peloponneſus, der igiennem Arkadien og Elis falder ved Olympia i d. joniſke Hav; – dens Forſvinden under Jorden gav Anledning til den Fabel, at den under Havet løb til Sicilien, og at den der flød ſammen med Kilden Arethuſa; – df. perſonificeret, ſom Nymphen Arethuſa's Elſker, Ovid. Met. 2, 250, o. ibd. 5, 599; — B) df. 1) Alphēus, 3, Ἀλφεῖος: alpheiſk, Pisae (i Etrurien), Virg. Aen. 10, 179, der er anlagt af Piſater fra Elis paa Peloponneſus; men ∾ ripae, Claudian., (i. e. Alphei ripae); — 2) Alphēĭas, ădis, f., Ἀλφηϊάς, sc. nympha: Nymphen og Kilden Arethuſa, der, efter Fabelen, paa Sicilien forener ſig med Alpheus. — alphus, i, m., ἀλφός: hvid Plet paa Huden, Cels. — Alpĭcus, 3, Alpici, orum, o. Alpīnus, 3, ſ. und. Alpes. — Alpis, ſ. und. Alpes.

Alsiensis, e, ſ. und. Alsium. — alsīne, es, f., ἀλσίνη: etſlags Snylteplante; ſ. Plin. 27, 8. — alsĭōsus, 3, [2. alsius]: ſom ikke taaler Kulde, pecus, Varr., semina, Plin. 21, 34. — Alsium, i, n.: Søſtad i Etrurien; vid. Vell. 1, 14; — B) df. 1) Alsiensis, e: alſiſk, populus, Liv. 27, 38; in Alsiensi, (sc. agro), Cic. Mil. 20; — 2) Alsĭus, 3: = frgd., litus, Sil. — 1. Alsius, 3, ſ. und. frgd. — 2. alsĭus, 3, [algeo]: kold, corpora, Lucr. 5, 1014; ſ. ogſ.

und. flgd. — alsus, 3, partic. o. adj. af algeo; compar. neutr. alsius, f. und. algeo.

Altānus, i, m., (sc. ventus), efter Vitruv. o. Plin.: Sydvestvinden, (imellem Africus o. Libonotus); men efter Isid. o. Serv., bede Søvindene: Altani, quod ab alto spirant. — altar, (f. altare), āris, n., Prud.; sædv. pl. altārĭa, ĭum, n., [2. altus]: den Opsats paa Offerbordet (ara), hvorpaa Offeret forbrændes; - aris altaria imponere, Quintil. Decl.; cf. Lucan. 3, 404; - ogs. bruges altaria, (som pars pro toto), f. ara cum altaribus; vid. Lucr. 4, 1233, o. Virg. Ecl. 5, 66; ligel. findes altaria om et enkelt Altar, Cic. Cat. 1, 9, o. Liv. 21, 1; men Tac. Ann. 16, 31: altaria et aram complexa. — altārĭum, i, n.: sild. Biform f. altar, altaria, Hieron.

alte, adv. af 2. altus; I) „egenl."; A) „alm.": høit, i Veiret; - alte extollens ··· pugionem, Cic. Phil. 2, 12; ∾ spectare, id. d. Rep. 6, 23; cf. Virg. Aen. 4, 443; men tollere se altius a terra, Cic.; altissime evolare, Suet. Aug. 94; men puer alte cinctus, (neml. til Opvartning), Hor. Sat. 2, 8, 10; - „poet." ogs. altius cadere, Virg. Ecl. 6, 38; men „alleg.": alte cadere, Cic. Or. 28; — B) „bef.": dybt, langt ned el. ind; - ferrum haud alte in corpus descendisse, Liv. 1, 41; sulcus altius impressus, Cic. Div. 2, 23; ogs. m. Maalets acc.; (locum) alte duos pedes infodere, Colum.; — II) „fig."; A) alm.": høit; - quorum animi se altius extulerunt, Cic. d. Rep. 3, 3; cf. Plin. Ep. 8, 4; — B) „bef."; a) dybt, giennemtrængende; - qui altius perspiciebant etc., Cic. Verr. Act. 1, 7; cf. Plin. Ep. 5, 15; — b) langt borte; alte petere prooemium. Cic. Cluent. 21; verbum transferre altius, (bruge en haardere Overforelse), id. Orat. 25; — c) alte natus, (af høi Byrd), Albinovan. — altegrădĭus, (altigr.), 3, i. e. alte gradiens: som gaaer opreist, bestia, Tert.

alter, altĕra, altĕrum, gen. altĕrĭus, (dog ogs. efter Dactylens Medfor: altĕrĭus), dat. alteri, [ἄλλος, ἕτερος]; I) „alm.": den ene el. den anden (af to); - alterum de duobus, Cic.; alter consulum, ogs. alter ex consulibus, Liv.; consules alter ambove, (i en Senatsbeslutning), Cic. Phil. 5 fin.; - staaer in pl. ei alene hos pluralia tantum, men ogs. hos saadanne pluralia, der betragtes som et eneste Heelt; - adductus sum tuis unis et alteris litteris, etc., Cic. Att. 14, 18; alteri totidem, Varr.; hos libros alteros quinque, (denne anden Samling af fem Boger), etc., Cic. Tusc. 5, 41; Da mihi basia mille ··· Dein mille altera, etc., Catull. 5; — II) „bef." ogs.; A) alter ··· alter: den ene ··· den anden; - curemus ··· tu alterum, ego item alterum, Ter. Ad. 1, 2, 50; cf. Cic. R. Am. 6, o. Caes. B. G. 7, 59; — 2) hertil mærkes; a) for det ene alter kan ogs. staae subst., el. hic, ille, etc.; - quorum alter etc., Leonidas autem etc., Cic. Fin. 2, 30; alter gladiator etc., hic autem etc., id. R. Am. 6; - ogs. kan det ene alter være udfaldet; vid. Liv. 29, 33: altera (turma) etc., pertinacior etc.; - ligel. in pl.: alteri ··· alteri; vid. Caes. B. G. 7, 17; — b) ogs. kan alter gientages i den samme Sætning, dog alene i en anden Casus; - qui noxii ambo, alter in alterum causam conferunt, Liv. 5, 11; - ligel. in pl.: alteri alteros aliquantum attriverant, Sall. Jug. 79; - det samme skeer med alter efter unus; vid. Plaut. Truc. 2, 4, 30; — c) efter to Substantiver henviser det første alter ordenl. til det første subst., det andet alter til det andet; vid. Cic. Off. 1, 26, o. Suet. Claud. 20; - dog ogs. undert. omvendt; vid. Cic. Quint. 1, o. id. Off. 3, 18; — B) alter: den anden i Tallet, altf. f. secundus; - proximo, altero, tertio, reliquis consecutis diebus, etc., Cic. Phil. 1, 13; ligel. post alterum consulatum, id. d. Sen. 9; men alteris ··· mensis, etc., Hor. Od. 4, 5, 31, f. und. mensa; - ligel. hos Tier, Hundreder, osv.; altero vicesimo die, Cic.; cf. Liv. 3, 33; — 2) hertil mærkes; aa) unus et alter, unus atque alter, unus alterque; a) f. to; unus et alter dies intercesserat, Cic. Cluent. 26; cf. Ovid. Her. 15, 182; — b) oftere om et ubestemt Tal: en og anden, den og hin; vid. Ter. Andr. 1, 1, 50; ligel. unum jam et alterum diem, (i flere Dage), etc., Cic. Cluent. 38; uno atque altero frustra nominatis, Suet. Caes. 20; cf. Hor. A. P. 15, oftere; — bb) alterum tantum: endnu engang saameget, dobbelt saameget; numero tantum alterum adjecit, Liv. 1, 37; cf. Nep. Eum. 8, o. Cic. Orat. 56; — cc) som betegnende en Gienstands Lighed med en anden, med Hensyn paa en vis Egenskab, heder alter: en anden; me, sicut alterum parentem, observat, Cic. Fam. 5, 8; - „bef." finder dette Sted; a) hos nom. propr. med bekiendte Egenskaber; ut Verres, alter Orcus, Ennam venisse ··· videretur, Cic. Verr. 4, 50; cf. ibd. 5, 33, ogs. Liv. 21, 10; — b) hos pronom. person., om en vis Inderlighed el. Identitet; - te me esse alterum, (at du er en anden seg, at vi to ere Et), Cic. Fam. 7, 5; quoniam alterum me reliquissem, (neml. i min Broder), ibd. 2, 15; - ogs. kan hidføres id. Lael. 21: amicus est tamquam alter idem; — C) alter heder ogs. undert.; a) ligesom alteruter: den ene af to, (uden at der bestemmes hvilken); - non potest igitur uterque esse sapiens ··· sed alter, Cic. Acad. 2, 43; ligel. fortasse utrumque ··· alterum certe, id. Att. 11, 18; cf. Liv. 1, 13; - ligel. m. Negation: ingen af begge; nec in alterius favorem etc., id. 40, 20; — b) en anden el. den anden, (neml. i Modsætn. af den hele Art el. Slægt); df. bef. et andet Menneske, et Medmenneske, Næsten; - scientem in errorem alterum inducere, Cic. d. Off. 3, 13; cf. ibd. 1, 2 o. 17, o. Hor. Sat. 1, 1, 40; - ogs. hører hertil alter m. Negation o. compar., (forkl.); scelestiorem ··· nullam esse alteram, Plaut. Cist. 4, 1, 8; ligel. i negtende Spørgsmaal; qui me alter audacior est homo? id. Amph. in.; — c) altera factio, (det andet el. modsatte el. fiendlige Parti), Nep. Pelop. 1; ligel. ∾ pars, Suet. Tib. 11; — not.: dat. alterae, (f. alteri), Ter., Plaut., Nep. Eum. 1.

*altercābĭlis, e: som gaaer ud paa Strid el. Trætte, sermo, Arnob.; — altercātio, onis, f.: Ordstrid, Ordverling; - redeo ad altercationem; surgit etc.; vid. Cic. Att. 1, 16; (opp. disceptatio: den rolige Undersøgelse), Liv. 38, 32; cf. id. 4, 6, o. Cic. N. D. 1, 6; — II) „bef.": en rhetorisk Figur, (naar neml. Taleren, ved indblandede Spørgsmaal og Beskyldninger, trykker sin Modstander); vid. Cic. Brut. 41, o. Quintil. 6, 3, 4; o. — altercātor, ōris, m.: en Taler, som i Retten anvender Figuren altercatio, (f. und. frgd.); bonus altercator vitio iracundiae careat, Quintil. 6, 4, 10; — [altercor].

alterco, avi, 1, v. n.; for- o. efterkl. Biform af flgd.; cum patre altercasti dudum, Ter. Andr. 4, 1, 29; men pass. impers.: dum de his altercatur, Inst. Just. — altercor, atus sum, 1, v. dep. n. (o. a.), [alter]; I) „egenl."; A) „alm.": fører en Ordstrid, trættes el. skændes, cum aliquo, Caes. B. C. 3, 19; mulierum ritu inter nos altercantes, Liv. 3, 68; - som Sentens mærkes: Nimium altercando veritas amittitur, P. Syr. ap. Gell.; men c. acc.: ∾ sermonem, (føre en Samtale), Appul.; — B) „bef." i Rhetoriken; at anvende Figuren altercatio; f. und. altercatio nr. II; in altercando etc., Cic. Brut. 43; — II) „poet. overf.", ogs. c. dat.: at være i Strid dermed; altercante libidinibus ··· pavore, Hor. Sat. 2, 7, 57. — altercum, i, n., ligesom hyoscyamos: Sobønne, Bulme, Plin. 25, 17; — ogs. som dem.: altercŭlum, i, n. Appul.

*alternāmentum, i, n.: Afverling, reciproci aëris, Claud. Mam.; — alternātim, adv.: afverlende, verelvis, Amm.; o. — alternātĭo, onis, f.;

I) „alm.": Afverling; in plur., Appul.; — 2) „bef.": det disjunctive Udtryk, Alternativet, Dig.; — [alterno]. — alterne, adv. af alternus: verelvis; supercilia homini pariter et alterne mobilia etc., Plin. 11, 51; cf. Senec. Qu. N. 7, 12. — alternis, (sc. vicibus), som adv., f. und. alternus.

alterno, avi, atum, 1, v. a. o. n., [alternus]; I) act.: at giøre noget afverlende, at verle dermed; – olea alternare fructus cogitur, (bære Frugt hvert andet Aar), Plin.; ∾ cibum, (skiftes til at made Ungerne), id. 10, 49; men ∾ praenomen, vid. Suet. Ner. 1; — B) „overf."; ∾ vices, Ovid. Met. 15, 409, (verelvis at forandre sit Kiøn el. sin Tilstand); men id. Her. 6, 38: alternant spesque timorque fidem; — II) neutr.: at verle el. forandres; – arborum fertilitas alternat, Plin.; men om de Syngende: ∾ cum symphonia, id. 10, 43; „poet." ogs. om de Kæmpende; vid. Virg. Ge. 3, 220; men id. Aen. 4, 287: Haec alternanti, (imedens han betænker alt dette), potior sententia visa est.

alternus, 3, [f. alterinus, af alter]; I) „alm.": hverandre, afverlende, verelvis; – ∾ arbores, Plaut.: hvert andet Træ; ex duabus orationibus capita alterna (recitare), Cic. Cluent. 51; alternis trabibus et saxis, Caes. B. G. 7, 23; alterni si congrediamur, (hverandre Mand af os), Virg. Aen. 12, 233; ∾ metus, (giensidig), Liv.; men id. 8, 30: alternis paene verbis, (næsten ved hvert andet Ord); — II) hertil kan bes. mærkes; A) alternis dicere, (sc. versibus), Virg. Ecl. 3, 59, (synge Verelsange); men ibd.: alterna, (sc. carmina); cf. Hor. Ep. 2, 1, 146; men ∾ sermones, id. A. P. 81, (Dialogen); men alterno pectine canere, Ovid. Fast. 2, 121, (at digte elegiske Vers el. Disticha; hvorom ogs. Cic. Arch. 10: alterni versus longiusculi); ligel. pedes alterni, (som hore til et Distichon el. til Elegien; opp. pedes heroi), Cic. d. Or. 3, 50; — B) i d. romerske Retssprog bruges: alterna consilia el. alternos judices rejicere, om Parternes giensidige Ret til at forkaste et vist Antal af de ved Prætor udnævnte Dommere; vid. Cic. Vat. 11, o. id. Planc. 15; ogs. hører hertil id. Verr. 2, 13: quum alternae civitates rejectae essent; — C) som adv. bruges; a) alternis, (abl., sc. vicibus): afverlende, verelvis, Lucr. 1, 525, oftere; f. ogs. ovenf. Virg. Ecl. 3, 59; ogs. i Prosa; vid. Liv. 2, 2, o. Plin. Ep. 5, 6; — b) alterna, (neutr. pl.): verelvis; ciliis alterna connivens, Appul.

altĕruter, alterutra, (sieldn. alteraulra), alterutrum, (sieldn. alterumutrum), gen. alterutrius, (sieldn. alteriusutrius), dat. alterutri, etc.; I) „alm.": den ene el. det ene af tvende; den ene el. den anden; – video, necesse esse alterutrum, Cic. Div. in Caecil. 18; ne alteruter alterum praeoccuparet, Nep. Dion. 4; cf. Cic. Marc. 7, o. Hor. Ep. 1, 18, 64; — II) „bef." ligesom uterque: begge; alterutrum, foris et sub dio esse, Colum. 12, praef.; df. — altĕrŭtrimque, adv.: paa begge Sider, i begge Ting, Plin. 20, 26.

1. althaea, ae, f., ἀλθαία: vild Malve, Plin. 20, 81. — 2. Althaea, ae, f.: ved K. Oeneus i Calydon Moder til Dejanira, ogs. til Meleager, som hun, for at hævne sine Brødres Fald, ombragte, ved at kaste paa Ilden det Stykke Træ, hvorpaa hans Liv beroede; vid. Ovid. Met. 8, 446 flgd., o. Hygin. Fab. 171.

alti.cinctus, 3, [alte]: høit opgiordet el. opskiørtet, Phaedr. 2, 5. — alticŏmus, 3, [altus, coma]: med høit Haar el. Løv, cupressus, Tert. — altĭjŭgus, 3, [altus, jugum]: med høi Top, mons, Paul. Nol.

altĭlis, e, [alo]; I) pass.; A) „egenl.": mæsket, fedet, fed, boves, Varr., cochleae, Plin., gallinae, id.; ogs. absol. altiles, (sc. aves), navnl. fedede Høns, Juvenal.; – ogs. om Værterne; ∾ asparagi, Plin. 19, 19; – sieldn. hede ogs. Athleterne: ∾ homines, Tert.; — B) „overf.": rig, rigelig, herlig; dote altili atque opima, Plaut. ap. Non.; — II) act.: nærende; liquidum et altilem sanguinem etc., Macrob. Sat. 7, 4.

Altinum, i, n.: By og Egn ved Udløbet af Silisfloden i d. adriatiske Hav, (hod. Altino); berømt af sine Faar; vid. Martial. 14, 155, o. Plin. 3, 20 o. 22; — B) df. 1) Altīnus, 3: altinsk, vaccae, Colum.; — 2) Altinas, atis: = frgd., oves, Colum.; – men subst. Altinates, ium: Indbyggerne af Altinum, Plin. Ep. 3, 2.

altĭpĕta, ae, adj. comm., f. alta petens: som stræber el. søger opad, levitas, Paul. Nol. — altĭsŏnus, 3, [alte, sono]: høit lydende el. tonende, Enn. ap. Varr.; ∾ Juppiter, Cic. poët., parens, Senec. Herc. Oet.; — II) „fig.": høi, begeistret, Maro, Juvenal. 11, 179. — altispex, icis, adj., [alte, specio]: som skuer i Veiret, Att. ap. Non. — *altĭ.tŏnans, tis, adj., [alte]: som tordner fra det Høie, Juppiter, Enn., pater, Cic. poët.; ogs. om Stormen: høitbrusende, Vulturnus, Lucr. 5, 744. — altĭtŏnus, 3, [alte, tono]: = frgd., Varr. ap. Prob. ad Virg. Ecl. 6.

altĭtūdo, inis, f., [2. altus]; I) „egenl."; A) Høide, aedium, Cic., montium, id.; — B) Dybde; spelunca infinita altitudine, id. Verr. 4, 48; ∾ fluminis, Caes., maris, id., plagae, Cels.; — II) „fig." o. „ment."; A) „alm.": Høihed, orationis, Cic. Brut. 17; ∾ fortunae et gloriae, (glimrende Lykke og Hæder), id. Rab. Post. 16; – men ∾ animi, id. Fam. 4, 13: Aandens el. Sielens Storhed og Høihed; cf. Liv. 4, 6; — B) „bef."; ∾ animi, Cic. Off. 1, 25: Sielens Dybhed (βαθύτης) el. rolige Kraft; ogs. Charakterens Uigiennemtrængelighed, vid. Tac. Ann. 3, 44; cf. Sall. Jug. 95: ad simulanda negotia altitudo ingenii incredibilis.

altiuscŭlus, 3, dem. af compar. altior, altius, af 2. altus: noget høiere, temmelig høi, calceamenta, Suet. Aug. 73. — df. adv. altiuscule, Appul. — *altĭvŏlans, tis, adj.: høitflyvende, rota solis, Lucr.; ogs. absol.: genus altivolantum, (i. e. avium), Enn. ap. Cic. Div. 1, 48; o. — altĭvŏlus, 3: = frgd., aves, Plin. 10, 21; — [alte, volo]. — alto, (avi), atum, 1, v. a., [2. altus]: gior høi el. høiere, Sidon.; sol altatus, id.

altor, oris, m., [alo]: Ernærer el. Opholder, Pleiefader el. Fosterfader; omnium rerum ··· educator et altor mundus, Cic. N. D. 2, 34; – gaudens altore recepto, Ovid. Met. 11, 101; men Curetes, altores Jovis, Sall. ap. Lactant.

altrin.sĕcus, adv., [alter]; (men alene for o. efterkl.); I) „alm.": paa el. fra den anden Side; – si nostrum sumet, tu teneto altrinsecus, Plaut. Pseud. 3, 2, 73; ogs. c. gen.; ∾ aedium, Appul.; — 2) „bef".: paa el. fra begge Sider; ∾ venientes voces, Lactant. — altrix, icis, fem. af altor: Ernærerinde, Pleiemoder; df. „poet.": ∾ terra, Fosterjord, Fødeland; vid. Cic. Fl. 26, o. Virg. Aen. 3, 273; ogs. Hor. Od. 3, 4, 10; – ogs. „poet.": en Amme, Ovid.; cf. Prop. 4, 1, 38: Sanguinis altricem ··· lupam. — altrorsus, adv., ctr. af flgd., Appul. — altrovorsum, adv., [alter, versum]: fra el. paa den anden Side, Plaut. Cas. 3, 2, 25.

1. altus, 3, partic. o. adj. af alo. — 2. altus, 3, [bes]. m. frgd.]; I) „egenl."; A) „alm.": høi, arbor, Lucr., montes, Virg., nemora, Ovid.; columellam tribus cubitis ne altiorem, Cic. Leg. 2, 26; altissimus coeli complexus, id. N. D. 2, 40; – ogs. om Værten; vir altus, Colum.; ut altior fieres, etc., vid. Cic. Fin. 2, 16; cf. Ovid. Met. 3, 181; – ogs. tilføies Maalets acc.; lateribus pedem altis, Sall. frgm.; oftere Maalets gen.; singula latera pedum ··· alta quinquagenum, Plin. 36, 19; — 2) navnl. ogs. om Stemmen o. Lyden: høi, klar; – haec fatus alta voce, Senec. Troad.; altiore voce (clamare), Catull.; altissimus sonus, Quintil.; — B) „bef."; 1) som adj.: dyb, puteus, Plaut., vulnus,

Virg. Aen. 10, 857; men „alleg.": ita sunt altae stirpes stultitiae, Cic. Tusc. 3, 6; altior aqua, Caes.; altissima flumina, id.; ogſ. med Maalets a b l.; scrobes tribus pedibus altae, Pallad.; — 2) ſom subst. neutr.; a) altum, i: Høide; - flamma petit altum, etc.; vid. Ovid. Fast. 1, 109; men in altum ferre, („alleg.": hæve i Veiret), Senec. Ag. 100; cf. Cic. Verr. 3, 41: sic est hic ordo (senatorius) quasi expositus atque editus in altum, ut, etc.; — b) altum, (sc. coelum): Luften, Luftrummet, Himmelen; - Maja genitum demisit ab alto, Virg. Aen. 1, 301; ex alto collectus vapor, Plin.; — c) altum, (sc. mare): Dybet; - ubi sumus provecti in altum, Plaut.; cf. Virg. Aen. 1, 34; ligel. naves in altum provectae, Caes.; men „poet.": terris jactatus et alto, (i. e. terra et mari, til Lands og Vands), Virg. Aen., in.; cf. id. Ge. 1, 324 o. 443; jactari adversa tempestate in alto, Cic. Inv. 2, 31; cf. id. Verr. 5, 32; - ogſ. „alleg.": in altum provehitur imprudens (imbecillitas), id. Tusc. 4, 18; cf. id. d. Or. 3, 36, o. Hor. Od. 2, 10, in.; — II) „fig."; A) „overſ."; 1) høi, herlig, ypperlig; - rex aetheris altus, Juppiter, Virg.; ∾ Apollo, id., Caesar, Hor., Aeneas, id.; ∾ Roma, Ovid., Carthago, Prop.; men altissimus gradus dignitatis, (det høieſte Værdighedstrin), Cic. Phil. 1, 14; — 2) dyb el. faſt, somnus, Hor., Liv., quies, Virg., silentium, id. Quintil.; — 3) høi el. høit oppe i Tiden, d. e. gammel; df. „poet.": ærværdig ved Ælde; - genus alto a sanguine Teucri, Virg. Aen. 6, 500; cf. ibd. 9, 697; ligel. Ovid. Fast. 4, 305: genus Clauso referebat ab alto (Claudia); — B) „ment." o. „ethiſk"; 1) høi, ophøiet, med høiere og ædlere Aandskraft og Tænkemaade; - te natura excelsum quendam et altum ··· genuit, Cic. Tusc. 2, 4; cf. id. Mil. 8; qui altiore animo sunt, id. Fin. 5, 20; — 2) dyb, grundig, omfattende; altiores artes, Quintil.; altissima eruditio, Plin. Ep.; quoniam ex alto repetita sunt, (ere hentede fra Videnſkabens Indre), Cic. Fam. 3, 5. — 3. altus, us, m., [alo]: Ernærelſe, Næring; terrae altu nutriri, Macrob. Sat. 1, 20.

*ālūcĭnātio, (all., hall.), onis, f.: Aandsforvirring, taabelig Tale, odl.; in pl. Senec. Vit. beat. 26; o. — ālūcĭnātor, (all., hall.), oris, m.: ſom ſnakker hen i Veiret, Fest. p. 57; af — ālūcĭnor, (all., hall.), atus sum, 1, v. dep. n. (o. a.); [rimel. beſl. m. ἀλύω, ἀλύσκω, d. e. flakker el. farer vild]: ſnakker hen i Veiret, Cic. Att. 15, 29; cf. id. Qu. Fr. 2, 11: sic epistolae nostrae debent interdum alucinari, (ſkjemte); - ogſ. c. acc. comm.; quae Epicurus oscitans alucinatus est, id. N. D. 1, 26. — alucita, ae, f., [rimel. beſl. m. frgd.]: en Myg, Petron. ap. Fulgent.

alum, (hal.), i, n.; I) etſlags Vært el. Plante, (germ. Beinwell), Plin. 27, 24, Appul.; - i denne Bem. ogſ. alus el. halus, i, f.; — 2) en Logart, Plin. 19, 34. — ălūmen, ĭnis, n.: Alun, Plin. 35, 52, o. Gell. 15, 1; df. — ălūmĭnatus, 3: alunholdig, aqua, Plin.; o. — ălūmĭnōsus, 3: rig paa Alun, Vitruv., Plin.

ălumna, ae, f., ſ. und. alumnus. — alumno, avi, atum, 1, v. a.: opfoſtrer, Appul., Capell.; — men ſom dep.: alumnor, atus sum, ari, Appul., inc.; af — ălumnus, 3, [etr. f. alomenos, af alo]: ſom bliver opfoſtret el. opfødt; men ſædv. subst.; A) alumnus, i, m.: Foſterſøn, Pleieſøn; herus atque alumnus tuus sum, Plaut. Merc. 4, 5, 7; cf. Hor. Ep. 1, 4, 8, o. Virg. Aen. 11, 33; ∾ castrorum, (ſom er opvoxen i Leiren), Tac. Ann. 1, 41; cf. ibd. 15, 34; — bb) df. ogſ. a) „poet."; alumni fluminum, (ſom boe derom), Val. Fl.; - ogſ. Hiordens Yngel heder: parvi alumni, Hor. Od. 3, 18, 4; — b) „overſ."; ego pacis alumnus sum etc., (jeg ſkylder Fredens Kunſter mit Navn), vid. Cic. Phil. 7, 3; men alumni Platonis, (hans Diſcipler), id.; ligel. ∾ disciplinae meae, id.; — B) alumna, ae, f.: Foſterdatter, Pleiedatter; Nostra haec alumna est tua profecto filia, Plaut. Cist. 4, 2, 96; cf. Suet. Claud. 39; — df. a) „poet.: aquai dulcis alumnae, (ranae), Cic. poët. Div. 1, 9; — b) „overſ.": veritas philosophiae alumna, Varr. ap. Non.; cf. Cic. Brut. 12: jam bene constitutae civitatis quasi alumna quaedam eloquentia; — C) ſom neutr. findes: numen alumnum, Ovid. Met. 4, 421; — II) alene ſild. m. act. Bem.: ernærende; cygnus alumna stagna petierat, Capell.

Aluntium, i, n.: By paa Veſtkyſten af Sicilien; vid. Plin. 3, 14; — df. Aluntinus, 3: aluntinſk, civitas, Cic.; — men subst. Aluntini, orum: Indvaanerne deraf, id. Verr. 4, 43. — †ălūta, ae, f., [rimel. beſl. m. alumen]; I) „alm.": beredet Skind, Læder; alutae tenuiter confectae; vid. Caes. B. G. 3, 13; — 2) df. „beſ.": hvad deraf er giort el. forfærdiget, navnl.; a) en Sko; aluta nivea, Ovid., rupta, Martial.; — b) en Pung, en Pengepung, Juvenal. 14, 282; — c) Skiønhedsplaſter; Parvaque sinceras velat aluta genas, Ovid. A. A. 3, 202; — d) d. mandl. Lem, Martial. 11, 60; df. — ălūtācius, 3: tilberedet ved Alun, pellis, Marc. Emp.; o. — ălūtārĭus, 3: af Alunſkind, emplastrum, id.

*alvĕāre, is, n., Colum., ſædv. alvĕārium, i, n.; oprdl. bugformet Kar el. Trug; df. I) Bikurv el. Bikube; in alveariis apum, Plin.; (men Virg. Ge. 4, 34, er alvearia per synaeresin: quadrisyll.); — b) df. ogſ. Biſtade el. Bihave; circum villam totam alvearium facere, Varr.; — 2) Deintrug, Tert.; o. — alvĕātus, 3: der er fordybet og tilrundet, ligeſom et Vandtrug; ∾ sulci, Cato; — [alveus].

alvĕŏlātus, 3: = frgd., stylobata, Vitruv.; af — alvĕŏlus, i, m., dem. af alveus; oprdl. liden bugformet Hulhed el. Fordybning; df. ifølge etſlags Lighed; I) lidet Vandtrug el. Badekar; ∾ ligneo conspergere humum aestuantem, Phaedr. 2, 5; cf. Liv. 28, 45; — 2) fordybet Spillebret til Terningſpil, Varr. ap. Gell., Cic. Fin. 5, 20; — 3) liden Flodſeng, Curt. 6, 4; — 4) det ſaakaldte Væverſkib el. Skyttelen, Hieron.

alvĕus, i, m., [alvus]; I) „alm.": langagtig Hulhed el. Fordybning; df. „poet.": vitiosaeque ilicis alveo etc., Virg. Ge. 2, 453; — II) df. „beſ."; A) langagtigt Trug el. Kar; Vandtrug, Badekar, odl.; in alveis validi roboris, Plin.; cf. Liv. 1, 4; — B) alveus navis: den trugformede Geſtalt af Skibsſkroget; df. Skibsſkroget ſelv; alveos navium inversos pro tuguriis habent, Sall. Jug. 21; cf. Liv. 23, 34; — df. ogſ. (ſom pars pro toto): lidet Skib, Baad el. Jolle, Vell. 2, 107, o. Virg. Aen. 6, 412; — 3) det fordybede Spillebret, vid. Suet. Claud. 33; ogſ. alveus lusorius, Plin.; — 4) ligeſom alvearium: Bikurv el. Bikube; gens universa totius alvei, Colum.; alveo se continent apes, Plin.; — 5) den trugformede Fordybning el. Basſinet i Badet el. balneum; in alveum (descendere), Auct. ad Her. 4, 10; cf. Cic. Coel. 28; — 6) Flodleie el. Flodſeng; assuetae ripis volucres et fluminis alveo, Virg. Aen. 7, 33; cf. id. Ge. 1, 203, o. Hor. Od. 3, 7, 28; pleno alveo fluere, Quintil.; men Plin. 4, 5: alveo navigabili perfodere angustias, (Vandgrav el. Canal); — not.: alveo, dissyll., Virg., ſ. ovenſ.; cf. Ovid. Met. 1, 423.

alvīnus, 3: ſom lider af Diarrhe, Plin. 21, 99; af — alvus, i, f., [alo, Fest.]; I) „egenl."; A) „alm.": Bugen, Maven, Underlivet; - purgatio alvi, Cic.; alvum purgatu curare, id., purgare, Plin., solvere, Cels., movere, Cato; opp. alvum astringere, Cic., sistere et cohibere, id.; ogſ. in pl.: ad eliciendas alvos, Plin. 19, 26; - i Lægeſproget ogſ. Mavens Affondringer, Cels.; ogſ. Diarrhe, Colum.; — B) „beſ."; a) Moderslivet, Cic. Div. 1, 20, id. Cluent. 12, Hor.; — b) alvus superior, Cato, ogſ. absol. alvus, ligeſom ventriculus: den med stomachus forbundne Del af Maven, hvorom Cic. N. D. 2, 54: alvi

natura, subjecta stomacho, cibi et potionis receptaculum, etc.; — II) „overf." fra Gestaltens Lighed: Bikurv el. Bikube; alvi melle plenae, Plin.; ∾ aperiendae et fumigandae, Colum.; — not.: forkl. ogs. in masc., Att. ap. Prisc., o. A.

Alyattes, is, el. ei, m.: K. i Lydien, og Fader til Kroesus, Plin. 2, 19; cf. Hor. Od. 3, 16, 41: regnum Alyattei. — Alymon, ŏnis, m.: Fader til Iphimedia, Ovid. Her. 19, 133. — ălypon, i, n., ἄλυπον: etslags Kugleblomst, Plin. 27, 7. — ălysson, i, n., ἄλυσσον: Plante imod Hundebid, Plin. 24, 57. — ălytarcha, (-es), ae, m., ἀλυτάρχης: Forstander for de religiose Skuespil, Cod. Theod.; — df. ălytarchia, ae, f.: hans Embede, Cod. Just. — Alyzia, (-ea), ae, f.: liden Sostad med et Herculestempel i Akarnanien, Cic. Fam. 16, 2, o. Plin. 4, 2.

am-, s. und. ambi-. — †ămābĭlis, e, [amo]: elskværdig, elskelig; - Nec sine te fit laetum, nec amabile quicquam, (til Venus), Lucr. 1, 24; ∾ filiola, vid. Cic. Att. 5, 19; amabilior mihi Velia fuit, quod etc., id. Fam. 7, 20; amabilissimum nodum amicitiae tollere, id. Lael. 14; cf. Hor. Od. 3, 4, 5; men id. Ep. 1, 3, 24: seu condis amabile carmen; df. — ămābĭlĭtas, atis, f.: Elskværdighed, Plaut.; sjld. ogs. som Kelcord, Symm.; o. — ămābĭlĭter, adv.: elskeligen, elskværdigen; vid. Hor. Ep. 2, 1, 148; - ogs. act.: kjærligen, venligen; ∾ cogitare in aliquem, Anton. ap. Cic. Fam. 14, 13; Spectet amabilius juvenem etc., Ovid. A. A. 3, 675.

Amalthēa, ae, f., Ἀμάλθεια; efter Mythen: Datter af K. Melissus paa Creta, opammede den spæde Juppiter med Melken af en Ged, Hygin. Fab. 139; - men efter nogle er Amalthea: denne Ged selv, hvis tilfældigen afbrækkede Horn, cornu Amaltheae el. cornu copiae, af Juppiter blev sat iblandt Stjernerne, Hygin. Astr. 2, 13; - „poet." er dette Horn hyppigen Sindbillede el. Symbol paa Frugtbarhed og Overflod; vid. Hor. Carm. Sec. 59, oftere, o. Ovid. Fast. 5, 121; — not.: rimel. med Henspillen paa det rige Bogforraad, brugtes af Cicero o. Attikus: Amalthea o. Amaltheon, om deres Bibliotheker; vid. Cic. Att. 1, 16, o. ibd. 2, 1.

āmandātĭo, onis, f.: Bortsendelse, Bortfjernelse, (navnl. m. Bibegr. af Misnoie el. Uvillie), Cic. R. Am. 15; af — āmando, avi, atum, 1, v. a.: sender hen el. bort; (s. und. frgd.); - an amandarat hunc sic, ut etc.; vid. Cic. l. c.; cf. id. frgm. Or. p. Scaur.: non deducti etc., sed amandati et repudiati, etc.; - ogs. „overf.": at bortfjerne; ∾ procul a sensibus, id. N. D. 2, 56.

Amanicus, 3, etc., s. und. Amanus. — ămans, tis, partic. o. adj. af amo; df. — ămanter, adv.: kjærligen, velvilligen, conficere aliquid, Cic. Att. 2, 4; nihil enim potuit fieri amantius, id. Fam. 3, 6; amantissime vivere cum aliquo, id. Lael. 1. — Amantia, ae, f.: Sostad paa Kysten af Illyrien, Cic. Phil. 11, 11, o. Caes. B. C. 3, 40; — df. Amantiani, ibd. 12, men Amantini, Plin. 4, 17: Indvaanerne af denne By.

ămănŭensis, e, [ab, manus], i. e. servus a manu: en Haandskriver, Suet. Ner. 44, o. id. Tit. 3. — Amānus, i, m.: Biergstrækning imellem Syrien og Cilicien, Cic., Plin. 5, 18; — B) df. 1) Amānĭcus, 3, pylae, (Pasferne derigjennem), Cic. Att. 5, 20, Plin. 5, 22; — 2) Amānienses, ium: de omkring el. paa Amanus boende Folk, Cic. Fam. 2, 10.

ămărăcĭnus, 3: af Majoran el. Meiran, oleum el. unguentum, Plin.; ogs. absol.: amaracinum, (sc. unguentum: Meiransalve), Lucr. 2, 846; - ligel. i Ordsproget: nil cum amaracino sui, Gell. praef., 19; af — ămărăcus, i, c., o. ămărăcum, i, n., ἀμάρακος, (-ον): Majoran el. Meiran, Plin. 21, 93, oftere; ∾ mollis, Virg. Aen. 1, 693; cf. Catull. 61, 7.

— ămărantus, i, m., ἀμάραντος, (uvisnelig): Amarant el. Tusindsfrjd, Plin. 21, 23, Ovid. Fast. 4, 439; (celosia cristata L.).

*ămāre, adv.; oprdl. bittert; df. fædv. „fig."; 1) hadsk, fiendsk; corde amare facitis, Plaut. Truc. 1, 2, 78; — 2) strængt, haardt; admonere non amare, Senec.; - compar.: ∾ reprehendere aliquem, Macrob.; superl.: ∾ congestis probris, Suet. Tib. 51; — ămāresco, ĕre, v. n. inch.: at blive bitter el. bedsk, (om en Frugt), Pallad.; — ămārĭtas, atis, f.: Bitterhed, Bedskhed; ∾ succi (laricis), Vitruv.; — ămārĭter, adv.; sjld. Biform af amare; ∾ flere, Hieronym.; o. — ămārĭties, ei, f., Biform af flgd.; df. „overf.": quae dulcem curis miscet amaritiem, Catull. 68, 18; — [amarus].

ămārĭtūdo, ĭnis, f., [amarus]; I) „egentl.": Bitterhed, bitter Smag, olearum, Varr., absinthii, Plin.; ogs. pl.: amaritudines hebetare, id.; — II) df. „fig."; A) „overf."; ∾ vocis: det Skarpe el. Skærende i Stemmen, Quintil. 11, 3, 169: — B) „ment."; quantum illis (versibus) amaritudinis etc., Plin. Ep. 1, 16; men ibd. 6, 8: ne in bilem et amaritudinem vertat injuria, (skal vække Harme og Bitterhed); amaritudo (discendi: det Tunge derved), Quintil. 1, 1, 20.

*ămāror, ōris, m.: Bitterhed, bitter Smag, Lucr. 4, 224, o. Virg. Ge. 2, 247; o. — ămārŭlentus, 3: fuld af Bitterhed el. Galde, dicacitas, Macrob.; ∾ Timon, Gell.; af — ămārus, 3; I) „egentl."; A) „alm.": bitter, bedsk, med bitter Smag; (opp. dulcis); amarum Absinthii laticem etc., Lucr, 1, 939; ∾ salices, Virg.; men ∾ Doris, id. Ecl. 10, 5, (Havvandet); ogs. absol.: sensus judicat dulce, amarum, etc., Cic. Fin. 2, 12; men os amarum, (bitter Smag i Munden), Cels.; - Inger mi calices amariores, (fyld dem med stærkere Vin), Catull. 27; succi amariores, Plin.; iris gustatu amarissima, id.; — B) „bef." ogs. med Hensyn paa de øvrige Sandser; a) ∾ sonitus (tubae: skærende, barsk), Stat.; — b) fructus amarus odore, (med skarp el. ubehagelig Lugt), Plin. 18, 30; — c) gelu amarum: bidende Kulde, Stat.; — II) „fig."; A) „overf.": bitter, ubehagelig, haard; Nunc et amara dies, et noctis amarior umbra est, Tibull. 2, 4, 11; cf. Virg. Ecl. 3, 109; - amara curarum, Hor. Od. 4, 12, 19; ogs. absol. amara, ibd. 2, 16, 26, (Livets Bitterheder el. bittre Sorger); — B) „ment." o. ethisk; a) bitter, hadsk, fiendsk; navnl. om Talen; ∾ dictis (incessere), Ovid. Trist. 3, 11, 31; ∾ sales, Quintil. 10, 1, 117; men hostis amare, etc., Virg. Aen. 10, 900; — b) bitter, bister, arrig; amarae mulieres sunt etc., Ter. Hec. 4, 4, 88; amariorem me senectus facit; stomachor omnia, Cic. Att. 14, 21; — not.: amarum, (neutr.), som adv.: bittert, subridere, Appul.

Amărynthis, ĭdis, f., s. und. flgd. — Amărynthus, i, f.: liden By paa Euboea, hvor Diana Amarynthis havde et Tempel, Liv. 35, 38.

Amăsēnus, i, m.: Flod i Latium, Virg. Aen. 7, 685. — Amăsia, ae, f.: By i Pontus, (Strabo's Fodested), Plin. 6, 31. — ămăsĭo, onis, m., [amo]: = amasius, Appul. — Amăsis, is, m.: en ægyptisk Konge, Lucan. 9, 155. — ămăsĭuncŭla, ae, fem. af flgd., Petron. — ămăsĭuncŭlus, i, m., Petron.; dem. af — ămăsĭus, i, m., [amo]: en Elsker, en Beiler, Plaut. Cas. 3, 3, 27, Gell. — Amastris, ĭdis, f.: By i Paphlagonien (i Pontus); ∾ Pontica, Catull. 4; — B) df. 1) Amastrĭăcus, 3, orae, Ovid. Ib. 320; — 2) Amastriani, orum: Indvaanerne af Byen Am., Plin. Ep. 10, 99.

1. Amāta, ae, f.: K. Latinus's Gemalinde, Virg. Aen. 7, 343. — 2. Amāta, ae, f.; under dette Navn udtog el. udnævnte Pontifex enhver Vestalinde til den hellige Tjeneste; vid. Gell. 1, 12.

Amathus, untis, f., Ἀμαθοῦς: By paa Sydkysten af Cyperen, var helliget til Venus, som deraf hedder: Amathusia; vid. Virg. Aen. 10, 51, o. Ovid. Met. 10, 220, (hvor acc. graec. Amathunta); df. — Amathūsiăcus, 3: amathusisk, bidentes, Ovid. Met. 10, 227. — Amăthūsia, ae, f., m. o. ud. Venus; vid. Ovid. Am. 3, 15, 15, o. Tac. Ann. 3, 62; f. ogs. und. frgd.

*amātio, onis, f.: Elskovshandel, Elskov, Plaut.; ogs. in pl., id. Merc. 4, 4, 53; o. — ămātor, oris, m.; I) egntl.: Elsker, Beiler, Boler, mulierum, Plaut., Philocomasio, (dat. f. gen.), id.; cf. Hor. Ep. 1, 1, 38; ogs. hører hertil Cic. Tusc. 4, 12: aliud est, amatorem esse, aliud amantem; — II) df. „alm.": Ven el. Velynder deraf; - Paetus, vir bonus, amatorque noster, Cic. Att. 1, 20; cf. Hor. Ep. 1, 10, in.; ligel. ∾ sapientiae, Cic., antiquitatis, Nep.; men Cic. Brut. 17: amatores Catoni desunt, (hans Skrifter blive kun lidet læste); — [amo]. — ămātorcŭlus, i, m., comisk dem. af amator: fattig Elsker, Plaut. Poen. 1, 2, 27.

ămātōrie, adv.: forelsket, som en Elsker; ∾ loqui, Plaut.; men Cic. Phil. 2, 31: ∾ scripta epistola, (venskabeligen); af — ămātōrius, 3, [amator]: hørende til Elskov, voluptas, Cic.; men id. Tusc. 4, 31: ∾ poësis: den erotiske Digtning, (som Anakreons); - navnl. er ∾ virus, Plin., medicamentum, Suet. Cal. 50, ogs. absol.: amatorium, (sc. medicamentum), Plin. 20, 15, ligesom φίλτρον: Elskovsdrik, Trylledrik; - amatorium alicui dare, Quintil.; men „alleg.", Senec. Ep. 9: amatorium sine medicamento ··· si vis amari, ama.

ămātrix, icis, fem. af amator: Elskerinde, forelsket Fruentimmer; satis dicacula es amatrix, Plaut. As. 3, 1, 8; ∾ Sappho, Martial.; — 2) ogs. adj.: ∾ aquae, (hvis Brug gjør forelsket), id. 7, 15.

Amāzon, ŏnis, f., Ἀμαζών, [skythisk Ord m. uvis Bem.; efter Justin. 2, 4: uden Bryst el. μαζός]; pl. Amāzŏnes: krigerisk Qvindestamme i Skythien, ved Floden Thermodon; vid. Virg. Aen. 11, 659, hvor ogs. ∾ Thrēïciae; cf. ibd. 648; men sing. ∾ Mavortia, Val. Fl., peltata, Sen. Ag. 218; — 2) df. „overf.": enhver Heltinde i Vaaben; saal. Camilla, Virg. Aen. 11, 648; men i Elskovshandeler, vid. Ovid. A. A. 2, 743, (hvor acc. graec. Amazona); — B) df. 1) Amāzŏnĭcus, 3: amazonisk, parma, Plin.; cf. Suet. Ner. 44; — 2) Amāzŏnĭus, 3, poetisk Biform af frgd.; ∾ vir, Ovid. Her. 4, in., (d. e. Hippolytus); ∾ securis, Hor. Od. 4, 4, 20; — 3) Amazŏnis, idis, f.: = Amazon; Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis, Virg. Aen. 1, 490; cf. Prop. 3, 12, 16.

amb-, f. und. ambi-. — ambactus, i, m.; er rimelig d. oldgermaniske Andbath, d. e. Tiener; cf. isl. ambátt, i. e. ancilla; - f. ogs. Fest. p. 4; - plurimos circum se ambactos clientesque (habere); vid. Caes. B. G. 6, 15. — amb.ădĕdo, ēdi, 3, v. a.: at begnave el. afæde rundtom, men alene comisk: uxoris dotem ambadedisse (capram), Plaut. Merc. 2, 1, 15.

ambāges, is, f., (men som sing. alene in abl. ambage; f. nedenf.); - pl. ambages, um, etc., [ambi-, ago]; I) „egenl.": Gang derom; sædv. „poet.": Omvei, Veiens Boining el. Slyngning; - variarum ambage viarum, (om Labyrinthens Krumninger el. Irgange), Ovid. Met. 8, 161; cf. Virg. Aen. 6, 29; ogs. itinerum ambages, Plin.; men id. 2, 6: multiformi ambage, (om Maanens uvisse Bevægelser el. Baner); — II) „fig."; navnl. om Talen; A) Udsvævelse, Omsvøb, Vidtløftighed; - quas, malum, ambages etc.? Ter. Heaut. 2, 3, 77; missis ambagibus, (uden Omsvøb), Hor. Sat. 2, 5, 9; cf. Liv. 9, 11, fin.; — B) Dunkelhed, Tvetydighed; navnl. det Gaadefulde i en Tale, ogs. undert. i en Handling; - Obscurae sortis patres ambagibus errant, Ovid. Fast. 4, 261; ligel. ea ambage, (ved dette dunkle Orakelsprog), etc., vid. Tac. Ann. 12, 63; cf. ibd. 2, 54; men Liv. 1, 56: per ambages etc., (igjennem denne gaadefulde Handling, el. paa denne dunkle Maade); cf. ibd. 54.

ambāgio, onis, f., f. und. ambago; df. — ambāgiōsus, 3: fuld af Udsvævelser el. Dunkelheder, conjectatio, Gell. 14, 1. — ambāgo, inis, f.: poetisk Biform af ambages; multa cum ambagine rerum, (Uvished el. Dunkelhed), Manil. 4, 303; - men ambāgio, onis, f., Varr., inc.

ambarvālis, e, [ambi-, arvum]: som gaaer el. føres omkring Markerne; ∾ hostiae, quae etc., vid. Fest. pag. 5; men ∾ sacrificium, (denne Offring), Serv. ad. Virg. Ge. 1, 345; hvor denne Offerfest hedder ambarvalia.

amb.ĕdo, ēdi, ēsum, 3, v. a.: afæder el. afgnaver rundtom; df. fortærer; - vis locustarum ambederat quicquid herbidum aut frondosum, Tac. Ann. 15, 5; cf. Virg. Aen. 3, 257; - „poet." ogs. om Ilden; robora ambesa flammis, ibd. 5, 752; — not.: Lucr. 5, 397: ignis ··· ambens multa perussit, skal ambens være, enten f. ambedens, (af ambedo), el. f. ambiens, (af ambio). — ambens, tis, f. und. frgd. — ambēsus, 3, partic. af ambedo. — ambestrix, icis, f., [ambedo]: som opæder el. fortærer; ambestrices hominum (ursae), Amm.

ambi-, afkortet: amb-, am-, an-; praep. insep.; [ἀμφί, dor. ἀμπί]: omkring, rundt om; - foran Vokaler staaer oftere amb-; saal. ambages, ambedo; dog findes: amicio, anhelo, ampulla; - foran Consonanter staaer oftere ambi-, men ogs. am- o. an-; saal. ambifariam, ambivium; amplector, amputo, Amsanctus; anceps, anquiro, anfractus, etc.

Ambiāni, orum, m.: Folk i Gall. Belg., (hvor nu Amiens), Caes. — ambienter, adv., [ambio]: ivrigen, expetere, Sidon. — ambĭfārius, 3, [ambi-, fari]: tvetydig, dunkel, fabulae, Arnob.; — df. som adv., ambifariam: paa begge Maader, (in utramque partem), proponere argumentum, Appul.; — ogs. ambifarie, Claud. Mam. — ambĭformĭter, adv., [ambi-, forma]: ligesom tveformet, d. e. tvetydigen; ∾ dictum, Arnob.

ambĭga, ae, f., ἄμβιξ: lidet pyramideformet Kar, Apic. — ambĭgo, ĕre, v. n. (o. a.), [ambi-, ago]; egntl. driver el. flakker deromkring el. i Nærheden deraf; - deviis plerumque itineribus ambigens patriam et declinans, (hvor acc. i Analogi af ambio), Tac. Ann. 6, 15; — II) df. sædv. „fig."; A) „alm.": ligesom svæver hid og did, er i Tvivl el. Uvished, vakler el. tvivler; hos Cic. oftest impers., el. in pass.; - in eo genere, in quo, quale quid sit, ambigitur, id. Or. 2, 26; in iis causis, quae propter scriptum ambiguntur, ibd. 26; men m. flgd. relat., Lucr. 3, 1087; ogs. de nomine ipso ambigi video, Plin.; men non ambigitur, m. acc. c. inf., Tac. Ann. 6, 28; endel. absol.: omnis res habet naturam ambigendi, (kan omtvivles el. bestrides), Cic. d. Or. 3, 29; — b) sild. ogs. personl.; ne quis ambigat etc., Tac. Ann. 12, 65; in hac causa, de qua tu ambigis, Gell.; cf. Justin. 29, 4; — 2) „bes.": at disputere; inter eos, qui ambigunt, etc., Cic. Fin. 2, 2; ∾ de vero, id. Orat. 36; - ogs. at stride el. trættes dermed, cum aliquo, Cic. Inv. 2, 42; ∾ de finibus, Ter., de hereditate, Cic., de regno, Liv.

*ambĭgŭe, adv.: tvetydigen; df. 1) dunkelt; (navnl. til at forklare paa to Maader); ∾ loqui el. dicere, Cic.; ∾ scriptum id.; — 2) usikkert; ∾ agere, (i. e. dubia fide), Tac. Hist. 3, 35; men ∾ pugnare, (i. e. dubio eventu), ibd. 4, 66; o. — ambĭguĭtas, atis, f.: Tvetydighed, nominis, Cic., verbi, Liv.; cf. Senec. Ep. 9; - ogs. in pl.: relictis ambiguitatibus, ibd. 108; — [flgd.].

ambĭgŭus, 3, [ambigo]; I) „egenl.": med en

dobbelt Retning, af en dobbelt Art el. Viis; - per ambiguum favorem, (vaklende imellem begge Partier), Liv. 21, 52; - oftest „poet."; ∾ Proteus, (der antager flere Gestalter, foranderlig), Ovid. Met. 2, 9; ligel. ∾ lupus, (Varulv), ibd. 7, 271; men ∾ vir, id. Am. 1, 4, 8, (en Centaur); men ∾ virgo, ibd. 3, 12, 28, (en Sirene el. Sphinx); men Hor. Od. 1, 7, 29: ambiguam ··· Salamina etc., (et andet Salamis, d. e. en anden By af dette Navn); — II) „fig."; A) „overf.": vaklende el. usikker, uvis el. tvivlsom; - Etiam si dudum fuerat hoc ambiguum mihi, Ter. Hec. 4, 4, 26; haud ambiguus rex, (i. e. sine dubio futurus rex), Liv. 40, 8; cf. ambiguus imperandi, (som endnu ikke er sikker paa Regeringen), Tac. Ann. 1, 7; - neutr. ambiguum, som subst.: Tvivl, Uvished; in ambiguo est: det er uvist, Plaut.; cf. Hor. Ep. 1, 16, 28; men non habui ambiguum, (har ikke tvivlet derom), Brut. ap. Cic. Fam. 11, 11; - ogs. absol. ambiguum, som adv.: uvist, (man veed ikke); vid. Ovid. Met. 1, 765; - res ambiguae: Usikkerhed, Fare, Uheld, (oppon. res secundae), Tac. Ann. 1, 64; men Ovid. Her. 10, 62: Nulla per ambiguas puppis itura vias; — B) „ment."; 1) „bes." om Talen: uvis, dunkel, tvetydig; - quum scriptum ambiguum est, Cic. Top. 25; ∾ verba (distinguere), id. Or. 29; ∾ oracula, id., responsa, Suet.; — b) neutr. ambiguum, ogs. som subst.: Dunkelhed, Tvetydighed; ambiguorum complura sunt genera, Cic. d. Or. 2, 26; cf. ibd. 61; — 2) „alm.": tvetydig, usikker, upaalidelig; qui ··· numquam ambigua fide in amicitiam populi R. fuerunt, Liv. 6, 2; puer acris ingenii, sed ambigui, Plin. Ep. 4, 2; cf. Virg. Aen. 1, 661, o. ibd. 2, 98; — b) hos Tac. ogs. c. gen.: uvis el. vaklende (i sin Forestilling), raadvild: ambiguus pudoris et metus, (som svæver derimellem), id. Ann. 2, 40, futuri, id. Hist. 3, 43.

ambĭo, ii o. ivi, itum, 4, v. a. (o. n.), [ambi-, eo, ire; dog regelm. efter 4 conj., hvf. ogs. partic. ambitus; dog imperf. ambiebam o. ambibam, etc.]; I) „egentl."; A) „alm.": at gaae el. drage derom el. omkring noget; - Ambibat Siculae cautus fundamina terrae, Ovid. Met. 5, 362; ut terram lunae cursus proxime ambiret, Cic. Univ. 9; — B) „bes.": at omgive el. omringe; oftest om Floder og Vande; insula, quam amnis Euphrates ambiebat, Vell. 2, 102; cf. Virg. Aen. 6, 550, o. Hor. Ep. 1, 16, 13; men Ovid. Met. 1. 37: ambitae litora terrae; - ogs. om andre Omgivelser; circulus ··· orbem solis ambiit, Suet. Aug. 95; men absol.: gemma pallido ambiente circulo etc., Plin. 37, 60; men Virg. Aen. 10, 243, om Kunstneren: clypei oras ambiit auro, (anbragte rundt derom); — II) „fig."; A) „bes." i d. romerske Statsliv, om Candidaterne til de høiere Statsembeder, heder ambire: at gaae omkring for at anbefale sig, el. for at søge, m. o. ud. acc. pers.; - ds. pass.: ambiuntur, rogantur a candidatis cives, qui mandant imperia, Cic. d. Rep. 1, 31; ligel. pass., id. Planc. 4; men absol., id. Phil. 11, 8; - Plaut. Amph. prol. 74, findes ogs. ∾ sibi magistratum, (ansøge derom); - ogs. om andre Ansøgninger; vid. Sall. Jug. 13: singulos ex senatu ambiendo, nitebantur, ne etc.; — B) „alm.": henfalder el. beder derom; ∾ palmam histrionibus, Plaut. l. c.; men Ter. Andr. 2, 2, 36: nisi senis amicos oras, ambis, (henfalder dem); men „poet.": connubiis ambire Latinum, (frie til hans Datter), Virg. Aen. 7, 333; cf. ibd. 4, 284, o. Hor. Od. 1, 35, 5; - ogs. m. ut o. ne; ambienti, ut legibus solveretur, Suet. Caes. 18; cf. id. Aug. 31; ogs. pass. c. inf.: donec ambiretur, consulatum accipere, Tac. Ann. 2, 43.

ambĭtĭo, onis, f., [ambio]; oprdl.: Gaaen el. Dragen derom el. omkring noget; ds. sædv. „fig."; A) „bes.": den romerske Candidats personlige Henvendelse til Borgerne, for at bede om deres Stemme ved et forestaaende Valgmøde; vid. ambio ab in.; — det Løvstridige i en saadan Henvendelse heder ambitus; - quid de nostris ambitionibus etc., Cic. Tusc. 2, 26; ambitionis nostrae tempora, (den Tid, da jeg søgte Statsembeder), id. Planc. 18; cf. id. Sull. 4; — b) ogs. enhver ivrig Ansøgning om en Post; s. nedens. Cic. Verr. 2, 55; — B) „alm."; a) Stræben el. Anstrængelse for at opnaae noget; vid. Justin. 1, 3; — b) ængstelig Omhu for at vinde nogen, el. for ikke at mishage; ds. Venlighed, Smiger; - non ambitionis ··· sed pecuniae colligendae causa, Cic. Verr. 2, 55; magna ambitione etc., vid. Nep. Dion. 2; men ambitione relegata, (uden at smigre), Hor. Sat. 1, 10, 84; - ogs. Partiskhed, Liv. 3, 47; — c) ængstelig Higen efter at udmærke sig; ds. Ærgierrighed, Forfængelighed; - Angustum per iter luctantes ambitionis, Lucr. 5, 1129; me ambitio quaedam ad honorum studium ··· duxit, Cic. Att. 1, 17; ∾ mala, Sall. Cat. 4, misera, gravis, Hor.; men Quintil. 1, 2, 22: licet ipsa vitium sit ambitio, frequenter tamen causa virtutum est; saal. om den ædlere Ærekiærhed, Cic. Off. 1, 30; — not.: efterkl. findes ogs. ambitio f. 2. ambitus: Omgivelse, det Omgivende; ∾ tergorum bubulorum, Solin. 22.

ambĭtĭōse, adv. af flgd.; oprdl.: ved at gaae vide omkring; ds. sædv. „fig."; A) „alm.": med Umage el. Omhu; - provinciam petere ambitiosissime, Quintil. 6, 3, 68; — B) „bes."; a) med stor Omhu for at behage; ds. ydmygt, smigrende; corrigere orationem non ambitiose, (uden Frygt for at støde), Cic. Att. 15, 1; aliquem ambitiosius, quam honestius, defendere, Tac. Hist. 4, 40; ∾ petere regnum, Liv. 1, 35; — b) med stor Omhu for at hæve sig; ds. ærgierrigen, forfængeligen, forstilt el. affecteret; neque ambitiose, neque per lamenta, etc., Tac. Agric. 28; ∾ tristis, Martial.; ∾ avareque provinciam habere, Tac. Ann. 3, 13.

ambĭtĭōsus, 3, [ambitio]; oprdl.: som gaaer vide omkring el. derom, Jordanes (fluvius, med mange Bugter), Plin. 5, 15; Lascivis hederis ambitiosior, Hor. Od. 1, 36, 20; men id. A. P. 447, om Foredraget: udsvævende, vidtløftig; — II) oftest „fig."; A) om Personer; a) som søger at behage, nedladende, ydmyg; - homo minime ambitiosus, Cic. Fam. 13, 1; me in Graecos tam ambitiosum factum, id. Qu. Fr. 1, 2, 2; saluber magis princeps, quam ambitiosus, Suet. Aug. 42; men mancipium ··· malis artibus ambitiosum, Tac. Hist. 2, 47; — b) ærgierrig, forfængelig; sexus muliebris saevus, ambitiosus, etc., id. Ann. 3, 33; men Ovid. Fast. 2, 297: Turbaque coelestes ambitiosa sumus, (alle vi Guder forlange at æres, ere nidkiære over vor Dyrkelse); - men ∾ orator, Quintil., institor eloquentiae, id.; — B) om Begreber og Handlinger, hvorved man søger at behage el. at vise sig: smigrende, nedladende, paafaldende; - ∾ amicitiae et fucosae, Cic. Att. 1, 18; ambitiosis utilia praeferre, Quintil.; ambitiosius existimans etc., (mere nedladende), Suet. Aug. 35; men ambitiosae preces, (indstændige), Tac. Hist. 2, 49; ambitiosum gloriandi genus est, deridere, Quintil. 11, 1, 22; ∾ mors, (hvorved man søger Navnkundighed hos Efterkommerne), Tac. Agric. 42.

ambītor, oris, m., [ambio]: en Ansøger, den Ansøgende, Lamprid. — 1. ambītus, 3, partic. af ambio. — 2. ambĭtus, us, m., [ambio]; I) „egentl."; A) „alm.": Gaaen el. at gaae omkring noget el. derom; krebsformig Bevægelse, Omdreining, Omløb, Krebsløb; - octo ambitus siderum etc., Cic. Univ. 9; ambitu breviore luna currit, quam sol, Plin.; post longum seculorum ambitum, Tac. Ann. 6, 28; ∾ aquae, Hor. A. P. 17; mutuo ambitu (i. e. amplexu), Petron.; — B) „bes." o. „metonym.": Krebs, Rand, Kant, parmae, Plin.; folia ambitu serrato, id.; - navnl. heder ogs. i Retssproget, ambitus aedium:

Fodsti el. Gang omkring Bygningen, Varr.; cf. Cic. Top. 4; — C) i Rhetoriken findes ambitus verborum, f. periodus; vid. Cic. Brut. 44, o. id. Orat. 12 o. 50; - ogs. bruges ambitus, ligesom ambages, om Talens Vidtløftighed el. Dunkelhed; vid. Liv. 27, 27, o. Suet. Tib. 71; — II) „fig."; A) „bes." i d. romerske Statssprog: Stræben efter at naae Statsembeder, navnlig ved Bestikkelser; (oppon. ambitio); lex ambitus (gen.: Lov derimod); legem ambitus flagitasti, quae etc., Cic. Mur. 23; cf. ibd. 32: punivi ambitum, (sc. lege mea de ambitu), etc.; - accusare aliquem ambitus (gen.), id.; damnatus ambitus (gen.), id.; ogs. deferre nomen alicujus de ambitu, id.; condemnare de ambitu, Suet.; cf. Sall. Cat. 18, o. Nep. Att. 6; — B) „alm.": Stræben efter at glimre, Æresyge, Forfængelighed; - relinque ambitum; tumida res est, vana, etc., Sen. Ep. 84; proprius quidam intelligendi ambitus, (at prale med sine Indsigter), Quintil. 12, 10, 3; — b) ogs. det Paafaldende i Foredraget el. Udtrykket; excitat, qui dicit spiritu suo, nec imagine et ambitu rerum, sed rebus ipsis, id. 10, 1, 16.

ambĭvĭum, i, n., [ambi-, via]: Dobbeltvei, Veiskiel, Varr. ap. Non. — Ambīvius Turpio: berømt Skuespiller, hvis Navn oftere forekommer i Overskriften af Terentius's Comoedier; cf. Cic. d. Sen. 14.

ambo, ambae, ambo, num. adj., (ἄμφω): begge; (neml. om to bekiendte el. i Tiden forbundne Gienstande; derim. duo om to ubekiendte, o. uterque om to adskilte); - ambo accusandi estis, Ter. Heaut. 1, 1, 67; sumus enim ambo belle curiosi, Cic. Att. 6, 1; consules ambos plebejos creari, Liv. 7, 42; (men ibd.: neu quis duos magistratus uno anno gereret); - men ambo, f. utrique, vid. Virg. Aen. 2, 710; men ibd. 6, 540: Hic locus est, partis ubi se via findit in ambas, synes ambo at staae f. duo; — not.: acc. m.: ambos; dog oftere, (altid hos Cic.): ambo, efter Analogien af ἄμφω; men ambo, f. ambae, Plaut. Merc. 2, 1, 7.

†Ambrăcĭa, ae, f.: By i det sydlige Epirus, ved en Bugt af samme Navn, (hod. Arta el. Larta), Plin. 4, 1, o. A.; — B) df. 1) Ambrăcĭensis, e: ambrakisk, legatus, Liv.; - Ambracienses: Indvaanerne af Byen Ambracia, id.; — 2) Ambrăcĭōtes, ae, m., vinum, Plin. 14, 91, (formet efter Ἀμβρακιώτης οἶνος), ambrakisk Vin; — 3) Ambrăcĭus, 3: ambrakisk, sinus, Liv. 38, 4, Mela, (hvor Octavianus (Augustus) overvandt Antonius o. Cleopatra; df. ∾ frondes, (Seierskrandse i de af Augustus her indstiftede Kamplege), Stat. Silv.; s. ogs. und. Actium.

†ambrŏsĭa, ae, f., ἀμβροσία; I) „mythisk": Gudernes Spise; (ligesom nectar er deres Drik); Nectar et ambrosiam, latices epulasque deorum, etc., Ovid. Pont. 1, 10, 11; cf. Cic. Tusc. 1, 26; men m. Lune: orator ambrosia alendus, id. d. Or. 2, 57; - ogs. Guderhestene fodres med Ambrosia, Ovid. Met. 2, 120; — b) Gudernes Salveolie, ibd. 14, 606, o. Virg. Ge. 4, 415; — II) „techn."; A) Navnet paa flere Plantearter af Slægten botrys el. artemisia; vid. Plin. 27, 11, o. 31; — B) etslags Modgift, Cels. 5, 23; df. — ambrŏsĭăcus, 3: ambrosisk, vitis, (af dens Druers Sødme), Plin. 14, 4; o. — 1. ambrŏsĭus, 3, ἀμβρόσιος: ambrosisk; df. „overf.": udødelig, guddommelig; df. oftest „poet.": behagelig el. ypperlig i sit Slags; navnl. ogs. duftende af Vellugt; ∾ comae, Virg. Aen. 1, 407, dapes, Martial.; ∾ succi, Sil., Colum. — 2. Ambrŏsĭus, i, m.: en ogs. ved sin gode latinske Stil berømt Kirkefader i det fierde Aarh.; df. — Ambrŏsĭānus, 3, basilica, Augustin. — Ambrȳsus, el. Ambryssus, i, f.: liden By i Phokis, Liv., Plin.

ambūbāja, ae, f., Petron.; pl. ambūbajae, arum, [af det syriske anbub, Pibe el. Fløite]: syriske Fløitespillersker og Glædespiger i Rom, Hor. Sat. 1, 2, in., o. Suet. Ner. 27. — ambubeja, ae, f.: vild Cichorie, Cels. 2, 30; - Plin. 20, 29 Hard. har derfor ambula; al. ambugia; inc. — ambugia, ambula, s. und. frgd.

*ambŭlacrum, i, n.: en med Træer beplantet Spadseregang ved Vaaningshuset, (men alene for- o. efterkl.); vid. Plaut. Most. 3, 2, 69, ogs. Gell. 1, 2, (hvor pl.); — ambŭlātĭlis, e: som gaaer el. bevæges op og ned, funduli (i en Maskine), Vitruv. 10, 13; o. — ambŭlātĭo, onis, f.: Spadseregang; 1) som Handling; ut ambulationem pomeridianam conficeremus in Academia, Cic. Fin. 5, 1; ∾ recta, flexuosa, Cels.; — 2) som Sted; praeter balnearia et ambulationem etc., Cic. Qu. Fr. 3, 1; — df. dem. ambŭlātĭuncŭla, ae, f., i begge Bem.; 1) cum una mehercule ambulatiuncula nostra etc., Cic. Fam. 2, 12; — 2) tecta ambulatiuncula addenda est, id. Att. 13, 29; — [ambulo].

†ambŭlātor, oris, m., [ambulo]: den Spadserende; df. „overf."; 1) en Dagdriver; villicus ne sit ambulator, Cato; — 2) en Bissekræmmer; ∾ Transtiberinus, Martial. 1, 42; df. — ambŭlātōrius, 3; I) „egenl."; A) hørende el. tienlig til Spadsering, porticus, Dig.; — B) til at flytte fra Sted til andet, bevægelig, turris, Vitruv.; — II) „fig."; A) i Retssproget; ∾ actio: Anklage, som gaaer over fra en Person paa en anden, Cod. Just.; — B) „ment."; ∾ voluntas, (foranderlig), Dig. — ambŭlātrix, icis, fem. af ambulator: som gaaer og spadserer el. driver, villica, Cato. — *ambŭlātūra, ae, f.: Gang el. Skridt, navnl. Hestens, Veget.; o. — ambŭlātus, us, m.: Gangen; navnl. Evnen til at gaae, Arnob.; — [flgd.].

ambŭlo, avi, atum, v. n. (o. a.), [ἀμπολῶ, f. ἀναπολῶ]: gaaer hen og tilbage; df. i Retssproget: iter est jus eundi et ambulandi homini, Dig.; df. — I) „egenl."; A) „alm."; 1) gaaer el. spadserer; non domi est; abiit ambulatum, Plaut.; cf. Cic. d. Or. 2, 14; ogs. ∾ pedibus per urbem, Suet. Dom.; — 2) gaaer, drager, reiser; - currendo atque ambulando totum contrivi diem, Ter. Hec. 5, 3, 17; si recte ambulaverit is, qui etc., Cic. Att. 9, 8; men eo modo Caesar ambulat, (marscherer), ibd. 8, 14; - df. hos Comikerne: bene ambula, (Lykke paa Reisen)! Plaut.; ligel. in jus ambula, (hen for Retten med dig)! id., Ter.; — b) ogs. om Dyr og Fugle; Aegyptii mures bipedes ambulant, Plin.; — B) „bes."; a) at gaae kneisende, at gaae og bryste sig; vid. Hor. Epod. 4, 5, o. id. Sat. 1, 2, 25; — b) i Krigssproget: at gaae el. marschere til Øvelse, Veget.; — c) m. et homogent Object o. „alleg." (de Pace): Libera perpetuas ambulat illa vias, Ovid. Fast. 1, 122; men Cic. Fin. 2, 34, oratorisk: Xerxes cum ··· maria ambulavisset, terramque navigasset, etc.; - ogs. m. Maalets acc.; septingenta millia passuum triduo ambulare, Cic. Quint. 25; men Plin. 23, 16, pass.: si statim bina stadia ambulentur; ogs. pass. impers.: sedetur, ambulatur, etc., Varr. L. L. 6, 1; cf. Gell. 2, 2; ogs. Cic. d. Leg. 2, in.: satis jam ambulatum est; — II) „overf." ogs. om Ting og Begreber; Nilus immenso spatio longitudinis ambulans, Plin. 5, 10; - quod deinde translatum per omnes leges ambulavit, id. 10, 71; - „bes." i Retssproget: emptio ambulat per plures personas, Dig.; ambulat cum domino bonorum possessio, ibd.

amburbĭālis, e: hørende til Festen amburbium, hostiae, Fest. p. 15; af — amburbĭum, i, n., [ambi-, urbs]: aarligt religiøst Optog, hvorved et Offerdyr føres omkring Byen Roms Grund; vid. Serv. ad. Virg. Ecl. 3, 77; men lustrata urbs; amburbium celebratum, etc., vid. Vopisc. Aurel. 20; cf. Lucan. 1, 592, flgd.

ambūro, ussi, ustum, 3, v. a.; I) „egenl.": brænder rundtom el. udenpaa; (oppon. exuro, forbrænder el. opbrænder); vid. Cic. Verr. 1, 27; dog ogs.

oftere f. exuro, s. nedenf.; – Terret ambustus Phaëthon avaras Spes, Hor. Od. 4, 11, 25; cf. Cic. Mil. 5: tribunus ambustus etc.; (neml. med Allusion til hans Anstiftelse af Curiets Brand); – navnl. ogs. ambustus fulmine el. fulminibus, (der er er sveden af Lynilden, uden at være dræbt deraf), Senec. Ag., o. Plin. Ep. 5, 2; – ambustum theathrum, (i. e. exustum), Suet.; ligel. vis frumenti ambusta, Tac.; – ogs. neutr. ambustum, ambusta, som subst.: brændt Sted (paa Huden), Brandskade, Plin. 24, 35; gallae nucleus sedat ambusta, id.; — b) ambustus, 3, findes ogs. brugt om Frostskade; ambusti multorum artus vi frigoris, Tac. Ann. 13, 35; — II) „overf." beder ambustus, 3, ogs. A) om Formuen: svækket, formindsket; ambustas fortunarum mearum reliquias etc., Ps.Cic. p. Dom. 43; — B) om den, der alene med største Vanskelighed er undgaaen en Domfældelse: ilde medtagen; qui ··· ambustus evaserat, Liv. 22, 35; df. — ambustio, onis, f.: brændt Sted, Brandskade; pl. ambustionibus mederi, Plin. 23, 44. — ambŭstŭlatus, 3: rundtom forbrændt el. stegt, Plaut. Rud. 3, 4, 65. — ambustus, 3, partic. af amburo.

ămellus, i, m.: purpurfarvet italiensk Aster, (aster amellus L.), Virg. Ge. 4, 271, Colum. — āmen, (hebraisk Ord): det skee! Auson., Prud. — Amĕnānus, i, m.: Flod paa Sicilien ved Ætna, Ovid.; – ogs. adj.: Amenanus, 3, flumina, id.

āmens, tis, adj., [ab, mens, tis]; I) „alm.": som er fra Sands og Samling, ude af sig selv, (navnl. ifølge en Lidenskab; derim. insanus: sindssvag, afsindig; vecors: aandløs, forrykt); – inceptio est amentium, non amantium, Ter. Andr. 1, 3, 13; arma amens capio, Virg. Aen. 2, 314; amens metu, Liv., terrore, id.; ogs. c. gen. animi, Virg. Aen. 4, 203; – in dies amentior, Suet.; homo amentissimus, Cic.; – ogs. undert. f. vecors: afsindig; vid. id. Verr. Act. 1, 3, in.; — II) „bef." ogs. om Begreber; amenti caeca furore, Catull. 64, 197; ∾ impetus, Lucan.; amentissimum consilium, Cic. Att. 7, 10.

āmentātus, 3, part. o. adj. af amento. — āmentia, ae, f., [amens]: Aandsforvirring, Bedøvelse, Sandsesløshed; – affectionem animi sensu carentem ··· amentiam, eandemque dementiam etc., Cic. Tusc. 3, 5; – „bef." ogs. afsindig Lidenskab; flagrare cupiditate atque amentia, id.; tanta vis amentiae verius, quam amoris etc., Liv. 3, 47; – ogs. Afsindighed, Forrykthed, Hor. Sat. 2, 3, 249.

āmento, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": forsyner (Kastespydet) med en Rem; men alene in partic.; – ut hastae velitibus amentatae traduntur, Cic. Brut. 78; hvf. „alleg.", id. d. Or. 1. 57: a quo quum amentatas hastas, (i. e. apta et parata argumenta), acceperit, ipse eas ··· torquebit; — II) „bef.": at udsvinge Kastespydet ved Hielp af Slyngeremmen (amentum), Lucan. 6, 221; df. „poet." om Stormen: Amentante Noto Poenorum aplustribus ignes, Sil. 14, 422; af — āmentum, i, n.; [besl. m. ἅμμα, Baand, ἅπτω, binder, hefter]: Rem, hvorved Kastespydet udslynges; tragulam cum epistola, ad amentum deligata, etc., Caes. B. G. 5, 48; amenta jaculorum, Liv.; amenta torquere, Virg.; — b) ogs. en Skorem; soleae sine amento, Plin.

Amĕrĭa, ae, f.: By i Umbrien, (hod. Amelia), Plin. 3, 19, Cic.; — df. Amĕrīnus, 3: amerinsk, municeps, Cic. R. Am. 6, salix, (til Vinpæle), Plin., Virg.; — men subst. Amerini, orum: Indvaanerne af Byen Ameria, Cic., Plin. — ămĕrimnon, i, n., ἀμέριμνον, (sorgstillende): Huslog; sædv. aizoon majus; vid. Plin. 25, 102. — āmes, ĭtis, (m.): Stang el. Gaffel, navnl. til et Fuglenet; vid. Hor. Epod. 2, 33; men amites basternarum: Stænger til en Bærestol, Pallad.

ămĕthystĭnātus, 3: som bærer amethystfarvede Klæder, Martial. 2, 57; af — ămĕthystĭnus, 3, [amethystus]; 1) amethystfarvet, vestes, Martial.; ogs. absol. amethystina, (sc. vestimenta), Juvenal.; — 2) besat med Amethyster, trientes, (Bægere), Martial. — ămĕthystizon, ontis, m., ἀμεθυστίζων: der nærmer sig til Amethystens Farve, carbunculus, Plin. 37, 25: rimel. violblaa Rubin. — ămĕthystus, i, m., ἀμέθυστος; I) Amethysten, en violblaa Ædelsten, Plin. 37, 50; — II) etslags Vinstok el. Vindrue, Colum. 3, 2. — ămētor, ŏris, adj. c., ἀμήτωρ: moderløs, Tertull.

amflexus, 3, partic., [ambi-, flecto]: ombøiet, bugtet; Galliae ora grandi circuitu amflexa, etc., Mela 3, 2. — amfractus, s. und. anfractus.

ămĭa, ae, f., ἀμία: Thunfisken, el. en Thunfiskart, Plin. 9, 19; — ămĭantus, i, m., ἀμίαντος, (uplettet): Amianten, d. e. en Stenart, der lader sig udspinde til uforbrændelige Traader, Asbest, Plin. 36, 31.

ămīca, ae, f., s. und. 2. amicus. — *ămīcābĭlis, e: venskabelig, transactio, Cod. Just.; — df. adv. ămīcābĭlĭter, Cassiod.; o. — ămīcālis, e: venskabelig, affectio, Dig.; — [amicus]. — ămīce, adv. af 1. amicus: venligen, venskabeligen; – tu, qui etc., facis amice, Cic. Lael. 2; amice et benevole erga aliquem, id.; – ogs. c. dat.; vitaeque hominum vivere amice, id. Off. 1, 26; – amicissime vivere cum aliquo, id., loqui de aliquo, Caes.; – compar. amicius, Fronto; – 2) „poet." ogs.: amice pati, (i. e. aequo animo pati), Hor. Od. 3, 2, in.

ămĭcĭmen, ĭnis, n.; alene efterkl. f. amictus: Overklædning, Kappe, Appul.; af — ămĭcĭo, (icui o. ixi), ictum, 4, v. a., [ambi-, jacio]; I) „egenl.": kaster derom el. derover, (navnl. Overklædningen Toga el. Pallium; men inducere, iføre, vestire, beklæde); – pallium, quo amictus, soccos, quibus indutus esset, etc., Cic. d. Or. 3. 22; sedebat in rostris ··· amictus toga purpurea, id. Phil. 3, 22; dum salutabatur ··· ipse sese amiciebat, Suet. Vesp. 21; — b) „poet."; Nube candentes humeros (acc. graec.) amictus ··· Apollo, Hor. Od. 1, 2, 31; cf. Virg. Aen. 1, 516; — II) „overf.": omgiver dermed, indhyller deri: amicitur vitibus arbor, Ovid.; amicti vitibus montes, Flor. 1, 16; cf. Hor. Ep. 2, 1, 270. — not.: fut. amicibor, Plaut. Pers. 2, 5, 6; pf. amicisse, Fronto.

*ămīcĭter, adv.; forkl. Biform af amice, Plaut. Pers. 2, 3, 3. — ămīcĭtĭa, ae, f., [amicus]; I) „egenl.": Venskab; A) „alm." el. som personligt Forhold; – est autem amicitia nihil aliud, nisi omnium ··· rerum cum benevolentia et caritate summa consensio, Cic. Lael. 6; est mihi amicitia cum aliquo, (vi ere Venner), id.; esse in amicitia cum aliquo, Nep.; conferre se ad amicitiam alicujus, Cic. Brut. 81; dedere se amicitiae alicujus, Caes. B. G. 3, 22; cf. Nep. Eum. 1, o. id. Alcib. 4; – ab amicitia alicujus deficere, Nep., se removere, Cic.; repudiare amicitiam alicujus, id.; amicitiam alicui renunciare, Liv.; – ogs. in pl.: amicitias dissociare, Cic., dissuere, id., discindere, id.; – vincula amicitiae Rumpere, Lucr. 3, 83; — B) „bef."; 1) hos Historikerne: Venskabsforbund imellem Nationerne; – quae urbes in amicitia cum fide permanserant, Liv. 43, 21; ogs. amicitiae foedus, id. 42, 12; amicitia et societas, id.; cf. Caes. B. G. 4, 16, o. Sall. Jug. 8; — 2) efteraug. ogs. „metonym.": amicitia f. amicus; omnesque (ejus) amicitias et familiaritates ··· afflixit, Suet. Tib. 51; cf. Tac. Ann. 5, 2: quin et ··· increpuit amicitias muliebres etc.; — II) „overf." i Botaniken om saadanne Væxter, som trives i Nærheden af hinanden; – amicitia est rutae cum fico in tantum, ut etc., Plin. 19, 45; ∾ vitium, id. 16, 29.

*ămīcĭtĭes, ei, f.; Biform af frgd., Lucr. 5, 1018;

o. — ămico, are, v. a.: gior til Ven; solita prece numen amicat, Stat.; — [amicus].

ămictōrium, i, n., [amicio]: hvad man kaster om sig; navnl. Kastetørklæde el. Halstørklæde, Martial. 14, 149, (i Overskriften), Cod. Theod. — 1. ămictus, 3, partic. af amicio. — 2. ămictus, us, m., [amicio]; egentl. at kaste (en Kappe) om sig; deraf I) „egentl."; A) Maaden at klæde sig paa, Paaklædning, Dragt; - amictum imitari alicujus, aut statum, aut motum, Cic. d. Or. 2, 22; est aliquid in amictu, quod ipsum etc., Quintil. 11, 3, 156; — B) „meton.": hvad man kaster om sig til Bedækning, navnl. Pallium el. Toga; amictus, anulus, etc., vid. Cic. Att. 6, 1; frustra mutamus amictum, Tibull.; amictus duplices, (af dobbelt Toi), Virg. Aen. 5, 421; amictus Tyrii: Purpurkappe, Ovid.; - som Ordsprog kan mærkes: quem mater dedit amictum, custodire, Quintil. 5, 14, 31; — II) „overf." o. „poet.": enhver Omgivelse el. Bedækning; coeli mutemus amictum, (den os omgivende Luft), Lucr. 6, 1133; ∾ nebulae, Virg. Aen. 1, 416; terras caeco nox condit amictu, (i. e. tenebris), Sil.; men Colum. (poët.) 10, 69: scindere amictus (terrae: dens Urter og Græs).

ămĭcŭla, ae, f., s. und. amiculus. — ămĭcŭlum, i, n., [amicio]: hvad man kaster om sig, (en saadan Kappe el. Kaabe); - agresti duplici amiculo circumdatus, (iført en dobbelt Bondekofte), etc., Nep. Dat. 3; ogs. som Fruentimmerdragt: amicae amictus amiculo, Cic. Div. 2, 69; — I) sild. o. „overf.": Besmykkelse, Paaskud, Fronto. — ămĭcŭlus, i, m., dem. af 1. amicus: Brorlille, obl., (neml. m. Bibegr. af Fortrolighed el. Clientskab); vid. Hor. Ep. 1, 17, 3, o. Catull. 30, in.; cf. Cic. Verr. 3, 34; — deraf fem. ămĭcŭla, ae; sædv. m. Ringeagt: en Frille, obl.; vid. Cic. d. Or. 2, 59, Suet. Cal. 53, o. A.

1. ămīcus, 3, [amo]; I) „egentl." om Personer: som elsker el. begunstiger, venlig, venskabelig, hengiven; c. dat. el. absol.; - tribuni plebis sunt nobis amici, Cic. Qu. Fr. 1, 2 fin.; amicior Cilicum (aerario), quam nostro, id. Att. 7, 1; successor conjunctissimus et amicissimus, id. Fam. 3, 3; Atticus non fortunae sed hominibus amicus esse solebat, Nep. Att. 9; - „poet." ogs. om Guderne; studiis assit amica meis (Pallas)! Ovid. Fast. 3, 833; cf. Virg. Aen. 2, 737; - ligel. „poet." om Dyrene; vid. Hor. Ep. 1, 2, 26; — II) „overf." om Begreber og Ting, oftest „poet.": gunstig el. tienlig; - navis fertur vento amico, Ovid. Trist. 1, 4, 18; per amica silentia lunae, Virg. Aen. 2, 255; cf. id. Ge. 4, 115; men sidus amicum, Hor. Epod. 10, 9; — b) deraf absol.; amicum est mihi, (φίλον ἐστί μοι): det er mig kiært el. behageligt; Nec dis amicum est, nec mihi, te prius Obire etc., Hor. Od. 2, 17, in.

2. ămīcus, i, m., (1. amicus): en Ven; c. adj., el. c. gen., ogs. absol.; A) „alm." el. i personlige Forholde; - ex omnibus seculis vix tria aut quatuor nominantur paria amicorum, Cic. Lael. 4, (hvor Talen er om et fuldkomment el. idealt Venskab); ∾ paternus, id.; men id. Off. 1, 19: viros fortes et magnanimos, veritatis amicos esse etc.; ogs. s. patronus, Hor. Epod. 1, 2; hvorfor ogs. ∾ potens el. magnus, id., Juvenal.; - ogs. s. socius el. Staldbroder; vid. Ovid. Met. 13, 69; — B) „bes." ogs. a) i Statsforholde: Ven; oftest m. socius: Forbunden; - Samnites priores amici sociique vobis facti sunt, Liv. 7, 30; cf. id. 37, 54, o. Suet. Caes. 11; men Cic. Phil. 11, 13: Dejotarus ex animo amicus unus fidelis etc.; — b) Fortrolig el. Raadgiver el. Minister hos Regenten, oftest in pl.; vid. Nep. Milt. 3, ogs. id. d. Reg. 3, o. Suet. Cal. 19, oftere; — II) ămīca, ae, f.: Veninde; Tuas amicas te et cognatas deserere etc., Ter. Hec. 4, 2, 16; — b) ofte er ogs. amica: mildere Benævnelse paa en Medhustru el. Concubine, (ligesom Grækernes ἑταίρα), Plaut., Ter., Cic. Att. 10, 10, Dig.

Amilcar, s. und. Hamilcar. — Amīnaeus, (-ēus), 3: benævnt efter Aminæa, en af sin ypperlige Vinavl berømt Egn i det Picentinske; vid. Virg. Ge. 2, 97; — Amīsia, ae; I) m.: Floden Ems i Tydskland, Tac. Ann. 1, 60, o. 63; - hos Plin. o. Mela ogs. Amisius, i; — II) f.: en af Romerne anlagt fast Plads ved denne Flod, Tac. Ann. 2, 8.

*ămissĭbĭlis, e: som kan mistes el. tabes, Tert.; o. — ămissio, onis, f.: Tab, Forlis; ∾ turpis oppidorum, Cic. Pis. 17; cf. id. Fam. 4, 3; - ∾ foliorum, (Løvfald), Plin.; — [amitto]. — 1. ămissus, 3, partic. af amitto. — 2. ămissus, us, m., [amitto]; Biform af d. sædv. amissio; vid. Nep. Alc. 6: amissum Siciliae etc. — Amīsus, (-os), i, f.: By i Pontus, (hod. Samsum), Cic. Manil. 8; men Plin. 6, 2, ogs. Amisum, i, n.; — deraf Amīsēni, orum: Indvaanerne af Byen Am., Plin. Ep. 10, 73.

ămĭta, ae, f.: Faders Søster, Faster el. Tante, Cic., Liv.; - amita magna: Bedstefaders Søster, Grandtante, Dig.; ∾ major, maxima, ibd. — Amĭternum, i, n.: By i d. Sabinske, Historikeren Sallustius's Fødeby, (hod. S. Vittorino); vid. Liv. 10, 39; — B) deraf 1) Amĭternīnus, 3: amiterninsk, arva, Colum.; - men som subst.: Amiternini, orum: Indvaanerne af Byen Am., Plin. 3, 17; — 2) Amĭternus, 3: = frgd., cohors, Virg.; cf. Martial. 13, 20. — ămĭtīnus, a, i. e. amitae filius, filia; amitini, amitinae, (saadanne Søskendebørn), Dig.

ā̆mitto, isi, issum, 3, v. a.; I) „egentl.": sender bort el. fra mig, lader gaae el. fare; - stulte feci, qui hunc amisi (servum), Plaut. Mil. gl. 4, 8, 66; cf. Ter. Phorm. 1, 3, 24; - ogs. om Ting: at sende fra sig, anulum id.; ogs. at slippe imod sin Villie, praedam de manibus, Cic., ogs. manibus, Plaut.; men Liv. 29, 32: Masinissam ··· prope e manibus amisit; — II) „fig."; A) „alm.": lader fare, bryder mig ikke derom; - istam rem inquisitam, certum est, non amittere, Plaut. Amph. 2, 2, 217; men tibi hanc amittam noxiam unam, (vil tilgive dig den), id.; - navnl. ogs. m. Bibegr. af Forsømmelse el. Uheld; ∾ ejusmodi occasionem etc., Cic. Caecin. 5; cf. id. Att. 8, 3; - ∾ fidem, (bryde sit Ord), Nep. Eum. 10; men Cic. Off. 1, 11: sacramento priore amisso, (da hans tidligere Ed havde ophørt at gielde): — B) „bes.": mister el. taber; (neml. mere ved Tilfælde el. Uheld; derimod perdere: mere ved Forseelse); - simul consilium cum re amisti, (s. amisisti), Ter. Eun. 2, 2, 10; cf. Cic. R. Com. 4; men classes ··· amissae et perditae, id. Verr. Act. 1, 5; qui filium consularem amisit (sc. morte), id. Fam. 4, 6; amissas reparare res, (gienvinde den tabte Velstand), Hor. Sat. 2, 5, in.; cf. Ovid. Met. 5, 519; men ∾ exercitum, (lide Nederlag), Liv.; amissa opera (sc. incendio) restituere, id. 5, 7; ∾ optimates, (miste deres Hengivenhed; opp. reconciliare milites); vid. Nep. Dion. 7; ligel. mærkes Auct. ad. Her. 4, 44: Decius ··· amisit vitam, non perdidit; — not.: amisti, (s. amisisti), Ter., s. ovenf.; amissis, (s. amiseris), Plaut. Bacch. 5, 2, 70.

ammi, el. ami, indecl., o. ammium, el. amium, i, n., ἄμμι, (germ. Ammei): etslags Skiermplante, Plin. 20, 58. — Ammiānus Marcellinus - skrev i d. fierde Aarh. efter Christus paa Latin: Rerum gestarum libros XXXI, neml. fra Nerva til Valens's Død, (91—378), hvoraf dog de første 13 Bøger ere tabte. — Amminaeus, s. und. Aminaeus. — ammiror, ammitto, s. und. admiror, etc. — ammium, s. und. ammi.

ammŏchrȳsus, i, m., ἀμμόχρυσος, (Sandguld), en os ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 73. — ammŏdȳtes, ae, m., ἀμμοδύτης, (Sandkryber): en afrikansk

Slangeart, Lucan. 9, 716. — Ammon, (Hammon), ōnis, m., Ἄμμων, ofte ogs. Ammon Juppiter, den i Afrika, (el. Marmarika, hvor nu Oasen Siwah), under Gestalt af en Vedder dyrkede Juppiter, med hvis Tempel et hyppigen raadspurgt Orakel var forbundet; - vid. Cic. Div. 1, 1, fin., id. N. D. 1, 29, fin., o. Curt. 4, 7; cf. Lucan. 9, 514: stat sortifer istic (apud Garamantes) Juppiter ··· tortis cornibus Hammon; cf. Ovid. Met. 5, 328; men Catull. 7, 5: oraculum Jovis ··· aestuosi, (i. e. Libyci); — not.: Ammonis cornu: Ammons-hornet, etslags guldfarvet Ædelsten; vid. Plin. 37, 60; — bs. Ammōniăcus, 3, (afrikansk), sal, Plin. 31, 39; — b) bs. subst. Ammōniacum, i, n.: Gummien af etslags Træ i el. ved Juppiter Ammons Tempel, id. 12, 49. — ammoneo, ammonitrix, s. und. admoneo etc. — ammōnitrum, i, n., ἀμμόνιτρον: Sandsalpeter, det med Sand blandede Natrum, Plin. 36, 26.

amnăcum, i, n.: etslags Krydderplante, sædv. perdicium, Glasurt, Plin. 21, 101. — amnestia, ae, f., ἀμνηστία, (Forglemmelse), Amnesti, d. e. Forglemmelse af lidt og tilføiet Uret i offenlige Forholde, (navnl. efter en endt Borgerkrig); vid. Vopisc. Aurel. 39; (hedder oblivio, Nep. Thras. 3; cf. Cic. Phil. 1, in., hvor d. græske Ord ἀμνηστία tilføies og forklares).

amnĭcŏla, ae, c. g., [amnis, colo]: som boer ved en Flod; bs. „poet.": amnicolae ··· salices, (som voxe derved), Ovid. Met. 10, 96. — amnĭcŭlus, i, m., dem. af amnis: liden Flod el. Aa, Liv. 36, 22. — amnĭcus, 3, [amnis]: som findes ved el. i Floder, calamus, Plin., pisces, Solin.; insula amnicarum maxima etc., Plin. 3, 28. — *amnĭgĕna, ae, m.: som udspringer af en Flod, Choaspes, Val. Fl.; o. — amnĭgĕnus, 3: som er opstaaen i en Flod, pisces, Auson.; — [amnis, gigno].

amnis, is, m., (men f., Plaut. Merc. 5, 2, 18, Varr.); [efter Varr. at sammenl. m. ambire, efter Doederl. m. agere, agmen]; I) Aa, Flod, Strøm, (navnl. af det større og stærkere Slags); - vid. Sen. Qu. N. 3, 19, o. ibd. 4, 2; ligel. Lucr. 1, 288: ita magno turbidus imbri, Molibus incurrens validus cum viribus amnis etc.; s. ogs. id. 6, 713, (om Nilfloden); ogs. Virg. Aen. 4, 164: ruunt de montibus amnes; men Plaut. Poen. 3, 3, 15: Viam qui nescit, qua deveniat ad mare, Eum oportet amnem quaerere comitem sibi; men Cic. Orat. 12: alter (Herodotus) ··· quasi sedatus amnis fluit, (neml. m. Bibegr. af dens rige Vande); - ogs. mærkes Forbindelsen: secundo defluit amni (aries, med Strømmen), vid. Virg. Ge. 3, 447; cf. Curt. 10, 1: adverso amne Babylonem (subire); - men Amnis Canna, Marcius vates ap. Liv. 25, 12, s. und. Cannae; — II) bs. „bes." o. „poet."; A) (efter d. Homeriske Ὠκεανὸς ποταμός), hedder Oceanet: Oceani amnes, Virg. G. 4, 232; hvorom ogs. caeruleus amnis, Tibull. 3, 4, 18; — B) Stiernebilledet Eridanus, vid. Cic. Arat. 390, o. Germanic. Arat. 618. — C) enhver flydende el. strømmende Vædske, navnl. kogende Vand, vid. Virg. Aen. 7, 465; cf. ibd. 12, 417; - ligel. i efterkl. Prosa: primo amne musti spumantis etc., Pallad.; — not.: abl. amni, (f. amne), Virg., Liv. o. A.

ămo, āvi, ātum, 1, v. a.; [rimel. besl. m. ἅμα, sammen, ὁμόω, samler]; I) „egentl."; A) „alm.": elsker, har kiær, (men mere ifølge naturlig Tilbøielighed; hvorim. diligere, mere ifølge Valg; s. nedens.); opp. odisse, vid. Ter. Ad. 4, 5, 67; men corde amare inter se, Plaut. Capt. 2, 3, 60; cf. Cic. Att. 6, 1; men amare, velle bonis aliquem affici quam maximis, etiam si ad se ex iis nihil redeat, Cic. Fin. 2, 24; cf. id. Lael. 27; - ∾ aliquem ex animo, Cic., amore singulari, id.; dignus amari, Virg.; cum a me non diligi solum, verum etiam amari, Cic. Fam. 13, 27; cf. ibd. 9, 14; - men ogs. kan diligere, (neml. som den indre og stærkere Dom), forbindes m. amare; te semper amavi dilexique, ibd. 15, 7; — B) „bes." ogs.; 1) i Omgangssproget o. comisk, navnl. i Forsikringer; ita el. sic me dii ament el. amabunt, (saa sandt være de mig naadige)! Ter.; — 2) ∾ se, (være indtagen i sig selv); quam ineptus! quam se amans sine rivali! Cic. Qu. Fr. 3, 8; cf. id. Off. 1, 9; — 3) med Hensyn paa Kiønnet: at være forelsket, (navnl. om den udsvævende Elskov); vid. Ter. Andr. 1, 2, 14 o. 20; cf. Sall. Cat. 11: amare, potare, etc.; s. ogs. Hor. Sat. 2, 3, 250; — II) „overs."; A) elsker el. ynder, finder Behag deri, glæder mig derved; - horum nomen, orationem, vultum, incessum amabant, Cic. Sest. 49; in quibus (litteris) primum amavi amorem tuum, id. Fam. 9, 16; cf. id. Att. 7, 2; men prout ipse amabat litteras, Nep.; - ligel. „poet.": amat bonus otia Daphnis, (elsker Freden), Virg.; ∾ nemus, et fugere urbes, Tibull.; cf. Hor. Ep. 2, 2, 58; men comisk: amat janua limen, (forbliver gierne lukket), id. Od. 1, 25, 3; - ogs. c. inf. obj.; Hic ames dici pater atque princeps, ibd. 1, 2, 50; — b) ligel. hedder amare c. inf.: gierne at giøre noget; bs. om Ting: at være vant, at pleie; vid. Hor. Od. 3, 16, 9, o. id. Epod. 8, 15; - quae ira fieri amat, Sall. Jug. 34; palma toto anno bibere amat, (vil vandes), Plin.; ogs. kan inf. være udfalden; ut ferme amat posterior adulatio, (sc. fieri), Tac. Ann. 4, 9; — B) andre Forbindelser af amare; 1) ∾ aliquem de el. in aliqua re, el. m. flgd. quod: vide nogen Tak el. være nogen forbunden derfor; - de rauduscula multum te amo, (takker dig meget for din Umage dermed), Cic. Att. 7, 10; cf. ibd. 1, 3; ligel. absol.: bene facis; merito te amo, Ter. Ad. 5, 8, 23; — 2) elliptisk staaer i Omgangssproget: amabo, el. amabo te, navnl. bedende, ligesom oro, quaeso, precor, tildels ogs. m. flgd. ut o. ne; - id, amabo, adjuta me, Ter. Eun. 1, 2, 70; (ligel. hos pl.); id agite, amabo, ibd.; amabo te, advola, Cic. Qu. Fr. 2, 10; cura, amabo te, Ciceronem nostrum, id. Att. 2, 2; - amabo, (jeg beder meget), ut illuc transeas, ubi illa est, Ter. Eun. 3, 3, 31; ligel. amabo te, ne etc., Cic. Qu. Fr. 1, 4; — not.: amasso, (f. amavero), Plaut.; — III) partic. amans, tis, ogs. som adj.; A) „alm.": elskende, velvillig, kiærlig; sædv. c. gen.; - boni cives, amantes patriae, Cic. Att. 9, 19; si quem forte cognosti amantiorem tui, quam temporis, id. Qu. Fr. 1, 1, 5; ad nos, amantissimos tui, veni, id. Fam. 16, 7; — B) „bes.": forelsket; Amantium irae amoris integratio est, Ter. Andr. 3, 3, 23; Juppiter ex alto perjuria ridet amantum, (f. amantium: leer derad, vredes ikke derover), Ovid. A. A. 1, 663.

ā mŏdo, adv.: fra nu af, Hieronym. — ămoebaeus, 3, ἀμοιβαῖος: vexelsidig, afvexlende, alternus; ∾ carmen, (Vexelsang), Fest.; men ∾ pes, (– – ◡ ◡ –, incrēdĭbĭlēs), Diomed. — Amoebeus, (trisyll.), ĕi, m., Ἀμοιβεύς: berømt Citharspiller, Ovid. A. A. 3, 399.

*ămoene, adv.: behageligen (for Sandserne); saal. for Lugten, Plaut. Mil. gl. 2, 5, in.; men habitare amoenissime, Plin. Ep.; — 2) „overs." ogs. om Foredraget; latius et amoenius exsequi aliquid, Gell. 14, 1; — ămoenĭtas, atis, f.; I) „alm.": Behagelighed, Yndighed, (navnl. om Steder og Egne); - nunc domus suppeditat mihi hortorum amoenitatem, Cic. Qu. Fr. 3, 1; cf. id. Leg. 2, 1, o. Nep. Att. 13; - ogs. in pl.; amoenitates orarum et litorum, id. N. D. 2, 39; — II) „fig."; A) om Begreber og Ting: Behagelighed, Ynde; - amoenitates omnium venerum et venustatum, Plaut.; cf. id. Capt. 4, 1, 7; men amoenitates studiorum, Plin. praef., vitae, Tac., verborum, orationis, Gell.; — b) som Kelord: uxor mea, mea amoenitas, Plaut. Cas. 2, 3, 13; — ămoenĭter, adv.; Biform af amoene, Gell. 20, 8; o. — ămoeno, (avi), atum, 1, v. a.: fryder el. fornøier, oculos, Cyprian.; — [flgd.].

ămoenus, 3; I) „egenl.": yndig el. behagelig for Sandserne, navnl. for Diet; oftest om Egne og Steder; - in praediolis nostris et belle aedificatis et satis amoenis etc., Cic. Att. 16, 3; men loca amoena, voluptaria etc., Sall. Cat. 11; men amoena vireta etc., Virg. Aen. 6, 638; cf. Hor. Od. 3, 4, 7, ogs. id. Ep. 1, 10, 6, o. ibd. 16, 15; - compar., s. nedenf.; superl.: ∾ aedificia, Tac.; ligel. ∾ picturae parietum, Plin.; - ogs. absol.: per amoena Asiae, Tac. Ann. 3, 7; amoena litorum, id.; — b) ogs. om Dragten: yppig, rigelig; propter cultum amoeniorem etc., Liv. 4, 44; — II) „fig." om Begreber; vita amoena, (som tilbringes i Nydelser), Tac.; men ingenium amoenum, (indtagende, skikket til at behage), id. Ann. 2, 64; - ogs. om Ordene el. Talen; amoenissima verba, Gell.

ā.mōlior, itus sum, iri, v. dep. a.; I) „egenl.": skaffer bort el. af Veien, (sædv. med Bibegr. af Anstrængelse); - ∾ omnia nostra, (flytte alle mine Sager), Plaut.; ∾ obstantia silvarum, (neml. for at bane Vei), Tac. Ann. 1, 50; ds. m. Lune: ∾ se, (pakke sig, skynde sig bort), Plaut.; cf. Ter. Andr. 4, 2, 24; men ∾ aliquem honoris specie, (bortfierne under sligt Skin), Tac. Ann. 2, 42; ligel. ∾ uxorem, id. Hist. 1, 13; — II) „fig."; A) „alm.": bortfierner; amoliendis periculis etc., Plin. 32, 11; cf. Tac Hist. 3, 75; men ∾ dedecus, (afvende Skammen fra sig selv), id. Ann. 14, 14; men Liv. 28, 28: amolior et amoveo meum nomen, (forbigaaer det med Flid); — B) „bes." i Rhetoriken: ∾ singula, (giendrive de enkelte Beskyldninger), Quintil. 5, 13, 11; — not.: ogs. pass.; opera amolita, Liv. 25, 36; cf. Plaut. Most. 2, 11, 24; ds. — āmōlītĭo, onis, f.: Bortskaffelse, Bortfiernelse; ∾ infantis ex oculis, Gell. 2, 1. — āmōlitus, 3, partic. (act. o. pass.) af amolior.

ămōmis, ĭdis, f., ἀμωμίς: etslags Vært, som ligner amomum, (men af langt ringere Værd), Plin. 12, 28. — ămōmum, (-on), i, n., ἄμωμον: en krydderagtig Buskvært, hvoraf en vellugtende Balsom el. Salve tilberedes; vid. Plin. 12, 28, o. Virg. Ecl. 4, 25; - men ibd. 3, 89, om en Umulighed: ferat rubus asper amomum; — b) „poet." ogs. denne Balsom selv, Ovid. Pont. 1, 9, 52, Martial. 5, 65.

ămor, (forkl. amos, Plaut., ligesom honos, o. a.), ōris, m., [amo]; I) „egenl."; A) „alm."; a) Kiærlighed, Tilboielighed; - (ligesom amo, mere om den naturlige Følelse; derim. caritas mere som Følge af en Dom el. af et Valg; vid. Cic. Part. or. 25, ogs. id. Lael. 8, hvor benevolentia er ligesom Følge og Yttring af amor); - absol., el. m. in c. acc., el. m. erga, el. c. gen. obj., men alene „poet." c. gen. gerund.; - amor ··· princeps est ad benevolentiam conjungendam, Cic. Lael. 8, s. ovenf.; noster in te amor etc., id. Fam. 13, 29; si quid in te residet amoris erga me, ibd. 5, 5; men ibd. 5, 12: nostro amori (din Kiærlighed til mig) ··· largiare, etc.; - habere aliquem in amore, ogs. habere amorem erga aliquem: at ynde nogen, id.; - ogs. in pl.; amores hominum in te, id. Att. 5, 10; est is mihi in amoribus, id. Fam. 7, 33; men amores sancti, vid. id. Fin. 3, 20; - amor c. gen. obj., s. nedenf.; — b) lidenskabelig Kiærlighed, Elskov; - Medea ··· saucia amore saevo, Enn. ap. Auct. ad Her. 2, 22; In amore haec omnia sunt vitia; injuriae, etc., Ter. Eun. 1, 1, 14; ∾ ancillae, (til en Terne), Hor.; cf. id. Sat. 2, 3, 252; ligel. in pl.; vid. Ter. Andr. 5, 4, 10; ligel. Cic. Coel. 19: amores, et hae deliciae, quae vocantur, quae etc.; cf. Hor. Od. 3, 21, 3, o. Ovid. Met. 9, 519, oftere; — B) „bes." o. „metonym."; 1) den elskende Person el. Gienstand, sædv. in pl.; Pompejus, nostri amores, Cic. Att. 2, 19; quid amores et deliciae tuae, Roscius! id. Div. 1, 36; ligel. ironisk, id. Phil. 6, 5; s ogs. Plaut. Poen. 1, 1, 79, o. Ovid. Met. 1, 617; — 2) personificeret er Amor: Elskovsguden el. Cupido, Ἔρως; - Paret Amor dictis carae genetricis, Virg. Aen. 1, 693; Nec, quid Hymen, quid Amor ··· curat, Ovid. Met. 1, 480; cf. Hor. Od. 3, 12, in.; - ogs. in pl., Amores: Elskovsguderne; vid. Ovid. Met. 10, 516, o. Hor. Od. 2, 11, 7; ligel. Prop. 3, 1, 11: Et mecum in curru parvi vectantur Amores; — II) „fig."; A) lidenskabelig Attraa, heftig Begiering el. Stræben; - iste consulatus amor etc., Cic. Sull. 26; cf. id. Arch. 11; ligel. laudum percussus amore, Virg. Aen. 9, 197; - ∾ vini, (Drikfældighed), Liv.; ∾ auri, Virg., argenti, Hor., nummi, Juvenal., (Havesyge, Gierrighed); ligel. amor sceleratus habendi, Ovid. Met. 1, 131; cf. Hor. Sat 2, 1, 10; - ogs. kan „poet." f. gen. gerundii staae inf.; si tantus amor casus cognoscere nostros, Virg. Aen. 2, 10; - quod erat insitus menti cognitionis amor, Cic. Fin. 4, 7; — B) „poet." ogs. hvad der vækker Elskov; vid. Virg. Aen. 4, 516, o. Serv. ibd., tilligem. Plin. 8, 66; s. ogs. hippomanes; ds. — ămōrābundus, 3: forelsket, Laber. ap. Gell. 11, 15.

Amorgus, (-os), i, f.: en af Sporaderne i Ægæerhavet, (nu. Morgo); mærkelig, som Digteren Simonides's Fødested, men under Keiserne, som Forvisningssted; vid. Plin. 4, 23; cf. Aen. Tac. 4, 30. — ămōrĭfer, ĕra, ĕrum, [amor, fero]: som bringer Elskov, sagittae (Cupidinis), Venant. — ămōrĭfĭcus, 3, [amor, facio]: som vækker Elskov, herba, Appul. — amos, vid. amor ab in.

āmōtĭo, onis, f., [amoveo]: Bortfiernelse; amotionem pati, (blive afsat), Dig.; - men „overf.": ∾ doloris, (Befrielse derfra), Cic. Fin. 1, 11; cf. ibd. 2, 3. — āmōtus, 3, partic. afflgd. — ā.mŏvĕo, ōvi, ōtum, 2, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": skaffer bort el. af Veien; (oftere m. Bibegreb af Umage el. Anstrængelse, s. und. amolior); - me exinde amovit loco, (jog mig bort), Plaut. Truc. 1, 1, 64; testem hanc quum abs te amoveris, (har befriet dig derfra), Ter. Hec. 4, 4, 72; cf. Cic. Att. 1, 12: nebulonem illum ex istis locis amove; men amoto ··· custode, (efter at være befriet derfra), Prop. 1, 11, 15; ∾ sacra ab hostium oculis, Liv. 5, 51; te hinc amove, (pak dig herfra), Ter. Phorm. 3, 3, 34; se e medio quam longissime amovere, Suet. Tib. 10; — B) „bes." ogs.; a) at bortfierne el. forvise til et Sted; - amotus Cercinam insulam etc., Tac. Ann. 1, 53; cf. ibd. 4, 21 o. 31; ogs. absol.: at bortfierne; ∾ aemulationis suspectos per nomen obsidum, ibd. 13, 9; — b) „poet." o. sieldn., formildende, f. furari: at stiæle el. bortvende; - boves ··· per dolum amotas, Hor. Od. 1, 10, 10; si quis aliquid ex hereditate amoverit, Dig.; — II) „fig.": at bortfierne fra sig, at befrie sig derfra; oftest comisk; - Nisi somnium socordiamque ex pectore oculisque amoveris, Plaut. Pseud. 1, 2, 11; ∾ crapulam, ibd. 5, 1, 35; amoto metu, (uden Frygt), Ter.; cf. Hor. Sat. 1, 1, 27: amoto ··· ludo etc.; men ∾ bellum, (at befrie sig derfra), Liv. 5, 35; - „poet." ogs. om Tiden: quaecumque vetustate amovet aetas, Lucr. 1, 226.

ampĕlĭnus, 3, ἀμπέλινος: af en Vinstok; molochina, ampelina, Caecil. ap. Non., (rimel. om visse Farver). — ampĕlītis, idis, f., ἀμπελῖτις: etslags Jordbeg, hvorved Vinstokken bevares for Orm, vid. Plin. 35, 56. — ampĕlŏdesmos, i, m., ἀμπελόδεσμος: etslags Vært, som brugtes til Vinstokkens Opbinding, Plin. 17, 35. — ampĕlŏleuce, es, f., ἀμπελολεύκη, (i. e. vitis alba), germ. Zaunrübe el. Gichtrübe, Plin. 33, 16. — 1. Ampĕlos, i, m.: en skiøn Yngling, som blev elsket af Bacchus, Ovid. Fast. 3, 409. — 2. ampĕlos, i, f., ἄμπελος, (Vinstok); ds. 1) ∾ agria, vild Vinstok, ogs. labrusca, Plin. 24, 14; — 2) ∾ Chironia, i. e. vitis nigra, el. bryonia, (germ. Schmeerwurz), Plin. 23, 17.

amphēmĕrĭnus, 3, ἀμφημερινός: daglig, quo-

tidianus, genus febrium, Plin. 28, 66. — Amphiărāus, i, m., Ἀμφιάραος: berømt Spaamand i Argos, ved Eriphyle Fader til Alkmæon, o. Amphilochus; — om ham s. Cic. Div. 1, 40, o. Ovid. Pont. 3, 1, 52; — B) df. 1) Amphiărāeus, (sexsyll.), 3: amphiaraisk, quadrigae, Prop. 2, 25, 39; — 2) Amphiărāides, ae, m., (hans Søn Alkmæon), Ovid. Fast. 2, 43.

amphĭbŏlĭa, ae, f., ἀμφιβολία; i Rhetoriken: Tvetydighed; vid. Quintil. 7, 9, in., o. Cic. Div. 2, 56. — amphĭbŏlus, 3, ἀμφίβολος, tvetydig, Capell. — amphĭbrăchys, ўos, m., ἀμφίβραχυς, sc. pes, i Metriken: Versefoden: ⏑ – ⏑, (tĭmērĕ), Quintil.; – sieldn. ogs. amphibrachus, i, m., Donat.; ogs. amphibrevis, is, m., Diomed.

Amphictўŏnes, um, m., Ἀμφικτύονες: en Congres af samtlige græske Staters Deputerede, der holdtes tidligere ved Thermopylæ, (hvf. conventus Pylaicus, Liv.), men sildn. i Delphi; – accusari apud Amphictyonas (acc.-graec.), Cic. Inv. 2, 23; decreto Amphictyonum niti, Tac. Ann. 4, 14. — Amphĭlŏchia, ae, f.: Landskab i Akarnanien, Cic. Pis. 40; — B) df. 1) Amphĭlŏchĭcus, o. Amphilochius, 3, amphilochisk, Argos, Plin. 4, 2, o. Liv. 38, 10, (hvor begge Former findes forvexlede); — 2) Amphĭlŏchi, orum: Indbyggerne af Byen Amph., Liv. 38, 3; cf. Caes. B. C. 3, 55. — Amphilŏchus, i, m.; 1) en Søn af Amphiaraus, o. Stifteren af Argos Amphilochium i Epirus, Plin. 4, 2; — 2) en Søn af Alkmæon o. Manto, havde som Spaamand et Tempel i Oropus i Attika, Liv. 45, 27.

amphĭmăcrus, i, m., ἀμφίμακρος, sc. pes, Versefoden: – ⏑ –, (cārdĭnēs); (ogs. Creticus); Quintil. 9, 4, 81. — amphĭmallum, i, n., ἀμφίμαλλον: uldent Tøi, som er haaret paa begge Sider, Plin. 8, 73. — Amphĭnŏmus, i, m., o. Anāpis: tvende Ynglinger af Catana, frelste deres Forældre igiennem Ætnas Luer, hvorfor de af deres Medborgere hædredes med en Æresstøtte; vid. Sen. Benef. 3, 37, Sil., Val. Max. — Amphion, ŏnis, m., Ἀμφίων: en Søn af Juppiter ved Antiopa, var Konge i Theben og Gemal af Niobe; – under hans Lyres Trylletoner formede Stenene sig til Mure omkring Theben; vid. Hyg. Fab. 6 o. 7, ogs. Hor. A. P. 394; om hans sildigere Skiebne, s. Ovid. Met. 6, 221, oftere; — df. Amphiŏnĭus, 3: amphionisk, lyra, Prop. 1, 9, 10.

Amphĭpŏlis, is, f.: By i Macedonien, (nu: Emboli), Plin., Liv.; — B) df. 1) Amphĭpŏlitanus, 3, arx, Justin.; — 2) Amphĭpŏlites, ae, m.: en Amphipolitaner, Varr. — amphĭprostўlos, on, ἀμφιπρόστυλος, aedes: som har Søiler for og bag, (men ikke paa Siderne), Vitruv. 3, 1. — amphisbaena, ae, f., ἀμφίσβαινα: en Slangeart i Libyen; kryber baade for- og baglæns, Plin. 8, 35, Lucan. — Amphissa, ae, f.: Forbierg i d. Lokriske, i Nederitalien; — df. Amphissius, 3, Ovid. Met. 15, 703; — not.: ogs. er Amphissa: en By i d. Lokriske i Grækenland, Lucan. 3, 172.

amphĭtāne, es, f.: etslags Ædelsten, ogs. chrysocolla, rimel. etslags Magnetkis, Plin. 37, 51. — amphĭtăpa, ae, f., ἀμφιτάπης: et paa begge Sider haaret el. laadent Sengeteppe, Varr., Dig.; amphitapae villis ingentibus molles, Lucil. ap. Non. — amphĭthălamus, i, m., ἀμφιθάλαμος: et Forværelse, Vitruv. 6, 10, inc. — amphĭtheātrālis, e: amphitheatralsk, spectaculum, Plin., magistri, Martial.; o. — amphĭthĕātrĭcus, 3: = frgd., charta, vid. Plin. 13, 23; af — amphithĕātrum, i, n., ἀμφιθέατρον: et Amphitheater, en halvcirkelformet Bygning, hvori de over hverandre hævede Sæder overalt lode fri Udsigt til arena; brugtes fædv. til Fægterspil, og opførtes i de ældre Tider alene af Træ, og for en kort Tid; – det første blivende Amphitheater opførte K. Augustus; vid. Suet. Aug. 29; – om det af Vespasianus og Titus opførte Amphitheater, (Caesareum amphitheatrum, Martial. Spect.), vid. Plin. 19, 6, Suet. Vesp. 9, o. id. Tit. 7, ogs. Martial. Spect.

Amphitrīte, es, f.: Neptuns Gemalinde og Havets Gudinde, Colum. 10, 201; – df. ogs. som appell. f. Havet; vid. Ovid. Met. 1, 14, o. Catull. 64, 11. — Amphitrўo, (-ŏo), el. Amphitryon, (-non), ŏnis, m., Ἀμφιτρύων, ωνος: Søn af Alceus og Gemal af Alcmene, som fødte ham Iphiklus, tilligem. Juppiters Søn, Herkules; vid. Ovid. Met. 6, 112; — not.: ogs. er Amphitryo, Navnet paa en Comoedie af Plautus. — df. Amphitrўŏnĭădes, ae, m.: Søn el. Efterkommer af Amphitryo; men sædv. om Hercules, Catull., Ovid., Virg.

amphŏra, ae f., ἀμφορεύς; I) som Ting: Kar el. Krukke el. Flaske af Leer el. af anden Materie, og med tvende Hanker, navnl. til Opbevaring af Vin, ogs. af Olie og Honning; – amphorae vitreae, diligenter gypsatae etc., vid. Petron. Sat. 34; saal. Vinkrukke el. Krukke med Vin, vid. Hor. Od. 3, 28, 8; – ∾ oleariae, Cato; cf. Hor. Epod. 2, 15; – opp. urceus, id. A. P. 22; — II) som Maal; A) „alm." el. for flydende Sager er amphora: = 2 urnae el. 3 modii el. 8 congii el. 48 sextarii el. 96 heminae; – quaternos denarios in singulas vini amphoras portorii nomine exegisse, Cic. Font. 5; cf. Plin. 9, 48; men ∾ Capitolina, (som holder det rette Maal); vid. Capitolin. Maximin. 4; — B) „bes." el. som Skibsmaal; maritimam navem, quae plus quam trecentarum amphorarum esset, etc., Liv. 21, 63; – i denne Forbindelse findes oftere gen. pl. amphorum, (f. amphorarum); vid. Lentul. ap. Cic. Fam. 12, 15, o. Plin. 6, 24; df. — amphŏrālis, e: der holder Maalet af en Amphora, vas, Plin. 37, 10; o. — amphŏrārĭus, 3: som opbevares paa en Amphora, vinum, Dig.

Amphrўsus, (-os), i, m.: liden Flod i d. thessaliske Landskab Phthiotis, hvorved, efter Mythen, Guden Apollo vogtede K. Admetus's Hiorder; hvf. ogs. Virg. Ge. 3, 2, Apollo heder: pastor ab Amphryso; cf. Ovid. Met. 1, 580, o. ibd. 7, 229; — B) df. 1) Amphrўsius, 3: amphrysisk; men „poet.": benævnt efter Guden Apollo, vates, Virg. Aen. 6, 394, (i. e. Sibylla); — 2) Amphrўsiăcus, 3, gramen, Stat.

ample, adv. af amplus; I) „egenl.": vidt el. vide, med el. af et vidt Omfang; df. rigeligen el. overflødigen, nutrire (aegrum), Cels.; amplissime (agri militibus dati), Cic. Phil. 5, 19; — II) „fig."; A) „overf.": prægtigen, herligen, exornare triclinium, Cic.; men aliquem quam amplissime efferre, (give nogen en prægtig Begravelse), id.; — B) „ment." el. om Foredraget: sublate ampleque dicere; vid. Cic. Brut. 55; amplissime laudare, Plin.; — III) compar. amplius: mere el. længere el. videre; – nærmest om en Udstrækning i Tiden, ogs. om Tal; (plus derim. om den substantive Mængde; magis, om d. comparative Handling el. Egenskab; potius, om Valget imellem flere Gienstande); – c. abl. compar., el. m. quam, el. absol. m. nomin. el. gen. el. acc.; – hora amplius jam ··· moliebantur, Cic. Verr. 4, 43; amplius octodecim partibus majorem etc., id. Acad. 2, 26; nec amplius, quam XXVII dies ··· commoratus, Suet. Aug. 17; – amplius sunt sex menses, Cic. R. Com. 3; duas amplius horas ··· certamen sustinuere, Liv. 36, 38; spatium non amplius pedum DC, Caes. B. G. 1, 38; — B) hertil mærkes endnu; 1) amplius m. Negation, (i hvilket Fald non amplius kan hede, ligesom tantum: ikkun); – non amplius XIV cohortes ··· coegi, Pompej. ap. Cic. Att. 8, 12; duo haud amplius millia peditum effugerunt, Liv. 28, 2; – saal. er ogs. nihil amplius quam, o. nec quicquam am-

plius: en stærkere Omskrivning af tantum: intet videre, ikkun; vid. Cic. N. D. 2, 12; cf. Suet. Ner. 39; – ogs. høre hertil de elliptiske Udtryk: nihil amplius, vid. Cic. Verr. 5, 49; o. si nihil amplius, (ligesom si nihil aliud), vid. Ovid. Met. 9, 148; — 2) i Retssproget heder; a) om Dommeren: amplius pronunciare: erklære Sagen for udsat til yderligere Drøftelse og Oplysning; vid. Cic. Brut. 22; — b) om Parterne: amplius non petere: giøre Afkald paa videre Fordring; vid. Cic. R. Com. 12, o. id. Att. 1, 8; — 3) ogs. alm.; a) ligesom insuper o. praeterea: endnu dertil el. videre el. mere; – quid loquar amplius hoc de homine? Cic. Caecin. 9; quaecumque dici aut fingi possunt ··· probra, et alia amplius, Sall. Jug. 44; — b) nihil dico amplius, (en Art af aposiopesis: jeg vil tie med Resten); Plaut. As. 1, 3, 51, o. Cic. Planc. 7; — c) et hoc amplius: og hertil endnu dette, (navnl. ved Anførelser), vid. Cic. Caecin. 10; df. ogs. i Senatet, naar man foreslaaer et Tillæg til en Andens Forslag; vid. id. Phil. 13, 21: et hoc amplius censeo, etc.

amplecto, ĕre, v. a., forkl. Biform af amplector, Plaut.; — not.: df. ogs. m. pass. Bem.: amplectier, (f. amplecti), Lucil. ap. Prisc. — amplector, exus sum, 3, v. dep. a., [ambi-, plecto, πλέκω, fletter]; I) „egenl.": at slynge sig derom, at omfatte el. omfavne; – Amplectimur tibi genua, egentes opum, Plaut. Rud. 1, 5, 16; ille me amplexus etc., Cic. Somn. Scip. 2; amplexus dextram, Virg.; — b) ogs. at omgive el. indeslutte, odl.; – quorum terra amplectitur ossa, Lucr.; ∾ locum munimento, (befæste rundtom), Liv., exedra et porticibus, (opføre derom), Plin. Ep.; cf. Hor. A. P. 209, o. Virg. Ecl. 3, 45; men ∾ hostium aciem, (omgaae el. omringe den), Liv.; — II) „fig."; A) „alm.": sammenfatter el. tager sammen, behandler under Et; – ∾ omnes oratores, Cic. d. Or. 3, 9; cf. Plin. Ep. 5, 3; men om en Feltherre: magnam Brigantum partem aut victoria amplexus, aut bello, Tac. Agric. 17; — B) „bes." ogs.; a) omfatter i Foredraget; – ∾ argumentum pluribus verbis, Cic. R. Com. 12; cf. Virg. Ge. 2, 42; ligel. at omfatte el. indbefatte derunder el. deri; navnl. om den Stemmendes Mening el. Votum, vid. Cic. Cat. 4, 4; ligel. om et Begreb, id. Tusc. 2, 13; om en Lov, Tac. Ann. 4, 34; — b) omfatter i Tankerne, overskuer el. giennemskuer; – quae si judex non amplectetur omnia consilio, Cic. Font. 7; ut hanc cogitationem toto pectore amplectare, id. Att. 12, 35; — c) ogs. „ethisk": omfatter med Kiærlighed, elsker el. ynder; Caesar me amicissime quotidie magis amplectitur, Cic. Fam. 6, 6; cf. id. Cat. 4, 3, o. Sall. Jug. 7; men Hor. Sat. 1, 2, 53: hoc se amplectitur uno, (giør sig til deraf); – ogs. om Begreber: at høiagte, at befordre; Caesar favet ingeniis, nobilitatem vero et dignitates hominum amplectitur, Cic. Fam. 4, 8; men id. Fl. 18, med Lune: quum rem publicam nimis amplecteretur, (tog det Offenlige for nær, bestial det for grovt).

amplexo, are, v. a., forkl. Biform af flgd., Plaut. Poen. 5, 4, 60; cf. Lucil. ap. Priscian., o. A. — amplexor, atus sum, 1, v. dep. a., intens. af amplector; I] „egenl.": omfavner el. omarmer; aram amplexantes, Plaut. Rud. 3, 3, 33; oftere om Forelskede og om Venner; nihil cessarunt ··· amplexari inter se, id. Mil. gl. a. 5, v. 40; cf. Ter. Heaut. 5, 1, 27; men inimicum meum sic amplexabantur etc., Cic. Fam. 1, 9; — II) „fig.": hengiver mig dertil, antager mig noget, forsvarer, elsker, ynder; – neque ullum ··· amplexari otium, quod abhorreat a dignitate, Cic. Sest. 45; quas (species, i. e. ἰδέας) Plato erat amplexatus, id. Acad. 1, 9; men Appius totum me amplexatur, (er mig aldeles hengiven), id. Qu. Fr. 2, 12.

1. amplexus, 3, partic. af amplector. — 2. amplexus, us, m., [amplector]; I) „alm.": Omslyngning, Omfatning, Omgivelse; – circumplicatus serpentis amplexu (puer), Cic. Div. 1, 36; ligel. in pl., Ovid. Met. 3, 48; cf. ibd. 9, 51; men terrarum orbem amplexu finire, (om Oceanet), Liv. 36, 17; cf. Plin. 5, 9; — II) „bes.": kiærlig Omfavnelse, (oftest in pl.); Quum dabit amplexus, (naar hun omfavner dig), Virg. Aen. 1, 687; ogs. amplexu aliquem petere, id., tenere, Tac.; in amplexus alicujus ruere. id., effundi, id.

ampliatio, onis, f., [amplio]: Udvidelse, Forstørrelse, Tert.; — II) „bes." i Retssproget: Udsættelse af den retlige Kiendelse; ampliata est et ipsa ampliatio, Sen. Contr. 1, 3.

*amplĭfĭcātĭo, onis, f.; I) „alm.": Udvidelse, Forstørrelse, Formerelse; ∾ pecuniae el. rei familiaris, Cic.; ∾ honoris et gloriae, id.; — II) „bes." som rhetorisk Figur: forstærkende el. udhævende Fremstilling af en Gienstand, Cic. Part. or. 15, o. Quintil. 2, 5, 9; o. — amplĭfĭcātor, oris, m.: som udvider el. forstørrer; – Pythagoras ··· rerum etiam ipsarum amplificator fuit, (udvidede el. berigede ogs. Videnskaben selv), Cic. Tusc. 5, 4; – ogs. „overf.": som fremmer el. befordrer; ∾ dignitatis tuae, id. Fam. 10, 12; — df. fem.: amplĭfĭcātrix, īcis; ∾ veri vetustas, Pacat. Paneg.; — [amplifico]. — amplĭfĭce, adv. af amplificus: prægtigen, glimrende, Catull. 64, 266.

*amplĭfĭco, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": udvider, forstørrer, divitias, Cic., urbem, id., Liv., rem publicam, Cic.; men ∾ sonum, (forstærke den) id.; – ogs. „overf."; ∾ auctoritatem alicujus apud aliquem, Caes. B. G. 2, 14; cf. Cic. Manil. 46; men pauci honore et gloria amplificati, id. Leg. 3, 14; — II) „bes." ogs. i Rhetoriken: at fremhæve (forstørrende el. formindskende); vid. Cic. d. Or. 3, 26; cf. ibd. 1, 51, o. id. Acad. 2, 2; af — amplĭfĭcus, 3, [amplus, facio]: prægtig, herlig, Fronto.

amplĭo, avi, atum, 1, v. a., [amplus]; I) „alm.": udvider, forstørrer, plagam scalpello, Cels., vulnus, id.; ∾ templum, Suet.; ∾ rem (Formuen), Hor., imperium, Caes.; – ogs. „overf.": ∾ nomen alicujus, (giøre berømt, forherlige), Martial.; honore ampliatus, Plin.; — II) „bes." i Retssproget: ampliare aliquem el. aliquid; om Dommeren: at udsætte den retlige Kiendelse, for at undersøge Sagen nøiere; s. und. ample; s. ogs. comperendino s. l.; – quum potestas esset ampliandi (sc. causam), Cic. Caecin. 10; cf. id. Verr. 1, 9; men bis ampliatus, tertio absolutus est (reus), Liv. 43, 2; cf. id. 4, 44, fin.; men cujus causa septies ampliata etc., Val. Max. 8, 1.

amplĭter, adv., for- og efterkl. Biform af ample; I) rigeligen, prægtigen, obsonari, Plaut., accipere aliquem, id.; — 2) overmaade, høiligen, occupatus, (sysselsat), id.; ∾ laudare aliquem, Gell.

amplĭtūdo, inis, f., [amplus]; I) „egenl.": Vidde, vidt el. stort Omfang; – ∾ membrorum, Varr.; simulacrum modica amplitudine, Cic. Verr. 4, 49; ∾ urbis (Capuae), Liv., valli, Tac.; – ogs. in pl.: amplitudines honorum, Cic. Fin, 4, 7; — II) „fig."; A) „alm."; a) c. gen.: Storhed, Ypperlighed, animi, Cic., rerum gestarum, Nep., fortunae, Plin.; — b) absol.: Værdighed, Anseelse, Høihed; vid. Cic. R. Am. 1, o. id. Brut. 81; ogs. hører hertil id. d. Or. 2, 39: majestas est amplitudo et dignitas civitatis; — B) „bes." i Rhetoriken: Udtrykkets Fylde og Værdighed el. Høihed; vid. Cic. Inv. 2, 16, o. Gell. 7, 14; men Cic. Orat. 1, fin.: amplitudo Platonis, (hans Genies Omfang el. Storhed og Styrke).

amplius, som adv. o. adj., s. und. ample o. amplus. — ampliuscŭlus, 3, dem. af compar. amplior el. amplius und. amplus: temmelig el. nogenlunde stor el. anseelig, Appul.; — df. adv. ampliuscule, Sidon. — amplo, are, v. a., [amplus], forkl. f. amplifico: forstørrer, forherliger; qui causam humilem dictis amplant, Pacuv. ap. Non.

amplus, 3, [enten beſl. m. ἀνάπλεως, overfyldt; el. efter Doederl.: igiennem inus. ambulus, af ambi-]; I) „egenl."; A) „alm.": vid, rummelig, af ſtort Omfang, ſtor, domus, Cic.; ∾ porticus (pl.), Virg.; - res (Legeme) amplior ··· et latior etc., Lucr. 2, 1132; mortali specie ampliorem etc, Suet.Aug.91; amplissima insula, Plin.; — B) „beſ.": rigelig, ſtor, megen; ∾ res pecuaria, Cic.; ∾ divitiae, Hor.; ampliores aquae, Plin.; amplior exercitus, Suet.; amplissima pecunia, Cic.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) med Henſyn paa den intenſive Kraft: ſtor, ſtærk, megen, heftig; - ∾ vires, Lucr.; amplior potentia, Plin.; amplissimi affectus, id.; cf. Ter. Hec. 3, 1, 9; ligel. ampla poena, Prop., spes nepotum, id.; — b) compar. amplius, ſom subst., (ikke at forvexle m. adv. comp. amplius und. ample); - daturus non sum amplius, Cic.; cf. Nep. Thras. 4; - ogſ. c. gen.; amplius negotii, Cic. Cat. 4, 5; ∾ obsidum, Caes. B. G. 6, 9; — 2) med Henſyn paa den ydre Anſeelſe: prægtig, glimrende, herlig; - ne ullum munus aedilitatis amplius etc., Cic. Verr. 1, 5, fin.; parum amplis praemiis afficere, id. Mil. 22; amplo funere efferre, Nep. Eum. 4; amplius cognomen (Augusti), Suet. Aug. 7; triumphus amplissimus, Nep. Cato 1; — B) „ment."; navnl. med Henſyn paa andres Domme; 1) berømt, udmærket, hæderlig; - is ··· amplissimus, qui sua virtute in altiorem locum pervenit, Cic. R. Am. 30; amplae et honestae familiae, id.; amplissimo genere natus, Caes.; - navnl. er ogſ. amplissimus: Æreſtitel for de høieſte Embedsmænd og Collegier, for Senatorerne, oſv.; amplissimi ordines, Cic. Mil. 2, (i. e. ordo senatorius et equester); amplissimus honor, id. d. Rep. 1, 3, (i. e. consulatus); men amplissimum collegium decemvirale, vid. id. Verr. 4, 49; — b) absol.; amplum Tuscis ratus, m. acc. c. inf., (at det geraadede dem til Hæder), Liv. 2, 9; cf. id. 9, 30; — 2) amplus orator, i Rhetoriken: ſom taler med Værdighed og Udførlighed; vid. Cic. Orat. 9, o. id. Brut. 68.

ampulla, ae, f., [enten af ambi- o. olla, el. dem. af amphora]: etſlags tvehanket og bugformet Kar til flydende Sager, etſlags Flaſke el. Bouteille, undert. af Læder, navnl. til Olie, hvf. ampulla og strigilis, ſom hørende til Badet, Cic. Fin. 4, 12; - men ogſ. ſom Drikkekar, Suet. Dom. 21, o. Martial. 6, 35; men ∾ vitrea aceti, Plin.; — II) og fordi ampulla ogſ. brugtes til Sminke, ſaa findes det ogſ. „overf.", (ligeſom λήκυθος), om Talens uægte og overdrevne Udſmykning; vid. Hor. A. P. 97: Projicit ampullas et sesquipedalia verba.

*ampullāceus, 3: flaſkeformet, pira, (Flaſkepærer), Plin.; men ∾ corium, Colum., (rimel. hvoraf Læderflaſker giøres); — ampullārius, i, m.: ſom giør Flaſker el. Læderflaſker, Plaut. Rud. 3, 4, 51; o. — ampullor, ari, v. dep. n.; men alene "overf.", (ligeſom ληκυθίζω): bruger opſminkede el. hoitravende og ſvulſtige Udtryk (paa Tragikernes Viis); An tragica desaevit et ampullatur in arte, Hor. Ep. 1, 3, 14; — [ampulla].

ampŭtatio, onis, f.: Bortſkærelſe rundtom, Beſkærelſe, sarmentorum, Cic. d. Sen. 15; — 2) „metonym." ogſ. de bortſkaarne Stykker el. Grene, Plin. 12, 54; af — ampŭto, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": bortſkærer rundtom, beſkærer, vitem ferro, Cic. l. c.; ∾ mergum, Colum.; - ogſ. „alm.": afſkærer el. afhugger, pestiferum in corpore, Cic. Phil. 8, 5; ∾ caput, manus, Suet.; — II) „fig."; A) „alm.": bortſkærer, borttager, bortfierner; - amputata et circumcisa inanitas omnis et error, Cic. Fin. 1, 13; cf. id. d. Or. 2, 21; men ∾ numerum legionum, (indſkrænke deres Antal), Tac. Hist. 2, 69; — B) i Rhetoriken: amputata loqui, (tale uſammenhængende), Cic. Orat. 51.

Ampyx, ўcis, m.: Navnet paa en Lapither, Fader til Spaamanden Mopsus; vid. Ovid. Met. 12, 450, flgd., (hvor acc. gr. Ampyca); - ogſ. Ampўcus, i, Hygin.; — df. Ampўcides, ae, m.: den ovennævnte Mopsus; vid. Ovid. l. c.; — not.: en anden Ampyx findes Ovid. Met. 5, 183. — Amsanctus, i, m.: memphitiſt Indſø i d. Sabinſke; (hod. lago d'Ansante); vid. Plin. 2, 95; ogſ. Virg. Aen. 7, 565; - rimel. ogſ. en Egn ved denne Indſø; vid. Cic. Div. 1, 36. — amtrŭo, are, v. n., [ambi-, truo]; om Saliernes religioſe Dands: at hoppe, at ſpringe; hvf. „alleg.": Praesul ut amtruat, inde et vulgu' redamtruat olli, Lucil. ap. Fest. in Redamtruare.

ămŭlētum, i, n., [rimel. beſl. m. amolior]: ſympathetiſk Beſkyttelſesmiddel, (navnl. til at bære om Halſen), imod Sygdomme og Fortryllelſer; veneficiorum amuleta, Plin. 29, 19. — Āmūlĭus, i, m., Konge i Alba Longa, lod ſin Broders Datterſønner (Romulus og Remus) udſætte i Tiberen; hvf. dirus, Ovid. Fast. 4, 53; cf. Liv. 1, 3, flgd., ogſ. Ovid. Met. 14, 772, o. A. — amulum, ſ. und. amylum. — ămurca, ae, f., ἀμόργη: den urene Afgang ved Oliens Presning, Olieſkum el. Oliebærme, Varr., Plin., o. A.; ∾ tristis, Virg. Ge, 3, 448; — df. ămurcārĭus, 3: hørende til Oliebærme, dolia, Cato.

ămūsĭa, ae, f., ἀμουσία: Ukyndighed i Muſiken, Varr. ap. Non. — ămūsos, on, ἄμουσος: ukyndig i Muſiken, Vitruv. — ămussis, is, im, f.; (for= o. efterkl. Ord; uden abl. sing., ogſ. ud. plur): Tømmermandens Retholt el. Lineal, Varr. ap. Non.; — oftest i Adverbialforbindelſen: ad amussim, (ogſ. adamussim): efter Vinkelmaal; - df. „overf.": noiagtigen, punktligen, Varr. R. R. 2, 1, Gell.; df. — ămussĭtatus, 3: ſnorlige; df. „overf.": rigtig noiagtig, uddannet; ∾ indoles, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 38; o. — ămussium, i, n., en Vindſkive, Vitruv. 1, 6.

1. Amyclae, arum, f., Ἀμύκλαι; (ogſ. Amycle, es, f., Sil.): By i Lakonien, Tyndarus's Reſidens, Caſtors og Pollux's Fodeſted; ogſ. berømt af Guden Apollo's Tempel og coloſſale Billedſtøtte; - ∾ Therapnaeae: (efter det nærliggende Therapnæ), Mart. 9, 104; cf. Ovid. Met. 8, 314, ogſ. Liv. 34, 28, o. Plin, 4, 8; — df. Amyclaeus, 3: amykläiſk, canis, Virg.; ∾ fratres, (i. e. Castor et Pollux), Stat.; - ogſ. „poet." f. ſpartanſk, ductus, Sil. — 2. Amyclae, arum, f.: ubekiendt By i Latium; heder tacitae Amyclae, Virg. Aen. 10, 565; vid. Serv. ibd.; — df. Amyclanus, 3, sinus, Plin. 14, 8. — Amyclides, ae, m., patronym.: en Efterkommer af Amyklas, (Stifteren af 1. Amyclae), i. e. Hyacinthus, Ovid. Met. 10, 162. — ămyctĭcus, 3, ἀμυκτικός; om Lægemidler: bidende, ſkarp, Coel. Aurel. — Amўcus, i, m.; I) en Konge over Bebrykierne, Val. Fl.; — 2) en Centaur, Ovid. Met. 12, 245.

†ămygdala, ae, f.; I) ligeſom ἀμυγδάλη: Mandelen, el. Mandelkiernen, Plin. 12, 19; — II) ligeſom ἀμυγδαλῆ: Mandeltræet, Colum. 5, 10; df. — ămygdalāceus, 3, folium, Plin. 26, 69, (ſom ligner Mandeltræets); — ămygdălĕus, 3, ramus, Pallad., af et Mandeltræ; o. — ămygdălinus, 3, oleum: Mandelolie, Plin. 15, 7; men ∾ pruna, ibd. 12, (ſom ere indpodede paa Mandeltræet); — ămygdălum, i, n., ἀμύγδαλον, ligeſom amygdala; I) Mandelen el. Mandelkiernen, Ovid. A. A. 3. 183, Pallad.; — II) Mandeltræet, Colum. Arb. 25. — ămygdălus, i, f., ἀμύγδαλος: Mandeltræet, Pallad.

ămўlo, are, v. a., (efterkl.): at blande el. tilſætte med Kraftmel; ∾ jus, Apic., lac, Coel. Aur.; af — ămўlum, (amulum), i. n., ἄμυλον, (umalet): Kraftmel, Stivelſe, Cato, Cels., Plin. 18, 17.

Amўmŏne, es, f.; I) Datter af Danaus, ved Neptunus Moder til Nauplius, Fader til Palamedes, Hygin. Fab. 169, o. Prop. 2, 20, 47; — II) en efter hende benævnt Kilde ved Argos, Ovid. Met. 2, 143; —

heder ogs. Amymonium flumen, Hygin. l. c. — Amyntas, ae, m.: Fader til d. macedoniske K. Philippus, Nep. Reg. 2; — ds. patronym.: Amyntiădes, ae, m., Ovid. Ib. 295, (i. e. Philippus). — Amyntor, ŏris, m.: Konge over Doloperne og Fader til Phoenix, Ovid.; — ds. patronym.: Amyntŏrĭdes, ae, m., id. A. A. 1, 337, (i. e. Phoenix). — amystis, idis, f., ἄμυστις: Bægerets Udtømmelse i et eneste Drag; ds. at drikke stærkt, Kapdrikkeri; ∾ Threïcia, Hor. Od. 1, 36, 14. — Amȳthāon, ŏnis, m., efter Ovid. Met. 15, 325: en Argiver, Fader til Melampus, som deraf heder: — Amȳthāŏnius, Virg. Ge. 3, 550, Prop. 2, 2, 18.

1. ăn, conj., [efter de Nyere: ikke bess. m. ἄν, men selv primitiv]; - indleder ordentl. det andet Led af den disjunctiv spørgende el. tvivlende Sætningsrække, i Modsætn. af det frgd. (el. underforstaaede) utrum, el. num; omtr. vort: eller, eller om; ds. A) i disjunctiv spørgende Sætninger; 1) directe; - utrum defenditis, an impugnatis plebem? Liv. 5, 3; cf. Cic. Verr. 1, 47; - vosne vero L. Domitium, an vos L. Domitius deseruit? Caes. B. C. 2, 32; ligel. numquid···? an ···? Cic. Leg. 2, 2; men eloquar, an sileam? Virg. Aen. 3, 39; cf. Hor. Od. 3, 4, 5; - ogs. kan an oftere følge paa hinanden; vid. Cic. Verr. 3, 36, o. Liv. 21, 10; — 2) indirecte; - Vise, redieritne jam, an nondum, domum, Ter. Phorm. 2, 4, 5; cf. Sall. Cat. 52; — 3) hertil kan endnu mærkes; a) „bes." hos Comikerne tiener an potius til at fremhæve d. flgd. Sætning, som berigtigende; - utrum ita esse mavelit, ut etc., an ita potius, ut etc., Plaut. Trin. 2, 2, 31; - i Prosa er derim. dette potius undert. udfaldet; saal. ea, quae dixi, ad corpusne refers? an est aliquid, quod te sua sponte delectet? Cic. Fin. 2, 33; — b) ofte bliver det første Spørgsmaal alene at underforstaae; (thi an kan aldrig begynde det absolute el. ikke disjunctive Spørgsmaal); - Chr. sed Thais multo ante venit; Py. an abiit jam a milite? (hvor man kan supplere: nonne apud militem est)? Ter. Eun. 4, 5, 7; ligel. nam quod ajunt: minima de malis, etc.; an est ullum majus malum turpitudine? Cic. Off. 3, 29; cf. Hor. Ep. 1, 3, 31; - saal. „bes." hos Cic. i en Bevisførelse a minore; cur etc., an Anacharsis ··· potuit ··· nostrates philosophi non poterunt? Cic. Tusc. 5, 32; cf. id. Cat. 1, 1; — c) i det directe Spørgsmaal staaer sædv. an non, (el. annon); dog ogs. i det indirecte; - isne est, quem quaero, an non? Ter. Phorm. 5, 6, 12; utrum sit, an non, voltis? Plaut. Amph. prol. 56; — d) an ne, oftere anne, staaer hyppigen pleonastisk, f. an; - quum interrogetur, tria pauca sint, anne multa, Cic. Acad. 2, 29; cf. id. Manil. 19; — B) i disjunctiv tvivlende Sætninger følger ligel. an efter d. frgd. (el. underforstaaede) utrum, num, -ne, etc.; - honestumne factu sit, an turpe, dubitant, Cic. Off. 1, 3; cf. id. d. Or. 2, 13; ligel. eane de causa · · an perfidia adducti, etc., Caes. B. G. 7, 5; cf. Sall. Cat. 25 o. 52; — bb) hertil mærkes endnu; a) an udtrykker undert. en Uvished, uden at dubitatio, (el. dubium est, odl.), er gaaet foran; - Cn. Octavius, an Cn. Cornelius quidam est ···; is etc., Cic. Fam. 7, 9; cf. id. d. Rep. 2, 15; (dog er Læsemaaden i dette Fald sædv. uvis); — b) efteraugustisk staaer an ogs. f. sive; dels efter frgd. sive (el. seu); vid. Tac. Ann. 11, 26, o. 14, 59; dels uden samme; Saucius, an sanus, numquid tua signa reliqui? Ovid. Fast. 4, 7; cf. Tibull. 3, 1, 19; — c) ogs. findes an gientaget ved anaphora, (naar neml. d. flgd. Begreb udvikler d. frgd.); quin etiam dubitem, an hic, an Antii, (om her, neml. i Antium) etc., Cic. Att. 2, 6; — d) fremdeles bruges an efter de Udtryk, som betegne nogetslags Uvished, (ligesom vort: at betænke, at see til, odl.); vid. Ter. Heaut. 3, 1, 70, o. Suet. Ner. 47; — e) ligel. er ogs. undert. d. første Sætning at supplere af Sammenhængen; - saal. Ter. Eun. 4, 7, 20: qui scis, an, quae jubeam, sine vi faciat? (hvor man foran an kunde supplere: vine coactus); cf. Hor. Od. 4, 7, 17; men nescio an noris hominem, Plin. Ep. 6, 21; dubium, an quaesita morte, Tac. Ann. 1, 5; — cc) endel. mærkes Udtrykkene: haud scio an, nescio an, dubito an; a) som mildt bekræftende: jeg troer næsten, næsten skulde jeg sige, (el. omskrivende: rimeligen, formodenligen); naar neml. den Talendes Mening er for Sandsynligheden af den med an begyndende Sætning; - vid. Cic. Tusc. 2, 17, o. id. Off. 3, 29; ligel. ingens eo die res, ac nescio, an maxima illo bello, gesta etc., Liv. 23, 16; cf. Nep. Thras. 1; - en negativ Objectsætning i denne Forbindelse maa indeholde Negationen: non el. nemo, odl.; sed dubitat, an turpe non sit, Cic. Off. 3, 23; non saepe, atque haud scio, an numquam, (næsten troer jeg, ingensinde), id. Orat. 2; cf. id. d. Sen. 16; — b) benegtende: jeg troer, at ikke ···, odl., hvor neml. den med an begyndende Sætning indeholder en Usandsynlighed; og maa her da i Objectsætningen staae el. underforstaaes: aliquis, el. quisquam, el. ullus, etc.; - an profecturus sim (aliquid), nescio, (jeg formoder, intet at kunne udrette), Senec. Ep. 25; cf. Plin. Ep. 7, 19, o. Nep. Timol. 1. — 2. an-, praepos. insep.; I) ved Assimilation: s. am-, amb-; saal. anceps, ancisus, o. fl.; — II) oftere ved Assimilation: s. ad; saal. annecto, annumero, o. fl.

ănăbaptismus, i, m., ἀναβαπτισμός: Gjendøben, Augustin. — ănăbăsis, is, f., ἀνάβασις: etslags Plante, (equisetum L.), Hestehale, Plin. 26, 20. — ănăbăthrum, i, n., ἀνάβαθρον: ophøiet Sæde i Skuespilhuset; in pl., Juvenal. 7, 46.

anăcampsĕrōs, ŏtis, ἀνακάμψερως, (som bøier el. fører Kiærligheden tilbage); efter Plin. 24, 102: etslags Plante, der skal have denne Egenskab. — Anăces, m., Ἄνακες, (ἄναξ, Herre el. Konge): Epithet til Dioscurerne, Cic. N. D. 3, 21. — Anăcharsis, is, m., Ἀνάχαρσις: en skythisk Philosoph, samtidig med Solon, Cic. Tusc. 5, 32, Plin. 7, 57, o. A. — ănăchites, ae, m., ἀναχίτης, (som befrier fra Ængstelser og Smerter): en Benævnelse paa Diamanten, som man tillagde denne Egenskab, Plin. 37, 15. — ănăchōrēsis, is el. eos, f., ἀναχώρησις, (at trække sig tilbage i Ensomhed); ds. Ensomhed, Eremitliv, Sidon. — ănachōrēta, ae, m., ἀναχωρητής: Eneboer el. Eremit, Sidon.

ănaclintērion, i, n., ἀνακλιντήριον: Pude til at hvile paa, Spartian. — Anacrĕon, ontis, m., Ἀνακρέων: berømt lyrisk Digter fra Øen Teos, Cic. Tusc. 4, 33, o. Hor. Od. 4, 9, 9; — ds. adj.: Anacreontēus, Diomed., -tius, Quintil., -ticus, Fulgent.: anakreontisk. — ănactŏrium, i, n., ἀνάκτοριον: Sværdlillien, etslags Plante, Appul.

ănădēma, ătis, n., ἀνάδημα: Hovedbind, Hovedsmykke, Dig.; men Et bene parta patrum fiunt anademata, mitrae, Lucr. 4, 1125. — ănădiplōsis, is el. eos, f., ἀναδίπλωσις: Fordobblingen, (som rhetorisk Figur), Capella. — Anădyŏmene, es, f., (ἀναδυομένη, den Opdukkende): Epithet til den af Havet opstigende Venus, (berømt Maleri af Apelles), Plin. 35, 36.

ănăgallis, idis, f., ἀναγαλλίς; etslags Plante: germ. Gauchheil, dan. Rodarve, Plin. 25, 92. — ănaglypta el. anaglypha, orum, n., ἀνάγλυπτα el. ἀνάγλυφα: halvophøiet Arbeide, Basrelief, Plin. 33, 49; ds. — ănaglypticus, 3: udarbeidet i Basrelief, metallum, Sidon. — Anagnia, ae, f.: By i Latium, (nu Anagni), Liv. 45, 16; — ds. Anagnīnus, 3, Cic. Att. 12, 1; - men subst.: Anagnini, orum: Indbyaanerne af Byen An., id. Phil. 2, 41, o. Plin. 3, 9. — ănagnostes, ae, m., ἀναγνώστης: en Forelæser, Cic., Nep. Att. 13. — anăgȳros, i, f., ἀνάγυρος: Stanktræet, (anagyris foetida L.), Plin. 27, 13.

— Anāitis, ĭdis, f.: en armenisk Gudinde; vid. Plin. 33, 24.

ănălecta, ae, m., ἀναλέκτης: en Opsamler af Smulerne efter Maaltidet, Martial. 7, 20. Senec. Ep. 27. — anălectris, ĭdis, f., (ἀνά, λέκτρον): liden Pude om el. til Skuldrene; in pl., Ovid. A. A. 3, 273. — ănălemma, ătis, n., ἀνάλημμα: Soluhr, hvorved tillige et Steds Polhøide og Middagslinie bestemmes, Vitruv. 9, 4. — ănălŏgia, ae, f., ἀναλογία: egtl. Lighed el. Forhold imellem to el. flere Ting; hf. i Grammatiken: Sproglighed el. Ordlighed, Analogi, Varr.; (hos Cic. paa Græsk); hf. — ănălŏgĭcus, 3: hørende til Analogier; Caesar in libris analogicis etc., Gell. 4, 16. — ănălŏgus, 3, ἀνάλογος: analog, d. e. af lige Beskaffenhed; ~ grabati, (som ligne hinanden), Varr.

anancaeum, i, n., ἀναγκαῖον, (hvortil man nødes); hf. stort Drikkekar, (som man i en Kapdrikken er nødt til at tømme); vid. Plaut. Rud. 2, 3, 33. — ananchitis, ĭdis, f., ἀναγχῖτις: en os ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 73.

ănăpaestĭcus, 3: bestaaende af Anapæster, carmen, Sidon.; af — ănăpaestus, 3, ἀνάπαιστος, (tilbageslaaen), pes, Versefoden: ⏑ ⏑ –, (săpĭēns; neml. den tilbageslagne el. omvendte Dactylus), Cic. d. Or. 3, 47; ogs. absol. el. ud. pes, id. Orat. 56; — b) anapaestum, i, n., (sc. carmen): et af Anapæster bestaaende Digt, id. Tusc. 3, 24, Gell.; — Anăpauŏmĕnus, i, m., Ἀναπαυόμενος, (den Hvilende): Maleri af Protogenes, vid. Plin. 35, 36.

Anăphē, es, f., Ἀνάφη: Ø i d. cretiske Hav, Plin. 2, 89, Ovid. — ănăphŏra, ae, f., ἀναφορά; I) i Astronomien: et Himmellegemes Opgang, Plin. 7, 50; — II) i Rhetoriken; a) Gjentagelse af det samme Ord i Begyndelsen af flere Sætninger; vid. Cic. Verr. 2, 10: Verres adesse jubebat, Verres cognoscebat, etc., Donat., o. A.; — 2) et Ords uegenlige Henforelse til d. frgd.; (vid. Sall. Cat. 18: conjuravere pauci ··· de qua, sc. conjuratione etc., Diomed.; dog vil man her læse: de quo etc.). — ănăphŏrĭcus, 3, ἀναφορικός; I) i Astronomien: som er indrettet efter Solens el. Himmellegemernes Opgang, horologium, Vitruv. 9, 9; — II) hos Lægerne: som opbrækker Blod, Firmic. — Anăpis, is, el. Anăpus, i, f. und. Amphinomus; — not.: ogs. er Anapis o. Anapus: en Flod paa Sicilien, som falder ud i d. syracusanske Bugt, Ovid. Met. 5, 417, oftere. — ănaplērōticus, 3, ἀναπληρωτικός: som tiener til Udfyldning, Veget. — Anāpus, i, m., s. und. Anapis.

anarrhīnon, i, n., s. und. antirrhinon. — Anartes, el. Anarti: Folk i Siebenbürgen ved Theisfloden, Caes. B. G. 6, 25. — 1. Anas, ae, m.: Flod i Hisp. Baet., (hod. Guadiana), Caes., Plin. — 2. ănas, ătis, f.: Anden; greges anatum, Cic.; — not.: gen. anatium, (f. anatum), Varr.; hf. — ănătārĭus, 3: benævnt efter Ænder, aquila, (Andeornen), (falco haliaëtus L.), Plin. 10, 3. — 1. ănăthēma, ătis, n., ἀνάθημα: Tempelgave, Prudent. — 2. ănăthĕma, ătis, n., ἀνάθεμα: Band el. Bandsættelse, Bortfiernelse fra de Troendes Samfund, Augustin.; — 2) ogs. „metonym.": den med Band belagte Person, Tert.; hf. — ănăthĕmătīzo, are, v. a., ἀναθεματίζω: sætter i Band, Augustin.; – ogs. „overf.": forbander, Hieron. — ănăthȳmĭăsis, is, f., ἀναθυμίασις: Dunstens Opstigelse, Petron.

ănătĭcŭla, ae, f., dem. af 2. anas: Elling el. liden And, Cic.; – Plaut. As. 3, 3, 103, ogs. som Kæleord: dic igitur me anaticulam, etc. — ănătīnus, 3, [2. anas]: hørende til en And el. benævnt derefter; hf. comisk: ~ fortuna, Plaut. Rud. 2, 6, 49, (at komme tør op af Vandet); – men absol.: anatina, (sc. caro): Andekiød, Petron. — ănătŏcismus, i, m., ἀνατοκισμός: Rentesrente, Cic. Att. 5, 21. — ănătŏmĭa, ae, f., ἀνατομία: Anatomi, d. e. det dyriske Legemes kunstige Sønderlemmelse, Coel. Aur.; hf. — ănătŏmĭcus, 3; men alene som subst.; 1) anatomicus, i, m., (sc. medicus): en Anatom, Macrob.; — 2) anatomica, ae, ogs. anatomice, es, f., (sc. ars, τέχνη): Anatomien, Coel. Aur., Macrob. — ănătŏnus, 3, ἀνάτονος: som er spændt høit op el. opad, Vitruv. — Anaurus, i, m., Ἄναυρος: Flod i Thessalien, Lucan.

Anaxăgŏras, ae, m.: Philosoph af Clazomenæ, Lærer for Perikles o. Euripides, Cic. d. Or. 3, 33, oftere, o. A. — Anaxarchus, i, m.: Philosoph af Abdera; vid. Val. Max., o. Ovid. Ib. 573. — Anaxărĕte, es, f.: en Skiønhed paa Cyperen; hendes Forvandling til Sten, vid. Ovid. Met. 14, 699. — Anaximander, dri, m.: jonisk Philosoph af Miletus, opfandt Landkort, osv.; vid. Cic. Div. 1, 50, o. Gell. 3, 3.

ancaesa, orum, m., [2. an-, caedo], forældet Ord, f. vasa caelata, Fest. p. 17. — ancăla, ae, o. ancale, es, f., (ἀγκάλη, d. e. Albue): Knæhasen, Knæet, Coel. Aur. — ancarius, s. und. angarius.

anceps, cĭpĭtis, adj., [2. an-, caput); I) „egenl.": tvehovedet, med to Hoveder, Janus, Ovid. Met. 14, 334, o. id. Fast. 1, 95; men id. Met. 12, 337: ab ancipiti ·· acumine montis, (fra dets dobbelte Tind el. Spids); — II) „fig."; A) „overf.": dobbelt, med dobbelt Retning; (men duplex, som finder Sted togange); – ~ securicula, Plaut., securis, Ovid., ferrum, Lucr., (tveegget); – men Cic. N. D. 1, 37, hede Amphibierne: quasi ancipites (bestiae) etc.; – navnl. ogs. i Krigssproget: fra el. til el. paa begge Sider; – ~ tela, Liv., munimenta, id.; ~ proelium, Caes. B. G. 7, 76; cf. Nep. Them. 3; men anceps metus, et ab cive, et ab hoste, Liv. 2, 21; — B) „ment."; a) ligesom med dobbelt Virksomhed, dobbelt i sit Slags; – anceps dicendi faciendique sapientia, Cic. d. Or. 3, 16; cf. ibd. 36; men jus anceps, Hor. Sat. 2, 5, 34; — b) (som vakler til begge Sider; d. e.): uvis, tvivlsom, uafgiort; – ~ fortuna belli, Cic. Marcell. 5; ~ proelium, Liv. 2, 62, (naar Seieren bliver uafgiort); hvorom ogs. ancipiti Marte pugnare, id.; men Tac. Hist. 3, 40, absol.: inter ancipitia, (i tvivlsomme Tilfælde), deterrimum est, media sequi; – ~ fides, Curt., (ikke at stole paa); ligel. ancipites animi, Lucan.; men Hor. Sat. 2, 1, 34: Lucanus, an Appulus, anceps, (om den, hvis Fødeland er uvist); — c) farlig, betænkelig, viae maris, Ovid. Met. 11, 438; ~ loca, Nep. Dat. 7; ~ morbi, Plin.; – ogs. c. dat.: vox ··· ipsi anceps, Tac. Hist. 1, 5; ogs. absol.: inter ancipitia, (i Faren), id. Ann. 11, 26; — not. a: abl. altid ancipiti, (f. ancipite); — not. b: nominat. ancipes, (f. anceps), Plaut. Rud. 4, 4, 114.

Anchīses, ae, m., Ἀγχίσης: trojansk Prinds, ved Venus Fader til Æneas, vid. Virg. Aen. 1, 621, o. ibd. 3, 710 flgd.; — B) hf. 1) Anchīsēus, 3: anchisisk, tumulus, vid. ibd. 5, 761; — 2) Anchīsĭădes, ae, m., patronym.: Søn af Anchises, d. e. Æneas, ibd. 6, 348. — anchora, anchoralis, s. und. ancora, etc. — anchūsa, ae, f., ἄγχουσα: Oxetunge, etslags Plante, (anchusa tinctoria L., af dens Brug til Sminke), Plin. 22, 23.

ancīle, is, n., [rimel. besl. m. ἀγκύλος, d. e. krum]: lidet, aflangrundt Skiold; vid. Virg. Aen. 7, 188; – navnl. er at mærke: det himmelfaldne ancile el. Skiold, (cf. coelestia arma, Liv. 1, 20), hvorefter K. Numa lod giore elleve andre; disse ancilia opbevaredes i Marstemplet, hvorfra de af Salierne aarligen bares i Procession; hvorom ancilia movere; ligesom ancilia condere, om deres Henlæggelse til Opbevaring; vid. Liv. 1. c., ogs. Ovid. Fast. 3, 377, Virg. Aen. 8, 664, ogs. Tac. Hist. 1, 89, o. Suet. Oth. 8; — not. a:

ogs. som adj.; - sudavit clypeis ancilibus, Juvenal. 2, 126; ligel. arma ancilia, Val. Max.; — not. b: gen. pl. anciliorum, (f. ancilium, Tac. l. c.), Hor. Od. 3, 5, 10.

†ancilla, ae, f., dem. af ancula: Opvarterske, Slavinde, Pige; - ancillam aere emptam suo, Ter. Phorm. 3, 2, 26; servi ancillaeque, Cic.; ogs. mulier ancilla, Sall.; - ogs. „overf.": terra, usus mortalium semper ancilla, Plin. 2, 63; df. — ancillariolus, i, m.: som løber efter Slavinder, Senec., Martial.; o. — ancillāris, e, artificium: som passer for en Slavinde, Cic. Tusc. 5, 20; - men „overf.": ∾ adulatio, Amm.

ancillātus, us, m.: Trælqvinde- el. Slavetieneste, Arnob.; af — ancillor, atus sum, 1, v. dep. n., [ancilla]: betiener paa en Slavindes Viis; c. dat.; ultro etiam uxoribus ancillantur, Titian. ap. Non.; — b) ogs. „overf." om Ting; aestus (maris) ancillantes sideri etc., (som ganske rette sig derefter), Plin. 2, 99. — ancillŭla, ae, f., dem. af ancilla: liden el. ung Pige el. Slavinde, Ter. Heaut. 2, 3, 11, oftere, Ovid.; - ogs. i Lignelser: praesto esse virtutes, ut ancillulas, quae etc., Cic. Fin. 2, 21; cf. id. d. Or. 1, 55.

ancipes, s. und. anceps, not. b. — 1. ancīsus, 3, partic.: beskaaren, afskaaren; vid. Lucr. 3, 660; o. — 2. ancīsus, us, m.: Beskærelse, Afrundning, Varr.; — [2. an-, caedo]. — anclābris, e: hørende til Offertienesten, vasa, Fest.; af — anclo, are, v. a., [i. e. ἀντλῶ, Fest.], (forkl.): betiener dermed, skaffer tilstede, Liv. Andr. ap. Fest., Priscian.

1. ancon, ōnis, m., ἀγκών; „egenl.": Armboiningen el. Albuen; df. (ligesom cubitum), fædv. „technisk"; 1) Passerens Ben, Vitruv. 3, 3; — 2) i Bygningskunsten: Kragstenen, id. 4, 6; — 3) i Vandorgelet: Kolbestangen, id. 10, 13; — 4) ligesom ames: Krydspæl til Jægergarnet, Gratian.; — 5) Armstød el. Rygstød paa Lenestolen, Coel. Aur.; — 6) ancon cauponae: etslags Drikkekar, Dig. — 2. Ancon, ōnis, ogs. Ancona, ae, f., Cic. Phil. 12, 9: By og Havn i d. Picenske, Plin. 2, 74; ∾ Dorica, Juvenal. 4, 40, (som anlagt af Syracusanerne).

ancŏra, ae, f., ἄγκυρα: Anker el. Skibsanker; ancoras jacere, (kaste), Caes.; men figitur in viridi ··· ancora prato, Ovid. Met. 1, 297; ipse ad ancoram una nocte constitit, Caes. B. C. 3, 102; cf. Nep. Them. 8: in salo navem tenuit in ancoris; - ancoras solvere, Cic., tollere, Caes., lette Anker; ancoras vellere, Liv., praecidere, Cic., kappe Anker, moliri, (opvinde), Liv.; men navis in ancoris constitit, Caes., stat, Liv., Skibet ligger for Anker; - men „poet."; tum dente tenaci Ancora fundabat naves, Virg. Aen. 6, 4; men Caes. B. G. 4, 23: ad horam nonam in ancoris exspectavit; — b) ∾ ferreae: ankerformede Jernhager, Pallad.; — II) „overf." o. „alleg.": Sikkerhed, Tilflugt, Haab; - Ancora jam nostram non tenet ulla ratem, Ovid. Trist. 5, 2, 42; ligel. ultima fessis ancora, Sil. — ancŏrāgo, ĭnis, m.: etslags ubekiendt Fisk i Rhinen, Cassiod. — *ancŏrālis, e: hørende til et Anker, strophium, Appul.; ogs. absol.: ancorale, Liv. 37, 30, Plin.: et Ankertoug; o. — ancŏrārĭus, 3: = frgd., funes: Ankertouge, Caes. B. C. 2, 9; — [ancora].

Ancus Martius: Roms fierde Konge; vid. Liv. 1, 32, flgd., ogs. Hor. Ep. 1, 6, 27. — ancȳloblĕphăron, i, n., ἀγκυλοβλέφαρον: Øienlaagenes Sammengroen, (som Øiensygdom), Cels. 7, 7. — 1. Ancȳra, ae, f.: By i Galatien, (nu: Angora), Liv. 38, 24, o. Plin. 5, 42; — df. Ancȳrānus, 3, triumphus, Claudian.; — not.: monumentum Ancyranum, kaldes en Række af Kobbertavler, som ere fundne i Byen Ancyra, og hvorpaa K. Augustus's Krigsbedrifter ere optegnede; (vid. Freund.). — 2. Ancȳra, ae, f.: By i Phrygien; vid. Plin. 5, 41.

andăbăta, ae, m., [rimel. f. anabata, af ἀναβαίνω]: etslags Gladiator, som fægter med tilbundne Øine; quem antea ne andabatā quidem fraudare poteramus, Cic. Fam. 7, 10, (Manut.). — Andegavi, el. Andecavi, orum, ogs. Andes, ium, m.: gallisk Folk i Egnen af det nuv. Anjou, Plin. 4, 31, Caes. B. G. 2, 35. — 1. Andes, ium, m., s. und. frgd. — 2. Andes, is, m.: Landsby i d. Mantuanske, Digteren Virgils Fødested; — df. Andīnus, 3, cantus, Sil. 8, 595, (i. e. Virgilii carmina).

andrachne, es, f., ἀνδράχνη, som etslags Havevært: Portulak, Colum., Plin. — andrēmas: = frgd., Appul. — Andriscus, i, m.: en Slave, der, ved at udgive sig for en Søn af d. overvundne K. Perseus, foraarsagede den tredie macedoniske Krig, Liv. Epit. 49, o. A. — Andrius, Andria, s. und. Andros. — Androcles, is, el. Androclus, i, m.: en Slave, som paa den romerske Arena blev gienkiendt af den samme Løve, hvis syge Fod han tidligere havde helbredet; vid. Sen. Benef. 2, 19, o. Gell. 5, 14. — andrŏdămas, antis, m., ἀνδροδάμας, (som betvinger Mænd, d. e. meget haard); 1) etslags Blodsten, Plin. 36, 38; — 2) etslags sølvfarvet og terningformet Ædelsten, id. 37, 51.

Andrŏgĕon, ōnis, m., (acc. graec. -ona), Biform af Androgeos, Prop. 2, 1, 64; — df. Andrŏgĕōnēus, 3: hørende til Andr., caedes, Catull. 64, 77. — Andrŏgeos, (-us), i, m., Ἀνδρόγεως: Søn af K. Minos, hvis Mord Athenienserne maatte affone, ved aarligen at offre et Antal Børn til Minotaurus; vid. Ovid. Met. 7, 458, o. Virg. Aen. 6, 20. — andrŏgȳne, es, f., ἀνδρογύνη, ligesom virago, Heltinde, Val. Max.; s. ogs. und. flgd. — andrŏgȳnus, i, m., o. androgyne, es, f., ἀνδρόγυνος, ἀνδρογύνη: Tvetulle, Hermaphrodit, Liv. 27, 11, Lucr. 5, 837, o. A.

Andrŏmăche, es, (o. -cha, ae), f.: Hectors Gemalinde: sild. ogs. gift med K. Priamus's Søn, Helenus; vid. Virg. Aen. 3, 318 o. 487. — Andrŏmĕda, ae, (o. -de, des), f.: Datter af K. Cepheus og af Cassiope, blev af Perseus befriet fra at opsluges af et Havuhyre, og optoges endelig som Stiernebillede paa Himmelen; vid. Ovid. Met. 4, 671 flgd., o. Cic. N. D. 2, 43.

andron, ōnis, m., ἀνδρών; 1) hos Grækerne: = andronitis, Vitruv. 6, 10; — 2) hos Romerne: Gang imellem tvende Vægge el. Gaardspladser i Huset, Plin. Ep. 2, 17. — Andrŏnicus, i, m.: Navnet paa flere berømte Romere, hvoriblandt den mærkeligste er L. Livius Andronicus, Romernes første dramatiske og episke Digter, (ab a. u. c. 514); vid. Cic. Brut. 18, o. id. Tusc. 1, 1, ogs. Gell. 17, 21, o. A.; — not.: om en Grammatiker af dette Navn, vid. Suet. Gramm. 8. — andrŏnītis, ĭdis, f., ἀνδρωνῖτις, hos Grækerne: den Del af Huset, som var bestemt til Mandfolkeværelse, Vitruv. 6, 10; opp. gynaeconitis.

Andros, (-us), i, f.: en af Cykladerne i Ægæerhavet, Ter. Andr. 1, 1, 43, o. Ovid. Met. 8, 469; — B) df. 1) Andrius, i, m.: en Andrier, Crito, Ter. Andr. 5, 4, 3. — 2) Andria, ae, f.: Andrierinden, el. Pigen fra Andros, Comoedie af Terentius. — andrŏsăcēs, is, n., ἀνδρόσακες: etslags ubekiendt Søplante el. Plantedyr, Plin. 27, 9. — androsaemon, i, n., ἀνδρόσαιμον, (Mandsblod): etslags Johannesurt med blodrød Saft, (hypericum perforatum L.), Plin. 27, 10.

ănecŀŏgistus, 3, ἀνεκλόγιστος: som ikke er pligtig til at aflægge Regnskab, tutores, Dig. — ănellus, i, m., dem. af anulus: liden Ring, aureolus, Plaut.; cum tribus anellis, (neml. paa Fingrene), Hor. Sat. 2, 7, 9; cf. Lucr. 6, 912. — ănĕmōne, es, f., ἀνεμώνη: Vindrosen, (fordi den let taber sine

Blade i Vinden); vid. Plin. 21, 38. — ănēthum, i, n., ἄνηθον: Dild el. Anis, (anethum graveolens L.), Virg. Ecl. 2, 48, Plin. 19, 52. — ănētĭcus, 3, ἀνετικός: aftadende, aftagende, morbus, Theod. Prisc.

anfractŭōsus, 3, [2. anfractus]: fuld af Krumninger; df. „overf.": forvirret, dunkel, locutio, Augustin. — *1. anfractus, 3, partic.: omboiet, krummet; per anfracta spatia, Amm.; — 2) df. subst. anfractum, i, n.: Bøining, Krumning; in anfracto, (opp. in directo), Varr.; anfracta aurium, id.; o. — 2. anfractus, us, m.; I) „egenl.": Omboining, Ombrækning, Krumning; A) „alm." om en Linie el. Bane, odl.; – nihil incisum angulis, nihil anfractibus, (in figura sphaerica), Cic. N. D. 2, 18; septenos octies solis anfractus reditusque etc., id. d. Rep. 6, 12; men convoluta in anfractum (cornua arietis), Plin.; — B) „bef." om et Sted el. Terrain, ogs. om en Vei, odl.; Est curvo anfractu valles, Virg. Aen. 11, 522; cf. Caes. B. G. 7, 46; men per anfractus jugi, Liv. 44, 4; ligel. ∾ viarum, id., litorum, id.; cf. Nep. Eum. 8; — II) „fig."; A) om Talen, ligesom ambages: Udsvævelse, Vidtloftighed; vid. Cic. Div. 2, 61, o. id. Part. or. 6; cf. Quintil. 6, 1, 15: quae omnia infinitos habent anfractus, (som behandles i det Uendelige); — B) „bef." om Retten: Forvikling, Vanskelighed, Dunkelhed; vita remota ··· ab hujusmodi judiciorum anfractu, Cic. Cluent. 56; ligel. juris anfractus, Quintil. 12, 9, 3; — [af 2. an- o. frango, el. af inus. anfringo].

†angărĭa, ae, f., ἀγγαρία; oprdl. den Tieneste, som forrettes af en angarius; df. „alm.": Hoveritieneste, Dig.; df. — angărĭālis, e: horende til Hoveritieneste, copia, Cod. Theod.; — angărĭo, are, v. a.: forlanger som el. til Hoveritieneste; ∾ naves, Dig.; o. — angărĭus, i, m., ἄγγαρος, [oprdl. persisk Ord]: Ilbud el. Løber; concursans, velut angarius, etc., Lucil. ap. Non.

angĕlĭcus, 3, ἀγγελικός; I) oprdl.: horende til et Bud; men alene hos Gramm.: ∾ metrum, (det dactyliske Versemaal, af dets Hurtighed), Diomed.; — II) eccl.: horende til Englene; ∾ panes, (d. e. Manna), Prud. — angĕlĭfĭcatus, 3, [angelus, facio]: forvandlet til Englenatur, caro, Tert. — angellus, i, m., dem. af angulus: liden Kant el. Vinkel, Lucr. 2, 428, inc. — angĕlus, i, m., ἄγγελος; I) „egenl.": Bud el. Sendebud, Epicuri, Senec. Ep. 1, 20, inc.; — II) eccl.: et Herrens Sendebud, en Engel, Augustin., o. A. — Angĕrōna, el. Angeronia, ae, f.: Taushedens Gudinde, [quia angit, i. e. cohibet os, Scalig. ad Varr.], Plin. 3, 9. Macrob.; — df. Angĕrōnālĭa: hendes Fest, Varr.

angina, ae, f., [ango]: Betændelse i Halsen, Halssyge, Plaut., Cels., Plin.; — 2) „overf." o. eccl.: ∾ mentis, Tert. — angĭportus, us, m., o. angiportum, i, n., [ango, portus]: smalt el. snevert Stræde, liden el. trang Gade; – vias omnes angiportusque, (Gader og Stræder), Cic. Div. 1, 32; cf. Hor. Od. 1, 25, 10; men Id quidem angiportum non est pervium, Ter. Ad. 4, 2, 39; cf. Catull. 58. — Angĭtĭa, ae, f.: Søster af Medea o. Circe, dyrkedes i det Marsiske, hvor nemus Angitiae, (hod. Luco), var hende helliget; vid. Virg. Aen. 7, 759, o. Sil. 8, 500. — Angli, orum, m.: germanisk Folk i Nedertydskland o. Holsten, Tac. Germ. 40.

ango, (anxi, anctum o. anxum, Gramm.), 3, v. a., [ἄγχω]; I) „egenl.": gior trang, trykker el. trækker el. snører sammen, (navnl. Struben); df. qvæler, (hvorom i Prosa oftere: suffoco); – vid. Virg. Aen. 8, 260, o. id. Ge. 3, 497; ogs. om Væxterne: connexis inter se radicibus angi, Colum.; – ogs. findes angi, (at trykkes), alm. om Legemets lidende Dele, Plin. 10, 79; men Hor. Sat. 2, 2, 64, „alleg.": hac urget lupus, hac canis angit; — II) „fig.": ængster, qvæler, trykker; – Non quotidiana cura haec angeret hominem, Ter. Phorm. 1, 3, 8; cf. Lucr. 4, 1130, o. Liv. 2, 7; men quo cruciatu timoris angi solitum etc.? Cic. Off. 2, 7; cf. Hor. Ep. 2, 1, 211, o. id. A. P. 110; – ogs. angi de aliquo, (i Anledning deraf), Cic. Att. 2, 18, o. ibd. 7, 22; men id. Lael. 21, m. acc. c. inf.: peccasse se, non anguntur; – ogs. angi animo, id. Brut. 2; men Plaut. Epid. 3, 1, 6: absurde facis, qui angas te animi.

angor, ōris, m., [ango]; I) „egenl.", ligesom angina: Halsens sygelige Sammentrækning, Halssyge; – occupat fauces angor, Plin.; df. ogs. Aandedragets Besværlighed; aestu et angore vexata, Liv. 5, 48; — II) oftere „fig.": Angest el. Ængstelse; (efter Cic. Tusc. 4, 12, forskielligt fra anxietas, Ængstelighed, neml. som vedvarende Lidenskab el. Lidelse); – animus ··· liber cura et angore etc., Cic. Fin. 1, 15; angor ··· pro amico capiendus, id. Lael. 13; – ligel. in pl.; quae (vita) me manens conficeret angoribus, Cic. Phil. 2, 15; cf. id. Off. 2, 1.

anguen, f. und. anguis, not. b. — anguĕus, 3, [anguis]: horende til en Slange, lapsus, (pl.), Solin. — anguĭcŏmus, 3, [anguis, coma]: med Slangehaar, men alene „poet."; ∾ Gorgo, vid. Ovid. Met. 4, 699 o. 801. — anguĭcŭlus, i, m., dem. af anguis: liden Slange, Cic. Fin. 5, 15. — anguĭfer, a, um, [anguis, fero]: som bærer el. har Slanger; ∾ caput, (Medusahovedet), Ovid. Met. 4, 740; ∾ Gorgo, Prop. 2, 2, 8; — 2) df. subst. Anguifer, ĕri, m., som Oversættelse af Ὀφιοῦχος, Stiernebilledet: Slangeholderen el. Slangemanden; ogs. Anguitenens, Colum. 11, 2. — anguĭgĕna, ae, m., [anguis gigno]: fodt af Slanger, („poet." om de af Slangetænder opvoxne Thebanere), Ovid. Met. 3, 531.

anguilla, ae, f., [af anguis, ifolge Gestaltens Lighed, Varr.]: Aalen, (muraena anguilla L.), Plin. 9, 38, o. Juvenal. 5, 103; – „alleg." er: anguilla est, elabitur, Plaut. Pseud. 2, 4, 56. — angŭĭmănus, 3, [anguis, manus]: med Slangearm, kaldes Elephanten, Lucr. 2, 538, o. id. 5, 1303, (fordi dens Snabel, manus, har en slangeformet Bevægelse). — *anguĭnĕus, 3; I) bestaaende af Slanger, comae, Ovid. Trist. 4, 7, 12; — II) slangeformet, cucumis, Colum.; o. — anguĭnus, 3, ligesom frgd.; I) af en Slange, cervix, Pacuv. ap. Cic. Div. 2, 64, pellis, Cato, adeps, Plin.; – ogs. absol.: anguinum, (sc. ovum), id. 29, 12; — II) slangeformet, cucumis, Varr.; — [anguis]. — anguĭpes, ĕdis, adj., [anguis, pes]: med Slangefodder; df. angipedes: Giganterne, Ovid. Met. 1, 184.

anguis, (disyll.), is, c., [ango: snoer, vinder; hvorm. er at sammenligne vort: Slange, slynger]; I) „egenl."; A) „alm.": Slange, Snog; – femina anguis o. mas anguis, vid. Cic. Div. 2, 29; angues jubati, Plaut.; volucres angues ··· vento invectas etc., Cic. N. D. 1, 36; cf. Tac. Ann. 11, 11; men Hor. A. P. 187: Ne ··· coram populo ··· (vertatur) Cadmus in anguem; — B) „bef." ogs. „poet." som Sindbillede; a) paa det Forhadte og Afskyede; odisse aeque atque angues, Plaut. Merc. 4, 4, 21; cf. Hor. Ep. 1, 17, 30; – ogs. paa det Skrækkelige el. Rædsomme; df. Medusahovedet, vid. Ovid. Met. 4, 803; ogs. kan hertil mærkes Ordsproget: latet anguis in herba, Virg. Ecl. 3, 93; – ogs. paa Raseri; hvf. Tisiphones Slangebælte; vid. Ovid. Met. 4, 482 o. 511; ogs. hendes Slangehaar, Tibull. 1, 3, 69; — b) paa List og Klogskab; df. Medea's Slangespand, Ovid. Met. 7, 223; ligel. Ceres's Slangespand, ibd. 5, 642; — II) „overf." som Stiernebillede; A) ligesom Draco: Dragen, imellem d. store o. lille Biorn, Cic. N. D. 2, 42, Virg. Ge. 1, 244, o. Ovid. Met. 2, 138; — B) ligesom Hydra el. Vandslangen, der, imellem Crater oventil, og Corvus nedentil, strækker sig hen over Krebsen, Loven o. Jomfruen; vid.

Ovid. Fast. 2, 243, o. Hygin. Astron. 3, 39; — C) den Slange, som Ὀφιοῦχος el. Anguitenens holder med Haanden, Ovid. Met. 8, 182; — not. a: abl. angui, (f. angue), Enn., o. A.; men Cic. Div. 2, 31, inc.; — not. b: sild. Biform deraf er anguen, (ligesom sanguen af sanguis), Jul. Val. Res G. Al. M. — Anguĭtĕnens, tis, m., ligesom Anguifer: Oversættelse af Ὀφιοῦχος el. Slangeholderen, Cic. N. D. 2, 42.

*angŭlāris, e: med Vinkler el. Hiørner; vinklet el. retvinklet, lapis, Ovadratsten, Cato, pilae el. columnae, (Hiørnepiller, hvoraf en Bue bæres), Vitruv.; — angŭlātim, adv.: fra Vinkel til Vinkel, i alle Hiørner og Kroge, perlustrare, Appul.; — angŭlo, are, v. a.: gior vinklet, bugter el. bøier, Ambros.; — II) df. partic. angŭlatus, 3, som adj.: vinklet, med Hiørner el. Vinkler el. Kanter; ∾ corpuscula, (opp. rotunda, etc.), vid. Cic. N. D. 1, 24; o. — angŭlōsus, 3: fuld af Vinkler el. Kanter, folia, Plin; men gemmis angulosis minima gratia, id. 37, 75; — [flgd.]

angŭlus, i, m., [ἀγκύλος, d. e. krum]; I) „egenl.": Vinkel el. Hiørne; - df. i Geometrien: angulus obtusus, Lucr., rectus, Senec., acutus, Plin.; ad pares angulos, Cic. Tusc. 1, 17; - ogs. „alm.": Brækningen af en Linie el. Grændselinie; vid. Caes. B. G. 5, 13; - anguli parietum, Plin., oculorum, Cels.; men nihil incisum angulis, (uden alle vinkelformede Fordybninger), Cic. N. D. 2, 18; - „poet." ogs. udstaaende Kant el. Hiørne; - vid. Ovid. Met. 13, 884; men Hor. Sat. 2, 6, 8: angulus ille, (hint Indsnit i Ageren); — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": Vinkel el. Krog, afsides el. ensomt Sted; vid. Ter. Ad. 5, 2, 10, o. Cic. Cat. 2, 4, ogs. Hor. Od. 2, 6, 14; - men Cic. d. Rep. 1, 2: quae illi in angulis personant, (i deres Kroge, d. e. i Skolen, i Modsætn. af Forretningslivet); - ogs. Landsbyen, (i Modsætn. af Byen), Hor. Ep. 1, 14, 23; — 2) „bes.": en Havbugt; ultra angulum Gallicum etc., Cato ap. Charis.; — B) „ment." o. alleg."; litterarum anguli: bogstavelige Spidsfindigheder; vid. Cic. Caecin. 29.

anguste, adv. af angustus; I) „egenl." om Rummet: trangt, knapt, snevert, sedere, Cic. ap. Macrob.; - comp.: angustius pabulari, Caes.; superl.: quam augustissime aliquem continere, id. B. C. 3, 45; — II) „fig."; A) „overf."; a) knapt, trangt, sparsomt; - ∾ uti re frumentaria, Caes. B. C. 3, 16; cf. id. B. G. 5, 21; — b) vanskeligen, brydsomt; ∾ transportare milites, id.; men angustius se habere etc., (være i Forlegenhed), Cic. Tusc. 5, 31; — B) „ment."; navnl. om Foredraget; a) ordknapt, kort; anguste et exiliter dicere, Cic.; ∾ scriptum, id. Mur. 13; — b) strængt, noiagtigen; - presse et anguste definire, id.; brevius et angustius concludere, id.

angustĭa, ae, f.; sædv. in pl.: angustiae, arum, [angustus]; I) „egenl." om Stedet: trangt el. snevert Rum el. Pas; in angustiis et faucibus Graeciae, (om den corinthiske Isthmus), Cic. Agr. 2, 32; angustiae Hellesponti, Suet., vicorum, id., itinerum, Tac.; ofte ogs. i Krigssproget, vid. Liv. 28, 1; in angustiis pugnare, id.; cf. Sall. Cat. 58, Nep. Dat. 8, o. Caes. B. G. 1, 39; — b) navnl. ogs. m. Hensyn paa Legemet; angustiae spiritus, vid. Cic. d. Or. 3, 46; angustiae urinae, Plin.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) om Tiden: Korthed; angustiis temporis excludi, Cic. Verr. 1, 56; cf. id. d. Or. 3, 61; — 2) om Formuen: Mangel, Trang; propter angustias aerarii, Cic. Agr. 2, 14; ∾ rei frumentariae, Caes., rei familiaris, Suet., stipendii, Tac.; ogs. absol.: Armod; paternas ei angustias esse, id. Ann. 1, 75; — b) om andre ydre Forholde: Vanskelighed, Forlegenhed; hunc in summas angustias adductum etc., Cic. Quint. 5; cf. Caes. B. C. 1, 51; men ∾ petitionis, Cic. Brut. 17; — B) „ment."; a) om en Undersøgelse: Smaalighed, Ordkloveri; vid. Cic. Caecin. 29; men id. Acad. 2, 35, „alleg.": in tantas angustias (compellere orationem); — b) Fremstillingens Korthed og Enfoldighed; angustia enim conclusae orationis non facile se ipsa tutatur, id. N. D. 2, 27: — 2) ogs. „ethisk": Snevérhiertethed; non capiunt angustiae pectoris tui ista, etc., Cic. Pis. 11; cf. Auct. ad Her. 4, 43.

angusticlāvĭus, i, m., [angustus, clavus]: som bærer el. har Ret til at bære den smalle Purpurbræm paa Tunikaen, tribunus, Suet. Oth. 10; (opp. laticlavius). — *angustĭtas, atis, f., forkl. Biform af angustiae, Att. ap. Non.; o. — angusto, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": gior trang el. snever; vid. Catull. 61, 361; men putei, ore angustati, Plin.; — II) „overf.": indskrænker, forringer; angustanda patrimonia, ut etc., Senec. Tranqu. 8; - ogs. „ment.": ∾ gaudia sua, vid. id. Cons. ad Polyb. 29; — [af flgd.].

angustus, 3, [ango]; I) „egenl."; A) om Rummet: trang, snever, smal, knap; (opp. latus: bred, vid); - ∾ fines, Caes; ∾ cellae (servorum), Hor.; ∾ rima, id. Ep. 1, 7, 98; - cf. Cic. Leg. 3, 17; - superl.: fauces portus angustissimae, Caes. B. C. 1, 25; comp., f. nedenf.; — b) neutr. angustum, i, ogs. som subst.: Snevring, snevert Rum, smal Aabning; vid. Lucr. 4, 531, o. Virg. Aen. 2, 332; ligel. viarum angusta (obsidere), Tac. Hist. 4, 35; — B) om andre Gienstande; ∾ clavus, (den smalle Purpurbræm paa Tunikaen), f. und. clavus; - ogs. kan hidføres: ∾ spiritus, (kort Aandedræt), Cic. d. Or. 1, 61; - ligel. ∾ odor rosae, (lidet udbredt), Plin.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) om Tiden: kort, dies, Ovid., nox, id., tempus, Lucan.; — 2) om Formuen el. med Hensyn derpaa: ringe, ubetydelig, indskrænket; vid. Juvenal. 3, 164, o. Tac. Ann. 2, 33, ogs. Hor. Od. 3, 2, in.; — 3) om andre ydre Livsforholde: vanskelig, usikker; res angustae: Nød, Trængsel, ibd. 2, 10, 21; men fides angustior, (svækket Credit), Caes. B. C. 3, 1; — bb) neutr. angustum, i, ogs. som subst.; a) Indskrænkning, snever Grændse, ringe Grad; vid. Cic. Off. 1, 17, id. Lael. 5, o. id. Acad. 1, 10; — b) Trængsel, Nød, Fare; res est in angusto, Caes. B. C. 3, 1; men „alleg.": in angustum (cogi), Ter. Heaut. 4, 2, in.; — B) „ment."; 1) „alm."; a) om en Undersøgelse: spidsfindig, ordklovende, odl.; vid. Cic. d. Or. 3, 31; ∾ interrogatiunculae, id. Fin. 4, 3; — b) om Foredraget: kort el. indskrænket, enfoldig, id. Or. 56; men Prop. 2, 1, 40: angusto pectore (poëta, med Hensyn paa Stilens Simpelhed); — 2) „bes." o. „ethisk": smaalig, nedrig, sneverhiertet; vid. Cic. Off. 1, 20, o. id. Fin. 1, 18.

*ănhēlātĭo, onis, f.: Pusten, Stonnen; ∾ piscium aestivo calore, (deres Gispen i Heden), Plin.; — 2) som Sygdom, ligesom ἆσθμα: Aandpustethed, Trangbrystighed, id.; — ănhēlātor, oris, m.: som har tungt Aandedræt, som lider af Asthma el. Trangbrystighed, Plin. 21, 89; o. — ănhēlĭtus, us, m.; I) „alm.": Aandpustethed, Pusten, Stonnen; - ex cursura anhelitum ducere, Plaut.; ogs. in pl.: anhelitus moventur, (der opstaaer en Pusten og Stonnen), Cic. Off. 1, 36; - ogs. som Sygdom, ligesom ἆσθμα: Trangbrystighed, Plin. 35, 51; — II) „bes."; A) „egenl.": Aandepust el. Udaanden; tristis anhelitus oris, (ond Lugt af Munden), Ovid. A. A. 1, 521; cf. id. Met. 10, 663, o. Virg. Aen. 5, 437; — B) „overf.": Uddunstning, Dunst; saal. in pl.: eos anhelitus terrae ··· ventos esse, Cic. Div. 2, 19; ogs. Duft, Lugt; ∾ vini, id. d. Sen. 7; — [flgd.].

ănhēlo, avi, atum, 1, v. n. o. a., [2. an-, halo]; I) neutr.; A) „egenl.": at puste el. stonne, at være aandpusten, Ter. Hec. 5, 3, 25, Auct. ad Her. 4, 33, o. Virg. Aen. 10, 837; - ogs. om Plovoxen, Ovid. Fast. 2, 295, Colum.; — b) hos Prud. ogs. „poet.": at transpirere; — B) „overf." om Elementerne: at bruse el. brage, odl.; fornacibus ignis anhelat, Virg. Aen.

8, 421; ∾ pontus, Sil.; ligel. subter anhelat humus, Stat.; — II) act.; A) „egenl.": at udpuste el. udstønne; quasi anhelata gravius (verba), vid. Cic. d. Or. 3, 11; cf. id. (poët.) N. D. 2, 41; men Ovid. Fast. 4, 492, om Typhoeus under Ætna: Cujus anhelatis ignibus ardet humus; — B) „fig.": ligesom at puste og hige derefter; ∾ scelus, Cic. Cat. 2, 1; cf. Auct. ad Her. 4, 55.

ănhēlus, 3, [2. an-, halo]; I) „alm.": pustende, stønnende, fnøstende; „poet." om Mennesker o. Dyr; ∾ equi, Virg., Ovid.; ∾ senes, Virg. Ge. 2, 135; ogs. ∾ pectus, id. Aen. 6, 48; ogs. c. gen.: longique laboris anheli (Celtae), Sil. 15, 721; — II) „bes." (o. ligel. „poet."): forbunden med Pusten el. Stønnen, cursus, Ovid., tussis, Virg., sitis, Lucr., febres, Ovid. — ănhydros, (anydr.), i, f., ἄνυδρος, (uden Vand), en Benævnelse paa Narcissen, Appul.

ănĭātrŏlŏgētus, adj., ἀνιατρολόγητος: ukyndig i Lægekunsten, Vitruv. — ănĭcilla, (sild. ogs. anucella), ae, f., dem. af anicula: gammel Kone, Morlille, Varr., Fronto. — Anĭcius, a: romersk Persons- og Slægtsnavn; — hf. Anĭcĭānus, 3, benævnt efter en An., pira, Colum.; men ∾ nota, (Mærket paa en Vin fra L. Anicius's Consulat, a. u. c. 594); vid. Cic. Brut. 83. — ănĭcŭla, (syncop. anicla, Prud.), ae, f., dem. af 3. anus: gammel Kone, Morlille, Ter. Andr. 1, 4, 4; - cf. Cic. Div. 2, 15, o. id. N. D. 1, 44; hf. — ănĭcŭlāris, e: kærlingagtig, tosset, verba, Augustin.

Anien, ēnis, f. und. Anio. — Aniēnĭcŏla, ae, c., [Aien el. Anio, 1. colo]: som boer el. findes ved el. i Aniofloden, Nymphae, Sil. — Aniensis, e, o. Aniēnus, i, o. 3, f. und. Anio. — Anigros, i, m., Ἄνιγρος: Flod i Arkadien o. Elis; vid. Ovid. Met. 15, 282.

†ănīlis, e, [3. anus]: kærlingagtig, vultus, Virg., passus, Ovid., aetas, Colum.; - ofte ogs. m. Bibegr. af Forstandssvaghed; ineptiae pene aniles, (Kærlingesnak), Cic.; cf. id. Div. 2, 60, o. Hor. Sat. 2, 6, 77; hf. — ănīlĭtas, atis, f.: en udlevet Kones høie Alderdom el. Alderdomssvaghed; vid. Catull. 62, 102; — ănīlĭter, adv.: paa Kærlingeviis, daarligen el. i Barndom; non superstitiose atque aniliter etc., Cic. N. D. 3, 39; o. — ănīlĭtor, ari, v. dep. n.: at blive aldersvag, at affræftes ved Ælde.

ănĭma, ae, f., [ligesom animus, besl. m. ἄνεμος, d. e. Vind, af ἄω, ἄημι, d. e. aander]; I) „alm.": Aande, Luft; hf. A) Luft, Lufttræk, Vind; - Aurarumque leves animae, Lucr. 5, 237; cf. Hor. Od. 4, 12, in.; ogs. Vinden af en Blæsebælg, Virg. Aen. 8, 403; ogs. Ildens Gløb el. Lue, Varr. ap. Non.; — B) som Element: Luften, (i Modsætn. af Ilden, af Vandet, osv.); vid. Lucr. 1, 716, o. Virg. Ecl. 6, 32, ogs. Cic. Univ. 5, o. id. Acad. 2, 39; — C) „poet." ogs. Uddunstning, Dunst, Lugt; ∾ amphorae, Phaedr.; men comisk: ∾ putei, (Vand af Brønden), Plaut. Amph. 2, 2, 91; — II) „bes."; A) den ind- o. udaandede Luft, Livsluften el. Livsaanden el. Aandedraget, (in concr.); ogs. Indaandningen, el. at indaande, el. at drage Aande, (in abstr.; altf. f. spiritus, s. nedenf.); - animam comprimere, Ter., continere, Cic., (holde Veiret); animam recipere, Ter., (komme til Aande, faae Luft); cf. Cic. d. Or. 3, 49: circuitus verborum ··· longior, quam ··· anima patitur; - animae gravitas, (ond Lugt af Munden), Plin.; cf. Virg. Ge. 2, 134: animas et olentia ··· ora etc.; - anima interclusa, Tac.; me anima deficit, Cels.; - men Cic. N. D. 2, 54: excipere animam eam, quae ducta sit spiritu; — B) hf. ogs. 1) den ved Indaandningen betingede Livskraft; Livsaanden, Livet, Sielen, (navnl. som det physiske Livsprincip; i Modsætn. af animus, som det aandige Livsprincip); - sapimus animo, vivimus anima; sine animo anima est debilis, Att. ap. Non.; cf. Lucr. 1, 133, o. id. 3, 160, ogs. Senec. Ep. 58; — 2) hf. ogs. d. physiske Liv, el. alm. Livet; - animam relinquere, Tac., edere, Cic., exhalare, exspirare, Ovid., deponere, amittere, Nep., projicere, vomere, Virg., (at udaande Livet el. opgive Aanden, at døe el. omkomme); - comisk er: animam debere, (være i bundløs Gield), Ter. Phorm. 4, 3, 56; — b) hf. ogs. „overf." om Plantelivet, Senec. Ep. 58, o. Plin. 17, 35, oftere; — 3) ogs. „meton.": den med anima el. Livsaande begavede Skabning, et levende Væsen; - ova parere, non animam, Enn. ap. Varr.; anima litare, (s. animali), Stat.; animae rationis expertes, Lact.; — b) hf. navnl. ogs. et Menneske; (jvf. vort: Siel, Person); vid. Virg. Aen. 11, 24, o. Hor. Sat. 1, 5, 41, ogs. Tac. Hist. 4, 32; - navnl. ogs. til el. om den Person, som er os dyrebar; vos, meae carissimae animae, Cic. Fam. 14, 14; cf. ibd. 18, ogs. Hor. Od. 3, 9, 13; — 4) endnu findes anima; a) f. manes el. de Afdødes Aander; vid. Hor. Od. 1, 10, 17, o. id. Sat. 1, 8, 29, ogs. Ovid. Met. 7, 612, oftere; cf. Suet. Caes. 88: (stellam crinitam) animam esse Caesaris; — b) f. animus: Menneskets fornuftige Siel, Aanden; vid. Cic. N. D. 1, 31, ogs. Sall. Jug. 2; — not. a: gen. animāī, (f. animae), Lucr.; — not. b: dat. o. abl. animis, (ikke animabus), Cic. Fam. 14, 14, (i Overskriften).

*ănĭmadversĭo, onis, f.; I) „alm.": Opmærksomhed derpaa el. Jagttagelse deraf, Bemærken el. Bemærkning; - notatio naturae et animadversio peperit artem, Cic. Orat. 55; cf. id. d. Or. 2, 21; - ogs. Opmærksomhed paa os selv, id. Off. 1, 29; ogs. „alm.": Undersøgelse, Liv. 21, 18; — II) „bes.": Opmærksomhed paa Andres Feil; hf. A) Dadel, Misbilligelse; effugere animadversionem etc., Cic. Orat. 57; — B) Straf el. Afstraffelse; ∾ alicujus in aliquem, Cic. Phil. 1, 2; ∾ paterna, id. R. Am. 24; ogs. absol.: ∾ omnis etc., id. Off. 1, 25; — C) hertil mærkes endnu; 1) notationes animadversionesque censorum, Cic. Off. 3, 31; ogs. ∾ censoriae, id. Cluent. 48, (de af Censorerne paalagte Straffe; s. und. nota o. censor); cf. Vell. 2, 68; — 2) actoris notio et animadversio: den af Klageren paastaaede el. foranledigede Retsstraf, Cic. Caecin. 12; animadversione capitali punire, Suet.; animadversionem habere, (Ret til at straffe), Dig.; o. — ănĭmadversor, oris, m.: en Jagttager; acres et diligentes animadversores vitiorum etc., Cic. Off. 1, 41; — [af flgd.].

ănĭmadverto, (-orto), ti, sum, 3, v. a. (o. n.); [ctr. f. animum adverto, der ogs. forekommer; s. Caes. B. G. 4, 25 o. 26]; I) „egenl."; A) „alm.": retter Opmærksomheden derpaa, mærker derpaa, bemærker, iagttager; - alios tuam rem ··· animadversuros, Ter. Phorm. 3, 1, 3; ut animadvertatur, (at der lægges Mærke dertil), quidquid facias, Cic. Fam. 11, 27; cf. Nep. Ep. 6; ogs. m. acc. comm. o. flgd. ut; illud me non animadvertisse ···, ut ascriberem etc., Cic. Fam. 5, 20; men Liv. 4, 45: animos adverterent, ne, etc.; — B) „bes."; 1) i Forretningssproget heder animadvertere; a) om en Lictor: at paasee, at der vises Consulen den skyldige Ærefrygt; vid. Liv. 24, 44; — b) om Folket: paa en Lictors Opfordring at vise Consulen den skyldige Ærefrygt; vid. Suet. Caes 80; — 2) udenfor Forretningssproget; a) at fornemme, at blive var, at mærke sig (noget); - vid. Cic. Cat. 1, 8, id. Off. 1, 2, Nep. Ep. 6, o. Liv. praef.; — b) at kiende derpaa, at kiende el. indsee el. begribe; - animadverti enim et didici ex tuis litteris, te etc., Cic. Fam. 3, 5; cf. id. N. D. 1, 6, o. ibd 3, 17; — II) „overf.": efter Jagttagelse el. Undersøgelse af en Feil el. Brøde at straffe en saadan; - o facinus animadvertendum, (strafværdig), Ter.; cf. Cic. R. Am. 40; navnl. ogs. om Foresatte el. om Øvrigheden; vid. id. Caecin. 12; — b) i Retssproget sættes her for acc. personae sædv. in c. acc.; altf. ∾ in aliquem: at afstraffe Nogen; ∾ verberibus

in cives, Sall. Cat. 52; qui in alios animadvertisset indicta causa, Cic. Fam. 5, 2.

ănĭmal, alis, n., [f. animale, neutr. af animalis]; I) „alm.": levende Skabning el. Væsen, et Dyr (i Ordets videste Bem.); - inanimum ··· pulsu agitatur externo; animal ··· motu cietur interno et suo, Cic. d. Rep. 6, 26; cf. id. N. D. 3, 12, ogs. ibd. 2, 47; men animal providum et sagax, homo, id. Leg. 1, 7; cf. Ovid. Met. 1, 76: sanctius his animal etc.; - men ogs. om Universet, hvor dette forestilles som levende Væsen; vid. Cic. Univ. 3 o. 4; — II) „bes.": det ufornuftige Dyr el. Dyret, (i Modsætn. af Mennesket); multa ab animalium vocibus translata in homines, Varr.; — b) ds. ogs. „overf." o. m. Foragt: et dyrisk el. smudsigt Menneske, Cic. Pis. 9.

ănĭmālis, e, [anima]; I) „egentl.": af Luft, luftig el. luftartet; - natura animantis, vel terrena, vel ignea, vel animalis, etc., Cic. N. D. 3, 14; cf. ibd. 2, 36; — II) „overf."; A) „alm.": med Siel el. Liv, besielet el. levende; - ∾ corpora, (levende Skabninger), Lucr. 2, 727; cf. Cic. Univ. 9; men ∾ intelligentia, id. Acad. 2, 37; — B) ds. i Religionssproget; a) hostia animalis, (hvis Liv alene offres til Guderne), Macrob.; vid. Serv. ad Virg. Aen. 3, 231; — b) dii animales, (Guder, der tidligere vare Mennesker); vid. id. ibd. ad v. 138.

ănĭmans, tis, s. und. animo nr. IV. — *ănĭmatio, onis, f.: Levendegiørelse, arboris, Tert.; — 2) ds. „meton.": det levendegiorte el. levende Væsen; divinae animationis speciem etc., Cic. Univ. 10; o. — ănĭmātor, oris, m.: som besieler el. levendegiør, Tert.; — ds. fem. ănĭmatrix, icis, Tert.; — [af animo]. — 1. ănĭmātus, 3, s. und. animo nr. III. — 2. ănĭmātus, us, m., [animo]: Livets Besiddelse, Livet; animatu carere, Plin. 11, 2. — ănĭmĭcīda, ae, m., [animus, caedo]: som myrder Livet el. Sielen, Cod. Just.

ănĭmo, avi, atum, 1, v. a. o. n., [anima]; I) act.; oprdl. blæser deri el. derpaa, (efterkl.): ∾ duas tibias uno spiritu, Appul.; ds. sædv.; A) „egentl.": opliver, besieler, levendegiør; - vid. Pacuv. ap. Cic. Div. 1, 57, o. Lucr. 5, 146; men stellae divinis animatae mentibus, Cic. d. Rep. 6, 15; semen animatur corporaturque, Plin.; — B) „fig."; 1) „overf."; a) at oplive el. opfriske, „poet." om Farverne, Stat.; men terrae habitus animans florem, Plin.; — b) „poet."; ∾ in aliquid, (forvandle en livløs Gienstand til en levende), vid. Ovid. Met. 4, 619, o. ibd. 14, 565; — 2) „ment."; a) at forsyne el. begave med visse Anlæg, Cic. Div. 2, 42; cf. Tac. Germ. 29: acrius animantur, (i. e. ferociores redduntur); — b) at opmuntre el. tilskynde; vid. Macrob. Sat. 7, 3; — II) neutr., men alene in partic. ănĭmans, tis: levende, besielet; deos ··· ne animantes quidem esse etc., ibd. 10; s. ogs. nedenf. nr. IV; — III) partic. ănĭmātus, 3, ogs. som adj.; A) besielet deraf, saaledes stemt el. sindet; c. abl., el. m. adv., ogs. m. in, etc., ogs. c. inf.; - sed virum virtute vera vivere animatum addecet, Enn. ap. Gell. 7, 17; men Cic. Fam. 6, 6: animatus melius, quam paratus, etc.; cf. ibd. 15, 1, ogs. Nep. Cim. 2; - men quemadmodum in vos animati sint, Liv. 29, 17; cf. Cic. Lael. 16; ligel. m. erga, Suet., m. circa, Justin., m. adversus, Dig.; men c. inf.: si quid animatus es facere, Plaut. Truc. a. 5, v. 74; — B) ligesom animosus: modig, m. o. ud. adv., (men alene forkl.); - milites armati atque animati probe, Plaut.; quum animatus iero, satis armatus sum, Att. ap. Non.; — IV) partic. ănĭmans, tis, ogs. som subst.; A) levende Skabning el. Væsen, deels m. Indbegr. af Mennesket, deels i Modsætn. deraf, og det; a) oftest som fem.; vid. Lucr. 2, 942 flgd.; ligel. animantium aliae, Cic. N. D. 2, 47; — b) som neutr., alene in pl.; eorum animantium, quae etc., Cic. l. c. 53; cf. id. Univ. 4; pestifera animantia, Plin.; — c) som masc. rimel. alene hos Lucr., som ogs. (1, 1, oftere) har gen. animantum (f. animantium); — B) om Mennesker, alene in masc.; animantes, quos et vivos alatis, et etc., Cic. Univ. 11; cf. Hor. Sat. 2, 1, 41: Quemquam animantem etc.

*ănĭmōse, adv.; 1) modigen, ved godt Mod; ∾ vivere, Cic., facere, id.; - compar., ∾ dicere, Senec.; — 2) begierligen, lidenskabeligen, liceri, Dig.; - superl.: ∾ gemmas comparare, Suet. Caes. 47; o. — ănĭmōsitas, atis, f., (efterkl. Ord); 1) ligesom Modfuldhed el. stort Mod, Amm.; ∾ equi, Sidon.; — 2) Heftighed, Hidsighed, Macrob.; ligel. in pl., id.; — [af 2. animosus].

1. ănĭmōsus, 3, [anima], sædv. „poet."; I) „egentl.": fuld af Luft, guttura, (hvorigiennem Luften gaaer), Ovid. Met. 6, 131; ds. om Vinden: stærk, heftig, Euri, Virg. Ge. 2, 441, ventus, Ovid. Am. 1, 6, 51; — II) „overf.": livsfuld el. aandsfuld, (om et Kunstværk); Gloria Lysippo est, animosa effingere signa, Prop. 3, 7, 9.

2. ănĭmōsus, 3, [animus]; I) „alm.": modig, fuld af Mod, behiertet, (opp. timidus), Cic. Mil. 34; ut animosior senectus sit, quam adolescentia, id. d. Sen. 20; - men rebus angustis animosus, (s. in rebus angustis), Hor. Od. 2, 10, 21; ∾ Achilles, id.; cf. ibd. 1, 19, 11; - ds. ogs. „poet.": ∾ bella, (hvori man viser Mod el. Tapperhed), Ovid. Fast. 5, 59; - ligel. „poet.": ∾ equus, id.; cf. Virg. Ge. 3, 81; — II) „bes." ogs.; A) som er stolt deraf, c. abl.; vobis animosa creatis, (af at være Eders Moder), Ovid. Met. 6, 206; — B) som intet sparer; ∾ corruptor, Tac. Hist. 1, 24; ∾ emptor, (som kiøber til enhver Priis), Dig.

ănĭmŭla, ae, f., dem. af anima: en stakkels Siel, et stakkels Liv; - in unius mulierculae animula si jactura facta est, etc., Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5. — ănĭmŭlus, i, m., dem. af animus; (men alene forkl. som Kæleord in vocat.); mi animule, Plaut. Cas. 1, 46, oftere.

ănĭmus, i, m.; [nærmest ligesom den mandlige og stærkere Form af anima; hvf. Cic. Tusc. 1, 9: ipse animus ab anima dictus est; altf. igiennem anima besl. m. ἄνεμος, ἄω, ἄημι]; - I) „alm.": Menneskets aandige Livsprincip, (i Modsætn. af d. physiske el. anima); Aanden, Aandskraften, Sielen i dens virksomme Tilstand; - animus est, quo sapimus, anima, qua vivimus, s. und. anima; s. ogs. Lucr. 3, 160 flgd., ogs. Cic. d. Sen. 21; cf. id. Tusc. 1, 24, o. ibd. 5, 13; men id. Leg. 2, 11: omnium quidem animos immortales esse, sed fortium bonorumque divinos; — II) i en mere indskrænket Betydning er animus: Menneskets begierende, følende og tænkende Aand, el. dets begierende og tænkende Aand, (appetitus et ratio); vid. Cic. Off. 1, 28 o. 36, ogs. id. Tusc. 2, 21; - fremdeles er i Modsætninger: animus: Begiereevnen; mens: Tænkningen el. Fornuften; — ds. altf. A) Begiereevnen el. Attraaen, Drift, Villie, Lyst, Ønske; ogs. Sindet (i Udtrykket: være til Sinds, osv.); - pro animi mei voluntate, Cic. Fam. 5, 20; utcumque animo collubitum est meo, Plaut. Amph. 1, 1, 178; cf. Ter. Andr. 2, 3, 4; ofte ogs. habere in animo, c. inf., (have i Sinde, være til Sinds); vid. Cic. R. Am. 18; - hoc animo, (med det Forsæt), ut etc., Caes. B. G. 7, 28; cf. Ovid. Met. in.; - fremdeles: est mihi animus c. inf., (stræber el. søger el. vil), id. ibd. 5, 150, o. Virg. Aen. 4, 639; cf. Suet. Caes. 82, oftere; — B) den følende Kraft i Sielen, Følelsen, Gemyttet, Sindet, Hiertet; ogs. den deraf udspringende Tilboielighed el. Lidenskab, og det: 1) „alm."; a) Følelsen, Sindet, Stemningen, Lidenskaben; - vid. Plaut. Trin. 2, 2, 27: si animus hominem pepulit, etc.; opp. si ipse animum pepulit, etc.; cf. Ter. Andr. 1, 1, 137: mala mens, malus animus;

men animus alius ad alia vitia propensior, Cic. Tusc. 4,37; – ogs. sices animo, (Grækernes θυμῷ, i det Inderste), til forskjellige Verber, der betegne en Lidenskab; – tremere animo, Cic.; exsultare animo, Ovid.; cf. id. Met. 1, 166; – men Plin. 35, 19: animum pinxit etc., (malede el. udtrykte Lidenskaben); — b) Tænkemaaden, Charakteren, Naturen; saal. Ter. Heaut. 5, 2, 9: animo esse omisso etc.; ligel. illud vero pusilli animi (est), etc., Cic. Fam. 2, 17; cf. Hor. Sat. 1, 2, 10: sordidus atque animi parvi; – ogs. in pl., Ovid. Met. 13, 559; ligel. eorum animi molles et aetate fluxi etc., Sall. Cat. 14; — bb) ds. ogs. „overf."; a) om Slangens Natur, Ovid. Met. 3, 514: Illiusque animos ··· Sumite serpentis; — b) om Planternes Natur, Virg. Ge. 2, 49: tamen haec quoque ··· Exuerint silvestrem animum; — 2) „bes." ogs. nogen enkelt Sindsbevægelse el. Tilbøielighed el. Lidenskab; ds. a) Modet; – nostris animus augetur, Caes.; magno animo fortique sis, Cic.; – ligel. in pl.: stamus animis, Cic. Att. 5, 18; ligel. pares annis animisque, Ovid. Met. 7, 658; – magnus mihi animus est, m. acc. c. inf., (jeg har meget Haab derom), Tac. Agric. 30; — b) Overmod, Stolthed, sædv. in pl.; – vid. Cic. Manil. 22, o. id. Cluent. 39; ligel. quia etc., sublati sunt animi (vobis), Ter. Hec. 3, 5, 56; – ogs. Trodsighed; quae tibi res animos in me facit? Ovid. Trist. 5, 8, 3; — c) Heftighed i Sindet, Harme el. Forbittrelse; – animum vincere, etc., Cic. Marcell. 3; – ogs. heftig Uro el. Bekymring; quae mihi animum exaugeant, Ter. Heaut. 2,2,3; — d) „poet. overf." ogs. Elementernes Heftighed, navnlig Stormens; vid. Virg. Aen. 1, 58; ligel. anden heftig el. hvirvlende Bevægelse; dant animos plagae, ibd. 7, 383: — e) behagelig Følelse, Fornøielse el. Lyst; – Indulgent animis, (fornøie sig), etc., Ovid. Met. 7, 566; explere animum suum (m. o. ud. gaudio), styre sin Lyst, Ter.; saal. ogs. animi causa el. gratia, (for el. til sin Fornøielse), id., Cic.; cf. Caes. B. G. 7, 77: animine causa etc.; ligel. operis amore, non animi causa, perseverasse, Plin. praef.; — f) Sindelav el. Stemning imod nogen, in aliquem; – vid. Cic. Fam. 2, 1, o. Caes. B. G. 1, 6; men quo animo inter nos simus, Cic. Fam. 3, 6; – navnl. ogs. velvilligt Sindelav, Hengivenhed; tibi bene ex animo volo, (af mit Inderste), Ter.; – hvf. ogs. „metonym.": en elsket Person; salve, anime mi, (mit Hjerte)! Plaut.; cf. Ter. Eun. 1, 2, 15, oftere; — C) den tænkende, dømmende og sluttende Aandskraft, (el. Aanden i strængeste Forstand); 1) „alm."; – cogitare cum animo, (at overtænke), Plaut., Ter., Cic., recordari, Cic.; ogs. animo cogitare, Suet., meditari, Nep.; statuere apud animum, (beslutte), Liv. 34, 2; aliquid animo complecti, (helt el. under Et at forestille sig noget), Cic. d. Or. 1, 5; – meo animo, s. nedenf.; nisi animus me fallit, (om jeg ikke feiler), Plaut.; animum appellare el. applicare ad aliquid, Ter., attendere, Nep., advertere, inducere, etc., s. und. appello, applico, attendo, adverto, etc.; s. ogs. Cic. Tusc. 1, 27 o. 31, o. id. Acad. 2, 41; — 2) ds. „bes." om de enkelte Aandskræfter; a) Hukommelsen; vid. Ter. Andr. 1, 5, 47, Cic. d. Or. 2, 74, o. Virg. Ecl. 9, 51; — b) Besindelse, Bevidsthed; reliquit animus Sestium, Caes. B. 6, 38; cf. Ovid. Met. 10, 459, oftere; linqui animo, Curt.; — c) „metonym." ogs. s. judicium: Dom, Mening; navnlig i Forbindelsen: meo animo, el. meo quidem animo, (efter min Mening), Plaut.; cf. Cic. Sest. 22; ligel. e meo quidem animo, Plaut.; ligel. ut meus est animus, id.; — IV) alene „poet." findes animus undert. s. anima, (Livet el. Livsaanden, ψυχή); vid. Virg. Aen. 10, 487; ogs. kan hidføres: animo male est, (jeg har ondt), aquam velim! Plaut.; — not.: gen. animi, (s. abl. animo), hos adjectt.: aeger, miser, certus, anxius, ingens, validus, o. fl., forekommer hyppigen hos Digterne og Historikerne.

Aniō, (oprdl. Anien, Cato, Stat.), gen. ēnis, (ogs. onis, Fronto), m., ogs. Anienus, i, m., Prop., Stat.: Aniofloden, (hod. Teverone), kommer fra Appenninerne, adskiller d. Sabinske fra Latium, og falder ved Tibur over steile Klipper i Tiberen; hvf. praeceps Anio, Hor. Od. 1, 7, 13; cf. Plin. 3, 9 o. 17; men Anienis aquae, Ovid. Met. 14, 329; — B) ds. 1) Aniensis, e, tribus, Liv. 10, 9, Cic., (i d. Tiburtinske, omkring Aniofloden); — 2) Aniēnus, 3, fluenta, (d. e. Aniofloden), Virg. Ge. 4, 369; ligel. ∾ unda o. lympha, Prop.; — not.: Anienus, i, m., s. Anio, s. ovenf.

ănisŏcycla, orum, n., ἀνισόκυκλα, (med ulige Kredse), rimel. etslags Skruer el. Springfiedre, Vitruv. 10, 1. — ănīsum, i, n., ἄνισον: Anis, Plin. 20, 72. — Anius, i, m.: Konge og Præst paa Øen Delos, Virg. Aen. 3, 80, Ovid. — Anna, ae, f.: Søster til Dido; dyrkedes efter sin Død som Gudinde under Navnet Anna Perenna; vid. Ovid. Fast. 3, 546; men efter Macrob. Sat. 1, 12, offrede man til hende: ut annare perennareque commode liceret. — Annaeus, a: romersk Persons- og Slægtsnavn; s. und. Seneca, Lucanus, Florus.

*annālis, e; I) „alm.": paa et Aar, som omfatter et Aar; ∾ tempus, quod sol circuitu suo finit, Varr.; — II) „bes."; A) hørende til en vis Bestemmelse af Aarene; – ds. lex annalis, (a. u. c. 573), Liv. 40, 44, (der bestemmer den til hvert af de høiere Statsembeder fornødne Alder); fra hvilken Lov ogs. Familienavnet Annalis hidrører, id. ibd.; cf. Cic. d. Or. 2, 65, o. id. Phil. 5, 17; — B) annalis liber, vid. Gell. 5, 18, o. Quintil. 6, 3, 86; – men subst.: annalis, (sc. liber), Cic. Brut. 15, o. Nep. Hann. 3; sædv. in pl.: annales, (sc. libri): Annaler el. Aarbøger el. Chronik, (opp. historia); vid. Cic. Orat. 20; — b) navnl. hede de af Pontifex Maximus aarligen optegnede Begivenheder: Annales Maximi; vid. Cic. d. Or. 2, 12, o. id. d. Leg. 1, 2; — C) ogs. er at mærke; 1) Annales: historisk Digt af Ennius, over den anden puniske Krig; vid. Quintil. l. c.; — 2) Annales: historisk Værk af Tacitus, fra K. Augustus's Død indtil Nero's Undergang; o. — annārius, 3: = frgd.; ∾ lex, Lamprid. Comm. 2; — [annus].

annascor, s. und. agnascor. — annāto, [ad.n.], are, v. n.; I) svømmer derhen el. dertil; c. dat., el. absol.; vid. Plin. 8, 38, o. id. 9, 16; — II) svømmer ved Siden deraf; c. dat.; Et comes lateri annatat, Senec. Ag. 452. — annāvĭgo, [ad.n.], are, v. n.: seiler derhen el. dertil, absol., Plin. 36, 16; men id. 35, 36: quo (i. e. Rhodum) quum annavigasset, etc.

anne, s. und. 1. an. — annecto, [ad.n.], xui, xum, 3, v. a.: knytter el. binder dertil, forbinder dermed; oftest c. dat., ogs. m. ad, el. absol.; – vid. Lucr. 3, 688, Suet. Oth. 12, o. A.; men Cic. N. D. 2, 54: ad linguam stomachus annectitur; s. ogs. Liv. 21, 28; — II) „fig."; rebus praesentibus annectit futuras, Cic. Off. 1, 4; navnl. ogs. om Foredragets Dele, id. Inv. 1, 18, o. id. Top. 13. — annellus, s. und. anellus. — annexio, (adn.), onis, f., [annecto]: Sammenknytning, Forbindelse, Pallad. — 1. annexus, (adn.), 3, partic. af annecto. — 2. annexus, (adn.), us, m., [annecto]: Sammenknytning, Forbindelse; annexu connubiisque gentium etc., Tac. Hist. 2, 34.

Anniānus, 3, s. und. Annius. — Annibal, alis, s. und. Hannibal. — Annĭcĕrii, orum, m., Ἀννικέρειοι: en cyrenæisk Sect el. Skole, benævnt efter dens Stifter Anniceris, Cic. Off. 3, 33. — annicto, [ad.n.], are: tilvinker med Øinene, tilblinker; c. dat., Naev. ap. Fest. p. 24. — annĭcŭlus, 3, [annus]: aarsgammel, taurus, Varr., Virg., Nep. — annĭfer, a, um, [annus, fero]; 1) som bærer Frugt hele Aaret;

∾ citreae, juniperus, ilex, Plin. 16, 41; — II) som aarligen skyder en ny Stilk, id. 19, 36.

annĭhĭlo, [ad.n.], avi, 1, v. a.: tilintetgjør, Hieron. — 1. annisus, (adn.), 3, partic. af annitor. — 2. annisus, (adn.), us, m.: anstrængt Stræben, Anstrængelse, Prud.; af — annitor, [ad.n.], nisus o. nixus (sum), 3, v. dep. n.: stemmer mig el. stiller mig derimod el. op dertil; m. ad, el. c. dat.; - natura ··· semper ad aliquod tamquam adminiculum annititur, Cic. Lael. 23; cf. Virg. Aen. 9, 229; ligel. Latona oleae annisa, Tac. Ann. 3, 61; — II) „fig.": gjør mig Umage el. anstrænger mig derfor; A) oftest m. ut, el. m. ad c. gerund.; - omni ope annisi sunt, ut etc., Liv.; ligel. id. 6, 6: ipsum annisurum, ut etc.; cf. Sall. Jug. 85; ogs. m. flgd. ne, Plin. Pan. 45; men c. acc. comm.: se id anniti, ut etc., Liv. 22, 58; - ∾ ad ea patranda, Sall. Jug. 43; cf. Liv. 27, 14; — 2) i andre Forbindelser; a) ∾ de triumpho, Cic. Att. 6, 8; cf. Liv. 5, 25; ligel. ∾ pro aliquo, id. 2, 61; — b) c. inf., Tac. Hist. 4, 8, o. ibd. 5, 8; ogs. m. flgd. quod, Plin. Ep. 6, 18; men id (anniti), ut etc., s. ovenf.; — c) absol.: annitente Crasso, (ved hans anstrængte Bistand), Sall. Cat. 19; cf. Liv. 21, 8: si paullulum annitatur, etc.; — not.: annitendus, 3, m. pass. Bem., Gell. 2, 12.

Annius, a: romersk Slægts- og Personsnavn; T. Annius Milo; — df. Anniānus, 3: benævnt efter en Annius, caput (legis), Cic. Verr. 1, 46. — anniversārie, adv.: aarligen, hvert Aar, Augustin.; af — annĭversārĭus, 3, [annus, verto]: som aarligen el. hvert Aar finder Sted el. vender tilbage el. fornyes; - ∾ sacra, Cic.; dies festi anniversarii, id.; ∾ vicissitudines, id., valetudines, Suet.; men ∾ arma, (en aarligen fornyet Krig), vid. Liv. 4, 45. — 1. annixus, o. 2. annixus, s. und. 1. o. 2. annisus.

1. anno, [ad.n.], avi, 1, v. n.; 1) svømmer dertil el. derhen; m. ad, el. c. dat., el. c. acc. (praepos.); - qui (milites) ··· naves annare possent, Caes. B. C. 2, 44; ∾ terrae, Virg. Aen. 6, 358, ad litus solitum, Gell. 7, 8; men absol., Hor. Sat. 2, 5, 44; — b) ogs. „overf." om en Vare el. anden Product; ut ad eam urbem annare posset, Cic. d. Rep. 2, 4; — 2) at svømme derhos el. derved; c. dat.; pedites annantes equis, Tac. Ann. 14, 29. — 2. anno, are, v. n., [annus]: gjennemlever Aaret; s. Macrob. l. c. und. Anna. — 3. Anno, s. und. Hanno. — annōdo, [ad.n.], avi, atum, 1, v. a., ligesom abnodo, (i Gartnersproget): borttager Knaster el. Skud, Colum. 4, 22, (Schneid.); al. abnodo, inc. — annominatio, s. und. agnominatio.

annon, s. und. 1. an. — †annōna, ae, f., [annus]; I) „alm.": den aarlige Indkomst el. Indtægt i el. af Naturproducter; ∾ salaria, Liv. 29, 37; ∾ lactis, Colum.; — II) „bes.": Levnetsmidler, navnl. Brødet el. Brødkornet; vid. Cic. Verr. 3, 98, ogs. id. Manil. 15; ligel. ager ··· ad varietates annonae horreum etc., Liv. 7, 31; men provincia annonae fecunda (Aegyptus), Tac.; annonae curam agere, Suet.; - ogs. i Modsætn. af frumentum staaer: annona ceterarum rerum, Liv. 35, 44; - ogs. i Krigssproget: Mundforraad el. Proviant, Veget.; - in pl. ogs.: de enkelte Brød, Lamprid.; — B) „overf."; 1) Prisen paa Korn og andre Levnetsmidler; ∾ cara, Plaut., gravis, Suet., (Dyrtid); annonam incendere, (opskrue Priserne), Varr.; cf. Caes. B. C. 1, 52; men nihil annona mutavit, Liv., s. und. muto; cf. Tac. Ann. 4, 6; — 2) df. ogs. a) Dyrtid; hac annona etc., Plaut. Trin. 2, 4, 83; cf. Ps.Cic. p. Dom. 5; — b) „poet. overf." ogs. om Personer; esset his annona vilior, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 140; cf. Hor. Ep. 1, 12, 24; df. — annōnārĭus, 3: hørende til Levnetsmidler, species (pl.), Veget.; o. — annōnor, ari, v. dep. n.: at indsamle Proviant, in iis locis, Capitolin. Gord. 28.

annōsĭtas, atis, f.: høi Alderdom, Cod. Theod.; af — annōsus, 3, annus]: meget gammel, udlevet el. bedaget, anus, Ovid., cornix, Hor.; ∾ vetustas, Ovid., senecta, id.; ∾ aevo degere, (at leve længe), Plin. 4, 26; cf. Virg. Aen. 6, 282, o. Hor. Ep. 2, 1, 26.

*annŏtāmentum, (adn.), i, n.: Anmærkning, Optegnelse; in pl., Gell. 1, 7. — annŏtātio, (adn.), onis, f.; 1) Anmærkning (til et Skrift, odl.), Plin. Ep. 7, 20; cf. Gell. epil.; — 2) i Retssproget: en Persons Indbragelse el. Indførelse paa de Anklagedes Liste, Dig.; — 3) et af Keiseren selv undertegnet Rescript, Cod. Theod.; — df. annŏtātiuncŭla, (adn.), ae, f. dem.; in pl.: korte Optegnelser, verborum, Gell. 19, 7; — annŏtātor, (adn.), oris, m.; 1) som gjør Optegnelser, som skriver Anmærkninger, Plin. Pan. 49; — 2) i Retssproget: som controllerer de aarlige Indtægter, Cod. Theod.; o. — annŏtātus, (adn.), us, m.: Bemærkning, Antegnelse; mortes dignae annotatu, Val. Max. 9, 12; — [annoto]. — annŏtĭnus, 3, [annus]: fra forrige Aar, aarsgammel; ∾ naves, Caes. B. G. 5, 8; ∾ fructus, (opp. novus), Plin. 16, 44.

annŏto, [ad.n.], avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": skriftligen at anmærke; ∾ quaedam, ut tumida, etc., Plin. Ep. 9, 26; men quod annales annotavere, Plin.; — II) „bes."; A) ligesom animadverto: bemærker, iagttager, Suet. Ner. 41; — bb) df. ogs. a) ∾ librum, (give den en Titel), Lactant.; — b) annotari aliqua re, (være mærkelig el. bekiendt derved), Plin. 3, 9; — B) i Retssproget; 1) at indbrage el. indføre paa de Anklagedes Liste, Dig.; — 2) at anmærke den Domfældte til at lide en vis Straf, Plin. Ep. 10, 97, oftere, Suet. Calig. 27.

annŭālis, e, [annus]: aarsgammel; ∾ agni, Paul. Sent. — annūbĭlo, [ad.n.], are, v. n.: at drive Skyerne derhen el. derimod, c. dat.; velis annubilat aura, Stat. — annularis etc., o. annulus, s. und. anularis, etc. — annullo, (adn.), avi, 1, v. a., [ad, nullus]: tilintetgjør, Hieronym.

*annŭmĕrātĭo, ōnis, f.: Beregning, Optælling, dierum, Dig.; af — annŭmĕro, [ad.n.], avi, atum, v. a.; I) „alm.": udtæller dertil, alicui singulos denarios, Cic. Verr. 3, 84; cf. Ter. Ad. 3, 3, 15; men Cic. d. Opt. Gen. Or. 5: annumerare lectori verba; — II) „bes."; a) henregner el. henfører dertil; c. dat., ogs. m. in el. inter; - his libris annumerandi sunt sex de Republica, Cic. Div. 2, 1; cf. id. Brut. 57; men annumerari in grege patronorum, id. R. Am. 32; ∾ inter urbanos (servos), Dig.; — b) ved el. i en Notits at tilføie el. opgive Tallet; vid. Plin. 7, 2; — c) regner derfor, beregner dertil; agni chordi duo pro uno ove annumerantur, Varr. R. R. 2, 2; — not.: sild. ogs. „overf.": tilskriver, tilregner; imperitia culpae est annumeranda, Dig.

*annuncĭātio, (adn., ogs. annunt.), onis, f.: Forkyndelse, Lact., Augustin.; o. — annunciator, (adn., ogs. annunt.), oris, m.: en Forkynder, Tert., Augustin.; af — annuncio, (annunt.), [ad.n.], avi, 1, v. a.: forkynder, beretter, Plin. 7, 53, Appul. — annuncĭus, (ad.n., ogs. annunt.), 3: forkyndende, Appul., Ambr.

annŭo, [ad.n.], ŭi, ŭtum, v. n. o. a., [inus. nuo, hvf. nutus etc.; s. ogs. abnuo]; I) „alm.": nikker el. vinker med Hovedet; - Ne illa ulli homini nutet, nictet, annuat, Plaut. As. 4, 1, 39; - ligel. ud. dat.: simul atque annuisset, (paa hans første Vink), Cic. Quint. 5; cf. Liv. 1, 12, o. Virg. Aen. 9, 106; — II) „bes."; A) ved et Nik el. Vink at bejae el. bifalde; s. Plaut. Truc. prol. 4, o. Ter. Eun. 3, 5, 31, „bes." Cic. d. Or. 2, 70, (hvor ogs. tilføies acc. comm.): id quoque toto capite annuit; - ofte ogs. m. tilføiet dat.; vid. Virg. Aen. 4, 128, id. Ge. 1, 40, o. A.; men Catull.

61,165,m.Lune: dum··· omnia omnibus annuit(anilitas); – ogs. m. flgd. acc. c. inf., Liv. 28, 17; endel. ogs. „poet." c. inf. obj., Virg. Aen. 11, 19; — B) bf. ogs.; a) ∾ alicui aliquid: at tilföie el. tilsikkre nogen noget; vid. Virg. Aen. 1, 250, o. Hor. Od. 4, 6, 22; cf. Liv. 7, 30; — b) med et Vink at betegne; quos ipse annuerat, etc., Cic. Verr. 1, 61; — c) at tilstaae, at bekiende; ut falsa annuerent, Tac. Ann. 11, 60; — not.: perf. annuvi, Enn. ap. Priscian.

annus, i, m., [rimel. af am-, f. amb- el. ambi-, ἀμφί, i. e. circum, hvf. ogs. anus, anulus; cf. Varr. L. L. 6, 2, 58; kunde ogs. sammenl. m. ἔννος, i. e. ἐνιαυτός; altf. oprdl. Kredslob, el. Tidens periodiske Tilbagevenden]; bf. — I) „alm.": Aaret; – prope annos nonaginta natus, Cic.; cf. Ter. Heaut. 1, 1, 10; men Cic. d. Sen. 7: nemo est tam senex, qui se annum non putet posse vivere; men annum et sex menses nihil petit, id. Quint. 8; anni initio el. principio, Liv.; anno ineunte, Suet., exeunte, Cic.; extremo anno, Liv.; ogs. extremo anni, Tac.; anno circumacto, Liv.; „poet." ogs. anno pleno, (ved Aarets Udgang), Hor. Od. 3, 18, 5; anni venientes ··· recedentes, (Ynglingsaarene, Oldingsaarene), id.; nondum CX anni sunt, quum lata est lex, Cic. Off. 2, 21; anno post quam etc., (Aaret efter); opp. anno ante etc., id.; — B) i Stats- el. Forretningssproget heder: annus meus: det Aar, i hvilket jeg, ifolge lex annalis, kan udnævnes til en Curulværdighed; ligel. annus tuus, etc.; quod anno meo hoc honore (i. e. consulatu,) me affecistis, Cic. Agr. 2, 2; cf. id. Mil. 9. o. id. Fam. 10, 25; — II) „bef." mærkes; A) flere adverbiale Udtryk, navnl.; aa) anno; a) for et Aar siden, (πέρυσι; men oftest forkl.); quatuor minis ego emi istanc anno, Plaut.; utrum anno, an horno etc., (i forrige el. i dette Aar), Lucil. ap. Non.; — b) i et helt Aar; anno jam prope etc., Liv. 3, 39; ligel. annum, f. nedenf.; — c) aarligen, hvert Aar, Plin. 18, 48; ogs. in anno, (om Aaret, paa Spørgsmaalet: hvorofte?), Varr., Cic. R. Am. 46; — bb) annum: i et helt Aar, lugere aliquem, Liv. 2, 7; — cc) ad annum: ad Aare, om et Aar, (eum) fore tribunum plebis, Cic. Att. 5, 2; cf. id. d. Or. 3, 24; — — dd) in annum: for el. paa et Aar, prorogare alicui imperium, Liv. 37, 2; cf. Hor. Ep. 1, 18, 109; — B) den poetiske Brug af annus; a) om en vis Del af Aaret: en Aarstid; nunc formosissimus annus, Virg. Ecl. 3, 57; pomifer annus, (Frugttiden), Hor. Od. 3, 23, 8; hibernus annus, (Vinteren), id. Epod. 2, 29; — b) om Levealderen; dum rugis integer annus, Prop. 4, 5, 57; — c) „metonym." om Aarets Frugt; vid. Lucan. 3, 452; ligel. Tac. Germ. 14: exspectare annum etc.; cf. Plin. Pan. 29; — not. a: Philosophernes annus magnus, ogs. ∾ mundanus, Macrob., ogs. annus vere vertens, Cic. d. Rep. 6, 22: det store Verdensaar; (efter Macrob.: = 15000 Solaar); vid. Cic. N. D. 2, 20; — not. b: Virg. Aen. 3, 281, findes ∾ magnus „poet." f. annus.

annūto, [ad.n.], are, v. n. frequ.: tilnikker el. tilvinker stærkt; (for- o. efterkl.); c. dat.; vid. Naev. ap. Fest. p. 24, o. Plaut. Merc. 2, 3, 100; ogs. ud. dat.; annutante capite, Appul. — annutrio, [ad.n.], ire, v. a.: opelsker derved el. dertil; ∾ denas vites singulis arboribus (dat.), Plin. 17, 35.

annŭus, 3, [annus]; I) som varer et Aar, for el. paa et Aar, penus, Plaut.; ∾ provincia, (hvis Forvaltning varer et Aar), Cic.; cf. id. Att. 5, 13: ut annui simus; ∾ reges, Nep. Hann. 7; ∾ magistratus, Caes.; — II) som aarligen finder Sted, som hvert Aar vender tilbage; ∾ labor (agricolarum), Cic. Verr. 3, 48; ∾ commutationes, (Aarstidernes Vexel), id.; men „poet.": ∾ terra, (som hvert Aar undergaaer den samme Vexel), Tibull.; ∾ sacra, Virg. Ge. 1, 338; – annua vice, ogs. annuis vicibus, Plin.: hvert Aar, aarligen; — b) bf. subst.: annuum, pl. annua: Aarspenge, aarlig Løn el. Betaling, Suet., Plin. Ep., Dig.

ănōdȳnos, (-us), on, (-um), ἀνώδυνος: smertestillende, medicamentum, Cels., Coel. Aur.; ogs. absol. anodynon, (sc. medicamentum), Marc. Emp. — ănōmălia, ae, f., ἀνωμαλία, i Grammatiken: Ulighed, Uregelmæssighed, Anomali, (opp. analogia), Varr. — ănōmălos, (-us), on, (-um), ἀνώμαλος, i Grammatiken: ulig, uregelmæssig, anomal, (opp. analogus), Diomed., o. A. — ănōnis, f. und. ononis. — ănōnȳmus, i, f., ἀνώνυμος, (uden Navn): Navnet paa en Plante, Plin. 27, 11.

†anquīro, sivi, situm, 3, v. a. (o. n.), [2. an-, quaero]; I) „egenl."; A) „alm.": søger fra el. paa alle Sider, opsøger; ∾ aliquem, apud quem etc., Cic. Lael. 23; cf. id. Off. 1, 4; — B) „bef." i Retssproget: anstiller Undersøgelse, de perduellione, Liv. 6, 20, de morte alicujus, Tac.; – navnl. om Tribunerne: at anklage til at lide en Straf, som da tilføies in gen. el. abl.; quum tribunus bis pecunia anquisisset, id. 26, 3; cf. id. 8, 33: capite anquisitum etc.; — II) „fig.": undersøger el. efterforsker omhyggeligen; aut anquirunt ··· conducat id, necne etc., Cic. Off. 1, 3; ogs. absol., id. d. Or. 1, 33; ogs. m. flgd. quin, Tac. Ann. 12, 6; bf. — anquīsīte, adv.: omhyggeligen, quaerere, Gell. 1, 3; – compar.: ∾ disserere, ibd.; o. — anquīsītio, onis, f.: retlig Anklage, Varr.

ansa, ae, f.; I) „egenl.": Hank el. Greb, λαβή; ansarum infimarum fini, (dertil, amphoras implere), Cato; attrita cantharus ansa, Virg.; cf. id. Ecl. 3, 45; – ∾ gubernaculi, Vitruv., ostii, Petron.; men ∾ staterae, (hvori Tungen bevæger sig), Vitruv.; ∾ ferreae: Muranker, id.; men paa Fodtøiet (crepida) er ansa: en Streppe, Plin. 35, 36; — II) „overf.": Leilighed, Anledning; quaerere ansam, infectum ut faciat, Plaut. Pers. 4, 4, 20; ∾ reprehensionis etc., Cic. Planc. 34, oftere. — Ansanctus, f. und. Amsanctus.

ansātus, 3, [ansa]: forsynet med Hank el. Greb; vasa, Colum.; ∾ tela, (med Øren el. Fiedre), Enn. ap. Macrob.; men absol.: ansatae, (sc. hastae), Enn. ap. Non., (med Remmer el. Stropper); — b) comisk er: homo ansatus, (med Armene el. Næverne i Siden), Pers. 2, 5.

1. anser, ĕris, m., (ogs. f., Varr.), [besl. m. χήν, i. e., anser]: Gaasen; er Juno hellig; frelste ved sin Aarvaagenhed Capitolium; vid. Liv. 5, 47, ogs. Cic. R. Am. 20, o. Plin. 10, 26; — II) „poet." er Anser Amyclaeus, Virg. Cir. 448: den Svane, under hvis Gestalt Juppiter besøgte Leda. — 2. Anser, ĕris, m.: Navnet paa en smudsig Digter, der omtales Ovid. Trist. 2, 437; cf. Cic. Phil. 13, 5; ogs. Serv. ad Virg. Ecl. 9, 36. — ansercŭlus, i, m., dem. af 1. anser: en Gæsling, Colum. — ansĕrīnus, 3, [1. anser]: af Gæs, genus, Colum., adeps, Plin., lana, Dig. — Ansibarii, orum, m.: germanisk Folk, vid. Tac. Ann. 13, 55. — ansŭla, ae, f., dem. af ansa: liden Hank, lidet Greb, (cymbii), Appul.; — ogs. ere ansulae, ligesom ansae: Stropper i Skosaalerne, Val. Max.

antăchātes, ae, m., ἀνταχάτης: etslags Ædelsten, Plin. 37, 54, inc. — antae, arum, f., ἄνται: Piller paa begge Sider af Døren el. Indgangen; aedes in antis: Tempel med saadanne Piller; Vitruv. 4, 7. — Antaeus, i, m., Ἀνταῖος: Navnet paa en vældig Gigant el. Rise i Libyen, Ovid. Met. 9, 184, Lucan. — antăgōnista, ae, m., ἀνταγωνιστής: Modstander, Modkæmper, Hieron. — antamoebaeus, i, (sc. pes): Versfoden ⏑ ⏑ – – ⏑, (mānĭfēstārĕt), Diomed. — Antandros, (-us), i, f.: Søstad i Mysien, Plin. 5, 32, Virg.; — bf. Antan-

drius, 3, Cic. Qu. Fr. 1, 2. — antapocha, f. und. apocha. — antapŏdŏsis, is, f., ἀνταπόδοσις, som rhetorisk Figur: Anvendelse af en Lignelse paa den sammenlignede Gienstand, Quintil. 8, 3, 77; f. ogs. apodosis. — antarcticus, 3, ἀνταρκτικός: sydlig, Hygin. — antarius, 3, [ἀνταίρω: hæver i Veiret]: hvorved man hæver el. reiser noget i Veiret; ∾ funes, (Touge til Mastens Reisning, osv.), Vitruv.

ante, praepos. o. adv., [besl. m. ἄντα, ἄντην]; I) praepos. c. acc.: for, foran, før, osv.; A) om Stedet el. i Rummet: for, foran; 1) „egenl."; (oftere om en hvilende Tilstand; dog ogs. om en Bevægelse, f. nedenf.); a) „alm."; – ante ostium stare, Ter.; cf. Ovid. Met. 8, 480; men ut ante suos hortulos piscarentur, Cic. Off. 2, 14; cf. id. Mil. 10, o. Liv. 42, 58; – men Caes. B. G. 1, 21: equitatum ante se mittit; cf. id. B. C. 1, 55; — b) „bef."; omnia posita ante oculos etc., Cic. d. Or. 1, 43; cf. Ovid. Trist. 3, 4, 57; causam interea ante eum diceret, (for ham som Dommer), Cic. Verr. 3, 9; — 2) „overf." om et Fortrin el. en Forrang, odl.: for, fremfor, (alts. f. prae); – facundia Graecos ··· ante Romanos fuisse, Sall. Cat. 53; cf. Liv. 35, 14; sed necessitas ante rationem est, Curt. 7, 7; — bb) hertil hører ogs. a) de sammensl. Forbindelser: ante alios, ante omnes, ante ceteros; – unam longe ante alias specie insignem, etc., Liv. 1, 9; cf. Tac. Ann. 2, 76, o. Virg. Aen. 3, 321; men hos compar. el. superl. staaer ante alios etc., alene forstærkende el. pleonastisk; vid. Liv. 5, 42; cf. Virg. Aen. 1, 347, o. ibd. 7, 55; — b) ligel. heder ante omnia, sammenlignende: fremfor alt andet, fortrinligen, i høieste Grad; vid. Liv. 2, 7; ligel. dulces ante omnia Musae, Virg. Ge. 2, 475; f. ogs. nedenf.; — B) om Tiden: før, forinden; numquam ante hunc diem etc., Ter. Hec. 5, 4, 23; cf. id. Phorm. 4, 4, 28: ante brumam etc.; f. ogs. Hor. Sat. 1, 4, 51; men ante lucem, (for Dag), Cic., o. A.; — 2) ds. ogs. i Omskrivninger af en Tidsbestemmelse; a) ved den Person, som hører til et vist Tidspunkt; – jam ante Socratem, (allerede for hans Tid), Cic. Acad 1, 12; cf. Tac. Hist. 1, 50, Virg. Ge. 1, 125, o. Hor. Od. 4, 9, 25; ligel. ante me etc., Cic. Cat. 4, 3; — b) ved en Gienstand el. Begivenhed i el. fra et vist Tidspunkt; – ante hoc factum etc., Plaut. Mil. gl. 4, 8, 64; ligel. si ante has meas litteras, (for du faaer dette mit Brev), etc., Cic. Fam. 13, 17; cf. Liv. 1, 59, o. Hor. Epod. 1, 27; – navnl. ogs. ved Tilføielsen af nogens Embede; mihi ante aedilitatem meam nihil erat cum eo, Cic. Att. 12, 17; ligel. ante regnum et in regno etc., Justin.; – hertil kan endnu for Tydelighedens Skyld føies: partic. perf. el. fut. pass.; – ante hanc urbem conditam etc., Cic. Tusc. 5, 3; ligel. ante decemviros creatos, Liv. 3, 53; men quae ante conditam condendamve urbem ··· traduntur etc., id. praef.; — 3) fremdeles i flgd. eiendommelige Udtryk; aa) ante tempus; a) for den rette Tid, altfor tidligen; ante tempus excitatis suis, Liv. 31, 36; — b) for den bestemte el. lovlige Tid; factus est consul bis, primum ante tempus, etc., Cic. Lael. 3; cf. Suet. Aug. 26; — bb) ante diem, „poet."; a) før Tiden; Caesaribus virtus contigit ante diem, (for Aarene), Ovid. A. A. 1, 184; — b) for den af Skiebnen bestemte Tid, Ovid. Met. 1, 149; cf. Virg. Aen. 4, 697; — cc) ante omnia: først af alt, fremfor alt andet; vid. Suet. Ner. 32, o. id. Cal. 21; ogs. som Ordenspartikel: allerførst, odl.; Quintil. 2, 15, in.; — dd) endel. er endnu at bidføre; a) ante diem, (sædv. a. d.), m. flgd. Ordenstal; angiver Datum af den Dag, som Tallet betegner, (ikke af d. frgd.); – ante diem quintum Calendas Apriles, (a. d. V. Cal. Apr.; ligesom die quinto ante Calendas Apriles, hvor alts. ante egenl. hører til Calendas); a. d. IV Id. Mart., (i. e. ante diem quartum Idus Martias, d. 12 Martii), Liv. 40, 59; a. d. III Non. Jan. M. Cicero natus est, (d. 3. Januarii), Gell.; cf. Cic. Phil. 3, 8; ogs. mærkes: in ante diem V. Cal. Nov., (f. in diem V. a. Cal. Nov.), id. Cat. 1, 3; men id. Att. 3, 17: ex a. d. Non. Jun., usque ad Cal. Sept.; — b) i Modsætn. af en bestemt Tid betegner ante: det dertil el. forinden forløbne Tidsrum; vid. Nep. Arist. 2, o. id. Timoth. 2; — II) som adv.; A) om Stedet el. i Rummet: foran, forved, forud; – vid. Liv. 27, 18: ab tergo, ante circaque, etc.; cf. id. 22, 5; – ogs. om en Bevægelse: non ante, sed retro (ingredi), Cic. Fin. 5, 12, (Madv.); — B) oftere om el. i Tiden; 1) før, forhen, tidligere; (men altid m. Hensyn paa en forbigangen Tid; hvorim. ante som praepos., m. Hensyn paa d. nærværende); og tilføies da den nærmere Tidsbestemmelse enten in abl. el. in acc., el. som adv. multo, etc., ogs. undert. multum etc.; – perpaucis ante diebus, (neml. for hans Afreise), Cic. Fam. 4, 9; cf. Liv. 40, 52; – ante annum, (et Aar for el. tidligere) etc., Plin. Ep. 8, 23; cf. Tac. Agric. 45, ogs. Suet. Caes. 12 o. 81; – multo ante ··· prospexi tempestatem futuram, Cic. Fam. 4, 3; men permultum ante certior factus etc., ibd. 3, 11; — 2) m. flgd. quam: for ··· end; anno ipso ante, quam natus est Ennius, etc., Cic. Brut. 8; neque ante dimisit eum, quam fidem dedit, etc., Liv. 39, 10; cf. id. 22, 3; – ogs. skrives antequam; vid. Cic. Verr. 2, 1, o. id. d. Or. 1, 59; – „poet." findes ogs. quam foran ante; vid. Martial. 9, 36, o. Lucr. 3, 985; ligel. findes pleonastisk forbundet: ante ··· prius ··· quam; vid. Virg. Aen. 4, 24 flgd., o. Prop. 2, 25, 25; — 3) hertil kan endnu mærkes; a) alene sild. findes ante som adv. ord.; ante dicam de his, quae etc, tum his, quae etc., Cels.; — b) ligel. staaer adv. ante høist sielden f. adj.; vid. Virg. Aen. 1, 102; — III) ante i Sammensætn. m. Verber betegner sædvanligst Stedforholdet (egenl. o. overf.); saal. i anteferre, antestare, anteponere, etc.); – derim. betegnes Tidsforholdet ved ante, i Sammensætn. m. Adjectiver og Adverbier; (saal. i antelucanus, antehac, etc.); – hvor ante hos Verbum betegner et Tidsforhold, skrives det rigtigst adskilt fra Verbet; alts. ante actus; dog er Skrivem. her ogs. vaklende; f. ogs. nedenf. antecapio.

antĕā, adv. temp., [ante, eā abl.]: før, i Forveien, forhen; ogs. fordum; – Nam antea ··· dum etc., Ter. Andr. 1, 1, 25; ac fuit antea tempus, quum etc., Caes. B. G. 6, 24; – hertil høre ogs. Modsætningerne af antea, neml. hoc tempore, Cic. Phil. 10, 6, nunc, id. Manil. 5, nuper, id. Off. 2, 7; ligel. postea el. post el. posthac, ogs. tum el. tunc, etc.; vid. Cic. d. Or. 2, 6, id. Off. 2, 8, o. id. Mil. 21; – ogs. m. flgd. quam, end, vid. Cic. Fam. 3, 6, o. Liv. 35, 25; – sield. som adv. ord. m. flgd. deinde, odl., vid. Liv. 8, 8.

anteactus, anteago, skrives rigtigere adskilt: ante actus, ante ago. — anteambŭlo, („poet.": quadrisyll.), ōnis, m., [ambulo, are]: etslags Betient el. Snyltegiest, som iler foran Herren, Martial., Suet. Vesp. 2. — antebasis, f. und. antibasis.

Antĕ.cănis, is, m., i. e. Προκύων, Stiernebilledet: den lille Hund; vid. Cic. N. D. 2, 44 (ex Arat.). — antĕcantāmentum, i, n., [canto]: Forsang, Appul. — antĕcăpĭo el. ante capio, cēpi, ceptum, (men captum, naar Ordet skrives adskilt), 3, v. a.; I) „alm.": forud el. tidligere at erholde el. modtage; anteceptam animo rei quandam informationem etc., vid. Cic. N. D. 1, 16; — II) „bef." ogs. A) forud el. først at giøre noget; ∾ multa, quae etc., (forud at besørge, odl.), Sall. Cat. 32; men ibd. 13: ∾ omnia luxu, (forud el. før Tiden at forøde, odl.); — B) at forekomme; ∾ noctem, quae instabat, etc., id. ibd. 55; ∾ pontem, (forud at besætte), Tac. Hist. 4, 66.

ante.cēdo, cessi, cessum, 3, v. n. (o. a.);

I) „egenl.": at gaae el. komme el. være foran el. forud; c. dat., el. c. acc., el. absol.; - si huic rei illa antecedit, etc., Cic. Top. 23; expeditus antecesserat legiones, id. Att. 8, 9; cf. Caes. B. G. 7, 35, (hvor abl. magnis itineribus er tilføiet), o. Hor. Od. 3, 2, 31; — b) at gaae forud i Tiden; haec (dies) ei (diei) antecessit, Ter. Phorm. 3, 2, 40; men annus antecedens, Plin.; — II) „fig.": at have Fortrin derfor; ligel. c. dat., el. c. acc., el. absol.; - quantum natura hominis pecudibus antecedit, Cic. Off. 1, 30; ∾ ceteros scientia etc., Caes. B. G. 3, 8, aliquem in amicitia, Nep. Alcib. 9; men Cic. Verr. 4, 64: ut quisque honore ··· antecedebat; — III) bf. som subst.; A) antecedens, tis, i Rhetoriken: det Foregaaende; locus ex antecedentibus est conclusio a causis, Cic. Top. 12; cf. id. Part. or. 2; — B) af partic. antecessus, 3, er d. subst. Forbindelse: in antecessum dare el. solvere el. accipere, forud at give el. betale el. erholde, Senec. Ep. 118, oftere, Flor. 1, 12, o. A.

antĕ.cello, ĕre, v. n. (o. a.), [af inus. cello, hvf. celer]; „egenl.": at staae el. rage frem el. i Veiret; - men sædv. „fig.": at udmærke sig; hvf. c. dat., el. c. acc. (praepos.): at udmærke sig fremfor nogen el. noget, at overgaae; vid. Cic. Manil. 6, o. id. Arch. 3, hvor dat.; men c. acc., Tac. Hist. 2, 3; cf. id. Ann. 14, 55; - hvf. ogs. pass.: qui his rebus antecelluntur, Auct. ad Her. 2, 30; men m. blot abl. modi: Catulus humanitate antecellens, Cic. Mur. 17; cf. id. Div. 1, 41.

antĕceptus, 3, partic. af antecapio. — *antĕcessio, onis, f.: I) „egenl.": Gaaen el. at gaae foran, navnl. om Himmellegemerne; vid. Cic. Univ. 10; — b) bf. ogs. i Rhetoriken, ligesom antecedens: det Foregaaende, id. Top. 13; — II) „overf.": det Foregaaende, (neml. som Aarsag til d. Flgd.); rerum ··· progressus et quasi antecessiones (videre), etc., id. Off. 1, 4; o. — antecessor, oris, m.: som gaaer foran; men sædv. „techn."; 1) i Krigssproget: antecessores, Fortropperne; vid. Auct. B. Afr. 12, o. Suet. Vit. 17; f. ogs. antecursor s. l.; — 2) i Retssproget; a) en Retslærer, Cod. Just.; — b) Formand i Embedet, (opp. successor), Dig.; — 3) eccl.: en Apostel, Tert.; — [antecedo]. — antecessus, 3, f. und. antecedo.

antĕcoenĭum, i, n., [coena]: Spisen el. at spise for det egenlige Maaltid, Isid.; - ogs. „overf.": Forsmag, obl., Appul. — antĕ.curro, ĕre, v. n.: løber foran, c. acc. (praepos.); antecurrens solem, Vitruv.; bf. — antĕcursor, oris, m.: som løber forud el. foran; men sædv. „techn."; 1) i Krigssproget; antecursores: Fortropperne, Caes. B. G. 5, 47, oftere; — 2) eccl.: Om Johannes den Døber, Tert. — antedico, o. antedictus, skrives rigtigere adskilt: ante dico, etc.

antĕ.ĕo, ĭvi o. ĭi, ire, v. n. (o. a); I) „egenl.": at gaae foran el. forud; c. dat., el. c. acc. (praepos.), el. absol.; - anteibant lictores ··· ut hic praetoribus anteeunt, etc., Cic. Agr. 2, 34; cf. Lucr. 4, 112; men Te semper anteit saeva necessitas, Hor. Od. 1, 35, 17; men ∾ equo, pedibus, (abl.), Suet. Caes. 57; cf. Cic. Off. 2, 7, o. Hor. Ep. 1, 2, 70; — II) „fig."; A) „alm.": at overgaae nogen, (alicui el. aliquem), ved el. i noget, (aliqua re); - quum aetate illis anteiret, sapientia omnibus, Cic. Phil. 9, 1; cf. Liv. 38, 51: si ··· vos aetatem meam honoribus vestris anteistis; men Incredibile, quantum herum anteeo sapientia, Ter. Phorm. 2, 1, 17; cf. Virg. Aen. 12, 84; - ogs. pass.: nec se ··· abs te anteiri putant, Cic. Sull. 8; cf. Tac. Hist. 2, 101; — B) „bes." ogs., men alene sielden; a) at forekomme; ∾ damnationem, (neml. ved frivillig Død), Tac.; cf. id. Ann. 15, 38; — b) ∾ auctoritati parentis, (at modsætte sig den), ibd. 5, 3; — c) „poet." ogs.: forud at vide, m. flgd. quid, Sil. 11, 455; — not. a: syncop. antibo, antisse, Tac.; anteat, f. anteeat, Ovid.; — not. b: forældr. antideo, f. anteeo, Plaut.

antĕfactus, 3; skrives rigtigere: ante factus. — antĕ.fĕro, tŭli, lātum, ferre, v. a.; I) „egenl.": bærer foran; ut legum latarum tituli anteferrentur, vid. Tac. Ann. 1, 8; — II) „fig."; A) foretrækker, Demosthenem unum omnibus, Cic. Orat. 7, oftere; - bf. pass.: ceteris honore antelatus, id. Prov. Cons. 11; cf. Nep. Them. 2; — B) betænker el. overveier forud; quod dies est allaturus, id consilio anteferre debemus, Cic. Fam. 5, 16.

antĕfixus, 3, partic., [figo]; I) „alm.": befæstet el. fastnaglet paa Forsiden deraf el. alm. derpaa; c. dat.: - truncis arborum antefixa ora, Tac. Ann. 1, 61; — II) „bes." o. subst.: antefixa, orum, n.: fremstaaende Billedværker, som til Prydelse anbringes paa Overdelen af Huse og Templer; - ∾ fictilia deorum Rom. ridentes, Liv. 34, 4; cf. id. 26, 23.

antĕ.gĕnĭtālis, e: som har fundet Sted for Fødselen, Plin. 7, 56. — antegestus, 3, skrives rigtigere: ante gestus. — antĕgrĕdĭor, gressus sum, v. dep. n. (o. a.), [gradior]: at gaae foran; c. acc. (praepos.); - stella Veneris ··· quum antegreditur solem, etc., Cic. N. D. 2, 20; cf. id. Off. 1, 27; - ogs. absol.: signis iisdem antegressis, id. Div. 1, 14.

antĕ.hăbĕo, ēre, v. a.: foretrækker; ∾ incredibilia veris, vid. Tac. Ann. 4, 11. — antĕhac, (forkl. ogs. antidhac, Plaut.), adv., [abl. hac]: for denne Tid, for; (opp. nunc, el. hodie, etc.); vid. Ter. Andr. 1, 2, 15; ligel. atque antehac quidem sperare saltem licebat; nunc etc., Cic. Fam. 12, 23; cf. Hor. Od. 1, 17, ab in.; opp. tunc, Tac. Ann. 3, 25; ogs. undert. for antea, (el. relativt til enhver Tid): forhen, tidligere; vid. Sall. Cat. 25; cf. Plaut. Amph. 1, 1, 302: (mea imago) quae antehac fuerat, etc. — anteidea el. antidea, f. und. antea.

antĕlātus, 3, partic. af antefero. — Antēlii el. Anthelii, orum. m., Ἀντήλιοι el. Ἀνθήλιοι: Gudebilleder, som staae foran Husets Dore, Tert. — antĕlŏgĭum, i, n., [λόγος]: Prolog, Fortale, Plaut. Men. prol. — antĕlŏquium, i, n., [loquor], (eftertkl.); 1) Ret til at tale forst, Macrob.; — 2) Fortale, Symmach.

*antĕlūcānus, 3: som er el. skeer for Dag, tempus, Cic., lucubratio, Colum.; ∾ industria opificum, Cic.; men id. Cat. 2, 10: ∾ coena, (som vedvarer til henimod Morgenstunden); — antelūcio, adv., for Dagens Frembrud, aufugere, Appul.; o. — antĕlūcŭlo, adv.: = frgd., Appul.; — [lux]. — antĕlūdĭum, i, n., [ludo]: Forspil, Appul.

antĕ.mĕrĭdĭālis, e: = flgd., horae, Capella. — antĕ.mĕrĭdĭānus, 3: som er el. skeer om Formiddagen, sermo, Cic., ambulatio, id.; men ∾ litterae, (som man modtager om Formiddagen). — antĕmitto, (misi), missum, 3, v. a., ligesom (det hyppigere) praemitto: sender forud el. foran, equitatum omnem, Caes.; cf. id. B. C. 1, 51.

Antemna, ae, Sil., sædv. Antemnae, arum, f.: By i d. Sabinske, efter Varr. af dens Beliggenhed: ante amnem, (neml. ved Anioflodens Udløb i Tiberen); vid. Plin. 3, 9; bf. — Antemnas, ātis, pl. Antemnates: Indvaanerne i Byen Ant., Liv. 1, 9. — antĕmoenio, ire, v. a., [munio]: forsyner med en Formur el. med et Værn: bf. „alleg.": antemoeni aliqua nos, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 68. — antĕmūrāle, is, n., [muralis]: Formur el. Brystværn, Hieron. — antĕmūrānus, 3, [murus]: som er foran Muren, vallum, Amm.

antenna, (antemn.), ae, f.: Seilstang, Raa, Caes. B. G. 3, 14, Liv. 30, 10, o. Hor. Od. 1, 14, 6; - men Ovid. Trist. 3, 4, 9, „alleg.": Effugit hibernas demissa

antenna procellas; men antennae velatae, Virg. Aen. 3, 549, (som ere omvundne med Seilene).

Antēnor, ŏris, m.: trojansk Prinds, der anlagde Byen Patavium, Liv. 1, 1, o. A.; — B) df. 1) Antēnŏrĕus, 3: benævnt efter Ant.; ∾ Lar, (i. e. Patavium), Martial. 1, 77; — 2) Antēnŏrĭdes, ae, m.; a) en Efterkommer af Antenor, Virg. Aen. 6, 481; — b) en Indvaaner af Patavium, Serv. ad Virg. Aen. 1, 252. — antĕ.nuptĭālis, e, som er el. skeer for Brylluppet, Justinian. — anteoccupatio, antĕoccupo, skrives rigtigere adskilt: ante occupatio, etc.

antĕpagmentum, i, n., [pango]: hvad der befæstes el. anbringes udenpaa en Bygning til Bedækning el. Beklædning el. Indfatning, Cato, Vitruv. — anteparo, antepartus, skrives rigtigere adskilt: ante paro, etc. — antĕpassĭo, onis, f., som Oversættelse af προπάθεια: Forudfølelse af en Lidelse el. Lidenskab, Hieronym.

antĕ.pendŭlus, 3, som hænger forover, crines, Appul. — antĕ.penultĭmus, 3, i Grammatiken: den trediesidste el. tredie fra Enden, syllaba, Diomed., o. A. — antepereo, skrives rigtigere adskilt: ante pereo. — antĕ.pes, edis, m.; I) Forbenet; vestigia antepedum, Cic. Arat. 451; — II) ligesom anteambulo: Forløber, Snyltegiest, Juvenal. 7, 143. — ante.pilānus, i, m.; I) i d. romerske Hær ere antepilani: de Soldater, som kæmpe ante pilanos (s. triarios), altſ. hastati o. principes; vid. Liv. 8, 8; — b) sild. ogs. ligesom antesignani: der kæmpe foran signa, Amm. 16, 12; — II) „overf.": Modstrider el. Medbeiler, id. 28, 1.

antĕ.pollĕo, ēre, (v. n. o. a.; efterkl.): formaaer mere, overgaaer, alicui el. aliquem, Appul. — antĕ.pōno, sŭi, sĭtum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": sætter el. stiller el. anbringer foran et andet; - ∾ equitum locos sedilibus plebis, Tac. Ann. 15, 32; ogs. absol.: propugnacula anteposita, ibd. 12, 56; — B) „bes.": sætter derfor; ∾ bonum prandium pransoribus, Plaut. Men. 2, 2, 2, oftere; — II) „fig.": A) causae antepositae, (ligesom causae antecedentes: som gaae forud for andre, ligesom Aarsag foran Virkning), Cic. Fat. 18 (men bør her skrives adskilt); — B) foretrækker, amicitiam omnibus rebus, Cic.; cf. id. d. Or. 1, 41, o. Nep. Eum. 1; antepositus filio privignus, Tac. Ann. 12, 69; — not.: ogs. m. tmesis: Malitia mala bonis ponit ante, Cic. Off. 3, 17, (ex Ennio); cf. Tibull. 1, 1, 14. — antĕ.pŏtens, tis, adj.: saare mægtig, omnium hominum, (fremfor dem), vid. Plaut. Trin. 5, 1, in., inc. — antequam, (s. ante quam), s. und. ante.

antērĭdes, um, f., ἀντηρίδες; i Bygningskunsten: Støtter el. Stiver, som holde derimod, Vitruv. 10, 1; — df. dem. antērĭdĭon, i, n., ἀντηρίδιον, id. ibd. 17, inc. — antĕrĭor, oris, adj. compar., [ante], (efterkl.); 1) som er foran el. forpaa; ∾ pars chlamydis, Amm.; — 2) som er før el. tidligere; ∾ litterae, Symmach.; — df. adv. anterius: tidligere, Sidon. — Antĕros, ōtis, m., Ἀντέρως; oprdl. Modstander af Eros; df. Hævner af forsmaaet Kiærlighed, Cic. N. D. 3, 23; — II) etslags Amethyst, Plin. 37, 40.

antes, ium, m., [rimel. besl. m. ἄντα, ἄντην, ligefor]: Rader eller Rækker, navnl. af Viinstokke, Virg. Ge. 2, 417; ogs. af andre Værter, Colum. 10, 376; — II) forkl. ogs. i Krigssproget: equites duobus antibus duces, Cato ap. Philarg. ad Virg. l. c. — ante.schŏlānus, i, m., [schola], en Underlærer, Petr. Sat. 81. — antĕsignānus, i, m., [signum]: som gaaer foran Fanen; df. I) antesignani, orum, (sc. milites): udvalgte tappre Soldater, som kæmpede foran de romerske Ørne o. Standarter, Caes., Liv.; — II) „overf.": ligesom Forkæmper el. Anfører, in acie Pharsalica, Cic. Phil. 2, 29; - ogs. en Røverhøvding, Appul.

ante.sto, el. antisto, stĕti, 1, v. n., [sto, stare]: staaer foran; men sædv. „fig."; a) c. dat., (forkl. ogs. c. acc.): at overgaae, at overtræffe; ∾ omnibus, Cic. Inv. 2, 1; cf. Nep. Arist. 1; - men ∾ omnes virtute, Quadrig. ap. Gell. 9, 13, inc.; — b) absol.: at udmærke sig, Lucr. 5, 22; ligel. si etc., Pompejus antestat, Cic. d. Rep. 3, 18.

antestor, atus sum, 1, v. dep. a., [etr. af antetestor]; I) „egenl." i Retssproget: at kalde til Vidne, (da man udraabte: licet antestari, i det man berørte Vidnets Øre); vid. Plaut. Pers. 4, 9, 10, o. Hor. Sat. 1, 9, 76, ogs. Plin. 11, 103; — b) forkl. ogs. pass.; impubes non potest antestari, Liv. Andr. ap. Prisc.; - c) efterkl. ogs. som subst.: antestatus, a. det indkaldte Vidne, Gaj. Inst.: — II) „overf." el. „alm.": ∾ aliquem, Cic. Mil. 25: beraabe sig paa nogen.

antĕ.vĕnio, vēni, ventum, 4, v. n., (o. a.): kommer først el. forud el. tidligere; df. forekommer; c. dat., el. c. acc. (praepos.), el. absol.; - tempori (s. in tempore) huic anteveni, Plaut. Trin. 4, 2, 66; men Sall. Jug. 48: exercitum Metelli antevenit; cf. ibd. 88; — II) „fig.": at overgaae, at være fortrinligere; - per virtutem ··· nobilitatem antevenire, ibd. 4; men Tac. Ann. 4, 18, absol.: beneficia ubi multum antevenere, etc.; df. — antĕventŭlus, 3: hængende forover, crines, Appul.

antĕversĭo, onis, f.: Kommen el. at komme foran; df. at forekomme, (navnl. Fienden), Amm.; af — ante.verto, (-vorto), ti, sum, 3, v. n. (o. a.); (ogs. som dep. antevertor, Plaut.); I) „egenl.": vender mig el. gaaer el. kommer forud el. foran; c. dat., el. c. acc., el. absol.; - ubi ego huic antevorterim, Ter. Eun. 4, 5, 12; men Cic. Mil. 17: itaque antevertit (sc. Miloni), cf. id. N. D. 2, 20; — II) „overf."; A) forekommer, damnationem veneno, Tac. Ann. 13, 30; men Cic. Lael. 4: ∾ (sc. aliquem, tage Ordet for en anden); — B) foretrækker, d. e. giør noget hellere el. først; c. dat., m. flgd. ut; - rebus aliis antevortar (dep.) ··· eum ut requiram, Plaut. Bacch. 3, 5, in.; cf. Caes. B. G. 7, 7: omnibus consiliis antevertendum ··· ut etc. — antĕvĭo, are, v. n., [via]: at gaae forud el. foran, Venant. — antĕ.vŏlo, are, v. n. (o. a.): at flyve foran, c. acc. (praepos.), Stat., o. A.; - men Virg. Aen. 9, 47, o. ibd. 12, 455, bør skrives adskilt: ante volare. — antevortor, som dep., s. und. anteverto. — Antĕvorta, ae, f., [verto]: Navnet paa den Gudinde, som erindrer Menneskene om det Forbigangne; oppon. Postvorta, Macrob. Sat. 1, 7; heder Porrima, Ovid. Fast. 1, 633.

anthălium, i, n., ἀνθάλιον: Jordmandelen, Plin. 21, 50. — 1. anthēdon, ŏnis, f., ἀνθηδών: en Art af Misteltræet, Plin. 15, 22. — 2. Anthēdon, ŏnis, f., Ἀνθηδών: By i Boeotien, ligeoverfor Euboea, (hvf. Euboeica, Ovid. Met. 13, 905), Havguden Glaucus's Fødested; vid. Ovid. l. c.; — df. Anthēdŏnius, 3, benævnt efter Byen Anth., hospes, (i. e. Glaucus), Stat. — anthĕmis, ĭdis, f., ἀνθεμίς: Camillen, el. en Camillen lignende Plante, Plin. 22, 28. — anthĕmum, i, n., ἄνθεμον: en Plante imod Steen i Legemet, Plin. 26, 55. — anthēra, ae, f., [ἀνθηρός, blomstrende]: Lægemiddel af Blomster, Cels., Plin. 24, 42. — anthĕrĭcos, i, m., ἀνθέρικος: Stilk af Asphodilplanten, Plin. 21, 68.

anthĭas, ae, m., ἀνθίας: etslags ubekiendt Søfisk, Plin., Ovid. Hal. 45. — anthĭnus, 3, ἄνθινος: tilberedet af Blomster, mel, Plin. 11, 14. — anthŏlŏgica, orum, n., τὰ ἀνθολογικά: Blomstersamling, d. e. Samling af udvalgte Tankesprog el. Smaadigte, odl., Plin. 21, 9.

anthrăcĭas, ae, m., ἀνθρακίας: = anthracitis, Solin. — anthrăcĭnus, 3, ἀνθράκινος: kulsort; anthracina, orum: kulsorte Klæder, (som Sorgedragt), Varr. ap. Non. — anthracites, ae, m., ἀνθρακίτης:

en Blodstenart, Plin. 37, 27. — anthrax, ăcis, m., ἄνθραξ, (i. e. carbo, Kul); bf. I) Bergzinnober el. rod Mönniejord, Vitruv. 7, 8; — II) hos Lægerne: Kræftskade, (carbunculus), Aem. Mac. — anthriscus, (-um), i, ἀνθρίσκος, (-ον), sydlig Kervel, (scandix australis L.), Plin. 22, 38.

anthrōpographus, i, m., ἀνθρωπογράφος: Menneskemaler, Portraitmaler; vid. Plin. 35, 37. — anthrōpŏlatra, ae, m., ἀνθρωπολάτρης: Mennesketilbeder, Cod. Just. — anthrōpŏmorphītae, arum, m., ἀνθρωπομορφῆται: en Art af Kettere, der forestille sig Gud under menneskelig Gestalt, Augustin. — Anthrōpŏphăgi, orum, m., Ἀνθρωποφάγοι, (Menneskeædere): Navnet paa flere Folkestammer; vid. Plin. 4, 26, oftere.

anthus, i, m., ἄνθος; rimel.: gul Vippestiert, (motacilla flava L.), Plin. 10, 57 — anthyllīon, (ogs. anthyllum), i, n., ἀνθύλλιον, en Karseart, Plin. 26, 51; cf. id. 21, 103. — anthyllis, idis, f., ἀνθυλλίς, etslags Plante; (rimel. teucrium iva L.); Plin. 26, 90. — anthȳpŏphŏra, ae, f., ἀνθυποφορά: etslags rhetorisk Figur, naar neml. Taleren forekommer og giendriver Modpartens Paastand, Senec. Controv. 1, 7; (hos Quintil. paa Græsk).

antĭae, arum, f., [ante]: de i Panden fremstaaende Haar el. Lokker, Appul. — Antianus, Antias, Antiatinus, s. und. Antium. — antĭbacchius, 3, ἀντιβακχεῖος; I) ∾ pes, Versfoden: den omvendte Bacchius: ⏑ – –, (Cātōnēs, beāti), Ter. Maur.; — 2) ∾ versus: et af Antibacchier bestaaende Vers, Diomed.; (ogs. palimbacchius, Quintil.). — antĭbăsis, is, f., ἀντίβασις, (ligesom Modbasis): den bagerste lille Soile paa Ballistens Fodstykke, Vitruv. — antĭbŏrēus, 3, ἀντιβόρειος: som er vendt imod Nord, horologium, Vitruv.

antĭcătēgŏrĭa, ae, f., ἀντικατηγορία: Modklage, Augustin. — Antĭcăto, ōnis, m.: Titelen paa et Skrift af Caesar imod Cicero's Cato, (el. Forsvarsskrift for Cato Uticensis); vid. Gell. 4, 16, o. A. — Antichristus, i, m., Ἀντίχριστος: en Antichrist, Eccl. — antichthōnes, um, m., ἀντίχθονες: = antipodes, Plin., Mela.

antĭcĭpătio, ōnis, f.; I) særdv. ligesom πρόληψις: forudfattet el. medfødt Begreb; vid. Cic. N. D. 1, 16 o. 17. — 2) sield. ogs.: a) den forste Bevægelse el. Stræben af Legemet, (navnl. for at lære at gaae), Arnob.; — b) som rhetorisk Figur: = occupatio o. πρόληψις, Jul. Ruf.; af — antĭcĭpo, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), [ante, capio]; I) „alm.": antager el. modtager forud el. tidligere (navnl. et Begreb; s. frgd. ab in.), Cic. N. D. 1, 27, o. id. Att. 8, 14; - ∾ viam, (komme tidligere), Ovid. Met. 3, 234; ∾ mortem, vid. Suet. Tib. 61; men id. Claud. 21: ludi anticipati, (som ere blevne afholdte for Tiden el. for tidlig); men venti uno die anticipantes, som begynde at blæse en Dag tidligere), Plin. 2, 47; cf. Lucr. 5, 658; — II) sild. o. „overf.": at overgaae, at overtræffe, acumen alicujus, Auson.

antĭcus, 3, [ante]: som er foran el. forpaa; antica (pars templi): Forsiden deraf, Varr.; in anticam partem pelli, Cic. Univ. 10. — Antĭcȳra, ae, f.: S i sinus Maliacus, bekiendt af sin Nyserod til Helbredelse af Miltsyge; vid. Plin. 22, 64, Hor. Sat. 2, 3, 166, o. id. A. P. 300; — not.: Pers. 4, 16, ogs. in pl.: Anticyrae, arum.

antĭdactȳlos, i, m., ἀντιδάκτυλος; Versfoden, den omvendte Dactylus: ⏑ ⏑ –, (legerent), Diomed. — antĭdea, adv.; forældt. f. antea, Liv. 22, 10. — antĭdeo, antidit; s. und. anteeo, not. b. — antidhac, adv., s. und. antehac. — antĭdŏtum, i, n., o. antidŏtus, i, f., ἀντίδοτος, (-ον): Modgift, Middel imod Gift, Cels., Phaedr. 1, 14, Suet. Calig. 23; - ogs. Lægemiddel, Spartian.; - men med Lune: antidotum adversus Caesarem! Suet. l. c. 29. — Antiensis, e, s. und. Antium.

antigerio, adv.; forældt. f. valde, Quintil., Fest. p. 8. — Antĭgŏne, es, (o. -a, ae), f.; I) en Datter af K. Oedipus i Theben, Hyg. Fab. 72; — 2) en Datter af K. Laomedon i Troja, Ovid. Met. 6, 93. — Antĭgŏnēa, ae, f., Ἀντιγόνεια, (-ία): Navnet paa flere Byer; bf. navnl. I) en By i Epirus, Liv. 32, 5; — b) bf. Antigonensis, e, ager, id. ibd.; - men pl. Antigonenses, ium, Indvaanerne deraf, Plin. 4, 1; — 2) en By i Macedonien, Liv. 44, 10; — 3) en By i Arkadien, Plin. 4, 10; — 4) en By i Troas, id. 5, 33. — Antĭgŏnus, i, m.: Navnet paa flere Konger (efter Al. d. St.); iblandt dem mærkes: I) Antigonus I, Fader til K. Demetrius Poliorcetes, Nep. Eum. 5, Cic. Off. 2, 14; — 2) Antigŏnus Gonatas, Son af Dem. Pol., Justin. 17, 1; — 3) Antigonus Doson; vid. Cic. l. c., o. Justin. 28, 3.

Antĭlĭbănus, i, m.: Bierg i Phoenicien, ligeoverfor Bierget Libanus, Cic. Att. 2, 16, Plin. — Antĭlŏchus, i, m., Ἀντίλοχος: Son af Nestor, blev af Hector fældet for Troja, Hor. Od. 2, 9, 14, Ovid. Her. 1, 15. — Antĭmăchus, i, m.; I) græsk Digter fra Colophon, Cic. Brut. 51; — 2) Navnet paa en Centaur, Ovid. Met. 12, 460. — antĭmĕtăbŏlē, es, f., ἀντιμεταβολή, som rhetorisk Figur: = commutatio, Isid.; cf. Auct. ad. Her. 4, 28. — antĭnŏmĭa, ae, f., ἀντινομία: indbyrdes Strid el. Modsigelse imellem to el. flere Love, el. imellem Lovens Ord og Mening; vid. Quintil. 7, in., oftere.

Antĭŏchensis, e: benævnt efter en By Antiochia, plebs, Amm.; - Antiochenses, ium: Indvaanerne af en saadan By, Caes., Tac.; - s. ogs. und. 1. Antiochus. — Antĭŏchēnus, 3; s. und. 1. Antiochus. — Antĭŏchēus., (-ius), 3; s. und. 2. Antiochus. — Antĭŏchīa, (-ēa), ae, f., Ἀντιόχεια; I) Navnet paa flere Byer, hvoriblandt; 1) Hovedstaden i Syrien, ved Orontes, (hod. Antakia), Justin. 15, 4, Cic. Arch. 3; — 2) en By i Carien ved Mæander, Plin. 5, 29; — 3) en By i Mesopotamien, (sildt. Edessa), Plin. 5, 21; — not.: flere Byer af dette Navn, vid. id. 6, 16, id. 4, 17, osv.; — II) et Landskab i Syrien, benævnt efter Hovedstaden Antiochia ved Orontes; - heder ogs. Antĭŏchēne, ogs. Seleucis, Plin. 5, 13, Mela 1, 11 o. 12. — Antĭŏchīnus, 3, o. Antĭŏchēus, 3, s. und. 2. Antiochus.

1. Antĭŏchus, i, m., Ἀντίοχος: Navnet paa flere Konger i Syrien, hvoraf den bekiendteste er: Antiochus den Store, ifolge hans Krige med Romerne; vid. Liv. 33, 13 flgd., Nep. Hann. 2, o. A.; — B) bf. 1) Antĭŏchensis, e: antiochisk, pecunia, Val. Max. 3, 7; — 2) Antĭŏchēnus, 3: = frgd., pecunia, Gell. 4, 18. — 2. Antĭŏchus, i, m., beromt akademisk Philosoph, vid. Cic. Acad. 2, 43, oftere; — B) bf. 1) Antiochēus, (-īus), 3: antiochisk; vid. Cic. l. c. 36, o. id. Att. 13, 19; — 2) Antĭŏchīnus, 3: = frgd., id. Fam. 9, 8. — Antĭŏpa, ae, (o. -e, es), f., en Datter af Nycteus; var ved Thebanerkongen Lycus: Moder til Amphion og Zethus; vid. Hygin. Fab. 7; — not.: ogs. er Antiopa: Navnet paa en Tragoedie af Pacuvius, Cic. Fin. 1, 2.

Antĭpăter, tri, m., Ἀντίπατρος; I) en af Al. d. Stores Generaler og Efterfolgere, Fader til Cassander; vid. Justin. 11, 7, oftere, ogs. Cic. Off. 2, 14; — b) ogs. en Son af denne Cassander; vid. Justin. 16, 1; — II) Navnet paa flere Philosopher; vid. Cic. Tusc. 5, 36, o. id. Off. 3, 12, oftere; — III) en beromt Retslærd; vid. id. d. Or. 2, 12, oftere.

antĭpăthēs, is, f., ἀντιπαθής: etslags sort Sten, som Middel imod Trylleri, Plin. 37, 54; - ogs. antĭpăthēs, is, n., ἀντιπαθές, Laevius ap. Appul. — antĭpăthīa, ae, f., ἀντιπάθεια: Tingenes naturlige

Uforenlighed el. Antipathi imellem tvende Naturgjenstande, vid. Plin. 37, 15, oftere.

Antĭphătes, ae, m., Ἀντιφάτης: Læstrigonernes grusomme Konge; vid. Ovid. Met. 14, 235 flgd., o. A.; — nol.: ogs. en Søn af Sarpedon, Virg. Aen. 9, 696. — antiphërna, orum, n., τὰ ἀντίφερνα: Morgengave; opp. dos; Cod. Just. — antiphrăsis, is, f., ἀντίφρασις, i. e. dictio e contrario significans; (saal. bellum, Krig, af non bellum, ikke smukt, osv.), Diomed.

antipŏdes, um, m., ἀντίποδες: Mennesker, hvis Fødder vende imod vore, Lact.; – men Senec. Ep. 122, „overf." o. ironisk: Mennesker, som gjøre Nat til Dag. — 1. Antĭpŏlis, is, f.: gammel By i Latium, hvor sild. Janiculum, Plin. 3, 9. — 2. Antĭpŏlis, is, f.: By i Gall. Narb., (hod. Antibes), Plin. 3, 5; — df. Antĭpŏlĭtanus, 3, thynni, (som fanges i Nærheden deraf), Martial. 13, 103. — antiptōsis, is, f., ἀντίπτωσις: grammatikalsk Figur, der sætter en Casus istedetfor en anden; vid. Serv. ad. Virg. Aen. 1, 577, oftere.

antiquārĭus, 3, [antiquus]: hørende til Oldtiden el. til Kundskaben derom, Hieron.; — II) df. subst.; A) antiquārĭus, i, m.; a) Alderdomsforsker, Antiqvar; navnl. ogs. som jager efter forældede Ord og Udtryk, Tac. Or. 21; (opp. cacozelus, Nyhedsjæger), Suet. Aug. 86; — b) som forstaaer sig paa gamle Haandskrifter el. Codices, Cod. Theod.; — B) antiquārĭa, ae, f., Juvenal. 6, 454, (Dame med pedantisk Lærdom). — antīquātĭo, onis, f., [antiquo]; alene efterkl. o. i Retssproget: Ophævelse, poenae, (af en idømt Straf), Cod. Theod.

antīquē, adv. af antiquus; oprdl.: i gamle Dage, langt oppe i Tiden; s. nedenf.; df. „overf.": paa gammel Vis; ogs. forældet; – quaedam nimis antique ··· dicere, Hor. Ep. 2, 1, 66; – compar.: antiquius, Tac. Germ. 5: efter den ældre Skik; men superl.: antiquissime, Solin. 17: i de ældste Tider.

antiquĭtas, atis, f., [antiquus]; I) „egenl."; A) „alm.": Oldtiden, Alderdommen, Cic. Fin. 1, 20; cf. id. Orat. 50; — B) „bes.": høi Alder, Ælde; ∾ generis, Cic. Font. 14; cf. Nep. Milt. 1; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": Oldtidens Begivenheder og Historie tilligemed Kundskaben derom; tenenda ··· praeterea est omnis antiquitas, (sc. oratori), Cic.; cf. id. d. Or. 1, 60, o. Nep. Att. 18; — b) df. in pl.: historiske Værker over Oldtiden og dens Minder; – Varro in Antiquitatibus rerum humanarum scripsit etc., Gell. 11, 1; cf. id. 5, 13, o. Plin. praef.; — 2) „metonym.": Oldtidens Mennesker, de Gamle; – errabat multis in rebus antiquitas, Cic. Div. 2, 33; cf. id. Tusc. 1, 12, oftere, o. Plin. 12, 42; — B) „ethisk": gammel Ligefremhed el. Redelighed; – documentum ··· virtutis, antiquitatis, etc., Cic. Rab. Post. 10; cf. id. Planc. 18, o. Plin. Ep. 5, 15.

antiquĭtus, adv. af antiquus, (cf. divinitus af divinus); 1) i gammel Tid, for længe siden, fordum; – Belgas ··· Rhenum antiquitus traductos, Caes. B. G. 2, 4; cf. Suet. Caes. 42, o. Nep. Att. 13; — 2) fra gammel Tid, ogs. m. tilføiet inde, el. ab ··· ad; – percrebuerat antiquitus, (det var en gammel og almindelig Forestilling), urbem nostram etc., Plin. Pan. 31; jam inde antiquitus, Liv. 9, 29, oftere; men Quintil. 1, 10, 30: antiquitus usque a Chirone ad nostra tempora etc.

antīquo, avi, atum, 1, v. a., [antiquus]; oprdl. fører tilbage til det forrige, lader Alt blive ved det Gamle, vid. Fest. pag. 22; – df. særd. i Forretningssproget: ∾ legem el. rogationem, (om Folket): at forkaste et Lovforslag; vid. Liv. 31, 6, ogs. Cic. Off. 2, 21, o. id. Att. 1, 13; men id. Leg. 3, 17, m. Lune: ∾ legem sine tabella, (uden Afstemning); neml. den forkastende Stemmetavle var betegnet m. A., i. e. antiquo, den antagende m. U. R., i. e. uti rogas; s. ogs. und. Bogst. A; men Liv. 22, 30: plebiscitum, quo etc., primus antiquo abrogoque.

antīquus, 3, [af ante, oprdl. et Ord m. anticus, der dog alene bruges localt, ligesom antiquus altid om Tiden]; I) „egenl."; A) „alm.": som forhen el. fordum har været til, forhenværende, fordums; – (opp. novus: som nyligen er bleven til, ny; hvorim. vetus: som i lang Tid er vedbleven at være, opp. recens; hvf. ogs. antiquus o. vetus kunne forbindes; s. nedenf.); – tua duritia antiqua illa etc., Ter. Heaut. 3, 1, 26; causam antiquiorem memoria tua etc., Cic. Rab. perd. 9; cf. id. Att. 9, 9: antiquissimae cuique (epistolae) etc.; ligel. antiquam in patriam etc., Liv. 3, 58; — Hertil mærkes: 1) som subst.; a) antiqui, orum: de Gamle; navnl. de gamle el. ældre Forfattere; vid. Cic. Lael. 20, id. Leg. 1, 21, o. id. Brut. 30, ogs. Hor. Sat. 1, 4, 117; men id. Ep. 2, 1, 78 flgd., ere antiqui: de ældste romerske Digtere, (neml. m. Hensyn paa deres uslebne Sprog); — b) neutr. antiquum: den forrige Tilstand; ad ea facienda (i. e. redigenda) in antiquum, Liv. 33, 40; — 2) ogs. forbindes antiquus o. vetus, som Synonymer, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 156; saal. ogs. vetera tantum et antiqua mirari, Tac. Or. 15; cf. Juvenal. 15, 53, o. A.; — B) „bes." heder ogs. antiquus „poet."; a) ligesom praeteritus: den el. det ældre el. forrige el. foregaaende; Immemor antiqui vulneris, etc., Ovid. Pont. 1, 5, 37; cf. id. Trist. 3, 12, in.; — b) ogs. heder antiquus, ligesom vetus: som længe har været til el. bestaaet; Athenas, antiquum, opulentum oppidum, Enn. ap. Non.; cf. Ter. Phorm. 1, 2, 17; ligel. antiqua templa deum, Hor.; men Saxum antiquum etc., Virg. Aen. 12, 897, (som længe havde ligget der); – ogs. absol.: Antiquum hoc obtines tuum, Plaut.; cf. Ter. Andr. 4, 5, 22; — c) df. ogs. bedaget, til Aars; vid. Virg. Aen. 9, 646; ligel. Cives antiqui etc., Pacuv. ap. Cic. Orat. 46; — II) „fig."; A) „overf.", navnl. in compar. o. superl.: som er forud i Vigtighed el. Værdighed, vigtigere, fortrinligere; quod ··· honestius, id mihi futurum est antiquius, Cic. Att. 7, 3; cf. id. Fam. 11, 5, o. Suet. Claud. 11; antiquissimum ratus, sacra publica ··· facere, Liv. 1, 32; cf. id. 9, 31; — B) „ment." o. „ethisk": gammeldags, gammel, (neml. m. Bibegr. af det Simple og Redelige, s. und. antiquitas); homo antiqua virtute et fide, Ter. Ad. 3, 3, 88; cf. Cic. R. Am. 10; men homines antiqui, qui etc., ibd. 9; men Enn. ap. Cic. d. Rep. 5, 1: Moribus antiquis res stat Romana virisque; — b) „poet." ogs.: navnkundig, berømmelig; vid. Virg. Aen. 1, 531, o. ibd. 3, 164.

antirrhīnon, ogs. anarrhinon, i, n., ἀντίῤῥινον, ἀνάῤῥινον: vild Løvemund, etslags Plante, Plin. 25, 80. — antĭsăgōge, es, f., ἀντεισαγωγή; som rhetorisk Figur: Indførelse el. Anførelse af en Modgrund, Capell. — antiscĭi, orum, m., ἀντίσκιοι, (som kaste deres Skygger i modsat Retning af vore), Amm. — antiscŏrodon, i, n., ἀντισκόροδον, en Løgart; ogs. allium Cyprium, Plin. 19, 34. — antisigma, ătis, n., ἀντίσιγμα: det omvendte Sigma; df. d. kritiske Tegn ɔ: Isid. — antisŏphista, ae, m., ἀντισοφιστής: en Modsophist; navnl. en Grammatiker af modsat Mening; vid. Suet. Tib. 11. — antispastus, i, m., ἀντίσπαστος, (sc. pes), i Metriken, Versfoden: ◡ – – ◡, (Sălōnīnŭs), Diomed.; — df. antispasticum metrum: et Vers med el. i Antispaster, id. — Antissa, ae, f.: By paa Lesbos; — df. Antissaei, orum: Indvaanerne deraf, Liv. 45, 31.

*antistātus, us, m.: høiere Værdighed el. Fortrin, Tert.; o. — antistes, ĭtis, c.; I) „egenl."; A) „alm.": Forstander el. Opsynsmand, Colum.; — B) „bes.": Tempelforstander el. Overpræst, Ps.Cic. p. Dom. 39; antistites Jovis, (hans Præster), Nep. Lys. 3, sacri ejus, Liv. 1, 7; cf. id. 9, 34; – hos de Christne:

en Biskop, Cod. Just.; — b) ogs. som fem. f. antistita, Liv. 1, 20, oftere; — II) „overf.": Mesteren i en Kunst el. Videnskab; antistes artis dicendi, Cic., juris, Quintil.; ∾justitiae (judex), Gell.; „poet." ogs. til en Lærdommens Beskytter el. Mæcenas: Cultor et antistes doctorum sancte virorum, Ovid. Trist. 3, 14, in.; – s. ogs. antistita s. l.; — [antisto].

Antisthĕnes, is o. ae, m., Ἀντισθένης: Discipel af Socrates, og Lærer for Diogenes den Cyniker; vid. Cic. N. D. 1, 13, o. id. d. Or. 3, 17; – men Gell. 14, in.: som Egenskabsnavn, o. in pl. — *antistĭta, ae, f.: Tempelvogterske, Præstinde; vid. Cic. Verr. 2, 45; men ∾ Veneria (f. Veneris), Plaut.; men Ovid. Met. 13, 410: ∾ Phoebi, (Prophetinden Cassandra); o. — antistĭtium, i, n.: Overpræsteembedet, Capell.; — [antistes]. — antisto, s. und. antesto.

antistrŏphe, es, f., ἀντιστροφή; I) i Chorsangene af d. græske og romerske Tragoedie: Antistrophen, (i Modsætn. af Strophen); — II) den Talefigur, at flere Led i Perioden ende med det samme Ord, Capell.; vid. Cic. frgm. or. p. Font.: copiae e Gallia, etc.

antithĕsis, is, f., ἀντίθεσις: den grammatikalske Figur, at et Bogstav sættes for et andet, (olli f. illi, impete f. impetu), Charis. — antithĕton, i, n., ἀντίθετον, pl. antitheta; som Sprogfigur: Modsætninger; vid. Cic. Orat. 50, o. Pers. 1, 85; (s. ogs. Ovid. Met. 1, 19). — antithĕus, i, m., ἀντίθεος: den Onde, Djævelen, Lact.

Antĭum, i, n.: By i Latium, ikke langt fra Søkysten, (hod. Anzio); berømt af dens Fortunatempel, ogs. som K. Neros's Fødested; vid. Plin. 3, 9, o. Hor. Od. 1, 35, in.; — B) df. 1) Antiānus, 3: antiansk el. antisk, Hercules, (som dyrkedes i Antium), Cic. frgm. ap. Non.; — 2) Antiātinus, 3: = frgd.; ∾ Fortunae, Suet. Cal. 57; — 3) Antiensis, e: = frgd., templum, Val. Max.; — 4) Antias, ātis, populus, Liv. 8, 14; — bb) df. a) Valerius Antias, (af Antium): Historieskriver, som oftere citeres af Liv.; cf. Gell. 1, 7; — b) Antiātes, um: Indvaanerne af Antium; naves Antiatum, Liv. 8, 14. — Antius, a: romersk Slægts- og Personsnavn; — df. Antius, 3: benævnt efter en Antius; lex Antia sumptuaria, (af Antius Restio), Gell. 2, 24, Macrob. — antizeugmenon, i, n., ἀντιζευγμένον: den grammatikalske Figur, at flere Sætningsled henføres til det samme Verbum; (opp. diazeugmenon, naar hvert Sætningsled har sit eget Verbum), Capella.

antlĭa, ae, f., ἀντλία: etslags Pompe el. Vandpompe, som Trædemaskine; in antliam condemnatus, Suet. Tib. 51; cf. Martial. 9, 11. — antlo, are, s. und. anclo.

Antonianus, s. und. Antonius. — Antōnĭaster, stri, m., dem. af Antonius, (cf. surdaster af surdus): en forulykket Efterligner af Taleren Antonius, Cic. frgm. ap. Prisc. — Antōnīnus, i, m.: udvidet Form af Antonius, og Navnet paa flere romerske Keisere; — df. Antōnīniānus, 3, Eutrop., Lamprid.

Antōnius, a: romersk Slægts- og Personsnavn, hvoraf her mærkes; 1) M. Antonius, Triumvir, imod hvem Cicero's Philippicae ere holdte; — 2) M. Antonius, berømt Taler kort før Cicero; vid. Cic. Brut. 37; ogs. id. d. Or. 1, 7, oftere; — B) df. 1) Antōnius, 3, lex, (af Triumviren Antonius), Lentul. ap. Cic. Fam. 12, 14; — b) ogs. absol.: Antonii, orum: hans Tilhængere, Lepid. ap. Cic. Fam. 10, 34; — 2) Antōnĭānus, 3; aa) benævnt efter Triumviren Antonius, latrocinium, Cic. Fam. 12, 25, partes, Senec., Vell.; — b) ogs. absol.: Antonianae, (sc. orationes, sædv. Philippicae): Ciceros imod Triumviren Antonius holdte Taler, Gell.; — bb) benævnt efter Taleren Antonius; ∾ ratio dicendi, Cic. Verr. 5, 13. — antōnŏmăsĭa, ae, f., ἀντονομασία; den Sprogfigur, at man, istedetfor et Navn, sætter dets Epithet; (saal. Pelides f. Achilles, Saturnia f. Juno), Quintil. 8, 6, 43.

antrum, i, n., ἄντρον: Hule, Grotte; oftest „poet."; grato sub antro, Hor.; men gelidis sub antris, Virg.; cf. id. Ecl. 1, 76, o. Prop. 2, 23, 28; — II) ogs. „overf.": enhver huleformet Fordybning; exesaeque arboris antro, Virg. Gb. 4, 44; cf. Juvenal. 4, 21; – sild. ogs. antra narium, Sidon.

Anūbis, is o. ĭdis, m.: en ægyptisk Gud, der afbildes med Hundehovede, (neml. ifølge hans Aarvaagenhed, el. som Jagtens Gud); latrator Anubis, Virg. Aen. 8, 698; cf. Ovid. Am. 2, 13, 11.

*ānŭlāris, e: hørende til en Signetring; – df. subst.: anulare, (sc. genus coloris), etslags hvid Farve el. Jordart; vid. Plin. 35, 30; — ānŭlārius, 3: hørende til en Signetring, creta, Vitruv.; men ∾ Scalae, (Sted i Rom, i Nærheden af Forum), Suet. Aug. 72; — 2) df. subst.: anularius, i, m.: som forfærdiger Ringe el. Signetringe, Cic. Acad. 2, 26; o. — ānŭlātus, 3: besat med Ringe, beringet; incedant cum anulatis auribus, Plaut. Poen. 5, 2, 20; — [af flgd.].

1. ānŭlus, i, m., [1. anus]; I) „egent.": Ring, Fingerring, Signetring; – de digito anulum detrahere, Plaut., Ter.; cf. Lucr. 1, 313; men palam anuli ad palmam convertere, vid. Cic. Off. 3, 9; – in cera centum sigilla anulo imprimere, vid. id. Acad. 2, 26; cf. id. Qu. Fr. 1, 1, 4; — bb) hertil mærkes; a) med Hensyn paa Riddernes Ret til at bære Guldringe: jus anulorum, f. dignitas equestris, Suet. Caes. 33; cf. anulus equestris, Hor. Sat. 2, 7, 53; df. m. Lune: anulum invenit, (f. eques factus est), Cic. Verr. 3, 76; — b) ogs. andre Ringe hede anuli; saal. ∾ velares, (til Forhænge), Plin.; ogs. Ring af en Slavelænke, Martial. 2, 29; cf. id. 14, 169; — II) „overf." ifølge etslags Lighed; A) ringformet Haarlok, Martial. 2, 66; — B) ringformet Ornament paa det doriske Søilekapitel, Vitruv. 4, 3. — 2. ānŭlus, i, m., dem. af 2. anus, Cato.

1. ānus, i, m., [besl. m. 2. an-, f. ambi-, ἀμφί; df. m. Grundbem. af Gestaltens Rundhed, ligesom 1. anulus]: en Ring; df. ogs. Bøile om Benet, Plaut. Men. 1, 1, 9. — 2. ānus, i, m., [besl. m. frgd.], oprdl.: = exitus intestini recti; df. sædv. Bagen; vid. Cic. Fam. 9, 22. — 3. ănus, gen. ūs, (ogs. uis, Ter.), f., [efter nogle besl. m. ἔνος o. annus]: gammel Kone, Kærling; – ejus anuis causa etc., Ter. Heaut. 2, 3, 46, pia Baucis anus, Ovid. Met. 8, 631; quae est anus tam delira, quae etc., Cic. Tusc. 1, 21; – „poet." ogs. Spaakvinde; ∾ Cumaea, (den cumæiske Sibylla), Ovid. Fast. 4, 158; ligel. ∾ Sabella, Hor. Sat. 1, 9, 30; — b) ogs. som adj. fem.: ældgammel, udlevet; cerva anus, Ovid. A. A. 1, 766; – ligel. om Ting; charta anus, Catull.; testa anus, Martial.; terra anus, Plin.; lici anus, id.

*anxĭe, adv.: ængsteligen, ferre, Sall. Jug. 82; – ogs. med ængstelig Omhu, certare, Suet. Ner. 23; o. — anxĭĕtas, atis, f.; I) „alm.": Ængstelighed, Tilbøielighed til at ængste sig; (mere m. Bibegr. af Varighed el. Vane; angor mere om Øieblikkets Indtryk); vid. Cic. Tusc. 4, 12; ogs. ∾ animi, Ovid. Pont. 1, 4, 8; — b) ogs. ligesom angor: Ængstelse, Sorg, Kummer, divortii, (derover), Plin.; — II) „bes.": ængstelig Omhu el. Nøiagtighed; ∾ quaerendi, judicandi, comparandi, Quintil. 8, prooem.; — [anxius]. — anxietudo, s. und. anxitudo. — anxĭfer, a, um, [anxius, fero]: som bringer Ængstelse, ængstende, Cic. poët. Div. 1, 13, o. id. poët. Tusc. 2, 9.

*anxio, are, v. a.: ængster, Appul.; — anxiōsus, 3: fuld af Ængstelser, Coel. Aur.; o. — anxitūdo, inis, f.: Biform af anxietas, Pacuv. o.

Attius ap. Non.; dog ogſ. Cic. d. Rep. 2, 4; — not.: efterkl. ogſ. anxietudo, Augustin.; — [ſlgd.].

anxius, 3, [ango]; I) „alm.": ængſtet, ſom gierne ængſter ſig, Cic. Tusc. 4, 12; ∾ animo et sollicito, id.; cf. Hor. Od. 3, 21, 17; men habere aliquem anxium, (ængſte nogen), Tac.; - ogſ. c. gen. subj.: mentis el. animi, (i ſit Indre); vid. Sall. Jug. 55; — bb) hertil kan mærkes; hvad man ængſter ſig for el. over, bliver tilføiet; a) in abl. el. gen.; - anxius gloria ejus, Liv., adverso omine, Suet.; - anxius inopiae, Liv., vitae, Ovid., sui, Tac.; men Liv. 8, 35, c. acc. comm. el. resp.: vicem suam anxii; — b) m. de; „poet." ogſ. m. ad; ogſ. m. pro; - anxius de fama ingenii, Quintil., de successione, Suet.; men anxius ad eventum rei, Lucan.; anxius pro salute alicujus, Plin. Ep.; — c) m. ne, ogſ. m. an; - anxius, ne bellum oriatur, Sall. Jug. 6; anxius, an ··· reperiret etc., Tac. Ann. 14, 15; — II) „bef." ogſ. A) act.: ængſtelig, ængſtende, curae, Liv. 1, 56, timor, Virg. Aen. 9, 89; cf. Plin. 12, 18; — B) pass.: ſom er forbunden med ængſtelig Omhu; - elegantia orationis, neque morosa, neque anxia, Gell. 15, 7.

Anxur, ŭris, n., (ogſ. m., Martial.): By i Latium, (ogſ. Tarracina), ved og paa et Bierg af ſamme Navn; - vid. Plin. 3, 9, o. Hor. Sat. 1, 5, 26; men candidus Anxur, Martial. 5, 1: — B) df. 1) Anxūras, ātis, m.: hørende til Byen Anxur, populus, Liv. 27, 38; — 2) Anxūrus, i, m., Juppiter, (ſom her dyrkedes), Virg. Aen. 7, 799. — anydros, ſ. und. anhydros. — Anȳtus, i, m.: en af Sokrates's Anklagere; hvf. Anyti reus, (i. e. Socrates), Hor. Sat. 2, 4, in.

Aŏnes, um, m., Ἄονες: Boeotiens ældſte Indvaanere; vid. Serv. ad Virg. Ecl. 6, 61; — b) ogſ. adj.: Aonas in montes, Virg. l. c.; — B) df. 1) Aŏnĭdes, ae, m., patronym.: Aonier el. Boeotier; df. „poet." ſ. Eteocles, Stat. Theb. 9, 95; — 2) Aŏnis, ĭdis, f. patronym.; pl. Aonides, d. e. Muſerne, til hvem Bierget Helikon og Kilden Aganippe ere helligede; vid. Ovid. Met. 5, 333, o. Juvenal. 7, 58.

Aŏnĭa, ae, f., Ἀονία; oprdl. en Del af d. ſild. Boeotien; vid. Serv. ad Virg. Ecl. 6, 64, o. ibd. 10, 12; - ſild. ogſ. alm. f. Boeotien, Gell. 14, 6; — B) df. 1) Aŏnĭus, 3; a) „alm.": aoniſk el. boeotiſk, urbes, Ovid. Met. 3, 339; ∾ humus, (i. e. Boeotia), id. Fast. 1, 490; ∾ undae, id. Met. 12, 24, (i. e. mare Boeoticum); men ∾ aquae, id. Fast. 3, 450, (Kilden Aganippe, ſom Virg. Ecl. 10, 12 heder: Aonie (Ἀονίη) Aganippe; - ∾ vir, Ovid. Met. 9, 112, (i. e. Hercules, neml. ſom født i Theben); ∾ juvenis, ibd. 10, 589, (i. e. Hippomenes); men ∾ deus, id. A. A. 2, 380, (i. e. Bacchus); — b) „bef." ogſ. ſom Epithet til Muſerne, til Digterne, ofv.; - ∾ sorores, Ovid. Trist. 1, 10, 39, ogſ. ∾ Camoenae, id. Fast. 4, 245, (d. e. Muſerne); ∾ vates, (i. e. poëtae), id.; ∾ lyra, id.

Aornos, (-us), i, Ἄορνος, (uden Fugle); I) m.: Avernerſoen, Virg. Aen. 6, 242; — II) f.; a) høi Klippe i Indien, Curt. 8, 11; — b) By i Epirus, Plin. 4, prooem. — Aŏus, i, m.: Flod paa Grændſen af Macedonien og Illyrien, Plin. 3, 26.

apăge, interj. el. Udraab; ligeſom ἄπαγε: ſort, afſted, pak dig, bort el. af Veien dermed; c. acc., el. m. sis, (f. si vis), el. absol.; - apage te a me, Plaut.; apage istas a me sorores, quae etc., id. Bacch. 3, 1, 5; - apage, haud nos id deceat, id. Capt. 2, 1, 15; - apage sis, egon' formidolosus? Ter. Eun. 4, 6, 18.

ăpălă, (hap.), ἁπαλά, sc. ova: bløde el. blødkogte Æg, Apic. — Apămēa, (-ia), ae, f.: Navnet paa flere Byer, hvoraf mærkes; 1) en By i Coeloſyrien, ved Orontes; vid. Liv. 38, 13; cf. ibd.: nomen ··· ab Apamea, sorore regis Seleuci, etc.; — 2) en By i Storphrygien; vid. Cic. Att. 5, 16; — 3) en By i Bithynien, Plin. 5, 40; — B) df. 1) Apămensis, e: apameniſk, forum, (i Apamea, i Storphrygien), Cic. Att. 5, 2; — 2) Apămēnus, 3, regio, (ligel. hørende til Ap. i Storphr.), Plin. 5, 31; — 3) Apămēus, 3, (hørende til Ap. i Bithynien); df. subst. Apamēi, orum: Indvaanerne deraf, Trajan. ap. Plin. Ep. 10, 57.

ăparctĭas, ae, m., ἀπαρκτίας, (i. e. septentrio): Nordenvinden, Plin. 2, 46. — ăparīne, es, f., ἀπαρίνη: etſlags Borre el. Skræppe, Plin. 27, 15. — apathia, ae, f., ἀπάθεια: Frihed for Lidenſkab, (navnl. ſom Stoikernes Moralprincip), Gell. 19, 2. — ăpător, ŏris, adj., ἀπάτωρ: uden Fader, Tert. — Apătūros, i, n.: Sted ved Bosporos Cimm., med et Tempel for Venus Apaturia; vid. Plin. 6, 6; — df. Apatūrĭa, orum, n.: hendes Feſt, Tert.

ăpēliotes, ae, m., ἀπηλιώτης, (i. e. subsolanus: Oſtenvinden), Plin. 2, 46. — Apella, ae, m.; 1) Hor. Sat. 1, 5, 101, rimel.: Navnet paa en berygtet overtroiſk Jøde; — 2) Navnet paa en Frigiven, Cic. Att. 12, 29. — Apelles, is, m., (voc. Apella, Plaut.): berømt græſk Maler paa Al. d. Stores Tid; vid. Plin. 35, 36, Cic. Brut. 18, o. id. Off. 3, 2; — df. Apellēus, 3: apelliſk, af en Apelles, opus, Martial.; Qualis Apelleis est color in tabulis, Prop. 1, 2, 22.

*Apennĭnĭcŏla, ae, c., [colo]: Beboer af Apenninerne, Virg. Aen. 11, 700; o. — Apennīnĭgĕna, ae, c., [gigno]: udſprungen paa el. fra Apenninerne, Tibris, Ovid. Met. 15, 432; ∾ pastores, Claudian.; af — Apennīnus, (Apenin), i, m., [af d. celtiſke pen, d. e. Fieldtind]: den Italien efter Længde giennemløbende Biergkæde; vid. Liv. 3, 7; ∾ nubifer, Ovid.; cf. Virg. Aen. 12, 703.

1. ăper, pri, m., κάπρος, germ. Eber: Vildſvinet; - ∾ setosus, spumans, Virg., acer, id., Ovid.; heder animal propter convivia natum, (ſom Lækkerhed for d. romerſke Taffel), Juvenal. 1, 140; ∾ Arcadius, Martial. 9, 104, (det erymanthiſke Vildſvin, ſom Hercules fældte); men ordſpregvis: uno saltu duos apros capere, Plaut. Cas. 2, 8, 40; men Virg. Ecl. 2, 59, om en Forkerthed, „alleg.": apros immittere fontibus liquidis; — 2) ogſ. er Billedet af en aper iblandt de Standarter, ſom Legionens Underafdelinger førte, vid. Plin. 10, 5; — 3) ogſ. en Fiſkeart, Enn. ap. Appul.; (heder caper, Plin. 11, 112). — 2. Aper, pri, m.: romerſk Tilnavn, Tac. Or. 2, Lamprid. — Apĕrantia, ae, f.: lidet Landſkab i Theſſalien, Liv. 26, 33; — df. Apĕrantii, orum: Indvaanerne deraf, id. 43, 22.

apĕrio, ĕrŭi, ertum, 4, v. a., [af ab, o. inus. pario el. perio; opp. operio, af ob, o. inus. pario el. perio]; I) „egentl."; A) „alm.": afdækker, blotter, patinas, Plaut.; ∾ capita aspectu magistratuum, Plin.; cf. Cic. Off. 1, 35; men „poet." (c. acc. gr.): apertae pectora matres, (med blottet Barm), Ovid. Met. 13, 688; men Virg. Aen. 6, 406: aperit ramum, (tager den frem); — B) „bef.": aabner, lukker op, ostium, Ter., forem, id., fores, id., Suet.; men „poet.": liquidas aperire vias, (bane Vei igiennem Vandet), Lucr. 1, 371; - ∾ epistolam, Cic., testamentum, id.; - ferro iter aperiendum est, Sall. Cat. 58; ∾ locum ··· asylum, (aabne ſom Friſted), Liv. 1, 8; ∾ specus subterraneos, (udgrave dem), Tac.; ∾ fundamenta templi, Liv. l. c., puteum, Dig.; men ∾ parietem, ibd., (giøre Aabning deri); hvf. „alleg.", Suet. Tib. 28: ∾ hanc fenestram etc.; men m. Lune: Fuste aperire caput, (kløve Panden), Juvenal. 9, 98; — II) „fig."; A) „overſ."; 1) aabner, lader viſe ſig, fremviſer el. fremſtiller; quum dispulsa nebula aperuisset diem, Liv. 22, 6; cf. id. 3, 15, Tac. Agric. 38, o. Virg. Aen. 1, 107; — 2) aabner, giør tilgængelig, (navnl. ved Vaabenmagt); ∾ armis orbem terrarum, Liv. 42, 52; men ∾ saltum, ibd. 4, (bane Vei derigiennem); ſ. ogſ. Tac. Germ. 1, o. id. Agric. 22; cf. id. Hist. 4, 65: omnes

terras fortibus viris natura aperuit; – ofte ogs. „alleg."; vid. Cic. Phil. 14, 6; ligel. ∾ fontes philosophiae, id. Tusc. 1, 3; men ∾ occasionem ad aliquid, Liv. 4, 53; — 3) aabner, d. e. begynder; aperit quum ··· annum Taurus, Virg. Ge. 1, 217; men ∾ annum, (om den tiltrædende Consul), Plin. Pan. 58; — 4) endel. i Pengesager: at aabne en Conto, at overtage el. anvise en Udbetaling; vid. Cic. Att. 5, 1; — B) „ment.": aabner, d. e. aabenbarer, eftervifer, forklarer; – ∾ conjurationem, Sall. Cat. 10; cf. ibd. 53; men casus aperire futuros, (afhylle, aabenbare), Ovid. Met. 15, 559; cf. Tac. Hist. 2, 4; – ogs. om en Udvikling el. Forklaring af philosophiske Begreber; involutae rei notitia definiendo aperienda est, Cic. Orat. 33; cf. id. Fin. 1, 9; — bb) hertil kan mærkes; a) aperire se, ogs. aperiri: at aabne sig, at vise sit Indre el. sin Charakter; – vid. Ter. Andr. 4, 1, 18, o. Ovid. A. A. 3, 371; men Nep. Paus. 3: dum se ipsa res aperiat; — b) aperire, m. flgd. acc. c. inf., el. m. relat., el. m. de; – vid. Liv. 44, 28, Nep. Them. 8, o. id. Eum. 13, ogs. Auct. ad Her. 2, 31; — III) partic. apertus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl."; a) „alm.": aaben, uden Bedækning; – ∾ naves, (uden Dæk; opp. naves tectae: Dækskibe), Cic., Liv.; – ogs. „poet." om Himmelen: uden Skyer, klar, Virg. Aen. 1, 155 o. 587; — b) „bes.": aaben, fri, (opp. clausus, impeditus); – aperti campi, Liv. 38, 3; in aperto ac propatulo loco, Cic. Verr. 4, 49; coelum ex omni parte patens atque apertum etc., id. Div. 1, 1; aperto ac plano litore naves constituit, Caes. B. G. 4, 23; apertum iter, Liv.; cf. id. 9, 28: quo apertior aditus ad moenia esset, etc.; men Cic. Verr. 4, 20: nihil tam clausum ··· quod non istius cupiditati apertissimum promptissimumque esset; men aperti copia Martis, (Leilighed til at kæmpe i aaben Mark), Ovid. Met. 13, 208; — 2) bs. subst. apertum, i, n.: det Aabne el. Frie, aaben Mark; – per apertum Fugientes etc., Hor. Od. 3, 12, 8; castra in aperto posita, Liv.; impetum ex aperto facere, id.; in aperta prodire, Plin.; in aperta Oceani (disjicere naves), Tac. Ann. 2, 23; — B) „fig."; 1) „alm.": aaben, klar, indlysende; (opp. obscurus, occultus, dubius); – res secernere apertas Ab dubiis, Lucr. 4, 468; cf. Cic. Cat. 2, 1, o. id. Manil. 24; non furtim, sed vi aperta, Liv. 25, 24; – navnl. ogs. i Rhetoriken: tydelig, forstaaelig; vid. Cic. d. Or. 2, 80; men om en historisk Fremstilling, Sall. Jug. 5: quo ··· magis in aperto sint; cf. Tac. Hist. 4, 4; — b) om et Foretagende: in aperto esse: være let at udføre; quum ··· hostes aggredi in aperto foret, Tac. Hist. 3, 56; cf. id. Agric. 1 o. 33; — 2) „bes." om Charakteren: aaben, uforstilt, ligefrem; novi animum tuum ··· apertum et simplicem, Cic. Fam. 1, 9; cf. id. Off. 3, 13, o. id. Lael. 26; – men ogs. omvendt: der uden Sky viser sin slette Side, altf. fræk, skamløs; ut semper fuit apertissimus (Catilina), id. Mur. 35.

ăpertē, adv. af apertus: aabent; ∾ vincere, (i aaben Kamp), Ovid.; cf. Cic. Orat. 12; — 2) bs. oftest „fig."; a) aabenbare, offenligen, facere aliquid, Cic.; – dolorem paullo tulit apertius, (lod sig vel meget mærke dermed), id. Planc. 14; men laetitiam apertissime ferre, id. Att. 14, 13; — b) tydeligen, uforbeholdent, scribere, id. Fam. 5, 7; cf. Hor. Sat. 1, 2, 83.

*ăpertio, onis, f.: Aabnen el. at aabne, (for o. efterkl.), Varr., Appul. — aperto, are, v. a. intens.: blotter aldeles, brachium, Plaut. Men. 5, 5, 12. — ăpertor, oris, m.: som aabner el. begynder noget, Tert.; o. — apertūra, ae, f.: Aabning; aperturas habere in exteriores partes, (være til at aabne udad), Vitruv.; — b) ogs. „metonym.": relinquantur aperturae, (Aabninger el. Huller), id. 5, 5; — [aperio]. — ăpertus, 3, partic. o. adj. af aperio.

apes, is, f. apis ab in. — ăpex, ĭcis, m., [efter Serv., af inus. apo: hefter, hvf. ogs. aptus; men efter Doederl., af apisci]; 1) „egenl."; A) „alm."; oftest „poet.": fremragende Top el. Spids, navnl. af et Træ, Virg. Aen. 7, 66, af et Bierg, Juvenal. 12, 72; ogs. Spidsen af en Segl el. Le, Colum.; ogs. den Spids, som Luen danner, Ovid. Met. 10, 279; — B) „bes." i Religionssproget: en med Uld omvunden Green el. Qvist, (virga lanata), der befæstedes paa den Præstehue, som flamines bare; vid. Serv. ad Virg. Aen. 2, 683, o. ibd. 10, 270; — bb) bs. ogs. a) (som pars pro toto): den med en apex smykkede Præstehue; vid. Liv. 6, 41, (hvor apex dialis); cf. Val. Max. 1, 1, 4; — b) ogs. „metonym.": en Overpræsts Embede el. Værdighed; homo honestus non apice purpurave, Senec. ap. Lact.; — cc) bs. atter; a) „synecd.": enhver Hat el. Hielm, odl.; ab aquila Tarquinio apicem impositum etc., Cic. Leg. 1, 1, (hvorom pileus, Liv. 1, 34); cf. Virg. Il. cc. ab in; s. ogs. Hor. Od. 3, 21, 20: iratos ··· Regum apices etc.; – ogs. Fuglenes Kam el. Top, Plin. 11, 44; — b) „overf.": den høieste Prydelse el. Ypperlighed; – apex autem senectutis est auctoritas, Cic. d. Sen. 17; men „alleg.", Hor. Od. 1, 34, 14: hinc apicem rapax Fortuna ··· sustulit etc., s. ogs. ovenf.; — II) „techn.": Skrifttegn, Toddel, Bogstav, Skrift; bs. A) i Grammatiken; a) det over Vokalerne satte Længdetegn, (Cirkumflexen ^), Quintil. 1, 7, 2, oftere; — b) ogs. de enkelte Bogstaver el. Bogstavtræk hede litterarum apices, Gell. 13, 30; – men „overf.": nullum apicem quaestionis praetermittere, (ikke den mindste Toddel deraf), Arnob.; — B) bs. „synecd."; a) Brev el. andet Skrift; apicum oblator, Sidon. 6, 8; — b) augusti apices: keiserligt Rescript, Cod. Just. — ăpexăbo, onis, m., [apex]: etslags Pølse, (benævnt efter dens tilspidsede Form), Varr.

ăphăca, ae, f., ἀφάκη; 1) etslags Bælgfrugt, Plin.; — 2) almindelig Løvetand, id. — Aphaea, ae, f., Ἀφαία, s. und. Britomartis. — ăphaerĕma, ătis, n., ἀφαίρεμα: det Frasilte; bs. Gryn af det største Slags, Plin. 18, 29. — ăphaerĕsis, is, f., ἀφαίρεσις: Bortkastelsen af et Bogstav el. af en Stavelse i Ordets Begyndelse; saal. ruere f. eruere, temnere f. contemnere, Gramm. — Aphăreus, (trisyll.), ei, m.: Konge i Messenien, efter hvem hans tvende Sønner Lynceus o. Idas hede: Aphārēia, proles; vid. Ovid. Met. 8, 34 flgd.; — not.: ogs. Navnet paa en Centaur, id. ibd. 12, 341.

aphractus, i, f., ἄφρακτος, (sc. ναῦς): Skib uden Dæk, aabent Fartøi, (navis aperta); in pl. Cic. Att. 5, 13; ogs. haves derom neutr. pl. ἄφρακτα, id. — ăphrŏdes, adj. c., ἀφρώδης: med Skum, fuld af Skum, mecon: vild Valmue, Plin. 27, 93; hvorom ogs. aphron, id. 20, 79.

Aphrŏdisia, orum, n., Ἀφροδίσια: Aphrodites Fest, Plaut. Poen. 1, 1, 62. — aphrŏdisiăce, es, f., ἀφροδισιακή: en os ubekiendt rødlig hvid Ædelsten, Plin. 37, 54. — Aphrŏdisias, ădis, f., Ἀφροδισιάς: Egn i Æolis i Asien, Liv. 37, 31, o. Plin. 5, 32; — not.: ogs. Navnet paa flere Byer og Øer; vid. Plin. 5, 30, oftere. — aphron, i, n., s. und. aphrodes. — ăphrŏnĭtrum, i, n., ἀφρόνιτρον: Skumsalpeter, Plin. 31, 46, Martial.

aphthae, arum, f., ἄφθαι: de saakaldte Svampe i Munden, Marc. Emp. — ăphy̆a, ae, o. aphye, es, f., ἀφύη: etslags liden Fisk, rimel. en Sardelleart, Plin. 32, 53; – oftere apua.

ăpiăcus, 3, (apium): der har Lighed med apium, brassica, Cato ap. Plin., inc. — *ăpĭānus, 3, som har sit Navn af Bier, uva, (Muskateldruen), Plin., Colum.; ligel. ∾ vitis, o. ∾ vinum, Colum.; — not.: apiana, (sc. herba), Kamillen, Appul.; o. — ăpĭārĭus, 3: hørende til Bier; bs. subst.: 1) apiarius, i, m.: Birøgter el. Birøgter, Plin.; — 2) apiarium,

i, n.: Bikube, Colum.; — apiastellum, i, n.; som Vært el. Plante; 1): = batrachion, ogs. herba scelerata, Appul.; — 2): = bryonia, id.; — apiastra, ae, f.: Gronspæt, (der neml. jager efter Bierne); sædv. merops; vid. Serv. ad Virg. Ge.4,14; o. — apiastrum, i, n.: den af Bierne saa meget søgte Melisse, Varr., Colum., Plin.; — [apis]. — apiātus, 3, mensa, Plin. 13, 30, rimel.: hvis Tegning el. Aarer ligne apium el. Bedbende.

āpica, (sc. ovis), ἄπειχος: uden Uld (paa Bugen), Varr., Plin. — ăpĭcātus, 3, [apex]: smykket med en Præstehue; ∾ dialis, Ovid. Fast. 3, 397. — 1. Apīcius, i, m.: berømt Fraaser under Augustus o. Tiberius; vid. Plin. 10, 68, o. Tac. Ann. 4, 1; — not.: ogs. er Apicius: Titelen paa en latinsk Kogebog af en sildigere ubekiendt Forfatter; — ds. Apiciānus, 3: apicisk, coctura, Plin. — 2. Apicius, 3: benævnt efter en Apicius, uvae, Varro, Plin.; — b) ds. subst. Apicium, i, n., sc. vinum, Cato, Varro. — ăpĭcŭla, ae, f., dem. af apis: liden Bi, Plaut., Plin.

Apĭdănus, i, m.: Flod i Thessalien, Ovid. Met. 1, 580, oftere, Lucan. — Apina, ae, f., o. Trica: tvende yderst ringe Byer i Appulien, Plin. 3, 16; ds. som appell. in pl. og ordsprogsviis i Forbindelsen: Sunt apinae tricaeque, et si quid vilius istis, Martial. 14, 1, (idel Intethed el. Daarlighed).

1. ăpis, (Ovid. Met. 13, 928, Colum.; apes, Grammat.), is, f.: Bien, sedula, Ovid. l. c.; cf. Hor. Od. 4, 2, 27; - om Biernes Røgt og Pleie, vid. Virg. Ge. 4, ab in., Plin. 11, 5 flgd., Varro, o. A.; — not.: gen. pl. apium, ogs. apum. — 2. Apis, is o. idis, m.: den af Ægypterne under dette Navn dyrkede Oxe; vid. Plin. 8, 71; men Et comes in pompa corniger Apis eat, Ovid. Am. 2, 13, 14.

ăpiscor, aptus sum, 3, v. dep. a., [af inus. apo, i. e. ἅπτω: hefter, samler]; I) „egenl."; A) „alm.": søger at naae el. indhente; sine, me hominem apisci, Plaut. Epid. 5, 2, 3; — B) ds. „bes."; a) naaer, indhenter; - apisci Ex aliis alios, (om en Smitte), Lucr. 6, 1230; men Cic. Att. 8, 14: maris apiscendi causa, (for at naae el. komme dertil); — b) naaer, faaer, erholder, (sædv. m. Bibegr. af Anstrængelse); - spes··· apiscendi honoris, Liv. 4, 3; cf. Plaut. Capt. 4, 1, 8; ligel. magnam ex ea re apisci laudem, Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; - f. acc. findes ogs. gen. paa Grækernes Viis; dum dominationis apisceretur, Tac. Ann. 6, 45; — II) „poet." o. „ment.": opfatter med Aanden, d. e. iagttager, bemærker, indseer, Lucr. 1, 450; — not.: pass. apiscendus, 3, Manil., Tac., o. A.

ăpĭum, i, n. [apis], (germ. Eppich): Ephen, Bedbende, hvoraf en Art: apium graveolens, (vort Selleri), hyppigen brugtes til Krandse; - vid. Virg. Ecl. 6, 68, Hor. Od. 1, 36, 16, oftere; cf. Juvenal. 8, 226: Grajae apium meruisse coronae; s. ogs. Plin. 19, 46.

aplănēs, adj., ἀπλανής: fastſtaaende, sikker, Macrob. — apluda, ae, f., [rimel. af ab, o. pluo el. fluo, altſ. oprdl. Affald]: Avner; - milii et sesamae purgamenta apludam vocant, etc., Plin. 18, 23; ogs. Klie, Gell. 11, 17. — aplustre, is, n., (in pl. ogs. heterocl.: aplustra, dat. aplustris), ἄφλαστον: den krumbøiede Deel af Skibets Bagstavn, tilligemed de derpaa anbragte Ornamenter, (navnl. en Stang m. Bindfløi, osv.); ds. ogs. alm. Bagstavnen; (sædv. „poet."); - vid. Lucan. 3, 586, o. Juvenal. 10, 136; men Fulgent Argoae stellis aplustria puppis, Caes. Germ. Arat. ap. Prisc.; men fluitantia aplustra etc., Lucr. 2, 555; cf. id. 4, 439. — aplysiae, arum, f., ἀπλυσίαι: det sletteste Slags Svampe, Plin. 9, 69.

ăpo, ĕre, v. a., [besl. m. ἅπτω]: hefter, samler, sammenføier; comprehendere antiqui vinculo apere dicebant, Fest. p. 16; - forresten alene in partic. pass.: aptus, 3; A) „egenl.": heftet el. befæstet dertil, hængende derved; - oftest m. ex; vid. Lucr. 4, 830; ligel. gladium e lacunari seta equina aptum etc., Cic. Tusc. 5, 21; - ogs. m. de; vid. Gell. 1, 15; — B) oftest „fig."; 1) honestum, ex quo aptum est officium, (hvoraf det hænger, hvormed det hænger sammen), Cic. Off. 1, 18; causa ex aeternis causis apta, id. Fat. 15; cui viro ex se apta sunt omnia, quae etc., id. Tusc. 5, 12; - pleonastisk ogs. m. pendere, id. Caecin. 18; - ogs. c. abl. (efter d. udfaldne ex): ista rudentibus apta fortuna etc., id. Tusc. 5, 14; — b) „poet." heder: formas··· aptus in omnes, Ovid. Met. 14, 765, (som har forvandlet sig dertil); — 2) sammenføiet, sammenbunden; vid. Lucr. 3, 858, o. id. 5, 926; men apta dissolvere, (opp. dissipata connectere), Cic. Orat. 71; ligel. omnia inter se connexa et apta etc., id. N. D. 2, 38; cf. id. Univ. 5; — 3) „poet." ogs. c. abl.: prydet el. forsynet dermed; - O Fides alma, apta pennis, (bevinget), etc., Enn. ap. Cic. Off. 3, 29; coelum stellis fulgentibus aptum, Virg.; cf. Lucr. 6, 457; men Tibull. 1, 9, 70: Tyrio prodeat apta sinu; — II) ds. ogs. som adj.; A) "alm.": passende el. egnet el. skikket dertil; a) sædv. m. ad, el. c. dat., (navnl. altid c. dat. pers.); - calcei apti ad pedes, Cic.; locus ad insidias aptior, id.; castra ad ducendum bellum aptissima, Caes.; cf. Cic. Off. 1, 4, o. Hor. Od. 1, 7, 9; men aptus amicis, id. Sat. 2, 5, 43; — b) sild. forbindes aptus m. in c. acc., vid. Liv. 38, 21; ogs. m. qui, vid. Ovid. Her. 3, 70, o. Cic. Lael. 1; ogs. c. inf., vid. Ovid. A. A. 1, 10; — B) „bes." ogs. a) absol.: dygtig el. tienlig el. brugbar i sit Slags; - dum saltus eligit aptos, (neml. til at jage i), Ovid. Met. 2, 498; ∾ exercitus, (vel rustet), Liv.; ∾ tempus, (beleilig Tid), id.; cf. Hor. Od. 1, 12, 43; — b) i Rhetoriken: passelig, passende; vid. Cic. d. Or. 3, 55; ds. ogs. apta oratio, (som har sin periodiske Afrundning); vid. id. Orat. 50; men id. d. Or. 2, 13: Thucydides ··· ita verbis aptus et pressus, ut etc.

ăpŏcalypsis, is, f., ἀποκάλυψις: Afdækning; ds. „fig.": Aabenbaring, Tert. — ăpŏcartĕrēsis, is, f., ἀποκαρτέρησις: frivillig Hungersdød, Tert. — ăpŏcătastăsis, is, f., ἀποκατάστασις: et Himmellegemes Tilbagevenden til dets tidligere Standpunkt, Appul.; — ds. ăpŏcatastaticus, 3, ἀποκαταστατικός: som er vendt tilbage til sit forrige Standpunkt, Mars, Sidon.

ăpŏcha, ae, f., ἀποχή: den Qvittering, som Creditor udsteder for modtagen Betaling, Dig.; (opp. antapocha, ἀνταποχή, d. e. Debitors skriftlige Erklæring, at en Gield er betalt), Cod. Just. — ăpoclēti, orum, m., ἀπόκλητοι; hos Ætolierne: Medlemmerne af det lille (og høiere) Raad, Liv. 35, 53, oftere. — ăpŏcŏlŏcyntōsis, is, f., ἀποκολοκύντωσις, (formet efter ἀποθέωσις, Forgudelse): Optagelse iblandt Græskarrene (el. Dumrianerne), Navnet paa et, Seneca tillagt, men høist aandløst Smudsskrift imod K. Claudius. — ăpŏcŏpe, es, f., ἀποκοπή: Bortkastelse af et Bogstav el. af en Stavelse i Ordets Ende, (saal. bonu f. bonus, do f. domo), Gramm. — ăpŏcry̆phus, 3, ἀπόκρυφος, (d. e. skiult, forborgen); ds. ∾ libri, (som ere af ubekiendte Forfattere), Tert. — ăpŏcy̆non, i, n., ἀπόκυνον: liden Knokkel hos den giftige Frø, Plin. 32, 8.

ăpŏdes, um, f. und. apus. — ăpŏdictĭcus, 3, ἀποδεικτικός: bevisende, argumentum, Gell. 17, 5. — ăpŏdixis, is, f., ἀπόδειξις: Beviisførelse, Gell. 17, 5. — ăpŏdosis, is, f., ἀπόδοσις: en Eftersætning, (der fuldstændiggiøres af en foregaaende), Donat. — ăpŏdy̆tērium, i, n., ἀποδυτήριον: Afklædningskammer i Badet, Cic. Qu. Fr. 3, 1, Plin. Ep. — ăpŏgaeus, 3, ἀπόγαιος, (fra Landjorden); ∾ venti: Fralandsvinde, Plin. 2, 44. — ăpŏgraphon, i, n., ἀπόγραφον: Afskrift, Copi, Plin. 35, 10; (hos Cic. paa Græsk).

ăpŏlactizo, are, v. a., ἀπολακτίζω: støder med Hælen, sparker; „overf.": foragter, inimicos meos omnes, Plaut. Epid. 5, 2, 13. — ăpŏlectus, i, m., ἀπόλεκτος, (udvalgt): en Benævnelse paa Thunfisken, (pelamis), vid. Plin. 32, 53; — 2) pl. apolecti, orum: de saltede Stykker af Fisken pelamis, id. 9, 18.

Apollĭnar, āris, n., [euphonisk, f. Apollinal, efter Formen lupercal]: et til Apollo indviet Tempel; vid. Liv. 3, 63. — ăpollĭnārĭa, ae, f.: en Benævnelse paa Værten strychnos, Appul. — 1. ăpollĭnāris, is, f., (sc. herba); 1) s. hyoscyamos, Plin. 26, 87; — 2) en Art af solanum, Appul. — 2. Apollĭnāris, e, o. Apollinĕus, 3, s. und. flgd.

Apollo, ĭnis, m., Ἀπόλλων: Søn af Juppiter ved Latona, o. Dianas Tvillingbroder; – som Solens Gud bærer han Pile (βέλη) med Bue og Kogger, der ogs. fremkalde den fordærvelige Pest; – som alseende er Solguden Apollo ogs. Spaadomskunstens Gud; og da han i Vers meddeler sine Orakelsvar, saa er han ogsaa Poesiens Gud og Musernes Anfører; hvorhos han ogs. er Hyrdesangens og Hyrdernes Gud; – endel. da hans Præster vare de første Læger, saa er han ogs. Lægekunstens Gud; – s. ogs. und. Phoebus, Python, Delphi, Aesculapius, Admetus; – efter de Steder, hvor han fortrinligen dyrkedes, heder han: Delius, Clarius, Patareus, Thymbraeus, Actius, etc.; s. ogs. Agyieus s. 1.; – Kunsten fremstiller han som Yngling med Bue og Pile, el. med Cithar og Laurbærkrands, s. und. laurus o. daphne; cf. Tibull. 3, 4, 25: Non illo quicquam formosius, etc.; Intonsi crines etc.; s. ogs. Hor. Carm. Sec. 61 flgd., o. id. Od. 1, 31, in.; — B) df. 1) Apollĭnāris, e: tilhørende Guden Apollo, benævnt efter ham; ∾ laurea, Hor. Od. 4, 2, 9; ∾ ludi, vid. Liv. 25, 12; — 2) Apollĭnĕus, 3: = frgd.; ∾ urbs, Ovid. Met. 13, 631, (i. e. Delos); ∾ proles, ibd. 15, 533, (i. e. Aesculapius); men ∾ vates, ibd. 11, 8, (i. e. Orpheus); ∾ ars, ibd. 264, (Spaadomskunsten), men id. Trist. 3, 3, 10, (Lægekunsten); men Apollineae medullae, (f. Apollinis med.), id. Met. 1, 473; — not.: de efter Guden Apollo benævnte Steder, s. Plin. 5, 3 o. 11, oftere.

Apollŏdōrus, i, m.: Navnet paa flere Lærde, hvoriblandt; 1) Apollodorus Pergamenus, en Rhetor, ogs. Lærer for K. Augustus, Suet. Aug. 89; — df. Apollŏdōrēi, orum: hans Tilhængere, Quintil.; — 2) Apollodorus, Atheniensis: en Grammatikus, hvis mythologiske Værk: Βιβλιοθήκη, endnu haves; s. ogs. Cic. Att. 12. 23.

Apollōnĭa, ae, f.; Navnet paa flere Byer, hvoriblandt; 1) en By i Ætolien, Liv. 28, 8; — 2) en By i Thracien, Plin., Mela; — 3) en By i Macedonien, Liv. 45, 28; — 4) en By i Illyrien, Caes. B. C. 3, 12, o. Cic. Phil. 11, 11; — 5) en By i Cyrenaika, Plin., Mela; — B) df. 1) Apollōnĭātes, ae, m., Diogenes, Cic. N. D. 1, 12, (fra Ap., en By paa Creta); — b) men Apollōnĭātae, arum, ogs. Apollōnĭātes, um o. ium: Indvaanerne af en By Ap.; vid. Plin. 5, 29, oftere, ogs. Liv. 24, 40; — 2) Apollōnĭensis, e, civitas, (paa Sicilien), Cic. Verr. 3, 43; – men subst.: Apollonienses, ium, (Indvaanerne deraf), Justin. 9, 2; — 3) Apollōnĭātĭcus, 3, bitumen, Plin. 35, 51. — Apollōnis, ĭdis, f.: By i Lydien; — df. Apollōnĭdenses, ium, m.: Indvaanerne deraf, Cic. Fl. 29, Plin., Tac.; — Apollōnĭus, i, m.: berømt Rhetor paa Rhodus; vid. Cic. d. Or. 1, 28, o. Suet. Caes. 4.

ăpŏlŏgātĭo, onis, f., [apologus]: fabelagtig Fortælling i Æsops Maner; vid. Quintil. 5, 11, 20: αἶνον Graeci vocant, etc.; — Apŏlŏgetĭcus, i, m., (Ἀπολογητικός, forsvarende), sc. liber: Forsvarsskrift for Christendommen af Tert. — ăpŏlŏgĭa, ae, f., ἀπολογία: Forsvar; ogs. Titelen paa et Skrift af Appul.

— ăpŏlŏgo, avi, 1, v. a., ligesom ἀπολέγω: forkaster, forsmaaer, aliquem, Senec. Ep. 47. — ăpŏlŏgus, i, m., ἀπόλογος: Fortælling, Plaut. Stich. 4, 1, 32, flgd.; — 2) df. „bef." den æsopiske Fabel; hvorom ogs. narrationes apologorum, Cic. d. Or. 2, 66.

Apŏnus, i, m., (ἄπονος: smertestillende); df. fons Aponi: Sundhedskilde i Nærheden af Padua, Suet. Tib. 14; cf. Plin. 2, 106; — df. Apŏnus, 3: aponisk, tellus, Martial. 1, 62.

ăpophlegmătismus, i, m., ἀποφλεγματισμός: slimafførende Middel, Coel. Aur. — ăpŏphŏrēta, orum, n., ἀποφόρητα: Foræringer til at tage hjem med sig, Suet. Cal. 55, oftere; — not.: Apophŏrēta heder ogs. d. 14de Bog af Martials Epigrammer, (ifølge dens Indhold). — ăpŏphȳgis, is, f., ἀποφυγή: Søilefkaftets aftagende Tykkelse, Vitruv. 4, 1.

ăpoplectĭcus, o. ăpoplectus, 3, ἀποπληκτικός, ἀπόπληκτος: rørt af Slag, apoplectisk, Firmic., Coel. Aur. — ăpoplexĭa, ae, f., o. ăpoplexis, is, f., ἀποπληξία, ἀπόπληξις; hos Lægerne: Slagflod el. Slag, Firm., Coel. Aur. — ăpoprŏēgmĕnon, i, n., ἀποπροηγμένον; i Stoikernes Kunstsprog: det Forkastelige, (opp. προηγμένον), Cic. Fin. 3, 4. — ăpopsis, is, f., ἄποψις: høit Sted med vid Udsigt, Fronto. — apor, s. und. apud, not. b. — ăpŏrĭa, ae, f., ἀπορία: = flgd., Veget.; — df. ăpŏrĭātio, onis, f.: Forlegenhed, Tert.

ăposcŏpeuon, ontis, m., ἀποσκοπεύων, (d. e. som skuer ud i det Fjerne): Maleri af Antiphilus; vid. Plin. 37, 40 (Hard.; al. aposcŏpon, ἀποσκοπῶν, m. s. Bem.). — ăpŏsĭōpēsis, is, f., ἀποσιώπησις, hos Cic. reticentia; som rhetorisk Figur: at standse midt i Talen, Quintil. 9, 2, 54; (saal. Virg. Ecl. 2, 8, o. id. Aen. 1, 135). — ăposphrāgisma, atis, n., ἀποσφράγισμα: det i Signetringen indskaarne Billede; vid. Plin. Ep. 10, 16. — ăposplēnos, i, f., [af ἀπό o. σπλήν]: Rosmarinen, Appul.

ăpostăsĭa, ae, f., ἀποστασία: Affald el. Frafald (fra den christelige Tro), Salvian. — ăpostăta, ae, m., ἀποστάτης: den fra Christendommen Affaldne, Tert. — ăpostătĭcus, 3, ἀποστατικός: hørende til Affald el. Frafald fra Christendommen, Tert.; — df. adv.: ăpostătĭce, paa de Frafaldnes Vis, Cod. Just. — ăpostăto, are, v. n., ἀποστατῶ: falder af fra Troen, Cyprian. — ăpostēma, atis, m., ἀπόστημα: Safternes Affondring til en Byld; df. ogs. en Byld, Plin. 30, 12.

ăpostŏlātus, us, m., [apostolus]: Apostelembedet, Tert. — ăpostŏlĭcus, 3, ἀποστολικός: hørende til en Apostel, doctrina, Tert.; — b) ogs. subst. apostolici, orum: Apostlernes Venner el. Disciple, id. — ăpostŏlus, i, m., ἀπόστολος, (affendt); df. I) i Retssproget: Indberetning til en Overøvrighed, Dig.; — II) eccl.: en Apostel, et Herrens Sendebud, Tert.

ăpŏstrŏphe, es, f., ἀποστροφή: Bortvendelse; df. som rhetorisk Figur: Foredragets Henvendelse fra Dommeren og Tilhørerne til Modparten el. til et andet Individ; vid. Quintil. 9, 2, 38, o. ibd. 3, 24; (s. ogs. Cic. Lig. 3). — ăpostrŏphos, (-us), i, f., ἀπόστροφος; i Grammatiken: Apostrophen, Diomed., o. A.

ăpŏtĕlesma, ătis, n., ἀποτέλεσμα, (d. e. Virkning): Himmellegemernes Indflydelse paa Menneskenes Skiebner, Firmic. Mathes. 8, 5. — ăpŏthēca, ae, f., ἀποθήκη: Opbevaringssted, Forraadshus, Magazin; in pl., Cic. Phil. 2, 27; cf. Hor. Sat. 2, 5, 7; – ∾ vini, ogs. absol. apotheca: Vinlager, Plin., Dig.; df. — ăpŏtheco, are, v. a.: at opbevare i et Magazin, Venant. — ăpŏthĕōsis, is, f., ἀποθέωσις: Forgudelse, Optagelse iblandt Guderne, Tert. — ăpŏthĕsis, is, f., ἀπόθεσις: = apophygis, Vitruv. 4, 1. — ăpŏ-

zēma, atis, n., ἀπόζεμα: Afkogning, Decoct, Aem. Mac.

appango, [ad.p.], ĕre, v. a.: fæster el. hefter derpaa; c. dat.; vid. Fest. p. 2. — appărāte, (adp.), adv. af 1. apparatus: med stor Tilberedelse el. Anretning, edere et bibere, Cic., ludos facere, Liv. 31, 4; - compar.: ∾ coenare, Plin. Ep. — *appărātĭo, (adp.), onis, f.: Tilberedelse dertil, popularium munerum, Cic. Off. 1, 16; — 2) „overf.": Talerens Forberedelse, id. Inv. 1, 18; o. — appărātrix, (adp.), icis, f.: Forberederske, Hieron.; — [apparo].

1. appărātus, (adp.), 3, partic. o. adj. af apparo. — 1. appărātus, (adp.), us, m., [apparo]; I) „egenl."; A) abstr. el. som Handling: Tilberedelse, Tilveiebringelse, Anordning af det Fornødne; - ab apparatu operum et munitionum nihil cessatum, Liv. 21, 7; cf. Cic. Acad. 2, 1; men apparatum sacrorum perfacilem esse etc., id. d. Rep. 2, 14; cf. Suet. Ner. 56; — B) oftere concr. el. som Ting: hvormed man har forsynet sig, det nødvendige Forraad el. Materiale; - in reliquo Darii apparatu, (imellem hans øvrige Sager) etc., Plin. 13, 1; men (arma) prompta ex regio apparatu, (af det kongelige Rustkammer), Liv. 5, 5; ligel. Nep. Eum. 5: om Krigstøiet el. Beleiringsmaskinerne; — II) „fig."; A) „overf.": prægtig Levemaade, Pragt el. Glands i de ydre Omgivelser; ogs. in pl.; vid. Cic. Off. 1, 8, o. Nep. Paus. 3; - navnl. ogs. stor Pragt i de offenlige Skuespil og Folkeforlystelser; vid. Liv. 27, 6, o. Cic. Off. 2, 16; — B) „ment.": omhyggelig Udsmykning af Foredraget; vid. Cic. d. Or. 1, 53, o. id. Brut. 16.

appārentĭa, (adp.), ae, f., (efterkl.): at blive synlig; hf. Aabenbaring, Tert.; - ogs. „overf.": det ydre Udseende, Skinnet, Firmic.; af — appārĕo, [ad.p.], ŭi, ĭtum, 2, v. n.; I) „egenl."; A) „alm."; a) at være el. komme tilstede, at vise sig derved el. paa et Sted; - ille bonus vir nusquam apparet, Ter. Eun. 4, 3, 18; cf. Cic. Fl. 12; ligel. quum lux appareret, Caes. B. G. 7, 82; cf. Virg. Aen. 1, 118, o. Hor. C. Sec. 59; - ogs. ∾ alicui, (vise sig for nogen), Cic. Div. 2, 30; — b) at være el. blive synlig, at findes el. at være der; - ut limbus totumque appareat aurum, Ovid. Met. 2, 734; cf. Cic. Brut. 21; men vitia apparentia, (Sygdomme, som vise sig), Quintil.; cf. Cic. R. Am. 41; — B) „bef." heder i Forretningssproget: ∾ alicui: som Betient at staae for nogen, at opvarte nogen; s. und. apparitor; - XXIV lictores apparere consulibus, Liv. 2, 55; cf. Nep. Eum. 12; men Virg. Aen. 12, 850: hae Jovis ad solium apparent; — II) „fig.": at vise sig, at være indlysende, at gaae i Opfyldelse; - ut videam, ubi rhetoris tanta merces ··· appareat, Cic. Phil. 2, 34; cf. id. R. Am. 41; men non apparere labores nostros etc., (at de ikke blive kiendte el. paaskiønnede), Hor. Ep. 2, 1, 224; Rebus angustis ··· Fortis appare, id. Od. 2, 10, 22; men fac sis nunc promissa appareant, Ter. Eun. 2, 3, 20; men Liv. 2, 31: apparebat causa plebi; cf. id. 2, 28; - „bef." ogs. res apparet, oftere absol.: apparet, m. flgd. acc. c. inf., el. m. relat.: det er vist el. tydeligt, (om den objective Vished; ligesom videtur, om d. subjective); - Ratio quidem hercle apparet; argentum οἴχεται, Plaut. Trin. 2, 4, 17; cf. Ter. Ad. 5, 9, 7; ligel. apparet id etiam caeco, Liv. 32, 34; - apparet, esse commotum, Cic. Phil. 2, 34; cf. Ter. Eun. 3, 2, 33; men Liv. 21, 31: ut facile, si etc., appareret, iis timendum esse; men apparet atque exstat, utrum etc., Cic. d. Or. 1, 16; quod rectum sit, apparet, etc., id. Fam. 5, 19; ogs. m. tilføiet dat., Nep. Eum. 10; - endel. per attractionem, m. nomin. o. inf.; haec apparent magis ita esse etc., Varro R. R. 1, 6; apparebunt autem bona esse, si etc., Senec. d. Provid. 5; cf. Cic. Fin. 3, 7, o. Suet. Ner. 1.

appărĭo, [ad.p.], ĕre, 3, v. a.: erhverver dertil, Lucr. 2, 1109. — *appărĭtĭo, (adp.), onis, f.: Opvartning el. Betiening, navnl. hos Øvrighederne; - longa apparitione etc., Cic. Fam. 13, 54; — 2) ogs. „metonym.": Øvrighedstienernes Stand el. Personale, id. Qu. Fr. 1, 1, 4; — appărĭtor, (adp.), oris, m.: en Opvarter el. Betient; navnl. en Øvrighedstiener; vid. Cic. Verr. 3, 35; ligel. prodire cum apparitoribus, Suet. Tib. 11; o. — appărĭtūra, (adp.), ae, f.: = apparitio; apparituram magistratibus facere, Suet. Gramm. 9; — [appareo].

appăro, [ad.p.], avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": giør Anstalt dertil, tilbereder, nuptias, Ter., prandium, Plaut., ludos, Cic.; men ∾ bellum, (ruste sig dertil), id.; — B) „bef.": sætter istand, forfærdiger, opfører, aggerem, Caes.; ∾ arma, vid. Liv. 4, 1; ogs. „alleg.": hanc fabricam apparo etc., Plaut. Poen. 5, 2, 139; — II) „overf.": forbereder, crimina in aliquem, Cic. Qu. Fr. 2, 3, auxilium alicui, Plaut.; ogs. c. inf. Suet. 47; ogs. ∾ se, c. inf., Plaut. As. 3, 3, 11; ogs. m. ut, id. Mil. gl. a. 5, v. 18; ogs. absol.: in apparando ··· occupatus etc., Nep. Hann. 7; men pass. impers.: dum apparatur, Ter. Eun. 3, 5, 35; — III) partic. apparatus, 3, ogs. som adj.; A) „alm.": beredt el. forberedt; - apparatus sum, ut videtis, etc., Plaut. Merc. 5, 2, 10; navnl. ogs. om Taleren, Cic. Leg. 1, 14; cf. Auct. ad Her. 1, 7; — B) „bef." om Ting: forsynet el. forsorget dermed; vid. Cic. Inv. 1, 34; oftere absol.: prægtig, glimrende, (navnl. om Skuespil og Giestebud, som gives Folket); - apparatis epulis excipere, Liv. 23, 4; ludi apparatissimi, Cic. Sest. 51; cf. Suet. Tit. 7.

appellātĭo, (adp.), f., [2. appello]; I) oprdl. Gaaen el. Gang derhen, (navnl. for at tale med nogen, el. for at bede om noget); hf. A) „alm.": Talens Henvendelse dertil, at tale til el. med nogen; - hanc nactus appellationis causam, Caes. B. C. 2, 28; — B) „bef." i Retssproget: Appel el. Appellation, d. e. retlig Henvendelse til el. Paakaldelse af en anden høiere Statsmagt; - intercessit appellatio tribunorum (i. e. ad tribunos), Cic. Quint. 20; men appellationes urbanorum litigatorum, Suet. Aug. 33; appellationes a judicibus ad senatum etc., Suet. Ner. 17; — II) „overf." om Sproget og Talen; A) „alm.": Benævnen el. at benævne; vid. Plin. 5, 8; — B) hf. sædv. „metonym." s. nomen: Navn, Benævnelse, Titel; - appellatione hac inani (imperatoris) etc, Cic. Att. 5, 20; regum appellationes venales erant, id.; cf. Tac. Ann. 3, 56, o. Suet. Ner. 55; men id. Caes. 77, (rem publicam) appellationem modo (et tomt Navn), sine corpore et specie; — C) i Grammatiken; a) Udtalen; lenis appellatio litterarum, Cic. Brut. 74; cf. Quintil. 11. 3, 35; — b) Substantivet el. Appellativet, id. 9, 3, 9.

*appellātīvus, (adp.), 3: benævnende, Gramm.; o. — appellātor, (adp.), oris, m.: som appellerer, Cic. Verr. 4, 65; — hf. appellātōrius, 3: hørende til en Appel; ∾ tempora, (hvori en Appel kan finde Sted), Dig.; — [2. appello]. — appellĭto, (adp.), avi, atum, 1, v. a., intens. af 2. appello: nævner ofte, pleier at nævne; vid. Tac. Ann. 4, 65, o. Gell. 18, 9.

1. appello, [ad.p.], pŭli, pulsum, 3, v. a. (o. n.); I) „alm."; A) „egenl.": driver el. bringer derhen el. dertil; m. ad, el. c. dat., osv., s. nedenf.; - ∾ armentum ad aquam, Varr., juvencos ad litora, Ovid.; ∾ turres ad opera, Caes. B. C. 1, 26; ogs. absol.: Postquam paullo appulit unda (sc. corpus: havde bragt det lidt nærmere), Ovid. Met. 11, 717; ogs. m. adv. quo, (hvorhen), Lucr. 6, 751; (hvor ogs. ∾ corpora, „poet." s. advolare); — B) „poet. overf."; ∾ animum ad scribendum, (ivrigen at kaste sig derpaa), Ter. Andr. prol., in.; men „comisk": ∾ aliquem ad flagitium, (drive el. forføre dertil); vid. Plaut. Bacch. 3, 1, 11, oftere; — II) „bef." ofte som nautisk Udtryk: appellere navem, (at drive el. føre Skibet derhen el. derimod; hf. at lande derved); m. ad, el. c. dat.; ogs. c. acc.; ogs. ∾

nave; ogſ. absol. appellere, o. appelli; ogſ. navis appellit; – tf. altſ. a) ∾ naves ad eam ripam quam etc., Cic. Phil. 2, 11; hvſ. pass.: quum ad villam nostram navis appelleretur, id. Att. 13, 21; cf. Liv. 30, 10; men id. 8, 3: in Italiam classem appulisse; — b) ∾ nave, ogſ. absol. appellere, (sc. nave), ligel. pass. appelli: at lægge til, at lande; vid. Suet. Tit. 5, o. id. Tib. 11; cf. Hor. Sat. 1, 5, 12, o. Liv. 37, 21; – ligel. pass.: alios ad Siciliam appulsos esse, Cic. Verr. 5, 28; cf. Vell. 2, 107: ripae appulsus etc.; — c) navis appellit, (lander, kommer til Land), m. o. ud. acc.; sola Germanici triremis Chaucorum terram appulit, Tac. Ann. 2, 21; cf. Suet. Aug. 98; — B) tf. „poet. overſ.": at drive el. kaste derhen; vid. Virg. Aen. 3, 715, o. ibd. 1, 377; – men „alleg.", Cic. Rab. perd. 9: nec tuas umquam rationes ad eos scopulos appulisses, ad quos etc.; cf. id. d. Or. 2, 37.

2. appello, (adp.), avi, atum, 1, v. a. (o. n.); [oprdl. Biform af frqd., m. Grundbem.: at gaae hen til nogen, navnl. for at tale med ham, el. for at bede, odl.]; tf. I) i Forretnings- og Omgangsſproget; A) „alm.": henvender mig til nogen; ſædv. c. acc. pers., der dog undert. er udfalden; – Demipho, te appello, etc., Ter. Phorm. 5, 8, 22; cf. id. Heaut. 4, 3, 22, o. Cic. Cluent. 26; – ∾ homines asperius, (tiltale dem noget haardt el. ſtrængt), id. Agr. 2. 24; cf. id. Manil. 5; men pass., vid. Suet. Ner. 41; cf. Sall. Jug. 22; men Cic. Fam. 15, 20: crebris nos litteris appellato, (ſkriv mig ofte til); — A) „beſ." ogſ. ∾ aliquem; 1) betende at henvende ſig til nogen, at anraabe nogen; – quem, praeter te, appellet, habet neminem, Cic. Quint. 31; ogſ. pass.: senatus saepius pro dignitate tua appellaretur, si etc., id. Fam. 12, 28; – ogſ. m. flgd. ut el. de: at bede el. anmode derom, at indbyde dertil; vid. Nep. Att. 8, o. Liv. 26, 38; — b) tf. i Retsſproget, appellare aliquem: at anraabe nogens retlige Biſtand, at appellere til nogen; – a praetore, (imod hans Kiendelſe), tribunos appellare, Cic. Quint. 20; cf. Liv. 9, 26, o. Suet. Caes. 23; – ſild. ogſ. ∾ ad imperatorem, Dig.; — 2) at henvende ſig til nogen med en Fordring, at mane el. kræve nogen; vid. Cic. Quint. 12; men id. Att. 1, 8: me ut sponsorem appellat; – ogſ. m. de; appellatus es de pecunia, quam debebas, id. Phil. 2, 29; ogſ. c. abl. (ud. de); appellari magna pecunia, Quintil. 5, 13, 12; ogſ. absol.; non appellando, (naar man ikke kræver), Alphius ap. Colum.; – ogſ. „overſ."; non appellato solo (gigni: vore uden Dyrkning), Plin. 16, 60; – endel. ogſ. ſild. c. acc. rei; mercedem appellas, (du kræver Betaling)? Juvenal. 7, 158; — b) ogſ. at tiltale dadlende, at irettesætte, Cic. Off. 1, 25; — II) udenfor Forretnings- og Omgangsſproget; A) ligeſom henvender el. anvender en Benævnelſe derpaa, benævner el. titulerer ſaa el. ſaa, (el. med et Prædikat; derimod nomino: nævner ved Navn); – O Spartace, quem enim te potius appellem? Cic. Phil. 13, 10; cf. ibd. 5, 19; men quum fruges Cererem appellamus, vinum autem Bacchum, id. N. D. 2, 23; rex ab suis appellatur, (hilſes ſom Konge), Caes.; cf. Virg. Aen. 5, 540; men Liv. 6, 1: diem ··· a posteriore clade Alliensem appellarunt; — b) ∾ aliquem: navnligen at anføre el. angive; vid. Cic. Verr. 1, 60, o. id. Sest. 50; — B) i Rhetoriken, om Udtalen; de sono vocis et suavitate appellandarum litterarum etc., Cic. Brut. 35; ſ. ogſ. ibd. 74, und. appellatio; — not.: appellassis, (ſ. appellaveris), Ter. Phorm. 5, 1, 15.

appendĭcium, (adp.), i, n., efterkl. Biform af 1. appendix; in pl., Hieron. — appendĭcŭla, (adp.), ae, f., dem.: lidet Tillæg el. Anhang, Cic. Rab. Post. 4; af — 1. appendix, (adp.), icis, f., [appendo]; I) „egenl.": det Vedhængende, Anhang el. Paahæng, Appul.; — II) ſædv. „overſ.": Anhang, Tillæg, odl.; appendices fundi, (de mindre Jordlodder, ſom høre under en Grund), Varr.; appendices Olcadum etc., (deres mindre Troppeafdelinger el. Corps), Liv. 21, 5; cf. id. 39, 27; — b) ogſ. Biſag el. det mindre Vigtige; appendicem animi esse corpus, Cic. frgm. ap. Non.; — not.: appendix, ïcis, f.: etſlags tornet Buſkvært, Berberisbuſken, (berberis vulgaris L.), Plin. 24, 70.

appendo, [ad.p.], di, sum, 3, v. a.; oprdl. hænger derpaa, navnl. for at veie; tf. ſædv. veier dertil el. tilveier; m. o. ud. dat. pers.; – ∾ aurifici aurum, Cic.; cf. id. R. Am. 49, ogſ. id. Phil. 2, 38, o. Liv. 5, 49; – ogſ. lignelſesvis; non numerare lectori (verba) ··· sed tamquam appendere, Cic. d. Opt. Gen. Or. 5; tf. — appensor, (adp.), oris, m.: ſom tilveier, Augustin. — appensus, (adp.), 3, partic. af appendo. — appertĭnĕo, [ad.p.], ēre, v. n.: at høre dertil; ∾ ad rem, el. ∾ rei, Innocent. ap. Goes.

†appĕtens, (adp.), tis, partic. o. adj. af appeto; tf. — appĕtenter, (adp.), adv.: begierligen, med Lidenſkab; ne appetenter (quid agerent), Cic. Off. 1, 10; o. — appĕtentia, (adp.), ae, f.: heftig Attraa, cibi, Plin.; men absol.: libido effrenatam (efficit) appetentiam, Cic. Tusc. 4, 7. — appĕtībĭlis, (adp.), e, [appeto]: værd at begiere el. ønſke, Appul. — appĕtisso, (adp.), ĕre, v. a., intens. af appeto: attraaer ivrigen, Attius ap. Non.

*appĕtītĭo, (adp.), onis, f.; I) „egenl.": Griben el. at gribe derefter; triplici appetitione solis etc., Cic. Div. 1, 23; — b) ſild. ogſ. Madlyſt, Appetit, Gell. 16, 3; — II) „fig.": lidenſkabelig Stræben el. Attraa derefter; appetitio ··· (ὁρμή), qua ad agendum impellimur etc., Cic. Acad. 2, 8; ∾ alieni, id. Off. 3, 6; ∾ societatis, Senec.; o. — appĕtītor, (adp.), ōris, m.: en Elſker deraf, c. gen., Lamprid.; — [appeto].

1. appĕtītus, (adp.), 3, partic. af 1. appeto. — 2. appĕtītus, (adp.), us, m., [appeto]; ligeſom appetitio: Griben el. at gribe derefter; tf. Angreb, Amm.; — II) tf. „fig.": Begiereevnen, ſom lidenſkabelig Attraa, (ὁρμή); vid. Cic. Off. 1, 29; ogſ. denne Attraa ſelv; ut appetitus rationi obediant, ibd.; — b) lidenſkabelig Attraa el. Higen derefter, voluptatis, ibd. 30.

1. appĕto, [ad.p.], īvi o. ii, ītum, 3, v. a. o. n.; I) act.; A) „egenl."; 1) „alm.": rækker el. langer derefter, ſøger at naae el. gribe; – ter eum (solem) frustra appetivisse manibus, Cic. Div. 1, 23; ∾ manum alicujus osculis, (gribe for at kysſe), Plin.; men pass.: salutari, appeti, etc., Cic. d. Sen. 18; — b) ogſ. localt: at ſøge el. drage derhen; ∾ Europam, Cic. ad Brut. 1, 2; cf. Suet. Caes. 42; men munitionibus loca appetere, Liv. 1, 8, (inddrage til Bebyggelſe); – ogſ. om Ting; mare terram appetens, Cic.; — 2) „beſ."; a) gaaer løs derpaa, angriber el. anfalder; – ∾ humerum apertum gladio, Caes. B. C. 2, 35; cf. Cic. R. Am. 11; – ogſ. om Rovfugle; vid. Liv. 7, 26, o. Plin. 10, 3; men appetere morsu, (at bide), Tac. Hist. 4, 42; comiſk er: – Ita me amor ··· agit, appetit, etc., Plaut. Cist. 2, 1, 8; — b) at lange efter (en Spiſe), at tage til ſig, at ville have; pisciculos minutos et caseum bubulum ··· maxime appetebat, Suet. Aug. 76; cf. Martial. 9, 27; — B) „fig.": ſøger, attraaer, begierer; – ut bona natura appetimus, sic a malis natura declinamus, Cic. Tusc. 4, 6; cf. id. Mil. 36, Caes. B. G. 1, 40, o. Phaedr. 1, 4; – ogſ. c. inf.; ut appetat animus aliquid agere semper, Cic. Fin. 5, 20; — II) neutr., men alene om Tiden, og om dens Medbringelſer: at nærme ſig; vid. Caes. B. G. 6, 35, o. Liv. 34, 13; ligel. comitia consularia appetebant, id. 41, 28; — III) partic. appĕtens, tis, ogſ. ſom adj.; a) c. gen.: ſom attraaer noget med Heftighed el. Lidenſkab; – appetens gloriae, Cic. Manil. 3;

cf. id. Lael. 14, (hvor compar.); men sumus natura appetentissimi honestatis, id. Tusc. 2, 24; — b) absol.: begierlig, gridsk, (navnl. efter Penge el. Fordel); vid. Cic. Agr. 2, 8, o. id. d. Or. 2, 43; df. — 2. appeto, (adp.), onis, m.: som lidenskabeligen attraaer noget, Laber. ap. Non.

Appia, ae, f.: By i Storphrygien; — df. Appiānus, 3, legati, (Sendebud derfra), Cic. Fam. 3, 7; — men subst.: Appiani, orum: Indvaanerne af denne By, Plin. 5, 29. — 1. Appianus, s. und. frgd. — 2. Appianus, 3, Appias, adis, o. Appietas, atis, s. und. Appius. — appingo, [adp.], ĕre, v. a.: maler dertil el. derimellem; c. dat.; ∾ Delphinum silvis, Hor. A. P. 30; — 2) med Lune ogs.: skriver dertil el. derunder, aliquid novi, Cic. Att. 2, 8.

Appius, Appia: romersk Fornavn, (sild. ogs. Tilnavn), bes. i Claudiernes Slægt; s. und. Claudius; — B) df. 1) Appius, 3, appisk; aa) Appia Via, en af Censoren Appius Claudius Caecus (a. u. c. 440) anlagt Kunstvei fra porta Capena i Rom, igiennem de pomptinske Sumper, til Capua; vid. Liv. 9, 29; — not.: ved denne Vei, og midt i de pomptinske Sumper laa Landsbyen Forum Appii, der ogs. var anlagt af den ovennævnte Appius; vid. Cic. Att. 2, 10, Hor. Sat. 1, 5, 3, o. A.; — bb) Appia Aqua: en Vandledning af den ovennævnte Censor Appius; vid. Liv. l. c.; — b) df. atter: Appĭas, adis, f., (sc. nympha), til hvilken det af Aqua Appia dannede Vandspring var helliget; vid. Ovid. A. A. 1, 82, o. id. Rem. 659; — men id. A. A. 3, 452, ere Appiades deae: Billedstøtterne ved det i Nærheden af Aqua Appia liggende Venustempel; — not.: Cic. Fam. 3, 1, staaer Appias, som Minerva's Tilnavn, m. Lune s. Pallas; — 2) Appiānus, 3, benævnt efter en Appius, libido, vid. Liv. 3, 51, caedes, vid. Tac. Ann. 11, 29; — ∾ mala (etslags fortrinlige Æbler), Plin. 15, 15; men absol. Appianum, i, n.: etslags grøn Farve, id. 35, 29; — 3) Appiĕtas, atis, f.: Appiernes Adelsstolthed, Cic. Fam. 3, 7; (cf. Lentulitas, ibd.); — 4) Appias, adis, f., s. ovenfor.

applaudo, [ad.pl.], si, sum, 3, v. a. o. n., (ogs. applodo, etc.); 1) „alm.": slaaer lydende el. klaskende derimod el. derpaa; applauso corpore palmis, Ovid. Met. 4, 352; cf. Tibull. 2, 1, 66; — ovum applosum ad terram, Spartian., terrae (dat.), Appul; — 2) „bes.": ∾ alicui: tilklappe nogen Bifald, (navnl. ved Skuespillene), Plaut. Men. 5, 9 extr.; ligel. absol. el. ud. dat., id. Pers. 5, 2, 13; — men ogs. Cic. Sest. 54, om den Hylding el. Bifaldsyttring, som ved Haandklap bringes enkelte Stormænd ved deres Indtrædelse i Theatret; df. — applausor, (adpl.), oris, m.: som tilklapper sit Bifald, Plin. Pan. 46. — applausus, (adpl.), 3, partic. af applaudo.

*applex, (adpl.), icis, adj.: som slutter sig dertil; appliciore nexu, Appul.; inc.; o. — applicatio, (adpl.), onis, f.; „alm.": at holde sig dertil (el. til nogen, navnl. som Client); df. sædv. „fig."; 1) i Retssproget; jus applicationis: (Ret til at arve en Client), Cic. d. Or. 1, 39; — 2) „ment.": Tilboielighed; a natura ··· orta amicitia, applicatione animi etc., id. Lael. 8; — [applico]. — applĭcātus, 3, o. applĭcĭtus, 3, partic. af flgd.

applĭco, [ad.pl.], avi, atum, (sild. ogs. ŭi, ĭtum), 1, v. a; I) „egenl."; A) „alm.": bøier el. læner dertil, anbringer derpaa el. deri, fæster el. hefter dertil; oftest m. ad, ogs. c. dat., ogs. m. adv.; — ad eas (arbores) se applicant, Caes. B. G. 6, 27; — ogs. i Krigssproget: ∾ sinistrum cornu ad oppidum, Liv. 27, 2; eidem flumini castra applicuit, id. 32, 30; ogs. pass., id. 23, 27: dum corporibus applicantur, etc.; — men Ovid. Fast. 1, 543: boves illuc ··· applicat, (driver dem derhen); — B) „bes." i Somandssproget: applicare navem, ogs. absol. applicare, (sc. navem), ogs. pass. applicari, (ligesom appellere o. appelli): at lægge (Skibet) til Land, at lande; vid. Caes. B. C. 3, 101, o. Auct. B. Hisp. 37; men applicor ignotis, (sc. locis), Ovid. Her. 7, 117; men „poet.": quo accedam? quo applicem? Enn. ap. Cic. Tusc. 3, 19; — i denne Bem. ogs. m. in c. acc., ogs. c. abl.; Applicor in terras etc., Ovid. Her. 16, 126; quocunque litore applicuisse naves hostium audisset, Liv. 41, 32; — men „poet.", Virg. Aen. 1, 616: quae vis immanibus applicat oris, (sc. te, driver dig derhen)? cf. Ovid. Met. 7, 223; — II) „fig."; A) „alm.": forbinder dermed el. henfører dertil; — ut ad honestatem applicetur voluptas, Cic. Fin. 2, 12; ut verbis verba applicemus non pugnantia, Quintil.; — B) „bes."; a) ∾ crimen alicui: at paahefte nogen Beskyldninger, at beskylde el. anklage nogen; vid. Plin. Ep. 10, 66; — b) applicare se ad aliquem, (holde sig til nogen, søge nogens Beskyttelse), vid. Ter. Andr. 5, 4, 21; cf. Cic. Cluent. 16, o. id. Verr. 2, 1, ogs. Nep. Arist. 2; — c) ∾ se ad philosophiam, ad jus civile, (at lægge sig derefter), Cic. Off. 1, 32; cf. id. d. Or. 2, 13; ∾ aures modis (sc. musicis: at lytte dertil), vid. Hor. Od. 3, 11, 8; — ∾ animum (alicujus) aegrotum ad deteriorem partem, (forlede, forføre), Ter. Andr. 1, 2, 22; men Cic. Lael. 14: ad quam (virtutem) se animus applicet et adjungat; — III) partic. applicatus, 3, o. applĭcĭtus, 3, ogs. som adj.; A) applicātus, 3; a) „egenl.": som ligger op dertil, som slutter sig tæt dertil; — (urbs) colli applicata, Liv. 33, 17; — b) „fig.": som har en Retning el. Drift dertil; — omne animal ··· applicatum ad se diligendum, Cic. Fin. 4, 13; — B) applicĭtus, 3; a) „egenl."; applicitum est cubiculo holocaustum, Plin. Ep. 2, 17; — b) „overf."; in parvis rebus sit ille pressus et velut applicitus rei cultus, (ligesom afpasset eller indrettet dertil), Quintil. 4, 2, 117.

applōdo, s. und. applaudo. — applōro, [ad.pl.], avi, 1, v. n.: græder dermed el. derover; — applorans tibi, (grædende med dig), Hor. Epod. 11, 12; men absol.: quum jam comploraveris, etc., Senec. Qu. N. 4, 2. — applōsus, 3, partic. af applodo. — appluda, s. und. apluda. — applumbatus, [ad.pl.], 3: forsynet el. sammenlodder med Bly, vas, Scribon., statua, Dig.

appōno, [ad.p.], pŏsŭi, pŏsĭtum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": sætter el. lægger el. stiller derhos el. derpaa; ogs. lægger el. sætter hen el. bort; absol., el. m. ad, ogs. c. dat., osv.; — columnae machina apposita dejectae, Cic. Verr. 1, 55; ligel. appositis scalis, Liv.; — ∾ notam ad malum versum, Cic. Pis. 30; paenula ad vulnus apposita, Suet. Ner. 49; cf. Ovid. Her. 9, 60, ogs. Juvenal. 9, 98; men appositum mensa lumen, (s. in mensa), Tac. Ann. 2, 31; — At istos rastros interea tamen appone, (læg dem hen), Ter. Heaut. 1, 1, 37; — B) „bes.": fremsætter el. forelægger (til Bevertning); m. o. ud. dat.; — iis (legatis) apposuit tantum, quod satis esset, Cic. Tusc. 5, 32; cf. id. Att. 6, 1: ∾ aliquid in vasis fictilibus; men ∾ patellam, in qua etc., id. Verr. 4, 22; cf. Hor. Sat. 2, 8, 68; — II) „fig."; A) „overf.": sætter derover el. dertil; navnl. ogs. (m. Bibegr. af List): ansætter el. bestiller dertil; — custodem, inquit, Tullio me apponite, Cic. Div. in Caecil. 16; accusator apponitur civis Romanus, id. Verr. 1, 29; non illicitatorem venditor ··· apponet, id. Off. 3, 15; — b) lægger el. fører dertil; ad tua praecepta de meo nihil his novum apposivi, (s. apposui), Plaut. Mil. gl. 3, 3, 31; cf. Hor. Od. 2, 5, 15; — B) „ment.": at henføre el. henregne dertil; — id gratiae apponi sibi, (at det skal regnes ham til Fortieneste), Ter. Andr. 2, 1, 31; ligel. ∾ lucro, (regne for Vinding), Hor. Od. 1, 9, 14; — III) partic. appŏsĭtus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl." om Stedforholde: beliggende derved el. grændsende dertil; c. dat.; — platanus itineri apposita, Plin. 12, 5; castellum flumini

appositum, Tac. Ann. 2, 7; — B) oftere „fig."; 1) „overf."; ligesom aptus: egnet el. skikket el. dygtig dertil; m. ad; - menses tres ad agendum maxime appositos, etc., Cic. Verr. 1, 11; multo appositior ad aliquid, ibd. 4, 57; argumentatio ··· appositissima ad judicationem, id. Inv. 1, 11; — 2) „techn." el. i Grammatiken: forbunden el. beslægtet dermed; fidentiae audacia ··· appositum ac propinquum, id. ibd. 2, 54; — b) df. subst. appositum, i, n.: Biordet, el. Tillægsordet, el. Adjectivet; - apposita, quae epitheta dicuntur, ut dulce mustum, Quintil. 8, 2, 10; cf. id. 9, 4, 24; — 3) „ment.": hengiven el. tilbøielig dertil; c. dat.; - juri magis, an aequo sit appositus (judex), Quintil. 4, 3, 11; — not.: apposivit, f. apposuit, Plaut., f. ovenf.

apporrectus, (ad.p.), 3, [porrigo]: udstrakt derved el. derhos; infantem ··· apporrectumque draconem, Ovid. Met. 2, 561. — apportātio, (adp.), onis, f.: Henbringen, Henskaffen, Transport; in pl., Vitruv. 2, 9; af — apporto, [ad.p.], avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": bringer el. fører el. skaffer tilstede el. derhen, (navnl. en Handelsvare); - mercatura multa undique apportans, Cic. Off. 2, 42; - ogs. „alm.": ∾ magnas divitias domum, Plaut.; men om en Feltherre: ∾ signa et ornamenta ··· populo Rom.; vid. Cic. Verr. 1, 21, o. ibd. 5, 48; — II) „overf." ogs.: at medbringe el. medføre; cur anni tempora morbos Apportent, Lucr.; cf. Caecil. ap. Cic. d. Sen. 8, ogs. Ter. Heaut. 4, 4, 25; - ∾ nuncium, bringe en Efterretning, Ter.; cf. Lucr. 5, 101: Ut fit, ubi insolitam rem auribus apportes ante.

Apposco, [ad.p.], ere, v. a.: fordrer endnu dertil; vid. Ter. Heaut. 4, 7, 10, o. Hor. Ep. 2, 2, 100. — *appŏsĭte, (adp.) adv. af appositus: tjenligen, passende; apposite ad persuasionem dicere, Cic.; cf. Quintil. 2, 15, 3. — appŏsĭtio, (ad.p.), onis, f., [appono]: Sætten el. at sætte derpaa el. dertil; ∾ cucurbitae, (Kopsættelse), Coel. Aur.; - ogs. „overf.": ∾ criminis, (Paabyrdelse deraf), Lamprid. — 1. appŏsĭtus, 3, partic. o. adj. af appono; hvorunder ogs. neutr, appositum, i. — 2. appŏsĭtus, (adp.), us, m., [appono]: Læggen el. at lægge derpaa, men alene hos Lægerne, o. in abl., Plin. — appostŭlo, [ad.p.], are, v. a.: begierer el. forlanger dertil, aliquid alicui, Tert. — appōtus, [ad.p.], 3: ganske beskienket el. beruset, Plaut., Gell. 7, 7.

apprĕcor, [ad.pr.], ari, v. dep. a.: anraaber med Bønner, Hor. Od. 4, 15, 28; ∾ deum, Appul. — apprĕhendo, [ad.pr.], („poet." ogs. apprendo), di, sum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": griber el. tager fat derpaa; - ∾ (aliquem) pallio, Ter.; atomi ··· aliae alias apprehendentes, Cic. N. D. 1, 20; men Tac. Ann. 4, 8: quibus apprehensis, (i det han drog dem til sig); — B) „bes." ogs.: anholder eller paagriber; a militibus apprehensus, Gell.; df. i Krigssproget: ∾ Hispanias, Cic. Att. 10, 8, pludseligen at indtage; — II) „fig."; ligesom griber derefter, el. tager dertil; quicquid apprehenderam etc., Cic. Cluent. 19, („alleg."); cf. Quintil. 10, 2, 3; — b) ogs. i Retssproget, ligesom complector, indbefatter derunder; ∾ casum aliquem testamento, Dig.; — c) ogs. „ment.": omfatter, opfatter, forstaaer, Tert.

*apprĕhensĭbĭlis, e: let at gribe; df. „fig.": let at begribe, forstaaelig, Coel. Aur., Tert.; o. — apprehensio, onis, f.; I) „egenl.": Griben el. at gribe fat derpaa el. deri; ∾ arae, Macrob.; — II) „fig.": Begriben el. at begribe, Indsigt deri, Coel. Aur.; — [apprehendo]. — apprendo, etc., f. und. apprehendo. — apprenso, are, v. a., intens. af apprendo, (f. apprehendo), griber el. snapper derefter; ∾ naribus auras, (om Hesten), Grat. Cyneg. 239; (cf. Virg. Ge. 1, 376).

apprĕtio, (adpr.), avi, atum, 1, v. a., [pretium], vurderer el. tarerer til en vis Priis, Tert.; - ogs. „overf.": ∾ sibi aliquid: tilegne sig noget, id.

apprīme, (adpr.), adv. af apprimus: iblandt de første; df. fortrinligen, overmaade; sædv. m. adj.; - ∾ nobilis, Ter.; ∾ utile, id.; cf. Nep. Att. 13; - forkl. ogs. m. superl.; ∾ summo genere gnatus etc., Quadrig. ap. Gell.; - efterkl. ogs. m. verb., Appul. — apprĭmo, (adpr.), pressi, pressum, 3, v. a., [premo]: trykker dertil el. derpaa; m. ad, el. c. dat., el. absol.; - ∾ carnes ad ossa, (om en Sygdom), Plin.; ∾ fetus pectori, id.; cf. Tac. Ann. 2, 21; men absol.: appressit dextram ejus, ibd. 16, 15. — apprīmus, [ad.pr.], 3, i. e. longe primus: den allerførste el. ypperste, (forkl.); vir summus apprimus, Liv. Andr. ap. Gell.

*apprŏbātio, (adpr.), onis, f.; I) „alm.": Billigelse el. Antagelse deraf, Bifald el. Bifaldsyttring, navnl. Tilhørernes; vid. Cic. Brut. 59 fin.; ligel. in pl.: approbationes ··· movere, id. Orat. 71; men ∾ testium, (deres Antagelse), Auct. ad Herenn. 2, 6; — b) ogs. den indre Bevidsthed, Cic. Acad. 2, 1; — II) „bes.", ligesom probatio: Beviis; haec propositio indiget approbationis, id. Inv. 1, 36; o. — apprŏbātor, (adpr.), oris, m.: som bifalder noget; ∾ profectionis meae, Cic. Att. 16, 7; — [approbo]. — apprŏbe, (adpr.), adv. af approbus: fuldkomment, ganske, novisse aliquem, Plaut. Trin. 4, 2, 117.

apprŏbo, [ad.pr.], avi, atum, 1; I) „alm.": billiger, bifalder; - Non satis est, tuum te fecisse officium, si non id fama approbat, Ter. Phorm. 4, 5, 12; opp. improbare, Cic. Qu. Fr. 3, 4; - ogs. om Mængdens Bifaldsraab, id. Arch. 10, oftere; cf. Liv. 7, 37 o. 41; — B) navnl. ogs. om Guderne: at bifalde el. befordre, at velsigne; quod actum est, dii approbent, Cic. Fam. 2, 15; cf. Plaut. Amph. prol. 13; — II) „bes.": beviser, godtgiør, beviduer; vid. Cic. Inv. 1, 36; men quo magis ··· approbaret, m. flgd. acc. c. inf., Suet. Aug. 17; ligel. m. tilføiet dat.; vid. Tac. Agric. 34; men id. Ann. 1, 44; ∾ industriam innocentiamque (alicujus: at bevidne den); — B) ∾ opus (alicui: tilfredsstille nogen ved sit Arbeide), Vitruv.; cf. Lucr. 4, 51; men ∾ mortem posteris, Tac. Ann. 15, 59. — apprŏbus, [ad.pr.], 3: meget fortræffelig el. retskaffen, adolescens, Caecil. ap. Gell. 7, 7.

apprōmissor, (adpr.), ōris, m., Medcautionist, Dig.; af — apprōmitto, [ad.pr.], ĕre, v. a.: lover endnu dertil; vid. Cic. R. Am. 9. — apprōno, [ad.pr.], are, v. a.: at bøie forover; ∾ se in genua, Appul. — apprŏpĕro, [ad.pr.], avi, atum, 1, v, a. o. n.; I) act.: fremskynder, coeptum, Liv. 4, 9; cf. id. 27, 25; men ∾ mortem intercisis venis, Tac.; „poet." ogs. c. inf., Ovid. Met. 15, 584; — II) neutr.: iler derhen, skynder mig; absol., el. m. ad; - eumque, ut approperet, adhorteris, Cic.; cf. Ter. Andr. 3, 1, 17; men ∾ ad cogitatum facinus, Cic. Mil. 17.

apprŏpinquātio, (adpr.), onis, f.: Nærmelse dertil, Nærmelse; ∾ mortis, Cic. d. Sen. 19; af — apprŏpinquo, [ad.pr.], avi, atum, 1, v. n.; I) „egenl.": at nærme sig dertil, at nærme sig; A) om Stedforholde; m. ad (el. m. in), el. c. dat.; - ∾ ad summam aquam, (neml. for at dukke op af Vandet), Cic.; ∾ ad juga montium, Liv.; (men Auct. B. Hisp. 30: ∾ in iniquum locum, el. ∾ iniquum locum, inc.; cf. ibd. 5); - ∾ finibus, Caes., munitionibus, id.; — B) om Tiden, sædv. absol.; jam hiems appropinquabat, Caes.; cf. Liv. 3, 34; - ligel. om en Begivenhed i Tiden; quum appropinquare tuus adventus putaretur, Cic. Fam. 2, 6; cf. id. Qu. Fr. 3, 8; — II) „overf.": at nærme sig til en vis Tilstand; qui jam primis ordinibus appropinquabant (centuriones), Caes. B. G. 5, 44; ligel. om Tilstanden selv; illi poena, nobis libertas appropinquat, Cic. Phil. 4, 4; - ogs. m.

flgd. ut; catulus, qui jam appropinquat, ut videat, Cic. Fin. 3, 14.

appropriatio, (adpr.), onis, f.: Tilegnelse; ∾ ciborum, (Spisernes Overgang i Næringssafter), Coel. Aur.; af — approprio, [ad.pr.], are, v. a., at tilegne, cibum corpori, Coel. Aur.; f. und. frgd. — approximo, [ad.pr.], avi, 1, v. n.: = appropinquo, Tert.

appugno, [ad.p.], are, v. a., ligesom oppugno: bestormer, castra el. castellum, Tac.; ∾ classem frustra tentavit, (angreb den forgieves), id. 2, 81. — Appulejus, (Apul.), i, m.: romersk Mandsnavn, hvoraf her mærkes: 1) L. Appulejus Saturninus, urolig Almuetribun, (a. u. c. 651), vid. Cic. Brut. 62; — df. Appulejus, 3, lex, (en af ham given Lov), id. Balb. 21; — 2) L. Appulejus, af Madaura i Afrika, aandfuld Forfatter, i d. and. Aarh. efter Chr.; - hans vigtigste til os komne Værk er: Metamorphoseōn s. de asino aureo Libri XI. — Appulia, (Apul.), ae, f.: Landskab i Nederitalien, nordl. for Calabrien; deltes af Floden Aufidus i Daunia o. Peucetia; (hod. Puglia); ∾ siticulosa, Hor. Epod. 3, 16; cf. Martial. 14, 55; — B) df. 1) Appulicus, 3, appulisk, mare, Hor. Od. 3, 24, 5, („poet." f. mare Hadriaticum); — 2) Appulus, 3: = frgd., gens, Hor., Daunus, id.

1. appulsus, (adp.), 3, partic. af 1. appello. — 2. appulsus, (adp.), us, m., [1. appello]; 1) nærmest i Retssproget: Driven el. at drive; ∾ pecoris, (drive til Vands), Dig.; — b) men ∾ litorum, (Landing el. at lande paa Kysten), Liv. 27, 30; cf. Tac. Ann. 3, 1; — II) „overf."; A) „alm.": Nærmelse dertil, Nærmelse; pars terrae appulsu solis exarsit, Cic. N. D. 1, 10; — B) „bes.": den med en Nærmelse el. Berørelse forbundne Paavirkning; - nimios et frigoris et caloris appulsus sentire etc., Cic. N. D. 2, 56; men deorum appulsu homines somniare etc., id. Div. 1, 30.

*apra, ae, f.: Hunvildsvinet, Plin. ap. Prisc.; o. — aprarius, 3: hørende til el. benævnt efter et Vildsvin, retia, Dig.; — [1. aper]. — apricatio, onis, f., [apricor]: Ophold i Solen, at sole sig; vid. Cic. d. Sen. 16, o. id. Att. 7, 11. — apricitas, atis, f., [apricus], solrig Beskaffenhed; regio apricitatis inclytae, Plin.; ∾ diei, (Solskinsdag), Colum.

apriclus, f. und. apriculus. — *aprico, are, v. a.: at varme, (efterkl.); ∾ locum, Pallad. o. — apricor, ari, v. dep. (n.): at sole sig, at varme sig i Solen; ∾ hieme in sole, Varr.; ogs. absol.: Diogeni apricanti etc., Cic. Tusc. 5, 32; — [apricus]. — apriculus, i, m., dem. af 2. aper: etslags liden Fisk, Appul.; ogs. ctr. apriclus, Enn. ibd.

apricus, 3, [ctr. f. apericus, af aperio, oltf. ligesom apertus]: aaben, ubedækket; df. aprico Lare, (under aaben Himmel), Prop. 4, 10, 18; — df. I) „egenl.": udsat for Solen, som er el. ligger i Solen; A) „alm." om Steder og Egne; vid. Cic. Part. or. 10; ligel. m. hortus, id., colles, Liv., rura, Hor.; - men loca apriciora, Colum.; superl. f. nedenf.; — b) df. subst. apricum, i, n., solrigt Sted; df. in pl.; buxus amat aprica, Plin.; aprica Alpium, id.; — B) bes. ogs. a) „poet." om andre for Solen udsatte Gienstande; apricos necte flores, Hor. Od. 1, 26, 7; cf. Virg. Aen. 5, 128; ogs. ∾ senes, (som gierne sole sig), Pers. 5, 179; — b) klar, reen; ∾ status coeli, Colum.; men apricissimus dies, id.; men aprici flatus: sydlige Vinde, id.; — II) „overf."; ∾ in apricum proferre: at bringe for Lyset, Hor. Ep. 1. 6, 24.

Aprilis, is, m., [ctr. f. aperilis, af aperio, oprdl. adj., sc. mensis]: Maaneden Aprilis el. April, (da neml. Jorden aabner sit Skiød for den nye Frugtbarhed), Ovid. Fast. 4, 901; - ofte ogs. som adj.: mensis Aprilis, Hor.; Idus Apriles, Ovid., Nonae, Cic. — aprineus, 3, uvis Viform af flgd., Hygin. — aprinus, 3, [1. aper]: af et Vildsvin, fel, pulmo, Plin., porcus, Varro.

apronia, ae, f.: = bryonia, etslags Plante, Plin. 23, 17. — Apronius, i, m.: romersk Mandsnavn; — df. Apronianus, 3, convivium, vid. Cic. Verr. 3, 11. — aproxis, is. f.: etslags Plante, hvorom f. Plin. 24, 101. — aprugneus, 3, Viform af flgd., Solin. — aprugnus, (aprunus), 3, [aper]: hørende til el. benævnt efter et Vildsvin, callum, Plaut., lumbus, Plin.; - ogs. absol.: aprugna, (el. apruna, sc. caro): Vildsvinekiød, Capitol.

apsinthium, f. und. absinthium. — apsis, f. und. absis. — Apsus, i, m., Ἄψος: Flod paa Grændsen af Illyrien, Caes., Liv. — apsyctos, i, m., ἄψυκτος, uafkølelig): en os ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 51. — Apsyrtis, f. und. Absyrtis.

aptatus, 3, partic. o. adj. af apto. — apte, adv. af aptus; I) „egenl.": passeligen, i noie Forbindelse, odl.; absol., el. m. ad; - ita apte cohaerere, ut etc., Cic. Univ. 5; fabricato ad id apte ferculo, Liv. 1, 10; — II) „fig."; A) passende, rigtigen; ligel. absol., el. m. ad; - apte dicere, Cic., facere, id.; apte ad tempus dicere, id.; ~ aptius haec suis locis referre, Plin.; aptissime inter se cohaerere (verba), Cic.; — B) tienligen, beqvemt; tumulis apte tegentibus, Liv. 22, 4; men Martial. 13, 26: Aptius haec puero, quam tibi, dabis poma.

apto, avi, atum, 1, v. a., intens. af apo, d. e. hefter, knytter; I) „egenl.": foier passende dertil, forbinder dermed; c. dat.; ogs. m. ad; - ∾ annulum digito, Suet., sagittas nervo, Virg.; cf. Hor. Epod. 7, 2; men Senec. Ag. 425: Ad militares remus aptatur manus; — II) „overf.": forbereder el. indretter dertil el. derefter; absol., el. c. dat., ogs. m. ad; - ∾ convivium ampliter, Pompon. ap. Non.; cf. Hor. Sat. 2, 2, 110; ∾ se pugnae, Liv., classem ad pugnam, id.; men ∾ classem velis (abl.: giøre den seilfærdig), Virg. Aen. 3, 472; cf. Liv. 9, 31: ut quisque se armis aptaverat; men „poet.": bella ··· aptari citharae modis (dat.), Hor. Od. 2, 12, in.; cf. id. Ep. 1, 3, 13; — III) partic. aptatus, 3, ogs. som adj.: indrettet derefter; df. passende el. skikket el. egnet dertil; m. ad, ogs. c. dat.; - hoc verbum est ad id aptatum, quod ante dixerat, Cic. d. Or. 3, 40; rei aptata omnia etc., Sen. Ep. 59.

aptota, (sc. nomina), n. pl., ἄπτωτα; i Grammatiken: Substantiver uden Casus; saal. git, frit, fas, dicis, etc., Diomed., Prisc. — aptus, 3, som partic. o. adj., f. und. apo. — apua, ae, f., f. und. aphya.

apud, praepos. c. acc., [besl. m. apo, aptus, ἐπί]: hos, ved; (neml. om den ligesom hvilende Nærhed; hvorim. ad om en Nærmelse); I) „alm." om Stedforholde; - quid apud hasce aedes negotii est tibi? Plaut.; paulisper apud oppidum morati, Caes. B. G. 2, 7; cf. Sall. Jug. 98; - ogs. er at bidføre: laudavit ipse apud rostra etc., (f. pro rostris), Tac. Ann. 16, 6; cf. Ter. Andr. 2, 1, in.: apud forum etc., (paa Torvet, el. i Nærheden deraf); — B) „overf." findes apud ogs. om en Væren paa Stedet; - argentum sumpsisse apud Thebas ab lanista fenore, Plaut. Epid. 2, 2, 67; ligel. coepta apud Sucronem (seditio), Liv. 28, 29; ligel. apud Rhodum, (f. Rhodi), Tac. Ann. 6, 20; cf. Suet. Aug. 92 o. 93; — II) „bes." om Personsforholde: hos; - apud ipsum astas, Att. ap. Non.; quum ··· apud illum Sulpicius sederet, Cic. d. Or. 2, 3; ut tuis nulla apud te sit fides, (at du ikke troer nogen af dine Folk), Plaut. Amph. 2, 1, 5; cf. Cic. Lael. 4, o. Virg. Aen. 4, 539; ligel. apud praeoccupatos clade animos etc., Liv. 29, 22; — B) ofte ogs. „overf."; 1) apud me, apud te, etc.: hos mig, i mit Hus, osv.; - apud quem erat educatus, Cic.; cf. id. Cat. 1, 4; ligel. apud te est, ut volumus, id. Att. 1, 8; men ibd. 5, 6: ut secum et apud se quotidie essem; — b) men

ogſ. „ment.", navnlig i Omgangsſproget, heder esse apud se: at være ved ſin ſunde Sands; – Prae iracundia ··· non sum apud me, Ter. Heaut. 5, 1, 48; proin tu fac, apud te ut sies, id. Andr. 2, 4, 5, oftere; — 2) apud aliquem heder ogſ., ligeſom coram aliquo: i Nærværelſe deraf, d. e. for el. hos nogen (ſom Dommer, vdl.); – apud eosdem judices reus est factus, Cic. Cluent. 22; cf. id. d. Or. 2, 23; ligel. verba apud senatum fecit, id. Verr. 2, 20; ligel. apud populum, in senatu, etc., Liv. 7, 11; ſ. ogſ. Ter. Heaut. 3, 3, 14, oftere, o. A.; — b) ſaal. ogſ. undert. f. dat.; sacrificasse apud deos, Tac. Ann. 11, 27; ligel. obligare fidem suam apud aliquem, (f. alicui), Dig.; — 3) men ogſ. heder apud aliquos, ligeſom inter aliquos: iblandt dem, el. hos dem, vdl.; – apud bonos viros gratiam consequi, Cic. Att. 4, 1; cf. id. Off. 1, 11, o. ibd. 2, 21: men Tac. Ann. 4, 72: apud Germanos etc., (opp. in aliis nationibus); cf. ibd. 1, 9, oftere; — 4) endel. heder ogſ. apud aliquem: hos nogen ſom Forfatter, efter nogens Udſagn el. Vidnesbyrd; vid. Cic. Off. 1, 9, o. id. d. Sen. 22, oftere, ogſ. Tac. Agric. 22; — III) ſieldn. og navnl. i Folkeſproget findes apud om en Bevægelſe, f. ad: – atque apud hunc eo vicinum, Plaut. Mil. gl. 2, 5, 70; dog ogſ. Sall. frgm.: Conisturgim apud legiones venit; — not. a: apud kan ogſ. ſættes efter ſit subst.; ripam apud Euphratis, Tac. Ann. 6, 31; cf. ibd. 4, 5 o. 43; — not. b: forældet ogſ. apor f. apud, (ligeſom ar f. ad); ſieldn. findes ogſ. aput, f. apud, (ligeſom at, f. ad).

Apulejus, ſ. und. Appulejus. — Apulia, Apulicus, Apulus, ſ. und. Appulia, etc. — ăpūs, ŏdis, m., ἄπους, (uden Fødder); ſ. pl. ăpŏdes: en Svaleart med ſmaa Fødder; ſ. Plin. 10, 55. — aput, ſ. und. apud. — ăpyrĭnus o. ăpyrenus, 3, ἀπύρηνος, (uden Kierne): etſlags Granatæble med ſmaa el. bløde Kierner, Plin. 13, 34, Senec., Martial. — ăpȳros, on, ἄπυρος (uden Ild); ſ. ∾ sulphur: Jomfruſvovel, (der neml. tilberedes uden Ild), Plin. 35, 50. — ăpȳrōtus, ἀπύρωτος (uforbrændelig), ſ. und. acaustus.

ăqua, ae, f.; 1) „alm.": Vandet, (ſom Naturelement); vid. Lucr. 1, 568; ∾ marina, Plin., fluvialis, Colum., pluvialis, Ovid., coelestis, Hor.; men in pl.: ∾ pluviae, Cic. Mur. 9; – ∾ puteana, Plin., fontana, Colum., viva, Varro; saliens, Suet. Aug. 82; aquam profluentem et eam uberem, etc., Cic. Qu. Fr. 3, 1; men in pl.: ∾ dulces, Virg. Ge. 4, 61; — bb) hertil mærkes Udtrykkene; a) praebere aquam (convivis: beverte, traktere), Hor. Sat. 1, 4, 88; cf. ibd. 2, 2, 69; — b) ligeſom aqua et ignis ere iblandt Livets førſte Betingelſer, (non aqua, non igni, ut ajunt, locis pluribus utimur, quam amicitia, Cic. Lael. 6); ſaal. heder, aquā et igni interdicere alicui: at erklære nogen fredløs; vid. Cic. Phil. 1, 9; ſ. ogſ. Fest. p. 3; – men Liv. 35, 17: aquam terramque petere ab aliquo, (γῆν καὶ ὕδωρ αἰτεῖν): at forlange nogens Underkaſtelſe, (neml. ved den ſymboliſke Overgivelſe af disſe Elementer); cf. Curt. 3, 10; — II) „bſ." findes ogſ. aqua; a) f. mare; ad aquam (praetori) frumentum metiri, (ved Søkyſten), Cic. Verr. 3, 83; terrā ··· aquā, (til Lands og Vands), Ovid. Pont. 2, 7, 30; cf. id. Fast. 2, 861; — b) f. lacus, (Indſø), vid. Cic. Div. 1, 44; – oftere f. fluvius; vid. Ovid. Fast. 4, 84, o. Liv. 1, 27; — c) f. pluvia: Regn el. Regnveir; vid. Hor. Od. 3, 17, 2; ogſ. in pl., ibd. 3, 1, 30; ligel. ingentes eo anno aquae fuerunt, Liv. 38, 28; — III) „techn."; A) pl. aquae: Sundhedskilder el. varme Bade; vid. Cic. Planc. 27; – bſ. ogſ. Aquae ſom nom. propr.; ſaal. Aquae Sextiae, (i Gallien, hvor nu Aix), Plin. 3, 5; o. Aquae Cumanae, (ſildn. d. berømte Bajae i Campanien), Liv. 41, 16; — B) aqua: Vandet i Vanduhret, hvorefter Tiden tilmaaltes Talerne for Retten; bſ. om Dommeren: aquam dare alicui, vid. Plin. Ep. 6, 2; men aquam perdere, om Taleren, naar han ikke rigtigen benytter den ham indrømmede Tid, Quintil. 11, 3, 52; – ogſ. kan hidføres Ordſproget: aqua haeret, (det vil ikke ret gaae), Cic. Off. 3, 33; ogſ. c. dat., id. Qu. Fr. 2, 8; — C) aqua: Vand i Legemet; bſ. „poet." f. lacrimae el. Taarer, Prop. 3, 4, 10; – men aqua inter cutem, Cels., ſædv. aqua intercus: Vatterſot el. Vandſot, Plaut., Cic. Off. 3, 28; men decessit morbo aquae intercutis, Suet. Ner. 5; — D) Aqua, Grækernes Ὕδωρ, Stiernebilledet: Vandet; vid. Cic. Arat. 179; — not.: gen. aquāï, (f. aquae), Lucr.

ăquaeductĭo, el. aquae ductio, onis, f.: Vandledning, Vitruv. — aquaeductus, el. aquae ductus, us, m.: = frgd., Cic. Att. 13, 6; ligel. aquarum ductus, Plin.; — 2) ogſ. „overf.": Ret til at lede Vandet nogetſteds hen, Cic. Caecin. 26, Dig. — ăquaelĭcium, el. aquilicium, i, n., [aqua, elicio]: Regnvandets Nedlokkelſe, vid. Fest. p. 3; bſ. aquilicia Jovi immolare, Tert. — ăquaemănālis, is, m., [aqua, manus], sc. urceus el. urceolus: Vandbækken el. Haandbækken, Varro ap. Non. — ăquāgĭum, i, n., [aqua, ago]: Vandledning el. Vandgrav, Dig.

ăquālĭcŭlus, i, m., dem.; oprdl. lidet Vandkar, liden Vandbeholdning; bſ. „overf.": 1) Maven, Senec. Ep. 90; — 2) Underlivet el. Bugen, Pers. 1, 57; af — ăquālis, e, [aqua]: med el. af Vand, nubes, Varr. ap. Non.; — 2) bſ. subst. aqualis, is, c., (sc. urceus el. hama): Vandkar el. Vandkrukke; ogſ. alm. Kar el. Krukke, Plaut. Mil. gl. 3, 2, 39: aqualem cum aqua etc., id.

ăquārĭŏlus, i, m.: ſom gaaer efter Vandbærerſker el. Terner, Tert.; af — ăquārĭus, 3, [aqua]: hørende til el. benævnt efter Vand, rota, (Vandhiulet), Cato, vas, (Vandkar), Varr.; men ∾ provincia, Cic. Vatin. 5, (i. e. Ostiensis); — II) bſ. subst.: A) ăquarĭus, i, m.; a) Vandbærer, Juvenal. 6, 331; — b) Vandmeſter el. Vandſiger, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6; — c) Stiernebilledet: Vandmanden, Cic. Arat., Hor. Sat. 1, 1, 36; — B) ăquārĭum, i, n.; a) (sc. stabulum, Stade): Vandſted, Sted til Qvægets Vanding, Cato; — b) (sc. vas), Vandkar, Hygin.

ăquātē, adv. af aquatus: med Tilſætning af Vand; – comp. aquatius, Plin. Val.; superl. aquatissime, Coel. Aur. — *ăquātĭcus, 3; 1) „alm.": med meget Vand, Auster, (regnbringende), Ovid.; – ogſ. absol. in aquaticis: paa vandrige Steder, Plin.; — II) „bſ.": A) ſom lever el. voxer el. findes i el. paa el. ved Vandet, aves, Plin., arbores, frutices, id.; — B) ∾ color, Vandfarve, Solin.; o. — ăquātĭlis, e; I) „alm.": vandig, vandagtig, med vandig Smag; vid. Plin. 19, 61; — II) „bſ."; A) ſom lever el. voxer el. findes i el. paa el. ved Vandet, bestiae, (Vanddyr), Cic.; ogſ. subst.: aquatilia, Plin.; — B) aquatilia, ĭum, n.; ligeſom hyatides: Vandblærer, (ſom Sygdom hos Qvæget), Veget.; — [aqua].

*ăquātĭo, onis, f.; I) Vandhenten, at forſyne ſig med Vand, (navnl. i Krigsſproget); vid. Caes. B. G. 4, 11; ogſ. „alm.": aquationum ratione etc., Plin. 6, 26; — b) ſildn. ogſ.: Vanden el. Vanding; salices aquationibus adjuvandae, Pallad.; — II) „meton."; A) Vandſted, det Sted, hvor Vand hentes, Cic. Off. 3, 14; — B) Vandſamling, Mængde af Vand; per aquationes auctumni, Plin. 32, 21; o. — ăquātor, oris, m.: ſom henter el. bærer Vand, navnl. til Leiren, Caes., Liv.; — [aquor]. — ăquātus, 3, [aqua]: tilſat el. blandet med Vand; bſ. vandig el. vandet, tynd; ∾ lac, Plin.; superl.: ∾ vinum, (med ſtærk Tilſætning af Vand), Augustin.

Aquenses, ĭum, m., (Taurini): Folk i Etrurien, hvis Hovedſtad: Aquae Taurinae, Plin. 3, 8. — Aquicaldenses, ĭum, m.: Folk i Hisp. Tarrac., hvis

Hovedstad: Aquae Calidae, (hod. Caldes), Plin. 3, 4. — aquicelus, i, m.; (i d. Turinske): den i Honning kogte Piniekierne, Plin. 15, 9. — aquĭdŭcus, 3, [aqua, duco]: som bortleder Vandet; ∾ medicamenta ... Graecis hydragoga etc., Coel. Aur.

ăquĭfŏlius, 3, [acus, folium]; 1) med spidse Blade; ∾ ilex, ogs. absol. aquifolia, ae, f., o. aquifolium, i, n., (ilex aquifolium L,): Stikegen, el. Stikpalmen, Plin. 16, 12, ogs. ibd. 30 o. 84; — 2) som er af en Stikeg el. Stikpalme; ∾ vectes, Cato. — ăquĭfŭga, ae, c., [aqua, fugio]: som har Vandskræk, ὑδροφόβος, Coel. Aur. — ăquĭgĕnus, 3, [aqua, gigno]: født el. fremkommen i el. af Vandet; ∾ animalia, (opp. terrestria), Tert.

ăquĭla, ae, f.; [besl. m. ἀγκύλος, d. e. krum]; „egenl.": Ørnen, (falco melanaëtus L.); vid. Plin. 10, 3, Ovid. Met. 1, 506, o. Hor. Od. 4, 4, 31; – hos Digterne bærer den Juppiters Lyn; vid. Plin. l. c., o. Serv. ad Virg. Aen. 1, 398; – men aquilae senectus, vid. Ter. Heaut. 3, 2, 10, o. Donat. ibd.; — II) „overf."; A) en eftergiort Ørn; df. a) den romerske Legions Ørn el. Hovedstandart; (men signa: de enkelte Cohorters Standarter); vid. Galb. ap. Cic. Fam. 10, 30, o. Cic. Cat. 1, 9; – Juvenal. 14, 197, har locupletem aquilam: (en Fanebærers indbringende Post); – ogs. findes aquila „meton." f. legio, Auct. B. Hisp. 30, o. Lucan. 5, 238; — b) i Bygningskunsten ere aquilae, (ligesom ἀετοί o. ἀετώματα): de Figurer, som bære Gavlens Front, (sustinentes fastigium), Tac. Ann. 3, 71; ∾ B) ifølge Gestaltens Lighed; a) Stiernebilledet Ørnen, Cic. Arat. 372; — b) en Fiskeart af Rokkeslægten, (raja aquila L.), Plin. 9, 40.

Aquĭlēja, ae, Ἀκυληΐα: By i Overitalien, ikke langt fra Tergeste; vid. Liv. 40, 34; — df. Aquĭlējensis, e, ager, id. 39, 45; – men subst. Aquĭlējenses, ium, m.: Indvaanerne af denne By, id. 43, 17. — aquĭlĕgus, 3, [aqua, lego]: som trækker Vand af Brønden, rota, Tert.; — not.: som subst. f. aquilex, Cassiod., inc. — aquĭlentus, 3, [aqua]: fuld af Vand, luna, (regnbringende), Varro. — ăquĭlex, ĕgis, (efterkl. ogs. ĭcis), m., (aqua, lego]: Vandmester el. Vandkiger, Varro, Plin., o. A.; – pl. aquilices, Dig. — aquĭlĭcium, f. und. aquaelicium. — aquĭlĭfer, ĕri, m., [aquila, fero]: som bærer Legionens Ørn, Caes. B. G. 5, 37; ∾ legionis, Suet. Aug. 10. — aquĭlīnus, 3, [aquila]: hørende til el. benævnt efter en Ørn, ungulae, Ørnekløer, Plaut.; men ∾ aspectus, Appul.

Aquillĭus, (Aquilius), a, romersk Slægts- og Personsnavn; — B) df. 1) Aquillius, 3, lex de damno injuria dato, (af Almuetribunen Aquillius Gallus), Cic. Brut. 34; — 2) Aquillianus, 3, definitio, (af den ovennævnte Jurist Aquillius); vid. Cic. Off. 3, 15.

ăquĭlo, ōnis, m., ligesom Grækernes Βορέας: Nordenvinden; vento aquilone etc., Nep. Milt. 1; – ogs. in pl., Cic. D. N. 2, 10, o. Ovid. Met. 10, 77, oftere; – f. ogs. Plin. 2, 46; — b) „meton." ogs. f. Norden; – spelunca quaedam conversa ad aquilonem, Cic. Verr. 4, 48; — II) i Mythologien er Aquilo ved Orithyia Fader til Calais o. Zethes; – hans Bolig er en Hule i Hæmusbierget; vid. Ovid. Met. 7, ab in., og Hygin. Fab. 14; df. — ăquĭlōnāris, e: nordlig, regio, Cic. N. D. 2, 19; men ∾ piscis, Stiernebilledet: d. nordlige Fisk, Vitruv. 9, 6. — Aquĭlōnia, ae, f.: By i d. Hirpinske, ved Floden Aufidus, Liv. 10, 38, flgd.

ăquĭlōnĭgĕna, ae, c., [aquilo, gigno]: født i Norden; df. nordlig, beliggende imod Norden, Britanni, Auson. — ăquĭlōnius, 3, [aquilo]; 1) nordlig, hiems, Plin., luna, (som befindes imod Nord), id.; ligel. ∾ piscis, (som Stiernebillede), Colum., Plin.; — II) i Mythologien: ∾ proles, Prop. 1, 20, 15, (d. e. Calais o. Zethes, Sønner af Aqvilo el. Boreas). —

ăquĭlus, 3, [skal være besl. m. aqua el. m. aquila]: dunkelfarvet, morkladen, color, Plaut.; color inter aquilum candidumque, Suet. Aug. 79.

ăquĭmĭnāle, is, n., Paul. Sent., o. ăquĭmĭnārium, i, n., efterkl. Biformer af aquaemanalis: Vandbækken, el. Haandbækken, Dig.

Aquīnum, i, n.: By i Latium, ikke langt fra Casinum, Plin. 3, 9, Cic., o. A.; – ogs. berømt som Digteren Juvenalis's Fødested; — df. Aquīnas, ātis, adj.: aqvinatisk, colonia, Tac.; cf. Hor. Ep. 1, 10, 27; — men subst. Aquinates, ium: Indvaanerne af denne By, Cic. Cluent. 68. — Aquīnus, i, m.: Navnet paa en slet Digter; vid. Cic. Tusc. 5, 22, ogs. Catull. 14, 18.

Aquītānia, ae, f.: den sydligste Deel af Gallien, imellem Ligeris (el. Loire), o. Pyrenæerne, Caes. B. G. 1, 1, o. Plin. 4, 31; — B) df. 1) Aquitānius, 3, aqvitansk, gens, Tibull.; – men Aquitani, orum: Indvaanerne af Aqvitanien, Plin. 33, 31; — 2) Aquitānĭcus, 3: = frgd., sinus, Plin., provincia, id.

*ăquor, atus sum, 1, v. dep. n.: henter Vand, (navnl. i Krigsfproget); vid. Caes. B. C. 1, 78, o. Sall. Jug. 93; – „overf." ogs. om Bierne, Virg. Ge. 4, 193, o. Plin. 11, 90; o. — ăquōsus, 3; 1) „alm.": fuld af Vand, vandrig; aquosior ager, Plin.; aquosissimus locus, Cat.; — b) ogs. regnfuld, regnbringende, hiems, Virg., Plin., nubes, (Regnsky), Virg.; men ∾ Orion, (hvis Op- og Nedgang medfører Regn), id., Prop.; ∾ Eurus, Hor. Epod. 16, 56; — 2) „poet." ogs.; a) ∾ languor, (Vattersot), id. Od. 2, 2, 15; ∾ piscis, (som Stiernebillede), Ovid. Met. 10, 165; men ∾ mater, id. Her. 3, 53, (i. e. Thetis); — b) ogs. „overf.": crystallus aquosa, (klar el. glindsende som Vand), Prop. 4, 3, 52; — [aqua]. — ăquŭla, ae, f., dem. af aqua: lidet Vand, Lidet af Vand, Plaut. Curc. 1, 3, 3; – ogs. liden Bæk el. Kilde, Cic. d. Or. 1, 7; cf. ibd. 2, 39.

ar, forældt. f. ad; (hvf. arbiter, f. adbiter); f. ogs. und. ad. — āra, ae, f., [at sammenl. m. αἴρω, løfter, hæver]; oprdl. Forhøining af Træ el. Steen el. Grønsvær, osv.; df. 1) „alm.": en saadan Forhøining til helligt Brug, navnl. til Offringer, d. e. et Altar; vid. Lucr. 5, 1197 flgd.: – ∾ turicrema, id., Virg.; ∾ fumosae, Ovid.; mactare taurum ad aras, Virg.; adolere aras cruore captivo, vid. Tac. Ann. 14, 30; ara consecrata deo, Cic., condita atque dicata, Liv.; — bb) hertil kan mærkes; a) arae stode ikke alene i og ved Templerne, men ogs. ordenl. i impluvium, foran Penates el. Familieguderne; (ligesom foci foran Lares i atrium); df. arae et foci hyppigen „meton.", f. Hus og Hiem el. Arne; vid. Cic. Sest. 42, id. Cat. 4, 11, Sall. Cat. 39 o. 52, o. Liv. 5, 30; — b) navnl. vare arae ogs. Tilflugtssteder for de Forfulgte; vid. Cic. N. D. 3, 10, ogs. id. Tusc. 1, 35, o. Nep. Paus. 4; – df. ogs. „overf.": ara, f. Tilflugt el. Beskyttelse; vid. Cic. Verr. 5, 48; ligel. ad aram legum etc., ibd. 2, 3; cf. Ovid. Trist. 4, 5, 2: Unica fortunis ara reperta meis; — c) endel. pleiede de Sværgende at holde paa Altaret, til Bekræftelse af deres Ed; vid. Cic. Fl. 36, ogs. Nep. Hann. 2, Virg. Aen. 4, 219, o. ibd. 12, 201; — II) „overf." el. ifølge Gestaltens Lighed findes ara ogs. at betegne; A) den altarformede Deel af et Gravminde; vid. Suet. Ner. 50, o. Cic. Phil. 14, 13; — b) df. ogs. „poet.": ara sepulcri: et Ligbaal, Virg. Aen. 6, 177; — B) Altaret: et Stiernebillede paa den sydlige Himmel, Cic. Arat. 202, pressa, Ovid. Met. 2, 139; (af dets ligesom nedtrykte Stilling); — III) som nom. propr. mærkes endnu; a) Arae: Navnet paa visse Klipper imellem Sicilien, Sardinien o. Afrika, vid. Varro ap. Serv. ad Virg. Aen. 1, 108; — b) Arae Philaenorum, f. und. Philaeni.

Arabarches, f. und. Alabarches. — Arăbĭa, (ar. anc.), ae, f., [oprdl. fem. af Arabius, 3, sc.

terra]: Arabien, (neml. m. Indbegr. af dets trende Dele: Petraea, Deserta, Felix); vid. Plin. 5, 12, o. Mela 1, 10; — not.: ogs. Navnet paa en By i Arabia Felix, Mela 3, 8; — B) df. 1) Arabicus, 3: arabisk, odor (Røgelse), Plaut., sinus, Plin.; – ogs. absol.: Arabica, (sc. gemma), Plin. 37, 51: rimel. en Onyxart; — bb) df. adv. Arăbice; a) ∾ olere: dufte af arabisk Røgelse, Plaut. ap. Diom.; — b) paa Arabisk, loqui, Solin.; — 2) Arăbĭus, 3: = frgd., terra, Plaut., odor (Røgelse), id., bombyx, Prop.; men ∾ limen, id. 1, 14, 19, (med Forbæng af arabisk Toi); — 3) Arabs, abis; a) adj., ligesom frgd.: arabisk, pastor, Prop., messor, Martial.; — b) subst. Arabes, um, m.: Araberne, Virg. Ge. 2, 116; – men Ovid. Met. 10, 178, „meton." for Landet selv; (hvor ogs. acc. gr. Arabas); — 4) Arabus, 3, ligesom frgd.: arabisk, ros, Ovid. Her. 15, 76; – men subst: Arabi, orum, m., Araberne, Virg. Aen. 7, 605. — ărābĭlis, e, [aro]: som lader sig ploie, campus, Plin. 17, 3. — Arabius, Arabs, Arabus, s. und. Arabia.

ărachidna, ae, f., ἀράχιδνα: etslags vild Bælgfrugt, Plin. 21, 52. — Arachne, es, f., [ἀράχνη, Edderkop]: en Lydierinde, hvis Forvandling til en Edderkop, s. Ovid. Met. 6, 5 flgd.; — not.: efter Vitruv. 9, 9, er arachne ogs.: Benævnelsen paa et Soluhr. — Arachnēa, ae, f., Ἀράχνεια: Biform af frgd., Manil. — Arachōsĭa, ae, f., Ἀραχωσία: persisk Landskab ved Indus, Plin. 6, 25; — df. Arachōsii, orum, m.: Indvaanerne deraf, Justin. 13, 4; ogs. Arăchōtae, arum, m., Prisc.

ărăcĭa, ae, f., ficus: etslags Figentræ; vid. Plin. 15, 19: — not.: som nomen pr. er Aracia, ae: en Oi i den persiske Bugt, id. 6, 28. — Arăcynthus, i, m., Ἀράκυνθος; 1) Biergstrækning i Akarnanien, Plin. 4, 3; — 2) Biergstrækning imellem Boeotien og Attika; hvf. ∾ Actaeus, (attisk), Virg. Ecl. 2, 24; cf. Prop. 3, 13, 42.

Arădus, (-os), i, f.: O med By paa Kysten af Phoenicien, Plin. 5, 17; — df. Aradius, 3, aradisk, mare, Lucr. 6, 890, inc.; — men subst. Aradii, orum: Indvaanerne af Byen Ar., Plin. l. c. — ăraeostȳlos, on, ἀραιόστυλος: med vidt fra hverandre staaende Soiler, aedes, Vitruv.

ărānea, ae, f., ἀράχνη: Edderkoppen, invisa Minervae etc., Virg. Ge. 4, 247, s. und. Arachne, ogs. Ovid. Met. 6, 145; — 2) df. „meton.": Spindelvæven, Edderkoppens Spind, Ovid. Met. 4, 179; men comisk: nam tui Catulli Plenus sacculus est aranearum, Catull. 13, 18; — b) df. ogs. „overf.": hvad der ligner en Spindelvæv; salicis fructus ··· in araneam abit, Plin. 21, 37; df. — ărānĕans, tis, adj., oprdl. fuld af Spindelvæve; df. „overf.": ∾ fauces, (som længe have savnet Næring), Appul.

ărānĕŏla, ae, f., dem. af aranea: liden Edderkop; – ut in araneolis aliae quasi rete texunt ··· aliae etc., Cic. N. D. 2, 48. — ărānĕŏlus, i, m., dem. af araneus: liden Edderkop, Virg. Cul. 2. — ărānĕōsus, 3: fuld af Spindelvæve; ∾ situs, Catull. 25, 3; — b) ogs. „alm.": som ligner Spindelvæv, fila, Plin. 11, 24, oftere; af — ărānĕum, i, n., s. und. 2. araneus. — 1. ărānĕus, i, m., ἀράχνης, (Biform af ἀράχνη): Edderkoppen; aranei tenuia fila, Lucr. 3, 384; aranei apibus hostiles, Plin.; — II) df. ogs. „overf.": etslags Søfisk, id. 32, 53; df. — 2. ărānĕus, 3: horende til Edderkoppen, Plin. 18, 44; — df. aa) subst.: ărāneum, i, n.; a) Spindelvæv, Phaedr. 2, 8; — b) „overf.": etslags Sygdom hos Vinstokken og Olietræet, Plin. 17, 36; — bb) df. atter adj.: araneus mus, etslags liden Mus; efter nogle: Spidsmusen, Colum., Plin. 8, 83.

arapennis, s. und. arepennis. — Arar, (ogs. Araris, Claudian.), is. (acc. im, Virg., in, Claudian.), m.: Saonefloden i Gall. Celt.; vid. Caes. B. G. 1, 12, ogs. Plin. 3, 5, hvor den heder segnis, ifolge dens Langsomhed; – hos Amm.: Saucona, (hvf. d. sild. Saone).

ărater, tri, m., sield. Biform af aratrum: en Ploug, Hygin. d. Lim., (ex lege D. Aug.). — Aratēus, 3, s. und. Aratus. — ărātio, onis, f., (aro]; I) som Handling: Ploining, Jordens Bearbeidelse med Ploven; ogs. „alm.": Agerdyrkning, Landbrug; s. Plin. 18, 49, o. Cic. Tusc. 5, 31; — II) „meton."; A) den ploiede Mark selv, Plin. 27, 36; — B) bes. hede ogs. arationes i d. romerske Finantssprog: de imod Tiender bortforpagtede Statsdomæner; vid. Cic. Phil. 2, 39, o. id. Verr. 3, 98; — df. dem. ărātiuncŭla, ae, f.: lidet Jordsmon, liden Jordlod, obl., Plaut. Truc. 1, 2, 46.

ărātor, oris, m., [aro]: den Ploiende; ogs. alm., ligesom agricola: en Landmand; – vid. Lucr. 2, 1165, o. Ovid. Met. 7, 538, ogs. Tibull. 2, 1, 5, o. Hor. Od. 1, 4, 3; — b) ogs. adj.: taurus arator, (Ploveren), Ovid.; bos arator, Suet. Vesp. 5; — II) „bes." hede aratores i d. romerske Finantssprog: Forpagterne af de romerske Statsdomæner, s. und. aratio; s. ogs. Cic. Verr. 3, 55, oftere; — not.: Arator, (Plovmanden): et Stiernebillede, Nigid. o. Varro ap. Serv. ad Virg. Ge. 1, 19.

ărātro, (ctr. artro), are, v. a.: omploier Sæden paany, Plin. 18, 49; af — ărātrum, i, n., ἄροτρον: Ploven; aratri ··· vomer, (Plovjernet), Lucr. 1, 314; cf. Cic. R. Am. 18, Virg. Ge, 1, 19 o. 170, o. A.; terram aratro subigere, Cic., proscindere, Lucr., perrumpere, moliri, Virg.; — not.: navnl. pleiede man ogs. med en Plov at betegne Grændsen af en Nybygd, ogs. af en nyanlagt By; vid. Cic. Phil. 2, 40, o. Virg. Aen. 5, 754; men ogs. opploiede man odelagte Byers Grund; vid. Hor. Od. 1, 16, 20, o. Serv. ad Virg. l. c.

1. Arātus, i. m.: græsk Digter fra Soli i Cilicen, Forfatter af d. astronomiske Digt Φαινόμενα, som Cicero, Cæsar Germanicus, o. Avienus have overført paa Latin; vid. Cic. N. D. 2, 41, o. Ovid. Am. 1, 5, 16, ogs. Stat. Silv, 5, 3; — df. Arātēus, 3, lucernae, Cinna ap. Isid.; – ogs. absol.: nostra quaedam Aratea etc., (nogle Vers af min Oversættelse af Aratus), Cic. Div. 2, 5. — 2. Arātus, i, m., af Sicyon: beromt Feltherre og Statsmand, Stifteren af d. achæiske Forbund, Cic. Off. 2, 23; ogs. haves hans Levnetsbeskrivelse paa Græsk (af Plutarchus).

Arauris, is, m.: Flod i Gall. Narb., Plin. 3, 5. — Arausio, onis, f.: By i Gall. Narb., (hod. Orange), Plin. 3, 5. — Araxes, is, m., Ἀράξης; 1) Flod i Storarmenien, (hod. Aras), Virg., Plin. 6, 9; — 2) en Flod i Landskabet Persis, Curt.

Arbăces, is, m.: d. forste Konge i Medien, Vell. 1, 6; kaldes Arbactus, Justin. 1, 3. — Arbēla, orum, n.: By i Assyrien ved Tigris, (hod. Erbil), bekiendt af Al. d. Stores endelige Seier over Perserkongen Darius, Curt. 4, 9.

arbĭter, tri, m., [ar, f. ad; bitere, i. e. ire]; oprdl.: som gaaer derhen for at see el. hore; df. sædv. „overf."; I) „alm.": Tilskuer el. Tilhører, Dienvidne el. Vidne el. Medvider; – Mi quidem jam arbitri vicini sunt, etc., Plaut. Mil. gl. 2, 2, 3; cf. id. Capt. 2, 1, 17: – remotis arbitris, o. sine arbitro, id.; secretorum omnium arbiter, (Medvider deri), Curt.; cf. Ovid. Met. 2, 458; — II) i Retssproget: en Voldgiftsmand, d. e. som afgior en Trætte efter sit Skionnende og efter Billighed (aequitas), (imedens Dommeren el. judex alene dommer efter den strænge Ret, jus); vid. Senec. Benef. 3, 7; men Vicini nostri hic ambigunt de finibus; Me cepere arbitrum, Ter. Heaut. 3, 1, 94; cf. Cic. Off. 1, 10; men ibd. 3, 16: arbitrum (i. e. ad arbitrum) illum adegit, quicquid etc.; men quis in hanc rem fuit arbiter? id. R. Com. 4; — bb) hertil kan mærkes; a) efterat ved lex Aebutia, (a. u. c. 520), arbiter blev bunden til de prætoriske Retsformler, blev Forskiellen imellem arbiter o. judex stedse dunklere, hvf.

Cic. Mur. 12: judicem an arbitrum ··· dici oporteret, etc.; — b) ogs. udenfor Retssager kan arbiter hede: en Dommer el. Voldgiftsmand; vid. Cic. Leg. 1, 20; ligel. „poet.": arbiter es formae, etc., Ovid. Her. 16, 69; arbiter pugnae, (Kampdommer, βραβευτής), Hor. Od. 3, 20, 11; men Plin. 5, 27: Taurus ··· gentium arbiter, (som begrændser dem); — III) navnl. ogs. „poet.": uindskrænket Herre derover; ∾ imperii (Augustus), Ovid. Trist. 5, 2, 47; ∾ armorum (Mars: den vaabenmægtige), id. Fast. 3, 73; men arbiter irae Junonis etc., id. Her. 9, 45, (som udfører hendes Hævn); men ∾ bibendi, (som ordner Drikkelauget), Hor. Od. 2, 7, 25; (cf. regna vini, ibd. 1, 4, 18); - saal. ogs. hos Tac.: velut arbitrum regni agere, id. Ann. 13, 14; cf. ibd. 2, 73, o. 15, 24. — arbiterium, f. und. arbitrium.

arbitra, ae, fem. af arbiter: Medviderske, Vidne, Hor. Epod. 5, 50. — arbĭtrālis, e, [arbiter]: hørende til el. under en Voldgiftsmand, judicatio, Macrob. — arbitrārio, abl. som adv., s. und. flgd. — arbitrārius, 3, [arbiter]; I) „alm": hørende til en Voldgiftsmand, actio, Dig.; — II) ds. „bes." el. „overf."; men alene for- o. efterkl.; A) uvis, usikker, (opp. certus), Plaut. Amph. 1, 1, 216; — b) ds. som adv.: Nunc pol ego perii certo, non arbitrario, id. Poen. 3, 5, 12; — B) vilkaarlig, motus, (opp. naturalis), Gell. 18, 10.

*arbitrātio, onis, f., ligesom arbitratus: Kiendelse, Skiøn, Gell. 18, 20; — arbitrātor, oris, m.: Herre, Hersker, sild. Epithet til Juppiter, P. Vict., Inscr.; — ds. fem. arbitrātrix, īcis, Tert.; o. — arbitrātus, us, m.; I) „alm.": vilkaarlig Bestemmelse, ogs. Ønske el. Tykke, odl., (neml. som Villie el. voluntas; ikke som Mening el. sententia); oftest in abl.; saal. meo arbitratu etc., Plaut. Truc. 2, 1, 2; cf. Cic. Lael. 1, o. id. Brut. 11; men Plaut. As. 4, 1, 21: Tuus arbitratus sit, etc.; — II) „bes." ogs.; A) Bestemmelse, Forskrift; senatus arbitratu (temperari annonam), Suet. Tib. 34; — B) Opsigt, Ledelse; cujus arbitratu sit educatus, Cic. Inv. 1, 25; — [arbitror].

arbitrium, i, n., [arbiter]; I) „egenl.": Tilstedeværelse el. Nærværelse derved; - ds. „poet." o. „meton.": de nærværende Personer; - En locus ab omni liber arbitrio vacat, Sen. Hippol. 602; — II) ds. „overf."; A) en Voldgiftsmands Kiendelse i en Privatsag; - quid est in arbitrio? quantum aequius melius, id dari, etc., Cic. R. Com. 4; cf. id. Off. 3, 17: in quibus (arbitriis) adderetur: ex fide bona; — bb) ogs. udenfor Retsforholde; a) Dom, Mening, Afgiørelse; - libera de quoque arbitria agere, (dømme frit derom), Liv. 24, 45; cf. id. 44, 15, o. Hor. A. P. 72; s. ogs. Cic. d. Or. 1, 23; — b) arbitria funeris, Cic., Dig.: Begravelsesomkostninger, (der neml. bestemtes af en arbiter); — B) „alm." ogs.: frit Valg, Magt til at giøre og lade; vid. Cic. R. Am. 45, o. id. Verr. 5, 63; hvs. id. Mur. 9: vivere ad aliorum arbitrium, non ad suum; - men rei Rom. arbitrium, (i. e. imperium), Tac. Ann. 6, 51; ∾ liberum mortis, (frit Valg af Dødsmaade), Suet. Dom. 8; cf. Ovid. Met. 11, 101; — not.: i Haandskrifterne ogs. arbiterium.

arbitro, (f. arbitror), s. und. flgd. not. — arbitror, atus sum, 1, v. dep. a., [arbiter]; I) „egenl.": som nærværende at bemærke el. iagttage, (for- o. efterkl.); vid. Plaut. Aul. 4, 1, 21; ligel. id. Capt. 2, 1, 24: ne arbitri dicta nostra arbitrari queant; - ogs. betragter, undersøger; vid. Gell. 4, 11; — II) „overf.": A) i Retssproget; a) om Dommeren: at giøre el. give en Kiendelse, Dig.; — b) brugt om et Vidne betegner arbitrari: den subjective Forestilling, (i Modsætn. af d. objective Vished); vid. Cic. Acad. 2, 47: ut arbitrari se diceret (testis), etiam quod ipse vidisset, etc.; cf. id. Font. 9; ogs. hører hertil Liv. 4, 40: quaero de te, arbitrerisne, m. flgd. acc. c. inf.; cf. id. 3, 13; — B) udenf. Retssproget el. „alm.": at holde el. ansee derfor, at troe el. mene el. formode; s. Enn. ap. Cic. Off. 2, 18; ligel. arbitror, (civem esse eam); certum non scimus, Ter. Eun. 1, 2, 30; cf. Cic. Verr. 4, 37, ogs. Caes. B. G. 3, 28, Nep. Alc. 9, o. A.; - ogs. absol.: ut arbitror, (som Indskudssætning), Cic. Cluent. 63; — not.: ogs. som act., arbitro, are, Plaut. Pseud. 4, 2, 57; - oftere pass.; vid. Cic. Verr. 5, 21; ligel. id. Mur. 16: ut ··· bellum confectum arbitraretur; cf. Gell. 1, 13.

arbor, („poet." ogs. arbos), ŏris, f.; I) „egenl.": Træ paa Roden; ∾ alni, (Elletræet), Varro; ∾ fici, Cic.; ∾ abietis, Liv.; - men „poet.": ∾ Jovis, (Egen), Ovid.; ∾ Phoebi, (Lauren), id.; ∾ Palladis, (Olietræet) id.; cf. Phaedr. 3, 17, o. Plin. 12, 2; ∾ novella, vetula, Cic., excisa, evulsa, id.; arbores serere, id., caedere, id.; — II) „overf."; A) „meton.": hvad der er giort af Træ; saal. Plin. 12, 2: Arbore sulcamus maria etc.; ds. „bes.", oftest „poet."; 1) et Skib; - Phryxeam petiit Pelias arbor ovem, Ovid. Her. 12, 8, (d. e. Skibet Argo); — bb) ds. ogs. a) en Skibsaare; vid. Virg. Aen. 10, 207; — b) ∾ mali, ibd. 5, 504, (Mastetræ, Mast); ogs. absol. arbor, f. malus, Plin. Ep. 9, 26; cf. Lucan. 9, 332, (hvor pl.); — 2) undert. ogs.; a) Løftestangen el. Trykkeren i Pressen, Cato, Plin.; — b) ∾ ferrata, (Kastespydet), Stat.; — c) ∾ infelix, (Galgen), Liv. 1, 26, Cic.; - men Plin. 16, 45, er arbor infelix: unyttigt el. ufrugtbart Træ, som ikke bliver dyrket; opp. ∾ felix, Fronto; — B) ifølge etslags Lighed: en os ubekiendt Fisk; vid. Plin. 9, 3.

*arbŏrārius, 3: hørende til Træer; ∾ falx, (til Træers Beskæring), Cato, Varro; men ∾ picus, (der udhuler Træer), Plin.; — arbŏrātor, oris, m.: Trægaardsmand, Trægartner, Colum., Plin.; — arbŏresco, ĕre, v. n. inch.: at blive el. voxe til Træer, Plin. 19, 22; — arbŏrētum, i, n.: Biform af arbustum, Quadrig. ap. Gell.; o. — arbŏrĕus, 3: af et Træ, hørende dertil, frondes, Ovid., coma, (i. e. frondes), Prop., folia, Plin.; arborei fetus, (i. e. poma), Virg., Ovid.; men ∾ falces, (hvormed Træer beskæres), Varr.; — b) cornibus arboreis (cervi: med grenede Horn), Virg. Aen. 1, 190; — [arbor]. — arbos, s. und. arbor.

1. arbuscŭla, ae, f., dem. af arbor; I) „egenl.": lidet Træ, Varro, Colum.; — II) ds. „overf."; A) i Mechaniken: bevægeligt Tværtræ med Hiul, (hvorved Krigsmaschiner fremskydes; Grækernes ἁμαξάποδες), Vitruv. 10, 20; — B) ifølge etslags Lighed: ∾ crinita, Paafuglens Fiederkrone, Plin. 11, 44. — 2. Arbuscula, ae, f., Navnet paa en mimisk Actrice, Cic., Hor.

*arbustivus, 3; 1) bevoxen el. besat med Træer, locus, Colum.; — 2) som voxer op til Træer, vitis, id.; o. — arbusto, are, v. a.: lader bevoxe med Træer; ∾ agros cornu, populo, quercu, Plin. 17, 35; af — arbustum, i, n., [arbos el. arbor], et med Træer bevoxet Sted, navnl. m. saadanne, hvortil Vinranker kunne opbindes; vid. Cic. d. Sen. 15; arbustum constituere, Colum., facere, Pallad.; — b) pl. arbusta, „poet." f. arbores, Virg. Ecl. 1, 39, Lucr.; ligel. in sing., Cato. — arbustus, 3, [arbos el. arbor]: besat el. bevoxen med Træer, Plin. 10, 41; agri arvi, et arbusti, et pascui, Cic. d. Rep. 5, 2; — 2) arbusta vitis, (f. arbustiva v.), Plin.; - men compar. o. „overf.": arbustiores res, (som hefte sig fastere el. sikrere hertil), Tertull.

arbŭtĕus, 3: af Jordbærtræet, fetus, Ovid., crates, Virg.; — 2) „poet." ogs. „overf.", f. arboreus; arbutei sub cortice libri, Stat.; o. — arbŭtum, i, n.; I) „egenl.": Jordbærtræets Frugt; glandes atque arbuta, (som Naturmenneskets første Næring), Varr.; cf. Virg. Ge. 1, 148, o. 2, 520; — II) „meton." ogs.; a) ligesom arbutus: Jordbærtræet selv; frondentia capris Arbuta sufficere, (i. e. frondes arbuti), Virg. l. c.

3, 300; -- b) ogſ. „alm." ſ. arbor, et Træ; Ipsaque si possent arbuta nostra loqui, Rutil. Itin. 31; af — arbŭtus, i, f., [beſl. m. arbos]: Jordbærtræet, (arbutus unedo L.); - pemoque onerata rubenti Arbutus, Ovid. Met. 10, 102; cf. Virg. Ge. 2, 69, o. Plin. 15, 28; - dets Skygge ſøges af den græsſende Hiord; vid. Virg. Ecl. 3, 82; ogſ. af Menneſker i deres Hviletimer; vid. Hor. Od. 1, 1, 21: viridi membra sub arbuto stratus.

arca, ae, f., [arceo]; oprdl. Opbevaringsſted; df. I) „egenl."; A) „alm.": Kiſte, Kasſe, Kuffert, vestiaria, (til Klæder), Cato; cf. Cic. Div. 2, 41; — B) „beſ." ogſ.; a) Pengekasſe, Pengeſkrin, navnl. den Riges, Hor.; (opp. sacculus, Juvenal. 11, 26); - ogſ. „meton.": Kasſe, (ſ. Penge); arcae nostrae confidito, Cic. Att. 1, 9; - ſildi. ogſ. en offenlig Kasſe; ∾ frumentaria, Dig.; — b) Ligkiſte; vid. Liv. 40, 29, o. Hor. Sat. 1, 8, 9, ogſ. Lucan. 8, 736; — II) „overf." ifolge Geſtaltens Lighed; a) Fangehul, Cic. Mil. 22; — b) i Mechaniken: Kasſen i Vandorgelet, Vitruv.; - ogſ. alm. Vandkiſte el. Vandbeholdning, id.; — c) hos Landmaalerne: firkantet Grændſeſten, Innocent. ap. Goes.

Arcădes, um, ſ. und. Arcas. — Arcădĭa, ae, f., Ἀρκαδία: Arcadien, det biergige Landſkab i Midten af Peloponneſus, Plin. 4, 10, o. Ovid. Met. 2, 405; — B) df. 1) Arcădĭcus, 3, arkadiſk, asini, Varr., urbs, Liv.; - ∾ juvenis, Juvenal. 7, 160, (noget enfoldig, neml. paa Biergfolkenes Vis); — 2) Arcădĭus, 3: = frgd.; ∾ dea, Ovid. Fast. 1, 462, (i. e. Carmenta); ∾ virgo, id. Am. 3, 6, 30, (i. e. Arethusa); men ∾ virga, Stat., (d. e. Merkurſtaven); men ∾ deus, Prop. 1, 18, 20, (i. e. Pan); endel. ∾ sidus, Senec. Oed., astrum, Val. Fl.: (den ſtore Biørn).

arcāne, adv. af arcanus: ſkiult, forborgent; compar., Colum. 3, 2. — arcano, neutr. abl. ſom adv., ſ. und. arcanus. — Arcanum, i, n., et Qvintus Ciceros tilhorende Landgods i Nærheden af Byerne Arcæ o. Arpinum, Cic. Att. 5, 1.

arcānus, 3, [arca, arceo]; oprdl. indelukket, forvaret; df. „overf."; I) „alm.": forborgen, hemmelig, consilia, Liv. 35, 18; cf. Virg Aen. 4, 422; men ∾ fons, Tac.; ∾ opes, Plin. Pan.; - navnl. ogſ. om visſe Religionshandlinger; ſ. Hor. Epod. 5, 52, o. Ovid. Met. 10, 436; df. ogſ. „poet." om Guddommen ſelv; vid. Hor. Od. 3, 2, 27; — bb) hertil mærkes endnu; a) arcanum, i, ſom subst. n.: det Forborgne, en Hemmelighed, ofdl.; in pl., Ovid. Met. 2, 639, o. Hor. Od. 1, 28, 9; men arcani fides prodiga, (Troløshed, Forræderi), ibd. 1, 18, 16; — ogſ. i Proſa; ſ. Cic. Fin. 2, 26, o. Liv. 23, 22; — b) abl. arcano, ſom adv.: hemmeligen; vid. Caes. B. C. 1, 19, o. Cic. Att. 16, 3; — II) „beſ.": taus, d. e. ſom bevarer en Hemmelighed, Plaut. Trin. 2, 4, 155; men aliquem ex arcanis mittere, Plin. 7, 53; - df. ogſ. „poet.", Ovid. Her. 9, 40, Arcana nocte: i den tauſe Nat.

arcārĭus, 3, [arca]: horende til en offenlig Kasſe, nomina, (Forſkrivninger dertil), Gaj. Inst.; — 2) df. subst.: arcārius, i, m.: Kasſerer el. Kasſebetient, Dig., Lamprid.

1. Arcas, ădis, m., Ἀρκάς: Søn af Juppiter og Calliſto, Arkadiernes Stamfader; - derefter ſom Stiernebillede: Arctophylax; vid. Ovid. Fast. 1, 470, o. ibd. 2, 184, ogſ. id. Met. 2, 468, o. 497, ogſ. Hygin. — 2. Arcas, adis, m.; pl. Arcădes, um, Ἀρκάδες: Arkadierne el. Indvaanerne i Arkadien, der holdt dem ſelv for de ældſte Menneſker; - vid. Plin. 7. 49, o. Ovid. Fast. 2, 290, ogſ. Virg. Aen. 10, 397, (hvor acc. gr. Arcadas); — II) „beſ." er ogſ. Arcas at mærke ſom nom. gentile o. Epithet, navnl. til Mercurius, Martial., Lucan., til Parthenopæus, Stat., til Lycaon, (vid. Ovid. Met. 1, 218: Arcados ··· tyranni etc.), til Ancæus, (vid. ibd. 8, 391: bipennifer Arcas etc.); — b) ogſ. findes Arcas ſom adj., ſ. Arcadius; vid. Virg. Aen. 12, 518, o. Martial. 5, 65.

arcātūra, ae, f., ligeſom arca: Stenkiſte, Grændſeſten, Cassiod. — arcebĭon, i, n., ligeſom onocheles el. anchusa, ſom Plante: etſlags Oxetunge, Plin. 22, 25. — arcella, ae, f., dem. af arca: firkantet Stenkiſte el. Grændſeſten, Frontin. d. Colon. — arcellacae vites: ubekiendt Vinſtok, Colum. 3, 21.

arceo, cŭi, (ctum, hvſ. dog alene partic. o. adj. arctus o. artus), 2, v. a; [beſl. m. εἴργω, ἀρκέω]; I) „alm."; A) „egenl.": indeſlutter, holder ſammen; vid. Cic. N. D. 2, 54 o. 60, ogſ. id. Tusc. 2, 21; — B) ogſ. „overf."; vid. Ps. Cic. Harusp. 3; ligel. Cic. Quint 22: judex ipse arcebitur, (bliver indſkrænket); — II) „beſ.": holder borte, afholder, hindrer derfra; absol., el. m. ab, el. c. abl., „poet." ogſ. c. dat.; - ut hostium copiae ··· ut aquae pluviae arceantur, Cic. Mur. 9; cf. Ovid. Met. 2, 735: qua somnos ducit et arcet etc.; ſ. ogſ. Hor. Od. 3, 1, in.; - ogſ. m. Begrebsobject: at forhindre el. afværge, transitum hostis, Liv. 26, 41; navnl. ogſ. „poet." c. inf. obj., Ovid. Met. 12, 427; cf. Tac. Ann. 3, 72: nec arcuerat etc.; - „poet." kan ogſ. Objectet være udfaldet; arcuit omnipotens etc, Ovid. Met. 2, 505; - fremdeles m. ab; vid. Cic. Cat. 1, 13 fin.; ∾ homines ab injuria, id., adolescentiam a libidinibus, id.; cf. Virg. Ge. 4, 168; - men ogſ. c. abl. (uden ab); ∾ aliquem Galliā, Cic. Phil. 5, 13; cf. ibd. 2, 40, ogſ. Tac. Ann. 3, 23; men arceor aris, (drives bort derfra), Ovid. Met. 6, 209; men ∾ veterno etc., (beſkytte derimod), Hor. Ep. 1, 8, 10; cf. id. A. P. 64; - endel. ogſ. „poet." c. dat., (ſ. ab): at afværge, at holde borte derfra, Virg. Ge. 3, 155; — III) partic. arctus, oftere artus, 3, oprdl. indeſluttet el. ſammentrængt; men ſædv. ſom adj.; A) „egenl.": trang, ſnever, indſkrænket, regiones, Lucr., claustra, id.; ∾ compages (pl), Virg.; men ∾ toga: (uden Folder, altſ. tarvelig), Hor. Ep. 1, 18, 30; men Cic. Verr. 1, 5, „alleg.": artioribus laqueis teneri; „poet." ogſ.: nimis arta convivia, Hor. Ep. 1, 5, 29, (hvor man ſidder altfor trangt); men ibd. 2, 1, 60: arto stipata theatro Spectat Roma potens etc., (ſammenpresſet i det ſnevre Theater); — b) ogſ. subst. artum: ſnevert Rum, Liv. 2, 60; hvſ. „alleg".: desilire in artum, (ſtyrte ſig i Forlegenhed), Hor. A. P. 134; — B) „overf."; a) trang el. ringe el. liden i ſit Slags; - arti commeatus, Liv. 2, 34; cf. Tac. Hist. 3, 13: in arto commeatus; ligel. res arctae, trange Omſtændigheder, Armod el. Nød; vid. Ovid. Pont. 3, 2, 25, o. Tac. Hist. 3, 69; men Liv. 26, 17: ne in arto res essent; - spes artior (aquae manantis: mindre lovende), Colum.; cf. Ovid. Met. 9, 682; — b) trang, faſt, ſtærk; sub leges artaque jura etc., Lucr. 5, 1146; vincula ··· amoris artissima, Cic. Att. 6, 2; men artior somnus, (faſtere, tryggere), id. d. Rep. 6, 10.

arcĕra, ae, f., [arca]: bedækket Vogn, navnl. til ſyge og gamle Folk, Varr., Gell. 20, 1; arceram sternere. id. ibd. e XII Tabb. — Arcĕsĭlas, ae, (ogſ. Arcĕsĭlāus, i, Gell.), m.: Stifteren af d. mellemſte Academi; vid. Cic. Acad. 1, 12, o. 2, 24. — Arcĕsĭus, i, m.: Fader til Laertes, o. Farfader til Ulysſes; vid. Ovid. Met. 13, 144.

arcessītor, oris, m., [arcesso]: ſom henter nogen til ſig; - nemo arcessitor ex proximo, Plin. Ep. 5, 6; - ogſ. ſom indkalder for Retten, Amm. — 1. arcessītus, 3, partic. o. adj. af arcesso. — 2. arcessītus, us, m., [arcesso]: at kalde el. hente nogen til ſig, (in abl.); salve, tuo arcessitu venio huc, Plaut.; cf. Cic. N. D. 1, 6: ipsius rogatu arcessituque.

arcesso, (ogſ. accerso), īvi, ītum, 3, (dog haves ogſ. inf. arcessire o. arcessiri), v. a., [af ar ſ. ad, o. cedo; er causativum til accedo, ligeſom incesso til incedo]; — I) „egenl.": kalder el. henter til mig, lader komme. - Ut properarem arcessere hanc ad me vici-

nam meam, Plaut. Cas. 3, 2, in.; cf. Nep. Att. 21; men curre, obstetricem accerse, Ter. Ad. 3, 2, 56; cf. Liv. 3, 45: placere itaque patrem arcessiri, (f. arcessi); cf. Caes. B. G. 5, 11; men quum ab aratro arcessebantur, qui consules fierent, etc., Cic. R. Am. 18; men accercitur lavatum interea virgo, Ter. Eun. 3, 5, 44; men Ityn huc arcessite, dixit, Ovid. Met. 6, 652; - ogſ. om Ting; ejus librum arcessivi, Cic.; cf. Hor. Ep. 1, 5, 6; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": ligeſom henter, ſkaffer mig, tilveiebringer; - ∾ somnum medicamentis, Cels.; ∾ gloriam ex periculo, Curt.; cf. Liv. 21, 4; men med Lune: Illic homo a me sibi malam rem arcessit jumento suo, Plaut. Amph. 1, 1, 171; — 2) „beſ." ogſ. i Retsſproget: at fordre el. inddrage for Retten; - ∾ aliquem judicio, Cic. Fl. 6, ogſ. veneni crimine, Suet. Tib. 53; - oftere c. gen. criminis; ∾ aliquem capitis, Cic., pecuniae captae, Sall., majestatis, Tac.; — B) „ment.", om Taleren og Digteren: at hente ſit Stof, a capite, (fra Kilden), Cic. d. Or. 2, 27; cf. Hor. Ep. 2, 1, 168; men longe arcessere fabulas, Petron.; — III) partic. arcessītus, 3, ogſ. ſom adj., navnl. om Talen og Udtrykket: ſøgt, tvungen; vid. Cic. d. Or. 2, 63; frigidi et arcessiti joci, Suet. Claud. 21; in Lysia (oratore) nihil est inane, nihil arcessitum, Quintil., 10, 1, 78.

archangēlus, i, m., ἀρχάγγελος: Erkeengel, Tert. — 1. arche, es, f., ἀρχή: Begyndelſe, Tert. — 2. Arche, es, f.: en af de fire Muſer, Datter af den anden Juppiter, Cic. N. D. 2, 21. — Archĕlāus, i, m., Navnet paa flere Perſoner, iblandt hvilke her mærkes; 1) en Philoſoph fra Miletus, Lærer for Socrates, Cic. Tusc. 5, 4; — 2) en Konge i Macedonien, Ven af Digteren Euripides, ibd. 5, 12; — 3) en Konge i Cappadocien, ſamtidig med Tiberius, ſkrev περὶ λίθων, (om Stenene), Plin. 37, 11, Tac., Suet.

archeōta, (-es), ae, m., ἀρχειώτης, en Archivarius, Dig. — archĕtўpus, 3, ἀρχέτυπος, ſom er førſt preget el. forfærdiget, d. e. original; - archetypos ... Cleanthas, (Orginalbilleder af Cleanther, el. alm. af berømte Philoſopher), vid. Juvenal. 2, 7; archetypae nugae, heder (beſkedent) Martial. 7, 11: Orginalmanuſcriptet til hans Epigrammer; — b) ogſ. subst.: archetypum, i, n.: en Original, Varr., Plin. Ep. 5, 10. — archezostis, is, f.: = ampeloleuce, Plin. 23, 16.

Archias, ae, m.: græſk Digter fra Antiochien; vid. Cic. Or. pr. Archia poëta, — not.: lecti Archiaci, (Hor. Ep. 1, 5, in.), ere benævnte efter en romerſk Snedker Archias. — archiātrus (-tros -ter), tri, m., ἀρχίατρος: en Overlæge, navnl. ogſ. Keiſerens Livlæge, Cod. Theod.; — df. archiātrīa, ae, f.: en Overlæges Poſt el. Værdighed, ibd. — archidĭăcŏnus, i, m., ἀρχιδιάκονος: den øverſte Diaconus, Hieron. — archiĕpiscŏpus, i, m., ἀρχιεπίσκοπος: Erkebiſkop, Cod. Just. — archiĕreus, ei o. ĕos, m., ἀρχιερεύς: en Ypperſtepræſt, Lamprid. — archiĕrōsўna, ae, f., ἀρχιερωσύνη: Ypperſtepræſtedømmet, Cod. Theod. — archigallus, i, m., (ἀρχι-, Γάλλος): Formand for Cybelespræſterne, (Galli), Plin., Tert. — archigeron, ontis, m., [ἀρχι-, γέρων]: Oldingernes Formand; (under Keiſerne: en Titel), Cod. Theod. — archigŭbernus, i, m., [ἀρχι-, guberno]: en Overſtyrmand, Dig.

Archilŏchus, i, m., Ἀρχίλοχος: græſk Digter fra Paros, Opfinder af Jamben, hvori han ſkrev bidende Satirer; vid. Cic. Tusc. 1, 1, Hor. Ep. 1, 19, 23, flgd., o. Quintil. 10, 1, 60; — df. Archĭlŏchĭus, 3; a) archilochiſk, metrum, (det af ham opfundne Verſemaal), Diomed.; — b) „overf.": bidende, bidſk; ∾ edicta (Bibuli in Pompejum), vid. Cic. Att. 2, 21. — archimăgīrus, i, m., ἀρχιμάγειρος: Overkok, Juvenal. 9, 109. — archimandrites, ae, m., ἀρχιμανδρίτης: Munkenes Formand, Sidon.

Archimēdes, is, (ogſ. i, Cic. d. Rep. 1, 14), m., Ἀρχιμήδης: berømt Mathematiker og Mechaniker i Syrakus, unicus spectator coeli siderumque; mirabilior tamen etc., Liv. 21, 31; cf. Cic. Tusc. 5, 23; — df. Archimēdeus, (-dius), 3: archimediſk, manus, Capella. — archĭmīmus, i, m., ἀρχίμιμος: førſte Mimiker el. Pantomimiſt, Suet. Vesp. 29; — df. fem.: archimima, Inscript.

archĭpīrāta, ae, m., ἀρχιπειράτης: Sørøvercapitain, Cic., Liv. — archĭpresbўter, ĕri, m., ἀρχιπρεσβύτερος: den øverſte iblandt presbyteri, Hieron. — archĭsăcerdos, ōtis, m.: en Overpræſt, Venant. — archĭsўnăgōgus, i, m., ἀρχισυνάγωγος: Forſtanderen for en Synagoge, Lamprid.

archĭtecta, ae, f. und. architectus. — archĭtecton, ŏnis, m., ἀρχιτέκτων: en Bygmeſter, Plaut., Senec. Ep. 90; — II) „overf.": en Rænkeſmed, Plaut. Poen. 5, 2, 150. — archĭtectŏnĭce, es, f., ἀρχιτεκτονική, (sc. τέχνη): Bygningskunſten, Quintil. 1, 21, 8. — archĭtectŏnĭcus, 3, ἀρχιτεκτονικός: hørende til Bygningskunſten, rationes, Vitruv. — *archĭtector, atus sum, 1, v. dep. (a): bygger el. opbygger el. opfører, Vitruv.; cf. Auct. ad Her. 3, 19; — II) „overf.": forbereder, forſkaffer; ∾ voluptates, Cic. Fin. 2, 16; — not.: findes ogſ. pass., Nep. ap. Prisc.; o. — archĭtectūra, ae, f.: Bygningskunſten, Cic., Vitruv.; af — archĭtectus, i, m., ἀρχιτέκτων: en Bygmeſter, Cic. d. Or. 1, 14, Vitruv., Plin.; — II) „overf.": Stifter, Skaber, Ophavsmand; - princeps atque architectus sceleris, Cic. Cluent. 22; cf. id. R. Am. 45; men id. Brut. 31: Stoici ... architecti paene verborum; — not.: fem. archĭtecta, ae: Bygmeſterinde; in quo vel praecipua naturae architectae vis, Plin. 10, 91, inc.

archĭum, el. archīvum, i, n., ἀρχεῖον: Archivet, Dig. — archon, ontis, m., ἄρχων: Befalingsmand, Herſker; - df. den høieſte Øvrighed i Athenen, efter Kongemagtens Afſkaffelſe, Cic. Fat. 9, Vell. 1, 2 o. 8. — Archўtas, ae, m., Ἀρχύτας: pythagoreiſk Philoſoph fra Tarent, en Ven af Plato, Cic. Tusc. 4, 36, o. id. d. Sen. 12.

arcĭfīnālis, e, o. arcĭfinius, 3, [arceo, fines]; df. ∾ agri: de erobrede og dyrkede Landſtrækninger paa Grændſen, Agrimens. — arcion, i, n., ἀρκεῖον, ligeſom persolata: etſlags Plante, Plin. 25, 66. — arcipŏtens, tis, adj., [arcus]: vældig Bueſkytter, Apollo, Val. Fl. — arcĭtĕnens, (arquit-), tis, adj. o. subst., [arcus, teneo]: ſom holder el. fører en Bue, (τοξοφόρος); df. 1) poetiſk Epithet til Apollo, ogſ. til Diana; deus arcitenens, Ovid. Met. 1, 441; men absol. Arcitenens, ibd. 6, 265; cf. Virg. Aen. 3, 75; - arquitenens dea, Attius ap. Non.; — II) Stiernebilledet Skytten, Cic. Arat. 182.

arctātĭo, el. artātĭo, onis, f., [arcto el. arto]: Sammentrækning, litterarum; (ſaal. i cur, f. quur, i murus, f. moerus), Varr. L. L. 4, 1. — arcte, el. arte, adv. af arctus, el. artus, und. arceo; 1) „egenl.": ſammentrængt, trangt, tæt, colligare, Plaut.; - arctius complecti aliquem, Cic.; reliqua signa arctius collocat, Sall. Cat. 62; ire quam arctissime, id. Jug. 68; — II) „fig."; A) „overf.": faſt, ſtærkt, tenere aliquid, Cic., dormire, id.; - ogſ. ſtrængt el. ſparſomt, habere el. cohibere aliquem, Plaut.; - men arctius appellare, (udtale kort), vid. Ovid. Pont. 4, 12, 10; — B) „ment.": ſtrængt, nøiagtigen; arctius astringi ratio non potest, Cic. Fat. 14; — b) ogſ. „eth.": heftigen, inderligen, diligere, Plin. Ep. 6, 8.

arctĭcus, 3, ἀρκτικός: nordlig, circulus, Hygin. — arctĭon, i, n., ἄρκτιον, ogſ. arcturus, Navnet paa en Plante, vid. Plin. 27, 16. — arcto, el. arto, avi, atum, 1, v. a., [arctus, el. artus, 3, und. arceo]; 1) „egenl.": trækker el. trykker ſammen i et ſnevert Rum, Lucr. 1, 577; cf. Martial. 1, 3; - contineri vimine, non

arctari, Plin.; arctatus pontus, (sammentrængt), Lucan.; — b) df. ogs. sildv.: tillukker; - dies solennis artaverat ludum, Petron.; — II) „overf.": indskrænker; - Fortuna humana fingit artatque, ut lubet, Plaut. Capt. 2, 2, 54; in praemiis, in honoribus, omnia artata, Liv. 51, 56; ∾ tempus, Dig.; cf. Vell. I, 16: in idem artati temporis spatium (congruere).

Arctŏphy̆lax, ăcis, m., Ἀρκτοφύλαξ, (Biørnevogteren): en Benævnelse paa Stiernebilledet Bootes; vid. Cic. Arat. 96. — Arctos, (-us), i, f., Ἄρκτος; I) „egenl.": den store og den lille Biørn, (ursa major o. minor), dobbelt Stiernebillede, (hvf. ursae geminae, Ovid. Met. 3, 45), i Nærheden af Nordpolen, (hvf. ursae gelidae, Ovid., Virg.); - men „poet.": Arctos immunis el. expers aequoris, (som aldrig nedgaaende), Ovid. Met. 13, 293 o. 727; cf. Virg. Ge. I, 246: Arctos duas, Oceani metuentes aequore tingi; — II) „overf." o. „meton."; A) Nordpolen el. Norden, Ovid. Met. 2, 132; — B) Natten, Prop. 2, 18, 25; — C) de imod Norden boende Folk, Lucan. 3, 74, Claudian.; — not.: nom. pl. Arctoe, Ἄρκτοι, Germ. Arat. — Arctōus, 3, Ἀρκτῷος: hørende til Nordstiernen; df. nordlig, gens, Martial., polus, id., frigus, Lucan.

1. Arctūrus, i, m., Ἀρκτοῦρος: I) „egenl.": den klareste Stierne i Bootes; vid. Plaut. Rud. ab in., hvor den indføres som Prologus; cf. Cic. Arat. 99; — II) „poet. overf." ogs. A) f. Stiernebilledet Bootes; Arcturi sidera etc., Virg. Ge. I, 204; — B) f. Opgangen af Arcturus; sub ipsum Arcturum etc., ibd. I, 68. — 2. arcturus, i, f. und. arction. — 1. arctus, (el. artus), 3, partic. o. adj. af arceo. — 2. Arctus, i, m., f. und. Arctos.

arcŭārĭus, 3, [arcus]: hørende til en Bue, fabrica, Veget.; — 2) ogs. subst.: arcuarius, i, m.: som forfærdiger Buer, Dig. — *arcŭātĭlis, e: bueformet, caminus, Sidon.; — arcŭātim, adv.: bueformigen, repere, Plin. 29, 39; o. — arcŭātio, onis, f.: Hvælving; in pl., Frontin. Aquaed.; — [arcuo]. — arcŭatus, 3, f. und. arcuo; f. ogs. arquatus. — arcŭballista, (-balista), ae, f., [arcus]: en med Bue forsynet Kastemaskine, Veget.; — df. arcŭballistārĭus, (-balist.), i, m.: der skyder med en saadan Maskine, id.

arcŭla, ae, f., dem. af arca; I) „alm.": liden Kasse el. Æske el. Daase; df. A) Smykkæske el. Salvedaase, Plaut. Most. I, 3, 92; arculae muliebres, Cic. Off. 2, 7; - ogs. „overf." om Talens Prydelser, Cic. Att. 2, 1; — b) liden el. fattig Pengekasse, Afran. ap. Fest.; — II) „techn.": Vindkassen i Orgelet, Vitruv. 10, 13; df. — arcŭlārĭus, i, m., som forfærdiger Smykkæsker el. Salvedaaser, Plaut. Aul. 3, 5, 45.

arcŭo, avi, atum, 1, v. a., [arcus]: giør bueformet, bøier el. krummer som en Bue; df. arcuari. (om en bueformet Bevægelse), Plin. 29, 39; - currus arcuatus, (med bueformet Dække), Liv. I, 21; opus arcuatum, (hvælvet Rende), Plin. Ep. 10, 46; — not.: f. ogs. arquatus, s. I.

arcus, (arquus), us, m.; I) „egenl." el. „alm.": Bue; A) til at skyde med, el. som Vaaben; - arcum intendere, (spænde den), Enn. ap. Cic. Acad. 2, 28, incurvare, Virg., lunare, Ovid.; arcus intentus in aliquem, Cic. Sest. 7; cf. Pers. 3, 60; ∾ adductus, Virg., remissus, Hor.; - men Ovid. Met. 2, 81, in pl.: per ··· Haemoniosque arcus, (igiennem Stiernebilledet Skytten); — B) Regnbuen; vid. Virg. Aen. 5, 88; cf. Lucr. 6, 526, Ovid. Met. 6, 63, Cic. N. D. 3, 20, Plin. 18, 80, o. A.; - „poet." ogs.: ∾ pluvius, Hor., imbrifer, Tibull.; — C) Bue el. bueformet Hvælving i Bygninger; navnl. ogs. en Triumphbue; vid. Suet. Ner. 25, o. Ovid. Met. 3, 30 o. 160; — II) „overf."; A) „alm.": enhver bueformet Krumning el. Bøining; - niger arcus aquarum etc., Ovid. Met. II, 568, (den hvælvede Bølge); men om en Slange, ibd. 3, 42; om en Havbugt, ibd. II, 229; cf. Virg. Aen. 3, 533; ogs. Grenens Krumning, id. Ge. 2, 26; men arcus sellae, Tac. Ann. 15, 57, (bueformet Ryglene el. Rygstød); — B) „bes." ogs.: den mathematiske Cirkelbue; - coronam si diviseris, arcus erit, si direxeris, virga, Senec. Qu. N. I, 10; - df. ogs. de Zonerne el. Himmelbælterne begrændsende Parallelcirkler; Nec tibi directos placeat via quinque per arcus, Ovid. Met. 2, 129; — not.: gen. arci el. arqui, Cic. N. D. 3, 20, Lucr.; - arcus som fem., Enn. ap. Prisc.

1. ardĕa, ae, f., ἐρωδιός: Heiren, Virg. Ge. I, 346; (hos Plin. sædv. ardeola). — 2. Ardĕa, ae, f., [rimel. besl. m. frgd.]: By i Latium; vid. Ovid. Met. 14, 571, o. Virg. Aen. 7, 411; — B) df. I) Ardeas, (Ardeatis, Cato), gen. ātis, adj.: ardeatisk; in agro Ardeati, Cic.; Ardeas templum, Plin.; - men subst. Ardeātes, ium: Indbaanerne af Ardea, Liv. 5, 44, oftere; — 2) Ardeatīnus, 3: = frgd.; ∾ praedium, Nep. Att. 14; men absol.: in Ardeatino, (sc. agro), Senec. Ep. 105.

ardĕlio, ōnis, m., [ardeo]: den Stundesløse; vid. Phaedr. 2, 5; cf. Martial. 3, 7. — ardens, tis, partic. o. adj. af ardeo; df. — ardenter, adv.: brændende; men sædv. „fig.": heftigen, ivrigen, med brændende Lidenskab, cupere aliquid, Cic.; ardentius sitire voluptates, id. Tusc. 5, 6; ardentissime diligere, Plin. Ep. I, 4; cf. Suet. Dom. 22.

ardĕo, arsi, arsum, 2, v. n., [besl. m. areo]; I) „egenl.": at brænde, at være i Brand; - cum ardentibus taedis, Enn. ap. Cic.; ligel. ardente domo etc., Tac. Ann. 15, 50; men Cic. Div. I, 53: caput arsisse dormienti etc.; arsuros supremis ignibus artus, (paa Ligbaalet), Ovid. Met. 2, 620; men altaria ardent, Virg. Ge. 3, 490, (d. e. Offeret el. Ilden derpaa); — II) „fig."; A) „overf."; a) om Lyset, Farven, Dinene, odl.: at brænde el. skinne el. straale; ardent oculi, (lyne af Harme), Cic. Verr. 4, 66; cf. Virg. Aen. 4, 262, o. ibd. II, 602; — b) ∾ doloribus: lide af brændende Smerte, Cic. Fin. 5, 31; ardentia morbo membra, Lucr. 6, 1171; ogs. absol.: quum omnes artus ardere viderentur, Cic. Fin. 2, 28; - ardentes siti fauces, Liv. 44, 38; — c) om et Land: ∾ bello, (fortæres af Krigsluen), Cic. Att. 5, 6, Liv. 28, 24; - men om Krig el. Opror: at rase, at være paa det Værste; vid. Suet. Caes. 70, o. Cic. Sull. 19; men id. R. Am. 9: omnia ardere, (at det Hele gik til Grunde); — B) „ment": at brænde af en Lidenskab, at gløde el. fortæres deraf; m. o. ud. abl.; - ∾ amore, Cic., dolore et ira, id., furore, Liv.; men Cic. d. Or. 2, 45: ut mihi ··· tu ··· ipse ardere videaris; - ogs. m. ad o. in; omnium animi ad ulciscendum ardebant, Caes. B. G. 6, 34; Ardet in arma magis, etc., Virg. Aen. 12, 71; ∾ in caedem, Tac.; - „poet." ogs. c. inf.; ruere ardet utroque, Ovid. Met. 5, 166; cf. Virg. Aen. 4, 281; - „bes." ogs. at brænde af Elskov; vid. Ovid. Met. 4, 62; ogs. ∾ in aliqua, ibd. 8, 50; men arsit ··· Virgine rapta, Hor. Od. 2, 4, 7; cf. ibd. 3, 9, 5; - ligel. c. acc., (ligesom ovenf. c. inf.); Formosum pastor Corydon ardebat Alexin, Virg. Ecl. 2, in.; cf. Hor. Od. 4, 9, 13, ogs. Gell. 7, 8; — b) ∾ invidia, (være forhadt), Cic., Liv., infamia, Plin. Ep.; men ∾ flagitio, Plaut. Cas. 5, 3, in.; — III) partic. ardens, tis, ogs. ofte som adj.; A) „egenl.": brændende, hed, ildlig; - austri ardentes, Plin.; quinta est ardentior illis (zona), Ovid. Met. I, 46; ubi sol ardentissimus, Tubero ap. Gell.; ardens Africa, (forbrændt af Solheden), Lucan.; — B) „fig."; I) „overf."; a) om Dinene, Lyset, Farven, odl.: lucende, skinnende; f. Virg. Ge. 4, 451, ogs. ibd. 99; men ardentissimus calor, Plin. 21, 10; — b) ildlig, stærk; ardentis Falerni pocula, Hor. Od. 2, 11, 19; - ogs. heftig, stræng, bitter; ∾ dolor vulneris, Lucr., febris, Plin.; — 2) „ment."; a) navnl. om Taleren og om Foredraget: ligesom ildlig el. brændende; - hic noster orator ··· acer, ardens etc., Cic. Orat. 28;

ardens verbum, ibd. 8, oratio, ibd. 38; men ardentes in eum litteras etc., id. Att. 14, 10; — b) om den Lidenskabelige: brændende, hidsig, heftig; - ardens, (sc. amore), Ovid. Met. 14, 691; ogs. c. gen.; ardens caedis, Stat.; men in superl.; ∾ dux, Flor. 4, 2; - ogs. om Lidenskaben; quis umquam fuit, aut avaritia tam ardenti, aut etc.? Cic. Fin. 3, 11; quum ··· mortem ardentiore studio peteret, quam etc., ibd. 2, 19. — ardĕŏla, ae, f., dem. af ardea: Heiren, Plin. 10, 79, oftere.

ardesco, arsi, 3, v. n., inch. af ardeo; I) „egenl.": at komme i Brand, at antændes; vid. Lucr. 6, 178, ogs. Ovid. Met. 1, 255; — II) „fig."; A) „overf."; a) at lyse el. skinne stærkt deraf, Ovid. Met. 11, 523; men pugionem ardescere in mucronem, Tac. Ann. 15, 54; — b) at blive stærkere el. heftigere i sit Slags, Virg. Aen. 11, 304; ardescente pugna, Tac.; cf. id. Hist. 2, 66; — B) oftest „ment.", navnl. om Udbrud af en Lidenskab; vid. Lucr. 4, 1086; men indomitas ardescit vulgus in iras, Ovid. Met. 5, 41; cf. Virg. Aen. 7, 445: exarsit in iras etc.; men ibd. 1, 713: ardescitque tuendo etc. — ardĭfer, a, um, [ardor, fero]: ildbærende, d. e. brændende, lampas, Varr. ap. Non.

ardor, ōris, m., [ardeo]; I) „egenl.": Brænden el. Brand, brændende Hede; ogs. Ild el. Lue; - ∾ solis, Lucr., ignium, id., flammarum, id.; cf. Cic. Cat. 3, 8; ligel. ardore deflagrare, id. Acad. 2, 37; — II) „fig."; A) „overf."; a) Glands, Skin, stellarum, Cic. (poët.) Div. 1, 11; - ogs. Diets Glands el. Ild; vid. Lucr. 3, 290, o. Cic. Balb. 21; ligel. ∾ oris, Vell. 2, 35; — b) Ild, Heftighed, Hede; in medio ardore belli, Liv. 31, 1; - ogs. heftig Smerte el. Lidelse; ardores corporum in morbis, Plin.; ardor tamen ille idem urget etc., Cic. Att. 12, 13; — B) „ment.": brændende Lidenskab el. Attraa; - ardor mentis ad gloriam, Cic. Coel. 31; navnl. ogs. Krigermod; vid. Liv. 8, 16; hvf. „meton.": tantus fuit ardor armorum etc., id. 22, 5; - „bef." ogs. brændende Elskov, virginis, (dertil), Ovid. Met. 9, 101; cf. Hor. Epod. 11, 27; - ogs. „meton.": den elskede Gienstand; tu primus et ultimus illi Ardor eris, Ovid. Met. 14, 683; cf. id. Fast. 2, 308.

Ardŭenna, (Ardenna, Venant.), ae, f., Ardennerskoven (i Gall. Belg.), Caes. B. G. 5, 3. — ardŭĭtas, ātis, f.: Brathed, Steilhed, montium, Varro; af — ardŭus, 3; I) „egenl.": høi el. ophøiet, brat el. steil, odl.; - arduus clivis (ager: med Bakker), Varro; via ardua et aspera etc., Liv. 44, 3; ∾ ascensus, Cic.; ∾ mons, Ovid., Tmolus, id.; - ogs. absol.: arduum, i, o. ardua, orum: høit Sted el. steil Høi, odl.; vid. Tac. Ann. 2, 47, o. Hor. Od. 2, 19, 21; ardua montium, Ovid., terrarum et campi, Virg.; ardua Alpium, Tac.; — b) „poet." ogs. som Epithet til hvad der er høit el. som befinder sig i det Høie; - vid. Virg. Aen. 9, 53; ligel. ∾ aether, Ovid.; ∾ sidera, id.; ∾ cervix equi, (kneisende), Hor. Sat. 1, 2, 88; — II) „fig."; A) „alm.": vanskelig at opnaae, vanskelig, tung; - ∾ opus, Cic.; quia id arduum factu erat, Liv. 8, 16; arduum est, m. acc. c. inf., Tac. Ann. 4, 4; cf. Hor. Od. 1, 3, 37, o. ibd. 3, 24, 44; - ogs. subst.; nec fuit societas in arduo, Tac. Ann. 12, 15; — B) „bef.": vanskelig, brydsom, ubehagelig; - arduum ··· res gestas scribere, Sall. Cat. 3; cf. Tac. Ann. 1, 11; - men Hor. Od. 2, 3, in.: rebus in arduis, (under Trængsler, i Modgang); — not.: arduius iter, o. arduissimo aditu, Cato ap. Priscian.

are, s. und. arefacio. — ārĕa, ae, f., [efter Buttm. besl. m. ἔρα, i. e. terra]; I) „alm.": fri el. aaben Plads; - vid. Ovid. Met. 10, 87: planissima campi Area, etc.; - men locus sine aedificio in urbe area, Dig.; cf. Fest. p. 10, o. Varr. L. L. 5, 4; — bb) fremdeles er area efter dens forskjellige Bestemmelse; a) Byggeplads, Hustomt, Hor. Ep. 1, 10, 13, Cic. Att. 4, 1, o. Liv. 4, 16; — b) aaben el. fri Plads ved el. foran Huset; ogsaa det af Bygninger omgivne Gaardsrum; - ∾ domus, Plin. Ep. 6, 20; ∾ vicini, Dig.; - ∾ Capitolii, Liv. 25, 3; cf. id. 2, 41: ea est area ad Telluris aedem; — c) en Tumleplads el. Øvelsesplads; vid. Hor. Od. 1, 9, 18, o. Martial. 7, 32; - ogs. „overf.": ∾ scelerum, Cic. Att. 9, 18; - „alleg." ogs.: en Løbebane; vid. Ovid. Fast. 4, 10; men Martial. 10, 24: vitae tribus areis peractis, (i. e. pueritia, juventute, senectute); — d) Lo el. Tærskelo, (sædv. fri Plads i Nærheden af Gaarden); vid. Cic. Verr. 3, 8, ogs. Hor. Od. 1, 1, 10; - om dens Anlæg, vid. Virg. Ge. 1, 178, Colum., o. A.; — II) „overf." o. „bef.", el. ifølge etslags Lighed, heder area endnu; a) Ring omkring Solen el. Maanen, (neml. af dens runde Gestalt, ligesom en Træskelo), Senec. Qu. N. 1, 2; — b) (rundagtigt) Havebed, en slig Haverabat, Plin. 19, 20, Varr., Colum.; — c) Fuglefængerplads, Plaut. As. 1, 3, 64 o. 67; — d) Begravelsesplads, Tert.; — e) skaldet Plet i Hovedet, Cels. Martial. 5, 49.

Arecacus, 3, campi, Tibull. 4, 1, 142, rimel.: babylonisk (efter en By Arec i d. Babyloniske). — ārĕfăcĭo, (etr. ars.), fēci, factum, 3, v. a., [areo]; (ogs. ved Anastrophe: sol ··· facit are, Lucr. 6, 962); - borttørrer, lader borttørres, Cato, Lucr. l. c.; - ogs. pass.: arefieri in furno, Plin.; arefactus caulis, id. — Arelas, ātis, o. Arēlāte, es, f.: By i Gall. Narb., (hod. Arles), Caes. B. C. 1, 36, Suet. Tib. 4; — ds. Arelatensis, e: arelatisk, ager, Plin.; - men subst. Arelatenses, ium, m.: Indvaanerne deraf, Dig.

Aremoricus, 3, s. und. Armoricus. — ărēna, (har.), ae, f., [rimel. besl. m. area; alts. oprdl.: tør Jord]; I) „alm.": Sand; ∾ fossicia, fluvialis, marina, Plin., bibula, Lucr., sicca, sterilis, Virg., mollis, Ovid., numero carens, Hor. Od. 1, 28, in.; - „poet." ogs. in pl.; ∾ urentes litoris, id. Od. 3, 4, 31; ∾ nigrae, (s. limus: Dynd), Virg. Ge. 4, 291; ∾ carae (Pactoli, d. e. Guldsand), Ovid. Met. 11, 88; men id. Her. 5, 115, „alleg." om et unyttigt Arbeide: quid arenae semina mandas? — II) „bef."; A) sandigt Sted, Sandjord; vid. Cic. Agr. 2, 27; — bb) navnl. ogs.; a) Sandørken; arenae Libycae, Ovid., vix perviae, Tac.; — b) Søkysten, Ovid. Met. 3, 599; ogs. ∾ litorea, id.; ogs. in pl., id. Met. 11, 55; — B) „techn.": den med Sand bestrøede Kampplads i Amphitheatret, (ogs. Amphitheatri arena, Suet. Ner. 53); cf. id. Tib. 72, id. Aug. 43, o. Juvenal. 4, 100, ogs. Hor. Ep. 1, 1, 6; — bb) ds. ogs.; a) „meton.": Kampen i Amphitheatret el. paa Arena; - operas arenae promittere etc., Tac. Ann. 14, 14; cf. Suet. Tib. 35; ligel. scenae arenaeque devotus, id. Calig. 30; — b) „overf.": enhver Kampplads el. Tumleplads; - prima civilis belli arena Italia fuit, Flor. 4, 2; cf. Lucan. 6, 63; - saal. er Retten el. Skrankerne: Talerens arena; vid. Plin. Ep. 6, 12.

ărēnācĕus, 3, [arena]: sandig, terra, Plin.; - ogs. sandagtig, ligesom Sand, semen, id. 21, 59. — Arenacum, (-atium), i, n.: By i Gall. Belg., (hod. Arnheim), Tac. Hist. 5, 20. — ărēnārius, 3, [arena]; I) hørende til Sand, lapis, Sandsten, Serv. ad Virg. Ge. 2, 348, (hvor lapis bibulus); — bb) ds. subst.; a) ărēnārius, i, m.: Lærer i Elementarregning, (fordi man skrev Ziffrerne i Sand), Tert.; — b) arenaria, ae, f., (sc. fodina): Sandgrav; sædv. in pl., Varr., Cic. Cluent. 13; - ogs. arenarium, i, n, Vitruv. 2, 4; — II) hørende til Amphitheatret, fera, Amm.; — b) ds. subst. ărēnārius, i, m.: Kæmper el. Fægter paa Arena el. i Amphitheatret, en Gladiator, Dig., Petron.

ărēnātio, onis, f.: Overdragning el. Bestrygning med Sandkalk; ds. „meton.": denne Sandkalk selv, Vitruv. 7, 3; o. — ărēnātus, 3: tilsat med Sand, calx, Cato; — b) ds. subst.: arenatum, i, n., (sc. opus): Sandkalk til Bestrygning, Vitruv., Plin.; — [arena]. — ărēnĭfŏdīna, ae, f., [arena]: Sand-

grav, Dig. — ărēnĭvăgus, 3, [arena]: som flakker om i en Sandørken, Cato, Lucan. — ărēnōsus, 3, [arena]: fuld af Sand, sandig, litus Libyae, Virg.; cf. Ovid. Met. 14, 82; men ∾ Ladon (amnis), ibd. 1, 702; - arenosior lapis, Plin.; quod sit arenosissimum, id. — ārens, tis, partic. o. adj. af areo. — ărēnŭla, ae, f., dem. af arena: fin Sand, Plin. 30, 8.

ārĕo, ēre, v. n.: at være tør el. tørret, Plaut. Rud. 2, 6, 49; ogs. at være fortørret; succis aret ademptis (tellus), Ovid. Met. 2, 211; — II) „overf.": fauces arent, (Halsen er tør, lider af Tørhed), Ovid. Met. 6, 355; ds. „poet.": at lide el. plages af Tørst, id. A. A. 2, 606; men arentibus siti faucibus, Liv. 44, 38; — III) ds. partic. ārens, tis, som adj.; A) tør, fortørret, arva, Virg., loca, Tac.; men rivus arens (Xanthi cognomine: udtørret), Virg. Aen. 3, 350; — B) „overf.": lidende af Tørst, tørstig; - arentia ora, Ovid. Met. 7, 556; arente fauce, Hor. Epod. 14, 4; „poet." ogs. som Epithet til Tørsten; vid. Ovid. Her. 4, 174. — ārĕŏla, ae, f., dem. af area: liden fri Plads, Plin. Ep. 5, 6; — 2) lidet Havebed; in pl., Colum.

Ārēŏpăgītes, (-ta), ae, m., Ἀρειοπαγίτης: en Areopagit, d. e. Medlem af Areopagretten i Athenen; - si excusetur ··· Areopagites esse, Cic. Phil. 5, 5; cf. id. Balb. 12, o. id. Off. 1, 22; — ds. Ārēŏpăgītĭcus, 3: areopagithisk, gymnasia, Sidon. — Ārēŏpăgus, (-os), i, m., Ἀρειόπαγος, el. Ἄρειος πάγος: Marshøien i Athenen, Varr.; - her holdtes den høieste Criminalret, som ogs. selv deraf heder Areopagus; - ascendere in Areopagum, Cic. Div. 1, 25; (men paa Græsk, id. Att. 1, 14). — arepennis, is, m., [gallisk Ord; hvf. hod. arpent]: = semijugerum, Colum.

1. ares, s. und. aries. — 2. Ares, is, m., Ἄρης: Krigsguden Mars; ds. comisk, ligesom bellator: en Kriger; vid. Plaut. Truc. 2, 7, 54. — āresco, ĕre, v. n., inch. af areo: at tørres, at blive tør; vid. Plaut. Rud. 2, 7, 17; - ogs. at udtørres el. fortørres; - herbas arescere et interfici etc., Cic. frgm. ap. Non.; - ogs. at borttørres; vide id. Part. or. 17: cito arescit lacrima, etc. — Arestŏrĭdes, ae, m. patron., Ἀρεστορίδης: en Søn af Arestor, d. e. Argus, Ovid. Met. 1, 624.

ărĕtālŏgus, i, m., ἀρεταλόγος: etslags Harlequin af Philosoph, som med sin Snak morer Giesterne under Maaltidet, Suet. Aug. 74, o. Juvenal. 15, 16. — Arĕthon, ontis, o. Aretho, ōnis, m.: Flod i Epirus, Liv. 38, 3 o. 4. — Ărĕthūsa, ae, f., Ἀρέθουσα: Navnet paa en berømt Kilde ved Syrakus, Cic. Verr. 4, 53; — II) efter Fabelen er Arethusa: en Nymphe af Dianas Følge; vid. Virg. Ge. 4, 344; - hvorledes hun af Flodguden Alpheus fra Elis forfølges under Havet til Sicilien, vid. Ovid. Met 5, 572 flgd.; — B) ds. 1) Ărĕthūsaeus, 3, arethusisk el. sicilisk, latices, Claudian.; — 2) Ărĕthūsius, 3: = frgd.; ds. „poet.", s. syrakusisk, proles, Sil. 14, 356; - men subst. Arethusii, s. not.; — 3) Ărĕthūsis, ĭdis, f., poetisk Epithet til Syracus; vid. Ovid. Fast. 4, 873; — not.: ogs. er Arethusa: Navnet paa flere Kilder og Søer; vid. Plin. 4, 12 o. 21, ogs. id. 2, 106; - endel. er Arethusa: Navnet paa en By i Macedonien, id.; ligel. paa en By i Syrien ved Orontes, id.; - men subst. Ărĕthūsii, orum, m.: Indvaanerne i disse Byer, id.

Ărētĭum, (Arr.), i, n.: By i Etrurien, (hod. Arezzo), Plin. 35, 46; — B) ds. 1) adj. Ărētius, (Arr.), 3: aretisk, testa, Martial., vasa, id.; — 2) subst. Ărētīni, orum: Indvaanerne af Byen Ar., Plin. 3, 8. — Ārēus, 3, Ἄρειος: benævnt efter Guden Ares el. Mars; ∾ judicium, i. e. Areopagus, Tac. Ann. 2, 55.

Arganthōnĭus, i, m.: K. i Tartessus; vid. Cic. d. Sen. 19, o. Val. Max. 8, 13; — ds. Arganthōnĭăcus, 3, Sil. — Arganthus, i, m.: Bierg i Mysien, Prop. 1, 20, 33. — Argei, orum; I) sc. loci: Steder i Rom, hvor visse Offere forrettedes efter K. Numa's Anordning; vid. Liv. 1, 21; cf. Ovid. Fast. 3, 791; — II) Argei hed ogs. de (23) Straamænd, som aarligen af Vestalinderne fra Pons Sublicius kastedes i Tiberen; vid. Varro L. L. 7, 3, o. Ovid. Fast. 5, 621 flgd. — argĕma, atis, n., ἄργεμα, (af ἀργός, d. e. hvid): liden Byld el. Absces paa Øiet, Plin. 28. 78. — argĕmon, i, n., ἄργεμον, som Vært: = lappa canaria, Plin. 24. 116. — argĕmōne, es, f., ἀργεμώνη, som Vært: = inguinalis, Plin. 26, 58. — argĕmōnĭa, ae, f.: en Vært af Lighed m. d. frgd., Plin. 25, 56.

argentārĭa, argentarium, s. und. flgd. — *argentārĭus, 3; I) adj.; A) „alm.": hørende til Sølv, el. benævnt derefter, metalla, Sølvbiergværker, Plin.; ∾ plumbum: Blanding af Tin og Bly, id.; ∾ creta, (hvormed Sølv poleres), id.; ∾ faber: Sølvsmed, Dig.; — B) „bes.": hørende til Penge, benævnt derefter; ∾ inopia, (Pengemangel), Plaut., cura, (Pengesorg), Ter., taberna, (Vexelcomptoir), Liv., mensa, (Vexelbank), Dig.; — II) subst.; A) argentarius, i, m.; a) (sc. negotiator): Vexelerer el. Banquier, Plaut., Cic. Caecin. 6, o. Suet. Aug. 2; — b) (sc. faber): Sølvarbeider, Sølvsmed, Inscript.; — B) argentaria, ae, f.; a) (sc. taberna): Vexelcomptoir, Plaut.; — b) (sc. ars): Vexelforretninger, Vexelhandel, vid. Cic. Caecin. 4; — c) (sc. fodina): Sølvgrube, Liv. 31, 21; — C) argentarium, i, n., (sc. vas el. scrinium: hvori Penge opbevares), Dig.; o. — argentātus, 3; I) „egenl.": smykket el. beslaaen med Sølv, sandalia, Albinov., sella, Lamprid.; men Liv. 9, 40: ∾ milites, (hvis Skiolde ere indlagte med Sølv); — II) „overf.": hvormed der følge Penge, (comisk); ∾ querimonia, vid. Plaud. Pseud. 1, 3, 78; — [argentum].

argentĕŏlus, (-tiŏlus, Fronto), 3, dem.; ∾ sicilicula, Plaut. Rud. 4, 4, 125; af — argentĕus, 3, [argentum]; I) „egenl."; A) „alm.": af Sølv, aquila, (Sølvørn), Cic. Cat. 1, 9, bractea, (Sølvblik), Plin., vasa, (Sølvkar), Hor., Tac.; ∾ denarius, Plin.; men Tac. Ge. 5: numerus argenteorum, (sc. nummorum); ∾ Triton, Suet. Claud. 21, (hans Billede af Sølv); — B) „bes." ogs. ligesom argentatus: udsmykket med Sølv, scena, (Udstilling af Sølvkar, odl.), Cic. Mur. 19; ∾ acies, vid. Liv. 10, 39; — II) „overf."; A) med Sølvfarve, skinnende el. blændende hvid; vid. Ovid. Met. 2, 536; ∾ color, id., fons, id., anser, Virg.; - ogs. er at hidføre: flumen Argenteum, ogs. absol. Argenteus, (sc. amnis): Flod i Gall. Narb., ved Forum Julii, (hod. Argens), Lepid. ap. Cic. Fam. 10, 34, o. Plin. 3, 5; — B) hørende til el. benævnt efter Sølvalderen; Subiit argentea proles, etc., Ovid. Met. 1, 114; — not.: comisk er Plaut. Pseud. 1, 3, 113: amicam tuam esse factam argenteam, (giort i Penge, d. e. solgt); cf. ibd. 1, 1, 144.

argentiexterebronides, ae, m., [comisk formet af argentum o. exterebro]: som udpresser og ligesom udborer Penge deraf, Plaut. Pers. 4, 6. 21. — argentĭfŏdīna, ogs. adskilt: argenti fodina: Sølvgrube, ubi fodiatur argentum, Varr.; cf. Vitruv. 7, 7, o. Plin. 33, 31. — Argentinus, i, m., i. e. deus argenti, Augustin. — Argentŏrātus, i, f.: By i Gall. Belg., (hod. Strasburg i Elsas), Amm.; — ds. adj. Argentŏrātensis, e: argentoratisk, campi, Aur. Vict. Epit. 42. — argentōsus, 3, [argentum]: med stærk Tilsætning af Sølv, aurum, Plin. 33, 29.

argentum, i, n., [besl. m. ἀργήεις, ἀργής, dor. ἀργᾶς, d. e. hvid]; I) „alm.": Sølv; vid. Plin. 33, 31; — b) ∾ vivum, Qviksølv; vid. Plin. 33, 32; — II) oftest „meton.": hvad der er giort af Sølv; ds. navnl.; A) Sølvtøi el. Sølvkar; - argentum expositum in aedibus, Cic. Verr. 4, 15; cf. Hor. Ep. 1, 6, 17, ogs. id. Od. 4,

11, 6; ∾ factum atque signatum, (forarbeidet og myntet), Cic. l. c. 5, 25; men ∾ infectum, Liv., Dig., (i Barrer el. Stænger); ∾ purum, Plin. Ep. 3, 1, (glat, uden ophøiet Arbeide); — B) preget el. myntet Sølv, Sølvmynt, Sølvpenge; df. fædv. Penge; - argentum annumeravit illico, Ter. Ad. 3, 3, 15; men quum in argento post omnia ponas, (for Penge tilsidesætter Alt), Hor. Sat. 1, 1, 86; cf. id. Ep. 1, 18, 23: Quem tenet argenti sitis importuna famesque. — argestes, ae, m., ἀργέστης, efter Vitruv. 1, 6: Vestsydvestvinden; men efter Plin. 2, 46, ligesom corus: Vestnordvestvinden.

Argēus, 3, o. Argi, orum, f. und. Argos. — Argīa, ae, f., Ἀργεία; 1) Datter af K. Adrastus, o. Gemalinde af Polynices, Stat.; — 2) Gemalinde af K. Inachus, o. Moder til Io, Hygin. — Argilētum, i, n., [rimel. best. m. argilla, d. e. Ler; cf. Serv. ad Virg. Aen. 8, 345]; - Qvarter i Rom imellem Circus og Aventinerbjerget, hvor Haandværkerne, navnl. ogs. Boghandlerne, havde deres Lader; - mercedes Argileti, (Indtægten af Leieboliger paa dette Sted), Cic. Att. 12, 32; men nemus Argileti, vid. Virg. Aen. 8, 345; - ogs. m. Tmesis: Argique letum, Martial. 2, 17; — df. adj.: Argiletanus, 3, aedificium, Cic. Att. 1, 14, tabernae, Martial. 1, 1.

†argilla, ae, f., ἄργιλλος: hvid Ler, Pottemagerjord, Mergel, Colum., Pallad.; - ferventes fusili ex argilla glandes etc., Caes. B. G. 5, 43; men Hor. Ep. 2, 2, 8: (puer) argilla quidvis imitabitur uda; f. ogs. Cic. Pis. 25; - ogs. Lerjord el. leret Jord, Virg. Ge. 2, 180; df. — argillācĕus, 3: leret el. lerblandet; est enim alba terra, argillacea, etc., Plin. 17, 4; o. — argillōsus, 3: fuld af Ler, stærkt leret, terra, Varr., colles, Colum.; cf. Plin. 12, 30.

Arginussae, (-usae), arum, f., Ἀργινοῦσσαι, (-οῦσαι), (etr., f. Ἀργινόεσσαι, af ἀργινόεις, i. e. candidus); - trende Smaaøer i Ægæerhavet, ved Lesbos; vid. Cic. Off. 1, 24, o. Val. Max. 3, 8; - ogs. Argenussae, Plin. 5, 39; men in sing. Arginussa, id. 8, 83. — Argīphontes, is, m., Ἀργειφόντης: Argusmorderen, Epithet til Mercurius, der ombragte den hundredøiede Argus, Arnob. — argītis, idis, f., [best. m. ἀργός, d. e. hvid]: etslags Vinstok med hvide Druer, Colum. 3, 2. — Argivus, 3, f. und. Argos.

Argo, gen. us, f., Ἀργώ: Skibet Argo, der førte Argonauterne under Jason til Colchis, for at hente det gyldne Skind; - vid. Enn. ap. Cic. Tusc. 1, 20, o. Virg. Ecl. 4, 34; - sild. satte Minerva dette Skib som Stjernebillede paa Himmelen; vid. Cic. Arat. 126, o. Colum. 11, 2; — df. Argōus, 3, Ἀργῷος: hørende til el. benævnt efter Skibet Argo el. Argonauterne, Hor. Epod. 16, 57, o. Prop. 3, 21, 13. — Argolicus, 3, o. Argolis, idis, f., f. und. Argos. — Argŏnautae, arum, m., Ἀργοναῦται: Argofarerne el. Argonauterne, Val. Fl., Hygin., Plin.; (f. ogs. und. Argo); — not.: ved Ordspil m. ἀργός, (uvirksom, dorsk), har Martial. 3, 67: Non nautas puto vos, sed argonautas; — df. Argŏnautĭcus, 3; df. Argonautica, orum: Navnet paa et Digt om Argonautertoget, af Valerius Flaccus.

Argos, n.; pl. Argi, orum, m.: Hovedstaden i Landskabet Argolis paa Peloponnesus, var helliget til Juno; hed ogs. Argos Hippion o. Argos Dipsion, Plin. 4, 9, o. id. 7, 57; men (Argos) aptum equis etc., Hor. Od. 1, 7, 9; cf. Ovid. Her. 14, 34; - oftere in pl.; f. id. Met. 14, 476; men Inachiis ··· Argis, (hvor Inachus havde regeret), Virg. Aen. 7, 286; cf. Nep. Them. 8, o. Liv. 34, 25; — not.: „poet." findes ogs. Argos f. Grækenland; vid. Lucan. 10, 60; — B) df. 1) Argivus, 3: argivisk, orator, Cic. Brut. 13, augur, (i. e. Amphiaraus), Hor. Od. 3, 16, 11; - navnl. ogs. som Epithet til Juno; vid. Virg. Aen. 3, 547; — b) „poet." ogs. f. græsk, castra, Virg. Aen. 11, 242, Thalia, Hor. Od. 4, 6, 25; - ogs. subst. Argivi, orum, f. Grækerne; classis Argivum, (f. Argivorum), Virg. Aen. 1, 40; cf. Hor. Od. 3, 3, 67; — forresten er Argivus den ved Digamma udvidede Form af: — 2) Argēus, 3, Ἀργεῖος: argivisk el. græsk, men alene „poet."; - Tibur Argeo positum colono, (af Grækeren Tiburnus), Hor. Od. 2, 6, 5; ligel. Tibur Argeum, Ovid. Am. 3, 6, 46; — 3) Argŏlis, idis, f., Ἀργολίς; a) adj.: argivisk, Alcmene, Ovid. Met. 9, 276; cf. id. Rem. 535; — b) subst, (sc. terra): Landskabet Argolis paa Peloponnesus; vid. Plin. 4 prooem.; — bb) df. adj.: Argolĭcus, 3, Ἀργολικός: argolisk el. argivisk, sinus, Plin. 4, 9, mare, Virg., urbes, id.; men ∾ leo, Senec. Herc. Oet., (d. nemeiske Løve); - „poet." ogs. f. græsk; ∾ duces, Ovid. Met. 12, 627; ∾ classis, ibd. 13, 659; — not.: Argus, 3, f. Argivus, alene Plaut. Amph. prol. 98, inc. — Argōus, 3, f. und. Argo.

argūmentālis, e, [argumentum]: bevisende, indeholdende et Bevis, narratio, Ascon. ad Cic. Div. in Caecil. 1; df. — argūmentālĭter, adv.: igiennem Beviser, Aggen. Urb. ap. Frontin. — *argūmentātio, onis, f.: Bevisførelse, Cic.; argumentatio est explicatio argumenti, id. Part. or. 13; ∾ probabilis, id., Quintil.; — 2) ogs. Beviset selv; vid. Cic. R. Am. 35: etiamne ··· argumentatio quaerenda est? o. — argūmentātor, oris, m.: en Bevisfører, Tert.; — df. fem. argumentātrix, icis, id.; — [sjgd.].

argūmentor, atus sum, 1, v. dep. n. (o. a.), [argumentum]; I) „alm."; A) fører et Bevis derfor; absol., el. m. relat., el. m. interrog.; - neque ego in causis, si etc., argumentari soleo, Cic. N. D. 3, 4; quid argumentamur, quo pecunia pervenerit, id. Verr. 1, 57; cf. Liv. 39, 36; — B) anfører som Bevis; c. acc. comm.; - multaque in eam partem probabiliter argumentatur, id. 33, 28; cf. Cic. Cluent. 21; — II) „bef.": gior en Slutning, slutter, de voluntate alicujus, id. Inv. 2, 41; — not.: pass. argumentata nomina, Auct. ap. Priscian.

argūmentōsus, 3: fuld af Materie el. Stof, rig derpaa, opus, Quintil. 5, 10, 10; af — argūmentum, i, n., [arguo]; I) „alm."; A) hvad der anføres til Bekræftelse for en Paastand, Bevisgrund el. Bevis; (dog mere om Kiendsgierninger, ligesom ratio mere om Fornuftgrunde; vid. Cic. Div. 2, 11); heder Cic. Part. or. 2: probabile inventum ad faciendam fidem; cf. id. Top. 2; - esse argumento (dat.): tiene til Bevis, Liv.; addere pro argumento, (som Bevis), Suet.; — B) hvad der gior noget kiendeligt, hvorpaa noget kiendes, Tegn el. Mærke, odl.; - vid. Ovid. Met. 4, 762, o. ibd. 8, 746; men odoris atque pinguedinis argumentis (myrrham digerere), Plin. 12, 35; — II) „bef.": Stof el. Materie el. Indhold, der ligger til Grund for en skriftlig el. kunstnerisk Fremstilling; vid. Quintil. 5, 10, 9 o. 10; df. alts.; A) Indholdet el. Stoffet til el. af en skriftlig Fremstilling el. Bearbeidelse el Digtning, odl.; vid. Quintil. l. c.; men componere argumentum, (ordne sit Stof), Cic. Att. 15, 4; cf. id. Off. 2, 23; - navnl. ogs. Indholdet af en Digtning; ∾ fabulae, Ter. Ad. prol.; cf. Liv. 7, 2; — bb) df. a) „meton.": Digtningen selv; - Hoc argumento se describi etc., Phaedr. 4, 8; cf. Ovid. Trist. 5, 1, 10: Sumque argumenti conditor ipse mei; men explicare exitum argumenti, (løse Stykkets Knude), Cic. N. D. 1, 20; — b) „overf.": Stykkets el. Fremstillingens Væsen el. Sandhed el. Sandsynlighed; - verum haec tota fabella ··· quam est sine argumento? Cic. Coel. 28; — B) Indholdet el. Stoffet til el. af Kunstnerens Fremstilling igiennem Sculptur el. Maleri el. Vævning, osv.; - ex ebore diligentissime perfecta argumenta, Cic. Verr. 4, 56; Et vetus in tela deducitur argumentum, Ovid. Met. 6, 69; cf. ibd. 13, 684, o. Virg. Aen. 7, 791.

argŭo, ŭi, ūtum, (men af ŭitum alene: arguiturus, Sall. ap. Prisc.), 3, v. a.; [efter Doederl.: f. argruo,

i. e. adgruo, efter Analogi af ingruo; oprdl. ligesom adorior: angriber, gaaer løs derpaa]; df. I) „egenl." i Retssproget; A) med Personsobject; - ∾ aliquem: at anklage el. beskylde nogen (derfor), at overbevise nogen (derom); - servos ··· neque arguo, neque purgo, Cic. R. Am. 41; cf. Liv. 43, 5; men argui apud aliquem, Tac. Ann. 14, 41; — 2) hertil kan ogsaa føies Beskyldningen selv, el. det, hvorfor nogen beskyldes; a) in gen.; - quales viros mortuos summi sceleris arguas, Cic. Rab. perd. 9; cf. id. Coel. 1; ligel. ∾ aliquem repetundarum, Tac., occupandae rei publicae, id., mendacii, timoris, Suet.; — b) in abl.; te ··· hoc crimine non arguo, Cic. Verr. 5, 18; cf. Nep. Paus. 3; — c) m. de; - de quibus quoniam verbo arguit, verbo satis est negare, Cic. R. Am. 29; — d) m. Objectssætning; - quod auctor illius injuriae fuisse argueretur, Cic. Verr. 1, 33; cf. id. R. Am. 13, o. Suet. Ner. 33; — e) m. ut, (Grækernes ὡς); - fratrem, ut subditivum, apud patrem arguere etc., Suet. Ner. 7; — B) m. Tingsobject: at klage derover, at erklære for en Forbrydelse; - nec ea culpa, quam arguo, etc., Liv. 1, 28; detectas conjurationes ··· non ultra arguit, quam ut etc., Suet. Caes. 75; men Ovid. Met, 15, 73: primusque animalia mensis Arguit imponi, (om Pythagoras); — b) ogs. heder ∾ aliquid: at afbevise el. gjendrive; - quod et ipsum (hvilken samme Beretning) Fenestella arguit, etc., Suet. Vit. Ter. 1; - ogs. ∾ aliquem, (gjendrive nogen), id. Calig. 8; — II) „overf.": paastaaer el. erklærer; ogs. beviser el. godtgiør; - speculatores, non legatos, venisse, arguebat, Liv. 30, 23; cf. Plaut. Mil. gl. 2, 3, 66; men Liv. 1, 16: qui discerptum regem Patrum manibus taciti arguerent, etc.; - men Virg. Aen. 4, 13: Degeneres animos timor arguit, (røber); cf. Hor. Epod. 11, 10, ogs. id. Od. 1, 13, 7; - df. pass.: at vise sig, at findes; Apparet virtus arguiturque malis, Ovid. Tr. 4, 3, 80; cf. Hor. Ep. 1, 19, 6; — III) partic. argūtus, 3, ogs. som adj.; oprdl.: ligesom løsladt derimod; df. m. Activbem.: som træffer el. rammer el. afficerer; - df. A) „egenl.": indvirkende paa Sandserne, og det navnl.; a) paa Synet: let el. hurtig i sine Bevægelser; - vid. Cic. d. Or. 3, 59; men oculi nimis arguti, (altfor spillende), id. Leg. 1, 9; cf. Ovid. Am. 3, 2, 83; men ∾ caput (equi: med livfuld Bevægelse, el. med let Bygning), Virg. Ge. 3, 80; men ∾ soleae, (nette el. zirlige), Catull.; — b) paa Øret el. Hørelsen: gjennemtrængende, klar el. høi, lydende el. tonende, ogs. brusende el. larmende; (sædv. „poet."); - saal. m. aves, Prop., m. olores, Virg.; men ∾ ilex, ∾ nemus, (som suser i Stormen), id.; ogs. m. serra o. pecten, (skærende, hvinende), id.; - navnl. ogs. om Sangere og Digtere: med klar el. høi Stemme, Neaera, (en Sangerinde), Hor., poëtae, id., Tibullus, Martial.; - comisk ogs.: snaksom, ordgyderisk, Plaut. Truc. 2, 6, 13, o. id. Trin. 1, 2, 163; - df. ogs. „overf." om et Brev: ordrig, udførlig; vid. Cic. Att. 6, 5: litteras quam argutissimas etc.; cf. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 1; ligel. „overf." om Varsler: tydelig, betegnende; vid. Cic. Div. 2, 12; — c) paa Lugten og Smagen: gjennemtrængende, skarp; - odor in tenui argutior etc., Plin. 15, 4; - ∾ sapores, Pallad.; — B) „ment.": indvirkende paa Menneskets Indre el. paa dets aandige Væsen; a) til det Bedre: skarpsindig, aandfuld, dicta, Cic., sententiae, id., acumen, Hor.; quis illo (Catone) ··· in sententiis argutior? Cic. Brut. 17; cf. ibd. 29; — b) til det Værre: spidsfindig, fuu, listig, meretrix, Hor., calo, id.; men ∾ dolor, Prop. 1, 18, 26, (kunstigen forstilt).

1. Argus, i, m.; 1) den hundredøiede Bevogter af den til Ko forvandlede Io; vid. Ovid. Met. 1, 624 flgd.; — 2) Bygmesteren af Skibet Argo, Val. Fl. — 2. Argus, 3, s. Argivus, s. und. Argos.

*argūtātio, onis, f.: knagende Lyd, lecti, Catull.; o. — argūtātor, oris, m.: som disputerer spidsfindigen, Gell. 17, 5; — [argutor]. — argūte, adv. af argutus; sædv. „fig."; 1) skarpsindigen, sindrigt, respondere, Cic., conjicere aliquid, id.; - argutius dicere aliquid, id.; argutissime disputare, id.; — 2) listigen, obrepere, Plaut. Trin. 4, 2, 134.

argūtiae, arum, f., [argutus]; (sing. s. nedenf.); I) „egenl.": det paa Sandserne Indvirkende, det Udtryksfulde, navnl. ogs. i Kunstens Værker; - ∾ operum (Lysippi), Plin. 34, 19; Parrhasius ··· primus argutias vultus (dedit picturae), id. 35, 36; men Cic. Orat. 18: nullae argutiae digitorum, (intet kunstigt Spil med Fingrene); — b) ogs. løs Snak, Modsigelser; vid. Plaut. Bacch. 1, 2, 19; - ogs. om Nattergalens Sang el. Triller, Plin. 10, 43; — II) „ment."; A) det Aandrige el. Sindrige, navnl. hos Taleren el. i Foredraget; vid. Cic. Brut. 45, o. id. Orat. 31; — B) Spidsfindighed el. Snuhed el. List i Tale og Handling; vid. Cic. Lael. 13; cf. id. Leg. 1, 2; — b) i denne Bem. ogs. hos Gell. o. Appul. in sing.; df. — argūtiŏla, ae, f., dem.: liden Spidsfindighed, Haarkløveri, Gell. 9, 14, oftere.

argūto, are, v. a., Biform af flgd.: skriger el. raaber derpaa; men alene Prop. 1, 6, 7. — argūtor, ari, v. dep. (n. o. a.), [argutus]; (forkl. Ord); I) „alm.": larmer stærkt, pedibus, stamper el. tramper stærkt el. lydende, (om Valkeren), Titinn. ap. Non.; — II) navnl. ogs. larmer med Stemmen, snakker el. skriger stærkt, Plaut. ap. Non.; - ogs. c. acc.; Agite, fures, argutamini mendacia, Lucil. ibd. — argūtŭlus, 3, dem.: noget snaksom el. sladsig, famula, Appul.; — b) argutulos sane libros etc., (temmelig skarpsindige el. critiske), kalder Cic. (Att. 13, 18) sine academiske Bøger til Varro; af — argūtus, 3, partic. o. adj. af arguo.

Argynnus, i, m.: en Yndling af K. Agamemnon, der til hans Minde byggede et Tempel for Venus Argynnis, ved Floden Cephisus, Prop. 3, 5, 56. — argy̆ranche, es, f., ἀργυράγχη, [formet efter συνάγχη, Halsbetændelse]: ligesom Pengebrynde, (comisk Betegnelse af smudsigt Gnieri), Gell. 9, 9. — argy̆raspis, idis, adj., ἀργυράσπις: med Sølvskiold, Curt., Justin.; argyraspides a genere armorum appellabantur etc., Liv. 37, 40. — Argy̆ripa, (-ippa), ae, f., (efter Serv. ad Virg. Aen. 11, 254, s. d. oprdl. Argos Hippion); efter Sagnet: en af Diomedes fra Argos anlagt By i Apulien; heder sild. Arpi, Virg. Aen. l. c., o. Plin. 3, 16. — argy̆ritis, idis, f., ἀργυρῖτις, (sølvholdig); df. subst.: Sølvskum, el. Sølverglød, Plin. 33, 35. — argy̆rodămas, antis, m., ἀργυροδάμας: etslags sølvfarvet Ædelsten af Lighed med Diamanten, Plin. 37, 54. — argy̆ros, i, f.: en Benævnelse paa Værten mercurialis, Appul. — argy̆rŏtoxos, i, m., ἀργυρότοξος: med Sølvbuen; Epithet til Apollo, Macrob.

Aria, ae, f., Ἀρεία, Ἀρία: Landskab i Asien, imellem Hyrkanien, Gedrosien og Indien, (hod. d. vestlige Del af Chorasan), Plin. 6, 23; — df. subst. Arii, orum: Indbyggerne deraf, id. 6, 29.

Arĭadna, ae, (o. -e, es), f.: Datter af K. Minos paa Creta, hjalp Theseus ud af Labyrinthen, men blev paa Flugten af denne forladt paa Øen Naxos; hvorefter hun blev elsket af Guden Bacchus, der satte hendes Krone imellem Stiernerne; - vid. Ovid. A. A. 3, 35, ogs. id. Her. 10, o. Prop. 2, 2, 28, oftere; s. ogs. Mela 2, 7; — df. Ariadnaeus, 3: ariadnisk, sidus, Ovid. Fast. 5, 346, corona, Manil.

Arĭāna, ae, f.: d. alm. Navn paa d. østlige Provindser af d. store persiske Rige, (hvor nu Afghanistan), Mela 1, 2, Plin. 6, 25; — df. Arĭānus, 3: ariansk, regio, Plin. 6, 25; — men subst. Arĭāni, orum: Indbyggerne af disse Lande, ibd. 29. — arĭānis, idis, f., ἀριανίς: en i Landskabet Ariana voxende Plante, Plin. 21, 102. — Arĭānus, 3, s. und. Ariana; s. ogs. und. Arius.

Aricia, ae, f.: By i Latium, ved Alba Longa, var anlagt af Hippolytus, og benævnt efter hans Gemalinde, Nymphen Aricia; vid. Virg. Aen. 7, 762; – ogs. fandtes her en Diana helliget Lund, hvori der fordum offredes Mennesker; hvf. ∾ immitis, Sil.; s. ogs. und. Nemus o. Nemorensis, ogs. Plin. 19, 33, Martial. 13, 19, o. Liv. 2, 14; — ds. Aricinus, 3: aricisk, municipium, Cic. Phil. 3, 6, regio, Martial., vallis, Ovid. Met. 15, 488; men ∾ uxor, Cic. l. c., hvor ogs. Aricina, (sc. femina): Fruentimmer fra Ar.; — men subst. Aricini, orum: Indvaanerne af Ar., Liv. 2, 14; — not.: Aricia, ae, f.: som Nymphe, ved Hippolytus Moder til Virbius, s. ovens.

ăridĭtas, atis, f., [aridus]; I) „alm.": Torhed, fortorret Beskaffenhed, Plin. 11, 41; ogs. in. pl., Arnob.; — 2) sild. ogs. „meton.": den fortorrede Gjenstand; fimi ariditas, (f. fimus aridus), Pallad. — ărĭdŭlus, 3, dem. af flgd.: indtorret, vissen, labella (anus), Catull. 64, 317.

ărĭdus, (ctr. ardus, Lucil.), 3, [areo]; I) „egenl."; A) „alm.": tor, fortorret, ligna, Lucr.; ∾ folia laureae, vid. Cic. Pis. 40; ∾ terra et sicca, Plin.; leonum Arida nutrix, (i. e. Africa), Hor. Od. 1, 22, 16; cf. Ovid. Met. 2, 238; — b) neutr. aridum, ogs. som subst.: det Torre, et tort Sted; navnl. ogs. Strandbredden el. Kysten; vid. Caes. B. G. 4, 25 o. 29; — B) „bes." o. „metonym." ogs. om Torsten, Lucr. 3, 930; ogs. om Febertorst el. om Feberen, Virg. Ge. 4, 458; ogs. om Farven; arido colore (folium), Plin. 12, 59; endel. om Lyden: tor, hul, bragende; vid. Lucr. 6, 118, o. Virg. Ge. 1, 357; — II) „fig."; a) tor, udtorret, maver, crura, Ovid.; uvis aridior puella passis, Auct. Priap.; men in victu arido, etc., (ved tor el. maver Kost), vid. Cic. R. Am. 27; ligel. vita horrida atque arida, id. Quint. 30; – ds. m. Lune: ∾ cliens, (fattig el. sulten), Martial. 10, 87; — b) indtorret el. haard, hvoraf intet lader sig udpresse; ds. comisk om en Gnier: Pumex non aeque est aridus, atque hic est senex, Plaut. Aul. 2, 4, 18; cf. Ter. Heaut. 3, 2, 15; — c) ∾ argentum, Plaut. Rud. 3, 1, 21, (rimel. haarde Grunker el. rede Penge); — B) „ment."; navnl. om Talen el. Foredraget: tor, maver, aandlos, uden Saft og Kraft; – ∾ genus sermonis, Cic. d. Or. 2, 38; ∾ oratio, Quintil.; aridissimi libri, Tac. Orat. 18; – ogs. „meton.": aridus orator, Quintil., magister, id.

ărĭēna, ae, f.: Bananen, d. e. Frugten af d. indiske Træ pala el. Pisangtræet, Plin. 12, 12. — ărĭes, ĭetis, m., (metrisk ogs. ărjes, ărjetis, Virg., o. A.), ἄρην, ἄῤῥην: Vedderen, (el. Faarets Han), Varr., Colum.; — II) ds. „overf."; A) „mythisk": den gyldne Vedder, der fordum havde fort Phrixus til Colchis; vid. Enn. ap. Auct. ad Her. 2, 22; — B) ds. i Astronomien, efter Hygin. Astron. 2, 20: Stjernebilledet Vedderen i Dyrkredsen; cf. Ovid. Met. 10, 165; ligel. sol quum arietis signum init, Vitruv.; — C) ifolge en Lighed; a) som Beleiringsmaskine: Stormbuk el. Murbrækker, Vitruv. 10, 19; saal. ogs. Cic. Off. 1, 11: quamvis murum aries percusserit; cf. Caes. B. G. 7, 32; — b) etslags Tverbielke til Stotte el. Stive; sublicae ··· pro ariete subjectae etc., Caes. B. G. 4, 17; – hvf. „alleg.": ex quo aries ille subjicitur in vestris actionibus, Cic. Top. 17; — c) etslags ubekiendt Sodyr, Plin. 9, 4; — not.: ares, (f. aries), Varr.; ogs. arvix, vid. s. l.; ds. — ărĭetarius, 3: horende til en Stormbuk, testudo, Vitruv.

ărĭetātio, onis, f., [arieto]: Stoden el. Stangen, (ligesom Vedderens); ∾ corporum inter se, (deres Sammenstod), Senec. Qu. N. 5, 13. — *ărĭētĭnus, 3, af en Vedder, ungula, Plin., cornua, Pallad.; — II) „overf."; A) ∾ cicer, Colum., Plin., (af denne Bælgfrugts Lighed med et Vedderhovede); — B) ∾ responsum, (der er forvildet, ligesom Vedderens Horn), vid. Gell. 3, 3; o. — arĭĕto, avi, atum, 1, v. a. o. n., (metrisk ogs. ărjeto, Virg., o. A.): stanger el. stoder som en Vedder, stoder stærkt el. haardt; — I) act.; Quis illic est, qui tam proterve aedes nostras arietat? Plaut. Truc. 2, 2. in.; ∾ aliquem in terram, Curt. 9, 7; arietata inter se arma, Senec.; cf. id. d. Ir. 3, 4: dentes inter se arietati; — II) neutr.; – (arietem) cornibus connitier (f. conniti) in me arietare, etc., Att. ap. Cic. d. Div. 1, 22; men Virg. Aen. 11, 890: pars ··· Arjetat in portas, (styrter derimod); ogs. absol.: stoder an, stoder mig; „alleg.", Sen. Ep. 107; — [aries].

ārĭfĭcus, 3, [areo, facio]: torrende, Coel. Aur. — Arii, orum, s. und. Aria. — arilator, (el. arr–), oris, m., efter Gell. 16, 7, af Laber. brugt f. cocio: etslags Kræmmer el. Hoker. — Arĭmaspi, orum, m.: skythisk Folk; vid. Plin. 7, 2, o. Mela 2, 1. — Arĭmĭnum, i, n.: By i Umbrien, (hod. Rimini); vid. Plin. 3, 20; — ds. Ariminensis, e, ager, Plin. 10, 25; – men subst. Ariminenses, ium: Indvaanerne af Arim., Cic. Verr. 1, 14. — arinca, ae, f.: gallisk Benævnelse af Kornarten olyra, Plin. 18, 19, oftere.

Ariŏbarzānes, is, m.: en Konge i Cappadocien, Cic. Att. 5, 20, oftere. — ariola, ariolor, etc., s. und. hariola, etc. — 1. Arion, (Ario, Gell.), ŏnis, m., Ἀρίων: græsk Citharspiller fra Methymna paa Lesbos; sprang i Havet, for ikke at blive myrdet, og optoges derpaa af et Marsvin; – vid. Ovid. Fast. 2, 80 flgd., (hvor ogs. acc. Ariona), o. Gell. 16, 19; — ds. Ariŏnius, 3: arionisk, nomen, Ovid. l. c. 93, lyra, id., Prop. — 2. Arion, ŏnis, m., Navnet paa den Hest, som Neptunus forærede til K. Adrastus, hvf. Adrastaeus, Stat.; ogs. var denne Hest vocalis, (d. e. talende), Prop. 2, 25, 37, o. fata movens, (d. e. spaaende), Stat. — Arionius, 3, s. und. 1. Arion. — Ariovistus, i, m.: germanisk Fyrste og Hærforer, Caes. B. G. 31.

ăris, ĭdis, f., ἀρίς, el. ἀρίσαρον: etslags Slangeurt, Plin. 21, 94. — Arisba, ae, (–e, es), f.: By i Troas, Virg., Plin. 5, 33; – ogs. By paa Lesbos, ibd. 39. — ărista, ae, f.; I) „egenl."; A) „alm.": Arets Spids, Areskæg, quae, ut acus tenuis, longe eminet e gluma, etc., Varr.; cf. Cic. d. Sen. 15; men aestu (f. aestate) numerare aristas, (om en Umulighed), Ovid. Tr. 4, 1, 57; men id. Her. 5, 111, (til den Ustadige): Et minus est in te quam summa pondus arista, Quae levis etc.; — B) „meton.", (el. som pars pro toto): Aret selv; vid. Ovid. Fast. 5, 357, o. Virg. Ge. 1, 8; – ogs. om Nardens Frugt, Ovid. Met. 15, 398; – „poet." ogs. f. Sommeren; needum decimas emensus aristas, Claudian.; — II) „poet. overf." ifolge etslags Lighed; a) Haarene paa Legemet; vid. Pers. 3, 115; — b) Fiskenes Ben el. Finner, Auson. Mosell.; — c) in pl. ogs. Værter el. Urter; validas scopulis effodit aristas, Val. Fl.

Aristaeus, i, m., Ἀρισταῖος: Son af Apollo o. Cyrene, Konge i Arkadien; lærte Menneskene Biavlen og Olietræets Dyrkning, ogs. Melkens Tilberedelse; – quis mel Aristaeo ··· det? Ovid. Pont. 4, 2, 9; cf. Virg. Ge. 4, 317 (Serv.); s. ogs. Cic. Verr. 4, 57: Aristaeus ··· inventor olei etc. — Aristarchus, i, m., Ἀρίσταρχος: berømt Critiker i Alexandrien; – om hans strænge Recension af de homeriske Digte, vid. Cic. Fam. 3, 11; s. ogs. Ovid. Pont. 3, 9, 24; — b) ogs. som appell., f. enhver Critiker; vid. Cic. Pis. 30, o. id. Att. 1, 14; — ds. Aristarchēi, orum, m., (i. e. critici et grammatici), Varr. L. L. 8, 34. — ăristatus, 3, [arista]: forsynet med Areskæg, Fest. — ariste, es, f.: Navnet paa en Ædelsten, Plin. 37, 58 (Hard.).

Aristides, is, (ogs. i, Cic. Fin. 2, 35), m., Ἀριστείδης: Samtidig med og Rival af Themistocles i Athenen; – vi have hans Levnetsbeskrivelse paa Latin af Nepos, paa Græsk af Plutarchus; s. ogs. Cic. Off. 3, 4; — not.: ogs. kan mærkes: a) Aristides af Mile-

tus, Forfatter af et Digt: Milesiaca; vid. Ovid. Tr. 2, 413 o. 443; — b) en berømt Maler paa Apelles's Tid, Plin. 35, 36; — c) en berømt Billedhugger, id. 34, 19. — ăristĭfer, a, um, [arista, fero]: som bærer el. har Aξkſæg, seges, Prud.

Aristippus, i, m.: Philosoph af Cyrene, Discipel af Socrates, o. Stifter af d. cyrenæiske Skole; - qui voluptatem summum bonum dicit, etc., Cic. Fin. 2, 6; cf. Hor. Ep. 1, 1, 18; — df. Aristippeus, 3: aristippisk; - illud Aristippeum etc., Cic. l. c., (hin Sætning el. Lære af Aristip). — Aristius, a: romersk Slægts- og Personsnavn; - Aristius Fuscus: romersk Digter og Lærd, til hvem er Hor. Ep. 1, 12, o. id. Od. 1, 22; cf. id. Sat. 1, 9 o. 10.

Aristo, ōnis, m., Ἀρίστων: Philosoph fra Chios, Discipel af Zeno, o. Stifter af d. skeptiske Sect el. Philosophi; - vid. Cic. N. D. 3, 31, o. id. Leg. 1, 13; — df. Aristōnēus, 3: aristoneisk, vitia, Cic. Fin. 4, 15. — aristŏlŏchia, ae, f., ἀριστολοχία: etslags Plante, som skal befordre el. lette Fødselen, Plin. 25, 54, Cic. — Aristŏnīcus, i, m.: Søn af K. Eumenes, førte Krig med Romerne, hvori han blev overvunden; vid. Flor. 2, 20, Vell. 2, 4, o. A.

Aristŏphănes, is, m., Ἀριστοφάνης; - den berømteste af dette Navn er Ar. af Lindus paa Rhodus, Athenens ypperste Comoediedigter, samtidig med Socrates; - vid. Hor. Sat. 1, 4, in., o. Quintil. 10, 1, 65; — B) df. 1) Aristŏphănēus, (-ius), 3: aristophansk, anapaestus, Cic. Orat. 56; — 2) Aristŏphănīcus, 3: = frgd., Hieron.; — not.: ogs. er Ar. Navnet paa en berømt Grammatiker af Byzantium, Discipel af Eratosthenes, og Lærer for Aristarchus, Cic. d. Or. 3, 33, o. Quintil. 10, 1, 54. — ăristōsus, 3, [arista]: fuld af Aξkſæg (el. Avner), cibaria, Venant.

Aristŏtĕles, is, (ogs. i, Cic. Att. 13, 28, oftere). m., Ἀριστοτέλης: af Stagira i Macedonien, var Al. d. Stores Lærer, dertil den lærdeste og berømteste af Plato's Discipler, og Stifter af d. peripatetiske Philosophi; - vid. Cic. Acad. 1, 4 o. 9, ogs. id. Tusc. 1, 10, o. 3, 38; — df. Aristŏtĕlius, (o. -eus), 3: aristotelisk, vis, Cic. d. Or. 3, 19; ∾ pigmenta, (Foredragets Udsmykning i A's Maner), id. Att. 2, 1; ∾ Topica, (et af hans rhetoriske Værker), id. Fam. 7, 19. — Aristŏxĕnus, i, m., Ἀριστόξενος: Philosoph o. Musikus, Discipel af Aristoteles, Cic. Fin. 5, 9, oftere.

ărithmētĭca, ae, (o. -e, es), ἀριθμητική, (sc. τέχνη): Regnekunsten, Senec. Ep. 88, Vitruv., Plin. — ărithmētĭcus, 3, ἀριθμητικός: arithmetisk, efter Regnekunstens Regler; ∾ ratio, Vitruv.; — b) subst. arithmetica, orum, n.: Arithmetiken; in arithmeticis satis exercitatus, Cic. Att. 14, 12. — ărithmus, i, m., ἀριθμός, (i. e. numerus): Tallet; df. pl. Arithmi, (i. e. Numeri): d. fjerde Mosebog, Tert.

ārĭtūdo, inis, f., [areo]: Tørhed, tør Beskaffenhed, Plaut., Varro. — 1. Arīus, i, m.: en Flod i Landskabet Aria, (nu: Heri), Plin.; hos Amm. ogs. Arias, ae. — 2. Arīus, (Arr.), i, m., Ἄρειος: Navnet paa en bekiendt Hæresiarch; — df. Arianus, 3, Hieron.; - Ariani, orum, hans Tilhængere, Augustin. — Arĭūsius, 3: ariusisk, vina, (fra Egnen Ariusia paa Chios, Ἀριουσία χώρα), Virg. Ecl. 5, 71; ∾ pocula, Sil.

arma, orum, n., [ἄρω, i. e. apto. passer]; I) „egenl."; A) nærmest: de til Legemet afpassede el. sluttende Vaaben, Rustningen, (navnl. Skiold, Hielm, Pandser, Benskinner, odl.); vid. Liv. 1, 43, o. id. 45, 39; „bes." ogs. Skioldet, id. 1, 20 o. 37, ogs. Virg. Aen. 10, 841, o. ibd. 12, 491, (hvor se collegit in arma: dækkede sig med Skioldet); cf. Plin. Ep. 5, 6: arma Aeneae ··· Achillis etc.; — B) i videre Forstand omfatte arma ogs. de Angrebsvaaben, hvormed der fægtes i Haandgemænge (el. comminus; opp. tela el. Skudvaaben); - arma alia ad nocendum, etc., Cic. Caecin. 21; armis et virtute ··· patriam defendere terram, Lucr.; men id. 5, 1282: Arma antiqua, manus, ungues dentesque fuerunt, etc.; - arma capere el. sumere, (gribe til Vaaben), Cic., aptare, Liv., induere, id., Ovid., Virg., (anlægge Vaaben, ruste sig); ligel. armis accingi, Virg.; - ad arma concitare, Caes., vocare, Cic., ogs. in arma vocare, Virg., (kalde til Vaaben); - armis decernere, Cic., certare cum hoste, id., dimicare cum aliquo, Nep.; esse in armis, Caes., Suet.; - arma ponere, abjicere, Cic., relinquere, Liv., tradere, Nep.; — b) hertil mærkes endnu Udtrykkene: arma, viros (pollicentes etc.: deres væbnede Magt, Vaaben og Mandskab), Liv. 8, 25; ogs. forbindes arma telaque, el. tela atque arma, Liv., Tac.; men armis et castris, (som Ordsprog): af al Magt, med al Anstrængelse, Cic. Off. 2, 24; — II) „overf."; A) „meton."; 1) arma, f. bellum; - silent leges inter arma, Cic. Mil. 4; ∾ civilia, (Borgerkrigen), id. Fam. 2, 16; ∾ externa, (udvortes Krige), Liv. 3, 14; arma inferre Italiae, Nep. Hann. 2; - saal. ogs. „poet."; vid. Ovid. Met. 1, 126, Virg. Aen., in., o. Hor. Ep. 1, 19, 7; - ligel. „poet.": Kamp el. Træfning, Virg. Aen. 2, 337, o. 655; - ogs. mærkes Modsætningerne: pace potius cognosci, quam armis, Liv. 5, 35; cf. Cic. (poët.) Off. 1, 22: Cedant arma togae, etc.; s. ogs. id. Pis. 30; — 2) ligel.: „meton.": arma, f. armati, Liv. 41, 12, id. 21, 26, o. Tac. Hist. 2, 32; men „poet.": neutra arma secutum (Idam) etc., Ovid. Met. 5, 91; men arma auxiliaria, ibd. 6, 424, (Hielpetropper); — B) ofte ogs. „alleg.": Forsvarsvaaben, Beskyttelse; arma (sc. eloquentiae), quibus etc., Cic. d. Or. 1, 8; cf. ibd. 38, ogs. id. Lael. 4; - contra Boream arma, (i. e. lanas), Ovid. Met. 15, 471; s. ogs. Hor. Sat. 2, 3, 297; — C) „poet." hede ogs. arma, (ligesom Grækernes ὅπλον o. ἔντεα): ethvert Værktøi el. Redskab; - vid. Virg. Aen. 1, 177, o. Ovid. Met. 11, 35, ogs. Virg. Ge. 1, 160; - ogs. Skibsredskaber, som Seil og Toug, odl.; - colligere arma, Virg. Aen. 5, 15; cf. ibd. 6, 353; men om Dædalus's Vinger, Ovid. A. A. 2, 50; ogs. om andet Værktøi; cf. Martial. 14, 36.

armămaxa, (harm.), ae, f., ἁρμάμαξα: persisk Reisevogn for Fruentimre, Curt. 3, 3. — armămenta, orum, n., [armo]; I) „alm.": allehaande Redskaber, dog navnl. til Skibsbrug: Takkelage, odl., Ovid. Met. 11, 456; hvorom ogs. fusis aramentis, Suet. Aug. 17; men stringere vela, demittere armamenta, Senec.; cf. Liv. 36, 44, o. Caes. B. G. 3, 14; — II) „bes.": Stive el. Støtte; armamenta vinearum, (Vinpæle), Plin. 18, 29.

armămentārium, i, n., [armamentum]: Tøihus el. Arsenal; in pl., Cic. Rab. perd. 7; men med Lune, Juvenal. 13, 83: armamentaria coeli; - ogs. Søarsenal; ∾ mille navium, Plin. 7, 38. — armārĭŏlum, i, n: lidet Skab el. Skrin, Plaut. Truc. 1. 1, 35; - ogs. sildr.: lidet Bogskab, Sidon.; af — armārium, i, n., [arma]: Skab el. Skrin til Opbevaring af Klæder el. Bøger, ogs. af Kostbarheder og Penge; vid. Plaut. Epid 2, 3, 3; cf. Cic. Cluent. 61: armarium, in quo nummorum aliquid etc.

armātūra, ae, f., [arma]; I) „egenl.": Væbningsmaade, Vaabenart; - ∾ varia peditatus et equitatus, Cic. Fam. 7, 1; levis armaturae Numidas etc., Caes. B. G. 2, 10; — B) „ogs. „meton."; levis armatura, f. velites el. de letbevæbnede Soldater, (i Modsætn. af legiones o. equitatus), Cic. Phil. 10, 6, o. Liv. 27, 48; ogs. in pl., id. 21, 55; — II) sild. „overf.": etslags Vaabenøvelse, Amm., Veget.

1. armātus, 3, partic. o. adj. af armo. — 2. armātus, us, m., [armo], ligesom armatura, (men alene in abl.): Væbningmaaden; vid Liv. 33, 3, o. id.

12, 55; — b) ogs. „meton.": de bevæbnede Soldater selv; vid. id. 26, 5, o. id. 37, 11.

Armĕnia, ae, f.: Armenien, Landskab i Asien, deles i: Armenia major el. d. østlige, (hod. Turkomanien o. Kurdistan), o. Armenia minor el. d. vestlige, (hod. Anatolien); vid. Plin. 6, 9; ds. ∾ utraque, Lucan., Flor. 3, 5; — B) ds. 1) Armĕniăcus, 3: armenisk, bellum, Plin., triumphus id.; – men armeniacum, m. o. ud. malum, Colum.: Aprikosen el. Frugten af: – armeniaca, (sc. arbor): Aprikostræet, id., Plin.; — 2) Armenius, 3: armenisk, lingua, Varr., reges, Cic., tigres, Virg., pedites, Nep.; — bb) ds. subst.; a) Armenius, i, m.: en Armenier, Ovid., Martial.; — b) armenium, i, n.; α) sc. pigmentum: en blaa Farve, Biergblaat, Varr., Vitruv., Plin. 35, 12; — β) sc. pomum: Aprikosen, Colum.

armenta, ae, f.; forkl. Biform af armentum, Liv. Andr., o. Enn. ap. Non. — *armentālis, e: hørende til det større Qvæg; ds. „poet.": ∾ equa, Virg. Aen. 11, 572; ∾ lac, Symmach.; — armentārius, 3: = frgd.; ∾ morbi, Solin.; — ds. subst. armentarius, i, m.: Qvæghyrde, Oxedriver, Lucr., Varro; cf. Virg. Ge. 3, 344; — armenticius, (-tius), 3: = frgd., pecus, Varro, greges, id.; — armentivus, 3: = frgd.; — ds. subst. armentiva, (sc. pecora), Plin. 28, 68, inc.; o. — armentōsus, 3: rig paa stort Qvæg; Italia armentosissima, Gell. 11, 1; — [flgd.].

armentum, i, n., [rimel. etr., f. aramentum, af aro]; (at adskille fra jumentum af jugum; hvf. Dig.: boves magis armentorum, quam jumentorum genere appellantur); I) „alm.": Plovqvæget; ogs. collect.: Qvæghiorden; oftest in pl.; – pecudes, armenta feraeque, Lucr. 5, 229; gregem armentorum emere, Varro; saal. oftest om Hornqvæget; vid. Cic. Phil. 3, 12, o. Liv. 22, 17; opp. grex, vid. Ovid. Met. 6, 395; – ogs. undert. in sing.; vid. Hor. Ep. 1, 8, 6, o. Liv. 1, 7; — II) „bes."; A) om Heste og andre større Dyr; bellum haec armenta (i. e. equi) minantur, Virg. Aen. 3, 540; cf. ibd. 1, 185; – ogs. in sing., id. Ge. 3, 71; – men immania (Neptuni) Armenta, vid. ibd. 4, 395; — B) som Collectiv m. hosstaaende gen.: enhver Hiord el. Hob el. Mængde; multa equorum boumque armenta, Plin. Ep. 2, 17; cf. Plin. 7, 2; — not.: sild. o. sield. findes armentum om et enkelt Stykke af Hiorden; vid. Hygin. Fab. 118.

armĭfer, a, um, [arma, fero]: vaabenbærende, bevæbnet; ogs. krigersk, Leleges, Ovid. Met. 9, 614; cf. id. Her. 2, 84; men ∾ labores, (Krigens Trængsler), Stat.; men ∾ arvum, Sen. Med. 469, s. und. flgd.: Prop. l. c.; – navnl. ogs. som Epithet til Mars og Minerva; Armifer armiferae correptus amore Minervae etc., Ovid. Fast. 3, 681; cf. id. Met. 14, 475.

armiger, a, um, [arma, gero]; I) „alm.": = frgd.; vid. Att. ap. Cic. Fam. 7, 33; armigerum deum (i. e. Martem), Sil. 7, 87; men ∾ humus, Prop. 3, 9, 10, (hvoraf hine væbnede Krigere fremvoxede efter de saaede Dragetænder); — II) „bes." ogs. som subst.; A) armiger, i, m.: Vaabendrager; – vid. Plaut. Merc. 5, 2, 11, o. Virg. Aen. 9, 648; men armiger Jovis (aquila), Ovid., Virg.; ogs. „overf.": ∾ Catilinae, (hans Medhielper), Ps.Cic. p. Dom. 5; — B) armigera, ae, f.: Vaabendragerske; – vid. Ovid. Met. 5, 619, o. ibd. 3, 166.

armile, s. und. armillum. — armilla, ae, f. [armus]: et om Armen snoet el. slynget Smykke, en saadan Ring el. Kiæde, (der bæres af begge Kiøn); – armillae, quae brachialia vocantur, Cic. ap. Prisc.; cf. Plaut. Men. 3, 3, 13; – navnl. ogs. som Æresgave for Krigerdaad; vid. Liv. 10, 44; — 2) ifølge Gestaltens Lighed: en Jernring, Vitruv. 10, 6; ds. — armillatus, 3: forsynet el. smykket med et Armbaand, Suet.; – men „overf.", o. c. acc. gr.: Atque armillatos colla Molossa canes, Prop. 4, 8, 24.

armillum, i, n., [besl. m. frgd.], (efter Varro ap. Non.: genus urceoli: etslags Krukke el. Vinkrukke); ogs. armile, is, n.; (men begge Former alene for. o. efterkl.); – ds. Ordsproget: ad armillum redire el. reverti, Lucil. ap. Non., ogs. ad armile redire, Appul.: at tye til de gamle el. vante Kunster; ligel. absol.: ad armillum, el. ad armile, ibd.

Armĭlustrium, i, n., s. und. flgd. — Armilustrum, i, n., [arma, lustro]: Sted i Rom, hvor Romerne aarligen (XIV Cal. Nov.) bevæbnede offrede, da ogs. deres Vaaben renfedes og indviedes; – hvs. denne Fest heder: Armilustrium, (Vaabenrenselse, ὁπλοκαθαρμός), Varro L. L. 6, 3, o. Liv. 27, 37.

Arminius, i, m.: hin tappre Cheruskerfyrste, der i Teutoburgerskoven slog Varus og hans Legioner; vid. Vell. 2, 118, Flor. 4, 12, o. Tac. Ann. 1, 55, oftere. — armĭpŏtens, tis, adj., [arma]: vaabenmægtig, krigersk el. tapper; Epithet til Mars o. til Diana; vid. Virg. Aen. 9, 717, o. ibd. 2, 425; ogs. til andre; vid. ibd. 6, 500; ogs. om Lande, Dig.; ds. — armĭpŏtentĭa, ae, f.: Vaabenmagt, Tapperhed, Amm. — armĭsŏnus, 3, [arma, sono]: vaabentonende, Pallas, Virg. Aen. 3, 544, antrum, Claudian.

armo, avi, atum, 1, v. a., [arma]; I) „egentl.": forsyner med Vaaben, bevæbner, multitudinem hominum, Cic.; milites armari jubet, Caes.; ut quemque casus armaverat, Sall. Cat. 56; cf. Liv. 9, 35, o. Virg. Aen. 11, 682; – ogs. m. flgd. in el. contra el. adversus aliquem, (derimod); vid. Cic. Planc. 35, o. id. Mil. 25; men „poet.": armare in proelia fratres, Virg. Aen. 7, 335; — II) „fig."; A) „overf.": forsyner el. forsørger dermed; – quae sunt usui ad armandas naves, Caes.; cf. Liv. 30, 9; ∾ veneno sagittas, Justin., calamos, Virg., (forgifte dem); — B) ligel. „ment."; a) væbner el. ruster el. styrker; – ∾ temeritatem multitudinis auctoritate senatus, Cic. Mil. 1; ∾ se imprudentia alicujus, Nep. Dion. 8; cf. Hor. Ep. 1, 18, 16; — b) ophidser derimod, regem adversus Romanos, Nep. Hann. 10; ∾ consules in tribunos, Liv. 4, 6; cf. Ovid. Met. 7, 347, o. Hor. A. P. 79; — III) partic. armatus, 3, ogs. A) som adj.: rustet el. væbnet; vid. Cic. Caecin. 21; – ds. „meton.": armati anni, (Krigsaarene), Sil.; – ogs. in superl., (men alene m. Hensyn til d. hosstaaende posit.); vid. Cic. Caecin. 21, o. Senec: Benef. 5, 4; — B) som subst. Nep. Dion. 9; cf. id. Milt. 5, o. Suet. Caes. 30.

armŏrăcĭa, (-ea), ae, f., ἀρμορακία, o. armoracium, i, n.: etslags vild Rœddike, Colum., Pallad. — Armŏrĭcae, arum, f., [af d. celtiske: ar mor, i. e. ad mare]; oprdl. Kystlandene; ds. gammel Benævnelse paa d. sild. Bretagne i Gallien, ogs. paa en Del af Normandiet; vid. Caes. B. G. 5, 53, oftere; — ds. adj. Armŏrĭcus, 3: armorisk, civitates; vid. Caes. l. c.; — not.: sild. ogs. Aremoricus, Auson.

armus, i, m., ἀρμός; I) „alm." hos Dyrene: Boven, (neml. som svarende til Skulderen hos Mennesket); hvf. Ovid. Met. 10, 700: Ex humeris armi fiunt; (opp. suffrago); vid. Plin. 11, 95, oftere; armi leporis, Hor., pantherae, elephanti, Plin.; — II) „bes." o. „poet." hede armi; a) hos Dyrene: Siderne, Virg. Aen. 6, 882, o. Hor. Sat. 2, 8, 89; — b) hos Mennesker: Skuldrene, Virg. Aen. 11, 645, o. Lucan. 9, 831.

Arna, ae, f.: By i Umbrien, Sil.; — ds. subst. Arnātes, um, m.: Indvaanerne deraf, Plin. 3, 19. — arnăcis, ĭdis, f., ἀρνακίς: etslags Faarepels, (navnl. som Pigedragt), Varro ap. Non. — Arnates, s. und. Arna. — 1. Arne, es, f.: By i Boeotien, Stat.; – ogs. en By i Thessalien, (Coloni fra d. frgd.), Plin. 4, 14. — 2. Arne, es, f.: den til Allike forvandlede Forræderske af sit Fædreland, (Siphnos),

Ovid. Met. 7, 465. — Arniensis, e, s. und. Arnus. — arnion, i, n., s. und. arnoglossa.

Arnōbĭus, i, m.: christelig Rhetor i Afrika, i d. tredie Aarh. efter Chr.; – hans Skrift: adversus Gentes, har en for hans Tidsalder fortrinlig Diction. — arnoglossa, ae, f., ἀρνόγλωσσον: Faaretunge el. Veibred, (plantago major L.), Appul.; – ogs. arnion, i, n., id. — Arnus, i, m.: Flod i Etrurien, (nu. Arno), Plin. 3, 8; — ds. Arnĭensis, e, tribus, (efter Liv. 6, 5: oprettet a. u. c. 367); var den fierneste fra Rom, ligesom Saburana var den nærmeste; vid. Cic. Agr. 2, 29.

ăro, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), ἀρόω; I) „egenl."; A) „alm.": pløier, terram, Varr.; cf. Cic. d. Or. 2, 30; ogs. absol.: fodere, aut arare, etc., Ter. Heaut. 1, 1, 17; — B) „bes." ogs.: at dyrke Jorden, at være Landmand el. Jordbruger; – quae homines arant, navigant, etc., (deres Syssler, som Landmænd, som Somænd), Sall. Cat. 2; cf. Hor. Epod. 4, 13; men Cic. Verr. 3, 5: qui in Sicilia arant, (neml. som Forpagtere af Statsdomænerne; s. und. arator); – men ibd. 3, 47: decem medimna ex jugero arare, (vinde el. avle deraf); — II) „overf." o. „poet."; a) ~ aequor el. aquam, odl., (pløie Havet), Ovid., Virg.; — b) Jam venient rugae, quae tibi corpus arent, (fure el. rynke det), Ovid. A. A. 2, 118; — men som Ordsprog: ~ litus, (om et forgiæves Arbeide), Ovid. Her. 5, 115, o. Juvenal. 7, 49.

ărōma, ătis, n., ἄρωμα: Krydderi, Dig., Prud.; in pl., Colum. 12, 20; ds. — ărōmătĭcus, 3, ἀρωματικός: bestaaende af Krydderier, munera, Spartian. — ărōmatītes, ae, m., ἀρωματίτης; I) et slags Ædelsten med Myrrhens Lugt og Farve, Plin. 37, 54; — II) aromatites vinum, (ἀρ. οἶνος), krydret Vin el. Kryddervin, id. 14, 15. — ăros, i, f., ogs. aron el. arum, i, n., (arum L.): et slags Vært el. Plante, (germ. Zehrwurz), Plin. 19, 30.

Arpānus, 3, s. und. flgd.: not. — Arpi, orum, m.: By i Appulien, (tidl. Argyripa), Plin. 3, 6; — ds. Arpīnus, 3, (fra el. af Arpi), Liv. 24, 45; – men subst. Arpini, orum, m.: Indvaanerne, ibd. 47; — not.: sild. Biform af Arpinus er: Arpānus, 3, agri, Frontin.

Arpīnas, ătis, s. und. flgd. — Arpīnum, i, n.: By i Latium, Cicero's o. Marius's Fødested; vid. Cic. Att. 2, 8; — B) ds. 1) Arpīnas, ātis, (nom. Arpinatis, Cato ap. Prisc.); a) som adj.: hørende til el. benævnt efter Byen Arp., fundus, Cic., iter, id.; men ~ aquae, vid. id. Att. 1, 16; men m. Lune: quid, inquit, homini Arpinati cum aquis calidis? vid. ibd.; men Arpinas, (sc. praedium), ibd. fin.; — b) subst. Arpīnātes, ium: Indvaanerne af Byen Arp., Plin. 3, 9, Cic. Off. 1, 7, o. id. Att. 4, 7; – sild. ogs. Arpinas, (per antonomasiam), s. Cicero, Symm., s. Marius, Sidon.; — 2) Arpīnus, 3: arpinsk; ds. ~ chartae, (i. e. Ciceronis scripta), Martial. 10, 19; – men absol. Arpinum, (sc. praedium): Landgods i d. Arpinske), Cic. Att. 14, 22. — Arpīnus, 3, s. und. Arpi, o. und. Arpinum.

arquātus, 3, [arquus, s. arcus], morbus: Gulsot; (af den gule Farves Lighed med Regnbuens), Cels.; — 2) ds. subst. arquatus, i, m.: den Gulsottige, Lucr. 4, 334; cf. Plin. 20, 44. — arquitenens, tis, adj., s. und. arcitenens. — arquus, i, m., s. und. arcus.

arra, arrabo, arralis, s. und. arrha, etc. — arrectārĭus, (adr.), 3: som er reist el. som staaer lige i Veiret, perpendiculær; – ds. absol. arrectaria, orum: det opretstaaende Tommer (el. Standerne) i en Væg el. Bygning, (opp. transversaria el. Tværtommeret), Vitruv.; af — arrectus, (adr.), 3, partic. af arrigo. — arrēpo, [ad.r.], psi, ptum, 3, v. n.; I) „egenl.": kryber derhen el. dertil; c. dat., el. m. ad; – ~ ad columbaria, Varr., foribus, Plin.; — II) „fig.": at liste el. snige sig dertil el. ind deri; – ~ ad amicitiam alicujus, Cic. Verr. 3, 68; men ~ non virorum, sed muliercularum animis, Tac. Ann. 3, 50; ogs. m. in c. acc., Hor. Sat. 2, 5, 47; ds. — arrepto, (adr.), are, v. n. intens.: hurtigt at krybe el. liste sig dertil, Plin. 35, 36. — arreptĭcius, (-tius), (adr.), 3, (eccl.): greben el. henreven i Aanden, begeistret el. rasende, Augustin.; af — arreptus, (adr.), 3, partic. af arripio. — Arretinm, s. und. Aretium.

arrha, el. arra, ae, f.; forkortet Form af flgd.: Kiobsskillingen, el. det ved Kiobets Slutning paa Haanden Betalte, Dig.; cf. Plin. 33, 6; men mortis arrha, med Lune: om de Lægers Honorar, der dræbe, istedetfor at helbrede, id. 29, 8. — arrhăbo, (arrab.), ōnis, m., ἀῤῥαβών: = flgd., Plaut. Most. 3, 1, 115; – ogs. haandfaaet Pant, Ter. Heaut. 3, 3, 42; cf. Quadrig. ap. Gell. 17, 20; – ogs. „overf.": hunc arrabonem amoris, (denne Ring), etc., Plaut. Mil. gl. 4, 1, 11. — arrhālis, e, [arrha]: hørende til et Pant, pactum, Cod. Just. — arrhenicum, s. und. arsenicum. — arrhĕnŏgŏnon, i, n.: en Art af Værten satyrion, Plin. 26, 63.

arrīdeo, [ad.r.], rīsi, rīsum, 2, v. n.; I) „egenl.": leer dertil el. derad, navnl. bifaldende; absol., el. c. dat., sield. c. acc. (comm.), dog ogs. pass.; – quum arrisisset adolescens, Cic. Tusc. 5, 20; quum risi, arrides, Ovid. Met. 3, 459; cf. Hor. A. P. 101; – ~ omnibus, Ter. Ad. 5, 4, 10; cf. Liv. 41, 20; – video, quid arriseris, Cic. N. D. 1, 28; – quum ... derideantur; nam si arriderentur, etc., id. d. Opt. Gen. Or. 4; — II) „overf."; A) at være gunstig; quum tempestas arridet, Lucr. 2, 32; — B) at behage; quod (verbum) mihi valde arriserat, Cic. Att. 13, 21; cf. Hor. Sat. 1, 10, 89.

arrĭgo, (adr.), rexi, rectum, 3, v. a., [rego]; I) „egenl.": reiser op el. i Veiret, giver (noget) en opreist Stilling; – leo ... comas arrexit, Virg.; arrectaeque horrore comae, id.; ~ aures, (give Agt), Ter. Andr. 5, 4, 30; cf. Virg. Aen. 1, 152, o. ibd. 10, 892; — II) „fig.": at opreise el. ophidse, at giøre modig; – ~ aliquem oratione, Sall. Jug. 84; cf. Virg. Ge. 3, 105, o. id. Aen. 11, 452; men arrecta civitas omnis, m. flgd. relat., (Opmærksomheden var henvendt derpaa), Tac. Ann. 3, 11; – vetus certamen animos arrexit, Sall.; men „poet." c. acc. gr.: his animum arrecti dictis, Virg. Aen. 1, 579; — III) partic. arrectus, (adr.), 3, ogs. som adj.: brat, steil; pleraque Alpium ab Italia ... arrectiora, Liv. 21, 35. — arrilator, s. und. arilator.

arrĭpĭo, (adr.), ĭpŭi, eptum, 3, v. a., [rapio]; I) „egenl.": griber el. river til mig; – manum arripuit mordicus, Plaut. Curc. 5, 1, 7; ~ ensem, Ovid., arcus, id.; — b) ogs. „alm.": griber el. tager fat derpaa, aliquem, Ter. Ad. 3, 2, 18; ~ talos, Plaut., vestimenta, Nep.; arrepto repente equo, Liv. 6, 8; – ogs. om en Sygdom: at angribe, Lucr. 6, 662; cf. Cic. Fin. 2, 28; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": griber el. tager, tiltager el. tilegner mig; – ~ impedimentum pro occasione, Liv. 3, 35; ~ aliquid ad reprehendendum, (giøre til Gienstand for sin Dadel), Cic. N. D. 2, 65; cf. id. d. Or. 1, 59; — 2) i Retssproget: angriber el. forfølger retligen; vid. Cic. Cluent. 33, ogs. Liv. 2, 54, o. id. 3, 58, ogs. Suet. Caes. 23; ligel. inter Sejani conscios arreptus, id. Vit. 2; — B) „ment."; 1) ivrigen at gribe el. opfatte el. lære; ~ litteras, Cic. d. Sen. 9; cf. ibd. 21; men quod (genus divinandi) animus arriperet etc., id. Div. 2, 11; — 2) „poet.", ligesom corripere: strængt el. haardt at dadle el. irettesætte; – Atqui primores populi arripuit (Lucilius), etc., Hor. Sat. 2, 1, 69; cf. ibd. 2, 3, 224.

*arrīsĭo, (adr.), ōnis, f.: Bifaldssmil, (som

(Gestus), Auct. ad Her. 1, 6; o. — arrisor, (adr.), oris, m.: som hyklende smiler ad nogen; stultorum divitum arrosor, et, quod sequitur, arrisor, Senec. Ep. 27; — [arrideo].

arrōdo, [ad.r.], si, sum, 3, v. a.: begnaver; arrosis clypeis (a muribus), Plin. 8, 82; – men „alleg.": ∾ remp., Cic. Sest. 33, (krænke el. skade den). — arrŏgans, (adr.), tis, partic. o. adj. af arrogo; bf. — arrŏganter, (adr.), adv.; 1) fordringsfuldt, anmassende, facere, Caes. B. G. 1, 40; nihil dicam arrogantius, Cic.; arrogantissime, Oros.; – ogs. overmodigen, stolt, grusomt, consulere in deditos, Tac. Agric. 16; — 2) tillidsfuldt, modigen, sustinere hostem, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 13.

arrŏgantĭa, (adr.), ae, f., [arrogo]; I) „alm.": Fordringsfuldhed, Anmasselse, Mangel paa Hensyn; – quum omnis arrogantia odiosa, tum illa ingenii ··· multo molestissima, Cic. Div. in Caecil. 11; men sine arrogantia gravis, id. Brut. 81; — II) „bes." ogs.; a) det ydre Udtryk af en slig Fordringsfuldhed, stolt Adfærd el. Mine; vid. Liv. 5, 8, o. Tac. Agric. 42; — b) Haardnakkenhed i en Paastand el. Fordring; cessuros se potius arrogantiae Antipatri, quam etc., Liv. 37, 56.

*arrŏgātĭo, (adr.), onis, f.; sædv. i Retssproget: høitidelig Antagelse i Barns Sted af en Person, som allerede er sui juris, (fordi neml. denne Act foretoges in comitiis curiatis, hvor Folket spurgtes om dets Indvilligelse, o. i Nærværelse af Pontifices), Dig., Gell. 5, 19; – dog findes ogs. adoptio f. arrogatio: vid. Ps.Cic. p. Dom. 13; o. — arrŏgator, (adr.), oris, m.: som paa den ovenfor beskrevne Maade antager nogen i Barns Sted, Dig.; — [flgd.].

arrŏgo, [ad.r.], avi, atum, 1, v. a.; I) oftest i Retssproget; A) tilsporger, navnl. for at tage i Ed, Dig., Plaut. Rud. 5, 2, 45; — B) ∾ alicui aliquem: at sætte ved Siden deraf, at tilforordne; huic (consuli) dictatorem arrogari etc., Liv. 7, 25; — C) at antage i Barns Sted en Person, som allerede selv er sui juris, Gell., Dig.; s. ogs. und. arrogatio; — II) bf. „overf."; A) ∾ sibi aliquid: at tilegne el. anmasse sig noget, at erklære noget for sin Eiendom; – vid. Cic. Planc. 1, o. id. R. Am. 32; ∾ sibi sapientiam, id. Brut. 85; cf. Hor. Sat. 2, 4, 35; ligel. Sall. Jug. 85: quod ex aliena virtute sibi arrogant, id etc.; — B) „poet."; ∾ alicui aliquid: tilkiende nogen noget som Eiendom, forskaffe el. erhverve nogen en Besiddelse el. en Rettighed; – vid. Hor. Ep. 2, 1, 35, o. id. Od. 4, 14, 40; ogs. id. A. P. 122: nihil non arroget armis, (giver Alt til Priis derfor, tilegner sig Alt derved); — III) partic. arrŏgans, tis, ogs. som adj.; A) som tillægger sig selv altfor meget, fordringsfuld, anmassende; – ∾ veterani, Cic. Phil. 10, 9; iste minax atque arrogans, id. Font. 12; ogs. m. flgd. in c. abl., Caes. B. C. 3, 1; – ogs. om Begreber: quid est tam arrogans, etc.? Ps.Cic. p. Dom. 12; – pigritia arrogantior, Quintil.; arrogantissima persvasio, id. Decl.; — B) som viser sig stolt el. overmodig; ∾ homines, vid. Cic. Verr. Act. 1, 6; adversus superiores tristi adulatione, arrogans minoribus, Tac. Ann. 11, 21.

arrōro, [ad.r.], are, v. a.: bedugger el. væder, herbam vino, Marc. Emp. — arrōsor, (adr.), oris, m., [arrodo]: som begnaver el. fortærer; vid. Senec. Ep. 27, (und. arrisor). — arrōsus, (adr.), 3, partic. af arrodo. — arrōtans, (ad.r.), tis, partic. adj., [roto]: med krebsformig Bevægelse, d. e. usikker, famlende, tactus, Sidon. — arrūgia, ae, f.: Gang el. Mine i Biergværker, Plin. 33, 21.

ars, tis, f., [besl. m. ἄρω, i. e. apto, ogs. m. ἀρτύω, ἀρετή]; I) „alm.": Færdighed el. Kunstfærdighed i at tilveiebringe el. bevirke el. forbinde, odl.; – artis maxime proprium esse, creare et gignere, Cic. N. D. 2, 22; cf. id. Acad. 2, 7, o. id. Off. 2, 3; — B) bf. ogs. den Færdighed el. Dygtighed, som saaledes viser sig virksom, navnl. en Kunst, (ogs. Haandværk el. Sysel, metier), odl.; — bb) hertil kan mærkes; a) slige artes el. Kunster ere: deels liberales o. ingenuae, (frie og ædle), deels illiberales o. sordidae, (uædle og smudsige); – vid. Cic. Off. 1, 42, ogs. id. Fam. 4, 3, „bes." ogs. id. d. Or. 3, 32; — b) fremdeles betegnes den enkelte Kunst: deels ved en adjectivisk Bestemmelse; saal. ars gymnastica, Plaut., musica, Plin.; ars disserendi, Cic., medendi, Ovid.; artes medicae, id., urbanae, Liv.; – deels ved Stedets Sammenhæng; saal. instruere ·· – arte mea, Ovid. Her. 16, 364, (i. e. arte sagittandi); cf. Prop. 2, 13, 8; — II) „fig."; A) „alm." o. „overf."; 1) Kundskab el. Videnskab; – mathematici ··· quam recondita in arte, et multiplici, et sublimi versentur, etc., Cic. d. Or. 1, 3; cf. ibd. 23, 11 o. 42, ogs. id. Fin. 5, 6; men optimis artibus eruditus, Nep. Att. 12; cf. id. Dion. 1; — 2) den Theori, der ligger til Grund for en Kunst el. Videnskab, el. som anviser og oplærer dertil; – vid. Auct. ad Her. 1, 1, o. Cic. d. Or. 2, 7 o. 11, ogs. id. Acad. 2, 7; — bb) bf. ogs. som Titel paa de Bøger el. Værker, der indeholde en slig Theori, navnlig paa saadanne Lærebøger; a) i Rhetoriken; ipsae rhetorum artes, quae etc., Cic. Fin. 3, 1; cf. id. ibd. 4, 3, oftere; — b) i Grammatiken; vid. Serv. ad Virg. Aen. 1, 96; bf. som Bogtitel: Donati Ars Grammatica, (hans Grammatik); — 3) den til en Gjenstands Behandling hørende Kunst el. Kundskab el. Dygtighed; – majore quadam opus est, vel arte, vel diligentia, Cic. Acad. 2, 14; cf. Ovid. A. A. 2, 506, o. Virg. Aen. 1, 639; — b) bf. ogs. „metonym.": Kunstværket selv; vid. Virg. Aen. 5, 359, Hor. Od. 4, 8, 5, o. id. Ep. 1, 6, 17; — not.: som Personer findes Artes ogs. f. Muserne, Phaedr. 3, prol. 19; — B) „bes." o. „ethisk": den personlige Eiendommelighed, Charakteren, Talentet, (navnl. som uddannet ved Øvelse og Vane); – artes antiquae tuae, (din gamle Maner, din vante Viis), Plaut. Trin. 1, 2, 31; ligel. artes veteres, (de gamle rene Sæder), Hor. Od. 4, 5, 12; cf. ibd. 3, 3, 9: hac arte etc., (i. e. constantia); – ligel. Cic. Manil. 13, o. Sall. Cat. 2 o. 5; men cognatio studiorum et artium, vid. Cic. Verr. 4, 37; cultusque artesque virorum, Ovid. Met. 6, 58; — b) ogs. undert. ligesom τέχνη: List el. Kunstgreb; – Haec arte tractabat virum, Ter. Heaut. 2, 3, 125; cf. Virg. Aen. 2, 152 o. 195; men capti eadem arte sunt, qua etc., (ved samme Krigspuds), Liv. 2, 51; cf. id. 3, 35.

Arsăces, is, m.: Parthernes første Konge, vid. Justin. 41, 5; — B) bf. 1) Arsăcĭdae, arum, (um, Lucan.), m.: hans Efterkommere el. Efterfølgere, Tac. Hist. 1, 40; — 2) Arsăcĭus, 3, „poet.", f. Parthicus, Martial. 9, 36. — arsĕnĭcum, (arrhen.), i, n., ἀρσενικόν, (ἀῤῥεν.): Arsenik, Plin. 34, 56. — arsĕnogonon, s. und. arrhenogonon.

Arsia silva, i Etrurien; vid. Liv. 2, 7, o. Val. Max. 1, 8. — 1. Arsĭnŏe, es, f.: Navnet paa flere Prindsesser i Ptolemæernes Slægt; hvoriblandt en Søster og Gemalinde af Ptolemæus Philadelphus, der til hendes Minde opførte: – Arsinŏēum, i, n.: et prægtigt Monument; – vid. Plin. 36, 11, ogs. Justin. 17. 1 o. 2. — 2. Arsĭnŏe, es, f.: Navnet paa flere Byer; vid. Plin. 5, 5, oftere; — B) bf. 1) Arsĭnŏētĭcus, 3, cotes, id. 36, 47; — 2) Arsĭnŏītes, ae, m., nomos, id. 5, 9. — arsis, is, f., ἄρσις, (sublatio, Diomed.): Tonens Hævelse, (opp. thesis: dens Sænkning), Capella. — arsus, 3, partic. af ardeo.

artaba, ae, f.: ægyptisk Maal for tørre Sager: = $3\frac{1}{2}$ modii, Rhemn. Fann. — Artăbanus, i, m.; 1) Konge i Parthien, Justin., Tac.; — 2) en af K. Xerxes's Generaler, Nep. Reg. 1, Justin. — Artăcie, es, f.: Kilde hos Læstrigonerne, Tibull. 4, 1, 59. — artātus, (arct.), 3, f. und. arcto. — Artaxăta,

orum, n., Juvenal. 2, 170, ogs. Artaxata, ae, f., Tac. Ann. 2, 56: Hovedstaden i Storarmenien, ved Araxes; (hod. Ardaschir). — Artaxerxes, is, m.: Navnet paa flere persiske Konger, Nep. Reg. 1, Justin. 3, 1, oftere, o. A.

arte, adv., f. und. arcte. — Artĕmis, idis, f.: det græske Navn paa Romernes Diana, Plin. 25, 36, Macrob. — 1. Artemisĭa, ae, f.: Gemalinde af K. Mausolus i Carien, f. und. Mausoleum, o. Gell. 10, 18. — 2. artĕmisia, ae, f.: etslags Vært, (germ. Beifuß), Plin. 25, 36. — Artemisĭum, i, n.: Forbierg paa Oen Euboea, Nep. Them. 3; ogs. en By derpaa, Plin. — artĕmon, (artemo, Lucil.), ŏnis, m., ἀρτέμων; 1) et Viseil, som anbringes over Storseilet, sædv. Bramseil, Dig.; — 2) en Taille, (tertia trochlea), Grækernes ἐπάγων, Vitruv. 10, 5.

artērĭa, ae, f., ἀρτηρία; 1) Luftroret, ad pulmonem et cor pertinens, Plin. 11, 66; ogs. arteria aspera, (af Luftrorets indre Nuhed), Cic. N. D. 2, 54; - ogs. in pl., (som dobbelt); - parcere arteriis, Suet. Ner. 25; arterias et fauces fovere, id. Vitell. 2; - findes ogs. in neutr. pl.; asperiora facere arteria, Lucr. 4, 530; — 2) Pulsaare el. Slagaare el. Arterie; - sanguis per venas in omne corpus diffunditur, et spiritus per arterias, Cic. N. D. 2, 55; cf. Senec. Qu. N. 3, 15. — artērĭăce, es, f., ἀρτηριακή: Lægemiddel for Luftroret, Plin. 23, 71, Cels. — artērĭăcus, 3, ἀρτηριακός: horende til Luftroret, medicamenta, Coel. Aur. — artērĭŏtŏmĭa, ae, f., ἀρτηριοτομία: Pulsaarens Aabning, Coel. Aur.

arthrītĭcus, 3, ἀρθριτικός: som lider af Gigt, Cic. Fam. 9, 23. — arthrītis, idis, f., ἀρθρῖτις: Værk i Lemmerne, Gigt, (alts. f. articularis morbus), Vitruv. 1, 6.

artĭcŭlāmentum, i, n., [articulo]: Ledenes Forbindelse, Ledemod; in pl., Scribon. — *artĭcŭlāris, e; 1) horende til Lemmerne; ∾ morbus: Gigt, Plin., Suet.; — 2) i Grammatiken: artikelmæssig, pronomen, (som hic, iste), Prisc.; o. — artĭcŭlārius, 3: == frgd. nr. 1; ∾ morbus, Cato, Plin.; — [articulus]. — *artĭcŭlāte, adv.: ledvis; bf. „overf.": tydeligen, forstaaeligen, loqui, Gell. 5, 9; o. — artĭcŭlātim, adv.; 1) „egenl.": ledvis, i enkelte Stykker, Stykke for Stykke, concidere, Plaut. Epid. 3, 4, 52, obstruncare, vet. poët. ap. Cic. N. D. 3, 26; — II) „fig." om Talen: vedborligen affondret, d. e. tydeligen, forstaaeligen; vid. Lucr. 4. 557, ogs. Cic. Leg. 1, 13; — [articulatus, articulo].

artĭcŭlātio, onis, f.; sædv. i Gartnersproget; 1) om Værterne: at affætte Led el. Knuder, Plin. 16, 41; — 2) etslags Sygdom i el. paa Vinrankens Led el. Knuder, Plin. 17, 37; af — artĭcŭlo, avi, atum, 1, v. a.; oprdl.: afdeler i enkelte Led el. ledvis; men alene „overf.": udtaler tydeligen; vid. Lucr. 4, 551; ∾ verba, Appul., sonos, Arnob.; — II) partic. artĭcŭlātus, 3, ogs. som adj.: tydelig, verba, Solin.

artĭcŭlōsus, 3; 1) „egenl." om Værterne: fuld af Led el. Knuder, radix, Plin.; — II) bf. „overf." om Talen: sonderlemmet; concisa nimium et velut articulosa partitio, Quintil. 4, 5, 24; af — artĭcŭlus, i, m., dem., [2. artus]; 1) „egenl."; A) det tvende Lemmer forbindende Led el. Ledemod; bf. ogs. Kno el. Knokkel; vid. Plin. 11, 88; - crura sine nodis articulisque, Caes. B. G. 6, 27; cf. Liv. 27, 49; men auxerat articulos macies, Ovid. Met. 8, 808; men dolores articulorum, (Gigtsmerter), Cic.; cf. Hor. Sat. 2, 7, 16; men „alleg.": molli articulo tractare aliquem, (behandle mildt el. skaansomt), vid. Quintil. 11, 1, 70; — b) ogs. Led el. Knude paa en Vært el. Plante; articuli sarmentorum (in vite), Cic. d. Sen. 15; antequam seges in articulum eat, Colum., Plin.; — c) ogs. „alm.": Forbindelsesled, (navnl. en Hoi el. Hals imellem tvende Bierge), Plin. 37, 77; — B) bf. „synecd.": enkelt Led el. Lem; vid. Lucr. 3, 698: ex ··· ossibus articulisque etc.; bf. ogs. f. digitus, en Finger, Prop., Ovid.; cf. Plin. 2, 63: quot manus atteruntur, ut unus niteat articulus? — II) „overf."; A) om Talen: Led el. Del el. Afdeling; vid. Auct. ad Her. 4, 19, o. Cic. d. Or. 3, 48; - bf. ogs. en kort Sætning, Dig.; ogs. et enkelt Ord; articulus tum, ibd.; - i Grammatiken ogs. Pronomerne hic o. quis; vid. Varr. L. L. 8, 23; ogs. Artiklen, Quintil. 1, 4, 19; — B) om Tiden; a) articulus, (m. o. ud. temporis): det afgiorende Tidspunkt el. Dieblik; - in ipso articulo temporis, Cic. Quint. 5; ogs. absol.: in ipso articulo, Ter. Ad. 2, 2, 21; f. ogs. Curt. 3, 5; men Plaut. Men. 1, 2, 31: Ita ego soleo; commoditatis omnes articulos scio; fild. ogs. in articulo, f. statim, Cod. Just.; — b) Tidsrum, Tidsaffnit; vid. Plin. 18, 59 o. 79; — C) endel. ogs. om andre Begreber og Forholde: Affnit el. Punkt; per eosdem articulos et gradus etc., Augustus ap. Suet. Claud. 4; - bf. ogs. Hovedpunktet el. Hovedsagen, Arnob.

artĭfex, ĭcis, [ars, facio]; I) subst., m. (o. f.); A) „egenl.": Mesteren i nogen ædel Kunst, en Kunstner, navnl. en Billedhugger; - vid. Cic. Fam. 5, 12: illi artifices corporum etc.; ogs. en Bygmester, Liv. 42, 3; en Tonekunstner, Cic. Mur. 13; ligel. (m. o. ud. scenicus): en Skuespiller; vid. id. Arch. 5, o. Liv. 39, 22; ogs. en Læge, id. 5, 3; men om en Taler, vid. Cic. Quint. 24; men Graeci dicendi artifices et doctores, id. d. Or. 1, 6; cf. id. Orat. 51; — B) bf. „overf."; 1) „alm.": Ophavsmand el. Anstifter deraf, som skaber el. bevirker noget; - si pulcher est hic mundus, si probus ejus artifex, etc., Cic. Univ. 2; artifex omnium natura, Plin.; cf. Cic. Orat. 48; artifex caedis, Ovid., sceleris, Senec. Ag.; ogs. absol., Ovid. Met. 6, 615; ligel. „ironisk", Ter. Phorm. 2, 1, 29: o artificem probum! — 2) „bef." ogs. Mesteren derfor, d. e. som listigen el. findrigen fremkalder el. forvolder noget; absol., el. m. ad, el. c. gen., ogs. m. in; - Artificis scelus etc., Virg. Aen. 2, 125; men ibd. 11, 407: Artificis scelus, (den Skielm); artifices ad corrumpendum judicium, Cic. Verr. 5, 71; artifex callidus comparandarum voluptatum, id. Fin. 2, 35; cf. Tac. Hist. 2, 86; men in ambitione artifex, Qu. Cic.; — II) adj.; A) act.: kyndig el. færdig el. dygtig deri el. dertil; vid. Sall. Jug. 35; - ogs. om Ting og om Begreber; artifices Natura manus admovit, Ovid. Met. 15, 218; artifex, ut ita dicam, stilus, etc., Cic. Brut. 25; vir tam artificis ingenii, etc., Plin. 8, 21; - „poet." ogs. c. inf., Pers. prol. 10; — B) pass.: kunstigen udarbeidet, kunstig el. kunstfuld; Quatuor artifices, vivida signa, boves, Prop. 2, 23, 8; tantae tamque artifices argutiae, Plin. 10, 63; artifex vultus, Pers. 5, 40; - „poet." ogs. om Hesten: tilreden, Ovid. A. A. 3, 556.

artĭfĭcĭālis, e, [artificium]: kunstmæssig, indrettet efter Kunstens Regler, rationes probandi, Quintil.; men id. 1, 8, 14, absol.: ut commoneat artificialium, (om det Techniske el. om Kunstens Ret); — bf. adv.: artĭfĭcĭālĭter, se gerere, id. 2, 17, 12.

artĭfĭcĭōse, adv.: kunstmæssigen, kunstforstandigen, digerere, Cic. d. Or. 1, 41; - compar.: ∾ efficere aliquid, id. N. D. 2, 22; superl., Auct. ad Her. 4, 4; af — artĭfĭcĭōsus, 3, [artificium]; 1) „alm." o. ligesom act.: kunstig, kunstfuld; - natura non artificiosa solum, sed plane artifex, Cic. N. D. 2, 22; artificiosum est, (c. inf) ··· multo artificiosius etc., Auct. ad Her. 4, 4; superl.: ∾ rhetores, Cic.; — II) „bef." o. ligesom pass.; A) hvortil der fordres Kunst, el. hvorpaa der er anvendt megen Kunst, opus, Cic. N. D. 2, 55; — B) kunstig el. kunstmæssig, (i Modsætn. af naturalis); vid. Cic. Div. 1, 32, o. Auct. ad Her. 3, 16 flgd.

artĭfĭcĭum, i, n., [artifex]; 1) „egenl."; A)

Haandværk el. Syssel el. Kunst, der drives af en artifex; vid. Cic. Off. 1, 42; - ligel. ne opifices quidem tueri sua artificia possent, nisi etc., id. Fin. 3, 2; cf. id. Tusc. 5, 20; - ogs. Acteurens Kunst, id. d. Or. 1, 28; ogs. Landmandens, id. R. Am. 17; men ibd.: in isto artificio accusatorio, (i hint Anklagerhaandværk), etc.; — B) Kunstfærdighed, Kunst, navnl. Billedhuggerens; vid. Cic. Verr. 4, 33; cf. Auct. ad Her. 4, 4; — II) „fig."; A) Theori el. System; - non esse eloquentiam ex artificio, etc., Cic. d. Or. 1, 32; cf. ibd. 2, 19; men ∾ memoriae, (Hukommelseskunsten), Auct. ad Her. 4, 16; — B) Kunstgreb, List, Snuhed; - vid. Cic. d. Or. 1, 17, o. id. Planc. 9; ogs. in pl.: daarlige Kunster, Daarskaber, Caes. ap. Cic. Att. 9, 8.

artio, (f. arctio), ivi, 4, v. a., [1. artus, f. arctus]; (for- o. efterkl. Ord): sætter el. driver el. slaaer ind deri; - ∾ surculum, (navnl. til Indpodning), Cato; men artivit linguam in palatum, Nov. ap. Non.; — not.: artita hojis colla, (indesluttede deri), Prud., inc. — artisellium, i, n., [2. artus, sella]: Lænestol, Petron.

arto, are, s. und. arcto. — artŏcŏpus, i, m., ἀρτοκόπος: en Bager, Firmic. — artocrĕas, ătis, n., ἀρτόκρεας: etslags Ret af Brød og Kjød, en Kjødpostei, Pers. 6, 50. — artŏlăgănus, i, m., ἀρτολάγανον: etslags Brødkage; in pl., Plin. 18, 27, o. Cic. Fam. 9, 20. — artopta, ae, m., ἀρτόπτης: en Bager, Juvenal. 5, 72; — not.: som fem.: etslags Kar til Brødbagning, Plaut. As. 2, 9, 4; — df. artopticius, 3, panis, (som er baget i en artopta), Plin. 18, 27. — Artŏtrŏgus, i, m., [ἄρτος: Brød, τρώγω: knuser]: Navnet paa en Snyltegjest, Plaut. Mil. gl. — Artŏtȳrītae, arum, m., [ἄρτος: Brød, τυρός: Ost]: en Kætterfect, hvis Næring bestod af Brød og Ost, Augustin. — artro, are, s. und. aratro.

artŭa, s. und. 2. artus. — artŭatim, adv., [2. artus]: leddvis, Led for Led, concisum (pecus), Firmic. — 1. artus, 3, f. arctus, s. und. arceo. — 2. artus, uum, m., pl., [ἄρω: sammenføier; hvs. ἄρθρον]; I) „alm.": Led el. Ledemod; - propter molles commissuras et artus (digitorum), Cic. N. D. 2, 60; artus suffraginum, Plin.; in artus redire (luxata corpora), id.; cf. Tac. Hist. 4, 81; dolor artuum: Ledesmerte, Gigt, Cic.; - forbindes ofte m. membra; vid. Suet. Cal. 28, o. Plin. Pan. 52; — b) ogs. Ledemodenes Muskelkraft; df. ogs. „overf.": Kraft, Styrke; - nervos atque artus esse sapientiae, non credere, vid. Qu. Cic. d. Pet. Cons. 10; — II) „bes.": de med Ledemod forsynede Lemmer, navnl. de større; - omnibus artubus contremisco, Cic. d. Or. 1, 26; veste ··· stricta, et singulos artus exprimente, Tac. Germ. 17; - dog oftest „poet."; vid. Virg. Aen. 2, 173, o. Ovid. Met. 2, 620; — b) „overf." ogs. om Væxterne; artus suos (sine Ranker) in se colligens (vitis), Plin. 14, 3; — not. a: sing. alene hos Lucan. o. Val. Fl.; — not. b: pl. neutr.: artua, (f. artus), Plaut. Men. 5, 2, 102.

ărŭla, ae, f., dem. af ara; I) lidet Altar, Cic. Verr. 4, 3, Arnob.; — 2) liden Forhøining af Grønsvær (omkring Træer); vid. Plin. 17, 15. — ăruncus, i, m., ἄρυγγος, (dor., f. ἠρ.): Gedens Skæg, Plin. 8, 76.

arundĭfer, (har.), a, um, [arundo, fero]: rørbærende; ∾ caput (Tibris), vid. Ovid. Fast. 5, 637. — *arundĭnācĕus, 3: der ligner Rør, folium, Plin. 18, 5; — ărundĭnātio, (har.), onis, f.: Vinstokkens Understøttelse ved Rørpæle, Varro; — ărundĭnētum, i, n.: Rørkrat, Cato, Colum., Plin. 10, 10; — ărundĭneus, (har.), 3; I) af el. med Rør, silva, Virg., ripa, Stat.; - men Ovid. Trist. 4, 1, 12: ∾ carmen: Hyrdesang; — 2) som ligner Rør el. Siv, radix, Plin. 21, 93; o. — ărundĭnōsus, (har.), 3: fuld af Rør el. Siv, bevoxen dermed, Cnidus, Catull. 36, 13. — [flgd.].

arundo, (har.), inis, f.; I) „egenl.": Rør, Siv; (højere end canna); vid. Plin. 16, 64; ∾ fluvialis, glauca, tenera, Virg., viva et procera, Ovid.; men inornatos redimitus arundine crines (Achelous: med en Rørkrands), Virg. Aen. 10, 205; cf. Ovid. Met. 9, 3 o. 100, — II) „overf." o. „meton.": hvad der er gjort af Rør el. Siv; df. navnl.; 1) Medestang, Plaut. Rud. 2, 1, 5, o. Ovid. Met. 8, 217; - ogs. Limstang til Fuglefangst, Petron.; cf. Martial. 14, 218; - ogs. som Fugleskræmme, Hor. Sat. 1, 8, 6; — 2) Pilens Skaft, Ovid. Met. 1, 471; df. ogs. „poet." (som pars pro toto, men sædv. m. et Epithet): Pilen selv; - Inque cor hamata percussit arundine Ditem, ibd. 5, 384; cf. Virg. Aen. 4, 73; — 3) Rørpen, Skriverpen af Rør; vid. Martial. 1, 4, o. Pers. 3, 11, (hvor ∾ nodosa); men ∾ Cnidia, Auson., Acidalia, Martial.; — 4) Rørpiben el. Hyrdepiben σύριγξ, Virg. Ecl. 6, 8, o. Ovid. Met. 11, 154, ogs. ibd. 1, 685; - ogs. „alm." en Rørfløite, ibd. 6, 384; — 5) Rørkam til Væverbrug, (sædv. pecten); stamen secernit arundo, ibd. 6, 55; — 6) Rørpæl el. Rørstav til forskjelligt Brug; navnl. a) som Vinpæl, Varro; — b) som Stok til at slaae med, Prop. 4, 7, 25, Petron.; — c) hos Lægerne, som Rørstav el. Rørskinne til Forbinding, Suet. Aug. 80; — d) som Maalestang, Prud.; — e) som Kjephest, Hor. Sat. 2, 3, 248. — ărundŭlātio, onis, f., s. und. arundinatio.

Aruns, tis, m.: etrurisk Mandsnavn; vid. Liv. 1, 34 o. 56, oftere. — Arūpīum, i, n.: By i Illyrien, It. Ant.; — df. Arūpīnas, atis, m.: nedstammende derfra, Tibull. 4, 1, 110. — ărūra, ae, f., ἄρουρα: Sædemark, Marc. Emp. — aruspex, s. und. haruspex.

arvālis, e, [arvum]: hørende til Sædemarken; Fratres Arvales: Præstecollegium af 12 Medlemmer, som aarligen offrede til Larerne, (ut fruges ferant arva), Varro, Gell. — arveho, etc., forældr., f. adveho, Cato. — Arverni, orum, m.: Folk i Gall. Aquit., hvor nu Auvergne, Caes.; — df. Arvernus, 3, vinum, Plin.

arvīga, ae, s. und. arvix. — arvīna, ae, f.: Fedt, Ister, pinguis, Virg. Aen. 7, 627; — 2) ogs. „alm.": Fedme, Prud.; — not.: Arvina, ae, m.: romersk Tilnavn, Liv. — Arvisius, 3, s. und. Arinsius. — arvix, (har.), īgis, m., o. arvīga, (har.), ae, f.: Vædder el. Faar til Offring, el. „alm.": Offerdyr, Varr., inc.

arvum, i, n., s. und. flgd. — arvus, 3, [f. aruus, af aro]: som er pløiet, (men endnu ikke tilsaaet), ager, Varro; - ogs. til at pløie; hvs. Cic. d. Rep. 5, 2: agri arvi et arbusti et pascui, etc.; — II) df. subst.; A) „alm."; 1) arva, ae, f., (sc. terra): Sædemark, Naev. o. Pacuv. ap. Non.; — 2) oftere arvum, i, n., (sc. solum): Sædemark, Lucr.; cf. Virg. Ge. 2, 263, o. ibd. 353; prata et arva, Cic.; cf. Sall. Jug. 90; men arva per annos mutant etc., Tac. Germ. 26; — b) df. „overf." o. „meton.": Marken el. Landjorden; ogs. Egn el. Sted; vid. Lucr. 3, 786; ligel. ∾ Circaea, Ovid., Penēia, id.; cf. Hor. Od. 3, 3, 48, o. id. Epod. 16, 57; - ogs. alm. f. Opholdssted; quasi jaceamus in arvo, Ovid. Pont. 1, 7, 3; — B) „bes." ogs. a) arvum, f. pascuum: Græsgang, Prop. 4, 9, 19; - men „poet. overf.": ∾ muliebre, Lucr., genitale, Virg.; — b) arva Neptunia, f. Havet, Virg. Aen. 8, 695; — c) arva: Kysten el. Strandbredden, ibd. 2, 209.

arx, gen. arcis, f., [rimel. ved Omsætn. af ἄκρα, i. e. summitas]; I) „egenl."; A) „alm.": Borg, Fæstning, (ligesom Akropolis i Athenen, o. Capitolium i Rom; oppon. urbs el. oppidum); - Arce et urbe orba sum, Enn. ap. Cic. Tusc. 3, 19; cf. Lucr. 5, 1107,

o. Cic. Pis. 31, ogſ. id. d. Or. 2, 67, o. Liv 45, 28; – ogſ. mærkes arx, ſom det Sted, hvor Augurierne toges; vid. Cic. Off. 3, 16, o. Liv. 1, 18 o. 21; — B) og fordi en Borg ſædv. anlagdes paa høie Steder, ſaa heder arx ogſ. „meton."; a) Bierg el. Biergſpids; – Parnasi constitit arce, Ovid. Met. 1, 467; – ligel. in pl., Virg. Ge. 1, 240, o. ibd. 4, 461; men om Roms ſyv Høie, ibd. 2, 535; — b) høitliggende Bygning, Petron.; navnl. ogſ. høitliggende Tempel, Hor. Od. 1, 2, 3; — bb) ligel. „poet."; a) Himmelens Borg, navnl. ſom Gudernes Bolig; vid. Ovid. Met. 1, 163, o. ibd. 2, 306; – ogſ. Himmelen ſelv, hvori de Fromme blive optagne; vid. Virg. Aen. 1, 250, o. Hor. Od. 3, 3, 10; — b) Senec. Oed. 185, kalder Hovedet: corporis arcem; — not.: ſom Ordſprog kan mærkes: arcem facere ex cloaca, (om en Overdrivelſe); vid. Cic. Sest. 40; — II) „overſ."; A) „alm.": Borg, Værn, Beſkyttelſe, Tilflugt; – vid. Cic. Cat. 4, 6, id. Pis. 5, o. id. Lig. 7; men „alleg.": tribunicium auxilium et provocationem ··· duas arces libertatis tuendae, Liv. 3, 45; – ogſ. ſom faſt Støttepunkt; eam urbem pro arce habiturus etc., id. 33, 14; cf. Tac. Ann. 14, 31; — B) „beſ." ogſ.; a) Tyranniets Sæde; hvſ. ogſ. „poet.": Tyranniet el. Tyrannen ſelv; vid. Senec. Thyest. 341, o. Lucan. 7, 593; — b) Hovedpunktet el. Hovedſagen i et Forhold; ubi Hannibal sit, ibi caput et arcem totius belli esse, Liv. 28, 42; — c) det Høieſte el. Ypperſte i ſit Slags; vid. Tac. Or. 10; men summae laudum arces, Sil.

as, gen. assis, m., [i. e. εἷς, dor. αἷς, tarent. ἅς, i. e. unus]: Enheden, Ettallet; I) „alm.": ſom Maaleſtok for Penge, for Vægt og Maal, oſv.; — b) fremd. indeholder denne as el. Enhed: 12 Dele el. uncias, der benævnes: uncia, (= $\frac{1}{12}$); sextans, (= $\frac{2}{12}$ el. $\frac{1}{6}$); quadrans, (= $\frac{3}{12}$ el. $\frac{1}{4}$); triens, (= $\frac{4}{12}$ el. $\frac{1}{3}$); quincunx, (= $\frac{5}{12}$, ogſ. sextans cum quadrante); semissis el. semis, (= $\frac{6}{12}$ el. $\frac{1}{2}$); septunx, (= $\frac{7}{12}$, ogſ. quadrans cum triente); bessis el. bes, (= $\frac{8}{12}$ el. $\frac{2}{3}$); dodrans, (= $\frac{9}{12}$ el. $\frac{3}{4}$, ogſ. terni quadrantes); dextans el. decunx, (= $\frac{10}{12}$ el. $\frac{5}{6}$, ogſ. quini sextantes); o. deunx, (= $\frac{11}{12}$ el. undecim unciae); — II) om Brugen af as mærkes; A) ſom Betalingsmiddel blev Kobberet (aes rude) fra K. Servius Tullius møntet el. preget med Billedet af et pecus, hvſ. pecunia; og er da as, (el. as libralis), at overſætte ved: Pund, der i Værdi omtrent ſvarede til 12 Groſchen; cf. Varro R. R. 2, 1, o. Plin. 33, 13, — b) ifølge Pengemangel fik man under d. førſte puniſke Krig: asses sextarios, (altſ. 6 paa d. oprdl. as); ligel. fik man under d. anden puniſke Krig: asses unciales; og endel. i Roms Aar 563: asses semunciales, der ſiden bleve uforandrede; – ifølge denne forringede Værdi af d. rom. as, heder: ad assem: indtil det Allermindſte; vid. Hor. Sat. 1, 1, 43, o. id. Ep. 2, 2, 27; ligel. comiſk: unius assis (aestimare), el. non assis (facere), Catull.; – ſom Ordſprog ſiges: assem habeas, assem valeas, Petron.; — B) brugt om Arv, og om anden Pengeværdi, betegner as: det Hele; altſ. heres ex asse, (d. e. Univerſalarving); heres ex semisse, (Arving til den halve Formue), ex dodrante, (til $\frac{3}{4}$ deraf), ex besse, (til $\frac{2}{3}$), oſv., Dig.; – ligel. om et Jordsmon: bessem fundi emere ab aliquo, ibd.; – men in assem satisdare, (cavere for det Hele), ibd.; ligel. ex asse, ibd., in asse, Colum.; — C) hos Landmaalerne er as: = jugerum, (germ.: Morgen Ackers, dan.: Tønde Land), Colum. 5, 1; proscindere semissem, iterare assem, Plin.; – ogſ. er as, ſom Længdemaal: = 1 Fod, Colum. 5, 3; — D) ſom Vægt er as: = 1 romerſk Pund; altſ. uncia: = 2 Lod, oſv.; vid. Rhemn. Fann. 41, o. Ovid. Med. Fac. 60; — not.: efter Vitruv. 3, 1, er as el. Enheden: numerus perfectus; – men derhos antoges ogſ. af nogle Tallet 6, (neml. 1 + 2 + 3), for numerus perfectus; hvſ. sextans: = 1; triens: = 2; semissis: = 3; bessis: = 4; quintarius: = 5; oſv.

asa, forældt. f. ara, vid. Gell. 4, 3. — ăsărōton, i, n., ἀσάρωτον, (ufeiet, d. e. Gulv med allehaande Levninger fra Maaltidet); dſ. et med ſligt Moſaikarbeide indlagt Gulv, Stat. Silv. 1, 3; ogſ. asarotos oecus, (ἀσάρωτος οἶκος): Værelſe med ſligt Moſaikgulv, Plin. 36, 60; — dſ. asaroticus, 3, lapillus: liden Moſaikſten, Sidon. — asarum, i, n., ἄσαρον, germ. Haſelwurz, (asarum Europ. L.), vid. Plin. 12, 37.

asbestĭnum, i, m., (sc. linum), ἀσβέστινον: uforbrændeligt Lerred, Plin. 19, 4. — asbestos, i, m., (sc. lapis), ἄσβεστος, (d. e. uforbrændelig): etſlags jernfarvet Sten, ſom Amiant, (forſkiellig fra vor Asbeſt), Plin. 37, 51. — Asbōlus, i, m., [ἀσβόλη: Sod]: den Sodfarvede, (Navnet paa en Jagthund), Ovid. Met. 3, 218.

ascălăbōtes, ae, m., ἀσκαλαβώτης: en Ögleart, ſædv. stellio, Plin. 29, 28. — Ascălăphus, i, m., Ἀσκάλαφος; hans Forvandling til den uheldvarslende bubo, ſ. Ovid. Met. 5, 539, flgd. — ascalia, ae, f., ἀσκαλία: den ſpiſelige Bund af Artiſkoken, Plin. 21, 57. — Ascălo, ōnis, f., Ἀσκάλων: By i Palæſtina, Plin. 5, 14; — dſ. Ascălōnĭus, 3; men ſædv. ascalonia, ae, f., m. o. ud. caepa, Scalotløg, Colum., Plin. — ascalpo, [ad.sc.], ĕre, v. a.: ſkraber el. kradſer derpaa el. deri, aurem dexteram, Appul.

Ascănĭa, ae, f.: Egn i Phrygien, Plin. 5, 40. — 1. Ascănĭus, 3: askanſk, lacus: Indſø i Bithynien, ved Nicæa, Plin. 5, 43; men ∾ portus: (Havn i Troas), ibd. 42; ∾ insulae, ibd. 38, (i Ægæerhavet, ved Kyſten af Troas). — 2. Ascănius, i, m.: Søn af Æneas ved Creuſa, anlagde Alba Longa, Virg. Aen. 1, 271, o. Liv. 1, 3. — ascaules, is, m., ἀσκαύλης: en Sækkepiber, Martial. 10, 3; (heder utricularius, Suet. Ner. 54).

ascendĭbĭlis, (adsc.), e: til at beſtige, semita, Pompon.; af — ascendo, (adsc.), di, sum, v. n. (o. a.), [scando]; I) „egenl."; A) ſom neutr.: ſtiger derop el. derpaa el. derhen; a) ofteſt m. in; – ∾ in navem: gaae ombord, Nep. Them. 8; ∾ in Amanum (urbem), Cic. Fam. 15, 4, in murum, id.; ∾ in equum, id.; cf. id. Lael. 23; ∾ in concionem, (beſtige Talerſtolen), id., Liv.; men id. 10, 7: qui curru vectus in Capitolium ascenderit; – „poet." ogſ. om en Maſkines Flytning til et høiere Sted, Virg. Aen. 2, 192; — b) ſieldn. m. ad, el. m. adv., el. absol.; – ad Gitanas (oppidum) ··· quum ascenderent (el. adscenderent), Liv. 42, 38; quo simul ascendit, (i. e. in currum), Ovid. Met. 7, 220; men Caes. B. C. 1, 79; suos ascendentes (protegere); cf. Liv. 5, 47; — B) ſom act. c. acc.: beſtiger, navem, Ter., classem, Tac., equum, Liv.; ∾ Capitolium ad lumina, Suet. Caes. 37; men „alleg.": magnum iter ascendo, Prop. 4, 10, 3; – dſ. ogſ. pass.: Caes. B. C. 1, 79; ligel. ascenso curru, Suet.; — II) ligel. „overſ." igiennem de ſamme Forbindelſer; A) ſom neutr., m. in, m. ad, oſv.; – ∾ in summum locum civitatis, Cic.; cf. id. Orat. 36; ∾ ad honores, id.; ∾ a minoribus ad majora, (neml. i Foredraget), id. Part. or. 4; men Lucr. 2, 137: Sic a principiis ascendit motus; – ∾ super el. supra aliquem el. aliquid, (hæve ſig derover), Tac. Germ. 25; men Liv. 7, 30: supra non ascendit (contemptus iste: videre ſtrækker den ſig ikke), ſtaaer supra ſom adv.; cf. Cic. d. Or. 3, 61; ſaal. ogſ. absol. ascendere: ſtige i Veiret, Plin. Pan. 58; — B) ſom act. c. acc.: ∾ gradum altiorem, Cic. Off. 2, 18; cf. id. Mur. 27, o. Nep. Phoc. 2; — III) hertil mærkes endnu partic. ascendens, tis; A) ſom adj.; ∾ machina: etſlags Stormſtige, Vitruv.; — B) i Retsſproget ſom subst. ascendentes: Forfædrene; (oppon. descendentes: Efterkommerne), Dig.

*ascensibilis, (adsc.), e: til at bestige, iter, Coel. Aur.; — ascensio, (adsc.), onis, f.; I) „egentl.": Opadstigen, Bestigen; – ∾ facere, Plaut. Rud. 3, 1, 7; per graduum ascensionem percurrentes (stellae), Vitruv.; — II) „fig.": quae fuerit ascensio oratorum, (hvorledes de have hævet sig), Cic. Brut. 36; o. — ascensor, (adsc.), oris, m., montis, (som bestiger det), Hieron.; — [ascendo].

1. ascensus, (adsc.), 3, partic. af ascendo. — 2. ascensus, (adsc.), us, m., [ascendo]; I) „egentl."; A) „alm.", el. som Handling: Bestigen, Opstigning, odl.; – primos prohibere ascensu etc., Caes. B. G. 5, 32; cf. Virg. Aen. 2, 303: men ∾ siderum, (deres Opgang), Plin.; – ogs. in pl.: tentare ascensus scalis, Liv. 36, 24; — B) „bes." o. „meton.": Sted, hvorad man stiger i Veiret, Opgang dertil; ∾ difficili atque arduo (oppidum), Cic. Verr. 4, 23; cf. id. d. Or. 1, 61, o. Ovid. Met. 11, 151; — b) Trappe paa Façaden, (navnl. af en større Bygning), Vitruv.; – ogs. etslags Stormstige, id.; — II) „fig.": Ophøielse, Forfremmelse, ad honoris amplioris gradum, Cic. Leg. 3, 3; men ibd. 2, 8: ascensus in coelum etc.; — b) in virtute multi ascensus, (mange Trin el. Grader), Cic. Planc. 25.

ascĭa, ae, f., ἀξίνη; I) Tømmermandsøxe; rogum ascia ne polito, Cic. Leg. 2, 23, (e XII Tabb.); – men „alleg." som Ordsprog: asciam sibi in crus impingere, Petron., illidere, Appul., (skade sin egen Sag); — 2) ogs. ifølge etslags Lighed; a) Øxe el. Hakke til Agerbrug, Pallad.; — b) Murske el. Kalkkelle, Vitruv., Pallad. — Asciburgium, i, n.: By i Gall. Belg., (hod. Asburg ved Meurs), Tac. Germ. 3. — 1. ascĭo, are, v. a., [ascia]: bearbeider med Kalkkollen; si calx in lacu macerata ascietur, Vitruv.

2. ascio, [ad.sc.], ivi, itum, 4, v. a.; ligesom sciendo assumo: tager til mig el. antager med fuld Bevidsthed; bf. sædv., ligesom adopto: antager el. udkaarer dertil el. i en Egenskab; – vid. Virg. Aen. 11, 472, o. ibd. 12, 38; saal. ogs. asciri per adoptionem ab aliquo, Tac.; cf. id. Ann. 4, 37: Tiberio Germanicum, sibi Tiberium ascivit, (sc. per adoptionem); – asciri in societatem, id., inter comites, id.; men id. Agric. 19: ∾ milites, (udkaare, foretrække).

ascisco, [ad.sc.], ivi, itum, 3, v. a.; oprdl.: = frqd.; bf. ogs. I) „bes." el. i Statssproget; A) om Love, odl.: dertil el. ligeledes at antage el. optage; – quum jussisset populus Rom. aliquid, si id ascivissent socii etc., Cic. Balb. 8; ligel. ibd.: quas leges voluerunt, asciverunt; — b) men ogs. id. Leg. 2, 8, om Spaadomme, odl.: quorum (effata) senatus populusque asciverit, (eftersom neml. de sibyllinske Bøger alene ifølge en Senatsbeslutning kunde blive adspurgte); — B) om Personer: optager el. antager i et vist Forhold, (navnl. som Borger, som Forbunden, osv.); ogs. erkiender i en vis Egenskab; – hunc asciscendum fuisse, (sc. civem, el. in civitatem), Cic. Arch. 2; men me patronum unum asciverunt, id. Pis. 11; cf. Caes. B. G. 3, 9, o. Plin. Pan. 7; – ligel. successorem ascitum eum, Suet. Tib. 23; men Tac. Hist. 2, 5: tribuni ··· asciscebantur, (sc. in partes); saal. ogs. m. in c. acc., Liv. 6, 40, o. Tac. Ann. 11, 24; ogs. ∾ inter patricios, id.; men testamento in bona et nomen ascitur, Suet. Galb. 17; — II) „alm."; A) om Personer: at tage med dertil, at inddrage deri; ligel. m. ad o. in, ogs. absol.; – ∾ aliquem ad foedus sceleris, Cic. Cat. 2, 4; cf. Liv. 4, 31; men in conscientiam facinoris pauci asciti, Tac. Hist. 1, 25; cf. Sall. Cat. 24; — B) om Ting og Begreber: at tage til sig, at tilegne sig, at antage; – vid. Cic. Verr. 4, 10; ligel. sacra a Graecis ascita etc., ibd. 5, 72; cf. Liv. 1, 20; – ogs. om Optagelse og Erkiendelse af visse Forestillinger; vid. Cic. Fin. 1, 7 o. 21; – men Hor. Ep. 2, 2, 121: asciscet nova verba, (skal optage dem i Sproget); – men ∾ sibi prudentiam, Cic. d. Or. 1, 19, eloquentiae laudem, Tac. Ann. 14, 52, (overmodigen at tilegne el. anmasse sig den); — b) bf. partic. ascitus, (adsc.), 3: antagen el. optagen udenfra, laant el. fremmed; – nativum quendam leporem, non ascitum etc., Nep. Att. 4; cf. Ovid. Fast. 6, 172.

ascites, ae, m., ἀσκίτης, (sc. ὕδρωψ): etslags Vattersot i Maven, Coel. Aur. — 1. ascitus, (adsc.), 3, partic. af ascisco. — 2. ascitus, (adsc.), us, m., [ascisco]: Antagelse; bf. Billigelse deraf, Tilbøielighed dertil, Cic. Fin. 5, 7, inc.; vid. Madv. — ascĭus, 3, ἄσκιος: uden Skygge; ascia, (sc. loca), (Landene under Æqvator), Plin. 2, 75.

Asclēpiades, ae, m., Ἀσκληπιάδης: berømt græsk Læge, Cic. d. Or. 1, 14, Plin., o. A.; — not.: efter en græsk Digter af dette Navn benævnes ogs.: metrum Asclepiadeum, (Hor. Od. 1, 1), Diomed. — asclēpĭas, ădis, f., ἀσκληπιάς: almindelig Svalеurt, Plin. 27, 18. — asclēpion, i, n.: en efter Æsculapius (Ἀσκλήπιος) benævnt Lægeplante, Plin. 25, 11. — Asclum, i, f. und. Asculum.

Ascōnius Pedianus: lærd Grammatiker fra Padua, skrev (omtr. 40 Aar efter Christus) en Commentar til flere af Cicero's Taler. — ascŏpēra, ae, f., ἀσκοπήρα: en Læderransel, Suet. Ner. 45.

Ascra, ae, f., Ἄσκρα: Landskab i Boeotien, ved Helikon, Digteren Hesiodus's Fødested, Ovid. Pont. 4, 14, 31; — bf. Ascraeus, 3; a) askræisk, nemus, Prop.; men ∾ poëta, (i. e. Hesiodus), id.; ogs. ∾ senex, Virg., ogs. absol. Ascraeus, Ovid. Am. 1, 15, 11; — b) hesiodisk, carmen, Virg. Ge. 2, 176; men ∾ boves, (af hans Hiord), Ovid. Fast. 6, 14; — c) heliconisk, fontes, Prop. 2, 8, 28.

ascrībo, [ad.scr.], psi, ptum, 3, v. a.; I) „egentl."; A) „alm.": skriver dertil, tilføier skriftligen; m. ad, m. in (c. acc. el. abl.), ogs. c. dat., ogs. absol.; – ad statuam ejus ascriptum est, etc., Suet. Aug. 70; ascriptum (est) columnis etc., id. Ner. 45; ∾ diem in epistola, Cic.; – ∾ in eandem legem, (indføre deri), id. Caecin. 33; hvor ogs.: in omnibus legibus ascribi; men id. Verr. 3, 66: quod ascripsit accensus; cf. id. Agr. 2, 20; – ∾ salutem alicui, (bede hilse), id. Att. 1, 5; — B) „bes." i Statssproget: indskriver i en Egenskab, (som Borger el. Kriger, osv.); – ascribi se in eam civitatem etc., id. Arch. 4; ligel. quum aliis quoque in civitatibus fuerit ascriptus, ibd. 5; men c. dat., ibd. 4, (e lege); cf. Tac. Hist. 2, 94: urbanae militiae ascribi; men Liv. 31, 49: colonos Venusiam ascripserunt; — II) „fig."; A) „overf."; 1) henregner el. tæller dertil, Hor. Ep. 1, 19, 4, o. id. Od. 3, 3, 35, ogs. Cic. Orat. 17; — 2) føier dertil, optager deriblandt; vid. Cic. Off. 3, 10; ligel. tu vero ascribe me in talem numerum, id. Phil. 2, 13; — 3) fastsætter, bestemmer, legatum alicui, (neml. ved Testamente), Plin. Ep. 4, 10; ascriptus poenae dies, Phaedr. 4, 11; — B) „ment.": tilskriver, tilregner, alicui aliquid; vid. Cic. Inv. 1, 49, men Phaedr. 4, 3: ∾ hoc exemplum sibi, (anvende det paa sig selv).

*ascriptīcius, (-tius), (adscr.), 3: der er indskreven el. optagen i et Samfund; – quasi novos et ascripticios cives etc., Cic. N. D. 3, 15; ∾ servi, (som følge med det solgte Grundstykke), Cod. Just.; — ascriptio, (adscr.), onis, f.: Tilskrivning; bf. „metonym.": det skriftligen Tilføiede, Cic. Caecin. 33; — ascriptīvus, (adscr.), 3: nyligen indskreven el. indrulleret (o. overcomplet, sc. miles el. tiro), Plaut. Men. 1, 3, 2, Varro; o. — ascriptor, (adscr.), oris, m.: som skriver dertil; navnl. som ved sit Navns Underskrift anbefaler en andens Lovforslag, Cic. Agr. 2, 9; — [ascribo]. — ascriptus, (adscr.), 3, partic. af ascribo.

Ascŭlum, (ogſ. Asclum, Sil.), i, n.; I) Hovedſtaden i det Picenſke, Plin. 3, 18; — df. Ascŭlanus, 3, triumphus, id. 7, 41; — df. Asculani, orum, m.: Indbyggerne af A., Cic. Font. 11; — II) By i Apulien, Flor. 1, 18; — df. Ascŭlinus, 3, ager, Frontin. — ascyrŏides, is, n., ἀσκυροειδές: et Slags Plante af Lighed m. d. flgd., Plin. 27, 20. — ascyron, i, n., ἄσκυρον, ogſ. androsaemon, germ. Johanniskraut, Plin. 27, 10. — Asdrubal, ſ. und. Hasdrubal.

ăsella, ae, f., dem. af asina: liden Aſeninde, Ovid. A. A. 3, 290. — ăsellŭlus, i, m., dem. af flgd., o. m. ſ. Bem., Arnob. — ăsellus, i, m., dem. af asinus: lidet Eſel el. Aſen; men ofte ogſ. f. asinus; - vid. Virg. Ge. 1, 273: asellus lente gradiens, Ovid.; men ∾ dossuarii, (Pakeſler), Varro; - comiſk er: narrare ··· asello Fabellam surdo etc., Hor. Ep. 2, 1, 199; cf. id. Sat. 1, 9, 20; — II) df. ifølge etſlags Lighed; A) aselli: tvende Stierner i Krebſen, Plin. 18, 80, Hygin.; — B) etſlags Fiſk, Plin. 9, 28, (a colore, Varro); — not.: Asellus findes ogſ. ſom romerſk Tilnavn, Cic., Liv. — ăsēmus, 3, ἄσημος: uden Aftegning, tunica, Lamprid.

1. Asĭa, ae, f., Ἀσία: I) oprdl. By i Lydien; ſild. ogſ. Egnen derom; — b) df. adj. Asius, 3: aſiſk, palus: ſumpig Egn ved Floden Cayſter, Virg. Aen. 7, 701; cf. id. Ge. 1, 383; — not.: heraf benævnes ogſ. Nymphen Aſia, ibd. 4, 343; — II) df. m. udvidet Begreb: Lilleaſien; vid. Cic. Manil. 6; - „poet." ogſ. f. Troas, Ovid. Met. 13, 481; - men ogſ. ſom romerſk Provinds omfatter Aſia: Myſien, Lydien, Carien og Phrygien; vid. Cic. Fl. 27, id. Manil. 6, o. A.; — b) df. ogſ. adj. Asius, 3, villae, Varro ap. Non.; ſ. ogſ. Asianus, o. Asiaticus, ss. II.; — III) endel. i videſte Forſtand er Asia: den gamle Verdens tredie Hoveddeel; vid. Plin. 5, 9; hvf. ogſ. ſild. Asia minor, Oros.; — not.: „poetiſk" Biform deraf er Asĭs, idis, f., Ovid. Met. 5, 648, oftere.

2. asia, ae, f., efter Plin. 18, 40, hos Taurinerne, ſ. secale, (d. e. Rug). — Asiăgĕnes, ae, m., Biform af Asiaticus: ſom Tilnavn for L. Scipio, Liv. 39, 44. — Asiānus, 3, Ἀσιανός: hørende til el. benævnt efter d. rom. Provinds Asia; Asianam rem etc., Liv. 31, 2; — 2) df. subst. Asiani, orum; a) Indvaanerne i d. rom. Provinds Asia, Cic. Att. 1, 17, Plin.; — b) sc. oratores: ſom lægge ſig efter d. aſiatiſke Veltalenhed; vid. Quintil. 12, 10, 1; — df. adv. Asiane loqui: føre et ſvulſtigt Sprog, ibd. 17.

Asiarcha, ae, m., Ἀσιάρχης: Forſtander for de religiøſe Skueſpil i Provindſen Asia, Cod. Theod. — Asiātĭcus, 3, Ἀσιατικός: aſiatiſk, bellum, Cic., mare, Plin.; - ∾ persica, id., ogſ. absol. asiatica, (sc. persica), Colum., en Ferſkenart; - ∾ genus dicendi, Cic. Brut. 95, oftere, (var i ſit Slags udſvævende og ſvulſtigt); — b) endel. er Asiaticus, ligeſom Asiagenes, Æresnavn for L. Scipio; vid. Liv. 37, 58, o. Gell. 7, 19.

ăsīlus, i, m., ligeſom οἶστρος: Bremſen, Virg. Ge. 3, 147; paa Latin ſædv. tabanus; vid. Plin. 11, 34, o. Senec. Ep. 58. — ăsĭna, ae, fem. af asinus; (dat. o. abl. asinabus, Priscian., asinis, Plin.): Aſeninde, molendaria, Dig.; — not.: Asina, ae, m.: ſom romerſk Tilnavn, Macrob. — Asinaeus, 3, ſ. und. Asine.

*ăsĭnālis, e: eſelsmæsſig, verecundia, Appul.; o. — ăsĭnārĭus, 3: benævnt efter el. hørende til Eſler, mola, (ſom trækkes af Eſler), Cato; — 2) df. subst.; a) asinarius, i, m.: Eſeldriver, Varro; — b) Asinaria, ae, f.: Navnet paa en Comoedie af Plautus; — [asinus]. — Asĭne, es, f.: By i Meſſenien, Plin. 4, 7; — df. Asĭnaeus, 3, sinus, ibd. — Asiniānus, 3, ſ. und. Asinius. — ăsĭnīnus, 3, [asinus]: af et Eſel, pullus, (Eſelsføl), Varro, pilus, Plin.; - men „overſ.": ∾ pruna: en ringe Blommeart, id.

- Asinius, a: romerſk Slægts- og Perſonsnavn; - her mærkes: Asinius Pollio: Ven af K. Auguſtus; anlagde det førſte offenlige Bibliothek i Rom; ogſ. ſkrev han en for os tabt Hiſtorie om Borgerkrigen imellem Pompejus og Cæſar; - vid. Cic. Fam. 10, 31, flgd., Hor. Od. 2, 1, Virg. Ecl. 4, o. Tac. Ann. 4, 31; — df. Asiniānus, 3: benævnt efter en Aſinius, crimen, Cic. Cluent. 13.

ăsĭnus, i, m.: Eſelet el. Aſenet, Varro, o. A., machinarius: der bruges i Maſkiner el. Møller, Dig.; - men ſom Ordſprog: qui asinum non potest, stratum ferit, Petron.; ligel. asinus ad lyram, (om en forkert Adfærd), Varro ap. Gell.; men asinus in tegulis, (om d. Uſædvanlige), Petron.; — 2) hos Comikerne ofte ſom Skældsord til el. om den Enfoldige; vid. Ter. Heaut. 5, 1, 4, oftere; men ogſ. Cic. Pis. 30.

ăsĭnusca, ae, f.: en Vindrueart af ringe Værd, Plin. — ăsio, ōnis, m.: en Ugleart, (germ. die Ohreule), Plin. — Asis, idis, f., ſ. und. 1. Asia. — Asius, 3, ſ. und. 1. Asia.

Asōpiădes, ae, m., Ἀσωπιάδης: en Datterſøn af Aſopus, d. e. Æacus, Ovid. Met. 7, 484. — Asōpis, idis, (o. īdos), f., Ἀσωπίς: en Datter af Flodguden Aſopus; df. 1) hans Datter Aegina, (ved Juppiter Moder til Æacus), Ovid. Met. 6, 113, oftere; — 2) hans Datter Evadne, Ovid. Am. 3, 6, 41; — 3) hans Datter Euboea, (ſom har givet Øen Euboea ſit Navn), Plin. 4, 21; — b) df. ogſ. adj., ſ. boeotiſk, Stat. — Asōpus, (-os), i, m., Ἀσωπός: Flod paa Grændſen af Boeotien o. Platea; ſædv. perſonificeret ſom Fader til Ægina, Evadne o. Euboea; ſ. und. Asopis; ſ. ogſ. Ovid. Am. 3, 6, 33, oftere; — not.: ogſ. er Asopus; a) en Flod i Theſſalien, Liv. 36, 22; — b) en Flod i Phrygien, Plin. 5, 29.

ăsōtia, ae, f., ἀσωτεία: Laſtefuldhed, Liderlighed, Gell. — ăsōtus, i, m., ἄσωτος: forfalden el. liderlig Perſon, Cic. Fin. 2, 7 o. 8.

aspalăthus, i, m., ἀσπάλαθος: en Tornart, (germ. Roſenholz), hvis Olie tilſættes Krydervin, Plin. 12, 52, oftere. — aspălax, acis, m., ἀσπάλαξ: en os ubekiendt Vært, Plin. 19, 31. — aspărăgus, (aspharagus, Appul.), i, m., ἀσπάραγος: Aſparſen, Plin. 19. 42; cf. Suet. Aug. 87, ogſ. Juvenal. 11, 69; — 2) „overſ.": førſte Spire el. Skud, Plin. 23, 17, oftere. — aspargo, ſ. und. aspergo. — Aspăsia, ae, f., Ἀσπασία: hin aandfulde Veninde af Socrates, Perikles's Elſkede, Cic. Inv. 1, 31.

*aspectăbĭlis, (adsp.), e; I) „alm.": til at ſee, ſynlig; aspectabile atque tractabile etc., Cic. Univ. 4; — 2) „bеſ.": ſeeværdig; nihil aspectabilius, etc., Appul.; — aspectāmen, (adsp.), ĭnis, n.: Skue, Beſkuelſe, Claud. Mam. d. Stat. An.; o. — aspectio, (adsp.), onis, f.: = frgd., Fest.; — [flgd.].

aspecto, [adsp.], avi, atum, 1, v. a., intens. af aspicio; I) „egenl.": ſeer derpaa el. derefter; - ∾ coelum, (ſee op i Luften), Plaut.; men aspectans silvam, (havende Øie derpaa), Virg. Aen. 6, 185; men id. Ge. 3, 228: stabula aspectans, (ſeende derefter, neml. m. Bibegr. af Smerte); - oftere m. Bibegr. af Beundring; vid. Lucr. 3, 77; ligel. Enn. ap. Cic. Tusc. 3, 18; men Cic. Planc. 42: quid me aspectas, (neml. ſom din Hielper i Nøden); — II) „fig."; A) „overſ." om et Sted: at have Udſigt derfra el. dertil, at være beliggende derimod el. lige derfor; vid. Virg. Aen. 1, 421, o. Tac. Ann. 12, 32; — B) „ment.": at mærke derpaa, at iagttage; omnes jussa principis aspectare, Tac. Ann. 1, 4.

1. aspectus, (adsp.), 3, partic. af aspicio. — 2. aspectus, (adsp.), us, m., [aspicio]: I) act.;

A) „alm.": Syn, Blik, Skue; - uno aspectu judicare de re, Cic. Brut. 54; urbs situ ··· praeclaro ad aspectum, Cic. Verr. 4, 52; ogs. in pl., Virg. Aen. 9, 657; — B) „bes." ogs.; a) Pupillen, (som Redskab for Synet); vid. Cic. N. D. 2, 57; — b) Synsevnen, Synets Sands; - sub aspectum et tactum cadere, id. Univ. 5; aspectum amittere, id.; cf. id. d. Or. 2, 87; — II) pass.; A) „alm.": Synlighed, at kunne sees; ∾ siderum, Plin.; cf. id. 2, 55; — B) „bes."; a) Udseende; ∾ truci (testudo), Pacuv. ap. Cic. Div. 2, 64; cf. Hor. Sat. 1, 8, 26; ∾ pomorum et odoratus, Cic.; — b) Gestalt; herba aspectu roris marini, Plin.; — c) Farve; columnae aspectu discolori, id.; — not.: gen. aspecti, (f. aspectus), Att. ap. Non.; dat. aspectu, (f. aspectui), Virg. Aen. 6, 465.

aspello, [f. abs.pello, vid. ab, abs], ere, v. a.: driver el. jager bort; (forkl. Ord); - Eos, qui advorsum eunt, aspellito, Plaut. Merc. 1, 2, 5; men „fig.": Neque adeo spes, quae hunc mi aspellat metum, Plaut. Capt. 3, 3, 4. — 1. aspendius, i, m., ἀσπένδιος: etslags Vinranke, Plin. 14, 22. — 2. Aspendius, 3, s. und. flgd.

Aspendos, i, f., Ἄσπενδος: By i Pamphylien, Mela 1, 14; — ds. Aspendius, 3, s. nedenf.; men subst. Aspendii, orum, m.: Indvaanerne af Byen Aspendos, Liv. 37, 23, Nep. Dat. 8; — not.: en vis citharista Aspendius (af Aspendos) besad den Kunst: ut omnia intus caneret, el. ut sibi intus caneret, (at Tonerne alene hørtes indad el. af ham selv); hvf. disse Udtryk, Cic. Verr. 1, 20 (Ascon.), o. id. Agr. 2, 26, bruges som Ordspil om den, som alene seer paa egen Fordel.

asper, era, erum, (ogs. ctr. aspra, f. aspera, etc., Virg.); I) „egenl."; A) „alm.": ru el. hvas el. ujevn at føle paa; (opp. levis o. lenis); - vid. Lucr. 6, 1149, o. Cic. Part. or. 10; men tumulus asperi soli, Liv. 25, 36; ∾ saxa, Enn., Ovid., o. A.; ∾ glacies, (knortet), Virg.; ogs. absol.: lene, asperum (sensus judicant). Cic. Fin. 2, 12; - ogs. ligesom τραχύς, om ophøiet Arbeide; vid. Virg. Aen. 9, 263, o. Ovid. Met. 12, 235; ligel. ∾ nummus, (nypreget), Suet. Ner. 44; - ogs. hvas, stikkende, sentes, rubus, Virg., barba, Tibull.; - ogs. „meton.": ∾ coelum (Germaniae), Tac.; ∾ victus, Plaut.; ∾ tussis, Martial.; - ds. ogs. subst. asperum, aspera: ujevne el. knortede Steder; aspera maris, (det oprørte Hav), Tac.; men insulae per aspera, Suet. Tib. 60; asperrimo hiemis, (i den haardeste Vinter), Tac. Ann. 3, 5, — B) „bes." ogs. om det stærke Indtryk paa de øvrige Sandser; og det navnl.; a) paa Tungen: skarp, bitter, snærpende; vid. Ter. Heaut. 3, 1, 49; men ∾ sapor maris, Plin.; asperrimum piper, acetum, id.; — b) om Hørelsen: grov, skurrende; lene, asperum (genus pronunciationis), Cic. d. Or. 3, 57; cf. Ovid. Fast. 5, 481, (om Overgangen fra R til L); navnl. ogs. i Rhetoriken: knudret, ujevn; vid. Senec. Ep. 114, o. Quintil. 9, 4, 142; endel. er i Grammatiken: spiritus asper: H-Lyden, Prisc.; — c) om Lugten: skarp; ∾ odoris herba, Plin. 27, 41; — II) „fig."; A) om Ting og om Begreber: raa, farlig, frækkelig; - in asperis temporibus, Cic. Balb. 9; ∾ multa, Hor.; ogs. m. bellum, id., pugna, Virg., fata, id.; — b) „poet." ogs. om Dyrene: vild, grusom, tigris, Hor.; men aspera cornu (bos), Virg. Ge. 3, 57; cf. ibd. 434, o. Hor. Epod. 6, 11; ogs. c. inf.: asper frena pati (equus), Sil.; — B) „ment."; a) navnl. om Talen: hvas, skarp, bitter; - asperiores facetiae, Cic.; ∾ verba, Tibull.; ogs. om Personer, Cic. Brut. 34; men asperior sententia, (oppon. lenior), Liv. 3, 40; ∾ censura, Vell., lex, Quintil.; ogs. d. stoiske Philosophi heder: paullo asperior et durior, (oppon. moderata et mitis), Cic. Mur. 29; cf. id. Fin. 4, 28; — b) ofte ogs. „ethisk" el. om Charakteren: raa, haard, fiendsk, uboielig; - vid. Cic. Planc. 16; men ∾ Juno, (strœng, fiendsk), Virg. Aen. 1, 279; men non asper, ibd. 8, 365, (mild, naadig); - ogs. c. abl.; asper cladibus, (forbittret derover), Ovid.; men m. ad: asperrimos illos ad conditiones pacis etc., Liv. 22, 59; men id. 39, 40: asperi procul dubio animi (fuit ille: havde en strœng Charakter); - ogs. c. dat.: monitoribus asper, (som vredes paa dem), Hor. A. P. 163: cf. Tibull. 1, 9, 18; - „poet." ogs.: haard, tapper, modig; vid. Virg. Aen. 1, 14; men absol.: ∾ Camilla, id., Diana, Senec. Med.: — not.: ogs. er Asper: romersk Tilnavn; vid. Liv. 3, 65.

aspére, adv. af asper: haardt, stødende, loqui, Cic.; - oftest „fig." o. „ethisk": haardt, grusomt; - ∾ et acerbe (accusare aliquem), Cic.; cf. Liv. 3, 50: nihil placet aspere agi; - asperius scribere de aliquo, Cic. Att. 9, 15; asperrime saevire in aliquem, Vell. 2, 7.

1. aspergo, (adsp., ogs. aspargo), spersi, spersum, 3, v. a., [spargo]; I) „egenl."; A) „alm.": sprøiter el. stænker derhen el. derpaa; c. dat., ogs. m. in (c. abl.), ogs. absol.; - ∾ virus pecori, (forgifte), Virg. Ge. 3, 419; liquor aspersus oculis, Plin.; - „alleg." er Cic. Cluent. 26: guttam aspergit huic bulbo, (m. Allusion til Navnene Gutta o. Bulbus); - aspersa temere in tabula pigmenta, id. Div. 1, 13; cf. Suet. Aug. 18; men ∾ aquam, Plaut. Bacch. 2, 3, 13, („alleg.": at vedergvœge); - ogs. kaster el. stroer derfor, glandem bubus, Plin.; — B) „bes.": bespröiter, besprænger, aram sanguine, Cic.; cf. Hor. Ep. 1, 11, 12; men aspersus maculis (piscis: plettet, spettet), Claudian.; - ogs. bestrøer, olivam sale, Plin.; men canis aspergitur aetas, Ovid.; — II) „fig."; A) „overf.": tildeler, meddeler, alicui sextulam, (som liden Arvelod), Cic. Caecin. 6; — b) sild. ogs. ∾ aures gemitu, (lade høre), Val. Max.; men pass.: aspergi auditiuncula quadam, (høre etslags uvist Rygte), Gell.; — B) oftere „ment.": føier dertil, krydrer dermed; ∾ comitatem et facilitatem gravitati severitatique, Cic. Mur. 37; ∾ sales orationi, id. Orat. 26; — b) ∾ labem el. maculam alicui, (paasœtte nogen en Skamplet, beskæmme); vid. Cic. Vat. 6 o. 17; - ligel. ∾ aliquem maculis el. infamia; vid. id. Planc. 12, o. Nep. Alc. 3; men Hor. Sat. 1, 4, 88, absol.: ∾ cunctos, (tale ilde om Alle); endel. Cic. Fam. 6, 6, „alleg.": e quo (fonte) sit leviter aspersus.

2. aspergo, (adsp., ogs. aspargo), inis, f., [af frgd.]: Besprængen, Besprøiten, aquarum, Ovid. Met. 7, 108; ogs. om Støvregnen af et Vandfald, ibd. 1, 572; - men „overf.": ∾ parietum, (den deraf udslaaende Fugtighed, Plin.; - sild. ogs. „alleg.": ∾ culparum, Prud.; — II) „metonym.": den derpaa sprøitede Fugtighed; ∾ nimborum, (den draabevis faldende Regn), Lucr. 6, 525; cf. aspergine caedis etc., Ovid. Met. 4, 125.

asperĭtas, atis, f., [asper]; I) „egenl."; A) „alm.": Ruhed, Skarphed, Ujevnhed, (oppon. levitas); - ∾ viarum, Cic., locorum, Sall., Liv.; asperitates saxorum, Cic.; men ∾ faucium, (ogs. ∾ animae): Hæshed, Plin.; ogs. absol.: contra asperitates, (imod Hæshed) etc., id. 27, 165; - ogs. om ophøiet Arbeide, id. 33, 49; - ogs. „meton.": ∾ frigorum, Tac., Ovid., hiemis, Tac.; — II) „bes." ogs. med Hensyn paa de øvrige Sandser: a) paa Smagen: Bedskhed, Bitterhed; ∾ vini, pomi, aceti, Plin.; men id. 12, 20: ∾ aquarum, (dets Haardhed el. Saltsmag); — b) paa Hørelsen: Haardhed, Skurren, vocis, Lucr. 4, 553; — c) paa Synet: det Afstikkende el. Paafaldende, navnl. af Lys og Skygge i Perspectivet, Vitruv. 7, 5; ∾ intercolumniorum, id.; — II) „fig."; A) „overf.": Vanskelighed, Trængsel, Modgang; - in his ··· asperitatibus rerum etc., Cic. d. Or. 1, 1; ∾ belli, Sall.,

remedii, Tac.; — B) „ment."; a) „alm.": det Haarde og Strænge el. Krænkende, navnl. i det retlige Foredrag; - vid. Cic. d. Or. 2, 15 o. 53; ligel. ∾ verborum, (haarde el. onde Ord), Ovid. Met. 14, 526; saal. ogs. det Haarde og Stødende i Stoikernes Lærebegreb; vid. Cic. Fam. 4, 28; — b) „bef." o. „ethisk", el. om Charakteren: Haardhed, Raahed, Vildhed; - si quis ea asperitate est, et immanitate naturae, ut etc., Cic. Lael. 23; cf. Ovid. Pont. 1, 6, 8, o. Hor. Ep. 2, 1, 129; - ogs. Barskhed i Omgang, Nep. Att. 5; - ogs. anden Uhøflighed og Forkerthed, Hor. Ep. 1, 18, 6.

*aspĕrĭter, adv., fortl. Biform af aspere; ∾ cubare, Naev. ap. Non.; o. — aspĕrĭtūdo, subst. aspritudo, inis, f., Biform af asperitas; ∾ jugi, (dens Brathed el. Steilhed), Appul.; - men „overf.": ∾ oculorum, (skarpe Vædsker deri), Cels.; — [asper].

*aspernābĭlis, e: til at bortvise el. forkaste, Att. ap. Non.; - ogs. frastødende, Gell. 16, 8; - compar., Augustin.; — aspernāmentum, i, n.: Forkastelse, Foragt, Tert.; — aspernanter, adv.: afvisende, med Foragt; ∾ accipere aliquid, Amm.; - compar., Augustin.; — aspernātĭo, onis, f.: Forkastelse, Foragt; ex aspernatione rationis etc., Cic. Tusc. 4, 14; - ogs. in pl.: ∾ naturales, Senec. Ep. 121; o. — aspernator, oris, m.: som bortviser fra sig, som foragter; ∾ divitum, Tertull.; — [flgd.].

aspernor, atus sum, 1, v. dep. a., [ab, abs, spernor; cf. aspello, asporto]: viser fra mig, forkaster, ringeagter; I) „egenl."; A) „alm."; - ∾ panem oblatum, Suet. Ner. 48; cf. Phaedr. 5, 4; men ∾ aliquem nutu, Suet. Vesp. 8; men ∾ quod valde dulce est, vid. Cic. d. Or. 3, 25; — B) „bef."; a) bortvender el. afvender derfra; - cujus furorem ··· deos a suis aris aspernatos etc., Cic. Cluent. 68; — b) fornægter; ∾ patriam colore etc., id. Pis. 1; — II) oftest „fig."; - nemo bonus, qui vos non ··· animo aspernetur, (som ikke afskyer Eder i sit Inderste), ibd. 20; ∾ querimonias alicujus, (afvise), id. Verr. 4, 51; cf. Liv. 9, 41; ogs. c. inf., Tac. Ann. 4, 46; — not.: ogs. pass.; qui habet, ultro appetitur; qui est pauper, aspernatur, Cic. frgm. ap. Prisc.; cf. Auct. B. Afr. 93.

aspĕro, (ctr. aspro, Sid.), avi, atum, 1, v. a., [asper]; I) „egenl."; A) „alm.": gior ru el. ujevn; ∾ asserculos, (neml. ved at hugge deri), Colum.; cf. Virg. Aen. 3, 285; — B) „bef.": tilspidser, skærper, hvæsser, pugionem saxo, Tac.; men id. Germ. 46: ∾ sagittas ossibus, (sætte en Benspids derpaa); — II) „fig."; A) „alm." o. „ment.": ∾ compositionem orationis, (giøre Foredraget haardere el. mindre flydende), Quintil. 9, 3, 3; — B) „bef." o. „ethisk": ophidser, aliquem in saevitiam, Tac. Ann. 1, 72; ∾ iram victoris, id.; men ∾ crimina, (forværre; opp. lenire), id. Ann. 2, 29.

aspersĭo, (adsp.), onis, f., [1. aspergo]: Bespreiten, Besprængen, navnl. i Religionssproget; aspersione aquae (tolli incestum), Cic. Leg. 2, 10; - ogs. „alm.": ∾ fortuita (colorum) etc., id. Div. 1, 13. — 1. aspersus, (adsp.), 3, partic. af 1. aspergo. — 2. aspersus, (adsp.), us, m., [1. aspergo]: = aspersio, men alene in abl.; aspersu aquae calidae, Plin. — aspĕrūgo, inis, f., [asper]: Vært med piggede Blade, vid. Plin. 26, 65.

asphaltĭon, i, n., ἀσφαλτίον: langbladet Kleverart, Plin. 21, 30. — Asphaltītes, ae, m., Ἀσφαλτίτης, ogs. ∾ lacus: Asphaltsøen, (el. d. døde Hav i Palæstina), Plin. 5, 15. — asphŏdĕlus, (-dilus, Pallad.): lilieagtig Plante med smaa Rodknolder, (∾ ramosus L.), Plin. 21, 68 flgd.

aspĭcio, (adsp.), spexi, spectum, 3, v. a. (o. n.), [specio]; I) „egenl."; A) „alm.": seer derhen el. derpaa, beskuer, betragter; - fortl. oftere m. ad el. absol., sædv. c. acc.; - Quaeso, hercle, agedum, aspice ad me, Plaut. Capt. 3, 4, 38; sed postquam aspexi, Ter. Heaut. 4, 1, 43; cf. id. Eun. 5, 1, 22; - Aspice hoc candens, Enn. ap. Cic. N. D. 2, 2; ligel. aspicite ipsum etc., Cic. Sull. 27; men id. Cat. 3, 5: sic furtim nonnumquam inter se aspiciebant, (skottede til hverandre); men Ovid. Met. 13, 70: Aspiciunt oculis superi mortalia justis; cf. Virg. Aen. 4, 372; — B) „bef."; a) faaer Øie derpaa, bliver vaer; - Perii, si me aspexerit, Plaut.; cf. Ter. Andr. 1, 1, 91, o. Hor. Ep. 1, 7, 90; men Cic. R. Am. 22: propter quos hanc lucem aspexerit, (d. e. nogens Forældre); — b) beseer, efterseer, betragter; hujus ut aspicerent opus etc., Ovid. Met. 6, 14; men ∾ Boeotiam, vid. Liv. 42, 37; — II) „fig."; A) „overf." om et Sted: at have Udsigt dertil, at vende derimod; - tabulatum aspiciat meridiem, Colum.; cf. Plin. Ep. 5, 6, o. Tac. Agric. 14; — B) „ment." el. om Aandens Virksomhed; 1) „alm.": betragter, betænker, overveier; vid. Cic. d. Or. 3, 31, ogs. ibd. 1, 35, (hvor dog Udtrykket er „alleg."); - ogs. m. flgd. relat.; aspice, quantum Aggrediare nefas, Ovid. Met. 7, 70; cf. Hor. Ep. 1, 18, 76, oftere; — 2) „bef." ogs.; a) ligesom at see op dertil, at betragte med Høiagtelse; vid. Nep. Chabr. 4; — b) at see nogen dristigen under Øinene; vid. Nep. Ep. 8; - men fugio homines, lucem aspicere vix possum, (sc. prae dolore: tør ikke ret see derimod), Cic. Att. 3, 7; cf. id. Brut. 3.

aspīlātes, ae, m., ἀσπιλάτης: etslags arabisk Ædelsten, vid. Plin. 37, 54. — *aspīrāmen, (adsp.), inis, n.: = flgd.; blanda aspiramina formae, (om Skiønhedens Paavirkning), Val. Fl.; o. — aspīrātĭo, (adsp.), onis, f.; I) „egenl."; a) Paaaanden, Luftning, aëris, Cic. N. D. 2, 33; — b) Uddunstning, terrarum, id. Div. 1, 36; cf. ibd. 57; — II) „overf." o. „techn." i Grammatiken: Beaandning el. Aspiration af et Bogstav, ved dets Forbindelse med H-Lyden; vid. Cic. Orat. 48, o. Quintil. 1, 5, 19; — b) ogs. „meton.": Bogstavet H, Prisc.; — [flgd.].

aspīro, [ad. sp.], avi, atum, 1, v. n. (o. a.); I) som neutr.; A) „egenl.": at aande el. blæse el. lufte derpaa el. derhen el. dertil; m. ad, el. c. dat., el. absol.; - ad granaria nulla aura humida ··· aspiret, Varro; cf. Catull. 68, 62; men aspirant aurae in noctem, (det blæser op), Virg. Aen. 7, 8; - ogs. om Aandedrættet, Cic. N. D. 2, 55; om en Blomsterduft, Virg. Aen. 1, 694; om en Ledsagelse af Instrumenter, Hor. A. P. 204; — B) „fig."; 1) „overf."; a) ligesom at aande el. puste derimod el. derefter; ds. at stræbe derefter, søge at naae, (ofte m. Bibegr. af Anstrængelse el. Vanskelighed); m. ad, el. m. in, „poet." ogs. c. dat., ogs. absol.; - ∾ ad aliquem, Cic. Pis. 5, (søge nogens Venskab el. Omgang); men id. Tusc. 5, 9: ut ad me aspirare non posses, (indvirke paa mig, skade mig); men id. Verr. 1, 54: ∾ ad pecuniam alicujus, (søge at komme i Besiddelse deraf); - ∾ in curiam, (søge at trænge sig ind deri), ibd. 2, 31; cf. id. Sull. 18; men ne vipera aspirare possit, (kan komme dertil), Colum.; men m. Lune: nec equis aspirat Achillis, Virg. Aen. 12, 352; — b) „techn." el. i Grammatiken: at forbinde et Bogstav m. H-Lyden, at aspirere det; m. o. ud. dat.; - ne consonantibus aspiraretur, Quintil. 1, 5, 20; — 2) „ment."; a) at begunstige el. befordre, (Billedet oprdl. fra Medbør); m. o. ud. dat.; - di, coeptis Aspirate meis, Ovid. Met., in.; cf. Virg. Aen. 2, 385, oftere; — b) stræbe at naae, at anstrænge sig derfor, at nærme sig dertil; - ∾ ad laudem (oratoris), Cic. Orat. 41; cf. id. Brut. 21: bellica laude aspirare ad Africanum etc.; — II) som act.: at lade aande el. blæse derpaa el. dertil, (som Medbør, odl.); saal. Virg. Aen. 5, 608: ventosque aspirat eunti (Juno); — not.: sild. ogs. om Havet: insula aspiratur freto Gaditano, Solin. 22; — B) „fig.":

at indaande el. indgive; dictisque divinum Aspirat amorem, Virg. Aen. 8, 373; cf. Quintil. 4, prooem.

aspis, ĭdis, (-dos), f., ἀσπίς: liden giftig Slange= el. Øgleart, Plin. 29, 18; cf. Cic. Rab. Post. 9; — II) fild.: et Skiold, Just. Novell. — asplēnum, i, n., ἄσπληνον: Milturt, Hiortetunge, Plin. 27, 17, Vitruv.

asportātĭo, onis, f.: Bortbringelse, Bortflytning, (signorum), Cic. Verr. 4, 49; af — asporto, avi, atum, 1, v. a., [ab el. abs, porto; f. ogs. aspernor ab in.]: skaffer el. bringer el. flytter bort derfra; vid. Liv. 2, 4, o. Cic. Verr. 4, 49, ogs. Nep. Them. 2; — hos Comikerne ogs. om Mennesker; vid. Ter. Phorm. 3, 3, 18.

*asprātĭlis, e, fild. Biform af asper, piscis, (med hvasse Skæl), Plin. Val., terminus, (af utilhuggen Sten), Auct. d. Lim. ap. Goes. — asprēdo, inis, f.: uvis Biform af aspritudo, Cels. — asprētum, i, n.: ujevnt Sted el. Jordsmon; in pl., Liv. 9, 24, oftere; o. — asprĭtūdo, inis, f., f. und. asperitudo; — [asper]. — aspŭo, [ad.sp.], ĕre, v. a.: at spytte derpaa, at bespytte; df. som Religionsskik: a nutrice ··· aspui infantem, Plin. 28, 7.

assa, f. und. assus, 3. — Assabinus, i, m.: æthiopisk Guddom, Plin. — assāmentum, f. und. crassamentum. — Assărăcus, i, m., Ἀσσάρακος: Søn af K. Tros, Broder til Ganymedes, og igiennem Capys Farfader til Anchises: hvf. Venus, Ovid. Fast. 4, 123, heder: Assaraci nurus; f. ogs. ibd. 943, o. id Met. 11, 756; — men Assaraci gens, Virg. Aen. 9, 463: de fra Troja nedstammende Romere.

1. assārĭus, 3, [asso]: stegt, til at stege; daps Jovi assaria pecuina, Cato. — 2. assārĭus, i, m., Biform af as, Varro L. L. 8, 38, (hvor ogs. gen. assarium, f. -orum).

assecla, (ads.), ogs. assĕcŭla, Juvenal. 9, 48, ae, m., [assequor]: Følgesvend, Ledsager, navnl. Snyltegiest; f. und. assentator, ogs. Cic. Sest. 64. — assectātĭo, (ads.), onis, f.: idelig Ledsagelse, (navnl. den fattige Borgers af hans Patron); vid. Cic. Mur. 34; — II) „fig.": Efterforskning, Granskning, coeli, Plin. 2, 18; o. — assectator, (ads.), oris, m.: idelig Ledsager el. Følgesvend; vid. Cic. Verr. 2, 11; ogs. „alm.": som gaaer derefter; ∾ dapis (cancer), Plin.; — II) „fig.": Tilhænger af en Lærer el. af en Lære; ∾ sapientiae, (en Philosoph), Plin., eloquentiae, id., Protagorae, Gell.; — [flgd.].

assector, [ad.s.], atus sum, 1, v. dep. a.; I) „egenl.": ledsager overalt el. ideligen, (navnl. Candidaten til et Statsembede), Cic. d. Or. 1, 56; ogs. „alm.": bliver ved at følge med nogen, Hor. Sat. 1, 9, 6; — — II) „fig.": ∾ aliquem, Tac. Hist. 2, 93: holde sig til nogen, holde med nogen; men ∾ aliquem omnibus officiis, (søge at vinde nogen derved), Suet. Caes. 19; — men ogs. ∾ aliquem: som Discipel at søge nogens Undervisning, Plin. 33, 54, Tac. Or. 2; — not.: forel. ogs. pass.: assectari se omnes cupiunt, Enn. ap. Prisc. — assĕcūtor, (-quūtor), oris, m., [assequor]: en Ledsager, Colum. — assĕcūtus, (-quūtus), 3, partic. af assequor.

assedo, (ads.), onis, m.: fild. Biform af assessor, Non. — assefolium, i, n., hos Appul. en Benævnelse paa Værten agrostis. — assellor, (ads.), atus sum, 1, v. dep. a., [sella], (at gaae til Stols), at afsondre som Excrement, Veget.

assĕnesco, [ad.s.], ĕre, v. n. inch.: begynder at ældes, Tert. — *assensĭo, (ads.), onis, f.; I) „alm.": Billigelse, Bifald, Senec. Ep. 7, Quintil., Plin. Ep.; — II) „bef." o. „techn."; A) „rhet.": Tilhørernes lydelige Bifaldsyttring, Cic. Brut. 30; cf. id. Mil. 5; — B) i Philosophien: Erkiendelse el. Bekiendelse af de sandselige Fornemmelser; vid. Cic. Acad. 2, 12, o. id. Fat. 17; o. — assensor, (ads.), oris, m.: som bifalder nogen el. noget; te unum ··· mihi fuisse assensorem, Cic. Fam. 6, 21; cf. Senec. Hippol. 1207: irae facilis assensor meae; — [assentior].

1. assensus, (ads.), 3, partic. af assentior. — 2. assensus, (ads.), us, m., [assentior]; I) „alm.": Billigelse, Bifald; omnium assensu (dicere aliquid), Cic.; cf. Liv. 5, 9, o. Cic. Brut. 49; — ogs. lydeligt Udbrud af Bifald, Liv. 27, 51; — „poet." ogs. in pl., Ovid. Met. 1, 245; — II) df. „fig."; A) „poet. overf." om Echoen, Virg. Ge. 3, 45; cf. id. Aen. 7, 615; — B) „ment." el. i Philosophien, ligesom assensio: Erkiendelse af de sandselige Fornemmelser, Cic. Acad. 2, 18, o. id. Fin. 3, 9.

assentātĭo, (ads.), onis, f., [assentor]; I) „alm.": smigrende Bifald, Smiger; vid. Cic. Lael. 25, oftere; ligel. in pl.: inflatus assentationibus, Liv. 24, 6; cf. Cic. Cluent. 13; — II) „bef." o. fild.: Billigelse, Bifald, Vell. 2, 128, Petron.; — df. dem.: assentātĭuncŭla, (ads.), ae, f.: liden Smiger, (el. lidt Smiger); vid. Cic. Fam. 5, 12; ogs. in pl., Plaut. Stich. 1, 3, 75.

assentator, (ads.), oris, m.: som altid bifalder for at behage, en Smigrer, en Jabroder; vid. Cic. Lael. 26, oftere; men id. Caecin. 5: quam personam ··· mulierum assentatoris etc.; cf. Hor. A. P. 420; o. — assentātōrie, (ads.), adv.: paa en Smigrers Viis el. Maade; non assentatorie, sed fraterne etc., Cic. Qu. Fr. 2, 15; — [assentor]. — assentātrix, (ads.), icis, fem. af assentator: Smigrerske, Hyklerske, Plaut. Most. 1, 3, 100.

assentio, [ad.s.], si, sum, 4, v. n.: bifalder, samtykker; nærmest som forel. Biform af flgd.; men findes ogs. Cic. Fam. 5, 2, oftere, Liv. 1, 54, o. A.; — df. ogs. pass. assensa, orum, (hvad man billiger el. holder for sandt), Cic. Acad. 2, 31; — men impers.: Bibulo assensum est, id. Fam. 1, 2.

assentĭor, (ads.), sensus sum, 4, v. dep. n., [sentio]: bifalder, samtykker, billiger, giver min Stemme el. mit Bifald dertil; ordenl. c. dat.; — vid. Cic. d. Or. 1, 49, o. Sall. Cat. 52; ligel. ∾ sententiae alicujus, Cic.; cf. id. Acad. 2, 21; — men ogs. absol., Suet. Caes. 80; ogs. undert. m. tilføiet acc. comm.; vid. Cic. d. Or. 1, 9 o. 28; men id. Acad. 2, 21: vitiosum assentari quicquam aut falsum aut incognitum.

assentor, (ads.), atus sum, 1, v. dep. n., intens. af frgd., (neml. assentor, euphonisk f. assensor); — bifalder aldeles nogens Mening el. Tale; c. dat., ogs. absol.; dertil m. o. ud. acc. comm.; — etiam tu quoque assentaris huic! Plaut. Amph. 2, 2, 70; quippe qui etiam adversando saepe assentetur, (om Hykleren), Cic. Lael. 26; men omnia assentari, (sige Ja til Alt), Ter. Eun. 2, 2, 21; cf. Cic. Acad. 2, 14; men id. Fam. 9, 12, m. Lune „overf.": nisi tibi assentantur (Bajae: ligesom fele for dig); cf. ibd. 3, 11: quia mihi ipse assentor fortasse.

assĕquor, [ad.s.], cūtus (quutus) sum, 3, v. dep. a.; I) „egenl.": iler el. sætter derefter for at indhente; — assequere ac retine, dum etc., Ter. Phorm. 5, 8, 89; — df. sædv. naaer el. indhenter ved at følge; ∾ aliquem, Cic. Att. 3, 5; cf. Tac. Ann. 2, 75; men „alleg.": nec quicquam sequi, quod assequi nequeas, Cic. Off. 1, 31; — men ogs. er acc. ofte udfalden; f. Ter. l. c.; saal. ogs. i d. historiske Stil; vid. Liv. 28, 16, o. id. 33, 8, ogs. Tac. Hist. 3, 60; — II) „fig."; A) „overf."; a) „alm.": opnaaer, erholder, kommer i Besiddelse deraf, (navnl. ved Flid og Omhu; derim. consequi, mere om d. Tilfældige); f. ovenf. Cic. Off. 1, 31; cf. id. d. Or. 1, 30; — se omnes magistratus sine repulsa assecutum etc., id. Pis. 1; men id. R. Am. 34: qua in re nihil aliud assequeris, nisi ut etc.;

cf. Justin. 2, 4; — b) „bef." ogf. ∾ aliquem: at naae nogen med Henfyn paa en vis Egenſkab el. ved Efterligning; vid. Cic. Leg. 1, 2; – oftere: at naae en vis Egenſkab hos en anden; vid. Cic. Fin. 6, 4, o. Plin. Ep. 4, 8; — B) „ment.": naaer el. udfinder Meningen deraf, begriber el. indſeer; ut apertis obscura assequamur, Cic. N. D. 3, 15; quid ipse conjectura assequare, etc., id. Att. 7, 13.

asser, ĕris, m., [2. assero; cf. agger af aggero]; 1) „alm.": Bjælke el. Pæl (til at indſættes el. indrammes); vid. Caes. B. C. 2, 2, o. Liv. 44, 5; — 2) „bef."; a) Stang til en Bærestol, Suet., Juvenal.; — b) en Lægte, Vitruv.; — df. dem.: assercŭlus, i, m., o. asserculum, i, n.: liden Pæl el. Stang, Cato, Colum.

1. assĕro, (ads.), sēvi, sĭtum, 3, v. a., [1. sero]: ſaaer el. planter el. ſætter derhos el. derved; – neque propter olus asserunt vites, (i Nærheden deraf), Varr.; men Catull. 61, 106: assitas ··· arbores (velut implicat vitis); cf. Hor. Ep. 2, 2, 170.

2. assĕro, [ad.s.], sĕrŭi, sertum, 3, v. a.; oprdl.: føier dertil, forbinder dermed; ogf. prægnant: tager til mig; df. I) i Retsſproget; A) ∾ manum, el. ∾ aliquem manu in libertatem el. liberali causa, ogf. ∾ manu, ogf. absol. asserere: ved Haandens Paalæggelſe at erklære nogen for fri; vid. Varro L. L. 6, 7; ſaal. Ter. Ad. 2, 1, 40: Ego liberali illam assero causa manu; cf. Cic. Fl. 17; – ∾ aliquem in libertatem, Suet; cf. Liv. 3, 45; ogf. ∾ aliquem in ingenuitatem, Suet.; ogf. ∾ se ingenuitati, Dig.; men „poet.": Scilicet asserui jam me, rupique catenas, Ovid. Am. 3, 11, 3; — B) omvendt heder: ∾ aliquem in servitutem: ved Haandspaalæggelſe at erklære nogen for ufri; vid. Liv. 3, 44, o. Suet. Tib. 2; cf. Liv. 34, 18, o. id. 35, 16; — II) udenfor Retsſproget o. „fig.", (men alene efteraug.); A) „alm.": befrier derfra, beſkytter el. forſvarer derimod; – ∾ se a mortalitate, Plin. Ep. 2, 10; cf. ibd. 3, 5; men post assertam a Manlio ··· urbem, Flor. 1, 13; men ∾ easdem leges, (hævde dem), id.; – in asserenda dignitate, Suet. Caes. 16; cf. id. Claud. 10, o. Martial. 14, 142; — B) „bef."; 1) ∾ alieni (el. sibi) aliquid: tilegne nogen (el. ſig ſelv) noget ſom Eiendom; – ∾ sibi cognomen sapientis, Quintil.; cf. Ovid. Met. 1, 462; men ibd. 761, per hypallagen: meque assere coelo, (ſ. assere mihi coelum: bevis mig min Nedſtammen derfra); — 2) paaſtaaer, angiver, forſikkrer; – Non haec Colchidos asserit furores, (ſynger ikke derom), Martial. 10, 35; ligel. asserere m. acc. c. inf., Plin. 20, 34; — b) df. subst. neutr. assertum: Paaſtand, Bevis, Capella.

*assertio, onis, f.; 1) i Retsſproget; A) retlig Paaſtand, at nogen bør være fri, Traj. ap. Plin. Ep. 10, 72; – sitne liber, qui est in assertione, Quintil.; men pl.: ∾ perfusoriae, (letſindige el. ugrundede Paaſtande paa nogens Frihed), Suet. Dom. 8; — II) ſildt. o. „alm.": Paaſtand, deorum, (om deres Tilværelſe), Arnob.; o. — assertor, oris, m.; 1) i Retsſproget; A) ſom paaſtaaer el. hævder nogens Frihed; assertores (sc. libertatis) etc., Suet. Caes. 80; cf. Senec. Ep. 13; — B) ſom paaſtaaer, at nogen er ufri, ſom gjør nogen til Slave, Liv. 3, 46 flgd.; — II) „overf." o. „alm.": Befrier, Beſkytter, Haandhæver; assertores dignitatis patriciorum, Suet. Tib. 2; ogf. absol.: si etc., assertor venias, Martial. 1, 53; cf. Ovid. Rem. 73; ogf. Suet. Galb. 9; — df. assertōrius, 3, lites, (angaaende nogens Frihed), Cod. Just.; — [2. assero]. — assertum, i, n., ſ. und. 2. assero in fin. — assertus, (ads.), 3, partic. af 2. assero.

asservio, [ad.s.], ire, v. n.: ivrigen at befordre, contentioni vocis, Cic. Tusc. 2, 21. — asservo, [ad.s.]; 1) „egentl."; A) „alm.": bevarer, opbevarer, pisces sale el. in sale, Plin., ignem in ferula, id.; – ogf. forvarer; negligentius asservatae tabulae etc., Cic. Arch. 5; cf. Liv. 5, 40; — B) „bef.": forvarer, bevogter, muros portasque, Caes. B. C. 1, 21; navnl. ogf. at forvare en Fange, Ter. Andr. 5, 2, 24, o. Cic. Cat. 1, 8, oftere; men Liv. 8, 20: in carcerem asservari, (bringes derhen i Forvaring); — II) „fig.": at holde Øie dermed, at iagttage; vid. Cic. Att. 10, 16, o. Catull. 17, 16.

*assessio, (ads.), onis, f.: Sidden el. at ſidde derhos, (navnl. for at troſte), Cic. Fam. 11, 27; o. — assessor, (ads.), oris, m.: ſom ſidder derhos, (navnl. for at hjelpe el. raade el. iagttage); vid. Cic. Div. 1, 43; – ſædv. Biſidder i Retten, (neml. ſom Dommerens el. Prætors Medhjelper); cf. Suet. Galb. 14, o. Senec. Tranqu. 1, 3; — [assideo]. — assessōrius, (ads.), 3, [assessor], sc. liber, i. e. liber de officio assessoris, Dig. — assessūra, (ads.), ae, f., [assideo]: en Assesſors Embede, Dig. — 2. assessus, (ads.), 3, partic. af assideo. — assessus, (ads.), us, m., [assideo]: Sidden el. at ſidde derhos; in abl., Prop. 4, 11, 49. — assestrix, (ads.), icis, fem. af assessor: Biſidderſke, Medhjelperſke, Afran. ap. Non.

*assĕvēranter, (ads.), adv.: for Alvor, loqui, Cic. Att. 15, 19; compar., id. Acad. 2, 19; — assĕvērāte, (ads.), adv.: = frgd., loqui, Appul.; – ogf. driſtigen, tragoedias agitare, Gell.; o. — assĕvērātio, (ads.), onis, f.; I) „alm.": Alvorlighed i Tale og Adfærd; df. A) ſtræng Forſikkring, Cic. Att. 13, 23; men ∾ in voce, Plin. Pan.; ∾ dicentis, Quintil.; — B) Alvorlighed el. Strænghed i en Forhandling, Tac. Ann. 2, 31; — II) „bef.": lidenſkabelig Bekræftelſespartikel, Quintil. 1, 4, 20; — [flgd.].

assĕvēro, (ads.), avi, atum, 1, v. a. (o. n.), [severus]; I) „alm.": behandler alvorligen; (opp. jocari); vid. Cic. Brut. 85; – ofteſt om den Talende: at paaſtaae ſtrængt el. med Visbed; illud unum firmissime asseverat, se etc., Cic. Att. 10, 14; ſaal. ogf. m. acc. c. inf., Tac. Ann. 4, 55, o. Suet. Vesp. 5; – ogf. undert. m. de, vid. Cic. Brut. 57, oftere; – men ſom impers.: utrum asseveratur in hoc, an tentatur, id. Verr. 2, 10; — II) „bef." ogf.; A) om Perſoner; – ∾ gravitatem, (udgive ſig for en Mand af ſtrænge Grundſætninger), Tac. Ann. 13, 18; men ∾ frontem, (give ſig en ſtræng Mine), Appul.; — B) om Ting: at tjene til Bevis derfor, at bevise; – asseverant magni artus Germanicam originem, Tac. Agric. 11.

assībĭlo, [ad.s.], are, (v. n. o. a.): at pibe el. ſuſe el. hvirvle dertil; m. o. ud. dat.; Claudian., Auson.; – men c. acc.: ∾ animam aris, om Slangen, (at udpuſte Livet derpaa), Stat. — assiccesco, [ad.s.], ĕre, v. n. inch.: at blive ganſke tør; ∾ cautes, Colum. — assicco, [ad.s.], avi, atum, 1, v. a.: tørrer ſtærkt, uvas passas in sole, Colum.; ogf. „alm.": tørrer, semen in umbra, id.; – ogf. aftørrer, lacrimas, Senec. — assĭcŭlus, ſ. und. axiculus.

assĭdĕo, (ads.), sēdi, sessum, 2, v. n., [sedeo]; I) „alm.": ſidder derover el. derhos, apud carbones, Plaut.; cf. Suet. Tib. 33: ∾ juxtim, vel ex adverso; ogf. absol.; non assidens, (uden at blive ſiddende), non attente audiens, Cic. Brut. 55; men in Tiburti etc., id. d. Or. 2, 55; — II) ofteſt „overf."; A) „alm.": ſidder el. forbliver derhos el. hos nogen, navnl. for at hjelpe el. yde Biſtand; oftere c. dat., ogf. absol.; vid. Cic. Planc. 11, o. Hor. Epod. 1, 19; – ∾ aegro, ogf. ∾ valetudini alicujus, (pleie den Syge), Ovid., Hor. Sat. 1, 1, 82, o. A.; — b) ∾ litteris: være idelig en ſysſelſat dermed, Plin. Ep. 3, 5; ∾ gubernaculis, id. Pan. 81; — B) „bef."; a) i Retsſproget: at være Biſidder i Retten; ſaal. absol., Tac. Ann. 2, 57; ligel. liberti assidere possunt, Dig.; — b) localt; navnl. i Krigsſproget: at ſidde el. dvæle derved, at beleire; c. dat.; dog ogf., (ligeſom obsideo), c. acc.; – ∾ Casilino, Liv. 23, 19; cf. Tac. Hist. 3, 35; men Virg.

Aen. 11, 304: quum muros assidet hostis; ligel. assidendo castellum, Tac. Ann. 6, 43; hvf. pass.: Amisumque assideri etc., Sall. frgm.; ligel. assessos Capuae muros, Sil.; — c) „poet." o. „alleg." ogs. om en indre Lighed: at staae (el. sidde) ved Siden deraf, at nærme sig dertil; parcus ··· Assidet insano etc., Hor. Ep. 1, 5, 14.

assido, [ad.s.], sēdi, 3, v. n.: at sætte sig el. nedlade sig derpaa el. derved; ogs. „alm.": at sætte sig, in sella apud magistratum, Plaut.; – assidamus ··· si videtur, Cic. Acad. 1, 4; cf. id. R. Am. 22; men ∾ super aspidem, id. Fin. 2, 18; – sjeld. c. acc.: dextera Adherbalem assedit, Sall. Jug. 11, (satte sig paa hans Høire); men m. adv.: eo assidat mulier, Cato; men humi assidens, Suet.; – ogs. om Fugle, Varro; cf. Suet. Tib. 14.

assĭdŭe, (ads.), adv. af 2. assiduus: ideligen, udholdende, uafbrudt, cantare, Cic., litteris uti, id.; – ogs. hyppigen, ofte, venire (aliquo: indfinde sig paa et Sted), Virg. Ecl. 2, 4; in superl., Cic. Brut. 91.

assĭdŭĭtas, (ads.), atis, f., [2. assiduus]; I) „alm.": en Persons idelige Nærværelse, navnl. for at betjene el. opvarte el. ledsage; ∾ medici, Cic. Att. 12, 33; – navnl. ogs. Clienternes idelige Omgivelse af en Embedscandidat, Cic.; ogs. Embedscandidatens idelige Nærværelse paa Forum for at anbefale sig til Borgerne, id.; cf. id. Mur. 9, o. id. Planc. 27; – ogs. absol.: Nærværelse, Tilstedeværelse; vitato assiduitatis fastidio, Suet. Tib. 10; — II) „bes." med Hensyn paa Tidsbegivenheder el. paa Tidens Medfør: Vedbliven, Idelighed, ogs. idelig Gjentagelse; – ∾ molestiarum, (under Proscriptionen), Cic. R. Am. 53, bellorum, id., epistolarum, id.; cf. Suet. Aug. 43, o. Auct. ad Her. 4, 22. — assiduo, abl. som adv., s. und. 2. assiduus.

1. assĭdŭus, i, m., [as, do]: som yder el. betaler Skat, skatydende Borger; (opp. proletarius); vid. Cic. d. Rep. 2, 22, o. id. Top. 2, ogs. Gell. 16, 10; men id. 19, 8, „overf.": classicus assiduusque aliquis scriptor, non proletarius.

2. assĭdŭus, (ads.), 3, [assideo]; I) „alm." om Personer: som ideligen befinder sig paa et Sted el. isærd med noget; – fuit (ille) assiduus mecum, me praetore, Cic. Coel. 4; cf. id. R. Am. 7, o. id. d. Sen. 16; men hostis assiduus magis, quam gravis, Liv. 2, 48; cf. id. 35, 10; men urbani assidui cives, (Dagdrivere og Snakkere paa offenlige Steder), quos scurras vocant, Plaut. Trin. 1, 2, 165; – compar.: ∾ pastores, (flittigere), Varro; superl. s. nedens.; – „poet." ogs. om Dyrene, Ovid. Met. 6, 219; — II) „bes." o. „overf." paa Tiden, el. om det, som sker i Tiden: vedvarende, idelig, hyppig; – perusta solibus assiduis (terra), Lucr.; ex imbribus assiduis, id.; ∾ sterilitates, (Række af Uaar), Suet.; cf. Cic. d. Or. 1, 33; men deorum assidua insidens cura, Liv. 1, 21; Hic ver assiduum, (bestandigt Foraar), Virg. Ge. 2, 149; – vasa (aurea) assiduissimi usus, Suet. Aug. 71; — not.: af neutr. assiduum er abl. assiduo, som adv.: ideligen, bestandigen, esse cum aliquo, Plaut.; cf. Plin. 26, 8.

*assignatĭo, (ads.), onis, f.; særd. i Statssproget m. o. ud. gen. agrorum: Anvisning til en Colonist el. Nybygger paa en Jordlod; vid. Cic. Phil. 6, 5, o. id. Agr. 3, 3; — 2) ogs. „alm.": den til nogen udstedte Anvisning; s. und. assigno; o. — assignator, (ads.), oris, m.: som udsteder en Anvisning til nogen, Dig.; — [assigno]. — assignĭfico, [ad.s.], are, v. a.; 1) at eftervise el. bevise, m. acc. c. inf., Varro R. R. 2, 11; — 2) at betegne el. betyde, id. ap. Gell. 10, 1.

assigno, [ad.s.], avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": sætter et Tegn derved el. derpaa; df. forsegler, besegler, Pers. 5, 81, Dig.; — II) oftere „fig."; A) „overf."; 1) i Statssproget: anviser en Jordlod af Statens Domæner, (navnl. til fortiente Krigere, ogs. til andre Colonister); vid. Cic. Phil. 5, 19, o. id. Agr. 3, 3, ogs. Liv. 21, 25, oftere, o. A.; — 2) „alm."; a) anviser, tildeler, tilkiender; – quem cuique ordinem e re publica esset, eum assignare, Liv. 42, 33; cf. Cic. d. Rep. 6, 15, ogs. Hor. Ep. 2, 1, 8; — b) anviser el. overdrager til Besørgelse, giver i Forvaring; vid. Liv. 5, 22; men ∾ aliquem famae, (befordre nogens Navnkundighed), Plin. Ep.; — B) „ment.": tilskriver el. tilregner, giver nogen Skylden (men ogs. Æren el. Fortienesten) derfor; m. o. ud. dat. pers. el. rei; – vid. Cic. Rab. Post. 10; ligel. id Brut. 19: si etc., Attico assigna, qui etc.; cf. id. Verr. 5, 50; men Liv. 28, 42: ∾ omnia prospera tuo consilio; cf. Tac. Germ. 14; — b) verbum in clausula positum assignatur auditori et infigitur, (indprentes ham), Quintil. 9, 1, 29.

assĭlĭo, (ads.), ĭlŭi, ultum, 3, v. n., [salio]: springer el. kommer springende derhen el. dertil; c. dat., el. absol., el. m. in el. ad; vid. Ovid. Met. 11, 526; – ogs. om Dyrene; ceu fera ··· assilit in ferrum, Sil.; — b) „poet." ogs. om Vandets Opskyllen og Pladsken paa Kysten; vid. Ovid. Fast. 5, 613; — 2) „overf." om en pludselig Overgang i Talen, Cic. d. Or. 32, 5: neque assiliendum est ad aliud genus orationis etc.

assĭmĭlanter, assimilatio, s. und. assimulanter, etc. — assĭmĭlis, [ad.s.], e: noget lignende; undert. c. gen., oftere c. dat.; – Quasi tu numquam quicquam assimile hujus facti feceris? Plaut. Merc. 5, 3, 11; cf. Ovid. Tr. 1, 6, 27; – fratribus assimilis, id.; cf. Cic. N. D. 2, 55, ogs Virg. Aen. 6, 603, o. Suet. Ner. 1, oftere; – ogs. m. flgd. quasi, Plaut. Truc. 2, 7, 12; men absol.: Lucr. 2, 493, oftere; df. — assĭmĭlĭter, adv.: paa lignende Vis el. Maade, mihi hodie obtigit, Plaut. Bacch. 1, 9, 27. — assimilo, are. s. und. assimulo.

*assĭmŭlanter, (ads.), adv.: ifølge en Lighed el. Analogi, Nigid. ap. Non.; o. — assĭmŭlātĭo, (ads.), onis, f.: Lighed dermed el. med hinanden, Plin. 11, 109; — 2) som rhetorisk Figur: etslags Forstillelse el. forstilt Frygt, Auct. ad Her. 4, 37; — [flgd.].

assĭmŭlo, [ad.s.], avi, atum, 1, v. a. (o. n.); I) „egenl.": gjør lig el. ligner dermed el. med hinanden; ogs. efterligner, afbilder; ogs. sammenligner; – pictor assimulabit, quicquid acceperit, Quintil.; men ∾ deos ··· in speciem oris humani, Tac. Germ. 9; – oftere c. dat.; ∾ freto, (sammenligne dermed), Ovid. Met. 5, 6; cf. Tac. Agric. 10; hvf. pass.: assimulari alicui, (at ligne noget), Lucr. 2, 913; – men absol.: ∾ aptissime etc., (betegne meget træffende), Suet. Tib. 57; s. ogs. Cic. Inv. 1, 28; — II) „fig.": fremstiller el. forestiller, som virkelig el. ønskelig; navnl. ogs. giver noget Skin el. Udseende af at være, hvad det ikke er; – a) c. acc., ogs. c. inf., ogs. m. acc. c. inf.; – has bene ut assimules nuptias, Ter. Andr. 1, 1, 141; men assimulavit anum, Ovid. Met. 14, 656; cf. Virg. Aen. 12, 224: formam (acc. gr.) assimulata Camerti; men ∾ clypeum, (eftergjøre), ibd. 10, 638; ∾ sermonem humanum, (om Hyænen), Plin.; – ∾ amare oportet, Plaut; cf. Pacuv. ap. Cic. Off. 3, 26; men Paternum amicum me assimulabo virginis, Ter. Phorm. 1, 2, 78; – ogs. m. flgd. quasi, id. Eun. 3, 2, 8; – ogs. absol., id. Phorm. 1, 4, 33; — III) partic. assĭmŭlātus, (ads.), 3, ogs. som adj.; A) „egenl.": eftergjort, lignende; litterae lituraeque omnes assimulatae, expressae, etc., Cic. Verr. 2, 77; — B) „fig.": efterlignet, d. e. forstilt, digtet, hyklet; specie quadam virtutis assimulatae, Cic. Coel. 6; ∾ familiaritas, id.; alia vera, alia assimulata etc., Liv. 26, 19; cf. Nep. Eum. 9; — not.: med Hensyn paa Omvexlinger af i o. u kan mærkes Analogien af consul, consilium, o. fl.

assĭpondĭum, i, n., [as, pondus], s. assis pondus: Punds Vægt el. Pund, quod as erat librae pondus, Varro. — 1. assis, is, m.: Biform af as, Donat. — 2. assis, is, c., s. und. axis.

assisto, [ad.s.], stiti, 3, v. n. (o. a.); I) „egenl."; A) „alm.": stiller mig derved el. derfor; - assistite omnes contra me, Plaut.; cf. Ter. Ad. 2, 1, 15, Cic. Verr. 1, 26, ogs. Virg. Aen. 10, 490; — B) „bef." (som fuldbragt Handling): at staae derved el. derhos; oftest c. dat.; - ∾ precanti (sacerdoti), Ovid.; cf. Hor. Sat. 1, 6, 114; ogs. ∾ scribenti (puero), Quintil.; - „poet." ogs. c. acc.: ∾ equos, Stat.; men absol.: talus ut rectus assistat, Cic. Fin. 3, 16; — II) „overf.": a) ∾ consulum tribunalibus, (der at søge Beskyttelse), Tac. Ann. 13, 4; — b) ∾ alicui, ligesom adesse alicui, (for el. i Retten at yde nogen Bistand), Plin. Ep. 7, 6, Dig.

1. assitus, (ads.), 3, partic. af 1. assero. — 2. assitus, [ad.s.], 3: som ligger el. befinder sig derved, Auson., Appul. — Assius, 3, s. und. 2. Assus.

asso, are, v. a., ἄζω: steger, super ignem, Appul. — associo, [ad.s.], avi, atum, 1, v. a.: binder dertil, forener dermed; c. dat., Claudian., Dig.; — b) „poet.": ∾ gradus, (gaae sammen), Stat. — associus, [ad.s.], 3: forbunden dermed, alicui, Cassiod. — assoleo, [ad.s.], ere, 3, v. n.: derhos el. derved at være vant el. pleie (at skee); alene in 3 pers. sing. o. pl., o. impers.; - quae assolent, etc., Ter. Andr. 3, 2, in.; men Liv. 40, 54: quum multa assoleat veritas praebere vestigia sui; - ut assolet, (i Stats- og Religionssproget): paa vedbørlig Maade, vedbørligen; vid. Liv. 37, 14, oftere, o. Cic. Lael. 2, oftere; ogs. „alm.", ut assolet: efter Sædvane, Suet. Ner. 7.

assono, [ad.s.], are, v. n. (o. a.): at tone el. lyde dertil, navnl. om Echoen; m. o. ud. dat.; vid. Ovid. Met. 3, 507, o. Pers. 1, 102; - ogs. m. bestl. acc., Appul. — Assos, i, f. und. 2. Assus.

*assudasso, (ads.), ere, v. n. intens.: sveder stærkt, Plaut. Cas. 2, 6, 9, inc.; o. — assudesco, (ads.), ere, v. n. inch.: begynder at svede, Varro; — [sudo].

assuefacio, feci, factum, 3, v. a., [assuesco]; pass. assuefio, factus sum, etc.: vænner dertil; hos Cic. o. Caes. c. abl., sild. c. dat., ogs. c. inf., ogs. m. ad; - puro sermone assuefactam domum etc., Cic. Brut. 59; cf. id. Cat. 2, 5, Caes. B. C. 1, 44, o. id. B. G. 4, 1; - men operi ita assuefecit, etc., Liv. 21, 48; ogs. ∾ ad aliquid, id. 3, 52; men c. inf.: Caes. B. G. 4, 2; cf. Liv. 22, 12, o. Cic. Prov. Cons. 13.

assuesco, [ad.su.], evi, etum, 3; som v. a.: vænner dertil, (hvf. pass. assuetus); - oftere som v. n.: vænner mig eller bliver vant dertil; sædv. c. abl., el. m. inf.; efteraug. ogs. m. ad, el. m. in, el. c. dat., osv.; - a) c. abl.; vid. Cic. d. Or. 3, 15, o. Virg. Aen. 7, 746; — b) m. inf.; ut fremitum assuescerent voce vincere, Cic. Fin. 5, 2; cf. Virg. Ge. 1, 42; ligel. assuetus graecari, (forkelet), Hor. Sat. 2, 2, 11; — c) m. ad o. in; ogs. paa Grækernes Viis, (εἴθισμαι τι): c. acc. absol. rei, o. ligel. c. gen.; - ∾ ad homines, (om Dyrene), Caes.; in omnia familiaria jura assuetus, Liv. 21, 5; - men Virg. Aen. 6, 833: Ne, pueri, ne tanta animis assuescite bella, (f. in el. ad tanta bella); dog ogs. Liv. 21, 33: Galli juxta assueti invia ac devia; - men id. 38, 17: Romanis Gallici tumultus assuetis; — d) c. dat.; vid. Virg. Aen. 7, 490, o. Liv. 2, 1; men ∾ rei publicae, (vænne sig til Forretningslivet), Suet. Aug. 38; cf. Tac. Agric. 21; men ∾ alicui, (have legemlig Omgang dermed), Curt.; — II) partic. assuetus, 3, ogs. som adj.: tilvant, sædvanlig; - Tempus et assueta ponere in arte juvat, Ovid. Pont. 1, 5, 36; cf. Phaedr. 3, prol.; - ds. neutr. absol. hos compar.: Longius assueto lumina nostra vident, Ovid. Her. 6, 72.

assuetudo, (adsu.), inis, f.: at blive el. at være vant dertil, Tilvanthed, Vane; absol., el. c. gen.; - alit assuetudine flammas, Ovid.; cf. Tac. Ann. 1, 11; - men ∾ mali, Liv., voluptatum, Tac.; — 2) „overf.": idelig Omgang, id. Ann. 13, 46; af — assuetus, 3, (adsu.), 3, partic. o. adj. af assuesco. — assugo, [ad.s.], (xi), ctum, 3, v. a.: suer til mig; vid. Lucr. 4, 1190: assuetis labris.

assula, ae, dem. af assis f. axis: Spaan el. Splint, Plin. 9, 18; — b) ogs. lidet Bret, Bibacul. ap. Suet. Gramm. 11; — c) Affald af hugget Marmor, Vitruv.; — not.: skrives ogs. astula; ds. — assulatim, adv.: i Splinter, i Stumper og Stykker, Plaut. Capt. 4, 2, 52, oftere; o. — assulose, adv.: = frgd.; ∾ frangi, (opp. rhaphani modo), Plin. 12, 48.

assultim, (ads.), [assilio]: springende, ingredi, (om visse Insecter), Plin. 11, 28. — assulto, (ads.), avi, atum, 1, v. n. o. a., intens. af assilio: springer stærkt dertil el. ind derpaa; - absol., el. c. dat., (efteraug.) ogs. c. acc.; - canis assultans, Plin.; cf. Tac. Ann. 11, 31; - ogs. i Krigssproget: tertia vigilia assultatum est castello, (løb man Storm derimod), ibd. 2, 13; ligel. ∾ latera, id., leonem, Sil.; - ogs. „overf." om Ting; duo montes assultantes, (neml. ifølge Jordskiælv), Plin. — assultus, (ads.), us, m., [assilio]: Springen el. at springe ind derpaa, heftigt Angreb; in abl. pl., Virg. Aen. 5, 441, o. Tac. Ann. 2, 21.

assum, [f. ad.sum, vid. Plaut. Poen. 1, 2, 67], affui, (adf.), adesse; I) „egenl." el. om ydre og sandselige Gienstande; A) „alm.": at være derhos el. derved el. tilstede el. nærværende; (opp. absum); - absol., el. m. ad, el. m. in (c. abl), el. c. dat., el. m. adv., etc.; - a) om Personer; quasi affuerim, simulabo, Plaut.; ogs. forstærk.: assum praesens praesenti tibi, id.; cf. Ter. Ad. 3, 3, 39; ogs. assum apud te, Plaut., in tabernaculo, id.; men mulier ad eam rem divinam ne assit, Cato; cf. Cic. Div. 1, 27; men id. Fam. 15, 16: ut quasi coram adesse videare; cf. Virg. Aen. 2, 271; men ibd. 330: portis (dat.) ··· alii assunt; men adest frequens senatui, (er ofte tilstede deri), Tac.; cf. Liv. 7, 16; — b) om Tiden: at være der, at være kommen; - dum tempestates assunt, (Veirliget el. Aarstiden), Lucr.; men aderat judicio dies, Liv. 3, 12; - ogs. om det, der er el. skeer i Tiden; quum jam partus adesset, Ovid.; cf. Ter. Ad. 4, 4, 9; — c) om Begreber, odl.: at være tilstede, at være, at finde Sted, odl.; - Omnia assunt bona (sc. ei), quem penes est virtus, Plaut. Amph. 2, 2, 21; men tanti aderant morbi etc., Cic. Fin. 2, 30; ligel. c. dat., Hor. Od. 1, 15, 9; ligel. Ovid. Met. 6, 18: tantus decor aderat arti, (forbandt sig dermed); men ibd. 1, 560, „poet." til Lauren: Tu ducibus Latiis aderis, (skal bæres af dem); — B) „bef.": at komme tilstede, at indfinde sig; - continuo hic adero, (kommer strax), Ter.; hi ex Africa jam affuturi videntur, Cic. Att. 11, 15; cf. Virg. Aen. 11, 100; - ogs. i Paakaldelser: Huc ades, atque audi, etc., Ovid. Met. 8, 598; - ogs. i Krigssproget; quum hostes adessent, Liv.; cf. Tac. Ann. 4, 25; - sild. ogs. c. acc. praepos.; cubiculum tuum adero, Appul.; men Amphipolim adesse jussi, vid. Liv. 45, 28; - „bef." ogs. i Retssproget: ∾ ad judicium, (som Anklaget at indfinde sig i Retten), Cic. Verr. 1, 1; cf. Vell. 2, 10; - endel. ogs. „poet." om Tiden: affore (i. e. affuturum esse) tempus, quo etc., Ovid. Met. 1, 256; — II) „fig." el. m. Bibegr. af Aandens Tilstand el. Virksomhed, af en Hensigt, odl.; A) ∾ animo el. animis; a) at være opmærksom, Cic. Sull. 11, oftere; — b) at være ved godt Mod, id.; cf. id. Mil. 2; — c) ∾ animo aequo: ynde el. bifalde, Ter. Andr. prol.; — B) at være tilstede med Raad og Daad, at beskytte el. forsvare, navnl. for el. i Retten; vid. Cic. R. Am. 1, o. id. Verr. 2, 29; navnl. ogs. som Sagfører el. Patron, Plin. Ep.; ogs. i offenlige Forhandlinger, vid. Liv. 6, 38;

df. ogſ. i Overſkriften af Senatsbefalinger: scribendo affuerunt etc.; vid. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 8, oftere; – men ogſ. paa Kamppladſen; ipse dux suis aderat etc., Caes. B. G. 7, 62; – endel. ogſ. i private Forholde; vid. Cic. Fam. 6, 14; — b) „bcſ." ogſ. til og om de hielpende Guder; – Assis, o Tegeaee, favens! Virg. Ge. 1, 18; cf. id. Aen. 4, 578; – ligel. c. dat.; origini Romanae deos affuisse, etc., Liv. 1, 9; cf. id, 5, 51, o. Hor. Epod. 5, 6; — not. a: Plaut. Poen. 1, 2, 67, tiener Formen assum (f. adsum) til Ordſpil m. assum (ſtegt, opp. elixum: kogt); — not. b: praes. conj. assiem, assies etc., forel. f. assim, etc.; — not. c: ſom imperf. conj. findes ogſ.: afforem, es, etc., (ctr. af affuerem etc.); df. inf. fut. affore, f. affuturum esse; ſ. ogſ. affore s. l.

assūmo, [ad.s.], sumpsi, sumptum, 3, v. a.; 1) „egenl."; A) „alm.": tager eller foier dertil; df. ∾ sibi, ogſ. absol. assumere: at tage til ſig, at optage i ſig, at antage; – vid. Lucr. 2. 1121; navnl. ogſ. om Næringen, id. 4, 1087; men sacra Cereris assumpta de Graecia, Cic. Balb. 21; – ogſ. om Optagelſen i en perſonlig Forbindelſe el. i et Forbund; vid. Sall. Jug. 29, o. Liv. 2, 4; ſaal. ogſ. assumi in societatem, id.; ∾ in consilium, in consortium, Plin. Ep.; men ∾ in familiam nomenque, (at adoptere), Tac.; cf. id. Ann. 12, 2; men Hor. Sat. 1, 6, 51: ∾ dignos, (sc. amicos: antage dem til Venner el. Fortrolige); — B) „bcſ."; a) faaer el. modtager, (navnl. uden egen Medvirkning; vid. assequor s. l.); – ∾ pennas, (om Bierne), Ovid. Met. 15, 384; men ∾ a ventis alimenta, (om Gniſten), ibd. 7, 79; — b) lægger dertil, forbinder dermed, aliquantum etiam noctis, (neml. til Arbeidstiden), Cic. Fam. 7, 23; – ogſ. videnſkabeligen at forbinde dermed el. foie dertil; id. d Or. 1, 37 o. 50; — II) „fig."; A) „overf." o. „ment.": tiltager mig, gior Brug deraf; – quum etc., omnis voluptas assumenda est, Cic. Fin. 1, 10; men ∾ sibi laudem ex Asiae nomine, (om L. Scipio), id Mur. 14; men assumi foras, (inddrages udenfra), id. d. Or. 2, 39; – ∾ sibi, (paatage ſig, overtage), tractationem orationis, ibd. 1, 12; cf. id. Planc. 23; — b) ogſ. m. Bibegr. af Anmasſelſe; vid. id. Fam. 1, 9, 17; — B) „techn."; 1) i Logiken: at tilfoie Syllogismens Underſætning; vid. Cic. Inv. 1, 36, o. id. Div. 2, 51 o. 53; — 2) endel. ere verba assumpta; a) i Grammatiken: Biord el. Epitheter, Cic. Part. or. 7; — b) i Rhetoriken: uegenlige el. figurlige Udtryk, Quintil. 10, 1, 121.

*assumptio, (ads.), onis, f.; I) „egenl.": Antagelſe el. Overtagelſe af et Arbeide; ∾ culturae, Pallad.; — II) ofteſt „fig."; A) „alm.": Antagelſe, Billigelſe; quin sit in iis (artibus) aliquid assumptione dignum, Cic. Fin. 3, 5; — B) „techn."; a) i Logiken: Syllogismens Underſætning, (propositio minor), Cic. Inv. 1, 37; — b) i d. ſild. Retsſprog, ligeſom circumstantia: tilkommende Omſtændighed, Dig.; o. — assumptivus, (ads.), 3, i Retsſproget: ſom tages med el. ſom inddrages i Sagen, (uden neml. ſtrængt at høre dertil); ∾ causa, Cic., Quintil.; — [assumo]. — assumptus, (ads.), 3, partic. o. adj. af assumo.

assŭo, [ad.s.], ĕre, v. a.: ſyer dertil el. derpaa; Assuitur pannus, etc., Hor. A. P. 16. — assurgo, [ad.s.], surrexi, surrectum, 3, v. n.; 1) „egenl."; A) „alm.": at reiſe ſig el. ſtaae op derved el. derunder, dum recitatur laudatio, Cic. Cluent. 69; men ∾ ex morbo, (komme op deraf), Liv.; men „poet.": assurgens dextrā, (f. attollens dextram), Virg. Aen. 10, 797; — B) „bcſ.": assurgere m. o. ud. alicui: reiſe ſig for nogen, (navnl. for at viſe ham Ærefrygt); – vid. Cic. Pis. 12, o. Virg Ecl. 6, 66; men Suet. Vesp. 13: neque assurgere ··· dignantem etc.; men pass. impers.: quum assurrectum ei non esset, Liv. 9, 46; cf. Suet. Aug. 56; men Cic. d. Sen. 18, forbindes per zeugma: salutari, appeti, decedi, assurgi, deduci, etc.; – „poet." o. „alleg." heder df.: ∾ alteri: at være ringere, at vige derfor, Virg. Ge. 2, 98; — II) „fig."; A) „overf." om Ting; a) at hæve ſig i Veiret; – inde colles assurgunt, Liv. 22, 4; cf. Plin. 36, 17: pyramis assurgit 363 pedibus; men Delos assurgit Cyntho monte, id. 4, 22; — b) at fremſtaae, at vore, at tiltage; – Non coeptae assurgunt turres, Virg. Aen. 4, 86; cf. id. Ge. 3, 355; — B) „ment."; a) „alm." o. „ethiſk": om en Gemytsbevægelſe, om Maalet, ſv.; – ∾ in ultionem imperii, Flor. 3, 1; men absol.: Tum vero assurgunt irae, Virg. Aen. 12, 494; men ∾ animo, (tage Mod til ſig), Stat.; — b) „bcſ." om Foredraget el. med Henſyn derpaa: at hæve ſig, at blive begeiſtret; – raro assurgit Hesiodus, Quintil. 10, 1, 52; cf. ibd. 2, 22: neque comoedia assurgit cothurnis.

1. assus, 3, [ἄζω, i. e. asso]: ſtegt, mergi, Hor., pulmo, Plin., ova, Scribon.; opp. elixus, (kogt), Plaut. Most. 5, 1, 66; opp. jurulentus o. frixus, Cels.; — b) df. subst. assum, i, n.: det Stegte, en Steg, vitulinum, (Kalveſteg), Cic. Fam. 9, 20; — II) „overf.": berøvet Saft og Kraft, fortørret, tør; ogſ. affondret fra noget Tilhørende, blot, alene, odl.; – assa sudatio, (Svededad), Cels.; men absol. assa, orum, n., (Svedebadskammer), Cic. Qu. Fr. 3, 1; men sol assus, (hvori man varmer ſig uden foregaaende Salvning), id. Att. 12, 16; – assa nutrix el. femina, (Goldamme), Juvenal., Fronto; – assa voce canere, (uden Accompagnement), Varr.; men assae tibiae, (hvortil der ikke ſynges), Serv. — 2. Assus, (-os), i, f.: By i Troas; — df. Assĭus, 3, lapis: etſlags Kalkſten, der befordrer Forraadnelſe, Plin. 36, 27. — assuspīro, [ad.s.]: ſukker dertil el. derved, Appul.

Assȳria, ae, f., Ἀσσυρία: Landſkab i Aſien, (hvor nu Kurdiſtan), Plin. 5, 13; — df. Assyrius, 3; A) asſyriſk, amomum, Virg.; — men subst. Assyrii, orum, m.: Indvaanerne af Asſyrien, Cic. Div. 1, 1; — B) „poet." ogſ. om Nabolandenes Frembringelſer; – ſaal. Assyrium venenum, Virg. Ge. 2, 465, (d. e. tyriſk Purpur); ligel. ∾ puella, (om d. phoeniciſke Europa), Senec. Herc. Oet.; fremd. ∾ ebur, (fra Indien), Ovid.; men ∾ malus, (i. e. Medica: Citrontræet), Plin. 15, 14; men ∾ stagnum, Justin. 18, 3, (d. e. Søen Genezareth i Palæſtina).

ast, conj., Biform af at, d. e. men; ofteſt forel.; dog ogſ. hos Virg. o. Hor., ogſ. in Cic. Epp.; ſ. ogſ. und. at. — Asta, ae, f.; 1) By i Ligurien, (hod. Asti), Plin.; — 2) By i Hisp. Baet., Liv., Plin.; — b) df. Astensis, e, ager, Liv.; – Astenses, ium, m.: Indvaanerne deraf, Auct. B. Hisp. — Astăbŏres, (-as, Vitr.), ae, m.: Arm af Nilfloden, i Æthiopien, Mela, Plin., (hod. Tacazze). — 1. astăcus, i, m., ἀστακος: etſlags Søkrebs, Plin. 9, 51. — 2. Astăcus, i, m.: Fader til Menalippus, ſom deraf heder: — Astacides, ae, m, Ovid. Ib. 515. — 3. Astacus, (-os), i, f., Mela, ogſ. Astacum, i, n., Plin.: By i Bithynien; — df. Astacenus, 3, sinus, id. 5, 43.

Astăpa, ae, f.: By i Hisp. Baet., Liv. 28, 22, flgd. — Astape, ſ. und. Astapus. — astăphis, ĭdis, f., ἀσταφίς; 1) Roſinen, Plin. 23, 12; — 2) ∾ agria, ſ. und. staphis. — Astăpus, i, m., Ἀστάπους: æthiopiſk Navn paa Nilfloden; vid. Plin. 5, 10; – ogſ. Astusapes, ibd. 53; ogſ. Astape, Vitruv. — Astarte, es, f., Ἀστάρτη, i Syrien og Phoenicien: Maanens Gudinde; er efter Cic. N. D. 3, 23: den fierde Venus.

astĕĭsmus, i, m., ἀστεϊσμός: fin og vittig Udtryksmaade, urbanitas, Serv. — Astensis, e, ſ. und. Asta. — aster, ĕris, m., ἀστήρ: en Stierne, Macrob.; — II) df. „overf."; A) ∾ Atticus: italienſk Stierneblomſt, (aster amellus L.), Plin. 27, 19; — B) ∾ Samius: ſamiſk Jord, med helbredende Kraft; (fordi den i Handelen mærkedes med en Stierne), Plin. 35, 53.

1. astĕria, ae, f., *ἀστερία*: et slags Ædelsteen, Plin. 37, 47; - ogs. asterites, Isid., o. astrites, Capella. — 2. Astĕria, ae, o. Asterie, es, f., *Ἀστερίη*: 1) Datter af Belus o. Phoebe, Moder til d. fierde Hercules, Cic. N. D. 3, 16; — 2) Datter af Titanen Coeus, blev som Vagtel af Jupiter styrtet i Havet, hvor Vagteløen, (Ortygia, ogs. Asteria, ogs. Delos), deraf er fremstaaet: vid. Ovid. Met. 6, 108, Hygin. Fab. 53, o. Plin. 4, 22; — not.: Asteria, som ældre Navn paa Øen Delos, s. ovenfor: men fandtes ogs. som ældre Navn paa Øen Rhodus, Plin. 5, 36, - træffes endel. ogs. som Fruentimmernavn, Hor. Od. 3, 7.

asteriace, es, f., *ἀστεριακή*: et slags simpelt Lægemiddel, Cels. 5, 14. — astĕrias, ae, m., *ἀστερίας*: en Heireart, Plin. 10, 79. — astericum, i, n., *ἀστερικόν*: Agerdensart, d. lat. urceolaris, Plin. 22, 20. — 1. astĕrion, i, n., *ἀστέριον*: et slags Edderkop, Plin. 29, 27. — 2. Asterion, ontis, m., *Ἀστερίων*: Flod i Argolis, Stat. — asteriscus, i, m., *ἀστερίσκος*: liden Stierne (*), som kritisk Mærke, at der i Texten mangler noget, Hieron. — astĕrites, ae, m., *ἀστερίτης*: en Basiliskart, Appul.; — not.: ogs. Biform af 1. asteria, Capella. — asterno, [ad.st.], ere, v. a.: kaster el. strøer derhen: in med.: at ligge hendlængt derved: c. dat.: asternuntur sepulcro, Ovid. Met. 2, 343. — asthmaticus, 3, *ἀσθματικός*: trangbrystig, asthmatisk, Cels., Plin.

asticus, 3, *ἀστικός*: hørende til Byen, (*ἄστυ*), ludi, Suet. Calig. 20, inc. — *astipŭlātio, (adst.), onis, f.: ligesom Medstipulation, men sædv. „overf." o. „alm.": ~ Senecae, (hans Bekræftelse deraf), Plin. 29, 5; men Quintil. 11, 3, 175: in tali astipulatione, (naar Stemmen ligesom bekræfter, hvad der siges); — astipŭlātor, (adst.), oris, m.: som understøtter i el. for Retten: cum astipulatore tuo etc., Cic. Quint. 18; - df. „alm.": som med sit Bifald understøtter en Lære el. Paastand; Stoici et eorum astipulator Antiochus, id. Acad. 2, 21, o. — astipŭlatus, (adst.), us, m.: = astipulatio: in abl.: Jovis astipulatu, (med hans Bifald), Plin. 7, 48; af — astipŭlor, [ad.st.], atus sum, 1, v. dep. (a. o. n.): 1) i Retssproget: dertil at lade sig tilsige el. tilsikre noget, Gaj. Inst.; — 2) „alm.": at bifalde (nogen), at understøtte el. bekræfte (en Paastand); c. dat.: ~ consuli tribunum, Liv. 39, 5; men Plin. 7, 49: at bekræfte nogens Udsagn.

astitŭo, (adst.), (ŭi), ūtum, 3, v. a., [statuo]: stiller derhen el. derved: juben', (s. jubesne), astitui aulas? Plaut. Capt. 4, 2, 66; men in genua astituto ··· mihi etc., id. Cas. 5, 2, 49; men ~ reum ad lectum (aegroti), Auct. ad Her., - men pass.: astituor molae, (dat.: bliver sat dertil), Appul.; men c. acc. praepos.: ejusque tribunal astituor, id.

asto, (adst.), stiti, nd. sup., 1, v. n., [sto, steti, etc.]: I) „egenl.": staaer derved el. derhos: ogs. staaer der, bliver staaende: absol., el. m. ad, in, contra, supra, etc., ogs. c. dat., el. c. acc. (praepos.), el. c. abl. (efter d. udfaldne in); - (si) stabit, astato simul, Plaut.; men id. Capt. 3, 5, 6: At ut confidenter mihi contra astitit! cf. Ter. Phorm. 4, 3, in., ogs. Cic. Arch. 10, o. id. Cat. 4, 2; - qui in campis astiterant, Tac. Ann. 2, 17, men ~ tribunali, ibd. 12, 37, mensae, Suet., cf. Lucr. 3, 972, men c. acc., Plin. Pan. 23, c. abl., Stat.; — b) ogs. om en Billedstøtte, etl.: at staae opreist; - quae est in Parthenone astans (Minerva Phidiae), Plin. 34, 19, cf. Virg. Ge. 3, 545: squamis astantibus hydri. — II) „poet. overf.": A) at forestaae: vid. Lucr. 3, 1091. — B) endnu at bestaae, Enn. ap. Cic. Tusc. 3, 19. — Astŏmi, orum, m., *Ἄστομοι*, (uden Mund): fabelagtigt Folk i Indien, Plin. 7, 2.

Astraba, ae, f., (*ἀστράβη*, Træsaddel el. Kløvsaddel): Navnet paa en tabt Comoedie af Plautus: vid. Gell. 11, 7. — Astraea, ae, f., *Ἀστραία*; 1) Retfærdighedens Gudinde, der, under Menneskenes almindelige Fordærvelse, var den sidste af alle Guddomme, der forlod Jorden: Ovid. Met. 1, 150, o. Juvenal. 6, 19; — 2) som Stiernebillede: Jomfruen el. Virgo, Lucan. 9, 531. — Astraeus, i, m., *Ἀστραῖος*: en Titan, ved Aurora Fader til Vindene, som df. hede Astraei fratres, Ovid. Met. 14, 545. — Astraeus, 3, s. und. flgd.

astragălizontes, m., *ἀστραγαλίζοντες*, (de med Terninger spillende Drenge): berømt Maleri af Polycletus, Plin. 34, 19. — astrăgălus, i, m., *ἀστράγαλος*: egtl. Knokkel i d. dyriske Legeme: navnl. en deraf giort Terning: df. sædv. „overf." 1) i Architecturen: a) halvrund Ring paa Søilens øvre Deel, Vitruv. 3, 3; — b) ~ Lesbios: Perlesnor el. Frugtsnor, el. liden Stav med Frøkorn el. Oliver, id. 4, 6; — 2) et slags Urt med Bælgfrugt, spansk Tragauth, Plin. 26, 29, (astragalus Baeticus L.).

astrālis, e, [astrum]: hørende til Stiernerne, fatum, (som efter dem forudsiges), Augustin. — astrangŭlātus, (adstr.), 3, [strangulo]: som derhos el. tillige bliver qvalt med Strikken, Minuc. Fel. — Astrape, es, f., (*ἀστραπή*: Lynet el. Lynilden): Maleri af Apelles, Plin. 35, 36. — astrăpias, ae, m., *ἀστραπίας*: sort Ædelsteen med krydsende Lysstraaler i Midten, Plin. 37, 73. — astrapoplectus, 3, *ἀστραπόπληκτος*: truffen af Lynet, tecta, Senec. Qu. N. 1, 15.

astrepo, [ad.str.], ŭi, itum, 3, v. n. (o. a.): egtl.: at larme el. bruse dertil el. derved, Senec. Hippol. 1027; - df. sædv. om den larmende Mængde: 1) at knurre, at ytre Misbag, etl.; - astrepebat vulgus variis incitamentis (abl.), Tac. Ann. 1, 18; - ogs. c. acc. praepos.; ac plerique principis aures astrepebant, Plin. Pan. 26; - men ogs. som act., c. acc. obj.; ut eadem astreperent, (skulde skrige el. raabe det samme), Tac. Hist. 4, 49; cf. id. Ann. 2, 12; — 2) at tilraabe Bifald: m. o. ud. dat.; vid. id. Ann. 12, 34, o. id. Hist. 2, 90.

*astricte, (adstr.), adv.: sammentrængt; df. „overf." om Foredraget: nøiagtigen, kort, Cic. d. Or. 3, 48; - compar.: ~ scribere, Plin. Ep., dicere, Senec., concludere, Quintil.; — astrictio, (adstr.), onis, f.: Sammentrækning: navnl. Planternes sammentrækkende Egenskab, Plin. 24, 71, o. — astrictōrius, (adstr.), 3: sammentrækkende, vis herbarum, id. ibd.; — [astringo]. — astrictus, (adstr.), 3, partic. af astringo. — astricus, 3, *ἀστρικός*: bestaaende af Stierner, choreae, Varro. — astrido, [ad.str.], ĕre, v. n.: at hvisle dertil: premit astridentibus hydris (Tisiphone), Stat.

astrifer, a, um, [astrum, fero]: bærende Stierner, bestirnet, axes, Stat.; — 2) sat imellem Stiernerne, Martial. 8, 28. — astrifico, are, v. n.: afbilder Stierner: artrificans manus (Archimedis), Capella: o. — astrificus, 3: som frembringer Stierner, (habenae noctis), Capella; — [astrum, facio]. — astriger, a, um, [astrum, gero], ligesom astrifer: bestirnet, axes, Stat. — astrilŏquus, 3, [astrum, loquor]: som taler om Stierner, Capella. — astrilucus, 3, [astrum, luceo]: der lyser som en Stierne, divi, Capella.

astringo, [ad.str.], inxi, ictum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": binder fast el. snører dertil el. tilsammen: - hunc ··· astringite ad columnam fortiter, Plaut.; cf. Cic. Verr. 4, 42; ogs. astringite isti manus, Plaut.; cf. Cic. Univ. 4; men astringit vincula motu (volucris: trækker sammen), Ovid. Met. 11, 75; men hederā astringitur ilex, (omslynges tæt deraf), Hor. Epod. 15, 5; - balteus ··· astrinxit amictus, Lucan.;

men „alleg.": quam non astricto socco, Hor. Ep. 2, 1, 174, (hvor flødesløst)! – men „poet.": ∾ fluvium ponte, (ligesom jungere: slaae Bro derover), Sil.; — B) „bes." ogs.; a) ∾ frontem, (rynke den), Senec., Martial., labra, Quintil.; men om Planterne: ∾ linguam, (snærpe derpaa), Plin.; ogs. ∾ gustu, (have en snærpende Smag), id.; — b) ogs. om Kulden; imbrem vis frigoris astrinxerat, (havde forvandlet den til Iis), Curt.; cf. Ovid. Met. 9, 222; hvf. astrictae aquae, d. e. Isen, id.; – ∾ corpus, Martial., ogs. astringi, Plin. Ep. 5, 6, (styrke sig ved koldt Bad); — c) ogs. „techn."; ∾ alvum, (hos Lægerne; opp. solvere), s. und. alvus; men ∾ frondem ferro, (hos Gartnerne: afskære Løvet), Colum.; endel. om Farven, Plin. 9, 62: astringi, (svækkes, formildes; opp. excitari); — II) „fig."; A) „alm.": 1) forbinder el. forener nøie dermed el. med hinanden; ∾ affinitatem inter nos, Plaut. Trin. 3, 2, 73; — b) fastsætter, bestemmer, begrændser; vid. Cic. Att. 10, 6; men ∾ aliquem suis conditionibus, id. Quint. 5, necessitate, id.; – ogs. bekræfter, sikkrer, fidem, Off. 3, 31, o. id. Planc. 30, extr.; — 2) forbinder el. forpligter dertil; m. ad, el. m. in, osv.; – ∾ milites ad certam stipendiorum formulam, Suet. Aug. 49; men ∾ se ad servitutem juris, Quintil., ad certa verba, id.; cf. Ovid. Her. 16, 320; – ogs. c. dat., ibd. 20, 28; men astringi sacris, (være forpligtet til deres Vedligeholdelse), Cic. Leg. 2, 19; men religione devinctus astrictusque, id. Verr. 4, 42; — 3) ∾ se furti: giøre sig skyldig deri, Plaut.; cf. id. Rud. 4, 7, 34; ligel. ∾ se scelere, Cic.; cf. id. Sest. 50, fin., oftere; — B) „bes." om Talen og Foredraget: at sammentrænge, argumenta, Cic. Tusc. 3, 6; cf. id. Fat. 14; men ∾ luxuriantia, (bortskære), Quintil.; — III) partic. astrictus, (adstr.), 3, ogs. som adj.; A) „egentl." (om Ting): sammentrukken, d. e. trang el. knap; ogs. fast, odl.; – ∾ limen, (tillukket Dør), Ovid.; ∾ corpus, (fast, compact), Quintil.; ∾ alvus, (el. astrictior alvus): haardt Liv; (opp. alvus resoluta el. fusior), Cels.; ∾ cruor, (størknet Blod), Curt.; — B) „fig." el. om Personer og Begreber; a) knap, sparsom, pater, Prop. 2, 18, 74; men astricti moris auctor, Tac. Ann. 3, 55; — b) om Talen el. Foredraget: sammentrængt, kort, fyndig; ∾ comprehensio verborum, Cic. Brut. 95; cf. ibd. 90; ligel. om Taleren og Digteren, id. d. Or. 1, 16 o. 60.

astrios, i, f., Isid., o. astrion, i, n., Plin. 36, 48, [ἀστήρ]: etslags crystalagtig Ædelsten med Stierneglands. — astrisonus, 3, [astrum, sono]: der toner med Stierner, Juppiter, Capella. — astrites, ae, m., s. und. 1. asteria. — astroarche, es, f., ἀστροάρχη: Stiernedronning, en phoenicisk Guddom, Capella. — astrobolus, i, f., [ἀστήρ, βάλλω]: etslags skinnende Ædelsten, Plin. 37, 50. — astroites, ae, m., ἀστροΐτης: etslags ubekiendt Ædelsten med magisk Kraft, Plin. 37, 49.

astrologia, ae, f., ἀστρολογία: Stiernekundskab, Astronomi, Cic. Off. 1, 6, oftere, Plin. 7, 57; – (derfor astronomia først fra Senec.; ligesom astrologia, om Stiernetyderi, først hos Hieron.); — 2) ogs. et Værk over Astronomien, Plin. 18, 57. — astrologus, i, m., ἀστρολόγος: en Stiernekyndig, en Astronom, Varro, Cic.; cf. id. Verr. 2, 52: novus astrologus, qui non tam coeli rationem, quam caelati argenti duceret, etc.; — b) ogs. en Stiernetyder, Enn. ap. Cic. Div. 1, 58; cf. ibd. 1, 6, o. Juvenal. 6, 554.

astronomia, ae, f., ἀστρονομία: Stiernekundskab, Astronomi, Senec. Ep. 95, Petron.; (s. ogs. und. astrologia). — astronomicus, 3, ἀστρονομικός: astronomisk; hf. subst.: Astronomica, orum, n.; a) Titelen paa et ufuldendt Digt af Manilius; — b) Titelen paa et Skrift af Hyginus. — astronomus, i, m., ἀστρονόμος: en Stiernekyndig, Firmic.

*astructio, (adstr.), onis, f.; egtl.: Tilbygning; hf. sildt. o. „techn.": 1) Tilføielse af et Beviis, Capella; — 2) Sammensætningen el. Compositionen, id.; o. — astructor, (adstr.), oris, m.: en Beviisfører, (s. und. frgd.), Venant.; — [astruo].

astrum, i, n., ἄστρον; I) „egentl.": Stiernebillede el. Stierne, (men oftest „poet." o. i d. høiere Stil); – per duodena ··· astra, (igiennem Dyrekredsens tolv Tegn), Virg. Ge. 1, 232; ∾ Ledaeum, (Tvillingerne), Martial., Herculeum, (Løven), id.; – fugat astra Phoebus, Hor.; cf. Virg. Ecl. 9, 47; – in aethere astra volvuntur, Cic.; astrorum ignes, ogs. astra ignea, Virg.; — II) „poet. overf.": A) om Stiernerne el. Himmelen; navnl. ogs. som Hyperbel: om en mægtig Høide; vid. Virg. Aen. 2, 460, o. Ovid. Met. 1, 316; — B) „alleg.": Himmelen som Udødelighedens og Berømmelsens Sæde; vid. Virg. Aen. 9, 641: sic itur ad astra; men om Digteren: educere in astra, (at forevige), Hor. Od. 4, 2, 23; cf. Cic. Att. 2, 25.

astruo, [ad.str.], xi, ctum, 3, v. a.; 1) „egentl."; A) „alm.": føier el. bygger dertil, c. dat.; ∾ recens aedificium veteri, Colum.; cf. Plin. Ep. 9, 7; — B) „bes.": bedækker el. befæster dermed; c. abl.; ∾ contignationem latereulis, Caes. B. G. 2, 9; — II) „fig.": at føie dertil, at forbinde dermed, (navnl. for at forskiønne el. bædre), c. dat.; – ∾ animum formae, Ovid. A. A. 2, 119; ∾ alicui laudem, Plin. Pan., nobilitatem et decus, Tac.; ogs. ud. dat.; vid. id. Agric. 44; — 2) sildt. ogs. a) at henføre dertil, Livium priorum aetati, Vell. 1, 17; — b) ∾ aliquem falsis criminibus (abl., forsyne dermed; vid. suborno), Curt. 10, 1.

astu, (asty, Vitruv.), ἄστυ: Byen; (navnl. Athenen, ligesom urbs fortrinl. om Rom); – an in astu venit? Ter. Eun. 5, 6, 17; in astu, quod appellatur, etc., Cic. Leg. 2, 2; s. ogs. Nep. Them. 4. — astula, ae, f. und. assula. — astupeo, [ad.st.], ēre, v. n.: at studse dertil el. derved; c. dat.; astupet ipse sibi, Ovid. Met. 3, 418; men ∾ divitiis, Senec.

1. astur, uris, m.: en Høgeart, Firmic. — 2. Astur, ūris, s. und. Asturia. — 1. Astūra, ae, m.: Flod i Asturien, Flor. 4, 12; s. ogs. und. Asturia. — 2. Astūra, ae; 1) m.: Flod i Latium; — 2) f.: Ø og By i og ved denne Flod; vid. Cic. Att. 12, 40, o. Liv. 8, 13. — asturco, onis, m., [2. Astur]: asturisk Hest el. Traver; vid. Martial. 14, 59, (m. Overskriften Asturco), ogs. Senec. Ep. 81, o. Plin. 8, 67; – ogs. alm. Traver, Paradehest, Petron. 86.

Astūria, ae, f.: Provinds i Hisp. Tarrac., Plin. 4, 34; — B) hf. 1) Astur, ūris: asturisk, equus, Martial., s. und. Asturco; ∾ exercitus, Sil.; – men subst. Astures, um: Asturierne, Plin. 4, 34, Flor.; ogs. in sing.: belliger Astur, Sil.; — 2) Astūricus, 3, gens, Plin. 8, 67, Sil.; — b) ogs. subst. Asturica, ae, f., (sc. urbs): Hovedstaden i Asturien, ved Floden Astura, (hod. Astorga), Plin. 3, 4.

1. astus, 3, s. und. astutus. — 2. astus, us, m., [besl. m. frgd., s. und. astutus]; egtl.: Øvelse og Indsigt; hf. særv. List el. listig Handling; (derim. astutia: List el. Snuhed som Egenskab); – hos de Ældre (indtil Tac.) alene in abl., o. særv. som adv.; ita docte atque astu etc., Plaut. Poen. prol.; si non astu providentur, Ter. Andr. 1, 3; cf. Virg. Aen. 10, 522; – men astus belli, Sil. 16, 32; cf. Tac. Ann. 2, 20: astus hostium etc., astu simillimo, Petron.; ad astus insidiarum, Gell. — Astusapes, s. und. Astapus.

astūte, adv. af astutus: listigen, med List, labefactare aliquem, Ter.; cf. Cic. Att.; – compar., Varro; superl. Gell. — astūtia, ae, f.: Egenskaben astutus: altf. egtl.: Øvelse og Indsigt; vid. Pacuv. ap. Cic. Fin. 5, 11; — 2) hf. særv.: List, Forslagenhed, Snuhed, Plaut., Ter.; cf. Cic. Cluent. 65; ogs. in pl., Plaut., Ter.; ligel. tollere astutias, Cic. Off. 3, 17. —

astūtŭlus, 3, dem. af astutus: ret snu el. listig, Appul.

astūtus, 3, [forlænget Form af d. forcl. astus, 3, ligesom versutus af versus; og er dette astus, ligesom ogs. subst. astus, at aflede af astu, d. e. Byen; vid. Fest. p. 5]; - altſ. ovrdl.: fin, dannet, klogtig; - df. ſædv.: snu, listig, forslagen; - malus, callidus, astutus admodum, Plaut. Amph. 1, 1, 112; cf. Cic. Off. 3, 13, o. Hor. Sat. 1, 3, 62; - comp. ∾ fallacia, Plaut.; superl. ∾ calliditas, Augustin.; — not.: Formen astus, 3, har alene Att. ap. Non.

asty, s. und. astu. — Astyăges, is, m.: K. i Medien; vid. Justin. 1, 4 flgd., ogs. Ovid. Met. 5, 203. — Astyănax, ctis o. ctos, m.: Søn af Hector, Virg., Ovid.; — not.: ogs. en tragisk Skuespiller, Cic. — astycus, 3, s. und. asticus. — astylis, s. und. astytis. — Astylos, i, m.: Centaur o. Augur, Ovid. Met. 12, 308. — Astypălaea, ae, f.: en af de sporadiske Øer ved Creta, Plin., Ovid.; — B) df. 1) Astypalaeenses, ium: Indvaanerne deraf, Cic. N. D. 3, 8; — 2) Astypalaeicus, 3: astypalæisk, cochleae, Plin.; „poet." ogs. Astypalēius, 3, regna, Ovid. Met. 7, 461. — astytis, idis, f., ἀστυτίς: en Laktukart, Plin. 19, 38; (al. astylis), inc.

ăsyla, ae, f., ἀσύλη: etslags Plante, ſædv. oculus ferus, Plin. 25, 92. — ăsylum, i, n., ἄσυλον: Asyl el. Fristed; vid. Liv. 1, 8, o. Cic. Verr. 1, 33, ogs. Virg. Aen. 8, 342, o. Tac. Ann. 3, 60. — ăsymbŏlus, i, m., ἀσύμβολος: som ikke betaler sin Andel, Ter. Phorm. 2, 2, 25. — ăsyndĕtus, 3, ἀσύνδετος: uden Forbindelse, uden Forbindelsespartikler, verba, Grammat.

at, ogs. ast, conj., [besl. m. ἀτάρ]; A) i den ufuldstændige Modsætning: men dog; ogs. ellers, forresten; undert. ogs. det betonede (ikke copulative) og; - saal. ofte forel.; vid. Cic. Leg. 2, 8 o. 24, (e XII Tabb.); ligel. „poet.", Virg. Aen. 1, 391, oftere; - ogs. i efteraug. Prosa, navnl. hos Tac. o. Suet., dog ogs. Caes. B. C. 2, 7; - fremdeles i Optællinger, Virg. Aen. 7, 691, oftere; — 2) df. ogs. „bes."; a) i Overgange til en ny Forestilling; vid. Virg. Aen. 4, ab in., oftere, o. Tac. Ann. 1, 38, oftere; - ligel. i Overgange til det Vidunderlige og Skrækkelige, Virg. Aen. 2, 225, oftere; — b) i Overgange til et bevæget og lidenskabeligt Udbrud, navnl. ved Formaninger, Opmuntringer, Bønner; saal. Catull. 8, 19, Hor. Od. 1, 28, 23, Ovid. Met. 12, 367, ogs. Cic. Fam. 7, 24; - ligel. i Forundring og Smerte, Hor. Epod. 5, in., Ovid. Fast. 2, 395; ligel. Cic. Cluent. 70: at quae mater? etc.; - ogs. i Forbandelser, Virg. Aen. 2, 535, Ter. Andr. 4, 1, 43; - sjeld. i Udbrud af Velvillie; vid. Plaut. Pers. 4, 3, 18, o. Tibull. 1, 7, extr.; - endel. ogs. i Bønner til Guderne; vid. Virg. Aen. 8, 572, o. Liv. 1, 12; — B) i den fuldkomne el. absolute Modsætning: men, derimod, meget mere; - saal. Cic. Off. 1, 11, oftere, Caes. B. G. 1, 52, o. Sall. Cat. 52, ogs. Virg. Aen. 6, 512, id. Ecl. 1, 65, oftere; - forstærkende tilføies ogs. contra, Lucr., Tac., e contrario, Nep., ogs. potius, Ovid., etiam, Ter., Cic., vero, id. Off. 2, 20 o. 23, oftere, Virg.; - ogs. staaer at undert. i en ironisk Sætning; saal. id. Aen. 7, 297 o. 369; — 2) ogs. „bes." at mærke; a) i Indvendinger; vid. Cic. Mil. 6, o. id. d. Sen. 7, oftere; - hvortil ligel. føies forstærkende: pol el. edepol, Plaut., ogs. hercle el. hercule, Liv., o. A., „bes." ogs. enim, naar Indvendingen ligesom begrundes, (Grækernes ἀλλὰ γάρ); saal. Ter. Heaut. 1, 1, 20, Cic. Manil. 17, oftere; — b) i steddetfor Modsætning kan at ogs. betegne: en Indskrænkning el. Bestemmelse, (hvf. ogs. m. tamen el. certe); - saal. Cic. Fl. 25, o. Virg. Aen. 6, 406, Suet. Cal. 12, o. A.; — c) endel. ligger Modsætningen undert. ikke saa meget i de ved at forbundne Sætninger, som hos de paagjeldende Personer, navnl. efter si, si non, tametsi, etc.; - vid. Ter. Eun. 5, 2, 25, ogs. Cic. d. Or. 3, 4, oftere, o. Liv. 9, 1, oftere; — not.: s. ogs. ast, ogs. atat, ss. II.

Atăbŭlus, i, m.: brændende Vind, (Sirocco), i Appulien, Plin. 17, 37, Hor. Sat. 1, 5, 78, Gell. — Atăcinus, s. und. Atax. — Atălanta, ae, (o. -e, es), f., Ἀταλάντη; 1) Datter af K. Schoeneus i Boeotien); hendes Veddeløb med Hippomenes (el. Milanion), s. Ovid. Met. 10, 688 flgd., Hygin.; — 2) Datter af Jasius af Arkadien, (hvf. Tegeaea o. Nonacria, Ovid. Met. 8, 380 o. 426); tog Del i d. calydoniske Jagt og blev elsket af Meleager, id. Her. 4, 99; — B) df. 1) Atălantaeus, (-ēus), 3, Schoenos: By i Arkadien, (hvortil Schoeneus var dragen, og hvorved hine Veddeløb anstilledes), Stat. Theb. 7, 267; — 2) Atălantĭădes, ae, m.: Søn af Atalanta o. Meleager, d. e. Parthenopaeus, ibd. 7, 789. — Atargătis, idis, f., Ἀτάργατις: en syrisk Gudinde, (ſædv. Derceto), Plin. 5, 19, Macrob. — Atarnĕa, ae, o. Atarne, es, f., (Ἀταρνεύς): By i Mysien, Plin.

atat el. attat, ogs. forlæng. atatae el. attatae, interj. el. Udraab i Lidenskab, i Sorg el. Glæde; omtr. vort: ah el. hei, odl.; men alene hos Plaut. o. Ter. — ătăvia, ae, fem. af flgd., Dig. — ătăvus, i, m.: Faderen til nogens abavus el. abavia; (opp. adnepos), Dig.; s. ogs. Plaut. Pers. 1, 2, 5, o Cic. Coel. 14; — 2) „overf.", ligesom abavus, avus, etc.: Stamfader el. Stamherre; ogs. alm. en af Forfædrene; vid. Virg. Aen. 7, 56, Hor. Od. 1, 1, in., o. Ovid. Am. 1, 8, 17.

Atax, ăcis, m.: liden Flod i Gall. Narb., (nu Aude), Plin., Mela; — df. Atăcini, orum, m.: de ved Floden Atax boende Folk, Mela 2, 5; — not.: Varro Atacinus, Forfatter af et Digt: Argonautica, omtales ogs. Hor. Sat. 1, 10, 46, o. Quintil. 10, 1, 87; cf. Ovid. Am. 1, 15, 21, o. Prop. 2, 25, 85.

Atella, ae, f.: gammel By i d. Osciske, ved Floden Clanius i Campanien, Cic. Agr. 2, 31, Suet.; — B) df. 1) Atellānus, 3: atellansk, municipium, Cic.; - men subst. Atellani, orum: Indvaanerne deraf, Plin.; — 2) Atellana, ae, f., m. o. ud. fabula el. fabella: etslags fra Byen Atella nedstammende Lystspil el. Efterspil el. Farce, om hvis Indførelse i Rom s. Liv. 7, 2; cf. Juvenal. 6, 71, o. A.; — bb) df. er atter at aflede; a) Atellānus, i, m., (sc. actor), Skuespiller i en Atellana, Cic., Suet.; — b) Atellānĭus, 3, versus, Cic., ars, Macrob.; ogs. Atellanicus, 3, exodium, Suet.; — c) Atellānĭŏla, ae, f., dem.: lidet Atellanstykke, M. Aur. ap. Front.

āter, tra, trum: sort (uden Glands), mørk, dunkel, (opp. albus; ligesom niger opp. candidus); - reddam tam atram, quam carbo est, Ter. Ad. 5, 3, 63; atrior multo ··· quam Aegyptii, Plaut.; alba et atra discernere non posse, Cic.; men Ordsproget: albus aterve sit, s. und. albus; - men niveis atrisque lapillis etc., vid. Ovid. Met. 15, 42; - ogs. m. nubes, Hor., nox, Tac., tempestates, Virg., mare, Hor.; - „poet." ogs. om Underverdenen; ∾ Tartara, Lucr.; ∾ Cocytus, Hor.; - ligel. „poet." ater, (s. atratus): sortklædt, id.; — II) „fig."; A) „overf.": sort el. mørk, d. e. sørgelig, ulykkelig, navnl. ogs. om Døden og dens Attributer; - ∾ mors, Hor.; cf. id. Sat. 2, 1, 58; men ∾ fila sororum, id.; men ∾ dies, (Dødsdagen), Virg.; ∾ cupressus, id.; - navnl. hede ogs. atri dies: saadanne Dage, paa hvilke (nogen) var tilstødt noget stort Uheld, Varro; s. ogs. Liv. 6, 1, o. id. 22, 10; - ogs. den hvert Menneske medfødte Genius er efter Hor. Ep. 2, 2, 189: albus et ater, (eftersom den medbringer Held el. Uheld); — B) „ment."; 1) „alm.": mørk, dunkel, uforstaaelig, Lycophron, (en Digter), Stat.; — 2) „bes." o. „ethisk"; a) ondskabsfuld, giftig, versus, Hor. Ep. 1, 19, 30; men „alleg.": atro dente petere, id. Epod. 6, 15; — b) sorgfuld, smertelig, timor, Virg., cura, Hor.

Aternum, i, n.: By ved d. adriatiske Hav, Liv. 24, 47, ved Udløbet af — Aternus, i, m.: Flod i d. Samnitiske, Plin.; — df. Aternensis, e, ager, Frontin. — Ateste, is, n.: By i d. Venetianske, Plin., Tac. Hist. 3, 6; (hod. Este); — df. Atestinus, 3, Sabina, Martial.; - men subst. Atestini, orum, m.: Indvaanerne af Byen Ateste, Inscr.

Athäcus, i, f.: By i Macedonien, Liv. 31, 34. — Athămānes, um, f. und. flgd. — Athămānĭa, ae, f., Ἀθαμανία: Landskab i Epirus ved Pindus, Liv. 36, 14; — B) df. 1) Athămānes, um, m., Ἀθαμᾶνες: Indvaanerne deraf, Cic., Liv., Plin.; — 2) Athămānus, 3, litora, Prop. 4, 6, 15; — 3) Athămānis, ĭdis, f., (sc. femina), Ovid. Met. 15, 311. — Athamantēus, etc., f. und. flgd.

1. Athămas, antis, m., Ἀθάμας: Søn af Aeolus, o. Sønnesøn af Hellen, var Konge i Thessalien, og ved Nephele Fader til Helle o. Phrixus, men ved Ino til Melicertes o. Learchus; - forfulgt af hans Raseri styrtede Ino sig med Sønnen Melicertes i Havet, hvorefter begge optoges iblandt Havguderne, Ino som Leucothea el. Mater Matuta, Melicertes som Palaemon el. Portumnus; vid. Ovid. Met. 3, 261, o. ibd. 4, 421 flgd., Hygin.; — B) df. 1) Athămantēus, 3: athamantisk, sinus, ibd. 497; men ∾ aurum, Martial. 8, 28, (d. e. Phrixus's gyldne Skind); — 2) Athamantĭădes, ae, m.: Søn af Ath., (i. e. Palaemon), Ovid. Met. 13, 919; o. — 3) Athămantis, ĭdis, f.: Datter af Ath., (i. e. Helle), Ovid. Fast. 4, 903. — 2. Athămas, antis: Bjerg i Thessalien, Plin. 4, 15; — df. Athămantĭcus, 3, meum: Bjørneurt, Plin. 20, 94.

Athēnae, arum, f., Ἀθῆναι: Athenen, By i Attika, Sæde og Hjem for græsk Videnskab og Kunst; vid. Cic. Fl. 26; df. ogs. Juvenal. 15, 110, „meton." f. Videnskaberne selv; — b) ogs. mærkes: Athenae Novae som Æresnavn, for Mediolanum, Plin. Ep. 4, 13; — not.: ogs. er Athenae Navnet paa flere Byer, Varro, Liv., o. A.; — B) df. 1) Athēnaeus, 3, Ἀθηναῖος: = flgd., moenia, Lucr.; - f. ogs. 1. Athenaeum, s. 1.; — 2) Atheniensis, e: atheniensisk, civis, Nep.; - men subst. Athenienses, ium, m.: Athenienserne, Cic. Fl. 26.

1. Athēnaeum, i, n., Ἀθήναιον: et Athene el. Minerva helliget Tempel i Athenen, hvor Lærde og Digtere pleiede at forelæse deres Værker, Lamprid. Al. Sev. 35; f. ogs. Aur. Vict. Caes. 14. — 2. Athēnaeum, i, n.: Fæstning i Athamanien, Liv. 38, 1. — 1. Athēnaeus, 3, f. und. Athenae. — 2. Athēnaeus, i, m., Ἀθηναῖος: berømt græsk Grammatiker fra Naukratis, samtidig m. K. M. Aurelius, og Forfatter til Skriftet: Δειπνοσοφίσται. — Atheniensis, e, f. und. Athenae.

ăthĕos, (-us), i, m., ἄθεος: en Gudsfornægter, en Atheist, Arnob.; cf. Cic. N. D. 1, 23. — athēra, ae, f., ἀθήρα: en af Værten arinca lavet Sundhedssuppe, Plin. 22, 57. — Atheriānus, 3: benævnt efter en Retslærd Atherius, (Ater. Hater.), jus, Cic. Fam. 9, 18. — atherōma, atis, m., ἀθέρωμα, (ἀθήρ.): Abces el. Byld i Hovedet, Cels., Veget. — Athĕsis, is, m.: Etschfloden i Overitalien, Plin., Virg., Sil.

athla, ae, f. und. athlon. — athlēta, ae, m., ἀθλητής: som kæmper i de gymniske Lege, en Athlet, vid. Cic. d. Sen. 9, o. id. Orat. 68, „bes." ogs. Liv. 39, 22; — II) df. „overf.": Mesteren el. den Dygtigste i sit Slags; pecuarii athletae, Varro; ∾ comitiorum, id. — athlētĭce, adv.: paa Athleters Viis el. Maade; df. comisk „overf.": dygtigen, prægtigen, (valere), Plaut.; af — athlētĭcus, 3, ἀθλητικός: athletisk, victus, (stærk Føde); — b) athletica, ae, f., m. o. ud. ars: Athleternes Kunst, Athletiken, Gell., Plin. — athlon, i, n., ἆθλον: Kamp, Møie, Arbeide, (navnl. som forkyndes de Dødelige igiennem Stjernerne), Manil.; — not.: athla, ae, f, Petron.

Athos, (sild. ogs. Atho), gen. Atho, dat. Atho, acc. Atho o. Athon, Plin., ogs. Athōnem, Cic., Athona, Serv., abl. Atho, Liv., Athone, Cic., Ἄθως; - Bjerget Athos i Macedonien, ligefor Lemnos, Mela, Plin., Liv., o. A.; — not.: pl. Athones, Lucil. ap. Gell. 16, 9.

Atilĭus, Atīlĭa: romersk Slægts- og Personsnavn; M. Atilius Regulus, f. und. Regulus; — B) df. 1) Atīlius, 3, lex, vid. Liv. 26, 33, flgd.; — 2) Atĭliānus, 3, praedia, Cic. Att. 5, 1; men ∾ virtus, Val. Max., (i. e. Atilii Reguli virtus). — Atīna, ae, f.: By i Latium, Liv., Virg.; — df. Atīnas, ātis, praefectura, Cic. Planc. 8; - ogs. absol.: in Atinati, (sc. agro), id. Att. 15, 3; — Atīnātes, um: Indvaanerne deraf, id.; — not.: ogs. en By i d. Venetianske, (hod. Udine), Plin. 3, 23; — not.: ogs. en By i Lucanien; hvs. id. 2, 106: in Atinate, (sc. agro). — Atinas, atis, f. und. frgd. — Atīnĭus, Atīnĭa: romersk Slægts- o. Personsnavn; saal. Atinius Labeo, Liv. Epit. 59; — df. Atīnĭus, 3, lex; vid. Cic. Verr. 1, 42, Gell.; — b) Atinia ulmus: en Art af Almetræet, Colum., Plin. — Atintania, ae, f.: Egn i Epirus, paa Grændsen af Macedonien, Liv. 27, 30, oftere. — Atĭus, Atĭa: romersk Slægts- og Personsnavn, hvoraf mærkes: M. Atius Balbus, Fader til K. Augustus's Moder Atia; vid. Suet. Aug. 4 o. 94. — atizōe, es, f., ἀτιζώη: etslags Ædelsten med Sølvglands, Plin. 37, 54.

Atlantes, Atlantēus, etc., f. und. Atlas. — atlantĭon, i, n., [Atlas]: den nederste Halshvirvel, (som bærende Halsen og Hovedet), Plin. 28, 27. — Atlantis, ĭdis, o. Atlantius, 3, f. und. flgd.

Atlas, antis, m., Ἄτλας; I) i Geographien: Atlasbierget i Mauretanien, (hvorpaa efter Fabelen Himmelen hviler); vid. Plin. 5, 1, Virg., Ovid., o. A.; — B) df. pl. Atlantes, um, m.: Folkeslag i Libyen, Mela, Plin. 5, 8; — II) i Mythologien: en Konge i Mauretanien; vid. Cic. Tusc. 5, 3, o. Ovid. Met. 4, 628, flgd.; - fremdeles blev denne K. Atlas af Perseus, hvem han negtede gjestfri Modtagelse, forvandlet, ved Hielp af Medusahovedet, til det ovennævnte Bierg Atlas; vid. Ovid. l. c. 657 flgd.; - ogs. er denne Atlas ved Pleione Fader til Pleiaderne, ved Æthra til Hyaderne; f. Plejas o. Hyas ss. II.; — not.: ogs. findes Atlas „meton." om Mennesker af uhyre Væxt; vid. Juvenal. 8, 32; — B) df. 1) Atlantĭcus, 3: atlantisk, mare: det atlantiske Hav, Cic. d. Rep. 6, 2, accola, (som boer derved), Sil.; men ∾ munera, (af Citrontræ fra Bierget Atlas), Martial. 14, 89; — 2) Atlantĭăcus, 3: = frgd., litus, (Vestkysten af Afrika), Sil., Olympus, (som Atlas bærer), Calpurn., profundum, (Atlanterhavet), Auson.; — 3) Atlantēus, 3; a) ligesom frgd.: benævnt efter Atlasbierget, finis, Hor., Oceanus, Claudian.; — b) benævnt efter K. Atlas, Plejades, Ovid. Fast. 3, 105; — 4) Atlantĭădes, ae, m. patron.: mandlig Efterkommer af K. Atlas; navnl. a) Mercurius, (hans Dattersøn ved Maja), Ovid. Met. 2, 704; (hvs. ogs. nepos Atlantis, Hor., Ovid.); — b) Hermaphroditus, som Søn af Mercurius, Ovid. Met. 4, 368; heder ogs. Atlantius, i, Hygin. Fab. 270; — 5) Atlantĭas, adis, fem. patron.: qvindelig Afkom af K. Atlas; ∾ sorores, (d. e. Plejaderne), Sil.; men ∾ Calypso, Auct. Priap. 69; — 6) Atlantis, ĭdis, f.; aa) benævnt efter Bierget Atlas; df. a) ∾ silva, (dets Citronskov), Lucan.; — b) ogs. er Atlantis: Navnet paa flere Øer i Atlanterhavet, hvoraf den største efter Plato skal være gaaen under; vid. Plin. 2, 92, o. id. 6, 36; — bb) Datter el. Efterkommerske af K. Atlas, en Atlantidinde; — df. Atlantides hos Hygin.: Plejaderne og Hyaderne paa Himmelen; ligesom Eoae Atlantides,

Virg. Ge. 1, 221, ere Plejaderne el. de saa kaldte Vergiliae; - in sing. er Atlantis, Epithet til Electra, en af Plejaderne, Ovid. Fast. 4, 31, til Calypso, Tibull. 4, 1, 77; — III) pl. Atlantes: etslags Kiser el. Biergtrold, forbindes m. Titani o. Gigantes, Naevius ap. Prisc.; — IV) atlantes i Bygningskunsten, s. telamones, Vitruv. 6, 10; s. ogs. und. telamon.

atŏcĭum, i, n., ἀτόκιον: Middel til at forhindre Undfangelse, Plin. — atŏmus, 3, ἄτομος: udelelig el. udelt, hel, thus, Plin.; — II) ds. subst. atomus, i, f.: det udelelige Grundstof, hvoraf, efter Demokrits Lære, alle Ting ere sammensatte; vid. Cic. Fin. 1, 6, o. id. N. D. 2, 20 o. 24; — 2) sild. ogs. „overs.": in atomo temporis, i et Dieblik, Tertull.

atque, o. ac, (det sidste clasf. alene foran Consonanterne), conj.; [neml. atque af ad o. -que, hvs. undert. i Haandskrifterne: adque]; - og dertil, og ogsaa, og; - udtrykker den saa at sige indre Forbindelse og Lighed imellem enkelte Ord el. hele Sætninger, imedens et alene udtrykker den ydre Forbindelse; — ds. altf. I) atque o. ac, som forbindende enkelte Ord; A) uden Sammenligning; 1) „alm."; - ex animo ac vere, Ter. Eun. 1, 2, 95; ligel. parce ac duriter, id.; saal. ogs. spargere ac disseminare, Cic. Arch. 12; minuere ac mollire (dolorem), Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; ligel. aciem ac tela horrere, Liv.; cf. Cic. Off. 3, 1: vox ··· magno ac sapiente viro digna; — 2) „bes." ogs.; a) ligesom et ··· et, (baade ··· og), ut ··· ita, el. aeque ac; - hodie sero ac nequicquam voles, Ter. Heaut. 2, 3, 103; cf. Cic. Quint. 25; men Sall. Cat. 30: omnia, honesta atque inhonesta etc.; ligel. Liv. 6, 41: auspiciis ··· bello ac pace omnia geri; — b) i Forbindelsen af tvende subst. til Hendiadys; - isto animo atque virtute, (med denne din dydige Tænkemaade), Cic. Leg. 3, 16; ligel. fama atque invidia, (i. e. invidiosa fama), Sall. Cat. 3; cf. Liv. 21, 3; — c) i Forbindelsen af d. flgd. stærkere Begreb m. d. frgd.: og det, og endog; - faciam etc., ac lubens, Ter. Heaut. 4, 5, 15; rem difficilem ··· atque omnium difficillimam, Cic. Orat. 16; si fuerit ··· hebeti ingenio atque nullo etc., id. Tusc. 5, 15; - ligel. m. adeo, el. adeo etiam, el. m. etiam (ud. adeo); vid. Cic. Cat. 1, 2, Liv. 10, 5, o. id. 3, 46; - ogs. m. pron. demonstr. hic o. is, ogs. m. idem; vid. Caes. B. G. 5, 18, ogs. ibd. 15, o. Cic. Att. 5, 12; ligel. atque id eo magis etc., Caes. B. G. 5, 1; ogs. ud. id; atque eo magis etc., Hirt. B. G. 8, 10; — B) i Sammenligninger, hvad enten disse gaae ud paa en Lighed el. Ulighed; a) hos par, idem, aequus, similis, juxta, talis, totidem etc.; - pari ac dictatorem, imperio etc., Nep. Hannib. 5; animus te erga idem ac fuit, Ter. Heaut. 2, 3, 24; cf. Cic. Verr. 3, 19, o. Liv. 39, 37; ligel. aliquid ab isto simile ··· atque a ceteris esse factum, Cic. Verr. 3, 83; cf. Liv. 1. 54, Cic. Vat. 4, o. Nep. Milt. 7; — b) hos alius m. Derivater, hos dissimilis, contra, secus, etc.; - illi sunt alio ingenio, atque tu, Plaut.; cf. Ter. Heaut. 2, 3, 23; men omnia fere contra, ac dicta sint, evenisse, Cic. Div. 2, 21; cf. id. d. Or. 3, 30; — c) i begge Tilfælde tilføies ogs. undert.: ut el. si; Pariter hoc fit, atque ut alia facta sunt, Plaut.; cf. Cic. Verr. 1, 46: aliter, atque ut edixerat, etc.; ligel id. Mur. 4: non secus, ac si meus esset frater; — d) m. nimis, pars, pro eo, proxime; ogs. hos Plaut. m. mutare (s. aliud esse); - vid. Plaut. Bacch. 4, 4, 73, o. id. Mil. gl. 3, 1, 169; men Cic. Cat. 4, 2: pro eo ac mereor; cf. Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5: pro eo ac debui, etc.; men Cic. Fam. 9, 13: proxime atque ille ··· laborare etc.; men Plaut. Mil. gl. 4, 3, 37: demutare, atque ut etc.; — e) undert. (men næsten alene for- o. efterel.) er Sammenligningsordet (aeque, tantopere, etc.) udfaldet, Plaut., Dig.; cf. Plaut. Bacch. 3, 6, 20: quem esse amicum ratus sum, atque ipse sum mihi; — f) „poet." o. i efteraug. Prosa ogs. hos compar., s. quam, vid. Plaut. Merc. 5, 2, 56; ligel. Virg. Aen. 3, 561: Haud minus ac jussi faciunt; cf. Hor. Epod. 15, 5, ogs. Suet. Caes. 14; — g) i Sammenligningen af tvende Tidsmomenter, navnl. hos simul, (s. und. simul); ligel. for- o. efterel. hos principio o. statim, Plaut., Dig.; — h) endel. i Forbindelsen af en Negativsætning, som oplyser el. berigtiger d. frgd.; vid. Ter. Heaut. 4, 4, 6, o. Cic. Leg. 1, 20; ligel. m. potius, id. Verr. 3, 79, o. id. Cat. 2, 6; — II) som forbindende hele Sætninger heder atque el. ac: og, og saaledes, og ligesaa; - vid. Ter. Hec. 5, 4, 20, Cic. d, Or. 3, 47, o. A.; ligel. ac vel hoc intelligant, etc., Cic. Fin. 5, 11; men id. Lael. 9: ac ne ego quidem etc., (og heller ikke jeg); - ogs. undert. hos sic el. similiter; vid. Quintil. 12, 10, 67: ac sic prope innumerabiles species reperiuntur; — B) saal. ogs. „bes."; a) i Forbindelsen af et nyt Argument m. d. frgd.; vid. Cic. Off. 3, 15, o. id. Leg. 1, 15; — b) i Fortællinger; vid. Liv. 2, 21: atque ille dies etc.; cf. Caes. B. C. 2, 28, fin., flgd.; — c) i Tilføiningen af Lignelser sættes: atque ut, atque velut; - atque ut ··· sic etc., Cic. Off. 2, 5; cf. Virg. Aen. 1, 148, oftere; ogs. Hor. Od. 3, 28, 6; — d) i Forbindelsen af tvende Tidsmomenter el. Handlinger betegner atque: en Skynding el. Hurtighed, (hvortil s. Gell. 10, 29), dog alene „poet." o. hos Historikerne; - vid. Virg. Ge. 1, 203, oftere, ligel. Liv. 26, 39, o. A.; - saal. ogs. undert. hos tvende Imperativer, vid. Virg. Aen. 2, 691, oftere; - men Enn. ap. Gell. 10, 29: Atque atque accedit muros, udtrykker Gientagelsen: den hurtige Fremskriden; — e) ligel. knytter atque d. flgd. vigtigere Paastand til d. frgd., (omtr. vort: end mere); vid. Cic. Off. 3, 5, o. Nep. Hannib. 13; ds. ogs. i Svar; vid. Ter. Eun. 4, 6, 20; - i Ønsker staaer: atque utinam; vid. Cic. Orat. 7, o. Virg. Aen. 1, 575; — f) ogs. i Forbindelsen af en Adversativsætning, hvs. ogs. m. tamen, omtr. vort: alligevel, og dog; - vid. Ter. Ad. 1, 1, 15; ligel. Sall. Cat. 51: atque ego haec non in M. Tullio ··· vereor; men Cic. Fin. 2, 27 (Goer.): nihil praeterea etc.; ac tamen etc.; cf. id. d. Or. 3, 10, oftere; — g) i Tilføiningen af en Undersætning i d. logiske Slutning; vid. Cic. d. Or. 1, 12; — h) i Forudbesvarelsen af en Indvending, oftest m. Negation; vid. Cic. d. Or. 2. 46, o. Hor. Ep. 1, 1, 13; ogs. Cic. Manil. 20, i en Affirmativsætning; — i) men oftest betegner atque: Fremstillingens rolige Fortsættelse; omtr. vort: og nu, og saa, fremdeles, altsaa; ac si ··· judicarem, (og om jeg nu troede), etc., Cic. Cat. 2, 2; — k) dertil mærkes endnu atque; α) i Parenthesen; vid. Liv. 21, 38; — β) i Talens Slutning; vid. Cic. Off. 1, 6, o. id. Orat. 15; — III) enkelte Forbindelser og Udtryksmaader ere: 1) alius atque alius; - alia atque alia de causa, (af forskiellige Grunde, Liv. 8, 23; cf. Senec. Ep. 32; — 2) atque eccum, el. atque eccum video, (i Omgangssproget, naar man faaer Øie paa nogen): der er han jo, odl.; vid. Ter. Andr. 3, 3, fin., oftere; — 3) atque omnia, atque omnis, osv., udtrykker en Almindelighed: og overhovedet, odl.; vid. Cic. Qu. Fr. 1, 1, 8, o. id. d. Or. 3, 59; — 4) atque følger som Correlat efter andre Conjunctioner; navnl. a) efter et; vid. Cic. d. Or. 1, 58; — b) efter -que; submoverique, atque in castra redigi, Liv. 26, 10; cf. Virg. Ge. 1, 182; — c) efter neque; vid. Martial. 1, 32, o. Tac. Agric. 10; — 5) endel. kan atque gientages to el. flere Gange, navnl. i den poetiske Optælling; vid. Virg. Ge. 4, 343, o. 463; dog ogs. Cic. Fam. 1, 5; — not.: ogs. findes atque „poet." at staae efter det Ord, som det forbinder med et andet; Scinditur atque animae quoniam natura, Lucr. 3, 530.

atqui, conj., [at, qui s. quo]; I) „alm."; A) indvendende: men derimod, men desuagtet; ogs. tvertimod, meget mere; vid. Ter. Heaut. 4, 4, 7, oftere, Cic.

d. Sen. 17 o. 22, o. Hor. Od. 1, 23, 9; — B) oftere udtrykker atqui alene: en Forskjellighed fra, el. Modification af d. frgd.; omtr. vort: vistnok, imidlertid, alligevel; – atqui quaeruntur in Mario, fictane, an vera sint, etc., Cic. Leg. 1, 1; ogs. m. tilføiet pol; vid. Plaut. As. 3, 3, 80; men atqui sic etc., Cic. Arch. 8; — II) „bes." ogs. A) m. flgd. si, (naar der nu dog); atqui si tempus est ullum etc., Cic. Mil. 3; cf. id. d. Or. 2, 50, o. Hor. Ep. 1, 2, 33; — B) ogs. m. Negation o. i det negative Spørgsmaal er atqui sædv. det formildende el. modificerende: men imidlertid, dog med alt det, odl.; vid. Ter. Phorm. 1, 4, 27; ligel. o rem inexplicabilem! atqui explicanda est, Cic. Att. 8, 3; — C) endel. tiener atqui til, i den logiske Slutning at indlede Undersætningen, og det ei alene, ligesom atque, i affirmative, men ogs. i negative og spørgende Forbindelser; omtr. vort: men nu; vid. Cic. Tusc. 3, 7, o. id. d. Sen. 19, oftere. — atquin, conj., sild. Biform af atqui, Tert., Dig.; men Plaut. Rud. 3, 4, 55, er derfor at læse: at quin.

Atracides, etc., s. und. Atrax. — atractȳlis, ĭdis, f., ἀτρακτυλίς: en tidselagtig Vært, hvoraf (forfærdigedes Tene, ἄτρακτοι), Plin. 21, 53, (carthamus lanatus L.).

atrāmentārium, i, n.: Blækhus, Vulg.; af — atrāmentum, i, n., [ater]: enhver flydende sort Vædske, som Blækfiskens, Cic. N. D. 2, 50; ogs. enhver kunstigen tilberedet Sværte; df. navnl.; 1) Blæk, Cic. Qu. Fr. 2, 15; ogs. ∾ librarium, Vitruv., Plin., temperatum, Cic.; cf. Hor. Ep. 2, 1, 236; — 2) sort Malerfarve, Vitruv., Plin.; ogs. etslags sort Fernis, id. 35, 36; men ∾ Indicum: chinesisk Tusch, ibd. 25; – men som Ordsprog, (om en Forkerthed): una opera ebur atramento candefacere, Plaut. Most. 1, 3, 102; — 3) Skomagersværte el. Kobbervitriol, Plin. 34, 32: men Cic. Fam. 9, 21, m. Lune: sutorio atramento absolutus, (som ved Gift har undgaaet Domfældelse), — Atrāmītae, arum, m.: Folk i d. lykkelige Arabien, Plin. 6, 32; — df. Atramītĭcus, 3: atramitisk, myrrha, id.

1. atrātus, 3, [ater]: sortklædt (ifølge Sorg), Cic. Vat. 12; cf. ∾ plebs, Tac. Ann. 3, 2; – ogs. om en Anklaget, Suet. Ner. 47; – „poet." hede ogs. den formørkede Sols Heste: atrati, Prop. 3, 3, 55. — 2. Atratus, i, m., en liden Flod i Nærheden af Rom, Cic. Div. 1, 43.

1. Atrax, ăcis, m.: Flod i Ætolien, Plin. 4, 3; — B) df. 1) Atrăces, um, m.: de derom boende Folk, id. ibd.; — 2. Atrăcius, 3, orae, Prop. 1, 8, 25. — 2. Atrax, ăcis, f.: By i Thessalien ved Peneus, Liv. 32, 15; — B) df. 1) Atrăcĭus, 3, „poet." s. thessalisk, ars, (thessalisk Troldom), Stat., venenum, Val. Fl.; — 2) Atrăcĭdes, ae, m., (patron. f. gent.), Ovid. Met. 12, 209: Thessalieren Caeneus; — 3) Atrăcis, ĭdis, f.: Thessalierinden Hippodamia, Ovid. Her. 17, 218; heder ogs. Atracia virgo, Val. Fl.

Atrĕbătes, um, m.: Folk i Gall. Belg., (hvor nu Artois), Caes. B. G. 2, 4, Plin.; – sing. Atrebas, atis, Caes. B. G. 4, 35; — df. Atrĕbătĭcus, 3, sagum, Trebell. Gallien. 6.

Atreus, (disyll.), ĕi, o. ĕos, m., Ἀτρεύς: Søn af Pelops og Broder til Thyestes, Fader til Agamemnon o. Menelaus, og Konge i Argos o. Mycenæ; vid. Ovid. Met. 15, 855, o. Senec. Thyest.; — not.: acc. Atrea, Ovid.; voc. Atreu, Senec.; — B) df. 1) Atrēĭus, ogs. Atrēus, (trisyll.), 3, atreisk; „poet." ogs. s. argivisk, sanguis, Stat.; — 2) Atrīdes, (Atrida, Prop. 2, 11, in.), ae, m.: mandlig Efterkommer af Atreus, oftest hans Søn Agamemnon, s. nedenf.; men pl. Atridae: Atriderne, d. e. Agamemnon o. Menelaus, Plaut. Bacch. 4, 9, in.; men Ovid. Met. 12, 623: Non minor Atrides, non bello major et aevo, (hverken Men. el. Ag.); cf. Hor. Od. 1, 10, 13; — bb) ogs. mærkes sing. Atrides; a) f. Agamemnon Prop., Hor., Ovid.; — b) f. Menelaus, Hor. Ep. 1, 7, 43, o. Ovid. Met. 15, 805; — not.: Juvenal. 4, 65, heder K. Domitianus med Lune: Atrides; – ogs. var Atreus: Navnet paa en Tragoedie af Attius, Gell. 13, 2.

atriārĭus, i, m., [atrium]: Dørvogter, Portner, Dig. — atrĭcŏlor, oris, adj., [ater, color]: sortfarvet, sort; ∾ filiolae Cadmi, (d. e. de med sort Blæk skrevne Bogstaver), Auson. — Atrides, ae, s. und. Atreus. — atrĭensis, is, m., [atrium]: Opsynsmand over Forsalen el. over Huset, Hushovmester, odl.; vid. Plaut. Poen. 5, 5, 4, o. Cic. Pis. 27. — atrĭŏlum, i, n., dem. af atrium: liden Forsal el. Forgaard; vid. Cic. Qu. Fr. 3, 1, o. id. Att. 1, 10. — atriplex, ĭcis, n., sild. ogs. m. o. f., ἀτράφαξις: etslags Kjøkkenvært, (germ. Melde), Colum., Plin. — atrītas, atis, f., [ater], Sorthed, sort Smudsighed, Plaut. Poen. 5, 5, 11.

atrĭum, i, n., [skal være besl. m. αἴθριον, i. e. subdiale]; 1) „alm.": den forreste Del af Huset, Forsalen el. Forværelset; (ogs. ligesom αἴθριον: Forgaarden); – efter Hor. Ep. 1, 5, 31, o. Juvenal. 7, 7 o. 91, modtages her Opvartninger fra Husets Clienter; – efter Plin., Martial. o. Val. Max., hang her Forfædrenes Billeder; – „poet." findes ogs. pl. atria, s. sing. atrium, Virg. Aen. 2, 483; ligel. staaer atrium „meton." s. aedes el. det hele Hus, Ovid. Her. 16, 181; endel. ogs. „poet." om Guderboligernes Forsale; vid. Ovid. Met. 1, 172; — II) „bes." findes ogs. atria el. Forsale i Gudernes Templer; – ∾ Libertatis, Cic., Liv., Vestae, Plin. Ep., (heder ogs. ∾ regium, Liv. 26, 27; — B) ogs. mærkes: ∾ auctionaria, (Auctionssale), Cic. Agr. 1, 3; cf. ∾ Licinia, id. Quint. 6.

atrŏcĭtas, ātis, f., [atrox]: mørkt og hæsligt Udseende; sædv. „fig."; A) „overf."; a) om Handlinger og Beskaffenheder: Gruelighed, odl.; ∾ rei, Cic. Quint. 16, facinoris, Suet., poenae, id.; ∾ b) ubøielig Strænghed; navnl. Retsformlernes, Quintil. 7, 1, 37; ogs. i et philosophisk Lærebegreb, Cic. Acad. 2, 44; — B) „ment." o. „ethisk": Grumhed el. Vildhed i Charakteren; – ∾ animi, Cic., morum, Tac.; men consilium nefandae atrocitatis, Suet. Calig. 48; – ogs. in pl., Appul.

atrŏcĭter, adv. af atrox; oprdl.: mørkt el. hæsligen; df. sædv. „fig."; A) „alm.": strængt, grusomt, invehi in aliquem, Liv., minitari alicui, Cic., deferre crimen, Tac.; – men ∾ ferre, Cic. Mil. 8, (give en meget stræng Lov); – compar. s. nedenf.; superl., Cic. Qu. Fr. 2, 16; — B) „bes.": med Harme, med Forbittrelse; labores itinerum ... atrocius accipiebantur, Tac. Hist. 1, 33.

Atrŏpătēne, es, f.: d. nordl. Del af Medien, (hod. Aderbeitschan); — df. Atropatenses, ium: Indvaanerne deraf, Plin. 6, 16. — atrŏphia, ae, f., ἀτροφία: tærende Syge, Tæring, d. lat. tabes, Coel. Aur.; af — atrŏphus, 3, ἄτροφος: som lider af Tæring, svindsottig, Martial.; ogs. ∾ membra, id. — Atrŏpos, i, f., Ἄτροπος, (den Uafvendelige): den Ene af de trende Parcer, Martial. 10, 44, Stat.

atrox, ōcis, adj., [af ater, ligesom ferox af ferus]; oprdl.: mørk el. dunkel af Udseende; df. sædvl. „fig."; A) „overf.": skrækkelig, gruelig; (oftere om Begivenheder og Tilstande; saevus oftere om Personer); – ∾ exta, (som varsle Uheld), Naev. ap. Non.; ∾ facinus, Liv., bellum, Sall.; men Liv. 1, 27: non alia pugna atrocior, (blodigere); men atrocissima effigies domini saevissimi, Plin. Pan. 52; ∾ hiems, Plin., tempestas, id.; — b) ogs. om Personer, Tac. Ann. 4, 52, oftere; — B) „ment."; a) „bes." om Talen og dens Indhold: heftig, stræng, bitter; – ∾ genus orationis, Cic. d. Or. 2, 49; men atrocissimae litterae, (som bebude et stort Uheld), id. Fam. 9, 52; — b) „alm." o. „ethisk": stræng, ubevægelig, animus Catonis, Hor. Od. 2, 1, 21, fides (Reguli), Sil. — atrusca, ae, f.: en Vindrueart, Macrob.

Atta, ae, m.: romersk Mandsnavn el. Tilnavn; vid. Hor. Ep. 2, 1, 79, o. Suet. Tib. 1. — 1. attactus, (adt.), 3, partic. af attingo. — 2. attactus, (adt.), us, m., [attingo]: Berørelse; in abl., Varr.; ligel. Virg. Aen. 7, 350: attactu nullo etc. — attăgen, ēnis, m., ἀτταγήν, Hasselhønen, Ionius, Plin.; cf. Hor. Epod. 2, 53. — attăgēna, ae, f.: Biform af flgd., Martial.

Attălia, ae, f.: Navnet paa en By i Mysien, Plin., ogs. paa en By i Pamphylien, Cic. Agr. 1, 2; — df. Attalenses, ium, m.: Indbaanerne i disse Byer. — Attălĭcus, o. Attalis, ĭdis, f. und. flgd. — Attălus, i, m.: Navnet paa flere Konger i Pergamus, iblandt hvilke Attalus d. tredie testamenterede Romerne sit Rige og sine Skatte; vid. Plin. 8, 74, Flor. 2, 20, o. Hor. Od. 2, 18, 5; — B) df. 1) Attălĭcus, 3, hørende til el. benævnt efter K. Attalus el. hans Rige, urbes, Hor. Ep. 1, 11, 5; – navnl. ere ogs. at mærke: ∾ vestes, (guldvirkede), Prop.; ligel. ∾ aulaea, id.; men absol.: Attalica, (sc. vestimenta), Plin. 8, 74; men ∾ torus, (smykket med slige Tæpper), Prop.; — b) ogs. „overf.": rig, prægtig, glimrende, conditiones, Hor. Od. 1, 1, 12, divitiae, Tert.; — 2) Attălis, ĭdis, f., Ἀτταλίς: en Tribus el. Demos i Attica; vid. Liv. 31, 15.

attămen, el. at tămen, conj.: men dog, Cic.; s. und. tamen. — attămĭno, (adt.), are, v. a., [af inus. tago s. tango, s. ogs. contamino]: oprdl.: berører; df. sædv. „overf." (o. efterel.): forgriber mig derpaa, rover, Capitol.; ∾ virginem, Justin.; ogs. „alm.": at forvirre el. fordærve, Aur. Vict. Caes. 16. — attat o. attatae, s. und. atat.

attĕgĭa, ae, f.: en afrikansk Hytte; Maurorum attegias etc., Juvenal. 14, 196. — Attejus el. Atejus, Navnet paa flere Lærde, iblandt hvilke mærkes; 1) Attejus Philologus, berømt Rhetor og Grammatiker, Suet. Gramm. 7 o. 10; — 2) Attejus Capito, vid. Suet. Gramm. 10 o. 22; var ogs. berømt Retslærd og Stifteren af en juristisk Skole; vid. Tac. Ann. 3, 75, o. Gell. 1, 12, oftere.

attĕlăbus, i, m., ἀττέλαβος: en Græshoppeart uden Vinger, Plin. 29, 29. — attempĕrate, (adt.), adv., [attempero]: i en passende Blanding; df. „metonym.": til Pas, til rette Tid, venire, Ter. Andr. 5, 4, 13. — attempĕries, [adt.], ēi, f.: = temperies, Cod. Theod. — attempĕro, [ad.t.], avi, atum, 1, v. a.: passer el. afpasser dertil, Vitruv.; men ∾ sibi gladium, vid. Senec. Ep. 30.

attendo, [ad.t.], di, tum, 3, v. a.; I) „egenl.": spænder el. retter hen derpaa el. derimod, (dog saal. oftest for= og efterel.); – simul aurem attendo, (lægger Øret til), Att. ap. Non.; ∾ arcum, Appul., manus coelo, id.; dog har Quintil. 11, 2, 29: ∾ signa ad aliquid, (sætte Mærker dertil); — II) oftest „fig."; A) „alm."; ∾ animum el. animos, ogs. absol. attendere, ogs. ∾ animo: at rette sin Opmærksomhed derpaa, at mærke el. agte derpaa; df. altf. 1) ∾ animum el. animos ad aliquid; vid. Cic. Agr. 2, 15, o. Nep. Alcib. 5; ogs. c. dat.: et dictis animum attendas postulo, Lucil. ap. Non.; ogs. m. Objectssætn.: ∾ animum, (utrum, an), Liv. 10, 4; cf. Ter. Phorm. prol.; – ogs.: quum animum attenderis etc., Cic. Off. 3, 8, oftere; — 2) attendere, ud. animum el. animos; – audi, audi, atque attende, ut scias etc., Cic. Planc. 41; cf. id. Mil. 9; – ogs. c. acc. rei el. pers., (hvorpaa man neml. er opmærksom); ∾ primum versum (legis), id. Rab. Post. 6; ∾ aliquem studiose, (være meget opmærksom paa nogens Tale), id. Fin. 3, 12; df. ogs. pass., id. d. Or. 3, 50; — b) ogs. c. inf., el. m. acc. c. inf., el. m. relat., osv.; – si hanc discere artem attenderem, Pompon. ap. Non.; non attendere, illud a se esse concessum, Cic. Acad. 2, 34; quum attendo, qua sit prudentia Hortensius, id. Quint. 20; attende, cur etc., Phaedr. 2, prol.; ogs. m. de, Cic. Part. or. 21; ogs. c. dat., Plin. Ep. 7, 26; navnl. ogs. hos Suet: ∾ eloquentiae, juri, etc., (lægge sig derefter); — 3) ∾ animo, (men alene for= og efterel.); vid. Ter. Hec., prol. 20; ligel. quid istud sit, animo attendite, Appul.; — B) „bes.": stræber iøvrigen derefter, c. inf., (men alene forel.); ne attenderis petere a me id, quod etc., Att. ap. Non.; — III) partic. attentus, (adt.), 3, ogs. som adj.: spændt el. rettet derpaa el. derimod; df. „fig."; A) „alm.": anspændt el. opmærksom; ∾ animos ad decoris conservationem tenere, Cic. Off. 1, 37; oftere absol.: ∾ animis excipere, id.; ∾ judicem facere et docilem, id.; – compar.: ∾ judex, Quintil.; superl.: ∾ cogitatio, Cic.; — B) „bes.": som iøvrigen stræber derefter; navnl. som passer sin Fordel, noiesseende el. nøiagtig, paterfamilias, Cic., Hor.; ogs. attenti o. attentiores ad rem, Ter. Ad. 5, 3 o. 8; „poet." ogs. c. dat., Hor. Sat. 2, 6, 82; men Cic. Verr. 2, 48: in re adventicia ··· tam attentus etc.

attentātĭo, (adt.), onis, f., [attento], Forsøg, Symm. — attente, (adt.), adv. af attentus: opmærksomt, omhyggeligen, audire, legere, Cic.; – compar.: ∾ agere, Suet., spectare, Hor.; superl.: ∾ audire aliquem, Cic. — attentio, (adt.), onis, f., [attendo], animi: Aandens Henvendelse derpaa, Opmærksomhed, Cic. d. Or. 2, 35.

attento, [ad.t.], avi, atum, 1, v. a.: langer el. rækker derefter, søger at naae, tager fat derpaa; ∾ digitis arcum, Claudian.; — II) oftest „fig."; A) „bes.": forsøger el. frister (til Affald, odl.); – ne ··· sua fides attentetur, vid. Cic. Orat. 61; men consensus attentatae defectionis, Liv. 23, 15; men til Cic. Sest. 4: Capuam attentari, vid. Madv. Opusc. 1, p. 442; men ∾ inimicos alicujus, vid. id. Verr. 2, 54; — B) „alm.": angriber, vi, (voldsomt), Tac. Ann. 13, 25; cf. Phaedr. 5, 2; — b) df. krænker, mishandler, skænder; vid. Hor. Ep. 2, 2, 24; ∾ pudicitiam alicujus, Dig.; – forel. ogs. ængster; quae aegritudo insolens mentem attentat tuam? Pacuv. ap. Non.; — not.: attentatum deseri (det Paabegyndte), Cic. d. Or. 3, 28. — 1. attentus, (adt.), 3, partic. o. adj. af attendo. — 2. attentus, (adt.), 3, partic. af attineo.

*attĕnŭāte, (adt.), adv.: ligesom afslidt; df. „fig.": simpelt, usmykket; ∾ presseque dicere, Cic. Brut. 55; o. — attĕnŭatio, (adt.), onis, f.: Fortyndelse, Formindskelse; df. „techn."; a) ∾ suspicionis, (at svække Mistanken), Auct. ad Her.; — b) ∾ verborum, (deres Simpelhed), id.; — [attenuo]. — attĕnŭātus, (adt.), 3, partic. o. adj. af flgd.

attĕnŭo, [ad.t.], avi, atum; I) „egenl.": gjør tynd, afslider, formindsker; – manus dextras signorum ··· attenuari tactu, Lucr.; men sortes attenuatae, (som vare blevne mindre), Liv. 21, 62; ∾ opes, (tilsætte), Ovid.; attenuata proeliis legio, (svækket), Caes.; morbo viribus attenuatis, Liv.; — II) „fig."; A) „alm.": svækker, formindsker, curas lyrā, Ovid. Trist. 4, 1, 16; men insignem attenuat deus, (nedbøier, ydmyger), Hor. Od. 1, 34, 13; — B) „rhet.": nedsætter, (opp. amplifico), Auct. ad Her.; — III) partic. attĕnŭātus, (adt.), 3, ogs. som adj.; A) „alm.": svækket el. svag; vid. Aug. ap. Suet. Tib. 21; men fortuna rei familiaris attenuatissima, Auct. ad Her.; — B) „bes." o. „rhet." el. om Foredraget; a) forkortet, kort; ipsa illa redundantia multa habet attenuata, Cic. Orat. 30; — b) simpel og jevn, uden Prydelse og Smykke, oratio, Auct. ad Her.; — c) altfor søgt el. sleben, svækket ved en altfor ængstelig Omhu; oratio nimia religione attenuata, Cic. Brut. 82.

attermĭno, [ad.t.], are, v. a., begrændser, afmaaler, Arnob. — attĕro, [ad.t.], trivi, (tĕrŭi, Tibull.), trītum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": gnider derpaa; asinus spinetis se atterens, Plin.; men atterens caudam, (logrende dermed), Hor. Od. 2, 19, 30; men ∾

aures alicui, Plaut.; — B) „bef.“: opslider el. formindsker ved Gnidning; ogs. „alm.“: opslider, medtager; - Aut opere insuetas atteruisse manus, Tibull. 1, 4, 48, (vid. ab in); ∾ dentes, Plin., vestes, Dig.; atteri cibos in ventre, Cels.; men ∾ herbas surgentes, (nedtræde), Virg. Ge. 4, 12; men attritae arenae, Ovid. Met. 2, 456, (det losrevne Sand); — II) „fig.“: svækker, fordærver, opriver; - et alteri alteros attriverant, Sall. Jug. 79; cf. ibd. 85; ∾ plebem, (forarme den), Tac.; cf. id. Germ. 29; - asperiorum tractatu rerum atteri (ingenia, at de sloves derved), Quintil. 8, prooem.; cf. Tac. Agric. 9, o. Sall. Cat. 16; — III) df. part. attrītus, (adl.), 3, ogs. som adj.; A) „egenl.“; 1) „alm.“: afslidt, afgneden; - ut rictum ejus (simulacri) ac mentum paullo sit attritius, Cic. Verr. 4, 43; ligel. attritae caelaturae, Plin.; cf. Virg. Ecl. 6, 17, o. id. Ge. 1, 96; — 2) „bef.“ hos Lægerne: attritae partes (corporis), o. attrita, orum, n.: afgnedne og hudløse Steder paa Legemet, Plin.; — B) „overf.“: attrita frons, (skamløs, uforskammet), Juvenal., 14, 242; s. ogs. perfrico.

atterrānĕus, (adl.), 3 [terra]: som kommer ud af Jorden, fulmina, Senec., inc. — attertĭārĭus, [ad.t.], 3: som indeholder et Helt med Tillæg af en Trediedel, ἐπίτριτος, Vitruv. — attertĭātus, (adl.), 3, [tertius]: som er kogt ind til en Trediedel, Plin. Val.

attestatio, (adl.), onis, f.: Bevidnelse, Bekræftelse, Macrob.; af — attestor, [ad.t.], atus sum, 1, v. dep. a.: bevidner, beviser, bekræfter, Phaedr. 1, 10, o. Gell. 4, 12; men fulmina attestata, (som bekræfte d. frgd.; opp. peremptalia), Senec. — attexo, [ad.t.], xui, xtum, 3, v. a.: fletter el. fæster dertil el. derpaa; - pinnae loricaeque ex cratibus attexuntur, (sc. turribus el. ad turres), Caes. B. G. 5, 40, - ogs. „overf.“: forbinder dermed, ad aliquid, Cic. Univ. 11.

Atthis, ĭdis, Ἀτθίς; I) som fem. adj.; attisk el. athéniensisk; Atthides (matres), Martial. 11, 53; lingua Atthis, Appul.; — II) som fem. subst.; A) en Athenienserinde, Senec. Hippol. 107; — B) „poet.“ ogs. Martial. 1, 54, o. 5, 57, f. Nattergalen og Svalen; s. Philomela o. Progne; — 2) f. Landskabet Attika, Lucr. 6, 1115, (hvor Atthide f. in Atthide; — not.: Atthis, som Personsnavn, Ovid. Her. 15, 18.

Attianus, 3, s. und. Attius. — Attĭca, ae, f., Ἀττική: beromt Landskab i Grækenland, i d. egenl. Hellas, med Hovedstaden Athenen, Mela, Plin., Ter.; - oprdl. fem. af Atticus, 3, attisk, sc. terra. — 1. Attĭce, adv. af 1. Atticus: paa attisk Vis el. Maade, navnl. i de attiske Taleres Maner, Cic. Brut. 84; ∾ pressus orator, Quintil. — 2. Attĭce, es, fem., Ἀττική: attisk, ochra, Cels. — Attĭcismus, i, m., Ἀττικισμός: den attiske Udtryksmaade, Quintil. 6, 3, 107, (hos Cic. paa Græsk). — Attĭcisso, are, v. n., Ἀττικίζω; I) „alm.“: efterligner Attikerne, afbilder deres Sæder og Skikke; vid. Plaut. Men. prol.; — II) „bef.“: taler Attikernes Sprog, taler Attisk, Appul. — Attĭcŭla, ae, f., (kelende dem. af Attica), en Datter af 3. Atticus, Cic. Att. 5, 6. — Atticurges, is, adj., Ἀττικουργής: af attisk Arbeide, i attisk Stil, (columna), Vitruv.

1. Attĭcus, 3, Ἀττικός: attisk el. atheniensisk, benævnt efter Athenen el. efter Attika, Athenae, Plaut., civis, id., Ter., mel, (fra Bierget Hymettus i Attika), Plin., columnae, (i attisk Stil, af d. attiske Orden; s. Atticurges), id. 36, 56; — II) „overf.“ paa Videnskab og Kunst, navnl. paa Veltalenheden, betegner Atticus: det Ypperste i sit Slags; vid. Cic. d. Opt. Gen. Or. 3; ligel. id. Orat. 7: quo (Demosthene) ne Athenas quidem ipsas magis credo fuisse Atticas; men Lepore tinctos Attico sales narrat, Martial. 3, 20; — b) df. ogs. absol.: Attici, (sc. oratores; opp. Asiani); vid. Quintil. 12, 10, 16. — 2. Attĭcus, i, m., som personligt Tilnavn, hvoraf mærkes; 1) T. Pomponius Atticus: Cicero's trofaste og aandfulde Ven; vid. Nep. Atticus, o. Cic. Epp. ad Atticum; — 2) Herodes Atticus, stor Taler, und. K. Hadrian o. K. Ant. Pius; vid. Gell. 1, 2, oftere.

attigo, s. und. attingo. — attĭgŭus, (adl.), 3, [attingo]: berorende; tilgrændsende, domus, nemus, Appul. — attillo, (adl.), are, v. a., [titillo]: dertil at kildre el. fornoie, animum alicujus, Jul. Val. Res gest. Al. M. — attilus, i, m.: en Fiskeart i Posloden, (acipenser huso L.), Plin. 9, 17.

Attin, s. und. Attis. — attĭnae, arum, f.: Stenbygger til Grændseskiel, Sic. Fl. ap. Goes.; af — attĭneo, (adl.), tinui, tentum, 2, v. a. o. n., [teneo]; I) act.; A) „egenl.“; 1) „alm.“: holder hen derfor el. dertil, aliquid ante oculos, Plaut.; men id. Capt. 2, 2, 16: nunc jam cultros (i. e. ad cultros) attinet, (sc. se; s. nedenf.); — 2) „bef.“: beholder hos mig, holder tilbage, holder fast, testes vinctos, Plaut.; cf. Tac. Ann. 2, 52: attineri publica custodia; men attineri fisco vel aerario, (om Penge el. Mont: at ligge deri), id. Ann. 6, 17; — B) „overf.“; 1) „alm.“: holder fast derpaa; - quamque attinendi magni dominatus sient, Ter. frgm. ap. Cic. Orat. 17; men ∾ ripam Danubii, (holde den besat), Tac. Ann. 4, 5; — 2) „bef.“: at henholde el. opholde, aliquem spe pacis, Sall. Jug. 108; cf. Tac. Ann. 13, 37; — II) neutr.; A) „egenl.“; at naae el. lange derhen el. dertil; s. ovenf. Plaut. Capt. 2, 2, 16; - navnl. ogs. om en Beliggenhed el. Grændse: at strække sig derfra og dertil; - (Scythae) a laevo Thraciae latere ··· ad Tanain recta plaga attinent, Curt. 6, 2; — B) oftere „fig.“: at hore derhen el. dertil, men alene in 3 pers.: hoc (el. haec res) attinet ad aliquem, (ogs. aliquem, efter d. udfaldne ad); sieldnere: haec attinent etc.: vedkommer el. angaaer nogen; ogs. absol.: hoc attinet el. haec attinent, oftere attinet, c. inf. subj. (act. el. pass.): det kommer an derpaa; — df. a) facete dictum; sed quid istuc ad me attinet? Plaut.; cf. Ter. Andr. 1, 1, 64; ligel. quod ad me attinet, (for mit Vedkommende), Cic.; men tamquam ad rem attineat quicquam, Hor. Sat. 2, 2, 27; - quid istae picturae ad me attinent, (hvad komme de mig ved)? Plaut.; cf. Ter. Heaut. 1, 1, 24; men quae ad colendam vitam attinebunt, Cic. Fin. 4, 14; — b) neque quemquam attinebit, id recusare, id. Quint. 19; men quae custodiam religionis attinent, Val. Max.; — c) quae nihil attinent, (det Uvedkommende), Hor. Od. 1, 19, 12; men de quo quid sentiam, nihil attinet dicere, Cic. Fam. 4, 7; cf. id. Leg. 2, 17, ogs. Liv. 3, 26, o. Hor. Epod. 4, 17; - men quid ··· attinuit, c. inf., (hvortil nyttede det)? Cic.; cf. id. Att. 12, 18, o. Liv. 23, 13.

attingo, (adl.), tĭgi, tactum, 3, (forel. ogs. attigo), v. a. (o. n.), [tango]; I) „egenl.“; A) „alm.“: rører derved, berorer; vid. Cic. Leg. 2, 3; men priusquam aries murum attigisset, Caes; cf. Nep. Eum. 5; men „poet.“: nec Maenalon attigit ulla (betraadte) etc., Ovid. Met. 2, 415; cf. Virg. Ecl. 5, 26; — B) „bef.“ ogs. 1) berorer fiendtligen, lægger Haand derpaa, angriber; - ne me attigas, Plaut.; cf. Ter. Phorm. 2, 3, 91; men si ··· attingeretur, (blev han angreben), Liv. 8, 29; - ogs. erotisk: ∾ aliquam, (have Omgang dermed), Ter., Catull.; — 2) om Stedforholde: at naae el. at komme derhen; ut primum Asiam attigisti, Cic.; cf. Caes. B. G. 4, 23, o. A.; — b) at grændse dertil; quae (regio) Ciliciam attingeret, Cic.; cf. Caes. B. G. 2, 15; — II) „fig.“; A) overf.“; 1) at berore, at tage fat derpaa, at syssle dermed; - ∾ arma, (gribe til Vaaben), Liv. 3, 19; cf. Suet. Tib. 13; men ∾ forum, (træde op som Taler), Cic. Fam. 5, 8; - navnl. ogs. om aandige Gjenstande; vid. id. d. Or. 1, 18 o. 19, ogs. Nep. Att. 18; — 2) at berore, d. e. at nærme sig dertil, at have Lighed dermed, at vedkomme el. tilhore; - qui te aliqua

necessitudine attingunt, Cic. Fam. 13, 7, cf. id. Verr. 5, 32; men (labor) non attingit deum, id. N. D. 1, 9; cf. id. Fin. 5, 9; - forel. ogf. m. ad; quae nihil attingunt ad rem, Plaut.; - eftercl. ogf.: at træffe, at vedersfares; si quid eam humanitus attigisset, Appul.; — B) „ment."; 1) berører i Talen, behandler korteligen; ogf. vedrører, kommer til at tale derom; - si tantummodo summas attigero, Nep. Paus. 1; cf. Cic. d. Or. 2, 49, o. Lucr. 3, 262; men Liv. 28, 27: invitus ea, tamquam vulnera, attingo; ligel. ut seditionem attigit, Tac. Ann. 1, 35; — 2) at indvirke derpaa, navnl. paa Mennesfets Indre; - antequam voluptas aut dolor attigerit, (sc. hominem), Cic. Fin. 3, 5; cf. id. Att. 9, 11, A; men Liv. 27, 11: erant perpauci, quos ea infamia attingeret, (som lede derunder). — attinguo, [ad.t.], tinctum, 3, v. a.: væder, Veget.

Attis, ĭdis, (ogf. Atthis, ogf. Atys, yos), m., Ἄττις: ung Hyrde i Phrygien, Yndling af Gudinden Cybele, ogf. hendes Præst; berøvede sig Mandbommen i Raseri; vid. Catull. 63, Ovid. Met. 10, 104, o. id. Fast. 4, 223.

attĭtŭlo, [ad.t.], avi, 1, v. a.: betitler, Rufin. de Orig. — Attĭus, (rigtigere end Accius), i, m.: romersk Mandsnavn, hvoraf her mærkes; 1) L. Attius, berømt Theaterdigter, noget yngre end Pacuvius, med hvem han sammenlignes, Hor. Ep. 2, 1, 56; — df. Attianus, 3, versus, Cic.; cf. Gell. 14, 1; — 2) Attius Navius: berømt Augur, hvis Handel med K. Tarquinius Priscus f. Liv. 1, 36, Val. Max. 1, 4, o. Cic. Div. 1, 17; — 3) Attius Varus: en Prætor i Afrika under Borgerkrigen imellem Cæsar o. Pompejus; vid. Caes. B. C. 1, 13, o. Cic. Att. 7, 13; — df. Attianus, 3, milites, Caes., legiones, Cic.

attŏlĕro, [ad.t.], are, v. a.: som Underlag at bære noget, Appul. — attollo, [ad.t.], ĕre, v. a.; 1) „egenl.": hæver el. løfter i Beiret, pedes super limen, Plaut.; attolle pallium, Ter.; cf. Virg. Ge. 4, 217, o. Hor. Ep. 1, 17, 58; men ∾ se a gravi casu, Liv.; ∾ se in femur, Virg.; ∾ oculos contra, Prop., manus ad coelum, Liv.; - attolli ventis mare, Tac.; cf. id. Ann. 6, 37; men e mediis arenis in coelum attolli Atlantem, Plin.; - ogf. om Bygninger: at reise el. hæve, Virg. Aen. 2, 185; cf. Tac. Hist. 5, 11; men Virg. Aen. 9, 714: pigrae attolluntur arenae, (kastes i Beiret); — II) „fig.": hæver el. ophøier, forstørrer el. forstærker; - Frangit et attollit vires in milite causa, Prop.; cf. Liv. 22, 26; men ∾ aliquem insignibus triumphi, (hædre dermed), Tac. Ann. 3, 7; cf. id. Agric. 25; - ogf. om Taleren: ∾ res per similitudinem, Quintil.; men Virg. Aen. 12, 4: Attollitque animos, (geraader i Harme).

attondeo, [ad.t.], tondi, tonsum, 2, v. a.; I) „egenl.": beklipper, afklipper, strictim, (oppon. per pectinem), Plaut. Capt. 2, 2, 18, („alleg."); ogf. alm. affærer, vitem, Virg.; men id. Ecl. 10, 7: Dum tenera attondent simae virgulta capellae, (afæde); cf. attonsa arva, (afgræssede), Lucan., prata, Auson.; — II) „overf." o. „alleg.": beklipper, d. e. optrækker el. snyder; vid. Plaut. Bacch. 5, 1, 9, oftere; ligel. comisk: at afprygle, id. Epid. 2, 3, 6; „poet." ogf. at svække el. forringe; vid. poët. ap. Cic. Tusc. 5, 17; — not.: attotonse, (f. attondisse), Virg. Cat. 8, 9, inc.; - attondi, f. attonderi, Veget.

attŏnĭte, adv.: studsende, med Studsen, Plin. 30, 4; af — attŏnĭtus, (adt.), 3, partic. o. adj. af — attŏno, [ad.t.], ŭi, ĭtum, 1, v. a.: ligesom at tordne derimod; vid. Maecen. ap. Senec. Ep. 19; - df. „overf.": bedøver, gjør afsindig; - quis furor ··· vestras Attonuit mentes, Ovid. Met. 3, 532; cf. id. Her. 4, 50; — II) df. partic. attŏnĭtus, (adt.), 3, som adj.; A) bedøvet, forfærdet; - Talibus attonitus visis ac voce deorum, Virg. Aen. 3, 173; cf. Ovid. Met. 7, 614, o. Liv. 1, 47; - ogf. ud. abl.; Attonitaeque diu similis fuit, Ovid. Met. 5, 510; - „poet." ogf. c. gen.; attonitusque serpentis equus, Sil.; - ligel. „poet." om Ting; vid. Virg. Aen. 6, 54; — B) greben af Begeistring, begeistret, rasende; - Attonitae Baccho matres, ibd. 7, 580; men ∾ vates, Hor. Od. 3, 19, 14. — attonsus, (adt.), 3, partic. af attondeo. — attorqueo, [ad.t.], ēre, v. a.: dertil el. derhos at svinge el. kaste i Beiret, Virg. Aen. 9, 52: et jaculum attorquens etc.

*attractĭo, (adtr.), onis, f.: Sammentrækning, rugarum, Pallad.; — 2) „techn." i Grammatiken: ∾ litterarum, Varr.; o. — attractōrĭus, (adtr.), 3: sammentrækkende, vis sulphuris, Aem. Mac.; — [attraho]. — 1. attractus, (adtr.), 3, partic. o. adj. af attraho. — 2. attractus, (adtr.), us, m., [flgd.]: Trækken el. at trække derhen; in abl. sing., Dict. Cret.

attrăho, [ad.tr.], xi, ctum, 3; I) „egenl.": trækker el. drager derhen el. til mig, (navnl. ogf. m. Bibegr. af Vold); - tribunos attrahi ad se, etc., Liv. 29, 9; cf. Cic. Verr. 3, 25, o. Ovid. Met. 3, 563; - ogf. „alm.": henter, lader komme; me attractum iri, si etc., Cic. Att. 10, 1; cf. id. Fam. 7, 10; - ogf. om Ting; magnes attrahens ferrum, Plin.; attrahens et reddens animam (pulmo), id.; — II) „fig."; nihil esse, quod ad se rem ullam tam ··· attrahat, quam ad amicitiam similitudo, Cic. Lael. 14; ligel. Ovid. Met. 5, 93: attrahi in partes; — III) partic. attractus, (adtr.), 3, ogf. som adj.: sammentrukken, rynket; attractiorem frontem etc., vid. Senec. Benef. 4, 31.

*attrectatio, (adtr.), onis, f.: Berørelse; at lægge Haand derpaa; furtum sine attrectatione fieri posse, Gell.; — not.: som grammatikalsk Figur: et Ords collective Bemærkelse; saal. fasceatim, (knippevis); vid. Quintil. 1, 4, 20; o. — attrectatus, (adtr.), us, m.: Berørelse, Tagen el. at tage derpaa; alene in abl. o. forel.; attrectatu et quassu, Pacuv. ap. Cic. Tusc. 2, 21; — [flgd.].

attrecto, (adtr.), avi, atum, 1, v. a., [tracto]; 1) „egenl.": rører derved, tager derpaa; - ∾ aliquam, (m. Bibegr. af Kaadhed), Plaut., Suet.; cf. Cic. Coel. 8; - ogf. lægger Haand derpaa, tager i Haanden, fysler dermed; ∾ signum Junonis, vid. Liv. 5, 22; cf. Virg. Aen. 2, 719; ∾ feralia, Tac. Ann. 1, 62; — II) „fig.": at tilegne sig, gazas regias, Liv. 34, 4; - ogf. ligesom at gribe derefter; indecorum attrectare, quod non obtineret, Tac. Ann. 3, 52. — attrĕmo, [ad.tr.], ĕre, v. n.: at zittre el. bæve derfor, alicui oranti, (for Nogens Tale), Stat. — attrĕpĭdo, [ad.tr.], are, v. n.: at trippe derefter, Plaut. Poen. 3, 1, 41.

attrĭbŭlatus, (adtr.), 3, [tribulo]: stærkt presset, folliculus, Aem. Mac. — attrĭbuo, [ad.tr.], ŭi, ūtum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": tildeler, tillægger, anviser; - cui sit Appulia attributa, (neml. som Provinds), Cic. Cat. 2, 4; men ipsae (insulae) erant Rhodiis ··· attributae, (vare dem underlagte), id. Qu. Fr. 1, 1, 11; - ogf. overdrager til Besørgelse, sacra pontifici, Liv. 1, 20; men praesidio ejus loci attributa (juventus), id. 21, 21, (som var bestemt til Postens Forsvar); — B) „bes."; 1) i Pengesager; a) at anvise til Udbetaling; vid. Cic. Phil. 14, 14; cf. id. Att. 13, 2; men ∾ aliquem: anvise paa nogen; hvf. pass.: attributos meos quod appellas, (maner mine Debitorer), ibd. 13, 22; — b) at paalægge en Afgift; his rebus terni in milia aeris attribuerentur, Liv. 39, 41; — 2) formerende at lægge dertil, miseriam suam ad amissionem amicorum, Cic. Tusc. 3, 30; — II) „fig."; A) ligesom medgiver el. tildeler; timor, quem mihi natura pudorque meus attribuit, Cic. R. Am. 1; suus quoique (f. cuique) attributus est error, Catull. 22; — B) tillægger, tilskriver; si etc., Caesari attribues, Cic. d. Or. 2, 3; cf. id. d. Sen. 1; ∾ diis immortalibus bonos exitus, id. N. D. 3, 37; — III) af partic. attributus, (adtr.), 3, er subst. neutr. attributum, i; A) Anvisning paa

Statskassen, el. den paa Statskassen anviste Sum, Varro. L. L. 5, 36; — B) i Grammatiken: Prædikat el. Attribut, Cic. Inv. 1, 24, o. Gell. 4, 1.

attrĭbūtĭo, (adtr.), onis, f., [attribuo]; oprdl.: Tildeling; df. sildn. „overf.": Tilskikkelse, Appul.; — II) „technisk"; A) Anvisning el. Assignation; - de attributione conficies, etc., Cic. Fam. 16, 21; — B) i Grammatiken, ligesom attributum: Prædikat el. Attribut, id. Inv. 1, 26. — attributus, (adtr.), 3, o. attributum, i, n., s. und. attribuo.

attrītĭo, (adtr.), onis, f., [attero]; 1) Rivning el. at rive deri el. dertil; ∾ pinearum, Lamprid.; — 2) Afgnidning, dentium, Capella. — 1. attrītus, (adtr.), 3, partic. af attero. — 2. attrītus, (adtr.), us, m., [attero]: Gniden el. Gnidning derpaa; attritu arborum, (ved at gnide sig derpaa), Plin.; — 2) hos Lægerne: Hudens Afgnidning, Hudløshed; ulcera ex attritu facta, Plin.

attŭlo, (adt.), ĕre, v. a.: forældt. Biform, f. affero: bringer med mig; - dotem ad nos nullam attulat, Nov. ap. Diomed. — Attys, s. und. Attis, ogs. und. Atys.

Aturos, (Aturr.), i, m.: Flod i Gall. Aquit., (nu: Adour), Auson. — ătўpus, i, m., ἄτυπος: som støder el. stammer i Udtalen, Dig. — Atys el. Attys, yos, m., Ἄτυς, Ἄττυς, (forskielligt fra Attis): Søn af Hercules ved Omphale, Fader til Tyrrhenus og Lydus, og Stamfader til de lydiske Konger, som efter ham hede Atyadae, Tac. Ann. 4, 55; — not.: ogs. Stamfaderen til gens Atia, s. Virg. Aen. 5, 568.

1. au, bliver som Diphthong ombyttet; a) m. av; saal. nauta f. navita; hvorim. omvendt: navis af ναῦς; — b) m. u; saal. clusit, f. clausit; — c) oftest m. o; hvs. plodo, f. plaudo. — 2. au, som interj. el. Udraab, s. und. hau.

aucella, (-illa), ae, f., ctr. f. avicella, dem. af avis: liden Fugl, Appul. — auceo, ēre, v. a.; sildn. Biform af aucupo; „overf.": lægger nøie Mærke dertil, Capella. — auceps, ŭpis, m., [f. aviceps, af avis o. capio]; I) „egenl.": en Fuglefænger el. Fuglejæger, Plaut., Ovid., Hor.; - ogs. som handler med Fuglevildt, Hor. Sat. 2, 3, 227; — II) „overf.": som paa en listig Maade efterjager el. opsnapper (noget); vid. Plaut. Mil. gl. 4, 1, 9; men ∾ voluptatum, (en Vellystling), Cic. frgm. ap. Augustin.; men auceps syllabarum, (en Haarkløver), Cic. d. Or. 3, 55.

Auchĕtae, (-atae), arum, m.: skythisk Folk i d. nuv. Ukraine, Plin. 4, 26; - sing. Auchates, Val. Fl. — aucilla, s. und. aucella.

auctārium, i, n., [augeo]: Tilgift (paa en Handel), Plaut. Merc. 2, 4, 22. — auctĭfer, a, um., [2. auctus, fero]: frugtbar, terra, Cic. frgm. ap. Augustin. — auctĭfĭco, are, v. a.; i Offersproget, ligesom macto o. adoleo: formerer, forherliger, deos, ogs. deorum honorem, Arnob.; af — auctĭfĭcus, 3, [2. auctus, facio]: forøgende, formerende, Lucr. 2, 572.

auctio, onis, f., [augeo]; I) „egenl.": Forøgelse; df. Tiltagen, Tilvæxt; modo auctio, modo retractio dierum, Macrob.; — II) „overf." o. „techn.": Auction, d. e. Salg til den Høistbydende; auctionem facere, (anstille, holde), Plaut., Cic., proscribere, id., proponere, Quintil., (forkynde), constituere, (bestemme), Cic., proferre, (udsætte), id.; — 2) „metonym." ogs.: de Ting, der sælges ved Auction; quum auctionem venderet, Cic. Quint. 5, inc.

*auctiōnālis, e, hørende til en Auction; df. auctionalia: en Auctionscatalog, Dig., inc.; — auctiōnārius, 3: hørende til en Auction, atria, (hvor Auctioner holdes), Cic. Agr. 1, 3; men ∾ tabulae, id. Cat. 2, 8, (Fortegnelse over de Godser, som sælges formedelst Gield); o. — auctiōnor, atus sum, v. dep. (n. o. a.); I) absol. (el. ud. acc.): holder en Auction, sælger ved Auction el. til den Høistbydende; vid. Cic. Agr. 1, 3, o. id. Dejot. 9, ogs. Caes. B. C. 3, 20; — II) act. (el. c. acc.): kiøber ved Auction el. som Høistbydende, Ascon. ad Cic. Verr. 1, 23; — [auctio].

auctĭto, are, v. a. frequ.: forøger el. formerer overmaade, pecunias fenore, Tac. Ann. 6, 16; — 2) df. i Offersproget: = auctifico, Arnob.; af — aucto, are, v. a., frequ. af augeo: forøger el. formerer overmaade; (auctare me) res rationesque vestras lucro, Plaut. Amph. prol.; cf. Lucr. 1, 51, o. Catull. 67, 2.

auctor, (ikke autor el. author), oris, m., [augeo]; oprdl.: som befordrer Væxten; df. efter Sammenhængen: Skaber, Fader, Stifter, Ophavsmand, Haandhæver, Forsvarer; I) „egenl." el. „alm."; A) som avler Børn el. Afkom, d. e. Fader el. Stamfader; - auctor nobilitatis tuae etc., Cic. Tusc. 4, 1; cf. Virg. Aen. 7, 49, o. Hor. Od. 3, 17, 5; men Ovid. Met. 6, 172: mihi Dardanus auctor; - ogs. om Dyrene, Colum.; — B) som begrunder el. anlægger el. bygger, navnl. en By; - Trojae Cynthius auctor, (i. e. Apollo), Virg. Ge. 3, 36; cf. Ovid. A. A. 1, 72; men Plin. 36, 21: artificem, an auctorem (prius miremur in theatro Scauri)? - dog ogs. om Kunstneren selv, forsaavidt Værkets Idé udgaaer fra ham; saal. auctor statuae aut tabulae pictae, id. 34, 35; — C) df. ogs. a) fra hvem noget udgaaer, Ophavsmand, Anstifter, Gierningsmand, osv.; - ut optimi status auctor dicar, Suet. Aug. 28; cf. Vell. 1, 8; ogs. modsætter Sall. Cat. 3: scriptorem et auctorem rerum; men ogs. ud. gen.; suam quisque culpam auctores ad negotia transferunt, id. Jug. 1; cf. Ovid. Met. 12, 419; - „poet." ogs. auctor teli, (som afskyder Pilen), id., muneris, (fra hvem en Gave kommer), id.; — b) df. ogs.: som først har giort noget, paa hvis Exempel man beraaber sig; - unum cedo auctorem facti tui, Cic. Verr. 5, 26; men id. Fin. 4, 16: Cato, omnium virtutum auctor, (Forbillede el. Mønster derpaa); — II) „fig:"; A) „overf." o. „bef."; 1) i Omgangs- og Forretningssproget: som ved Tiltale el. Tilskyndelse el. Raad el. Befaling bevirker noget; en Anstifter el. Befordrer; df. ogs. undert. m. ut, el. m. acc. c. inf., el. c. gen., ogs. c. acc. comm., etc.; - mihique, ut absim, vehementer auctor est, Cic. Att. 15, 5; men auctores Bibulo fuerunt, tantumdem pollicendi, Suet. Caes. 19; cf. ibd. 5; men idne estis auctores mihi, (raade I mig dertil)? Ter.; quid mihi es auctor? Plaut.; men ogs. in abl. absol.: me (te, eo) auctore, (paa mit ··· Raad el. Ansvar); vid. Cic. d. Or. 3, 14; — 2) navnl. ogs. i Statssproget; auctor legis; a) som bringer en Lov i Forslag, Liv. 6, 36; — b) oftere: som ved sin Indflydelse søger at bevirke Antagelsen af et Lovforslag; vid. Cic. Leg. 3, 16; forbindes ogs. m. suasor, id. Off. 2, 30; — c) senatores P. R., legum et judiciorum et juris auctores, (som billige el. bekræfte Lovene), etc., Cic., Verr. 5, 67; hvs. ogs. patres ante auctores fieri, (at Senatet forud sanctionerede Folkets Beslutning); vid. id. Brut. 14, o. Liv. 2, 25 o. 56, oftere; — d) dertil kan endnu mærkes: auctor publici consilii, Cic. d. Or. 1, 19, (som i Senatet har den vigtigste Stemme el. den største Indflydelse); cf. te auctore etc., id. Fam. 15, 4; — 3) i Rets- og Forretningssproget; a) som hiemler Kiøberen det Kiøbte; - quod a malo auctore emissent, etc., Cic. Verr. 5, 22; ligel. auctor fundi, id. Caecin. 25; men ∾ secundus, (som gaaer i Borgen for Sælgeren), Dig.; - df. Cic. Mur. 2, „alleg.": auctor beneficii populi R., (ligesom Fuldbyrder og Haandhæver deraf); — b) Formynder el. Curator; vid. Liv. 34, 2, o. Cic. Caecin. 25; — c) ved Ægteskabscontracter ere auctores: Forlovere el. Vidner, id. Cluent. 5; — d) „alm.": Forretningsfører, Ordfører, Formand; vid. Cic. Fl. 22, oftere; — B) „ment." el. aandigen; 1) en Forsker el. Opfinder el. Begrunder, naturae verique, Hor. Od. 1, 28, 14; navnl. ogs. en Lærer, Cic. Off. 2, 2; ligel. dicendi gravissimus auctor et magister Plato, id. Orat. 3; — 2) Forfatter,

Skribent, Auctor (el. Autor); – quos nunc lectito auctores, id. Att. 12, 18; ingeniosus poëta, et auctor valde bonus, id. Mur. 14; cf. Suet. Aug. 31 o. 70, oftere; men ibd. 89, „meton.": in evolvendis utriusque linguae auctoribus etc.; — b) navnl. ogs. auctor m. o. ud. rerum: en Historieskriver; vid. Cic. Brut. 11; ligel. Polybius, bonus in primis auctor, id.; cf. Liv. 4, 20, o. Nep. Them. 10; — 3) ogs. „alm.": som fortæller el. beretter (mundligen el. skriftligen); – se id certis auctoribus comperisse, Cic. Att. 14, 8; cf. Tac. Hist. 3, 51; saal. criminis ficti auctor, (i. e. nuncius), Ovid. Met. 7, 824; bs. auctorem esse, (fortælle, berette), m. acc. c. inf., Tac. Ann. 13, 20, o. A.; — b) navnl. ogs.: som ved sit Udsagn bevidner el. bekræfter noget; – vid. Liv. 1, 16, oftere; cf. Cic. Fam. 12, 4: fama nunciabat etc., auctor erat nemo; — not.: ogs. findes auctor som fem., f. d. sild. auctrix; vid. Cic. Div. 1, 15, Liv. 40, 4, o. A.

auctōrāmentum, i, n., [auctoro]; I) oprdl.: Forpligtelse til en vis Tieneste; bs. „meton.": Contracten om en saadan Tieneste, Senec. Ep. 37; — II) bs. sædv. den Løn el. Sold, hvorved nogen forpligtes til et Arbeide; est – enim in illis (quaestibus) ipsa merces auctoramentum servitutis, Cic. Off. 1, 42; cf. Suet. Tib. 7, o. Vell. 2, 28; – men som Sentens: nullum sine auctoramento malum est, Senec. Ep. 69.

auctōritas, atis, f., [auctor]; oprdl.: Egenskaben af en auctor i alle dette Ords Bemærkelser; bs. I) „egenl."; A) „alm."; 1) Gienstandens Ophav el. Oprindelse tilligem. dens Fremgang og Befordring; – saal. auctoritas (sc. rumoris), Plaut. Trin. 1, 2, 180; ligel. utrum ···, an Stoici poëtis dederint auctoritatem, etc., Cic. N. D. 3, 38; — 2) oftere den personlige Dom el. Anskuelse el. Mening, som gior sig gieldende; bs. ogs. Myndighed, Auctoritet; – vid. Cic. Cluent. 50; ligel. id. Manil. 20: de Qu. Catuli auctoritate et sententia (dicere); — bb) bs. ogs. a) Raad, Tilskyndelse, Opmuntring; – numquam defugiam auctoritatem, (skal aldrig fragaae mit givne Ord), Ter. Eun. 2, 3, 98; cf. Cic. Sull. 11; ligel. id. Att. 10, 1: ejus igitur mihi vivit auctoritas; cf. Caes. B. G. 1, 3; – ogs. trøstende Tiltale, amicissimi hominis, Cic. Fam. 6, 6; — b) Mening, Villie, Befaling; vid. Cic. Caecin. 18; ligel. ibd.: verba servire hominum consiliis et auctoritatibus; — c) Forbillede, Monster, Exempel, Auctoritet; – quod ··· omnium superiorum praetorum auctoritatem repudiarit, Cic. Verr. 3, 19; cf. id. R. Am. 6; men id. Leg. 1, 13: aliorum auctoritati parere, (oppon. suum judicium sequi); s. ogs. Madv. Opusc. 1, p. 445, til Cic. Sest. 6; — B) „bes." ogs. 1) Villiens Frihed, Magt el. Evne til at handle efter eget Tykke; bs. Myndighed, Fuldmagt, Auctoritet; – qui habet imperium a populo R., auctoritatem legum dandarum a senatu, Cic. Verr. 2, 49; cf. id. Phil. 8, 8; men id. N. D. 3, 35: auctoritatem afferre peccandi, etc.; — 2) bs. hyppigen: Magt, Anseelse, Indflydelse, Værdighed, Auctoritet; – aequitate causae et auctoritate sua commovere hominem etc., Cic. Verr. 1, 48; maxima auctoritate philosophi (nom.), id. Off. 3, 29; navnl. ogs. Myndighed i de offenlige Forholde, Indflydelse derpaa; quorum (optimatium) auctoritatem ut invicem diminueret, Suet. Caes. 11; auctoritatem habere, (have el. nyde), Cic., afferre, facere, (forskaffe), id., imminuere, levare, (svække), id.; – men ogs. forstilt el. hyklet Vigtighed; vid. Cic. Div. 2, 67; — b) bs. ogs. overs. om Ting og Begreber: Værd, Vigtighed, Betydning; – bos in pecuaria (re), maxima debet esse auctoritate, Varro; men auctoritatem hujus loci attingere, Cic. Manil. 1, (betræde den ærværdige Talerstol); ∾ verborum, (deres Eftertryk), id.; ∾ dignitasque formae, Suet.; ∾ unguentorum, Plin.; — 3) Vægt el. Vigtighed, Troværdighed, Paalidelighed, navnl. et Vidnes, el. et Vidnesbyrds, el. en Forestillings, osv.; – vid. Cic. Fl. 22, o. id. Off. 2, 9; ligel. tollitur omnis auctoritas somniorum, id. Div. 2, 59; — bb) „meton." ogs. Begrundelsen af en Paastand, Beviset derfor; bs. navnl.: a) Document el. Aktstykke; legationes cum publicis auctoritatibus testimoniisque etc., Cic. Verr. Act. 1, 3; cf. ibd. 3, 62; — b) Navnene paa de Personer, som bevidne el. anbefale en Sag; vid. Cic. Sull. 13; cf. id. N. D. 3, 4: sed tu auctoritates contemnis, ratione pugnas; – bs. ogs. auctoritates praescriptae el. perscriptae: de tilskrevne Navne paa de Senatorer, som ere tilstede ved den endelige Udfærdigelse af en Senatsbeslutning; vid. Cic. d. Or. 2, 3, o. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 8; — II) „bes." o. „overs." paa de offenlige Forholde; A) i Statssproget: den offenlige Magt el. Myndighed, navnl. Senatets Bestemmelse el. Villie el. Befaling; bs. a) senatus auctoritas, ligesom senatus consultum: en Senatsbeslutning; – sine senatus auctoritate foedus facere cum aliquo, Cic. Off 3, 30; ex auctoritate senatus (respondere), Liv. 7, 31; cf. id. 26, 2; – dog ogs. Suet. Caes. 28: citra senatus populique auctoritatem, etc.; – en Senatsbeslutning, hvorimod Tribunerne protestere, vedbliver vel at være: senatus auctoritas, men er ikke senatus consultum; vid. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 8, o. Liv. 4, 57; – men ogs. er senatus auctoritas alene: Senatets Dom el. Mening om en Sag, (neml. uden Hensyn paa en formelig Beslutning); vid. Cic. d. Sen. 4; — b) auctoritas populi, Folkets Dom el. Villie el. Beslutning; – populi universi auctoritati parendum esse etc., Cic. Manil. 22; ligel. auctoritas publica, Vell. 2, 62, Dig.; — c) auctoritas collegii (pontificum), Liv. 34, 44; cf. Cic. Leg. 2, 19 o. 21; — B) i Retssproget: a) Eiendomsret el. Hævd; – usum et auctoritatem fundi esse biennium, Cic. Caecin. 19; cf. id. Top. 4; ligel. id. Off. 2, 12, e XII Tabb.: adversus hostem aeterna auctoritas; — b) den af Sælgeren givne Caution el. Sikkerhed for det Solgtes Hiemmel; venditor si etc., auctoritatis manebit obnoxius, Paul. Sent.

auctōro, avi, atum, 1, v. a. [auctor]; I) „egenl.": forpligter, forbinder; – si alius auctoretur inscius, (neml. som Borgen for en Anden), Dig.; ogs. forpligter el. leier for en vis Løn; – bes. in pass. om Gladiatorerne; vid. Hor. Sat. 2, 7, 59: Qvid refert, uri virgis ferroque necari Auctoratus eas; an etc., (om du, som Gladiator osv.)? bs. auctorati f. gladiatores; inter novos auctoratos, Senec. Apocol.; — II) „overs."; a) lignelsesvis; eo pignore velut auctoratum sibi proditorem etc., (at han var ham derved sikkert), Liv. 37, 10; men absol.: observatio satis auctorata, Tert.; — b) efteraug.; ∾ sibi turpissimam mortem, (paadrage sig, forskylde), Vell. 2, 30. — auctōror, ari, v. dep. (a.), efterel. Biform af frgd., Dig., Appul. — auctrix, icis, fem. til auctor, men alene efterel.; vid. auctor: not.; I) „alm.": som frembringer noget, Tert.; — b) „bes.": som er ansvarlig for det Solgte, Cod. Just.

auctum, i, n., s. und. augeo. — *auctumnālis, e: høstlig, hørende til Høsten, aequinoctium, Varro, Liv., Plin., tempus, Varro; – navnl. ogs. som modnes om Høsten, pruna, Prop., corna, Ovid.; — auctumnescit, (-ascit), v. impers. inch.: at blive Høst el. høstlig, Capella; — auctumnĭtas, atis, f., (for- og efterel.); I) „egenl.": Høsttiden, Efteraaret, Cato, Varro; — II) „meton.": Høstfrugten; ∾ Bromia, (Vinhøsten), Varro ap. Non.; ∾ fundi, Arnob.; o. — auctumno, are, v. n.: at finde Sted om Høsten; – Corus auctumnat, (blæser om Høsten), Plin.; men id. 2, 51: in Italia ··· aër ··· semper quodammodo vernat vel auctumnat; — [auctumnus].

auctumnum, i, n.: forel. Biform af flgd., Varro ap. Non. — auctumnus, (ikke autumnus), i, m., [2. auctus, augeo]; I) „egenl.", (ligesom Aarstidens Fylde, d. e.): Høsten, Efteraaret, (fra 22 Sept. til 22 Dec.,

Varro); - quae temporis quasi naturam notant: hiems, ver, aestas, auctumnus, Cic. Part. or. 11; - ∾ pomifer, Hor., varius purpureo colore, id., sordidus calcatis uvis, Ovid. Met. 2, 29; men letifer, (som medbringende dødelige Sygdomme), Juvenal.; - auctumno adulto, Tac., vergente, id.; flexus auctumni, id.; - ogs. in pl., Hor. Od. 2, 14, 15, Ovid.; — II) „meton.": Høstens Frugt; df. Martial. 3, 58: Et multa fragrat testa senibus auctumnis, (i. e. vino vetere); df. — 2. auctumnus, 3: høstlig, hørende til Høsten; frondes auctumno frigore tactas, etc., Ovid. Met. 3, 729; ∾ sidera, Manil.; ∾ aequinoctium, Plin.

1. auctus, 3, partic. af augeo. — 2. auctus, us, m., [augeo]: Forøgelse, Tiltagen, Tilvæxt el. Fylde; auxilium appellatum ab auctu, etc., Varro; cf. Suet. Aug. 7: quod ··· augusta dicantur ab auctu, etc.; - auctu imperii etc., Tac. Ann. 2, 33; cf. Plin. 4, 21: immenso aquarum auctu etc.; men in auctum diei, (opad Dagen), id.; - ogs. in pl.; maximis auctibus crescere, (fremblomstre meget stærkt), Liv. 4, 2; cf. id. 29, 27, o. Tac. Hist. 4, 28; - men „poet.": caedere ··· arboris auctum, (s. arborem magnam), Lucr. 6, 168; cf. Lucan. 9, 797: distenti corporis auctum etc.

*aucŭpābundus, 3: ligesom aucupans: speidende, Tertull.; — aucŭpātio, onis, f.: Fuglefangst, Fuglejagt, Quintil. Decl.; — aucŭpātōrius, 3: tienlig til Fuglefangst, arundo, Plin., calami, Martial.; o. — aucŭpātus, us, m.: = aucupatio, Capitol.; — [aucupor].

aucŭpium, i, n., [auceps]; I) „egentl."; A) „alm.": Fuglefangst; piscatu, aucupio, venatione etc., Cic. Fin. 2, 8; ∾ noctuae, Pallad.; men „poet.": ∾ sagittarum, Att. ap. Cic. l. c. 5, 11; cf. Prop. 4, 2, 31; — B) „meton.": Fuglefangst, el. alm. Fangst, de fangede Fugle, osv.; - Aucupia omne genus, pisces, prata, arva, ferasque, Catull. 113; cf. Senec. Provid. 3; — II) „overf.": Jagen derefter, Luren derpaa; df. comisk: oculis venaturam facere atque auribus aucupium, Plaut. Mil. gl. 4, 1, 43; cf. Ter. Eun. 2, 2, 16; - ∾ delectationis, Cic.; men ∾ verborum, id. Caecin. 23, (Haarkløveri).

aucŭpo, avi, atum, 1, v. a., (oftest forel. Biform af flgd.), men sædv. „overf.": lurer derpaa, bespeider; Sermonem nostrum qui aucupet, etc., Plaut. Most. 2, 2, 42; men id. Asin. 5, 2, 31: Aucupemus ex insidiis clanculum, quam rem gerant; ogs. absol.: Lepide mecastor aucupavi, id. Truc. a. 5, v. 72; - sjld. ogs. pass.: multa per rumorem aucupata, Lact.

aucŭpor, atus sum, 1, v. dep. (a. o. n.), [auceps]; I) „egentl.": fanger Fugle, Varro; men ∾ examina (apum), Colum.; — II) oftere „fig.": jager el. higer derefter, lurer derpaa; vid. Cic. R. Am. 8, o. id. Flacc. 37; - ∾ sibi famam, Plin. praef.; ∾ verba recondita, Suet. Aug. 86; ∾ somnos mendaces, Ovid. Her. 13, 107.

audācĭa, ae, f., [audax]: Dristighed, Djærvhed; df. A) til det Bedre: Mod, Kekhed; - ∾ in bello (Krigermod, Krigstapperhed), Sall. Cat. 9; cf. ibd. 58, o. Tac. Hist. 4, 49; men Ovid. Met. 10, 544: in audaces non est audacia tuta; cf. Prop. 2, 10, 5, ogs. Liv. 2, 10, oftere; (opp. formido, Tac. Ann. 4, 51); — B) til det Værre: Forvovenhed, Dumdristighed, Frækhed, (opp. fortitudo), Cic. Off. 1, 19; - forbindes m. impudentia o. importunitas, id. Flacc. 15, o. id. Verr. 2, 30; cf. Ter. Phorm. 5, 8, 84; - men audaciae columen, (som Skældsord), Plaut.; — bb) df. ogs. a) (noget mildere): altfor stor Frihed, Cic. Lig. 8; men Sallustii audaciam in translationibus etc., Suet. Gramm. 10; — b) in pl. ogs. forvovne Streger el. Handeler; quantas audacias ··· reperietis? Cic. Sull. 27; cf. Tac. Ann. 1, 74.

audācĭter, oftere ctr. audacter, (vid. Quintil. 1, 10, 17), adv. af audax: djærvt, dristigen; df. A) til det Bedre: modigen, frimodigen; - ∾ et familiariter monere, Ter. Heaut. 1, 1, 6; cf. Cic. R. Am. 11; ogs. tappert, ivrigen; audacius instare hostibus, Nep. Ep. 9; — B) til det Værre: forvovent, dumdristigen, frækt; vid. Cic. R. Am. 36; ligel. audacissime omnia incipere, Liv. 30, 30; — b) audacius transferre, (noget for dristigt), Cic. Orat. 60; — not.: Formen audaciter har Sall. ap. Prisc.; ogs. findes den hos Liv. o. Senec.; men hos Cic. rimel. inc.; — audacŭlus, 3, dem. af flgd.: noget dristig el. djærv, reprehensor verborum, Gell. 5, 21.

audax, acis, adj. af audeo; (cf. capax af capio); I) „egentl.": som vover, djærv, dristig; df. A) til det Bedre: modig, tapper; - qui me alter est audacior homo? Plaut. Amph., in.; cf. ibd. 2, 2, 206; men quid ergo? audacissimus ego ex omnibus? Cic. R. Am. 1; cf. Hor. Ep. 2, 1, 182; — B) til det Værre: dumdristig, forvoven, fræk; - o scelestum atque audacem hominem! Ter. Eun. 4, 4, 12; ogs. m. petulans, protervus, improbus, Cic.; ligel. in superl.; ∾ homo atque amentissimus, id.; men Hor. Od. 1, 3, 27: Audax Iapeti genus etc.; cf. ibd. 3, 27, 28; — C) dertil ogs. at mærke: - c. abl.; et qui viribus audax, etc., Virg. Aen. 5, 67; cf. id. Ge. 4, 565; - sjld. „poet." ogs. c. gen.; audax ingenii, Stat., animi, id.; - ligel. „poet." c. inf.; Audax omnia perpeti etc., Hor. Od. 1, 3, 25; cf. Prop. 4, 5, 13; - ogs. m. ad; paullo ad facinus audacior etc., Cic. Cat. 2, 5; - endel. ogs. c. dat.; conjux timidis audacis Ulixei, Ovid. Met. 14, 671; cf. Sen. Qu. N. 4, 2: fugax animal audaci, audacissimum timido, (om Elephanten); — II) „overf." el. „bef."; A) om Personer: frækkelig, som indjager Skræk, Hecate, Sen. Med. 814; - (ogs. om Cerberus, Tibull. 1, 10, 35); - ogs. stolt, frastødende, Catull. 50, 18; cf. Hor. Sat. 2, 3, 165; — B) om Ting og om Begreber; a) forvoven, hvorved der voves, facinus, Ter., consilium, Liv., res, id.; — b) ∾ verba, (dristige, usædvanlige), Quintil.; ∾ hyperbole, id.; ∾ dithyrambi, (høie, begeistrede), Hor. Od. 4, 2, 10.

†audens, tis, partic. o. adj. af audeo; df. — audenter, adv.: dristigen, modigen, dicere, Dig.; - compar. ∾ progredi, Tac., onerare aliquem, id. Ann. 4, 68; o. — audentia, ae, f.; 1) „alm.": Dristighed, Mod; ut quisque audentiae habuisset, Tac. Ann. 15, 53; cf. id. Germ. 34; — 2) „bef.": stor Frihed i Ordenes Brug; vid. Plin. Ep. 8, 4.

audĕo, ausus sum, (s. ogs. nedenf. not.), audēre, v. a.: vover (noget), vover at giøre noget, (altid med Bibegr. af Mod el. Dristighed); 1) som verb. fin.; a) c. acc.; - qua audacia tantum facinus audet? Ter. Eun. 5, 5, 17; cf. Virg. Ecl. 3, 16; ligel. Ovid. Met. 1, 199: ausum Talia deposcunt etc.; men qui capitalem fraudem ausi ··· essent, etc., Liv. 23, 14; cf. id. 3, 2; - df. ogs. pass.: multa dolo, pleraque per vim audebantur, id. 39, 8; cf. id. 35, 35: agenda res, audendaque, etc.; - men impers. pass.: auderi adversus se ··· dimicare, (at man havde Mod dertil), Nep. Milt. 4; - df. ogs. partic. pass. ausus, 3; ausis ad Caesarem codicillis, Tac. Ann. 3, 67; (s. ogs. nedenf. neutr. ausum, i); — b) oftere c. inf.; itaque hercle nil jam mutire audeo, Ter. Andr. 3, 2, 25; cf. Lucr. 1, 68, o. Cic. Manil. 9, oftere; men bene ausus vana contemnere, etc., Liv. 9, 17; cf. Sall. Cat. 9, o. Hor. Od. 3, 21, 28, ogs. Sall. Cat. 20; - „poet." ogs. om Ting, Lucr. 6, 1070, (hvor audent s. possunt); - men alene forel. m. Negation o. quin; vid. Plaut. As. 1, 1, 10; — c) endel. ogsaa absol., (hvor dog inf. el. acc. er let at supplere af Sammenhængen); vid. Liv. 21, 40; ligel. Tac. Hist. 5, 11: rebus secundis longius ausuri (sc. progredi); men Virg. Aen. 2, 347: audere in proelia; cf. Hor. Ep. 2, 1, 166: feliciter audet; — not.: af perf. ausi, (s. ausus sum), Cato ap. Priscian., er ausim, (s. ausus sim, el. s. audeam),

Plaut., Ter., Virg., ogs. Liv. praef., o. Cic. Brut. 5; ligel. ausis, Lucr., ausit, Catull., Ovid., ogs. Liv. 5, 3; ligel. ausint, Stat.; — II) hertil mærkes; A) partic. audens, tis, som adj.: dristig, modig, behiertet; – audentes deus ipse juvat, Ovid. Met. 10, 568; cf. Tac. Ann. 14, 58; – men Tu ne cede malis, sed contra audentior ito, Virg. Aen. 6, 95; audentissimi cujusque procursu, Tac. Agric. 33; – ogs. om Begreber: audentior oratio, (friere, modigere), id. Orat. 14; — B) af pass. partic. ausus, 3, (s. ovenf.), er neutr. subst. ausum, i: et Vovestykke, en diærv el. skrækkelig Handling; – pro talibus ausis, etc., Virg. Aen. 2, 535; ausa fortia, id., ingentia, Ovid.; ausum magnum, Stat., improbum, Plin.

†audĭens, tis, partic. o. adj. af audio; hf. — audĭentia, ae, f.: Høren el. at høre; hf. 1) „alm.": at høre efter, at kunne høre; – exsurge, praeco, fac audientiam populo, (skaf Gehør, befal Stilhed)! Plaut. Poen. prol.; cf. Liv. 43, 16; – ogs. om Tilhørernes Opmærksomhed; vid. Cic. Div. in Caecil. 13, o. id. d. Senect. 9; — II) „bes." ogs.; a) Hørelsen, Evnen til at høre, Prud.; — b) „meton." f. Øren el. aures, Arnob.

audio, īvi o. ĭi, ītum, 4, v. a., [besl. m. Lakonernes αὖς f. οὖς, hvf. ogs. auris o. Øre]; I) „egentl."; A) „alm.": hører, fornemmer ved at høre; – quae vera audivi, taceo, et contineo optime, Ter. Eun. 1, 2, 23; cf. id. Andr. 5, 4, 19; men audivisse vocem pueri visu'st (f. visus est) vagientis, id. Hec. 4, 1, 2; mane; nondum audisti, Qvod est gravissimum, id. Ad. 3, 4, 21; men id. Heaut. 1, 1, 62: Saepe eadem et graviter audiendo, (ved ofte at høre de samme Bebreidelser), etc.; men „poet.": quae (nox) non audierit ··· ploratus etc., Lucr. 2, 579; ligel. Virg. Aen. 7, 516: Audiit et Triviae longe lacus, (hørte Lyden, d. e. Lyden hørtes der); men Cic. Att. 14, 20: audi igitur ad omnes (sc. epistolas); — 2) hertil mærkes; aa) den Person, af hvem man hører noget, tilføies med ex el. ab, ogs. undert. m. de, men ogs. in acc. c. partic. el. inf., osv.; – cave posthac ··· umquam ex te hoc verbum audiam! Ter. Heaut. 5, 3, 8; cf. Cic. Att. 5, 17, o. Liv. 28, 26; – saepe audivi a majoribus natu, etc., Cic. d. Senect. 13; cf. Nep. Them. 7; – equidem hoc saepe audivi de patre meo et de socero meo, (f. ex patre etc.), Cic. d. Or. 3, 33; (forskielligt fra d. passive: audire de aliquo, s. nedenf.); cf. id. Off. 3, 19; men is, unde te audisse dicis, etc., (i. e. a quo etc.), id. d. Or. 2, 70; – ut neque eum querentem quisquam audierit, neque etc., Nep. Timol. 4; cf. Catull. 9, 6; men Cic. Mur. 28: saepe hoc majores natu dicere audivi, etc.; cf. id. d. Or. 1, 22: ut te audio dicere; – ogs. m. flgd. quum el. dum; saepe enim soleo audire Roscium, quum ita dicat, (jeg hører ham ofte sige), ibd. 1, 28; cf. id. Brut. 56; s. ogs. Ps.Cic. p. Dom. 35, o. Suet. Dom. 4; – men Hor. Od. 1, 2, 21: Audiet, cives acuisse ferrum, (vil høre, at de have osv.); cf. Catull. 74, in.; – hf. in pass.: Bibulus nondum audiebatur esse in Syria, Cic. Att. 5, 18; men audire de aliquo, (høre tale om nogen), vid. Cic. d. Senect. 23, o. id. Acad. 2, 2, ogs. Ter. Ad. 3, 4, 5; – men se in eum audisse (dixit: at han havde hørt tale ilde om ham), Cic. d. Or. 2, 70; — bb) i Omgangssproget bruges som Udraab: a) audi! hør dog! osl.; quin tu hoc audi! Ter. Andr. 2, 2, 9; cf. id. Phorm. 3, 2, in.; — b) ligel. audin' (f. audisne)! id. Andr. 5, 2, 24; — c) audito, som abl. absol., hos Historikerne: paa el. ved den Efterretning, osl., m. flgd. acc. c. inf.; vid. Liv. 28, 7, Tac. Ann. 4, 7, o. A.; — B) „bes." ogs.; a) hører opmærksomt derpaa, navnl. paa Taleren el. paa hans Foredrag; – etsi a vobis sic audior, ut etc., Cic. Cluent. 23; cf. id. d. Or. 1, 61, o. Liv. 42, 48; – ligel. hører paa Læreren el. paa hans Underviisning; vid. Cic. Off. 1, 1; ligel. qui Zenonem audivit, (som var hans Tilhører el. Discipel), id. N. D. 1, 14; men id. Fat. 2: ponere aliquid, ad quod (hvorover) audiam (sc. te), volo; — b) om Dommeren: ∾ de aliqua re, ogs. ∾ aliquid o. aliquem: at lade sig foredrage en Sag, at forhøre nogen, at holde et Forhør derover; vid. Cic. Flacc. 39; men auditque dolos, (undersøger som Dommer), Virg. Aen. 6, 567; ligel. ∾ reum, Suet. Dom. 11, id. Aug. 93, oftere, Dig.; — c) ∾ preces alicujus, navnl. om Guderne: at bønhøre, Cic. Pis. 19; cf. Liv. 1, 12: velut sensisset auditas preces; – ogs. ∾ aliquem, Hor. Od. 3, 22, 3, o. id. Carm. Sec. 34; men Virg. Aen. 9, 630, absol.: Audiit (sc. precantem: hørte el. opfyldte hans Bøn, bønhørte ham); — d) endel. ogs. prægnant: hører, billiger, indrømmer; – nec Homerum audio, qui etc., Cic. Tusc. 1, 26; men Cic. R. Am. 18: audio, (det hører jeg, det lader jeg gielde, odl.); (opp. non audio: det indrømmer jeg ikke, id. Verr. 3, 34); — II) „overf."; A) hører derefter, er hørig og lydig derimod, adlyder; ordentl. c. acc.; men findes ogs. (ifølge Bemærkelsen): c. dat.; – te audi; tibi obtempera, Cic. Fam. 2, 7; men nae ego sapientiam istam ··· non audiam, id. Phil. 13, 3; cf. Liv. 9, 9, o. Hor. Od. 1, 13, 13; – „poet." ogs. om Ting; vid. Virg. Ge. 1, 514: nec audit currus habenas; cf. Ovid. Met. 5, 382; – nam istis ··· magis audiendum censeo, Pacuv. ap. Cic. Div. 1, 57; men dicto audientem esse, (adlyde en Befaling), vid. Cic. Dejot. 8; oftest m. tilføiet dat. pers.; – si potest tibi dicto audiens esse quisquam, id. Verr. 1, 41; cf. Nep. Lys. 1, Liv. 1, 41, o. A.; ogs. hører hertil Nep. Ages. 4: dicto audiens jussis magistratuum, etc.; — B) bene el. male audire, Grækernes καλῶς el. κακῶς ἀκούειν, høre vel el. ilde, være i godt el. slet Rygte; – velle bene audire a parentibus, etc., Cic. Fin. 3, 17; cf. Ter. Phorm. 2, 3, 12; ogs. hører hertil Cic. Verr. 3, 58: illorum culpa se minus commode audire; men „poet.": si curas esse, quod audis, (hvad du kaldes, hvad man holder dig for at være), Hor. Ep. 1, 16, 17; cf. ibd. 1, 7, 38: rexque paterque Audisti coram, (jeg har i din Nærværelse kaldet dig saa); — c) ligesom d. sild. subaudio, hører derunder, d. e. underforstaaer; vid. Quintil. 9, 3, 58; — not.: audībat (f. audiebat), Ovid.; ligel. audībant, Catull.; audibo, (f. audiam), Enn. ap. Non., audibis, Plaut., o. A.; audin', (f. audisne), Ter.; endel. audisse, bedre end audivisse, vid. Quintil. 1, 6, 17; — III) partic. audiens, tis; A) som subst.: en Tilhører; ad animos audientium permovendos, Cic. Brut. 23; cf. Liv. 21, 16; — b) hos Eccl. ogs.: en Katechumen, Tertull.; — B) som adj.: hørig el. lydig; Plaut. Truc. 1, 2, 25, c. gen.: tibi serviens sum atque audiens imperii.

audītĭo, onis, f., [audio]; I) „egentl."; A) „alm.": Høren el. at høre; auditione fabellarum ducuntur (pueri), Cic. Fin. 5, 15; cf. id. d. Or. 2, 30; — B) „bes." ogs.: det Hørte; hf. „meton.": Sagn, Rygte, Fortælling; vid. Cic. Verr. 4, 46; ligel. fama el. auditione accipere, id. N. D. 2, 37; ligel. in pl., id. Planc. 23; cf. Caes. B. G. 4, 5; — II) „overf." o. sild.; a) Forelæsning, Foredrag, Plin. 26, 6; cf. Gell. 18, 2: easdem auditiones colere; — b) Hørelsens Sands, Hørelsen, Appul.; — hf. dem. auditiuncula, ae, f.: lidet Foredrag, de Catonis familia, Gell. 13, 19.

audītor, oris, m., [audio]: som hører derpaa, en Tilhører; vid. Cic. Orat. 8; (dog har Cic., f. auditores, oftere: qui audiunt); – navnl. ogs. Tilhører ved nogens Underviisning, alts. nogens Discipel; ∾ Theophrasti, Cic. Fin. 5, 19; — b) ogs. „overf.": Læseren af en Bog; auditori calumnianti morem gerere, Varr. L. L. 6, 1.

audītōrĭālis, e, hørende til en Skole, Augustin.; af — auditorium, i, n.; s. und. flgd. — audītōrĭus, 3, [auditor]: vedkommende Hørelsen, cavernae (i Øret), Coel. Aur.; — hf. subst. auditōrĭum, i,

n.; aa) som Handling: Forhøret i en Retssag, Dig.; — bb) som Sted: a) Høresal, Retssal, ovl.; cujus rei gratia plenum sit auditorium, Quintil.; cf. Suet. Aug. 85, oftere, ogs. Tac. Orat. 31; — b) Skolen, (i Modsætn. af forum); non eandem esse rationem ··· fori et auditorii, Quintil. 10, 1, 36; — cc) „meton.": de forsamlede Tilhørere; – nuper adhibito ingenti auditorio, Plin. Ep. 4, 7.

1. audītus, 3, partic. af audio. — 2. audītus, us, m., [audio]; I) „egenl."; A) „alm.": Høren el. at høre; plurium auditu, (naar flere hørte Sagen), etc., Tac. Ann. 4, 69; brevi auditu quamvis magna transibat, (efter at have hørt noget lidet derom), id. Hist. 2, 59; — B) „bes.": hvad man hører, det Hørte; ds. a) et Rygte; occupaverat animos prior auditus, Tac. Hist. 1, 76; — b) den hørte Undervisning; quis dignior umquam Hoc fuit auditu, Lucan. 10, 183; — II) „overf.": ogs. Hørelsens Sands, Hørelsen; auditus semper patet, etc., Cic. N. D. 2, 57; – ogs. in pl., Appul.

aufĕro, abstŭli, ablātum, auferre, v. a., [ab, fero]; I) „egenl."; A) „alm."; 1) fører el. bringer el. tager bort el. af Veien el. derhen el. med mig; – auferreque abs te (eam), quod lubeat sibi, Plaut. Mil. gl. 4, 1, 35; Vos istaec intro auferte, Ter. Andr., in.; multa palam domum suam auferebat, Cic. R. Am. 8; – ogs. om Personer: auferri de conviviis, (neml. som Drukne), Cic. Fin. 2, 8; men auferri per delectus, (bortslæbes som Recruter), Tac. Agric. 31; men comisk, auferre se: pakke sig, gaae sin Vei, Plaut.; — 2) navnl. ogs. „poet.": voldsomt at føre el. rive afsted; – auferet unda rates, Prop.; auferor in scopulos, Ovid.; cf. Ter. Phorm. 4, 4, 9, ogs. Virg. Aen. 3, 258; men vento vehementi ··· ablati, Liv. 29, 27; men Plin. 10, 16: aufertur (bubo) transversus (sc. vento); men Tac. Ann. 4, 73: auferri pavore fugientium; — B) „bes.": borttager, tager med mig; ds. 1) fravender, røver, stjæler; vid. Cic. Div. in Caecil. 5; ligel. ab hoc abaci omnia vasa abstulit, id. Verr. 4, 16; men id. Att. 7, 21: ∾ pecuniam de aerario, (udtage deraf, neml. til Krigsbrug); — 2) ligesom gaaer af dermed, faaer, erholder, vinder, Plaut. Pseud. 1, 5, 71; men bene merens Hoc pretium inde abstuli, id. Most. 4, 1, 23; – ds. med Lune: id inultum numquam auferet, Ter. Andr. 3, 5, 4; ligel. haud sic auferent, (de skulle ikke have giort det for intet), id. Ad. 3, 4, 8; – ogs. i Retssproget: quis umquam ad arbitrum, quantum petiit, tantum abstulit, Cic. R. Com. 4; — 3) localt: bortrivende at afsondre, at løsrive derfra; vid. Plin. 4, 21, o. id. 6, 9; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": fratager, fraríver, berøver; ∾ somnos, Hor., curas, id., pudorem, Ovid., metus, Virg.; cf. Liv. 28, 29; ligel. ∾ spem, voluntatem defensionis, Cic. Verr. 1, 7; ∾ fugam, (hindre), Flor. 3, 10; — b) „poet." ogs. om Døden: at bortrykke el. bortrive; vid. Hor. Od. 2, 16, 29, o. Catull. 3, 15; dog ogs. Liv. 7, 8; – „poet." ogs. om Ilden: at fortære; vid. Ovid. Met. 9, 263, o. ibd. 14, 575; — 2) „bes.": faaer, erholder, paucos dies ab aliquo, (nogle Dages Frist), Cic. Quint. 5; ∾ responsum ab aliquo, id. d. Or. 1, 56; – ogs. m. flgd. ut: at bevirke el. fremtvinge; ut in foro statuerent (statuas), abstulisti, Cic. Verr. 2, 59; — B) „ment."; a) bortfierner, lader fare, tilsidesætter, sædv. „poet."; oftest. forel. o. in imperat.; – jurgium hinc auferas, Plaut.; Aufer abhinc lacrimas, Lucr. 3, 967; cf. Ter. Phorm. 5, 6, 16, o. Phaedr. 3, 6; men Hor. Sat. 2, 7, 43, c. inf.: aufer, Me vultu terrere; — b) henriver, bortriver, forvirrer; ne te auferant aliorum consilia, Cic. Fam. 2, 7; cf. Liv. 35, 40; men Quintil. 4, 5, 6: ab intentione auferendus orator; men Ovid. Rem. 343: auferimur cultu, (vi forledes el. bestikkes deraf); — c) uddrager el. udfinder el. kiender deraf; quis est ··· qui hoc non ex priore actione abstulerit, m. flgd. acc. c. inf., Cic. Verr. 1, 8.

Aufĭdēna, ae, f.: By i Samnium ved Floden Sagrus, Liv. 10, 12; — ds. Aufĭdēnātes, um, m.: Indvaanerne deraf, Plin. 3, 17. — Aufĭdĭus, a: romersk Slægts- o. Personsnavn, Cic., Hor.; — ds. Aufidiānus, 3, nomen, (Gieldsforskrivning fra en Aufidius), Cic. Fam. 16, 19. — Aufidus, i, m.: en rivende og brusende Flod el. Strøm i Appulien, (nu: Ofanto), longe sonans, Hor., violens, id., acer, id.; ogs. (ifølge dens delte Udløb): tauriformis, id. Od. 4, 14, 25; — ds. Aufidus, 3, stagna, Sil.

aufŭgio, [f. ab.f.], fūgi, ĕre, v. n. (o. a.): flygter el. flyer el. løber derfra; qua platea hinc aufugerim, Plaut.; cf. Ter. Hec. 3, 1, 10, o. Cic. Fam. 13, 77, ogs. Liv. 1, 25; — b) „poet." ogs. c. acc.: assiduas aufuge blanditias, Prop. 1, 9, 30, (al. effuge); cf. Cic. N. D. 2, 43 (ex Arat., Orell.); — c) ogs. „fig."; Aufugit mi animus, Qu. Catulus ap. Gell. 19, 9.

Auge, es, f., Αὔγη; I) en Arkadierinde, var ved Hercules Moder til Telephus, Ovid. Her. 9, 49; — II) en af Horaerne, Hygin. Fab. 183. — Augēas, s. und. Augias.

augĕo, auxi, auctum, 2, v. a. o. n., [besl. m. inus. αὔγω, sædv. αὐξάνω, αὔξω, i. e. augeo]; I) act.; A) „egenl.": øger, forøger, formerer, forstørrer; – cibus auget corpus alitque, Lucr.; cf. id. 6, 917; men in augenda re etc., vid. Cic. Rab. Post. 2; ∾ possessiones, Nep., aerarium, Tac., classem, Suet.; – ∾ dolorem alicui, Cic., animum alicujus, id. men „poet.", Ovid. Met. 5, 301: nuper et istae Auxerunt volucrum ··· turbam, (neml. som forvandlede til Fugle); — B) „fig."; 1) „overf."; a) ∾ aliquem el. aliquid aliqua re, forsyne dermed; ogs. pryde el. forherlige dermed; vid. Lucr. 5, 722; men tanta laetitia auctus sum, ut etc., vet. poët. ap. Cic. Fin. 2, 4; men i en Bønformular, Liv. 29, 27: eaque vos omnia ··· bonis auctibus auxitis! – ∾ aliquem scientia, exemplis, (berige dermed), Cic. Off. 1, 1; ∾ milites commodis, id. Phil. 11, 14; cf. id. d. Senect. 6; – ogs. ud. abl.: ∾ aliquem, (forfremme el. hædre); vid. Cic. Fam. 6, 17; men in semet augendo parcus etc., Suet. Claud. 12; — b) i Offersproget: ∾ aram aliqua re, (dertil at offre derpaa), Plaut. Merc. 4, 1, 10; cf. Virg. Aen. 9, 417; men ∾ hostias, (forøge deres Antal), Suet. Aug. 96; — 2) „ment.": hæver el. ophøier el. forherliger, navnl. ved Omtale el. Lovtale, ovl.; – homo tenuis non verbis auget suum munus, etc., Cic. Off. 2, 20; cf. Cic. d. Or. 1, 21; ogs. ∾ rem laudando, id.; — II) neutr.: at voxe el. tiltage, at blive større; – Usque adeo pereunt fetus, augentque labores, Lucr. 2, 1164; ligel. Catull. 64, 324: O decus eximium magnis virtutibus augens; cf. Tac. Ann. 4, 41; — not.: auxitis, (f. augeatis), Liv. 29, 27, (i en Bønformular), s. ovenf.; — III) partic. auctus, 3, ogs. som adj.: stor el. rigelig, ovl., oftest in compar.; – ubi ··· auctior est animi vis, Lucr. 3, 451; auctior et amplior majestas, Liv. 4, 2, oftere; cf. Hor. Sat. 2, 6, 3: auctius atque Di melius fecere; — not.: sild. superl., Treb. Gallien. 18

augesco, ĕre, v. n., inch. af augeo; I) „egenl.": at tiltage el. voxe; vid. Lucr. 2, 1109; ligel. semina ··· temperatione caloris et oriri et augescere, Cic. N. D. 2, 10; cf. Plin. 11, 118; men tantis augescere incrementis, Liv.; augescente flumine, Tac.; — II) „fig."; vid. Ter. Heaut. 3, 1, 14; men Sall. Jug. 34: Jugurthae ceterisque ··· animi augescunt; ligel. augescente licentia, Tac., superstitione, id.

Augīas, (-ēas), ae, m., (ogs. Augeus, Hygin.), Αὐγείας: Konge i Elis og Argonaut; hans Stald efter 3000 Oxen i 30 Aar rensede Herkules paa een Dag; vid. Hygin. Fab. 14, o. Serv. ad Virg. Aen. 8, 300; – ds. som Ordsprog om et møisommeligt Arbeide: cloacas Augiae purgare, Senec. Apocol. — augĭfico, are, v. a., [augeo, facio]: forøger, formerer, Enn. ap. Non. — auginos, i, f., [αὐγή, d. e. Glands], en Benæv-

nelse paa Værten hyoscyamos, Appul. — **augites**, ae. m., αὐγίτης: etslags Ædelsten, rimel. en Turkis, Plin. 37, 51.

augmen, ĭnis, n., [augeo]: Forøgelse, Vært el. Tilvært; (men alene for- og efterel.); vid. Lucr. 2, 495; ogs. in pl.: quum sumunt augmina noctes, id.; – ogs. „overf.": stor Vært, stort Omfang; magni augminis coluber, Arnob. — **augmento**, are, v. a.: at forøge el. formere, thesauros suos, Firmic.; af — **augmentum**, i, n., [augeo]: Formerelse, Tilvært, (opp. deminutio), Dig.; ∾ fundi, ibd., lunae, Pallad., fulgoris, Plin.; — 2) ogs. „overf." i Offersproget: augmentum, quod ex immolata hostia desectum, (afskaaret Stykke Offerkjød), Varro.

augur, ŭris, m., „poet." ogs. undert. f.; [efter Prisc. oprdl. auger, af avis o. gero; efter Andre er augur som etrurisk Ord: enhver Tegntyder og Spaamand]; I) „alm.": en Augur, d. e. som spaaer af Fuglenes Flugt el. Skrig el. Æden; – men navnl. udgjorde augures i Rom et meget anseet Præstecollegium, som det paalaae at udtyde Varsler af Fugle, navnl. af de hellige Høns, men ogs. af andre Dyr, ogs. af Natursyn, (dirae); vid. Cic. Leg. 2, 8; – (hvorimod auspex bes. har Fuglenes Flugt at beskue); — II) ds. ogs. „poet.": Spaamand, o. navnl. heder Spaadomsguden: Augur Apollo, ogs. ∾ Phoebus, Hor.; men veri providus augur Thestorides, (i. e. Calchas), Ovid. Met. 12, 19; men ∾ Argivus, Hor. Od. 3, 16, 11, (i. e. Amphiaraus); cf. id. Ep. 1, 20, 9; men nocturnae ··· imaginis augur, (Drømmetyder), Ovid. Am. 3, 5, 31; – men „overf.": pessimus in dubiis augur timor, Stat.; — not.: sjeld. in fem.; vid. Hor. Od. 3, 17, 12; ligel. simque augur cassa futuri, Stat.

augura, pl., s. und. augurium. — **augŭrālis**, (augŭriālis, Appul.), e, hørende til el. benævnt efter en Augur, libri, Cic. Div. 1, 33, jus, id. Brut. 77; men ∾ coena, (som en Augur gav ved Tiltrædelsen af sit Embede), id., Varro.; ∾ insignia, Liv. 10, 7; — II) ds. subst.: **augŭrāle**, is, n.; A) Sted i Leiren, hvor Feltherren anstiller auguria; vid. Tac. Ann. 15, 30; egressus augurali, ibd. 2, 13; – ds. ogs., (som pars pro toto), s. Feltherreteltet selv el. tabernaculum ducis, Quintil. 8, 2, 8; — B) Augurstaven, (el. lituus), Senec. Tranqu. 11.

augŭrātio, onis, f., [auguror]: Spaaen el. Spaadom, ex passeribus, Cic. Div. 2, 30; — 2) sjld. ogs. Spaadomskunsten, Lactant. — **augŭrāto**, abl. som adv., s. und. auguror. — ***augŭrātrix**, icis, f.: Spaaqvinde, Hieron.; o. — **augŭrātus**, us, m.; I) Augurværdigheden; hos Cic. Div. 1, 17: auguratus insigne clarissimum lituus; ligel. ∾ accipere, Plin. Ep.; — 2) sjld. ogs. ligesom augurium: Spaadom el. Forudsigelse, Tertull.; — [auguror]. — **augŭriālis**, e, s. und. auguralis.

augŭrium, i, n., (pl. augura s. auguria, Att. ap. Non.); I) „egenl.": Jagttagelse el. Udtydning af de und. augur antydede Varsler; – ∾ agere, Varr., Cic., capere, Suet., nunciare, Liv., dare, Ovid.; men ∾ accipere, (erkjende som Varsel), Liv. 1, 34, (oftere); men ∾ salutis, (i. e. de salute, for Statens Vel), Cic. Div. 1, 47, Suet., Tac.; — II) „overf."; A) „alm.": enhver Spaadom el. Forudsigelse; vid. Cic. Phil. 2, 35, o. Ovid. Met. 1, 395; — b) ds. ogs. Forudfølelse el. Anelse deraf; ∾ seculorum futurorum, Cic. Tusc. 1, 15; cf. id. Fam. 6, 6: auctoritatem augurii (mei) etc.; — 2) „bes." ogs.: a) Spaadomskunsten, navnl. som Gave af Apollo: vid. Virg. Aen. 12, 394; cf. ibd. 9, 328: Sed non augurio potuit depellere pestem; — b) Mærke, hvoraf noget kjendes; Plin. 21, 31; — not.: efter Formen er augurium: neutr af flgd. — **augŭrius**, 3, [augur], hørende til en Augur, jus, Cic. d. Senect. 4, Gell.

augŭro, avi, atum 1, v. a., [forel. o. poetisk Biform af auguror]; I) „egenl."; A) anstiller Augurier el. Varsler; men alene in abl. absol.: augurato, (efter tagne Varsler); vid. Liv. 1, 18, o. Suet. Aug. 7; — B) særd. indvier ved Augurier el. Varsler; vid. Cic. Leg. 2, 8, e XII Tabb.; men in rostris, in illo augurato templo ac loco, etc., id. Vat. 10; cf. Liv. 8, 5; — II) „overf.": spaaer el. forudsiger, Enn. ap. Non., o. Cic. frgm. ibd.; ligel. si quid veri mens augurat, Virg. Aen. 7, 273.

augŭror, atus sum, 1, v. dep. (a. o. n.), [augur]; I) „egenl."; A) „alm.": tager el. anstiller Varsler; særd. absol.; in augurando tempestate orta, etc., Suet. Oth. 7; de augurandi disciplina volumina, id. Gramm. 1; — B) „bes.": indvier ved Varsler; rerum augurandarum causa etc., Cic. N. D. 2, 64; — b) spaaer el. forudsiger af Varsler; Calchas ex passerum numero belli Trojani annos auguratus, id. Div. 1, 33; — II) „overf.": spaaer el. forudsiger, formoder, aner, antager; ∾ alicui mortem, Cic. Tusc. 1, 40; recte de me auguraris, m. flgd. acc. c. inf., Caes. ap. Cic. Att. 9, 19, A; – quantum ego opinione auguror, Cic.; ligel. quantum conjectura auguror, id.; cf. Ovid. Pont. 3, 4, 80.

*1. **Augusta**, ae, f.: Titel for de qvindelige Medlemmer af Keiserens Familie; vid. Tac. Ann. 1, 8, oftere, Suet. Claud. 3, oftere, o. Plin. Pan. 84; o. — 2. **Augusta**, ae, f.: Navnet paa flere Byer, hvoriblandt: Augusta Taurinorum, (hod. Turin), Plin., Tac.; ∾ Praetoria, (hod. Aosta), Plin.; ∾ Trevirorum, (hod. Trier), Mela, Tac.; ∾ Vindelicorum, (hod. Augsburg), Tac.; ∾ Emerita, (hod. Merida), Plin.; — not.: Augustani, orum: Indvaanerne i en By af dette Navn; — [2. Augustus].

***Augustālis**, e: benævnt efter K. Augustus, ludi, (til hans Ære), Tac. Ann. 1, 15, o. 54, sodales: Præstecollegium til hans Ære, ibd. 1, 54, o. Suet. Claud. 6; hede ogs. ∾ sacerdotes, Tac. Ann. 2, 83; ogs. absol. Augustales, id.; men seviri Augustales, s. und. seviri; — 2) praefectus Augustalis, Dig., ogs. absol. Augustalis: Statholderen i Ægypten; cf. Tac. Ann. 12, 60; — ds. **Augustālĭtas**, atis, f.: denne Værdighed, Cod. Theod.; o. — **Augustanus**, (ogs. Augustānēus, Auct. d. Lim. ap. Goes., ogs. Augustiānus, Suet. Ner. 25: benævnt efter K. Augustus, colonia, Dig.; — b) ogs. alm. keiserlig, equites, Tac., Suet.; — not.: Augustani, orum, s. und. 2. Augusta, not.; — [2. Augustus].

auguste, adv. af 1. augustus: med hellig Ærefrygt; auguste sancteque venerari deos, Cic.; cf. id. N. D. 2, 21; – compar., id. Brut. 21. — **Augustēus**, 3, [2. Augustus]: augustisk el. keiserlig, lex, Frontin., charta, id.; — 2) subst. **Augustēum**, i, n.: et til K. Augustus's Ære opbygget Tempel, Inscript.

Augustiānus, 3, s. und. Augustanus. — 1. **Augustinus**, 3, Biform af Augustanus, currus, Suet. Claud. 11. — 2. **Augustīnus**, i, m., D. Aurelius: Biskop i Hippo i Afrika, berømt Kirkelærer el. Kirkefader sidst i d. fjerde og først i d. femte Aarh. efter Christus. — **augusto**, are, v. a., [1. augustus]: forherliger, forskjønner, deos, (deres Billeder), Arnob. — **Augustodunum**, i, n.: By i Gall. Celt., i d. Æduiske, (hod. Autun), Tac., Mela.

1. **augustus**, 3, [augeo]; I) oprdl. i Religionssproget: helliget el. indviet; ds. hellig, ærværdig, majestætisk; hos Cic. oftest m. sanctus; vid. id. N. D. 1, 42, o. id. Tusc. 5, 12; cf. Ovid. Fast. 1, 609 flgd.: Sancta vocant augusta patres; augusta vocantur Templa, sacerdotum rite dicata manu,; ligel. ∾ moenia, Virg. Aen. 7, 153, (i. e. augurio consecrata, Serv.); – ∾ gravitas (coelestium), Ovid. Met. 6, 73; ∾ mens, ibd. 15, 145; — II) „overf." o. „alm.": prægtig, anselig, værdighedsfuld, odl.; Tectum augustum, ingens, etc.,

Virg. Aen. 7, 170; „poet." ogſ. om Bikuben, id. Ge. 4, 228; – compar.: ∾ primordia urbium facere, Liv. praef.; cf. id. 1, 7 o. 8; superl.: ∾ vestis, id.; ∾ tribunal consulum, Plin. Pan. 60. — 2. Augustus, 3, auguſtiſk, ſ. und. ſlgd.

3. Augustus, i, m., [ſ. 1. augustus ab in.]: den Octavianus Cæſar, ſom Romerſtatens beſtandige Overhovede, tillagte Æresticel, der ogſ. antoges af hans Eftermænd, omtr. ſvarende til vort: Keiſerlig Majeſtæt; – vid. Suet. Aug. 7, o. Flor. 4, 12; ogſ. Hor. Od. 1, 12, o. id. Ep. 2, 1, (i Overſkriften); cf. Ovid. Met. 15, 860; – ſild. ogſ. semper Augustus, Symmach.; — bb) dſ. atter adj. Augustus, 3: auguſtiſk el. keiſerlig, caput, Ovid. Met. 15, 869, (i. e. Augustus); ∾ domus, id., pax, id.: men ∾ laurus, (ogſ. laurus regia: den ypperſte i ſit Slags), Plin. 15, 39; ∾ ficus, Macrob.; — cc) dertil mærkes endnu: mensis Augustus, (tidligere Sextilis), Juvenal. 3, 9; ∾ Calendae, Colum., Idus, Martial.; men ∾ aula (Domitiani), id.; ∾ historia, (Keiſerhiſtorien), Vopisc.

1. aula, ae, (aï, Virg. Aen. 3, 354), f., αὐλή; I) „egenl."; A) Forgaard el. Gaardsplads foran Huſet; vid. Hor. Od. 3, 11, 16; – tiente ogſ. ſom Forgaard for Qvæget; vid. Prop. 3, 11, 45, o. Hor. Ep. 1, 2, 66; – ogſ. undert., ligeſom atrium: den indre Gaard; vid. Virg. Aen. 3, 356, o. Hor. Ep. 1, 1, 87; — II) „overf."; A) „alm.": Slot, Pallads, Reſidens; men ofteſt „poet."; vid. Virg. Aen. 1, 140; ligel. fuscae deus ··· aulae, (i. e. Pluto), Prop. 4, 11; 5; cf. Hor. Od. 2, 18, 31; – „poet." ogſ. om Bikuben, Virg. Ge. 4, 202; — B) dſ. ogſ. „meton.", o. oftere i Proſa: Hoffet, Sen. d. Ir. 2, 33; cf. Hor. Od. 2, 10, 8; – ogſ. Hoffolkene ſelv, Tac. Hist. 1, 13, o. Suet. Ner. 6; — b) den fyrſtelige Magt el. Værdighed, Cic. Fam. 15, 4; cf. Tac. Ann. 6, 43. — 2. aula, ae, f., ſ. und. olla.

aulaeum, i, n., αὐλαία: virket Tæppe; a) til Bedækning el. Overtræk af Hynder, obl.; vid. Virg. Aen. 1, 701, o. Hor. Od. 3, 29, 15; — b) til Forhæng el. Gardiner; suspensa aulaea, Hor. Sat. 2, 8, 54, Prop. 2, 23, 46, (Baldachin med Gardiner); navnl. ogſ. i Theatret: det Forhæng, ſom blev nedladt (mittebatur, Phaedr. 5, 7), naar Stykket begyndte; hvorimod det ved Stykkets el. Actens Udgang blev trukket i Veiret (tollebatur, Cic. Coel. 27); ogſ. vare disſe aulaea gjennemvirkede med prægtige Figurer, der kom til Syne ved at trækkes i Veiret; vid. Virg. Ge. 3, 25, o. Ovid. Met. 3, 111; — c) Juvenal. 10, 39, bruges aulaea togae, om en uhyre vid Toga.

Aulerci, orum, m.: Folk i Gall. Celt., Liv. 5, 34; deltes i Eburovices (Eburones), Cenomani, o. Brannovices; vid. Caes. B. G. 3, 17, o. ibd. 7, 75, ogſ. Plin. 4, 32. — Aulētes, ae, m., (αὐλητής, Floiteſpiller), kaldtes en af Ptolemæerne i Ægypten; vid. Cic. Rab. Post. 10. — aulētĭca, ae, f., αὐλητική: en Benævnelſe paa Værten Chamaeleon, Appul. — aulētĭcus, 3, αὐλητικός, calamus, (hvoraf man gior Floiter), Plin. 16, 66.

1. aulĭcus, 3, αὐλικός, (αὐλή): horende til Hoffet, apparatus, Suet., luctatores, id.; — 2) ogſ. subst. aulici, orum: Hoffolkene, Nep. Dat. 5, Suet. Calig. 19. — 2. aulĭcus, 3, αὐλικός, (αὐλός): af en Floite, suavitas, Capella. — Aulis, is o. ĭdis, f., Αὐλίς: Søſtad i Boeotien, hvorfra den græſke Flaade affeilede til Troja, Virg. Aen. 4, 426, Lucan. — aulix, ĭcis, f., αὖλαξ, ligeſom sulcus, d. e. Fure, Veget.

auloedus, i, m., αὐλῳδός: Floiteſpiller; eos auloedos esse, qui citharoedi fieri non potuerint, etc., Cic. Mur. 13; cf. Quintil. 8, 3, 79. — Aulon, ōnis, m., (αὐλών, en Dal): berømt Vinbierg med Dal i Calabrien; vid. Hor. Od. 2, 6, 10, o. Martial. 13, 125; — not.: ogſ. er Aulon: Navnet paa en By i Elis el. i Arcadien, Plin. 4, 7; men Aulon Cilicius, id. 5, 35: Strædet imellem Cyperen o. Cilicien. — aulŭla, ae, f., dem. af 2. aula, (ſ. olla), Appul.; — dſ. atter dem.: Aulŭlarĭa, ae, f., (sc. fabula), Comoedien: den lille Leerpotte, af Plautus. — 1. aulus, i, m., (αὐλός: en Floite): Fiſk af Kammuslingſlægten, Plin. 32, 29. — 2. Aulus, i, m.: romerſk Fornavn, men ſkrives ſædv. A.; ſaal. A. Cluentius.

aura, ae, (aï, Virg. Aen. 6, 747), f., αὔρα; I) „egenl."; A) „alm."; a) Luften el. Luftning, mildt Lufttræk; vid. Plin. Ep. 5, 6; men Nunc omnes terrent aurae, Virg. Aen. 2, 728; quaelibet aura, (mindſte Vindpuſt), Ovid. A. A. 2, 650; — b) Vind, Blæſt; Et reserata viget genitalis aura Favoni, Lucr. 1, 11; cf. Catull. 64, 282; men aurae vela vocant, Virg. Aen. 3, 356; cf. id. Ecl. 9, 53; men „alleg.": Dum flavit velis aura secunda meis, Ovid. Pont. 2, 3, 26; – ∾ petulans, Lucr., rapida, Ovid., stridens, Val. Fl.; ſ. ogſ. Ovid. Met. 7, 837 flgd.; — c) ofteſt „poet.": Luften; vid. Lucr. 1, 208; cf. ibd. 771; o. Virg. Aen. 5, 520; — B) „beſ." ogſ.; 1) Livsluften; dſ. „poet.": vesci vitalibus auris, (i. e. vivere), Lucr.; cf. Virg. Aen. 1, 546; ligel. ibd. 387: auras vitales carpis etc.; ligel. haurire auram communem, Quintil.; men captare naribus auras, (om Qvien), Virg. Ge. 1, 376; hvſ. „alleg.": captare auram libertatis, Liv. 3, 37; — 2) „meton."; a) Luften el. Himmelen; hvſ. „poet.": assurgere in auras, (hæve ſig i Veiret), Virg. Ge. 3, 109; cf. id. Aen. 6, 554, ogſ. ibd. 3, 423; – navnl. ogſ. om Væxterne, id. Ge. 2, 291 o. 363; — b) ogſ. Oververdenen (i Modſætn. af Underverdenen); Redditaque Eurydice superas veniebat ad auras, Virg. Ge. 4, 486; cf. id. Aen. 6, 128; ogſ. Livslyſet; vid. Ovid. Met. 9, 703; — c) Dagslyſet; dſ. ogſ. „alleg.": Offenligheden; omnia ferre sub auras, (bekiendtgjore, bringe ud), Virg. Aen, 2, 158; men ibd. 4, 388: fugere auras, (ſkye Dagens Lys); — II) „fig."; A) „overf." og ifolge en Analogi med Luftens Bevægelſe og Paavirkning; a) Lyſets Glands el. Skin; vid. Virg. Aen. 6, 204; – ogſ. Sollyſets Varme heder: solis calidior aura, Varro ap. Non.; — b) Lyd el. Tone el. Stemme; ogſ. Echo el. Gienklang; – Si modo clamantis revocaverit aura puellae, Prop. 2, 20, fin.; cf. id. 1, 20, 50; — c) Lugt, Duft, Uddunſtning; vid. Virg. Ge. 4, 417; men pingues ab ovilibus aurae, Stat.; navnl. ogſ. Hunnens lokkende Uddunſtning, Virg. Ge. 3, 251; cf. Hor. Od. 2, 8, 24; — B) „ment.": let og ligeſom luftig Bevægelſe og Fremſkriden af Menneſkenes Taler og Tanker; – aura rumoris: flygtigt el. løſt Rygte, Cic. Mur. 17; ad omnem auram spei. Liv. 29. 3; men Hor. Od. 1, 5, 11: nescius aurae fallacis, („alleg." om den uſtadige Kiærlighed); cf. Ovid Am. 2, 9, 33; ligel. „alleg.": sperat, sibi auram posse aliquam afflari etc., Cic. Verr. 1, 13; cf. id. Sest. 47; – navnl. heder ogſ. aura popularis: Folkets Gunſt el. Mængdens Bifald, (ogſ. ventus popularis, Cic. Cluent. 47); vid. Liv. 3, 33, oftere, Hor. Od. 3, 2, 20, o. A.; ogſ. favoris aura popularis, Liv. 22, 26; – „poet." ogſ. in. pl., Virg. Aen. 6, 817; men absol. aura, (ſ. aura popularis), Liv. 6, 11: jam aura, non consilio, ferri, etc.

aurārĭus, 3, [aurum]: af Guld, horende til Guld, statera, (Guldvægt), metalla, (Guldbiergværker), Plin., fornax, id.; – ſild. ogſ. ∾ canon, ogſ. ∾ pensitatio, (ogſ. absol. auraria): en vis Afgivt el. Procent af Kiob og Salg, Cod. Just.; — B) dſ. subst.; a) aurarius, i, m., (sc. faber): Guldarbeider, Guldſmed, Inscr.; – fem. auraria, ibd.; — b) auraria, (sc. fodina): Guldgrube, Tac. Ann. 6, 19. — aurāta, ae, f., ſ. und. auro. — *aurātĭlis, e: guldfarvet, pulvisculus, Sidon.; o. — aurātūra, ae, f.: Forgyldning, Quintil. 8, 6, 28, (Spald.); — [aurum]. — auratus, 3, partic. o. adj. af inus. auro.

aureātus, 3, [aureus]: ligeſom forgyldt; – dſ. „overf." prydet el. ſmykket; hedera ter aureatus, Sidon. — Aurēlĭānus, i, m., Flavius Claudius: romerſk Keiſer,

(270—275 efter Chr.), vid. Vopisc.; — B) df. 1) Aurēlĭānus, 3, sodales, (visse Præster), Capitolin.; — 2) Aurelianensis, e, urbs, (hod. Orleans), Sidon. — Aurēlius, Aurelia: romersk Slægts- og Personsnavn; - L. Aurelius Cotta, s. nedenf.: Sext. Aur. Victor: romersk Historiker; o. fl.; — B) df. Aurelius, 3: aurelisk; — 1) ∾ via, (fra Rom til Pisa, df. sild. til Arelate); omtales Cic. Cat. 2, 4, o. id. Phil. 12, 9; — 2) ∾ lex; a) judiciaria, af Prætoren L. Aurelius Cotta, (a. u. c. 684), (hvorefter senatores, equites, o. tribuni aerarii kom til at beklæde Domstolene); vid. Cic. Phil. 1, 8, o. id. Vell. 2, 32; — b) de ambitu, vid. Cic. Qu. Fr. 1, 3; — 3) ∾ Forum: By i Etrurien, ved via Aureliana, Cic. Cat. 1, 9; — 4) ∾ tribunal: Bygning paa Torvet i Rom til Retsforhandlinger, Cic. Sest. 15; ogs. bruges derom gradus Aurelii, id. Cluent. 34.

aurĕŏlus, 3, dem. af aureus; I) „egenl."; A) „alm.": af Guld, anellus, (Guldring), Plaut., ensiculus, id.; ∾ malum, Catull.; — b) subst. aureŏlus, i, m., (sc. nummus): et Guldstykke, Martial. 5, 19; — B) „bes."; a) besat el. smykket med Guld, forgyldt, cinctus, (Bælte), Lucil. ap. Non., laquearia, Prud.; — b) guldfarvet, collum, Varro, color, Colum.; — II) „overf.": gylden, d. e. fortræffelig, skjøn, yndig, odl., pedes, Catull. 61, 167; ∾ liber, Cic. Acad. 2, 44; ∾ oratiuncula, id. — auresco, ĕre, v. n. inch., [aurum]: at blive guldfarvet, Varro.

aurĕus, 3, [aurum]; I) „egenl."; a) af Guld, gylden, patera, Plaut., simulacra, Lucr.; ∾ corona, (som Belønning for Krigstapperhed), Liv. 7, 37; - ∾ nummus, ogs. absol. aureus, i, m., (sc. nummus): Guldstykke el. Guldmønt: = 25 denarii el. 100 sestertii, (omtr. svarende til vor Ducat); (myntedes først under d. anden puniske Krig); vid. Plin. 33, 13, ogs. Cic. Phil. 12, 8, Suet. Cal. 42, oftere; - men ∾ vis, Ovid. Met. 11, 142, „poet.": den Evne, ved Berørelse at forvandle Alt til Guld; men ∾ mala Hesperidum, Lucr. 5, 33, Varro; men Virg. Ecl. 3, 71: ∾ mala, efter nogle: Qvæder; — b) forsynet el. prydet el. smykket med Guld, forgyldt, odl.; - ∾ victima, (med forgyldte Horn), Naevius; ∾ sella, Cic. Phil. 2, 34; ∾ templa, Prop.; men ∾ Pactolus, Ovid. Met. 11, 76, (hvis Vand medfører Guldsand); — c) gylden el. guldfarvet, skinnende af el. som Guld, Lucr. 6, 205; cf. ibd. 5, 462; ∾ Phoebe, Virg., Ovid., luna, Ovid.; ∾ sol, id.; ∾ sidus, Virg., Hor.; ∾ caesaries, Virg., coma, Catull.; — II) „overf." om alle ydre og indre Fortrin: gylden, skjøn, herlig, Venus, Virg., Ovid., Copia, Hor., Amor, Ovid., porticus, Prop., litus, Martial.; - ∾ dicta, (gyldne Ord), Lucr. 3, 12; ∾ mores, (gyldne el. rene Sæder), Hor. Od. 4, 2, 23; ∾ mediocritas, (den gyldne Middelvei), ibd. 2, 10, 5; - ∾ aetas (Guldalderen), Ovid.; ogs. ∾ tempus, Hor.; men ∾ Virgo, (i. e. Astraea), Albinov.

aurichalcum, s. und. orichalcum. — auricilla, s. und. oricillà. — aurĭcŏlor, ŏris, adj., [aurum, color]: guldfarvet, aethra, Juvenc. — aurĭcŏmans, tis, adj., [aurum]: guldhaaret, crocus, Auson. — aurĭcŏmus, 3, [aurum, coma]: guldhaaret, sol, (med gyldne Straaler), Val. Fl.; men ∾ fetus (arboris): guldbladet, Virg. Aen. 6, 141; ∾ Batavus, (guldlokket), Sil.

aurĭcŭla, (oric., Trog. ap. Plin. 11, 114), dem. af auris: det ydre Øre, Øreflippen; sine te prendam auriculis, (som Kiærtegn), Plaut. Poen. 1, 2, 163; men Cic. Qu. Fr. 3, 4: auriculam mordicus auferre, (bide Øreflippen af); ∾ rubentes, Suet., fractae, Plin.; men som Ordsprog: auricula infima molliorem, (blødere, mere eftergivende), etc., Cic. Qu. Fr. 2, 15; — b) df. ogs. alm. s. Øret; avidus auricularum, (nysgierrig), Lucr.; cf. Hor. Ep. 1, 8, 16, oftere, o. Pers. 2, 29; df. — aurĭcŭlārius, i, m.: en Ørenlæge, Dig.

aurĭfer, a, um, [aurum, fero], oftest „poet." o. fra Plin.: som medfører Guld, guldholdig, amnis, Tibull., (i. e. Pactolus), arva, Sil., (i. e. Hispania), arenae, (Guldsand), Plin.; men ∾ arbor (i Hesperidernes Haver), Cic. poët. Tusc. 2, 9, o. Sil. — aurifex, icis, m., [aurum, facio], Guldarbeider, Guldsmed, Plaut., Cic. Verr. 4, 25. — aurĭflŭus, 3, [aurum, fluo]: flydende med Guld, Tagus, Prud. — aurĭfŏdīna, el. auri fodina, ae, f.: Guldgrube, Guldbiergværk, Plin. 33, 21.

aurīga, ae, m., (o. f.), [af d. forældr. aurea: Ørerem, Toile, o. ago]; I) „egenl.": en Kudsk; vid. Virg. Aen. 12, 85; men Ovid. Met. 2, 327, som Gravskrift: Hic situs est Phaëthon, currus auriga paterni, etc.; meŋ in fem., Virg. Aen. 12, 918: aurigamve sororem, etc.; — ogs. en Kapkiører paa Cirkus, Suet. Aug. 43, oftere; — II) df. „overf."; A) i Astronomien: Stiernebilledet Auriga, el. Kudsken, el. Ἡνιόχος, Cic. N. D. 2, 43, Hyg., Colum.; — B) „poet." ogs. en Styrmand; vid. Ovid. Trist. 1, 4, 16; — C) lignelsesvis: velut aurigam rectricemque membrorum etc., Colum. 11, 2.

aurīgārius, i, m., Biform af auriga; navnlig en Kapkiører paa Cirkus, Suet. Ner. 5. — aurīgātĭo, onis, f.: Kapkiørsel paa Cirkus, Suet. Ner. 35; — men „overf.": lusus, gestationes, aurigationes, etc., vid. Gell. 7, 8; o. — aurīgātor, oris, m., sild. Form f. auriga, Avien. Arat.; — [aurigo].

aurĭgĕna, ae, m., [aurum, gigno]; ligesom guldbaaren: Epithet til Perseus, (med Hensyn paa den Moderen Danae befrugtende Guldregn); vid. Ovid. Met. 5, 250. — aurĭger, a, um, [aurum, gero]: som bærer Guld; df. „poet.": ∾ tauri, (med forgyldte Horn), Cic. poët. Div. 2, 30; men ∾ arbor, Val. Fl., (hvorpaa det gyldne Skind var ophængt).

aurīgo, avi, atum, 1, v. n., [auriga]: er Kapkiører paa Cirkus; vid. Plin. 33, 27; cf. Suet. Ner. 24, oftere; — 2) „overf.": at styre el. lede; ducentibus stellis et aurigantibus, Gell. 14, 1; — not.: ogs. som dep.: quo natura aurigatur, non necessitudo, Varro ap. Non. — aurigor, ari, v. dep., s. und. frgd., not. — aurĭlĕgŭlus, i, m., [aurum, lego]: der opsamler Guld el. Guldsand af Floderne, Cod. Theod. — aurĭpigmentum, el. auri pigmentum, i, n.: Operment, (et Slags Arsenikerts), Plin. 33, 22.

auris, is, f., (af d. lakoniske αὖς, sædv. οὖς); I) „egenl.": Øret; df. ogs. „synecd.": Hørelsen; - comisk er: Fac sis vacivas ··· aedes aurium, (hør nu vel efter), Plaut. Pseud. 1, 5, 54; aures adhibere, (være opmærksom), Cic.; men ogs. aurem adhibere, (lægge Øret til), Ter. Phorm. 5, 6, 28, Cic.; aures arrigere, (spidse Øren), Ter., erigere, Cic., praebere, Liv., (høre efter); - auribus accipere, Ter., Cic., Ovid., (høre el. fornemme), haurire, (høre begierligen), Ovid.; ligel. aure bibere, Hor. Od. 2, 13, 32; - aures obtundere el. tundere, Plaut., lacessere, Lucr., ferire, Cic., implere, Tac., (bryde el. plage el. fylde nogens Øren); - men omvendt: auribus alicujus servire, dare aliquid, (kildre nogens Øren); vid. Caes. B. C. 2, 27, o. Trebon. ap. Cic. Fam. 12, 16; — b) hertil mærkes endnu Udtrykkene: in aurem dicere alicui aliquid, (hviske nogen noget i Øret), Hor. Sat. 1, 9, 9; cf. Juvenal. 11, 59, o. Cic. Fin. 2, 21; men aurem vellere el. pervellere, (som Gestus af den Paamindende), Virg. Ecl. 6, 3, o. Senec. Ep. 94: men in aurem garrire, etc., vid. Martial. 1, 90; men Cic. Fin. 5, 25: in vestris auribus commentatus etc., (i Eders Paahør, for Eder); cf. id. Qu. Fr. 1, 1, 2; men Tac. Hist. 1, 26: quaedam apud Galbae aures ··· elusit; cf. id. Agric. 44; men som Ordsprog: In aurem utramvis otiose ut dormias, Ter. Heaut. 2, 3, 101; cf. Plin. Ep. 4, 29; — B) „meton."; a) Gehøret, navnl. forsaavidt det bedømmer Talens Velklang; Atticorum aures teretes et religiosae, Cic. Orat. 9; cf. ibd. 44, o.

Hor. A. P. 387; — b) aures ogſ. f. Tilhørerne, Hor. Ep. 1, 20, 19; — II) „overſ." ifølge Geſtaltens Lighed, Virg. Ge. 1, 172: Binae aures, etc., (de tvende Muldſkiele paa Ploven); hvf. aratra aurita, Pallad.

auriscalpium, i, n., [auris, scalpo]: Øreſke, Martial.; - ogſ. etſlags Sonde, Scribon. — auritŭlus, i, m., (sc. asinus): den Langørede, el. Eſelet, Phaedr. 1, 11; dem. af — aurītus, 3, [auris]; 1) „egenl.": med Øren; ſædv. m. lange Øren, langøret, lepores, Virg., asellus, Ovid.; — b) ogſ. subst. auritus, i, m.: Haren, Avien. Arat.; — II) df. „fig."; A) „overſ."; a) øreformet; aurita aduncitas rostri, Plin. 10, 70; — b) aratra aurita, med Muldſkiele el. Strygbretter, Pallad.; — B) „ment."; a) ſom ſpidſer Ørene, ſom hører efter, agtpaagivende; vid. Plaut. As. prol.; men id. Mil. gl. 3, 1, 14: cum auritis plagis (lurende) etc.; df. „poet.": auritas ··· ducere quercus, (om Orpheus), Hor. Od. 1, 12, 11; — b) testis auritus, (Ørenvidne, opp. testis oculatus); Pluris est oculatus testis unus, quam auriti decem, Plaut. Truc. 2, 6, 8; — c) ſild. ogſ. pass.: ſom høres med Opmærkſomhed, leges, Prudent.

auro, are, v. a., [aurum]: forgylder, Tertull.; — II) df. partic. auratus, 3, ſom adj.; A) „alm.": forſynet el. ſmykket med Guld, overtrukken el. beſlaaen el. virket dermed, forgyldt, templa, Lucr., tecta, Cic.; men ∾ tempora, (ſmykkede med en gylden Hielm), Virg. Aen. 12, 536; ∾ lacerti, Prop., sinus, Ovid., (med gyldne Smykker); men ∾ vestes, Ovid., ∾ amictus, id., (guldvirkede); men Liv. 9, 40: milites aurati, (med gyldne Skiolde); - comp., Tert.; — B) „beſ." ogſ. 1) „poet.": af Guld, gylden, giort el. forfærdiget af Guld; Auratam ··· Colchis avertere pellem, (hente derfra det gyldne Skind), Catull. 64, 5; ∾ monilia, Ovid., Prop.; — 2) guldfarvet; gemma ··· auratis guttis, Plin. 37, 66; — b) df. subst.: aurata (or.), ae, f.: Guldforellen, (sparus aurata L.), Plin. 9, 25, Martial.; ſ. ogſ. orata s. l.

aurōra, ae, f., ligeſom αὔριος ὥρα: Morgentimen, Morgenrøden, Dagbrækningen; - Aurora novo quum spargit lumine terras, Lucr.; cf. Virg. Aen. 3, 521; ad primam auroram etc., Liv. 1, 7; ligeſ. prima aurora (abl.), Plin.; — B) df. „meton.": Morgenen el. Øſten, el. Morgenland; - Eurus ad auroram ··· recessit, Ovid. Met. 1, 61; - df. ogſ. ſild. „poet.", f. Orienten, el. Folkene af Øſten, Claudian.; — II) perſonificeret er Aurora, ligeſom Ἠώς: Morgenrødens Gudinde, Datter af Hyperion, (hvf. Hyperionis, Ovid.), Gemalinde af Tithonus, (hvf. Tithonia, m. o. ud. conjux, Ovid.), og Moder til Memnon; vid. Aen. Virg. 4, 585, oftere, Ovid. Met. 13, 576 flgd.; om hendes Handel med Cephalus og Procris, ſ. ibd. 7, 703 flgd. — aurōsus, 3, [aurum]: ſom ligner Guld, guldfarvet, pulvis, Pallad., arena, Lamprid., color, Veget.

*aurūgĭnĕus, 3: gulſottig, color, Coel. Aur.; o. — aurūgĭno, are, v. n.: lider af Gulſot, er gulſottig, Tert.; af — aurūgo, inis, f., [aurum]: Gulſot, ogſ. arquatus morbus, Scribon. — aurŭla, ae, f., dem. af aura: ſvag Luftning; - df. „overſ.": ſvagt Rygte el. Minde om noget, Tert. — aurŭlentus, 3, [aurum]: guldfarvet, lux, Prud.

aurum, i, n., [igiennem inus. αὖρον, hvf. efter Fest. thesaurus, beſl. m. aura el. αὔρα, d. e. Glands el. Glimmer, af ἄω el. αὔω]; 1) „egenl.": Guldet; - nos aeris, argenti, auri venas etc., Cic. N. D. 2, 60; quasi aurum ··· igni aspici etc., id. Fam. 9, 16; cf. Plin. 33, 19; men ſom Ordſprog: montes auri polliceri, Ter. Phorm. 1, 2, 18; — B) „metonym." ogſ.: hvad der er giort af Guld, Guldſmykke, Guldklæde el. Guldhalsbaand, odl.; vid. Lucr. 2, 27, Ter. Heaut. 3, 1, 43, Ovid. Met. 9, 411, oftere; - navnl. ogſ. Guldbæger, Virg. Aen. 1, 510; men id. Ge. 2, 192, ved Hendiadys: pateris libamus et auro, (i. e. pateris aureis); - „poet." ogſ. en Guldring, Juvenal. 1, 28; ogſ. et Guldſmykke i Haaret el. derom, (χρωβύλος), Virg. Aen. 4, 138; men ibd. 7, 279: fulvum manditur sub dentibus aurum, (Mundbid el. Bidſel af Guld); men Ovid. Met. 7, 155, er aurum: det gyldne Skind; — b) „beſ." ogſ.: møntet Guld el. Guldmønt; aula (i. e. olla) onusta auri, Plaut.; ne qua lacuna sit in auro, Cic. Att. 12, 6; - df. hyppigen: Guld, d. e. Penge; vid. Prop. 3, 13, 48 flgd.: Auro fides pulsa, auro venalia jura, etc.; cf. Virg. Aen. 3, 56: auri sacra fames etc.; men Hor. Od. 2, 16, 8: nec auro (venale otium); — II) „overſ." o. „poet."; A) Guldfarve el. Guldglands; vid. Ovid. Met. 9, 690; men cristis praesignis et auro, (Hendiadys: f. cristis aureis), ibd. 3, 32; — B) aetas aurea el. Guldalderen; sic ad ferrum venistis ab auro, Secula, Ovid. Met. 15, 260; cf. ibd. 1, 115, o. Hor. Od. 4, 2, 39; — not.: orum, f. aurum, vid. Fest. p. 189.

Aurunci, orum, m.: gammelt Folk i Campanien, vid. Virg. Aen. 11, 318, o. Plin. 3, 9, hvis Hovedſtad: — Aurunca, ae, f.; df. magnus Auruncae alumnus, Juvenal. 1, 20, (i. e. Lucilius, der neml. var født i Suessa Aurunca, hod. Sessa); cf. Vell. 1, 14; — df. Auruncus, 3, senes, Virg. Aen. 7, 206, manus, ibd. 795.

*auscultātĭo, onis, f.: Lytten dertil el. Høren derefter, Nysgierrighed, Senec. Tranqu. 12; — 2) „overſ.": at adlyde, at rette ſig derefter; quid mihi Scelesto tibi erat auscultatio? Plaut. Rud. 2, 6, 18; — auscultator, oris, m.: en Tilhører, (opp. disceptator), Cic. Part. or. 3; — 2) „overſ.": ſom adlyder; ∾ mandati, Appul.; o. — auscultātus, us, m.: at høre derpaa, at være nogens Tilhører, Appul.; — [flgd.].

ausculto, avi, atum, 1, v. a. o. n. intens., [euphoniſk f. aurculto, ctr. f. auriculito, af auricula]; 1) „egenl."; c. acc., ofte ogſ. absol.; A) „alm.": hører flittigen el. omhyggeligen derpaa el. derefter; - nimis cum ausculto lubens, Plaut. Poen. 4, 2, 18; jam scies; ausculta, Ter.; ligel. ausculta paucis (abl.), id. Ad. 5, 3, 20; — B) df. „beſ."; a) hører derefter, troer hvad jeg hører; qui gestant, quique auscultant crimina, Plaut. Pseud. 1, 5, 12; — b) hører derefter, lurer derpaa; id. Poen. 4, 1, 6, o. id. Merc. 2, 4, 9; — c) ſom Betient at høre efter el. paſſe paa; vid. Hor. Sat. 2, 7, in.; — II) „overſ."; c. dat., ogſ. absol.: at høre efter, d. e. at adlyde, at rette ſig derefter, odl.; vid. Plaut. Bacch. 4, 8, 14, o. Ter. Andr. 1, 3, 4, oftere; ligel. Cic. R. Am. 36: mihi ausculta, etc.; - dog findes ogſ. her acc. f. dat.; nisi me auscultas, Plaut. Trin. 3, 2, 36; - men absol.: itaque auditis, non auscultatis, Cato ap. Gell.; - men pass. impers.: auscultabitur, (det ſkal efterkommes), Plaut. Merc. 2, 3, 127.

Auser, ĕris, (ogſ. Ausar, Rut. It.), m.: Biflod af Arnus i Etrurien, Plin. 3, 5. — Ausētāni, orum, m.: Folk i Hisp. Tarrac., Caes.; — df. adj. Ausetanus, 3, ager, Liv. — ausim, ſ. und. audeo. — — Auson, ŏnis, ſ. und. Ausones. — Ausŏna, ae, f.: gammel auſoniſk By ved Minturnæ, Liv. 9, 25.

Ausŏnes, um, m.: Auſonierne; vid. Fest. s. v. Ausoniam, o. Serv. ad Virg. Aen. 3, 171: Urfolk el. Stamfolk i Mellem- og Nederitalien; (hede ogſ. ved en anden Udtale: Aurunci, ogſ. Opici o. Osci, vid. Fest. s. v. Ausoniam, o. Serv. ad Virg. Aen. 7, 727); - „poet." ogſ. en Benævnelſe paa alle Italiens Indvaanere, Stat. Silv. 4, 5; — b) df. Auson, ŏnis: en Auſonier; - men ogſ. ſom adj.: latinſk el. romerſk, vox, Avien. Arat.; — B) df. 1) Ausŏnĭa, ae, f.: Auſonien el. Auſoniernes Land, navnl. i Nederitalien, Ovid. Met. 14, 6, o. ibd. 15, 647; - „poet." ogſ. f. Italien, Virg. Aen. 10, 54, Ovid. Fast. 4, 290, o. A.; — 2) Ausŏnĭus, 3; a) auſoniſk, mare, Plin. 3, 15; — b) df. „poet.", f. italienſk el. latinſk el. romerſk, terra, Virg.

Aen. 4, 319, humus, Ovid. Fast. 5, 658; ∾ Tybris, Virg.; men ∾ Pelorum, Ovid. Met. 5, 350, (som vender imod Italien); ∾ imperium, id. Pont. 2, 2, 72, (Romerstaten); men ∾ os, (Romersproget), Martial.; ∾ aula, (Keiserhoffet), id.; — b) bf. subst.: Ausonii, orum, m.: Italiens gamle Indvaanere; vid. Virg. Aen. 12, 831; — 3) Ausŏnidae, arum, m.: Ausonierne, Virg. Aen. 10, 564; — b) „poet." ogs. Italiens Indvaanere, ibd. 12, 121, o. Lucan. 9, 998; — 4) Ausŏnis, ĭdis, bes. adj. fem. til Ausonius: ausonisk; bf. „poet.": italiensk, ora, Ovid. Fast. 2, 94, aqua, Sil., matres, Claudian. — Ausonia, Ausonides, Ausonis, o. 1. Ausonius, 3, f. und. Ausones. — 2. Ausŏnĭus, i, m., Decimus Magnus: berømt Digter, Rhetor og Grammatiker, i d. fjerde christel. Aarh.; ogs. Lærer f. K. Gratianus.

auspex, ĭcis, comm., [ctr. f. avispex, af avis o. spicio]; I) „egenl.": Fugleskuer, d. e. som iagttager Fuglenes Flugt og Skrig og Æden, for deraf at spaae, som anstiller Auspicier, (alts. at sammenligne m. augur); - latores et auspices legis curiatae, Cic. Att. 2, 7; cf. Hor. Od. 3, 27, 8. ogs. Plin. 10, 21; — II) eftersom enhver vigtigere Handling begyndte med Auspicier, saa betyder auspex ogs. hyppigen „overf."; A) „poet.": Ophavsmand el. Befordrer af et Foretagende; - divisque ··· Auspicibus coeptorum operum etc., Virg. Aen. 3, 20; cf. Hor. Ep. 1, 3, 13, o. Ovid. Fast. 1, 26, ogs. Hor. Od. 1, 7, 27; — B) i Forretningssproget: som stifter Ægteskaber, en Forlover, vdl.; vid. Cic. Div. 1, 16, o. id. Cluent. 5; cf. Liv. 42, 12, o. Suet. Claud. 26; — C) sild. ogs. adj.: lykkelig, heldig, heldvarslende; navnlig hos Claudian. m. clamor, victoria, purpura.

*auspĭcābĭlis, e: med gunstigt Forvarsel, Arnob.; o. — auspĭcālis, e: hørende til Varsler el. til at spaae af, pisciculus, Plin. 32, 1; — bf. adv. auspicālĭter, ligesom auspicato: efter Anstilling af Varsler, Hygin.; — [auspicor]. — auspĭcato, abl. som adv., f. und. auspicor. — 1. auspĭcatus, 3, f. und. auspicor. — 2. auspicatus, us, m., [auspicor]: Anstilling af Auspicier; in auspicatu, (naar man tager Varsler), Plin. 10, 20 (Hard.).

auspicium, i, n., [auspex]; I) „egenl."; A) „alm."; 1) Fugleskue, d. e. Iagttagelse af Spaafuglene, for deraf at udlede Varsler; - pullarium in auspicium mittit, Liv. 10, 40; cf. id. 6, 41, bes. ogs. Cic. Div. 1, 47 flgd., o. ibd. 2, 34 flgd.; — 2) Varsel el. Forvarsel, navnl. af Spaafuglene, derefter ogs. af andre Gjenstande; vid. Plaut. Epid. 2, 2, in.; - ∾ bonum, Catull., optimum, Cic., felix, Justin.; navnl. siges ogs. auspicium facere, om de Gjenstande, som give et Varsel; vid. Liv. 1, 34, o. Cic. Div. 2, 38; men Hor. Ep. 1, 1, 86, m. Lune: cui (diviti) si vitiosa libido Fecerit auspicium, (har bragt ham paa et Indfald); — B) „bes." ogs.: Ret til at tage Auspicier; vid. Cic. Leg. 3, 3 (e XII Tābb.), ogs. Liv. 4, 6; - i Krig har alene Overgeneralen auspicium; vid. Liv. 21, 40; derim. er under Keiserregieringen auspicium indskrænket til Keiserens egen Person; vid. Tac. Ann. 2, 41, o. Suet. Aug. 21, ogs. Hor. Ep. 2, 1, 254, o. Ovid. Met. 15, 822; — II) „overf."; A) hvormed noget begynder; bf. Begyndelse el. Ophav til det Paafølgende; auspicia regni a parricidio coepit, Justin. 27, 1; cf. id. 26, 2; — B) den høieste Magt el. Vælde, Virg. Aen. 4, 103; ogs. Frihed el. frit Valg el. Uafhængighed, ibd. 340.

auspico, avi, atum, 1, v. a. (o. n.); I) som verb. fin.: for- og eftercl. Biform af flgd.; - auspicat auspicium prosperum (praetor), Naev. ap. Non.; men ∾ mustelam, (tage Varsel deraf), Plaut. Stich. 3, 2, 46; ogs. ∾ super re aliqua, Gell. 3, 2; men Plaut. Rud. 3, 4, 12: Non hodie isti rei auspicavi, ut etc.; — — II) derim. er aspicatus, 3, at mærke; A) som partic. pass.; 1) „egenl.": indviet el. helliget ved Auspicier; auspicato in loco, Cic. Rab. perd. 4; cf. Liv. 26, 2: auspicata comitia; — b) hertil hører ogs. abl. absol. auspicato: efter at have tage Varsler, Cic. Div. 1, 2; cf. Liv. 6, 41, Tac. Hist. 1, 84, o. A.; — 2) „overf." ogs.: begyndt; in bello male auspicato, Justin. 4, 5; — B) som adj.: heldvarslende, heldig el. gunstig; c. dat., Vell. 2, 79; - comp.: ∾ arbor, Plin.; cf. Catull. 45, fin.; superl.: ∾ initium rebus agendis, Tac. Germ. 11; ∾ exordium, Quintil.; — b) bf. abl. auspicato, som adv.: lykkeligen, heldigen; - haud auspicato huc me attuli, Ter. Andr. 4, 5, 12; - comp.: ∾ mutato nomine, Plin.

auspĭcor, atus sum, 1, v. dep. (n. o. a.), [af auspex, ligesom auguror af augur]; I) „egenl." o. absol.: anstiller Fugleskue, holder Auspicier; - vid. Cic. N. D. 2, 4; men tripudio auspicari, f. und. tripudium; men Fabio auspicanti aves non addixere, Liv. 27, 16, f. und. addico; — II) „overf.": begynder derpaa; c. acc. el. c. inf., ogs. absol.; A) „bes." el. m. Bibegr. af det Varslende og Religiøse, som Tanken faa gierne lægger i Begyndelsen af ethvert vigtigere Foretagende; - vid. Tac. Ann. 4, 36: auspicandi gratia tribunal ingredi; ligel. Plin. Ep. 3, 5: non auspicandi causa, sed studendi, etc.; — B) „alm." el. ud. dette religiøse Bibegr.: at begynde derpaa; a suppliciis vitam auspicari, (om Mennesket), Plin.; ∾ cantare, Suet.; cf. Senec. Ep. 47: ∾ gradum senatorium per militiam.

austellus, i, m., dem. af flgd.: mild Søndenvind, Lucil. ap. Non. — 1. auster, stri, m., [ἄω el. αὔω, d. e. tørrer]: den Udtørrende, (sc. ἄνεμος el. ventus), d. e. Søndenvinden, (ligeoverfor aquilo): hos Digterne ogs. ofte som Personification; - ∾ validus, turbidus, Hor., vehemens, Cic., frigidus, Virg., Prop., hibernus, (stormende), Virg., ogs. humidus, (regnbringende), pluvius, Ovid.; ogs. fulmine pollens, Lucr.; — 2) „meton.": Syden el. Sønden; in reliquis aquilonis austrive partibus etc., Cic. d. Rep. 6, 20; cf. Plin. 2, 6. — 2. auster, f. und. austerus. — austĕrālis, is, f.: = sisymbrium, Appul.

austēre, adv. af austerus; oprdl. om Smagen: skarpt; bf. „fig.": strængt; - agit mecum austere et Stoice Cato, Cic. Mur. 35. — austērĭtas, atis, f., [austerus]; I) „egenl.": bitter el. bedsk el. snærpende Smag; ∾ vini, caepae, picis, Plin.; - ogs. in pl.: austeritates, (bittre Plantesafter), Pallad.; — II) „fig."; A) „overf.": det Dunkle el. Fordunklende; nimis floridis coloribus austeritatem dare, Plin. 35, 36; — B) „ment.": Alvorlighed; non austeritas ejus (magistri tristis, non dissoluta (sit) comitas, Quintil. 2, 2, 5; cf. Plin. Ep. 2, 5.

austērŭlus, 3: noget bedsk el. bitter, Capella; dem. af — austērus, 3, αὐστηρός; I) „egenl."; med Hensyn paa Smagen: sammentrækkende, bedsk, bitter, snærpende, vinum nigrum, Cels.; herba austero sapore, Plin.; - comp.: ∾ gustus, Colum.; superl.: ∾ vinum, Scribon.; — II) „fig."; A) „overf."; a) om Lugten: skarp, giennemtrængende; balsami succus ··· odore tantum austerus, Plin. 12, 54; — b) om Farven: mørk el. dunkel og ligesom alvorlig; sunt autem colores austeri, aut floridi, Plin.; pictor ··· austerior colore, id. 35, 29; — B) „ment."; 1) „alm."; a) alvorlig, stræng; illo austero more ac modo (agere cum aliquo), Cic. Coel. 14; cf. id. d. Or. 3, 25, o. id. Pis. 29; — b) navnl. ogs. om Foredraget; vid. ibd. 3, 26; men austera poëmata, Hor. A. P. 312, (mørke el. frastødende); - ogs. om en vis Stil i Bygningskunsten: stræng, alvorlig; vid. Plin. 31, 19; — 2) „bes.": tung, smertelig, besværlig, curatio, Plin. 24, 28; Molliter austerum studio fallente laborem, Hor. Sat. 2, 2, 12; — not. a: superl. austerrimus, Messal. Corv.; f. ogs. ovenf.; — not. b: auster, f. austerus, Scribon.

austrālis, e, [auster]: sydlig, regio, Cic., ora,

id.; men ∾ cingulus, (den hede Zone), id. de Rep. 6, 20; ∾ polus, Ovid.; ∾ nimbi, id. — austrĭfer, a, um, [auster, fero]: som bringer Sondenvind; vid. Sil. 12, in. — austrīnus, 3, [auster]: sydlig, calores, Virg., dies, (naar Sondenvinden blæser), Colum.; ∾ coelum, id., Plin.; ∾ vertex, (Sydpolen), id.; — b) ogs. subst.: austrina, orum, (sc. loca): den sydlige Egn af et Land; ∾ Cypri, Plin., Cappadociae, id. — austro.afrĭcus, i, m., [auster], (sc. ventus, ligesom libonotos): Sydsydvestvinden, Isid. — Austrogothi, s. und. Ostrogothi. — austronotius, (-notus), i, m., (sc. polus), Sydpolen, Isid.

ausum, i, n., o. 1. ausus, 3, s. und. audeo. — 2. ausus, us, m., [audeo]: Vovestykke, men alene in abl. ausu, Petron., Val. Fl., o. A.

aut, conjunct.; [besl. m. αὖ o. αὖτις, d. e. atter]: eller; men gientaget: aut ··· aut: enten ··· eller; - aut ombytter tvende Objecter saaledes, at det ene udelukker det andet; hvorimod vel paa en Maade sideordner de objective Forestillinger; - audendum est aliquid universis, aut omnia singulis patienda, Liv. 6, 18; cf. Cic. d. Or. 2, 2; (men id Tusc. 2, 20: quod ··· a virtute profectum, vel in ipsa virtute situm, etc.); men Ter. Phorm. 3, 1, 19: Nam de ejus una, ut audio, aut vivam, aut moriar, sententia; cf. Cic. Acad. 2, 30, ogs. id. Manil. 11; - men Tac. Germ. 5: terra ··· aut silvis horrida, aut paludibus foeda, (deels ··· deels); cf. Liv. 44, 6, ogs. id. 10, 7, o. Cic. d. Senect. 16; - ogs. findes aut gientaget oftere; vid. Ter. Andr. 1, 1, 29, o. Cic. N. D. 3, 12; — bb) men ogs. staaer aut ··· aut ···; a) i tvende Disjunctioner; - ne aut de Laelii ··· aut de hujus ··· aut arte aut gloria detraham, Cic. d. Or. 1, 9; cf. id. Pis. 39; — b) i negative Sætninger, (s. neque ··· neque); neque enim sunt aut obscura, aut non multo post commissa, Cic. Cat. 1, 6; cf. id. Off. 1, 20, o. Ter. Ad. 1, 1, 11; — c) i spørgende Sætninger; vid. Cic. Acad. 2, 7: quomodo aut geometres etc.? - ligel. i sammenlignende Sætninger; talis autem simulatio vanitati est conjunctior, quam aut libertati aut honestati, Cic. Off. 1, 15; — B) om denne Partikel kan her endnu tilføies; aa) det enkelte aut kan ogs. efter Sammenhængens Forskiellighed hede; a) eller dog, eller ogsaa; naar man neml., i Tilfælde af den første Paastands Ugyldighed, substituerer den anden; - vid. Virg. Aen. 1, 70; ligel. a se postulari aut exspectari aliquid, Cic. Off. 2, 20; cuncti, aut magna pars etc., Sall. Jug. 56; numquam, aut raro, Vell. 2, 29; — b) ellers, i modsat Fald; naar neml. det ene maatte finde Sted i Mangel af det andet; - vid. Virg. Aen. 10, 630, Ter. Hec. 4, 4, 76, ogs. Quintil. 2, 17, 9; — c) eller meget mere, eller rigtigere; naar neml. d. Tilføiede tiener til Berigtigelse af d. Frgd.; - vid. Cic. Leg. 1, 13: aut tu is es, qui etc.; cf. id. Fin. 5, 11: de hominum genere, aut omnino de animalium loquor, etc.? - i denne Bem. begynder aut ogs. undert. en ny Sætning; vid. Cic. Acad. 2, 7, o. id. N. D. 1, 1, ogs. Plin. Ep. 1, 10; — bb) „poet." forbindes; a) neque ··· aut, (s. neque ··· neque); vid. Lucan. 1, 287, ogs. Virg. Aen. 4, 339, o. Hor. Sat. 1, 6, 68; — b) aut ··· vel, el. vel ··· aut, (s. aut ··· aut, el. vel ··· vel); vid. Ovid. Met. 1, 546, o. Martial. 4, 78, ogs. Sil. 16, 32; — cc) aut med andre Partikler; a) m. etiam, neml. til Fuldstændiggiørelse el. Eftertryk af Modsætningen; - nam aut ··· nolunt, aut etiam ··· impediuntur, Cic. Off. 1, 9; cf. id. d. Or. 1, 17; — b) m. certe, til Indskrænkning af det Anførte; - aut reprehensionis aliquid, aut certe admirationis (habere), Cic. Orat. 3; cf. id. Brut. 73; ligel. aut modo, Plaut. Cas. 5, 4, 22; — c) m. vero: endog; naar noget vigtigere tilføies; quem tibi hominem ··· aut vero deum etc.? Cic. Verr. 4, 35; cf. id. d. Or. 1, 9; - ligel. m. quidem, Suet. Caes. 66; men Cic. Att. 3, 22, m. Negation: ego jam aut rem, aut ne spem quidem exspecto; — not.: „poet." kan ogs. aut sættes efter et andet Ord i Sætningen; vid. Tibull. 1, 3, 18.

autem, conj., [besl. m. αὖ, αὖτε, d. e. atter, ogs. m. ἀτάρ, at, d. e. men]: men, derimod, ogs. men derimod; forbinder, (ligesom at), m. d. frgd. Sætning en ny modsat el. forskiellig; - (sættes forresten efter et Ord i Sætningen, og bruges hyppigst i d. philosophiske Foredrag, derim. sielden i Poesi); - df. altf. A) „alm."; a) modsættende, (ligesom ogs. at quidem, el. at vero, o. δὲ δή): men, derimod; (ofte hos pron. pers.); - Nam injusta ab justis impetrare non decet; Justa autem ab injustis petere, insipientia est, Plaut. Amph. prol. 35; ego hic cesso, quia ipse nihil scribo; lego autem libentissime, Cic. Fam. 16, 22; sunt quidam etc., sunt autem quidam etc., id. d. Or. 1, 25; cf. id. Tusc. 1, 23; — b) forbindende: men derhos, paa den anden Side, ogs. fremdeles; vid. Cic. Acad. 1, 4, o. id. Off. 1, 5; - saal. hyppigen i Talens Overgange; erat autem in puero etc., Nep. Att. 1; ligel. i Spørgsmaalet; vid. Cic. Cluent. 60: quid autem ··· metuebat etc.? - kan ogs. gientages oftere; vid. Cic. Off. 1, 8; — B) „bes." mærkes ogs. Brugen af autem; aa) ved Gientagelsen af et Ord fra d. frgd. Sætning, hvorved neml. Tankerne forbindes; - nunc quod agitur, agamus; agitur autem, liberine vivamus, an etc., Cic. Phil. 11, 10; Humanum amare est; humanum autem ignoscere est, Plaut. Merc. 2, 2, 48; — bb) ved Optagelsen af den ved en Parenthesis afbrudte Tanke; vid. Cic. Off. 1, 23, o. ibd. 43; — b) men ogs. omvendt, ved Indførelsen af Parenthesen selv; vid. Liv. 6, 1, o. Cic. Fin. 3, 7; — c) i Optællinger, ved Tilføiningen af den vigtigere Gienstand; - magnus dicendi labor ··· summa autem gratia, Cic. Mur. 13; imitatrix boni, voluptas, malorum autem mater, id. Leg. 1, 17; — dd) i d. logiske Slutningsfølge, ved Tilføiningen af Undersætningen el. Assumptionen, (s. und. atque o. atqui); - aut hoc, aut illud; hoc autem non; igitur illud, etc., Cic. Top. 14; cf. id. Acad. 2, 30, o. id. Tusc. 5, 16; — ee) endel. sættes autem; a) ligesom δή, i det lidenskabelige Spørgsmaal; quomodo autem ··· potest etc.? (Grækernes πῶς δή); vid. Cic. Acad. 2, 8; - ligel. skændende; ego non tangam meam? Ch. tuam autem, furcifer! Ter. Eun. 4, 7, 29; - ligel. berigtigende; num quis testis? testis autem? num accusator? Cic. Rab. Post. 5; cf. id. Att. 6, 2, o. Liv. 21, 44; — b) hos sed o. spørgende, Ter. Phorm. 4, 2, 11; ligel. Virg. Aen. 1, 101: Sed quid ego haec autem etc.? men ast autem, Cic. frgm. Progn. (Orell. pag. 555); — c) hos Interjectionerne; Hei autem inimicos! Plaut. Amph. 3, 2, 20; ecce autem subitum divortium! Cic. Cluent. 5; eccum autem non proditur revertenti? id. Mur. 33; — not.: ordenl. staaer autem efter det første Ord i Sætningen, dog ogs. efter to el. flere Ord, som ikke let adskilles, navnl. ogs. hos Comikerne; saal. ogs. Suet. Vesp. 22: et super coenam autem, etc.; s. ogs. Quintil. 1, 5, 39.

authenta, ae, m., αὐθέντης: Herre el. Hersker derover, den Ypperste deriblandt; ∾ vatum (Virgilius), Fulgent. — authentĭcus, 3, αὐθεντικός: som hidrører fra nogen selv, oprindelig, original; df. sædv. skreven med egen Haand, egenhændig, testamentum, tabulae, Dig.; — b) ogs. subst., authentĭcum, i, n.: Urskrift, Original, ibd. — authepsa, ae, f., [αὐτός, ἕψω]: ligesom Selvkoger; (at sammenligne m. vor Themaskine); Cic. R. Am. 46, o. Lamprid. Elag. 19. — author, authoritas, s. und. auctor, etc.

autochthŏnes, um, αὐτόχθονες, d. lat. aborigines el. indigenae: Urindvaanere, Appul. — autŏgrăphus, 3, αὐτόγραφος: skreven med egen Haand, egenhændig, original, epistola, Suet., litterae, id.; —

b) ogſ. subst., autographum, i, n.: Haandſkrift, Symmach.

Autŏlŏles, um, m.: Folk i Mauretanien, Plin. 5, 2, Lucan. — Autŏlўcus, i, m.: Søn af Mercurius og Chione; var igiennem Anticlea: Morfader til Ulysses; ſ. Ovid. Met. 11, 313, ogſ. Martial. 8, 59; — 2) df. „meton.": en liſtig Skielm; vid. Plaut. Bacch. 2, 3, 41: deceptus sum; Autolyco hospiti aurum credidi.

autŏmătārĭus, 3, [autŏmăton]: hørende til et Automat; df. subst.; 1) autŏmătarius, i, m., (sc. artifex): ſom forfærdiger Automater, Inscript.; — 2) automatarium, i, n., (sc. opus): et Automatværk, et Automat, Dig. — autŏmătus (-os), um (-on), αὐτόματος: ſom handler ved ſig ſelv; df. frivillig, plausus, Petron. 50; — b) df. subst.: automaton, (-um), i, n.: Maſkine, ſom ſætter og holder ſig ſelv i Bevægelſe; vid. Vitruv., o. Suet. Claud. 34.

Autŏmĕdon, ontis, m.: Achilles's Kudſk, Virg. Aen. 2, 477; — b) „meton.": enhver vældig Kudſk; vid. Cic. R. Am. 35, o. Juvenal. 1, 61. — Autŏnŏē, es, f.: en Datter af Cadmus, ved Ariſtæus: Moder til Actaeon, ſom deraf heder: Autŏnŏēĭus heros; vid. Ovid. Met. 3, 198 o. 720. — autŏpўrus, (-os), panis, αὐτόπυρος ἄρτος: grovt, med Kli blandet Brød, Plin. 22, 68, o. Petron. 66. — autor, autoritas, ſ. und. auctor, etc.

autumn., de ſaal. begyndende Ord ſ. und. auctumn-. — autŭmo, avi, atum, 1, v. a.; [ligeſom ſ. aïtumo, forlænget af ajo; cf. neguino af nego]; oprdl.: ſiger ja, bejaer; df. ſædv. paaſtaaer el. ſiger, (men næſten alene forel.); vid. Plaut. Pseud. 4, 1, 21; Flexa, non falsa autumare dictio solet Delphica, Pacuv. ap. Non.; cf. vet. poët. ap. Cic. Or. 19; - dog ogſ. Vell. 1, 6: ab Elissa Tyria, quam quidam Dido (acc.) autumant, etc.; - endel. pass., Plaut. Poen. 1, 2, 32.

auxĭlĭābundus, 3, [auxilior]: ſom gierne vil hielpe, hielpende, hielperig, Appul. — *auxĭlĭāris, e; 1) „alm.": hielpende, ſom yder Hielp el. Biſtand, dea, Ovid. Met. 9, 699; ligel. „poet.": ∾ carmen, (Trylleformular), id. ibd. 7, 138; men ∾ arma, ibd. 6, 424, „poet.", ſ. auxilia el. Hielpetropper; endel. ∾ aera, ibd. 4, 333, (Sammenſtød af Kobberbækkener, for at forkorte Maaneformørkelſer); — 2) „beſ." hørende til Hielpetropperne, equites, Tac.; ogſ. absol. auxiliares: Hielpetropperne; (ofteſt i Modſætn. af legiones; vid. Fest. pag. 15); - men absol.: auxiliares, (sc. copiae), Caes. B. G. 3, 25, Liv. 30, 31, o. A.; — b) df. atter adj.: hørende til Hielpetropperne, stipendia, Tac. Ann. 2, 52; cf. ibd. 11, 18; o. — auxĭlĭārĭus, 3: = frgd.; c. dat., Plaut. Truc. 2, 1, 6; — 2) ofteſt i Krigsſproget: ∾ milites, equites, etc., Hielpetropperne, (i Modſætn. af legiones); men ∾ miles, collect., Asin. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 32; ſ. ogſ. Sall. Jug. 46 o. 87, Liv. 40, 40, o. A.; — [auxilium]

*auxĭlĭātĭo, onis, f.: Ydelſe af Hielp, Non.; — auxĭlĭātor, oris, m.: en Hielper el. Medhielper, litigantium, Quintil.; ogſ. c. dat. (ſ. gen.), Tac. Ann. 6, 37; — df. ſildv. fem. adj.: auxĭlĭātrix, icis, gratia, Cassiod.; o. — auxĭlĭātus, us, m.: Hielpydelſe, Hielp; vid. Lucr. 5, 1040; — [auxilior].

auxĭlĭo, (avi), atum, 1, (v. n. o. a.); Biform af flgd.: hjelper, oſv.; quibus ... auxiliem, Gracch. ap. Diomed.; — 2) df. pass.: a me auxiliatus si est, Lucil. ap. Prisc.; men vox ab imis auxiliata, etc., Vitruv. — auxĭlĭor, atus sum, 1, v. dep. (n.), [auxilium]: hielper, underſtøtter, yder Biſtand; ſædv. c. dat.; - te aliis consilium dare ··· tibi non posse auxiliarier, etc., Ter. Heaut. 5, 1, 50; cf. Cic. Fam. 5, 4, Caes. B. G. 7, 50, o. A.; — 2) navnl. ogſ. hos Lægerne; ∾ morbis, Plin. 13, 43, (at være et Middel derimod); cf. Ovid. Pont. 1, 3, 23: Nec formidatis auxiliatur aquis (medicina); - ſ. dat. findes ogſ. contra; vid. Plin. 27, 98.

auxĭlĭum, i, n., [augeo]; 1) „alm.": Hielp, Biſtand, Underſtøttelſe; df. comiſt: ∾ argentarium, (Pengehielp el. Penge), Plaut. Pseud. 1, 1, 103; men Ter. Andr. 2, 1, 20: neque auxilii copiam (habeo, etc., formaaer ikke at hielpe); - auxilium esse alicui, oftere auxilio esse alicui, Ter., Nep., Hor., o. A.: være nogen til Hjelp, yde nogen Biſtand; ligel. auxilium ferre alicui, Plaut., Ter., Cic., contra aliquem, Cic., Caes., Hor.; ogſ. ∾ offerre, Ter., dare, Virg.; ∾ sibi adjungere, Cic., petere ab aliquo, id., Ovid.; - ogſ. in pl., Sall. Cat. 6; men auxilia liberorum, Quintil.; cf. Liv. 31, 33: duo auxilia etc.; men om Somanden: Quum tumet (mare), auxiliis assidet ille suis, (ved Roret el. Skibsſtøiet), Ovid. A. A. 3, 260; — II) „beſ."; A) i Krigsſproget, ofteſt in pl., auxilia: Hielpetropperne; (ſædv. de Forbundne og Letvæbnede, i Modſætn. af Legionerne); vid. Sall. Jug. 39 o. 84, ogſ. Cic. Parad. 6, 1; - ſildv. ogſ. in sing.; vid. Tac. Ann. 6, 33, o. Ovid. Met. 11, 386; — bb) ogſ. betegne auxilia undert.; a) Krigsmagt el. Troppemagt; vid. Caes. B. C. 3, 106, o. Justin. 1, 6; — b) ogſ. „overſ.": Magt, Styrke, Midler; vid. Plaut. Epid. 5, 2, 10, flgd., o. Lucr. 5, 1443; — B) hos Lægerne: Lægemiddel; omne auxilium corporis etc., Cels.; auxilia adversae valetudinis, id.; cf. Plin. 25, 6; — not.: Plaut. Cist. 1, 3, findes Auxilium ogſ. ſom Perſon, (ligeſom Fides, Salus, etc.).

auxim, is, etc., (ſ. augeam, etc.), ſ. und. augeo, not. — Auximum, i, n.: By i d. Picentinſke, (hod. Osimo el. Osmo), Caes. B. C, 1, 15, Vell.; — df. Auxĭmates, um, m.: Indvaanerne deraf, Caes. B. C. 1, 13.

ăvāre, adv. af avarus: gierrigen, ſmudſigen; vid. Nep. Lys. 4, o. Cic. Off. 3, 8; - comp., Colum.; superl., Senec. — Avārĭcum, i, n.: By i Gall. Aquit., (hod. Bourges), Caes. B. G. 7, 13, oftere; — df. Avārĭcensis, e, praemia, ibd. 47. — ăvārĭter, adv., forel. Biform af avare: graadigen, ingurgitare in se merum, Plaut.; cf. id. Rud. 4, 7, 12.

ăvārĭtĭa, ae, f., [avarus]; I) „egenl.": Havesyge, Gierrighed; (opp. abstinentia; vid. Suet. Dom. 9); ∾ hians et imminens, Cic. Verr. 2, 54; avaritiam si tollere vultis, mater ejus tollenda luxuries, id. d. Or. 2, 40; ſ. ogſ. id. Tusc. 4, 11; - ogſ. Paaholdenhed, Karrighed; vitanda tamen suspicio est avaritiae, Cic. Off. 2, 17; cf. Suet. Claud. 39; - ogſ. Graadighed, Slugenhed, Plaut. Rud. 4, 7, 13; - men in pl.: omnes avaritias etc., (alle Arter af Gierrighed el. Havesyge). Cic. Fin. 4, 27; — II) „overſ.": heftig Attraa, gloriae, Curt. — ăvārĭtĭes, ēi, f.: Biform af frgd., Lucr. 3, 59, Claudian.

ăvārus, 3, [1. aveo; vid. Gell. 105]; I) „alm.": begierlig el. gridſk efter Gods og Penge, gierrig el. havesyg, leno, Ter.; ∾ et furax homo, Cic.; semper avarus eget, Hor.; quantum discordet parcus avaro, id.; - ogſ. c. gen.; avarus publicae pecuniae, Tac. Hist. 1, 49; - comp.: ∾ magistratus (pl.), Cic. Verr. 3, 82; cf. Hor. Ep. 2, 2, 157; superl.: ∾ homo et spurcissimus, Cic. Verr. 1, 37; — II) „overſ." o. „poet.": om Ting og om Begreber; - fuge litus avarum, (i. e. avarorum el. avari regis, Serv.), Virg. Aen. 3, 44; ∾ Troja, Ovid. Met. 11, 208, (med Henſyn paa Laomedons menederſke Gierrighed); ∾ Acheron, Virg. Ge. 2, 492; ∾ fata, Ovid.; ∾ ignis, Prop.; ∾ fraus, Hor.; ∾ spes, (pl.), id.; — b) ogſ. undert. uden dadlende Bibegr.; praeter laudem, nullius avaris (Grajis) etc., (ſom ene ſøgte Æren), Hor. A. P. 324; ogſ. absol.: ∾ agricola, (den ſtræbſomme Bonde), Virg. Ge. 1, 48; — not.: avarum, (ſ. avararum), Plaut. Truc. 2, 8, 9.

ăvectus, 3, partic. af flgd. — ăvĕho, [ſ. ab. v.], xi, ctum, 3, v. a.: fører el. bringer bort derfra el. derhen, oſv.; - ∾ aliquem a patria, Plaut., ex Samo, id., Athenis, id.; cf. id. Rud. 3, 6, 21 flgd.; - ∾ in

finitimas urbes, Liv., ad aras, Stat., domum, Liv.; – ogſ. c. acc. loci, (efter d. udfaldne Præpoſ.); vid. Virg. Aen. 1, 512: aliasque avexerat oras; ogſ. Liv. 31, 43: equites Aegyptum avexit; — 2) dſ. pass.: at drage bort derfra; avectus (sc. equo) a suis etc., Liv. 9, 27; cf. Virg. Aen. 2, 43: Creditis avectos (sc. navibus) hostes? — Avella, Avellanus, ſ. und. Abella, etc.

āvello, [ſ. ab.v.], velli (Curt.), vulsi (Lucan.), vulsum, 3, v. a.; I) „egenl.": voldſomt at losrive el. bortrive derfra; absol., el. c dat., el. m. ex el. ab, etc.; – ∾ tigna trabesque, (om Lynet), Lucr. 6, 240; Avulsumque humeris caput, etc., Virg. Aen. 2, 558; cf. Plin. 4, 21: Euboea avulsa Boeotiae; men Virg. Aen. 2, 165: sacrato avellere templo Palladium etc.; ∾ poma ex arbore, Cic.; cf. id. Verr. 4, 40; men Lucr. 5, 314: avulsos silices a montibus; — II) „overſ."; A) frariver, fratager; Ter. Eun. 3, 3, 14; ligel. Hor. Sat. 1, 2, 105, (hvor avellier, f. avelli); — B) bortriver el. affondrer el. adſkiller derfra; – ∾ (filium) de complexu matris, Cic. Font. 17; men Virg. Aen. 4, 616: complexu avulsus Iuli; cf. Tac. Ann. 1, 44: ut avellerentur castris, (ſkulde bortfiernes derfra); men ∾ sese ab aliqua, Ter. Hec. 4, 1, 39; cf. Cic. Off. 3, 1: a tanto errore avellere.

†ăvēna, ae, f.; I) „alm.": Havre; navnl. a) Sædehavre, (avena sativa L.), Virg. Ge. 1, 77, Hor. Sat. 2, 6, 84, Colum.; — b) vild Havre, (avena fatua L.), Virg. Ge. 1, 154 (Serv.), Cic. Fin. 5, 30, Plin. 18, 44; — II) dſ. „meton."; A) Havrehalm, ogſ. enhver Halm, Straa el. Halmſtraa; tam gracili avena tolli (linum), Plin. 19, 1; — B) navnl. brugtes ogſ. avena (el. Halmſtraa) til Hyrdefloiter el. Rorpiber; vid. Ovid. Met. 8, 191; — b) dſ. „poet." f. Hyrdepibe el. Rorpibe; Silvestrem tenui musam meditaris avena, Virg. Ecl. 1, 2; cf. Tibull. 3, 4, 71, ogſ. Ovid. Met. 1, 677, o. Martial. 8, 3; dſ. — ăvēnācĕus, 3: af Havre, farina, Plin. 22, 67; o. — ăvēnārĭus, 3: benævnt efter Havre, cicada, vid. Plin. 11, 32.

Avĕnio, ōnis, f.: By i Gall. Narb., (hod. Avignon), Mela, Plin. 3, 5. — ăvens, tis, partic. o. adj. af 1. aveo; dſ. — ăventer, adv.: begierligen, Amm. — Aventinensis o. Aventiniensis, e, Aventinum, i, n., o. Aventinus, 3, ſ. und. flgd.

1. Aventīnus, i, m., (sc. mons): Aventinerbierget, en af Roms ſyv Hoie; vid. Cic. d. Rep. 2, 18, Varro, L. L. 5, 7, o. Serv. ad Virg. Aen. 7, 657; – findes ogſ. in neutr. Aventinum, Liv. 1, 33, oftere; — B) dſ. 1) Aventīnus, 3: horende til Aventinerbierget el. benævnt derefter, cacumen, Ovid., jugum, id., arx, id., humus, id.; – men ∾ Remus, Prop. 4, 1, 50, (der havde taget Varſler paa Aventinerhoien); ∾ Diana, (ſom fra de ældſte Tider her havde et beromt Tempel), id. 4, 8, 29; cf. Hor. C. Sec. 69, o. Martial. 12, 18; — 2) Aventīnensis (Fest.), el. Aventiniensis (Val. Max.), Diana, ſ. ovenſ. — 2. Aventīnus, i, m.: en Son af Herkules, Virg. Aen. 7, 656.

1. ăveo, (hăveo), ēre, (v. a. o. n.), [rimel. beſl. m. ἄω, αὔω, germ. wehe]: ligeſom puſter higende, d. e. higer el. ſtræber derefter; 1) c. inf.; vid. Lucr. 3, 6 o. 216, ogſ. Hor. Sat. 2, 4, in., o. Ovid. Met. 2, 503; men valde aveo scire, quid agas, Cic. Att. 1, 15; cf. id. Off. 1, 4; – avet mens vagari, Catull. 46, 7; cf. Liv. 45, 39; ligel. avebat animus anteire, etc., Tac. Ann. 4, 71; men Hor. Od. 4, 11, 7: ara ··· avet immolato Spargier (inf. pass.) agno; — 2) c. acc. (comm.); Sed dum abest, quod avemus, etc., Lucr. 3, 1095; cf. Hor. Sat. 1, 1. 94, ogſ. Lucr. 3, 970; men Cic. Att. 15, 11: aveo genus legationis, ut etc., inc.; — 3) absol.; quae fluvios passim refrenat aventes (mora): ſtandſer dem i Lobet, Lucr. 6, 531; — not.: partic. avens, tis, ſom adj., f. lubens: gierne, villig, Laevius ap. Gell. 19, 7.

2. ăvĕo, (haveo), ēre, v. n.: at være vel, at befinde ſig vel; men (med enkelt Undtagelſe, vid. not.) alene in imperat.: ave, (have), aveto, avete, o. in inf.: avere; – neml. ſom Hilſen ved nogens Ankomſt el. Bortgang, ligeſom salve o. χαῖρε: vær hilſet, god Dag, ogſ. farvel el. levvel, odl.; – Caesar ··· simul atque have mihi dixit, etc., Coel. ap. Cic. Fam. 8, 16; Numquam dicis ave, sed reddis etc., (de hilſer aldrig forſt), Martial. 3, 95; – ogſ. findes haveto i Enden af et Brev, Sall. Cat. 35, men i Begyndelſen af et andet, Gell. 15, 7; cf. Martial. 3, 5: Marcus avere jubet, (beder at hilſe); – hertil er endnu at mærke: ave, ſom Morgenhilſen, Martial. 1, 56; (opp. vale, ſom Afſkedshilſen, Suet. Galb. 4); – men ogſ. er efter Martial. 5, 8: avere ſom Hilſen til de Levende, at adſkille fra valere, ſom Hilſen til de Dode; hvſ. ogſ. Suet. Claud. 21 er at forklare; — not. a: ſom verb. finit. forekommer dette avere alene Mamert. Grat. Act. ad Jul.: aveo plane, et avebo ··· quum is avere jubeat, qui jam fecit, ut averem; — not. b: efter Doederl. er avere: den ſvagere Form af salvere.

Avernālis, e: horende til el. benævnt efter Avernerſoen, aquae, Hor. Epod. 5, 26, nymphae, Ovid. Met. 5, 540; men ∾ Sibylla, (der boer i en Hule ved Avernerſoen), Prop. 4, 1, 49; af — Avernus, 3, [ἄορνος: uden Fugle]; — dſ. aa) „alm." Averna, (sc. loca: hvis Uddunſtninger Fuglene ikke kunne udholde); vid. Lucr. 6, 741, flgd.; cf. ibd. 831; — bb) „beſ." er ogſ. at mærke; a) Avernus Lacus, ogſ. absol. Avernus: Avernerſoen, (Lago d'Averno), i Nærheden af Cumae, Puteoli o. Bajae, o. berygtet af ſine Peſtdunſter; ligeſom en Nedgang til Underverdenen fandtes i dens Nærhed; vid. Plin. 3, 9, Cic. Tusc. 1, 16, o. Virg. Aen. 6, 201; — b) „poet." findes ogſ. Avernus f. Underverdenen, Ovid. Am. 3, 9, 27, Martial. 7, 46, o. A.; ogſ. f. Acheron, Stat.; — cc) dſ. atter Avernus, 3; a) horende til el. benævnt efter Avernerſoen, luci, Virg. Aen. 6, 118, valles, Ovid. Met. 10, 51; men ∾ freta, (Avernerſoen), Virg. Ge. 2, 164; ogſ. absol.: Averna, orum, (sc. loca), id. Aen. 3, 442, o. Ovid. Met. 14, 105; — b) horende til Underverdenen, stagna, Virg. Ge. 4, 493, loca, Ovid. Met. 14, 105; men ∾ Juno, ibd. 114, i. e. Proserpina.

āverro, [ſ. ab.v.], verri, (versum), 3, v. a.: bortfeier el. borttager ganſke; ∾ reliquias, Licin. Macer ap. Priscian. — āverrunco, (abv.), are, v. a., ἀπειρύκω; i det ældre Religionsſprog: at afvende el. afværge el. bortfierne (et Onde), Cato, (i en Bonformular); men averruncandae deorum irae (sc. causa) etc., Liv. 8, 6; cf. id. 10, 23; ogſ. ſom Udraab: dii ··· averruncent! vid. Atticus ap. Cic. Att. 9, 2, A; — b) ogſ. mærkes Optativformen: averruncassint, Pacuv. ap. Varr.: hvſ. d. foræld. inf.: averruncassere, Pacuv. ap. Non. — Averruncus, i, m., [beſl. m. frgd.], sc. deus: der afvender el. bortvender, navnl. et Onde, Varro L. L. 7, 4, Gell. 12, 5.

*āversābĭlis, (avors.), e: hvorfra man vender ſig bort; dſ. afſkyelig, Lucr. 6, 390, Arnob. — āversātĭo, onis, f.: at vende ſig bort derfra; dſ. Afſky; ∾ tacita etc., Quintil. 8, 3, 65; cf. Senec. Tranqu. 2; o. — āversātrix, īcis, f.: ſom afſkyer; ∾ crudelitatis, Tertull.; — [aversor].

*āversim, adv.: bortvendt, fravendt, i modſat Retning, Mamert. d. Stat. An.; o. — āversĭo, onis, f.; I) „egenl.": Bortvendelſe, at vende ſig bort, at bortfierne ſig, men alene i Adverbialudtrykket: ex aversione: bagfra, Auct. B. Hisp. 22; — II) „fig."; A) „overſ." o. „techn."; a) i Retsſproget: per aversionem, (ogſ. aversione), emere, vendere, locare, odl.: kiobe el. ſælge el. leie ubeſeet el. paa en Slump, Dig.; — b) i Rhetoriken: Talerens Bortvendelſe fra hans Thema til en anden Gienſtand, (af hvilken Figur Apoſtrophen er en

Del); vid. Quintil. 9, 2, 39; – (som Exempler kan eftersees: Cic. Coel. 1, o. id. R. Am. 49); — B) „ment.": Afsky, Uvillie; deorum coactum aversione, etc., Dict. Cret.; — [averto].

1. āversor, [f. ab.v.], atus sum, 1, v. dep. a. o. n., intens. af averto; I) „egenl.": vender mig bort derfra; sædv. absol. o. m. Bibegr. af Uvillie el. Undseelse, osv.; vid. Cic. Cluent. 63, o. id. Verr. 2, 76; — II) „fig."; ∾ aliquem el. aliquid: vende sig derfra, ikke ville see, afvise; ∾ filium, Liv. 8, 7; ∾ afflictum amicum, Ovid. Pont. 2, 3, 5; ∾ preces, Liv. 3, 12, adulationes, Suet., scelus, Curt.; — b) ogs. c. inf., Auct. B. Hisp. 14; — not.: pass. vultu aversato, (med fravendt Ansigt), Aur. Vict. Epit. 28. — 2. āversor, oris, m., [averto]: som bortvender; ∾ pecuniae publicae, Cic. Verr. 5, 58. — āversus, 3, partic. o. adj. af averto.

averta, ae, f., ἀορτήρ, (d. latinske mantica): Tværsæk, Mantelsæk, Cod. Just.; df. — avertārius, i, m., (sc. equus): som bærer en Tværsæk el. Mantelsæk, ibd.

āverto, [ogs. ab.verto, o avorto], ti, sum, v. a. (o. n.); I) „egenl.": vender bort el. afvender derfra, giver (noget) en anden Retning, (opp. adverto); ogs. afleder el. bortfierner, osv.; ordenl. m. ab, el. c. abl. (efter d. udfaldne ab), ogs. undert. absol.; dertil ogs. undert. m. in el. ad; – vid. Plaut. Rud. 1, 2, 76; men quo te avortisti, (hvorhen)? id. Amph. 3, 2, 19; ∾ ab oculis ea, quae etc., Cic. N. D. 2, 56; ∾ iter ab Arari, Caes. B. G. 1, 16; men ∾ flumina, (aflede el. bortlede), Cic.; cf. Liv. 41, 11; men Italiā Teucrorum avertere regem, Virg. Aen. 1, 41; cf. Lucr. 4, 1269; a ceteris ··· in se averterant oculos, Liv. 2, 5; cf. id. 3, 24; – f. avertere in fugam, id. 34, 15, findes ogs. absol. avertere, id. 9, 19; — bb) hertil mærkes; a) f. in el. ad findes ogs. „poet." acc.; vid. Virg. Aen. 1, 106: quo ··· Libycas averteret oras; – ligel. dat. f. ab c. abl.; vid. Prop. 3, 23, 9: quod mihi ··· avertere etc.; — b) hos pass. i medial el. reflexiv Bem. findes ogs. acc., (paa Grækernes Viis); fontesque avertitur (equus), Virg. Ge. 3, 499, (vender sig derfra); — c) som v. n. staaer avertere undert., f. avertere se; Ob eam causam huc abs te avorti, Plaut. Mil. gl. 4, 2, 82; cf. Virg. Aen. 1, 104 o. 402, ogs. Gell. 4, 18; — II) „fig."; A) „overf.": bortvender el. bortlister, stiæler el. rover; vid. Cic. Verr. 1, 4, o. ibd. 3, 19; men ∾ praedas, Virg. Aen. 10, 78; cf. ibd. 8, 208; ogs. m. Lune: at borttage el. opkiøbe, Hor. Sat. 2, 4, 37; men Catull. 64, 5: auratam ··· Colchis avertere pellem, (det gyldne Skind); — B) „ment."; 1) „alm.": bortdrager el. afdrager derfra, navnl. fra en Virksomhed el. Forestilling; vid. Cic. Mur. 21, o. id. Sest. 31, ogs. Liv. 1, 28, o. id. 7, 5; men Suet. Ner. 52: a philosophia eum mater avertit; — 2) „bef.": gior fiendsk el. ugunstig derimod; ∾ popularium animos a se, Sall. Jug. 111; cf. Caes. B. G. 1, 4; men Catull. 64, 406: nobis mentem avertere deorum; — III) df. partic. aversus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl." el. om Stedsbestemmelser: bortvendt, bagtil, osv.; – adversus et aversus, (for og bag), Cic. d. Or. 2, 63; aversos nostros aggredi, (falde dem i Ryggen), Galb. ap. Cic. Fam. 10, 30; cf. Nep. Dat. 11; men Liv. 1, 7: aversos boves caudis in speluncam traxit, (baglæns); – aversa hosti porta, Tac.; in aversa charta scribere, (paa Bagsiden), Martial.; – aversi a proelio milites, (som have hørt op at kiæmpe), Caes. B. C. 2, 12; — bb) df. subst. aversum, i, n., sædv. pl., aversa, orum: Bagsiden; vid. Vell. 2, 63, Liv. 5, 59, o. id. 37, 27; aversa montis, Plin.; men aversa Indiae, (Bagindien), id.; – dog ogs. in aversum, som adv.: bagud el. tilbage, collum circumagere, (om Lossen), id.; — B) „fig.": bortvendt derfra, d. e. ugunstig el. fiendsk el. stridende derimod; m. ab, el. c. dat., el. absol.; – tam aversus a Musis, etc., Cic. Arch. 9, a vero, id.; cf. id. Tusc. 4, 15; – superl.: aversissimo a me animo, id. Att. 11, 5; (comp., f. nedenf.); – aversus mercaturis, Hor. Sat. 2, 3, 107; cf. id. Od. 2, 4, 19: Sic lucro aversam etc.; – comp., Quintil. 7, 1, 11, inc., f. und. adversus; – aversa deae mens, Virg. Aen. 2, 170; men aversos soliti componere amicos, (som ere blevne uenige), Hor. Sat. 1, 5, 29; aversus animus, Tac.; men aversi animis, id. Ann. 14, 26; vultus aversior, Senec.

ăvĭa, ae, f., [avus]: Bedstemoder, Plaut.; — b) ogs. „meton." o. „alleg.": Dum veteres avias tibi de pulmone revello, (de gamle Fordomme), Pers. 5, 92; — 2) etslags ubekiendt Plante, Colum. 6, 11. — aviarium, i, n., f. und. flgd. — ăvĭārius, 3, [avis]: hørende til Fugle, rete: Fuglenet, Varro; — B) df. subst.; a) aviarius, i, m.: som passer Fuglene, Hønsedreng; — b) aviarium, i, n., (sc. stabulum): Fuglebur, Hønsehuset el. Hønsegaarden, osv., Varro, Colum., Plin.; – men „poet.": ∾ inculta, (Skoven, som de vilde Fugles Hiem), Virg. Ge. 2, 430. — ăvĭcella, f. und. aucella. — ăvĭcŭla, ae, f., dem. af avis: liden Fugl; aviculae nidulus, Gell.; ∾ canorae, Appul.; df. — ăvĭcŭlārius, i, m.: = aviarius, Apic.

*ăvĭde, adv.; I) „egenl.": begierligen, graadigen, Plin., replere se cibo, Petron.; – comp.: ∾ vesci, Suet.; superl., f. nedenf.; — II) „fig.": ∾ appetere aliquid, Cic.; avidius mergere se in voluptates, Liv. 23, 18; avidissime exspectare aliquid, Cic.; o. — ăvĭdĭtas, atis, f.; I) „alm.": stærk Begierlighed el. Higen derefter; (senectus) mihi sermonis aviditatem auxit, potionis et cibi sustulit, Cic. d. Senect. 14; – ∾ pecuniae, id., gloriae, id., legendi, id.; cf. Liv. 31, 48; ∾ vini, Suet.; ogs. ∾ ad cibos, Plin.; ogs. in pl. id. 20, 84; ogs. absol.; vid. Cic. Off. 2, 11; — II) „bef."; a) Madlyst, Appetit; ogs. Graadighed; aviditatem incitare, excitare, facere, Plin.; ogs. in pl.; ∾ bestiolarum, id. 11, 5; — b) ligesom avaritia: Gierrighed, Havesyge; vid. Plaut. Merc. prol. 39; men som Sentens o. „metonym.", Phaedr. 2, 1: Verum est aviditas dives, et pauper pudor; — [avidus]. — ăvĭdĭter, adv., Biform af avide: begierligen, Appul., Arnob.

ăvĭdus, 3, [1. aveo]; I) „egenl."; A) „alm.": begierlig el. higende derefter, (være sig efter det Værre el. Bedre; hvorim. avarus oftest er dadlende); c. gen., ogs. m. in c. acc., sield. c. dat., oftere absol.; – avidi laudis (Romani), Cic. Manil. 3; cf. id. Phil. 3, 1, o. Liv. 1, 8; men Senec. Prov. 4: avida est periculi virtus etc.; – avidior properandi, Sall. frgm.; avidissimus privatae gratiae, ibd.; – avidus ··· videndi, Ovid. Met. 10, 57; – f. gen. ger. kan ogs. „poet." staae inf.; avidus cognoscere amantem, ibd. 472; cf. ibd. 5, 75; – avida in novas res ingenia, Liv. 22, 21; cf. id. 5, 20; – servorum manus subitis avidae, Tac. Hist. 1, 7; – ita sunt avidae (aures meae), etc., Cic. Orat. 29; men „poet.": ∾ amor, Catull.; ∾ pectus el. cor, Ovid.; ∾ amplexūs, id.; usædv. er Lucr. 4, 595: nimis avidus auricularum, (altfor hørelysten); — II) „bef." ogs.; A) ligesom avarus: havesyg, gierrig; vid. Ter. Eun. 1, 2, 51; animi non avidi signa etc., Cic. d. Or. 2, 43; cf. Lucr. 3, 71; opp. liberalis, Cic. R. Com. 7; men avidae manus heredis, Hor.; — B) som har stærk Madlyst el. Appetit, forsulten el. slugen; vid. Hor. Sat. 1, 126, oftere; — bb) df. „poet."; a) om Ting og Begreber, navnl. om Elementerne, om en Sygdom, osv.: umættelig, ikke til at tilfredsstille; ∾ mare, Lucr., Hor., ignis, Ovid.; ∾ morbus, Lucr., morsus, Ovid.; — b) hos Lucr. ogs. om Rummet: vid, omfattende; avido complexu quem tenet aether, id. 2, 1066; cf. id. 5, 202.

Aviēnus, i, m., Rufus Festus: romersk Digter fra d. sidste Halvdel af d. fierde christelige Aarh.; af ham haves: Metaphrasis Periegeseos Dionysii, o. Metaphrasis Phaenomenon Arati. — avĭpēs, ĕdis, adj., [avis, pes]: med Fuglefødder, d. e. hurtig paa Benene som en Fugl, lepus, Serenus ap. Capell.

ăvis, is, f., (abl. ave o. avi, [besl. m. ἄω, ἄημι; neml. m. Hensyn paa den ved Flugten frembragte Bevægelse]; I) „egenl.": en Fugl; ogs. collect.: Fugleslægten; f. ogs. Lucr. 1,257; men ista enim avi, (i.e. aquila), etc., Cic. Div. 2,70; ligel. rara avis, (i. e. pavo), Hor. Sat. 2, 2, 26; - ogs. om Bien findes avis, Varro; men avis alba, om en Sieldenhed, s. und. albus; - comisk ogs. om et Menneske i flagrende Klædebon, Plaut. Poen. 5, 2, 15; - Fuglenes Beskrivelse har Plin. 1, 10; — II) fordi Romerne hyppigt toge Varsler af Fuglene, (s. und. auspicium o. augurium); saa hedder ogs. avis „overf. o. „meton.", ligesom omen: et Varsel, hvf. ogs. ofte m. Epitheterne bona el. secunda, (ogs. sinistra f. bona), el. mala el. adversa, etc.; vid. Hor. Od. 1, 15, 5; ligel. avibus bonis, Ovid., secundis, Liv. 6, 12; men qua ··· avi, (under hvilket Varsel, med hvilket Held), Plaut. Cas. 3, 4, 26; cf. Ovid. Met. 5, 147: Tunc ave deceptus falsa.

ăvĭte, adv. af avitus: fra gammel Tid, Tert., inc. — ăvĭtĭum, i, n., [avis]: Fugleslægten, Appul. — ăvĭtus, 3, [avus]: af el. fra Bedstefaderen, possessiones, Cic., divitiae, Catull., hospitium, vid. Cic. Fam. 13, 34, (gammelt, nedarvet); - ogs. om Dyrene, Colum.; - ogs. „overf.": ældgammel, meget gammel, merum, Ovid. A. A. 2, 695; s. ogs. ovenf.

ăvĭus, (s. abv.), 3, [via]; I) „egenl.": som ligger borte fra Veien el. afsides, afsides el. ensom, ogs. ubetraadt; sædv. „poet."; (dog ogs. hos Historikerne); - ∾ loca, Lucr., nemora, id., virgulta, Virg.; ∾ montes, Hor.; cf. Sall. Jug. 54; avia commeatibus loca, Liv. 9, 19; - „poet." ogs. om den som befinder sig paa Afveie el. paa øde Steder; vid. Virg. Aen. 11, 810; — bb) ds. subst. avium, i, n.: Afvei el. øde Sted el. Ørken, Auct. ad Her.; oftere in pl. avia; vid. Virg. Aen. 2, 737; ligel. per avia ac derupta, Tac. Ann. 6, 21; ligel. avia itinerum, Vell., nemorum, Ovid., saltuum, Tac.; ligel. avia Oceani, id., Armeniae, id.; — II) „fig.": som farer vild el. tager feil; Avius a vera longe ratione vagaris, Lucr. 2, 81, oftere; cf. id. 3, 464; men Sil. 12, 493: avia coepto consilia, (som afdrage fra et Forehavende).

*ăvŏcāmentum, i, n.: hvad der kalder bort fra et andet; ds. „overf.": Adspredelse el. Lindringsmiddel, navnl. i en stor Sorg, Plin. Ep. 8, 23; - ogs. Forfriskning el. Vederqvægelse, id. Pan. 82; — ăvŏcātĭo, onis, f.: = frgd.; ∾ a cogitanda molestia, Cic. Tusc. 3, 15; cf. Senec. Ep. 56; o. — ăvŏcātor, oris, m.: som bortkalder, Tertull.; — ds. fem. ăvŏcātrix, icis, id.; — [af flgd.].

ăvŏco, [s. ab.v.], avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": kalder el. drager bort derfra, ogs. over dertil; m. ab, ogs. m. ad el. in; vid. Messala ap. Gell. 13, 15; (ogs. c. dat., f. ab c. abl., id. ibd.); f. ogs. Liv. 1, 6, o. id. 4, 61; — II) „fig." o. „ment."; A) „alm."; a) overfører derfra, (ogs. dertil); ∾ philosophiam a rebus occultis, vid. Cic. Acad. 1, 4; ∾ animos multitudinis ad Antiochum, Liv. 37, 9; — b) afdrager el. bortfierner el. hindrer derfra; senectus avocat a rebus gerendis, Cic.; cf. id. R. Am. 32, ogs. id. Arch. 6, ogs. Nep. Ep. 5, o. Suet. Aug. 40; — c) i Retssproget findes avocare, f. revocare: at tilbagefordre, possessionem, Dig.; — B) „bes.": afdrager Opmærksomheden derfra, forstyrrer, adspreder; quae (negotia) simul avocant animum et comminuunt, Plin. Ep. 9, 2; - ogs. adspreder opmuntrende, opmuntrer, forfrisker; ab iis, quae avocant, abductus et liber, etc., id. ibd. 9, 36.

ăvŏlo, [s. ab.v.], avi, atum, 1, v. n.; I) „egenl.": at flyve bort el. derfra; vid. Catull. 66, 55; men Suet. Galb. 18: pullos auspicanti avolasse; — II) „overf."; A) om Personer: at flyve el. ile derfra el. fra et Sted til et andet; experiar certe, ut hinc avolem, Cic. Att. 9, 10; cf. Virg. Aen. 11, 712; - men Liv. 1, 57: citatis equis avolant Romani; ligel. ∾ ad equites, id. 3, 61; men med Lune om den Døendes Bortgang: me hinc avolaturum, etc., Cic. Tusc. 1, 43; — B) om Begreber: at svinde hen, at blive borte; voluptas ··· prima quaeque avolat, Cic. Fin. 2, 32.

*ăvulsĭo, onis, f.: Afrivning, navnl. Grenenes af Træet, Plin. 17, 9; o. — ăvulsor, oris, m.: som river løs derfra, Plin. 9, 69; — [avello]. — ăvulsus, 3, partic. af avello.

ăvuncŭlus, i, m., [efter Formen, dem. af avus]: Morbroder, (ligesom patruus: Farbroder), Dig., Cic. d. Or. 2, 84; — bb) dertil mærkes; a) ∾ magnus, i. e. frater aviae, Cic. Brut. 62, Dig.; — b) ∾ major, i. e. frater proaviae, Dig.; - dog staaer ogs. ∾ major, f. ∾ magnus, Vell. 2, 59, Suet. Aug. 7, oftere; - ogs. staaer avunculus absol., f. avunculus major, Tac. Ann. 2, 43, oftere; — c) ∾ maximus, i. e. frater abaviae, Dig.; — 2) Moderfosterens el. Mosterens Mand, Senec. Consol. ad Helv. 17.

ăvus, i, m., [besl. m. germ. Ahn, ogs. m. isl. Afi]; I) „egenl.": Bedstefader, (Farfader el. Morfader); - Pater, avus, proavus, abavus, atavus, etc., Plaut. Pers. 1, 2, 5; cf. Ter. Phorm. 2, 3, 48; ogs. Cic., Hor., Dig.; — b) „poet." ogs. om Biernes Forplantning, Virg. Ge. 4, 209: Stat fortuna domus, et avi numerantur avorum; — II) „overf."; A) Stamfader el. Stamherre; vid. Hor. Sat. 1, 6, 3; cf. Ovid. Fast. 2, 30, oftere; — B) en Olding; Longius annoso vivere dignus avo, Albinov. 2, 4.

axamenta, orum, n., [axis, i. e. tabula]: visse (paa Trætavler skrevne) religiøse Sange, til at afsynges af Salierne; vid. Fest. pag. 3. — axēdo, onis, f.: = axis: et Bret, Marcell. Empir. — Axĕnus Pontus, (ἄξενος, d. e. ugiestmild); efter Ovid. Trist. 4, 4, 56: tidligere Benævnelse paa Pontus Euxinus.

axĭcia, ae, f., [ad, seco]: en Sax, Plaut. Curc. 4, 4, 22. — axĭcŭlus, i, m., dem. af axis: liden Axel, hvorom noget dreier sig, Vitruv. 10, 14; - ogs. en liden Tap el. Plog, ibd. 21; - ogs. liden Stang el. Bom, Colum. 6, 19; - ogs. ere axiculi, Amm. 21, 2, Bretter el. Træstykker, hvoraf Skioldet er tømret. — axilla, ae, f., efter Cic. Orat. 45, Grundformen til ala. — axim, axit, f. egerim, etc., s. und. ago, not. — axīnŏmantīa, ae, f., ἀξινομαντεία: Spaadom af Øxer, Plin. 36, 34. — axiōma, atis, n., ἀξίωμα: Grundsætning, Paastand, Axiom, Appul.; cf. Gell. 16, 8.

axis, (ogs. assis), is, m., ἄξων; I) „alm.": den Axel, hvorom et Legeme dreier sig; navnl. ogs. en Vognaxel; nitens sub pondere faginus axis, Virg. Ge. 3, 172; — b) „meton.", (som pars pro toto), ogs. f. Vognen selv; ignifero ··· consistere in axe, (paa Solvognen), Ovid. Met. 2, 59; ogs. in pl., ibd. 148; — II) „bes." ogs. axis, m. o. ud. coeli: Verdensaxelen; versari circum axem coeli etc., vid. Cic. N. D. 1, 20; cf. id. Acad. 2, 39; ligel. mundi axis, Lucr. 6, 1106; — bb) ds. „meton."; a) Polen, (el. en af Polerne); geminum ··· procedere in axem, Lucan. 7, 422; ∾ inoccidŭus, (Nordpolen), id., meridianus, Vitruv.; - men ogs. absol. axis: Nordpolen, Lucr. 6, 721, Virg. Ge. 2, 270, o. A.; ligel. sub axe posita (ora), etc., Cic. Tusc. 1, 28; — b) hele Himmelen; axem ··· stellis ardentibus aptum etc., Virg. Aen. 4, 482; cf. Ovid. Met. 1, 255, oftere; - nudoque sub aetheris axe, (under aaben Himmel), Virg. Aen. 2, 512;

cf. ibd. 8, 28; — c) Himmelegn; ∾ boreus: Norden, Ovid. Trist. 4, 8, 11, hesperius: Vesten, id. Met. 2, 214; — II) „overf." ifølge etslags Lighed med Kuglens Axel; a) Cylinderen i Vanduhret, Vitruv.; — b) Dørstabel, (hvorom Hængslen dreies), Stat. Theb. 1, 346; — c) Ventilen paa et Rør, Vitruv.; — d) axes voluntarum, (i Bygningskunsten): Randstriberne paa Søilesneglen, id.; — e) Bret el. Tværtræ; trabes axibus religare, vid. Caes. B. C. 2, 9; ligel. hos Colum., Plin., o. A.; — f) ubekiendt vildt Dyr i Indien, Plin. 8, 31.

axĭtĭōsus, 3, [ago]: iøvrigen medvirkende; (forældet Ord); vid. Varro L. L. 7, 3, o. Fest. p. 3. — Axius, i, m.: Flod i Macedonien, (hod. Wardar), Liv. 39, 54, oftere, Plin., o. A. — axon, ōnis, m., ἄξων, ligesom axis: den Axel, hvorom Kuglen dreier sig; bs. „bes."; a) Middagslinien paa Soluhret, Vitruv. 9, 5; — b) den axelformede Deel af Ballisten, id. 10, 17; — c) axones: de paa Trætavler, (in axonibus ligneis, Gell.), indgravede solonske Love, Amm. 16, 5. — Axona, ae, f.: Flod i Gall. Belg., (hod. l'Aisne), Caes. B. G. 2, 5. — axungia, ae, f., [axis, ungo]: Axelsmøre, Vognsmøre, Plin. 28, 37; — b) ogs. „alm.": Fedt el. Smørelse, Pallad., Veget.

ăzănĭae, (nuces pineae), Plin. 16, 44: Piniennødder, (der neml. aabne sig ved stærk Indtørring; af ἀζάνειν, d. e. at tørres). — ăzōni dii, θεοὶ ἄζωνοι: Guder, som ikke optage bestemt Rum (el. Bælte) paa Himmelen; (ogs. dii communes), Serv. ad Virg. Aen. 12, 118, Capella. — ăzȳmus, 3, ἄζυμος: usyret, panis, Scribon.

B.

B, b, be, n. indecl., forkortet af Grækernes beta, (*Β, β*), hvortil det aldeles svarer, ved at betegne den bløde Læbelyd imellem v o. p; - „bes." udtrykkes ogs. derved visse Dyrs Skrig; vid. ss. II.: balare, barrire, o. fl.; ligel. visse stødende og læspende Lyd; vid. ss. II.: balbus, blaesus, o. fl.; — II) om dette Bogstav er endnu at mærke; a) i Ordets Begyndelse forbindes „b" alene m. „l" o. „r"; i Ordets Midte ogs. m. andre flydende og bløde Bogstaver; - foran de haarde Bogstaver kan „b" alene staae i Sammensætningerne m. ob o. sub, ligesom det udstødes i aspello o. asporto, o. gaaer over til „u" i aufero; - dog undtages: plebs, urbs; ogs. Arabs, chalybs etc., (hvor bs svarer til Grækernes *ψ*); - fremdeles kunne de flydende Bogstaver „l" o. „r" staae saavel foran som efter „b", „m" derim. alene foran „b", o. „n" efter det; hvf. con o. in foran „b" blive til com o. im; (ligesom omvendt „b" foran „n" undertid. bliver til m, hvf. Samnium, rimel. f. Sabinium, scamnum, f. scabinum, hvf. dem. scabellum); — b) fremdeles findes „b" fordoblet i obba, gibbus; ligesom det i Sammensætn. m. ob o. sub bliver uforandret foran „b"; - ogs. er „b" omsat i abdomen, (f. adipomen, af adeps); ligesom det er bortkastet i uro, (f. buro, af *πῦρ*, hvf. comburo, bustum); men redupliceret i bibo, (af *πίω*), hvf. perf. bibi, (ikke bībi); - ogs. kan „m" deels indskydes deels udstødes foran „b"; saal. lambo af *λάπτω*, men sabucus, f. sambucus; — c) i Ordets Begyndelse kan „b" sættes for enhver Læbelyd; saal. buxis, f. pyxis, balaena, f. *φάλαινα*; cf. Burrhus, f. Pyrrhus, Enn., o. Balantium, f. Palatium, Naev.; - sildt. skrives ofte „b" f. „v"; saal. berbex, f. vervex, Petron.; - hertil høre endnu visse Omvexlinger af Læbe- Gane- og Tungelydene, sield. i Ordets Begyndelse; saal. bilis af fel, el. af *χολή*; oftere i Midten, saal. tabeo af *τήκω*, habeo af *ἔχω*, uber af *οὖθαρ*, o. fl.; - dog oftest i Afledningsstavelserne; saal. i -bundus o. -cundus, -bilis o. -tilis, o. fl.; - endel. mærkes Omvexlingen af „b" o. du; hvf. bellum, f. duellum, bis, f. duis, osv.; — not.: i Indskrivterne staaer B. navnl. ogs. for bonus o. bene; B. D. f. bona dea; B. M. f. bene merenti.

Baal, m., indecl., (i. e. dominus el. Herre), Navnet paa en syrisk Guddom, Prud. — băbae el. papae, ligesom *βαβαί* el. *παπαί*, interj. el. Udraab, (navnl. i Forundring el. Glæde), omtr. vort: Hillemænd! ei ei! Plaut.; cf. Ter. Eun. 2, 2, 48, o. ibd. 3, 1, 26. — Băbȳlo, ōnis, m.: Benævnelse paa en Ødeland, Ter. Ad. 5, 7, 17, inc. — Băbȳlon, ōnis, (-ōnos), f., *Βαβυλών*: Babylon, ældgammel og berømt Hovedstad i det derefter benævnte babylonisk-assyriske Rige i Mesopotamien; vid. Mela 1, 11, o. Plin. 6, 30, ogs. Cic. Div. 1, 23; — not.: acc. Babylona, Prop., o. A.; — B) ds. 1) Băbȳlōnĭus, 3: hørende til el. benævnt efter Byen Babylon, moenia, Lucan., arx, Curt., Euphrates, Ovid., miles, Plaut.; men ∾ juncus, (i Omegnen af Babylon, af fortrinlig Godhed), vid. Plin. 21, 72; — bb) ds. a) Băbȳlōnĭi, orum, m.: Indvaanerne af B., Cic. Div. 2, 46, Curt.; - ogs. in sing.; Babylonius Horos, (den Babylonier), Prop. 4, 1, 79; — ds. fem. Babylonia, Ovid. Met. 4, 44; — b) Băbȳlōnĭa, ae, f., (sc. regio): det efter Hovedstaden Babylon benævnte Landskab, (hod. Irak Arabi); vid. Mela o. Plin. ll. cc.; - ogs. f. Byen Babylon, Justin. 1, 2; — c) da Babylonierne vare berømte for deres astronomiske Kundskaber, saa hede Babylonii numeri: astrologiske Beregninger; vid. Hor. Od. 1, 11, 2; s. ogs. ovenf. Prop. l. c.; — 2) Băbȳlōnĭcus, 3: = Babylonius, peristromata: kunstigen virkede Tæppener fra Babylon, Plin. 8, 74; cf. Martial. 8, 28; - ogs. absol.: Babylonica, orum: kostbare vævede el. udsydede Tæppener, Lucr. 4, 1026, Dig.; sield. in sing., Publ. Syr. ap. Petron. 55; — c) Babylonica Chaldaeum doctrina, (f. Chaldaeorum: deres Astrologi), Lucr. 5, 726; — 3) sieldnere Biform af Babylonius el. Babylonicus etc: a) Băbȳlōnĭenses, e, miles, Plaut.; — b) Băbȳlōnĭăcus, 3, undae, (i. e. Euphrates), Manil. — Babylonia, ae, etc., f. und. Babylon.

bacca, (baca), ae, f.; I) „egentl."; A) „alm.": enhver liden rund Frugt; ds. Bær, (Vindruebær, Oliebær, osv.); - virgas murteas cum baccis etc., Cato; ∾ lauri, Virg., ebuli, id., cupressi, Plin.; cf. Ovid. Met. 10, 98; — B) „bes." ogs.: a) bacca olivae: Oliebærret el. Oliven, Hor. Sat. 2, 4, 69; ogs. „poet." o. absol.: bacca, id. Od. 2, 6, 16, Ovid.; - ogs. det vilde Oliebær, id. Met. 14, 525; — b) f. enhver Træfrugt; nec fruges terrae baccasve arborum etc., Cic. Div. 1, 51; cf. id. d. Senect. 2, o. id. Tusc. 1, 14; — II) „overf." ifølge etslags Lighed med Frugtbærret: a) en Perle, Hor. Epod. 8, 14, id. Sat. 2, 3, 241, Ovid., o. A.; — b) ∾ caprini stercoris, (d. oliveformede Gedeskarn), Pallad.; — c) det oliveformede Led af en Lænke, Prud.

*baccālĭa, ae, f., (sc. laurus): etslags Laurbærtræ med mange Bær, Plin. 15, 39; o. — baccālis, e: med mange Bær, laurus, Plin. 17, 11; — [bacca].

— baccar, (bacchar), ăris, n., (baccăris, is, f., Plin. 16, 26), βάκχαρις: etslags Vært med vellugtende Rod, celtisk Baldrian, Plin. 21, 16, o. Virg. Ecl. 4, 19. — baccātus, 3, [bacca]: med el. af Perler, monile, Virg. Aen. 1, 655, Sil.

1. Baccha, (forældr. Baca), ae, (ogs. Bacchis, ĭdis, Ovid. Trist. 4, 1, 41), f.; ligesom Grækernes Μαινάς el. Θυιάς: en Bacchantinde, en Ledsagerinde af Guden Bacchus; vid. Ovid. Met. 4, 25, o. ibd. 6, 587 flgd., o. A.; Bacchis initiare aliquem, vid. Liv. 39, 9 o. 10; - men Cic. Fam. 7, 23, (med Lune om et Kunstværk): Bacchis vero ubi est apud me locus? — df. Baccheus, 3, Βάκχειος: bacchantisk, vox, Colum., sanguis, Stat. — 2. baccha, vinum in Hispania, Varro L. L. 7, 5. — bacchābundus, 3, [bacchor]: sværmende el. beruset paa bacchantisk Vis, agmen, Curt. 9, 10; ogs. rasende el. larmende, Appul. — Bacchaeus, 3, s. Bacchēus und. 1. Bacchus.

Bacchānal, s. und. flgd. — Bacchānālis, e, [1. Bacchus]: som finder Sted til Bacchus's Ære, sacra, Val. Max.; — II) df. subst. neutr. Bacchanal, (f. Bacchanale), is; a) et til Bacchus indviet Sted, navnl. hvor Bacchusfesten holdes, Plaut. Aul. 3, 1, 3; men ut omnia Bacchanalia ··· diruerent, Liv. 39, 18; — b) sædv. in pl.: Bacchanalia, (ium o. orum): den græske Bacchusfest, (forskjellig fra Romernes Liberalia), holdtes hvert tredie Aar med natlige Udsvævelser, og blev derfor forbuden i Rom, (a. u. c. 568; vid. Senatus Consultum de Bacchanalibus, ap. Freund.), Liv. 39, 9, flgd.; cf. ibd. 41, Cic. Leg. 2, 15, o. Tac. Hist. 2, 68; — c) „overf."; Bacchanal facere: at svire el. drikke, Plaut. Mil. gl. 3, 2, 44; ligel. Juvenal. 2, 3: qui Bacchanalia vivunt (i. e. vivendo exprimunt: som leve uordenligen).

bacchar o. baccharis, s. und. baccar. — *bacchātim, adv.: paa Bacchantindernes Vis, Appul.; o. — bacchātio, onis, f.: at holde Bacchusfesten, Hyg. Fab. 4 o. 8; — 2) „overf.": at svire el. sværme paa Bacchantindernes Vis; in pl.: ∾ nocturnae et vigiliae, Cic. Verr. 1, 12; — [bacchor]. — Bacchēis, ĭdis, fem. adj. til 2. Bacchis; - „poet." f. corinthisk, Stat. — Bacchēïus, 3, s. und. 1. Bacchus. — Bacchēus, 3; 1) bacchisk; s. und. 1. Bacchus; — 2) bacchantisk; s. und. Baccha.

Bacchīădae, arum, m.: ældgammel, fra Herakliden Bacchis nedstammende Herskerslægt i Corinthen; vid. Ovid. Met. 5, 407. — Bacchĭcus, 3, s. und. 1. Bacchus. — 1. Bacchis, ĭdis, f.; 1) Biform af Baccha, s. und. Baccha; — 2) som Fruentimmernavn; vid. Ter. Heaut.; - men pl. Bacchides: Navnet paa en Comoedie af Plautus, (efter Stykkets Hovedpersoner: Tvillingsøstrene Bacchis). — 2. Bacchis, ĭdis, m, s. und. Bacchēis o. Bacchiadae. — Bacchĭsŏnus, 3, [Bacchus, sono]: lydende el. tonende af Bacchus, Paul. Nol. — Bacchius, 3, s. und. 1. Bacchus.

bacchor, atus sum, 1, v. dep. n., [1. Bacchus]; I) „egenl.": holder Bacchusfesten; vid. Plaut. Amph. 2, 2, 71, o. Plin. 3, 3, ogs. Catull. 64, 61; — b) df. Bacchantes, f. Bacchae; vid. Ovid. Met. 3, 703; ligel. ibd. 7, 252: Bacchantum ritu etc.; — II) df. „overf."; A) „alm." om Mennesker: at sværme og rase som Bacchantinder, navnl. om en heftigere Sindsbevægelse el. Lidenskab; vid. Cic. Cat. 1, 10; - ogs. at rase som drukken el. i en Viinrus, Hor. Od. 2, 7, 27; cf. Suet. Calig. 56; - fremdeles i den digteriske Begeistring, vid. Stat. Silv. 1, 2; men m. d. besl. Object, carmen, Juvenal. 6, 636: Grande Sophocleo carmen bacchamur hiatu; - navnl. ogs. at sværme el. fare el. flagre vildt omkring; vid. Lucr. 5, 822; saal. om Dido, Virg. Aen. 4, 301, om Sibylla, ibd. 6, 78; — B) „bes." om Ting og om Begreber; 1) at bruse el. rase, at være i stærk Bevægelse, osv.; bacchabatur hama, casabant cadi, Plaut. Mil. gl. 3, 2, 42; ligel. om Stormen, Hor. Od. 1, 25, 11, o. Ovid. Trist. 1, 2, 29; ligel. om et Regnskyl, Val. Fl.; men Virg. Aen. 4, 666: bacchatur fama per urbem; — 2) ogs. „ment." om Taleren og om hans Foredrag; vid. Cic. Brut. 80, o. Quintil. 12, 10, 73; — not.: „poet." ogs., paa Grækernes Vis, in pass., om de Steder, hvor Bacchusfesten holdes; vid. Virg. Ge. 2, 488, o. id. Aen. 3, 125.

1. Bacchus, i, m., Βάκχος: Søn af Juppiter ved Cadmus's Datter, Thebanerinden Semele; vid. Tibull. 3, 4, 45, o. Ovid. Fast. 6, 485; - som anden Gang født af Faderens Hofte, er han: bis genitus, id. Trist. 5, 3, 26; (cf. id. Met. 3, 310); „poet." ogs. bimatris, id. Met. 4, 12; - som Vinens Gud heder han ogs. Liber, (Befrieren), o. Lyaeus, (Løseren); s. disse Ord ss. II.; - som begeistrende er han ogs. Digternes Gud; vid. Hor. Od. 2, 19; hvs. disse bære Epheu- el. Vinløvkrandse; vid. Ovid. Trist. 5, 3, 15; - han dyrkedes fornemmeligen i Thracien; s. und. Edon o. Bistones, ogs. Ovid. Met. 11, 69, o. Hor. Od. 2, 7, 28; - selv forestilles Guden af Kunstnerne som ungdommelig skjøn; vid. Tibull. 1, 4, 38, o. Ovid. Fast. 3, 773; - ogs. er han smykket med Vinløv el. Epheu, ligesom han undert. afbildes med smaa Horn, (som Magtens Symbol); vid. ibd. 481 o. 767, ogs. ibd. 6, 483; - hans Dragt er Raabukkeskind, (νεβρίς), o. prægtige Cothurner, hvortil han i Haanden bærer en Thyrsusstav; vid. ibd. 3, 764, o. id. Met. 4 ab in.; — bb) „meton." o. „poet." findes ogs. Bacchus som Appellativ; a) f. Vinstokken; apertos Bacchus amat colles, Virg. Ge. 2, 114; — b) oftere f. Vinen selv; vid. Lucr. 3, 222, Tibull. 3, 6, 5, o. Hor. Od. 3, 16, 34, ofte ogs. hos Virg. o. Ovid.; — B) df. 1) Bacchĭcus, 3: bacchisk, serta, Ovid., Martial., buxus, Stat.; — 2) Bacchīus, 3: = frgd., sacra, Ovid. Met. 3, 518; — 3) Bacchēus, 3: = frgd., ululatus, ibd. 11, 17, cornua, Stat.; — 4) Bacchēïus, 3: = frgd., dona, (d. e. Vinen), Virg. Ge. 2, 455, sacra, Ovid. Met. 3, 691; — not.: Bacchius pes, Versfoden: - - ⏑, (Rōmānŭs), opp. Antibacchius: ⏑ - -, (ămārēnt); dog lade nogle Versfoden Bacchius begynde a brevi, o. omvendt. — 2. bacchus, i, m.: etslags Fisk, heder ogs. myxon, Plin. 9, 28.

baccĭfer, a, um, [bacca, fero]: som frembringer el. har Bær, taxus, Plin., hedera, Senec. Oed.; — B) „poet." ogs.; a) som giver el. skjenker Oliver, Pallas, Ovid. Am. 2, 16, 8; — b) som dyrker el. avler Oliver, Sabinus, Sil. — baccina, ae, f.: etslags Vært el. Plante, ogs. apollinaris, Appul. — baccŭla, ae, f., dem. af bacca: lidet Bær, Plin. 25, 54.

Băcēnis, is, Caes. B. G. 6, 10; efter Mannert: den vestlige Del af Thyringerskoven, i d. Fuldaiske. — băcĕŏlus, brugtes af K. Augustus, f. stultus; vid. Suet. Aug. 87. — băcillum, i, n., dem. af baculus: liden Stok el. Stav el. Kiep; ∾ inflexum etc., vid. Cic. Fin. 2, 11; - lictores cum bacillis, (med smaa Kieppe), opp. cum fascibus, id. Agr. 2, 34; — not.: bacillus, i, m., Biform af bacillus, Isid.

Bactra, orum, (Bactrum, i, Plin. 6, 18), n.: Hovedstaden i Bactrien, (hod. Balk), Curt. 7, 4, Hor. Od. 3, 29, 28; — B) df. 1) Bactri, orum, m.: Indvaanerne af Bactrien, Mela I, 2, o. Varro ap. Plin. 6, 19; — 2) Bactrĭānus, 3; a) hørende til Byen Bactra, regio, Curt.; — b) hørende til Bactrien; - df. subst. Bactriani, orum, ligesom Bactri: Indvaanerne af Bactrien, Plin., Curt., Tac.; - men id. Ann. 2, 60; Bactriano potitur, (d. e. Landet Bactrien); — 3) Bactrinus, 3: bactrisk, camelus, Appul. — Bactrĭānus, Bactrinus, s. und. Bactra. — Bactrum, i, n., s. und. Bactra. — Bactrus, (-os), i, m., Βάκτρος: Flod ved Byen Bactra, (hod. Balk), Lucan.

băcŭlum, i, n., [beſl. m. βάκτρον, af βαίνω, d. e. gaaer]: Stok el. Stav, (oprdl. til at gaae ved; f. ogſ. scipio o. fustis ss. II.); - baculumque tenens agreste sinistra, Ovid. Met. 15, 655; - navnl. er ogſ. baculum o. pera: de cyniſke Philoſophs Attributer, Martial. 4, 53, Appul.; - Liv. 1, 18, beſkrives en Augurſtav (lituus) ved: baculum sine nodo aduncum; - ſom Scepter bruges: ∾ argenteum, Flor. 3, 19; cf. Suet. Ner. 24; - ogſ. Stok til at ſlaae med; vid. Liv. 1, 54, o. Ovid. Met. 3, 325; — not.: Formen băcŭlus, i, m., findes ogſ. Ovid. Fast. 1, 177, o. ſildt. — baculus, i, m., ſ. und. frgd., not.

bădius, 3: brun, kaſtaniebrun, (om Heſte og deres Farve), Varro ap. Non., Pallad. — bădizo, are, v. n., βαδίζω: gaaer el. ſkrider frem; vid. Plaut. As. 3, 3, 116. — Baduhennae lucus: Skov i Nordtydſkland, i d. Friſiſke, Tac. Ann. 4, 73.

Baebius, Baebia: romerſk Slægts- o. Perſonsnavn; vid. Cic. Phil. 5, 10; — df. Baebius, 3, lex de praetoribus creandis, Liv. 40, 44.

Baecŭla, ae, f.; 1) liden By paa Grændſen af Hisp. Baetica, Liv. 27, 18; — 2) ogſ. en By i Auſetanernes Land, ved Ebro; — df. Baeculōnenses, ium: Indvaanerne deraf, Plin. 3, 4. — Baetĭcātus, 3, [Baetica, sc. lana, ſ. und. Baetis]: klædt i Toi af bætiſk Uld, Martial. 1, 97. — Baetĭcŏla, ae, adj., [Baetis, colo]: ſom boer ved Bætisfloden, viri, Sil. — Baeticus, 3, ſ. und. Baetis. — Baetĭgĕna, ae, adj., [Baetis, gigno]: ſom er født ved Bætisfloden, viri, Sil.

Baetis, (Bĕtis, Paul. Nol.), is, m., Βαῖτις: Flod i d. ſydlige Spanien, (hod. Guadalquivir), Mela 3, 1, o. Plin. 3, 3; — not.: acc. Baetin, Plin., Martial.; abl. Baete, Liv., Baeti, Plin.; — df. Baetĭcus, 3: bætiſk, provincia, Tac. Hist. 1, 79; ſ. ogſ. nedenſ.; — oftere subst. o. absol.: Baetĭca, ae, f.: en i d. ſydlige Spanien ved Bætisfloden liggende Provinds, (hvor nu Andaluſien o. en Del af Granada), berømt af ſin fortræffelige Uld; vid. Plin. 3, 3, o. Tac. Hist. 1, 53; - df. Baeticae lanae, Martial. 12, 65; (cf. Plin. 8, 73); ∾ lacernae, Martial. 14, 135, (i Overſkriften); — men subst. Baetici, orum: Indvaanerne af Provindſen Bætika, Plin. Ep. 1, 7. — Baetūria, ae, f.: den nordveſtlige Del af Hisp. Baet., imellem Floderne Bætis o. Anas, Plin. 3, 3.

Bagaudae, arum, m.: Folkesværm i Gallien, ſom under K. Diocletianus giorde Oprør, og blev omſider overvundet af Maximianus; vid. Aur. Vict. Caes. 39, o. Eutrop. 9, 20; — df. adj. Bagaudĭcus, 3, rebellio, Eumen. d. Restaur. Schol. — Băgōus, i, o. Băgōas, ae, m., [perſiſk Ord]: Gilding el. Eunuch ved Perſerhoffet; vid. Plin. 13, 9, o. Quintil. 5, 12, 21, ogſ. Ovid. Am. 2, 2, in. — Băgrăda, ae, m., Βαγράδας: Flod i Afrika (Zeugitana), ved Utica, Caes. B. C. 2, 24, Liv., o. A.

Bājae, arum, f., Βαΐαι: varme Bade paa Kyſten af Campanien imellem Cumae o. Puteoli; vid. Cic. Fam. 9, 12, Hor. Od. 2, 18, 20, oftere; men ſom adj.: Ah, pereant Bajae, crimen amoris, aquae, Prop. 1, 11, 30; hede ogſ. Aquae Cumanae, Liv. 41, 16; — bb) „meton." ogſ. ethvert Badeſted el. Bad; cujus in hortum, domum, Bajas, etc., Cic. Coel. 16; cf. Tibull. 3, 5, 3; - B) df. 1) Bājānus, 3, sinus, (ved Bajæ), Plin., lacus, id.; men ∾ negotia, Cic. Att. 14, 8; ∾ murex, (ſom findes ved Kyſten af Bajæ), Hor. Sat. 2, 4, 32; ∾ soles, Martial. 6, 43; ∾ Lucrinus, id. 13, 82, (Lucrinerſøen ved Bajæ); — b) df. subst. Bājānum, i, n.: Egnen ved Bajæ, det Bajanſke, Varro, Plin. 9, 8; — 2) Bājus, 3, aquae, Prop., ſ. ovenſ.

*bājŭlātōrius, 3: til at bære i, sella, Coel. Aur.; af — bājŭlo, are, v. a.: bærer (en Byrde); ferri proprie dicimus, quae quis suo corpore bajulat, Dig.; cf. Phaedr. 4, 2: asinum ··· bajulantem sarcinas; ogſ. absol.: non didici bajulare, Plaut. Merc. 3, 1, 10; af — bājŭlus, i, m., [beſl. m. βαστάζειν: Drager el. Laſtdrager, ἀχθοφόρος; vid. Gell. 5, 3; comiſk er: Collo rem solvam jam omnibus, quasi bajulus, Plaut. Poen. 5, 6, 17; ſ. ogſ. Cic. Brut. 73, o. id. Parad. 3, 2; — b) ſildt. ogſ. bajuli, ſ. vespillones el. Ligbærere, Amm. — Bajus, 3, ſ. und. Bajae.

bālaena, ae, f., φάλαινα: Hvalen el. Hvalfiſken, Plaut., Plin., Ovid., o. A. — bălănātus, 3, [balanus]: indbalſameret, gausape, Pers. 7, 34. — bălănĭnus, 3, βαλάνινος: tilberedet af Balſamfrugten balanus, oleum, Plin. 13, 2. — bălănītes, ae, m., βαλανίτης: etſlags (agernformet) Ædelſten, Plin. 37, 55. — bălănītis, idis, f., βαλανῖτις: agernformet, castanea, Plin. 15, 25. — Balantium, ſ. und. Palatium.

bălănus, i, f. o. m., βάλανος; I) „egentl.": Egens Frugt, d. e. Agern, lat. glans, Plin. 16, 8, o. 17, 34; — II) „overſ."; A) ifølge Frugtens Lighed; a) en større Caſtanieart; vid. Plin. 15, 25; — b) den phoeniciſke Dadbel, Plin. 13, 9; — c) ligeſom myrobalanus: den til Salveolie beredede Frugt af Balſamtræet, id. 12, 46; cf. Hor. Od. 3, 29, 4; - ogſ. Balſamtræet ſelv, Plin. 13, 17; — B) af Gienſtandens Lighed; a) Sæbetap til Befordring af Aabning el. Stolgang, Plin. 20, 20, oftere; — b) Soigel el. Somusling, Colum., o. A.

bălătro, ōnis, m., ligeſom d. beſl. blatero: Svadſer, Giøgler (el. Bajas), Snyltegieſt, Hor. Sat. 1, 2, in.; - ogſ. m. Lune: en Snakker, en Brovler, Varro; — not.: ogſ. ſom nom. propr., Hor. Sat. 2, 8, 21. — bālātus, us, m, [balo]: Brægen el. Bræg, navnl. Faarenes el. Lammenes; vid. Virg. Aen. 9, 62, o. Ovid. Met. 7, 319; ogſ. in plur., ibd. 540; - men om Gederne, Plin. 20, 55. — balaustium, i, n., βαλαύστιον: Blomſten af det vilde Granattræ, Plin. 13, 34, Colum.

balbe, adv.: lesbende, ſtammende, utydeligen, Varro ap. Non., o. Lucr. 5, 1021; af — balbus, 3: lesbende, Lucr. 4, 1160; navnl. ogſ.: ſom ikke kan udtale Bogſtavet „R"; vid. Cic. d. Or. 1, 61, ogſ. id. Fam. 2, 10, (hvor Hillus m. Lune, f. Hirrus); men Os tenerum pueri balbumque poëta figurat, Hor. Ep. 2, 1, 126; ∾ senectus, id.; ∾ verba, Tibull.; men Rancidulum quiddam balba de nare locutus, Pers. 1, 33; — not.: ogſ. ſom romerſk Tilnavn findes Balbus; vid. Cic. Orat. pro L. Cornelio Balbo.

balbūtio, ire, v. n. o. a., [balbus]; I) neutr.: at lesbe el. ſtamme; at tale utydeligen, navnl. af Alderdom, Cels.; — b) ogſ. om Fuglene: at qvidbre, (opp. canere), Plin. 10, 42; — B) ogſ. „overſ.": at tale urigtigen el. forvirret; desinant balbutire, etc., Cic. Tusc. 5, 26; cf. id. Div. 1, 3; — II) act.: lesbende at nævne el. kalde ſaa el. ſaa; Illum balbutit Scaurum, etc., Hor. Sat. 1, 3, 48; - ogſ. „overſ."; vid. Cic. Acad. 2, 45.

Balearicus, 3, ſ. und. flgd. — 1. Bălĕāres, ium, insulae, ogſ. absol. Baleares, ium, f.: de baleariſke Øer, Majorca o. Minorca, hvis Indvaanere vare berømte Slyngekaſtere; vid. Liv. 28, 37, o. Plin. 3, 11, oftere; — B) df. 1) Bălĕāris, e: baleariſk, terra, Plin., funda, Virg., habena, Lucan.; men funditores Baleares, Caes. B. G. 2, 7; — b) men subst.: 2. Bălĕāres, ium, m.: Indvaanerne paa d. baleariſke Øer, Liv. 28, 37; ogſ. in sing., Sil.; — 2) Bălĕārĭcus, 3: = frgd., mare, Plin., funda, Ovid.; — men subst. Bălĕārĭci, orum: = 2. Baleares, Plin. 8, 87; — not.: ogſ. er Balearicus: Tilnavn for Caecilius Metellus, disſe Øers Betvinger, (a. u. c. 631), Flor., Cic. — 2. Baleares, ſ. und. frgd.

bălĭnĕae, (etr. balneae), o. balineum, ſ. und.

balneum. — băliŏlus, 3, dem. af inus. balius (f. badius): kastaniebrun, brun, navnl. af Legemsfarve; amplexari baliolum, (sc. Afrum), vid. Plaut. Poen. 5, 5, 22, inc.

Ballio, ōnis, m.: Navnet paa en leno, Plaut. Pseud.; — df. „overf.": Menneske af en Ballio's Charakter, Cic. Phil. 2, 6.

†ballista, (balista), ae, f., [βάλλω, d. e. kaster]: Kastemaskine el. Skydemaskine, oprdl. til Stene og andre større Vægter, (catapulta, mere til Pile), Vitruv.; vid. Cic. Tusc. 2, 24. o. Liv. 24, 40; ogs. til andre Skudvaaben; vid. Caes. B. C. 2, 2; — B) df. ogs. a) „meton.": Skudvaabenet selv; vid. Plaut. Trin. 3, 2, 43: ballista ut jacitur, etc.; — b) ogs. „alleg."; vid. Plaut. Bacch. 4, 4, 58; ligel. id. Poen. 1, 1, 73: ∾ infortunii etc., (stor og truende Ulykke); df. — ballistārius, (balist.), 3: hørende til el. benævnt efter en Ballista; — df. subst. 1) ballistarius, i, m.; a) som forfærdiger Ballister, Dig.; — b) som skyder med Ballister, Veget.; — 2) ballistarium, i, n., ligesom ballista: en Kastemaskine, Plaut. Poen. 1, 1, 73. — ballistea, (balist.), orum, n., [βαλλίζω, d. e. hopper el. dandser]: Sange til at dandse efter, Vopisc. Aurel. 6.

ballo, are, [besl. m. frgd.]: at hoppe el. dandse, Augustin. — ballōte, es, f., βαλλωτή, ogs. porrum nigrum: etslags Vært, [ballota nigra L.], Plin. 27, 30. — ballūca, (baluca), ae, f.: Biform af flgd., Cod. Theod., Veget. — ballux, (balux), ūcis, m., [spansk Ord]: Guldsand, χρύσαμμος, Plin. 33, 21, Justin.; men Martial. 12, 57: balucis malleator Hispanae, (al. paludis).

balneae, s. und. balneum. — *balneāris, e: Biform af flgd., argentum, (Sølvtøi til Brug ved Badningen), Dig.; — b) df. subst. balneāria, ium, n.: Badetøiet, Appul.; o. — balneārius, 3: hørende til Badet, instrumentum, (Badetøiet), Dig.; men ∾ fures, (som opholde sig ved Badene), Catull. 33, in.; — df. subst. balneāria, orum, n.: Badeværelserne el. Badelocalet i en Bygning, Cic. Qu. Fr. 3, 1, oftere, Colum., Senec.; o. — balneātor, ōris, m.: Bademand el. Bademester, Plaut., Cic., Dig.; men comisk om Neptunus, vid. Plaut. Rud. 2, 6, 43; — df. balneātōrius, 3: = balnearius, instrumentum, Dig.; — [balneum]. — balneātrix, icis, fem. af balneator: Badekone, Petron. ap. Serv.

balneŏlae, s. und. flgd. — balneŏlum, i, n.; pl. heterocl.: balneolae, arum, f., dem. af flgd.: lidet Bad, Senec. Ep. 86, Juvenal.; — b) som fem. pl., Cic. frgm. ap. Non., Augustin.

balneum, i, n.; pl. heterocl. balneae, arum, f.; (dog ogs. balnea, orum, n.); etc. af d. ligel. brugelige Former: balineum, balineae, balinea; βαλανεῖον; I) „alm." el. som Sted: Bad el. Badested; – om de offenlige Bade, oftest in pl., som bestaaende af flere Værelser, Varro, Plin. 13, 4; — B) deraf er at mærke efter Formen; a) balneum, pl. balneae; – post horam VIII in balneum etc., Cic. Att. 13, 52; – eas ··· balneas etc., id. Cluent. 51; cf. Ter. Phorm. 2, 2, 25, o. Cic. d. Or. 2, 55; — b) balineum, pl. balineae; – balineum calfieri jubebo, Cic. Att. 2, 3; qui primus pensiles invenit balineas, Plin. 9, 79; — c) pl. balnea, orum, n.; vid. Hor. Ep. 1, 1, 92; — d) pl. balinea, orum, n., Liv. 33, 18, o. Plin. Ep. 2, 8; — II) „bef." el. in abstr., som Handling: Baden el. Badning; – caventur pridiana balinea, Plin. 28, 77; a balineis, (efter Badet), id. 13, 30.

bālo, (belo, Varro), (avi), atum, 1, v. n.; som Naturlyd o. om Faaret: at bræge, Plaut., Ovid., o. A.; — b) df. „poet.": balantes hostiae, (f. oves), Enn. ap. Cic.; ligel. pecus balans, Juvenal.; ogs. absol. balantum grex, Virg.; cf. Lucr. 6, 1131; — II) „overf."; a) alene comisk el. m. Lune: quoniam satis balasti, (har længe nok bræget, d. e. snakket om Faarene), etc., Varro R. R. 2, 3; — b) taler enfoldigen, Arnob.

balsămeus, 3, [balsamum]: balsamagtig, unguen, Auct. Carm. d. Phoen. 118. — balsăminus, 3, βαλσάμινος: tilberedet af Balsam, oleum, Plin. 23, 47. — balsămōdes, adj., βαλσαμώδης: balsamagtig, casia, Plin. 12, 43. — balsămum, i, n., βάλσαμον: vellugtende Harpix el. Gummi af Balsamtræet, Balsam, Virg. Ge. 2, 119, (hvor pl.), o. Plin. 13, 2; — 2) ogs. „meton.": Balsamtræet el. Balsambusken selv, (amyris opobalsamum L.), Plin. 12, 51; cf. Tac. Hist. 5, 6: balsamum, modica arbor, etc.

*baltĕātus, 3: omgiordet, forsynet med Giord el. Bælte, Capella; o. — baltĕŏlus, i, m., dem.: liden Giord el. Bælte, Capitolin.: af — baltĕus, i, m., (ogs. balteum, i, n., Varr.; hyf. ogs. „poet." in pl.: baltea, orum); [efter Varr.: etrurisk Ord]; I) „egenl.": Giord el. Bælte; A) hvori Sværdet hænger over Skulderen; vid. Virg. Aen. 12, 942, ogs. ibd. 5, 313, o. Caes. B. G. 5, 44; — B) „poet.", ligesom ζωστήρ: Fruentimmerbælte; vid. Ovid. Met. 9, 191, ogs. Martial. 14, 207; — II) „overf.": hvad der omgiver ligesom Giord el. Bælte; df. Indfatning el. Rand, navnl. om en Kage, odl., Cato; ogs. Piletræets Bark, Plin. 16, 68; — B) „bef." ogs.; a) ∾ stellatus: Himmelbæltet Dyrkredsen, Manil. 1, 677; — b) i Amphitheatret, ligesom praecinctio o. διάζωμα: ligesom Bælte el. Afdeling imellem de over hverandre hævede Sæder, Calpurn. Ecl. 4, 47, Tertull.; — c) baltei pulvinorum, (paa Capitlet af den joniske Soile: ligesom brede Baand, der synes at holde de ophøiede Dele sammen; germ. der Polstergurt), Vitruv. 3, 3. — baluca, balux, s. und. balluca, etc.

Bambălio, ōnis, m., [besl. m. βαμβαλειν, at stamme]: romersk Tilnavn; vid. Cic. Phil. 3, 6. — banchus el. banqus, i, m.: etslags ubekiendt Fisk, Coel. Aur. — Bandŭsia, ae, f.: Kilde i Nærheden af Venusia, (hod. Sambuco); besynges Hor. Od. 3, 13; (forskielligfra Digentia, qu. vid. s. l.). — Bantia, ae, f.: By i Appulien, i Nærheden af Venusia, Liv. 27, 25; — df. Bantīnus, 3, saltus, Hor. Od. 3, 4, 15; — b) Bantīni, orum, m.: Indvaanerne af Byen Bantia, Plin. 3, 15.

băphīum, i, n., βαφεῖον: Farveri, Lamprid. — Baptae, arum, m., [βάπται, d. e. Sminkere el. Farvere]: etslags berygtede Præster for Gudinden Cotytto, Juvenal. 2, 92; — not.: baptes, ae, m.: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 54. — baptisma, ătis, n., βάπτισμα; I) oprdl.: Neddyppen, Afvasken, Prudent.; — 2) df. sædv. eccl.: den christelige Daab. — baptismum, i, n., Biform af frgd. nr. 2, Tertull. — baptista, ae, m., βαπτιστής: Døberen (Johannes), Sedul. — baptistērium, i, n., βαπτιστήριον; I) „alm.": Badeplads, Svømmested, Bassin, Plin. Ep. 5, 6; — II) „bef." o. eccl.: Døbefonden, Sidon. — *baptizātio, onis, f.: Døben el. at døbe, Ambros.; — baptizator, oris, m., ligesom baptista: Døberen (Johannes), Tertull.; af — baptizo, avi, atum, 1, v. a., βαπτίζω, (eccl.): døber, Tertull., Hieron.

barathro, onis, m., s. und. barathrus. — bărăthrum, i, n., βάραθρον; I) „egenl.": Afgrund el. Svælg, bundløst Dyb, (oftest „poet."); vid. Lucr. 3, 979, id. 6, 605, o. Virg. Aen. 3, 421, oftere; – comisk er: barathrum usurpare, (kaste sig deri), Plaut. Bacch. 1, 2, 41; men Hor. Sat. 2, 3, 166: barathro donare, (kaste deri); — II) „overf."; a) Mave, som ikke er til at fylde el. mætte, Plaut. Curc. 1, 2, 29, o. Martial. 1, 88; df. Hor. Ep. 1, 15, 31: barathrumque macelli, (en umættelig Slughals); — b) den qvindelige Natur, Martial. 3, 81. — bărăthrus, i, m., βάραθρος: =

frgd.; df. „meton.": fordærvet el. daarligt Menneske, Lucr. 3, 967, inc., (al. barathro, m. f. Bem.).

barba, ae, f.; I) „egenl.": Skægget (hos Mennesker); Me hoc aetatis ··· Cano capite, atque alba barba, etc., vid. Plaut. Bacch. 5, 1, 15; mollem malis demittere barbam, (faae det første Skæg), Lucr. 5, 673; men barbam capillumque submittere, (som Tegn paa Sorg), Suet. Caes. 67, oftere; barbam tondere, Cic. Tusc. 5, 20, recidere, Ovid., abradere, Plin.; men barbam pascere, vid. Hor. Sat. 2, 3, 35; cf. id. A. P. 298; men barbam vellere alieni, (som haanlig Behandling), id. Sat. 1, 3, 133; - ∾ promissa, (langt el. sidt), Nep., Liv., prima, Juvenal. 8, 166; - bruges ogs. in pl., Petron., Appul.; — b) hertil kan mærkes: i de ældste Tider lode Romerne Skægget vore, (hvf. barbati, Cic.; f. ogs. Juvenal. 16, 31); - om de første Barberer i Rom, vid. Varr. R. R. 2, 11, o. Plin. 7, 59; - unge Mennesker lode for en Tid Skægget vore, (f. und. barbatus o. barbatulus); ligesom de til en Gudedom indviede deres først aftagne Skæg; vid. Petron. 29, Juvenal. 3, 186, o. Suet. Ner. 12; - Gudernes Billedstøtter vare prydede med barba aurea, Cic. N. D. 3, 34; hvf. barbam auream habere, f. deum esse, Petron.; — II) „overf."; A) Skægget el. de skægagtige Haar hos visse Dyr; ∾ hircorum, Plin., luporum, Hor. Sat. 1, 8, 42; — B) ifølge ethlags Lighed; a) Skægget paa visse Værter; ∾ nucum, Plin. 15, 24; — b) barba Jovis: Navnet paa en Plante, (anthyllis barba Jovis L.), Plin. 16, 31.

barbara, f. barbarum und. barbarus. — barbăre, adv. af barbarus; I) „egenl.": paa fremmed el. udenlandsk Vis; df. Plaut. Trin. prol. 19, oftere: barbare vertere, oversætte paa et fremmed Sprog, (navnl. paa Latin, neml. fra d. Græske); men ∾ loqui, Cic. Tusc. 2, 4, (at begaae mange Sprogfeil); — II) „overf.": haardt el. vildt; vid. Hor. Od. 1, 13, 14; men ∾ exclamare, Quintil. 1, 6, 45. — barbari, orum, f. und. barbarus.

barbărĭa, ae, f., [barbarus]; I) „egenl."; A) „alm.": Udlandet, (i Modsætning af Grækenland og Italien); vid. Cic. Fin. 2, 15, ogs. Ovid. Met. 15, 829; — B) „bef." ogs.: nogen enkelt bestemt Stat, (i Modsætn. af Grækenland el. af Rom el. Italien); men ogs. Plaut. Poen. 2, 2, 21, i en Grækers Mund: Italien selv; - saal. ogs. navnl. Asien, (i Modsætn. af Grækenland), Hor. Ep. 1, 2, 7; ligel. Gallien, (i Modsætn. af Rom el. Italien), Cic. Font. 16; cf. id. N. D. 2, 50; — II) „fig.": Udlandets Tilstand el. Raahed el. Barbari; df. A) „alm.": Uvidenhed, Raahed; vid. Cic. d. Or. 1, 26, ligel. Ovid. Am. 3, 8, 4; — b) navnl. ogs. Urigtighed i Udtrykket el. i Talen, Cic. Brut. 74; ogs. Feil el. Forkerthed i Recitationen, Petron. Sat. 68; — B) „bef.": Vildhed el. Raahed i Sæder og Skikke; ∾ inveteratam etc., vid. Cic. Balb. 19, (hvor Formen barbaries), Flor. 4, 12.

*barbărĭcārĭus, i, m., ligesom phrygio: en Guldstikker, Cod. Just.; o. — barbărĭce, adv.: paa Barbarernes el. Udlændingernes Vis; ∾ demissa barba, Capitol. Ver. 10; af — barbărĭcus, 3, βαρβαρικός: barbarisk; df. I) „egenl.": udenlandsk, fremmed, navnl. i Modsætn. af Grækenland og Rom el. Italien); A) „alm."; ∾ alae Caesaris, (i hans Hær), Lucan. 1, 476; ∾ sermo, Amm.; — b) df. subst. barbărĭcum, i, n.: Udlandet, Eutrop., Amm.; — B) „bef." el. om et bestemt Land, (i Modsætn. af Grækenland, ogs. af Rom el. Italien); saal. phrygisk el. troiansk; vid. Enn. ap. Cic. Tusc. 3, 19, o. Virg. Aen. 2, 504; - men ogs. i en Grækers Mund, f. italiensk; vid. Plaut. Capt. 4, 2, 104, oftere; ogs. f. germanisk, Suet. Calig. 47; — II) „fig."; A) „overf.": vild, uden Dyrkning: df. i Gartnersproget: silvam si quis barbaricam, id est, consemineam, velit facere, etc., Colum.; — „not.": neutr. barbaricum, som adv.: paa Barbarers Vis, gemere, Sil. 12, 418; — B) „ment.": raa, ufædelig, vita, Claudian. — barbărĭes, ei, f.: Biform af barbaria; oftest „poet." o. i sild. Prosa; dog ogs. Cic. Brut. 74. — barbărismus, i, m., βαρβαρισμός: Barbarisme, d. e. feilagtig Tale el. Udtale; ogs. Sprogfeil; vid. Quintil. 1, 5, 5 flgd., Auct. ad Her. 1, 12, o. Gell. 5, 20.

barbărus, 3, βάρβαρος; I) „egenl."; A) „alm.": udenlandsk el. fremmed; - ogs. subst. barbarus, i, m.: Udlænding el. Fremmed, en Barbar, (neml. i Modsætn. af græsk el. romersk, af Græker el. Romer); - servi agrestes et barbari, Cic. Manil. 9; cf. Hor. Od. 1, 29, 6, o. ibd. 35, 11, ogs. Lucr. 5, 37, Ovid. Trist. 5, 10, 27, flgd., o. Tac. Germ. 18; - men in barbarum, som adv.: paa Barbarers el. Udlændingers Vis el. Maade, id. Ann. 6, 42, o. id. Hist. 5, 2; — B) „bef." ogs. om et bestemt Folk, (i Modsætn. af Grækere og Romere), men ogs. (i en Grækers Mund) om Romerne, (i Modsætn. af Grækerne); - ∾ poëta, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 58, (i. e. Naevius); men Cic. Orat. 48: barbaris casibus graecam litteram (y) adhibere etc.; f. ogs. Liv. 31, 29, o. Ovid. Trist. 5, 10, 37; — 2) navnl. ogs.; a) f. phrygisk, tibia, Catull. 61, 264; cf. Hor. Epod. 9, 6, o. Virg. Aen. 11, 777; — b) f. persisk el. Perser; vid. Nep. Milt. 7, o. id. Them. 3; - ogs. absol. barbarus, ibd. 4, (om Perserkongen); cf. id. Ages. 3; — c) ofte ogs. om Romernes Fiender; saal. om Gallerne, Liv. 6, 42, om Germanerne, Suet. Aug. 21, oftere, om Partherne, id. Vesp. 8, etc.; — II) „fig."; A) „overf." o. „alm.": raa, udannet, uvidende; - qui aliis inhumanus et barbarus ··· videretur, Cic. Verr. 3, 9; f. ogs. und. barbare; — B) „bef." o. „ethisk", om Charakteren, om Skikke, osv.: vild, grusom, barbarisk; - nec tam barbari lingua illi et natione, quam tu natura et moribus, Cic. Verr. 4, 50; cf. id. Font. 10, o. Hor. Od. 1, 27, 2; ∾ libidines, ibd. 4, 12, 7; - compar.: ∾ sacra etc., Ovid. Pont. 3, 2, 78; — not.: barbarum, i, n., hos Lægerne: etslags Plaster, Cels.; - ligel. barbara, ae, f., Scribon.

barbātōrĭa, ae, f., [barba]: Skæggets Afragning, Petron. Sat. 73. — barbātŭlus, 3, dem. af flgd.: med lidet Skæg, (som netop har faaet Skæg paa Hagen), Cic. Att. 1, 14 o. 16; — 2) ogs. „overf." om en Fiskeart: ∾ mullos exceptans de piscina, id. Parad. 5, 2; f. ogs. barbus s. 1.

barbātus, 3, [barba]; I) „egenl."; A) „alm.": med Skæg, skægget, (opp. imberbis), Cic. N. D. 1, 30; undert. ligesom barbatulus, om unge Mennesker, som endnu lade det første Skæg vore, (navnl. om saadanne Renomister); vid. Cic. Cat. 2, 10; - oftere, (navnl. „poet."), om Alderdommen; barbatos sectari, Plaut. Cas 2, 8, 25; cf. Hor. Sat. 2, 3, 249; men Iove nondum barbato, (d. e. endnu i Juppiters Barndom), Juvenal. 61, 6; — B) „bef." o. „meton."; a) om en Romer fra den ældre og strængere Tid, (da man endnu lod Skægget vore); vid. Cic. Coel. 14, o. id. Sest. 8, oftere; — b) om en Philosoph, (fordi en saadan lod Skægget vore); vid. Pers. 4, in., o. Juvenal. 14, 12; — II) „overf." ifølge etslags Lighed; A) om visse Dyr: ligesom skægget, hirculus, Catull.; ogs. absol.: barbatus, (f. hircus), Phaedr. 4, 9; - ogs. om visse Fiske og Fugle: ∾ mulli, Cic. Att. 2, 1; cf. id. Parad. 5, 2; f. ogs. und. barbus; - ∾ aquila, ogs. ossifraga: en Orneart, Plin. 10, 3; — B) om Planterne: ∾ nux, (med skægget el. trævlet Hase), Plin. 19, 2; — C) „poet." ogs. barbati libri, (lasede el. slidte paa Bindet); vid. Martial. 14, 81.

barbĭger, a, um, [barba, gero]: skægbærende, skægget; men alene „poet.", o. om Dyrene; ∾ caprae, pecudes, Lucr. — barbĭtĭum, i, n., [barba], ligesom barba: Skægget, Appul. — barbĭton, f. und. flgd. — barbĭtos, i, m. o. f., (pl. barbita, n.,

Auson.), βάρβιτος, (-ον): poetisk Benævnelse paa den fyrstrængede Lyre; vid. Hor. Od. 1, 32, 4, ogs. ibd. 3, 26, 3, o. ibd. 1, 1, 83; — b) Ovid. Her. 15, 8: Non facit ad lacrimas barbitos ulla meos, er barbitos rimel. „meton.": den paa Lyren spillede Melodi el. Sang.

barbŭla, ae, f., dem. af barba: lidet Skæg, (som det bares af den romerske Ungdom); vid. Cic. Coel. 14; — 2) ogs. „overf." om en Plante; vid. Plin. 27, 71. — barbus, i, m., [besl. m. barba]: Barben el. Flodbarben, en Fiskeart, (cyprinus barbus L.), Auson.

barca, ae, f.: liden Baad el. Skibsbaad, (efterel.), Paul. Nol., Isid. — Barcaei, orum, s. und. Barce. — Barcaeus, 3, s. und. flgd. — Barcas, ae, m., [phoenicisk Ord: Lyneren, lynende Sværd]: Stamfaderen for den berømte Slægt i Carthago, hvorfra ogs. Hamilcar og Hannibal nedstammede; ogs. at mærke som Hamilcars Tilnavn, Nep. Ham. 1; — B) df. 1) Barcinus, 3, familia, Liv., factio, id.; - df. sildr. „poet.": ∾ clades, (Hasdrubals Nederlag og Fald ved Floden Metaurus), Sidon.; — men subst. Barcini, orum, Liv. 21, 3: d. barcinske Slægt el. Faction; — 2) Barcaeus, 3, juvenis, (i. e. Hannibal), Sil. 10, 355.

Barce, es, f.: By i det libyske Pentapolis, sildr. Ptolemais, Plin. 5, 5; — df. Barcaei, orum, m.: Indbyggerne, Virg. Aen. 4, 43; — not.: Barce, som Personsnavn, ibd. v. 632. — Barcĭno, el. Barcinon, ōnis, f.: Byen Barcellona i Hisp. Cit., Plin. 3, 4, Prudent.; — df. Barcĭnōnensis, e, muria, Auson. — Barcinus, 3, s. und. Barcas.

Bardaei, orum, m.: illyrisk Folk; (s. ogs. Vardaei s. l.); — df. Bardăĭcus, 3, calceus, (etslags Soldaterstøvle); hvf. Juvenal. 16, 13, „poet.", s. en Soldat el. Centurio; - ogs. absol. Bardaicus, i, m.: en Soldaterstøvle, Martial. 4, 4. — barditus, s. und. baritus. — bardŏcŭcullus, i, m.: etslags gallisk Overklædning med Kappe el. Hætte, Martial. 14, 128.

1. bardus, 3, [βραδύς, i. e. tardus]: sløv, dum, enfoldig, Caecil. ap. Fest. pag. 28; cf. Plaut. Bacch. 5, 1, 2: fatui, fungi, tardi, blenni, etc.; s. ogs. Cic. Fat. 5; - compar. bardior, Fest. — 2. bardus, i, m.: Digter og Sanger hos Gallerne, en Barde; vid. Fest. p. 28, o. Lucan. 1, 449.

Bargūsii, orum, m.: Folk i Hisp. Tarrac., Liv. 21, 19, oftere. — Bargyla, orum, n., Biform af Bargyliae, Plin. 5, 29. — Bargўlētae, arum, m., Cic. Fam. 13, 56: Indbyggerne af — Bargўliae, arum, f.: By i Carien, Liv. 32, 33; — df. Bargўlĭētĭcus, 3, sinus, Liv. 37, 17.

bāris, idis el. ĭdos, f., βᾶρις: etslags Pram el. Fartøi hos Ægypterne; vid. Prop. 3, 11, 44. — barĭtus, us, m., [germanisk Ord]: Krigsskrig el. Slagskrig, Veget., Amm.; — b) Tac. Germ. 3, ogs. en Krigssang el. Slagsang. — Bārium, i, n.: By i Appulien, ved d. adr. Hav, (nu. Bari), piscosum, Hor.; cf. Plin. 3, 16. — bāro, ōnis, m., [en anden Udtale af varo, varro, d. e. en Klods]: daarligt el. enfoldig Menneske, en Klodrian; - df. m. Lune: haec quum loqueris, nos barones stupemus. (vi Enfoldige osv.), Cic. Fin. 2, 23; cf. id. Div. 2, 70, oftere, ogs. Pers. 5, 138. — baroptĕnus, i, m., ogs. barippe, es, f.: etslags ubekjendt Ædelsten; vid. Plin. 37, 55.

*barrīnus, 3: hørende til en Elephant, aures, Sidon.; o. — barrio, ire, v. n., om Elephanten: at skrige, Spartian.; — df. barritus, us, m.; Elephantens Skrig, Appul.; af — barrus, i, m.: Elephanten, (indisk Ord, a voce etc., Isid.), cf. Hor. Epod. 12, in. — bārўcĕphălus, 3, βαρυκέφαλος, i Architecturen: med fladtrykket Hovede; ogs. barycus, 3, [βαρύς], d. e. sammentrykket, Vitruv. — bārўpicron, i, n., βαρύπικρον, (meget bitter), græsk Benævnelse paa Urten absinthium el. Malurt, Appul. — bārўthon, ōnis, m., βαρύθων: en Benævnelse paa Planten sabina, Appul.

basaltes, is, m., [africansk Ord]: en meget haard sort Marmorart, Plin. 36, 11. — băsănites, ae, m., lapis, βασανίτης: Probestenen el. Provestenen, om hvis forskjellige Brug s. Plin. 36, 38 o. 43. — bascauda, ae, f., [brittisk Ord; rimel. d. sildr. basket, i. e. canistrum: flettet Brødkurv]; efter schol. ad Juvenal. 12, 46: Vandskaal til Bordkarrenes Afskylning; cf. Martial. 14, 59.

băsella, ae, f., dem. af basis: lidet Fodstykke, Pallad. — *bāsiātio, onis, f.: Kyssen el. at kysse; df. „meton.": et Kys, Catull. 7, Martial.; o. — băsiātor, oris, m.: den Kyssende el. Kysselystne, Martial. 11, 98; — [basio].

Băsĭlēa, (-ia), ae, f.: Byen Basel i Schweitz, Amm. 30, 3. — Băsilia, orum, n., Βασίλεια, (Kongernes Bøger i Bibelen), Tertull. — băsĭlĭca, s. und. basilicus. — 1. băsĭlĭce, adv. af basilicus, men alene comisk; a) prægtigen, fyrsteliger, Plaut. Pers. 4, 2, in.; — b) fuldkomment, aldeles, id. Epid. 1, 1, 54. — — 2. băsĭlĭce, es, f., s. und. basilicus. — băsĭlĭcon, s. und. basilicus. — băsĭlĭcŭla, ae, f., dem. af basilica: liden Kirke, lidet Capel, Paul. Nol.

băsĭlĭcus, 3, βασιλικός: kongelig, fyrstelig, herlig; ogs. mægtig, alvældig, osv.; vid. Plaut. Rud. 2, 4, 18; ∾ facinora, (Vilkaarligheder), id. Trin. 4, 3, 23; — b) vitis: etslags Vinstok hos Dyrrhachierne, Plin. 14, 4, Colum.; — II) df. subst.; A) basilicus, i, m., (sc. jactus): = venereus jactus: det bedste Kast i Terningspillet; vid. Plaut. Curc. 2, 3, 80; — B) basilica, ae, f., βασιλική, (sc. οἰκία el. στοά); - Basilicae vare i Rom: offentlige Bygninger paa Forum med dobbelte Søilegange, og brugtes navnl. til Retsforhandlinger; - den ældste af disse Bygninger i Rom var: Basilica Porcia, opført af Cato d. ældre, (a. u. c. 570); vid. Liv. 39, 44; - ogs. er at mærke: basilica Julia, opført af Dictatoren Cæsar; fremdeles ∾ Opimia, Aemilia, etc.; - forum plenum et basilicas istorum hominum videmus, Cic. Verr. 5, 58; cf. id. Mur. 34, oftere; ogs. Suet. Aug. 29; ogs. staaer derfor: regia, ibd. 31; — bb) efter Forbilledet af disse basilicae byggede man i det fjerde christelige Aarh. de større Kirker; hvf. basilica efter denne Tid ogs. heder: en Hovedkirke el. Domkirke, Sulp. Sev. Hist. Sacr.; — C) băsĭlĭcum, (-on), i, n. a) prægtig Klædning, Plaut. Epid. 2, 2, 48; — b) i den græske Form, basilicon: etslags sort Plaster, Scribon., hos hvem ogs. basilice, es, f., m. s. Bem.; — c) det bedste Slags Nødder, Plin. 15, 24. — băsĭlisca, ae, f., βασιλίσκη: etslags imod Øglebid tjenlig Plante, Appul. — băsĭliscus, i, m., βασιλίσκος: Basilisken, en Ogleart, (lacerta basiliscus L.), Plin. 8, 33. Appul.; cf. Lucan. 9, 726.

băsĭo, avi, atum, 1, v. a.: at kysse, aliquem, Catull. 8; ogs. m. besl. acc.: ∾ basia multa, id. 7; cf. Martial. 7, 95. — băsĭŏlum, i, n., dem. af basium: lidet Kys, Petron., Appul. — băsis, is, f., βάσις; I) „alm.": Fodstykke el. Fod el. Postament, osv.; vid. Cic. Verr. 2, 63, o. id. Tusc. 5, 23; - basis villae, (Fodstykket el. Fundamentet), Cic. Qu. Fr. 3, 1; — II) „bes."; a) i Mathematiken: ∾ trianguli, (dens Grundlinie), Cic. N. D. 2, 49; ∾ arcus: Buens Chorde, Colum.; — b) i Architecturen: den nederste Del af Søileskaftet, Vitruv.; — c) i Grammatiken: Stamordet el. Roden, Varro ap. Non.; — d) endel. mærkes som Ordsprog: aliquem cum basi sua metiri, (vurdere nogen for høit), Senec. Ep. 76. — băsium, i, n., (omsat af savium, svavium): et Kys; vid. Catull. 5, oftere; jactare basia, (kysse paa Haanden ad nogen), Phaedr. 5, 8, Juvenal.

Bassăreus, ĕi, m., Βασσαρεύς, [βασσάρα: en Ræv; df. Rævepelts, navnl. som Bacchantindedragt]: Epithet til Guden Bacchus, Hor. Od. 1, 18, 11; — B) df. 1) Bassărĭcus, 3: bassarisk el. bacchisk, comae, Prop.

3, 17, 30; — 2) Bassăris, ĭdis, f., *Βασσαρίς*: Bacchantinde, Pers. 1, 101.

bastāga, el. bastagia, ae, f., *βασταγή*: Hoveri-Kiørsel, Cod. Arcad. et Honor.; — df. bastagārĭus, i, m.: som forretter saadan Kiørsel, Cod. Theod. — Bastarnae, (Basternae), arum, m.: tydsk Folk ved Nederdonauen; vid. Liv. 40, 50 o. 57, oftere, Plin., Tac. — basterna, ae, f.: etslags tillukket Bærestol, dog ogs. til at trække af Mulesler, Pallad., Lamprid., o. A.: — df. basternārĭus, i, m.: som bærer el. befordrer en saadan Bærestol, Symmach.

bat, comisk Bilyd af at; vid. Plaut. Pseud. 1, 3, 6. — Bătāvĭa, ae, f.: Halvøen Batavia el. Holland, Pacat. Paneg. ad Theodos.; – (i d. classiske Sprog bruges altid derfor: insula Batavorum; vid. Caes. B. G. 4, 10, o. A.); — df. Batāvus, 3: bataviſk el. hollandsk, Martial. 8, 33; — men subst. Batavi, orum, m.: Batavierne el. Hollænderne, Tac. Germ. 29, Juvenal., Sil.; - insula Batavorum, s. und. frgd.

Băthyllus, i, m.; 1) en af Anacreon elsket el. besungen Dreng el. Yngling, Hor. Epod. 14, 19; — 2) berømt Pantomimist og Yngling af Mæcenas, Tac., Juvenal., Pers.

bătĭa, ae, f.: etslags ubekiendt Fisk, Plin. 32, 25. — bătillum, i, n., (ogs. batillus, i, m., Marc. Emp.); I) „alm.": Skuffe el. Skovl til forskielligt Brug, Varro; batilla ferrea, Plin. 33, 44; — II) „bes.": liden Pande el. Skaal til Røgelse, Hor. Sat. 1, 5, 36. — bătĭŏla, ae, f.: etslags kostbart Drikkekar, Plaut. Stich. 5, 4, 11. — bătis, ĭdis, f., *βατίς*; I) pigget Fisk af Rokkeslægten, Plin. 32, 53; — II) som Urt el. Plante: Sofennikel, (crithmum maritimum L.), id. 21, 50, Colum.

batrăchĭon, i, n., *βατράχιον*, sædv. ranunculus, ligesom Frøurt: etslags Lægeplante, Plin. 25, 109, Appul. — bătrăchītes, ae, m., *βατραχίτης*: etslags frøgrøn Ædelsten, Plin. 37, 55. — Bătrăchŏmyŏmăchĭa, ae, f., *Βατραχομυομαχία*: Frømusekrigen, Navnet paa et comisk Digt, (som urigtigen tillægges Homerus); vid. Stat. Silv. praef., o. Martial. 14, 183. — bătrăchus, i, m., [*βάτραχος*: en Frø]: Søfrøen, etslags Fisk, Plin. 32, 53.

Battĭădes, ae, m., s. und. flgd. — 1. Battus, i, m.: Stifteren af Cyrene, Sil. 8, 57, o. Catull. 7, 6; — B) df. 1) Battĭădae, arum, m.: Indvaanerne af Cyrene, Sil. 2, 61, oftere; — 2) Battĭădes, ae, m., heder bes. Digteren Callimachus af Cyrene, Ovid., Stat. — 2. Battus, i, m.: K. Neleus's Hyrde, hvis Forvandling til Stenen Index fortælles Ovid. Met. 2, 988, flgd.

Bătŭlum, i, n.: en af Samniterne bygget By i Campanien, Virg. Aen. 7, 739 (Serv.), Stat. — bătŭo, (battuo, gall. battre), ŭi, ĕre, v. a. o. n.; I) act.: slaaer, støder, hugger; vid. Plaut. Cas. 2, 8, 61; — b) ∾ medicamen, (støde), Marc. Emp.; — II) som neutr.: at fægte, at øve sig i Fægtning; vid. Suet. Calig. 54; ∾ rudibus cum aliquo, ibd. 32.

baubor, ari, v. dep. n., (ligesom d. bisl. *βαΰζω*), Hundens Naturlyd: at biæffe, Lucr. 5, 1070. — Baucis, ĭdis, f.: den fromme Philemons fromme Hustru; om begges Giestmildhed og Forvandling s. Ovid. Met. 8, 631, flgd.; — 2) df. „meton.": en gammel Kone, Pers. 4, 21. — Bauli, orum, m.: Sted el. Villa i Nærheden af Bajæ, Cic., Tac., o. A.; s. ogs. Serv. ad Virg. Aen. 6, 107. — Băvĭus, i, m.: en slet Digter paa Virgils Tid; vid. Virg. Ecl. 3, 90. — baxea, ae, f.: etslags vide Sko, (for- o. efterel.); in pl., Plaut. Men. 2, 3, 40, Appul.; in sing., Tertull., Pallad.

bdellĭum, i, n., *βδέλλιον*: Vinpalmen, Plin. 12, 19; — 2) „meton.": en deraf vunden kostelig Gummi; ∾ Arabicum, Veget.; — not.: df. ogs. Plaut. Curc. 1, 2, 7, som Kelœord: tu mihi ··· bdellium.

bĕāte, adv. af beatus: lykkeligen, lyksaligen, vivere, Cic. Tusc. 5, 1; cf. id. Parad. 1, 3, oftere; - compar. o. superl., ligel. m. vivere, Senec. — *bĕātĭfico, are, v. a.: gior lykkelig el. lyksalig, Augustin.; af — bĕātĭfĭcus, 3, [beatus, facio]: som gior lykkelig, Appul., Augustin. — bĕātĭtas, atis, f.: lykkelig Tilstand, Lyksalighed; vid. Cic. N. D. 1, 34: sive beatitas, sive beatitudo ··· (utrumque omnino durum, etc.); cf. Quintil 8, 3, 32; — bĕātĭtūdo, ĭnis, f.: = frgd.; vid. Cic. l. c.; o. — bĕātŭlus, 3, dem.: nogenlunde el. paa en Maade lykkelig; vid. Pers. 3, 103; af — beātus, 3, partic. o. adj. af beo.

Bebriacum, etc., s. und. Bedriacum. — 1. Bebryces, um, m.: gammelt Folk i d. sild. Bithynien, Plin. 5, 33, Val. Fl.; — B) df. 1) Bebrycia, ae, f.: d. sild. Bithynien, Sall. frgm., Val. Fl.; — 2) Bebryx, ycis, (-ycos), m.; a) en Bebrycier, Val. Fl.; — b) navnl. ogs. en gammel bebrycisk Konge, (ogs. Amycus), vældig Cæstusfægter, men blev fældet af Argonauten Pollux, id. 4, 261, flgd.; — 3) Bebrycius, 3, a) bebrycisk, gens, Virg. Aen. 5, 373, regnum, Val. Fl.; — b) benævnt efter K. Bebryx el. Amycus, arena, (hvorpaa han og Pollux kæmpede), Stat.

2. Bebrўces, um, m.: Folk i Gall. Narb., ved Pyrenæerne, Sil. 3, 423 flgd.; — df. Bebryx, ўcis, m.: en Bebrycier, navnl. en gammel bebrycisk Konge, efter hvis Datter, Pyrene, de pyrenæiske Bierge skulle have deres Navn, Sil. l. c.; — df. Bebrycius, 3: hørende til el. benævnt efter K. Bebryx, aula, (hans Hof), ibd., virgo, (hans Datter Pyrene), ibd. — Bebrycia, Bebrycius, Bebryx, s. und. 1. o. 2. Bebryces.

beccus, i, m., [gallisk Ord, hvf. endnu le bec: Snabel, Næb, navnl. Hushanens]; df. som Tilnavn, vid. Suet. Vitell. 18. — bēchion, i, n., *βήχιον*, i. e. tussilago: etslags Plante imod Hoste, Plin. 26, 16. — Bechires, um, (Bechiri, orum, Auson.), m.: skythisk Folk ved Pontus Euxinus, rimel. besl. m. de nuværende Baschkirer, Plin. 6, 3.

Bedrĭăcum, (Bebr.), i, n: Landsby imellem Cremona og Verona; vid. Tac. Hist. 2, 23 o. 39, oftere; ogs. ibd. 3, 25, oftere; ogs. Suet. Oth. 9; — df. Bedriăcensis, e, campi, Tac., acies, id., Suet.

Belgae, arum, m.: celtisk-germanisk Stamme i d. nordlige Gallien, Caes. B. G. 1, 1, o. ibd. 2, 4; ogs. in sing. Belga, ae: en Belgier, Lucan., Claudian.; — df. Belgicus, 3: belgisk, esseda, Virg. Ge. 3, 204, calami, Plin.; — b) navnl. hedder Gallia Belgica, ogs. absol. Belgica: den af Belgierne beboede nordlige Del af Gallien; vid. Plin. 4, 31, o. Tac. Hist. 1, 12 o. 58. — Belgĭum, i, n.: en Del af Gall. Belg., paa begge Sider af Moselen, Caes. B. G. 5, 24 o. 25. — Belias, Belides, Belis, s. und. Belus.

bellārĭa, orum, n., [bellus]: Desserten, de til Desserten hørende Frugter o. Vine; vid. Gell. 13, 11, Plaut. Truc. 2, 5, 27, o. Suet. Ner. 27.

bellātor, (m. forældet Biform duellator, Plaut., s. und. Bogstavet B.), oris, m., [bello]: tapper Kriger el. Krigsmand; vid Plaut. Truc. 2, 7, 74, o. Cic. Att. 8, 12; ligel. primum ipsum bellatorem ducemque etc., Liv. 9, 1; cf. id. 8, 8; — B) ogs. adj., (ligesom amator, o. fl.); 1) „alm." el. om Personer: krigersk, modig, Turnus, Virg. Aen. 12, 614; men ∾ deus, ibd. 9, 721, (d. e. Krigsguden); — 2) ligel. „poet. overf."; a) om Dyrene: ∾ equus, Virg., Ovid.; ogs. absol., Juvenal. 1, 127; ogs. ∾ taurus, Stat.; — b) om andre Gienstande: hørende til Kamp el. Strid, campus, (Kamppladsen), Stat., ensis, Sil.; ogs. om en Sten i Schakspillet, Ovid. A. A. 3, 359.

*bellātōrĭus, 3: hørende til Krigen, jumenta,

Anm.; — 2) „overf." o. lignelsesvis: hunc quasi bellatorium stilum etc., (denne polemiske Skrivemaade), Plin. Ep. 7, 9; o. — bellātrix, icis, fem.; sædv. „poet." som adj.: stridbar el. krigersk; 1) „egentl." om Personer og personificerede Begreber; - ∾ Pentesilea, Virg.; men ∾ diva, Ovid. Trist. 1, 5, 76, (i. e. Pallas); ogs. ∾ Minerva, id.; ligel. ∾ Roma, (som Person), ibd. 2, 321, Hispania, Flor., cohors, Stat.; — II) „fig."; A) „overf." om Dyr; ∾ belua, (Elephanten), Sil.; - ligel. om andre Gienstande; ∾ carina, Stat., gleba, Val. Fl.; — B) „ment.": stridbar, trættekiær, iracundia, vid. Cic. Tusc. 4, 24, ira, Claudian.; — [bellator]. — bellātŭlus, 3, comisk formet af bellulus, o. m. s. Bem.; bella bellatula, Plaut. Cas. 4, 4, 28. — bellax, ācis, adj., [bello]: krigersk, gens, Lucan. 4, 406.

belle, adv. af bellus; I) „egentl.": smukt, artigen, behageligen, (navnl. for Sandserne; bene, mere om den indre Godhed); vid. Plaut. Truc. 2, 2, 35; men aquam belle sane fluentem etc., Cic. Qu. Fr. 3, 1; - ogs. i Udraab: belle, (opp. bene), vid. Cic. d. Or. 3, 26; - comisk er: I sane bella belle, Plaut. As. 3, 3, 86; - ogs. in superl.: ∾ navigare, Cic. Fam. 16, 9; — II) „fig."; A) „overf.": smukt, vel, efter Ønske; - belle se habere, ogs. belle habere, (sc. se): befinde sig vel, id.; ligel. belle esse, id. Att. 14, 16; - ogs. elliptisk: cetera belle, (sc. se habent), Cic. Fam. 7, 18; — B) „ment.": artigen, vittigen; vid. P. Syr. ap. Gell. 7, 14; ligel. conjecta belle, (vittig Udtydning), Cic. Div. 2, 31; men Cic. Att. 4, 16: belle mehercule, (sc. ea fero). — not.: belle facere: være tienlig for Sundheden, Cato.

Bellĕrŏphon, tis, (Bellerophontes, ae, Auson., Serv.), m.: Søn af Glaucus, og Sønnesøn af Sisyphus, blev af Proteus, paa Stheneboea's, (hans Gemalindes), falske Anklage, sendt med et Brev til K. Jobatas i Lycien, for der at omkomme; i hvilken Hensigt B. ogs. af den sidste blev sendt imod Uhyret Chimæra, som han dog, ridende paa den vingede Hest Pegasus, tappert fældede; - vid. Hor. Od. 3, 7, 15, oftere, ogs. Hygin. Fab. 2 o. 57; men Plaut. Bacch. 4, 7, 12: Bellerophontem facere aliquem, (at styrte nogen i Ulykke, ved at lade ham overbringe et Brev); — df. Bellĕrŏphontēus, 3, equus, (i. e. Pegasus), Prop. 3, 2, in., habenae, Claudian.

bellĭcōsus, 3: krigersk, stridbar, gentes, Cic., homines, Caes.; cf. Hor. Od. 2, 11, in.; - comp.: ∾ (populus), Liv. 37, 8; men id. 9, 6, absol.: quod multo bellicosius; superl.: ∾ nationes, Cic., provinciae, Caes. B. C. 1, 85; — 2) „overf.": bellicosior annus, (hvori flere Krige føres), Liv. 10, 9; af — bellicus, (forel. ogs. duellicus, Plaut.), 3, [bellum]; 1) „egentl."; A) „alm.": hørende til Krigen; arte duellica, Plaut. Epid. 3, 4, 14; men bellica res, (Krigsvæsenet), Cic., Hor., disciplina, Cic., virtus, id., gloria, Tac.; men ∾ caerimoniae, (hvormed en Krig erklæres), Liv. 1, 32; ∾ navis, Prop., turma, id.; — B) „bes." o. absol.: bellicum, (sc. signum): det med Tubaen givne Tegn til Afmarsch el. til Træfning; ogs. Krigstrompeten selv; men altid m. canere o. cani; vid. Liv. 35, 18, o. Cic. Mur. 14; - ogs. „alleg.": me bellicum cecinisse, Cic. Phil. 7, 1; cf. id. Orat. 12; — II) „overf." o. „poet.", ligesom bellicosus: krigersk el. stridbar, Pallas el. virgo, Ovid., Mars, id.; men ∾ deus, id. Fast. 2, 478, (i. e. Romulus); ∾ civitas, Vell. 2, 38; - „poet." ogs. om Dyrene: equorum bellica proles, Lucr. 2, 662.

bellĭfer, a, um, [bellum, fero]: krigførende; df. „overf.": krigersk, tapper, Italia, Claudian. — belliger, a, um, [bellum, gero], ligesom frgd.; 1) om Personer: stridbar, tapper; ∾ gentes, Ovid.; men ∾ numen, Stat., (i. e. Mars); — 2) om andre Gienstande: hørende til Krigen el. tienlig dertil, ensis, Ovid., hasta, Martial.; ogs. kan hidføres: ∾ fera, Sil., (d. e. Elephanten).

belligerator, oris, m., (efterel. o. sield.): vældig Kriger el. Stridsmand; ∾ Arimaspae, Avien. Perieg. 55; af — belligĕro, avi, atum, 1, v. n., [bellum, gero]: fører Krig, kriger, kæmper; vid. Enn. ap. Cic. Off. 1, 12; cf. Cic. Font. 12: qui … par in belligerando esse possit, etc.; - ∾ cum aliquo, Plaut., ogs. Suet. Aug. 94, men adversum accolas, Tac. Ann. 4, 46; - ogs. impers. pass.: cum Gallis tumultuatum verius, quam belligeratum (sc. esse), Liv. 21, 16; — b) ogs. „overf.": ∾ cum fortuna, Cic.; men comisk: ∾ cum Geniis suis, (holde sig knapt), Plaut. Truc. 1, 2, 81. — belligeror, ari, v. dep. n.: Biform af frgd., Hygin. Fab. 274.

bellio, ōnis, f.: et slags Snylteplante i Sæden, (anthemium segetum L.), Plin. 21, 25. — bellĭpŏtens, tis, adj., [bellum]: krigsmægtig, („poet." o. sield.); vid. Enn. ap. Cic. Div. 2, 56; ogs. Epithet til Krigsguden, Virg. Aen. 11, 8; men ∾ diva, Stat., (i. e. Pallas). — bellis, ĭdis, f., (Gaaseblomsten), Plin. 26, 13. — bellĭsŏnus, 3, [bellum, sono]: krigtonende, flumen, Paul. Nol.

bello, avi, atum, 1, v. n., [bellum]: fører Krig, kriger; - ∾ cum Poenis etc., Cic. Verr. 4, 33; ∾ pro aliquo adversus aliquem, Liv. 9, 42, de aliqua re, Tac.; cf. id. Hist. 1, 89; - ogs. absol.: utrum bellandum esset, etc., Liv. 35, 18; men id. 6, 31: quoad bellatum esset, (f. debellatum etc.); cf. id. 8, 39, und. bellum; - „poet." ogs. c. dat., paa Grækernes Viis, Stat.; cf. Sil. 9, 503; — II) „overf." o. „poet.": kæmper el. fægter; vid. Ovid. Met. 5, 101; ∾ caestu, Stat., manu, Sil., ense, id.; — not.: dep. n.: bellor, ari, har Virg. Aen. 11, 660.

Bellōna, ae, f., (forel. ogs. Duellona, Varro): Krigens Gudinde; vid. Virg. Aen. 8, 703, o. Hor. Sat. 2, 3, 223; f. ogs. Liv. 26, 21, o. Fest. p. 27; - hendes Præster (Bellonarii) og Præstinder pleiede paa hendes Fest at saare sig selv; vid. Tibull. 1, 6, 45, o. Juvenal. 4, 123; — B) df. 1) bellōnāria, ae, f., (sc. herba): den paa Bellona's Fest af hendes Præster brugte Plante solanum, Appul.; — 2) Bellonarii, orum, f. ovenfor. — bellor, ari, vid. bello, not. — bellōsus, 3, [bellum], forel. f. bellicosus: krigersk, stridbar, Caecil. ap. Non. — Bellŏvăci, orum, m.: Folk i Gall. Belg., (hvor nu Beauvais), Caes.

bellua, m. Afledninger, s. und. belua, etc. — bellŭle, adv. demin.: ret smukt el. artigen, Appul.; af — bellŭlus, 3, demin. af bellus: ret smuk el. artig; vid. Plaut. Mil. gl. 4, 1, 42.

bellum, i, n., [oprdl.: duellum, d. e. Tvekamp, hvilken første Form dog ogs. tildels vedblev at bruges f. bellum, navnl. „poet." o. i Statssproget; vid. Hor. Od. 3, 5, 38, oftere, o. Liv. 22, 10, oftere]; I) „egentl.": Krigen; - bellum parare, Cic., alicui, (imod nogen), Nep.; bellum indicere; vid. Liv. 1, 32; ∾ alicui inferre, (paaføre), Cic.; ogs. ∾ inferre contra aliquem, id. Phil. 2, 22; ∾ facere, (begynde), Cic., Caes., o. A., agere, (føre el. fortsætte), Caes., Nep.; ∾ gerere cum aliquo, Cic., (cf. id. Manil. 20), ogs. in aliquem, Nep. Lys. 1, (imod nogen); - ∾ trahere el. ducere, (udtrække el. forlænge), Cic., Nep.; cf. Liv. 5, 5; bella ex bellis serere, id. 21, 10; cf. id. 42, 11; ∾ conficere, (tilendebringe), Nep., Sall., componere, Nep., delere, id.; — bb) hertil kan mærkes; a) de sieldnere Forbindelser: ∾ navare alicui, (til nogens Fordel), Tac. Hist. 5 25; ∾ spargere, (udvide Krigens Skueplads), id., ogs. circumferre, id.; men ∾ bellare, Liv. 8, 39, (efter Græcismen: πόλεμον πολεμεῖν); - bellum navigat, vid. Cic. Manil. 12, serpit in proximos, Flor. 2, 9. (Krigen udbreder sig); — b) Localgenitivet belli, i Modsætn. af domi, (i Krig, i Fred); vid.

Cic. Off. 2, 24, Sall. Jug. 41, o. Liv. 3, 43; men absol.: belli, (i Krig), Ter. Heaut. 1, 1, 60; hos Cic. in bello; — c) Tidsablativet bello, s. in bello: i Krigen, (navnl. c. adj. el. gen.); bello Vejenti, Cic.; bello Latinorum, id.; — d) bellum modsættes ofte proelium, el. forbindes dermed; non proelio modo se, sed bello victum, Liv. 30, 35; cf. Tac. Germ. 30; - df. ogs. „poet.": media inter proelia belli, Virg. Aen. 11, 541; cf. Lucr. 1, 476, ief. Enn. Ann., in., (hvor duellum f. bellorum); — II) „overf." o. „bef."; A) Kamp, Strid, Trætte; vid. Cic. Sull. 9, o. id. d. Or. 2, 37; men bellum gerimus ··· contra arma verbis, id. Fam. 12, 22; ligel. i en Modsætning, vid. Liv. 3, 21 o. 25; - ogs. lignelsesvis: milvo est quoddam bellum quasi naturale cum corvo, Cic. N. D. 2, 49; men m. Lune: Hic ego ··· ventri Bellum indico, Hor. Sat. 1, 5, 8; — B) ligesom πόλεμος, „meton." f. proelium: Slag el. Kamp, bef. „poet."; vid. Virg. Aen. 2, 439, o. Ovid. Her. 1, 69; dog ogs. hos Varr. o. Justin.

bellŭōsus, s. und. beluosus. — bellus, 3, [ctr. f. benulus, som demin. af benus. f. bonus, Priscian.]; I) „egenl.": skjøn, artig, ogs. behagelig, (nærmest om de ydre Fortrin, ligesom bonus om de indre; s. und. belle); - vid. Catull. 8, 16, Ovid. Am. 1, 9, 6, o. A.; ligel. in superl.: ∾ puella, Cic. Att. 6, 4; - ogs. absol.: omnia bella, (al Skjønhed, alt Skjønt og Yndigt), etc.; vid. Catull. 3, 14; - ogs. med godt Udseende, frisk og sund; fac bellus revertare, Cic. Fam. 16, 18; ligel. om en Tilstand: lykkelig, ønskelig; quam bella ··· civitas fuerit, id. Att. 1, 16; - ogs. om Ting: quod quidem erit bellissimum, (meest velsmagende), Ter Ad. 4, 2, 51; men om et Sted el. Ophold: tienlig el. passende; vid. Cic. Att. 5, 17; — II) „fig."; A) om Personer: artig, dannet, fin; - homines belli, Cic. Att. 1, 1; cf. id. Fin. 2, 31; — b) belliores, f. meliores, Varr. ap. Non. 77, 36; — B) om en Beskaffenhed el. Forestilling: tienlig, gavnlig, behagelig; vid. Cic. d. Or. 1, 60; ogs. absol. m. flgd. infin., ibd. 58, o. id. Fam. 9, 2.

bēlo, s. und. balo. — bĕlŏne, es, f., βελόνη, ligesom acus: Horngiedden, etslags Søfisk, Plin. 9, 76. — bēlua, (bellua), f., [rimel. bесl. m. θήρ o. fera, ligesom uber m. οὖθαρ]; I) „egenl."; A) „alm.": vildt Dyr af det større Slags; - ∾ feri et immanis, Cic., vasta, id., saeva, Hor., ingens, id., centiceps, id. Od. 2, 13, 34; cf. Cic. N. D. 3, 15; — B) „bef."; a) Elephanten; vid. Flor. 1, 18, Curt.; cf. Ter. Eun. 5, 1, 25: imperium in beluas; ligel. ∾ Inda, Ovid. Trist. 4, 6, 7, Gaetula, Juvenal. 10, 158; — b) det umælende Dyr, et Dyr; saal. om Faaret: Plaut. Aul. 3, 6, 27; men pecudibus reliquisque beluis etc., Cic. Off. 1, 30; cf. ibd. 2, 5, oftere: — II) „overf.": Uhyre, oftest som Skældsord; vid. Ter. Eun. 4, 4, 37, o. id. Phorm. 4, 2, 11; ligel. Cic. Verr. 5, 42, o. id. Off. 2, 6, oftere, ogs. Liv. 7, 10; — b) ogs. om andre Genstande el. Begreber: et Uhyre, en Rædsel; quanta belua esset imperium, Suet. Tib. 24.

*bēlŭālis, (bell.), e: dyrisk, educato, Macrob. — bēlŭātus, (bell.), 3: smykket el. udsyet med vilde Dyr, conchyliata tapetia, Plaut. Pseud. 1, 2, 14; — bēlŭīlis, (bell.), e: dyrisk, Jul. Val. Res gest. Al. M.; — bēlŭīnus, (bell.), 3, ligesom frgd., dyrisk el. fæisk, voluptates, Gell. 19, 2; o. — bēlŭōsus, (bell.), 3, Oceanus, (fuld af Havuhyrer), Hor. Od. 4, 14, 47; — [belua].

Bēlus, i, m.; I) forhistorisk Konge i Asien, Stifteren af Babylon og af det dertil hørende Rige, priscus, Ovid. Met. 4, 213; — II) en indisk Gud el. Heros, der sammenlignes med den græske Hercules, Cic. N. D. 3, 16; — III) mythisk Konge i Ægypten, Fader til Danaus og Ægyptus; — B) df. 1) Bēlīdes, ae, m., Βηλίδης: Efterkommer af Belus; Belidae fratres, Stat., (d. e. Danaus o. Ægyptus), Stat.; men Ovid. Her. 14, 73, staaer Belides, s. Lynceus, (Søn af Ægyptus); men ∾ Palamedes, Virg. Aen. 2, 82, Belus's Efterkommer; — 2) Bēlis, idis, f.; sædv. in pl. Bēlides, um: Beliderne el. Belus's Sønnedøttre, sædv. Danaides, (s. und. Danaus), Ovid. Trist. 3, 1, 62, id. A. A. 1, 73, oftere; — 3) Bēlias, adis, f.: = Belis, Senec. Herc. Oet.; — not.: Beli oculus: etslags Ædelsten, Katøie, Plin. 37, 55.

Benacus, i, m., lacus: Indsø i Gall. Transpad., i Nærheden af Verona, (nu. Lago di Garda), Plin. 2, 106; - ogs. absol. Benacus, (sc. lacus), Virg. — Bendidius, 3: hørende til el. benævnt efter Gudinden Bendis, (Βενδίς, d. thraciske Artemis el. Maanegudinde), templum, Liv. 38, 41.

bĕne, adv., [af d. forældr. benus, s. bonus]; comp. melius; superl. optime; I) „alm.": vel, godt, ret, smukt, (om enhver indre og ydre Fortrinlighed el. Passelighed); - vid. Cic. Off. 3, 13; ager bene cultus, id.; ∾ coenare, Catull., Hor., habitare, Nep. Att. 13; ∾ olens, (med god Lugt), Virg. Ecl. 2, 48; - ∾ monere, Ter., praecipere, id.; - melius canere, Virg., persuadere aliis, Quintil.; - Jovem Phidias optime fecit, id.; optime scribi ceris, id.; — II) „bef." ogs.; A) i visse Forbindelser; 1) bene dicere; a) at tale vel el. fornuftigen el. rigtigen; vid. Ter. Ad. 5, 8, 30, Hor. Ep. 1, 2, 4, o. Cic. d. Or. 1, 26; — b) ligesom εὐφημεῖν: at tale heldvarslende Ord, Plaut. As. 3, 3, extr. — c) bene dicere (benedicere) alicui: tale vel om nogen, s. und. benedico; — 2) bene facere; a) at giøre noget vel el. til Fuldkommenhed; vid. Cic. d. Or. 2, 20; ogs. m. flgd. Relativsætning: bene fecit Silius, qui transegerit, id. Att. 12, 24; — b) bene facis, bene fecisti, bene factum est, etc., som Udtryk af Tak el. Tilfredshed: meget vel, dbl.; vid. Donat. ad Ter. Eun. 1, 2, 106; cf. ibd. 5, 8, 61; ligel. bene facitis, quod abominamini, Liv. 6, 18; men bene vocas, Plaut. Men. 2, 3, 36, (som høfligt Afslag); o factum bene, (o det var vel), beasti, (sc. me), Ter. Andr. 1, 1, 78; ogs. som Hilsen: bene factum, te venisse, id. Hec. 3, 5, 6; — c) hos Lægerne heder ∾ facere: at være af god Virkning, Cato, Scribon.; — 3) bene esse: at være vel; df. a) bene esse alicui, (at det gaaer nogen vel); Nam si etc., bene bonis sit, male malis, quod nunc abest, Enn. ap. Cic. N. D. 3, 32; cf. Hor. Ep. 1, 1, 89; - ogs. absol. (el. ud. dat.); Patria est, ubicunque est bene, Pacuv. ap. Cic. Tusc. 5, 37; — b) bene est, bene habet, bene agitur: det staaer vel til; navnl. i Begyndelsen af et Brev; - si vales, bene est; ego valeo, Cic.; bene hoc habet, (hermed staaer det vel til), Plaut. Epid. 5, 2, 31; optime habet (sc. ornatus), id. Pseud. 4, 1, 25; cf. Ter. Phorm. 2, 3, 82: bene habent tibi principia; men bene habet, jacta sunt fundamenta, etc., Cic. Mur. 6; cf. Liv. 6, 8; men Bene dicat secum actum etc., (at han er kommen vel derfra), Ter. Ad. 2, 2, in.; cf. Plaut. Mil. gl. a. 5, v. 23; men Formularen: inter bonos bene agier, s. und. ago; — 4) bene emere, (billigt, for godt Kiøb), Plaut. Pers. 4, 4, 38; cf. Cic. ap. Suet. Caes. 50; men bene vendere, (sælge med Fordel), Plaut. Curc. 4, 2, 34; — B) m. Adject. o. Adverb., forstærkende: meget, overmaade, høiligen; 1) m. Adject.: bene munita templa, Lucr. 2, 7; cf. Cic. Div. in Caecil. 15, o. id. Cat. 2, 10; ligel. cum bene magna caterva, id. Mur. 33; pectus bene fidum, Hor.; mentis bene sanae, id.; - s. ogs. Lucr. 5, 706, ogs. Enn. ap. Cic. Div. 2, 39; — 2) m. Adverb. o. adverbiale Udtryk; bene penitus in familiaritatem alicujus se dare, Cic. Verr. 2, 74; - ligel. om Tiden: bene mane, Cic.; bene ante lucem, (længe for Dag), id.; - men Ovid. Met. 12, 616: non bene, f. vix, (neppe, knapt); men id. Fast. 5, 278: vix bene, f. vix; — C) endel. staaer bene undert.; a) elliptisk;

- Demosthenes melius, (sc. fecit), qui etc., Quintil.; cf. id. 6, 1, 3; — b) som Bifaldsraab; vid. Cic. d. Or. 3, 26; — c) i Selskabs- el. Drikkesproget beder bene c. acc. el. c. dat. pers.: paa nogens Velgaaende, (nogens Skaal), odl.; vid. Plaut. Stich. 5, 4, 27; Tibull. 2, 1, 29, ogs. Ovid. Fast. 2, 637; ligel.: bene mihi, bene vobis, etc., Plaut. Pers. 5, 1, 20; cf. Ovid. A. A. 1, 691.

bĕnĕdīce, adv.: med gode el. venlige Ord; vid. Plaut. As. 1, 3, 54; af. — bĕnĕdīco, [ogs. adskilt: bene dico], xi, ctum, 3, v. n. (o. a.); I) „alm.": taler vel om nogen, c. dat., ogs. absol.; - vid. Plaut. Mil. gl. 4, 8, 31, o. Cic. Sest. 52, ogs. Ovid. Trist. 5, 9, 9; men pass. impers., vid. Metell. Numid. ap. Gell. 6, 11; ogs. absol., vid. Hor. Ep. 2, 1, 155, o. Ter. Ad. 5, 4, 11; — II) „bef." o. eftercl. i det sildr. Religionssprog, c. acc.; a) ∾ deum el. numen dei, (love el. prise el. tilbede), Tertull., Appul.; — b) om Mennesker og menneskelige Ting: at velsigne, at hellige el. indvie, altarium, Sulpic. Sev.; - df. pass.: benedictum oleum, Hieronym.; — III) partic. benedictus, 3, er ogs. at mærke; A) som adj.; herba benedicta, (ligesom lagopus): Harefod, etslags Plante, Appul.; — B) som subst.; benedictum, i, n.: rosende Tale, Ros, Lov, Berømmelse; (forcl. o. sield.); vid. Plaut. Curc. 4, 2, 28, oftere, o. Ter. Phorm. prol. 21; df. — bĕnĕdictio, onis, f., (alene eccl.); 1) Lovprisning el. Lov og Pris, (navnl. til Guddommen), Appul., Tertull.; — 2) Velsignelse, alicujus, (af nogen), Sulp. Sever.; — 3) „meton.": den indviede Gjenstand, Paul. Nol. — benedictum, i, n, s. und. benedico.

bĕnĕfăcio, [el. bene facio], fēci, factum, 3, v. n., alicui: beviser nogen en Velgjerning; - bene si amico feceris, etc., Plaut. Trin. 2, 2, 71; ogs. c. acc. comm., id. Poen. 3, 3, 22; - ego ... ne ingratis quidem benefacere absistam, Liv. 36, 35; - ogs. ∾ erga aliquem, Plaut.; - endel. pass.: quod bonis benefit beneficium, Plaut. Capt. 2, 2, 108; — II) af partic. benefactus, 3, er subst. benefactum, i, n., altid in pl.; A) god el. ædel el. berømmelig Handling; navnl. ogs. tapper Daad el. Bedrift; vid. Cic. Tusc. 2, 26, o. Sall. Jug. 85; cf. Prop. 2, 1, 24, o. Ovid. Met. 15, 850; s. ogs. Liv. 37, 1, o. Virg. Ge. 3, 525; — B) ligesom beneficium: en Velgjerning, (sield. o. „poet."); vid. Enn. ap. Cic. Off. 2, 18, o. Plaut. Capt. 5, 1, 20. — bĕnĕfactio, onis, f.: Velgjørenhed, Tertull.; o. — bĕnĕfactor, oris, m.: en Velgjører, Coripp.; — [benefacio]. — benefactum, i, n., s. und. benefacio.

*bĕnĕfĭce, adv.: velgjørende, som en Velgjører; ∾ facere, Gell. 17, 5; o. — bĕnĕfĭcentĭa, ae, f.: Godgjørenhed, Velgjørenhed; forbindes med bonitas, Cic. N. D. 1, 43, m. comitas, id. d. Or. 2, 81; s. ogs. id. Off. 1, 7 o. 14, o. ibd. 2, 15; men Tac. Ann. 12, 20: quanta pervicacia in hostem, tanta beneficentia adversus supplices utendum; — [beneficus]. — bĕnĕfĭcĭārius, 3, [beneficium]: hørende til en Velgjerning, res, Senec. Ep. 90; — b) særv. subst.: bĕnĕfĭcĭārius, i, m., (sc. miles): Soldat, som er befriet fra visse Tjenestearbeider, el. som er befordret til høiere Poster; vid. Fest. p. 27, o. Veget.; cf. Caes. B. C. 3, 88, oftere, o. Plin. Ep. 10, 32.

bĕnĕfĭcĭum, i, n., [beneficus]; I) „alm.": Velgjerning, Gunstbevisning, Tjeneste; vid. Senec. Benef. 3, 18; (i Poesi, af metriske Grunde, alene hos Comikerne); vid. Ter. Andr. 1, 1, 17, o. id. Phorm. 2, 2, 22; - ∾ collocare apud aliquem, conferre in aliquem, dare alicui, (yde el. bevise nogen en Velgjerning), Cic.; ligel. beneficio aliquem afficere, ornare, complecti, id.; beneficium accipere, (opp. dare), id. Off. 2, 20; beneficio obligari, ibd.; - Cic. Manil. 24, bruges beneficium o. beneficia populi Rom., om Folkets Stemmer el. Stemmevalg til en Æerespost; s. nedenf.; — b) navnl. beder ogs. beneficio alicujus (personae el. rei): ved Hjelp el. ved Bistand deraf; vid. Cic. Fam. 11, 22; men nostri consulatus beneficio, se etc., id. Qu. Fr. 1, 1, 1; cf. Caes. B. G. 1, 53; — II) „bef." o. „overf." paa Stats- el. Forretningslivet beder beneficium fremdeles; A) Udmærkelse el. Begunstigelse i noget offenligt Forhold; navnl. ogs. Befordring; ogs. Anvisning paa Penge el. Jorder, osv.; - ad populi beneficium transferri, (om en Befordring: at underlægges Folket), Cic. Lael. 25; cf. id. Phil. 2, 36; men id. Arch. 5: in beneficiis ad aerarium deferri ab aliquo, (erholde af nogen Anvisning paa Statskassen); - navnl. ogs. Befordring i Krigsstanden; vid. Liv. 9, 30; ligel. beneficii sui centuriones, (som af ham vare udnævnte), Suet. Tib. 12; — B) Privilegium el. Forret; ∾ annulorum, Dig.; men Suet. Claud. 15: ∾ liberorum, (Befrielse fra Dommerembedet, ifølge et vist Antal Børn).

bĕnĕfĭcus, 3, [benefacio], compar. beneficentior, Senec.; superl. beneficentissimus, Cic., (forcl. ogs. beneficissimus): velgjørende el. godgjørende, Cato; beneficum esse oratione, (i Munden), Plaut.; ubi beneficus, si etc., Cic. Leg. 1, 18. — benefio, s. und. benefacio.

Bĕnĕventum, i, n.: By i d. Hirpinske, i Samnium, (fordum Maleventum, af Stedets usunde Luft; s. Plin. 3, 16); vid. Liv. 9, 27, o. id. 10, 15; — df. Bĕnĕventānus, 3, ager, Cic., sutor, Juvenal.; - Beneventani, orum: Indvaanerne deraf, Ascon.

bĕnĕvŏle, adv. af benevolus: velvilligen, kjærligen, facere, Cic.; - superl. benevolentissime, Augustin. — bĕnĕvŏlens, (beniv.), tis, adj., [bene, volo], forcl. Biform, s. benevolus, (hvorunder ogs. compar. o. superl. anføres): velvillig, hengiven, gunstig; absol., el. c. dat.; - benevolens vivit tibi, Plaut. Bacch. 3, 6, 24; Ite cum Dis benevolentibus, id. Mil. gl. 4, 8, 11; — b) ogs. subst. Velynder; neque illi benevolens ... quisquam aderat, vid. Ter. Phorm. 1, 2, 47.

bĕnĕvŏlentĭa, (beniv.), ae, f., [affrgd.]; I) „alm.": Velvillie, Hengivenhed, Bevaagenhed, gunstigt el. kjærligt el. venligt Sindelav; vid. Cic. Off. 2, 9 o. 14, oftere; ogs. id. Lael. 8, o. Suet. Calig. 3; benevolentiam sibi adjungere, id., acquirere, Quintil.; cf. Cic. d. Or. 1, 1; — II) „bef."; A) i Retssproget: Formildelse, Benaadning, Dig.; — B) in pl.: velvillige Handlinger, Venskabstjenester; vid. Spartian. Carac. 1.

bĕnĕvŏlus, (beniv.), 3, [bene, volo]: velvillig, hengiven, bevaagen, gunstig; absol., el. c. dat., el. m. erga; - (af d. forcl. benevolens laanes compar. o. superl., s. nedenf.); - me esse erga se benevolum, Plaut.; cf. Ter. Hec. 5, 1, 34, o. Cic. d. Or. 2, 79; ∾ animo aliquem praemonere, id.; - benevolentior tibi, quam fui, nihilo sum factus, Cic. Fam. 3, 12; cf. ibd. 5, 16; men natura benevolentissimus (Titus), Suet. Tit. 8; — b) ogs. om en Slave: tro el. hengiven, Cic. Cluent. 63.

bĕnigne, adv. af benignus; I) „alm.": velvilligen, venligen, godhedsfuldt; - benigne et amice facere, Plaut.; ∾ viam monstrare, Cic., servire alicui, Catull.; ∾ appellare milites, Sall.; men ∾ arma capere, (gjerne el. villigen), Liv. 3, 26; — not.: forcl. ogs. benigniter, Titinn. ap. Non.; — II) „bef."; A) i Retssproget: mildt, eftergivende; - benignius interpretari, Dig.; benignissime respondere, ibd.; — B) i Omgangssproget: benigne dicis, ogs. absol.: benigne: meget vel, mange Tak, meget forbunden; a) antagende; vid. Plaut. Truc. 1, 2, 27, o. Ter. Phorm. 2, 9, 63; — b) afslaaende; vid. Cic. Verr. 3, 85, o. Hor. Ep. 1, 7, 62; — C) „ethisk": rigeligen, gavmildt, liberalt, pecuniam praebere, Plaut.; cf. Cic. Off. 2, 15; paullo benignius ipsum se tractare etc.; Hor. Ep. 1, 17, 11; cf. id. Od.

1, 9, 6; – men benigne facere alicui, (ligesom benefacere): bevise nogen en Velgierning, Ter. Ad. 5, 4, 21, Cic. Off. 1, 14, Liv. 4, 14, o. A.

benignĭtas, atis, f., [benignus]; I) „alm." som Sindelav og Charakter: Godmodighed, Venlighed, Velvillie, navnl. Tilhørernes; – vid. Cic. Sest. 13; ogs. ∾ animi, Tac. Hist. 2, 30; – ogs. Mildhed el. Skaansel, Dig.; — II) „bes." som Handling: Godgiørenhed, Godhed, Gavmildhed; – meam benignitatem ··· in te etc., Ter. Eun. 1, 2, 84; cf. Cic. Off. 2, 15, o. id. Att. 4, 2; s. ogs. Hor. Epod. 1, 31, o. August. ap. Suet. Aug. 71; – comisk ogs. in pl.; vid. Plaut. Stich. 4, 2, 53. — bĕnignĭter, adv., s. und. benigne.

bĕnignus, 3, [etr., f. benigenus, af bonus o. genus, formet som malignus, o. fl.]; egtl.: af en god Art el. Natur, godmodig; df. I) „alm."; A) om Charakteren og dens Yttringer: godmodig, velvillig, venlig, liberal; – vid. Ter. Phorm. 5, 2, 2, o. Cic. Balb. 16; men Apelles in aemulis benignus, Plin.; benignum est, c. inf., id. praef.; – ∾ divi, Hor.; ∾ numen, id.; — B) om Begreber; a) venlig, mild, kiærlig; quam fideli animo et benigno in illam ··· fui, Ter. Hec. 3, 5, 22; men vultus benigni, Liv. 9, 6; ∾ oratio, Cic.; ∾ verba, Propert.; — b) i Retssproget: mild, overbærende; ∾ interpretatio, Dig.; in dubiis benigniora praeferenda, ibd.; — c) „poet." ogs. ligesom faustus: lykkelig, heldig, dies, Stat., nox, id.; — II) „bes."; A) om den Handlende og om hans Handling: velgiørende, gavmild, liberal, erga aliquem, ogs. alicui, (imod nogen), Plaut.; cf. Hor. Od. 3, 29, 52; ogs. absol.: benigniores, quam res patitur, Cic. Off. 1, 14; – „poet." ogs. c. gen., Hor. Sat. 2, 3, 3; – ogs. ødsel, Plaut. Truc. 1, 1, 20; — B) ogs. om Ting og om Begreber: som rigeligen yder noget, frugtbar, rigelig, rig, terra, Tibull., tellus, Plin., ager, Ovid.; cf. Hor. Od. 1, 17, 15; men ibd. 2, 18, 10: ingeni (f. ingenii) benigna vena, (Talentets rige el. frugtbare Aare); men ∾ materia, Mela, prooem.; men benignissimum inventum, (f. beneficentissimum), Plin. 35, 2.

bĕo, avi, atum, 1, v. a., [er rimel. Stamordet til benus, i. e. bonus, o. feld at aflede af εὖ, i. e. bene]; I) som verb. finit. sield. o. næsten alene „poet."; A) „alm.": fryder, glæder, vederqvæger; – vid. Plaut. Amph. 2, 2, 12; df. med Lune: ecquid beo te? Ter. Eun. 2, 2, 46; ligel. i Omgangssproget: beas el. beasti, (sc. me), id. Andr. 1, 1, 79, o. Plaut. As. 2, 2, 86; — B) „bes." o. „poet."; beare aliquem aliqua re: giøre lykkelig el. beskienke el. berige dermed; vid. Hor. Od. 4, 8, 29; cf. ibd. 2, 3, 7, o. id. Ep. 2, 2, 121; — II) partic. beatus, 3, som adj.; A) „alm.": lyksalig, lykkelig, odl.; vid. Cic. Tusc. 5, 8, (hvor ogs. compar.); cf. ibd. 10, o. Ter. Phorm. 1, 3, 18, ogs. Hor. Epod. 2, in.; men id. Od. 2, 16, 28: nihil est ab omni Parte beatum; – beatissima vita, Cic.; — b) neutr. beatum, i, ogs. som subst.: Lyksalighed; vid. id. Fin. 5, 28; — B) „bes."; 1) navnl. om Personer: som er i lykkelige ydre Omstændigheder, forsynet med Lykkens Goder, bemidlet el. rig, Plaut. Curc. 3. in.; cf. Nep. Ages. 8, o. Cic. N. D. 3, 33, ogs. Hor. Od. 2, 4 o. 18, oftere, o. Ovid. Am. 1, 15, 34; — 2) „poet." ogs. om Ting og om Begreber: rig, prægtig, herlig, odl., gazae, Hor., arces, id.; ∾ rus, (frugtbart), id.; men ∾ Copia: Frugtbarhedens Fylde, (personificeret), id. Carm. Sec. 59; — b) i Prosa ogs. „overf. om Foredraget: ∾ copia el. ubertas, Quintil. 10, 1, 61 o. 109; – men „poet.": beata dona, (f. carmina consolatoria), Catull. 68, 14; — 3) sild. o. eccl.; a) om den Afdøde: salig; beatae memoriae (vir), Hieron.; — b) beatissimus: som Titel for den høiere Geistlighed, Augustin., o. A.

berbex, s. und. vervex. — Berecyntiacus, etc., s. und. flgd. — Bĕrĕcyntus, i, m.: et Gudinden Cybele helliget Bierg i Phrygien; vid. Serv. ad Virg. Aen. 6, 785, o. 9, 82; — B) df. 1) Bĕrĕcyntĭus, 3; a) hørende til el. benævnt efter Bierget Berecyntus, tractus, Plin., juga, Claudian.; ∾ mater, (i. e. Cybele), ogs. absol. Berecyntia, Virg. ll. cc.; cf. Ovid. Fast. 4, 355; — b) hørende til el. benævnt efter Gudinden Cybele, heros, (hendes Søn Midas), Ovid. Met. 11, 106; ∾ Attin, (hendes Yndling), Pers. 1, 93; – ∾ tibia, (ved Cybeles Tieneste); vid. Ovid. Fast. 4, 181; df. ogs. den krumme phrygiske Fløite, Hor. Od. 3, 19, 18, ibd. 4, 1, 22, ogs. Ovid. Met. 11, 16; ∾ cornu, Hor. Od. 1, 18, 13; men ∾ furores, vid. Martial. 4, 43; — 2) Bĕrĕcyntĭădes, ae, m., venator, Ovid. Ib. 508, rimel. Attis el. Attin, s. und. Attis; — 3) Bĕrĕcyntĭăcus, 3: = Berecyntius nr. b, sacerdos, Prudent.

1. Bĕrĕnīce, (Beron.), es, f.: Søster og Gemalinde af K. Ptolemæus Euergetes; hendes skiønne Haar, (coma el. crinis Berenices), blev af Digterne sat paa Himmelen som Stiernebillede, Hygin. Astr. 2, 24; cf. Catull. 66, (med Overskriften: de Coma Berenices); — df. Bĕrĕnīcēus, 3, vertex, Catull. l. c. v. 8. — 2. Bĕrĕnīce, es, f.: By i Cyrenaica, Plin. 5, 5, Solin.; — 2) df. Bĕrĕnīcis, ĭdis, f., (sc. regio), det til denne By hørende Landskab; ∾ ardens, Lucan., undosa, Sil. — Bereniceus, s. und. 1. Berenice. — Berenicis, s. und. 2. Berenice.

Bergistāni, (el. Verg.), orum, m.: roversk Folk i Hisp. Tarrac., Liv. 34, 16, oftere. — Bergŏmum, i, n.: By i Gall. Transpad., (hod. Bergamo), Plin. 3, 21, Justin.; — df. Bergŏmas, ātis; pl. Bergomates, um: Indvaanerne deraf, Plin. l. c. — Bero, s. und. Berones. — Bĕrŏe, es, f., Βερόη: Navnet paa en Oceanide, Virg.; men Ovid. Met. 3, 278: Semele's Amme. — Beroea, (Berrh.), ae, f.: By i Macedonien, sild. Irenopolis, Plin., Liv.; — B) df. 1) Beroeaeus, i, m.: en Beroeæer, Liv. 23, 39; — 2) Beroeenses, ium, m.: Beroeæerne, Plin. 5, 9. — Bĕrōnes, um, m.: efter Strabo: Folk i Hisp. Tarrac.; hvf. man, Hirt. B. Al. 53, forklarer Berones ved: Livvagt af beroniske Soldater, inc. — Bērōsus, i, m.: babylonisk Astrolog, Plin. 7, 37, o. A.

bĕrŭla, ae, f.: etslags Vært el. Plante, sædv. cardamine, Marc. Empir. — bēryllus, i, m., βήρυλλος; 1) Beryllen, etslags Ædelsten, Plin. 37, 20, Juvenal.; — b) „meton.": Ring med en Beryl, Prop. 4, 7, 9; — 2) beryllus aëroides, Plin. l. c.: Sapphiren. — Bērȳtus, i, f.: berømt Søstad i Phoenicien, som romersk Coloni: Felix Julia, (hod. Bairut); vid. Plin. 5, 17, o. Tac. Hist. 2, 81; — B) df. 1) Bērȳtĭus, 3, vinum, Plin., uva, id.; — 2) Bērȳtensis, e, colonia, Dig.

bes, gen. bessis, m.: ligesom f. bis as, i. e. binae partes assis; – df. „alm.": to Trediedele af hvilkensomhelst Enhed, navnl. som Mont el. Vægt el. Maal; s. und. as; – fenus ex triente factum est bessibus (steg fra en triens el. $\frac{1}{3}$ pct., til en bes el. $\frac{2}{3}$ pct.), Cic. Att. 4, 15; – ex besse socius, Dig.; solvere bessem pretii, ibd.; emere bessem fundi, (de to Trediedele deraf), ibd.; – ligel. i Arvesager: heres ex besse, Plin. Ep.; – bes sextarii, Scribon.; – som Vægt er bes: = 8 Unzer el. $\frac{2}{3}$ af en libra; vid. Plin. 18, 26; — bb) hertil mærkes endnu; a) bes, „meton.", f. otte; vid. Martial. 11, 36; — b) bes alter, i. e. as cum besse: = 12 + 8 : = 20, Vitruv. 3, 1; — c) antages Grundtallet 6, (f. 12, s. und. as), saa er bes: = 4, o. bes alter : = 10, Vitruv. l. c.

bessālis, e, [bes]: som indeholder Tallet 8; ∾ laterculus, (af 8 Tommer), Vitruv.; ∾ scutula, Martial.; — b) „overf.": af yderst ringe Værd, comula, Petron. Sat. 58. — Bessi, orum, m.: roversk Folkestamme i Thracien, Plin. 4, 18, Cic. Pis. 31, Ovid.; — df. adj.: Bessĭcus, 3, gens, Cic. l. c.

bestĭa, ae, f.: Dyret, (i Modsætn. af Mennesket, som derim. tillige indbefattes und. animal); under bestia indbefattes ogs. fera o. belua; derim. er bestia at adskille fra pecus; vid. Cic. Tusc. 5, 13, o. id. Lael. 21; – ogs. om enkelte Dyr el. Dyrearter, navnl. om

Amphibierne, Cic. N. D. 2, 21; om Elephanten, (f. d. sædv. belua), Liv. 33, 9; - men ∾ mutae, (som stærkere Modsætn. af Mennesket), id. 7, 4; men ∾ fera, Nep. Dat. 3; ogs. som Skjældsord, Plaut. Bacch. 1, 1, 21; - derim. alene comisk: Svedlugt el. Bukkestank under Armene, Catull. 69; — bb) hertil mærkes; a) i de romerske Kamplege betegner bestia (absol. el. ud. fera): det til Kampen paa Arena med en Gladiator el. med en Forbryder bestemte Dyr, (sædv. Løve el. Panther el. Tiger); df. ad bestias aliquem mittere, Cic. Pis. 36. dare, Dig., damnare, Suet.; ligel. bestiis aliquem objicere, As. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 32; — b) som Benævnelse paa Stjernebilledet Ulven, Vitruv. 9, 4; — not.: Bestia, ae, m.: som romersk Tilnavn i d. calpurniske Slægt, Cic., Sall., o. A.

*bestiālis, e: dyrisk, af et Dyr, villi, Prudent.; - ogs. „overf.": dyrisk, vild, nationes, Sidon.; o. — bestiārius, 3: hørende til vilde Dyr, navnl. paa Arena; ∾ ludus, Senec. Ep. 70; — 2) sædv. subst.: bestiarius, i, m.: der i Kamplegene el. paa Arena kæmper med vilde Dyr, enten som Gladiator; vid. Cic. Sest. 61; el. som en til denne Straf dømt Forbryder; vid. Cic. Qu. Fr. 2, 6; — [bestia]. — bestiŏla, ae, f., demin. af bestia, Cic., Plin.

1. bēta, ae, f.: Bede el. Havebede, etslags Kokkenurt, (beta vulgaris L.), Colum., Cic. Fam. 7, 26. — 2. bēta, n. indecl., (ogs. beta, ae, f., Auson.), βῆτα: d. græske Navn paa det andet Bogstav i Alphabetet, (lat. be, f. und. Bogstavet B.); vid. Juvenal. 14, 209; - men comisk „overf.": den anden i Rangen, (ligesom alpha: den første, osv.); vid. Martial. 5, 26. — bētāceus, 3, [1. beta]: af Beder el. Havebeder; ∾ pedes, (deres Rødder), Varr.; ogs. absol.; betacei, (sc. pedes), Apic. — bētis, is, f., Biform af 1. beta: Bede el. Havebede, Seren. Samm.; df. — betizare, (betiss.), f. languere, (være dorsk); vid. Suet. Aug. 87.

beto, o. bito, ere, v. n., [ligesom d. besl. vado, af βάω, βῆμι]: gaaer; (forel. Ord); foras bitere, Varro ap. Non.; cf. Plaut. Merc. 2, 3, 127. — betonica, s. und. vetonica. — Betriacum, s. und. Bedriacum. — betŭla, (betulla), ae, f.: Birken el. Birketræet, Plin. 16, 30. — betŭlus, i, m.: etslags sort og rund Ædelsten; vid. Plin. 37, 51.

Bianor, ŏris, m.: Navnet paa en Heros, Virg. Ecl. 6, 60; ogs. paa en Centaur, Ovid. — biarchus, i, m., βίαρχος: en Proviantforvalter, Cod. Just.; — df. biarchia, ae, f., (hans Embede), ibd. — Bias, antis, m., Βίας: græsk Philosoph af Priene, En af de syv Vise, Cic. Lael. 16, o. A.

Bĭbăcŭlus, i, m.: romersk Tilnavn, Liv.; af — bĭbax, ācis, adj., [bibo]: som gjerne drikker, noget drikfældig, Nigid. ap. Gell. 3, 12. — Biberius, (f. Tiberius), vid. Suet. Tib. 22. — *bĭbĭlis, e: drikkelig, til at drikke, cibus, (Søbemad), Coel. Aur.; o. — bĭbĭtor, oris, m.: som drikker, Araricus, (af Ararfloden), Sidon.; — [bibo]. — bibitus, 3, partic. af bibo.

biblĭnus, 3, βίβλινος: som er gjort af den ægyptiske Papyrusbusk, epistola, Hieronym. — bibliŏpōla, ae, m., βιβλιοπώλης: Boghandler, Plin. Ep., Martial. — bibliŏthēca, ae, f., βιβλιοθήκη: et Bibliothek; dels som Bogsal el. Bogværelse; dels som Bogsamling; - abdere se in bibliothecam, Cic. Fam. 7, 28; bibliothecam conficere, id., instituere, Vitruv., ordinare, Suet., (indrette, ordne en Bogsamling); — not.: om de første offenlige Bibliotheker i Rom, vid. Plin. 7, 31; cf. Ovid. Trist. 3, 1, 71, o. Suet. Aug. 29.

*bibliŏthēcālis, e: hørende til et Bibliothek, thesaurus, (rig Bogsamling), Sidon.; — bibliŏthēcārius, i, m.: Opsynsmanden over en Bogsamling, en Bibliothecar, M. Aurel. ap. Fronton.; o. — bibliŏthēcŭla, ae, f., dem.: liden Bogsamling, Symmach.; — [bibliotheca]. — biblus, i, f., βίβλος: den ægyptiske Papyrusbusk, af hvis Bast man forfærdigede Papir; df. „poet." f. d. sædv. papyrus; ∾ flumineae, Lucan.; cf. Plin. 13, 22; — b) sild. „meton.", f. Papir, Sedul.

1. bĭbo, bibi, 3, v. a., [af inus. πίω, sædv. πίνω, i. e. bibo]; (af supin. inus. bibitum, ere d. sild. Former: bibiturus, Hieronym., o. bibitus, Aemil. Mac.; ogs. findes inlin. apocop. biber f. bibere, s. nedenf.); - I) "egenl."; A) „alm.": drikker, (navnl. for at stille Tørsten); vid. Cic. Tusc. 5, 34; Gratius ex ipso fonte bibuntur aquae, Ovid.; ∾ vinum, Ter., nectar, Hor.; ∾ lac, (die), Ovid.; ∾ e gemma, Prop., ogs. ∾ gemmā, Virg.; ∾ in ossibus capitum, Flor.; ogs. ∾ ossibus capitum humanorum, Plin.; ∾ caelato, Juvenal., fictilibus, id.; — B) „bes." mærkes; a) ∾ pocula, („poet.", f. e poculis), Tibull. 1, 5, 50, o. Hor. Ep. 1, 2, 21; men ∾ flumen, „poet.", (at boe ved en Flod), Virg. Aen. 7, 715, o. Hor. Od. 3, 10, in.; — b) dare bibere: give at drikke, Plaut., Ter.; cf. Liv. 40, 47, o. Cic. Tusc. 1, 26; men foræld.: date illi biber, (f. bibere), Titinn. ap. Charis.; — c) ∾ pro summo, (drikke stærkt, svire), Plaut. Stich. 5, 4, 38; - men bibe, si bibis, (som Opfordring til at drikke), ibd.; cf. Cic. Tusc. 5, 41; - comisk er ogs. ∾ mandata alicujus, (forglemme dem over Drik og Svir), Plaut. Pers. 2, 1, 3; ∾ nomen alicujus, (drikke et Bæger for hvert Bogstav i Nogens Navn), Martial. 1, 72; ∾ Graeco more, (i. e. propinando: ved at drikke nogen til), Cic. Verr. 1, 26; — II) „fig."; A) „overf."; a) om Ting og Begreber: at inddrikke el. indsue i sig, navnl. om Jorden og Planterne, Tibull., Hor., Plin.; - ∾ fumum: blive gjennemroget), Hor. Od. 3, 8, 11; ∾ colorem, (modtage Farve), Plin.; ogs. ∾ candorem, (blive hvid), id.; - „poet." ogs. om Regnbuen: arcus bibit, m. o. ud. aquas, (drager Vand til sig), Virg. Ge. 1, 381, o. Prop. 3, 5, 32; ligel. „poet.": hasta bibit cruorem, (bader sig deri), Virg. Aen. 11, 803; — b) oftere om Indaandningen; nobis vigilandae noctes, et fuligo lucubrationum bibenda, Quintil. 11, 3, 23; — B) „ment." o. „alleg.": ∾ sanguinem alicujus, (om den Blodtørstige); vid. Cic. Phil. 11, 5; men „poet.": ∾ amorem, Virg.; ligel. ∾ ossibus ignem, Stat.; - i Prosa ogs.: iøvrigen at lære; hinc mihi ille justitiae haustus (acc.) bibat („alleg."), Quintil. 12, 2, 31; men „poet.": ∾ aure el. auribus, (høre opmærksomt derpaa), Hor. Od. 2, 13, 32, o. Prop. 3, 6, 8; df. — 2. bĭbo, ōnis, m.: en Dranker, Firmic.; o. — bĭbōsus, 3: drikfældig, Laber. o. Nigid. ap. Gell. 3, 12.

Bibracte, is, n.: sild. Augustudunum, (rimel. hod. Autun en Bourgogne), Caes. B. G. 1, 23, oftere. — bĭbrĕvis, e, [bis]: som Oversættelse af δίβραχυς, (sc. pes), Versfod af to korte Stavelser, Diomed. — bĭbŭlus, 3, [bibo]: som gjerne drikker, „poet." c. gen., Hor. Ep. 1, 14, 34; — II) oftest „overf."; A) „alm." om Ting: som indsuer el. inddrikker en Fugtighed i sig; ∾ arena, Lucr., Virg., Ovid.; ∾ lapis, (Kisel), Virg. Ge. 2, 348; ∾ ollae, Colum., chartae, Plin. Ep. 8, 15; men ∾ lanae, (som modtage Farve), Ovid.; — B) „bes.": ∾ aures, (villige til at høre), Pers. 4, 50; — not.: ogs. er Bibulus: romersk Tilnavn; vid. Liv. 22, 53, o. Suet. Caes. 19, oftere.

biceps, cipĭtis, adj., [bis, caput]; I) „egenl."; A) „alm.": med to Hoveder, puer, (som Vanskabning), Liv., puella, Cic.; — B) „bes." ogs.; a) „mythisk": Janus biceps, Ovid. Fast. 1, 65; — b) „poet.": ∾ Parnasus, Ovid. Met. 2, 221, (med to Spidser el. Tinder); — II) „overf.": tvedelt, i to Dele el. Partier; - bicipitem civitatem facere, Varro ap. Non.; cf. Flor. 3, 17; — not.: bicepsos, foræld. f. biceps, Varro. — bĭcessis, (al. vicessis), is, m., [i. e. bis decussis, el. duo decusses]: 20 Asses, Varro L. L. 5, 36. — biclīnĭum, i, n., [bis, κλίνη, i. e. lectus]: Spisesopha til to Personer, Plaut. Bacch. 4, 4, 69.

bĭcŏlor, ŏris, adj.; ogs. efterel.: bicŏlōrus, 3,

Vopisc.; [bis, color]: tofarvet, med to Farver, equus, Virg., bacca, (grøn og sort), Ovid.; ovum intus bicolor, Plin. — bĭcornĭger, a, um, [bis]: med tvende Horn, (Bacchus), Her. Ovid. 13,33. — bĭcornis, e, [bis, cornu]: tohornet, animal, Plin., caper, Ovid., Fauni, id.; — 2) ogs. „overf.": togrenet, furcae, Ovid., ferrum, (i. e. furca ferrea), Colum.; „poet." ogs. ∾ luna, (Nymaane), Hor. Carm. Sec. 35; - ligel. „poet.": om de igiennem tvende Mundinger udstrømmende Floder; ∾ Rhenus, Virg., Granicus, Ovid. — bĭcorpor, ŏris, adj., (m. sildv. Biform bĭcorpŏrĕus, 3), [bis, corpus]: med tvende Legemer; med dobbelt (el. uhyre) Legeme, Gigantes, Naev. ap. Priscian.; cf. Cic. poët. Tusc. 2, 9. — bicŭbĭtalis, e, Plin., o. bicŭbĭtus, 3, Appul., [bis, cubitus]: som holder to Alen.

bĭdens, tis, I) adj., (abl. te o. ti, pl. gen. tium o. tum), [bis, dens]: med to Tænder; ∾ amica, (i. e. anus), Auct. Priap.; — B) df. „overf.": med to Spidser, togrenet, ancora, Plin., forfex, Virg. Catal.; ogs. ∾ ferrum, (f. forfex), id., Cic.; — II) oftere subst.; A) m.: togrenet Hakke, δίκελλα, Lucr., Virg., Colum.; — b) „meton." ogs.: Landbruget, Juvenal. 3, 288; — B) f.: Offerdyr, (rimel. hvis tvende Tandrækker ere fuldvoxne; vid. Fest. p. 5); navnl. et Offerlam; vid. Virg. Aen. 4, 57; cf. Hor. Od. 3, 23, 14, Ovid., Plin.; — b) „overf." fra Offersproget, o. „alm.", f. ovis: et Faar, Phaedr. 1, 17.

bĭdental, ālis, n., [bidens]: et lynslaget og indhegnet Sted, der er helliget ved Offringen af en bidens, Fest. p. 27, og Nigid. ap. Non.; - an triste bidental Moverit incestus, Hor. A. P. 471; cf. Pers. 2, 27.

Bĭdis, is, f.: liden By paa Sicilien, nordvestl. fra Syrakus, Cic. Verr. 2, 22; — df. Bĭdensis, e: bidensisk, ibd.; o. Bĭdini, orum, m.: Indvaanerne deraf, ibd., Plin. — bĭduum, i, n., f. und. flgd. — bĭdŭus, 3, [bis, dies]: som varer i to Dage, tempus, Liv. 27, 24; — 2) df. sædv. subst. bĭduum, i, n., (sc. tempus): Tidsrum af to Dage; vid. Ter. Eun. 1, 2, 101, flgd., o. id. Andr. 2, 6, 9; men Cic. Att. 5, 16: abesse bidui, (sc. iter); supplicationes in biduum decretae, Liv. 10, 23; cf. id. 30, 8, o. Nep. Hann. 6; men biduo post, ogs. post biduum, Suet. Caes. 16 e. 43.

*bĭennālis, e: toaarig, meta, Cod. Just.; o. — bĭennis, e: som varer i to Aar, spatium, Suet. Galb. 15; af — bĭennĭum, i, n., [bis, annus]: Tidsrum af to Aar; vid. Caes. B. G. 1, 3; hoc factum est abhinc biennium, (for to Aar siden), Plaut.; comitia biennio habita, (i de to sidste Aar), Liv. 5, 14; men Africam biennio obtinuit, (i to Aar), Suet.; biennio post, id.

bĭfariam, adv., f. und. flgd. — bĭfārius, 3, [bis, fari, analogt m. διφάσιος]: tofold, dobbelt, ratio, Amm.; — 2) oftest som adv.: bifariam, (sc. partem): til tvende Sider, d. e. dobbelt, i to Dele, togange, odl.; annus divisus bifariam, Varro; cf. Liv. 25, 32, o. Cic. Tusc. 3, 11; - jam castra bifariam facta esse, (paa to Steder), Liv. 10, 21; cf. id. 3, 63; f. ogs. Messal. ap. Gell. 13, 15.

bĭfer, a, um, [bis, fero]; I) „egenl.": som bærer Frugt togange om Aaret, arbor, malus, ficus, etc., Varro, Colum., Plin.; cf. Virg. Ge. 4, 119; — II) „poet. overf.": med dobbelt Gestalt, corpus (Centauri), Manil. — bĭfestus, 3, [bis], dies: dobbelt Festdag, Prudent. — bĭfidātus, 3: = flgd.; ∾ latera foliorum, Plin. 13, 7; af — bĭfĭdus, 3, [bis, findo]: tokløvet, todelt; vid. Ovid. Met. 14, 303; ∾ stirps, Plin., lingua, id.; ∾ ridicae, Colum.; ∾ cursus venarum, Plin. — bĭfissus, 3: Biform af frgd., ungulae, Solin.

bĭfŏris, e, [bis, foris]: med tvende Dørfløie el. Fløie, valvae, Ovid., fenestrae, id.; — 2) „overf.": med tvende Aabninger el. Huller, Appul.; men „poet.": biforem dat tibia cantum, (af to Huller, d. e. tostemmig), Virg. Aen. 9, 618; — not.: Biformen biforus, 3, har Vitruv. — bĭformatus, 3, [bis]: = flgd., Cic. poët. Tusc. 2, 8. — bĭformis, e, [bis, forma]: toformet, Minotaurus, Virg., Janus, Ovid., Centaurus, id., Chiron, Nessus, id.; ∾ Hermaphroditus, id.; cf. Tac. Ann. 12, 64: biformes hominum partus; ∾ Pan, Colum., Cecrops, Justin.; men ∾ vates, (den til Svane forvandlede Digter), Hor. Od. 2, 20, 3. — biforus, 3, f. und. biforis.

bĭfrons, tis, adj., [bis, frons]: med to Pander el. Ansigter, Janus, Virg. — bĭfurcus, 3, [bis, furca]: togrenet, valli, Liv., arbores, Plin., ramus, Ovid.; — b) ogs. subst. bifurcum, i, n.: Tofork el. togrenet Hakke, Colum.; cf. id. 4, 24, o. Petron. Sat. 62.

bĭgae, arum, f., [ctr. f. bijugae]; (efteraug. ogs. in sing.: biga, ae): Tospand, Spand af to Heste el. af to andre Lastdyr, tospændt Vogn el. Plov; vid. Plin. 7, 57; Raptatus bigis, Virg. Aen. 2, 272; bigae cornutae, (Spand af Plovoxen), Varro ap. Non.; cf. Tac. Hist. 1, 86, o. Suet. Tib. 26; — not.: sildv. „poet." ogs. adj.: ∾ equis meare, Manil.; df. — bĭgātus, 3, argentum, Liv. 33, 23, oftere, (den med bigae pregede Sølvmønt); — b) ogs. subst. bigatus, (sc. nummus): en med bigae preget Sølvmønt el. Sølvdenar; vid. Plin. 33, 13, Liv. 23, 15, o. Tac. Germ. 5.

bĭgemmis, e, [bis, gemma]: besat med tvende Ædelstene, anulus, Trebell. Claud. 14; — 2) „overf.": med tvende Pine el. Knopper, receses, Colum. — bĭgĕner, a, um, [bis, genus]: en Bastard; vid. Fest. p. 28, o. Varro R. R. 2, 8. — Bĭgerra, ae, f.: By i Hisp. Tarrac., Liv. 24, 41. — Bĭgerrĭōnes, um, (m. Biformen Bigerri, orum, Paul. Nol.), m.: Folk i Gall. Aquit., (hvor nu Bigorre), Caes. B. G. 3, 27; — B) df. 1) Bĭgerrĭcus, 3, turbo, (der blæser fra denne Egn), Sidon.; — b) ogs. absol.: Bigerrica, ae, (sc. vestis): etslags tyk og varm Klædning, Sulp. Sev.; — 2) Bĭgerrĭtānus, 3, patria, Auson.

*bĭjŭgis, e: tospændt, equi, Virg., lynces, Ovid.; men ∾ curriculum, Suet. Calig. 19; — 2) „overf." o. „alm.": dobbelt, fasces, (tvende Brødres og Medconsulers), Claudian.; — bĭjŭgus, 3, ligesom frgd.: tospændt, leones, Lucr., Virg., equi, Martial., currus, Lucr.; men ∾ certamen, (f. certamen bigarum), Virg. Aen. 5, 144; — b) ogs. subst.: bijugi, orum, (sc. equi): et Tospand, Virg. Aen. 10, 587, oftere; — — [bis, jugum].

bĭlanx, cis, adj., [bis, lanx]: som har tvende Vægtskaaler, libra, Capella. — Bilbĭlis, is, (acc. im o. in), f.: By i Hisp. Tarrac., berømt som Digteren Martialis's Fødeby; vid. Martial. 10, 103, o. Plin. 34, 41; — not.: ogs. Floden Salo ved Byen Bilbilis, Justin. 44, 3.

bĭlibra, ae, f., [bis], to Pund; vid. Liv. 4, 15; df. — bĭlībris, e; 1) som veier to Pund, mullus, Martial., offae, Plin.; — 2) som holder el. rummer to Pund, aqualis, Plaut., cornu, Hor. Sat. 2, 2, 61; — b) df. sildv. subst.: bilibris, is, f.: Maal af to Pund, Veget.

bĭlinguis, e, [bis, lingua]; I) egenl.: med to Tunger, (men alene comisk); vid. Plaut. Pseud. 5, 1, 15; — II) oftest „fig."; A) „overf."; a) som taler to Sprog, som sammenblander to Sprog, Canusinus, Hor. Sat. 1, 10, 30; cf. Curt. 7, 5; — b) ∾ fabulae, (som have en dobbelt Mening el. Betydning, d. e. allegoriske), Arnob.; — B) „ment.": totunget, hykkelsk, falsk, Plaut. Pers. 2, 4, 28; cf. Virg. Aen. 1, 661; ligel. homo bilinguis, Phaedr. 2, 4.

bĭlĭōsus, 3: fuld af Galde, alvus, Cels., sputum, id.; — 2) subst.: biliosi, (sc. homines), id.; af — bilis, is, (abl. i o. e.), f., [besl. m. fel o. m. χολή]; I) „egenl.": Galden, navnl. den flydende Galde; - ∾ rufa, viridis, nigra, Cels.; quum redundat bilis etc., Cic. Tusc. 4, 10; bilem pellere, trahere, detra-

here, (affore Galden), Plin.; men „poet.": purgor bilem, (acc. gr.: stiller mig derved), Hor. A. P. 302; – pl. biles: den gule og sorte Galde, Plin. 20, 34; – – endel. bilis suffusa, (den underløbne el. udtraadte Galde), Galdesyge, Gulsot, id. 22, 26; bile suffusus, (som lider deraf), id.; — II) „fig.": Harme, Arrighed, Ærgrelse; saal. „alleg.", Cic. Att. 2, 7, o. Pers. 3, 8; cf. Hor. Od. 1, 13, 4, ogs. id. Sat. 1, 9, 66, oftere, ogs. Plin. Ep. 4, 11; — 2) atra el. nigra bilis, (den sorte Galde), Melancholi, Tungsindighed; vid. Cic. Tusc. 3, 5; – df. ogs. ligesom furor: Raseri, Afsindighed; vid. Plaut. Capt. 3, 4, 64; cf. id. Amph. 2, 2, 95.

bĭlix, īcis, adj., [bis, licium]: totraadet, lorica, Virg. Aen. 12, 375 (Heyn.). — bĭlustris, e, [bis, lustrum]: som varer i tvende Lustrer el. i 10 Aar; ∾ bellum, (d. trojanske Krig), Ovid. Am. 2, 12, 9. — bĭlychnis, e, [bis, lychnus]: som har tvende Lys, lucerna, Petron. 30.

bĭmammius, 3, [bis, mamma]: med tvende Bryster: df. „overf.": ∾ vites, (etslags Vinstok med tvende ligestore Druer), Plin. 14, 4. — bĭmăris, e, [bis, mare]: som ligger ved tvende Have, (poetisk Epithet til Byen Corinthus), Hor. Od. 1, 7, 2, Ovid.; ligel. ∾ Isthmos, id., Ephyre, id. — bĭmărītus, i, m., [bis]: som har tvende Koner, vid. Cic. Planc. 12. — bĭmātris, e, [bis, mater]: som har to Mødre; (Epithet til Guden Bacchus, som andengang født af Faderens Hofte), Ovid. Met. 4, 12. — bĭmātus, us, m., [bimus]: Alder af to Aar, navnl. om Dyr og om Værter, Varro, Colum., Plin.

bĭmembris, e, [bis, membrum]: med dobbelte Lemmer, puer, (som halvt Menneske, halvt Dyr), Juvenal. 13, 64; oftest „poet." om Centaurerne, Sil., o. A.; ∾ forma, Ovid. Her. 9, 99; — b) ogs. subst.: bimembres, s. Centauri, Virg., Ovid. — bĭmestris, e, (abl. e, f. i, Ovid. Fast. 6, 158), [bis, mensis]: tomaanedlig, paa el. i to Maaneder, consulatus, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 24; ∾ stipendium, Liv. 9, 43, triticum, Plin. — bĭmĕter, tra, trum, [bis, metrum]: som bestaaer af tvende Versemaal, litterae, Sidon.

bīmŭlus, 3, dem.: toaarig, to Aar gammel, puer, Catull. 17, 13; cf. Suet. Calig. 8; af — bīmus, 3, [bis]: toaarig, to Aar gammel, nuces, Cato; men ∾ plantae, (som holde sig i to Aar), Pallad.; ∾ semen, Plin., merum, Hor.; men i Retssproget, bima dies: toaarig Termin, Dig.; — not.: bima sententia, Cic. Fam. 3, 8, (den Mening i Senatet, at et Proconsulat skulde forlænges fra 1 til 2 Aar).

bīnārius, 3, [bini]: som indeholder tvende i sit Slags, formae, (som gjelde to Guldstykker), Lamprid. Al. Sev. 39. — Bingium, i, n.: By ved Rhinen, i Nærheden af d. nuv. Bingen, Tac. Hist. 10, 7. — bīni, ae, a; (sing. s. nedenf.; gen. pl. binum, Sall., Plin., o. A.); num. distrib. af bis; I) „alm.": to og to, to ad Gangen, hver to el. to til hver; – vid. Cic. Agr. 2, 31; ligel. turres binorum tabulatorum, Caes. B. C. 1, 25; cf. Sall. Cat. 6 o. 20; — bb) hertil mærkes; bini staaer ogs.; a) hos pluralia tantum, ogs. hos plur., hvis Bem. er forskjellig fra sing.; – binas meas (litteras) etc., Cic. Att. 6, 1; bina castra, id.; cf. id. Manil. 4; — b) hos andre Tal; bina millia passuum ambulare, Quintil.; — II) „bes." om parrede el. dobbelte Ting: et Par, dobbelt, to; boves bini etc., (et Par Oxen), Plaut. Pers. 2, 5, 16; cf. Cic. Verr. 4, 14, o. id. Att. 6, 1; s. ogs. bes. Lucr. 4, 450 flgd., hvor ogs. sing. bina supellex; – fremdeles bina hastilia, Virg., frena, id.; binae aures, id.; — b) ogs. ud. subst., Lucr. 1, 534; ligel. bis bina quot essent, Cic.

bĭnoctium, i, n., [bis, nox]: Tidsrum af to Nætter; plus quam binoctium abesse, vid. Tac. Ann. 3, 71. — bĭnōmĭnis, e, [bis, nomen]: som har to Navne; – men alene hos Ovid. o. in gen. sing., neml. som Epithet til Ascanius, (ogs. Julus), til Ister, (ogs. Danubius), til Irus, (ogs. Arnaeus). — bīnus, 3, s. und. bini.

Bĭon, (o. Bio), ōnis, m.: aandfuld Philosoph af d. cyrenæiske Skole; – facetum illud Bionis etc., Cic. Tusc. 3, 26; — df. Bĭōnēus, 3: paa Bions Vis el. Maade, d. e. vittig, bidende, satirisk, sermones, vid. Hor. Ep. 2, 2, 60, (Acro). — bĭos, i, m., βίος, (Livet): etslags berømt græsk Sundhedsvin, Plin. 14, 10. — bĭŏthănătus, 3, [βία, θάνατος]: som døer en voldsom Død, Lamprid. Elag. 33, o. A.; – hos Tertull. biaeothanatus, [βίαιος, θάνατος], m. s. Bem.

bĭpālĭum, i, n., [bis, pala]: ligesom Dobbeltspade, Colum., Plin., o. A. — bĭpalmis, e, [bis, palmus]: som holder to Spand, spiculum, Liv. 42, 65; – ogs. bipalmus, 3, Appul. — bĭpartĭo, [s. bis. p.], (ogs. bipertio), ivi, itum, 4, v. a.: deler i to Dele; som verb. fin. sjeld.; oftere in partic. o. adv.; – XI Cal. Maj. ver bipartitur, Colum. 11, 2; cf. Cic. Top. 22; men bipertiti Aethiopes, Plin.; — b) df. abl. bipertito, som adv.: todelt el. dobbelt, odl.; vid. Cic. Flacc. 14; signa bipartito inferre, Caes.; cf. Cic. Cat. 3, 2; men id fit bipartito, (paa to Maader), id. Inv. 2, 29. — bĭpătens, [bis], tis, adj., (med aabne el. aabnede Fløidøre), tecta, Virg. Aen. 10, 5, portae, ibd. 2, 330.

bĭpĕda, ae, f., [bis, pes]: Teglsten af to Fods Længde, Pallad. — bĭpĕdālis, e, [bis]: som holder to Fod, trabes, Caes., materia, id.; cf. Cic. Fin. 1, 6; ∾ modulus, Hor.; cf. Suet. Aug. 43; ∾ latitudo, Colum. — bĭpĕdānĕus, 3, [bis]: Biform af frgd. o. m. s. Bem.; ∾ scrobs, Colum., altitudo, id., pastinatus, Plin.

bĭpennĭfer, a, um, [2. bipennis, fero]: som fører el. bærer en tveægget Øxe, Lycurgus, Ovid., Arcas, id. — 1. bĭpennis, e, [bis, penna]: med to Vinger, insectum, Plin. 11, 33; men ∾ plumae, (begge Vinger), Varro. — 2. bĭpennis, e, (acc. im, s. em, Ovid. Met. 3, 766, inc., abl. e, s. i, Tibull. 1, 6, 47), [bis, pinna; vid. Quintil. 1, 4, 12]; I) adj.: tveægget, securis, Varr., ferrum, Virg. Aen. 11, 135; — 2) oftest subst.: bipennis, is, f.: tveægget Øxe; vid. Ovid. Met. 5, 79, Tac. Agric. 10, Hor. Od. 4, 4, 57, o. Virg. Aen. 2, 627. — bĭpensĭlis, e, [bis]: som kan bænges derved paa begge Sider, forcipes, Varr. ap. Non.

bipertio, o. bipertito, s. und. bipartio. — bĭpes, ĕdis, adj., [bis, pes]: med to Fødder, equi, (for Proteus's Vogn), Virg. Ge. 4, 389; ∾ mensa, Martial.; cf. Plin. 10, 85; — 2) som subst. m. Foragt om Mennesker; vid. Plin. Ep. 1, 5: Regulus, omnium bipedum nequissimus; men ∾ asellus, comisk om et enfoldigt Menneske, Juvenal. 9, 92. — bĭprōrus, 3, [bis, prora]: som har to Forstavne, navis, Hygin.

bĭrēmis, e, [bis, remus]; I) oprdl.: forsynet med to Aarer, scapha, Hor. Od. 3, 29, 62; cf. Liv. 24, 40; — B) ogs. subst. biremis, is, f., (sc. navis): lidet Fartøi med to Aarer, Lucan. 10, 56; — II) navnl. i Søkrigssproget, men alene subst.: et med to Rader Rorbænke forsynet Skib, en Toradaarer, en Bireme; vid. Plin. 7, 57, Caes. B. C. 3, 40, Tac. Hist. 5, 23, o. A. — bĭrŏtus, 3, [bis, rota]: tohiulet, vehiculum, Non.; — 2) oftere subst.: birota, ae, f., (sc. rheda): tohiulet Vogn el. Karre, Cod. Theod. — birrus, i, m., o. birrum, i, n., [πυῤῥός, d. e. gul el. rødgul]: etslags Regnkappe, Edict. Dioclet., Augustin.

bis, adv. num., [s. duis, af duo, ligesom bellum af duellum, s. und. Bogstavet B.]; I) „alm.": togange; ogs. paa to Maader, paa en dobbelt Maade; – bis facere stulte etc., Ter. Hec. 3, 2, 8; cf. Cic. Verr. 5, 23; bis terque, (oftere), id.; ligel. bisque terque, Martial.; semel aut bis, Quintil.; bis ac saepius, id.; bis consul, (togange), Cic., Liv., (forskjelligt fra: iterum consul); dog ogs. „poet.": bis, s. iterum,

Martial. 10, 48; — b) bis opløses ved: semel ··· iterum, Suet. Caes. 36, oftere; el. ved: primo ··· rursus, id. Aug. 17, oftere; men ibd. 22, er primo faldet ud foran rursus; — II) „bes." mærkes Forbindelserne; A) bis in die, Cic., in mense, Plin., in anno. Varro: togange paa en Dag, i en Maaned, osv.; men bis die, Virg., Hor.: togange om Dagen; bis anno, Plin.; — B) bis staaer ogs. hos andre Talord, navnl.; a) hos Distributiver o. Adv.; - bis bini, Lucr., Cic.; bis quinos dies, Virg.; bis millies, Liv.; — b) hos Cardinaler, men alene „poet." omskrivende; - bis quinque viri, Hor., labores, Ovid.; cf. Hor. Epod. 4, 8, o. Ovid. Met. 5,208, oftere; — C) bis tanto, o. bis tantum: dobbelt saa stor el. megen (el. meget); - vid. Plaut. Merc. 2, 2, 26; bis tantum reddere, quam etc., (om'en Ager), Varro; cf. Virg. Aen 6, 578; — D) bis ad eundem, (sc. lapidem impingere el. offendere), som Ordsprog; vid. Cic. Fam. 10, 20; — not.: i Sammensætn. bliver bis foran Consonanterne til bi-, (biser, bigener, etc.); altf. er at skrive: bisextus, (el. bis sextus, men ikke bissextus).

bĭsaccĭum, i, n., [bis, saccus]: dobbelt Sæk, Tværsæk, Petron. 31. — Bisaltae, arum, m.: thracisk Folk ved Floden Strymon, Liv. 45, 29, Plin.; — deſ. Bisaltica, Liv. l. c., o. Bisaltia, Gell. 16, 15, ae, f., (sc. regio): deres Land. — Bisaltis, idis el. idos, f.: Datter af Bisaltes; vid. Ovid. Met. 6, 117, o. Hygin. Fab. 188. — Bisanthe, es, f.: By i Thracien, ved Propontis, (hod. Rodosto), Nep. Alc. 7.

bisellĭum, i, n., [bis, sella]: Sæde el. Stol til to Personer, Varro. — bĭsextĭālis, e: som holder to sextarios, olla, Marc. Emp. — bĭsextĭlis, e: som har en Skuddag, annus, Isid.; af — bisextus, i, m., [bis, sextus], sc. dies, ogs. bisextum, i, n.: Skuddagen, (el. den hvert fierde Aar fordoblede 24 Febr. el. VI Cal. Mart.), Censorin., Amm., Dig.; — b) ogs. adj.: ∾ annus, (Skudaaret), Augustin.

bĭsŏlis, e, [bis, solea]: med dobbelt Skosaale, Edict. Dioclet. — bĭson, onis, m., βίσων, (bos bison L.): Uroxen el. Pukkeloxen; vid. Plin. 8, 15, o. Martial. Spect. 23. — bissenus, bisseni, er at skrive bis senus el. bisenus; s. und. bis, not. — bissextus, s. und. bisextus; s. ogs. und. bis, not.

Bistŏnes, um, m.: Bistonierne, thracisk Folkestamme, sydlig for Rhodope, Plin. 4, 18; — b) deſ. ogs. „poet." s. Thracierne, Lucan., Val. Fl.; — B) deſ. 1) Bistŏnĭus, 3; a) bistonisk, Lucr. 5, 30; — b) oftere thracisk, rupes, Prop. 2, 30, 36; ∾ viri: Thracierne, Ovid. Met. 13, 430; ∾ aves, (i. e. grues), Lucan.; — c) ogs. subst. Bistŏnĭa, ae, f., s. Thracien, Val. Fl.; — 2) Bistŏnis, idis; a) som adj. fem.: bistonisk, s. thracisk, ora, Ovid. Her. 16, 344; men ∾ ales, Senec. Ag. 670, d. e. Progne, d. thraciske K. Tereus's Gemalinde; — b) ogs. subst.: Thracierinde el. thracisk Bacchantinde, Hor. Od. 2, 19, 20.

bĭsulcĭlingua, ae, m., [bisulcus, lingua]: med kløvet el. dobbelt Tunge; deſ. „fig.": falsk el. hykkelsk Menneske, Plaut. Poen. 5, 2, 74. — bĭsulcus, 3, [bis, sulcus, i]: tvekløvet, tvespaltet, lingua, Pacuv. ap. Non., Ovid.; ∾ pedes, Lucr.; ∾ ungula, den spaltede Klov, Plin., cauda, id.; — b) deſ. subst. bisulca, orum, n., (sc. animalia): Dyr med spaltede Hove el. Klove, (opp. solidipedes); vid. Plin. 11, 85, o. 100; - sield. in sing., ibd. — bisyllăbus, 3, [bis, syllaba]: tostavelset, Varro.

Bĭthȳnĭa, ae, f., Βιθυνία: Landskab i Lilleasien, imellem Propontis o. d. sorte Hav, Cic., Plin. 5, 43 flgd., Tac., o. A.: — B) deſ. 1) Bithȳnĭcus, 3: bithynisk, societas, Cic. Fam. 13, 9, civitates, Plin. Ep.; — not.: ogs. er Bithynicus Tilnavn til Qu. Pompejus, (Fader og Søn), som Bithyniers Erobrere, Cic. Brut. 68, o. id. Fam. 6, 16: — 2) Bithȳnĭus, 3: = frgd., Colum.; — b) deſ. subst.: Bithȳnii, orum, m.: Indvaanerne af Bithynien, Plin. 7, 15; — 3) Bithȳnus, 3: = frgd., carina, Hor., mare, Tac.; ∾ negotia, (Handel paa Bithynien), Hor. Ep. 1, 6, 33; — b) deſ. subst.: Bithyni, orum, m., Βιθυνοί: Indvaanerne af Bithynien, Mela, Plin., Tac.; — 4) Bithȳnis, idis, f.: Βιθυνίς; a) (sc. femina): Bithynierinde, Ovid. Am. 3, 6, 25; — b) (sc. urbs); vid. Mela 2, 2 o. 7; — not.: ogs. Byen Claudiopolis i Bithynien hed tidligere Bithynion, i, n., Plin. 5, 43.

1. Bĭto, ōnis, m., s. und. Cleobis. — 2. bīto, ere, s. und. beto. — bĭtūmen, inis, n.: Jordbeg, ogs. Jodebeg el. Biergtiere, Grækernes ἄσφαλτος, Plin. 35, 51, Tac. Hist. 5, 7, o. A.; ∾ liquidum, Biergolie el. Stenolie, Vitruv.; deſ. — bĭtūmĭnatus, 3: som indeholder Jordbeg, aqua, Plin. 31, 32; — bĭtūmĭnĕus, 3: bestaaende af Jordbeg; ∾ vires, (omskrivende f. bitumen), Ovid. Met. 15, 350; o. — bĭtūmĭnōsus, 3: fuld af Jordbeg, terra, Vitruv., fontes, id.

Bĭtŭrĭges, um, m.: Biturigerne, Folk i Gall. Aquit.; - deraf mærkes tvende Stammer; a) ∾ Cubi, (i Egnen af d. nuv. Bourges), Plin. 4, 33; — b) ∾ Ubisci, (i Egnen af d. nuv. Bourdeaux), id. ibd.; — not.: sing. Biturix, Lucan.; — deſ. adj.: Bitŭrĭcus, 3, vitis, Colum., Plin.

bĭvertex, icis, adj., [bis, vertex]: med to Tinder el. Spidser, Parnasus, Stat. — bĭvīra, ae, f., [bis, vir]: gift med sin anden Mand, Varr. ap. Non. — bĭvĭum i, n., s. und. flgd. — bĭvĭus, 3, [bis, via]: med to Veie, fauces, Virg. Aen. 11, 516, calles, Val. Fl.; — 2) deſ. subst. bivium, i, n.; I) „egenl.": Dobbeltvei; - in bivio portae, Virg. Aen. 9, 238; ad bivia consistere, Liv. 38, 45; huc convenit utrumque bivium, Plin.; — II) „overf.": dobbelt Middel; - bivium ··· experientiam et imitationem etc., Varr.; men Ovid. Rem. 486, „alleg": Ut tuus in bivio delineatur amor.

blactero, are, v. n.; om Vædderen: at bræge, (germ. blöken), Auct. Carm. d. Philomel. — blaesus, 3, βλαισός: læsbende, stammende, utydelig, lingua, Ovid. A. A. 3, 294; os blaesum tibi, Martial. 10, 65; men blaeso sono, (om Papagøien), Ovid. Am. 2, 6, 24; — b) ogs. subst.: balbus et blaesus etc., Dig.; cf. Juvenal. 15, 48; — not.: Blaesus: Tilnavn i d. sempronitske Slægt, Tac.; duo Blaesi, id. Ann. 6, 40.

Blanda, ae, f.; 1) Kyststad i Lucanien, Mela, Plin.; ogs. Blandae, arum, f., Liv. 24, 20; — 2) liden Kyststad i Hisp. Tarrac., Mela 2, 6; ogs. Blandae, arum, Plin. 3, 4. — blande, adv. af blandus: blidt, venligen, indsmigrende; - ∾ palpare mulieri, Plaut., aliquem compellare, id., alloqui, Ter., rogare, Cic., quaerere, Suet.; - men ∾ colere fructus, (omhyggeligen), Lucr. 5, 1368; - compar.: ∾ petere, Cic.; cf. Hor. Od. 1, 21, 13; superl.: ∾ appellare aliquem, Cic. — blandĭcŭle, adv. dem. af frgd.: noget el. ligesom smigrende, respondere, Appul.

blandĭdĭcus, 3, [blande, dico]: som fører en smigrende Tale, Plaut. Poen. 1, 1, 10. — blandĭfĭcus, 3, [blande, facio]: smigrende, Capella. — blandĭfluus, 3, [blande, fluo]: som flyder el. udbreder sig behageligen, odor, Venant. — †blandĭlŏquens, tis, adj., [blande, loquor]: som taler venligen el. smigrende, Laber. ap. Macrob.; deſ. — blandĭlŏquentĭa, ae, f.: smigrende Tale, vet. poët. ap. Cic. N. D. 3, 25; o. — blandĭlŏquentŭlus, 3, dem.: som fører en ret smigrende Tale, amor, Plaut. Trin. 2, 1, 13. — blandĭloquĭum, i, n.: smigrende Tale, Smiger, Augustin.; af — blandĭlŏquus, 3, [blande, loquor]: som smigrer ved sin Tale, smigrende, Plaut. Bacch. 5, 2, 54; ∾ vox, Senec. Ag.

blandīmentum, i, n., [blandior], oftest in pl.; 1) „alm.": smigrende el. lokkende Tale, smigrende Behandling, Smiger; vid. Plaut. Rud. 2, 6, 23; ligel. nec minis, aut blandimentis corrupta etc., Cic. Tusc. 5,

31; cf. Liv. 2, 9, o. Tac. Hist. 1, 74; men „poet.": blandimenta precesque etc., Ovid. Met. 2, 415; - ogſ. in sing.: blandimentum etc., Tac. Ann. 14, 4; — II) „beſ."; a) hvad der ſmigrer el. kildrer Sandſerne, ſandelig Nydelſe; vid. Cic. Coel. 17, o. Tac. Hist. 2, 53; - ogſ. Krydderi paa Maden, Petron.; cf. Tac. Germ. 23; — b) omhyggelig Pleie el. Dyrkning, navnl. Værternes; vid. Plin. 17, 21.

blandior, itus sum, 4, v. dep. n.; I) „egenl."; A) „alm."; oprdl.: kelende ligeſom at trykke ſig op dertil; dſ. ∾ alicui: at kele for nogen, Plin. 31, 19; cf. Liv. 21, 1; ogſ. om Duerne: ∾ inter se, Plin.; ogſ. absol.; vid. Ovid. Met. 10, 416, o. Hor. Od. 3, 11, 15; — B) „beſ.": ſøger at behage nogen ved min Tale, taler nogen efter Munden; dſ. ogſ. hykler el. ſmigrer for nogen; m. o. ud. dat.; - vid. Plaut. Cist. 1, 1, 37, o. Cic. Lael. 26; ogſ. ∾ alicui de aliquo per aliquem; vid. id. Qu. Fr. 2, 12; cf. Ovid. Met. 4, 532; - ∾ auribus alicujus, (kildre dem), Plin. Ep. 1, 2; ∾ sibi: ſmigre ſig ſelv, Dig.; cf. Ovid. Am. 2, 11, 51; — II) „overſ." om Ting og om Begreber: at behage el. indbyde el. lokke, at være til Pas, odl.; - ∾ sensibus nostris, Cic. Acad. 2, 45; cf. Tac. Hist. 2, 10; - blandiente inertia, ibd. 5, 4; cf. Ovid. Met. 10, 555; — III) partic. blanditus, 3, ogſ. ſom adj.: yndig, behagelig, rosae, Prop. 4, 6, 72, peregrinatio, Plin. 10, 33.

blanditer, adv.; forcl. Biform, ſ. blande: ſmigrende, Plaut., Titinn. ap. Non. — blanditia, ae, f., [blandior]: ſmigrende Venlighed, Smiger, Plaut. Truc. 2, 7, 19, (mindre nædel, end assentatio o. adulatio); ogſ. ſmigrende Nedladenhed; vid. Cic. d. Rep. 4, 7, o. id. Planc. 12; — b) oftere in pl.: ſmigrende Ord, venlig el. kelende Tale el. Bøn, Kjærtegn; vid. Lucr. 5, 1017, o. Cic. Off. 3, 18; ∾ muliebres, Liv. 24, 4, fallaces, Tac., verniles, id.; cf. Suet. Aug. 53, o. A.; — II) „overſ.": Behagelighed, Tillokkelſe; vid. Cic. Fin. 1, 10, (hvor pl.); men Quintil. 10, 1, 27: rerum talium blanditiā, (i. e. lectione poetarum) etc. — blanditĭes, ei, f., efterel. Biform af frgd.; in abl., Appul. — blandītim, adv., forcl. f. blande, Lucr. 2, 173; af — blandītus, 3: partic. o. adj. af blandior.

blandŭlus, 3, demin.; ∾ animula, Spart. Hadr. 25; af — blandus, 3; I) „egenl.": ſmigrende, kelende, venlig, pauperi, (imod den Fattige), Plaut. Aul. 2, 2, 19; ∾ amicus a vero internosci potest, etc., Cic. Lael. 25; - compar.: ∾ (feminae), vid. Liv. 31, 2, o. Ter. Hec. 5, 4, 24; superl., ſ. nedenf.; - cf. Quintil. 11, 3, 78: hoc (vultu) blandi, hoc tristes ··· sumus; — bb) forbindes ogſ. „poet."; a) c. gen.; blandusque precum (Ulixes), Stat.; ogſ. c. acc.; blanda genas vocemque, id. Theb. 9, 155; — b) c. inf.; blandum ··· Ducere quercus (Orphea), Hor. Od. 1, 12, 11; — II) „overſ."; A) oftest om Begreber og Ting: ſmigrende, behagelig, lokkende, venlig, preces, Tibull., Hor., laudes, Virg.; ∾ verba el. dicta, Ovid.; ∾ voluptas, Lucr., Cic.; - otium consuetudine in dies blandius, Liv. 23, 18; blandior (manus), Hor. Od. 3, 23, 17; blandissima litora, Bajae, Stat.; — B) ſjeld. om Perſoner: venlig, kelende; ille mihi blandissimus (filiolus) etc., Quintil. 6, prooem.; cf. Cic. Off. 2, 10; men nostrum uter sit blandior, (bedre ſkikket til at overtale), Plaut. Cas. 2, 3, 56.

blapsĭgŏnia, ae, f., βλαψιγονία: Foſterets Fordærvelſe; navnl. hos Bierne: den Sygdom, at de ikke yngle, Plin. 11, 20. — *blasphēmābĭlis, e, (eccl.): ſom fortiener at omtales ilde, Tertull.; o. — blasphēmatio, onis, f., (eccl.): ond Omtale, id.; — [blasphemo]. — blasphēmĭa, ae, f., βλασφημία, (eccl.): ond Omtale, Beſpottelſe, Hieron. — blasphēmĭum, i, n.: Biform af frgd., Prudent. — blasphēmo, are, v. a., (eccl.): omtaler ilde, udſkælder, aliquem o. aliquid Prudent., Tertull.; af — blasphēmus, 3, βλάσφημος, (eccl.): beſpottende, Prudent.; - ogſ. subst. blasphemus, i, m.: en Beſpotter, Tertull.

blătĕratus, us, m.: Snakken el. at ſnakke hen i Veiret, Sidon.; af — 1. blătĕro, avi, atum, 1, v. a. (o. n.); [beſl. m. βλάξ: enfoldig, dum]; I) ſnakker hen i Veiret; (oftest for- og efterel.); - blaterare atque obloqui, Afran. ap. Non.; cf. Hor. Sat. 2, 7, 35; men stulta et immodica blaterantes, Gell.; — 2) ogſ. ſom Naturlyd, navnl. Frøens, Sidon., Kamelens, Fest.; dſ. — 2. blătĕro, ōnis, m.: Svadſer, Sladderhank, Gell. — blătĭo, ire, v. a., [beſl. m. 1. blatero]: plapprer hen i Veiret, udplapprer, (forel.); ita nugas blatis, Plaut. Amph. 2, 1, 79, oftere.

blatta, ae, f.; I) etſlags lyſſky og beſværligt Inſect; navnl. ogſ. Møl, Klædemøl, Vogmøl; vid. Plin. 29, 39; ∾ lucifuga, Virg. Ge. 4, 243; cf. Hor. Sat. 2, 3, 119, o. Martial. 14, 37; — II) (efterel.), ſ. purpura: Purpur el. en Art deraf, Cod. Theod., Lamprid., o. A. — blattaria, ſ. und. flgd. — blattārius, 3, [blatta], hørende til el. benævnt efter Møl, balnea, (hvor Møllene holde til), Senec., Plin.; — 2) dſ. subst. blattaria, (sc. herba): Mølurt, Plin. 25, 60. — blattea, ae, f.: Biform af blatta nr. II: Purpur, Venant.; dſ. — blattĕus, 3: purpurfarvet, af Purpur, tunicae, Vopisc., funes, Eutrop. — blattĭfer, a, um, [blatta nr. II, fero]: ſom bærer Purpur, senatus, Sidon. — Blaudēnius, 3, fra el. af d. phrygiſke By Blaudus, (Βλαῦδος, Strab.), Zeuxis, Cic. Qu. Fr. 1, 2, 2.

blechnon, i, n., βλῆχνον: etſlags Bregne, (filix), Plin. 27, 55. — blechon, ōnis, m., βλήχων: vild Polei, Plin. 20, 55. — Blĕmyae, arum, (ogſ. Blĕmyes, um, Avien., o. Blĕmyi, orum, Prisc.), m., Βλέμυες: Folk i Æthiopien, Mela 1, 4, Vopisc., Claudian.; - efter Fabelen: uden Hovede og Øine, med Mund paa Bryſtet, oſv.; vid. Mela 8 fin., o. Plin. 5, 8. — blendĭus, (el. blennius), i, m., βλέννος: etſlags ringe Søfiſk, Plin. 32, 32. — blennus, i, m., βλεννός: dumt el. enfoldigt Menneſke, ſ. Plaut. Bacch. 5, 1, 2: fungi, bardi, blenni, etc.

blĭtĕus, 3: ſmagløs, uden Saft og Kraft; dſ. „overſ.": unyttig el. daarlig i ſit Slags; vid. Plaut. Truc. 4, 4, in.; cf. Laber. ap. Non.; af — blĭtum, i, n., βλίτον: etſlags ſmagløs Kokkenvært, (rimel. Spinat: spinaria oleracea L.), Plaut. Pseud. 3, 2, 26, Varr.

bŏa, ae, f., [bos]; I) etſlags uhyre Vandſlange, vid. Plin. 8, 14; (men rimel. benævnt af dens Størrelſe); — II) boa o. boae: etſlags røde Blærer, hvorpaa der lægges Komøg; vid. Plin. 24, 35, oftere, o. Lucil. ap. Fest. — bŏārĭus, 3, [bos]: hørende til el. benævnt efter Øxen, forum, Oxetorvet, (i Roms ottende Region, i Nærheden af Circus); om denne Benævnelſe ſ. Fest. p. 25, Ovid. Fast. 6, 478, o. Prop. 4, 9, 19; ſ. ogſ. Liv. 33, 27, o. Tac. Ann. 12, 24; — not.: lappa boaria: etſlags ubekiendt Plante, Plin. 26, 66. — bŏātus, 3, [boo]: Brølen, Skrigen, praeconis, Appul. — Boaulia, ae, ſ. und. Bauli. — bobsequa, ae, ſ. und. busequa.

Boccar, ăris, m.: K. i Mauretanien, und. d. anden puniſke Krig, Liv. 29, 30; — 2) dſ. „poet." ſ. en Africaner, Juvenal. 5, 90. — Bocchus, i, m.: K. i Mauretanien, ogſ. Svigerfader til Jugurtha; vid. Sall. Jug. 80 flgt., ibd. 102 flgd., o. ibd. 110, ogſ. Vell. 2, 12, o. A.; — 2) ogſ. en efter ham benævnt Plante, Virg. Cul. 401. — Bodotria, ae, f.: Havbugt i Skotland, (nu: Firth of Forth), Tac. Agric. 23.

Boebe, es, f., Βοίβη: Landsby i d. theſſaliſke Landſkab Pelasgiotis, ved Søen Boebeïs, Ovid. Met. 7, 231; - ogſ. denne Sø ſelv, Liv. 31, 41; — B) dſ. 1) Boebēïs palus (el. lacus), Plin. 4, 15: den ovennævnte Sø; ogſ. ∾ Ossaea, (af dens Nærhed ved Bierget Ossa), Lucan. 7, 176; men ∾ sancta, Prop. 2, 2, 11, (fordi Minerva der havde badet ſine Fødder);

— 2) Boebēĭus, 3: boebeisk, d. e. thessalisk, proles, (de thessaliske Nympher), Val. Fl.

Boeōtarches, ae, m., Βοιωτάρχης: den høieste Øvrighedsperson i Boeotien, Boeotarch, Liv. 33, 27, oftere. — 1. Boeōtĭa, ae, f.: Gemalinde af Hyas, og ved ham Moder til Plejaderne, Hygin. Astron. 2, 21. — 2. Boeōtia, ae, f., Βοιωτία: Landskabet Boeotien i Hellas, med Hovedstaden Theben; vid. Plin. 4, 12; om denne Benævnelse f. Ovid. Met. 3, 13, o. Hygin. Fab. 186; – til Indvaanernes foregivne Slovhed sigter Cic. Fat. 4, Nep. Alcib. 11, o. Hor. Ep. 2, 1, 244; — B) df. 1) Boeōtius, 3, Βοιώτιος: boeotisk, Haemon, Prop., moenia, (i. e. Thebae), Ovid. Met. 3, 13; — b) df. subst. pl.: Boeōtii, orum, m.: Boeotierne, Nep. Alcib. 11; — 2) Boeōtus, 3, Βοιωτός: = frgd.; ∾ tellus: = Boeotia, Ovid. Met. 12, 9; — df. subst. pl.: Boeoti, orum, m.: Boeotierne, Liv., o. A.; gen. Boeotum, (f. Boeotorum), Hor. Ep. 2, 1, 244; — 3) Boeōtĭcus, 3, Βοιωτικός: = frgd., frumentum, Plin., cucumis, id. — Boēthĭus, i, m.: udmærket Philosoph und. K. Theodorich, (omtr. 500 Aar e. Chr.); skrev de Consolatione philosophiae Libros V.

Bohemi, f. und. Boji. — 1. Boja, f. und. Boji. — 2. boja, ae, pl. bojae, arum, f., [bos]: etslags Halsbaand, (oprdl. af Oxeleder); df. ogf. Halsjern el. Halstræ, Plaut. As. 3. 2, 5, o. Prudent. — Bojemi el. Bohemi, f. und. flgd. — Bōji, orum, m.: Folk i Gall. Lugd., (hvor nu Bourbonnais), Caes. B. G. 1, 5, oftere, Plin. 4, 32; cf. Tac. Germ. 28; – deres Hovedstad: Boja, ae, f., Caes. B. G. 7, 14; – af disse Bojer gik nogle til Overitalien, hvor de nedsatte sig omkring Parma og Mutina; vid. Plin. 3, 21; – andre droge til Germanien, hvor de hed Bojemi el. Bohemi, og gave d. nuv. Bøhmen deres Navn; vid. Tac. Germ. 28; — not.: det comiske Ordspil m. sing.: Bojus est, Bojam terit, (m. Hensyn paa 1. boja), f. Plaut. Capt. 4, 2, 108.

Bōla, ae, Virg., o. Bōlae, arum, Liv., f.: gammel By i d. Æquiske i Latium; — df. Bōlānus, 3, ager, Liv. 4, 49; — men Bolani, orum: Indvaanerne deraf, ibd., Plin. 3, 9.

bolbĭton, i, n., βόλβιτον: Komøg, Plin. 28, 68. — bōlētar, āris, n., Apic., Trebell.; pl. bōlētāria, ium, Martial. 14, 101: Kar el. Fad, hvori Svampe, (men ogf. andre Spiser), fremsættes; af — bōlētus, i, m., βωλίτης: det bedste Slags af spiselige Svampe, Plin. 22, 46; f. ogf. Martial. 3, 60, Tac. Ann. 12, 67, o. Suet. Claud. 44. — bŏlis, ĭdis, f., βολίς; oprdl.: Skudvaaben; df. etslags ildligt Meteor, Plin. 2, 25. — bolites, ae, m., βολίτης: Roden af Planten lychnis, Plin. 21, 98.

bōloe, (disyll.), βῶλοι, (egenl. Jordklumper): etslags Ædelstene, Plin. 37, 55. — 1. bŏlus, i, m., βόλος: et Kast, (for- og efterel. f. jactus); df. 1) Terningkast, Plaut. Curc. 5, 2, 43, o. id. Rud. 2, 3, 39; — II) at udkaste Fiskergarnet, men alene „meton.": den giorte Fangst, et Dræt; bolum quanti emerant, Suet. Rhet. 1; — 2) df. „overf."; a) Lokkemad; vid. Plaut. Truc. 1, 1, 10; — b) ligesom flgd.: Fordel el. Vinding; df. bolo aliquem tangere el. multare, (berøve nogen en Fordel), id. — 2. bōlus, i, m., βῶλος, (egenl. gleba el. Jordklods; ogf. et Stykke, en Bid, odl.); df. „overf." (o. forel.): Vinding, Fordel; – bolum tantum mihi ereptum ··· a faucibus, („alleg."), Ter. Heaut. 4, 2, 6; cf. Lucil. ap. Non., o. Plaut. Pers. 4, 4, 106.

bombax, interj., βομβάξ, (som ironisk el. spottende Udraab): hillemænd! odl.; vid. Plaut. Pseud. 1, 3, 131. — bombĭto, are, v. n., (ligesom βομβῶ, onomatop. om Bien): at brumme el. summe, Auct. Carm. d. Philomel. — bombus, i, m., βόμβος: dump el. surrende el. summende Lyd el. Tone, navnl. af det dlæste Horn, af Bierne, af Haandklap, osv., Varro, Catull. 64, 263; cf. Pers. 1, 99, o. Suet. Ner. 20.

bombȳcĭnus, 3, [bombyx]: af Silke, vestis, Plin., panniculus, Juvenal., taenia, Martial.; — b) ogf. subst. el. absol.: bombycina, orum, (sc. vestimenta): Silkeklæder, Martial. 8, 68. — bombyciae arundines, (βομβυκίας κάλαμος, Theophr.), Plin. 16, 66: de til en Fløite (βόμβυξ) skikkede Rør. — bombylĭus, i, m., βομβύλιος: Silkeormen som Puppe, Plin. 11, 25. — bombyx, ȳcis, m., βόμβυξ; 1) Silkeormen, Plin. 11, 25 flgd., o. Martial. 8, 33; — 2) „meton." ogf. Silken selv, navnl. de af Silke forarbeidede Tøier el. Klæder; vid. Prop. 2, 3, 15; ogf. som fem.; vid. Plin. 11, 27; — b) ogf. anden fin Uld, navnl. Bomulden; vid. Plin. 19, 2.

Bona Dea, f. und. bonus, nr. III. — bŏnăsus, i, m., βόνασος: etslags vild Oxe i Pæonien, vid. Plin. 8, 16. — bŏnĭtas, atis, f., [bonus]: ydre og indre Godhed el. god Beskaffenhed; df. I) „egenl." el. om materielle o. sandselige Gienstande; ∾ agrorum, Cic., Caes., soli, Quintil., aquae, Phaedr., vini, Plin., gemmarum, id.; – ∾ vocis, Cic. Orat. 18, verborum, ibd. 49; — II) „fig."; A) „alm." o. „meton."; ∾ ingenii, (gode Naturgaver), Cic. Off. 3, 3, naturae, ibd. 1, 32; — 2) „bef." o. „ethisk", navnl. ogf. m. Hensyn paa Charakteren; a) Oprigtighed, Redelighed; – quum fidem alicujus bonitatemque laudant, etc., Cic. Off. 3, 19; cf. id. Fam. 13, 4, Nep. Milt. 8, o. id. Timol. 5; — b) Godhed, Velvillie, velvillig Deltagelse, Humanitet; – quid praestantius bonitate et beneficentia? Cic.; cf. Nep. Att. 9; ligel. forbindes: bonitas, humanitas, misericordia, Quintil. 6, 1, 22; – ogf. Neblødenhed, Tac. Hist. 1, 52; ogf. Ømhed el. Kiærlighed, Phaedr. 3, 15.

Bonna, ae, f.: Byen Bonn, ved Rhinen, Tac. Hist. 4, 19, oftere; — df. adj. Bonnensis, e, castra, proelium, ibd. 20. — Bŏnōnia, ae, f.: By i Gall. Cisalp., i Nærheden af Mutina; anlagt som romersk Coloni a. u. c. 564, Liv. 37, 57; – hed tidligere Felsina, og hørte til de tolv etruriske Forbundsstæder; vid. Plin. 3, 20, o. Liv. 33, 37; (hod. Bologna); — df. adj.: Bŏnōnĭensis, e: af el. fra Bononia, Cic. Brut. 46; — not.: sildt. heder ogf. Bŏnōnia; a) en Fæstning i Pannonien, Amm.; — b) en By i Gall. Belg., tidl. Gessoriacum, (hod. Boulogne), Tab. Peuting.

bonum, i, n., f. und flgd. — bŏnus, 3, [f. bene ab in.]; – compar. melior; superl. optimus; – god, dygtig, brav, rigtig; (opp. malus); df. — I) „egenl." el. om legemlige Ting og sandselige Gienstande el. Forholde; A) „alm."; a) absol.: god el. dygtig el. tienlig i sit Slags, aedes, Plaut., ager, Ter.; ∾ coelum, (sund Luft), Cato; ∾ forma, (Skiønhed), Ter.; ∾ nummi, (ægte, opp. adulterini), Cic. Off. 2, 23; ∾ color, (god el. sund Farve), Lucr., Ovid.; ∾ valetudo, Lucr., Quintil.; ∾ vox, id; ∾ aetas, (Ungdommen), Cic. d. Senect. 14; men vultus boni, Ovid. Met. 8, 678, (venligt Aasyn); — b) m. ad, el. c. dat.: god el. dygtig el. skikket el. tienlig dertil; vid. Tac. Ann. 2, 14; ligel. pecori alendo bonus (mons), Liv. 29, 31; cf. Virg. Ge. 2, 447; — c) subst. bonum, i, n., ligesom commodum: Vinding el. Fordel; – bonum publicum: Statens Bedste el. det Heles Vel, Sall. Cat. 38, Liv., Plin.; quid mihi sit boni, si mentiar, Plaut.; bono esse alicui: være el. tiene til nogens Fordel; vid. Cic. R. Am. 5, o. Liv 7, 12; – df. i Retssproget: cui bono fuerit, vid. Cic. Mil. 12, oftere; — B) „bef."; a) om Ting, med Hensyn paa deres Størrelse el. Udstrækning, osv.: ret megen el. betydelig; – bonam partem sermonis etc., Cic. d. Or. 2, 3; cf. Lucr. 6, 1248, o. Hor. Ep. 1, 18, 109; men bonam magnamque partem etc., Ter. Eun. 1, 2, 45; — b) om Personer, med Hensyn paa deres Formuetilstand, (navnl. i Omgangssproget og i Breve): bemidlet, velhavende,

rig; - est miserorum ··· ut invideant bonis, Plaut.; ligel. m. Lune: viri boni usuras perscribunt, (Pengemændene), Cic. Att. 9, 12; cf. ibd. 8, 1; — c) res bonae: lykkelig Tilstand, Lykke; vid. Plaut. Trin. 2, 4, 45; etiam bonis meis rebus etc., (endog i min Velmagt), Cic. Att. 12, 21; cf. Hor. Od. 2, 3, 3; - sieldn. in sing.: in re bona esse, Laber. ap. Gell. 10, 17; - res bonae: festlige Spiser, Nep. Ages. 8; — d) df. subst. bona, orum, n.: Lykkens Goder, Midler el. Formue; bona multa, bene parta, etc., Plaut. Trin. 2, 2, 66; ∾ patria, Ter., paterna, Quintil.; - vendere bona (alicujus), atque in publicum redigere, Liv. 4, 15; cf. Tac. Ann. 2, 48; curatio bonorum, id.; - esse in bonis: være i Besiddelse af en Formue, (navnl. af en Arv), Cic. Fam. 13, 30; men esse in bonis alicujus: at tilhøre nogen, Dig.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) om Personer; a) god el. brav el. dygtig i sit Fag; - ∾ auctor, Cic., Quintil., poëta, Cic., defensor, Quintil., dux, id., gladiator, Ovid.; — b) med Hensyn paa Stand og Vilkaar: fornem, anselig; vid. Ter. Phorm. 1, 2, 65; - df. boni viri, Cic. Leg. 3, 9, de Fornemste i Staten, Aristocraterne; ligel. optimi, s. optimates, ibd. 17; ogs. „alm.": optimus quisque, (Mennesker af Værd el. Betydning i Selskabet), id. Off. 1, 28; — 2) om Begreber, o. som subst. bonum, i, n., o. bona, orum: et Gode, en Fordel, Goder el. Fordele; - bona externa o. bona corporis, modsættes bona animi, Cic. Tusc. 5, 30; summum bonum, s. nedens.; in comparatione malorum, boni locum obtinet levius, Quintil.; bona pacis, Tac.; — B) „ment."; 1) „alm."; a) om Personer og Begreber: god el. dygtig, aandfuld el. vittig; - ∾ poëta, s. ovens.; ∾ indoles, (gode Naturgaver), Quintil.; ∾ ars o. bonae artes, (d. ædle Videnskaber), id.; ∾ verba, (valgte el. passende), id.; men ∾ dicta, (i. e. facete dicta: Vittigheder, bons mots), Cic. d. Or. 2, 54; — b) subst.: bona ingenii studiique etc., Quintil. 7, prooem.; eloquentiae bonis male uti, ibd.; men bonum mentis etc., s. nedens.; — 2) „bes." el. m. Hensyn paa Charakteren; aa) om Personer; a) vir bonus, Grækernes καλὸς κἀγαθός: den gode Mand, den Dydige, den Retskafne, den Fuldendte; vid. Cic. Tusc. 5, 10, o. id. Leg. 1, 14 o. 18; - ogs. absol.: bonus o. boni, (sc. vir o. viri); - proprium est boni, recte facere, Quintil.; cf. Cic. Lael. 14, o. Hor. Ep. 1, 16, 52; men ∾ mulier, (dydig, sædelig), Plaut. Merc. 3, 1, 16; — b) med Hensyn paa virtus i romersk Forstand, staaer bonus ogs. ofte f. fortis: tapper, modig, (opp. ignavus); - vid. Sall. Jug. 53 o. 57, ogs. id. Cat. 11; ogs. hører hertil id. Jug. 92: optumus quisque; — c) c. dat., el. m. in c. acc., ogs. absol.: velvillig, søielig, ogs. gunstig el. naadig; - vicinis bonus esto, Cato; cf. Cic. Att. 10, 8; - navnl. ogs. i Religionssproget; vid. Virg. Ecl. 5, 65, o. id. Aen. 12, 647; ogs. hører hertil Forbindelsen: Juppiter optimus maximus, (den Algode, Alstore); — d) i Tiltaler bruges voc. bone, boni: dels smigrende el. venligen; saal. dux bone, Hor. Od. 4, 5, 37; cf. id. Sat. 2, 3, 31, ogs. ibd. 2, 2, in.; - dels ironisk; bone vir, Plaut., o. Ter. Andr. 3, 5, 10; cf. Cic. Verr. 5, 6; — bb) om Begreber; a) ∾ animus: opromt Sind, godt Mod, Plaut. Pseud. 1, 5, 37; df. ofte, ∾ animo esse: være ved godt Mod, id., Ter., Caes., Liv., o. A.; ligel. bonum animum habere, Sall. Jug. 85, o. Liv. 8, 32; — b) bonā veniā, el. cum bona venia: med gunstig Tilladelse, vid. Ter. Phorm. 2, 3, 31, o. Liv. 29, 17; — c) i Religionssproget, bona verba: heldvarslende Ord; vid. Tibull. 2, 2, in.; - df. atter i Omgangssproget, bona verba quaeso: godt Ord igien, (men ironisk), Ter. Andr. 1, 2, 33; - ogs. kan mærkes den religiøse Indledningsformel: quod bonum faustum felixque sit, odl.; endel. Udraabet: di melius! el. di meliora! s. und. deus; — cc) subst. bonum, o. bona; - bonum mentis est virtus, Cic. Tusc. 5, 23; ligel. bona animi, id.; - navnl. heder i Philosophien, summum bonum: Menneskets el. Videnskabens ypperste Formaal; vid. Cic. Fin. 5, 6 o. 28; - hertil hører ogs. den bekiendte Overskrift: Ciceronis de Finibus bonorum et malorum, etc.; — III) Bona Dea, dyrkedes af de romerske Koner, som Kydskhedens Gudinde, Macrob. Sat. 1, 12, Lactant., s. ogs. Juvenal. 2, 84 flgd., o. id. 6, 314, flgd. — bŏnuscŭla, orum, n., sild. dem. af bona, orum, (und. bonus): smaa el. ringe Midler el. Besiddelser, Sidon., Cod. Theod.

bŏo, are, v. n., [ligesom βοάω]: skriger, larmer, raaber; (ofteſt for- og efterel. o. „poet."); - boat Coelum fremitu virum, Plaut. Amph. 1, 1, 77; cf. Ovid. A. A. 3, 450; - ogs. m. Digamma: clamore bovantes, Enn. ap. Varr. L. L. 7, 5; — not.: forel. findes ogs. boo, ĕre, vid. Varr. l. c. — bŏōpes, is, n., βοῶπες: = caerefolium, Appul. — Bŏōtes, ae, (gen. is, Hygin., dat. i, Cic., inc., voc. e, Ovid.), m., Βοώτης: Stiernebilledet Arctophylax el. Biørnevogteren, Cic. Arat., Ovid. Met. 10, 487, o. A.; - ifølge dets langsomme Bevægelse: ∾ piger, Ovid., Juvenal., tardus, Ovid. Met. 2, 170, Caes. Germ. Arat., o. A.

bŏrēa, ae, f., [βόρεια, nordlig]: en Jaspisart, Plin. 37, 37. — bŏrēālis, e: nordlig, flamina, Nordenvinden, Avien.; af — 1. bŏrĕas, (borras, Prud.), ae, m., (acc. an, Ovid., am, Prop.), βορέας, βοῤῥᾶς, ligesom aquilo: Nordnordostvinden; ogs. Nordenvinden; vid. Plin. 2, 46, Nep. Milt. 2, ogs. Virg., Ovid., o. A.; — b) „meton." ogs. Norden, Hor. Od. 3, 24, 38; — df. adj.: borēus, (-ēus), o. borius, (-ĭus), 3, βόρειος: nordlig; sub axe borēo, Ovid. Trist. 4, 8, 41. — 2. Bŏrĕas, ae, m.: Søn af Flodguden Strymon; vid. Ovid. Met. 6, 682 o. 711 flgd. — borēus, 3, s. und. 1. boreas.

borsўcites, ae, m.: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 73. — Bŏrysthĕnes, is, m., Βορυσθένης: Flod i Sarmatien, falder i d. sorte Hav, (nu. Dnieper), Mela 2, 1, Plin. 4, 26, Gell.; — B) df. 1) Bŏrysthĕnius, 3, amnis, (i. e. Borysthenes), Ovid. Pont. 4, 10, 53; — 2) Borysthĕnis, idis, f., Βορυσθενίς: By ved Borysthenes, (tidligere Olbia), Coloni fra Miletus, (i Egnen af d. nuv. Oczakov), Mela; — 3) Borysthĕnidae, arum, m.: de ved Floden Borysthenes boende Folk, hiberni, Prop. 2, 7, 19; — 4) Bŏrysthĕnitae, arum, m., Βορυσθενῖται: = frgd., Macrob. Sat. 1, 11.

bos, gen. bŏvis, (der ogs. findes som forel. nomin., Varro, hvs. ogs. gen. pl. boverum, id., Cato), dat. pl. bōbus (o. būbus), comm., (hvs. femina bos, Varro, Plin.), βοῦς, dor. βῶς: Stykke Hornqvæg, et Qvægstykke, Oxe el. Ko; vid. Plin. 8, 70, Virg. Ge. 3, 50 flgd., o. A.; - bos torva, Virg., cruda, Hor., forda, fecunda, Ovid. Fast. 4, 630 flgd.; - som Ordsprog mærkes: bovi clitellas imponere, Cic. Att. 5, 15; cf. Quintil. 5, 11, 21; — b) comisk er bos: en af Oxeleder skaaren Rem el. Pidsk, Plaut. As. 1, 1, 22; — 2) hertil mærkes: a) bos Lucas: Elephanten, s. und. Lucas; — b) bos: etslags Fisk af Platfiskarten, Plin. 9, 40, Ovid. Hal. 94.

boscis, idis, (rimel. f. boscas, adis), f., βοσκάς: en Andeart, Colum. 8, 15. — Bosphŏrus, etc., s. und. Bosporus. — Bospŏrānus, etc., s. und. flgd. — Bospŏrus, (ogs. Bosphorus), i, m., (n. pl. Bospora, Prop. 3, 11, 60), Βόσπορος, (ligesom Oxestrædet, fordi Io, som Ko, havde svømmet derover): Navnet paa flere Sunde el. Stræder; A) ∾ Thracius, imellem Thracien og Lilleasien, (nu. Strædet ved Constantinopel), Varro, Mela, Plin. 4, 24, Hor. Od. 2, 13 o. 20, o. ibd. 3, 4; — B) ∾ Cimmerius, imellem d. sorte o. asovske Hav, (nu. Strædet ved Kaffa el. Feodosia), Mela, Plin. 4, 24; — bb) df. a) Bospŏrius, (-ēus, Sidon.), 3, Βοσπόριος: bosporisk, mare, Ovid. Trist. 2, 298; — b) Bospŏricus, 3: = frgd.;

∾ mare, quod Cimmerium appellatur, Gell. 17, 8; — 3) Bŏspŏrānus, i, m.; pl. Bosporani, orum: de ved Bosporus Cimmerius boende Folk, Cic. Manil. 4, o. Tac. Ann. 12, 15; — b) df. adj.: Bosporanus, 3, bellum, ibd. 63. — bostrȳchītes, ae, m., βοστρυχίτης: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 55. — bostrȳchus, 3, βόστρυχος: kruset el. lokket, crines, Firmic.

bŏtănismus, i, m., βοτανισμός: Planternes Lugning, (runcatio), Plin. 18, 47. — bŏtellus, i, m., dem., s. und. botulus. — bŏthȳnus, i, m., βόθυνος: ildligt Meteor, af en Grubes Gestalt, Senec. Qu. N. 1, 14. — botrus, s. und. botrys. — botrȳites, ae, m., βοτρυΐτης: etslags drueformet, os ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 55. — botrȳitis, ĭdis, f., βοτρυῗτις, (det Drueformede); df. sædv. etslags Kobbererts, germ. Galmei, Cels., Plin. 34, 22; - ogs. botrȳōdes, is, f., βοτρυώδης, Veget. — botrȳo (n), ōnis, m., Biform af botrys; I) en Vindrueart, Pallad., Martial. 11, 27; — II) etslags Lægemiddel, Plin. 28, 10. — botrys, ȳos, f., βότρυς, ogs. botrus: Vinbær el. Drue, Vulgat.; — II) som Bært: = artimisia, germ. Beifuß, Plin. 25, 36.

Bottiaea, ae, f.: Landskab i Macedonien, Liv. 26, 25; — df. Bottiaei, orum, m.: Indvaanerne deraf, Plin. 4, 18. — bŏtŭlārĭus, i, m.: Pølsemager, Pølsehandler, Senec. Ep. 56; af — bŏtŭlus, i, m.; oprdl. ligesom φύσκη: en Tarm; df. sædv. Pølse el. Kiødpølse; (nærmere Ord, s. farcimen); vid. Gell. 17, 7; cf. Martial. 11, 72; — df. demin. botellus, i, m., id. 5, 78.

Bŏvĭānum, i, n.: Navnet paa tvende Byer i Samnium; vid. Plin. 3, 17; — df. Bŏvĭānus, 3, castra, Sil. — *bŏvĭcīdĭum, i, n., [bos, caedo]: Slagtning el. Offerslagtning af Øxen, in pl., Solin. — bovile, s. und. bubile. — Bŏvillae, arum, (Bovilla, ae, Frontin.), f.: gammel By i Latium, og første Station fra Rom, paa d. appiske Vei, Tac., Suet., Flor.; ∾ suburbanae, Prop. 4, 1, 33; — B) df. 1) Bŏvillanus, 3, vicinitas, Cic. Planc. 9; — 2) Bŏvillus, 3, pugna, Cic. Att. 5, 13, (med Lune om Mordet paa Clodius); — not.: fundus Bovillanus, Cic. Qu. Fr. 3, 1: et ubekiendt Sted i d. Arpinatiske.

1. bŏvillus, 3, forcl. Biform, s. bubulus: hørende til Øxen; df. Liv. 22, 10, af en Bønformular: quod ex bovillo grege etc. — 2. Bovillus, 3, s. und. Bovillae. — bŏvīnātor, oris, m., efter Gell. 11, 7, af Lucil. brugt f. tergiversator: den Gienstridige; df. som søger Udflugter; af — bŏvīnor, ari, v. dep. n., [bos], ligesom convicior: skælder el. larmer, Fest. — bŏvīnus, 3, [bos], sild. Biform f. bubulus, af Øxen el. hørende dertil, medulla, Theod. Prisc. — bovis, s. und. bos. — bovo, s. und. boo. — box, ōcis, m., βώξ: etslags ubekiendt Søfisk, Plin. 32, 53.

brăbēum, el. brăbium, i, n., βραβεῖον: Kamppris el. Kampbelønning, Prudent., Tertull. — brăbeuta, ae, m., βραβευτής: som anordner de offenlige Kamplege og uddeler Kampprisen, en Kampdommer; brabeutarum more, humi assidens, Suet. Ner. 53. — brabyla, ae, f.: etslags ubekiendt Plante, Plin. 27, 32.

brăca, ae, f., Ovid. Trist. 5, 10, 33; sædv. pl. bracae, (braccae), arum, f.: Benklæder el. Buxer; bares oprdl. af Galler, Germaner og Østerlændere; vid. Virg. Aen. 11, 777; - ∾ laxae, Ovid., virgatae, Prop., pictae, Val. Fl.; - und. Keiserne synes Brugen af bracae at være bleven almindelig; vid. Lamprid. Al. Sev. 40; - (besl. derm. er d. nordiske: Brog).

*brācārĭus, (bracc.), i, m.: Buxeskræder, Lamprid., Cod. Just.; o. — brācātus, (bracc.), 3: som bærer Buxer; I) som Epithet til en Udlænding el. Barbar, el. til en østerlandsk Vellystling; saal. (om Gallerne i Rom), Cic. Font. 11; ∾ natio, id. Fam. 9, 15; ∾ turba Getarum, Ovid.; ∾ Medi, Pers. 3, 53; — 2) som geographisk Benævnelse, f. Transalpinus; sædv. Gallia Bracata, (sild. Narbonensis), opp. Gallia Togata, vid. Mela 2, 5, o. Plin. 3, 5; - df. skældende: bracatae cognationis dedecus etc., Cic. Pis. 23; - bracatorum pueri, Juvenal. 8, 234, (Drenge fra Gall. Narb.); — 3) ogs. „alm.": som bærer vide Klæder; Satarchae totum bracati corpus, Mela 2, 1; — [braca]. — brace, is, f.: Benævnelse af en meget hvid Kornart i Gallien, (paa Latin: sandala), Plin. 18, 11; (ogs. brance, m. s. Bem.). — brācēus, el. brācĭus, 3, [braca]: hørende til el. benævnt efter Benklæder, Auct. Priap. 72, inc.

*brăchĭālis, e: hørende til el. benævnt efter Armen, nervus, Plaut., crassitudo, Plin.; — 2) df. subst.: brachiale, is, n., (sc. ornamentum), Plin., o. brachialis, is, m., (sc. torques), Trebell., (s. d. class. armillae): Armsmykke el. Armklæde; o. — brăchĭātus, 3: ligesom forsynet med Arme; df. „overf." om Træer: med Grene, der ligne Arme; vid. Plin. 16, 53; ∾ vineae, Colum.; — [brachium].

brăchĭŏlāris, e, musculi: visse Muskler i Hestens Bov; s. flgd. nr. b; Veget.; af — brăchĭŏlum, i, n., dem. af brachium: liden Arm; ∾ teres ··· puellulae, Catull. 61, 181; — b) „overf."; ubi brachiola conjunguntur, etc., (tvende Muskler i Hestens Bov), Veget.

brăchĭum, i, n., [ὁ βραχίων]: Armen; I) „egenl."; A) Underarmen el. Forarmen, (imellem Haandledet og Albuen); opp. lacertus el. Overarmen; - vid. Lucr. 4, 830, o. Ovid. Met. 1, 501; feminae nudae brachia ac lacertos, Tac. Germ. 17; — B) oftere: hele Armen; vid. Cic. d. Or. 2, 62, o. Caes. B. G. 1, 25; - cohibere brachium toga, Cic. Coel. 5; brachia collo circumdare el. injicere el. implicare, (at omarme), Ovid.; cf. Virg. Aen. 6, 700, o. Hor. Od. 3, 9, 2; — 2) navnl. ogs. at mærke: a) om Armbevægelsen, som Gestus, deels hos Taleren; vid. Cic. Orat. 18, o. Quintil. 11, 3, 84 o. 93, oftere; deels hos den Dandsende; vid. Lucr. 4, 771, ogs. Ovid. Am. 2, 4, 29, id. A. A. 1, 595, ogs. Prop. 2, 22, 6; — b) som Ordsprog el. „alleg.": molli el. leni brachio agere aliquid, Cic. Att. 4, 16, (behandle let el. overfladisk); cf. ibd. 2, 1; - men „poet.": dirigere brachia contra torrentem, (svømme imod Strømmen), Juvenal. 4, 89; — II) „overf." o. „meton."; A) om de Lemmer hos Dyrene, som nærmest svare til Menneskets Arme; - navnl. hede brachia: Krebsens Saxe, Ovid., Plin. 9, 51; ligel. „poet." om Stiernebilledet Krebsen, Ovid. Met. 2, 83; men om Skorpionen, Virg. Ge. 1, 34; - ogs. andre Søfiske tillægges brachia, Plin. 11, 108; — not.: comisk er brachium, s. armus el. femur, hos Elephanten; vid. Plaut. Mil. gl. 1, 26 flgd.; — B) ifølge etslags Lighed betegner brachium ogs.; a) Gren paa et Træ, Cato, Colum.; ofte ogs. „poet."; vid. Virg. Ge. 2, 296 o. 368, Catull. 64, 105, Ovid., o. A.; — b) „poet." ogs.: Arm af Havet, Ovid. Met. 11, 13; - ogs. Arm af en Biergstrækning, Plin. 5, 27; — c) „poet." ogs. f. antenna, (Raa el. Skibsraa), Virg. Aen. 5, 829; — d) i Krigssproget: Vold el. Dam el. Arm el. Linie til Forbindelse af el. imellem tvende Punkter; - muro brachium injungere, Liv. 4, 9; cf. id. 31, 26, oftere, o. A.; - ogs. den saakaldte Arm paa en Catapult el. Skydemaskine, Vitruv.

Brachmānae, arum, o. Brahmānes, ium, m.: en indisk Kaste af Præster el. Lærde, hvf. de nuv. Braminer, Appul., o. A.; cf. Plin. 6, 21. — brăchȳcătălectum, o. -lecticum, (sc. metrum), i Metriken: Vers som mangler en Fod, Diomed.

bractĕa, ae, f., [besl. m. βράχειν, brage el. rasle]: tyndt Metalblik; - ∾ auri: Guldblik, Lucr. 4, 729; ogs. absol. bractea: Guldblik, Virg. Aen. 6, 209; cf. Ovid. A. A. 3, 232; — 2) „meton." ogs.;

a) ∾ viva, (det gyldne Skind, som tillægges de spanske Faar), Martial. 9, 62; — b) bracteae ligni: tynde Træ-plader (til Finering), Plin. 16, 84; — not.: alene sild. „overf.": Glands el. Skin; bracteae eloquentiae, Solin.

*bracteālis, e: af el. fra Metalblik, fulgor, Prudent.; — bracteārius, i, m.: en Guldslager, Firmic.; — bracteātor, oris, m.: = frgd., id.; o. — bracteātus, 3: I) „egenl.": overtrukken med Guldblik, (efterel. s. aureus), lacunar, Sidon., sellae, id.; — II) „fig."; A) „overf.": skinnende som Guld, leo, (med guldgul Man), Senec. Ep. 41; — B) „ment."; a) gylden el. herlig, edel, dictum, Auson.; — b) forstilt, uægte, felicitas, vid. Senec. Ep. 115; — [bractea]. — bractēŏla, ae. f., dem. af bractea: lidet Stykke Guldblik, Juvenal. 13, 152, Prudent.

brance, s. und. brace. — branchia, ae, Auson., sædv. branchiae, arum, f., τὰ βράγχια: Fiskegæller, Plin. 9, 6. — Branchidae, arum, m., Βραγχίδαι: Efterkommere af Apollos's Søn Branchus, og arvelige Præster for Apollo's Tempel o. Orakel (penetralia Branchi, Stat.) ved Miletus, Mela 1, 17, Plin. 5, 31, Curt. — branchos, i, m., βράγχος: Hæshed, Coel. Aur. — Branchus, i, m., s. und. Branchidae.

brasmatiae, arum, m., βρασματίαι, sc. ἄνεμοι: eeslags Jordskjælv, Amm. 17, 7. — brassĭca, ae, f.: Kaal, (hvoraf flere Arter, tildels ogs. som Lægemiddel), Cato, Colum., Plin., o. A.; men Cic. N. D. 2, 47, inc. — brastae, arum, m., βράσται: Biform af brasmatiae, Appul. — brathy, ўos, n., βράθυ: = herba Sabina, Plin. 24, 61, Appul.

brechma, atis, n.; (efter Plin. 12, 14, indisk Ord): Goldhed, piperis el. seminis, id. l. c. — Brenni, s. und. Breuni. — Brennus, i, m.: Navnet paa flere galliske Hærførere; vid. Liv. 5, 38, o. A.; — df. Brennicus, 3, signa, Sidon. — brĕphŏtropheum, (ium), i, n., βρεφοτροφεῖον: Opfostringshus (for Hittebørn), Cod. Just. — Breuci, orum, m.: Folk i Pannonien ved Savefloden, Plin. 3, 28. — Breuni, (ikke Brenni), orum, m.: Folk i Rhætien, (i Jundalen, Naboer til Genaunerne), Hor. Od. 4, 14, 11, Plin. 3, 24, Flor.

brĕviārius, 3, [brevis]: kortfattet, sammentrukken, rationes, Dig.; — 2) df. sædv. subst. breviarium, i, n.: kort Fortegnelse el. Oversigt el. Udtog; (ogs. summarium, Senec. Ep. 39); - ∾ rationum, Suet. Galb. 12, imperii, id. Aug. 101, (statistisk Oversigt deraf); cf. id. Vesp. 21. — *brĕviātio, onis, f.: Afkortning, dierum, Augustin.; o. — brĕviātor, oris, m.; a) som gier Udtog, alicujus, (af nogens Skrifter), Oros.; — 2) som forfærdiger et breviarium, Novell.; — [brevio].

brĕvĭcŭlus, 3, dem. af brevis: noget kort el. liden, (homo), Plaut. Merc. 3, 4, 54; - ∾ tempore, Appul.; — 2) subst. breviculus, i, m., (sc. liber): lidet Skrift, et Udtog, Cod. Just. — brĕvĭlŏquens, tis, adj., [brevis, loquor]: som taler lidet, som fatter sig kort, Cic. Att. 7, 20; df. — brevĭlŏquentĭa, ae, f.: kort Tale, Korthed i Talen; vid. Gell. 12, 2. — brĕvio, avi, atum, 1, v. a., [brevis]; I) „alm.": forkorter, trækker sammen; - ∾ quaedam etc., vid. Quintil. 1, 9, 2; men id. 11, 3, 83: breviatur enim cervix, etc.; — 2) „bes." ogs.: ∾ syllabam, (udtale den kort), id. 12, 10, 57.

brĕvis, e, [besl. m. βραχύς; vid. Fest. p. 26]: kort el. liden, af liden el ringe Udstrækning (i Rummet el. i Tiden); opp. longus; - dog undert. ogs. s. parvus; - I) „egenl."; A) kort i Rummet; 1) „alm.": kort, liden, smal; (opp. longus o. latus); - quarum (viarum) brevior etc., Nep. Eum. 8; cf. Virg. Aen. 3, 507, o. Plin. Ep. 10, 69; brevis unda, (opp. latum mare), Ovid. Her. 19, 141; - ogs. absol.: in breve cogi, vid. Hor. Ep. 1, 20, 8; ligel. Tac. Ann. 36, 5: quo (arcu) brevius valent, (i en kortere Afstand); — b) ogs. „alleg.": vid. Cic. Arch. 11, o. Ovid. Trist. 5, 10, 46; — 2) „bes."; a) om Høiden: kort, liden, lav, (opp. altus); saal. om Væxten, Cic. d. Or. 2, 60; ligel. statura breves, Quintil.; brevis corpore, Suet.; ogs. om andre Ting: pleraque Alpium ab Italia ··· breviora, Liv. 21, 35; — b) om Dybden: kort, liden, lav; opp. profundus; - brevis puteus, Juvenal. 3, 226; cf. Virg. Aen. 5, 221; - ogs. subst. brevia, ium, n., ligesom τὰ βραχέα: grunde Steder, Grunde; vid. Virg. Aen. 1, 111, o. Tac. Ann. 1, 70; men ibd. 6, 33: brevia litorum etc.; — c) om en Kredslinie, navnl. paa Himmelen: kort, (med kort Diameter); vid. Ovid. Met. 2, 517; cf. Plin. 2, 13: interiores absides ··· breviores etc.; men gyro breviore flecti (bigas), Senec. Hippol. 314: — B) kort i Tiden: kort, kortvarig; - brevior dies ut fiat, etc., Plaut. Amph. 1, 3, 51; occasionem ··· tam brevem, etc., Ter. Eun. 3, 5, 57; cf. Cic. Lael. 27, Sall. Cat. 1, o. Hor. Od. 1, 4 o. 11; ligel. ∾ lux, Catull. 5; ∾ aevum, Hor.; aut omnia breviora aliquanto fuere (foregik i en noget kortere Tid), aut etc., Liv. 21, 15; brevissimi temporis impetum sustinere, id. 5, 6; — bb) hertil kan mærkes; a) in brevi spatio el. tempore, ogs. brevi spatio el. tempore, ogs. absol. brevi: i kort Tid, ogs. inden kort Tid; - vid. Suet. Aug. 22, Caes. B. G. 1, 40, o. Cic. Fam. 12, 2; men brevi, (med stor Hurtighed), vid. Caes. B. G. 4, 33, Sall. Jug. 13, o. Nep. Them. 4; men in brevi, Flor. 1, 1; — b) brevi: en kort Tid; cunctatusque brevi, etc., Ovid. Met. 5, 32; ligel. breve, Catull. 61, 187; — c) ad breve; for en kort Tid, Suet. Tib. 68; — C) s. parvus el. exiguus, (vid. ab in.): liden, ringe, ubetydelig; exigua ··· parte brevique etc., Lucr. 5, 591; brevi latere etc., Hor. Sat. 1, 2, 93; ligel. m. caput, ibd. 89, m. alvus, Virg. Ge. 3, 80; ogs. ∾ mus, Ovid.; men ∾ census, Hor. Od. 2, 15, 13; - ∾ insulae, Pallad.; cf. Juvenal. 1, 73; ∾ vasculum, Pallad.; - ogs. hos Abstracter: Et breve in exiguo marmore nomen ero, Prop. 2, 1, 72; ∾ pondus, Hor. Sat. 2, 2, 37; — II) „overf." om det, som skeer i kort Tid, navnl. om Talen el. Foredraget: kort, kortfattet, sammentrængt; - ∾ narratio, Cic.; cf. id. Brut. 44; men id. Fin. 4, 18: nunc venio ad illa tua brevia etc., (dine korte Sætninger, dine Aphorismer); cf. Quintil. 10, 1, 63; — b) df. ogs. „meton." om Taleren el. den Talende: som fatter sig kort, som udtrykker sig med Korthed; vid. Cic. Inv. 1, 20, o. Hor. A. P. 26; densus et brevis ··· Thucydides, Quintil. 10, 1, 73; — bb) hertil kan ogsaa mærkes; a) abl. brevi, som adv., s. breviter: korteligen, i Korthed, med faa Ord; - brevi comprehendere el. complecti, Cic. d. Or. 1, 8 o. 42, percurrere, id. Caecin. 32, explicare, id.; ut tuis litteris brevi responderem, id. Fam. 3, 8; men id. Att. 11, 7: breve faciam, (vil fatte mig kort); cf. Liv. 39, 47: in breve coactae causae etc.; — b) subst. brevis, (sc. liber), s. breviarium: kort Fortegnelse el. Udtog, men alene sild., navnl. hos Vopisc. o. Lamprid.; — not.: om den korte Stavelse bruges oftere brevis (ud. syllaba); vid. Cic. Orat. 61, o. Quintil. 9, 4, 93; dog m. syllaba, Hor. A. P. 251; - ogs. findes brevis om en ved Positionen lang, men derhos med Accentus udtalt Stavelse; vid. Cic. Orat. 48.

brĕvĭtas, atis, f., [brevis]; I) „egenl."; A) Korthed i Rummet; brevitas tam angusti fretus, (dets Smalhed), etc., Gell. 10, 27; men brevitas nostra, Caes. B. G. 2, 30, (vore Soldaters lave Væxt); cf. Plin. 12, 6; — B) Korthed i Tiden, dog sædv. c. gen. temporis, osv.; vid. Cic. Att. 1, 10; ligel. ∾ diei, id., horae, Sil.; — C) s. exiguitas el. parvitas: Lidenhed, Ringhed; ∾ corporis, vid. Lucr. 2, 483; - ogs. in pl., brevitates (guttarum), etc., Vitruv. 7, 8; ∾ vineae, Pallad.; — II) „overf."; A) Korthed i Talen el. i Udtrykket; vid. Cic. d. Or. 2, 80, o. id. Brut. 13, ogs.

Quintil. 4, 2, 67, ogſ. Hor. Sat. 1, 10, 9; ſaal. ogſ. brevitatis causa, (for at være kort), Cic. Off. 2, 12; - ogſ. c. gen.; ∾ respondendi etc., vid. Nep. Ep. 5; — B) ∾ syllabarum, (deres Korthed); vid. Cic. Orat. 57; ∾ pedum, ibd. 63; ogſ. in pl., ibd. 51.

brĕviter, adv. af brevis: kort el. korteligen; 1) „egenl."; A) i Rummet; brevius compellere, vid. Tibull. 4, 1, 94; cf. Plin. 2, 67; — B) i Tiden; Iratum breviter vites (for en kort Tid), inimicum diu, Publ. Syr.; cf. Gell. 19, 1; — II) „overſ." om Udtrykket: korteligen, med faa Ord; vid. Lucr. 6, 1082; men Cic. Lael. 1: breviter et commode dicta, (korte og træffende Tankeſprog); summatim breviterque describere, id.; quod ego pluribus verbis, illi brevius, id. Fin. 4, 10; men quam brevissime potui etc., id. Div. 1, 32; — 2) om den metriſke Korthed, Cic. Orat. 48.

bria, ae, f.: et Viinfad, Arnob. — Briăreus, (trisyll.), ei o. eos, m.: Navnet paa en hundredarmet Gigant, hvf. centumgeminus, Virg. Aen. 6, 287; — df. Briărēius, 3, turba, (d. e. Giganterne), Claudian.

1. brĭgantes, um, m.: ſmaa Orme i Oienhaarene, Marc. Emp. — 2. Brigantes, um, m.: d. nordligſte Folk i d. romerſke Britannien, Tac. Ann. 12, 32, oftere; — df. Briganticus, i, m., (ſom romerſk Tilnavn); vid. id. Hist. 4, 70. — Brigantium, i, n.: By i Rhætien, (hod. Bregenz), Itin. Anton.; — df. Brigantinus, 3, lacus, Plin. 9, 29, (hod. der Bodenſee).

Brimo, us, f., Βριμώ, (den Fortørnede); Epithet til Proſerpina, Prop. 2, 2, 64. — brisa, ae, f., [beſl. m. τὰ βρύτεα], Drueſkaller, Colum. 12, 39. — Brisēïs, ĭdos, f., Βρισηΐς: Datter af Briſes, d. e. Hippodamia, Achilles's af Agamemnon bortførte Slavinde, Hor. Od. 2, 4, 3, Ovid. Her. 3, 136, oftere.

Brĭtannia, ae, f.; 1) i videſt Forſtand: d. nuv. Storbritannien, (m. Indbegr. af Irland); df. ogſ. in pl.: Britanniae, Catull. 29 o. 45; — 2) ellers ſædv. d. nuv. England og Skotland; vid. Caes. B. G. 4, 21, o. ibd. 5, 8 o. 12 flgd., ogſ. Plin. 4, 30, o. Tac. Agric. 10 flgd., oftere; — B) df. 1) Brĭtannus, (Brit. Lucr. 6, 1105), 3: britanniſk, esseda, Prop. 2, 1, 76, canes, Claudian.; — b) df. subst. Britanni, orum, m.: Indvaanerne af Britannien, Lucr. l. c., Caes., Tac., Hor., o. A.; - ogſ. in sing., Hor. Epod. 7, 7; — not.: ſild. ogſ. Indvaanerne af Bretagne i Gallien, Sidon.; — 2) Brĭtannĭcus, 3: = frgd., aestus, (Canalen), Cic. N. D. 3, 10, oceanus, Mela; cf. Plin. 4, 33; men ∾ legiones, Tac.; ∾ lingua, id. Germ. 45; — b) Britannĭcus, i, m.: romerſk Tilnavn; - navnl. hed. ſaal. en Søn af K. Claudius; vid. Suet. Claud. 27, id. Ner. 33, o. Tac. Ann. 13, 16; — 3) Brĭto, ōnis, m.; a) Indvaaner af Britannien, Auson.; — b) Indvaaner af Bretagne i Gallien, Juvenal. 15, 124, o. Martial. 11, 21; — 4) Britannis, idis, adj. f.: britanniſk, insulae, Prisc. — Brito, onis, ſ. und. frgd. — Brĭtŏmartis, is, f.; 1) cretenſiſk Nymphe; vid. Virg. Cir. 285 flgd.; — 2) en Benævnelſe paa d. cretenſiſke Diana, Claudian.

Brixellum, i, n.: By i Gall. Cisalp., (hod. Bersello, ved Po), Plin. 7, 50, Tac., Suet. — Brixentes, um, m.: Folk i Rhætien, hvor nu Brixen, Plin. 3, 24. — Brixia, ae, f.: By i Gall. Cisalp., (hod. Brescia), Liv. 5, 35, o. A.; — B) df. 1) Brixĭānus, 3, Galli, Liv. 21, 25, porta, Tac. Hist. 3, 27; — 2) Brixiensis, e, episcopus, Augustin.

brŏchĭtas, atis, f., [brochus], dentium: Tændernes feilagtige Fremragning el. Udſtaaen, navnl. hos Heſte, Plin. 11, 64. — brŏchon, i, n.: den af Træet bdellium nedflydende Harpix, Plin. 12, 19. — brŏchus, ogſ. brocchus, el. broncus, 3, alene forel. o. ſield., om Dyrenes Tænder: fremragende, fremſtaaende, Varro; — 2) „overſ.": med fremragende Tænder; aut paetum aut brochum filium etc., Plaut. frgm. ap. Fest.; — not.: Brŏchus, i: romerſk Tilnavn, Cic. Lig. 4 o. 11.

Brŏmĭus, 3, Βρόμιος, (den Larmende), Epithet til Guden Bacchus, (ifølge den ved hans Feſter herſkende Larm), Ovid Met. 4, 11, Lucan., o. A.; — df. Bromĭus, 3: bromiſk el. bacchiſk; de fronde Bromia etc., Varro ap. Non. — brŏmos, i, m., βρόμος: Havre, Plin. 18, 20. — brŏmōsus, 3, βρωμώδης: ſtinkende, caro, Coel. Aur. — bronchus, o. broncus, ſ. und. brochus, — Bronte, es, f., (βροντή, Tordenen): ſom Perſon fremſtillet i et Maleri af Apelles, Plin. 35, 36; — 2) bronte: etſlags Ædelſten, Plin. 37, 55 (Hard.). — Brontes, ae, m., Βρόντης: en af Cyclopeerne, Virg., Ovid.

brūchus, i, m., βροῦχος: en Græshoppeart uden Vinger, Prudent. — Bructĕri, orum, m.: germaniſk Folk imellem Rhinen, Lippe, Ems og Veſeren, Tac. Germ. 33; - ogſ. in sing., Claudian.; — df. Bructerus, 3, natio, Tac. Hist. 4, 61. — Bruges, ſ. und. Phryges.

*brūma, ae, f.: [efter Varr. f. brevima, i. e. brevissima]; 1) „egenl.": den korteſte Dag i Aaret, Vinterſolhvervet, Lucr., Varro, Plin.; - solstitiis brumisque cognosci etc., Cic. N. D. 2, 7; — II) „overſ.": Vinteren (ſom Aarstid); vid. Cic. Div. 2, 14, o. Plin. 16, 74; - dog ofteſt „poet."; vid. Hor. Od. 4, 7, 12, o. Virg. Ge. 1, 211; - quum bruma est, (opp. aestate), Phaedr. 4, 23; per brumam, Hor.; — b) „poet." ogſ. f. Aaret, Martial. 10, 104; — df. brūmālis, e, 1) „egenl.": hørende til Vinterſolhverv, dies, Cic., ſ. und. frgd.; ∾ signum, (Stenbukken), Cic. d. Or. 3, 45; ligel. ∾ flexus, (Stenbukkens Vendecirkel), Lucr. 5, 615; ∾ oriens, Plin., occasus, id., meridies, Colum.; — II) „overſ.": hørende til el. benævnt efter Vinteren, tempus, Cic. Arat., Ovid., mensis o. menses, Plin., horae, Ovid., frigus, Virg., venti, Lucan.; o. — brūmārĭa, ae, f., (sc. herba): = leontopodium, Appul.

Brundĭsium, (Brundŭs.), i, n., (hod. Brindisi): By med Havn i Calabrien, hvorover den ſædv. Reiſe til og fra Grækenland pleiede at ſkee; vid. Cic. Phil. 1, 3, id. Att. 4, 1, ibd. 5, 5, o. A; — B) df. 1) Brundĭsinus, (Brundus.), 3: brundiſiſk, colonia, Cic., foedus, Tac. Ann. 1, 10; — b) df. subst. Brundĭsini, orum, m.: Indvaanerne af Brundiſium, Cic., Gell.; - men in Brundisino, (sc. agro), Varro; — 2) Brundĭsĭānus, (Brundus.): = frgd., ostrea, (ſom fiſkes ved Brundiſium), Plin. 32, 21. — bruscum, i, n.: Svamp paa Ahorntræet, Plin. 16, 27.

brūtesco, ĕre, v. n., [1. brutus]: forvildes, bliver raſende, Sidon. — Brutianus, 3, ſ. und. Bruttii, ogſ. und. 2. Brutus. — Brutinus, 3, ſ. und. 2. Brutus. — Bruttianus, 3, ſ. und. flgd. — Bruttii, (Brutii), orum, m.: Indvaanerne af Italiens ſydligſte Spids, Mela 2, 4, Caes. B. C. 1, 30, o. A.; ogſ. in sing. Bruttius: en Bruttier, Flor., Sil.; — b) „meton.": Bruttiernes Land, det Bruttiſke; in Bruttiis, Liv.; in Bruttios, id.; — B) df. 1) Bruttius, 3: bruttiſk, ager, Liv., Mel., angulus, Flor., litus, Plin.; men ∾ pix, (af fortrinlig Godhed), Colum., Plin.; ogſ. absol. Bruttia, Calpurn. Ecl. 5, 80; — 2) Bruttĭānus (Brutian.), 3: = frgd., caules, Plin.; — b) df. subst. Bruttiani, orum, m.: etſlags Øvrighedstienere, Cato ap. Gell. 10, 3. — Bruttius, i, m., o. Bruttius, 3, ſ. und. frgd.

1. brūtus, 3, [beſl. m. βαρύς, d. e. tung, el. m. βριθύς, d. e. vægtig el. trykkende]; 1) „egenl.": tung, ubevægelig; bruto ··· pondere pressae (nubes), Lucr. 6, 105; ligel. ∾ tellus, Hor. Od. 1, 34, 9; — II) ofteſt „fig."; A) „alm.": ſlov, ſandſesløs, ufornuftig; - Fortunam insanam esse et caecam et brutam, Pacuv. ap. Auct. ad Her. 2, 23; ab adolescentia brutum et hebetem etc., Senec. Benef. 3, 37; — B) „beſ." ogſ. hos Plin.; a) om ſaadanne umælende Dyr, der mangle et ſtærkere Inſtinct; ſaal. om Svinet: animal hoc maxime brutum, etc., id. 8, 77; cf. id. 9, 46; — b)

om Ting; ∾ fulmina et vana etc., (som ere uden al Betydning), id. 2, 43; men ∾ pira, id. 15, 16, (der ere haarede, ligesom Faaret).

2. Brutus, i, m., [besl. m. frgd., s. nedenf.]: romersk Tilnavn in gente Junia, hvoraf her mærkes; I) L. Junius Brutus, af d. patriciske gens Junia; forstilt Enfoldighed frelste hans Liv, men skaffede ham Tilnavnet Brutus, hvorefter han blev Roms Befrier, ved at fordrive K. Tarqvinius Superbus; - vid. Liv. 1, 56 flgd., Ovid. Fast. 2, 717, o. 837, ogs. Virg. Aen. 6, 819, o. A.; — II) til den plebejiske gens Junia hore: 1) M. Junius Brutus, Son af en stor Retslærd, (Cic. Brut. 62), og af Cato den Yngres Soster, Servilia; - om hans Mord paa Cæsar s. Suet. Caes. 82 flgd., Vell. 2, 26 flgd., Cic. Phil. 1, 3, oftere; - Cicero tilegnede ham flere af sine rhetoriske og philosophiske Skrifter; — 2) D. Junius Brutus, der ligel. deltog i Mordet paa Cæsar; vid. Suet. o. Vell. ll. cc.; s. ogs. Cic. Fam. 11 ab in.; — not.: til begge disse Mænd sigter Cic. Att. 14, 14; — B) df. 1) Brūtiānus, 3: benævnt efter en af disse Mænd, castra, Vell. 2, 72, partes, ibd. 74; — 2) Brūtīnus, 3: = frgd.; ∾ consilia liberandae reipublicae, Ps. Cic. ad Brut. 1, 15.

brўa, ae, f., βρύα: etslags Buskvæxt; ogs. myrice o. tamarice, Plin. 13, 37. — brўon, i, n., βρύον; 1) Mos, navnl. en Art deraf, sædv. sphagnos, Plin. 12, 50; — 2) den drueformede Blomst paa Solvpoppelen, ibd. 61; — 3) etslags ved Havet voxende Plante med Lactueblade, id. 13, 49. — brўōnĭa, ae, f., βρυωνία: etslags vild Ranke, (germ. Gichtrübe el. Zaunrübe); vid. Plin. 13, 16 o. 17.

bu- Grækernes βου-: forstærkende Forslagsstavelse; vid. Varr. R. R. 2, 5. — būa, ae, f.: den Naturlyd, hvormed spæde Born forlange Drikke, Varr. ap. Non.

būbălion, i, n., βουβάλιον: vild Agurke, Appul. — būbălus, i, m.: africansk Gazelleart, Plin. 8, 15; cf. Martial, Spect. 23. — Būbăsis, s. und. flgd. — Būbassus, i, f.: By i Carien, Plin 5, 29; — B) df. 1) Būbassius, 3: bubassisk, vinum, Mela; — 2) Būbăsis, idis, f.: = frgd.; Bubasides nurus, Ovid. Met. 9, 641. — Būbastis, is, f.; I) By ved den pelusiske Nilarm, Mela 1, 9; — df. Bubastites, ae, m., nomos, Βουβαστίτης νόμος: det dertil horende Landskab, Plin. 5, 9; — II) den her dyrkede Gudinde Bubastis, der sammenlignes med Diana, Ovid. Met. 9, 691; — df. Būbastius, 3, sacra, Gratian.

būbīle, is, n., (sc. stabulum; sjeld. bovile, Varr.; ogs. būbīlis, is, f., sc. caula, Plaut. Pers. 2, 5, 18), [bos]: Oxestald, Kostald, Varr., Colum, Phaedr. 2, 8. — 1. būbo, ōnis, m., (ogs. f., Virg. Aen. 4, 462), βύας, βῦσα: Uglen, (germ. Uhu); (strix bubo L.); - dens Skrig var uheldvarslende; vid. Plin. 10, 16, o. Virg. l. c., ogs. Ovid. Met. 5, 550; - df. ogs. ∾ funereus, profanus, id., luctifer, Senec., sinister, Lucan.; men ∾ Stygius, Ovid. Met. 15, 791, (den til Ugle forvandlede Ascalaphus, Son af Acheron el. Styx). — 2. būbo, ĕre, v. n., (Rordrummens Naturlyd), Auct. Carm. d. Philom. 42, (al. buto), inc. — Būbōna, ae, f., [bos]: den Hornqvæget beskyttende Gudinde hos Romerne, Augustin. — būbōnium, i, n., βουβώνιον: Plante imod Hævelse i Kionsdelene, Plin. 27, 19. — bubsĕqua, (ogs. bobsequa o. busequa), ae, m., [bos, sequor]: Oxedriver el. Qvæghyrde, Appul.

būbulcĭto, are, v. n., Appul.; ogs. som depon. bubulcitor, ari, Plaut. Most. 1, 1, 50; oprdl.: at drive Hornqvæget, at være Qvæghyrde; - df. „overf.": at skrige som en Qvægdriver, Varr. ap. Non.; af — būbulcus, 3, [bos, bubulus]; oprdl., ligesom arator: som ploier med Oxen, Varr.; cf. Juvenal. 11, 151; ofte ogs. hos Colum.; ogs. Cic. Div. 1, 27, o. Ovid. Trist. 3, 12, 30; — 2) sild. ogs. en Rogter el. Qvæghyrde, Dig.

būbŭlīnus, 3: udvidet Biform af bubulus, Veget. — būbŭlo, are, v. n., [1. bubo]; Uglens Naturlyd: at skrige, odl., Auct. Carm. d. Philom. — būbŭlus, 3, [bos]: horende til Hornqvæget, tagen el. benævnt deraf; - tres corios bubulos, (Remmer af Oxeleder), Plaut. Poen. 1, 1, 11; ∾ exuviae, id.; ∾ pecus, Varr., armentum, Colum., Hornqvæget; ∾ fimum, Liv., lac, (Komelk), Plin., cornu, id.; - ∾ caro, (Oxekiod), id.; ogs. absol. bubula, (sc. caro), Plaut., Cels., o. A.; jus bubulae, Scrib.; — 2) ∾ lingua, sædv. buglossa: Oxetunge, etslags Plante, Cato, Plin.

būcaeda, ae, m., [bos, caedo]: som pidsker med en Oxerem, Plaut. Most. 4, 2, in. — būcardĭa, ae, f., βουκαρδία, (Oxehierte): etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 55. — bucca, ae, f., [besl. m. βύζω, d. e. fylder]; I) „egenl.": den fyldte el. oppustede Kind el. Kiæve, Plaut. Stich. 5, 4, 42; men stloppo ··· rumpere buccas, („alleg." om de Recitерende: at tage Munden altfor fuld), Pers. 5, 13; cf. Martial. 3, 17; men Hor. Sat. 1, 1, 21: inflare buccas alicui, (at vredes paa nogen); ∾ fluentes, (indfaldne), Cic., cerussatae, (sminkede), id.; - som Ordsprog: quicquid in buccam venerit, (scribere el. dicere: hvad der falder nogen ind; det Forste, det Bedste); vid. Cic. Att. 1, 12, o. Martial. 12, 21; men quum garrimus, quicquid in buccam, Cic. Att. 12, 1; — II) „overf."; A) „meton."; a) som tager Munden fuld, navnl. en Skriger el. Udraaber, Juvenal. 3, 34; ogs. en fuldmundet og vrovlende Folketaler, id. 11, 34; cf. Martial. 1, 42; — b) som har el. tager Munden fuld af Mad, en Slughals, en Parasit, Petron. Sat. 64; — B) ligesom buccea: Mundfuld el. Bid, ibd. 41, o. Martial. 7, 20; — C) ifolge etslags Lighed med den oppustede Kiæve: a) extenti buccarum sinus, (hos den qvækkende Fro), Plin. 11, 65; — b) enhver Hulhed el. Huling; quaedam buccarum inanitas etc., ibd. 103.

buccea, ae, f., [bucca]: Mundfuld el. Bid, Augustus ap. Suet. Aug. 76. — buccella, ae, f., dem. af bucca: liden Mundfuld, Martial. 6, 75; — 2) df. sild.: lidet Brod til Uddeling iblandt de Fattige, Cod. Theod., df. — buccellatum, i, n.: Soldatertvebak, Amm. — buccina, buccino, etc., s. und. bucina, etc.

bucco, ōnis, m., [bucca]: med opblæste Kiæver; df. en dum Svadser, Plaut. Bacch. 5, 1, 2, Appul. — buccŭla, ae, f., dem. af bucca: Kinden el. Munden, Suet. Galb. 6; — II) „overf." i Krigssproget; A) Visiren paa Hielmen, (παραγναθίς), Liv. 44, 34; — 2) paa Catapulten ere bucculae: ophoiede Kanter om det Løb, hvori Pilen ligger, Vitruv.; df. — buccŭlentus, 3: som har oppustede el. tykke Kiæver, Plaut. Merc. 3, 4, 54.

Būcĕphălas, ae, o. Būcĕphălus, i, m., Βουκεφάλας, Βουκέφαλος, (d. forste Form er macedonisk): Hest, der er mærket med Figuren af et Oxehovede, el. der har en bred Pande; - navnl. hed saal. Al. d. Stores Hest; vid. Curt. 6, 5, o. Gell. 5, 2; s. ogs. Plin. 6, 23.

būcĕras, ătis, n., βούκερας, sædv. fenum Graecum: Bukkehorn, en Foderurt, Plin. 24, 120. — būcĕrĭus, 3, Biform af flgd., Lucr. 2, 662. — būcĕrus, 3, βούκερως: som har Oxehorn, med Oxehorn („poet."); ∾ secla, (Hornqvæget), Lucr. 5, 864; ligel. ∾ armenta, Ovid. Met. 6, 395. — būcētum, i, n., [bos]: Qvægdrift; sjeld. o. in pl.; vid. Lucan. 9, 185, o. Gell. 11, 1.

būcĭna, (buccina), ae, f., βουκάνη; I) „egenl.": den krumme Trompet, (i Modsætn. af den lige el. tuba); df. A) Hyrdehornet, Colum., Varr., Prop. 4, 10, 29; — B) Krigstrompeten, Virg. Aen. 11, 475; — b) ogs. brugtes bucina ved Afløsning af Nattevagterne; vid. Cic. Mur. 9, Liv. 7, 35, o. Prop. 4, 4, 63; - df. ad primam, secundam ··· bucinam (s. vigiliam); vid. Liv.

26, 15; — C) ved Signaler med bucina sammenkaldtes ogs. Folket; vid. Prop. 4, 1, 13; ogs. angaves Timerne dermed; vid. Senec. Thyest. 799; men Tac. Ann. 15, 30: convivium bucina dimitti; — II) „overf." o. „poet."; A) om Tritonsmuslingen, vid. Ovid. Met. 1, 835, flgd.; — B) ∾ famae, (larmende Rygte), Juvenal. 14, 152.

bŭcinātor, (bucc.), oris, m., [af flgd.]: der blæser paa en bucina, el. som giver Signal dermed, en Trompeter, Caes. B. C. 2, 35, o. Petron.; — 2) ogs. „overf.": en Udraaber el. Udbasuner; vid. Cic. Fil. ap. Cic. Fam. 16, 21. — *bŭcĭno, avi, atum, 1, v. n.: blæser paa en bucina, giver Signal dermed: quum bucinatum est., Varr.; — bŭcĭnum, i, n.; 1) Tone el. Lyd, som ligner Trompetens; vid. Plin. 9, 52; — 2) etslags Purpursnegl med trompetformet Gestalt, ibd. 61; o. — bŭcĭnus, i, m., ligesom bucinator: en Trompeter; men alene „overf." om Hanen, Petron.; — [bucina].

bŭcŏlĭcus, 3, βουκολικός: hørende til Hyrderne el. til Hyrdelivet, poëma: Hyrdedigt, Colum.; ogs. absol.: bucolica, orum, n., Ovid. Trist. 2, 538, Gell.; — 2) bŭcŏlĭce tome, βουκολικὴ τομή; i Metriken: at Hexametrets fjerde Fod er en Dactylus, som ender Ordet, (vid. Virg. Ecl. 3, in.), Auson.

bŭcrănium, i, n., βουκράνιον, (Oxehovede): etslags Plante, Appul. — bucula, s. und. flgd. — bŭcŭlus, i, m., dem. af bos: ung Stud el. Oxe, Colum. 6, 2; — 2) oftere bucula, ae, f.: Qvie el. ung Ko; vid. Virg. Ge. 1, 375, oftere; — b) ogs. som Kunstværk; vid. Cic. Verr. 4, 60, om Myrons berømte Ko i Athenen.

būfo, ōnis, m.: Padde el. Tudse, Virg. Ge. 1, 184. — buglossa, ae, f., Appul., o. buglossos, i, f., Plin., βούγλωσσος: Oxetunge, etslags Plante. — bŭgŏnia, ae, f., βουγονία, (i. e. apum generatio e bove): Navnet paa et Skrift; vid. Varr. R. R. 2, 5.

būlăpăthum, i, n., βουλάπαθον: en Skræppeart, Plin. 20, 86. — bulbăceus, 3, [bulbus]: = bulbosus, radix, Plin. 21, 77. — bulbine, es, f., βολβίνη: etslags Svibelvært, Plin. 20, 41. — bulbōsus, 3, [bulbus]: med Svibler el. Knolder, radix, Plin. 21, 90. — bulbŭlus, i, m., dem. af flgd.: liden Svibel, Pallad. — bulbus, i, m., βολβός: Svibel el. Svibelrod el. Knoldrod, Cels.; cf. Plin. 19, 21; — navnl. ogs. visse Svibelværter; vid. Plin. l. c. 30, o. Ovid. Rem. 797.

būle, es, f., βουλή: Raadet el. det forsamlede Raad (i de græske Byer; svarende til Romernes senatus); vid. Plin. Ep. 10, 117, oftere. — būleuta, ae, m., βουλευτής: som sidder i Raadet, Raadsherre el. Senator (i de græske Byer), Plin. Ep. 10, 48, oftere. — būleutērium, (-on), i, n., βουλευτήριον: Raadets Forsamlingssted el. Raadhuset (i de græske Byer, hvortil svarer Romernes curia); vid. Cic. Verr. 2, 21, o. Plin. 36, 23. — bulga, ae, f., [gallisk Ord, hod. bougette]: Læderransel el. Vadsæk, ofl.; vid. Lucr. ap. Non., ogs. Varr. ibd.; — 2) df. ogs. comisk, f. uterus el. Moderslív, Lucil. ibd. — būlīmus, i, m., βούλιμος: stærk el. umættelig Hunger; df. Svækkelse ifølge Hunger, Gell. 16, 3, Veget.

bulla, ae, f., [bullo]; I) „alm.": hvad der hæver sig i Al. som en afrundet Gestalt; navnl. Vandblære el. Boble; - vid. Ovid. Met. 10, 734, Martial. 8, 33, o. Plin. 31, 8; — B) ogs. „overf." om det Forgængelige; si est homo bulla, quanto magis senex, Varr.; — II) „bes."; A) enhver kunstigen giort Rundning, navnl. Bule el. Knap paa en Dør, paa et Bælte, osv.; vid. Cic. Verr. 4, 56; cf. Virg. Aen. 12, 942; - ogs. Knapper paa el. Stifter i Vanduhret, Vitruv.; — B) Bulle, (el. Knap, ofl.), som, efter romersk Skik, Drenge bare om Halsen, indtil de, ved Anlæggelsen af toga virilis, helligede den til Larerne; - vid. Pers. 5, 30, bes. ogs. Cic. Verr. 1, 58, o. Ascon. ibid.; df. Juvenal. 13, 33, med Lune: senior, bulla dignissime, (som ganske gaaer i Barndom); — b) „poet." findes ogs. bulla, som Pandesmykke paa Yndlingsdyr; vid. Ovid. Met. 10, 114; df. — bullātus, 3, 1) ligesom en Vandblære el. Boble; df. „poet. overf.": bullatae nugae, (svulstig Sladder), Pers. 5, 19; — 2) med Buler el. Knapper, cingulum, Varr.; — 3) der bærer en Bulle om Halsen, puer, Scip. Afr. ap. Macrob.; ∾ heres, (som endnu er meget ung), Juvenal. 14, 5; men ∾ statua, (afbildet dermed), Val. Max. — Bullidenses, etc., s. und. Byllis.

bullio, ire, s. und. bullo. — 1. bullītus, s. und. bullo nr. II. — 2. bullītus, us, m., [bullio]: Brusen el. Boblen, aquae, Vitruv. — bullo, are, o. bullio, ivi, itum, 4, n., [bulla], udtrykker Naturlyden: at boble, ogs. at vælde, (germ. wallen); df. om Vandet: at vælde el. at sprude, at kaste Blærer el. Bobler: — I) i Formen bullare; ubi vinum bullabit, (er i Kog), Cato; cf. Plin. 9, 6, oftere; — II) Formen bullire har Cels., o. A.; men summa non bullit in aqua, (i. e. non emergit), vid. Pers. 3, 34; - ogs. „overf.": ∾ indignatione, Appul.; — not.: sild. ogs. pass. partic. bullītus, 3: opkogt, Veget. — bullŭla, ae, f., dem. af bulla; 1) liden Blære el. Boble, Cels.; — 2) liden Bulle el. Halsbulle, Hieron.

būmammus, 3, [bu- el. βου-, mamma]: med store Bryster; df. „overf.": ∾ uva, (stor el. svulmende), Varro. — būmastus, i, f., βούμαστος, (storbrystet, sc. ἄμπελος): Vinranke med store Druer, Virg. Ge. 2, 102, Colum.; cf. Plin. 14, 3. — būmĕlĭa, ae, f., βουμελία: en Art af Asketræet, (fraxinus excelsior L.), Plin. 16, 24. — būnias, ădis, f., βουνιάς, o. būnĭon, i, n.: tvende Arter af Slægten napus, (Næpe el. Roe), Colum., Plin. 20, 11.

Būpălus, i, m.: Billedhugger fra Chios; hans Handeler med Digteren Hipponax s. Hor. Epod. 6, 14, o. Plin. 36, 4. — buphthalmos, i, m., βούφθαλμος; 1) Oxeøie, etslags Plante, Plin. 25, 42; — 2) en Art af aïzoon majus, ibd. 102. — bupleuron, i, n., βούπλευρον, (Oxeside): etslags Stjermplante; vid. Plin. 22, 35. — buprestis, is, f., βούπρηστις: 1) etslags Insect, efter hvis Stik Koerne hovne, Plin. 33, 10, Veget.; — 2) etslags Vært el. Plante; vid. Plin. 22, 36.

bura, ae, s. und. buris. — Burdĭgăla, (Burdeg.), ae, f., (hod. Bourdeaux): Ausonius's Fødeby, Auson.; — df. Burdĭgălensis, e, Sidon. — burdo, ōnis, m.: Mulesel, (neml. efter en Hingst og en Aseninde), Dig.; df. — burdōnārius, i, m.: Muleseldriver, Edict. Dioclet. — burduncŭlus, i, m.: etslags Plante, (rimel. germ. Boretsch), Marc. Emp. 5.

burgării, orum, m.: Besætningen i en Grændsefæstning, Cod. Theod.; af — burgus, i, m., [πύργος]: Borg el. Castel el. Fort, Veget., Cod. Just. — Burii el. Buri, orum, m., vid. Tac. Germ. 43. — būris, is, m., (hos Varr. ogs. bura, ae, f.), [i. e. βοὸς οὐρά, Oxestjert el. Kohale]: Krumtræet paa Ploven; vid. Virg. Ge. 1, 170; fracta bura, Varr. — burrae, arum, f.: Narrestreger, Auson. — burrhīnon, i, n., [βοῦς, ῥίν]: Oxenæse; df. etslags Plante, Appul. — burricus, i, m.: etslags liden Hest, Veget. — Burrus, s. und. Pyrrhus.

būsĕlīnum, i, n., βουσέλινον, (Oxepedbende): etslags Plante, Plin. 20, 47. — busequa, s. und. bubsequa. — Būsīris, īdis, Βούσιρις; I) m.: ægyptisk Konge, der offrede Fremmede, men blev selv ombragt af Hercules, Virg. Ge. 3, 5; - acc. Busirin, Ovid.; — II) f.: By i Nederægypten, med et Isistempel, (hod. Busir), Plin. 5, 11.

bustĭcētum, i, n., sild. Biform af bustum: Gravsted, Arnob. — bustĭrăpus, i, m., [bustum, rapio]: der bestjeler Gravstederne; som Skjældsord, Plaut. Pseud. 1, 3, 127. — bustŭārĭus, 3, [bustum]:

hørende til et Ligbaal, gladiator, (som fægter derved til den Afdødes Ære), Cic. Pis. 9; ∾ moecha, Martial. 3, 93; — b) ogs. subst. bustuarius, i, m.: som besørger de Dødes Forbrændelse, Amm.

bustum, i, n., [af inus. buro, f. uro, f. und. Bogstavet B.]; I) „egentl.“; A) oprdl.: det Sted, hvor et Lig forbrændes og begraves; vid. Lucr. 3, 919; ligel. in pl.: fumantia busta, Stat.; — B) ogs. „alm.“: Grav el. Gravsted, Cic. Leg. 2, 26, (hvor bustum er Oversættelse af τύμβος); ligel. id. Tusc. 5, 35; dog oftest „poet.“; vid. Virg. Aen. 11, 850, Hor. Od. 3, 3, 40, o. A.; — II) „overf.“: hvad der (ligesom en Grav) modtager noget til Tilintetgiørelse; saal. Lucr. 5, 991, om Rovdyrets Mave; cf. Ovid. Met. 6, 665; men Cic. Pis. 4 o. 5: bustum reipublicae; - bustum legum omnium ac religionum; - endel. „poet.“; civilia busta, Philippos, (neml. som Valplads i Borgerkrigen), Prop. 2, 1, 27; — not.: Busta Gallorum: Sted i Rom, benævnt efter de der forbrændte og begravne Galler, Varr., Liv. 5, 48.

būtĕo, onis, m.: en Falkeart, Plin. 10, 9. — Būtes, ae, m., Βούτης, græsk Mandsnavn; vid. Virg. Aen. 5, 372, oftere. — Buthrōtum, i, n., (ogs. Buthrōtus, i, f., Ovid.), Βουθρωτόν (-ός): Søstad el. Kystby i Epirus, (hod. Butrinto), Plin. 4, 1; df. — Buthrōtĭus, 3, ager, causa, Cic. Att. 16, 16; — Buthrotii, orum: Indvaanerne af B., ibd. — bŭthy̆sĭa, ae, f., βουθυσία: Offerslagtning af Oxen, Suet. Ner. 12. — Buticum linum: benævnt efter Byen Butos i Nederægypten, Plin. 19, 2. — būtĭo, onis, m.: Rordrummen, Auct. Carm. d. Philom. — būtyrum, (-on), i, n., βούτυρον: Smør, Colum., Plin. 11, 96.

buxans, tis, adj., [buxus]: burbomfarvet, pallor, Appul. — Buxentum, i, n., Πυξοῦς: By i Lucanien, Liv. 34, 45, o. Vell. 1, 15; — B) df. 1) Buxentīnus, 3, ager, Frontin.; — 2) Buxentĭus, 3, pubes, Sil. — *buxētum, i, n.: Burbomplantning, Martial. 2, 14, tonsile, id.; o. — buxĕus, 3: af Burbom, luci, Solin.; - navnl. giort el. forfærdiget af Burbomtræ, formae, (til Ost), Colum., mola, Petron.; — 2) „overf.“: burbomfarvet, rostra (anatum), Varr. ap. Non., dentes, Martial., anuli, Petron.; - ogs. ∾ pallor, Appul., luror, id.; — [buxus]. — buxĭfer, a, um, [buxus, fero]: som bærer el. frembringer Burbomtræer, Cytorus (mons), Catull. 4, 13. — buxōsus, 3, [buxus]: som ligner Burbomtræet, xylobalsamum, Plin. 12, 54.

buxum, i, s. und. flgd. — buxus, i, f., (ogs. buxum, i, n., Enn., Virg., o. A.), πύξος: I) „alm.“: Burbom el. Burbomtræet, densa foliis, Ovid., perpetuo virens, id.; ora buxo pallidiora, id.; cf. id. Met. 11, 417; - beskrives Plin. 16, 28; — II) „bes.“ o. „meton.“: A) Veddet af Burbomtræet; vid. Plin. l. c. 84; torno rasile buxum, Virg. Ge. 2, 449; multifori ... tibia buxi, (i. e. e buxo), Ovid. Met. 12, 158; — B) hvad der er giort af Burbom, (vid. Plin. l. c. 66); navnl. en Fløite deraf, Virg. Aen. 9, 619, Prop., Ovid., o. A.; - ogs. en Top el. Hvirvel deraf heder, Virg. Aen. 7, 382: volubile buxum; cf. Pers. 3, 51; - ogs. en Haarkam deraf, Ovid. Fast. 6, 229; cf. Juvenal. 14, 194; - ogs. en Skrivertavle af Burbom, (s. ogs. abies o. 2. acer ss. II.), Prop. 3, 22, 8.

Būzyges, ae, m., Βουζύγης: gammel athenienstisk Heros, Opfinder af Ploven og af Pløining med Oxen, cf. Triptolemus o. Epimenides; vid. Plin. 7, 57, o. Varr. R. R. 2, 5; s. ogs. Serv. ad. Virg. Ge. 1, 19.

Byblis, ĭdis, f., Βυβλίς: Datter af Miletus; hendes Forvandling til en Kilde s. Ovid. Met. 9, 453; cf. id. A. A. 1, 282, o. Hygin. Fab. 243. — Byblus (-os), i, f., Βύβλος: gammel By i Phoenicien, berømt af Adonis's Dyrkelse, Mela, Plin. 5, 17. — Byllis el. Bullis, ĭdis, f.: By i d. græske Illyrien, Caes. B. C. 3, 40, Cic. Phil. 11, 11: — df. Bullidenses, Caes., Bullienses, Cic., Bulliones, id., inc., o. Bullini, Liv.: Indvaanerne deraf.

Byrsa, ae, f.: Borgen el. Fæstningen i Carthago, Virg. Aen. 1, 367, Liv. 34, 62. — byssĭnus, 3, βύσσινος: af Bomuld, linum, Plin., vestis, Appul.; af — byssus, i, f., βύσσος: Bomuld el. Bomuldstoi, Appul.

Byzacenes, 3, s. und. flgd. — Bȳzăcĭum, i, n., (Βυσσᾶτις): den østlige Del af Africa Propria, imellem Floden Triton og den lille Syrte, Varr., Plin. 5, 3; — B) df. 1) Bȳzăcēnus, 3: byzacisk, provincia, Cod. Just.; — 2) Bȳzăcĭus, 3: = frgd., Sil. — Byzantium, i, n., Βυζάντιον: By i Thracien, ved Bosporus, ligeoverfor Chalcedon, (sild. Constantinopolis, hod. Tyrkernes Stambul), Mela, Plin. 4, 18, Nep. Paus. 2, Liv. 38, 16, bes. Tac. Ann. 12, 63 flgd., o. A.; — B) df. 1) Byzantius, 3: byzantisk, litora, (om Strædet ved Constantinopel), Ovid. Trist. 1, 9, 31, portus, Plin. 9, 20; — b) df. Byzantii, orum, m.: Indvaanerne af Byzantium, Cic., Nep., Liv.; — 2) Byzantĭăcus, 3: = frgd., lacerti, Stat.. — 3) Bȳzantīnus, 3: = frgd., Auson., Sidon.

C.

C, c: det tredie Bogstav i d. latinske Alphabet, svarede oprdl. baade i Lyd og i Gestalt til Grækernes Γ; - men sædv. svarer Latinens C til Græskens Κ, hvilket sidste i Latinen alene vedblev undert. foran a, hvs. Kal., f. Calendae, ogs. f. calumnia; — A) hertil mærkes endnu; a) eftersom „q“ alene kan staae foran V-Lyden af u, saa træder „c“ i dets Sted, saasnart denne V-Lyd er falden ud; df. Quirites o. Cures, qui o. cujus, etc.; — b) og da fremdeles den græske Aspiration længe blev upaagtet af Romerne, (vid. Cic. Orat. 48), saa udtryktes d. græske χ ved blot „c“, el. det vel endog efter et andet c faldt ud; saal. findes pulcer, (af πολύχροος), scindo, (af σχίζω), Baca, f. Baccha, (SC. de Bacchanalibus); dog skrev man allerede paa Cicero's Tid: scheda, f. scida, pulcher, f. pulcer, osv.; — B) fremdeles er at mærke; a) den hyppige Forvexling af „c“ o. „g“, navnl. hos de flydende Bogstaver; saal. cygnus, f. κύκνος; segmen, af seco, etc.; ogs. hos andre Bogstaver; saal. misceo, af μίσγω, gubernator, af κυβερνήτης; — b) Forvexlingen af „c“ o. „t“ (el. „d“), navnl. foran qu; df. ecquis, (f. etquis); ogs. hører hertil acquiro, f. adquiro, etc.; fremdeles de forskiellige Skrivemaader af Accius o. Attius, ogs. Actius; ogs. Endelserne -icius o. -itius; ogs. fecialis o. fetialis, anclare o. antlare, induciae o. indutiae, osv.; — C) men ogs foran „e“ o. „i“, etc., udtalte Romerne „c“ som k; herfor taler ogs. Analogien af det Græske, dertil de nyere Sprogs hyppige Efterligning af Romernes Udtale, (saal. Tydskernes: Kaiser af Caesar); s. ogs. Virg. Ge. 1, 378; — D) endel. staaer C. som Abbreviatur;

a) paa Dommernes Stemmetavler, f. condemno; vid. Cic. Mil. 6, und. Bogstavet A.; — b) som romersk Fornavn, f. Cajus; — c) som Taltegn, f. centum.

*căballātĭo, onis, f.: Foder el. Ration til Heste, Cod. Theod.; o. — căballīnus, 3, hørende til el. benævnt efter en Hest, caro, (Hestekiød), Plin., dentes, id.; - men „poet.": ∾ fons, Pers. prol., (i. e. Hippocrene); — [caballus]. — căballion, i, n., ligesom cynoglossa: Hiortetunge el. Milturt, Appul.

căballus, i, m., καβάλλης: slet el. ringe Hest, Øg el. Krik, Lucil. ap. Non., Hor. Ep. 1, 7, 88, oftere; - men med Lune: ∾ Gorgoneus, (f. Pegasus), Juvenal. 3, 118; — b) hertil mærkes Ordsprogene: optat arare caballus, etc., Hor. Ep. 1, 14, 42, („alleg.", f. ingen er fornøiet med sin Stand); - men tamquam caballus in clivo, (om den Dorske el. Langsomme), Petron.; - ogs. som Ordspil, f. Hest el. Klods, cbl., vid. Martial. 1, 42.

Căbillōnum, i, n.: By i Gall. Lugd., i d. Æduiske, (hod. Chalons sur Saone), Caes. B. G. 7, 42 o. 90, — Cabīri, orum, m., Κάβειροι: visse Guddomme el. Skytsguder, der med hemmelige Cærimonier dyrkedes af Pelasgerne paa Lemnos o. Samothrace; ogs. hede de, i Forbindelse med Dioscurerne: dii magni el. potes: vid. Varro L. L. 5, 10; ogs. in sing., Lactant.

*căcăbācĕus, (cacc.), 3: hørende til el. ligesom i en Ildgryde, motus, Tertull.; o. — căcăbātus, (cacc.), 3: sort el. smudsig som en Ildgryde, aedificia, Paul. Nol.; — [cacabus]. — căcăbo, (cacc.), are, v. n.: udtrykker Agerhønens Naturlyd: at skræppe, Auct. Carm. d. Philom. — căcăbus, (cacc.), i, m., κάκκαβος: Kogekar el. Ildgryde el. Madgryde, Varr.; ∾ aeneus, Colum., argenteus, Dig.; - demin. cacabulus, i, m., Tertull., o. A. — cacalĭa, ae, f., κακαλία: etslags Plante, ogs. leontice, Plin. 25, 85. — căcātūrio, ire, v. n., desid. af caco, Martial.

căchecta, (-ctes), ae, m., καχέκτης: som befinder sig ilde, navnl. hectisk el. svindsottig, Plin. 32, 39. — căchectĭcus, 3, καχεκτικός: = frgd., Plin. l. c. — căchexia, ae, f., καχεξία: Ildebefindende; navnl. Svindsot el. Tæring, Coel. Aur.

*căchinnābĭlis, e; 1) som kan skoggerlee; ∾ animal (homo), Appul.; — 2) hørende til Skoggerlatter, risus, id.; — căchinnātĭo, onis, f.: heftig Latter, Skoggerlatter, Cic. Tusc. 4, 31; af — 1. căchinno, avi, (atum), 1, v. n. (o. a.), [ligesom d. besl. καχάζω el. καγχάζω, o. germ. kichern, Naturlyden]: at lee høit, at skoggerlee, Lucr.; vid. Cic. Verr. 3, 25, o. Suet. Vesp. 5; - ogs. c. acc.: ∾ exitum alienjus, (lee høit derad), Appul.; — II) „poet. overf.", ifølge etslags Lydlighed, om Havet: at plaske, Att. ap. Non.; bf. — 2. căchinno, ōnis, m.: som heftigen leer derad el. spotter derover, Pers. 1, 13; o. — căchinnus, i, m.: stærk el. overgiven Latter, Lucr.; cachinnum tollere, (bryde ud deri), Cic. Fat. 5, Suet., Hor., edere, Suet.; in cachinnos effundi, id.; cf. Cic. Brut. 60; — II) „poet. overf." ogs. om Vandets Plasken, Catull. 64, 273.

cachla, ae, f., κάχλα, ligesom buphthalmos el. Oxeøie: etslags Plante, Plin. 25, 42. — cachrys, ўos, f., κάχρυς; 1) etslags Udvæxt paa visse Træer om Høsten; bf. navnl. Grantappen, Plin. 16, 11, oftere; — b) Rosmarinens Frugt el. Blomsterax, id. 24 60; — 2) de hvide Sædekorn paa Planten crethmos, id. 26, 50.

căcĭzŏtechnos, i, m., κακιζότεχνος, ligesom Kunstfordærver; bf. som altid finder noget at dadle el. rette ved sit Arbeide, Plin. 34, 19. — căco, avi, atum, 1, (v. n. o. a.), κακᾶν, germ. kacken, (forrette sin Nødtorft); 1) som neutr., Catull., Hor., Martial.; — 2) som act., Phaedr. 4, 17; - men „overf.": cacata charta, (besudlet el. slet), Catull. — căcŏēthes, is, n., κακόηθες: det Ondartede, navnl. i Sygdomme, Cels.; ogs. in pl., Plin. 22, 21; — 2) „overf.": scribendi cacoethes, (ulægelig Skrivesyge), Juvenal. 7, 52.

căcŏphăton, i, n., κακόφατον: Urigtighed el. Smudsighed i Udtrykket; vid. Quintil. 8, 3, 47. — căcŏsynthĕton, i, n., κακοσύνθετον; i Rhetoriken: Ordenes urigtige Forbindelse, Gramm. — căcŏzēlĭa, ae, f., κακοζηλία: feilagtig el. anstødelig el. smagløs Efterligning, Quintil. 2, 3, 9. — căcŏzēlus, 3, κακόζηλος: som feilagtigen efterligner; vid. Suet. Aug. 86.

cactus, i, m., κάκτος: spansk Artiskok, (cynara carduneulus L.), Plin. 21, 57; — 2) „overf.": det Stikkende el. Ubehagelige, Tert. — căcūla, ae, m.: en ringe Træl el. Tiener; navnl. Soldatertiener; ogs. ∾ militaris, Plaut. Trin. 3, 2, 98.

căcūmen, ĭnis, n., [i. e. acumen m. Forslaget „c"]: 1) „egenl."; A) „alm.": den yderste Ende el. Spids af en Gienstand, (være sig i opreist el. liggende Stilling); f. ogs. acumen o. culmen, ss. II.; - ∾ vicina (arborum), vid. Lucr. 1, 897; cf. Virg. Ecl. 3, 2, oftere, Ovid. Met. 1, 346, o. A.; f. ogs. Caes. B. G. 7, 73; ogs. om Græsstraaets Top, Ovid. Trist. 3, 3, 12; - fremdeles montis vicina cacumina coelo, Lucr. 6, 459; cf. Hor. Epod. 16, 28: ogs. Ovid. Met. 1, 310, oftere, Plin., o. A.; — B) „bef."; a) Tingens Yderste el. Extremitet; ∾ atomi, Lucr., cujusque rei, id., ovi, Plin., membrorum, id.; — b) „techn.": den over et Bogstav satte Accent, Capella; — II) „overf.": det Yderste el. Høieste el. Sidste, d. e. Enden el. Maalet; vid. Lucr. 2, 1130, o. id. 5, 1456; bf. — căcūmĭno, (avi), atum, 1, v. a.: tilspidser; summasque cacuminat aures, Ovid. Met. 3, 195; ova cacuminata, Plin.

Căcus, i, m.: Søn af Vulcanus, og vældig Røver fra sin Hule i Aventinerbierget; - hans Handeler med Hercules f. Ovid. Fast. 1, 543, Liv. 1, 7, o. Virg. Aen. 8, 190 flgd.

†cădāver, ĕris, n., [cado, d. e. falder; cf. πτῶμα, πίπτω]; 1) „egenl.": det døde Legeme af Mennesker og Dyr; bf. A) om Mennesker: et Lig, Lucr. 2, 415; navnl. ogs. den Faldnes el. Myrdedes Lig, Caes., Sall., o. A.; cf. Cic. Mil. 13, Suet. Calig. 59, o. A.; — B) om Dyrene: Aadsel, død Krop; vid. Virg. Ge. 3, 557; - men som Skældsord, vid. Cic. Pis. 9; — II) „overf." o. „alleg." om Ruinerne af ødelagte Byer; vid. Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; bf. — cădāvĕrĭna, ae, f., (sc. caro): Kiødet af et Lig, Tertull.; o. — cădāvĕrōsus, 3: ligagtig el. ligfarvet, facies, Ter. Hec. 3, 4, 27.

Cădi, orum, m.: By i Phrygien, paa Grændsen af Lydien, Prop. 4, 6, 8. — cădĭālis, e, [cadus]: hørende til en Krukke, resina, Coel. Aur. — cădīvus, 3, [cado], sieldn. Biform af caducus; 1) om Frugter: som falder ned af sig selv, (el. uden at plukkes), mala, Plin.; — 2) om et Menneske: som har den faldende Syge, Marcell. Empir.

Cadmeis, etc., f. und. Cadmus. — cadmia, (-ea, Tert.), ae, f., καδμεία, (-ία); 1) Kobbererts, Kobold, lapis, ex quo fit aes, Plin. 34, 2 o. 22; — 2) Ovngalmei el. Kionrøg, ibd. 22.

Cadmus, i, m., Κάδμος: Søn af d. phoeniciske K. Agenor, og Broder til Europa, ved Harmonia Fader til Ino, Semele, Agave, o. fl.; anlagde i Boeotien Borgen Cadmea, hvorom Byen Theben sildigere reiste sig, Ovid. Met. 3, 15 flgd.; - ogs. indførte han Bogstavskriften; vid. Plin. 7, 57; - om hans Forvandling til en Slange f. Ovid. Met. 4, 563 flgd.; — B) bf. 1) Cadmēus, 3, Καδμεῖος: cadmeisk, Thebae, Prop., Tyros, id.; ∾ juventus, Stat., (i. e. Thebana); men ∾ gens, stirps, manus, Sil., (i. e. Carthaginiensis, fordi ogs. Carthago er en phoenicisk Coloni); — b) subst.: Cadmēa, ae, f., (sc. arx): Borgen i Theben, Nep. Pelop. 1, o. id. Ep. 10; — 2) Cadmēĭus, 3: = Cadmeus; men ∾ seges, Val. Fl., (de af Cadmus saaede Dragetænder); — 3) Cadmēis, ĭdis, f., Καδμηΐς; a) adj.: cadmeisk, arx, (i. e. Cadmea), Ovid.; ∾ matres, (Thebanerinderne), id.;

— b) subst.: Cadmēis: Cadmeerinde el. Datter af Cadmus; saal. f. Semele, Ovid. Met. 3, 287, f. Ino, id. Fast. 6, 551; ogs. in pl. Cadmēïdes, Døttre af Cadmus, Senec. Herc. Fur. 758; — not.: Cadmus, Historiker af Miletus, skal først have skrevet i Prosa, Plin. 5, 31; - ogs. en Skarpretter af dette Navn anføres, Hor. Sat. 1, 6, 39.

cado, cĕcĭdi, cāsum, 3, v. n., [besl. m. *κατά*, d. e. ned el. nedad; ogs. at mærke som intransitivt Stamord til caedo]; I) „egenl."; A) „alm."; 1) at falde ned el. ned derpaa el. ned derfra; (navnl. „poet."; hvorim. decido, excido, etc., ere hyppigere i Prosa); - absol., oftere m. in c. acc., el. m. ab el. ex el. de, ogs. c. abl.; - cadit nix, Lucr.; cadunt imbres, id.; ogs. m. tilføiet adv. altius, (fra høiere Steder); vid. Virg. Ecl. 6, 38, o. Cic. Orat. 28; - ∾ in terram ··· in aquam; vid. Lucr. 6, 745; cf. Prop. 4, 1, 64, o. A.; - a summo ne rursus cadas, Plaut. Mil. gl. 4, 4, 15; cf. Ovid. Fast. 3, 20; ∾ ex equo, Cic., de equo, Plaut.; de coelo cecidisse etc., Lucr. 5, 791; cf. Ovid. Met. 2, 322; men ∾ manu el. manibus, f. nedenf.; — 2) navnl. ogs.; a) faldende at stille sig derfra, at falde ud el. af; - vid. Lucr. 5, 671, o. Virg. Aen. 6, 310, ogs. Hor. A. P. 61, o. Ovid. Met. 7, 541 o. 586; - cecidere manu, quas legerat, herbae, ibd. 14, 350; cf. ibd. 4, 229, ogs. Cic. Off. 1, 22; — b) om visse naturlige Bevægelser, navnl. om Himmellegemernes Nedgang, og om Flodernes Fald; - Arcturus cadens, Hor. Od. 3, 1, 27: cf. id. Epod. 10, 10, ogs. Virg. Aen. 4, 480, o. Tac. Germ. 45; - amnis ··· cadit in sinum maris, Liv. 38, 4; ∾ flumina in pontum, Senec. Med.; — c) endel. om Terningspil: at falde saa el. saa; vid. Ter. Ad. 4, 7, 22 flgd., o. Liv. 2, 12, fin.; — B) „bef."; 1) at falde omkuld, at synke el. segne ned; - qui cadit in plano etc., Ovid. Trist. 3, 4, 17; cf. Liv. 1, 56, o. Suet. Caes. 82, ogs. id. Aug. 43, o. Ovid. Met. 4, 579; - ogs. om Ting; quippe cadunt toti montes, (styrte sammen), Lucr.; ligel. concussaeque cadunt urbes, (neml. i Jordskiælv), id.; - ogs. om de affræftede Lemmer: at synke el. falde sammen, id.; — 2) ds. prægnant: at falde i Slaget el. i Kampen, som saaret el. dræbt; - hostes crebri cadunt, Plaut.; ∾ in acie, Cic.; pauci de nostris cadunt, Caes.; optimus quisque cadere, aut sauciari, Sall. Jug. 92; cf. id. Cat. 60; ofte ogs. hos Nep., Liv., Tac., o. A.; ∾ pro patria, Quintil.; - ogs. om anden voldsom Dødsmaade el. Undergang; vid. Tac. Ann. 2, 71; - ogs. undert. m. ab; Torqueor, infesto ne vir ab hoste cadat, Ovid. Her. 9, 36; cf. Suet. Oth. 5; men c. abl. (efter d. udfaldne ab), Hor. Od. 2, 4, 9; — b) „poet." ogs. om Offerdyr: at falde, at blive slagtet; vid. Virg. Aen. 1, 334, o. Hor. Od. 3, 18, 5; — c) ogs. „erotisk" om et Fruentimmer: at falde, odl., Plaut., Tibull.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": uvilkaarligen at falde el. komme el. geraade deri el. derunder; sædv. m. sub el. in, ogs. m. ad; - ∾ sub sensum, Lucr., Cic., sub oculos, Cic., in conspectum, id., sub aurium mensuram, id.; - ∾ in deliberationem, (være Gienstand derfor), id.; cf. id. d. Or. 2, 2; men id. N. D. 1, 9: quod ne in cogitationem quidem cadit, (hvad end ikke Tanken kan fatte); - ∾ sub imperium ditionemque populi Rom., id., in potestatem unius, id.; men m. sub, vid. Lucr. 5, 1146; - ∾ ad servitia (regnum), Liv. 1, 40; cf. Cic. d. Rep. 1, 44; - endel. ∾ in suspicionem, (geraade deri), Nep., in offensionem, Cic., in calumniam, Quintil.; — 2) „bef." ogs.; aa) ∾ in el. sub aliquem el. aliquid, at falde ind dermed, at gielde derom, at passe dertil el. derpaa, odl.; vid. Cic. Sull. 27, o. id. Off. 3, 20; men Heu, cadit in quemquam tantum scelus? Virg. Ecl. 9, 17; hoc quoque in rerum naturam cadit, ut etc., Quintil.; - quae (res) sub eandem rationem cadunt, Cic.; — bb) at falde ind el. indtræffe til el. i en vis Tid; ligel. m. in; vid. Cic. Fam. 15, 11; navnl. ogsaa i Handelssproget: at forfalde til Betaling; in eam diem cadere nummos, qui debentur, etc., id. Att. 15, 20; — cc) at falde ind, at indtræffe, at skee, odl.; a) ∾ alicui: at træffe el. vederfares nogen, (alts. f. accidere); - hoc cecidit mihi peropportune, quod etc., Cic. d. Or. 2, 4; cf. ibd. 1, 21, o. id. Mil. 30; — b) absol.: at falde ud dertil el. saa el. saa; undert. impers., oftere m. nomin. comm.; - sane ita cadebat, ut vellem, Cic.; aliorsum vota ceciderunt, Flor.; men Tibull. 2, 2, 17, absol.: vota cadunt, (i. e. rata sunt: gaae i Opfyldelse; forskielligt fra Prop. 1, 17, 21; f. nedenf.); — dd) cadere in el. ad irritum, ogs. in cassum: at falde ud el. blive til intet, at slaae feil, odl.; - vid. Lucr. 2, 1166; dolore tantae ad irritum cadentis spei, Liv. 2, 6; cf. Tac. Ann. 15, 39; - men haud irritae cecidere minae, Liv. 6, 35; — ee) at falde hen, at formindskes, odl.; - pretia militiae casura in pace etc., Liv. 34, 36; inde cadunt vires etc., Lucr. 5, 410; - oftere: aldeles at ophøre el. at tabe sig, at gaae til Grunde, odl.; navnl. om Vinden: at lægge sig el. stilles; - cadit Eurus etc., Ovid. Met. 8, 2; cf. Liv. 26, 39; ligel. poet. om Havets Brusen, Virg. Aen. 1, 154; — B) „ment."; 1) „ethisk" el. om en Lidenskab, odl.: at falde el. svækkes, at tabe sig, osv.; - non tibi, ingredienti fines, ira cecidit? Liv. 2, 40; cf. Pers. 5, 91; ogs. om Modet: debilitari animos, aut cadere etc., Cic. Lael. 7; men id. Fam. 6, 1: ita cadere animis, (saaledes at tabe Modet), ut etc.; cf. id. Off. 1, 21; — 2) fremdeles i Retssproget: ∾ causā el. formulā: at tabe sin Sag, navnl. ifølge en Formfeil; vid. Cic. d. Or. 1, 36, o. Senec. Ep. 48; - cadere criminibus repetundarum, (blive domfældet ifølge Anklage derfor), Tac. Hist. 1, 77; cf. id. Ann. 6, 14; men Cic. Att. 16, 15: cadere privatim ··· publice, (i. e. fortunis everti: berøves sin Eiendom); — 3) at komme af Brug, at tabe sit Værd; navnl. om Ordene, Hor. A. P. 70; - ogs. at være forgiæves el. unyttig, Omniaque ingrato litore vota cadunt, (i. e. irrita sunt), Prop. 1, 17, 4; - endel. om et Theaterstykke: at falde igiennem, at mishage, odl.; (opp. stare); vid. Hor. Ep. 2, 1, 176; — C) „techn." el. i Grammatiken og Rhetoriken: at falde el. ende og ligesom at udtone sig saa el. saa; - quod verba melius in syllabas longiores cadunt, Cic. Orat. 57; cf. Quintil. 12, 10, 31, o. ibd. 33, - ds. similiter cadentia, (*ὁμοιόπτωτα*), om Endelsernes Lydlighed; (at adskille fra similiter desinentia, *ὁμοιοτέλευτα*: om Endelsernes rhythmiske Fald); vid. Cic. d. Or. 3, 51, o. Quintil. 9, 4, 42, oftere. — b) ogs. om Sætningernes og Talens rhythmiske Fald; vid. Cic. Orat. 67; cf. ibd. 59, o. id. Brut. 8, ligel. numerus opportune cadens, Quintil.; apte cadens oratio, id.

cādūcārĭus, 3, [caducus]: som angaaer herreløst Gods, lex, Dig. — cādūceātor, oris, m.: en til Fienden afsendt Herold; vid. Liv. 26, 17, oftere, o. Curt. 3, 1, oftere; af — cādūcēum, i, n., (sc. sceptrum), o. cadūcēus, i, m., (sc. scipio), [besl. m. *κηρύκειον*, aeol. *καρ.*]: Heroldstaven, pacis signum, Varr. ap. Non.; cf. Cic. d. Or. 1, 46; tabellarium cum caduceo (mittere), Nep.; caduceum praeferentes, Liv.; — b) ogs. Mercurius, som Gudernes Sendebud, tillægges caduceus el. Heroldstav, som Attribut, Macrob., Serv. ad Virg. Aen. 4, 242; s. ogs. flgd. — cādūcĭfer, i, m., [caduceus, fero]: som bærer Heroldstaven; Epithet til Mercurius, Ovid. Met. 8, 628; ogs. absol., f. Mercurius, ibd. 2, 708, oftere.

cādūcĭter, adv., forel. f. praecipitanter, Varr. ap. Non.; af — cădūcus, 3, [cado]; I) „egenl."; A) „alm.": som falder ned deraf, (navnl. af Træet), glans, Dig.; cf. Lucr. 5, 1362; men oftest „poet."; ∾ frondes, Virg., Ovid.; ∾ poma, Prop.; cf. Martial.

8, 64; - ogſ. om andre Ting: faldeu el. faldende, aqua, Varr., lacrimae, Ovid.; cf. Hor. Od. 2, 13, 11; men ∾ fulmen, (nedſtyrtende), ibd. 3, 4, 44; ∾ tela, Prop.; — B) „beſ." ogſ.: a) caducus bello, (falden i Krigen); vid. Virg. Aen. 6, 481, o. ibd. 10, 622; — b) tilbøielig til at falde, ſom let falder; vid. Cic. d. Senect. 16; - bſ. hos Lægerne: ∾ homo: ſom har Fald el. Epilepſi, Firmic.; ∾ morbus, Fald el. Epilepſi, Appul.; — II) „overſ.", A) „alm.": faldefærdig, broſtfældig, forgiængelig; (navnl. ogſ. i Philoſophien: om de jordiſke Goder, i Modſætn. af Aandens og Dydens Fortrin); - infra (lunam) nihil est, nisi mortale et caducum, praeter animos etc., Cic. d. Rep. 6, 17; cf. id. Phil. 4, 5, o. id. Lael. 27; men mortales caducique tituli, Plin. Pan. 55; - bſ. ogſ. om den menneſkelige Stræben: ſpildt, forgiæves, labores, id. Ep. 9, 3; oftere „poet": ∾ spes, Ovid.; ∾ preces, id.; — B) „beſ." i Retsſproget; ∾ bona, forfalden Arv, (ſom neml. den nærmeſte Arving ikke kan tiltræde), Dig.; cf. Cic. Phil. 10, 5, o. Juvenal. 9, 86; — b) bſ. „alm." o. lignelſesviis; quasi caducam atque vacuam (possessionem) etc., Cic. d. Or. 3, 31, (hvortil der ſaa at ſige ingen Arving el. Eiermand findes); cf. Justin. 19, 3.

Cădurci, orum, m.: Folk i Gall. Narb., (nod. Cahors), Caes. B. G. 7, 4; — bſ. Cadurcus, 3, natales, Sidon., sedes, Auson.; — bb) bſ. subst.; a) Cadurcum, i, n., (sc. stragulum): Tæppe af cadurciſk Lærred, Juvenal. 7, 221; — b) „meton.": den med et cadurciſk Tæppe ſmykkede Seng, id. 6, 537.

cădus, i, m., κάδος; I) „alm.": Kar el. Krukke el. Flaſke til Opbevaring af flydende Sager; navnl. ∾ vini: Vinkrukke el. Vinflaſke, Plaut.; men absol.: cado te praeficio, id. Stich. 5, 4, in.; cf. Virg. Aen. 1, 195; — b) bſ. ogſ. „poet." f. Vinen ſelv; vid. Hor. Od. 2, 7, 20, o. ibd. 3, 14, 18; ligel. ∾ Chius, ibd. 3, 19, 5, o. Tibull. 2, 1, 28; — c) men ogſ. tiente cadus til Opbevaring af andre flydende og faſte Sager, navnl. af Honning, Martial., af Olie, id., Plin., af Frugter, id., ogſ. af Penge, vid. Martial. 6, 27; - endel. ogſ. „poet.", f. urna, en Aſkekrukke, Virg. Aen. 6, 228; — II) „beſ.", ſom Maal for flydende Sager holder cadus: 3 urnas, el. 12 congios, el. 72 sextarios; vid. Remn. Fann., o. Plin. 14, 17, (hvor gen. pl. cadum). — Cădūsii, (Cadd., Liv.), orum, m.: Folk i Medien ved det caspiſke Hav; — Cădūsia, ae, f.: deres Land, Mela, Plin. — cadytas, ae, m., καδύτας: etſlags Snylteplante i Syrien, Plin. 16, 92.

caecias, ae, m., καικίας: en Nordoſtvind, Plin. 2, 46, o. A. — caecigĕnus, 3, [caecus, gigno]: ſom er født blind, vid. Lucr. 2, 741. — 1. caecilia, ae, f., 1) en Ogleart, Colum.; — 2) en Lactucart, id. 10, 190. — 2. Caecilia, ae, f., ſ. und. flgd. — Caecĭlĭus, Caecilia: romerſk Slægts- og Perſonsnavn, hvortil hører: Q. Caecilius Metellus, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 8; ligel. Caecilia, (Balearici filia), Cic. Div. 1, 44, o. fl.; — not.: Caecilius Statius: forel. romerſk Comoediedigter, ſamtidig med Ennius; vid. Cic. d. Or. 2, 10, Hor. A. P. 53 flgd., o. Quintil. 10, 1, 99; — B) bſ. 1) Caecilius, 3: cæciliſk, familia, Vell. 2, 11, ∾ lex de ambitu, Cic. Sull. 22; ∾ et Didia lex de legibus ferendis, id. Phil. 5, 3; — 2) Caecĭlĭānus, 3: = frgd., senex, (en af Digteren Cæcilius indført Olding), Cic. R. Am. 16; - men Caecilianum illud, (sc. dictum) etc., Cic. Tusc. 3, 23; - ogſ. „alm.": benævnt efter en Cæcilius, cerasa, Plin., lactuca, id.; — not.: ſild. ogſ. Caecilianus, i, m.: ſom Mandsnavn, Tac. Ann. 3, 27, oftere. — Caecīna, ae, m.: romerſk Tilnavn i d. liciniſke Slægt; Licinius Caecina; vid. Cic. Or. pro Caecina; — bſ. oratio Caeciniana, Capella; — not.: ſ. ogſ. Cic. Fam. 6, 5, flgd.

*caecĭtas, atis, f.: Blindhed; vid. Cic. Tusc. 5, 39; — 2) ogſ. „fig.": ∾ mentis, id., libidinis, id.; — caecitūdo, inis, f.: Biform af frgd., Auct. ap. Fest.; o. — caeco, avi, atum, 1, v. a.: I) „egenl.": blinder, gior blind, Lucr. 4, 326; — II) „fig."; A) „overſ.": ∾ oculum vitis, i Botaniken, (at fordærve Øiet derpaa), Colum.; — b) „poet.": at fordunkle, Avien. Perieg. 504; — B) „ment.": a) forblinder, forvilder, mentes imperitorum largitione, Cic. Sest. 66; caecata mens subito terrore, Liv. 44, 6; cf. Ovid. Pont. 2, 7, 45; — b) celeritate caecata oratio, (ſom derved er bleven dunkel el. uforſtaaelig), Cic. Brut. 76; — [caecus].

Caecŭbum, i, n.: en af ſin ædle Viin berømt Egn i Latium, (i Nærheden af Amyclæ), Martial. 13, 115; — bſ. Caecubus, 3: cæcubiſk, ager, Plin., vites, id., vina, Hor.; — b) bſ. atter subst.: Caecubum, i, n., (sc. vinum), Hor. Od. 1, 20, 9, oftere. — caecūlto, are, v. n., [f. caeculito af caecus; cf. ausculto]: at være ligeſom blind; men alene forel.; numnam mihi oculi caecultant? Plaut. ap. Fest.

caecus, 3, „alm.": uden Lys; bſ. I) act.: ſom ikke ſeer, d. e. blind; A) „egenl."; vid. Lucr. 5, 839; ∾ catuli, Cic.; men ∾ tergum, (Ryggen), Sall. Jug. 107; - ofte ogſ. absol.: den Blinde; facies miserabilis senis, caeci, infantis, Quintil.; apparet id quidem caeco, (ſom Ordſprog), Liv. 32, 34; cf. Hor. Ep. 1, 17, 4; - compar. caecior, id. Sat. 1, 2, 91; — B) „fig."; 1) „overſ." om Planterne: uden Øine el. Knopper; ∾ rami, Plin. 16, 34; — 2) oftest „ment.": blind el. forblindet; caecus atque amens tribunus, Cic.; cf. id. Planc. 3, o. id. Lael. 13; - ogſ. m. tilfoiet abl. caus., id. Cluent. 70; - ogſ. m. ad, (med Henſyn derpaa); caecus ad has belli artes, Liv. 21, 54; - ogſ. c. gen.; caecus animi, Quintil.; men caecus fati futuri, Lucan.; — b) „meton." ogſ. om Lidenſkaben ſelv; ∾ timor, Cic., pavor, Tac., furor, Hor.; ∾ exspectatione pendere, Cic. Agr. 2, 25; ∾ festinatio, Liv.; ∾ et sopita socordia, Quintil.: — II) pass.: ſom ikke ſees, uſynlig, forborgen, dunkel; A) „egenl.": sunt igitur venti ··· corpora caeca, (Legemer, og dog uſynlige), Lucr. 1, 278; ∾ vallum, Caes. B. C. 1, 28, (hvori ſpidſe Pæle ere ſkiulte); ∾ fossae, (blinde el. dækkede), ibd.; ∾ fores, Virg. Aen. 2, 453; ogſ. hos venenum, Ovid., tabes, id., insidiae, id., vulnus, Lucr.; (men ogſ. er ∾ vulnus: Saar paa Ryggen, Virg. Aen. 10, 733): ∾ ictus, Liv. 34, 14; ∾ corpus, f. Ryggen, Sil.; — B) „overſ.": ubekiendt, dunkel, forborgen; vid. Lucr. 5, 1004; res caecae, atque ab aspectus judicio remotae, Cic.; ∾ fata, Hor.; ∾ sors, id.; - comiſk er Plaut. Pseud. 1, 3, 67: Eme die caeca (paa Credit) etc.; — b) „poet." ogſ.: dunkel el. forvirret at høre, murmur, Virg. Aen. 12, 591, clamor, Val. Fl.; — III) neutr.: hvorved man ikke kan ſee; bſ. mørk, dunkel, ukiendelig; A) „egenl."; ∾ nox, Lucr., Ovid., caligo, Lucr., Virg., o. ∾ tenebrae, id.; ∾ domus, (ſom mangler Lysning), Cic. Orat. 67; ∾ parietes, (uden Aabning), Virg. Aen. 5, 589; ∾ gemmae, (uigiennemſigtige), Plin.; men ∾ acervus, (om Chaos: forvirret), Ovid. Met. 1, 24; — B) „fig."; a) uvis, uſikker, eventus, Virg. Aen. 6, 157, morbus, Colum., dolores, (hvis Aarſager ikke kiendes), Plin.; cf. Liv. 45, 31; — b) forgiæves, kraftlos, uden Betydning og Virkning; caecique in nubibus ignes etc., Virg. Aen. 4, 209; ∾ exsecrationes, Liv. 40, 10; - compar., ſ. ovenf.

caecūtĭo, ire, v. n., [caecus; cf. balbutio]: er blind, ſeer ſlet, (men alene for- o. efterel.); - utrum oculi mihi caecutiunt, an etc.? Varro ap. Non.; omnes quodam modo caecutimus, Appul.

caedes, is, f., [caedo]; I) „egenl."; A) „alm.": Afhuggen el. Afſkæren, (efterel.); ligni atque frondium caedem facere, Gell.; — B) bſ. „beſ.": 1) Nedhuggen el. Nedſtøden, Myrden el. Myrderi el. Mord, navnl. i Slaget; - caedem caede accumulantes, Lucr. 3, 71;

caedem facere el. edere, Liv., committere, Ovid., Suet.; — b) ogs. Snigmord og anden voldsom Ombringelse; vid. Cic. Cat. 1, 1, ogs. id. Mil. 5 o. 32, o. Hor. A. P. 392; — 2) ogs. Dyrenes Nedlægning, navnl. paa Jagten, Ovid. Met. 7, 675, (hvor caedes ferina, s. ferarum), oftere; ogs. Offerslagtning, id.; cf. Hor. Od. 3, 23, 14; — II) „overf." o. „meton."; A) de faldne el. slagne Personer; - ingentes ··· caedis acervos, Virg. Aen. 10, 245; plenae caedibus viae, Tac. Hist. 4, 1; — B) ligesom φόνος: det ved Mord udgydede Blod; - permixta flumina caede, Catull.; caede madentes (terrae), Ovid. Met. 1, 149, oftere.

caedo, cĕcīdi, caesum, 1, v. a., [causat. el. act. af cado; alts. egentl.: bringer til at falde]; I) „egentl."; A) „alm."; 1) fælder, omhugger el. afhugger, arbores, Cic., ∾ lignum, (hugge Brænde), Plaut.; ∾ comam vitis, (beskære), Tibull.; ∾ fenum, (slaae Hø), Colum.; men caedi montes in marmora, (at der udhugges Marmor deraf), Plin. 12, prooem.; - toga apte caesa, (med el. af passende Snit), Quintil.; - men „alleg." som Ordsprog: ut ipse caedam vineta mea, (for at tage mig selv med), Hor. Ep. 2, 1, 220; — not.: caesa ruta, (Løsøre, el. rørligt Gods), Cic. Top. 26; s. ogs. und. ruo; — 2) slaaer derpaa el. derimod, slaaer el. prygler; ∾ januam saxo, Cic., aliquem verberibus, Plaut., Ter., pugnis, Plaut., virgis ad necem, Cic., Hor., Suet.; men „alleg.": ∾ stimulos pugnis, (stampe imod Braadden), Plaut.; — B) „bes." el. prægnant: fælder, slaaer el. dræber, myrder; vid. Cic. Mil. 5; caeso Argo. Ovid. Met. 2, 533; cf. Virg. Aen. 11, 82; — 2) ds. ogs. a) i Krigssproget: ∾ hostem el. hostes: at slaae Fienden, Liv. 2, 47, oftere, o. A.; - „poet." sættes ogs. Anføreren istedetfor Hæren; vid. Hor. Od. 3, 6, 36; men caesis ··· acervis, Catull. 64, 359, (per hypallagen, s. caesorum ··· acervis); — b) om Hiorden el. Dyrene: at slagte el. dræbe; ∾ greges armentorum reliquique pecoris, Cic. Phil. 3, 12; cf. Ovid. Met. 15, 141; - navnl. ogs. at slagte som Offer, at offre; vid. Cic. Cluent. 68; ogs. ofte hos Liv., Suet., o. A.; cf. Virg. Aen. 5, 96, o. Hor. Epod. 2, 59; - som Ordsprog siges: inter caesa et porrecta, (imellem Offerets Slagtning og dets Henlæggelse paa Alteret, d. e. aldeles uformodet el. pludseligen), Cic. Att. 5, 18; — II) „overf."; A) caedi testibus, Cic. Qu. Fr. 3, 3, (at blive ilde medtaget af Vidnerne, at have dem imod sig); — B) caedere sermones, Ter. Heaut. 2, 3, in., ligesom κόπτειν τὰ ῥήματα, (føre en Samtale, forklares af Priscian. ved disserere); — not.: caesum, i, n., ligesom incisum: Indsnit el. Comma, Capella; ds. — caedŭus, 3, sædv. om Træer: til at hugge el. fælde, silvae, Cato, Varro; navnl. ogs. som voxer op igien, efter at være afhuggen, Dig.; caedua salici fertilitas, Plin. 16, 68.

*caelāmen, inis, n.: halvophøiet Arbeide; clypei caelamina, Ovid. Met. 13, 291; — caelātor, oris, m.: Kunstner i halvophøiet Arbeide, Graveur; vid. Cic. Verr. 4, 24, Quintil., Plin., o. A.; o. — caelātūra, ae, f.: Kunsten at udskære el. stikke halvophøiet Arbeide, (navnl. i Metaller; ligesom sculptura, om Arbeider i Træ og Steen); vid. Quintil. 2, 21, 9; - dog ogs. undert. om saadanne Arbeider i Leer; vid. Plin. 35, 46; — b) „meton." ogs. de indgravede Figurer selv; vid. Suet. Ner. 47; men adeo attritis caelaturis etc., Plin.; cf. Sen. Ep. 5; — [caelo].

caelebs, ibis, adj.: I) „egentl.": i ugift Stand, (være sig Ungkarl el. Enkemand); (censores) ··· caelibes esse prohibento, Cic. Leg. 3, 3; ille erat caelebs senex, Plaut.; cf. Hor. Od. 3, 8, in., o. A.; — b) „meton."; ∾ vita, Hor., Ovid., lectus, Catull., Ovid.; — 2) „overf."; a) om Dyrene; ∾ aut vidua columba, Plin.; — b) om Træerne: hvorom ingen Viinranke slynger sig; (s. und. marito); ∾ platanus, Hor., Ovid.; ligel. ∾ arbor, vid. Plin. 17, 35; — not.: skrives ogs. coelebs. — caeles, caelestis, s. und. coeles, etc. — caelibātus, us, m., [caelebs]: ugift Stand, Suet., Senec. — caelĭcolae, caelicus, etc., s. und. coelicolae, etc.

caelo, avi, atum, 1, v. a., [1. caelum]; I) „egentl.", (ligesom Grækernes τορεύω): graver el. stikker et halvophøiet Arbeide, navnl. i Metal; - ∾ aliquid auro, Cic., Ovid., in auro, Plin.; cf. Virg. Aen. 1, 640; - ∾ scuta auro, argento, Liv. 9, 40; cf. id. 23, 21; men vasa pretiose caelata, Cic.; caelatum aurum et argentum, (Sølv- og Guldkar med halvophøiet Arbeide), id. Tusc. 5, 51; - dog ogs. undert. om Arbeider i Træ el. Steen; vid. Virg. Ecl. 3, 36, o. Plin. 36, 4; — 2) „meton." ogs. om anden kunstig Afbildning; navnl. heder en Væv med Figurer: velamina caelata multa arte, Val. Fl.; men Hor. Ep. 2, 2, 92, om en Digtning: Caelatumque novem Musis opus, (i. e. a novem Musis). — 1. caelum, i, n., [efter Varr. af caedo]: Gravstikke el. Meisel; vid. Quintil. 2, 21 fin.; scyphus caelo dolatus, Varro ap. Non. — 2. caelum, i, n.: Himmelen, s. und. coelum. — caelus, i, m., s. und. coelum.

caementa, ae, f.: Biform af caementum, Enn. ap. Non. — *caementārĭus, i, m.: Stenhugger, Hieron.; o. — caementĭcĭus, (-tius), 3: bestaaende af utilhuggen Steen, structurae, Vitruv., parietes, id.; men ∾ saxum: utilhuggen Steen, Kampesteen, (opp. saxum quadratum), id.; af — caementum, i, n., (s. caedimentum, af caedo): utilhuggen Steen, Vitruv., Cic. Mil. 27, Liv. 21, 11; - ogs. in sing., Vitruv., Plin., o. A.; — b) ∾ marmorea: Marmorbrokker, Vitruv., (hos hvem ogs. Formen caementa, ae, f.).

caena, ae, m. Afledninger, s. und. coena. — Caeneus, (disyll.), ei o. eos, m., Καινεύς, var efter Fabelen født Pige, og hed Caenis; vid. Ovid. Met. 12, 189, oftere, Hygin. Fab. 14, ogs. Virg. Aen. 6, 448, (Serv.). — Caenina, ae, f.: ældgammel liden By i Latium, i Nærheden af Rom, Plin. 3, 9; — B) ds. 1) Caenīnensis, e: = flgd.; - men Caeninenses: Indvaanerne, Liv. 1, 9; — 2) Caenīnus, 3: cæninisk, arx, Prop. 4, 10, 9, Acron, deres Konge, ibd. 7; men ∾ nomen, Liv. 1, 10, i. e. Caeninenses. — Caenis, ĭdis, f., s. und. Caeneus.

caepa, (cepa), ae, ogs. pl.: caepae, arum, f., ogs. caepe, (cepe), (gen. is, el. indecl., vid. Freund.), n.: Løg el. Svibelløg, Grækernes κρόμυον; vid. Plin. 19, 32, (hvor Formen caepae, arum). — caepārĭa, ae, f.: etslags Sygdom paa Kiønsdelene, Marc. Empir. — *caeparius, (cep.), i, m.: en Svibelløghandler, Lucil. ap. Non.; o. — caepina, (cep.), ae, f., (formet som napina, porrina): Svibelløgplantning, Løgland el. Løgbed, Colum. 11, 3; — [caepa]. — caepītium, i, n., sild. Biform af caepa, Arnob. — caepulla, ae, f.: Biform af caepina, Pallad.

Caere, n. indecl.; (af nomin. inus. Caeres er gen. Caeritis, Virg. Aen. 8, 597, o. abl. Caerēte, ibd. 10, 183): ældgammel By i Etrurien, hørte (under Navnet Agylla) til de 12 Stæders Forbund, (hod. Cervetere), Plin. 3, 8, Liv. 1, 60; — B) ds. 1) Caeres, itis o. ētis, adj.: cæritisk, populus, Liv. 7, 19; — b) ds. subst. pl.: Caerites, (Caerētes), um, m.: Indvaanerne af Byen Caere, Liv. 7, 19, flgd., o. id. 5, 50; — not.: ifølge deres Fortienester af Romerne under den galliske Krig, havde de erholdt romersk Borgerret, dog uden jus suffragii; ds. hed i den flgd. Tid om en romersk Borger: referri in tabulas Caerites el. Caeritum: at miste sin Stemmeret; vid. Gell. 16, 13; ogs. hører hertil Hor. Ep. 1, 6, 62: Caerite cera (i. e. tabula) digni; — 2) Caerētānus, 3: = frgd., amnis, Plin. 3, 8; — bb) ds. subst.; a) Caeretana, orum,

(sc. vina), Martial. 13, 124; — b) Caeretani, orum, m.: Indvaanerne af Caere, Val. Max. 1, 1.

caerĕfŏlium, i, n., Plin. 19, 54, o. A., ogſ. chaerephylum, Colum. 10, 106, Grækernes χαιρέφυλλον (hvſ. d. franſke cerfeuil): Kiørvel. — Caeres, Caeretanus, ſ. und. Caere.

caerĭmōnia, (cērim.), ae, f.; [rimel. af Caere, ifølge Romernes ældgamle Religionsforbindelſe med denne By; vid. Val. Max. 1, 10; efter nogle af Ceres]; - oprdl.: det Hellige, det til Guddommens Dyrkelſe Henhørende; df. I) „alm."; A) objectivt: Hellighed el. hellig Beſkaffenhed; (ſjeld. o. in sing.); - sanctitas regum ... caerimonia deorum. Caes. ap. Suet. Caes. 6; ∾ legationis, Cic. R. Am. 39; cf. Tac. Ann. 4, 64, oftere; — B) ſubjectivt: Ærefrygt for Guddommen; ſædv. Guddommens Dyrkelſe ved en ydre Handling, Ceerimoniteneſte; (hvorim. religio ſaavel om den indre, ſom ydre Gudsdyrkelſe); - vid. Cic. Balb. 24; cf. id. Inv. 2, 53; ſ. ogſ. Nep. Them. 8, Liv. 29, 18, o. A.; - ſild. in pl.: habere aliquid in caerimoniis, Plin. 37, 28; — II) „beſ." o. „meton.": religiøs Handling, Religionsſkik; (derim. ritus ogſ. om profane Skikke); ofteſt in pl.; vid. Cic. Rabir. perd. 10, o. id. Tusc. 1, 12; cf. Liv. 1, 20; ∾ fetiales, id., publicae, Tac., antiquae, Suet.; men in sing., id. Aug. 94: barbarā caerimoniā de filio consulenti etc.; df. — caerĭmōniālis, e: religiøs, cærimoniel, officia, Arnob.; o. — caerĭmōniōsus, 3: = frgd., dies, Amm. — Caerites, um, ſ. und. Caere.

caerŭlans, tis, adj, Biform af caerulus: mørkfarvet, himmelblaa, peplum, Fulgent. — caerŭlĕātus, 3, [flgd.]: = frgd.; vid. Vell. 2, 83. — caerŭlĕus, 3, o. caerulus, 3, [af inus. caerius, i. e. caesius]; I) „alm.", ligeſom κυάνεος: mørkfarvet; ofteſt ſom poetiſk Epithet til Luften og Vandet: himmelblaa, mørkeblaa, luftfarvet; vid. Lucr. 2, 771, flgd.; - ogſ. om andre Gjenſtande, hvis Farve nærmer ſig til hines; - df. altſ. A) om Himmelen; coeli caerula templa, Enn. ap. Cic. Div. 1, 20; ligel. coeli caerula, Lucr. 1, 1089; cf. Ovid. Met. 8, 814; ligel. caerula, (ud. coeli), Lucr. 6, 482; - ogſ. om Univerſet el. Himmelrummet, id. 5, 770; — B) om Havet; ponti plaga caerula, ibd. 482; cf. Catull. 64, 7; ligel. caeruli campi, (i. e. mare), Plaut.; ligel. m. vada, Virg., m. gurges, Ovid.; - ogſ. absol.: caerula, orum, (i. e. aequor el. mare), Virg. Aen. 4, 583; — 2) df. ogſ.; a) om de med Havet forbundne Gjenſtande el. Begreber; navnl. om Havguderne og deres Attributer; - vid. Ovid. Met. 2, 8 flgd.; ligel. ∾ deus, Prop., (i. e. Neptunus); ∾ mater (sc. Achillis, i. e. Thetis), Hor. Epod. 13, 16; - ∾ currus (Neptuni), Virg.; ∾ puppis, Ovid., via, id., Plaut.; — b) om Floderne, ogſ. alm. om Vandet; - caeruleus Thybris, Virg., amnis, Tibull,; ogſ. m. lympha, Ovid., m. guttae, id.; — C) om andre blaalige el. mørkeblaa Gjenſtande; ∾ draco, Ovid.: ∾ angues, Virg.; ogſ. ∾ guttae (serpentis), Ovid. Met. 4, 578; men ∾ vexillum, (himmelblaat Flag), Suet. Aug. 25; - ∾ oculi (Germanorum), Tac. Germ. 4; cf. Hor. Epod. 16, 7; - men ∾ Britanni, Martial. 11, 53, (ſom farve ſig med Vlaat), Caes.; — b) df. subst. caeruleum, i, n.: blaa Farve, Staalblaat, (ſaavel naturligt ſom efterlignet), Plin. 33, 57, Vitruv.; — II) „beſ." ogſ.; A) mørk, dunkel, ſort; „poet." om Døden, og om dens Attributer, om Natten, om Uveir, odl.; - ∾ mors, Albinov.; cf. Virg. Aen. 3. 63; ∾ equi (Plutonis), Ovid.; - ∾ nox, Stat ; ∾ imber, Virg.; — B) mørkegrøn, navnl. om Vøxter og Træer; - ∾ cucumis, Prop., quercus, Ovid., arbor Palladis, id.; — b) df. subst., Enn. ap. Macrob. 6, 3: campi caerula laetaque prata.

caesa, ae, f., [caedo]: Sabelhug, (opp. puncta: et Stik), Veget. — caesăpon, i, n.: en Lactueart, Plin. 20, 25. — Caesar, ăris, m., Καῖσαρ: romerſk Tilnavn i d. juliſke Slægt; (efter Doederl. a caesio i. e. caeruleo colore); - den berømteſte Romer af dette Navn er C. Julius Caesar (dictator); vid. Suet. Caesar, o. Caesaris Commentarios de Bello Gallico, o. de Bello Civili; - efter ham førte de følgende romerſke Keiſere Tilnavnet: Caesar, tilligemed Augustus, indtil fra K. Hadrian. Caesar begyndte at bruges om Tronarvingen, derim. Augustus om den regierende Keiſer; vid. Spartian. Ael. Verus 1; — B) df. 1) Caesărīnus, 3: cæſariſk, celeritas, Cic. Att. 16, 10; — 2) Caesărĭānus, 3: = frgd., bellum civile, Nep. Att. 7; - men Caesariani, orum, (hans Tilhængere i Borgerkrigen; opp. Pompejani), Auct. B. Afr. 13; — b) ſild. ogſ. keiſerlig, Vopisc.; men ∾ Pallas, Martial. 8, 1, (ſom K. Domitianus beſ. dyrkede); — bb) df. subst.; a) Caesariani, orum: en vis Klasſe af keiſerlige Embedsmænd i Provindſerne, Cod. Just.; — b) Caesarianum, i, n.: etſlags Øienſalve, Cels. 6, 6; — 3) Caesărĕus, 3, ligeſom frgd.: hørende til el. benævnt efter Dictatoren Cæſar, sanguis, Ovid. Met. 1, 201, (Mordet paa ham), Penates, ibd. 15, 864; men ∾ forum, (der var anlagt af ham), Stat.; — b) ſild. ogſ. keiſerlig, amphitheatrum, Martial. Spect. 1, (ſom var bygget af K. Domitian); ∾ leones, id. Epigr. 1, 7, (ſom K. Domitianus gav til Kamplegene i d. nye Amphitheater; — 4) Caesăriensis, e: keiſerlig, navnl. om visſe Steder; ſaal. ∾ Mauretania, Tac. Hist. 2, 58 o. 59.

Caesaraugusta, ae, f.: By i Hisp. Tarrac., (hod. Saragoza), Mela, Plin. 3, 4. — Caesarēa, (-ia), ae, f.: Navnet paa flere Byer, hvoraf den vigtigſte (i Palæſtina) hed tidligere: Turris Stratonis, Plin. 5, 14; — b) Caesarienses: dens Indvaanere, ibd. 31; — not.: ogſ. en By i Mauretanien, (hvor nu Algier), id. 5, 1; - ogſ. Hovedſtaden i Cappadocien, id. 6, 3. — Caesărĕus, 3, o. Caesarianus, 3, ſ. und. Caesar.

caesărĭātus, 3, [caesaries]: med ſtærkt Hovedhaar, miles, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 171; — 2) ogſ. „overf." om en ſtærk Græsvæxt, Appul. — Caesariensis, e. ſ. und. Caesar, ogſ. und. Caesarea. — caesaries, ēi, f., [efter Doederl. beſl. m. caesius o. caeruleus]: mørkt og ſtærkt Hovedhaar; (ofteſt „poet.", men alene in sing.); - ∾ decora, Virg., nitida, id., humeros tegens, Ovid.; cf. Liv. 28, 35: adornabat promissa caesaries; — bb) „beſ." ogſ.; a) ∾ barbae, (ſtærkt og mørkt Skæg), Ovid. Met. 15, 656; — b) ogſ. „overf." om de lange Haar paa Hundens Hals, Grat. Cyneg. 272. — Caesarinus, 3, ſ. und. Caesar.

Caesēna, ae, f.: By i Gall. Cispad., (hod. Cesena), Plin. 3, 20; — df. Caesēnas, ātis, adj.: cæſeniſk, vina, id. 14, 8. — Caesia silva, Tac. Ann. 1, 50: Skov i Germanien, i d. veſtlige Veſtphalen. — caesicius, (-tius), 3, [caesius]: blaalig, mørkeblaa, lintēŏlum, Plaut. Epid. 2, 2, 46.

*caesim, adv.; I) „egenl.": huggende el. ved at hugge; men ſædv.; A) „techn."; a) i Gartnerſproget; - qui caesim vitem petit, etc., Colum. 4, 25; cf. ibd. ductim potius, quam caesim etc.; — b) i Krigsſproget; (opp. punctim: ſtikvis, ved at ſtikke); vid. Liv. 22, 46, o. Suet. Calig. 58; — B) „overf." om Talen: ligeſom giennemſkaaret el. afbrudt, d. e. i enkelte korte Afſnit el. Sætninger el. Udtryk; - membratim adhuc, deinde caesim diximus, etc., Cic. Orat. 67; cf. Quintil. 9, 4, 126; o. — caesĭo, onis, f.: Huggen el. at hugge; df. navnl.; 1) at behugge el. beſkære (Træer), Colum. 4, 33; — 2) at hugge et Saar, Saaren el. at ſaare, Tertull.; — [caedo].

caesĭus, 3, (hvſ. caeruleus); ſvarer efter Gell. 2, 26, til Grækernes γλαυκῶπις, altſ. ſædv. om Di-

nene: graalig el. blaagraa, (m. Bibegr. af det Stærke og Giennemtrængende); - caesios oculos Minervae, etc., Cic. N. D. 1, 30; caesiis oculis (homines), Vitruv.; — 2) „meton.": som har blaagraa Dine, leo, Catull., virgo, Ter.; — not. a: superl. caesissimus, Varr.; — not. b: ogs. er Caesius romersk Mands Navn. — Caeso, (el. Kaeso, s. und. Bogst. C), ōnis, m.: Tilnavn i den fabiske Slægt, Liv. 2, 43, oftere. — caesor, oris, m., [caedo]: som hugger el. tilhugger; caesores lignorum, (Tommermænd), Hieron.

†caespes, (cespes), ĭtis, m., [caedo]; I) „egenl.": afskaaret Grønsvær el. Grøntørv, Cic. Caecin. 21; - brugtes navnl. til Altarer, Gravhøie, Hytters Tækning, osv.; vid. Ovid. Trist. 5, 5, 9, Virg. Ecl. 1, 69, Tac. Ann. 1, 62; — II) bf. „overf."; A) „meton."; 1) en liden Jordhytte, Hor. Od. 2, 15, 17; - ogs. Altar af Græstørv, ibd. 3, 8, 4, o. Tac. Hist. 4, 53; — 2) ifølge nogen Lighed; a) etslags Knop paa Vinstokken; vid. Plin. 17, 35; — b) saliunca · · caespes sui generis, (ligesom en Urtekost), id. 21, 20; — B) „alm.": grøn Mark, Græsvold, Virg. Aen. 11, 566, Ovid. Met. 2, 427, oftere, Petron., Plin.; — b) sild. ogs. Jordsmon el. Jordbund, odl., Avien.; bf. — caespitĭcĭus, (-tius), (cesp.), 3: af Grønsvær, tribunal, Vopisc.; o. — caespōsus, (cesp.): rig paa Grønsvær, græsrig, litus, Colum.

1. caestus, (cest.), us, m., [caedo]; in pl.: Kampremmer el. Kamphandsker af Oxeleder med indsyede Bly- el. Jernkugler, hvormed Nævefægterne (pugiles) pleiede at omvinde Hænder og Arme; vid. Cic. Tusc. 2, 17, Virg. Aen. 5, 69, oftere, Prop. 3, 12, 9, Plin. 11, 45, o. A. — 2. caestus, i, m., s. und. 1. cestus.

caesum, i, n., s. und. caedo, not. — caesūra, ae, f., [caedo]: Huggen el. Skæren el. Afhuggen, silvae: Skovhugst, Plin., ligni, id.; — 2) „meton." ogs.: det Afhuggede el. Afskaarne; caesurae arundinum, Plin. 8, 4; — not.: i Metriken, ligesom incisio: Indsnit el. Afsnit el. Cæsur; bf. — caesūrātim, adv., (eftercl.): = caesim, Sidon. — 1. caesus, 3, partic. af caedo. — 2. caesus, us, m., [caedo], oprdl.: Afhuggen; - bf. „meton.": det Afhuggede; - caesu frondium explere, Auct. Itin. Al. M.

caeterus, 3, m. Afledn., s. und. ceterus. — caetra, s. und. cetra. — 1. Caeus, 3, s. und. Cea. — 2. Caeus, i, s. und. Coeus. — Caeyx, ȳcis, s. und. Ceyx.

Caïcus, i, m., Κάϊκος: Flod i Mysien, ved Pergamus, Plin. 5, 32, Virg., Ovid.; — not.: ogs. som Mandsnavn, Virg. Aen. — Caïus, s. und. Cajus. — Caja, Cajanus, s. und. Cajus. — Cājeta, ae, f.; I) Æneas's Amme; vid. Virg. Aen. 7, in., o. Ovid. Met. 14, 443; — 2) en efter hende benævnt By og Havn i Latium, (hod. Gaëta), Serv. ad Virg. l. c.; — bf. Cajetanus, 3, villa, Val. Max. — cājo, are, v. a.: at slaae, at prygle, Plaut. ap. Fulgent.

Cājus, „poet." ogs. trisyll. Caïus, Catull., Martial.; - men udtales sædv. Gajus, Gaïus, s. und. Bogstavet C; - romersk Fornavn; fem. Caja; vid. Quintil. 1, 7, 28; — not.: ved Bryllupper kaldtes Brudeparret: Cajus, Caja; vid. Quintil. l. c., o. Cic. Mur. 12; — II) til de mærkelige Personer af dette Navn høre; 1) den berømte romerske Jurist Cajus el. Gajus, und. Antoninerne; hans Institutionum Libros IV opdagede Niebuhr i Aaret 1816; — 2) den romerske Keiser Cajus Caligula; vid. Suet. Calig.; — b) bf. Cājānus, 3: hørende til el. benævnt efter denne Keiser, expeditiones, Tac. Hist. 4, 15, nex, Suet. Tit. 1.

cāla, ae, f., κᾶλον: Stykke Brænde, Lucil. ap. Serv. — Cālăber, s. und. Calabra. — Calabra curia, [calare: udraabe], paa Capitolium; herfra udraabte Præsterne den romerske Calender, Varr., Macrob., Fest. — Călabria, ae, f.: Landskab i Neder-italien, (hod. Terra d'Otranto), Plin. 3, 16, Hor. Od. 1, 31, 5; — B) bf. 1) Călăber, bra, brum: calabrisk, hospes, Hor., pascua, id., apes, id., litus, Plin., oves, Colum.; men ∾ Pierides, Hor. Od. 4, 8, 20, (Ennius's Digte); - Călabri, orum, m.: Indvaanerne af Calabrien, Mela, Sil.; — 2) Călabrĭcus, 3: = frgd., oliva, Colum. — călabrix, ĭcis, f.: etslags Buskvært, Plin. 17, 14.

Călacta, ae, f., (καλὴ ἀκτή: det skionne Kystland): By paa Nordkysten af Sicilien, (hod. Caronia), Cic. Verr. 3, 43; — bf. Calactini, orum, m.: Indvaanerne deraf, ibd.; ogs. sing. Calactinus, i, m., id. — Călagūris, (-urris), is, f.: Navnet paa tvende Byer i Hisp. Tarrac.; I) i d. Ilergetiske, (hod. Loharra), Liv. 39, 21, Flor.; — b) bf. Calaguritani, orum: Indvaanerne deraf, Caes. B. C. 1, 60, cf. Plin. 3, 4; — 2) i d. Vasconske: Qvintilians Fødeby, (hod. Calahorra); — b) bf. Calaguritani Nassici: Indvaanerne deraf, Plin. l. c. — Călăis, is, m., Κάλαϊς: den vingede Søn af Boreas o. Orithyia, Broder af Zetes, med hvem han fulgte Argonauterne, Ovid. Met. 6, 716, Hygin., o. A.

călămārĭus, 3, [calamus]: hørende til Skriverpenne, theca, Suet. Claud. 35. — călămentum, i, n., [cala]: fortørret Træ paa Vinstokken, Colum. 4, 27, (Schneid.), inc. — Călăminae insulae: svømmende Øer i Lydien, Plin. 2, 96, Varro. — călămintha, ae, f., καλαμίνθη, ogs. mentastrum, som Kryderurt: etslags Mente, Plin. 19, 57. — Călămis, ĭdis, m.: berømt græsk Billedhugger, ogs. Kunstner i Metal, Cic. Brut. 18, Plin., Quintil., o. A.

călămister, stri, m., for- o. eftercl. ogs. calamistrum, i, n., [calamus]; I) „egenl.": det hule rørformede Brændejern, som brugtes til Haarets Krusning; calamistri vestigia, Cic.; calamistro crines convertere, Petron.; pl. calamistra, Varr. ap. Charis.; — II) „fig.": Talens Forkunstling; det forkunstlede Udtryk; bf. „alleg."; calamistris inurere, etc., Cic. Brut. 75; cf. id. Orat. 23, ogs. Tac. Or. 26; bf. — călămistrātus, 3: hvis Haar er kruset med Brændejernet, saltator, Cic.; men alter ··· calamistrata coma, etc., id. Sest. 8.

călămitas, atis, f., [skulde rimel. bede columitas af κολούω, κολάζω, i. e. mutilo, corrumpo; cf. incolumis, etc.]; 1) oprdl. hos Jordbrugerne: Beskadigelse el. Fordærvelse af Jordens Afgrøde, navnl. ved Hagl el. Rust; - ∾ fructuum, (Misvært), Cic.; ut quaedam calamitas etc., (ligesom et Uveir), id.; hvf. m. Lune Ter. Eun. 1, 1, 34: ipsa fundi nostri calamitas; — II) „overf." o. „alm.": Ulykke, Fordærvelse, Skade el. Tab; vid. Cic. Agr. 2, 3, o. id. Cat. 1, 5: calamitatem capere, id., ferre, Nep.; calamitate aliquem prohibere, Cic.; — b) navnl. ogs. Ulykke i Krigen, Nederlag, odl.; vid. Caes. B. G. 1, 31, o. Sall. Cat. 39; - ∾ accipere, Nep., inferre alicui, Caes., opp. victoria, Suet. Caes. 60. — călămites, ae, m., καλαμίτης: Løvfrøen, rana arborea, Plin. 32, 42.

călămĭtōse, adv.: i en lidende el. ulykkelig Tilstand; vid. Cic. Off. 3, 29; af — călămĭtōsus, 3, [calamitas]; I) act.: skadelig, fordærvelig; a) „bes." om Hagl el. Uveir, Cic. Verr. 1, 38; ligel. vis tempestatis calamitosae, Dig.; — b) „alm.": calamitosissimum bellum, Cic., incendium, Sall.; quid hac clade calamitosius? Flor.; — II) pass.: som let tager Skade, navnl. om Jordbunden og Væxterne; ∾ loca, Cato; ∾ hordeum, Plin.; cf. Cic. Agr. 2, 29; — b) ogs. „alm.": ulykkelig, elendig, homines, vid. Cic. Fam. 9, 13; cf. id. Tusc. 4, 38; ∾ otium, id. Fin. 5, 19; - compar. o. superl., s. ovenf. — călămochnus, i, m., (κάλαμος, χνοῦς), d. lat. adarca, d. e. Merskum, Plin. 32, 52.

călămus, i, m., κάλαμος; I) „egenl.": Rør el. Siv, (arundo); vid. Plin. 16, 65 flgd., o. Colum. 3, 15; ∾ aromaticus, Colum., Plin., ogs. Syriacus, Veget., ogs. absol. calamus, Cato: Krydderurt fra Syrien og Arabien; sædv. Kalmus; — II) „overf."; A) „meton.": hvad der er giort af Rør, navnl.; a) en Rørpen, (el. Skriverpen af Rør); - calamum sumere, Cic., intingere, Quintil.; ∾ transversus, Hor., scriptorius, Cels.; — b) Rørpibe el. Rørfloite, Lucr. 4, 590, Virg. Ecl. 2, 31, Ovid. Met. 11, 161, o. A.; — c) Skaftet paa Rørpilen; df. ogs. Rørpilen selv: vid. Hor. Od. 1, 15, 17, Virg. Ecl. 3, 13, Ovid. Met. 7, 778, o. A.; — d) en Medestang, Ovid. Met. 3, 587; ogs. en Limstang til Fuglefangst, Prop. 3, 11, 46, o. Martial. 13, 68; — B) ifølge etslags Lighed; a) enhver Sædehalm el. Frugtstilk: - calamus altior frumento, quam hordeo, Plin.; cf. Virg. Ge. 1, 76; — b) Podeqvist, Plin. 17, 24, o. Colum.; — c) liden Stav el. Pæl, navnl. som sættes til Veimærke, Plin. 6, 33.

călantica, ae, f. und. calautica. — Calanus, i, m.: indisk Philosoph el. Gymnosophist; vid. Cic. Tusc. 2, 22. — Calaris, Calaritanus, f. und. Caralis, etc. — călathĭāna viola, Plin. 21, 11: = gentiana verna L., inc.

călăthiscus, i, m., καλαθίσκος: liden flettet Kurv, navnl. til Uldspind, Catull. 64, 319; ogs. til Brug ved Bordet, Petron.; dem. af — călăthus, i, m., κάλαθος, (i. e. quasillus): flettet Kurv til forskielligt Brug, saal. navnl. Blomsterkurv el. Frugtkurv; Kurv til qvindelige Arbeider el. Uldkurv; vid. Virg. Ecl. 2, 46, ogs. id. Aen. 7, 805, o. Ovid. A. A. 2, 219, ogs. ibd. 264; — II) „overf." ifølge etslags Lighed; a) Kar el. Bøtte til Melk el. Ost; vid. Virg. Ge. 3, 402, o. Colum. 10, 397; — b) Vinskaal el. Vinbæger, Virg. Ecl. 5, 71, o. Martial. 9, 60; — c) Blomsterbæger el. Blomsterkalk, Colum. 10, 99, o. 240.

călātio, onis, f.: offenlig Udraaben, Varr.; o. — călātor, oris, m.; ordl.: en Udraaber; navnl. som Betient hos visse Præster; vid. Suet. Gramm. 12; — 2) df. „overf.": Tiener el. Betient: vid. Plaut. Merc. 5, 2, 11: egomet mihi ··· calator, etc.; — [calo]. — calatus, 3. f. und. calo.

Călaurĭa, (-ea), ae, f.: Ø ved Østkysten af Argolis, Mela, Plin. 4, 19, Latois, (som Gudinden Latona helliget), Ovid. Met. 7, 384. — calautica, ae, f., [besl. m. καλύπτω, d. e. bedækker]: etslags qvindelig Hovedbedækning el. Slør, Dig.; ligel. Cic. frgm. ap. Non.: quum calauticam capiti accommodares.

calcānĕum, i, n.: sild. Biform af 1. calx: Hælen; - in pl., Virg. Moret. 36; ∾ camelorum, Lamprid. — calcar, āris, n., [1. calx]; I) „egenl.": en Spore; - in sing., Plaut. As. 3, 3, 118; - oftere in pl.; equum calcaribus concitare, Liv., stimulare, Val. Max.; subdere equis calcaria, Curt.; cf. Virg. Aen. 6, 882; — b) ifølge etslags Lighed: Sporen paa Hanens Fod, Colum. 8, 2; — II) „fig.": Spore, d. e. Ansporen el. Tilskyndelse el. Opbidselse: df. „poet."; calcaribus ictus amoris, Lucr. 5, 1071; men „alleg." om Læreren: calcaribus uti in aliquo, (skynde paa el. opmuntre), Cic. d. Or. 3, 9; ligel. Plin. 1, 8: addere calcaria sponte currenti („alleg."); cf. Hor. Ep. 2, 1, 217; men Ovid. Pont. 4, 2, 36: immensum gloria calcar habet.

calcārĭensis, is, m.: en Kalkbrænder, Cod. Theod.; af — calcārĭus, 3, [2. calx]: hørende til Kalk, fornax, (Kalkovn), Cato, Plin. 17, 6; — B) ogs. absol. el. subst.; a) calcaria, ae, f., (sc. fornax): Kalkbrænderi, Dig., Amm.; — b) calcarius, i, m.: en Kalkbrænder, Cato. — calcata, ae, f., Auct. B. Hisp. 16, inc.; al. crates, d. e. Faschine, inc.

*calcator, oris, m.: som træder derpaa; navnl. som træder Druerne el. Vinpersen, Calpurn. Ecl. 1, 124; ∾ uvarum, Hieron.; o. — calcātōrium, i, n.: Sted, hvor Vindruerne trædes og presses, Pallad. 1, 18; — [calco]. — calcatrix, icis, fem. af calcator: som træder derpaa, som foragter; ∾ mundi, Prudent. — calcātūra, ae, f., [calco]: Træden el. at træde derpaa; navnl. at træde en Maskine; ∾ operarum. Vitruv. 10, 10. — 1. calcatus, 3, partic. af calco. — 2. calcatus, us, m., [calco]: = calcatura, Pallad.

calcĕāmen, (calci-), inis, n.: sield. Biform af flgd., o. m. f. Bem.; calceamina ··· e sparto, Plin. 19, 7. — calcĕāmentum, (calci-), i, n., [calceo]; som Collectiv: Skotøi el. Fodbedækning; vid. Suet. Aug. 73; ligel. ∾ convenientia utrique sexui, Colum.; ∾ induere, Plin.; men Cic. Tusc. 5, 32: mihi ··· calceamentum solorum callum. — calcĕārĭum, (calci-), i, n., [calceus], (sc. argentum): Penge til Skotøi, Suet. Vesp. 8. — 1. calcĕātus, (calci-), 3, f. und. calceo. — 2. calceatus, (calci-), us, m., [calceo]; ligesom calceamentum: Fodtøi el. Fodbedækning; - quibus (fasciis) in calceatu utebatur, Plin. 8, 82; cf. Suet. Calig. 52: - ogs. om Dyrenes Beskoen, Plin. 11, 105, f. ogs. und. flgd.

calceo, (calcio), avi, atum, 1, v. a., [calceus]: beskoer, forsyner med Sko el. Fodtøi, Cic Coel. 26, o. Suet. Aug. 28; ∾ aliquem cothurnis, Plin., soccis, id.; f. ogs. Suet. Vesp. 12; men Phaedr. 1, 14: Cui calceandos nemo commisit pedes, (at sye Sko dertil); - comisk er Plaut. Capt. 1, 2, 84: cum calceatis dentibus etc.; — b) ogs. om Dyrene: spartea ··· animalia calceantur, Pallad.; cf. Suet. Vesp. 23.

calcĕŏlārĭus, i, m.: Skomager af det finere Slags, Plaut. Aul. 3, 5, 38; af — calcĕŏlus, (calci-), i, m: liden Sko el. Halvstøvle; - illam vestram Sospitam ··· cum calciolis repandis etc., Cic. N. D. 1, 29; af — calcĕus, (calcius), i, m., [1. calx]: Sko el. Halvstøvle, (som neml. bedækker hele Foden; opp. solea); - ∾ muliebres, viriles, Varro; ∾ habiles et apti ad pedem, Cic.; ∾ laxus, Hor., pede major, (for stor), id. Ep. 1, 10, 42; - under Maaltidet aflagdes ordenl. calcei; hvf. calceos poscere, (neml. for at reise sig fra Taffelet), Plin. Ep. 9, 17; - de romerske Senatorer bare et eget Slags Sko, hvf. m. Lune: mutare calceos: at blive Senator, vid. Cic. Phil. 13, 13.

Calchas, antis, (ogs. ae, Gell. ap. Charis., hvf. forel. acc. Calchan, Pacuv., abl. Calcha, Plaut.), m., Κάλχας: Søn af Thestor, hvf. Thestorides; berømt Spaamand iblandt Grækerne for Troja, Virg., Cic. Div. 1, 40. — Calchedon, f. und. Chalcedon.

calciarium, etc., f. und. calcearium, etc. — calcifrăga, ae, f., [2. calx, frango]: etslags Plante, som skal knuse Blæresten, Plin. 27, 51. — calcio, f. und. calceo.

calcitrātus, us, m.: Slaaen el. at slaae bagud: ∾ mulae, Plin. 8, 69; af — 1. calcitro, avi, atum, 1, v. n., [1. calx]; I) „egenl." om Dyrene: at slaae bagud, Plin. 30, 53; — b) „poet." ogs. om den Faldne, Ovid. Met. 12, 240; — II) „fig.": at vise sig gienstridig; calcitrat (ille), respuit, etc.. Cic. Coel. 15; — b) som Ordsprog el. „alleg.": calcitrare contra stimulum, (stampe imod Braaden), Amm.; df. — 2. calcitro, onis, m.: som slaaer bagud, equus, Varr. ap. Non.; — 2) ogs. „overf.": som sparker el. larmer, Plaut. Aul. 2, 3, 11; o. — calcĭtrōsus, 3: som gierne slaaer bagud, juvencus, Colum. 2, 2, Dig.

calco, avi, atum, 1, v. a., [1. calx]; I) „egenl."; A) „alm.": træder derpaa, acervos, etc., vid. Ovid. Met. 5, 88; calcata ··· vipera, (hvorpaa man har traadt), ibd. 10, 23; cf. Tac. Hist. 4, 81; ∾ uvam, Cato, Ovid.; — B) „bef." ogs.; a) betræder, gaaer derpaa; - ∾ scopulos, litora, Ovid. Her. 2, 121; cf.

Hor. Od. 1, 28, 16; ∾ aequor durum, (gaae paa Is), Ovid. Trist. 3, 10, 39; „poet." ogs. at besøge el. beboe; calcatosque Jovi lucos etc., Sil.; — b) quae (gallinae) calcare coeperunt, (rimelig om Hønsenes Parring), Colum.; — c) træder el. trykker el. presser fast sammen, oleas in orculam, Cato, acus aut tomentum in culcitas, Varro; cf. Virg. Ge. 2, 244; — II) „fig." ogs.; a) nedtræder, undertrykker, libertatem, Liv. 34, 2, gentem, Justin., hostem, Juvenal.; cf. Ovid. Am. 3, 11, 5; — b) behandler med Foragt, bespotter, odl.; ut, quae dicendo refutare non possumus, quasi fastidiendo calcemus, Quintil. 5, 13, 22; ogs. „alleg.", Prop. 2, 7, 82: calcet et ossa mea.

calcŭlarius, 3, [calculus]: hørende til Regning, error, Feil i Regningen, Dig. — 1. calcŭlatio, onis, f., [1. calculo]: Beregning el. Sammenregning, Cassiod. — 2. calculātio, onis, f., [calculus]: Stensmerte, Coel. Aur. — calcŭlātor, oris, m., [calculo]: Regnskabsfører, Bogholder, Martial. 10, 62, Dig.; df. — calcŭlātōrius, 3: hørende til Regning, tabula: Regnebret, Schol. Juvenal. 7, 73. — — calcŭlensis, e, (calculus): som findes paa Stene; ∾ genus purpurarum etc., Plin. 9, 61.

1. calculo, are, v. a., [calculus], (eftercl. Ord): beregner el. sammenregner, summulam, Prud.; — 2) „fig.": bedømmer el. vurderer derefter, aliquid pro meritis, Sidon.; df. — 2. calcŭlo, onis, m.: en Regnemester, Augustin. — calcŭlōsus, 3, [calculus]: fuld af Sten, stenig, loca, Colum., solum, Plin.; — II) „overf.": som lider af Stensmerter; adhibere curationem calculosis, Cels.; cf. Plin. 28, 9; - ogs. om Dyrene; ∾ jumentum, Veget.

calcŭlus, i, m., dem. af 2. calx; I) „alm.": liden Sten, Cic. d. Or. 1, 61; Peneus amnis viridis calculo, (har grønne Stene i Bunden), Plin. 4, 15; cf. Virg. Ge. 2, 180; - men „alleg." om Talerne: qui tenui venula per calculos fluunt, Quintil.; — II) „bes." ogs. ifølge nogen særskilt Beskaffenhed el. Anvendelse; a) Sten i Urinblæren, oftest in pl.; - calculos curare, Plin., ciere el. movere, id., ejicere, id., Suet., frangere el. rumpere, Plin.; — b) Sten til Bretspillet; - calculum promovere, Quintil., dare, (trække), reducere, (trække tilbage), Cic. ap. Non.; cf. Ovid. A. A. 2, 207; — c) Sten til at regne med paa Regnebrettet; df. „meton.": Beregning el. Afregning, Quintil. 11, 3, 59; ad calculos vocare aliquid, (beregne), Cic. Lael. 16, men aliquem, Liv. 5, 4, (giøre Afregning med nogen); ligel. calculos ponere cum aliquo, Plin. Pan. 20; - men „alleg." el. „overf.": ponere calculum parem, (giengielde), id. Ep. 5, 2; — d) i de ældste Tider brugtes til Afstemning i Retssager: calculi, (for de sild. tabulae); og betegnedes da ved de hvide Stene: Frikiendelse; derimod ved de sorte: Domfældelse; vid. Ovid. Met. 15, 41 flgd.; - df. sild. „overf.": calculus judicialis, (Rettens Dom), Cod. Just.; - men Plin. Ep. 1, 2; si ··· errori nostro album calculum adjeceris, (hvis du bærer over dermed); — e) efter Plin. 7, 4, pleiede Thracierne at opbevare smaa hvide Stene til Minde om de lykkelige Dage, ligesom andre sorte til Minde om de ulykkelige; df. „overf.": o diem laetum, notandumque mihi candidissimo calculo, Plin. Ep. 6, 11; cf. Martial. 12, 34, o. Pers. 2, ab in.; — not.: sild. ogs. en liden Vægt, ex granis ciceris duobus, Auct. de Pond. ap. Goes.; Isid. har derfor calcus. — calcus, i, m., s. und. frgd., not.

calda, ae, f., s. und. calidus. — caldaria, ae, f., o caldarinm. i, n., s. und. flgd. — caldārius, (calid.), 3, [caldus, f. calidus]; I) „alm.": hørende til Varme el. Opvarmning, cella, (til varmt Bad), Plin. Ep. 5, 6, hvorom ogs. absol. caldarium, i, n., Vitruv., Senec., Cels.; ogs. caldaria, ae, f., Marcell. Emp.; - ogs. findes caldarium, (sc. vas): Kiedel med varmt Badevand, Vitruv. 5, 10; ligel. caldaria, ae, f., Appul.; — II) „bes." o. „overf.": ∾ aes: som alene lader sig forarbeide ved Ilden, Plin. 34, 20. — Caldius, i, m., [calda, f. calida]: som gierne drikker varme Sager, (neml. ved comisk Forvexling med Claudius, Suet. Tib. 42. — caldor, oris, m., [caldus, calidus, caleo], (for- o. eftercl. Ord): Varme el. Hede; evitare caldorem et frigus, Varro; cf. Gell. 17, 8, oftere. — caldus, 3, f. und. calidus.

Călĕdonĭa, ae, f.: den Del af d. skotske Høiland, der som Provinds hørte til d. romerske Britannien, Tac. Agric. 10 o. 11, oftere: — B) df. 1) Călēdŏnius, 3: caledonisk, silva, Plin., saltus, Flor., ursus, Martial.; — 2) Caledŏnicus, 3: = frgd., angulus, Solin.

călĕfăcio, etr. calfacio, fēci, factum, 3, v. a.; pass. călefīo, etc., [caleo]; I) „egenl.": varmer el. heder, focum igne, Ovid. Fast. 4, 698; cf. Cic. N. D. 2, 60: ad calefaciendum corpus igni adhibito, etc.; „poet." ogs. om en Storm, Lucr. 6, 687; - pass.: calamistris calefactis, Varr.; balineum calfieri, Cic. Att. 2, 3; — b) ogs. m. Lune, Suet. Aug. 71: forumque aleatorium calfecimus, (vi have holdt det varmt); — II) „fig."; ∾ aliquem: holde nogen varm, bryde el. plage, odl.; calface (f. calfac) hominem, (læs ham; fin Text), Cic. Fam. 16, 18; cf. id. Qu. Fr. 3, 2; — b) „poet." ogs.: at ophidse, at bringe i Lidenskab; calefacta corda tumultu, Virg. Aen. 12, 269.

călĕfactio, onis, f., [calefacio]: Opvarmelse el. Ophedelse, balnei publici, Dig. — călĕfacto, are, v. a., frequ. af calefacio: opvarmer, ophéder, aquam, Plaut., ahenum lignis, Hor. Ep. 2, 2, 169; cf. Gell. 17, 8. — calefactus o. calfactus, 3, o. calefio. eri, s. und. calefacio.

Călendae, (Kal.), arum, f., [calo]; I) „egenl."; A) den første Dag i den romerske Maaned; vid. Varr. L. L. 6, 4, hvorefter Calendae vare helligede til Juno; cf. Ovid. Fast. 1, 55; navnl. vare ogs. Calendae Martiae: Ægteskabets Fest, s. und. Matronalia, o. Hor. Od. 3, 8, in.; men Calendae sextae, Ovid. Fast. 6, 181, „poet." f. d. første Junii; - Calendis el. den første i hver Maaned betaltes Renter af Gield, Hor. Epod. 2, 67; hvf. ∾ tristes, Hor. Sat. 1, 3, 87, celeres, Ovid.; - ogs. mærkes Ordsproget: solvere ad Calendas graecas, (aldrig at betale), Augustus ap. Suet. Aug. 87; — II) „meton.", (som pars pro toto), findes ogs. Calendae, f. mensis el. Maaneden; - Nec totidem veteres, quot nunc, habuere Calendas, Ovid. Fast. 3, 99; cf. Martial. 1, 100.

*Călendālis, e: Biform af flgd.; ∾ tribula, Justin. Edict.; o. — Călendāris, (Kal.), e: hørende til Calendae; ∾ Juno, (til hvilken man offrede paa den første i hver Maaned), Macrob.; o. — Calendārium, (Kal.), i, n.: Bog over de paa Calendae forfaldne Renter, Senec.; — b) df. sild. „overf.": calendarium, om den hele Formue, Tertull.; — not.: sild. findes ogs. Calendarium: en Calender, Inscr.; — [Calendae]. — Calenum, i, o. Calenus, 3, s. und. Cales.

călĕo, ui, 2, (partic. caliturus, Ovid.; pass. impers.: caletur, Plaut.); v. n.; I) „egenl.": er varm el. hed, (opp. frigeo; hvorim. aestuo: lider af Hede, opp. algeo; vid. Doederl.); c. abl., el. absol.; - terrae alio sole calentes, Hor. Od. 2, 16, 18; cf. Virg. Aen. 1, 417, o. Ovid. Met. 13, 590; - calere ignem etc., Cic. Fin. 1, 9; calens favilla, Hor.; calentes guttae, Ovid.; os calet tibi, Plaut.; — b) „poet." ogs.: har det varmt; vid. Plaut. Rud. 2, 6, 48; ∾ febre, Juvenal. 10, 218; — II) „fig."; A) „overf." om Ting og Begreber; 1) at være varm el. frisk el. ny,

oprdl. om Spiserne; vid. Plaut. Poen. 4, 2, 92; - oftere om Nygter, odl.; vid. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 1, o. Cic. Planc. 23; - men „poet." om et Sted: at blive stærkt besøgt, Martial. 7, 7; — 2) navnl. ogs. at behandles el. drives med Ild og Iver; itaque judicia calent, Cic. Att. 4, 16; cf. id. Phil. 5, 4; ligel. id. Verr. 1, 26: posteaquam satis calere res visa est, (syntes at være moden til Udforelse); — B) „ment." o. „ethisk", om Personer og personlige Begreber, ligesom ardere: at være meget varm el. ivrig el. begeistret; - calentes adhuc ab recenti pugna, Liv. 25, 39; men quum omnes caleant, (ere ivrige for Fredens Forsvar), Hirt. ap. Cic. Att. 15, 6; - ogs. om Taleren, vid. Cic. Brut. 66; ogs. om Tilhorerne; animis ··· jam calentibus, Quintil. 4, 1, 59; - „bes." ogs. „erotisk": ∾ aliqua, (være forelsket deri), Hor. Od. 4, 11, 33; cf. ibd. 1, 4, 19; ligel. ∾ amore, Ovid., igne, Martial.; men ∾ desiderio conjugis abrepti, Ovid. Met. 7, 731, (bittert at sørge derover); - ogs. om anden Lidenskab el. Attraa; vid. Hor. Sat. 2, 3, 8, o. id. Ep. 2, 1, 108; men mero caluisse etc., (være opmuntret el. anspóret deraf), id. Od. 3, 21, 12; - „poet." ogs. c. inf.; tubas audire calens, Stat.; ligel. m. ad, vid. Prop. 4, 3, 62.

Căles, ium, f., (af sing. Cale, es, er acc. Calen, Sil.; - ogs. Calenum, i, n., Plin. 3, 9): en af sin gode Vin berømt By i d. sydlige Campanien, (hod. Calvi), Cic. Att. 7, 14, oftere, o. Hor. Od. 4, 12, 14; — df. Calēnus, 3: calenisk, municipium, Cic., vinum, Plin., prelum, Hor., falx, id.; — ogs. absol.; a) Calenum, (sc. vinum), molle, Juvenal. 1, 69; — b) Caleni, orum: Indbaanerne af Cales, C. Gracchus ap. Gell. 10, 3.

călesco, ĕre, v. n., inch. af caleo; I) „egenl.": at blive varm el. hed, at geraade i Hede; - ∾ vel apricatione vel igni, vid. Cic. d. Senect. 16; cf. id. N. D. 2, 55; men Lucr. 6, 280: sua quum Mobilitate calescit (vortex); cf. Ovid. Met. 15, 310; — II) „fig.": at blive hed el. opflammet, navnl. af Elskov; saal. „alleg.", Ter. Eun. 1, 2, 5; cf. Ovid. Her. 18, 177; ogs. at blive begeistret; Est deus in nobis; agitante calescimus illo, Ovid. Fast. 6, 5. — calfacio, calfactus, s. und. calefacio, etc.

călĭcŭlus, i, m., dem. af calix: lidet Bæger, liden Kalk, Cato, Plin. 9, 48. — calidarium, i, o. calidarius, 3, s. und. caldarius. — călĭde, adv.: varmt; df. „fig.": med Varme, ivrigen, agere aliquid, Plaut. Epid. 2, 2, 99; af — călĭdus, 3, (ctr. caldus, vid. Quintil. 1, 6, 19; compar. caldior, Hor. Sat. 1, 3, 53); [caleo; cf. avidus, aveo]; I) „egenl.": varm, hed, fornaces, Lucr., lavacra, id., fons, id.; „poet." ogs. hos ignis o. flamma, id.; men absol.: quod est calidum et igneum, etc., Cic. N. D. 2, 9; - calidior ··· animus est, quam aër, id. Tusc. 1, 18; calidissimae hiemes, Vitruv.; - in agro ··· caldo, Cato; sole caldo, Varr.; calda puls, id.; — B) df. ogs. subst.; a) calida el. calda, (sc. aqua): varmt Vand; i begge Former hos Senec. o. Plin., ligesom calda findes hos Colum. o. Martial.; — b) calidum el. caldum, (τὸ θερμόν, sc. ὕδωρ): varm Drik, (navnl. Vin med koghedt Vand), Plaut., Varr.; — II) „fig."; A) „overf.": hurtig el. ilende, som skeer el. maa skee i en Hast, (forel.); vid. Plaut. Epid. 1, 2, 39; ∾ mendacium, id., consilium, id.; ∾ pedes, Varr. ap. Non.; — B) „ment.": hidsig, lidenskabelig; a) om levende Væsener, o. „poet."; ∾ redemptor, (ivrig el. geskaftig), Hor. Ep. 2, 2, 72; calidus juventa, (i min fyrige Ungdom), id. Od. 3, 14, 27; cf. id. Sat. 1, 3, 53: calidior est etc.; - ogs. har Virg. Ge. 3, 119: caldum animis (equum: med fyrigt Mod); - b) om Begreber: fremfusende el. overilet, (saal. ogs. i Prosa); periculosa et calida consilia, Cic. Off. 1, 24; cf. Liv. 22, 24; men absol.: vide, ne nimium calidum hoc sit modo, Ter. Eun. 2, 3, 88; — not.: efter Cic. Inv. 2, 9, hører ogs. hertil nom. pr.: Caldus o. Calidius.

călĭendrum, i, n., [besl. m. κάλλυντρον, d. e. Smykke]: etslags ubekiendt Hovedpynt el. Haarfrisur, som bares af de romerske Koner; vid. Hor. Sat. 1, 8, 48, (Acro).

călĭga, ae, f.; [ligesom calceus af calx]: etslags Halvstøvle, navnl. til Soldaterbrug, Cic. Att. 2, 3; cf. Suet. Cal. 52; — 2) „meton.", f. Krigstieneste; vid. Plin. 7, 44, o. Sen. Br. V. 17; df. — călĭgāris, e: hørende til en Soldaterstøvle, clavus, Plin.; o. — călĭgārĭus, 3: = frgd., clavus, Plin.; ∾ sutor, ogs. absol. caligarius, i, m.: som forfærdiger Soldatersko, ogs. „alm." en Skomager, Lamprid. Al. Sev. 33.

călĭgātĭo, onis, f., [1. caligo]: Dunkelhed, oculorum, Plin. 29, 38. — călĭgātus, 3, [caliga]: som bærer Soldaterstøvler, milites, Suet.; ogs. subst.: caligatus, (sc. miles), ligesom gregarius: simpel Soldat; vid. Suet. Aug. 25.

*călĭgĭnĕus, 3: dunkel, fumus, Grat. Cyneg. 56; o. — călĭgĭnōsus, 3: taaget el. mørk el. dunkel, coelum, Cic., stella, id.; ∾ et pluvius tractus, Plin.; — 2) „overf.": ∾ nocte premere, (skiule el. indhylle i det tykkeste Mørke), vid. Hor. Od. 3, 29, 30; - caliginosissima quaestio, Augustin.; — [flgd.].

1. călīgo, ĭnis, f., [rimel. besl. m. halo; altf. oprdl.: Dunst el. Uddunstning]; df. I) „egenl."; A) „alm.": formørkende Dunst el. Taage, navnl. af Jorden og Vandet; vid. Lucr. 6, 479; cf. Liv. 29, 27, o. Plin. 2, 42, ogs. Virg. Ge. 2, 303, o. id. Aen. 9, 33; ogs. om Rogen af Ild, Lucr. 6, 461; ogs. in pl.. Colum. 3, 1; — B) „bes."; a) Mørke el. Dunkelhed, odl.; saal. Nattens Mørke, Lucr. 6, 853; men Virg. Aen. 3, 202: incertos caeca caligine soles etc.; - men tetris tenebris et caligine etc., Cic. Agr. 2, 17; cf. Curt. 4, 5; - ligel. caligo tenebrarum, Quintil. Decl., o. tenebrae caliginis, Appul.; — b) Taage for Øinene; mi ob oculos caliginem obstitisse, Plaut. Mil. gl. 2, 4, 51; df. ogs. „overf.: svagt Syn, Øiensvaghed, Cels., Plin. 20, 26, oftere; — II) „fig."; A) „overf.": Trængsel, Elendighed, odl.; vide nunc caliginem illorum temporum, Cic. Planc. 40; cf. id. Prov. Cons. 18; — B) „ment.": Aandens Mørke el. Forvirring; vid. Cic. Phil. 12, 2, o. Plin. Ep. 3, 9; caeca mentem caligine consitus, Catull. 64, 7; quaedam scelerum offusa caligo, etc., Quintil. 9, 3, 47.

2. călīgo, are, v. n. o. a., [1. caligo]; I) neutr.; A) „egenl."; a) at uddunste, at give en Dunst el. Damp fra sig; - quum plerique amnes ··· nebulis caligent. Colum. 1, 5; — b) at være indhyllet i Dunst el. Taage; caligare oculos, Lucr. 3, 157; cf. Virg. Ge. 4, 468; — B) „fig."; 1) „overf." om Øinene el. Synet: at være svag, at see slet, Cels., Plin. 20, 87; ogs. om Personer: at være blind, at see slet, Martial. 10, 4, Scribon.; — 2) „ment.": animo caligante, (uden Besindelse), Plin.; ligel. ∾ mentes ad inexspectata, Quintil.; men som Ordsprog: caligare in sole, (ikke at see selv det Tydeligste), id. 1, 2, 19; — II) act.: at indhylle i Dunkelhed, at fordunkle; vid. Virg. Aen. 2, 606; men Juvenal. 6, 31; caligantes ··· fenestrae, (som ved deres Høide fordunkle de underliggende Gienstande).

1. călĭgŭla, ae, f., dem. af caligula: liden Soldaterstøvle, (efterel. Ord), Ambros., o. A. — 2. Caligula, ae, m.; saal. kaldtes K. Tiberius's Efterfølger, Cajus; vid. Suet. Calig. 9, o. Tac. Ann. 1, 41 o. 69.

călix, ĭcis, m., κύλιξ, [om Overgangen fra y til a, s. und. Bogst. A.]; - I) „alm.": Bæger el. Pokal el. Kalk, som Drikkekar, navnl. ved Giestebudet; - calices siccae, (tomme), Hor., Juvenal.; cf. Catull. 27, 4;

men ∾ mulsi, (deraf el. dermed), Cic.; — B) „meton." ogs. f. vinum; vid. Hor. Ep. 1, 5, 19; — II) „bes." ifølge en Lighed; A) etslags Kogekar el. Potte, Varr.; cf. Ovid. Fast. 5, 509; — B) etslags Ror i Vandledninger, Frontin.

calla, s. und. calsa. — Callaecia, Callaecus, Callaïcus, s. und. Gallaecia. — callaïnus, s. und. flgd. — callaïs, idis, f., *καλλαΐς*: etslags søgrøn Ædelsten, Turkis, Plin. 37, 56; ogs. en egen Art deraf, ibd. 83, (hos Solin. 20: callaica); — ds. callaïnus, 3: turkisfarvet, lacernae, Martial. 14, 139; — 2) ds. subst. f.: callaïna, (sc. gemma), Plin. l. c. — callarias, ae, m., *καλλαρίας*: etslags Kabliau, Plin. 9, 28.

callens, tis, adj., s. und. calleo; ds. — callenter, adv., (eftercl., f. callide): listigen, med Snuhed, Appul. — calleo, ui, 2, v. n. o. a., [callum]; I) neutr.; A) „egenl.": at have haard Hud, navnl. efter Arbeide, odl.; – callent rure manus, Auct. Aetn. 260; plagis costae callent, Plaut.; men Plin. 11, 81: priusquam calleret (abdomen suis: for det fik sin Fasthed el. Tykkelse); — B) „fig."; a) at være ligesom hærdet derimod el. ufølsom derved; – in illis rebus exercitatus animus callere jam debet, etc., Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; — b) at være ligesom indøvet og indøvet deri, at være skikket el. dygtig dertil; sieldn. absol., el. m. ad, el. m. in (c. abl.), oftest c. abl.; – omnes homines ad suum quaestum callent et fastidiunt, Plaut. Truc. 5, 40; men id. Poen. 3, 2, in.: m. comisk Henspillen paa callum aprugnum, (en Flæskeborste); – callent enim in hoc cuncta animalia, Plin. 8, 38; – callere augurandi studio, arte, Solin., fidibus, Appul.; — II) act., men alene „fig.": veed el. kan noget ved Erfaring el. Øvelse, er udlært deri, odl.; ds. forstaaer el. indseer, odl.; – Ego illius sensum pulchre calleo, Ter. Ad. 4, 1, 17; cf. Cic. Balb. 14, o. Liv. 39, 40; ∾ artem, qua etc., Tac.; cf. Hor. A. P. 274; – ogs. c. inf. obj., id. Od. 4, 9, 49; ogs. m. Relativsætning; quo pacto id fieri soleat, calleo, Ter. Heaut. 3, 2, 37; — III) partic. callens, tis, ogs. som adj.: kyndig el. erfaren deri; c. gen.; – qui sunt vaticinandi callentes, Plin. 21, 105; callens utriusque linguae, Gell.; ∾ bellandi, Amm.

calliblepharium, i, s. und. flgd. — calliblĕphărus, 3, *καλλιβλέφαρος*: med skionne Øienlaag, Plin. 32, 21, inc.; — 2) ds. subst. calliblephărum, (ogs. -ium, Marc. Emp.), i, n., *καλλιβλέφαρον*, (sc. *φάρμακον*): Middel el. Salve til Øienbrynenes Farvning, Varr. ap. Non., Plin. 21, 73, oftere. — Callicrătĭdas, ae, m.: spartansk Hærfører; vid. Cic. Off. 1, 24.

callĭde, adv. af callidus; I) „alm.": kyndigen, forstandigen, dygtigen, intelligere, Ter.; ∾ arguteque dicere, Cic.; cf. id. Caecin. 5; – compar.: ∾ interpretari, Tac. Ann. 6, 37; superl.: ∾ de futuris conjicere, Nep. Them. 1; — II) „bes.": forslagent, listigen; – ∾ et facete exordiri rem, Plaut. Pers. 4, 1, 7; cf. Cic. Flacc. 10; ligel. ∾ occultare vitia sua, Sall. Jug. 15.

callĭdĭtas, atis, f., [callidus]; I) til det Bedre: Forstandighed el. Skarpsindighed og Dygtighed til at udføre noget; vid. Nep. Eum. 1; consilium multae calliditatis, Ovid. Fast. 3, 380; cf. Tac. Agric. 9, o. A.; — II) oftere til det Værre: Forslagenhed, Trædskhed, Underfundighed; – calliditas potius, quam sapientia etc., Cic. Off. 1, 19; cf. ibd. 3, 32, o. id. R. Com. 7; – ogs. Krigslist, Liv. 42, 47; ogs. oratorisk Kunstgreb, Cic. Part. or. 39; – ogs. in pl.: Syri calliditates, (hans Skielmstykker), Ter. Heaut. 5, 1, 13.

callĭdŭlus, 3, dem.: noget listig el. forslagen, odl., Arnob.; af — callĭdus, 3, [calleo]; oprdl.: med haard Hud (ifølge meget Arbeide); ds. sædv.: ligesom hærdet dertil el. indøvet og erfaren deri, odl.; vid. Cic. N. D. 3, 10: (callidi), quorum, tamquam manus opere, sic animus usu concalluit; ds. — I) til det Bedre: indsigtsfuld, kløgtig, erfaren, dygtig; callidus ad suum quaestum, Plaut.; men ∾ Musa, Calliope, (aandrig), Lucr. 6, 93; ∾ agitator, Cic.; natura nihil potest esse callidius, id. N. D. 2, 57; calidissimus imperator (Fabius), Nep. Hann. 5; men Plin. Ep. 7, 6: juvenis ingeniosus, sed parum callidus; – navnl. ogs. kunstkyndig el. kunstforstandig, Hor. Sat. 2, 3, 22, o. ibd. 2, 7, 101; — B) er ogs. at mærke; 1) i visse Forbindelser; a) c. gen.; – callidus rei rusticae, Colum., rei militaris, Tac., temporum, id.; — b) paa Grækernes Viis c. inf.; callidus condere furto, Hor. Od. 1, 10, 7, cf. Pers. 1, 118; — 2) „meton." ogs. om Ting og Begreber: sindrig, kløgtig; ∾ inventum, Nep. Eum. 5; ∾ junctura, Hor. A. P. 47; men callidissimum artificium naturae, Cic. Tusc. 1, 20; — II) til det Værre: forslagen, listig, trædsk, underfundig; me esse ··· Callidum, astutum admodum, Plaut. Amph. 1, 1, 112; versutos homines et callidos admirantes, etc., Cic. Off. 2, 3; cf. ibd. 3, 13; ligel. callidus ac veterator, id. Verr. 3, 14; – ogs. m. ad, el. m. in, el. c. dat.; – ad fraudem callidi, Cic. Cluent. 65; in disputando mire callidi, Quintil.; amici accendendis offensionibus callidi, Tac. Ann. 2, 57; — b) „meton." ogs. om Begreber: ∾ consilium, Ter. Andr. 3, 4, 10; ∾ interpretatio juris, Cic. Off. 1, 10; men ∾ liberalitas, (som beregner alt til sin Fordel), Nep. Att. 11; ∾ cunctatio, Suet. Tib. 21.

callĭgŏnon, i, n., ogs. polygonon mas: etslags Plante, Plin. 27, 91. — Callĭmăchus, i, m.: *Καλλίμαχος*: græsk Digter og Grammatiker af Cyrene; (hvf. Battiades, s. und. Battus); vid. Quintil. 10, 1, 58, Cic., Ovid.; — ds. Callimachius, 3, metrum, Serv.; — not.: ogs. Navnet paa en Billedhugger, Plin., ogs. paa en Læge, id. — callimus, i, m., *κάλλιμος*, (d. e. smuk): en Art af Ørnestenen, Plin. 36, 39.

callīon, i, n., *κάλλιον*: en Benævnelse paa Planten vesicaria, Plin. 21, 105. — callĭōnўmus, i, m., *καλλιώνυμος*, (med det smukke Navn), ogs. uranoscopus: etslags Sofisk, Plin. 32, 21.

Callĭŏpe, es, o. Calliŏpēa, ae, f., *Καλλιόπη* o. *Καλλιόπεια*, (med den skionne Stemme): Calliope, den ypperste af Muserne, nærmest det episke Digts Muse; men ogs. „poet." undert. de øvrige Digtningsarters Muse; vid. Hor. Od. 3, 4, 2; – ogs. er Calliope ved Oeagrus Moder til Orpheus, Hygin. Fab. 14, ogs. til Hymenæus, som deraf heder Calliopēïus, Auct. Epithal. in Anthol. Lat.; s. ogs. Serv. ad Virg. Aen. 5, 864; – callida Musa, Calliope, etc., Lucr. 6, 94; til denne Muse er ogs. rettet Hor. Od. 3, 4; — 2) „meton." findes ogs. Calliope; a) f. d. samtlige Muser, Virg. Aen. 9, 525; — b) f. Digtningen selv, Ovid. Fast. 2, 568; — not.: Formen Calliopēa findes Virg. Ecl. 4, 57, Ovid. Fast. 5, 80. — Calliopēa, Calliŏpēïus, s. und. frgd. — callĭpĕtălon, i, n., *καλλιπέταλον*, d. lat. quinquefolium: etslags Plante, Appul.

Callĭphōn, ontis, m., *Καλλιφων*: en græsk Philosoph, Cic. Tusc. 5, 30, oftere. — Callirrhŏē, (metrisk ogs. Callĭrhŏē), es, f., *Καλλιῤῥόη*, *Καλλιρόη*; I) som Person: Datter af Achelous, o. anden Gemalinde af Alcmæon, Ovid. Met. 9, 414 flgd.; — not.: s. ogs. Hygin. Fab. 145 o. 151; — II) som Navnet paa flere Kilder; a) berømt Kilde ved Athenen, paa Sydsiden af Acropolis, med Tilnavn enneacrunos (*ἐννεάκρουνος*, neml. af de 9 Rør el. Render, som ledede dens Vand til Byen); vid. Plin. 4, 11; — b) ogs. en varm Kilde i Palæstina, Plin. 5, 15; — c) en

Kilde ved den arabiske By, Edessa, som ogs. deraf selv heder: Callirrhoe, id. 5, 21.

callis, is, m., (sieldn. f.), [rimel. besl. m. κάλιξ o. 2. calx, neml. som stenet]; I) „alm.": smal og ujevn Fodsti, navnl. som Hiorden danner ved at drives; vid. Serv. ad Virg. Aen. 4, 405; per calles silvestres longinquos, Varro; cf. Cic. Sest. 5, o. Liv. 22, 14, ogs. id. 31, 42; calles secreti, Virg., occulti, id.; ∾ surgens, Pers. 4, 57; — II) „poet." o. sieldn.; a) en Vei, Val. Fl.; — b) en Løbebane, Lucr. 6, 92.

callisco, sci, ere, v. n., inch. af calleo: bliver slov, Cato ap. Non.; (hvor calliscerunt, f. occalluerunt). — Callisthenes, is, m., Καλλισθένης: Ungdomsven af Al. d. Store; vid. Curt. 8, 15, o. Cic. Tusc. 3, 10, oftere. — Callisto, us, f., Καλλιστώ: Datter af d. arcadiske K. Lycaon; (hvf. Lycaonia, Ovid., o. Lycaonis, Catull.); ved Juppiter Moder til Arcas; men ved Junos's Skinsyge forvandlet en Hunbiorn, blev hun af Juppiter sat paa Himmelen som Stiernebilledet Helice el. Ursa major; vid. Ovid. Met. 2, 401 flgd., o. id. Fast. 2, 156, ogs. Hygin. Fab. 176 flgd.

callistrūthia, ae, ogs. callistrūthis, idis, f., καλλιστρουθία, (sc. ficus): en fortrinlig Figenart, som Spurven (στρουθός) søger, Colum., Plin. 15, 19; ogs. ficus passeraria, Capitolin. — callithrix, -trichos, f, καλλίθριξ, (skionhaaret); 1) ligesom trichomanes: Plante til Haarets Farvning, Plin. 26, 90; — 2) pl. callitriches, um: en æthiopisk Abeart, id. 8, 80. — callitrichos, i, f., καλλίτριχος, (skionhaaret), ogs. adiantum, ogs. capillus Veneris, (vor Frues Haar): etslags Plante, Plin. 22, 30.

callōsitas, atis, f.: haard Hud, Scribon.; — 2) bf. „overf.": ligesom Indhærdelse el. indhærdet Prelse, Tert.; af — callōsus, 3, [callum]: med haard el. tyk Hud, ulcus, Cels.; crassior callosiorque cutis, Plin.; — 2) ogs. „alm.": tyk, fast, haard, ova, (tykskallede), Hor., acini uvae, Colum., olivae, Plin.

callum, i, n.; I) „egenl."; A) „alm.": den forhærdede tykke Hud paa det dyriske Legeme; vid. Lucr. 4, 937; callum solorum, (under Foden), Cic. Tusc. 5, 32; — B) „bes." o. „meton."; a) visse faste Kiøddele hos nogle Dyr; ∾ aprugnum, (Svineborste), Plaut.; ligel. absol. callum, id.; ∾ manus elephanti, Plin.; — b) den haarde Skal el. det faste Kiød hos Værter og Planter; - callum uvarum, Plin., fungorum, id., foliorum, id., Pallad.; — c) ∾ terrae, (den faste Jordskorpe), Plin.; ogs. alm. Legemets indre Haardhed el. Fasthed; ∾ salis, id. 16, 23; — II) „fig.": Haardhed el. at være hærdet imod Indtryk, en ved Vane erhvervet Udholdenhed og Ufølsomhed i Menneskets Indre; - vid. Cic. Tusc. 2, 15; cf. ibd. 3, 22, ogs. id. Fam. 9, 2; ∾ ducere, Senec. Marc. 8. — callus, i, m.: Biform af frgd., Cels.

1. cālo, (kal.), are, v. a., καλῶ: kalder, udraaber; ogs. sammenkalder, navnl. i Religionssproget, s. und. Calendae; bf. calata comitia; vid. Laelius Felix ap. Gell. 15, 27, o. Macrob. Sat. 1, 15; sit classis a calando, Quintil. 1, 6, 33; — not.: til Cic. Sest. 33, vid. Madvig. Op. 1, 170. — 2. cālo, ōnis, m., [besl. m. κᾶλον, i. e. lignum el. fustis, vid. Serv. ad Virg. Aen. 6, in.]: Trosknægt el. Soldatertiener, Caes. B. G. 6, 35, Liv., o. A.; cf. Pers. 5, 95; — 2) „overf.": Træl el. Slave af det ringeste Slags, Cic. N. D. 3, 5. Hor. Sat. 1, 2, 44, o. id. Ep. 1, 14, 42.

cālor, ōris, m., [caleo]; I) „egenl."; A) „alm.": Varme, Hede, (opp. frigus), Lucr., Cic., Virg.; ligel. ∾ ignis, solis, fulminis, Lucr.; ogs. in pl., Cic., Hor.; — B) „bes."; a) ∾ vitalis: Livsvarmen, Lucr., Cic.; ogs. absol., Virg. Aen. 4, 705; — b) Sommervarmen el. Sommerheden; dum se calor frangat, Cic. d. Or. 1, 62; bf. ogs. (synecd.): Sommeren selv, vid. Lucr. 1, 175; ligel. mediis caloribus, Liv. 2, 5; — c) „poet." ogs. hed el. brændende Vind, (Sirocco), Hor. Ep. 1, 7, 5; ogs. calores austrini, Virg. Ge. 2, 270; — d) Feberhede, Tibull. 4, 11, in.; — II) „fig.": lidenskabelig Heftighed og Hede, Ild el. Fyrighed, (oftest fra Quintil.); ∾ cogitationis, id., dicendi, id.; ∾ juvenili inconsideratior, id.; ligel. ∾ dicentis, Plin. Ep.; ∾ pietatis, id. Pan. 3; ogs. „poet.": ∾ Martius, Stat.; — b) „bes." ogs.: brændende Elskov, Ovid., Sil.; ligel. in pl., Hor. Od. 4, 9, 11, o. Ovid. A. A. 1, 237; bf. — cālōrātus, 3: hidsig el. heftig, Appul. — cālōrĭfĭcus, 3, [calor, facio]: som skaffer Varme, varmende, oleum, Gell. 17, 8.

calpar, (aris), n., [κάλπη, i. e. urna], forel. f. dolium el. Vinfad; bf. ogs. „meton.": den første Vin el. Offervin deraf, Varr. ap. Non. — Calpe, es, f., Κάλπη: det i Hisp. Baet. liggende Forbierg ved fretum Gaditanum, hvor nu Gibraltar, Mela 1, 5, Plin. 3, prooem., o. As. Pollio ap. Cic. Fam. 10, 32; ∾ Ibera, Sen. Herc. Oet. 1259; — bf. Calpētānus, 3, gurges, Avien. Prognost.; ogs. Calpētitanus, 3, vada, id. Arat.

Calpurnius, Calpurnia: romersk Slægts- og Personsnavn, hvoraf her mærkes: L. Calpurnius Piso Frugi, (cons. a. u. c. 621), Cic. Verr. 4, 49. f. und. Piso; - Calpurnia, ae: Gemalinde af Cæsar, Vell. 2, 57; — B) bf. 1) Calpurnĭus, 3, familia, Cic.; ∾ lex; a) de pecuniis repetundis, (af d. ovennævnte Piso Frugi, som Folketribun), Cic. Verr. 3, 84, oftere; — b) de ambitu; vid. Cic. Mur. 23; — 2) Calpurnĭānus, 3, equites; vid. Liv. 39, 31; — not.: Julius Calpurnius skrev under K. Carus: Hyrdedigte el. Ecloger, som have ret meget Værd.

calsa, (al. calla), ae, f.: etslags ubekiendt Plante, Plin. 27, 36. — caltha, ae, f.: etslags gulagtig Blomst med stærk Lugt; vid. Plin. 21, 15, Virg. Ecl. 2, 50, o. Colum. — calthŭla, ae, f., efter Formen dem. af frgd.; bf. en af dens gule Farve benævnt Fruentimmerdragt, Plaut. Epid. 2, 2, 47. — calthum, i, n., Biform af caltha, Prudent.

călumnĭa, (kal.), ae, f., [calumnior]; I) oftest i Rets- o. Forretningssproget; A) Rettens Fordreielse el. Forvendelse; navnl. falsk Anklage el. Beskyldning, Chicane el. List el. Rænke; (opp. veritas, Quintil.; opp. fides, Suet.); vid. Cic. Verr. 2, 27: per calumniam malitiamque etc.; men non calumniā litium ... sed casuris etc., id. Mil. 27; cf. id. Off. 1, 10; men ∾ religionis, (et fra Religionsscrupler laant Paaskud), id. Fam. 1, 1; - ogs. in pl., ibd. 1, 4, Suet. Caes. 20, oftere; — B) „meton." f. actio calumniae: den imod en falsk el. løgnagtig Klager anlagte Retssag; - calumniam nōn effugiet etc., Cic. Cluent. 59; cf. Liv. 39, 40; calumniam ferre, (blive erklæret for en falsk Anklager), Coel. ap. Cic. Fam. 8, 8; cf. condemnatus calumniae, Tac. Ann. 14, 41; men jurare calumniam, Coel. l. c., ogs. de calumniā, Dig., (sværge, at man ikke anklager af Chicane); — II) udenfor Retssproget; A) „alm.": Fordreielse el. Forvendelse af Sandheden, Anforelse af Skingrunde, el. anden Chicaneren; navnl. ogs. Sophisteri el. sophistisk Angreb paa noget el. nogen; - vid. Sall. Cat. 30; Cic. Acad. 2, 5, ogs. Quintil. 2, 17, 18. o. Phaedr. 3, prol.; — B) „bes.": den af Chicane el. Mishandling opstaaede Ængstelse el. Vanskelighed; vid. Caecina ap. Cic. Fam. 6, 7; navnl. ogs. nogens ugrundede Nedsættelse af hans eget Arbeide; vid. Quintil. 10, 1, 115, (om Taleren Calvus; cf. Cic. Brut. 82).

călumnĭator, (kal.), oris, m., [calumnior], oftest i Rets- og Forretningssproget: som fordreier el. forvender Retten, en Chicaneur el. Rabulist, Dig.; - scriptum sequi (at hænge i Bogstaven), calumniatoris esse, etc., Cic. Caecin. 23; cf. id. Quint. 28, oftere; — 2) „overf."; ∾ sui: som nedsætter sit eget

Arbeide under dets Værd, Plin. 34, 19; — df. fem. călumniātrix, icis: som fører en falsk Anklage, som chikanerer, Dig.

călumnior, (kal.), atus sum, 1, v. dep. a., [forlænget Form af calvor]; I) i Rets- og Forretningssproget: anklager falskeligen el. uden Grund, angriber el. forfølger med List el. Chicane; - aperte ludificari et calumniari, Cic. R. Am. 20; cf. id. Quint. 21; men ∾ verba juris, (fordreie dem), Dig.; ∾ petitorem, Quintil.; — II) udenfor Retssproget; A) „alm.": angriber el. dadler med Sophisterier el. tomme Skingrunde; vid. Cic. Fam. 9, 7, (Orell.); ∾ festinationem alicujus, Quintil.; cf. Phaedr. 1, prol., o. Tac. Hist. 3, 75, ogs. Gell. 7, 3; — B) „bes.": at ængste sig uden Grund; at finde Vanskeligheder, hvor der ingen ere; vid. Cic. Fam. 9, 2; - navnl. heder ogs. ∾ se: altid at være misfornøiet med sit Arbeide, altid finde noget at rette derved; vid. Quintil. 8, prooem., ogs. id. 10, 3, 10. — călumniōse, adv.: med Chicane, Dig.; superl., Symmach.; af — călumniōsus, 3, [calumnia]: fuld af Rænker el. Chicaner; ∾ accusatio, Dig.; superl., Augustin.

calva, ae, f. und. calvus. — *calvārĭa, ae, f.: Hierneskallen hos Mennesker og Dyr, Cels.; ∾ canis, Plin.; o. — calvārium, i, n.: = frgd., Appul.; — II) ogs. etslags Fisk uden Skæl, Enn. ap. Appul., inc.; — [calva, calvus]. — calvatus, 3, s. und. calvus, inc. — Calvēna, ae, m.: comisk fingeret Navn, af calvus, (den Skaldede; i. e. Matius: en Ven af Cæsar), Cic. Att. 14, 5. — calveo, ēre, v. n., [calvus]: at være skaldet, Plin. 11, 47; df. — calvesco, ĕre, v. n. inch.: at blive skaldet, Colum., Plin.; — 2) „overf." om Planterne: at voxe tyndt; ∾ castaneta, Colum.

*calvĭties, ēi, f.: Viform af flgd.; prae calvitie etc., Suet. Galb. 20; o. — calvĭtium, i, n.: Hovedets Skaldethed el. skaldede Beskaffenhed; - quasi calvitio moeror levaretur, Cic. Tusc. 3, 26; cf. Suet. Caes. 45; — 2) „overf.": ∾ loci, (tynd Vært af Træer el. Planter, Mangel derpaa), Colum.; — [calvus].

calvo, ĕre, v. a.: forel. Viform af flgd.; df. pass.: ille calvi ratus, (at han blev skuffet), Sall. frgm. Hist.; ligel. te vocis calvi similitudine, Pacuv. ap. Non. — calvor, ari, v. dep. (a. o. n.), [forel. f. calumnior]; I) i Retssproget: bruger List el. Rænker; si calvitur (reus), Fest. ex XII Tabb.; — 2) udenfor Retssproget: skuffer, vildleder, fører bag Lyset; me calvitur suspicio, Pacuv. ap. Non.; men sopor manus calvitur, (overlister dem), Plaut. Cas. 2, 2, 4.

calvus, 3, (germ. kahl): skaldet, uden Haar; - raso capite calvus etc., Plaut. Amph. 1, 1, 306; ∾ senex, Petron.; men absol.: a calvo ad calvum etc., Suet. Calig. 27; — B) df. subst. calva, ae, f.: den fra Haar og Hud rensede Hierneskal; calvam auro caelare, Liv. 23, 24; cf. Martial. 10, 83; — not.: ogs. er Calvus: romersk Tilnavn i den licinske Slægt; s. und. Licinius; — II) „overf." om Jordbunden og Værterne; si vinea a vite calva erit, (er blottet derfor), Cato; cf. Plin. 17, 55, (hvor dog f. calva ogs. læses calvata m. s. Bem.); - ∾ nuces, (med glat Skal), Cato; - ogs. subst. calva, ae, f., (sc. nux), Petron.

1. calx, cis, f., sield. m., [rimel. ved Bogstavoms. af λάξ, d. e. med Hælen; efter Doederl. af cellere]; I) „egenl.": Hælen; - calces deteris, (træder mig paa Hælene), Plaut. Merc. 5, 2, 111; incursat pugnis, calcibus, πὺξ καὶ λάξ, id.; ligel. pugnis et calcibus uti, Cic., certare, id.; ferire pugno vel calce, Quintil.; cf. Virg. Aen. 11, 714, o. Pers. 3, 105; - ogs. om Dyrene: calcibus caedere, (slaae bagud, λακτίζειν), Plaut., ferire, Ovid., petere aliquem. Hor.; ligel. calces remittere, Nep., rejicere, Dig.; — bb) ogs. kan mærkes; a) som Ordsprog; adversus stimulum calces (sc. jactare: stampe imod Braadden), Ter. Phorm. 1, 2, 28; ligel. calcem impingere rei alicui, (ikke mere bryde sig derom), Petron.; — b) „meton." (pars pro toto): Foden; calcemque terit jam calce etc., Virg. Aen. 5, 324; — II) „overf." ifølge etslags Lighed; a) calces scaporum: Fodstykkerne til scapi el. Trappesøilerne, Vitruv. 9, 1; — b) i Gartnersproget: det tilligemed Podeqvisten fra Stammen afrevne el. afskaarne Stykke, Plin. 17, 35.

2. calx, cis, f., sield. m., χάλιξ; I) oprdl.: liden Sten, en Sten af det mindre Slags, (ligesom det langt hyppigere calculus); df. „bes."; A) en Sten el. Brikke i Bretspillet, Plaut. Poen. 4, 2, 85 flgd., o. Lucil. ap. Prisc.; — B) Kalksten; df. Kalk, (ulædsket el. lædsket); saxa ··· coalescere calce, Lucr. 6, 1067; cf. Cic. Mil. 27; ∾ viva, (ulædsket el. raa), Vitruv., exstincta, (lædsket), id., macerata, (slagen), Plin.; men ∾ arenatus, (med Sand), Cato, (hvor masc. er at mærke); calcem coquere, (brænde Kalk), id.; — II) fordi paa Veddeløbsbanen Maalet (ligeoverfor carceres) i de ældste Tider betegnedes med Kalk, (ligesom sildigere med Kride), vid. Senec. Ep. 108; saa heder calx ogs. „overf." (o. „alleg."): Maalet el. Enden paa en Løbebane (el. alm. paa et Arbeide); - vid. Cic Lael. 27, o. id. d. Senect. 23; ligel. id. Tusc. 1, 8: nunc video calcem, ad quam quum decursum sit, etc.; - extra calcem decurrere, (svæve ud fra sit Thema), Amm.

călўcŭlus, i, m., dem. af calyx: liden Blomsterknop, Blomsterbægeret, Plin. 20, 88, oftere. — Călўdon, ōnis o. ōnos, f., Καλυδών: gammel By i Ætolien, ved Floden Evenus, Kong Oeneus's Residens; vid. Ovid. Met. 8, 495, oftere; s. ogs. Plin. 4, 3, o. A.; — B) df. 1) Călўdōnius, (-ēus, s. nedenf.), 3: calydonisk, sus, (vid. Ovid. Met. 8), Martial. 11, 19; ∾ heros, (i. e. Meleager), amnis, (i. e. Achelous), Ovid. l. c. 324 o. 728; - men ∾ regna, ibd. 14, 512, (d. e. Diomedes's Rige i Nederitalien); — b) df. subst. Calydoniae, arum, f.: Calydonierinderne, Senec. Herc. Oet. 583; — 2) Călўdōnĭăcus, 3: = frgd., rupes, Manil. 5, 180, (al. Calydonēa, m. s. Bem.); — 3) Călўdōnis, idis, f.: Calydonierinde; ∾ matres, Ovid. Met. 8, 527; ogs. absol., f. Dejanira, ibd. 9, 112. — Calymne, es, f.: O i Ægæerhavet, ved Rhodus, Ovid.

Călypso, us, (ogs. onis), acc. Calypso, (ogs. onem), f., Καλυψώ: en Nymphe, Datter af Atlas (el. af Oceanus), modtog paa Øen Ogygia i Siculerhavet den omflakkende Ulysses, ved hvem hun blev Moder til Auson; vid. Prop. 1, 15, 9, o. id. 2, 17, 13; cf. Plin. 3, 15, ogs. Mela 2, 7, (hvor dog Aeaea staaer urigtigen f. Ogygia).

călyx, ўcis, m., κάλυξ, [besl. m. καλύπτω, d. e. dækker el. skiuler]; „alm.": Dække el. Skiul; df. I) med Hensyn paa Værter og Frugter; a) Blomsterbægeret el. Blomsterknoppen; ∾ narcissi, Plin., rosae, id., lilii, id.; — b) Frugtens Skal, Plin. 15, 25, oftere; - men id. 15, 18: Vordække, hvormed Frugten tilhylles, for at kunne holde sig; — 2) om andre Gienstande; a) en Æggeskal, Plin. 28, 4; — b) Skaldyrenes Skal el. Dække, Plin. 9, 51, oftere.

cămăcum, i, n.: en syrisk Canelart, Plin. 12, 63, (al. comacum), inc. — camara, ae, f. und. camera. — Cămărīna, (Camer-), ae, f.: By paa Vestkysten af Sicilien, Plin. 3, 14, o. Virg. Aen. 3, 700; — not.: acc. graec. Camarinan, Ovid. Fast. 4, 477. — camarus, s. und. cammarus.

cambĭo, ire, v. a., [κάμπτω, i. e. flecto: bøier, verler], (efterel. Ord); bytter, tusker; ∾ mutuarias operas cum vicinis, Appul. — Cambўses, is, m., Καμβύσης; I) som Mandsnavn; A) Faderen til den ældre Cyrus ved Mandane, Justin. 1, 4; — B) Søn og Efterfølger af den ældre Cyrus, id. 1, 9; — II) Flod i Albanien, Mela, Plin. 6, 1.

cămēlārĭus, i, m., [camelus]: en Kameldriver, Dig. — cămēlēlāsia, ae, f., καμηληλασία: en

Kamelbriverš Forretning, Dig. — camēlīnus, 3, [camelus]: af en Kamel, lac, Plin., ossa, id. — cămella, ae, f.: etslags Drikkeskaal el. Vinbæger, Ovid. Fast. 4, 779, Petron. — cămēlŏpardălis, is, f., καμηλοπάρδαλις: Kamelparderen el. Giraffen, Varr., Plin. 8, 27; - ogs. camelopardalus, Capitolin., o. Camelopardus. Isid. — cămēlŏpŏdĭon, i. n., καμηλοπόδιον, ligesom Kamelfod: etslags Plante, Appul. — cămēlus, i, m., κάμηλος: Kamelen, Plin. 11, 62, Cic. N. D. 2, 47, Liv., Hor, o. A.

Camēna, ae, f., [f. Carmena, el. f. Casmena, etr. f. canimena, af cano]; svarer til Grækernes Μοῦσα; alts. Muse, Sanggudinde; vid. Hor. Carm. Sec. 61, o. Virg. Ecl. 3, 59; cf. Plin. praef., in., Pers. 5, 21, o. A.; ∾ Grajae, Hor. Od. 2, 16, 38, Colum.; f. ogs. Liv. 1, 21, o. Plin. 34, 10; — 2) „meton." ogs. f. Digtningen selv, Hor. Ep. 1. 1, in., oftere, Ovid. Pont. 4, 13, 33, Tibull. 4, 1, 21, oftere; — df. Cămēnālis, e, (efterel. Ord): hørende til Camenerne el. Muserne, el. benævnt derefter, Hippocrene, Avien. Arat. 495, modi, Sidon.

cămĕra, (camara), ae, f., καμάρα: hvælvet Loft, Hvælving; camera tectus (locus), Varr.; cf. Cic. Qu. Fr. 3, 1, o. Sall. Cat. 55; - ogs. hvælvet Skibsdæk, Suet. Ner. 34; men camerae coelum, Vitruv. 7, 3: det Indre af el. i en Hvælving; — 2) hos Ponterne: fladt Fartøi med bueformet Dæk, Tac. Hist. 3, 47, Gell; — df. cămĕrārius, 3, cucurbitae, som snoe sig i Veiret, Plin 19, 24. — camĕrātĭo, onis, f., [camero]: Hvælving, Spartian. — Cămĕria, ae, f.: By i Latium, Liv. 1, 38; ogs. Camerium, i, n., Plin. 3, 9; — df. subst. Cămĕrīni, orum, m.: Indvaanerne af el. i Cameria, Val. Max.; — not.: ogs. er Camerinus, i, m.: Tilnavn i d. sulpiciske Slægt, Liv. 3, 31, oftere; hvf. pl. Camerini, orum, (desFornemme), Juvenal. 7, 90.

Cămĕrīnum, i, n.: Biergstad i Umbrien, (hod. Camerino), Cic. Att. 8, 12, B.; — B) df. 1) Camers, tis, adj.: camertisk, ager, Cic. Sull. 19; — b) df. Camertes, ium: Camerterne el. Camerinerne, Plin. 3, 19; cf. Liv. 28, 15; — 2) Camertīnus, 3: = frgd., foedus, Cic. Balb. 20. — Camerinus, o. Camerium, f. und. Cameria. — cămĕro, are, v. a., [camera]: hvælver, Plin. 10, 50. — Camers, tis, o. Camertinus, 3, f. und. Camerium.

1. camilla, (casm.), f. und. 1. camillus. — 2. Cămilla, ae, f.: volsciskHeltinde; vid. Virg. Aen. 7, 803, o. ibd. 11, 536. — 1. cămillus, (casm., Varr.), i, m., o. cămilla, (casm.), ae, f.: fornem Yngling el. Mø, som gier Opvartning hos Flamen Dialis ved Offertienesten; vid. Macrob. Sat. 3, 8, ogs. Varr. L. L. 7, 3; camillus ··· proprie puer ingenuus, Fest.; — not.: camillus, f. pusillus, vid. Quintil. 8, 3, 9. — 2. Cămillus, i, m.: Tilnavn i Furiernes Slægt; - den berømteste af dette Navn er: M. Furius Camillus, Erobreren af Veji, og Roms Befrier fra Gallerne; vid. Liv. 5, 19 flgd.

cămīno, (avi), atum, 1, v. a.: sammenføier i Form af en Ovn; luto caminari, Plin.; caminata fossura, id.; af — cămīnus, i, m., (ἡ κάμινος): en Ovn, navnl.; 1) Smelteovn til Metallernes Bearbeidelse, Ovid. Met. 7, 106, o. Pers. 5, 10; — bb) df. a) „poet.": Vulkans og Cyclopernes Smedeesse under Ætna; vid. Virg. Aen. 3, 580, oftere, ogs. Ovid. Fast. 4, 473; — b) „alleg." er Juvenal. 14, 118: semperque ardente camino, (ved uafbrudt anstrængt Arbeide), etc.; — 2) Ovn el. Camin i Værelser, Hor. Ep. 1, 11, 19, Suet. Vitell. 8; — bb) df. ogs.; a) „meton.": Ild, navnl. til at varme sig ved; vid. Cic. Fam. 7, 10; cf. Hor. Sat. 1, 5, 80; — b) som Ordsprog mærkes: oleum addere camino, (gyde Olie i Ilden). Hor. Sat. 2, 3, 321.

Cămīrus, (-os), i, m., Κάμειρος: Søn af d. fierde Hercules, Broder af Jalysus o. Lindus, og Stifter af en efter ham benævnt By paa Rhodus; vid. Cic. N. D. 3, 21, o. Plin. 5, 36, ogs. Mela 2, 7. — cammaron, i, n., κάμμαρον: en Benævnelse paa Planten aconitum. — cammărus, i, m., κάμμαρος: Søkrebs el. Hummer, Varr., Colum., Plin. 27, 2, o. A. — Camoena, ae, f., f. und. Camena.

campăgus, i, m., (sild. Ord): etslags Halvstøvle for høiere Militære, Trebell., Capitolin. — campānĕus, (-ĭus), 3, [campus], (sild. Ord, f. campestris); ∾ loca, Innocent. ap. Goes. — Campānĭa, ae, f., [campus, d. e. Slette]: frugtbart Landskab i Mellemitalien, imellem Latium o. det Lucanske, med Hovedstaden Capua, (hod. Terra di Lavoro), Mela, Plin. 3, 9, o. Flor. 1, 16; cf. Cic. Agr. 2, 35; — B) df. 1) Campānus, 3: campanisk, ager, Cic., colonia, id., matres, Liv. 26, 13, luxuria, id. 23, 45; ∾ supellex, (campansk Steentøi), Hor. Sat. 1, 6, 118; men ∾ morbus, (en Udvæxt i Tindingerne, som ved at udskæres efterlod Ar); vid. Hor. Sat. 1, 5, 62, (schol. Cruqu.); - ∾ pons, (ved Capua over Savo), ibd. 45, Plin.; ∾ via, (Sivei af via Appia), Suet. Aug. 94; — b) df. subst. Campani, orum: Indvaanerne i Campanien, Cic. Agr. 1, 7, o. A.; — 2) Campānicus, 3: = frgd., aratra, Cato, serta, id.; cf. Plin. 21, 29; men ∾ peristromata, Plaut. Pseud. 1, 2, 13; — 3) Campānĭus, 3: = frgd.; ∾ terra, (i. e. Campania), Tibull. 1, 9, 33; — 4) Campas, ātis, edj.: = frgd.; ∾ genus, Plaut. Trin. 2, 1, 144. — Campanicus, 3, f. und. frgd.

campe, es, f., κάμπη, (oprdl.: Krumning; df.): Kaalormen, (eruca), Colum., Pallad.; — b) df. som Ordsprog: campas dicere, (ligesom nugas dicere): bruge Udflugter, Plaut. Truc. act. 5, vers. 55, inc. — Campensis, e, [campus]: Epithet til Isis, som havde et Tempel paa Marsmarken, Appul.

campester, (campestris, Cato, Colum.), stris, stre, [campus]; 1) „alm.": hørende til Marken el. Sletten, (opp. montanus o. collinus); - ∾ genus agrorum, Varr.; ∾ acer et montanum, Plin.; ∾ locus, Colum., situs, id.; ∾ culta, Plin.; - ∾ ac demissis locis, Caes.; ∾ iter, id., Liv.; ∾ barbari, (som beboe Sletten), id., Scythae, Hor.; men ∾ hostis, Liv. 22, 18; — b) df. subst. campestria, ium, n.: det flade Land, Tac. Germ. 43, o. Plin. 6, 30; — II) „bes.": hørende til el. benævnt efter Campus Martius i Rom; df. A) hørende til Legemsøvelserne paa Marsmarken, ludus, Cic., proelia, Hor., arma, id., decursio, Suet., exercitationes, id.; — b) df. subst. campestre, is, n., (sc. velamentum): Kampbælte, (el. Skambælte for de Kæmpende), Hor. Ep. 1, 11, 18; — B) hørende til de paa Marsmarken holdte Comitier; ∾ gratia, Liv. 7, 1; ∾ operae, Suet. Aug. 3.

campestrātus, 3: som bærer et Kampbælte, Augustin.; af — campestre, is, n., f. und. campestris. — campĭcursĭo, onis, f., [campus]: Vaabenøvelse paa Marsmarken, Veget.; hos Suet.: decursio. — campĭdoctor, oris, m., [campus]: som indøver el. exercerer Soldaterne paa Marsmarken, Exercermester, Veget. — campso, are, v. a., [κάμπτω, i. e. flecto]; bøier derom, d. e. omseiler; Leucatem campsant, Enn. Ann. 10, 35; f. ogs. campter o. flecto. — camptaules, ae, m.: etslags Tonekunstner, Vopisc. — campter, ēris, m., καμπτήρ: Bøining, Krumning, Vinkel; Extremum intra campterem ipsum praegradat, Pacuv. ap. Non.

1. campus, i, m., [skal være besl. m. κῆπος, oprdl.: Mark el. Græsmark]; 1) „alm.": fladt Rum el. Jordsmon, flet Mark el Slette, (opp. mons, collis, silva, osv.); - aequora campi, Lucr.; campos et montes ·· peragrantes (pastores), Cic. N. D. 1, 12, pascua campi, Tibull.; cf. Liv. 22, 3, o. Hor. Od. 4, 7, in.; - til ager forholder campus sig, som en Del til det Hele; vid. Cic. Phil. 3, 9, o. id. Agr. 2, 35; f. ogs. Virg. Ge. 2,

271; – navnl. er ogs. i Krigssproget campus: aaben Mark; vid. Nep. Ages. 3; cf. id. Milt. 4; men Liv. 21, 14: puro ac patenti campo (dimicare); cf. Lucr. 2, 324 flgd., o. Ovid. Met. 10, 151; — B) bf. ogs.; a) „poet.", ligesom aequor: enhver Flade, (som Havets, osv.); – caeruleos per campos, (over Havet), Plaut.; cf. Ovid. Met. 1, 42 flgd., o. Virg. Aen. 6, 724; men ibd. 5, 128: immota attollitur unda Campus, (en flad Klippe), etc.; — b) „alleg.": feratur eloquentia, non semita, sed campis, Quintil.; aequo congressa campo (oratio), id.; — II) „bes." hed ogs. i Rom Campus: en vid Slette ved Tiberen, i d. 9de Region, særd. Campus Martius, (fordi den, som de fordrevne Tarqviniers Eiendom, var bleven helliget til Guden Mars; vid. Liv. 2, 5); – navnl. samledes Romerfolket paa denne Campus til comitia centuriata, Cic. Cat. 1, 5, oftere; cf. Hor. Od. 3, 1, 11, o. Quintil. 11, 1, 47; – bf. ogs. „meton." f. Comitierne selv; vid. Cic. d. Or. 3, 42; ligel. id. Pis. 2: Fors domina campi; – ogs. foretoges her, foruden Soldaternes Vaabenøvelser, allehaande Lege til Forfriskning el. for Sundhedens Skyld; vid. Cic. Off. 1, 29, o. id. d. Or. 2, 62 o. 71, ligel. Hor. Od. 1, 8, 4, o. ibd. 3, 7, 26, oftere; — B) ofte ogs. „overf.": den frie Mark el. Tumleplads for enhver Virksomhed; – vid. Cic. d. Or. 3, 19 o. 31, ogs. id. Phil. 14, 6, o. id. Off. 1, 18; ligel. Plin. Pan. 70: patet omnibus honoris et gloriae campus; cf. Juvenal. 1, 19; — not.: ogs. fandtes andre Campi el. Sletter i Rom, hvoriblandt Campus Esquilinus, Cic. Phil. 9, 7. — 2. campus, i, m., κάμπος: etslags Sødyr; bf. campi marini: = hippocampi, Capella.

camum, i, n.: etslags Øl, Dig. — cămŭrus, 3, [rimel. besl. m. camera]: krummet el. krumbøiet el. hvælvet, cornua, Virg. Ge. 3, 55 (Serv.); ∾ arcus, (Buehvælving), Prudent. — cāmus, i, m., κημός, (dor. καμός), oprdl.: Mundkurv (paa Heste), Vulgat.; – rimel. ogs. f. Halsjern, Att. ap. Non.

cănăba, (cann.), ae, f., [besl. m. κάναβος o. κάννα, d. e. Rør el. Rørmatte]: en Hytte, Augustin.; — bf. dem. canabula, ae, f., Auct. d. Lim. ap. Goes. — Cănăce, es, f.: Datter af Æolus; om hendes Elskov og Endeligt s. Ovid Her. 11, o. id. Trist. 2, 384; — not.: Navnet paa en Hund, Ovid.

cănālĭcius, (-tius), 3, [canalis]: = canaliensis. — cănālĭcŭla, ae, f., Biform af canaliculus: liden Rende el. Canal, Varr., Gell. — cănālĭcŭlātus, 3, [flgd.]: rørformet el. riflet, semina, Plin. 19, 36. — *cănālĭcŭlus, i, m.; I) „alm.": Rør el. Rende el. Løb, navnl. liden Vandrende el. Canal, Vitruv., Colum.; — II) bf. ifølge etslags Lighed; a) Rende el. Fordybning paa Triglyphen, Vitruv. 4, 3; — b) Rende el. Løb paa Catapulten, id. 10, 15; — c) i Chirurgien: Skinne om et beskadiget Lem, Cels. 8, 2; o. — cănāliensis, e, o. cănālĭcius, 3: som udgraves i el. af Schachter el. Miner, aurum, Plin. 33, 21; — [af flgd.].

cănālis, is, m., (for- o. efterel. ogs. f.), [oprdl.: adj. af canna, altf. rørformet; bf.]; I) „alm.": Rør el. Rende; navnl. ogs. Vandrør el. Vandrende, Canal; – vid. Virg. Ge. 3, 330; men aqua canalibus immissa, Caes. B. C. 2, 10; cf. Suet. Claud 20, o. A.; – ogs. om Fordybninger i Havet, Plin. 6, 24; „poet." ogs. en Flodrende, Stat.; – ogs. paa Forum i Rom gaves der en Canalis, hvorom den ringere Klasse færdedes; vid. Plaut. Curc. 4, 1, 15; s. ogs. Fest. in Canalicolae; – ogs. Canal el. Schacht el. Gang i Biergværkerne, Plin. 33, 21: – ∾ animae: Luftrøret, Plin 8, 10; – men id. 11, 55, lignelsesvis: aciem (oculorum) velut canali dirigere; – endel. „alleg." om Talens Strøm; pleniore tamen haec canali fluunt, etc., Quintil. 11, 3, 167; — II) „overf." o. „technisk"; a) den saa kaldte Canal el. Fordybning paa det joniske Søilecapitel, Vitruv. 3, 3; — b) Renden el. Løbet paa Catapulten, id. 10, 19; — c) i Chirurgien: en Skinne om et beskadiget Lem, Cels. 8, 10.

cănārius, 3, [canis]: hørende til el. benævnt efter en Hund, augurium, (hvorved der offres en Hund), Auct. ap. Plin. 18, 3; ∾ herba, id. 25, 21: en Græsart, (panicum dactylon L.); ∾ lappa, id.; — II) som nom. propr.; A) adj.: Canaria insula, efter Plin. 6, 37: en efter sine store Hunde benævnt Ø i d. atlantiske Hav, hørende til de saakaldte insulae fortunatae; — B) subst. Canarii, orum, m., efter Plin. 5, 1: et Folk i Mauretanien, (der ernærer sig af Hunde). — cancămum, i, n., κάγκαμον: en arabisk Gummiart til Røgelse, (amyris kataf Forsk.), Plin. 12, 44.

cancellārius, i, m., [cancelli], (sild. Ord); 1) Dørvogter, Vopisc. Carin.; — 2) en Cancellist; bf. Cancellidirector el. Cansler, Cassiodor. — *cancellātim, adv.: gitterformet, Plin. 7, 19, oftere; o. — cancellātio, onis, f., hos Landmaalerne: Grændsebestemmelse, Frontin., Sicul. Flaccus; — [cancello].

cancelli, orum, (sing. cancellus, i, Dig.), m., dem. af 2. cancer; 1) „egenl.": Gitter; bf. ogs. Skranke, Hegn; ∾ scenici et theatri, Varr.; ∾ fori, (om el. paa Torvet); vid. Cic. Sest. 58; cf. id. Verr. 3, 59, (nedenf.); ∾ circi, Ovid. Am. 3, 2, 64; ∾ aedium, Dig.; – men Plin. 8, 10, om Elephantens ligesom gittrede Hud; — II) bf. ogs.; A) „meton.": det af en Skranke el. Grændse indesluttede Rum, Auct. B. Afr. 15; — B) „alleg.": Skranke, Grændse, Indskrænkning, Cic. Quint. 10; cf. id. d. Or. 1, 12; ligel. „alleg.", id. Verr. 3, 59: praetori improbo circumdati cancelli etc.; bf. — cancello, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": gior gitterformet; ∾ solum, Colum.; cancellata cutis, (elephanti), Plin. 8. 10, s. ovenf. und. cancelli; — II) „overf." i Retssproget: at giennemstrege el. udstryge, (navnl. med Tegnet ✕); ∾ testamentum, Dig. — cancellus, i, s. und. cancelli.

1. cancer, cri, (for- o. efterel. ogs. ĕris), m., [ved Bogstavomsl. af καρκῖνος]; I) „egenl.": en Krebs, en Flodkrebs el. Søkrebs, Plin. 9. 51, Pallad.; cf. Ovid. Met. 15, 369; — b) „meton." ogs.: hvad der klemmer, (ligesom Krebsens Ben el. Saxe); inter Orci cancros incidisse, Appul.; — II) „overf."; A) i Astronomien: Stiernebilledet Krebsen, Lucr. 5, 616, Ovid. Met. 2, 83; men ∾ Lernaeus, Colum. 10, 313; vid. Hygin. Astron. 2, 23; — bb) fordi Solen ved Sommersolhverv el. paa den hedeste Tid befinder sig i Krebsen; saa bruges cancer ogs. „poet."; a) om Syden; vid. Ovid. Met. 4, 625; — b) om stærk Solhede, ibd. 10, 127: solisque vapore ··· fervebant brachia Cancri; — B) hos Lægerne heder cancer: etslags ondartet Edderbyld, ogs. Krebs el. Krebsskade, Cels. 5, 26, oftere; cf. Ovid. Met. 2, 825. — 2. cancer, cri, m., [besl. m. κιγκλίς]: Gitter; men alene Fest. pag. 35, som Grundform til cancelli.

cancĕrātĭcus, 3: hørende til Krebsskade, foetor, Veget.; af — cancĕro, avi, 1, v. n., [1. cancer]: at blive angreben af Krebsskade, Plin. Val., Appul. — cancĕrōma, (ctr. cancrōma, Veget.), ătis, n., καρκίνωμα: Krebsskade, Appul.; hos Cels.: carcinoma o. καρκίνωμα.

Candāvia, ae, f., Κανδαουΐα: Bierglandi Illyrien, Plin. 3, 26. — candĕfăcio, fēci, factum, 3, v. a., [candeo]; I) „alm.": gior glindsende hvid el. blank; – argentum candefactum, Gell.; men comisk: ∾ ebur atramento, Plaut. Most. 1, 3, 103; — II) „bes.": gior gloende el. glohed; quae candefieri non possunt, Plin.; lapides candefactos, id. — candefio, factus sum, fieri, s. und. frgd.

candēla, ae, f., [candeo]: Lys el. Kerte (af Vox el. Tælle), Varr., Plin. 33, 40; opp. lucerna, Martial. 14, 43; cf. ibd. 40; brugtes ogs. hyppigen ved

Ligbegængelser, Plin. 16, 70; - men Juvenal. 9, 98: candelam apponere valvis, (neml. for at stikke Ild paa Huset); — b) ogs. en med Vor overtrukken Line el. Snor, (der bevarer imod Forraadnelse): vid. Liv. 40, 29: duo fasces candelis involuti, etc.; ds. — candēlabrum, i, n., (m. Biformen candelaber o. candelabrus, i, m., Petron., Caecil. ap. Non.): Lysestage, Cic. Verr. 2, 74, oftere. Plin. 36, 6, o. A.

candens, tis, partic. o. adj. af candeo; ds. — candentia, ae, f.: hvidt Skin, Hvidhed, lunae, Vitruv. 9, 4. — candĕo, ŭi, 2, v. n., [af caneo, ligesom ardeo af areo]; I) „egenl.": at være glindsende hvid, at glindse el. skinne, (oftest „poet." o. som partic. adj.: candens, s. candidus); - Candet ebur soliis, Catull. 64, 45; cf. Hor. Sat. 2, 6, 103; - candens lumen, s. nedens.; ds. — II) „overf." (fra den skinnende Farve): at glöde, at være glöhed; - vid. Lucr. 6, 148, o. Cic. Off. 2, 7; men ignes candentesque laminae, (som Torturredskaber), id. Verr. 5, 63; - siccis aër fervoribus ustus Canduit, Ovid. Met. 1, 120; cf. Colum. 1, 4; - men candens aqua: koghedt Vand, id.; — b) not.: fildt. ogs. „ment."; sic canduit irâ (ille), Claudian.; — III) partic. candens, tis, ogs. som adj.; A) skinnende, hvid, klar; ~ lumen solis, Lucr.; cygnus candenti corpore, (snehvid), Virg.; ~ elephantus, (Elfenben), id.; - candentior Phoebus, Val. Fl.; sidus candidissimum, Solin.; — B) „overf.": hed el. glöhed, ferrum, aqua, s. ovenf.

candesco, ŭi, 3, v. n., inch. af frgd.; I) „egenl.": bliver glindsende el. skinnende; ~ solis ab ortu (aërem), Ovid. Met. 6, 49: — II) „overf.": at blive hed el. glöende; vid. Lucr. 1, 491, o. Ovid. Met. 2, 230. — candetum, i, n., [gallisk Ord]: Grundstykke af 100 til 150 Qvadratfod, Colum. — candĭco, are, v. n., [candeo; cf. albico, albeo]: at være hvid el. hvidlig, Plin. 37, 73; candicans gemma, id.

candĭdātōrĭus, 3: hörende til en Embedscandidat, munus, (som paaligger ham); Cic. Att. 1, 1; af — candĭdātus, 3, [candidus]: som bærer hvide Klæder, navnl. paa Festdage, (opp. atratus); vid. Plaut. Rud. 1, 5, 12, o. Suet. Aug. 98; — II) oftest subst.: som bærer glindsende hvid Toga, (neml. som sögende et Statsembede); ds. en Candidat til et Statsembede; - ~ praetorius el. praeturae, Cic., Suet.; ~ tribunicii, Cic., Liv.; ~ consulatus, Plin. Pan., Suet.; cf. Cic. Pis. 23; - fildt. ogs. candidatus Caesaris, (den af Keiseren anbefalede Candidat), Vell. 2, 124; ds. som Ordsprog: petis tamquam candidatus Caesaris, (d. e. som vis paa at naae dit Maal), Quintil. 6, 3, 63; - men candidati principis; vid. Tac. Ann. 16, 27, Suet. Aug. 65, Dig.; — B) „overf.": som ivrigen attraaer noget, som stræber el. higer derefter; vid. Plin. Pan. 63; men cujus (eloquentiae) est velut candidatus, Quintil. 12, 2, 27.

candĭde, adv.; I) „egenl.": med hvid Farve; ds. i el. med hvide Klæder; ~ vestitus, Plaut. Cas. 4, 1, 10; — II) „fig.": oprigtigen; ~ et simpliciter, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6, Quintil.; o. — candĭdo, avi, 1, v. a.: gjör hvid; navnl. iförer hvide Klæder, Tertull.; — [candidus]. — candĭdŭle, adv.: hvidt; ds. „fig.": oprigtigen, Arnob.; af — candĭdŭlus, 3, demin. af flgd.: ret hvid el. glindsende i sit Slags; ~ dentes etc., Cic. Tusc. 5, 16.

candidus, 3, [candeo]; I) „egenl."; A) „alm.": skinnende el. glindsende hvid; (opp. niger; ligesom albus, opp. ater); ogs. skinnende, lysende, klar, sidera, Lucr., luna, Virg.; - navnl. ogs. som Epithet til Guderne og til forgudede Mennesker; - ~ Cupido, Lucr., Liber, Tibull., Daphnis, Virg.; - ligel. om en blændende Skiönhed; ~ Dido, Virg.; ~ puer, Hor.; ds. ogs. om Lemmerne; ~ membra, Ovid., brachia, colla, Prop.; - fremdeles om Fugle, Dyr og Værter; ~ ales, (i. e. cygnus), Auct. Aetn.; men ~ avis, Virg. Ge. 2, 320, (i. e. ciconia); ~ aries, id.; ~ equi, Tac.; ~ populus, (Sölvpoppelen), Virg.; ~ lilia, Prop.; - endel. om Töier og Klæder; ~ vela, Catull., tentoria, Ovid.; ~ vestis, Liv., toga, (som ved Kunst er gjort glindsende hvid, s. und. candidatus), id., Plin. 7, 34; - ogs. mærkes Cic. Oratio in toga candida, hvoraf Fragmenter hos Orell. o. A.; - compar.: ~ barba, Virg.; superl.: ~ color, Varr., Vitruv.; — B) „bes." staaer ogs. candidus; 1) in neutr., ub. subst. el. absol., tildels i Modsætn. af nigrum; ogs. som Ordsprog el. „alleg."; - candida de nigris facere, (om en Bedrager), Ovid. Met. 11, 315; cf. Juvenal. 3, 30; men ut candido candidius non est adversum, Quintil.; ogs. c. gen.; candidum ovi, Plin.; (s. und. albus); — 2) „poet." ogs.; a) om Vinden: opklarende, Favonii, Hor. Od. 3, 7, in.; — b) s. candidatus: hvidklædt, i hvide Klæder; ~ turba, Tibull., pompa, Ovid.; men ~ Roma, Martial. 8, 65, s. ~ Romani, (der neml. paa Festdage bare hvide Klæder); — c) ~ calculus el. lapillus, (der neml. brugtes til Frikjendelse), s. und. calculus; - hvf. „overf.": ~ sententia, Ovid. Met. 15, 47; — II) „fig."; A) „overf."; a) om Stemmen: ren, klar; - est vox et candida et fusca, etc., Quintil. 11, 3, 15; cf. Plin. 28. 16; — b) „poet." om forskjellige Livsforholde: lys, glad, lykkelig; ~ fata, Tibull., Ovid., omina, Prop., convivia, id.; ~ pax, Tibull.; ~ natalis, id.; — B) „ment."; 1) „alm." om Talen el. Foredraget: lys, klar, ren, ukunstlet; vid. Cic. Orat. 16, o. Quintil. 10, 1, 121; — b) „meton." ogs. om Taleren: candidissimum quemque et maxime expositum (oratorem) etc., Quintil. 2, 5, 19; cf. id. 10, 1, 73: dulcis et candidus et fusus Herodotus; — 2) „ethisk" el. om Charakteren: ren, oprigtig, redelig; vid. Hor. Ep. 1, 4, in., o. id. Epod. 11, 11, ogs. id. Sat. 1, 5, 41; men Ovid. Pont. 4, 14, 43; Tam felix, utinam, quam pectore candidus, essem; — not.: Candidum Promontorium: afrikansk Forbierg i Zeugitana, Mela, Plin. 5, 3.

candĭfĭco, are, v. a.: at gjöre hvid el. glindsende, Augustin.; af — candĭfĭcus, 3, (candeo, facio): som gjör hvid el. glindsende, pulvisculus, (Tandpulver), Appul.

candor, ōris, m., [candeo; cf. algor af algeo]; I) „egenl.": glindsende hvid Farve, Lysglants, klart Skin; vid. Lucr. 5, 283, o. Cic. N. D. 2, 15; men in pl.: candores (solis), Plaut. Men. 1, 2, 67; ~ coeli, Cic.; ~ nivalis el. niveus, (Sneens Hvidhed), Virg., Hor.; ~ simplex lanarum, Quintil.; ~ tunicarum, Liv.; - ogs. blændende Legemsskiönhed, Cic. Coel. 15; cf. id. N. D. 1, 27: candore mixtus rubor (in Venere Coa); - ~ dentium, Plin.; equi candore eximio, Suet.; — II) „fig."; A) „overf.": stærk el. brændende Hede; ~ aestivus, Claudian.; — B) „ment."; 1) „alm." om Foredraget; b) Glands, Glimmer; saal. Cic. Orat. 23, „alleg.": fucati vero medicamenta candoris et ruboris omnia repellentur, etc.; — b) Simpelhed el. Naturlighed, (i Modsætn. af d. Kunstlede); in narrando mirae jucunditatis clarissimique candoris (T. Livius), Quintil. 10, 1, 101; — 2) „ethisk" el. om Charakteren: Renhed, Oprigtighed, Redelighed; (men sædv. „poet." o. efteraugust.); - ~ animi, Ovid. Trist. 3, 6, 7; ligel. candor ··· tuus, id.; cf. ibd. 2, 467, o. Phaedr. 3, prol., ogs. Vell. 2, 116, o. Plin. Pan. 81. — candosoccus, i, m., (gallisk Ord, f. d. lat. mergus): Aflægger af Vinstokken, Colum. 5, 5.

1. cānens, tis: partic. af caneo. — 2. cănens, tis: partic. af cano. — 3. Cānens, tis, f.: en Nymphe, Datter af Janus, og Gemalinde af Picus; vid. Ovid. Met. 14, 338. — cāneo, ŭi, ēre, v. n., [canus]: at være graalig el. hvidgraa el. hvid, navnl. om Alderdommen; vid. Virg. Aen. 5, 416, o. ibd. 10, 191; - ogs. „alm.": canet in igne cinis, Ovid.;

canens pruina, Sil.: ligel. canens gelu, Ovid.; cf. Virg. Ge. 3, 325; s. ogs. Ovid. Met. 1, 110.

Cānephŏros, i, f., Κανηφόρος, sc. virgo: atheniensisk Mo, som paa Athene's, Demeter's og Bacchus's Fest bærer paa Hovedet en Kurv med visse hellige Redskaber; navnl. som Kunstværk; saal. in sing., Plin. 36, 4, (Billedstøtte af Scopas); in pl., Cic. Verr. 4, 3, (hvor canephoroe, f. canephori). — canes, is, s. und. canis. — cānesco, ĕre, v. n., inch. af caneo: at blive hvidgraa el. hvid el. graa; pabula canescunt, (sc. calore), Ovid. Met. 2, 212; men om Havet: ∾ aequora remis, id., Her. 3, 65; - capilli canescunt, Plin.; hvs. canescere: at ældes, Ovid. Met. 9, 422; - men „overf." om Talen: at modnes; vid. Cic. Brut. 2: quum ipsa oratio jam nostra canesceret; cf. Quintil. 11, 1, 34.

cania, ae, f.: etslags vild Nelde, Plin. 21, 55. — canicae, arum, f., m. o. ud. furfures, Klie el. Klid, Lucil. ap. Non.; cf. Fest. pag. 35. — cānĭcŭla, ae, f., dem. af canis; „egenl.": liden Hund, Plin. 32, 26; - ogs. comisk: apage istam caniculam; vid. Plaut. Curc. 5, 1, 7; — II) „overf."; A) ifølge etslags Lighed: Søhunden, Plin. 9, 7; — B) den Hede bringende Hundestierne, (i Munden paa Stiernebilledet Canis el. Hunden), Plin. 10, 47; ∾ flagrans, Hor., rubra, id., sitiens, Ovid., insana, Pers.; — C) ligesom canis: det sletteste el. ulykkeligste Terningkast, Pers. 3, 48; df. — cānĭcŭlāris, e: hørende til el. benævnt efter Hundestiernen, dies (pl.): Hundedagene, Pallad.

Cānĭdĭa, ae, f.: en af Digteren Horatius oftere medtagen Giftblanderske i Rom; vid. Hor. Epod. 3, 8, ogs. ibd. 5, o. 17, oftere. — cānĭformis, e, [canis, forma]: med Hundegestalt, Anubis, Prudent. — Caninefates, (Cann.), um, m.: Folkestamme paa den bataviske Halvø, Tac. Hist. 4, 15, oftere, o. Plin. 4, 29; - sing. Caninefas, Tac. Ann. 11, 18; - ogs. adj. Caninefas ala, id., tumultus, id.; ∾ cohortes, id. — Cāninius, i, m.: romersk Mandsnavn, hvoraf her mærkes: C. Caninius Rebilus, Cæsars Legat i Gallien; om hans Consulat vid. Cic. Fam. 7, 30; — not.: Caninianum tempus, Cic. Fam. 1, 7, (da C. foreslog Pompejus til at indsætte K. Pt. i Ægypten).

cāninus, 3, [canis]: af en Hund, hørende dertil el. benævnt derefter; I) „egenl."; ∾ lac, Ovid., far, Juvenal.; ∾ rictus, id.; - ogs. absol.: canina, (sc. caro): Hundekiød, Auct. ap. Varr.; men ∾ dentes, (Hunde- el. Dientænderne), id., Plin. 11, 61; men comisk: ∾ scaeva, (heldigt Varsel af en Hunds Gioen, osl.), Plaut Cas. 5, 4, 4; — II) „overf.": ∾ prandium, Hundemaaltid, (efter Varr. ap. Gell. 13, 30: hvortil der ikke drikkes Viin); ∾ littera: Bogstavet R, Pers. 1, 109; ∾ facundia, Sall. frgm., eloquentia, Quintil., (skældende el. larmende); endel. ∾ philosophi, (i. e. cynici), Augustin.

cănis, (ogs. canes, Enn. o. A.), is, comm., [κύων, gen. κυνός]; I) „egenl.": Hunden, Varr., Plin., Colum.; men ∾ Echidnea, (i. e. Cerberus), Ovid. Met. 7, 409; ∾ obscoena, Virg., Ovid., (af dens Skamløshed); — B) ogs. er canis at mærke; a) som Skieldsord, Plaut., Ter. Eun. 4, 7, 33, Hor. Epod. 6, 1, o. A.; - navnl. ogs. om en skamløs og paatrængende Snyltegiest el. Følgesvend; vid. Cic. Verr. 1, 18; — b) i flgd. Ordsprog: venatum ducere invitas canes, Plaut. Stich.; cane pejus et angue (vitare aliquid), Hor. Epod. 1, 17; s. ogs. id. Sat. 2, 5, 83, o. Ovid. Rem. 422; om Indskriften: cave canem, vid. Petron. Sat. 27, o. Varr. ap. Non.; — II) „overf."; A) i Astronomien: Hunden; neml. ∾ major, (s. und. canicula); o. ∾ minor, (ogs. antecanis), hvs. pl. canes, Varr.; cf. Hygin. Astron. 3, 31, o. Ovid. Fast. 4, 904; - efter Mythen ogs.: ∾ Erigoneius, ibd. 5, 723, o. ∾ Icarius, ibd. 4, 939, (s. und. Erigone o. Icarus); — B) om andre Gienstande; 1) ∾ marinus: Søhunden el. Selhunden, Plin. 9, 55; - df. ogs. mythisk om Scyllas's Hunde, Lucr. 5, 890, Virg. Aen. 3, 432, o. A.; — 2) det sletteste Terningkast el. Hundekastet; canes damnosi, Prop. 4, 8, 46; s. ogs. alea s. 1.

cānistella, orum, n., dem. af canistra, Symm. — cānistra, orum, n., κάναστρα: flettet Rørkurv, (til Brød, Frugter, Blomster, osl.), navnl. ogs. til Brug ved Offermaaltiderne; vid. Cic. Att. 6, 1, ogs. Virg. Aen. 8, 180, Ovid. Met. 2, 740, o. A.; - ogs. canistri, orum, m., Pallad.

*cānitia, ae, f.: Biform af flgd., Plin. 31, 42. — *cānities, em, e, f.; I) „egenl.": graa el. hvidgraa Farve; Canities eadem est (lupo), Ovid. Met. 1, 237; folia ··· lanatiore canitie, Plin. 21, 81; - bes. ogs. Haarets graa Farve; vid. Ovid. Met. 7, 289; cf. Plin. 11, 47: canities homini tantum et equis, etc.; — II) „overf." o. „meton."; a) det graa Haar selv; vid. Ovid. Met. 8, 529, o. Catull. 61, 224; — b) Alderdommen; ∾ morosa, Hor., arida, id.; cf. Virg. Aen. 10, 549; o. — cānitūdo, inis, f.: forel. Biform af frgd.; ∾ capitis, Plaut. ap. Fest. pag. 47; cf. Varr. ap. Non.; — [canus].

canna, ae, f., κάννα, ligesom d. hyppigere arundo: Rør el. Siv, Colum. 7, 9; ∾ palustris, Ovid.; ∾ tremulae, id.; — II) „overf." o. „meton.": hvad der er giort af Rør el. Siv; a) Rørpibe, Ovid. Met. 2, 682, Sil.; — b) lidet Fartøi el. liden Baad, Juvenal. 5, 89, Plin. 7, 2; — not.: hos sild. Læger findes ogs. ∾ gutturis: Luftrøret, Coel. Aur.

cannăbĭnus, 3, κάνναβινος: af Hamp, retes, Varr., funes, Colum. — cannăbis, is, f., o. cannabum, i, n., κάνναβις, κάνναβος; a) af nomin. cannabis, Colum., Plin., er acc. cannabim, Varr., abl. cannabi, Plin., o. cannabe, Pers.; — b) af nomin. cannabum, Isid., er acc. cannabum, Pallad., o. abl. cannabo, Varr. ap. Gell.

Cannae, arum, f.: liden By i Appulien, ved Aufidusfloden, bekiendt af Hannibals blodige Seier over Romerne; (hod. Canne); vid. Liv. 22, 44 flgd., o. Sil. 9, 10 flgd.; - ogs. som Appellativ: Capuam Hannibali Cannas fuisse, Liv. 23, 45; — df. Cannensis, e: cannensisk, pugna, acies, clades, ruina, Liv., calamitas, Cic.; ∾ exercitus: som havde fægtet ved Cannæ, Liv. 29, 24; - ogs. „alleg." om den sullanske Proscription, Cic. R. Am. 32; cf. id. Verr. 5, 11.

*cannētum, i, n.: Rørbusk el. Rørkrat, Pallad.; o. — cannĕus, 3: som er giort af Rør, tegetes, Colum.; — [canna]. — cannŭla, ae, f., dem. af canna: lidet el. lavt Rør el. Siv, Appul.; — 2) ∾ pulmonis, (Luftrøret deri), Coel. Aur.; s. canna, not.

căno, cĕcĭni, (in composs. -cĭnŭi), cantum, 3, v. n. o. a.; I) som neutr.: at frembringe melodiske Toner, at tone el. spille el. synge; A) om Mennesker; 1) „alm."; - ∾ vel voce vel fidibus, Cic. Div. 2, 59; cf. id. d. Or. 2, 83; ∾ arundine, Ovid., cithara, Tac.; lituus, quo canitur, Cic.; ∾ ad tibiam, id.; ∾ absurde, id.; cf. Hor. Od. 3, 11, 2, o. Virg. Ecl. 2, 31, ogs. Cic. Brut. 50; — 2) „bes." ogs.; a) i Krigssproget: ∾ receptui, vid. Liv. 27, 47; („poet." ogs. ∾ receptus, Ovid. Met. 1, 340); - df. „alleg." el. „overf.": receptui canente senatu, Cic. Phil. 12, 3; cf. id. Tusc. 3, 15, o. Quintil. 12, 11, 4; — b) „rhet.", som Feil hos Taleren: inclinata ululantique voce more Asiatico canere, Cic. Orat. 8; — B) om Dyr, (navnl. om Fugle); cornicem a laeva, corvum a dextra canere, etc., Cic. Div. 1, 7; merula canit hieme, aestate balbutit, Plin.; navnl. ogs. om Hanen: at gale, Cic. Div. 2, 26; men gallina cecinit, (som ondt Varsel), Ter. Phorm. 4, 4, 27; - ogs. om Frøerne: at qvække, Plin. 8, 83; — b) hos Pythagoreerne ogs. om Universet,

(som levende Væsen), Cic. N. D. 3, 11: ad harmoniam canere mundum, etc.; — C) „overf." om Instrumenter, hvorved Toner frembringes; ogs. om de Steder, hvorigjennem Tonerne lyde; - modulate canentes tibiae, etc., Cic. N. D. 2, 8; cf. Prop. 4, 4, 9; - men avibus canere undique silvas, Lucr. 1, 257; — bb) „bes." ogs. i Krigssproget; a) med udtrykt Subject; priusquam signa canerent, Liv. 1, 1; cf. id. 27, 47, Sall. Jug. 94, o. Virg. Aen. 10, 310; ligel. classicum apud eos cecinit, Liv. 28. 27; ligel. m. homogent Subject: quum ··· symphonia caneret, Cic. Verr. 3, 44; — b) uden Subject el. impers.; nisi repetui cecinisset, (var der ikke blevet blæst til Tilbagetog), Liv. 26, 44; cf. id. 3, 22; — II) act.; A) med homogene el. almindelige Objecter, saal. m. carmen, versus, verba, etc.: at spille el. synge el. digte; vid. Cic. d. Or. 2, 86, id. Brut. 18, o. Virg. Ge. 2, 176; ligel. canentibus neniam principum liberis, Suet. Aug. 100; ad certos arma canenda modos, Ovid. Fast. 3, 388; men som Ordsprog: cantilenam eandem canis, (qvæder den gamle Vise), Ter. Phorm. 3. 2, 10; — B) med bestemte Objecter: at synge, at lade tone, at besynge, ved Sang at forherlige; - vid. Lucr. 5, 328, o. Cic. Tusc. 4, 2; men ibd. 1, 2, staaer f. acc. ogs. de; - ∾ grandia elate, jucunda dulciter, moderata leniter, (om Digteren), vid. Quintil. 1, 10, 24; cf. Hor. Sat. 2, 3, 4, o. Virg. Ge. 4, 559; ogs. m. acc. c. inf.; vid. Lucr. 2, 601; ogs. m. relat., id. 6, 84; - Seu deos regesve canit, (Pindarus: besynger, forherliger), Hor. Od. 4, 2, 13; cf. Virg. Ecl. 6, 3; ogs. hører hertil Virg. Aen. 1, in.; cf. Quintil. 10, 1, 62; — b) som Ordsprog mærkes Liv. 10, 8: ∾ aliquid surdis auribus, (prække for døve Øren); men Virg. Ge. 1, 378, s. und. Bogstavet C.; — C) fordi Orakelsvar sædv. fremsattes i Vers, saa heder canere ogs.: at spaae el. forudsige el. forkynde, etc.; - vid. Virg. Aen. 6, 99, o. ibd. 3, 444, ogs. Hor. Od. 1, 15, 4, id. Sat. 1, 9, 30, o. Virg. Aen. 2, 124; s. ogs. Tibull. 1, 7, in.; - saal. ogs. ofte i Prosa; vid. Liv. 1, 7, oftere, o. Cic. Cat. 3, 8; — D) endel. i Krigssproget: ∾ bellicum, („egentl." o. „overf."), s. und. bellicus; ∾ classicum, s. und. classicus; men Sall. Jug. 99: tubicines simul omnes signa canere jubet; ligel. pass.: classicum apud eum cani, etc., Caes. B. C. 3, 82; - endel. ogs. absol.: tubicen canere coepit, Auct. B. Afr. 83.

cănon, ŏnis, m., κανών; oprdl., ligesom regula: Lineal, etc.; - df. i Bygningskunsten: etslags Canal el. Rende af Bræder, som anbringes i Vandorgelet; vid. Vitruv. 10, 13; — II) oftere „overf."; A) „alm.": Rettesnor, Regel, Norm; vid. Plin. 34, 19; (men paa Græsk, Cic. Fam. 16, 17); — B) „bes." ogs.; a) under Keiserne; en vis lovbestemt aarlig Afgivt, Spartian., Lamprid.; — b) eccl.: Fortegnelse over visse religiøse Skrifter, Isid.

cănŏnĭcus, 3, κανονικός; I) „alm.". regelmæssig el. regelret; df. - i Musiken: ∾ ratio: den theoretiske Musik el. Klangtheorien, Vitruv. 1, 1; - i Astronomien: ∾ defectiones solis, (som følge regelmæssigen paa hverandre), Augustin.; - ogs. subst. canonici, orum: Theoretikerne, Plin. 2, 14; - men canonica, orum, n., ligesom canonica ratio: en Theori, luminum, id.; — II) „bes."; A) hørende til de aarlige Afgifter, pensitationes. Cod. Just., equi, ibd., vestes, ibd.; — B) eccl. o. subst., canonicus, i, m.: Ordensgeistlig, Domherre el. Canike.

Canopeus o. -icus, 3, o. Canopitae, arum, etc., s. und. flgd. — 1. Cănōpus, (-os), i, m., Κάνωβος, (-πος): Østad i Nederægypten, ved d. vestlige Nilmunding; (ifølge Mythen, benævnt efter Menelaus's Styrmand Canopus); Mela, Plin. 5, 31, o. Tac. Ann. 2, 60; - var berygtet af sin Overdaad; vid. Juvenal. 15, 46; — b) „meton." ogs. f. Nederægypten; vid. Virg. Ge. 4, 287; ogs. f. hele Ægypten, Lucan. 10, 64; — B) df. 1) Cănōpĭcus, 3: canopisk, ostium Nili, Mela, Plin. 5, 11; — 2) Cănōpēus, 3: = flgd., litora, Catull. 66, 58; — 3) Cănōpītis, e: = flgd., collyrium, Cels.; — 4) Cănōpītānus, 3: = flgd., ostium, Solin.; — 5) subst. Cănōpītae, arum, m.: Indvaanerne af Canopus, Cic. ap. Quintil. 1, 5, 13. — 2. Cănōpus, i, m.: den lyseste Stierne i Skibet Argo, (men som hos os er usynlig), Plin. 2, 71, Manil., Lucan.

cănor, ōris, m., [cano]: Sang, Melodi, Tone; vid. Quintil. 1, 10, 22; men „poet.": Res est blanda ··· canor; discant cantare puellae, Ovid A. A. 3, 315; cf. id. Met. 5, 561; - ogs. om Fuglenes Sang, Lucr. 4, 182; ogs. Tonen af Instrumenter; ∾ lyrae, Ovid.; cf. Virg. Ge. 4, 71: Martius ille aeris rauci canor; endel. bella truci memorata canore, (om den heroiske Digtning), Petron. Sat. 5.

cănōre, adv.: tonende, lydende, (moveri mundum), Appul.; af — cănōrus, 3, [canor]: tonende, lydende; ogs. vellydende, melodisk; I) ligesom neutr.; profluens quiddam et canorum, etc., (flydende Sprog og vellydende Stemme), Cic. d. Or. 3, 7; cf. id. Brut. 66; ∾ vox Sirenum, Ovid. A. A. 3, 311; ∾ voce (legere), Petron.; - i Rhetoriken ogs. som Feil: syngende el. skrigende; saal. vox, nec languens, nec canora, Cic. Off. 1, 37; men „poet.": ∾ nugae, (tom Klingklang), Hor. A. P. 322; - derim. id. Ep. 2, 2, 76: versus ··· meditare canoros, (fuldtonende el. vellydende); — II) ligesom act.; A) om Mennesker: canorum oratorem et volubilem etc., Cic. Brut. 27; turbamque canoram Convocat, Ovid. Fast. 6, 671; men ∾ Aeolides, (i. e. Misenus), id. Met. 14, 102; cf. ibd. 2, 8; — B) om Dyr, navnl. om Fugle; saal. om Hanen, Cic. Div. 2, 26; cf. Virg. Ge. 2, 328; ∾ ales, (i. e. cygnus), Hor. Od. 2, 20, 15; — b) „meton." ogs. om Stedet; Peneus canorus avium concentu, (som gienlyder deraf), Plin. 4, 15; — C) endel. „poet." ogs. om et Instrument: ∾ fides, Virg., Hor.; men ∾ aes, (i. e. tuba), id.; ligel. ∾ chelys, Senec. Troad. 325.

Cantaber, bra, brum, s. und. Cantabria. — cantabrārius, i, m., s. und. cantabrum — Cantabria, ae, f.: Provinds i Hisp. Tarrac., hvor nu Biscaya, Plin. 34, 42, Suet. Aug. 20, oftere, o. Flor. 4, 12; — B) df. 1) Cantăber, bra, brum: cantabrisk, Oceanus, Claudian.; — b) oftest subst. Cantaber, bri, pl. Cantabri, brorum, m.: Cantabrerne, Mela, Plin. 4, 34, hvis Undertvingelse endel. fuldendtes under K. Augustus, ved Agrippa, a. u. c. 735; vid. Hor. Od. 3, 8, 33, oftere, o. Flor. 4, 12; — 2) Cantabrĭcus, 3: = flgd., populi, Plin., bellum, Suet., bella, Hor. Ep. 1, 18, 55; — b) subst. Cantabrica, (sc. herba), (convolvulus Cantabrica L.), Plin. 25, 47. — 1. cantabrum, i, n.: en Art af Klie el. Klid, Coel. Aur.; — df. cantabricus, 3, (succus: som er tilberedt deraf), Veget. — 2. cantabrum, i, n.: saal. kaldtes und. Keiserne: etslags Fane til festlig Brug, Minuc. Fel., Tertull.; — df. cantabrārĭus, i, m.: som paa Festdage bærer en saadan Fane, Cod. Theod.

*cantābundus, 3: syngende, Petron. Sat. 62; — cantāmen, ĭnis, n.: Sang; df. „overf.": Tryllesang el. Hexeformular; in pl., Prop. 4, 4, 51; — cantātĭo, onis, f.; oprdl.: Syngen el. Spillen; df. 1) Sang el. Musik; in pl., Appul.; s. ogs. und. cantio; — II) „overf.", ligesom cantamen: Tryllesang; in pl, Firmic.; o. — cantator, oris, m.: Tonekunstner el. Sanger; vid. Gell. 16, 19, (hvor cantator fidibus er Herodots: κιθαρῳδός); men Martial. 13, 78: Cantator cygnus funeris ipse sui; — df. fem. adj.: cantatrix, īcis, (efterel.); 1) kunstigen syngende, choreae, Claudian.; — 2) som fortryller el. forhexer ved sin Sang; cantatrices anus el. aniculae, Appul.; — [canto].

canteriatus, (canth.), 3, [canterius, nr. II, B]: som er støttet paa Vinpæle, vineae, Colum. 5, 4. — canterinus, (canth.), 3, [canterius, nr. I]: hørende til en Hest el. benævnt derefter; - canterino ritu, (som en Hest), Plaut. Men. 2, 3, 44; ∾ hordeum: Hestebyg el. Vinterbyg, Colum. 2, 9, Pallad.; ∾ lapathum: = rumex, Plin. 20, 85. — canteriolus, (canth.), i, m., dem. af flgd., nr. II, B: lidet Tværtræ i Vingaarden, Colum. 11, 3.

canterius, (canth.), i, m., [rimel. besl. m. κανθήλιος, d. e. Lastdyr]; I) „egentl.": skaaren Hingst, en Vallak, Varr.; cf. Plaut. Aul. 3, 5, 21, o. Cic. N. D. 3, 5; - som Ordsprog mærkes Liv. 23, 47: minime sis canterium in fossam, (vov dig ikke i aabenbar Fare)! - ogs. „meton.": quamquam vetus canterius sum, (en gammel Knark), Plaut. Cist. 4, 2, 83; — II) „overf." ifølge etslags Lighed, o. in pl.; A) Tagsparre, Vitruv. 4, 2; — B) de med Tværstænger forsynede Pæle, hvortil Vinstokken opbindes, Colum. 4, 12, oftere.

cantharias, ae, m.: etslags ubekiendt Ædelsten med Afbildningen af en spansk Flue, Plin. 37, 72; af — cantharis, idis, f., κανθαρίς; I) „alm.": en Torbistslægt med flere Arter; vid. Plin. 11, 34; navnl. ogs. den (giftige) spanske Flue, (meloe vesicatorius L.), Cic Tusc. 5, 40, o. Ovid. Ib. 308, cf. Plin. l. c. 41, oftere; — II) „bes." ogs.; A) etslags Kornorm, Plin. 18, 44; — B) en for Rosenbusken og Vinstokken skadelig Orm, Pallad. — cantharites vinum, κανθαρίτης οἶνος: etslags Vin, (af Vinstokken κανθάριος), Plin. 14, 9.

cantharulus, i, m., demin.: lidet Drikkekar, Arnob.; af — cantharus, i, m., κάνθαρος; I) „alm.": stort Drikkekar med Hanker, Hankekrukke, Vinkande, Plaut., Hor. Od. 1, 20, 2, oftere, o. A.; - tillægges navnl. Bacchus med Følge, (ligesom scyphus tillægges Hercules); vid. Virg. Ecl. 6, 17, Plin. 33, 53, o. A.; — II) „bes." ogs. ifølge etslags Lighed; A) Vandrør med Hane, Dig.; — B) etslags Sofisk, Ovid. Hal. 105, Plin. 32, 32; — C) det sorte Mærke under Tungen paa den ægyptiske Apis, Plin. 8, 71.

cantherius, i, m. Afledn., s. und. canterius, etc. — canthus, i, m, κανθός; oprdl.: Jernskinne omkring Vognhiulet; vid. Quintil. 1, 5, 88; df. „meton." (som pars pro toto): Hiulet el. Vognhiulet; vid. Pers. 5, 71.

canticulum, i, n., demin. af flgd.; I) liden Sang el. Melodi, zephyri, Sept. Afer ap. Ter. Maur.; — 2) liden Trylleformular, Pompon. ap. Non. — canticum, i, n., [cantus]; I) „egentl."; A) „alm.": Sang el. Sangstykke, Phaedr. 5, 7, o. Quintil. 1, 10, 23, oftere; — B) „bes." i den romerske Comoedie: den med Musik og Dands ledsagede Monodi (el. Enesang); vid. Cic. Fam. 9, 22; ∾ agere, Liv. 7, 2; men desaltato cantico, Suet. Calig. 54; — II) „fig."; A) „rhet.": syngende Udtale, Cic. Orat. 18; cf. Plin. Ep. 2, 14, o. Quintil. 1, 8, 2; — B) Spottedigt el. Nidvise, Paul. Sent.; — df. sildig adj.: canticus, 3: musikalsk, delinimenta, Macrob. Somn. Scip. 2, 3.

cantilena, ae, f., [cantillo]; I) „bes.": den gamle Vise el. den gamle Snak; cantilenam eandem canis, Ter. Phorm. 3, 2, 10; cf. Cic. d. Or. 1, 23, o. Brut. ap. Cic. Fam. 11, 20; - ogs. gammelt Kraftsprog: vid. Cic. Att. 1, 19; — II) efterel. o. „alm.": Vise el. Sang, digtet Fortælling, Gell. 9, 4; df. — cantilenosus, 3, (efterel. Ord): hørende til Sang; ∾ nugae, Sidon. — cantillo, are, v. a., demin. af canto; (efterel. Ord): at smaasynge, at nynne, Appul.

cantio, onis, f., [cano]; oprdl.: Syngen el. Spillen; df. sædv. „meton." o. „concret"; I) Sang el. Sangstykke; Redde cantionem veteri pro vino novam, Plaut. Stich. 5, 6, 19; (id. ibd. 5, 5, 19, bør derfor cantationem); cf. Suet. Ner. 25; — 2) Tryllesang, Besværgelsesformel; vid. Cic. Brut. 60. — cantito, avi, atum, 1, v. a., frequ. af canto: ofte at synge el. spille; - ut habeas, quicum cantites, Ter. Ad. 4, 7, 32; carmina in epulis esse cantitata a convivis de clarorum virorum laudibus, Cic. Brut. 19; cf. Suet. Ner. 39; — b) sild. ogs. om Fuglene: at qvidre, Appul.

Cantium, i, n.: Forbierg og Egn paa Østkysten af Britannien; vid. Caes. B. G. 5, 13 o. 22. — cantiuncula, ae, f., demin. af cantio: liden Sang; Tryllesang; - si cantiunculis teneretur ··· (Sirenum) irretitus etc., Cic. Fin. 5, 18.

canto, avi, atum, 1, v. n. o. a., intens. af cano, men ofte ogs.: = cano; I) som neutr.: (med Eftertryk) at frembringe melodiske Toner; at tone el. synge el. spille; A) om Mennesker; 1) „alm."; - Pamphilam cantatum provocemus, Ter. Eun. 3, 1, 53; cf. Hor. Sat. 1, 3, in.; ogs. om en Vexelsang, Virg. Ecl. 3, 21, o. ibd. 7, 5; ogs. om Skuespilleren; vid. Suet. Ner. 20 o. 23; men Plaut. Epid. 3, 4, 64: ut fidibus cantarem seni, (neml. under Offringen); - ∾ avenis, Ovid. Met. 1, 677, tibiis, Nep.; men ∾ ad chordarum sonum, (synge dertil), id.; men ∾ histrioni ad manum, vid. Liv. 7, 2; - som Ordsprog mærkes: cantare surdo, Prop., ad surdas aures, Ovid., (prække for døve Øren); — 2) „bes." o. „techn."; a) „rhet.", om en syngende Udtale; vid. Quintil. 11, 3, 57, flgd.; cf. C. Caesar ibd. 1, 8, 2: si cantas, male cantas, si legis, cantas; — b) i Religionssproget: at bruge Tryllesang el. Trylleformler; cantando rumpitur anguis, Virg. Ecl. 8, 71; — B) om Dyr, navnl. om Fugle; vid. Cic. Div. 2, 26; ligel. aves cantantes, Prop. 4, 9, 30; — C) „overf." o. „poet." om Instrumenter; vid. Prop. 4, 10, 30, o. Ovid. Fast. 6, 65 · flgd.; — II) som act.; A) „egentl.": at giøre til Gienstand for sin Sang el. for sit Spil el. for sin Digtning; 1) med homogene el. almindelige Objecter; saal. m. carmen, versus, osv.: at synge el. spille el. digte; vid. Hor. Od. 3, 1, in., o. Tibull. 2, 1, 42; men Ter. Ad. 5, 7, 7: qui cantent Hymenaeum, (som afsynge den); cf. Ovid. Her. 12, 137; — 2) med besynderlige og bestemte Objecter: at besynge, ved Sang at forherlige, Caesarem, Cic. Qu. Fr. 2, 13, tropaea Augusti, Hor., convivia, proelia, id.; men id. A. P. 414: qui Pythia cantat Tibicen, (som der kæmper for Prisen); - df. pass.: dignus cantari, Virg. Ecl. 5, 54; ligel. cantatus Achilles, (besiungen), Ovid. Am. 2, 1, 29; — b) navnl. ogs. om Skuespillerne: at spille, at forestille, Orestem matricidam, etc., Suet. Ner. 21; ligel. ibd.: ∾ tragoedias; — B) „overf." o. „poet."; 1) at forkynde el. varsle; vid. Plaut. Most. 4, 2, 64, o. id. Rud. 2, 5, 24; men Tibull. 2, 5, 12: quid fati provida cantet avis; — b) navnl. ogs.: oftere at bringe i Erindring, idelig at paaminde derom; qui earum mores cantabat mihi, Ter. Heaut. 2, 3, 19; cf. Plaut. Trin. 4, 2, 13; — 2) ved Sang at fortrylle el. fremmane; Et chelydris cantare soporem, Sil.: cantata umbra, (fremmanet); vid. Prop. 4, 5, 13, o. Ovid. Met. 14, 360.

cantor, oris, m., [cano]; I) „alm.": Tonekunstner el. Sanger, ogs. Digter; vid. Hor. Sat. 1, 3, in.; cf. Suet. Calig. 54; men cantor Apollo, (Sangguden), Hor. A. P. 407; — II) „bes."; a) med Foragt heder den aandløse Taler, Cic. d. Or. 1, 55: cantor formularum, etc.; — b) c. gen. pers. er cantor: en Lovtaler el. Lovpriser; vid. Cic. Tusc 3, 19; — c) cantor i Theatersproget: Sanger el. Chorsanger; vid. Cic. Sest. 55; ogs. kan hidføres Hor. A. P. 155; — df. fem. cantrix, icis: Sangerinde, Plaut. Trin. 2, 1, 23; — b) ogs. adj. o. „overf.": aves ··· maxime cantrices, (Sangfugle), Varr.

cantulus, i, m., dem. af cantus: liden Sang, el. alm. Sang el. Vise, Firmic. — canturio, ire, v. a. o. n., desid. af cano; (efterel. o. sild.): smaasynger el. smaanynner, diverbia, Petron.

cantus, us, m., [cano]; I) „egentl.": A) „alm.": Tone, Melodi, Sang; ogs. Musik; ogs. Digtning; -

vid. Lucr. 5, 1379 e. 1405; ligel. Tibull. 1, 7, 37: voces inflectere cantu; men Hor. Od. 4, 13, 5: cantu tremulo, (i. e. voce anili); - cantu vocum et nervorum, etc., Cic. R. Am. 46; cf. id. Verr. 2, 5: cantuque symphoniae etc.; men praecipe lugubres Cantus, Melpomene, (iftem Sorgefange)! Hor. Od. 1, 24, 3; — b) ogf. det Syngende i Udtalen; est autem in dicendo quidam cantus obscurior, Cic. Orat. 18; — B) „bef." ogf.; a) Fuglenes Sang, Cic.; cf. Lucr. 5, 1083; ∾ galli, Cic. Mur. 9; — b) Tonen af Instrumenter, Cic. R. Am. 46; ∾ tubarum, Liv., bucinarum, Cic., tibiae, Hor., citharae, id.; men Virg. Aen. 8, in.: ut ··· rauco strepuerunt cornua cantu; cf. Lucr. 2, 620; — II) „overf." o. „poet."; A) Spaadom el. Sandfagn; veridicos ··· edere cantus, Catull. 64, 306; cf. ∾ avis, Tibull. 1, 8, 4; — B) Trylleformel, ἐπῳδή; Cantus vicinis fruges deducit ab agris, etc., Tibull. 1, 8, 19 flgd., oftere, cf. Ovid. Her. 12, 167, oftere, o. A.

Cānŭlējus, a: romerſt Slægts= o. Perſonsnavn; — df. Canulejus, 3, plebiscitum, af C. Canulejus, (Almuetribun, a. u. c. 300), hvorved Ægteſkaber imellem Patricier og Plebejer bleve indførte, vid. Cic. d. Rep. 2, 37, Liv. 4, 1 flgd., o. Flor. 1, 25.

cānus, 3: aſkegraa, hvidgraa, graalig el. hvidlig, fluctus, Lucr., aqua, (ſkumhvid), Ovid., nix, pruina, Hor., aristae, segetes, Ovid.; - ofte ogf. med Henſyn paa Oldingens graa Haar: m. caput, Plaut., Ovid.; ligel. m. capilli, Hor., crinis, Catull., barba, Martial.; — b) df. subst.: cani, orum, m., (sc. capilli): graa Haar; vid. Cic. d. Senect. 18; ∾ falsi, Ovid. Met. 6, 26, honorati, ibd. 819, miseri, Pers. 5, 65; — 2) „meton." ogf. om Alderdommen og om ældgamle Perſoner; ∾ senectus, Catull.; ∾ amator, id.; - navnl. ogf. m. Bibegr. af d. Ærværdige; ∾ veritas, Varr. ap. Non.; ∾ Fides, Virg. Aen. 1, 292, Vesta, ibd. 5, 754.

Canusinatus, o. Canusinus, f. und. flgd. — Cănŭsĭum, i, n.: By i Appulien, berømt af dens rødlige Faareuld, Mela, Plin. 3, 16; f. ogf. Hor. Sat. 1, 5, 91, o. ibd. 2, 3, 168; — B) df. 1) Cănŭsīnus, 3: canuſinſk, ager, Varr.; ∾ fuscae, (sc. vestes), Martial., rufae, id., (Klæder af rødlig Uld fra Canuſium); — b) subst.: Canusīnus, i, m.: Indbaaner af Canuſium, bilinguis, (der ſammenblander latinſke og græſke Ord), Hor. Sat. 1, 10, 30; — 2) Cănŭsĭnātus, 3: ſom bærer Klæder af canuſinſk Uld, muliones, Suet. Ner. 30; cf. Martial. 9, 23.

*căpācĭtas, atis, f.; 1) „egentl.": Rummelighed, Vidde; - ∾ aliquam in animo esse, Cic. Tusc. 1, 25; ∾ uteri, Plin.; — II) „overf.": Evne el. Ret el. Dygtighed, navnl. til at modtage Arv, Dig.; o. — căpăciter, adv.: rummeligen, Augustin.; — [capax].

Căpăneus, (trisyll.), ĕi o. ĕos, m., Καπανεύς: en af de Syv for Theben, blev ſlagen af Jupiters Lyn; vid. Hygin. Fab. 70, Stat., Prop., Ovid., — df. Capanēus o. -ēius, 3: capaneiſk, tela, Stat., signa, id.; Capaneia conjux, (i. e. Euadne), id.

căpax, ācis, adj., [capio]; 1) „egentl.": der tager el. fatter el. rummer meget; ofteſt „poet." o. i ſild. Proſa; - capacis Moenia mundi, Lucr. 6, 123; ∾ urna, Hor., Ovid.; capaciores scyphi, Hor.; ∾ domus, Plin. Ep.; ∾ villa usibus, ibd. 2, 17; capacissima (forma), vid. Quintil. 1, 10, 40; - ogf. c. gen.; cibi vinique capacissimus, Liv. 9, 16; circus capax populi, Ovid. A. A. 1, 136; — II) „fig.": ſom kan modtage el. omfatte; vid. Cic. Orat. 29; ∾ ingenium, Ovid.; ∾ animus, id.; men id. Met. 8, 243: animi ad praecepta capacis (puer); - ogf. c. gen.; id. Met. 1, 76; ∾ mens molis tantae, Tac. Ann. 1, 11; cf. Vell. 2, 127; ∾ secreti, (ſom veed at bevare en Hemmelighed), Plin. Ep.; — b) i Retsſproget: qui capax est, (ſom har de fornødne Egenſkaber for at kunne arve), Dig.

căpēdo, ĭnis, f., [capis]: liden Offerſkaal; vid. Cic. Parad. 1, 2; df. — căpēduncŭla, ae, f., demin.: liden Skaal til Offerbrug; in pl., Cic. N. D. 3, 17.

1. căpella, ae, f., demin. af capra: liden Ged; df. ſædv.: en Ged, Colum., Virg., o. A.; - ogf. ſom Kunſtværk, Cic. Verr. 2, 35; — II) „overf." ligeſom capra: en Stierne i Auriga; vid. Plin. 18, 27; cf. Ovid. Met. 3, 594. — 2. Capella, ae, m., Marcianus, af Madaura i Africa: lærd Grammatikus i den anden Halvdel af d. femte chriſtel. Aarh.; hans Værk: Satyricon, omhandler de frie Kunſter. — căpelliānus, 3, [1. capella], ruta, (ſom Gederne søge), Martial.

Căpēna, ae, f.: By i Etrurien, paa hvis Grund laa Gudinden Feronia's Lund og Tempel; vid. Liv. 22, 1, o. id. 27, 4; — B) df. 1) Căpēnas, ātis; a) adj.: capenatiſk, fundus, Cic., bellum, Liv.; - in Capenate, (m. o. ud. agro), i det Capenatiſke, Cic. Fam. 9, 17, Liv. 33, 26; — not.: forœld. er: Capenatis lucus, Cato ap. Prisc.; — b) subst.: Capenates: Capenaterne, Liv., Plin. 3, 8; - men sing. Capenas: liden Flod i Feronia's Lund, Sil.; — 2) Căpēnus, 3: = frgd., luci, Virg. Aen. 7, 697; — b) porta Capena: en af Roms Porte, (i den førſte Region), Cic. Att. 4, 1, Martial., Juvenal.

căper, pri, m., κάπρος, (isl. hafur): Buk el. Gedebuk, Colum. 7, 6, Virg. Ecl. 7, 7, Hor., Ovid.; blev offret til Bacchus, fordi den fordærvede Vinſtokken, Ovid. Met. 5, 329, Hor. Od. 3, 8, 7; — II) „overf."; A) „meton.": Bukkeſtank (el. Svedlugt) under Armene, Catull. 69, 6, Ovid. A. A. 3, 193; — B) ifølge etſlags Lighed: en gryntende Fiſk i Floden Achelous, Plin. 11, 112; — C) i Aſtronomien: = capella, Manil., Colum. 11, 2; df. — căpĕro, avi, atum, 1, v. a. o. n., (for= o. efterel.); I) act.: at trække ſammen i Rynker, at rynke; caperata fronte, Naev. ap. Varr.; caperatum supercilium, Appul.; — II) neutr.: at være rynket; quod illi caperat frons severitudine etc., Plaut. Epid. 5, 1, 3.

căpesso, (capisso, Pacuv. ap. Priscian.), ivi o. ĭi, ītum, 3, v. a.; desid. af capio; I) „egentl."; A) „alm.": griber el. tager fat derpaa, tager til mig; - ∾ cibum oris hiatu etc., Cic. N. D. 2, 47; ∾ arma, Virg., Ovid.; — B) „bef." om Stedforholde: føger el. ſtræber at naae derhen; a) (claſſiſk), c. acc. loci; - animus ··· superiora capessat, necesse est, Cic. Tusc. 1, 18; cf. id. N. D. 2, 45; men ∾ Melitam, (føge derhen), id. Att. 10, 9, Italiam, Virg.; — b) (forel.); ∾ se ad el. in locum aliquem; vid. Plaut. Amph. 1, 1, 106, o. id. As. 1, 3, 6; - men „overf.": quam se ad vitam ··· capessat (filius), id. Bacch. 4, 10, 2; — II) „fig."; A) „alm.": griber el. tager iøvrigen fat derpaa, paatager mig el. overtager; - Nunc ad senem cursum capessam, Plaut. Capt. 4, 1, 9; cf. Liv. 44, 2; ligel. si capesses mea imperia, Plaut.; cf. Virg. Aen. 1, 77, o. Cic. Phil. 10, 9: men capessere tuta et salutaria, Tac.; cf. Hor. Sat. 2, 7, 7: modo recta capessens, etc.; - ∾ inimicitias, (indlade ſig deri), Tac.; cf. id. Ann. 15, 49; — B) „bef." ogf. i Statsſproget; ∾ rempublicam, (med Iver at antage ſig Statens Tarv), Cic. d. Or. 3, 29, oftere, Sall., Nep., Tac., o. A.; ∾ curas imperii, Plin. Pan. 66; - ogf. ∾ civitatem, ibd. 39; - ogf. ofte i Krigsſproget; ∾ bellum, (begynde en Krig), Liv. 26, 25, Tac.; ∾ pugnam, Liv., proelium, Justin., (levere et Slag); ogf. ∾ partem belli el. partem pugnae, (tage Deel deri), Liv. — Căpĕtus, i, m.: mythiſk Konge i Alba, Liv. 1, 3, Ovid. Met. 14, 613.

Căphāreus, (trisyll.), ĕi o. ĕos, m., Καφαρεύς: Forbierg paa Sydkyſten af Euboea; vid. Serv. ad. Virg. Aen. 11, 260, Ovid. Met. 14, 481, Hygin., o. A.; — B) df. 1) Caphārēus (quadrisyll.), 3, Καφάρειος: caphareiſk, aqua, Ovid. Trist. 5, 7, 36, (med Biformen Caphārēus, 3, saxa, Prop. 3, 5, 56); — 2) Caphāris, ĭdis, f.: = frgd., petrae, Senec. Herc. Oet. 805.

*capillācĕus, 3: haarig, navnl. om Planterne;

∾ coma arboris, Plin.; ∾ folium, id.; — b) ∾ zona, Augustin., (som er giort af Haar); — căpillāgo, ĭnis, f.: Haaret, (collect.), Tertull.; — căpillāmentum, i, n.; I) „egenl."; A) „alm.": Haaret, (collect.), Plin. 16, 16; — B) „bes.": forlorne Haar, Perryk, Suet. Calig. 11, Petron. Sat. 110; — II) „overf.": de haarige Trevler paa Værternes Rødder og Blade, Plin. 19,31, oftere; — căpillāris, e: hørende til el. benævnt efter Haar; ∾ herba, Appul.: = capillus Veneris; — b) ds. subst.: căpillāre, is, n., (sc. unguentum): Haarpomade, Martial. 3,82; — căpillātiō, onis, f.; 1): = flgd., Paul. Nol.; — 2) ligesom τριχίασις: et slags Sygdom i Urinrøret, Coel. Aur.; o. — căpillātūra, ae, f., (efterel. Ord): Haaret, Tertull., Coel. Aur.; — [capillus]. — căpillātus, 3, f. und. capillor.

*căpillĭtium, i, n.: Haaret, (collect.), Cels., Appul.; — căpillor, atus sum, 1, v. dep. (n.): at være haarig el. behaaret; men som verb. fin.: alene „overf." om Værterne; vid. Plin. 37, 73; - hyp. ogs. partic. capillatus, 3: med Haar el. Trevler, radices, id., folia, id.; — II) partic. căpillātus, 3, ogs. som adj.: haaret, med Hovedhaar; (cf. barbatus s. I.); - adolescens bene capillatus, Cic. Agr. 2, 22; cf. Suet. Vesp. 23, ogs. Juvenal. 5, 30; - comp. capillatior, Cic. Agr. 2, 5; o. — căpillōsus, 3: fuld af Haar, stærkt behaaret, sedimen, Coel. Aur.; — [capillus].

căpillŭlus, i, m., demin.: fint Haar; in pl., Cornel. Gall. 6; af — căpillus, i, m., [besl. m. caput o. κεφαλή; oprdl. adj. til crinis]; I) „alm.": Hovedhaaret, saavel in sing. o. collect., som in pl.; - ∾ passus, prolixus, etc., Ter. Heaut. 2, 3, 49; cf. id. Eun. 4, 3, 4; ∾ compositus etc., Cic. R. Am. 46, promissus, Caes., tonsus, Ovid., flavus, id., niger, Hor.; - ligel. in pl., Cic. Pis. 11, Hor., Ovid., Quintil., o. A.; — 2) „overf."; a) Haarene paa det menneskelige Legeme, navnl. Skægget; vid. Cic. Off. 2, 7, Senec. Ep. 92, o. Suet. Ner. 1; — b) Dyrenes Haar; - mollior caniculi capillo, Catull. 25; ∾ haedi, Gell., membranae, Pers. 3, 10; — c) ogs. Planternes Trevler el. Traade, Plin.; capillus in rosa, id.; capillus Veneris: = herba capillaris, Appul.

1. căpio, cēpi, captum, 3, [besl. m. χάω, χάπω, χαπύω]; I) „alm."; A) „egenl." el. om Ting: fatter, tager, griber, fustem in manum, Plaut., tympanum manibus, Catull., saxa manu, Virg.; - ∾ arma, Cic., Caes., ensem, tela, Ovid., baculum, id.; - ∾ cibum, (tage til sig, nyde), Plaut., Ter., Sall.; — B) ligel. „overf." om Begreber; - ∾ occasionem, Plaut., exemplum de aliquo, Ter., documentum ex aliquo, Cic. Phil. 11, 2; ∾ tempus adeundi ad aliquem, id. Fam. 11, 16; ∾ fugam, Caes., consilium, Ter.; — II) „bes." ogs.: tager fiendtligen el. voldsomt; A) om levende Væsener: optager el. fanger; 1) om Mennesker; - quos Byzantii ceperat, Nep. Paus. 2; cf. Hor. Ep. 1, 17, 43, o. Cic. Cat. 3, 7; — b) ds. subst.: captus, capta, f. captivus, etc.: en Fange; vid. Virg. Aen. 2, 75, o. Ter. Heaut. 3, 3, 47; — 2) om Dyrene: si ab avibus capiendis auceps etc., Varr.; cf. Phaedr. 1, 5, o. Cic. Off. 3, 14; — 3) om livløse Gienstande, navnl. om faste Steder og Stillinger: tager el. indtager, erobrer, besætter, odl.; - ne Capua in oculis ejus caperetur, Liv. 26, 12; ∾ moenia scalis, id.; ∾ classem, id.; men ∾ locum editiorem, (besætte), Sall. Jug. 58; cf. Nep. Ages. 6; — B) „fig."; 1) „overf.": at betage, el. berøve nogen den frie Brug af hans Kræfter; hyp. om Legemets Kræfter el. Dele, pass. capi: at blive svækket el. afkræftet el. forstyrret; - Nec facile ex aestu, nec frigore quod caperetur (genus humanum), Lucr. 5, 927; - oftere c. abl. partis captae; quia etc., altero oculo capitur, Liv. 22, 2; membris omnibus captus ac debilis, Cic. Rab. perd. 7; ligel. captus pedibus, Liv.; — 2) „ment." el. om Aandskræfterne; især. i Forbindelserne; mente captus: berøvet sin Besindelse, affindig, forstyrret; o. mens capta: Afsindighed; - vid. Lucr. 4, 1019, o. Cic. Off. 1, 27; men Liv. 25, 26: velut captae furore (virgines); men „poet." paa Grækernes Viis: captus animum, Senec. Herc. Fur. 107; men velut mente capta etc., Liv. 39, 13; — 3) „ethisk" el. om Villien: indtager, vinder, bedaarer, skuffer; - quibus (rebus) illa aetas capi ac deliniri potest, Cic. Cluent. 5; cf. id. Off. 1, 30, o. Nep. Alcib. 9; - amore captivae victor captus, Liv. 30, 12; - men ogs. ud. abl.; Te conjux aliena capit, Hor. Sat. 2, 7, 46; cf. Cic. Acad. 2, 20, o. Sall. Cat. 14, ogs. Virg. Aen. 2, 196, o. Ovid. Met. 7, 301; — b) ligesom αἱρέω: overbeviser (nogen) om en Brøde, vid Plaut. Amph. 2, 2, 189; — III) m. Bibegr. af en Hensigt: tager el. vælger dertil; - me cepere arbitrum, Ter. Heaut. 3, 1, 91; ∾ locum castris, Liv. 9, 17; cf. Caes. B. G. 3, 23, o. Cic. d. Or. 2, 72; — B) ds. ofte i Religionssproget: at tage el. vælge el. udnævne dertil, navnl. til Vestalinde, men ogsaa til visse andre Præsteembeder; vid. Gell. 1, 12; - saal. om en Vestalinde, Tac. Ann. 2, 86, om en Flamen, Liv. 27, 8; cf. Cic. Verr. 2, 51; — b) ogs. at undtage el. bestemme til helligt Brug; vid. Cic. N. D. 2, 4, o. Liv. 1, 6; — IV) om Rummet; A) „egenl.": at optage i sig, at optage el. omfatte, odl.; vid. Lucr. 6, 1025; ligel. Ovid. Met. 1, 343: plenos capit alveus amnes; cf. ibd. 75; — b) ds. m. Negation, ikke at kunne rumme el. omfatte; vid. Cic. Off. 1, 17, Ter. Heaut. 2, 3, 13, o. Hor. Sat. 1, 1, 46; — B) „fig"; a) at optage el. opfatte med el. i Aanden, at overse eller begribe det Hele; (derim. intelligere: at giennemtrænge, at skille derimellem); - vid. Cic. N. D. 1, 19; ligel. unus (ille) veram speciem senatus Romani cepit, Liv. 9, 17; — b) ds. m. Negation: ikke at kunne omfatte el. overskue, odl.; vid. Cic. Pis. 11; men „poet." Ovid. Met. 11, 18: vix spes ipse suas animo capit; - ogs. m. Negation: at have Modtagelighed derfor; quae (praemia) capit illa aetas, Quintil. 1, 1, 20; — C) „bes." heder ogs., navnl. i Somandssproget: capere locum, portum, insulam, etc.: at naae el. lange el. komme derhen; vid. Caes. B. G. 4, 26 o. 36, o. id. B. C. 3, 28; - ds. „alleg." om en Statsmand: capere otii illum portum et dignitatis, Cic. Sest. 46; — b) sieldn., ligesom capesso: søger el. stræber at naae derhen; vid. Liv. 9. 43; — V) ligesom suscipio: paatager mig el. overtager, navnl. et Embede el. en Commando, odl.; - lubido maxuma rei publicae capiundae, (efter at komme ind i Statsstyrelsen, efter at bemægtige sig den), Sall. Cat. 5; cf. id. Jug. 63, o. Liv. 2, 33; ligel. ∾ magistratus atque honores, Suet.; - sieldn. „poet.": capiat aliquis moderamina (navis), Ovid. Met. 3, 641; cf. ibd. 6, 677; — VI) endel.: faaer el. erholder el. kommer dertil, (neml. uden Hensyn paa den Modtagendes Anstrængelse el. Attraa); A) „egenl."; a) om en Binding el. Indtægt; vid. Ter. Phorm. 5, 3, 6, o. Nep. Alcib. 9; ligel. ∾ vectigal ex agro, Liv. 28, 39; ∾ stipendium jure belli, Caes. B. G. 1, 44; — b) om Arv; qui morte testamentove tantum capiat, quantum etc., Cic. Leg. 2, 19; cf. id. Off. 3, 21; - ds. i Retssproget absol.: at tage Arv, at arve; abdicatus ne quid de bonis patriis capiat, Quintil.; cf. Juvenal. 1, 55; — c) om andre Gienstande; - qui per eum honores aut divitias ceperant, Nep. Att. 7; ∾ fructum, Phaedr. 4, 5, (oftere „overf.", Lucr., Ter., Cic.); — B) ofte ogs. „fig."; 1) „overf.": at faae el. antage en Gestalt el. en Paavirkning, odl.; - ∾ faciem el. formam; vid. Ovid. Met. 1, 421; ∾ vires, ibd. 7, 417, duritiem ab aëre, ibd. 4, 751; - men Caes. B. G. 1, 13, om et Sted: ∾ nomen ex aliqua re, (blive benævnt derefter); - ogs. kan hidføres af Statssproget: ne quid detrimenti res publica capiat; vid. Cic. Cat. 1, 2, in.; — 2) sieldn. „ment."; men paa en dobbelt Maade; - a) capio obli-

vionem alicujus rei, (jeg forglemmer noget), Plin. 7, 24; — b) oblivio rei alicujus capit me; vid. Cic. Phil. 3, 4; cf. Liv. 27, 13, o. Ovid. Trist. 1, 8, 11; — 3) oftest „ethisk" el. om den lidenskabelige Stemning og Tilstand, som enten jeg antager, el. som griber mig; hvorefter der alts. enstydigen siges: capio desiderium, o. desiderium capit me; df. a) quam (laetitiam) capio ex reditu tuo etc., Cic. Att. 4, 18; cf. id. d. Senect. 15; ligel. Ovid. Met. 9, 617: nec taedia coepti Ulla mei capiam: — b) sicubi eum satietas Hominum, aut negoti si quando odium ceperat, Ter. Eun. 3, 1, 14; bes. ofte hos Liv.; saal. cupido eum cepit etc., id., 40, 21; cf. Enn. ap. Cic. Tusc. 3, 26; ligel. ubi senatum metus cepit, etc., Liv. 23, 14; — not. a: Capta, som Epithet til Minerva, vid. Ovid. Fast. 3, 837 flgd.: — not. b: forclassiske Futurformer ere: capso, capsis, capsimus, Plaut.; - Cic. Orat. 45 bliver capsis forklaret som ctr., s. cape si vis.

2. capio, ōnis, f., [1. capio], men alene i Retssproget; 1) „egenl.": Tagen el. at tage; at tage til sig at overtage; - ∾ dominii, Dig.; sammenlignes med captio, Gell. 7, 10; — 2) „overf.", s. usucapio: Hævd; df. en ved længere Besiddelse erhvervet Eiendom, Dig.

căpis, idis, f.: liden Skaal med Hank, navnl. til Offerbrug, Liv. 7, 10, o. A.; s. ogs. capedo s. l. — capisso, ĕre. s. und. capesso. — căpistĕrium, i, n.; [rimel. beslægt. m. capis, capio]: etslags Redskab til Kornets Rensning, Colum. 2, 9. — căpistro, avi, atum, 1, v. a.: binder el. fæster med en Grime, jumenta ad jugum, Colum. 6, 19; cf. Ovid. Her. 2, 80; — 2) ogs. „overf.": at opbinde el. befæste; ut juga vineis imponantur et capistrentur, Colum. 11, 2; af — căpistrum, i, n., [capio]: etslags Lædergrime el. Lædermundkurv til Dyrene, Varr., Ovid. Met. 10, 125, Virg.; df. „alleg.": Stulta maritali jam porrigit ora capistro, Juvenal. 6, 43; — b) ogs. alm. Baand, navnl. til Vinstokkens Befæstning, Colum.; ogs. et Baand i Vinpersen, Cato.

capital, s. und. flgd. — căpĭtālis, e, [caput]; I) „egenl.": hørende til Hovedet; men i denne Bem. alene forek. o. som subst.: capital, ālis, n.: etslags Præstehue, Varr., Fest.; — II) oftest „fig."; A) „overf."; 1) hørende til Livet, d. e. hvorved Livet staaer paa Spil, pericula, (Livsfare), Plaut., morbus, (livsfarlig), Gell.; — 2) oftest i Retssproget, om de Forbrydelser, hvorpaa der er sat Livsstraf; - rei ... rerum capitalium, Cic. Verr. 2, 39; ligel. rerum capitalium manifesti, Sall., condamnati, id.; judex rei capitalis, Quintil.; cf. Liv. 3, 13; ∾ noxa (Livsforbrydelse), id.; ∾ poena el. animadversio, (Livsstraf), Suet.; — bb) df. subst.: capital, (efteraug. ogs. undert. capitale), sc. facinus: Livsforbrydelse, (der neml. medfører enten virkelig el. borgerlig Død); pl. capitalia; — a) capital esse ... praesidio decedere, Liv. 24, 37; cf. Suet. Calig. 21; ligel. quique non paruerit, capital esto, Cic. Leg. 2, 8, ex XII Tabb.; — b) capitale est, objicere anteacta, Quintil.; legimus, quum etc., capitale fuisse, Tac. Agric. 2; — c) in pl.: vincla sontium servanto, capitalia vindicanto, Cic. Leg. 3, 3 ex XII Tabb.; — B) „ment." o. „ethisk"; 1) farlig, fordærvelig; ∾ inimicus, (værste Uven), Plaut. Poen. 4, 2, 57, hostis, (farlig Fiende el. Hovedfiende); vid. Cic. Cat. 2, 2; ∾ oratio, (fordærvelig), id. Off. 2, 21, ira, Hor.; - totius autem injustitiae nulla capitalior, quam etc., Cic. Off. 1, 13; cf. id. d. Senect. 12; — 2) den første i sit Slags, fortrinlig el. udmærket; capitale vocamus Ingenium sollers, Ovid. Fast. 3, 839; ligel. Cic. Qu. Fr. 2, 13: (historicus) capitalis etc.; df. — căpĭtālĭter, adv.: paa Liv og Død, lacessere, Plin. Ep. 1, 5, odisse, Amm.

*căpĭtāneus, 3: der staaer el. rager frem ved sin Størrelse; ∾ litterae, Auct. rei agr. ap. Goes.; — căpĭtātio, onis, f.: i Retssproget: Kopskat el. Hovedskat, Dig.; o. — căpĭtātus, 3: forsynet med et Hovede, clavulus, (liden Nagle), Varr.; navnl. ogs. om Væxterne; - saal. m. caepa, Plin., m. porrum, id.; men ∾ vinea, (som vexer opad; opp. brachiata), Colum. 5, 5; — [caput].

căpitellum, i, n., dem. af capitulum: lidet Hovede, (for- o. eftercl. Ord); - ∾ paracenterii, (paa Sonden), Veget.; — b) i Architecturen, ligesom capitulum: Søilecapitel, Coripp., Isid. — 1. Capitium, i, n.: By paa Sydkysten af Sicilien; — df. adj. Căpĭtīnus, 3, civitas, Cic. Verr. 3, 43. — 2. căpĭtĭum, i, n., [capio]: qvindelig Brystbedækning el. Brystdug, Varr.; s. ogs. Laber. ap. Gell. 16, 7, o. Dig.

1. căpĭto, ōnis, m., [caput], I) „egenl.": med stort Hovede; frontones, capitones, etc., Cic. N. D. 1, 29; — II) „overf."; a) etslags Fisk med stort Hovede, sædv. cephalus, Cato; — b) en Hvidfiskart med stort Hovede, (cyprinus dobula L.), Auson. — 2. Căpĭto, onis, m.: romersk Tilnavn; Attejus Capito, s. und. Attejus.

Căpĭtōlīnus, 3, [Capitolium]: hørende til Capitolium, benævnt derefter, clivus, Cic. Rab. perd. 11, collis, Martial.; - ∾ Juppiter, Cic., Suet., (som dyrkes paa Capitolium); ∾ dapes, (som der bringes Juppiter), Martial.; ∾ ludi, Liv. 5, 50, o. ∾ certamen, Suet. Dom. 13, (som paa Capitolium anstilles til Juppiters Ære); ∾ quercus, Juvenal. 6, 38, (Egekrands, som Seiersbelønning i disse Lege); - men subst.: Capitolini, orum, m., Cic. Qu. Fr. 2, 5, (de Mænd, som anordnede disse Lege); — not.: ogs. er Capitolinus: Tilnavn til den M. Manlius, som frelste Capitolium fra Gallerne, Aur. Vict. Vir. ill. 24.

Căpĭtōlium, i, n., [oprdl. udvidet Form af capitulum, af caput; men efter Fabelen: s. caput Toli el. Oli; vid. Liv. 1, 55, o. A.]; I) „egenl."; A) i strængere Forstand: det paa Toppen af Mons Saturnius el. Tarpejus af Tarqvinierne byggede Juppiterstempel, (vid. Liv. 1, 55, o. Virg. Aen. 9, 448), ligeoverfor arx el. Borgen, hvorfra det var adskilt ved Strækningen Intermontium; — B) i videre Forstand: den hele Høi, (hvf. ogs. mons el. clivus Capitolinus), med Indbegreb af Templet og Borgen, og adskilt fra Palatinerhøien ved Forum Romanum; - „poet." ogs. in pl.; vid. Virg. Aen. 8, 347, o. A.; — II) „overf."; A) Borgen i forskjellige andre Byer, navnl. i Capua, Suet. Tib. 40, i Beneventum, id. Gramm. 9; — B) eccl.: ethvert hedensk Tempel, Prudent.

*căpĭtŭlārii, orum, m.: etslags Skattekrævere, Cassiod.; — căpĭtŭlātim, adv.: efter Hoveder: men alene „overf.": efter Hovedindholdet, summarisk, korteligen, Nep. Cato 3; ligel. breviter atque capitulatim attingere, Plin. 2, 9; o. — căpĭtŭlātus, 3: forsynet med et Hovede; df. „overf.": med afrundet Knop, costae, Cels., surculus, Plin.; — [af flgd.].

căpĭtŭlum, i, n., dem. af caput; I) „egenl.": lidet Hovede; navnl. om Mennesker og comisk; - operto capitulo etc., Plaut. Curc. 2, 3, 14; - ligel. ved comisk Metonymi, s. Mennesker; vid. Plaut. As. 2, 4, 89; - ligel. som Keleord, Ter. Eun. 3, 3, 25; - ∾ haedi, Cels.; — II) „overf."; A) ifølge etslags Lighed; 1) om Væxternes afrundede Knop el. Hovede, (s. und. capitulatus); ∾ caepae, Colum., sarmenti, id.; ∾ ramalorum, Plin.; — 2) i Architecturen; a) Søilecapitlet, Vitruv. 3, 3, Plin. 36, 56; Capitlet paa Triglyphen, id. 4, 3; — — b) Capitlet el. den afrundede Ende paa Hovedbjælken i en Krigsmaskine, id. 1, 1; — B) sild. ogs. Afsnit el. Capitel af et Skrift, Tertull.; - ogs. Afsnit el. Capitel af en Lov, Cod. Just. — căpĭtum, el. capetum, i, n., καπητόν: Qvægfoder, Aurel. Imp. ap. Vopisc. Aur. 7, o. Cod. Theod.

capnias, ae, m., καπνίας, (røget); 1) (sc. οἶνος): etslags Vin; vid Plin. 14, 4; — 2) røgfarvet Ædelsten af flere Slags; navnl.; a) en Jaspisart, Plin. 37, 37; ogs. capnites, (καπνίτης), ibd. 56; — b) en Chrysolithart, id. 37, 41. — capnion, i, n., s. und. capnos.

— capnites, ae, f. und. capnias. — capnitis, idis, f., καπνῖτις, (røget): etslags Galmei el. Kobolt, Plin. 31,22. — capnos, i, f., καπνός, (Røg); df. etslags Plante, ogs. pes gallinaceus, (germ. Erdrauch), Plin. 25,98; – ogs. capnion, i, n., ibd. 13. — căpo, ōnis, m., κάπων: en Kapun, Varr., Colum., Martial.; ligel. capus, i, m., Varr., Colum.

Cappădŏcarchia, ae, f., Καππαδοκαρχία: etslags Præsteembede i Cappadocien, Dig. — Cappădŏcia, ae, f., Καππαδοκία: Landskab i Lilleasien, nordlig for Cilicien, (hod. Karamanien), Plin. 6,3,Cic.; — B) df. 1) Cappădox, ŏcis, m., Καππάδοξ: en Cappadocier, Cic.; oftere in pl., Plin. l. c., Hor., Pers; — 2) Cappădŏcus, 3: cappadocisk, gens, Colum., sal, Plin.; ∾ lactuca, ogs. absol. Cappadoca, (sc. lactuca), Colum.; — 3) Cappădŏcĭus, 3: = frgd., lactuca, Colum., ziziphа, Plin. 21,27. — Cappădox, ŏcis, m.; 1) Flod i Cappadocien, hvoraf denne Provinds skal have sit Navn; vid. Plin. 6, 3; — 2) en Cappadocier, s. und. Cappadocia.

cappăra, ae, f.: etslags Plante, ogs. portulaca, Appul. — cappări, n. indecl., κάππαρι, o. cappăris, is, f., κάππαρις: Capersbusken; ogs. Capers (el. Frugten deraf), Colum., Plin. 13, 4¹, o. A.

capra, ae, fem. af caper: en Ged, Varr., Plin., Cic.; ∾ fera, ligesom caprea: den vilde Ged, Virg. Aen. 4,152; — II) „overf." o. „meton."; a) som Skældsord om et Menneske med fremstaaende el. børstede Haar, Suet. Calig. 50; — b) Svedlugt under Armene; s. und. caper; s. ogs. Hor. Ep. 1,5, 29; — B) i Astronomien: Navnet paa en Stierne i Auriga; s. und. Capella o. Amalthea; — not.: Caprae palus, ved efter Liv. 1, 16, det Sted i Rom, hvorfra Romulus forsvandt; (men Ovid. Fast. 2, 491: Caprea palus).

caprăgo, ĭnis, f.: etslags Urt el. Plante, ogs. cicer columbinum, Appul. — Capraria, ae, o. Caprariensis, e, s. und. flgd., nr. II. — caprārius, 3, [capra]: hørende til el. benævnt efter Geder; — b) df. subst. caprārĭus, i, m.: en Gedehyrde, Varr.; — II) som nom. pr. mærkes: Capraria, ae, f, (sc. insula), Gedeøen (ved Corsica), Varro, Plin. 3, 12; — b) df. Caprariensis, e, plumbum, Plin. 31, 49. — Caprāsia, ae, f.; 1) Biform af Capraria, s. und. frgd.; — 2) en af Poflodens Mundinger, Plin. 3, 20.

caprea, ae, f., [capra]: etslags vild Ged, ogs. Raa el. Raadyr, Plin. 11, 45, Virg., Ovid.; men som Ordsprog om d. Umulige, Hor. Od. 1, 33, 8: jungere capreas lupis; — not.: Caprea palus, s. und. capra, not. — Caprĕae, arum, f.: Ø i Tyrrhenerhavet, ved Campanien, (hod. Capri), Plin. 3, 12; navnkundig som K. Tiberius's Opholdssted; vid Tac. Ann. 4, 67, oftere, o. Suet. Tib. 39, oftere — B) df. 1) Capreensis, e: capreisk, secessus, ibd. 43; — 2) Caprineus, i, m.: = frgd., (men med Henspillen paa caper), ibd. — caprĕĭda, ae, f.: etslags urindrivende Plante, Cato.

caprĕŏlātim, adv.: indslynget i hinanden, Appul.; af — cāprĕŏlus, i, m., [af inus. capreus, hvf. caprea]; 1) etslags vild Ged, Raabukken el. Gemsen, Virg. Ecl. 2, 41, Colum.; — II) „overf." fra Ligheden med Raabukkens Horn: a) togrenet Hakke til Lugning, Colum. 11, 3; — b) i Bygningskunsten ere capreoli: tvende imod hinanden stemmende Stiver (til Underlag, obl.), Vitruv., Caes. B. C. 2, 10; — c) paa Vinstokken ere capreoli: de gaffelformede spæde Skud, der slynge sig om andre Legemer, Colum., Plin. 17, 35. — caprĭcornus, i, m., [caper, cornu], αἰγοκερώς: Stiernebilledet Stenbukken i Dyrkredsen, Varr., Cic. Arat., Hor. Od. 2, 17, 20, Hygin., o. A.

caprĭfĭcātĭo, onis, f.: Figenens Overgang til Modenhed ved Galhvepsens Stik, Plin. 15, 21; af — caprĭfĭco, are, v. a.: lader Figenen modnes ved Galhvepsens Stik, Plin. 16, 50, Pallad.; af — caprĭfĭcus, i, f., (caper, ficus); I) det vilde Figentræ; ogs. den derpaa voxende vilde Figen, Plin. 15, 21, Ter., Hor. Epod. 5, 17, o. A.; — II) fordi den herpaa opstaaende Galhvepse (cynips psenes L.) ved sit Stik modner den tamme Figen, (vid. Plin. 17, 44), saa bruges ogs. caprificus („poet.") om det Fremmede el. udenfra Indbragte; vid. Pers. 1, 25.

caprĭgĕnus, 3, [caper, gigno]: af Gedeslægten, hørende dertil; caprigeni generis custos etc., Cic. poët. ap. Prisc.; — b) af subst. caprigeni, ae, (s. capri, ae), er gen. caprigenum, (f. caprigenorum el. arum); vid. Virg. Aen. 3, 221; – comisk er Plaut. Epid. 1, 1, 16: caprigenum hominum ··· genus, (der stranter paa Gedernes Viis). — caprīle, is, n., [caper, formet som ovile, equile, o. fl.], (sc. stabulum): Gedesti, Varr., Colum., Plin. — caprĭmulgus, i, m., [capra, mulgeo]; I) som malker Gederne; df. „poet." f. Landmand el. Bonde, Catull. 22, 10; — II) „overf.": etslags Fugl, som troedes at suge Mælken af Gederne, Plin. 10, 56.

Caprinĕus, i, m., s. und. Capreae. — caprīnus, 3, [caper]: hørende til el. benævnt efter Geder, grex, Varr., Liv., pellis, Cic.; – som Ordsprog mærkes: de lana caprina rixari, (trættes om Taabeligheder), Hor. Ep. 1, 18, 15; men subst. caprina, (sc. caro): Gedekiød, Vopisc.

caprĭpes, edis, adj., [caper, pes]: med Bukkefødder el. Gedefødder; poetisk Epithet til Hyrdeguderne; ∾ Satyri, Lucr., Hor. Od. 2, 19, 4, Panes, Prop.

caprōnae, (el. caproneae), arum, f., [rimel. af capra, neml. med Hensyn paa det strittende Gedehaar]: det over Panden fremstrittende el. nedhængende Haar hos Mennesker og Dyr: (for- o. efterel.); Lucil. ap. Non., Appul. — Caprōtīnae Nonae: Fest, paa hvilken Konerne offrede til Juno Caprotina, Varr., Macrob.

1. capsa, ae, f., κάψα: Skrin el. Kasse el. Kiste, navnl. til Bøger, Cic. Div. in Caecil. 16, Hor.; ogs. til Klæder; s. und. capsula; ogs. til Frugt, Plin., Martial. — 2. Capsa, ae, f.: By i Gætulien, i Afrika; vid. Sall. Jug. 89 o. 91 flgd.; — b) df. Capsenses, ium, m.: dens Indvaanere, ibd. 92; – hede Capsitani, orum, Plin. 5, 4. — capsārĭus, i, m., [1. capsa]: Slave el. Betient; a) som bærer Bogkassen til Skolen, Suet. Ner. 36, Dig.; — b) som forvarer de Badendes Klæder, Dig. — capsella, ae, f., demin. af 1. capsa, Petron., Dig. — Capsenses, ium, o. Capsitani, orum, s. und. 2. Capsa.

capso, sis, etc., s. und. 1. capio, not. — capsŭla, ae, f., demin. af 1. capsa: lidet Skrin, liden Kasse el. Kiste, Catull., Plin. 30, 30; juvenes ··· de capsula totos etc., (i deres Kisteklæder), Senec. Ep. 115. — capsus, i, m.: Biform af 1. capsa; df. 1) Vognkasse, (navnl. under Kudskesædet), Vitruv. 10, 14; — 2) Kasse el. Bur til vilde Dyr, Vell. 1, 16.

*captātĭo, onis, f.; I) „alm.": Griben el. Jagen derefter, verborum, Cic., vocum similium aut ambiguarum, Quintil.; ∾ testamenti, Plin.; — II) „techn." i Fægtersproget: listigen anbragt Stød, Quintil. 5, 13, 54; o. — captātor, oris, m.: som ivrigen griber fat derpaa, Prudent.; – sædv. „overf.": som ivrigen stræber el. jager derefter; – ∾ aurae popularis, Liv. 3, 33; – navnl. som efterjager Arvegods, Hor. Sat. 2, 5, 57; ligel. absol., Juvenal. 10, 202; — [capto]. — captātōrĭus, 3, [captator], alene i Retssproget: hørende til Arvejægeri, Dig. — captātrix, īcis, fem. til captator: som stræber el. søger derefter; ∾ verisimilium (rhetorice), Appul.

captĭo, ōnis, f., [1. capio: fanger el. overlister]: Griben el. at gribe; men altid „fig."; I) „alm.": Skuffelse, Bedrageri, Plaut. Epid. 2, 2, 112, oftere; ligel. Cic. Quint. 16: captionis aliquid vereri etc.; — 2) „bes." i Dialectiken: falsk el. sophistisk Slutningsmaade;

ogs. andre skuffende el. vildledende Taler; - ∾ dialecticae, Cic. Fin. 2, 6; ogs. absol.: captiones discutere, id. Acad. 2, 15; men se in captiones induere, id. Div. 2, 17; in verbis captio etc., id. Brut. 53; — 3) „meton." (causa pro effectu): Tab el. Skade, (navnl. ifølge en Skuffelse); ne quid captioni mihi sit, Plaut. Most. 3, 3, 19; cum magna captione, Dig.

captiōse, adv.: listigen, overlistende, interrogare, Cic. Acad. 2, 29; af — captiōsus, 3, [captio]; I) „alm.": besnærende; bedragersk, societas, Cic. R. Com. 10; ligel. ibd. 17: quo nihil captiosius etc.; — b) navnl. ogs. i Dialectiken: overlistende, sophistisk, interrogatio, Cic., probabilitas, id.; cf. id. Acad. 2, 16: captiosissimo genere interrogationis uti; ogs. absol., id. Fin. 1, 7; — II) „overf.": farlig el. skadelig; captiosum est omnibus etc., Cic. Caecin. 14. — captīto, are, v. a., intens. af capto, capio: griber el. jager derefter, Appul. — captiuncŭla, ae, f., dem. af captio: Overlistelse, Bedrageri; omnes captiunculas pertimuisse etc., Cic. Att. 15, 7.

captīvator, oris, m., [captivo]: som tager nogen til Fange, Augustin. — *captīvitas, atis, f.; I) „alm.": Fangenskab; - ut morte honesta contumeliis captivitatis eximeretur, Tac. Ann. 12, 51, oftere; ogs. om Dyrene, Plin.; cf. Flor. 1, 18; — II) „overf."; ∾ urbium, (deres Indtagelse), Tac.; ogs. in pl., id. Hist. 3, 70; ∾ Africae, Flor. 2, 6; b) ∾ oculorum, (Blindhed), Appul.; o. — captīvo, are, v. a.: tager til Fange, Augustin.; — [af flgd.].

captīvus, 3, [captus, capio]; I) „egenl."; A) om Mennesker: som er tagen til Fange i Krigen; - ogs. subst. captivus, captiva: Fange el. Krigsfange; - vid. Cic. N. D. 3, 33, id. Off. 1, 12 o. 13, men Ovid. Am. 1, 7, 39: effuso tristis captiva capillo; ∾ pubes, Hor.; — 2) ds. ogs. a) „poet.": om de en Fange tilhørende el. efter en Fange benævnte Gienstande; - ∾ sanguis, Virg., cruor, Tac.; ligel. ∾ colla, (f. captivorum colla), Ovid. Pont. 2, 1, 43; — b) ∾ corpora, Liv. 31, 46, (Bytte af Mennesker og Dyr); men Ovid. A. A. 2, 587: ∾ corpora, (de ved List Fangne); — B) om Dyrene; ∾ pisces, Ovid., crocodili, Plin.; ∾ ferae, Ovid.; — II) „fig."; A) „overf." om Ting: erobret, giort til Bytte, naves, Caes., Liv., carpenta, signa, arma, id.; ∾ solum, id.; ∾ ager, Tac.; cf. Hor. Ep. 2, 1, 193; men ∾ coelum, vid. Ovid. Met. 1, 184; — B) „ment."; ∾ mens, id. Am. 1, 2, 30, (det betvungne Mod).

capto, avi, atum, 1, v. a., intens. af 1. capio; I) „alm.": griber el. jager ivrigen derefter, stræber el. søger at naae, ovl.; A) „egenl."; vid. Hor. Sat. 1, 1, 68; cf. id. A. P. 230; men Haec laqueo volucres, haec captat arundine pisces, Tibull. 2, 6, 23; ∾ muscas, Suet. Dom. 3; cf. Ovid. Met. 9, 37; men ∾ naribus auras, vid. Virg. Ge. 1, 376; — B) „fig.": at gribe el. jage derefter, at optage i sig, at tiltage sig; - ∾ sermonem alicujus, (belure el. opsnappe), Plaut., Ter.; cf. Liv. 38, 7; - men Ovid. Met. 3, 279: captato sermone, (efterat Samtalen var knyttet); - ∾ novos mores, (opp. servare antiquos), Plaut. Trin. 1, 2, 37; ∾ voluptatem, (jage derefter), Cic., favorem, Quintil., libertatis auram, Liv. 3, 37; - ogs. c. infin. obj.; prendique et prendere captans, Ovid. Met. 10, 58; ogs. m. Objectssætning; quum ··· captaret, an etc., (forsøgte, om osv.), Suet. Tib. 14; — II) „bes."; A) søger at fange el. vinde, navnl. ved List; - qua via te captent, etc., Ter. Hec. 1, 1, 16; cf. Cic. Acad. 2, 29; ligel. insidiis captare hostem, Liv.; ligel. ∾ temeritatem alicujus, id. 22, 28; men i Retssproget: ∾ verba, (hænge sig ved Ordene), Dig.; — B) prægnant ogs.: ved List at søge at tilsnige sig, navnl. en Arv, ovl.; vid. Hor. Sat. 2, 5, 24; men Petron. Sat. 116, absol.: aut captantur, aut captant; cf. Martial. 6, 63, o. Juvenal. 16, 56. — captor, oris, m., [1. capio]: som fanger (Dyr), en Jæger, poët. in Anthol. Lat.; — ds. fem. captrix, icis: som borttager el. betager; ∾ virium, Coel. Aur.

captūra, ae, f., [capio]; I) „egenl.": Fangst, (navnl. Dyrenes); a) som Handling; ∾ uberrima piscium, Plin.; ∾ alitum, id.; — b) „meton.": Fangsten el. det Fangede; - pinxit venatores cum captura, Plin.; cf. Suet. Aug. 25; — II) „overf.": lav Vinding el. Fordel; ∾ prostitutarum, Suet.; ∾ inhonesta lucri, Val. Max.; — b) ∾ diurnas exigere, (dagligen at betle), id. 6, 9.

1. captus, 3: partic. af capio. — 2. captus, us, m., [capio]; I) „egenl.": Griben el. at gribe, et Greb; - trium digitorum captu, Plin. 21, 47; ∾ piscium, vel avium, vel missilium, Dig.; - II) „fig.": Evnen til at fatte el. begribe, Begreb el. Indsigt; - ut captus est servorum, Ter. Ad. 3, 4, 34; cf. Cic. Tusc. 2, 27; - ogs. Forestillingsmaade; saal. Caes. B. G. 4, 3: ut captus est Germanorum.

Căpŭa, ae, f.: Hovedstaden i Campanien, (hvor nu Landsbyen St. Maria); vid. Cic. Agr. 1, 7, o. id. Pis. 11; - Capua a campo dicta, vid. Plin. 3, 9; cf. Liv. 4, 37; s. ogs. und. Cannae; — not.: de hertil hørende Adjectiver: Campanus, etc., s. und. Campania.

căpŭla, ae, f., [capio]: lidet Øsekar med Hank, Varr. — căpŭlāris, e, [capulus]: hørende til Ligkisten, cadaver, Lucil. ap. Fulgent.; — b) ds. capularis, m. o. ud. senex: Olding paa Gravens Bred, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 33. — căpŭlātor, oris, m.: som hælder el. øser af det ene Kar i det andet, Cato, Colum.; af — căpŭlo, are, v. a., [af flgd.]; 1) tager deraf, d. e. hælder el. øser deraf, oleum, Cato; — 2) fanger, juvencos laqueis, Colum.

căpŭlus, i, m., [capio]; I) Kar el. Rum, hvori noget optages; ds. sædv. „poet.": Ligkiste, Varr., Lucil. ap. Non., o. A.; - ire ad capulum, (nærme sig Graven), Lucr., 2, 1175; men capuli decus, (s. capularis senex), Plaut. As. 5, 2, 42; — 2) Greb el. Tag; ∾ (aratri), Ovid., sceptri, id.; navnl. ogs. Kaardeheſte, Cic. Fat. 3, Virg. Aen. 10, 536, Ovid., Tac. — căpus, i, m., Biform af capo: en Kapun, Varr., Colum.

căput, ĭtis, n., [besl. m. κεφαλή, ogs. m. germ. Kopf, dan. Hovede]; I) „egenl.": Hovedet hos Mennesker og Dyr; - Tun' capite cano amas? Plaut. Merc. 2, 2, 35; raso capite calvus, id. Amph. 1, 1, 306; ∾ intonsum, Quintil.; ∾ operto, Cic., involuto, id.; aperire caput, (blotte det), id.; ∾ demittere, Caes., extollere, Cic.; capita conferre, (stikke Hovederne sammen), Liv. 2, 25; men Catull. 17, 9: per caputque pedesque, (hovedkulds); men Cic. Fam. 7, 31, som Ordsprog: nec caput, nec pes, (uden Hoved og Hale); - ogs. om Dyrene; vid. Tibull. 2, 1, 8, Hor. Sat. 1, 2, 89, oftere, o. A. — — II) „fig."; A) „overf."; 1) „meton.", (som pars pro toto): Mennesket (el. Personen) el. Dyret selv; - siquidem hoc vivet caput, (i. e. ego), Plaut. Pseud. 2, 4, 33; cf. Ter. Andr. 2, 2, 27; men ∾ earum, Virg., Hor., liberum, Cic. Verr. 2, 32; ∾ vilia; viliora, vilissima, Liv., ignota, id., libera servaque, id.; s. ogs. Hor. Sat. 2, 1, 27, o. id. Ep. 2, 2, 189; - saal. ved Inddelinger: in capita, (for el. paa el. til hver Person), Liv. 2, 33, oftere; - ogs. om Dyrene; vid. Virg. Aen. 3, 391, Colum. 6, 4, oftere; — 2) om Ting: med Hensyn paa deres Gestalt: Hovede el. Spids el. Top, det Øverste el. Yderste, Begyndelse el. Ende; - ∾ summa papaveris, Liv. 1, 54; ∾ pontis, (Brohovede), Planc. ap. Cic. Fam. 10, 18; ∾ tignorum, Caes., columnae, Plin.; men i Offersproget: ∾ jecoris, (en vis Del af Leveren), Cic. Div. 2, 13, Liv. 8, 9, oftere, Ovid., Plin.; - navnl. ogs. om Floderne: dels deres Udspring el. Kilde, Lucr. 5, 271, Hor. Od. 1, 1, 22, Virg. Ge. 4, 368, Liv. 37, 18, o. A.; dels deres Udløb el. Munding; vid. Caes. B. G. 4, 10, Hor. Sat. 1, 10, 37, Lucan. 2, 52, o. A.; - ligel. om Væxterne: dels Roden; ∾ vitis,

Cato, Plin.; ∾ allii, porri, Colum.; dels (paa Vinstokken): Rankerne, id. 3, 10, o. Cic. d. Senect. 15; — endel. ogs. det Øverste af en Byld, Cels.; hvs. ∾ facere: at spulme i en Spids, Plin. 22, 76; — 3) som Beskaffenhed hos Personer og Ting: Hovedet el. Hovedpersonen el. Hovedsagen; — ∾ scelerum, (den Erkeskielm), Plaut.; Illic est huic rei caput, (han er Anstifteren deraf), Ter. Ad. 4, 2, 29; caput est Graecorum concitandorum (ille), Cic. Flacc. 18; caput rei Romanae Camillus, Liv. 6, 3; capita conjurationis, (Formændene), id. 9, 26; hvs. ogs. Prædicatet undert. in masc.: capita conjurationis ejus ··· virgis caesi ac securi percussi, Liv. 10, 1; — ligel. om Ting og Begreber: quod (jus nigrum) coenae caput erat, Cic. Tusc. 5, 34; caput esse artis, decere, id. d. Or. 1, 29; cf. ibd. 2, 82; — ∾ litterarum, (Hovedindholdet deraf), Cic. Phil. 2, 31; men ∾ Epicuri, id. Acad. 2, 32, (Hovedsætningen i hans Philosophi); — Thebas caput fuisse totius Graeciae, Nep. Ep. 10; cf. Liv. 9, 37, oftere; ligel. Romam, orbis terrarum caput, id. 21, 30; — navnl. ogs. om et Skrift el. en Lov, odl.: Hovedafsnit, Capitel, odl.; a primo capite legis usque ad extremum etc., Cic. Agr. 2, 6 o. 10; cf. id. d. Or. 2, 55, o. Quintil. 10, 7. 32; — endel. om Penge: Hovedsummen el. Capitalen, Cic. Verr. 3, 35, oftere, Liv. 6, 36, Hor. Sat. 1, 2, 14; — 4) Livet; bs. a) Menneskets physiske Liv, navnl. som Gienstand for Forlis el. Frelse, for Domfældelse el. Frikiendelse; — capitis periculum adire, Ter. Andr. 4, 1, 51; cf. Cic. Off. 3, 29; in judicio capitis, (i en Livssag), id. d. Or. 1, 54; capitis poena: Livsstraf, Caes.; capitis accusare, (anklage paa Livet), Nep.; capitis absolvere, id., damnare, id.; cf. Liv. 3, 55, o. id. 10, 38; — b) det borgerlige Liv, neml. i romersk Forstand, med Indbegreb af jura libertatis, civitatis, familiae; herfra i Retssproget: capitis deminutio (el. minutio) maxima, (Domfældelse til Livets el. Frihedens Tab, el. til en fuldkommen borgerlig Død); ∾ media, (Tabet af civitas, navnl. ved Landsforvisning); endel. ∾ minima, (ved Overgangen i en anden Familie, navnl. ved Adoption el. ved Giftermaal), Dig.; — til første Slags kan henføres Cic. d. Or. 1, 40, Liv. 22, 60, o. Hor. Od. 3, 5, 12; til deminutio capitis media, ligel. Cic. Brut. 36, o. id. Quint. 2; endel. til dem. capitis minima, id. Top. 4: quae (mulier) se numquam capite deminuit; — B) „poet." o. „ment." findes ogs. caput, som Forstandens Sæde, f. Forstand el. Indsigt; — quum etc., Incolumi capite es? Hor. Sat. 2, 3, 132; cf. ibd. 2, 6, 31, o. id. A. P. 300; — not.: abl. capiti, f. capite, Catull. 68, 124.

Căpys, ўos, m.; 1) en Søn af Assaracus, o. Fader til Anchises, Ovid. Fast. 4, 34, flgd.; — 2) en Ledsager af Æneas, Virg. Aen. 1, 183, oftere; — 3) d. ottende Konge i Alba, i Latium; vid. Ovid. Met. 14, 613 flgd., o. Liv. 1, 3, ogs. Ovid. Fast. 4, 45.

Car, gen. Căris, f. und. Caria. — cărăbus, i, m., κάραβος: etslags Søkrebs, Plin. 9, 51. — 1. căracalla, ae, ogs. caracallis, is, f., (gallisk Ord): etslags gallisk Kappe af flere Slags Toier og Farver, Spartian. Sever. 21; heder palla Gallica, Martial. 1, 93. — 2. Caracalla, ae, m., Antoninus: romersk Keiser, der fik dette Navn af 1. caracalla; vid. Aur. Vict. Caes. 21. — cărăgōgos, i, f., [κάρα, ἄγω]; (som afforer fra Hovedet): etslags medicinsk Plante, ogs. chamaedaphne, Appul. — Cărălis, is, f.: Hovedstaden paa Sardinien, (hod. Cagliari), Mela 2, 7, Flor., o. A.; — ogs. in pl.: Carales, Liv. 23, 40, o. Auct. B. Afr. 98; — bs. Cărălitānus, 3: caralitansk, ager, Liv. 27, 6, promontorium, Plin.; — Cărălitāni, orum, m.: Indvaanerne af Caralis, Caes. B. C. 1, 30, o. Plin. 3, 13. — Cărambis, is, f.: Forbierg i Paphlagonien, Plin. 6, 2, Val. Fl.

carbas, ae, m.: etslags Nordostvind, Vitruv. 1, 6. — *carbăsĕus, 3: giort af Hørren Carbasus, vela, Cic. Verr. 5, 12 o. 31, sinus, Virg., Stat.; o. — carbăsĭnĕus, 3, Varr. ap. Non., o. carbăsĭnus, 3, Plin. 19, 6: Biformer af frgd.; af — 1. carbăsus, i, f., ἡ κάρπασος; pl. heterogen. carbasa, orum, n.: fin spansk Hør, Plin. 19, 2, Catull.; pl. carbasa, Colum. 10, 48; — II) „meton.": hvad der er giort deraf, navnl.; a) en saadan Klædning, Virg. Aen. 8, 34, Curt.; ligel. in pl., Ovid. Met. 11, 48, Lucan.; — b) et Seil deraf, Virg. Aen. 3, 357; ligel. in pl., Ovid. Met. 6, 233, oftere; ogs. et Forhæng; vid. Lucr. 6, 109; — c) silb. „poet." hede de paa Lerred skrevne sibyllinske Bøger: Custos Romani carbasus aevi, Claudian.: — not. a: ogs. findes sing. neutr.: carbasum leve, Pacat. Pan. ad Theod.; ogs. masc. pl.: carbasos supremos, Amm.; — not. b: carbasus, 3, som adj.; hvs. carbasa lina, Prop. 4, 3, 61. — 2. carbăsus, 3, f. und. frgd.: not. b. — carbătina, ae, f., καρπατίνη: etslags Bondesko, Catull. 98, 4.

1. carbo, ōnis, m.; I) „egenl.": Kul, Trækul; tam ··· atram, quam carbo est, Ter. Ad. 5, 3, 63; de lignis carbones coquere, Cato; men Plaut. Rud. 2, 6, 47: qui ad carbones sedent, (ved en Kulild); cf. Hor. Od. 3, 8, 3; — dog ogs. carbo ardens, Cic. Off. 2, 7; carbones vivi, Petron.; — B) bs. ogs. „poet.": a) med Hensyn paa Anvendelsen af Kul, (navnl. til Smudsskrift); vid. Plaut. Merc. 2, 3, 74, Hor. Sat. 2, 3, 246, o. Pers. 5, 108; men ogs. alm. f. den sorte Farve, Hor. Sat. 2, 7, 98; — b) med Hensyn paa et Kuls ringe Værd o. ordsprogsvis: carbonem pro thesauro invenire, Phaedr. 5, 6; — II) „overf.", ligesom carbunculus: etslags ondartet Byld, Seren. Sammon. — 2. Carbo, ōnis, m.: romersk Tilnavn i d. papiriske Slægt; vid. Plin. 7, 15.

*carbōnārius, 3: hørende til el. benævnt efter Kul; ∾ negotium: Kulhandel, Aur. Vict.; — 2) bs. subst.; a) carbōnārius, i, m.: Kulbrænder el. Kulsvier, Plaut. Cas. 2, 8, 2; — b) carbōnāria, ae, f., (sc. fornax): en Kulovn, Tertull.; o. — carbōnesco, ere, v. n.: at blive til Kul, Coel. Aur.; — [carbo].

carbuncŭlātio, ōnis, f., [af flgd.]: etslags Sygdom hos Træer; vid. Plin. 17, 37. — *carbuncŭlo, are, v. n.: at lide af Sygdommen carbunculus; 1) om Mennesker; vid. Plin. 21, 69; — 2) om Væxterne, id. 18, 68; — not.: ogs. som depon., id. 12, 14; o. — carbuncŭlōsus, 3: carbunkelholdig, ager, Colum. 3, 1; af — carbuncŭlus, i, m., dem. af 1. carbo; I) „egenl.": lidet Kul, Auct. ad Her. 4, 6; — men „alleg.": amburet misero ei corculum carbunculus, (en levende Smerte), Plaut. Most. 4, 2, 70; — II) bs. „overf." ifølge etslags Lighed; A) som Mineral; a) etslags forkullet Sand- el. Jordart, rødlig Tufsten, Vitruv., Plin. 17, 3; — b) en rødlig glindsende Ædelsten, Carbunkel, Plin. 37, 25; — men som Sentens: probitas est carbunculus, P. Syrus ap. Petron.; — B) som Sygdom; a) hos Mennesker: ondartet Byld el. Brandbyld el. Kræftskade, Cels., Plin. 26, 4; — b) hos Træer og Planter: etslags Brand, naar neml. Knopperne afsvies af Kulden, Colum., Plin. 18, 68.

carcer, eris, m., [siculisk: κάρκαρον; besl. m. ἕρκος, o. m. arceo]; altf. oprdl.: Hegn, Indhegning; bs. I) „alm.": Fængsel; — vid. Lucr. 3, 1029, Cic. Cat. 2, 12, Virg. Aen. 1, 54, o. A.; — i Rom var carcer bygget tæt ved Forum af K. Ancus Martius; vid. Liv. 1, 33; blev derefter udvidet under Jorden af K. Servius Tullius, (hvs. denne Del deraf hed Tullianum), Varr., Sall. Cat. 55; s. ogs. robur el. robus; — B) bs. ogs. a) „overf." o. „alleg." om Legemet som Sielens Fængsel; vid. Cic. Tusc. 1, 30, o. id. d. Rep. 6, 14; — b) „meton.": de indespærrede Forbrydere; — in me carcerem effudistis, etc., Cic. Pis. 7; ogs. som Skældsord: ain'. carcer! etc., Ter. Phorm. 2, 3, 26; ligel. carcer vix carcere dignus, Lucil. ap. Donat. ibd.; — II) „bes." hede carceres paa

Cirkus el. paa Væddeløbsbanen, (o. ligeoverfor meta el. calx): de Skranker, hvorfra Væddeløbene begyndte; vid. Lucr. 2, 264, ogs. Cic. Brut. 47, Virg. Ge. 1, 512, Hor., Ovid., o. A.; – „poet." ogs. undert. in sing.; vid. Virg. Ge. 3, 104, Tibull. 1, 4, 32, Ovid. A. A. 3, 595, oftere; – bs. ogs. „alleg." om en Begyndelse, odl.: a quibus carceribus decurrat ad metas (ars), Varr.; cf. Cic. d. Senect. 23.

*carcĕrālis, e: hørende til et Fængsel, caecitas, Prudent.: — carcĕrārius, 3: = frgd., quaestus, Plaut. Capt. 1, 2, 29; — carcĕreus, 3: = frgd., catena, Prudent., antrum, id.; o. — carcĕro, are, v. a.: at indelukke i et Fængsel, Salvian.; — [carcer].

carchărus, i, m., [κάρχαρος, i. e. asper]: en Hvalfiskart, (squalus carcharias L.). Colum. 8, 17. — Carchēdŏnius, 3, Καρχηδόνιος: carchedonisk, d. e. carthagisk, Plaut. Poen. prol. 53; ∾ carbunculus, vid. Plin. 37, 25. — carchēsium, i, n., καρχήσιον; I) et i Midten noget indtrykt Bæger el. Drikkekar med Hanker, Virg. Ge. 4, 380, Ovid., Sil.; — II) rimel. af Gestaltens Lighed; a) den øverste Del af Masten, (hvor Mastkurven og Ræerne); vid. Serv. ad Virg. Aen. 5, 77; ogs. in pl., Lucil. o. Catull. ap. Non., o. Lucan. 5, 418; — b) ∾ versatile: etslags Kran til at dreie, Vitruv. 10, 5.

carcĭnēthron, i, n, καρκίνηθρον: etslags Plante; ogs. polygonon o. geniculata, Plin. 27, 91. — carcĭnĭas, ae, m., καρκινίας: etslags krebsfarvet Ædelsten, Plin. 37, 72. — carcĭnōdes, is, n., καρκινώδες: etslags Krebsskade el. Krebsbyld, Plin. 20, 73. — carcĭnōma, ătis, n., καρκίνωμα: Krebsskade el. Krebsbyld, sædv. cancer, Cels., Plin. 29, 10; – men „overf." om fordærvede Mennesker, vid. Suet. Aug. 65. — Carcĭnos, i, m., Κάρκινος: Stiernebilledet Krebsen, Lucan. 9, 536.

Carda, ae, s. und. Cardea. — Cardaces, um, m., Κάρδακες: etslags persisk Krigsfolk, Nep. Dat. 8. — cardămĭna, ae, f., καρδαμίνη: en karseartig Plante, Appul. — cardămōmum, i, n., καρδάμωμον: Krydderiet Cardamum el. Cardamome, Plin. 12, 29. — Cardĕa el. Carda, ae, f., [besl. m. cardo]: Gudinde for Dørstablerne el. Dørhængslerne, (d. e. for Familielivet), Tertull.

Cardĭa, ae, f.: By paa d. thraciske Chersonesus, Eumenes's Fødeby, Plin. 4, 18; — bs. Cardĭānus, 3: af el. fra Byen Card., Eumenes, Nep. Eum. 1. — cardĭăcus, 3, καρδιακός: hørende til Maven, morbus: Sygdom el. Smerte i Maven, Cels., Plin.; — 2) bs. subst. cardiacus, i, m.: som lider af saadan Smerte, Cic., Hor. — Cardianus, 3, s. und. Cardia. — cardĭmōna, ae, f., ligesom καρδιωγμός: Smerte og Trykning i Maven, Coel. Aur.

*cardĭnālis, e: hørende til Dørtapperne el. Dørstablerne, scapi, Vitruv. 4, 6; — II) bs. sildt. „overf.": fortrinlig, besynderlig; ∾ venti: Hovedvindene, Serv. ad Virg. Aen. 1, 131, numeri, (Hovedtallene: unus, etc.), Priscian.; — bs. adv. cardĭnālĭter: fornemmeligen, Firmic.; o. — cardĭnātus, 3: forsynet med Tapper, tignum, Vitruv. 10, 21; — [flgd.].

cardo, ĭnis, m., (ogs. f., Gracch. ap. Prisc.); I) „egenl."; A) „alm.": Dørstabel el. Dørtap (el. Hængsel); – cardines postibus effringere, Plaut. Amph. 4, 2, 6; cf. Virg. Aen. 1, 449, o. ibd. 2, 480; men comisk: num muttit cardo? Plaut.; ∾ immoti, Plin.; — B) „bes." ere cardines: a) de Tapper, hvorved Bjælker sammenføies; hvor da ∾ masculus, er Tappen; ∾ femina: Panden el. Fordybningen, Vitruv. 9, 6; — b) paa Krandse: de sammenbundne Ender, Plin. 21, 10; — II) „overf."; A) „bes."; i Astronomien: det Punkt, hvorom noget vender el. dreier sig, Vendepunktet; bs. ∾ coeli, om Nordpolen, Varr., ogs. ∾ mundi, Plin.; – i Analogi deraf er cardo ogs.: en igiennem Ageren fra Syd til Nord dragen Linie, Plin. 18, 76; bs. ogs. Liv. 37, 54, om Bierget Taurus: quicquid est intra eum cardinem; – ogs. de fire Himmelegne hede: quatuor cardines mundi, Quintil. 12, 10, 67; – fremdeles om Jorden, (som engang gialdt for Universets Middelpunkt), Plin. 2, 64; men id. 18, 68, cardo anni: Sommersolhverv; men ibd. 29, ∾ temporum: de enkelte Aarstiders Afsnit el. Epocher; – endel. heder ∾ extremus, Lucan. 7, 381: Oldingsalderen; — B) „alm.": hvorom det Hele dreier sig, hvorpaa Alt beroer, Hovedsagen el. Hovedpunktet; haud tanto cessabit cardine rerum, Virg. Aen. 1, 672; ubi litium cardo vertatur, Quintil. 12, 8, 2.

*cardŭēlis, is, f.: Tidselfinke el. Stillits, Plin. 10, 58; o. — cardŭētum, i, n.: et med Tidsler bevoxet Sted, Tidselkrat, Pallad.; af — cardŭus, i, m.: Tidsel; navnl. 1) den vilde Tidsel, Virg. Ge. 1, 152, o. Plin. 20, 99; — 2) d. spiselige Tidsel, ogs. cinara, Colum. 11, 3, Plin. 19, 43, Pallad.

cāre, adv. af carus: dyrt, venire, (sælges), Varr.; compar.: ∾ comparare pecudes, Suet. Calig. 27; superl.: ∾ constare, (koste mest, være meget dyr), Senec. Ep. 42; — 2) ogs. „fig."; quae a te ··· carius sunt aestimata, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 4. — cārectum, i, n., [carex]: et med Sennegræs (germ. Riedgras) bevoxet Sted, Colum.; in pl., Virg. Ecl. 3, 20. — cărēnārĭa, ae, f., (sc. olla): Potte til Indkogning af — carenum, (caroen.), i, n., κάροινον: sød indkogt Viin, Pallad.

căreo, ŭi, ĭtum, 2, v. n. (o. a.), [besl. m. κείρω, d. e. skiærer, pass. καρῆναι]; oprdl.: at være uden noget, at være blottet derfor, ikke at have; sædv. c. abl., „poet." o. forel. ogs. c. gen., ligel. c. acc., (d. sidste ogs. efterel.); – I) „alm."; A) om personlige Subjecter; – ∾ culpa, (være uden Brøde), Ter., Ovid.; Quibus ipse malis careas etc., Lucr. 2, 4; ∾ dolore, Cic., febri, id., (men comisk: caruitne febris te heri? Plaut. Curc. 1, 1, 17); – ∾ suspicione, (ikke være mistænkt), Cic. R. Am. 20; ∾ libidinibus, Sall., stultitia, Hor., ambitione, id.; ∾ communi sensu, Hor.; ∾ morte, (være udødelig), id.; — 2) navnl. ogs.; a) ikke at have, d. e. ikke at bruge, ikke at betiene sig deraf; sive subbibit, sive adeo caret temeto, Plaut. Truc. 4, 3, 59; cf. Lucr. 4, 1069, o. Nep. Ep. 3; — b) ligel. m. locale Hensyn: at holde sig derfra, ikke at gaae derhen, at undvære; – caruit foro postea Pompejus, caruit senatu, caruit publico, Cic. Mil. 7; ligel. id. Att. 9, 19: quoniam Roma caremus; cf. Tac. Ann. 4, 58; — B) om andre el. upersonlige Subjecter; – At dimissa anima, corpus caret undique sensu, Lucr. 3, 357; cf. Cic. Lig. 2; men oeconomia nomine Latino caret, Quintil.; aditu carentia saxa, Ovid.; men id. Met. 2, 222: nivibus caritura Rhodope; — II) „bes." o. „ment."; A) at undvære, (hvad man neml. ønsker sig; derim. egere: at mangle det Nødvendige), at savne el. mangle; – carere patriā, Ter., consuetudine amicorum etc., Cic., commodis omnibus, id.; cf. Virg. Aen. 5, 651, Hor. Od. 1, 31, 20, o. ibd. 4, 9, 28; ∾ libertate, id., honore, Ovid.; tolerantia doloris laude sua non carebit, Quintil.; — bb) ogs. at mærke; a) c. gen., tui carendum quod erat, Ter. Heaut. 2, 4, 20; — b) c. acc.; quia id, quod amo, careo, Plaut. Curc. 1, 2, 46; men careri (pass.), Marc. Emp.; cf. Ovid. Her. 1, 50: Virque mihi dempto fine carendus erit; — B) m. Bibegreb af den subjective Gemytsstemning: tungt el. bittert at føle et Savn, med Smerte at undvære; – triste est enim ipsum nomen carendi, etc., vid. Cic. Tusc. 1, 36; ligel. ibd.: carere ··· egere eo, quod velis habere; cf. ibd.: carere malo, non dicitur; dicitur illud: bono carere, quod est malum.; etc.; — not.: praes. conj. cariat, f. careant, Plaut. Most. 4, 1, in.

Cares, um, s. und. Caria. — cārĕum, i, n.,

κάρον: Kummen el. Markkummen el. Karve, (carum carvi L.), Colum., Plin. 19, 50. — cārex, ĭcis, f.: Sennegræs, (germ. Riedgras), acuta, Virg. Ge. 3, 231; cf. Colum. 11, 2.

Cāria, ae, f., Καρία: Carien, Landskab i Lilleasien, sydlig for Lydien, Mela, Plin. 5, 29 flgd.; — B) df. 1) Cār, gen. Cāris, (-os), m.: en Carier, Nep. Dat. 1, Cic. Flacc. 27; pl. Cāres, um: Indbaanerne af Carien; acc. Caras, Virg., Ovid.; — 2) Cārĭcus, 3: carisk, creta, Varr., Plin. 18, 73; — b) df. Cārĭca, ae, f., (sc. ficus): en tørret Figenart, Pallad., Cic. Div. 2, 20; - ogs. alm. tørret Figen, Ovid., Plin. 13, 59; — not.: Caria heder ogs.; a) en By i Carien, Liv. 27, 56; — b) en Havn i Thracien, Mela 2, 2. — Carica, ae, o. Caricus, 3, s. und. Caria.

carĭes, em, e: Morskhed el. Raaddenhed; navnl. hos Træ: ormstukken Beskaffenhed, Varr., Plin., Ovid., o. A.; - caries in osse, (Benedder), Cels.; men ∾ murorum, Amm.; ogs. Jordbundens fortørrede Tilstand, Colum. 3, 11; — II) df. ogs.; A) „overf.": den eiendommelige Smag ved en meget gammel Vin, id., Plin. 15, 3; ogs. ved gammel Frugt, Martial. 13, 29; — B) „meton." o. forel: den rynkede og ligesom indskrumpne Alderdom, udlevet Menneske, odl.; Nemo illa vivit carie cariosior, Afran. ap. Non.

cărīna, ae, f., [rimel. besl. m. κείρειν, d. e. at skære, neml. Bølgen]: Kiøl el. Skibskiøl, Caes., Liv., Tac.; — II) „overf." o. „poet.", (pars pro toto): Skib el. Fartøi, Virg., Hor., Ovid., o. A.; — b) af Gestaltens Lighed: om Nøddeskallen, Plin. 15, 24, (s. ogs. carino); „poet." ogs. om Hundens Krop el. Ryg, Nemes. Cyneg. 110. — Cārinae, arum, f.: Qvarter i Rom, imellem (mons) Coelius o. (mons) Esquilius; ∾ lautae, Virg., (af dets prægtige Bygninger); cf. Vell. 2, 77, o. Suet. Tib. 15.

cārinārius, i, m., [κηρός, i. e. cera]: som farver forgult el. gult, Plaut. Aul. 3, 5, 36. — cārinantes, [1. caro, i. e. carpo, af κείρω], i. e. obtrectantes, chartae, Enn. ap. Serv. ad Virg. Aen. 8, 361. — cărīno, (avi), atum, 1, v. a., [carina]: at forsyne med en Kiøl; df. „overf." om en Musling: ∾ se, (faae Skal, s. und. carina nr. II, b), Plin. 9, 5; — II) df. carinatus, 3: kiølformet, hvælvet, concha acatii, Plin. 9, 49; ∾ pectus hominis, id. 11, 82.

cărĭōsus, 3, [caries]; I) „egentl.": ankommen, ormstukken, partes vitis, Plin., dentes, id., Phaedr.; ∾ os, Cels.; comp.: ∾ palmula vetustate, (sprødere, skiørere), Varr.; men ∾ terra, (fortørret og løs), Cato, Plin.; — II) „overf.": A) ∾ vina, (som af Ælde have faaet en eiendommelig Smag), Martial. 13, 120; cf. id. 11, 50, — B) betagen af Ælde, udlevet, senectus, Ovid. Am. 1, 12, 29; s. ogs. Afran. ap. Non. und. caries.

cāris, ĭdis, f., καρίς: etslags Søkrebs el. Søkrabbe, Ovid. Hal. 130. — Carisius, i, m., s. und. Charisius. — cārĭtas, atis, f., [carus]; I) „egentl.": en Tings høie Priis el. Værdi; - ∾ rei frumentariae, Cic. Manil. 13; oftere ∾ annonae, id., Liv., Suet.: høie Kornpriser; ogs. absol., Cic. Verr. 3, 93; ligel. quum caritas est, Varr.; ogs. ∾ vini, Suet., olei, Plin.; men ∾ nummorum, (høi Disconto), Cic. Att. 9, 9; — II) „fig." o. „ment."; A) „alm.": Høiagtelse, tilligem. den derpaa grundede Kiærlighed; df. sædv. den Kiærlighed, der forbinder sig med visse Pligtforholde, som Slægtskabets, osv.; vid. Cic. Part. or. 25; - amor, πάθος; caritas, ἦθος, Quintil. 6, 2, 12; cf. Cic. Lael. 8; men omnes caritate cives amplexus, Liv. 7, 40; - oftest c. gen. obj.; ∾ patriae et suorum, Cic. Off. 3, 27; ∾ liberum, (s. liberorum), Liv. 8, 7; ∾ ipsius soli, id.; ogs. er at hidføre Cic. Off. 1, 17: omnes omnium caritates etc.; - dog ogs. undert. c. gen. subj.; vid. Cic. Phil. 1, 12, o. id. d. Or. 2, 58; — B) sild. „bes." o. „meton.": den elskede Gienstand el. Person; reliqui cum caritatibus suis, (med deres Familier), etc., Amm. 21, 1.

Carmāni, orum, m., Καρμανοί: Folk ved d. persiske Havbugt, Mela, Lucan.; — Carmānia, ae, f.: deres Land, (hod. Kerman), Plin. 6, 25.

1. carmen, ĭnis, n., [cano]; I) „egentl.": Tone el. Melodi; Vers, Sang, Vise; (oftest „poet."); - bruges baade om Stemmen og om Instrumenter; vid. Ovid. Met. 11, 317; per me concordant carmina nervis, (siger Apollo), ibd. 1, 518; cf. Cic. Brut. 16 o. 18; - „poet." ogs. om Fuglenes Sang; ∾ cygnorum, Ovid.; cf. Virg. Aen. 4, 462; - citharae liquidum carmen, Lucr.; cf. Prop. 2. 1, 9; s. ogs. Ovid. Met. 5, 118; men med Lune: hoc carmen ... non vobis, sed sibi intus canit, Cic. Agr. 2, 26; s. und. Aspendius; — II) „overf."; A) „alm." el. m. nærmest Hensyn paa Formen: 1) Digt el. Digtning el. Poesi, (i Modsætn. af Prosa); vid. Quintil. 10, 7, 19, oftere, Lucr. 5, 1443, o. id. 1, 945; — b) df. ofte m. tilføiet Epithet, om de enkelte Digtningsarter; ∾ epicum el. heroicum, Quintil., Heltedigtet; ogs. ∾ Iliacum, ogs. Maeonium, Hor. A. P. 129, o. id. Od. 1, 6, 2; ogs. kan hidføres Quintil. 10, 1, 31: historia quodammodo solutum carmen; - ∾ tragicum, (Tragoedien), Hor. A. P. 220; ligel. carmina Livi, (s. Livii, hans Theaterstykker), id. Ep. 2, 1, 69; ligel. carmina scenae dare, (Digte for Theatret), Tac. Ann. 11, 13; - lyricorum carmina, Quintil.; ogs. ∾ Aeolium, Hor.; men Prop. 4, 6, 32: Aut testudineae carmen inerme lyrae; - ∾ funebre proprie nenia, Quintil.; ∾ lascivum, (Skiemtedigt), id.; ∾ famosum el. malum, (Smædedigt el. Nidvise), Hor.; ligel. ∾ probrosum, Tac.; — 2) absol. o. prægnant bruges carmen om den lyriske Poesi; Carmine tu gaudes, etc., Hor. Ep. 2, 2, 59; cf. ibd. 91 o. 99; men ibd. 1, 3, 24: seu condis amabile carmen, (et erotisk Digt); — bb) ogs. heder carmen absol.; a) en Sang, (som Del af et større Digt); quod in primo quoque carmine claret, Lucr. 6, 938; — b) en poetisk Indskrift; vid. Virg. Ecl. 5, 42, id. Aen. 3, 287, Prop. 2, 18, 43, o. Ovid. Her. 7, 194, oftere; — c) endel. heder det om Dramaet, Quintil. 2, 4, 2: fabula, quae versatur in tragoediis atque carminibus; — d) hertil mærkes endnu Dictionerne: carmen condere, (anlægge), Lucr., Hor., fingere, id., fundere, Cic. Tusc. 1, 20; ∾ componere ad lyram, Quintil.; ∾ ad umbilicum adducere, Hor. Epod. 14, 7; cf. Ovid. Met. 1, 4; men carmen dicere, dictare, docere, (s. und. disse Ord), Hor.; — B) „bes." med Hensyn paa den oprindelige Indklædning i Vers; a) Orakelsprog el. Spaadom, Virg. Ecl. 4, 4, Ovid. Met. 6, 582, Liv. 1, 45, oftere, o. Tac. Ann. 3, 63, oftere; — b) Tryllesprog el. Trylleformel, Virg. Ecl. 8, 69 flgd., Hor. Epod. 5, 72, oftere, Ovid., Tac., o. A.; — c) Religionsformular, navnl. ogs. Edsformular; vid. Liv. 10, 38, oftere; ogs. Lovformular, id. 1, 26, oftere, o. Cic. Rab. perd. 4, oftere. — 2. carmen, inis, n., [1. caro]: Karden el. at karde, Claudian., inc.

Carmenta, ae, f.: Biform af Carmentis, Hygin. — Carmentalia, Carmentalis, s. und. flgd. — Carmentis, is, f., [1. carmen; oprdl.: Spaaqvinde]; df. I) Evanders Moder; om hende s. Ovid. Fast. 1, 462, Virg. Aen. 8, 336 flgd., (Serv.), o. Hygin. Fab. 277; — B) df. a) Carmentālis, e: carmentalsk, flamen, Cic. Brut. 14, porta, (en af Roms Porte, i Nærheden af Carmentistemplet, i d. ottende Region, Virg. Aen. 8, 338; s. ogs. Liv. 2, 49); — b) Carmentālia, ium, n.: Carmentisfesten, Varr., Ovid. Fast. 1, 587; — II) Carmentes: de tvende spaaende Gudinder: Postverta o. Prorsa, Varr. ap. Gell. 16, 16; — df. Carmentalia, ium, n., (deres Fest), Ovid. Fast. 1, 617.

carmĭnābundus, 3, [1. carmino]: digtende, Si-

don. — carmĭnātio, onis, f., [2. carmino]: Karden el. at karde, Plin. 11, 27. — 1. carmĭno, are, v. a., [1. carmen]: digter, votivum quippiam, Sidon. — 2. carmĭno, avi, atum, 1, v. a., [2. carmen]: karder, lanam, Varr.; lana carminata, Plin.; men ∾ linum, (hegle Hørren), id.

Carna, ae, f., (ligesom Cardea): Dørstablernes el. Dørenes (d. e. Familielivets) Gudinde; beskytter ogs. de Spæde i Vuggen; vid. Ovid. Fast. 6, 102 flgd. — †carnālis, e, [2. caro]: kiødelig el. legemlig, Tertull.; df. — carnālĭtas, atis, f.: Kiødelighed (el. Sandselighed), Augustin.; o. — carnālĭter, adv.: kiødeligen, efter Kiødet, Tertull. — *carnārius, 3: hørende til el. benævnt efter Kiød; men sædv. subst.; 1) carnarius, i, m.: som holder sig til Kiødspiser, Martial. 11, 100; — 2) carnarium, i, n.; a) Kiødhakken, Plaut., Colum.; — b) Kiødkammer el. Spisekammer, Plaut., Plin. 19, 19; — carnātio, onis, f.: Kiødfuldhed, Coel. Aur.; o. — carnatus, 3: kiødfuld, som er vel ved Magt, Coel. Aur.; — [2. caro].

Carnĕădes, is, m.: berømt Philosoph fra Cyrene, Stifteren af d. nyere Academi, og heftig Modstander af Zeno, Cic. Acad. 1, 13, o. ibd. 2, 6, oftere; — df. Carnĕădēus, (-ius), 3: carneadisk, sententia, divisio, vis, Cic. — carnĕus, 3, [2. caro]: kiødelig, tunica, Augustin.; – ogs. „overf.": ∾ lex, Prudent.

Carni, orum, m.: Biergfolk i Overitalien, (henimod Kärnthen), Mela, Plin. 3, 22; — B) df. 1) Carnus, untis: Carnernes Hovedstad, Liv. 43, 1, o. Vell. 2, 109; — 2) Alpes Carnicae, (som ere benævnte efter Carnerne), Plin. 2, 28. — Carnĭcus, 3, s. und. frgd.

carnĭfex, ĭcis, m., [2. caro, facio]; I) „egentl.": Skarpretter, Bøddel; vid. Cic. Rab. perd. 5, id. Verr. 5, 45, o. Suet. Tib. 54, oftere; — II) „overf."; A) subst.; a) Plageaand, Fordærver; hic ··· meus carnifex etc., Ter. Andr. 4, 1, 26; fortuna gloriae carnifex, Plin.; — b) som Skieldsord: Rakker, odl., Cic. Pis. 5, Liv. 42, 23, o. A.; ogs. m. Lune: en Skielm, Ter. Eun. 4, 4, 3; — B) adj.: fordærvelig, martrende; vid. Martial. 11, 84; ∾ pedes, (i. e. podagrici), id.; ∾ epulae, (dræbende), Claudian.

*carnĭfĭcīna, ae, f.; I) „egentl."; a) en Skarpretters el. Bøddels Haandtering; ∾ facere, (i. e. carnificem esse), Plaut., Suet. Tib. 62; — b) ligesom Bøddelværksted; non in servitium, sed ··· in carnificinam etc., Liv. 2, 23; — II) „overf."; A) „meton.": Qval, Marter, Pine; in pl., Cato ap. Gell. 10, 3; cf. Cic. Tusc. 5, 27; — B) ogs. om Sielens Lidelser: carnificina est aegritudo etc., id. ibd. 3, 13; o. — carnĭfĭco, are, v. a.: at henrette, at myrde; vid. Liv. 21, 15; – partic. pass.: carnificatus, 3, Sisenn. ap. Priscian., Tertull.; — [carnifex].

carnis, is, f. und. 2. caro. — carnĭvŏrus, 3, [2. caro, voro]: kiødædende, animalia, Plin. — *carnōsus, 3: kiødrig, kiødfuld, palatum aquatilium, Plin., crura, id.; — II) „overf." ogs. om Værterne: ∾ folia, id.; ∾ radices, id.; – compar.: ∾ misy, id., superl.: ∾ olivae, id.; — B) ligel. „overf.": kiødfarvet el. kiødagtig; ∾ ligna, Plin.; ∾ candor, id.; o. — carnŭlentus, 3: = frgd., pectora, Prudent.; — [2. caro].

Carnus, untis, s. und. Carni. — Carnūtes, um, o. Carnuti, orum, m.: Folk i Gall. Lugd., ved Ligeris, med Hovedstaden Autricum, (hod. Chartres); – den første Form har Caes. B. G. 2, 35, oftere; den anden Form har Plin. 4, 32, o. Tibull. 1, 8, 12.

1. cāro, ĕre, v. a., [besl. m. κείρω, skærer]: karder, lanam, Plaut. Men. 5, 2, 46. — 2. căro, gen. carnis, f., κρέας; I) „egentl.": Kiødet paa el. af Mennesker og Dyr, Cic., Caes.; ∾ cruda, Suet., tosta, Ovid., male viva, id. Met. 15, 83; – ligel. in pl.: ∾ vipereae, id.; ∾ bubulae, (Oxekiød), Plin.; — II) „overf." om en Taler, men „alleg.": carnis tamen plus habet, minus lacertorum, Quintil. 10, 1, 77; – men ∾ putida, som Skieldsord, Cic. Pis. 9; – men Senec. Ep. 65, staaer caro i Modsætn. af animus; — b) „bes." ogs. de kiødagtige Dele hos Værterne; caro alia acinis, alia moris, etc., Plin. 15, 27; carnes cucurbitae, id., olivarum, Pallad.; – ligel. hos Træer: de indre og blødere Dele, (under den saakaldte Splint), Plin. 16, 72; ligel. hos Perler, id. 37, 18; — not.: forældt. nomin. carnis, Liv. Andr. ap. Prisc. — caroenum, i, s. und. carenum. — carōta, ae, f.: Karotte, etslags Havevæxt, Apic.

Carpathos, (-us), i, f.: Ø i Ægæerhavet, imellem Creta og Rhodus, (hod. Scarpanto), Plin. 4, 23; — b) df. Charpathius, 3: carpathisk, mare, (det efter Øen Carpathus benævnte Hav), Plin. l. c., Hor. Od. 4, 5, 10; ligel. ∾ gurges, Virg. Ge. 4, 387; – men ∾ vates, Ovid. Met. 11, 249, ogs. ∾ senex, id. Am. 2, 15, 10, (i. e. Proteus, som neml. har sin Bolig i dette Hav).

carpentārius, 3: hørende til el. benævnt efter Vogne, fabrica, Plin., artifex, Lamprid.; – ogs. absol. carpentarius, i, m., Dig.: Vognmager el. Vognfabriqueur; af — carpentum, i, n.: Vogn el. Karosse, navnl. hvorpaa Matronerne kiørte i festlige Optog, vid. Liv. 1, 48, oftere; cf. Suet. Cal. 15, o. Tac. Ann. 12, 42; — b) ogs. „alm.": Vogn el. Karre, navnl. ogs. til Krigsbrug; vid. Flor. 1, 18; ligel. ∾ Gallica, Liv. 31, 21; – sild. ogs. Postvogn el. Postkarre, Cod. Theod. — Carpētānĭa, ae, f.: Landskab i Hisp. Tarrac., Plin. 3, 4, Liv.; — df. Carpētānus, 3: carpetansk, juga, Plin. l. c. 2; – men Carpetani, orum, m.: Indvaanerne af dette Landskab, id., Liv. 21, 5 o. 11.

carphĕŏtum, i, n., (sc. tus): den fineste hvide Røgelse, Plin. 12, 32. — carphŏlŏgia, ae, f., καρφολογία: Fnugsamling, (som Bevægelse af Afsindige og Døende), Coel. Aur. — carphos, n., τὸ κάρφος: Græsarten foenum Graecum el. Bukkehorn, Plin. 24, 120. — Carpi, orum, m.: Folk ved Donauen i Dacien, Eutrop., o. A. — carpĭnĕus, 3: af Avnbøgetræet, manubria, Colum., Plin.; af — carpīnus, i, f.: Avnbøgen, (carpinus betulus L.), Colum., Plin. 16, 26; en Art deraf er: ∾ atra, Cato, Plin. 16, 75.

carpo, psi, ptum, 3, v. a., [besl. m. κάρφω, ogs. m. ἁρπάζω, i. e. rapio]: borttager stykkevis; df. I) „egentl."; A) „alm.": plukker el. afplukker, flores ab arbore, Ovid., frondes arbore, id., vindemiam de palmis, Virg.; ∾ frondes uncis manibus, id. Ge. 2, 366; men ∾ pomaria plenis ramis, Ovid. Her. 4, 29; ∾ rosam, Virg.; cf. id. Ecl. 2, 54; men Idem quum tenui carptus defloruit ungui (flos), Catull. 62, 43; cf. Hor. Od. 3, 27, 44; — B) „bes." om Dyrene: at plukke, nippe, afrive, odl.; vid. Cic. N. D. 2, 47: alia (animalia) sugunt, alia carpunt, etc.; men carpunt gramen equi, (græsse), Virg.; ligel. ∾ herbam, id., pabula, Ovid.; cf. Hor. Od. 4, 2, 29; – men „alleg.": summa cacumina carpit (Invidia) etc., Ovid. Met. 2, 792; – ogs. om anden Æde, navnl. Fuglenes; vid. id. ibd. 10, 43, o. Phaedr. 1, 28; — bb) „poet." ogs. om Mennesker; a) at nippe el. tage dertil, at nyde deraf el. smage derpaa, odl.; vid. Ter. Ad. 4, 3, 52, o. Martial. 3, 13; men Ovid. A. A. 3, 755: carpe cibos digitis; men carpere obsonium, (skære i Portioner), Petron. Sat. 36; s. ogs. und. carptor; — b) ligel. ogs. med Hensyn paa andre Gienstande: at afrykke el. afrive el. sønderrive, odl.; vid. Virg. Aen. 6, 245; ∾ vellera, id. Ge. 4, 335, (farve el. behandle); men ∾ pensum, ibd. 1, 398, Prop., Hor., (at spinde); s. ogs. Hor. Sat. 2, 3, 256; men ∾ crinem genasque, (om den Sørgende), Val. Fl.; — II) „overf."; A) „alm."; a) plukker el. tager deelvis deraf; df. excerperer, Gell. 9, 4; men Cic. Sest. 56, „alleg.": ut omnes undique flos-

culos carpam atque delibem, (neml. for dermed at smykke mit Foredrag); cf. id. d. Or. I, 42; - saal. „poet.": ∾ oscula, Prop., Ovid., Phaedr.; — b) ligesom at plukke fra hinanden, at assondre, exercitum in multas parvasque partes, Liv. 26, 38; cf. id. 3, 61; men ∾ fluvium, (aflede i enkelte Canaler), Curt. 8, 9; - men om Foredraget: saepe carpenda membris minutioribus oratio est, Cic. d. Or. 3, 49; — c) m. Localobjecter; ∾ viam, iter, etc., ogs. ∾ terram, mare, litora, etc.: at gaae el. drage en Vei, at drage el. stride frem derpaa el. hen derover el. derigiennem; - vid. Hor. Sat. I, 5, 95; cf. ibd. 2, 6, 93, o. Ovid. Fast. 3, 604, ogs. Virg. Aen. 6, 629; men Prop. I, 6, 33: Seu pedibus terras, seu pontum carpere remis Ibis, etc.; ∾ iter supremum, (i. e. mori), Hor.; ∾ gyrum, (gaae i Kreds), Virg.; men om Fuglene: ∾ volatus, Stat., aëra alis, Ovid.; ligel. om Hesten: ∾ prata fuga, Virg.; cf. Ovid. Met. 11, 752; men ibd. 10, 53, pass.: Carpitur acclivus per muta silentia trames; — B) „bes.", tildels ogs. „ment.": tager el. plukker deraf; df. 1) tager og nyder; ogs. m. Hensyn paa Tiden: tilbringer el. henlever; - vid. Ovid. Met. 10, 85; ligel. Martial. 7, 47: fugitivaque gaudia carpe; men Illa mihi sedes; illic mihi carpitur aetas, (der tilbringer jeg min Tid), Catull. 68, 35; navnl. ogs. om den Hvilende el. Sovende: ∾ somnos sub dio, Virg.; ligel. ∾ quietem, id., soporem, id., noctes securas, Val. Fl.; - men ∾ auras vitales, Virg. Aen. I, 383, ogs. ∾ auras, Sil., „poet." f. vivere: — 2) svækker el. krænker el. skader, og det navnl. a) i Krigssproget; - ∾ agmen adversariorum, Caes. B. C. 1, 63, Liv., Tac.; ogs. hører hertil Liv. 9, 27: carpi quotidie damnis; cf. id. 3, 5, in.; — b) om Lidenskaberne, navnl. om Elskov, Sorg, odl.; vid. Virg. Aen. 4, 2 o. 31; men Ovid. A. A. 3, 680: curā carpitur ista mei; men id. Met. 2, 781: invidia carpit et carpitur una; - „poet." ogs. om en uskionsom Forglemmelse; vid. Hor. Od. 4, 9, 33; cf. Plin. Pan. 55; — C) om hadske og dadlesyge Mennesker: at nedsætte, at omtale ilde el. spottende; - non illo inimico, sed hoc maligno dente carpunt („alleg."), Cic. Balb. 26; ∾ maligno sermone, Suet., obliquis orationibus, id.; cf. Caes. B. G. 3, 17; - ogs. absol. (el. nd. abl.): ∾ absentem etc., Liv. 44, 38; ligel. ∾ meliores, Phaedr.; carpere et detorquere recte facta, Plin. Ep.; cf. Suet. Cal. 34.

carpophyllos, i, f., [καρπός, φύλλον]: ligesom Frugtblad; df. etslags Buskvært, der ligner Laurbærtræet, (ogs. laurus Alexandrina), Plin. 15, 39. — *carptim, adv.; I) „alm.": i smaa Dele el. Stykker, delvis el. stykkevis; vid. Suet. Dom. 9; men Sall. Cat. 4: ∾ perscribere etc.; — II) „bes." ogs.; A) paa el. fra forskiellige Steder el. Sider, aggredi (hostem), Liv. 44, 41; cf. id. 22, 16; — B) til el. paa forskiellige Tider, med Afbrydelse; vid. Liv. 28, 25, o. Tac. Hist. 4, 46; — carptor, oris, m.: som skærer Maden i Stykker, en Forskærer, Juvenal. 9, 109; o. — carptūra, ae, f.: Afbiden el. Afrykken; df. hos Varr. om Bierne: at sue Honning af Blomsterne; — [carpo]. — carptus, 3: partic. af carpo.

Carrae, (Carrh.), arum, f.: By i Mesopotamien, (Bibelens Haran), hvorved Crassus blev slagen, Flor. 3, 11, Lucan.; - ogs. in sing. Carra, Plin. 5, 21, (hvor det henlægges til Arabien). — carrāgo, inis, f., [carrus]: en Vognborg, Treb. Gall. 13, Veget. — carrŏballista, ae, f., [carrus]: den paa en Vogn anbragte Ballista, Veget. — carrŏco, ōnis, m., [celtisk Ord]: etslags Sofisk; rimel.: Støren, (acipenser sturio L.), Auson.

carrūca, (carrucha), ae, f., [carrus]: etslags firhiulet Reisevogn, Plin., Suet. Ner. 30, Martial.; df. — carrūcārius, 3: hørende til en Reisevogn, mulae, Dig. — carrŭlus, i, m., dem. af carrus: liden Vogn, Dig. — carrum, i, n., Biform af flgd.: liden Vogn, Auct. B. Hisp. 6. — carrus, i, m.: etslags firhiulet Forsselsvogn, Caes. B. G. 1, 26, Liv. 10, 28. — Carsĕŏli, orum, m.: By i d. Æquiske i Latium, (hod. Carsoli), Ovid. Fast. 4, 683, Liv. 29, 15; — bb) df. Carsĕŏlānus, 3: carseolansk, ager, Colum., lex, Ovid. Fast. 4, 710; — b) df Carseolani, orum, m.: Indvaanerne af Carseoli, Plin. 3, 17.

Cartēja, ae, f.; I) gammel Kyststad i Hisp. Baet., (hod. San Roque), Mela, Plin. 3, 3, Liv.; — B) df. 1) Cartējanus, 3: cartejisk, ora, Plin. l. c.; — 2) Cartējensis, e: = frgd., legati, Auct. B. Hisp. 36. — II) en By i Hisp. Tarr.; vid. Liv. 21, 5. — Carthaea, ae, f., Καρθαία: By paa Vestkysten af den cycladiske Ø Ceos (el. Keos), Plin. 4, 20; — B) df. 1) Carthaeus, 3: carthæisk, arva, Ovid. Met. 10, 109; — 2) Carthēīus, 3: = frgd.; ∾ moenia, (i. e. Carthaea), ibd. 7, 368.

Carthaginiensis, e, f. und. flgd. — 1. Carthāgo, (Karth.), inis, (abl. loc. Carthagini, f. Carthagine, Plaut., Cic., Liv.), f., Καρχηδών: Byen Carthago i Nordafrika, hvis Ruiner findes i Nærheden af Tunis; — bb) df. Carthāgĭnĭensis, e: carthaginiensisk el. carthagisk, res, Liv. 21, 2; — b) df. Carthaginienses, ium, m.: Carthaginienserne el. Carthagerne el. Indvaanerne af Carthago, Nep. Hann. 1, o. A.; — not.: Carthago, som Person, vid. Cic. N. D. 3, 16. — 2. Carthāgo, inis, f., ogs. ∾ Nova: en af Carthagerne efter d. første puniske Krig paa Kysten af Hisp. Tarrac. anlagt By, (hod. Carthagena); vid. Liv. 21, 5, o. id. 26, 42, ogs. Plin. 3, 4, o. Mela 2, 6; — b) df. Carthaginiensis, e, ager, Varr., conventus, Plin. — Carthēīus, 3, s. und. Cartheja.

*cartĭlāgĭnĕus, 3: bruskagtig, genus, Plin.; — 2) df. absol.: cartilaginea, (sc animalia): Bruskdyrene, id. 9, 40; o. — cartĭlāgĭnōsus, 3: fuld af Brusk, caput, Cels.; ogs. bruskagtig, galbanum, Plin. 12, 56; af — cartĭlāgo, inis, f.: Brusken i det dyriske Legeme, Cels.; ∾ rupta, Plin. 11, 87; — 2) ogs. „overf." om Planterne, id. 15, 34, oftere.

cărunculă, ae, f., demin. af 2. caro: lidet Stykke Kiød, Cic. Div. 2, 21, Cels., o. A. — cārus, 3; I) „egenl.": dyr, i høi Pris; - Non edepol minis trecentis est cara, (hun er funden for den Pris), Plaut. Pers. 4, 4, 116; - navnl. om Levnetsmidler; rogito pisces, (spørger om Prisen derpaa); indicant caros, etc., id. Aul 2, 8, 3; - ∾ annona, (dyre Tider), id., Ter.; ligel. annona carior, carissima, Cic.; — II) df. „fig.": dyrebar el. værdifuld, elskelig el. elsket, kiær; - dum metui, quam cari esse et diligi, maluimus, Cic. Off. 2, 8; cf. ibd. 1, 17; men id. d. Or. 2, 14: homines mihi carissimi et amicissimi; - o me mihi carior, Ovid. Met. 13, 405; ogs. nd. dat.: quae me carior ipso est, Lux mea, Catull. 68, extr.; ligel. carior oculis, id.; carior auro, Tibull.; men diis carus, (Gudernes Yndling), Hor. Od. 1, 31, 13; — b) cari mei, (mine Elskede), Plaut.; ligel. cari sui, (hans Børn), Lactant.; — not.: en comisk Forverling af begge Bem. s. Plaut. Bacch. 2, 3, 75, flgd.; — Carventana arx: Borgen i Byen Carventum, i Latium, Liv. 4, 53 o. 55.

Căryae, arum, f., Καρύαι: liden By el. Landsby i Laconien, med et Dianatempel, Vitruv. 1, 1; — B) df. 1) Căryātes, ium, m.: Indvaanerne af Byen Caryæ, ibd.; — 2) Căryātis, idis, f., Καρυᾶτις; aa) Epithet til Diana, Serv. ad Virg. Ecl. 8, 30; — bb) pl. Căryătĭdes; a) de i Diana's Tempel tienende caryiske Møer: Maleri af Praxiteles, Plin. 36, 4; — b) i Architecturen: qvindelige Figurer, (Caryatider), der istedetfor Støtter bære Biælkerne, Vitruv. l. c.; — 3) Cārya Diana, Stat. Theb. 4, 225; — not.: Caryae: en Landsby i Arcadien, Liv. 34, 26. — Caryates, ium, o. Caryatis, idis, s. und. Caryae.

căryinus, 3, καρύϊνος: tilberedet af Nødder,

oleum, Plin. 15, 7. — căryītes, ae, m.: en Art af Værten tithymalus, Plin. 26, 40. — căryon, i, n., κάρυον: Nødden, Nøddetræets Frugt, Plin. 15, 24. — căryōta, ae, f., o. căryōtis, idis, f., καρυῶτις: en nøddeformet Daddelart, Varr., Plin. 15, 34, Plin. Ep. 1, 7, o. A.; f. ogf. „bef." Martial. 8, 33; - Formen caryotis har id. 11, 31, o. Stat.

Carystēus, o. -īus, 3, f. und. flgd. — Cărystos, (-us), i, f.: en af dens Marmor berømt By paa Euboea, Mela, Plin. 4, 21, Tibull., o. A.; — bb) df. Cărystēus, 3: carystisk, vada, Ovid. Fast. 4, 282; - ogf. Cărystius, 3, marmor, Plin. 4, 20, columellae, Plin. Ep. 5, 6; — b) df. Carystii, orum, m.: Indvaanerne af Carystos, Solin. c. 11; — not.: ogf. er Carystos: Navnet paa en By i Ligurien, Liv. 42, 7. — Cărўus, 3, f. und. Caryae.

căsa, ae, f.: en Hytte; in casis ritu pastorum etc., Liv. 5, 53; humiles habitare casas, Virg. Ecl. 2, 29; ogf. en Havehytte, Cic. Fam. 16, 18; ogf. en Leirhytte el. Barakke, Auct. B. Hisp. 16; ogf. en Løvhytte, Tibull. 2, 1, 24; men aedificare casas, (bygge Kortbuse), Hor. Sat. 2, 3, 247; - som Ordsprog mærkes: ita fugias, ne praeter casam, (at du ikke løber din egen Dør forbi), Ter. Phorm. 5, 2, 3; — b) sild. „meton.": et Landsted, Cassiod. — căsābundus, (cass.), 3, [caso]: som vil til at falde, ravende; casabundum ire ebrium, Naev. ap. Varr. — căsārius, i, m., [casa]: en Hyttebeboer, Cod. Theod.; — fem. casaria, ae, Fest. p. 37.

Casca, ae, m.: romersk Tilnavn i d. serviliske Slægt, Cic., Suet. — casce, adv.: gammeldags, forældet; casce nimis et vetuste loquens, Gell. 1, 10; af — cascus, 3, [oscisk Ord, f. d. sædv. vetus el. priscus]: gammel; vid. Cic. Tusc. 1, 12: insitum priscis illis, quos cascas vocat Ennius; cf. Varr. L. L. 7, 3, 86; f. ogf. casnar s. l.

cāsēārius, 3: hørende til Ost, taberna: Ostebod el. Ostekammer, Dig.; o. — cāsēātus, 3: tilsat med Ost, polenta, Appul.; — [caseus]. — cāsēŏlus, i, m., dem. af caseus: liden Ost, Virg. Cop. 17. — cāsēum, i, n.: Biform af flgd., Cato, o. A. — cāsēus, i, m.: Ost, (germ. Käse), Varr., Colum., Cic., o. A.; - caseum facere, Varr., premere, Virg., figurare, Plin.; - ogf. som comisk Kæleord, Plaut. Poen. 1, 2, 177.

căsĭa, (cassia), ae, f., κασία, κασσία; 1) rimel.: d. vilde Caneltræ, (laurus cassia L.), Plin. 12, 42, Virg. Ge. 2, 466, Martial., o. A.; — 2) et slags vellugtende Buskvært, sædv. cneoron el. thymelaea, Plin. 21, 10, Virg. l. c. 4, 30, o. id. Ecl. 2, 49.

Căsĭlīnum, i, n.: By i Campanien, ved Floden Vulturnus; vid. Liv. 22, 15, oftere, Cic.; cf. Plin. 3, 9; — B) df. 1) Căsĭlīnenses: Indvaanerne i Casilinum, Cic. Inv. 2, 57; — 2) Casilīnātes: = frgd., Val. Max. 7, 6; — 3) Căsĭlīna limina, (i. e. Casilini portae), Sil. — Căsĭlīnus, 3, f. und. frgd.

Căsĭna, ae, f.: Navnet paa en Comoedie af Plautus, (efter Stykkets Hovedperson). — Casinas, atis, f. und. flgd. — Căsĭnum, i, n.: romersk Coloni i Latium; vid. Liv. 9, 28, o. Plin. 3, 9; — B) df. 1) Căsĭnas, ātis: casinsk, ager, Cic., fundus, id.; - ogf. absol.: in Casinate: i det Casinske, Plin. 2, 105; — 2) Căsīnus, 3, nymphae, Sil., inc. — Căsĭus mons, Κάσιον ὄρος; 1) høit Bierg i Syrien, ved Orentes, (hod. Okrab), Plin. 5, 18; — 2) Bierg imellem Nederægypten og Arabien, med et Juppiterstempel, (hod. El Kas), Mela, Plin. 5, 14; — df. Căsĭus, 3: casisk, rupes, Lucan., arenae, id.; Juppiter Casius, Plin. 5, 14.

Casmena, ae, f. und. Camena. — casnar - Osci senem appellant, vid. Varr. L. L. 7, 3, 86; - f. ogf. Quintil. 1, 5, 8, (Spald. o. Zumpt.). — cāso, are, v. n., intens. af cado: ville til at falde, true med Fald; - casabant cadi, Plaut. Mil. gl. 3, 2, 38.

Caspĕrĭa, ae, f.: By i d. Sabinske, Virg. Aen. 7, 714: a Baetris nomina ducens, Sil. 14, 417. — Caspiăcus, 3, etc., f. und. flgd. — Caspium mare, τὸ Κάσπιον πέλαγος: det caspiske Hav, Mela 1, 2, Plin. 6, 12, Curt. 6, 4; ogf. ∾ pelagus, Mela 1, 19; — B) df. 1) Caspius, 3: caspisk, oceanus, Plin. l. c.; sædv. hørende til el. benævnt efter d. caspiske Hav, sinus, id., litora, id.; men ∾ mons, d. e. en Del af Taurus, hvor ogf. ∾ pylae el. portae, (de snevre Pasfer derigiennem); vid. Mela 1, 15 o. 19, ogf. Plin. 6, 12 o. 17; derom ogf. ∾ via, Tac. Ann. 6, 33; ogf. absol. Caspiae, arum, (sc. portae), id. Hist. 1, 6; - ∾ regna, (Landene ved det caspiske Hav), Virg. Aen. 6, 799; - men Caspii, orum: = flgd., Mela 3, 5; — 2) Caspiāni, orum, m.: de ved d. caspiske Hav boende Folk, Mela 1, 2, Curt. 4, 12; — 3) Caspiădae, arum, m.: = frgd., Val. Fl. 6, 106; — 4) Caspiăca porta, „poet.", f. Caspiae portae, Stat. Silv. 4, 4; — Caspius, 3, f. und. frgd.

cassābundus, 3, f. und. casabundus. — Cassander, dri, m., Κάσσανδρος: Søn af Antipater, og Konge i Macedonien; vid. Justin. 15, 1, flgd.; f. ogf. Cassandrea s. l. — Cassandra, ae, f.: Datter af K. Priamus, forkyndte altid den forestaaende Ulykke, men uden at finde Tiltro; vid. Serv. ad Virg. Aen. 2, 247, o. Hygin. Fab. 93 o. 117. — Cassandrensis, e, o. Cassandreus (trisyll.), i, f. und. flgd. — Cassandrēa, ae, f.: en af K. Cassander paa ny opbygget By paa Halvøen Pallene, hed tidligere Potidaea, Liv. 44, 11, Mela 2, 3; — B) df. 1) Cassandrenses, ium: Indvaanerne af Byen Cassandrea, Liv. l. c. 10; — 2) Cassandreus, (trisyll.), ei, m.: den derefter benævnte Tyran Apollodorus; vid. Ovid. Pont. 2, 9, 45, ogf. id. Ib. 463, o. Cic. N. D. 3, 33.

casse, adv. af cassus: forgiæves, uden Nytte, tempus terere, Liv. 24, 26. — casses, ium, (af sing. er: acc. cassem, Gratian. Cyneg., abl. casse, Ovid., Senec. Ag.), m.: Jægergarn; (poetisk Ord); - vid. Virg. Ge. 3, 371, o. Prop. 4, 2, 33; casses ponere, Ovid.; cf. Tibull. 4, 3, 17; — II) df. ogf. A) „meton." om Spindelvæven, Virg. l. c. 4, 247, o. Martial. 3, 93; — B) „alleg.": Fælde el. Efterstræbelse; jam mihi tenduntur casses, Tibull. 1, 6, 5; cf. Ovid. A. A. 2, 2: Decidit in casses praeda petita meos; cf. ibd. 3, 554.

cassia, ae, f. und. casia. — Cassiānus, 3, f. und. Cassius. — cassĭcŭlus, i, m., dem. af 2. cassis: litet Jægergarn, Hieronym. — cassida, ae, f.: Biform af 1. cassis, Prop. 3, 5, 19, o. Virg. Aen. 11, 775. — Cassiŏdōrus, i, m.: christelig Lærd og Statsmand, i d. siette Aarh.; skrev Epp. Variarum Libros XII, m. m. — Cassiŏpe, es, (Cassiŏpēa, ae, Manil.), f., Κασσιόπη o. Κασσιόπεια: den overmodige Gemalinde af K. Cepheus, Moder til Andromeda, blev endel. sat som Stiernebillede paa Himmelen, Hygin., Prop. 1, 17, 3, Ovid. Met. 4, 738.

1. cassis, idis, f.: en Hiælm, navnl. Metalhiælm, (opp. galea); muliones cum cassidibus, Caes. B. G. 7, 45; vix uni alterive cassis aut galea, Tac. Germ. 6; - „poet" ombyttes ogf. cassis o. galea, Ovid. Met. 8, 25; (cf. Virg. Aen. 5, 490); — 2) „meton." ogf. f. Krig; sub casside: i Krigen, Plin. 13, 4; cf. Juvenal. 7, 33. — 2. cassis, is, m., f. und. casses.

cassĭta, ae, f., [1. cassis]: Toplærken, (alauda cristata L.), Gell. 2, 29. — Cassĭtĕrĭdes, um, f., (sc. insulae): Tinøerne, rimel. Scilly-Øerne ved England, Mela, Plin. 4, 36; benævntes efter det der fundne Tin, cassiteros, κασσίτερος, Plin. 34, 47.

Cassius, Cassia: romersk Slægts- og Personsnavn, hvoraf her mærkes; 1) den strænge Dommer L. Cassius, scopulus reorum; vid. Cic. Verr. 3, 60; - fra ham hidrører: lex tabellaria Cassia, (a. u. c. 617), id. Leg. 3, 16, oftere; — 2) Consulen L. Cassius,

der (a. u. c. 647) blev slagen af Helvetierne, Caes. B. G. 1, 7 o. 12; — b) df. bellum Cassianum, (denne Krig), ibd. 13; — 3) C. Cassius, En af Cæsars Mordere; vid. Suet. Caes. 80 flgd., Tac. Ann. 1, 2, oftere; – til ham ere skrevne: Cic. Fam. 12, 1-10; ligesom ibd. 11-13: ere fra ham til Cicero; — b) df. Cassianae partes, (hans Tilhængere), Vell. 2, 7; — 4) C. Cassius Longinus: berømt Retslærd under K. Tiberius, Efterfølger af Sabinus; – hans Tilhængere hede Cassiani, ogs. Cassiana schola, Dig., Plin. Ep. 7, 24, o. Tac. Ann. 12, 12; — not. a: efter en ubekiendt Cassius benævnes via Cassia, (en Sidevei af via Flaminia), Cic. Phil. 12, 9; — not. b: Cassius, 3, Cassianus, 3, o. Cassiani, orum, s. ovens.

casso, avi, atum, 1, v. a.: tilintetgiør el. giendriver, objecta, Sidon.; — 2) df. i Retssproget: inddrager, cassérer, Cod. Just.; af — cassus, 3, [besl. m. cavus]; I) „egenl.": hul el. tom, men oftest „poet."; ∾ nux, Plaut., Hor.; men ∾ canna, (ufrugtbart), Ovid.; ligel. granum inane cassumque, Plin.; – sild. ogs. subst.: palearum cassa etc., Solin.; — II) „overf."; A) absol, tildels ogs. „ment.": tom el. intetsigende, uden Vægt el. Betydning, spildt el. forgiæves; – vid. Cic. Tusc. 5, 41; – ∾ copia verborum, Lucr.; ∾ vota, (som blive uopfyldte), Virg.; ∾ fertilitas terrae, (som skuffer), Ovid. Met. 5, 482; ∾ labores, Plin. Ep.; – ogs. ud. subst., Plaut. Cist. 4, 1, 16: non cassa etc.; cf. Tac. Hist. 3, 55: cassa habebantur, quae etc.; — b) s. in cassum bruges oftest som adv. incassum, ligesom frustra: forgiæves, unyttigen; – vid. Virg. Aen. 7, 421, o. Lucr. 2, 1166: ligel. ∾ defessi, (som forgiæves have udmattet sig), id.; s. ogs. Virg. Ge. 3, 100. Liv. 10, 29, o. Tac. Ann. 1, 4; – „poet." ogs. cassum, s. incassum, Senec. Herc. Oet. 353: quid cassum times, (uden Grund)? — B) „poet." ogs. c. abl. resp.: ligesom løs derfra; d. e. som mangler noget, som er berøvet noget; – virgo dote cassa, (uden Medgift), Plaut. Aul. 2, 2, 14; cf. Lucr. 1, 127; ligel. cassum anima corpus, (afsielet), id.; – ligel. cassus lumine el aethere: afsielet, død, Virg.; – ogs. c. gen.: non cassum luminis ensem (sc. tenens), Cic. Ar. 360.

Castălia, ae, f., Κασταλία: en Apollo o. Muserne belliget Kilde paa Bierget Parnassus, Virg. Ge. 3, 292, Hor. Od. 3, 4, 61, Stat.; — B) df. 1) Castălius, 3: castalisk, aqua, Ovid., fons, Plin.; men ∾ arbor, Prop. 3, 3, 13, (det Apollo hellige Laurbærtræ); df. ∾ umbra, (dets Skygge), Tibull. 3, 1, 16; ∾ antrum, vid. Ovid. Met. 3, 14; — 2) Castălis, ĭdis, fem. adj.: castalisk, unda, Martial., sorores, (d. e. Muserne), id.; – men subst.: Castalidum grex, (d. e. Muserne), id. 7, 12. — Castalis, idis, o. Castalius, 3, s. und. frgd.

castănĕa, ae, f., κάστανον: Kastanietræet, Colum., Plin.; — 2) „meton.": Kastanietræets Frugt el. Kastanienødden, Virg. Ecl. 1, 82, Plin.; – ogs. castaneae nuces, Virg. Ecl. 2, 52; df. — castănētum, i, n.: Kastanieskov, Colum. 4, 30, Pallad. — castaneus, 3, s. und. castanea.

caste, adv. af 1. castus; oprdl.: rent, uden Smitte el. Lyde; df. oftest „fig."; 1) „alm."; ∾ tueri eloquentiam, ut adultam virginem, Cic. Brut. 95; cf. Gell. 17, 2; — 2) „ethisk": fromt, retsindigen; caste et integre vivere, Cic. Fin. 4, 23; cf. id. Manil. 1: ∾ integreque versatus (labor meus) etc.; — 3) i Religionssproget: ∾ placare deos, Ovid. Pont. 2, 1, 33; cf. Cic. Leg. 2, 10; – compar.: ∾ sacra privata facere, Liv. 10, 7; superl.: ∾ deos colere, Cic. Fam. 14, 4.

*castellānus, 3: hørende til el. benævnt efter et Castel el. en Fæstning, triumphi, (i Anledning af erobrede Fæstninger), Cic. Brut. 73; — b) ogs. subst. castellani, orum, m.: Beboerne af en fast Plads, Sall. Jug. 96, Liv.; — castellārius, i, m.: Opsynsmand over en Vandbeholdning, (s. castellum nr. II), Frontin. Aquaed. 117; o. — castellātim, adv.: kastelviis, dissipati, (i enkelte Fæstninger), Liv. 7, 36; — 2) „overf.": hobeviis, grumulis allium imponere, Plin. 19, 34; — [flgd.].

castellum, i, n., demin. af castrum; I) „alm.": fast el. befæstet Sted el. Plads el. Post, Kastel el. Fort el. Fæstning; vallo ··· crebrisque castellis communiti etc., Caes. B. G. 2, 30; castella rupibus indita, Tac.; castellum natura munitum, Cic.; — B) df. ogs. 1) „meton." o. „poet." om Bygninger el. Boliger paa høie Steder; vid. Virg. Ge. 3, 475; — 2) „overf.": ligesom Skandse, d. e. Værn el. Beskyttelse; – castellum omnium scelerum (tribunal Appii), Liv. 3, 57; cf. Cic. Pis. 5; men „alleg.", id. Div. 2, 16: urbem philosophiae proditis, dum castella defenditis; — II) „bes." i Vandbygningskunsten: etslags Bygning, hvori Vandet fra Vandledningerne opsamles, for atter at fordeles i de enkelte Rør el. Canaler, Vandbeholdning, (Bassin, Recevoir), Vitruv. 8, 7, Plin. 36, 24, o. A. — castĕria, ae, f.: affondret Sted i Skibet, Plaut. As. 3, 1, 16, o. Non.

castĭfĭco, are, v. a.: renser, Augustin., o. A.; af — castĭfĭcus, 3, [castus, facio]; 1) act.: rensende, lavacrum, Paul. Nol.; — 2) pass.: renset el. ren, mens, Senec. Hippol. 170.

*castīgābĭlis, e: som fortiener at straffes, culpa, Plaut. Trin. 1, 2, 5; o. — castīgāte, adv.: oprdl.: indskrænket el. afskaaret; df. „fig."; A) „overf.": korteligen, nøiagtigen; in comp., Macrob., Augustin.; — B) „ethisk": strængt, ærbart; vivere modeste, castigate, etc., Senec. Contr. 6, 8; — [castigo].

*castīgātio, onis, f.; I) „egenl.": Rensning el. at rense; df. „techn." i Botaniken: Væxternes Beskærelse og Rensning, Plin. 17, 35; — II) oftere „fig.": Irettesættelse el. Afstraffelse (med Ord el. Handling); vid. Liv. 27, 15, o. Cic. Off. 1, 25; ogs. in pl.; afficere aliquem castigationibus, etc., Cic. Tusc. 4, 20; ∾ censoria, Plin.; ∾ fustium, Dig.; ligel. om Hug el. Slag, Quintil. 1, 3, 14; o. — castīgātor, oris, m.; I) „egenl.": som indskrænker (nogens Frihed); vid. Plin. Pan. 40, in.; — II) sædv. „fig.": som irettesætter el. straffer (med Ord el. Handling), en Tugtemester, odl.; vicissi castigatorem tuum, Plaut. Trin. 1, 2, 150; ∾ minorum, Hor. A. P. 174; cf. Liv. 1, 59; — [castigo]. — castīgātōrius, 3, [castigator]: irettesættende, straffende; ∾ solatium, (som forbindes med Bitterhed; opp. molle et humanum), Plin. Ep. 5, 16; ∾ severitas, Sidon.

castīgo, avi, atum, 1, v. a., [s. castum ago; ligesom purgo, s. purum ago]; I) „egenl." om Stedet: indskrænker, begrændser; castigatur aquis (insula), Sil. 12, 553; men Pers. 1, 7: ∾ examen in trutina, „alleg.": at berigtige sin Dom; — II) „fig."; A) „alm.": indskrænker el. betvinger; ∾ equum frenis asperioribus, Liv. 39, 25; castigandae plebi etc., Tac. Ann 6, 13; ligel. castigatus animi dolor, Cic. Tusc. 2, 21; — B) „bes."; 1) udbedrer, carmen; vid. Hor. A. P. 294; cf. Plin. Pan. 46; — 2) sædv.: irettesætter el. straffer (med Ord el. Handling); ∾ pueros ··· nec verbis solum, sed etiam verberibus, Cic. Tusc. 3, 27; cf. Quintil. 2, 2, 5; – segniores castigat atque incitat, Caes. B. C. 1, 3; cf. Liv. 27, 9; ∾ aliquem dictis plurimis, Plaut., litteris el. per litteras, Caes., Tac.; in hoc me ipse castigo, quod etc., Cic. Tusc. 5, 1; ∾ segnitiem hominum atque inertiam, id. d. Or. 1, 41; — III) df. partic. castigatus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl.": indskrænket, sammentrængt; ∾ pectus, (trind el. afrundet Barm), Ovid. Am. 1, 5, 21; — B) „overf.": castigatior luxuria, (som holdes inden snevrere Grændser), Augustin.; men disciplina castigatissima, (meget stræng el. nøiagtig), Gell.

castimōnia, ae, f., [castus]; I) „egenl.": Renhed;

df. navnl. den legemlige Renhed og Afholdenhed, som udfordres til visse religiose Handlinger; vid. Cic. Verr. 4, 45, o. Liv. 39, 9; ogs. ∾ corporis, Cic. Leg. 2, 10; – ogs. in pl.: superstitio castimoniarum, Plin.; — II) „fig.": sædelig Renhed, ren og brødefri Vandel; – qui se ipse sua gravitate et castimonia ... defenderit, Cic. Coel. 5; — df. castĭmōnĭālis, e: hørende til Afholdenhed, liquamen, Pallad.

*castĭtas, atis, f.; I) „egenl.": Renhed; bes. legemlig Renhed og Afholdenhed; vid. Plin. 24, 38; navnl. ogs. Kydskhed; vid. Cic. Leg. 2, 12, Hor. Od. 3, 14, 22; femina rarae castitatis, Tac.; — b) df. ogs. personificeret: Kydskhedsgudinden el. Minerva, Pallad.; — II) „ethisk": moralsk Renhed, Redelighed el. Uegennyttighed; – nullum opus vere sine fide et castitate fieri posse, Vitruv. 1, 1; castitate vitae sanctus, Gell.; o. — castĭtūdo, inis, f.: forcl. Biform af frgd.; navnl. moralsk Renhed, Att. ap. Non.; — [castus].

1. castor, ŏris, m., κάστωρ: d. lat. fiber, d. e. Bæveren, Plin. 32, 13, oftere; – acc. castora, f. castorem, Juvenal. — 2. Castor, ŏris, m., Κάστωρ: Søn af Tyndarus o. Leda, Broder til Helena og Pollux, (hvilken sidste, som Søn af Juppiter udødelig, delte sin Udødelighed med Broderen); – fremdeles er Castor en vældig Rytter, (ligesom Pollux er en tapper Nævekægter); vid. Hor. Sat. 2, 1, 26; – paa Himmelen ere de: Stiernebilledet Tvillingerne el. Gemini, og anraabes af de Søfarende; vid. Hor. Od. 1, 12, 25; f. ogs. ibd. 4, 5, 35, ogs. id. Ep. 2, 1, 5; — bb) hertil mærkes; a) pl. Castores, (f. Castor et Pollux), Plin. 10, 60, (hvor aedes Castorum); — b) aedes (el. templum) Castoris, (f. aedes Castoris et Pollucis); vid. Liv. 8, 11, o. id. 9, 43; cf. Cic. Quint. 4: ad Castoris, (sc. aedem); f. ogs. Ovid. Fast. 1, 705, flgd.; — c) ogs. sværge navnl. de romerske Fruentimre hyppigen ved Castor, da de foran samme sætte demonstr. e- el. me-, altf. ecastor, mecastor; vid. Ter. Andr. 3, 2, 6, o. Plaut. Mil. gl. 1, 1, 63; – men som Mandfolkeed, Plaut. As. 5, 2, 80, oftere.

castŏrēum, i, n., [1. castor]: Bævergel, Plin., Lucr. 6, 794, Pers.; ogs. in pl., Virg. Ge. 1, 58, Plin. — Castŏrēus, 3, [2. Castor]: castorisk; Castoreā mobilior manu etc., Senec. Hippol. 810. — *castŏrīnātus, 3: som er ifort Klæder af Bæverskind, Sidon.; o. — castŏrīnus, 3: af en Bæver, oleum, Marc. Emp.; — [1. castor].

castra, orum, f. und. castrum. — *castrātĭo, onis, f.: Bortskæren el. Afskæren; df. A) Mandddommens Berøvelse, Castrering, Colum., Pallad.; — B) Planternes Beskærelse, Plin.; — castrātor, oris, m., (i. e. qui castrat), Tertull.; — df. castrātōrius, 3: hørende til Castrering el. Beskærelse, ferramenta, Pallad.; o. — castrātūra, ae, f., ligesom castratio; 1) Castrering, Pallad.; 2) Væxternes Beskærelse og Rensning; ∾ siliginis, Plin.; — [castro].

castrensĭāni, orum, m.: etslags Grændsesoldater, Cod. Just.; af — castrensis, e, [castra]: hørende til Leiren el. benævnt derefter; ∾ ratio et militaris, Cic. Coel. 5, jurisdictio, Tac. Agr. 9; ∾ corona, vid. Gell. 5, 6; ∾ verbum, (fra Krigssproget), id., Plin. praef.; ∾ peculium, (som en Søn erhverver sig i Krigstienesten), Dig.

castro, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": afskærer el. udskærer; df. A) „bef.": udskærer af det dyriske Legeme Avlekraftens Organer, gilder el. castrerer, aliquem, Plaut.; castrati homines, Plin.; ∾ vitulos, id., sues feminas, id; — B) „alm.": afskærer el. afhugger, caudas catulorum, Colum.; ∾ alveos apum, (udtage Honningen deraf), id.; navnl. ogs. om Beskæringen af Træer og Planter; ∾ vites, Plin., arundinetum, id.; — II) „overf."; A) borttager deraf, d. e. renser; ∾ vina saccis, Plin. 19, 19; siligo Campana, quae castrata dicitur, (d. e. finsigtet), id. 18, 20; – ogs. kan hidføres Martial. 1, 36: Nec castrare velis meos libellos; — B) afkræfter, svækker, vires, Plin. 11, 19, avaritiam, Claudian.; f. ogs. Cic. d. Or. 3, 41.

castrum, i, n., [casa, d. e. Hytte el. Telt]; I) sing.: befæstet Plads, Fort el. Skandse; (dog i denne Bem. oftest: castellum); vid. Nep. Alc. 9; — b) som nom. pr.: Castrum Novum, (i d. Picenske), Plin. 3, 18; ogs. absol. Castrum, Vell. 1, 14; cf. Virg. Aen. 6, 776; — II) oftest in pl.: castra, orum, n.; oprdl.: flere Soldatertelte el. Leirhytter; df. sædv.: Krigsleir el. Leir; – hos Romerne sædv.: quadrata, (i en Firkant), og omgivne med vallum o. fossa; – paa Forsiden (el. imod Fienden) var porta praetoria, ligeoverfor porta decumana; paa Siderne vare: porta principalis dextra o. sinistra; — B) hertil kan mærkes; 1) Forbindelserne; a) c. adj.; – ∾ stativa, (hvori Hæren forbliver i længere Tid), Cic., Sall., Tac., aestiva, (Sommerleir), Suet. Claud. 1, hiberna, (Vinterleir), Liv. 29, 35, (oftere absol.: aestiva, hiberna); ∾ navalia, (paa Kysten til Flaadens Dækning), vid. Caes. B. G. 5, 22 o. 41; ogs. ∾ nautica, Nep. Alc. 8; — b) c. verb.; – locum castris capere, Liv., antecapere, Sall.; cf. Tac. Ann. 12, 55; ∾ metari, Sall., ponere, Caes., munire, id., Liv., communire, id.; ogs. ∾ facere, erigere, vallare, Tac.; castris se tenere, Caes.; men castra movere, (brække op med Leiren), id., promovere, id., removere el. movere retro, Liv.; — 2) castra Praetorianorum: den keiserlige Livvagts Caserner ved Rom; vid. Suet. Tib. 37, oftere, o. Tac. Ann. 4, 2; — not.: castrorum filius: kaldtes den unge Caligula, som opvoxen i Leiren, Suet. Cal. 22; – castrorum mater: kaldtes K. Marc. Aurelius's Gemalinde Faustina, fordi hun ledsagede ham paa Toget imod Quaderne, Capitol. Marc. Aur. 26; — b) endel. er Castra, ligesom Castrum: nom. propr. paa flere Steder; – saal. ∾ Cornelia, ved Utica, (hvor Scipio slog sin første Leir i Africa), Caes., Plin.; ∾ Julia, i Lusitanien, Plin.; ∾ Hannibalis, i d. Bruttiske, id.; — II) „fig."; A) „meton."; a) castra, f. Dagmarsch el. Marsch, (fordi den marscherende Hær hver Aften slog Leir); – secundis castris pervenit ad Dium, Liv. 44, 7; ligel. alteris castris, id., tertiis castris, Tac.; — b) Krigstienesten el. Krigstog, (opp. palaestra), Nep. Ep. 5; cf. Caes. B. G. 1, 39; opp. forum, Tibull.; opp. toga, Vell.; — B) „overf."; a) om en philosophisk Sect el. Skole; vid. Cic. Fam. 9, 20; cf. Hor. Od. 3, 16, 23, o. Senec. Ep. 2 o. 83; — b) castra apium: Bistade el. Bikube, Pallad.; cf. Virg. Aen. 13, 589: per cerea castra Discurrunt etc.; — not.: forel. ogs. castra, ae, f.; castra haec vestra est, Att. ap. Non.

Castŭlo, ōnis, f.: By i Hisp. Tarrac., Liv., Plin. 3, 3; — bb) df. Castŭlōnensis, e, saltus, As. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 31, Liv. 22, 20; — b) df. Castulonenses, ium: Indvaanerne af Byen Castulo, Plin. 3, 4.

1. castus, 3, [efter Doederl. af candere, altf. oprdl.: lys el. ren]; I) „alm.": ren el. ublandet, ubesmittet, uden Lyde; – Caesar vir ... sermonis ... castissimi, Gell. 19, 8; — df. A) med Hensyn paa Kionsdriften: legemligen ren, kydsk el. tugtig; – castus ab rebus venereis, Colum. 9, 14; oftest absol.: At tu, casta, precor, maneas, etc., Tibull. 1, 3, 83; ∾ matres, Virg., maritae, Ovid.; ∾ Minerva, Hor.; men ∾ hostia, Lucr. 1, 99, (i. e. Iphigenia); men Catull. 16, 6: Nam castum esse decet pium poëtam; — b) ogs. om Ting og Begreber; – ∾ connubia, vid. Lucr. 5, 1011; ∾ domus, Catull., Hor.; ∾ vultus, Ovid. Met. 4, 798; — B) med Hensyn paa Religionen: ren el. from, gudfrygtig el. religiøs; ∾ Aeneas, Hor. C. S. 42, (sædv. pius); ∾ nepotes, Virg. Aen. 3, 409, sacerdotes, ibd. 6, 651; ∾ princeps, Plin. Pan. 1;

men ∾ concio, Cic. Rab. perd. 4, (i. e. auspicato in loco); — b) ogs. om Ting og Begreber, navnl. om Alt, hvad der hører til den ydre Gudstjeneste: ren, hellig; - ebur ··· haud satis castum donum deo etc., Cic. Leg. 2, 18; ∾ festa, Ovid.; cf. Virg. Aen. 7, 71, o. Hor. Od. 1, 11, 6; ligel. ∾ luci, ibd. 1, 12, 51; ∾ nemus, Tac. Germ. 40; - men ∾ poësis, Varr. ap. Non., (som beskyttet af el. helliget til Guderne); — C) med Hensyn paa andres Eiendom: ren, afholden, uegennyttig; - homo castus ac non cupidus, Cic. Sest. 43; ligel. castissimus homo atque integerrimus, id. Flacc. 28; — b) ogs. om Ting og Begreber; - res familiaris ··· casta a cruore civili, Cic. Phil. 13, 4; — II) „bef." o. „ethisk": moralisk ren, brødefri el. uskyldig, retskaffen el. redelig; - quis hoc adolescente castior? etc., Cic. Phil. 3, 6; probus improbum ··· perjurum castus (fraudasse dicitur), id. R. Com. 6; cf. Virg. Aen. 6, 563, Hor. A. P. 207; — b) ogs. om Begreber; qui (animi) se integros castosque servavissent, Cic. Tusc. 1, 30; cf. id. Font. 8, o. id. R. Com. 6; - men „poet.": ∾ signa, Ovid. Met. 7, 725, (Tegn el. Beviser paa Uskyld); ∾ fides, Sil., (ubrødelig Troskab); cf. Lucr. 5, 1024; df. — 2. castus, us, m.: for- o. efterkl. f. castimonia, nr. I, Naev. ap. Non.; ogs. in pl., Gell. 10, 15.

căsŭālis, e, [casus]; I) tilfældig, conditio, Cod. Just.; — II) i Grammatiken: hørende til Casus, Varr., Prisc.; df. — căsŭālĭter, adv.: tilfældigen, Sidon. — căsŭla, ae, f., dem. af casa: liden Hytte, Petron., Plin., Juvenal.; - ogs. ligesom hypogeum: et Gravkammer, Petron. Sat. 111.

cāsus, us, m., [cado]; I) „egenl.": Falden el. at falde; df. A) Fald el. Nedfald; - Stillicidi casus lapidem cavat, Lucr. 1, 314; ∾ nivis, Liv., fluminum, Plin.; cf. Ovid. Met. 8, 259, o. Hor. Od. 2, 10, 10; ogs. in pl., Lucr. 2, 231; — B) Falden el. at falde omkuld, Omstyrtning; - quo (casu) in terram deferuntur (infantes), Quintil.; ∾ vehiculi, (dens Væltning), Plin.; men Ovid. Met. 8, 715: quum loci inciperent casus, (dets Indstyrtning el. Undergang ved Jordskiælv); - men Cic. Coel. 17, „alleg." om Ungdommen: ingredi sine casu aliquo etc.; — II) „overf."; A) „alm.": hvad der uventet falder el. træffer ind, Tilfælde, tilfældig Begivenhed; - vid. Cic. Div. 2, 6, o. id. Manil. 20; rem in casum ancipitis eventus committere, Liv. 7, 27; cf. id. 42, 50; men casum potius, quam consilium sequi, Quintil.; casus adversi, secundi, Nep., dubii, Hor., varii, Virg.; — b) abl. casu, ogs. som adv.: tilfældigen; - id evenit non temere, nec casu, Cic. N. D. 2, 2; ligel. casu fieri, aut forte fortuna etc., id. Div. 2, 7; accidit casu, ut etc., Nep. Hann. 12; — B) „bef."; 1) Leilighed el. Anledning dertil; vid. Sall. Jug. 25, o. ibd. 56 o. 97; ogs. Tac. Ann. 12, 50, o. ibd. 13, 36; — 2) ugunstigt Tilfælde, Uheld el. Ulykke; vid. Cic. Sest. 24; civitatis casum dolens, Sall. Cat. 40; ogs. in pl., Cic. Fam. 4, 13; ogs. Sygdomstilfælde, Hor. Sat. 1, 1, 81; — b) euphemistisk ogs. f. Død el. Undergang; - Saturnini atque Gracchorum casus, Caes. B. C. 1, 7; cf. Suet. Aug. 65, oftere; — 3) „poet." ogs. om Tiden: Udgang el. Ende; Extremae sub casu hiemis, Virg. Ge. 1, 340; — C) „techn." el. i Grammatiken: Casus el. Fald el. Endelse; ∾ rectus, Cic. Orat. 48; ∾ obliqui, Quintil.; ogs. ∾ conversi, Cic. N. D. 2, 25; ∾ Latinus (el. sextus), i. e. ablativus, Varr. ap. Diomed.; ∾ interrogandi, i. e. genitivus, Nigid. ap. Gell.; ∾ vocandi, ibd.

Cătăbathmos, i, m., Καταβαθμός, (i. e. descensus el. Nedadstigen): en mod Søen hældende Egn i Libyen, paa Grændsen af Ægypten, Sall. Jug. 19, Plin. 5, 5. — cătăbŏlenses, ium, m., [καταβολον, i. e. clausura animalium]: etslags Dagleiere, som besørge Forseler med Lastdyr, Cod. Theod.

Cătăcĕcaumĕne, e, f., Κατακεκαυμένη: en af Solen ophedet Vinegn i Mysien, Vitruv. 8, 3; df. — Cătăcĕcaumĕnites, ae, m., Κατακεκαυμενίτης, (sc. οἶνος): Vinen fra denne Egn, Plin. 14, 9. — cătăchăna, ae, f., καταχήνη: et med forskiellige Frugtgrene indpodet Træ, M. Aurel. ap. Front. — cătăchrēsis, is, f., κατάχρησις, (lat. abusio), som rhetorisk Figur: den uegenlige Brug af et Ord, Fest. p. 45. — cataclista vestis, (κατακλίστον ἱμάτιον: til at indelukke el. opbevare), prægtig Festklædning, Appul.; - df. cataclistica fila, Venant. — cătaclysmos, i, m., κατακλυσμός; 1) „alm.": Oversvømmelse, Vandflod, Ogygi, Varr., Hygin.; — 2) „bef." hos Lægerne: Begydning el. Badning af det syge Lem, Coel. Aur.

cătădrŏmus, i, m., κατάδρομος: nedadløbende spændt Line, Suet. Ner. 11. — Cătădūpa, orum, n., τὰ Κατάδουπα: Nilens Vandfald, ikke langt fra Syene, Cic. d. Rep. 6, 18; — b) df. Cătădūpi, orum, m., (de derom boende Folk), Plin. 5, 10.

cătaegis, idis, f., καταιγίς: heftigt Vindstød, en Orkan, Appul.; cf. Senec. Qu. N. 5, 17. — Cătăgĕlăsimus, i, m., (καταγελάσιμος: til at lee ad), som Ordspil med Parasitnavnet Gelasimus, Plaut. Stich. 4, 2, 50. — cătăgrăphus, 3, κατάγραφος: bemalet; ∾ Thyni, (sc. pugillares), Catull. 25; — b) catagrapha, orum: Maleri el. Malerier efter Profilen, (ogs. obliquae imagines), Plin. 35, 34. — Cătăgūsa, ae, f., (κατάγουσα: den Nedadførende), Praxiteles's Billedstøtte af Ceres, som fører Proserpina ned til Pluto, Plin. 34, 19.

Cătălecta, orum, n., Κατάλεκτα: Navnet paa en Samling af Digte, der (urigtigen) pleie at tillægges Virgilius, Auson. — cătălectĭcus, o. catalectus, 3, καταληκτικός, o. κατάληκτος, versus: i hvis Ende der mangler en Stavelse, (vid Hor. Od. 2, 18, 2), (opp. acatalecticus, el. acatalectus). Priscian., Diomed. — cătălŏgus, i, m., κατάλογος; (efterkl.): Optælling, virtutum, Hieron.; - ogs. Navnefortegnelse, Catalog, Macrob., Auson.

Cătămītus, i, m.; efter Tertull.: fordærvet Udtale af Ganymedes; - ubi aquila Catamitum rapit, Plaut. Men. 1, 2, 34; — 2) ogs. appell.: forkelet Vellystling; vid. Cic. Phil. 2, 31. — Catana, ae, f. und. Catina. — cătănance, es, f., κατανάγκη: magisk Trylleurt, Plin. 27, 35. — Cătăŏnĭa, ae, f.: Landskab i d. sydlige Cappadocien, Nep. Dat. 4, Plin. 6, 3.

cătăphăgas, ae, m., καταφαγής: Slughals, Fraaser, Petron. — cătaphractārius, i, m.: forsynet med Pandser, Lamprid.; af — cătaphractes, ae, m., καταφράκτης: et med Jernskæl forsynet Pandser, Tac. Hist. 1, 79; df. — cătăphractus, 3, κατάφρακτος: som er forsynet el. forvaret med et Pandser, (om Rytter og Hest), Sisenn., Sall. ap. Non.; cf. Liv. 37, 40. — cătăpirates, s. und. cataprorates.

cătaplasma, ătis, n., (dat. pl. herocl. cataplasmis, Cels.; men abl. cataplasmo, af Biformen cataplasmus, Lucil. ap. Non.), κατάπλασμα: Omslag el. Plaster, Cels., Plin.; df. — cataplasmo, are, v. a.: forsyner el. belægger med et Plaster; ∾ praecordia, Coel. Aur. — cătaplus, i, m., κατάπλους: en Flaades Indløben i Havn; df. „meton." (abstr. pro concr.): de i Havn indløbende Skibe; vid. Cic. Rab. Post. 14 (Orell.), o. Martial. 12, 74. — cătăpŏtĭum, i, n., καταπότιον, (hvad der nedsluges); df. hos Lægerne: en Pille, Cels., Plin. — cataprorates, (al. catapirates), ae, m.: Blylod med Snor til at maale Havets Dybde, Lucil. ap. Isid. — cătăpulta, ae, f., ὁ καταπέλτης: Skydemaskine af det større Slags, (cf. ballista), Vitruv. 10, 15, flgd.; f. ogs. Caes. B. C. 2, 9, o. Liv. 21, 11, oftere; — b) df. ogs., ligesom ballista, „meton.": det afskudte Vaaben; vid. Plaut. Pers. 1, 1, 28;

bf. — cătăpultārius, 3: hørende til en Catapulta, pilum, (som afskydes dermed), Plaut. Curc. 5, 3, 11.

cătăracta, (catarr.), ae, f., ogs. cataractes, (catarr.), ae, m., ὁ καταῤῥάκτης; I) „egentl.": ethvert Vandfald; bf. „meton.": den Egn paa Grændsen af Ægypten og Æthiopien, hvor Nilen danner sine berømte Vandfald el. Cataracter; ogs. disse Vandfald selv; vid. Plin. 5, 10, o. A.; ∾ praecipites, Lucan.; — II) bf. „overf." ifølge en Lighed; A) i Krigssproget: etslags Faldder; vid. Liv. 27, 28; — 2) en Vandsluse, Plin. Ep. 10, 69; — 3) etslags hurtigt nedslaaende Vandfugl, Plin. 10, 61; — not.: ogs. er Cataractes, ae, m.: Navnet paa en Flod i Pamphylien, Mela, Plin. — cataractria, ae, f.: etslags fingeret Krydderi, Plaut. Pseud. 3, 2. 47. — catarracta, (-es), f. und. cataracta. — cătarrhus, i, m., κατάῤῥους: Katarrh, Snue, Coel. Aur., o. A.

cătascŏpium, i, n.: Biform af flgd., Gell. 10, 25. — cătascŏpus, i. m., κατασκόπος, (speidende el. Speider), Auct. B. Afr. 26, s. navigium speculatorium: Speiderskib, let Krydser. — cătasta, ae, f., (κατάστασις): Stillads; 1) hvorpaa Slaver udstilles til Salg, Plin., Suet., Tibull., o. A.; — 2) hvorpaa Mennesker martres, Prudent. — cătastactĭce, es, f., καταστακτική: en Benævnelse paa Planten scelerata, Appul. — cătastaltĭcus, 3, κατασταλτικός: standsende el. hemmende, medicamentum, Veget.; ogs. absol. catastalticum, i, n., id. — cătastēma, ătis, n., liigesom κατάστασις, (Himmellegemernes) fordanlige Standpunkt, Veget. — cătastrŏpha, ae, f., καταστροφή: Handlingens Vendepunkt, Catastrophen, Petron Sat. 54.

cătătechnos, i, m., κατάτεχνος: meget kunstig el. kunstfuld, Vitruv. 4, 1. — cătătēxĭtechnos, i, m., κατατηξίτεχνος, (som skader sin Kunst ved altfor megen Flid), Plin. 34, 19. — cătătŏnus, 3, κατάτονος: dybt spændt, (opp. anatonus); ∾ capitulum, Vitruv. 10, 15, extr.

căte, adv. af 1. catus: kunstigen, tornare, Cic. Arat.; — 2) sindigen, forstandigen, (opp. stulte); vid. Plaut. Poen. 1, 1, 3. — cătēchēsis, is, f., κατήχησις: Underviisning, Hieron. — cătēchismus, i, m., κατηχισμός: Bog til den første Underviisning, Catechismus, Augustin. — cătēchista, ae, m., κατηχιστής: som underviser i de første Grunde, en Catechet, Hieron. — cătēchizo, are, v. a., κατηχίζω: underviser i Begyndelsesgrundene, Tertull. — cătēchūmĕnus, i, m., o. -a, ae, f., κατηχούμενος, -μένη, (eccl.): som bliver underviist i de første Religionsgrunde, en Catechumen, Tertull., Augustin., o. A.

cătēgŏria, ae, f., κατηγορία, (efterel.); 1) Anklage, Hieron.; — 2) i Logiken: = praedicamentum, Sidon. — cătēgŏricus, 3, κατηγορικός, (efterel.): hørende til en Categori, Sidon. — cateja, ae, f., (germanisk Ord): etslags Kastespyd, Virg. Aen. 7, 741, Sil., o. A.

cătella, ae, f., s. und. 1. catellus o. 2. catellus. — 1. cătellus, i. m., o. cătella, ae. f., dem. af 1. catulus: liden Hund el. Hvalp; 1) m., Plaut., Cic. Div. 1, 46, o. A.; ogs. som Keleord, Plaut. As. 3, 3, 103, o. Hor. Sat. 2, 3, 259; — 2) f., Martial., Juvenal.; ogs. som Keleord, Hieron. — 2. cătellus, i, m., oftere cătella, ae, f., demin. af catena: liden Kiæde; 1) m., Plaut. Curc. 5, 3, 13; — 2) f., Hor. Ep. 1, 17, 55, Liv. 39, 31, o. A.

cătēna, ae, f.; I) „egentl."; A) „alm.": Kiæde el. Lænke; - catenas alicui injicere, Cic., indere, Plaut.; men catenā restrictus membra, Catull. 64, 296; catenas alicui exsolvere, Tac.; — B) „bes.": Klemme el. Klammer til at holde tvende Træer sammen, Cato, Vitruv.; — II) „overf."; A) „alm.": enhver sammenhængende Række; vid. Lucr. 6, 911; cf. id. 2, 631, om de Dandsende: catenas ludere; — B) „alleg.": Baand el. Tvang, o. dl.; ∾ legum, Cic. Sest. 7; cf. Hor. Ep. 1, 2, 63; bf. — cătēnārius, 3: hørende til en Kiæde el. Lænke, canis, (Lænkehund), Petron., Senec.

cătēnātio, onis, f.: Befæsten el. Fastgioren med et Baand; bf. „meton.": Baand el. Tvang, Vitruv., Petron.; af — cătēno, (avi), atum, 1, v. a., [catena]: binder i el. med en Kiæde el. Lænke, Colum. 6, 19; - oftest in partic. perf. catenatus, 3: bunden med en Lænke, lænket el. i Lænker; ∾ Britannus, Hor. Epod. 7, 8, janitor, Ovid. Am. 1, 6, in.; - ∾ cultores (agrorum), Flor. 3, 19; - ogs. „overf.": catenati labores, (sammenhængende, uafbrudte); versus ⋯ catenati; vid. Quintil. 1, 1, extr. — cătēnŭla, ae, f., demin. af catena: liden Kiæde el. Lænke, Paul. Nol.

†cătervă, ae, f.; I) „egentl."; A) „alm.": Hob el. Trop el. Skare, comitum, Lucr., Virg.; cf. Cic. Mur. 33; - ligel. in pl.: catervae testium, Cic., pugilum, Suet., juvenum, Hor.; — B) „bes." ogs.; 1) i Krigssproget: Afdeling af Hæren, navnl. hos Barbarerne; vid Hor. Od. 1, 8, 16, o. ibd. 4, 4, 23, ogs. Tac. Ann. 1, 56, oftere; dog id. Hist. 2, 42, om Romerne: catervis cuneisque concurrere; — 2) i Theatersproget: den hele Skuespillertrop; sædv. grex; vid. Plaut. Capt., fin.; — II) „overf." o. „poet." ogs. om Dyrene; ∾ pecudum, Lucr., avium, Virg.; - men alene efterel. om Begreber; ∾ incondita verborum, Gell.; bf. — cătervārius, 3: hørende til en Trop, pugiles, (som fægte troppeviis el. i Hobe), Suet. Aug. 45; o. — cătervātim, adv.: troppeviis, i Hobe el. Skarer, (navnl. i Krigssproget; - non acie ⋯ sed catervatim, Sall. Jug. 97; cf. Liv. 23, 27; - ogs. „alm."; ∾ volare, Plin. 10, 35.

căthartĭcum, i, n., καθαρτικόν, (sc. medicamentum): Renselsesmiddel, Tertull. — căthĕdra, ae, f, καθέδρα; 1) Armstol el. Lenestol med Hynder, navnl. for Matroner, Hor. Sat. 1, 10, 91, Prop. 4, 5, 37, Phaedr.; - ogs. om en saadan Bærestol, Juvenal. 1, 65; — b) ogs. „meton.": cathedrae molles, d. e. forkelede Damer, id. 6, 90; — 2) Lærestol el. Katheder, Juvenal. 7, 203, Martial. 1. 77; — b) sild. „meton.": Læreembede, Auson., Sidon.

*căthĕdrālĭcius, 3: hørende til en Lenestol; ∾ ministri, (som helst sidde blødt, d. e. forkelede), Martial. 10, 13; o. — cathĕdrārius, 3: hørende til en Lenestol el. Bærestol, servi, (som bære den), Sidon.; — 2) hørende til et Catheder, philosophi, (som docere fra Cathedret), Senec. V. B. 10; ∾ oratores, Sidon.; — not.: cathedralis, e, m. f. Bem., Dig., inc.; — [cathedra]. — căthĕter, ēris, m., καθετήρ: den chirurgiske Sonde, Coel. Aur. — căthĕtus, i, f., κάθετος, (som nedlades el. sænkes): den perpendiculære Linie, en Perpendikel, Vitruv. 3, 3. — căthŏlĭce, adv., (eccl.): almindeligen, Tertull.; — b) rettroende; ∾ dictum, Hieron.; af — căthŏlĭcus, 3, καθολικός, (oftest eccl.); 1) almindelig, hørende til det Hele, bonitas dei, Tert.; — b) subst. pl.: catholica siderum, fulgurum, Plin.; — 2) hørende til den almindelige Kirke; bf. rettroende, fides, Prudent.

Catianus, 3, s. und. 2. Catius. — Cătĭlīna, ae, m., L. Sergius: den berygtede Helt i Sallustii bellum Catilinarium; s. og s. Cic. Oratt. Catilinarias IV, ogs. Lucan. 7, 64, o. A.; — bf. Cătĭlīnārius, 3: catilinarisk, seminarium, Cic. Cat. 2, 10, prodigia, Plin., bellum, Quintil.

1. cătillo, (avi), atum, 1, v. a.: at slikke Tallerkenerne, Plaut. Cas. 3, 2, in.; o. — 2. cătillo, ōnis, m.: Slikmund, Fraaser, Lucil. ap. Macrob.; af — 1. cătillus, i, m., (pl. heterogen. catilla, orum, n., Petron.), demin. af catinus; I) „egentl.": liden Skaal el. Tallerken, Colum., Val. Max.; — II) „overf." fra Gestaltens Lighed; A) tallerkenformet Zirat paa Kaardeskeden, Plin. 33, 54; — 2) den øvre Møllesten; (rimel. af den deri anbragte Tragt til Kornet; opp. meta),

Dig. — 2. Catillus, (Cătilus, Hor. Od. 1, 18, 2), i, m.: Broder af Tiburtus, med hvem han anlagde Byen Tibur, Virg. Aen. 7, 672, (Serv.).

Cătina, ae, (Catane, es, Sil.), f., Κατάνη: By paa Østkysten af Sicilien, (nu: Catania), Plin. 3, 14, Cic. Verr. 2, 75, oftere; — b) df. Catinensis, (Catiniensis, Justin.), e: catinisk, pumex, Juvenal.; – men Catinenses, ium, m: Indvaanerne af Catina, Cic. Verr. 2, 49. — cătinŭlus, i, m., den opløste Biform af 1. catillus, Varr. ap. Charis. — cătinum, i, n., hos Cato: Biform af flgd. — cătīnus, i, m., [sicul. κάτινον, Varr.]: etslags dybt Fad til Maden, en saadan Skaal el. Potte, Varr., Hor., Juvenal., o. A.; ogs. som Kogekar, Cato; ogs. som Smeltedigel, Plin.; ogs. som Røgelsekar, Suet. Galb. 18; — II) „overf." fra Gestaltens Lighed; a) Vandkiedelen i et Trykværk, Vitruv. 10, 12; — b) catini saxorum, Plin. 31, 32: naturlige Fordybninger i Klipperne.

1. Cătius, i, m., [besl. m. catus]: en romersk Skytsgud for de tilvoxende Drenge, Augustin. — 2. Cătius, i, m.: en epicureisk Philosoph, Cic. Fam. 15, 16; — b) df. Cătiānus, 3, spectra, ibd.; — not.: ogs. er Catius: fingeret Mandsnavn, Hor. Sat. 2, 1, 1 o. 88. — catlaster, stri, m., [ctr. f. catulaster, af 1. catulus]: udvoxen Knøs, (βούπαις, gloss.); transmarinos catlastros emere etc., Vitruv. 8, 4.

1. Căto, ōnis, m.: romersk Tilnavn in gente Porcia, hvoraf her mærkes; 1) M. Porcius Cato, m. Tilnavn Censorius, (af hans strenge Censur); vid. Liv. 34, 18, o. id. 39, 40 o. 42, ogs. Nep. Cato, Cic. d. Senect., o. A.; f. ogs. Gell. 13, 19; — b) df. Cătōniānus, 3: catonisk, lingua, Martial., praecepta, Senec.; — 2) M. Porcius Cato (minor, d. yngre), med Tilnavn Uticensis; om ham f. Sall. Cat. 57, ogs. Gell. l. c, o. A.; — b) df Cătōnini, orum, m.: Tilhængere af denne Cato; f. Cic. Fam. 7, 25, und. catonium; — not.: med Hensyn paa disse Mænds strænge Retsind og Alvor, staaer Cato appellativt, dels f. et dydigt, dels f. et strængt og dadlesygt Menneske; vid. Senec. Ep. 120, o. Juvenal. 2, 40, ogs. Phaedr. 4, 7. — 2. Cato, onis, m., Valerius, fra Gallien, Digter og Grammatiker paa Sulla's Tid; vid. Ovid. Trist. 2, 436, o. Suet. Gramm. 2, oftere, ogs. Catull. 56.

cătōblĕpas, ae, m., (κατωβλέπων, nedadskuende): Navnet paa en æthiopisk, forresten ubekiendt, Tyreart med nedhængende Hovede, Plin. 8, 32. — cătŏchītes, ae, m., κατοχίτης: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 56. — cătōmīdĭo, are, v. a., κατωμίζω: lægger (nogen) over en andens Skuldre for at slaae ham, Petron., Spartian. — Catonianus, 3, o. Catoninus, 3, f. und. 1. Cato. — cătōnĭum, i, n., [κατώ, i. e. infra]: Underverdenen, Laber. ap. Gell.; hertil hører Ordspillet: vereor, ne in catonium Catoninos, Cic. Fam. 7, 25. — cătŏpȳrītes, ae, m., κατοπυρίτης: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 56; al. catopyritis, ĭdis, f., κατοπυρῖτις. — catorchites vinum, κατορχίτης οἶνος: Figenviin, Plin. 14, 19.

catta, ae, f.: etslags ubekiendt Dyr; rimel.: = αἴλουρος, Martial. 13, 69. — Catti, orum, o. Cattus, 3, f. und. Chatti. — cătŭla, ae, f. und. 1. catulus. — catulaster, stri, f. und. catlaster. — catŭlinus, 3, [1. catulus]: hørende til en Hund, caro, Plaut. ap. Fest.; ogs. absol. catulina, ae, f., (sc. caro), Plin. 29, 14. — cătŭlio, ire, v. n., [1. catulus]: at være i Brunst, at ville parres; om Hundene, Varr., om Ulvene, Laber. ap. Non.; df. — cătŭlītio, onis, f.: Parringsdriften; df. „overf.": Naturens ligesom Higen efter at befrugte Sædekornet; vid. Plin. 16, 39.

Cătullus, i, m., C. Valerius, Veronensis, (men egenl. født paa Halvøen Sirmio i det Veronensiske), samtidig med Cæsar, berømt elegisk og epigrammatisk Digter, doctus, som lærd Efterligner af Grækerne, Tibull., Ovid., Martial.; — b) df. Cătulliānus, 3, basia, Martial. 11, 6; — not.: ogs. er Catullus: Navnet paa en Mimograph paa Juvenals Tid, Juvenal. 2, 186, oftere.

cătŭlōtĭcus, 3, κατουλωτικός: skikket til at lukke el. læge et Saar, Veget. — 1. cătŭlus, i, m., demin. af canis: liden Hund, en Hundehvalp; vid. Cic. N. D. 2, 14, Virg. Ecl. 1, 22, Hor. Od. 1, 2, 67, o. A.; — 2) ogs. om Unger af andre Dyr, navnl. af Løven, Hor Od. 3, 20, 2, af Tigeren, Plin. 8, 5, osv.; ogs. af Slanger, Virg. Ge. 3, 438; ogs. „alm.": catulos ferae celent etc., Hor. Od. 3, 3, 41; — II) „overf." o. forel.: etslags Baand el. Lænke, Lucil. ap. Non. — 2. Cătŭlus, i, m.: Tilnavn i d. lutatiske Slægt, f. und. Lutatius. — Cătŭrĭges, um, m.: Folk i Gall Narb., (hvor nu Dep. des Hautes-Alpes), Caes., Plin.

1. cătus, 3, [efter Varr. L. L. 7, 3: sabinisk Ord, f. acutus]; 1) „egenl." (men alene forel.): som indvirker stærkt paa Hørelsen, tonende el. lydende; – Jam cata signa fera sonitum dare voce parabant, Enn. ap Varr. l. c.; — II) sædv. „fig."; A) til det Bedre: indsigtsfuld, forstandig, (opp. stultus), men sædv. „poet.", (hvf. Cic. Leg. 1, 16, m. tilføiet: ut ita dicam); – catus Aeliu' Sextus, Enn. ap. Cic. d. Or. 1, 45; cf. Plaut. Most. 1, 3, 29: tam catam, tam doctam te etc., ogs. Ter Andr. 5, 2, 14, o. Hor. Od. 1, 10, 2; – ogs. c. inf.: som forstaaer sig derpaa; ∾ jaculari, Hor. Od. 3, 12, 8, ogs c. gen., Auson.; — B) til det Værre: snu, listig, forslagen; vid. Plaut. Pers. 4, 4, 70; cf. Hor. Ep. 2, 2, 39; — not.: forel. ogs. om Begreber; memorare cata dicta, Enn. ap. Varr.; ∾ consilium, Plaut. Epid. 2, 2, 73. — 2. cătus, i, m.: Kat el. Hankat, (efterel. Ord), Pallad.

caucălis, ĭdis, f., καυκαλίς: etslags Skiermplante, Plin. 22, 40. — Caucăsĭgĕna, ae, m., [Caucasus, gigno]: født paa Caucasus el. nedstammende derfra, Alani, Sidon. — Caucasius, 3, f. und. flgd. — Caucăsus, (-os), i, m., Καύκασος: en af vilde Folkestammer beboet Biergstrækning i Asien, imellem d. sorte o. d. caspiske Hav, Mela 1, 15, o. Plin. 6, 15; ∾ inhospitalis, Hor. Od. 1, 22, 7, o. id Epod. 1, 2; cf. Virg. Aen. 4, 367, ogs. Ovid. Met. 8, 799, (hvor acc. Caucason); — bb) df. Caucăsius, 3: caucasisk, montes, Mela, rupes, Prop., aves, id., volucres, Virg; men ∾ portae, (snevert Pas imellem Caucasus o. mare Hyrcanum), Plin. 6, 12; — b) ogs. subst. Caucasii, orum, m.: de caucasiske Biergfolk, Mela 1, 19. — Cauci, orum, f. und. Chauci. — caucus, i, m., καῦκα: Drikkeskaal, Hieron.

cauda, (coda, Varr., Petron.), ae, f.: Dyrenes Svands el. Hale, Lucr., Cic. d. Or. 3, 59, o. A.; — B) ogs. er at mærke; 1) som Ordsprog o. „alleg.": caudam jactare popello, (logre derfor paa Hundenes Viis), Pers. 4, 14; men caudam trahere, (haves til Bedste), Hor. Sat. 2, 3, 53; cauda leonem facit, Quintil; men leonum animi index cauda, Plin.; — 2) som comisk o. „overf."; a) ∾ Verris, (den maculerede Endestavelse af Navnet Verres), Cic. Verr. 2, 78; — b) f. mentula, Hor.

caudĕus, 3, [rimel. f. caudicus, af caudex]: af Træ, cistella, Plaut. Rud. 4, 4, 65. — caudex, (codex, saal. altid i Bem. II), icis, m.; 1) „egenl.": Træstamme el. Træbul, Plin., Virg. Ge. 2, 30, Ovid. Met. 12, 432, (hvor codex); – ogs. en Blok el. Klods, hvortil nogen bindes, Plaut. Poen. 5, 3, 34; – ogs. som Skieldsord: Klods, Ter. Heaut. 5, 1, 3; — II) „overf." o. „meton."; A) det af Stammer el. Planker sammentømrede Skib; vid. Senec. B. V. 13; – df. ogs. d. romerske Tilnavn: Caudex, vid. Senec. l. c.; f. ogs. und. caudicarius; — B) og fordi de Gamle oprdl. skreve paa voxede Trætavler; saa heder codex ogs. ethvert af slige Træblade (el. af andre Blade) sammenlagt Skrift; df. alm. en Bog; – vid. Cic. Verr. 1, 46, o. Quintil. 10, 3, 28; – in codicibus membraneis, vel chartaceis, vel etiam eboreis, vel alterius

materiae, Dig.; — 2) hertil mærkes endnu; a) codex: Regnskabsbogen, navnl. Hovedbogen, (i Modsætn. af adversaria); vid. Cic. R. Com. 2 o. 3; men id. Verr. 1, 36: in codicis extrema cera (paa den sidste Tavle) nomen infimum etc.; — b) sildi.: Codex Justinianeus, Theodosius, etc.: Lovsamlinger af Keiserne Justinianus, Theodosius, osv.

*caudicālis, e: hørende til en Træstamme el. Træbul; bf. comisk: ∾ provincia, (en Brændehuggers Forretning), Plaut. Pseud. 1,2,25; — caudicārius, 3: = frgd.; navnl. ogs. sammenføiet el. tømret af Træstammer el. Planker, naves; vid. Senec. B. V. 13, Varr. ap. Non., o. Fest. p. 30; — b) bf. subst. caudicarii, orum, m.: som fare med saadanne Skibe el. Pramme, Cod. Theod.; o. — caudicĕus, 3: = frgd., lembus, Auson.; — [caudex].

Caudĭum, i, n.: liden By i Samnium, navnkundig af det derved liggende Biergpas, hvori den rom. Krigshær (a. u. c. 433) blev indesluttet af Samniterne; vid. Liv. 9, 2, flgd., Cic. Off. 3, 30, o. A.; — bb) bf. Caudinus, 3: caudinsk, furculae, Liv. l. c., fauces, Colum., saltus, Liv. l. c. 7, pax, ibd.; — b) men subst. Caudini, orum, m.: Indvaanerne af Byen Caudium, Plin. 3, 16.

caulae, arum, f., [efter Varr. besl. m. cavus; cf. Fest. p. 36]; I) „alm.": Huller el. Aabninger, navnl. for Respirationen, Lucr. 2, 951; ∾ corporis, id., palati, id., aetheris, id.; — II) „bes.": indesluttet Rum, navnl. Stald el. Faaresti, Virg. Aen. 9, 60. — caulĭas, ae, adj. m., καυλίας: som er udtrukken af Stilke, succus, Plin. 19, 15; (opp. succus rhizias). — caulĭcŭlus, (colic.), i, m., demin.: liden Stilk el. spæd Skud paa Værter og Planter; ramorum fici teneri cauliculi, Plin. 23, 63; cf. Suet. Gramm. 11; Formen coliculus har Cato, Varr., Colum.; — II) „overf." i Architecturen: den paa Søilecapitlet til Zirat anbragte Stilk, Vitruv. 4, 1; af — caulis, (ogs. colis, f. und. frgd.), is, m., καυλός; I) „alm.": Stilk el. Plantestilk; — caules brassicae, Cato, cepae, Colum., fabarum, Plin.; hos Vinstokken: Ranken, Cato, Colum.; men caulis: Kaalstilk el. Kaalstok el. Kaal, Cic. N.D. 2, 47, Hor., Plin. 17, 37; — II) „overf." fra Gestaltens Lighed; a) ∾ pennae: Pennepose, Plin. 11, 94; — b) f. mentula, Lucil. ap. Non., Cels.

caulōdes, is, adj., καυλώδης, brassica, (en storbladet Kaalart), Plin. 20, 33. — Caulon, ōnis, m.: Biform af flgd., Virg., Ovid., Plin. 3, 15. — Caulōnĭa, ae, f., Καυλωνία: en af Achæerne anlagt By i d. Bruttiske, Mela 2, 4, Liv. 27, 12.

Caunĕus, (ius), 3, o. Caunites, is, f. und. flgd. — Caunus, i, f., Καῦνος: gammel By paa Kysten af Carien, (nod. Copi), Mela, Plin. 5, 29, Cic. Div. 2, 40; — om dens Stifter Caunus, f. Ovid. Met. 9, 453; — B) bf. 1) Caunĕus, (ius), 3: caunisk; bf. subst. a) Cauneae, (sc. ficus), Cic. l. c., Plin. 15, 21; — not.: ogs. findes Biformen Caunae alm. f. Figener, Colum., Stat.; — b) bf. Caunei el. Caunii, orum, m.: Indvaanerne af Byen Caunus, Cic. Fam. 13, 56; — 2) Caunītes, is, adj.: caunisk, sal, Plin. 31, 45.

caupo, ōnis, m., [skal være besl. m. κάπηλος]: Smaahandler, Høker, Vertshusmand, Plaut., Cic. Div. 1, 27, Hor. Sat. 1, 5, 4, o. Martial 1, 57; — b) sild. ogs. „overf.": ∾ sapientiae, Tertull.; bf. — caupōna, ae, f.; I) som fem. af frgd.: Høkerske, Vertshuskone, Vertinde, Lucil. ap. Priscian., Appul.; — II) Kro el. Vertshus, Cic. Pis. 22, Hor., Gell. — caupōnĭus, 3, [caupona nr. II]: hørende til et Vertshus, puer, (Opvarter), Plaut., tabernae, Dig.; ∾ artes exercere, Justin.; — bf. subst. caupōnĭum, i, n.: = caupona nr. II, Dig. — caupōnor, ari, v. dep. a.: driver Handel med noget; vid. Enn. ap. Cic. Off. 1, 12. — caupōnŭla, ae, f., demin. af caupona nr. II: lidet Vertshus, liden Kro el. Kippe, Cic. Phil. 2, 31. — caupŭlus, i, m.: etslags lidet Skib, Gell. 10, 25. — caurus, (ogs. cōrus), i, m.: Nordvestvinden, Senec., Lucr., o. A.

causa, (caussa, vid. Quintil. 1, 7, 20), ae, f., [rimel. besl. m. casus]; I) „egentl."; A) „alm.": Aarsag, Grund, Foranledning; (opp. effectum el. factum, Quintil.); — causa ea est, quae id efficit, cujus est causa, ut vulnus mortis, etc., Cic. Fat. 15; causa, quamobrem etc., Ter.; quid enim causae est, cur etc., Cic. Acad. 1, 3; ogs. causa, quod, id., Quintil.; causa, ut, Ter., Cic.; quid causae est, quin, Ter., Hor.; ogs. quae causa est, quin, Plaut. Capt. 2, 2, 103; nihil causae est, cur non, Quintil.; — vera objurgandi causa, Ter. Andr. 1, 1, 131; ogs. causa ad objurgandum, ibd. 123; — ogs. er at mærke: causa c. gen. (explic.); vid. Cic. Off. 2, 15: collectis causis eluvionis etc.; cf. id. Phil. 1, 14; — „poet." ogs. c. inf., Virg. Aen. 10, 90, o. Tibull. 3, 2, 30; — B) „bes." ogs.; 1) Anledning, Leilighed; vid. Cic. Div. 2, 2; ligel. hanc nactus causam appellationis, (til at faae ham i Tale), etc., Caes. B. G. 2, 28; — 2) prægnant; a) f. justa causa, (fuldkommen Aarsag); — cum causa accedere ad accusandum, Cic. Verr. 1, 8; cf. id. Att. 7, 3: causam solum illa causa non habet; — b) omvendt staaer causa efter Sammenhængen undert. f. falsa causa, (foregiven Aarsag, Paaskud); — fingit causas, ne det, Ter. Eun. 1, 2, 58; causa bellandi, Nep. Ham. 3; ∾ jurgii, Phaedr. 1, 1; saal. oftere per causam c. gen., (under Paaskud deraf); vid. Suet. Caes. 2, Liv. 2, 32, o. A.; — c) abl. causa c. gen., el. c. abl. pronom.; — patris causa, mea causa: for hans Skyld, for min Skyld; vid. Cic. Fam. 13, 26, o. id. d. Or. 1, 35; ligel. eā causa: af den Grund, Ter.; deprecandi causa, Tac.; — i denne Forbindelse er causa ogs. undert. udfaldet foran gen.; magis usurpandi juris, quam quia etc., Tac. Hist. 4, 25; cf. Caes. B. G. 5, 8; — d) hos Lægerne: Sygdom; haec facienda sanis, tantum causam metuentibus, Cels.; bf. causa sontica, Tibull. 1, 8, 51; — II) „overf."; A) Sag, Gienstand, Æmne; a) for en rhetorisk Fremstilling, ὑπόθεσις, Cic. Top. 21, o. Quintil. 3, 5, 7 flgd.; f. ogs. Auct. ad Her. 1, 11; — b) for en Retssag; bf. som term. techn.: Retssag el. Proces; — ∾ privatae, Cic., publicae, id.; causae capitis aut famae, id.; causam agere, id., Quintil., defendere, id., perorare, id.; causam obtinere, (vinde sin Sag), Cic., perdere, id.; men causā cadere, f. und. cado; — causam dicere: at have en Sag, at være anklaget, vid. Cic. R. Am. 5, oftere; ligel. causam dicere ex vinculis, Liv. 29, 19; men ogs. undert. ifølge Sammenhængen: causam dicere, om Taleren; vid. Cic. d. Or. 1, 2, o. id. Dejot. 2; cf. id. R. Am. 2; — B) det Parti, som nogen tager el. forsvarer (udenfor Retten), vid. Cic. Dejot. 10, o. id. Lig. 9; ligel. causam C. Caesaris meliorem, Quintil.; — 2) bf. „meton."; a) de personlige Forholde og Forbindelser; vid. Cic. Quint. 15, o. id. Fam. 13, 19; — b) de forskiellige Livsforholde el. Pligtforholde; vid. Cic. Off. 1, 31; ogs. alm. Stilling el. Vilkaar, ibd. 3, 27, o. Caes. B. G. 4, 4; — C) endel. heder causa; a) Sag, Ærinde, Forretning; cui senatus dederat publice causam, ut etc., Cic. Verr. 3, 73; cf. Nep. Paus. 4; — b) Nytte, Fordel, Frembringelse; ut et causa rei restituatur, etc., Dig.; bf. ogs. Opholdelse el. Ernærelse; vid. Plaut. As. 3, 1, 17.

causālis, e, [causa]: hørende til en Aarsag, ratio, Augustin.; — b) bf. i Grammatiken: ∾ conjunctiones, (som føie en Aarsag el. Grund til d. frgd.); saal. nam, enim, itaque, etc., Gramm.; — bf. causaliter, adv., i. e. per causas, Augustin. — causārie, adv.: paa Grund af Sygdom, Dig.; af — causārius, 3, [causa, f. morbus]: syg el. sygelig, corpus, Senec., partes (corporis), id.; — b) ogs. subst. causarii vel latere vel faucibus, Plin. 25, 25; — 2) bf. i Krigs-

sproget: som er afskediget ifølge Legemssvaghed, Liv. 6, 6; hvf. ∾ missio, (en saadan Afsked), Dig.

*causāte, adv.: med Grund; quanto causatius ··· defendimur etc., Plin. praef.; — causātio, onis, f., (eftercl.): Foregivende, Paaskud; ∾ aegri corporis, Gell. 20, 1; — b) Sygdom, Pallad.; o. — causātivus, 3, (eftercl.); 1) hørende til en Retssag; causativum litis: hvad der udgjør Hovedsagen i en Proces, Capella; — 2) i Grammatiken: ∾ casus: = accusativus, Prisc.; — [causor].

causĭa, ae, f., καυσία; 1) etslags hvid og bredskygget Solhat hos Macedonierne, Plaut. Pers. 1, 3, 75, Val. Max.; — 2) i Krigssproget, ligesom vinea: Skytstag over Beleirerne, Veget. — *causĭdĭcālis, e: hørende til en Sagførers Embede, M. Aurel. ap. Fronton.; — causĭdĭcātĭo, onis, f.: Sagførelse, Advocatur, Fronto; o. — causĭdĭcīna, ae, f.: = frgd., Amm.; af — causĭdĭcus, i, m., [causa, dico]: en Sagfører, men sædv. med etslags Ringeagt: som lader sig betale sit Arbeide, og i Modsætn. af orator; vid. Cic. d. Or. 1, 46. — causĭfĭcor, ari, v. dep. n., [causa, facio]: foregiver som Aarsag, bruger som Paaskud, (for- o. eftercl.); non causificor, quin etc., Plaut. Aul. 4, 10, 25; inconcinne causificans, Appul.

causor, atus sum, 1, v. dep. n. o. a., [causa]; I) som v. neutr., (sædv. for- o. eftercl.); a) taler derfor, forsvarer en Sag; - Vide, ut facunde contra causeris patrem, Afran. ap. Non.; — b) taler el. disputerer for og imod; vid. Lucr. 1, 399; men causari cum aliquo, Trebell.; — II) oftere act.: angiver en fingeret Grund derfor, bruger el. foregiver som Paaskud el. Undskyldning; - patre animi ejus interturbationem causante, Liv. 23, 8; cf. Hor. Ep. 1, 14, 12; ligel. ∾ consensum patrum, Liv. 3, 64; ∾ valetudinem, Tac., imbecillitatem et senium, Suet., tempus diei, Curt.; — bb) staaer i denne Bem. ogs. undert.; a) absol.; vid. Virg. Ecl. 9, 56; — b) med en Objectssætn.; causando, corrumpi equos in insula inclusos, Liv. 28, 35; — c) med quod; vid. Suet. Calig. 23.

caustĭce, es, f., καυστική: en Benævnelse paa Planten scelerata, (af dens brændende Egenskab), Appul. — caustĭcus, 3, καυστικός: brændende el. ætsende, vis, Plin., natura, id.; ∾ spuma, (etslags Skumsæbe), Martial. 14, 26; — b) ogs. subst. causticum, (sc. medicamentum), etslags ætsende Lægemiddel), Plin. — causŭla, ae, f., demin. af causa; 1) ubetydelig Retssag; parvarum rerum causulas (scribere), Cic. d. Opt. Gen. Or. 3; — 2) liden el. ringe Foranledning; vid. Auct. B. Afr. 54: causulam nactus etc.

*caute, adv.; I) „alm.": forsigtigen, betænksomt, varsomt; - ∾ pedetentimque dicere, Cic. Cluent. 41; caute et cum judicio, Quintil.; compar.: ∾ efficere aliquid, Cic. Dejot. 6; superl.: ∾ navigare, id. Att. 15, 26; — II) „bes.": med cautionsmæssig Sikkerhed; aliter, nec caute, nec jure fieri potest, Cic. Att. 15, 17; cf. id. Leg. 2, 21; o. — cautēla, ae, f., (eftercl.); 1) Forsigtighed, Appul.; — 2) i Retssproget, ligesom cautio: Caution, retlig Sikkerhed el. Borgen; cautelam praestare, Dig., reddere, ibd., interponere, ibd.; — [cautus, caveo].

cauter, ēris, m., καυτήρ, Biform af cauterium: Brændejern, Pallad.; — B) „meton.": ∾ igneus, det brændte Saar, Prudent. — cautērĭo, are, v. a.: brændemærker, Hieron.; af — cautērĭum, i, n., καυτήριον: Brændejern til Indbrændning, Veget., navnl. ogs. hos Lægerne, Plin. 25, 29; — b) bs. i Malerkunsten: Ildkar med Gløder, der holdes til Væggen for at indbrænde Farverne, Dig. — cautērizo, are, v. a., καυτηριάζω: brænder med gloende Jern, brændemærker, Veget. — cautes, is, f.: skarp el. spids Klippe; - naves nihil saxa et cautes timebant, Caes. B. G. 3, 13; ∾ durae, Virg.; cautes Alpium inviae, Plin.; cf. Ovid. Met. 11, 330.

*cautim, adv., ligesom caute: forsigtigen; vid. Ter. Heaut. 4, 8, 30; o. — cautĭo, onis, f.; I) „alm.": Forsigtighed, Varsomhed, Omhu; vid. Cic. Tusc. 4, 6, id. d. Or. 2, 74, o. id. Lael. 21; - cautio est mihi, ne etc., (jeg maa sorge derfor), Plaut.; ligel. mea cautio est, Cic. Att. 5, 4; - sed habet multas cautiones beneficentia, (derved er meget at iagttage), id. Off. 1, 14; cf. ibd.: alter erat locus cautionis, ne etc.; men id. Fam. 11, 21: cautionem non habere: ikke at kunne afvendes ved Forsigtighed; — II) „bes." o. „techn.", el. i Forretningssproget: Sikkerhed, Borgen, Caution; - quando vestrae cautiones infirmae sunt, etc., Cic. Fam. 7, 18; prolatis cautionibus etc., Senec. Benef. 3, 7; cautionem cavere, Dig., interponere, ibd.; ∾ idoneam offerre, ibd.; ogs. m. flgd. acc. c. inf., Suet. Aug. 98; — 2) ogs. „overf.": mundlig Forsikkring; hunc Pompejus omni cautione ··· devinxerat, m. flgd. acc. c. inf., Cic. Sest. 7; — [cautus, caveo].

cautĭōnālis, e, [cautio]: hørende til Borgen el. Caution, stipulationes, Dig. — cautor, oris, m., [caveo]; I) „alm.": som tager sig iagt; - Etiam quum cavisse ratus est, saepe is cautor captus est, Plaut. Capt. 2, 2, 7; — II) „bes.": som borger derfor, en Cautionist; bs. „overf."; ∾ alieni periculi, Cic. Sest. 7. — cautus, 3: partic. o. adj. af caveo.

cavaedĭum, i, n., (i. e. cavum aedium), s. und. cavus. — căvāmen, ĭnis, n., [cavo]: Hule; - cavamina rupium, Solin. — căvātĭcus, 3, [cavus]: som lever el. opstaaer i Huler, cochleae, Plin. 8, 59. — *căvātĭo, onis, f.: Hulhed, Fordybning, Varr.; — căvātor, oris, m.: som udhuler; ∾ arborum (avis), Plin.; o. — căvātūra, ae, f.: Hulhed el. Hulning, vulneris, Veget., dentium, Marc. Emp.; — [cavo].

căvĕa, ae, f., [cavus]; I) „alm.": Hulhed el. Hule, udhulet Sted; vid. Plin. 11, 1; — b) bs. sædv.: indsluttet Rum; navnl. Bur el. Aflukke til Dyrenes Forvaring; - vid. Lucr. 6, 188, o. Hor. A. P. 473; ogs. Sueton. Calig. 27, o. A.; - cavea liberati pulli, Cic.; men om en Bikube: emissum caveis ··· agmen, Virg. Ge. 4, 58; - ogs. Hegn, navnl. omkring et ungt Træ, Colum.; cf. id. 8, 8; — II) „bes." i Theatersproget heder cavea: den Del af Theatret, hvori Tilskuerbænkene ere anbragte i en Halvcirkel over hverandre; vid. Cic. Lael. 7, o. A.; ogs. mærkes: ∾ ima, (som de Fornemme indtoge), opp. ∾ media o. summa; vid. Cic. d. Senect. 14, ogs. Suet. Aug. 44, o. Senec. Tranqu. 11; — B) „meton." ogs. (som pars pro toto): det hele Theater; vid. Cic. Leg. 2, 15: quoniam sunt cavea circoque divisi (ludi publici); - „poet." ogs. om enhver Forsamling af Tilskuere, Virg. Aen. 5, 340; — not.: gen. caveāi, Lucr. 4, 76; bs. — căvĕātus, 3; 1) ligesom indesluttet i et Bur, Plin. 9, 5; — 2) med theaterformet Fordybning, urbes, id. 4, 5.

căvĕo, cāvi, cautum, (căvitum), 2, v. n. (o. a.); (s. imperat. cavē findes ogs. cavĕ, Catull., Hor.); [efter Lindem. at sammenl. m. κήδομαι, i. e. curo]; „alm.": at vogte derpaa, at være opmærksom el. omhyggelig, og det enten med Hensyn paa sig selv, el. med Hensyn paa andre; bs. I) cavere m. o. ud. sibi; A) „alm.": at vogte sig, at tage sig iagt, at see sig for; 1) som neutr.; a) absol.; - faciet, nisi caveo, Ter. Heaut. 4, 4, 8; men id. Eun. 4, 7, 29: cave, sis; nescis, etc., (tag dig iagt); cf. Nep. Alc. 5, o. Hor. Sat. 2, 7, 68; — b) m. ab, ogs. c. abl. (efter b. udfaldne ab); - Tum pol ab istoc tibi, hera, cavendum, Ter. Eun. 5, 2, 44; monebat, ut ··· a me ipso caveret, Cic. Sest. 64; cf. id. Fin. 5, 22; men Sall. Jug. 108: ab insidiis ejus aliter caveri nequivisse; - ∾ malo, (s. a malo), Plaut. Bacch. 1, 2, 39, oftere; men id. Most. 5, 2, 21: hercle mihi tecum cavendum est, (s. a te); — c) m.

ne; ogſ. (in imperat.) c. conj. (efter d. udfaldne ne): vogte ſig for el. forebygge, at oſv.; - vid. Ter. Heaut. 2, 2, 6, Cic. R. Am. 53, Hor. A. P. 214, o. A.; ligel. cavendum est, ne, Cic. Off. 1, 39; - cave dixeris, Ter.; cave existimes, Cic., (vogt dig for at troe det, troe det ikke); ligel. cave, te fratrum misereatur, id. Lig. 5; cf. Virg. Aen. 11, 293; - ogſ. findes cave, (ligeſom age), m. flgd. plur., Plaut. Poen. prol. 117: cave dirumpatis; — d) m. ut: at drage Omſorg for, at oſv.; vid. Cic. Off. 1, 29; — 2) ſom act., (el. vaa Grækernes Viis, c. acc.): at vogte ſig derfor, at undgaae; - Tu quod cavere possis, stultum admittere est, Ter. Eun. 4, 6, 23; cave canem, ſ. und. canis; ∾ omnia, Cic. Fam. 11, 21; ∾ vallum caecum fossasque, Caes. B. C. 1, 28; ∾ insidias, Suet., periculum, id., aliquem, id. Caes. 45; cf. Hor. Sat. 1, 4, 85: hunc tu caveto; — bb) hertil er endnu at mærke; a) in pass.; cetera, quae etc., cavebuntur, Cic. Att. 10, 16; cf. id. Off. 2, 24; prius quod cautum oportuit, Plaut. Trin. 2, 4, 14; ego tibi cautum volo, id.; cf. Hor. Od. 2, 13, 14, o. Cic. Verr. 1, 35; ogſ. absol.: cauto opus est, Plaut.; — b) c. inf.; caveret id ··· petere, quod etc., Sall. Jug. 61; cf. Virg. Ecl. 9, 25, o. Hor. A. P. 168; — B) „beſ." o. „techn."; a) i Forretningsſproget; - cavere ab aliquo, (lade ſig give Sikkerhed af nogen); nisi prius a te cavero, m. acc. c. inf., Cic. Brut. 5; ligel. ab sese caveat etc., (han kunde lade dem give ſig Sikkerhed derfor), id. Verr. 2, 23; — b) i Fægterſproget: cavere m. o. ud. ictum: at afparere el. undgaae Stødet; bis cavere, bis repetere, (sc. ictum), Quintil. 5, 13, 54; cf. ibd. 9, 4, 8; — II) cavere alicui; A) „alm." c. acc.: at afvende el. afværge noget derfra; - ∾ scabiem pecori, Cato; - men ud. acc.: at drage Omſorg for nogen; melius ei cavere volo, quam ipse aliis solet, Cic. Fam. 3, 1; - ogſ. c. acc. comm.; id, amabo te, huic caveas, (deri maa du ſorge for hende)! P. quid isti caveam? Plaut. Bacch. 1, 1, 10; — B) dſ. „beſ." i Forretningsſproget; 1) ∾ alicui: give nogen Sikkerhed; - quum ei non satis cautum videretur, Cic. Cluent. 59; ogſ. m. tilføiet abl.; praedibus et praediis populo cautum est, id. Verr. 1, 54; - ∾ pecuniam alicui, Dig.; ∾ chirographum, ibd.; men ∾ cautionem, (give Contracaution), ibd.; - ſ. acc. ſtaaer ogſ. de; vid. Caes. B. G. 6, 2, o. Suet. Cal. 12; men ∾ capite pro re aliqua, Plin. 31, 17; - ∾ in duplum, Suet. Aug. 41; — 2) ved en Lov at anordne el. beſtemme; ligel. m. ut el. ne, ogſ. m. de, oſv.; - quo (decreto) cavebatur, ut etc., Suet. Aug. 1; cautum est legibus, ne plures essent etc., Cic. Verr. 2, 50; cautum est de numero etc., Suet. Caes. 10; - ogſ. pass.: quae legibus cauta sunt, Quintil.; - ogſ. ved Teſtamente at beſtemme noget; ∾ testamento, ut etc., Cic. Fin. 2, 31; ogſ. ∾ aliquid, (sc. testamento), id. Leg. 2, 21; men id. Inv. 2, 41: ∾ heredi, (vaaſee hans Bedſte); — III) partic. cautus, 3, ogſ. ſom adject.; A) ſom neutr.: ſom tager ſig iagt, forſigtig, varſom; - ut cautus est, ubi nihil opus est, Ter. Phorm. 4, 5, 3; cauti in periculis, Cic.; cf. Hor. A. P. 46; - dubium, cautior, an audentior, Suet. Caes. 58; - ogſ. m. ad, Liv. 24, 32; ligel. m. adversus, id. 38, 25; ogſ. m. erga, Curt. 10, 1; „poet." ogſ. c. inf.: cautum dignos assumere, Hor. Sat. 1, 6, 51; ſild. ogſ c. gen.; cautus rei divinae, Macrob.; — 2) „overſ."; a) „alm." om Begreber; ∾ consilium, Cic.; cautissima senectus, Tac.; ∾ timor, Ovid.; — b) „beſ.": ſnu el. liſtig; ∾ vulpes, Hor. Ep. 1, 1, 73, Myrtale, Martial. 5, 5; — B) ligeſom pass.: ſikkret, hvorfor der haves Sikkerhed; - quo mulieri res esset cautior, Cic. Caecin. 4; ligel. cauti nummi, Hor. Ep. 2, 1, 105; - ogſ. „overſ.": in eam partem peccare, quae est cautior, Cic. R. Am. 20; cautus ab incursu belli, Lucan.

†căverna, ae, f., [cavus]: Hule el. Grotte el. Hul, terrae, (i Jorden), Lucr., Cic.; ∾ curvae, Virg., imae, Ovid., caecae, id.; ∾ navium, (Rummet i Skibe), Cic. d. Or. 3, 46; ∾ coeli, (Himmelhvælvingen), Lucr.; ogſ. ∾ aetheriae, id.; - ogſ. Aabningsſtedet i d. dyriſke Legeme, Plin. 8, 81, oftere; dſ. — cavernātim, adv.: hulevis, Sidon.; — caverno, are, v. a.: udhuler, fistulam, Coel. Aur.; o. — căvernōsus, 3: fuld af Huller, poros, radix, Plin. — căvernŭla, ae, f., demin. af caverna: liden Hule, Plin.

căvilla, ae, f., [cavus], for- o. efterel. Biform af cavillatio: tom Snak; vid. Plaut. Aul. 4, 4, 11; - ogſ. „overſ.": Sophiſteri, Capella. — *căvillābundus, 3: ſom ſkuffer med Spidsfindigheder, Tertull.; — căvillātio, onis, f.: I) „alm.": luneſuld el. humoriſtiſk Skiemt el. Spot, Stikleri el. Ironi; vid. Liv. 42, 32; ogſ. in pl., Plaut. Stich. 1, 3, 75; - efter Cic. d. Or. 2, 54, er cavillatio i Rhetoriken: den over hele Foredraget udbredte Lune og Vittighed; — II) „beſ." o. „overſ.": Spidsfindighed, Sophiſteri; - sophismata ··· cavillationes, vid. Senec. Ep. 111; ∾ infelix verborum, (Haarkløveri), Quintil.; ∾ juris, id.; — căvillātor, oris, m.; A) „alm.": en Spøtter, en Humoriſt; - ∾ facetus, Plaut.; navnl. ogſ. uheldig el. inept Spottefugl el. Harlequin; vid. Att. 1, 13; — B) „beſ.": en Sophiſt, Senec. Ep. 102; — dſ. fem. căvillātrix, icis, ogſ. ſom adj.: ſophiſtiſk; ∾ conclusio, Quintil. 7, 3, 14; - men id. 2, 15, 25, absol.: Sophiſtiken; o. — căvillātus, us, m., efterel. ſ. cavillatio, Appul.; — [af flgd.].

căvillor, atus sum, 1, v. dep. a. o. n., [cavilla]; I) „alm": ſkiemter dermed, ſtikler derpaa; - ∾ cum aliquo, (ſkiemtende at mundhugges med nogen, at ſige hinanden Bitterheder), Cic. Att. 2, 1; men id. N. D. 3, 31: in eo etiam cavillatus est, m. acc. c. inf., (ublod ſig derom ſpottende); men ∾ circa crus, (have at udſætte derpaa), Plin.; - dſ. ſædv.: ſpottende at dadle, at have til Bedſte, Cic. Qu. Fr. 2, 12; ∾ hanc artem, ut jejunam etc., Quintil.; ∾ tribunos, vid. Liv. 2, 58; — II) „beſ.": bruger Sophiſterier el. Udflugter; cavillari tum tribuni, etc., Liv. 3, 20; ogſ. c. acc.: at fordreie el. forvende; Tiberium ··· verba patrum cavillantem etc., Tac. Ann. 1, 46: — not.: cavillatus, 3, (efterel.) ogſ. ſom pass.: ſom er fort bag Lyſet, Appul.

*căvillōsus, 3, (efterel.): fuld af Spot, ſpottende, Firmic.; o. — căvillŭla, ae, f., demin.: ſmaalig Spot, Stikleri el. Drilleri, Plaut. Truc. 3, 2, 17; — [cavilla]. — cavillum, i, n.: efterel. Biform af cavilla, Appul.

căvo, avi, atum, 1, v. a., [cavus]: gjør hul, udhuler, vid. Lucr. 1, 314; ∾ naves ex arbore, Liv., lintres arbore, Virg.; cavatae rupes, id., Ovid.; - „poet." ogſ. ∾ parmam gladio, (giennembore), Ovid. Met. 12, 130; ligel. „poet.": Tegmina tuta cavant capitum, (tilrunde el. forfærdige Hielme), Virg. Aen. 7, 632. — căvōsĭtas, atis, f., [af inus. cavosus, ſ. cavus], (efterel.): Huling el. Hulhed el. Fordybning, Tertull.

cavum, i, n., ſ. und. flgd. — căvus, 3; I) „egentl.": hul el. udhulet, ogſ. hvælvet, odl.; (opp. plenus); - Ut cava conveniant plenis etc., Lucr. 6, 1084; ∾ tibia, id., concha, Virg., testudo, id., Hor., bucina, Ovid.; ∾ montes, Lucr., trunci, Hor.; ∾ ilex, id.; men cava trabe currimus aequor, (i. e. nave el. navibus), Virg. Aen. 3, 191; ∾ vena, (Hulaaren), Cic.; men ∾ flumina, Virg., Lucan., (den hule Biergſtrøm); ∾ luna, (aftagende), Plin.; - navnl. ogſ. „poet.": ſom med ſin Hulhed omgiver et andet; ∾ nubes, Lucr., Virg., Ovid.; ligel. ∾ umbra, Virg. Aen. 2, 360; — not.: ſild. hede cavi menses: ſom alene have 30 Dage, (opp. pleni m.), Censorin.; —

B) hertil mærkes endnu som subst.; a) cavum, i, n., (sc. spatium): Hul el. Aabning; per quae cava etc., Liv. 24, 34; bf. cavum aedium, Varr., Vitruv. 6, 3, (men etr. cavaedium, Plin. Ep. 2, 17), ligesom atrium, (Forgaard el. Forsal i de romerske Huse); — b) cavus, i, m., (sc. locus), ligesom cavum: Hul el. Hule, Hor. Sat. 2, 6, fin., Colum.; — II) „overf." o. efterel., ligesom inanis: tom, forfængelig, gloria, Paul. Nol., opes, id.

Caystros, (-us), i, m., Κάϋστρος: en af sine mange Svaner berømt Flod i Lydien, falder ved Ephesus i Havet, Plin. 5, 31, Ovid., Prop., o A.; — bf. Căÿstrius, 3, ales, (i. e. cygnus), Ovid. Trist. 5, 1, 11.

ce-, -ce, particul. insep. demonstr., svarer etymologisk til Grækernes γέ, men efter Bem. til deres ι demonstr. i τουτί o. fl.; er at mærke; A) som uforandret ce; a) i Begyndelsen af visse Ord; vid. 2. cedo, cette, ceu, ss. II.; — b) oftere i Ordets Ende; vid. hicce, illicce, sicce, etc., (und. hic, illic, sic, etc.); — B) som forandret til ci foran den ligel. vedhængte Spørgepartikel -ne; saal. i hiccine, siccine, nuncine, etc., (f. und. hic, sic, nunc, etc.); — C) som bortkastende e, oprdl. foran K-Lyden; hvf. ecastor, ecere, equidem; samt i Analogi deraf: ejuno, eheu, o. fl.; — bb) dette „e" blev fremdeles; a) ved Forsatn. af Bogst. „m" til me; hvf. mehercle, mecastor, medius fidius; — b) ved Udvidelse til ede; hvf. edepol, f. und. Pollux.; — c) foran K-Lyden ogs. undert. til ec-, hvf. ecquis; bf. ogs. m. selve ce: ecce; — d) endel. ved Tilsætn. af Bogst. „n" blev en, f. m. f.; — not.: om denne Partikel f. Madv. ad Cic. Fin. p. 75.

Cĕa, ae, f.: en af de cycladiske Øer, ligeoverfor Sunium, navnkundig som Digteren Simonides's Fødested, (hod. Zia), hed ogs. Ceos, (Κέως), Plin. 4, 20, ogs. Cia, (Κία), Liv. 31, 15; - f. ogs. und. Cos; — bb) bf. Cēus, 3: ceisk, gens, Ovid., Simonides, Cic.; og med Hensyn paa denne Digter: ∾ Camenae, Hor. Od. 4, 9, 8, neniae, ibd. 2, 1, 12, (hans Digte); — b) bf. Cēi, orum, m.; Indvaanerne paa Øen Cea, Cic. Div. 1, 57, — not.: f. ogs. und. Cos.

Cĕbren, ēnis, m., Κεβρήν: Flod i Troas; som Flodgud: Fader til Oenone, Sabin. Ep. 89; ogs. til Hesperie, som deraf heder: — Cebrēnis, idos, f., Stat.; acc. Cebrenida, Ovid. Met. 11, 769.

Cecrŏpĭa, ae, etc., f. und flgd. — Cecrops, opis, m., Κέκροψ: den ældste Konge i Attika, var indvandret fra Ægypten, og havde anlagt Borgen Cecropia, Hygin.; - ogs. var han efter Mythen: geminus, (halv Menneske, halv Slange), Ovid. Met. 2, 555; — B) bf. 1) Cecrŏpĭus, 3; a) cecropisk, arx, Ovid.; ogs. absol. Cecropia, (sc. arx): Borgen i Athenen, Plin. 7, 57; bf. ogs. „meton." f. Athenen, Catull. 61, 79; — b) attisk el. atheniensisk, fines, Lucr., coloni, Prop., apes, Martial., (f. und. Hymettus); men ∾ Eumolpus, (som født i Athenen), Ovid. Met. 11, 93; men ∾ cothurnus, (den Athenienserne eiendommelige Tragoedie), Hor. Od. 2, 1, 12; men ∾ domus, ibd., (f. und. Procne o. Pandion); — 2) Cecrŏpĭdes, ae, m.: mandlig Efterkommer af Cecrops; voc. Cecropida, (i. e. Theseu), Ovid. Met. 8, 551; - pl. Cecropidae, arum, m.: Athenienserne, Ovid. Met. 7, 486; — 3) Cecrŏpis, ĭdis, fem. patronym.; a) Efterkommerske af Cecrops; bf. Ovid. Met. 2, 806: hans Datter Aglauros; men ibd. 6, 667, in pl.: K. Pandions Døttre Progne og Philomele; — b) Athenienserinde, Juvenal. 6, 186; — c) ogs. adj., f. attisk el. atheniensisk, terra, Ovid. Her. 10, 100.

cēdenter, adv.: vigende el. undvigende, Coel. Aur.; af — 1. cēdo, cessi, cessum, 3, v. n.; I) „egentl.": at gaae el. skride hen el. frem; (men i denne Bem. alene sield. o. „poet.", f. d. sædv. incedo); vid. Plaut. Cas. 2, 8, 7 o. 10, o. Hor. Sat. 2, 1, 65; — II) sædv. „overf."; A) „alm."; om en Virksomhed el. Begivenhed, odl.: at gaae frem el. at udvikle sig saa el. saa; - quae prospere ei cesserunt (gesta: hans heldige Foretagender), Nep. Dat. 1; cf. Sall. Cat. 26; ligel. ∾ bene, male, Hor. Sat. 2, 1, 31 o. 32, o. A.; ogs. ∾ male alicui, Ovid. Met. 10, 80; cf. Virg. Aen. 11, 148, o. Quintil. 10, 2, 16; utcumque cesserit. (hvor det saa gaaer), Curt.; cedit in vanum (labor), Senec. Hippol.; — b) ∾ pro aliqua re, (gaae el. gielde derfor), Colum.; epulae pro stipendio cedunt, Tac. Germ. 14; — B) „bes." med Hensyn paa en terminus a quo, heder cedere fremdeles; 1) at trække sig tilbage el. bortfierne sig, at vige Pladsen, odl.; - ego cedam atque abibo, Cic. Mil. 34; ∾ ex ingrata civitate, ibd. 30; ∾ e patria, id., patriā, id., Italia, id., Nep., Tac.; - bf. ogs. prægnant: ∾ e vita, Cic. Brut.; ∾ vita, Tac. Hist. 2, 55: at forlade Livet, at døe; — — b) ogs. om Ting: at gaae bort el. svinde hen, odl.; - succus cedit de corpore, Lucr., coma de vertice, Catull.; cf. Lucr. 3, 219; - navnl. ogs. om Tiden: horae quidem cedunt, et dies, et menses, Cic. d. Senect. 19; ogs. om andre Begreber; ut, nisi etc., memoriā cessisset (ea res: var den Sag bleven glemt), Liv. 2, 33; non cessit fiducia Turno (dat.: Modet forlod ham ikke), Virg. Aen. 9, 126; — bb) bf. ogs. a) i Krigssproget: ∾ de oppidis, (rømme dem), Cic. Att. 7, 22; ∾ loco, Nep., Liv., o. A., (forlade sin Post el. Stilling); ogs. ∾ ex loco, Liv. 3, 63, ex acie, id.; — b) i Handelssproget: ∾ foro: ophøre at betale, erklære sig insolvent, Senec., Juvenal.; men ∾ bonis, dels alm.: at afstaae sin Eiendom, alicui, til nogen, vid. Cic. Mil. 27, o. id. Off. 2, 23; dels om en Debitor: at giøre Opbud; hvf. cessio bonorum, Dig.; — cc) ∾ alicui, ogs. absol. cedere: ligesom at gaae afveien derfor; bf. a) at vige, navnl. for det Stærkere; quasi locum dare, et cedere, (om Luften), Cic. N. D. 2, 33; - ubi vinci necesse est, expedit cedere, Quintil.; cf. Hor. 1, 6, 6; ∾ tempori, minis, etc., Cic. Sest. 29; cf. Nep. Cim. 3; ∾ oneri, Quintil.; cf Virg. Aen. 6, 95; - ogs. i Krigssproget; Viriatho exercitus nostri ··· cesserunt, Cic. Off. 2, 11; men Liv. 8, 38: loco iniquo, non hosti cessum; men ∾ in tutum, id. 2, 10; — b) at vige derfor i Værd el. Fortrin, at være ringere, at staae tilbage; - ∾ virtute alicui, Caes. B. G. 2, 6; cf. Cic. N. D. 2, 61; ogs. uden abl., id. Brut. 6; men in impers. pass.: ut non multum aut non omnino Graecis cederetur, id. Tusc. 1, 3; - ogs. cedere alicui re, Nep. Chabr. 2, men de aliqua re, Plin., ogs. per aliquid, id.; — c) at vige derfor, at føie sig derefter; cessit auctoritati etc., Cic. Lig. 7; cf. Hor. Od. 3, 11, 15, o. Virg. Aen. 2, 704, Tac. Ann. 3, 16; — d) endel. ogs. m. tilføiet acc.; multa multis de jure suo cedentem etc., Cic. Off. 2, 18; cf. id. Sull. 16; currum ei cessuri ··· videntur, Liv. 45, 39; ∾ victoriam hosti, Justin.; ∾ alicui imperium, id., possessionem, Dig.; - ogs. m. Objectsætn.: si pleraque dure Dicere cedit eos, Hor. Ep. 2, 1, 67, (Bentl.); ogs. m. ut c. conj., Dig.; — e) med Hensyn paa en terminus ad quem: at gaae el. komme derhen, Plaut. Aul. 3, 5, 42 o. 52; men id. Capt. 2, 2, 103; hoc cedere ad factum, (at dette kommer til Udførelse); men Tac. Ann. 6, 43: omnes in unum cedebant, (tiltraadte den samme Mening); — 2) bf. ogs. a) ∾ alicui el. in aliquem: at komme til nogen, at tilfalde nogen; - ut etiam is quaestus huic cederet, (kom i hans Lomme), Cic. Verr. 2, 70; captiva corpora Romanis cessere, (blev deres Del af Byttet), Liv. 31, 46; cf. Virg. Aen. 3, 33, men ∾ alicui in usum, Hor. Sat. 2, 2, 131; - Pompeji potentia cito in Caesarem (cessit), Tac. Ann. 1, 1; men cedere in praedam paucorum, (blive til Bytte for Faa), Liv. 6, 14; cf. Hor. Ep. 2, 2, 174; men Liv.

13, 19: praedae alia militum cessere; — b) ∾ in aliquid, ligesom abire in aliquid, (gaae over dertil, forandres dertil); - poena in vicem fidei cesserat, (var traadt istedet derfor), Liv. 6, 31; injuria cessit in gloriam artif.ci, Plin. 35, 36.

2. cēdo: gammel Imperativform af demonstr. ce, og af et m. imperat. δός beslægtet Ord; - df pl. cette, (ctr. f. cedite); - I) „alm.": giv hid el. skaf hid, odl.; - puerum ··· mihi cedo; ego alam, Ter Hec. 4, 4, 86; cedo dextram, id., Plaut.; cette dextras, id. Merc. 5, 4, 4; ligel. cette manus vestras, Enn. ap. Non.; cedo senem, (skaf ham hid), Ter.; cedo quemvis arbitrum, id.; — b) ogf. m. flgd. ut; cedo, ut bibam, (skaf mig at drikke), Plaut.; cedo, ut inspiciam, Plaut. Curc. 5, 2, 54: cedo experiamur, Appul.; — II) „bef.": lad høre, el. sig frem, odl.; age, age, cedo istuc tuum consilium; quid id est? Ter. Heaut. 2, 3, 19; unum cedo auctorem tui facti, Cic. Verr. 5, 26; cedo igitur, quid faciam, Ter.; cf. id. Andr. 4, 4, 24; — not.: cedodum (ligesom agedum), herud dermed! Ter. Phorm. 2, 2, 15.

cĕdrĕlăte, es, f., κεδρελάτη: Cedergrannen, etslags hoistammet Cedertræ, Plin. 13, 11. — cĕdrĕus, 3, [cedrus]: af Cedertræet, oleum, Vitruv. — cedria, ae, f., κεδρία: Harpix af Cedertræet, Colum., Plin. — cĕdrĭnus, 3, κέδρινος: af Cedertræ, trabes, Plin. — cĕdris, ĭdis, f., κεδρίς: Cedertræets Frugt, Plin. — cĕdrium, i, n., κέδριον, Cederolie, Plin. — cĕdrus, i, f., κέδρος: en Art af Cedertræet, hvis Ved udbreder Vellugt, og hvis Olie bevarer fra Forraadnelse; vid. Plin. 16, 76 o. 78, (juniperus oxycedrus L.); — 2) „meton.": linenda cedro (carmina, som fortiene at blive udødelige), Hor. A. P. 332; hvf. Pers. 1, 42: cedro digna locutus.

Cĕlaenae, arum. f., Κελαιναί: By i Storphrygien, ved Mæander, hvor, efter Mythen, Kampen imellem Marsyas o. Apollo fandt Sted, Lucan., Stat.; — df. Cĕlaenaeus, (-ēus), 3: celænæisk, benævnt efter Celænæ el. efter Marsyas; - ∾ concubinus, Martial. 5, 41, (i. e. Attis); ∾ amores, (Gudinden Cybeles Elskov), id. 14, 204; men ∾ buxus, (Marsyas's Fløite), Stat. — Cĕlaeno, us, f.; I) Datter af Atlas, blev som Pleiade sat paa Himmelen, Ovid. Her. 19, 135; — 2) en af Harpyierne; ∾ dira, Virg. Aen. 3, 211; men Juvenal. 8, 130, „overf.": ∾ unguibus nummos raptura.

cēlāte, adv.: hemmeligen, forborgent, Amm.; — cēlātim, adv.: = frgd., Sisenn. ap. Non.; o. — cēlātor, oris, m.: som skiuler el. giemmer, Lucan. 10, 286; — [celo].

cĕlĕber, bris, bre, [udvidet Form af creber]; I) „alm."; A) som findes i Mængde, hyppig el. talrig, odl., (altf. f. creber el. frequens); - ∾ gradus, (fordoblet el. hurtigt Skridt), Att. ap. Non.; celeberrima verba, Ovid.; men celebriora verba, (i. e. magis usitata), Gell.; — B) hvor en Mængde er tilstede; df. om Steder: stærkt besøgt, folkerig, fuld af Mennesker; - celebres, an deserti (sint loci), Cic. Part. Or. 10; loco celebri, an secreto, Quintil.; cf. Cic. Arch. 3; ∾ oraculum, id., convivium, Tac.; - in foro celeberrimo, tanta frequentia, Cic. Verr. 3, 58; cf. Nep. Dion. 10, o. Hor. Ep. 1, 17, 28; - poët. ogf. c. abl.; vid. Ovid. Met 2, 218; — II) „bef." o. „overf.": som æres el. festligholdes ved talrige Forsamlinger; df. berømt, udmærket, herlig; vid. Liv. 25, 12; - ∾ Tiresias fama, Ovid., Daedalus ingenio artis, id.; ligel. celeberrimus quisque ingenio, Tac. Agric. 1; in hoc genere celeber, Plin.; - ogf. absol.: ∾ duces, Vell., patroni, Suet.; ∾ nomen, Liv., responsum, id.; „poet." ogf. ∾ dea, Ovid., Diana, Hor.; ogf. c. dat., Tac. Ann. 2, 88; — not.: celebris som masc., Tac. Ann. 2, 88, oftere, o. A.; — df. cĕlĕberrĭme, adv. superl., (af inus. celebriter): meget hyppigen; ∾ acclamatum est, (af en stor Mængde), Suet. Tib. 52.

*cĕlĕbrăbĭlis, e: berømmelig el. udmærket i sit Slags, Amm.; — cĕlĕbrātĭo, onis, f.; I) „egentl."; A) „alm.": talrig Sammenkomst el. Forsamling; in pl., Cic. Off. 1, 4; cf. id. Sull. 26; — B) „bef.": festlig Forsamling; df. ∾ ludorum, (deres Høitideligholdelse), Cic., Tac.; ligel. ∾ sacri, Plin., epuli, Vell.; — II) „overf.": Udmærkelse el. Ypperlighed; habere celebrationem, (være berømt), Plin. 31, 10; o. — cĕlĕbrator, oris, m.: som herliggiør; ∾ triumphi, Martial. 8, 78; — [celebro]. — cĕlĕbratus, 3: partic. o. adj. af celebro.

*cĕlĕbresco, ĕre, v. n. inch.: at blive udbredt el. berømt; qualis etc., fama celebrescat tua, Att. ap. Non.; o. — cĕlĕbrĭtas, atis, f.; I) „egentl."; A) „alm.": stor el. talrig Forsamling, judiciorum, (omkring Domstolene), Cic. Fam. 7, 2; men ∾ audientium, Quintil., totius Graeciae, Cic. Tusc. 5, 3; ∾ loci, id., Tac.; ogf. absol.: odi celebritatem, fugio homines, Cic. Att. 3, 7; — B) „bef." ogf.: festlig Forsamling; ∾ supremi diei: høitidelig Ligbegængelse, Cic. Mil. 32; cf. Liv. 30, 38; — II) „overf.": Forherligelse el. Berømmelse el. Berømthed; celebritatem sermonis hominum consequi, Cic. d. Rep. 6, 19; cf. id. Off. 2, 13; ∾ famae, id., nominis, Suet.; — [celeber].

cĕlĕbro, avi, atum, 1, v. a., [celeber]; I) „egentl."; A) „alm.": i Mængde el. ofte at besøge (en Person el. et Sted) el. at komme derhen, odl.; - saal. om Clientere: ∾ domum alicujus, Cic. Mur. 34; men patrios celebrare penates, Tibull. 1, 3, 33, (i. e. domum redire); ∾ aliquem magistrum, (som Lærer), id. 1, 4, 75; ∾ forum, Ovid., silvas, id., viam, Cic.; cf. Lucr. 5, 1166; — B) „bef." (i Mængde) at bivaane el. feire el. høitideligholde; - ∾ festos dies, Cic., Sall., Liv., o. A.; ∾ convivium, Cic., nuptias, Liv., ogf. solemnia el. officium nuptiarum, Suet.; ∾ exsequias, Liv.; cf. Nep. Timol. 5; — II) „fig."; A) „overf."; 1) oftere el. tilsammen at foretage el. anvende, odl.; - Intro abite, atque haec cito celebrate, Plaut. Pseud. 1, 2, 35; ad eas artes ··· celebrandas, (til deres flittige Behandling), Cic. d. Or. 1, 1; cf. ibd. 3, 28; ∾ genus (quoddam) divinationis, id.; ∾ jurisdictionem, Liv., popularem potestatem, id. 2, 42; cf. Tac. Hist. 2, 49; — 2) ∾ aliquid aliqua re: ofte at anvende derved, at opfylde dermed; vid. Cic. Sest. 55; ∾ ripas carmine, Ovid.; Neu juvenes celebret multo sermone, (hun maa ikke tale meget med dem), Tibull.; cf. Cic. Prov. Cons. 9; — B) „ment."; 1) „alm.": at bekiendtgiøre el. udbrede; vid. Cic. Mur. 41, o. id. Coel. 3; ligel. qua re celebrata, id. Div. 1, 17; — 2) df. oftere: omtaler med Berømmelse, forherliger, lovpriser, besynger; - vid. Cic. Rab. Post. 16; ∾ nomen alicujus scriptis, id., facta alicujus pro maxumis, Sall. Cat. 8; ogf. ∾ aliquem, ut socium laborum etc., Tac. Ann. 4, 2; men Ovid. Met. 7, 50: servatrix ··· matrum celebrabere turbā; - ogf. paa andre Maader at hædre el. ære; ∾ aliquem admiratione, Tac., obsequio, id.; cf. Cic. Fin. 2, 31, o. id. Flacc. 38; men ∾ litora ludis, Virg. Aen. 3, 280; — III) partic. celebratus, 3, ogf. som adj.; A) „egentl.", ligesom frequens: hyppig el. idelig, meget brugt el. brugelig; - quid ··· tam tritum atque celebratum ··· quam etc., Cic. Flacc. 27; ligel. celebratum est usque in proverbium, Quintil.; - compar.: ∾ usus anuli, Plin.; ∾ verbum, Gell.; — B) „overf."; a) festlig el. glimrende; celebratior supplicatio, Liv., dies, Ovid.; — b) forherliget el. berømt; vid. Suet. Aug. 18. — celebrus, 3, som Biform af celeber, Gell. 19, 4, inc.

cĕler, ĕris, ĕre, [inus. cello, κέλλω, d. e. driver]: hurtig, hastig, ilende; - face (f. fac) te propere celerem, (skynd dig af alle Kræfter), Plaut. Trin. 4, 3, in., cf. Att. ap. Cic. Fin. 5, 11; ∾ pennae, Hor., sagittae, id., Ovid.; ∾ rivi, id., venti, Hor., lupi,

Tibull.; ~ navis, ratis, classis, id., carina, Ovid.; ~ motus, lapsus, ictus, Lucr., turbo, Virg.; – „poet." ogs. om Guderne: ~ Mercurius, Hor.; ~ deae, vid. Ovid. Met. 2, 119; ~ Diana, id., Cynthia, Hor.; – ogs. c. inf., id. Od. 3, 12, 10; men celer nandi, Sil.; — II) „fig.": hastig, heftig; Oderunt sedatum celeres, Hor. Ep. 1, 18, 90; mens, qua nihil est celerius, etc., Cic. Orat. 59; ~ oratio et concitata, id., ~ et mobilis, Quintil.; – men ~ consilium, Ter. Phorm. 1, 4, in., (overilet el. forvoven Beslutning); cf. Liv. 9, 32, o. ~ iambi, (heftige), Hor. Od. 1, 16, 24; sa a celerrima, Virg. Aen. 12, 507; ~ mors, Tibull.; — not. a: m. celeris, Cato ap. Prisc.; fem. celer, Liv. Andr. ibd.; superl. celerissimus, Enn. ibd.; — not. b: ogs. er Celer: romersk Tilnavn; saal. Qu. Metellus Celer; – pl. Celeres, vid. s. I.

*cĕlĕranter, adv.: hurtigen, ilende, huc cursum capere, Att. ap. Non.; o. — cĕlĕrātim, adv.: = frgd., Sisenn. ap. Non.; — [celero]. — cĕlĕre, som adv. af celer: = frgd., Enn. ap. Non., Plaut. Curc. 2, 3, 4. — Cĕlĕres, um, m., [besl. m. celsus, cello]; oprdl.: som rager høit i Veiret; df. ældgammel Benævnelse paa de romerske Patricier og Riddere; vid. Plin. 33, 9, o. Cic. d. Rep. 2, 20.

cĕlĕrĭpes, ĕdis, adj., [celer, pes]: rapfodet; venit ille celeripes, qui etc., Cic. Att. 9, 7. — cĕlĕrĭtas, atis, f., [celer]; I) „egenl.": Hurtighed, Rasthed; vid. Cic. Tusc. 4, 13; ~ pedum, id., peditum, Caes., navis, Cic., equorum, id.; ~ veneni, (dens hurtige Virkning), id.; men ~ belli, (opp. tarditas et mora), id. Phil. 5, 9; – ogs. m. in; ~ in capiendis castris, Caes. B. G. 7, 46; – ogs. in pl.; vid. Cic. Off. 1, 36; — II) „fig."; A) om Talen; ~ orationis, Cic., Quintil., dicendi, Cic.; ~ syllabarum, id., Quintil.; — B) om Aandsevnen; ~ animorum, Cic., ingenii, id.; cf. Nep. Eum. 1; ~ consilii, id. Ages. 6, cogitationis, Quintil.; cf. id. 12, 10, 65: hanc vim et celeritatem etc.

cĕlĕrĭter, adv. af celer: hurtigt, ilende, mittere, Cic.; sat celeriter fieri etc., Suet. Aug. 25; celerius omnium opinione, Caes.; mens celerrime multa simul agitans, Cic. Fin. 2, 14. — cĕlĕrĭtūdo, ĭnis, f.: Biform af celeritas, Varr., inc. — cĕlĕriuscŭle, adv. dem. af adv. compar. celerius: noget for hurtigen, dicere, Auct. ad Her. 3, 14.

cĕlĕro, avi, atum, 1, v. a. o. n., [celer]; I) act.: gior hurtigere, fremskynder, gradum, Virg., viam, id., fugam in silvas, id.; ogs. pass.; vid. Lucr. 5, 302; cf. Tac. Ann. 2, 5; — II) neutr.: iler, skynder mig; circum celerantibus auris, Lucr.; cf. Catull. 63, 26.

cēles, ētis, m., κέλης; 1) Væddeløbshest; df. ogs. den derpaa Ridende, (som Billedstøtte), Plin. 34, 10; — 2) hurtigseilende Jagtskib, (d. latinske celox), vid Gell. 10, 5. — cēlētizontes, κελητίζοντες, (de paa Væddeløbsheste Ridende): et Kunstværk, vid. Plin. 34, 19.

Cĕlĕus, i, m., Κελεός: mythisk Konge i Eleusis, Fader til Triptolemus; blev af Gudinden Ceres underviist i Agerbruget; vid. Ovid. Fast. 4, 508, o. Virg. Ge. 1, 165. — cĕleusma, ătis, n., κέλευσμα: det Tilraab, hvormed κελευστής el. Formanden angiver Takten for Roersfolket, Martial. 3, 66; – efterel. ogs. celeusma, ae, f., Venant. — celia, ae, f., [spansk Ord]: en Ølsort i Spanien, Plin., Flor.

cella, ae, f., [efter Fest. af celo, giemmer]; I) „alm.": Bevaringssted el. Kammer el. Aflukke, navnl. til Frugter og andet Forraad, ogs. til Husdyrene, osv.; – cella olearia, vinaria, penaria, Cato, Colum., o. A.; cella columbarum, anserum, Colum.; ogs. Bicellen, Virg. Aen. 1, 433, o. Plin. 11, 10; – aliquid in cellam dare, emere, imperare: levere, indkiøbe, befale leveret til Forraadskammeret el. Kokkenet; vid. Cic. Verr. 3, 87, o. id. Div. in Caecil. 10; – comisk er: cella promptuaria, s. carcer, Plaut. Amph. in.; — II) „bes."; a) som en Del af Vaaningshuset: lidet Kammer, et Cabinet, Ter. Ad. 4, 2, 13; navnl. ogs. Kammer til Tyendet og Slaverne, Cato, Cic. Phil. 2, 27, Hor. Sat. 1, 8, 8; ogs. et indre Kammer el. Aflukke til hemmelig Brug, Juvenal., Martial.; ogs. et Aflukke i Badet, Pallad.; — b) den Del af Templet, hvori Guderbilledet staaer, Capellet, odl.; Cic. Phil. 3, 12, Liv. 5, 50, oftere, o. A.

cellarĭŏlum, i, n., demin. af cellarium. — cellaris, e: Biform af flgd., Colum. 8, 8. — *cellārius, 3: hørende til Forraadskammeret, sagina, Plaut. Mil. gl. 3, 2, 31; — 2) oftere subst.; a) cellarius, i, m.: Kiældermester, Proviantforvalter, odl., Plaut., Colum.; — b) cellarium, i, n., ligesom cella: Forraadskammer, Dig.; – „meton." ogs. Forraad af Madvarer, Cod. Theod.; o. — cellātio, onis, f., ligesom cella: Kammer, servorum, Petron.; — [cella].

cello, ĕre, v. a., ligesom κέλλω: driver frem el. op; er vel selv inus., men dog at mærke som Stamord til celer, celox, celsus, og som simplex til antecello, excello, etc.; s. ogs. celsus s. I. — cellŭla, ae, f., dem. af cella: lidet Kammer, Trællekammer, Ter. Eun. 2, 3, 18; ogs. liden Kippe, Petron.; df. — cellŭlānus, i, m.: den ensomme Munk i sin Celle, Sidon. — Celmis, is, m., Κέλμις: en af Dactylerne el. Corybanterne, blev af Juppiter forvandlet til Stenen adamas, Ovid. Met. 4, 282.

cēlo, avi, atum, 1, v. a.: skiuler, holder hemmelig el. forborgen, odl., prægnant ogs. m. Bibegr. af Underfundighed, vid. Cic. Off. 3, 13; A) m. dobbelt acc.: at skiule noget for nogen; – Te atque alios partum ut celaret suum, Ter. Hec. 3, 3, 24; ligel. non te celavi sermonem Ampii, Cic. Fam. 2, 16; cf. Nep. Eum. 8; – df. pass.: nosne hoc celatos (esse) tamdiu? Ter. Hec. 4, 4, 23; — bb) hertil mærkes; a) Brugen af de, s. acc. rei; Bassus noster me de hoc libro celavit, Cic. Fam. 7, 20; cf. id. Dejot. 9; ligel hos pass.; te maximis de rebus a fratre esse celatum, id. Fam. 5, 2; cf. id. Sull. 13, o. id. Cluent. 66; — b) dat. pers. hos pass.; id Alcibiadi diutius celari non potuit, Nep. Alc. 5; cf. Auct. B. Al. 7 (Oudend.); — B) m enkelt acc., men paa en dobbelt Maade; neml. aa) c. acc. rei el. pers., som Verbets nærmeste Object; df. a) om Ting og Begreber: at giemme el. dølge el. skiule; – ~ gaudium, Ter., iras, id., sententiam, Cic. Acad. 2, 18; cf. Hor. C. S. 10, o. id. Od. 4, 14, 45; ~ vultus manibus, Ovid. Met. 4, 683; – df. pass.: quod celatum est atque occultatum, Plaut.; cf. Ter. Andr. 1, 1, 105, ogs. Hor. Od. 4, 9, 30, o. A.; — b) ~ aliquem: skiule el. holde skiult; plerosque hi... celant etc., Caes B. C. 1, 76; qui fugitivum celavit, fur est, Dig.; cf. Virg. Aen. 9, 425; – df. pass.: celabitur auctor, Hor. Sat. 2, 4, 11; cf. Suet. Calig. 11; — bb) c. acc. pers., som Verbets fiernere Object: at holde nogen i Uvidenhed, at unddrage sig el. undgaae nogens Kundskab; vid. Cic. Dejot. 6, o. id. Off. 3, 13; – df. pass.: quum etc. celabar, excludebar, id. Agr. 2, 5; cf. Tibull. 1, 8, in.: Non ego celari possim, quid etc.

celostrata antepagmenta, Vitruv. 4, 6, uvis Læsemaade med uvis Bem., (hvor nogle ville læse: celostrota, d. e. indlagte med Horn, andre: clathrata, d. e. forsynede med et Gitter). — cēlox, ōcis, f., [at sammenl. m. celer, ligesom atrox m. ater, etc.], sc. navis: Hurtigseiler, let Jagt, (κέλης), oftest forel.; dog ogs. Liv. 21, 17, Plin. 7, 57, o. A.; — b) hos Plaut. ogs. adj.: hurtig, (dog m. Henspillen paa d. frgd. Bem.); operam celocem hanc mihi, ne corbitam, date, id. Poen. 3, 1, 40.

*celse, adv.: høit, i Veiret; compar.: ~ evagari, (om Vinstokken), Colum.; — b) ogs. „overf.": celse nati, (af høi Byrd), Stat.; o. — celsĭtūdo, ĭnis, f.: høi el. opreist Stilling, corporis, Vell.; — b) sild.

„overf." som Ærestitel, og svarende til vort: Høihed, Cod. Theod.; — [flgd.].

1. celsus, 3; oprdl.: partic. af inus. cello, (ligesom droven i Veiret); df. sædv. som adj.: hævet el. reist i Veiret, ophøiet el. høi; I) „egentl." el. om en Retning; - (deus homines) humo excitatos celsos et erectos constituit, Cic. N. D. 2, 56; ∾ status et erectus, id.; men celsus in cornua cervus, Ovid.; men id. Met. 8, 205: si celsior (ibis: flyver høiere; opp. demissior); celsissimo Germano procerior, Colum.; - ∾ turres, Hor., Ovid.; ∾ Apenninus, Hor.; celsiores agri, Colum.; — II) „fig.": høi el. ophøiet, med stort og høit Mod, Cic. Tusc. 5, 14; quo generosior celsiorque est, Quintil.; - ogs. høi el. fornem el. æret; in hanc celsissimam sedem dignitatis atque honoris etc., Cic Sull. 2; — ogs. dadlende: kneisende, brystende sig, overmodig; vid. Cic. d. Or. I, 40; men celsique et spe haud dubia feroces etc., Liv. 30, 32; cf. Hor. A. P. 342. — 2. Celsus, A. Cornelius, skrev und. Augustus o. Tiberius flere Værker, hvoraf endnu haves: Libri VIII de re medica; vid. Quintil. 12, 11, 24.

Celtae, arum, m., Κελται: Celterne, den store nordeuropæiske Folkestamme, som er bekiendt under dette Navn; - derim. hos Romerne: Indvaanerne i d. sydlige Gallien; vid. Caes. B. G. 1, 1, Liv. 5, 34, Mela 3, 2, o. Plin. 4, 31; — b) df. Celticus, 3: celtisk el. sydgallisk; ∾ Gallia, Plin. l. c.; men Sil. 1, 46: ∾ rura, (i Overitalien); — not.: Celtici, orum, m.: Folk i d. indre Hispanien, (o. besl. m. frgd.), Mela, Plin. 4, 34; — df. adj.: Celticus, 3, gens, Mela; cf. Plin. l. c.

Celtibēri, orum, m.: Celtibererne, (neml. som Blanding af Iberer og Celter), Folk i Mellemhispanien, Plin. 3, 4, Caes. B. C. 1, 38, Flor., o. A.; - sing. Celtiber, ĕri: en Celtiberer, Catull. 39, 17; — B) df. 1) Celtiber, a, um: celtiberisk, terrae, Martial., urbes, Val. Max.; — 2) Celtiberia, ae, f.: Celtiberien, Caes. B. C. 1, 61, Cic., Flor.; — b) df. atter Celtiberius, 3: celtiberisk, terra, Catull. l. c.; — 3) Celtibēricus, 3: celtiberisk, viriae, (Armbaand), Plin., bellum, Liv. 42, 3, Val. Max.

Celtĭce, adv. af Celticus: paa Celtisk, loqui, Sulpic. Sev. — Celtici, orum, o. Celticus, 3, s. und. Celtae. — celtis, is, f.: en afrikansk Lotusart, Plin. 13, 32. — cēmos, i, m., κημός: etslags ubekiendt Plante, Plin. 27, 35.

cena, ae, m. Afledninger, s. und. coena, etc. — Cēnaeum, i, n., Κηναῖον: Forbierg paa Euboea, Mela 2, 7; df. — Cēnaeus, i, m.: Juppiter, som har sit Tempel paa hint Forbierg, Ovid. Met. 9, 136. — Cenchrĕae, arum, f., Κεγχρεαί: den ene af Corinthens tvende Havne, ved d. saroniske Bugt; ∾ Corinthiacae, Ovid. Trist. 1, 10, 9; — b) df. adj.: Cenchraeus, 3, manus, Stat. — Cenchreïs, ĭdis, f.; 1) Gemalinde af Cinyras, og Moder til Myrrha, Ovid Met. 10, 435, Hygin.; — 2) en Ø i Ægæerhavet, Plin. 4, 19. — 1. cenchris, ĭdis, f., κεγχρίς: en Falkeart, Plin. 10, 73. — 2. cenchris, is, (in), m., κεγχρίας: etslags plettet Slange, Plin. 20, 90, Lucan. 9, 712. — cenchros, i, m., κέγχρος, (Hirsekorn el. Hirse): etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 15.

Cenina, ae, etc., s. und. Caenina. — Cĕnŏmani, orum, m.: en celtisk Folkestamme i Gall. Cisalp., Plin. 3, 23, Liv. 5, 35. — cĕnŏtăphium, i, n., κενοτάφιον: tomt Gravminde, (tumulus inanis, Virg.), et Cenotaph, Dig., Lamprid.

1. censĕo, sŭi, sum, (sĭtum), 2, v. a; I) „egentl."; A) „alm.": veier el. afveier; df. vurderer el. taxerer; - accipiat illico expensa, neque censeat, Plaut. Truc. 1, 1, 54; cf. Cic. Parad. 6, 2; — B) „bes." el. i Forretningssproget; 1) om Censor: at vurdere el. controllere Borgernes Formue, el. at optegne deres Navne; vid. Cic. Leg. 3, 3, ex XII Tabb.; men id. Verr. 2, 56: quinto quoque anno Sicilia censetur, etc.; cf. id. Att. 1, 18; - df. m. bes. Hensyn paa Mandtallet; millia octoginta eo lustro civium censa dicuntur, Liv. 1, 44; cf. id. 9, 19; - derim. m. bes. Hensyn paa Formuen, s. Gell. 7, 13; hvf. capite censi, (hvis blotte Navne indføres i Mandtallet), Dig.; - esse censui censendo, Cic. Flacc. 32, om faste Eiendomme el. praedia: at kunne indføres i Censorlisterne; men Liv. 43. 14, om Censor: legem censui censendo dicere, (udstede en Formular for den forestaaende Census); — 2) om Borgerne: at angive sin Person, Formue, osv., til Indførelse i Censorlisterne; - in qua tribu denique ista praedia censuisti? Cic. Flacc. 32; - i denne Bem. ogs. som v. depon. a.; voluisti magnum agri modum censeri, etc., ibd.; — b) df. subst. censum, i, n., ligesom 2. census, den hos Censor angivne Formue; df. alm. Formue; pl.: fortunata censa, Cic. ap. Non.; — II) „fig."; A) „alm."; 1) vurderer el. bedømmer Gienstandens indre Værd; - In quo (anulo) censendum nil, nisi dantis amor, Ovid. Am. 2, 15, 2; - df. prægnant: censeri aliqua re: blive vurderet el. anseet el. agtet derved el. ifølge deraf, Senec. Ep. 76, o. Plin. Pan. 15; ligel. varia multiplicique doctrina censeri, Suet. Gramm. 10; — 2) at være af den Mening, at holde derfor; ogs. at holde for billigt el. tienligt; - non vidisse undas me majores censeo, Plaut. Rud. 1, 2, 78; cf. Cic. Phil. 12, 9, o. Hor. Ep. 1, 6, 5; - censeo, eas, (hvor ut er udfaldet), Plaut.; cf. Hor. Ep. 1, 14, fin.; nunc ··· surgendum, censeo, Cic. d. Or. 2, 90; men tibi igitur hoc censeo, (dig raader jeg dette), Cic. Fam. 9, 2; men hos Comikerne heder censeo i Svar o. absol.: det mener jeg, ja vist, odl.; vid. Plaut. Rud. 4, 8, 5 flgd.; — B) „bes." i de offenlige Veraadslagninger: at stemme derfor, at være af den Mening, m. acc. c. inf., ogs. m. ut; vid. Cic. Off. 1, 13, o. Liv. 2, 4; - plerique censebant, ut etc., Caes. B. C. 1, 67; ogs. m. flgd. ne, Liv. 21, 20; - ogs. m. blot acc.; plerique deditionem ··· censebant, Caes. B. G. 7, 77; — b) df. ordentl.: censere om Senatet, (ligesom jubere, om Folket): at beslutte el. anordne; - quae patres censuerunt, vos jubete, Liv. 31, 7; senatus censuit, uti etc., Caes. B. G. 1, 35; ligel. m. acc. c. inf., Sall. Jug. 21; men ∾ bellum Samnitibus, Liv. 10, 12; - df. sild.: ∾ alicui aram el. insignia triumphi, odl., Tac.; cf. id. Ann. 2, 83. — 2. censĕo, ēre, v. n., forcl. f. succenseo: vredes; - ne vobis censeam, si etc., Varr. ap. Non.

censĭo, ōnis, f., [1. censeo], (alene forc. o. efterel.); A) „alm.": Vurdering, Taxering; - censionem facere; at taxere de enkelte Poster, Plaut. Rud. 4, 8, 9; — B) „bes.": Censorernes Formuevurdering; df. ∾ capitis, (naar alene nogens Person indføres i Censorernes Lister), Gell. 10, 28; — not.: efter Fest. p. 42, brugtes ogs. censio om den af Censorerne paalagte Straf; hvf. comisk: ∾ bubula, (ligesom Pidskecensur), Plaut. Aul. 4, 1, 15; — b) sild. „overf.": Mening el. Dom; - censiones hac de nostris epistolis, Symm.

*censitio, onis, f.; 1) den efter Formuevurdering fastsatte Afgift, Spartian.; — 2) Beslutning el. Befaling, Frontin.; o. — censītor, oris, m.: efterel. Biform af censor, Dig.; — [censeo, censītus]. — censītus, 3: Biform af 1. census und. 1. censeo, Frontin.

censor, oris, m., [censeo]; I) „egentl.": som vurderer el. taxerer; - men sædv. ere censores: en af tvende Personer bestaaende Øvrighed el. Magistrat, der i Rom udnævntes - først paa 5 Aar, - derefter paa 1½ Aar; - deres Forretning var: at indføre i Censorlisterne Borgernes Navne, Familier, Formuer, osv.; - i den følgende Tid førte de ogsaa Opsigt over Borgernes Sæder; og hørte hertil de censoriske Straffe: senatu movere, (udstøde deraf); equiti equum adimere; civem tribu movere, el. aerarium facere, el. in aerarios re-

ferre; (s. und. aerarius); - ogs. bortforpagtede Censorerne de offenlige Indkomster, Opførelsen el. Istandsættelsen af de offenlige Anlæg, Ansfaffelsen af Offerdyr, osv.; vid. Cic. Leg. 3, 3, o. Liv. 4, 8, ogs. id. 40, 26, oftere; - ogs. d. romerske Colonier havde deres Censorer, vid. Liv. 29, 15, ogs. Cic. Verr. 3, 53 flgd.; — II) „fig.": stræng Dommer over andre; vid. Cic. Coel. 11, Hor. A. P. 171, o. id. Ep. 2, 2, 110.

Censōrīnus, i, m.; 1) romersk Tilnavn in gente Marcia, Liv., Vell.; — 2) Navnet paa en Grammatiker fra det tredie Aarh. efter Chr., hvis Skrift: de Die Natali, endnu haves. — censōrĭus, 3, [censor]; I) „egenl.": hørende til el. benævnt efter de romerske Censorer; - ∾ tabulae: deres Lister el. Protocoller, Cic. Agr. 1, 2; ∾ locatio, id. Verr. 3, 6, ogs. ∾ lex, ibd. 1, 55, oftere, s. und. censor; - men ∾ lex, Cic. Rab. perd. 5: en Embedsanordning af Censorerne; cf ∾ edictum, Suet. Rhet. 1; - ∾ severitas, Cic., animadversio atque auctoritas, id. Cluent. 42; cf. ibd. 46; ogs. ∾ nota; vid. Liv. 24, 18, Quintil.; ∾ opus, Cic. d. Or. 2, 90. Suet., Gell., ogs. ∾ probrum, Plin., (til at straffes af en Censor); men Colum. 12 praef. er ∾ opus: denne Straf selv; - ∾ homo, (som har været Censor), Cic. d. Or. 2, 90; df. Cato Censorius, Quintil. 12, 1, 35; — II) „fig.": stræng, barsk, dadlende; ∾ gravitas, Cic. Coel. 15, virgula, Quintil.; men „poet.": ∾ lima, Martial. 5, 80.

censŭālis, e, [2. census], (sildigt Ord), hørende til Census, forma, Dig., professiones, ibd.; — B) df. subst.: censuales, ium, m.; 1) som udfærdige Censorlisterne, Capitolin., o. A.; — 2) Censorlisterne selv, Tertull. — censūra, ae, f., [censor]; I) „egenl.": Censuren el. Censorembedet, Liv. 4, 8 o. 24, oftere, Cic. Inv. 1, 30, o. Ovid. Fast. 6, 647; — II) df. „fig."; A) „alm.": Dom el. Bedømmelse, Ovid. Rem. 362; ∾ virorum, (Dom over dem), Vell. 2, 36; ∾ vini, Plin.; cf. Gell. 12, 2; — B) „bes.": stræng Dom, Strænghed, parentis, Trebell.

1. census, 3: partic. af 1. censeo. — 2. census, us, m., [1. censeo]; I) „egenl."; A) „alm.": de romerske Censorers Optegnelse af Borgernes Navne, Familier, Formuer; vid. Liv. 1, 42; s. ogs. censor; - df. om Censor: censum habere, Cic., agere, Liv., Suet., facere, Gell.; - censu prohibere, Cic., excludere, Liv.; — B) df. „bes." o. „meton."; 1) den af Censorerne optagne Fortegnelse over de romerske Borgere, over deres Familier og Eiendomme, osv.; vid. Cic. Arch. 5, oftere, Liv. 39, 44, o. A.; — 2) de romerske Borgeres af Censorerne optegnede og controllerede Formue; hertil mærkes: ∾ senatorum, (800,000 Sestertser), Suet. Aug. 41; ∾ equester, (400,000 Sestertser), id. Caes. 33; cf. Juvenal. 14, 326; — II) df „overf.": Formue el. Eiendom; homo egens ... sine censu, Cic. Flacc. 22; cf. Hor. Od. 2, 15, 13, Tac. Ann. 2, 37, o. A.; ∾ exiguus, Hor., tenuis, id.; ∾ opimo onerare digitos, Plin. 33, 6; - „poet." ogs. Rigdom: hvs. Ovid. Fast. 1, 217: dat census honores, etc.; cf. Juvenal. 6, 361; - men „alleg." om Taleren Cicero: censu Tullius oris (ved sin rige Veltalenhed) Emeritus coelum, Manil.

centaurēum, (-ĭon), i, n., hos Appul. ogs. centauria, ae, f., κενταύρειον, (ιον): Tusindgyldenurt; ∾ majus o. minus, Plin. 25, 30, o. Virg. Ge. 4, 270. — *Centaurēus, 3: hørende til el. benævnt efter en Centaur, rixa cum Lapithis, Hor. Od. 1, 18, 8; o. — Centaurĭcus, 3: = frgd.; ∾ lustra, Stat.; — [Centaurus]. — centauris, ĭdis, f., κενταυρίς: en Art af centaureum, Plin. 25, 32.

Centaurŏmăchĭa, ae, f.: comisk Benævnelse paa Thessalien, Plaut. Curc. 3, 75. — Centaurus, i, m., *Κένταυρος*, pl. Centauri, orum: vildt Biergfolk i Thessalien; oventil Mennesker og nedentil Heste; forresten ere de Sønner af Ixion ved Juno; hvs. nubigenae, Virg. Aen. 7, 674; s. ogs. Lucr. 5, 886, Ovid. Met. 12, 219 flgd., Hor. Od. 4, 2, 15, o. A.; men ∾ nobilis, Hor. Epod. 13, 11, (i. e. Chiron); — II) af Gestaltens Lighed: Centauren, Stiernebillede paa den sydlige Himmel, Hygin., Cic. Arat., Manil.; — not.: Virg. Aen. 5, 122, er magna Centaurus (sc. navis): Navnet paa et Skib.

*centēnārĭus, 3: hørende til Tallet 100, numerus, Varr., grex, id.; ∾ fistula, (hvis Blik holder 100 Tommer), Frontin.; ∾ basilicae, (som holde 100 Fod i Fronten), Capitolin.; ∾ rosae, (i. e. centifoliae), Tertull.; ∾ libertus, (som eier 100,000 Sestertser), Dig.; — 2) ogs. subst. centenarii, orum: = centuriones, Veget.; o. — centēnĭōnālis, nummus: etslags liden Mynt, Cod. Theod.; — [flgd.].

centēni, ae, a, („poet." ogs. in sing.; gen. pl. centenum, Plin., o. A.), num. distr., [centum]: hver 100, el. 100 til hver; centenos sestertios militibus est pollicitus, Hirt. B. Al. 48; cf. centena (sestertia annua), Cic. Parad. 6, 3; centeni ex singulis pagis sunt, Tac. Germ. 6; — b) ogs. ud. distributiv Bem.; vicies centena milia passuum, Caes. B. G. 5, 13; - ogs. in sing.; centenaque arbore, (i. e. centum remis), Virg. Aen. 10, 207; ligel. ∾ gutture niti, Pers.; ∾ consule, Martial.; — 2) subst. ogs. centenum, i, n.. (i. e. secale, af dets 100folde Grøde); vid. Plin. 18, 40, o. Edict. Diocl et.

centēsĭmo, are, v. a.: udtager hver hundrededeste Mand (navnl. til Afstraffelse); ∾ milites, Capitolin. Macrin.; af — centēsĭmus, 3, num. ord., [centum]: den el. det hundrededeste, pars, Plaut.; ∾ lux ab interitu Clodii, Cic. Mil. 35; — b) df. subst.: centesima, (sc. pars), d. 100ste Del deraf, navnl. som Afgift, rerum venalium, Tac. Ann. 1, 78; cf. ibd. 2, 42; - df. centesimae (sc. usurae), 1 pCt om Maaneden, den høieste Aagerrente, hvs. ∾ sanguinolentae, Senec.; cf. Cic. Att. 5, 21; — II) „overf." s. centuplex, 100fold; cum centesima fruge, Plin. 5, 3; ligel. cum centesimo grano, id.

centĭceps, cipitis, adj., [centum, caput]: 100hovedet, belua, (i. e. Cerberus), Hor. Od. 2, 13, 34. — centĭes, adv., [centum]: 100gange, Ter. Heaut. 5, 1, 18; men Cic. Pis. 35: sestertium (neutr. sing.) centies et octogies, s. und. sestertium. — centĭfĭdus, 3, [centum, findo]: kløvet el. delt i 100 (el. i mange) Dele, iter, Prudent. — centĭfŏlĭa, ae, f., [centum, folium], rosa: d. 100bladede Rose, Plin. 21, 10. — centĭgrānĭum, i, n., [centum, granum], triticum: 100kornet Hvede, Plin. 18, 21.

centimalis, [κέντημα, d. e. Stik], fistula: etslags chirurgisk Instrument, Veget. — centĭmănus, 3, [centum, manus]: med 100 Hænder, Gyges, Hor. Od. 2, 17, 14, Typhōeus, Ovid. Met. 3, 301. — *centĭmĕter, tri, m.: som bruger 100 (el. mange) Versemaal el. metra, Sidon.; o. — centimetrum, i, n.: Navnet paa et metrisk Skrift af Servius; — [centum, metrum]. — centĭnōdĭus, 3, [centum, nodus]: med 100 Knuder el. Knæer, herba: etslags ubekiendt Vært, Marc. Emp. — centĭpĕda, ae, f., [centum, pes], ogs. millepeda o. multipeda: Hundredben, etslags Orm el. Kryb, Plin. 29, 39. — centĭpellĭo, ōnis, m., [centum, pellis]: den anden Mave hos de drøvtyggende Dyr, Plin. 28, 12. — centĭpes, ĕdis, adj., [centum, pes], med 100 Ben el. Fødder, scolopendra, Plin. 9, 67. — centiplex, icis, s. und. centuplex.

cento, ōnis, m., κέντρων; I) „alm.": Flikværk el. det Sammenflikkede el. Sammenlappede, (som bestaaende af forskiellige Stykker); navnl. en slig Slavekladning el. Dyne el. Hynde, od l., Colum., Macrob., o. A.; ogs. alm. tykt Tæppe el. Dækken, navnl. til Krigsbrug: vid. Caes. B. C. 3, 44; som Ordsprog siges: centonem alicui sarcire,

(binde nogen en Løgn paa Ærmet), Plaut. Epid. 3, 4, 18; — II) „bef.": en af forskiellige Digte el. Vers sammenflikket Samling; - cento nuptialis, vid. Auson. Idyll. 13. — centŏcŭlus, i, [centum, oculus]: som har 100 (el. mange) Øine, Argus, Hieron. — centōnārĭus, i, m., [cento]: Lappeskræder el. Pialtekræmmer, Petron. Sat 45, o. A.; - ogs. adj.; ∾ more, (paa en Pialtekræmmers Vis), Tertull.

*centrālis, e: som befinder sig i Centrum el. i Midten, terra, Plin.; o. — centrātus, 3: med Centrum, circulus, Fulgent.; — [centrum]. — centrinae, arum, f., κεντρίναι: Torbist- el. Hvepseart, Plin. 17, 44. — Centrŏnes, um, m.: Navnet paa tvende galliske Folkestammer; 1) i Gall. Narb., i d. nuv. Savoien, Caes. B. G. 1, 10, Plin. 3, 24; — b) df. Centrōnĭcus, 3, Alpes, Plin. 11, 93; — 2) i Gall. Belg.; vid. Caes. B. G. 5, 39. — centrōsus, 3, [centrum]: som befinder sig i Middelpunktet; df. „overf.": indvendig el. indre; ∾ scobe, Plin. 36, 37.

centrum, i, n., κέντρον; I) „egenl.": Spids el. Braad; navnl. er centrum circini: den indstukne Spids af Passerens ene Ben, Vitruv. 3, 1; — b) df. „meton.": Cirkelens (ogs. Kuglens) Middelpunkt, Centrum, ibd., Plin. 2, 13, o. 17, o. A.; ogs. in pl.: solis terraeque centra, Plin.; — II) „overf.": Kiernen el. det Haarde og ligesom Kornede i det Indre af Træer, af Marmor, Ædelstene, odl.; vid. Plin. 16, 76, oftere.

centum, num. card. indecl., ἑκατόν: hundrede, Cic., Caes., o. A.; - eorum ··· numerus centum et decem, Caes. B. G. 1, 29; centum octo comoedias reliquisse (Menandrum), Gell.; emere el. vendere domum centum (sc. nummis), Dig.; nec ullum De centum numero caput etc., Ovid. Met. 9, 71; — 2) „poet." ogs. for et ubestemt høit Tal; vid. Hor. 2, 14, 26, o. ibd. 4, 1, 15.

centumcapita, el. centum capita, [centum, caput]: en Benævnelse paa Værten eryngium, Plin. 22, 9; ogs. centumcaput, id. — Centumcellae, el. Centum Cellae, arum, f.: Søstad i Etrurien, (nuv. Civita Vecchia), Plin. Ep. 6, 31. — centumgĕmĭnus, 3: 100fold, Briareus, (med de 100 Arme), Virg. Aen. 6, 287; ∾ Thebae, (med de 100 Porte), Val. Fl. — centumpĕda, ae, m., [pes]: med 100 Ben el. Fødder, Augustin. — centumpondium, (centup.), i, n., [pondus]: Vægt af 100 Pund, Plaut. As. 2, 2, 37.

centumvir, i, s. und. centumviri, orum. — centumvĭrālis, e: hørende til el. benævnt efter Centumvirerne, judicium, (deres Domstol, Cic. d. Or. 1, 38, o. A.; men Suet. Aug. 36: ∾ hastam cogere, (s. ∾ judicium el. centumviros; - neml. foran denne Ret var opplantet et Spyd, som Symbol paa dens Magt); af — centumvĭri, orum, m., [centum, vir]: Centumvirerne el. Hundredmændene; d. e. Medlemmerne af en bestandig Ret el. Domstol i visse private Sager, navnl. i Arvesager; - denne Domstol bestod oprdl. af 105 Medlemmer, neml. 3 for hver af de 35 Tribus; men under Keiserne af 180; vid. Cic. d. Or. 1, 38, o. id. Caecin. 24, ogs. Quintil. 3, 10, 3, oftere, Suet., Aug. 36, oftere, Plin. Ep., o. A.

centuncŭlus, i, m., demin. af cento: et af forskiellige Stykker sammenflikket Tæppe el. Dække; - in centunculo dormire, (være Slave), Senec. Ep. 80; - ogs. et Muleseldække, Liv. 7, 14; — II) som Vært el. Plante er centunculus: d. germ. Buchwinde, (polygonum convolvulus L.), Plin. 24, 88. — centuplex, (centipl.), icis, adj.: 100fold el. 100dobbelt, murus, Plaut. Pers. 4, 4, 11, fructus, Prudent.; o. — centuplĭcatus, 3: 100fold formeret el. mangfoldiggiort, fructus, Prudent.; - men absol.: centuplicato venire, (sælges 100gange saa dyrt), Plin. 6, 26; — [centum, plico]. — centupondium, i, s. und. centumpondium.

centŭrĭa, ae, f., [centum]; oprdl.: enhver Afdeling af 100 i sit Slags; df. sædv. enhver større Afdeling, uden strængt Hensyn til Tallet 100; df. 1) hos Landmaalerne: et vist Antal af jugera, hvorom Varr. L. L. 5, 4: centuria primum a centum jugeribus dicta, post duplicata retinuit nomen, etc.; s. ogs. Colum. 5, 1; — 2) i Krigssproget er centuria: en vis Troppeafdeling, (Centurie el. Compagni), hvorom Varr. l. c. 5, 16: centuriae, quae sub uno centurione sunt; quarum centenarius justus numerus, - men ordenl. var hver manipulus af 120 Mand delt i tvende Centurier; vid. Cincius ap. Gell. 16, 4; - om de oprindelige Ryttercenturier vid. Liv. 1, 13; — 3) endel. blev, ved den af K. Servius Tullius ordnede Statsforfatning, det romerske Folk efter Formueforholdet delt i 193 centurias, hvoriblandt 18 centuriae equitum; vid. Cic. d. Rep. 2, 22, o. Liv. 1, 43, ogs. Cic. Leg. 3, 19, und. 1. centurio; cf. Liv. 10, 13; - den efter Lodkastning først stemmende Centurie heder: ∾ praerogativa, Cic. Planc. 20.

*centŭrĭālis, e: hørende til en Centurie (som Jordlod), lapides, (Grændsestene), Auct. d. Lim. ap. Goes.; o. — centŭrĭātim, adv.; I) „egenl.": centurievis el. efter Centurier; a) i Krigssproget; vid. Caes. B. C. 1, 76; — b) i Statssproget; centuriatim quum populus citaretur, Liv. 6, 20; cf. Cic. Flacc. 7; — II) „overf." o. forel.: hundredvis, i hele Hobe, Pompon. ap. Non.; — [centuria]. — centŭrĭātio, onis, f., [1. centurio, nr. 1]: Markernes Inddeling i el. efter Centurier, Hygin. d. Lim. Const. ap. Goes.

1. centŭrĭātus, 3: partic. af 1. centurio. — 2. centŭrĭātus, us, m., i Krigssproget; I) [1. centurio]: Fodfolkets Inddeling i Centurier el. Compagnier; vid. Liv. 22, 38; — II) [2. centurio]: en Centurions Post el. Værdighed; vid. Cic. Manil. 13, o. id. Pis. 36.

1. centŭrĭo, avi, atum, 1, v. a., [centuria]; alm.: inddeler i el. efter Centurier; df. 1) hos Landmaalerne: ∾ agrum, Hygin. d. Lim. Const. ap. Goes.; — 2) i Krigssproget: eam juventutem centuriaverat, (havde inddelt det unge Mandskab i Compagnier), Liv. 25, 15; cf. id. 22, 38, o. id. 10, 21, oftere; ogs. hører hertil Cic. Att. 16, 9: centuriat Capuae, etc.; — 3) i Statssproget ere comitia centuriata, (s. und. centuria nr. 3): Folkets Forsamlinger efter Centurier, hvori alle vigtigere Sager endeligen afgiordes; opp. comitia tributa; - vid. Cic. Leg. 3, 19, o. id. Phil. 1, 8; men centuriata lex, id. Agr. 2, 11, (som er besluttet in comitiis centuriatis).

2. centŭrĭo, onis, m., [centuria nr. 2]: Befalingsmanden over en Centurie el. et Compagni, Centurion el. Capitain el. Hovidsmand, staaer nærmest under tribunus; vid. Liv. 8, 34, o. Caes. B. G. 6, 39, ogs. Hor. Sat. 1, 6, 73; df. — centŭrĭōnātus, us, m.: Centurionernes Mønstring el. Valg, Tac. Ann. 1, 44.

Centŭrĭpae, arum, f.: By paa Sicilien ved Ætna, (nuv. Centorbi), Plin. 31, 41; ogs. Centŭrĭpinum, i, n., Mela; — bb) df. Centŭrĭpīnus, 3: centuripisk, legati, Cic. Verr. 2, 49, crocum, Plin.; — b) df. Centŭrĭpīni, orum, m.: Indvaanerne af Centuripæ, Cic. l. c. 4, 23. — centussis, is, f., [centum, as]: 100 Asses; centussis (gen.) emere, (kiøbe derfor), Varr. ap. Gell.; cf. Pers. 5, 191.

Ceos, s. und. Cea. — cepa o. cepe, m. Afledninger, s. und. caepa. — cēpaea, ae, f., κηπαία: portulakbladet Sedum, (sedum cepaea L.), Plin. 26, 52.

cēphălaea, ae, f., κεφαλαία: vedholdende Hovedpine, Plin. 20, 51. — cēphălaeōta, ae, m., κεφαλαιώτης: som indkræver Kopskatten, Cod. Theod. — cēphălalgĭa, (-argia), ae, f., κεφαλαλγία: Hovedpine, Plin. Val., Aemil. Mac. — cephălalgĭcus (-argicus), 3, κεφαλαλγικός: med Smerte i Hovedet, equus, Veget. — cēphălĭcus, 3, κεφαλικός: hørende til Hovedet, emplastrum, Cels.

Cĕphălēnia, (Cephall.), ae, f.: d. største Ø i d. joniske Hav, (hod. Cefalonia), Mela 2,7, Plin. 4, 19; — b) df. subst. Cĕphălēnes, um, m.: Indvaanerne deraf, Sil.; ogs. Cĕphălēnitae, arum, m., Serv. — cĕphălo, onis, m., ἐγκέφαλον: Plantepalmen, Pallad. — Cĕphăloedis. is, f, ogs. Cephaloedium, i, n.: liden befæstet By paa Sicilien, i Egnen af Himera, (hod. Cefoli), Cic. Verr. 2, 52, (Zumpt); — B) df. 1) Cĕphăloedĭtānus, 3: cephaloedisk, civitas, Cic. l. c. 3, 43; — b) df. Cephaloeditani, orum, m.: Indvaanerne deraf, ibd. 2, 52; — 2) Cĕphăloedias, ădis, adj. fem.: cephaloedisk, ora, Sil. — cĕphălōtes, ae, m., κεφαλωτός, (i. e. capitatus: forsynet med et Hovede), thymbrae species, Seren. Samm. — Cĕphălus, i, m., Aeolides, Ovid. Met. 6, 681, (som Sønnesøn af Æolus), dræbte uforvarendes sin Gemalinde Procris; vid. ibd. 7, 661, flgd., ogs. ibd. 841.

Cĕphēĭs, ĭdis, o. Cephēïus, 3, s. und. 1. Cepheus. — 1. cēphēnes, um, m., κηφῆνες, i. e. fuci: Dronerne el. Vandbierne, som ikke arbeide, Plin. 11, 16. — 2. Cēphēnes, um, m.: æthiopisk Folk, der er benævnt efter dets Konge Cepheus; vid. Ovid. Met. 4, 764, o. ibd. 5, 1 o. 97.

1. Cēpheus, (dissyll.), gen. ei o. eos, acc. ea, m., Κηφεύς: Konge i Æthiopien, (efter Mela i Phoenicien), Gemal af Cassiope, Fader til Andromeda, og Svigerfader til Perseus, tilligemed hvilke han som Stiernebillede opteges paa Himmelen; - vid. Ovid. Met. 4, 738, o. ibd. 5, 12, ogs. Hygin., o. Cic. Tusc. 5, 3, o. A.; — B) df. 1) Cēphēius, 3: cepheisk, Andromeda, Prop., Ovid.; ogs. ∾ virgo, id. Am. 3, 3, 17; — b) f. æthiopisk, arva, Ovid. Met. 4, 669; — 2) Cēphēus (trisyll.), 3: cepheisk el. æthiopisk, Meroë, Prop. 4, 6, 78; — 3) Cēphēis, ĭdis, f.: = Andromeda, Ovid. A. A. 3, 191, o. Manil. — 2. Cēphēus, (trisyll.), 3, s. und. frgd.

Cephisias, adis, s. und. 2. Cephisus. — Cēphīsis, idis, o. Cephisius, 3, s. und. flgd. — 1. Cēphīsus, (-os), el. Cēphissus, (-os), i, m., Κηφισός el. Κηφισσός: Flod i Phocis o. Boeotien, Ovid. Met. 3, 19, Plin. 4, 12; — b) som Flodgud ogs. Fader til Narcissus, Ovid. Met. 3, 343; — B) df. 1) Cēphīsĭus, (-issius), i, m., (i. e. Narcissus), ibd. 351; — 2) Cēphīsis, (-issis), ĭdis, fem. adj.: cephisisk, undae, ibd. 1, 369. — 2. Cēphīsus, (-issus), i, m.: Flod paa Vestsiden af Athenen, Ovid. Met. 7, 388; — b) df. Cēphīsĭas (-issias), ădis, fem. adj.; cephisisk, ora, (dens Flodbred, hvor Procrustes færdedes), ibd. 438.

cepina, ae, s. und. caepina. — cēpitis el. cēpŏlătitis, ĭdis, f.: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 56. — cēpŏnĭdes, um, f.: visse ubekiendte Ædelstene, Plin. 37, 56, — cēpŏtăphium, i, n., κηποτάφιον: Gravminde i en Have, Inscript. — cēpulla, ae, s. und. caepulla. — cēpūrĭcus, 3, κηπουρικός: hørende til en Have; ∾ loca, Firmic.; in libro cepuricon, (f. cepuricorum); vid. Plin. 19, 57. — cēpūros, i, m., κηπουρός: Gartneren; Titelen paa den tredie Bog hos Apicius.

cēra, ae, f., [besl. m. κηρός, i. e. cera]; I) „egentl."; A) „alm.": Vox el. Vexet; vid. Cic. d. Or. 3, 45, Plin. 11, 6, o. A.; - ogs. in pl., Virg. Ge. 4, 57 o. 162, Colum., Plin.; — B) „bes." ogs. a) Voxet i det encaustiske Maleri, Varr., Plin. 35, 31; — b) farvet Vox til Sminke, Plaut. Truc. 2, 2, 39; ogs. til at farve med, Ovid. A. A. 3, 184; ogs. til Mærke (ved det Læste), Cic. Att. 16, 11, (hvor dog cerula); — II) „overf." o. „meton.": hvad der er forfærdiget af Vox; df. navnl.; A) den med Vox overtrukne Skrivertavle, Plaut., Cic. Verr. 1, 36, Hor., Ovid., o. A.; — B) Voxseglet, Plaut., Cic. Flacc. 16, Ovid Am. 2, 15, 16, o. A.; ogs. signum cerae, Plin.; — C) Voxbuste el. Voxmaske af Forfædrene; - saadanne Billeder opstilledes sædv. i Atrium; Ovid. Fast. 1, 591, Juvenal. 8, 19, o. Sall. Jug. 4.

cērăchātes, ae, m., κηραχάτης, (Voxachaten): etslags Ædelsten, Plin. 37, 54. — Cerambus, i, m.; hans Forvandling f. Ovid Met. 7, 353 — 1. Cĕrămicus, i, m., Κεραμεικός, (Pottetorvet): Navnet paa tvende offenlige Pladser, den ene i, den anden ved Athenen; paa den sidste fandtes Monumenter efter de i Krigen faldne Helte; - vid. Cic. Fin. 1, 11, id. Leg. 2, 26, o. Plin. 36, 4. — 2. Ceramicus, 3, s. und. Ceramus. — cĕrămītes, ae, m., κεραμίτης: etslags teglfarvet Ædelsten, Plin. 37, 56. — Cĕrămus, i, f., Κέραμος: By paa Kysten af Carien; - hvorefter benævnes: sinus Ceramicus, Mela 1, 16, Plin. 5, 29.

cērārĭus, 3, [cera]: hørende til el. benævnt efter Vox; df. subst.; 1) cēraria, ae, f.: rimel. som støber Voxlys, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 102; — 2) cerarium, i, n., (sc. argentum): Voxpenge el. Seglpenge, (som Afgift til Prætor); vid. Cic. Verr. 3, 78.

cĕras, ătis, n., κέρας, (Horn): vild Pastinak, Appul.; — not.: Hesperion Ceras, Ἑσπέριον Κέρας: Forbierg paa Vestkysten af Libyen, Plin. 6, 35. — cĕrăsĭnus, 3, [1. cerasus]: kirsebærfarvet, cingulum, Petron., tunica, id. — Cĕrastae, arum, m., Κεράσται, (de Hornede): Folk paa Cyperen, hvis Forvandling til Hornqvæg f. Ovid. Met. 10, 222 flgd. — cĕrastes, ae o. is, m., κεράστης, (hornet el. med Horn); df. 1) Hornslangen, (coluber cerastes L.), Plin., Lucan. 9, 716; - df. „poet.": crinalis cerastes: Furiens Slangehaar, Stat. Theb. 11, 65; — 2) etslags hornet Orm paa Træer, Plin. 16, 80.

cĕrăsum, i, n.: Kirsebærret, Cels., Pallad.; af — 1. cĕrăsus, i, f., κέρασος: Kirsebærtræet; - blev efter Varr. o. Colum. først af Lucullus bragt til Italien fra Byen Cerasus i Pontus; — 2) „poet." o. „synecd." ogs. f. cerasum el. Kirsebærret, Prop. 4, 2, 15. — 2. Cĕrăsus, untis, f., Κερασοῦς: By i Pontus, (hod. Keresun); vid. Mela 1, 19, o. Plin. 6, 4; s. ogs. und. frgd.

cĕrătia, ae, f., κερατία: etslags Plante med et enkelt Blad, Plin. 26, 31. — cĕrătias, ae, m., κερατίας, (hornet el. med Horn), sc. cometes: Hornstiernen, etslags Comet, Plin. 2, 22. — cĕrătīna, ae, f., κερατίνα, [κέρας, d. e. Horn], sc. conclusio el. ambiguitas, ligesom Hornslutning: etslags sophistisk og falsk Slutningsmaade; (vid. Gell. 18, 2: quod non perdidisti, habes; cornua non perdidisti, etc.); cf. Quintil. 1, 10, 5, o. Senec. Ep. 45. — cĕrătītis, ĭdis, f., κερατῖτις, (hornet, med Horn): etslags vild Valmue, Plin. 20, 77. — cĕrătium, i, n., κεράτιον, (germ. Johannisbrot), „overf." som Vægt: = siliqua el. duo calculi, Auct. d. ponderib. ap. Goes.

cērātōrĭum, i. n., Coel. Aur., o. cērōtārĭum, i, n., Theod. Prisc.: Biformer af flgd. — cērātum, i, n., κηρωτόν: Voxsalve, Cels., Colum., Plin. 23, 54; - ligel. cērōtum, i, n., Martial. 11, 98, Plin. 22, 56, o. A. — cērātūra, ae, f., [cera]: Overtrækning med Vox, Colum, 12, 50. — cērātus, 3, s. und. cero.

cĕraula, ae, m., κεραύλης: en Hornblæser, Appul. — cĕraunium, i, s. und. flgd. — cĕraunĭus, 3, κεραύνιος, (hørende til el benævnt efter Lynet el. efter Tordenen); df. I) som appell.; - A) ∾ gemma: etslags Ædelsten, Plin. 37, 51 o. 65, o. Lamprid.; - ogs. absol.: ceraunium, Claudian., ogs. ceraunus, Prudent.; — B) ∾ vites, (af deres rødlige Farve), Colum. 3, 2; ligel. ∾ uvae, Isid.; — II) som nom. propr.: Ceraunii (montes), Κεραύνια ὄρη: A) høi Biergstrækning i Epirus, fra Grændsen af det græske Illyrien, (hod. Monti della chimaera), Mela 2, 3, Plin. 15, 36, Suet., Flor.; - ogs. Ceraunia, orum, n., Caes. B. C. 3, 6, Virg., Prop.; ogs. Ceraunium saxum, Prop. 2, 13, 3; s. ogs. Acroceraunius, s. 1.; — B) Biergstrækning i

Øen, imellem Pontus o. d. caspiske Hav, Mela 1, 19, o. id. 3, 5. — cĕraunŏbŏlĭa, ae, f., κεραυνοβολία: Lynfaldet, Maleri af Apelles, Plin. 35, 36. — ceraunus, 3, f. und. ceraunius.

Cerbereus, 3, f. und. flgd. — Cerbĕrus, (-os), i, m., Κέρβερος: Cerberus el. Helvedhunden med de tre el. de 100 Hoveder; - vid. Virg. Aen. 6, 417 (Serv.), o. Hor. Od. 2, 13, 34, ogs. Lucr. 3, 1024, o. A.; — b) df. Cerbĕrĕus, 3: cerberisk, hørende til el. benævnt efter Cerberus; ∾ facies canum, Lucr.; ∾ os, Ovid. Met. 4, 501; ∾ latratus, Stat.

cercitis, idis, f., κερκῖτις: en Art af Olietræet, Colum. 5, 8. — cercius, i, f. und. circius. — cercŏpĭthēcus, (-os), i, m., κερκοπίθηκος: ligesom Svandsabe el. Abe med Svands, Varr. ap. Non., Plin., Martial.; f. ogs. Juvenal. 15, 4. — cercops, ōpis, m., κέρκωψ: en langsvandset Abeart, Manil., Amm.; — II) efter Mythen ere Cercōpes, um, m.: de af Juppiter til Aber forvandlede Indvaanere af Øen Pithecusa, Ovid. Met. 14, 92. — cercūrus, i, m., κέρκουρος: etslags let Fartøi, (benævnt efter dets spidse el. svandsformede Bygning), Plaut., Liv. 33, 19, Plin. 7, 57; - f. ogs. und. cercyrus. — Cercўon, ōnis o. ŏnos, m.: en Røver i Attika; vid. Ovid. Met. 7, 439; — b) df. Cercўŏnēus, 3, corpora, Ovid. Ib. 412. — cercўrus, (cercur.), i, m., κέρκουρος: en ubekiendt Søfisk, Ovid. Hal. 102, Plin. 32, 54.

cerdo, ōnis, m., κέρδων; [besl. m. τὸ κέρδος, i. e. lucrum: Vinding el. Gevinst]: en Haandværksmand, Juvenal. 4, 153, o. Pers, 4, 51; cerdo sutor: en Skoflikker, Martial. 3, 59.

Cĕrĕālis, (Cerialis), e, [Ceres]: tilhørende el. helliget Gudinden Ceres, benævnt efter hende; ogs. „meton.": hørende til Agerdyrkning el. Kornavl; - ∾ nemus, Ovid., sacrum, id.; ∾ munera el. dona: Ceres's Gaver, (d. e. Kornet el. Brødet), id.; ∾ Eleusin, (cf. Eleusin, Cereri consecrata, Mela 2, 3), Ovid. Fast. 4, 507; men ∾ papaver, Virg. Ge. 1, 212, (som Gudindens Attribut); ∾ sulci, (Kornmarkerne), Ovid. Trist. 3, 12, 11; men ∾ herbae, id. Fast. 4, 911, (Sæden paa Marken); - ∾ arma, Virg. Aen. 1, 177, (de Redskaber, hvormed Brødet tilberedes); ∾ solum, ibd. 7, 111, (Underlag af Brødkager); — not.: Aediles Cereales: vare indsatte af Julius Cæsar, f. und. Aedilis; — 2) subst.: Cerealia, ium, n., (sc. sacra): Ceresfesten; vid. Ovid. Fast. 4, 389; ipsis Cerealibus, (d. 10 April), Cic. Att. 2, 12; - ogs. (per appos.): Cerealia ludi, Liv. 30, 39.

*cĕrĕbellāre, is, n.: Hierne- el. Hovedbedækning, Veget.; af — cĕrĕbellum, i, n., demin.: liden Hierne, Cels., navnl. Fuglenes, Plin., Suet.; o. — cĕrĕbrōsus, 3: som lider af Hiernebetændelse, forstyrret i Hovedet, Plaut. Most. 4, 2, 36; ogs. om Dyrene: ∾ boves, Colum. 2, 11; — b) „poet." ogs.: arrig el. ilsindet, Hor. Sat. 1, 5, 21; af — cĕrebrum, i, n.: Hiernen hos Mennesker og Dyr; vid. Cic. Tusc. 1, 9; „poet." ogs. f. Hovedet, Hor. Od. 2, 17, 27; — II) df. ogs. A) „meton."; a) f. Forstanden; vid. Hor. Sat. 2, 3, 75, o. Phaedr. 1, 7; — b) f. Harme el. Arrighed; o te ··· cerebri Felicem, (som neml. tør give din Harme Luft), Hor. Sat. 1, 9, 11; cf. Plaut. Poen. 3, 5, 25; — B) „overf." paa Planterne: deres øverste Marv, Plin. 13, 8; — not.: hos Enn. ap. Donat ogs. m. Tmesis: cere-comminuit-brum. — cĕrĕŏlus, 3, dem. af cereus, ligesom cerinus: vorgul; ∾ pruna, Colum.

Cērēs, ĕris, f., Δημήτηρ, [efter Cic. N. D. 2, 26: quasi Geres a gerendis frugibus]: Datter af Saturnus o. Ops; vid. Ovid. Fast. 6, 285; Søster af Juppiter, og Moder til Proserpina; - bes. er hun Agerdyrkningens og Markfrugternes el. Kornets Gudinde, hvf. ogs. legifera, (θεσμοφόρος), Virg. Aen. 4, 58; men Ovid. Am. 3, 10, 3: Flava Ceres, tenues spicis redimita capillos; cf. id. Fast. 4, 497, Tibull. 1, 1, 15, o. Hor. C. S. 30; — II) „meton." ogs. Spise el. Næring; navnl. Sæden el. Kornet el. Brødet; vid. Virg. Ge. 1, 297, id. Aen. 1, 181 o. 705; cf. Cic. N. D. 2, 23, (hvor ogs. citeres Ter. Eun. 4, 5, 6), ogs. Hor. Epod. 16, 43, ogs. Fest. p. 45, s. v. cocus.

1. cērĕus, 3, [cera]: af Vox, giort af Vox, Cic. N. D. 3, 12; ∾ effigies el. imago, (Voxbuste), Hor.; men ∾ castra, Virg. Aen. 12, 589, (Voxcellerne i Bikuben); — bb) df. subst.: cērĕus, i, m.: Voxlys el. Voxstabel, Plaut., Cic. Off. 3, 20, Senec.; f. ogs. Martial. 5, 18; — II) „fig."; A) „overf."; a) voxfarvet el. vorgul, pruna, Virg. Ecl. 2, 53; ∾ abolla, Martial.; — b) blød el. smidig som Vox; ∾ brachia, Hor. Od. 1, 13, 2; — B) „ment.": let at bevæge el. forføre; cereus in vitium flecti, Hor. A. P. 163. — 2. cērĕus, i, m., f. und. frgd. — cerevisia, ae, f. und. cervisia.

ceria, ae, f., ligesom celia o. cervisia: en af Korn tilberedet Drik i Spanien, Plin. 22, 82. — cērĭfĭco, avi, atum, 1, v. a., [cera, facio]; „egenl.": at giøre Vox; df. om Purpursneglen: at bygge sin voxcelleagtige Rede, Plin. 9, 62. — cērintha, ae, o. cērinthe, es, f., κηρίνθη: den af Bierne søgte Voxblomst, (cerinthe major L.), Virg., Plin. — cērinthus, i, m., κήρινθος, ligesom erithace o. sandaracha: det saakaldede Bibrød, Plin. 11, 7. — cērĭnus, 3, κήρινος: voxfarvet el. vorgul, pruna, berylli, Plin.; — b) ogs. subst. cerinum, i, n.: en voxfarvet Klædning, Plaut. Ep. 2, 2, 49. — cērĭon el. cērium, i, n., κηρίον, oprdl. Voxkive; df. „overf." ifølge etslags Lighed: ondartet Skurv i Hovedet, Plin. 20, 6. — cērĭtis, idis, f., el. cērĭtes, ae, m., κηρίτης: etslags ubekiendt Ædelsten, Voxstenen, Plin. 37, 56.

cernentĭa, ae, f.: Synsevnen el. Synet, (opp. caecitas), Capella; af — cerno, crēvi, crētum (o. certum), 3, v. a., [besl. m. κρίνω, i. e. cerno]; I) „egenl.": adskiller el. afsondrer, navnl. sælder, farinam cribro, Plin., per cribrum, Cato; cf. Ovid. Met. Fac. 62; - cinis bene cretus, Pallad.; - ogs. kan hidføres Liv. 36, 2, in.: certa deinde sorte etc., (da Lodden var kastet el. bestemt, odl.); f. ogs. certus, 3, som adj., nedenf. nr. III; — II) oftest „fig."; A) „overf.": afsondrer el. adskiller fra hinanden med Sandserne, navnl. med Øinene; altf. bemærker el. seer; (men stærkere end video); - nos enim ne nunc quidem oculis cernimus ea, quae videmus, Cic. Tusc. 1, 20; cf. Lucr. 1, 269 o. 601, oftere; - si satis cerno, (seer jeg rigtigt), Ter. Ad. 3, 3, 85; men Cic. d. Or. 3, 40: quae cernere et videre non possumus; - ogs. m. flgd. acc. c. inf., Quintil., Suet.; men Virg. Aen. 10, 20: Cernis, ut insultent Rutuli; ligel. m. quam, Cic. d. Rep. 6, 20; — b) forel. ogs. om Hørelsen; vox illius certe est, omnes idem cernimus, Att. ap. Non.; — 2) ligel. „overf." o. „technisk"; aa) i Stats- og Retssproget, (f. d. hyppigere decernere): at afgiøre det Stridige, at afgjøre el. beslutte el. bestemme; - quotcumque senatus creverit, populusque jusserit, etc., Cic. Leg. 3, 33, ex XII Tabb.; jurati cernant, (skulle de kiende el. dømme), Pacuv. ap. Non.; - ogs. m. flgd. de; quid de Armenia cernerent, Tac. Ann. 15, 14; men Liv. 43, 12: priusquam id sors cerneret; — bb) navnl. heder i Arvesager: cernere hereditatem; a) at beslutte sig til at tiltræde en Arv, Varr. L. L. 7, 5, Dig.; f. ogs. cretio s. l.; — b) at afgive Erklæring om denne sin Beslutning, Dig., Cic. Att. 11, 2; — c) endel. f. adire hereditatem: at tiltræde en Arv, Cic. Agr. 2, 15, Liv. 24, 25, Plin. Ep., o. A.; - saal. ogs. „alleg."; ∾ artem alicujus: at arve el. overtage; vid. Cic. Att. 6, 1, o. id. Fam. 9, 14; — cc) i Krigssproget forel. o. „poet.": kæmpende at afgiøre, (f. d. sædv. intens. certare); ordenl. m. de el. pro, el. absol.;

dog ogſ. c. acc. graec.; - Ferro, non auro, vitam cernamus utrique, (ſ. de vita), Enn. ap. Cic. Off. 1, 12; cf. id ap. Non.: Saeviter fortuna ferri cernunt de victoria, ogſ. Lucr. 5, 394, o. Plaut. Trin. 2, 4, 77; ogſ. ∾ certamen, id. Bacch. 3, 15, 2; ∾ pro patria, pro liberis, etc., Sall. Cat. 59; ogſ. ∾ armis cum aliquo, Att. ap. Non., ferro inter se, Virg. Aen. 12, 709; — B) „ment.; a) aandigen at adſkille el. affondre fra et andet el. fra hinanden; iſ. noie at iagttage el. bemærke; - vid. Cic. d. Or. 3, 31; men id. Fin. 1, 19: quicquid porro animo cernimus, etc.; - iſ. ogſ. in pass.: cerni aliqua re el. in aliqua re: at ſees el. bemærkes el. viſe ſig deri; vid. Cic. Off. 1, 20, o. id. Part. or. 23, ogſ. id. Top. 21; — b) ∾ aliquem: at tage Henſyn til nogen; - ubi gratus, si non eum ipsum cernunt grati, cui referunt gratiam, Cic. Leg. 1, 18; — c) ſjeld. o. forel. f. d. ſædv. decerno: beſlutter, c. inf.; - potius germanum amittere crevi, quam etc., Catull. 64, 150; cf. Plaut. Cist., in.; — III) partic. certus, 3, (vid. ab in.), ſædv. ſom adj.; A) „alm." o. objectivt: faſtſat el. beſtemt, (hvſ. ogſ. m. definitus, Quintil., m. praefinitus. Suet.); — 1) om Ting og Begreber; a) beſtemt el. vis; in certam diem, Caes. B. G. 1, 39; cf. Nep. Chabr. 3, o. A.; in certa verba jurare, Cic.; ∾ praefinitumque tempus, Suet.; ∾ statumque vectigal, id.; ∾ limites, Hor. Ep. 2, 2, 170; ∾ orbis, id. C. S. 21; ∾ conviva, (vis el. daglig), id. Ep. 1, 7, 75; — b) ogſ. ubeſt. ligeſom quidam: en vis, (naar neml. Begrebets Tilværelſe betegnes uden nærmere Beſtemmelſe); - mensis est certus, quo mense etc., Cic. Verr. 2, 52; imperatis certis rebus etc., id. Sest. 27; ſaal. hos Quintil. oftere ogſ. forbundet m. quidam el. aliquis; vid. id. 8, prooem., oftere: — 2) om Perſoner og Begreber: vis, ſikker, paalidelig, ſand; a) om Perſoner; - vid. Enn. ap. Cic. Lael. 17; men Plaut. Trin. 1, 2, 57: Tu ex amicis certis mi es certissimus; ligel. ∾ homines, (paalidelige), Cic. Fam. 1, 7; cf. Nep. Paus. 2; ligel. absol., Virg. Aen. 1, 576; men Liv. 10, 35: adversus hostem nec spe nec animo certiorem (i. e. firmiorem); endel. Hor. Od. 1, 7, 28: certus enim promisit Apollo, (han, hvis Ord el. Spaadom aldrig ſviger); — b) ogſ. om Begreber, (navnl. ſom udgaaende fra en Perſon); - satis animo certo et confirmato, Cic. Quint. 24; ∾ pectora, Virg. Aen. 9, 249; - ∾ jactus telorum, (ſom træffer), Tac.; hvſ. „poet.": ∾ hasta, Virg., sagitta, Hor.; - ogſ. absol.; vide ··· ut mi haec certa et clara attuleris, Ter. Hec. 5, 4, in.; cf. Liv. 22, 39; - ogſ. c. gen.: certa maris opperiri, Tac. Hist. 4, 81; — B) „beſ." o. ſubjectivt; 1) om Begreber; a) vis el. ſikker (efter nogens Dom el. Foreſtilling); - satin' hoc certum est? Ter. Ad. 3, 2, 31; postremo certior res, Liv. 29, 6; ad me ··· ut omnia certa perscribas, Cic. Att. 3, 11; si quicquam humanorum certi est, Liv. 5, 33; cf. Caes. B. G. 7, 45; certum scire, (vide med Vished), Ter. Eun. 5, 3, 12; ligel. certum habere, (være overbeviſt derom), Cic. Att. 1, 13, Liv. 36, 28; ogſ. pro certo habere, Cic. Att. 10, 6, Sall., o. A.; pro certo affirmare, Liv.; pro certo creditur, Sall. Cat. 15; - certum el. certius facere alicui aliquid, (bringe nogen til at troe derpaa), Plaut. Men. 2, 1, 17 o. ibd. 5, 2, 12; — b) vis el. beſluttet, ofteſt i Forbindelſen: certum est, m. o. ud. dat. mihi etc.; - certumn' est tibi istuc? H. non non mori certius, Plaut. Capt. 3, 5, 75; oftere c. inf.; mi autem abjurare certius est, quam dependere, Cic. Att. 1, 8; cf. id. R. Am. 11, Liv. 2, 45, o. Virg. Aen. 9, 153; - hos Plaut. ogſ. absol. (el. ſom appos.); experiar, ut opinor; certum est, id. Most. 4, 1, 41, oftere; men Ter. Andr. 2, 2, 31: certa res est: den Ting er vis; — 2) om en Perſon; aa) ſom er vis i ſin Sag; ſikker derpaa el. overbeviſt derom; absol., el. m. de, el. c. gen., ogſ. m. Objectsſætn.; - numquid nunc es certior? Plaut. Amph. 1, 1, 191; tam certus de sua genitura, Suet. Vesp. 25; certus matrimonii, Tac. Ann. 12, 3; certi sumus, non ignorare te, etc., Gell. 18, 10; - ofteſt i Forbindelſen: certiorem aliquem facere; ligel. absol., el. de re aliqua, el. rei alicujus, el. m. Objectsſætn., oſv.; - vid. Ter. Phorm. 4, 3, 69, Caes. B. G. 1, 11, o. ibd. 2, 2, ogſ. Cic. Att. 3, 11, o. ibd. 9, 2 A; - ligel. pass.; quod crebro per me de omnibus rebus certior fias, id. Fam. 1, 7; cf. Caes. B. G. 1, 12 o. 21, oftere; - men Plaut. Pseud. 1, 1, 16: fac me certum, quid tibi est? cf. Virg. Aen. 3, 179; — bb) ſom har beſluttet ſig dertil, beſluttet el. beſtemt; — a) c. inf.; Certa mori, Virg. Aen. 4, 564; (cf. ibd. 475); — b) oftere c. gen.; - Jam certus eundi (Aeneas), Virg. Aen. 4, 554; certus consilii, Tac., sceleris, id., fugae, Plin. Ep.; ∾ desciscendi, Tac.; cf. id. Ann. 4, 34; — C) endnu er at tilføre neutr. abl. certo, ſom adv.: med Vished, visſeligen, ſikkert, odl.; 1) „alm." el. objectivt; - atqui certo comperi, Ter. Eun. 5, 1, 9; nihil ita exspectare, quasi certo futurum, Cic. Tusc. 5, 28, — b) i bekræftende Svar: Liberum ego te jussi abire? M. certo, Plaut. Men. 5, 8, 9; cf. Ter. Eun. 5, 1, 9; — 2) „beſ." el. ſubjectivt, men alene i den bekræftende Formel: certo scio, (det veed jeg med Vished, derom er jeg overbeviſt, odl.); - haec non voluptati tibi esse, satis certo scio, Ter. Heaut. 1, 1, 19; cf. id. Andr. 5, 4, 25; quod te moleste ferre, certo scio, Cic. Att. 1, 12; men id. Caecin. 19, absol.: veniunt mihi in mentem permulta, vobis plura, certo scio.

*cernŭālĭa, ĭum, n.: etſlags Almuefeſt; vid. Varr. ap. Non.; o. — cernŭlo, are, v. a.: at ſtøde omkuld, Senec. Ep. 8; iſ. ∾ se: at falde omkuld, id. Tranqu. 3; af — cernŭo, avi, atum, 1, (v. a. o. n.): at ſtyrte (ſig ſelv el. andre) hovedkulds, (for- og eftercl.); vid. Varr. ap. Non.; ∾ ora, Prudent.; equus cernuatus, Solin.; af — cernuus, 3, [cerno]: böiet el. falden el. ſtyrtet forover, (ſjeld. o. „poet."); vid. Lucil. ap. Non.; cf. Serv. ad Virg. Aen. 10, 894: ejectoque incumbit cernuus armo (equus); — b) ogſ. subst. cernuus, ligeſom κυβιστητήρ, (ſom ſtøder Kolbøtter, ſom ſtaaer paa Hovedet, en Gøgler af dette Slags); tamquam collus cernui, Lucil. ap. Non.

cēro, (avi), atum, 1, v. a., [cera]: overtrækker med Vox, vexer; ∾ dolia, Colum.; ofteſt in pass. partic.: ceratus, 3, tabella, (til at ſkrive paa), Cic. Divin. in Caecil. 7; men „poet.": ∾ pennae, (befæſtede med Vox), Hor. Od. 4, 2, 2; ∾ taedae, Ovid., puppes el. rates, id. — cērōma, atis, n., κήρωμα, (dat. pl. heterocl. ceromatis, Plin.; nomin. sing. heterogen. ceroma, ae, f., Arnob.); - I) „egenl.": Voxſalve til Brug ved Brydningen el. i Brydekampen, Plin. 35, 47; ∾ lentum, Martial., immundum, id.; cf. id. 7, 32; — II) iſ. „meton."; a) Brydekampplads, Senec., Plin. 35, 2; — b) Brydekamp el. Brydning, Martial. 5, 65; iſ. — cērōmătĭcus, 3, κηρωματικός: overſmurt med Voxſalve, collum, Juvenal. 3, 68. — cērōnĭa, ae, f., κερωνία, germ. Johannisbrot, Plin. 13, 16. — cerostrata, ſ. und. celostrata o. und. cestrotos. — cērōsus, 3, [cera]: fuld af Vox, mel, Plin. 32, 13. — cērotarium, i, ſ. und. ceratum. — cerotum, i, ſ. und. ceratum.

cerrĕus, 3: af Egen cerrus, glans, Colum., Plin., manubria, id.; o. — cerrĭnus, 3: = ſrgd., calix, Plin. 30, 27; — [cerrus]. — cerrĭtŭlus, 3: noget forrykt el. forſtyrret, Capella; demin. af — cerrĭtus, 3, [etr. f. inus. cerebritus, af cerebrum]: med forſtyrret Hierne, forſtyrret, affindig, (men ſjeld. o. „poet."); - Tu certe aut larvatus es, aut cerritus, Plaut. frgm. ap. Non., oftere; cf. Hor. Sat. 2, 3, 278. — cerrus, i, f.: etſlags Eg, germ. Cerreiche el. Zirneiche, Colum., Plin. 16, 6 o. 8.

*certābundus, 3: stridende, kæmpende, cum aliquo de aliqua re, Appul.; o. — certāmen, inis, n., „alm.": enhver Kamp, navnl. hvori man maaler sig med nogen el. med hinanden; df. I) udenfor Krigssproget: Væddekamp el. Væddestrid: A) „egenl." el. i Kamplegene; vid. Cic. Tusc. 2, 26, o. id. d. Or. 2, 78; - ∾ luctandi, saliendi, Quintil.; ∾ quinquennale triplex, etc., Suet. Ner. 12; ∾ bijugum, Virg.; ∾ quadrigarum, Suet.; ∾ pedum el. cursus, Ovid., disci, id.; - certamina ponere, (i. e. instituere: anstille el. anordne), vid. Virg. Aen. 5, 66, o. id. Ge. 2, 530; — — B) „fig.", navnl. om de Disputerende og Handlende; vid. Cic. Fin. 2, 21; cf. id. N. D. 3, 40; f. ogs. Sall. Cat. 1; - in optimis quibusque honoris certamen et gloriae, Cic. Lael. 10; cf. id Off. 1, 12, o. Sall. Jug. 41; ∾ laboris et periculi, Liv., bonae artis et virtutis, id.; — b) ogs. „alm.": Kappen el. at kappes med hinanden; ∾ conferendi (pecuniam), id. 4, 6; ∾ leti (inter mulieres Indas), Prop. 3, 13, 19; — II) i Krigssproget: Kamp, Strid, Fægtning; a) subjectivt (forskielligt fra d. objective proelium, pugna, bellum); vid. Lucr. 4, 841, o. id. 2, 117; - ligel. Liv. 36, 19 fin.: in ipso certamine pugnae; ligel. Hirt. B G. 8, 28: fit proelium acri certamine; — b) objectivt ligesom proelium o. pugna; - vario certamine pugnatum est, Caes. B. C. 1. 46; ligel. in certamine ipso, Liv. 2, 6; ubi res ad certamen venit, Sall. Jug. 13; cf. id. Cat. 33; o. Virg. Aen. 8, 700; — c) efteraug. ogs alm. f. bellum el. Krig; - in hoc certamine etc.; vid. Flor. 1, 20, o. Eutrop, 1, 16; — [2. certo].

*certātim, adv., ligesom i en Væddestrid, df. „alm.": kapvis el. omkaps, ivrigen, af alle Kræfter; vid. Liv. 1, 40, o. ibd. 54; - ∾ currere, Cic., ascendere, Liv., exsurgere, Tac.; ∾ amare aliquem, Plin. Ep.; cf. Virg. Ge. 4, 38, Hor. Sat. 1, 5, 17, o. A.; — certātio, onis, f., ligesom certamen; I) „alm.": Strid el. Væddestrid, Kappen el. at kappes, ivrig Anstrængelse; A) „egenl." el. med Henſyn paa de offenlige Kamplege; - jam ludi publici ··· sint corporum certatione, cursu, pugilatione, luctatione, etc., Cic. Leg. 2, 15; certationes xysticorum, Suet. Aug. 45; comisk ogs.: Klammeri el. Slagsmaal; vid. Ter. Ad. 2, 2, 4; — II) „fig.": exercentes ingenia certationibus, (ved at kappes med hinanden), Vitruv.; ogs. en lærd Disput el. Ordstrid; vid. Cic. Fin. 2, 14; - ogs. i Retssproget: haec est iniqua certatio, (denne Paastand) etc., id. Quint. 22; ogs. i St. tssproget: - ∾ mulctae el. poenae, (offenlig Forhandling angaaende Straffens Bestemmelse), Cic. Leg. 3. 3, o. Liv. 25, 4, (cf. ibd. 3); — not.: sield. i Krigssproget: Kampen el. de Kæmpendes Strid; jaculis consumptis ad gladios certationem revocaverunt, Sisenn. ap. Non.; o. — certator, oris, m.: Kæmper el. Stridsmand; df. „overf.": Disputator el. Kiævler, Gell. 12, 10, Appul.; — [2. certo]. — 1. certatus, 3, partic. af 2. certo. — 2. certātus, us, m., [2. certo], „poet." f. certamen: Væddestrid; nudosque virorum Certatus, Stat. Silv.

certe, adv. af certus; I) (fuldstændigen bekræftende): vist, sikkert: A) objectivt; certe captus est, Ter. Andr. 1, 1, 55; cf. Cic. Div. 2, 7, ogs. Hor. Sat. 2, 2, 132; - ogs. med andre Partikler; saal. hercle certe, Ter.; certe hercle, o. certe edepol, Plaut.; - si reperire vocas, amittere certius, Ovid. Met. 5, 519; superl. certissime har Tertull.; — b) i bekræftende Svar; vid. Plaut. Trin. 4, 3, 65, Ter. Ad. 1, 1, 53, ogs. Cic. Tusc. 1, 5, oftere; - ogs. til Bekræftelse af en frgd. Handling; vid. Cic. R. Com. 14, id. Orat. 42, o. id. Fin. 2, 27; — B) subjectivt; certe enim scio, Ter. Andr. 3, 2, 23; cf. Cic. R. Am. 8. oftere; - ogs. i bekræftende Svar: ain' tu? S. certe, sic erit, Ter. Heaut. 5, 3, 12; - ogs. i den subjective Forudsætning el. Formodning: vist, sikkert, odl.; si me tanti facis, quanti certe facis, Cic. Fam. 11, 16; cf. Virg. Aen. 1, 234, o. Ovid. Met. 2, 423; - ligel. i den spørgende Forudsætning: vid. Cic. Leg. 1, 1, o. Suet. Aug. 33; — II) (betinget el. indskrænket bekræftende): dog vist, dog sikkert, dog i det mindste; vid. Ter. Ad. 4, 7, 16; ligel. consulatum unum certe plebis esse, Liv. 22, 34; ut homines mortem ··· certe timere desistant, Cic. Tusc. 1, 49; - navnl. ogs. hos pronom. pe son.; vid. ibd. 5, 28; ligel. ego certe el. certe ego, odl., Quintil., Sall., o. A.; endel. ogs. m. tamen, Cic. d. Or. 3, 6, o. m. quidem, id. Tusc. 1, 29; cf. Liv. 45, 22. — certiōro, avi, atum, 1, v. a., [certior, certus], i. e. certiorem facio: underretter, Dig.

1. certo, adv., f. und. certus, cerno. — 2. certo, avi, atum, 1, v. n., intens. af cerno; I) „egenl.": kæmper el. strider (med el. uden Vaaben), cum aliquo de aliqua re, (med nogen derom); vid. Cic. d. Or. 2, 18; - oftest m. tilføiet abl.; - ∾ cum hoste armis, venenis; vid. id. Off. 3, 22; de ambiguo agro quum saepe bello certassent, Liv. 3, 71; cf. id. 21, 1; men Virg. Aen. 2, 30: hic acie certare solebant; ogs. ∾ cum aliquo pro salute, pro gloria; vid. Sall. Jug. 114, o. Tac. Agric. 5; - ogs. imperson.; ibi aliquamdiu certatum, Sall. Jug. 74; ligel. in transgressu amnis multum certato, Tac. Ann. 11, 10; - „poet." ogs. in pass.; certatam lite deorum Ambraciam, (om hvis Besiddelse de havde stredet), Ovid. Met. 13, 713; cf. Sil. 17, 342; — II) „fig."; A) „alm.": at kappes (dermed, el. deri, el. derom); - ∾ cum aliquo dicacitate, Cic.; ∾ inter se officiis, id.; cf. Sall. Jug. 52; ∾ cum civibus de virtute, id.; men id. Cat. 38: ∾ pro sua quisque potentia; men Tac. Ann. 2, 46: ∾ augendae dominationi, (dat. resp., f. de el. pro); - si nautae certarent, quis eorum gubernaret, Cic. Off. 1, 25; cf. Hor. Ep. 1, 14, 4; - „poet." ogs. c. dat. (f. cum); solus tibi certet Amyntas, Virg. Ecl. 5, 8; certans melioribus, Hor., imparibus, id.; — B) „bes." ogs; a) at trættes el. stride for Retten; inter se quo jure certarent, etc., Cic. Verr. 2, 16; men c. acc. comm.: si quid se judice certes, Hor. Sat. 2, 1, 49; hvf. in pass.: foro si res certabitur olim, ibd. 2, 5, 27; cf. Liv. 25, 3; — b) certare c. inf., (oftest „poet."): at stræbe derefter, at anstrænge sig derfor; vid. Virg. Ecl. 5, 9, Lucr. 5, 1123, oftere, Hor. Od. 1, 1, 8, o. A.; certat quisque evadere, Curt. 9, 4; cf. Plin. Pan. 81. — certus, 3, f. und. cerno.

cērūchi, orum, m., κεροῦχοι (f. κεραιοῦχοι), (sc. funes): Touge, som holde Ræerne, Lucan., Val. Fl. — cērŭla, ae, f., dem. af cera: lidet Stykke Vox; ∾ miniata, Cic. Att. 15, 14, (til Mærke ved feilagtige Steder i et Skrift); ligel. in pl.: ∾ miniatulae, ibd. 16, 11. — cērussa, ae, f.: Bleghvidt, (som Malerfarve, som Skionhedsmiddel, som Medicin, osv.); vid. Plin. 31, 54, ogs. id. 35, 19; - cerussa malas oblinere, Plaut.; cf. Ovid. Med. Fac. 73, o. Martial, 10, 22; df. — cērussātus, 3: malet el. sminket med Bleghvidt, malae, Cic., cutis, Martial., tabulae, Cod. Theod.

cerva, ae, fem. af cervus: Hunhiorten, Hinden, Plin. 11, 45, Ovid.; — b) „poet." ogs. alm.: en Hiort, Virg. Aen. 4, 69, Hor. Od. 1, 1, 27, o. A. — cervārius, 3, [cervus]: horende til el. benævnt efter en Hiort, lupus, (Hiortulven el. Hiortlossen), Plin. 8, 34; ∾ venenum, (hvormed Pile bestroges), id. 27, 76.

cervīcal, ālis, n., (f. cervicale, sc. pulvinar), [cervix]: Halspude el. Hovedpude, Martial., Juvenal.; ogs. in pl., Suet. Ner. 6. — cervīcŭla, ae, f., demin. af cervix: Nakken el. Halsen; ∾ contracta, Quintil.; ∾ jactare, Cic. Verr. 3, 19; — b) „overf." i Mechaniken: den saakaldte Hals paa den hydrauliske Maskine, Vitruv. 10, 13. — cervīnus, 3, [cervus]: af en Hiort, horende dertil el. benævnt derefter, cornu,

Varr., Colum., pellis, Hor., vellera, Ovid.; ∾ senectus, Plin. 8, 20; cf. Cic. Tusc. 3, 25; — b) bf. subst. cervina, ae, f., (sc. caro): Hjortekjød, Edict. Diocl. — cervisia, ae, f., [galliſt Ord, rimel. beſl. m. ceria, celia]: Øl, Plin. 22, 82.

cervix, icis, f., (gen. pl. cervicum, Cic., Plin.); egntl.: Nakken, navl. Nakkebenet tilligem. Baghalſen; bf. ofte f. Halſen el. collum; (hos Cic. altid in pl.); - cervicem rectam esse, non rigidam, etc.; vid. Quintil. 11, 3, 82 flgd.; cf. Pacuv. ap. Cic. Div. 2, 64, Lucr. 6, 31, o. A.; ligel. in pl., Ter. Heaut. 2, 3, 131: eversas cervices tuas, etc; cf. Cic. Tusc. 5, 21, oftere: - ogſ. om Dyrene; boum cervices natae ad jugum; id N. D. 2, 63; — B) „alleg."; a) med Henſpillen paa Laſtdyrets Aag, id. Sest. 66: qui cervicibus suis tanta munia atque rempublicam sustinent; cf id. N. D. 1, 20, ogſ. id Mil. 28, oftere; men Liv. 44, 39: in cervicibus alicujus esse, (at trykke nogen ved ſit Naboſkab); — b) ligel. findes cervices „alleg." f. Mod el. Driſtighed; - qui tantis erunt cervicibus recuperatores, qui etc., Cic. Verr. 3, 59; — II) „overf." fra Geſtaltens Lighed: Halſen el. den halsformede Del af forſkjellige Gjenſtande; ſaal. af Flaſker o. Maſkiner; ∾ amphorae, Martial., fistulae, Vitruv.; men ∾ Peloponnesi, Plin. 4, 4, (i. e. Isthmus).

cervus, i, m.: Hjorten, Plin. 8, 50; ∾ fugax, Hor., Ovid.; cf. Virg. Aen. 10, 725; vincere cervum cursu, Plaut.; — II) „overf." (fra Hjortens Takker), hede cervi: de gaffelformede Træer; a) hvormed Vinſtokken holdes i Veiret, Tertull.; — b) hvormed Fienden holdes ude, (etſlags ſpanſke Ryttere), Caes. B. G. 7, 72, Liv. 44, 11, o. A. — cērȳcium (ēum), i, n., κηρύκιον, (ειον), d. lat. caduceus, Heroldſtaven, Dig. — cēryx, ȳcis, m., κῆρυξ: en Herold, Senec. Tranqu. 3.

cespes, itis, f. und. caespes. — cessātio, onis, f.: Nølen, Dvælen, Udſættelſe; - id negotium institutum est; non datur cessatio, Plaut. Poen. 1, 2, 103; - ogſ. Uvirkſomhed; vid. Cic. N. D. 1, 36; ogſ. Frihed fra offentlige Forretninger, id. Leg. 1, 3; - men ∾ pugnae: Kampens Ophør el. Standsning, Gell. 1, 25; — 2) „overf." om Ageren: at hvile, at ligge brak, Colum. 2, 1; o. — cessator, oris, m.: en Nøler; vid. Cic. Fam. 9, 17; - ogſ. Dagdriver; Nequam et cessator Davus; vid. Hor. Sat. 2, 7, 100; — fem. cessātrix, icis, Tertull.; — [cesso]. — cessīcius, 3, [cessus, cedo]: hørende til en Overdragelſe, tutor, tutela, 1Cti.

cessim, (ogſ. cossim o. coxim), adv., [cesso, cedo]: ligeſom vigende; bf. ſærd.: med Bøining indad; ogſ. baglæns, tilbage, (ofteſt for- og efterel.): - quum domum ab Ilio coxim revertero, Varro ap Non.; cessim ire, l ig.; — b) grabatum coxim insidens, (ſiddende paa Huk), Appul. — cessio, onis, f., [cedo]: Overgivelſe el. Afhændelſe, (i Retsſproget); in jure cessio etc., f. Cic. Top. 5; de cessione bonorum, (om Opbud), Dig.; — 2) ∾ diei, (Terminens Nærmelſe), Dig.

cesso, avi, atum, 1, v. n. (o a.), intens. af cedo; I) „egenl."; A) „alm." m. Bibegr. af Dorſkhed, odl.: at blive tilbage, at nøle, at give ſig Tid; - neque umquam in suo studio atque opere cessavit, Cic. d. Senect. 5; cf. Liv. 35, 35; ogſ. absol.: paullum si cessassem, Ter. Enn. 4, 4, 5; cf. Liv. 1, 46, o. Hor. Od. 1, 35, 15; - men pass. impers.: ab apparatu operum ac munitionum nihil cessatum, Liv. 21, 7; cf. Tac. Ann. 3, 28; — bb) ogſ. at mærke; a) i Spørgsmaal, ſom Opmuntringsformel, odl.; - quid cessas? el. cessas? nøler du? d. e. ſaa ſkynd dig dog! Ter., Tibull.; cf. Virg. Aen. 6, 51 flgd.: cessas in vota precesque etc.? (f. cessas vota facere etc.)? ligel. c. inf.: cesso pultare ostium vicini? Ter. Heaut. 3, in., oftere; men mihi cesso, quum sto, (nøler til min egen Skade), Plaut. Epid. 3, 2, 6 flgd.; — b) c. inf.: at aflade el. ophøre; nec cessat de nobis detrahere, Cic. Att. 11, 11; — B) „beſ." ogſ.: at være uvirkſom el. uden Syſſel, at holde Fritid; - nihil agere et cessare etc., Cic. N. D. 3, 39; ligel. Virg. Ecl. 7, 10: si quid cessare potes? hvf. ogſ., ligeſom vacare, c. dat.: at have el. give ſig Tid dertil, Prop. 1, 6, 21; f. ogſ. Hor. Ep. 2, 2, 183, o. Ovid. Met. 4, 37; - cessatum adhuc est, Ter. Ad. 1, 1, 21; men „poet.": cessatum ducere curam, (berolige el. neddysſe), Hor. Ep. 1, 2, 31; — II) „overf."; A) om Ting og Begreber; a) at ligge hen, at være ubrugt el. forſømt, odl., (ofteſt „poet."); vid. Hor. Od. 3, 19, 19; ligel. cessare aras, (blive ubeſøgte), Ovid. Met. 8, 278; - navnl. ogſ. om Ageren: at ligge udyrket, at hvile; vid. Virg. Ge. 1, 71; (hvorom ogſ. cessare in annum tertium, Plin.); - „poet." ogſ. in pass.: cessatis in arvis, (paa de udhvilte Marker), Ovid. Fast. 4, 617; ligel. in pass.: cessataque tempora, (den ſpildte Tid), id. Met. 10, 659; - cessavit deinde ars, (ophørte el. kom af Brug; opp. revixit), Plin. 34, 10; men cessans honor, (det ledige Conſulat), Suet. Caes. 96; — b) ikke at være tilſtede, at mangle el. feile; cessat voluntas, (ville J ikke)? Hor. Od. 1, 27, 13; quod cessat, (det manglende), Quintil.; — c) i Retsſproget om en Paaſtand el. Forhandling: at blive ugyldig el. uanvendelig, Dig; — B) om Perſoner; a) at ſtaae tilbage, at mangle noget, at feile; qui multum cessat, Hor. A. P. 357; orator ··· nulla ex parte cessans, Quintil. 1, 10, 4; men ∾ officio, (f. ab officio), f. Liv. 42, 6; — b) i Retſproget: at udeblive; culpane quis, an aliqua necessitate cessasset, Suet. Claud. 15. — cessus, 3: partic. af cedo.

cestron, i, n., κέστρον: Værten Betonie, (betonia officinalis L.), Plin. 25, 46. — cestrosphendone, es, f, κεστροσφενδόνη: Krigsmaſkine, hvormed Stene udkastes, beſkrives Liv. 42, 65. — cestrōtus, 3. κεστρωτός: malet el. tegnet med Griffelen, Plin. 11, 45; af — cestrum, (-on), i, n., κέστρον: Griffel el. Gravſtikke, (til Brug ved det encauſtiſke Maleri), Plin. 35, 41. — 1. cestus, (-os), i, m., κεστός, (d. e. ſtukken, sc. ἱμάς): Rem el. Gjord el. Bælte, Cato, Varr.; - navnl. ogſ. Venusbæltet, Martial. 6, 13; cf. id. 14, 206, flgd. — 2. cestus, i: Kamphandſke oſv., f. und. caestus.

cētārius, 3: hørende til el. benævnt efter Fiſken cetus, men alene subst.; 1) cetarius, i, m.: en Fiſkehandler, Cic. Off. 1, 42, o. A.; — 2) cetarium, i, n.: Hyttefad el. Fiſkedam, odl., Hor. Sat. 2, 5, 44; - i denne Bem. ogſ. in pl.: cetariae, arum, f., Plin. 9, 19, oftere.

cēte, ſ. und. cetus. — cetera, cetero, ceterum, ſ. und. ceterus. — cētĕrōqui, (o. ceteroquin), adv., [ceterus; cf. alioqui, alius]: forreſten, iøvrigt, med andre Henſyn; - si modo etc.; ceteroqui mihi locus non displicet, Cic. Fam. 6, 19; cf. id. Att. 12, 3. o. Gell. 20, 1.

cētĕrus, (nomin. sing. m. inus.), 3, [ce-, ἕτερος]: den anden, det andet; derim. reliquus: den el. det øvrige, Reſten; - vid. Liv. 21, 27, o. Cic. N. D. 2, 10; - (dog findes ceterus oftere f. reliquus); — 1) ſom adj. o. subst.; aa) sing.; armillis aureis ceteroque regio cultu etc., Nep. Dat. 3; cohortes veteranas ··· ceterum exercitum etc., Sall. Cat. 59; cf. Tac. Agr. 17; - cetera jurisdictio, Cic. Att. 6, 2; ∾ turba, Hor., classis, Liv., Graecia, Nep.; pro cetera ejus audacia atque amentia, Cic. Verr. 1, 2; - ceterum omne (frumentum) etc., Liv. 22, 20; cf. id. 1, 48, o. Tac. Ann. 2, 21; — bb) plur; de reliquis nihil melius ipso est; ceteri et cetera ejusmodi, ut etc., Cic. Fam. 4, 4; sane ceterarum rerum etc., (opp. una in re), id. Quint. 3; de justitia ··· ceterisque similibus, Quintil. 9, prooem.; — b) bf. Forbindelſen: et cetera, el. cetera, (vort: og ſaa videre, Grækernes καὶ τὰ ἑξῆς), naar man afbryder Fremſtillingen af bekiendte Gjenſtande; vid. Cic. d. Or. 2, 32 o. 64, ogſ. id. Top. 5, o. Lucr. 2, 1085; — II) bf. ſom adv.; A)

ceterum, (oprdl. acc. resp., med Hensyn paa det Andet el. det Øvrige); df. a) i enkelte Sætningsforbindelser: iøvrigt, forresten; vid. Ter. Phorm. 1,2,91, o. Liv. 1,24; ligel. Cic. Qu. Fr. 2, 14: ego me ··· praeterquam quod sine te, ceterum satis commode oblectabam; — b) i Overgangen til en ny Tankeforbindelse: ligel. iøvrigt, forresten, navnl. hos Historikerne; vid. Sall. Jug. 4, o. 20, oftere; Suet. Caes. 4 o. 16, oftere; s. ogs. Ter. Hec. 3, 3, 31; ogs. Plaut. Poen. prol. fin.: dehinc ceterum valete! — c) m. indskrænkende Bem., sædv. i Modsætn. af quidem el. af en Negation: forresten, men dog, derimod, alligevel, odl.; vid. Liv. 21, 6, ogs. Plin. Pan. 55; — B) cetera, (som Biform af ceterum): iøvrigt, forresten - staaer navnl.; a) hos Adjectiver; vid. Sall. Jug. 19, o. Liv. 21, 8; ligel. virum cetera egregium etc., id. 1, 35; cf. Virg. Aen. 3, 594: cetera Grajus, ogs. Hor. Ep. 1, 10, 2, o. A.; — b) hos Adverb.; vid. Cic. Orat. 25, id. Att. 14, 16, o. id. N. D. 1, 22, (men altid med Varianten ceteroquin); — c) hos Verber; quiescas cetera, Plaut. Mil. gl. 3, 3, 53; cf. Virg. Aen. 9, 656, o. ibd. 2, 438, ogs. Martial. 13, 84; — C) cetero, (ligel. Biform af ceterum): iøvrigt, forresten; men alene hos Plin.; - est et alia vis, cetero similis, at praedura, id. 37, 52; ogs. om Tiden, id. 10, 79.

Cēto, us, f., Κητώ; 1) Gemalinde af Phorcus, Moder til Medusa o. til Gorgonerne, Lucan. 9, 646; — 2) efter Plin. 5, 14: et Sobuyre, som dyrkedes paa Kysten af Phoenicien. — cetos, i, s. und. cetus. — cētōsus, 3, [cetus]: af de store Søfiske, viscera, Avien.

cētra, (caetra), ae, f., [rimel. spansk Ord]: det korte spanske Skiold, Liv. 28, 5, Virg. Aen. 7, 732 (Serv.), o. A.; df. — cetrātus, 3: forsynet med Skioldet cetra, cohors, Caes., Liv. 31, 36; — b) ogs. subst. caetrati, (sc. milites), Caes., Liv. l. c., oftere. — cette, (s. cedite), s. und. 2. cedo. — cētus i, m., [τὸ κῆτος], (hvf. ogs. cetos som neutr., Plin. 32, 4, o. n. pl. cete, Plin., Virg., o. A., τὰ κήτη): enhver større Søfisk, navnl. Hvalen, Haien, odl.; - delphini et reliqua cete, Plin. 9, 74; — 2) „overs.": Stiernebilledet Hvalfisken, Vitruv., Manil.

ceu, adv., [ctr. af ce.ve, ligesom neu, seu, af neve, sive]; som Sammenligningspartikel; a) ligesom, aldeles som; vid. Virg. Aen. 6, 492; ligel. intus a centro, ceu stella lucet etc., Plin.; cf. Suet. Vitell. 17; — b) navnl. ogs. hos poetiske Billeder og Sammenligninger: ligesom, som; vid. Virg. Aen. 5, 740, ogs. ibd. 88 o. 527; - ligel. m. quum, id. Ge. 1, 303, o. ibd. 4, 96; - ligel. m. si, Lucr. 4, 620, o. id. 6, 161; — c) i conditionale Forbindelser: som om; vid. Virg. Ge. 3, 191; ogs. m. flgd. conj., id. Aen. 2, 438; — d) endel. staaer ceu s. quasi vero, i Giendrivelsen af en Andens Mening el. Paastand; vid. Plin. 11, 92, oftere. — Ceus, 3, s. und. Cea.

cēva, ae, f., [germanisk Ord]: Ko af det mindre Slags, Colum. 6, 24. — cēvĕo, ēre, v. n.; oprdl. om Hunde: at logre med Halen; df. sædv. in re obscoena, Juvenal., Martial.; — 2) df. „overs.": at smigre, at føre smigrende Tale, Pers. 1, 87.

Cēyx, ycis, m., Κήϋξ: Konge i Trachis, og Gemal af Halcyone, der efter hans Skibbrud styrtede sig i Havet; hvorefter begge forvandledes til Isfugle; vid. Ovid. Met. 11, 739 flgd.; — b) df. appellat.: cēyces: Havisfugle; halcyones: Hunnerne, Plin. 32, 27.

ch, svarer til det græske Bogstav χ i Ord af d. Græske; s. und. Bogstavet C. — Chabrĭas, ae, m., Χαβρίας: berømt atheniensisk Feltherre; vid. Nep. Chabrias. — chaerephylum, i, s. und. caerefolium. — Chaerōnēa, ae, f., Χαιρώνεια: By i Boeotien, hvorved Philippus overvandt Grækerne; vid. Plin. 4, 12, o. Liv. 35, 46; men ogs. berømt som Plutarchs Fødeby, (hod. Kaprena).

chălastĭcus, 3, χαλαστικός: formildende, aqua, Theod. Prisc., unctiones, Veget. — chălātōrĭus, 3, [χαλάω, i. e. laxo]: til at løse el. fire, funes, Veget. — chălāzĭas, ae, m., χαλαζίας, [χάλαζα, Hagl]: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 73. — chălāzĭus, 3, [χάλαζα, Hagl]: som ligner Hagl, lapis, Plin. 36, 43, etslags Ædelsten; — b) df. subst.: chalazion, i, n., χαλάζιον: Bygkorn (paa Øielaaget), Cels. 7, 7. — chalbane, es, s. und. galbanum.

chalcanthum, i, n., χάλκανθον: Kobbervitriolvand, d. lat. atramentum, Plin. 34, 32. — chalcaspides, um, (med Kobberskiolde), s. und. aglaspis. — Chalcēdon, (Calchedon), ŏnis o. onos, f., Χαλκηδών: By i Bithynien ved d. thraciske Bosporus, ligeoverfor Byzantium, Mela, Plin. 5, 43, Lucan., o. A.; — bb) df. Chalcēdŏnĭus, 3: chalcedonisk, Thrasymachus, Cic. d. Or. 3, 32; — b) df. Chalcedonii, orum, m.: Indvaanerne af Byen Chalcedon, Tac. Ann. 12, 63. — chalcēos, i, f., κάλκειος: etslags ubekiendt Plante, Plin. 21, 56. — chalcētum, i, n.: etslags ubekiendt Plante, Plin. 26, 25. — chalcēus, χάλκεος: af Kobber; Chalcea donanti chrysea qui dederas, Martial. 9, 95.

Chalcidensis, e, s. und. 2. Chalcis. — chalcĭdīce, es, f., χαλκιδική: ligesom 1. chalcis: etslags Øgle el. Firben, Plin. 29, 32. — Chalcidicensis, e, o. Chalcidicus, 3, s. und. 2. Chalcis. — Chalcioecus, i, Χαλκίοικος; oprdl. hos Grækerne: Epithet til Gudinden Athene el. Minerva, af hendes Kobbertempel, vid. Nep. Paus. 5; - df. hos Romerne: Chalcioecus, i, m.: et Minervatempel af Kobber, vid. Liv. 35, 36. — Chalcĭōpe, es, f., Χαλκιόπη: Datter af K. Æetes, Søster af Medea, o. Gemalinde af Phrixus, Ovid. Her. 17, 232, Val. Fl.

1. chalcis, ĭdis, f., χαλκίς; 1) etslags Fisk af Sildeslægten, Plin. 9, 71 o. 74; — 2) ligesom chalcidice: en Øgleart el. Firben, Plin. 32, 13 o. 17. — 2. Chalcis, ĭdis, (idos), f., Χαλκίς: Hovedstaden paa Øen Euboea, ligeoverfor Aulis, og ved en Bro forbunden med Fastlandet, (hod. Egribos), Mela 2, 7, Plin. 4, 21, Lucan., o. A., — B) df. 1) Chalcĭdĭcus, 3; a) chalcidisk, Euripus, Cic. N. D. 3, 10; men ∾ versus, Virg. Ecl. 10, 50, (benævnt efter Digteren Euphorion af Chalcis); ∾ Nola, (som anlagt af Chalcidenserne), Sil.; — b) cumeisk, (fordi Cumæ var en Coloni fra Chalcis); ∾ arx, Virg. Aen. 6, 17, (i. e. Cumae); — c) som subst. er Chalcidicum, i, n.: Værelse i el. paa hvert Hiørne af en Basilica, paa begge Sider af Tribunal, Vitruv. 5, 1; — 2) Chalcĭdensis, e: = frgd.; ∾ Timagoras, (fra Chalcis), Plin. 35, 35; — 3) Chalcĭdĭcensis, e: = frgd., colonia, Gell. 10, 16, (i. e. Cumae); — not.: Chalcis hed ogs.; a) en By i Arabien, Plin. 6, 39; — b) en By i Syrien, Plin. 5, 19. — chalcites, ae, m, el. chalcitis, ĭdis, f., χαλκίτης, el. χαλκῖτις; 1) Kobbersten el. Kobbererts, Plin. 34, 29, Cato; — 2) etslags kobberfarvet Ædelsten, Plin. 37, 73.

chalcŏphōnos, i, f., χαλκόφωνος, (der lyder el. klinger som Kobber); df. en Ædelsten af denne Beskaffenhed, Plin. 37, 56; ogs. chalcophtongus, i, f., χαλκόφθογγος, Solin. 37. — chalcosmărăgdus (os), i, f., χαλκοσμάραγδος: en Smaragdart med Kobberaarer, rimel. Malachiten, Plin. 37, 19. — chalcus, i, m., χαλκός, (hos Romerne): en tiende Del af en Obol, Plin. 21, 109.

Chaldaei, orum, m., Χαλδαῖοι: et ved Stiernetyderi og Spaadomskunst mærkeligt Oldfolk i Landet Chaldæa, (en Provinds af Assyrien), Mela 3, 3, Cic. Div. 1, 1; - sing. Chaldaeus, i, m., (en Spaamand), Cato; — B) df. 1) Chaldaeus, 3: chaldæisk, regnum, Lucan., grex, Juvenal.; — 2) Chaldăĭcus, 3, ligesom frgd.: chaldæisk; vid. Cic. Div. 2, 42; ∾ rationes,

ibd. 47. — chălo, (avi), atum, 1, v. a., χαλάω: nedlader, sænker, Vitruv., Veget.

chalўbēius, 3: af Staal, massa, Ovid. Fast. 4, 405; af — chălybs, ўbis, m., χάλυψ: Staalet, Plin. 34, 41; ∾ vulnificus, (af dets Brug til Vaaben), Virg. Aen. 8, 446; cf. Prop. 1, 16, 30; — 2) bf. „meton.": hvad der er forfærdiget af Staal, navnl.: Sværdet, Senec. Thyest. 364; Mundbidet paa Hestens Bidsel, Lucan.; Pilens Spids el. Od, id.; bf. — Chălўbes, um, m., Χάλυβες: Folk i Pontus, berømt af dets Biergværker, navnl. ogs. af Staalets Tilberedelse; vid. Plin. 6, 4, o. id. 7, 57; cf. Virg. Ge. 1, 58: At Chalybes nudi ferrum, etc.

1. chăma, ătis, n.: = lupus cervarius, (en Losart), Plin. 8, 28. — 2. chăma, ae, f., χήμη: en Muslingart, (germ. die Gienmuschel), Plin. 32, 53. — chaemacacte, es, f., χαμαιάκτη: den lavstammede Hyld, (sambucus ebulus L.), Plin. 24, 35. — chămaecĕrăsus, i, f., χαμαικέρασος: lavstammet Kirsebærtræ, Plin. 15, 30. — chămaecissos, i, f., χαμαίκισσος; 1) lavstammet Vedbende, (glecoma hederacea L.), Plin. 16, 62; — 2) en Art af Værten cyclaminus, Plin. 25, 69. — chamaecўpărissus, i, f., χαμαικυπάρισσος: Jordcypressen, Plin. 21, 80. — chămaedaphne, es, f., χαμαιδάφνη: lavstammet Laurbærtræ, Plin. 15, 39. — chămaedrăcon, ontis, m., χαμαιδράκων: en paa Jorden krybende Drage i Africa, Solin. 27. — chămaedrys, ўos, f., χαμαίδρυς: etslags Plante, (teucrium chamaedrys L., germ. Gamanderlein), Plin. 14, 19.

chămaelĕon, ōnis o. ontis, χαμαιλέων, (Jordløven); 1) m.: en Ogleart, som tilligemed Sted og Stilling vexler Farve, Chamæleonen, Plin. 8, 51, Gell. 10, 12; — 2) m. o. f.: etslags Plante, (germ. Eberwurz), Plin. 22, 21, o. id. 30, 10. — chămaeleuce, es, f., χαμαιλεύκη: etslags Plante, ogs. bechion o. tussilago, (germ. Huflattich), Plin. 24, 85. — chămaelўgos, i, f., χαμαίλυγος: etslags Plante, sædv. verbenaca, Appul. — chămaemēlon, i, n., χαμαίμηλον, (ligesom Jordæble): Planten Camille, Plin. 22, 26. — chămaemyrsīne, es, f., χαμαιμυρσίνη: Dværgmyrten, d. e. Musetorn, ruscus, Plin. 23, 83. — chămaepeuce, es, f., χαμαιπεύκη, (lavstammet Lærketræ); bf. etslags Plante, hvis Blade ligne Lærketræets, Plin. 24, 86. — chămaepĭtys, ўos, f., χαμαίπιτυς, d. lat. abiga: Markcypressen, Plin. 24, 20. — chămaeplătănus, i, f., χαμαιπλάτανος: d. lavstammede Løntræ, Plin. 12, 2.

chămaerĕpes, um, f., χαμαιρεπεῖς, (krybende paa Jorden), palmae: lavstammet Palmeart, Plin. 13, 9. — chămaerops, ōpis, f., χαμαίρωψ: = chamaedrys, Plin. 24, 80; (al. chamaedrops, χαμαίδρωψ). — chămaesўce, es, f., χαμαισύκη, (Jordfigen): etslags Ulvemælk, Plin. 24, 83. — chămaetorta, orum, n., [χαμαί, d. e. humi, tortus]: Værter, som snoe sig henad Jorden, Fronto. — chămaezēlon, i, n., χαμαίζηλον: = gnaphalion, Plin. 27, 61. — Chamavi, orum, m.: germanisk Folkestamme ved Rhinen, boede sildigere imellem Weseren o. d. hercyniske Skov, Tac. Germ. 33 flgd.; cf. id. Ann. 13, 55.

chămēdўosmos, i, f., χαμηδύοσμος: Rosmarinen, Appul. — chămĕlaea, ae, f., χαμελαία, (lavstammet Olietræ): etslags Buskvært, (cneoron tricoccon L.), Plin. 24, 82. — chămulcus, i, m., χαμουλκός: etslags Maskine, Amm. — chane el. channe, es, f., χάνη el. χάννη: etslags Sofisk, (perca cabrilla L.), Ovid. Hal. 108, Plin. 9, 23.

Chāon, ŏnis, s. und. flgd. — Chāŏnes, um, m., Χάονες: Chaonerne, Folk i d. nordvestlige Epirus, benævnte efter en Heros Chaon, Broder af Helenus; vid. Plin. 4, procem.; — B) bf. 1) Chāŏnius, 3: chaonisk, campi, Virg. Aen. 3, 334, glans, id. Ge. 8, 9; men pater, ibd. 2, 67, (i. e. Juppiter, neml. m. Hensyn paa hans Orakel i Dodona); ∾ columbae, (som spaaede i Dodona), id. Ecl. 9, 13; — b) bf. subst. Chāŏnia, ae, f., (sc. regio), Virg. Aen. 3, 335, ogs. Plin. l. c.; — 2) Chāŏnis, ĭdis, fem. adj.: chaonisk; ∾ ales, (i. e. ∾ columba, s. ovenf.), Ovid. A. A. 2, 150; ∾ arbor, (i. e. quercus), id. Met. 10, 90. — Chāŏnia, Chaonis, Chaonius, s. und. frgd.

chăos, abl. chao, n., τὸ χάος; I) „alm.": Underverdenens uendelige, mørke og øde Rum; bf. Underverdenen selv; - ∾ ingens, Ovid. Met. 10, 30, inane, id. Fast. 4, 600; - „poet." ogs. det dybeste Mørke el. evig Nat; ∾ Cimmerium, Stat. Silv. 3, 2; — b) ogs. som Person; vid. Virg. Aen. 4, 510, o. ibd. 6, 265, ogs. Ovid. Met. 14, 404; — II) „bef." ogs.: den forvirrede Masse el. det formløse Urstof, hvoraf Verden el. Universet er skabt; vid. Ovid. Met. 1, 7.

chara, ae, f.: etslags ubekiendt Rod; vid. Caes. B. C. 3, 40. — chărăcatus, 3, [charax]: forsynet med Pæle, vineae, Colum. 5, 4. — chărăcĭas, ae, m., χαρακίας: tienlig til Pæle, calamus, Plin. 16, 66; — 2) ogs. Tilnavn til en Art af tithymalus el. Ulvemelk, id. 26, 39.

chăracter, ēris, m., χαρακτήρ; I) oprdl.: Værktøi til Indbrænding el. anden Mærkning, Isid.; bf. sædv. „meton.": det (navnl. Dyrene) indbrændte el. paasatte Mærke, Colum., Pallad.; — II) „overf.": Eiendommelighed el. Charakter, navnl. Stilens el. Foredragets; (for- o. efterel.); - ∾ Lucilianus, Varr.; cf. Serv. ad Virg. Ecl. 3, 1; (hos Cic. o. Gell. paa Græsk). — Chărax, ăcis, m., [χάραξ: Pæl el. Pallisade til Befæstning]: Navnet paa flere befæstede Steder, navnl. paa en By ved d. persiske Bugt, hvortil hørte Landskabet Characeae; vid. Plin. 6, 31; s. ogs. id. 4, 36. — chăraxo, (avi), atum, 1, v. a., χαράσσω: kradser, ridser, Prudent., Augustin.

Chăriclo, us, f.: en Nymphe, ved Centauren Chiron Moder til Ocyrhoe, Ovid. Met. 2, 636. — Charis, itis, f. und. Charites. — chărisma, ătis, n., χάρισμα: Skienk, Gave, Prudent. — chăristia, orum, n., χαρίστια: aarlig Familiefest, (d. 10 Febr., neml. tvende Dage efter Parentalierne), paa hvilken Familiestridigheder bleve bilagte, Ovid. Fast. 2, 617 flgd., Val. Max. — chăristĭcum, i, χαριστικόν: Skienk el. Gave, Dig.

Chărites, um, f., Χάριτες: (lat. Gratiae): Chariterne el. Gratierne el. Huldgudinderne, (Aglaja, Euphrosyne, Thalia); vid. Ovid. Fast. 5, 219, o. Plin. 36, 4; — not.: dat. pl. graec. Charisin, (Χάρισιν, f. Charitibus), Prop. 4, 1, 75; acc. sing. graec. Charita, (Χάριτα, f. Charitem), Plin. — charītoblĕphăron, i, n., χαριτοβλέφαρον, (med skionne Oienlaage): etslags Elskov vækkende Trylleurt, Plin. 13, 53.

Chăron, ontis, (ōnis), m., Χάρων: Færgemanden i Underverdenen, Cic. N. D. 3, 17; s. ogs. Virg. Aen. 6, 299, o. Senec. Herc. Fur. 764 flgd.; — b) bf. Chărōnēus, 3: charonisk el. underjordisk, scrobes, Plin. 2, 95. — Chărondas, ae, m.: berømt Lovgiver i Catana paa Sicilien; vid. Cic. Leg. 1, 22, Val. Max.

charta, ae, f., ὁ χάρτης; I) „egenl."; A) „alm.": Blad af d. ægyptiske Papyrusbusk, Papirblad el. Papir, om hvis ældste Forfærdigelse s. Plin. 13, c. 11, 12 o. 13; - ∾ dentata, s. und. dentatus, bibula, (Trækpapir), Plin. Ep.; scapus chartarum, (Papirsrulle), Plin.; in charta aversa (scribere: paa Bagsiden), Martial. 8, 62; — B) „meton.": Papyrusbusken selv; vid. Plin. 13, 21; — II) „fig."; A) „meton.": det beskrevne Papir; bf. det Skrevne, Skrift el. Skriftværk, (Afhandling, Digt, Brev, odl.); vid. Lucr. 3, 10, o. id. 4, 971; chartae Graecae, (f. scripta Graecorum), Hor.; cf. id. Od. 4, 9, 31, ogs. Cic. Coel. 17; men tribus chartis, (i. e. tribus libris), Catull. 1, 6; ∾ Arpinae, (i. e. scripta

∾ Ciceronis), Martial. 10, 19; — B) „overf.": tyndt Blad, tynd Tavle el. Plade; ∾ plumbea, Suet. Ner. 20.

*chartāceus, 3: af Papir, codices, Dig.; — chartārius, 3: hørende til Papir, officinae, Plin., calamus, Appul.; — charteus, 3: = frgd.; ∾ studium, (Beskæftigelse med Skrivning), Varr. ap. Non.; ∾ supellex vatum, Auson.; o. — chartŭla, ae, f., demin.: lidet Stykke Papir, Cic. Fam. 7, 18, o. A.; — df. chartŭlārius, i, m.: en Archivarius, Cod. Justin.; — [charta]. — chartus, i, m.: forcl. Biform af charta, Lucil. ap. Non.

Chărybdis, is, (acc. im o. in, abl. i), f., Χάρυβδις: farlig Hvirvelstrom imellem Sicilien og Italien, ligeoverfor Scylla; vid. Virg. Aen. 3, 420; ∾ vasta, Lucr., implacata, Virg., irrequieta, Ovid.; cf. Cic. Phil. 2, 27: quae Charybdis tam vorax? etc.; — 2) „overf.": det Farlige el. Fordærvelige; vid. Hor. Od. 1, 27, 19, o. Cic. d. Or. 3, 41.

chasma, ătis, n., χάσμα: gabende el. vid Aabning; df. 1) Kloft el. Afgrund i Jorden, (navnl. efter et Jordskiælv), Senec Qu. N. 6, 9, Dig.; — 2) Luftmeteor, der viser en lignende Gestalt, Senec. Qu. N. 1, 14, Plin. 2, 26. — chasmătias, ae, m., χασματίας: Jordskiælv, der frembringer Klofter og Revner, Amm., Appul. — Chatti, (Catti), orum, m.: germanisk Folk i d. nuværende Hessen og i Thüringen; vid. Tac. Germ. 30 flgd., o. id. Ann. 1, 55 flgd., oftere, ogs. Plin. 4, 28, o. A.; — Chauci, (Chauchi, Cauci, men trisyll, Cajici, Lucan., o. A.), orum, m.: Folkestamme i Nedertydskland, imellem Ems og Elben, vare delte i majores o. minores, Tac. Germ. 35, id. Ann. 2, 24, oftere, Suet., Plin.; — not.: df. Tilnavnet Chaucius; vid. Suet. Claud. 24.

chēle, es, f., χηλή; df. pl. chelae, i Astronomien: Skorpionens Saxe el. Arme; men sædv. „meton." f. Stiernebilledet: Vægten el. Libra; vid. Virg. Ge. 1, 33, Cic. Arat., Colum., o. A.; — II) sing. chele, i Mechaniken: en kloformet Arm paa Balliften, (ogs. manicula), Vitruv. 10, 15.

chĕlīdŏnĭas, ae, m., χελιδονίας: en Vestenvind, der begynder at blæse efter Svalernes Ankomst, (d. 22 Febr.), Plin. 2, 47. — chĕlīdŏnĭus, 3, χελιδόνιος: hørende til el. benævnt efter Svaler, lapilli, vid. Plin. 11, 79; ∾ ficus (pl.), id.; — b) ogs. subst. chĕlīdŏnĭa, ae, f., sc. herba: Svaleurt, (germ. Schellkraut), id. 25, 50.

chĕlōnĭa, ae, f., χελωνία: Skildpaddestenen, etslags Ædelsten, vid. Plin. 37, 56. — chĕlōnĭtis, ĭdis, f., χελωνῖτις: etslags skildpaddefarvet Ædelsten, Plin. 37, 56. — chĕlōnĭum, i, n., χελώνιον, (oprdl.: Skildpaddeskal; df.) i Mechaniken: det Led el. den Del af Maskinen, hvorved den sættes i Bevægelse, Vitruv. 10, 2; — II) en Benævnelse paa Værten cyclaminos, Appul. — Chĕlōnŏphăgi, orum, m., χελωνοφάγοι: Skildpaddeædere; Navnet paa et Folk ved d. arabiske Bugt, Plin. 6, 28.

chĕlydrus, i, m., χέλυδρος: Skildpaddeslangen, etslags Vandslange, Virg Ge. 3, 415, Lucan., Sil. — chĕlўon, i, n., χέλυον: Skildpaddeskal, Plin. 6, 34, (hvor ∾ testudinum). — chĕlys, acc. chelyn, voc. chely, χέλυς; oprdl.: Skildpadden, Petron. frgm. 32; df., (f. d. sædv. testudo); 1) ligesom hos Grækerne: den af Skildpaddeskallen forfærdigede Lyre, Ovid. Her. 15, 181, Senec. (Tragoed.), o. A.; — 2) Stiernebilledet Lyren, Avien.

chēme, es, f., χήμη, (Muslingskal); som Maal for flydende Sager: = ⅓ mystrum el. 1/12 cyathus, Rhemn. Fann. d. pond. 77. — chēnălōpĕces, um, f., χηναλώπεκες, sunt anserini generis, Plin. 10, 29. — chēnĕrōtes, um, f., χηνέρωτες: Gæs af et mindre Slags, Plin. 10, 29. — chēniscus, i, m., χηνίσκος, (demin. af χήν): liden Gaas, en Gæsling; df. en derefter formet Prydelse paa Skibets Bagstavn, Appul. — chēnŏboscion, i, n., χηνοβοσκεῖον: Gaasesti, Colum. — chēnŏmўchon, i, n., χηνόμυχον: etslags ubekiendt Plante, Plin. 21, 36.

cheragra, ae, f. und. chiragra. — chernites, ae, m., χερνίτης: en Elfenben lignende Stenart, Plin. 36, 28. — Cherronenses, (Chers.), f. und. flgd. — Cherrŏnēsus, el. Chersŏnēsus, i, f., χεῤῥόνησος el. χερσόνησος, (som appell.: Halvø; df. sædv.): d. thraciske Halvø ved Hellesponten, Chersonesus, Mela 2, 2, Plin. 4, 18, Liv. 31, 16; — df. Cherrŏnenses el. Chersŏnenses, (ctr. f. Cherronesenses): Indvaanerne af Chersonesus, Cic. Pis. 35, Justin. 9, 1; — not.: Mela 2, 3, er Chersonesus: et Forbierg i Argolis. — chersinus, 3, χέρσινος: som lever paa Landjorden, testudines, Plin. 9, 12; - Martial. 14, 88, har derfor chersos, (χέρσος), m. f. Bem. — Chersŏnēsus, i, f. und. Cherronesus. — chersos, f. und. chersinus. — chersydrus, i, m., χέρσυδρος, ligesom Landhyder: etslags Slange, som lever baade paa Landet og i Vandet, Lucan. 9, 711.

Chĕrub, pl. Chĕrūbim o. Cherubin; d. hebraiske Benævnelse paa visse Engle, Prudent., Hieron. — Chĕrusci, orum, m.; oprdl.: en germanisk Folkestamme paa Sydsiden af Harzbiergene; - men oftere betegnes ved Cherusci: de i Romerkrigene forbundne germaniske Folk omkring Veseren og Lippefloden; vid. Tac. Germ. 36, id. Ann. 2, 46, oftere, ogs. Flor. 4, 12.

chīlĭarches, ae, o. chiliarchus, i, m., χιλιάρχης, χιλίαρχος: Hovidsmand el. Oberst over 1000 Mand, Curt. 5, 2; ligel. i Sovæsenet, Tac. Ann. 15, 51; — 2) hos Perserne ogs.: den høieste Statsembedsmand efter Kongen; vid. Nep. Con. 3. — chīlias, ădis, f., χιλιάς: Aartusinde, Macrob. — chīlĭastae, arum, m., χιλιασταί, (som troe paa et 1000-aarigt Rige), Augustin. — chīlĭŏdўnăma, ae, f., [χίλιοι, δύναμις], ligesom Tusindkraft: Navnet paa en ubekiendt Lægeplante; vid. Plin. 25, 28. — chīlĭŏphyllon, i, n., χιλιόφυλλον, ligesom Tusindblad: etslags ubekiendt Plante, Appul. — Chīlo, ōnis, m., Χείλων el. Χίλων: En af Grækenlands syv Vise, var en Lacedæmonier, Plin. 7, 32.

Chimaera, ae, f., Χίμαιρα, (oprdl. capra, en Ged): et fabelagtigt, ildsprudende Uhyre i Lycien, blev betvunget af Bellerophon; vid. Hygin. Fab. 57, o. Serv. ad Virg. Aen. 6, 288, ogs. Hor. Od. 1, 27, o. ibd. 2, 17, o. A.; — 2) ildsprudende Bierg i Lycien, der skal have foranlediget hin Fabel. Plin. 2, 100; — b) df. Chĭmaerēus, 3: hørende til el. benævnt efter Bierget Chimæra, liquor, Virg. Cul. 14; — not.: ogs. er Chimaera: Navnet paa et Skib, Virg. Aen. 5, 118. — Chimaerēus, 3, f. und. frgd. — Chĭmaerĭfer, a, um, [Chimaera, fero]: som frembringer Uhyrer, Lycia, Ovid. Met. 6, 339.

Chiŏne, es, f., Χιόνη; 1) Datter af Dædalion, blev ved Mercurius Moder til Autolycus, ved Apollo til Philammon; Ovid. Met. 11, 301 flgd., o. Hygin. Fab. 200; — 2) en anden Chione var ved Neptunus Moder til Eumolpus, som deraf heder: Chiŏnides, Ovid. Pont. 3, 3, 40.

Chīos, (-us), i, f., Χίος: en af de ægæiske Øer ved Kysten af Jonien, (hod. Scio), var berømt af sin Vin og Marmor, ogs. af sine fine Stoffer; vid. Plin. 5, 38, Hor. Ep. 1, 11, in, o. Cic. Verr. 5, 48; — bb) df. Chius, 3, Χῖος: chiisk, insula, Varr., lapis, marmor, Plin., vinum, Hor., cadus, id., Tibull.; ogs. absol. Chium, (sc. vinum), Hor. Sat. 1, 10, 24, oftere; ∾ ficus, (ligel. af fortrinlig Godhed), Varr.; ogs. absol. Chia, (sc. ficus), Colum., Martial.; - til de fine Stoffer fra Chios sigter Lucr. 4, 1126; — b) subst. Chii, orum, m.: Indvaanerne paa Øen Chios, Cic., Liv.

chiragra, (chĕragra), ae, f., χειράγρα: Haandgigt el. Chiragra, Hor., Martial. — chiragrĭcus, i, m., χειραγρικός: som lider af Chiragra, Cels., Petron.; - sild. ogs. adject.: ∾ manus, Sidon. —

chirāmaxion, i, n., χειραμάξιον: liden Haandvogn, Petron. Sat. 28. — chirīdōtus, 3, χειρίδωτος: forsynet med Ærmer. tunica, Scip. Afr. ap. Gell. 7, 12; — df. subst. chirīdōtae, arum, f., (sc. tunicae). Capitolin.

chīrŏgrăphārius, 3: haandskriftlig; df. ∾ creditores, (som have Debitors egenhændige Forskrivninger), Dig.; af — chīrŏgrăphum, i, n., χειρόγραφον; 1) „egenl.", (ligesom d. lat. manus): egenhændigt Beviis; vid. Cic. Phil. 2, 4, o. id. Att. 2, 20; ∾ alicujus imitari, id., Suet.; — 2) „meton."; a) skriftlig Forsikkring el. skriftligt Tilsagn, odl.; vid. Planc. ap. Cic. Fam 10, 21, o. Cic. ibd. 2, 13; — b) egenhændig Forskrivning el. Obligation, Dig. — chīrŏgrăphus, i, m.: Biform af frgd., Fulvius ap. Quintil.

Chiron, (Chīro), ōnis, (onos), m., Χείρων: en ved sin Plantekundskab og Lægekunst beromt Centaur, Søn af Saturnus ved Phillyra, (hvf. Phillyrides, Virg. Ge. 3, 550), Opdrager af Æsculapius, Hercules og Achilles, Ovid., Hygin.; endel. optagen som Stiernebillede paa Himmelen, Hygin.; df. ogs. som Stiernebillede, Lucan.; — B) df. 1) Chīrōnīus, (-ēus), 3: chironisk, horende til el. benævnt efter Chiron, vulnus, Cels.; - ogs. absol.: Chironia, ae, f., (sc. herba): Navnet paa flere Planter; vid. Plin. 24, 77, oftere; — 2) Chīrōnicus, 3: = frgd., ars, Sidon.

chīrŏnŏmia, ae, f., χειρονομία: Talerens kunstmæssige Gesticulation med Hænderne; vid. Quintil. 1, 11, 17. — chīrŏnŏmos, i, comm., o. chīrŏnŏmon, ontis, (untis), m., χειρονόμος, χειρονομῶν: der kunstmæssigen gesticulerer med Hænderne, navnl. paa Scenen; vid. Juvenal. 6, 63, o. id. 5, 121.

chirurgīa, ae, f., χειρουργία: Saarlægekunsten el. Chirurgien, Cels., o. A.; - 2) ogs. m. Lune f. caedes el. Blodsudgydelse, Cic. Att. 4, 3. — chirurgĭcus, 3, χειρουργικός: chirurgisk, medicina, Hygin. — chīrurgus, i, m., χειρουργός, (ligesom Haandlæge, d. e.): Saarlæge el. Chirurg, Cels., Martial. 1, 31. — Chius, 3, s. und. Chios.

chlămy̆da, ae, f.: efterel. Biform af chlamys, (ligesom cassida af cassis), Appul. — chlămy̆dātus, 3: som er iført en chlamys, Plaut., Cic. Rab. Post. 10; af — chlămys, y̆dis, f., χλαμύς: den græske Overklædning el. Kappe; og det navnl.; 1) Krigskappe, Officerkappe, Cic. Rab. Post. 7; ogs. Soldaterkappe, Plaut.; - var ogs. som Æresgave undert. meget prægtig; vid. Virg. Aen. 5, 250; tillægges ogs. Krigsgudinden, ibd. 8, 588; ogs. som Jagtklædning, Ovid. Met. 14, 345; — 2) ogs. som Pragtklædning, vid. Virg. Aen. 4, 137, ibd. 2, 733, ogs. Tac. Ann. 12, 56; - navnl. bares chlamys ogs. af Citharoederne, Auct. ad Her. 4, 47, af Choret i Tragoedierne, Hor. Ep. 1, 6, 40, endel. ogs. af Børn, Virg. Aen. 3, 484, Suet., Dig.

chlōreus, (disyll.), ĕi o. ĕos, m., χλωρεύς: etslags grønlig Fugl, Plin. 10, 95. — chlōrion, ōnis, m., χλωρίων: etslags Fugl med gul Farve, Plin. 10, 45. — Chlōris, ĭdis, f., [χλῶρις, d. e. grønnende]; 1) Blomstergudinden Flora, Ovid. Fast. 5, 195; — 2) en Datter af Amphion o. Niobe, ved Neleus Moder til Nestor, Hygin. Fab. 10. — chlōrītis, ĭdis, f., el. chlōrītes, ae, m., χλωρῖτις, χλωρίτης: etslags græsgrøn Ædelsten, rimel. Smaragdpraseren, Plin. 37, 56.

Choa, ae, s. und. Nola. — Chŏaspes, is, m., Χοάσπης; 1) Flod i Susiana, (hvoraf ene de persiske Konger drak, hvf. regia lympha, Tibull.; hod. Karun), Plin. 6, 31; — b) ogs. personificeret som Flodgud, Val. Fl; — 2) en Flod i Indien, (hod. Kabul), Curt. 5, 2; df. — Chŏaspītis, ĭdis, f.: en i Floden Choaspes funden Ædelsten, Plin. 37, 56.

choenīca ae, f.: Biform af flgd., Pallad. — choenix, īcis, f., χοῖνιξ: attisk Kornmaal af 2 Sextarier, Fann. Rhemn. d. pond. — choeras, ădis, f., χοιράς, ligesom struma: Krop el Kropsyge, Appul. — Choerĭlus, i, m., Χοιρίλος: slet græsk Digter i Al. d. Stores Folge, Hor. Ep. 2, 1, 234, o. id. A. P. 355. — chŏĭcus, 3, χοϊκός: af Jord el. Ler, homo, Tertull.

cholas, ae, m.: en Smaragdart, Plin. 37, 18. — chŏlĕra, ae, f., χολέρα; 1) Galden, Lamprid.; — 2) Galdesyge, Cels., Plin.; ogs. in pl., Plin. 20, 52. — chŏlĕrĭcus, 3, χολερικός: som lider af Galdesyge, Plin. 21, 72. — chōliambus, i, m., χωλίαμβος, (den haltende Jambe): jambisk Vers, hvis sidste Fod er en Spondeus el. Trochæus, Diomed.; heder ogs. scazon. — chōma, ă.is, n., χῶμα, (i. e. agger): Dam el. Jordvold, Dig. — chondrille, es, f., o. chondrillon, i, n., χονδρίλλη: Chondrilleurt, Plin. 22, 45. — chondris, is, f.: Væxten marrubium pseudodictamnus L., Plin. 25, 53.

chŏrāgĭum, i, n.; I) „egenl."; A) ligesom χορήγιον: Sted, hvor Choret indoves, Vitruv. 5, 9; — B) ligesom χορηγία: Chorets Forsyning og Opførelse, Plaut. Capt. prol., Appul.; ogs. in pl., Val. Max. 2, 4; — II) „overf."; A) „alm.": kostbar og glimrende Tilberedelse el. Forsyning; vid. Plin. 36, 24; ∾ nuptiarum, Appul.; ∾ funebre, id.; — B) „bes."; a) Befordringsmiddel; ∾ aliquod falsae gloriae, Auct. ad Her. 4, 50; — b) i Mechaniken: en Springfieder, Vitruv. — chŏrāgus, i, m., χορηγός: som forsyner Choret med det Nodvendige, en Chorag, Plaut. Pers. 1, 3, 79, oftere; — 2) „overf.": som bekoster et Giestebud, poët. ap. Suet. Aug. 70. — chŏraules, ae, (acc. choraulem, Plin., choraulam, Suet.), m., χοραύλης: som blæser Fløite til Chorets Dands, Martial. 3, 56, Suet., o. A.; df. — chŏraulĭcus, 3, tibiae, Diomed.

chorda, ae, f., χορδή; I) oprdl.: Tarm, (ogs. til at spise), Petron. 66; — B) df. sædv.: Tarmestræng el. Stræng, navnl. paa et Instrument, (lat. fides); vid. Cic. d. Or. 3, 57, o. Lucr. 2, 412, oftere, ogs. Hor. A. P. 348, oftere, Tibull., Ovid., o. A.; — II) „overf.": Strikke el. Line, Plaut. Most. 3, 2, 55; df. — chordacista, ae, m.: som spiller paa et Strængeinstrument, Capella. — chordapsus, i, m., χόρδαψος: etslags Sygdom i Tarmene, Coel. Aur. — chordus, (cordus), 3: sildigen fodt el. fremkommen; - ∾ agni, qui post tempus nascuntur, etc., Varr.; - ogs. om Væxterne: ∾ fenum, Colum., Plin.; ∾ olus, Colum.; — not.: Chordus som Mandsnavn, vid. Quintil. 1, 4, 25.

chŏrēa, (ogs. chorĕa), ae, f., χορεία: Dands el. Kredsdands el. Runddands; in sing., Lucr. 2, 635, Virg. Cul. 19; oftest in plur.; vid. Ovid. Met. 8, 581, oftere, Virg., Hor., o. A.; — 2) „overf." ogs.: Stiernernes Kredsløb, Varr. ap. Non., Manil. — chŏrĕpiscŏpus, i, m., χωρεπίσκοπος: en Biskops Vicarius paa Landet, Landsbybiskop, Cod. Just. — chŏrēus, (ĭus), i, m., χορεῖος, (sc. pes), i Metriken, ligesom d. sild. trochaeus: Versfoden - ⏑, (arma, vincor), Cic. Orat. 63, Quintil.; — not.: sild. ogs. f. tribrachys, Diomed.

chŏrĭambĭcus, 3: choriambisk, versus, Sidon.; af — chŏrĭambus, i, m., χορίαμβος: den af en Choreus og en Jambus bestaaende Versfod - ⏑ ⏑ -, (nōbĭlĭtās); - ogs. adj.: choriambum carmen, (som bestaaer af choriambiske Vers), Auson.

chōrŏbătes, ae, m., χωροβάτης: en Grundvægt el. Vandvægt, etslags Instrument til Vandets Nivellering, Vitruv. 8, 6. — chŏrŏcĭthărista, ae, m., χοροκιθαριστής: der med Citharen ledsager Chorets Sang, Suet. Dom. 4. — chorographia, ae, s. und. flgd. — chōrŏgrăphus, i, m., χωρογράφος: som beskriver Egne el. Lande, en Geograph, Vitruv., inc.; — df. chōrŏgrăphĭa, ae, f., χωρογραφία: Jordbeskrivelse, Vitruv., inc. — chors, tis, s. und. co-

hors. — chortinus, 3, χόρτινος: af Græs, oleum, Plin. 15, 7.

chŏrus, i, m., χορός; I) „egenl.", ligesom chorea: Rundbands el. Kredsdands; - choros ducere, Tibull., Hor., agere, Prop., agitare, Virg., exercere, id., celebrare, Senec. Herc. Oet.: anstille el. opføre Chordandse; vid. Tibull. 1, 7, 44; — B) „poet." ogs. id. 2, 1, 88, om Stjernernes harmoniske Fremskriden; — II) df. „fig."; A) „meton.": den dandsende el. syngende Trop, navnl. til Herrens Morskab, Cic. Phil. 5, 6, el. i høitideligt Optog, Hor. C. S. 75; - ogs. d. tragiske Chor; vid. Hor. A. P. 193, o. ibd. 283; - ∾ Dryadum, Virg., Nereidum, id.; (cf. id. Ecl. 6, 67); — b) „poet." ogs. Himmellegemernes harmonisk fremadskridende Hær; vid. Prop. 3, 3, 58, o. Hor. Od. 4, 14, 21; — B) „overf." o. „alm.": enhver Hob el. Skare el. Klynge; vid. Cic. Mur. 24, o. id. Fin. 1, 8; ∾ vatum, Hor., scriptorum, id.; — b) ogs. om Begreber: Samling el. Indbegreb; quod sit huic tali virtutum choro contrarium, Cic. Off. 3, 33.

Chrĕmes, ētis, (etos), m., hos Terent.: Navnet paa en paaholeen og gnaven Olding, citeres oftere af Hor. — Chrestus, Chrestiani: fordærvet romersk Udtale af: Christus, Christiani, Tertull.

chria, ae, f., χρεία; i Rhetoriken: Sentens el. Exempel el. Almensted til videre logisk Udførelse el. Behandling, en Chrie, Senec. Ep. 33, Quintil. 1, 9, 4. — chrisma, ătis, n., χρίσμα: Salve el. Salvelse, Tertull., Prudent.

Christĭāne, adv. af Christianus: christeligen, regere, Augustin. — Christĭānismus, i, m., Χριστιανισμός: Christendommen, Tertull. — Christĭānĭtas, atis, f., [Christianus]: = frgd., Cod. Theod.; — 2) „meton.": den christelige Geistlighed, ibd. — christĭānizo, are, v. n., χριστιανίζω: bekiender mig til Christum, Tertull. — Christĭānus, i, m., Χριστιανός: en Christen, en Christi Bekiender, Tac. Ann. 15, 44, Suet. Ner. 16, o. A.; — 2) som adj. superl.: Christianissimus: allerchristeligst, Hieronym. — Christĭcŏla, ae, m., [Christus, colo]: Tilbeder af Christus, Prudent. — Christĭgĕna, ae, adj. comm., [Christus, gigno]: af Christi Slægt, domus (Ruth), Prudent. — Christĭpŏtens, tis, adj., [Christus]: stærk i Christo, juvenis, Prudent. — Christus, i, m., Χριστός: den Salvede, d. e. Christus, Tac. Ann. 15, 44, Plin. Ep. 10, 97, Eccl.

chrōma, ătis, n., χρῶμα, (i. e. color, Farve), df. i Musiken: en Scala el. Toneforbindelse, som kaldes den chromatiske, (i Modsætn. af d. diatoniske el. harmoniske); vid. Vitruv. 5, 4. — chrōmătĭce, es, f.: den chromatiske Theori, Vitruv. 5, 5; ogs. chromaticum genus, Macrob. — chrōmis, is, m., χρωμίς: etslags Fisk, Plin. 10, 89.

chrŏnĭcus, 3, χρονικός: hørende til Tiden, libri, Gell. 17, 21; ogs. chronica, orum, τὰ χρονικά, id., Plin. 35, 35: Chroniker, Aarbøger, Annaler; - ∾ morbi, (langvarige, opp. acuti), Coel. Aur.; — not.: i denne Bem. ogs. chrŏnius, 3, χρόνιος, id. — chrŏnŏgrăphus, i, m., χρονογράφος: Chronograph, Annalist, Sidon.

chrȳsallis, ĭdis, f., χρυσαλλίς: Sommerfuglens guldfarvede Puppe, Plin. 11, 37. — chrysanthĕmum, i, n., χρυσάνθεμον: Guldblomsten; ogs. heliochrysos, Plin. 21, 96. — chrȳsanthes, is, m., χρυσανθές: Biform af frgd., Virg. Cul. 403. — Chrȳsas, ae, m.: Flod paa Sicilien ved Byen Assorum; ogs. en Flodgud; vid. Cic. Verr. 4, 44.

Chrȳsēis, ĭdis, f. und. Chryses. — chrȳsēlectrum, i, n., χρυσήλεκτρον: Guldelectrum, etslags Ædelsten, Plin. 37, 12; - ogs. etslags morkegul Ædelsten, id. 37, 43. — chrȳsendētus, 3, χρυσένδετος: indfattet i Guld, lances, Martial.; ogs. absol. chrysendeta, (sc. vasa), id. 2, 43, oftere.

Chrȳses, ae, m., Χρύσης: Apollo's Præst i Byen Chryse i Troas, Fader til Astynome; vid. Hygin. Fab. 121, o. Ovid. A. A. 2, 402; — df. Chrysēis, ĭdos, f., Χρυσηΐς: den ovennævnte Astynome, Ovid. Trist. 2, 373. — chrȳsēus, 3, χρύσεος: gylden; chrysea qui dederas, Martial. 9, 95; ogs. guldfarvet, Appul.

Chrȳsippus, i, m.: berømt stoisk Philosoph, fra Soli i Cilicien, Discipel af Cleanthes o. Zeno; vid. Cic. Acad. 2, 23, flgd., o. id. d. Or. 1, 11, ogs. Pers. 6, 80; — bb) df. Chrȳsippēus, 3: chrysippisk; - men absol.: haec Chrysippea, (disse hans Sætninger el. Problemer), etc., Cic. Acad. 2, 30; — b) df. subst.: Chrysippea, ae, f., (sc. herba): en efter Opdageren benævnt Plante, Plin. 26, 29. — chrȳsites, ae, m., χρυσίτης; 1) etslags Ædelsten, ogs. phloginos, Plin. 37, 66; — 2) en anden guldfarvet Ædelsten, Plin. 36, 43. — chrȳsītis, ĭdis, f., χρυσῖτις; 1) som adj. fem.: guldfarvet, spuma, (findes i Sølvbiergværkerne), Plin. 33, 35; — 2) som subst. f., ligesom chrysocome: etslags Plante, Plin. 21, 26.

chrȳsŏbēryllus, i, m., χρυσοβήρυλλος: Guldberyllen, Plin. 37, 20. — chrȳsŏcălis, is, f., χρυσοκαλίς: en Benævnelse paa Planten parthenium, Appul. — chrȳsŏcanthus, i, f., χρυσόκανθος: = flgd., Appul. — chrysocarpos, i, f., χρυσόκαρπος: en Vedbendeart med guldfarvede Korn, Plin. 16, 62. — chrȳsŏcĕphălos, i, m., χρυσοκέφαλος: Guldbasiliken, Appul. — chrȳsŏcoccus, 3, χρυσοκοκκος: guldkornet, Appul. — chrȳsŏcolla, ae, f., χρυσοκόλλα; I) Bierggront el. Kobbergront el. Borax; a) i sin naturlige Tilstand, Plin. 33, 26 flgd.; — b) kunstigen eftergiort, id. 33, 27; — 2) ligesom amphitane: etslags Ædelsten, Plin. 37, 54. — chrȳsŏcŏme, es, f., χρυσοκόμη, (Guldhaar: etslags Plante, ogs. chrysitis, Plin. 21, 26.

chrȳsŏlăchănum, i, n., χρυσολάχανον: Melde el. Havemelde, (atriplex hortensis L.), Plin. 27, 43. — chrȳsŏlampis, ĭdis, f., χρυσόλαμπις, (guldlysende): etslags Ædelsten, Plin. 37, 56. — chrȳsŏlīthus, i, m. o. f., χρυσόλιθος: Chrysolithen el. Topasen, Plin. 37, 42, o. Prop. 2, 16, 44. — chrȳsŏmēlinus, 3, s. und. flgd. — chrȳsŏmēlum, i, n., χρυσόμηλον, (Guldæble), d. e. etslags Qvæde el. Qvædeæble, Plin. 15, 10; - ogs. chrysomelina mala, Colum.

chrȳsŏpastus, i, m., χρυσόπαστος: en Topasart, Solin. 30. — chrȳsophrys, yos, f., χρυσόφρυς: etslags Søfisk med en guldfarvet Plet over hvert Øie, Ovid. Hal. 110. — chrȳsŏpis, ĭdis, f., χρυσωπίς: en ædlere Art af vor Topas, Plin. 37, 86. — chrȳsoprăsus, i, m.: Chrysoprasen, en Ædelsten med guldgul og løggrøn Farve, Plin. 37, 20; - ogs. chrysoprasius lapis, ibd. 34. — chrȳsoptĕros, i, m., χρυσόπτερος: en Jaspisart, Plin. 37, 32. — chrȳsos, i, m., χρυσός; 1) Guld el. Penge; est opus chryso Chrysalo, Plaut. Bacch. 2, 3, 6; — 2) etslags guldfarvet Fisk, Plin. 32, 54. — chrȳsŏthăles, is, n., χρυσοθαλές: etslags Husløg, Plin. 15, 102.

Chunni, orum, s. und. Hunni. — chus, χοῦς, s. und. congius. — chydaeus, 3, χυδαῖος, (udgydet i Hobe, sammenhobet; df. „overf."): af det almindelige el. ringere Slags, dactyli, (Dadler), Plin. 13, 19. — chylisma, atis, n., χύλισμα: den udkogte Plantesaft, Scribon. — chymus, i, m., χυμός; alm.: Saft; df. bes.: Mavesaften, Seren. Samm. — chytrŏpus, ŏdis, m., χυτρόπους: Potte med Fødder, Vulg.

Cia, s. und. Cea. — Ciani, s. und. Cios. — *cĭbālis, e: hørende til Maden, fistula: Spiserøret, Lactant.; o. — cĭbārĭus, 3; I) „egenl.": hørende til Maden el. Spiserne; ∾ res, (Provianten), Plaut. Capt. 4, 3, in.; ∾ leges, (imod Fraaseri), Cato ap.

Macrob.; men ∾ uva, (alene til at spise), Plin. 14,4; — b) ds. subst. cibaria, orum, n.: Spisen el. Foden el. Kosten, navnl. ogs. i Retssproget, som en Del af alimenta, (el. af den hele Underholdning), Dig., Plaut. Truc. 5, 44, o. Hor. Sat. 1, 1, 32; - ∾ duplicia, (dobbelt Ration), som Belønning for udmærkede Krigere, som deraf hede duplicarii, Varr.; - inopia cibariorum, Caes. B. G. 3, 18; cf. Nep. Eum. 8, o. A.; - ogs. Deputatkorn, som tillægges Provindsens Statholder, ogs. hans Underordnede; vid. Cic. Verr. 3, 93, ogs. ibd. 30, o. id. Att. 6, 3; - ogs. Foder til Qvæget; bubus cibaria annua etc., Cato; cf. Cic. R. Am. 20; - sjeld. in sing., Senec. Benef. 3, 21; — II) „overf." (fra Tyendets slettere Kost): ringe, almindelig, panis, Cic. Tusc. 5, 36; - ogs. subst. cibarium, (det grovere Mel, hvorfra det finere er sigtet), Plin. 18, 20; - ∾ vinum, Varr., oleum, Colum.; — b) ∾ homo, (Menneske af det ringeste Slags), Varr. ap. Non.; — [cibus].

*cibatio, onis, f.: Spisen el. at spise; Spise el. Næring, Solin.; o. — cibatus, us, m.: = frgd., Plaut. Mil. gl. 2, 2, 69; cf. Plin. 8, 81, oftere; — [cibo]. — cibdelus, 3, κίβδηλος: falsk, skuffende, fontes, Vitruv. — cibicida, ae, m., [cibus, caedo]: Brødskærer el. Brødæder, (comisk, om en unyttig Slave), Lucil. ap. Non.

cibo, (avi), atum, 1, v. a., [cibus]: fodrer el. giver Foder; vid. Suet. Tib. 72; oftest in pass. om Dyrene: at blive fodret; Varr.; cf. Liv. Epit. 19. — ciboria, ae, f.: den store ægyptiske Bønne, Appul. — ciborium, i, n., κιβώριον: etslags Bæger, (der var forarbeidet af de store Blade af den ægyptiske Bønne), Hor. Od. 2, 7, 22.

cibus, i, m., [besl. m. σῖτος]; I) „egentl.": Spise el. Næring for Mennesker og Dyr, Mad, Foder; vid. Cic. N. D. 2, 47; - cibum sumere: at spise, Nep.; tantum cibi et potionis adhibendum etc., Cic. d. Senect. 11; cibum digerere, Quintil., coquere, Varr., concoquere, Cic., (fordøie); ∾ gravis, (vanskelig at fordøie), id.; opp. ∾ levis, Colum.; hospes non multi cibi, (som spiser lidet), Cic. Fam. 9, 26; — II) „fig."; A) „overf.": Næringsstof el. Næring; cibus animalis, (den nærende Luft, el. Næring af Luften), Cic. N. D. 2, 25; - ogs. den Planterne nærende Vædske, Lucr. 1, 353; cibus arborum imber, Plin.; — B) lignelsesvis o. „ment."; animi cultus ille erat ei quasi quidam humanitatis cibus, Cic. Fin. 5, 19; cf. Ovid. Met. 6, 480, o. id. Rem. 138.

Cibyra, ae, f., Κίβυρα: By i Storphrygien paa Grændsen af Carien, Sædet for en romersk Jurisdiction; vid. Cic. Verr. 4, 18, o. Plin. 5, 29; — B) ds. 1) Cibyrata, ae, m. o. f.: cibyrisk; ∾ fratres, Cic. l. c., pantherae, id. Att. 5, 21; — 2) Cibyraticus, 3: cibyrisk, forum, Cic. l. c., negotia, Hor. Ep. 1, 6, 33, jurisdictio, Plin.; — not.: ogs. er Cibyra: Navnet paa en By i Cilicien, Plin. 5, 22.

cicada, ae, f.: Cicaden el. Træfrøen, germ. die Baumgrille, (cicada orni L.), Plin. 11, 32, Lucr., Virg.; — b) „meton." ogs. f. Sommeren, Juvenal. 9, 68.

*cicatrico, (avi), atum, 1, v. a.: lader sætte Ar, (efterel. o. in pass.); ulcera cicatricantur, (sætte Ar), Coel. Aur.; — cicatricosus, 3: fuld af Ar, med mange Ar, tergum, Plaut., facies, Quintil.; - ∾ arbor, Colum.; — 2) ogs. „overf." om en Udarbeidelse: som har mange Spor og ligesom Skrammer efter de rettede Feil, vid. Quintil. 10, 4, 4; o. — cicatricula, ae, f., demin.: lidet Ar, liden Skramme, Cels.; — [flgd.].

cicatrix, icis, f.; I) „egentl."; A) „alm.": Ar el. Skramme efter et Saar; vid. Ter. Eun. 3, 2, 29; ∾ adversae, Cic. d. Or. 2, 28, ogs. adverso corpore exceptae, id. Verr. 5, 1, Liv., (foran el. paa Brystet); ∾ aversam nullam, (paa Ryggen), etc., Gell. 2, 11; - cicatricem inducere, Cels., contrahere, Plin.; cf. Liv. 29, 32; — B) „bef." ogs.; a) Mærke el. Indsnit paa Træer, Virg. Ge. 2, 379, Plin., Quintil.; — b) comisk: det lappede Hul paa en Sko, Juvenal. 3, 151; — II) „overf." o. „alleg.": det ligesom halvlægte el. netop lukkede Saar; refricare obductam jam rei publicae cicatricem, („alleg."), Cic. Agr. 3, 2; cf. id. Tusc. 3, 22; ligel. ∾ recentem rescindere, Petron. Sat. 113.

ciccus, i, m., κίκκος; oprdl.: Kiernehuset i Granatæblet; ds. „overf.": det Allermindste; vid. Varr. L. L. 7, 5; ligel. ciccum non interduim etc., Plaut. Rud. 2, 7, 22. — †cicer, eris, n., (alene in sing.): Ert af det mindre Slags, Fugleert, germ. Kichererbse; vid. Plin. 18, 32; ∾ frictum, Hor., tepidum, Martial.; - paa Flora's Fest udkastede Ædilerne cicerem et fabam, hvortil sigtes Pers. 5, 176, o. Hor. Sat. 2, 3, 182; ds. — cicera, ae, f.: etslags Bælgfrugt, som har Lighed med cicer, (lathyrus cicera L.), Colum., Pallad.; o. — cicercula, ae, f., demin., Plin. 18, 32. — cicerculum, i, n.: en africansk Art af Farven sinopis, Plin. 35, 13.

Cicero, onis, m., M. Tullius: den største romerske Taler og Stilist, (ut Cicero non jam hominis, sed eloquentiae nomen habeatur, Quintil.), var født i Arpinum, a. u. c. 648; blev ombragt som proscriberet, a. u. c. 711; - hans mange fortræffelige Skrifters flittige Studium anbefaler Quintil. med den træffende Bemærkning: se profecisse sciat (eloquentiae studiosus), quum sibi Cicero valde placuerit; - vi have hans Levnetsbeskrivelse paa Græsk af Plutarchus; men navnl. ere ogs. hans egne Breve meget lærerige for hans Tids Historie; — bb) ds. adj. Ciceronianus, 3: ciceronisk, simplicitas, Plin.; — b) ds. subst. Ciceronianus, i: en Tilhænger af Cicero, Hieronym.; — not.: Qu. Cicero, Broder af d. frgd., af hvem haves et Skrift: de Petitione Consulatus. — Ciceromastix, igis, m., (formet efter Ὁμηρομάστιξ: Homersvøben), en Pamphlet imod Cicero af en Largius Licinius; vid. Gell. 17, 1.

cichorium, (-eum, Hor.), i, n., κιχώριον: Cichorie el. Endivie, Plin. 20, 30 flgd., Hor. Od. 1, 31, 16. — cici, indecl., n., κίκι: ægyptisk Træ, sædv. croton, (ricinus communis L.), d. e. Undertræet, hvoraf oleum cicinum bliver presset, Plin. 15, 7, oftere, Cels. — cicilendrum, o. cicimandrum, i, n.: fingerede Krydderier, Plaut. Pseud. 3, 2, 43 o. 46. — cicindela, ae, f., [candela]: liden Johannisorm, Plin. 18, 66. — cicinus, 3, s. und. cici.

Cicones, um, m.: thracisk Folk i Nærheden af Hebrus, Plin. 4, 18, Virg., Prop., o. A. — ciconia, ae, f.: Storken, Plin. 10, 32, Hor., o. A.; — not.: conia, hos Prænestinerne, f. ciconia, Plaut. Truc. 3, 2, 23; — II) „meton."; A) det med Haanden efterlignede Storkenæb, hvormed man spotter nogen, Pers. 1, 58; — B) hos Landmændene: etslags Værktøi i Form af Bogstavet T, Colum. 3, 13.

cicur, uris, adj.: tam; cicurum et ferarum bestiarum etc., Cic. N. D. 2, 39; cf. id. Lael. 21; — II) „fig.": ∾ ingenium, Auct. ap. Varr.; ∾ consilium, (i. e. sapiens), Pacuv. ap. Fest.; ds. — cicuro, are, v. a.: tæmmer, formilder, Pacuv. ap. Varr.

cicuta, ae, f.: Skarntyde, etslags Giftplante, κώνειον, (cicuta virosa L.), hvis Saft er dræbende formedelst den Kulde, som den bringer over i Blodet; - ds. sorbitio cicutae, Pers. 4, 1, (det Giftbæger, hvormed Socrates ombragtes); cf. id. 5, 145, ogs. Plin. 25, 95, Hor. Sat. 2, 1, 46, o. id. Ep. 2, 2, 53; — II) „meton.": den af Skarntydens Stilk forfærdigede Rørpibe el. Hyrdepibe, Lucr., Virg. Ecl. 2, 36; — not.: ogs. er Cicuta, ae, m.: Navnet paa en Aagerkarl, Hor. Sat. 2, 3. — cicuticen, inis, m., [cicuta nr. II, cano]: som blæser paa en Rørfløite el. Hyrdepibe, Sidon.

cidaris, is, f., [persisk Ord]: Perserkongens Ho-

vedsmykke el. Diadem, Curt. 3, 3; — 2) ogs. d. jødiske Ypperstepræsts Hovedsmykke, Hieronym.

cĭĕo, civi, citum, 2; (af d. oprdl. cio, cire, der in composs. accio, excio, etc., er d. sædv. Form, findes ogs.: cio, Martial., cit, Colum., cimus, Lucr., cire, Appul.); v. a.; [beſl. m. κίω, gaaer, men, ligesom κινέω, m. udvidet Form, o. m. causal Bem.]; — I) „egenl."; A) „alm.": lader gaae, d. e. sætter i Bevægelse, flytter el. tumler; - quod animal est, id motu cietur interiore et suo, Cic. Tusc. 1, 23; cf. Lucr. 6, 242, Virg. Aen. 2, 420, o. Hor. Epod. 9, 20; — B) „bes." ogs. 1) med Hensyn paa en terminus ad quem; a) kalder tilstede; ∾ ad arma, Liv. 5, 47; ogs. ∾ armatos ad pugnam, Vell. 2, 6; cf. Virg. Aen. 6, 165, o. Liv. 9, 39; men Tac. Ann. 15, 33: quos ··· ejus rei fama civerat, (havde draget derhen); — b) at kalde til Hielp; navnl. ogs. at anraabe et høiere Væsen; vid. Virg. Aen. 4, 490, ibd. 7, 325, o. Liv. 22, 14; — c) raaber derpaa, nævner ved Navn, ogs. anfører navnligen; - vid. Lucr. 4, 578, o. Virg. Aen. 3, 68, ogs. Ovid. Fast. 4, 484; ligel. ∾ singulos nomine, Tac.; men Liv. 45, 38: ∾ triumphum nomine, (at raabe: io triumphe); - men id. 10, 8, af Retssproget: qui patrem ciere possent, (som vidste at nævne el. angive ham, neml. til Beviis paa deres Ingenuitet el. ægte Herkomst); — 2) „techn."; a) i Retssproget; ∾ erctum, (oprdl. at flytte af Stedet; bf.) at dele en Arv; vid. Cic. d. Or. 1, 56; — b) hos Lægerne; ∾ alvum, Plin., urinam, id., menses, id., (at fremkalde el. befordre disse Functioner); — II) „fig."; A) „overf."; 1) sætter i heftig Bevægelse, ryster el. oprører; vid. Liv. 28, 27, o. Virg. Aen. 4, 122; — 2) fremkalder, bevirker, fremkalder; ∾ motus, Lucr.; cf. Cic. N. D. 2, 32; ∾ tinnitus aere, Catull.; cf. Virg. Ge. 4, 64; ∾ gemitus, Virg., fletus, lacrimas, id.; ∾ bellum, Liv., Tac., Virg., pugnam, proelium, Liv., Martem, Virg.; cf. id. Aen. 6, 830, ogs. Tac. Ann. 15, 2; — B) ogs. „ment.": at fremkalde en Lidenskab, odl., Liv. 9, 7; ∾ terrores, Senec. Oed., rixam, Vell., seditiones, Liv.; — III) partic. cĭtus, 3, ogs. som adj.: hurtig, ilende, rask, (opp. tardus); - citis quadrigis citius ··· persequi, Plaut. Aul. 4, 1, 14; ∾ classis, Hor., navis, Ovid., Tac.; ∾ axis, Ovid.; ∾ ingressus, Sall. Cat. 15; ∾ via, Liv. 33, 4; - ∾ cohortes, Tac., legiones, id.; cito cum milite, id. Ann. 11, 1; - ∾ mors, Hor.; ∾ pes, (i. e. iambus), id. A. P. 252; - compar.: nullam rem citiorem apud homines, quam famam etc., Plaut. frgm. ap. Fest.; men superl.: citissimo facto, etc., Quintil. 6, 4, 14, inc.; — b) „poet." staaer ogs. adj. citus, f. adv. cito; - citi solvite vela, Virg. Aen. 4, 574; cf. Hor. Sat. 1, 10, 92; ligel. ite citi, Ovid.; ogs. Tac. Hist. 2, 40: citus equo aderat; cf. id. Ann. 12, 12; — B) bf. neutr. abl. cito, ofte som adv.: hurtigen, ilende, rask, snart; - quam cito! Ter. Eun. 1, 2, 98; cf. Cic. d. Or. 3, 36; non multum praestant, sed cito, Quintil.; sat cito, si sat bene, Cato ap. Hieron.; - compar.: citius dicto, Hor. Sat. 2, 2, 80; cf. id. Od. 1, 13, 20, Ovid. Met. 10, 33, o. Phaedr. 3, 6; superl.: citissime, Caes. B. G. 4, 33, Plin., o. A.; — bb) dertil kan mærkes; a) cito m. Negation, ligesom non facile: ikke saa snart, el. ikke saa let; vid. Ter. Ad. 3, 3, 89, o. Cic. Brut. 76; — b) citius, ligesom potius: snarere, hellere; vid. Cic. l. c. 67; ligel. id. Phil. 2, 11: citius dixerim, jactasse se aliquot, etc.

Cilĭces, um; f. und. flgd. — Cĭlĭcĭa, ae, f., Κιλικία: Landskab i Lilleasien, imellem Pamphylien og Syrien, Mela 1, 2, Plin. 5, 22, Cic. Fam. 15, 1, o. A.; — B) bf. 1) Cilix, ĭcis, adj.: cilicisk, crocus, Lucr. 2, 416, Taurus (mons), Ovid. Met. 2, 217; — b) bf. subst. Cilices, um, m.: Cilicierne, Cic. l. c.; cf. Tac. Ann. 12, 55; — 2) Cĭlissa, ae, fem. adj. af Cilix, (ligesom Phoenissa af Phoenix); ∾ terra, Ovid., spica, id. Fast. 1, 76, (i. e. crocus; cf. Prop. 4, 6, 74: unguentum crocinum); — 3) Cĭlĭcĭus, 3, ligesom frgd.: cilicisk, mare, Plin., cotes, id., crocum, id.; — bb) bf. subst. Cilicĭum, (cil.), i, n.: groft vævet Toi (oprdl. af cilicisk Gedehaar) til Skibsbrug el. Krigsbrug; vid. Cic. Verr. 1, 38, (Ascon.), Liv. 38, 7, o. A.; — b) bf. atter adj.: Cilicia (cil.) vela, Dig.; ligel. ∾ udones, Martial. 14, 148; — 4) Cĭlĭcĭensis, e, ligesom frgd.: cilicisk, legio, Caes., provincia, Cic., vicinus, id.

Ciliciensis, e, f. und. frgd. — cĭlĭcĭnus, 3: som er giort af Haardækkener, tentoria, Solin.; af — cĭlĭcĭum, (Cil.), i, n.: cilicisk Haardække, f. und. Cilicia. — Cilicius, 3, o. Cilissa, ae, f. und. Cilicia. — cĭlĭum, i. n., [κύλιον el. κύλον, det Hule, navnl. ved Diet]: Dielaaget, Plin. 11, 93; — 2) „overf.": Diebrynet, ibd. 57. — Cilix, icis, f. und. Cilicia. — Cilla, ae, f.: By i Aeolis el. Troas, berømt af Apollo's Dyrkelse, Plin. 5, 32; - skrives ogs. Cylla, Ovid. Met. 13, 174. — cilliba, ae, f., [κιλλίβας, Bordfoden]; bf. som pars pro toto: Spisebordet, Varr.; cillibae, mensae rotundae, Fest. p. 31. — Cilnius, a: etruskisk Slægts- og Personsnavn; — b) bf. adj. Cilnius, 3, vid. Liv. 10, 3; f. ogs. und. Maecenas, o. Tac. Ann. 6, 11.

Cimbri, orum, m.: en fra den cimbriske Halvø el. Jylland udvandret Stamme, der omsider, efter at være falden ind i Italien, blev ødelagt af Marius; vid. Mela 3, 3, Plin. 2, 67, Tac. Germ. 37, Liv. Epit. 63 flgd., o. Flor. 3, 31 flgd.; — B) bf. 1) Cimber, bra, brum: cimbrisk, triumphus, Ovid. Pont. 4, 3, 45; — 2) Cimbrĭcus, 3, ligesom frgd.: cimbrisk, scutum, Cic. d. Or. 2, 66, bellum, Plin.; ∾ victoria, Flor.; — b) bf. adv. Cimbrice, loqui, Quintil. Decl.; — not.: ogs. er Cimber: romersk Tilnavn; saal. L. Tullius Cimber: en af Cæsars Mordere, Cic., Suet. — Cimbrice, adv., o. Cimbricus, 3, f. und. frgd.

cimēliarcha, ae, m., κειμηλιάρχης: Opsynsmand over Skatten, Cod. Just. — cimēliarchium, i, n., κειμηλιάρχιον: Sted, hvor Skatte (el. andre Kostbarheder) opbevares, Cod. Just. — cimex, ĭcis, m.: Væggelus, Varro, Colum., o. A.; - ogs. som Skældsord, Hor. Sat. 1, 10, 78. — Cimĭnus, i, m.: Sø i Etrurien, med en derved liggende Biergskov, Virg. Aen. 7, 697; — bf. adj.: Cimĭnius, 3, lacus, Colum., f. ovenf.; ∾ silva, Liv. 9, 36, Plin.; ∾ saltus (pl.), Liv. l. c.; ∾ montis juga, id. ibd.

Cimmĕrii, orum, m.; I) thracisk Folk i det nuv. Krim, o. paa begge Sider af Dnieperen, med Hovedstaden Cimmerium, Mela 1, 19, Plin. 6, 6; — b) bf. Cimmĕrius, 3: cimmerisk, Bosporus, Plin. 4, 24, litus, Ovid. Pont. 4, 10, in.; — II) fabelagtigt Folk, der fordum boede imellem Bajæ o. Cumæ i Jordhuler; vid. Fest. p. 33 flgd., o. Plin. 3, 9; — b) efter Val. Fl. boe Cimmerierne ved d. nordlige Ocean, hvor de, efter Cic. Acad. 2, 19, aldrig see Solens Lys; cf. Tibull. 4, 1, 64; hvf. ogs. Somnus el. Søvnguden her har sit Hiem; vid. Ovid. Met. 11, 592; — b) bf. Cimmerii lacus, f. lacus inferorum, Tibull. 3, 5, 24. — Cimmerius, 3, f. und. frgd.

Cĭmōlus, i, f., Κίμωλος: en af de cycladiske Øer, ved Creta, bekiendt af sin Kridjord; (nu Cimoli); vid. Plin. 4, 23, ogs. Ovid. Met. 7, 463; — b) bf. Cĭmōlĭus, 3: cimolisk, creta, Cels., Colum., terra, Plin. — Cĭmon, ōnis, m.: athen. Feltherre; vid Nep. Cimon.

cīnaedĭas, ae, m.: ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 56. — *cīnaedĭcus, 3: hørende til Overgivenhed el. Utugt, cantatio aliqua, Plaut. Stich. 5, 5, 19; — b) ogs. subst. m., ibd 5, 7, in.; o. — cīnaedŭlus, i, m., demin.: utugtig el. vellystig Person, Scip Afr. ap. Macrob.; af — 1. cīnaedus, i, m., κίναιδος: som driver unaturlig Utugt, el. som lader sig bruge dertil, Plaut., Catull., Juvenal., o. A.; — bf. cinaedus, 3; 1) utugtig, Martial.; cinaedior, Catull.; — 2)

som opforer utugtige Dandse, Plaut., Lucil. ap. Non. — 2. cĭnaedus, i, m.: Navnet paa en Sofisk, Plin. 32, 53. — 3. cinaedus, 3, f. und. I. cinaedus. — cĭnăra, ae, f.: etslags Artiskok, (cinara scolymus L.), κινάρα, Colum. 10, 235, oftere. — cinaris, is, f.: etslags ubekiendt Plante, Plin. 8, 41.

cincinnālis, e, [cicinnus]: kruset, herba: = polytrichon, Appul. — cinciunātŭlus, 3, demin.: med kruset Haar, puer, Hieronym.; af — cincinnātus, 3, [cincinnus]: med kruset Haar, med Haaret i Lokker, (navnl. som Tegn paa Blodhed og Qvindagtighed), Plaut. Capt 3,4,115, oftere, Cic. Sest. 11, o.A.; — not: egs. er Cincinnatus: romersk Tilnavn; vid. Liv. 3, 26, o. id. 4, 13, flgd., ogs. Cic. Fin. 2, 4, o. A. — cincinnŭlus, i, m., demin.: liden Haarlok, Varro ap. Non., inc.; af — cincinnus, i, m., κίκιννος; I) „egenl.": kruset Haar, kunstig Haarlok, (men cirrus: den naturlige), Plaut., Varr., Cic. Pis. 11, hvor madentes cincinnorum fimbriae; — II) „fig.": forkunstlet Udtryksmaade; in pl., Cic. d. Or. 3, 25: in oratoris aut in poetae cincinnis et fuco etc.; cf. Suet. Aug. 86.

1. Cincius, Cincia: romersk Slægts- og Personsnavn; 1) M. Cincius Alimentus, trib. pl. a. u. c. 550; fra ham hidrører lex Cincia de donis et muneribus; vid. Tac. Ann. 11, 5, Cic. d. Senect. 4, o. id. d. Or. 2, 71; — 2) L. Cincius Al., romersk Historieskriver und. d. anden puniske Krig; vid. Kraus. Fragmenta Hist. Rom. — 2. Cincĭus, 3, f. und. frgd.

cinctĭcŭlus, i, m., demin. af 2. cinctus: liden Giord el. lidet Bælte, Plaut. Bacch. 3, 3, 28. — cinctōrĭum, i, n., ligesom balteus: Bælte el. Sabelgehæng, Mela 2, 1, inc.; o. — cinctūra, ae, f: Omgiordning; Livgiord el. Livbælte; vid. Suet. Caes. 45; - ogs. Togaens Omslyngning; vid. Quintil. 11, 3, 139; — [cingo]. — 1. cinctus, 3, partic. af cingo. — 2. cinctus, us, m., [cingo]; I) abstr. el. som Handling: Omgiorden el. at omgiorde sig; (ogs. Maaden hvorpaa man fæster Klæderne om sig); ∾ quotidiani, Plin. 28, 17; - navnl. mærkes cinctus Gabinus; vid. Liv. 5, 46, o. id. 8, 9, ogs. Virg. Aen. 7, 612 (Serv.); — II) concr. el. som Ting: Giord el. Bælte; vid. Varr. L. L. 5, 23, Plin. 28, 9, oftere, ogs. Suet. Ner. 51, o. A. — cinctūtus, 3, forlænget Form af 1. cinctus, (ligesom versutus af versus, etc.): omgiordet; navnl. med omgiordet el. opheftet Toga paa de Gamles Viis; vid. Ovid. Fast. 5, 101, o. Hor. A. P. 50.

Cīnēas, ae, m.: Ven af el. Minister hos K. Pyrrhus af Epirus; vid. Cic. Tusc. 1, 24, o. Plin. 7, 24. — cĭnĕfactus, 3, [cinis, facio]: som er brændt til Aske, Lucr. 3, 919. — *cĭnĕrācĕus, 3: som ligner Aske, terra, Plin. 17, 4; men ∾ color: den askegraa Farve, id 27, 27: — cĕnĕrārĭus, 3, fines (agri: Grændser, som bestemmes af de Dødes Aske el. Grave), Auct. d. Lim. ap. Goes.; — II) oftere subst.; A) cĭnĕrārius, i, m.: en Haarkruser, Varr., Catull., Senec.; — B) cĭnĕrārĭum, i, n.: Askekammeret i et Gravmæle, Inscript.; — cĭnĕresco, ĕre, v. n. inch.: at blive til Aske, Tertull.; — cĭnĕrĕus, 3: askefarvet, color, Colum., terra, Plin., uva. id.; — cĭnĕrĭcĭus, (-tius), 3: = frgd., terra, Varro; o. — cĭnĕrōsus, 3: fuld af Aske, ligesom Aske, askegraa, Appul.; — [cinis].

cingillum, i, n., demin. af cingulum: lidet Bælte el. liden Giord, Petron. — cingo, nxi, nctum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": kredsformigen at omringe el. omgive; bf. 1) „alm.": omgiorder el. ombinder, ense latus, Ovid.; - oftest in pass. c. abl.; vid. Liv. 7, 10; ligel. cingi ferro, Suet.; cf. Virg. Aen. 11, 188; - „poet." ogs. in pass. c. acc. gr.; inutile ferrum Cingitur, ibd. 2, 511; cf. Ovid. Met. 6, 59: cinctaeque ad pectora vestes (acc.); - ogs. ud. Casus; puer alte cinctus, (neml. til Opvartning), Hor. Sat. 2, 8, 10; cf. Plaut. Amph. 1, 1, 133: Cingitur, certe expedit se, (binder Klæderne op); — B) „bes.": omkrandser el. omvinder, caput corona, Lucr., tempora floribus, Hor.; men Ovid. Fast. 3, 254: de tenero cingite flore caput; men id. A. A. 3, 392: Navalique gener cinctus honore caput, (acc. gr.); - cinxerat ··· vitta comas, id. Trist. 4, 4, 78; — b) „poet." ogs. om anden Omgivelse; vid. Virg. Aen. 4, 248; men Martial. 11, 100: cujus lacertos anuli mei cingunt; — II) „overf."; A) om Stedet; 1) at omgive el. omringe; a) „alm."; flumen ··· paene totum oppidum cingit, Caes.; cf. Cic. Verr. 5, 37; men Plin. 6, 13: cingitur insula tribus millibus passuum, (har en Omkreds deraf); — b) „poet." ogs. at indhylle; cinxerunt aethera nimbi, Virg. Aen. 5, 13; — 2) i Krigssproget: at omgive el. indslutte, (være sig til Forsvar el. Angreb); - ∾ castra vallo, Liv. 7, 39; men ∾ urbem obsidione, Virg. Aen. 3, 52; cf. Tac. Ann. 6, 34; men cingi ab armis hostium, Ovid. Pont. 2, 8, 69; — b) ogs. „alleg."; ∾ urbem religione, etc., Cic. N. D. 3, 40; men id. Manil. 11, in pass.: Sicilia multis undique cincta periculis, (er truet deraf); — B) om en Ledsagelse: at dække el. omgive, (navnl. for at ære nogen); - Dum latus sancti cingit tibi turba senatus, Ovid. Pont. 4, 9, 17; cf. Tac. Ann. 1, 77: ne (pantomimos) ··· equites R. cingerent; — not.: i Gartnersproget: cingere arborem, (rundtom at afbarke), Plin. 17, 36.

cingŭla, ae, f.: Biform af flgd; 1) Livbælte el. Livbaand, Ovid. A. A. 3, 444; — 2) Giord til Dyrene, Saddelgiord, odl., id. Rem. 236, Calpurn. — 1. cingŭlum, i, n., [cingo]: Livbalte el. Livgiord, navnl. Krigerens; „poet." sædv. in pl.; - aurea bullis cingula, Virg. Aen. 9, 360; cf. ibd. 12, 942; - om Brudebæltet, f. Fest p. 48, s. v. Cinxiae. — 2. Cingulum, i, n.: liden By i d. Picenske, Caes. B. C. 1, 15; - ogs. Cingula Saxa, Sil. 10, 34; — b) bf. Cingŭlāni, orum, m.: Indvaanerne, Plin. 3, 18. — cingŭlus, i, m.: Biform af 1. cingulum, Bælte; bf. „meton.": Jordbælte el. Zone; terram ··· circumdatam cingulis, e quibus duos etc., Cic. d. Rep. 6, 20.

cinifes el. ciniphes, (cyn.), um, f., σκνῖπες: etslags stikkende Insecter, Augustin., Hieronym. — cinillo, ōnis, m., [cinis, flo]: ligesom Askeblæser; bf. f. cinerarius: en Haarkruser, Hor. Sat. 1, 2, 98.

cinis, ĕris, m., (in sing. ogs. f., Lucr., Catull.), [besl. m. κόνις, i. e. pulvis]; I) „egenl."; A) „alm.": Aske; - cinis e favilla et carbonibus etc., Suet. Tib. 74; cf. Lucr. 1, 872 o. 890, ogs. Hor. Od. 2, 1, 7, o. ibd. 4, 13, fin.; — b) af Askens Brug til Skuring forklares Udtrykket: Edepol hujus sermones cinerem haud quaeritant, Plaut. Mil. gl. 4, 2, 10; — B) „bes."; a) Asken af forbrændte Lig, (in sing. o. plur.); obsecravit per fratris sui mortui cinerem, Cic. Quint. 31; cf. Phaedr. 3, 9, Ovid. Met. 8, 539, Hor. Od. 2, 8, 9, Suet. Calig. 15, o. A.; — b) Asken el. Ruinerne af nedbrændte Byer; vid. Virg. Aen. 10, 59, o. Ovid. Met. 2, 216, ogs. Hor. Epod. 16, 11; ogs. Catull. 68, 90; — II) „overf." om en Slughals: vertere in fumum et cinerem, (tilsætte el. ødelægge), Hor. Ep. 1, 15, 39; bf. — ciniscŭlus, i, m., demin.: en Smule Aske, Prud.

Cinna, ae, m.: romersk Tilnavn, hvoraf her mærkes; 1) L. Cornelius Cinna: Marius's Forbundne i Borgerkrigen imod Sulla; vid. Vell. 2, 20 flgd., o. Flor. 3, 21; — b) bf. Cinnānus, 3, partes, Vell., tumultus, Nep. Att. 2; — 2) C. Helvius Cinna: romersk Digter, Ven af Catullus; vid. Catull. 10, oftere, Virg. Ecl. 9, 35, o. A.

cinnăbăris, is, f., (men cinnabari, Plin., inc.), κιννάβαρι: harpixagtigt Farvestof af Drageblodtræet, Drageblod, Plin. 33, 39. — cinnămĕus, 3, [cinnamum]: af Canel, nidus, Auson.; ∾ odor, Appul.; — cinnămolgos, Solin., (rimel. f. cinnamologos),

i, m., *κινναμολόγος*, (Canelsamleren): etslags Fugl i Arabien, Plin. 10, 50. — cinnămōmĭnus, 3: af Canel, unguentum, Plin. 13, 2; af — cinnămōmum, i, n., *κιννάμωμον*, (laurus cinnamomum L.): Canelen el. Caneltræet, Plin. 12, 42 flgd.; - ogs. som Kæleord, Plaut. Curc. 1, 2, 6. — cinnămum, i, n., *κίνναμον*: = frgd.; vid. Plin. l. c. 43, ogs. Ovid. Met. 10, 308, (hvor pl. cinnama), o. A.; — 2) „meton.": Canelris el. Canelbusk, Ovid. Met. 15, 399, (hvor ligel. pl.), Stat., o. A. — cinnămus, i, m.: s. Biform af frgd. nr. 2, Solin. — Cinnanus, 3, s. und. Cinna. — cinnus, i, m.: etslags blandet Drik; at sammenligne med Grækernes *κυκεών*, Arnob. — Cinxia, ae, f., [cingo, cingulum, Brudebælte]: Epithet til Juno, Arnob.; ogs. Cinctia, Capella.

Cinyphius, 3, s. und. flgd. — Cinyps, ȳpis, m., *Κίνυψ*: Flod i Africa imellem de tvende Syrter, Mela, Plin. 5, 4, Claudian.; — bb) df. Cinȳphius, 3; a) cinyphisk, hørende til el. benævnt efter Floden Cinyphus, chelydri, Ovid., hirci, Virg.; men ∾ Macae, Sil., (som boe omkring denne Flod); — b) „meton." ogs. libysk el. africansk, Juba, Ovid. Met. 15, 754; ∾ pestes, (i. e. serpentes), Lucan.

Cinȳras, ae, m., *Κινύρας*: Konge i Assyrien, sildigere paa Cypern, Fader til Myrrha, og atter ved hende Fader til Adonis, Ovid. Met. 10, 299 flgd., Hygin.; — B) df. 1) Cinȳrēius, 3: cinyreisk, virgo, (i. e. Myrrha), Ovid. l. c. 369, juvenis, heros, (i. e. Adonis), ibd. 712 o. 730; — 2) Cinȳrēus, (aeus), 3: = frgd.; ∾ litora Cypri, Lucan.; ∾ germina, (i. e. myrrha), Stat. Silv. 5, 1.

cio, ire, s. und. cieo. — Cīos el. Cius, i, f.: By i Bithynien ved Propontis, Mela 1, 19, Plin. 5, 40; — b) df. Ciani, orum, m.: Indvaanerne deraf, Liv. 31, 31, oftere. — cippus, i, m.; „alm.": Pæl el. Soile; df. 1) en Ligsten, Hor. Sat. 1, 8, 12, o. Pers. 1, 37; — 2) hos Landmaalerne: Grændsesten el. Grændsepæl, Simpl. ap. Goes.; — 3) i Krigssproget er cippi: en af tilspidsede Pæle formet Skandse; vid. Caes. B. G. 7, 73.

circa, adv. o. praepos., (fra Liv. hyppig Biform af circum); 1) som adv., altid om Stedet; A) „alm.": rundt omkring, til el. paa el. fra alle Sider; - Gramen erat circa, Ovid. Met. 3, 411; men Liv. 27, 18: fluvius a tergo; ante circaque velut ripa praeceps oram ejus cingebat; cf. id. 28, 33, in.; — B) „bes." ogs.; a) circa esse: være rundtom el. i Nærheden, Liv. 1, 4, oftere; - ogs. ud. esse, id. 1, 17; — b) med Eftertryk tilføies ogs. undique, oftere omnis; - frumento undique circa ex agris congesto, Liv. 42, 56; exhausto circa omni agro, id. 31, 38; — II) som praepos. c. acc.; A) „egentl."; 1) „alm." om Stedet el. i Rummet; a) omkring, rundtom, paa Siderne deraf, (alts. nærmest in loco); - conferre ligna circa casam, Nep. Alcib. 10; cf. Hor. Od. 1, 3, 10; men Ovid. Met. 3, 668: quem circa tigres ··· jacent; — b) rundtom til alle Sider, odl., (altf. in locum); - mittere legatos circa vicinas gentes, Liv. 1, 9; cf. id. 42, 51, o. Suet. Aug. 49, oftere; — c) i videre Forstand, om en Nærhed el. Nærliggenhed: rundtom, i Nærheden deraf, odl.; circa domum auream, Suet. Ner. 38; circa montes Armeniae, Plin.; - saal. ogs. om den mindre nøiagtige Betegnelse af et Sted, tildels ogs. som Omskrivning af Stedet selv; - sedem cepere circa Lesbum insulam, Vell. 1, 2; quod circa Syriam nascitur, Plin.; circa initia libri, Quintil.; circa ima subsistere, id.; cf. Hor. Od. 1, 25, 13, o. ibd. 2, 5, 6; — d) om den personlige Omgivelse og Ledsagelse: om el. omkring; quos (canes) circa se haberet, Cic. Verr. 1, 48; cf. Liv. 29, 1; - ogs. ud. Verbum: circa aliquem, *οἱ περί τινα*, nogens Omgivelser; vid. Suet. Caes. 27, o. id. Dom. 9; — 2) „bes." bruges ogs. circa, (ikke circum); a) om en Nærmelse til et bestemt Tidspunkt, vort: ved, omtrent ved, odl.; postero die circa eandem horam etc., Liv. 42, 57; cf. ogs. Hor. Od. 4, 1, 6, Suet. Caes. 88; saal. ogs. om Tidsbestemmelser; circa tempora illa, Quintil.; circa initia imperii, Suet. Claud. 7; df. ogs. hos Personer, der anføres med Hensyn paa deres Tidsalder; circa Demetrium Phalereum, (paa hans Tid), Quintil.; ligel. circa Ciceronem, Senec.; — b) hos Talbestemmelser, (f. d. hyppigere circiter): omtrent, henimod, odl.; - ea fuere oppida circa septuaginta, Liv. 45, 31; cf. id. 27, 42, o. Suet. Claud. 6; — B) „overf." o. eiendommeligen bruges circa, (ikke circum), efteraugustisk og svarende til vort: med Hensyn derpaa, angaaende, odl., og det navnl.; a) hos Substantiver; - circa eosdem sensus certamen et aemulatio, Quintil. 10, 5, 5; circa verba dissensio, id.; circa bonas artes publica socordia, Tac. Ann. 11, 15; — b) hos Adjectiver; - circa praecepta utiles sententiae, Quintil.; circa corporis curam morosior, Suet. Caes. 45; circa summa scelera distentus, Tac. Ann. 16, 8; cf. id. Germ. 28; — c) hos Verber; - circa res tenues morari, Quintil.; cf. Tac. Hist. 1, 13, o. Suet. Claud. 22.

circaea, ae, f., *κιρκαία*: Hexeurt, (Navnet paa en Plante), Plin. 27, 38. — circaeum, i, n., *κιρκαῖον*: en Benævnelse paa Planten mandragoras, Plin. 25, 94. — Circaeus, 3, s. und. flgd. — Circe, es, (af nom. Circa er gen. Circae, Virg., Prop., acc. Circam, Plaut., Cic., abl. Circa, Hor.), f., *Κίρκη*: Datter af Solguden ved Perse el. Perseis, og Søster til Aeetes, - en ved sine Trylleskunster berømt Havnymphe, der havde sit Hjem ved det efter hende benævnte circejiske Forbierg i Latium; - vid. Cic. N. D. 3, 19; hvf. ogs. litora Circes, Ovid. Met. 14, 247 flgd.; cf. ibd. 312 flgd., ogs. Hor. Ep. 1, 2, 23, o. Hygin.; — b) df. Circaeus, 3: circæisk, hørende til el. benævnt efter Circe, poculum, (Tryllebæger), Cic. Div. in Caecil. 17; ∾ gramen, (Trylleurter), Prop. 2, 1, 53; men ∾ campi, Val. Fl., i Circes Fødeland Colchis, hvor ogs. efter Plin. 6, 4: Byen Circaeum; - ∾ litora: d. circejiske Forbierg, Ovid. l. c.; ligel. ∾ terra, Virg. Aen. 7, 10; - men ∾ moenia, Hor. Epod. 1, 30: det af Circe's Søn (ved Ulysses) Telegonus anlagte Tusculum; ligesom ∾ dorsum, Sil. 7, 692: Høiene ved Tusculum.

Circejensis, e, s. und. flgd. — Circēji, orum, m., *Κιρκαῖον*: Byen Circeji i Latium, ved et Forbierg af samme Navn; (hod. S. Felice); - efter Mythen benævnt efter den fra Colchis til denne Egn flygtede Circe, vid. Mela 2, 4, Plin. 3, 9, Cic., Liv., o. A.; — bb) df. Circējensis, e: circejisk, ostreae, Plin.; cf. Hor. Sat. 2, 4, 33; — b) df. subst. Circejenses, ium: Indvaanerne af Circeji, Cic. N. D. 3, 19.

circellus, i, m., demin. af circulus: liden Ring el. Kringle, Apic. — circen, ĭnis, n., [besl. m. circinus]: Kreds el. Kredsløb; ∾ solis, d. e. Aaret, poët. in Anthol. Burm. — Circensis, e, s. und. 2. Circus. — circes, ĭtis, m., for- o. efterel. Biform af 1. circus: Kreds, Cirkel, Varr., Sidon.; - ogs. Omkredsen af Circus, Sidon.

"circĭnātio, onis, f.; oprdl.: Kredsliniens Beskrivelse; df. concr.: Kredslinien selv; - circinationem ducere, (beskrive en Cirkel), Vitruv.; - ogs. „overf.": Planeternes Kredsløb, id.; af — circĭno, avi, atum, 1, v. a.: afrunder i en Kreds, gjør cirkelrund el. rund; quae (arbores) in orbem ramos circinant, Plin. 17, 17; — b) „poet. overf." om den svævende Mercurius: easdem circinat auras, Ovid. Met. 2, 721; af — circĭnus, i, m., *κίρκινος*: Cirkelinstrumentet, Cirkelen el. Passeren; circino dimetiri, Vitruv.; circini ratio, Plin.; cf. Caes. B. G. 1, 38.

circĭter, adv., [ligesom circum, af 1. circus]; 1) om Stedet: rundt om, paa el. til el. fra hver Side; lapidem quadratum circiter, (altf. terningformet), etc., Cass. Hemina ap. Plin. 13, 27; cf. Varro R. R. 3, 10;

haras quadratas circum etc.; — b) i Nærheden deraf; ut opinor, Loca haec circiter excidit mihi (cistella), Plaut. Cist. 4, 2, 8; — 2) oftere om Tiden: om el. ved el. omtrent; - (den hosstaaende abl. el. acc. er uafhængig af circiter som adverb.); - redito huc circiter meridie, Plaut. Most. 3,1,52; cf. Caes. B. G. 2,2, o. ibd. 4, 23; men ibd. 1, 50: circiter meridiem exercitum in castra reducit; cf. Hor. Ep. 1, 7, 47, o. Cic. Att. 2, 4, ogs. Sall. Cat. 17; — 3) ofte ogs. hos Tal: omtrent, paa det nærmeste, odl.; vid. Caes. B. G. 3, 14; ligel. ex omni copia circiter quarta pars etc., Sall. Cat. 56; cf. Caes. B. G. 2, 32, o. Liv. 28, 1.

circitor, oris, m., [f. circumitor, af circumeo]; olm. der gaaer omkring, (eftercl.); df. A) Vægter el. Opsynsmand, Auct. Priap. 16, Frontin.; — b) df. ogs. i Krigssproget: Runden, Veget.; — B) en Visse-kræmmer, Dig. — circius, (cercius, Cato ap. Gell.), i, m, [rimel. besl. m. 1. circus]: en for Gallia Narbon. eiendommelig Stormvind; hos Romerne: etslags Nordvestvind, Plin. 2, 46, Vitruv. 1, 6, o. A. — circos, i, m., κίρκος, (Kreds el. Cirkel): etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 56.

circueo, ire, s. und. circumeo. — circuitio, (sild. ogs. circumitio), onis, f., [circumeo]; I) „egenl."; A) „alm.": Gaaen el. at gaae omkring, navnl. for at eftersee; - ∾ et cura aedilium plebei erat, (dem paalaae det at rundere), Liv. 3, 6; — B) „meton.": Gang el. Vei derover el. omkring noget; duo triclinia cum circuitionibus, Vitruv. 6, 6; — II) „fig."; A) „overs.": Omkreds el. Omfang el. Runding; Apenninus contingit circuitionibus contra fretum, id.; — B) „ment.": Udsvævelse el. Omsvøb el. Omskrivning, odl.; nil circuitione usus es, Ter. Andr. 1, 2, 31; cf. Cic. Div. 2, 61. — circuitor, el. circumitor, oris, s. und. circitor.

1. circuitus, 3: partic. af circumeo. — 2. circuitus, (circum-), us, m., [circumeo]; I) „egenl."; A) „alm.": Gaaen el. at gaae derom i en Kreds, Kredsbevægelse, Omgang el. Omløb; - ∾ solis etc., vid. Cic. N. D. 2, 19; nox igitur et dies unum circuitum orbis efficit etc., id. Univ. 9; men Suet. Aug. 17: Asiae Syriaeque circuitu Aegyptum petere, (ad en Omvei derover); — b) navnl. ogs. hos Lægerne: Feberens periodiske Tilbagevendelse, Cels. 3, 5; — B) „bes." o. „meton."; a) Omkreds el. Omfang; - cujus sit formae ille circuitus (insulae), Quintil. 1, 10, 40; cf. Caes. B. G. 7, 83, oftere, ogs. Virg. Aen. 11, 767; - ogs. Omvei; quod interiore spatio minorem circuitum habebant, Caes. B. C. 3, 44; — b) ligesom ambitus: Gangen el. det frie Rum omkring en Bygning, Varro L. L. 5, 4; — II) „fig."; A) i Rhetoriken: Perioden; vid. Cic. Orat. 61, o. id. d. Or. 3, 49; ogs. in pl.: oratio longiores saepe habet circuitus, Quintil. 9, 4, 60; — B) „alm." ogs. Udsvævelse i Tale el. Handling; ea, quae proprie poterant, circuitu enunciare, Quintil. 12, 10, 16; cf. Martial. 11, 5, o. Petron. Sat. 13.

circŭlāris, e, [circulus]: cirkelrund, flexus, Capella. — *circŭlātim, adv.: kredsformigen, Coel. Aur.; — 2) „overs.": i sluttede Selskaber el. Kredse; vid. Suet. Caes. 84; — circŭlātio, onis, f.: Kredsløb; ∾ (stellae) Mercurii, Vitruv.; o. — circŭlātor, oris, m.: som løber om fra Sted til Sted; df. Markskriger, Qvaksalver, odl., Cels., Dig., o. A.; men ∾ auctionum, As. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 32; — [circulor]. — circŭlātōrius, 3, [circulator]: markskrigersk, jactatio, Quintil., volubilitas, id. — circŭlātrix, īcis, fem. til circulator; 1) som subst. Markskrigerske, Auct. Priap. 18; — 2) som adj.; ∾ lingua, (en Markskrigers), Martial. 10, 3.

*circŭlo, avi, atum, 1, v. a.: Visform af flgd.: afrunder, giør rund el. kredsformet; ∾ orbiculum anuli, Appul.; gressus circulatus, Coel. Aur. — circŭlor, atus sum, 1, v. dep. n., [af flgd.]: at gaae omkring, navnl. for at giøre sig en Bevægelse; vid. Cic. Brut. 54; men om flere: at samle sig i Hobe for at tale sammen; vid. Caes. B. C. 1, 64; — b) som Markskriger el. Gøgler at samle Folk om sig; vid. Senec. Ep. 40 o. 52.

circŭlus, (ctr. circlus, Virg. Ge. 3, 166), i, m., [besl. m. κίρκος o. κύκλος, ogs. m. circinus]; I) „egenl."; A) „alm.": Cirkellinien el. Cirkelen; - ex solidis (formis) globus ··· ex planis circulus aut orbis, qui κύκλος Graece dicitur, etc., Cic. N. D. 2, 18; - ogs. enhver kredsformet Linie; circulus muri exterior, Liv. 36, 9; cf. Suet. Aug. 95; — B) „bes." ogs.; a) Himmellegemernes Cirkelbane el. Kredsløb; - stellae circulos suos orbesque conficiunt celeritate mirabili, Cic. d. Rep. 6, 15; - df. i Astronomien: ∾ aequinoctialis, solstitialis, etc., Varr.; cf. Ovid. Met. 2, 516; men ∾ lacteus, Plin. 18, 69: Melkeveien; — b) ethvert cirkelformet Legeme; tenui de vimine circlos, (etslags Vidiehalsbaand), vid. Virg. Ge. 3, 165; ogs. Kringle, (Bagværk), Varr.; men Martial. 14, 138, rimel. en rund Træbrikke; — II) „overs.": selskabelig Kreds el. Forsamling; - in conviviis rodunt, in circulis vellicant, Cic. Balb. 26; cf. Liv. 32, 20, ogs. Cic. d. Or. 1, 34, o. id. Fin. 5, 20; ligel. per fora et circulos locuti sunt, Tac. Agric. 43.

circum, [oprdl. acc. af 1. circus, d. e. Runding, odl.]; adv. o. praepos.; I) som adv.; A) „alm.": omkring el. rundtom, paa el. til el. fra alle Sider; - quae circum essent (opera), Caes. B. C. 2, 10; cf. Virg. Aen. 2, 605, ogs. id. Ge. 4, 193; — b) undert. ogs. forstærk. m. undique o. omnis; vid. Virg. Aen. 4, 416, o. ibd. 10, 118; — B) „bes." betegner circum ogs. undert., istedetfor den hele Omkreds, alene den Del deraf, som vi see, el. som ligger lige imod os, osv.; - hostilibus circum litoribus, Tac. Ann. 2, 21; cf. ibd. 4, 67, o. Ovid. Met. 4, 667; — II) som praepos. c. acc.; A) „alm.": omkring, rundtom el. om; - quum circum axem se summa celeritate converlat (terra), Cic. Acad. 2, 39; cf. Virg. Ge. 1, 345, o. Ovid. Met. 2, 10; — B) „bes."; a) (ligesom ovenf. nr. I, B) betegner circum ofte ikkun en Del af den hele Omkreds; - capillus ··· circum caput rejectus, Ter. Heaut 2, 3, 49; cf. Ovid. Met. 7, 313; — b) ligel. betegner circum undert., istedetfor Bevægelsen omkring et Punkt, alene Bevægelsen til el. igiennem flere opgivne Punkter; - circum villulas nostras errare (volo), Cic. Att. 8, 9; cf. Hor. Sat. 1, 6, 58; ligel. dimissis circum municipia litteris, Caes.; cf. Liv. 42, 45; — c) fremdeles locall om en Nærhed: ved el. hos, i Nærheden, osv.; - ego circum haec loca commorabor, Cic. Att. 3, 17; quae circum Capuam sunt (urbes), id. Agr. 1, 7; cf. id. Phil. 2, 26; — d) endel. om Personer, som omgive el. ledsage el. opvarte nogen, heder qui circa illum sunt: hans Omgivelser el. Følge, osv., (Grækernes οἱ περί τινα; vid. Cic. Att. 9, 9, o. Ter. Eun. 3, 5, 33; ogs. hører hertil: circum se habere, (omgive sig dermed), Sall. Cat. 14; ligel. circum pedes habere, Cic. Verr. 1, 36; — not.: circum sættes ogs. undert. efter sin Casus; vid. Cic. N. D. 2, 41, Virg. Aen. 1, 32, o. A.; — III) i Sammensætninger bliver „m" i circum uforandret foran Consonanter; efter Priscian. bliver det foran Vocaler vel skrevet, men ikke udtalt; dog skrives sædv. circuitio, circuitus; ogs. findes, f. d. sædv. circumeo, undert. circueo; — bb) forresten bemærker circum i Sammensætninger; a) rundtom; (circumcido, circumfundo); — b) derom, paa Siden deraf; (circumflecto, circumjicio); — c) omkring dertil el. derhen; (circumcurso, circumduco); - men i mange af disse Verber har circum snart den ene, snart den anden Bem.; s. und. circumdo, circumeo, o. fl.; — not.: circum bliver aldrig gientaget efter det dermed sammensatte Verbum.

circumactio, onis, f., [circumago]: Omdreining, Vending, solis, Vitruv.; — 2) ogs. „overf.": Vending i Talen, Gell. 17, 20. — 1. circumactus, 3: partic. o. adj. af circumago. — 2. circumactus, us, m., [circumago]: Omdreining, coeli, Senec., rotarum, Plin. — circum.aggĕro, (avi), atum, 1, v. a.: sammenbeber rundt derom, terram, Colum.; men pass.: fimo circumaggeratae radices, Plin.

circumăgo, ēgi, actum, 3, v. a.; I) „alm."; A) „egenl.": driver el. fører om i en Kreds, dreier omkring, odl.; - suovetaurilia circumagi, (neml. paa Ambarvalfesten), Cato; - ogs. c. acc. praepos.: agrum meum ··· suovetaurilia circumagi, id.; - men Suet. Ner. 31: quae (coenatio) perpetuo diebus ac noctibus vice mundi circumageretur; cf. Liv. 1, 19; — not.: iblandt flere Frigivelsesmaader var ogs. den, at Herren ved den ene Haand svingede Slaven omkring; vid. Pers. 5, 75 flgd.; cf. Senec. Ep. 8: statim circumagitur, (han faaer strax sin Frihed, men „alleg."); — B) ogs. „overf.; a) om Tiden: ∾ se; oftere pass.: circumagi, at fuldende sit Kredsløb, at forløbe; vid. Liv. 9, 18, id. 6, 38, o. id. 24, 8; men m. Tmesis: circum tribus actis annis, Lucr. 5, 881; — b) om andre Begreber; tot varietates tam volubili orbe circumagi, („alleg."), Plin. Ep. 4, 24; — II) „bes." ogs. A) at vende el. dreie om el. tilbage, at føre el. kalde tilbage; - ∾ equos frenis, Liv. 1, 14; ∾ se ad dissonos clamores, id. 4, 28; cf. Tac. Hist. 4, 29; men circumagente se vento, Liv. 37, 16; ∾ legiones, (kalde dem tilbage), Flor. 3, 21; — b) ogs. „overf."; hic paullulum circumacta est fortuna, (vendte sig noget), id. 2, 2; men Suet. Caes. 70: una voce ··· tam facile (eos) circumegit et flexit, (omstemmede og bøiede dem); cf. Juvenal. 9, 81; — B) at drive el. jage omkring el. fra Sted til andet; oftest in pass.); huc illuc ··· circumagi; vid. Tac. Hist. 3, 73; ligel. Hor. Sat. 1, 9, 17: nil opus est, te circumagi; — b) ogs. „overf."; (ubi) imperator rumoribus vulgi circumagatur, ibi, etc., Liv. 44, 34; cf. id. 39, 5; — not.: alene eftercl. er: ∾ aliquem muro, (s. circumdare, omgive dermed), Lactant.; — III) partic. circumactus, 3, ogs. som adj.: omboiet, krummet, krum; circumactus in orbem, Plin. 9, 52; circumactis curvatisque litoribus, Plin. Ep. 6, 16.

circum.ambŭlo, are, (v. a.): gaaer rundt derom, glebas omnes, Dig. — circumamictus, 3, [amicio]: som er indhyllet deri el. omtaaget deraf, c. abl., Petron. Sat. 100. — circum.ăro, avi, 1, v. a.: omploier, indtager med Ploven; agri quantum uno die circumaravit, datum, Liv. 2, 10.

circum.caesūra, ae, f., ligesom circumscriptio: Gestaltens ydre Omrids, Lucr. 3, 220, o. id. 4, 649. — circum.calco, (-culco): at træde rundt derom, at nedtræde; ∾ codicem seminis, Colum., radicem, id. — circumcellĭo, onis, m., [cella]: en Munk, der løber fra Celle til Celle, Augustin.; - ogs. etslags Ketter, Hieronym.

circumcidānĕus, 3, mustum, Cato, (der ved Indsnit presses af Druerne); - ogs. mustum circumcisitium, Varr.; af — circumcīdo, cidi, cisum, 3, v. a., [caedo]; I) „egenl.": skærer rundtom, beskærer; a) „tek." i Gartnersproget; vid. Cic. Fin. 5, 14; ∾ gemmam acuto scalpello, Colum.; men circumciso pede (vinaceorum), Plin. 16, 74, (s. overf. und. circumcidaneus); — b) ogs. „alm."; ∾ caespitem gladiis, Caes. B. G. 5, 42; ∾ genitalia, (omskære), Tac. Hist. 5, 5; — II) „overf."; a) „alm.": afskærer, bortskærer, indskrænker; sumptus, quos etc., circumcisi aut sublati, Liv. 32, 27; cf. Cic. d. Or. 1, 15; — b) „bes." ogs. om Foredraget: circumcidat, si quid redundabit, Quintil.; oratio rotunda et undique circumcisa, id.; — III) partic. circumcisus, 3, ogs. som adj.; A) om Localiteter, ligesom abscisus o. abruptus: rundtom afskaaren, d. e. steil, brat, utilgængelig; collis ex omni parte circumcisus, Caes. B. G. 7, 36; cf. Cic. Verr. 4, 48; — B) „overf.": afkortet, kort; quid enim est tam circumcisum, quam vita hominis longissima? Plin. Ep. 3, 7; navnl. ogs. om Talen; vid. Quintil. 8, 5, 27; men ∾ orationes et breves, Plin. Ep. 1, 20.

circum.cingo, ĕre, (v. a.): omringer fra alle Sider, (men alene in partic. o. absol.); circumcingentibus telis, Sil. 10, 2; ligel. hos Cels. — circum.circa, adv.; det forstærkede circum el. circa, (Grækernes ἀμφὶ περὶ): rundt omkring, til el. paa el. fra alle Sider; regiones circumcirca prospicere, Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; cf. Auct. B. Hisp. 41, o. A. — *circumcīse, adv.: afskaaret; df „overf." om Foredraget: afkortet, kort; ∾ atque velociter (ponere rem ante oculos), Quintil.; — circumcisio, onis, f.: Beskærelse, Omskærelse, Tertull.; — circumcisōrium, i, n.: Værktøi til Beskærelse, Veget.; o. — circumcisūra, ae, f.: Beskærelse, navnl. Planternes, Plin. 16, 79; — [circumcido]. — circumcisus, 3: partic. o. adj. af circumcido.

circum.clāmatus, 2, [clamo]: omlarmet; ∾ ora ··· procellis, Sidon. — circumclūdo, si, sum, 3, v. a., [claudo]: indeslutter el. udelukker el. afskærer fra alle Sider; circumcludi duobus exercitibus, Caes. B. C. 3, 30; men id. B. G, 6, 28: ∾ argento (cornua urorum: indfatte dem dermed); — 2) „overf.": Catilina consiliis ··· meis circumclusus etc., Cic. Cat. 2, 7; cf. ibd. 1, 3.

circumcŏla, ae, adj. comm.: boende rundtom, gentes, Tertull.; af — circum.cŏlo, ĕre, (v. a.): at boe rundt derom el. derved, c. acc., Liv. 5, 33; ogs. absol.: circumcolentes, Dig. — circum.cordiālis, e: omkring Hjertet, calor, sanguis, Tertull.

circumculco, are, s. und. circumcalco. — circum.curro, ĕre, v. n.: at løbe rundt derom, (som en Liste om en Dør), Vitruv. 4, 6; circumcurrens linea, (Peripherien el. Cirkellinien), Quintil.; - ogs. „overf.", id. 2, 21, 7: eam artem circumcurrentem vocaverunt, quod in omni materia diceret; df. — circumcursio, onis, f.: Løben el. at løbe omkring el. hid og did, Appul. — circumcurso, avi, 1, (v. n. o. a.), intens. af circumcurro: vedbliver at løbe omkring; omnia jam circumcursavi etc., Plaut.; Hac illac circumcursa, etc., Ter. Heaut.; cf. Lucr. 4, 401.

circum.do, dĕdi, dătum, 1, v. a.; I) ∾ aliquid alicui: at anbringe el. sætte el. lægge noget derom; A) „egenl."; a) c. dat.; vid. Lucr. 6, 1035, o. Cic. Cat. 3, 1; ∾ armatos concioni, Liv. 34, 27; men Tac. Ann. 13, 25: ∾ sibi milites, (neml. til sin Sikkerhed); - ∾ bracchia collo, Ovid.; men Virg. Aen. 6, 700, m. Tmesis: collo dare bracchia circum; — b) uden dat. el. absol., (hvor dog dat. let suppleres af Sammenhængen); vid. Cic. Cat 4, 4, Liv. 1, 28, Sall. Jug. 25, o. Caes. B. G. 1, 38; — c) sjeld. c. abl. loci; ∾ toto oppido munitiones, Hirt. B. G. 8, 34; — B) „overf."; - quos mihi ipse circumdedi (cancellos), Cic. Quint. 10; cf. Liv. 21, 43; men ∾ ministeria principi, (ordne hans Hofstat), Tac.; men ∾ secretum supremis suis, (vælge en ubemærket Dødsmaade), id. Ann. 16, 25; - men Lucr. 1, 88, ogs. in pass. c. acc. graec.; virgineos circumdata comptus (infula: som omslyngede de jomfruelige Lokker); — II) ∾ aliquem el. aliquid (aliqua re): at omgive el. omringe nogen el. noget (dermed); A) „egenl."; ∾ oppidum vallo et fossa, Cic., quinis castris, Caes.; ∾ portum moenibus, Nep. Them. 6; men ∾ aliquem vexillis, Tac. Hist. 1, 36; - regio insulis circumdata, Cic. Flacc. 12; cf. Tibull. 2, 1, 89, o. Hor. Sat. 1, 2, 99; men Virg. Aen. 4, 137, ogs. in pass. c. acc. graec.; Sidoniam picto chlamydem circumdata limbo (Dido); — B) „overf."; ∾ munus oratoris exiguis quibusdam finibus, Cic. d. Or. 1, 62; men Tac. Ann. 12, 25: circumdaret Britannici pueritiam robore.

circumdŏlens, tis, partic. adj., [doleo]: meget lidende el. beklemt, spiratio, Coel. Aur. — circumdŏlātus, 3, partic. adj., [dolo]: rundtom hovlet el. tilhuggen; ∾ lateribus (platanus), Plin. 16, 57.

circumdūco, xi, ctum, 3, v. a.; I) „egenl.": fører el. bringer el. drager omkring el. derom; A) om Personer; - dum aliquo miles circumducitur, (bringes afveien), Plaut. Truc. 4, 4, 21; - oftest i Krigssproget; vid. Caes. B. G. 3, 26, o. Liv. 10, 29; men ogs. er acc. (exercitum el. copias) undert. udfalden; vid. id. 31, 14; - findes ogs. c. acc. praepos.; Eho, istum, puer, circumduce (f. circumduc) hasce aedes etc., Plaut. Most. 3, 2, 157; ogs. m. Tmesis; circum in quaestum ducere Asinum, Phaedr. 4, 1; — B) om Ting; ∾ aratrum, (ved Anlægget af nye Steder), Varro; cf. Cic. Phil. 2, 40; men ut circino, circumductum (flumen), Caes. B. G. 1, 38; ∾ abundantes litteras, Suet. Aug. 87; umbra hominis lineis circumducta, (Linearomrids deraf), Plin. 35, 3; — II) „fig."; A) „overf."; a) comisk; ∾ aliquem argento, (bedrage nogen derfor), Plaut. Pseud. 2, 2, 115, oftere; in pass.: circumductus pallio, (som er bestjaalen derfor), id. Poen. 5, 2, 16; - men act. m. dobbelt acc.; vid. id. Pseud. 1, 5, 115; — b) i Retssproget: at indstrege; df. (ligesom cancellare): at ophæve el. cassere, edictum el. cognitionem, Dig.; — B) „technisk"; 1) i Rhetoriken: at udvide el. omskrive; quum sensus unus longiore ambitu circumducitur, Quintil. 9, 4, 121; — b) df. subst.: circumductum, i, n.: en Periode, ibd. 22; — 2) i Grammatiken: at udtale Vokalen lang, at betegne den med en Circumflex, id. 11, 3, 172, oftere; — not.: imperat. circumduce, f. circumduc, Plaut.

circumductĭo, onis, f., [circumduco]; I) „egenl.": Føren el. Leden el. Bringen omkring el. derhen; - circumductiones aquarum, Vitruv.; men ∾ sphaerae, Hygin., (dens Omfang); — II) „fig."; A) „overf."; ∾ argenti: Bortvendelse deraf, at bedrage (nogen) derfor, Plaut. Capt., Grex, 3; — B) technisk el. i Rhetoriken: Tankens el. Sætningens Udvidelse, Perioden, Quintil. 11, 3, 39. — 1. circumductus, 3, o. circumductum, i, n., f. und. circumduco. — 2. circumductus, us, m., [circumduco]: = circumductio; df. „bef.": 1) Figurens Omfang el. Omrids, Quintil. 1, 10, 43; — 2) kredsformig Bevægelse; ∾ orbium, (deres Omdreining), Macrob.

circum.ĕo, el. circŭĕo, ivi o. ii, circuĭtum, ire, (v. n. o. a.); I) „egenl."; A) „alm.": at gaae el. drage el. marschere omkring el. derom; vid. Ovid. Met. 7, 258; - navnl. at drage omkring for at efterse, odl.; ipse quum circumiret praedia, etc., Cic. Caecin. 32; bef. ogs. i Statssproget; vid. Liv. 42, 37; cf. Ovid. Met. 2, 402; men insulis circuitis, (efter at være seilet forbi dem), Suet. Aug. 98; - „poet." ogs. circueunt unum etc., (neml. til Angreb), Ovid. Met. 5, 157; men ibd. 6, 101: Circuit extremas oleis pacalibus oras, (broderer Kanten rundtom dermed); — B) „bef." ogs. 1) i Krigssproget: at omgaae el. overfløie; - ∾ aciem hostium a latere aperto etc.; Caes. B. C. 3, 93; ligel. in pass., Nep. Them. 3, o. Caes. l. c. 94; - ogs. at indeslutte el. blokere, ibd. 2, 16; — 2) i Forretningssproget: at gaae omkring for at søge el. bevirke noget, navnl. for at anbefale nogens Befordring; - vid. Plin. Ep. 2, 9, o. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 11; men Cic. Att. 14, 21: (Antonium) circumire veteranos, ut etc.; — II) „fig."; A) „overf."; a) at overkomme el. overvælde; df. in pass.: totius belli fluctibus circumiri, etc., Cic. Phil. 13, 9; cf. Tac. Agr. 25; — b) at omgaae el. overliste el. bedrage; facinus indignum, sic circumiri, Ter. Phorm. 4, 3, 9; cf. Martial. 8, 59; — B) „technisk" el. i Rhetoriken: at omskrive; - res plurima ecarent appellationibus, ut necesse sit, transferre aut circumire, Quintil. 12, 10, 34, — b) „alm.": at omgaae, (at undgaae at nævne); vid. Tac. Hist. 3, 37.

circum.ĕquĭto, are, (v. a.): rider derom, moenia, vid. Liv. 10, 34. — circum.erro, are, v. n.: flakker el. færdes derom; c. dat.; nec turba lateri circumerrat, Senec. Controv. — circumfartus, 3, [farcio]: hvorom noget er fyldt el. stoppet; trajectis ··· ramis, terraque circumfartis, Plin. 17, 21 (Hard.).

circumfĕrentĭa, ae, f.: Omkreds, Omfang, sedilium, Appul.; af — circum.fĕro, tŭli, lātum, ferre, v. a.; I) „egenl.": bærer el. fører el. bringer omkring; navnl. bærer om til Giesterne, Plaut. Pers. 5, 2, 40; cf. Sall. Cat. 22; - ∾ codicem, (neml. til Eftersyn), Cic. Verr. 2, 42; - ogs. at bære hos sig el. føre med sig, Suet. Aug. 90, o. id. Caes. 46; - ∾ oculos, (see sig om), Ovid., Liv.; ligel. ∾ vultus, Ovid., Suet.; cf. Virg. Aen. 12, 559; - sol ut circumferatur, (skrider frem paa sin Bane), etc., Cic. d. Or. 3, 45; — II) „fig."; A) „overf."; a) i Krigssproget: ∾ bellum, Liv. 9, 41, oftere, Tac., (udbrede el. forplante fra Sted til Sted); ligel. ∾ arma, Liv. 30, 9, incendia et caedes et terrorem, Tac. Ann. 2, 52; - ogs. „alm."; vid. Vell. 2, 92; — b) i Religionssproget: ∾ aliquem pro cerrito, (neml. for at blive renset og helbredet), Plaut. Amph. 2, 2, 143; men Virg. Aen. 6, 229: Idem ter socios pura circumtulit unda, („poet." f. undam tulit circum socios, neml. for at rense dem; vid. Serv. ibd.); — B) „ment."; a) udbreder el. udfører, navnl. et Rygte el. et Omdømme, Plin. Ep. 3, 11; men Ovid. Am. 2, 17, 29: quae se circumferat esse Corinnam, (som allevegne udgiver sig derfor); — b) i Rhetoriken: oratio circumlata, (periodisk), Quintil. 4, 1, 60.

circum.fīgo, ĕre, v. a.: befæster rundtom, columellam cuneis, Cato. — circum.fīnĭo, ire, v. a.: at ende el. afslutte et Kredsløb; december annum circumfiniebat, Solin. — circum.firmo, are, v. a.: befæster rundtom, vitem, Colum.

circumflagrans, tis, adj. partic., [flagro]: som brænder el. bruser rundtom; circumflagrantibus austris, Avien. Arat. — circum.flecto, xi, xum, 3, v. a.; I) „egenl.": vender el. bøier derom; longos ubi circumflectere cursus (scirent), vid. Virg. Aen. 5, 131; cf. ibd. 3, 430; — II) „overf."; A) „poet."; circumflexa secula, (som vende tilbage i sig selv), Claudian.; — B) technisk el. i Grammatiken; ∾ syllabam, Gell. 4, 7, (at udvide Stavelsen, at udtale den lang); (hos Quintil.: circumducere); syllaba circumflexa, ibd.; df. — circumflexio, onis, f.; Omboining; ∾ obliqua circuli, Macrob. — 1. circumflexus, 3: partic. af circumflecto. — 2. circumflexus, us, m., [circumflecto]: Omboining, Hvælving; ∾ mundi, coeli, Plin. — circum.flo, are, (v. n. o. a.): at blæse el. storme rundtom el. derom; circumflantibus austris, Stat. Theb. 11, 42; — b) „alleg.": ab omnibus invidiae ventis circumflari, etc., Cic. Verr. 3, 41.

circumflŭo, xi, 3, (v. a. o. n.); I) „egenl.": at flyde el. rinde derom, flydende at omgive; vid. Ovid. Met. 13, 779; men Cariam circumfluunt Maeander etc., Plin.; circumfluere, quod supersit, (at det flyder over), id. 2, 56; — II) „overf."; A) „alm.": i Mængde at omgive el. omsværme; tanta circumfluxit nos ··· cervorum multitudo, ut etc., Varr.; — B) „bef."; a) om Begreber: i Overflod at være tilstede el. forhaanden; - circumfluentibus undique eloquentiae copiis, Quintil. 12, 10, 78; ogs. c. acc.; quae circumfluunt vos (res secundae), Curt. 10, 2; men Cic Brut. 55: oratio circumfluens, (udsvævende, altfor fyldig); — b) om Personer: circumfluere aliqua re: have Overflodighed deraf, være rigeligen forsynet dermed; - ∾ omnibus copiis, etc., Cic. Lael. 15; cf. id. Att. 2, 21, o. id. Mur. 24; ogs. absol.: istum ··· impune eludentem, circumfluere atque abundare, (at han skal leve i Overflod), id. Verr. 3, 4.

circumflŭus, 3, [circumfluo]; 1) act.: omflydende el. omstrømmende, humor, Ovid. Met. 1, 30, amnis,

id.; ∾ mare, Plin.; — 2) pass.: omflydt el. omstrømmet, insula, Ovid.; cf. Tac. Ann. 6, 37; — b) ogs. „overf." o. „alm.": omgiven deraf; c. abl.; ∾ chlamys limbo Maeonio, Stat.; ∾ mens luxu, Claudian.

circum.fŏdĭo, (fodi), fossum, 3, v. a. (o. n.): graver rundtomkring el. rundt derom; ∾ truncum, Colum., platanos, Senec.; stipite circumfosso, Plin.; men sic circumfodito, ut etc., Cato; — not.: inf. pass. circumfodiri, (f. circumfodi), Colum.

circumfŏrānĕus, 3; I), [forum]; A) som idelig en færdes paa Torvet, som drager fra Marked til Marked; df. markskrigersk el. Markskriger, pharmacopola, Cic. Cluent. 14, lanista, Suet. Vitell. 12; — B) „alm.": hørende til el. benævnt efter Torvet; ∾ aes, (som skyldes i Comptoirene ved Torvet), Cic. Att. 2, 1; — II), [fero], som føres el. bringes omkring el. hid og did, domus, Appul.; men ∾ hostiae, (som til Udsoning føres omkring), id. — *circumfŏrātus, 3, adj. partic., [foro], giennemboret; circumforato stipite, Plin. 17, 43. — circumfossor, oris, m.: som graver derom, Plin. 17, 37; o. — circumfossūra, ae, f.: Graven el. at grave derom, Plin. 17, 39; — [circumfodio].

circumfractus, 3, adj. partic., [frango]: afbrækket el. steil paa alle Sider, colles, Amm. — circum.frĕmo, ĕre, (v. a. o. n.): at larme el. snyse derom el. derved; ∾ nidos inanes, (om Fugle), Senec. Cons. ad Marc. 7; - globi circumfrementium, Amm. — circumfrĭco, are, v. a.: at gnide el. skure rundtom, labra doliorum scopulis, Cato.

circum.fulcĭo, ire, v. a.: at støtte el. holde sammen rundtom; ∾ togam, Tertull. — circumfulgĕo, ēre, v. n.: at skinne rundtom, at være omgiven af en Glands; vid. Plin. 2, 37.

circum.fundo, fūdi, fūsum, 3, v. a.; I) ∾ aliquid alicui: at udgyde noget derom; A) „egentl."; ∾ amurcam ad oleam, (hvor ad forekommer f. dat.), Cato; sædv. in pass., oftest in partic. perf., m. o. ud. dat.; - Tigris ubi circumfunditur, Plin. 6, 31; cf. Liv. 30, 9; circumfusus nobis spiritus, Quintil.; men Ovid. Met. 1, 12: Nec circumfuso pendebat in aëre tellus; - ogs. som med.: ne circumfundatur (lac, ikke skal koge el. løbe over), Plin. 28, 3; — B) „fig."; 1) „overf.", men sædv. in pass. el. med.: i Mængde at udgyde sig el. udbrede sig derom el. omkring et andet, (oftest i Krigssproget); vid. Caes. B. G. 6, 37, oftere, o. Liv. 4, 46, oftere; - ogs. c. dat. pers.; circumfusi obviis etc., Liv. 22, 7; cf. ibd. 14; - „poet." findes ogs. circumfundi, om en enkelt Person, Ovid. Met. 4, 360; ligel. findes „poet." acc. pers. f. dat., Lucr. 1, 40; — 2) „ment."; undique circumfusis molestiis ··· nulla alia levatio etc., Cic. Tusc. 5, 41; ab circumfusis undique voluptatibus ··· periculum etc., Liv. 30, 14; — — II) ∾ aliquem el. aliquid aliqua re: at omgyde el. omgive dermed, (navnl. med et flydende Legeme); (vid. circumfundo nr. I); A) „egentl."; (mortuum) cera circumfuderunt, Nep. Ages. 8; terram ··· circumfundit aër, Cic.; men in pass.: terra circumfusa illo mari, etc., id. d. Rep. 6, 20; ogs. m. Tmesis; vid. Virg. Aen. 1, 412; — B) „fig."; 1) „overf.": omgiver, omringer, indeslutter, navnl. i Krigssproget; vid. Tac. Ann. 12, 38, o. id. Hist. 2, 19; men id. Ann. 3, 46: et circumfudit eques, (sc. hostem); copiis circumfusus, Cic. Mil. 26, (bedækket deraf); - ogs. om andre Gienstande; circumfundi Syria Phoenicen, Plin. 5, 13; multis circumfusum libris (Catonem) etc., Cic. Fin. 3, 2; — 2) „ment." o. „alleg.": quanta luce ea circumfusa sint (al. sunt) etc., Cic. Acad. 2, 15; cf. ibd. 39, o. id. Tusc. 1, 19; df. — circumfūsĭo, onis, f.: Omgydelse el. Omgivelse, oceani, Firmic. — circumfusus, 3: partic. af circumfundo.

circumgarrĭens, tis, adj. partic., [garrio]: som sladdrer om uvedkommende Ting, Claud. Mam. — circum.gĕlo, (avi), atum, 1. v. a.: lader fryse rundtom, corpus, Tertull.; circumgelatus cortex, Plin. 13, 40. — circum.gĕmo, ĕre, (v. a.): at hyle derom; ∾ ursus ovile, Hor. Epod. 16, 51. — circum.gesto, are, v. a.: bærer omkring, epistolam, Cic. Qu. Fr. 1, 2, 2. — circumglŏbātus, 3, adj. partic., [globo]: sammenrullet, (insecta), Plin. 9, 71. — circumgrĕdior, gressus sum, gredi, v. dep. (a. o. n.), [gradior]: gaaer el. drager derom; quum circumgrederetur Syriam, (bereiste det), Aur. Vict. Caes. 21; - oftest i Krigssproget, navnl. hos Tac.; alii ··· terga circumgressi, id. Ann. 2, 25; men ibd. 1, 64, absol.: barbari ··· circumgrediuntur, etc. — 1. circumgressus, 3, f. und. frgd. — 2. circumgressus, us, m., [circumgredior]: Gaaen el. Gang derom, Amm.; — 2) „overf.": Omfang el. Omrids; ∾ amplissimi palus Maeotis, id.

circum.hisco, ĕre, v. n.: med aaben Mund at see sig om, Arnob. — circumhŭmātus, 3, adj. partic., [humo]; df. ∾ corpora, (som ere begravne deromkring el. i Nærheden deraf), Amm.

circum.injĭcio, ĕre, v. a.: opkaster rundtom, vallum, Liv. 25, 36. — circum.involvo, ĕre, v. a.: indvikler rundtom, singula puncta, Vitruv. — circumĭtio, circumitor, circumitus, f. und. circuitio, circuitor circuitus.

circum.jăcĕo, ēre, v. n.: at ligge derom el. derved; m. o. ud. dat.; - quaeque circumjacent Europae, Liv. 37, 54; circumjacentes populi, Tac. Ann. 2, 72; — 2) „overf.": obscurari circumjacentibus, (af de omstaaende Ord), Quintil. 9, 4, 29. — circum.jăcĭo, ĕre, v. a.: Biform af circumjicio, Liv. 33, 18, (hvor dog sædv. læses circumagere), inc. — circumjectĭo, onis, f., [circumjicio]: Kasten el. at kaste hid og did; ∾ manuum, (deres voldsomme Bevægelse), Coel. Aur.; — 2) „meton.": ∾ humani corporis, (Legemet som Sielens Dække el. Beklædning), Arnob. — 1. circumjectus, 3: partic. af circumjicio. — 2. circumjectus, us, m., [circumjicio]: Kasten el. at kaste el. lægge derom; df. Omgivelse; vid. Cic. (poët.) N. D. 2, 25; munita arx circumjectu arduo, id. d. Rep. 2, 6; ∾ parietum, Plin.; - ogs. „meton.": Beklædning, Indhylling, obl., Varr. L. L. 5, 30, Tertull.

circumjĭcĭo, jēci, jectum, 3, v. a., [jacio]; I) ∾ aliquid alicui: at kaste el. stille noget derom, at opkaste el. opstille derom, navnl. i Krigssproget; vid. Caes. B. G. 2, 6, o. Liv. 33, 18; - oftere ud. dat.; ∾ vallum, id., fossam, id., custodes, Tac., vehicula, id.; - ogs. findes pass. c. acc. praepos.; quod anguis vectem circumjectus esset, (havde snoet sig derom), Cic. Div. 2, 28; — B) hertil mærkes det locale partic. circumjectus, 3; 1) „egentl.": nærliggende, i Nærheden deraf; ligel. m. o. ud. dat.; - ∾ aedificia muris, Liv. 9, 28; ∾ planities saltibus, Tac. Ann. 2, 11; - ∾ oppida, id., tecta, id.; — 2) „overf." ogs. om Foredraget; circumjectae orationis copia, Quintil. 4, 2, 117; — II) ∾ aliquid aliqua re: indeslutte el. omgive dermed; ∾ extremitatem coeli rotundo ambitu; vid. Cic. Univ. 8.

circumlābens, tis, adj. partic., [1. labor]; som bevæger el. dreier sig omkring, Olympus, Lucan. 6, 484. — circum.lambo, ĕre, v. a.: at slikke rundt derom, ora, Plin. 11, 65. — circum.lăquĕo, are, v. a.: omslynger, casses, Grat. Cyneg. 29.

*circumlātĭcĭus, 3: til at bære el. føre omkring, carcer, Sidon; — circumlātĭo, onis, f.: Ombæren el. Omføren, arcae, Tertull.; o. — circumlātor, oris, m.: som fører el. bærer omkring, dei, Tertull.; — [circumlatus, circumfero]. — circum.lătro, are, (v. a.), at gøe derom, gøende at omgive, hominem, Senec.; - ogs. „overf.": at ombruse; totum hoc circumlatrat

aestus, Avien. — circumlatus, 3: partic. af circumfero. — circum.lāvo, are, (o. ere), v. a., om Floder og Have: at bestylle rundtom, at bestylle, at overstvømme, Hygin.; quod superjactis fluctibus circumlavit (sc. se), Sall. frgm. ap. Non., inc. — circumlĕvo, are, v. a.: rundtom at løfte el. hæve, tegmina, Coel. Aur.

circum.lĭgo, avi, atum, 1, v. a.; I) ∾ aliquid alicui: binde derom; vid. Virg. Aen. 11, 555, o. Plin. 31, 47; — II) oftere; ∾ aliquid aliqua re: ombinde el. omslynge el. omgive dermed; - ∾ ferrum stuppa, Liv. 21, 8; circumligatam lino chartam etc., Plin.; circumligatus angui, Cic. Div. 2, 31.

circumlinio, ire, v. a.: Biform af flgd., Quintil., Colum. — circum.līno, (lēvi), litum, 3, v. a.; I) ∾ aliquid alicui: at smøre el. fæste el. klebe derpaa; vid. Plin. 24, 13, o. Ovid. Met. 3, 373; — II) oftere: ∾ aliquid aliqua re; A) „egenl.": at oversmøre dermed, oculum pice, Colum.; men ∾ oculum dextrum, sinistrum, vid. Plin. Ep. 6, 2; - nullo circumlita fuco (corpora), Lucr. 2, 745; circumliti mortui cera, Cic. Tusc. 1, 45; — B) „fig."; 1) „overf." o. „poet.": at omgive dermed; circumlita saxa musco, Hor. Ep. 1, 10; circumlitus auro (Midas), Ovid. Met. 11, 136; — 2) „ment." o. „techn."; a) om Foredraget: at opsminke; vid. Quintil. 12, 9, 8; — b) om Stemmen: at forkunstle; (neml. med Allusion til Instrumenternes Oversmørelse med Vox, for at frembringe en dybere Tone), id. 1, 11, 7; bf. — circumlĭtĭo, onis, f.: Paasmøren el. Bestrygen; pix (facit) ad circumlitiones oris, Plin. 24, 24; — b) navnl. ogs. i Maleriet: Farvernes Paastrygning; vid. Plin. 35, 40, o. Senec. Ep. 86. — circumlitus, 3: partic. af circumlino.

circumlŏcūtĭo, onis, f.: Omskrivning, (περίφρασις), Quintil. 8, 6, 61, Gell.; af — circum.lŏquor, loqui, v. dep. (n.): omskriver, Auson. — circumlūcens, tis, adj. partic., [luceo]: lysende el. skinnende rundtom; bf. „overf.", ∾ fortuna: glimrende Lykke, Senec. — circum.lŭo, ĕre, v. a.: at bestylle rundtom el. fra alle Sider; vid. Tac. Hist. 4, 12, o. Liv. 25, 11. — circumlustrans, tis, partic. act., [lustro]: oplysende el. bestinnende rundtom; vid. Lucr. 5, 1436, (hvor ogs. Tmesis). — circumlŭvio, onis, f., [circumluo]: Vandets Løb omkring et Jordsmon; bf. den derved rundtom opskyllede Jord, Jordsmonnets Tilvæxt ved Opskylning, Cic. d. Or. 1, 38.

circum.mĕo, avi, 1, (v. a.): gaaer el. drager derom el. omkring noget; ∾ insulam, Mela 3, 7. — circum.mētior, iri, v. dep. a.: at maale rundtom; dog Vitruv. 4, 4, m. pass. Bem.: si duae ··· columnae ··· circummetientur. — circum.mingo, inxi, 3, (v. a.): at urinere derom el. derover; ∾ vestimenta, Petron. — circum.mitto, misi, missum, 3, v. a.: sender rundtom, legationes in omnes partes, Caes.; ogs. ofte i Krigssproget: jugo (dat.) circummissus etc., Liv. 2, 50. — circummoenio, ire: Biform af circummunio, Plaut. Capt. 2, 2, 4. — circummulcens, tis, adj. partic., [mulceo]: strygende el. slikkende rundtom; ∾ linguae (serpentum), Plin. 28, 6. — circum.mūnio, ivi, itum, 4, v. a.: forvarer el. befæster rundtom, vites arundinibus, Colum.; - oftere i Krigssproget: at indeslutte med Beleirings-værker, oppidum vallo castellisque, Caes. B. C. 1, 18; cf. id. B. G. 2, 30; bf. — circummūnitio, onis, f.: et Steds Indslutning med Beleiringsværker, Caes. B. C. 1, 19; ogs. in pl., Auct. B. Hisp. 31. — circummūranus, 3, [murus]: omkring Murene, bella, (som Romerne førte med deres Naboer), Amm.

circum.nascens, tis, adj. partic., [nascor]: som vorer derom el. derved, Plin. 2, 106. — circum.nāvigo, are, (v. a.): seiler derom, omseiler; ∾ sinus oceani, Vell. 2, 106. — circum.necto, (xui), xum, 3, v. a.: ligesom omknytter, d. e. omslynger el. omgiver; vid. Sen. Qu. N. 1, 2; elephanti flammis··· circumnexi, Amm. — circumnŏtatus, 3, adj. partic., [noto]: afmalet rundtom, animalia, Appul. — circum.obrŭo, ĕre, v. a.: bedækker (med Jord) rundtom, folia (raphani), Plin.

Circumpădānus, 3, [Padus]: som findes omkring el. ved Posloden, campi, Liv. 21, 35, lanae, Plin. — circumpăvitus, 3, adj. partic., [pavio]: som med Slag er fastgjort el. tættet, area, Plin. 12, 32. — circum.plaudo, ĕre, v. a.: rundtom at beklappe; bf. in pass.: Quaque ibis, manibus circumplaudere tuorum, Ovid. Trist. 4, 2, 49.

circum.plecto, ĕre, v. a., for- og efterel. Biform af flgd., Plaut., Gell. — circum.plector, plexus sum, 3, o. dep. (a.), [plecto]: omfletter, omslynger, omgiver; vid. Cic. Univ. 7; ∾ collem opere, Caes., pharetram auro, Virg.; ∾ arborem, (omfavne), Plin.; men Cic. Phil. 13, 5, med Lune: patrimonium domini circumplexus, tamquam thesaurum draco; — II) „fig.": ∾ animum: at gribe Sjælen; vid. Gell. 10, 3; — not.: partic. circumplexus, 3, ogs. m. pass. Bem.; circumplexa (turris) igni, Gell. 15, 1. — 1. circumplexus, 3: partic. af circumplecto o. circumplector. — 2. circumplexus, us, m., [circumplector]: Omfatning; men alene in abl., Plin. 3, 11.

circum.plĭco, avi, atum, 1, v. a.: omvikler, omslynger; vid. Cic. Div. 2, 28, o. ibd. 1, 24; - ogs. at vikle derom, lorum surculo (dat.), Gell. 17, 9. — circumplumbo, are, v. a.: tillodder rundtom med Bly, modiolos, Cato.

circum.pōno, pŏsŭi, pŏsĭtum. 3, v. a.: sætter el. lægger el. stiller rundt derom el. omkring noget; - ∾ piper catillis, Hor. Sat. 2, 4, 75; ∾ stagno nemus, Tac. Ann. 14, 15; cf. id. Hist. 2, 59; men absol.: circumpositis armatis causam dicere, Suet. Caes. 30; bf. — circumpŏsĭtio, onis, f.: Sætten el. Læggen derom; ∾ auri, Augustin. — circumpōtātio, onis, f., [poto]: ligesom Rundddrikken; bf. rimel. f. compotatio: Drikkelaug, Cic. Leg. 2, 24, (ex XII Tabb.). — circum.pulso, are, v. a.: at slaae el. støde rundtom el. paa alle Sider; navnl. om Lyden, Stat. — circum.purgo, are, v. a.: at rense rundtom, clavum pedis, Cels. — circum.quaque, adv.: rundtom, til el. paa alle Sider; ceteraque oppida circumquaque, Aur. Vict. d. Orig. Gent. Rom. 17.

circumrādo, (si), sum, 3, v. a.: skraber el. kradser rundtom, tonsillas, Cels.; sarmentum leviter circumrasum, Colum.; bf. — circumrăsio, onis, f.: Afskraben el. at afskrabe rundtom; ∾ corticis, Plin. 17, 39. — circumrētio, (ivi), itum. 4, v. a.: omstrikker, hilder; men alene „overf."; - Circumretit enim vis atque injuria quemque, Lucr. 5, 1151; quum te ··· circumretitum frequentiā populi R. etc., Cic. Verr. 5, 58. — circum.rōdo, si, 3, v. a.: I) „egenl.": at afgnave rundtom, escam, (om Polypen), Plin. 32, 5; — II) „overf." o. „alleg."; Dente Theonino quum circumroditur, (i. e. maligne carpitur), Hor. Ep. 1, 18, 82; ligel. Cic. Att. 4, 5: dudum enim circumrodo (gnaver alt længe derpaa), quod devorandum est. — circumrōrans, tis, adj. partic., [roro]: bedryppende el. bestænkende rundtom, Appul. — circum.rŏto, are, v. a.: dreier om i en Kreds, orbem coeli, Caes. Germ. frgm., machinas, Appul.

circumsaltans, tis, adj. partic., [salto]: dandsende i en Kreds, chorus, Prudent. — circumscalptus, 3, adj. partic., [scalpo]: som er kradset rundtom; ∾ dentes, Plin. 20, 15. — circumscărīfĭcatus, 3, adj. partic., [scarifico]: kradset el. ridset rundtom; ∾ clavi pedum, Plin. 22, 49. — circum.scindo, ĕre, v. a.: afriver rundtom, (sc. vestes), Liv. 2, 55.

circum.scribo, psi, ptum, 3, v. a.; I) „egenl.": bestriver en Cirkellinie derom, omskriver el. omdrager el. indeslutter med en Linie; - ∾ orbem, Cic., lineas extremas umbrae, Quintil.; quum etc., virgula stantem circumscripsit, etc., Cic. Phil. 8, 8; — II) „fig."; A) begrændser, afgrændser, bestemmer; vid. Cic. Rab. perd. 10, o. id. Arch. 11, ogs. id. d. Or. 1, 16, o. id. Orat. 59; men Gell. 12, 4: ∾ verbis, quid homo sit, (definere); — B) begrændser, indskrænker, holder i Tømme; vid. Cic. Mil. 33, o. id. Att. 7, 9, ogs. Caes. B. C. 1, 32; - ∾ gulam et ventrem, Senec.; ∾ corpus, animo locum laxare, id.; — C) (ligesom circumduco nr. 11, A, b): indstreger el. inddrager, casserer, ophæver; - hoc omni tempore Sullano circumscripto, (naar hele dette Tidsrum borttages el. udelukkes), Cic. Verr. 1, 16; ligel. circumscriptis iis sententiis, quas posui, (med Tilsidesættelse af dem), id. Fin. 3, 9; — D) (ligesom circumduco nr. 11, A, a): hilder, besnærer, omgaaer, og det navnl.; a) i en Disputation el. Undersøgelse; vid. Cic. Acad. 2, 15, o. Plin. 7, 41; — b) i Forretningssproget: bedrager, snyder, odl.; - testamenta subjiciunt, (underskikke) ··· aut adolescentulos circumscribunt, Cic. Phil. 14, 3; men id. Rosc. Com. 8: te ab Roscio HS.IↃↃↃ circumscriptum esse; — c) i Retssproget; ∾ legem el. testamentum: ved den bogstavelige Forklaring el. ved Haarkløveri at omgaae en Lov el. et Testamente, Dig.; cf. Plin. Ep. 8, 18; — III) partic. circumscriptus, 3, som adj.; A) i Rhetoriken: omgrændset, d. e. periodisk; vid. Cic. Orat. 12; — B) „alm.": om Foredragets indre Styrke el. Væsen: begrændset el. indskrænket: vid. Plin. Ep. 1, 16, hvor compar. circumscriptior.

*circumscripte, adv.; 1) begrændset el. bestemt; ∾ complecti res singulas, Cic. N. D. 2, 59; — 2) periodisk, dicere, id. Orat. 66; — 3) summarisk, ostendere, Lactant.; — circumscriptio, onis, f.; I) „egenl.": Indslutning i el. med en Kredslinie; ogs. denne Kredslinie selv; - prius ··· quam ex illa circumscriptione excederet, Cic. Phil. 8, 8; — II) „fig."; A) „alm.": Begrændsning el. Omfang, (i Rummet el. i Tiden); - terrae situm, formam, circumscriptionem, etc., Cic. Tusc. 1, 20; aeternitas, quam nulla circumscriptio temporis metiebatur, etc., id. N. D. 1, 9; — B) „bes."; aa) i Rhetoriken; a) Perioden; vid. Cic. Orat. 61, o. id. Brut. 8; cf. Quintil. 9, 4, 124; — b) ogs. en ubestemt Sprogfigur, ibd. 1, 35, inc.; — bb) i Forretningssproget: Forfordeling el. Bedrageri, navnl. Lovtrækkerens el. Rabulistens, odl.; - ∾ adolescentium etc., Cic. Off. 3, 15; cf. id. Flacc. 30; ogs. in pl., id. Cluent. 16; - ogs. alm. Bedrageri; circumscriptiones, furta, fraudes, etc., Senec. d. Ir. 2, 9; o. — circumscriptor, oris, m.; 1) i Forretningssproget: en Bedrager, en Falskner, Cic. Cat. 2, 4, Juvenal. 15, 136; — 2) eftercl.: som ophæver el. casserer, Tertull.; — [circumscribo]. —circumscriptus, 3, partic. o. adj. af circumscribo.

circum.sĕco, (cui), ctum, 1, v. a.: beskærer rundtom, radices vitium, Cato, ungulas, Colum.; men ∾ armarium serrula, Cic. Cluent. 64, (at save et rundt Hul deri); — b) sield. f. circumcidere: at omskære; an circumsectus esset, Suet. Dom. 12. — circumsĕcus, adv.: rundtomkring, paa alle Sider, astantes, Appul.

circum.sĕdĕo, (-sideo), sēdi, sessum, 2, (v. a.), I) „egenl."; A) „alm.": at sidde derom (el. hos nogen); - florentes turba amicorum circumsedet, Senec. Ep. 9; — B) „bes." i Krigssproget: sidder el. ligger derfor, holder indesluttet, beleirer; - qui Mutinam circumsedent, Cic. Phil. 7, 8; ogs. ∾ aliquem vallo, ibd. 10, 4; cf. Liv. 9, 21, oftere; castra circumsessa, id.; — II) „fig."; circumsederi ab invidia et odio finitimorum, (trues fra alle Sider deraf), Liv. 6, 6; - ogs. om en kjærlig Omsorg; vid. Cic. Cat. 4, 2; men circumsessus muliebribus blanditiis, Liv. 24, 4.

circum.sēpio, sepsi, septum, 4, v. a.: indhegner rundtom, omgiver; - stagnum aedificiis circumseptum, Suet.; circumseptae ferae in silvis, Dig.; - ogs. „overf.": armatis corpus circumsepsit, (omgav sin Person dermed), Liv. 1, 49. — circum.sēro, ĕre, v. a.: at saae el. plante rundt derom, genistas alveariis (dat.), Plin. 21, 42. — circumsessio, onis, f., [circumsedeo]: Beleiring; - hujus circumsessionis tuae causam etc, (Aarsagen til, at du blev ligesom beleiret): vid. Cic. Verr. 1, 33. — circumsessus, 3, partic. af circumsedeo.

circumsideo, ĕre, s. und. circumsedeo. — circum.sīdo, ĕre, (v. a.): at leire sig derom; ds. at beleire, Plistiam (urbem), Liv. 9, 21, oftere; ogs. Tac. Hist. 4, 84. — circum.signo, are, v. a.: betegner el. mærker rundtom; ∾ gemmam (arboris), Colum. — circumsĭlio, ire, v. n., [salio]: at springe el. hoppe omkring; Et circumsiliens modo huc modo illuc (passer), Catull. 3, 9; — 2) ds. „overf.": circumsilit agmine facto Morborum omne genus, Juvenal. 10, 218.

circum.sisto, (stĕti, Caes., Tac.), 3, v. n., (dog oftest c. acc. praep.); I) „egenl.": at stille sig derom, at omringe; - illi circumsistunt hominem atque interficiunt, Caes. B. G. 5, 7; cf. Liv. 1, 28 o. id. 2, 2; men Caes. B. G. 3, 15: quum singulas binae aut ternae naves circumsteterunt; - ∾ curiam, Liv., vias, Tac.; - men ogs. er acc. undert. udfalden; vid. Cic. Verr. 5, 54: sex lictores circumsistunt, (sc. loquentem); - ogs. in pass.; ne ab omnibus civitatibus circumsisteretur (Caesar), Caes. B. G. 7, 43; — II) „fig."; circumsteterat Civilem et alius metus, ne, etc., Tac. Hist. 4, 79; men in pass.: fortitudo circumsistitur hinc audacia, hinc timiditate, Appul. — circum.sĭtus, 3: som ligger rundt derom, tilgrændsende, populi, Amm.

circum.sŏno, are, (v. n. o. a.); I) neutr.: rundtom at tone el. lyde, at fyldes af en Lyd el. Larm; - qui (locus) circumsonet ululatibus etc., Liv. 39, 10; ogs. absol.: circumsonantes (loci, med Echo, περιηχοῦντες), Vitruv.; - ogs. „overf.": talibus aures tuas vocibus undique circumsonare, Cic. Off. 3, 2; — b) ogs. om Lyden selv: at tone el. bruse rundtom; circumsonans undique clamor, Liv. 27, 18; — II) act.; at omtone el. ombruse; rundtom at fylde med en Lyd el. Larm; - clamor hostes circumsonat, Liv. 3, 28; cf. Virg. Aen. 8, 474; - „poet." ogs. in pass., Ovid. Trist. 3, 13, 47: Threicio ··· circumsonor ore. — circumsŏnus, 3, [sono], I) act.: tonende el. lydende rundtom; ∾ turba canum, Ovid. Met. 4, 722; — II) pass.: omtonet, opfyldt med Toner; ∾ Thispe avibus, Stat. Theb. 7, 261.

*circumspectatrix, īcis, f.: som skuer el. speider rundtom el. til alle Sider, Plaut. Aul., in., Appul.; — circumspecte, adv.: seende sig om; men sædv. „fig."; neml. 1) „overf.": forsynligen, nøiagtigen, indutus, Gell., vestitus, Amm.; — 2) „ment.": forsigtigen, betænksomt; compar. ∾ facere aliquid, Quintil., eligere, Senec.; o. — circumspectio, onis, f.: at see sig om til alle Sider, Macrob.; — II) ds. „fig.": Forsigtighed, Betænksomhed; vid. Cic. Acad. 2, 11; — [circumspicio].

circumspecto, avi, atum, 1, v. a. o. n., intens. af circumspicio; I) „egenl.": seer mig om derefter; - simul alia circumspecto, Ter. Eun. 3, 5, 54; cf. ibd. 2, 2, 60; - ogs. med Opmærksomhed el. Forventning at see hen derpaa el. betragte, ora principum, Liv. 26, 18; cf. id. 2, 10; navnl. ogs. om den Beængstede: ∾ omnia, Cic., Sall.; cf. Tac. Ann. 4, 69; - comisk er Plaut. Trin. 4, 2, 21: ∾ sese, (see paa sine Klæder); - ogs. absol.: forsigtigen at see sig om til alle Sider; vid. Cic. N. D. 2, 49; — II) „fig.": seer mig om derefter, betænker mig derpaa; - ∾ defectionis tempus, Liv. 21, 39; ligel. ∾ fugam et fallendi artes, Tac. Hist. 3, 73; - ogs. at betænke el. fremsøge, omnes

argumentorum locos in agendo, Quintil.; – ogs. absol.: dubitans, circumspectans, haesitans, etc., vid. Cic. Tusc. 1, 30.

1. circumspectus, 3: partic. o. adj. af circumspicio. — 2. circumspectus, us, m., [circumspicio]; I) subjectivt.": at see sig om til alle Sider; cervix flexilis ad circumspectum, Plin. 11, 67; — B) bf. „fig.": Betragtning, Betænkning; – ut detineret regem a circumspectu rerum aliarum, Liv. 44, 35; cf. Ovid. Trist. 4, 6, 44; — II) „objectivt": Udsigt, in omnes partes, Liv. 10, 34, cf. Cic. Phil. 12, 11: facilis est circumspectus, unde exeam, etc. — circumspergo, ere, v. a., [spargo]; 1) udstrøer derom, Colum. 11, 2; — 2) bestrøer el. bespænger rundtom; se purificantes circumspergi aqua, Plin. 8, 1.

circumspĭcĭentĭae, ae, f.: at see sig for, Forsigtighed, Gell. 14, 2; af — circum.spĭcio, spexi, spectum, 3, v. n. o. a.; I) som neutr.; A) „egentl.": seer mig om, seer el. stuer rundtom mig; – escendo ··· circumspicio, Ter. Andr. 2, 2, 20; cf. Cic. Div. 2, 34; men late circumspiciendi libertas, Quintil.; — B) „fig.": seer mig for, drager Omsorg derfor; esse circumspiciendum diligenter, ut etc., Cic. Qu. Fr. 1, 1, 3; — b) som Udtryk af en Sindsstemning, navnl. om den Forlegne: circumspicit, aestuat, Cic. R. Com. 14; men til den Overmodige: et magnifice circumspicis etc., ibd. 2; — II) oftere act.; A) „egentl.": beseer el. betragter rundtom, overstuer; – vid. Liv. 37, 41; ∾ habitum suum, (eftersee el. mønstre), Plin. Ep. 4, 11; cf. Ovid. Met. 4, 318; – men usædv. er Plaut. Trin. 1, 2, 109: circumspice dum te, (see dig dog om), ne quis etc.; — b) „poet." ogs. faaer Øie derpaa, opdager; vid. Virg. Aen. 12, 896, o. Ovid. Met. 5, 72; — B) „fig."; a) ligesom overstuer i Aanden, (hvf. ogs. undert. m. tilføiet animo el. mente); bf. a) betragter, betænker, overlægger; – vid. Caes. B. G. 6, 5; oftere absol.; ∾ omnes imperii vires, Liv. 23, 20; ∾ omnia, quae populo grata sunt, Cic. Agr. 1, 8; men circumspectis rebus omnibus ··· summam feci, id. Fam. 1, 9; men id. Parad. 4, 2: numquamne te circumspicies, (vil du aldrig betænke dit eget Vel)? ogs. m. Objectsætning: quum circumspicerent patres, quosnam consules facerent, Liv. 27, 34; — b) seer med Længsel el. Attraa derefter, venter med Længsel derpaa; – ∾ tecta ac recessum, Liv. 5, 6; vid. Virg. Ge. 3, 390, o. Plin. Ep. 3, 3; — III) partic. circumspectus, 3, ogs. som adj.; A) om Begreber: vel overveiet el. betænkt, ombyggelig el. forsigtig; – vid. Ovid. Fast. 5, 539; ∾ interrogatio, Quintil.; ∾ et modestum judicium, id.; — B) om Personer: betænksom, forsigtig, besindig; – modo circumspectus et sagax, modo inconsultus et praeceps, Suet. Claud. 15; cf. id. Tib. 21, (hvor superl. circumspectissimus; ligesom compar. circumspectior findes Senec. Qu. N. 5, 1); — b) ogs. altfor forsigtig; – illos tenues et circumspectos (sc. oratores) etc., Quintil. 12, 10, 23; men ∾ canes, opp. temerarii, Colum.; — c) efterel. ogs. f. 1. conspectus el. conspicuus: anseelig el. udmærket i sit Slags, Amm.

circum.stagno, are, v. n.: at udgyde sig rundtom, Tertull. — *circumstantia, ae, f.; 1) „egentl.": Staaen el. at staae rundt derom, Omgivelse; (efteraug. Ord); – ∾ hostium, Gell. 3, 7; ∾ aëris, aquae, (som Oversættelse af περίστασις), Senec. Qu. N. 2, 7; — b) ogs. „meton.": den omgivende Kreds el. Skare, Tertull.; — II) „overf.": Omstændighed, Beskaffenhed; – ∾ rerum et negotiorum, Gell.; cf. Quintil. 5, 10, 104; o. — circumstătĭo, onis, f.: = frgd.; ∾ militum, Gell. 7, 4. — circum.stipo, (avi), atum, 1, v, a.; om en Mængde: at omgive el. ledsage; – magna circumstipante caterva, (i. e. cum magna caterva), Sil. 10, 453; ducibus circumstipata togatis, Claudian.

circum.sto, stĕti, 1, v. n., (dog oftest c. acc. praepos).; I) „egentl.": at staae i en Kreds derom, staaende at omgive el. omringe; – dels til Beskyttelse; vid. Cic. Cat. 1, 8; men ∾ aliquem specie officii, Suet. Caes. 82; cf. Cic. Att. 1, 16; ogs. for at bede, Ovid. Met. 2, 394; – omvendt ogs. fiendligen; ∾ tribunal praetoris etc., Cat. 1, 13; ligel. circumstant undique muros (hostes), Ovid.; cf. Liv. 27, 40, o. Tac. Ann. 13, 52; — b) ogs. ud. acc.; qui ··· Circumstant etc., Lucr. 3, 470; ligel. Caes. B. G. 4, 37; men „poet.": ad circumstantes ··· silvas, Ovid. Met. 3, 441; – hvf. subst.: circumstantes: de Omstaaende, Quintil. 4, 2, 22, Tac., Suet.; — II) „overf.": at omringe, fra alle Sider at true; – quum omnia nos undique fata circumstent, Cic. Phil. 10, 10; cf. Liv. 3, 38, Virg. Aen. 2, 559, ogs. Liv. 30, 3; — b) ogs. uden acc.; quum tanti undique terrores circumstarent, id. 6, 20; cf. Quintil. 10, 3, 30.

circumstrĕpo, (pui), pĭtum, 3, v. n., (men oftest c. acc. praep.): at bruse el. larme rundt derom; – (legatus) clamore ··· circumstrepitur, Tac. Hist. 2, 44; – ogs. „alleg."; tot humanam vitam circumstrepentibus minis, Sen. V. B. 11; — II) „overf." om en Mængde: larmende el. skrigende at paastaae noget; haud dissimilia alii ··· circumstrepebant, Tac. Ann. 3, 36; cf. ibd. 11, 31.

circumstridens, tis, adj. partic., [strideo]: larmende rundtom, Amm. — circum.stringo, (strinxi), strictum, 3, v. a., (efterel. Ord); 1) binder derom, Tertull.; — 2) ombinder, fæster el. holder sammen, id. — circum.strŭo, (xi), ctum, 3, v. a.: bygger rundt derom, ligesom tilbygger, fores alveorum; vid. Plin. 11, 5; – oftest in partic. pass.; circumstructis lapide ripis, id. 19, 48; ligel. circumstructo lacu, Suet. Dom. 4. — circumstŭpĕo, ēre, v. n.: rundtom at stivne (el. blive ubevægelig), Auct. Aetn. 331, inc.

circumsūdans, tis, adj. partic., [sudo]: svedende rundtom, vinacei, Plin. 14, 3. — circumsurgens, tis, adj. partic., [surgo]: som hæver sig rundtom; circumsurgentibus jugis etc., Tac. Ann. 1, 64. — circumsūtus, 3, adj. partic., [suo]: syet sammen rundtom; navigiis corio circumsutis etc., Plin. 4, 30.

circum.tĕgo, ĕre, v. a.: bedækker rundtom; (forog efterel.); vid. Lucr. 1, 1094; circumtegi veste, Dict. Cret. — circumtentus, 3, adj. partic., [tendo]: rundtom bespændt, omspændt, corio, (dermed), Plaut. Mil. gl. 2, 2, 82. — circum.tergeo, ēre, v. a.: at aftørre rundtom, panno oleo uncto, (dermed), Cato. — circum.tĕro, ĕre, v. a.: at gnide rundtom; bf. „poet.": Hunc puer, hunc juvenis turba circumterit arta, (trænge sig omkring ham), Tibull. 1, 2, 97. — circumtextus, 3, adj. partic., [texo]: vævet el. indvævet rundtom, acantho, (dermed), Virg. Aen. 1, 649. — circum.tinnĭo, īre, (v. a.): klinger el. lader klinge el. tone rundt derom; circumtinniendo aere perterritas (apes), Varro.

circum.tollo, ĕre, v. a.: borttager rundtom, corticem, Coel. Aur. — circum.tŏno, ŭi, 1, v. a.: at omtordne; bf. „poet.": at ombruse; qua totum Nereus circumtonat orbem, Ovid. Met. 1, 187; ligel. „poet." (med Allusion til Trompetens Skrald): Hunc circumtonuit ··· Bellona; vid. Hor. Sat. 2, 3, 223. — circumtonsus, 3, adj. partic., [tondeo]: beklippet (navnl. med Haaret afklippet) rundtom, Varro ap. Non.; cf. Suet. Aug. 45: ∾ matrona in puerilem habitum; men ∾ pinus, Petron.; — 2) „overf." om Talen: forkunstlet, Senec. Ep. 115. — circum.torquĕo, ēre, v. a.: at dreie el. hvirvle omkring, Appul. — circum.trăho, (xi), ctum, 3, v. a.: at drage el. trække derom el. omkring, (efterel. Ord); ∾ hostem, Dict. Cret.; circumtractis cucurbitis, Coel. Aur. — circum.trĕmo, ĕre, Lucr. 1, 1088, (skrives rigtigere adskilt: circum tremo). — circum.tŭeor, ēri, v. dep. n.: at see sig om til alle Sider, Appul.

cirum.undique, adv., sædv. circum undique, s. und. circum. — circumustus, 3, adj. partic., [uro]: anbrændt el. sveden rundtom; vid. Fest. sub v. ambustus.

circum.vādo, si, 3, v. n., (men sædv. c. acc. praep.): gaaer derom, omgaaer, navnl. forat angribe; df. angriber rundtom; – ∾ naves immobiles, Liv. 10, 2; ogs. ∾ aliquem, Plin., turbidis clamoribus, Tac. Ann. 12, 43; — 2) ogs. „overf.“; is terror··· quum··· circumvasisset aciem, Liv. 9, 40, oftere. — circum.vāgor, ari, v. dep. n.: at svæve omkring el. hid og did; circumvagando coacta vox etc., Vitruv. 5, 8. — circum.vāgus, 3; (poetisk Ord): som i en Kreds bevæger sig derom; vid. Auct. Pan. ad Pis. 19, o. Hor. Epod. 16, 41, (hvor circumvagus arva, s. vagus circum arva).

circum.vallo, avi, atum, 1, v. a., sædv. i Krigssproget: indeslutter el. omringer med en Vold; vid. Caes. B. G. 7, 17; men id. B. C. 3, 43: ∾ Pompejum; cf. Cic. Att. 9, 12, o. Liv. 28, 3; – men „alleg.“: tot res repente circuvallant (sc. nos), etc., Ter. Ad. 3, 2, 4; — 2) ogs. „overf.“: omgiver, locum duobus sulcis, Colum.

*circumvectĭo, onis, f.; I) act.: Føren el. at føre omkring el. fra Sted til andet (navnl. Varer el. Gods); – portorium circumvectionis, Cic. Att. 2, 16; — II) neutr.: ∾ solis, Cic. Univ. 9: Solens Kredsløb; o. — circumvector, ari, v. dep. n., (men sædv. c. acc. praepos.); I) „egenl.“: drager el. seiler rundt derom el. omkring dertil, oppida, Plaut. Rud. 4, 2, 27; men ∾ oram Ligurum, Liv. 41, 17, (seile derforbi, omseile); — II) „overf.“ o. „poet.“: at giennemgaae el. besynge; Singula dum ··· circumvectamur, Virg. Ge. 3, 285; — [af circumvehor]. — circumvectus, 3: partic. dep. af flgd.

circum.vĕhor, vectus sum, 3, v. dep. (a. o. n.): færdes el. drager el. reiser rundt derom el. omkring dertil el. derhen, (m. o. ud. nave el. classe: til Søes; ligel. m. o. ud. equo: ridende); – ∾ classe ad Romanum agrum, Liv. 8, 26; men id. 10, 2: circumvectus Brundisii promontorium; men Caes. B. C. 3, 63: ex navibus circumvecti milites in exteriorem vallum etc.; – ∾ equo, Liv. 3, 28; men id. 10, 29: equites ··· circumvectos etc.; ogs. ∾ castra, id. 27, 47; men ∾ collibus (dat.), Caes. B. G. 7, 45; – ogs. mærkes partic. dep.: circumvehens Peloponnesum, Nep. Timoth. 2; — II) „overf.“; ∾ omnia verbis, Virg. Cic. 270, dicendo, Solin., (giennemgaae, besynge, beskrive, odl.).

circum.vēlo, are, v. a.: bedækker el. tilhyller rundtom; vid. Ovid. Met. 14, 263. — circum.vĕnio, vēni, ventum, 4, v. n., (men sædv. c. acc. praepos.); I) „egenl.“; A) „alm.“: kommer (helt) rundt derom el. omkring noget, omringer el. omgiver el. indeslutter; – vid. Tac. Ann. 2, 6, o. Virg. Aen. 6, 132; ligel. Sall. Jug. 68; — B) „bes.“ i Krigssproget: fiendligen at omgaae el. omringe el. indeslutte; – vid. Caes. B. G. 1, 25, o. Sall. Jug. 97; ligel. ita legio ··· circumventa etc., Liv. 10, 26; men circumveniri ab aliquo per insidias; vid. Caes. B. G. 1, 42; – ∾ moenia exercitu, Sall., regiam armis, Tac.; — II) ofte ogs. „overf.“; A) „alm.“: ligesom at omgaae, d. e. at overvælde, at undertrykke el. fordærve, odl.; – Circumventus morbo, exsilio atque inopia, Enn. ap. Cic. Fin. 4, 23; cf. Hor. A. P. 169, o. Cic. Off. 2, 14; ligel. id. Verr. 4, 8: te a ··· Siciliae civitatibus circumveniri atque opprimi; men Sall. Cat. 21: omnibus necessitudinibus circumventus, (som ved enhver Nød er bragt til det Yderste); ogs. er at hidføre Cic. Cluent. 29: circumventum esse innocentem pecunia, (var bleven domfældet ved Bestikkelser); — B) „bes.“ i Retssproget; a) at skuffe el. bedrage, at føre bag Lyset, Dig.; — b) at omgaae el. krænke el. bryde, leges, ibd., voluntatem defuncti, ibd.

*circumventio, onis, f.: Bedrageri, Beforelse, adversarii, Dig.; ogs. in pl.: ∾ calumniae, Augustin.; o. — circumventor, oris, m.: en Bedrager, Lamprid.; — df. adj.: circumventōrius, 3: bedragersk, Augustin.; — [circumvenio]. — circumventus, 3: partic. af circumvenio.

circumversio, onis, f., [circumverto]: Venden el. at vende omkring; ∾ manus, (som Gesticulation), Quintil. 11, 3, 105; – ∾ cursus annui, Amm. — circumverso, (-vorso), are, v. a., intens. af circumverto, men alene medialt o. „poet.“: circumversari: at dreie el. vende sig omkring, Lucr. — circumversus, 3, adj. partic., [verro]: som er feiet rundtom el. helt omkring, focus, Cato. — circumverto (-vorto), ĕre, v. a.: vender el. dreier omkring, ogs. medialt: at vende el dreie sig omkring; vid. Plaut. Pers. 3, 3, 37; – ogs. c. acc. praepos.; qua circumvortitur axem (rota), Ovid. Met. 15, 522; circumvertens se, Suet. Vit. 2; — 2) ogs. „overf.“: at skuffe el. bedrage; qui me argento circumvortant, Plaut. Pseud. 1, 5, 127. — circum.vestio, īre, v. a.: rundtom at beklæde, arborem crinibus vitium, Plin.; — 2) ogs. „overf.“ o. „poet.“; vid. poët. ap. Cic. d. Or. 3, 39.

circum.vincio, (vinxi), vinctum, 4, v. a.: ombinder, murteta juncis, Plaut. Rud. 3, 4, 27; circumvincti nervis artus, Avien. — circum.vīso, ĕre, v. a.: at besee el. beskue rundtom, Plaut. Amph. 5, 1, 58.

circum.vŏlĭto, avi, 1, v. n., (men sædv. c. acc. praep.): at flyve derom; vid. Virg. Ge. 1, 377; hvs. „alleg.“ Hor. Ep. 1, 3, 21; – men absol.: circumvolitantium alitum (coetu) etc., Tac. Hist. 2, 50; — 2) „overf.“ om Mennesker: at ile omkring dertil; ∾ limina potentiorum, Colum. praef. 1; – ogs. absol.: Et circumvolitant equites, Lucr. 2, 329. — circum.vŏlo, avi, atum, 1, v. n.; (men sædv., ligesom frgd., c. acc. praep.): at flyve derom, at omflyve; – vid. Hor. Sat. 2, 1, 58, o. Virg. Aen. 6, 867; men Plin. 10, 47, ogs. in pass.: nave circumvolata (sc. ab halcyone); — 2) ogs. „overf.“ om Mennesker: at ile rundt derom; circumvolans ordines exercitus sui etc., Vell. 2, 27. — circum.vŏlūto, are, v. a.: at vælte el. dreie omkring; df. in med.: ferum circumvolutari etc., Plin. 8, 21. — circumvolvo, (volvi), vŏlūtum, 3, v. a.: at vælte el. rulle el. vikle omkring el. derom; – arboribus (dat.) circumvolvens se (herba), Plin.; ligel. serpentes circumvolutae sibi ipsae, id.; – in med. ogs. c. acc. graec.; vid. Gell. 11, 9; cf. Virg. Aen. 3, 284: magnum sol circumvolvitur annum.

circus, i, m., [κίρκος, ogs. besl. m. κύκλος]; ligesom d. hyppigere circulus: Cirkellinien; navnl. i Astronomien: den Cirkel el. Kredslinie, som Himmellegemerne beskrive; – quot luna circos ··· instituit, Att. ap. Non.; men Cic. Arat. 248, om Melkeveien; — II) Circus Maximus, oftere absol. Circus: den af K. Tarqvinius Priscus imellem Palatiner- og Aventinerhøien byggede aflangrunde Væddeløbsbane; – denne Banes længere Diameter giennemskar en Mur (spina), paa hvis begge Ender stode Søiler (metae), hvorom Kapkiørerne maatte vende syvgange, før Prisen kunde bestemmes; – ogs. var det paa denne spina, at Julius Cæsar opreiste en fra Ægypten overført, 132 Fod høi, Obelisk; – s. ogs. Varro L. L. 5, 32, Liv. 1, 35, ogs. Cic. Leg. 2, 15; – ∾ fallax, Hor. Sat. 1, 6, 113, (som Opholdssted for Gøglere) cf. Suet. Aug. 74, og Enn. ap. Cic. Div. 1, 58; — bb) df. Circensis, e: hørende til el. benævnt efter Circus Maximus, el. som der finder Sted; – ∾ ludi, (de her anstillede Kamplege el. Væddeløb; hede ogs. ludi magni; vid. Liv. 4, 27, o. id. 5, 19, oftere); — b) ogs. absol.: Circenses, ium, (sc. ludi); hvs. Circenses edere, committere, spectare, Suet.; Circensium die, id. Dom. 4; men Circenses plebeji, (som aarligen anstilledes af de plebejiske Ædiler), id. Tib. 26; — B) hertil er endnu

at mærke; 1) foruden Circus Maximus gaves der i Rom ogs. andre Circi, iblandt hvilke: Circus Flaminius er den mærkeligste; vid. Liv.27,21; - udenfor Byen laae: Circus maritimus; vid. Liv. 9,42; — 2) ogs. bruges circus appellativisk for enhver Væddeløbsbane; vid. Virg. Aen. 5,109 o. 289; — b) df. ogs. „meton." f. Tilskuerne paa Væddeløbsbanen, Sil.16,535.

ciris, is, f., κεῖρις: den Fugl, hvortil, efter Fabelen, Nisus's Datter Scylla blev forvandlet, Ovid. Met. 8, 151, o. Virg. Cir. 488 flgd. — cirrātus, 3, [cirrus]: kruset, lokket; vid. Martial. 9, 30, o. Pers. 1, 29; — 2) cirratae vestes, Capitolin. Pertin. 8: rimel. med Fryndser. — Cirrha, ae, f., Κίῤῥα: gammel By i Phocis, i Nærheden af Delphi, hvs. ogs. Apollo helliget; vid. Lucan. 3, 173, o. Plin. 4,4; — b) df. adj. Cirrhaeus, 3: hørende til el. benævnt efter Byen Cirrha el. efter Guden Apollo, campi, Plin. l. c.; men Cirrhaea vates, (i. e. Delphica: Apollo's Præstinde i Delphi), Senec. Oed., Lucan.; ligel. ∾ antra, Lucan., o. ∾ hiatus, Stat., (Oraklet i Delphi).

cirrus, i, m.: Haarlok; oftere in pl. cirri; (neml. om det af Naturen krusede Haar, i Modsætn. af cincinni, som ere brændte); - vid. Varr. ap. Non., (hvorefter de tilvoxne Ynglinger afskare deres cirros, som de helligede til Apollo); — b) ogs. er cirrus: etslags kunstlet Haar el. Paryk, som luctatores bare; vid. Suet. Ner. 45; — 2) df. ogs. ifolge etslags Lighed: a) Hestens Pandehaar, Veget.; — b) Fuglenes Fiedertop, Plin. 11,44; — c) Polypens Fangere el. Arme, id. 26,37; — d) de haaragtige Trevler paa visse Planter, id. 26, 20; — e) Frynserne paa Tunicaen, Phaedr. 2, 5. — cirsion, i, n., κίρσιον: en Tidselart, Plin. 27, 39. — Cirta, ae, f., Κίρτα: By i Numidien, Plin. 5,2, Sall. Jug. 21 o. 101 flgd.; — b) df. Cirtenses, ium, m.: dens Indvaanere, Tac. Ann. 3, 74.

cis, praepos. c. acc., [formet af is m. Forslag af „c" el. ce demonstr.; f. und. ce-], (opp. uls el. ultra, o. trans; men sieldnere end d. besl. citra); — 1) oftest om Stedet: dennesides, paa denne Side; - omni Gallia cis Rhenum ··· perdomita, Sall. frgm. ap. Non.; cf. Caes. B. G. 2,3, o. Liv. 8, 14, ogs. Cic. Fam. 3, 8; - cis Padum ultraque, Liv. 5, 35; — 2) om Tiden, (men alene sield. o. for- og efterel.): inden, forinden; - cis dies paucos, Plaut.; paucos cis menses, id.; cis mensem decimum, Aur. Vict. Caes. 42.

Cis.alpinus, 3: som ligger el. findes paa denne Side af Alperne, Gallia, Cic., Caes., Galli, Liv. — cisiārius, i, m.: Kudsk, som kiører en Cabriolet, Dig.; af — cisium, i, n.: tohiulet let Vogn, Cabriolet, Cic. R. Am. 7, Vitruv., o. A. — cis.montānus, 3: som befinder sig paa denne Side af Biergene, Plin. 3, 17. — cisōrium, i, n., [caedo]: Instrument til at skære med, Veget. — cis.pello, ĕre, v. a.: driver tilbage, Plaut. Amph. 3, 4, 17. — Cispius, (Cespius, Varro), mons: Navnet paa en af Esqvilinhøiens Spidser, Gell. 15, 1. — Cis.rhēnānus, 3: som befinder sig paa denne Side af Rhinen, Germani, Caes. B. G. 6, 2.

cissanthĕmos, i, f., κισσάνθεμος: epheuagtig Plante, hørende til Arten cyclaminos, Plin. 25, 68. — cissaros, i, f., el. -on, i, n.: = chrysanthemon, Appul. — Cissēis, ĭdis, f.: Datter af K. Cisseus i Thracien, i. e. Hecuba: Gemalinde af Priamus, Virg. Aen. 7, 320 (Serv.). — cissītis, ĭdis, f., κισσῖτις: Ædelsten, hvis Farve ligner Epheubladenes, Plin. 37, 73. — cissos, i, f., κισσός: Epheu el. Vedbende, Plin. 16, 62.

cista, ae, f., κίστη; 1) „alm.": Kiste, navnl. til Opbevaring af Klæder, Bøger, Penge, Frugter, odl.; - transferre pecuniam ex fisco in cistam, (i sin private Kasse), Cic. Verr. 3, 85; cf. Hor. Ep. 1, 17, 54, o. Juvenal. 3, 206; — 2) „besl." ogs.; a) Kiste el. Kasse til Opbevaring af visse hellige Redskaber, der hørte til Ceres's mystisk-religiose Dyrkelse, Catull., Ovid., Tibull.; — b) en Kasse til Nedlægning af Stemmetavlerne i Folkeforsamlingen, Sisenn. ap. Non., Auct. ad Her., o. A.

†cistella, ae, f., demin. af cista: liden Kasse el. Kiste; ∾ cum crepundiis, Plaut.; cf. Ter. Eun. 4, 6, 15; — b) navnl. Kasse til Stemmetavlerne, (s. frgd.); vid. Auct. ad Her. 1, 12; df. — Cistellaria, ae, f.: Navnet paa en Comoedie af Plautus, (hvori neml. Knuden løses ved Hielp af en cistella cum crepundiis); — cistellātrix, īcis, f., (Slavinde), som forvarer Pengekassen el. Smykkæsken, Plaut. Trin. 2, 1, 31; o. — cistellŭla, ae, f., demin.: liden Kasse el. Kiste el. Æske, Plaut. Amph. 2, 2, 141, oftere. — cisterna, ae, f., [cista]: Vandbeholdning under Jorden, en Cisterne, Varro, Plin., o. A.; piscinae cisternaeque servandis imbribus, Tac. Hist. 5, 12; df. — cisternīnus, 3: hørende til en Cisterne; ∾ aqua: Cisternevand, Colum., Senec., o. A.

cisthos, i, m., κισθος el. κίστος: etslags Buskvæxt med rosenrøde Blomster, Plin. 24. 48. — cistĭfer, a, um, [cista, fero]: som bærer en Kiste el. Kasse, (altsaa et Menneske af den simpleste Stand), Martial. 5, 17. — cistŏphŏrus, i, m., κιστοφόρος: en asiatisk Solvmont, hvis Preg var en cista nr. 2. a., og som gialdt omtrent fire Drachmer, Cic. Att. 2, 6, oftere; - gen. pl. cistophorum, Liv. 37, 46. — cistŭla, ae, f., demin. af cista: liden Kasse el. Kiste, Plaut. Amph. 1, 1, 264, oftere, Martial. 4, 46.

*cĭtāte, adv.: hurtigen, ilende, men alene in compar. o. superl.; - citatius moveri, (bevæge sig raskere), Quintil. 11, 3, 112; quam citatissime volvere (nomina el. versus), id. 1, 1, 37; o. — cĭtātim, adv.: = frgd.; ∾ contendere aliquo, Auct B. Afr. 80; - men Cic. Att. 14, 20, er rimel. at læse: summatim; — [citatus]. — cĭtātōrium, i, n., [af 1. cito]: Indkaldelse for Retten, Cod. Anast. — cĭtātus, 3: partic. o. adj. af 2. cito.

cĭter, a, um, (posit. alene forel.), compar. citerior, us, superl. cĭtĭmus, 3, [cis]; A) „egenl.": dennesidig, paa denne Side; citer agnus (al. ager), Cato ap. Priscian.; - citerior Gallia, (i. e. Cisalpina G.): paa denne el. d. italienske Side af Alperne, (opp. G. ulterior), Cic. Prov. Cons. 15; cf. Caes. B. G. 1, 24, ogs. ibd. 10, hvor provincia citerior, m. s. Bem.; - citerior Hispania, Tac., Plin.; citerior Oceanus, Flor.; - superl. citimus, 3, s. nedens.; — B) „overf." men alene in compar. o. superl.: nærmere, nærmest; 1) i Rummet; - citima terris (stella, i. e. luna), Cic. d. Rep. 6, 16; citima Persidis (sc. loca), Plin. 6, 39; hanc autem citimam (partem), Cic. Univ. 7; cf. Val. Max. 9, 12; — 2) i Tiden; - deduc orationem tuam ad haec citeriora, Cic. frgm. ap. Non.; cf. id. Leg. 3, 2, o. Val. Max. 8, 15; citeriore die, Dig.; — 3) i et Forhold; in parricidio ··· citerior est poena, quam scelus, (i. e. minor el. inferior), Quintil. Decl.; — II) citrā, adv., [syncop. f. citerā, sc. parte], (hvs. compar. citerius, s. nedens.), o. praepos. c. acc.; A) „egenl.": dennesides, paa denne Side; (hyppigere end cis); 1) som praepos.; - qui (Germanorum) essent citra Rhenum, Caes. B. G. 6, 32; cf. Liv. 38, 48, o. Cic. Fam. 16, 2; men om en Bevægelse, Cic. Phil. 6, 3, o. Caes. B. G. 6, 8; — 2) som adv. el. absol.; citra est Oglasa (urbs), Plin. 3, 12; ligel. citraque in rupe castello communito, id. 6, 12; - navnl. ogs. i Modsætninger; quamvis ultra citrave pervolent, (flyve hid og did), Plin. 10, 31; cf. Ovid. Met. 5, 186; — B) „overf."; 1) indenfor el. under; ogs. foran el. for, (neml. uden at naae til en vis Grændse); a) oftest i Rummet; - tela hostium citra cadebant, (neml. uden at naae Romerne), Tac. Hist. 3, 23; cf. Liv. 10, 25; men nec a postrema syllaba citra tertiam etc., (ikke foran

den tredie sidste el. tredie fra Enden), Cic. Orat. 18; cf. id. Top. 9; men Quintil. 8, 6, 76: melius ultra, quam citra, stat oratio; - men in compar. alene Senec. d. Ir. 1, 16: modo ultra, quam oportet, excurrit, modo citerius debito resistit;| — b) ogs. om Begreber; - nec virtus citra genus, (staaer ikke tilbage derfor), Ovid. Met. 10, 607; peccavi citra scelus, id. Trist. 5, 8, 23; cf. id. A. A. 3, 757: citra quam etc.; — c) sieldn. i Tiden: forinden, for; - citra Calendas Octobres seminare, Colum.; cf. Ovid. Met. 8, 365; ligel. citra juventam, ibd. 10, 84; — 2) efterang. heder citra, (ligesom sine o. praeter): uden el. foruden, undtagen el. fraregnet, odl.; - plus usus sine doctrina, quam citra usum doctrina valet, Quintil.; vir bonus citra virtutem intelligi non potest, id.; cf. id. 12, 10, 9: longe citra aemulum etc.; - odor aggravans capita, citra dolorem tamen, Plin.; citra bellum terrere hostem, (uden Krig), Suet. Claud. 35; cf. id. Aug. 43, o. Tac. Agric. 1, ogs. id. Germ. 16; - citra personas (uden Hensyn til dem) in vitia perorare, Quintil. 2, 4, 22; cf. Tac. Agric. 10; — III) citro, (syncop. f. citero), adv., men alene i Forbindelsen: ultro citroque, ultro et citro, el. ultro ac citro, ogs. ultro citro; A) „alm." om Stedet: hid og did, frem og tilbage; - vid. Cic. N. D. 2, 33; men volitant ultro citroque per auras, Lucr. 4, 36; cf. Cic. R. Am. 22, o. Liv. 40, 40; — B) ogs. om andre Forholde: paa el. til el. fra begge Sider, indbyrdes, odl.; - multis verbis ultro citroque habitis, Cic. d. Rep. 6, 9; cf. id. Off. 1, 17, o. id. Lael. 22; ligel. data ultro citroque fide, Liv. 29, 23; cf. id. 44, 23. — cĭtĕrior, s. und. citer. — citerius, compar. adj. o. adv, s. und. citer.

Cĭthaeron, ōnis, m., *Κιθαιρών*: et til Bacchus og Muserne helliget Bierg i Boeotien, ogs. berømt af sin Jagt; - vid. Virg. Ge. 3, 43, ogs. Plin. 4, 12, ogs. Ovid. Met. 3, 702 flgd., o. A. — cĭthăra, ae, f., *κιθάρα*: Citharen; - canere citharā, (spille derpaa), Plin.; canere laudes deorum ad citharam, Quintil.; ∾ imbellis, Hor. Od. 1, 15, 15; men ∾ Thrēĭcia, Virg. Aen. 6, 120, (efter den thraciske Sanger Orpheus); — II) „meton." ogs.: Citharspil, Konsten at spille paa Cithar; - vid. Hor. Od. 1, 24, 4, o. Virg. Aen. 12, 394: - ogsaa en Digtningsart, Prop. 2, 8, 14; — not.: „poet." forverles ogs. cithara med lyra; vid. Ovid. Fast. 2, 104 o. 115.

cĭthărista, ae, m., *κιθαριστής*: en Citharspiller, Cic. Phil. 5, 6, oftere. — cĭthăristria, ae, f., *κιθαρίστρια*: en Citharspillerske, Ter. Phorm. 1, 2. — cĭthărīzo, are, v. n., *κιθαρίζω*: spiller paa Cithar, Nep. Ep. 2. — cĭthăroedĭcus, 3, *κιθαρῳδικός*: hørende til en Citharsanger, ars, habitus, Suet., carmina, Plin. — cithăroedus, i, m., *κιθαρῳδός*: en Citharsanger, Auct. ad Her. 4, 47, o. Cic. Tusc. 5, 40, oftere. — cĭthărus, i, m., *κίθαρος*: en Fisk af Flynderslægten, Plin. 32, 53.

Citiensis, (Citt.), e, o. Citiēus, (Citt.), i, s. und. Citium. — citimus, 3, s. und. citer. — cĭtĭrēmis, e, [citus, remus]: som roer el. roes hurtigt, Argo, Varro ap. Charis. — Cĭtium, (Cittium), i, n., *Κίτιον*, (*Κίττιον*): Søstad paa Cypern, Stoikeren Zeno's Fødeby, Plin. 5, 35; — B) deraf 1) Cĭtĭēus, i, m.: en Citier, Zeno, Cic. Tusc. 5, 12; - pl. Citiei, id. Fin. 4, 20; — 2) Cĭtĭensis, is, m.: = frgd., Zeno, Gell.; in pl., Dig.; — not.: ogs. er Citium: en By i Macedonien, Liv. 42, 51. — 1. Cĭtĭus, i., m.: Bierg i Macedonien, Liv. 43, 21. — 2. cĭtĭus, adv. compar. af flgd.

1. cĭto, adv. af citus, 3, und. cieo. — 2. cĭto, avi, atum, 1, v. a., intens. af cieo; I) „alm."; A) „egenl."; 1) sætter i stærk Bevægelse, ryster, tumler, svinger; men oftest „poet." o. sild.; - ∾ hastam, Sil., arma, Stat., gradum, Claudian.; — 2) „techn."; a) hos Lægerne: at hidse el. fremdrive; - ∾ alvum, Colum., urinam, Cels.; ∾ pus, (bringe til at suppurere), id.; — b) om Træer: at skyde el. drive frem; - si vitis e duro virgam citat, Colum.; ligel. ∾ radices, id., materiam, Pallad.; — B) „fig.": heftigen at bevæge, at ophidse; quum ··· is motus (animi) boni aut mali opinione citetur, Cic. Tusc. 3, 11; — II) „bes." el. m. Bibegr. af en terminus ad quem; A) „egenl.": at hidbrage el. hidkalde; - ut ··· decursus aquai Claru' citat late sitientia secla ferarum, Lucr. 5, 945; — 2) ds. ogs. aa) i Forretningssproget: at hidkalde, patres in curiam per praeconem, Liv.; ligel. ∾ senatum el. senatores, id.; ∾ judices, Cic. Verr. 1, 7; ∾ tribus ad sacramentum, Suet. Ner. 44; cf. Liv. 2, 29; — bb) i Retssproget; a) at opraabe Parterne; - citat reum ··· citat accusatorem, etc.; vid. Cic. Verr. 2, 40; cf. id. Mil. 19; — b) ds. ogs. at anklage; - omnes ii ··· abs te rei capitis Rabirii nomine citantur, Cic. Rab. perd. 11; cf. id. Sest. 15; — c) ∾ aliquem testem, (kalde til Vidne); - in hanc rem testem totam Siciliam citabo, Cic. Verr. 2, 59; cf. Suet. Caes. 74; — B) „fig."; 1) beraaber mig derpaa el. anfører som Vidne (udenfor Retten); - vid. Cic. Off. 1, 22, o. Liv. 4, 20; — 2) nævner, anfører, citerer; - qui (Graeci) hoc anapaesto citantur, Cic. Fin. 2, 6; victorem Olympiae citari, (udraabes), Nep. praef.; cf. Liv. 29, 37; - ∾ paeanem, (declamere, afsynge), Cic. d. Or. 1, 59; cf. Hor. Sat. 1, 3, 7; — III) partic. cĭtātus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl.": som drives afsted; ds. ilende el. hurtig; - citato equo, (i Galop), Caes., Liv.; cf. Liv. 28, 14; ligel. citatiore agmine etc., id. 27, 50, o. citatissimo agmine, id. 22, 6; - ogs. som appos., f. adv.; ferunt citati signa, id. 41, 3; cf. Caes. B. G. 4, 10: Rhenus ··· citatus fertur etc.; — B) „fig.", navnl. med Hensyn paa Taleren og Foredraget: heftig el. fyrig; - ∾ pronunciatio, (opp. pressa), Quintil.; citatior manus, (opp. lenior), id.; - Roscius citatior, Aesopus gravior fuit, id. 11, 3, 111; cf. id. 9, 4, 135 o. 138.

citra, adv. o. praepos.; s. und. citer. — *citrāgo, (citreago, Inscr.), ĭnis, f.: Citronurt, Melisse, Pallad.; — citrātus, 3: belagt med Citronblade, libri, Plin. 13, 27; — citrētum, i, n.: Citronhave, Pallad.; o. — citrĕus, 3; af Citrontræ, mensa, Cic. Verr. 4, 17, lecti, Pers. 1, 53; men ∾ oleum, Plin., (Citronolie); - ogs. subst. citrea, ae, f., ligesom citrus: Citrontræet, id. 16, 44; — b) hørende til Citrontræet, men alene subst. citreum, i, n.: en Citron, id. 23, 56, Pallad.; — [citrus]. — citrĭum, i, n.: etslags Græskar, Apic.

citro, adv., s. und. citer. — *citrōsus, 3: som dufter el. lugter efter Træet citrus, vestis, Naev. ap. Macrob.; o. — citrum, i, n.: Ved af Citrustræet, Plin. 16, 84; — b) „meton." o. „poet." det deraf forfærdigede Husgeraad, navnl. Borde deraf, Martial, 10, 98, oftere; — [af flgd.].

citrus, i, f., [rimel. fordærvet af *κέδρος*, i. e. cedrus]; 1) Citrustræet, et africansk Træ, hvis vellugtende Ved af Romerne brugtes til Husgeraad; vid. Plin. 13, 29 flgd.; — 2) Citrontræet; ogs. malus Medica el. Persica el. Assyrica, (citrus Medica L.); - navnl. var det ogs. dette Træes Blade og Frugter, der som bevarende Middel lagdes imellem Klæder, osv.; vid. Plin. 12, 7, o. id. 13, 31. — Cittium, i, etc., s. und. Citium, etc. — citus, 3, partic. o. adj. af cieo.

cīvĭcus, 3, [civis]; I) „alm.": borgerlig, hørende til el. benævnt efter Borgerne el. efter Borgerstanden, (poetisk Biform af civilis); - ∾ jura, Hor., bella, Ovid.; ∾ motus, (f. bellum civile), Hor. Od. 2, in., furor, Flor.; hvorom ogs. ∾ rabies, id.; men Ovid. Fast. 1, 22 „alleg.": ∾ arma pro trepidis reis, (deres Forsvar for Retten); — b) ∾ corona, (i. e. ob civem servatum el. ob cives servatos): Borgerkrone el. Borgerkrands af Egeløv; vid. Plin. 16, 3, o. Gell. 5, 6; ogs. hos Cic., Liv., o. A.; heder ogs. absol.: civica, (sc.

corona), Senec., Quintil.; – ogſ. K. Auguſtus og hans Efterfølgere pleiede af Senatet at erholde Borgerkroner; vid. Ovid. Fast. 1,614, o. ibd. 4, fin.; — II) „beſ."; a) hørende til Staten el. Borgerſamfundet; – non modo civicae, sed ne Italiae quidem stirpis, etc., Liv. 1, 40; — b) hørende til Byen; qui illico erat intra muros civicos, Plaut. frgm. ap. Charis.

civīlis, e, [civis]; I) „egenl."; A) „alm.": borgerlig, hørende til el. benævnt efter Statens Borgere, bellum: en Borgerkrig; vid. Cic. Att. 7, 13 A., Sall. Cat. 47, o. A.; – men de Bello Civili: Overſkriften af Cæſars bekiendte Commentarii over Borgerkrigen imellem ham og Pompejus; – ∾ discordia el. dissensio, Sall.; ∾ arma, (Borgerkrig), Cic., Tac.; „poet." ogſ. Mars civilis, Ovid.; men ∾ victoria, (over Medborgere), Nep. Ep. 10, Sall., o. A.; ∾ quercus, ſ. corona civica, Virg. Aen. 6, 772, (ſ. und. frgd.); men clamorem esse civilem, Liv. 3, 28, (Krigsſtrig af deres Landsmænd); cf. Cic. N. D. 2, 31, o. id. Off. 1, 41; — B) „beſ."; aa) jus civile; a) i videre Forſtand: den borgerlige Statsret, (opp. jus naturale), Cic. Top. 2, id. Sest. 42, Liv. 9, 46, Quintil., Dig.; — b) i engere Forſtand: Civilretten el. Privatretten, (opp. jus publicum), Cic. Verr. 1, 42, o. id. Caecin. 2, o. 26; — bb) dies civilis, (fra Midnat til Midnat; opp. dies naturalis: fra Solens Opgang til dens Nedgang), Varro, Plin.; — II) bſ. „fig."; A) „overſ.": hørende til Statslivet; bſ. offenlig el. politiſk; – ∾ scientia, Statsvidenſkaben), Cic. Inv. 1, 5, Quintil.; ∾ quaestiones, id.; ∾ rerum peritus, (ſom forſtaaer ſig paa Statsſager), Tac. Hist. 2, 5; men ∾ vir, (πολιτικός), en Statsmand, Quintil.; men „poet.": mersor civilibus undis, (fordyber mig i de offenlige Anliggenders Strøm), Hor. Ep. 1, 1, 15; — B) „ment.": borgerlig; bſ. om høie Perſoner: omgængelig, nedladende, venlig, vdl.; (navnl. ſaal. und. Keiſerne, ſ. d. tidligere popularis); – quid enim civilius ipso, (om Auguſtus), Ovid. Trist. 4, 4, 13; ∾ sermo, Liv. 6, 40; ∾ animus, Tac., Suet.; ligel. ∾ ingenium, mira comitas, Tac. Ann. 1, 33; ogſ. absol.: civilia de se (loqui), id. Hist. 4, 3; ligel. id. Ann. 1, 54: civile rebatur, misceri voluptatibus vulgi; — not.: compar. ſ. ovenſ.; superl. har Eutrop. o. Spartian.

*cīvīlitas, atis, f., ligeſom Borgerlighed; men alene „fig."; A) „techn.": Statsvidenſkaben, (ſom Overſættelſe af πολιτική), Quintil. 2, 15, 33, o. id. 2, 17, 14; — B) „ment.": Høflighed, Venlighed, Nedladenhed, Suet. Aug. 51, o. id. Claud. 35; o. — civiliter, adv.; I) „egenl.": borgerligen, efter borgerlig Skik og Orden; – pie magis, quam civiliter etc., Liv. 38, 56; cf. Juvenal. 5, 112; — II) „fig."; A) „overſ." el. „techn.": – ∾ eruditus: oplært i Statsvidenſkaben el. Politiken, Gell.; ∾ obligare, (efter den borgerlige Ret), Dig.; — B) „ment.": nedladende, venligen, overbærende; – ∾ accipere aliquid, vid. Tac. Ann. 3, 76; men Ovid. Trist. 3, 8, 41: est odio civiliter usus, (har ſtraffet med Skaanſel); cf. id. Met. 12, 583; — not.: compar. civilius, Plin. Pan. 29; superl. civilissime, Eutrop.; — [civilis].

cīvis, is, comm., [rimel. beſl. m. ἴω, i. e. eo, vado, neml. a coëundo in concionem]; 1) „alm.": Borger, Borgerinde; – optati cives, populares, etc., Plaut. Aul. 3, in.; quod civis cum cive agat, Cic.; cf. Sall. Cat. 9; – opp. peregrinus, Cic. Off. 3, 11; cf. id. Arch. 5; – ∾ Romana, id. Balb. 24, Attica, Ter.; cf. id. Andr. 5, 1, 14, o. Nep. Them. 1; — 2) beſ. civis meus, tuus, etc., min, din Medborger, (ſ. d. ſild. concivis); – dabunt mihi veniam mei cives, Cic.; cf. id. Cat. 1, 7; – ligel. in fem.: defende cives tuas, sepex! Plaut. Rud. 3, 4, 37; — not.: abl. ſædv. cive, ogſ. civi, Cic., o. A.

cīvĭtas, ātis, f., [civis]; I) „alm." o. absol.: Borgerens (navnl den romerſke Borgers) Retstilſtand; Borgerret el. Borgerſkab; – unam patriam naturae, alteram civitatis, etc., vid. Cic. Leg. 2, 2; cf. ibd.: ortu Tusculanus ··· civitate Romanus (Cato); – aliquem civitate dovare, Cic., Suet.; ligel. civitatem dare alicui, Cic., Liv., Suet.; ∾ Romanam adipisci, Suet., assequi, Tac.; cf. Cic. Caecin. 34, o. Suet. Aug. 40; – ſ. civitas i denne Bem. findes ogſ. jus civitatis, Cic.; ſ. ogſ. Quintil. 8, 1, fin.; — II) „beſ." ogſ.; A) concr.; a) det til en Menighed hørende Borgerſkab, Borgerſamfundet, Statsſamfundet; bſ. ogſ. Staten ſelv; vid. Cic. d. Rep. 6, 13, o. id. Sest. 42; – quin ··· eam (urbem) civitas incoleret, (ſ. cives incolerent) etc., id. Acad. 2, 45; ligel. civitati persuasit, (ſ. civibus), Caes. B. G. 1, 2; cf. Liv. 3, 47, Hor. Od. 4, 2, 51, o. id. Epod. 16, 36; — b) civitates aut condere novas, aut conservare jam conditas etc., (nye Stater oſv.), Cic. d. Rep. 1, 7; qua in civitate res tantas gesserim, id. Sull. 9; ∾ Helvetia, Caes., Rhodiorum, Sall.; cf. Cic. Arch. 4; – status civitatis, (Statsforfatningen), Quintil.; pl.: mutari statum civitatum, Cic. Leg. 3, 14; — c) endel. lignelſesvis: ut jam universus hic mundus una civitas sit communis deorum atque hominum existimanda, ibd. 1, 7; — B) „meton." ſ. urbs el. Byen; expugnandae civitates etc., Quintil. 12, 9, 2; cf. Suet. Vesp. 17; — not.: genit. pl. civitatium, ſ. civitatum, Caes., Sall., o. A. — cīvĭtātŭla, ae, f., demin. af civitas: Borgerſkab i en liden By, Senec. Apocol.; — 2) en liden By, Appul.

clādes, is, f., [beſl. m. κλάω, κλαδάω, d. e. brækker]; oprdl., ligeſom calamitas: Væxternes Ødelæggelſe (ved Hagl el. Uveir), el. det deraf opſtaaende Tab; bſ. „alleg.": clades calamitasque et intemperies modo in nostram advenit domum, Plaut. Capt. 4, 4, 3; bſ. — A) „alm.": Skade el. Uheld, Ulykke el. Tab; vid. Lucr. 6, 1124, o. Liv. 6, 20; – men Cic. Brut. 97: haec importuna clades civitatis, (Statens Forvirring under Borgerkrigene); men Liv. 22, 56: privatae clades etc., (de enkelte Familiers Tab i Slaget); cf. Sall. Cat. 39, o. ibd. 58; men ∾ dextrae manus, (Tabet deraf), Liv. 2, 13; – „poet." ogſ. om den moralſke Fordærvelſe og Smitte; vid. Hor. Od. 3, 6, 19; — B) „meton.": ſom bringer Fordærvelſe derover; Scipiadas, cladem Libyae, etc., Virg. Aen. 6, 844; — II) beſ. i Krigsſproget: Nederlag, ſtort Tab el. Uheld i Krigen; – magnam cladem alicui afferre, (paaføre), Cic., inferre, Liv.; ∾ magnam in congressu facere, (anrette), Sall. Jug. 59; bina castra clade una deleta, Liv. 30, 6; clade accepta, (efter lidt Nederlag), id., Quintil.; men (agrum) omni clade belli pervastat, Liv.; – ogſ. „poet.": ∾ subita, Virg., tristis, Hor.; — ligel. „poet" in pl.: Crassos cladesque piate, Prop. 3, 4, 9; — not.: cladum, ſ. cladium, Sil.

clam, adv. o. praepos.; [beſl. m. celo; formet ſom palam, coram]: forborgent, ſtiult, hemmeligen; — I) ſom adv.; clam quae speravi fore etc., Plaut. Truc. 4, 3, 21: nec id clam esse potuit, Liv. 5, 36; opp. palam, Ovid. Am. 3, 14, 8; men Ter. Eun. 2, 3, 27: vel vi, vel clam, vel precario, (oprdl. en Retsformel); cf. Cic. Caecin. 32; ſ. ogſ. id. Tusc. 3, 8, o. Liv. 33, 31, ogſ. Virg. Aen. 1, 350, o. A.; – ogſ. m. furtim o. furtive, Plaut., m. tacitus, Tibull.; — II) ſom praepos. c. abl. el. acc.; a) c. abl., ofteſt hos Comikerne; – empta est amica clam uxore mea, Plaut. Merc. 3, 2, 2; dog ogſ. Caes. B. C. 2, 32; clam vobis, (Eder uafvidende); — b) c. acc.; clam uxorem, Plaut.; cf. Auct. B. Hisp. 3: clam praesidia Pompeji, oftere; (men Ter. Heaut. 1, 1, 46: haec clam me omnia, kan me være acc. el. abl.); — not.: Plaut. Merc. 1, 1, 43: illico Res exulatum ad illam abibat clam patris, er gen. patris rimel. at forbinde m. res; — bb) hertil mærkes endnu Dictionerne; a) clam me est: det er mig ubekiendt, (m. Negation el. ſpørgende); – vid. Ter. Hec. 2, 2, 19, o. ibd. 3,

4, 10; men clam mihi est, Plaut. Mil. gl. 3, 3, 9, (f. clam me est); — b) clam aliquem habere aliquid, (holde hemmeligt for nogen); vid. Ter. Hec. 4, 4, 35.

clāmātor, oris, m., [clamo]: en Skriger; spec. med Ringeagt om en Taler: en Skrigshals el. Rabulist, Cic. Brut. 49, o. id. d. Or. 3, 21; cf. Gell. 19, 9; hf. — clāmātōrĭus, 3: skrigende; hf. „overf." ∾ avis, (i. e. prohibitoria: som ved sit Skrig forbyder noget el. varsler Ulykke), Plin. 10, 17. — clāmĭtatio, onis, f.: stærk Skrigen; vid. Plaut. Most., in.; af — clāmĭto, avi, atum, 1, v. a. o. n., intens. af clamo; I) „egenl."; A) „alm.": skriger, raaber, udraaber; - clamitans Indignum facinus etc., Ter. Andr. 1, 1, 117; Cauneas (sc. ficus) clamitabat, (raabte Cauneas, d. e. udraabte dem til Salg), Cic. Div. 2, 40; men saepe clamitans, m. acc. c. inf., Caes. B. G. 5, 7; men m. flgd. or. dir., Liv. 9, 24; - ogs. in pass. impers.: Talassio ferri, clamitatum (est), id. 1, 9; — B) „bes."; a) ∾ aliquem: raabe paa nogen, Plaut. Pseud. 5, 1, 30; — b) ogs. om en Fugl; questuque vano clamitantem (passerem) etc., Phaedr. 1, 9; — II) „overf." om Ting og Begreber: ipsum caput et supercilia illa penitus abrasa ··· clamitare calliditatem, (at de tydeligen forkynde Forslagenhed el. Arglist), Cic. R. Com. 7.

clāmo, avi, atum, 1, v. n. o. a., [beslægt. m. καλέω]; I) neutr.: raaber el. skriger, navnl. i Lidenskab; - vid. Ter. Ad. 4, 7, 9, o. id. Phorm. 4, 3, 59; ogs. at skrige for el. i Retten; vid. Cic. Div. in Caecil. 15; — bb) „poet. overf." ogs. a) om visse Naturlyd, navnl. om Cicadens Skrig, Phaedr. 3, 16, om Vandets Brusen, Sil.; Clamant amnes, freta, nubila, silvae, Stat.; comisk ogs. om den Snorkende, Plaut. Mil. gl. 3, 2, 10; — b) ligel. om Begreber; vid. Prop. 1, 18, 18; — II) act.; A) „egenl.": raaber el. skriger derpaa, udraaber; ogs. kalder derpaa; c. acc, el. m. Objectssætning (in or. dir. el. indir.); — aa) c. acc., men oftest „poet."; pueros quum ··· clamo, (neml. til min Opvartning), Lucil. ap. Diomed.; ∾ comites, Ovid., matrem ore, id., men morientem nomine, Virg.; ogs. in pass.: clamato parente, Ovid. Met. 5, 525; - Idem si clamet, furem (sc. me), Hor. Ep. 1, 16, 36; cf. Virg. Aen. 12, 600; - men populo clamante triumphum, (under Folkets Udraab: triumphe)! Ovid. Am. 1, 2, 25; cf. Liv. 22, 1: ac per urbem „Saturnalia" diem et noctem clamatum; cf. Hor. A. P. 428, (hvor adv. f. acc.); men Cic. Verr. 5, 7: quum maxime hoc de pecunia clamaret, etc.; — bb) m. Objectssætn.; a) in or. dir., (oftest „poet."); ad me omnes clamant: Janua, culpa tua est, Catull. 67, 14; cf. Hor. A. P. 460, oftere; ligel. Sen. Ep. 27: clamo ipse mihi: numera annos tuos! — b) in or. indir.; clamant omnes, indignissime factum esse, Ter. Ad. 1, 2, 11; cf. Hor. Sat. 1, 1, 12, o. Cic. Mur. 37; — B) „overf." om Begreber: ligesom tydeligen at robe el. forkynde; - quae (tabulae), se corruptas atque interlitas esse, clamant, Cic. Verr. 2, 42; cf. id. R. Com. 13, ogs. id. Fin. 2, 20.

clāmor, (foræld. clamos, som arbos, o. fl.), ōris, m., [clamo]; I) „egenl."; A) „alm.": Raab el. Skrig (af Mennesker; „poet." ogs. Dyrenes Skrig); - clamorem facere, Plaut., tollere, Cic., Liv., in coelum, ad aethera, Virg.; Clamoremque ferunt ad litora (mergi), id. Ge. 1, 362; ∾ edere, Cic., profundere, id., compescere, Hor.; — B) „bes."; a) venligt Tilraab el. Bifaldsraab; - tanto clamore consensuque populi (dixi de te), Cic. Fam. 12, 7; cf. Hor. Ep. 1, 18, 53; - ogs. in pl; vid. Cic. d. Or. 1, 33, Phaedr. 5, 5, o. A.; — b) fiendsk Tilraab el. Udraab, skrigende Yttring af Mishag; - clamoribus et conviciis et sibilis consectari aliquem, Cic. Att. 2, 18; cf. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 2; ogs. Oprørsskrig, Tac. Hist. 2, 44, oftere; ogs. Krigsskrig, Sall., Curt., o. A.; — II) „overf." o. „poet.": brusende Larm el. Drøn; Ter scopuli clamorem inter cava saxa dedere, Virg. Aen. 3, 566; cf. Lucr. 6, 146, o. Hor. Od. 3, 29, 39.

clāmōse, adv.: med Skrig, skrigende, dicere, Quintil. 11, 3, 45; af — clāmōsus, 3, [clamo]; fuld af Skrig; hf. I) act.: som skriger el. larmer; turbidus et clamosus altercator, Quintil. 6, 4, 15; cf. Juvenal. 14, 191; — II) pass.; a) opfyldt med Skrig, Circus, Martial., Juvenal., valles, Stat.; — b) som skeer med Skrig og Larm, forbunden dermed, actio, Quintil.; ∾ Phasma Catulli, (i. e. spectrum el. Spøgelset, en Farce af Mimographen Catullus), Juvenal. 8, 186.

clancŭlārĭus, 3, [clanculum]: forborgen, skiult; ∾ poëta quidam, (med Foragt), Martial. 10, 3. — clancŭlo, adv.; eftercl. Biform af flgd., Appul., Macrob., o. A. — clancŭlum, adv. o. praepos., [demin. af clam]: hemmeligen, forborgent, (men alene hos Plaut. o. Ter.); A) som adv.; ∾ aucupare etc., Plaut. As. 5, 2, 33; cf. Ter. Phorm. 5, 6, 33, oftere; — B) som praepos. c. acc.; alii clanculum patres quae faciunt, (dem uafvidende), Ter. Andr. 1, 1, 27.

clandestino, som adv., f. und. flgd. — clandestīnus, 3, [clam]: hemmelig, forborgen, motus materiai, Lucr.; ∾ natura, id.; - men oftest med Bibegr. af d. Forbryderske el. Listige; ∾ introitu est urbe potitus, Cic. Off. 2, 23; ∾ colloquio cum hostibus, id. d. Senect. 12; ligel. Liv. 3, 36: ∾ foedus inter ipsos jurejurando ictum; cf. Caes. B. G. 7, 64, o. A.; — b) som adv. findes clandestino, f. clam: hemmeligen, Lucil. ap. Non., Plaut. Mil. gl. 4, 1, 10.

clango, ĕre, v. n., κλάγγω: at klinge el. tone; (forel. o. „poet."); crepitu clangente, Att. ap. Non.; luctificum clangente tuba, Val. Fl.; dum clangunt aquilae, Auct. carm. d. Philomel.; hf. — clangor, ōris, m.: Klang, Skrig; hf. 1) ∾ tubarum, Virg., Lucan., o. A.; — 2) om Fuglenes Skrig og Flugt; cum magno clangore volitans (aquila), Liv. 1, 34; men id. 5, 47, om Gæssene; cf. Cic. poët. Div. 2, 30, o. A.; - ogs. in pl.; magnis quatiunt clangoribus alas (Harpyiae), Virg. Aen. 3, 226; — 3) om Hundenes Gøen, Grat. Gyneg. 186. — Clānis, is, m.: Flod i Etrurien, falder i Tiberen, (hod. Chiana), Tac., Sil. — Clānĭus, i, m.: Flod i Campanien, vacuis ··· non aequus Acerris, (neml. ved dens Oversvømmelser), Virg. Ge. 2, 225; — not.: ogs. Navnet paa flere mythiske Personer; saal. Ovid. Met. 12, 379, oftere.

clāre, adv. af clarus; I) „egenl."; A) klart for Øiet, d. e. lyst, skinnende, tydeligen; - ∾ oculis video, Plaut.; clare fulgens caesaries, Catull.; - compar. nitens clarius astris, Stat.; superl. clarissime lucens stella, Vitruv.; — B) klart for Øret, d. e. lydeligen el. tydeligen, rent el. høit, recitare, Plaut., gemere, Cic. Att. 2, 20; unde est? dic clare, (tal høit)! Ter. Andr. 4, 4, 15; res ··· clare enunciare, Quintil.; — II) „fig."; A) tydeligen, indlysende, forstaaeligen; ∾ atque evidenter ostendere, Quintil.; eo clarius id periculum apparet, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 14; utilitas ··· vel clarissime lucet, Quintil. 9, 1, 19; — B) berømmeligen, hæderligen; vid. Nep. Att. 1.

clārĕo, ēre, v. n., [clarus]; I) „egenl.": at være klar, at glindse el. skinne, („poet."); - hoc lumen candidum claret mihi, Enn. ap. Non.; cf. Cic. Arat. 107; — II) „fig."; A) at være indlysende el. tydelig el. aabenbar; - quod in primo quoque carmine claret, Lucr. 6, 938; men impers.: te isse ad hostes, fateris, et isse, claret, Quintil. 7, 1, 30; — b) at glimre, at være berømt, (forel.); Ergo postque magisque viri nunc gloria claret, Enn. ap. Cic. d. Senect. 4, oftere.

clāresco, ui, 3, v. n., inch. af clareo; I) „egenl.": at blive klar; A) for Øiet el. Synet, d. e. begynde at lyse el. skinne; circumjecta tecta ··· luminibus clarescere, Tac. Ann. 15, 37; clarescit dies, Senec. Herc. Fur.; — B) for Øret el. Hørelsen, d. e. at lyde el.

tone klart el. høit; vid. Virg. Aen. 2, 301; - quibus foraminibus clarescunt (cantus tibiarum), etc., Quintil. 1, 11, 7; ∾ et resonare vocem etc., Auct. ap. Gell. 5, 7; — II) „fig."; A) at blive klar el. tydelig el. indlysende; vid. Lucr. 1, 1108; men verba ipso materiae nitore clarescunt, Quintil. 3, 8, 61, oftere; - men impers. m. acc. c. inf., Macrob.; — B) at blive berømt, at vinde Udmærkelse; vid. Tac. Ann. 4, 52, o. id. Germ. 14; men Suet. Ner. 1: ex ea gente duae familiae claruerunt.

clārĭfĭcātĭo, onis, f., (eccl.): Forherligelse, domini, Augustin.; af — clārĭfĭco, are, v. a., [clarus, facio], (eccl.): gjør berømt, forherliger, Lactant. — clārĭgātĭo, onis, f.; I) Cærimoni el. religiøs Høitidelighed, hvormed Fetialen el. Forbundspræsten forkynder Fienden Krig, Plin. in Indice L. 22, nr. 3; cf. Quintil. 7, 3, 13; — II) Udpantning hos den, der gribes udenfor det ham anviste Opholdssted; vid. Liv. 8, 14; af — clārĭgo, (avi), atum, 1, v. n., [af clarus, el. f. clare el. clara voce ago]; om Fetialen el. Forbundspræsten: med visse Cærimonier at forkynde Fienden Krig, (vid. Liv. 1, 32); - quum ad hostes clarigatumque mitterentur (legati), id est, res raptas clare repetitum, etc., Plin. 22, 3. — clārĭsŏnus, 3, [clare, sono]: som toner el. lyder høit el. klart, („poet." o. sield.), vox, Catull., aurae, Cic. Arat. — clārissĭmātus, us, m.: Titel, som tillægges de Hofembedsmænd, som hede clarissimi, Amm.; (f. und. clarus nr. II, B, 2).

clārĭtas, atis, f., [clarus]; I) „egenl.": Klarhed; A) med Hensyn paa Synet; - sidus veneris claritatis tantae (est), ut etc., Plin. 2, 6; ∾ visus, id.; afferre claritatem oculis, id.; — B) med Hensyn paa Hørelsen; - vim in manibus, claritatem in voce, etc., Cic. Acad. 1, 5; cf. Quintil. 6, prooem.; ∾ vocalium, id.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": Klarhed, Tydelighed, Forstandighed; claritas orationis, Quintil.; cf. id. 8, 3, 70; — 2) „bef." o. „ethisk": Berømthed, Glands, Anseelse; - num te amplitudinis (tuae), num claritatis ··· poenitebat? Cic. Phil. 1, 13; cf. id. Div. 2, 31, o. Nep. Eum. 3; ∾ generis, Quintil., natalium, Tac., nascendi, Quintil.; men id. 10, 1, 72: fulgore quodam claritatis suae etc.; f. ogs. Tac. Germ. 34; — B) hos Plin. ogs. „overf." om Ting og Begreber: Navnkundighed el. Fortrinlighed i sit Slags; - vino Maroneo antiquissima claritas, id. 14, 6; ∾ herbarum dicetur etc., (i. e. herbae nobiliores), id. 24, 120; - ogs. in pl.: claritates operum, id., ingeniorum, id.

clārĭtūdo, ĭnis, f., [clarus], som Biform af frgd.; I) „egenl.": Klarhed; A) med Hensyn paa Synet; vid. Tac. Ann. 1, 28; — B) med Hensyn paa Hørelsen; ∾ vocis, Gell. 7, 5; — II) „fig."; A) Berømthed; ∾ nominis, Tac., generis el. familiae, id., studiorum, id.; — B) Berømmelse, Anseelse; artes animi, quibus summa claritudo paratur, Sall. Jug. 2; cf. ibd. 7: brevi in tantam claritudinem pervenire; ∾ Caesarum, Tac., principis, id. — Clarius, 3, f. und. Claros. — clārĭvĭdus, 3, [clare, video]: klartseende, sensus, Marc. Emp.

*clāro, avi, 1, v. a.; I) „egenl.": gjør klar el. lys, belyser, („poet." o. sield.), Cic. Arat. 29, Stat.; — II) „fig."; A) „alm.": gjør klar el. tydelig; forklarer el. viser; ∾ animi naturam versibus, Lucr.; cf. id. 4, 780; — B) „bef.": forherliger; Illum non labor Isthmius Clarabit pugilem, Hor. Od. 4, 3, 5; o. — clāror, oris, m.: Klarhed, Glands; men rimel. alene Plaut. Most. 3, 1, 112: aedes ··· speculis claras, clarorem merum, etc.; — [clarus].

Clăros, i, f., Κλάρος: By i Jonien, (i Nærheden af Colophon), med berømt Apollostempel o. Orakel, Ovid. Met. 1, 516; (cf. Tac. Ann. 2, 54); — bb) deraf adj.: Clărĭus, 3: clarisk, hørende til el. benævnt efter Byen Claros, især. Epithet til Apollo el. til hans Helligdom; ∾ Apollo, Mela; ∾ oraculum, Tac. l. c.; ∾ simulacrum, id.; ligel. ∾ deo amata Delos, Ovid. A. A. 2, 80; - men absol. til hin Apollo's Præst: qui ··· Clarii laurus ··· sentis, Virg. Aen. 3, 360 (Serv.); — b) ogs. Epithet til Digteren Antimachus fra Colophon, Cic. Brut. 51, Ovid. Trist. 1, 6, in.

clārus, 3, [rimel. besl. m. κλέος, i. e. claror, gloria]: klar; I) „egenl."; A) med Hensyn paa Synet: klar, lys, skinnende, glindsende; - ∾ lumina mundi, (i. e. sol et luna), Virg. Ge., in.; ∾ lumina oculorum, Lucr., fulmina, id.; ∾ color, id., splendor vestis, id.; ∾ lapides, (Ædelstene), Hor.; clarissimae gemmae, Cic.; sidere clarior, Hor. Od. 3, 1, 42; - ogs. m. tilføiet abl.; argento clari delphines, Virg. Aen. 8, 673; cf. id. Ge. 4, 93, o. Ovid. Met. 13, 704; — b) „poet." ogs. om Vinden: ∾ aquilo, (som opklarer Luften), Virg. Ge. 1, 460 (Serv.); — B) med Hensyn paa Hørelsen: klar, høi, ren; - clara voce vocare, Lucr., Cic., o. A.; clariore voce, Caes.; ∾ sonor, Lucr., clamor, plausus, Plaut., plangor, latratus, Ovid.; men clariores syllabae; vid. Quintil. 8, 3, 16; — II) „fig."; A) „alm.": klar, d. e. tydelig, forstaaelig, vis el. paalidelig; - clara res est, quam dicturus sum, etc., Cic. Verr. 3, 25; cf. Ter. Hec. 5, 4, in,; men luce sunt clariora nobis tua consilia, Cic. Cat. 1, 3; men caecis hoc satis clarum, (som Ordsprog), Quintil.; men id. 10, 1, 101: in narrando mirae jucunditatis clarissimique candoris (T. Livius); - clarius est, m. acc. c. inf., Plin. 7, 12; ogs. m. Relativsætn., Tac. Hist. 4, 73; — b) navnkundig el. bekiendt, (saal. om Personer og Begreber); - Clarus ob obscuram linguam, (Heraclitus), Lucr. 1, 640; ∾ et memorabilis pugna, Plaut.; luxuria superbiaque clarus (populus Campanus), Liv. 7, 31; — B) „bef."; 1) udmærket, berømt, glimrende, herlig el. ypperlig; - vid. Sall. Jug. 1, o. Cic. d. Or. 2, 37; vir fortissimus et clarissimus, id.; claros potentesque fieri, Sall.; - facunda (Memmii) clara pollensque etc., id. Jug. 30; cf. ibd. 4; — b) ogs. at mærke: c. abl., sild. c. gen., ogs. m. in, ex, ob, ab; - clarus eloquendi suavitate etc., Quintil.; clarus sententiis, id.; cf. Hor. Od. 3, 1, 7, oftere; men clarus artis ejus, (f. in ea arte), Plin. 37, 4; - clarus in litteris, Quintil., in agendo, id.; clarissimi in ea scientia, Plin.; - ex doctrina nobilis et clarus, Cic. Rab. Post. 9; clarus ob id factum, Hor. Ep. 2, 2, 32; men m. ab, Virg. Aen. 1, 550; — 2) navnl. er ogs. superl. clarissimus: den Ærestitel, som tillagdes de ypperste Mænd i Staten, Consuler, Proconsuler, osv., (omtr. vort: Excellence el. Herlighed); vid. Plin. Ep. 7, 33, o. ibd. 9, 13; - med eiendommeligt Eftertryk brugtes clarissimus vir el. civis, om den myrdede Cæsar af hans Parti; vid. Cic. Att. 15, 20, ogs. ibd. 14, 11.

classiārius, i, m., [classis]: hørende til Flaaden; df. 1) sc. miles: Søsoldat; in pl.: Søtropper, Nep., Tac., Suet.; — b) ogs. adj.; ∾ centurio, Tac. Ann. 14, 8; — 2) sc. nauta: Rorskarl paa Krigsskibe, Caes. B. C. 3, 100, o. Tac. Ann. 14, 4. — classĭcŭla, ae, f., demin. af classis: liden Flaade, Cic. Att. 16, 2.

classĭcum, i, f. und. flgd. — classĭcus, 3, [classis]: hørende til en vis Klasse; df. I) i Statssproget: hørende til el. benævnt efter de romerske Borgerklasser, (dog alene hos Varr. o. Gell.); df. subst.; A) classici, orum, efter Varr. L. L. 5, 16: Hornblæsere, der sammenkaldte Borgerklasserne el. Folket til Forsamling; — B) classicus, i, m.: en Borger af første Klasse; vid. Gell. 7, 13: quid sit classicus, quid infra classem, etc., ibd.; — b) df. ogs. adj. o. „overf.": af første Rang el. fortrinlig i sit Slags; classicus aliquis scriptor, id. 19, 8; — II) i Krigssproget; A) „alm.": hørende til Armeen el. Hæren, dog i denne Bem. alene subst., classicum, i, n.: det med Trompeten givne Tegn el. Signal; vid. Liv. 28, 27, o. Caes. B. C. 3, 82, ogs. Hor. Epod. 2, 5, o.

Suet. Caes. 32, oftere; men ∾ praetoria, Prop. 3,2,40, (fordi disse Signaler alene befaledes af den Hoistcommanderende); — 2) „meton." ogs. Krigstrompeten; inflare classica, Virg.; ∾ pulsa, (i. e. inflata), Tibull.; — B) „bes." ogs. horende til Flaaden, milites, (Sosoldater), Liv. 21, 61, legio, Tac. Hist. 1, 31; ∾ bella, (Sokrige), Prop.; men ∾ corona, (s. navalis), Vell.; — b) ogs. subst.: classici, orum: Sosoldater, Tac. Hist. 1, 36, oftere; ogs. Rorskarlene, Curt. 4, 3.

classis, is, f., [κλᾶσις, κλῆσις, d. e. Sammenkaldelse; bf. Forsamling]; 1) i Statssproget: en Klasse af det romerske Folk, neml. ifolge den af K. Servius Tullius giorte Inddeling af Roms samtlige Borgere i sex Klasser, hvorom s. Liv. 1, 42, ogs. Gell. 7, 13, ogs. Cic. Phil. 2, 23; men Gell. l. c. absol.: infra classem: som ikke horer til den forste Klasse; men Cic. Acad. 2, 23, „alleg." o. med Lune: qui mihi, cum illo collati, quintae classis videntur, (at hore til den sidste, egenl. næstsidste Klasse); — B) bf. „overf.": enhver Afdeling el. Klasse; - pueros in classes distribuere, Quintil.; tribus classibus (comitum) factis, Suet. Tib. 47; classes operarum, Colum., servorum, Petron.; — II) i Krigssproget: Armeen el. Hæren; bf. A) Landhæren, men næsten alene forældet; - vid. Fab. Pict. ap. Gell. 10, 15, o. Gell. 1, 11, ogs. Fest. pag. 43; dog er ogs. at hidfore Virg. Aen. 7, 716: Hortinae classes etc.; — B) sædv. Flaaden el. Krigsflaaden med det dertil horende Mandskab; - nomina in classem dare, (lade sig indskrive til Tieneste paa Flaaden), Liv. 28, 45; cetera classis etc., (Resten af Flaaden), id. 35, 26; utrum ista classis navigavit, (har den været i Soen)? Cic. Flacc. 14; ogs. classe navigare ibd.; classem comparare, id., facere, Caes., instruere atque ornare, Cic.; cf. id. Manil. 4; men Virg. Aen. 1, 550: quassatam subducere classem; men „poet." classis, f. navis, Hor. Od. 3, 11, 48; ligel. in pl., Virg. Aen. 2, 30.

clathri, (clatri), orum, m., κλῆθρα: Gitter, navnl. til Dyrenes Forvaring; vid. Hor. A. P. 473; clathris ferreis circumdare, Plin.; bf. — clathro, (clatro), (avi), atum, 1, v. a.: at forsyne el. lukke med et Gitter; ∾ vacerras seris transversis, Colum. 9, 1; neque fenestra, nisi clathrata, Plaut. Mil. gl. 2, 4, 26.

claudeo, ēre, v. n., forcl. Biform af 2. claudo: halter; bf. „overf." o. comisk: An, ubi vos sitis, ibi consilium claudeat? Caecil. ap. Prisc.; s. ogs. und. 2. claudo. — *Claudĭālis, e: benævnt efter K. Claudius, flaminium, Tac. Ann. 13, 2; o. — 1. Claudĭānus, 3: benævnt efter en Claudius; ∾ castra, (i. e. Appii Claudii Pulchri), Liv. 23, 31; - ∾ tempora, Tac. Ann. 14, 11: K. Claudius's Regieringstid; — [Claudius]. — 2. Claudĭānus, i, m., Claudius: romersk Digter fra Alexandrien under K. Theodosius d. Store o. hans Sonner; - fra ham haves flere panegyrisk-episke Digte af poetisk Værd.

claudĭcātĭo, onis, f.: Halten el. at halte, Cic.; cf. id. d. Or. 2, 61; af — claudĭco, (clod.), are, v. n., [claudeo; cf. candico af candeo]; 1) „egenl.": halter, er halt, ex vulnere etc., Cic. d. Or. 2, 61; cf. Suet. Aug. 80, o. A.; — B) ogs. „meton." om Vingernes Lamhed, Lucr. 6, 835, om Vægtens Vaklen, id. 4, 516, om Verdensaxelens Boining, id. 6, 1106; — II) „overf.": at halte el. vakle, at være mangelfuld el. ufuldstændig; - tota res vacillat et claudicat, Cic. N. D. 1, 38; cf. id. Off. 1, 33; - navnl. ogs. om Talen, id. d. Or. 3, 51. — claudīgo, ĭnis, f.: Halten el. at halte, Veget.; o. — claudĭtas, atis, f.: Halten el. at halte, Plin. 8, 68, Appul.; - ogs. in pl., Plin. 28, 6; — [af claudus].

Claudĭus, Claudĭa, (ogs. Clodius, etc.; cf. codex, caudex): romersk Slægts- o. Personsnavn; vid. Suet. Tib. 1 o. 2, o. Liv. 2, 16, ogs. Virg. Aen. 7, 708; - iblandt de mærkeligste Personer af dette Navn anfores her: Appius Claudius Caecus, s. und. Appius; - Historieskriveren Qu. Claudius Quadrigarius, samtidig m. Sulla; - Keiser Claudius; vid. Suetonii Claudius; - endel. P. Clodius (Pulcher); vid. Cic. Or. p. Milone; — B) bf. adj. Claudius, 3: claudisk; saal. via Claudia, (Sidevei af via Cassia), Ovid Pont. 1, 8, 44, Frontin.; - aqua Claudia: en af K. Claudius fuldendt Vandledning, Suet. Claud. 20, Frontin.; - tribus Claudia, hinsides af Aniofloden, benævnt efter Stamfaderen til gens Claudia, Liv. 2, 16, o. Virg. Aen. 7, 708; - men leges Clodiae af den ovennævnte Almuetribun Clodius; vid. Cic. Sest. 25, flgd.; s. ogs. Clodianus, 3, s. l.

1. claudo, (clodo, Plin. 18, 76, oftere cludo, der in composs. er d. sædv. Form), si, sum, 3, v. a.; [besl. m. κλείω, κληΐζω, κλείς, clavis]; — I) „alm."; A) „egenl.": lukker el. tillukker (det Aabne; opp. aperio); - ∾ forem cubiculi, Cic., januam sera; clausae fores, Tibull.; in aeternam clauduntur lumina noctem, Virg. Aen. 10, 746; ligel. „poet.": animam laqueo claudunt, Ovid. Met. 7, 601; — b) af Formen cludo er: clusis foribus, Lucr.; Janum Quirinum ··· ter clusit, Suet. Aug. 22; cf. Tac. Hist. 1, 33; — B) „fig."; 1) tillukker; vid. Cic. Off. 2, 15; ∾ aures ad voces doctissimas, id. Tusc. 4, 1; men ∾ vocem alicujus, (bringe nogen til Taushed), Liv. 44, 45; clausa habere consilia, (holde dem hemmelige), Cic. Verr. 3, 25; cf. Sall. Cat. 10; — 2) slutter, ender, tilendebringer, (oftest „poet." o. hos Quintil.); vid. Hor. Od. 2, 4, 24; ∾ opus, Ovid., epistolam, id.; ∾ coenas lactucā, Martial.; - cludendi inchoandique sententias ratio, Quintil. 9, 4, 13; quum versus cluditur, id.; — b) i Krigssproget: ∾ agmen, at slutte Toget, Caes. B. G. 1, 25, Curt., o. A.; — II) „bes.", (ligesom includo o. concludo); ∾ aliquid aliqua re: indeslutte el. omgive el. omringe dermed; A) „egenl."; vid. Hor. Epod. 2, 45; men rivus praealtis utrimque clausus ripis, Liv. 21, 54; cf. Cic. Verr. 2, 2; - ogs. ud. abl.; insula ea sinum ab alto claudit, Liv. 30, 24; - ofte ogs. i Krigssproget: at indeslutte el. omringe, urbem operibus, Nep., Liv., obsidione, Nep.; cf. id. Dat. 8, oftere; - ne multitudine clauderentur, id. Milt. 5; cf. Virg. Aen. 8, 473; - venti clusi nubibus, Lucr.; — B) „fig."; 1) „overf.": aflukker el. spærrer; - quod clausae hieme Alpes essent, Liv. 27, 36; cf. Virg. Ge. 2, 317: Rura gelu tum claudit hiems; — 2) ogs. „ment." el. om Foredraget: at indeslutte el. indklæde deri; - qui non claudunt numeris sententias, Cic. Orat. 68; cf. ibd. 58 fin.; ∾ verba pedibus, Hor. Sat. 2, 1, 28; cf. ibd. 1, 10, 59; — III) af partic. clausus, (clūsus), 3, er neutr. subst. clausum, (clusum), i: Aflukke, tillukket Forvaringssted, osv.; - sic positum in clauso linquunt, Virg. Ge. 4, 303; sub uno clauso habere, (i samme Stald), Colum.; - ogs. horer hertil: clusa domorum, Lucr.; clusa viarum, id.

2. claudo, sum, 3, v. n., [claudus]: at halte, at hinke; men sædv. „overf.": at være mangelfuld el. feilagtig; - neque enim ignorantia claudit res, Sall. frgm.; nisi etc., numerus clausurus est, Gell. 4, 7; - ogs. er rimel. at hidfore: Cic. Tusc. 5, 8, o. id. Orat. 51, o. id. Brut. 59.

claudus, (cludus, Plaut.), 3: halt, haltende el. hinkende, lam, altero pede, Nep. Ages. 8; pes claudus Hor. Od. 3, 2, 32; iste claudus, (quemadmodum ajunt), pilam, Cic. Pis. 28; cf. Hor. Ep. 1, 17, 61; — II) „fig.": mangelfuld, ufuldstændig i sit Slags; - ∾ naves, (som have mistet deres Aarer el. andre Redskaber); - vid. Liv. 37, 24, o. Tac. Ann. 2, 24; Clauda nec officii pars erit ulla tui, Ovid. Pont. 3, 1, 86; - „bes." ogs. om Foredraget; stabilia probant (aures), clauda deprehendunt, Quintil. 9, 4, 116; - men „techn.": Clauda ··· alterno ··· carmina versu, (Digt i elegiske Vers), Ovid. Trist. 3, 1, 11.

*claustrārĭus, 3: som har med Laase at giore, artifex: Laasesmed, Lamprid. Elag.; o. — claustrĭ-

tŭmus, i, m., [formet som aeditumus]: Dørvogter, Liv. Andr. ap. Gell.; af — claustrum, i, n., [clausum, 1. claudo]: hvad der lukker derfor; navnl. Laas, Slaa el. Bom, odl.; - (sield. in sing.); objicere claustrum, Curt., vincula claustro, Caes. Germ. Arat. 190; cf. Gell. 14, 6; - Formen clostrum har Senec. Benef. 7, 21; - oftere in pl.: claustra revellere, Cic., Liv., laxare, Virg., rumpere, Ovid.; cf. Cic. Agr. 1, 7; — b) ofte ogs. „alleg."; vid. Hor. Ep. 1, 14, 9, Lucr. 1, 72, o. Plin. Ep. 2, 10 o. 14; — 2) df. „synecd." m. udvidet Bem.: hvad der tiener til Indslutning el. Forvaring; saal. Vold el. Dam, odl.; - urbis ··· claustra, (Byens Mure), Ovid. Met. 4, 86; ligel. claustra maris el. undae: Havn el. Dæmning, Sil.; cf. Virg. Ge. 2, 161; - navnl. ogs. i Krigssproget: Formur, Værn, Skandse; claustra loci etc., vid. Cic. Verr. 5, 32; - df. om Eorinthen: claustra locorum tenere, id. Agr. 2, 32; cf. id. Flacc. 12, o. Liv. 9, 32; claustra montium, Tac., Caspiarum, id.; — b) df. „alleg.": quum ego ··· claustra ista nobilitatis refregissem, etc., Cic. Mur. 8.

clausŭla, ae, f., [1. claudo]; sædv. „techn.": Slutning el. Ende, epistolae, Cic., peracti operis, Colum.; cf. Senec. Ep. 77; — b) navnl. ogs. i Rhetoriken: Periodens Afrunding, Cic. Orat. 64, o. id. d. Or. 3, 44; (opp. initium, Quintil.); — 2) i Retssproget: Lovsted el. Retsformular, Dig. — clausum, i, s. clausus, 3, und. 1. claudo. — clausūra, ae, f., [1. claudo], ligesom claustrum, claustra: Castel el. Skandse el. Fort, odl., (sild. Ord), Cod. Just., Cassiod. — clausus, 3, s. und. 1. claudo.

clāva, ae, f., [besl. m. clavus]; I) „egenl.": knortet Green; df. sædv. Knortekiep el. Knippel, en Kolle, odl.; Cic. Verr. 4, 43, Plin. 19, 3; ogs. som Øvelsesvaaben for den unge Kriger, Cic. d. Senec. 16, Veget.; - navnl. er ogs. clava at mærke som Hercules's Vaaben og Attribut; vid. Prop. 4, 9, 39, o. Ovid. Her. 9, 117, ogs. Suet. Ner. 53, o. A.; - som Ordsprog siges: clavam Herculi extorquere, (om en Umulighed), Macrob.; — II) „overf." o. „techn."; a) i Botaniken; clava Herculis: en Benævnelse paa Planten nymphea, Marc. Emp.; — b) i Gartnersproget, ligesom clavula: en Podeqvist, Pallad.

clāvārium, i, n., [clavus], sc. argentum, ligesom Skopindeveпge el. Skopenge: etslags Skienk til Soldaterne, Tac. Hist. 3, 50. — clāvātor, oris, m., [clavo]: som bærer Stridskollen efter Krigeren, Plaut. Rud. 3, 5, 25. — clāvātus, 3, s. und. clavo.

clāvĭcŭla, ae, f., demin. af clavis; I) liden Nøgle, Caes. Germ. Arat. 195; — II) „overf." o. in pl.: Ranker el. Skud, hvormed Vinstokken omslynger Vinpælene, Cic. d. Senect. 15, Plin. 23, prooem. — 1. clāvĭger, i, m., [clava, gero]: Kollebæreren, Ovid. Met. 15, 22, oftere, som Epithet til Hercules, s. und. clava; — 2) ogs. adj. claviger, a, um; hvs. id. ibd. 7, 437, har Clavigeram ··· Vulcani ··· prolem, om Røveren Periphetes. — 2. clāvĭger, i, m., [clavis, gero]: Nøglebæreren; Epithet til Guden Janus, som Dørenes Skytsgud, Ovid. Fast. 1, 228; cf. ibd. 99.

clāvis, is, f., [κλείς, dor. κλαΐς, m. Digamma]; I) „alm.": Nøgle; - clavim cedo, etc., Plaut. Most. 2, 1, 78; ∾ adulterinae portarum, Sall. Jug. 12; sub clavi esse, Varro; cf. Hor. Od. 2, 14, 26; - claves tradere uxori, (som symbolisk Handling), Dig.; opp. claves adimere, Cic. Phil. 2, 28; — II) „bes." o. „overf." fra Gestaltens Lighed; a) ∾ trochi: etslags Værktøi, hvormed trochus sættes i Bevægelse, Prop. 3, 14, 6; — b) ∾ torcularii: Persetræet i Vinpersen, Cato; — not.: acc. clavim, f. clavem, Plaut., Tibull.; abl. clavi, f. clave, Varro, Appul.

clāvo, (avi), atum, 1, v. a., [clavus]; I) forsyner el. befæster med en Nagle, Paul. Nol.; — II) „overf."; A) clavata concha, (med Spidser el. Pigger), Plin. 9, 61; — B) ∾ mantilia cocco, (forsyne dem med en Purpurstribe), Lamprid.; clavatae tunicae auro, Vopisc.

clāvŭla el. clāvŏla, ae, f., demin. af clava: Podeqvist, Varr. — clāvŭlus, i, m., demin. af clavus: liden Nagle el. Tap, Varr.; — 2) „overf.": liden tapformet Forhærdelse el. Byld, Marc. Emp.

clāvus, i, m., [besl. m. clava]; I) „egenl.": Nagle, Tap; ∾ ferreis figere, Plaut.; - cf. Caes. B. G. 3, 13; — B) hertil mærkes; a) figere clavum: en efter Etruskerne optagen religiøs Skik, at Consulen Idib. Sept. slog et Søm i Væggen i Juppiters Celle, oprdl. ogs.: for efter disse Søm at tælle Aarene; vid. Liv, 7, 3, oftere; — b) som Symbol el. Attribut tillægges clavus ogs. Gudinden Necessitas, (Grækernes Atropos), vid. Hor. Od. 1, 35, 18, o. ibd. 3, 24, 7; men Plaut. As. 1, 3, 4, „alleg.": clavo Cupidinis (fixus) etc.; - men ordsprogsvis, Cic. Verr. 5, 21: ut hoc beneficium, quemadmodum dicitur, trabali clavo figeret; — II) „overf." ifølge etslags Lighed; A) Stibsroret el. Roret, (oprdl.: Grebet derpaa); - Ut clavum rectum teneam etc., Enn. ap. Isid.; cf. Virg. Aen. 5, 177 (Serv.); — b) df. ogs. „alleg.": clavum tanti imperii tenere etc., Cic. Sest. 9; ligel. dum clavum rectum teneam, (naar jeg gior min Pligt), Quintil. 2, 17, 24; — B) hos Lægerne heder clavus: etslags smertelig og tapformet Forhærdelse, som Vorte el. Ligtorn, odl., Cels., Plin.; - ogs. en Forhærdelse el. Byld paa Øiet, Cels., el. i Næsen, Plin.; ogs. etslags Sygdom hos Olietræet, id.; - ogs. etslags Abort hos Bierne, id.; — C) endel. er clavus: en Purpurstribe paa den romerske Tunica; hos Senatorerne: bred, (latus, s. und. laticlavius); hos Ridderne: smal, (augustus, s. und. angusticlavius); dog fandtes ved Brugen af latus clavus enkelte Undtagelser; vid. Suet. Aug. 38; men alm. bruges latus clavus om Senatorværdigheden; vid. Plin. Ep. 2, 9, Suet. Claud. 24, oftere; — b) „poet." staaer ogs. clavus f. Tunica med den brede el. smalle Purpurbræmme; hvs. Hor. Sat. 2, 7, 10: clavum ut mutaret in horas.

claxendix, ĭcis, f.: en Muslingart, (genus conchae), Plaut. ap. Prisc.; skrives ogs. clacendix. — Clāzŏmĕnae, arum, f.: By i Jonien, ved d. smyrnæiske Bugt, Mela 1, 17, Plin. 5, 31; — b) df. Clāzŏmĕnius, 3: clazomenisk, Anaxagoras, Cic. d. Or. 3, 34, vinum, Plin.

Clĕanthes, is, m.: stoisk Philosoph, Discipel af Zeno, og Lærer for Chrysippus, Cic. Acad. 2, 23, Senec. Ep. 44, o. A. — b) df. Cleanthēus, 3: cleanthisk, d. e. stoisk; saal. Pers. 5, 64: ∾ fruge, (i. e. Stoicorum praeceptis).

clēma, ătis, n., κλῆμα: en Benævnelse paa Planten polygonon, Plin. 27, 91. — clēmătis, ĭdis, f., κληματίς: etslags Plante med Ranker, Vintergrønt, (vinca minor L.), Plin. 24, 49. — clēmătītis, ĭdis, f., κληματῖτις: etslags vild Vinranke, (clematis vitalba L.), Plin. 25, 94.

clēmens, tis, adj.; I) „egenl." el. oprdl., om Elementerne el. Phænomenerne: sagte el. mild, (f. d. hyppigere placidus el. quietus); df. a) om Luften o. Veiret; vid. Catull. 64, 272; ligel. clementior auster, Stat., dies, Colum.; — b) om Havet og Floderne; ∾ mare, Gell.; clementiore alveo praeterire (campos), Curt. 5, 3; qua sit clementissimus amnis, Ovid. Met. 9, 116; — c) sild. ogs. om en Beliggenhed; ∾ clivulus, (opp. praeceps), Appul.; ratibus clemens (pars insulae), Claudian.; — not.: sield. om Dyrene: tam, (opp. agrestis), Varr.; — II) „fig."; A) om Begreber: maadeholden, passelig; - ∾ rumor, (ikke overdrevet), Sall. Jug. 22; hanc clementem vitam etc.; vid. Ter. Ad. 1, 1, 17; — B) oftere om Personer og Characterer, 1) „alm.": mild, maadeholden, eftergivende; - ille ··· Clemens, placidus etc., Ter. Ad. 5, 4, 10; men satis clemens in disputando etc., Cic. Fin. 2, 4; clementibus accolarum ingeniis etc., Liv. 38, 17; ritus clementes etc.,

Plin. 6, 14; — 2) „bef.“: mild i at straffe el. tiltale, overbærende el. naadig; vid. Cic. Cat. 1, 2, o. Liv. 1, 26; ∾ judices et misericordes, Cic.; men id. R. Am. 30: vir ··· ab innocentia clementissimus, (hvor det gjelder den Uskyldiges Beskyttelse); cf. Suet. Aug. 67; — b) ogs. om de hidhørende Begreber; justa et clemens servitus, Ter. Andr. 1, 1, 9; ∾ castigatio, Cic., sententia, Liv. 8, 31; — not.: Clemens, tis: romersk Mandsnavn, Tac., Suet.

clēmenter, adv. af clemens; I) „egenl.“ el. oprdl.; A) med Hensyn paa Naturgjenstande, (s. frgd. ab in.), navnl. a) om Vinden: mildt el. sagte; spirant clementius austri, Stat.; — b) ogs. om anden Bevægelse: sagte el. sagtfærdigen, odl.; clementer, quaeso; calces deteris, Plaut. Merc. 5, 2, 111; — B) om en Beliggenhed: med let Tilgang el. med mild Skraaning; ∾ et molliter assurgens collis, Colum.; cf. Tac. Ann. 12, 33; ligel. in compar., id. Hist. 3, 52; — II) „fig.“; A) mildt, roligen, sindigen, ferre aliquid, (finde sig deri), Cic.; cf. Lucr. 3, 314; — B) mildt, skaansomt, overbærende; - ∾ et moderate jus dicere, Caes. B. C. 3, 20; ∾ accepti a consule, Liv. 27, 15; men id. 29, 2: ∾ ductis militibus, (fredeligen, uden Plyndring); men Cic. Verr. 5, 8, (om en Eftergivelse af den strænge Ret): si quid est clementer factum, etc.; - superl.: ∾ scribere de aliquo, Gell. 1, 18.

clementĭa, ae, f., [clemens]; I) „egenl.“ el. oprdl. om Naturgjenstande, navnl. om Luften og Veiret: Mildhed, mild og rolig Beskaffenhed; - ∾ coeli, Lucan., aestatis, Plin. Ep., hiemis, Colum., diei, id.; — II) oftest „fig.“, bef. „ethisk“; A) naturlig Mildhed og Fredsommelighed; vid. Senec. d. Clem. 1, 3; ogs. Venlighed el. Velvillie i Omgang med andre; vid. Ter. Ad. 5, 4, 7, o. Cic. Off. 1, 25; — B) Mildhed, Skaansel, Overbærelse, (navnl. imod Feilende el. Undergivne); vid. Cic. Verr. 5, 44; ∾ victoris, vid. Ovid. Met. 8, 57, o. Tac. Hist. 3, 19; men ∾ juris, Quintil., (opp. jus asperius, id.); - ogs. Medlidenhed el. Humanitet; ∾ violare, Alcib. 10; — not.: „overf.“ ogs. om Dyrene: Tamhed el. Spagfærdighed, odl.; vid. Plin. 8, 7 o. 19; — III) Clementia, personificeret som Guddom, vid. Plin. 2, 5, o. Stat. Theb. 12, 482 flgd.; — not.: af Philosophen Seneca haves tvende Bøger: de Clementia.

Cleobis, is, f. und. Biton. — Clĕōnae, arum, f., Κλεωναί: liden By i Argolis, i Nærheden af Nemea, hvor Hercules fældede den nemeiske Løve, Ovid. Met. 6, 417, Plin. 4, 6; — b) df. adj. Clĕōnaeus, 3, leo, Lucan., Sil., (den nemeiske Løve); - heder ogs. ∾ sidus, Stat., Martial.; men ∾ stirps, (i. e. Herculea), Stat.; — not.: ogs. er Cleonae: en By i Macedonien, ved Athos, Plin. 4, 17; - ogs. in sing. Cleona, ae, Mela 2, 2. — clĕōnicion, i, n., κλεωνίκιον: etslags Plante, heder ogs. clinopodion, Plin. 24, 87.

Clĕŏpătra, ae, f., Κλεοπάτρα: Søster og Gemalinde af den sidste Konge i Ægypten, blev omsider, tilligem. Triumviren Antonius overvunden i Slaget ved Actium; hvs. Actios ··· Cleopatra, Stat. Silv.; s. ogs. Hor. Od. 1, 37, Juvenal. 2, 109, Lucan., o. A.; — not.: andre Fyrstinder af dette Navn anføres Liv. 8, 24, o. Justin. 37, 3.

clĕpo, psi, ptum, 3, κλέπτω, (forel. perf. conj. cleperit o. clepsit; vid. Cic. Leg. 2, 9, ex XII Tabb., o. Liv. 22, 10, af en gammel Formular), v. a.; I) „egenl.“: stieler el. bortlister; (oftest forel.); - vid. Att. ap. Cic. Tusc. 2, 10, Plaut. Pseud. 1, 2, 6, o. A.; — II) „overf.“; A) sermonem hic nostrum ex occulto clepit, (belurer den), Pacuv. ap. Non.; — B) ∾ se: forstikke sig el. skjule sig, Senec. Med. 156. — clepsydra, ae, f., κλεψύδρα: Vanduhret, Senec. Ep. 24, Veget.; - brugtes navnl. til at bestemme den Tid, hvori Taleren burde fuldende sit Foredrag; vid. Plin. Ep. 2, 11, ibd. 6, 2, o. Martial. 6, 35; men Cic. d. Or. 3, 34, om en Rabulist: latrare ad clepsydram. — clepta, ae, m., κλέπτης: en Tyv, Plaut. Truc. 1, 2, 9.

*clērĭcālis, e: præstelig el. geistlig, tirocinium, Sidon.; o. — clērĭcātus, us, m.: den geistlige Stand, Hieronym.; af — clērĭcus, i, m., κληρικός: den Geistlige, Hieronym. — Clērūmĕnoe, (s. -ni), orum, Κληρούμενοι, (de Lodkastende), Navnet paa en Comoedie af Diphilus, (lat. Sortientes), Plaut. Cas. prol. 31. — clerus, i, m., κλῆρος: den geistlige Stand, Geistligheden, Tertull.

clibănārius, i, m.: Kriger i Harnisk, (Curasserer), navnl. som persisk Vaabenart, Lamprid., Amm.; af — clibanus, i, m., κλίβανος: etslags Kar el. Gryde til Brødbagning, var udvidet nedad; vid. Plin. 18, 27, o. Colum.; — 2) sild. ogs. alm. f. furnus el. Ovn, Tertull. — Clīdūchus, i, m., Κλειδοῦχος, (d. e. Nøglebæreren), Navnet paa tvende Billedstøtter af Phidias og af Euphranor, Plin. 34, 19.

cliens, tis, comm., [f. cluens, af clueo, d. e. hører; „overf.“: er hørig og lydig el. underdanig]; dsfædv. I) i Rom: en Client, d. e. en ringere Mand el. Borger, som beskyttes af den Mægtigere, der i dette sit Forhold heder patronus; vid. Cato ap. Gell. 5, 13, o. Cic. R. Am. 7; - patronus si clienti fraudem fecerit, sacer esto, frgm. XII Tabb. ap. Serv. ad Virg. Aen. 6, 609: quibus ··· fraus innexa clienti; cf. Ovid. A. A. 1, 88; — II) udenfor Rom ere clientes: en Høvdings Tilhængere el. Undergivne; vid. Caes. B. G. 1, 4, o. ibd. 6, 15 o. 19, ogs. Tac. Ann. 1, 57; — B) ogs. undert. om et helt Folk, der lever under et mægtigeres Beskyttelse; vid. Caes. B. G. 1, 31, o. ibd. 6, 12, oftere; — not.: gen. pl. clientum, s. d. sædv. clientium, Hor. Od. 3, 5, 53. — clienta, ae, „poet.“ som fem. af cliens: en Clientinde, Plaut., Hor. Od. 2, 18, 8.

clientēla, ae, f., [cliens]; I) navnl. i Rom: Clientens Forhold til hans Patron, Clientskab el. Clientel; vid. Cic. R. Am. 37; cf. ibd. 33, ogs. Ter. Eun. 5, 8, 9; - ogs. undert. om en romersk Provindses el. dens Indvaaneres Forhold til sammes Patron i Rom; vid. Cic. Att. 14, 12, om Siculerne; - ogs. „overf.“: poëtae sub clientela Musarum, Suet. Gramm. 6; — B) „meton.“ sædv. in pl.: nogens Clienter el. de af en Patron beskyttede Personer og Forholde; saal. Cic. Fam. 13, 64: clientelas acceptas a majoribus etc.; cf. id. Cat. 4, 11, Caes. B. C. 2, 18, o. A.; - ogs. in sing., Justin. 8, 4; — II) udenfor Rom: Forbundsfællernes Forhold til el. Afhængighed af den mægtigere Stat, Bundsforvandskab, Caes. B. G. 6, 12. — clientŭlus, i, m., Tac. Orat. 37, demin. af cliens, inc.; — fem. clientula, ae, Ascon.

clima, (ogs. clīma), atis, n., κλίμα; I) oprdl.: Bøining, navnl. Jordens imod Polerne; df. (sild.); A) Himmelegnens Beskaffenhed, Climatet, Appul.; — B) Bøining el. Egn el. Sted; df. „overf.“: ∾ medium ventris, Veget.; — II) hos Landmaalerne: Jordsmon af 60 Fod i Firkant, Colum. 5, 1. — clīmăcis, ĭdis, f., κλιμακίς: liden Trappe, Vitruv. 10, 17. — climacter, ēris, m., κλιμακτήρ, (Trappestige); df. i Astronomien: ligesom Trinaaret, el. det farlige Aar i det menneskelige Liv, neml. efter Folketroen: hvert syvende Aar; vid. Plin. 7, 50, o. Gell. 3, 10. — climactērĭcus, 3, κλιμακτηρικός: hørende til det farlige Leveaar, climacterisk; ∾ annus, Censorin. de Die Natali, 14; cf. Plin. Ep. 2, 20. — clīmax, ăcis, f., κλῖμαξ, (Stie el. Trappe), som rhetorisk Figur: Udtrykkets ligesom trinvise Forstærkelse, lat. gradatio, Capella, som citerer Cic. Mil. 23; (cf. Quintil. 9, 3, 34).

*clīnāmen, ĭnis, n.: et Legemes Bøining; ∾ principiorum, vid. Lucr. 2, 292; o. — clīnātus, 3: bøiet el. sænket; vid. Lucr. 6, 563, o. Cic. Arat. 86; — [inus. clino]. — Clīnĭas, ae, m., o. Clīnĭădes, ae, m., vid. Nep. Alcib., in., o. Ovid. Ib. 635. — clīnĭce, es, f., κλινική, (sc. τέχνη): Lægens Kunst

el. Praxis ved Sygesengen (κλίνη), Cliniken, Plin. 29, 2. — clinĭcus, i, m., κλινικός; 1) Læge ved Sygesengen, Martial. 9, 97; — 2) den sengeliggende Patient, Hieronym.; — 3) Ligbærer el. Graver, Martial. 3, 93. — clinŏpăle, es, f., κλινοπάλη, (ligesom Sengekamp), vid. Suet. Dom. 22. — clinŏpŏdĭon, i, n., κλινοπόδιον, (liden Sengefod): Navnet paa en Plante, Plin. 24, 87. — clīnŏpus, ŏdis, κλινόπους: Sengefod, Lucil. ap. Macrob.

Clio, us, Κλειώ; 1) Historiens Musa; Clio Clíusque sorores, Ovid. A. A. 1, 27; — 2) Navnet paa en Oceanide, Virg. Ge. 4, 341.

clĭpĕo, (clypeo), (avi), atum, 1, v. a., [clipeus]: forsyner med et Skiold, Pacuv. ap. Non.; - clipeata agmina, Virg. Aen. 7, 793; cf. Ovid. Met. 3, 110; - ogs. absol.: clipeati, (sc. milites), Liv. 44, 41; — 2) clipeata imago: som er anbragt paa en skioldformet Flade, Macrob. — clĭpĕŏlum, i, n.: lidet Skiold, Hygin.; demin. af — clĭpĕum, i, n.: Biform af flgd., Virg. Aen. 9, 709, o. Liv. 1, 43, oftere.

clĭpĕus, (clyp., men clupeus, Enn. ap. Varr.); I) „egenl.": det runde af Kobber forfærdigede romerske Skiold; (forskielligt fra scutum; vid. Liv. 8, 8, o. id. 9, 19); - salvusne esset clypeus, etc., Cic. Fin. 2, 30; excipere ictus clipeo, Ovid.; cf. Virg. Aen. 2, 443: clypeosque ad tela sinistris Protecti objiciunt; - ogs. „alleg.": Skiold el. Værn, Claudian.; - men som Ordsprog: sero clypeum post vulnera sumere, (for sildigt at giøre noget), Ovid. Trist. 1, 3, 35; — II) „meton."; A) „alm.": en skioldformet Gestalt; - in altisono coeli clupeo, Enn. ap. Varr.; men Ovid. Met. 15, 192: Ipse dei clipeus etc., (d. e. Solskiven); ogs. et rundt Meteor el. Luftsyn, Senec. Qu. N. 1, 1; — B) „bes.": det paa en skioldformet Flade fremstillede Brystbillede af Guder el. af Mennesker, navnl. som kunstigen forarbeidet og som Æresgave el. Tempelgave); vid. Plin. 35, 4, ogs. Hor. Od. 1, 28, 11, ogs. Liv. 25, 39, Tac. Ann. 2, 83, o. Suet. Calig. 16, oftere.

clitellae, arum, f.: Paksaddel, navnl. til Esler og Muldyr; vid. Plaut. Most. 3, 2, 91, Phaedr. 1, 15, o. Hor. Sat. 1, 5, 47; - som Ordsprog siges: bovi clitellas imponere, (slet at vælge sin Mand), Cic. Att. 5, 15; df. — clitellārius, 3: hørende til en Paksaddel el. benævnt derefter, muli, Colum.; ogs. ∾ homines, (Pakeseldrivere), Plaut. — Cliternum, i, n.: By i d. Æqviske; — bb) df. Cliterninus, 3, colei, Cic. Fam. 9, 22; — b) df. Cliternini, orum, m.: Indvaanerne af Byen Cliternum, Plin. 3, 17.

Clitor, oris, m.: Biform af flgd., men alene in abl. Clitore, Liv. 39, 35. — Clitōrium, i, n.: By i Arcadien, Plin. 4, 10; — b) df. Clitōrius, 3, fons, Ovid., lacus, Plin. — Clitumnus, i, m.: Flod i Umbrien, hvis Kilde, under Navn af Juppiter Clitumnus, nød guddommelig Ære; (hod. Clitumno); vid. Plin. Ep. 8, 8, Virg. Ge. 2, 146, (Serv.), ogs. Prop. 2, 15, 25, Suet. Calig. 43, o. A.; — b) ogs. adj.: Clitumna novalia, Stat. Silv. 1, 4.

clivia avis, i. e. prohibitoria; vid. Plin. 10, 17; f. ogs. Fest. in clivia auspicia. — *clivōsus, 3: fuld af Høie el. Bakker, rus, Virg., solum, Plin., trames, Virg., Olympus, Ovid.; - ogs. „alleg.": ∾ tramite, (steil, besværlig), Sil.; o. — clivŭlus, i, m., demin.: liden Høi, Colum., Appul.; — [clivus]. — clivum, i, n.: for- o. efterel. Biform af flgd., Cato ap. Non., Frontin. d. Lim.

clivus, i, m., [inus. clino, af κλίνω, d. e. bøier]: Høi med mild Skraaning el. Bøining; vid. Virg. Ecl. 9, 8, o. Ovid. Met. 11, 151; ogs. „alm.": Høi el. Bakke; vid. Caes. B. C. 3, 46, Hor. Ep. 1, 13, 10, o. Liv. 21, 32; - ∾ Capitolinus, Cic., Liv.; heder ogs. ∾ sacer, Hor. Od. 4, 2, 35; - ∾ arduus, Ovid. Fast. 1, 264, (i Modsætning af Sletten); — II) df. ogs. A) „meton.": Skraaning; ∾ mensae, Ovid. Met. 8, 663; ∾ tabulae, id. Nux 77; — B) „alleg." el. som Ordsprog: clivo sudamus in imo, (dette er endnu kun Begyndelsen), Ovid. Her. 20, 41; cf. Senec. Ep. 31.

clŏāca, ae, f.: en af K. Tarqvinius Priscus bygget underjordisk Canal i Rom, hvorigiennem al Urenhed førtes ud i Tiberen; ofte ogs. in pl.; vid. Liv. 1, 38 o. 56; cloacas detergere, id., purgare et reficere, Dig.; cf. Cic. Sest. 35, oftere; men „alleg.": jacere in cloacam, Hor. Sat. 2, 3, 242; — bb) df. ogs. a) comisk til den Drikfældige: prolue cloacam, Plaut. Curc. 1, 2, 29; — b) som Ordsprog: arcem ex cloaca facere, s. und. arx; df. — clŏācālis, e: hørende til en Cloak, (for- o. efterel. Ord), flumen, Cato ap. Fest., faeculentia, Sidon. — Cloacina, s. und. Cluacina.

Clōdiānus, 3, (Claud.): hørende til el. benævnt efter en Clodius, navnl. efter Almuetribunen Clodius, incendia, Cic., operae, id.; s. und. Claudius. — clōdico, are, s. und. claudico. — Clodius, i, o. Clodius, 3, s. und. Claudius. — clodo, ĕre, s. und. 2. claudo.

Cloelia, ae, f.: romersk Jomfru, der, som Gidsel hos K. Porsenna, med flere qvindelige Fanger undkom, ved at svømme over Tiberen, Liv. 2, 13; cf. Virg. Aen. 8, 651. — clonos, i, f.: etslags Plante, ogs. batrachium o. scelerata, Appul. — clostellum, i, n.: liden Laas, Petron. Sat. 140, demin. af — clostrum, i, s. und. claustrum. — Clōthō, (rimel. alene in nom. o. acc.), Κλωθώ, (den Spindende): den ene af de trende Parcer, Ovid. Fast. 6, 757, Juvenal. 9, 135, ferrea, Stat.; — b) „poet." ogs. „overf.": Clotho longam, (s. vitam longam), Sil. 5, 401.

Clŭācina, (Cloacina, Lactant.), ae, f., [af inus. cluo, s. purgo]: den Rensende; Epithet til Gudinden Venus; vid. Plin. 15, 36, o. Serv. ad Virg. Aen. 1, 720; apud Cluacinae (Clo.) sacrum, Plaut. Curc. 4, 1, 10. — cludo, ĕre, s. und. claudo. — cludus, 3, s. und. claudus.

Clŭentius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn; cf. Virg. Aen. 5, 123; — b) df. rimel.: Cluentia el. Cluentina tribus, vid. Vell. 2, 20; — not.: Avitus Cluentius, vid. Cic. Orat. p. Cluentio. — clŭĕo, ēre, v. n., κλύω, (i. e. audio, dicor), ligesom audio: hører mig nævne saa, blive kaldet saa; (forel. Ord); - ut meus victor vir belli clueat, Plaut. Amph. 2, 2, 16; cf. Lucr. 1, 120; men absol., ibd. 450; - ogs. c. inf.; esse cluebat omnium miserrimus, Enn. ap. Non.; — b) forel. ogs. in pass. m. s. Bem., Pacuv. ap. Non.; ligel. Plaut. Pseud. 4, 1, 12: Stratioticus homo qui cluear. — Clŭĭlius, Κλοίλιος: Konge i Alba, efter hvem benævnes: Cluiliae fossae; vid. Liv. 1, 23, o. id. 2, 39.

*clūnālis, e: hørende til Lenden el. Laaret, pedes, Avien.; o. — clūnĭcŭlus, i, m., el. clūnĭcŭla, ae, f.: liden Lend el. lidet Laar; - cluniculi avium, Favorin. ap. Gell. 15, 8; af — clūnis, is, m. o. f., [rimel. besl. m. inus. clino, i. e. κλίνω: lener el. bøier]: Lenden el. Laaret (hos Mennesker og Dyr); vid. Hor. Sat. 1, 2, 89, o. ibd. 2, 8, 91; clunes apri, (Skinke el. Kølle deraf), Juvenal.; tremulo clune, id. 11, 164.

1. clŭo, ĕre, inus. s. purgo; vid. Plin. 15, 36. — 2. clŭo, ĕre: sild. Biform af clueo, Prudent., Symmach. — 1. clŭpĕa, ae, f.: etslags liden Flodfisk, (∾ alosa L.), Plin. 9, 17. — 2. Clŭpea, (Clypea), ae, f., Mela, Plin. 5, 3, Flor.; o. Clŭpeae, arum, f., Caes. B. C. 2, 23, o. Auct. B. Afr. 3: By i Africa propria. — clupeus, i, s. und. clipeus. — clūrinus, 3, [af inus. clura, i. e. πίθηκος, el. simia], pecus, (d. e. Aberne), Plaut. Truc. 2, 2, 14, inc.

*clūsāris, e, o. clusārius, 3: forel. Biform af flgd., Hygin. ap. Goes.; o. — clūsĭlis, e: som let lukkes, el. som let lukker sig, conchae, Plin. 9, 61; — [1. claudo, cludo]. — Clūsĭum, i, n.: By i Etrurien, (hod. Chiusi), tidligere Camers; vid. Liv. 10, 25,

o. A.; — bb) df. Clūsīnus, 3: clusisk, fontes, (kolde Bade), Hor. Ep. 1, 15, 9; ∾ far, (af fortrinlig Godhed), Colum.; hvf. ∾ pulles, Martial. 13, 8; — b) subst. Clūsīni, orum, m.: Indvaanerne af Byen Clusium, Liv. 5, 35, Plin. 3, 8. — *Clūsius, i, m.: Epithet til Guden Janus, hvis Tempel lukkedes i Fredstider, Ovid. Fast. 1, 130; o. — clusor, oris, m.: som tillukker el. indelukker el. omringer, Sidon.; — [cludo, 1. claudo]. — clūsūra, ae, f. und. clausura. — clusus, 3, f. clausus, 3, und. 1. claudo.

clȳbătis, is, f., κλύβατις: en Benævnelse paa Planten helxine, Appul. — Clȳmĕne, es, f., Κλυμένη; I) Gemalinde af d. æthiopiske Konge Merops, ved Solguden Moder til Phanthon, Ovid. Met. 2, 37 o. 43, oftere; — B) df. 1) Clȳmĕnēius, 3, proles, (i. e. Phaëthon), Ovid. l. c., 19; — 2) Clȳmĕnēis, idis, f.: en Datter af Clymene, Albinov. ad Liviam 1, 111; — II) en Oceanide, Virg. Ge. 4, 345; — III) en Ledsagerinde af Helena, Ovid. Her. 17, 267. — Clymenēis, idis, o. Clymenēius, 3, f. und. frgd. — 1. clȳmĕnus, i, m., κλύμενος: etslags ubekiendt Plante, Plin. 25, 33. — 2. Clȳmĕnus, i, m.: Epithet til Pluto, Ovid. Fast. 6, 757. — Clypea, etc., f. und. Clupea. — clypeo, clypeum, o. clypeus, f. und. clipeo, etc.

clysmus, i, m., κλυσμός: = flgd. nr. 1, Scribon. — clyster, ēris, m., κλυστήρ; 1) Klyster el. Tarmebad, Cels., Plin., Suet. Ner. 20, o. A.; hos Cels. ogs. lotio; — 2) Klysterspreite, Suet. Claud. 44, Plin., o. A.; ∾ oricularius, (Orespreite), Cels. — clystērium, i, n., κλυστήριον: = frgd. nr. 1, Scribon. — clystērizo, are, v. a., κλυστηρίζω: at sætte Klyster, Coel. Aur., Veget.

Clȳtaemnestra, ae, f., Κλυταιμνήστρα: Datter af Tyndarus og Leda, Søster af Helena, Castor o. Pollux, Gemalinde af Agamemnon, som hun ombragte, Moder til Orestes, Iphigenia, Electra; blev endel. paa Gudens Befaling ombragt af hendes Søn Orestes; - vid Hygin. Fab. 117 o. 240, o. Serv. ad Virg. Aen. 2, 601, oftere; — 2) „meton." ogs. f. et ukydsk Fruentimmer; vid. Coelius ap. Quintil. 8, 6, 53. — Clȳtĭe, es, f., Κλυτίη: en til Heliotropion el. Solblomst forvandlet Oceanide; vid. Ovid. Met. 4, 206 o. 256 flgd.

Cnaeus o. Cnēus, i, m.: romersk Fornavn, sædv. afkortet Cn., men efter Quintil. 1, 7, 28, at udtale som Gnaeus; f. und. Bogstavet C. — cnēcus, i, f.: = cnicus, Colum. — cnēdīnus, 3, κνήδινος: af Nelder, oleum, Plin. 15, 7 (Hard.). — cnēōron, i, n., κνέωρον, ogs. cnestron, i, n., κνῆστρον: etslags Plante, ogs. thymalaea, Kielderhals, (daphne Gnidium L.), Plin. 13, 35. — cnīcus, el. cnecus, i, f., κνῆκος: etslags ægyptisk Plante, germ. Saflor, (carthamus tinctorius L.), vid. Plin. 21, 53 o. 107. — cnīde, es, f., κνίδη: Sonelden, (Plantedyr el. zoophyton), urtica marina, Plin. 32, 53. — Cnidius, o. Cnidus, f. und. Gnidus. — cnissa, ae, f., κνίσσα: Offerdamp, Fedtdamp af det brændende Offer, Arnob. — cnōdax, ācis, m., κνώδαξ, m., i Mechaniken: Kegletappen, Vitruv. 10, 6.

co- i Sammensætn. foran Vocaler o. „h" er f. com- el. con-, neml. ved Bortkastelsen af m el. n, f. cum (som praepos. insep.). — Coa, ae, f., [rimel. besl. m. coire], Coel. ap. Quintil. 8, 6, 53.

co.accēdo, ĕre, v. n.: tillige el. desuden at komme dertil; vid. Plaut. Curc. 2, 3, 65. — *coăcervātim, adv.: hobeviis, Appul.; o. — coăcervātĭo, onis, f.: Sammenhobning, omnium actionum, Dig.; — b) „bes." ogs. som rhetorisk Figur, Cic. Part. or. 35, fin., o. Quintil. 9, 3, 53; af — co.ăcervo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": sammenhober el. sammendynger, pecunias, Cic., magnam vim emblematum, id. Verr. 4, 24; cf. ibd. 5, 57; - ∾ cadavera, Caes., cumulos hostium, Liv., armorum, id; — II) „fig.": verisimilia ··· quum sunt coacervata, Cic. Part. or. 11; — men „poet.": Per coacervatos pereat domus impia luctus, Ovid. Met. 8, 485.

co.ăcesco, ăcŭi, 3, v. n. intens.: at blive aldeles suur; om Druer, Varro, om Viin, Cic., (f. nedenf.); ogs. om de nydte Spiser, Cels.; — II) „fig.", navnl. „ethisk" el. om Characteren: at blive bitter el. arrig el. hadsk; vid. Cic. d. Senect. 18; men id. frgm. Orat. pro Scauro 43, „alleg.": tot transfusionibus coacuisse.

coacte, adv. af coactus: sammentrængt; df. „overf."; 1) paaskyndet, ilende; in compar., Gell. 10, 11; — 2) noiagtigen; in compar., id. 10, 2; — 3) med Tvang, voldsomt, Tertull. — coactĭlis, e, [coactus, cogo]: sammentrængt; coactilia: valkede Tøier, Filt, Dig. — coactim, adv.: Biform af coacte, ligesom coacto: sammentrængt; df. „overf.": ∾ scribere, (i Korthed), Sidon.; — coactio, onis, f., [cogo]: Indsamling; df. in pl.: ∾ argentarias facere, Suet. Vesp. 1, (være Incassator); — II) „overf."; A) Sammendragning, Forkortning; ∾ causae in breve, Dig.; — B) etslags Sygdom el. Krampe hos Dyrene, Veget.

coacto, are, v. a., intens. af cogo: tvinger; c. inf.; men alene Lucr. 6, 1121 o. 1160. — *coactor, oris, m.; I) „egenl.": som samler el. sammentrænger; df. A) som incasserer Penge (fra Auctioner el. Skatter, osv.), Hor. Sat. 1, 6, 86, o. Auct. Vit. Hor.; — B) agminis coactores, Tac. Hist. 2, 68, Bagtroppen; — II) „overf.": som tvinger; quibus opus sit ··· ut ita dicam, coactore, Senec. Ep. 52; o. — coactūra, ae, f.: Indsamling, men sædv. „concr.": det Indsamlede; coactura (sc. baccarum) uniuscujusque diei, Colum.; — [cogo]. — 1. coactus, 3: partic. af cogo. — 2. coactus, us, m., [cogo]: = coactio; men alene „overf." o. in abl., coactu: ved Tvang, ved at tvinges el. nødes deraf; - coactu atque efflagitatu meo, Cic.: coactu civitatis, Caes.; cf. Lucr. 2, 273.

co.addo, ĕre, v. a.: lægger el. føier endnu dertil, Cato, Plaut. — co.ădŏlesco, ēvi, 3, v. n.: at vore dermed el. tilligemed et andet, Tertull. — co.ădōro, are, v. a.: at tilbede dermed el. tillige, Ambros., Cod. Just. — coadūnātĭo, onis, f.: Sammenfatning el. Opsummering, totius calculi, Cod. Just.; af — co.adūno, avi, atum, 1, v. a.: forener el. forbinder endnu dermed, brachium statuae, Dig.; men plures summae in unam coadunatae, ibd.

co.aedĭfĭco, (avi), atum, 1, v. a.: bebygger derhos el. tillige; ∾ campum Martium, Cic. Att. 13, 33; cf. id. Part. or. 10. — co.aegrōto, are, v. n.: derhos el. tillige at være syg, Hieron. — co.aequālis, e: jevnaldrende, af samme Alder, Petron.; - df. subst.: Kammerat, in ludo inter coaequales discens, Justin. 23, 4; - „overf." ogs. om Dyrene, Colum. 8, 14; df. — coaequālĭtas, atis, f.: Lighed, honorum militiae, Dig.

co.aequo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": giør lige dermed el. med et andet, jevner el. sletter, aream, Cato, montes, Sall.; ∾ glebas inducta crate, Colum.; — II) „fig.": giør lige med hinanden i Magt el. Værd, ophæver al Forskiel derimellem; - ∾ gratiam omnium, Sall. frgm.; coadaequati dignitate, pecunia, virtute, ibd.; - ∾ aliquem cum aliquo, Lactant.

co.aestĭmo, are, v. a.: tillige at ansee el. erklære derfor, Dig. — coaetāneo, are, v. n.: at være af samme Alder el. jevnaldrende, Appul., Tertull.; af — coaetānĕus, 3, [con-, aetas]: af samme Alder, jevnaldrende, Appul. — co.aeternus, 3: lige evig, Tertull. — coaevus, 3, [con-, aevum]: af lige Alder, jevnaldrende, Augustin., Prudent.

co.aggĕro, (avi), atum, 1, v. a.: sammenhober, lapides, Serv. ad Virg. Aen. 5, 273; — 2) ∾ aliquid aliqua re, (bedække med en Hob deraf); ∾ ova faba

fresa, Colum. 8, 6. — co.ăgito, are, v. a.; hos Lægerne: at røre el. ryste sammen, Marc Empir.

*coagmentātio, onis, f.: Sammenføining, Forbindelse, Cic. Univ. 5, oftere; - in pl., Vitruv.; af — coagmento, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl." o. „technisk": sammenføier el. forbinder, limer el. lodder el. klæber sammen; - vid. Cic. d. Senect. 20, o. id. Tusc. 1, 29; ∾ tabulam, Vitruv., fissuram, Colum.; — II) „overf."; men hos Cic., (som mindre sædvanligt), ogs. m. quasi el. quodammodo; - vid. id. Brut. 17, o. id. d. Or. 3, 43; dog id. Phil. 7, 7: docebo, ne coagmentari quidem posse pacem; af — coagmentum, i, n., [cogo]; I) „egenl.": Sammenføining el. Forbindelse, (men alene concret); - inter coagmenta lapidum etc., Caes. B. C. 3, 105; coagmenta in foribus. (Fælding i Døren), Plaut. Most. 3, 2, 144; — II) „overf.": Forbindelse. Forbindelsesled, syllabarum, Gell. 17, 9.

coăgŭlatio, onis, f.: at løbe sammen; ∾ lactis, Plin.; af — cŏăgŭlo, (avi), atum, 1, v. a.: lader løbe sammen el. størkne, (el. bringer dertil); - ∾ (balsamum), Plin. 12, 54; lac coagulatum, id.; cf. id. 20, 97; af — coăgŭlum, i, n., [cogo]; I) „egenl.": Løbe, (hvorved Melk bringes til at løbe sammen; navnl. den i Pattedyrenes Mave sammenløbne Melk; ogs. denne Mave selv); - ∾ leporinum, haedinum, Varro; lacte asinae coaguli vice uti, Plin.; - ogs. om andre Ting: at løbe sammen el. størkne el. fryse; num causa oleo coaguli in levitate etc.? Gell. 17, 8, 15; — b) „meton.": den sammenløbne Melk, tyk Melk, ogs. Ost; si coagulum alicui nocuerit, Plin.; cf. Ovid. Fast. 4, 545; — II) „overf." el. „alleg.": hvad der forbinder el. befæster; bf. om Vinen: hoc continet coagulum convivia, Varro; ∾ animi atque amoris, Gell.; ∾ omnium aerumnarum, (i. e. causa), Amm.

co.ălesco, (ogs. coolesco, Lucr.), ălŭi, ălĭtum, 2, v. n. inch.; I) „egenl.": at voxe sammen, ved Værten at forbinde sig; ogs. at voxe sammen dermed, at slaae Rødder deri, odl.; ogs. alm.: at voxe til, at trives i Værten, odl.; - ∾ calce (saxa), Lucr.; cf. id. 2, 1061; - ogs. om Saar: at groe sammen, at læges, Plin.; - forte ilex coaluerat inter saxa, Sall. Jug. 93; cf. Suet. Aug. 92, o. Ovid. A. A. 2, 649; — b) ogs. om Generationen; vid. Gell. 12, 1; — II) „fig.", (navnl. ofte hos Historikerne); - quam facile coaluerint etc., Sall. Cat. 6; cf. Liv. 1, 8, id. 2, 48, o. Tac. Ann. 6, 44; - vixdum coalescens ··· regnum, vid. Liv. 29, 31; cf. Tac. Hist. 1, 21; - ligel. coalita libertate, id. Hist. 4, 55; cf. id Ann. 13, 26; - hos Quintil. ogs. om Ordene og om Talen; - (voces) e duobus quasi corporibus coalescunt, ut maleficus, id.; men id. 2, 9, fin.: coalescere eloquentia nequit, nisi sociata tradentis accipientisque concordia.

1. coalitus, 3: partic. af coalesco. — 2. coălĭtus, us, m., [coalesco]: Sammenvoxen; bf. alm. Forbindelse, Forening, Arnob. — co.ălo, ĕre, v. a.: tillige at ernære, Hieronym.

co.ămātor, oris, m.: en Medbeiler, Caecil. ap. Non., inc. — co.ambŭlo, are, v. n.: at gaae med, Claud. Mam. — co.angusto, (avi), atum, 1, v. a.; I) „egenl.": indskrænker el. indeslutter i et snevert Rum, Varro; in pass., Auct. B. Hisp. 5; men ∾ fistulam, Cels., aditum, Dig., (gjøre trang el. snever); — II) „overf."; haec lex ··· coangustari etiam potest, Cic. Leg. 3, 19. — coaptātio, onis, f.: passende Sammenføining, Grækernes ἁρμονία, Augustin.; af — co.apto. (avi), atum, 1, v. a.: at afpasse dertil, at sammenføie dermed, aliquid alicui, Augustin.

coarctatio, onis, o. coarcto, are, s. und. coartatio, etc. — co.āresco, ārŭi, 3, v. n. inch.: at indtørres med el. i hinanden; aes et arena ··· quum coaruerint, Vitruv. 7, 11. — cŏ.argŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a.; oprdl.: angriber fra alle Sider, (navnl. med Grunde el. Beviser); bf. I) i Retssproget; ∾ aliquem: at føre Klage og Beviis imod nogen, at overbevise nogen om en Brøde; vid. Cic Verr. 4, 47; ligel Lentulum ··· coarguit ··· sermonibus etc., Sall. Cat. 47; - ogs. absol. el. uden acc.; in exprobrando et coarguendo etc., Quintil. 11, 3, 92; - ogs. c. gen. criminis; ∾ aliquem avaritiae, Cic., facinoris, Tac. Ann. 13, 23; — II) oftere udenfor Retssproget el. „alm."; ∾ aliquid: at angive og bevise (en Forseelse el. en Beskaffenhed); bf. om Begreber: at være et fuldkomment Beviis derfor el. derpaa; - vid. Cic. R. Am. 30, o. id. Mur. 4; men quam (legem) usus coarguit, (hvilken Lovs Ubrugbarhed Erfaringen viser), Liv. 44, 6; cf. Plin. 16, 6; ogs. m. Objectsætn.; quod falsum esse, pluribus coarguitur, Quintil. 4, 2, 4.

coartātio, (coarct.), onis, f., [coarto]: Sammentrængen i et snevert Rum, navnl. Vandets, Vitruv., men Mandskabets, vid. Liv. 27, 46; cf. Hirt. B. Al. 74. — co.artĭcŭlo, are, v. a.: at gjøre talende; ∾ ora mutorum, Arnob. — co.arto, (coarcto), avi, atum, 1, v. a.: sammentrænger el. indpresser i et snevert Rum; - ∾ fenum in struem, Colum.; ∾ alveum Tiberis, (opp. laxare), Suet. Aug. 30; ubi angustae fauces iter coartant, Liv. 25, 5; ∾ forum, Tac.; in oppidis coartatus, (indkneben el. indesluttet deri), Cic. Att. 7, 10; — II) „overf."; A) om Tiden: forkorter el. afkorter, tempus sponsas habendi, Suet. Aug. 34; — B) om Talen: sammentrænger; vid. Cic. d. Or. 1, 35; ∾ plura in unum, Plin. Ep. 1, 20; — not.: sild. ogs. ligesom cogo: tvinger dertil, c. inf., Dig.

coassatio, coasso, s. und. coaxatio, etc. — Coătrae, (Choatrae), arum, m.: Folk ved den mæotiske Sø, Plin. 6, 7, Lucan. — coaxatio, onis, f.: Brædernes Sammenpløining; bf. „concr.": Brædegulv, odl., Vitruv. 6, 5; ogs. in pl., Plin. 36, 62; af — 1. coaxo, (coasso), (avi), atum, 1, v. a., [con-, axis]: sammenpløier (Bræder, odl.), Vitruv. 7, 1. — 2. coaxo, are, v. n., som Froernes Naturlyd: at qvække, Suet. Aug. 94, Auct. carm. d. Philom. 62, Spartian.

cōbion, i, n.: en Art af Værten tithymalus el. Ulvemelk, Plin. 26, 45. — Cōcălus, i, m.: mythisk Konge paa Sicilien; om ham s. Ovid. Met. 8, 261; cf. id. Ib. 291, flgd.; — b) bf. fem. patron.: Cōcălis, ĭdis, pl. Cōcă ides, um: Døttrene af K. Cocalus, Sil. 14, 42.

*coccĭnātus, 3: som er iført Scharlagenklæder, puerulus, Suet. Dom. 4; o. — coccĭnĕus, 3: scharlagenfarvet, acini, Plin., lacernae, Martial.; af — coccĭnum, i, n., s. und. flgd. — coccĭnus, 3, ligesom coccineus: scharlagenfarvet, gausapa, Petron., laena, Juvenal.; — 2) bf. subst. coccinum, i, n.; a) in sing., ligesom coccum: Scharlagenbær, Hieronym.; — b) in pl.: Scharlagenklæder, Martial. 2, 39, oftere; af — coccum, i, n., (ὁ κόκκος, d. e. Bær); I) efter de Gamle: Scharlagenegens Bær; vid. Plin. 16, 12, oftere; - brugtes ogs. i Medicinen, id. 2, 24; — bb) bf. „meton."; a) Scharlagenfarve, Hor. Sat. 2, 6, 102, o. Martial 5, 23, oftere; — b) Scharlagenklædning, Suet. Ner. 30, Sil.; — II) coccum Gnidium, ogs. granum Gnidium: Kornet el. Frøet af Buskværten thymelaea, (ligel. til Brug i Medicinen), Plin. 13, 35, Cels.

coccȳgia, ae, f., κοκκυγία, som Farveplante: etslags Sumach; vid. Plin. 13, 41. — coccȳmēlum, i, n., κοκκύμηλον, (ligesom Gøgeæble), rimel. en Blommeart, Cloat. ap. Macrob. Sat. 2, 15. — coccyx, ȳgis, m., κόκκυξ: Gøgen, Plin. 10, 11. — cocētum, i, n., [coquo]: en af Honning og Valmue tilberedet Spise, Tertull.

cochlĕa, (cocl.), ae, f., (ὁ κοχλίας): en Snegl, Plin. 9, 82; cf. Hor. Sat. 2, 4, 59, o. Cic. Div. 2, 64; - ogs. som Billede paa Langsomhed, Plaut. Poen. 3, 1, 29; — b) in cochleam (retorti specus: snegleformige), Colum.; — II) „meton."; a) Sneglehuset, Martial. 11,

18; — b) Skruen i en Presse, Vitruv. 6, 9; — c) etslags Øsemaskine, Vandskruen, id. 5, 12; — d) en Dør, som bevæger sig let, Varr.

cochlĕar, (ogs. cochleare, Martial.), is, n.: en Ske, [rimel. af Gestaltens Lighed m. en cochlea], Plin. 28, 4, Cels., Martial. 14, 121; — 2) „bes." ogs. i Medicinen, som Maal for flydende Sager: en Skefuld, Colum., Plin. — cochlĕāre, is, n., s. und. frgd. — cochlĕārĭum, i, n., [cochlea]: et Sneglehus, Varro; — b) ds. ligesom cochlear: en Ske, Plin. 20, 89, Scribon. — cochlĕātim, adv.: sneglesormigen, Sidon.; af — cochlĕātus, 3, [cochlea]: snegleformet el. skrueformet, equuleus, Pompon. ap. Non. — cochlĕŏla, ae, f., demin. af cochlea: liden Snegl, Hieronym. — cochlis, ĭdis, f., κοχλίς: en snegleformet Ædelsten, Plin. 37, 74.

cōcĭo, onis, m.: etslags Hoker, Laber.ap.Gell.16,7; ds. — cōcĭōnor, atus sum, 1, v. dep. n.: hokrer el. prutter, Quintil. Decl., inc. — cocles, ĭtis, m., [besl. m. κύκλωψ]; som Tilnavn: den Enøiede, el. efter Plin. 11, 55: som er født blind paa det ene Øie; - navnl. ogs. at mærke, som Tilnavn til hin tappre Romer Horatius; vid. Liv. 2, 10, Prop. 3, 9, 65, o. Senec Ep. 120. — coco, el. cocococo: Hønsenes Naturlyd, Petron. Sat. 59. — cōcŏlŭbis, (cocolobis), is, f.: spansk Benævnelse paa en Vindrueart, Colum.; Plin. 14, 4, har den anden Form.

coctāna, s. und. cottana. — *coctĭlis, e: brændt, lateres, Varr., laterculus, Plin., Curt.; ∾ muri (Babylonis: af brændt Sten), Ovid. Met. 4, 58; — b) ds. subst. coctilia, ium, n., (sc. ligna: torret Brændeved), Trebell. Claud. 14; — coctĭo, onis, f.; „egenl.": Kogning; ds. „overs.": Fordøielse, Plin. 20, 39; — coctīvus, 3: som let bliver moden, castaneae, Plin. 15, 25; — [coquo].

*coctor, ōris, m., sjeld. Biform af coquus: en Kok, Petron.; men ∾ calcis, (Kalkbrænder), Cod. Theod.; o. — coctūra, ae, f.; I) „egenl.": Kogning, Plin. 19, 41; ogs. Smeltning, id. 34, 20; — bb) „meton.": hvad der koges el. smeltes paa engang, den paa engang kogte el. smeltede Masse, Colum. 12, 20; — II) „overs.": Frugternes Modning; navnl. den dertil hørende Temperatur; - ea coeli temperies, quam cocturam vocant, Plin. 14, 61; — [coquo]. — coctus, 3: partic. af coquo. — cŏcŭla, (coquula), ae, f., [demin. af coquus]: Kokkepige, Varr. ap. Non. — cŏcŭlum, i, n., [coquo]: etslags Kogekar, Plaut. frgm. ap. Isid. — cŏcus, i, s. und. coquus.

Cōcȳtus, (-os), i, m., Κωκυτός, (sc. fluvius, ligesom Sorgens Flod, af κωκύω, i. e. ploro): en af Underverdenens Floder; vid. Hor. Od. 2, 14, 17, Cic. Tusc. 1, 15, Virg. Aen. 6, 132 o. 297, o. A.; acc. Cocyton, Claudian.; — ds. Cōcȳtĭus, 3: cocytisk, aqua, Petron. Sat. 120, aequora, Claudian.

coda, ae, s. und. cauda. — Codanus sinus, Plin. 4, 27, Mela 3, 3: det baltiske Hav el. Østersøen. — Codeta, ae, f.: en Mark el. Eng hinsides Tiberen; vid. Fest. pag. 44; in minore Codeta defosso lacu, Suet. Caes. 39. — cōdex, ĭcis, s. und. caudex. — codicarius, 3, s. und. caudicarius.

*cōdĭcillāris, e: udnævnt el. bestemt ved en Codicil el. ved en keiserlig Skrivelse, (d. e. titulær), auguratus, Lamprid.; o. — cōdĭcillārĭus, 3: = frgd, dignitates, Cod. Theod.; af — cōdĭcilli, orum, (in sing. alene efterel. o. sjeld.), m., demin. af codex, (s. caudex); oprdl.: liden Træstamme el. Træbul; men alene hos Cato, i Forbindelsen: codices oleaginei; — II) men sædv. er codicilli; A) „alm.": smaa med Vox overtrukne Trætavler, til at skrive paa med Griffelen; ds. navnl., ligesom pugillares: Conceptbog el. Anmærkningsbog, odl.; vid. Cic. Phil. 8, 10; cf. id. Fam. 9, 26, oftere, Suet. Tib. 51, oftere, o. A.; - men ogs. findes undert. codicilli, istedetfor et Brev, navnl. til Fortrolige, el. som Haandbillet; - vid. Cic. Qu. Fr. 2, 11; hvf. ogs. codicilli modsættes epistolae, Senec. Ep. 55; - dog findes ogs. codicilli f. epistolae; vid. Suet. Calig. 55, o. id. Oth. 10; — B) „bes." ogs. under Keiserne; 1) keiserlig Haandskrivelse el. Cabinetsordre; vid. Suet. Tib. 42, oftere, o. Dig.; insignia codicillorum, Cod. Just.; ∾ praetorios consequi, Cod. Theod.; — 2) Bønskrift el. Supplik; vid. Tac. Ann. 4, 39, o. ibd. 6, 9; — 3) Tillæg el. Anhang til et Testamente, el. tilføiet testamentarisk Bestemmelse, en Codicil, Plin. Ep. 2, 16, Tac. Ann. 15, 64, Dig. — cōdĭcŭla, ae, f., demin. af coda el. cauda, Apic., inc.

Codrus, i, m., Κόδρος: berømt Konge i Athenen; vid. Justin. 2, 6, o. Vell. 1, 2, ogs. Hor. Od. 3, 19, 2, o. Cic. Tusc. 1, 48, oftere; — not.: ogs. er Codrus: Navnet paa en maadelig romersk Digter; vid. Virg. Ecl. 7, 22, o. Juvenal. 1, 2.

Coela, (orum, n.), Euboeae, (τὰ) Κοῖλα τῆς Εὐβοίας: Egnen omkring en Bugt paa Euboea, Val. Max. 1, 8, 10. — Coelē Sȳrĭa, gen. Coeles Syriae, Inscr., acc. Coelen Syriam, Liv. 42, 29, ogs. nom. Coelesyria, ae, f., Κοίλη Συρία: det hule Syrien, (imellem Libanus og Antilibanus), Mela 1, 11, Plin. 5, 17, o. A.

coelebs, coelibatus, s. und. caelebs, etc. — coĕlĕmentatus, 3, [con-, elementum]: sammensat af Elementer, Tertull. — coeles, (cael.), ĭtis, adj., [coelum], poetisk Biform af coelestis: himmelsk; ∾ regna, Ovid. Fast. 1, 136; — 2) oftere subst. pl. coelites, um, m.: de Himmelske el. Guderne, - rex coelitum, Hor. Epod. 16, 56; cf. Cic. d. Rep. 6, 9, o. Ovid. Met. 5, 322; - sjeld. in sing.; vid. Ovid. Pont. 4, 6, 17: de coelite ··· recenti ··· carmen.

coelestis, (cael.), e, [coelum]; I) „egenl.": hørende til Himmelen el. Luften, som befinder sig derpaa el. deri, som kommer derfra, (himmelsk); - ∾ ignis fulminis, Lucr.; ∾ arcus, Plin., Suet., (Regnbuen); ∾ aqua, Hor., ogs. ∾ aquae, id., Liv., (Regnvandet); ∾ templa, (i. e. coelum), Lucr.; men ∾ solum, Ovid. Met. 1, 73; ∾ prodigia, (Varsler af Luften), Liv. 1, 34; ∾ minae, (Uveir), Tac. Hist. 1, 18; - compar. o. superl. s. nedenf.; — II) „fig."; A) himmelsk el. guddommelig; - ∾ numen: Guddommen, Catull., o. A.; ∾ stirps. (nedstammende fra Guderne, Ovid. Met. 1, 760; men ibd. 15, 630: ∾ auxilium, (Gudernes Bistand); ligel. ∾ dona, (deres Gaver), id.; - ogs. absol.; cogitantes supera atque coelestia, Cic. Acad. 2, 41; ligel. cognitione coelestium et mortalium (insuere), Quintil.; - men in compar.: nihil coelestius, Senec. Ep. 66; — 2) subst. coelestes: de Himmelske, Guderne; vid. Cic. Leg. 2, 8, ex XII Tabb.; - in coelestium concilio collocare, Cic. Off. 3, 5; cf. Liv. 1, 16; men bis sex coelestes, Ovid. Met. 6, 72; coelestum templa, Lucr.; — b) sjeld. in sing.; Quicumque dedit formam coelestis avarae, Tibull. 2, 4, 35; — B) himmelsk el. guddommelig, d. e. fortræffelig el. ypperlig i sit Slags; - ∾ divinasque legiones etc., Cic. Phil. 5, 11; - oftest som hædrende Epithet til høie Personer og deres Egenskaber; - coelestis in dicendo vir (Cicero), Quintil.; coelestissimum os (Ciceronis), Vell. 2, 66; cf. ibd. 2, 3, oftere, ogs. Hor. Od. 4, 2, 18; — not.: coelestum, f. coelestium, Virg., o. A.; abl.: coeleste, f. coelesti, Ovid.

coelĭăcus, 3, κοιλιακός: hørende til Maven el. til Underlivet, dolor, Cato, medicamenta, Plin.; — b) syg el. lidende i Underlivet, apes, Varro; - ogs. subst., Plin. 28, 58; — Coelianus, 3, s. und. Coelius. — coelĭcŏla, (cael.), ae, m., [coelum, colo]; I) en Himmelbeboer; sædv. in pl. o. „poet.", s. Guderne; vid. Virg. Aen. 2, 641, o. ibd. 6, 554, oftere; — b) ogs. adj.; coelicolis immola procis, Val. Fl.; — II) som tilbeder Himmelen, Cod. Just.; — not.: gen.

coelicolum, Virg. — Coeliculus, s. und. Coeliolus. — coelicus, (cael.), 3, [coelum]. himmelsk; df. „overs.": coelica tecta, (i. e. magnifica), Stat. Silv. 2,3.

coelifer, (cael.), a, um, [coelum, fero]: som bærer Himmelen, (Epithet til Atlas), Virg. Aen. 6, 797; men Senec. Herc. Fur. 528: ∾ manus (Herculis). — coeliflŭus, (cael.), 3, [coelum, fluo]: som flyder ned fra Himmelen, fontes, Paul. Nol. — coelĭgĕnus, 3, [coelum, gigno]: født el. avlet el. opstaaen i el. paa Himmelen, Victoria et Venus, Varr., stellae, Appul. — Coelīmontium, (Cael.), i, n., [Coelius, mons]: den omkring den coeliske Høi liggende anden Region i Rom, P. Vict. de Regg. Urbis Romae; — b) df. Coelimontānus, (Cael.), 3: hørende til el. benævnt derefter, porta, Cic. Pis. 23. — Coeliŏlus, (Cael.), i, m., demin. af 2. Coelius: en Deel af den coeliske Høi, Varr. L. L. 5, 8; - heder Coeliculus, Pseud-Cic. Harusp. 15. — coeliōtĭcus, 3, κοιλιωτικός: maverensende, medicamenta, Coel. Aur. — coelĭpŏtens, (cael.), tis, adj., [coelum]: mægtig i Himmelen; ∾ dii, Plaut. Pers. 5, 1, 3. — coelĭtus, (cael.), adv., [coelum]: fra Himmelen; ignis coelitus lapsus, Amm.; - ogs. „overs.": fra Guddommen, Appul.

1. Coelĭus, (Cael.), Coelia: romersk Slægts- og Personsnavn, hvoraf her mærkes; 1) M. Coelius Rufus; vid. Cic. Or. p. Coelio; - hans Breve til Cicero haves Cic. Fam. 8; — b) df. Coeliānus, 3, orationes, Tac. Orat. 21; — 2) L. Coelius Antipater: Historiker og Retslærd paa Gracchernes Tid; vid. Cic. Brut. 26, oftere; — b) df. Coelianus, 3; hvf. absol. Coeliana, (sc. scripta), Cic. Att. 13, 8; — 3) Coelius Aurelianus: Læge i d. tredie chr. Aarh. — 2. Coelĭus, (Cael.), mons: den coeliske Høi i Rom, (hod. Lateranhøien); vid. Varr. L. L. 5, 8, hvorefter den skal være benævnt efter Etrurieren: Coeles Vibenna, hvis Krigere ibd. hede Coeliani. — coelo, are, s. und. caelo.

coelum, i, n., [riml. beslægt. m. κοῖλος, d. e. hul, hvælvet; men skrives ogs. caelum m. Hensyn paa caelare, el. paa caerulus, vid. Freund.], (forel. coelus, i, m., Enn. ap. Non., Lucr., Varr.; „poet." ogs. in pl.: coeli, orum, m., Lucr.); - I) „egenl."; A) „alm.": Himmelen; vid. Ovid Met. 1, 5; men in altisono coeli clupeo, Enn. ap. Varr.; summus ille coeli stellifer cursus, Cic. d. Rep. 6, 18; - coelos omnes convertere, etc., Lucr. 2, 1097; cf. Hor. Epod. 5, in.; - fulmina jaci de coelo, Liv.; de coelo tangi, (træffes af Lynet), id., Virg., o. A.; cf. Cic. Div. 1, 10: e coelo ictus; — bb) hertil kan mærkes; a) af Augursproget; de coelo servare, (iagttage Tegn og Varsler paa Himmelen), Cic. Att. 4, 3; de coelo fieri (multa: at mange Varsler haves el. hidrøre fra Luften), id. Div. 1, 42; — b) som Ordsprog: quid si nunc coelum ruat, (om en utidig Frygt), Ter. Heaut. 4, 3, 41; toto coelo errare, (feile himmelvidt), Macrob.; s. ogs. Virg. Ecl. 3, 105; — B) „bes." o. „meton."; a) Himmelegn el. Himmelstrøg; vid. Liv. 5, 51, o. Hor. Ep. 1, 11, 27; - ogs. Synskredsen el. Horizonten, Cic. d. Or. 1, 39; — b) den os omgivende Luft, Atmosphæren, el. Temperaturen, el. Veirliget; - vid. Cic. Tusc. 1, 19, o. id. Div. 1, 57; coeli temperatio, id., intemperies, Liv., gravitas, Cic., varietas et mutatio, Colum.; - coelum tenue, salubre, Cic., palustre, Liv., foedum imbribus et nebulis, Tac., serenum, Virg., Italum, Hor.; cf. id. Ep. 1, 15, in.; — c) alene sield. om en vis Tid paa Dagen; albente coelo, (i Lysningen), Sisenn. ap. Quintil.; cf. Nep. Pelop. 2; — II) „fig."; A) „overs."; a) om en betydelig Høide; - mons e mediis arenis in coelum attollitur, Plin. 5, 1; cf. Virg. Aen. 4, 89; men ibd. 6, 897: falsa ad coelum mittunt insomnia Manes, (op til Oververdenen el. op paa Jorden); — b) en Hvælving; ∾ camerae, (den indre Side af en Hvælving), Vitruv. 7, 3; men ∾ capitis, Plin. 11, 49; — B) ligesom „ment." o. „alleg.", (navnl. med Hensyn paa en høi Grad af Berømmelse el. Lykke el. Velværen), mærkes Udtrykkene: in coelum ferre, (ophøie til Skyerne), Cic. Phil. 4, 3, o. Hor. Ep. 1, 10, 9; ligel. exaequare aliquem coelo, Lucr. 1, 80; Coelo Musa beat, Hor. Od. 4, 8, 30; - men ogs. omvendt; aliquem de coelo detrahere, (berøve nogen hans store Berømmelse), Cic. Phil. 2, 42; - si etc., in coelo sum, (da er jeg lykkelig), id. Att. 2, 9; cf. coelum attingere, ibd. 2, 1, o. coelum accipere, Ovid. Met. 14, 814; — III) mythisk og personificeret er Coelus: Søn af Aether og af Dies, Cic. N. D. 3, 17, ogs. Fader til Saturnus, Enn. ap. Non.; cf. Cic. l. c. 23, o. Serv. ad Virg. Aen. 1, 297. — Coelus o. coelus, i, s. und. frgd.

co.ēmendatus, 3, [emendo]: tillige forbedret el. rettet, Arnob. — coemētērium, i, n., κοιμητήριον, (Sovested); df. eccl.: Begravelsesplads el. Kirkegaard, Tertull. — co.ēmo, ēmi, emptum, 3, v. a: at kiøbe sammen, at opkiøbe; ∾ multa ⋯ quae etc., Ter. Ad. 2, 2, 27; cf. Caes. B. G. 1, 3, o. A.; coëmptarum rerum pretia, Suet. Ner. 5.

*coëmptio, onis, f., [coëmo]; i Retssproget: et slags igiennem fingeret Kiøb og Salg bestaaende formelt Ægteskab; vid. Cic. Mur. 12, o. id. d. Or. 1, 56; df. — coëmptiōnālis, e: hørende til el. benævnt efter Ægteskabshandelen coëmptio; - ∾ senex, Plaut. Bacch. 4, 9, 52, (gammel daarlig Mand, som lader sig bruge ved denne Handel); cf. Curio ap. Cic. Fam. 9, 27, (ogs. Cic. Mur. 12); o. — coëmptiōnātor, oris, m.: som indgaaer Ægteskabshandelen coëmptio, Dig. — coëmptor, oris, m.: som kiøber sammen el. opkiøber; df. „overs."; ∾ testium, Appul. — coëmptus, 3: partic. af coëmo.

coena, (caena, cena), ae, f., θοίνη, (i. e. epulum): Romernes daglige Hovedmaaltid, ved den 9de Time, (el. Kl. 3 Efterm.; vid. Cic. Fam. 9, 26); - df. „alm.": Maaltid, Giestebud; - coenam curare, coquere, Plaut., apparare, Ter.; coenam praebere tribus ferculis, Suet. Aug. 74; ad coenam invitare, Cic., vocare, id., Hor.; ligel. coenam dare alicui, Cic.; ogs. adhibere aliquem coenae, Quintil., Suet.; - men condicere alicui coenam, (indbyde sig til Giest hos nogen), id. Tib. 42; itare ad coenas, ogs. coenas obire, (ofte at spise ude), Cic.; promittere ad coenam, Plin. Ep. 1, 15; - inter coenam, Cic., o. A., ogs. super coenam, Suet., (under Maaltidet); - som Ordsprog siges: coena comesa venire, (komme for sildigt), Varr.; — II) „meton."; A) den særskilte Anretning el. Omgang af Retter; - ∾ prima, altera, tertia, Martial 11, 31; — B) Spiseselskabet; - ingens coena sedet, Juvenal. 2, 120; — C) Spiseværelset; - quam coenam appellavit ille nidum, Plin. 12, 5.

coenācŭlārius, 3: hørende til coenacula el. Loftskamrene; men alene subst.; 1) coenacularius, i, m.: som udleier Loftsværelser, Dig.; — 2) coenacularia, ae, f., (sc. ars); hvf. ∾ exercere, (den Haandtering, at udleie Loftskamre), ibd.; af — coenācŭlum, (caen. cen.), i, m., [coena]; oprdl.: det i Husets øvre Etage værende Spiseværelse; df. sædv. den øvre Etage el. det øvre Stokværk, (superior pars domus, vid. Varr. L. L. 5, 33, ogs. Cic. Agr. 2, 35, o. Suet. Aug. 45); - df. sædv. Loftsværelse el. Tagkammer, navnl. ogs. som Bolig for den ringere Klasse; vid. Liv. 39, 14, o. Hor. Ep. 1, 1, 91, ogs. Juvenal. 10, 18, o. A.; — not.: comisk er Juppiters Plaut. Amph. 3, 1, 3: In superiore qui habito coenaculo; cf. ∾ maxima coeli, Enn. ap. Tertull.

*coenātĭcus, 3: hørende til Maaltidet; vid. Plaut. Capt. 3, 1, 36, (hvor ∾ spes, f. coenandi spes); - sild. ogs. subst., coenaticum, i, n.: Kostpenge, Cod. Just.; — coenātio, onis, f.; oprdl.: Spisning el. at spise; men sædv. „meton.": Spiseværelse el. Spisestue, Plin. Ep. 2, 17, Senec.,

Sueton., o. A.; — df. demin. coenātiuncŭla, ae, f.: liden Spisestue, Plin. Ep. 4, 30; — coenātōrĭus, 3: hørende til Maaltidet, vestis, Capitolin.; – oftere absol., coenatoria, orum, n.: Spiseklæder el. Bordklæder, Petron., Martial., Dig.; — [coeno]. — coenātūrio, ire, v. n., [desid. af coeno]: vilde gierne have et Maaltid Mad, Martial. 11, 77. — coenātus, 3, f. und. coeno.

coenĭto, are, v. n., frequ. af coeno: spiser oftere el. pleier at spise, (navnl. paa visse Steder); – ∾ foris, Cic., apud aliquem, id.; solus coenitabat, Suet. Aug. 76; men ∾ in publico, id. Ner. 27; – ogs. pass. imperson.; ut patentibus januis ··· coenitaretur, Macrob.

coeno, (caen., cēn.), avi (o. atus sum), atum, 1, v. n. o. a., [coena]; I) som v. neutr.: spiser, holder Maaltid; – ∾ lepide nitideque, Plaut., apud aliquem, Cic., cum aliquo, Hor., Suet; men Hor. Sat. 2, 8, 18: queis (f. quibus) coenantibus una; — bb) hertil mærkes; a) pass. imperson.; neque umquam sine aliqua lectione apud eum coenatum est, Nep Att. 14; cf. Liv. 2, 4; — b) partic. perf. depon.: coenatus, 3: som har spist; coenatus, ut pransus, ut potus, ut lotus, id est, confecta coena, Varr.; cf. Cic. Dejot. 7, o. Hor. Sat. 1, 10, 61; — II) som v. act.: spiser el. fortærer; – ∾ aves, Hor., olus, id., pulmenta, id., patinas omasi, id. Ep. 1, 15, 34; cf. Juvenal. 1, 95; men ∾ summas rerum naturae opes, (tilsætte dem paa lækkre Spiser), Plin. 10, 72; — bb) df. ogs. comiſk „overf."; a) om Tiden; tuas centum coenatas noctes, (som du har giennemſmauſet), Plaut. Truc. 2, 2, 24; — b) ligel.: coenabis hodie ··· magnum malum, id. As. 5, 2, 46; – men poët. ap. Suet. Aug. 70: ∾ rem aliquam, (ved Taffelet at forestille noget).

coenŏbita, ae, m.: Klosterbroder el. Munk, Hieronym.; af — coenŏbĭum, i, n., κοινόβιον: et Kloster, Hieronym. — coenōsĭtas, atis, f.: Smudsighed; df. in pl. o. „ethisk": Laster og Lyder, Fulgent.; af — coenōsus, 3, [coenum]: fuld af Skarn el. Urenhed; ∾ gurges, (i. e. Styx), Juvenal.; compar. ∾ liquor, Solin. — coenŭla, ae, f., demin. af coena: lidet Maaltid el. Tractement, Cic. Tusc. 5, 32, Suet., Martial.

coenŭlentus, 3: smudsig, pedes, Tertull.; af — coenum, (caen.), i, n, [besl. m. inus. cunire, i. e. stercus facere, hvf. cunae o. inquino]: Smuds el. Skarn, neml. m. Bibegr. af det Ækle el. Stinkende; vid. Lucr. 6, 977, Virg. Ge. 4, 49, o. Cic. Tusc. 4, 24; – Pulchrum ornatum turpes mores pejus coeno collinunt, Plaut.; ∾ cloacarum, Colum.; — II) „overf." o. „alleg.": Smudsighed el. smudsig Ringhed; vid. Lucr. 3, 77; men Liv. 10, 15: ut ex coeno plebejo extraheret consulatum; ogs. som Skældsord, Plaut, Cic.

coĕo, ivi o ii, itum, ire, v. n. o. a.; (om Formen conire, f. Quintil. 1, 6, 17); I) „egenl." o. oprdl.: at gaae el. komme el. træffe sammen, at forsamle sig; – absol., el. m. ad, el. m. in c. acc., sield. m. in c. abl., etc.; – ad solitum coire locum, Ovid. Met. 4, 83; coimus in porticum Liviae, (vi samles el. modes der), quum etc., Plin. Ep. 1, 5; cf. Tac. Ann. 4, 69; men Pharsaliam coëunt, Catull. 64, 37; men Hor. A. P. 207: quo (f. in quem locum) ··· coibat (populus etc.); – in cujus (dei) templo coiretur, Suet. Aug. 35; men Ovid. Fast. 3, 753: Millia crabronum coeunt etc.; men „poet." Prop. 3, 13, 8: Vix memini nobis verba coisse decem, (at de ere vexlede imellem os); – b) „poet." ogs. om et fiendligt Sammenstød; vid. Virg. Aen. 12, 709, o. id. Ge. 4, 73; — II) „fig."; A) „overf.": at komme sammen el. samles el. forenes el. forbindes ligesom til et eneste Legeme el. til et Heelt; – ligel. absol., el. m. in, etc., men ogs. m. cum, ogs. c dat.; — 1) om levende Væsener; – ut vaga illa multitudo coiret in populos, Quintil.; – navnl. ogs. i Krigssproget: at samle sig til Angreb el. Forsvar; vid. Liv. 2, 50, id. 6, 3, o. Caes. B. C. 1, 75; – men „poet.": ut coëat par jungaturque pari, Hor. Ep. 1, 5, 25; – bes. ogs. om Kiønnenes legemlige Omgang, Ovid., Senec., o. A.; ogs. om Dyrenes Parring, Ovid., Colum.; — 2) ligel. om Ting og om Begreber; vid. Lucr. 1, 838, o. id. 5, 664; – ogs. om tvende Legemers Forvandling til eet; vid. Ovid. Met. 4, 377; cf. ibd. 2, 670: Tum digiti coeunt, (voxe sammen); men ibd. 7, 179, om Maanen: ut cornua tota coirent; cf. Virg. Aen. 11, 860; – fremdeles om flydende Legemer; lac coit, (løber sammen), Varr.; cf. Plin. 33, 51; – ∾ ad sanum, (om Saar): at læges, Prop., Ovid.; ogs. ∾ ad cicatricem, Veget.; hvf. „alleg.", Hor. Ep. 1, 3, 23; — b) perfectum quiddam fieri, quum omnia coierunt, etc., Quintil. 11, 3, 9; quae littera cum quaque optime coeat, id. 9, 4, 91; cf. Hor. A. P. 12: u placidis coëant immitia; — B) „ment." o. „ethisk"; 1) at komme overens el. at træffe en Aftale derom, m. flgd. ut, Ter. Eun. 3, 4, in., (Donat.); ogs. absol., Nep. Pelop. 2; men id. Att. 8: ∾ cum aliquo de aliqua re; men Tac. Ann. 12, 47: quotiens in societatem coëant (reges); — 2) df. act.: ∾ societatem (cum aliquo, el. absol.), Cic. Phil. 2, 10, Nep. Con. 2; ogs. ∾ societatem sceleris, Cic. R. Am. 34; ∾ societatem de municipis fortunis, ibd. 31; — b) df. pass.: societas coitur, ibd. 7; si unius rei societas coita sit, Dig.

coepio, coepi, coeptum, 3, v. a. o. n.; (in tempp. praess. o. fut. ind. alene forel.); [ctr. af co- f. con-, o. apio f. apo, hvf. aptus etc]; oprdl.: ligesom at tage fat derpaa el. at angribe (Sagen) fra flere Sider; df. sædv.: at begynde el. foretage; — I) som v. act.; A) in tempp. praess., (f. ovenf.); – Lubido extemplo coepere est convivium, Plaut. Pers. 1, 3, 41; Ubi nihil habeat, alium quaestum coepiat, id. Truc. 2, 1, 23; prius ··· quam ille quicquam coeperet, Ter. Ad. 3, 3, 43, (Prisc.; al. coeperit); — B) in tempp. perff.; 1) act.; a) c. inf. act.; vid. Ovid. A. A. 1, 615; cf Lucr. 4, 532; men Cic. Verr. 5, 10: quum autem ver esse coeperat, etc.; – ogs. c. inf. pass.; postquam ··· pugnari coepit, Nep. Epam. 10; cf. Sall. Cat. 51, Lucr. 2, 614, Hor. A. P. 21, oftere, o. A.; — b) c. acc.; vid. Sil. 15, 420; oftere c. acc. pronom.; vid. Ter. Eun. 4, 7, 30; quae coeperamus, Quintil. 6, prooem.; – derimod in pass.: bellum coeptum est, Liv. 30, 30, cf. id. 28, 14); – ogs. er at hidføre Suet. Calig. 46: quidnam coepturus esset; — c) men ogs. ofte absol., (hvor neml. inf. el. acc. obj. let suppleres af Sammenhængen); – vid. Ovid. Met. 9, 619, o. Hor. Ep. 1, 2, 40; men Quintil. 8, 6, 50: ut, quo ex genere coeperis translationis, hoc desinas; men id. 10, 1, 46: ut etc., ita nos rite coepturi ab Homero videmur; – navnl. falder inf. dicere saaledes ud efter coepi; tum ··· ita coepit: numquam mihi etc., Liv. 28, 27; cf. Virg. Aen. 1, 521, Phaedr. 4, 23, o. A.; — 2) pass.; aa) som v. fin. c. inf. pass.; – quoniam de republica consuli coepti sumus, Cic. Div. 2, 2; cf. id. d. Or. 1, 37, Nep. Timoth. 3, o. Caes. B. G 1, 47; — bb) partic. coeptus, 3: begyndt el. foretagen; jussis Carmina coepta tuis, Virg. Ecl. 8, 12; – ∾ bellum, id., iter, Ovid.; ∾ arma, Tac.; ∾ luce, (i Dagningen), id.; ∾ hieme, id; — b) df. subst. coeptum, i, n.: det begyndte Værk el Foretagende, den giorte Begyndelse, obl.; – Nec taedia coepti ulla mei capiam, Ovid. Met. 9, 616; ne audaci coepto deessent, Liv. 42, 59; ligel. in pl.; ∾ audacia el. immania, Virg.; ogs. forbindes: bene coepta, Vell.; temere coepta, Liv.; — II) som v. neutr.: at begynde, at tage sin Begyndelse; – ubi dies coepit, Sall.; cf. id. Jug. 33 o. 62; ligel. Liv. 2, 6; ligel. vere coepturo, (imod Foraaret), Plin.; quando coeperit haec ars, Quintil.; – ogs. m. ab o. ex; a quo jurgium coepit, id.; cf. Tac. Hist. 2, 47; quibus,

uti mihi, ex virtute nobilitas coepit, Sall. Jug. 85; cf. Tac. Ann. 15, 54 o. 68. — co.ĕpiscŏpus, i, m.: en Medbiskop, Hieronym.

coepto, avi, atum, 1, v. n. o. a., intens. af coepio; oftest „poet."; I) som v. act.: begynder iøvrigen derpaa; ogs. „alm.": foretager el. begynder; a) c. inf.; - vid. Lucr. 1, 268, o. Tac. Hist. 2, 29, ogs. Cic. Fin. 5, 9; — b) c. acc.: ∾ seditionem, Tac.; cf. id. Hist. 3, 73; - bf. partic. pass.: coeptatus, 3; patres coep'atam libertatem ··· omisere, ibd. 4, 44; — II) som v. neutr.: at begynde, d. e. at tage sin Begyndelse; -is ··· coeptantem quum maxime conjurationem disjecit, Tac. Ann. 4, 26; coeptante nocte, Amm.; cf. Solin. 1.

coeptum, i, o. 1. coeptus, 3, s. und. coepio. — 2. coeptus, us, m., [coepio]: den gjorte Begyndelse, det begyndte Værk, et Foretagende; in plur., Cic. Fin. 4, 15: primos suos quasi coeptus etc.; ligel. in pl., Stat. — coĕpŭlōnus, i, m., [co- el. con-, epulo]: Medspiser, Plaut. Pers. 1, 3, 20.

coerator, s. und. curator. — coërcĕo, cŭi, cĭtum, 2, v. a., [co- el. con-, arceo]; I) „egentl."; A) „alm.": indeslutter el. indskrænker fra flere Sider holder sammen el. begrændser, (tildels ogs. m. Bibegr. af Tvang); - vitta coërcet capillos, Ovid.; cf. Hor. Od. 2, 19, 19, o. Lucr. 3, 397; s. ogs. Cic. N. D. 2, 22 o. 40; men Liv. 11, 31: nullis coërcitus ripis (amnis); cf. Cic. Top. 9; - ∾ animalia, Plin., hostem operibus, vid. Liv. 5, 5; cf. Virg. Aen. 6, 439, o. ib. 9, 27; — b) „bes." ∾ vitem (amputando el. falce: beskære), vid. Cic. d. Senect. 15, o. Colum.; ligel. ∾ sacrum (lucum), Cato; — II) „fig."; A) navnl. om Foredragets Strøm: at begrændse el. indskrænke; - vid. Cic. Brut. 91; ligel. ∾ exsultantia, Quintil. 10, 4, in.; men Ovid. Pont. 4, 8, 73: ∾ verba numeris, (bringe dem i Metrum); — B) om Lidenskaber og Handlinger: at holde i Tømme el. i Ave, at betvinge el. tugte el. straffe; - ∾ cupiditates, Cic., Quintil.; ∾ delic a suppliciis, Hor. Sat. 1, 3, 79; cf. Cic. Fin. 2, 22; - ∾ omnibus modis socios et cives, Sall. Cat. 29; cf. id. Jug. 91; men Liv. 36, 24: miles coërcitus etc., (som afholdtes fra Plyndring): - cf. Cic. Off. 3, 5, Hor. Sat. 1, 3, 134, o. A.

*coërcĭtio, onis, f.: Begrændselse; men sædv. „fig."; 1) Indskrænkning, Tugtelse, Afstraffelse; vid. Liv. 4, 53; ∾ capitalis, (Livsstraf), Dig.; — 2) Ret til at straffe el. indskrænke; ∾ popinarum, Suet.; ∾ in histriones, id.; o. — coërcĭtor, oris, m.: som haandhæver el. holder i Orden; ∾ disciplinae militaris, Eutrop. 7, 20; — [coërceo]. — coërcitus, 3: partic. af coërceo. — coero, are, s. und. curo. — co.erro, are, v. n.: tilsammen at flakke el. drage omkring, Dig. — coeruleus, 3, s. und. caeruleus.

coetus, us, m., s. und. 2. coitus. — Coeus, (disyll. Coe.us). i, m., Κοῖος: en af Titanerne, Fader til Latona, Virg. Ge. 1, 279 (Serv.), Ovid., o. A. — co.exercitus, 3, adj. partic.: som indøves (og udøves) tilsammen el. i Forbindelse; vid. Quintil. 2, 17, 41: artem constare ex perceptionibus consentientibus et coëxercitatis etc.

*cōgĭtābĭlis, e: tænkelig; vid. Senec. Ep. 58; — cōgĭtābundus, 3: eftertænkende, tankefuld, Appul.; — cōgĭtāmen, ĭnis, n.: Tanken, Tertull.; o. — cōgĭtāte, adv.: med modent Overlæg, betænksomt, findigen, tractare rem suam, Plaut.; cf. Cic. Arch. 8: accurate cogitateque scribere; — [cogito].

cōgĭtātĭo, onis, f., [cogito]; I) „abstr.": Tænkningen el. Tanken, Eftertanke el. Betænkning; vid. Cic. Off. 1, 44; speciem dei percipi cogitatione, non sensu, id. N. D. 1, 37; cf. id. d. Or. 1, 33, o. ibd. 3, 5; ∾ tacita, Quintil., provisa et formata, id.: cf. Tac. Germ. 22; — b) ogs. Tænkeevnen el. Tænkekraften; vid. Cic. Leg. 1, 7; cf. id. N. D. 2, 7, o. id. Verr. 2, 54; — II) „concr.": den paa en Gjenstand henvendte Tanke el. Betænkning, Forestilling el. Mening, Beslutning el. Plan; - versantur in animo meo multae et graves cogitationes, Cic. Agr. 2, 2; cf. id. Off. 2, 1; men id. Phil. 12, 2: posteriores cogitationes, (ut ajunt), sapientiores solent esse; men Caes. ap. Cic. Att. 9, 7: de his rebus, rogo vos, ut cogitationem suspiciatis; men Tac. Hist. 1, 7: cogitatione rerum magnarum abstinuisse; cf. id. Ann. 15, 51, o. Cic. Mil. 29.

cōgĭtātōrium, i, n.: Tankens el. Tænkningens saa at sige Værksted, Tertull.; af — 1. cogitatus, 3, s. und. cogito; hvor ogs. neutr. subst. cogitatum, i. — 2. cōgĭtātus, us, m., [cogito]: Tænkningen el. Tanken, (men alene Senec. Ep. 11, o. eccl.).

cōgĭto, avi, atum, 1, v. a., [etr. af co- el. con-, o. agito]; oprdl.: i Aanden at behandle fra alle Sider; vid. Plaut. Mil. gl. 2, 2, 46; bf. I) „alm.": gjennemtænker, betænker el. overlægger omhyggeligen; - sædv. c. acc., el. m. de, el. m. relat., osv.; ogs. undert. m. tilføiet: mecum, (hos el. ved mig selv), Ter., el. cum animo, id., Cic., el. in animo, Ter., ogs. toto animo, Cic. Fam. 1, 7; - coepi egomet mecum ··· Aliam rem ex alia cogitare, etc., Ter. Eun. 4, 2, 3; quum ··· animus res cogitet omnes, Lucr.; quid agam, cogito, Ter.; - si nihil ··· spe atque animo de se et gloria sua cogitasset (Marius), Cic. Rab. perd. 10; men id. Att. 9, 6: ad haec igitur cogita vel potius excogita; - forel. ogs. c inf.; aedificare diu cogitare ··· oportet, Cato; ogs. undert. absol. m. flgd. or. dir.; sic cogitabam: Hic etc., Ter. Andr. 1, 1, 83; — b) af partic. cogitatus, 3, er subst. neutr. cogitatum, i: Tanke el. Paafund, obl.; vid. Nep Dat. 6; - sædv. in pl.; cogitata proloqui, Ter.; ligel. ∾ mentis eloqui, Cic.; ∾ sapientum, id.; — II) „bes." ogs.; A) ∾ in el. adversus aliquem el. de aliquo, m. adverb.: at være saa el. saa sindet el. stemt imod nogen; vid. Anton. ap. Cic. Att. 14, 13, A, o. Suet. Caes 75; cf. Nep. Hannib. 2; — B) med Hensyn paa en forehavende Handling el. Beslutning: at have i Sinde, at tænke el. pønse derpaa, at agte el. ville el. beslutte; a) c. inf.; quid facere cogitas? Ter.; Antium ··· me recipere cogito, Cic. Att. 2, 9; cf. Hor. Ep. 1, 2, 50, o. id. A. P. 144; - ligel. elliptisk (el. m. udfaldet inf.); in Pompejanum cogitabam (sc. ire), Cic.; — b) c. acc.; ∾ proscriptiones et dictaturas, Cic. Cat. 2, 9; cf. Tac. Ann. 4, 28; men cogitatum facinus, Suet. Tib. 19; - „poet." ogs.: quid ··· Scythes cogitet, (hvad han har for Planer), Hor. Od. 2, 11, 2; ligel. „poet." om den personificerede Auster el. Sydvind, Virg. Ge. 1, 462; — c) m. de; ∾ de reddenda republica, Suet. Aug. 28; cf. id. Caes. 9, oftere.

cognātio, onis, f., [cognatus]; I) „egentl.": Slægtskab el. Blodsforvandskab; - cognatione attingere aliquem, Cic.; ∾ amplissimā vir, id.; men id. Fin. 5, 9: cognatione patruelis, amore germanus; cf. Nep. praefat.; — b) ogs. om Dyr og Værter: Slægtskab; ∾ caprarum, Plin., equorum, id., arborum, id.; ∾ papyri cum calamis, id.; — B) „meton.": Slægtskab, d. e. Slægtninger; - vid. Cic. frgm. ap. Quintil. 8, 3, 21; cf. Plin. 35, 36 o. 40; — II) „fig.": Forbindelse el. Lighed el. Overensstemmelse, studiorum et artium, Cic.; cf. id. Arch. 1, ogs. id. N. D. 3, 11; men Quintil. 1, 4, 12: quae cum quibus cognatio; cf. Cic. Orat. 56.

cognātus, 3, [co- el. con-, natus, nascor]; I) „egentl.": ved Fødselen forbunden dermed el. med hinanden, beslægtet el. blodsforvandt; - bf. som subst. cognatus, cognata: Slægtning (fra Faderens el. Moderens Side; derim. agnatus, alene fra Faderens); - tot propinqui cognatique etc., Cic. R. Am. 34; hic est cognatus vester, Plaut. Poen. 5, 4, 86; - ogs. c. dat.: is mihi cognatus fuit, Ter.; ligel. esse hanc sibi cognatam, id.; men Plaut. Poen. prol.: suam sibi cognatam (perit); — b) ogs. om Dyr og om Planter;

∾ genus ossifragae ··· educant cum suis, Plin. 10, 4; ∾ arbores, id. 16, 16; — B) „overf."; a) „poet." om de en Slægtning tilhørende Gjenstande; - ∾ rogi, (i. e. propinquorum), Prop. 3, 5, 25; ligel. ∾ urbes, (hvis Indvaanere nedstamme fra de samme Forfædre), Virg. Aen. 3, 502; men ∾ acies (Caesaris et Pompeji, i. e. generi et soceri), Lucan. 1, 4; ligel. ∾ pectora, Ovid., corpora, id.; — b) ogs. om Væsenernes aandige Forbindelse el. Slægtskab, (efter Pythagoreerne); - vid. Ovid. Met. 1, 81: cognati ··· semina coeli; (cf. Cic. d. Senect. 21, o. A.); — c) beslægtet el. overensstemmende el. forbunden dermed; - nihil tam cognatum mentibus nostris, quam numeri et voces, Cic. d. Or. 3, 51; men ∾ vocabula rebus, Hor. Sat. 2, 3, 280; cf. Cic. Univ. 6; - ogs. om den ydre Lighed; ∾ gypsum calci, Plin. 36, 59.

*cognĭtio, onis, f., [cognosco]; I) „alm.": Læren el. at lære at kiende, Erkienden el. Erkiendelse; - cognitio contemplatioque naturae, (opp. actio rerum), Cic. Off. 1, 43; men id. Fin. 5, 12: cognitionem habere faciliorem, (være lettere at lære); quae cognitione digna sunt, (det Viderværdige), Quintil.; — bb) df. ogs. a) „concret": Kundskab el. Begreb; - quoniam insitas deorum vel potius innatas cognitiones habemus, Cic. N. D. 1, 17; — b) hos Ter. ogs. f. agnitio, Gienkiendelse; f. id. Hec. 5, 3, 33; — II) „bef." o. technisk i Retssproget: retlig Undersøgelse og Kiendelse; - vid. Cic. Verr. 2, 25; ∾ patrum, (i. e. ∾ senatus), Tac.; ∾ magistratuum, Suet.; ogs. ∾ praetoria, (f. ∾ praetoris), Quintil.; - ligel. c. gen. obj., der dog oftere omskyttes med de; ∾ rerum capitalium, Liv. 1, 49, falsi testamenti, Suet.; - ∾ de famosis libellis, Tac. Ann. 1, 72; cf. Suet. Tib. 28; - men Liv. 1, 50: ∾ inter patrem et filium; df. — cognĭtiōnālis, e, [cognitio]: hørende til en retlig Undersøgelse el. Kiendelse; ∾ sententiae, Cod. Just.; — df. adv. cognĭtiōnālĭter: ifølge den retlige Undersøgelse el. Kiendelse, introductus, ibd.

cognĭtor, oris, m., [cognosco]; I) i Retssproget; oprdl.: som har giort sig nøie bekiendt med en Retssag: df. som overtager at føre nogens Sag for Retten, Procurator el. Sagfører; vid. Cic. Div. in Caecil. 4, o. id. R. Com. 18; - cognitorem fieri pro aliquo, ogs. alicui; vid. id. Verr. 2, 43; cf. Liv. 39, 5, o. Hor. Sat. 2, 5, 38; - df. ogs. sild. „overf.": en Beskytter, Fronto; — b) i d. sild. Retssprog rimel. ogs.: der kiender el. paadømmer en Retssag, en Dommer, Cod. Theod.; — II) i Forretningssproget: der som Vidne erklærer, at han kiender den Paagieldende; - civem Romanum, qui cognitores homines honestos daret, Cic. Verr. 1, 5; cf. ibd. 5, 65: neque semper cum cognitoribus esse possunt.

cognĭtūra, ae. f., [cognitor]: en Fiscals el. Inqvisitors Embede, Gaj. Instit.; cf. Suet. Vitell. 2: sectionibus et cognituris etc. — 1. cognĭtus, 3, hvf. subst. neutr. cognitum, i, f. und. cognosco. — 2. cognĭtus, us, m., [cognosco]: Kundskab, variorum populorum, (derom), Appul.

cognōbĭlis, e, [cognosco]: til at kiende, forstaaelig, libri, Gell. 20, 5; - compar. ∾ cognitio, Lat. ibd. — cognōmen, ĭnis, n., [con-, nomen]: Tilnavn el. Familienavn; saal. Cicero, Scipio, Caesar; - ogs. Tilnavn der tilføies Familienavnet; saal. Africanus, Asiaticus; cf. Cic. Off. 3, 31, o. Liv. 2, 33; - cognomen sapientis habere, Cic. Lael. 2; P. Crassus, cum cognomine Dives, tum copiis, Cic. Off. 2, 16; ∾ ex vero ductum, Hor. Sat. 2, 2, 56; cf. Cic. Phil. 3, 6; — b) „poet." ogs. f. nomen: Navn el. Benævnelse, Prop. 4, 1, 69, Virg. Aen. 3, 163, o. ibd. 8, 48. — cognōmentum, i, n.: Biform af frgd., Plaut. Pseud. 1, 2, 20, poët. ap. Cic. Fin. 2, 5, o. Tac.; - ogs. f. nomen, Tac. Ann. 1, 31, oftere.

cognōmĭnātio, onis, f., [cognomino]; ligesom cognomen: Tilnavn, Afran. ap. Non. — *cognōmĭnis, e: med samme Navn; - duae germanae meretrices cognomines, Plaut. Bacch., in.; cf. Virg. Aen. 6, 383 (Serv.); - ogs. c. gen. (el. dat.); Veneti Henetorum cognomines, Plin.; cf. id. 4, 26, o. Vell. 1, 1; o. — cognōmĭno, (avi), atum, 1, v. a: benævner med et Tilnavn; - quem Phrygiinum cognominant, Plin.; Augustum cognominatum, Suet. Aug. 7; — b) undert. ogs. „alm.": navner el. kalder; Macedonia antea Emathia cognominata est, Justin.; — 2) i Rhetoriken cognominata verba: Synonymerne, Cic. Part. or. 15; — [cognomen].

cognoscens, tis: partic. o. adj. af cognosco; df. — cognoscenter, adv.: kiendeligen, tydeligen, Tertull. — cognosco, ōvi, ĭtum, 3, v. a., [con-, nosco]; I) „alm.": lærer at kiende (igiennem Sandserne, el. aandigen), fornemmer, iagttager, erfarer; - df. ogs. in tempp. perff.: kiender el. veed; (s. und. nosco); - sædv. c. acc., ogs. m. Objects- el. Relativsætning, el. m. de, osv.; — df. A) fornemmer el. bemærker igiennem Sandserne; - vid. Lucr. 1, 697; cf. id. 2, 742: ∾ corpora tactu, (om den Blinde); doctas cognoscere Athenas, (see el. besøge det), Prop. 1, 6, 13; cf. Tac. Ann. 2, 59: antiquitatis cognoscendae (sc. causa) etc.; ∾ regiones, Caes.; cf. Virg. Aen. 9, 245; si quando quid ··· dignum cognitu etc., Suet. Aug. 43; - casus cognoscere nostros, Virg. Aen. 2, 10, (høre Fortællingen derom); verum ··· miserias cognoscite sociorum, Cic. Verr. 2, 27; - ogs. ∾ ab aliquo, (høre el. erfare af nogen), Caes. B. C. 3, 18, ogs. ex litteris multorum et nunciis, Cic. Fam. 1, 5; per nuncios cognita (deditio), Sall.; - ∾ de casu alicujus, id., de Marcelli salute, Cic.; - his rebus cognitis, Caes.; cognito, vivere Ptolemaeum, Liv. 33, 41; — b) ogs. ligesom γιγνώσκειν: at kiende, (euphemistisk om legemlig Omgang), Ovid., Tac., o. A.; — B) aandigen at fornemme el. indsee el. lære at kiende; - nihil plane cognosci et percipi (posse), Cic. d. Or. 1, 51; vid. Caes. B. G. 1, 19, o. Sall. Jug. 46; men tandem cognosti, qui siem, Ter. Andr. 3, 4, 7; cf. Sall. Jug. 79; — II) „bef." ogs.; A) kiendes derved, gienkiender, (f. d. sædv. agnosco; men sielden og oftest „poet."); - video et cognosco signum, Plaut.; cf. Cic. Cat. 3, 5; ∾ sua, (vedkiendes sin Eiendom), Liv. 4, 19; cf. Ter Eun. 5, 8, 30, o. Ovid. Pont. 2, 2, 105; — B) søger at kiende, undersøger el. efterforsker; cf. Plaut. Pseud. 4, 2, 31: accipe, cognosce signum etc.; df. — 1) i Retssproget: undersøger en Retssag, (f. und. cognitio); ∾ causam, Quintil.; men absol.: Verres cognoscebat, etc., Cic. Verr. 2, 10; - oftest m. de; ∾ de agro Campano, Cic. Phil. 5, 19, de hereditate, id.; cf. Tac. Ann. 13, 32; ligel. ∾ super aliqua re, Dig.; — b) df. ogs. „overf.", navnl. om Kunstdommere, el. om Publicum som Dommer (over et Theaterstykke); vid. Ter. Eun. prol., o. id. Hec. prol. 1; - ogs. om Privatforholde, vid. Ter. Heaut. 2, 1, 6; — 2) i Krigssproget, (recognoscerer), udspeider; vid. Caes. B. G. 1, 21; - ogs. mønstrer el. eftersеer el. eftertaller; cognosce numerum tuorum militum, etc., Cic. Pis. 37; III) endnu er at bidføre; A) partic. cognoscens, tis, som adj.: kyndig; hvf. Auct. ad Her. 4, 18: cognoscens sui; — B) partic. cognitus, 3, som adj.: kiendt el. bekiendt; ogs. erkiendt el. prøvet; - ne incognita pro cognitis habeamus, Cic. Off 1, 6; cf. id. Cluent. 47: nihil eos habuisse cogniti, nihil comperti; - quo sunt cognitiora, Ovid. Trist. 4, 6, 28; Tibi haec fuisse cognitissima, Catull. 4, 14.

cōgo, cŏēgi, cŏactum, 3, v. a., [ctr. f. co.ago]; I) „egentl."; A) „alm.": driver el. bringer sammen til et Sted; om Ting: at indsamle; om Personer: at samle el. sammenkalde, odl.; - ∾ (oves) intro, Plaut., oves stabulis, Virg.; men ∾ nubes, („poet." om Stormen), vid. Lucr. 6, 274 o. 461; ∾ oleam, (ind-

samle, indbøste), Cato; ligel. ∾ vinum (f. uvas), Plaut.; ∾ pecuniam, (incassere), vid. Ter. Heaut 1,1,94; men ∾ pecuniam a civitatibus statuarum nomine, (udpresse af dem), Cic. Verr. 2,57; — B) „bes." ogs. om Mennesker; - ∾ multitudinem hominum ex agris, (sammendrage el. indkalde), vid. Caes. B. G. 1,4; navnl. ogs. om Sammendragning af Tropper, vid. Caes. B. C. 1,15; ∾ exercitum in unum locum, Cic., multitudinem in unum, Sall.; cf. id. Jug 85; - ligel. om Senatets Sammenkaldelse; ad cogendum senatum in curiam redit, Liv. 1,48; - men „poet." om Folkets Sammenkaldelse, Prop. 4, 1, 13: Buccina cogebat priscos ad verba Quirites; — II) „fig."; A) „overf."; 1) i Krigssproget; ∾ agmen: at holde Bagtroppen samlet, at slutte Troppen; vid. Liv. 34,28, ogs. ibd. 44,4; - tf. „alleg."; ut nec duces simus, nec agmen ··· cogamus, Cic. Att. 15,13; cf. Senec. Ep. 12; — 2) sammentrænger, in angustum, vid. Ter. Heaut. 4,2,2, (hvor dog Udtrykket er allegorist); - tf. partic. coactus, 3, om et Sted: ligesom sammentrængt; vid. Liv. 22,15; - ogs. om anden Indskrækning; ∾ (oratorem) in semihorae curriculum; vid. Cic. Rab. perd. 2; — 3) gjør fast el. tæt; aa) om flydende Sager; ∾ lac in duritiam, (lade løbe sammen), Plin.; cf. Virg. Ge. 4,35; — bb) lanae coactae: Filt el. valket Tøi, Plin., inc.; — b) tf. subst.: coacta, orum, n.: Filt (til Krigsbrug), Caes. B. C. 3,44; — 4) technisk; ex duabus syllabis in unam cogere, (sammentrække dertil), Quintil. 1,5,23; men Ovid. Trist. 3,7,10: ∾ verba in alternos pedes, (indtvinge dem deri, d. e. skrive elegiske Vers); — B) „ment." o. „ethisk"; 1) cogere, f. colligere: at slutte; ex quibus id, quod volumus, efficitur et cogitur, Cic. Leg. 2,13; cf. id. ad Brut. 2,7; — 2) driver el. nøder el. tvinger dertil, aliquem ad depugnandum, Nep. Them. 4, aliquem in eam desperationem, ut etc., Suet. Caes. 20; men absol.: coactus legibus etc., Ter. Andr. 4, 4, 41; — bb) tf. ogs.; a) c. inf.; - num te emere coëgit? Cic. Off. 3,13; cf. Nep. Milt. 7; ligel. in pass., Liv. 45,41; — b) m. ut; - vi coepi cogere, ut rediret, Ter. Hec. 2,2,26; cf. Cic. d. Or. 3,3, Hor. Ep. 1,9, in., o. A.; — c) c. acc. comm. el. pronom., (efter d. udfaldne ad); - quod nos jus cogit, id etc., Ter. Ad. 3,4,44; cogi aliquid pro potestate etc., vid. Liv. 4, 26; cf. Virg. Aen. 3,56; dog ogs. „poet." c. acc. appell.; vid. Ovid. A. A. 2,367; — d) ∾ omnia, Cic. Leg. 2,6; (opp. persuadere aliquid); tf. in pass.: quod nihil cogitur, Plin. Pan. 6; — III) partic. coactus, 3: tvungen, ogs. som adj.; - coactae lacrimae, Ovid. Met. 6,628, (fremtvungne el. kunstlede); - men om Personer; tutius imperitare volentibus, quam coactis, Sall. Jug. 109; cf. Tac. Ann. 11,36: sponte, an coactus etc.

*cŏhăbĭtātĭo, onis, f.: at boe sammen, fælles Bolig, Augustin.; o. — cŏhăbĭtātor, oris, m.: som boer sammen med nogen, Augustin.; af — cŏ.hăbĭto, āre, v. n.: at boe sammen, Hieronym.

*cŏhaerenter, adv.: sammenhængende; tf. uafbrudt, uden Ophold, dimicare, Flor. 2,17; o. — cŏhaerentia, ae, f.: Sammenhæng, Forbindelse; - ∾ mundi, Cic. N. D. 2,62, regionum, Macrob.; men ∾ vitae et mortis, Gell.; af — cŏ.haereo, haesi, haesum, (hvf. cohaesa, fem., f. cohaerens, Gell. 15,16), 2, v. n.; I) „egenl.": at hænge sammen; oftere: at hænge sammen dermed el. fast derved; - absol., el. c. abl., el. m. cum, el. c. dat., osv.; - mundus ita apte cohaeret, ut etc., Cic. Univ. 5; extremo complexu suorum cohaerentes, Quintil. 8,3,68; cf. Cic. Top. 18; - ogs. om de Kæmpende; conferti et quasi cohaerentes, Curt.; — II) „fig."; A) om Ordene og Talen; vid. Cic. Orat. 44; vix cohaerebat oratio, id. Coel. 7; oratio sibi non cohaeret, Quintil.; ogs. ∾ inter se, Cic. Fin. 5,27; — B) om Personer; - qui nobis sanguine cohaerent, Quintil.; men Cic. Leg. 1,8: alia, quibus (abl.) cohaerent (homines, hvoraf de bestaae; neml. i Modsætn. af Aanden); — C) om Begreber: at hænge sammen, at have Sammenhæng og Fasthed, at bestaae; - nec enim virtutes sine beata vita cohaerere possunt, nec etc., Cic. Tusc. 5,28; men Ter. Andr. 2,2,21: non cohaerent (sc. hae res); - tf. om Personer „alleg.": nec cohaerere posse propter magnitudinem aegritudinis, (ikke kunne holde sig opreiste), Cic. Tusc. 3,25.

cŏ.haeresco, haesi, 3, v. n., inch. af cohaereo: at hænge fast el. blive hængende derved el. ved hinanden; - atomi cohaerescunt inter se, Cic.; cf. Plin. 20,64; - ogs. „fig." om Personer; - quod adeo cohaesistis, ut etc., (at I vare saa nøie forbundne), Plin. Ep. 7,7. — cohaesus, 3, partic. af cohaereo. — cŏ.hēres, ēdis, comm.: Medarving; - esse coheredem alicui, Cic. Verr. 2,48; coheredum senior, Hor. Sat. 2,5,107; filiam nepti coheredem dare, Dig.

cŏhĭbeo, ŭi, ĭtum, 2, v. a., [con-, habeo]; I) „egenl."; A) „alm.": holder fast sammen, omfatter el. omgiver; - universa natura omnes naturas ipsa cohibet et continet, Cic. N. D. 2,13; cf. Lucr. 1,537, o. id. 6, 107; - ∾ crines nodo, Hor. Od. 3,14,22; ∾ brachium toga, Cic. Coel. 5; - ∾ deos parietibus, vid. Tac. Germ. 9; — B) „bes." ogs. m. Bibegr. af Standsning af den frie Bevægelse: at holde fast, at anholde el. holde tilbage, at holde indesluttet el. fangen; men oftest „poet."; - ∾ ventos carcere, ogs. ventos in antris, Ovid.; cf. Virg. Aen. 3,424; men ∾ cervos arcu, Hor. Od. 4,6,32, („poet." f. at nedlægge); men Pirithoum cohibent catenae, ibd. 3,4,80; ogs. i Krigssproget; vid. Liv. 22,3, o. Tac. Ann. 1,56; — II) „fig."; A) „overf.": begrændser, indskrænker, altitudinem aedificiorum, Tac. Ann. 15,43; men ∾ bellum, Liv. 9, 29, (hindre Krigens Udbrud); men Tac. Hist. 1,11: quae (provinciae) procuratoribus cohibentur, (som bestyres af dem); — 2) oftere „ment." o. „ethisk"; a) at holde tilbage el. i Tømme, at tæmme el. betvinge; - ∾ furentis impetus etc.. Cic. Phil. 3,2; men ∾ et premere sensus suos, (holde dem tilbage, lægge Skjul derpaa), Tac. Ann. 3,11; - ∾ motus animi perturbatos, Cic. Off. 2,5; visne tu te cohibere? vid. Serv. Sulp. ap. Cic. Fam. 4,5; - ogs. m. flgd. quominus; vid. Tac. Ann. 2,24; ogs. m. flgd. inf., Hirt. B. G. 8,23; — b) ∾ aliquid ab aliquo el. ab aliqua re, (holde borte el. afholde el. afværge derfra); - ∾ assensum a rebus incertis, Cic. N. D. 1,1; ∾ manus ab alieno, Plaut.; cf. Cic. Manil. 23, o. id. Mil. 28.

*cŏhĭbĭlis, e: sammenholdt el. sammentrængt; — tf. „overf.": indskrænket el. kort, Gell. 16,19,1, inc.; — tf. adv. cŏhĭbĭlĭter: korteligen, i al Korthed, Appul.; o. — cŏhĭbĭtĭo, onis, f.: Indskrækning, Betvingelse, (efterel.); ∾ irae, Lactant., sui, id.; — [cohibeo],

cŏ.hŏnesto, avi, atum, 1, v. a.: i Mængde el. tilsammen el. ofte at hædre el. ære, exsequias alicujus, Cic. Quint. 15; cf. Tac. Ann. 3,70; f. ogs. Cic. Quint. 15, ogs. Tac. Ann. 3,76, ogs. Cic. Verr. 2,69; men Liv. 25,16: quod unum etc., id cohonestent virtute; — b) sild. ogs. „overf."; ∾ defluvia capitis, (rette denne Feil), Plin. 22,15.

cŏ.horresco, horrui, 3, v. n. inch.: farer sammen, gyser el. bæver, navnl. af Skræk; vid. Cic. d. Rep. 6,10; cf. id. d. Or. 3,2, o. August. ap. Suet. Tib. 21.

cohors, o. cors, tis, f., [besl. m. χόρτος, i. e. septum]; I) „egenl.": en rundtom indhegnet Plads, Indhegning; tf. Gaardsrummet; navnl. ogs. Fægaarden; - i denne Bem. findes begge Former hos Varr. o. Colum., den første ogs. Ovid. Fast. 4,704; dog den anden hyppigere, navnl. hos Martial., Vitruv., o. A.; — II) „meton.": indesluttet el. afsondret Hob el. Mængde; tf. A) „bes."; a) i Krigssproget: en vis Troppeafdeling, en Cohorte, d. e. Tiendelen af en Legion; alts.: = tres manipuli el. sex centuriae; vid.

Varr. L. L. 5, 16, o. Gell. 16, 4; - ſkrives altid i denne Bem. cohors; - ſ. ogſ. Caes. B. G. 3, 1, oftere, o. Sall. Jug. 46, oftere; - cohors praetoria, (Feltherrens Livvagt el. Livcorps), Caes. B. G. 1, 40, Sall. Cat. 61; — b) i Statsſproget: det Prætor el. Statholderen i Provindſen omgivende Folge; heder ogſ. ∾ praetoria, Cic. Verr. 1, 14; ſ. ogſ. Catull. 10, 10, o. Hor. Ep. 1, 3, 6, o. ibd. 8, 14, ogſ. Tibull. 1, 3, 2; - ſvarer ogſ. under Keiſerne til vort: Hofſtat el. Stab; vid. Tac. Ann. 6, 9; — B) „alm." ogſ.: enhver Hob el. Sværm el. Mængde, et Følge, oſv.; (ofteſt „poet." o. i efteraug. Proſa); - ∾ Gigantum, Hor. Od. 2, 19, 22; cf. Virg. Aen. 10, 328, Hor. Epod. 16, 60, o. Ovid. Met. 11, 89; ſ. ogſ. ovenſ. Tac. l. c., o. Suet. Calig. 19, oftere; - ∾ canum, Plin.; ∾ febrium, Hor. Od. 1, 3, 31.

cŏhortālīnus, (cortalinus, Paul. Nol 3: hørende til den keiſerlige Livvagt, militia, Cod. Theod.; af — cŏhortālis, e, [cohors]: I) hørende til Fægaarden el. Hønſegaarden, oves, Colum., pullus, Cels., officina, Colum.; — II) hørende til d. keiſerlige Livvagt, officium, Cod. Theod., conditio, ibd.

cŏhortātĭo, onis, f., [cohortor]: Formaning, Opmuntring, Tilſkyndelſe, militum (til dem), Nep., judicum, Cic.; men cohortationibus ducis, (af Hærføreren), Tac. Ann. 14, 30; ligel. ∾ tua, (af dig), Cic. Att. 16, 13; cf. id. d. Or. 1, 47; — df. demin. cohortatiuncula, ae, f.: kort Formaning, Ambros. — cŏhortĭcŭla, ae, f., demin. af cohors: liden el. ſvag Cohorte el. Batallion, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6.

cŏhorto, (avi), atum, 1, v. a.; forel. Biform af flgd., Quadrig. ap. Non.; df. in pass.: exercitum ··· cohortatum eduxit foras etc., Cato ap. Gell. 15, 13. — cŏ.hortor, atus sum, 1, v. depon. a.; formaner, opmuntrer, tilſkynder, holder en Opmuntringstale, navnl. til Soldaterne for Slaget; - vid. Caes. B. G 1, 25, o. ibd. 2, 20; men in pass.: si sit ad proelium miles cohortandus, Quintil.; - ogſ. m. inf., Hirt. B. Al. 21; ogſ. m. ut o. ne, Caes. B. C. 3, 82, o. id. B. G. 7, 86; — 2) ligel. „alm." el. udenfor Krigsſproget; ∾ aliquem ad virtutem, Cic., ad libertatem recuperandam, id.; - fratrem cohortatus, ut etc., Suet. Oth. 10; ogſ. m. conjunct. (efter d. udfaldne ut), Caes. B. C. 2, 33; men cohortantibus invicem, ne etc., Suet. Galb. 10. — cŏ.hospes, ĭtis, m: Medgieſt, Paul. Nol. — cohum, Fest. p. 31, poet. f. chaos; men coum, Enn. Ann. 4, 151. — cŏ.hūmĭdo, are, 1, v. a.: væder aldeles, genas lacrimis, Appul.

coïens, ĕuntis: partic. af coeo. — co.imbĭbo, ĕre, v. a.: inddrikker el. indſuer tillige, Arnob. — — co.inquĭno, (avi), atum, 1, v. a.; I) „egenl.": paa alle Sider el. aldeles at tilſmudſe, stercore, Colum.; — II) „fig."; A) „overſ.": aldeles el. helt at ſmitte; om en Sygdom, id. 7, 5; men om en Mængde af forſkiellige Spiſer: at fordærve Sundheden, Senec. Ep. 2; — B) „ethiſk": at beſmitte el. ſkænde; vid. poët. ap. Cic. N. D. 3, 27; ∾ se scelere stupri, Val. Max.

cŏĭtĭo, ōnis, f., [coeo]; oprdl.: Sammenkommen el. Sammenkomſt; df. „beſ."; A) Møde el. Angreb; prima coitio est acerrima, etc., Ter. Phorm. 2, 2, 32; — B) legemlig Omgang, Macrob., o. A.; — II) „overſ.": Forening el. Forbindelſe, navnlig lovſtridig Overenskomſt el. Aftale, en Complot; - vid. Cic. Qu. Fr. 3, 1, o. Liv. 7, 32; suspicionem coitionis habere, (vække Formodning om en ſlig Complot), Cic. Planc. 22; ∾ facere, ibd., Liv.; ∾ dirimere, Cic. Att. 4, 18.

1. coïtus, 3: partic. af coĕo. — 2. coïtus, o. m. forandret Skrivem., (tildels ogſ. m. forandret Bem.): coetus, us, m., [coĕo]; oprdl.: at komme ſammen, en Sammenkomſt; df. I) „egenl."; A) „beſ."; 1) Møde el. Angreb; hos ··· primo coetu vicimus, Plaut. Amph. 2, 2, 25; — 2) legemlig Omgang; i denne Bem. alene i Formen coitus); a) om Mennesker, Ovid. Met. 7, 709, Suet. Calig. 25, o. Quintil. 8, 6, 24; — b) om Dyrene, Colum. 6, 21, oftere, Cels., o. A.; — c) ogſ. om Væxterne; ∾ palmarum, Plin. 13, 7; ogſ. om Indpodningen, id. 17, 24: — B) „concret": Sammenkomſt el. Forſamling, en Kreds, en Skare, odl.; (i denne Bem. alene i Formen coetus); - in senatu ··· apud populum ··· in omni coetu concilioque etc., Cic. Fin. 2, 24; cf. id. Verr. 5, 72; - coetusque silentum (sc. discipulorum) ··· docebat (Pythagoras), Ovid Met. 15, 66; cf. Liv. 1, 18; - frequentari coetu salutantium, Tac.; - men „poet.": Et coetu cinxere polum (cygni), Virg. Aen. 1, 401; — II) „overſ.": Forening el. Forbindelſe; (i denne Bem. findes begge Former); - vid. Lucr. 2, 1003, o. 3, 857; men stellarum coetus et discessiones, Gell. 14, 1; - coitus venae, (dens Lukning), Cels.; luna morata in coitu solis biduo, (neml. i Nymaane), Plin. 2, 6; ∾ amnium, Curt.; ∾ syllabarum, Quintil., vocum, Gell.; — not.: dat. coetu (f. coetui), Catull. — coïx, ĭcis, f., κόϊξ: en æthiopiſk Palmeart, Plin. 13, 9.

cŏlăphīzo, are, v. a., κολαφίζω: ſlaaer paa Øret, Tert. — cŏlăphus, i, m., κόλαφος: Slag med Næven el. Haanden; ogſ. rimel. Kindheſt el. Ørefigen, (altſ. f. alapa); - colaphis tuber est totum caput, Ter. Ad 2, 2, 37; plus quingentos colaphos infregit mihi, ibd. 2, 1, 46; ligel. colaphum alicui incutere, Juvenal., ducere, Quintil.; ∾ icere, Plaut., perpeti, id.; ſ. ogſ. Plin. 8, 54. — cōlātūra, ae, f., [2. colo]: Afſiining, det Affiede, Coel. Aur. — Cŏlax, ăcis, m., (κόλαξ: en Smigrer); vid. Ter. Eun. prol.

Colchĭcus, 3, ſ. und. flgd. — 1. Colchis, ĭdis o. ĭdos, f., Κολχίς: Landſkab i Aſien, øſtlig for Pontus Euxinus, (hod. Mingrelien), Mela 2, 3, Val. Fl.; — B) df I) Colchis, ĭdis o. ĭdos; a) ſom fem. adj.: colchiſk, gens, Val. Fl.; — b) ſom fem. subst.: Colchierinde; df. navnl. f. Medea; vid. Hor. Epod. 16, 58, Ovid. Met. 7, 301, oftere, o. A.; — 2) Colchus, 3: colchiſk, domus, Ovid., venena, id.; men ∾ rhombus, (magiſk el. fortryllende), Martial.; — b) subst. Colchus, i, m.: en Colchier, Hor.; pl. Colchi, orum, Plin. 6, 4; — 3) Colchĭcus, 3, ligeſom frgd.: colchiſk, venena, Hor. Epod. 17, 35; — b) subst. Colchĭcum, i, n.: etſlags Plante med giftig Rod, vid. Plin. 28, 33. — 2. Colchis, ſom adj. o. subst., ſ. und. 1. Colchis. — Colchus, i, 3, o. Colchus, i, ſ. und. 1. Colchis.

cōlĕātus, 3: hørende til colis el. caulis nr 11, cuspis, Pompon. ap. Non. — cōles, is, ſ. und. colis, caulis. — colĕus, i, ſ. und. culeus. — cōlĭas, ae, m., κολίας: etſlags Thunfiſk, Plin. 32, 52. — cōlĭce, es, f., κωλική: Middel imod Colik, Cels., Scribon. — colĭculus, i, ſ. und. cauliculus. — cōlĭcus, 3, κωλικός: hørende til Colik, navnl. ſom lider af Colik, Plin. 20, 48 (Hard.). — cōlĭphĭum, (colliph.), i, n., [rimel. beſl. m. κώληψ, i. e. perna el. talus): etſlags meget nærende Spiſe, navnl. for Athleter, Plaut. Pers. 1, 3, 12, Martial. 7, 67, Juvenal. 2, 5, 3. — colis, is, ſ. und. caulis.

collăbasco, [con.l.], ĕre, v. n.: tillige at vakle, at true med Fald, men „overſ.", Plaut. Stich. 4, 1, 17. — collăbĕfacto, [con.l.], (avi), atum, 1, v. a.: bringer til at vakle el. falde; vid. Ovid. Fast. 1, 566; — b) df. „poet. overſ.", Lucr. 1, 493: Collabefactatus rigor auri, (blødgiort el. ſmeltet). — collăbĕfīo [con.l.], factus sum, fieri, v. pass.: bringes til at vakle el. falde; df. at falde el. ſtyrte ſammen, Lucr. 3, 600; ut ··· altera (navis) ··· tota collabefieret, Caes. B. C. 2, 6; — b) df. „poet.", Lucr. 4, 701: igni collabefacta (quaeque: hvad der opløſes ved el. i Ilden; ſ. ogſ. und. frgd.); — II) „overſ.": at blive ſtyrtet; a Themistocle collabefactus, Nep. Arist. 1.

collābor, [con l.], lapsus sum, 3, v. depon. n.; I) „egenl.": at falde el. at ſtyrte ſammen, navnl. om Bygninger; - collapsa quaedam ruinis etc., Liv. 35, 9; cf. Tac. Ann. 2, 47, o. Suet. Aug. 30; — b) om Per-

soner: at synke ned el. falde om (af Afmagt el. som saaret, osv.); vid. Virg. Aen. 4, 391; men ibd. 664: collapsa ferro; cf. Tac. Ann. 2, 31: ad gemitum collabentis; men cecidit collapsus in artus, Ovid. Met. 5, 96; - men om Legemets Dele: at falde ind, edl.; collapsa tempora, Cels.; — II) „overf.": at forfalde; Nisi si clanculum collapsus est hic in corruptelam suam, Plaut. Truc. 3, 2, 3. — collăbōro, [con.l.], are, v. n.: at arbeide tillige, Tertull.

collăcĕrātus, 3, [con-, lacero]: aldeles sønderreven el. mishandlet; ∾ corpus, Tac. Hist. 3, 74. — collăcrĭmātio, onis, f.: Græden el. at græde derover el. med nogen, Cic. d. Or. 2, 45; af — collăcrĭmo, [con.l.], avi, 1, v. n. o. a; I) som neutr.: græder derfor el. derover el. med nogen, Plaut. frgm. ap. Gell. 1, 24, o. Ter. Andr. 1, 1, 82; cf. Cic. d. Rep. 6, 9; — II) som act.: begræder derhos el. eftere, id. Sest. 58. — collactānĕus, a, [con-, lacteo]: Melkebroder, Melkefoster, Dig. — collactĕus, [con.l.], a: = frgd., Juvenal. 6, 307. — collaetor, [con.l.], ari, v. dep. n.: at glæde sig tilsammen, Tertull. — collaevo, are, s. und. collevo. — collapsio, onis, f., [collabor]: Styrtning el. tillige at falde el. styrte ned; ∾ fulminum, Firmic. — collapsus, 3: partic. af collabor. — collāre, is, n., [collum]: Halsbaand el. Halskrave, Lucil. ap. Non., Plaut. Capt. 2, 2, 107; - pl. collaria, Varro.

Collātĭa, ae, f.: By i d. Sabinske, ikke langt fra Rom; vid. Liv. 1, 38 o. 57; — B) df. 1) Collātīnus, 3: collatinsk, populus, Ovid., arces, Virg., porta, Fest.; — b) df. subst. Collatini, m.: Indvaanerne af Collatia, Liv. 1, 38; — 2) Collatinus, i, m.: Tilnavn til L. Tarquinius, Lucretia's Gemal; vid. Liv. 1, 57 flgd.; — b) df. atter adj.: Collatina penetralia: hans Bolig el. Hus i Collatia, Ovid. Fast. 2, 787.

collātīcius, (-tius), 3, [confero]: sammenbragt fra flere Steder, som er laant hist og her, instrumenta (scenae), Senec. Marc. 10; — 2) „overf."; ∾ myrrha, Plin. 12, 35, (blandet el. forfielligartet). — Collatinus, 3, o. Collatinus, i, s. und. Collatia.

collātio, onis, f., [confero]; I) „egenl."; A) „alm.": Sammenforen el. Sammenbringen; ∾ pecuniarum, ogs. absol. collatio: Sammenskud af Penge til en bestemt Hensigt; - ∾ stipis aut decimae, Liv. 5, 25; cf. id. 4, 50, o. Suet. Calig. 42; men Plin. Pan. 41: collationes remisisti, etc.; — B) „bes." i Retssproget; ∾ bonorum: Fleres Indskud af hele deres Formue, for at den hele Masse kan deles lige imellem de Indskydende, Dig.; — 2) i Krigssproget: collationes signorum, (at levere et Slag, at angribe Fienden), Cic. d. Or. 1, 48; — 3) endel. comisk: ∾ malitiarum, (naar flere forbinde sig til Udforelsen af et Skielmsstykke), Plaut. Mil. gl. 3, 3, 67; — II) „overf.": Sammenlignelse, (παραβολή); vid. Cic. N. D. 3, 28, oftere, Quintil.; — not.: i Grammatiken: Comparativet, Fest.

collātīvus, 3, [collatus, confero]: sammenbragt el. sammenskudt; df. subst. collativum, i, n., (sc. argentum), Cod. Theod.; — II) „overf.": hvad der hidrører fra flere, favor, Macrob.; - men comisk; ∾ venter, Plaut. Curc. 2, 1, 16, (hvori allehaande Spiser komme). — collātor, oris, m., [confero]: som bringer tilveie; ∾ symbolarum, Plaut. Curc. 4, 1, 13; ogs. som betaler Skat el. Bidrag, Cod. Theod.; — II) „overf.": som sammenligner (Grundene for og imod), Augustin. — collatro [con.l.], are, v. a.: at gøe derad; df. „overf.": ∾ philosophiam, (skældende at nedsætte), Senec. V. B 17. — 1. collatus, 3: partic. af confero. — 2. collātus, us, m., [confero]: Sammenbæren; df. „overf."; 1) Auct. B. Hisp. 31: in collatu (sc armorum el. signorum, under Angrebet) etc.; — 2) Bidrag el. Bistand; tuo collatu, ved din Bistand el. Anvisning, Censorin.

*collaudābĭlis, e: aldeles rosværdig, Prudent.; — collaudātio, onis, f.: stor el. alsidig Ros, scriptoris, Cic. Inv. 2, 43; o. — collaudātor, oris, m.: en Lovtaler, Augustin.; af — collaudo, [con.l.], avi, atum, 1, v. a.: roser meget el. i enhver Henseende; ogs. alm roser; - ut me collaudem, (for at rose mig selv), Hor. Sat 1, 6, 70; ofte ogs. hos Plaut., Ter., o. A.; s. ogs. Cic. d. Or. 1, 8, o. id. Att. 9, 16. — collaxo, [con.l.], are, v. a.: udvider overalt, gior videre el. aabnere, omnia lateramina circum, Lucr. 6, 233.

collecta, ae, f., [collectus, 3, colligo]; I) (sc. pecunia): Sammenskud el. Bidrag; vid. Cic. d. Or. 2, 57; — II) (sc. concio): Forsamling, virginum, Hieronym. — *collectācŭlum, (conl.), i, n.: Samlingssted, aquae, (Vandsamling), Innocent. ap. Goes.; — collectānĕus, (conl.), 3: indsamlet el. sammenbragt fra flere Steder, aes. (gammelt Kobber, som man har samlet paa), Plin. 34, 20; - Dicta Collectanea, (tabt Skrift af Cæsar); vid. Suet. Caes. 56; (rimel. de Cic. Fam. 9, 16, omtalte Ἀποφθέγματα, d. e. Ordsprog); — collectārius, (conl.), i, m.: en Casserer el. Vexlerer, Cod. Theod.; — collecticius el. -tius, (conl.), 3: sammendragen el. sammenbragt, exercitus, (som i en Hast er bleven samlet), Cic. Fam. 7, 3; o. — collectim, (conl.), adv.: samlet el. tilsammen; df. korteligen el. kortfattet, Claud. Mam.; — [1. colligo].

*collectio, conl.), ĭnis, f.; I) „egenl."; A) „abstract": Opsamling, membrorum (Absyrti), Cic. Manil. 9; — B) „concret.": Samling el. det Samlede; df. hos Lægerne: de fordærvede Vædskers Samling til en Byld, Plin. 22, 58, oftere, o. Senec. Ep. 68; — II) „overf." o. „technisk"; A) i Rhetoriken; a) Sammenfatning el. kort Gientagelse af det Sagte, Recapitulation, (ἀνακεφαλαίωσις), Cic. Brut. 88, o. Quintil. 4, 4, 2; — b) en Syllogismus, id. 9, 2, 103; — B) i Philosophien: Slutning el. Fornuftslutning, Senec. Ep. 45 o. 85, o. Plin. 2, 21; o. — collectīvus, (conl.), 3; I) „egenl.": samlet, som har samlet sig, humor, Senec. Qu. N. 3, 7; — II) „overf." o. „technisk"; A) i Rhetoriken: hørende til en Syllogismus, status, Quintil., quaestio, id.; — B) i Grammatiken: ∾ nomen, (der betegner en Flerhed); saal. exercitus, populus, Priscian.; — [1. colligo].

collector, [con.l.], oris, m.: en Medlæser, d. e. en Meddiscipel, Augustin. — 1. collectus, 3: partic. af 1. colligo. — 2. collectus, (conl.), us, m., [1. colligo]: Samling, aquae, Lucr. 4, 416, aquae pluvialis, Frontin. -

collēga, ae, m., [con-, legere]; oprdl.: som er valgt tilligemed nogen; collegae, qui una lecti, Varr.; df. I) „egenl.": Medembedsmand el. Collega; - habere aliquem collegam in praetura, Cic. Off. 1, 40; duo praeterea collegae dati (sc. ei: tvende Medcommanderende), Nep. Alcib. 3; cf. Tac, Ann. 2, 42: seque collegam consulatui ejus destinavit; - ogs. en Medformynder, Dig.; — II) „overf." o. „alm.": Staldbroder el. Kammerat; saal. en Medslave, Plaut. As. 3, 2, 10; en Medskuespiller, Juvenal. 8, 197; en Medarving, Dig. — collēgātārius, [con.l.], i, m.: en Medarving, Dig.

collēgiārius, (conl.), 3: collegialsk, ministri, Tertull.; — not.: ogs. collegialis, is, m., Inscript.; o. — collēgiātus, (conl.), i, m.: Medlem af det samme Collegium, Medcollega, Cod. Just.; — [af flgd.].

collēgium, i, n., [collega]; I) „abstract": tilsammen el. med hinanden at beklæde et Embede el. besørge en Forretning el. drive en Haandtering, Embedsforhold el. Embedsforbindelse, osv.; vid. Liv. 10, 13 o. 26, (hvor plur.); men patris et filii collegio insignis (consulatus), Tac. Ann. 3, 31; — b) ogs. „overf.", Plin. 10, 19: collegio quodam naturae (accipiter auxiliatur

noctuis); — II) „concret": de ved samme Embede el. Forretning el. Haandtering forbundne Personer, (Collegium, Laug, Gilde, odl., (ἑταιρία); – ∾ tribunorum plebis, Cic., Suet.; cf. Liv. 4, 26: tribuni ··· pro collegio pronunciant; ∾ praetorum, Cic., pontificum, Caes., Liv.; – nullum collegium, aut concilium, aut etc., Cic. Sest. 14; collegia mercatorum, vid. Tac. Ann. 14, 17, o. Suet. Caes. 42; — not.: en Misbrug af slige Corporationer omtales Pseud. Cic. in. Sen. 13.

collēma, ătis, n., κόλλημα: det Sammenlimede, Capella. — colleprōsus, [con.l.], i, m.: Medspedalsk, Sidon. — collētĭcus, 3, κολλητικός: tienlig til Sammenlimning el. Sammenfoining, Veget. — collētis, is, f., κολλητίς: etslags Plante, Appul. — collēvo, [con.l.], are, v. a.: gior aldeles glat el. slet; ∾ plagam arboris falce, Plin.; – men „overf.": ∾ asperitatem oculorum, Senec. Ep. 61.

collibertus, [con.l.], i, m.: en Medfrigiven, Plaut. Poen. 4, 2, 88. — collĭbet, [con.l.], ogs. collŭbet, bŭit o. bĭtum est, ēre, v. impers.: det behager; m. o. ud. dat., ogs. undert. m. tilføiet nomin.; pronom.; – si quid collibuit (sc. tibi: naar du vilde noget), Ter. Eun. 5, 8, 26; cf. Hor. Sat. 1, 3, 6; men Sall. Cat. 51: quae victoribus collubuissent; men utcumque animo collibitum est, Plaut. Amph. 1, 1, 187; – ogs. c. inf., Cic. Fam. 15, 16. — collĭbro, [con.l.], are, v. a.: afmaaler, Cato.

collĭcĭae, el. colliquĭae, (conl.), arum, f., [con-, liquor]; oprdl.: Sammenløb; df. Rende el. Groft paa Marken til Vandets Afløb, ogs. Tagrende, Colum., Plin., Vitruv.; df. — collĭcĭāris, e: hørende til en Vandrende el. Tagrende, tegula, Cato. — collĭcŭlus, i, m., demin. af collis: liden Høi, Martial. 12, 25, Appul.

collīdo, (conl.), si, sum, 3, v. a., [con-, laedo]; I) „egentl.": at slaae el. støde sammen el. imod hinanden; ogs. at slaae el. støde derpaa; – ∾ manus, Quintil.; ∾ navigia inter se, (om Havet), Curt.; cf. Lucr. 1, 5 3, o. Cic. N. D. 3, 12, ogs. Ovid. A. A. 3, 221; — II) „fig."; A) „overf.": si binae collidantur (consonantes: støde haardt sammen), Quintil.; men colliduntur (leges), aut pares inter se, aut secum ipsae, id 7, 7, 2; — B) „ment.": at bringe i fiendlig Berørelse; hyf. pass.: fiendligen at støde sammen; collidens corda seditio, Sil.; collisa inter se duo capita reip., Vell. 2, 52; cf. Hor. Ep. 1, 2, 7.

*collĭgāte, adv., (sild. o. overf.): i nøie Forbindelse dermed; compar. ∾ adhaerere alicui, Augustin.; o. — collĭgātio, onis, f.; I) „egentl."; A) at binde el. holde sammen; Forbindelse el. Sammenbæng; ∾ tota operis, Val. Max. 8, 14; — B) i Mechaniken: plexae colligationes, (Maskinens saa at sige Led el. Ledemod), Vitruv. 10, 1; — II) „fig": Begrebernes indre Forbindelse og Forhold, (navnl. som Aarsag og Virkning); ∾ causarum omnium, Cic. Div. 1, 56; cf. id. Fat. 14; – ∾ artior societatis propinquorum, id. Off. 1, 17; — [flgd.].

1. collĭgo, [con.l.], avi, atum, v. a.; I) „egentl.": binder sammen el. binder fast, osv.; – omne colligatum solvi (posse), Cic. Univ. 11; corpora colligata vinculis naturalibus, ibd.; ∾ vasa, s. und. 2. colligo; – ∾ aliquem, Ter. Eun. 5, 5, 13, manus alicujus, Plaut.; – df. i Retssproget: i, lictor, colliga manus; vid. Cic. Rab. perd. 4, o. Liv. 1, 26; – bitumen colligat vulnera, Plin.; cf. Suet. Tib. 61; — II) „fig."; A) „overf."; a) gior fast el. tæt; solum ··· herbis colligatum, Colum. 2, 17; — b) standser, hemmer, impetum furentis Antonii, Cic. Phil. 11, 2; men ∾ Brutum in Graecia, (befale ham at forblive der, neml. som Befalingsmand), ibd. 11, 11; — B) „ment."; ∾ sententias verbis, (rhetorisk at indklæde i Ord), Cic. Orat. 50; cf. ibd. 24: ∾ uno libro memoriam septingentorum annorum; — b) ogs. om den indre og aandige Forbindelse; — ∾ homines inter se sermonis vinculo, Cic. d. Rep. 3, 2; cf. id. Off. 1, 5; men id. Fam. 9, 17, (om Cæsar): ita se cum multis colligavit, (har saaledes forbundet el. forpligtet sig til Mange).

2. collĭgo, lēgi, lectum, 3, v. a., [con-, 2. lego]; I) „egentl."; A) „alm.": tager sammen, samler til et Helt el. paa et Punct, samler; 1) om Ting; – ∾ flores, Ovid., uvas de vitibus, id., fructus, Hor.; (cf. Plin. 11, 60: collecto vivere, om Dyrene; i Modsætn. af rapto vivere); collecta pecunia, (som man har samlet sig el. erhvervet), Hor. Ep. 1, 10, 47; cf. ibd. 2, 2, 26; men ∾ stipem a tyrannis, (sammenbetle), Liv. 38, 45; – ossa collecta, (opsamlede fra Ligbaalet), Tibull.; cf. Suet. Tib. 54; – ∾ capillos in nodum, Ovid.; cf. id. Met. 8, 319; men „poet. overf." paa Personer; collecta capillos Calliope, ibd. 5, 338; cf. Virg. Aen. 1, 320; – aër ··· humorem colligens etc., Cic. N. D. 2, 39; men Hor. Ep. 1, 15, 15: collecti imbres, (det i Cisterner opsamlede Regnvand); collectae ex alto nubes, (sammentrukne), Virg. Ge. 1, 324; – ∾ pulverem, (bedække sig med Støv), Hor. Od. 1, 1, 4; cf. Virg. Ge. 1, 427; – ogs. at opsamle el. optage, de pulvere follem, Martial. 12, 83; cf. Plin. Ep. 2, 1; – endel. i Krigssproget: ∾ vasa, (pakke sammen til Afmarch), Cic. Verr. 4, 19, Liv. 21, 47, o. A.; derom ogs. colligare vasa, Plaut. Pseud. 4, 3, 16; — b) ∾ antiqua verba et figuras alicui, (til nogens Brug); vid. Suet Gramm. 10; cf. Cic. d. Or. 3, 24, ogs. id. Off. 1, 29; — 2) om Personer, men oftest i Krigssproget: at sammendrage el. sammenbringe el. samle; – illum exercitum ··· collectum ex senibus desperatis etc., Cic. Cat. 2, 3; cf. Nep. Hannib. 6; collecta manu, id. Alcib. 7, (med en samlet Hær el. hvervet Trop); men Tac. Agric. 37: collecti (som med.): efterat have samlet sig; cf. Caes. B. G. 2, 28; — b) ogs. udenfor Krigssproget: at samle el. optælle el. anføre, vid. Cic. Fin 2, 4; — B) „bef." ogs.: tager el. trækker sammen, indskrænker el. forkorter, odl., (oftest „poet.", f. d. sædv. contraho el. coërceo); – breviore spatio ··· orbem colligere, (om de indesluttede Krigere), Liv. 2, 50; cf. Virg. Ge. 2, 154, o. id. Aen. 12, 862; men ibd. 491: ∾ se in arma, (ganske at bedække sig med Skioldet); ∾ togam, (tage den sammen), Martial. 7, 33; — b) hos Lægerne, ligesom cogere: at fortykke (en Saft, odl.), Scribon., o. A.; — II) „fig."; A) „overf.": ligesom indsamler, bringer sammen el. tilveie; navnl. ogs. skaffer el. erhverver mig (et Omdømme, odl.); ogs. paadrager mig (noget, odl.); – collectis omnibus civilibus bellis, (ved at samle dem el. anføre dem, neml. i din Tale), Cic. Fam. 4, 3; (cf. id. Fin. 2, 4); ∾ spiritum, Quintil.; cf. Lucr. 1, 724; – ∾ existimationem multo sudore, labore, vigiliisque, Cic. Div. in Caecil. 22; cf. id. Qu. Fr. 2, 16; ligel. ∾ auctoritatem, Caes., famam clementiae, Liv.; – men om Taleren: ∾ invidiam crudelitatis ex eo, (udlede deraf), Cic. Verr. 5, 8, – ∾ omnes rumorum concionumque ventos, (efterjage), Cic. Cluent, 28; – ∾ sitim, (blive tørstig), Virg., Ovid., frigus, Hor.; ∾ usum patiendi, Ovid., vires usu, id.; — b) hos Talbestemmelser: tilsammen el. ialt at indtage el. udgiøre el. holde; LX passus orbe colligere; vid. Plin. 12, 11, o. id. 36, 18, ogs. Tac. Germ. 37; — B) „ment.", 1) „alm."; a) colligere m. o. ud. animo: ligesom at sammentage i Aanden, d. e. at overveie el. betænke; vid. Cic. Inv. 1, 1; ogs. m. Relativsætn., Hor. Ep. 2, 1, 51; — b) logisk at sammenstille, at dømme el. slutte af Omstændighederne, odl.; m. ex, el. m. per, el. c. abl., osv.; – ex quo colligere potes, quanta occupatione distinerer, Cic. Att. 2, 23; cf. Quintil. 5, 10, 11, oftere; – ogs. m. adv.; paucitatem hostium inde colligentes, Liv. 7, 37; – ogs. m. flgd. acc. c. inf., Cic. Off. 2, 16; – ogs. absol.; vid. Quintil. 5, 14, 22,

o. Pers. 5, 85; — 2) „bel." o. „etbift"; ∾ se, ogf. ∾ animum el. mentem etc.: at samle sig el. fatte sig, at komme til Besindelse, at vinde Fatning, at faae Mod; - quid est autem, se ipsum colligere, nisi dissipatas animi partes in suum locum cogere, Cic. Tusc. 4, 36; ∾ se, id d. Or. 1, 7, oftere, Caes. B. C. 1, 11, Suet; ligel. ∾ animos, Liv., animum, Tac., animum cogitationemque, Plin. Ep., mentem, Ovid., mentem cum vultu, id. Am. 1, 14, 55; men pass.: priusquam animi colligerentur, Liv. 10, 41.

collīmĭtānĕus, [con.l.] 3: tilgrændsende, c. dat., Solin. — collīmĭtium, i, n., [con-, limes]: Nabogrændse, Solin., Amm. — collīmĭto [con.l.], are, v. n.: at grændse dertil, c. dat., Amm.; ligel. pass., Solin.

collīnĕo, [con.l.], (avi), atum, 1, v. a.: retter i lige Linie derpaa el. derimod; ∾ hastam aliquo aut sagittam, Cic. Fin. 3, 6; ogf. m. ad, Appul.; — b) df. ogf. absol.: at træffe Maalet el. at sigte rigtigt, Cic. Div. 2, 59. — collinio, ire, f. und. flgd. — collīno, [con.l.], lēvi, litum, 3, v. a: bestryger el. besmører dermed, ora venenis, Ovid., crines pulvere, Hor.; tabulas cera collevisse, Gell.; luteus ··· coeno collitus, Plaut.; - men id. Poen. 1, 2, 93, som Sentens: Pulchrum ornatum turpes mores pejus coeno collinunt; — not.: partic. collinitus, Colum., inc.

collīnus, 3, [collis]: med Høie el. Bakker, hørende dertil el. benævnt derefter; - ∾ genus agrorum; (opp. campestre o. montanum), Varr.; ∾ loca, Colum., vina, id.; ∾ frumentum, (som vorer paa Høie), Cels.; — 2) „bef." mærkes: Porta Collina, (ogf. Agonensis, ogf. Quirinalis): i Nærheden af Qvirinalhøien i Rom; vid. Liv. 5, 41, id. 26, 10, o. A; - i Nærheden deraf var ogf. et Tempel for Venus Erycina, Liv. 40, 34; f. ogf. Ovid. Rem. 549, o. id. Fast. 4, 871; — b) df. ogf. ∾ herbae, (som vore i Nærheden af denne Port), Prop. 4, 5, 11.

colliphium, i, f. und. coliphium. — collĭquĕfactus, 3, partic. adj., [con-, liquefio]: flydendegiort, smeltet, glacies, Varr.; cf. Cic. Cluent. 62. — collĭquesco, [con l.], lĭqui, ĕre, v. n.: at blive flydende, at flyde ud, at smelte; quum aes ··· fervefactum colliquisset, Varr. ap. Non.; ∾ in pice, Colum.; ∾ igni, Appul. — colliquiae, f. und. colliciae.

collis, is, m., [af inus. cello, κέλλω, i. e. pello]: Høi, Bakke; - collibus et campis etc., Lucr. 5, 1373; cf. Cic. Verr. 3, 18, o. Liv. 1, 12; men collis Dianae, Martial 12, 18, (i. e. Aventinus); cf. Hor. C. S. 7; ∾ Heliconii cultor, Catull. 61, in.; - ∾ montani, (de høiere Dele af en Biergstrækning), Plin. 6, 23; men colles, „poet.", f. montes el. Biergstrækning, Sil. 3, 420; — not.: abl. colli, f. colle, Lucr.

collīsĭo, onis, f., [collido]: Sammenstød, Nysten, abjecti partus, Justin. 11, 12. — 1. collīsus, 3: partic. af collido. — 2. collīsus, us, m., [collido]; Sammenstød, margaritarum, Plin. 9, 56, dentium, Coel. Aur. — collitus, 3: partic. af collino.

collŏcātio, onis, f., [colloco]: Opstillen el. Henstillen paa rette Sted; ∾ moenium, (deres Opførelse), Vitruv.; men ∾ siderum, (deres Stilling), Cic. Univ. 9; — II) „fig."; A) i Forretningssproget; ∾ filiae: at bortgifte sin Datter, Cic. Cluent. 66; — 2) i Rhetoriken; ∾ verborum: Ordenes rigtige Ordning el. Anbringelse i Talen, Cic. d. Or. 3, 43, oftere, o. Quintil. 1, 10, 22, oftere.

collŏco, [con.l.], avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": stiller el. lægger el. sætter derpaa, opreiser, osv.; - oftest m. in c. abl., ogf. undert. m. in c. acc., ogf. m. andre Præpositioner, ogf. absol.; - quos (hvis Billeder) ··· in Rostris collocatos videtis, Cic. Sest. 38; ∾ aliquem in cubili, id.; ∾ Herculem in concilio deorum, id. Off. 3, 5; ∾ exercitum in hibernis, Caes; cf. id. B. G. 3, 1, o. Suet. Aug. 21; ∾ tabulas bene pictas in bono lumine, Cic. Brut. 75; - ∾ classem Miseni, alteram Ravennae, Suet. Aug. 49; ∾ se Athenis, (bosætte sig der), Cic. Fin. 5, 2; - „poet." ogf. c. abl. efter d. udfaldne in, Ovid. Met. 1, 723; - ∾ vasa in tabernam, Plaut., se in arborem, id.; cf. Ter. Eun. 3, 5, 45; - comites ejus apud ceteros hospites collocantur, (indqvarteres hos dem), Cic Verr. 1, 24; ∾ obsides super se subsellio secundo, Suet. Aug. 43; cf. id. Ner. 13, o. Tac. Ann. 13, 7; - endel. absol. el. m. en adverbial Diction; ∾ puellulam, Catull. 61, 188; ∾ chlamydem, ut pendeat apte, Ovid. Met. 2, 723; impedimenta collocata, (at de vare bragte paa deres Plads), Liv. 44, 37; ∾ columnas neque rectas, neque e regione, Cic. Qu. Fr. 3, 1; cf. id. d. Or. 1, 35; — II) df. „fig."; A) „overf."; 1) ∾ aliquam: bortgifte; consul ··· filiam juveni mihi despondit ac ··· collocavit, Tac. Agric. 9; cf. Caes. B. G. 19; ogf. ∾ in matrimonium, Cic., in matrimonio, Dig.; ogf. ∾ nuptum, Plaut.; ogf. absol.: ∾ virginem, Nep. Ep. 3; id. Ar. 3, o. Tac. Ann. 4, 39; — 2) ∾ pecuniam el. dotem el. fenus, etc., i Kiobmandssproget: at anlægge el. anbringe el. udsætte Penge deri; - vid. Cic. Manil. 7; ut in eo fundo dos collocaretur, id. Caecin. 4; ∾ duas partes fenoris in agris, Tac.; men ∾ pecunias graviore fenore, (udsætte imod en høiere Rente), Suet. Aug. 39; — b) df. ogf. „alm.": at anvende (Penge) derpaa, at opoffre dem dertil; - patrimonium suum in rei publicae salute collocavit, Cic. Phil. 3, 2; men Tac. Ann. 6, 45: millies sestertium ea munificentiā collocavit; — B) „ment."; 1) navnl.; a) om Sprogbegreber: at anordne el. anbringe; - ut apte collocentur verba, Quintil.; in nominibus ex diverso collocatis, id.; men om Gehøret, vid. Cic. Orat. 51; sield. om en Meddelelse, m. de; vid. Tac. Ann. 6, 27; — b) om andre Gienstande: at forordne el. ordne el. sikkre, odl.; ∾ rem militarem, Cic. Fam. 2, 13; quum jam famam in tuto collocarit, Quintil. 12, 11, 7; men Plaut. Merc. 3, 2, 10: tunc in otium te colloces, dum potestur; — 2) ligesom at sætte deri, at henvende derpaa; - ∾ se totum in cognitione et scientia, Cic Off. 1, 44; cf. id. Qu. Fr. 1, 1, 10; - men ogf. omvendt: ∾ adolescentiam suam in amore et voluptatibus, id Coel. 17; cf. ibd. 20, o. id. Quint. 26; — b) bene collocare aliquid, (anvende paa rette Sted, giore en rigtig Brug deraf); - melius apud bonos, quam apud fortunatos, beneficium collocari, Cic. Off. 2, 20; cf. id. Fam. 13, 28.

collŏcŭplēto, [con.l.], avi, 1, v. a.: beriger overmaade, Ter. Heaut. 2, 13, 47; — 2) „overf.": forherliger, Auct. ad Her. 2, 18. — *collŏcūtĭo, onis, f.: Samtale, (navnl. ogf. m. Bibegr. af Fortrolighed); vid. Cic. Att. 12, 1; - ogf. in pl.; ∾ familiarissimae cum Trebonio, id. Phil. 11, 2; — collŏcūtor, oris, m.: som holder en Samtale med nogen, Augustin.; o. — collŏquium, i, n.: Samtale; venire eo ad colloquium, Caes., in colloquium, id.; cf. Cic. Phil. 12, 11; men ∾ secreta serere cum aliquo, Liv. 34, 61; - navnl. ogf. den fortrolige Samtale el. Meddelelse; vid. Cic. Off. 3, 1; - ogf. „overf.": colloquia absentium amicorum, (om en fortrolig Brevverling), id Phil. 2, 4; - lige. „overf.": alitum colloquia (intelligere), Plin. 10, 70; - men „poet.", Virg. Aen. 7, 91: fruiturque deorum colloquio; — [flgd.].

collŏquor, [con.l.], cūtus (quutus) sum, 3, v. dep. n. (o. a.): at tale med nogen el. med hinanden, at holde en Samtale; - ∾ cum aliquo, Cic. Brut. 60, oftere; ∾ inter se, id. d. Or. 1, 7 o. 8; - ∾ cum aliquo per aliquem, (underhandle giennem nogen), Caes. B. G. 1, 9, Nep. Alcib. 5; men ∾ cum aliquo per litteras, (skriftligen at underhandle med nogen), Cic. Fam. 1, 7; - ogf. absol.: ex equis ut colloquerentur, Caes. B. G. 1, 43; ∾ simul, Plaut.; men Liv. 3,

36: colloquentibus difficiles, (under Samtaler obl.); — b) forel. ogs. c. acc., (s. alloqui); saal. Plaut. Capt. 4,2,53: Perlubet hunc hominem colloqui, oftere.

collūceo, [con.l.], ēre, v. n.: at skinne el. lyse til el. fra alle Sider; absol., el. c. abl., el. m. ab; - ∾ tam longe lateque (om Solen), Cic.; accensa per undas collucet (taeda), Lucr.; ∾ ignes, Virg., lampades undique, Ovid.; ∾ pocula, Catull.; - ∾ aedes ignibus, Ovid.; ∾ moenia flammis, Virg.; cf. Cic. Verr. 4,32: ∾ fulgore (candelabri); - qua a sole collucet (mare), albescit etc., id. Acad. 2,33; — 2) „overf.": agri collucent floribus, Ovid. Fast. 5,363; collucent horti nitidis fetibus, Colum.; men ∾ omnia furtis tuis, Cic. Verr. 1,22; — collūco, are, v. a., [con-, lux]: gior lys, men alene i Gartnersproget; ∾ lucum, Cato, arborem, Colum., (neml. ved at udhugge Træer el. afhugge Grene).

*colluctatio, onis, f.: Brydekamp el. Brydning, Dig.; ogs. Tyrefægtning, Colum.; — 2) ogs. „overf.": a) Dødskampen, Senec.; — b) cum verbis suis colluctatio, (om en besværlig Udtale), vid. Quintil. 11,3, 56; o. — colluctator, oris, m.: en Brydekæmper, Lactant.; af — colluctor, [con.l.], ari, v. dep. n.: at brydes el. kæmpe dermed, cum aliquo, „poet." ogs. alicui, (men alene efteraug. o. sield.); sædv. „overf."; ∾ cum agro, Colum., cum petulantia morbi, Gell.; cf. Plin. 27, 2; men ∾ praedonibus, Prudent.

collūdium, (conl.), i, n.: at lege sammen; ∾ delphinorum, Solin.; — 2) „overf.": hemmelig Forstaaelse, Amm.; af — collūdo, [con.l.], si, sum, 3, v. n.: at lege el. skemte dermed; c. dat., el. absol.; - gestit paribus colludere (puer), Hor. A. P. 159; - men „poet.": in aqua colludere plumas, (at de spille paa Vandet), Virg. Ge. 1,369; — 2) „fig." o. „overf." i Retssproget: at spille under Dække med nogen, Dig.; nisi tecum collusisset, Cic. Verr. 2,24; s. ogs. collusio s. l. — collūgeo, [con.l.], ēre, v. n.: at sørge tilsammen, Coel. Aur.

collum, i, n., (forel. ogs. collus, i, m., Lucil., Plaut., Varr., o. A.; cf. Quintil. 1,6,42); I) „egentl.": Halsen (hos Mennesker og Dyr); - in collum invasit, (sloi hende om Halsen), Cic. Phil. 2,31; collo dare brachia circum, Virg. Aen. 6,700; pendentia brachia collo, Tibull.; homini ··· collum in laqueo inserenti (subvenire), Cic. Verr. 4,17; men „alleg.": quum istius avaritiae poenam collo et cervicibus suis sustinerent, ibd 5,42; - ∾ anseris, Lucil., columbarum, Lucr.; cf. Cic. Acad 2,7; - B) hertil mærkes; 1) af Retssproget; collum alicui obtorquere, Plaut., obstringere, id., (gribe ved Halsen, navnl. for at trække for Retten); men Liv. 4,53: quum paucis ··· collum torsisset (consul); — 2) „poet." ogs.; a) Halsen el. Nakken, som Billede paa Trældom; - tuo dat colla triumpho (India), Prop. 2,8, 19; ligel. Hor. Sat. 2,7,92, „alleg.": eripe turpi Colla jugo; — b) Halsen, s. Livet; - actum est de collo meo, (jeg er om min Hals), Plaut. Trin. 2,4,192; men Hor. Od. 4,6,11: posuitque collum in Pulvere, (styrtede paa sin Hals, blev fældet); — II) „overf." fra Gestaltens Lighed; ∾ lagenae, Phaedr., Plin.; - men „poet.": lasso papavera collo, Virg. Aen. 9,436; ligel. om den halsformede Del af et Bierg: frondea colla Parnasi, Stat.

collūmĭno, [con.l.], are, v. a.: fra alle Sider el. ganske at belyse, Appul. — collŭo, [con.l.], ŭi, ūtum, 3; I) „alm.": helt el. ganske at udskylle, guttur liquido plasmate, Pers. 1,18; ∾ dentes aqua, Plin.; gemina melle colluta, id.; — 2) „bes." ogs.; a) „poet."; ∾ ora, Ovid. Met. 5,447, (væde Munden, d. e. slukke Tørsten; cf. Lucr. 4,877); — b) i Retssproget: colluendo, (ved at sammenskylle el. opskylle Jord el. Dynd), Dig. — collurcĭnātio, (conl.), onis, f., [con-, lurcor]: umaadeligt Fraaseri, Appul.

collus, i, m., s. und. collum. — *collūsio, onis, f.; oprdl.: at lege el. spille sammen; bf. sædv. i Retssproget o. „overf.": hemmelig Forstaaelse el. at spille under Dække, cum aliquo, Cic. Verr. 3,13; per collusionem, Senec., Dig.; o. — collūsor, oris, m.: en Medspiller, Cic. Phil. 2,23, oftere; men ∾ puerorum (delphinus), vid. Plin. Ep. 9,33; — 2) i Retssproget o. „overf.": som underholder en hemmelig Forstaaelse med nogen til Tredjemands Skade, Cod. Theod.; — bf. adv. collūsōrie: svigagtigen, litigare de hereditate, Dig.; — [colludo]. — collustro, [con.l.], avi, atum, 1, v. a.; I) „egentl.": belyser fra alle Sider el. fuldkomment; - sol omnia clarissima luce collustrans, Cic.; cf. id. Div. 2,43; — B) „bes." ogs.: collustra'a in picturis, (glimrende Colorit), id. Orat. 11; — II) „overf."; collustrare m. o. ud. oculis: at betragte nøie el. fra alle Sider, id. Tusc. 5,23, o. Virg. Aen. 3,651; men Tac. Ann. 2,45: ∾ cuncta equo.

collūtio, onis, f., [colluo]: Udskylning, Scribon. — collūtŭlo, [con.l.], are, v. a.: aldeles at tilsmudse; bf. „overf.": aldeles at beskæmme, Plaut. Trin. 3,2,67. — collūtus, 3: partic. af colluo.

collŭvĭes, em, e, o. collŭvĭo, onis, f., [colluo]; I) „egentl.": Sammenløb af alslags Urenhed; - colluvies cohortis et aedificii, Colum.; cf. Plin. 24,116; - colluviones sentinarum, Arnob.; — II) „fig.": Sammenblanding af forskielligartede urene Gienstande; - colluvio mixtorum omnis generis animantium, Liv. 3, 6; men ex hac turba et colluvione etc., Cic. d. Senect. 23; ∾ omnium scelerum, id. Sest. 7; men ∾ gentium, (Slægternes Sammenblanding el. Forvirring), Liv. 4,2; men absol.: colluvio (sc. hominum, ligesom Folkets Bærme), id. 26,40, o. Cic. Vatin. 9; - ligel. in ea colluvie regnare etc., Atticus ap. Cic. Att. 9,10; ∾ nationum, Tac. Ann. 2,55; ogs. absol.: illa colluvies (sc. hominum), id.; men id. Hist. 2,16: in multa colluvie rerum, (under den almindelige Forstyrrelse).

collȳbista, ae, m., κολλυβιστής: Pengehandler el. Vexelerer, Hieronym. — collȳbus, (collŭbus), i, m., κόλλυβος: Agio el. Opgield, Cic. Att. 12,6, Suet. Aug. 4; — 2) „overf.": Pengehandel, Cic. Verr. 3,78.

collȳra, ae, f., κολλύρα: etslags aflangt Brød el. Bagværk, som man skar i Sauser, Plaut. Pers. 1,3, 12; b) bf. collyricum jus: etslags Brødsaus el. Brødsuppe, ibd. 1,3,15 o. 17. — collȳrĭŏlum, i, n., dem. af collyrium: liden Tap, Macer. — collȳris, idis, f., κολλυρίς, ligesom collyra: lidet Brød, Augustin.; — II) bf. „overf.", rimel. ifølge en vis Lighed; A) etslags Hovedsmykke for Fruentimre, Tertull.; — B) ligesom malva erratica: etslags Plante, Appul. — collȳrium, i, n., κολλύριον, ligesom collyra: etslags Dei el. Masse; bf. hos Lægerne; 1) liden Tap el. Clystertap, Cels., Colum., Plin.; — 2) etslags Oiensalve, Cels., Hor. Sat. 1,5,30. — Colminiana olea: etslags ubekiendt Olietræ, Cato; hos Varr.: Colminia; hos Colum.: Culminia; hos Plin.: Cominia; inc.

1. cōlo, cŏlŭi, cultum, 3, v. a. (o. n.); [af inus. κόλω, hvf. βουκόλος, o. fl.]; I) „egentl."; A) oprdl.: driver el. bearbeider el. dyrker, (navnl. Jorden o. dens Frembringelser); - fundum bene colendo fructuosum facere, Varr.; ∾ agros, Cic., praedia, id., rura, Catull., Tibull., vitem, Cic., arbores, Hor., fruges, poma, Ovid.; — B) „meton."; colere locum: at bo paa et Sted, ofte at besøge et Sted, at opholde sig el. at dvæle der; 1) ordenl., c. acc.; - qui has nobiscum terras ··· colunt, Cic. N. D. 2,66; cf. Lucr. 5, 953; urbem cole, Cic. Fam. 2,12, (forbliv du i Rom); ∾ haec loca, Liv. 1,7, insulam, Tac., ripam Rheni, id.; — b) ofte ogs. „poet."; stagna colit (cygnus), Ovid. Met. 2,280; cf. Virg. Ge. 3,430; - men Prop. 3,5,19, „alleg.": in prima coluisse Helicona juventa, (som Yngling at have lagt sig efter Poesien); — 2)

ub. acc.; voluntate colentium etc., Liv. 42, 67, (efter Indbaanernes Indbilligelse); men ∾ circa utramque ripam, Liv. 21, 26; men Tac. Germ. 16: colunt discreti ac diversi, ut (ligesom) etc.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) at behandle med Omhu, at pleie el. passe; - Ille (Juppiter) colit terras, etc., Virg. Ecl. 3, 61; cf. id. Aen. 1, 16, ogs. Hor. Ep. 2, 1, 7; — b) df. ogs. at pryde el. smykke, lacertos auro, Curt.; - oftere absol.; dum colĕris, (imedens du bliver paaklædt el. pyntet), Ovid. A. A. 3, 225; ∾ corpora, id., capillos, Tibull.; — 2) at lægge sig derefter, at beflitte sig derpaa; - ∾ suum quaestum, Plaut.; ∾ Martem, Sil., pacem, Ovid.; cf. Virg. Aen. 11, 584; (ogs. om aandige Gjenstande, f. nedenf.); — 3) at være el. befinde sig paa en Maade el. i en Tilstand; - ∾ servitutem apud aliquem, (være nogens Slave), Plaut.; nunc plane nec ego victum, nec vitam illam colere possum, (kan aldeles ikke finde mig deri), Cic. Att. 12, 28; ∾ vitam inopem, (leve i Armod), Ter. Heaut. 1, 1, 81; men vi colere aevum, (leve ved el. af at bruge Vold el. den Stærkeres Ret); vid. Lucr. 5, 1141 flgd.; — B) „ment." o. „ethisk"; 1) omhyggeligen at danne el. uddanne, pectus ingenuas per artes, Ovid. A. A. 2, 121; ligel. omhyggeligen at drive el. behandle, artes liberales, Suet., studium philosophiae, Cic., virtutem, id., pietatem, Ter.; cf. Cic. Off. 1, 1 o. 2, oftere; — 2) ∾ deos: at dyrke el. ære dem; vid. Cic. N. D. 1, 41, o. ibd. 2, 28, Liv. 39, 15, o. A.; - Phoebe ··· Diana ··· o colendi semper et culti! Hor. C. S. 2 o. 3; ∾ (deum) aris, ··· flamine, Plin. Pan. 11; cf. Tac. Ann. 1, 10: per flamines ··· coli etc.; pro numine coli, Suet. Vit. 1; quo cognomine is deus ··· colebatur, id. Aug. 70; — b) ogs. om de til Guderne hørende Begreber og Gjenstande; - ∾ religiones pie magis, quam magnifice, Liv. 3, 57; cf. id. 9, 9, o. Cic. Flacc. 4; ∾ sacra, Ovid., aras, id.; cf. Liv. 1, 7, o. Cic. Tusc. 1, 12; — 3) ∾ aliquem: bevise nogen Agtelse el. Opmærksomhed el. Velvillie; - observari et coli (a clientibus), vid. Cic. Mur. 34; in amicis et diligendis et colendis, id. Lael. 22; hvor ogs. nec solum colent inter se ac diligent (amici), sed etiam verebuntur; - ∾ aliquem donis, Liv. 31, 43, litteris, Nep. Att. 20; — III) partic. cultus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl.": dyrket; ogs. bebygget el. beboet; - quo cultior sit (ager), Varr.; ligel. nunc est cultissimus (ager) cum villa optima, Cic. R. Com. 12; (hvor ogs. posit.); — b) df. subst. culta, orum, n., (sc. loca): opdyrkede Egne, dyrkede Marker; - vid. Lucr. 1, 165 o. 210, o. Virg. Ge. 4, 372, ogs. Plin. 21, 79; ligel. cultiora, Curt. 7, 3; — B) „overf.": smykket el. pyntet; - matronam vetita purpura cultam etc., Suet. Ner. 32; minister ··· quo nec filia cultior etc., Martial. 10, 98; - sermone cultissimus, Aur. Vict. Epit. 45.

2. cōlo, (avi), atum, 1, v. a., [1. colum]: sier, renser ved at sie; - ∾ ceram, Colum., mel, id.; ∾ vinum sporta palmea, Pallad., aliquid per linteum, Scribon., ogs. ad colum el. per colum, Veget., Apic.; - faex colata, Plin.; men terra colans, (absol.: hvoraf Vandet sier), Plin. 31, 23; — b) „poet." ogs.: ∾ amnes, (udsætte Fiskeruser deri), Manil.; — II) partic. colatus, 2, ogs. som adject.: renset el. ren, men alene „fig."; ∾ nitor (beryllorum), Tertull.; certiora et colatiora (somniare), id.

cōlŏbĭcus, 3, κολοβικός, (i. e. mutilus): afstumpet el. lemlæstet, Firmic. — cōlŏbĭum, i, n., κολόβιον: Underklædning med korte Ærmer, Serv., Cod. Theod. — cōlŏbos, on, κολοβός: afstumpet; df. i Metriken: = catalectus; ∾ versus, (hvori der mangler en Stavelse), Gramm.

cōlŏcăsia, ae, f., o. cōlŏcācium, i, n., κολοκασία, κολοκάσιον: den ægyptiske Bønne, etslags pragtfuld lilieagtig Væxt; vid. Plin. 21, 51, Colum. 8, 15, Pallad.; - den anden Form har Virg. Ecl. 4, 20, o. Martial. 8, 33. — cōlŏcynthis, ĭdis, f., κολοκυνθίς: en Agurkart, Plin. 20, 8, Pallad.

cōlon, (o. colum), i, n., κῶλον; oprdl.: Led el. Lem: df. 1) „alm.": Tarm, Plin. 11, 79, Scribon.; — b) „meton.": Tarmesyge, Kolik, Plin. 20, 57, Scribon.; — 2) „technisk": Led af et Vers, Quintil. 9, 4, 78, af et Digt, Augustin., af en Periode, Ascon.

cŏlōna, ae, fem. af colonus; en Bondekone, Ovid. Fast. 4, 692, Dig. — Cŏlōnae, arum, f.: By i Troas, Nep. Paus. 3. — cŏlōnātus, us, m., [colonus]: Bondestanden, Cod. Theod. — Cŏlōnēus, 3: hørende til el. benævnt efter den attiske Demos Colonus (Κολωνός); ∾ Oedipus, Cic. d. Senect. 7, (i. e. Οἰδίπους ἐπὶ Κολωνῷ: bekiendt Tragoedie af Sophocles).

cŏlōnĭa, ae, f., [colonus]; I) „alm.": Landeiendom el. Landgaard el. Jordbrug, ovl., Dig.; cf. Colum. 11, 1; — b) df. ogs. f. Opholdssted el. Bolig, Plaut. Aul. 3, 6, 40; men id. Pseud. 4, 6, 38, ∾ molarum, comisk, f. Møllen; — II) „bes.": Plantestad el. Nybyggerstad, en Coloni; vid. Liv. 4, 49; men coloniam collocare idoneis in locis, Cic. Agr. 2, 27; ∾ condere, Vell. 1, 15; — B) df. „meton.": de til en Plantestad el. Nybygd udsendte Personer, Colonister el. Nybyggere, en Coloni; - coloniam deducere aliquo, Cic., Liv., o. A.; ligel. ∾ mittere, Cic. Div. 1, 1; — b) „overf." ogs. Coloni el. Sværm af Bier, Varr.; — not.: ogs. som nom. pr.; Colonia Agrippina, (nu. Cöln); ∾ Allobrogum, o. fl.

*cŏlōnĭārius, i, m., o. cŏlōnĭāria, ae, f.: som nedstammer fra Colonierne, Gaj. Inst.; o. — cŏlōnĭcus, 3; 1) hørende til Landbruget el. Landhusholdningen, leges, Varr.; ∾ genus avium, (som opelskes i alle Landhusholdninger), Plin. 8, 72; — b) df. subst. colonica, ae, f.: en Bondehytte, Auson.; — 2) hørende til en Coloni el. benævnt derefter, cohortes, (som ere udskrevne deri), Caes. B. C. 2, 19; cf. Suet. Aug. 46; af — cŏlōnus, i, m., [1. colo]; I) „alm.": Landmand el. Jordbruger, Varr., Colum., Cic. d. Or. 2, 71, Hor., o. A.; — II) „bes."; a) Nybygger el. Colonist, ἄποικος, Cic. Agr. 2, 28, oftere, Nep. Milt. 1, Liv. 4, 11, o. A.; — b) „poet." ogs. en Indbaaner, Virg. Aen. 7, 63 o. 409; men Plaut. As. 2, 2, 31, comisk: ∾ catenarum.

Cŏlŏphon, ōnis, m., Κολοφών: berømt By i Jonien, Mela 1, 17, Hor. Ep. 1, 11, 3; — B) df. 1) Cŏlŏphōnius, 3: colophonisk, Idmon, (fra el. af C.), Ovid. Met. 6, 8; men ∾ resina, Plin.; ogs. absol. Colophonia, Scribon.; — b) subst. Colophonii, orum, m.; Indbaanerne af C., Cic. Arch. 8; — 2) Cŏlŏphōnĭăcus, 3: = Colophonius, Homerus, Virg. Cir. 64; cf. Cic. l. c.; — not.: colophon dixerunt, quum aliquid finitum significaretur, Fest. p. 41, (af κολοφών: Spids el. Top; df. Ende).

cŏlor, (forældt. colos, ligesom arbos, honos, o. fl.), ōris, m.: Farve; I) „egenl."; A) „alm."; - colores esse sine luce nequeunt, Lucr.; cf. id. 2, 737; ∾ aureus ignis, id.; ∾ Tyrii, Hor. Ep. 1, 6, 18; flores mille colorum, Ovid.; - colorem accipere, Plin., bibere, id., (antage el. modtage); ligel. ∾ ducere, (om Druen: at farve sig), id.; ∾ inducere picturae, id.; — B) „bes."; a) Menneskets naturlige Farve, Ansigtsfarve, (teint); - ∾ verus, Ter., opp. fucatus, Hor. Epod. 12, 10; ∾ verecundus, ibd. 17, 21; cf. Ter. Andr. 5, 3, 7; - colorem mutare, perdere, (skifte, miste sin Farve); vid. Hor. Ep. 1, 16, 38, o. Ovid. Met. 3, 99; ligel. ∾ excidit, ibd. 2, 602; cf. Liv. 39, 34: ut non color, non vultus ei constaret; - som Ordsprog siges: homo nullius coloris, (om hvem man intet veed), Plaut. Pseud. 4, 7, 99; — b) skiøn Farve, Skiønhed; nimium ne crede colori, Virg. Ecl. 3, 17; cf. Hor. Od. 4, 13, 17; — II) „fig."; A) „alm.": den eiendommelige Beskaffenhed el.

Tilstand; - etiam colorem et speciem pristinam civitatis (amisimus), Cic. Att. 4, 16; cf. Hor. Sat. 2, 1, 60, ogs. id. Ep. 1, 17, 23; ds. „alleg.": colorem ducere, (antage en vis Dannelse el. Charakter efter sit Forbillede), Senec. Ep. 108; cf Quintil. 10, 1, 59; — b) ds. ogs. om Dictionen: Eiendommelighed, Charakter, Colorit; vid. Cic. d. Or. 3, 25 o. 52; - ligel. id. Brut. 21: ›qui est ··· iste tandem urbanitatis color? men non unus color prooemii, narrationis, etc., Quintil.: ∾ simplex, inaffectatus, id.; ∾ tragicus, Hor.; Descriptas servare vices operumque colores, id. A. P. 86; — B) „prægnant.": glimrende Farve; ds. „poet.": Glands, Pragt, Ypperlighed; - Nullus argento color etc., vid. Hor. Od. 2, 2, in.; — 2) ds. om Foredraget el. Dictionen; a) passende Udsmykkelse, levende Colorit; nihil illius (Catonis) lineamentis, nisi florem et colorem, defuisse, Cic. Brut. 87; cf. id. d. Or. 3, 25, — b) kunstig Vending el. Besmykkelse el. Undskyldning; vid. Quintil. 4, 2, 88, o. Juvenal. 6, 280; ligel. res illo colore defenditur apud judicem, ut etc., Dig.

cŏlōrāte, adv., ligesom opfarvet, d. e.: paa en besmykkende Maade, Quintil. Decl.; af — cŏlōrātus, 3: partic. o. adj. af coloro. — cŏlōrĕus, 3, [color]: farvet el. affarvet el. spraglet, vestis, Dig., tunicae, Vopisc.

cŏlōro, avi, atum, 1, v. a., [color]; I) „egenl.": farver, forsyner med en Farve; ds. A) „alm.": ∾ corpora, Cic. N. D. 1, 39; ∾ lineas testa trita, Plin.; — B) „bes.": farver rødlig el. rødbrun el. mørk; - quum in sole ambulem, natura fit, ut colorer, Cic. d. Or. 2, 14; cf. Prop. 3, 12, 15; colorata pira sole, Plin.; colorat aequora Nilus, Catull.; — II) „fig."; A) at meddele ligesom en Farve el. Charakter el. Egenhed; - sapientia nisi alte descendit ··· animum non coloravit, sed infecit, Senec. Ep. 71; - navnl. ogs. at give Talen en Colorit; ds. pass. om Talen: at faae Colorit el. eiendommeligt Præg; vid. Cic d. Or. 2, 14: orationem meam illorum tactu quasi colorari; cf. id. Brut. 46; — B) besmykker dermed, skiuler derunder; vid. Val. Max. 8, 2; ∾ inepta sua serio vultu, Prudent.; — III) ds. partic. coloratus, 3, som adj.; A) „egenl.": farvet el. affarvet, arcus, Cic., uvae, Colum.; — b) „bes." ogs. med rødlig el. frisk el. brunlig Farve; - qui est coloratus, Quintil.; si plenior aliquis ··· et coloratior factus est, Cels.; ∾ Seres, Ovid.; ∾ Etrusci, (solbrændte), Martial. 10, 68; — B) „overf.": ligesom opsminket; ds. forstilt el. uægte; quae scribis ··· non sunt ficta et colorata, Senec. Ep. 16.

colos, oris, f. color ab in. — Cŏlossae, arum, f.: By i Storphrygien, Plin. 5, 41; — b) ds. Cŏlossinus, 3, color, Plin. l. c., (den der tilberedede Purpurfarve). — Cŏlossĕros, ōtis, m., (κολλοσσός, Ἔρως; ligesom den collosale Eros), vid. Suet. Calig. 35. — cŏlossĕus, 3, κολοσσαῖος: colossal el. kæmpestor, statuae, Plin.; ∾ se pingi Nero jussit, id.; ∾ Mars sedens, id. — cŏlossĭcus, 3, κολοσσικός: = frgd., Apollo, (hans colossale Billedstøtte), Vitruv., signum, Plin.; - compar. graec.: colossicoteros, Vitruv. — Colossinus, 3, f. und. Colossae. — cŏlossus, i, m., κολοσσός: kæmpemæssig Billedstøtte, en Colos, Plin., Stat.; — 2) navnl. er at mærke: den til Solguden indviede Colos paa Rhodos; vid. Plin. 34, 18.

†cŏlostra, ae, f., o. colostrum, i, n.: Moderdyrets første Melk efter Fødselen, Plin., Colum., Pallad.; - ogs. som lækker Spise, Martial. 13, 38, (hvor Formen colostrum); - ogs. som Kieleord, Plaut. Poen. 1, 2, 154, o. Laber. ap. Non.; ds. — cŏlostrātĭo, onis, f.: Fostrets Sygdom efter den første Modermelk, Plin.; o. — cŏlostrāti, orum, m., (som lide af denne Sygdom), id. — colostrum, i, n., f. und. colostra. — cōlōtes, ae, m., κωλώτης: en Øglerart, Plin. 9, 46.

cŏlŭber, bri, m.: en Slange, navnl. Husslangen, Virg. Ge. 3, 418; ogs. alm.: enhver Slange; - latens herbā coluber, Ovid.; cf. Virg. Aen. 2, 471; — 2) „poet." ogs. om Medusa's o. Furiernes Slangehaar, Lucr. 5, 27, Ovid. Met. 9, 73, oftere. — cŏlŭbra, ae, som fem. af frgd.: Hunslangen; ogs. alm. en Slange, Hor., Ovid., o. A.; — 2) ogs. ligesom frgd., om Furiernes o. Medusa's Slangehaar, Ovid. Met. 4, 475, oftere, Lucan., o. A.; — b) ds. „overf.": quas tu vides colubras, (hvilke Skrækkebilleder)? Plaut. Stich. 2, 1, 59; - men som Ordsprog: colubra restim non parit, (Æblet falder aldrig langt fra Roden), Petron. Sat. 45.

cŏlŭbrĭfer, a, um, [coluber, fero]: som bærer Slanger, (Epithet til Medusa); ∾ monstrum, Ovid., collum, Lucan. — *cŏlubrīnus, 3: slangeagtig; ds. „overf.": listig, snu; ∾ ingenio esse, Plaut.; ∾ vis, Tertull.; o. — cŏlŭbrōsus, 3; bugtet som en Slange, actus (via), Tertull.; — [coluber].

1. cōlum, i, n.: Si el. Dørslag, Virg. Ge. 2, 242; ∾ vitilia, Cato, juncea, spartea, Colum.; — 2) „poet." ogs. en Fiskeruse, Auson. — 2. cōlum, i, f. und. colon.

cŏlumba, ae, f.: Due el. Slagdue, Colum., Plin., Ovid., Hor.; men columbae Cytherēiades, Ovid. Met. 15, 386, (fordi de ere Venus hellige); - ogs. som Kieleord, Plaut.; ds. — cŏlumbar, āris, n.: etslags Halsiræ til Slaver, (af Gestaltens Lighed med Hullet i et Dueslag), Plaut. Rud. 3, 6, 50. — columbarium, i, f. und. flgd. — *cŏlumbārĭus, 3: hørende til Duer; ds. subst.; I) columbarius, i, m., (som passer Duerne; — II) columbarium, i, n.: Duehus el. Dueslag, Colum., Varr.; ogs. Duerede, Pallad.; ogs. in pl., Varr., Plin.; — B) ds. „overf." ifølge en Lighed; 1) Hul i Muren til Indlægning af Bielker, Vitruv.; — 2) Hul i Vandhiulet til Vandets Afløb, id.; — 3) Hul el. Aabning i Skibsbordet, hvori Aaren er anbragt, Fest.; — b) ds. subst. columbarius, i, m.: Rorskarl, vid. Plaut. ap. Fest.; — 4) underjordisk Gravkammer med Nische til Askeurnerne, Inscript.; o. — cŏlumbātim, adv.: paa Duernes Vis el. næbbende, dare basia, poët. in Anthol. Lat.; — [columba].

*cŏlumbīnus, 3: af Duer, pulli, Varr., Cic.; ogs. absol. columbini, Martial., unge Duer; ∾ ovum, Hor., fimum, Plin.; — II) „overf.": benævnt efter Duer, navnl. duefarvet, terra, Plin. 17, 4, vitis, id., saxum, Pallad.; o. — cŏlumbor, ari, v. dep. a.: at næbbes paa Duernes Vis; ∾ feminae (dat.), Messal. ap. Senec. Ep. 114; — [columba]. — cŏlumbŭlātim, adv.: paa unge Duers Vis, Mattius ap. Gell. 20, 9; af — cŏlumbŭlus, i, m., demin.: Dueunge, Plin. Ep 9, 25; af — cŏlumbus, i, m.; oprdl.: Handuen, en Duerik, Varro; ds. alm.: en Due, Hor. Ep 1, 10, 5, Colum.

1. cŏlŭmella, ae, f, demin. af columna; I) „egenl.": liden Søile el. Pille el. Støtte, navnl. paa en Gravhøi, Cic. Leg. 2, 26, til et Stillads, Caes. B. C. 2, 10; — b) Fodstykket paa Katapulten, Vitruv.; — II) „fig.", ligesom columen: Støtte el. Bistand, alicujus, Lucil. ap. Donat. — 2. Columella, ae, m., L. Junius Moderatus, fra Gades, bekiendt oeconomisk Forfatter i d. første chr. Aarh., samtidig m. Seneca o. m. Celsus; - hans Skrifter: de Re Rustica, o. de Arboribus, haves endnu. — cŏlŭmellāris, e, [1. columella]: der ligner en Pille el. Søile; ds. ∾ dentes: Hestens Kindtænder, Varr., Plin. 11, 64.

cŏlŭmen, inis, n., [ligesom columna o. culmen, besl. m. inus. cello, κέλλω, i. e. pello, driver]; oprdl.: hvad der er drevet i Veiret, det Ophøiede el. Høie; ds. „poet.": Bierg, Field; - sub altis Phrygiae columinibus, Catull. 63, 71; - ogs. en Ildsøile, Cic. poët. Div. 1, 11; — II) ds. sædv.; A) Spidsen el. Toppen el. det Øverste af en Gienstand, navnl. af en Bygning, d. e. Taget el. Gavlen; - in turribus et columinibus villae, Varr.; cf. Cic. poët. Div. 1, 12; — 2) ds. „overf.",

ligesom Spidsen, d. e.: det Høieste eller Ypperste i sit Slags; - ∾ amicorum Antonii etc., Cic. Phil. 13, 12; men ∾ audaciae, Plaut. Amph. 1, 1, 211; — B) hvad der hæver sig el. er opreist, for at holde noget i Veiret; saal. Støtte el. Stive, navnl. i Bygningskunsten, Vitruv.; — 2) bs. „fig.": Støtte el. Bistand, navnl. ogs. den Person, paa hvem Andres Velvære ligesom beroer; - ∾ familiae Ter. Phorm. 2, 1, 57; cf. Cic. Verr. 3, 76; ∾ rei publicae, id. Sest. 8; ∾ doctrinarum ··· Varro et Nigidius, Gell. 19, 14; cf. Hor. Od. 2, 17, 4, o. Liv. 38, 51; — not.: d. best. columna o. culmen, vid. ss. II. — cŏlŭmis, e, forel. f. incolumis: ukrænket el. uskadt; ∾ te sistere, Plaut. Trin. 3, 3, 15.

cŏlumna, ae, f., [besl. m. columen o. culmen]; I) „egenl."; A) „alm.": en fremragende el. opreiststaaende Gjenstand, Støtte el. Søile, Pille el. Pæl, odl.; - suffulcire columnam rei alicui, Plaut.; cf. Cic. Qu. Fr. 3, 1, id. d Or. 3, 46, Ovid. Met. 2, 8, Suet. Caes. 85, o. A.; — not.: om de forskjellige Søilearter i Architecturen, vid. Plin. 36, 23, ogs. Vitruv. 3, 3, o. id. 4, 1; — B) „bes." mærkes; 1) Columna Rostrata, opreist til Ære for Carthaginiensernes Overvinder, C. Duilius, og prydet med de erobrede Skibssnabler; vid. Quintil. 1, 7, 12; - (endnu haves en Del af Indskriften paa denne Søile; vid. Freund. in append.); — 2) Columna Maenia paa Forum Romanum, hvorved almindelige Tyve og Bedragere bleve inquirerede og straffede; - vid. Cic. Div. in Caecil. 16 (Ascon.); - ligel. absol.: Columna, hvs. Cic. Sest. 8: adhaerescere ad Columnam, (komme galt derfra); cf. id. Cluent. 13; — 3) af den gamle Skik, at betegne Grændserne med Søiler el. Pæle forklares: Columnae Protei, (s. fines Aegypti), Virg. Aen. 11, 262 (Heyn.); ligel. Columnae Herculis (i. e. Calpe et Abyla), Mela 1, 5, o. 2, 6, Plin. 3 prooem., o. Tac. Germ. 34; — 4) „poet." o. „meton." findes columna, f. culmen: den høieste Spids el. Top; hvs. Cic. poët. Divin. 1, 12: Juppiter excelsa clarabat sceptra columna, (fra Himmelens Tinde); — 5) „alleg." er endel. Hor. Od. 1, 35, 13, (til Gudinden Fortuna): Injurioso ne pede proruas Stantem columnam; — II) „overf." ifølge etslags Lighed: Vandsøile el. Veirsøile el. Skypompe; - vid. Lucr. 6, 426 o. 433, ogs. Plin. 2, 50; — not.: comisk ogs. f. mentula, Martial.

cŏlumnāris, e, [columna]: som hæver sig søileformet, lux, Prudent., (Lysstøtte el. Ildstøtte). — cŏlumnarium, i, n., s. und. flgd. — *cŏlumnārius, 3: hørende til en Søile; men alene subst.; 1) columnārius, i, m.: en ved Columna Moenia domfældet Forbryder el. Debitor, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 9; — 2) columnarium, i, n., a) Afgift af Søiler i el. ved private Bygninger, Cic. Att. 13, 6; — b) Stenbrud el. Marmorbrud, Inscript.; — cŏlumnātio, onis, f.: Støtten el. at støtte med Søiler el. Stiver; ∾ scenae, Appul.; o. — cŏlumnātus, 3: støttet med Søiler el. Piller, hvilende derpaa; ∾ tholus rotundus, Varr.; — b) bs. comisk: ∾ os, (som støttes paa Haanden), Plaut. Mil. gl. 2, 2, 58; — [columna]. — columnĭfer, a, um, [columna, fero]: som bærer en Søile, radius, (en Ildsøile), Prudent.

cŏlūri, orum, m., κολουροί, i Astronomien: tvende store Cirkler, som i Polerne skære hinanden under rette Vinkler, Macrob. Somn. Scip. 1, 15. — cŏlurnus, 3, (omsat f. corulnus, af corulus el. corylus): som er gjort af Hasselbusken; ∾ hastilia, Virg. Ge. 2, 396, (Serv.). — cŏlūrus, 3, κολουρός, i Metriken: afstumpet i Enden, metrum, (hvori der mangler en Stavelse), Gramm.

cŏlus, gen. us, (ogs. i), f., (men m., Catull. 64, 311): Rok el. Spinderok; (men oftest „poet.", o. ligel. in pl.); ogs. findes begge Former ombyttede med hinanden; saal. colo o. colu, Prop. 4, 9, 48; cf. Juvenal, 14, 249 (Rupert.); vid Freund.; — 2) ogs. er colus: Parcernes Attribut; vid. Ovid. Am. 2, 6, 46, o. Senec. Herc. Fur. 559; — II) „meton." ogs. f. den spundne Traad, Senec. Herc. Oet. 660. — cōlūtēa, orum, n., ἡ κολουτέα: etslags Bælgfrugt, Plaut. Pers. 1, 3, 7.

cŏlymbas, ădis, adj. fem., κολυμβάς, (svømmende); bs. colymbades olivae, (som ere nedlagte i Saltlage), Colum., Plin. — cŏlymbus, i, m., κόλυμβος: Svømmested, vid. Lamprid. Elag. 23.

cōma, ae, f., κόμη; I) „egenl."; A) „alm.": Menneskets Hovedhaar, navnl. ogs. som Smykke, o. ligel. in pl.; - ∾ calamistrata, vid. Cic. Sest. 8; ∾ fulva, Prop, flava, Hor., myrtea, Tibull., odorata, (salvet), Prop.; - ∾ virides Nereidum, Hor. Od. 3, 28, 10; - comas componere, pectere, comere, (frisere), Ovid.; comas in gradus frangere, Quintil., formare, Sueton.; - comam renodare, Hor., positu variare, Ovid.; cf. Suet. Calig. 47; men Hor. Ep 2, 1, 110, m. grask Construction: fronde comas vinci coenant; cf. Virg. Aen. 9, 478, (om den Sørgende): Scissa comam etc.; - ∾ sancta, Tibull. 1, 10, 22, (i. e. ∾ Larium); — B) „bes." ogs.: a) Man el. Mank hos Løver og Heste, Gell. 5, 14, o. Pallad.; — b) Hjelmbusken, Stat. Theb. 8, 389; — II) „overf." om andre Gjenstande, ifølge etslags Lighed: A) Væxternes Løv el. Blade og andre haaragtige Dele, ogs. Ax, Græs, odl.; - coma nemorum, Hor. Od. 1, 21, 5; ∾ arboreae, Ovid., populeae, id.; coma palmae, Plin.; comae milii, id.; cf. Ovid. Fast. 4, 438; men comae telluris, (Jordens Græs og Blomster), Colum. (poët.); cf. Ovid. Am. 3, 10, 12; — B) Faarenes Uld, poët. ap. Cic. N. D. 3, 27; ogs. de haarede Trevler paa Peraamentet, Tibull. 3, 1, 10; — C) om Lysstraalerne, Catull. 61, 78 o. 99, ogs. Senec. Oed. 311.

Comagene o. Comagenus, s. und. Commagene, etc. — Cŏmāna, orum, n., I) By i Cappadocien, Plin. 6, 3, navnkundig af et Bellonatempel, Hirt. B. Al. 66; — 2) By i Pontus, Plin. 6, 4; — b) Comani, orum: dens Indvaanere, Hirt. B. Al. 35. — comans, tis, s. und. 2. como. — cōmarchus, i, m., κώμαρχος: Forstander el. Formand i en Landsby, Plaut. Curc. 2. 3, 7. — cŏmăron, i, n., κόμαρον; I) Frugten af Jordbærtræet, Plin. 15, 28; — 2) etslags Plante, sædv. fragum, Appul. — cōmātōrius, 3, [coma]: hørende til Haaret, acus, Petron. — cōmātŭlus, 3: smukt el. zirligen friseret, pueri, Hieronym.; demin. af — comatus, 3, s. und. 2. como.

1. com.bĭbo, bibi, 3, v. n. o. a.; I) „egenl"; A) „alm.": drikker med nogen; ogs. drikker el. svirer; - combibendi convivandique ars, Senec. Ep. 123; — B) „bes.": ligesom inddrikker el. drikker i mig, indsuer aldeles, succos, Ovid.; cf. Hor. Od. 1, 37, 28; ∾ soles cute, Martial. 10, 12; — II) „fig."; A) „overf." om Ting; ∾ amurcam, (blive gjennemtrukken deraf), Cato; combibit ara cruorem, Ovid., testa oleum, Colum., bacca salem, id.; cf. Ovid. Met. 15, 275, o. Plin. 17, 16; men „poet.": combibit os maculas, (faaer Pletter), Ovid. Met. 5, 455; — B) „ment."; quas (artes) dum est tener, si combiberit, etc., Cic. Fin. 3, 2; bs. — 2. combĭbo, ōnis, m.: Meddrikker, Svirebroder, Lucil. ap. Non., Cic. Fam. 9, 25. — combino, (avi), atum, 1, v. a., [con-, bini]: forener, Sidon.

combrētum, i, n.: Rorart el Siva t, Plin. 21, 16. — com.bullio, ire, v. a.: koger stærkt, Apic. — †combūro, ussi, ustum, 3, v. a., [con-, inus. buro, f. uro, s. und. Bogst. B.]; I) „egenl": forbrænder tilsammen, opbrænder ganske; ogs. alm.: brænder el. afbrænder; - ∾ aedes, Plaut., naves, Caes., libros, Cic.; ∾ aliquem vivum, id.; — B) d. hos Lægerne; combustum: brændt Sted, Plin., Scribon.; — II) „fig."; A) ∾ diem, Plaut. Men. 1, 2, 3, (bortsvire, „alleg" fra Opbrændelsen af Lig); - ∾ aliquem judicio, (tage en bestemmende Dom over nogen),

Cic. Qu. Fr. 1, 2, 3; — B) comburi aliqua, (fortæres af Kjærlighed dertil); - Ut Semela est combustus (Juppiter), etc., Prop. 2, 30, 29; bf. — combustio, onis, f.: Forbrænden, Forbrændelse, Firmic.; o. — combustūra, ae, f.: = frgd., Apic. — combustus, 3: partic. af comburo.

1. cŏme, es, f., κόμη: en Benævnelse paa Planten tragopogon, (Bukkeskæg), Pl n. 27, 117. — 2. Cōme, es, f, (κώμη: Landsby); - Hiera Come: By i Carien, med et Apollotempel og Orakel, Liv. 38, 12.

1. com.ēdo, ēdi, ēsum o. estum, 3, v. a., (ogs. ctr.: comes, f. comedis, Plaut.; ligel. comest, comestis, comesse, etc., f. comedit, etc., id.; ligel. forældt comedim, is, it, f. comederim, etc., Plaut.); - I) „egenl.": opæder el. opspiser, fortærer ganske; - corbitam cibi Comesse possunt, Plaut.; cf. Ter. Heaut. 2, 3, 14, o. Sicin. ap. Cic. Brut. 60; — II) „fig."; A) „overf.": tilsætter el. ødelægger i Fraaseri; — Paternam qui comest pecuniam, Nov. ap. Non,; ∾ nummos, Cic., rem (sc. familiarem, id., patrimonium, bona, id.; men comedisse canterium, (dens Varri), id. Fam. 9, 18; — b) hos Comikerne ogs.: ∾ aliquem: fortære nogens Eiendom, forarme nogen; vid. Plaut. Trin. 1, 2, 65, (hvor comedis f. comedas); cf. Ter. Eun. 5, 8, 57; — B) „ment."; ∾ oculis pueros, (see lystent derefter), Martial. 9, 60; - men ∾ se: fortære sig el. ærgre sig; qui ipsus se comest, etc., Plaut. Truc. 2, 7, 36; bf. — 2. cŏmĕdo, ōnis, m.: en Fraaser, Lucil. o. Varr. ap. Non. — Comensis, e, s. und. Comum.

cŏmes, itis, c., [af con-, 1. eo]; I) „egenl."; A) „alm.": Ledsager el. Følgesvend; ogs. Kammerat el. Staldbroder el. Selskabsbroder; - vid. Cic. Fam. 13, 71; cf. Ter. Hec. 5, 3, 25, o. Hor. Od. 1, 7, 26; - comitem se addere alicui, Virg. Aen. 6, 778; ∾ esse alicui, Ovid.; — b) som fem.: Ledsagerinde, otl.; - me tibi venturam comitem, Ovid. Her. 13, 163; cf. Ter. Eun. 2, 3, 54; — B) „bes."; a) Opsynsmand el. Lærer el. Hovmester hos et ungt Menneske; - vid. Suet. Claud. 35, oftere; f. ogs. Virg. Aen. 5, 545 (Heyn.); — b) Ven el. Slægtning el. Lærd el. ung Adelsmand, der ledsager en Øvrighedsperson til Provindsen; - vid. Cic. Verr. 2, 10, Hor. Ep. 1, 8, 2, o. Suet. Caes. 42; - ogs. undert.: en Ledsager af andre høie Personer, Hor. Ep. 1, 9, 76, Suet. Caes. 4, oftere; — c) under Keiserne ere comites: Keiserens Følge el. Hoffet, Suet. Aug. 16, o. 98, oftere; - bf. sild. m. tilføiet. gen.: som beklæder et vist Statsembede; comes scholarum, rei militaris, etc., Cod. Theod.; — II) „fig."; a) om Personer, c. gen. el. dat. rei: som gaaer derefter, som tager Del deri; - se victoriae Pompeji comitem etc., Caes. B. C. 3, 80; cf. Cic. Lael. 11; men id. Fam. 1, 9: me quidem certe tuarum actionum ··· socium comitemque habebis; ligel. ∾ virtutis tantae, Liv. 22, 60; - me ··· comitem consiliis tuis etc., Plaut. Pseud. 1, 1, 15; — b) om Begreber: som følger el. er forbunden dermed; ligel. c. gen., „poet." ogs. absol.; - tunc vitae socia virtus, mortis comes gloria fuisset, Cic. Font. 17; cf. id. Mur. 6, o. id. Brut. 12; men dulcis secretorum comes (grammatice), Quintil. 1, 4, 5; - culpam poena premit comes, Hor. Od. 4, 5, 24; cf. ibd. 1, 35, 22, o. id. Sat. 2, 7, 115.

cŏmĕsor, oris, m., [1. comedo]: som opæder el. fortærer, Tertull. — comessatio, etc., s. und. comissatio, etc. — comestus o. comesus, 3: partic. af 1. comedo. — cŏmētes, (cŏmēta), ae, m., κομήτης: en Comet el. Halvstierne, Plin. 2, 22 flgd., Senec.; ogs. m. appositum sidus, Tac. Ann. 14, 22, el. stella, Justin.

cōmĭce, adv.: comisk, paa Comoediens Vis, res tragicas tractare, Cic. d. Or. 3, 8; af — cōmĭcus, 3, κωμικός: hørende til Comoedien, comisk, poëta, Cic., artificium, id.; ∾ res, (Stof til en Comoedie), Hor. A. P. 89; comici stulti senes, (som indføres i Comoedierne), Caecil. ap. Cic. d. Senect. 11; cf. id. R. Am. 16, o. Hor. Sat. 2, 5, 91; - ∾ aurum, (i. e. lupinum), Plaut. Poen. 3, 2, 20; — 2) ogs. subst. comicus, i, m.; a) Skuespiller i en Comoedie, comisk Acteur, en Comiker, id. l. c. 4; — b) oftere: Comoediedigter el. Comiker, Cic. Orat. 55, Quintil. 1, 7, 22, oftere. — Cominius, 3, s. und. Colminiana. — cominus, s. und. comminus.

cōmis, e, [rimel. ctr., f. commitis]: mild, venlig, omgængelig, tienstfærdig; - usa sum (illo) benigno et lepido et comi, Ter. Hec. 5, 3, 39; cf. Cic. Fin. 2, 25, o. Hor. Sat. 2, 8, 76; quis Laelio comior? quis jucundior? Cic.; ogs. ∾ in uxorem, Hor. Ep. 2, 2, 133; senex comissimus, Appul.; men Tac. Agric. 22: ut bonis comis, ita adversus malos injucundus; - comi ingenio, id., hospitio, Liv. 9, 36; cf. Tac. Germ. 21; men Comibus est oculis alliciendus amor, Ovid. A. A. 3, 510.

*cōmissābundus, 3: der drager om i sværmende Optog; - ∾ incessit etc., Liv. 9, 17; ∾ juvenes, Plin. 21, 6; — cōmissālĭter, adv.: ligesom i festligt Optog, cantare, Sidon.; — cōmissātio, onis, f.: festligt el. sværmende Optog, med det dertil hørende Giestebud el. Drikkelag; - vid. Cic. Mur. 6, Liv. 40, 13, o. A.; ligel. in pl., Cic. Coel. 15, Liv. 1, 57, o. A.; o. — cōmissātor, oris, m.: som tager Del i natlige Sværmerier og Drikkelag, Ter., Cic. Coel. 28, Liv. 40, 7, o. A.; — B) „overf.": ∾ libellus, (som læses ved Drikkelag el. Giestebud), Martial. 5, 16; men ∾ conjurationis, Cic. Att. 1, 16, (m. Foragt, f. socius conj.); — [flgd.].

cōmissor, atus, sum, 1, v. dep. n., κωμάζω, navnl. om unge Mennesker: efter Giestebudet at holde et sværmende Optog med Musik og Dands, og derefter at drage etsteds hen for at svire paa ny; - quin comissatum ad fratrem imus, Liv. 40, 7; cf. Hor. Od. 4, 1, 11; men Liv. 3, 29: comissantium modo currum secuti; men Ter. Eun 3, 1, 52: Phaedriam Intromittamus comissatum, (til Giestebudet).

cŏmĭtābĭlis, e, [comitor]: ledsagende, Paul. Nol. — cōmĭtas, atis, f., [comis]: Venlighed, Forekommenhed, Velvillie; ogs. Mildhed el. Nedladenhed; - vid. Cic. Mur. 31, o. id. Brut 40; ∾ in socios, Tac. Ann. 2, 72; ∾ affabilitasque sermonis, Cic.; - men Plaut. Trin. 2, 2, 47: per comitatem edepol (rem perdidit); ogs. Villie el. Villighed dertil; m. ad, Plaut. Mil. gl. 2, 1, in.

cŏmĭtātensis, e: hørende til Hoffolkene, munus, Cod. Theod.; af — cŏmĭtātus, us, m., [comitor]: Ledsagelse el. at ledsage; bf. „meton."; I) „egenl.": den ledsagende Mængde, et Følge; A) „alm."; - ∾ ancillarum puerorumque, Cic. Mil. 10; cf. id. Verr. 5, 21, o. Virg. Aen. 12, 336; — b) ogs. om Dyr, Tac. Ann. 6, 28; — B) „bes."; a) Keiserens Følge el. Suite, Hoffet, Tac. Hist. 2, 65, id. Ann. 13, 46, o. Dig.; — b) uden Hensyn til Ledsagelse, el. om den blotte Samværen: samlet Mængde, Hob el. Sværm, Tog el. Train, otl.; - vid. Caes. B. C. 1, 51 o. 54, Liv. 28, 22, o. Suet. Tib. 6; — II) „fig." om Ting og om Begreber: Ledsagelse el. Forbindelse; - pruna hordearia appellata a comitatu frugis ejus, (fordi det modnes samtidigen med Bygget), Plin. 15, 12; - quid ··· tanto virtutum comitatu (opus est), si etc.? Cic. Fin. 2, 34; cf. id. Parad. 2, in.

cōmĭter, adv. af comis: venligen el. velvilligen, liberalt el. humant; - homo, qui erranti comiter monstrat viam, etc., Enn. ap. Cic. Off. 1, 16; ∾ appellare unumquemque, Cic.; ∾ excipere, Liv., Tac., celebrare convivium, id.; ∾ administrare provinciam, id. Hist. 1, 13; - men Cic. Balb. 16, (af en gammel Fredsformular: majestatem P. R. comiter conservanto); - superl. comissime, Plaut. Mil. gl. 3, 3, 66.

cŏmĭtia, orum, s. und. comitium; bf. — cŏmĭ-

tiālis, e: hørende til Comitierne, dies (pl.: paa hvilke de holdes), Cic. Qu. Fr. 2,2; ∾ biduum, Caes. B. C. 1,5; ∾ mensis, Cic. Verr. 2,52; - ∾ homines, (som indfinde sig ved Comitierne), Plaut. Poen. 3, 2, 7; - ∾ morbus: Epilepsi el. den faldende Syge; in pl., Plin. 32, 14; (naar neml. dette Tilfælde indtraf under Comitierne, bleve disse strax ophævede, ifølge dette onde Varsel, Fest.); ogs. ∾ vitium, Senec.: — b) df. subst. comitialis, is, m.: som lider af Epilepsi, Plin. 20, 44, oftere; — df. adv. cŏmĭtĭālĭter: ifølge Epilepsi, accidere, Plin. 22, 29.

*comĭtiātus, us, m., Biform af comitia: Folkets Forsamling i Comitierne; - per comitiatum maximum, (i. e. per comitia centuriata), Cic. Leg. 3, 4, (ex XII Tabb.); men ibd. 12, in pl.: ∾ multos inutiles impedire; cf. Varr. L. L. 5, 16; o. — cŏmĭtio, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) som v. n.: gaaer hen i comitium for at offre, Varr. l. c. 6, 4; — II) in pass.: comitiati tribuni militares, (som ere valgte af Folket i Comitierne; opp. rufuli: som ere udnævnte af Feltherren); vid. Ascon. ad Cic. Verr. Act. 1, 10; — [af flgd.].

cŏmĭtium, i, n., [a coëundo, Varr., Fest.]; I) sing.: Sted i Rom ved Forum, (ogs. en Del af Forum), hvor Romerfolket forsamledes for at stemme efter Curier, el. hvor comitia curiata holdtes; - quum forum, comitium, curiam, occupavissent etc., Cic. Sest. 35; - ogs. bleve Forbrydere her undert. afstraffede; vid. Liv. 22, 57, o. A; — b) „overf." ogs. om Ephorernes Forsamlingssted i Sparta; vid. Nep. Ages. 4; — II) pl. comitia, orum: Romerfolkets offenlige Forsamling, der var trende Slags; a) ∾ curiata, el. efter Curier, holdtes i Comitium, og vare indskrænkede til visse mindre vigtige Functioner; s. und. curia o. curiatus; — b) ∾ centuriata, Romerfolkets ordenlige og fuldstændige Forsamling, efter de af K. Servius Tullius indførte Centurier; - ogs. var det heri, at de vigtigste Statsanliggender afgiordes, navnl. Valget af de høieste Øvrighedspersoner, Antagelse el. Forkastelse af Love, Fred og Krig, osv.; - de holdtes sædv. paa Campus Martius, s. und. campus; — c) ∾ tributa el. efter Tribus holdtes deels paa Forum, deels paa Campus Martius; - i disse udvalgtes navnl. Almuetribunerne, ogs. andre ringere Øvrighedspersoner; — bb) hertil mærkes endnu; a) comitia habere: holde en Folkeforsamling, Cic., ogs. facere, id.; cf. id. Leg. 3, 19; — b) ∾ consularia, praetoria, tribunitia, (hvori disse Øvrigheder vælges); ligel. ∾ consulum, el. consulibus creandis, Liv. 3, 20; cf. id. 1, 35; ligel. ∾ mea, (angaaende mit Valg), Cic. Att. 1, 20; — not. a: comitia calata, s. und. calo; — not. b: comisk „overf."; comitia, f. consilia: Beraadslagning, Plaut. Pseud. 4, 7, 134, oftere.

cŏmĭtīvus, 3: hørende til en comes el. til en høi keiserlig Embedsmand, dignitas, Veget.; - ogs. subst. comitivus, i: en høi Embedsmand, Cod. Just. — cŏmĭto, (avi), atum, 1, v. a.; Biform af flgd.: følger el. ledsager; 1) in act., men alene „poet."; vid. Prop. 2, 6, 15, o. Ovid. Met. 14, 259, oftere; men ∾ funera, id. Pont. 1, 9, 47; — 2) som pass. ogs. i efteraug. Prosa, o. sædv. c. abl.; vid. Plin. 9, 55, o. Lucr. 1, 98; — b) oftest in partic. comitatus, 3, m. o. ud. abl., (ogs. hos Cic.); - alienis viris comitata (mulier), Cic. Coel. 14; cf. Ovid. Met. 2, 441, oftere, Tac. Ann. 11, 8, o. A.; - quod ex urbe parum comitatus exierit, (med altfor lidet Følge), Cic. Cat. 2, 2; cf. id. Phil. 12, 10; - ogs. in compar.: puero ut uno esset comitatior, (at han havde en Ledsager mere), id. Tusc. 5, 39.

cŏmĭtor, atus sum, 1, v. dep. a. (o. n.), [comes]; I) „egenl.": at ledsage el. følge; - a) c. acc.; ∾ aliquem in exsilium, Suet.; cf. Virg. Aen. 4, 543; comitati eos etc., Caes. B. G. 6, 8; ∾ iter alicujus, Virg., gressum herilem, id.; men Tac. Ann. 11, 22: ∾ rem militarem, (være ansat ved Krigsvæsenet); — b) absol., el. ud. tilføiet acc.; vid. Virg. Aen. 3, 660, o. Tac. Germ. 46, oftere; - navnl. ogs. in partic. praes.; magna comitante caterva, Virg. Aen. 2, 40; cf. Ovid. Met. 13, 402; men Prop. 4, 3, 16: non comitante Deo, (uden hans Ledsagelse el. Bistand); — c) m. o. ud. acc.: at ledsage til Graven; vid. Nep. Eum. 13, id. Att. 22, o. Virg. Aen. 11, 52 o. 61; — II) „overf." om Begreber: at følge dermed; ligesom frgd., c. acc., el. absol., men ogs. undert. c. dat.; - quando comitatur semper artem decor, Quintil.; cf. Plin. 9, 58; - quae comitantur huic vitae, Cic. Tusc. 5, 35; cf. id. d. Rep. 2, 24; - comitante opinione, Tac. Agric. 9; cf. Virg. Aen. 4, 48.

comma, atis, n., κόμμα; 1) i Grammatiken, ligesom vort Comma: Indsnit el. Afdeling af en Periode, Quintil. 1, 8, 6; (d. lat. incisum; hos Cic. paa Græsk); — 2) i Metriken: Cæsuren, Mar. Vict. — com.mācĕro, are, v. a.: fuldkomment at opbløde el. blødgiøre, aliquid in aqua, Marcell. Empir. — com.măcŭlo, avi, atum, 1, v. a.: overalt el. aldeles at tilsmudse; I) „egenl."; ∾ manus sanguine, Virg. Ecl. 8, 47; cf. Tac. Ann. 1, 39; — II) „fig."; ∾ se isto infinito ambitu, Cic. Coel. 7; cf. Sall. Jug. 102, o. Tac. Ann. 6, 32; ogs. absol.: praeter satellites commaculatos etc., Sall. frgm.

com.mădeo, ēre, v. n.: at være stærkt vædet el. meget vaad; - ∾ bene, Cat. — Commāgēne, es, f.: den nordlige Del af Syrien, (nod. Camasch), Mela 1, 11, Plin. 5, 13; — bb) df. Commāgēnus, 3, commagenisk, legati, Cic., haruspex, Juvenal.; — b) df. subst.: Commāgēni, orum, m.: Indvaanerne af C., Mela, Plin. 29, 13; — not.: ogs. er commagene: Navnet paa en ubekiendt Plante, Plin. l. c, — com.mălaxo, are, v. a.: giør aldeles blød el. myg; df. „overf.": ∾ patrem, (bevæge ham), Varr. ap. Non.

com.mando, (di), sum, 3, v. a.: tygger stærkt, tygger, Seren. Samm.; radix commansa, Marc. Emp. — commandūcatio, onis, f.: Tyggen el. at tygge, Scribon.; af — com.mandūco, (avi), atum, 1, v. a.: = commando; ∾ acinos, Plin. — commanducor, atus sum, 1, v. dep. a., forel. Biform af frgd., Lucil. ap. Non.; ogs. overf.": ∾ aliquem, (ødelægge el. ruinere), ibd. — com.mănĕo, ēre, v. n.: at blive sammen el. samlet, at forblive paa et Sted, Macrob. — com.mănĭpŭlāris, is, m.: Manipelkammerat, Tac. Hist. 4, 46. — commănĭpŭlātio, onis, f.: Manipelkammeratskab, Spartian.; af — commănĭpŭlo, onis, m., [con-, manipulus]: Manipelkammerat, Spartian.

com.marceo, ēre, v. n.: at være aldeles udmattet, Amm. — com.marcesco, cui, 3, v. n. inch.: at blive aldeles udmattet, Amm. — com.margĭno, are, v. a.: helt el. rundtom at forsyne med en Rand el. Indfatning; ∾ pontes, Amm. — com.mărītus, i, m.: Medægtemand, Plaut. Cas. 4, 2, 18. — com.martyr, ÿris, m.: Medmartyr, Tertull. — commascŭlo, are, v. a., [con-, masculus]: dertil at giøre mandig el. stærk; ∾ animum, Appul., frontem, Macrob. — com.mastĭco, are, v. a.: tygger sammen, tygger, Aemil. Mac. — commătĭcus, 3, κομματικός: afskaaren, kort, hymnus, Sidon., rhythmi, id.

*commeābĭlis, e, 1) pass.: til at komme igiennem, venae, Arnob.; — 2) act.: som kommer el. trænger igiennem, aurae, id.; — commeātor, oris, m.: som færdes el. drager hid og did, (Epithet til Mercurius, som Gudernes Sendebud), Appul.; o. — commeātus, us, m.; oprdl.: at gaae el. komme hid og did, Gaaen o. Kommen; - ∾ vocis (per fauces), Pallad.; df. sædv. „meton."; I) „alm."; A) Sted til at gaae el. komme igiennem; - qua commeatus esset hinc huc mulieri, Plaut. Mil. gl. 2, 1, 65, oftere; — B) hvad der drager el. føres ad en Vei; df. 1) Selskab af reisende

Kiøbmænd, Handelscaravane, ovl.; - vid. Tac. Ann. 13, 33, o. Suet. Ner. 20; — b) ogs. Transporten af en Krigshær; vid. Caes. B. G. 5, 23, o. Auct. B. Afr. 34; — 2) Tilforsel el. Proviant, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 70; ogs. de transporterede el. tilførte Varer, Cic. Manil. 17; ∾ maritimi, Liv., ex montibus invecti el. advecti, id.; - ogs. Reiseforraad, Suet. Cal. 43; - ogs. Krigshærens Fornødenheder, Caes. B. G. 1, 34; ∾ magni frumenti, Suet. Cal. 28; - men ogs. bruges commeatus i Modsætn. af frumentum, (neml. om Hærens øvrige Fornødenheder), Caes. B. G. 1, 39 o. 48; — b) comisk er: ∾ argentarius, (ligesom Pengetilforsel, f. Gevinst el. Vinding), Plaut. Pseud. 1, 5, 9; — II) „bes." o. „overs."; A) oftest i Krigsspoget: Tilladelse til at være borte fra Qvarteret el. fra Tienesten i en vis Tid, Orlov el. Permission; - commeatum sumere, Liv., petere, Suet., accipere, Plin. Ep., dare, Liv.; in commeatu esse, (være permitteret), id.; ligel. commeatu abesse, Suet.; cf. Liv. 3, 24; - ogs. in pl., id. 1, 57, o. Tac. Ann. 15, 10; - ad commeatus diem non adesse, (udeblive over Tiden), Quintil.; — B) ds. atter „overs.": Arbeidets Standsning el. Ophør, Hvile el. Frihed derfra; vid. Senec. Ep. 54, o. Vell. 2, 99; assidua servitus sine intervallo, sine commeatu, Senec. Qu. N. 3 praef.

commĕdĭtor, ari, v. dep. a.: indpreger mig heelt el. ganske, locos egregie, Auct. ad Her. 3, 18; — 2) „overs.": ligesom at ove sig deri; ds. „poet." om Ting: at efterligne el. afbilde; vid. Lucr. 6, 11.

commĕmĭni, isse, v. a. (def.), 3: mindes omstændeligen el. i alle Dele, erindrer mig noiagtigen, aliquid, Plaut. Mil. gl. 3, 3, 39, hominem, Cic. d. Or. 1, 53; - ogs. c. inf., el. m. Objectssætning; non commemini dicere, Plaut. Curc. 5, 3, 31; cf. id. Truc. 4, 3, 4; - ogs. m. adv. el. absol.; ecquid commeministi Punice? id. Poen. 5, 2, 25; si satis commemini, Ter.; si commemini, (husker jeg ret), Ovid. Fast. 3, 792.

*commĕmŏrābĭlis, e: mindeværdig el. mærkværdig, pugna, Plaut.; ∾ alia proferre possum, Cic. N. D. 2, 52; — commĕmŏrāmentum, i, n., for- og efterel. Biform af flgd., Caecil. ap. Non., Fronto; — commĕmŏrātio, onis, f.: Mindelse el. at mindes, Omtale, Anmældelse, Erindring; - vid. Ter. Andr. 1, 1, 16; ∾ antiquitatis, exemplorum prolatio, Cic. Orat. 34; cf. id. Arch. 11; ligel. ∾ posteritatis, (Eftermæle hos el. af Efterslægten), id. Fam. 5, 12; — commĕmŏrātor, ōris, m.: som mælder el. minder derom, Tert.; — commĕmŏrātōrium, i, n.: Erindringstog, Ambros.; o. — commĕmŏrātus, us, m.: = commemoratio, Appul.; — [af flgd.].

commĕmŏro, avi, atum, 1, v. a.; I) som v. a. reflex., (hvor navnl. com- el. con- svarer til Grækernes κατά- i καταγιγνώσκω, vid. Doederl.): erindrer mig (noget) nøiagtigen, gienkalder i min Hukommelse; - quid quoque die dixerim, audierim, egerim, commemoro vesperi, Cic. d. Senect. 11; cf. Suet. Aug. 45; — II) oftere o. „alm."; A) minder el. erindrer (nogen) derom, omtaler el. anfører for at giore gieldende; - ad commemorandam amicitiam ··· missi, Liv. 27, 4; ∾ beneficium, (lade høre), Cic. Lael. 20; — B) mælder el. taler derom, anfører el. fortæller; - vid. Lucr. 1, 401; ∾ res, id., causas, Caes.; cf. Cic Off. 3, 6; O commemoranda judicia, (mærkelige el. mindeværdige)! id. Verr. Act. 1, 14; - ogs. m. flgd. acc. c. inf., el. m. relat.; vid. Lucr. 1, 126, o. Ter. Phorm. 5, 8, 42; - ogs. m. flgd. de; omnes de tua virtute commemorant, Cic. Qu. Fr. 1, 1, 13; cf. id. d. Or. 3, 20.

*commendābĭlis, e: som fortiener at anbefales el. bifaldes; - nec ullo commendabilem merito (regem Persea), Liv. 42, 5; quae commendabilia apud Africanum erant, id. 37, 7; - compar., Trebell. 16; o. — commendātīcius, (-tius), 3: hørende til en Anbefaling, litterae, (Anbefalingsskrivelse), Cic., Dig., tabellae, Cic. Verr. 4, 66; ogs. absol.: commendaticiae, arum, f., Augustus ap. Macrob.; — [af commendo].

commendātio, ōnis, f., [commendo]: Anbefaling; I) „abstract"; - ∾ meam non vulgarem fuisse, (den af mig givne Anbefaling), Cic. Fam. 1, 3; ligel. ibd. 13, 32, in pl.: ∾ meas; - men id. Orat. 36, c. gen. obj.: ∾ sui, (opp. offensio adversarii); — B) ds. „overs."; commendatione oculorum animis tradi, Cic. d. Or. 2, 87; cf. id. Planc. 13; — II) „concret": det Anbefalende, det Fortræffelige el. Udmærkede derved; - ∾ ingenii, Cic., liberalitatis, id.; ∾ tanta oris atque orationis etc., Nep. Alcib. 1; ∾ prima proficiscitur a modestia, Cic. Off. 2, 13.

commendātor, oris, m., [commendo]: som anbefaler; en Velynder, Plin. Ep. 6, 23; — ds. commendātōrius, 3: hørende til en Anbefaling, litterae, Sidon. — commendātrix, icis, fem. af commendator; - legem commendatricem virtutum etc., Cic. Leg. 1, 22; cf. Plin. Ep. 8, 20. — commendātus, 3: partic. o. adj. af flgd.

commendo, avi, atum, 1, v. a., [con-, 1. mando]; I) „alm.": overgiver i Forvaring, anbefaler til Beskyttelse, - ∾ aliquem el. aliquid alicui el. fidei alicujus; vid. Ter. Eun. 5, 2, 47; ligel. ∾ se alicui in clientelam et fidem, ibd. 5, 8, 9; cf. Cic. Fin. 3, 2, o. ibd. 3, 5; - ∾ remp. patribus, Tac. Hist. 1, 90, filios suos populo, Suet. Aug. 56; - ∾ aliquid litteris, (opskrive el. beskrive), Brut. ap. Cic. Fam. 11, 10; ∾ nomina memoriae, (lære dem udenad), Cic.; ∾ nomen alienjus immortalitati, id., ogs. aliquem sempiternae gloriae, id.; - ∾ se fugae, Auct. B. Afr. 34; — II) „bes.": anbefaler, beskytter, gior yndet; - oratorem commendari verborum splendore et copia, Cic. Brut. 59; periclitantem commendat dignitas, Quintil.; cf. Cic. Off. 2, 13; ∾ se aliqua re, vid. Hor. Ep. 1, 18, 7, o. ibd. 2, 1, 261; — III) partic. commendatus, 3, ogs. som adj.; A) anbefalet; - quae res commendatior est memoriae hominum sempiternae? Cic. Phil. 2, 13; ceteris rebus habeas eos a me commendatissimos, id. Fam. 12, 26; — B) yndet el. antagen, udmærket i sit Slags; vultus commendatior, Petron. Sat. 110; cf. Plin. 16, 85.

1. commensus, 3: partic. af commetior. — 2. commensus, us, m., [commetior]: det rette Maal el. Forhold, συμμετρία, Vitruv. 1, 3, oftere.

commentāriensis, is, m., [commentarius]: der forer en Control; ds. a) en Registrator el. Archivarius, Dig.; — b) som holder Liste over Statsfangerne, Cod. Just.; — c) som forer Liste over Krigsfolket, en Krigscontrolleur, Ascon. ad Cic. Verr. 1, 28. — commentāriŏlum, i, n.: Erindringsbog, kort skriftlig Opsats, Qu. Cic. d. Pet. Cons. 14, o. Cic. Fin. 4, 4, oftere; - ogs. in masc.: commentariolus, i, Hieronym.; - demin. af — commentārius, i, m., (sc. liber), o. commentārium, i, n., (sc. volumen), [commentor]; I) „alm.": Fortegnelse el. Optegnelse til Erindring, Erindringsbog; - ∾ diurni, (Dagbog), Suet. Aug. 64; — 2) ds. „bes."; a) (sædv. in pl.): Udkast til og Omrids af de historiske Begivenheder, som høre til en vist Tidsrum, el. det historiske Indhold deraf; ogs. Mindeskrift (memoire) el. Commentar; - conficiam commentarios rerum omnium, Cic. Fam. 5, 12; men id. Brut. 75, (om Julius Cæsar): atque etiam commentarios quosdam scripsit rerum suarum etc.; cf. Suet. Caes. 56; — b) i Retssproget: en Protocol; - audite decretum ··· ex ipsius commentario, Cic. Verr. 5, 21; — c) commentaria in Virgilium componere, (skrive Forklaringer dertil), Gell. 2, 26.

*commentātio, ōnis, f.; I) „abstract"; a) flittig Studering el. omhyggelig Forberedelse, (navnl. til det offenlige Foredrag); - vid Cic. d. Or. 2, 27; ligel. in pl., ibd. 1, 60; — b) den philosophiske Betænkning til Sandhedens Udfindelse; - vid. Cic. Tusc. 1, 30, o. 2, 18; —

c) som rhetorisk Figur: = en'hymema, Quintil. 5, 10, in.; — 2) „concret.": lærd Afhandling el. Beskrivelse; - ∾ Aristotelis (de natura animalium), Plin. 8, 17; ogs. in pl., id., o. Gell. praef.; o. — commentātor, oris, m.: som har udtænkt el. udfundet; - ∾ omnium falsorum, Appul.; — [af commentor].

commenticius, (-tius), 3, [commentus, comminiscor]: udtænkt, udfunden; a) i Modsætn. af det Ældre og Bekiendte: nyopfunden, ny, nomina, Cic. Fin. 5, 30, spectacula, Suet. Claud. 21; — b) i Modsætn. af det Virkelige el. Reale: fingeret, ideal, civitas Platonis, Cic. d. Or. 1, 53; cf. id. N. D. 1, 11, o. ibd. 2, 28; — c) i Modsætn. af det Sande: opdigtet el. løien, crimen, Cic. R. Am. 15, fraudes, Gell. — com.mentior, itus sum, 4, v. dep. a.: foregiver, opdigter; commentitus virum bonum, (udgivende sig derfor), Appul.

commento, are, Biform af flgd.; df. a) comisk; ∾ ora alicujus, (betegne, mærke, prygle), Plaut. Men. 5, 7, 30; — b) in pass.; ut sua commentata et scripta ... meminisset, Cic. Brut. 88. — 1. commentor, atus sum, 1, v. dep. (a. o. n.), intens. af comminiscor; I) „alm.": overtænker el. betænker nøiagtigen el. fra alle Sider; - ordenl. c. acc., ogs. m. Objectsætn. el. m. de el. absol.; - quum etc., curiosius incipiunt commentari aliquid et discere (pueri), Cic. Fin. 5, 15; cf. id. Brut. 88; - commentemur inter nos, qua ratione etc., id. Fam. 4, 6; men m. de, id. Phil. 3, 14; men absol.; qui (magi) congregantur in fano commentandi causa, etc., id. Div. 1, 41; cf. id. d. Or. 3, 23; — b) ogs. at foredrage en Meditation; vid. id. Fin. 5, 25; — II) „bes." ogs. (som Følge af den foregaaende Tænkning og Forskning); A) udtænker el. udfinder; - ut cito commentatus est (sc. mendacium)! Plaut. Cas. 2, 3, 25; — B) fremstiller skriftligen det Udfundne og Giennemtænkte; - ∾ mimos, Cic. Phil. 11, 6; ∾ aliquid in reum, id. R. Am. 29; men ∾ de militari disciplina, Plin. Praefat.; — b) ogs.: grammaticalsk at forklare, at commentere derover; - ∾ carmina, Suet. Gramm. 2 — 2. commentor, ōris, m., [comminiscor]: som udtænker el. udfinder noget; - ∾ uvae, (i. e. Bacchus), Ovid. Fast. 3, 785. — commentum, i, o. commentus, 3, s. und. comminiscor.

com.meo, avi, atum, 1, v. n.; I) „alm.": gaaer hid og did el. frem og tilbage, gaaer og kommer, dog ogs. undert. med tilføiet ultro et citro, vid. Cic. N. D. 2, 33, o. A.; men id. ibd. 3, 12, om Elementerne: quumque eodem vicissim retro commeant; - ut tuto ... etiam singuli commeare possent, Caes. B. G. 7, 36; commeantibus invicem nunciis, Tac. Ann. 13, 38; — B) „overf." ogs. om Ting og Begreber, s. ovenf.; - qua contrariae quinqueremes commearent, Suet. Ner. 31; posse eodem internuncio sermones commeare, Tac. Ann. 2, 28; — b) findes ogs. c. acc. comm., vid. Plaut. Capt. 1, 2, 82; ligel. ∾ vias, Dig.; — II) „bes.", m. Hensyn paa en terminus ad quem: ofte at komme el. drage derhen, aliquo, Cic. Manil. 18 extr., ligel. ad aliquem, Caes. B. G. 1, 1, in urbem, Ter. Hec. 1, 2, 100; — B) „overf." ogs. om Ting og om Begreber; vid. Plaut. Curc. 3, 28, o. Cic. Coel. 16.

commercium, i, n., [con-, merx]; I) „egenl." el. i Handelssproget: Handelsforbindelse el. Samhandel; - mare magnum et ignara lingua commercia prohibebant, Sall. Jug. 18; cf. Tac. Agric. 24, o. A.; — B) df. „meton."; a) i Retssproget: Ret til at handle, Handelsprivilegium; - commercium in eo agro nemini est, Cic. Verr. 3, 40; cf. ibd. 4, 59; ligel. ∾ equorum, Liv. 43, 5, salis, id. 45, 29; — b) Handelsartikel, Handelsvare; ∾ militaria, Plin. 35, 47; cf. id. 26, 9; — c) Handelsplads, Markedsplads; commercia et litora peragrare, Plin. 37, 11; — II) „overf." el. udenf. Handelssproget: Forbindelse, Omgang, Samqvem; - quid tibi mecum est commerci, senex! Plaut. Aul. 4, 4, 4; men ∾ agrorum aedificiorumque inter se, (fælles Besiddelse, odl.), Liv. 45, 29; cf. id. 41, 24; ∾ plebis, (Omgang dermed), id.; - ∾ loquendi audiendique, (giensidig Meddelelse), Tac. Agric. 2; ligel. commercia sermonum, (Samtale el. Underholdning), Liv.; cf. Ovid. Trist. 5, 10, 35; commercia belli tollere, Virg. Aen. 10, 532, dirimere, Tac. Hist. 3, 81; - ogs. „ment."; voluptas nullum habet cum virtute commercium, Cic. d. Senect. 12; cf. id. Tusc. 5, 23; - ogs. „erotisk": Plaut., Suet.

com.mercor, atus sum, 1, v. dep. a.: kiøber sammen, opkiøber, captivos, Plaut.; cf. id. Pers. 4, 9, 12; ∾ arma, tela, etc., Sall. Jug. 66; — not.: partic. commercatus, ogs. forel. med passiv Bem.; sammenkiøbt, opkiøbt, edulia, Afran. ap. Non.

com.mĕreo, ui, itum, 2, v. a.; I) „alm.": fortiener aldeles el. fuldkomment; df. „bes.": paadrager mig, (navnl. en Straf); - vid. Cic. d. Or 1, 54; ligel. poenam commeruisse, Ovid. Trist. 2, 4; men numquam sciens commerui, ut etc., Ter. Hec. 4, 2, 4; — II) „bes.", (som effectus pro causa): begaaer noget, gior mig skyldig deri, (oftest forel.); - ∾ noxiam, Plaut., culpam (in se), id., Ter.; cf. id. Andr. 1, 1, 112, o. Ovid. Fast. 1, 362. — commĕreor, itus sum, 2, v. dep. a.; for- o. efterel. Biform af frgd.; - Numquam erga me quicquam commerita est, quod nollem, Ter. Hec. 5, 3, 36; cf. Gell. 1, 6.

com.mētior, mensus sum, 4, v. dep. a.: udmaaler, omnes porticus, Plaut., agros, Colum.; cf. Cic. Univ. 9; — 2) „overf.": at maale sammen, at sammenligne dermed; - ∾ negotium cum tempore, Cic. Inv. 1, 26. — commēto, are, v. n., intens. af commeo: ofte at gaae derhen, Novius ap. Non., Ter. Heaut. 3, 1, 35, (Bentl.).

commictĭlis, e: til at besudle; df. „overf.": foragtelig, Pompon. ap. Non.; af — commictus, 3: partic. af commingo. — commĭgrātio, onis, f.: Vandren el. Vandring; ∾ (siderum) aliunde alio, Senec.; af — com.mĭgro, avi, atum, 1, v. n.: tilligemed Andre at drage el. vandre el. flytte derhen; ∾ huc habitatum, Plaut., ogs. ∾ huc, Ter.: at flytte hertil; ∾ in tuam domum, (flytte ind deri), Cic. Qu. Fr. 2, 3; ∾ Romam, Liv., Suet., Athenas, Plin.; ∾ e Germania in Gallias, Tac. Germ. 27.

commilĭtium, i, n., [con-, militia]: Krigskammeratskab, fælles Krigstieneste, Plin. Ep., o. A.; men Tac. Ann. 1, 60: in commilitium asciti (Chauci: bleve optagne i Krigstienesten); — 2) „overf.": Fællesskab el. Staldbroderskab, (studiorum), Ovid. Pont. 2, 5, 72. — 1. com.mīlĭto, are, v. n.: at være Medstrider, at hielpe i Striden; df. lignelsesvis: luna quasi commilitans, Flor. 3, 5; df. — 2. commilĭto, onis, m.: Krigskammerat, Medkriger el. Medstrider, Cic. Dejot. 10; ogs. ∾ belli, Vell.; cf. Suet. Caes. 67, o. id. Aug. 25; — 2) „overf.": ∾ dii, Flor. 1, 11.

*commĭnābundus, 3: truende, Tertull.; — commĭnātio, onis, f.: Truen el. Trusel; - ∾ orationis, tamquam armorum, Cic. d. Or. 3, 54; - ogs. in pl.: ad comminationes Hannibalis circumagi, Liv. 26, 8; — commĭnātīvus, 3: truende, sensus, Tertull.; o. — commĭnātor, oris, m.: som truer dermed; ∾ ignium, Tertull.; — [comminor]. — com.mingo, nxi, ctum, 3, v. a.: at besudle, lectum, Hor. Sat. 1, 3, 90; cf. Catull. 7, 8.

comminiscor, mentus sum, 3, v. dep. a., [ligesom reminiscor, af inus. men-, hvf. ogs. mens o. memini]; - oprdl.: betænker noie el. fra alle Sider; df. I) „bes.": udfinder ved Eftertanke, (navnl. det Usande); df. digter el. foregiver; - ∾ mendacium, Plaut., dolum docte, id., consilium calidum, id. Mil. gl. 2, 2, 71; - nec me hoc commentum putes, Cic. Att. 6, 1; - ogs. m. Objectsætn.: Nec queo comminisci, quid hero dicam meo, Plaut. Aul. 1, 1, 30; — b)

ogſ. om den philoſophiſke Fiction; – Epicurus monogrammos deos et nihil agentes commentus est, Cic. N. D. 2, 23; — II) bſ. „alm.": udtænker el. opfinder; – ∾ litteras novas, Suet. Claud. 41, solutilem navem, id. Ner. 34; cf. id. Aug. 30, oftere, ogſ. Mela 1, 12; ligel. Liv. 29, 37: id vectigal commentum alterum ex censoribus, etc.; — III) partic. commentus, 3, ogſ. m. paſſ. Bem. el. ſom adj.: opdigtet; – commentaque funera narrat, Ovid. Met. 6, 565; ∾ sacra, id.; ligel. ∾ crimen ex re fortuita, Liv. 26, 27; — B) bſ. subst. commentum, i, n.; a) Opdigtning, Fiction, Løgn; – Atqui ipsis commentum placet, Terent. Andr. 1, 3, 20; opinionum commenta delet dies, Cic. N. D. 2, 2; ∾ mixta rumorum, Ovid.; ∾ miraculi, Liv. 1, 19; — b) Opfindelſe; ∾ mechanicum, Suet. Vesp. 18; — c) Forehavende el. Plan; ∾ nefanda ··· (ut) tegerentur, Justin. 21, 4; — d) ſom rhetoriſk Figur: = commentatio o. enthymema, Quintil.

com.mīno, are, v. a.: driver ſammen, pecus gregatim, Appul. — com.mĭnor, atus sum, 1, v. dep. (a. o. n.): truer derhos; – ∾ mortem alicui, vid. Suet. Caes. 14; comminanda obsidione, Liv.; cf. id. 10, 39; – ogſ. ud. acc.; comminati inter se, Liv. 44, 9; ligel. ∾ alicui cuspide, Suet. Caes. 62; men absol.: vox comminantis audita est, Suet. Calig. 22; — not.: partic. ogſ. m. paſſ. Bem.; comminata mihi mors, Appul.

com.mĭnuo, ui, ūtum, 3, v. a.; oprdl.: gjør liden el. mindre; bſ. I) „egenl."; A) „alm.": brækker el. bryder i ſmaa Stykker, knuſer el. ſønderſlaaer, fores et postes securibus, Plaut., statuam, Cic., anulum, id., scalas, Sall.; ∾ fabas molis, (male el. ſtraae), Ovid. Med. fac. 72; men ∾ caput, Plaut.; — B) „beſ.": forringer el. formindſker; – Immensum argenti pondus et auri ··· si comminuas, Hor. Sat. 1, 1, 43; — II) oftest „fig."; A) „overſ.": forringer, ſvækker, afkræfter; – ∾ opes civitatis, Cic. Verr. 5, 37; ligel. regni opes comminutas, Sall. Jug. 62; — b) ogſ. om Perſoner; – frangere aliquem et comminuere, vid. Cic. Off. 2, 11; men id. Att. 4, 3: re familiari comminuti sumus, (jeg er en forarmet Mand); — B) „ment."; ∾ ingenia, Quintil., vires ingenii, Ovid., animum, Plin., (ſvække el. nedtrykke); – ogſ. „ethiſk"; officium ··· comminuere et violare (krænke el. ſkænde), Cic. Quint. 6; — b) „poet." ogſ. om Perſoner; vid. Ovid. Met. 12, 472, o. id. Her. 3, 134.

commĭnus, (ogſ. cōminus), adv., [con–, manus]; I) oprdl., i Krigsſproget og om de Kæmpende: i Haandgemænge, (el. med Sværdene; opp. eminus); – non eminus hastis, non cominus gladiis uteretur, Cic. d. Senect. 6; – locus comminus pugnandi, Caes.; ∾ acriter instare, Sall. Cat. 60; ∾ conferre signa el. vires, Liv., conserere manus, id.; — b) „poet." ogſ. om Jægeren; in ··· hirsutas comminus ire feras, Ovid. Fast. 5, 176; cf. Prop. 2, 19, 22, (hvor comminus ire sues, ſ. in sues); – ligel. om Jordbrugeren, Virg. Ge. 1, 104; – men Cic. Div. 2, 10, om den Foredragende o. „alleg.": nunc comminus agamus; — II) „alm." el. uden Begr. af Kamp: nær el. i Nærheden; – prius ··· quam comminus imbuat ignis, Lucr. 6, 905; cf. Tac. Hist. 1, 41, ogſ. id. Ann. 12, 12, (hvor comminus: ad den nærmeſte Vei; opp. flexu: ad en Omvei); ∾ aspici, Ovid.; men ∾ judicari, (efter Sict el. ſom nærværende), Plin. 11, 97; — b) ſild. „poet." heder comminus ogſ., ligeſom ad manum: ved Haanden; – mos, comminus arma Semper habere, viro, Val. Fl. — — commĭnūtus, 3: partic. af comminuo.

commis, is, ſ. und. gummi. — com.misceo, scui, xtum o. stum, 3, v. a.: blander tilſammen el. med el. i hinanden; – m. cum, el. c. abl., el. absol., („overſ." ogſ. c. dat.); – ∾ servos cum ingenuis, Suet. Aug. 25; – commixta vis venti calore, Lucr. 6, 322; cf. Virg. Aen. 3, 633, o. Hor. Sat. 1, 10, 24; – ∾ multum, Plaut.; ∾ multa inter se, Scribon.; cf. Lucr. 3, 284, o. Suet. Vit. 13; men Cic. N. D. 2, 51: commiscendorum corporum (libidines: om den dyriſke Beblandelſe); — II) „overſ."; ∾ jus accusatoris cum jure testimonii, Auct. ad Her. 4, 35; – quo major est populus, cui admiscemur, etc., Senec. Ep. 7; bſ. — commiscĭbĭlis, e: der lader ſig blande, animus, Tertull.

commĭsĕrātio, onis, f., [commiseror]; i Rhetoriken: den Del af Foredraget, hvorved Taleren nærmeſt ſøger at vække Medlidenhed; – vid. Cic. d. Or. 2, 28, ogſ. ibd. 3, 58, o. Quintil. — commĭsĕrĕor, itus sum, 2, v. dep.: men alene ſom impers. pass. c. acc. o. gen.; vid. Gell. 16, 19: navitas precum ejus (Arionis) commiseritum esse. — commĭsĕresco, ĕre, (v. a.): har Medynk el. Medlidenhed dermed; (forcl. Ord); – servos ··· commiserescite, Enn. ap. Non.; – ogſ. impers. c. acc. o. gen.; ut ipsam ··· ejus commiseresceret, Ter. Hec. 1, 2, 54.

commĭsĕro, onis, m., [con–, miser]: Staldbroder i Ulykken, Tertull. — com.mĭsĕror, atus sum, 1, v. dep. a. o. n.; I) ſom act.: ynkes derover, beklager el. bejamrer, aliquem, Att. ap. Non.; ∾ fortunam Graeciae, Nep. Ages. 5; – men „overſ.": murmura (leonis) dolorem commiserantia, (ſom ynkeligen forkyndte den), Gell. 5, 14; — II) ſom neutr., i Rhetoriken el. om Taleren: at vække Medlidenhed; – quid, quum commiserari coeperit (Hortensius), Cic. Div. in Caecil. 14; ligel. quum commiserandum est, Quintil. 11, 3, 58.

commissatio, commissator, ſ. und. comissatio, etc. — *commissio, onis, f.; 1) Anſtillelſe af Kamplege; ogſ. disſe Kamplege ſelv; – ab ipsa commissione (ludorum: ſtrax efter deres Afholdelſe), Cic. Att. 15, 26; productis in commissione pantomimis, Plin. Ep. 7, 24; — 2) ogſ. lærd Væddeſtrid; bſ. „meton.": Prisſkrift el. Leilighedsſkrift, ἀγώνισμα, vid. Suet. Calig. 53, o. id. Aug. 89; — 3) ſild. „overſ."; ∾ piaculi: Forbrydelſe, Arnob.; o. — commissōrius, 3, men alene i Retsſproget: ∾ lex, Dig., ogſ. absol. commissoria, (sc. lex), ibd: faſtſat Regel el. Betingelſe, navnl. ved Salg, odl.; — [committo].

commissum, i, n., ſ. und. committo. — commissūra, ae, f., [committo]: Sammenføining el. Forbindelſe, Baand el. Knude, odl.; – ∾ funis, Cat.; ∾ molles digitorum, (Ledebaandene), Cic. N. D. 2, 60; ∾ navium, Plin.; men ∾ colorum, (deres Blanding), id., Senec.; men techniſk: ∾ Piscium, (Knuden i Stjernebilledet Fiſkene), Plin. 18, 74; — 2) „overſ." om Talens og Ordenes Forbindelſer; – commissuris, ut in opere male juncto, hiantibus, Quintil. 12, 9, 17; ∾ verborum, id.; bſ. — commissūrālis, e: hørende til en Forbindelſe, Veget. — commissus, 3: partic. af committo.

commistim, (el. commixtim), adv.: ſammenblandet, i Forbindelſe, (opp. separatim), Hieronym.; af — commistus, (el. commixtus), 3: partic. af commisceo. — com.mītĭgo, are, v. a.: at giøre blød el. mør el. ſmidig; bſ. comiſk: at mørbanke; ∾ caput alicui sandalio, Ter. Eun. 5, 8, 4.

com.mitto, mīsi, missum, 3, v. a.; I) ſammenføier el. forbinder el. forener flere Gjenſtande til et Helt; A) „alm."; a) m. inter se, el. m. cum, „poet." ogſ. m. in c. acc.; – per nondum commissa inter se munimenta etc., Liv. 38, 4; cf. Quintil. 7, praef.; – costae committuntur cum osse pectoris, Cels.; – Commisit noctes in sua vota duas (Juppiter), Ovid. Am. 1, 13, 46; — b) c. dat.; – qua naris fronti committitur, Ovid. Met. 12, 315; cf. ibd. 478; men om Scylla, o. m. græſk Conſtruction: Delphinum caudas utero commissa leonum, Virg. Aen. 3, 428; — c) absol.: commissis operibus etc., Liv. 38, 7; cf. Ovid. Met. 6, 178; — B) „beſ."; 1) „egenl."; aa) ſætter el. bringer el.

hidser sammen til en Kamp el. Væddestrid, odl.; - ogs. sætter el. holder sammen (for at sammenligne); - ∾ pugiles Latinos cum Graecis, Suet. Aug. 45; cf. id. Caes. 39: quingenis peditibus ··· hinc inde commissis; - men Juvenal. 6, 436: committit vates et comparat, etc.; cf. Prop. 2, 3, 21; men Suet. Gramm. 17, om en Lærer: ∾ aequales inter se; — bb) bf. „overf." paa Striden selv; ∾ proelium el certamen el. bellum, etc.; a) at begynde et Slag, odl.; - prius ··· proelium commisit, quam etc., Nep. Eum. 3; cf. id. Milt. 6; men Liv. 21, 40: commissum (bellum) ac profligatum conficere; - Et tuba commissos ··· canit ludos, Virg. Aen. 5, 113; — b) at bestaae en Kamp, at levere et Slag, at føre en Krig; - ∾ proelium, Caes. B. G. 1, 25, oftere; ∾ pugnam, Cic. Mur. 15, Suet., o. A.; ligel. ∾ bellum, (føre en Krig), Liv.; ∾ obsidionem, Curt.; - men ∾ spectaculum, Liv. 2, 36; ∾ agona musicum, Suet. Ner. 23, (at afholde el. celebrere); — not.: sild. absol.: contra quem Sulla iterum commisit (sc. proelium), Eutrop. 5, 6; ligel. in pass.: priusquam committeretur, Suet. Vesp. 5; — cc) ogs. „overf." paa andre Handeler: at begynde el. foretage, at foranstalte, at holde, odl.; - tribuni sanguine commissa proscriptio etc., Vell. 2, 61; cf. Cic. R. Am. 5; — 2) ligel. „fig." o. „ethisk": at foretage el. forøve el. begaae noget Utilladeligt, at forsynde sig, odl.; - ut neque timeant, qui nihil commiserint, Cic. Mil. 23; quae tu sine Verre commisisti, id. Div. in Caecil. 11; cf. id. Verr. 1, 2: ∾ multa et in deos et in homines impie nefarieque; s. ogs. Liv. 42, 38; - ∾ tantum facinus, Cic.; ∾ facinora virilis audaciae, Sall. Cat. 25; ∾ caedem, Quintil., sacrilegium, id., fraudem, Hor. Od. 1, 38, 31; — hertil kan endnu mærkes; aa) committere ud. acc.; a) m. contra el. in legem, el. lege, ogs. absol.; - quasi comitteret contra legem etc., Cic. Brut. 12; in legem Juliam ··· non commisisse, Dig.; ne, si etc., lege censoria committant, Varro; ligel. lege de sicariis commisit Varenus, Quintil. 7, 1, 9; - si etc., minus esset nefarium ··· nemo enim committeret, Cic. Verr. 1, 43; — b) m. flgd. ut, (at forvolde el. være Skyld deri, at); sieldn. m. cur, el. c. inf.; - non committam, ut etc., Cic. Fam. 5, 5; cf. id. Off. 2, 14, o. id. Phil. 8, 5, ogs. id. Leg. 1, 13; - men Liv. 5, 46: negare, se commissurum, cur etc.; - men c. inf., Colum. 2, 4; cf. Ovid. Met. 9, 632: infelix committit saepe repelli; — bb) de til Retssproget hørende Udtryk; a) ∾ poenam el. multam etc.: ved en Forseelse at paadrage sig en Straf, osv.; - poenam octupli ··· commissam etc., Cic. Verr. 3, 12; an poena commissa sit, Quintil.; cf. Cic. Cluent. 37; — b) ligel. m. Objectet af det ved en Forseelse Forvirkede el. Forfaldne; - illam hereditatem Veneri Erycinae commissam esse, (var forbrudt til hende), Cic. Verr. 1, 10; ligel. commissae hypothecae, id. Fam. 13, 26; — c) endel. m. Objectet af den krænkede Lov el. Forpligtelse; - si alius committat edictum, (overtræder det), Dig.; statim atque commissa lex est, ibd.; — II) giver el. overgiver dertil, hengiver el. overlader el. betroer; ogs. giver til Pris, odl.; A) sædv.; ∾ aliquid el. aliquem alicui; - mihi illum honorem creditum ac commissum, Cic. Verr. 5, 14; ligel. id. Off. 2, 9: his salutem nostram ··· rectissime committi; cf. id. Mil. 25, o. Nep. Lys. 1; - ∾ ratem pelago, Hor. Od. 1, 3, 10; ∾ semen sulcis, Virg. Ge. 1, 223; men ∾ ulcus frigori, (udsætte derfor), Cels.; - quae litteris non committo, Cic.; cf. Hor. Od. 4, 9, 11; - ∾ se populo, senatui, etc., (personligen at begive sig el. vove sig ud iblandt Folket, osv.), Cic. Mil. 23, o. id. Sest. 54; cf. id. Phil. 12, 10, o. id. Att. 9, 6, ogs. Nep. Att. 6; - bf. som Ordsprog: ∾ ovem lupo, Ter. Eun. 5, 1, 16; — B) sjeldnere ere Forbindelserne; a) ∾ aliquid (el. aliquem el. se) in aliquid; - vid. Liv. 30, 14, o. Ter. Hec. 1, 2, 34; ∾ se in id conclave, (vove sig derind), Cic. R. Am. 23; ∾ se in senatum, (ligesom ovenf.: ∾ se senatui), Cic. Qu. Fr. 3, 2; - ∾ rem in casum ancipitis eventus, Liv. 4, 27; ogs. ∾ rem in aciem, id., rerum summam in discrimen, id., (vove et afgiørende Slag); men absol.: discrimen omne committunt, (de opoffre Alt), Quintil. 6, 4, 17. — b) ∾ alicui, ogs. absol. committere, (overdrage el. betroe dertil; - sanan' es, quae isti committas, (som betroer dig til ham)? Plaut. Curc. 5, 2, 56; Accipe commissae munera laetitiae, Prop. 1. 10, 12; - endel. ∾ alicui, ut etc., Cic. Mil. 26; — III) af partic. commissus, 3, er subst. commissum, i, n.; A) Forseelse, Synd, Brøde; - ecquod hujus factum aut commissum ... audacius etc., Cic. Sull. 22; cf. Hor. Od. 3, 27, 39, o. Ovid. Fast. 4, 590; - ogs. in pl., Virg. Aen. 1, 136; ligel. commissa fateri, Stat.; — 2) bf. i Retssproget: Confiscation el. confiskeret Gods; - quum ··· multa commissa fierent, (da mange Confiscationer fandt Sted), Suet. Calig. 41; ligel. in commissum cadere, Dig.; — B) det Betroede, en Hemmelighed; - enunciare commissa, Cic. Tusc. 2, 13; cf. Nep. Ep. 3, o. Juvenal. 9, 93; ligel. commissa tacere Qui nequit, Hor. Sat. 1, 4, 84; cf. id. A. P. 200, oftere.

*commixtio, -onis, f.: Sammenblanding, Marcell. Empir.; o. — commixtūra, ae, f.: = frgd., Cato; — [af commisceo]. — commixtus, 3: partic. af commisceo.

commōbĭlis, e, [commoveo]: som bevæger sig med Lethed, lux, Coel. Aur. — *commŏdātio, onis, f.: Ydelsen af en Tieneste el. Villighed, Appul.; o. — commŏdātor, oris, m., i Retssproget: Udlaaneren, Dig.; — [commodo]. — commodatum, i, n., s. und. commodo.

commŏde, adv. af commodus; I) „alm."; A) paa den rette Viis el. Maade, passeligen, bygtigen, tilgavns; - ∾ saltare, Nep., legere, Plin. Ep., valere, ibd.; - multa breviter et commode dicta, (træffende), Cic. Lael. 1; cf. id. R. Am. 4, o. id. Att. 10, 3; men id. Agr. 3, 1: commodius fecissent ··· si etc.; men om et Lægemiddel: ∾ facere, (giøre god Virkning), Cels.; — B) navnl. ogs.; a) om Tiden: netop tilpas, i det samme, samtidigen dermed; - emerseram commode ex Antiati in Appiam ··· quum etc., Cic. Att. 2, 12; — b) om Foredraget: passeligen, flydende; vid. Quintil. 6, 3, 54; — II) „bef." o. „overf."; A) tilpas, beleiligen, beqvemt; navnl. ogs.: efter Ønske, behageligen; - magis commode, quam strenue navigare, Cic. Att. 16, 6; Hoc ego commodius, quam tu ··· vivo, Hor. Sat. 1, 6, 110; vos istic comodissime esse etc., Cic. Fam. 14, 7; - ogs. om en Beværtning; - acceptae bene et commode etc., Plaut. Casin. 5, 1, in.; cf. Ter. Heaut. 3, 2, 48; — B) navnl. ogs. om Tiden: til rette Tid, beleiligen; commode ipse exit, Plaut. Trin. 3, 2, 9; cf. Cic. Verr. 3, 25.

commŏdĭtas, atis, f., [commodus]; I) „alm.": det rette Maal el. Forhold, Passelighed el. Regelmæssighed, membrorum, Suet. Aug 79; - navnl. ogs. det passende el. oratoriske Udtryk i Foredraget, Cic. R. Am. 4, Auct. ad Her. 1, 1; — II) „bef." el. „overf."; A) „objectivt": den beqvemme el. uhindrede el. frie Virksomhed; - ∾ corporis, Cic. Inv. 1, 25, (dets Smidighed); — B) oftest „subjectivt"; 1) om Ting: Beqvemhed el. Passelighed el. Behagelighed, Nytte el. Fordel; - in occasione commoditas etc., Cic. Inv. 2, 12; cf. id. Off. 1, 39; - ligel. in pl.; si corrigitur, quot commoditates, vide, Ter. Andr. 3, 3, 37; cf. Cic. Lael. 7; — 2) om Personer, (men alene „poet."): Føielighed, Tienstfærdighed, odl.; bf. comisk: vir lepidissime, cumulate commoditate! Plaut. Mil. gl. 4, 9, 6; cf. Ter. Ad. 4, 5, 76, o. Ovid. Her. 16, 310; — b) hos Plaut. ogs. „meton." som Kjeleord: ∾ mea! id. Poen. 1, 3, 12.

1. commodo som adv., s. und. commodus. — 2. commŏdo, avi, atum, 1, v. a., [commodus]; I) „alm.": indretter efter et passende Maal el. paa den

rigtige Maade, gior tilrette, odl.; (forel. o. sieldn.); - ∾ trapetum, Cato; men conuist: commoda loquelam tuam, (lad nu dit Snakketoi til)! Plaut. Cist. 4, 2, 75; — II) df. „bes."; A) „egentl."; ∾ aliquid alicui: give el. yde el. laane til Brug el. til Nytte; - ∾ alicui aquam, vid. Plaut. Rud. 2, 4, 21 flgd.; quibus tu quaecumque commodaveris, etc., Cic. Fam. 13, 48; - ogs. ud. dat.; quicquid sine detrimento possit commodari, id. Off. 1, 16; ∾ paenulam, Quintil., aedes ad nuptias, Auct. ad Her.; — B) „fig."; 1) m. ad, el. c. dat.; - ∾ nomen et periculum ad spem inanem, Tac. Ann. 15, 53; men id. Agric. 19: ∾ veniam parvis peccatis, magnis severitatem, (lade vederfares, anvende derpaa); - ∾ aurem patientem culturae, (laane el. hengive dertil), Hor. Ep. 1, 1, 40; — 2) ∾ alicui m. o. ud. aliqua re, ogs. absol.: at tiene el. hielpe nogen dermed, at bevise nogen Velvillie el. Artighed; - ut omnibus rebus ei commodes, Cic. Fam. 13, 35; men ibd. 37: tantumque ei commodes in hac re, quantum etc.; cf. id. d. Or. 2, 51, o. id. Verr. 4, 9; — III) af partic. commodatus, 3, er subst. commodatum, i, n., men alene i Retssproget; A) Laan el. det Laante; qui commodatum accepit, Dig.; — B) en Laanecontract; impuberes commodati actione non tenentur, ibd.

commŏdŭlātio, onis, f., [2. commodulum]: ligeligt Forhold, Symmetri, Vitruv. 3, 1. — commŏdŭle, adv. demin. af commode: efter Beqvemhed, Plaut. — 1. commŏdŭlum, i, n., dem. af 1. commodum: liden Fordel, Arnob. — 2. commŏdŭlum, adv. demin. af 2. commodum: ret efter Beqvemhed, ret efter Behag, obsonare, Plaut. — 1. commodum, i, n., o. 2. commodum, adv., s. und. flgd.

commŏdus, 3, [con-, modus, i]; oprdl.: som har el. holder det rette Maal; df. I) „objectivt": fuldstændig el. fuldkommen el. fuldvægtig i sit Slags; - ∾ statura, Plaut.; commodas viginti minas argenti, (fulde el. fuldvægtige), id. As. 3, 3, 1; cf. Hor. Od. 3, 19, 12; - navnl. ogs. om Helbreden, ogs. om en Person med Hensyn derpaa; - commodior valetudo capitis, Cels.; etiam commodiorem esse (filium: at han befandt sig bedre), Plin. Ep. 3, 16; — II) „subjectivt": passende el. beqvem el. skikket el. tienlig derfor el. dertil, venlig el. foielig derimod; - sædv. c. dat. el. absol.; sieldn. m. ad; - A) om Ting og om Begreber; - Nec pecori opportuna seges, nec commoda Baccho (i. e. vino), Virg. Ge. 4, 129; ∾ vestis ad cursum, Ovid. Fast. 2, 288; si commodius anni tempus esset, Cic. Att. 9, 3; quo ex portu commodissimum trajectum esse, etc., Caes. B. G. 5, 2; ∾ mores, Cic. Lael. 15; litteras accepi satis commodas (af ret onskeligt Indhold) de Britannicis rebus, id. Qu. Fr. 3, 1; - si tibi erit commodum, (hvis det er dig beleiligt), id. Att. 13, 48; ligel. commodum est, c. inf.: det er tienligt el. nyttigt, Cels.; cf. Caes. B. G. 5, 11; - men ogsaa heder commodum est, ligesom libet: det behager, er efter Onske; si commodum esset, (hvis han onskede det), Cic. Div. 1, 49; cf. id. d. Or. 3, 23; Ter. Ad. 1, 2, 38, o. A.; — B) om Personer: venlig el. foielig, gavnlig el. nyttig, odl.; - mihi commodus uni, Hor. Ep. 1, 9, 9; cf. ibd. 2, 1, 227; multo te esse commodiorem, (mere eftergivende) etc., Cic. Qu. Fr. 1, 1, 13; ∾ convivae, Plaut.; cf. Hor. Od. 4, 8, in.; — not.: „poet." ogs. om den jambiske Verssod, (der neml. lader sig ombytte med Spondeen); vid. Hor. A. P. 257; — III) df. absol.; A) neutr. commodum, i, n., som subst.; 1) Beqvemhed el. beqvem Leilighed; - eum commodum nostrum exspectare debere, Cic. Att. 16, 2; cf. ibd. 12, 28; — b) oftest i flgd. adverbiale Dictioner; commodo meo, tuo, etc.: efter min, din Leilighed el. Beqvemhed; ligel. per commodum, el. ex commodo; - quod commodo tuo fiat, Cic. Fam. 4, 2; copias per commodum exponere, (beqvemt, i god Ro), Liv. 42, 81; tamquam lecturus ex commodo, vid. Senec. Ep. 87; s. ogs. ibd. 46; — 2) Fordel, Nytte, Vinding, Ter. Andr. 4, 1, 4, oftere; - commoda vitae, Lucr., pacis, Cic.; ∾ publica, Hor.; cf. Nep. Phoc. 4; — bb) df. ogs. a) Belonning for den Staten ydede Tieneste; - commoda veteranorum, Brut. et Cass. ap. Cic. Fam. 11, 2; ligel. commoda emeritae militiae, Suet., missionum, id.; — b) Begunstigelse, Forret, Privilegium; - vid. Suet. Aug. 31, o. id. Claud. 19; — c) commodo el. per commodum (alicujus), uden (nogens) Skade; - quod commodo reip. facere possis, Cic. Fam. 1, 1; cf. Liv. 10, 25; — 3) „concret" ogs. f. Laan el. det Laante; - qui forum et basilicas ··· commodis hospitum, non furtis nocentium ornarent, Cic. Verr. 4, 3; — B) som adv. bruges; 1) commodum; a) til beleilig Tid, beleiligen; - ecce autem commodum aperitur foris, Plaut. Mil. gl. 4, 4, 61; ligel. Cic. Att. 13, 9: commodum enim egeram diligentissime (sc. cum eo etc.); — b) netop nu, i Dieblikket; - id cum hoc agebam commodum, Ter. Phorm. 4, 3, 9, cf. Gell. 2, 2; - ligel. m. postquam el. quum i d. correlate Sætning; commodum discesseras heri, quum venit Trebatius, Cic. Att. 13, 9 o. 13; cf. Plaut. Stich. 2, 2, 41; — 2) commodo; a) til beleilig Tid, beleiligen; - et commodo eccum exit, Titinn. ap. Non.; ligel. Sisenn. o. Plaut. ibd.; — b) efter eget Valg el. Tykke; - quum commodo mori non licuisset, etc., Senec. Ep. 70.

com.mōlior, itus sum, 4, v. dep. a.: sætter i Bevægelse el. foretager, (m. Bibegr. af stor Anstrængelse, men alene for- o. efterel.); - ∾ fulmina, Lucr. 6, 255; cf. Caecil. ap. Cic. N. D. 3, 29. — 1. commōlĭtus, 3: partic. af frgd. — 2. commŏlĭtus, 3: partic. af commolo. — com.mollio, ire, v. a., gior blod; - ∾ duritias palpebrarum, Marc. Emp. 8. — com.mŏlo, ui, itum, 3, v. a.: at male fint, aldeles at knuse; ∾ grana minutissime, Colum., olivam, id.

cŏmmŏnĕ.făcio, feci, factum, 3, v. a., [commoneo]: med Eftertryk at erindre (nogen derom), aliquem beneficii sui, Sall. Jug. 49; hyps. Cic. Verr. 5, 43, pass.: quin (ille) sceleris tui ··· commonefiat; - ogs. m. flgd. Objectsætning; vid. Caes. B. G. 1, 19; ligel. m. flgd. acc. c. inf., Tac. Ann. 6, 12; - ∾ aliquem, ut etc., Cic. Verr. 2, 17; ogs. absol.; te ··· etiam atque etiam esse commonefaciendum, id. Fam. 13, 72; men c. acc. rei, (s. gen. el. de), id. Verr. 4, 64: quae (laudatio) commonefaceret istius ··· praeturam.

com.mŏneo, ui, itum, 2, v. a., ligesom frgd.: med Eftertryk at erindre derom el. bringe i Erindring; - ∾ aliquem, m. o. ud. alicujus rei el. de aliqua re, ogs. ∾ aliquem aliquid, ogs. ∾ aliquid, (minde derom), ogs. m. Relativsætning, ogs. m. ut el. ne; - ut commoneri nos satis sit etc., Cic. Fin. 1, 3; ∾ grammaticos officii sui, Quintil.; anulus Pisonis me commonuit, Cic. Verr. 4, 26; quis venit in Circum Maximum, quin de improbitate tua commoneretur? ibd. 1, 59; Officium vostrum ut vos malo cogatis commonerier, Plaut. Pseud. 1, 2, 17; - quum amice aliquid commonemus, Quintil. 6, 1, 50; men quam···sit facile atque utile, Aliorum exempla commonent, Ter. Andr. 4, 5, 17; men ut··· commoneat, ut servem fidem, ibd. 1, 5, 45.

*com.mŏnĭtio, onis, f.: eftertrykkelig Formaning el. Erindring, Quintil. 4, 2, 51, oftere; o. — commŏnĭtor, oris, m.: som formaner med Eftertryk, Symmach., inc.; — [commoneo]. — commŏnĭtōrius, 3, [commonitor]: horende til Formaning, formanende, Cod. Just.; — 2) df. subst. commonitorium, i, n., a) Erindringsskrivelse, Amm., o. A.; — b) sild. „poet.": Erindringsmiddel el. Opmuntringsmiddel, Sidon. — commŏnĭtus, 3: partic. af commoneo.

com.monstro, avi, atum, 1, v. a.: viser el. anviser tydeligen; ∾ parentes suos alicui, Ter. Heaut. 5, 4, 4; commonstrabo, quo facile inveniatis in loco etc., Plaut. Curc. 4, 1, 6; - ∾ aurum alicui, Cic., viam, id.; cf. id. Orat. 4.

com mŏrātio, onis, f., [commoror]; 1) „egenl.": længere Ophold paa et Sted, Cic. Fam. 6, 19; — b) ogs. Ophold el. Forsinkelse, tabellariorum, id. Qu. Fr. 3, 1; — 2) i Rhetoriken: længere Dvælen ved et vigtigere Punkt, Cic. d. Or. 3, 53, Quintil. 9, 1 o. 2. — com.mordeo, (di), sum, 2, v. a.: bider stærkt deri; - ∾ tela ipsa, Senec. Controv.; a cane commorsus, Plin.; — 2) „fig.": fører en bidsk Tale, Senec. V. B. 21. — com.mŏrior, mortuus sum, 3, v. dep. n.: at doe med nogen, at doe tilsammen; - ∾ cum aliquo, Liv. Epit. Libr. 2; men ∾ alicui, Senec. Ep. 77; ∾ hostibus, Sall. frgm.; commorientes (galli), Plin.; - men Commorientes: Navnet paa en tabt Comoedie af Plautus, (efter Diphilus's Συναποθνήσκοντες), Ter. Ad. prol., Priscian.

com.mŏror, atus sum, 1, v. dep., n. o. a.; I) som v. neutr.; A) „egenl": dvæler el. forbliver el. opholder mig paa et Sted, Romae, Cic., circum ista loca, Pompej. ap. Cic. Att. 8, 12, C; ∾ ad Helorum, (udenfor Byen H.), Cic. Verr. 5, 36; ∾ apud aliquem, id.; - ogs. absol.: Milo paullisper … commoratus est, Cic. Mil. 10; cf. id. d. Senect. 23; — B) „overf.", oftest m. in, sjeld. m. cum el. absol.; - ∾ diutius in civilibus armis, Cic. Fam. 6, 10; men ∾ cum singulis paene syllabis, Quintil. 8, prooem.; - ∾ in una sententia, vid. Cic. Orat. 40; cf. id. d. Or. 2, 72; - men absol., id. R. Com. 16: paullisper consistere et commorari etc.; — II) som v. act. el. c. acc.: at opholde el. standse, (forel.); an te auspicium commoratum est? Plaut. Amph. 2, 2, 58; ligel. me nunc commoror, quum etc., id. Pseud. 4, 7, 31.

com.morsico, are, v. a.: sønderbider ganske, Appul. — com.mortālis, e: der ligeledes er dødelig, Colum. — commōsis, is, f., κόμμωσις: den første gummiagtige Grundvold el. Bund i Biværket, Plin. 11, 6.

commōtio, onis, f., [commoveo]: Bevægelse; (men „egenl." alene sild. o. sjeld); - ∾ vasorum, Pallad.; ∾ ventris, Coel. Aur.; — II) oftest „fig.": heftig Bevægelse i Sindet, indre Rystelse; - commotionem … temporarium animi motum, sicut iram, pavorem, Quintil. 5, 10, 28; ∾ animi, Cic.; ogs. in pl.: ∾ animorum, id.; ogs. absol.: temperantia moderatrix omnium commotionum, id. Tusc. 5, 14; - ogs. om anden indre Bevægelse i Legemet, id. Fin. 2, 4; — df. dem. commōtiuncŭla, ae, f.: liden Rystelse el. Anfægtelse el. Upasselighed, Cic. Att. 12, 11. — 1. commōtus, 3: partic. af commoveo. — 2. commōtus, us, m., [commoveo]: = commotio; ∾ (insulae in aqua), Varr. L. L. 5, 10.

com.mŏvĕo, mōvi, mōtum, 2, (in perff. ofte ogs. ctr.: commorunt, commorat, commorit, commossem, commosset, commosse), v. a.: bevæger stærkt el. helt, (deels bort fra et Sted el. ved Flytning, deels paa Stedet el. ved Rystelse); — I) „egenl."; A) bevæger el. bringer bort fra Stedet; - ∾ columnas, Cic. Verr. 1, 55; ∾ castra ex eo loco, id.; ∾ aciem, Liv. 2, 65, (rykke frem dermed); men ∾ hostem, id. 9, 40, (trænge ham tilbage); ∾ cervum, (jage den), Virg. Aen. 7, 494; - ∾ nummum, (i Forretningssproget: at omsætte), Cic. Flacc. 19; men id. Verr. 3, 18: glebam commosset nemo etc., (Ingen havde sat Plov i Jorden); — 2) df. i Religionssproget; ∾ sacra, (at fremtage til religiøs Brug), Virg. Aen. 4, 301 (Serv.), o. Cato; - men comisk, Plaut. Pseud. 1, 1, 107: mea si commovi sacra, (hvis jeg griber til mine Kunster); — B) bevæger hid og did, ryster el. tumler, (oftest „poet."); magni commorunt aequora venti, Lucr. 2, 766; ∾ alas, (slaae med Vingerne), Virg. Aen. 5, 217; men Cic. d. Or. 2, 57: ∾ se, (om Gesticulationen); — II) „fig."; A) „overf." (o. „ment."); 1) driver tilbage, bringer til at vige; - ∾ omnium parricidarum tela, Cic. Planc. 37; - „alleg." ogs. om en lærd Strid: ∾ cornua disputationis tuae, Cic. Div. 2, 10; cf. id. d. Or. 2, 51; — 2) afstedkommer el. vækker, tumultum aut bellum, Cic. Verr. 5, 8; cf. Lucr. 5, 1431; men med Lune, Ter. Heaut. 4, 4, 8: dormiunt; ego pol eos commovebo, (skal bringe Liv i dem); — b) navnl. ogs. med Hensyn paa Menneskets Legems- og Aandstilstand: at ryste el. forstyrre el. angribe, odl.; - alii … alii commoventur statis temporibus alvo, nervis, capite, mente, Plin. 2, 41; perleviter commotus fuerat, (havde havt en let Upasselighed), Cic. Qu. Fr. 2, 6; - commotus mente, (forstyrret i Hovedet), f. Plin. l. c.; ligel. commotus, (f. mente captus, d. e. afsindig), Hor. Sat. 2, 3, 209; cf. ibd. 278: commota mens, (d. e. Afsindighed); — B) „ment." o. „ethisk"; 1) ∾ aliquem el. animum alicujus: bevæge el. røre el. ryste nogens Indre, sætte el. bringe i Lidenskab; — a) c. abl.; - commoveri desiderio suorum, Cic. Manil. 9; cf. id. Off. 1, 29, o. Caes. B. G. 1, 20; commota vehementi metu mens, Lucr.; cf. Ter. Andr. 5, 4, 31; — b) absol.: commorat omnes, (havde rørt os alle), Ter. Phorm. 1, 2, 51; nihil me clamor iste commovet, (forskrækker mig aldeles ikke), Cic. Rab. perd. 6; cf. Caes. B. G. 1, 40; ogs. m. flgd. ne, Cic. Quint. 1; men Hor. Sat. 2, 1, 45: qui me commorit (hvo der gjør mig vred), flebit; cf. Virg. Aen. 1, 126; men Ter. Eun. 3, 5, 19: in hac commotus sum, (er forelsket i hende); - men ∾ animum alicujus, vid. Cic. Verr. 2, 34, animos imperitorum, Quintil. 12, 10, 50; — 2) ∾ misericordiam alicui, Cic., miserationem, Quintil., affectus, id., invidiam in aliquem, Cic., (vække el. fremkalde); ∾ studium multorum … scribendi … discendi, Cic. N. D. 1, 4; — III) df. partic. commotus, 3, ogs. som adj.: bevæget; navnl. om Foredraget: heftig, stærk, odl.; ∾ genus (dicendi) in agendo, Cic. d. Or. 3, 9; - oftest om Stemninger el. Lidenskaber, odl.; - nisi est animus ipse commotior, Cic. Div. 1, 37; men commotior animo, (af en heftigere Gemytsbeskaffenhed), Tac. Ann. 4, 3; men Suet. Aug. 51: commoto similis, (ligesom fortørnet).

com.mulceo, ēre, v. a.: bestryger kælende el. for at kæle, puerum, Appul.; - ogs. „overf.", kildrer, aures, Arnob. — com.mulco, are, v. a.: prygler el. mishandler stærkt, Appul. — com.mundo, (avi), atum, 1, v. a.: renser fuldkomment; ∾ vasa, Colum.; mulier commundata, Dig.

*commūnĭcātio, onis, f.: Delagtiggjørelse, Meddelelse, civitatis, Cic. Balb. 13; men ∾ utilitatum, id.; cf. id. Att. 1, 17: ∾ suavissima sermonis tecum; - men ∾ nominum, (fælles Benævnelse paa flere Ting), Plin. 24, 80; — 2) i Rhetoriken: Tilhørernes Delagtiggjørelse i en Undersøgelse; - vid. Cic. d. Or. 3, 53, Quintil. 9, 1 o. 2; — commūnĭcātor, oris, m., (efterel. Ord); 1) som gjør delagtig, rei famliaris, (deri), Arnob.; — 2) som har el. tager Deel deri, Tertull.; o. — commūnĭcātus, us, m.: Deltagelse, Fællesskab, Appul.; — [af flgd.].

commūnĭco, avi, atum, 1, v. a., [communis]; I) „egenl.": deler dermed; df. A) „alm.": meddeler, gjør delagtig; oftest i Forbindelsen: ∾ aliquid cum aliquo; - dog findes ogs. ∾ aliquid inter se, el. inter alios, el. alicui; ogs.: ∾ aliquem aliqua re; ogs. ∾ cum aliquo de aliqua re, ogs. absol. el. alene c. acc. rei; - ∾ causam civium eum servis fugitivis, Sall. Cat. 56; ∾ consilia cum aliquo, Caes., Liv.; cf. Cic. Att. 1, 18, o. id. R. Am. 40; men id. Fam. 1, 7: mecum de te communicare solet (Pompejus); - quum de societate inter se multa communicarent, id. Quint. 4; cf. Liv. 8, 25; men quaedam … inter libertinos equitesque Rom. communicavit, Suet Dom. 7; men ∾ alicui de maximis rebus, Caes. B. C. 3, 18; cf. id. B. G. 6, 13 o. 23; - men communicabo te semper mensa mea, Plaut. Mil. gl. 1, 1, 50; - consilia communicant,

Caes. B. C. 2, 4; formicae communicantes laborem, Plin. 11, 36; cf. Cic. Lael. 6; — b) ogf. om Ting; ∾ aliquid cum aliqua re: forbinde i lige Dele, Caes. B. G. 6, 19; - ogf. om Begreber: at forbinde dermed, at give Del deri; - modo vestri facti gloriam cum mea laude communicet, Cic. Fam. 12, 2; — B) „bef.": har el. tager Del deri; oftest ∾ aliquid cum aliquo; sjeld. absol.; sjld. ogf. c. dat.; - communicesque hanc mecum meam provinciam, („alleg."), Plaut. Trin. 1, 2, 153; cf. Cic. R. Am. 49, o. Liv. 22, 47; - et primo laborem, mox et gloriam communicavit, Tac. Agric. 8; - men ∾ peccatis alienis (dat.), Augustin.; — II) „overf." o. sjld.; A) ∾ cum aliquo el. alicui: nedlade sig til at omgaaes med en Ringere, Justin. 36, 2, o. Augustin.; — B) ∾ aliquem: at nedværdige el. bestæmme, (om en smudsig Tale, odl.), Tertull.; — not.: ogf. som dep.: communicati sint, f. communicaverint, Liv. 4, 24.

1. commūnio, ivi o. ii, itum, 4, v. a.: befæster stærkt el. fra alle Sider; ∾ castra, Caes., Liv.; ∾ loca castellis idoneis, Nep., tabernacula, Liv.; — 2) „overf.": ∾ auctoritatem aulae, Cic. Fam. 15, 4. — 2. commūnio, onis, f., [communis]: Fællesskab, fælles Deltagtighed el. Beskaffenhed; - vid. Cic. d. Or. 1, 42, o. id. Leg. 1, 7; ∾ sanguinis, id., sermonis, Suet.; ∾ parietis, Tac.; — 2) eccl.; a) det christelige Fællesskab, Augustin.; — b) Communionen, id.

commūnis, e, [munus]; I) „egenl."; A) „alm.": som er fælles for flere el. for alle, fælles el. almindelig; (opp. proprius el. eiendommelig); - sædv. c. dat., el. m. cum, el. c. gen. pl., el. absol.; - quod commune cum alio est, desinet esse proprium, Quintil.; men som Sentens: Communia esse amicorum inter se omnia, Ter. Ad. 5, 3, 18; - is (servus) fuit ei cum Roscio communis, Cic. R. Com. 10; cf. Sall. Cat. 1; men vinea communis vulpibus et hominibus, (to Dativer), Varr.; - vitium commune omnium est, quod etc., Ter. Ad. 5, 8, 30; cf. Cic. d. Senect. 11; - ligel. m. inter se, f. ovenf.; cf. Lucr. 3, 326; - ∾ imperii fines, Cic. Balb. 5; ∾ libertas, id., utilitas, Nep.; ∾ jus gentium, id.; ∾ vitae ignarus, (forkert i sine Livsforholde), Cic. Phil. 2, 4; men Hor. Sat. 1, 3, 66: ∾ sensu carere; cf. Cic. d. Or. 2, 17; - ∾ locus hos Plaut.: euphemistisk, f. Underverdenen; men Senec. Contr. 1, 2, er ∾ locus: en Kippe; - men pl. ∾ loca, Cic. Verr. 2, 46, oftere: de offenlige Pladser, (Torve, osv.); men ∾ loci, (i d. philosophiske Sprog): Almensteder, odl., id. d. Or. 3, 27, o. Quintil. 2, 1, 9, oftere; — B) „bef." er at mærke; 1) subst. commune, is, n., τὸ κοινόν: det Almindelige el. Offenlige, d. e. Staten; - ∾ Milyadum, Cic. Verr. 1, 38; ligel. ∾ Siciliae, id.; cf. Ovid. Met. 12, 7; — 2) in commune; a) for el. til det Almindelige, til almindelig Brug og Nytte; - in commune consulere, Ter., aliquid conferre, Cic., laborare, (om Bierne), Quintil.; men Liv. 6, 40: in commune vocare honores, (skaffe begge Stænder lige Adgang dertil; men som Udraab: in commune, (mig det Halve)! Phaedr. 5, 7, Senec.; — b) almindeligen, i Almindelighed; - in commune de jure omni disputare, Quintil.; cf. Tac. Germ. 27, oftere, o. Plin. 17, 1; — II) „fig."; A) „overf." o. „ethisk": omgængelig, nedladende, venlig, (ligesom comis, hvormed det ogf. forverles); vid. Cic. Lael. 18: ut communis infimis (dat.), par principibus videretur, Nep. Att. 3; - compar. communior, Suet. Claud. 21, (al. comior); superl. communissimus, id. Vesp. 22, (al. comissimus); — B) „technisk"; a) i Rhetoriken: ∾ exordium, (Indledning, som kunde passe til flere Taler), Cic. Inv. 1, 18, o. Quintil. 4, 1, 71; cf. Cic. d. Or. 2, 78; — b) i Grammatiken: ∾ verbum, Gell. 15, 13, Prisc., (der endes paa or, uden Hensyn til dets active el. passive Bem.); ∾ syllaba, (i. e. anceps), Donat., o. A.; ∾ genus, (i. e. masc. o. fem.), Charis.

*commūnitas, ātis, f.; I) „egenl.": Fællesskab, fælles Deltagelse; - ∾ conditionis, aequitatis, legationis cum aliquo, Cic. Phil. 6, 2; ∾ vitae atque victus, id; ∾ et conjunctio humana, id.; cf. id. Off. 1, 43; — II) „fig." o. „ethisk": Nedladenhed, Venlighed, Nep. Milt. 8; o. — commūnĭter, adv.; 1) i Fællesskab, tilsammen; - possidere aliquid communiter cum aliquo, Cic. R. Am. 37; cf. Nep. Pelop. 2; men ∾ conscripserunt edictum, Cic. Off. 2, 20; cf. Liv. 1, 45, Hor. Ep. 1, 2, 13, o. A.; — 2) almindeligen, i Almindelighed; quod communiter appellamus honestum, Cic. Off. 3, 4, oftere; (opp. proprie, Quintil.); — [communis]. — commūnītio, onis, f., [1. communio]: Befæstning, Vitruv. 10, 19. — 1. commūnītus, 3: partic. af 1. communio. — 2. commūnītus, adv.: Biform af communiter; ∾ colere deos, Varr. ap. Non.

commurmŭrātio, onis, f.; almindelig murrende Larm, Gell. 11, 7; af — commurmŭro, are, v. n.: at murre el. mumle ved sig selv el. tilsammen; bf. „poet.": clauso commurmat ore, Sil. 15, 821; men ∾ inter se, (om Storkene), Plin. 10, 31. — commurmŭror, atus sum, 1, v. dep. n., Biform af frgd., Varr. ap. Non., o. Cic. Pis. 25.

*commūtābĭlis, e, foranderlig; vid. Cic. N. D. 3, 12; — II) „fig."; A) „ment."; - ∾ animus, varius, multiplex, etc., id. Lael. 25; — B) „technisk"; - ∾ exordium, (der med liden Forandring kunde bruges af Modparten), id. Inv. 1, 18; cf. Quintil. 4, 1, 71; — commūtāte, adv.: paa en forandret Maade, dicere, Auct. ad Her. 4, 42, inc.; — commūtātio, onis, f.: Forandring el. Omverling; men oftest in pl.; - ∾ annuae, Cic.; ∾ crebrae aestuum, Caes. B. G. 5, 1; ∾ civiles, Cic., temporum, id.; — II) „fig."; A) „overf.": Ordverling el. Samtale, Quadrig. ap. Gell. 17, 2; — B) som rhetorisk Figur: den gjensidige Modsætning, ἀντιμεταβολή; vid. Auct. ad Her. 4, 28; o. — commūtātus, us, m.: = commutatio; vid. Lucr. 1, 795; — [af flgd.].

commūto, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm."; A) „egenl.": forandrer el. forvandler aldeles; vid. Lucr. 5, 829; - ∾ signa rerum, (for at gjøre dem ukjendelige), Cic. Fin. 5, 25; men ∾ se, om Frugter: at fordærves, Varr.; — B) „fig." el. om Begreber; - quae ··· commutantur, fiuntque contraria, Cic. Off. 1, 10; navnl. ogf. om Gemyttet, vid. id. d. Or. 2, 52; ligel. commutari animo, id. Fin. 4, 3; men absol.: sic commutatus est, etc., id. Att. 16, 5; — II) „bef." ogf. A) „egenl.": ombytter el. omverler med et andet; - inter se commutant vestem et nomina, Plaut. Capt. prol.; ∾ locum, (forandre sit Opholdsted), Ter. Eun. 5, 6, 3; ∾ captivos, (udverle), Cic. Off. 1, 13; ∾ vinum pro oleo, (bytte el. tuske), Dig.: — B) „fig."; ∾ vitam cum morte, Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; men ∾ fidem suam ··· pecunia, (sælge derfor), Cic. Cluent. 46; cf. id. Sest. 16; — b) comisk ogf. om en Ordverling el. Disput; vid. Ter. Andr. 2, 4, 7, o. id. Phorm. 4, 3, 34.

1. cōmo, psi, ptum, 3, v. a.; [besl. m. κομέω, κομή, coma]; I) „egenl.": besørger el. pleier; men oftest om Haarets Kæmning og Smykning; - compti capilli, Cic. Pis. 11; cf. Virg. Aen. 10, 832, o. Quintil. 12, 10, 47; ligel. ∾ comas acu, id., hastā recurvā, Ovid., secto dente, (med en Kam), Martial.; - bf. „overf." paa Personer: pueri praecincti et compti, Hor. Sat. 2, 8, 70; men m. græsk Construction; longas compta puella comas, Ovid. Am. 1, 1, 20; - sjld. ogf. om anden Pynt; vid. Quintil. 8, prooem.; men colus compta, (forsynet med Uld el. Spind), Plin. 8, 74; — II) „fig."; smykker el. pynter; saal. c. acc. graec.: simulatum compta dolorem (Cleopatra), Lucan. 10, 83; - navnl. ogf. om Talens Udsmykning; vid. Quintil. 8, 3, 42: comi expolirique (orationem); — III) bf. partic. comptus, 3, som adj.: udsmykket, smuk el. skjøn; - ∾ figura naturae, Lucr. 1, 949; - oftest om Foredraget; ∾ et mitis oratio, Cic. d. Senect. 9; comptior sermo, Tac. Hist. 1, 19; bf. ogf. om Taleren; vid. Quintil. 10, 1, 70; - comptissima anima, Augustin.

2. cōmo, (avi), atum, 1, v. n. o. a., [coma]; I) som verb. fin. alene eftercl.; A) som v. n.: at være forsynet med Haar el. med haaragtig Omgivelse, Paul. Nol.; — B) som v. a.: at forsyne med Haar el. med haaragtig Omgivelse, Tertull.; — II) bs. participp. comans, tis, o. comatus, 3, som adjectt.; A) comans, tis: behaaret, med Haar el. Man; - ∾ colla equorum, Virg. Aen. 12, 80; ligel. ∾ juba equi, Gell.; ∾ equae, Plin.; el. Virg. Aen. 12, 6, o. id. Ge. 3, 312; - ∾ galea, (forsynet med en Haarbusk), Virg.; cf. ∾ cristae, id. Aen. 3, 468; men ∾ stella, (med Lyshale), Ovid. Met. 15, 790; - navnl. ogs. om Væxterne; vid. Virg. Ge. 4, 122, o. id. Aen. 12, 413; — B) comatus, 3: behaaret, med Haar, tempora, Martial. 10, 33; - ogs. subst.: comatus, i, m., id., Suet. Cal. 35; — b) ogs. som nom. propr. Gallia Comata: det (fra Rom) hinsides Alperne liggende Gallien, Mela 3, 2, Plin. 4, 31, Catull.; — c) „poet.": comata silva, id. 4, 11.

cōmoedĭa, ae, f., κωμῳδία: Comoedien el. Lystspillet; - comoediam facere, Ter., agere, spectare, id.; men ∾ exigere, (udjage el. udpibe), id.; — not.: gen. comoediāi, Plaut. — cōmoedĭce, adv.: som en Comiker, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 60; af — cōmoedĭcus, 3, κωμῳδικός: hørende til Comoedien, ars, Appul. — cōmoedus, 3, κωμῳδός: hørende til Comoedien, natio, Juvenal. 3, 100; — 2) bs. subst. comoedus, i, m.: comisk Skuespiller, (derim. histrio: enhver Skuespiller), Cic. R. Com. 11, Quintil., Juvenal., o. A. — cōmōsus, 3, [coma]: med stærkt el. meget Haar, haarrig; - ∾ fronte, Phaedr. 5, 8; ∾ Phoebus, Auct. Priap.; — 2) ogs. „overs." om Væxterne; tithymalum comosissimum ex omnibus, Plin.

compăciscor, el. -pĕciscor, pactus el. pectus sum, 3, v. dep. n. o. a.: indgaaer en Overenskomst; men alene in tempp. perff., o. partic. perf.; - si sumus compecti etc., Plaut. Psend. 1, 5, 129; — 2) af partic. perf. m. passiv Bem. er subst. abl.: compacto, (compecto), efter Overenskomst, Cic. Att. 10, 12, o. Liv. 5, 11; ligel. de compacto, Plaut., ex compacto, Suet. Caes. 20.

*compactĭlis, e; I) „alm.": sammentrængt; ∾ trabes, Vitruv., postes, id., (indføiede i hinanden); — 2) „bes." om det dyriske Legeme: med sammentrængt el. undersætsig og stærk Bygning; om Løven, Plin., om Bierne, id.; o. — compactio, onis, f.; I) „alm.": Sammenføining, membrorum, Cic. Fin. 5, 11; — 2) „meton.": det Sammenføiede; - insuper hanc compactionem (erigere etc.), Vitruv. 10, 21; — [af compingo]. — compactum, i, n., s. und. compaciscor. — compactūra, ae, f., [compingo], ligesom compactio nr. 2: en Sammenføining, det sammenføiede Sted, Vitruv. 4, 7. — 1. compactus, 3: sammenføiet, s. und. compingo. — 2. compactus, 3: aftalt, s. und. compaciscor.

compāges, is, f., [compingo]: Sammenføining el. Forbindelse, Bygning el. Structur; - ∾ lapidum, Ovid., saxorum, Tac.; men ferro et compagibus artis, (s. ferreis compagibus), Virg. Aen. 1, 293; cf. ibd. 1, 112, ogs. Suet. Aug. 43, o. A.; — 2) ogs. „overs.": in his inclusi compagibus corporis, Cic. d. Senect. 21; men compages haec etc., (om Statslegemet), Tac. Hist. 4, 74.

compāgĭna, ae, f.: Sammenføining, Forbindelse, (men alene hos Landmaalerne); - ∾ litterarum, Auct. ap. Goes.; o. — compāgĭno, avi, atum, 1, v. a.: sammenføier el. forbinder, (efterel. Ord), Prudent., Augustin.; af — compāgo, ĭnis, f., [compingo]; Biform af compages: Sammenføining el. Forbindelse; ∾ cerae; vid. Ovid. Met. 1, 711; ∾ corporis, Cels.; cf. Senec. Ep. 91, o. A. — compalpo, are, v. a.: bestryger, Augustin.

compar, ăris, adj.: aldeles lig (et andet), natura, Lucr., connubium, Liv. 1, 9; ∾ Marte concurrere, id.; - ogs. lig el. lige (dermed), parret; c. dat.; ∾ consilium ··· consilio etc., id. 28, 42; men ogs. c. gen.; compar eorum, Gell.; — 2) bs. subst. o. „overs."; a) „alm.": Staldbroder el. Kammerat, Plaut. Pseud. 4, 3, 9; — b) „erotisk": Halvdel el. Mage, Plaut., Catull.; ogs. om Dyrene, Ovid. Am. 3, 5, 38; cf. Hor. Od. 2, 5, 2; men Ovid. A. A. 3, 359, om Dronningen i Schakspillet; — c) som rhetorisk Figur, ligesom ἰσόκωλον: flere Sætningers Ensformighed i den samme Periode; vid. Auct. ad Her. 4, 20; — not.: abl. compari, Liv., compare, Ovid.; gen. pl. comparum, Plaut.

*compărābĭlis, e: til at sammenligne (dermed el. med hinanden), species, Cic.; cf. Liv. 39, 52; o. — compărāte, adv.: sammenlignende, lignelsesvis, quaerere, Cic. Top. 22; (opp. simpliciter); — [1. comparo].

1. compărātio, onis, f., [1. comparo]; I) „alm.": Sammenlignen el. Sammenligning, majorum, minorum, parium, Cic. Top. 18; cf. id. d. Or. 1, 60, o. id. Off. 1, 43; — II) „bes." ogs.; a) i Philosophien: det sammenlignende Forhold; - ad eandem inter se comparationem etc., Cic. N. D. 2, 20; - bs. ogs. som Oversættelse af Grækernes ἀναλογία, id. Univ. 4; — b) i Statssproget: Overenskomst; - provincia sine sorte, sine comparatione, extra ordinem data, Liv. 6, 30; — c) i Rhetoriken; α) Væddestrid; - in comparationem se demittere, Suet. Rhet. 6; — β) Sammenstilling af en Brøde med den gode Handling, for hvis Skyld hin er begaaet, Cic. Inv. 1, 11; — d) i Grammatiken; α) Comparationen, Donat.; — β) Comparativet, Quintil. 1, 5, 45.

2. compărātio, onis, f, [2. comparo]; I) „alm.": Tilberedelse, Tilrustning, Tillavning; - ∾ belli, Cic. Manil. 4, pugnae, Auct. B. Afr.; ∾ disciplinaque dicendi, Cic. Brut. 76; — II) „bes." ogs.: Tilveiebringelse el. Anskaffelse; - ∾ testium, Cic. Mur. 21; men ∾ criminis, id. Cluent. 67; ∾ voluptatis, id.; — b) sild. ogs. Indkiøb, Dig.

compărātīve, adv., ligesom comparato: sammenlignende, dicere, Gell. 5, 21; af — compărātīvus, 3, [1. comparo]: sammenlignende, comparativ; 1) i Rhetoriken; - ∾ judicatio, Cic. Inv. 2, 25; ∾ genus causae, (opp. simplex), Quintil. 7, 4, 3; — 2) i Grammatiken; a) ∾ gradus ogs. absol. comparativus: Comparativet, Donat.; — b) ∾ casus: Ablativet, Prisc. — compărātor, oris, m., [2. comparo]: en Kiøber, Paul. Sent. — compărātus, us, m., [1. comparo]: et Forhold; - ∾ modulorum, Vitruv. 7, praef.

comparco, (-perco, Solin.), rsi, 3, v. a.: sammensparer; (for- o. efterel. Ord); - quod ille ··· comparsit miser, Ter. Phorm. 1, 1, 10; ∾ cibum, Fronto. — compāreo, ui, v. n.; I) „alm.": fuldkomment el. ganske at vise sig el. at være tilstede; - qui non comparebant (servi: som ikke vare at finde), Cic. Cluent. 64; cf. Suet. Aug. 14; — II) „bes." om Begreber; - nequaquam argenti ratio comparet, Plaut. Trin. 2, 4, 16; cf. Cic. Sull. 26; — B) (som effectus pro causa), om Ting: at være for Haanden el. tilstede; - signa et dona comparere omnia, Cic. Verr. 1, 50; conquiri, quae comparerent, jussit, Liv. 6, 1; cf. id. 25, 40, oftere. — compărĭlis, e, [compar]: aldeles lig el. parret; ∾ figuras formare, Auson.

1. compăro, avi, atum, 1, v. a., [compar]: sammenparrer, forbinder parvis, aliquid cum aliqua re, ogs. aliquid alicui rei; ogs. ∾ aliquid inter se, ogs. m. ad, ogs. m. Relativsætning; — I) „egentl."; A) „alm.": forbinder, forener, bringer sammen; - ut ea (elementa) inter se compararet (deus) etc., Cic. Univ. 5; ne male comparati sitis etc., Liv. 40, 46; ∾ labella cum labellis, Plaut.; men Ter. Eun. 2, 3, 63: quod donum huic dono contra comparet, (stiller el. sætter

dermod); — B) „bef." ogf. 1) ligesom compono: sætter el. stiller el. bringer sammen til en Væddestrid el. til anden Kamp; - comparari cum aliquo, (om Taleren), Cic. Quint. 1; men ∾ aliquem Threci, (neml. paa Arena), Suet. Calig. 35; cf. Liv. 39, 28, o. Ter. Ad. 2, 2, 4; — 2) i Stats- o. Forretningssproget; ∾ inter se, navnl. om Consulerne: at enes med hinanden om Forretningernes el. Provindsernes Deling; - ut consules inter se provincias ··· compararent sortirenturve, Liv. 42, 31; ligel. m. flgd. Relativsætning, id. 26, 8; ligel. m. flgd. ut, id. 3, 6; - saal. ogs. om Decemvirerne, id. 3, 41, om Almuetribunerne, id. 29, 20, om Proprætorerne, id. 40, 42; — II) „fig."; A) „alm.": dommende at sammenstille, at sætte ved Siden deraf el. af hinanden; - neminem tibi ··· comparassem, Cic. frgm. ap. Non.; cf. Nep. Iphicr. 1; ligel. Ovid. Met. 13, 338; men homines ··· cum quibus comparari sordidum (sit), Cic. d. Rep. 1, 5; nec comparandus hic quidem ad illum est, Ter. Eun. 4, 4, 14; — B) „bef.": sammenlignende at stille derimod el. imod hinanden, d. e. at sammenligne; - homo ··· similitudines comparat, Cic. Off. 1, 4; cf. id. d. Or. 2, 40, o. id. Off. 2, 6; men necesse est sibi nimium tribuat, qui se nemini comparat, Quintil.; cf. id. 3, 8, 33, oftere; — b) ogs. undert. m. en Relativsætning: sammenlignende at fremstille el. godtgiøre; - vid. Liv. 2, 42: comparando ··· quam similis esset etc.; ligel. Cic. Off. 2, 5: deinde comparat, quanto plures etc.

2. com.păro, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": tilbereder el. istandsætter el. indretter med Flid el. Omhu; A) „egenl."; - ∾ convivium magnifice et ornate, Cic.; ∾ se ad iter, Liv.; men id. 42, 13, pass.: ab hoc colloquio ··· legati in Boeotiam comparati sunt, (lavede sig til at reise derhen); ∾ iter ad regem, Nep., fugam, Caes.; - ∾ sibi remedium ad aliquid, (derimod), Cic.; ∾ alicui insidias per aliquem, id. Cluent. 16; - oftest om Krigsrustninger; - ∾ bellum, Cic., o. A.; ∾ arma, milites, classem, Liv. 42, 30; cf. Nep. Hann. 3, oftere, ogs. Liv. 28, 13; — bb) ogs. at mærke; a) absol.; tempore ad comparandum dato, Nep. Thras. 2; cf. Liv. 35, 45; — b) c. inf.; si quis tamen urere tecta Comparat, Ovid. Trist. 2, 267; cf. Ter. Eun., in.; — B) „overf." om Naturens Orden, om Livsforholdene, om Vedtægter, osv.; men især in pass. impers.: ita comparatum est ··· ut etc.: det er saaledes indrettet el. vedtaget, osv.; - Ita cuique comparatum est in aetate hominum ··· ut etc., Plaut. Amph. 2, 2, 5; ligel. quam inique comparatum est ··· ut etc., Ter. Phorm. 1, 1, 7; s. ogs. Cic. R. Am. 53, ogs. Liv. 3, 68, o. 39, 29; - dog ogs. in act.: at anordne, at drage Omsorg derfor; vid. Cic. Quint. 16, o. Auct. ad Her. 4, 16; — II) „bef.": forskaffer el. anskaffer (hvad der ikke for havdes), tilveiebringer, erhverver, kiøber; A) „egenl."; - vid. Plaut. Poen. 1, 2, in., o. Ter. Heaut. 4, 8, 15; ∾ pecudes carius, (kiøbe dyrere), Suet. Calig. 27; ∾ merces, Dig.; — B) „fig."; vid. Ter. Andr. 4, 1, 4; ∾ laudes artibus, Cic.; ∾ sibi auxilium tribunicium, Liv.; - hvf. id. 4, 49, (overf. paa Personer): sex (tribunos) ad intercessionem comparavere; - men „poet.": quum annus ··· Imbres nivesque comparat, (medbringer el. medfører), Hor. Epod. 2, 30; — not.: comparassit, s. comparaverit, Plaut. Epid. 1, 2, 19.

com.pasco, (pavi), pastum, 3, (v. n. o. a.); I) som v. n.: tillige el. med andre at holde Hiorden paa Græs, Cic. Top. 3; - habere jus compascendi, (have Græsningsret), Dig.; — II) som v. act.; A) om Dyret: at afæde el. afgræsse; - ne capra natum compascat, Varr.; — B) om Personer; ∾ pabulum in fundo, (forbruge Foderet paa Gaarden), id. — compascŭus, 3: hørende til fælles Græsning; ∾ ager, (Alminding), Cic. Top. 3; ∾ jus, Dig.

*compassibĭlis, e: som lider dermed, Tertull.; o. — compassio, onis, f.: Liden el. at lide dermed, id.; men ∾ sententiarum, (Sympathi el. Overeensstemmelse derimellem), id.; — [compatior]. — com.pastor, oris, m.: Medhyrde, Hygin. — com.pătior, passus sum, 3, v. dep. n.; (eftercl. Ord); 1) lider dermed, Tertull.; — 2) har Medlidenhed dermed, Augustin. — com.pătrōnus, i, m.: Medpatron, Dig. — com.pauper, ĕris, m.: Medfattig, Augustin. — com.păvesco, ĕre, v. n. inch.: bliver meget forskrækket, Gell. 1, 23.

com.pecco, are, v. n.: feiler derhos el. tillige, Coel. Aur. — compectum, i, n., o. compectus, 3, s. und. compaciscor. — com.pēdio, (ivi), itum, 4, v. a., [compes]; (for- o. efterel.): binder el. ombinder, pedes corrigiis, Varr. ap. Non.; - servi compediti, (i Lænker), Cato; - ogs. „overf.": rebus mortalibus compediri, Augustin.

compellātio, onis, f., [2. compello]; 1) heftig el. skieldende Tiltale, Cic. Phil. 3, 2; ogs. in pl., id Fam. 12, 25; — 2) ogs. „alm.": Tiltale el. Talens Henvendelse til nogen, Auct. ad Her. 4, 15.

1. com.pello, pŭli, pulsum, 3, v. a.; I) „egenl.": driver sammen el. derhen, navnl. Hiorden; vid. Liv. 9, 31; ligel. ∾ greges in unum, Virg. Ecl. 7, 2; men ∾ gregem hibisco, (dat., s. ad hibiscum), ibd. 2, 30; s. ogs. Cic. Pis. 36; - ogs. om andre Gienstande; saal. om Mennesker; vid. Cic. Inv. 1, 2, o. Lucr. 2, 564; - oftest i Krigssproget: at drive sammen, at sammentrænge; - ∾ hostem intra oppida murosque, Caes.; ∾ naves (hostium) in portum, id.; men ∾ bellum Medulliam, Liv. 1, 33, (spille Krigen derhen); - ad monumentorum deversoria plebe compulsa, Suet. Nĕr. 38; ∾ ossa in sedes suas, (bringe i Led), Cels.; men „poet.": ∾ gregi, (s. in gregem), Hor. Od. 1, 24, 18; (cf. ovenf. Virg. Ecl. 2, 30); — II) „fig."; A) sammentrænger; - vid. Cic. Acad. 2, 35: ∾ orationem in tantas angustias, (saaledes at indskrænke); — B) oftere: driver el. bringer derhen el. dertil, d. e. nøder el. tvinger; - m. ad el. in, ogs. m. ut el. inf., ogs. absol.; - ∾ aliquem ad pugnam, Suet., ad deditionem fame, id.; - in hunc sensum ··· compellor injuriis, Cic. Fam. 1, 9; ∾ in eundem metum, Liv. 25, 29; - men m. ut, Plaut. Bacch. 4, 4, 4, Suet. Caes. 1, oftere; men c. inf., Ovid. Fast. 3, 860, Suet. Tib. 62, o. A.; endel. absol.; - quum et judex ··· aliqua indignatione compellendus, Quintil. 9, 4, 139, cf. Plaut. Trin. 3, 2, 46.

2. compello, avi, atum, 1, v. a.; [1. compello; cf. 2. appello, af 1. appello]: henvender Talen dertil; df. 1) tiltaler venligen, oftest „poet." o. m. tilføiet voce el. vocibus; - vid. Virg. Aen. 5, 161, o. ibd. 6, 499; ogs. ∾ aliquem blande el. familiariter, Plaut.; — 2) tiltaler fiendligen el. krænkende, navnl. ogs. udskielder derfor; - ∾ aliquem parricidam impiumque, Nep. Timol. 1; ligel. Liv. 22, 12: ∾ aliquem ··· pro cauto timidum; - ogs. absol.: ne compellatae a consule viderentur, id. 34, 2; cf. Hor. Sat. 2, 3, 297, o. id. Ep. 1, 7, 34; — b) indbrager el. anklager for Retten; - se judicem, (s. ad judicem), qui non affuerit, compellaturum, Cic. Att. 2, 2; cf. Liv. 43, 2, o. A.

*compendiārius, 3: hørende til Besparelse; navnl. om en Vei, o. m. tilføiet quasi: afkortet el. kort; vid. Cic. Off. 2, 12; — 2) df. subst.; a) compendiaria, ae, f., (sc. via): den korte (el. korteste) Vei, Varr. ap. Non., Senec. Ep. 119; — b) compendiarium, i, n., (sc. iter), m. s. Bem., Senec. Ep. 73; o. — compendio, (avi), atum, 1, v. a., (eccl.): afkorter, sermonem, Tertull.; — b) ∾ alicui, (sc vitam): at ombringe, Augustin.; — [compendium]. — compendiōse, adv.: kort; in compar., Sidon.; af — compendiōsus, 3, [compen-

dium]; 1) fordelagtig, (opp. damnosus), Colum.; — 2) df. „bef.": afkortet el. kort, verba, Appul., iter, id.

compendium, i, n.; oprdl. i Oekonomien: det Sammenveiede el. Sammensparede; df. færdv. „overf."; A) „alm.": Besparelse, den ved Besparelse vundne Fordel, (opp. dispendium); df. alm. Fordel el. Vinding; vid. Plaut. Pers. 4, 2, 2: – cum quaestu compendioque dimittere, Cic. Verr. 2, 3; cf. Caes. B. C. 3, 32, Liv. 8, 36, o. A.: – df. m. Lune: compendium facere pultandi, (spare sig Umagen dermed), Plaut.; Id ponito ad compendium, id.; — B) „bef.": Besparelse af en vis Virksomhed; hvf. atter „overf.": Afkortning el. Korthed; – navnl. hos Plaut. med Hensyn paa Talen; saal. conferre verba ad compendium, (fatte sig kort), id., cf. id. Bacch. 2, 2, 6, o. id. Capt. 3, 2, 12; – ∾ brevia docendi, Quintil.; men compendio morari, (en kort Tid), id.; ∾ viae, Plin.; men absol. compendium: kort Vei, Tac. Ann. 12, 28, o. A.; – ∾ montis, Ovid., maris, Tac.; men „alleg.": quae ad honores compendia paterent, (hvilke Genveie), Plin. Pan. 95; af — compendo, ĕre, v. a.: veier tilsammen; men alene Varr. L. L. 5, 36: compendium, quod, quum compenditur, una fit.

compensātio, onis, f., [compenso]: Afveien el. Afveining derimod el. imod hinanden; df. i Forretningssproget: Udligning el. Beregning af et Æqvivalent; – ∾ est debiti et crediti inter se distributio, Dig.; men ∾ mercium, Justin. 3, 2, (d. e. Tuskhandel); — 2) df. „fig.": ligesom Udjævning el. Erstatning el. Modsætning, osv.; – hac usurum compensatione sapientem, ut etc., si etc., Cic. Tusc. 5, 33; cf. id. N. D. 1, 9: incommoda compensatione lenire.

compenso, avi, atum, 1, v. a.; oprdl.: at afveie imod hinanden; df. i Forretningssproget: at udligne el. beregne derimod, at erstatte dermed; – ∾ aliquid cum aliqua re; men oftest „fig."; vid. Cic. Pis. 30, o. Hor. Sat. 1, 3, 70; – oftere ud. cum; ∾ vitium vel facultate vel copia, Cic. Orat. 69; cf. ibd. 61; men id. d. Or. 3, 4: summi labores nostri magna compensati gloria; men id. Flacc. 29, (som Ordsprog af Cato): pedibus compensari pecuniam, (at en Reise el. Motion ogs. er Penge værd); — b) sild. „poet.": at spare el. afkorte; ∾ longum iter, Senec. Hippol., magnos sinus, Lucan.

comperco, s. und. comparco. — compĕrĕgrīnus, i, m.: Medfremmed, Sidon. — compĕrendĭnātio, onis, f.: Terminens Udsættelse til den tredie Dag, (el. til en sildigere Tid); vid. Senec. Ep. 97, Plin. Ep., o. A.; o. — compĕrendĭnātus, us, m.: = frgd., Cic. Verr. 1, 9, o. id. Brut. 22; af — compĕrendino, avi, atum, 1, v. a.; i Retssproget; ∾ reum: paa ny at indstævne den Anklagede til den tredie Dag, (el. til en sildigere Termin), Cic. Verr. 1, 9; cf. ibd. 1, 7; – ogs. absol. el. ud. reum; ut ante primos ludos comperendinem, (udtager en ny Stævning), id. ibd. Act. 1, 11; af — compĕrendĭnus, 3, dies: en til den tredie Dag udsat Termin i en Retssag, Macrob. Sat. 1, 15.

compĕrio, pĕri, pertum, 4, v. a., [con-, inus. perio el. pario; cf. aperio, operio, o. fl.]; oprdl.: afdækker ganske el. fra alle Sider; df. færdv. „fig." o. „ment.": faaer el. erholder nøie Kundskab derom, erfarer med Sikkerhed; – ordenl. c. acc.; vid. Cic. Brut. 80, o. id. Att. 14, 8; – ogs. m. acc. c. inf., id. R. Am. 12, o. Hor. Ep. 2, 1, 12; – ogs. m. de, el. absol.; de amore hoc comperit, Ter. Andr. 1, 3, 6; atqui certo comperi, id. Eun. 5, 1, 9; – men in pass.; dum ne ab hoc me falli comperiar, id. Andr. 5, 3, 31; – oftest in partic.: haec comperta et explorata etc., Liv. 42, 13; ogs. c. inf., id. 39, 39; ogs. m. Forbrydelsens gen.; compertus probri, id., flagitii, Tac.; men Suet. Tib. 35: in stupro comperta; – ofte ogs. absol.; compertum afferre, Liv. 7, 39; compertum habere, (vide med Vished), Cic. Cluent. 45; pro comperto polliceri, (som en afgiort Sag), Suet. Ner. 31; endel. som abl. absol.: comperto etc., vid. Liv. 33, 5, o. Tac. Ann. 2, 60. — compĕrior, iri, v. dep. a.: Biform af frgd., o. m. s. Bem., vid. Sall. Jug. 45 o. 108.

compernis, e, [perna]: med sammenboiede Knæer, Lucil. ap. Non., Plaut. — comperpĕtuus, 3: lige evig, Prudent. — comperte, adv.: med Vished, Gell.; compar. compertius, id.; af — compertus, 3: partic. af comperio.

compes, ĕdis, f., (ogs. m., Lactant.), [pes]: Fodlænke, navnl. Træboile om Foden; oftest in pl.; – habendae compedes, etc., Ter. Phorm. 2, 1, 19; compedium (s. compedum) tritor, Plaut.; — b) ogs. en Halskæde (som Fruentimmerpynt), Plin. 33, 54; — II) ofte ogs. „overf."; in compedibus corporis etc., Cic. Tusc. 1, 31; – ogs. om en Hindring; has compedes, fasces inquam, etc., id. Att. 8, 3; – „poet." ogs. om Elskovsbaandet, Hor. Od. 1, 33, 14, o. ibd. 4, 11, 21; men id. Ep. 1, 3, 3: nivali compede vinctus (Hebrus: med et Isdække).

1. compesco, ui, 3, v. a., [compes]: binder el. holder sammen, indskrænker el. tæmmer el. tvinger; – ∾ ramos fluentes, (beskære dem), Virg., Colum.; cf. Ovid. Met. 4, 630; – ∾ equum angustis habenis, Tibull. 1, 4, 11; – ∾ seditionem exercitus verbo uno, Tac. Ann. 1, 42; – ∾ sitim undā, (slukke Torsten deri), Ovid.; ∾ clamorem, risum, Hor.; cf. id. Ep. 1, 2, 63; ogs. c. inf.; vid. Plaut. Bacch. 3, 3, 59. — 2. compesco, ere, v. a., [pes]: træder el. stamper sammen; (forel. Ord); – cretam dum compescis, Titinn. ap. Non.

*compĕtenter, adv.: vedbørligen, rigtigen, consulere alicui, Dig.; compar., Hieron.; superl., Appul.; — compĕtentia, ae, f.: Sammentræffen; df. „overf."; ∾ membrorum, (deres Samstemmen el. Symmetri), Gell.; cf. id. 14, 1; — compĕtītio, onis, f.; 1) Overenskomst, Sidon.; — 2) retlig Fordring, Cod. Theod.; o. — compĕtītor, oris, m.: Medsøger el. Medbeiler, Rival, Cic. Off. 1, 12, o. id. Att. 1, 1, ogs. Liv. 6, 41, o. A.; — df. fem. compĕtītrix, icis, scena, vid. Cic. Mur. 19; — [af flgd.].

compĕto, īvi o. ii, ītum, 3, v. a. o. n.; I) act.: tillige el. med andre at søge derhen el. stræbe derefter; – ∾ unum locum, Justin. 13, 2; ∾ unam speciosam, Aurel. Vict. Vir. Ill. 59; — II) neutr.: at løbe el. træffe el. komme sammen; A) „egenl.", (men alene sield.); – ubi viae competunt, Varr.; si cacumina arundinum in unum competunt, Colum.; — B) færdv. „overf."; a) om Tiden: at træffe el. stemme sammen dermed, at indtræffe; – m. cum, el. c. dat., el. m. in, el. absol.; – initium finemque miraculi Othonis exitu competisse, Tac. Hist. 2, 50; cf. Suet. Caes. 40, o. Plin. 16, 73; — b) om andre Gjenstande: at svare el. passe dertil; c. dat.; vid. Suet. Oth. 12; – oftere absol., (m. o. ud. abl. modi): at være dygtig el. skikket i sit Slags; – vid. Tac. Ann. 3, 46, o. id. Hist. 3, 73; dog ogs. m. ad, Liv. 22, 5; men Suet. Aug. 31: si ... competeret aetas, (strakte til); men Colum. 8, 17, oftere: si locus ita competit, (er saaledes beskaffen, er skikket dertil); — c) i Retssproget: at være lovlig el. lovmedholdelig; – actionem competere in equitem Rom., Quintil.; mihi actio adversus te competit, Dig.

*compīlātio, onis, f.: Sammenplyndring; df. m. Lune: ∾ Chresti, (hans sammenrapsede Optegnelser), Cic. Fam. 2, 8; o. — compīlātor, oris, m.: som sammenplyndrer el. compilerer; – ∾ veterum, Hieron.; af — compīlo, avi, atum, 1, v. a.: udplyndrer aldeles, aedes, Plaut., fana, Cic.; ∾ totum oppidum ostiatim, id. Verr. 4, 24; ∾ consulem, exercitum, provinciam, ibd. 1, 13; – ogs. berøver ved Plyndring; templa omnibus ornamentis compilata, Liv. 34, 7; — 2) ogs. „overf.": at giøre en Samling, at compilere el. excerpere; vid. Cic. Mur. 11; cf. Hor. Sat. 1, 1, fin.

compingo, pēgi, pactum, 3, v. a., [pango]; 1) „egenl.": slaaer el. føier sammen til et Heelt, (navnl. om Tømmerarbeide); - ∾ aedificia, Senec.; ∾ navem iisdem tabulis, (sammentømre deraf), Dig.; cf. Senec. Med. 365: Argo compacta manu Palladia; f. ogf. Virg. Aen. 12, 574; - ogf. om anden Sammenføining; ∾ crepidas sibi, Appul.; - oftest in partic.; quid tam ··· compactum et coagmentatum etc.? Cic. Fin. 3, 22; cf. Virg. Ecl. 2, 36; - men „alleg.": ∾ tabulas, (sammensmede), Arnob.; — II) „overf.": ∾ aliquem el. aliquid aliquo: drive el. kaste derhen el. deri; - ∾ aliquem in carcerem, Plaut., filiam in navem, id.; ∾ se in Appuliam, (flygte derhen), Cic. Att. 8, 8; — b) tf. ogf. lignelsesvis: tamquam in aliquod pistrinum detrudi et compingi, Cic. d. Or. 1, 11; — III) partic. compactus, 3, ogf. som adj., navnl. om Legemets Bygning el. om Værten: sammentrængt, undersætsig; - ∾ corpore et robusto, Plin. Ep.; cf. Suet. Vesp. 20; ogf. ∾ boves, Colum. — compinguesco, ĕre, v. n.: at blive federe el. fastere.

compĭtālĭcius, (-tius), 3: hørende til Compitalierne el. til Festen for Lares Compitales, dies, Cic., ludi, id., Suet., ambulationes, Cic. Att. 2, 3; af — compĭtālis, e, [compitum]: hørende til en Korsvei (el. compitum); ∾ Lares, (qui compita servant, Ovid.), Suet. Aug. 31; — 2) tf. subst. n. Compitalia, ium o. orum, (sc. solemnia): Larernes Fest in compitis; (f. und. conceptivus); cf. Varr. L. L. 6, 3, ogf. Cic. Att. 2, 3.

compĭtum, i, n.; men oftest in pl.; ogf. compitus, i, m., Varr.; [competo]: Sted, hvor flere Veie løbe sammen, Veiskiel el. Skillevei el. Korsvei; vid. Cic. Agr. 1, 3, Virg. Ge. 2, 382, Ovid., Liv., o. A.; compita Larum Romae DCLXV, Plin. 3, 9; - men ogf. kaldtes der in compitis Altarer, ei alene for Lares Compitales, men ogf. for andre Guddomme; vid. Ovid. Fast. 1, 124; — II) „overf." findes compita ogf. „alleg.": Deducit trepidas ramosa in compita mentes (error), Pers. 5, 35; — B) „meton."; a) for de in compitis oprettede Altarer, Gratian. Cyneg. 483; — b) om de in compitis forsamlede Mennesker, Hor. Sat. 2, 3, 26.

com.plăceo, plăcui o. placitus sum, 1, v. n.; 1) at behage derhos, at behage flere; vid. Ter. Andr. 4, 1, 21, o. Colum. 9, 16, fin.; — 2) at behage overmaade; - Hae Veneri complacuerunt, Plaut. Rud. 2, 4, 22; cf. Ter. Heaut. 4, 5, 24. — com.plăco, are. v. a.: høiligen at berolige el. tilfredsstille; ∾ judices, Tiro ap. Gell. 7, 3.

*complānātio, onis, f.: Jævning el. Sletning; tf. „concr.": Fyld el. Grus til at jævne el. slette med, Senec. Qu. N. 6, 1; o. — complānātor, ōris, m.: som udjævner el. sletter, Appul.; af — com.plāno, avi, atum, 1, v. a.: gjør lige, jævner el. sletter; - ∾ terram tabula aut pedibus etc., Cat.; men ∾ lacum, Suet. Caes. 44; - ∾ opera, (sløife dem), Hirt. B. Al. 63; - ogf. „alleg.": ∾ et mollire aspera, dura, (udjævne, giøre taalelig), Senec. Prov. 5. — com.plaudo, ĕre, v. n.: tilsammen at klappe, Paul. Nol.

complecto, ĕre, v. a.: omfavner; som act.: forel. Biform af flgd., Pompon. ap. Non.; - in pass. som v. fin.: inc.; vid. Cic. Tusc. 5, 14, o. id. Fin. 3, 12; - dog in partic. pass.; vid. id. R. Am. 13: uno maleficio scelera omnia complexa etc. — complector, plexus sum, 3, v. dep. a., [plecto]; 1) „egenl.", ligesom amplector: omfatter el. omgiver fra alle Sider, omringer el. omfavner; - vid. Cic. d. Rep. 6, 17; complexum terram mare, Ovid.; - navnl. ogf. at omfavne el. omarme, mediam mulierem, Ter., membra lacertis, Ovid.; ∾ genua, Quintil.; ∾ dextram euntis, vid. Virg. Aen. 8, 558; - complecti inter se, Cic., Liv.; men ogf. kæmpende at omfavne, Nep. Eum. 4; - endel. om Søvnen, Virg. Aen. 2, 253, o. Cic d. Rep. 6, 10; — II) „fig."; A) „overf.": ligesom omfatter, d. e. tiltager el. tilegner mig, lægger mig derefter; - eam complexus est causam (Caesar), quae etc., Cic. Phil. 5, 16; ligel. ∾ aliquem, (tage nogens Parti), id. Att. 16, 15; cf. id. Lael. 15; - ∾ philosophiam, (lægge sig derefter), id., artes ingenuas, Ovid.; — b) tf. (som causa pro effectu): tager i Besiddelse, vinder el. erholder; - quam (facultatem) quoniam complexus es, etc., Cic. Fam. 10, 12; cf. id. Tusc. 2, 4; — B) oftest „ment."; 1) ∾ animo el. mente: at omfatte med Aanden el. Tanken, at begribe el. forstaae; - quod cogitatione tantum et mente complectimur, Cic. Orat. 2; cf. id. d. Or. 1, 5, ogf. id. Fin. 2, 34; ∾ mente virtutes ipsas, Quintil., tot artes, id.; ligel. absol.: complecti, (sc. animo), Tac. Agric. 46; - men ∾ memoriā etc., vid. Cic. Div. 2, 71, o. Quintil. 11, 2, 36; — bb) tf. ogf. a) at omfatte, el. omfattende el. fuldstændigen at fremstille i Skrift el. Tale; - omnia istius ··· facta oratione complecti etc., Cic. Verr. 4, 26; cf. id. Brut. 3; ∾ pauca paucis, Quintil., causas breviter, id., sententiam his verbis, id.; — b) i Philosophien heder complecti ogf.: at giøre en Conclusion; vid. Cic. Inv. 1, 40; — 2) „bef." o. „ethisk"; - ∾ aliquem caritate el. benevolentia, (vise nogen Omhu el. Godhed); vid. Liv. 7, 40, o. Cic. Fam. 6, 14; ligel. ∾ aliquem beneficio, id., omni comitate, id.; - ogf. ud. abl.; ∾ aliquem, id. Fam. 2, 6; cf. ibd. 2, 8: quare da te homini; complectetur (sc. te); mihi crede, etc.

complēmentum, i, n.: Udfyldning, Udfyldningsmiddel; - ∾ numerorum (inania quaedam verba), Cic. Orat. 69; cf. Tac. Ann. 3, 38; af — compleo, ēvi, ētum, 2, v. a., [inus. pleo, hvf. plenus, etc.]; 1) „egenl.": fylder paa alle Sider el. aldeles, m. o. ud. abl., undert. ogf. c. gen. (f. abl.); - ∾ fossas sarmentis, Caes.; cf. Sall. Cat. 51; men multo cibo completi, Cic.; ∾ se flore Liberi, Plaut.; ∾ paginam, Cic.; f. ogf. Virg. Aen. 3, 645; - ∾ urbes ararum, Lucr. 5, 1161; cf. Cic. Verr. 5, 57: completus mercatorum carcer; — b) „bef." ogf. i Krigssproget: ∾ legiones, Caes., (giøre dem fuldtallige); cf. Sall. Cat. 56; - men ∾ classem sociis navalibus, (bemande dermed), Liv. 24, 11; cf. Virg. Aen. 11, 327; — II) „fig."; A) „overf."; a) ∾ omnia clamoribus el. vocibus, Lucr.; cf. Hor. Epod. 6, 9, o. Ovid. Met. 14, 537; - (sonus) complet aures, Cic.; cf. id. Agr. 3, 1; — b) ∾ exercitum omni copia, (rigeligen at forsyne dermed), Caes. B. C. 2, 25; — c) at fuldende el. fuldstændiggiøre; ogf. om et Løfte: at opfylde; - his rebus completis, Caes. B. C. 3, 46; complent ea quidem beatissimam vitam, Cic. Fin. 5, 24; cf. id. Tusc. 5, 16; ∾ summam promissi, id. Varr. 3, 49; — d) ogf. om Tiden: at fuldbringe el. gjennemleve; - ∾ centum et septem annos, Cic. d. Senect. 5; cf. Nep. Att. 21; men ∾ fata sua, Ovid., ogf. sua tempora, id., (at udleve sin Tid); men ∾ materna tempora, (om Fosteret), id. Met. 3, 312; — B) „ment.": at opfylde med en Stemning el. Forestilling; - ∾ milites bona spe, Caes., aliquem gaudio, Cic., animos robore, Lucan.; ∾ omnia terrore, Liv.; - hos Plaut. ogf. c. gen.; - ∾ aliquem erroris et dementiae, id. Amph. 1, 2, 9; cf. id. Men. 5, 5, 3; — III) partic. complētus, 3, ogf. som adj.; A) „alm.": opfyldt dermed, fuld deraf; - ∾ alveus Tiberis ruderibus, Suet. Aug. 30; — B) „overf.": fuldkommen, fuldstændig; - ∾ et perfectus verborum ambitus, Cic. Orat. 50; ogf. compar. jucundius ad aurem completiusque, Gell. 1, 7.

*complētio, onis, f.: Opfyldelse, scriptorum, Justinian.; o. — complētor, oris, m.: som fuldkommer el. opfylder, legum, Juvenc.; — [compleo]. — complētus, 3: partic. o. adj. af compleo.

complex, ĭcis, adj., [complico]: nøie forbunden; (eftercl. Ord); ∾ dii, ligesom consentes: samstemmende el. enige, Arnob. — complexio, onis, f., [com-

plector]; I) „egenl."; A) „alm.": Omfatning, Sammenknytning, Forbindelse; - ∾ atomorum, Cic. Fin. 1, 6; - sildogs.; ∾ bona: god Helbreds ilstand, Firmic.; men ∾ cumulata bonorum, Cic. Tusc. 5, 10; — B) „bef." ogs. om Foredraget; - ∾ brevis totius negotii: Indbegreb deraf, id.; ∾ mira verborum, id. Phil. 2, 37; — II) „overf." o. techniſt; A) i Rhetoriken; a) Perioden; - ∾ longissima verborum, Cic. d. Or. 3, 47; cf. id. Orat. 25; — b) en rhetorisk Figur, hvorefter man altid vender tilbage til et foregaaende Ord, Auct. ad Her. 4, 14; — B) i Logiken; a) Conclusionen i en Slutningsfolge, Cic. Inv. 1, 37, oftere, o. Quintil. 5, 14, 5 flgd.; — b) Dilemmaet, Cic. Inv. 1, 29; — C) i Grammatiken: Sammentrækningen af tvende Stavelser til een, Grækernes συναίρεσις o. συναλοιφή, (opp. divisio), Quintil. 1, 5, 19; df. — complexivus, 3, i Grammatiken: forbindende; ∾ particula (atque), Gell. 10, 29, (i Overskriften, hvor Texten har connexiva).

complexo, avi, atum, 1, v. a., intens. af complector: fast at omslynge el. omgive, portum, Coripp.; men ∾ aliquem arctissime, Appul. — 1. complexus, 3: partic. af complecto o. complector. — 2. complexus, us, m., [complector]; I) „egenl.": Omfatning, Omgivelse, Indslutning; ogs. Omfavnelse, Favntag, Favn; - vid. Lucr. 5, 471, o. Cic. N. D. 2, 22; men ad trium hominum complexum (crassitudo cedri), Plin.; - complexu matris avellere natam, Catull.; cf. Cic. Font. 17, o. A.; - ligel. „alleg.": suo sinu complexuque recipere, id. Phil. 13, 4; cf. id. Pis. 9; - ogs. in pl., Hor. Sat. 1, 5, 43, o. Ovid. Met. 3, 286; - sjeld. om et fiendligt Sammenstød; in complexum Caesaris venire, Caes. B. C. 3, 8; — b) „meton." ogs.: den omarmede Gienstand; - de complexu ejus ac sinu, (af hans nærmeste og kiæreste Venner), Cic. Cat. 2, 10; — II) „fig."; A) „overf." o. techniſt: en Tales Forbindelse og Sammenhæng; - vitium ··· in complexu, Quintil.; ∾ legum aliorumque scriptorum, id.; - ogs. Materiens el. Stoffets Sammenhæng; ∾ rerum, personarum, temporum, id.; — B) „ment.": en alt omfattende Kiærlighed el. Velvillie; ∾ totius gentis humanae, Cic. Fin. 5, 23; cf. Plin. Pan. 47: in complexu habere, (være en varm Velynder deraf).

complicatio, onis, f.: Sammenvikling, Coel. Aur.; af — com.plico, avi, atum, (efteraug. ogs. ui, itum), 1, v. a.: folder el. vikler sammen, rudentem, armamenta, Plaut., epistolam, Cic.; cf. Senec. Ep. 90; — b) „alleg."; animi sui complicatam notionem evolvere, Cic. Off. 3, 19.

com.plōdo, si, sum, 3, v. a.: slaaer lydende el. klaskende sammen; - ∾ manus, scenicum est, Quintil. — *complōrātio, onis, f.: Fleres heftige Graad el. Klage; - ∾ lamentabilis mulierum, Liv. 3, 47, oftere; - ogs. c. gen. obj.; ∾ sui patriaeque, (Veklage derover), Liv. 2, 40; o. — complōrātus, us, m.: = frgd.; - ∾ familiarum, Liv. 22, 55, oftere; af — com.plōro, avi, atum, v. a.: tilsammen at begræde el. bejamre, desertos Penates, Ovid. Trist. 1, 3, 95; cf. Liv. 22, 55: quum vivi mortuique promiscue complorarentur; men impers.: comploratum publice statim (est), Flor. 2, 15. — complōsus, 3: partic. af complodo.

com.pluo, (ui), ūtum, 3, v. n. o. a.; I) neutr.: regnende el. som Regn at flyde el. løbe sammen; - qua compluebat, compluvium dictum, Varr. L. L. 5, 33; — 2) act.: at beregne; df. pass.: aquis complui, Augustin.

com.plūres, a, ogs. ia, gen. ium, adj. compar.: flere, de fleste, ret mange; - complures ··· consules dicti, quorum etc., Cic. Fam. 10, 6; ∾ mulieres, Ter.; - complures hostium, Hirt. B. G. 8, 48; fana compluria, Cat.; scyphorum paria complura, Cic. Verr. 2, 19; haec atque ejusdem generis complura, Caes.; cf. Nep. Epam. 4; - men superl.: complurima buceta, Gell. 11, 1, (al. compluria), inc.; df. — complūries, ogs. -ens, adv. compar.: oftere, meget ofte; (forel. Ord); vid. Cat. ap. Fest., o. Plaut. Pers. 4, 3, 65. — complurimus, 3, s. und. complures. — compluscŭle, adv.: ret ofte, temmelig ofte, Gell. 17, 2, inc.; af — compluscŭli, ae, a, adj. demin. af complures: ret mange, temmelig mange; (fors. o. efterel. Ord); compluscul dies, Plaut., Ter.; ∾ verba, Gell.

Complūtenses, ium, m.: Indvaanerne af — Complutum, i, n.: By i Hisp. Tarrac., Plin. 3, 4. — complūtor, oris, m., [compluo nr. 2]: som giver Regn, Augustin. — complŭviātus, 3: som har Figuren af et compluvium; ∾ species jugationis, Varr.; ∾ vites, Plin.; af — complŭvium, i, n., [compluo]: det firkantede Rum (el. Gaardsrummet) imellem Husets Bygninger, fra hvis Tage Regnvandet samles i impluvium el. Bassinet, Varr., Vitruv., Suet. Aug. 92; — b) df. „meton.": det firkantede Aag (el. den Ramme), hvortil Vinrankerne opbindes, Colum. 4, 24.

compondĕrans, tis, adj. partic., [pondero]: som veier tilsammen el. imod hinanden, som afveier, pari lance, Appul.

com.pōno, pŏsui, pŏsĭtum, 3, v. a.; oprdl.: sætter el. lægger el. stiller el. bringer (flere Ting) sammen, samler sammen; - vid. Ter. Hec. 4, 3, 5, Cic. Dejot. 6, o. Hor. Od. 3, 17, 14; ogs. kan hidfores Tac. Ann. 12, 29: ∾ legionem, auxilia pro ripa, (samle og opstille der); — df. I) med Hensyn paa Gienstandenes Forbindelse el. Forening til et Helt: at sætte el. lægge sammen, at sammenfoie el. forbinde, ved Sammenfoining at forbinde; A) „egenl."; - sædv. m. cum, el. c. dat., el. absol., osv.; - componit ··· cum pectore pectus, Lucil. ap. Non.; cf. Virg. Aen. 8, 321 o. 486; men Sall. Jug. 2, (m. Materiens ex); uti genus hominum compositum ex anima et corpore est; cf. Quintil. 1, 10, 6; - fremdeles „poet."; ∾ urbem, (anlægge), Virg. Aen. 3, 387; cf. Prop. 2, 6, 5; men Ovid. Fast. 1, 707: Fratribus illa Deis (templa) ··· composuere, (byggede til deres Ære); — B) „fig."; 1) om skriftlige Frembringelser el. om Compositioner: at opsætte el. samle el. forfatte; - ∾ librum, Cic., Quintil.; ∾ artes (rhetoricas), Cic., grammaticam, Quintil.; ∾ versus el. carmina, (digte), Hor.; cf. Prop. 2, 25, 41; men ∾ Iliaca tempora, (beskrive), Vell.; - men „poet.": ∾ blanditias tremula voce, (fremsige), Tibull. 1, 2, 93; - ogs. ofte i Retssproget: ∾ stipulationum et judiciorum formulas, (opsætte el. affatte), Cic. Leg. 1, 4; ligel. ∾ interdictum, testimonium, id.; ∾ actiones, Quintil.; - ogs. absol., el. m. adv., (neml. med Hensyn paa Stilen el. Formen); ∾ bene, male, durius; vid. Quintil. 9, 4, 60, oftere; — 2) med hinanden el. tilsammen at bestemme el. fastsætte el. aftale; - quae composita erant, Liv. 25, 9; men ibd. 16: dies composita gerendae rei; ligel. composito consilio, id.; - ogs. „poet.": compositae notae, (de hemmeligen aftalte Tegn), Tibull.; composita hora, Hor.; men compositae seditionis auctores, Tac.; cf. id. Hist. 2, 100; - ogs. m. flgd. ut, id. Ann. 4, 68; - df. ofte hos Historikerne, ex composito: efter Aftale, id., Liv. 1, 9, oftere, Suet.; df. ogs. undert.: composito, Nep. Dat. 6; cf. Virg. Aen. 2, 129; — 3) sammensætter el. opdigter el. udtænker, (navnl. for at skuffe el. føre bag Lyset); - ∾ mendacia el. fallaciam, Plaut., verba et fraudes, Prop. 2, 9, 31, ∾ insidias in aliquem, id., ogs. alicui, Tibull.; cf. Tac. Ann. 12, 54; ita composito dolo digrediuntur, Sall. Jug. 111; cf. Tac. Ann. 11, 10, o. A.; — II) med Hensyn paa en omhyggelig Anordning el. Indretning: at lægge el. bringe i Orden, at ordne el. indrette; A) „egenl."; I) „alm."; - ∾ capillum, Cic., comas, Quintil., (ordne, frisere); ∾ togam, Quintil., Hor., (lægge den i de rette Folder); cf. Ovid. Met. 4, 318; - oftere ∾ se: at lægge sig (til Bords, til Hvile, osv.): vid. Virg. Aen. 1, 698, o. id. Ge. 4, 189 o. 438; men id.

Aen. 1, 374: ∾ diem, (ligesom at bringe den til Ro, d. e. at ende den); men ∾ verba, (rhetorisk at ordne dem), Cic. Brut. 17; cf. id. d. Or. 1, 31, oftere; - navnl. ogs. i Krigssproget; ∾ cohortes, Sall.; composito agmine incedere, (i sluttede Linier), Tac. Ann. 12, 16; cf. id. Hist. 4, 33; - men „alm.": ∾ itinera, (indrette el. ordne sin Reiseroute), Cic. Att. 15, 26; cf. Sall. Jug. 43; — 2) „bef." ogs.: lægger tilrette for at opbevare, opbevarer el. forvarer, navnl. ligesom condo, om Aarets Frugter, Colum.; cf. Hor. Ep. 1, 1, 12; - fremdeles „poet." o. hos Tac.: ∾ mortuum, (begrave), vid. Hor. Sat. 1, 9, 28, o. Tac. Hist. 1, 47; s. ogs. Virg. Aen. 1, 249, (hvor compostus, f. compositus), ogs. Ovid Fast. 5, 426; - men Ovid. Met. 9, 501: toroque Mortua componar, (pyntes for at udstilles til Skue); — B) „fig."; 1) „overf."; ∾ ad el. in aliquid, el. rei alicui: at indrette el. ordne dertil el. derefter; - neque gestum oratoris componi ad similitudinem saltationis etc., Quintil. 1, 11, fin.; cf. id. 11, 1, 46: ad haec omnia componendus est orator; men ∾ animum ad omnes casus, id.; - veste servili in dissimulationem sui compositus (Nero), Tac. Ann. 13, 25; cf. id. Hist. 1, 54; - quae (laus) ostentationi componitur, (sigter til at vise sig), Quintil. 3, 7, 4; - compositus ad aliquid el. alicui rei: skikket el. egnet dertil, s. nedenf.; — 2) „ment.": at bringe i Orden el. at udjævne (en Strid el. Forvirring); at berolige el. stille (en Lidenskab el. et Oprør); - si potis sum, hoc inter vos componere, Plaut.; cf. Ter. Phorm. 4, 3, 17, ogs. Virg. Ecl. 3, 108; ∾ controversias regum, Caes. B. C. 3, 109; cf. ibd. 3, 16, o. Cic. R. Am. 47; men ∾ aversos amicos, (forlige el. udsone dem med hinanden), Hor. Sat. 1, 5, 29; - ∾ bellum, Nep., Virg., res turbatas seditione, Liv. 4, 10; ∾ plura moderatione, quam vi, Tac. Ann. 12, 49; — III) med Hensyn paa en Væddestrid el. anden Kamp; A) „egenl.": at stille sammen el. imod hinanden, at sammenparre, odl.; navnl. om Fægterne paa Arena; vid. Lucil. ap. Cic. d. Opt. Gen. Or. 6: Cum Pacidejano hic componitur; ligel. Quintil. 2, 17, 33: inter se componi; - ogs. om anden Strid, vid. ibd. 34, o. Hor. Sat. 1, 1, 103; — B) „fig.": stiller sammen for at sammenligne, sammenligner el. sammenholder; ligel. m. cum el. c. dat.; - ubi Metelli dicta cum factis composuit, Sall. Jug. 48; ∾ causam nostram cum adversarii etc., Quintil.; si parva licet componere magnis, Virg. Ge. 4, 176; cf. Ovid. Met. 15, 530, o. Cic. Flacc. 26; — IV) partic. compositus, 3, ogs. som adj.; A) „alm."; 1) „egenl.": sammensat, (opp. simplex), verba, Quintil., voces, id.; men id. 2, 12, 3: sparsa compositis numerosiora, (det Adspredte, i Modsætning af det Samlede); — 2) bf. „fig.": listigen sammensat el. udtænkt el. digtet; ∾ crimen, Cic. Verr. 3, 61; cf. Quintil. 9, 2, 27; — B) „bef."; 1) „egenl.": vel el. rigtigen ordnet el. indrettet; - acrior impetu, quam compositior ordine ··· pugna, vid. Liv. 28, 22; men litterae compositissimae, (høist regelmæssigt Brev), vid. Cic. Att. 6, 9; — 2) bf. „fig."; a) om Taleren: forberedet, (opp. inconditus), Cic. Orat. 70; cf. id. Verr. Act. 1, 11; — b) m. ad, el. c. dat.: egnet el. skikket dertil; - alius ··· compositus ad carmen, Quintil.; compositi ad risum Attici, id.; men c. dat., Tac. Hist. 2, 5; — c) sat, rolig, besindig, uden Lidenskab og Heftighed; - affectus hos esse concitatos, illos mites atque compositos, Quintil. 6, 2, 9; navnl. ogs. om Foredragets Charakter, id. 10, 1, 44, oftere; ∾ actio, id.; - men ∾ aetas, (den satte Alder), Tac. Ann. 13, 1.

comportatio, onis, f.: Sammenføren, Tilførsel; in pl.: ∾ expeditae, Vitruv.; af — comporto, avi, atum, 1, v. a.: fører el. bringer sammen el. derhen; ∾ frumentum ex agris in loca tuta, Cic.; - cf. Sall. Jug. 47, ogs. Liv. 36, 2, o. A.; men „alleg.", Cic. d. Or. 3, 21; men Hor. Ep. 1, 2, 50: res comportatae, (det sammenbragte el. erhvervede Forraad).

compos, ŏtis, adj., [potis]: som har Magt derover el. Besiddelse deraf; som har Del el. Skyld deri; - oftest c. gen., undert. ogs. c. abl.: - compos hujus urbis, Cic., patriae, Liv., bellicae laudis, id. 1, 31; men compos voti, (som faaer sit Ønske opfyldt), id. 7, 40, Suet., Hor., Ovid., o. A.; omnes virtutis compotes (alle Dydige) sunt beati, Cic.; compos rationis et consilii, id.; compos animi, Ter., mentis, Cic., sui, Liv., (som har sin Samling); ogs. absol., compos, (sc. mentis), Sil.; - ∾ miseriarum, (elendig), Plaut.; compos culpae, id., sceleris, Quintil.; - praeda ingenti compotem exercitum etc., Liv. 3, 70; cf. id. 4, 40: simul corpore atque animo vix compotes; — 2) „meton.": compote voto, Senec. Ag. 364.

compŏsĭte, adv. af compositus: rigtigen sammensat, i god Orden, regelmæssigen; - ∾ ambulare, Colum.; ∾ indutus, Gell.; - oftest om Foredraget; ∾ et apte dicere, Cic.; cf. id. d. Or. 1, 11, ogs. Sall. Cat. 51 o. 52; - compar.; compositius cuncta, quam festinatius, agerent, Tac. Ann. 15, 3.

compŏsĭtio, onis, f., [compono]; I) „alm."; A) „egenl.": Sammensætning, Forbindelse, Cic.; - ∾ variae sonorum, id.; ∾ unguentorum, (deres Tilberedelse), id.; hvf. Compositiones Medicae: Skrift af Scribonius Largus; — B) bf. „fig"; a) ∾ disciplinae, Cic. Fin. 3, 22, (Videnskabens Sammensætning el. Bygning); — b) et Skrifts Affatning el. Composition, Cic. Leg. 2, 22; — c) ogs. Ordenes stilistiske Forbindelse og Stilling; - vid. Cic. Orat. 54; hvf. ogs. Quintil. 9, cap. 4, har Overskriften: de Compositione; — II) „bef."; A) „egenl.": Sammenlægning, navnl. Væxternes, for at opbevares, Colum.; ligel. in pl.: compositiones rerum auctumnalium, id.; — B) „fig.": Bilæggelse af en Strid, en Overeenskomst, odl.; - vid. Cic. Phil. 2, 10, Caes. B. C. 1, 26, o. A.; — III) „techn.": ∾ gladiatorum, (deres Sammenparring til Kamp), Cic. Fam. 3, 8.

*compŏsĭtor, oris, m.: som ordner el. forbinder; vid. Cic. Orat. 19; - ∾ operum, (en Forfatter), Ovid. Trist. 2, 356; ∾ anni, (som ordner og inddeler Aaret), Cic. Leg. 2, 12; o. — compŏsĭtūra, (ctr. compostura, Varr.), ae, f.: Forbindelse, Sammenføining, partium orationis, Capito ap. Gell. 5, 20; — 2) „poet." f. compages, d. e. Indføining deri; ∾ oculorum, Lucr. 4, 327; — [compono]. — compŏsĭtus, 3: partic. o. adj. af compono. — compossessor, oris, m.: Medbesidder, Tertull. — compostura, ae, f. und. compositura. — compostus, (ctr. f. compositus), 3, s. und. compono.

compōtātio, onis, f.: Drikkeselskab, (som Oversættelse af συμπόσιον), Cic. d. Senect. 13. — compŏtio, ivi, itum, 4, v. a., [compos]: (giør delagtig deri; - ∾ aliquem piscatu novo, Plaut. Rud. 4, 2, 6; ogs. ∾ aliquem voti, Appul.; - men pass.: compotiri locis, (komme derind), Plaut. Rud. 1, 3, 22. — compōtor, ōris, m.: Drikkebroder el. Svirebroder, Cic. Phil. 2, 17, oftere; — bf. fem. compōtrix, icis: Drikkesøster, Ter. Andr. 1, 4, 4.

compraes, dis, m.: Medcautionist, Fest. p. 31. — compransor, ōris, m.: Medspiser, Cic. Phil. 2, 39. — comprĕcātio, onis, f.: Anraabelsen af en Guddom, Liv. 39, 15, Gell.; af — comprĕcor, atus sum, ari, v. dep. (a. o. n.): tillige el. indstændigen at anraabe, deos, Ter., coelestium fidem, Catull.; - ogs. absol.: beder, holder Bøn, Plaut. Mil. gl. 2, 4, 41; cf. Ovid. Met. 10, 640; men Plaut. Amph. 2, 2, 108: Jovi ··· ture comprecatam oportuit (sc. te).

comprĕhendo, (comprendo), di, sum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": tager sammen, tager el. griber derom, tager fat derpaa, manibus, (med Hænderne); vid. Cic. N. D. 1, 33; - ∾ inter se, (omfatte hinanden), vid. Lucr. 6, 456; ligel. localt: at omfatte el. indeholde,

Curt. 6, 6; - ~ aliquem, Caes. B. G. 5, 31, (omfavne, neml. for at overtale); men comprensa ··· imago, (som han greb efter), Virg. Aen. 2, 795; ~ naves, Liv. 26, 7, (bemægtige sig dem); men id. 30, 10, ~ naves: at binde el. fæste dem sammen; - ~ ignem, (at fænge, at komme i Brand), Hirt. B. G. 8, 43; men ogs. omvendt: ignis robora comprendit, Virg. Ge. 2, 305; cf. Ovid. Met. 9, 234; men Liv. 26, 27, absol.: comprehensa postea privata aedificia (sc. igne); — B) „bef."; 1) at gribe el. fange el. inddrage, tam capitalem hostem, Cic., duces nefarios, id.; ~ praesidium Punicum, (giøre til Fanger). Liv. 26, 11; - „poet." ogs. at overraske; ~ fures, (om Morgenlyset), Catull. 62, 35; - ogs. om Ting: at opfange, epistolas, Justin.: - om en Forbrydelse: at opdage, Cic. Mil. 27; cf. id. Cluent. 16; - men comprehendi morbo (angribes deraf), Justin. 23, 2; — 2) om Væxterne hedder comprehendere, absol.: at slaae Rødder, Varr., Colum., Pallad.; ogs. i Analogi deraf om Hunnen: at undfange el. blive drægtig, Cels.; — II) „fig."; A) „overf.": at opfatte med Sandserne; ~ aliquid visu, Sil.; ogs. absol. comprehendere (sc. visu), Gell. 13, 30; — B) „ment."; 1) „alm."; aa) ~ mente el. animo etc.: aandigen el. med el. i Aanden at opfatte el. optage noget, at fatte el. begribe el. erkiende; - vid. Cic. Balb. 1, id. Cluent. 2, o. id. N. D. 3, 25; ligel. id. Tusc. 1, 22: ~ cogitatione; ogs. ~ memoria, ibd. 5, 41; — bb) mundtligen el. skriftligen at omfatte el. sammenfatte, kortfattet at fortælle el. beskrive, odl.; - vid. Lucr. 6, 1082; ne plura consecter, comprehendam brevi, Cic. d. Or. 1, 8; breviter comprehensa sententia, id. Fin. 2, 7; s. ogs. id. Brut. 8, fin.; men Ovid. Trist. 2, 7: quae si comprendere coner, (opregne el. optælle); hvf. ogs. „poet": numero comprehendere, id. A. A. 2, 427, o. Virg. Ge. 2, 104; — b) comprehendi jure civili, (omfattes deraf el. indeholdes deri), Cic. Off. 3, 16; cf. id. R. Com. 5; — 2) „bef." o. „ethisk"; ~ aliquem amicitia el. humanitate: omfatte med Venskab el. Velvillie, Cic. Coel. 6, o. id. Fam. 13, 15; cf. id. Planc. 19.

comprĕhensĭbĭlis, e, [comprehendo]; I) „egenl.": som lader sig gribe el. tage paa; - ~ et solidum corpus, Lactant.; — II) oftere „fig."; A) „overf.": til at fornemme med Sandserne; - comprehensibilia oculis foramina, Senec.; — B) „ment.": til at fatte med Aanden, begribelig; - id autem visum ··· comprehensibile etc., (som Oversættelse af καταληπτόν), Cic. Acad. 1, 11.

comprĕhensio, onis, f., [comprehendo]; I) „egenl."; A) Griben el. at gribe el. at tage fat derpaa, (navnl. med Haanden); vid. Cic. N. D. 1, 34; — B) Paagribelse el. Anholdelse, sontium, id. Phil. 2, 8; — II) „fig."; A) i Philosophien: den aandige Opfatten el. Opfatning; df. (concret): Begrebet, Cic. Acad. 2, 16, (som Oversættelse af κατάληψις; cf. ibd. 1, 11); - ogs. in pl.: comprehensiones rerum, id. Fin. 3, 15; — B) i Rhetoriken; a) Talens Afrunding, Foredraget el. Stilen; vid. Cic. Orat. 58, fin.; — 2) Perioden; ut comprehensio numerose et apte cadat, ibd. 44; cf. id. Brut. 44, ogs. Quintil. 9, 4, 124, oftere.

comprĕhenso, are, v. a., intens. af comprehendo: griber el. tager fat derpaa; - ~ suos quisque, Quadrig. ap. Prisc. — comprehensus, 3: partic. af comprehendo. — comprendo, ĕre, o. comprensus, 3, s. und. comprehendo.

com.presbȳter, i, m.: Medpræst, Medforstander, Augustin. — *compresse, adv.: sammentrykket; df. „fig."; 1) sammentrangt, kort; - compar.: ~ loqui, Cic. Fin. 2, 6; — 2) paatrængende, heftigen; compressius quaerere, Gell. 1, 23; o. — compressio, onis, f.; I) „egenl.": Sammentrykning, auri, Vitruv., ventris, Gell.; — b) df. Omarmelse; ~ arctae (pl.), Plaut.; - sild. ogs. legemlig Omgang, Hygin., Tertull.; — II) „fig.": Udtrykkets sammentrængte Beskaffenhed; - compressione rerum breves (erant), Cic. Brut. 7; — [comprimo]. — compresso, are, v. a., intens. af comprimo: presser el. trykker stærkt el. ofte, Tertull. — 1. compressus, 3: partic. af comprimo. — 2. compressus, us, m., [comprimo], ligesom compressio: Sammentrykning, (men alene in abl. sing.); semen ··· compressu suo diffindit (terra), Cic. d. Senect. 15; — 2) ogs. Omarmelse el. legemlig Omgang, Plaut., Ter., o. A.

comprĭmo, pressi, pressum, 3, v. a., [premo]; I) „egenl."; A) „alm.": trykker el. presser el. trænger sammen; - vid. Lucr. 6, 212; men quum plane compresserat (digitos), Cic. Acad. 2, 17; compressa in pugnum manus, Quintil.; compressa labra, Hor.; - ~ ordines (aciei: lade dem slutte sig tættere), Liv. 8, 8; - ~ aliquam, (besvangre), Plaut., Ter.; ogs. om Dyrenes Parring, Colum.; - som Ordsprog mærkes: compressis manibus sedere, (med Hænderne i Skiødet), Liv. 7, 13; — B) „bef."; a) holder tilbage, standser; - ~ animam, (holde Veiret), Ter. Phorm. 5, 6, 28; ~ manum, Ter. Heaut. 3, 3, 29; men ~ linguam alicui, (bringe til Taushed), Plaut.; - navnl. hos Lægerne: ~ alvum, (standse en Diarrhe), Cels.; — b) ligesom supprimo: undertrykker, holder hemmelig; - ~ frumentum, (om en Kornpuger); vid. Cic. Att. 5, 21, o. Liv. 38, 35; - ~ multa magna delicta, Cic. Att. 10, 4; ~ famam captae Carthaginis, Liv. 26, 51; — II) „fig.": undertrykker, standser, tvinger; A) „overf."; ~ vocem et orationem, Plaut.; cf. Ovid. Met. 1, 206; men comprime te, (hold Mund), nimium tinnis, Plaut. Cas. 2, 3, 32; ~ gressum, (standse), Virg. Aen 6, 389; men vix comprimor, quin etc., Plaut. Most. 1, 3, 46; — B) „ment."; vid. Cic. Pis. 35, o. id. Phil. 10, 5; ligel. ~ ferocitatem alicujus, id. Vatin. 1; cf. id. Phil. 10, 15; men ~ laetitiam exsultantem, id. Top. 22; ~ conscientiam, (berolige), id. Fin. 2, 17; — III) partic. compressus, 3, ogs. som adj.: trang, snæver, smal; caliculus oris compressioris, Cels.

*comprŏbātio, onis, f.: Billigelse, Bifald, honestatis, Cic. Fin. 5, 22; o. — comprŏbātor, oris, m.: som billiger el. bifalder noget, Cic. Inv. 1, 28; af — comprŏbo, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": bifalder aldeles el. hoiligen; ~ legem ··· vehementissime, Cic. Manil. 24; cf. Liv. 5, 9, o. Quintil. 10, 1, 130; men Cic. N. D. 2, 3: ~ numen deorum, (troe paa deres Tilværelse); — II) „bef.": beviser, bevidner, bekræfter; - vid. Cic. Verr. 2, 48; men indicio comprobato, Sall. Cat. 50; men „overf.": comprobat hominis consilium fortuna, Caes. B. G. 5, 58.

comprōmissārius, 3: horende til en Compromissag, judex, Dig.; af — compromissum, i, n., s. und. flgd. — com.prōmitto, misi, missum, 3, v. n.: under en Retsstrid giensidigen at forpligte sig til hinanden; - candidati tribunicii compromiserunt, m. flgd. inf., Cic. Qu. Fr. 2, 15; ogs. ~ de aliqua re, Dig.; — 2) df. subst. comprōmissum, i, n.: den giensidige retlige Forpligtelse, et Compromis, Cic. Verr. 2, 27, oftere, Dig. — com.prōvinciālis, e: fra den samme Provinds, Sidon.

*compte, adv.: pyntet, smukt, zirligen; men sædv. „overf." om Foredraget; - ~ disserere, Senec.; compar.: ~ dicere, Gell.; o. — comptŭlus, 3: umandigen udsmykket el. udpyntet; ~ juvenes, Hieron.; af — 1. comptus, 3: partic. o. adj. af 1. como. — 2. comptus, us, m., [1. como]: Haarsmykke el. Hovedhaar; in pl., Lucr. 1, 88; — 2) „overf." o. „poet.": Forbindelse el. Forening; - comptu conjugioque Corporis atque animae, Lucr. 3, 857.

com.pugno, are, v. n.: at stride sammen, Gell. 14, 5. — *compulsāmentum, i, n.: = flgd.; df. „overf.": Tilskyndelse, Fulgent.; o. — compulsātio, onis, f.: Sammentrængen; df. Kamp el. Strid, Tertull.; — [compulso]. — compulsio, onis, f.,

[compello]: Driven el. at drive dertil; df. 1) Tvang, Dig.; — 2) Trængen el. Manen, Cassiodor. — compulso, are, v. a. o. n., intens. af compello; (alene efterCl. o. sield.); 1) som act.: heftigen at trænge el. stode, Appul.; — 2) som neutr.: at kæmpe el. stride med nogen, alicui, Tertull. — compulsor, oris, m., [1. compello]; (sield. Ord); 1) som driver sammen el. derhen; - ∾ (pecoris), Pallad.; — 2) „overf.": som driver el. tvinger dertil, navnl. til en Betaling, Cod. Theod.; — b) df. ogs. en Skatteræver, Amm. — 1. compulsus, 3: partic. af 1. compello. — 2. compulsus, us, m., [1. compello]: sieldst Sammenstød; ∾ dentium (aprorum), Appul.

compunctōrius, 3, [compungo]: stikkende; df. „overf.": formanende, sermo, Sidon. — compunctus, 3: partic. af flgd. — compungo, punxi, punctum, 3, v. a., [pungo]; I) „egenl.": stikker stærkt el. paa alle Sider; - ∾ collum dolone, Phaedr. 3, 6; ∾ aculeis urticae, Colum.; compunctus notis (servus), Cic. Off. 2, 7; ∾ notis aliena carmina, Senec. Ep. 88; — 2) „alleg." er Cic. d. Or. 2, 38: (dialectici) ipsi se compungunt suis acuminibus; - sild. ogs. „ment.": compungi, (ængstes af Samvittighedens Braad), Sulpic. Sev. — com.purgo, are, v. a.: fuldkomment at rense; ∾ visum, Plin. 20, 50.

*compŭtābĭlis, e: som bor tages med i Regningen, impendium, Plin. 19, 41; — compŭtātio, onis, f.: Sammenregning el. Beregning, Senec., Plin.; - ad computationem vocare, (forlange Afregning el. Opgiorelse), Plin. Pan. 38; - ogs. „overf.": ∾ sordida, Senec. Benef. 4, 11; o. — compŭtātor, oris, m.: en Regnemester; ∾ diligentissimi, Senec. Ep. 87; — [flgd.].

com.pŭto, avi, atum, 1, v. n.; I) „egenl.": sammenregner el. beregner; - ∾ rationem digitis, Plaut.; ∾ annos, quibus viximus, Quintil., diurna tempora, id., latitudinem Asiae, Plin.; - ogs. m. Relativsætn., Quintil. 1, 12, 17; - ogs. absol.; compellarat hospitem, computarat, etc., Cic. Phil. 2, 37; cf. Senec. Ep. 14; — II) „overf."; A) „poet."; facies tua computat annos, (rober din Alder), Juvenal. 6, 199; — B) i d. sild. Retssprog: at regne el. henføre dertil; - ∾ fetus pecorum fructibus, Dig.; ∾ aliquid in fructum, ibd.

com.pŭtresco, trui, 3, v. n.: at geraade i stærk Forraadnelse, ganske at forraadne, Colum.; - quae in vino computruere (sanguisugae), Plin.; - ogs. med Tmesis; vid. Lucr. 3, 344. — compŭtus, i, m., [computo]: Beregning; in pl.: ∾ primos (discere), Firmic. — com'te, adv., comtulus, 3, 1. comtus, 3, o. 2. comtus, us, s. und. compte, etc.

cōmŭla, ae, f., demin. af coma: lidet Haar, Petron. Sat. 58. — Cōmum, i, n.: By i Gall. Transp., beromt som den yngre Plinius's Fodeby, (hod. Como), Liv., Plin. Ep. 1, 3; - blev fornyet el. udvidet af Jul. Cæsar; hvf. ogs. Novum Comum, Suet. Caes. 28; — bb) df. Cōmensis, e, ager, Liv. 33, 36; - ogs. absol.: in Comensi, Plin. 2, 106; — b) ogs. subst. Comenses, ium: Indvaanerne af Byen Comum, Liv. l. c.; - hede ogs. Novocomenses, Cic. Fam. 13, 35.

con-, praepos. insep., s. d. oprdl. com-, (af cum); - dette com- bliver neml. uforandret foran b, p, m, og foran Vocalerne; foran l, n, r, assimilerer det sin Endeconsonant m. d. flgd. Liqvida; hvorimod det foran de ovrige Consonanter bliver til con-.

*cōnābĭlis, e: anstrængende, besværlig, vomitus, Coel. Aur.; o. — cōnāmen, inis, n., „poet." f. conatus: Anstrængelse, Heftighed; - vid. Lucr. 6, 326; men exiguo conamine, (med ringe Anstrængelse), Ovid. Fast. 4, 325; men conamina mortis, id. Met. 10, 390, (Forsøg paa at aflive sig); — [af conor]. — cōnāmentum, i, n.: den forlængede Form af conamen; findes Plin. 19, 7, som etslags Værktoi til Gravning.

— cōnātio, onis, f., [conor]: Anstrængelse, Coel. Aur.; cf. Senec. Qu. N. 2, 12.

conatum, i, n., s. und. conor. — cōnātus, us, m., [conor]; 1) „alm.": Forsøg el. Foretagende; (in sing. o. pl.); - a conatu resistendi deterritus, Nep. Dat. 4; cf. Caes. B. G. 1, 8; in ipso conatu gerendi belli, Liv.; cf. Cic. Phil. 10, 11; - ogs. om Talerens Arbeider; vid. id. Orat. 11 o. 29; - ofte ogs. in pl.; vid. Cic. Cat. 1, 5, oftere; ligel. multis saepe frustra conatibus captis, Liv. 3, 5; cf. Virg. Aen. 12, 910; ∾ ingentes adversus Germaniam, Tac. Agric. 13; — II) df. „bes."; A) den paa et Foretagende anvendte Anstrængelse, stor Iver el. Umage; vid. Liv. 7, 6, o. Cic. Quint. 14; s. ogs. Ter. Heaut. 4, 1, 8; — B) Trang el. Drift til en vis Virksomhed; - ut ··· conatum haberent (beluae) ad naturales pastus capessendos, Cic. N. D. 2, 47.

con.căco, avi, atum, 1, v. a.: at besudle med Skarn el. Excrementer, Phaedr., Senec. Apocol. — con.caedes, is, f., hvf. abl. concaede, Amm.; - sædv. in pl. concaedes, ium; i Krigssproget: Forhugning, Veget.; cf. Tac. Ann. 1, 50: latera concaedibus munitus.

con.călĕfăcio, (concalf.), fēci, factum, 3, v. a.: opvarmer stærkt, giennemvarmer; - omnia ··· igni concalefacta, Lucr.; cf. Cic. Tusc. 1, 18, o. id. d. Or. 2, 78; — not.: pass. trabes concalefaciuntur, Vitruv. 4, 7; df. — concălĕfactōrius, 3: tienlig til at opvarme, varmende; - ∾ vis, Plin. 21, 83. — concalefactus, 3, o. concalefio, s. und. concalefacio.

con.căleo, ēre, v. n.: at være giennemvarm; vid. Plaut. Pers. 1, 3, 8. — concălesco, lui, 3, v. n., inch. af frgd.: at blive meget varm el. giennemvarm; - corpora nostra ··· ardore animi concalescunt, Cic. Tusc. 1, 18; ∾ frumenta, Vitruv.; - men Ter. Heaut. 2, 3, 108, „overf." o. erotisk: Concaluit, (i. e. amore exarsit).

con.callesco, lui, 3, v. n., inch. af calleo; oprdl.: at faae haard Hud el. Træld i Hænderne efter stærkt Arbeide, s. nedens.; — df. „fig."; 1) at blive ligesom indbreven el. ovet deri, el. stikket og dygtig dertil; - callidos (appello), quorum, tamquam manus opere, sic animus usu concalluit, Cic. N. D. 3, 10; — 2) at blive slov el. foleslos; vid. Cic. Att. 4, 16.

concămĕrātio, onis, f.: Hvælving, Plin.; ogs. hvælvet Sted, Vitruv.; af — con.cămĕro, (avi), atum, 1, v. a.: hvælver rundtom; - ∾ templum, Plin.; concameratus locus, Suet. Aug. 90; s. ogs. Plin. 14, 3. — con.candesco, ĕre, v. n. inch.: at glode stærkt; - concandescit ignibus aether, Manil. — Concăni, orum, m.: Folk i Hisp. Tarrac., Sil.; in sing., Hor. Od. 3, 4, 34, Sil. — con.captīvus, i, m.: Medfange, Hieron. — concarnātio, onis, f.: kiodelig Forbindelse, Tert.; af — concarno, are, v. a., [caro]: forbinder el. dækker med Kiod, Veget.

con.castigo, are, v. a.: med Eftertryk at straffe el. irettesætte, filium, Plaut.; cf. id. Trin. 1, 1, 4. — concătēnātio, onis, f.: Sammenkiædning el. Forbindelse; - in pl. ∾ temporum, Tertull.; — 2) ogs. „overf."; ∾ animi, (i. e. constrictio, Coel. Aur.; af — con.cătēno, (avi), atum, 1, v. a.: sammenkiæder el. sammenbinder; - concatenari invicem (atomos), Lactant. — con.cătervatus, 3, [caterva]: sammenhobet, sammentrængt, manipuli, Amm.

concăvĭtas, atis, f., ligesom cavum: Hulhed, Fordybning, Coel. Aur.; o. — concăvo, (avi), atum, 1, v. a.: udhuler i el. til en Runding; - concavati nidi, Colum.; cf. Ovid. Met. 2, 195; af — con.căvus, 3: rundtom el. stærkt hul el. udhulet, hvælvet el. krummet el. krum; ∾ cymbala, Lucr., aera, Ovid., loca terrae, Lucr.; - ∾ altitudines speluncarum, Cic. A. D. 2, 39; ∾ vallis, Ovid.; ∾ jugula, (Fordybningerne ved Noglebenet), Cic. Fat. 5; ∾ manus, (opp. plana), Senec.; ∾ dentes, Plin.; men ∾ aqua, (den hule

el. oprørte Sø), Ovid. Trist. 1, 1, 20; — 2) df. subst. concava, orum: Hulheder el. hule Steder, Claudian.

con.cēdo, cessi, cessum, 3, v. n. o. a.; oprdl. d. forstærk. cedo: træder fast el. med Eftertryk; df. I) med Hensyn paa en terminus a quo; A) „egenl.": at træde af, at gaae bort, at bortfierne sig; (sield. o. forel.); - ∾ ex aedibus, Ter. Hec. 4, 4, 57; men ibd. 4, 2, 21, absol.: tempus est concedere; cf. Plaut. Pers. 1, 1, 51; — b) ∾ vita, (at forlade Livet, at døe), Tac. Ann. 1, 3; ogs. absol.: quando concessero, ibd. 4, 38; — B) oftere „fig."; 1) som verb. neutr., ∾ alicui, el. absol. concedere: ligesom at gaae afveien, at vige derfor; df. a) at vige (for det Bedre), at ansees for ringere; vid. Cic. (poët.) Off. 1, 22; - men voluptatem ··· concessuram ··· dignitati, id. Fin. 3, 1; cf. Ovid. Fast. 1, 222; - ∾ naturae, Sall. Jug. 14, ogs. ∾ fato, Plin. Pan. 11, (at følge Naturens Kald, at afgaae ved Døden); - ogs. ud. dat.; postquàm ··· concessum de victoria, etc., Liv. 3, 60; - saal. ogs. at vige for en Fortrinlighed el. Værdighed, at staae tilbage derfor; - vid. Cic. Fam. 10, 3; ligel. ∾ facundiae, aetati alicujus, Sall. Jug. 102; cf. Liv. 6, 6; ogs. ∾ alicui de familiaritate, Cic. Verr. 2, 44; men nec amore nobis in hanc patriam concedunt, ibd. 11; — b) at give efter derfor, (navnl. for et Ønske el. for en Paastand), at føie sig derefter, Ter. Hec. 2, 2, 3, o. Cic. Mur. 23; - ogs. indrømmer el. billiger; liceat concedere veris, Hor. Sat. 2, 3, 305; cf. Ter. Phorm. 5, 3, 22; - ogs. tilgiver el. undskylder; ∾ alicui, Cic. d. Or. 3, 51, fin.; ∾ temere dicto, id. R. Am. 1; ligel. ∾ vitio, Hor. Sat. 1, 4, 140; — 2) som v. act.; ∾ alicui aliquid: at tilstaae el. indrømme el. overlade el. afstaae noget til nogen; - ∾ amicis, quicquid velint, Cic. Lael. 11; cf. id. R. Am. 40, o. Hor. Ep. 2, 2, 142; - ∾ alicui vitam, Suet.; ∾ alicui peccata, id., Cic.; men id. Att. 14, 18: neque ei quicquam in desperatione concedo; - ogs. pass.; Siciliam concessam (var bleven afstaaet) etc., Liv. 21, 1; illam solis ·· concessam Atticis venerem etc., Quintil. 10, 1, 100; acrius ··· quam concessum est etc., Lucr. 6, 1148; ne qua deportarentur, nisi concessa etc., Suet. Tib. 18; — bb) hertil kan mærkes; a) f. acc. findes ogs. inf., el. acc. c. inf., ogs. ut, der dog undert. er faldet ud foran conj.; - vid. Lucr. 1, 830, Hor. A. P. 373, o. Suet. Aug. 44; - ligel. hos pass.; vid. Hor. Ep. 1, 5, 12, o. Virg. Aen. 3, 700; quum accusare ··· concessum sit, Quintil.; - oculos falli, concedimus, Lucr.; cf. Quintil. 1, 10, 29; - nec histrionibus ··· concedendum est, ut etc., Cic. Off. 1, 35; cf. id. d. Or. 1, 13; men Catull. 114, 5: Quare concedo, sit dives; — b) undert. er ogs. acc. at supplere af Sammenhængen; vid. Cic. N. D. 1, 31; ligel. consules neque concedebant, neque valde repugnabant, id. Fam. 1, 2; — C) ligesom condono: opgiver, eftergiver, afstaaer derfra el. tilgiver for nogens Skyld el. nogen til Villie; - vid. Cic. Phil. 2, 2; men ∾ peccata liberum parentum misericordiae, id. Cluent. 69; ligel. Montanus patri concessus est, Tac. Ann. 16, 33; — II) med Hensyn paa en terminus ad quem: gaaer el. træder hen dertil, nærmer mig dertil; A) „egenl."; - ∾ ad dextram, Ter. Andr. 4, 4, 12; ∾ ad victorem, Tac.; cf. Virg. Aen. 10, 820; - ∾ Carthaginem Novam in hiberna, Liv. 21, 15; cf. Nep. Them. 8; ligel. ∾ in insulam, Tac., in turbam, Hor. Sat. 1, 4, 143; ∾ trans Rhenum, Tac. Hist. 5, 23; - unde fulmen venerit, quo concesserit, Cic. Div. 2, 20; cf. id. Catil. 1, 7; — B) „fig."; ∾ in aliquid: ligesom at gaae over dertil el. deri, at forbinde sig el. smelte sammen dermed, at komme derunder el. indgaae deri; - vid. Sall. Jug. 18, o. id. Catil. 20; ∾ in deditionem, Liv.; in conditiones, id., in partes, Tac. Hist. 2, 1.

con.cĕlĕbro, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": ofte el. i Mængde at besøge, laetantia loca aquarum, (om Fuglene), Lucr. 2, 345; ∾ convivia, Cic.; — B) „bef."; a) at opfylde dermed, plateam cantu, Plaut. Cas. 4, 3, 2; men absol.; vid. Lucr. 1, 4; quae mare ··· concelebras, (fylder med din Livskraft); — b) i Mængde at festligholde el. bivaane; ∾ triumphum alicujus, (om Romerfolket: at tage festligen Deel deri); vid. Cic. Manil. 21; cf. Liv. 1, 9; ∾ diem natalem alicujus, Plaut., dapes, Ovid., funus militaribus studiis, Liv. 8, 7; — II) „fig."; A) ivrigen at lægge sig derefter; - ∾ studia per otium, Cic. Inv. 1, 3; — B) at forherlige el. prise; - ∾ Genium ludis et choreis, Tibull. 1, 7, 49; — b) df. ogs. at bekiendtgiøre el. udbrede, victoriam ejus diei etc., Caes. B. C. 3, 72. — concellita, ae, m., [cella]: Stuekammerat, Sidon. — con.cēlo, avi, 1, v. a.: skiuler omhyggeligen, errores, Gell.; cf. id. 11, 9.

concentio, onis, f., [concino], ligesom concentus: Sangchorets Istemmen, Chorsangen; ∾ clarissima (catervae), Cic. Sest. 55. — con.centŭrio, are, v. a.: at forsamle efter Centurier; men alene comisk; dum centurio in corde sycophantias, Plaut. Pseud. 1, 5, 159; cf. id. Trin. 4, 2, 60.

concentus, us, m., [concino]; I) „egenl."; A) „alm.": Samklang af Toner, harmonisk Musik; vid. Cic. d. Rep. 6, 18; - df. om et Instrument: concentum servare, (stemme el. harmonere), id. Fin. 4, 27; ∾ vocis lyraeque, Ovid., avium, Cic., Virg.; cf. Ovid. Fast. 1, 155; - ∾ tubarum et cornuum, Liv., signorum, Quintil.; — B) „bef.": Folkets samstemmige Bifaldsraab i Theatret, Plin. Pan. 2, oftere; — II) „fig.": Samstemmen el. Harmoni, Overensstemmelse el. Endrægtighed, Cic. Div. 2, 14; ∾ actionum, id., omnium doctrinarum, id.; cf. Hor. Ep. 1, 14, 31; men Plin. 37, 21: om Farvernes Symmetri.

*conceptācŭlum, i, n.: Rum til Optagelse og Opbevaring, Plin. 2, 45, Gell.; — 2) „overf.": Sted, hvor noget ligesom undfanges el. opstaaer, Plin. 11, 51; — conceptio, onis, f.; oprdl. Sammenfatten el. Optagen; df. I) „egenl." o. concret; A) „alm.": Indbegreb el. Omfang; - ∾ summa omnium rerum naturae (mundus), Vitruv.; — b) ∾ aquae: en Vandsamling, Frontin.; — B) „bef.": Undfangelse, Svangerskab, Cic. Div. 2, 22, o. Plin. 22, 40; — b) ∾ imbrium, (den ved Regn fremkaldte Frugtbarhed), Vitruv. praef.; — II) „fig."; A) Affatning el. Concipering, navnl. af Retsformularer, Cic. Inv. 2, 19, Dig.; — B) ∾ rei, (Begrebets Betegnelse, Udtrykket), Gell. 11, 13; o. — conceptivus, 3; I) „alm.": som optages el. modtoges udenfra, (opp. substantivus), Tertull.; — II) „bef.": som optages efter en Anordning; df. anordnet el. befalet; men alene i Forbindelsen: feriae conceptivae, hvortil Dagen aarligen anordnedes af Præsterne el. af en Magistratsperson; - saadanne Fester vare: Compitalia, Paganalia, Sementivae, Latinae, etc., Varr. L. L. 6, 3, Macrob., Fest.; — [concipio].

concepto, are, v. a., intens. af concipio: at undfange, proluviem bestiarum, Arnob.; — 2) „fig.": ∾ majora, (opfatte i Aanden), Arnob. — 1. conceptus, 3: partic. af concipio. — 2. conceptus, us, m., [concipio]; I) „alm.": Sammentagen, Omfang, Indbegreb, novenorum dierum, Plin.; — b) df. „concret" (o. in pl.); - ∾ vastos aquarum (sammenløbne Vandmasser) etc., Senec. Qu. N. 5, 15; — II) „bef.": Optagen el. at optage i sig; df. A) ∾ camini, (at der gaaer Ild deri), Suet. Vitell. 8; — B) Undfangelse, Svangerskab; vid. Cic. Div. 1, 42; — 2) df. ogs.; a) om Væxternes Befrugtelse el. Forplantning; ∾ satorum, Plin.; — b) „concret": Livsfrugten; ∾ abigere a se, (fordrive), Suet. Dom. 22; cf. Plin. 28, 77; — c) sild. ogs. „ment.": den aandige Opfatning; df. „concret": Tanke el. Forsæt; ∾ animi, Firm.

con.cerno, ĕre, v. a.: sigter el. blander sammen, aliquid alicui, Augustin. — concerpo, psi, ptum,

3, v. a., [carpo]; I) „egenl.": plukker el. river i Stykker, eas epistolas etc., Cic. Att. 10, 12; folia coronae concerpta in scyphum, Plin.; — II) „fig.": nedriver, udskælder, aliquem ferventissime, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6.

*concertātio, onis, f.: heftig Strid el. Trætte, magistratuum, (imellem dem), Cic. Sest. 36; cf. Plin. 20, 76; - bf. „bes.": heftig Ordstrid, ivrig Disputering el. Modsigelse; - concertationis studio etc., Cic. Div. 1, 30; men ∾ captatioque verborum, id. Part. or. 23; cf. id. d. Or. 2, 16; - dog ogs. den Ordstrid, som foger det Sande el. Rette, ibd. 1, 43, o. id. Fin. 1, 8; — concertātīvus, 3: horende til en Strid el. Retsstrid; ∾ accusatio, (i. e. mutua acc.): Modklage, ἀντικατηγορία, Auctor ap. Quintil. 7, 2, 9; o. — concertātor, oris, m.: der strider el. kappes med nogen; bf. ligesom aemulus: en Medbeiler; - concertator Corbulonis scientia militiae etc., Tac. Ann. 14, 29; — bf. concertatōrius, 3: horende til en Strid el. Trætte, navnl. til en Retsstrid; ∾ (genus dicendi), vid. Cic. Brut. 83; — [af flgd.].

con.certo, avi, atum, 1, v. n.; I) „alm.": heftigen el. ivrigen at stride sammen el. med nogen; - sædv. m. cum, el. absol., „poet." ogs. c. dat.; - te ··· nescio quid concertasse cum hero, Ter. Ad. 2, 2, 3; men Suet. Aug. 31: pluribus quondam de regno concertantibus; men ∾ proelio, Caes. B. G. 5, 6; - ogs. om en Væddestrid: ∾ velocitate nandi, Colum.; - „poet." ogs. om Ting: at kappes dermed; triclinia templis concertant, Manil.; — II) „bes.": at føre en Ordstrid, at disputere, at trættes; - ∾ cum inimico, vid. Cic. Manil. 10; cf. id. Att. 3, 12, o. Suet. Calig. 22.

concessātio, onis, f., [concesso]: Nølen, Dvælen, Ophold; - sine ullis concessationibus, Colum. 11, 1. — concessio, onis, f., [concedo]: Indrommelse el. Overladelse, Tilstaaelse el. Tilladelse; - ∾ agrorum, Cic. Agr. 3, 3; men concessio, ut liceat etc., Varr.; ∾ nostrā, (ved Indrommelse fra vor Side), Cic. Att. 3, 24; ligel. concessione competitorum, id.; — 2) som rhetorisk Figur: Tilstaaelse af en Feil, el. Indrommelse af en Paastand, Cic. Inv. 2, 31, Quintil. 9, 2, 51.

con.cesso, avi, 1, v. n.: vedbliver at nole el. dvæle; - quid ego hic ··· concesso pedibus? Plaut. As. 2, 2, 21; ogs. m. Negation o. c. inf. pass., id. Poen. 1, 2, 9. — 1. concessus, 3: partic. af concedo. — 2. concessus, us, m., [concedo], ligesom concessio: Indrommelse, Tilstaaelse, Tilladelse; (men alene in abl.); ipsorum inter ipsos concessu, Cic. Brut. 21; concessu omnium etc., id. Coel. 12; ligel. ∾ et munere deorum, id.; s. ogs. Tac. Ann. 12, 44.

concha, ae, f., κόγχη; I) den tofkallede Musling, Lucr. 2, 374, Plin. 9, 52; - conchas legere, (til Morskab), Cic. d. Or. 2, 6; ∾ cavae, Ovid., marinae, id., viles, Hor.; conchae unionum: Perlemuslinger, Suet. Ner. 31; — B) „bes." ogs.; 1) Perlemuslingen, Plin. 9, 54; — b) bf. „meton." o. „poet.": Muslingperle el. Perle, Tibull. 2, 4, 30, Ovid. Met. 10, 260; — 2) Purpursneglen, Lucr. 2, 501, o. Ovid. Met. 10, 267; — II) en Muslingskal, Lucr. 4, 937, o. Cic. N. D. 2, 48; — B) „meton."; 1) et Sneglehus, Colum. (poët.), 10, 324; — b) bf. ogs. det snegleformede Tritonshorn, Ovid. Met. 1, 333, Plin. 9, 4; ogs. Misenus's Horn, Virg. Aen. 6, 171; — 2) muslingformet Kar el. Bordkar, (Saltkar el. Oliekaal), Cat., Colum., Hor.

*conchātus, 3: muslingformet, cauda, Plin. 10, 22; o. — conchĕus, 3: horende til en Muslingskal, bacca: Muslingperle, Virg. Cul. 67, inc.; — [concha]. — conchis, is, f., κόγχος: etslags Bonne til at spise med Skallen, Martial. 13, 7, Juvenal. — conchīta, ae, m., κογχίτης: Muslingfisker, Plaut. Rud. 2, 2, 5. — conchŭla, ae, f., demin. af concha: liden Musling, Cels., Val. Max.

conchȳliātus, 3, [conchylium]: purpurfarvet, peristromata, Cic., vestis, Plin.; — 2) bf. subst. conchyliatus, i, m.: den Purpurklædte el. Fornemme, Senec. Ep. 62. — conchȳli.lĕgŭlus, i, m.: Muslingsamler, Cod. Theod.; af — conchȳlium, i, n., κογχύλιον; I) „alm.": Musling el. Skaldyr, Plin. 9, 60, Cic. Div. 2, 11; — II) „bes." ogs.; A) Osters, Cic. Pis. 27, Hor. Epod. 2, 49, oftere, Cels.; — B) en Art af Purpursneglen, Lucr. 6, 1072, Catull.; — 2) bf. atter „meton."; a) Purpurfarven el. Purpuret, Cic. Verr. 4, 46, o. Plin. l. c.; — b) Purpurklædning el. Purpurdragt, Quintil. 1, 2, 6, Juvenal.

1. concĭdo, cidi, 3, v. n., [cado]; I) „egenl."; A) „alm.": at falde el. styrte sammen el. omkuld, navnl. om en Bygning; - vid. Cic. d. Or. 2, 86, o. A.; ligel. om et Træ, Phaedr. 4, 7; men om en Person: paene in cursu concidi, Plaut. Ep. 2, 2, 16; ∾ sub onere, Liv. 24, 8; cf. Virg. Aen. 5, 333; — B) „bes." ogs. a) om Personer: at falde (død el. ligesom død), navnl. om den Epileptiske; vid. Liv. 10, 29, oftere, Lucr. 3, 488, oftere; ligel. om den Forgiftede, Quintil., Suet.; - navnl. ogs. at falde for Sværdet i Slaget, Nep.; ∾ in proelio, Cic., mutuis ictibus, Suet.; cf. Ovid. Her. 7, 196; — b) „poet." ogs. om Offerdyr: at falde for Oxen, Lucr. 2, 353; cf. Ovid. Met. 8, 735, o. Tibull. 1, 2, 64; ogs. om den som Offer faldende Iphigenia, Lucr. 1, 100; — II) „fig.": at falde sammen, at afkræftes, at tabe sig el. ophøre; - concidunt venti, (lægge sig), Hor.; ∾ macie, (falde sammen, udtorres), Ovid. Her. 21, 215; - navnl. ogs. om Stater, odl.; at svækkes, at gaae tilgrunde; vid. Ovid. Met. 15, 422, Hor. Od. 3, 16, 11, o. Virg. Aen. 11, 245; - ligel. om en Statsmand: at styrtes, odl.; vid. Cic. Att. 3, 10, o. Nep. Phoc. 2; men Cic. Att. 1, 16: una omnes patroni conciderunt, (tabte Modet); - Romae ··· fidem concidisse, (at al Tillid el. Credit ophørte), Cic. Manil. 7; - ligel. om en Værdighed el. Myndighed; ∾ senatus auctoritas, Cic., imperii majestas, Nep.; men conciderunt nomina artificum, (ere tabte el. glemte), Cic. Verr. 4, 6; ogs. ∾ artificia, id. Acad. 2, 47.

2. concīdo, cidi, cīsum, 3, [caedo]; I) „egenl."; A) „alm.": hugger sammen, sønderskærer, odl.; - ∾ nervos, (overskære el. sønderslide), Cic. Flacc. 30; ∾ ligna, (smaahugge), Ovid.; ∾ agrum fossis, Plin.; ∾ et cremare naves, (ophugge), Liv. 38, 39; - bf. „alleg.": ∾ aliquem articulatim, (aldeles at giore det af med nogen), Plaut. Epid. 3, 4, 52; men Cic. Verr. 3, 66, af et Brev: cum Vultejo caede, concide, (afgior el. opgior Alt med ham), er laant af Gladiatorsproget; — B) „bes."; a) at slaae el. prygle fordærvet; ∾ plebem Rom. virgis, Cic. Verr. 1, 47; ligel. ∾ loris, pugnis, Juvenal.; — b) ofte ogs. i Krigssproget: at nedhugge el. fælde, Caes. B. G. 2, 11, Cic., Nep.; — II) „fig."; A) om Talen: at sønderlemme, sønderlemmende at afkræfte; - vid. Cic. Orat. 69, hvor ogs.: infringendis concidendisque numeris; cf. Quintil. praef.; — B) om Personsobjecter: ved Tale el. Handling at nedslaae el. nedværdige, at afkræfte el. styrte; - vid. Cic. d. Or. 3, 1, o. id. Phil. 5, 11; ∾ aliquem totis voluminibus, (ligesom nedrive), id. N. D. 1, 32; - ∾ testamentum, (tilintetgiore), Dig.; — III) partic. concisus, 3, ogs. som adj.: afkortet, kort, concis; - ∾ sententiae, Cic., disputationes, id.; brevia illa et concisa, Quintil.; cf. Cic. d. Or. 2, 80; - ogs. „overf." om Taleren; vid. Cic. Orat. 13.

con.cĭēo, (cīvi), cĭtum, 2, ogs. concĭo, çivi, cītum, 4, (navnl. den sidste Form hos Lucr. o. Tac., dog ogs. conciri, Liv.), v. a.; I) „egenl.": at sætte i heftig Bevægelse, at drive el. jage el. bringe sammen; - concient miraculo rei novae homines, Liv. 1, 59; men concisse milites ad repetendam libertatem, id. 3, 53; ∾ auxilia donis, Tac. Hist. 5, 19; eos, qui

etc., ad arma conciens, Vell. 2, 71; — 2) „poet." ogſ. om Ting og om Begreber: ſtærkt at bevæge el. ryſte; - ceu concitus imbribus amnis Fertur, Ovid. Met. 3, 79; cf. Virg. Aen. 12, 921; — II) „fig."; A) „alm.": at opvække el. afſtedkomme; - Quantas turbas concivi insciens? Ter. Heaut. 5, 2, 17; cf. Lucr. 6, 409, o. Plaut. Men. 5, 5, 1; — B) „beſ.": ophidſer, opbringer, ſætter i Lidenſkab; - ∾ hostem, Tac., accusatorem, id.; ligel. ∾ varios motus animorum, id., iram, Ter.; — b) ofteſt in partic. perf.: immani concitus ira, Virg.; men divino concita motu (Manto: begeiſtret), Ovid. Met. 6, 158; cf. Hor. Od. 3, 15, 10; men concita mater, Ovid. Met. 4, 518, (i. e. male sana: affindig); - concitos per largitiones veteranos, (ophidſede el. forførte), Tac. Ann. 1, 10; fraude concita mater in filium, Quintil.; — not.: concibant, (f. conciebant), Tac. Hist. 5, 19; - concitus, Lucr. 2, 267, o. A.

conciliābŭlum, i, n., [concilium]: Forſamlingsplads, navnl. til offenlige Forhandlinger; til Retergang, til Handel, oſv.; - df. ogſ. Landsby el. Flække, hvor ſlige Pladſer findes; - per omnia fora conciliabulaque, etc., Liv. 40, 37; nundinas et conciliabula obire, id. 7, 15; - comiſk er: conciliabula damni, (om ſmudſige Kipper), Plaut. Trin. 2, 2, 38.

*conciliātio, onis, f.; I) „alm."; A) „egenl.": Forening el. Forbindelſe, generis humani, Cic. Off. 1, 41; cf. id. N. D. 2, 31; — B) „fig."; 1) den naturlige Stræben el. Attraa efter Forbindelſe dermed el. Beſiddelſe deraf; - ∾ hominis ad ea, quae etc., Cic. Fin. 3, 6; cf. id. Acad. 2, 42; — 2) Forbindelſe i Sindelav, Hengivenhed el. Velvillie; vid. id. d. Or. 2, 53; honestum ad conciliationem satis per se valet, Quintil.; — b) df. ogſ. ſom rhetoriſk Figur, Cic. d. Or. 2, 53, Quintil. 9, 1 o. 2; — II) „beſ.": Mægling, odl.; ad conciliationem gratiae etc., Cic. Cluent. 31; o. — conciliātor, oris, m.: ſom ſkaffer el. tilveiebringer, Ophavsmand el. Stifter el. Mægler; - ∾ harum nuptiarum etc., Nep. Att. 12; cf. Suet. Aug. 48; men ∾ proditionis, Liv. 27, 15; men ∾ idoneus genti Germanorum, (Fredsmægler), Tac. Ann. 1, 58; — b) ſild. ogſ. en Kobler, Vopisc.; — [concilio].

conciliātrīcŭla, ae, f., demin.: ſom anbefaler el. befordrer; - ∾ blanda (nobilitas), Cic. Sest. 9; af — conciliātrix, icis, fem. af conciliator; I) „alm.": ſom forener el. forbinder dermed el. med hinanden; vid. Cic. N. D. 1, 27; ogſ. Koblerſke, Plaut. Mil. gl. 5, 1, 17; — 2) „beſ." ogſ.: Stifterinde, Skaberinde; - ∾ amicitiae virtutis opinio, Cic. Lael. 11; cf. id. Leg. 1, 9.

conciliātūra, ae, f., [concilio]: Kobleri; - ∾ exercere, Senec. Ep. 97. — 1. conciliatus, 3: partic. o. adj. af concilio. — 2. conciliātus, us, m., [concilio]; alene in abl. o. om Atomernes Forbindelſe; vid. Lucr. 2, 956, o. id. 4, 576. — concĭliciātus, 3, [cilicium]: ſom bærer Haardække, (neml. ſom bodfærdig), Tertull.

concĭlio, avi, atum, 1, v. a., [concilium]; I) „alm."; A) „egenl.": forbinder el. forener dermed el. med hinanden; - vid. Lucr. 1, 612, o. id. 2, 901, oftere, om Atomernes Forbindelſe; - dog ogſ. om andre Legemer; traduces bini inter se ··· conciliati, Plin. 17, 35; — B) „fig."; 1) at forbinde dermed, at vinde derfor, at giøre hengiven el. velvillig, odl.; - m. inter se, el. c. dat., der dog undert. er udfalden, ſield. absol.; - ∾ et conjungere homines inter se, Cic. Off. 1, 16; ∾ sibi judicem, Quintil.; ∾ sibi homines, Nep.; ∾ eam civitatem Avernis, Caes.; ∾ deos homini, Ovid.; cf. Cic. Fin. 3, 5; - conciliabat ceteros reges (sc. sibi), Nep. Hann. 10; ligel. ∾ animos hominum, Cic., animos plebis, Liv.; - men absol., Quintil. 11, 3, 161: nihil est ad conciliandum gratius verecundia; — 2) ligeſom commendo: giør behagelig, anbefaler; Et dictis artes conciliasse suas, Ovid. Trist. 3, 11, 42; — II) „beſ.": at forſkaffe, at tilveiebringe, (m. o. ud. dat.); A) om Perſoner o. erotiſk: at føre ſammen el. at forbinde (de Elſkende); vid. Lucr. 5, 961; df. om en Koblerſke: ∾ filiam suam alicui, Suet.; cf. Ovid. Am. 1, 13, 42; - f. dat. findes ogſ. ad, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 203; — B) om Ting, navnl. ogſ. om Slaver: ved Kiøb el. paa anden Maade at ſkaffe el. tilveiebringe; - qui illum (servum) dudum conciliaverunt mihi, (have ſkaffet mig ham kiøbt), Plaut. Poen. 3, 5, 25; cf. Ter. Eun. 4, 1, 2: male conciliate (voc.), etc.; - si ullo pacto ille huc conciliari potest, (kan ſkaffes hid), Plaut. Capt. 1, 2, 28; - pecuniae conciliandae causa etc., Cic. Verr. 2, 55; cf. ibd. 4, 58; — C) om abſtracte Objecter: forſkaffer el. erhverver, bringer iſtand, tilveiebringer; - inter se atque vos Affinitatem ut conciliarem, Plaut. Trin. 2, 4, 42; pacis inter cives conciliandae (cupidus), Cic. Fam. 10, 27; cf. id. Arch. 8; ∾ amicitiam cum aliquo, id. Dejot. 14; ∾ majestatem nomini Rom., Liv. 29, 11; ∾ otium, Nep., nuptias, id. Att. 5; — III) partic. conciliatus, 3, ogſ. ſom adj.; A) m. paſſiv Bem.: anbefalet dertil, elſket el. yndet; - flore aetatis Hamilcari conciliatus, Liv. 21, 2; cf. Suet. Vitell. 7; superl., Symmach.; — B) m. activ Bem.: tilbøielig dertil, gunſtigen ſtemt; - ut judex ad rem accipiendam fiat conciliatior, Quintil. 4, 2, 24; homo voluptati a natura conciliatus, Gell. 12, 5.

concĭlium, i, n., [concieo, beſl. m. 2. concio]; I) „egenl."; A) „alm.": Sammenkomſt, Forſamling; - videre ambas in uno concilio, (tilſammen el. ſamlede), Plaut. Mil. gl. 2, 2, 96; ∾ Camenarum cum Egeria, Liv. 1, 21; cf. id. 2, 38; ∾ pastorum, Cic., coelestium, id.; cf. id. d. Senect. 23; - men „alleg.": tamquam etc., sic voluptatem in virtutum concilium adducere, id. Fin. 2, 4; — B) „beſ." o. „meton.": den beraadſlaaende Forſamling, d. e. Raadet; - vid. Caes. B. G. 2, 4; ligel. diem concilio constituerunt, ibd. 1, 30; ∾ convocare, id., transferre Lutetiam, id.; ∾ dare legatis, Liv. 43, 17; cf. id. 36, 31, ogſ. id. 32, 22, fin.; men ∾ sanctum patrum, (det romerſke Senat), Hor. Od. 4, 5, 4; — II) „fig.": Væſenernes indre Forbindelſe el. Forening; vid. Lucr. 2, 919, oftere; men Cic. d. Rep. 6, 13: concilia coetusque hominum jure sociati, quae civitates appellantur; — 2) ſild. ogſ. Kiønsforbindelſen, Arnob.; — b) df. ogſ. en ſtimulerende Plante, ſædv. iasione; vid. Plin. 22, 39.

concĭnentia, ae, f., [concino]: den muſicalſke Harmoni, Macrob. Somn. Scip. 2, 2; — 2) „overſ.": ∾ architectonica, (Symmetri), Sidon. — concĭnĕrātus, 3, [cinis]: beſtrøet med Aſke, Tertull.

*concinnātīcius, (-tius), 3: kunſtigen forfærdiget, mensula, Appul.; — *concinnātio, onis, f.; 1) i Oekonomien: Tilberedelſe; ∾ aquae marinae, Cato; — 2) „overſ."; ∾ epistolae, (Affatning el. Nedſkrivning deraf), Auson.; o. — concinnātor, oris, m.: ſom ordner el. bringer i Orden; ∾ capitum et capillorum, Colum.; — 2) „overſ.": Opfinder el. Ophavsmand, criminum, Sidon.; — [concinno]. — concinne, adv. af concinnus: fint, ſmukt, artigen; ∾ et lepide vestita, Plaut.; — 2) ofteſt „fig." om Talen; vid. Cic. d. Or. 2, 19; ligel. ∾ et blande rogare aliquem, id. R. Com. 16; - compar., ∾ loqui, Auson.

*concinnĭtas, atis, f.; I) „alm.": kunſtigen ordnet Forbindelſe el. Sammenføining; concinnitates colorum, Gell.; cf. Senec. Ep. 115; — 2) i Rhetoriken: Talens Udſmykning igiennem Ordenes og Sætningernes kunſtmæsſige Forbindelſe, Cic. Orat. 34, o. id. Brut. 83, oftere; — concinnĭter, adv.: Biform af concinne, Gell. 18, 2; o. — concinnĭtūdo, inis, f., ſom Biform af concinnitas: Talens oratoriſke Udſmykning, Cic. Inv. 1, 18; — [af concinnus].

concinno, avi, atum, 1, v. a., [concinnus]; I) „bef.": passende at ordne el. sammenføie el. istandsætte; - probe lepideque concinnatam (pallam) etc., Plaut. Men. 3, 2, 2; navnl. ogs. i Oekonomien; ∾ vinum, (tilberede el. tillave), Cato; - ∾ ludum, Plaut. Rud. 1, 2, 8; men ∾ vultum, (opsminke), Petron.; — 2) „fig."; ∾ ingenium, (uddanne), Senec. Ep. 7; — II) ogs. „alm.": at frembringe el. foraarsage; - vid. Lucr. 6, 437, o. ibd. 1117; ligel. concinnavi tibi munusculum, (har udarbeidet til dig), Trebon. ap. Cic. Fam. 12, 16; cf. Sen. Ep. 117; men concinnat amores consuetudo, Lucr.; — b) forel. ogs. m. tilføiet adj., ligesom reddere: at gjøre dertil; - qui me insanum verbis concinnat suis, Plaut. Capt. 3, 4, 69; cf. id. Trin. 3, 2, 58.

concinnus, 3; [efter Non. af cinnus]; oprdl.: kunstmæssigen indrettet el. sammenføiet, zirlig, net, smuk, artig; df. I) objectivt; A) „alm."; - sat edepol concinna est facie (virgo), Plaut. Pers. 4, 3, 77; ∾ tectorium, Cic. Qu. Fr. 3, 1; folia concinniora (helicis), Plin. 16, 62; ∾ Samos, (det skjønne el. yndige S.), Hor.; men ∾ heluo, Cic. Pis. 10, (elegant); — B) „fig."; a) om Talen el. Foredraget: ordnet og smykket, passende el. træffende; - ∾ oratio, Cic.; cf. id. d. Or. 3, 25, ogs. id. Brut. 95; ligel. reditus ad rem aptus et concinnus, id. d. Or. 3, 53; ∾ versus, Hor.; cf. id. Sat. 1, 10, 23; — b) om Personer; alii ··· concinniores etc., Cic. Orat. 6; cf. Nep. Ep. 5; - ogs. om en Maler, Plin. 35, 36; — II) subjectivt, ligesom commodus; ordenl. c. dat.: passende el. skikket dertil; ut tibi maxime concinnum est, Plaut. Mil. gl. 4, 2, 33; - df. om Personer: som føier sig derefter, venlig el. velvillig derimod; concinnus amicis, Hor. Sat. 1, 3, 50; cf. Lucr. 4, 1272.

concĭno, cĭnui, 3, v. n. o. a., [cano]; I) som v. neutr.; A) „egenl.": tilsammen el. dertil at synge el. tone; - ubi concinuit (chorus), Colum.; ∾ tragoedo pronuncianti, Suet. Calig. 54; ubi signa concinuissent, Liv. 30, 5; cf. Tac. Ann. 1, 68; — B) „fig.": at stemme overens, at harmonere, inter se, vid. Cic. N. D. 2, 7; men ita fit, ut nulli duo concinant, Plin.; men cum Peripateticis re concinere (Stoicos), verbis discrepare; vid. Cic. N. D. 1, 7; — II) som v. act.: tilsammen el. harmonisk at stemme deri, lade tone el. lyde, besynge el. forherlige; - ∾ carmina nuptilia, Catull., laudes Jovis, Tibull.; cf. Hor. Od. 4, 2, 33 o. 41, ogs. Cic. Tusc. 1, 44; — B) df. „overf.": spaaende at synge, men alene „poet." om Fuglenes Varselsskrig; vid. Prop. 2, 21, 36, o. Ovid. Am. 3, 12, in.

1. concio, ire, f. und. concieo. — 2. concio, onis, f., [1. concio, f. concieo, besl. m. concilium]; I) „egenl.": den formeligen sammenkaldte Forsamling af Folket el. af Hæren, for at høre et Foredrag; - ∾ vocare el. advocare, Cic., Sall., o. A.; ligel. advocare concionem populi, Sall., militum, Caes.; ogs. vocare populum in concionem, plebem ad concionem, Liv.; prodire in concionem populi, Nep. Them.; - ogs. i Modsætn. af Senatet; vid. Cic. Fam. 5, 2, o. Tac. Ann. 4, 40; - men Liv. 2, 28, med Lune: in mille conciones etc.; - laudare aliquem pro concione, Sall., Liv.; - ∾ togata et urbana, Liv.; cf. Cic. Lael. 25; — II) „meton."; A) den for en saadan Forsamling holdte Tale; vid. Cic. Fam. 9, 14; ∾ habere apud milites, Caes. Liv.; ∾ habendae potestas, Cic.; - conciones hede ogs. de i et historisk Værk indlemmede Taler; vid. Quintil. 10, 1, 73; — B) Talerstolen; vid. Verr. Fl. ap. Gell. 18, 7; cf. Liv. 3, 49; ascendere in concionem, Cic. Att 4, 2.

conciōnābundus, 3, [concionor]: der holder et Foredrag i el. for en Forsamling, Liv. 21, 53, oftere, o. Tac. Ann. 1, 16. — *conciōnālis, e: hørende til el. benævnt efter en Folkeforsamling, clamor, Cic. Qu. Fr. 2, 5; ∾ genus dicendi, Quintil.; men ∾ senex, vid. Liv. 3, 72; cf. Cic. Att. 1, 16; o. — conciōnārius, 3: = fgd.; ∾ populus, Cic. Qu. Fr. 2, 3; — [af concio].

conciōnātor, oris, m.: en Folketaler, navnl. som ved sine Taler oprører Folket, Cic. Cat. 4, 5; af — conciōnor, atus sum, 1, v. dep. n., [2. concio]; I) at bivaane en Folkeforsamling, men rimel. alene Liv. 39, 16; — II) sædv. holder en Tale for el. i en Folkeforsamling; - ∾ ex turri alta, (om Dionysius), Cic. Tusc. 5, 20; ∾ superiore e loco, id., pro tribunali, Tac., apud milites, Caes., ad populum, Suet., adversus aliquem, Liv.; - ofte ogs. absol; vid. Liv. 1, 28, Tac. Ann. 11, 7, o. A.; men Cic. Qu. Fr. 2, 6, m. flgd. acc. c. inf.; — b) offenligen i en Forsamling at istemme, navnl. om Choret paa Theatret; vid. Cic. Sest. 55.

concĭpĭlo, avi, 1, v. a., forel. Biform af concipio: griber el. tager fat derpaa, Plaut. Truc. 2, 7, 61, o. Naev. ap. Fest. — concĭpio, cēpi, ceptum, 3, v. a., [capio]; I) „egenl.; A) „alm.": at tage el. gribe derom; df. at omfatte el. rumme, at optage i sig; - vid. Lucr. 6, 503; ligel. concipit Iris aquas, Ovid. Met. 1, 271; cf. Cic. N. D. 2, 55; men ∾ ventum veste, Quintil.; ∾ ignem, (fange el. tændes), Cic., Liv.; ∾ flammam, Caes.; men erotisk: ∾ flammas pectore, Catull. 64, 92; - ∾ virus noxium, (blive forgiftet), Plin.; ∾ morbum, (blive syg), Colum.; — B) „bes." ogs.; 1) at undfange, at befrugtes, (om Mennesker, Dyr og Værter); undert. absol.; vid Lucr. 4, 1262; saal. om Koen, Varr., om Fuglene, Ovid.; men Plin. 16, 39: (arbores) concipiunt ··· pro sua quaeque natura; - ligel. c. acc.; ∾ aliquem ex aliquo, Cic., de aliquo, Ovid.; cf. id. Met. 4, 611; men ibd. 10, 470: concepta crimina portat, (i. e. fetum per crimen conceptum); - ∾ ova, (om Fiskene), Plin.; omnia, quae terra concipiat, semina etc., Cic. N. D. 2, 10; — 2) ∾ furtum, i Retssproget: at udfinde det Stjaalne; df. furti concepti agere, (at anklage den, hos hvem det Stjaalne findes), Paul. Sent.; s. ogs. Gell. 11, 18; — II) „fig."; A) „overf.": at opfatte med Sandserne, navnl. med Synets Sands; - Qui haec tanta oculis bona concipio, Plaut. Poen. 1, 2, 65; — B) oftere „ment."; 1) ∾ animo el. mente, ogs. absol. concipere: aandigen at opfatte; df. a) at forestille sig noget, at tænke sig noget saa el. saa; - quod ego nunc mente concipio, Liv. 1, 36; cf. Cic. Div. 2, 39; men Quintil. 6, prooem.: illum ··· de quo summa conceperam ··· amisi; — b) at opfatte el. forstaae, at begribe el. indsee; - vid. Cic. Leg. 1, 22; men quae concipi animo non possunt: det Ubegribelige, Plin.; - fremdeles m. acc. c. inf., Cic. Off. 3, 29, o. Ovid. Met. 2, 77; men Vell. 2, 117: concepit (sc. animo), etc.; — 2) ∾ verbis, ogs. absol. concipere: med Ord at omfatte el. opfatte el. udtrykke; - vid. Cic. Off. 3, 29; ∾ jusjurandum, Liv., Tac., ogs. jurisjurandi verba, id., men Liv. 7, 5, absol.: ∾ verba: affatte el. concipere en Edsformular; ligel. ∾ vadimonium, Cic., stipulationem, Dig.; men ∾ foedus, Virg. Aen. 12, 13 (Serv.); — b) „bes." ogs. i Religionssproget: igjennem en bestemt Formular at fastsætte el. anordne, navnl. en Festdag, osv.; - quotannis is dies (Compitalia) concipitur, Varr.; Latinas ··· non rite concepisse (magistratus), Liv. 5, 17; s. ogs. conceptivus s. 1.; ligel. ∾ auspicia, Liv. 22, 1; ∾ templa, Varr., bellum, id.; — 3) at opfatte el. optage i sit Indre, navnl. en Stemning el. Lidenskab, osv.; - ∾ mente vaticinos furores, Ovid. Met. 2, 610; men ∾ pectore tantum robur, Virg. Aen. 11, 368; ∾ aliquid spe, Liv. 23, 33; ∾ spem metumque, Ovid.; - navnl. ogs. til det Værre; qui non solum vitia concipiunt ipsi, sed etc., Cic. Leg. 3, 14; ligel. ∾ fraudes inexpiabiles, id., scelus, id.; ogs. ∾ scelus in se, id. Verr. 1, 4; ogs. ∾ flagitium cum aliquo, id. Sull. 5.

*concise, adv.; ligesom afkaaret; df. rhetorisk: afkortet, i korte Sætninger, Quintil. 12, 2, 11; — concisio, onis, f.: Sonderlemmelse; df. rhetorisk: Periodens Sonderlemmelse i enkelte korte Sætninger, Cic. Part. or. 6; o. — concisor, oris, m.: som hugger el. fælder; ∾ nemorum, Coripp.; — df. adj.: concisōrius, 3: til at skære med, ferramenta, Veget.; o. — concisūra, ae, f., ligesom concisio: Sonderlemmelse; df. a) ∾ aquarum: Vandets Fordeling, Senec. Ep. 100; — b) concisurae (montium): Sprækker el. Revner deri, Plin. 34, 19; — [2. concido]. — concisus, 3: partic. o. adj. af 2. concido.

*concitāmentum, i, n.: Pirringsmiddel, Senec.; — concitāte, adv.: hurtigen, ilende, agere pecus, Colum.; superl., ∾ rapere, (om Vinden), Augustin.; — 2) „fig.": heftigen, ivrigen, dicere, Quintil.; - compar., ∾ movere affectus, id.; — concitātio, onis, f.; „egenl.": heftig el. voldsom Bevægelse; ∾ remorum, Liv.; df. sædv. „fig."; 1) „overf.": oprørsk Bevægelse, Oploeb el. Opstand; - ∾ et seditio plebei contra patres, vid. Cic. Brut. 11; ∾ crebrae (multitudinis), Caes. B. C. 3, 106; — 2) „ment."; ∾ animi el. animorum: lidenskabelig Bevægelse, heftig Lidenskab; vid. Cic. Tusc. 5, 16; ligel. ∾ vehementiores animi, id.; men ∾ animorum, Liv. 9, 8: Forbittrelse el. Harme; - ogs. absol. concitatio (sc. animi), Quintil. 1, 11, 12, oftere, o. — concitātor, oris, m.: som ophidser el. afstedkommer; - ∾ turbae et tumultus, Liv. 25, 4; ∾ belli, Tac.; — df. fem. concitātrix, icis: som hidser; - ∾ veneris eruca, Plin.; - ogs. adj.: ∾ vim habere, id.; — [concito]. — 1. concitātus, 3: partic. o. adj. af concito. — 2. concitātus, us, m., [concito], ligesom concitatio: stærk Bevægelse el. Rystelse, Sidon.

concito, avi, atum, 1, v. a., intens. af concieo; I) „egenl.": sætter i stærk el. rystende Bevægelse; - concitat artus (formido), Lucr.; cf. id. 3, 301; - ∾ equum calcaribus, Liv., equos in hostem, id.; ogs. ∾ equos adversos, id.; cf. id. 30, 25; ∾ se in hostem, id. 8, 30; cf. Virg. Aen. 7, 476; - „poet." ogs. om Jægerne: ∾ feras, Ovid., omne nemus, id.; ligel. „poet.": ∾ aquas eversas, (om Stormen), id.; - ∾ se in fugam, Liv.; ogs. ∾ se fuga aliquo, Val. Fl.; — II) „fig."; A) „overf."; ∾ aliquid: opvække, afstedkomme, bevirke, fremkalde, (navnl. en Handling el. Tilstand el. Stemning, odl.); - ∾ bellum, Cic., Nep., Liv.; ogs. ∾ bellum Romanis, id. 35, 12; ligel. ∾ turbas alicui, Sall.; men ∾ misericordiam populi, Cic.; ∾ invidiam, odium, iram, Quintil.; ∾ seditionem et discordiam, Cic., tumultum, Caes., Liv.; ∾ morbos, Cels., pituitam, id., somnos, Plin.; — B) „ment."; ∾ aliquem: at tilskynde el. henrive el. ophidse til en vis Virksomhed el. Lidenskab el. Heftighed; a) m. ad, ogs. m. in el. adversus, etc.; - vid. Cic. d. Or. 1, 47; ∾ judicem ad fortiter judicandum, Quintil.; cf. Hor. Od. 1, 35, 16; men qui in iram concitat se, Quintil.; ∾ exercitum adversus regem, Liv. 1, 59; - ogs. c. inf., vid. Ovid. Met. 13, 225; — b) absol., dels c. abl., dels uden samme; - ∾ aliquem injuriis, Sall., multitudinem fallaci spe, Liv.; men id. 7, 8: his inter se vocibus concitati; cf. Tac. Agric. 38; - ∾ opifices et tabernarios, (bringe dem i Oprør), Cic. Flacc. 8; ligel. ∾ servitia, multitudinem, Nep.; men ∾ judices, (opp. flectere, placare, mitigare), Quintil.; — III) partic. concitatus, 3, ogs. som adj.; A) „alm.": som er sat i stærk Bevægelse, d. e. hurtig, ilende; - ∾ equo vehi ad hostem, Nep. Dat. 4; cf. Liv. 35, 5; - compar., ∾ conversio coeli, Cic.; superl., ∾ motus corporis, Quintil.; — B) „fig."; 1) „overf.": stærk el. heftig, navnl. om Stemmen el. Lyden o. om Foredraget; vid. Quintil. 11, 3, 175; concitatior accidens clamor, Liv. 10, 5; - concitatius (dicendi genus), vid. Quintil. 8, 3, 11; Lucanus (poëta) ardens et concitatus, id. 10, 1, 91; — 2) „ment.": oprørt, heftig, lidenskabelig; - ∾ concio, vid. Cic. Flacc. 7; concitati affectus, (opp. mites atque compositi), Quintil.; ∾ animus, (opp. remissus), id.

concitor, oris, m., [concieo]: som vækker el. afstedkommer; ∾ belli, Liv., Tac.; ∾ vulgi, Liv.; (men forverles hyppigen med concitator). — 1. concĭtus, o. concitus, 3, f. und. concieo, concio. — 2. concĭtus, us, m., [concieo], ligesom concitatio: Driven el. Sporen; ∾ equi, Claud. Mam. — conciuncŭla, ae, f., demin. af 2. concio: lidet el. kort Foredrag for Folket, Cic. Att. 2, 16. — concivis, is, m.: Medborger, (som Oversættelse af συμπολίτης), Tertull.

conclāmatio, onis, f., [conclamo]: almindeligt el. høit Skrig, Caes. B. C. 2, 26; „bes." ogs. Klageskrig, Senec.; ligel. in pl., Tac. Ann. 3, 2, oftere. — conclāmatus, 3: partic. o. adj. af conclamo. — conclāmito, are, v. n., intens. af flgd.: skriger høit el. stærkt, tota urbe, Plaut. Merc. 1, 1, 51.

conclāmo, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) (m. consubject.): almindeligen el. i Mængde at raabe el. udraabe, (bes. bifaldende); - vid. Cic. Phil. 6, 1, o. Caes. B. G. 3, 18; men Cic. Flacc. 6: quod sutores et zonarii conclamarunt, etc.; ∾ victoriam suo more, (istemme et Seiersskrig), Caes. B. G. 5, 37; cf. Virg. Aen. 10, 738; ogs. m. flgd. ut c. conj, Caes. B. G. 5, 26, el. c. conj. efter d. udsaldne ut, id. B. C. 3, 6; - conclamant vir paterque, (løfte et Skrig), Liv. 1, 58; cf id. 1, 25; men Tac. Ann. 3, 74, pass.: qui (duces) ... conclamabantur, (hædredes med Bifaldsraab); — b) „bes." ogs. i Krigssproget, ∾ ad arma: kalde til Vaaben, Liv. 3, 50, oftere; - men ∾ vasa, (elliptisk, f. conclamare, ut vasa colligantur), Caes. B. C. 1, 66; ligel. absol., ibd. 67; — II) (m. con- object.): at sammenkalde, at kalde til Hielp; - ∾ socios, Ovid. Met. 13, 73; ∾ duros agrestes, Virg. Aen. 7, 504; — III) (m. con- intens.): høit el. stærkt at raabe el. skrige; - Hei mihi! conclamat, Ovid. Met. 6, 227; cf. Virg. Aen. 3, 523; men Caes. B. G. 1, 47: conclamavit, quid ad se venirent; - men „poet.": ∾ omnes deos, Senec. Oedip.; ligel. ∾ saxa querelis, (fylde dem med Skrig), Martial.; ogs. absol., Ovid. Met. 4, 691, oftere; — B) „bes." ogs. i Religionssproget; - ∾ aliquem (el. mortuum): klagende at udraabe den Dødes Navn; vid. Serv. ad Virg. Aen. 6, 218; hertil hører ogs. Liv. 4, 40: quae (domus, f. familiae) conclamaverant suos; men „poet.", Lucan. 2, 23: corpora nondum conclamata; — b) df. som Ordsprog: jam conclamatum est, (det er forbi, derved er intet at giøre), Ter. Eun. 2, 3, 56; — II) partic. conclamatus, 3, ogs. som adj.; (men alene eftercl.); A) udskregen, d. e. bekiendt el. beromt; in superl., Sidon.; — B) „overf."; a) m. pass. Bem.: fordærvet, ulykkelig, res, Serv. ad Virg. Aen. 2, 233; — b) m. act. Bem.: fordærvelig, frigus, Macrob.

conclausus, 3, f. und. concludo. — conclāve, is, n., [clavis]: Kammer el. Værelse, Aflukke, Stald el. Bur, odl.; vid. Cic. R. Am. 23, Ter. Heaut. 5, 1, 29, o. A.; - ligel. in pl., Cic. Verr. 1, 26, Suet., o. A.; — not.: gen. pl. heterocl., conclaviorum, Vitruv.

conclūdo, si, sum, 3, v. a., [claudo]; I) „egenl.": indelukker el. indeslutter, bringer el. holder i Forvaring; - ∾ bestias delectationis causa, Cic. Fin. 5, 20; cf. Ter. Phorm. 5, 1, 17; ∾ aliquem in cellam cum aliqua, id., ogs. aliquem aliquo, id.; - deus intelligentiam in animo conclusit, animum in corpore, Cic. Univ. 3; - ∾ locum sulco, (omgive dermed), Virg. Aen. 2, 425; conclusa aqua, (opp. profluens), Cic.; conclusum mare, (opp. vastum el. vastissimum), Caes.; - comisk er Plaut. Trin. 4, 2, 61: qui amicos intra dentes conclusos habent, (som have glemt deres Navne); — II) „fig.";

A) „alm."; a) at opfatte el. sammenfatte deri el. derunder, at indskrænke dertil; - vid. Cic. d. Or. 1, 42, o. Nep. Ep. 4; ligel. ~ jus civile in parvum et angustum locum, Cic. Leg. 1, 5; cf. id. R. Com. 5; men ~ oratorem in ea, quae etc., id. d. Or. 1, 61; cf. Ter. Hec. 4, 4, 80, o. id. Andr. 2, 3, 12; — b) at beslutte el. slutte, d. e. at ende; - ~ epistolam, Cic.; men exitu notabili concludi, (at ende dermed), id. Fam. 5, 12; cf. id. Verr. 2, 31; — B) „bef." o. „techn."; a) i Rhetoriken: rhythmisk at afrunde el. afslutte; - vid. Cic. Orat. 59; ~ sententias, ibd.; ligel. ~ versum, Hor. Sat. 1, 4, 40; - men Quintil. 1, 5, 29: ~ verbum acuto tenore, (lade ende dermed); — b) i Philosophien: at giøre en Slutning; - deinde concludebas, summum malum esse dolorem, etc., Cic. Fin. 2, 19; cf. id. d. Or. 2, 53; men id. Div. 2, 49: concludere (eos) hoc modo: si etc.; ogs. ~ argumentum, id. Acad. 2, 14; cf. id. Orat. 35; - men absol.: ea sumunt ad concludendum, quorum etc., id. Div. 2, 49; — not.: conclausus, f. conclusus, Colum.

conclūse, adv. af 1. conclusus; i Rhetoriken: sluttet el. afrundet; - ~ apteque dicere, Cic. Orat. 53. — conclūsio, onis, f., [concludo]; I) „egenl.": Tillukning el. Tilslutning; A) „abstr."; ~ palpebrarum, Coel. Aur.; - navnl. ogs. i Krigssproget: fiendlig Indslutning, Beleiring el. Blokade; - ~ diutina, Caes. B. C. 2, 22; cf. Nep. Eum. 5; ogs. in pl., Vitruv.; — B) „concr."; ~ portuum: deres Indfatning el. Indslutning, id. 5, 12; — II) „fig."; A) „alm.": Slutning, Ende, Ophør; vid. Cic. Qu. Fr. 1, 1, 16; — B) „bef."; 1) i Rhetoriken; a) ~ orationis, ligesom peroratio: Talens Slutning el. Udgang el. Ende, Cic. d. Or. 2, 19; cf. Quintil. 6, in.; — b) Perioden; vid. Cic. d. Or. 3, 8, o. id. Orat. 50 o. 51, ogs. Quintil. 9, 4, 22, oftere; — 2) i Philosophien: Slutning, Syllogismus, Conclusion, Cic. Div. 2, 29, Quintil. 5, 14, in., oftere.

conclūsiuncŭla, ae, f., demin. af conclusio: svag el. forskruet Slutningssætning; - ~ fallaces, (i. e. sophismata), Cic. Acad. 2, 24; cf. id. Tusc. 2, 18. — conclūsūra, ae, f., [concludo]: Tilslutning, Forbindelse, fornicationis, Vitruv. — 1. conclūsus, 3: partic. af concludo. — 2. conclūsus, us, m., [concludo]; ligesom conclusio: Tillukning, corporis, Coel. Aur.

concoctio, onis, f., [concoquo]: Fordøielse, Cels., Plin.; ogs. in pl., id. — concoctus, 3: partic. af concoquo. — con.coenātio, onis, f.: Sammenspisning; df. Spisefelskab, (som Oversættelse af σύνδειπνον), Cic. d. Senect. 13. — concŏlōna, ae, f., [colonus]: som boer paa samme Sted, Medborgerinde, Augustin. — concŏlor, ōris, adj. omn. gen., [color]: eensfarvet el. ligefarvet; c. dat. el. absol.; - (oftest „poet.", men alene in nom. sing.); - concolor est illis, Ovid. Met. 11, 500; ~ populus festo, (i hvide Klæder), id. Fast. 1, 80; men ~ oculi corpori, Plin.; - candida ··· cum fetu concolor albo ··· sus, Virg. Aen. 8, 82; ~ humerus, Ovid., flos, id.; ~ cicatrix, Plin. — concŏlōrans, tis, adj., [coloro]: = frgd.; ~ figurae, Tertull. — concŏmĭtātus, 3, [comito]: ledsaget, fulgt, Plaut. Mil. gl. 4, 3, 10. — con.cōpŭlo, are, v. a.: forbinder dermed, argentum auro, Lucr. 6, 1077.

con.cŏquo, coxi, coctum, 3, v. a.; I) „alm.": koger sammen dermed el. tilsammen; c. dat., el. absol.; - sal nitrum sulphuri concoctum, Plin.; concocti odores, Lucr. 2, 852; — II) „bef." ogs.; A) „egenl.": fordøier; vid. Cic. N. D. 2, 49 o. 51; concoctum didere ··· Artubus, Lucr. 4, 635; cf. Plin. 11, 118, o. A.; — b) df. om andre Gienstande: at forarbeide el. modne, odl.; terra acceptum humorem concoquens intra se, Plin. 18, 29; navnl. ogs. i Lægesproget: ~ suppurationes, tusses et duritias, id., (bringe til Udbrud); — B) „fig.": aandigen at bearbeide el. indøve, nøie at overlægge el. overveie; - tibi vero diu deliberandum et concoquendum est, utrum etc., Cic. R. Com. 15; cf. Sen. Ep. 84, o. Quintil. 11, 2, 43; men Liv. 40, 11: illic clandestina concocta sunt consilia, (blevе udrugede el. smedede); — b) ligesom vort: at fordøie, d. e. til Nød at finde sig deri, osv.; - ut, quem senatorem concoquere civitas non posset, regem ferret, Liv. 4, 15; cf. Cic. Fam. 9, 1; men id. Qu. Fr. 3, 9, „alleg.": ut ista odia non sorbeam solum, sed etiam concoquam; — c) forel. ogs.: ~ se: plage sig selv, Plaut. Trin. 2, 1, 3.

concordābĭlis, e: let at forbinde el. forene; ~ effectus (pl.) in cantu, Censorin.; o. — concordatio, onis, f., ligesom flgd.: Endrægtighed, Vulg.; — [concordo]. — 1. concordia, ae, f., [concors]: Overeensstemmelse, Endrægtighed, Harmoni; I) „egenl.": imellem Personer el. med Hensyn derpaa, Plaut. Amph. 1, 2, 13, o. ibd 3, 3, 7; equites, ordini senatorio ··· concordia conjunctissimi, Cic.; cf. id. Att. 1, 11: de equestri concordia; men ibd. 18: ordinum concordiam disjunxit; cf. Liv. 41, 25; - ogs. venskabelig Forbindelse, Vell. 2, 65; — b) „meton." o. „poet.": fortrolig Ven; Et cum Pirithoo felix concordia Theseus, Ovid. Met. 8, 303; — II) „fig." om Begreber (o. Ting): Samstemmen, Harmoni, odl.; - ~ sociata nervorum, Quintil.; cf. id. 1, 10, 12: ~ illa dissimilium, quam vocant ἁρμονίαν; men Ovid. Met. 1, 433: ~ discors (rerum); cf. Hor. Ep. 1, 12, 19; men Plin. 34, 42: quam (concordiam) magnes cum ferro habet; — b) ogs. lignelsesvis; quia (temperantia animos) ··· quasi concordia quadam placet et leniat, Cic. Fin. 1, 14.

2. Concordia, ae, f.: Endrægtighedens Gudinde, Grækernes Ὁμόνοια, Varr., Cic., Ovid., o. A.; - hendes ældste Tempel i Rom var indviet af Camillus a. u. c. 386, Ovid. Fast. 1, 639 flgd.; — not. a: ogs. er Concordia: Navnet paa en romersk Coloni i d. Venetianske, Plin. 3, 22; — not. b: Concordia, som romersk Tilnavn, vid. Suet. Vitell. 15. — concordiālis, e, [1. concordia]: hørende til Endrægtighed, vincula, Firmic.

concordis, e: forel. Biform af concors, Caecil. ap. Priscian. — concordĭtas, atis, f.: forel. Biform af concordia: Endrægtighed, Pacuv. ap. Non. — concordĭter, adv. af concors: samdrægtigen, congruere inter se, Plaut., vivere cum aliqua, Suet.; cf. Ovid. Met. 7, 752; - compar., ~ bellum gerere; vid. Liv. 4, 45; superl., ~ vivere cum aliquo, Cic. Rab. perd. 5.

concordo, avi, atum, 1, v. n. o. a., [concors]; I) neutr.; A) „alm." om Personer: at stemme el. komme overeens, at være enig med nogen el. med hinanden; - si concordabis cum illa, Ter. Phorm. 2, 3, 86; nec concordare potuerunt (fratres), Justin.; — B) oftere „fig." om Begreber: at stemme overeens dermed, at passe dertil el. til hinanden; - per me concordant carmina nervis, Ovid. Met. 1, 518; ~ caput cum gestu, Quintil.; - quum animi judicia opinionesque concordant, Cic. Tusc. 4, 13; — II) act.: giør endrægtig; matrimonium bene concordatum dirimere, Dig.

con.corpŏrāles, ium, m.: som høre til den samme Corporation, Staldbrødre, Kammerater, Amm. — concorpŏrātio, onis, f., [concorporo]: Forening el. Forbindelse til et Heelt, Tert. — concorpŏrĭficatus, 3, [concorporo, facio]: som er forbunden til et Heelt, mundus, Tert. — con.corpŏro, avi, atum, 1, v. a.: forbinder dermed el. tilsammen; - ~ aliquid cum melle, Plin.; scopuli concorporati, Amm.

concors, dis, adj., [cor; vid. Cic. Tusc. 1, 9: aliis cor ipsum animus videtur, ex quo ··· concordes, etc.]; — I) „alm." om Personer: med lige Sindelav, endrægtig el. enig, odl.; „poet." som Epithet til Muserne, Naev., til Parcerne, Virg. Ecl. 4, 47; - ne

secum quidem ipse concors, Liv. 4, 2; florenti filiae haud concors, Tac. Ann. 11, 37; – ut multo fiat civitas concordior, Plaut. Aul. 3, 5, 7; cf. Ter. Hec. 4. 3, 11; cum concordissimis fratribus, Cic. Lig. 2; — II) „fig." om Begreber (o. Ting): samstemmig, harmonerende, ovl.; – ∾ regnum duobus regibus etc., Liv. 1, 13; cf. id. 42, 10: ∾ censura; – men „poet.": ∾ anni, (som tilbringes i Enighed), Ovid. Met. 8, 709; cf. ∾ torus, Prop. 4, 5, 6; ∾ fata, Pers. 5, 49; ∾ et moderatus status civitatis, Cic.; ∾ amicitia et caritas, id.; – men om Nilstrømmen: aquis concordibus etc., Plin. 5, 10; men frena concordia equorum, vid. Virg. Aen. 3, 542; ligel. „poet.": concordi ··· sono, (enstemmigen), Ovid. Met. 5, 664; men ∾ insania, Sil. 4, 100, (lige Affindighed).

con.crasso, are, v. a.: fortykker, liquida, Coel. Aur. — con.crebresco, brui, ĕre, v. n. inch.: tillige at tiltage el. blive heftigere; „poet." om Vinden, Virg. Cir. 24.

con.crēdo, dĭdi, ditum, 3, v. a. (o. n.): at betroe dertil, aurum alicui el. fidei alicujus, Plaut.; cf. Cic. Quint. 20, o. id. R. Am. 39, (hvor det forbindes m. commendare); – men m. Lune: ∾ alicui nugas, Hor. Sat. 2, 6, 43; – ogs. „overf.": ∾ vites teneriores calido coelo, (udsætte derfor), Colum, 3, 1; — b) undert. ogs. absol., ∾ alicui: betroe sig til nogen, Plaut. Pers. 3, 3, 36; cf. Prop. 1, 10, 11. — concreduo, dui, 3: forel. Biform af concredo, Plaut.

concrĕmātio, onis, f., [concremo]: Forbrændelse, Fulgent. Mythol. — concrĕmentum, i, n., [concresco]: Sammenblanding deraf, Appul. — con.crĕmo, avi, atum, 1, v. a.: forbrænder el. opbrænder tilsammen el. ganske; ∾ urbem igni, Liv. 6, 33; ogs. ∾ homines vivos igni, id. 3, 53; ∾ domos super se ipsos, id. 21, 14.

*concrĕpātio, onis, f.: Larmen el. Larm, el. Skrald, scabillorum, Arnob.; o. — concrĕpĭto, are, v. n. intens.: stærkt at larme el. brage, ovl., Prudent.; af — con.crĕpo, ui, ĭtum, 1, v. n. o. a.; 1) oftest som v. neutr.: at larme el. skralde, at knage el. brage, ovl.; – concrepuit ostium, Plaut., Ter.; scabilla concrepant, auleum tollitur, Cic. Coel. 27; ∾ armis, Caes. B. G. 7, 21; cf. Liv. 28, 29: ∾ gladiis ad scuta; men ibd. 8: ubi hostium arma concrepuissent, (ved første Vaabengny); – ogs. om de sammenslagne Cimbler, Prop. 3, 18, 6, Ovid.; – ∾ digitis, (slaaer Snip el. Knebs med Fingrene), vid. Cic. Off. 3, 19; cf. id. Agr. 2, 30; — II) som v. act.: lade tone el. larme, tonende el. larmende at slaae sammen; Temesacaque concrepat aera, Ovid. Fast. 5, 141; cf. Martial. 11, 17.

concrescentia, ae, f.: Fortykning, aquae, Vitruv. 8, 3; af — con.cresco, crēvi, crētum, 3, v. n.; I) „alm.": at vore sammen; df. A) om et flydende Legeme: at blive tyk el. fast el. haard; – vid. Lucr. 6, 627; men saxo concrevit oborto, (om den til Steen Forvandlede), Ovid. Met. 5, 202; cf. ibd. 673; – navnl. ogs. om Vandet: at fryse, at blive til Is; vid. Cic. N. D. 2, 10, o. Lucr. 6, 495; – quum lac concrevit, (er løben sammen), Colum.; cf. Ovid. Met. 12, 436; – concrevit frigore sanguis, (storknede), Virg. Aen. 12, 905; cf. ibd. 2, 277; — B) om Delenes Forbindelse: at vore sammen el. opstaae el. forme sig deraf; – vid. Lucr. 1, 814, Virg. Ecl. 6, 34, o. Cic. Tusc. 5, 21, ogs. ibd. 1, 24; ligel. m. ex, id. N. D. 3, 12 o. 14; cf. Tac. Ann. 13, 57; — b) ogs. „alleg.": illud funestum animal ··· ex civili cruore ··· concretum, Cic. Pis. 9; — II) „bes." (m. con- intens.): stærkt at vore el. tiltage el. udbrede sig); – Porro aliud concrescit, et e contemptibus exit, Lucr. 5, 831; quanto prolixior in pecore concrescit (lana), tanto etc., Colum. 7, 3; — III) partic. concrētus, 3, ogs. som adj.: fast, tyk, haard; – nihil concretum (in animis) etc., vid. Cic. Tusc. 1, 29; ∾ aër: tyk Luft, (opp. fusus el. extenuatus), id. N. D. 2, 39; ligel. pingue et concretum coelum, id.; ∾ mare, (tilfrosset), Plin.; cf. Liv. 21, 36, o. Virg. Ge. 2, 376; ∾ lac, (sammenløben), id.; ∾ sanguis, (storknet), Ovid.; men ∾ dolor, id. Pont. 2, 11, 10, (som ikke bryder ud i Taarer); ∾ ossa, (uden Hulhed, uden Marv), Plin. 7, 18; – compar., concretius aequo (semen), Lucr. 4, 1240; ∾ spuma lactis, Plin. 11, 96; — not.: inf. sync. concresse, f. concrevisse, Ovid. Met. 7, 416.

concrētio, onis, f., [concresco]; I) „abstract"; A) Fortykning, (opp. liquor), Cic. Univ. 14; — B) Forbindelse, Sammenhæng; – dum individuorum corporum concretionem fugit (Epicurus), id. N. D. 1, 25; — II) „concret": det Legemlige, det Materielle, Materien; – segregata ab omni concretione mortali (mens divina), Cic. Tusc. 1, 27. — 1. concrētus, 3: partic. o. adj. af concresco. — 2. concrētus, us, m., [concresco]: Fortykning, at blive tyk el. stiv; – ∾ albicantis succi, Plin. 12, 35; — 2) bes.: ogs. Rodfæstelse, el. at slaae Rødder; nec ··· Concretum patitur hiems radicem affigere terrae, Virg. Ge. 2, 318, (Voss.; al. concretam etc., vid. Heyn.).

con.crīmĭnor, atus sum, 1, v. dep. (a.): heftigen at anklage el. beskylde, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 89. — con.crispo, (avi), atum, 1, v. a.: kruser el. hvirvler, sætter i en kruset el. hvirvlende Bevægelse; (men alene in partic. praes. o. perf.); – concrispati cincinni, Vitruv.; humores se concrispantes, (Vandstraaler), id.; men tela concrispans, (i. e. vibrans), Amm. — con.crŭcio, are, v. a.: tillige el. tilsammen at martre el. qvæle; vid. Lucr. 3, 149. — concrustātus, 3, [crusto]: heelt overtrukken med en Skorpe, Amm.

concŭbātio, onis, f., [concubo]: Liggen el. at ligge, lecti, (i Sengen), Coel. Aur. — concŭbīna, ae, f. und. concubinus. — concŭbīnālis, e: bolersk, utugtig, illecebrae, Sidon.; o. — concŭbīnātus, us, m.: Kiønsforbindelse udenfor Ægteskab, en Medhustrues el. Frilles Stand el. Stilling, (opp. matrimonium o. adulterium); – aliquam in concubinatum sibi emere, Plaut. Poen. prol.; cf. id. Truc. 3, 2, 61, o. Dig.; — 2) ∾ nuptarum, (f. adulterium), Suet. Ner. 28; af — concŭbīnus, i, m., o. -a, ae, f., [concubo]: som udenfor Ægteskab har legemlig Omgang med nogen; — 1) in m., Catull., Quintil., Plin., o. A.; — 2) in fem., Plaut., ogs. Cic. d. Or. 1, 40, o. Dig.; – ogs. undert. f. scortum, Tac. Hist. 1, 72, o. Suet. Dom. 22.

concŭbĭtālis, e, [concubitus]: hørende til legemlig Omgang, sationes, Tertull. — *concŭbĭtio, onis, f.: = concubitus, Hygin.; — concŭbĭtor, oris, m.: = concubinus, Salvian.; o. — concŭbĭtus, us, m.: at ligge sammen el. i den samme Seng, Prop. 4, 8, 36; – df. fædv. Kiønsforbindelse el. legemlig Omgang; vid. Cic. N. D. 1, 16, o. Liv. 4, 2, ogs. Virg., Ovid., Hor., o. A.; – ogs. om Dyrenes Parring, Virg. Ge. 3, 130, Colum., o. A.; — 2) „overf."; ∾ dentium, (deres Tæthed), Coel. Aur.; — [concubo].

concŭbium, i, n., s. und. flgd. — concubius, 3, [concubo]: hørende til Sengetid el. til Sovetiden; men altid i Forbindelsen: concubia nocte, (under den første Søvn el. Sovetid), Cic. Div. 1, 27, Liv., Tac., o. A.; ogs. nocte in concubia, Plin.; — 2) df. subst. concubium, i, n.; a) (sc. tempus): den første Sovetid; quod omnes fere tum cubarent, Varr.; cf. Plaut. Trin. 4, 34, 4; — b) f. concubitus: legemlig Omgang, Enn. ap. Non., Gell. 9, 10.

concŭbo, ui, ĭtum, 1, v. n.; 1) oprdl.: i Mængde at ligge sammen el. paa samme Sted; – ubi etc., Euandri profugae concubuere boves, Prop. 4, 1, in.; — 2) df. fædv. at dele Seng med nogen, navnl. med

Hensyn paa legemlig Omgang); - ∾ cum aliqua, Cic., Ovid.; men ∾ deae (dat.), Prop.; ogs. ∾ cum aliquo, Cic., Ovid.

conculcātio, onis, f.: Trædeu el. at træde el. at stampe deri, (navnl. i Vand), Plin. 8, 26; af — conculco, avi, atum, 1, v. a., [calco]: træder el. stamper fast el. tilsammen; - ∾ vinaceos in dolia, Cato; — II) oftest „fig."; A) „overf.": nedtræder el. mishandler; - conculcari ··· miseram Italiam etc., Cic. Att. 8, 11; ∾ aliquem; vid. id. Flacc. 22; — B) „ment.": nedtræder, forsmaaer, foragter; - vid. Lucr. 5, 1139; ∾ lauream, Cic. Pis. 25; cf Senec. Ep. 23. — concumbo, ĕre, v. n., [afinus. cumbo, i. e. cubo]: at lægge sig derhos, (neml. med Hensyn paa legemlig Omgang); c. dat., Ovid. Met. 10, 338; absol., Juvenal. 6, 406. — concŭmŭlātus, 3, [cumulo]: sammenhobet; ∾ coma in verticem, Tertull.

concŭpiens, tis, adj. partic., [cupio]: som heftigen attraaer el. begierer noget, (fer- o. efterel.); - concupientes regni (Romulus et Remus), Enn. ap. Cic. Div. 1, 48; men concupiens, c. inf., Capitol. Max. 13. — *concŭpiscentia, ae, f.: heftig el. lidenskabelig Attraa el. Begierlighed, Tertull.; o. — concŭpiscentīvus, 3: som heftigen el. lidenskabeligen attraaer el. begierer noget, (som Oversættelse af ἐπιθυμητικός), Tertull.; af — concŭpisco, īvi o. ii, ītum, 3, v. a., inch. af cupio: begierer el. attraaer heftigen el. med Lidenskab; - ordenl. c. acc., dog ogs. c. inf., ogs. absol.; - vid. Sall. Cat. 51; ∾ laudem humanitatis potius, quam voluptatem ultionis, Quintil. 5, 13, 6; ∾ dominationem, Suet., majora, Nep. Paus. 1; cf. Hor. Epod. 3, 19; - quum est pecunia concupita, Cic. Tusc. 4, 11; cf. ibd. 4, 6: aliquid concupitum adipisci; cf. Liv. 1, 56; — b) c. inf., el. absol.; vid. Cic. N. D. 1, 9; men concupiscere prodire in scenam, Suet. Ner. 20; - fingebat et metum, quo magis concupisceret, Tac. Hist. 1, 21; cf. ibd. 2, 76; — II) „overf." om en Vært, Plin. 8, 30: aquas in flore maxime concupiscit (faba); df. — concŭpītor, oris, m.: som heftigen attraaer noget; - ∾ rerum alienarum, Firmic. — concupitus, 3: partic. af concupisco.

con.cūrātor, oris, m.: Medcurator, Dig. — con.cūro, are, v. a.: besørger med Omhu; ut ··· haec concuret coquus, Plaut, Bacch 1, 2, 33.

con.curro, curri, (cucurri), cursum, 3, v. n.; I) i Mængde el. almindeligen at løbe el. komme sammen el. derhen; - si etc., tota Italia concurret, Cic. Qu. Fr. 1, 2, 5; cf. Nep. Dion. 10; men concurrunt laeti mi obviam ··· omnes, Ter. Eun. 2, 2, 25; cf. Caes. B. G. 6, 13; ∾ ad curiam, Cic., Liv., in Capitolium, Suet.; ∾ ad arma, Caes.; cf. Cic. Phil. 10, 10, o. Nep. Eum. 3; — B) df. ogs.; a) „poet.": ligesom at løbe med, at ledsage i Løbet; - men Prop. 3, 9, 17, „alleg.": Est, quibus Eleae concurrit palma quadrigae, (hvem Kamprisen ligesom folger i Hælene); — b) „overf.", ligesom confugere: at tage sin Tilflugt dertil, aliquo, Cic. Att. 8, 3; cf. Justin. 19, 1; — II) at løbe mod hinanden, at løbe el. træffe sammen; A) om Personer o. navnl. i Krigssproget: fiendligen at angribe el. gaae løs paa nogen el. paa hinanden; - m. inter se, el. cum aliquo, el. contra aliquem, el. alicui, ogs. absol.; - concurrunt equites inter se, Caes.; cf. Liv. 26, 51, Virg. Aen. 10, 436, o. A.; - cum hoc concurrit ipse Eumenes, Nep. Eum. 4; cf. Liv. 8, 8, o. A.; men ∾ audacissime contra tantam multitudinem, Auct. B. Afr. 6; - Bellatrix audet viris concurrere virgo, Virg. Aen. 1, 493; saal. ofte „poet."; vid. ibd. 10, 8, o. Ovid. Met. 5, 89, oftere; dog ogs. Liv. 24, 15; - endel. absol.: cum signis infestis concurrunt, Sall. Cat. 60; cf. Liv. 6, 7, oftere, o. A.; ligel. ∾ ex insidiis, Liv.; ligel. in pass. impers.: utrimque ··· concurritur, Sall. Jug. 53; cf. Hor. Sat. 1, 1, 7, o. A.; — b) df. „overf." i Retssproget: at giore lige Fordring, at concurrere; - si non sit, qui ei concurrat, Dig.; filia in hereditatem patri concurrit, ibd.; ∾ in pignus, ogs. ∾ in pignore, ibd.; — 2) om Ting: at løbe el. træffe el. stode sammen; - ∾ nubes, vid. Lucr. 6, 97 o. 116; cf. Liv. 37, 30; men Ovid. Met. 7, 62, om Symplegaderne: mediis concurrere in undis ··· montes; men concurrit dextera dextrae, (om Bifaldsklap), Hor. Ep. 2, 1, 205; men labia concurrunt, (lukke sig), Senec. Ep. 11; aspere concurrunt litterae, (opp. diducuntur), Cic. d. Or. 3, 43; — B) „fig." el. om Begreber; 1) „alm.": at træffe sammen, tillige at indtræffe el. slaae ind; - multa concurrunt simul, etc., Ter. Andr. 3, 2, 31; cf. Cic. Off. 1, 14, o. id. Planc. 32; men id. Att. 16, 3: ut non concurrerent nomina, (at Betalingsterminerne ikke traf sammen); — 2) „bes."; a) i Retssproget: at stemme overens dermed; - quoties concurrit cum veritate (praesumptio), Dig.; — b) men ogs. omvendt: at stode sammen, at komme i Strid med hinanden; quum alia ··· inter se ipsa concurrant, Quintil. 12, 2, 15; cf. Sen. Oed. 830.

concursātio, onis, f.; 1) Sammenløb el. Tilløb; - cum multa concursatione (sc. populi), Cic Brut. 69; ∾ percontantium, id. Agr. 2, 34; — 2) Løben el. at løbe paa el. imod hinanden; vid. Liv. 41, 2; — b) df. „overf.": Sammentræffen el. Overeensstemmelse, somniorum, Cic. Div. 2, 71; — 3) Løben el. at løbe el. drage el. reise hid og did; - vid. Liv. 5, 40, ogs. Cic. Verr. 1, 30, (hvor plur.); men ∾ decemviralis, id. Agr. 3, 1, (deres Omreisen i Provindserne); - ogs. i Krigssproget: de lette Troppers Omstreifen, Curt. 8, 14; — b) ogs. „overf.": ∾ exagitatae mentis: det oprørte Sinds Ængstelse el. Uro, Senec. Ep. 3; o. — concursātor, oris, m.: som streifer hid og did; df. i Krigssproget: etslags Forpost el. Jæger, Liv. 27, 18, oftere; — df. adj. concursātōrius, 3: hørende til denne Vaabenart, pugna, Amm.; — [concurso].

concursio, onis, f., [concurro]: Løben el. at løbe sammen el. paa hinanden, Sammentræffen el. Sammenstød, atomorum, Cic., stellarum, Gell.; ∾ crebra vocum, Cic. Orat. 44; men in pl.: ∾ vocalium, Auct. ad Her. 4, 12; — 2) den rhetoriske Figur, hvorved d. sidste Ord oftere gientages, (συμπλοκή); ∾ et impetus in eadem verba, Cic. d. Or. 3, 54.

con.curso, are, v. n. o. a.; I) stærkt el. i Mængde at løbe sammen el. samle sig; vid. Lucr. 3, 396; — II) oftere: at løbe el. streife el. reise hid og did; A) som v. neutr.; vid. Cic. R. Am. 29; ∾ circum tabernas, id., per vias, Liv.; quum concursant praetores, (ere paa Reiser i Provindserne), Cic. Verr. 5, 12; — b) ogs. i Krigssproget: at streife, odl., Liv. 28, 2; — B) som v. act.: at drage omkring for at besøge, at bereise, odl.; quum omnes fere domos omnium concursent, Cic. Mur. 21; ∾ et obire provincias, (om Prætorerne), id. Verr. 5, 31; men ∾ lectos el. grabatos omnium, vid. Cic. Div. 2, 63.

concursus, us, m., [concurro]; I) Sammenløben el. Sammenløb, Tilløb, Opløb; - fit concursus per vias, Plaut.; cf. Hor. Sat. 1, 9, 78, o. Liv. 2, 56; - ogs. in pl.; concursus fiunt ex agris, ex vicis, etc., Cic. Att. 5, 16; cf. Nep. Phoc. 4; — II) Løben el. at løbe paa el. imod hinanden, Sammenstød el. Sammentræf; A) „alm."; 1) om Personer, navnl. i Krigssproget: Sammenstød el. Træfning; - vid. Caes. B. C. 3, 92; ∾ exploratorum, Tac. Hist. 2, 24; - ogs. absol.: primo concursu, Nep. Cim. 2; men ∾ proelii, id. Thras. 1; - ogs. m. Lune om de Lærdes Strid: concursum omnium philosophorum sustinere, Cic. Acad. 2, 22; — 2) om Ting: Sammenstød, (nubium), vid. Lucr. 6, 161 o. 172; cf. Ovid. Met. 11, 436, (hvor pl.), ogs. ibd. 15, 811; - ∾ fortuitus (atomorum), Cic., Quintil.;

∾ navium, Caes., Liv.; ∾ oris, (naar Munden trækker sig sammen), Quintil.; ∾ asper verborum, Cic.; ∾ vocalium, Quintil.; - ∾ quinque amnium in unum, Plin.; — B) „bef." o. „overf." om Begreber; a) Sammentræffen, Forbindelse; - ∾ tanto honestissimorum studiorum etc., Cic. Fin. 2, 34; men id. Fam. 5, 13, „alleg.": vi tempestatum et concursu calamitatum, etc.; — b) i Retsſproget: den samme el. lige Retsfordring, Concurrens, odl.; cf. Cic. Part. or. 30, in. — con.curvo, avi, 1, v. a.: at krumme el. bøie sammen, Laber. ap. Macrob.

*concussibilis, e: som lader sig ryste, Tert.; — concussio, onis, f.: Rystelse, vasorum, Colum.; men ∾ vasta, (om et Jordskælv), Senec. Qu. N. 6, 25; — II) i Retsſproget o. „overf.": Truen el. Trusel, (for at afpresse nogen Penge), Dig.; — concussor, oris, m.: som ved Trusler afpresser nogen Penge, Tertull.; o. — concussūra, ae, f.: = concussio nr. II, Tertull.; — [concutio]. — 1. concussus, 3: partic. o. adj. af concutio. — 2. concussus, us, m.: Rysten el. Rystelse; in abl. sing.; Lucr., Plin.

concŭtio, cussi, cussum, 3, v. a., [quatio; cf. cur o. quare]; I) ryster meget stærkt; A) „egenl.", (men oftest „poet."), navnl. om Tordenen; - vid. Lucr. 5, 551, o. id. 6, 358, oftere; cf. Ter. Eun. 3, 5, 42; ligel. om Jordskælv; vid. Lucr. 5, 1236, o. Liv. 3, 10, ogs. Suet. Ner. 20; - ∾ caput el. caesariem el. comam, Ovid.; cf. id. Met. 2, 755; ∾ arma manu, (svinge), id., tela lacertis, id.; ∾ aliquem certo arcu, (træffe), Prop. 1, 7, 15; men ∾ frameas, larmende at ryste, Tac. Germ. 11; — B) „fig."; 1) „overf.": forstyrrende at ryste, at forstyrre el. svække, remp., Cic. Phil. 2, 42, opes Lacedaemoniorum, Nep. Ep. 6; cf. Liv. 23, 44, o. Tac. Ann. 14, 43; — 2) „ment."; a) ligesom excito: vækker, opmuntrer, sætter i Virksomhed; - fecundum concute pectus, etc., Virg. Aen. 7, 333; cf. Juvenal. 10, 323, o. Flor. 3, 1; men Hor. Sat. 1, 3, 35: te ipsum Concute, num etc., (prøv el. undersøg dig selv); — b) heftigen at ryste el. bevæge nogens Indre; hvf. Senec. Tranqu. 2, in pass.: non concuti, (at bevare sin rolige Fatning); - oftere: at forfærde el. ængste; terrorem, metum concutientem, definiunt, Cic. Tusc. 4, 8; cf. Sall. Cat. 24; - ofte ogs. „poet.": casu concussus acerbo, Virg. Aen. 5, 700; ligel. in pass. c. acc. graec.: Hoc concussa metu mentem etc., ibd. 12, 458; cf. Hor. Sat. 2, 3, 295; — c) i Retsſproget: truende at ængste nogen, (for at afpresse ham Penge), Dig.; — II) at slaae sammen el. imod hinanden; - utrum cavae manus concutiantur, an planae et extentae, Senec. Qu. N. 2, 28; — III) partic. concussus, 3, ogs. som adj: heftig el. hidsig, odl.; Pallas aliquanto concussior, Capella.

condălium, i, n, [κονδύλιον; cf. calix, κύλιξ]: etslags Ring, som Slaverne pleiede at bære, Plaut. Trin. 4, 4, 7 o. 15. — condĕcenter, adv.: sømmeligen, passende, dicere aliquid, Gell. 16, 12; (al. conducenter), inc.; af — condĕcens, tis: partic. o. adj. af flgd. — con.dĕcet, ēre, v. impers.: det sømmer sig; ligesom decet, c. acc. pers. o. inf. rei; (men alene forel.); vid. Plaut. Truc. 2, 1, 16, o. id. Amph. 2, 2, 90; — II) df. partic. condecens, tis, som adj.: sømmelig el. passende; - ∾ loca (monstrare), Amm., inc.; - compar., ∾ habitus, Auson. — con.dĕcŏro, avi, atum, 1, v. a.: omhyggeligen at udsmykke el. forskionne; ∾ ludos scenicos, Ter. Hec. 2 prol.; ∾ loca picturis, poët. ap. Plin.; - disciplina condecorata ··· eruditionibus, Vitruv. — con.dēliquesco, ĕre, v. n.: ganske at smelte sammen, Cato.

*condemnābĭlis, e: forkastelig, Pallad.; — condemnātio, onis, f.: Domfældelse, (opp. absolutio); ∾ pecuniaria, Dig.; o. — condemnātor, oris, m.: som domfælder; ∾ delicti, Tertull.; — 2) som bevirker en Domfældelse, d. e. en Anklager; ∾ Claudiae, Tac. Ann. 4, 66; — [flgd.].

condemno, avi, atum, 1, v. a., [damno]; I) i Retsſproget; A) „alm.": domfælder, fordømmer; - absol., el. c. gen., el. c. abl., el. m. de, sild. ogs. m. ad el. in el. ut; - cur metueret, ne condemnaretur? Cic. R. Com. 9; men id. Verr. 2, 8: hominem Veneri absolvit, sibi condemnat, (frifinder ham for Boder til Gudinden, men dømmer ham til at betale sig Pengene); - condemnatus injuriarum, ibd.; cf. id. Fam. 6, 6; ∾ aliquem capitis, id., rerum capitalium, id. Sest. 39; - ∾ aliquem eodem crimine, id. Fam. 2, 1, capitali poena, Suet. Dom. 14, certa pecunia, Dig.; - ∾ aliquem de alea, (for Spil el. som Spiller), Cic. Phil. 2, 23, de ambitu, Suet. Caes. 41; - ∾ aliquem ad metalla, ad bestias, id. Calig. 27, ad pecuniam, Dig., in antliam, Suet. Tib. 51; condemnatus, ut pecuniam solvat, Dig.; — B) „bef." ogs.: bevirker nogens Domfældelse; - hoc uno crimine illum condemnem, necesse est, Cic. Div. in Caecil. 10; cf. Suet. Tib. 8, o. id. Vitell. 2; — II) udenf. Retsſproget: at forkaste el. misbillige; - vestra solum legitis ···, ceteros, causa incognita, condemnatis, Cic. N. D. 2, 29; cf. id. Pis. 17; - ogs. c. gen.; summae iniquitatis condemnari se debere, nisi etc., Caes. B. G. 7, 19; cf. Cic. d. Or. 1, 38.

condensātio, onis, f., [condenso]: Fortykkelse, Coel. Aur. — condenseo, ēre, v. a., poetisk Biform af flgd., Lucr. 1, 393. — condenso, are, v. a.: at giøre tyk el. tæt el. fast, at trykke el. presse sammen; - ∾ se in unum locum, (om Faarene), Varr.; ∾ aciem, Auct. B. Afr. 13; af — condensus, 3: meget tæt el. fast el. compact; vid. Lucr. 4, 55; ∾ corpore nubes, id.; ∾ conciliatu, id.; ∾ aciem (irrumpere), Liv. 26, 5; ∾ columbae, (i en tæt Klynge), Virg.; cf. id. Aen. 8, 497; ∾ vallis arboribus, Liv. 25, 39. — con.depso, ui, 3, v. a.: at ælte tilsammen; ∾ haec una bene, Cato. — con.descensio, onis, f.: Nedstigelse el. Nedladelse, Cod. Just.

con.dīco, xi, ctum, 3, v. a.; I) „alm."; A) at aftale med nogen el. med hinanden, (navnl. i d. ældre Statsſprog); - c. dat., el. m. cum, el. absol.; - saal. i en gammel Formular, Liv. 1, 32: quarum rerum ··· condixit pater patratus P. R. Qu. patri patrato priscorum Latinorum etc.; ligel. Cincius ap. Gell. 16, 4: status condictusve dies cum hoste; men Tac. Germ. 11: sic constituunt, sic condicunt; - men om et Salg: quaedam, etiam si non condicantur, praestanda sunt, Dig.; — B) df. ogs. a) forkynder; sacerdotes ··· quum condicunt in diem tertium, etc., Gell. 10, 24; — b) alicui (ad coenam el. coenam): at indbyde sig til Maaltid hos nogen; - vid. Plaut. Men. 2, 2, 15, o. Cic. Fam. 1, 9, ogs. Suet. Tib. 42, o. id. Claud. 21; — 2) quum hanc operam condicerem, (da jeg lovede dette Arbeide, d. e. overtog samme), Plin. praef., inc.; — II) „bef."; A) i Retsſproget; ∾ alicui aliquid: at forkynde nogen, at man kræver noget tilbage; df. at tilbagefordre el. opsige; ∾ alicui pecuniam, Dig.; — b) sild.: enstemmigen at sige el. paastaae noget, Tertull. — condictĭcius, (-tius), 3: hørende til en Tilbagefordring el. Opsigelse, actio, Dig.; af — condictio, onis, f., [condico], i Retsſproget: Tilbagefordring, Opsigelse, Dig.

condigne, adv.: aldeles værdigen el. passende; a) absol.; vid. Plaut. Men. 5, 5, 8; ∾ atque recte loqui, Gell.; — b) c. abl.; Noctu ut condigne te cubes, Plaut. Cas. a. 1, v. 42; af — con.dignus, 3: aldeles værdig el. passende; a) absol., Plaut. Amph. 1, 3, 39; ut quae tibi dicantur, condigna sint, Plin. praef.; — b) c. abl.: dum condignam te sectaris bestiam, Plaut. Mil. gl. 2, 6, 25; cf. Gell. 3, 7.

condīmentārius, 3: hørende til Krydderier, cae-

pae, Plin., genus, id.; — b) df. subst. condīmentārius, i, m.: som tilbereder Kryderier, en Kryderihandler; af — condimentum, i, n., [condio]: Kryderi; vid. Plaut. Pseud. 3, 2, 31, flgd.; ∾ arida, Colum., viridia, id.; cibi condimentum esse famem, potionis sitim, Cic. Fin. 2, 28; — 2) ogs. „alleg.": optimum condimentum aerumnae est animus aequus, Plaut.; men ∾ omnium sermonum facetiae, Cic.; cf. id. Lael. 18.

condio, īvi o. ii, ītum, 4, v. a., [Biform af condo]; I) „egenl."; A) „alm.": nedlægger til Opbevaring, (navnl. Frugter, odl.); - ∾ corna, pruna, etc., Colum.; ∾ caules vitium in aceto et muria, Plin.; — b) ∾ mortuos, (om Ægyptierne), Cic. Tusc. 1, 45; — B) „bes.": tilbereder med Omhu, kryder (navnl. Spiserne), gior velsmagende, odl.; - ∾ coenam, Plaut.; ∾ herbas, fungos, etc., vid. Cic. Fam. 7, 26; men male conditum jus, (ildesmagende, mislykket), Hor. Sat. 2, 8, 69; - conditum vinum, Dig.; df. absol. conditum, i, n., (sc. vinum): Kryderviin, Plin. 14, 19; — b) unguenta summa suavitate condita, Cic. d. Or. 3, 25; — II) „fig.": omhyggeligen at uddanne el. smykke, at giore behagelig el. antagelig: - duo sunt, quae condiunt orationem, verborum numerorumque jucunditas, Cic. Orat. 55; ∾ gravitatem comitate, id. d. Senect. 4; men ∾ urbanitatem ambiguitate, Quintil.; — III) partic. condītus, 3, ogs. som adj.; A) „alm.": velsmagende; - conditiora facit haec ··· venatio, Cic. d. Senect. 16; — B) „bes." om Foredraget: zirlig, smykket, krydret; - nimium condita oratio, Quintil.; s. ogs. Cic. d. Or. 2, 56, o. id. Brut. 29, (begge Steds in compar.).

condiscĭpŭla, ae, fem. til condiscipulus: Skolesøster, Martial. 10, 35, Appul. — condiscĭpŭlātus, us, m.: Skolekammeratskab, Nep. Att. 5, o. Justin. 12, 6; af — condiscĭpŭlus, i, m.: Skolekammerat, Cic., Nep. Att. 1, Quintil., o. A.

condisco, dĭdici, 3, v, a. (o. n.); 1) lærer el. studerer med nogen (alicui), Appul.; — 2) lærer el. studerer omhyggeligen el. fuldstændigen, indøver ved at lære; - c. acc., oftere c. inf., ogs. m. Relativsætng; - ∾ modos, Hor. Od. 4, 11, 34; cf. Suet. Ner. 20; - ∾ merum bibere, Plaut.; cf. Cic. Planc. 5 fin., o. Hor. Od. 3, 2, 3; men Cic. Quint. 3: ut ··· condisceret, qui pecuniae fructus esset; — b) „overf." om Væxterne: ligesom at vænnes dertil; ligel. c. inf.; ∾ fructum ferre, Colum.; cf. Plin. 21, 11. — condităneus, 3, [condio]: nedlagt el. syltet, olea, Varr. — condītĭcius, (-tius), 3, [condo], ligesom frgd.: nedlagt til Opbevaring; ∾ cibaria, Colum. 8, 8, (hvor dog Schneid. har conditiva).

1. condĭtio, onis, f., [condo]; oprdl.: Sammenføining el. Sammenstilling; I) „alm.": den ydre Stilling el. Tilstand el. Beskaffenhed; df. A) om Personer: Stand, Vilkaar, Livsforhold, odl.; - infima conditio et fortuna servorum, Cic. Off. 1, 13; cf. id. d. Senect. 19, o. id. Att. 15, 1; ligel. pro conditione cujusque, Suet. Aug. 17; cf. Hor. Ep. 2, 1, 152; — B) om Ting og om Begreber: Forhold el. Beskaffenhed, Vis el. Maade; vid. Lucr. 2, 300; ∾ litium, Quintil.; - ∾ aliquam vitae sequi, Cic. Rab. Post. 7; ∾ haec vivendi, Hor. Sat. 2, 8, 65; cf. Caes. B. G. 1, 28; — II) i Forretningssproget; A) „alm.": Fastsættelse el. Bestemmelse, hvorunder noget kan el. vil finde Sted; df. Betingelse el. Vilkaar, Forslag el. Tilbud, odl.; - vid. Plaut. Rud. 5, 3, 51, Caes. B. G. 1, 40; men Cic. Caecin. 14: quam conditionem vobismet ipsis ··· constituere velitis; — b) ogs. m. flgd. ut el. ne el. si; - vid. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 14, ogs. Nep. Thras. 3, o. Cic. Arch. 10; - ligel. sub conditione, si etc., Suet. Caes. 68; cf. Caecin. ap. Cic. Fam. 6, 7; — B) „bes." o. „overf." fra de til et Giftermaal hørende Betingelser el. Vilkaar: Giftermaal el. Ægteskab el. Parti; Brud el. Brudgom, odl.; - vid. Plaut. Aul. 2, 2, 60; ligel. conditionem filiae quaerere, Liv. 3, 45; cf. Nep. Att. 12; - df. i Retssproget, som Skilsmisseformular: conditione tua non utor, Dig.; — b) ogs. undert.: Bolskab el. Boleri, Bolerske; - vid. Cic. Coel. 15, o. Suet. Aug. 69; — III) eccl. ogs.: Skabningen el. det Skabte, Prudent., Tertull.; — not.: Skrivemaaden condicio, henviser til Afledningen af condico.

2. condĭtio, onis, f., [condio]; 1) Nedlægning af Frugter for at opbevares, Varr.; ogs. in pl., Cic. Div. 1, 51; — 2) Krydring el. at giore velsmagende, Varro; ogs. in pl.: ∾ ciborum, Cic. N. D. 2, 58.

*condĭtiōnābĭlis, e: forbunden med Betingelser, Tertull.; o. — condĭtiōnālis, e: = frgd.; oftere i Retssproget: ∾ datio, Dig.; — df. adv. condĭtiōnālĭter: betingelsesviis, concepta causa, Dig.; — [1. conditio]. — condītīvus, 3, [condo]: nedlagt for at opbevares, olea, Cat., mala, id., Varr.; ∾ cibi, Colum.; s. ogs. conditicius; — b) df. subst. conditivum, i, n.: Graven, Senec. Ep. 60.

1. condĭtor, oris, m., [condo]: som sammenføier og ordner el. forfærdiger; df. en Stifter el. Begrunder el. Ophavsmand; - ordenl. c. gen.; - ∾ Romanae arcis (Euander), Virg. Aen. 8, 313; saal. ofte om Stifterne af Byer og Stater; vid. Suet. Aug. 7, o. A.; men ∾ tanti regni (Cyrus), Justin.; - ∾ juris Romani, Liv. 3, 58, ejus sacri, id. 39, 17; ∾ libertatis Romanae, id. 8, 34; - ∾ totius negotii, (Anstifter deraf el. Ophavsmand dertil), Cic. Cluent. 26; ∾ scientiae medicorum, Senec.; — b) sild. absol.; vid. Liv. 5, 24, o. 7, 30; men ∾ humilis, (ringe Forfatter el. Digter), Tibull. 4, 1, 4; (cf. ∾ historiae, Ovid., o. A.); — 2) Conditor, efter Serv. ad Virg. Ge. 1, 21: Guddom for Markfrugternes Opbevaring. — 2. condītor, oris, m., [condio]: der gior Spiserne velsmagende; ∾ ciconiarum, poët. ap. Schol. ad Hor. Sat. 2, 2, 49.

condĭtōrium, i, n., [condo]; 1) „alm.": Opbevaringssted, Amm.; — 2) „bes.": Giemmested for den Afdødes Levninger; df. a) Ligkiste el. Askekrukke, Suet. Aug. 18, Plin. 37, 7; — b) Gravmæle el. Gravsted, Plin. Ep. 6, 10, Petron. — conditrix, icis, fem. af 1. conditor: Stifterinde el. Anstifterinde, (eftercl.), Appul., Macrob., o. A. — 1. condĭtūra, ae, f., [condo]: Tilberedelse el. Forfærdigelse; ∾ vitreorum, Petron. — 2. condĭtūra, ae, f., [condio]; 1) Frugternes Nedlægning el. Syltning, Colum. 12, 48 flgd.; — 2) Madens Krydring, Senec. d. Ir. 3, 15. — 1. condĭtus, 3: partic. af condo. — 2. condītus, 3: partic. af condio. — 3. condĭtus, us, m., [condo]: Anlæggelse, Stiftelse, Thebarum, Censorin. — 4. condītus, us, m., [condio]: Frugternes Nedlægning el. Syltning, Colum. 2, 32.

condo, dĭdi, dĭtum, 3, v. a., [do, dedi, etc.]; oprdl.: bringer el. lægger sammen; df. I) m. Bibegr. af en Forbindelse el. Forening til et Helt: ved Sammenføining at frembringe el. bevirke, odl.; A) „egenl."; 1) om Begrundelsen af Byer og Stater: at anlægge el. grunde el. stifte el. oprette; - ∾ urbem, Cic., Sall.; cf. Hor. Ep. 2, 1, 8, Suet. Aug. 47, o. A.; ∾ locum, Hor. Sat. 1, 5, 92, colonias, Vell. 1, 15, (bebygge el. anlægge: — b) df. ogs. „overf." paa Selskabet el. Indvaanerne; - ∾ gentem, Virg. Aen. 1, 33; men ibd. 7, 303, m. medial Bem.: optato conduntur Thybridis alveo, (sætte sig fast derved; vid. Serv.); — 2) ogs. „alm.": at bygge el. opføre, odl.; - ∾ sepulcrum, Hor. Epod. 9, 26, moenia, Virg., Ovid.; — B) „fig."; a) om Aandsfrembringelser: at forfatte el. bearbeide el. digte, odl.; - ∾ carmen, Liv. 27, 37, Hor., o. A.; ∾ poëma, Cic., longas Iliadas, Prop.; ∾ bella, (besynge), Virg. Ecl. 6, 7, Caesaris acta, Ovid.; men ∾

historiam, Plin., praecepta medendi, id., laudes alicujus, id., (forfatte el. bearbeide); - sjeld. absol.; Homero condente, (da Homer digtede), Plin. 13, 27; — b) om anden Aandsvirksomhed: at begrunde el. indføre el. stifte; - ∾ aurea secula, Virg. Aen. 6,793; ∾ aeternam famam ingenio suo, Phaedr. 3, prol., (indlægge sig); — II) m. Bibegr., dels af Omsorg, dels af Bortfjernelse; A) „egenl."; 1) „alm.": lægger sammen el. tilrette forat opbevare, opbevarer, forvarer, giemmer; - condere et componere fructus, Cic. N. D. 2, 62; ∾ pecuniam, id.; cf. Hor. Ep. 2, 1, 140; - ofte ogs. m. in c. acc., undert. ogs. m. in c. abl., el. c. abl. (efter d. udfaldne in), el. m. adv., osv.; - ∾ mustum in dolium, Varr., minas viginti in crumenam, Plaut., aliquem in carcerem, Liv.; men in foliis se condunt (aves), Virg. Ge. 4, 473; cf. Cic. Verr. 4, 63, Suet. Aug. 31, o. Hor. Epod. 2, 15, oftere; - ∾ aurum intro, Plaut., sortes aliquo, Cic. Div. 2, 21; - ∾ membra squalida inter frutices, Lucr. 5, 954; — b) navnl. ogs. i Oekonomien, ligesom condio: nedlægger til Opbevaring, ficus in orcas, Colum., corna in faece, Ovid.; conditum oleum pro viridi (apponere), Suet. Caes. 53; — 2) „bef." ogs.; a) skiuler, giemmer, bortfierner; - ∾ gladium, Quintil.; ∾ se sub lectum, Suet. Calig. 51; cf. Virg. Aen. 2, 401; ∾ lunam, (om Skyen), Hor. Od. 2, 16, in.; cf. Ovid. Met. 11, 255; men Condiderat vultus (sol), ibd. 2, 330; - df. ogs. „poet.": at skiule deri, d. e. at stikke ind deri; ∾ ensem in pectus, id.; cf. Virg. Aen. 9, 348; ogs. ∾ telum jugulo el. pectore, Ovid.; - men „alleg.", id. Met. 1, 729: ∾ stimulos caecos in pectore, (bringe i Raseri); — b) at forvare el. giemme, navnl. de Afdødes Levninger, d. e. at begrave el. jorde; - ∾ aliquem sepulcro, Cic. Leg. 2, 22, ogs. aliquem terra, Plin.; cf. Virg. Aen. 5, 48, ogs. Cic. Tusc. 1, 45; - „poet." ogs. ∾ umbras fraternas tumulo, Ovid. Fast. 5, 451; ∾ Manes inhumatos, Lucan.; — B) „fig."; a) at forvare el. bevare, - teneo omnia; In pectore condita sunt, Plaut. Pseud. 4, 1, 31; ut etc., sic in causis conditae sunt res futurae, Cic. Div. 1, 56; — b) „poet." ogs.: holder skiult; hvs. condita praecordia, nogens skiulte Tanker, Hor. Sat. 1, 4, 189; men „alleg." om Tiden: condetque nitentia, (skal bringe det i Forglemmelse, id. Ep. 1, 6, 25; — c) df. ogs. „poet.": ligesom at skiule bag sig, d. e. at tilbagelægge el. tilbagelade, navnl. et Tidsrum; - ∾ secla vivendo, Lucr. 3, 1103; cf. Virg. Ecl. 9, 51; ligel. Hor. Od. 4, 5, 29: ∾ diem; ligel. ∾ noctem, Sil.; men ∾ lustrum, f. und. lustrum.

condŏcĕ.făcio, fēci, factum, 3, v. a., [condoceo]: afretter, indøver, beluas, Cic., tirones gladiatores, Auct B. Afr.; - ogs. „fig.": ∾ animum, ut ··· possit etc., Cic. Tusc. 5, 31. — con.dŏceo, cui, ctum, 2, v. a.: oplærer el. indøver, aliquem c. inf., (nogen dertil), Auct. B. Afr. 19; - df. in pass.: ut condocta tibi sint dicta ad hanc fallaciam, Plaut. Poen. 3, 2, in.; - partic. condoctus, 3, ogs. som adj.; compar., ibd.

con.dŏleo, ēre, v. n.: overalt at føle Smerte, at være meget lidende, Tertull.; - ogs. „fig."; ∾ animo, Hieronym.; df. — condŏlesco, dolui, 3, v. n. inch.; 1) „alm.": at angribes af en stærk Smerte; vid. Cic. d. Or. 3, 2; cf. Hor. Sat. 1, 1, 80; — 2) „bef." ogs.; a) „fig."; vid. Cic. Acad. 1, 10, o. Ovid. Trist. 5, 3, 32; — b) eccl. ogs.: at lide dermed; c. dat., Tertull. — con.dŏmo, are, v. a.: aldeles at tæmme, Prudent.

condŏnātio, onis, f.: Bortskienkelse, (navnl. af Andres Gods til Uberettigede); vid. Cic. Verr. Act. 1, 4; af — con.dŏno, avi, atum, 1, v. a.; I) ∾ alicui aliquid (el. aliquem); A) „alm."; 1) „egenl.": at bortskienke el. bortgive, som Skienk el. Gave at overgive, (navnl. ogs. m. Bibegreb af Uret og Vilkaarlighed); - vid. Cic. Verr. 1, 41, o. id. Agr. 2, 6; men id. Phil. 5, 3: agrorum ··· condonandi (facultas), f. acc. agros; (cf. id. Verr. 4, 47); — 2) df. „fig.": at give til Priis derfor, at hengive el. opoffre dertil; vid. Cic. Agr. 2, 15, men omvendt: ∾ omnes inimicitias reip., id. Phil. 5, 18; cf. Sall. Jug. 79, o. Caes. B. G. 1, 20; — B) „bef."; 1) „egenl.": skienker el. eftergiver, pecunias creditas debitoribus, Cic. Off. 2, 22. — 2) „fig."; a) eftergiver el. tilgiver; - ut hoc crimen nobis condonetis, Cic. Mil. 2; cf. Sall. Jug. 27, o. id. Cat. 52; — b) ∾ alicui aliquem, (at tilgive nogen for en andens Skyld); - vid. Liv. 3, 12 o. 58, ogs. Cic. Lig. 12, o. Caes. B. G. 1, 20; cf. Vatin. ap. Cic. Fam. 5, 10; — II) ∾ aliquem aliquid (acc. resp.): beskienke nogen dermed, (sjeld. o. forel.); - argentum, quod habes, condonamus te, Ter. Phorm. 5, 7, 54; - denne acc. resp. bliver ogs. hos pass.; quae nunc condonabitur, id. Eun. prol. 17.

con.dormio, ire, v. n.: derunder el. imedens at sove el. at faae sig en Lur; ∾ inter aliquas moras, Suet. Aug. 78; df. — condormisco, ivi, 3, v. n. inch.: ganske at sove ind el. at falde i Søvn, Plaut. Rud. 2, 7, 13, oftere; in perf., id. Most. 2, 2, 55. — condrilla, ae, f. und. chondrilla.

condūcenter, adv.: tienligen, passende; f. und. condecenter; o. — condūcĭbĭlis, e: som bidrager dertil, gavnlig el. tienlig; - m. ad, el. c. dat., el. absol.; - vid. Plaut. Epid. 2, 2, 71 o. 76, o. id. Trin. 1, 1, 3 o. 14; men Auct. ad. Her. 2, 14, in compar.: utrum ··· conducibilius, etc.; — [af flgd.].

con.dūco, xi, ctum, 3, v. a. o. n.; I) act.; A) „egenl."; 1) „alm.": at føre el. bringe sammen, at forsamle; - ∾ virgines in unum locum, Cic.; men „poet.": ∾ nubila, Ovid. Met. 1, 572; - oftest i Krigssproget: ∾ exercitum in unum locum, Caes.; cf. id. B. C. 3, 13, o. Tac. Hist. 4, 71; — 2) „bef.": sammendrager el. forbinder til et Heelt; - partes conducere in unum, Lucr.; cf. id. 6, 968; ligel. ∾ plures puteos in unum, Vitruv.; ogs. absol.; ∾ lac, Colum.; cf. Ovid. Met. 4, 375; men ∾ vulnera cera, Val. Fl.; — b) ogs. „rhet.": ∾ in unum etc., Cic. Inv. 1, 40; cf. Quintil. 5, 14, 9; — B) „technisk" el. i Forretningssproget; 1) tager til Leie, leier el. forpagter, (correlat til locare: at udleie, ligesom emere til vendere); - ∾ sibi aedes, Plaut.; ∾ domum in Palatio, Cic.; ∾ nummos, Hor., pecuniam, Juvenal., (laane Penge); - ∾ coquum, Plaut., praeceptores publice, Plin. Ep. 4, 13; ∾ militem, Curt., auxilia, Liv. 30, 21; — bb) df. subst.; a) conducti, orum, m.: Leietropper, Nep. Dat. 8; ogs. alm. leiede Personer, Hor. A. P. 431; — b) conductum i, n.: Leiebolig; - habere aliquid conducti etc., Cic. Cluent. 62; — 2) forpagter el. overtager (neml. et vist Arbeide imod en vis Betaling); - redemptor, qui columnam illam ··· conduxerat faciendam, etc., Cic. Div. 2, 21; ∾ aliquem docendum, Dig.; men ∾ praebenda, quae etc., (overtage Leverancen deraf), Liv. 23, 48; ogs. om Forpagtningen af de offenlige Indtægter; ∾ vectigalia, id., Cic.; ∾ portorium, id., — II) neutr.: at bidrage el. nytte el. tiene dertil, (men alene i tredie Person sing. o. pl.); - m. in el. ad, oftere c. dat., sjeld. absol.; - quod tuam in rem bene conducat, Plaut.; ∾ in commune, Tac. Ann. 2, 38; - ∾ ad vitae commoditatem jucunditatemque; vid. Cic. Off. 1, 3; - quid sibi maxime conduceret, etc., Quintil. 11, 1, 12; ∾ proposito, Hor. A. P. 195; imbres non conducunt vitibus, Plin. 17, 2; - dubitare non possumus, quin ea maxime conducant, quae sunt rectissima, Cic. Fam. 5, 19.

*conductīcius (-tius): som er leiet, som er tagen i Sold, fidicina, Plaut., exercitus, Nep.; cf. id. Chabr. 1; - ∾ domus, poët. ap. Suet.; o. — conductio, onis, f.; 1) Sammendragning el. Forbindelse til et Heelt; men alene „rhet."; ex conductionibus complecti, Cic. Inv. 1, 40; — b) df. sild. „overf." i Lægesproget, (ligesom σπασμός): Convulsion, Krampe; ∾ muscu-

lorum, Coel. Aur., nervorum, id.; — 2) „teknisk" el. i Forretningssproget: Leie, Forpagtning; - ∾ fundi, Cic. Caecin. 32; ∾ vectigalium, Liv. 43, 16; - men Cic. Verr. Act. 1, 6: ∾ tota renunciata est, (hint Kiob af Dommernes Stemmer); — [conduco].

conductor, oris, m., [conduco]; 1) „alm.": en Leier, en Forpagter; - ∾ histrionum, Plaut. As. prol.; ∾ (aedificii), Cato, (agri), Colum.; — 2) „bes."; ∾ operis, Cic. Qu. Fr. 3, 12: som for en vis Sum overtager et Arbeide, en Entrepreneur; — bs. fem. conductrix, icis: en Leierinde, en Forpagterske, Cod. Just. — 1. conductus, 3: partic. af conduco. — 2. conductus, us, m., [conduco]: Sammmendragning, Sammentrækning, oculorum, Coel. Aur.

conduplĭcātio, onis, f.: Fordobling; bs. Plaut. Poen. 5, 5, 18, comisk f. Omarmelse; — 2) som rhetorisk Figur: Gientagelsen af det samme Ord, ἐπαναδίπλωσις, Auct. ad Her. 4, 28; af — con.duplĭco, avi, 1, v. a.: fordobler, divitias, Lucr.; cf. Ter. Phorm. 3, 2, 31; - comisk ogs.: ∾ corpora, (om en Omfavnelse), Plaut. Pseud. 5, 1, 18. — condurdum, i, n.: etslags Plante, Plin. 26, 14. — con.dūro, are, v. a.: hærder stærkt, gior meget haard, ferrum, Lucr. — condus, i, m., [condo]: som forvarer Spiserne; condus promus sum, procurator peni, Plaut. Pseud. 2, 2, 14.

condȳlōma, ătis, n., κονδύλωμα: Byld omkring Sædet, Cels. — condȳlus, i, m., κόνδυλος: Fingerled el. Fingerkno, Capella; — b) bs. Led el. Knude paa et Ror: bs. „meton.": Roret selv, Martial. 5, 78.

con.fabrĭcor, atus sum, ari, v. dep. a.: frem-kunstler, originem vocabuli, Gell. 3, 19. — confābŭlātio, onis, f.: Samtale, Underholdning, Symm., Tertull.; — confābŭlātus, us, m.: = frgd., Sidon.; af — con.fābŭlor, atus sum, ari, v. dep. n. o. a.: at føre en Samtale, at sige noget i en Samtale; - ∾ cum aliqua, Plaut., de re aliqua, Varr.; men absol., Ter. Hec. 1, 2, 107; - men c. acc.: ∾ rem meam magnam tecum volo, Plaut. Cist. 4, 2, 77. — confāmŭlans, tis, adj. partic., [famulor]; in pl.: som tiene sammen, Macrob. Sat. 1, 17.

confarreātio, onis, f.: en hos de ældre Romere brugelig Ægteviefse, (benævnt efter det derved anstillede Brødoffer; opp. diffarreatio); vid. Plin. 18, 3; af — confarreo, (avi), atum, 1, v. a., [farreus]: at ægtevie, (navnl. ved at anstille et Brødoffer, s. und. frgd.); cf. Tac. Ann. 4, 16. — con.fātālis, e: der bestemmes af en uundgaaelig Skiebne; vid. Cic. Fat. 13.

confectio, onis, f., [conficio]; oprdl.: Fuldendelse; bs. I) „alm.": Forfærdigelse, Udarbeidelse, hujus libri, Cic. d. Senect. 1; ∾ annalium, id. d. Or. 2, 12; ∾ belli, id. Phil. 11, 1; men ∾ tributi, id. Flacc. 9, (Inddrivelsen deraf); — b) sild. ∾ olei, Pallad.; ogs. „meton.": det Tilberedede; ∾ aestuabunda, id.; — II) „bes.": Oplosning, Svækkelse, Forstyrrelse; - ∾ escarum, (Madens Oplosning i Munden), vid. Cic. N. D. 2, 54; ∾ valetudinis, id. frgm. ap. Non.

*confector, oris, m.; oprdl.: som fuldender el. tilendebringer; bs. I) „alm."; ∾ totius belli, Cic. Fam. 10, 20; ∾ negotiorum, id. Verr. 2, 44; — B) bs. sild. i Oekonomien: ∾ coriorum, (en Garver), Firmic.; ∾ purpurae, (Purpurfarver), Vopisc.; — II) „bes." ogs.: en Forstyrrer el. Odelægger; ∾ ferarum, (som nedlægger dem), Suet. Aug. 43; - ∾ et consumptor omnium (ignis); Cic. N. D. 2, 15; — bs. fem. confectrix, icis, omnium rerum vetustas, (som ødelægger Alt), Lact.; o. — confectūra, ae, f.: ligesom confectio: Tilberedelse el. Tillavning; ∾ mellis, Colum., Plin.; — [conficio]. — confectus, 3: partic. af conficio.

confercio, ub. perf., fertum, 4, v. a., [farcio]: stopper tæt sammen, sammentrænger; a) som verb. fin. alene sieldent; quum confercit (ventus nubes), Lucr. 6, 158; ∾ myrrham in folles, Plin; — b) oftere in partic. confertus, 3; - inter confertas naves etc., Liv. 37, 11; ligel. id. 3, 6: agrestem confertum in arta tecta etc.; cf. Lucr. 6, 1262; — II) partic. confertus, 3, oftest som adj.; A) absol.: tæt el. tyk el. fast, (opp. rarus); vid. Cic. Acad. 2, 40; sædv. om en Mængde; vid. Liv. 29, 34; ∾ multitudo, Suet., moles, Tac. Ann. 4, 62; ∾ agmen (cervorum), Virg.; - navnl. ogs. i Krigssproget; numquam conferti, sed rari etc., Caes. B. G. 5, 16; cf. Liv. 10, 29, Virg. Aen. 2, 347, o. A.; - ogs. in compar., Liv. 9, 27; in superl., Caes., Sall.; men Sall. Jug. 101: quam maxume confertis equis (invadere); ligel. Tac. Ann. 12, 35: ∾ gradu irrupere; — B) c. abl.: opfyldt dermed el. fuld deraf; - vid. Liv. 45, 2, o. Cic. Sest. 10, ogs. Quintil. 5, 14, 27. — con.fermento, are, v. a.: stærkt at syre, at giennemsyre, Tertull.

con.fĕro, contŭli, collātum, (conl.), conferre, v. a.; I) „oprdl.": fører el. bærer el. bringer el. skaffer sammen i Mængde el. paa et vist Punkt; A) „alm."; ∾ ligna circa casam, Nep., sarcinas in unum, Caes.; ∾ illuc (i. e. in castella) parentes et conjuges, Tac. Ann. 4, 46; - men „poet.": ∾ dentes in corpore, (om Hundene), Ovid. Met. 3, 236; cf. Quintil. 3, 9, 8, o. id. 8, 5, 26; - ogs. „overf.": skriftligen at indføre deri, id. 10, 7, 32; men Liv. 4, 4: cur enim non confertis (sc. in legem), ne etc.; — B) „bes."; 1) til en bestemt Hensigt at indsamle el. sammenbringe el. bidrage; a) „egenl."; ∾ alicui munera, Nep. Ages. 7; ∾ tributa quotannis ex censu, Cic. Verr. 2, 53; ∾ in commune, ibd.; cf. Nep. Ar. 3; men sextantibus collatis in capita, (for hver Person), Liv. 2, 33; men in pass. impers.: quum et Socrati collatum sit ad victum, Quintil. 12, 7, 9; — b) „overf."; ∾ ad el. in aliquid, ogs. c. dat., ogs. absol.; ligesom συμφέρειν: at bidrage el. nytte el. tiene dertil, (oftest i tredie Person); - naturane plus ad eloquentiam conferat, an doctrina, Quintil.; ogs. m. in, id. 10, 7, 26; men Gracchorum eloquentiae multum contulisse matrem, id. 1, 1, 6; alium voci confert, Plin.; cf. id. 20, 98, o. Suet. Vesp. 6; - endel. absol.; multum etiam veteres Latini conferunt, Quintil.; non plus contulerint lecti Cicero ac Demosthenes? id.; — 2) at bringe sammen, at forbinde el. forene; a) „egenl."; undique collatis membris, Hor. A. P., in.; cf. Quintil. 8, 5, 27; ligel. e fontibus collatae aquae, Curt.; - ∾ capita, (stikke Hovederne sammen, neml. til Beraadslagning), Cic. Verr. 3, 12, o. Liv. 2, 15; men ∾ pedem, Plaut., Virg. Aen. 6, 488, ogs. ∾ gradum, Plaut.: at gaae sammen; (s. ogs. nedenf.); ∾ vires in unum, Liv. 33, 19; — b) „fig.", navnl. om mundlige Meddelelser: ∾ inter se el. cum aliquo; - vid. Cic. Att. 1, 20, o. id. Fam. 6, 21; ∾ sermones familiares cum aliquo, id. Off. 2, 11; - conferunt consilia adolescentes, (giore Aftale med hinanden), Ter. Heaut. 3, 1, 64; cf. Suet. Caes. 80; men ∾ injurias, (tale sammen derom), Tac. Agric. 15; - ogs. absol.; omnes sapientes decet conferre et fabulari, (bør meddele sig, odl.), Plaut. Rud. 2, 3, 8; men m. Relativsætn.: ibi conferentibus, quid ··· esset etc., Liv. 27, 20; — 3) fiendligen at bringe sammen dermed; oftest m. cum, o. bes. i Krigssproget; - ∾ signa cum aliquo, Cic. Pis. 21, ogs. arma cum aliquo, Nep. Eum. 11, (levere nogen et Slag); men ∾ signa inter se, Liv. 21, 1; ogs. collatis signis depugnare, Plaut.; - ∾ castra cum hoste, Liv. 26, 12; ligel. ∾ castra castris, id. 23, 28; - ∾ pedem cum pede, (kæmpe i Haandgemænge), id. 28, 2; cf. pede collato, id. 6, 12; ∾ gradum cum aliquo, id. 7, 33; - men „poet.": ∾ pectora pectoribus, (neml. i en Brydekamp), Ovid. Met. 6, 242; men absol.: Mecum confer, ait, (kæmp med mig)! Ovid. Met. 10, 603;

— b) ogſ. „overf." paa anden Strid; non possum magis pedem conferre, ut ajunt, etc., Cic. Planc. 19; men „poet": ∾ lites, (begynde en Trætte el. Væddeſtrid), Hor. Sat. I, 5, 51; — 4) at bringe el. holde ſammen for at ſammenligne; at ſammenligne el. ſammenſtille; - m. cum, el. m. inter se, el. m. ad, el. c. dat, ogſ. absol.; - vid. Cic. Verr. 4, 52, id. Tusc. 1, 1, o. id. d. Or. 1, 41; men vitam inter se utriusque conferte, id. R. Com. 7; non bos ad bovem collatus similis, Varr.; ∾ magnis parva, Cic. Or. 4; cf. Lucr. 2, 1167, o. Hor. Sat. I, 5, 44, beſ. ogſ. Cic. Off. 1, 22; - tesseram conferre si vis hospitalem, Plaut. Poen. 5, 2, 88; cf. Liv. 1, 39, o. Suet. Caes. 47; ∾ census, Plin. 7, 49; — 5) forkortende at ſammendrage, at forkorte, (men alene om Tale og Skrift); - atque in pauca ··· confer, quid velis, Plaut. Pseud. 1, 3, 44; ligel. ∾ in pauca verba, ogſ. in verba paucissima, id.; ſ. ogſ. Ovid. Fast. 1, 162, o. Suet. Caes. 44; — II) (m. con- intens., el. m. etſlags Eftertryk): at føre el. bringe el. ſkaffe el. rette derhen; A) „egenl."; 1) „alm."; ofteſt med Angivelſe af Maalet; - vid. Caes. B. G. 2, 13, o. Nep. Them. 2; ∾ iter Brundisium versus, Cic Att. 3, 4; - ∾ se aliquo: begive ſig derhen, Rhodum, Cic., Colonas, Nep., ad aliquem, id.; cf. Liv. 9, 16; ∾ se in fugam, Cic.; ligel. ∾ se in pedes, Enn. ap. Non., Plaut., men absol. o. „alleg.": pulchre haec confertur ratis, (ſeiler ſmukt), id. Bacch. 4, 6, 27; — 2) „beſ." ogſ.; ∾ in aliquid: at forvandle dertil; vid. Ovid. Met. 4, 278, o. ibd. 12, 145, ogſ. ibd. 9, 348; — B) „fig."; 1) „alm.": at bringe el. vende el. overføre noget dertil el. derhen; - vid. Plaut. Amph. 1, 2, 16, o. Ter. Eun. 1, 6, 4; men id. Hec. 3, 1, 27: vixque huc contuleram (sc. animum: havde henvendt min Kiærlighed til hende); ∾ suspicionem in aliquem, Cic. R. Am. 35; men ∾ spes votaque sua ad deos ··· ad principum aures, Tac. Ann. 4, 39; - ∾ se ad amicitiam alicujus, (vende ſig dertil, ſøge at vinde), Cic. Brut. 81; cf. id. Arch. 3; — 2) „beſ.": henfører el. overfører dertil, anvender derpaa; ligel. m. in o. ad; - vid. Cic. Agr. 2, 23, o. Tac. Ann. 3, 72, ogſ. Cic. Manil. 4; — bb) dſ. ogſ. navnl.; a) at hengive el. opoffre dertil; - vid. Cic. Fam. 10, 1; ligel. ∾ omnem curam et operam ad philosophiam, ibd. 4, 3; ∾ omnes curas, cogitationes, in remp., id. Off. 2, 1; ∾ officia in aliquem, ibd. 1, 15; cf. Id. Lael. 19, fin.; — b) overdrager dertil, (navnl. en Forretning el. Omſorg); ∾ curam restituendi Capitolii in aliquem; vid. Tac. Hist. 4, 53; — 3) henfører el. overfører derpaa, d. e. tilſkriver el. tillægger, giver Skyld derfor, odl.; ligel. m. ad o. in; - vid. Lucr. 6, 54, o. Cic. Planc. 14; sua vitia ··· in senectutem conferunt, id. d. Senect. 5; cf. id. d. Or. 3, 61; ∾ causam in aliquem, id., Liv.; ligel. ∾ culpam in aliquem, Cic., Ter.; cf. Caes. B. G. 1, 40; — 4) henfører el. overfører, navnl. til et ſildigere Tidspunkt; dſ. opſætter el. udſætter el. henſkyder; ligel. m. in; - ∾ iter suum in posterum diem, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 13; ∾ omnia in mensem Martium, Cic. Att. 6, 1; cf. id. Qu. Fr. 3, 3, in.; — b) ∾ eam pecuniam in magnum aliquod reip. tempus, (henlægge dertil); vid. Cic. Off 3, 24, fin.

con.ferrūmĭno, are, v. a.: at ſammenlodde, Plin. 27, 45. — conferte, adv., ſild. o. ſield. Biform af flgd.; compar., ∾ resistentes, Amm.; o. — confertim, adv.: tæt, ſammentrængt, i Maſſe; (ſædv. i Krigsſproget); vid. Sall. Jug. 50, o. Liv. 31, 43; af — confertus, 3: partic. o. adj. af confercio.

conferva, ae, f., [conferveo]: etſlags Vandplante; vid. Plin. 27, 45. — confervēfăcio, ĕre, v. a.: opheder, ſmelter, Lucr. 6, 353; af — con.ferveo, ēre, v. n.: at koge (el. at blive kogt) ſammen, Pallad.; — 2) dſ. „overf." i Lægeſproget, om brækkede Ben: at groe ſammen, at helbredes, Cels.; dſ. — con.fervesco, ferbui, 3, v. n. inch.; I) „egenl.": begynde at koge ſtærkt, at blive glehed; - quum bis mustum conferbuerit, Colum.; men ∾ granum, (at der gaaer Varme i Kornet), Plin.; — b) „poet."; mea quum conferbuit ira, Hor. Sat. 1, 2, 71; — II) „overf." hos Lægerne, om brakkede Ben: at groe ſammen, Cels.

confessio, onis, f., [confiteor]: Bekiendelſe el. Tilſtaaelſe; ofteſt c. gen. obj.; - ∾ errati sui, Cic.; cf. id. Cluent. 53; ogſ. in pl., id. Sest. 49; - ogſ. c. gen. subj.; ∾ illorum etc.; vid. Cic. Verr. 5, 40; cf. ∾ sua, mea, Cic., Quintil.; - ogſ. m. Objectsſætn.; vid. Liv. 1, 45, o. id. 2, 7; - ogſ. m. abſtracte Subjecter: ea confessionem faciunt, non defensionum, Cato ap. Gell. 7, 3; — b) ogſ. ſom rhetoriſk Figur, Quintil. 9, 2, 17.

confessor, oris, m., [confiteor], (eccl.): en Bekiender af Chriſtendommen, Lactant., o. A.; dſ. — confessōrius, 3, (i Retsſproget); hørende til en Bekiendelſe, actio, Dig. — confessus, 3: partic. af confiteor.

confestim, adv., [beſl. m. festinus af fero]: ilende, hurtigt, uden Ophold; - vid. Cic. Phil. 5, 12; ∾ subsequi, (i Krigsſproget), Caes., Liv.; confestim ut rediit, Suet. Aug. 10; cf. Liv. 1, 12, o. Hor. Ep. 1, 12, 9. — con.festīnātio, onis, f.: Ilfærdighed, Ilen, Appul. — con.fībŭla, ae, f.: Traklemme, Cato, R. R. 12. — confĭciens, tis, partic. o. adject. af flgd.

confĭcio, fēci, fectum, 3, v. a., [facio]; I) gior færdig el. fuldender, forfærdiger el. bringer iſtand; A) „egenl."; 1) „alm."; - ∾ pensum (Dagværket), Plaut.; cf. Cic. d. Or. 3, 32; ∾ atque contexere villos ovium, (forarbeide), id.; ligel. ∾ aurum et argentum, Plin.; ∾ librum Graece el. Graeco sermone, (udarbeide), Nep.; ∾ bellum, Caes., Sall., iter, Cic.; cf. Nep. Eum. 8, o. Virg. Ge. 2, 541; - ∾ tantum facinus, Cic., caedem, Nep., mandata, Cic., Sall.; cf. Caes. B. G. 1, 13; men quibus rebus confectis, Sall., Nep.; — b) i Forretningsſproget: at afgiøre el. opgiøre; - ∾ cum aliquo de aliqua re, Cic. Att. 12, 19; cf ibd. 1, 5; — 2) „beſ.": at forſkaffe el. tilveiebringe, at erhverve el. ſamle; - ∾ alicui hortos, (ſkaffe kiøbt til nogen), Cic. Att. 12, 37; ∾ exercitum, (ſamle el. bringe paa Benene), id. Manil. 21; cf. Caes. B. G. 2, 4; - ∾ pecuniam ex illa re, Cic. Verr. 1, 52; cf. id. Flacc. 9; — B) „fig."; 1) „alm.": at bevirke el. frembringe el. foraarſage; - ∾ sollicitudines alicui, Ter. Andr. 4, 1, 26; men ∾ reditum alicui, (bevirke), Cic. Fam. 9, 13; ∾ motus animorum, id. d. Or. 2, 79, (fremkalde); - ogſ. at ſætte i en Tilſtand; vid. id. Inv. 1, 55; ogſ. absol., ſ. id. Part. or. 26; — b) dſ. i Philoſophien: confici ex aliquo: være logiſk Følge deraf, Cic. Inv. 1, 40, Quintil.; ogſ. absol., Cic. Inv. 1, 47; — 2) „beſ." med Henſyn paa Tiden: at tilendebringe el. tilbagelægge; - ∾ annuum munus, (tilendebringe), Cic. Fam. 2, 12; men diem conficimus, Plaut. Trin. 3, 3, 78, (vi ſpilde Tiden); cf. Plin. 18, 63; — II) giør af dermed, giør Ende derpaa, opløſer el. ſvækker el. fordærver, tilintetgior el. ombringer; A) „egenl."; - vid. Cic. N. D. 2, 54; - ∾ silvas, (om Ilden: fortære el. opbrænde), Lucr; confici fame, frigore, (omkomme deraf), Cic. Off. 3, 6; - confectus senectute, (affræftet af Ælde), Cic., aetate, Sall., aevo, Virg.; men confectus morbo corporis ··· dolore animi, Cic. Mur. 40, cura, Ter., dolore, Catull.; - ogſ. ud. abl.: fessos confectosque aggredi, Liv. 1, 23; cf. Cic. Cat. 2, 11; - conficere Athenienses, (affræfte el. ſvække), Nep. Lys. 1; cf. Liv. praef.; - navnl. ogſ. at ombringe el. myrde; vid. Cic. Mil. 14, Liv. 1, 25, o. A.; men ∾ feras, (nedlægge paa Jagten), Suet.; — B) „fig.": conficiet te jam verbis, Plaut. Pseud. 1, 5, 49; lectio ··· velut confecta, (ligeſom fordøiet), Quintil. 10, 1, 19; men sidus confectum, Plin. 16, 36, (hvis Indvirkning har ophørt); — not. a: perf. conj. confexim, (f. confecerim), Plaut. Truc. 4,

4, 39; — not. b: f. pass. confici findes ogs. conficieri, etc., Liv., Caes., o. A.; — III) partic. conficiens, tis, ogs. som adj.: virkende, virksom; - ∾ causa, vid. Cic. Part. or. 26; - ogs. c. gen., Cic. Fin. 5, 17; ligel. in superl., conficientissima litterarum (civitas: som fører nøiagtigt Regnskab), id. Flacc. 9.

*confictio, onis, f.: Opdigtning, criminis, Cic. R. Am. 13; — confictĭto, v. a. intens.: opdigter ivrigen, Naev. ap. Varr.; o. — confictor, oris, m.: som opdigter, Paul. Nol.; — [confingo]. — confictus, 3: partic. af confingo.

con.fīdējussor, ōris, m., i Retssproget: Medcautionist, Dig. — confīdens, tis: partic. o. adj. af confido; df. — confīdenter, adv.; I) „alm.": tillidsfuldt, frimodigen; - vid. Plaut. Capt. 3, 5, 6; compar., ∾ dicere de re aliqua, Cic.; cf. id. d. Or. 2, 7; — 2) „bes.": frækt el. trodsigen, Ter. Heaut. 5, 3, 7; - superl., ∾ resistens, Auct. ad Her. 2, 5. — confīdentia, ae, f., [confido]; I) „alm.": Tillid dertil, (forel.); - ∾ scapularum, Plaut.; confidentia est, m. acc. c. inf., id. Pseud. 2, 4, 73; ogs. absol., id. Most. 2, 1, 3; — 2) „bes."; a) Selvtillid, Frimodighed; vid. Plaut. Amph. 5, 1, 2; ligel. confidentiam et vocem (defuisse sibi), Cic. ap. Non.; — b) oftere: Dumdristighed, Trodsighed; - vid. Cic. Phil. 2, 40, o. Ter. Andr. 5, 3, 5; oppon. fiducia, Quintil., metus, Suet. Calig. 51. — confīdentilŏquus, 3, [confidens, loquor]: som fører en dumdristig Snak el. Tale; in compar., Plaut. Trin. 1, 2, 164.

con.fīdo, fīsus sum, 3, (perf. confiderunt, Liv. 44, 13), v. n.: stoler trygt derpaa, troer el. haaber med Vished); (stærkere med spero); a) c. abl., el. c. dat.; - ∾ natura loci, Caes.; cf. Cic. Tusc. 5, 14; ∾ alio duce, Liv. 21, 4, socio Ulixe, Ovid. Met. 13, 240; - men c. dat., vid. Cic. Phil. 5, 1, o. Caes. B. C. 3, 24; ∾ fidei Romanae aut societati, Liv. 21, 19; - undert. er abl. o. dat. ikke til at skille imellem; ∾ suis bonis, Cic., militibus suis, Liv.; cf. Sall. Cat. 16 o. 52; - usædv. er acc.; terrigenas confisus avos, Stat. Theb. 2, 573; — b) m. acc. c. inf.; vid. Cic. Verr. 5, 69; ligel. spero, et hercule confido, te etc., id. Att. 6, 9; cf. Nep. Milt. 1, Caes. B. G. 1, 23, o. Liv. 4, 32; — c) endel. m. de, el. m. ut, el. absol.; - vid. Caes. B. C. 2, 5, fin.; ∾ de consuetudine civitatis, Dig.; men confidere, ut etc., Plin. Ep. 2, 5; ubi legati satis confidunt, Sall. Jug. 13; — B) „poet." ogs. om Ting; remis confisa minutis ··· cymba, Prop. 1, 11, 9; cf. Lucr. 5, 391; — II) partic. confidens, tis, ofte ogs. som adj.: fuld af Selvtillid; df. A) „alm.": modig, dristig; (forel.); - ∾ esse ··· apud herum, Plaut. Capt. 3, 5, 8; ∾ senex, Ter. Andr. 5, 2, 14; - compar., qui me alter est ··· confidentior (homo)? Plaut. Amph., in.; — B) „bes.": dumdristig, fræk, trodsig; vid. Cic. Tusc. 3, 7, Ter. Phorm. 1, 2, 73, Hor. Sat. 1, 7, 7, o. A.; - superl., juvenum confidentissime, Virg. Ge. 4, 445.

con.fīgo, xi, xum, 3, v. a.; I) „alm.": fæster el. hefter sammen; - ∾ sublaminas inter sese, Cato, transtra clavis ferreis, Caes. B. G. 3, 13; — II) „bes.": A) „egenl.": gjennemstikker el. gjennemborer; - ∾ capras sagittis, Cic.; cf. Suet. Caes. 68; - ogs. ud. abl.; universi confixi ceciderunt, Nep. Dat. 9; cf. Virg. Aen. 2, 429; - Ordsproget: ∾ cornicum oculos, s. und. cornix; — B) „fig.", Cic. Phil. 12, 7: ejus sententiis confixum Antonium, (at han derved er afkræftet). — confīgūrātio, onis, f.: lignende Gestalt el. Dannelse, Tertull.; af — con.fīgūro, (avi), atum, 1, v. a., I) „alm.": at forme el. danne derefter, aliquid ad similitudinem sui, Colum.; — 2) „bes.": at forme el. danne deraf, aliquid ex rebus diversis, Lactant.; cf. Gell. 12, 1.

confīnālis, e, [confinis]: hørende til en Grændse, lineae, Auct. d. Limit. ap. Goes. — con.findo, ĕre, v. a.: gjennemklöver el. gjennemskærer; pontus confinditur aere, Tibull. 4, 1, 173. — con.fingo, finxi, fictum, 3, v. a.; I) „egenl.": former el. danner ved Sammensætning; former el. danner; - ∾ nidos, Plin., favos et ceras, id.; — II) oftere „fig.": at sammensætte el. opdigte; - ∾ dolum inter sese, Plaut.; ∾ lacrimas dolis, Ter. Andr. 3, 3, 25; - ∾ aliquid criminis, Cic. Verr. 2, 37, probabilem causam, Liv. 31, 21; - ogs. m. acc. c. inf., Cic. Dejot. 6; - fronte conficta, Quintil.

confīnis, e, [finis, is]; I) „egenl.": grændsende dertil el. til hinanden; absol., el. c. dat.; - ∾ ager, Liv. 4, 49; cf. Caes. B. G. 6, 3, ogs. Ovid. Met. 1, 718; — B) ogs. undert. subst.; a) confinis, is, m.: Nabo, Martial., Dig.; — b) confine, is, n.: Grændse el. Nærhed; vid. Lucan. 6, 649; - oftere in pl.: confinia terrae (Siculae), Ovid. Met. 14, 7; ∾ lucis et noctis, id.; ∾ mensum, (f. mensium), id. Fast. 5, 187; men absol.: in confinibus arcendus hostis, Senec. d. Ir. 1, 8; — II) „fig.": som har Lighed el. Slægtskab dermed; saal. sunt virtutibus vitia confinia, Senec. Ep. 120.

confīnium, i, n., [confinis]; I) Sammengrændsning el. Grændse, (navnl. imellem Markerne, ligesom vicinitas imellem Husene); - arbores in confinio natae, Varr.; in confinio Germaniae, Tac.; cf. Cic. Off. 2, 18; — II) „overf.": Nærhed el. Lighed el. Slægtskab, boni malique, Colum.; ∾ breve artis et falsi, Tac. Ann. 4, 58. — confio, fieri, s. und. conficio.

confirmāte, adv. af confirmatus: stærkt el. dygtigen; ∾ et viriliter, Auct. ad Her. 4, 11. — confirmātio, onis, f., [confirmo]: Befæsten el. Fastgjøren; men alene „fig."; A) „overf.": Betryggelse, Sikkerhed; ∾ perpetuae libertatis, Cic. Fam. 12, 8; — B) „ment."; 1) Bekræftelse, Forsikkring, perfugae, Caes. B. G. 3, 18; — b) df. i Rhetoriken: Beviisførelse, Cic. Inv. 1, 24, Quintil. 4, 3, in., oftere; — 2) Beroligelse; aut confirmatione animi etc., Caes. B. C. 1, 21, (naar man fattede Mod); cf. Cic. Att. 14, 13.

confirmātīve, adv.: bekræftende, forsikkrende, respondere, Tertull.; af — confirmātīvus, 3, [confirmo]: hørende til en Forsikkring, adverbia, Priscian. — confirmātor, oris, m., [confirmo]: som befæster; df. 1) ∾ pecuniae, (som er Borgen derfor), Cic. Cluent. 26; — 2) som bekræfter noget; ∾ sententiae, Lactant.; — df. fem. confirmatrix, icis, Tertull. — confirmatus, 3: partic. o. adj. af confirmo. — con.firmĭtas, atis, f.; oprdl.: Viliens Fasthed; df. Stivsindighed, Halsstarrighed, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 34.

con.firmo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": gjør fast el. stærk el. varig, befæster el. betrygger el. styrker; A) „alm.", el. med Hensyn paa ydre Gjenstande, navnl. paa Helbreden; - vid. Caes. B. G. 6, 21; nervos confirmari etc.; ∾ crus debile, Suet. Vesp. 7, dentes mobiles, Plin.; - men ∾ se, (drage Omsorg for sin Helbred), vid. Cic. Fam. 16, 1 o. 4; — B) „bes." el. om Begreber; ∾ pacem et amicitiam cum civitatibus, Caes.; cf. Sall. Cat. 44; ∾ se auxiliis, Caes.; — b) navnl. ogs.: at bekræfte (el. confirmere); ∾ beneficia edicto, Suet. Tit. 8; provincia per senatum confirmata, vid. id. Aug. 10; — II) „fig."; A) „alm.": bekræfter, beviser, godtgjør; - nostra confirmare etc., contraria refutare, Cic. d. Or. 2, 19; (oppon. refellere, diluere, Quintil.); cf. Cic. Verr. 2, 8, ogs. Lucr. 2, 185, hvor confirmare tibi etc., m. flgd. acc. c. inf.; — b) tilsiger el. forsikkrer; hoc cum mihi non modo confirmasset (ille), sed etiam persuasisset, Cic. Att. 16, 5; oftere m. acc. c. inf.; vid. id. d. Or. 2, 2, o. Sall. Jug. 33; ogs. m. de, Cic. Fam. 6, 6; — B) „bes.": ∾ animum alicujus el. aliquem: befæste el. styrke nogens Mod, gjøre modig el. stærk; vid. Cic. Att. 1, 16; men confirmato animo, (efterat have samlet sit Mod), Sall. Cat. 46; cf. Cic.

Quint. 11; ∾ milites, Caes., timentes, id., (sætte Mod i dem); cf. id. B. G. 5, 49; men eos confirmat, uti ··· pergerent, (bestyrkede el. bevægede dem dertil), Sall. Jug. 23; ufædv. er Caes. B. C. 1, 14: gladiatores ··· libertati confirmat, (opmuntrer dem til at fortiene deres Frihed); — b) ∾ aliquem, bestyrke el. befæste (i Troskab); vid. Caes. B. C. 1, 15, o. Nep. Cim. 2; — III) partic. confirmatus, 3, ogs. som adj.; A) bevist, d. e. vis, tilforladelig, troværdig; df. compar., quod eo confirmatius erit, si etc., Cic. Inv. 2, 11; — B) modig el. stærk; vid. Cic. Quint. 24; ligel. Caes. B. C. 3, 84: exercitum confirmatiorem efficere; cf. Cic. Att. 10, 15.

confiscātio, onis, f.: Inddragelse i Statskassen, (Confiscation); ∾ regis, (f. pecuniae regiae), Flor. 3, 9; af — confisco, avi, atum, 1, v. a., [fiscus]; I) „alm.": opbevarer i Kassen; vid. Suet. Aug. 101; — II) „bes.": inddrager i Statskassen, „confiskerer"; vid. Suet. Dom. 12, o. id. Calig. 16; — b) ogs. „overf." paa de Personer, hvis Formue confiskeres; vid. Suet. Aug. 15, o. id. Calig. 41. — confīsio, onis, f., [confido]: Fortroen derpaa el. Tillid dertil; - ∾ firma animi etc., Cic. Tusc. 4, 37. — confīsus, 3: partic. af confido.

confĭteor, fessus sum, 2, v. dep. a., [fateor]; I) „alm.": bekiender el. tilstaaer el. indrømmer helt el. ganske; vid. Cic. Caecin. 9; - oftest c. acc., el. m. acc. c. inf., sieldn. m. de el. absol.; - ∾ peccatum suum, Cic.; ∾ amorem patris (til ham) nutrici, Quintil.; - ∾ se (sc. Jovem, give sig tilkiende), Ovid. Met. 3, 2; cf. Virg. Aen. 2, 592; ∾ se victos, Caes. B. C. 1, 84; - ∾ hoc de statuis, Cic. Verr. 2, 60; (men m. de f. acc., f. nedenf.); - Hoc confiteor jure mi obtigisse, Ter. Andr. 3, 5, in.; cf. Cic. Fam. 5, 2, o. Lucr. 1, 271, ogs. Suet. Caes. 52, o. A.; - ∾ de maleficio, Cic. R. Am. 41; cf. ibd. 42, o. Tac. Ann. 14, 59; - men absol., Ovid. Met. 2, 52, o. Ter. Phorm. 5, 8, 46; — II) „bes." (o. efteraug.): i Gierningen at vise el. røbe el. tilkiendegive; ligel. c. acc., el. m. acc. c. inf.; - confessaque vultibus iram, Ovid. Met. 6, 35; ∾ motum animi sui lacrimis, Quintil.; - varie formari verba, ipsa analogia confiteatur, Quintil.; cf. Plin. Ep. 3, 14; — III) partic. confessus, 3, ogs. m. pass. Bem. som adj.: ligesom indrømmet el. tilstaaet, d. e. bekiendt, aabenbar, afgiort; - vid. Cic. Verr. 5, 56; ad liquidum confessumque perducere, Quintil.; adhuc versamur in confessis, id.; - ex confesso: ustridigen, id., Senec.; - in confesso esse: være erkiendt el. aabenbart, id., Plin.; cf. Plin. Ep. 10, 85.

confixĭlis, e, [configo]: sammenfæstet, sammenføiet, machina, Appul. — confixus, 3: partic. af configo.

con.flābello, are, v. a.: opvifter el. oppuster; df. „alleg."; ∾ scintillas libidinum, Tertull. — con.flaccesco, ĕre, v. n.: stærkt at aftage el. aflade, Gell. 2, 30. — conflagrātio, onis, f.: Forbrændelse, Brand, Senec., Suet.; af — con.flagro, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.; A) „egenl.": aldeles at forbrændes el. fortæres; - ∾ terras ··· a tantis ardoribus, Cic. N. D. 2, 36; - oftere c. abl.; classis ··· incendio conflagrabat, id. Verr. 3, 35; cf. Liv. 30, 7; ogs. absol.; vid. Suet. Vesp. 8; - ogs. „overf.", Colum. 2, 2: (colla boum) celeriter conflagrant, (inflammeres snart); — B) „overf." o. „alleg."; ∾ incendio invidiae, Cic. Cat. 1, 11; ligel. ∾ invidia alicujus, Liv. 24, 26; cf. Cic. Verr. 1, 15; men Liv. 7, 30, absol.: ubi conflagrassent Sidicini ··· illud incendium etc., (at den Ildebrand, som havde hæriet Sid., osv.); — II) act.: at forbrænde el. opbrænde; (men sieldn. o. sildn.); conflagravit Semelem (Juppiter fulmine), Hygin. Fab. 179; urbs incendio conflagrata, Auct. ad Her. 4, 8. — con.flammo, are, v. a.: stærkt at betænde el. inflammere, Coel. Aur.

*conflātĭlis, e: støbt (af Metal), Juppiter, Prudent.; — conflātio, onis, f., fornacis, (at puste i den), Hieronym.; — 2) hos Lægerne: = inflatio, Coel. Aur.; o. — conflātūra, ae, f.: Smeltning, (navnl. Metallernes ved Ilden), Plin. 7, 57, Firmic.; — [conflo]. — conflexus, 3, [flecto]: sammenboiet, krummet, krum, Plin. 2, 44.

*conflictātio, onis, f.: Slaaen el. Stoden derimod el. imod hinanden, Sammenstød; df. in pl.: ∾ membrorum, Appul.; — 2) „overf.": Kamp, Strid; ∾ duorum exercituum, Gell. 15, 18; o. — conflictatrix, icis, f.: som slaaer el. plager, Tertull. — [conflicto]. — conflictio, onis, f., [confligo]; I) „egenl.": Sammenstøden el. Sammenstød; ∾ duorum inter se corporum, (hvorved neml. Lyden frembringes), Quintil. 3, 3, 6; — II) „overf.": Kamp, Strid, (Conflict), Cic. Part. or. 30; ∾ cum adversario, ibd. 29; cf. Quintil. l. c., oftere, o. Gell. 6, 3.

conflicto, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), intens. af confligo; oprdl.: at slaae stærkt derpaa el. derimod, at slaae stærkt sammen; men altid „overf."; A) „medial."; conflictari cum aliquo (el. inter se): at slaaes el. kæmpe dermed el. med hinanden; vid. Ter. Andr. 1, 1, 66, o. Nep. Paus. 5, ogs. Gell. 12, 8; - dog Ter. Phorm. 3, 2, 20, ogs. i den active Form: cum hujusmodi ··· ut conflictares malo; — B) oftere in pass., conflictari re aliqua, ogs. ab aliquo: at plages el. fordærves el. lide deraf; - vid. Cic. Att. 10, 4, o. id. Fam. 6, 13, ogs. Caes. B. C. 1, 52; ∾ gravi morbo, Nep., multis difficultatibus, Liv., saevis tempestatibus, Tac.; - men ud. abl.: in tantum conflictati sunt (milites), qui etc., Tac. Hist. 3, 82; cf. Gell. 10, 6; — C) sieldn. in act., conflictare c. acc.: at fordærve el. ødelægge; (cf. ovenf. Ter. Phorm. 3, 2, 20); endel. ogs. som reflex.; feram ··· sese conflictantem moerore etc., Plin. 8, 21.

1. conflictus, 3: partic. af confligo. — 2. conflictus, us, m., [confligo]: Slaaen el. Stoden derimod el. imod hinandan; (oftest in abl.); - vid. Cic. N. D. 2, 9, o. id. Caecin. 15; - ogs. „overf.": vid. Gell. 6, 2; — b) sild. ogs. Kamp el. Strid, Pacat. Pan. ad Theod.

conflīgātus, 3, eftercl. Biform af 1. conflictus: sammenstødt el. sammenføiet; ∾ cornua, Frontin. Strateg. — conflīgium, i, n., [confligo]: Sammenslaaen el. Sammenstød, fluctuum, Solin.

con.flīgo, xi, ctum, 3, v. a. o. n.; I) act; A) „egenl.": at slaae sammen el. imod hinanden; vid. Lucr. 2, 97; — b) noie at forbinde; vid. id. 4, 1212; — B) „overf.": strængt at sammenholde el. sammenligne, cum scripto factum etc., Cic. Inv. 2, 43; — II) neutr.; A) „alm.": at støde sammen el. binde an dermed, at stride el. fægte; - m. cum el. contra el. adversum, ogs. absol.; - vid. Cic. Off. 1, 23, o. Liv. 4, 17, ogs. Brut. ap. Cic. Fam. 11, 13; ligel. ∾ adversus Rhodiorum classem, Nep. Hannib. 8; men absol.: peditum acies ingenti vi conflixit, Liv. 4, 18; men Suet. Vesp. 5: duas aquilas in conspectu omnium conflixisse; — B) „bes." o. „overf."; 1) at stride i el. for Retten el. at føre en Retsstrid; vid. Cic. Caecin. 3; - ligel. „alleg." el. lignelsesvis; vid. Quintil. 5, 7, 3; — b) om Begreber og Ting, navnl. om Elementerne; vid. Virg. Aen. 2, 417, o. Lucr. 6, 373; - quae inter se confligunt (causae), Cic. Cat. 2, 11, cf. Quintil. 7, 7, 4.

con.flo, avi, atum, 1, v. a.: I) „alm."; A) „egenl.": blæser sammen; blæser derpaa, oppuster, opfrisker ved at blæse, odl.; - ∾ ignem, Plaut., Plin.; ∾ incendium, Liv. 26, 27; - men „alleg.": formae conflatus amore ignis etc., Lucr. 1, 474; — b) hos Lægerne: at betænde el. inflammere; intestina conflata, (som lide af Betændelse), Coel. Aur.; — B) oftere „fig."; 1) „overf.": ligesom at blæse sammen, d. e. hurtigen at skaffe tilstede el. samle; - ∾ exercitum, Cic., o. A.;

∾ pecuniam, Cic. Sest. 30; cf. Lucr. 3, 70, o. Sall. Cat. 14; - ∾ accusationem et judicium, (anstifte el. fremkalde), Cic. Verr. 2, 47; ∾ testes odio, invidia, etc., Quintil. 5, 7, 23; - ogs. at paafore; ∾ cladem hominum generi, Lucr., periculum alicui, Cic.; ogs. ∾ in se tantum crimen, id. Verr. 2, 29; — 2) ligel. „ment.": a) at bevirke, at lede dertil, at have til Følge, odl.; - vid. Cic. Off. 1, 4; ligel. id. N. D. 2, 39: una ex duabus naturis conflata etc.; cf. Ter. Eun. 5, 2, 36; — b) at oppuste el. ophidse og ligesom at antænde, (navnl. en Lidenskab el. anden Forvirring); - ∾ alicui invidiam, Sall. Cat. 49; cf. Cic. Cat. 1, 9; ∾ discordiam, Flor., bellum, Vell.; — II) „bes.", (som causa pro effectu): at smelte sammen, at indsmelte, (navnl. Metaller ved Ilden); - vid. Plin. 33, 46; ∾ statuas argenteas, Suet., vasa aurea, id.; men Quintil. 9, 2, 92: ∾ Victorias aureas in usum belli; - ligel. „poet." m. in: at omsmelte el. omsmede el. omgiøre dertil; vid. Virg. Ge. 1, 508; — B) „fig." o. „ment."; horum consensum conspirantem et pene conflatum etc., Cic. Lig. 12.

†con flōrens, tis, adj. partic., [floreo]: som blomstrer dermed el. paa samme Tid, Augustin. — con.fluctuo, are, v. n.: at bølge paa el. til alle Sider (om et Klædebon), Appul. — confluens o. confluentes, s. und. confluo. — confluentia, ae, f., [confluo]: Sammenflyden; ∾ morbi, Macrob.

con.fluo, xi, 3, v. n.; I) „egenl.": at flyde sammen; - ∾ in unum, Cic. Leg. 2, 3; cf. Plin. 6, 4; men a confluente Rhodano etc., Lentul. ap. Cic. Fam. 10, 34; — B) bf. subst.: confluens, tis, o. confluentes, ium: det Sted, hvor tvende Floder løbe sammen; vid. Caes. B. G. 4, 15, o. Liv. 1, 27; — b) bf. Confluentes, ium: Byen Coblenz, (ved Mosellens Indløb i Rhinen), Suet. Cal. 8, Flor.; — II) „fig."; A) „overf." om et Tilløb af Mennesker; vid. Cic. Brut. 74, o. id. Tusc. 2, 2; — B) „ment." el. om Begreber: at have Retning dertil, at komme derhen el. sammen dermed; - vid. Cic. Planc. 34, o. Ovid. Met. 9, 740: men tot prosperis confluentibus, Suet. Tib. 10; — not.: plqupf. conj. syncop. confluxet, (f. confluxisset), Lucr. 1, 980; bf. — conflŭus, 3: som flyder el. løber sammen el. i sig selv, gurges, Prudent.; o. — conflŭvium, i, n.: Sammenløb, Varr. ap. Non.

con.fŏdio, fōdi, fossum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": graver helt igiennem, bearbeider ved at grave, omgraver, terram minute, Cat., hortum, Plaut., vineta, Colum., salices, Plin.; — B) „bes." ogs.; a) giennemborer, giennemstikker, nedstikker; vid. Sall. Cat. 28, Nep. Pelop. 5, Liv. 24, 7, o. A.; — b) bf. med Lune: ∾ scripta notis, Plin. Ep. 9, 26; — II) „overf.": at fordærve el. fælde, odl.; vid. Liv. 5, 11, o. Senec. V. B. 27; — III) partic. confossus, 3, ogs. som adj.: hullet; hos Plaut. Bacch. 4, 8, 48, comisk: te faciam ··· Confossiorem soricina nenia.

confoedĕrātio, onis, f.: Forbund, Hieronym.; af — con.foedĕro, (avi), atum, 1, v. a.: ved Forbund at forene; bf. „alm." o. „overf.": at forbinde el. forene, nuptiis, (derved), Oros.; men ∾ membra, Prudent., amicitiam nascentem, Hieronym. — con.foedo, are, v. a.: aldeles at tilsmudse, faciem atque oculos, Appul.

con.fŏre: d. forstærkede fore, f. futurum esse, Ter. Andr. 1, 1, 140. — *conformălis, e: ligeformet el. lignende, corpus, Tert.; — conformătio, onis, f.: den harmoniske el. forholdsrigtige Dannelse el. Beskaffenhed el. Gestalt; I) „egenl.", el. om ydre Gienstande; - ∾ lineamentorum, Cic.; men id. d. Or. 1, 25: ∾ quaedam et figura totius oris et corporis; ∾ theatri, Vitruv.; — II) „fig.", el. om Begreber; ∾ vocis, Cic., verborum, id.; ∾ et moderatio continentiae et temperantiae, id. Off. 3, 25; - ∾ animi, id. N. D. 1, 38, ogs. absol. conformatio (sc. animi), id. d. Or. 2, 87, ligesom notio: Begreb el. Forestilling; — B) en rhetorisk Figur; vid. Cic. Brut. 37, ogs. Quintil. 9, 1, 4, oftere; — b) navnl. ogs.: Prosopopoeien el. Personificationen, Auct. ad Her. 4, 53, Prisc.; o. — conformător, oris, m.: som udformer el. uddanner; ∾ omnium (deus: alle Tings Skaber), Appul.; — [af conformo]. — conformis, e, [forma]: = conformalis, c. dat., Sidon.

con.formo, avi, atum, 1, v. a.: harmonisk el. kunstigen at forme el. danne el. indrette; I) „egenl." el. om ydre Gienstande; - mundum ··· a natura conformatum etc., Cic. N. D. 3, 10; ad majora quaedam nos natura genuit et conformavit, id. Fin. 1, 7; men quercus ··· conformata securi, (skikket til at fældes), Catull. 19, 3; — II) „fig.": at uddanne el. udvikle; vid. Cic Arch. 6; ∾ vocem secundum rationem, Quintil., praeceptis alicujus, Cic. Arch. 1; cf. id. d. Or. 1, 5; - ogs. at udbedre el. rette; vid. id. Mur. 29, o. Tac. Ann. 4, 8; - endel. om en Fremstilling; id quoque uti conformem, Lucr. 4, 113.

con.fornico, are, v. a.: aldeles el. helt at hvælve, cellas, Vitruv. — con forto, are, v. a., [fortis]: hoiligen at styrke, manus, Lactant. — con fossus, 3: partic. o. adj. af confodio. — con.fŏveo, ēre, v. a.: omhyggeligen at varme el. pleie; (for- o. efterel. Ord); Afran. ap. Non., Appul.

confractus, 3: partic. af confringo. — confrăgōsus, 3: fuld af Brokker el. Brudstykker, knortet el. ujevn; I) „egenl."; - ∾ ager, Varr.; ∾ locus lapidibus, Colum.; cf. Liv. 28, 2; ∾ via, id. 44, 8; — II) „fig.": vanskelig, knudret; - ∾ conditiones, Plaut. Men. 4, 2, 25; confragosis atque asperis evecti, („alleg."), Quintil. 6, 2, 52; cf. id. 8, 5, 29; af — confrăgus, 3, [confringo]: = frgd.; ∾ dumeta densis arboribus, Lucan.; confragae silvae, Stat.

con.frĕmo, ui, 3, v. n.: stærkt el. tilsammen at snyse el. larme; (men alene „poet."); vid. Ovid. Met. 1, 199; - men „overf." om Stedet, Sil. 16, 398; ligel. ∾ collis, Stat. — con.frequento, (avi), atum, 4, v. a.: ofte el. i Mængde at besøge, Prudent.

*confrĭcāmentum, i, n.: Indgnidningsmiddel, dentium, Coel. Aur.; o. — confrĭcātio, onis, f.: stærk Gnidning, Augustin.; af — con.frĭco, avi, atum, 1, v. a.: gnider stærkt el. indgnider, (oftest i Oekonomien o. hos Lægerne); vid. Colum. 7, 10, o. Plin. 29, 9; - ∾ faciem sibi, Suet. Claud. 8; - men Plaut. Asin. 3, 3, 80: ∾ genua (alicui, neml. som Gestus af den Bedende).

confringo, frēgi, fractum, 3, v. a., [frango]: sønderbryder ganske, fores pultando pedibus, Plaut. Most. 2, 2, 25; ∾ digitos (alicujus), Cic. Flacc. 30; men Confracta navis in mari est illis, Plaut. Rud. 1, 2, 64; men „poet.": ∾ ensibus enses, Lucan.; - men som Ordsprog: ∾ tesseram (krænke Giestevenskabet), Plaut. Cist. 2, 1, 27; - men „alleg.": ∾ arta Naturae ··· portarum claustra, (sprænge dens Skranker, trænge ind i dens Væsen), Lucr 1, 71; — II) „overf.": nedbryder, fordærver; - ∾ rem, (tilsætte sin Formue), Plaut.; ∾ consilia senatoria vi sua, (giennembryde, trodse), Cic. Verr. 1, 5; ∾ vires hostium, Val. Max., rem publicam, id. — confrixo, are, v. a., [frigo]: rister dermed, cum oleo, Theod. Prisc.

confŭga, ae, comm.: Flygtning, Cod. Just.; af — con.fŭgio, fūgi, 3, v. n.: flygter derhen, tager min Tilflugt dertil; I) „egenl." (el. med Hensyn paa Sted og Person); vid. Ter. Hec. 5, 3, 25; men ∾ ad unum aliquem, Cic. Off. 2, 12; cf. Virg. Aen. 1, 666; - ∾ in naves, Caes., in aram, Cic., ogs. ad aram, Ovid.; ∾ huc, Ter.; — II) „fig." (el. med Hensyn paa Begreber); - ∾ ad opem judicum, Cic.; cf. id. Lig. 10; ∾ ad preces, Quintil.; cf Ovid. Fast. 1, 572; - ∾ quasi ad aram in exsilium, Cic. Caecin. 34; cf. id. Quint. 2; confugit illuc, ut neget, etc., id. Fin. 2,

9; cf. Ter. Heaut. 4, 5, 45; df. — con fŭgium, i, n.: Tilflugtssted el. Tilflugt; (poetisk Ord); vid. Ovid. Trist. 4, 5, 6. — con.fulgeo, ēre, v. n.: at skinne meget stærkt; (forcl. Ord); ita tum confulgebant (aedes), Plaut. Amph. 5, in.

con.fundo, fūdi, fūsum, 3, v. a.; I) gyder el. hælder el. styrter el. blander deri el. dermed el. tilsammen; - A) „egenl."; quasi quum una multa jura confundit cocus, Plaut. Most. 1, 3, 120; cf. Hor. Sat. 2, 4, 67; men Cic. Univ. 14: quum ignis ··· cum igne ··· se confudit et contulit; men ∾ omnia ramo, (røre det Hele sammen dermed), Ovid. Met. 7, 278; men Virg. Aen. 3, 696, (om Alpheusfloden): qui nunc ··· Siculis confunditur undis; — B) „fig."; 1) „alm.": sammenblander, forbinder; a) „overf."; - duo populi in unum confusi sunt, Liv. 1, 23; men rusticus urbano confusus, Hor. A. P. 213; men id. Ep. 2, 1, 195: Diversum confusa genus (acc. graec.) panthera camelo; men ∾ proelia cum aliquo, vid. id. Od. 1, 17, 23; — b) ligel. „ment."; ∾ vera cum falsis, Cic. Acad. 2, 19; cf. id. Off. 1, 27; — 2) „bef." m. Bibegreb af Forvirring el. Uorden: at blande el. kaste imellem hinanden, at forvirre el. forstyrre; a) „overf."; - omnes in oratione esse quasi permistos et confusos pedes, Cic. Orat. 57; cf. id. Acad. 2, 37, o. Liv. 9, 27; ∾ annum, Suet. Aug. 31; men ∾ foedus, (συγχέειν, Hom.), Virg. Aen. 5, 496; fasque nefasque Confusura ruit, Ovid. Met. 6, 585; cf. ibd. 2, 299; men ∾ vultum Lunae (formørke), id.; — b) „ment.": at forvirre el. bedøve, at bringe ud af Fatning; - vid. Liv. 45, 42, o. id. 34, 50; men ∾ et fatigare animum tot disciplinis in diversum tendentibus, Quintil. 1, 12, in.; cf. Juvenal. 7, 68; — II) ganske el. helt at udgyde el. udhælde el. udstyrte deri, at udbrede dertil el. derover; - A) „egenl."; cibus in eam venam ··· confunditur, Cic. N. D. 2, 55; cf. Hor. Sat. 1, 8, 28; men rosa ingenuo confusa rubore, (overgydet dermed), Colum.; — B) „fig."; vid. Cic. d. Or. 2, 79, o. id. Div. 2, 15; — III) partic. confusus, 3, ogs. som adj.: forvirret, forstyrret, uordenlig i sit Slags; A) „alm."; - mundi confusa ruina, Lucr. 6, 606; cf. ibd. 599: ∾ natura; ∾ oratio et perturbata, Cic. d. Or. 3, 18; ∾ verba, Ovid.; ∾ clamor, Liv. 30, 6; ogs. in superl., Suet. Aug. 44; — B) „overf." paa Gemyttet: forvirret, overvældet, greben, odl.; - Camillus, confusus animo etc., Liv. 6, 6; cf. id. 35, 35; men confusus metu, Quintil., somnio, Tac.; ogs. absol., vid. Liv. 30, 15; ∾ vultus, Ovid.; confusior facies, Tac. Ann. 4, 63; cf. Plin. 7, procm.: nulli pavor confusior, (quam homini); - superl. s. ovenf.

*confūsānĕus, 3: sammenblandet, Gell. epil.; — confūsē, adv.; 1) uden stræng Orden, noget forvirret; ∾ loqui, Cic., agere, id.; - bf. compar. m. flgd. quam, id. Phil. 8, 1; — 2) i Retssproget: overhovedet, almindeligen, Dig.; o. — confūsim, adv.: uordenligen, forvirret; ∾ ex utraque parte pleraque dicuntur, Varr.; — [confusus, confundo].

confūsio, onis, f., [confundo]; I) „alm.": Sammenblanding, Forbindelse, Forening; vid. Cic. Fin. 5, 23; ∾ colorum, Appul.; — II) „bef."; A) „overf.": Sammenblanding, Forvirring, Uorden; - vid. Cic. Leg. 2, 10; men ∾ suffragiorum, (naar der ikke stemmes in comitiis centuriatis, men viritim), id. Mur. 23; men perturbatio vitae et magna confusio, id. N. D. 1, 2; — B) „ment.": Forvirring el. Forskrækkelse; - quae populi confusio? Vell. 2, 124; cf. Tac. Hist. 3, 38; men ibd. 4, 40: crebra oris confusio, (hyppigen at skifte Farve, ofte at rødme). — confūsus, 3: partic. o. adj. af confundo.

confūtātio, onis, f.: Gjendrivelse, Auct. ad. Her. 1, 3; o. — confūtātor, oris, m.: som gjendriver (en Modstander, odl.), Hieronym.; af — confūto, avi, atum, 1, v. a., [inus. futo]; I) „egenl." (o. forel.): at dæmpe (navnl. kogende el. brusende Vand); Cocus magnum ahenum, quando fervit, paulla confutat trua, Titinn. ap. Non.; — II) bf. sædv. „fig."; A) „alm.": at nedslaae el. svække, odl.; - vid. Cat. ap. Gell. 7, 3; ∾ maximos dolores etc., Cic. Tusc. 5, 31, audaciam, id. Part. or. 38; — B) „bef.": ved Talen at nedslaae el. gjendrive; - ∾ iratum senem verbis et dictis, Ter.; ∾ argumenta Stoicorum, Cic., opinionis levitatem, id.; cf. Lucr. 4, 489. — confŭtuo, ĕre, b. forstærk. futuo, Catull.

con.garrio, ire, v. a.: ofte at have i Munden; ∾ verbum, Antonin. ap. Fronton. — con.gaudeo, ēre, v. n.: glæder mig dermed el. med nogen, alicui, Tertull. — con.gĕlasco, ĕre, v. n.: at fryse sammen, at blive til Is; ∾ oleum, vina, Gell. 17, 8. — congĕlātio, onis, f.: Gjennemfrysen, at fryse til Is; ∾ liquoris, Plin.; - in pl., ∾ brumae: Vinterkulde el. Vinterfrost, Colum.; af — con.gĕlo, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) som verb. act.; A) „egenl.": lader gjennemfryse el. fryse til Is; - ∾ oleum, Colum., pruinas, Plin.; mare congelatum, Ishavet, Varr.; cf. Martial. 11, 99; — B) „overf.": fortykker, gjør fast el. stiv; - ∾ lac, Colum.; men „poet.": ∾ in lapidem etc., Ovid. Met. 11, 60; — b) „poet." ogs.: at forkøle, Martial. 12, 147; — II) neutr.; A) „egenl." om en Flod: at fryse til, Ovid. Trist. 3, 10, 30; — B) „fig."; a) „overf.": at forhærdes; ∾ in lapides, (forvandles til Sten), id. Met. 15, 415; ligel. absol., ibd. 6, 307; — b) „ment."; congelasse nostrum amicum etc., (at han er bleven afkølet), Cic. Fam. 2, 13.

congĕmĭnātio, onis, f.: Fordobling; bf. comisk, f. Omarmelse, Plaut. Poen. 5, 5, 18; af — con.gĕmĭno, avi, atum, 1, v. a., fordobler; (poetisk Ord); - ∾ ictus crebros ensibus, Virg. Aen. 12, 714; men ∾ securim (i. e. ictus securis), ibd. 11, 698; men Plaut. Amph. 2, 2, 154: si etc., omnes congeminavimus (sc. nos).

con.gĕmisco, ĕre, v. n. intens.: at sukke dybt el. tungt, Tertull., Prudent. — con.gĕmo, ŭi, 3, v. n. o. a.; I) neutr.: = frgd.; vid. Cic. Mur. 25, o. Suet. Tib. 23; - „poet." ogs. om det faldende Træ, Virg. Aen. 2, 631; — II) act.: bittert at sukke derover el. at beklage, mortem (alicujus), Lucr. 3, 947.

1. congĕner, ĕris, adj., [genus]: af samme Slægt, beslægtet, alicujus, dermed, (om en Vært), Plin. 15, 28. — 2. con.gĕner, ĕri, m.: Medsvigerson, Symmach., inc. — con.gĕnĕro, (avi), atum, 1; I) „egenl.": at avle el. føde tillige el. paa engang; (men alene in particip. perf.); - porci congenerati: Tvillinggrise, Varr.; men ∾ verba, (som have den samme Rod), id.; — II) „overf.": forener el. forbinder, Att. ap. Non. — congĕnĭtus, 3, partic. adj., [gigno]: som er født dermed el. tillige; - absol. el. c. dat.; - vid. Plin. 11, 94, o. id. 16, 2. — congĕnŭclo, are, v. n., [geniculo]: bøier Knæ; congenuclat percussus (equus), Coel. ap. Non. — congĕnŭlātus, 3, [genu]: som er kastet el. falden paa Knæerne, Sisenn. ap. Non.

conger, gri, m., γόγγρος: Havaalen, Plaut., Plin., o. A. — congĕrĭa, ae, f.: sild. Biform af flgd., Frontin. — congĕrĭes, ēi, f., [1. congero]; I) „egenl.": det Sammenbaarne; bf. Hob el. Masse; - ∾ silvae, Ovid., struis, Plin., armorum, Tac.; - ogs. absol. (el. ud. gen.), f. chaos, Ovid. Met. 1, 33; ogs. f. Ligbaalet, ibd. 14, 576, o. Quintil. 5, 13, 13; — II) „fig.": enhver Samling el. Mængde; vid. Lucan. 5, 178; ∾ sincera bonorum, Claudian.; — b) som rhetorisk Figur: Sammenhobningen, (συναθροισμός), Quintil. 8, 4, 3, oftere.

congermānesco, ĕre, v. n.: at voxe sammen dermed, Quadrig. ap. Non.; af — con.germānus, 3: sammenvoxen el. forbunden dermed, cum aliquo, Varr. ap. Non., inc. — congermĭnālis, e, [germen]: som er fremspiret paa samme Stilk el. Straa, spicae, Augustin.

— con.germīno, are, v. n.: tillige el. fuldkomment at voxe frem, Gell. 20, 8.

1. con.gĕro, gessi, gestum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": forer el. bringer sammen for at bygge, bygger el. opreiser; - vid. Nep. Them. 6, o. Quintil. 7, prooem.; men ∾ aram sepulcri arboribus, Virg. Aen. 6, 178; cf. id. Ge. 2, 156; - ∾ tura, Ovid., turea dona, Virg.; ∾ viaticum (alicui), Cic. Planc. 10; cf. Hor. Sat. 1, 1, 32; men congesta cubilia blattis, (i. e. oppleta), Virg. Ge. 4, 243; men Ovid. Her. 18, 113: Oscula congerimus properata, (i. e. jungimus); — B) „bes." ogs.; a) ved Angivelse af Maalet; m. in, ogs. c. dat.; - ∾ laticem in vas, Lucr.; cf. Cic. Div. 1, 36; men scuta illi (f. in illam) ··· congesta, Liv. 1, 11; ∾ plagas mortuo, Phaedr.; — b) absol. (el. ud. acc.); quo congessere palumbes (sc. nidum), Virg. Ecl. 3, 69; cf. Martial. 8, 44; — II) „fig."; A) „alm.", om Talen el. Foredraget: at indføre el. indlemme deri, at omfatte dermed; - vid. Cic. Brut. 86, o. ibd. 97; men ∾ orationem ex diversis, Quintil.; cf. id. 9, 3, 5, oftere; - comisk ogs.: ideligen at gjentage, Martial. 10, 68; — B) „bes." o. „ethisk": i Venskab el. i Fiendskab at overføre paa el. at rette imod nogen, at henføre el. regne dertil, at overvælde dermed; - ligel. m. in el. c. dat.; - vid. Liv. 42, 11, o. Cic. Dejot. 4; men congestos juveni consulatus etc., Tac. Ann. 1, 4; cf. Suet. Aug. 98; - ogs. om Begreber; vid. Cic. Lael. 16; men quae postea sunt in eum congesta (crimina), id. Mil. 24; cf. Liv. 3, 38; — III) partic. congestus, 3, ogs. som adj.: sammentrængt el. tyk; compar. congestior, Auson.; bf. — 2. congĕro, onis, m.: som bærer sammen; bf. comisk: en Tyv, Plaut. Truc. 1, 2, 6. — congerro, onis, m., [gerrae]: en Sladderhank, Plaut. Pers. 1, 3, 9, oftere.

*congeste, adv.: sammentrængt, (dicere), Capitolin.; — congestīcius (-tius), 3: sammenbaaren el. sammenhobet, humus, Colum.; ∾ agger ex materia, Caes. B. C. 2, 15; — congestim, adv.: sammenhobet, hobeviis, Appul.; o. — congestio, onis, f.: Sammenbæren el. Sammenhoben, terrae, Vitruv.; - ogs. „meton.": det Sammenhobede, navnl. Jordhoi el. Jordvold, Dig.; — B) „overf." (o. efterel.): ∾ honorum, Mamert. Grat. Act. ad. Julian.; — [1. congero]. — 1. congestus, 3: partic. o. adj. af 1. congero. — 2. congestus, us, m., [1. congero]: = congestio; avium congestu, (opp. hominum satu), etc., Cic. Div. 2, 32; men congestu copiarum, Tac. Hist. 2, 87, (ved at samle Forraadene); - ogs. „meton.": den sammendyngede Masse el. Hob; ∾ arenae, Lucr., lapidum, Tac.; — 2) „overf.": stor Mængde el. rigt Forraad, Senec. ad Polyb. 26, o. Quintil. 7, prooem., in.

*congiālis, e: som holder en Congius, fidelia, Plaut., situlus, Vitruv.; — congiarium, i, n., f. und. flgd.; o. — congiārius, 3: som holder el. udgjør en Congius; argentum pro vino congiario etc., Cat. ap. Fronton.; — 2) oftere som subst.; congiarium, i, n.; a) (sc. vas): Kar el. Maal, som holder en Congius, Dig.; — b) (sc. donum): Foræring til Folket el. til Enkelte, (oprdl. benævnt efter Maalet congius; hvs. ∾ commune liberalitatis et mensurae, Quintil.); - slige Uddelinger af Olie, af Vin, og af Salt, har Liv. o. Plin.; - men navnl. betegne congiaria: Pengeforæringer af ubestemt Størrelse, deels til Soldaterne; vid. Cic. Att. 16, 8, o. id. Phil. 2, 45; oftere til Folket; vid. Plin. Pan. 51, o. Suet. Ner. 7, (hvor det modsættes Soldaternes donativum); cf. Liv. 37, 57; — c) ogs. „overf.": enhver Skienk el. Foræring; vid. Senec. ad Marc. 22; af — congius, i, m., χοεύς el. χοῦς: romersk Maal for flydende Sager: = sex sextarii el. ⅛ amphora; vid. Liv. 25, 2, Plin. 14, 11 o. 28, o. A.

con.glăcio, (avi), atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: at fryse til; vid. Cic. N. D. 2, 10; — B) bf. „overf."; Curioni nostro tribunatus conglaciat, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6; — II) act.: lader fryse til Is; bf. pass.: conglaciantur aquae, Albinov. 2, 101; grandinem conglaciato imbre gigni, Plin. — con.glisco, ĕre, v. n.: at voxe til; bf. „overf.": at fremblomstre; vid. Plaut. Trin. 3, 2, 52: genus qui congliscat tuum.

conglŏbātio, onis, f.: Sammenhobning el. Afrundning; - ∾ multa ignium, Senec. Qu. N. 1, 15; ∾ fortuita (militum), Tac. Germ. 7; af — con.glŏbo, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": afrunder til el. som en Kugle; bf. pass.: at antage en afrundet Gestalt; vid. Cic. N. D. 2, 15; men (fulmen) conglobatur impetu, Plin. 2, 50; - oftest in partic. perf.; terra ··· undique ipsa in sese nutibus conglobata suis, Cic. N. D. 2, 39; cf. ibd. 46, o. Plin. 10, 84; - ogs. m. Tmesis, Lucr. 2, 153; — II) „bes." i Krigssproget: at sammentrænge i Masser; - vid. Sall. Jug. 97, o. Liv. 29, 33; men conglobatae beluae, (om Elephanterne), id. 27, 14; — B) bf. „overf.": maxime definitiones valent conglobatae, (sammenhobede), Cic. Part. or. 16.

conglŏmĕrātio, onis, f.: Sammenhobning, Sammenstimlen; ∾ vetita, Cod. Just.; af — con.glŏmĕro, (avi), atum, 1, v. a.: ruller el. vikler sammen (ligesom i et Nøgle); - vid. Lucr. 3, 211; venae intortae et conglomeratae, Cels.; — 2) „overf.": sammentrænger, paatrænger; ∾ mala in aliquem, Enn. ap. Non. — con.glōrĭfĭco, are, v. a.: tillige at herliggiøre, Tertull.

conglūtĭnātio, onis, f.: Sammenlimning, recens, Cic. d. Senect. 20; — 2) „overf.": Sammenføining, Forbindelse, verborum, Cic. Orat. 23; af — con.glūtĭno, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": limer el. kleber sammen, sammenføier el. forbinder; - ∾ favos extremos inter se, Varr.; libri ··· nondum conglutinati, Dig.; ∾ vulnera, Plin.; — II) „fig."; A) „alm.": at sammenføie el. sammenknytte; - vid. Cic. d. Senect. 20, o. id. d. Or. 1, 42; ∾ amicitias, id., voluntates nostras consuetudine, id.; cf. id. Phil. 3, 11: ex his (sc. vitiis) etc.; — B) „bes.": ligesom consuo: sammensmeder, udfinder; finge quod lubet, conglutina, ut etc., Plaut. Bacch. 4, 4, 42; bf. — conglūtĭnōsus, 3: fuld af Liim, meget klebrig; ∾ pars humoris, Veget.

congrădus, 3, [gradior]: som holder Skridt dermed, („poet."); ∾ sidera soli, Avien. Arat. — congraeco, are, v. a., [graecor, ari]: tilsætter, forøder; ∾ aurum, Plaut. Bacch. 4, 4, 91. — congrātŭlātio, onis, f.: Lykønskning, Val. Max.; af — con.grātŭlor, ari, v. dep. n. (o. a.): i Mængde el. iøvrigen at ønske til Lykke; - congratulantur, m. flgd. acc. c. inf., Liv. 3, 54; ogs. m. flgd. quia etc., Plaut. Men. 1, 2, 20.

congrĕdior, gressus sum, 3, v. dep. n. (o. a.), [gradior]: træder el. kommer sammen dermed (navnl. for at underhandle, el. til Kamp, osv.); - m. cum, ogs. m. contra el. adversus el. inter se, ogs. c. dat., forel. ogs. c. acc., oftere absol.; — I) „alm." el. om en fredelig Sammenkomst; - cum eo ··· saepe congressus etc., Cic. Att. 2, 24; sin ea est ··· hanc Congrediar astu, Plaut. Epid. 4, 1, 18; men Tac. Hist. 2, 54: nec ultra in commune congressi, etc.; cf. Nep. Dat. 11; - ogs. „overf.", Lucr. 1, 761; — II) „bes.", el. om et fiendsk Sammenstød; - ∾ cum hostibus, Plaut.; cf. Caes. B. G. 1, 39, o. Cic. Lig. 3; - impar congressus Achilli, Virg. Aen. 1, 475; cf. Ovid. Met. 12, 76; men absol., Caes. B. G. 1, 36; cf. Nep. Dat. 8, o. A.; congrediendis hostibus, Gell. 1, 11; — 2) „overf." ogs.; a) om en Ordstrid; vid. Cic. Sull. 16; — b) men „alleg." o. m. Begrebssubject; - quasi ad repugnandum congressa defensio, Cic. Top. 25; cf. Quintil. 12, 9, 2: aequo congressa campo (oratio).

*congrĕgābĭlis, e: let at forsamle; vid. Cic. Off. 1, 44; — congrĕgātim, adv.: tilsammen, hobeviis, Prudent.; — congrĕgātio, onis, f.; I) „alm.": Forbindelse, Forening, Selskabelighed; - vid. Cic. Fin. 3, 20,

o. ibd. 4, 2; — II) „bes.", el. med Henfyn paa Foredraget: Forbindelse, Sammentagen, criminum, (opp. separatio), Quintil. 7, 1, 31; cf. id. 6, 1, in.: ∾ rerum, (ligesom repetitio o. ἀνακεφαλαίωσις), Resumering, odl.; — congrĕgātīvus, 3: som betegner en Forbindelse, adverbia, (simul, pariter, etc.), Priscian.; o. — congrĕgator, oris, m.: som forbinder el. forsamler; ∾ horum omnium, Arnob.; — [flgd.].

congrĕgo, avi, atum, 1, v, a.; 1) oprdl.: at forsamle i el. til en Hiord, oves, Plin.; - oftere in med. om Dyrene: at samle sig i Hiorde el. Hobe, Cic. Off. 1, 41, Plin. 7, prooem., oftere; — II) „alm.": at forsamle i Mængde, at forsamle; - vid. Cic. d. Or. 1, 8, o. id. Phil. 14, 6; men ∾ aliquem in eundem numerum, id. Vatin. 10; - ∾ signa in unum locum, Tac. Ann. 1, 28; - ∾ se cum aequalibus, Cic. Fin. 5, 15; cf. Senec. Ep. 62; men ∾ deterrimum quemque, Tac. Ann. 1, 16; - ogs. som med.; nulli externo congregantur, vid. Plin. 5, 8; ligel. congregari inter se, Tac. Ann. 1, 30; men m. Tmesis, Lucr. 6, 456; — B) „overf.", navnl. om Taleren; ∾ argumenta infirmiora, Quintil., verba idem significantia, id.

congressio, onis, f., [congredior], 1) „alm.": Sammenkomst, Omgang, odl.; - prohibere non modo familiaritate, sed etiam congressione, Cic. Phil. 2, 18; cf. id. Cluent. 14; - ogs. in pl.; ∾ familiarium, id. Off. 1, 37; — II) „bes.": fiendligt Sammenstød, Angreb el. Fægtning, Justin. 2, 12, oftere; (f. d. classiske congressus).

1. congressus, 3: partic. af congredior. — 2. congressus, us, m., [congredior], ligesom congressio; I) „alm.": venskabelig Sammenkomst, Omgang el. Underholdning; - in congressum colloquiumque alicujus venire, Cic.; conspectu ipso congressuque vestro, id. Att. 1, 17; congressu familiarium prohibiti, Liv.; - ogs. in pl.: congressus nostros ··· requirens, Cic. Orat. 10; cf. Tac. Ann. 14, 3; - ogs. om Dyrene, Cic. N. D. 2, 48, o. Quintil. 1, 2, 20; — B) df. „overf.": inderlig Forening el. Forbindelse, materiai, Lucr. 5, 68; ligel. in pl., id, 2, 1065; cf. ∾ feminarum, Plin. 12, 30; — II) „bes.": fiendligt Sammenstød, Kamp el. Strid; - in primo congressu, Caes. B. C. 1, 46; cf. Cic. d. Or. 2, 78, Virg. Aen. 12, 514, o. A. — congrex, ĕgis, adj., [grex]: af samme Hiord, Appul.; — 2) „overf.": forsamlet el. forenet, Auson.

congrŭe, adv. af congruus: pasſeligen, pasſende, respondere, Paul. Sent. — congruens, tis: partic. o. adj. af congruo; df. — congruenter, adv., pasſende dertil, overensſtemmende dermed, c. dat.; - vid. Cic. Fin. 3, 7, o. id. d. Or. 3, 10; - compar., Fronto; superl., Tertull.; o. — congrŭentia, ae, f.; 1) Overensſtemmelse; df. Symmetri el. rigtigt Forhold, (membrorum), etc., Plin. Ep. 2, 5; — 2) „overf.": Samſtemmen, Harmoni, morum, Suet. Oth. 2.

congruo, ŭi, 3, v. n., [ſkal være besl. m. ruo, el. en Biform af concurro]; I) „egenl.": at løbe el. komme sammen dermed el. med hinanden; - quo (hvorhen) jam manus horrida matrum Congruerat, Val. Fl.; men congruunt inter se (guttae) et confunduntur, Vitruv.; - ogs. om Himmellegemernes Nærmelse og Forhold til hinanden; vid. Plin. 2, 81, o. Senec. Qu. N. 2, 19; — b) df. „bes." om et Tidspunkt: at indtræffe el. træffe el. falde sammen dermed; - vid. Liv. 1, 5, o. Cic. Verr. 2, 52; ligel. om en Begivenhed; vid. Tac. Hist. 1, 7; — II) „fig."; A) „alm." om en Egenſkab el. Beſkaffenhed: at nærme ſig dertil el. til hinanden, d. e. at pasſe dertil, at ſtemme overens dermed; - m. cum, el. m. inter se, el. c. dat., el. absol.; - vid. Cic. Inv. 1, 14, o. id. Off. 3, 3; ligel. quum dicta cum scriptis congruerent, Liv. 23, 38; men id. 9, 2: quod sermo inter omnes congruebat; - principiis congruere debent, quae sequuntur, Cic. Fin. 3, 6; cf. id. d. Or. 3, 55; men ∾ fatum rebus, vid. Tac. Ann. 6, 22; - prout res congruunt, aut repugnant, Quintil.; men Liv. 8, 6: Latinos ··· lingua, moribus ··· congruentes (sc. cum Romanis); — 2) „bes.": i Sindelag el. Charakter at ſtemme overens; - Sane illi congruunt inter se concorditer, Plaut.; - mulier mulieri magis congruit, Ter. Phorm. 4, 4, 11; cf. Nep. Lys. 3; - men absol.: omnes congruunt, etc., vid. Ter. Phorm. 2, 1, 34; - men Cic. Leg. 1, 20: de ceteris congruunt, (ere enige derom; opp. dissident); — III) partic. congruens, tis, ogs. som adj.; A) overensſtemmende dermed, pasſende el. ſkikket dertil; - ligel. m. cum, el. c. dat., el. absol.; - vid. Cic. Leg. 1, 31; cf. id. Brut. 31; ∾ actio menti, id. d. Or. 3, 59; men in compar., Lactant.; - aptum et congruens (genus dicendi), Cic. d. Or. 3, 14; oratio verbis discrepans, sensu congruens, id. Leg. 1, 10; — b) congruens est, ligeſom convenit: det ſømmer ſig, det hører til; - ut congruens erat, etc., Plin. Pan. 38; men Gell. 17, 8: congruens est, ut etc.; ogs. in superl., Tertull.; — B) pasſelig, forholdsmæsſig, proportioneret; - ceteris quoque membris aequalis et congruens, Suet. Tib. 68; - ogs. ſamſtemmende, harmoniſk, clamor, Liv., (opp. dissonus); congruentissima voce, Appul.

congrŭus, 3, [congruo]: overensſtemmende, pasſende, harmoniſk; (men alene ſom for- og efterel. Biform af congruens); - ∾ sermo cum illa, Plaut. Mil. gl. 4, 3, 23; ∾ sententia verecundiae maternae, Dig.; ∾ tempora, Claudian.

conia, f. und. ciconia. — cōnĭfer, a, um, [conus, fero]: ſom bærer kegleformet Frugt, cyparissi, Virg. Aen. 3, 680. — cōnĭger, a, um, [conus, gero]: = frgd.; ∾ pinus, Catull. 64, 106. — cŏnĭla, ae, f., κονίλη; etſlags Plante, ogs. cunila o. origanum, Appul. — conisco, are, f. und. corusco. — cŏnistērium, i, n., κονιστήριον: Plads i Palæſtra, hvor man, efterat være ſalvet, bedækkede ſig med Støv, Vitruv. 5, 11.

*conjectānea, orum, n., [conjicio]: Notitsbog, (ſom Navnet paa en Samling), Gell. — conjectarius, 3, f. und. conjectatorius. — *conjectātio, onis, f.: Formodning; - ∾ ingens opum, Plin.; ∾ plana de deo, id.; ∾ obscura, id.; o. — conjectātor, oris, m.: en Tegnsudlægger; (ſild. Ord); ∾ portenti, Auct. It. Al. M.; — df. adj. conjectātōrius, 3: beroende paa Formodninger, (conjectural); ∾ argumenta, Gell. 14, 3, (al. conjectaria m. f. Bem.); — [conjecto].

conjectio, onis, f., [conjicio]; I) „egenl.": Henkaſten, telorum, (deres Affkydning), Cic. Caecin. 15; — II) oftest „fig.", ligeſom conjectura; A) Formodning, Udtydning, somniorum, Cic. Div. 2, 63; conjectionem fieri ··· ex scripturis etc., Dig.; — B) ∾ causae: Udkaſtet til et Retstilfælde, Dig.; — b) navnl. ogs.: Stridsſpørgsmaal, Plin. 28, 3.

conjecto, avi, atum, 1, v. a., intens. af conjicio; I) „egenl.": kaſter el. bringer derhen el. tilſammen; - vid. Gell. 6, 13; cf. id. 7, 19, ex vet. decret.; — II) oftest „fig."; A) „alm.": af Beviſer el. Grunde at udlede, at ſlutte el. giette ſig dertil; - oftest c. acc., undert. ogs. m. de, el. m. Relavtivſætning; - ∾ rem vetustate obrutam, Liv. 29, 14; ∾ rem eventu, id.; ogs. m. acc. c. inf., Tac. Hist. 3, 15; men absol.: quantum conjectare licet, Suet. Dom. 3; - ∾ de imperio utriusque, Tac. Hist. 2, 97; si ex eo ··· quid sentiant, conjectandum sit, Liv. 40, 36; ligel. conjectare, utrum sit in re, Quintil.; — B) „bes.": at ſlutte af Varſler, at ſpaae el. prophetere; - vid. Suet. Aug. 95, o. id. Calig. 57; ligel. m. de, id. Ner. 6.

conjector, oris, m., [conjicio], I) „alm.": ſom udlægger el. udtyder el. forklarer; conjectore Oedipo orationi opus est, Plaut. Poen. 1, 3, 35; — 2) „bes.": Tegnsudlægger, Drømmetyder, Spaamand; - vid. Quintil. 3, 6, 30; cf. Cic. Div. 2, 65: defert quidam ad conje-

ctorem, somniasse se, etc.; cf. Enn. ibd. 1, 58; — df. fem. conjectrix, icis: Spaakvinde, Drømmetyderske, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 99.

†conjectūra, ae, f., [conjicio]; I) „alm.": Formodning el. Gisning, en paa Formodninger grundet Slutning; - hanc ego de me conjecturam facio, Plaut.; ligel. facere conjecturam ex re el. re, (formode el. slutte deraf), id., Ter., Cic.; ∾ capere, id.; conjecturā aliquid quaerere, id., judicare, id.; quaeritur per conjecturam, Quintil.; men conjecturā aberrare, (tage Feil i sin Formodning), Cic. Att. 14, 22; in conjecturam cadere, (være Gjenstand derfor), Quintil.; ogs. ∾ animi (gen. subj.), id., Plin.; - men c. gen. obj.: si qua conjectura mentis divinae sit, Liv. 10, 39; ligel. ∾ voluntatis, Quintil., veritatis, Suet.; — b) ogs. en Del af den rhetoriske Fremstilling, Cic. Inv. 2, 5, o. Quintil. 7, 2, 50; — II) „bes." i Augursproget: den af et Varsel tagne Udtydning el. Formodning; df. Udtydning af Drømme, Spaadom, odl.; - vid. Cic. Div. 1, 36, o. ibd. 2, 63, ogs. Ovid. Trist. 1, 9, 51; df. — conjectūrālis, e: hørende til el. beroende paa en Formodning, (conjectural); ∾ ars medicina, Cels.; - oftest i Rhetoriken; ∾ causa, Cic. Top. 24, Quintil.; ∾ status, id.; ogs. absol.: haec conjecturalia, (dette beroer paa en Formodning), id. 7, 1, 53; — df. adv. conjecturaliter: efter Formodning el. Gisværk, Sidon.

1. conjectus, 3: partic. af conjicio. — 2. conjectus, us, m., [conjicio]; I) oprdl.: Sammenkasten; df. „poet.": Sammentrængen, d. e. Sammenhæng, Forbindelse; ∾ materiaï, Lucr. 5, 417; ligel. ∾ altior animaï, id. 4, 950; — B) df. „meton.": det Sammenkastede el. Sammenløbne, d. e. Hob el. Masse; - ∾ elementorum confluit, Lucr. 5, 599; cf. id. 3, 199; — II) sædv.: Kasten el. at kaste el. skyde el. rette hen derpaa el. derimod; - ∾ lapidum, Cic. Att. 4, 3, (at kaste dermed); ∾ terrae, Liv., teli, Nep.; venire ad teli conjectum, (paa Skudvide), Liv. 2, 31; cf. id. 25, 16; - ∾ oculorum, Cic. d. Or. 3, 59, Quintil., o. A.; f. ogs. nedenf.; — B) „fig."; ∾ minarum, Plin. Pan. 17; cf. Cic. Sest. 54, in.: vester in me animorum oculorumque conjectus etc.

conjicio, jēci, jectum, 3, v. a.; [jacio]; I) „alm."; A) „egenl.": kaster el. bringer sammen, forener til et Helt el. paa et Punkt; - vid. Lucr. 2, 1073; ∾ pallium in collum, Plaut.; ∾ sarcinas in medium, Liv. 31, 27; — B) „fig."; 1) ∾ verba, ogs. absol. conjicere: talende el. disputerende at sammenstille, at disputere, odl., Afran. ap. Non.; ligel. i Retssproget, ∾ causam: retligen at forhandle, frgm. XII Tabb. ap. Auct. ad Her. 2, 13, o. Gell.; — 2) oftere, ligesom συμβάλλειν o. colligere: logisk at sammenstille, af de sammenstillede Omstændigheder at udlede el. slutte el. formode; - Conjicere ut possis ex hoc, etc., Lucr. 1, 752; ut conjicio, (som jeg formoder), Ter.; cf. id. Eun. 3, 4, 9, o. Cic. Att. 14, 21; ligel. Nep. Them. 1: quod de futuris callidissime conjiciebat; — bb) navnl. ogs. a) i Augursproget: af Varsler el. Drømme odl. at forudsige el. spaae, at udtyde el. udlægge et Varsel el. et Orakel; - ∾ somnium alicui, Plaut.; cf. Cic. Brut. 14: qui de matre suavianda ex oraculo Apollinis tam acute arguteque conjecerit; — b) ogs. „alm.": at forudsige; vid. Cic. Div. 2, 5; — II) (m. con- intens.); A) „egenl.": ivrigen el. hurtigen el. voldsomt at kaste el. el. drive el. støde derhen; - oftest m. in, sjeld. c. dat. el. absol., osv.; - ∾ pila in hostes, Caes.; cf. Nep. Dat. 9; ∾ aliquem in carcerem, Cic., Suet., in vincula, Caes., Nep.; ∾ in equuleum, Cic. Tusc. 5, 5; ∾ hostem in fugam, Caes.; f. ogs. Nep. Hannib. 10; - ∾ cultros in guttura velleris atri, (støde deri), Ovid. Met. 7, 245; ogs. ibd. 8, 412: ∾ jaculum inter ilia; - ∾ se in signa manipulosque, (styrte sig derover), Caes.; men ∾ se in sacrarium, (kaste sig derind, flygte derhen), Nep. Them. 8; ∾ se in fugam, Cic., in pedes, (at løbe sin Vei), Ter. Phorm. 1, 4, 13; men ∾ se intro, Ter. Heaut. 2, 3, 36; - sjeld. c. dat.; vid. Ovid. Trist. 4, 1, 83; ligel. ∾ lupinum solo, Plin. 18, 36; - oftere absol.; vid. Lucr. 1, 285; ligel. ∾ jaculum, Virg., tela, Ovid., cultros, id.; cf. id. Met. 12, 454; — B) „fig."; a) ivrigen el. hurtigen at bringe i en Tilstand el. Stemning; - ∾ aliquem in laetitiam frustra, Ter. Heaut. 2, 3, 51; ∾ hostes in terrorem, Liv., exercitum in angustias, Suet.; cf. Cic. Fam. 12, 1; - ogs. at indvikle deri, herilem filium in nuptias, Ter. Andr. 3, 4, 23; cf. Cic. Catil. 2, 1; men id. Div. 2, 20, „alleg.": ∾ se mirificam in latebram, (tye dertil, „alleg."); men ∾ se in noctem, id. Mil. 19, (vove sig ud deri); — b) henvender el. retter dertil el. derimod; - ∾ oculos in aliquem, Cic., Tac.; cf. Cic. Sest. 18; men ∾ culpam in unum vigilem, Liv. 5, 47; ligel. ∾ crimen in tempora, id. 3, 24; - men Cic. Off. 2, 17: ∾ tantam pecuniam in propylaea illa, (anvende el. tilsætte derpaa); men Liv. 4, 4: sub legis vincula conjicere, (henlægge derunder); — c) absol.: at henkaste, at lade falde; - conjecit illam vocem etc., Coel. ap. Cic. Fam. 8, 4; men Cic. Cat. 1, 6, „alleg.": quot tuas petitiones ita conjectas, ut etc., (som du havde anlagt saaledes); — not.: ogs. findes conicio, etc., f. conjicio.

conjŭga, ae, f.: sjld. Biform af conjux, Appul. — conjŭgālis, e, [conjux]: ægteskabelig, amor, Tac., licentia, id.; men ∾ dii, (som beskytte Ægteskabet), id. Germ. 18, Senec.; - ogs. „overf." om Dyrene; ∾ grex, (Honerne), Colum.; — df. adv. conjŭgālĭter: ægteskabeligen, i Ægteskab, vivere, Augustin.

*conjŭgātio, onis, f.; 1) „alm.": Forbindelse, Forening; ∾ mellis et fellis, Appul.; ∾ corporum, (legemlig Omgang), Arnob.; — 2) „technisk."; a) i Rhetoriken: Ordenes etymologiske Slægtskab, Grækernes συζυγία, Cic. Top. 3 o. 9; — b) i Grammatiken: Conjugationen, Capell.; o. — conjŭgātor, oris, m.: som forbinder el. forener; ∾ boni amoris (Hymenaeus), Catull. 61, 45; — [conjugo].

conjŭgiālis, e: ægteskabelig, foedus, Ovid., festa, jura, id.; af — conjŭgium, i, n.; Forbindelse, Forening, corporis atque animae, Lucr.; — II) „overf."; A) „alm.": Ægteskab el. Ægteforbindelse, Cic. Off. 1, 17, Ter., Catull., o. A.; (f. ogs. connubium s. I.); - ogs. om Dyrene, Ovid. Fast. 4, 336, o. Plin. 10, 52; — B) „bes." ogs.; a) legemlig Omgang, Ovid.; ogs. Dyrenes Parring, Virg.; — b) „meton.": Ægtefælle, Prop. 3, 11, 20, Virg. Aen. 3, 296, oftere, o. Tac. Ann. 12, 65; navnl. ogs. in pl. om Dyrene: et Par, Plin. 8, 35, oftere; af — conjŭgo, avi, atum, 1, v. a.: forener el. forbinder el. knytter, amicitiam, Cic. Off. 1, 17; — 2) df. i Rhetoriken: conjugata verba, (som ere etymologisk forbundne), id. Top. 3 o. 9; df. — conjŭgŭlus, 3: hørende til el. benævnt efter en Forbindelse; ∾ myrtus, Cato.

*conjuncte, adv.; 1) „alm.": i Forbindelse dermed el. med hinanden; vid. Cic. Fam. 5, 12, o. id. d. Or. 2, 61; men ibd. 38: ∾ elatum, (opp. simpliciter); — 2) „bes." o. „ethisk": fortroligen, vivere cum aliquo, Nep. Att. 10; - ligel. in compar. o. superl.: conjunctius og conjunctissime vivere cum aliquo, Cic. Fam. 6, 9, o. id. Lael. 1; o. — conjunctim, adv.: i Forbindelse dermed, tilsammen, under Et, odl.; - ∾ accipere omnes rogationes, Liv. 6, 40; cf. Caes. B. G. 6, 19; ∾ petere auxilium, Nep. Att. 10; ∾ legare, Dig.; — [conjunctus, conjungo].

conjunctio, onis, f., [conjungo]: Forbindelse, Forening; (men altid „fig."); I) „alm."; vid. Cic. Fin. 3, 20, o. id. Div. 2, 58; ∾ indubitata litterarum inter se, Quintil. 1, 1, 31; — II) „bes."; A) med Hensyn paa

Mennesker; a) Ægteskabsforbindelse el. Ægteskab, Cic. Off, 1, 4, o. Plin. 15, 36; — b) Slægtskabsforbindelse el. Slægtskab, Cic. Off. 1, 17, oftere; — c) Venskabsforbindelse el. Venskab, id. Phil. 13, 5, oftere; — B) „technisk"; a) i Philosophien o. Rhetoriken: Begrebernes Forbindelse el. Slægtskab, Cic. Top. 14, id. Fat. 6, o. Quintil. 7, 8, in., oftere; — b) i Grammatiken: Forbindelsespartikler, Conjunctionen, Cic. Orat. 39, Quintil. 9, 3, 50, oftere, o. Suet. Aug. 86.

*conjunctivus, 3: hørende til en Forbindelse, forbindende; (alene i Grammatiken og efterel.); – ~ particula, Tertull.; oftere ~ modus, ogs. absol. conjunctivus, (sc. modus), Conjunctivet, Capell., o. A.; o. — conjunctrix, icis, f.: som forbinder; — [conjungo]. — 1. conjunctus, 3: partic. o. adj. af conjungo. — 2. conjunctus, us, m., [conjungo]: Forbindelse; bigae, quadrigae, a conjunctu dictae, Varr.

con.jungo, nxi, nctum, 3, v. a.; oprdl.: binder sammen dermed el. til hinanden, forbinder el. forener; – m. cum, el. m. inter se, el. c. dat., ogs. absol.; (overf. ogs. m. ad); – I) „egenl."; ~ eas cohortes cum exercitu suo, Caes. B. C. 1, 18; cf. Lucr. 5, 563; – conjuncta teneri inter se, id. 3, 137; – ~ castra muro oppidoque, Caes. B. C. 2, 25; cf. Liv. 22, 20; ~ dextram dextrae, Ovid. Met. 8, 421; – ~ boves, (spænde sammen i Aaget), Cato; cf. Lucr. 5, 1299; ~ calamos cerā, Virg. Ecl. 2, 32; cf. Suet. Cal. 19; – supercilia conjuncta, id. Aug. 99; — II) „fig."; A) „alm."; – vid. Cic. Pis. 9; ~ dignitatem suam cum judicibus, Quintil.; cf. Cic. Brut. 31; men Quintil. 4, 1, 16: ~ laudem alicujus ad utilitatem nostrae causae; – ~ noctem diei, Caes. B. C. 3, 13, (reise Dag og Nat); ~ arma finitimis, Liv. 8, 16; – ~ vocales, (trække dem sammen), Cic. Orat. 44, Quintil.; ~ bellum, (føre Krigen tilsammen), Cic. Manil. 9; ~ abstinentiam cibi, (fortsætte uafbrudt), Tac. Ann. 6, 26; men „poet.": conjunctis spatiantur passibus ambo, Ovid. Met. 11, 64; — B) „bes."; a) forbinder ved Ægteskab el. ved Elskov; – me jam conjungere tecum, (at jeg bliver din Hustru), Ovid. Her. 21, 247; ~ aliquam sibi matrimonio, Curt., el. justo matrimonio, Suet.; men Tac. Ann. 14, 60: exin Poppaeae conjungitur; men ~ connubia Sabinorum, (om Romulus), Cic. d. Or. 1, 9; — b) forbinder ved Slægtskab el. Venskab; – vid. Nep. Paus. 2, o. Cic. Verr. 4, 65; men cui me studia communia ··· conjunxerant, id. Fam. 15, 11; cf. Virg. Aen. 10, 105; men Cic. Fam. 7, 5: quin nos inter nos ··· conjunctura sit (resp.); men ad conjungendas amicitias, id.; cf. Sall. Jug. 83; — III) partic. conjunctus, 3, ogs. som adject.; A) „egenl.", navnl. om et Stedforhold: tilgrændsende; – ~ Paphlagonia Cappadociae, Nep. Dat. 5; men Virg. Aen. 10, 653: celsi conjuncta crepidine saxi (ratis); – ogs. om Tiden; ex tempore praeterito, aut ex conjuncto, etc., Quintil. 5, 8, 5; — B) „fig."; 1) „alm.": forbunden dermed, hørende dertil, passende derfor, odl.; – ligel. m. cum, el. c. dat., el. absol., osv.; – conjunctam cum justitia prudentiam adepti, Cic. Off. 2, 9; cf. ibd. 1, 2; – praecepta officii conjuncta naturae, ibd.; men ibd. 1, 11: talis simulatio vanitati est conjunctior, quam liberalitati; – conjuncta inter se verba, id. Top. 7, (opp. simplicia), men id. d. Or. 3, 7: ~ verba, (opp. singula); – ~ causae, Quintil. 3, 6, 94, (opp. simplices); ogs. ~ causa ex pluribus, id. 6, 1, 54; cf. Cic. Div. 2, 39; — bb) bf. subst. conjunctum, i, n.; a) i Rhetoriken: Forbindelsen, Cic. d. Or. 2, 40; — b) „poet.": Legemets væsenlige Egenskab, (som Tyngde, Varme, odl.; opp. eventum, d. e. det blot Tilfældige); vid. Lucr. 1, 450, flgd.; – 2) „bes."; a) forbunden ved Ægteskab, gift, odl.; o digno conjuncta viro! Virg. Ecl. 8, 32; – conjunctas habere conservas (servos), Varr.; men „overf." om Vinstokken: ~ vitis ulmo marito, Catull. 62, 54. — b) forbunden ved Slægtskab el. Venskab, odl.; – Mario sanguine conjunctissimus, Vell. 2, 41; ut nosmet ipsi inter nos conjunctiores simus, Cic. Att. 14, 13; ut quam conjunctissimus huic ordini esset, id. Prov. cons. 16; – ogs. absol.: conjunctus, an alienus, Quintil. 7, 4, 21; cf. Nep. Att. 7. — conjunx, s. und. conjux.

conjūratio, onis, f., [conjuro]; oprdl.: tilsammen at sværge derpaa; 1) sield. i en god Hensigt; vid. Serv. ad Virg. Aen. 7, 614: conjuratio fit in tumultis etc.; — b) bf. „overf.": Overensstemmelse, Forening; ~ urbana, Plin. Pan. 70; — 2) oftere i en ond Hensigt: Sammensværgelse, Complot; – vid. Cic. Catil. 2, 4, o. Sall. Catil. 17; men Caes. B. G. 1, 2: conjurationem nobilitatis fecit; – ogs. in pl.; si etc., non amicitiae tales, sed conjurationes etc., Cic. Off. 3, 10; — b) „meton.": Selskab el. Klub af Sammensvorne; ~ perditorum hominum, Cic. Catil. 6. — conjuratus, i, s. und. flgd.

con.jūro, avi, atum, 1, v. a.: tilsammen el. med el. til hinanden at forpligte sig med Ed; A) sield. i en god Hensigt, navnl. i Krigssproget; – ut omnes juniores conjurarent, (skulde sværge Krigseden), Caes. B. G. 7, 1; cf. Liv. 22, 38, ogs. Virg. Aen. 8, 5; ogs. c. inf., Hor. Od. 1, 15, 5; (s. ogs. nedenf.); men quos conjuratos haberet, (edsvorne Krigsfolk), Liv. 45, 2; cf. agmina conjurata, Ovid. Met. 5, 150; — b) „poet." ogs.: sværgende at istemme, at bekræfte en Ed; vid. Plaut. Merc. 3, 1, 38; — 2) „poet. overf." ogs.; a) om Ting; conjuratae sequuntur Mille rates, (s. conjuratorum), Ovid. Met. 12, 2; — b) om Begreber: at forene sig, at være forenede; vid. Hor. A. P. 411; — B) oftere i ond Hensigt: at sammensværge sig, at indgaae en Sammensværgelse el. Complot; – ~ inter se, Sall.; ~ cum aliquo in omne flagitium et facinus, Liv.; ~ contra remp., Cic., de interficiendo Pompejo, id. Mil. 24, ut urbem incenderent, Liv. 4, 45; – ogs. absol.: ut ··· cupiam conjurare, si etc., Cic. Fam. 5, 6; – ved Græcisme ogs. c. inf., Sall. Catil. 52, o. Virg. Ge. 1, 180; (s. ogs. ovenf. Hor. Od. 1, 15, 5); — 2) hertil mærkes endnu partic. conjuratus, 3; a) som subst., conjurati, orum: de Sammensvorne, Cic. Catil. 4, 10, o. A.; — b) som „poet. overf." paa Ting: conjurata arma, Ovid. Met. 15, 763; conjuratus Ister, Virg. Ge. 2, 496.

conjux, ŭgis, comm., [s. conjunx, af conjungo]; I) „egenl.": den ved Ægteskab forbundne, Ægtefælle; bf. a) in masc.: Ægtemanden el. Manden; – ~ pristinus, Virg.; cf. Catull. 61 o. 68, Ovid. Met. 1, 605, o. A.; — b) oftere in fem.: Hustruen el. Konen; de conjugum vestrarum anima etc., Cic. Catil. 4, 11; ~ fidelissima, id., pudica, fecunda, Hor.; — c) bf. in pl.: Ægtepar el. Ægtefolk; ~ boni, unanimi, Catull.; — II) „fig."; A) „overf."; a) om Dyrene, Ovid. Fast. 1, 451, o. Plin. 10, 79; — b) om Elmen el. Elmetræet, Colum. 5, 6; (s. ogs. und. maritus); — B) „poet." ogs. in fem.; a) den Forlovede el. Bruden, Virg. Aen. 9, 138; — b) som mildere Benævnelse, f. Concubine el. Medhustru, Propert., Ovid.

conl-, de saaledes begyndende Ord s. und. coll-. — conm-, de saaledes begyndende Ord s. und. comm-.

con.nātus, 3: medfødt, Tertull. — con.necto, xŭi, xum, 3, v. a.; I) „egenl.": at knytte el. hefte sammen el. dertil el. til hinanden; – m. cum, (s. nedenf.), el. m. inter se, el. c. dat., el. absol.; – omnia inter se connexa et apta, Cic.; cf. Lucr. 2, 704, o. Plin. 6, 17; men naves connexae validis trabibus (abl., tømrede deraf), Tac. Hist. 2, 31; ligel. brachia digitis ··· connexa, Ovid. Met. 9, 311; – ita connexa est (anima) per venas, viscera, nervos, etc., Lucr. 3, 691; ~ nodos, Ovid., brachia, (om de Dansende), Sil.; men ~ Mosellam atque Ararim etc., Tac. Ann. 13, 53; — II) „fig."; A) „alm."; ~ amicitiam cum

voluptate, Cic. Fin. 1, 20; connecti ex pluribus (verbis) continuatis, Cic. d. Or. 3, 41; ∾ res et verba, Quintil., membra historiae, id.; men ∾ verba, (bringe dem i Vers), Hor. Ep. 2, 2, 86; - ∾ filiam discrimini patris, (indvikle hende deri), Tac. Ann. 16, 30; cf. ibd. 3, 12; — B) „bef." i Dialectiken, ligesom concludere: at slutte, at giøre en Slutning; - quod ita connectitur; si quis etc., Cic. Fat. 6; cf. id. Acad. 2, 30; — b) df. subst. connexum, i, n.: logisk Forbindelse el. Slutningsfølge, id. l. c.; cf. id. Fat. 7; — III) partic. connexus, 3, ogs. som adj., ligesom conjunctus: knyttet dertil, hængende sammen dermed; vid. Lucr. 3, 555; - per affinitatem connexus Germanico, Tac. Ann. 2, 43; cf. ibd. 4, 66.

*connexe, adv.: i Forbindelse, i Sammenhæng, dicere aliquid, Capell.; — connexio, onis, f.: Sammenknytten, Forbindelse; df. sædv. „technisk"; 1) i Dialectiken: Conclusionen el. den logiske Slutningsfølge, Quintil. 5, 14, 6, oftere; — 2) i Grammatiken: Stavelsen, Charis.; o. — connexīvus, 3, i Grammatiken: forbindende, conjunctio (atque), Gell. 10, 29; — [connecto]. — 1. connexus, 3: partic. o. adj. af connecto. — 2. connexus, us, m., [connecto]: Sammenknytning, Indfletning, Forbindelse, Lucr., Vitruv.; ogs. in pl., Lucr. 1, 634, oftere.

connīsus, 3: partic. af flgd. — con.nitor, nīsus o. nixus sum, 3, v. dep. n.; I) „alm.": med al Kraft at stemme sig el. støtte sig derpaa el. derimod, at stræbe el. arbeide sig derhen; - vid. Lucr. 2, 159; ∾ in summum jugum virtute, Caes. B. C. 1, 46; cf. Tac. Ann. 11, 21; men ∾ in hastam, (støtte sig derpaa), Sil.; — b) ogs. „alleg.": (ratio) connixa per se, (støttet paa sig selv); vid. Cic. Tusc. 2, 21; — II) „bef." el. „overf.": af alle Kræfter at anstrænge sig el. giøre sig Umage derfor; - m. ut, el. m. ad o. gerund., el. c. inf., el. absol.; - connituntur (infantes), ut sese erigant, Cic.; ceteris ad convincendum eum connisis, Tac. Ann. 15, 65; ∾ invadere hostem, Liv. 9, 31; quantum conniti animo potes ··· tantum etc. Cic. Off. 3, 2; cf. Virg. Aen. 5, 264, o. Liv. 1, 33; — 2) „poet." ogs.: med Anstrængelse at føde; vid. Virg. Ecl. 1, 15.

connīventia, ae, f.: Eftergivenhed, Ascon.; af — connīveo, nīvi o. nixi, 2, v. n., [inus. niveo, besl. m. nico, nicto, d. e. nikker]; 1) „egenl.": lukker Dinene el. blinker med Dinene, (navnl. af Søvnighed); - dum ego connixi somno, Turpil. ap. Prisc.; cf. Cic. Tusc. 1, 49; men ∾ ad tonitrua et fulgura, Suet.; forel. ogs. c. acc. graec.: Nam non connivi oculos deinde sopore, Cass. ap. Prisc.; cf. Cic. N. D. 2, 57; — b) „poet." ogs. om Sol og Maane: at fordunkles el. formørkes, Lucr. 5, 776; — II) „fig."; A) „alm.": at være uopmærksom el. skiødesløs el. ligegyldig; nisi conniveamus, etc., Quintil.; cf. Cic. Coel. 17; — B) „bef.": ligesom lukker Dinene i derfor, d. e. overbærer dermed, lader upaatalt; - quibusdam etiam in rebus conniveo, Cic. Phil. 1, 7; cf. id. Coel. 24, o. Pers. 6, 50; — not.: infin. connivēre, Calvus ap. Prisc. — connixus, 3: partic. af connitor.

connūbiālis, e, („poet." ogs. quadrisyll. connubjalis): ægteskabelig, jura, Ovid. Her. 6, 41, vincla, Stat.; — df. adv. connūbiālĭter, Capell.; af — connūbium, i, n., („poet." ogs. trisyll.: connubjo, connubja, etc.), [nubo]; I) „egenl."; A) „alm.": Giftermaal el. Ægteskab; - Sabinorum connubia conjunxisse, (om Romulus), Cic. d. Or. 1, 9; per connubia secum miscere, Sall. Jug. 18; men connubio Numidarum etc., ibd. 78; cf. Virg. Aen. 1, 73; — B) „bef." ogs.: Ret til at indgaae Ægteskaber, deels imellem Stænderne indbyrdes, deels imellem Indvaanerne af de forskiellige Stater; - ut ne plebi et patribus connubia essent, Cic. d. Rep. 2, 37; cf. Liv. 4, 1, flgd.; — II) „fig."; A) „poet.", ligesom conjugium, f. legemlig Omgang, Lucr. 3, 777, Ovid.; — B) „overf.": Væxternes Indpodning, Plin. 16, in. — connūdātus, 3, [nudo]: aldeles blottet, mulier, Plin. — con.nŭmĕro, are, v. a.: tæller dertil el. derimellem; ∾ aliquem heroicis ingeniis, Amm., inter liberos, Dig.

Cŏnon, ōnis, m., Κόνων: berømt atheniensisk Feltherre; vid. Nep. Conon. — cōnōpēum (-pēum, -pium), i, n., κωνωπεῖον, navnl. hos Ægypterne: meget fint Net til Beskyttelse imod Myg og Fluer, Fluenet, Varr.; s. ogs. Juvenal. 6, 80, Hor. Epod. 9, 16, o. Propert. 3, 9, 45.

cōnor, atus sum, 1, v. dep. (a. o. n.); foretager el. forsøger, stræber, odl.; - c. acc., ogs. c. inf., ogs. absol.; - vid. Cic. Orat. 10 o. 30; (opp. perficere o. facere, id.); ∾ tantam rem, Liv.; ∾ multa stulte, Nep. Hann. 8; - ∾ facere aliquid, Caes. B. G. 1, 5, oftere; cf. Lucr. 1, 26, oftere; - prius cogitare, quam conari, Nep. Dat. 7; audacem esse ad conandum, Liv., Caes.; men Nep. Att. 21, c. abl. gerund.: ne frustra dehortando conemini, etc.; — 2) af partic. perf. conatus, 3, m. pass. Bem., er subst. conata, orum, n.: Foretagende, Vovestykke; - conata perficere, Caes., Nep.; conatis alicujus obviam ire, Liv. 42, 11; cf. id. 21, 50.

con.quadro, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.: giør aldeles firkantet; - ∾ aureum later, Varr. ap. Non.; ∾ perticas, Colum. 8, 3, (hvor ogs. in quadrum dolare), ibd.; — II) som neutr.; ∾ alicui: passe dertil; vero dicta conquadrant, Sidon. — conquassātio, onis, f.: stærk Rystelse; df. „overf.": ∾ valetudinis corporis, Cic. Tusc. 4, 13; af — con.quasso, (avi), atum, 1, v. a.; I) „egenl.": ryster stærkt el. heftigen; - Appulia maximis terrae motibus conquassata est, Cic. Div. 1, 43; cf. Lucr. 5, 107; — B) „bef." ogs. (som causa pro effectu): at slaae i Stykker, calicem, Cato; — II) „fig.": ryster el. forvirrer; - Conquassatur enim tum mens, etc., Lucr. 3, 599; omnes provinciae conquassatae sunt, Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; cf. Cic. Sest. 26.

con.quĕror, questus sum, 3, v. dep. (a. o. n.): heftigen at beklage sig derover; - a) c. acc.; Conqueri fortunam adversam, non lamentari, decet, etc, Pacuv. ap. Cic. Tusc. 2, 21; cf. Cic. Verr. 4, 50, o. Liv. 8, 33, oftere; ∾ aliquid pro rep., Cic. Sest. 2; — b) ligel. m. acc. c. inf.; vid. Lucr. 3, 612, o. Suet. Tib. 10, oftere; — c) m. de, el. m. cur; vid. Cic. Verr. 3, 18, o. Tac. Ann. 15, 60; — d) absol.; vid. Ter. Hec. 3, 3, 15; ligel. Conquerar, an sileam? Ovid. Met. 9, 147.

conquestio, onis, f., [conqueror]: høi el. lydelig Klage el. Beklagelse, Cic. Qu. Fr. 1, 1, 7; - ∾ de bellis civilibus, Quintil., dolorum praeteritorum, Senec. Ep. 78; — B) i Rhetoriken er conquestio: oratio auditorum misericordiam captans, Cic. Inv. 1, 55; — II) „overf." ogs. om Fuglenes klagende Qviddren, vid. Plin. 10, 33. — 1. conquestus, 3: partic. af conqueror. — 2. conquestus, us, m., [conqueror]: heftig el. lydelig Klage el. Beklagelse; (alene in abl.); vid. Liv. 8, 7, o. Sil. 10, 291.

con.quiesco, quiēvi, quiētum, 3, v. n.: I) „egenl." el. om levende Væsener: fuldkomment at hvile el. udhvile el. komme til Ro; - ∾ ex omnibus molestiis et laboribus, Cic. Att. 1, 5; men ∾ ante iter confectum, (holde Rastdag), Caes. B. C. 3, 75; men om de Døde, vid. Cic. R. Am. 26; - ogs. at hvile el. sove; vid. Suet. Aug. 78; cf. Plaut. Pseud. 1, 1, 121; — II) „fig."; A) „overf." el. om Ting og Begreber: at hvile el. ophøre; - vid. Cic. Mil. 14, o. id. Manil. 6; conquiescit vectigal, (ophører), id. Agr. 1, 7; cf. id. Mil. 25; - ogs. i Lægesproget: ∾ febris; Cels.; ∾ sanguis, (stilles), id.; — B) „ment.": at finde Hvile, at berolige sig, odl.; - quum etc., habebam ··· ubi conquiescerem, Cic. Fam. 4, 6; cf. id. Arch. 6, o. Liv. 1, 47; - ogs. m. in c. abl., Cic. Lael. 6, o. id. Fam. 9, 6.

conquinisco, quexi, 3, v. n., [inus. quino, beſl. m. κινέω]: bukker ned el. bukker mig ned, (forel. Ord), Plaut., Pompon. ap. Prisc. — conquiro, quisivi, quisitum, 3, v. a., [quaero]; I) „alm."; A) „egenl.": ſøger el. bringer el. driver ſammen; - ∾ naves toto flumine etc., Caes. B. C. 1, 61; cf. Sall. Jug. 75; ∾ socios ad aliquem interficiendum, Nep. Dion. 8; ∾ pecunias, Liv.; ∾ et comburere libros vaticinos, id. 39, 16; — B) „fig." el. om Begreber: ſammenſøger, efterſøger; ∾ suavitates undique, Cic. Off. 3, 33; cf. Caes. B. C. 3, 96; ∾ omnes artes ad opprimendum aliquem, Tac. Ann. 15, 56; cf. Cic. Acad. 2, 27, o. id. d. Or. 3, 8; — II) „beſ.", (m. con- intens.): opſøger el. ſøger at finde med ſtor Omhu el. Anſtrængelſe; - ∾ aliquem tota provincia, Cic. Verr. 4, 19; cf. Liv. 22, 52, o. Vell. 2, 41; - ogſ. „overſ.": ∾ aliquid sceleris et flagitii, Cic. Agr. 2, 35; — III) partic. conquisitus, 3, ogſ. ſom adject.: udſøgt el. udvalgt el. fortrinlig i ſit Slags; - ∾ atque electi coloni, Cic. Agr. 2, 35; ∾ figurae, (opp. obviae dicenti), Quintil.; - superl.: ∾ epulae, Cic. Tusc. 5, 21.

*conquisite, adv.: med megen Omhu, conscribere, Auct. ad Her. 2, 31; — conquisitio, onis, f.; I) „alm.": Sammenbringelſe el. Tilveiebringelſe, pecuniarum, Tac., piaculorum, Liv. 7, 3; — II) „beſ." i Krigsſproget: Opbringelſe el. Hverving af Tropper, Cic. Prov. cons. 2; o. — conquisitor, oris, m.; I) „alm.": ſom opſporger el. opleder; bſ. en Belurer el. Spion, Plaut. Amph. prol. 65, oftere; — II) „beſ." i Krigsſproget: en Hverver, Cic. Mil. 25, o. Liv. 21, 11; — [conquiro]. — conquisitus, 3: partic. o. adj. af conquiro. — conr-, de ſaaledes begyndende Ord ſ. und. corr-.

con.săcerdos, ōtis, comm.: Medlem af et Præſtecollegium, Symmach. — consălūtātio, onis, f.: Mængdens el. Manges Opvartning hos en romerſk Stormand, Cic. Att. 12, 18, Suet., Tac.; af — con.sălūto, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm."; A) i Mængde at hilſe paa nogen; at hilſe paa hinanden; - ∾ amicissime inter se, Cic. d. Or. 2, 3; — B) hilſende at benævne, aliquem regem, Liv. 1, 7; cf. Cic. Phil. 2, 24, Tac. Ann. 12, 69, o. Suet. Aug. 58; ogſ. ∾ aliquem nomine, Plin.; — II) „beſ." (m. con- intens.): venligen at hilſe nogen; ∾ aliquem, Petron. Sat. 7 o. 131.

con.sānesco, sānŭi, v. n. inch.: at helbredes el. læges, Cels., Colum.; cf. Cic. Fam. 4, 6. — con.sanguinĕus, 3: af ſamme Blod, blodsforvandt; I) nærmeſt om Soſkende: broderlig el. ſøſterlig, umbrae, Ovid. Met. 8, 476, turba, id. Her. 14, 21; - forel. ogſ. om Dyrene, Att. ap. Cic. Div. 1, 22; — b) ogſ. subst. consanguinea, ae, f.,: en Søſter, Catull. 61, 118; — II) ogſ. „alm.": beſlægtet, vid. Virg. Aen. 7, 366; - bſ. subst.: Slægtning; vid. Caes. B. G. 1, 11 o. 33; — b) „poet.": ∾ Leti Sopor, Virg. Aen. 6, 278; (cf. Hom. Il. 14, 231); — c) lignelſesvis; res rustica ··· quasi consanguinea est sapientiae, Colum. 1, prooem.; bſ. — consanguinĭtas, atis, f.: Blodsforbindelſe; 1) nærmeſt imellem Soſkende, Dig.; — 2) „alm.": imellem Slægtninger; vid. Liv. 7, 19, o. Virg. Aen. 2, 86; — b) ogſ. „overſ.": ∾ doctrinae, Tertull. — con.sāno, are, v. a.: fuldkomment at læge el. helbrede, cicatricem, Colum., plagas, id.

con.sarcĭno, (avi), atum, 1, v. a.: ſyer el. ſtikker ſammen, (efterel. Ord); - ∾ indumenta ex pellibus, Amm.; — 2) „overſ."; - ∾ verba, Gell., mendacia, Amm. — con.sarrio, ire, v. a.: ſønderhakker el. ſmaahakker, stercus, Cato, sulcos, Colum. — con.saucio, avi, atum, 1, v. a.: ſaarer ſtærkt, caput praetoris, Suet. Ner. 26; men id. Aug. 20, in pass. c. acc. graec.: et crus et utrumque brachium ruina pontis consauciatur. — consavio o. consavior, ſ. und. consuavior.

consceleratus, 3: partic. o. adj. af flgd. — con.scĕlĕro, avi, atum, 1, v. a.: forbryderſk at beſmitte, at beſmitte med Forbrydelſer; - ∾ domum, Catull. 67, 24; ∾ oculos videndo, Ovid. Met. 7, 35; ∾ aures paternas, Liv. 40, 8; cf. id. 2, 37, fin.; — II) bſ. partic. consceleratus, 3, ſom adj.: forbryderſk, pirata, Cic. Verr. 1, 35; ∾ mens et nefaria, id. Catil. 2, 9; cf. id. Cluent. 67, o. Liv. 8, 18; - ogſ. in superl.: ∾ filii, Cic. R. Am. 21.

conscendo, di, sum, 3, v. a. o. n., [scando]; I) „beſ." i Somandsſproget: gaaer ombord, indſtiber mig; a) c. acc.; ∾ navem, Caes., Cic.; hyſ. pass.: nave conscensa, Justin.; - „poet." ogſ.: ∾ puppim, Ovid., classem, Virg.; men id. Aen. 1, 381: ∾ aequor navibus, (ſeile ud paa Dybet); — b) m. in, el. absol.; - ∾ in navem, Cic., in phaselum, id.; cf. id. Qu. Fr. 2, 2, fin., oftere, Liv. 22, 19, o. Ovid. Trist. 1, 2, 41; men Liv. 31, 29: ∾ in Siciliam, (indſkibe ſig dertil); — II) „alm."; A) „egenl.": at beſtige, at ſtige derhen el. derop; a) c. acc.; - ∾ currum, Lucr., Propert., Ovid.; ∾ equos, id., Liv.; ∾ vallem, Caes., montem, Catull., scopulum, Virg., tribunal, Suet.; — b) m. in; - ∾ in equos, Ovid. Met. 6, 222, in equi costas, Lucr., in montem, Petron.; — B) „poet." ogſ. „overſ."; vid. Prop. 2, 8, 27; bſ. — conscensio, onis, f., in naves, Cic. Div. 1, 32: at gaae ombord, at indſkibe ſig. — conscensus, 3: partic. af conscendo.

conscientia, ae, f., [conscius]: Viden el. at vide med Andre el. med ſig ſelv; bſ. I) Medvideri el. Medkundſkab, fælles Kundſkab derom; a) c. gen. subj.; vid. Cic. Catil. 1, 1; ∾ plurium, Liv. 2, 54; — b) c. gen. obj.; ∾ facinoris, Tac. Hist. 1, 25; — c) ogſ. absol.; suam conscientiam metuens, Liv. 33, 28; ∾ simulare, Tac. Ann. 2, 40; — B) „meton.": de Medvidende; vid. Cic. Phil. 2, 11; — II) Bevidſthed el. at vide med el. om ſig ſelv; a) ofteſt c. gen.; vid. Liv. 8, 4; ∾ peccatorum, Cic., defectionis, Tac.; — b) ſieldn. m. de el. m. Relativſætning; vid. Catilin. ap. Sall. Catil. 35, o. Liv. 3, 60; cf. id. 28, 19; — c) oftere absol.; vid. Cic. Fin. 2, 22; ligel. in veris sufficit quoque conscientia, Quintil. 11, 1, 17; cf. Tac. Hist. 1, 5; — B) „beſ.": Bevidſtheden om at have giort Ret el. Uret, Samvittigheden; - vid. Cic. Mil. 23; cf. id. N. D. 3, 35; ∾ recta, id., bona, Quintil., egregia, Liv.; opp.: ∾ mala, Sall., infelix, Quintil.; - men ſom Ordſprog: conscientia mille testes, Quintil. 5, 11, 41; — b) undert. ogſ. absol.: god el. ond Samvittighed; vid. Cic. Att. 12, 28, o. id. Off. 3, 21, ogſ. Sall. Catil. 15; ligel. ∾ animi, Caes. B. C. 3, 60; - ogſ. in pl., Cic. R. Am. 24: suae malae ··· conscientiae animi etc.

con.scindo, scidi, scissum, 3, v. a.; I) „egenl.": ſønderriver, river i Stykker, vestem, Ter., epistolam, Cic.; men Ter. Eun. 4, 3, 4: ∾ ipsam capillo, (ſ. ipsius capillum); — II) „overſ.": at nedrive el. mishandle, (navnl. med Hysſen el. ond Omtale); sibilis concissi etc., Cic. Att. 2, 19; cf. ibd. 8, 16.

conscio, ire, v. a., [conscius]; I) „alm.": at være ſig noget bevidſt (navnl. en Uret); - Nil conscire sibi, etc., Hor. Ep. 1, 1, 61; — 2) „beſ.": fuldkomment at vide; consciens, quid esset, Tertull. — con.scisco, scivi, scitum, 3, v. a.; I) publiciſtiſk el. i Statsſproget: tilſammen el. med hinanden at kiende for Ret el. antage el. beſlutte; - vid. Cic. Leg. 3, 3, e XII Tabb., o. Liv. 1, 32; men id. 10, 18: Tusci omnes consciverant bellum; — II) udenfor Statsſproget; A) „alm.": at komme el. ſtemme overens deri, in aliquo laudando, Nep. Alcib. 11; — B) „beſ." o. „overſ."; ∾ aliquid sibi (el. in se), ogſ. absol. consciscere; oprdl.: ligeſom at tilkiende el. tilegne ſig noget; bſ. m. Bibegr. af en Selvvirkſomhed: at tilføie el. paaføre ſig ſelv noget, (navnl. Død el. Landflygtighed, odl.); - ∾ sibi mortem, Cic., Caes., Liv.; ligel. ∾ sibi exsilium, el. exsilium et fugam, Liv. 5, 53, oftere; -

ogſ. ud. sibi; ∾ mortem, Cic., Liv., necem, Cic., Suet., fugam, Liv., Tac., caecitatem, Gell.; - ∾ facinus in se ac suos foedum ac ferum, Liv. 28, 22. — conscissio, onis, f., [conscindo]: Sonderlemmelſe, Augustin. — conscissus, 3: partic. af conscindo. — conscitus, 3: partic. af conscisco.

conscius, 3, [scio]: der med andre el. med ſig ſelv veed noget; df. I) Medvider el. ſom veed noget med en anden; ogſ. subst.: Medvider, Medviderſke, Vidne, Fortrolig; - a) c. gen. obj., (m. el. ud. dat. pers.), ogſ. undert. c. dat. obj.; - vid. Ter. Phorm. 1, 3, 4, Sall. Catil. 22, o. Tac. Ann. 1, 43; conscius conjurationis, Sall. Cat. 37; ∾ alicujus interficiendi, Tac. Ann. 3, 30; ſ. ogſ. Hor. Sat. 2, 7, 60, o. A.; - ogſ. om Begreber; quorum nox conscia sola est, Ovid. Met. 13, 15; cf. Virg. Aen. 4, 519; - ∾ illi facinori, Cic. Cluent. 20; cf. id. Coel. 21; - ligel. „poet." om Begreber; conscia sacris nox, Ovid. Met. 6, 588; conscius connubiis aether, Virg. Aen. 4, 168; — b) ſjeld. m. in el. m. de, etc.; vid. Cic. Att. 1, 18, Prop. 1, 10, 2, o. Cic. Att. 2, 24; men multis consciis, quae gereretur (res), Nep. Dion. 8; — c) oftere absol., (dog undert. m. tilføiet dat. pers.); - qui ei fuere conscii, Ter. Heaut. 1, 1, 69; fac me conscium, Plaut.; cf. Cic. Att. 2, 24, Hor. Od. 3, 6, 29, o. A.; - ogſ. subst. Medvider, beſ. Medſammenſvoren, Nep. Dion. 9, o. A.; ∾ Othonis, Tac. Hist. 1, 39; - „poet." ogſ. om Begreber og Ting; ∾ nox, Ovid. Her. 18, 105; ∾ rubor, Catull.; — II) conscius (m. o. ud. sibi), ſom veed noget med ſig ſelv, ſom er ſig noget bevidſt; A) „alm."; a) c. gen., ſjeld. c. dat.; - vid. Caes. B. G. 1, 14, o. Cic. Off. 3, 18; mens sibi conscia recti, Virg. Aen. 1, 604; ogſ. ud. sibi, vid. ibd. 11, 812, o. A.; - at mens sibi conscia factis etc., Lucr. 3, 1031; — b) ligel. ſjeld. m. in; - vid. Lucr. 6, 392 (Forbig.); men m. Objectsſætn., Ter. Ad. 3, 2, 50; cf. Cic. Tusc. 2, 4; - ogſ. m. Relativſætn., Hirt. B. G. 8, 44; — c) absol.; vid. Ovid. Fast. 1, 485; ligel. ∾ virtus, Virg. Aen. 12, 668; — B) „beſ.": ſom er ſig en Brøde bevidſt, ſom har en ond Samvittighed; vid. Plaut. Most. 3, 1, 13, Lucr. 4, 1131, o. Sall. Catil. 14; poet. ogſ. ∾ vultus, Senec. Herc.

conscrĕor, ari, v. dep. n., [screo]: at romme ſig ſtærkt; ∾ magnifice, Plaut. Pers. 2, 5, 7. — conscrībillo, avi, 1, v. a., demin. af flgd.: ſammenſkribler, Varr. ap. Non.; — b) „poet. overf.": ſlaaer ſtribet el. blodig, Catull.

con.scrībo, psi, ptum, 3, v. a.: at ſammenſkrive el. opſkrive; df. I) i Statsſproget; - ∾ milites ex Asia, (udſkrive til Krigstieneſte), Lentul. ap. Cic. Fam. 12, 15; cf. Caes. B. G. 1, 10; men conscriptae in Ciliciam legiones, (ſom ere beſtemte derhen), Suet. Caes. 8; - ogſ. om anden Udſkrivning el. Udnævnelſe; vid. Liv. 1, 13; — b) patres conscripti, vid. Liv. 2, 1; df. „poet." in sing.: conscriptus, ſ. senator, Hor. A. P. 314; — c) endel. ogſ. at optegne i Centurier for at beſtikke, Cic. Planc. 18 o. 19; — II) udenfor Statsſproget; A) „alm.": ſkriftligen at ſammenſætte, at forfatte el. affatte; a) c. acc.; - vid. Nep. Lys. 4, o. Cic. R. Am. 35; ∾ Topica Aristotelea, (i A's Maner), id.; ∾ artem stultam, (forfatte el. digte), Ovid. Pont. 2, 9, 73; - ogſ. ſkriftligen at fortælle, Suet. Claud. 38; - ∾ legem, (udkaſte), Cic.; ligel. ∾ edicta, Suet.; — b) m. de; vid. Cic. d. Senect. 23; cf. id. Att. 12, 19; — 2) „beſ.": ſkriver el. maler fuld deraf el. dermed, (ſædv. „poet."); - ∾ mensam vino, Ovid. Am. 2, 5, 17; ∾ epistolium lacrimis, Catull.; men comiſk: ∾ aliquem stilis ulmeis, (ligeſom at betegne dermed), vid. Plaut. Pseud. 1, 5, 132.

*conscriptio, onis, f.: Sammenſkrivning; ∾ libri, Sidon.; — 2) „meton.": ſkriftlig Fremſtilling, Afhandling el. Skrift; in pl., Cic. Cluent. 6, oftere; o. — conscriptor, oris, m.: Forfatter, Skribent, Arnob., o. A.; — [conscribo]. — conscriptus, 3: partic. af conscribo.

con.sĕco, cŭi, ctum, 1, v. a.: ſkærer el. hakker i Stykker, brassicam, Cat.; cf. Ovid. Trist. 3, 9, 34; - ∾ genas, (ſonderrive), Petron.; — 2) hos Plin.: rundtom at beſkære el. afſkære; ∾ surculos, id., truncum arboris, id.

consecrānĕus, 3, [sacer]: hørende til ſamme Religion, Tertull. — *consĕcrātio, onis, f.: religiøs Indvielſe, Pseud. Cic. p. Dom. 48; df. om de romerſke Keiſeres Forgudelſe; vid. Tac. Ann. 13, 2, Suet. Dom. 2, o. A.; — 2) ſild. ogſ. magiſk Beſværgelſe, Lamprid. Elagab. 9; o. — consĕcrātor, oris, m.: ſom indvier; ∾ simulacrorum, Firmic.; — df. fem. consĕcratrix, icis, Tertull.; — [flgd.].

consĕcro, avi, atum, 1, v. a., [sacro]; I) „egenl."; A) „alm.": indvier til en Guddom, indvier; - a) c. dat.; vid. Cic. Arch. 11, id. Verr. 4, 29, ogſ. ibd. 48; ∾ aedem Tonanti Jovi, Suet. Aug. 29; cf. Plin. Pan. 64; — b) ud. dat.; vid. Liv. 1, 44; ∾ lucos et nemora, Tac., agrum Campanum, Suet. Caes. 20; locus consecratus, Caes. B. G. 6, 13 o. 17, (opp. profanus, Cic. Part. or. 10); ſ. ogſ. Liv. 3, 48; men ∾ bona alicujus, id. 43, 16; — B) „beſ." om Perſoner og Begreber: hæver til en Guddom, erklærer for en Gud, forguder; - vid. Cic. N. D. 2, 24, o. 3, 15; men id. Leg. 2, 11: bene vero, quod Mens, Pietas, Virtus, Fides consecratur manu, (neml. ſom Guderbillede); cf. Tac. Ann. 13, 14, Hor. Od. 4, 8, 27, o. A.; ∾ matrem immortalitati, Curt.; — II) „fig."; A) hengiver el. opoffrer dertil; ligel. m. o. ud. dat.; - vid. Cic. Tusc. 2, 2, o. ibd. 3, 1; - men id. Leg. 2, 2: in patria nostra omnia ponere et quasi consecrare debemus, etc.; — B) at giøre udødelig, at forevige; - vid. Cic. Tusc. 5, 4; cf. Quintil. 12, 11, 7: jam secretus et consecratus (orator) etc.

*consectānĕus, 3: ſom følger derefter el. derpaa; df. 1) subst. consectaneus, i, m.: en Tilhænger, Sidon.; — 2) i Logiken, ligeſom consequens: følgerigtig, Arnob.; — consectārius, 3; 1) „alm.", ligeſom frgd. nr. 2: følgerigtig, ſom følger af et andet; vid. Cic. Fin. 4, 18; — 2) df. subst. consectarium, i, n.: Følgeſlutning, Slutning, Concluſion, ibd. 3, 7; — consectātio, onis, f.: Forfølgen deraf; df. „overf.": Stræben el. Jagen derefter; - ∾ concinnitatis, Cic. Orat. 49, inc.; men Plin. 14, 8: ∾ generum (vini) in numerum, (deres nøiagtige Optælling); o. — consectātrix, icis, f., [nærmeſt af inus. consectator]: ivrig Efterfølgerſke; df. „overf.": consectatrices voluptatis libidines etc., Cic. Off. 3, 33; — [consequor]. — consectio, onis, f., [conseco]: Sønderſkærelſe, Kløvning, arborum, Cic. N. D. 2, 60.

con.sector, atus sum, 1, v. dep. a.; I) „alm." (el. uden Fiendſkab): ivrigen at følge derefter el. dermed el. at ledſage, odl.; - hos consector, etc., Ter. Eun. 2, 2, 18; men ∾ rivulos, Cic. d. Or. 2, 27, („alleg.": at holde ſig dertil); — B) oftere „fig.": ivrigen at ſtræbe el. tragte derefter; - ∾ potentiam, Cic.; ∾ omnes umbras etiam falsae gloriae, id. Pis. 27; - navnl. ogſ. med Henſyn paa Foredraget: at ſtræbe el. jage derefter; - ∾ ubertatem orationis, id.; cf. id. Leg. 1, 2, ogſ. id. d. Or. 2, 22, o. ibd. 3, 11; ∾ et colligere singula, Plin. Pan. 75; cf. Gell. 12, 1; — II) „beſ.": fiendligen at forfølge; ogſ. at opjage el. indhente, odl.; - vid. Caes. B. G. 5, 58, Nep. Them. 2, o. A.; ∾ pecora, Liv., lupum, id.; cf. Lucr. 5, 965; - ∾ aliquem clamoribus etc., Cic. Att. 2, 18; — B) ogſ. „overf."; omnia me mala consectantur, Plaut. Bacch. 5, 1, 7; ∾ victos implacabili odio, Tac. Hist. 4, 1; — not.: forel. ogſ. in pass., Laber. ap. Prisc. — consectus, 3: partic. af conseco.

consĕcūtio, (-quūtio), onis, f.: Følgen el. at følge derpaa; men ſædv. „fig."; 1) „techniſk"; a) i

Philosophien: Folge, Virkning; vid. Cic. Fin. 1, 11, o. id. d. Or. 3, 29; — b) i Rhetoriken; ∾ verborum: Ordenes rigtige Folge el. vedbørlige Orden og Forbindelse, id. Part. or. 6; — 2) „alm.": Opnaaelse el. Erhvervelse, baptismi, Tertull. — consĕcūtus, (-quutus), 3: partic. af consequor.

1. con.sēdo, are, v. a.: stiller aldeles, maximos tumultus, Cat. ap. Charis. — 2. consĕdo, onis, m., [sedeo]: som sidder hos nogen; ∾ nemo vicinus, Cass. Hemina ap. Non. — con.sēmĭnālis, e: = flgd., vineae, Colum. — consēmĭnĕus, 3, [semen]: hvori der saaes el. plantes flere Arter, vineae, Colum., silva, id.

con.sĕnesco, nŭi, 3, v. n. inch.; I) „egenl.": stærkt at ældes derved; ogs. længe at blive paa et Sted; - vid. Ovid. Met. 8, 634, o. Hor. Od. 3, 5, 8; cf. Liv. 9, 19, o. id. 30, 20; men Prop. 3, 5, 50, „poet.": haud ulla carina Consenuit, (de forgik alle); — b) altfor længe at dvæle derved, at ældes el. graane derover; - ∾ in commentariis rhetorum, Quintil.; — II) „fig."; A) „overf.": at affræftes el. svækkes el. henfalde; - qui tuo moerore ··· consenesco, Plaut. Capt. 1, 2, 31; cf. Cic. Cluent. 5; - ogs. om Fugle, Colum. 7, 5; - ogs. om Ting; ∾ ova, Varr.; consenuit soli vitio (vinea), Colum.; cf. Plaut. Rud. 5, 2, 15; — B) „ment." om Personer og Begreber; - vid. Cic. Att. 2, 23; cf. id. d. Or. 1, 58, o. Liv. 3, 31; ligel. invidia ··· consenescat, (Hadet være udslukt), Cic. Cluent. 2.

consensio, onis, f., [consentio]; I) „alm.": Samdrægtighed, Overensstemmelse, Enighed, omnium bonorum, vid. Cic. Fam. 1, 9; cf. Caes. B. G. 7, 76; ∾ summa voluntatum, studiorum, sententiarum, Cic. Lael. 4; - ogs. som rhetorisk Figur, Quintil. 9, 2, 51; — b) ogs. „overf."; ∾ naturae, (dens Harmoni), Cic. d. Or. 3, 5; — 2) „bes.": Samdrægtighed til det Værre, d. e. Sammenrottelse, Sammensværgelse, Nep. Alcib. 3; ∾ scelerata, Cic. Att. 10, 4; ogs. in pl., id. Verr. 5, 4; — b) „meton.": Forening el. Klub af Forbundne el. Sammensvorne; vid. Nep. Att. 8.

1. consensus, 3: partic. af consentio. — 2. consensus, us, m., [consentio], ligesom consensio: Samdrægtighed, Overensstemmelse, Enighed; - vid. Cic. Phil. 4, 5; ∾ conspirans fratrum, id. Lig. 12; ∾ civitatis, Liv., bonorum, Quintil.; ∾ inter malos ad bellum, Tac.; ex communi consensu (petere), Caes. B. G. 1, 30; men Liv. 23, 15: ∾ attentatae defectionis, (hans Samtykke dertil); - abl. consensu ogs. som adverb.: enstemmigen, endrægtigen, Liv. 1, 32; cf. id. 3, 38; — II) „overf." om Begreber: Samstemmen, Overensstemmelse, Harmoni; - ex naturae ··· quasi concentu atque consensu, quam συμπάθειαν appellant, etc., Cic. Div. 2, 14; cf. id. d. Or. 3, 6; ∾ duorum antecedentium, Quintil.; - ogs. absol., vid. Lucr. 3, 740.

con.sentānĕe, adv.: overensstemmende dermed; ∾ cum natura vivere, Lactant.; af — consentānĕus, 3, [consentio]: overensstemmende dermed, passende dertil; - quod erat consentaneum cum iis litteris, quas etc., Cic. Fam. 3, 6; oftere c. dat.; vid. id. Phil. 9, 7, o. id. Off. 3, 4; men absol.: ∾ vir vita et morte, (sig selv lig), Vell. 2, 63; — b) consentaneum est: det passer dertil el. følger deraf; c. inf., Cic. Off. 3, 33; el. m. acc. c. inf., ibd. 1, 20; ogs. m. ut, Plaut. Bacch. 1, 2, 31.

Consentes Dii, i d. romerskhetruriske Religionssprog: de tolv øverste og ligesom raadende Guddomme; vid. Enn. ap. Arnob., o. Caecin. ap. Senec. Qu. N. 2, 41; — not.: besl. m. consentio, (s. ovenf.), el. m. partic. af consum, altsaa de Samværende, el. af conso, (inus. f. consulo). — Consentia, ae, f.: By i d. Bruttiske el. Lucanske, (hod. Cozensa), Mela, Plin. 3, 10; — df. Consentinus, 3, ager, id.; - men Consentini, orum, m.: Indbyggerne deraf, Cic. Fin. 1, 3.

consentio, sensi, sensum, 4, v. n. o. a.; I) „egenl." om personlige Subjecter; A) at stemme overens dermed el. indbyrdes; tilsammen el. med hinanden at enes derom el. beslutte; - m. cum el. m. inter se, el. c. dat., ogs. m. acc. c. inf., el. c. inf., ogs. m. ad, el. m. in, el. m. de, el. c. acc., el. m. ut, el. absol.; - cum his (oratoribus) philosophi consentiunt, Quintil.; cf. Cic. Acad. 2, 42; men ∾ inter se, s. nedenf.; - si sibi ipse consentiat, Cic. Off. 1, 2; cf. id. Cluent. 22; men Hor. Ep. 1, 18, 65: ∾ studiis alicujus; - una mente consentiunt ··· arma capienda esse etc., Cic. Phil. 4, 3; cf. Tac. Germ. 34; - ad benevolentiam erga nos consentiens (exercitus), Cic. Att. 5, 18; ligel. ∾ ad remp. conservandam, id.; cf. Liv. 36, 40; ∾ ad inducias, Suet.; ∾ in asseranda libertate, id. Calig. 60; ∾ in hoc, m. flgd. acc. c. inf., Quintil.; de amicitiae utilitate omnes consentiunt, Cic. Lael. 23; - senatus consensit bellum, (besluttede enstemmigen Krig), Liv. 8, 6; cf. id. 1, 32, und. consisco; — b) in pass. impers.; de prioribus consentitur, Tac. Ann. 1, 13; men inter plurimos consensum est, m. acc. c. inf., Quintil. 9, 1, 17; ogs. in quae ··· consensum est, id. 5, 10, 12; cf. Liv. 9, 7; men consensum est, ut etc., id. 30, 24; — B) „bes.": at enes med nogen el. med hinanden om en Udaad el. en Opstand, at sammensværge sig; - vid. Caes. B. G. 2, 3, o. Cic. Phil. 2, 7, ogs. id. Verr. 5, 8; - men absol.: antequam consentirent, Liv. 23, 28; cf. id. 34, 49; — II) „overf." om Ting og om Begreber: at stemme overens dermed, at passe dertil, odl.; - vid. Caes. B. C. 1, 19; ut oratio ··· secum ipsa consentiat, Cic. Univ. 3; ∾ inter se omnes partes, id.; men ∾ personis, temporibus, locis (narrationem), id. Part. or. 9; consentit sibi ipsa lex, Quintil.; ratio nostra consentit, pugnat oratio, Cic.; cf. Lucr. 3, 170 o. 802; ogs. Hor. Od. 2, 17, 22; — III) partic. consentiens, tis, ogs. som adj.: overensstemmende, enstemmig; tanta rerum consentiens, conspirans, continuata cognatio, Cic. N. D. 2, 7; cf. id. Div. 1, 39; men ∾ voce pugnam poscere, Liv. 10, 40.

con.sēpio, (ub. perf.), septum, (siptum, Enn. ap. Fest.), v. a.: omhegner el. indhegner ganske, bustum, Suet. Ner. 33; — bb) oftere in partic. perf. conseptus, 3: omhegnet, omgierdet, ager, Cic.; ∾ locus cratibus et pluteis, Liv. 10, 38; — II) df. subst. conseptum, i, n.: Indhegning, Gierde, Forhugning, Varr., Colum., ogs. Liv. l. c.; - ogs. „overf.": Skranke el. Grændse; vid. Quintil. 12, 2, 23; df. — consepto, are, v. a. intens.: indeslutter, animalia in sacro luco, Solin. — conseptum, i, n., o. conseptus, 3, s. und. consepio. — consĕpultus, 3, [sepelio]: som er begraven dermed, Tertull.

†consĕquens, tis: partic. o. adj. af consequor; df. — consĕquenter, adv.: følgende dermed: df. „overf."; 1) passende el. passeligen; c. dat., Dig., ogs. absol., Hieronym.; — 2) følgerigtigen el. følgeligen, Appul.; o. — consĕquentia, ae, f.; oprdl.: Følgeskab; df. „overf."; ∾ eventorum: Begivenhedernes Række el. Følge, Cic. d. Div. 1, 56; per consequentiam, Auct. ad Her., Dig.; ogs. in pl., per consequentias, Dig.: følgeligen, som en Følge deraf. — consĕquĭa, ae, f., [consequor]: = frgd.; ∾ rerum, Lucr. 5, 678 (Forbig.); — b) „concr.": Ledsagelse el. de Ledsagende, Appul.

con.sĕquor, secūtus (-quutus) sum, 3, v. dep. (a. o. n.); I) følger el. gaaer derefter, ledsager, forfølger; c. acc., el. absol.; A) „egenl."; 1) „alm."; a) c. acc.; - vid. Plaut. Cist. 1, 1, 93, oftere; ∾ litteras suas prope, Liv. 41, 10; — b) absol., Ter. Heaut. 2, 3, 36; cf. Cic. Tusc. 5, 31; — 2) „bes."; a) forfølger fiendligen, Caes. B. G. 1, 13, o. Liv. 1, 48; — b) at følge i Tiden; ogs. om Tiden selv: at følge derpaa;

ligel. om det, som skeer i Tiden; - vid. Cic. Brut. 15, o. Vell. 2, 36, ogs. Nep. Dion. 6, o. Ter. Heaut. 4, 7, 9; men omnes anni consequentes, Cic.; cf. id. Phil. 1, 13; ogs. c. acc., id. Fam. 1, 5; - men quod consequitur rem quamque, (videre), Lucr. 4, 808; cf. Cic. d. Or. 1, 35, o. ibd. 3, 2; — B) „overf.“; 1) „alm.“: at forfølge el. fortsætte el. indhente, navnl. det Forsømte; - ∾ praeterita ··· opera etc., Colum. 11, 2; — 2) „bef.“; efterfølger el. efterligner (navnl. et Forbillede el. en Auctoritet); - certum hercle est, vostram consequi sententiam, Plaut.; cf. Cic. Catil. 3, 6; ∾ eum morem, id. Leg. 2, 7, mediam consilii viam, Liv. 24, 45; — b) at følge deraf el. derpaa, (som Virkning af en Aarsag); - vid. Lucr. 1, 461, o. Cic. Fin. 3, 19, ogs. Nep. Dion. 6; ogs. om den logiske Slutningsfølge; vid. Cic. Fat. 5 o. 7; — II) (som causa pro effectu): indhenter el. naaer ved at følge; - ligel. m. acc., el. absol.; - A) „egenl.“; ∾ aliquem in itinere, Pompej. ap. Cic. Att. 8, 12; ∾ cohortes, Suet. Caes. 31; - ligel. absol., Cic. Catil. 2, 4, o. Liv. 1, 25; — B) „overf.“: opnaaer, erholder, erhverver; 1) „alm.“; a) m. Tingens el Begrebets Object; - ∾ opes quam maximas, Cic. Off. 1, 19; cf. id. Planc. 5; men ∾ omnia per senatum, id. Fam. 1, 7; - ogs. m. flgd. ut o. ne; vid. Quintil. 2, 16, 9, o. id. 9, 2, 62; — b) undert. ogs. m. Personens Object, men Tingens el. Begrebets Subject: at naae el. træffe nogen, at blive nogen til Del; vid. Nep. Att. 19, o. Quintil. 7, 4, 19; — 2) „bef.“; a) i en Egenskab el. Dygtighed at være el. komme lige dermed el. ved Siden deraf, Cic. Brut. 64, o. Vell. 2, 17; s. ogs. Cic. d. Or. 2, 13; — b) aandigen at omfatte, med Talen at udtrykke; - ∾ similitudinem veri, Cic. Univ. 3; cf. id. Verr. Act. 1, 16; ∾ laudes alicujus verbis, id.; ∾ facta omnia memoria, id.; cf. Ovid. Met. 15, 419; — III) partic. consequens, tis, ogs. som adj.; A) tilsvarende, passende, obl.; vid. Cic. Part. or. 6; — b) bs. consequens est: det hører til, det passer sig; m. ut, Cic. Leg. 1, 5, el. m. acc. c. inf., Quintil., el. c. inf., Gell.; — B) hvad der logisk følger af et andet; bs. subst.: den logiske Følge; vid. Cic. Fin. 4, 24, o. id. d. Or. 2, 53; - sild. compar.: quid consequentius, quam etc., Augustin.

con.sermōnor, ari, v. dep. n.: at underholde sig el. at føre en Samtale, cum aliquo, Quadrig. ap. Gell. 17, 2. — 1. con.sĕro, sēvi, situm, 3, v. a.; I) „alm.“: besaaer, beplanter; A) „egenl.“; - ∾ agros, Cic., arva frumento, Curt., vineam malleolo, Colum.; men „poet.“: ∾ Ismara Baccho, Virg. Ge. 2, 38; - ager diligenter consitus, Cic.; men consitus locus, an incultus, Quintil.; men ∾ ager arbustis, Sall.; - „poet.“ ogs. om den dyriske Befrugtelse, Lucr.; hvf. conserentes dii, Arnob.; — B) „overf.“: bestrøer el. fylder dermed; - lumine conserit arva (sol), Lucr. 2, 211; cf. Plaut. Men. 5, 2, 4; men m. acc. graec.: caeca mentem caligine ··· Consitus, Catull. 64, 208; — II) „bef.“ o. sjeld.: saaer el. planter, olivetum, arborem, Liv., Curt.; — not.: perf. conserui, f. consevi, Liv. 10, 24.

2. con.sĕro, sĕrŭi, sertum, 3, v. a., ligesom connecto o. contexo: ordner el. knytter el. binder sammen til et Heelt el. til hinanden; - absol., el. c. dat., osv.; I) „alm.“; A) „egenl.“; - tegumen ··· spinā consertum, Tac. Germ. 17; cf. Virg. Aen. 3, 467; men conseritur ··· cymba papyro (abl., bygges deraf), Lucan.; — B) „overf.“; vid. Ovid. Am. 3, 6, 10; exodia conserta fabellis, vid. Liv. 7, 2; - virtutum consertarum comitatus, Senec. Ep. 90; ∾ sermonem, Curt., Fronto; — II) „bef.“; A) hos Erotikerne: i Kjærlighed at sammenføie el. forbinde; - ∾ teneros sinus, Tibull.; latus lateri, Ovid.; — B) at bringe sammen til Strid el. fiendtligen; bs. ofte: ∾ manum, (levere en Træfning), Cic. Mur. 9, Sall., o. A.; ogs. ∾ manum cum aliquo, Cic., Liv., o. A.; ligel. consertis manibus, id. 1, 25; - ligel. ∾ pugnam, id., Tac.; ogs. ∾ pugnam inter se, Liv.; ligel. ∾ proelia, id., Virg., certamen, Liv., bella, Val. Fl.; men cum levi armatura conserere (sc. pugnam), Liv. 44, 1; - ogs. „overf.“, vid. Liv. 21, 1; - oftere om en Retsstrid; vid. Gell. 20, 10, (hvor manum conserere forklares ved: cum adversario simul manu prendere rem etc.); s. ogs. ibd.: ex jure manum consertum vocare; cf. Cic. Mur. 12, ogs. id. d. Or. 1, 10, ogs. Enn. ap. Gell. l. c., o. Cic. Fam. 7, 13; — not.: perf. consevi, Fronto, partic. consitus, Claudian.

conserte, adv.: i Forbindelse, i Sammenhæng; vid. Cic. Fat. 14; o. — consertio, onis, f.: Sammenføining, Forbindelse, verticum, Arnob.; — [2.consero]. — consertus, 3: partic. af 2. consero.

conserva, ae, fem. af conservus: Medslavinde, Plaut., Ter.; — 2) comisk „overf.“: fores conservas meas, Plaut. Asin. 2, 3, 6; cf. Ovid. Am. 1, 6, 74; — not.: dat. pl. conservabus, Dig. — *conservābĭlis, e: til at bevare, bonum, Tertull.; — conservātio, onis, f.: Opbevaring, Forvaring, frugum, Cic., bonorum, Quintil.; — b) bs. „fig.“: Vedligeholdelse, naturae, Cic., decoris, id.; ∾ aequabilitatis, id. d. Or. 1, 42; o. — conservator, oris, m.: Frelser, Opholder, obl.; vid. Cic. Sest. 24; conservatorem (me) istius urbis etc., id. Att. 9, 10; — bs. fem. conservatrix, icis: Opholderske el. Frelserinde; omnem naturam esse conservatricem sui, Cic. Fin. 5, 9; — [conservo]. — con.servītium, i, n.: Medtieneste, Medslaveri, Plaut. Capt. 2, 1, 55.

con.servo, avi, atum, 1, v. a.: bevarer uskadt, opretholder el. vedligeholder, forvarer el. bevarer; I) om levende Væsener og om Ting; - vid. Cic. Fin. 3, 5, o. Caes. B. G. 2, 15; - ∾ rem familiarem diligentia et parsimonia, Cic. Off. 2, 24; cf. Nep. Ages. 4; — II) om aandige Gienstande el. om Begreber; ∾ semper naturam eandem, Lucr.; cf. Liv. 31, 2; ∾ jusjurandum, (overholde), Cic., Nep., religionem, id., voluntatem mortuorum, Cic.; men id. Balb. 16, s. und. comiter; — not.: partic. conservans, tis, in neutr. pl. ogs. c. gen.; quae conservantia sunt ejus status etc., Cic. Fin. 3, 5.

conservŭla, ae, f., demin. af conserva: liden Medslavinde, Senec. Contr. 21. — con.servus, i, m.: Medslave el. Medtiener, Plaut., Ter., Cic., o. A.; - med Lune ogs. om Hundens Forhold til Trællene, Colum. 7, 12.

*consessor, oris, m.: som sidder derhos el. derved, navnl. ogs. en Bisidder i Retten, Cic. Fin. 2, 19; ogs. en Medspiser, id. Phil. 5, 5, Martial.; ogs. en Medtilskuer, Cic., Liv. 34, 54; o. — consessus, us, m.; 1) Sidden el. at sidde derhos el. derved, Lamprid.; — 2) oftere „meton.“: den siddende Forsamling, (navnl. i Retten o. i Skuespilhuset); vid. Cic. Mil. 1, oftere, Suet. Aug. 14, o. A.; men ∾ in ludo talario, Cic. Att. 1, 16; ∾ ludorum etc., id. Sest. 50; men ibd. 54, in pl.: ∾ theatrales et gladiatorii; — [consido].

*consīdĕranter, adv.: betænksomt, med Overlæg, Val. Max. 8, 1; — consīdĕrantia, ae, f.: = consideratio, Vitruv. 6, 1; — consīdĕrāte, adv.: betænksomt, med Overlæg, agere, Cic.; cf. id. Off. 1, 27 o. 38; - compar.: ∾ concordiusque etc., Liv. 4, 45, o. A.; superl.: ∾ facere aliquid, Cic. Att. 9, 10; — consīdĕrātio, onis, f.: Betragtning, Overveielse; ∾ contemplatioque naturae, Cic.; o. — consīdĕrātor, oris, m.: som betragter el. overveier, (som Oversættelse af σκηπτικός), Gell. 11, 5; — [considero]. — consideratus, 3: partic. o. adj. af flgd.

consīdĕro, avi, atum, 1, v. a., [af sidus, i. e. εἶδος, i. e. species]; I) „egenl.“: beseer el. betragter noie el. omhyggeligen, Cic. Verr. 4, 28; cf. ibd. 27; ogs. Sall. Catil. 58; cf. Suet. Caes. 31, o. Ovid. Met. 3, 95; — b) ogs. m. Objectssætn., Colum. 11, 2; ogs. m.

Relativsætn., Ovid. Met. 12, 105; — II) „fig.": i sin Aand el. i sit Indre omhyggeligen at overveie el. betænke; - c. acc., ogs. m. de, ogs. m. Relativsætn., ogs. m. ut el. ne, ogs. absol.; - vid. Cic. Tusc. 5, 1, Sall. Catil. 52, in., o. Cic. R. Am. 37; men quum de me ipso atque de meis te considerare velim, id. Att. 7, 13; ligel. in impers. pass., id. Off. 3, 4; - considerate cum vestris animis vosmet ipsi ecquem putetis etc., id. Verr. 3, 12; cf. Sall. Catil. 20 o. 44; men considerare m. ut o. ne: at drage Omsorg derfor el. at see derpaa, Colum.; cf. Cic. Off. 1, 21; endel. absol., id. Fam. 10, 16: se considerare velle etc.; — III) partic. consideratus, 3, ogs. som adj.: vel el. rigtigen betænkt el. overlagt, factum, Cic. Sull. 26, tarditas, id. Brut. 42; - compar.: ∾ consilium (dare), id. Att. 9, 2; superl.: ∾ illud verbum (arbitrari) etc., id. Font. 9; — B) „overf." paa Personer: ∾ hominis illud esse; Cic. Caecin. 1; tardum pro considerato vocent, Liv. 22, 39; - ogs. in compar., Auct. B. Afr. 73.

con.sīdo, sēdi, sessum, 3, v. n.: at sætte sig ned, at nedlade sig; (bes. om Flere); m. in, sub, ante, etc., ogs. c. abl., ogs. absol.; — I) „egentl."; A) „alm."; vid. Cic. Brut. 6, o. Nep. Paus. 4, ogs. Cic. Div. 1, 36; - ∾ sub arguta ilice, Virg. Ecl. 7, in., ante focos scamnis, Ovid. Fast. 6, 305; ∾ super ripam stagni, id. Met. 6, 373; - hoc mecum poteras considere saxo, ibd. 1, 679; cf. Virg. Aen. 4, 573; - men in impers. pass., vid. Cic. d. Or. 3, 5; — B) „bes."; 1) om Personer; a) at sætte sig el. tage Sæde for at beraadslaae el. for at holde Ret, odl.; - vid. Cic. Verr. 1, 7, id. Flacc. 7, o. Liv. 34, 61; — b) i Krigssproget: at leire sig, at tage en fast Stilling, odl., Caes. B. G. 1, 49; ∾ sub monte, id., Sall., trans flumen, Caes., inter virgulta, Sall., superioribus locis, id., — c) for længereTid at nedlade sig el. at tage sitOphold paa et Sted; hic, an Antii considam, etc., Cic.; ∾ in Ubiorum finibus, Caes.; cf. Virg. Aen. 1, 572; — 2) om Ting, navnl. med Hensyn paa Localforholdene: at synke ned, at sænke sig, at falde sammen el. lægge sig; - vid. Liv. 30, 38, ogs. ibd. 2, o. Cic. Prov. cons. 14; cf. Virg. Aen. 2, 624, o. Tac. Hist. 3, 31, ogs. Plin. 3, 28; - neque adhuc consederat ignis, (var ikke dæmpet), Ovid. Met. 13, 408; — II) „fig."; A) „alm.": ligesom at sætte sig fast; vid. Plaut. Trin. 2, 2, 24; men totam ·· Consedisse urbem luctu, (var nedsænkt i Sorg), Virg. Aen. 11, 350; — B) „bes." ogs.; a) ligesom varigen at befæste sig deri; vid. Cic. Att. 2, 4, o. id. Fin. 1, 16; cf. id. Orat. 27; — b) at lægge sig el. aftage el. formindskes; ardor animi ··· quum consedit, Cic. Brut. 24; cf. Liv. 42, 62, o. Tac. Ann. 1, 30; - consedit utriusque nomen in quaestura, (ligesom henslumret deri), Cic. Mur. 8; - navnl. ogs. om Perioden: at sænke sig el. ende el. afrundes; vid. Cic. d. Or. 3, 49.

*consignanter, adv.: betegnende, tydeligen; compar.: ∾ dicere, Gell. 1, 25; — consignate, adv.: = frgd.; superl.: ∾ factus versus, Gell. 1, 15; c. — consignatio, onis, f.: skriftligt Beviis el. Document, Quintil. 12, 8, 11; — [flgd.].

con.signo, (avi), atum, 1, v. a.; I) „alm."; A) „egentl.": forsyner med Segl, forsegler el. besegler, tabulas signis, Cic. Quint. 6; cf. Liv. 23, 38, ogs. id. 29, 12, o. Suet. Claud. 29; — B) „fig.": bekræfter el. beviser; vid. Cic. Div. 1, 40, o. id. Cluent. 50; — II) „bes."; A) „egentl.": anmærker el. optegner, odl.; ut litteris consignamus, quae etc., Cic. Acad. 2, 1; cf. id. d. Or. 2, 55, o. id. Leg. 3, 20; — B) „fig.": ligesom at mærke el. indprege; quasi consignatas animo notiones etc., Cic. Tusc. 1, 24.

con.sĭlesco, lŭi, 3, v. n.: at blive aldeles taus el. stille, ganske at forstumme, (for- o. efterl. Ord); dum hae consilescunt turbae, Plaut. Mil. gl. 2, 6, 100; cf. Gell. 5, 1. — consĭliārius, 3, [consilium]: raadgivende, amicus, Plaut., particeps, id.; ∾ homines, Gell.; ∾ fulmen, vid. Senec. Qu. N. 2, 39; - ogs. absol. consiliarius, i, m.: Raadgiver, Cic. Att. 14, 9, oftere; - bs. „bes." i Retssproget: Bisidder el. Assessor, odl.; vid. Suet. Tib. 55, oftere; - „overf." ogs. om en Augur, som Gudbommens Tolk, Cic. Leg. 3, 19.

consĭliātor, oris, m., [consilior]: en Raadgiver, malus, Phaedr., bonus, Appul.; cf. Plin. Ep. 4, 17; — bs. fem. consĭliātrix, īcis: Raadgiverinde, Appul. — consĭlīgo, ĭnis, f.: Lungeurt, Colum., Plin. — consĭlior, atus sum, 1, v. dep. n.: holder en Beraadslagning, beraadslaaer; - consiliandi causa etc., Caes. B. C. 1, 19; consiliantibus divis, Hor. Od. 3, 3, 17; — b) „poet." ogs.: at give Raad; - ∾ alicui amice, Hor. A. P. 196; o. — consiliōsus, 3: fuld af Klogskab el. Indsigt, Cato ap. Gell., Fronto; compar. o. superl., Sidon.; — [flgd.].

consĭlium, i, n., [rimel. ligesom consul, etc., af inus. conso]; I) „alm.": fælles Beraadslagning el. Overveielse; - sermones aut consilia conferre cum aliquo, Cic. Phil. 2, 15; cf. Caes. B. G. 7, 38; men quod majoris consilii esset, (forlangte modnere Overveielse), Cic. Att. 10, 1; ∾ publicum, id. Catil. 1, 1, (Senatets Beraadslagning); ∾ nocturna, Sall., arcana, Liv.; — II) „meton."; A) „abstract"; 1) den efter foregaaende Beraadslagning el. Overveielse fattede Beslutning el. Bestemmelse; - vid. Cic. Inv. 1, 25, o. Quintil. 6, 5, 3, ogs. Caes. B. G. 3, 8, o. Ter. Andr. 2, 3, 16, oftere; - men c. gen. gerund., Caes. B. G. 3, 2, Cic., Sall.; ligel. c. gen. nominis, Cic. Phil. 1, 1; ogs. m. flgd. inf., id. Quint. 16, Caes., o. A.; ogs. m. ut, Cic. Att. 7, 10; ligel. eo consilio, ut etc., Caes., o. A.; cf. Nep. Milt. 5; endel. absol.: consilio, (abl. som adv.): forsætligen, Virg. Aen. 7, 216, Liv. 35, 14; — bb) „bes." ogs.; a) Krigsplan el. Krigslist el. Stratagem; vid. Cic. N. D. 3, 6, Caes. B. G. 7, 22, Nep., o. A.; — b) Raad til nogens Bedste, Plaut. Epid. 1, 1, 89; cf. Ter. Andr. 2, 1, 9, oftere, Cic. Cluent. 31, Hor., Ovid.; — B) Overlæg, Indsigt, Klogskab (neml. som Aandsevne); - vid. Cic. Att. 14, 21; cf. Ter. Eun. 2, 2, 10, o. Ovid. Pont. 4, 2, 48; men vir et consilii magni et virtutis, Caes.; consilii satis est in me mihi, Ovid.; cf. Caes. B. G. 3, 16; men Hor. Od. 4, 12, 27: Misce stultitiam consiliis brevem! — b) „poet." ogs. „overf." paa Begreber; Vis consilii expers mole ruit sua, ibd. 3, 4, 65; cf. id. Sat. 2, 3, 266, o. Ovid. Met. 9, 746; — B) „concr.": de beraadslaaende Personer, Raadet; (s. ogs. concilium s. l.); vid. Cic. Phil. 4, 6 o. ibd. 7, 7; men Liv. 30, 16, er ∾ sanctius: det lille Raad i Carthago; - fremdeles om Dommerne el. om Retten, vid. Cic. R. Am. 3 o. 52; ogs. om et Krigsraad, Caes. B. G. 3, 3, Liv.; hvorom ogs. ∾ militare el. castrense, id.; - „poet." ogs. ∾ Jovis: Gudernes Raad el. Guderne, Hor. Od. 3, 25, 6; — b) „poet." ogs. f. en Raadgiver el. Tilskynder; vid. Ovid. Trist. 4, 2, 32; cf. id. Fast. 3, 276.

con.sĭmĭlis, e: aldeles lig; - c. gen., el. c. dat., ogs. m. flgd. atque el. et el. quasi; ogs. absol.; - vid. Lucr. 5, 711, o. Cic. d. Or. 1, 33, id. Phil. 2, 12, o. Ter. Heaut. 2, 4, in.; - tam consimili'st, atque ego, Plaut. Amph. 1, 1, 187; cf. Lucr. 3, 1018, o. Plaut. Mil. gl. 3, 2, 8; - ∾ imago, id., ludus, Ter.; ∾ res, natura, ratio, Lucr.; - ogs. om Ord og Sætninger; pariter cadentibus et consimilibus irasci, Quintil. 9, 3, 102; — not.: consimilis fugae profectio, Caes., kan fugae være gen. el. dat.; — bs. adv. consimiliter: aldeles el. ganske paa samme Maade, dicere aliquid, Gell. 11, 5.

consĭpio, ĕre, v. n., [sapio]: at have sin fulde Sands og Samling; vid. Liv. 2, 45; cf. Gell. 7, 3, o. Senec. Const. Sap. 16. — consiptum, s. und. consepio.

con.sisto, stĭti, stĭtum, 3, v. n. o. a.; I) neutr.; A) „egentl."; 1) „alm.": at stille sig hen, at blive

staaende, at staae stille; - vid. Caes. B. G. 4, 5, Hor. Sat. 1, 9, 9, o. Cic. d. Or. 1, 61; men ∾ ad mensam, (til Opvartning), Cic. Tusc. 5, 21; ∾ ad aras, Ovid., ante torum, id., in aede, id., limine, id.; ∾ post aliquem, Quintil.; ∾ in pedes, Senec. Ep. 121; - men „poet." consistere, om Vandet: at fryse til, Ovid., om Blodet: at standse, poët. ap. Cic. Tusc. 2, 16; — 2) „bef." ogs.; a) i Omgangssproget; ∾ cum aliquo, (blive staaende for at tale med nogen, at tale fortroligen med nogen), Plaut.; ligel. Cic. Verr. Act. 1, 7; — b) i Krigssproget: at holde Stand, at tage el. indtage en Stilling; ∾ in acie superiore, Caes., sub muro, id., pro opere, Sall.; cf. Caes. B. G. 1, 43; men ibd. 3, 14: naves eorum ··· nostris adversae constiterunt; men ∾ a fuga, Liv. 10, 36; — c) i Retssproget: ∾ cum aliquo, (føre Proces med nogen), Dig.; cf. Senec. d. Ir. 2, 7; ligel. ∾ adversus dominos, Dig.; — B) „overf."; 1) „alm.": at finde Sted, at vise sig, odl.; - ubi cetera maleficia consistunt, (have deres Sæde), Cic. Cluent. 30; cf. Liv. 28, 26, o. Ovid. Met. 7, 73; — 2) „bef."; aa) at blive staaende el. at opholde sig derved, in uno nomine, Cic. Verr. 1, 38, in singulis, id. Part. or. 35; — bb) at staae fast el. urokkelig, at bestaae el. at holde sig, odl.; a) om Personer, (o. „ment."); - vid. Cic. Phil. 2, 28, o. id. Orat. 9; cf. id. Caecin. 21, o. id. Quintil. 30; - men id. Fin. 4, 226: verbis consistere cum aliquo, (være enig med nogen i Udtrykket; opp. re discrepare); — b) om Ting og om Begreber; - vid. Cic. Fam. 7, 1, id. R. Am. 52, fin., o. Hor. Sat. 1, 1, 107; — cc) at være til el. for Haanden, at bestaae, at finde Sted; - vid. Cic. Brut. 97, o. id. Div. 2, 21; cf. Ovid. Met. 12, 297; — b) df. ogs. m. in el. ex el. abl., ogs. m. circa, inter, osv.: at bestaae deri el. deraf, at beroe derpaa, odl.; - vid. Caes. B. G. 6, 22, Lucr. 1, 236 o. ibd. 1027; ogs. Caes. B. G. 6, 21; - ∾ in una honestate omne bonum, Cic.; cf. id. Phil. 3, 8, o. Nep. Dat. 8; s. ogs. Quintil. 3, 5, 7, o. id. 3, 8, 24; — c) at staae stille, at standse, at holde op, at ophøre; - consistit administratio belli, Caes. B. C. 2, 12; cf. Cic. d. Or. 1, 1; ∾ morbus, Cels., *διάῤῥοια*, Cic.; ∾ in equestri ordine, (forblive deri), Suet. Aug. 2; — II) act.: at stille fast, at befæste, (men rimel. alene i flgd. Exempler); Et per quae possent vitam consistere tutam, Lucr. 6, 11; conjiciendae consistendaeque causae gratia (ad judices venire), Gell. 5, 10.

consistōriānus, i, m.: Medlem af det keiserlige Raad, Amm.; af — consistōrium, i, n., [consisto]; oprdl.: Samlingssted el. Opholdssted; (efterel. Ord); df. 1) Jorden (som Menneskenes Bolig), Tertull.; — 2) Tienerkammer, Sidon.; — 3) oftest det keiserlige Raad el. Cabinet, Amm., Cod. Just.

*consĭtio, onis, f., (consatio, Tertull.): Saaning el. Plantning; pl. consitiones, Cic. d. Sen. 15; — consĭtor, oris, m.: som saaer el. planter („poet."); - ∾ uvae, (i. e. Bacchus), Ovid., Tibull.; o. — consĭtūra, ae, f., ligesom consitio: Besaaning el. Beplantning; ∾ agri, Cic. frgm. ap. Non.; — [1. consero]. — consĭtus, 3: partic. af 1. consero. — Consīva, ae, f., [1. consero]: den Saaende el. Plantende, Epithet til Gudinden Ops, Fest. p. 190.

con.sōbrīnus, i, m., -a, ae, f.; oprdl.: Børnene af tvende Søstre, Søskendeborn paa Mødrenes Side, Cic. d. Or. 2, 1, Dig.; - df. Søskendeborn (Fætter el. Fætterske, Cousin el. Cousine); - in m., Cic. Off. 1, 17, oftere; in fem., id. Quint. 4, Nep. Att. 2; — 2) „alm.": Slægtning el. Blodsforvandt, Suet. Cal. 26, o. id. Claud. 26.

con.sŏcer, ĕri, m.: ligesom Medsvigerfader; df. pl. consoceri: Ægteparrets Forældre, Suet. Claud. 29, Auson., Dig.; — df. fem. consocrus, us, Auson. — *consŏciābĭlis, e: passende el. passelig, Ambros.; — consŏciatim, adv.: i Forbindelse, meare, (om tvende Floder), Amm.; o. — consŏciātio, onis, f.: Forbindelse, Forening; - ∾ hominum atque communitas, Cic. Off. 1, 44, oftere; ∾ gentis, Liv. 40, 5; — [consocio]. — consŏciātus, 3: partic. o. adj. af flgd.

con.sŏcio, avi, atum, 1, v. a.: at giøre fælles, at dele dermed el. med hinanden, at forene el. forbinde; - m. cum, ogs. m. inter, oftest absol.; - ∾ consilia cum aliquo, Liv. 28, 27; cf. Cic. Phil. 4, 5; ∾ rem inter se, Liv. 1, 17; inter nos natura ··· consociati sumus, Cic. Fin. 3, 20; - ∾ motus, vid. Lucr. 2, 110; ∾ regnum, Liv. 1, 13; men Tac. Ann. 4, 33: delecta ex his et consociata reip. forma; - ∾ animos (eorum), vid. Liv. 2, 1; men „poet." (om Træer): ∾ umbram, Hor. Od. 2, 3, 10; men Liv. 42, 29: ∾ se in omnia consilia belli pacisque; — II) partic. consociatus, 3, som adj.: forenet, enig; pro nostra consociatissima voluntate, Cic. Fam. 3, 3; cf. Liv. 1, 45. — con.sŏcius, 3: forenet, forbunden, (sild.); ∾ elementa sibi, Fulgent.; — 2) subst. consocius, i, m.: Deltager el. Staldbroder, Firmic. — consocrus, us, f., s. und. consocer.

*consōlābĭlis, e: hørende til Trøst el. til at trøste; df. 1) in pass.: som lader sig trøste, dolor, Cic. Fam. 4, 3; - compar., Ambros. — II) act.: trøstende, carmen, Gell. 16, 19; — consōlāmen, ĭnis, n.: Trøst, Hieron.; — consōlātio, onis, f.; I) „alm.": Trøsten el. at trøste, Trøst, Cic. Fam. 6, 4, o. id. Att. 12, 14; ogs. in pl., id. Tusc. 3, 30 o. 32; - de Consolatione: var ogs. Titelen paa et tabt Skrift af Cicero; — b) df. ogs. Trøstetale el. Trøsteskrift, Cic. d. Or. 3, 55, Quintil.; s. ogs. Senec. Consolatio ad Marciam, etc.; — II) „bef.": Opmuntring; ∾ timoris, (at sætte Mod i nogen), Cic. Att. 1, 17; cf. Hirt. B. G. 8, 38; o. — consōlātor, oris, m.: en Trøster, Cic. Tusc. 3, 30, Senec.; — [consolor]. — consōlātōrie, adv.: paa en trøstende Maade, compellare, Sidon.; af — consōlātōrius, 3, [consolator]: trøstende, litterae: Trøstebrev, Cic. Att. 13, 20, codicilli, Suet. Oth. 10.

consōlĭda, ae, f., [solidus], ligesom conferva: etslags Plante, Appul. — *consōlĭdātio, onis, f., i Retssproget: fuldkommen Sikkring af Eiendomsretten, Dig.; o. — consōlĭdātor, oris, m.: som sikkrer el. befæster; ∾ domus, Venant.; af — con.sōlĭdo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": gior aldeles tæt el. fast, Vitruv.; — II) „bef." el. i Retssproget: fuldkomment at sikkre Brugs- el. Eiendomsretten af en Ting, Dig. — con.sōlĭdus, 3: meget fast el. sikker; df. „overf.": ∾ germanitas, Arnob.

consōlo, are, v. a.; forel. Biform af consolor: trøster, Varr. ap. Non.; — 2) df. ogs.; a) som consolor m. reflexiv Bem.: trøster mig selv, Qu. Metell. ap. Gell. 15, 13; — b) som pass.: consolatis militibus, Justin. 22, 6. — con.sōlor, atus sum, 1, v. dep. a.; I) med Personsobjecter: ivrigen at trøste, trøstende at tiltale; - vid. Cic. Fam. 6, 4, o. id. Catil. 4, 4; ∾ se re aliqua, id., per litteras, id.; cf. Hor. Sat. 1, 6, 130; - ogs. absol.; aut consolando, etc., Ter. Heaut. 1, 1, 34; cf. Cic. Tusc. 3, 31; men consolantia verba, Ovid.; cf. Caes. B. G. 1, 20, o. A.; — II) m. Begrebsobjecter: at lindre el. formilde, desiderium tui, Cic. Fam. 3, 11, dolorem tuum, ibd. 4, 8; cf. id. Fin. 1, 12; ∾ hanc cladem domus meae, Liv. 45, 41; ∾ brevitatem vitae, Cic., otium nostrum, Quintil.

con.somnio, avi, 1, v. a.: at drømme sig dertil, i Drømme at udfinde, Plaut. Most. 3, 2, 70. — †consonans, tis, s. und. consono; df. — consonanter, adv.: samstemmende; in superl.: ∾ ad harmoniam composita, Vitruv. 6, 1; o. — consŏnantia, ae, f.: Overeensstemmelse el. Harmoni, vocis, Vitruv., vocum primarum, Gell.; - ∾ scripturarum, Tertull. —

consōne, adv. af consonus: samstemmigen, clamitare, Appul.

con.sŏno, ŭi, 1, v. n.; I) „egenl.": tilsammen el. dermed el. stærkt at tone el. lyde, Varr., o. Senec. Ep. 84; cf. Virg. Aen. 8, 305, o. Ovid. Met. 7, 451; – men consonante clamore orare, ut etc., Liv. 36, 31; — B) df. i Rhetoriken om Ordenes Lydlighed, Quintil. 9, 3, 73; ogs. om Endelsernes Lighed, ibd.; — II) „fig.": at stemme overens dermed, at passe dertil; – ∾ sibi in faciendis et non faciendis, Quintil.; cf. Senec. Ep. 31, o. id. V. B. 23; — III) df. partic. consonans, tis; A) som subst. fem. (sc. littera), Medlyd el. Consonant, Quintil. 1, 4, 6, oftere; — B) „overf." som adj.: overensstemmende dermed, passende dertil, c. dat.; – hoc consonans est contractui bonae fidei, Dig.

consŏnus, 3, [sono]; I) „egenl.": medlydende, samstemmende, harmonisk, clangor, Ovid.; ∾ fila lyrae, id.; — b) df. i Grammatiken: consona (sc. littera), ligesom consonans: Medlyd el. Consonant, Ter. Maur.; ligel. ∾ elementa: Consonanterne, id.; — II) „overf.": harmonisk el. passende; ∾ fila telae, Claudian.; vix ··· satis consonum fore, si etc., Cic. Att. 14, 16.

con.sōpio, (ivi), itum, 4, v. a.; I) „egenl.": bringer el. dysser i fast Søvn; (m. o. ud. abl. somno); vid. Cic. Tusc. 1, 49; cf. ibd. 38; — b) ogs. bedøver aldeles, Suet. Claud. 44; men Lucr. 6, 793 (Forbig.), c. inf. graec.: consopit ··· concidere, (bedøver, saa at man falder om); — II) „overf." om Lovene: ikke at blive overholdte, at ophøre at gielde, Gell. 16, 10.

consors, tis, adj., [sors]; I) „egenl."; A) „alm.": der (navnl. som Arving) deler el. besidder Formuen med nogen; vid. Cic. Verr. 3, 23; – ogs. subst.: Medarving el. Medbesidder; vid. Liv. 41, 27; consortes ejusdem litis, Dig.; — 2) „bes." o. „poet."; a) f. Broder el. Søster, Ovid. Met. 11, 347, oftere, Tibull. 2, 5, 24; – ogs. som adj.; ∾ pectora, Ovid. Met. 13, 663, (i. e. sorores); — b) f. Slægtning, Lucr. 6, 1280; – ogs. som adj.: beslægtet, id. 3, 772; — II) „overf."; A) om personlige Subjecter: som har el. tager lige Del deri; – df. subst.: Staldbroder; c. gen., sield. m. in el. absol.; – vid. Cic. Mil. 37, o. id. Brut. 1; ∾ culpae, (Medskyldig), Ovid.; men ∾ tori el. thalami, (Ægtefælle el. Hustru), id.; – ∾ tribunitiae potestatis, Tac. Ann. 1, 3; ∾ imperii, Suet. Oth. 8; – consors in lucris atque furtis, Cic. Verr. 3, 66; – consortem successoremque (fratrem) testari etc., Suet. Tit. 9; — 2) sield. o. „poet." om Ting og Begreber: som er fælles; – ∾ tecta, Virg. Ge. 4, 153; ∾ casus, Propert. 1, 21, in.

*consortio, onis, f.; oprdl., ligesom flgd.: Fællesskab, fælles Besiddelse; df. „overf.": Staldbroderskab, selskabelig Forbindelse; – ∾ humana, Cic. Off. 3, 6; cf. Vell. 2, 99; ogs. m. inter, Liv. 40, 8; men absol.: quaenam ista ··· consortio est? id. 6, 40; o. — consortium, i, n.; I) „egenl.": Fællesskab el. Interessentskab; – ∾ voluntarium inter fratres, Dig.; men Suet. Claud. 28: in consortium recipi, (optages som Interessent); — II) „overf.", ligesom frgd.: Staldbroderskab, Forbindelse; – ∾ regni, Tac. Ann. 4, 3; in consortio ··· in societate reip. esse etc., Liv. 4, 5; ogs. in pl., Tac. Ann. 3, 34; — [consors].

conspătians, tis, adj. partic., [spatior]: spadserende dermed, Petron. — conspector, oris, m., [conspicio]: der seer el. skuer, Tertull. — 1. conspectus, 3: partic. o. adj. af conspicio. — 2. conspectus, us, m., [conspicio]; I) „egenl."; A) „alm.": Blik, Skue; – vid. Liv. 1, 18; cadere in conspectum, (være synlig), Cic. Tusc. 1, 22; frui conspectu urbis, Cic.; dare se in conspectum alicujus, Ter., Cic.; opp. fugere e conspectu alicujus, Ter.; cf. Cic. Verr. 5, 34, o. Ovid. Met. 2, 594; — B) „bes.": Skue el. Synet deraf; df. Nærværelse el. Nærhed; a) om en Person; vid. Ter. Hec. 5, 2, 22, o. Cic. Agr. 1, 3; — b) om Ting og om Begreber; – in conspectu oppidi esse, (kunne sees derfra), Varr.; cf. Cic. Verr. 5, 66, o. id. Agr. 2, 32; — II) „fig."; conspectus, m. o. ud. animi: Aandens Blik el. Skue, Betragtning, Forestilling, Betænkning; – vid. Cic. d. Or. 3, 40, o. Liv. 10, 25; men Cic. Fin. 5, 31: ne in conspectu quidem relinqui, (end ikke at komme i Betragtning); — 2) df. „concr.", ligesom σύνοψις: Overblik el. Udkast, vid. Gell. 17, 21.

conspergo, rsi, rsum, 3, v. a., [spargo]; I) „alm."; A) „egenl.": besprænger el. bestrøer el. væder (dermed); m. o. ud. abl.; – ∾ aves sanguine, Lucr., aliquem lacrimis, Cic., terram rore, Plin., carnem sale, Colum.; cf. Cic. N. D. 2, 43; – men „poet." om Aarstiderne; ∾ floribus herbas, Lucr. 3, 33; – men ud. abl.; vid. Phaedr. 2, 5, o. Suet. Calig. 43; — B) „fig." ogs. om Foredragets Udsmykning; vid. Cic. d. Or. 3, 25; ligel. id. Acad. 1, 2; cf. Quintil. 8, 5, 28; — II) „bes.": udstrøer el. besprænger el. sproiter rundtom el. til alle Sider; ∾ farinae libras duas, Cato, vinum vetus, Colum.; — b) absol.: ∾ ante aedes, Plaut. Stich. 2, 2, 36; df. — conspersio, onis, f.: Besprængen; ∾ crebra salis, Pallad.; — 2) ogs. „concr.": den besprængte Dei el. Masse, Tertull. — conspersus, 3: partic. af conspergo.

*conspĭcābĭlis, e: synlig, Prudent.; — 2) „overf.": anselig, thermae, Sidon.; o. — conspĭcābundus, 3: som opmærksomt betragter, c. acc., Capell.; — [conspicor]. — conspiciendus, 3: partic. o. adj. af 1. conspicio.

1. conspĭcio, spexi, spectum, 3, v. a. (o. n.); I) seer opmærksomt derpaa el. derefter; A) „egenl."; 1) „alm."; – quid nunc supina sursum in coelum conspicis? Plaut. Cist. 4, 2, 78; cf. Nep. Dat. 11; men in pass., Cic. Catil. 1, 7; — 2) „bes." ogs.; aa) in pass.: at besees opmærksomt, at tildrage sig Opmærksomhed, at udmærke sig, odl.; a) om Personer: conspici, dum etc., Sall. Catil. 7; cf. Liv. 4, 60, o. id. 5, 23, oftere; — b) om Ting og om Begreber; arma et equi conspiciebantur, Liv. 21, 4; cf. id. 39, 6; – men ogs. omvendt: quod conspici et derideri possit, (det Paafaldende og Latterlige), Augustus ap. Suet. Claud. 4; — bb) om en Billedstøtte: at have Retning og ligesom at skue derimod; – ∾ solis ortum etc., Cic. Catil. 3, 8; — B) „fig.": overlægger el. overveier med Omhu; vid. Plaut. Trin. 3, 2, 10, o. Cic. Mur. 6; — II) som inch.; A) „egenl.": faaer Øie derpaa, bemærker; a) c. acc., Caes. B. G. 4, 12; saal. ofte i Krigssproget; vid. ibd. 2, 21 o. 26, o. Sall. Jug. 49; – ∾ rugas in speculo, Ovid.; men in pass., id. Met. 4, 19; – ogs. m. flgd. partic., Liv. 21, 4; cf. Hor. Ep. 1, 7, 49; — b) m. acc. c. inf., vid. Caes. B. G. 2, 24; cf. Lucr. 6, 707; – hvf. ogs. in pass. c. nomin. o. inf.; vid. Hor. Od. 3, 7, 26; — B) „fig.": bemærker el. indseer, Plaut. Pseud. 3, 1, 3; — III) hertil mærkes; A) partic. conspectus, 3, som adj., ligesom conspicuus: paafaldende, udmærket, beundret; vid. Virg. Aen. 8, 588; cf. Hor. A. P. 228, o. Liv. 45, 7; – ogs. in compar., id. 2, 5, Ovid., Tac., o. A.; — B) partic. conspiciendus, 3, ogs. som adj.: til at see paa, seeværdig, udmærket, beundringsværdig; ∾ Hyas forma, Ovid.; cf. Tibull. 2, 3, 74; ∾ templa etc., Ovid. Fast. 5, 552; cf. Liv. 6, 4: ∾ opus etc. — 2. conspĭcio, onis, f., [1. conspicio]: Augurens opmærksomme Blik ved Afgrændsningen af templum, Varr. L. L. 7, 2.

conspĭcor, atus sum, 1, v. dep. a., [1. conspicio]: faaer Øie derpaa, seer el. bemærker; a) c. acc., Plaut., Ter.; s. ogs. Nep. Eum. 9, Liv. 2, 20, o. A.; men Caes. B. C. 2, 22: hunc conspicatae naves etc.; – til acc. føies ogs. undert. partic.; perterritos hostes conspicati, Caes. B. G. 2, 27; — b) f. acc. findes ogs. en Objectssætn., Plaut., Ter. Heaut. 1, 1, 16, ogs. en Relativsætn.;

quae res gererentur, conspicati, Caes. B. G. 2, 26; — not.: forel. ogſ. in pass., Varr. ap. Prisc.

conspĭcuus, 3, [1. conspicio]; I) „egenl.": ſom falder i Øinene, ſynlig; (ofteſt „poet."); - vid. Ovid. Pont. 3, 4, 22, Hor. Od. 3, 16, 19, ogſ. Tac. Hist. 4, 29; - men absol.: habere mortem in conspicuo, (for Øinene), Senec.; — II) „overſ.": ſom vækker Opmærkſomhed, paafaldende, mærkelig, udmærket; - vid. Tibull. 3, 3, 4; ogſ. c. dat., Liv. 1, 34, o. Tac. Hist. 3, 17; ogſ. absol., vid. Ovid. Met. 8, 373, o. Tac. Germ. 7, oftere.

*conspīrāte, adv.: euſtemmigen, enigen; - compar., eo conspiratius (arma capere), Justin.; o. — conspīrātio, onis, f.; I) „egenl.": Tonernes Samklang el. Harmoni; ∾ canentium, Colum.; — II) ofteſt „fig.": Samdrægtighed, Enighed, Harmoni; a) til det Bedre; vid. Cic. Catil. 4, 10, o. id. Off. 2, 5; ∾ consensusque virtutum, id.; — b) til det Værre, d. e. Sammenſværgelſe, Conſpiration; - vid. Cic. Dejot. 4, Suet. Aug. 19, oftere, Quintil. — 1. conspīrātus, 3: ſammenſvoren; ſ. und. 1. conspiro. — 2. conspīrātus, 3: ſammenvunden, ſ. und. 2. conspiro. — 3. conspīrātus, us, m., [1. conspiro]: Samdrægtighed, Harmoni, Gell. 1, 11.

1. con.spīro, avi, atum, 1, v. n.; I) „egenl.": tilſammen el. tillige at blæſe el. tone; vid. Virg. Aen. 7, 615; — II) ſædv. „fig."; A) „overſ.": at ſtemme overens, at harmonere; - conspirans mutuus ardor, Lucr. 4, 1212; cf. Cic. N. D. 2, 7, o. ibd. 3, 11; ſ. ogſ. Quintil. 1, 10, 16; men Colum. 3, 13, om den pløiede Jord: ∾ omnibus suis partibus ad educandam prolem novam; — B) „ment."; 1) med Henſyn paa et Forehavende el. om en Beſlutning, odl.: at ſtemme overens, at forene ſig; a) til det Bedre; - vid. Cic. Agr. 1, 9, o. id. Fam. 10, 12; men Colum. 12, praef., in pass. impers.: in commune conspirabatur etc.; — b) til det Værre: at ſammenrotte ſig el. ſammenſværge ſig, at conſpirere; - ligel. m. in, el. m. ad, el. m. ut, el. c. inf., ogſ. absol.; - ∾ in caedem alicujus, Tac., in aliquem, Suet.; cf. id. Caes. 80; ∾ ad res novas, Suet. Claud. 13; ∾ cum aliquo, ut etc., id. Caes. 9; men c. inf., id. Claud. 37; men absol., Caes. B. G. 3, 10, o. Suet. Caes. 9, oftere; — III) af partic. conspiratus, 3: ſammenſvoren, Phaedr. 1, 2, er subst. conspirati, orum: de Sammenſvorne, Suet. Caes. 82, oftere.

2. conspīro, avi, atum, 1, v. a., [spira]; I) „egenl.": vinder el. ſnoer ſammen; - anguis se conspiravit, Aur. Vict. V. Ill. 22; — II) „fig."; A) „overſ.", ligeſom conglobare: at ſammentrænge i en Kreds el. Klynge; vid. Caes. B. C. 3, 46; — B) „ment.": forbinder til et Helt, bringer i Syſtem, Sen. Ep. 84. — conspissātio, onis, f.: Fortykkelſe, sordium, Theod. Prisc.; o. — conspissātus, 3: ſammentrængt, tæt, faſt, solum, Colum., creta, Plin.; — [spisso].

con.splendesco, ĕre, v. n.: at have ſtærk Glands; ∾ tecta, Jul. Val. Res gest. Al. M. — con.spondeo, di, sum, 2, v. a. o. n.: gjenſidigen at forpligte ſig; - neve conspondisse etc., S. C. de Bacchanal.; consponsa factio, Appul. — con.sponsor, oris, m.: Medcautioniſt, Cic. Fam. 6, 18. — consponsus, 3: partic. af conspondeo.

con.spŭo, (ui), ūtum, 3, v. a. o. n.; I) act.: beſpytter, aliquem, Petron.; „beſ." ogſ. ∾ aliquem: at ſpytte ad nogen, Plaut. Curc. 4, 2, 17, Petron., o. A.; men ∾ sinum, Juvenal. 7, 111, (om den i Heftighed ſpyttende Taler); - det ſvulſtige Udtryk af Digteren Furius Bibaculus: Juppiter ··· nive conspuit Alpes, parodierer Hor. Sat. 2, 5, 41; — II) neutr.: at ſpytte ſtærkt, in sinum suum, Petron. — con.spurco, (avi), atum, 1, v. a.: at beſudle el. tilſmudſe, Lucr. 6, 22; cf. Colum. 8, 3, fin. — conspūto, (avi), atum, 1, v. a., intens. af conspuo: beſpytter med Foragt; - ∾ nostros coeperunt etc., Cic. Qu. Fr. 2, 3; — conspūtus, 3: partic. af conspuo.

con.stăbĭlio, ivi, 4, v. a.: befæſter el. ſikkrer; ∾ rem suam, Plaut., Ter. — †constans, tis: partic. o. adj. af consto; bf. — constanter, adv.; I) „egenl.": beſtaaende, vedblivende, uforanderligen; - vid. Cic. Univ. 13; ligel. in superl., id. N. D. 2, 38; — II) „fig."; A) „overſ.": med ligelig Faſthed; - ∾ ingrediens oratio, Cic. Orat. 58; ogſ. c. dat., id. Tusc. 5, 9; - compar., ∾ se habere, vid. Sall. Cat. 2; cf. Tac. Ann. 15, 21; — B) „ment.": ſtandhaftigen el. udholdende, pugnare, Caes., ferre dolorem, Cic.; ∾ et libere se gerere, Cic. Att. 4, 16; - superl., ∾ amicitias retinere, Suet. Aug. 66.

constantia, ae, f., [constans, consto]; I) „egenl.": Beſtaaen el. Vedvaren, Faſthed el. Uforanderlighed; vid. Cic. N. D. 2, 21; — II) ofteſt „fig."; A) „alm." o. „ment."; a) Begrebernes indre Overensſtemmelſe el. Harmoni; vid. Cic. Off. 1, 28, o. id. Tusc. 5, 10; — b) Beſtandighed el. Paalidelighed, navnl. i Opfyldelſen af et Tilſagn; vid. id. Off. 1, 7, o. id. Att. 4, 17; — B) „beſ." o. „ethiſk": Charakterfaſthed el. Standhaftighed, odl.; id. Tusc. 4, 17, o. id. Off. 1, 31; men hinc constantia, illinc furor, id. Catil. 2, 11; ∾ Romana etc., vid. Liv. 42, 62; ∾ animi, Ovid.; ∾ morum, Tac.; — C) „techn."; a) Talerens naturlige Faſthed og Aandsnærværelſe; vid. Quintil. 6, prooem., o. id. 12, 5, 2; — — b) ligeſom Urokkelighed, Stoikernes εὐπάθεια; ogſ. in pl., (opp. perturbationes); vid. Cic. Tusc. 4, 6, fin.

constellātio, onis, f., [stella]: Stjernernes Nærmelſe til el. Stilling imod hverandre, med Henſyn paa deres formodede Indflydelſe paa Menneſkenes Skiebne, en Conſtellation, Amm., Capitolin., o. A. — con.stellatus, 3: med mange Stjerner, balteus, Trebell.

consternātio, onis, f., [2. consterno]; oprdl.: Omſtyrtning; bf. I) „egenl.": ſtærk Larm el. forvirret Stoi el. Forvirring; consternatio quadrigarum, Liv. 37, 42; - navnl. ogſ. Larmen af et Opror, Curt.; ogſ. Slagets Forvirring, Tac. Ann. 1, 63; — b) ogſ. „alm.": Opror el. Tumult, militum, Tac. Hist. 2, 49; ∾ muliebris, Liv. 43, 2; ogſ. absol., Suet. Caes. 20; — II) „fig."; Forvirring el. Forfærdelſe; pavor et consternatio mentis, Tac. Ann. 13, 16; ligel. absol.: non mediocrem fore consternationem, si etc., Suet. Calig. 51.

1. constĕrno, strāvi, strātum, 3, v. a.; I) „alm.": beſtroer dermed, ſtroer el. breder derover; a) c. abl.; vid. Caes. B. C. 3, 96, o. id. B. G. 4, 17; cf. Liv. 34, 49; men ∾ terram late tergo, (om den Faldne), Virg. Aen. 12, 543; cf. Sall. Jug. 101; — b) ud. abl.; frumentum vias constraverat etc., Cic. Div. 1, 32; cf. Virg. Aen. 4, 444; ∾ triclinium, Varr., lectum, Appul.; - ∾ ratem etc., vid. Liv. 21, 48; men navis constrata, (forſynet med et Dæk, et Dækſkib), id., Cic. Verr. 5, 40; (opp. navis aperta); — B) af partic. constratus, 3, er subst. constratum, i, n.; a) Bedækning el. Beklædning; - sub constratis pontium etc., Liv. 30, 10; — b) constratum navis: Skibsdæk, Petron.; — II) „beſ.": nedſlaaer el. nedſtyrter, Liv. 40, 45; — b) bf. „poet." o. „fig.": constrata ira, (den tæmmede Harme), Stat.

2. consterno, avi, atum, 1, v. a., [Biform af frgd. nr. 1]; I) „egenl.": nedkaſter til Jorden, fælder, beſeirer; vid. Liv. 38, 17; — II) oftere „fig."; A) „alm.": bringer i Forvirring, forſtyrrer, forfærder, ængſter; - sic sunt consternati animo, ut etc., Caes. B. G. 7, 30; oftere ud. animo; vid. Hirt. B. G. 8, 19, o. Suet. Aug. 90; men Liv. 10, 43: consternari in fugam; cf. Tac. Hist. 3, 79; men „poet.": consternatique Timores, Ovid. Met. 12, 60; — b) „overſ." ogſ om Dyrene; vid. ibd. 2, 314, Liv. 37, 41, o. Suet. Galb. 18; — B) „beſ.": bringer i Opror, hidſer til Opſtand odl.; vid. Liv. 21, 24; men ibd. 8, 37: tumultuque etiam sanos consternante animos, etc.

constīpātio, onis, f.: Sammentrængen; bf. „con=

cret": den sammentrængte Hob el. Klynge; ∾ exercitus, Vopisc.; af — constīpo, avi, atum, 1, v. a.: trænger el. pakker tæt sammen, Cic. Agr. 2, 29; ∾ se sub ipso vallo, Caes. B. G. 5, 42.

constĭtio, onis, f., [consisto]: Stilleſtaaen, loci, paa et Sted, Gell. 16, 5, inc. — constĭtuo, ŭi, ūtum, 3, v. a., [statuo]: henstiller, opstiller, henlægger; (Correlat til consisto); I) „alm."; A) prægnant: fremstiller, hominem ante pedes Manilii (triumviri), Cic. Cluent. 13; cf. Quintil. 2, 5, 6, o. Virg. Aen. 5, 237; ogs. „overf.", Cic. Coel. 32; — B) navnl. ogs. i Krigssproget; a) at opstille, at stille i Orden; - vid. Caes. B. G. 1, 43, o. Liv. 28, 33; ogs. om Krigsskibe, Caes. B. G. 4, 25; cf. Nep. Them. 3; — b) at lade giøre Holdt; ∾ agmen, Sall. Jug. 49, signa, Liv. 33, 10, oftere; — II) „bes."; A) m. Bibegr. af en Begrundelse el. Indstiftelse; 1) „egenl.": at anlægge el. oprette el. bygge; navnl. i Krigs- og Beleiringssproget; - ∾ turres, Caes., castella, id., vineas ac testudines, Nep.; - ogs. om andre Anlæg; ∾ oppidum, Caes., nova moenia, Virg.; cf. Nep. Them. 6 o. 10, ogs. Virg. Aen. 11, 185, id. Ge. 4, 512, o. Suet. Caes. 10; — 2) „fig."; a) i Retssproget: at indsætte el. indføre el. oprette, ovl.; - ∾ civitati hanc legem etc., Cic. Caecin. 14; ∾ judicium de repetundis, id. Div. in Caecil. 4; men ∾ judicium capitis in se, (paadrage sig en Livssag), id. Verr. 5, 54; ∾ accusationem, id., accusatorem, id., Quintil., testes, Cic.; — b) udenfor Retssproget: at begrunde el. fremkalde el. stifte, amicitiam, vid. Cic. Fin. 2, 24; ∾ victoriam, id. R. Am. 6, pacem, ibd. 8; — B) m. Bibegr. af en Anordning el. Indretning; 1) „egenl.": at indføre el. befæste, at indsætte el. ordne; - vid. Cic. Agr. 2, 5 o. 31, ogs. Caes. B. G. 1, 13, o. Nep. Lys. 2; men ∾ civitates, (stifte og ordne), Cic. d. Or. 1, 9; cf. Nep. Milt. 2; men ∾ regnum alicui, (befæste nogens Regering), Nep. Chabr. 1; cf. Cic. Brut. 2, o. id. Leg. 3, 18; — 2) „fig."; vid. Cic Off. 1, 34, o. Sall. Jug. 31; men jam perfectis constitutisque viribus, Quintil.; — C) m. Bibegr. af en Grændsebestemmelse, el. af en anden Aftale el. Overenskomst; 1) „egenl."; a) at bestemme el. fastsætte; - vid. Sall. Jug. 12; ∾ pretium frumento, Cic.; ∾ annua rhetoribus (sc. salaria), Suet.; ∾ certum tempus ei rei, Caes.; ad constitutam diem (venire), Liv.; cf. Ter. Eun. 3, 4, 3; — b) ds. i Forretningssproget: at giøre en Aftale, at indgaae en Forening, ovl.; - m. cum, el. c. dat., el. m. inter se, el. absol.; - vid. Caes. B. G. 1, 18, o. Cic. Catil. 1, 9; ligel. ∾ cum aliquo o. flgd. acc. c. inf., Ter. Hec. 1, 2, 120, el. m. Relativsætn., Cic. Verr. 2, 27; ogs. m. flgd. ut, Augustus ap. Suet. Calig. 8; - fremdeles ∾ alicui, m. flgd. acc. c. inf., (aftale med nogen, tilsige nogen), Cic. Att. 1, 7, id. Off. 1, 10, o. id. d. Or. 1, 62; cf. id. Fin. 5, 1; - endel. absol.: vadimonia constituta etc., id. d. Senect. 7; cf. Tac. Germ. 11; — 2) bestemmer, (definerer); afgiør el. dømmer; vid. Cic. Lael. 16, o. id. d. Or. 1, 48, ogs. id. Off. 2, 3; men id. Quint. 29: constitui, m. acc. c. inf., (har dømt el. fundet); men Nep. Eum. 12, ∾ de aliquo: afgiøre nogens Skiebne; — b) ds. ogs. at bestemme el. beslutte sig dertil, at fatte en Beslutning; c. inf., el. m. ut; - vid. Caes. B. G. 4, 6, o. ibd. 19, ogs. Nep. Dat. 5; ligel. Cic. Att. 7, 7, o. ibd. 16, 10; cf. Sall. Catil. 43; — III) partic. constitutus, 3; A) som adj.; a) saa el. saa indrettet el. beskaffen; corpus bene constitutum, Cic. Tusc. 2, 6; cf. ibd. 4, o. id. Sest. 65; — b) fastsat, fast, bestemt; - ∾ cursus siderum, Quintil.; jam confirmata constitutaque vox, id.; — B) in neutr. somsubst.: constitutum, i; a) Indretning el. Anordning; ds. Forordning el. Lov, Cod. Theod.; - men „overf.": per constituta procedere, (efter bestemte Regler), Sen. Qu. N. 3, 16; — b) Aftale, Forening, Accord; - vid. Cic. Top. 12; constitutum habere cum aliquo, id. Att. 2, 23; cf. id. Coel. 25; - ad constitutum venire, Varr.; ligel. constituto, (abl. som adv.), Vell. 2, 110.

*constĭtūtio, onis, f.; I) „egenl.": Tilstand el. Beskaffenhed; - ∾ firma corporis, Cic. Off. 3, 33; ∾ prima naturae, Cic. Fin. 4, 6; — b) som rhetorisk Figur; vid. Cic. Inv. 1, 8, o. Quintil. 3, 6, 2; — II) „fig."; Indretning, Anordning, Regel; - constitutio est in lege, judicio, more, pacto, Quintil. 7, 4, 6; cf. Cic. Leg. 2, 10, o. A.; o. — constĭtūtor, oris, m.: som anordner el. forordner; ∾ legis, Quintil. 3, 6, 43; — ds. adj.: constĭtōrius, 3, (i Retssproget): hørende til en Aftale el. Accord, actio, Dig.; — [constituo]. — constitutum, i, n., o. constitutus, 3, s. und. constituo.

consto, stĭti, (stātum), stare, v. n., [sto, steti, etc.]; I) „egenl.", (men alene sieldn.), s. d. sædv. consistere: at staae stille el. ubevægelig; - sicubi aqua constat, Cato; - men comisk: constant etc., (de blive staaende sammen), Plaut. Curc. 2, 3, 11; — II) sædv. „fig."; A) m. Bibegr. af Fasthed el. Varighed el. Paalidelighed, ovl.; 1) „overf." om Ting og om Begreber, ogs. om Personer; a) at staae fast el. urokkelig, at blive standhaftig, at bestaae el. udholde; - vid. Liv. 3, 60, o. id. 39, 34; men id. 5, 42: ne auribus quidem ac oculis satis constare (posse); cf. Cic. Tusc. 4, 17; - ogs. „ment."; ∾ in sententia, Cic. Fam. 1, 9; ceteris exercitibus constare fidem, (at de vare blevne tro), Tac. Hist. 2, 96; - ogs. „poet."; vid. Ovid. Met. 15, 258, o. Virg. Aen. 3, 518; — b) ∾ cum re aliqua, o. ∾ rei alicui: at stemme overens dermed, at passe dertil; - considerabit, constetne oratio aut cum re, aut ipsa secum, Cic. Inv. 2, 14; cf. Auct. ad Her. 2, 10; - si humanitati tuae constare voles, Cic. Att. 1, 11; - hertil hører ogs.: ∾ sibi (in aliqua re): at blive sig selv lig, at være consequent; - vid. Cic. Off. 1, 33, o. id. Cluent. 38, ogs. Hor. Ep. 1, 14, 16, o. id. A. P. 127; — c) ratio constat, oprdl. i Regnskabsvæsenet: Regningen er rigtig; vid. Cic. Flacc. 28, o. Suet. Ner. 30; - ds. ogs. om andre Forholde, Plin. Ep. 1, 9, o. Tac. Ann. 1, 6; — 2) om en Begivenhed el. om en Beretning, ovl.: at staae fast, at være vis; undert. c. nominat.; quum et factum constet et nomen, Cic. Part. or. 12; cf. Tac. Agric. 43; - oftere impers. m. acc. c. inf.; vid. Sall. Cat. 53, Caes. B. G. 4, 29; ogs. Cic. Mil. 6, o. A.; - ogs. m. inter, ogs. m. de, el. m. Relat.; - vid. Cic. Inv. 1, 36, o. id. Att. 13, 10; ligel. si de facto constet, etc., Quintil. 7, 2, 7; - quid cuique opus sit, constare decet, id. 3, 9, 8; cf. Liv. 30, 28, o. Cic. Fam. 13, 2; - endel. absol.; vid. Cic. Mil. 6, o. id. Verr. 3, 21; — 3) constat mihi, ligesom certum est mihi: jeg har fast besluttet, c. inf., Anton. ap. Cic. Phil. 13, 19; men m. Relativsætn., Caes. B. G. 3, 14; — B) m. Bibegr. af Tilstedeværelsen af en vis Beskaffenhed; 1) „alm.": at bestaae, at finde Sted, osv.; - vacuum nequaquam constat inane, (er aldeles ikke til), Lucr. 1, 510; cf. id. 4, 462; ligel. oftere f. exstare: at være til, at være i Behold; vid. Cic. d. Or. 2, 22, o. id. N. D. 1, 10; — 2) „bes." ogs. med Hensyn paa Gienstandens Bestanddele el. Indhold: at bestaae deraf, at være sammensat deraf, at beroe derpaa; - m. ex; sieldn. m. in, el. m. de, el. c. abl.; - vid. Lucr. 2, 385, o. Cic. N. D. 1, 35, ogs. id. Off. 1, 44, oftere, ogs. Hor. Sat. 2, 4, 64; men victoriam in earum cohortium virtute constare, Caes. B. C. 3, 89; cf. Nep. Att. 14, o. Lucr. 4, 1225; - solido quae corpore constat (materies), id. 1, 519; cf. ibd. 485; men omnis disciplina constat memoria, Quintil.; omne jus constat aut scripto, aut moribus, id.; — 3) i Handelssproget: at staae deri, (el. i en vis Priis), d. e. at koste; - c. abl., el. c. gen., el. m. adv., osv.; - ∾ quadringentis millibus, Varr.; cf. Suet. Vitell. 19, o. A.; - ∾ prope dimidio minoris, Cic. Att. 13, 29;

cf. Suet. Ner. 27, oftere; – quod mihi constat carius, Lucil. ap. Non.; ∾ vilissime, Colum.; cf. Suet. Caes. 26; — b) ogs. udenfor Handelssproget; vid. Caes. B. G. 7, 19; odia ··· constantia magno, Ovid. Her. 2, 47; — III) partic. constans, tis, ogs. som adj.; A) „egentl.": faststaaende, uforanderlig; – vid. Cic. N. D. 3, 9; ligel. ibd. in compar.; men superl.: ∾ motus lunae, id. Div. 2, 6; – constanti vultu graduque, Liv. 5, 46; — B) „fig."; 1) „alm.": fast el. varig, sikker el. paalidelig; – ∾ pax, Liv., fides, Hor.; men Tac. Hist. 3, 1: an ··· constantius foret, (c. inf.); — b) df. som stemmer overeens med sig selv, samstemmende, harmonisk; vid. Cic. Off. 1, 40; ∾ fama, Suet., opinio, id.; — 2) „bes." o. „ethisk": med fast el. solid Charakter, standhaftig, paalidelig; – firmi et stabiles et constantes (amici), Cic. Lael. 17; cf. id. R. Am. 14; – constans adversus metus, Tac. Hist. 4, 5; men ibd. 3, 57: neque fidei constans, neque strenuus in perfidia; cf. Hor. Sat. 2, 7, 18: quanto constantior etc.

constrātor, oris, m., [1. consterno]: som jevner el. fletter el. stiller; ∾ maris, Auson. — constratum, i, n., o. constratus, 3, s. und. 1. consterno. — con.strĕpo, ĕre, v. n.: stærkt at larme el. bruse, Gell. 4, 1, Appul.

*constricte, adv.: sammentrængt; – df. in compar. o. „overf.": ∾ jungi alicui, Augustin.; — constrictio, onis, f.; 1) Sammenbinden el. Opbinden, navnl. Plantens, Pallad.; — 2) hos Lægerne: haardt Liv, Macrob.; — constrictivus, 3: sammentrækkende, cibi, Coel. Aur.; o. — constricto, are, v. a. intens.: at trække stærkt sammen, Tertull.; — [af flgd.].

con.stringo, inxi, ictum, 3, v. a.; I) „egentl."; A) „alm.": trækker el. binder fast sammen, sarcinam, Plaut.; cf. Prop. 3, 19, 9; — B) „bes."; a) binder el. lænker (som Fange el. som Afsindig); – ∾ corpora vinculis, Cic. d. Or. 1, 52, aliquem laqueis, id.; – ogs. uden abl.: ∾ manus, Plaut.; cf. Ter. Eun. 5, 6, 23, o. Cic. Phil. 2, 38; — b) hos Lægerne: at sammentrække, Plin. 23, 51; — II) „fig."; A) „alm.": holder sammen el. indskrænker inden visse Grændser, tæmmer el. tvinger; – vid. Cic. Agr. 2, 10, id. Catil. 1, 1, o. id. d. Or. 1, 46; superstitione constricti, Quintil.; — B) „bes." ogs. om Foredraget: at sammentrænge, at fatte kort; – quum aptis constricta verbis est (sententia), Cic. Brut. 8; cf. id. d. Or. 1, 42; men constricta narratio, (opp. latius fusa), Quintil.; — III) partic. constrictus, 3, ogs. som adj.: forkortet el. kort; fast el. compact; – ∾ frons, (rynket Pande), Petron.; ∾ supercilia, (opp. dissidentia), Quintil.; ∾ arbor, (beskaaret), Plin.; – compar.: ∾ folium, (mindre), id.

constructio, onis, f., [construo]; I) „egentl.": Sammenstilling, Bygning, hominis, Cic. Acad. 2, 27; ∾ lapidum, Senec., theatri, Trajan.; ogs. in pl., Pallad.; — II) „fig." o. „techn."; A) om Foredraget; ∾ verborum, Cic. d. Or. 1, 5; ogs. absol., id. Orat. 44; — B) i Grammatiken: den grammatikalske Forbindelse, Constructionen, Prisc. — constructus, 3: partic. af flgd.

con.struo, xi, ctum, 3, v. a.; I) „alm.": hober el. bringer sammen paa et Sted el. i Mængde; – ∾ acervos nummorum, Cic., divitias, Hor.; cf. Cic. d. Or. 1, 35; — II) „bes.", (som causa pro effectu); A) „alm.": at ordne det Sammenhobede; df. at opføre el. bygge; – ∾ navem, aedificium, Cic.; cf. Liv. 1, 26, o. Virg. Aen. 9, 712; – ogs. om Fuglene; ∾ sibi nidos, Cic., Ovid.; men dentes in ore constructi, Cic.; — B) df. i Grammatiken: grammatikalsk at forbinde, at construere, Prisc.

con.stŭpĕo, ŭi, 2, v. n.: studser overmaade, Juvenc. — constuprator, oris, m.: som besmitter el. skænder, Liv. 39, 15; af — constupro, avi, atum, 1, v. a.: at besmitte el. skænde, Liv. 29, 17; cf. Suet. Vitell. 12; — B) „overf."; emptum constupratumque judicium, (som er underkiøbt ved Volsfaber), Cic. Att. 1, 18.

con.suādeo, ēre, v. a.: tilraader med Eftertryk, Plaut. Merc. 1, 2, 32; – ogs. om Varselsfugle, id. Asin. 2, 1, 13. — Consualia, ium, s. und. Consus. — consuāsor, oris, m., [consuadeo]: Raadgiver, Tilskynder, Cic. Quint. 5. — consuāvio, (consav.), are, v. a., ogs. som dep. consuāvior, atus sum, 1, v. a.: kysser stærkt el. heftigen, aliquem, Appul.

con.substantiālis, e: med el. af ligedan Væsen el. Beskaffenhed, Tertull. — con.substantīvus, 3: = frgd., id. — consūdasco, ĕre, v. n. inch.: at komme i stærk Sved, Colum.; af — con.sūdo, avi, 1, v. n.: at svede stærkt, Plaut., Colum.

consuē.făcio, fēci, factum, 3, v. a., [consueo], (oftest forel., f. d. sædv. assuefacio): vænner dertil; – m. ut, el. m. ne, ogs. c. inf., ogs. absol.; – ∾ ut etc., Varr.; ogs. m. Tmesis: consue quoque faciunt, ut etc., id.; men m. ne, Ter. Ad. 1, 1, 29; ligel. ibd. 49, c. inf.; cf. Sall. Jug. 80; – men Ter. Ad. 3, 3, 60, absol. — con.sueo, ēre, v. n.: at være vant, at pleie, Prop. 1, 7, 5, (hvor dog consuemus efter nogle er syncoperet f. consuevimus, s. und. flgd.).

consuesco, suēvi, suētum, 2, (in tempp. perff. bruges hyppigst de syncoperede Former: consuesti, consuesse, etc.), v. a., [consueo]; I) som act.: vænner dertil, indøver; – m. Tmesis, Lucr. 6, 396; ogs. m. tilføiet dat., Colum. 6, 2; ogs. c. inf.; ∾ semina, falcem pati, Plin. 17, 11; — II) oftere neutr.; A) „alm.": at vænne sig dertil; df. in tempp. perff.: at have vænnet sig dertil, d. e. at være vant dertil, at have en Vane el. Sædvane, at pleie; – oftest c. inf., ogs. m. ad, el. c. dat., el. c. abl.; – saal. c. inf., Caes. B. G. 1, 14; cf. Cic. d. Or. 1, 61, oftere; ogs. m. inf. pass., Caes. B. G. 1, 43; ogs. som impers., Sall. Cat. 22; – quemadmodum consuerunt, etc., Cic. R. Am. 2; cf. Caes. B. G. 1, 22; ligel. Virg. Ge. 2, 272: adeo in teneris consuescere multum est; men Luccej. ap. Cic. Fam. 5, 14, m. græsk Attraction: quum aliquid agas eorum, quorum consuesti; – ligel. m. ad, Quintil. 2, 10, 8; ligel. c. dat., Plin. Ep. 8, 23; ligel. c. abl.; quae (aves) consuevere libero victu, Colum.; men Cic. Lael. 19: quo (equo) consuevit (sc. uti); — b) in partic. perf. consuetus, 3, ligel. c. inf.; vid. Lucr. 4, 713, oftere; ogs. c. abl., id. 4, 999; ogs. c. dat., Colum. 1, 8; ogs. absol., Plaut. Stich. 5, 5, 18; ogs. c. adv.; populus si perperam est consuetus, Varr.; — B) „bes."; ∾ cum aliquo el. cum aliqua: at have legemlig Omgang dermed, Plaut., Cic., o. A.; — III) partic. consuetus, 3, („poet." sædv. trisyll.), ogs. som adj., om Ting og om Begreber: hvortil man er vant el. har vænnet sig; df. vant el. tilvant; ogs. sædvanlig; (oftest „poet."); – ∾ amor, Ter.; ∾ antra, Virg., cubilia, Ovid.; pericula consueta habere, Sall. Jug. 85; cf. ibd. 15.

consuēte, adv. af consuetus: paa vant Vis, Amm. — consuētio, onis, f., [consuesco]: de Forelskedes Omgang, Plaut. Amph. 1, 2, 28. — consuētūdĭnārius, 3, [consuetudo]: sædvanlig, portitor, Sidon.

consuētūdo, ĭnis, f., [consuesco]; I) „alm.": Vane, Sædvane, Skik og Brug, Vedtægt; – ∾ majorum, Cic.; cf. Caes. B. G. 1, 45, o. Cic. Off. 1, 32; men id. Rab. perd. 1: non est meae consuetudinis, c. inf.; ad nostram consuetudinem, Nep., praef.; cf. Cic. Off. 1, 41, o. id. Lael. 6; ∾ victus el. vivendi, id.; ∾ loquendi, (Talebrugen), Quintil., docendi, id., dicendi, id., Cic.; ∾ indocta, id. Orat. 48, mala, Hor., assidua, longa, vetus, Quintil., communis, vulgaris, id.; – bene facere ex consuetudine jam in naturam

vortit, Sall. Jug. 85; — B) hertil mærkes; 1) de adverbiale Dictioner: ex consuetudine, pro consuetudine, ogs. absol. consuetudine: efter Sædvane, paa sædvanlig Vis el. Maade; - vid. Caes. B. G. 1, 52, o. Sall. Jug. 71; ligel. Cic. Arch. 12, fin.; ligel. Caes. B. G. 2, 19 o. 32, o. Sall. Jug. 31; — 2) consuetudo, (sc. loquendi), i Grammatiken ofte absol.: Talebrugen el. Sprogbrugen, Varr.; Cic. Orat. 47, Quintil. 1, 6, 3, oftere; — b) bf. ogs. hos Colum. 12, praef., f. Sproget selv; — II) „bes.": tilvant el. jevnlig Omgang med nogen el. med hinanden; ∾ victus, Cic. Orat. 10; cf. id. R. Am. 6, o. id. Brut. 1; - ∾ ac familiaritate inductus, id.; in consuetudinem alicujus se dare, id., immergere, id., insinuare, id.; - ogs. in pl., id. Dejot. 9; cf. id. Mil. 8; - ∾ epistolarum: Brevvexling, id. Fam. 4, 13; — b) navnl. ogs. Omgang imellem Forelskede, Elskovshandel, Ter., Liv., o. A.

consul, ŭlis, m., (in pl. sædv. coss. f. consules), [efter nogle af inus. conso f. consulo, o. oprdl. den Beraadslaaende el. Raadende; cf. Att. ap. Varr.: qui recte consulat, consul cluat]: en Consul, d. e. den ene af de tvende høieste Øvrighedspersoner i Rom, som efter Kongernes Fordrivelse aarligen valgtes af Folket; vid. Liv. 1, fin.; - consul ordinarius, som Cal. Jan. tiltræder Consulatet; opp. ∾ suffectus, (s. und. sufficio); ∾ designatus, s. und. designo; - bis, iterum, ter, tertium (el. tertio) consul, s. und. bis, iterum, etc., ogs. Gell. 10, 1; — B) hertil kan mærkes; 1) abl. consulibus med Navnet paa begge Consuler, ogs. undert. abl. consule m. Navnet paa den ene Consul, betegner d. romerske Aarstal; - vid. Caes. B. G. 1, 2 o. 6; cf. Cic. Arch. 3, o. Hor. Od. 3, 8, 12, oftere; ogs. mærkes ibd. 3, 28, 8: Bibuli consulis amphoram etc., (fra det Aar, da B. var Consul); cf. Martial. 8, 45: centeno consule etc.; — 2) „meton." findes ogs. consul; a) f. Proconsul, Liv. 26, 33, oftere, o. Nep. Catil. 1; — b) f. den høieste Øvrighedsperson i andre Byer; vid. Plin. 7, 44; — c) sild. ogs. som Epithet til Juppiter, Vopisc., Appul.

consŭlāris, e: hørende til en Consul, consularisk, aetas, (d. 43de Aar), Cic. Phil. 5, 17; s. ogs. und. annus o. annalis; - ∾ comitia, (hvori Consulerne vælges), Cic. Mur. 26; ∾ imperium, id., Sall.; ∾ fasces, Liv.; ∾ insignia, Vell., ornamenta, Suet.; ∾ exercitus, Liv.; ∾ provinciae, (som bestyres af Consularer); vid. Cic. Orat. de Provinciis consularibus; — b) ogs. som anstaaer en Consul, res, Liv. 4, 8; oratio, id. 34, 6; cf. Plin. Pan. 71: quam consulare etc.! — B) subst. consularis, is, m.: som har været Consul, en Consular, Cic. Fam. 12, 4, oftere, Sall., Nep.; — bb) under Keiserne ogs.: en keiserlig Legat, der bestyrer en Provinds, Tac. Agric. 8, Suet.; — b) bf. atter som adj.: ∾ adoptio, Quintil. 6, prooem.; bf. — consŭlārĭtas, atis, f.: Consulværdigheden, Cod. Theod.; o. — consŭlārĭter, adv.: med en Consulars Værdighed; ∾ acta vita, vid. Liv. 4, 10.

consŭlātus, us, m., [consul]: Consulværdigheden, Consulatet; - honorum populi finis est consulatus, Cic. Planc. 25; ogs. in pl., Liv. 4, 10; - consulatum petere, Cic., Sall., appetere, id., adipisci, obtinere, Cic., inire, Suet., ingredi, Quintil., invadere, Suet., gerere, id., Cic., Sall.; consulatum mandare alicui, id.; s. ogs. und. abdico, fungor, defungor, o. fl.; men consulatus ingens cupido, Sall. Jug. 63.

consŭlo, ui, ultum, 3, v. n. o. a., [riml. ligesom consul, af inus. conso]; I) „alm.": anstiller en Beraadslagning; A) som neutr.; 1) raadslaaer, overveier; - absol., el. m. in, el. m. de; - dum tempus consulendi est, Ter. Hec. 5, 1, 19; cf. Sall. Catil. 1, o. Liv. 30, 42, ogs. Hor. Od. 2, 1, 14; ogs. m. adv.; qui … male consuluerint, Sall. Catil. 51; s. ogs. nedenf.; - neque consulere in longitudinem, Ter. Heaut. 5, 2, 10; ∾ in commune, Liv., Tac., Virg., (drage Omsorg for det Heles Vel, beraadslaae derom); ogs. ∾ in publicum, Plin. Ep., in unum, Tac.; - ∾ de communibus negotiis, Sall. Jug. 105; cf. Tac. Ann. 4, 40; men Sall. Catil. 51, in pass. impers.: postquam de Rhodiis consultum est; — 2) ∾ alicui (personae el. rei), drage Omsorg derfor, tage Hensyn dertil; - vid. Cic. Off. 1, 25, o. id. Phil. 2, 2; men Sall. Catil. 37: reipublicae juxta ac sibi consuluisse, (lige slet at have betænkt begges Tarv); cf. Nep. Ep. 10, o. Hor. Ep. 1, 19, in.; men ∾ timori magis, quam religioni, (tage mere Hensyn dertil), Caes. B. C. 1, 67; - ut mi consultum optime velit esse, Ter. Phorm. 1, 3, in.; men Plaut. Bacch. 3, 6, 36: ut me (i. e. mihi) ires consultum male; — B) som act.; 1) ∾ aliquem (ogs. aliquid): tage paa Raad med sig, sporge til Raads, raadsporge; - sædv. m. Relativ- el. Sporgsmaalssætn., ogs. undert. absol., ogs. c. acc. rei (f. acc. pers.); - quum … te consuluissem, quid … censeres, Cic. Fam. 11, 29; ∾ aliquem, uter etc., Suet. Calig. 33; - ogs. m. Begrebsobject (f. Personsobject); ∾ speculum suum, Ovid.; cf. id. Met. 4, 312, o. Martial. 9, 60; - ∾ vires suas, Quintil.; - nec te id consulo, Cic. Att. 7, 20; cf. Plaut. Men. 4, 3, 26; — bb) bf. ofte „teknisk"; a) i Religionssproget: raadsporger el. adsporger, navnl. Guddommen el. Oraklet, Spaamanden el. Varslerne, osv.; - ligel. m. Relativ- el. Sporgsmaalssætn., oftere absol., undert. ogs. m. de; - vid. Cic. Leg. 2, 16; men ∾ deum auguriis, quae etc., Liv. 1, 20; ligel. ∾ Tiresiam, quid etc., Plaut. Amph. 5, 1, 76; - ∾ deos hominum fibris, Tac. Ann. 14, 30; ∾ exta spirantia, Virg., terpidantia, Ovid.; ∾ sacras sortes, id.; cf. Caes. B. G. 1, 53; — b) i Retssproget: at raadsporge, at raadføre sig (navnl. med en Retskyndig); - qui de jure consuli solent, (de Retslærde), Cic. Verr. 1, 46; ligel. absol.; qui consuluntur (sc. de jure), id. Leg. 1, 4; men Liv. 39, 40: si jus consuluisses; - Formlen: licet consulere, vid. Cic. Mur. 13; cf. Hor. Sat. 2, 3, 192; — c) publicistisk el. i Statssproget: at sporge om nogens Mening el. Stemme (i et offenligt Anliggende); - ∾ senatum de foedere, Sall. Jug. 39, de provinciis, ibd. 62; men Liv. 31, 12, til Folket: vos consuli … utrum etc.; cf. Cic. Mil. 7; ∾ plebem simul in omnia, Liv. 6, 39; — 2) ∾ aliquid: at beraadslaae derom, at overlægge; - Est consulere quiddam quod tecum volo, Plaut. Most. 5, 1, 63; re consulta et explorata, Cic. Att. 2, 16; cf. Liv. 2, 28, o. Virg. Aen. 11, 344; repulsi … quid agant, consulunt, Caes. B. G. 7, 83; — b) at give Raad, at sige sin Mening; - vid. Ter. Ad. 1, 2, 47, o. id. Phorm. 1, 3, 22; - men absol.: ab re consuluit blandiloquentulus, (raader til Skade), Plaut. Trin. 2, 1, 17; — II) „bes.", (causa pro effectu); A) at tage en Beslutning, at beslutte; sædv. m. adv. o. de el. in; 1) som neutr.; - vid. Liv. 28, 29, o. id. 30, 43, ogs. id. 3, 36, o. Tac. Agric. 16; — 2) som act.; men alene c. acc. comm.; - quid in concilio consuluistis? Plaut. Bacch. 1, 1, 6; cf. Ter. Heaut. 3, 1, 28; — B) at bedømme saa el. saa; men sædv. i Forbindelsen: boni consulere, optage vel, lade sig tække; m. flgd. acc. el. Objectssætn., odl.; - vid. Quintil. 1, 6, 32, (hvor boni consulas forklares ved: bonum judices); cf. Ovid. Pont. 3, 8, 24; ligel. ∾ boni nostrum laborem, Quintil., hoc munus, Senec.; — III) partic. consultus, 3, er ogs. at mærke; A) som adj.; 1) overlagt, overveiet, betænkt; - vid. Plaut. Mil. gl. 3, 1, 5, o. Cic. d. Or. 1, 58; consulta opera, Gell.; consulto consilio, Paul. Sent.: med modent Overlæg; men compar.: consultius est huic, c. inf.: det er ham tjenligere, Dig.; — b) abl. consulto, ogs. som adv.: med Overlæg, forsætligen; - ∾ facere: handle med Overlæg, Cic.; cf. Caes. B. G. 5, 36, o. Hor. Sat. 1, 10, 14; — B) som veed at raade, kyndig el. erfaren (navnl. i Retssager); m. o. ud. gen., ogs. c. abl.; -

vid. Cic. Phil. 9, 5, ogſ. Hor. A. P. 369, o. Liv. 19, 22; men id. 1, 18: consultissimus vir omnis divini atque humani juris; men compar.: consultiores ··· deo, Tertull.; – tu consultus (en Retslærd) modo rusticus, Hor. Sat. 1, 1, 17; – natura, non disciplina consultus, vid. Cic. Caecin. 27; cf. id. Brut. 40; — B) ſom subst.; 1) in m., consultus, i, m. o. ud. juris: en Retslærd el. Retskyndig, navnl. ſom conſuleres, ſ. ovenf.; ſ. ogſ. und. jus; — 2) in neutr.: consultum, i; a) Gudernes Adſporgelſe; in pl., Tac. Hist. 2, 4; — b) Raadſlutning el. Beſlutning, navnl. i Forbindelſen: senatus consultum, ogſ. (i eet Ord) senatusconsultum: en Senatsbeſlutning; vid. Cic. Phil. 14, 11; ſ. ogſ. und. senatus; men „poet.“: consulta patrum, Hor. Ep. 1, 6, 41; – ogſ. i andre Forholde, ſædv. in pl. consulta: Beſlutninger el. Beſtemmelſer; vid. Cic. Leg. 1, 24; men Sall. Jug. 11: quinquennii consulta omnia et decreta etc.; ∾ mollia, (kraftloſe el. ſvage Beſtemmelſer), Tac. Ann. 1, 40; men ∾ mala, ibd. 6, 6, (forbryderſke Planer); – endel. „poet.“: dum consulta petis, (Gudsdommens Svar el. Orakel), Virg. Aen. 6, 151; cf. ibd. 11, 410.

*consultatio, onis, f.; 1) omhyggelig Beraadſlagning el. Overveielſe; vid. Ter. Hec. 4, 4, 28, o. Cic. d. Or. 2, 33, oftere; ogſ. in pl., Sall. Jug. 27; — b) ogſ. „concr.“: Gjenſtanden for en Beraadſlagning; in pl., Cic. Top. 17; — B) i Rhetoriken; a) den til Dvelſe anſtillede Overveielſe, Underſøgelſe el. Droftelſe af et Retstilfælde, Quintil. 3, 8, 28, oftere; — b): == quaestio infinita, Cic. d. Or. 3, 28, o. id. Part. or. 1; — II) Foreſporgſel (om et Retstilfælde); vid. Cic. Att. 8, 4; – ſild. ogſ. Prætors Foreſporgſel til Keiſeren, Dig.; — b) ogſ. „concr.“: den omſpurgte Gjenſtand; vid. Suet. Tib. 14; o. — consultātor, oris, m.: ſom ſøger Raad, ſom tager nogen paa Raad med ſig, Quintil. 6, 3, 87, Dig.; — df. adj. consultatorius, 3: hørende til en Beraadſlagning, hostiae, Macrob.; — [2. consulto].

consulte, adv. af 1. consultus, ligeſom 1. consulto: med Overlæg, forſætligen, Plaut. Rud. 4, 7, 14; – compar.: ferocius, quam consultius, Liv. 22, 24; cf. Tac. Hist. 2, 21; superl.: ∾ annonae providere, Capitolin.

1. consulto, adv.: == frgd.; ſ. consultus, 3, und. consulo. — 2. consulto, avi, atum, 1, v. a., intens. af consulo; 1) omhyggeligen at overveie, (navnl. med hinanden el. tilſammen); – c. acc., el. m. Relativ- el. Spørgsmaalsſætn., el. m. de, super, in, etc., el. absol.; – quid illae illic ··· consultant? Plaut.; cf. Liv. 1, 55; – men „poet.“: consultata senatus, (ſ. consulta sen.), Sil.; – quid in illis statuamus, consultare, Sall. Cat. 52; cf. Cic. Off. 1, 3; – ∾ de officio, ibd. 3, 2; cf. Caes. B. G. 5, 51, o. A.; men Tac. Ann. 2, 28: consultandum super re magna et atroci; ∾ in medium, Tac., (forene ſig til Beraadſlagning), in commune, Plin. Ep.; – men absol., el. m. adv.; blande alloqui, male corde consultare, Plaut.; ad consultandum etc., Liv. 9, 9; cf. Suet. Ner. 15, o. A.; — b) „overf.“ ogſ. om Foredraget; pars deliberativa de tempore futuro consultat, etc., Quintil. 3, 8, 6; — b) ∾ alicui: drage Omſorg derfor, reipublicae, Sall. Catil. 6; — II) ∾ aliquem: tage paa Raad med ſig, ſporge til Raads; – quid me consultas, quid agas? Plaut. Mil. gl. 4, 3, 4; me ··· Consultent (amantes), Tibull. 1, 4, 78.

consultor, oris, m., [consulo]; I) „bеſ.“ o. forel.: ſom noie betænker el. overveier noget; vid. Afran. ap. Non. 5, 6; — II) „alm.“; A) ſom raader nogen, en Raadgiver; vid. Sall. Jug. 35, o. ibd. 103; – df. ſom Ordſprog: Malum consilium consultori est pessimum, vid. Gell. 4, 5, (efter Hes. Ἔργ. 264); men Sall. Jug. 64, „overf.“: cupidine atque ira, pessimis consultoribus; — B) ſom ſporger nogen til Raads, navnl. ſom i en Retsſag henvender ſig til en Retslærd el. Juriſt, en Conſulent; – vid. Cic. Balb. 20, o. id. Mur. 9, oftere, ogſ. Hor. Sat. 1, 1, 10; – ∾ dei, Lucan.; — df. fem. consultrix, īcis: Forſørgerinde; ∾ providaque ··· natura etc., vid. Cic. N. D. 2, 22.

consultum, i, n., ſ. 1. consultus und. consulo. — 1. consultus, 3: partic. o. adj. af consulo. — 2. consultus, us, m., [consulo], d. ſieldnere Form f. consultum; 1) Overlæg, Indſigt; – consultu collegae, virtute militum, etc., Liv. 3, 62; — 2) Beſlutning; – ex senati consultu, Sall. Catil. 42; cf. Plin. 3, 24.

con.sum, fŭi, (futurum, fore); I) at være, at ſkee, Plaut. Mil. gl. 3, 3, 66, o. Ter. Andr. 1, 1, 40; — 2) at være derhos el. tillige, Coel. Aur.

*consummābĭlis, e: ſom kan fuldendes, aevum, Prudent., ratio, Senec. Ep. 92; — consummātio, onis, f.; I) „alm.“; A) Opſummering el. Overblik, operarum, Colum.; cf. Plin. 4, 37, o. Dig.; — B) df. „overf.“; a) Sammenhoben, navnl. af en Mængde Spiſer, Cels.; — b) men i Rhetoriken: Beviſernes Sammenhobning imod et Punkt; vid. Quintil. 9, 2, 103; — II) „beſ.“; A) Fuldendelſe el. Tilendebringelſe; – ∾ orationis, Quintil. 6, 1, fin.; ∾ alvi, (Fordoielſen), Plin.; — B) det Fuldendte i ſit Slags, Plin. Ep. 5, 12, o. Plin. 8, 7; o. — consummātor, oris, m.: ſom fuldbyrder el. fuldender, Tertull. — [consummo]. — consummatus, 3: partic. o. adj. af flgd.

con.summo, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.“: ſammenregner el. opſummerer, Vitruv. 1, 1; — b) omvendt ogſ. om Tallet: at udgiore, Colum. 3, 5; men „poet.“: Quae consummatur partibus una dies, (d. e. Støddagen), Ovid. Fast. 3, 166; — B) df. „overf.“: bringer ſammen el. forener til et Helt; vid. Liv. 28, 17; — II) „beſ.“; A) „egenl.“: bringer iſtand, gior færdig, fuldender, id. 29, 23; consummat omnia (ars), Quintil.; cf. Tac. Hist. 3, 84; — b) ogſ. absol.; ante paucissimos, quam consummaturi essent, dies, (for de ſkulde ende deres Tieneſtetid), etc., Suet. Calig. 44; — B) „overf.“: fuldender el. fuldkommengior i ſit Slags; a) om Begreber, Quintil. 3, 9, 9; — b) om Perſoner, id. 10, 1, 89; — III) partic. consummatus, 3, ogſ. ſom adj.: fuldendt el. fuldkommen i ſit Slags; A) om Begreber; ∾ eloquentia, Quintil., scientia, id., ars, Plin.; — B) om Perſoner; ne se perfectos protinus et consummatos putent, Quintil. 5, 10, 119; ∾ jam patroni, id.; – ogſ. in superl., Plin. Ep. 2, 7.

con.sūmo, sumpsi, sumptum, 3, v. a.; I) „alm.“: tager helt el. ganſke; df. A) „egenl.“; 1) at tage til ſig; navnl. om Spiſerne: at indtage el. fortære; vid. Cic. N. D. 2, 60; ∾ frumenta, Caes., fruges, Hor.; cf. Virg. Aen. 7, 125; — 2) ogſ. om andre Gjenſtande: helt at tage til ſig el. optage; ∾ pecuniam mutuam sibi, Dig.; men „poet.“: ∾ tela clypeo (optage dermed), Sil.; — B) „fig.“; 1) fortærer, tilintetgior, fordærver; aa) om Ting og om Begreber; – vid. Ter. Heaut. 3, 1, 56, o. Cic. R. Am. 2; ∾ omnia flamma, Caes., aedes incendio, Liv.; consumitur anulus usu, Ovid.; consumit ferrum rubigo, Curt.; — b) navnl. ogſ. om Tiden: at tilendebringe, at forbruge; vid. Caes. B. G. 5, 11, o. Sall. Jug. 62; cf. ibd. 93, o. Ovid. Met. 2, 575; — c) ogſ. „ment.“; ∾ affectus, (ſpilde), Quintil., ∾ ignominiam, (bortkaſte al Skam), Tac.; men Quintil.; 12, 2, 13: ∾ vires ipsa subtilitate; cf. id. 3, 11, 23; – ſ. ogſ. Ovid. Her. 6, 161; — bb) om levende Væſener: at oprykke el. ombringe, at giore af dermed; – si me vis aliqua morbi ··· consumpsisset, Cic. Planc. 37; cf. Caes. B. G. 7, 20; ligel. consumi morbo, Nep., senio et moerore, Liv.; – ogſ. ganſke at ſvække el. hentære; inedia ··· consumptus es, Cic. Fam. 16, 10; lacrimis consumpta suis, Ovid.; — II) „beſ.“; ∾ aliquid in aliqua re, ſield. in aliquid: at tilſætte el. forbruge el. anvende derpaa el. dertil; – vid. Ter. Heaut. 1, 1, 21, Nep. Timoth. 1, o. id. Ep. 2, ogſ. Cic. Fam. 6, 12; men ∾ curam in re una, Hor. Sat. 2, 4, 48; cf. Cic. Phil. 5, 18; – in dulces consument ubera

natos, Virg. Ge. 3, 178; cf. Prop. 4, 6, 55; - men absol.: si etc., ut consumat etc., Ter. Andr. 1,1,133; — not.: pf. syncop. consumpsti, Propert. 1,3,37; inf. syncop. consumpse, Lucr. 1, 234.

*consumptio, onis, f.; I) Hentæring el. Aftagen; vid. Cic. Univ. 6; — 2) Fuldendelse, operae, Auct. ad Her. 4, 22; o. — consumptor, oris, m.: som fortærer el. forstyrrer; ∾ omnium ignis, Cic. N. D. 2, 15; - ogs. absol.: en Forøder el. Ødeland; ∾ veterani, Senec. Contr. 3, 1; — [consumo]. — consumptus, 3: partic. af consumo.

con.sŭo, (ŭi), ūtum, 3, v. a.; I) „egenl.": syer sammen, tunicam, Varr.; - ogs. c. a b l.; ∾ pinacothecas tabulis, (ganske at bedække dem dermed), Plin. 35, 2; — II) „fig."; consutis dolis: med udtænkt List, med listige Rænker, Plaut. Pseud. 1,5,126, oftere; men ∾ os, (forbyde at tale), Senec. Ep. 47; — not.: af partic. consutus, 3, er subst. n. consutum, i: sammensyet Klædebon, Gaj. Inst.

con.surgo, surrexi, surrectum, 3, v. n.; I) „egenl."; A) „alm." om levende Væsener: tilsammen el. i Mængde at reise sig el. staae op; vid. Cic. d. Senect. 18, o. id. Verr. 4, 62; - navnl. ogs. i Krigssproget: ∾ ex insidiis, Caes., ligel. absol., Liv. 8, 10; men ibd. 7: ∾ ad ictum iterandum; men „poet.": ∾ in ensem, Virg.; - ∾ tonsis, (hæve sig til Aarerne), id.; men om Taleren, Quintil. 11,3,156; - ogs. (impers.); consurgitur ex consilio, Caes.; cf. Phaedr. 5, 7; — B) „bes." om Ting: at hæve sig, odl., (oftest „poet."); - vid. Lucr. 2, 1111; ∾ in auras, id.; cf. Virg. Aen. 7, 530; men absol. ibd. 120; cf. Plin. Ep. 5, 6: villa ··· consurgit; — II) „meton."; A) om levende Væsener; ∾ ad el. in aliquid, el. absol.: at hæve sig el. at staae op til en vis (bes. fiendlig) Virksomhed; - ∾ ad bellum, Liv. 10, 13, ad res novas, Suet. Caes. 9; - ∾ in arma, Virg., in poenam, Plin.; - consurgunt iterum partes, Lucan.; cf. Tac. Hist. 3, 1; - men ∾ carmine Maeonio, (hæve sig som episk Digter), Ovid. Pont. 3, 3, 31; — B) om Ting og om Begreber: at reise sig el. opstaae, odl.; - vespere ab atro Consurgunt venti, Virg. Aen. 5, 19; ligel. om Vinden: ∾ e terra, Plin.; - men om en Bygning; vid. Tac. Ann. 14, 21; - ogs. „ment."; qua concitatione consurgat ira, Quintil. 1, 11, 12; - men „poet.": consurgit fama, Val. Fl.; df. — consurrectio, onis, f.: Handlingen consurgere el. at reise sig tilsammen, (navnl. som Tegn paa Bifald); ∾ judicum, Cic. Att. 1, 16.

Consus, i, m., [rimel. besl. m. inus. conso f. consulo, hvf. ogs. consul, etc.]: gammel italiensk Guddom; vid. Serv. ad Virg. Aen. 8, 630; - Liv. 1, 9, staaer derfor Neptunus Equestris; - denne Guds Fest hed Consualia; vid. Ovid. Fast. 3, 199 flgd., o. Liv. l. c.

con.sŭsurro, are, v. n.: at hviske, cum aliquo, Ter. Heaut. 3, 1, 61. — consūtĭlis, e, [consuo]: som er syet el. fæstet sammen; ∾ crates, Cassiod. — consutum, i, n., o. consutus, 3, s. und. consuo.

con.tābēfăcio, ĕre, v. a.: fortærer el. hentærer lidt efter lidt, vid. Plaut. Pseud. 1, 1, 19. — con.tābesco, bui, 3, v. n. inch.: hentæres el. hensvinder lidt efter lidt, Plaut. Merc. 1, 2, 92, o. Cic. Tusc. 3, 31; - ogs. „overf.": quam facile scelere vestro contabuistis, Auct. ad Her. 4, 15.

contăbŭlātio, onis, f.: Sammenfoining af Breder el. Tømmer, Stokværk el. Bredegulv, odl.; vid. Caes. B. C. 2, 9, o. Vitruv. 10, 21; af — con.tăbŭlo, avi, atum, 1, v. a.: bedækker el. beklæder med Breder el. Tømmer; ∾ turres, Caes., Liv.; men ∾ pomaria, (indhegne), Plin.; ∾ Hellespontum, (slaae en Tømmerbro el. Flydebro derover), Suet. Cal. 19; cf. Curt. 5, 7. — contabundus, 3, s. und. cunctabundus.

1.contactus, 3: partic. af contingo. — 2.contactus, us, m., [contingo]; I) „egenl.": Berørelse, Virg., Ovid., Plin.; ogs. in pl.: ∾ viriles, Ovid.; — II) „fig.": Berørelse med det Urene; df. Besmittelse, Liv. 4, 30, o. Tac. Ann. 4, 49; — b) ogs. Smitten selv; vid. id. Agric. 30; - ogs. „metonym.": de Besmittede; discedite a contactu, id. Ann. 1, 43.

*contāges, is, f.; som Biform af flgd.: Berørelse, Lucr.; ogs. in pl., id.; o. — contāgio, onis, f.; I) „alm.": Berørelse, Cic. N. D. 2, 55; cf. id. Div. 1, 36; — B) „overf.": Forbindelse, id. Fat. 3; — II) „bes.": smittende Berørelse el. Smitte; A) „egenl." el. physisk; contagione vexari, (om Faarene), Colum.; ∾ lichenis, Plin.; — B) oftere „ment." o. „ethisk"; m. o. ud. gen.; - ∾ sceleris, Cic., criminis, Liv.; cf. Sall. Catil. 10, Liv. 5, 6, oftere, o. Flor. 1, 9; — df. contāgiōsus, 3: smittende, scabies, Veget.; — [l. contingo].

contāgium, i, n., [l. contingo], som Biform af contagio; I) „alm.": Berørelse, Lucr., Plin., Martial.; — II) „bes.": smittende Berørelse el. Smitte; A) „egenl." el. physisk; m. o. ud. gen.; - ∾ morbi, Curt.; oftere in pl.; contagia pestilentiae, Plin.; cf. Virg. Ecl. 1, 51; men absol. contagia, Ovid. Met. 7, 551, o. Hor. Epod. 16, 61; — B) „ment." o. „ethisk": aegrae contagia mentis, Ovid. Trist. 3, 8, 25; ∾ lucri, Hor. Ep. 1, 12, 14.

*contāmen, inis, n.; som sild. Biform af contaminatio: Besmittelse, Tertull.; — contāmĭnābĭlis, e: som kan besmittes, Tertull.; — contāmĭnātio, onis, f.: Besmittelse, mulieris, Tertull.; o. — contāmĭnātor, oris, m.: som skænder el. beskæmmer; ∾ honorum, Lamprid.; — [flgd.].

contāmĭno, avi, atum, 1, v. a., [af inus. tago, hvf. tango]; I) oprdl.: bringer i Berørelse dermed el. med hinanden, forbinder el. blander sammen; men alene forel.; vid. Ter. Heaut. prol. 17, o. id. Andr. prol. 16; df. — II) „alm.": ved Berørelse at smitte el. tilsmudse el. giøre uren; A) „egenl.", Cic. Top. 18, Dig.; men Cic. Pis. 9: contaminatus spiritus, (stinkende Aande); — B) „ment." o. „ethisk"; - ∾ mentem omni scelere, Liv. 40, 3; ∾ se vitiis, maleficiis, sanguine, Cic.; - contaminati facinore, Caes.; — III) partic. contāmĭnātus, 3, ogs. som adj.: smittet med Synd el. Brøde, forbrydersk; - vid. Liv. 2, 37, o. id. 4, 4; - navnl. besmittet med Utugt, Hor. Od. 1, 37, 9, Tac. Ann. 15, 37, o. Suet. Caes. 49; - superl.: ∾ homo omnibus sceleribus, Cic. Prov. cons. 6.

contanter, contatio, s. und. cunctanter, etc. — 1. contatus, 3: nolende, s. cunctatus und. cunctor. — 2. contatus, i, m., [contus]: en med en Pig væbnet Soldat, Veget.

contechnor, atus sum, 1, v. dep. a., [techna]: udfinder listigen, Plaut. Pseud. 4, 6, 34. — contectus, 3: partic. af flgd. — con.tĕgo, xi, ctum, 3, v. a.; I) „alm."; A) „egenl.": bedækker el. tildækker, coria centonibus, Caes., locum linteis, Liv.; ∾ se corbe, Cic. Sest. 38; cf. Virg. Aen. 12, 885; - pelle contectus, Suet.; cf. Liv. 8, 7; - ∾ humo, (begrave), Ovid.; cf. Cic. Arch. 10, o. A.; — B) „overf.": alii fide clientium contecti, Tac. Hist. 3, 73; — II) „bes." ogs.: tildækker for at forvare, forvarer, Caes. B. C. 2, 14; - ogs. tildækker for at skiule; df. bortgiemmer el. skiuler; vid. Cic. Off. 1, 35; — B) df. m. abstracte Objecter; ∾ libidines fronte et supercilio, etc., Cic. Prov. cons. 4; cf. Ter. Hec. 3, 3, 41, o. Tac. Hist. 2, 77.

con.tĕmĕro, avi, 1, v. a.: besmitter el. krænker, torum dominae, Ovid., manus, Martial. — con.temno, tempsi, temptum, 3, v. a.: ringeagter, forsmaaer, foragter; I) med Tings- o. Begrebsobjecter; - vid. Cic. Mur. 37; ∾ res humanas, id.; cf. id. Off. 1, 9 o. 30; ∾ populi voces, Hor.; men ∾ murmura ponti, Lucr., (ikke bryde sig derom); cf. Cic. Agr. 2, 35, o. Ovid. Met. 11, 156; - „poet." ogs. c. inf., Hor. Ep. 1, 1, 29 o. 50; — b) „poet." ogs. m. Tingssubjecter; saxa ··· ictus contemnere sueta, Lucr.; cf. Virg. Ge. 2, 361; — II) med Personsobjecter; vid. Cic. d. Senect. 18, o. Liv. 22, 39, ogs. Hor. Sat. 2, 3, 14; ne

me quidem contemno, (min egen Dom), Cic. Att. 12,21; - fieldn. absol.; vid. Nep. Thras. 2; - ofte ogs. in partic. fut. pass. m. Negation: ikke ringe, ret betydelig; vid. Caes. B. C. 3, 110, Cic. Brut. 77, oftere, o. A.; — III) partic. contemptus, 3, ogs. som adj.: foragtelig, ubetydelig, homo, Cic.; ∾ et sordida vita, id.; - ogs. c. dat., Tac. Hist. 1, 60; - compar.: ∾ vox etc., vid. Cic. d. Senect. 9; men contemptior in dies, Suet.; superl.: ∾ consulum levitas, Cic. Sest. 16.

con.tempĕro, avi, atum, 1, v. a.: blander el. formilder dermed, cantharum mulso, Appul.; - ogs. „overf.": formilder el. tempererer, Vitruv. 9, 4. — *contemplābĭlis, e: sigtende, medende, dextra, Amm.; — ds. adv. contemplabiliter, ferire, id.; — contemplābundus, 3: som iøvrigen beskuer el. betragter, Tertull.; — contemplātio, onis, f.; I) sandselig Beskuelse el. Betragtning, coeli, Cic. Div. 1, 42; ogs. Skyttens sikkre Blik el. Sigte; vid. Plin. 6, 35; — II) den aandige Beskuelse el. Betragtning, naturae, Cic. Acad. 2, 41, o. A.; (ogs. in pl., Gell.); men contemplatio recti pravique, Quintil., virtutum, Tac.; cf. Cic. N. D. 2, 19; — b) sild. ogs.: Hensyn dertil el. derpaa; ∾ liberorum, Justin., Dig.; — [contemplor].

*contemplātīvus, 3: betragtende; ∾ philosophia, (opp. activa), Senec. Ep. 95; — contemplātor, oris, m.: en Betragter, en Beskuer; ∾ coeli ac deorum, Cic. Tusc. 1, 28; — fem. contemplatrix, īcis: Jagttagerinde, Cels., Appul.; — [contemplor]. — 1. contemplatus, 3: partic. af contemplo o. contemplor. — 2. contemplatus, us, m., [contemplor]; Betragtning, Jagttagelse; (in abl. sing.); vid. Ovid. Trist. 5, 7, 66; — b) sild. ogs. pro contemplatu meriti, (med Hensyn derpaa), Macrob.

contemplo, avi, atum, 1, v. a.: activ Biform af contemplor; 1) som verb. fin. alene for- o. efterel.; vid. Plaut. Epid. 3, 3, 2, oftere, o. Nemes. frgm. de Aucup.; — 2) partic. contemplatus, 3, m. pass. Bem., Liv. 30, 36, Amm. — contemplor, atus sum, v. dep. a., [templum]; oprdl. om Auguren: at bestemme Synskredsen (el. templum) til alle Sider, Varr. L. L. 7, 2; ds. „alm.": beskuer el. betragter med Opmærksomhed, giver nøie Agt derpaa; — ds. I) beskuer el. beseer (med Øinene el. legemligen); - vid. Cic. Planc. 1; ogs. ∾ oculis etc., id. N. D. 2, 38; cf. Hor. Sat. 1, 2, 91, o. Cic. Verr. 4, 15; men ∾ loci naturam ab omni parte, Liv. 35, 28; ogs. absol., Ter. Heaut. 4, 1, 4; — II) aandigen at betragte el. betænke; m. o. ud. animo; - et id animo contemplare, quod oculis non potes, Cic. Dejot. 4; cf. id. d. Or. 1, 33, o. id. Off. 1, 43.

con.tempŏrālis, e: samtidig, Tertull. — contempŏrānĕus, e: samtidig, alicui, (med nogen), Gell. 19, 14, in lemmate; o. — contempŏro, are, v. n.: at være samtidig el. paa samme Tid, Tertull.; — [tempus].

*contempte, adv., ligesom contemptim: med Foragt; men alene in compar., Suet., Senec.; — contemptĭbĭlis, e: foragtelig, Dig.; - compar.: ∾ potestas, Lamprid.; — ds. contemptĭbĭlĭtas, atis, f.: Foragtelighed, Foragt, Coel. Aur.; o. — contemptim, adv., d. sædv. Form f. contempte: med Foragt, foragteligen; vid. Liv. 9, 41; ogs. id. 2, 35, oftere, ogs. Tac. Hist. 3, 9 o. 47; - compar. f. und. contempte; — 2) „poet." ogs.: krænkende, haanligen; vid. Lucr. 5, 1125; — [contemno].

*contemptio, onis, f.: Foragt el. Ringeagt; vid. Caes. B. G. 3, 17, o. id. B. C. 3, 60; - ogs. Ligegyldighed (ved Smerter); vid. Cic. Off. 3, 33, o. id. Tusc. 1, 40; o. — contemptor, oris, m.: en Foragter; - ∾ Divum Mezentius, Virg. Aen. 7, 648; ligel. ∾ Superum, Ovid., religionum, Suet.; ogs. som er ligegyldig derved el. hævet derover; - ∾ gratiae, divitiarum (Cato), Liv. 39, 40; minime sui contemptor (Cicero), Quintil.; — b) ogs. m. abstracte Subjecter; ∾ lucis animus, Virg. Aen. 9, 205; cf. Sall. Jug. 64: contemptor animus etc.; — ds. fem. contemptrix, īcis, Plaut.; ∾ Superum propago, Ovid. Met. 1, 161; - ogs. „overf." om Ting og om Begreber; ∾ frigorum eruca, Plin.; — [contemno].

1. contemptus, 3: partic. o. adj. af contemno. — 2. contemptus, us, m., [contemno]; 1) act.; vid. Quintil. 1, 3, 80; ∾ pecuniae, id., famae, Tac., sui, Suet.; — 2) pass.; contemptu ··· laborare, Liv. 6, 2; cf. Ovid. Met. 13, 859; contemptui esse alicui, Caes. B. G. 2, 30; - ogs. in pl., Lucr.

con.tendo, di, tum, v. a. o. n.; d. forstærkede tendo: spænder el. trækker meget stærkt el. fast; I) „egenl."; A) „alm."; - ∾ arcum, Virg., Ovid.; cf. Cic. Tusc. 2, 24; ∾ fides nervis, id.; ∾ ilia risu, Ovid.; cf. Lucr. 4, 810; — B) „meton.", (causa pro effectu): at rette derhen, at afskyde; - ∾ hastam, Virg., tela id.; ∾ sagittas nervo, Sil.; cf. Virg. Aen. 5, 520; — II) „fig." o. „ment.": at anspænde el. anstrænge (Aandskræfterne), at drive med Iver; - (in neutr.: iøvrigen at anstrænge sig derfor); A) „alm."; 1) som act. el. c. acc.; - in quo (onere) omnes nervos ··· contenderem, Cic. Verr. Act. 1, 12; ∾ summas vires de palma, Lucr.; men ∾ causam, (forfølge en Strid), id. 4, 472; ligel. ne omnia contendamus, Cic. Verr. 2, 21; - ∾ animum in curas, Ovid.; ∾ remis, ut etc., Caes. B. G. 5, 8; men ibd. 1, 31: se id contendere et laborare, ne etc.; - ogs. c. inf.; hunc locum oppugnare contendit, ibd. 5, 21; — 2) som neutr.; quantum labore contendere (potes) etc., Cic. Off. 3, 2; — B) „bes."; 1) at rette el. styre derhen; (som neutr.: at skynde sig el. at ile derhen); a) som act. el. c. acc.; - ∾ nocte una tantum itineris, Cic. R. Am. 31; cf. Plaut. Cist. 2, 1, 58; - oftere c. inf.; ∾ in provinciam reverti, Caes.; cf. id. B. G. 1, 10 o. 23, ogs. Virg. Aen. 1, 158; — b) oftest som neutr.; ∾ in Italiam magnis itineribus, Caes.; ∾ ex eo loco ad flumen, id.; ∾ Lacedaemonem, Nep., domum, Caes.; - quum ad ultimum animo contendissemus, etc., Cic. Mur. 31; cf. id. Off. 2, 13, o. id. Phil. 14, 12; — bb) saal. ogs. in neutr.; a) at maale sig dermed, med Ord el. Handling at kappes el. kæmpe dermed; - m. cum, el. m. contra el. adversus, el. c. dat., el. m. inter se, el. absol.; - ∾ cum Sequanis bello, Caes., cum aliquo armis, Cic.; cf. Sall. Catil. 53, o. id. Jug. 4; ligel. ∾ cum aliquo de principatu, Nep.; cf. Cic. R. Am. 47; ∾ contra populum Rom. armis, Caes.; cf. Cic. Off. 1, 31, o. Anton. ap. Cic. Att. 14, 13, A; - men „poet."; quid enim contendat hirundo Cygnis? Lucr. 3, 6; cf. Prop. 1, 7, 3; - fremdeles: ∾ inter se de principatu, Caes.; men id. B. G. 2, 9, in pass. impers.; - endel. absol.; ∾ proelio, Caes., magis virtute, quam dolo, id.; ligel. in pass. impers., vid. Cic. Caecin. 23; — b) navnl. ogs.: paa en Auction at byde omkaps med nogen; vid. Cic. Verr. 3, 42; — 2) som act.; a) sammenlignende at holde sammen dermed el. imod hinanden, at sammenligne; - saal. m. cum, Cic. N. D. 3, 4: contendere rationem meam cum tua ratione; cf. id. R. Am. 33, o. Tac. Ann. 4, 32; - men forel. m. ad, Att. ap. Non.; ligel. „poet." c. dat.; vid. Hor. Ep. 1, 10, 26; - endel. absol.; ∾ ipsas causas, quae etc., Cic. Catil. 2, 11; ∾ vetera et praesentia, Tac.; cf. id. Ann. 12, 1; — b) iøvrigen at begiere el. søge at naae; - m. o. ud. ab aliquo, o. m. flgd. ut el. de el. ne, ogs. absol.; - vid. Cic. Quint. 24, o. id. d. Or. 1, 36; ∾ omni opere, ut etc., Suet.; ligel. contendere, ne etc., id.; men Cic. Off. 2, 20, absol.: ne quid contra aequitatem contendas, ne quid pro injuria; — c) iøvrigen at paastaae el. forsikkre; sædv. m. acc. c. inf.; vid. Cic. Planc. 19, Quintil. 2, 5, 25, Nep. Them. 7, Hor. Ep. 1, 16, 37, o. A.; ogs. absol., Cels. praef.; — III) partic. contentus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl.": spændt, stram, funis, Hor. Sat. 2, 7, 20; cf. ibd. 97; men ∾ corporibus (ferre onera), Cic. Tusc. 2, 23; cf. Virg. Ge. 3, 536; men contentis

oculis prosequi aliquem, Suet. Tib. 7; cf. Lucr. 1, 335; men ~ voce dicere, Cic. Orat. 17; — B) „fig.": anstrængt, ivrig, vid. Lucr. 4, 961; ~ studio cursuque (venire ad aliquid: om Taleren), Cic. Sest. 6; cf. Ovid. Met. 15, 515; - compar. contentior, Amm.; superl. contentissimus, Appul.

contĕnĕbrasco, avi, 3, v. n. inch., [tenebrae]: at blive aldeles mørkt; quoad contenebravit, Varr. — con.tĕnĕbro, avi, atum, 1, v. a.: formørker, Tertull.

1. contente, adv., [contendo]: anstrængt, med Anstrængelse, dicere pro se, Cic. Tusc. 2, 24; - compar.: ~ mittere vocem, etc., id. ibd.; superl., Appul. — 2. contente, adv., [contineo]: indskrænket, knapt, sparsomt; ~ habere aliquem, (holde knapt), Plaut. Asin. 1, 1, 61.

contentio, onis, f., [contendo]: Anspændelse el. Anstrængelse af de legemlige el. aandelige Evner; I) „alm."; ~ et summissio vocis, Cic. Off. 1, 41; cf. id. d. Or. 1, 61, (hvor pl.); ~ animi, (opp. relaxatio), id. ibd. 2, 5; men ~ disputationis, ibd. 3, 61; ~ honorum, id., dignitatis, Quintil., libertatis, Liv.; — II) „bes."; A) Kamp el. Strid (med Vaaben el. med Ord); Væddestrid, odl.; - contentiones proeliorum, Cic.; cf. id. Off. 1, 38; ~ cum aliquo de aliqua re, Quintil.; ogs. ~ inter aliquos de aliqua re, Cic.; — B) sammenlignende at holde imod hinanden, d. e. Sammenligning; vid. Cic. Off. 1, 17 o. 48; ~ quaedam hominum, id. Planc. 2, fortunarum, id. Pis. 22; — 2) ds. „technisk"; a) i Rhetoriken: Sammenstilling af de modsatte Tanker, Auct. ad Her. 4, 15, Cic., Quintil.; — b) i Grammatiken: Comparationen, Varr.

contentiōse, adv.: stridbart, heftigen, dicere, Hieron.; - compar., Quintil. Decl.; superl., Augustin.; af — contentiōsus, 3, [contentio]: fuld af Strid el. Trætte, trættekjær, haardnakket; ~ oratio, Plin. Ep., jurisdictio, Dig.; compar., Augustin. — contento, are, v. a., intens. af contendo: holder el. tvinger dertil, Vulg. — 1. contentus, 3: anspændt el. anstrængt; partic. o. adj. af contendo. — 2. contentus, 3: tilfreds; partic. o. adj. af contineo.

con.tĕrebro, are, v. n.: aldeles at gjennembore, ossa, Coel. Aur. — contĕrĕbrōmia, ae, f., [contero, Bromius], Libya: det af Bromius el. Bacchus gjennemvandrede Libyen, (comisk Ord), Plaut. Curc. 3, 76. — con.termino, are, v. n.: at grændse dertil, alicui, Amm.; af — conterminus, 3, [terminus, i]: som grændser dertil, som findes derved; c. dat.; - ~ morus fonti, Ovid.; cf. Plin. 13, 28; - „poet." ogs. „overf.": ~ virtus morti, Stat.; - sjeld. ogs. c. gen. o. abl., Appul.; - ogs. absol.: Pompejus numquam mercatus est agrum conterminum, Plin. 18, 7; — 2) som subst.; a) in neutr.: Naboegn el. Grændse; in contermino Arabiae, Plin.; cf. Tac. Ann. 6, 30; — b) in m., conterminus, i: en Nabo, Colum. — conterno, avi, atum, 1, v. a., [terni]: trefordobler, Hygin.; - denne Handling: conternatio, onis, f., id.

con.tĕro, trivi, tritum, 3, v. a.; I) „egenl.": knuser el. støder smaat el. fint, (oftest hos Lægerne); - ~ radicem in pulverem, Plin., aliquid in vino, id., cum aliquo, Varr.; cf. Ovid. Met. 14, 41, o. Lucr. 4, 700; — II) oftere „fig.": at gnide el. knuse i Stykker, at opslide el. fordærve el. fortære; A) „alm." om legemlige Gjenstande; ~ supellectilem diversis officiis, Quintil.; ~ (librum) legendo, Cic.; ~ boves (sc. arando), Lucr.; cf. Tac. Agric. 31; ~ viam sacram, (ofte at spadsere derpaa), Propert.; — B) „bes."; 1) om Begreber, navnl. om Tiden: at tilbringe (el. slide), odl.; m. in, el. c. abl., el. absol.; - ~ aetatem in litibus, Cic., diei brevitatem conviviis, id.; cf. Sall. Catil. 4, o. Prop. 1, 7, 9; ogs. m. flgd. dum, Plaut. Cas. 3, 3, 4; — 2) om Personer; a) ~ se, el. conteri in aliqua re, (slide sig op deri el. derved), vid. Cic. Fin. 1, 21, o. id. d. Or. 1, 58; — b) ~ aliquem, (nedtræde el. mishandle), Plaut.; — 3) om andre Gjenstande; a) ~ operam frustra, (spilde sin Umage), Ter. Phorm. 1, 4, 32; men quae etc., ea jam contrivimus, (have vi udtømt), Cic. Att. 9, 4; — b) ogs. „ment."; ~ injurias oblivione, (bringe dem i Forglemmelse), id. Fam. 1, 9; cf. id. Tusc. 5, 30; — III) partic. contritus, 3, ogs. som adj.: forslidt, bekiendt; ~ proverbium vetustate, Cic.; ~ praecepta, id. d. Or. 1, 31; cf. id. Sest. 40: quod jam contritum contemptumque etc.

conterrānĕus, i, m., [terra]: Landsmand, (verbum castrense), Plin. praef., inc. — con.terrĕo, ŭi, ĭtum, 2, v. a.: stærkt el. heftigen at forskrække; oftest c. abl.; vid. Cic. d. Or. 1, 49, Liv. 3, 11, o. A.; - ogs. absol. el. ud. abl., Ovid. Met. 6, 287, o. A. — conterritus, 3: partic. af frgd. — contessĕrātio, onis, f.: Gjestevenskab el. Venskab, Tert.; af — contessĕro, are, v. n., [tessera]: slutter Venskab ved Hjelp af tesserae, Tert.

contestātio, onis, f., [contestor]; 1) i Retssproget: Bevisførelse igjennem Vidner, Vidneførelse, Dig.; — 2) udenfor Retssproget; a) Bevidnelse, Forsikkring, Paaberaabelse, Gell. 10, 3; — b) indstændig Bøn el. Begjering, Cic. frgm. Corn. 1; — ds. dem. contestātiuncŭla, ae, f.: liden Tale el. Begjering, Sidon. — contestĭficans, tis, partic. adj., [testificor]: tillige el. derhos bevidnende el. forsikkrende, Tertull.

con.testor, atus sum, 1, v. dep. a.; oprdl.: sammenkalder Vidnerne; ds. I) i Retssproget: ~ litem, (at indlede en Proces ved Indkaldelsen af Vidner); vid. Cic. R. Com. 18; - ogs. „alm.": at stille Vidner i en Retssag; vid. id. Att. 16, 15; — B) ogs. pass.; lite contestata, Cic. R. Com. 11 o. 12, o. Dig.; — b) ds. neutr. abl., contestato, som adv.: ved Hjelp af Vidner, Dig.; — II) udenfor Retssproget: kalder til Vidne, beraaber mig derpaa; - ~ deos hominesque, Cic. Verr. 4, 29, coelum noctemque, id. Flacc. 40; cf. Caes. B. G. 4, 25; — B) pass. o. „overf.": contestata virtus majorum, (bevist, d. e. vis el. uimodsigelig), Cic. Flacc. 11.

con.texo, xŭi, xtum, 3, v. a.; I) „alm.": væver el. føier el. binder sammen dermed el. med hinanden; - vid. Cic. N. D. 2, 63, Caes. B. G. 4, 17, o. Tac. Ann. 4, 49; ogs. c. dat.; ~ lilia amarantis, Tibull.; men Lucr. 3, 695: ~ animos (sc. corpori); — B) „fig."; ~ extrema cum primis, (i en Udarbeidelse), Quintil.; cf. Cic. Fam. 5, 12; ~ partes, Quintil.; - ~ interrupta, (optage den afbrudte Materie), Cic. Leg. 1, 3; in verbis singulis et contextis, Quintil.; — II) „bes.": forarbeider el. forfærdiger ved at sætte el. føie tilsammen; A) „egenl."; men sædv. m. Materiens abl.; vid. Virg. Aen. 2, 112, Colum.; — B) „fig."; ~ orationem, Quintil., librum, Senec., (at udarbeide); men ~ de sili, Plin., (at afhandle denne Vært); - ~ crimen, (opdigte), Cic. Dejot. 6; — III) ds. partic. contextus, 3, ogs. som adj.: som har indre Sammenhæng, sammenhængende, forbunden; ~ corpora, (opp. diffusa), Lucr.; ~ oratio, Quintil.

*contexte, adv.: i Forbindelse, i Sammenhæng, Cic. Fat. 14; — contextim, adv., ligesom frgd.: sammenhængende, Plin. 10, 74; — contextio, onis, f.: Sammenføining el. Sammensætning; - ~ et resolutio numeri, Macrob.; — 2) „overf."; ~ classis, Auson.; o. — contextor, oris, m.: som sammensætter el. forfærdiger (et Skrift, odl.), Cod. Theod.; — [contexo]. — 1. contextus, 3: partic. o. adj. af contexo. — 2. contextus, us, m., [contexo]: Sammenføining, Sammensætning, Forbindelse; I) „egenl."; ~ corporum, Lucr., aedificiorum, Dig., ratis, Auson.; — II) „fig.", navnl. m. Hensyn paa Talen og Tanken; - vid. Cic. Part. or. 23, o. id. Fin. 5, 28; ~ rerum ac verborum, Quintil.; ~ lenis et fluens, id.; ~ litterarum: Bogstavfølgen, id.; in contextu operis, Tac. Hist. 2, 8.

contĭcĕo, ēre, v. n., [taceo]: er aldeles taus el. stum, Hieron.; df. — **conticesco**, (conticisco, Plaut.), tĭcŭi, 3, v. n. inch.: bliver stille, forstummer; I) „egentl."; ∾ ad aliquid, Quintil.; cf. Cic. Catil. 3, 5, o. Virg. Aen. 2, 1, in.; — B) „bes." ogs. om Stemmen el. Talen; „poet." ogs. om Instrumenter og om Naturlyd; - vid. Cic. Phil. 14, 12; men conticuere tubae, Martial., undae, Ovid.; cf. Hor. Ep. 1, 18, 43; — II) „overf.": at blive stille, at forstumme, at ophøre el. aflade; - vid. Cic. Off. 2, 1, o. id. Pis. 12, oftere; ∾ tumultus, Liv., furor, id.; df. — **conticinium**, i, n.: Nattens første Stilhed, den første Del af Natten, Varr., Plaut. Asin. 3, 3, 96. — **conticisco**, ĕre, s. und. conticesco.

contĭger, ĕri, m., [contus, gero]: Spydbdrager, Paul. Nol. — **contignatio**, onis, f.: Sammentømring; df. „concret": det sammentømrede Bjælkelag, Stokværk, Caes. B. C. 2, 9, Liv. 21, 62, Vitruv., o. A.; af — **contigno**, (avi), atum, 1, v. a., [tignum]: forsyner med Tømmer el. Bjælker, Caes., Plin.

contĭgŭe, adv.: i Berørelse dermed, i Nærheden deraf, Capell.; af — **contĭgŭus**, 3, [contingo]; I) act.: ligesom berørende, d. e. tilgrændsende, nærliggende, m. o. ud. dat.; - contiguas habere domos, Ovid. Met. 4, 57; cf. Tac. Ann. 2, 60; men Ovid. A. A. 3, 140, om Ennius: emeruit ··· Contiguus poni, Scipio magne, tibi; — II) pass.: som kan naaes, Virg. Aen. 10, 475 (Serv.)

contĭnens, tis: partic. o. adj. af contineo; df. — **contĭnenter**, adv.; I) „egentl."; a) i Rummet: sammenhængende, i Rad el. Række, sedere, Catull. 37, 6; — b) i Tiden: uafbrudt, uden Ophør; ∾ tota nocte ire, (marschere), Caes. B. G. 1, 26, o. ibd. 3, 8; cf. Liv. 25, 7; ∾ imagines ferri, Cic. N. D. 1, 39; — 2) „fig." o. „ethisk": afholdent el. maadeholdent; ∾ vivere, id. Off. 1, 30; - superl., Augustin.

contĭnentia, ae, f., [contineo]; I) „alm.": Holden el. at holde tilbage; vid. Suet. Claud. 32; — B) df. især. „fig." o. „ethisk": Maadehold el. Afholdenhed, Tæmmelsen af Lyster og Lidenskaber, Grækernes ἐγκράτεια; - vid. Cic. Off. 2, 21, ogs. id. Verr. 4, 52; s. ogs. Sall. Catil. 2, o. Caes. B. G. 7, 52; — II) „bes." o. sild. ogs.; A) Berørelse, Grændse, Naboskab, regionum, Macrob.; — B) ligesom Begrændsning; df. „overf.": Indholdet, operis, (af et Værk), Macrob.; - de Expositione Virgilianae Continentiae: Titelen paa et Skrift af Fulgentius.

contĭnĕo, tĭnŭi, tentum, 3, v. a. o. n., [teneo]; I) act.: at holde derom, at holde sammen; A) „alm."; I) „egentl."; - mundus omnia complexu suo coërcet et continet, Cic. N. D. 2, 22; men Lucr. 1, 818: contineri cum aliquo, (holdes sammen el. forbindes dermed); men Cic. Verr. 4, 52: insula ponte ··· continetur; ∾ vitem levi nodo, (ombinde), Plin.; — b) df. ogs. in pass. om Localiteter: at omgives el. indesluttes el. begrændses deraf; - undique montibus contineri, Caes.; cf. id. B. G. 1, 1 o. 2, oftere; — 2) „overf."; vid. Cic. Arch. 1, fin.; — B) „bes."; 1) m. Bibegr. af Fasthed el. Varighed el. Vedblivren: at holde sammen el. samlet, at holde fast, at beholde el. bevare; - ∾ exercitum, Liv. 28, 2; cf. Cic. Vat. 5; arida continent odorem diutius, Plin.; — b) „fig."; vid. Cic. Off. 1, 29; ∾ reliquos in officio, Caes.; ∾ se in exercitatione, Cic., in studiis, id.; — 2) m. Bibegr. af Standsning: at holde fast el. tilbage, at indskrænke el. indeslutte; - ∾ milites sub pellibus, Caes., exercitum castris, ogs. copias in castris, id.; - ∾ se ruri, Ter., domi, Suet.; ∾ suo se loco, Caes.; ∾ sese intra silvas, id.; — b) „fig.": at indskrænke el. begrændse, at holde i Tømme; - ∾ appetitiones animi, Cic.; ∾ oppida magis metu, quam fide, Liv. 30, 20; cf. Quintil. 1, 3, 6; ∾ temeritatem ab omni lapsu, Cic.; cf. Sall. Jug. 15, o. Hor. Od. 1, 35, 37; men Cic. Parad. 3, 1: ∾ se in aliqua libidine; - vix me contineo, quin etc., Ter. Eun. 5, 2, 20; ligel. vix contineor, id.; men Cic. d. Or. 1, 47: quae continet etc., (hvad han beholder hos sig selv); cf. Ter. Eun. 1, 2, 23; — 3) m. Bibegr. af et Omfang el. Indhold: at omfatte el. indeholde, odl.; - ∾ in se vim caloris, Cic.; cf. Caes. B. G. 1, 38, ogs. Liv. 5, 52, o. Hor. Ep. 1, 2, 8; quartus liber ··· continebit etc., Quintil.; — b) df. ogs. in pass.: at bestaae deri el. deraf, at beroe derpaa, odl.; - venis et nervis et ossibus contineri, (bestaae deraf), Cic. N. D. 2, 23; cf. id. Div. 1, 14; ligel. quo (foedere) nostra omnia continentur, Liv. 41, 23; — II) neutr.: at holde el. hænge sammen; men som verb. fin. alene sjeldent; - utroque commeatus continet, (Gangen hænger sammen med begge Steder), Plaut. Stich. 3, 1, 44; - (sutura) si non continet, (holder ikke), Cels.; — III) hertil er endnu at mærke; A) partic. **continens**, tis, som adj.; 1) „egentl."; aa) „alm."; a) om Stedet: tilgrændsende, nærliggende; c. dat., el. m. cum, el. absol.; - ∾ aër mari, Cic.; cf. id. Caecin. 4; men quae (pars) cum Cilicia continens est, id. Fam. 15, 2; men continentes silvas et paludes etc., Caes. B. G. 3, 28; cf. Hor. Od. 2, 18, 22; - ogs. subst.: continentia urbis, (Forstæderne), Dig.; — b) om Tiden: som følger strax derpaa, Caes. B. C. 3, 84; ogs. om det, som skeer i Tiden: timorique ··· malum continens fuit, Liv. 5, 39; cf. Cic. N. D. 1, 11; — bb) „bes.": som hænger sammen med sig selv, sammenhængende el. uafbrudt; a) med Hensyn paa Stedet; - ∾ agmen migrantium, Liv. 1, 29, oftere; men ∾ terra, Varr., Cic. frgm. ap. Non., Nep.: Fastlandet el. **Continenten**; oftere subst. **continens**, tis, f., (abl. e o. i), Caes., Nep., Liv., o. A.; — b) i Tiden; ∾ labor omnium dierum, Caes.; ∾ bella, id., itinera, Liv.; ∾ spiritus, Cic. d. Or. 3, 57; ex continenti (sc. tempore), ligesom continuo: uden Ophold, Justin.; ligel. in continenti, Dig.; — 2) „fig."; a) „ethisk": som tæmmer sine Lyster og Lidenskaber, afholden el. maadeholden, Grækernes ἐγκρατής, Cic. Fam. 9, 19, Nep. Ep. 3, o. A.; - compar.: ne continentior in vita hominum, quam etc., Caes. B. C. 1, 23; superl.: ∾ homines, Cic. Parad. 1, 2; cf. Suet. Aug. 72; — b) i Rhetoriken, som subst.: **continens**, tis, n.: hvorpaa det Hele beroer; continens causae: Hovedsagen, Cic. Part. or. 29, id. Top. 25, Quintil. 3, 11, in.; — B) partic. **contentus**, 3, som adj.; men især. „fig." o. „ethisk": som holder sig tilbage fra heftig Attraa el. Lidenskab; df. fornøiet, tilfreds; - oftest c. abl., undert. ogs. absol., el. c. inf.; - contentum suis rebus esse, Cic. Parad. 6, 3; cf. Hor. Sat. 1, 4, 108, oftere, ogs. Cic. Brut. 35, o. Plaut. Poen. 2, 15, (hvor compar.); - men c. inf.: Vell. 2, 49, o. Ovid. Met. 1, 461, oftere; cf. Quintil. 4, 2, 128, oftere.

1. **contingo**, tĭgi, tactum, 3, v. a. o. n., [tango]: rører derved, tager derpaa, berører; I) „egentl."; A) „alm."; - ∾ cibum terrestrem rostris, (om Dyrene), Cic. N. D. 2, 47; ∾ funem manu, Virg., terram osculo, Liv.; cf. Ovid. Trist. 1, 3, 44; men „poet." om den af Lykken Begunstigede: ∾ summa sidera plantis, Prop.; ligel. hyperbolisk om Bierget Taurus, Tibull. 1, 7, 15; - ogs. ud. abl.; vid. Ovid. Met. 11, 111, o. Cic. N. D. 2, 47; men ∾ manus consulum, (neml. lykønskende, odl.), Liv. 28, 9; — B) „bes."; a) at røre derved, d. e. at spise el. nyde deraf; især. „poet."; - ∾ cibos ore, Ovid.; cf. Hor. Sat. 2, 3, 113; ∾ aquas, Ovid., fontem, id.; — b) ved sin Beliggenhed at berøre, at naae el. grændse dertil; - vid. Caes. B. G. 7, 7, o. ibd. 5, 43; coloniae Illyricum contingentes, Suet. Aug. 25; ∾ inter se (stationes), Caes. B. C. 1, 21; — c) ved sin Bevægelse at naae el. komme el. lange derhen el. dertil; især. „poet."; - cursu contingere metam, Hor. A. P. 412; cf. Virg. Aen. 5, 18; ∾ auras, (berøres af Luften), Ovid.; ∾ avem ferro, (træffe

den), Virg.; ogs. om Stemmen: ∾ aures, Ovid.; men aevi contingere florem, Lucr. 1,565; — II) „fig."; A) „alm.": at vedrøre; - quos ··· publicae fortunae contingebat cura, Liv. 22, 10; cf. Ovid. Trist. 3, 4, 78, o. Prop. 1, 1, in.; — B) „bes."; 1) at besmitte el. betynge med en Synd el. Brøde; sædv. in partic. perf.; - contactos eo scelere etc., Liv. 21, 48; cf. id. 4, 9, oftere; men equi ··· nullo opere contacti, Tac. Germ. 10; cf. Liv. 6, 28; — 2) at staae i Berørelse el. Sammenhæng dermed, at vedrøre el. angaae; - ∾ aliquem sanguine atque genere, Liv.; cf. Suet. Aug. 4, oftere; ogs. absol., Hor. Sat. 2, 6, 52; cf. Liv. 34, 23; — 3) at naae el. opnaae el. finde, odl.; - quum animus naturam sui similem contigit etc., Cic. Tusc. 1, 19; — b) oftere om Tildragelser og Begivenheder: at møde el. træffe, at vederfares, at blive til Deel, at lykkes, odl.; c. dat., sieldn. c. acc., oftere absol.; - Cui tam subito contigerint tot commoda, Ter. Eun. 5, 8, 3; cf. Cic. d. Or. 1, 35, o. id. Off. 1, 43, oftere, ogs. Caes. B. G. 1, 43, Suet., Hor., o. A.; quod (at geraade i Trældom) ··· potentibus populis saepe contigit, Cic. Tusc. 5, 6; cf. id. Catil. 1, 7; - hertil kan ogs. føies inf.; vid. Hor. Ep. 1, 17, 36, o. id. ibd. 2, 2, 41; ligel. contigit mihi cognoscere (eos), Quintil.; - ogs. tilføies undert. Prædicatets Dativ; vid. Vell. 2, 124; men volo hoc oratori contingat, ut etc., Cic. Brut. 81; cf. id. Phil. 5, 18; — c) saal. ogs. c. acc.; sortiti sunt etc.; sors Tyrrhenum contigit, (traf ham), Vell. 1, 1; quae palma frugum contingit Italiam, Plin. 18, 29; - oftere absol.; Hanc mihi expetivi; contigit, Ter. Andr. 4, 2, 13; cf. Hor. Ep. 1, 15, 44; - ogs. m. flgd. abl.; quia memoria atque actio natura, non arte, contingant, Quintil. 3, 3, 4; - ogs. m. flgd. ex o. in, id. 11, 1, 53, o. id. 1, 5, 3; ogs. m. flgd. inf., Hor. A. P. 51, o. Quintil.; endel. m. flgd. ut; si enim continget, ut etc., id. 4, 1, 7; cf. Plaut. Amph. 1, 1, 32.

2. con.tingo, (-tinguo), ĕre, v. a.: væder el. befugter; - vid. Lucr. 1, 957: oras ··· contingat mellis ··· liquore; cf. Virg. Ge. 3, 403; — 2) ogs. „overf.": Museo contingens cuncta lepore, Lucr. 1, 933.

*contĭnŭanter, adv.: i en uafbrudt Række, uafbrudt, Augustin.; — contĭnŭāte, adv.: = frgd., Fest. pag. 145; — contĭnŭātim, adv.: strax derpaa, Augustin.; o. — contĭnŭātio, onis, f.: sammenhængende Række, Fortsættelse; ∾ seriesque rerum, Cic.; ∾ imbrium, Caes., laborum, Suet., causarum, Cic.; cf. Liv. 41, 15; — 2) i Rhetoriken; ∾ verborum, Cic. d. Or. 1, 61: Perioden; ligel. absol. continuatio, id. Orat. 61, o. Quintil.; — [2. continuo]. — contĭnŭe, adv.: sammenhængende, uafbrudt, (for- o. efterel. f. 1. continuo), Varr., Non.; o. — contĭnuĭtas, atis, f.: sammenhængende Række, Varr.; ∾ spinae, Plin. 8, 44; — [af continuus].

1. contĭnŭo, abl. neutr. som adv., s. und. continuus. — 2. contĭnŭo, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), [continuus]; I) „alm.": bringer i Sammenhæng, sammenføier el. forbinder i Rummet; c. dat., el. absol.; - ∾ aedificia moenibus, Liv. 1, 44; cf. Hor. Od. 3, 16, 43; ogs. in med.: continuari alicui, (grændse dertil), Tac. Germ. 45; cf. Cic. N. D. 2, 45; - binas domos continuare, Sall. Catil. 20; cf. Cic. Agr. 3, 4; - ∾ verba, Cic., ogs. verba verbis, Quintil., (ordne Ordene til en Periode); cf. Cic. N. D. 1, 20; — 2) med Hensyn paa Tiden; ∾ iter die et nocte, (uafbrudt at fortsætte), Caes.; ∾ magistratum, (forlænge sin Embedstid), Sall. Jug. 37, men alicui (en Andens), Liv. 38, 33; cf. Vell. 2, 91; ∾ dapes, Hor.; men ∾ funera, vid. Liv. 1, 46; - hiemi continuatur hiems, Ovid. Pont. 1, 2, 26; cf. Liv. 2, 54, o. Tac. Agric. 41; — not.: som v. neutr. rimel. alene hos Cels.: febres continuant, (vedblive el. vedvare).

contĭnŭus, 3, [contineo]; I) som i Rummet hænger sammen dermed el. i sine Dele, uafbrudt el. fortløbende; c. dat., oftere absol.; A) „egenl." el. om Ting; - ∾ aër terrae, Senec.; Leucada continuam etc., (sammenhængende med Fastlandet), Ovid. Met. 15, 289; cf. Liv. 30, 5 o. 6; - ∾ montes, Hor., agri, Suet.; cf. Tac. Ann. 2, 6; ∾ mare, id.; — b) subst. continuus, i, m.: bestandig Ledsager, principis, Tac. Ann. 6, 26; — B) „overf." om Begreber; plures continuae translationes etc., Cic. Orat. 27; ∾ expositio, (opp. partita), Quintil.; ∾ oratio, id.; — II) som i Tiden følger derpaa el. hænger sammen dermed, uafbrudt, odl.; - ∾ dies quinque ex eo die, Caes.; ∾ annos prope L., etc., Cic. Verr. Act. 1, 13; - ∾ bella, vid. Liv. 10, 31; ∾ duo triumphi etc., id. 41, 7; ∾ incommoda, Caes.; ∾ messe senescit ager, Ovid.; - ogs. om Personer, som uafbrudt afløse hinanden; vid. Tac. Ann. 12, 25, o. Suet. Claud. 20; men Tac. Ann. 11, 5: som uafbrudt fortsætter noget; — 2) bs. abl. n. continuo, som adv.; aa) „alm." som Tidspartikel, ligesom statim o. αὐτίκα: strax derpaa, uden Ophold; a) m. d. tilsvarende Tidspartikler: ubi, ut, postquam, etc.; - vid. Ter. Heaut. 2, 3, 36, Cic. Verr. 4, 23, Hor., o. A.; ligel. m. quum, Cic. Fam. 9, 14, o. ibd. 10, 22; ligel. m. si o. sin, Ter. Andr. 2, 3, 24, o. Hor. Sat. 2, 3, 160; — b) absol.: continuo hic ero, (jeg kommer strax), Plaut.; ubi occurrendum continuo, Quintil.; cf. Cic. R. Com. 6; — bb) „bes." ogs.; a) i den logiske Følgeslutning, ligel. m. si el. quum etc., el. absol.; vid. Cic. R. Am. 33, oftere; ligel. spørgende, id. Tusc. 3, 18; — b) om en meget nær Tidsfølge: strax efter; vid. Cic. Lael. 3; ligel. Ter. Eun. 3, 2, 40; — c) ligesom d. for- o. efterel. continue: uafbrudt, i sammenhængende Række; Quintil. 2, 20, 3, o. id. 9, 1, 11.

con.tŏgātus, i, m.: Medlem af den samme Ret, Ammian. — con.tollo, ĕre, v. a., forel. f. confero: fører sammen dermed; contollam gradum, Plaut. Aul. 5, 6. — con.tŏnat, are, v. impers.: det tordner stærkt, Plaut. Amph. 5, 1, 42.

contor, ari, s. und. cunctor. — con.torqueo, torsi, tortum, v. a.: tillige el. stærkt at dreie el. svinge el. hvirvle; I) „egenl."; a) nærmest om Vaaben; - ∾ hastam viribus, Ovid., spicula lacertis, Virg.; contorto verbere (sc. fundae), Ovid.; — b) ogs. om andre Gjenstande; - ∾ navem quolibet, Lucr., proram ad laevas undas, Virg.; cf. Cic. N. D. 1, 10; men vertex est contorta in se aqua, Quintil.; cf. Virg. Ge. 1, 481; — II) „fig."; ∾ auditorem etc., Cic. Or. 2, 70; „bes." ogs. om Foredragets dristige Vendinger; id. Orat. 20, o. id. Div. 2, 51; — III) partic. contortus, 3, ogs. som adj., navnl. ogs. om Talen og Tanken; 1) ligesom stærkt snoet, d. e. stærk el. kraftfuld; - ∾ et acris oratio, Cic. Orat. 20; cf. Quintil. 9, 4, 116; — B) indviklet, forviklet, vanskelig; - ∾ et difficilis res, Cic. d. Or. 1, 58; cf. id. Acad. 2, 24.

con.torrĕo, ŭi, 2, v. a.: fortørrer, herbas pubentes, Amm. — *contorte, adv.; alene „fig.": indviklet, dunkelt, dicere, Cic. Inv. 1, 20; ligel. in compar., id. Tusc. 3, 10; — contortio, onis, f.: Svingning, Omdreining, dextrae, Auct. ad Her.; — 2) bs. „fig.": contortiones orationis, Cic. Fat. 9; o. — contortor, oris, m.: som fordreier el. forvirrer; - ∾ legum, Ter. Phorm. 2, 3, 27; — [contorqueo]. — contortŭlus, 3, demin. af contortus: meget forviklet el. forvirret el. vanskelig, conclusiunculae, Cic. Tusc. 2, 18. — contortuplĭcātus, 3, [contortus, plico]: som er sammensat paa en forviklet el. forvirret Maade, nomina, Plaut. Pers. 4, 6, 26. — contortus, 3: partic. o. adj. af contorqueo.

contra, adv. o. praepos., [oprdl. abl. af inus. conterus af con-, hvortil ogs. hører contro- i visse Sammensætninger]; nærmest om Stedforholde: ligeoverfor, derimod; bs. „overf." om Handlinger: modsat, derimod; I) som adv.; A) om Stedforholde: ligeover-

for, paa den modsatte Side; - omnia contra circaque, Liv. 5, 37; templa vides contra, Ovid.; cf. Virg. Aen. 6, 23, o. Tac. Agric. 10; - At ut mihi confidenter contra astitit, Plaut. Capt. 3, 5, 6; men Ovid. Met. 4, 80: non pervenientia contra (oscula); — B) „overf." paa Handlinger; 1) om en Imodekommen, om en Giengield: derimod, paa den anden Side; (oftest hos Comikerne); - quae me amat; quam contra amo, Plaut.; cf. Catull. 76, 23; — 2) om en Modsætning; aa) „alm.": derimod, tvertimod, paa den anden Side; - vid. Caes. B. G. 5, 31; quid boni utrisque, aut contra esset, Sall. Jug. 88; cf. Liv. 6, 15 o. 31; - hertil mærkes Forbindelserne; a) contra atque el. quam; vid. Caes. B. G. 4, 13, o. Cic. Catil. 3, 8, ogs. Liv. 30, 19, o. A.; - non caru'st auro contra, (han er Guld værd), Plaut. Epid. 3, 3, 29; — b) e contra el. econtra, efterel. f. contra, Aur. Vict. Caes. 39; — bb) „bes." (el. fiendligen): imod; - vid. Caes. B. G 2, 17, o. Sall. Jug. 50; ligel. patricii contra vi resistunt, Liv. 3, 13; — II) som praepos. c. acc.; A) om Stedforholde: imod, ligeoverfor; vid. Caes. B. G. 5, 13, o. ibd. 4, 20, oftere; ligel. Liv. 38, 4; — B) „overf." om andre Gienstande; 1) „alm."; a) om en Modsætning el. modsat Retning el. Beskaffenhed; - contra vim fluminis conversa (tigna), Caes. B. G. 4, 17; contra aquas fluitare, Plin.; — b) om Begreber; contra naturam etc., Cic. Off. 3, 5; contra spem votaque, Liv. 24, 45; contra decus regium, Sall. Jug. 33; - ogs. mærkes: contra ea, f. adv. contra: derimod; vid. Caes. B. C. 3, 74, Nep. Alcib. 7, o. A.; — not.: sild. findes contra f. erga el. in; vid. Plin. 8, 7: clementia (elephanti) contra minus validos; — 2) „bes." om Fiendskab el. Strid, odl.; - contra populum Rom. armis contendere, Caes.; ligel. contra eos pugnari etc., id.; - ofte ogs. om en Ordstrid; contra omnia dici oportere, et pro omnibus, Cic.; cf. id. d. Or. 3, 20; - ogs. om andre Forholde; vid. Cic. Tusc. 5, 7, o. Sall. Jug. 28; - endel. ogs. om et Middel el. Lægemiddel derimod; medicina contra ebrietates, Plin.; tutela contra frigora (lanae), id.; — not.: som praepos. staaer contra undert. efter sin Casus; vid. Virg. Aen. 5, 414, o. Tac. Ann. 3, 1; hos Cic. ogs. efter pron. relat., Mur. 4, oftere; — III) i Sammensætninger betegner contra oftest en Strid, f. contradico, contrapono, o. fl.; - ikkun i d. efterel. contraversus: om et Stedforhold.

contracte, adv. af 1. contractus: sammentrængt, indskrænket; compar.: ∾ habitare, Senec. Tranqu. 9. — contractio, onis, f., [contraho]: Sammentrækning; I) „egenl."; - ∾ digitorum, Cic.; ∾ brachii, (opp. projectio), id.; ∾ superciliorum, (oppon. remissio); men absol.: contractio, (sc. nervorum), Plin 20, 73: Contracthed el. Lamhed; — II) „fig."; A) „overf.": Forkortelse, Korthed; - ∾ paginae, Cic. Att. 5, 4; ∾ syllabae, (opp. productio), id. d. Or. 3, 50; ∾ orationis, (opp. longitudo), id. Part. or. 6; — B) „ment."; ∾ animi in dolore, (at lade Modet synke), id. Tusc. 4, 31; — ds. demin. contractiuncŭla, ae, f., animi: Modløshed, id. Tusc. 3, 34.

*contractor, oris, m.: som indgaaer en Contract, en Contrahent, Cod. Just.; o. — contractūra, ae, f.: Sammentrækning; ds. hos Vitruv.: den aftagende Tykkelse, navnl. Søilens og Træets; — [contraho]. — 1. contractus, 3: partic. o. adj. af contraho. — 2. contractus, us, m., [contraho]; oprdl.: Sammentrækning, acinorum, Varr.; — II) „fig."; A) indledende Forhandling; ∾ rei, Quintil. 4, 2, 49; — B) i Retssproget: Contrakt, Overeenskomst, Dig.

contradicĭbĭlis, e: til at modsige el. afvise, signum, Tertull.; af — †contrā.dīco, xi, ctum, 3, v. n.: modsiger, gior Indsigelse derimod; c. dat. rei el. pers.; vid. Quintil. 5, 10, 13; ligel. ∾ sententiis aliorum, Tac., ambienti, Suet. Caes. 18; cf. Tac. Hist. 4, 16; ds. — contradictio, onis, f.: Modsigelse, Indvending, navnl. i Retssproget, Quintil.; - ogs. in pl., id., Tac. Ann. 14, 43; o. — contradictor, ōris, m.: Modstander for Retten, Dig. — contrā.ĕo, ire, v. n.: gaaer derimod, stiller mig derimod; c. dat.; men sild. o. sield.; ∾ invidiae, Arnob.; - men Tac. Ann. 14, 45, skrives adskilt: contra ire.

con.trăho, xi, ctum, 3, v. a.; I) „alm."; A) „egenl."; trækker el. drager sammen, (navnl. flere Gienstande paa et Punkt), forsamler; - ∾ exercitum in unum locum, Caes., cohortes ex finitimis regionibus, id., magnam classem, Nep.; cf. Liv. 28, 18; - ∾ undique libros, Suet. Aug. 31, serpentes, (samle sammen), Plin. 18, 42; — B) „fig."; 1) „alm.": tilveiebringer, frembringer, forvolder; - ∾ aliquid litigii inter eos, Plaut.; qui hoc mihi contraxit, (som har paaført mig dette Bryderi), id.; cf. Cic. Catil. 4, 5, ogs. Liv. 21, 42, o. Ovid. Met. 2, 660; - oftere ud. dat.; ∾ aliquid damni, (paadrage sig), Cic.; ∾ aes alienum, id., eruditatem, Quintil., morbum, Plin.; - porca contracta, (der skyldes som Sonoffer), Cic. Leg. 2, 22; — 2) „technisk" el. i Forretningssproget: indgaaer el. contraherer, rationem el. rem cum aliquo; vid. Cic. Cluent. 14; cf. id. Off. 1, 5: in rerum contractarum fide etc.; — b) ogs. udenf. Forretningssproget; ∾ cum aliquo: have med nogen at giøre; vid. Cic. Off. 1, 2, o. id. Tusc. 5, 36; — II) „bes.": trækker sammen i et mindre Rum, formindsker, indskrænker, forkorter, odl.; - A) „egenl."; ∾ membra, (opp. porrigere), Cic.; cf. id. N. D. 2, 55; ∾ frontem, (rynke den), Cic., Hor.; ∾ supercilia, (opp. diducere), Quintil.; - ∾ castra, Caes., vela, Hor.; cf. Ovid. Met. 15, 198; - ∾ lac, (lade løbe sammen), Plin.; men ∾ vulnera, (lade dem lukke sig), id.; ∾ ventrem el. alvum, Cels.; - ∾ orationem, Quintil., tempora dicendi, id.; — B) „fig."; 1) „overf."; et sol ··· recedens quasi tristitia quadam contrahit terram, Cic. N. D. 2, 40; — 2) oftere „ment.": forknytter, nedslaaer; ∾ animum: lade Modet synke, id. Qu. Fr. 1, 1, 1; cf. id. Off. 1, 29: appetitus omnes contrahendos sedandosque, (at de bør indskrænkes); cf. Hor. Od. 3, 16, 39; — III) partic. contractus, 3, ogs. som adj.: kort, trang, liden; - A) „egenl.": nihilo contractior ignis, (aldeles ikke mindre), Lucr. 5, 570; cf. Ovid. Fast. 6, 494, o. Hor. Od. 3, 1, 33; ∾ ambitus verborum, Cic.; contractior oratio, id.; — B) „fig."; ∾ paupertas, (som paalægger sig Indskrænkninger), Hor. Ep. 1, 5, 20; cf. ibd. 1, 7, 12: Contractusque leget, (i stille Ro); men studia contractiora etc., Cic. Coel. 31, (mere indskrænkede).

contrā.pōno, (uden perf.), pŏsĭtum, 3, v. a.: stiller el. sætter derimod, Quintil. 9, 3, 81; — 2) ds. subst. n., contrapositum, i: en Modsætning, ibd. 81.

*contrārie, adv.: i modsat Retning, Cic. Univ. 9; - ogs. „fig.", id. Part. or. 31; o. id. d. Or. 2, 65; o. — contrārietas, atis, f.: Modsætning, Modsigelse, Macrob., Sidon.; — [contrarius]. — contrārio, abl. som adverb., f. und. flgd.

contrārius, 3, [contra]; I) „egenl." om et Stedforhold: som er el. ligger ligeoverfor el. derimod; c. dat., oftere absol.; - vid. Caes. B. G. 2, 18, o. ibd. 4, 17; gemma contraria soli, Plin.; - ∾ tellus, Ovid., ripa, Dig.; ∾ pelles ··· suspendantur, (lige imod hinanden), Plin.; cf. Caes. B. G. 4, 17: in contrariam partem etc.; — II) „overf."; A) „alm.": modsat; c. gen., el. c. dat., sield. m. inter se el. m. atque, oftest absol.; - virtutis contraria vitiositas, Cic.; ∾ rusticitas urbanitatis, Quintil.; ∾ aestus vento, Ovid.; - contrariae inter se orationes etc., Cic. d. Opt. Gen. Or. 5; contrarium ··· ac etc., Cic. Verr. 1, 46; - men absol., Hor. Sat. 1, 2, 124, o. Nep. Ep. 4; cf. Cic. Tusc. 5, 12, o. id d. Or. 1, 24, ogs. Virg. Aen. 12, 487; — b) hertil høre de adverbiale

Dictioner: ex contrario, Caes., Cic.; e contrario, Nep., tvertimod; ligel. in contrarium, Plin.; per contrarium, Dig.; men contrario, Nep. Eum. 1, (al. e contrario), inc.; — 2) „bef.": som fiendst staaer ligeoverfor; bf. fiendst el. fiendlig, ugunstig el. skadelig, m. o. ud. dat.; - ∾ Averna avibus cunctis, Lucr.; ∾ hyssopum stomacho, Plin.; cf. Quintil. 4, 2, 64; ∾ exta, (ugunstige), Suet.; — b) ogs. subst. contrarius, i, m.: en Modstander, Vitruv. 3, praef.

contraversum, adv., s. und. flgd. — contrāversus, 3, [verto]: som er vendt derimod, som ligger ligeoverfor; c. dat., Solin. 27; — 2) neutr. contraversum ogs. som adv., s. contra: derimod, tvertimod, id.

*contrectābĭlis, e: til at føle el. tage paa, corpus, Lactant.; — bf. adv. contrectabiliter: med fagte Berørelse, vid. Lucr. 4, 662; — contrectātio, onis, f.: Befølen, Tagen el. at tage derpaa, Cic. N. D. 1, 27; — B) „overf."; ∾ fraudulosa: Tyveri, Dig.; o. — contrectātor, oris, m., i d. sild. Retssprog: en Tyv; — [af flgd.].

contrecto, avi, atum, 1, v. a., [tracto]: berører, beføler, tager derpaa; I) „egenl."; A) „alm."; - contrectans corpus aquaï (sol), Lucr.; ∾ corpora, Senec., membra, Suet.; ∾ librum manibus, Hor. Ep. 1, 20, 11; — B) „bef."; a) beføler utugtigen, Plaut., Suet.; — b) i Retssproget: ∾ aliquid, (forgribe sig derpaa), Dig.; — II) „fig."; A) „overf."; contrectandum vulgi oculis (corpus mortui permittere), Tac. Ann. 3, 13; cf. id. 14, 35; — B) „ment."; vid. Cic. Tusc. 3, 15, o. id. d. Or. 3, 6; ∾ studia et disciplinas, (behandle), Gell. 17, 19.

con.trĕmisco, ŭi, 3, v. n. o. a.; I) neutr.: stærkt at bæve el. zittre, omnibus artubus, Cic. d. Or. 1, 26; ligel. „poet.", Lucr. 3, 847, o. Virg. Aen. 7, 515; - ogs. „fig."; cujus ··· numquam fides virtusque contremuit, Cic. Sest. 31; — II) act.: at bæve el. zittre derfor; - ∾ injurias etc., Senec. Ep. 65; cf. Hor. Od. 2, 12, 8. — con.trĕmo, ĕre, v. n.: at bæve el. zittre stærkt el. heftigen; vid. poët. ap. Cic. d. Or. 3, 39, o. Lucr. 5, 1220. — con.trĕmŭlus, 3: noget el. ligesom zittrende; ∾ aquilenta (luna), Varr. ap. Non.

contrĭbŭlātio, onis, f., [contribulo]: Ængstelse; ∾ spiritus, Tertull. — con.trĭbūlis, is, m.: hørende til den samme Tribus el. Borgerafdeling, Inscr.; — 2) „overf.": Bekiender af samme Religion, Sidon. — contrĭbŭlo, (avi), atum, 1, v. a.: at qvæle el. ængste, Vulg.

con.trĭbuo, ŭi, ūtum, 3, v. a.; I) „alm."; A) efter Fordeling at lægge dertil el. forbinde dermed; navnl. i Statssproget: at henlægge under en Jurisdiction el. til et Samfund; - m. cum, el. c. dat., el. m. in, el. m. ad; - qui (populi) erant cum Oscensibus contributi, Caes. B. C. 1, 60; men c. dat., vid. Liv. 33, 34, oftere; - ∾ in concilium Achaicum, id. 42, 37; cf. id. 31, 30, o. id. 32, 5; — B) bf. ogs.: at tildele, regna alienigenis, Suet. Aug. 48; — men „overf.": remedia contributa habere etc., (have paa rede Haand), Plin. 32, 15; — II) „bef.": ved Sammenskud el. Tilskud at bidrage dertil el. forbinde dermed; - vid. Ovid. Met. 7, 231; men ubi simul plura contribuantur, (flere Ingredienser), Dig.; cf. Tibull. 1, 6, 64, o. Senec. B. V. 14; bf. — contrĭbūtio, onis, f.; I) „alm.": Fordeling, debiti et crediti, Dig.; — II) „bef." Bidrag; ∾ omnium, Dig. — contributus, 3: partic. af contribuo.

contristātio, onis, f.: stor Bedrøvelse el. Kummer, Tertull.; af — contristo, avi, atum, 1, v. a., [tristis]; I) „egenl.": bedrøver, nedslaaer, fylder med Kummer, aliquem, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 9, o. Senec. Ep. 85, oftere; - ogs. om Dyrene, Colum. 8, 8; men „poet.": ∾ coelum, vid. Virg. Aen. 10, 275 (Serv.); — II) „fig.": at give noget et mørkt el. sørgeligt Udseende, at formørke, (navnl. Luften, Lyset, Farven, osv.); - vid. Virg. Ge. 3, 279, o. Hor. Sat. 1, 1, 36; ∾ colores, (opp. exhilarare), Plin.; men ∾ vinum, (giøre uklar), Colum. — contrītio, onis, f., [contero]: Sønderslidden; bf. „overf.": knusende Uro el. Anger, Lactant., o. A. — contrītus, 3: partic. af contero.

contrōversia, ae, f., [controversus]; oprdl.: modsat Retning; ∾ aquae, Dig.; — II) bf. sædv. „fig.": Stridighed el. Strid; navnl. i Rhetoriken og i Retssproget: Ordstrid, Disput, Stridsspørgsmaal; - vid. Cic. Orat. 14; controversias tollere, dirimere, id., componere per colloquium, Caes.; s. ogs. Cic. d. Or. 1, 31, o. id. R. Am. 31; ∾ de fundo, id., de jure, Quintil.; cf. Cic. Brut. 18; ogs. m. flgd. Relativsætn., Caes. B. G. 5, 44; ogs. m. Negation o. flgd. quin, Cic. Caecin. 11; - sine controversia, Ter., Cic., ogs. sine ulla controversia, id.: ustridigen, uimodsigeligen; — not.: ogs. er Controversiae: Titelen paa et rhetorisk Skrift af Seneca.

*contrōversiālis, e: hørende til en Strid el. Ordstrid, Sidon.; — contrōversiŏla, ae, f., dem.: liden Strid el. Trætte, Hieron.; o. — contrōversiōsus, 3: meget omstridt el. omtvistet, res, Liv. 3, 72, Senec.; — [controversia].

contrōversor, ari, v. dep. n.: at være i Strid el. Trætte derom; - ∾ inter se de re aliqua, Cic. frgm. ap. Prisc.; ∾ invicem, Sidon.; af — contrōversus, 3, [af contro-, s. contra ab in., o. versus, 3, verto]; oprdl.: som er rettet el. vendt derimod; bf. „fig."; 1) pass.: stridig, hvorom der strides; - quod dubium controversumque sit, (opp. certum), Cic. Div. 2, 50; opp. confessum, Quintil.; ∾ res etc., vid. Cic. Leg. 1, 20; ∾ jus, id., auspicium, Liv.; — 2) act.: stridbar, trættekiær; vid. Cic. Brut. 12; — b) ogs. absol.: controversa sibi ac repugnantia, Macrob.

con.trŭcido, avi, atum, 1, v. a.: nedhugger el. nedsabler, plebem immisso milite, Senec.; cf. Suet. Calig. 28, o. id. Caes. 75, ogs. Cic. Sest. 37; — 2) bf. „overf.": ∾ rempublicam, (sønderslide, ødelægge), id. ibd. 10. — con.trūdo, si, sum, 3, v. a.; I) støder sammen el. imod hinanden; - ∾ nubes, (om Stormen), ogs. ∾ nubes in unum, Lucr. 6, 211 o. 510; men ibd. 1253: contrusa jacebant corpora, (sammentrængte); — 2) støder el. driver derhen; vid. Lucr. 4, 424, o. Cic. Coel. 26; - ogs. at stoppe deri, uvas in dolium, Varr. — con.trunco, avi, 1, v. a.: sammenhugger el. sønderhugger, vid. Plaut. Bacch. 4, 9, 51; ∾ inermes, Lamprid.; men comisk: ∾ cibum, (hugge i sig), Plaut. Stich. 4, 1, 48. — contrūsus, 3: partic. af contrudo.

contŭbernālis, is, comm., [contubernium]; I) „egenl." i Krigssproget: Teltkammeret, vid. Cic. Ligar. 7, oftere, Tac. Hist. 1, 23, o. A.; — b) „bef." ogs. en yngre Mand af Anseelse, der, for at lære Krigstienesten, befinder sig i Feltherrens Følge; c. dat.; vid. Cic. Coel. 30, o. Suet. Caes. 42; — II) „overf.": Staldbroder, Fortrolig, Ledsager; - ∾ meus in consulatu, Cic. Sull. 12; men id. Att. 13, 28, med Lune: hunc ··· Quirini contubernalem, (om Cæsar, hvis Støtte var opreist i Quirinus's Tempel); — b) i d. sild. Folkesprog: gift Slave el. Slavinde, Dig.; - men comisk, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 29: nos omnes crucibus contubernales dari.

contŭbernium, i, n., [taberna]; I) „abstract"; A) „egenl." el. i Krigssproget: Teltkammeratskab, at høre til samme Telt, Tac. Ann. 1, 41, o. id. Hist. 2, 80; — b) Omgivelsen af de unge Mænd, der under en Feltherre lære Krigstienesten, Cic. Planc. 11, Suet. Caes. 2, o. A.; — B) „overf." el. udenf. Krigssproget: Staldbroderskab el. Omgivelse el. Ledsagelse, navnl. af Lærere el. af Venner, odl.; - vid. Suet. Aug. 89, o. id. Tib. 14; ligel. receptus in Planci oratoris contubernium, id. Rhet. 6; — 2) bf. ogs. „bef."; a) Slavernes

Ægteskab, Colum., Dig.; — b) Concubinatet, (i Modsætn. af connubium), Cic. Verr. 5, 10, Suet. Caes. 49, oftere; — c) „poet." ogs. om Dyrene, vid. Phaedr. 2, 4; — 3) sildt. ogs. „ment.": Forbindelsen imellem Begreber; - felicitatis et moderationis dividuum contubernium est, (der er intet Samkvem imellem dem), Val. Max. 9, 5; — II) „concret"; A) det fælles Krigstelt, Caes. B. C. 3, 76, o. Tac. Ann. 1, 17, oftere; — B) „overf."; a) „alm.": fælles Bolig; vid. Suet. Calig. 10 o. 22, ogs. id. Ner. 34; — b) Bolig for de gifte Slaver, Tac. Hist. 1, 43, o. ibd. 1, 74.

con.tŭĕor, tŭĭtus sum, 2, v. dep. a.; I) „alm.": fatter i Øie, beseer paa alle Sider el. opmærksomt; A) „egenl."; vid. Cic. Tusc. 1, 20, o. id. N. D. 3, 3; - in partic. praes. ogs. absol.; si quis sibi acrius contuenti etc., Suet. Aug. 79; — B) „fig."; a) omhyggeligen at betænke el. overveie; Quod bene propositum si plane contueare, Lucr. 6, 654; — b) at drage Omsorg derfor; armenticium pecus sic contuendum ··· ne etc., Varr.; — II) „bef." som inch.: faaer Øie derpaa; si volturios forte possis contui, Plaut. Most. 3, 2, 152; cf. Lucr. 4, 39; — not.: contuimur, Lucr.; contui, Plaut. — 1. contuitus, 3: partic. af contueor. — 2. contuĭtus, us, m., [contueor]: opmærksom Beskuelse; - (men alene in abl. sing.); fugat ipse se a tuo contuitu (Amor), Plaut. Trin. 2, 1, 27; oculi contuitu multiformes, Plin. 11, 54; - skrives ogs. contutus.

contŭmācia, ae, f., [contumax); I) „egenl."; A) „alm.": Stolthed, Uboielighed, Trodsighed; - illa contumacia ac superbia etc., Cic. Verr. 3, 2; ∾ eadem in vultu, Liv. 2, 61; men ∾ responsi tui, Cic. Pis. 31, cf. Liv. 9, 46; — b) ogs. til det Bedre: adhibuitque liberam contumaciam, (en ædel Trodsighed), Cic. Tusc. 1, 29; — B) „bef.", ogs. i Retssproget: den Indstævntes trodsige Udeblivelse, Dig.; — II) „overf." ogs. om Dyr og Værter; - ∾ pervicax boum, Colum.; men ∾ arborum, (deres Standsning i Værten), Plin. 16, 58.

contŭmācĭter, adv.: overmodigen, trodsigen, scribere ad aliquem, Cic. Att. 6, 1; ∾ omnia agere, Liv. 2, 58; - compar.: ∾ se gerere, Nep. Cim. 2; — II) ogs. „overf."; ∾ sculpturae resistere, (om visse Stenarter), Plin. 37, 30; af — contŭmax, ācis, adj., [rimel. af inus. temo, hvs. temno, contemno]: trodsig, uboielig, haardnakket; - quis contumacior? quis inhumanior? Cic. Verr. 2, 78; contumax in aliquem, id. Att. 15, 15, adversus plebem, Suet. Tib. 2; men ∾ populus regibus suis, Senec. Thyest.; - ∾ animus, Tac.; cf. id. Hist. 1, 3; - superl., Senec. Ep. 83; — B) navnl. ogs. i Retssproget: som trodsigen udebliver fra Retten, Dig.; — II) „overf." om Dyrene; ∾ boves, Colum.; - ligel. om Ting, som ikke giver efter; ∾ lima, Phaedr. 4, 7; men ∾ syllaba, Martial. 9, 12, (som ikke foier sig efter Metrum).

contŭmēlia, ae, f., [besl. m. contumax]; I) tilfoiet Beskæmmelse el. Krænkelse; - tanta contumelia accepta, Caes. B. G. 7, 10; verborum contumeliis lacerare, Cic. Phil. 11, 2; cf. id. Sull. 7; s. ogs. id. Phil. 3, 9, om Udtrykket: facere contumeliam; men Hor. Epod. 11, 26: ∾ graves, (stræng Dadel); — II) „overf." om Ting: Angreb, Mishandling; vid. Caes. B. G. 3, 13.

contŭmēlĭōse, adv.: beskæmmende, haanligen, dicere de aliquo, Cic. Off. 1, 37; - compar.: contumeliosius, quam verius etc., Liv. 32, 37; superl.: ∾ maledicere alicui, Cic. Vat. 12; af — contŭmēlĭōsus, 3, [contumelia]: beskæmmende, krænkende; - quam contumeliosus in dictis, Cic. Phil. 3, 6; contumeliosusm est in aliquem, id. Balb. 9; cf. Sall. Jug. 65; ∾ id militibus, Tac. Hist. 2, 27; ∾ dicta, Liv., edicta, Suet.; - compar., Cic. Att. 15, 4; superl., Suet., Quintil.

con.tŭmesco, ĕre, v. n. inch.: stærkt at hovne, Coel. Aur. — con.tŭmŭlo, are, v. a.; 1) „alm.": opkaster ligesom en Høi; ∾ stragulum molle ovis, Plin. 10, 51; — 2) „bef.": at opkaste Gravhøi derover; ∾ saucium ingesta humo, Ovid. Ib. 464.

contundo, tŭdi, tūsum, 3, v. a., [tundo]; I) „egenl.": stoder el. knuser el. brækker i Stykker; ∾ thymum in pila, Varr.; ∾ aliquem fustibus el. pugnis, Plaut., saxis, Hor. Epod. 5, 98; contusi ac debilitati inter saxa rupesque, Liv. 21, 40; - in pass. ogs. c. acc. graec.: Asper equus duris contunditur ora lupatis, Ovid. Am. 1, 2, 15; - „poet." ogs. om et Uveir, Hor. Ep. 1, 8, 5; ligel. om en Sygdom, id. Sat. 2, 6, 16; — b) ogs. som subst. n., contusum, i: stodt Saar, Contusion, Plin. 29, 39; — II) „fig."; A) „overf.": at nedslaae, at betvinge, populos feroces, Virg. Aen. 1, 264; cf. Liv. 27, 2, o. Sall. Jug. 43; — b) „poet." ogs. at tilendebringe, Lucr. 5, 691; — B) „ment."; contudi animum, (har betvunget min Harme), et fortasse vici, Cic. Att. 12, 44; men Ovid. Trist. 5, 12, 31: Contudit ingenium patientia longa laborum; cf. id. A. A. 1, 12, o. Hor. Od. 4, 3, 8; men Cic. Phil. contudi et fregi praedonis audaciam. — contuor, tui, s. und. contueor.

cŏnturbātio, onis, f.; I) „egenl.": Forvirring, Uorden; ∾ oculorum, (som Øiensvaghed), Scribon.; — II) „ment.": Aandsforvirring; - conturbatio (est) metus excutiens cogitata, Cic. Tusc. 4, 8; cf. id. Top. 12; o. — conturbator, oris, m.: som forstyrrer; bs. „poet.": ∾ aper, Martial. 7, 27; — [conturbo]. — conturbatus, 3: partic. o. adj. af flgd.

con.turbo, avi. atum, 1, v. a.: forvirrer, forstyrrer, bringer i Uorden; I) „alm."; A) „egenl."; vid. Lucr. 4, 944, oftere; ∾ ordines (militum), Sall. Jug. 50; cf. ibd. 48; men ∾ rempublicam, id. Catil. 37; cf. Suet. Aug. 31; conturbari vocem, (at den bliver forvirret el. utydelig), Lucr.; ∾ basia, (vexle i uordnet Mængde), Catull. 5; — B) „fig.": at forvirre el. forurolige el. ængste; valetudo tua valde me conturbat, Cic. Att. 7, 2; cf. id. Off. 3, 10 o. 20; — II) „bes." i Forretningssproget; ∾ rationes el. rationem, ogs. absol. conturbare: forvirre et Regnskabs- el. et Pengeforhold, fallere, giore Opbud, odl.; - ∾ rationem sibi commissam, Dig.; cf. Cic. Qu. Fr. 2, 12, o. id. Planc. 28, ogs. Juvenal. 7, 129, o. A.; — b) ogs. „alleg.": ita conturbasti mihi Rationes omnes, Ter. Eun. 5, 2, 29; — III) bs. partic. conturbatus, 3, som adj.: forvirret, ængstelig, urolig; vid. Cic. Verr. 4, 14; - et eram in scribendo conturbatior, id. Att. 1, 12.

*conturmālis, is, m.: horende til samme Turma (el. Esqvadron), Amm.; o. — conturmo, are, v. a.: samler i en Turma el. Esqvadron; ∾ se equites, Amm.; — [turma]. — contus, i, m., κοντός: Stang el. Stage, navnl. til Skibsbrug, Virg. Aen. 5, 208, Tac. Ann. 14, 5, o. Suet.; - ogs. som Vaaben: Spydstang el. Spyd, Virg. Aen. 9, 510, Tac. Ann. 6, 35, oftere. — contūsio, onis, f., [contundo]; 1) „alm.": Knusning, olivae, Colum.; — 2) „bef." hos Lægerne: Contusion el. stodt Saar, Scribon. — contusum, i, n., o. contusus, 3, s. und. contundo. — con.tūtor, oris, m.: Medformynder, Dig. — contūtus, us, m., s. und. 2. contuitus.

cōnus, i, m., κῶνος: Keglen (som mathematisk Figur), Lucr. 4, 430, oftere, o. Cic. N. D. 1, 10, oftere; — II) „meton.", af Gestaltens Lighed: kegleformet Legeme; bs. navnl.; a) Hielmspids, (hvori Hielmbusken befæstes), Virg. Aen. 3, 468, Plin. 10, 1; — b) Cypresstoppen, Colum. 6, 7; — c) etslags Soluhr, Vitruv. 9, 9.

con.vădor, atus sum, 1, v. dep. a.: indkalder til den bestemte Termin; men alene comisk; vid. Plaut. Curc. 1, 3, 5. — convălescentia, ae, f.: Helbredelse, Restitution, Symmach.; af — con.vălesco, lŭi, 3, v. n. inch.; I) „egenl."; A) „alm.": fuldkomment at helbredes, ex

morbo, Cic., Suet., de vulnere, Ovid.; ogſ. absol., Cic. Tusc. 3, 3, Suet.; — b) partic. convalescentes, ogſ. ſom subst., Plin. 20, 17; — B) „beſ." ogſ.: at naae ſin fulde Styrke el. Væxt; dum infans convalescit, Justin.; - ogſ. om Væxterne, Varr., Colum.; ∾ languescentes ramos, Suet. Aug. 92; endel. om Ilden, Ovid., Quintil.; — II) „fig."; A) „alm.": atter at vinde i Styrke el. komme til Kræfter; - vid. Cic. Mil. 9, o. id. Att. 7, 3; men Suet. Aug. 22: ut tandem annona convaluit, (da Priſen havde ſat ſig); men Ovid. Her. 16, 73: Meus interea convaluit, (jeg fik min Samling); — B) „beſ." i Retsſproget: at blive gieldende el. gyldig; convaluit donatio, Dig.

con.vallātio, onis, f., [convallo]: Befæſtning med en Vold, Tertull. — convallis, is, f.: en fra alle Sider indesluttet Dal, ogſ. alm. en Dal; vid. Cic. Agr. 2, 35, Liv. 1, 38, o. A.; — not.: pl. heterocl. convallia (sc. loca), Prudent. — con.vallo, avi, atum, 1, v. a.: omſtandſer el. omringer, (ſild. og ſield.), Gell. 12, 13. — con.vărio, are, v. a. o. n.; 1) ſom act.: at giore aldeles ſpraglet, Appul.; — 2) ſom neutr.: at være mangfoldig el. meget forſkielligartet, Coel. Aur. — convāso, avi, atum, 1, v. a., [vasa]: pakker Toiet ſammen, pakker ind, (oprdl. i Krigsſproget); bſ. comiſk: aliquid convasassem etc., Ter. Phorm. 1, 4, 13.

*convectio, onis, f.: Sammenkioren el. Sammenbringen, annonae, Amm.; — convecto, are, v. a. intens.: forer el. bringer ſammen i Mængde, praedas, Virg. Aen. 9, 630; cf. Tac. Hist. 3, 27; o. — convector, oris, m.: ſom forer el. bringer ſammen; - bſ. Convector: en Guddom, der foreſtaaer Kornets Indbringelſe i Laden, Fab. Pict. ap. Serv. ad Virg. Ge. 1, 21; — II) Medreiſende, Cic. Att. 10, 17; — [conveho]. — convectus, 3, partic. af flgd.

con.vĕho, xi, ctum, 3, v. a.: kiorer el. forer el. bringer ſammen; - ∾ frumentum ex finitimis regionibus in urbem, Caes.; cf. Liv. 25, 13 o. 20; ogſ. m. tilfoiet abl. lintribus el. plaustris, Cic. Mil. 27, Liv. 4, 60; cf. Caes. B. G. 7, 74; - men om Bierne: ∾ flores, Plin.; - ∾ fructus in villas, Varr.; ∾ messes, Plin.

con.vello, velli, vulsum, 3, v. a.; I) „alm."; A) „egenl.": river el. ſlider los derfra, udriver; - absol., el. m. praepos., el. c. abl.; - ∾ vectibus infima saxa turris hostium, Caes. B. C. 2, 11; cf. Hirt. B. G. 8, 26; men „poet.": Non hiemes ··· Convellunt (esculum: formaae ikke at oprykke el. omſtyrte den), Virg. Ge. 2, 294; ∾ fundamenta, Lucr., repagula, Cic.; cf. Virg. Aen. 2, 507; men ∾ teneros fetus, (frembringe Abort), Ovid. Amor. 2, 14, 5; ∾ silvam ab humo, Virg. Aen. 3, 24, (turrim) sedibus, ibd. 464; cf. Ovid. Met. 7, 204; ſ. ogſ. Cic. Pis. 22; — b) i Krigsſproget: ∾ signa: rykke Standarterne el. Fanerne op, at bryde op, Liv. 22, 3, o. Cic. Div. 1, 35; — B) „fig.": at ryſte, at forvirre el. forſtyrre; - vid. Cic. Cluent. 2, o. id. d. Or. 2, 51; ∾ jura, stipulationes, id., acta alicujus, id. Phil. 2, 33; ∾ fidem legionum, Tac. Hist. 4, 30; cf. Cic. Att. 8, 15; — II) „beſ."; A) „egenl.": river i Stykker, ſonderlemmer el. adſplitter; - ∾ dapes dente, Ovid., glebam vomere, Catull.; convulsum remis rostrisque ··· aequor, Virg. Aen. 5, 143; cf. Tac. Ann. 1, 20, o. ibd. 32; — b) bſ. hos Lægerne: convulsus, 3: med Krampe el. Rorelſe, latus, Suet., fauces, Quintil.; ogſ. subst.: prodesse ad convulsa, Plin.; — B) „fig.": verbis convellere pectus, (ryſte el. ængſte), Ovid. Her. 17, 111; men Tac. Ann. 4, 40: ea discordia nepotes suos convelli. — con.vēlo, (avi), atum, 1, v. a.: tildækker el. tilhyller ganſke; ∾ caput, Gell.; ogſ. „overſ.", id. 7, 3.

convĕna, ae, comm., [convenio]; I) „alm.": kommende ſammen; - convena undique multitudine, Ammian.; ∾ serpentes, Solin.; — b) oftere subst. o. in pl.: den ſammenlobne Mængde el. de forſamlede Fremmede; vid. Cic. d. Or. 1, 7, o. id. Tusc. 5, 20; — 2) „beſ.": ſom forenes dermed el. med hinanden; forо. eſtercl.; vid. Plaut. Mil. gl. 2, 1, 61; ∾ aquae, Solin.

conveniens, tis: partic. o. adj. af convenio; bſ. — convĕnienter, adv.: overensſtemmende dermed, paſſende dertil; - ∾ cum natura (vivere), Cic. Tusc. 5, 28; - oftere c. dat.; ∾ naturae, id. Fin. 3, 7; cf. Hor. Ep. 1, 10, 12; men Liv. 28, 5: ∾ ad praesentem fortunae statum loqui; - ogſ. in superl., Augustin.

convĕnientia, ae, f., [convenio], oprdl. Sammenkommen el. Sammenkomſt; bſ. ſædv. „fig.": Sammentræffen, Overenskomſt, Harmoni; - ∾ naturae cum extis, Cic. Div. 2, 15; men ibd. 60: ∾ et conjunctio naturae, etc.; men id. Lael. 27: ∾ rerum in amicitia; convenientia partium, id. Off. 1, 4; - ogſ. absol., id. Fin. 3, 6, o. Sen. Ep. 74.

con.vĕnio, vēni, ventum, 4, v. n. o. a.; I) oprdl. at komme el. træffe ſammen, at ſamle ſig; A) „alm."; 1) „egenl." om Perſoner og perſonlige Begreber; - oftest m. ad o. in, ogſ. absol.; - vid. Caes. B. G. 1, 30, o. Cic. R. Am. 5; ∾ ad aliquem defendendum, Nep. Timoth. 4; ∾ in unum locum, Caes., in unum, Sall. Jug. 11, clam inter se, Cic. Agr. 2, 5; men absol., Caes. B. G. 5, 28; — 2) „overſ." om Ting og om Begreber; huc convenit utrumque bivium, Plin.; cf. Cic. R. Am. 22; — B) „beſ."; 1) i Forretningsſproget; quae civitates in id forum convenirent, Cic. Verr. 2, 15; - ligel. i Retsſproget; ∾ in manum, (om Konen): at komme i Mandens Beſiddelſe, at blive gift; vid. Cic. Flacc. 34, o. id. Top. 3; cf. Gell. 18, 6; — 2) bſ. ogſ. in act., ∾ aliquem; aa) at ſøge el. beſøge nogen; vid. Ter. Andr. 1, 3, 22; cf. Caes. B. G. 1, 27, o. Cic. R. Am. 18; - bſ. ogſ. in pass.: ut se conveniri nolit, (at han ikke vil tale med nogen), Cic. Fam. 6, 19; cf. id. Att. 9, 6, o. Ter. Phorm. 5, 4, 9; men Nep. Paus. 3, absol.: aditum petentibus conveniendi (sc. sui el. se) non dabat; — bb) bſ. i d. ſild. Retsſprog; a) at inddrage for Retten; heredes conveniri ex stipulatu, Dig., de peculio, id., pro parte dimidia, id.; — b) ogſ. med abſtracte Objecter; ∾ culpam aut dolum eorum, ibd.; — II) prægnant el. med Eftertryk; A) at komme ſammen el. at ſamles til et Heelt, at forbinde ſig el. forenes; 1) „egenl."; navnl. om den dyriſke Parring; vid. Lucr. 2, 922, o. Plin. 11, 29; ogſ. om Atomernes Forbindelſer; vid. Lucr. 5, 430; — 2) „fig."; aa) ſield. om Perſoner: at komme overens derom; vid. Plaut. Pseud. 1, 5, 130; — bb) oftere: res convenit, el. impers., convenit: man kommer overens derom; a) res convenit alicui cum aliquo, (de blive enige derom), Ter. Ad. 1, 1, 34; cf. Liv. 34, 43; ligel. ∾ inter aliquos, Cic. Cluent. 43; cf. Caes. B. G. 2, 19; ogſ. absol.: posse rem convenire, etc., Cic. Leg. 1, 20; — b) convenit alicui cum aliquo, ut etc.; vid. Cic. Att. 6, 1; men id. Verr. 4, 66: quicum optime convenisset (ei); - frembdeles: convenit inter patres, inter consules, (de blive enige); vid. Liv. 2, 23; ogſ. m. acc. c. inf.: man er enig derom, at oſv., Plin. 13, 27; men pacto convenit, ut etc., Liv. 21, 6; uti convenerat, Sall. Jug. 39; — B) at komme ſammen dermed, at paſſe dertil el. deri el. dermed; 1) ſield. „egenl."; ∾ fistula in columellam, Cato; ad pedem apte convenire (cothurnum), Cic. Fin. 3, 14; — 2) oftere „fig."; res convenit, el. impers. convenit: det paſſer el. er ſkikket el. egnet dertil; aa) res convenit m. ad el. in aliquem el. aliquid, el. m. cum, el. c. dat., etc., ogſ. absol.; - ∾ in quemvis agrum, Cato, ad quemvis agrum, Varr.; ∾ ad maximam partem civium, Cic. Sull. 7; cf. Ter. Heaut. 5, 1, 3, o. Cic. R. Am. 23; - ∾ cum oratione alicujus, Cic. Fam. 6, 8; cf. id. Fin. 3, 22; ∾ nuptiis, (dat.), Ter. Andr. 2, 2, 29; cf. Cic. Prov. cons. 17; - ſield. c. acc.; aetatem aliam aliud factum convenit, Plaut. Merc. 5, 4, 24; ligel. ſield. c. inf.; vid. Prop. 2, 1, 41; men absol.: nomen non convenit, Ter. Andr. 5, 4, 39;

cf. id. Phorm. 1, 2, 3; men Cic. Att. 5, 21, som impers.: ad nummum convenit; Non bene conveniunt etc., Ovid. Met. 2, 846; cf. Suet. Aug. 25; — bb) convenit; a) med en Subjectssætning; vid. Ter. Eun. 3, 2, 41, Lucr. 3, 56, o. Hor. A. P. 226, — b) absol.; qui enim convenit, ut etc., Cic. Phil. 7, 2; cf. Hor. Ep. 1, 3, 31; - ogs. i Svar; convenit: det er godt, Plaut. Cas. 2, 3, 54; — III) hertil er endnu at mærke; A) partic. conveniens, tis, som adj.; 1) overensstemmende, harmonisk, endrægtig; - bene convenientes amici, Cic. Off. 1, 17; cf. ibd. 3, 8; men convenientes inter se motus, Lucr.; cf. Cic. Div. 2, 39; — 2) passende el. skikket dertil; - m. cum, el. c. dat., ogs. m. ad aliquid, ogs. m. inter se, ogs. absol.; - ∾ dies cum populi vultu, Ovid. Pont. 2 1, 28; parum convenientem sibi orationem etc., Quintil.; cf. Hor. A. P. 119 o. 316; ogs. in superl., Vell. 1, 6; apta inter se et convenientia, etc., Cic. Off. 1, 40; - men absol.: conveniens toga, (passende el. klædelig), Ovid. A. A. 1, 514; compar.: nihil convenientius ducens, Suet. Aug. 10; — b) ds. conveniens est, ligesom convenit: det sømmer sig el. anstaaer; (c. inf. subj.); - convenientius est, dici etc., Plin. 34, 16; parenti publico convenientissimum, nihil cogere, Plin. Pan. 87; — B) af partic. conventus, 3, er subst. n. conventum, i: Overenskomst, Forening, Accord; facere promissa, stare conventis, etc., Cic. Off. 3, 25; cf. ibd. 1, 10, o. Liv. 29, 24; - pactum conventum, (s. pactum et conventum), Cic. d. Or. 2, 24, oftere; men Juvenal. 6, 25: conventum tamen et pactum etc.

conventīcius, (-tius), 3, [convenio]: hørende til el. benævnt efter en Sammenkomst; ds. „overs."; 1) adj.; ex patribus conventiciis (nata, af uvisse Forældre), Plaut. Cist. 1, 1, 42; — 2) subst. conventicium, i, n., (sc. argentum, Grækernes ἐκκλησιαστικόν): Betaling for at møde i Folkeforsamlingen, Cic. d. Rep. 3, 35. — conventicŭlum, i, n., dem. af 2. conventus; 1) „alm.": Sammenkomst, Forening; vid. Cic. Sest. 42; — 2) „bes.": Samlingssted; vid. Tac. Ann. 14, 15.

conventio, onis, f., [convenio]; oprdl.: Sammenkomst, Forsamling, Varr.; ds. oftest „fig."; 1) Overenskomst, Forening, Accord, Liv. 27, 30, Tac. Hist. 3, 70, o. A.; — 2) i d. sild. Retssprog: ∾ personae, (retlig Anklage imod nogen), Dig.; ds. — conventiōnalis, e, i d. sild. Retssprog: hørende til en Overenskomst, stipulationes, Dig. — conventiuncŭla, ae, f., demin. af conventio: liden Forsamling, Augustin. — convento, are, v. n., intens af convenio: ofte el. i Mængde at komme sammen, Solin.

conventum, i, n., o. 1. conventus, 3, s. und. convenio. — 2. conventus, us, m., [convenio]; I) Sammenkomst, Forsamling; A) om Personer; 1) „alm."; - in conventu poscere quaestionem, vid. Cic. Fin. 2, 1; navnlig ogs. en festlig Forsamling; vid. id. Verr. 4, 48, o. Nep. Dion. 9; ligel. Sammenkomst til Beraadslagning; vid. Sall. Jug. 12, o. Cic. Catil. 2, 6; ligel. in pl., Liv. 38, 30; cf. Hor. Sat. 1, 7, 23; — 2) „bes."; a) Forsamling el. Menighed, navnl. af romerske Borgere og andre Fremmede el. Handlende; vid. Cic. Lig. 8, o. Caes. B. C. 2, 19; — b) Rettens Forsamling, Ret el. Thing, navnl. i Provindsen; vid. Cic. Verr. 5, 11, o. Caes. B. G. 5, 1; — B) sield. om Ting: Sammentræffen; - ∾ duarum stellarum, Senec. Qu. N. 7, 12; — II) Forening el. Forbindelse; A) „egenl.": om Atomerne, Lucr. 4, 612; om Parringen, Arnob.; — B) „fig.", ligesom conventum: Overenskomst, Accord; pacta ··· ex conventu, Auct. ad Her. 2, 13. — con.vĕnusto, are, v. a.: at forskionne el. udsmykke, Sidon.

con.vĕrbĕro, avi, atum, 1, v. a.: slaaer stærkt, faciem, Plin., os, Curt.; - ogs. „overs."; ∾ vitia, (strængt at tugte dem), Senec. Ep. 121. — converrĭtor, oris, m.: som sammenfeier, Appul.; af — con.verro, verri, versum, 3, v. a.: feier heelt, feier, stabulum, Colum.; men comiss, Plaut. Rud. 3, 6, 6: Converret jam hic me totum cum pulvisculo, (vil banke af mig det mindste Støvgran); — 2) „overs."; ∾ hereditates, omnium, (sammenskrabe), Cic. Off. 3, 19.

conversātio, onis, f., [converso]; I) „alm."; a) hyppig Brug el. Anvendelse deraf, Senec. Benef. 3, 2; — b) hyppigt Ophold paa et Sted, Plin. 10, 51, Dig.; — 2) „bes."; ∾ hominum etc., (hyppig Omgang med dem); vid. Vell. 2, 102, Senec. Ep. 99, Quintil., o. A.

*conversim, adv.: omvendt, Capell.; o. — conversio, onis, f.; I) „egenl."; Omdreining; A) „alm."; ∾ coeli, Cic.; ogs. in pl.; ∾ coelestes, id. Leg. 1, 8; — b) ds. ogs. Tidens periodiske Tilbagevendelse, id. Univ. 14; — B) „bes." hos Lægerne: Delenes Udtræden el. Udfalden af deres Leie; ∾ vesicae, Plin.; ogs. in pl., id. 24, 23; — b) Ædderbyld, Colum. 6, 17; — II) „fig."; A) „alm.": Forandring el. Forvandling; - ∾ et conturbatio rerum, Cic. Flacc. 37; — B) i Rhetoriken; a) Oversættelse, ex Latinis, Quintil. 10, 5; — b) Gientagelse af det samme Ord i Enden af Sætningen, Cic. d. Or. 3, 54, Quintil. 9, 1, 33; — c) Periodens Afrundning, Cic. l. c. 48 o. 49; — [converto].

*converso, avi, atum, 1, v. a. intens: vender el. dreier el. tumler stærkt omkring; - animus se ipse conversans, Cic. Univ. 8; o. — conversor, atus sum, ari, v. dep. n.; men altid „fig."; 1) „alm."; a) at opholde sig paa et Sted, in montibus, Plin. 10, 3; — b) oftere: at leve med nogen, cum aliquo, Senec. Ep. 41, alicui, ibd. 99, ogs. inter aliquos, id. Contr. 1, 2; men absol.: sumuntur a conversantibus mores, id. d. Ir. 3, 8; - ogs. om Dyrene, Colum.; — 2) „bes.": at leve saa el. saa; non conversari, ut oportet, Dig.; — [converto]. — 1. conversus, 3: partic. af converro. — 2. conversus, 3: partic. af converto. — 3. conversus, us, m., [converto]: Omdreining, Macrob.

convertibilis, (convers.), e: foranderlig, Appul., Prudent.; af — con.verto, (-vorto), ti, sum, 3, v. a. o. n.; I) act.: vender el. dreier omkring; o. m. tilføiet terminus in el. ad quem: vender el. drier derhen el. dertil el. derimod; A) „egenl."; a) absol., el. alene c. acc.; - circum axem se convertit (terra), Cic.; ∾ manum, Quintil.; men ∾ aliquem, (bringe nogen til at vende sig), Liv. 1, 7; ∾ signa, (forandre Front), Caes., Liv.; — b) m. in el. ad, sield. m. contra, el. sub, el. c. dat., el. m. Localadverbium; - ∾ naves in eam partem, Caes., aciem in fugam, id.; cf. Virg. Aen. 9, 427, o. Cic. Catil. 4, 1; men ∾ se in Phrygiam, (giøre Indfald deri), Nep. Ages. 3; - ∾ se ad aliquem ab aliquo; vid. Caes. B. G. 5, 44; ∾ se ad judicem, Quintil.; - ∾ tigna contra vim fluminis, Caes. B. G. 4, 17; ∾ cursum sub terras, Lucr.; men id. 5, 704, c. dat.; ligel. som med. o. „poet": Zephyro convertitur ales, (vender sig derimod), Lucan. 9, 689; - ∾ aciem eo, (derhen), Caes. B. G. 7, 67; ∾ se domum, Ter.; — not.: Plaut. Amph. 1, 1, 83, ogs. som dep.; — B) „fig."; 1) „alm."; ∾ animos in hilaritatem risumve, Cic. Orat. 40; cf. id. d. Or. 2, 60; men ∾ orationem in etc., ibd. 48; ∾ aliquid in rem suam, (tilvende sig noget), id. R. Am. 39; - ∾ hoc malum ad salutem, Ter. Andr. 4, 1, 49; ∾ se ad philosophos, Cic. Fin. 5, 3; cf. id. Sull. 5; men id. d. Or. 1, 2: quocumque te animo et cogitatione converteris; - men convertere in se ora omnium, s. Sall. Jug. 85, ogs. Nep. Alcib. 3, Hor. Ep. 2, 1, 196, Liv. 29, 26, o. A.; men convertit homines, quaqua iret, Suet. Tit. 5; — 2) prægnant el. med Eftertryk: at forvandle el. forandre Tingens Væsen; saal. absol., (el. alene c. acc.), el. m. in; - convertunt corpora sese, (forvandle sig), Lucr.; cf. id. 2, 1005; men ∾ rempublicam, (forstyrre den), Cic. Flacc. 38; animus aeger ··· avari-

tia conversus est, Sall. Jug. 29; ∾ studia, Hor.; cf. id. Ep. 1, 17, 28: vitae via conversa; men Tac. Hist. 1, 85, c. acc. graec.: animum vultumque conversi; men ∾ castra castris, (vexle Leir med Leir), Caes.; - ∾ se in hirundinem, Plaut.; cf. Ter. Eun. 3, 5, 40, o. Hor. Od. 3, 16, 8, ogs. Ovid. Met. 11, 209; - ∾ crimen in laudem, Cic.; cf. id. Lael. 21; — b) om Skrifter og Forfattere: at overføre el. oversætte, orationes e graeco, Cic., ligel. aliqua de Graecis, id.; men male conversam Atilii (Electram) etc., vid. Cic. Fin. 1, 2; — II) neutr. convertere, (f. convertere se): at vende sig derhen el. dertil, osv.; A) „egentl."; convertit eodem (imago), vid. Lucr. 4, 311; cf. Sall. Jug. 101, o. Sil. 9, 645; — B) „fig."; hoc vitium huic uni in bonum convertebat, Cic. Brut. 38; nec in falsum e vero convertere ete, id. Fat. 7; cf. Sall. Catil. 6.

con.vescor, vesci, v. dep. n.: at spise sammen el. med nogen, Augustin. — con.vestio, ire, v. a.: beklæder, bedækker med Klæder, corpora, Enn. ap. Macrob.; — 2) bf. „overf.": ita omnia convestivit hedera (topiarius), Qu. Fr. 3, 1; cf. Lucr. 2, 147. — con.vĕtĕrānus, i, m.: Medveteran, Cod. Justin.

*convexio, onis, f.: = flgd.; ∾ mundi, Gell. 14, 1; o. — convexĭtas, atis, f.: Hvælving el. ophøiet Runding, Convexitet; ∾ circuli, Plin.; ∾ cava in coelo, id.; ∾ terrae, id., insulae, id.; — [convexus]. — con.vexo, avi, atum, 1, v. a.: trykker el. plager stærkt, Veget.; s. ogs. Gell. 10, 6: quae me ··· male convexavit etc.

convexus, 3, [conveho]; I) „alm.": bøiet el. krummet paa el. fra el. til alle Sider, d. e. hvælvet el. ophøiet i en Runding; - ∾ coelum, Ovid.; convexo ··· pondere mundus, Virg. Ecl. 4, 50; ∾ vallis, Plin.; ∾ cornua, id.; — 2) bf. subst. n. convexum, oftere convexa, orum: Hvælving el. ophøiet Runding; - in convexo nemorum, Virg.; coeli convexa tueri, id.; supera ad convexa (ferre se), id.; — II) „bes.": som bøier sig nedad, dalende, skraalig; - ∾ vertex ad aequora, Ovid. Met. 13, 911; cf. Plin. 12, 49; men ∾ iter, Ovid. Met. 14, 154.

con.vibro, are, v. n. o. a.; I) som neutr.; ∾ pedibus, (at trippe afsted), poët. ap. Fest. pag. 195; — II) som act.: hurtigen at bevæge, linguam, Appul. — con.vicānus, i, m.: fra samme Landsby, Cod. Theod. — *convĭcĭātor, oris, m.: som bruger Skældsord, som skælder ud, Cic. Mur. 6, Suet.; — convĭcĭŏlum, i, n. demin.: smaalig Dadel el. Krænkelse, Drilleri; in pl., Lamprid. Al. Sev. 28; o. — convicior, atus sum, 1, v. dep. n.: skælder el. skænder; a) absol.; accusare potius vere, quam conviciari etc., Liv. 42, 41; cf. Quintil. 11, 1, 65, oftere, ogs. Suet. Tib. 53; — b) c. dat.; ∾ accusatoribus aliquando patrocinii fides cogit, Quintil. 5, 15, 40; ∾ contra sentientibus inhumane, id.; — [flgd.].

convīcium, i, n., [rimel. besl. m. vox]; I) „egentl."; stærkt el. larmende Skrig, Plaut. Bacch. 1, 8, 33; cf. Cic. Verr. 5, 11; bf. ∾ facere: skrige el. larme, Ter. Ad. 2, 1, 26; men ∾ cantorum, Cic. Sest. 55; — b) „poet." ogs.: Skrig af Fugle, Ovid. Met. 5, 676, af Frøer, Phaedr. 1, 6; cf. id. 3, 16; — II) „fig."; A) „alm.": Skrigen, Skælden, navnl. Parternes for Retten; vid. Cic. Arch. 6: — bf. ogs. a) stræng el. truende Manen, Cic. Qu. Fr. 2, 11; cf. Quintil. Ep. ad Tryph., in.; — b) heftig Modsigelse, omnium vestrum, Cic. Acad. 2, 40; — B) „bes.": heftig Dadel el. Bebreidelse, Skælden el. Skænden, Beskæmmelse el. Skældsord; vid. Cic. Coel. 3, o. id. Off. 3, 21, Liv., o. A.; — b) ogs. „overf." om Begreber; ∾ aurium, (deres Misbilligelse), Cic. Orat. 48; cf. Qu. Cic. ap. Cic. Fam. 16, 26.

1. convictio, onis, f., [convinco]: slaaende el. fuldkomment Bevis, Augustin. — *2. convictio, onis, f.: Samliv, selskabelig Omgang, Cic. Fil. ap. Cic. Fam. 16, 21; o. — convictor, oris, m.: daglig Omgangsven el. Bordgiest, id. ibd., Hor., Suet., o. A.; — [convivo]. — 1. convictus, 3: partic. af convinco. — 2. convictus, us, m., [convivo]; I) „alm.": selskabeligt Samliv, daglig Omgang; vid. Cic. Off. 3, 5, Lucccj. ap. Cic. Fam. 5, 14, Ovid., o. A.; — II) „bes." ogs.: Giestebud, Vell. 2, 33, Quintil., o. A.

con.vinco, vici, victum, 3, v. a.: aldeles at overvinde el. beseire; bf. „fig."; 1) med Personsobject: fuldkomment at overbevise nogen om en Feil el. Brøde; a) alene c. acc. pers.; - si negem ··· quo me teste convincas? Cic. Phil. 2, 4; cf. Liv. 26, 12; — b) m. Tilføining el. Angivelse af Brøden, sædv. in gen., undert. in abl., ogs. m. de, el. in, ogs. c. inf.; - teque in eo ipso convinco ··· amentiae, Cic. Phil. 2, 4; cf. Suet. Caes. 43; ∾ multis avaritiae criminibus, Cic. Flacc. 39; cf. Suet. Ner. 31; men comisk, Plaut. Truc. 2, 6, 5: convicti ··· falsis de pugnis; - ogs. convinci in majore fraude, Suet.; men c. inf., Liv. 45, 10, o. Tac. Ann. 4, 31, Suet., o. A.; — II) m. Tings- el. Begrebsobjecter: strængt el. fuldkomment at bevise el. godtgiøre (navnl. nogens Brøde el. det af nogen Benægtede); a) c. acc.; - ∾ peccata argumentis, Cic. Part. or. 33; ∾ haec portenta, (vise deres Ugrund), Cic. Tusc. 1, 6, orationem, (giendrive), id.; ∾ avaritiam, Caes., furorem, Ovid.; cf. Cic. Flacc. 32; — b) m. acc. c. inf.; vid. Cic. d. Or. 1, 19, Quintil. 2, 15, 14, o. A.

convinctio, onis, f., [vincio]; i Grammatiken efter Quintil. 1, 4, 18, som Oversættelse af σύνδεσμος; altf. f. d. sædv. conjunctio. — con.viŏlo, avi, 1, v. a: hoiligen at krænke el. vanhellige, Prudent. — con.vĭresco, ĕre, v. n. inch.: stærkt at grønnes, Jul. Val. Res gest. Al. M. — con.viscĕro, are, v. a.: sammenblander, forener, Tertull. — con.vīso, ĕre, v. a.: opmærksomt at beskue el. betragte el. udforske; ∾ omnia loca oculis, Lucr.; cf. id. 5, 777, ogs. Cic. Arat. 352.

convīva, ae, comm., [convivo]; oprdl.: som lever med nogen; bf. sædv. Bordgiest el. Giest; - oftest in m., Plaut., Ter., Cic. Tusc. 1, 2, oftere; ∾ deorum (Tantalus), Hor. Od. 1, 28, 7; - in fem.: ∾ omnes meas, Pompon. ap. Charis; bf. — convīvālis, e: hørende til Bordgiesterne el. til Giestebudet; ∾ oblectamenta ludionum, Liv. 39, 6; ∾ fabulae, Tac.; ∾ vestis, Senec. — convīvator, oris, m., [convivor]: som giver et Giestebud, Hor. Sat. 2, 8, 73, Liv. 35, 49.

convīvium, i, n., [1. convivo]; oprdl.: Samlivet; bf. sædv. fælles Maaltid, navnl. Giestebud; vid. Cic. d. Senect. 13; - ∾ ornare et apparare, id.; ofte ogs. hos Plaut., Hor., o. A.; — 2) "concret." ogs. f. convivae: Spisefelskabet, Senec., Plin., o. A.

1. con.vīvo, xi, 3, v. n.: at leve sammen el. i et Selskab, at omgaaes; c. dat., Senec. Ep. 101, Lamprid.; — 2) ogs. f. d. sædv. convivor: spiser i Selskab, Quintil. 1, 6, 44, oftere. — 2. convīvo, are, v. n.: sieldn. Biform af flgd., Enn. ap. Non., Petron. — convivor, atus sum, 1, v. dep. n., [1. convivo]: at holde fælles Maaltid, at spise el. svire sammen, Ter. Heaut. 1, 2, 32; sædv. at holde Giestebud, at giestere; vid. Cic. Verr. 3, 49, Suet. Caes. 48, oftere.

convŏcātio, onis, f.: Sammenkaldelse, populi R., Pseud. Cic. in Senat. 15; af — con.vŏco, avi, atum, 1, v. a.: kalder sammen, forsamler (navnl. til en Beraadslagning el. til Vaaben); - m. ad, el. m. in, el. absol.; - vid. Cic. Off. 3, 11, o. Caes. B. G. 5, 4; ∾ ad concilium, id., ad concionem, Liv.; - ∾ in unum locum, Cic.; cf. id. Agr. 3, 4; - ∾ auditores, id., senatum, id., concilium, id.; cf. Caes. B. G. 1, 40, o. id. ibd. 7, 75; - „poet." ogs.: at kalde til Hielp, vid. Ovid. Met. 14, 405; - men comisk, vid. Plaut. Mil. gl. 2, 2, 44.

con.vŏlo, avi, atum, 1, v. n.: ilende el. løbende at komme sammen, Ter. Hec. 2 prol. 37; cf. Liv. 2, 28, o. Cic. Sest. 51; — 2) „overf." ogs.; ilende at skride dertil,

ad secundas nuptias, Cod. Just. — convŏlūto, (avi), atum, 1, v. a., intens. af convolvo: at vælte el. rulle stærkt omkring, Senec. Ep. 114, o. id. Qu. N. 7, 9. — convŏlūtus, 3: partic. af flgd.

con.volvo, volvi, vŏlūtum, 3, v. a.: at vikle el. rulle sammen, Virg. Aen. 2, 474, o. Senec. Ep. 94; men Cic. Div. 1, 23: se convolvens sol etc.; men convoluti in semet dracones, Plin.; cf. id. 11, 45; — 2) ogs. „overf.": ∾ verba magno cursu, Senec. Ep. 40; cf. Flor. 2, 11; df. — convolvŭlus, i, m., 1) etslags Orm paa Vinbladene, germ. Wickelraupe, Grækernes ἴψ, Cato, Plin. 17, 47; — 2) etslags Plante, germ. die Winde, Plin. 21, 11.

con.vŏmo, ĕre, v. a.: at brække sig derover, Cic. Phil. 2, 30, Juvenal. — con.vŏro, are, v. a.: at nedsluge el. fortære, Tertull.; — con.vŏveo, vōvi, ēre, v. a.: tillige el. tilsammen at indvie, C. S. de Bacch.

con.vulnĕro, avi, atum, 1, v. a.: stærkt at saare el. beskadige, Auct. B. Afr. 7; cf. Plin. Pan. 35; - ∾ gemmam vitis falce, Colum.; — 2) „overf."; maledicta mores et vitam convulnerantia, Senec. Const. Sap. 17. — convulsio, onis, f., [convello], hos Lægerne: Krampe el. Rorelse, Convulsion, Scribon., Plin. 20, 60. — convulsus, 3: partic. af convello. — cōnyza, ae, m., κόνυζα: etslags Plante, hvoraf mærkes twende Arter; vid. Plin. 21, 32, o. Pallad.

co.ŏdībĭlis, e: yderst hadværdig, Tertull. — co-olesco, ĕre, s. und. coalesco. — co.ŏpĕrātio, onis, f.: Medvirkning, Quintil. Decl. — co.ŏpĕrātor, oris, m.: Medarbeider, Hieron. — co.ŏpercŭlum, i, n.: Bedækning el. Tilhylling, personae, Gab. Bass. ap. Gell. 5, 7; af — co.ŏpĕrio, rui, rtum, 4, v. a.: bedækker el. tildækker aldeles; 1) „egenl."; vid. Lucr. 6, 461; ∾ radices, Plin.; men cooperiri lapidibus, Liv. 4, 50, (at blive stenet); cf. Cic. Verr. 1, 46; - cooperta membra pannis, Lucr.; cf. Liv. 42, 2, o. Tac. Ann. 13, 41; — II) „fig.": coopertus sceleribus, Cic. Verr. 1, 4, miseriis, Sall. Jug. 14; cf. Hor. Sat. 2, 1, 68. — coopertus, 3, s. und. frgd.

cŏoptātio, onis, f.: Udvælgelse, Udnævnelse, collegiorum, vid. Cic. Lael. 25; cf. Liv. 4, 4; af — co.opto, avi, atum, 1, v. a.; „publicistisk": at vælge dertil, ved Valg at optage deri; - vid. Cic. Verr. 2, 49, o. id. Brut. 1; ∾ tribunos plebis, Liv. 5, 10; ∾ collegam sibi, Suet. Aug. 27; ∾ in patricios, id. Tib. 1; - men ∾ aliquem patronum, Plin. Ep. 4, 1.

co.ŏrior, ortus sum, 4, v. dep. n.; 1) „alm.": ligesom med alle sine Dele el. helt at fremstaae; at bryde frem, at hæve sig, at opstaae; - vid. Lucr. 5, 409, oftere, ogs. Liv. 26, 27; - navnl. ogs. om Udbrud af et Uveir, af en Sygdom, af en Strid, osv.; - vid. Caes. B. G. 5, 10, Liv. 1, 16, o. A.; ubi cui febris ··· coorta est, Lucr.; ∾ bellum, Caes., certamen, Liv.; - ogs. om anden Bevægelse; vid. Nep. Ep. 3; — II) „bes.": at hæve sig fiendtligen til Kamp el. Strid; a) absol., Liv. 8, 9, o. id. 9, 37; ligel. donec insidiae (Bagholdet) coorirentur, Tac. Hist. 2, 21; cf. Virg. Aen. 1, 148; — b) m. ad el. in el. adversus etc.; - summa vi ad bellum coortos, Liv. 4, 56; cf. id. 4, 9; men coorti in eum tribuni, id. 7, 3; cf. Tac. Hist. 1, 2. — 1. cŏortus, 3: partic. af coorior. — 2. cŏortus, us, m., [coorior]: Opstaaen el. Frembryden; ∾ graviore tempestatis, Lucr.; cf. id. 2, 1106. — Coos, (Cous), s. und. Cos.

cōpa, ae, f., [copo, i. e. caupo]: etslags Gøglerske paa Vertshuse, Virg. Cop. in.; cf. Suet. Ner. 27. — copadia, orum, s. und. cupedia. — Copae, arum, f., Κῶπαι: gammel By i Boeotien, Plin. 4, 12; - df. benævnes Søen Copaïs, Κωπαΐς, Liv. 33, 29. — cŏphinus, i, m., κόφινος: etslags Kurv, Colum., Juvenal.

cōpia, ae, f., [co- el. con-, ops]: Rigdom el. Fylde; 1) om legemlige Gienstande; A) om en Besiddelse: Formue, Rigdom, Velstand; vid. Cic. Parad. 6, 2; ligel. in pl., id. R. Com. 15; cf. id. Manil. 7, Caes. B. G. 4, 4, Hor. Ep. 1, 12, in., oftere; men Cic. Fam. 9, 16, (med Lune): quod bonam copiam ejures, (at du erklærer dig insolvent); — B) Forraad el. Rigdom paa andre Gienstande, el. stor Mængde deraf; - ∾ virorum fortium etc., Cic. Manil. 10; ∾ magna latronum in ea regione, Sall. Catil. 28; cf. Ovid. Met. 8, 840, o. Lucr. 6, 115; — 2) df. „bes." i Krigssproget: copia, oftere pl. copiae: Mandskab el. Tropper; - in sing., Sall. Catil. 56 o. 61, o. A.; in pl., Caes. B. G. 1, 38, oftere, o. A.; — II) om ulegemlige Gienstande; A) „alm.": Fylde el. Mængde el. Rigdom; - rerum copia verborum copiam gignit, Cic.; - ogs. absol. copia: Rigdom el. Fylde i Foredraget, Cic., Quintil.; ∾ inventionis, id.; — B) „bes." med Hensyn paa en Virksomhed: Formue, Evne, Magt el. Kraft, Leilighed dertil; - oftest c. gen. (ger. el. partic.), ogs. c. inf., el. m. ut, el. absol.; - vid. Sall. Jug. 83, o. Virg. Aen. 1, 520, ogs. Sall. Catil. 17, o. Ter. Heaut. 2, 3, 87; - men absol., Plaut. Aul. 2, 2, 76; — III) Copia, personificeret: Overflodighedens Gudinde, Ovid. Met. 9, 88; cf. Hor. Od. 1, 17, 16, oftere, ogs. Plaut. Pseud. 2, 4, 46.

*cōpiŏlae, arum, f., dem.: lidet Antal af Tropper, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 13; o. — cōpĭor, ari, v. dep. n.: rigeligen at forsyne sig; vid. Gell. 17, 2, o. Quadrig. ibd.; — [copia].

cōpiōse, adv. af flgd.; 1) „alm.": rigeligen, i Overflodighed, i Mængde; - vid. Cic. Verr. 1, 36; ∾ accepti etc., (rigeligen beværtede), id. Att. 13, 52; men id. Qu. Fr. 2, 6: ∾ absolvere, (med stor Stemmeflerhed); — 2) „bes." om Foredraget; ∾ defendere causas reorum, Cic.; ∾ dicere id., Quintil.; - ogs. in compar.: ∾ dicere, Cic., laudare, id.

cōpiōsus, 3, [copia]; 1) ligesom act.; A) „alm.": som er rigeligen forsynet dermed, som har Overflodighed deraf, rig, bemidlet; - c. abl., sieldn. m. ab, oftere absol., sild. ogs. c. gen.; - vid. Cic. Catil. 2, 8, o. Tac. Ann. 3, 66; men ∾ locus a frumento, Cic. Att. 5, 18; ∾ urbs, Cic., via, Nep.; ∾ patrimonium, Cic.; ∾ ingenium et facile, Quintil.; - compar.: ∾ provincia, Hirt. B. Al.; superl.: ∾ oppidum, Caes.; cf. Suet. Caes. 35; - sild. ogs. c. gen.; ∾ ager caprarum silvestrium, Solin. 11; — B) „bes." om Taleren og om Foredraget; ∾ homo ad dicendum, Cic.; men absol.: effusus pro copioso etc., id., Quintil.; ∾ vir, Liv. 45, 25; - ∾ oratio, Cic., loquacitas, Quintil.; — II) ligesom pass.: som findes i Mængde, rigelig el. overflodig, liquor putei, Phaedr. 4, 9, varietas rerum, id. 5, 6; ∾ supellex verborum, Quintil.

1. cōpis, e, el. cops, pis, adj., (nomin. inus.); [co- el. con-, ops], (forel. f. copiosus): rigeligen forsynet, rig; vid. Plaut. Bacch. 2, 3, 117, o. Pacuv. ap. Non.; copi pectore, Plaut. Pseud. 2, 3, 8. — 2. cŏpis, ĭdis, f., κοπίς: krumt Sværd, Curt., Appul. — copo, onis, o. copona, ae, s. und. caupo, caupona. — coprĕa, ae, m., κοπρίας: etslags Hofnar, (der morer med sine Smudstaler), Suet. Tib. 61. — cops, pis, s. und. 1. copis. — copta, ae, f., κόπτη: etslags Kage, (af de stødte Ingredienser deri), Martial. 14, 68; - ogs. coptoplacenta, ae, f., Petron.

cōpŭla, ae, f., [co- el. con-, inus. apo el. apio, hvf. aptus]; 1) „egenl.": Baand, Strikke, Line, Kobbel; vid. Nep. Dat. 3; ∾ dura canem tenet, Ovid. Tirst. 5, 9, 28; — 2) „overf.": Baand el. Forbindelse, talium virorum, Nep. Att. 5; cf. Hor. Od. 1, 13, 18; - ogs. Ordforbindelsen, Quintil. 7, 10, 17.

*cōpŭlāte, adv.: i Forbindelse; ∾ dictum (diequinti), Gell. 10, 24; — cōpŭlātio, onis, f.: Sammenføining, Forbindelse; copulationes ··· atomorum inter se, Cic. Fin. 1, 6; ligel. ∾ syllabarum, verborum inter se, Quintil.; cf. Cic. N. D. 2, 46; - ogs. om den selskabelige Forbindelse, Cic. Fin. 1, 20; — [copulo]. — cōpŭlātīve, adv.: = copulate, Macrob.; af —

cōpŭlātivus, 3: forbindende, conjunctiones, Capell.; o. — cōpŭlātor, oris, m.: som forbinder el. forener, Jul. Val. Res. gest. Al. M.; — df. fem. copŭlātrix, icis; ∾ amorum, Auct. Perv. Ven. 5; — [flgd.]. — 1. copulatus, 3: partic. o. adj. af copulo. — 2. cōpŭlatus, us, m.: = copulatio, Arnob.

cōpŭlo, avi, atum, 1, v. a., [besl. m. copula]: sammenføier, forbinder, (egenl. o. overf.); - m. cum, el. m. inter se, el. c. dat., oftest alene c. acc.; - ∾ honestatem cum voluptate etc., Cic. Acad. 2, 45; cf. id. Sest. 64; men copulari som med.; vid. Plaut. Epid. 3, 3, 20; - haec inter se jungi copularique etc., Cic. d. Or. 1, 51; men copulari Armeniae, (grændse dertil), Plin. 16, 16; cf. Cic. Div. 2, 69; - men absol.: ∾ voluntates nostras, Cic. Fam. 3, 4; ∾ concordiam, Liv. 4, 43; - navnl. ogs. om Ordene og Talen, vid. Cic. Orat. 45; ligel. ibd.: verba copulata, (opp. simplicia); cf. id. Part. or. 6; - men in med. c. acc.: copulantur dexteras, (tage hinanden i Haanden), Plaut. Aul. 1, 2, 38; — II) partic. copulatus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl.": forenet, forbunden; - copulati in jus venimus, (tilsammen, tillige), Cic. Verr. 4, 66; ∾ verba, s. ovenf.; — B) „ment.": enig el. endrægtig; nihil amabilius, nihil copulatius, quam morum similitudo bonorum, Cic. Off. 1, 17; — not: partic. perf. sync. coplata, s. copulata, Lucr.

cōqua, ae, fem. af coquus: Kogekone, Plaut. — cŏquibĭlis, e, [coquo]: let at koge, caro (suis), Plin. — coquina, ae, s. und. coquinus. — *cŏquinăris, e: Biform af flgd., culter, Varr.; — cŏquinārius, 3: hørende til Kokkenet, vasa, Plin.; - de Arte coquinaria: Navnet paa et Skrift af en Apicius; — cŏquinātōrius, 3: = frgd., instrumentum, Dig.; o. — cŏquīno, are, v. a., forcl. Biform af coquo, koger, Plaut.; — [coquina]. — cŏquīnus, 3, [coquo]: hørende til Kogning, forum, Plaut. Pseud. 3, 2, in.; — 2) df. subst.: coquina, ae, f.; a) (sc. officina): Kokkenet, Pallad., Arnob.; — b) (sc. ars), Kogekunsten, Appul.; (al. coquinaria), inc. — cŏquito, are, s. coctito, are, v, a., frequ. af coquo: koger stærkt el. længe, Fest. ex Plauto; df. — cŏquitatio, onis, f.: fortsat Kogning; ∾ diutina, Appul.

cŏquo, xi, ctum, 3, v. a., [rimel. Naturlyd]; I) „egenl."; A) „alm.": koger, tilbereder ved Kogning; - ∾ coenam, Plaut., Nep., cibum, Lucr., cibaria, Liv. 3, 27, oftere; qui illa coxerat, Cic.; quae coxerat aere, Ovid.; - ogs. absol., Plaut. Pseud. 3, 2, 56, o. Ter. Ad. 5, 3, 61; — b) df. subst.: cocta, ae, f., (sc. potio): Decoct, en ved Kogning tilberedet Drik, Martial. 2, 85; — B) „bes.": tilbereder ved Ild, bager, brænder, tørrer; - ∾ tuberculos, calcem, Cato, carbonem, id.; coquit locum sol, Varr.; cf. Virg. Ge. 1, 66; cocta ligna, (tørt Brænde), Dig.; coctus agger, (af brændt Sten), Prop. 3, 11, 32; ∾ aera fornacibus, (smelte), Lucan.; — II) „fig."; A) „overf.": at modne, at giøre moden el. mør; - ∾ uvas, Varr., vinum, Plaut.; cf. Virg. Ge. 2, 522, o. Cic. d. Senect. 19; coctus solibus fructus, Plin.; — B) „ment."; 1) aandigen at bearbeide, at gruble el. tænke derpaa; - vid. Liv. 3, 36; ∾ bellum, id. 8, 3; men Plaut. Mil. gl. 2, 2, 55: bene coctum dabit etc.; — 2) at martre el. qvæle el. ængste; - quae nunc te coquit (cura), Enn. ap. Cic. d. Senect.; cf. Quintil. 12, 10, 77.

coquŭla, ae, s. und. cocula. — cŏquus, i, m., [coquo]: en Kok, Plaut. Pseud. 3, 2, oftere, Ter., Cic., o. A.; - om Romernes Kokke s. ogs. Liv. 39, 6; s. ogs. Fest. pag. 45.

cor, gen. cordis, n., [besl. m. καρδία o. m. κῆρ]; I) „egenl.": Hiertet, navnl. ogs. som Middelpunkt for Blodets Omløb, Cels.; cf. Plin. 11, 69, o. Cic. Div. 1, 52; men cordis globus etc., Lucr. 4, 118; — II) „fig."; A) „meton.", (pars pro toto), om en Person el. Personlighed; lectos juvenes, fortissima corda, Virg. Aen. 5, 729; cf. ibd. 10, 87; men ∾ Ennii, Pers. 6, 10; — b) ogs. som Kelcord, Plaut. Poen. 1, 2, 154; — B) „ment."; 1) Hiertet, som Følelsernes Sæde, Hiertet el. Følelsen, Sindet el. Gemyttet; - vid Plaut. Capt. 2, 3, 60, o. Lucr. 1, 922, ogs. Hor. Od. 1, 23, 8, o. id. A. P. 98; - men cordi esse alicui, (være efter nogens Sind, behage nogen), Ter. Andr. 2, 1, 28; men Cic. Quint. 30: sibi officium, fidem, diligentiam ··· cordi fuisse, (han havde beflittet sig derpaa); s. ogs. Liv. 1, 39, o. Hor. Od. 1, 17, 14, ogs. Liv. 9, 1, o. id. 28, 20; - sild. ogs. cordi habere, Gell. 18, 7, oftere; — 2) Hiertet, som Sæde for Forstanden el. for Indsigt og Kundskab; - vid. Cic. Tusc. 1, 9: aliis cor ipsum animus videtur, etc.; df. habere cor, (s. sapere el. sapientem esse), Plaut., ligel. in meo corde eam rem volutavi, id.; cf. Martial. 6, 864, ogs. Cic. Fin. 2, 8, o. A.

1. cōra, ae, f., κόρη: Pupillen el. Diestenen, Auson. — 2. Cōra, ae, f.: By i Latium i d. Volsfiske, Liv. 2, 16; — Cōrāni, orum, m.: Indvaanere deraf, Plin. 3, 9. — 1. cŏrăcīnus, 3, κοράκινος: ravnsort, color, Vitruv. — 2. cŏrăcīnus, i, m., κορακῖνος: etslags Flodfisk, (navnl. i Nilen), Plin., Martial.

cŏralium el. cūralium, i, n., κοράλλιον, κουράλιον: den røde Coral, Plin. 32, 11, o. Ovid. Met. 15, 416. — cōrallinus, 3, [corallum]: coralrød, labra, poët. in Anthol. Lat. — cōrallis, idis, f., κοραλλίς: en os ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 56. — cōrallŏăchătes, κοραλλοαχάτης: Coralachaten, Plin. 37, 54. — cōrallum, i, n.: Biform af coralium, Sidon.

cōram, adv. o. praepos., [rimel. besl. m. os, oris, m. Forslag af c- demonstr., formet som clam o. palam]; I) objectivt, (d. e. med Hensyn paa den Person, i hvis Nærhed noget foregaaer el. befinder sig): for nogens Øine, for nogen, i Nærværelse deraf; A) „egenl." el. om Stedet; 1) som adverb.; - se ipse coram offert, Liv. 2, 47; cf. id. 43, 5, o. Cic. Agr. 3, 1; ligel. Hor. Sat. 1, 6, 56: Ut veni coram, etc.; — 2) som praepos. c. abl.; a) foran sin Casus; - coram genero meo etc., Cic. Pis. 6; cf. Suet. Aug. 56, o. A.; — b) efter sin Casus, Nep. Ep. 4; cf. Tac. Ann. 3, 14; — not.: hos Appul. ogs. c. gen. i Forbindelsen: in coram omnium; — B) „overf." om Tiden: strax, uden Ophold; vid. Suet. Dom. 23, o. id. Aug. 27; — II) subjectivt, (d. e. med Hensyn paa den Person el. Gienstand, som befinder sig derved, el. som finder Sted derved); df. nærværende, personligen, i egen Person, selv; - velut si coram adesset, Caes. B. G. 1, 32; cf. ibd. 5, 11, o. Virg. Aen. 1, 595, oftere; ogs. nærværende el. mundligen, (opp. skriftligen), Cic. Att. 1, 20, oftere; coram haec tecum agere, etc., id. Fam. 5, 12; cf. id. Acad. 1, 1, Hor. Ep. 1, 7, 38, Virg., o. A.

cōramble, es, f., κοράμβλη: en for Øinene skadelig Kaalart, Colum. — corax, ăcis, m., κόραξ, ligesom corvus: en Ravn, Solin.: — 2) df. „overf." i Krigssproget: etslags Beleiringsmaskine med Hage, ogs. corvus, Vitruv. 10, 19; — not.: som nom. pr. er Corax: Navnet paa den ældste græske Rhetor paa Sicilien, Cic. d. Or. 1, 20, oftere; - et Ordspil med dette Navn s. ibd. 3, 21.

corbĭcŭla, ae, f., dem.: liden Kurv, Pallad.; af — corbis, is, f., (ogs. m., Colum.), [besl. m. curvus]: en Kurv (til oekonomisk Brug), Varr., o. A.; - ∾ messoria, Cic.; cf. Ovid. Met. 14, 644; df. — corbĭta, ae, f.: etslags Forselsskib af rund Bygning og af det langsommere Slags, (opp. celox), vid. Plaut. Poen. 3, 1, 4 o. 40; s. ogs. Cic. Att. 16, 6. — corbona, ae, f., [rimel. syrisk Ord]: Pengekiste el. Skatkammer; ∾ dei, (Gudskisten), Hieron. — corbŭla, ae, f., dem. af corbis: liden Kurv, Cato, Varr., o. A.

corchŏrus, i, m., κόρχορος: etslags Urt, Plin. 21, 106. — corcŭlum, i, n., dem. af cor: lidet Hierte, Plaut. Most. 4, 2, 70; ogs. som Kelcord, id. Cas. 4, 4, 14; — not.: Romeren Scipio Nasica tillagde man Tilnavnet Corculum; vid. Cic. Tusc. 1.

9, o. id. Brut. 20; - df. ogs. som masc. in pl.: Corculi cognominati, Plin. 7, 31. — Corculus, i, m., s. und. frgd.

Corcȳra, (dog ogs. m. ȳ), ae, f., Κόρκυρα: Ø i d. joniske Hav, ligeoverfor Epirus, heder i Mythen: Scheria; (hod. Corfu); - vid. Plin. 4, 19, Mela 2, 7, o. A.; — df. Corcȳraeus, 3, bellum, Nep., epistola, Cic. Att. 6, 2; men ∾ horti, (i. e. Alcinoi horti), Martial.; - df. subst. Corcyraei, orum, m.: Indvaanerne paa Corcyra, Cic., Nep.; — not.: Corcyra Nigra el. Melaena: liden Ø ved Kysten af Illyrien, (hod. Curzola), Mel., Plin.

cordāte, adv.: med Forstand el. Indsigt, Plaut.; af — cordātus, 3, [cor]: med Hierte, behiertet, med Indsigt el. Forstand; - Egregie cordatus homo, Enn. ap. Cic. Tusc. 1, 9; - compar., Lactant. — cordax, ăcis, m., κόρδαξ: etslags letfærdig og overgiven Dands; - cordacem ducere, (κόρδακα ἕλκειν): at opføre denne Dands, Petron. 52; — 2) Trochæen, (rimel. af dens ligesom hoppende Bevægelse); vid. Cic. Orat. 57. — cordĭcĭtus, adv., [cor]: dybt i Hiertet, Sidon. — cordŏlium, i, n., [cor, dolor]: Hiertesorg; (for- o. efterel. Ord); Plaut., Appul. — Cordŭba, ae, f.: By i Hisp. Baet., (hod. Cordova), Caes., o. A.; — df. Cordŭbensis, e, Hirt., Plin.; - men subst. Cordubenses, ium, m.: Indvaanerne deraf, Hirt. — cordus, 3, s. und. chordus. — cordȳla, ae, f., κορδύλη: Thunfiskens Yngel, Plin., Martial.

Corfīnium, i, n.: befæstet By i d. Peligniske, nordlig for Byen Sulmo, Caes. B. C. 1, 15 flgd.; — df. Corfīniensis, e, clementia, Cic. Att. 9, 16, (som Cæsar viste efter Indtagelsen af Corf.); - men subst. Corfinienses, ium, m.: Indvaanerne af Corf., Plin. 3, 17. — Corfinus, 3: sild. Biform af Corfiniensis, ager, Frontin.

Cŏria, ae, f., Κορία, efter Cic. N. D. 3, 23, hos Arcadierne: Tilnavn til d. fierde Minerva. — cŏrĭāgĭnōsus, 3, equus, Veget.: som lider af — cŏriāgo, ĭnis, f., [corium]: etslags Hudsygdom hos Dyrene, Colum., Veget. — cŏriandrātum, i, n.: Coriandersaft, Apic.; af — cŏriandrum, i, n., κορίαννον, (coriandrum sativum L.), Coriander, Plin., Colum. — cŏriārius, 3, [corium]: hørende til Leder, frutex, (til dets Garvning), Plin. 24, 51; — b) df. subst. m. cŏriārius, i: en Garver, Plin.

Corinna, ae, Κόριννα: græsk Digterinde fra Tanagra, Pindars Samtidige, Prop. 2, 3, 21; — not.: erotisk fingeret Pigenavn, Ovid. Amor. 3, 1, oftere. — Cŏrinthiacus, etc., s. und. flgd.

Cŏrinthus, (-os), i, f., Κόρινθος: berømt Handelstad paa den peloponnesiske Isthmus; df. bimaris, Hor. Od. 1, 7, Ovid.; blev (a. u. c. 606) forstyrret af Consulen Mummius, efter Erobringen af Achaja; vid. Plin. 4, 5, o. Flor. 2, 16; - til Hor. Ep. 1, 17, 36, s. Gell. 1, 8; — 2) „meton." ogs. for de af corinthisk Erts forarbeidede Billedstøtter el. Kunstværker, Hor. Ep. 2, 1, 193; — B) df. 1) Cŏrinthius, 3: corinthisk, ager, Cic., sinus, Liv., Isthmus, Senec.; men ∾ columnae, Vitruv., Plin. 36, 56, (i corinthisk Stil el. af den corinthiske Orden); — b) df. subst.: Corinthii, orum, m.: Corinthierne, Cic., Nep., Liv.; — bb) „bes." mærkes Corinthium aes: Kar el. andet Arbeide af en meget kostbar Metalblanding af Guld, Sølv og Kobber, Plin. 34, 3; (cf. Ovid. Met. 6, 416: nobilis aere Corinthus); Corinthia vasa, (saadanne Kar), Cic. R. Am., 46, oftere; ogs. absol. Corinthia, (sc. vasa), id. Tusc. 2, 14, Suet., Plin.; ogs. ∾ supellex, Cic.; ogs. ∾ opus, id.; — b) df. Corinthiārius, i, m.: en Arbeider i corinthisk Erts; - df. m. Lune: altfor stor Elsker af saadanne Arbeider, vid. Suet. Aug. 70; — 2) Cŏrinthiăcus, 3: corinthisk, sinus, Liv., Plin.; ∾ ponti litora, Ovid. Met. 15, 507; — 3) Corinthiensis, e, ligesom frgd.: corinthisk; ∾ fons Pirene, Plaut. Aul. 3, 6, 23; ∾ litus, Tac. Ann. 5, 10; — not.: Corinthiarius, i, s. ovenf.

Cŏrĭŏli, orum, m.: By i Latium, blev erobret af C. Marcius, som deraf fik Tilnavnet Coriolanus; vid. Liv. 2, 33 flgd.; - men Coriolani, orum: Indvaanerne af Corioli, vid. Plin. 3, 9. — cŏrĭon, i, n., κόριον: en Benævnelse paa Værten chamaepitys, Plin. — cŏris, is, f., κορίς: en Art af Værten hypericon, Plin. — cŏrium, i, n., κόριον; I) „egenl.": Hud, Skind, Leder, Lucr., Cic., o. A.; - quae ex corio et pellibus sunt facta, Varr., (s. und. pellis); som Ordsprog mærkes: Hor. Sat. 2, 5, 83; — b) df. ogs. „ovenf." hos Planter og Værter: Skal el. Bark el. Bælg, Plin. 15, 34, Pallad., Dig.; — II) „meton."; A) hvad der er giort af Leder, navnl. Ledervidsk el. Lederrem, Plaut. Poen. 1, 1, 11, (hvor acc. pl. corios); cf. Auct. ad Her. 1, 13; — B) i Architecturen: Lag el. Dække, (af Jord el. Kalk); - ∾ arenae, Vitruv., terrae, Plin.; men ∾ pavimenti, Cato, parietum, Vitruv.; — not.: corius, i, m.: forel. Biform af corium; s. ovenf.

Cornelianus, 3, s. und. flgd. — Cornēlius, a: romersk Slægts- og Personsnavn, hvortil hørte flere af de berømteste romerske Familier, navnl. Scipionerne, Gracchерne, Sullaerne, o. A.; — B) df. 1) Cornelius, 3, leges, (navnl. de af L. Cornelius Sulla givne Love); men ∾ castra, s. nedenf.; — 2) Cornēlĭānus, 3, (oratio, som Cicero holdt for en vis Cornelius, hvoraf Brudstykker haves); cf. Cic. Or. 67; ∾ Castra: Sted paa Kysten af Afrika ved Bagrada: benævnt efter en af den ældre Scipio der opslaaen Leir, Caes. B. C. 2, 24; - derom ogs. Castra Cornelia, Mela, Plin.

cornĕŏlus, 3, dem. af corneus: hornagtig, Cic. N. D. 2, 57; — 2) sild. „overf.": haard el. fast; Petron. Sat. 43. — cornesco, ere, v. n. inch., [cornu]: at blive hornagtig el. ligesom Horn, Plin. 11, 109. — cornētum, i, n., [1. cornus]: Plantning af Cornel- el. Hybentræer, Varr. — 1. cornĕus, 3, [cornu]; I) af Horn, hornagtig; - ∾ rostro (ibes), Cic.; ∾ ora Ovid.; ∾ unguis (equi), Lucan.; ∾ pyxis, Plin., laterna., Martial., porta Somni, Virg. Aen. 6, 895; — II) „fig."; A) „alm.": haard el. fast som Horn; ∾ corpora piscatorum, Plin.; cf. id. 7, 18, fin.; — b) df. „poet.": ∾ fibra, Pers. 1, 47, (Sløvhed el. Følesløshed); — B) hornfarvet; in sardonyche cereum aut corneum, Plin. 37, 23; ∾ color, id. — 2. cornĕus, 3, [1. cornus]: af Træet cornus, virgulta; Virg. Aen. 3, 22; ∾ arcus, Ovid.; ∾ venabula, id., hastilia, id.

cornĭcen, ĭnis, m., [cornu, cano]: en Hornblæser, Liv. 2, 64, Juvenal.; — not: Cornicen, ĭnis, o. Cornicinus, i: Tilnavne in gente Oppia, Liv., Cic. — Cornicinus, i, s. und. frgd. — cornĭcor, ari, v. dep. a., [cornix]: at pludre som en Krage, Pers. 5, 12; inter se, Hieron.

cornĭcŭla, ae, f., dem. af cornix: liden Krage, Hor. Ep. 1, 3, 19. — cornĭcŭlans, tis, adj., [1. corniculum]: hornformet el. hornet, luna, (Nymaane), Solin., Amm. — Corniculanus, 3, s. und. 2. Corniculum. — *cornĭcŭlārius, i, m., i Krigssproget: Opsynsmand over en Flok af en liden Troppeafdeling, el. som er beskienket med Æreстegnet corniculum; - df. etslags Adjutant hos en Centurion el. Tribun, Val. Max., Front. Strat., Suet. Dom. 17; — 2) df. „overf." paa Civilembeder: Assistent el. Secretær, Cod. Theod.; o. — cornĭcŭlātus, 3: hornformet el. hornet, luna, (Nymaane), Appul.; — [flgd.].

1. cornĭcŭlum, i, n., dem. af cornu; lidet Horn, Plin.; — 2) df. „meton."; a) hvad der er giort af Horn, navnl. en Horntragt, Colum.; — b) hornformet Legeme; df. en hornformet Prydelse, som bares paa Hielmen, og som tildeltes for udvist Tapperhed, Liv. 10, 44. — 2. Cornĭcŭlum, i, n.: By i Latium; vid.

Plin. 3, 9, o. Liv. 1, 38; — df. Cornĭcŭlānus, a: Nedstammende fra Byen Corniculum; vid. Aur. Vict. d. Vir. III. 6, o. Ovid. Fast. 6, 628. — cornĭcŭlus, i, m., [1. corniculum]: et Cornicularlat, d. e. den af en cornicularius beklædte Post, Suet. Gramm. 9, o. Cod. Just.

cornĭfrons, tis, adj., [cornu, 2. frons]: med Horn i Panden, hornet, Liv. Andron. ap. Non. — corniger, a, um, [cornu, gero]: hornbærende, hornet; (poetisk Ord); - ∾ cervi, Lucr., Ovid.; ∾ Taurus, (paa Himmelen), Cic. poët.; ∾ Ammon, Ovid.; ∾ fluvius Hesperidum, Virg. Aen. 8, 77; cf. Ovid. Met. 14, 602; ∾ Lyaeus, id. Am. 3, 15, 17, (f. und. Bacchus); — 2) df. subst. cornigera, (sc. animalia: som have Horn), Plin. 11, 85. — cornĭpes, ĕdis, adj., [cornu, pes]: hornfodet el. hornhovet, el. med Hove el. Klove, (poetisk Ord), capella, Catull., equi, Virg.; ∾ Faunus, Ovid. Fast. 2, 361; — 2) ogf. subst. cornipes, (i. e. equus), Sil., Claudian.; ogf. om Centauren Chiron, id.

cornix, īcis, f., [besl. m. κορώνη]: Kragen; ∾ rauca, Lucr., garrula, loquax, Ovid.; cf. Plin. 10, 60, oftere; - cornicum ut secla vetusta, (af deres høie Alder), Lucr.; 5, 1083; cf. Hor. Od. 4, 13, 25, ogf. Martial. 10, 67; - deres Flugt til Venstre er heldvarslende, Cic. Div. 1, 39, Virg. Ecl. 9, 14, o. A.; deres Skrig bebuder Regn, Virg. Ge. 1, 388, Hor.; deres Øine brugtes som Trylle-midler, Prop. 4, 5, 16; - som Ordsprog mærkes: cornicum oculos configere, (at skuffe selv den Forsigtigste), Cic. Mur. 11; ligel. elliptisk: cornici oculum (sc. confixit ille), id. Flacc. 20.

cornu, neutr. indecl., (dog ogf. in gen. us, vid. Freund.), pl. cornua, etc., [besl. m. κέρας]; I) „egenl.": Horn, el. d. dyriske Horn; vid. Plin. 11, 45, o. Cic. N. D. 2, 47; - taurus cornu petit, Virg.; cf. id. Ge. 3, 232; - ligel. „poet.": Stiernebilledet Tyrens Horn, Ovid. Met. 2, 80; ligel. Vedderens Horn, ibd. 5, 328; ligel. Stenbukkens Horn, Virg. Ecl. 9, 25; ogf. Hiortens Tagger, id., Ovid.; — b) hertil er endnu at mærke af Mythologien; Cornu Copiae: Geden Amalthea's paa Himmelen satte Horn, som Sindbillede paa Fylde og Frugtbarhed; vid. Hor. Od. 1, 17, 16, o. id. C. Sec. 60, ogf. Ovid. Met. 9, 88, o. A.; — II) „meton.": hvad der ifølge Materie el. Form ligner et Horn, hvad der er giort af Horn; df. altf. A) ifølge Materiens Lighed; a) Dyrets Hov el. Klov, Virg. Ge. 3, 88, Pallad., o. A.; — b) Fuglens Næb el. Snabel, Ovid. Met. 14, 502; — B) af Gestaltens Lighed: den yderste krumme Spids af en Gienstand; df. navnl.; a) Elephantens Tænder, Plin. 18, 1, Varr., o. A.; — b) Halvmaanens Spidser el. Horn, Virg. Ge. 1, 433, Ovid. Met. 1, 11, oftere; — c) Armene af en Flod, Ovid. Met. 9, 774; hvf. ogf. Flodguderne tillægges Horn, Virg. Ge. 4, 371; — d) Landtunge el. lignende Arm, der danner en Havn el. Bugt; vid. Caes. ap. Cic. Att. 9, 14, o. Ovid. Met. 5, 410; — e) - Raaens el. Seilstangens Spidser, Virg. Aen. 3, 549; cf. Hor. Epod. 16, 61, o. A.; - ligel. de oftest med Elfenben prydede Ender paa den Stok, hvorom Bøger el. Bogruller vikledes, Tibull. 3, 1, 13, Ovid., Martial.; - ogf. de yderste hornformede Ender paa Buen, Ovid. Met. 1, 455, oftere; — f) den Hielmspids el. Hielmkegle, hvori Hielmbusken befæstedes, Virg. Aen. 12, 89, o. Liv. 27, 33; — g) den hornformede Side af Citharen, f. und. 2. cornus; — h) Biergspids el. Fieldtinde, Curt. 3, 4; cornua Parnasi, Stat.; men vasto cornu promontorium, vid. Plin. 4, 35; — i) Hiørne el. Spids el. Vinkel af et Sted, Liv. 25, 3, Tac. Ann. 1, 75, o. A.; — k) endel. Fløi af en Hær, (ogf. af en Flaade), Caes. B. G. 1, 52, oftere, Liv. 9, 40, oftere, o. A.; - df. Cic. Div. 2, 10 „alleg.": commovere cornua disputationis tuae; — C) de af Horn forfærdigede Gienstande; a) Buen el. Hornbuen, Virg. Ecl. 10, 59, Ovid. Met. 5, 383; cf. poët. ap. Suet. Ner. 39; — b) Blæsehornet, (navnl. ogf. som den ældste Trompet); vid. Varr. L. L. 5, 24; cf. Ovid. Met. 1, 98, Hor. Od. 1, 18, 14, oftere, o. A.; - ogf. forbindes cornua, tubae, Cic. Sull. 5, Tac.; — c) ogf. en Hornlygte, Plaut., Lucr.; men ∾ laternae, Plin. 11, 16; - ogf. en Hornflaske, navnl. til Olie, Hor. Sat. 2, 2, 61; - ogf. en Horntragt, Virg. Ge. 3, 509, Colum.; — III) „overf." o. „alleg.", f. Mod el. Styrke; vid. Ovid. Am. 3, 11, 6, id. A. A. 1, 239, o. Hor. Od. 1, 23, 18, ogf. Plaut. Pseud. 4, 3, 5; - f. ogf. Fest. p. 30.

cornŭārius, i, m., [cornu]: som forfærdiger Blæsehorn, Dig. — cornucopiae, skrives rigtigere: cornu copiae, f. und. cornu. — cornŭlum, i, n., demin. af cornu: lidet Horn, Apic. — 1. cornum, i, n., [1. cornus]: Frugten af Hybentræet, Hyben, Virg. Aen. 3, 649, Hor. Ep. 1, 16, 9, Ovid., Colum.; — b) ogf. som Biform af 1. cornus, Ovid. Met. 8, 408. — 2. cornum, i, n., Biform af cornu: Horn, Varr., Lucr. — 1. cornus, i, f.: Hybentræet, (germ. Cornelkirsche), Plin. 16, 42, Virg. Ge. 2, 448, Colum.; — b) „meton.": det deraf giorte Kastespyd, Virg. Aen. 9, 698, Ovid. Met. 8, 408, o. A. — 2. cornus, us, f.: Biform af frgd., Sil., Stat. — 3. cornus, us, m.: Biform af cornu: Horn, men rimel. alene Cic. N. D. 2, 59, fin.: cornibus iis, qui etc.

cornūtus, 3, [cornu]; I) „egenl.": hornet el. med Horn; ∾ animalia, Varr.; ∾ aries, id.; — b) df. „meton.": ∾ quadrupedes, Varr., (i. e. elephanti, neml. med Hornklove); ∾ luna, Amm.; — II) „overf.": ∾ syllogismus: etslags falsk Slutningsmaade, (ogf. ceratina), Hieron.; ∾ interrogatio, id.

cŏrolla, ae, f., demin. af corona: liden Krands, (oftest „poet."), Plaut., Catull., Prop.; f. ogf. Plin. 21, 3, und. flgd.; df. — cŏrollārium, i, n.; oprdl.: liden Blomsterkrands, navnl. af eftergiorte Blomster; ramento e cornibus tincto (corollaria), Plin. l. c. - slige Krandse af Metalblik gaves navnl. til Acteurerne paa Scenen, Varr.; - df. „overf.": corollarium, si additum praeter quam quod debitum ejus, id.; hvf. sædv. Skienk el. Gave, Tilgift el. Douceur, vid. Cic. Verr. 4, 22; ligel. ibd. 3, 50: hoc corollarium nummorum etc.; cf. Senec. Benef. 6, 17; — b) sild. ogf.: Tilsætning, el. Følgesætning, el. Tillæg, Boëth.

cŏrōna, ae, f., κορώνη: en Krands; I) egenl.; A) „alm.": Krands til Prydelse ved høitidlige Anledninger el. ved lykkelige Begivenheder, navnl. ogf. til Udsmykkelse af Gudernes Billeder, af Offerdyrene, o. af de Afdødes Billeder; - ogf. som Belønning; ogf. som Foræring imellem Venner og Elskende; - vid. Lucr. 3, 926, o. id. 5, 1398, ogf. Cic. Flacc. 31, id. Leg. 2, 24, o. A.; df. ogf. Lucr. 1, 119, „alleg.": Ennius ··· primus amoeno Detulit ex Helicone perenni fronde coronam, (den eviggrønne Digterkrands); - som Tapperhedsbelønning mærkes: corona castrensis, civica, muralis, navalis, obsidionalis, triumphalis, etc.; f. und. castrensis, civicus, etc., bes. ogf. Gell. 5, 6; — b) navnl. brugtes ogf. om Salget af Krigsfanger: sub corona vendere, (efter nogle: fordi man bekrandsede Fangerne som Offerdyr, Auct. ap. Gell. 7, 4); ligel. sub corona venire, Liv., venundari, Tac., (som Krigsfange at blive solgt til Slave); — B) „bes." ogf. i Astronomien er Corona som Stiernebillede; a) den nordlige Krone, (f. und. Ariadna); vid. Cic. Arat. 351 flgd., Virg. Ge. 1, 222, Ovid. Met. 8, 181, Colum., Plin.; — b) den sydlige Krone, Caes. Germ. Arat. 391; — II) „meton." af Gestaltens Lighed; A) Kreds el. Forsamling af Mennesker; a) navnl. omkring Domstolene og andre Retsforhandlinger; vid. Cic. Flacc. 28, id. Mil. 1, oftere, Quintil., Suet., o. A.; — b) i Krigssproget: det til Angreb paa et Sted rundt derom opstillede Mandskab, Beleiringslinie, odl.; vid. Caes. B. G. 7, 72, o. Liv. 10, 43, oftere; - ogf. en Forsvarslinie,

Liv. 4, 19; — B) i Bygningskunsten: Krands el. Indfatning el. Gesims, Vitruv., Plin.; — C) hos Landmaalerne: den ophøiede Kant el. Rand omkring Marken, navnl. som Grændselinie, Cato, Frontin.; — D) Haarkronen omkring Hestens Hov, Colum., Veget.; — E) som Meteor: Krands el. Kreds omkring Solen el. Maanen el. de større Stierner, Grækernes ἅλως; vid. Senec. Qu. N. 1, 2; — F) ∾ montium, kredsformig Biergkiæde, Plin. 6, 23.

Coronaeus, 3, s. und. Coronea. — cŏrōnālis, e, [corona]: hørende til en Krands, Appul. — *cŏrōnāmen, ĭnis, n.: Bekrandsning el. Krands, Appul.; o. — cŏrōnamentum, i, n.: Krandsblomst el. Krandsplante, Cato, Plin.; — b) ogs.: = frgd., Tertull.; — [corono]. — cŏrōnārius, 3, [corona]: hørende til Krandse el. Kroner; ∾ anemonae, (tienlige til Krandse), Plin.; ∾ lusus naturae, (Naturspil, som frembringer krandsagtige Værter), id. 14, 4; — 2) „overf."; a) i Architecturen; ∾ opus, Stucaturarbeide, Vitruv. 7, 4; — b) i Statssproget: ∾ aurum: sammenskudt Pengesum til en Guldkrone for den feierrige Feltherre, Liv. 38, 37; ds. sædv. en under dette Navn i Provindsen sammenskudt Pengeforæring til Statholderen, Cic. Agr. 1, 4, o. id. Pis. 37; — 3) subst.: coronarius, i, m.: som forfærdiger Krandse, som handler med Krandse; vid. Plin. 21, 30; — ds. fem. coronaria, ae, id. l. c. 3, oftere. — cŏrōnātor, oris, m., [corono]: som bekrandser el. kroner; Augustin.

Cŏrōnēa, ae, f., Κορώνεια: By i Boeotien, vestlig for Søen Copaïs, Nep. Ages. 4; — ds. adj.: Cŏrōnaeus, 3, o. Cŏrōnensis, e: coroneisk, ager, vid. Liv. 36, 20. — cŏrōneŏla, ae, f., [corona]: Høstrosen, Plin. 21, 10. — Cŏrōneus, (trisyll.), ei, m.: Konge i Phocis, Fader af den til en Krage forvandlede Corone, Ovid. Met. 2, 569.

Coronides, ae, s. und. 2. Coronis. — 1. cŏrōnis, ĭdis, f., κορωνίς: det krandsformede Skrifttræk (el. Sving med Pennen), som en Forfatter el. Afskriver sætter under Slutningen af en Bog el. af et Capitel; - seraque coronide longus ··· liber, vid. Martial. 10, 1. — 2. Cŏrōnis, ĭdis, (ĭdos), f.: Datter af Thessalieren Phlegyas, var ved Apollo Moder til Aesculapius; - vid. Ovid. Met. 2, 542, ogs. ibd. 599 flgd., o. Hygin.; — ds. Cŏrōnĭdes, ae, m., Κορωνείδης, i. e. Aesculapius, Ovid. Met. 15, 624.

cŏrōno, avi, atum, 1, v. a., [corona]; I) „egenl.": bekrandser, forsyner med en Krands; (oftest „poet."); - ∾ templa, Ovid., aras, Prop., puppim, Ovid.; ∾ postes lauro, Quintil.; cf. Hor. Od. 3, 23, 15; ∾ cratera, Virg. Ge. 2, 528; men id. Aen. 1, 724: vina coronant, (efter nogle): fylde Vin til Randen; - coronati (inibant epulas), vid. Cic. Leg. 2, 25; men Hor. Od. 2, 7, 7, c. acc. graec.: coronatus malabatro ··· capillos; derim. id. Ep. 1, 1, 50: coronari ··· Olympia, (krandses i d. olympiske Lege); cf. Liv. 10, 47: coronati ··· ob res bello bene gestas, ludos spectaverunt; s. ogs. Cat. ap. Gell. 7, 4; - ogs. bekrandsedes den i en Væddestrid Seirende; vid. Hor. Ep. 1, 18, 64, Quintil. 10, 1, 66, Plin. 15, 5, o. A.; men usædv. er Forbindelsen: coronatus de oratoribus, (som Seirende i d. oratoriske Væddestrid), Suet. Dom. 13; — b) „overf."; novo nomine coronari, (hædres dermed), vid. Plin. 22, 5; men ∾ comoediam de sententiis judicum, (tilkiende den Prisen), Suet. Claud. 11; — II) „meton.": kredsformigen at omgive el. omringe el. indeslutte; - Silva coronat aquas, Ovid. Met. 5, 388; cf. Virg. Aen. 9, 380, ogs. Lucr. 2, 802. — cŏrōnŏpus, ŏdis, κορωνόπους, Kragefod: etslags Plante, Plin. 21, 59. — cŏrōnŭla, ae, f., demin. af corona: liden Haarkrands om Hestehoven, Veget.

*corpŏrālis, e, [corpus]: legemlig, hørende til Legemet, vitia, (Legemsfeil), Senec.; oftest i Retssproget: tinglig, pignora, Dig., bona, Gell., ds. — corpŏrālĭtas, atis, f.: Legemlighed, Tertull.; o. — corpŏrālĭter, adv.: legemligen, tingligen, Petron., Dig. — corpŏrasco, ĕre, v. n. inch., [corpus]: at blive til Legeme, Claud. Mam. — *corpŏrātĭo, onis, f.: Legemliggiørelse, Tertull.; — corpŏrātīvus, 3: hørende til Legemets Udvikling, Coel. Aur.; o. — corpŏratūra, ae, f.: Legemets Beskaffenhed el. Bygning, Colum.; ogs. in pl.: ∾ ampliores, Vitruv.; — [corporo].

*corpŏrĕus, 3: legemlig; vid. Cic. Univ. 4; ∾ res, Lucr., natura, id.; — 2) „bes.": af Kiød, humerus (Pelopis, opp. eburneus), Ovid. Met. 6, 407; ∾ dapes, id.; ∾ cornua cochleis, Plin. 11, 45; — corpŏro, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": giør til Legeme, forsyner med et Legeme, Plin. 7, 13; men Cic. Univ. 2: quandoquidem ··· corporatus est undique mundus, inc.; — II) overf.; a) ∾ picturam coloribus, (udmale), Non.; ∾ vulnere, (dødeligen at saare), Enn. ap. Non.; o. — corpŏrōsus, 3: = corpulentus, Coel. Aur.; — [corpus]. — corpŭlentia, ae f.: Forhed, Tykhed, Plin., Solin.; af — corpŭlentus, 3, [corpus]: for, el. tyk, el. corpulent, litigator, Quintil.; ∾ pecus, Colum.; - compar., Plaut. Epid. 1, 1, 8.

corpus, ŏris, n., [rimel. besl. m. κορμός, aeol. κορπός; i. e. truncus], I) „egenl."; A) „alm.": Legeme, Substans, Ting, (navnl. forsaavidt den er synlig el. haandgribelig; opp. anima o. animus); vid. Lucr. 1, 305, o. id. 3, 559, ogs. Cic. Fin. 1, 17; - solidissima materiāï corpora, Lucr. 1, 951, d. e. Atomerne; ofte ogs. omskrivende; ∾ terrae, (s. terra), id.; ∾ acerbum Neptuni, (i. e. mare), id.; ∾ aquae, (s. aqua), id.; — B) „bes."; 1) Kiødet paa det dyriske Legeme; vid. Cic. N. D. 2, 55; - ∾ amittere, (blive maver), Lucr., Cic.; opp. ∾ facere, Cels., Phaedr.; cf. Ovid. Her. 3, 141, o. Martial. Spect. 7; — bb) ds. ogs. a) „overf.": Træet el. Veddet under Barken; vid. Plin. 17, 37; — — b) oftere „alleg." om Foredraget; saal. Quintil. 10, 1, 87: φράσιν, id est corpus eloquentiae facere; men ∾ orationis (enervari), Petron. Sat. 2; — 2) navnl. ogs. m. Hensyn paa det menneskelige Legeme; a) den Afdødes Levninger el. Lig, Ovid. Met. 7, 518, oftere, Caes. B. G. 2, 10, o. Liv. 32, 13, oftere; - ds. ogs. „poet.": den Afdødes Skygge, Virg. Aen. 6, 303 o. 306; — b) Kroppen, (i Modsætn. af Hovedet), Ovid. Met. 11, 794; — c) Kiønsdelene, navnl. „poet." o. m. Hensyn paa deres Misbrug; - facere quaestum corpore, (om en Skiøge), Plaut.; ligel. corpus vulgare, Liv.; cf. Hor. Sat. 1, 2, 43, oftere; — 3) omskrivende, f. Person el. Personlighed el. Individ; - delecta virum sortiti corpora, Virg. Aen. 2, 18; cf. ibd. 9, 272; ligel. corpora conjugum etc., Liv. 21, 13, o. Tac. Ann. 4, 72, (deres Personer; ligel. corpus liberum: en Fribaaren; vid. Liv. 3, 56, Sall. Catil. 33, o. A.; — II) „metonym.": ethvert af organisk forbundne Dele bestaaende Helt, et saadant System el. Værk; - ut totum corpus reip. curent, Cic. Off. 1, 25; coalescere in populi unius corpus, Liv. 1, 8; sui corporis creari regem, (af deres Folk el. Parti), ibd. 17; - ∾ fabrorum et naviculariorum, (deres Laug el. Corporation), Dig.; - utros ejus libros habueris ··· duo enim sunt corpora, (tvende Samlinger el. Værker); Cic. Qu. Fr. 2, 13; men ∾ juris, (den romerske Lovsamling), Cod. Just.; cf. Liv. 3, 31; - ∾ patrimonii, Dig.

corpuscŭlum, i, n., demin. af corpus: lidet Legeme; om Atomerne, Lucr. 2, 152 o. 530, oftere, ogs. Cic. N. D. 1, 24; men Juvenal. 10, 173: Quantula sint hominum corpuscula, etc.; - ogs. som Kelesord; ∾ melliculum, Plaut. Cas. 4, 4, 19; — II) „meton.": en Samling, florum, Justin.

corrādo, [con-r.], si, sum, 3, v. a.: skraber el. kradser sammen, samler smaaligen el. med Vanskelighed; vid. Lucr. 6, 301, Ter. Heaut. 1, 1, 89, o. id. Ad.

2, 2, 31; — 2) „overf."; ∾ fidem dictis: skaffe sig Tiltro, Lucr. 1, 402. — corrasus, 3: partic. af frgd. — corrătiōnālĭtas, [con.r.], atis, f.: som Overfættelse af ἀναλογία, Augustin.

*correctio, onis, f.: Rettelse, Forbedring; 1) „alm."; vid. Cic. Off. 3, 2; ∾ philosophiae veteris, id. Fin. 4, 9; ∾ morum, Suet.; ogs. absol.: delicto dolere, correctione gaudere, Cic.; — 2) i Rhetoriken: Rettelse af d. frgd. Udtryk, ved at tilføie et stærkere; Grækernes ἐπανόρθωσις; vid. Cic. d. Or. 3, 53, o. Quintil.; o. — corrector, (conr.), oris, m.: som retter el. berigtiger el forbedrer; 1) „alm."; ∾ atque emendator civitatis, Cic. Balb. 8; cf. Hor. Ep. 2, 1, 129; ∾ unus legum usus, Liv.; - med Lune ogs. absol.: corrector, (der retter el. forbedrer), Ter. Ad. 4, 7, 24; cf. Hor. Ep. 1, 15, 37; — 2) under d. sild. Keisere: etslags Landfoged el. Politiembedsmand, Dig., Eutrop.; — df. correctūra; ae, f.: hans Embede, Aur. Vict. Caes. 35, Auson.; — [corrigo].

correctus, 3, (conr.): partic. o. adj. af corrigo. — corrĕcumbens, (conr.), tis, adj. partic., [recumbo]: som lægger sig derhos, Tertull. — corregno, [con.r.], are, v. n.: regerer dermed el. tillige, Tertull.

corrēpo, [con.r.], psi, 3, v. n.: at krybe sammen el. derhen, intra murum, Varr.; men Cic. Att. 10, 12: ∾ in aliquam onerariam, (liste sig ombord deri); - men id. N. D. 1, 24: ∾ in dumeta, („alleg." om Udtrykkets Dunkelhed); men Lucr. 5, 1218, „poet.": correpunt membra pavore, etc.

*correpte, (conr.), adv.: afkortet, kort, dicere, (udtale), Gell. 6, 9; men Ovid. Pont. 4, 12, 13, in compar.; — correptio, (conr.), onis, f.; I) „alm.": Sammenfatten el. Griben; ∾ manus, Gell. 20, 10; men ∾ morbi, (at gribes deraf), Scribon.; — B) „fig.": Irettesættelse, Dadel, Tertull.; — II) „bes.": Forkortelse, dierum, (deres Aftagen, opp. crescentia), Vitruv.; - oftere techniſt; ∾ syllabae, (opp. productio), Quintil.; ∾ vocum, id.; o. — correptor, (conr.), oris, m., alene „fig.": som dadler el. irettesætter, Senec.; — [corripio]. — correptus, (conr.), 3: partic. o. adj. af corripio.

corrēsŭpīnatus, (conr.), 3, [resupino]; adj. partic.: som tillige er bøiet tilbage el. bagud, Tertull. — corrĕsuscito, [con.r.], avi, atum, 1, v. a.: tillige at opvække el. opvække, Tertull. — corrĕus, [con.r.], i, m.: en Medanklaget el. Medskyldig, Dig.

corrīdeo, [con.r.], ēre, v. n.: dertil at lee el. smile, Augustin.; — 2) df. „poet." om Ting: at give et smukt Gienskin; vid. Lucr. 4, 81. — corrigia, ae, f., [corrigo]: Skorem, Varr., Cic. Div. 2, 40, Plin.; — 2) sild. ogs. „overf.": Line el. Tomme, Edict. Diocl.

corrĭgo, (conr.), rexi, rectum, 3, v. a., [rego]; I) „egenl.": gior ret el. lige, retter el. berigtiger; - (Miloni athletae) malum tenenti nemo digitum corrigebat, Plin. 7, 19; ∾ cursum (navis), Liv. 29, 27; ∾ malas labentes, Suet. Aug. 99; - som Ordsprog mærkes: corrigere curva, Senec., Plin. Ep.; cf. Quintil. 1, 3, 12: frangas citius, quam corrigas, quae in pravum induruerunt; — II) oftere „fig."; A) „overf.": berigtiger, udbedrer, lentigines, Plin., cutem in facie, id.; maciem corporis, id.; - quicquid corrigere est nefas, Hor. Od. 1, 24, 20; — B) „ment."; 1) „alm.": forandrer til det Bedre, retter, (navnl. et Foredrag el. en Paastand; - vid. Cic. Att. 15, 1; ∾ sententiam alicujus, id. Phil. 8, 11, vitium legis, id. Sull. 22; cf. id. Acad. 1, 4, o. id. Fin. 1, 6, ogs. Quintil. 1, 5, 34, oftere, o. Hor. A. P. 438; — 2) „bes." o. „ethiſt": forbedrer; vid. Ter. Andr. 3, 4, 7; ∾ mores civitatis, (opp. corrumpere), Cic. Leg. 3, 14; ∾ disciplinam, Suet., delicta, Sall.; cf. Cic. Catil. 1, 9, o. Quintil. 12, 7, 2; men Liv. 5, 28: eosdem correcturos esse (sc. flagitium); - men id. 30, 30: praeterita reprehendi magis possunt, quam corrigi; — not.: compar. correctior, Gell. 6, 14.

corrĭpĭo, (conr.), rĭpŭi, reptum, 3, v. a., [rapio]; I) „egenl."; A) „alm.": griber heftigen fat derpaa, river afsted; - hominem corripi jussit etc., Cic. Verr. 3, 23; cf. Caes. B. C. 3, 109; men „poet.": turbine ··· correptus etc., Lucr. 5, 1231; cf. id. 6, 394, o. Virg. Aen. 1, 45; - ∾ lora manu, Ovid.; cf. Virg. Aen. 1, 188; ∾ arma, Vell., fasces, Sall.; - ∾ corpus e somno, Lucr., Virg., e stratis, id., (ilsomt at reise sig el. staae op); ∾ se, ile afsted, skynde sig, Plaut., Ter., Virg.; - „poet." ogs. ∾ viam, id., Ovid., spatia, Virg., campum, id., aequora, Val. Fl., (at giennemile, ilende at tilbagelægge); ∾ gradum, (ile med hurtige Skridt), Hor.; — B) „bes."; at rive til sig, at bemægtige sig, at rove; - ∾ bona vivorum ac mortuorum usquequaque, Suet. Dom. 12; cf. Tac. Ann. 13, 18, ogs. Cic. Verr. 2, 5, ogs. Virg. Aen. 2, 167; ∾ praefecturas, Tac.; — b) klagende at angribe, (ligesom at gribe og slæbe for Retten); vid. Tac. Ann. 2, 28, o. ibd. 12, 42; — II) „fig."; A) „overf."; a) om Ilden, om et Uveir, om Sygdomme: at gribe el. angribe el. fordærve; - flamma corripuit tabulas, Virg. Aen. 9, 537; cf. Ovid. Met. 2, 210, oftere; men id. Fast. 2, 524, „poet. overf." paa det personlige Subject; - men om Sygdomme, Virg. Ge. 2, 472, Suet. Caes. 45, oftere; ogs. om Veiret, Ovid. Met. 5, 483; — b) at sammentrække el. indskrænke el. forkorte; vid. Suet. Dom. 4; ∾ impensas, id. Tib. 34; - bes. ogs. i Grammatiken: ∾ syllabam, (opp. producere el. porrigere), Quintil.; men id. 4, 2, 43: om Udtrykkets Forkortning; — B) „ment."; a) ligesom at nedrive, d. e. med Strænghed at dadle el. irettesætte; oftest c. abl., ogs. m. adv., ogs. absol.; - convicio consulis correpti etc., Caes. B. C. 1, 2; cf. Suet. Aug. 53, oftere, ogs. Hor. Sat. 2, 3, 257, Ovid. Met. 3, 565, o. A.; - aliquem non inimice corripere, sed pene patrie monere, Quintil.; cf. Liv. 2, 28; — b) om en Lidenskab: at gribe el. henrive el. betage; oftest in partic. perf. c. abl.; - vid. Ovid. Met. 9, 455 o. 734; ligel. correptus duplici ardore, (sc. amoris et vini), Prop. 1, 3, 13; cf. Suet. Calig. 12; men Virg. Aen. 11, 584: correptus militia, (f. militiae studio); — not.: correpta syllaba, i Grammatiken, f. brevis syllaba, Quintil.

corrīvālis, [con.r.], is, m.: Medrival, Medbeiler, Quintil. Decl. — corrīvātio, (conr.), onis, f.: Sammenledning (navnl. Vandets); - ∾ aquae pluviae, Plin. 31, 27, oftere; af — corrīvo, [con.r], avi, atum, 1, v. a.: leder el. fører sammen, (navnl. Vandet); - ∾ venas aquarum, Senec., torrentes damnosos, Plin.; men ∾ Tiberim piscinis, (henlede deri), id. 3, 9; ∾ limum, id.

corrōbŏrāmentum, (conr.), i, n.: Styrkningsmiddel; ∾ virtutis labores et miseriae, Lactant.; af — corrōbŏro, [con.r.], avi, atum, 1, v. a.: befæster, gior meget stærk el. fast el. sikker; I) „egenl."; - vid. Cic. Coel. 5, o. ibd. 17; ∾ militem opere assiduo, Suet. Galb. 6; - navnl. ogs. hos Lægerne: ∾ cerebrum, Plin., stomachum, id.; — II) „fig."; ∾ et confirmare ingenia, Cic. Lael. 20; cf. id. Catil. 1, 12, o. id. Mil. 12.

corrōdo, [con.r.], si, sum, 3, v. a.: begnaver el. sønderg naver; om Musene, vid. Cic. Div. 2, 27; corrosis ossibus, Juvenal. 15, 80. — corrŏgo, [con.r.], avi, atum, 1, v. a.: ved Bønner at samle el. indsamle; - vid. Cic. Quint. 6; ∾ auxilia ab sociis, Liv. 43, 9; - nummulis corrogatis etc., Cic. Verr. 3, 79; vela cum antennis ex navibus corrogari, (at man skulde faae dem laante sammen), Liv. 33, 48. — corrōsīvus, (conr.), 3: sønderg navende, medicamenta, Senec.; af — corrōsus, (conr.): partic. af corrodo. — corrōtundo, [con.r.], avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.":

gior aldeles rund, afrunder ganske; grando corrotundatur, Senec.; — II) „overf."; A) at afrunde, (navnl. en Pengesum), at giøre fuldtallig, Petron. Sat. 76; (cf. Hor. Ep. 1, 6, 34); — B) ogs. om Foredraget: at give Udtrykket Runding og Fylde; vid. Quintil. 11, 3, 102.

corrūda, ae, f.: vild Asparse, Cato, Varr., o. A. — corrūgis, (conr.), e, [ruga]: rynket, i Rynker el. Folder, sinus (chlamydis), Nemes. Cyneg. 92. — corrūgo, [con.r.], (avi), atum, 1, v. a.: gior meget rynket el. skrumpen; - corrugari olivam, Colum.; — 2) „meton.", (effectus pro causa); Ne turpe toral ··· corruget nares, (skal vække Ækelhed), Hor. Ep. 1, 5, 23. — corrūgus, i, m., i Bergmandssproget: etslags Canal el. Vandrende, Plin. 23, 21, (hvor corrugos ··· a corrivatione etc.).

corrumpo, [con.r.], rūpi, ruptum, 3, v. a.; oprdl.: sønderbryder ganske; df. I) med Hensyn paa Gjenstandens Tilværelse: at forstyrre el. ødelægge el. tilintetgiøre; A) „egenl." el. om Ting; - vid. Caes. B. G. 7, 55, o. Sall. Jug. 76; ligel. ∾ res familiares, ibd. 61; ∾ ungues dentibus, Prop.; — B) „overf." om Begreber; vid. Sall. Jug. 33, o. id. Catil. 43; ∾ libertatem, Tac., foedera, Sil.; men ∾ consilia alicujus, vid. Vell. 2, 57; — II) med Hensyn paa Gjenstandens physiske el. moralske Egenskab: at fordærve, at beskadige, at forfalske; A) „egenl."; - corrumpitur coena el. prandium, Plaut., Ter.; conclusa aqua facile corrumpitur, Cic.; ∾ ocellos lacrimis, Ovid.; cf. Liv. 28, 35: corrumpi equos etc.; — b) sield. ud. Bibegr. af Fordærvelse; quum ··· ebur corrumpitur ostro, (farves dermed), Stat.; — III) „fig."; A) m. Personsobjecter: fordærver, forfører, forleder; - ut heri sui corrumpat et rem et filium, Plaut. Most. 1, 1, 27; ∾ feminas, Suet.; cf. Sall. Jug. 39; men ibd. 38, m. flgd. ut: at forføre dertil; — b) „bes." ogs.: at bestikke el. kiøbe dertil, m. o. ud. abl.; - quos pecunia corrupisses etc., Cic. Off. 2, 15; ∾ pretio, turpi largitione, id.; - men ud. abl.: ne alios corrumpas etc., Nep. Ep. 4; cf. id. Lys. 3, Hor. Sat. 2, 2, 9, o. A.; — B) m. Begrebsobjecter; a) at fordærve el. forfalske, litteras el. tabulas publicas, Cic.; ∾ mores civitatis, (opp. corrigere), id. Leg. 3, 14; ∾ disciplinam, Tac., fidem, Quintil.; cf. Ovid. Met. 6, 461; — b) navnl. om Talen og om Udtalen: at fordærve, (undert. ogs. at forandre); - totidem generibus corrumpitur oratio, quot ornatur, Quintil.; cf. Sall. Jug. 18, o. Quintil. 8, 3, 45; - ogs. om Organet: corrumpi in sonum peregrinum (os), id. 1, 1, 13; — IV) partic. corruptus, (conr.), 3, ogs. som adj.: fordærvet; A) „alm." el. om Ting; - ∾ coelum, Lucr.; cf. Virg. Aen. 3, 138; - in compar.: ∾ aqua salsiorque, Hirt. B. Al. 6; cf. Hor. Sat. 1, 5, 95; — B) „ment."; quis corruptus etc.? Cic. Catil. 2, 4; in superl.: ∾ homines omnium ordinum, Sall. frgm.

corrŭo, [con.r.], ŭi, ĕre, v. n. o. a.; I) neutr.; A) „egenl.": at falde el. styrte sammen el. omkuld; - tabernae mihi duae corruerunt etc., Cic. Att. 14, 9; ∾ triclinium supra convivas, Quintil.; ∾ arbor, Suet.; cf. Ovid. Met. 8, 778; - pene ille timore, ego risu corrui, Cic. Qu. Fr. 2, 10; - ogs. at falde for Sværdet; vid. Liv. 1, 25 o. 26; ligel. ∾ in vulnus, Virg.; men ∾ morbo comitiali, Plin.; — b) ogs. at falde derhen; vid. Lucr. 6, 825, o. Curt. 3, 3; — B) „overf.": at styrte, at blive ulykkelig; - quanto altius elatus erat, eo foedius corruit, Liv. 30, 30; cf. Cic. Off. 1, 24; - ogs. in pass. impers.; longe violentius ex necessitate, quam ex virtute corruitur, Senec. Qu. N. 2, 59; — II) act.: styrter el. kaster sammen el. i en Hob; (for- o. efterel.); - quae possint ··· corruere hanc rerum summam, vid. Lucr. 5, 369; men Plaut. Rud. 2, 6, 58: ibi corruere ··· divitias etc.; - ogs. „overf."; in quo me corruerit genere (Venus), Catull. 68, 52.

corrupte, adv. af corruptus: feilagtigen, urigtigen, judicare, Cic. Fin. 1, 58, pronunciare verba, Gell.; - compar.: ∾ explicare, sed dulcius, Senec. Controv. 2, 9. — corruptēla, (conr.), ae, f., [corrumpo]; I) „alm.": Fordærvelse, Forstyrrelse; - mores hac dulcedine (cantus) corruptelaque depravati, Cic. Leg. 2, 15; ligel. in pl.; vid. Cic. Catil. 1, 6; cf. id. Tusc. 4, 35; - ∾ malae consuetudinis (gen. subj.), id. Leg. 1, 12; ∾ mulierum (gen. obj.), id. Verr. 2, 54; — b) navnl. ogs. Bestikkelse; - ∾ servi, Cic. Dejot. 11; — II) „bes." o. „meton.", (abstr. pro concreto): A) en Fordærver el. Forfører, Ter. Ad. 5, 3, 7; — B) Sted el. Kippe til Forførelse, Frontin. Aquaed.

*corruptĭbĭlis, [conr.], e: forgængelig, (opp. incorruptus), Lactant.; compar., Augustin.; — df. corruptĭbĭlĭtas, (conr.), atis, f.: Forgængelighed, Tertull.; — corruptio, (conr.), onis, f.: Fordærvelse, fordærvet Tilstand; vid. Cic. Tusc. 4, 13; ogs. „ment.": corruptio opinionum, ibd.; — corruptīvus, (conr.), 3: forgængelig, Tertull.; — corruptor, (conr.), oris, m.: en Fordærver el. Forfører, civium, Plaut., juventutis, Cic.; ogs. absol.: en Fruentimmerforfører, Hor.; cf. Suet. Dom. 8; — 2) som bestikker; ∾ tribus, Cic. Planc. 16; — df. corruptōrius, (conr.), 3: forgængelig, Tertull.; — [corrumpo]. — corruptrix, icis, fem. til corruptor: Fordærverske, Forførerske; (in) tam corruptrice provincia, Cic. Qu. Fr. 1, 1, 6. — corruptus, 3: partic. o. adj. af corrumpo. — corruspor, [con.r.], ari, v. dep. a.: efterforsker omhyggeligen, tua consilia in pectore, Plaut. frgm. ap. Fest.

cors, gen. cortis, f. und. cohors. — corsae, arum, f., κόρσαι; oprdl.: Bind el. Baand; df. i Architecturen: de yderste Striber el. Zirater omkring Dørrammen, Vitruv. 4, 6. — Corsĭca, ae, f., Grækernes Κύρνος: Corsica, bekiendt Ø i Middelhavet; vid. Mela 2, 7, o. Plin. 3, 12; — B) df. 1) Corsus, 3: corsisk el. corsikansk, aquae, Ovid. Fast. 6, 194, (Havet omkring Corsica); — b) subst.: Corsi, orum, m.: Corserne el. Indvaanerne paa Corsica, Liv. 42, 7, Plin.; ogs. en fra Corsica udvandret Stamme paa Sardinien, Plin. 3, 13; — 2) Corsĭcus, 3: = frgd.: corsisk, litora, Manil., apis, Ovid., mel, Plin. 3, 10; — 3) Corsĭcānus, 3: sild. Biform af frgd., ager, Solin., mella, Serv. ad Virg. — Corsicanus, 3, o. Corsicus, 3, f. und. frgd. — Corsis, ĭdis, f.: Biform af Corsica, Prisc. Perieg. — corsŏīdes, is, m., (κορσοειδής: haaragtig), Navnet paa en ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 56. — Corsus, 3, f. und. Corsica.

cortex, ĭcis, m., „poet." ogs. f., [besl. m. corium]; I) „egenl.": Bark el. Skal paa Træer og Planter; - obducuntur libro ac cortice arbores, quo etc., Cic. N. D. 2, 47; cortex aliis (arboribus) tenuis ··· aliis crassus, etc., vid. Plin. 16, 55; ∾ glandis, id.; ∾ nucum, (Nøddeskal), id.; - som fem. næsten alene „poet."; vid. Virg. Ecl. 6, 63, Ovid. Met. 10, 512, o. A.; dog ogs. hos Lægerne: cortex sole arefacta, Scribon.; — b) navnl. ogs. Barken af Korketræet (suber), d. e. Kork; vid. Hor. Od. 3, 8, 10, o. Liv. 5, 46; — not.: som Ordsprog: nare sine cortice, (kunne veilede sig selv), vid. Hor. Sat. 2, 9, 120; men til den Letsindige: tu levior cortice, id. Od. 3, 9, 22; — II) „overf." fra Planteriget; A) Skal el. Hinde; - ∾ ovi, Vitruv., testudinis, Plin.; cortices phalangiorum, (deres Skind), id.; — B) „alleg.": Dække el. Hylster: df. om Sielen: corporeum corticem relinquere, Varr. ap. Non.

*cortĭcātus, 3: forsynet med Bark; ∾ pars (sarmenti), Pallad.; men ∾ pix, (Harpix paa den afrevne Bark), Colum.; — cortĭcĕus, 3: af Bark el. Kork; ∾ alvi apium, Varr.; o. — cortĭcōsus, 3: fuld af Bark, radix, (med tyk Skal), Plin.; — [cortex]. — cortĭcŭlus, i, m., demin. af cortex: liden Bark el. Skal, Colum.

cortīna, ae, f.; „alm.": rundt Kar; df. Kiedel (til Kogning el. Farvning, o. dl.), Cato, Plin. 15, 6, oftere; — b) „bes." ogs. Apollo's kiedelformede Trefod; vid.

Virg. Aen. 3, 92, o. Ovid. Met. 15, 635; df. ogs. en Trefod, som Tempelgave, vid. Suet. Aug. 52; — 2) „meton.": enhver kiedelformet Runding el. Krands; df. cortina (coeli): Himmelhvælvingen, Enn. ap. Varr.; men magni cortina theatri, Auct. Aetn. 295; - rimel. ogs. Kredsen af Tilhørere, Tac. Orat. 19, (al. corona).

cortināle, is, n., [cortina]: Opbevaringssted for Kiedler og andre Kokkenkar, Colum. — cortīnĭpŏtens, tis, adj., [cortina]: den Trefodmægtige, Epithet til Apollo, Lucil. ap. Non. — cortīnŭla, ae, f., demin. af cortina: liden Kiedel, Amm., inc. — Cortōna, ae, f.: By i Etrurien, nordlig for Trasimenersøen, Liv. 9, 37; — b) df. Cortōnenses, ium, m.: dens Indvaanere, Liv., Plin. 3, 8.

corulus, i, f. und. corylus. — corus, i, f. und. caurus. — *cŏruscāmen, ĭnis, n.: zittrende Glands el. Skin, Appul.; o. — cŏruscatio, onis, f.: Glimten el. Glindsen el. Glands, margaritarum, Solin.; bes. ogs. Lynglimt el. Lyn, Vopisc.; — [corusco]. — cŏruscĭfer, a, um, [coruscus, fero]: lynbærende, lynende, coelum, Capell.

corusco, v. a. o. n., [besl. m. κορύσσω]; I) oprdl.: at stode med Hornene, at stange, vid. Lucr. 2, 320; cf. Juvenal. 12, 6; — II) oftere „overf.", (neml. fra den hurtige og zittrende Bevægelse); A) „alm."; a) act.: hurtigen at bevæge hid og did, at svinge el. ryste, Virg. Aen. 8, 661, o. Ovid. Met. 4, 493; — b) neutr.: at ryste el. zittre, at bevæge sig zittrende; - pennisque coruscant (apes), Virg. Ge. 4, 73; cf. Juvenal. 3, 254; — B) „bes." om den zittrende Glands af et lysende Legeme, ligel. in neutr.: at glimte el. straale el. lyse; vid. Pacuv. ap. Cic. d. Or. 3, 39, o. Virg. Ge. 4, 98.

cŏruscus, 3, [corusco]; I) „alm.": som er i zittrende Bevægelse, zittrende el. rystende el. rystet; - ∾ silvae, Virg., ilices, id.; men comisk om Talen, Plaut. Rud. 2, 6, 42; — II) „bes.": med zittrende Glands, glindsende el. lynende, fulgura, Lucr.; ligel. om Lynet: ∾ ignis, Hor. Od. 1, 34, 6; men ∾ sol, Virg. Ge. 1, 234; cf. Ovid. Met. 1, 768; — b) sild. subst. coruscum, i, n.: Lynet, Venant.

corvīnus, 3: hørende til el. benævnt efter en Ravn, ovum, Plin., nigredo, Appul.; — not.: Corvinus, i, m.: romersk Tilnavn i d. valeriske Slægt, Flor. 1, 13, Gell.; af — corvus, i, m., κόραξ: Ravnen; vid. Plin. 10, 60; - efter Mythen var den oprdl. hvid, Ovid. Met. 2, 542; som Varselsfugl er den Apollo hellig, ibd. 5, 329; navnl. er ogs. dens Flugt til Hoire heldvarslende, Plaut. Asin. 2, 1, 12, o. Cic. Div. 1, 39; — II) „meton.": om Gienstande, som have etslags Lighed med en Ravn; a) med Hensyn paa dens Næb: etslags Entrehage, Curt. 4, 2; ogs. etslags Murbrækker, Vitruv. 10, 19; ogs. etslags chirurgisk Værktoi, Cels. 7, 19; — b) med Hensyn paa Farven: etslags Sofisk, Plin. 32, 53; — c) med Hensyn paa Gestalten: Stiernebilledet: Ravnen, Vitruv. 9, 7, Hygin.; — not.: Corvus, som romersk Tilnavn, s. Liv. 7, 26.

Cŏrўbantĭus, 3: hørende til el. benævnt efter Corybanterne, aera, Virg. Aen. 3, 111, (s. und. flgd.); af — Cŏrўbas, antis, m., Κορύβας; in sing., Claudian.; sædv. in pl., Corybantes: Gudinden Cybele's Præster, der med larmende Musik og vild Vaabendands forrettede Gudindens Tieneste; - vid. Hor. Od. 1, 16, 8, ogs. Virg. l. c.; s. ogs. und. Curetes, hvormed de sild. bleve forvexlede; — not.: ogs. en Søn af Cybele, og Fader til den anden Apollo, Cic. D. N. 3, 23.

cōrўcēum, i, n., κωρυκεῖον: Sted i Palæstra, hvor der til Ovelse kastedes Sække, (κώρυκοι); vid. Vitruv. 5, 11. — Corycis, ĭdis, pl. Corycides, s. und. flgd. — 1. Cōrўcĭus, 3, Κωρύκιος, corykisk, d. e. benævnt efter den corykiske Hule i Bierget Parnasfus, nemus, Stat., umbra, id., Nymphae, Ovid. Her. 20, 221, inc.; — 2) df. som adj. fem.: Cōrўcis, ĭdis; hvf. pl. Corycides Nymphae, Ovid. Met. 1, 320. — 2. Corycius, 3, s. und. flgd. — Cōrўcos, (-us), i, f., Κώρυκος: Forbierg paa Kysten af Cilicien, hvorved en By og Havn af samme Navn; ogs. fandtes her en berømt Hule; ogs. den her vundne Saffran omtales ofte; - vid. Mela 1, 13, Plin. 5, 22, ogs. Solin. 38; — b) df. adj.: Cōrўcĭus, 3: corykisk, specus, Mela l. c., antra, Plin.; men ∾ crocum, Hor. Sat. 2, 4, 68; hvorom ogs. ∾ nimbus, Martial. 9, 39, o. ∾ comae, Stat.; men ∾ senex, (i. e. Cilix senex), vid. Virg. Ge. 4, 127.

cŏrўdălus, i, m., κορυδαλός: Toplærken, Serv. ad Virg. Ecl. 2, 1. — cŏrўlētum, i, n.: Hasselkrat, Hasselskov, Ovid. Fast. 2, 587; af — cŏrўlus, (corulus), i, f., κόρυλος: Hasselbusken, Virg., Ovid.

cŏrymbĭfer, a, um, [corymbus, fero]: bærende Epheudruer el. bekrandset dermed; Epithet til Bacchus, Ovid. Fast. 1, 393. — cŏrymbion, i, n., κορύμβιον: Haarfrisur i Form af en Vedbendedrueklase, Petron. Sat. 110. — cŏrymbites, ae, m., κορυμβίτης: en Art af Værten tithymalus, Plin. 26, 44. — corymbus, i, m., κόρυμβος; oprdl.: det Overste el. Yderste af et Legeme; df. 1) in pl.: Zirater paa Skibets For- og Bagstavn, Val. Fl.; — 2) Frugtklase el. Drueklase el. Blomsterklase af forskiellige Værter, navnl. ogs. af Epheu el. Vedbende, Prop.; - ∾ cinarae, Colum., ferulae, Plin.; — b) „meton." ogs. Brystvorten, Seren. Samm.

cŏrўphaeus, i, m., κορυφαῖος: Anforer el. Formand; ∾ Epicureorum Zeno, Cic. N. D. 1, 21. — Cŏrўphasĭa, ae, f.: Epithet til Minerva, (ifølge hendes Dyrkelse paa Forbierget Coryphasium i Messenien). — Cŏrўthus, i, Κόρυθος; 1) f.: By i Etrurien, (hed sild. Cortona), Virg. Aen. 3, 170 (Serv.); — 2) m.: den mythiske Stifter af denne By, Virg. Aen. 7, 209, oftere. — cōrўtos, i, m., κωρυτός, Kogger el. Pilekogger, Virg., Ovid., o. A.; — 2) „meton." ogs. Pilen; ∾ velox, Stat. — cōrўza, ae, f., κόρυζα: Snue, Coel. Aur.

1. cos, gen. cōtis, f., [etr. f. cotes, i. e. cautes]; 1) „alm.": enhver haard Steen, Kiselsten, odl., Cic. Div. 1, 17, Liv. 1, 36, o. A.; — 2) „bes." ogs. Slibestenen, Plin., Hor., Quintil.; - df. lignelsesvis, Cic. Acad. 2, 44: ipsam iracundiam fortitudinis quasi cotem esse. — 2. Cos, el. Cŏos, (-us), gen. Coi, f., Κῶς el. Κόως: en ved sin Vinavl og ved sine Væverier berømt O i Ægæerhavet; - ogs. er den Fødested for Hippocrates, for Apelles, o. for Philetas; - vid. Plin. 5, 76, oftere; s. ogs. Liv. 37, 16, Cic. Att. 9, 9, o. A.; — B) df. 1) adj. Cōus, 3, Κῷος, coisk, insula, Varr., uva, Plin., vestis, Prop.; cf. Hor. Od. 4, 13, 13, o. Prop. 4, 5, 23; - ∾ artifex, Ovid. Pont. 4, 1, 29, (i. e. Apelles); ∾ Venus, Cic. Orat. 2, (Apelles's berømte Maleri); ∾ poëta, Ovid. A. A. 3, 329, (i. e. Philetas); cf. id. Remed. 760; men Cous senior, Marc. Emp., (i. e. Hippocrates); — 2) subst.; a) Coum, i, n., (sc. vinum), Hor. Sat. 2, 4, 29, Pers. 5, 135; — b) Coa, orum, n.: Toier el. Dragter af coisk Vævning, Hor. Sat. 1, 2, 101, o. Ovid. A. A. 2, 298.

Cōsa, ae, f.: By i Etrurien, (hod. Ansedonia), Mela, Plin. 3, 8; - ogs. Cosae, arum. f., Virg. Aen. 10, 168; — b) df. Cōsānus, 3: cosansk, litus, Plin., portus, Liv. 22, 2, praedia, Suet.; — II) By i Lucanien, i d. Thurinske, Caes. B. C. 3, 22; — b) df. Cōsānus, 3, municeps, Cic. Verr. 5, 62. — Cosanus, 3, s. und. frgd.

cosmēta, ae, m., κοσμήτης: som smykker el. pryder; df. Juvenal. 6, 477: (Slave), der besorger Fruens Pynt, (men forskiellig fra ornatrix; vid. schol. ibd.). — Cosmianus, 3, s. und. Cosmus. — cosmĭcos, i, m., (κοσμικός, i. e. mundanus): en Verdensborger, Martial. 7, 41. — Cosmoe, Κόσμοι: etslags Ephorer

hos Cretenserne; vid. Cic. d. Rep. 2, 33. — cosmŏgrăphus, i, m., κοσμογράφος: en Verdensbeskriver, en Kosmograph, Auct. d. Progen. Aug. — Cosmus, i, m.: berømt Salvesyder el. Salvekræmmer; vid. Juvenal. 8, 85; — b) deraf Cosmianus, 3, ampullae, Martial.; - ogs. absol.: Cosmianum, i, n., (sc. unguentum), id.

cossim, adv., s. und. cessim. — cossus, i, m.: etslags Larve el. Orm under Træernes Bark, Plin. 17, 37; s. ogs. Fest. pag. 32; — not.: df. b. romerske Tilnavn: Cossus, vid. Liv. 4, 19.

costa, ae, f.: Ribbenet, Cels., Plin., o. A.; — 2) „overf.": Side el. Væg; costae aheni, Virg.; ligel. costae navium, Plin., corbium, id. — costămōmum, i, n., [costum, amomum]: etslags Krydderplante, Dig. — costātus, 3, [costa]: med Ribben el. Sider; bene costatae boves, Varr. — costum, i, n., hos Lucan. ogs. costos, i, f., κόστος: orientalsk Krydderplante, hvoraf man tillavede kostelige Salver; (costus Arabicus L.); vid. Plin. 12, 25, ogs. Ovid. Met. 10, 308, Hor. Od. 3, 1, 44, o. A.

cotana, s. und. cottana. — cōtārĭa, ae, f., [1. cos]: Slibestengrube, Dig., (al. cotoria). — *cŏthurnāte, adv.: paa Cothurner; df. „overf.": tragisk el. høitravende; - compar.: ∾ (procedere stilum), Amm.; o. — cŏthurnātio, onis, f.: tragisk Forestilling, Tertull.; af — cŏthurnātus, 3, [cothurnus]: med el. paa Cothurner; df. fædv. „overf.": hoi el. tragisk; - vid Martial. 5, 5, o. Ovid. Ib. 531; men ∾ deae, id. Fast. 5, 348, (som træde op i Tragoedierne).

cŏthurnus, i, m., κόθορνος; I) „alm."; a) Grækernes høie Jagtstøvle, (der bedækkede hele Foden, og som fortil var sammensnøret); vid. Virg. Aen. 1, 341, o. Juvenal. 6, 505; — b) etslags hoi græsk Sko; vid. Cic. Phil. 3, 6, o. Vell. 2, 82; — 2) „bes.": etslags hoi Fodbedækning for de tragiske Skuespillere, (opp. soccus); vid. Hor. A. P. 80 o. 280, id. Sat. 1, 5, 64, o. A.; — b) df. „meton.": den høiere Stil, navnl. i Poesien; - vid. Virg. Ecl. 8, 10, Hor. Od. 2, 1, 12, Quintil. 10, 2, 22, o. A.; - ogs. det Høie og Grandiose i Maleriet, Plin. 35, 36.

cōtĭcŭla, ae, f., dem. af 1. cos; I) liden Provesten, βάσανος, Plin. 33, 43; — 2) etslags liden Stenmorter til medicinsk Brug, id. 31, 45. — cotidianus, cotidie, etc., s. und. quotidianus, etc. — cŏtĭnus, i, m.: en Buskvært, hvoraf drages en purpurrød Farve, (rhus cotinus L.), Plin. 16, 30. — cŏtōnēa, ae, f.: etslags Plante, (germ. Wallwurz el. Schwarzwurz), Plin. 26, 26. — cotonius, 3, s. und. Cydonius. — cotoria, s. und. cotaria.

Cotta, ae, m.: romersk Tilnavn i d. aureliske Slægt. — cottăbus, i, m., κότταβος, (Lyden af en Vædske, som falder i et Metalbækken; df. comisk): lydende Slag, Plaut. Trin. 4, 4, 4. — cottana, (ogs. cotana, coctona, coctana), orum, n., [syrisk Ord]: etslags smaa syriske Figener, Plin. 13, 10, Martial., Juvenal. — Cottianus, 3, o. 1. Cottius, 3, s. und. flgd. — 2. Cottius, i, m.: Navnet paa tvende Konger (Fader og Søn) i d. nordlige Italien; efter Sønnens Død forvandledes deres Land (civitates Cottianae, Plin. 3, 24) til en romersk Provinds; vid. Suet. Ner. 18; — 2) efter dem benævntes: Alpes Cottiae, (vestlig for Augusta Taurinorum), hvis høieste Punkt: Alpis Cottia, (hod. Mont Genevre), Tac. Hist. 1, 87; - hed ogs. Alpes Cottianae, ibd. 1, 61; s. ogs. ovens. Plin. l. c.

cŏtŭla, (cotyla), ae, f., κοτύλη: lidet Kar; som Maal: = ½ sextarius; vid. Rhem. Fann. d. Pond. 12, Martial., o. A. — cōturnix, (dog ogs. ō, Lucr.), icis, f., [a sono vocis, Fest.]: Vagtelen, Plin. 10, 33, Plaut.; - ogs. som Kelеord, id. Asin. 3, 3, 76. — cotyla, ae, f. und. cotula. — cŏtўlēdon, ŏnis, f., κοτυληδών: etslags Plante, Navleurt, (∾ umbilicus L.), Plin. 25, 101. — Cotyttia, orum, s. und. flgd. — Cŏtytto, ūs, f., Κοτυττώ, dyrkedes (oprdl. i Thracien) som Gudinde for Utugt, Juvenal. 2, 92; — 2) df. Cŏtyttia, orum, n., (sc. sacra), hendes Fest, Hor. Epod. 17, 56.

Cŏus, i, o. Cōus, 3, s. und. 2. Cos. — cŏvīnārius, (covinn-), i, m.: som fægter til Vogns, en Vognkæmper, Tac. Agric. 35; af — cŏvīnus, (covinn-), i, m., [celtisk Ord]: Stridsvogn hos Belgierne o. Britannerne, Mela, Lucan., Sil.; - brugtes ogs. som Reisevogn, Martial. 12, 24.

coxa, ae, f., I) „egenl.": Hoften, Cels.; — b) ogs. Hoftebenet, Plin. Ep. 2, 1; — II) hos Landmaalerne „overf." fra Gestaltens Lighed; ∾ agrorum, (hofteformet Indbøining el. Vinkel), Sicul. Fl. ap. Goes. — coxendix, icis, f., [den hyppigere Form f. coxa], Hoften, Plaut., Suet. Aug. 8; — b) Hoftebenet, Plin. 10, 81. — coxim, s. und. cessim.

Crabra Aqua: Vandløb el. Vandledning fra d. Tusculanske til Tiberen, Cic. Agr. 3, 2; ogs. absol.: Crabra, (sc. aqua), id. Fam. 16, 18. — crābro, onis, m.: Hvepsen, (vespa crabro L.), Plin. 11, 21, Ovid., Virg., o. A.; — b) som Ordsprog kan mærkes: irritare crabrones, (giøre sig selv Fortræd), Plaut. Amph. 2, 2, 75. — cracca, ae, f.: etslags Bælgfrugt, rimel. Fuglevikke, Plin. 18, 41. — crăcens, tis, adj., forældet f. gracilis: spæd, tynd, odl., Enn. ap. Fest. — Crăgus, i, m.: Forbierg paa Kysten af Lycien, med Klippehulen Chimaera, Mela 1, 15, Plin. 5, 27, Hor. Od. 1, 288, o. Ovid. Met. 9, 646.

crambe, es, f., κράμβη: Kaal, Plin. 20, 33; — b) som Ordsprog mærkes: crambe repetita, (det indtil Kedelighed Opkogte el. Gientagne), Juvenal. 7, 154. — Crantor, oris, m.; I) i Mythen: Peleus's Vaabendrager, Ovid. Met. 12, 367; — II) berømt Philosoph i det ældre Academi; vid. Cic. Acad. 1, 9, o. ibd. 2, 44, oftere, ogs. Hor. Ep. 1, 2, 4.

†crăpŭla, ae, f., κραιπάλη: stærk Vinrus; vid. Cic. Verr. 3, 11; crapulam edormire, id.; crapulas discutere, Plin.; — 2) „meton.": etslags Harpix, hvormed Vinen tilsattes, Plin. 14, 25; df. — crăpŭlārius, 3: hørende til en Vinrus, unctio, Plaut. Stich. 1, 3, 74; — crāpŭlātus, 3: = flgd., Vulg.; — crāpŭlentus, 3: som har en Vinrus, Amm.; o. — crāpŭlōsus, 3: hengiven til Svir, Firmic.

cras, adv., ligesom αὔριον: i Morgen; ordl. c. futur.; vid. Cic. Att. 12, 44, o. Hor. Od. 3, 13, 3: - dog ogs. c. praes.; cras est mihi judicium, Ter.; cf. Hor. Ep. 1, 5, 9; men Martial. 2, 37, c. perf., (hvor cras f. in diem crastinum); - Cras credo, hodie nihil, Varr. ap. Non.; — b) „poet." ogs. som subst., vid. Martial. 5, 58; men cras hesternum, vid. Pers. 5, 68; — II) „poet." „overf." ogs. f. in posterum: herefter, i Fremtiden; vid. Hor. Od. 1, 9, 13, o. Tibull. 2, 6, 20; cf. Ovid. Met. 15, 216.

*crassāmen, inis, n.: = flgd., nr. 1; o. — crassāmentum, i, n.; 1) det tykke Bundfald af et Fluidum, Colum.; — 2) Tykhed el. Tykkelse, portarum, Plin. 10, 77, surculi, Gell.; — [af crasso]. — *crasse, adv.; I) „egenl.": tykt; ∾ picare vasa, Colum., oblinere, Scribon.; — II) „fig."; A) „overf.": tykt, d. e. dunkelt el. mørkt; df. in compar. om en Ædelsten: spissius virere et crassius, Plin. 37, 31 o. 36; — B) oftere „ment.": raat, haardt, dunkelt; vid. Senec. Ep. 121, o. Hor. Ep. 2, 1, 76; o. — crassesco, ĕre, v. n. inch.: at blive tyk; ∾ capita caepae, Plin.; - ogs. at blive fed; ∾ turtures milio, id.; - ogs. at styrkne; crassescit mel, (opp. dilutum est), id.; - men ∾ vinum, (blive uklar), id.; - crassescit aër in nubes, id.; — [crassus].

Crassĭānus, 3, s. und. 2. Crassus. — crassĭfĭcātio, onis, f., hos Coel. Aur., Handlingen: — crassĭfĭco, (avi), atum, 1, v. a., [crassus, facio]: gior tyk el. fed, id. — Crassĭpes, ĕdis, m., [crassus, pes: med tykke Fødder]; som romersk Tilnavn i d. furiske Slægt, Cic. Qu. Fr. 2, 5. — *crassĭtas, atis, f.: Tykhed, aëris, Appul.; — crassĭ-

ties, ĕi, f.: Tykkelse el. tyk Masse, crustata, Appul.; o. — crassĭtūdo, ĭnis, f.: Tykhed el. Tykkelse; I) om faste Legemer; ∾ parietum, Caes., columnarum, Vitruv., fornicum, Liv.; — 2) om flydende Legemer; ∾ aëris, Cic., mellis, Plin.; — b) „concret.": det Tykke, en Tykning; vid. Plin. 25, 90; — [crassus]. — crassĭvēnius, 3, [crassus, vena]: med tykke Aarer, acer, Plin. 16, 26. — crasso, (avi), atum, 1, v. a., [crassus]: gjør tyk, Appul.; aër crassatus, Amm.

1. crassus, 3; [efter Doederl. besl. m. creber, ligesom russus m. ruber]; I) „egenl." el. materielt: tyk, tæt, fast, fed, grov, stærk; – ∾ semina, (opp. liquida), Lucr.; cf. id. 6, 858, o. Hor. A. P. 375; ogs. in compar.: ∾ pituitae, Plin.; men crassae aquae, Ovid. Am. 3, 6, 8, (d. e. opsvulmede); – crassus homo etc., Ter. Hec. 3, 4, 26; ∾ turdi, Martial.; ∾ filum, Cic. Fam. 9, 12; ∾ restis, Plaut.; – „bes." ogs. om Luften; ∾ et concretus aër, qui etc., Cic.; cf. id. N. D. 2, 6, hvor superl. ∾ aër; men crassum coelum Thebis, (opp. coelum tenue Athenis), id. Fat. 4; — II) „fig.": raa el. enfoldig, odl.; – ∾ senes, (sløve el. dumme), Varr. ap. Non.; cf. Hor. Sat. 2, 2, 3; ligel. Quintil. 1, 10, 28: crassiore, ut vocant, Musa; men crassiora nomina, Martial. 9, 23, (raaere, mere barbariske); comisk er: crassum infortunium, Plaut. Rud. 3, 5, 53.

2. Crassus, i, m.: romersk Familienavn i d. licinisske Slægt; her mærkes; 1) L. Crassus, udmærket Taler kort før Cicero; vid. Cic. d. Or. 3, ab in., ogs. id. Brut. 38, oftere; — 2) Triumviren M. Crassus, samtidig med Cicero; faldt tilligemed sin Søn i Krigen imod Partherne; — b) ds. Crassiānus, 3, clades, Plin.; cf. Flor. 4, 9 o. 10.

crastĭnus, 3, [cras]: som bliver el. skeer imorgen; ∾ dies, Plaut., Cic.; derfor ogs. „poet.": ∾ Titan, Virg., Cynthius, Ovid.; ligel. ∾ aurora el. lux, Virg.; ∾ tempora, Hor.; — not.: die crastini (forældr. abl., for- o. efterel. f. die crastino), Plaut. Most. 4, 1, 25, o. Gell. 2, 29; — bb) ogs. absol.; a) in crastinum, til imorgen, vocare aliquem, Plaut., differre, Cic. d. Or. 2, 90; — b) crastina, ligesom cras: imorgen, (metere frumentum), Gell. 2, 29; — II) „overf.": tilkommende el. fremtidig; quid crastina volveret aetas, Stat.; cf. Plin. 13, 17: crastino supernascente fructu etc.

crătaegis, is, f.: etslags pirrende el. hidsende Vært, Plin. 26, 63. — crătaegon, ōnis, m., κραταιγών: en Benævnelse paa Planten aquifolia, Plin. 27, 40. — crătaegum, i, n., κραταιγόν, i. e. granum buxi, Plin. 16, 52. — Crataeis, ĭdis, f., Κραταιΐς: Moder til Scylla, Ovid. Met. 13, 749, Virg. Cir. 65. — crătaeŏgŏnon, κραταιόγονον: almindelig Loppeurt, Plin. 27, 40.

crāter, ēris, m., κρατήρ, o. crātēra, ae, f.: Krukke el. Skaal el. Bolle, hvori Vinen blandes, og tilberedes til Drikke; altſ. Blandkrukke; – den første Form (crater) har Ovid. Met. 8, 670, oftere, Prop. 3, 17, 37, o. A.; ogs. hører hertil acc. graec. cratera, pl. crateras, Ovid., Juvenal, Virg.; – den anden Form (cratera) har Cic., Liv. 5, 25, Hor. Od. 3, 18, 7, o. A.; — II) „meton." af Gestaltens Lighed; a) Oljekar, Naev. ap. Non.; ogs. Oliekrukke, Virg., Martial.; ogs. Vandbækken el. Bassin, Plin. Ep. 5, 6; — b) Aabningen el. Krateren i et ildsprudende Bierg, Plin., Ovid. Met. 5, 424; — c) Stiernebilledet: Bægeret, Cic. Arat., Ovid. Fast. 2, 266. — cratera, ae, s. und. frgd. — crātērītes, ae, m.: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 56.

crātes, is, (acc. cratim, Plaut.), f.: Fletning el. flettet Arbeide, (som Kurv, Matte, Giord, odl.); navnl. ogs. i Krigssproget: Skandskurv el. Faschine; oftest in pl.; – vid. Virg. Aen. 11, 64, o. Hor. Epod. 2, 25; ogs. som Harve, Virg. Ge. 1, 99; cf. Plin. 18, 48; – som Dødsstraf mærkes: sub cratem supponi, Plaut.; cf. Liv. 1, 51, o. Tac. Germ. 12; – salignae umbonum crates, (flettede Skiolde), Virg.; – cratibus paludem explere, Caes. B. G. 7, 58; cf. ibd. 79 o. 81, oftere, ogs. Liv. 10, 38, Tac. Hist. 2, 21, oftere, o. A.; — II) „overf." ifølge etslags Lighed; ∾ favorum, (Vokskage), Virg.; ∾ spinae, (Rygradens Sammenføininger), Ovid.; ∾ laterum, id.; ∾ pectoris, Virg. — Crăthis, ĭdis, m., Κρᾶθις: Flod i Nederitalien, Plin. 3, 15, Ovid.

*crătĭcius, (-tius), 3: flettet, bestaaende af Fletning, parietes, Vitruv., Pallad.; — crătĭcŭla, ae, f., demin.: liden Fletning el. Rist, Martial. 14, 221; o. — crătĭcŭlus, 3, ligesom craticius: flettet; ∾ lucernae duae, Cato; — [crates]. — Crătīnus, i, m.: beromt Lystspildigter i den gamle attiske Comoedie, samtidig med Eupolis o. Aristophanes, Hor., Quintil. 10, 1, 65. — crātĭo, ire, v. a., [crates]: at harve; ∾ herbam, Plin. 18, 67. — Crătippus, i, m.: beromt peripatetisk Philosoph i Athenen, samtidig med Cicero, og Lærer for hans Søn; vid. Cic. Off. 1, 1, oftere, o. Cic. Fil. ap. Cic. Fam. 16, 21.

creābĭlis, e, [creo]: som kan skabes el. formes, materia, Appul. — creāgra, ae, f., κρεάγρα, Kiødgaffel, Capella. — *creāmen, ĭnis, n.: det Skabte, Prudent.; — creātio, onis, f.: Avling, Forplantning, liberorum, Dig.; — II) „overf.": Udvælgelse, Valg, Beskikkelse, magistratuum, Cic. Leg. 3, 3; ∾ tutoris, Dig.; — creātor, oris, m.: Skaber, Stifter, Fader; ∾ ipse deum, Cic. poët.; cf. Ovid. Met. 8, 309; men ∾ hujus urbis Romulus, Cic. Balb. 13; — II) „overf.": en Vælger, Cod. Just.; — ds. fem. creātrix, icis: Skaberinde, Stifterinde, Moder; (poetisk Ord); – ∾ natura rerum, Lucr.; patria o mea creatrix, Catull. 63, 50; ∾ diva, Virg. Aen. 8, 534; o. — creātūra, ae, f.: Skabningen, Creaturet, Tertull., Prudent.; — [creo].

crēber, bra, brum, [rimel. besl. m. cresco]; I) „alm.": som i Mængde er for Haanden, som ideligen er el. skeer; ds. tæt el. sammentrængt, hyppig el. idelig; A) om legemlige Gienstande; – ∾ silua, Lucr.; ∾ arboribus succisis, Caes.; ∾ multaeque (venae et arteriae), Cic. N. D. 2, 55; – compar.: ∾ litterae nunciique, Caes.; superl.: ∾ aedificia, id.; cf. Sall. Jug. 106; men crebri coelo lapides, cecidere, Liv. 1, 31; — B) om ulegemlige Gienstande, (om Handlinger el. Beskaffenheder, odl.); – ∾ itiones, Ter. Phorm. 5, 9, 23, excursiones, Nep. Milt. 2; cf. Caes. B. G. 5, 1; ∾ ictus (pl.), Hor., Suet.; ∾ amplexus, gemitus, Ovid.; cf. Cic. Fam. 12, 25; ∾ argumentatio, Quintil., supplosio pedis, id.; — II) „bes." om Gienstande og om Personer: som har noget i Mængde, som er rig derpaa, som idelig gjør noget, odl.; – creber arundinibus ··· lucus, Ovid. Met. 11, 190; cf. Virg. Aen. 1, 85, o. Plin. 3, 9; – ita creber est rerum frequentia (Thucydides), ut etc., Cic. d. Or. 2, 13; cf. Virg. Aen. 5, 460; men Cic. Planc. 34: in eo creber fuisti, (du har ofte gientaget det); — not.: superl. crebrissimus, f. creberrimus, Gell. 2, 30; — III) hertil er endnu at mærke; A) abl. crebro, som adv.: ligesom paa hinanden el. sammentrængt; d. e. oftere el. idelig; – ∾ convivarier, Ter. Heaut. 1, 2, 32, ruri esse, id. Hec. 2, 1, 18; ∾ mittere litteras, Cic.; crebro ··· saepe ··· saepissime, id. Coel. 24; ∾ personare etc., vid. Hor. Ep. 1, 1, 7; – compar. o. superl., s. und. crebre; — B) crebra, (acc. pl.), „poet." ogs. som adv.: idelig, ofte; Virg. Ge. 3, 500; cf. Lucr. 2, 359: et pede terram crebra ferit (equus). — crebesco, s. und. crebresco.

crebratus, 3, s. und. 2. crebro. — crebre, (sædv. crebro, s. und. creber; 1) om Stedet: tæt, sammentrængt, Vitruv.; – compar.: ∾ perlucet villa, quam cribrum, (med flere Huller), Plaut. Rud. 1, 2, 14; superl., Vitruv. 10, 20; — 2) om Tiden: ofte, hyppigen; – crebrius mittere epistolas, Cic. Fam. 5, 6; cf. Suet. Aug. 21; creberrime commemorari a Stoicis, Cic. Div. 1, 27.

crēbresco, (euphonisk ogs. undert. crebesco), brui, (bui), 3, v. n. inch., [creber]: at blive hyppig, at tiltage el. forstærkes; navnl. ogs. om et Rygte: at udbrede sig; - vid. Virg. Aen. 3, 530, o. ibd. 12, 407; men ibd. 222: ∾ sermo; cf. Tac. Hist. 4, 12: ∾ fama cladis etc.; ogs. absol. m. Subjectssætning, id. Ann. 2, 39: crebrescit, vivere Agrippam.

*crēbrĭtas, atis, f.: Tæthed, tæt el. sammentrængt Beskaffenhed; - spissis venarum crebritatibus, (hos Træer), Vitruv.; ∾ coeli, id.; men ∾ fluctuum, Sall. frgm.; - ogs. Hyppighed, Idelighed, Mængde; ∾ litterarum, Cic., sententiarum, id., periculorum, Tac.; — crebrĭter, adv.: hyppigen, meget ofte, Vitruv. 10, 19; o. — crēbrĭtūdo, inis, f., forel. f. crebritas, Sisenn. ap. Non.; — [creber]. — 1. crebro, abl. som adv., f. und. creber. — 2. crebro, avi, atum, 1, v. a.: gjør noget ofte el. ideligen; som verb fin. inc.; - bf. partic. crebratus, 3, som adj.: tættet el. tæt, sammentrængt; crebratae pexitas telae, (om Edderkoppens Spind), Plin. 11, 28.

crēdĭbĭlis, e, [credo]: trolig; tametsi etc., tamen credibile fore non arbitrabar, Cic. Verr. 5, 61; ∾ suspicio, Quintil., ratio, id.; cf. Hor. Sat. 1, 9, 52; ligel. vix credibile dictu, Curt.; ogs. m. flgd. acc. c. inf., Quintil.; - men „poet.", Ovid. Trist. 1, 5, 49: Multaque credibili tulimus majora; cf. id. Fast. 3, 618; - compar.: nihil bis credibilius fingi (potest), Quintil.; — bf. adv. crēdĭbĭlĭter: troligen, Cic. Dejot. 6, o. Quintil.

*credĭto, are, v. a. intens.: troer med Vished, holder for vist, Fulgent.; o. — crēdĭtor, oris, m.: en Udlaaner el. Tilgodehavende, en Creditor; - creditores fraudare, Cic.; ogs. creditoribus suis decoquere, Plin.; opp. creditoribus satisfacere, Cic.; - men lignelsesvis: (venter), ut creditor, ··· saepius die appellat, Plin. 26, 28; — bf. fem. crēdĭtrix, icis, Dig.; — [credo]. — credĭtum, i, n., o. creditus, 3, f. und. flgd.

crēdo, dĭdi, dĭtum, 3, v. a., [efter Prisc.: quasi cretum do]; I) „egentl.": betroer dertil; bf. A) i Forretningssproget: giver som Laan, udlaaner; - ∾ alicui pecuniam el. pecunias, Cic. Rab. Post. 2, (hvor ogs. absol.: ∾ populis); cf. id. Fam. 1, 7; men solutio rerum creditarum, id. Off. 2, 24; — b) bf. subst.: creditum, i, n.: et Pengelaan, den udlaante Capital, Senec., Quintil., Dig.; — B) udenf. Forretningssproget: overgiver i Forvaring el. til Beskyttelse, Ter. Andr. 1, 5, 37, o. Cic. Qu. Fr. 1, 1, 9; cf. Hor. Od. 3, 5, 33, o. Caes. B. G. 6, 31, ogs. Virg. Aen. 6, 15; ∾ se pugnae, (vove sig deri), id.; - ∾ alicui consilia sua omnia, Ter. Ad. 5, 4, 18; cf. Virg. Aen. 4, 422; ∾ arcana libris, Hor. Sat. 2, 1, 31; — II) „fig."; A) „alm."; 1) giver min Tiltro dertil, sætter Lid dertil, stoler derpaa; - ∾ virtuti suorum, Sall. Jug. 100; cf. ibd. 72, o. Liv. 2, 45; men nimium ne crede colori, Virg. Ecl. 2, 17; cf. id. Aen. 11, 807: nec ··· hastae Credere; — 2) ∾ alicui: at troe nogen; sædv. c. acc. comm., ogs. m. de; men c. gen., alene forel.; - vin' me istuc tibi ··· credere? Ter.; cf. id. Andr. 3, 2, 17, o. Plaut. Amph. 1, 1, 280 flgd.; men credit jam tibi de istis, id. Men. 4, 2, 53; - Cui omnium rerum ipsus semper credit, id. Asin. 2, 4, 53; cf. id. Truc. 2, 2, 52; — bb) hertil mærkes; a) Indskudssætningen: mihi crede: tro mig, el. tro mine Ord, (ἐμοὶ πιθοῦ)! vid. Cic. Catil. 1, 3, oftere, Ovid., Hor., o. A.; ligel. mihi credite, Cic. Catil. 2, 7, Ovid.; ligel. crede mihi, id.; — b) pass. credor, navnl. hos Ovid., oftere f. creditur mihi; At certe credemur, ait, si verba sequatur Exitus, id. Fast. 3, 351; cf. id. Met. 7, 98, o. id. Her. 17, 129; — 2) med umiddelbart Hensyn til en Paastand el. paa et Udsagn: at troe, at holde for sand; - id., quod volunt, credunt quoque, Quintil.; cf. Caes. B. G. 3, 18; men Sall. Catil. 31: ne quid de se temere crederent; men difficilis ad credendum res, Lucr. 2, 1027; — B) „bes.": troer, mener, holder for; - Timeo, ne aliud credam, atque aliud nuncies, Ter. Hec. 5, 4, 4; - quos gravissimos sapientiae magistros aetas vetus credidit, Quintil.; cf. Hor. Ep. 1, 9, fin.; - bf. pass.: origo animi coelestis creditur, Quintil.; — b) oftest m. acc. c. inf.; vid. Lucr. 1, 1056, o. Caes. B. G. 6, 31, ogs. Hor. Od. 3, 5, in.; - bf. pass.: creditur navis praeterire, Lucr. 4, 389; cf. Ovid. Met. 5, 49; ligel. creditus est optime dixisse, Quintil.; - ogs. in pass. impers. m. acc. c. inf.; credetur, abesse ab eo culpam, id.; cf. id. 10, 4, in.: neque sine causa creditum est, stilum non minus agere, quum delet; - ligel. in abl. partic. pass.; numquam satis credito, sine fraude interisse Germanicum, Tac. Ann. 3, 14; cf. ibd. 6, 34; — c) endel. heder credo, ligesom opinor o. puto, som Indskudssætning o. absol.: troer jeg, el. som jeg troer, ofl., navnl. med Lune el. Ironi el. mildt bekræftende; - debebam, credo, isti quicquam etc., Ter.; cf. id. Andr. 2, 1, 13, quo majorem, credo, licentiam habeant, qui peccare conentur, Caes. B. C. 2, 31; cf. Cic. N. D. 1, 24; men id. Fin. 1, 3: male, credo, mererer de meis civibus, si etc.; — not.: creduam, as, o. creduis, it: forel. Biformer, f. credam, as, o. credis, it, Plaut.

crēdŭlĭtas, atis, f.: Lettroenhed; - ∾ est error magis, quam culpa, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 23; ∾ inanis tempore evanescit, Tac.; - „poet." ogs. om Fiskene, Ovid. Met. 13, 933, - ogs. som Person, ibd. 12, 59; af — crēdŭlus, 3, [credo]; I) act.: lettroende; oftest absol.; „poet." ogs. undert. c. dat., ogs. m. in; - ∾ senes, Cic. Lael. 26; ∾ auditor, id. Font. 6; apud infirmum et credulum (senem) etc., Tac. Hist. 1, 12; cf. Hor. Od. 1, 5, 9, o. Ovid. Met. 3, 432; - „poet." ogs. om Fiskene, Ovid., (f. ogs. und. frgd.); ligel. om Hjorden el. Fæet, Hor. Epod. 16, 13; - sed non ego credulus illis, Virg. Ecl. 9, 34; cf. Hor. Od. 1, 11, 8; ligel. Tac. Hist. 2, 23: qui humillimo cuique credulus, etc.; - Sed nos in vitium credula turba sumus, Ovid. Fast. 4, 312; — b) ogs. „poet. overf." om Begreber: ∾ res amor est, Ovid.; cf. Hor. Od. 4, 1, 30; ∾ aures regis, Curt.; — II) pass.: som bliver troet; credulā famā inter gaudentes et incuriosos, Tac. Hist. 1, 34.

*crĕmātio, onis, f.: Forbrændelse, Plin. 53, 21; o. — crĕmātor, oris, m.: en Forbrænder, Tertull.; — [cremo]. — crĕmentum, i, n., [cresco], sjeld. f. d. sædv. incrementum: Tilvært el. Tiltagen, corporum, Varr. ap. Non.; ∾ lunae, Plin. — Crĕmĕra, ae, f.: liden Flod i Etrurien, navnkundig af Fabiernes Heltedød; vid. Liv. 2, 49, o. Ovid. Fast. 2, 205; Cremerae legio, (d. e. Fabierne), Juvenal. 2, 155; — bf. Crĕmĕrensis, e, dies, Tac. Hist. 2, 91. — crĕmia, orum, n., [cremo]: tørt Brænde, Colum., Dig.

crĕmo, avi, atum, 1, v. a., καίω: brænder, forbrænder; vid. Lucr. 5, 1242; ∾ aliquem igni, Suet. Calig. 27; ogs. absol.: ∾ urbem, Liv.; cf. id. 1, 1: cremata patria, o. Hor. Od. 4, 4, 53; ogs. ∾ in cinerem, Plin.; - navnl. ogs. om de Dødes Forbrændelse; vid. Cic. Leg. 2, 22, o. id. d. Senect. 23, bes. ogs. Plin. 7, 55; - ogs. om Forbrændingen af Offerdyr, Ovid. Fast. 4, 639, ogs. af andre Offergaver, navnl. af de erobrede Vaaben, Liv. 41, 12; cf. id. 10, 29, (hvor ogs. tilføies dat.: Jovi Victori).

Crĕmōna, ae, f.: By i Gall. Cisalp., ved Padus el. Posloden, Liv. 31, 10, Virg. Ecl. 9, 28, bes. Tac. Hist. 2, 17 o. 22 flgd.; — bf. Crĕmōnensis, e, ager, Tac., colonia, Liv.; - men Cremonenses, ium, m.; Indvaanerne af Cremona, Tac. Hist. 2, 70. — crĕmor, oris, m.: den tykke Saft, som vindes af animalske el. vegetabilske Substanser; ∾ ptisanae, alicae, oryzae, Cels.; ∾ crassus: tyk Sauce, Cato, Plaut.

1. crēo, avi, atum, 1, v. a.: frembringer, skaber, avler; I) „egentl."; A) „alm."; - Unde omnes natura creet res, auctet alatque, Lucr. 1, 51; cf. id. 5, 789, o. 820; - navnl. ogs. om Slægtens Forplantning; - is Silvium creat, etc., Liv. 1, 3; cf. Hor. Od. 4, 4, 29, ogs. id. Ep. 1, 2, 44; - ds. „poet." in partic. perf.: creatus, 3, c. abl. (m. el. fem.): avlet el. født deraf; vid. Ovid. Met. 5, 145, oftere; — B) „bes." i Stats- o. Forretningssproget: at udvælge el. beskikke dertil, navnl. til de høiere Statsembeder; - ~ consules, vid. Cic. Leg. 3, 3, (e XII Tabb.); ligel. Caes. B. C. 3, 1, Liv., o. A.; ~ patres, Liv. 1, 8, dictatorem, id. 2, 18, magistrum equitum, id., interregem, id., tribunum, id. 2, 23; ~ censores, Suet., imperatorem, id.; ~ ducem bello gerendo, Liv. 1, 23; — II) „fig.": forbereder, foraarsager, anstifter; - ~ fastidium, Plin., vomitum, id.; similitudo errorem creat, Cic. Div. 2, 25; cf. Quintil. 9, 4, 143: ~ taedium ex similitudine; ~ luxuriam, Cic.; ~ sensiferos motus, Lucr. 3, 240.

2. Crĕo, (Creon), ontis, m., Κρέων; 1) Konge i Corinthen, Fader til Creusa; vid. Hygin., Senec. Med., o. Hor. Epod. 5, 64; — 2) en Broder af Jocaste i Theben, Hygin., Stat.; - ogs. en anden Fyrste i Theben, Plaut. Amph. 1, 1.

crĕpax, ācis, adj., [crepo]: knittrende (i Ilden), mola, Maecen. ap. Senec. Ep. 114. — crĕper, ĕra, ĕrum, [besl. m. κνέφας, d. e. Mørke; men alene for o. efterel]: mørk el. dunkel; vid. Varr. L. L. 6, 2; - ds. som subst. creperum noctis: Nattens Dunkelhed, Symmach.; — 2) ds. „overf.": uvis, usikker; creperi certamina belli, Lucr. 5, 1295; ~ oracula, Varr. ap. Non.

†crĕpĭda, ae, f., κρηπίς; oprdl.: den græske Sandale el. Saale, tildels ogs. i Brug hos de græciserende (el. finere) Romere; - vid. Liv. 29, 19, o. Cic. Rab. Post. 10, ogs. Suet. Tib. 13; — b) som Ordsprog mærkes: ne sutor supra crepidam, (Skomageren blive ved sin Læst)! Plin., Val. Max.; ds. — crĕpĭdārĭus, 3, sutor, (som forfærdiger Sandaler), Auct. ap. Gell. 13 21; ~ culter, ibd.; o. — crĕpĭdātus, 3: som bærer Sandaler, (paa Grækernes Vis), Cic. Pis. 38, oftere, Suet.

crĕpĭdo, ĭnis, f., κρηπίς; I) „egentl."; A) „alm.": Grundlag el. Grundvold, Fod el. Basis el. Postament; - crepidines obelisci, Plin. 36, 14; ~ montis, Stat.; — B) „bes.": ophøiet Indfatning, navnl. omkring Vandet); ds. Dam el. Bred el. Kyst; - vid. Cic. Verr. 5, 37; crepidines marginum vestiens (herba), Plin.; ~ altera (fluvii), Liv. 27, 18; ~ semitae, Petron.; - ogs. i Architekturen hede crepidines: fremragende Zirater, Vitruv. 3, 2; - lignelsesvis om Perioden: tamquam crepidine quadam sustentari; vid. Cic. Orat. 67. — crĕpĭdŭla, ae, f.; demin. af crepida: liden Sandale, Plaut.

crĕpis, ĭdis, f., κρηπίς: etslags ubekiendt Plante, Plin. 21, 59. — crĕpĭtācillum, i, n., demin.: liden Skralde el. Klapprer, Lucr. 5, 230, Tertull.; af — crĕpĭtācŭlum, i, n., [crepito], ligesom frgd.: larmende el. skraldende Redskab; - ~ aerea, Colum.; ~ puerilia: Børnerangle, Quintil.; ligel. absol, Martial. 14, 54.

crĕpĭto, are, v. n., intens. af crepo: stærkt at knittre el. klappre el. rasle el. brage; - ~ dentibus, Plaut., Lucr., rostro (klappre dermed), Ovid.; crepitans flamma (knittrende), Virg., sistrum, (klingende), Prop.; crepitantia aera, Virg., arma, Tibull.; cf. Virg. Aen. 5, 458, ogs. id. Ge. 1, 449; - dog ogs. om en sagte Raslen, id. Aen. 6, 209, oftere.

crĭpĭtus, us, m., [crepo]: Klappren, Knittren, Raslen, Bragen, cardinum el. claustrorum, Plaut.; ~ carbasi, (naar det slagrer i Vinden), Lucr. 6, 110; ~ dentium, Cic., pedum, id.; ~ armorum, Liv., tibiarum et scabellorum, Suet.; ~ imbrium, Plin.; - comisk er ~ digitorum, (Kneps med Fingrene, navnl. som Befaling), Martial. 14, 119; ligel. ~ (sc. ventris), i. e. πορδή, opp. flatus, Plaut., Suet., o. A.

crĕpo, ŭi, ĭtum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: at klappre el. knittre, at brage el. knage el. rasle; - ~ foris, (knarker), Plaut.; ogs. at brænde knittrende, Prop., Ovid.; crepare sonabile sistrum, (klinger), id.; digiti crepantia signa, Martial.; (cf. id. 14. 119, und. frgd.); men crepare f. pedere, Martial.; hvs. atter comisk om Dørens Knarken, Plaut. Poen. 3, 2, 33; — b) „bes" ogs. „poet.": at brage el. knage ved at brydes; vid. Virg. Aen. 5, 206; — II) act.; A) „egentl.": ligesom at udbruse el. udlarme; larmende at lade tone; - Et manibus faustos ter crepuere sonos, Prop. 3, 10, 4; cf. Hor. Od. 2, 17, 26; men ~ aureolos, (lade klinge, d. e. at tælle dem), Martial. 5, 19; — B) „overf.": med megen Ophævelse at føre i Munden; at giøre megen Larm el. Støi derover; - neque leges crepo, (praler ikke med min Lovkundskab), Plaut. Mil. gl. 3, 1, 56; cf. Hor. Od. 1, 18, 5, o. id. Ep. 1, 7, 84, oftere; men Lucr. 2, 1171: Et crepat ··· ut (hvorledes) etc.

*crĕpŭlus, 3: tonende el. larmende, Sidon.; o. — crĕpundia, orum, n.: klapprende Legetøi, (som Rangle, odl.), tiente hos Comikerne til Gienkiendelse af udsatte Børn; vid. Plaut. Rud. 4, 4, 110, flgd., o. Ter. Heaut. 4, 1, 37, oftere; - nævnes ogs. med Hensyn paa den spæde Barndom; vid. Plin. 11, 112, o. Cic. Brut. 91; - ogs. etslags Amulet, Appul.; — 2) klapprende musikalske Instrumenter, Justin. 30, 1; — [crepo].

crĕpusci, orum, m., i. e. crepusculo nati; vid. Varr. L. L. 6, 2. — crĕpuscŭlascens, tis, adj., morknende, i Mørkningen; ~ hora, Sidon.; af — crepuscŭlum, i, n., [creper]; oprdl.: Dæmring el. dunkel Lysning, Varr.; ds. sædv.: Aftendæmring, Skumring el. Morkning, (opp. diluculum), Plaut., Ovid., Colum., Plin, o. A.; — 2) ds. ogs. „alm." f. Dunkelhed; per opaca crepuscula etc., Ovid. Met. 14, 122.

Cres, etis, f. und. 1. Creta. — crescentia, ae, f.: Tiltagen el. Tilvært; in pl.: ~ dierum, (opp. brevitates), Vitruv.; af — cresco, crēvi, crētum, 3, v. n., inch. af 1. creo; I) oprdl. om det, som ikke for var til: at opstaae el. fremstaae, at blive til el. fødes; (dog i denne Bem. alene sield. o. oftest „poet."); - vid. Lucr. 6, 527, o. id. 1, 868; s. ogs. id. 4, 1210, o. Varr. R. R. 3, 1; - oftest in partic. perf. c. abl., el. m. ab: opstaaen el. udsprungen deraf el. derfra; - mortali semine cretus, Ovid. Met. 15, 706; ligel Amyntore cretus, (hans Søn), ibd. 8, 307; cf. Virg. Aen. 9, 672; men ibd. 4, 191: Trojano a sanguine cretus; cf. Ovid. Met. 4, 607; — B) „overf.", Ingens hic terris crescit labor, Sil. 3, 75; — II) oftere om det allerede Tilværende: at komme frem el. i Veiret, at voxe til, at tiltage; A) „egentl."; - ~ fruges, arbusta, animantes, Lucr. 1, 808; cf. Cic. Div. 2, 14; men in cujus domo creverat, (var voxen op), Suet. Oth. 1; cf. Ovid. Met. 2, 643; - creverat Liger ex nivibus, Caes.; cf. Lucr. 6, 737; - In frondem crines, in ramos brachia crescunt, (voxe ud el. forvandles dertil), Ovid. Met. 1, 550; ~ in immensum, id., in latitudinem, Colum.; — b) „bes." ogs. at tiltage i Antal, odl.; vid. Cic. Sest. 32; adhuc crescentibus annis etc., Ovid. A. A. 1, 61; — B) „fig.": at tiltage, at vinde i Styrke el. Omfang el. Anseelse; a) om Begreber; - ~ opes Lacedaemoniorum, (opp. senescere opes Atheniensium), Nep. Alcib. 5; cf. Sall. Jug. 14, ogs. id. Catil. 39; men Liv. 4, 2: cujus rei praemium sit in civitate, eam maximis semper auctibus crescere; men id. 2, 14: a mitiore crevisse principio etc.; cf. Quintil. 8, prooem.; men om Jamben: ~ a brevibus in longas, id.; - ~ animus laude, id.; — b) om Personer; vid. Cic. R. Am. 30; ~ ex invidia senatoria, id. Cluent. 28; ligel. ~ de uno isto, de multis, id. Verr. 5, 67; - ogs. absol.; vid.

Liv. 1,46; ligel. Senec. Ep. 34: cresco et exsulto etc.; — not.: infin. sync. cresse, f. crevisse, Lucr. 3,683.

Cresius, 3, Cressa, ae, o. Cressius, 3, f. und. flgd. — 1. Crēta, ae, ogf. Crēte, es, f., Κρήτη: bekiendt Ø i Middelhavet, (nod. Candia); vid. Mel. 2, 7, o. Plin. 4, 20; - Creta Jovis magni etc., Virg. Aen. 3, 104; Crete centum digesta per urbes, (ἑκατόμπολις), Ovid. Her. 10, 67; cf. Cic. Flacc. 13, Hor. Od. 3, 27, 31, o. A.; — B) df. 1) Cres, ētis, (o. ētos), m., o. Cressa, ae, f., Κρής, Κρῆσσα, som adj.: cretisk; som subst.: Creter el. Cretenser, etc.; a) som m.; - ∾ Epimenides, Cic. Div. 1, 18; pl. Cretes, um, id., Ovid. acc.; Cretas, Caes., o. A.; — b) fem.; ∾ pharetra, Virg.; ∾ nota, (cretisk Mærke el. Kridtmærke), Hor. Od. 1, 36, 10; ∾ herbae, Prop. 2, 1, 61, (som helbredende, rimel. f. dictamnus); ∾ bos, id. 4, 7, 57, (i. e. Pasiphaë); - men subst. Cressa, Ovid. Am. 1, 7, 16, (f. Ariadne); men id. A. A. 1, 327, (f. Aërope); — not.: Biform af Cressa er Crētis, idis, f.: Creterinde, Ovid. Fast. 3, 444; — 2) Crēsius, (ogf. Cressius), 3, Κρήσιος: cretisk, nemora, Virg., prodigia, id. Aen. 8, 295, (i. e. taurus, f. nedenf.), regna, Ovid.; — 3) Crētaeus, 3: cretisk, Ida, Ovid., Virg., taurus, Ovid. Met. 7, 434, (blev af Neptunus skienket til Minos, og ødelagde sildigere Egnen omkring Marathon i Attika), - men subst. Cretaeus, Prop. 2, 25, 29, (f. und. Epimenides), inc.; — not.: Biformen Cretānus, 3: cretisk, Plaut. Curc. 3, 73, er rimel. alene comisk; — 4) Crētensis, e: cretisk, judex, Cic., Juppiter, id. N. D. 3, 21; - ∾ sagittarii, Liv. 37, 21; - ogf. subst. Cretenses, ium, m.: Creterne el. Cretenserne, Nep., Liv., o. A.; — 5) Crēticus, 3: cretisk, mare, Hor., vinum, Plin.; ∾ labyrinthus, id. 36, 19; - men ∾ pes, Versfoden: amphimacer; men ∾ versus, (som bestaaer af disse Fødder), Diomed., o. A.; — not.: Crēticus, i, m., som Tilnavn til Creta's Overvinder Qu. Metellus, Flor. 3, 7 o. 8, Cic. Flacc. 13, o. A.; — b) ogf. er cretica, ae, f.: en Benævnelse paa Planten clematitis, Plin. 25. 54; - ogf. er cretice, es, f., en Benævnelse paa Værten hibiscus, Appul.; — not.: Cretis, idis, f., f. ovenf. und. Cres, Cressa.

2. crēta, ae, f., [oprdl. adj. af 1. Creta], (sc. terra): cretisk Jord, d. e. Kridt el. Kride el. anden lignende Lerart, Plin. 35, 57; - brugtes navnl. til at give Klæder en hvid Farve, Plaut. Aul. 4,9,6, Hor. Epod. 12,10, Martial.; anvendtes ogf. til Segl el. Forsegling, Cic. Flacc. 16, til Aftegning af Maalet paa Væddeløbsbanen, Plin. 8, 65, til Forfærdigelse af Lerkar, Colum.; ∾ fossicia, Mergeljord el. Mergel, Varr.; — II) „overf." fra den hvide Farve: hvad der er gunstigt el. behageligt, (opp. carbo); vid. Hor. Sat. 2, 3, 246, ogf. Pers. 5, 108; cf. Plaut. Poen. 5, 2, o. flgd.

crētāceus, 3, [2. creta]: kridtagtig, siligo, Plin. 18, 20. — Cretaeus, 3, o. Cretanus, i, f. und. 1. Creta. — *crētārius, 3: hørende til Kridt el. Kride, ars, Inscr.; — b) df. subst. cretaria, ae, f., (sc. taberna: hvor Kride sælges), Varr.; o. — crētātus, 3: hvidgiort el bestrøgen med Kride, fasciae, Cic. Att. 2, 3, pedes, Plin. 35, 58; ∾ bos, (som er smykket til at offres), Juvenal. 10, 66; - df. ogf. „poet." f. pyntet, Martial. 2, 41; - df. ogf. „overf.": ∾ ambitio (candidatorum, naar de neml. i toga candida gik omkring, for at anbefale sig til Ærespofter), Pers. 5, 117; — [2. creta].

Crētensis, e, f. und. 1. Creta. — crētĕus, 3, [2. creta]: som er giort af Kride el. af Ler, persona, Lucr. 4, 298. — Crētheus, (disyll.), ĕi o. ĕos, m.: Broder af Athamas, Fader til Æson og Pelias; — B) df. 1) Crēthēius, 3, proles, (i. e. Jason), Val. Fl.; o. — 2) Crēthīdes, ae, m., (i. e. Jason), id. — crethmos, i, f., κρῆθμον: Søfennikel, (crithmum maritimum L.), Plin. 26, 50.

cretica, ae, o. cretice, es, f., f. und. Creticus, 3, und. 1. Creta. — crētĭfŏdīna, ae, f., [2. creta]: Kridtgrube el. Lergrube, Dig. — crētio, onis, f., [cerno]; i Retssproget: Erklæring angaaende Tiltrædelsen af en Arv, Cic. d. Or. 1, 22, oftere; — 2) „meton." ogf. Arven selv; men alene „overf."; vid. Plin. 2, 24. — Crētis, idis, f.: Creterinde; f. und. 1. Creta.

crētōsus, 3, [2. creta]: fuld af Kride, locus, Cato, Plin., terra, id., Varr.; cf. Ovid. Met. 7, 463. — crētŭla, ae, f., demin. af 2. creta: hvid Signetjord, Cic. Verr. 4, 26, Plin. — crētūra, ae, f., [cerno]: det Frasigtede el. Affondrede, Avnerne, Pallad. — 1. crētus, 3: sict el. affondret: partic. af cerno. — 2. crētus, 3: opstaaen el. avlet: partic. af cresco.

Creūsa, ae, f., Κρέουσα; 1) Datter af Kong Creon i Corinthen; om hendes fordærvelige Forbindelse med Jason - f. Senec. Med. 571 flgd., o. Hygin. Fab. 25 flgd., ogf. Hor. Epod. 5, 65; cf. Ovid. Ib. 606, o. Plin. 2, 109; — 2) Datter af K. Priamus og Gemalinde af Æneas, Virg. Aen. 2, 738; — not.: ogf. er Creūsa: By med Havn i Boeotien; vid. Liv. 36, 31, oftere; - heder ogf. Creusis, ĭdis, Κρεῦσις, Mela 2, 3. — Creusis, ĭdis, f., f. und. frgd.: not.

crībello, (avi), atum, 1, v. a.: giennemsier, Pallad.; af — crībellum, i, n., demin. af cribrum: lidet Saald, Pallad. — *crībrārius, 3: af et Saald, alica, (sældet el. sigtet), Plin.; o. — crībro, avi, atum, 1, v. a.: sælder el. sigter el. sier, Colum., Plin.; af — crībrum, i, n., [cerno]: Saald el. Sigte el. Si; - ∾ pollinarium, Plaut., farinarium, Cat., ruderarium, Appul.; cf. Pers. 3, 112; — 2) df. ogf.; a) som comisk Skældsord: o carnificum cribrum, (hvis Skind er hullet som en Si), Plaut. Most. 1, 1, 52; — b) som Ordsprog: imbrem in cribrum gerere, (arbeide forgæves), id. Pseud. 1, 1, 100.

crīmen, ĭnis, n., [ctr. f. cernimen af cerno]; oprdl.: Dommerens Afgiørelse el. Kiendelse; df. ligesom κρίμα, „overf.": hvad der underkastes en saadan Kiendelse, navnl. med Hensyn: deels paa Klageren, deels paa den Anklagede; df. I) subjectivt; A) „alm.": Beskyldning, Anklage, Bebreidelse; (ogf. undert. f. falsum crimen: ugrundet el. ubefoiet Dadel el. Krænkelse); - respondere criminibus, Cic. Planc. 2; cf. id. R. Am. 26, ogf. Nep. Ep. 7, id. Them. 8, o. Sall. Catil. 33; - sermones pleni criminum in patres, Liv. 6, 14; crimen sceleris maximi fingi, Cic. Coel. 23; in crimen venire, Ter.; men Cic. Verr. 5, 29: sciebas, tibi crimini datum iri, (at deraf vilde opstaae en Beskyldning imod dig); esse in crimine, (blive beskyldt), id.; intendere crimen in aliquem, Liv. 9, 26; crimen propulsare, defendere, (afvende), Cic. Sull. 4, repellere, transferre, Quintil.; - endel. „poet.": sere crimina belli, (udstrø Paaskud dertil), Virg. Aen. 7, 349; — B) „meton.", (abstr. pr. concret.): Gienstanden for en Bebreidelse; Perpetuae crimen posteritatis eris, Ovid. Trist. 4, 9, 26; — II) objectivt: den anklagede Brøde el. Forseelse; A) „egenl."; 1) „alm."; - quo enim illi crimine peccatoque perierunt? Cic. Coel. 30; cf. ibd. 25; men carendum non solum crimine turpitudinis, versum etiam suspicione, Quintil.; ∾ deprehensum, Suet. Ner. 34; Hoc si crimen erit, crimen amoris erit, Propert. 3, 23, 26; cf. ibd. 21, 2, ogf. Ovid. Met. 1, 483, oftere; - crimina et innoxios discernere, vid. Tac. Ann. 1, 55; — 2) „bef." ogf.; a) „poet.": Ægteskabsbrud; vid. Ovid. Met. 9, 24, Sil., o. A.; — b) „overf." ogf. om Ting: Feil, Mangel derved; crimina brassicae sunt etc., Plin. 20, 35; — B) „meton.": den Gienstand, som forestiller en Feil el. Brøde; - Tum paries nullo crimine pictus erat, Propert.; cf. Ovid. Met. 6, 131, o. ibd. 9, 566; — b) ligesom vort: Skyld: som er Aarsag til en Forbrydelse el. til en Ulykke; vid. Virg. Aen. 12, 600, o. Propert. 1, 11, fin.

crīmĭnālis, e, [crimen]: hørende til en Forbry-

delse, causa, (Criminalsag), Cod. Just.; — df. adv. crimĭnālĭter; ∾ agi furti, Dig. — crimĭnātio, onis, f.: Anklage el. Beskyldning, Cic. R. Com. 13; cf. Liv. 1, 54, o. A.; - ogs. in pl.; criminationes repellere, Cic.; cf. Liv. 7, 5, Suet. Caes. 55, o. A.; o. — crimĭnātor, oris, m.: en Anklager; ∾ meus, Plaut. Bacch. 4, 7, 28; men ∾ in alios, (opp. sui obtegens), Tac. Ann. 4, 1; — [criminor].

crimĭno, are, Biform til criminor: beskylder; a) som act., Plaut. Pseud. 1, 5, 78; — b) som pass. c. inf.; - Sullanas res defendere criminor, Cic. Agr. 3, 4, (vid. Orell.); men absol.: qui falso criminat, Enn. ap. Non. — crimĭnor, atus sum, 1, v. dep. a., [crimen]; 1) med Personsobject: anklager el. beskylder, nedsætter el. krænker; vid. Ter. Eun. 5, 2, 16, o. Cic. Off. 3, 20; ligel. ∾ alios apud populum, Liv.; ∾ patres, id. 31, 6; — 2) m. Tingsobject: klager derover, gjør (nogen) en Brøde deraf, anklager; vid. Cic. Mil. 5; ∾ nescio quid de illa tribu, id. Planc. 16; cf. Plin. Ep. 6, 12; - ogs. m. acc. c. inf.; (amicitiam) a me violatam criminatus es, Cic. Phil. 2, 1; cf. id. R. Am. 15; — 3) absol.: beskylder, anklager; ut illi criminantur, Sall. frgm.; Tiberio criminante, Suet. Calig. 7.

crimĭnōse, adv.: paa en beskyldende Maade, dicere, Cic. R. Am. 20, interrogare, Liv. 38, 43; cf. Sall. Jug. 64; - compar.: ∾ dicere, Cic. Brut. 34; superl.: ∾ insectari, Suet. Tib. 53; af — crimĭnōsus, 3, [crimen]: fuld af Beskyldning el. Krænkelser, alicui, (imod nogen), Cic. Planc. 2, in aliquem, id. Sull. 13; ligel. ∾ orationes in patres, Liv.; ∾ jambi, Hor.; - compar.: ∾ oratio, Auct. ad Her. 4, 40; superl.: ∾ liber, Suet. Caes. 75; — b) ogs. „overf." paa Taleren: ille autem acerbus, criminosus, etc., Cic. Cluent. 31. — Crĭmisus, (-issus), i, m.: Flod paa Vestkysten af Sicilien, Virg. Aen. 5, 38, Nep. Timol. 2.

crīnālis, e, [crinis]: hørende til Haaret, vitta, Virg., Ovid., aurum, Virg., acus, (Haarnaal), Appul.; (ogs. absol.: crinale, Ovid. Met. 5, 53); men id. Hal. 30: ∾ corpore polypus, (hvis Fangere el. Arme ligne Haar). — crīnĭger, a, um, [crinis, gero]: haarbærende el. langhaaret, Lucan., inc. — crīnĭnus, 3, κρίνινος: tilberedet af Lilier, unguentum, Dig.

crīnio, (ivi), itum, 4, v. a., [crinis]: forsyner med Haar, men som v. fin. alene in pass., o. „overf." paa Planter og Træer; - frondibus annuis Crinitur arbos, Stat.; cf. id. Theb. 4, 217; - oftest in partic. perf. crīnītus, 3: behaaret; sædv. langhaaret el. langlokket; a) „egenl."; ∾ Apollo, Enn. ap. Cic. Acad. 2, 28; men crinitum anguibus (os Gorgonis), Cic. Verr. 4, 56; ∾ turbae (puerorum), Martial. 12, 49; — b) „overf."; ∾ galea etc., Virg. Aen. 7, 785; ∾ stella: Haarstjerne, Halestjerne, Comet, Suet. Caes. 88, oftere; ∾ concha, Plin.; cf. id. 11, 41.

crīnis, is, m., [besl. m. cerno, creo, cresco, vid. Doederl.]: Haaret (som Udvært paa Legemet); navnl. Hovedhaaret; - vid. Cic. Verr. 3, 33: haec in crines etc.; men passis crinibus, Caes.; cf. Liv. 1, 13; ∾ compti, Hor. Od. 4, 9, 14, oftere, o. Virg. Aen. 1, 480; auro crinem innectere, Ovid.; ∾ sparsus, id.; — II) „meton.", ifølge Gjenstandens Lighed; A) om Cometernes Haar el. Hale, Virg., Ovid., Plin.; s. ogs. crinitus, und. crinio; — b) om Polyppens Arme el. Fangere, Plin. 9, 46. — crīnītus, 3, s. und. crinio. — crīnon, i, n., κρίνον: Lilie, Plin. 21, 11.

crĭsĭmus, 3, κρίσιμος: afgjørende el. critisk (i Sygdomme), dies, Coel. Aur. — crĭsis, is, f., κρίσις: Afgjørelse el. Udslag (i Sygdomme); - df. „overf.": eandem crisin habere, (have samme Beskaffenhed), Senec. Ep. 83.

crispĭcans, tis, partic. act. af inus. crispico, [crispus]: krusende; crispicans mare ventus, Gell. 18, 11. — crispĭsulcans, tis, adj. partic., [crispus, sulco]: i Slyngninger gjennemfurende el. krydsende; ∾ igneum fulmen, poët. ap. Cic. Top. 16. — crispĭtūdo, ĭnis, f., [crispus]: zittrende Bevægelse, lumborum, Arnob.

crispo, (avi), atum, 1, v. a. o. n., [crispus]; I) act.: kruser, gjør kruset, capillum, Plin.; — B) oftere „overf."; a) gjør ujævn el. besætter el. bestrøer dermed; - ∾ tellurem apio, Colum. (poët.), 10, 166; cf. Stat. Theb. 8, 568; — b) sætter i zittrende Bevægelse, svinger, hastilia, Virg. Aen. 12, 165; crispata buxus, Claudian.; — II) som neutr., men alene in partic. praes. crispans, tis; a) kruset, rynket, ujævn; ∾ buxus, Plin. 16, 28; ∾ nasus, Pers. 3, 87; — b) zittrende el. bævende; crispante aedificiorum crepitu, (neml. i Jordskjælv), Plin. 2, 84.

crispŭlus, 3, demin.: noget kruset; df. sædv. med kruset el. krollet Haar, Senec., Martial.; — 2) sild. ogs. „overf.": kunstlet, ovl.; - quid crispulum in oratione, Fronto; af — crispus, 3, [efter Doederl. besl. m. crinis, crista, cresco]; oprdl. om Haaret (hos Mennesker og Dyr): krollet el. kruset; - ∾ cincinni, Plaut.; compar.: ∾ jubae (leonis), Plin.; - df. om Personer: med kruset el. krollet Hovedhaar, Plaut. Rud. 1, 2, 37, Ter.; - men sild. „alleg.": ∾ agmen orationis, (fordreiet el. forkunstlet), Gell. 1, 4; — b) df. ogs. navnl. om Væxterne: ujævn, krollet, rynket, skrumpen, brassica, Cato; ∾ frondis apium, id.; - acer montanum crispius duriusque, Plin.; superl.: ∾ folium lactucae, Colum.; — II) „fig.": i zittrende Bevægelse, zittrende; - linguae hiulcae jactu crispo fulgere, Pacuv. ap. Non.; ∾ pecten, Juvenal. 6, 383, (i. e. plectrum); — not.: Crispus: romersk Tilnavn, hvoraf mærkes den berømte Historieskriver: C. Sallustius Crispus.

Crissa, ae, f.: By i Phocis, (hod. Salona); — df. adj. Crissaeus, 3, sinus, Plin. 4, 4. — crisso, avi, 1, v. n.: at bevæge Hofterne hid og did, Lucil. ap. Non., Juvenal., o. A.

crista, ae, f., [rimel. besl. m. cresco o. crinis]: Fiederbusk el. Fiedertop paa visse Fugles Hoveder, navnl. paa Hanens, Varr., Plin., paa Hærfuglens, id.; - men crista praesignis (draco), vid. Ovid. Met. 7, 150; dog cf. Plin. 11, 44; - som Ordsprog mærkes Juvenal. 4, 70: illi surgunt cristae, (hin bilder sig noget ind); — II) „overf."; a) cristae foliorum, Plin. 22, 43; — b) Hjelmbusk, Lucr., Liv. 10, 39, Virg. Aen. 3, 468, oftere; — c) rimel. ogs. om visse Haar paa d. menneskelige Legeme, Juvenal.; df. — cristātus, 3; I) „egenl.": forsynet med en Fiedertop el. Fiederbusk, ales, Ovid.; cf. id. Met. 11, 597; ∾ aves, (i. e. galli), Martial.; ∾ draco, Ovid., Plin.; s. und. frgd.; — II) „overf.": forsynet med en Hjelmbusk, galeae, Liv.; men „poet.": ∾ Achilles, Virg. Aen. 1, 468; cf. Ovid. Met. 8, 25: ∾ cassis pennis; df. — cristŭla, ae, f., demin.: liden Fiederbusk, Colum.

crĭtae, arum, m., κριταί: Dommere (hos Hebræerne), Tertull. — crithŏlŏgia, ae, f., κριθολογία: Byggets Indsamling, Cod. Just. — Crĭtias, ae, m.; 1) Navnet paa en af de 30 Tyranner i Athenen, Cic., Nep.; — 2) Navnet paa en Billedhugger, Plin. — crĭtĭcus, 3, κριτικός: hørende til en Dom el. Afgjørelse; df. I) som adj. (i Lægesproget): afgjørende, critisk, Augustin.; — II) som subst.: Kunstdommer el. Critiker, Cic. Fam. 9, 10, Quintil., Hor. Ep. 2, 1, 51. — Crĭto, ōnis, m., Κρίτων: Discipel og Ven af Socrates, Cic. Tusc. 1, 43. — Crĭtŏlāus, i, m.: peripatetisk Philosoph; vid. Cic. d. Or. 2, 27; — not.: ogs. Navnet paa en achæisk General, Cic. N. D. 3, 38, Flor. 2, 16.

crocallis, idis, f.: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 56. — *crŏcātus, 3: safrangul, semen, Plin., vestis, Fronto; o. — crŏcĕus, 3; I) „alm.": hørende til Safran, af el. med Safran, odores, Virg.;

men ∾ tinctus, (Safransaus), Plin.; — 2) „bes.": safranfarvet, safrangul, guldgul, flores, Virg., acanthus, id., chlamys, id.; — [crocus].

crŏcĭas, ae, m., κροκίας: etslags ubekiendt, safranfarvet Ædelsteen, Plin. 37, 73. — crŏcĭdismus, i, m., κροκιδισμός, ligesom carphologia: Fnugsamling, (som Gestus af dødsyge Mennesker), Coel. Aur. — crŏcīnus, 3, κρόκινος: hørende til Saffran, semen, Plin., unguentum, Cels.; men ∾ tunica, (saffranfarvet), Catull.; — 2) som subst. crocinum, i, n., (sc. oleum), Saffranolie, Prop. 3, 10, 22; - ogs. som Kelord, Plaut. Curc. 1, 2, 7. — crŏcio, ire, v. n., κρώζω: at skrige som en Ravn, Plaut. Aul. 4, 3, 2, Appul. — crŏcis, idis, f., κροκίς: etslags ubekiendt Plante, Plin. 24, 102. — crŏcito, are, v. n., intens. af crocio: at skrige høit el. stærkt; ∾ corvus, Auct. Carm. d. Philom. 28.

crŏcŏdīlēa, ae, f., κροκοδειλέα: Krokodilskarn, (som Lægemiddel), Plin. 28, 28. — crŏcŏdīlīna, ae, f., κροκοδειλίνη, (ligesom ceratina): etslags falsk Slutningsmaade; vid. Quintil. 1, 10, 5. — crŏcŏdīlion, i, n., κροκοδείλιον: etslags Plante, (benævnt efter dens hvasse Stilk), Plin. 27, 41. — crŏcŏdīlus, i, m., κροκόδειλος: Krokodilen; vid. Plin. 8, 37, oftere, Cic. N. D. 2, 48, Senec. Qu. N. 4, 2.

crŏcŏmagma, ătis, n., κροκόμαγμα: den trægagtige Rest af den til Olie beredte Safran, Plin. 21, 82. — crŏcōta, ae, f., (sc. vestis), (ὁ κροκωτός, sc. χιτών): safranfarvet Pragtklædning for Damer, Naev. ap. Non., Appul., Pseud. Cic. Harusp. 21; bf. — crŏcōtārius, 3: som forfærdiger slige Pragtklædninger; ∾ infectores, Plaut. Aul. 3, 5, 47. — crŏcotta, el. crocuta, ae, m., κροκόττας: ubekiendt vildt Dyr i Æthiopien, Plin. 8, 30 o. 45; efter nogle: Hyænen. — crŏcōtŭla, ae, f., demin. af crocota, Plaut. Epid. 2, 2, 47, Virg. Catal. 5, 21.

crŏcum, i, n.: Biform af flgd., Plin. 21, 17, o. A. — crŏcus, i, m., (ogs. f., Appul.), κρόκος: Safran, rubens, Virg. Ge. 4, 182; ogs. in pl., Ovid., Prudent., Juvenal.; - bf. ogs. etslags Essens el. Olie, der brugtes til at udbrede Vellugt, navnl. i Theatret; vid. Hor. Ep. 2, 1, 79; - om anden Brug af denne Essens til Haaret, til Madens Krydring, osv.: vid. Plin. 21, 17, Senec. Ep. 90, o. A.; s. ogs. Cilix o. Cilissa, ss. II.; — not.: personificeret er Crocus: en Yngling, der blev forvandlet til en Safranbusk; vid. Ovid. Met. 4, 283, o. Plin. 16, 63; — II) „meton."; A) Safranfarven, Virg. Aen. 9, 614, o. Lucr. 6, 1187; — B) de gule Støvtraade paa forskiellige Blomster, Plin. 21, 11. — crocuta, ae, f. und. crocotta.

Croesus, i, m., Κροῖσος: en ved sin Rigdom navnkundig Konge af Lydien; vid. Prop. 2, 20, 23, o. Juvenal. 10, 274; - bf. appellativt: den Rige, en Rigmand; (opp. Irus, s. und. dette Ord); vid. Ovid. Trist. 3, 7, 42; - ogs. in pl.: quum tot Croesos viceris, Martial. 11, 5.

Crommyu acris, idis, f., Κρομμύου ἄκρα: Forbierg paa Cyperen, Cass. ap. Cic. Fam. 12, 13. — Crŏmyon, ōnis, m.: Sted i Megaris, hvor Theseus nedlagde hint Vildsvin; vid. Ovid. Met. 7. 435; s. ogs. Plin. 4, 11. — Crŏnia, orum, n., τὰ Κρόνια: Saturnusfesten i Grækenland, navnl. i Athenen; vid. L. Att. ap. Macrob. — Crŏnius, 3; bf. Cronium mare, Plin. 4, 27 o. 30: Ishavet.

crŏtălia, orum, n., τὰ κροτάλια: et af flere Perler sammensat klapprende Ørensmykke, Petron. Sat. 67, Plin. 9, 56. — crŏtălistria, ae, f., [κροταλίζω]: Castagnetdandserinde, Prop. 4, 8, 39; — bf. „poet. overf.": den klapprende Stork, P. Syrus ap. Petron. Sat. 55. — crŏtălum, i, n., κρόταλον: Klappreblik el. Castagnette, hvormed man ledsagede kaade el. yppige Dandse, Cic. Pis. 9, o. Virg. Cop., in. — crŏtăphus, (-os), i, m., κρόταφος; egtl.: Tindingen; bf. hos Coel. Aur.: Smerte i Tindingerne.

Crŏto, (Croton, Sil.), ōnis, comm., (acc. Crotonam, Justin. 4; hod. Crotone): By paa Østkysten af d. Bruttiske, Mela, Plin. 3, 15, Liv., o. A.; — B) bf. 1) Crŏtōniātes, ae, m.: en Crotoniat, Alcmaeo, Cic. N. D. 1, 11; oftere in pl., vid. Liv. 24, 3; — 2) Crŏtōniensis, is, m.: = frgd.; ∾ Milo, Plin. 37, 54, Gell.; in pl., Plin. 3, 10, Justin.: Indvaanerne af Croton. — Crŏtōpiădes, ae, m., Κροτωπιάδης: den Crotopiade, d. e. Linus, (hvis Moder Psamathe var Datter af Argiverkongen Crotopus), Ovid. Ib. 482. — Crŏtos, i, m., Κρότος: Stiernebilledet: Skytten, (sædv. sagittarius), Colum.; ogs. Croton, Hygin. Fab. 224, inc.

†crŭcĭābĭlis, e, [crucio]: qvalfuld, pinefuld, exitus, Gell., mors, Arnob.; bf. — crŭcĭābĭlĭtas, atis, f.: Qval, Pine, Marter; in pl., Plaut. Cist. 2, 1, 3; o. — crŭcĭābĭlĭter, adv.: paa en qvalfuld Maade, accipere, Plaut.; ∾ interfecti, (under Pinsler), Auct. B. Afr. 46.

*crŭcĭābundus, 3, ligesom crucians: qvælende, martrende, Cyprian.; — crŭcĭāmen, ĭnis, n.: Qval, Pine, Marter, Prudent.; o. — crŭcĭāmentum, i, n.: = frgd.; sædv. in pl.; Plaut. Capt. 5, 4, 2, o. Cic. Phil. 11, 4; — [crucio]. — crŭcĭārius, 3, [crux]: hørende til Korset; bf. „overf.": qvalfuld, exitus, Tertull.; — 2) bf. subst. crŭcĭārius, i, m.: som hænger paa Korset el. i Galgen, Petron., Senec.; — b) som Skældsord: Galgefugl, Appul., Amm.

*crŭcĭātor, oris, m.: som qvæler el. martrer, en Boddel, Arnob.; o. — crŭcĭātus, us, m.: Qval, Pine, Marter; navnl. ogs. qvalfuld Død el. Henrettelse; - omnes animi cruciatus et corporis, Cic.; cives R. morte, cruciatu, cruce afficere, id. Verr. 1, 4; in cruciatum dari, (underkastes pinligt Forhør), id. R. Am. 41; cf. Suet. Galb. 10; - comisk er: abi el. i in malum cruciatum! Plaut.; — [crucio]. — crŭcĭfer, i, n., [crux, fero]: Korsbæreren, Prudent. — crucifigo, crucifixus, skrives rigtigere adskilt: cruci figo, etc. — crŭcĭfixor, oris, m., [crux, figo]: som korsfæster, Paul. Nol.

crŭcio, avi, atum, 1, v. a., [crux]; I) egtl.: korsfæster, (men alene eccl.); — II) „alm.": qvæler el. martrer, piner el. plager; A) legemligen el. paa Legemet; vid. Cic. Fin. 2, 20; cf. Liv. 29, 18, o. Ovid. Met. 2, 651; — b) „overf.": terra ferro, ligno, igne ... cruciatur, Plin. 2, 63; — B) aandigen el. paa Sielen; 1) act.; nimis graviter cruciat adolescentulum etc., Ter. Heaut. 5, 5, in.; cf. Hor. Sat. 1, 10, 78; men officii me deliberatio cruciat, etc., Cic. Att. 8, 15; cf. Hor. Sat. 1, 2, 22; — 2) som med.: crucior, men alene hos Plaut. o. Ter.: harmes, ærgrer mig; absol., el. m. flgd. acc. c. inf.; - crucior miser, Ter. Andr. 5, 2, 10; cf. id. Heaut. 4, 2, 6; men Plaut. Mil. gl. 4, 8, 11, ogs. m. tilføiet acc. comm.: Istuc crucior etc., (derover). — crŭcĭsălus, i, m., [crux, salio]: der ligesom springer i Ulykken, (comisk formet af Chrysalus), Plaut. Bacch. 2, 3, 128.

crudāria vena argenti, (som findes i Nærheden af Overfladen), Plin. 33, 31. — crūdēlis, e, [crudus]: ligesom moralsk raa el. haard; bf. 1) om Personer og personlige Begreber: haard, ubarmhiertig, grusom; vid. Lucr. 3, 72, o. Cic. d. Or. 2, 48; men gratuito malus atque crudelis, (endog uden at have Nytte deraf), Sall. Catil. 16; cf. Hor. Ep. 1, 17, 61: crudeles, tollite claudum, (I grusomme)! - „poet." ogs. c. dat.; Sed non Neptunus tanto crudelis amori, Prop. 2, 20, 45; - compar., Hor. Sat. 2, 8, 61; superl., Sall. Catil. 52; — 2) om Ting og om Begreber: haard, grusom, skrækkelig, fordærvelig; - ∾ et exitiosum bellum, Cic.; ∾ facinora, Sall.; cf. id. Catil. 51; ∾ poenae, Ovid., Virg.; ogs. absol. m. flgd. inf.; crudele,

suos addicere amores, Ovid. Met. 1, 617; - compar.: ∾ ignis, Catull., janua, Prop.; quid crudelius, quam etc., Quintil.; superl.: ∾ nomen tyranni, Nep. Dion. 1; ∾ caedes, Suet.; — not.: „poet." findes ogs. neutr. crudele, f. crudeliter, Stat., Claudian.

*crūdēlĭtas, atis, f.: moralsk Haardhed; hf. Grusomhed, Ubarmhiertighed, erga nobiles, Nep. Alcib. 4; - exercere crudelitatem in aliquo, Cic. Phil. 11, 3; ∾ est inclinatio ad asperiora, Senec.; o. — crūdēlĭter, adv.: moralsk haardt; hf. grusomt el. ubarmhiertigen; - ∾ et regie facere, Cic. Catil. 1, 12; cf. ibd. 4, 5, ogs. Caes. B. G. 7, 38, o. A.; - compar.: ∾ interficere, Caes., perire, Cic.; men „poet.", vid. Ovid. Met. 3, 442; superl.: ∾ se gerere, Nep. Eum. 6; cf. Caes. B. C. 1, 2; — [crudelis].

*crūdesco, dŭi, 3, v. n.: at blive raaere el. værre i sit Slags, om Saar, om Sygdomme, odl.; - vid. Virg. Ge. 3, 505; men id. Aen. 7, 788: effuso crudescunt sanguine pugnae; — 2) ogs. „overf." om en Lidenskab, om et Opror, odl.; crudescente ira, Justin.; ∾ seditio, Tac.; o. — crūdĭtas, atis, f.; oprdl.: Uforddøielighed; hf. „meton."; 1) (som effectus pro causa): Mavens Overvældelse el. Fordærvelse; vid. Cic. d. Senect. 13, o. id. Fam. 9, 18; — b) „overf." om Planterne: Overflodighed af Næringssafter, Plin. 17, 36; — 2) (abstr. pr. concr.): de uforddøiede Spiser; cruditatem laconicis excoquere, Colum.; cf. Plin. 26, 25; — [crudus]. — crūdĭtātio, onis, f.: Mavens Overvældelse el. Fordærvelse, Coel. Aur.; af — crūdito, are, v. n., [crudus]: at have en fordærvet Mave, Tertull.

crūdus, 3, [ctr. f. cruidus, af cruor]; I) „egenl."; A) „alm.": blodig el. blødende; - crudum adhuc vulnus etc., Plin. Ep. 5, 16; cf. Ovid. Trist. 3, 11, 19; ∾ bos, Hor. Epod. 8, 6; — B) „bes." om Spiserne: raa el. ukogt; vid. Plaut. Aul. 3, 2, 15; ∾ exta, Liv. 29, 27; ∾ carnem mandere, Suet. Ner. 27; - ogs. om den uforddøiede Spise, vid. Juvenal. 1, 143; - hf. „alleg.": lectio non cruda (ikke uforddøiet) etc., Quintil. 10, 1, 19; men crudum ructare, Cels.; - ∾ alvus, (hvori Spiserne endnu ligge uforddøiede), Cato; — B) hf. navnl. om en Person: som lider af slet Fordøielse, som har en fordærvet Mave; vid. Cic. Fin. 2, 8; cf. id. Cluent. 60: quum ad illud prandium crudior venisset; f. ogs. Martial. 3, 13; — II) „fig."; A) „overf." om Ting og om Beskaffenheder; 1) umoden; ∾ poma, (opp. matura et cocta), Cic. d. Senect. 19; men ∾ palmes, Lucan., (i. e. viridis); men ∾ puella, Martial., (endnu ikke mandbar); cf. Hor. Od. 3, 11, 12; men ∾ funera nepotis, (hans umodne el. tidlige Dod), Stat.; — bb) hf. ogs. a) ∾ amor, (frisk el. ung), Stat.; men crudum adhuc servitium, Tac. Ann. 1, 8, (som endnu er i sin fulde Kraft, som er paa det Hoieste); hvf. ogs. Virg. Aen. 6, 304: cruda viridisque senectus, (i Modsætn. af Affældighed); — b) utilberedet el. uforarbeidet el. raa i sit Slags; - crudum et immotum solum etc., Colum.; ∾ corium, Varr.; hvf. „poet.": ∾ taurus, Val. Fl.; cf. ∾ cestus, Virg. Aen. 5, 69, (af raat el. ugarvet Leder); ∾ spartum, id est non malleatum, Colum.; cf. Virg. Aen. 9, 743; - junctura addita crudis, (de raa og upolerede Steder i Verset), Pers. 1. 91; - men Cic. d. Or. 1, 27: quia crudus fuerit, (havde en hæs Stemme); — B) „ment." o. „ethisk", om Personer og personlige Begreber: haard, grusom, raa; - dicat, me crudum virum esse, Plaut. Truc. 2, 8, 14; ligel. ille ··· crudus etc., Ovid. Met. 4, 240; ∾ Getae, id. Trist. 5, 3, 8; — b) „overf." paa Ting og Begreber: grusom, skrækkelig, fordærvelig; - ∾ bella, Ovid. Am. 3, 8, 58; ∾ ensis, Virg. Aen. 10, 682; - men crudissimum pistrinum etc., vid. Suet. Aug. 41, („alleg.": af det groveste Slags).

crŭentatio, onis, f., [cruento]: Blodiggioren, altaris, Tertull. — crŭente, adv.: blodigen; hf. „overf.": grusomt, haardt, Justin.; - compar., Senec. Benef. 5, 16; o. — crŭenter, adv.: = frgd., Appul.; — [cruentus]. — crŭentĭfer, a, um, [cruentus, fero]: blodig, signa, Tertull.

crŭento, avi, atum, 1, v. a., [cruentus]; I) „egenl.": gior blodig, væder el. farver med Blod; - ∾ manus suorum sanguine, Nep. Ep. 10; cf. Liv. 23, 9; ogs. ∾ se sanguine alienjus, Tac.; - ∾ tela, Ovid., dextras, id.; men cruentati redeunt, (blodige el. saarede), id. Met. 3, 572; - men „alleg.": haec te ··· cruentat oratio, (saarer dig til Blods), Cic. Phil. 2, 31; — II) „overf."; a) farver rod; conchylium ··· quo vestis cruentatur, Senec. Contr. 2, 15; men Suet. Dom. 16: ut luna ··· se cruentaret, (viste Blodpletter); — b) ogs. „alm.": at besudle el. tilplette; ∾ vestem, Lucr. 4, 1033.

crŭentus, 3, [cruor]: blodig, blodplettet; cruentus sanguine civium, Cic.; cf. Hor. Sat. 2, 5, 15, o. Cic. Mil. 13; - ogs. blodig, d. e. forbunden med Blodsudgydelse el. med Henrettelser; ∾ victoria, Sall. Catil. 58; ∾ epistolae, Tac. Ann. 3, 41; ogs. absol.: gaudens Bellona cruentis, (som frydes ved Blodsudgydelser), Hor. Sat. 2, 3, 223; - compar.: ∾ vomica, Cels.; ∾ bellum, Vell.; superl.: ∾ ille dies etc., id. 2, 52; — II) „fig."; A) „overf.": blodplettet, besudlet med Blod; ∾ insigne capitis, Lucr. 5, 1137; — b) blodrod el. rod; ∾ myrta, Virg. Ge. 1, 306; — B) „ment." o. „ethisk": blodtorstig, grusom, (sædv. „poet."); ∾ Mars, Hor., hostis, id.; belloque cruentior ipso Achilles, Ovid. Met. 12, 592; - ligel. „poet." om en Lidenskab: ∾ ira, Hor. Od. 3, 2, 11.

crūmēna, (crumina), ae, f.: Pengepungen, (bares sædv. hængende om Halsen); vid. Plaut. Truc. 3, 1, 7, flgd., oftere; — 2) „overf.": Kassen, Penge til Udkomme; vid. Hor. Ep. 1, 4, 11, o. Juvenal. 11, 38.

crŭor, oris, m.: Blodet af et Saar, (i Modsætn. af sanguis); vid. Lucr. 2, 194, o. Tac. Ann. 12, 47, ogs. Cic. R. Am. 7, o. Virg. Aen. 5, 470; ∾ viperinus, Hor.; - „poet." ogs. undert. in pl., Virg. Aen. 4, 687; f. ogs. nedenf.; — b) „poet." ogs. undert. f. sanguis; vid. Lucr. 2, 669, oftere; — II) „overf." ogs.; A) Blodsudgydelse, Myrderi; Hinc cruor, hinc caedes, etc., Tibull. 2, 3, 60; cf. Ovid. Met. 4, 161, o. Hor. Sat. 2, 3, 275; - ogs. in pl., id. Od. 2, 1, 5; — B) „poet." ogs. f. Livsblodet el. Livskraften; vid. Lucan. 1, 599: Scit, cruor imperii qui sit, etc.

crŭpellārii, orum, m., [celtisk Ord]: et Slags harniskklædte Fægtere, vid. Tac. Ann. 3, 43. — crūrālis, e, [crus]: horende til Skinnebenene, fasciae, Petron., Dig. — Crūrĭcrĕpĭda, ae, m., [crus, crepo]: comisk Slavenavn, (oprdl. hvis Skinneben knage), Plaut. Trin. 4, 3, 14. — crūrĭfrăgius, 3, [crus, frango]: med brækkede Skinneben, Plaut. Poen. 4, 2, 64.

crus, gen. crūris, n.: Benet el. Skinnebenet, (fra Knæet til Foden); - crurum gracilitas, Suet.; crus debile, id.; ∾ carnosa, Plin. 11, 105; - ∾ mollia, vid. Virg. Ge. 3, 76; cf. Cic. N. D. 1, 56; — 2) „overf." paa Træer og Planter: den nederste Del af Stammen el. Stilken, Colum., Pallad.; — not.: ogs. er Crus, uris, m.: romersk Tilnavn i Lentulernes Familie, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 4; hf. — cruscŭlum, i, n., demin.: lidet Ben el. Skinneben, Martial. 3, 93. — crusma, atis, n., κροῦσμα: Slag el. Greb i Strængene; hf. det paa et Strængeinstrument spillede Stykke, Martial. 6, 71.

crusta, ae, f.: den haarde Skal paa et Legemes Overflade; hf. Skal, Bark, Hinde, Dække; - ∾ fluminum: Isdække el. Is, Virg. Ge. 3, 360; ∾ luti, Lucr., soli, Dig.; ∾ panis, (Brødskorpe), Plin.; ∾ ulceris, Cels.; — 2) hf. „overf." o. technisk: hvad der til Prydelse indsættes i Vægge, el. hvormed Vægge overtrækkes,

Musiv= el. Stucaturarbeide; - ∾ parietis, Plin. 35, 45, o.id.36,7; - ogs. de ophøiede Billeder, der indsættes i Kar af ædle Metaller; - saal. Cic. Verr. 4,23: iis (vasis) crustae··· detrahebantur; cf. Juvenal. 5,38, o. Dig.; — b) lignelsesvis: (ista felicitas) crusta est, et quidem tenuis, Senec. Prov. 6; df. — crustārius, i, m.: som forfærdiger ophøiede Billeder til Indfatning, Plin. 33, 55.

*crusto, avi, atum, 1, v. a.: overtrækker med Bark el. Skal el. Dække; - ∾ mala gypso vel cera, Plin.; - men absol. crustata, (sc. animalia): Skaldyrene, Plin. 11,62; — crustōsus, 3: med tyk Skal; bdellium crustosius, Plin. 12, 19; o. — crustŭla, ae, f., demin.: liden Skal el. Skorpe, ulcerum, Plin. 22, 70; — [crusta]. — crustŭlārius, i, m.: en Sukkerbager, Senec. Ep. 56; af — crustŭlum, i, n.: liden Kage; in pl.: smaat Bagværk, Varr., Hor., o. A.; demin. af — crustum, i, n., [oprdl. Biform af crusta]: Stykke Brod el. Stykke Kage, Hor. Ep. 1, 1,78, o. Virg. Aen. 7, 115.

Crustŭmĕria, ae, f.: By i d. Sabinske, Liv. 2, 19; - ogs. Crustŭmĕrium, i, n., Plin. 3, 9; ogs. Crustŭmĕri. orum, m., Virg. Aen. 7, 631; hos Sil. ogs. Crustŭmium, i, n.; — B) df. Crustŭmĕrīnus, 3, secessio, Varr.; - ogs. Crustŭmīnus, 3, ager, id., Plin., campi, montes, Liv.; - ogs. Crustŭmius, 3, fera, Virg. Ge. 2, 88; - men Crustŭmīni, orum, m.: Indvaanerne af Crustumerium, Liv. 1, 9, flgd.

crux, gen. crŭcis, f., (forel. ogs. m.): et Kors el. Trækors, hvortil navnl. forbryderske Slaver bleve fæstede el. naglede; - vid. Cic. Verr. 1,3 o. 4; in crucem tollere el. agere, ogs. cruce afficere, (at korsfæste), Cic.: cruci suffixus, id., affixus, Tac., (korsfæstet); pendēre in cruce, Hor., Plin.; - ogs. som Skældsord: quid vis, crux, (du Galgefugl)! Plaut. Pers. 5, 2, 17; — b) ifølge etslags Lighed: ∾ pendula, Stat. Silv. 4, 3, (d. e. Vognstangen); — II) df. „overf.": Ulykke, Fordærvelse; vid. Ter. Eun. 2, 3, 91; men quae te mala crux agitat, (hvilken Affindighed)? Plaut. Bacch. 4, 2, 2; cf. Ter. Phorm. 3, 3, 4; - saal. ogs. ofte i skældende Tiltale: i el. abi in malam crucem, (gaae Pokker i Vold)! Plaut., Ter.; ogs. elliptisk: in malam crucem! Plaut. Pseud. 5, 2, 5.

crypta, ae, f, κρύπτη: bedækket underjordisk Gang el. Hvælving el. Grotte, Varr., Suet., o. A.; ∾ Suburrae, Juvenal. 5, 106; - ogs. etslags Grotte el. Kielder som Opbevaringssted, Vitruv.; men ∾ Neapolitana, Senec. Ep. 57: Hule ved Neapolis, (under Bierget Pausilippo). — crypticus, 3, κρυπτικός: bedækket, forborgen, arcus, Sidon. — cryptŏporticus, i, f., [κρυπτός, i. e. occultus]: en Hvælving, en bedækket Gang, Plin. Ep. 2, 17, oftere.

crystallinus, 3, κρυστάλλινος: af Krystal, calices, Capitolin., pila, Plin.; — b) ogs. subst. n. crystallina, orum, (sc. vasa): Krystalkar, Juvenal., Martial., Plin. — crystallion, i, n., κρυστάλλιον: en Benævnelse paa Planten psyllion, Plin. 25, 90. — crystallum, i, n., (ogs. crystallus, i, m., Solin.), κρύσταλλος; I) Is, Auct. Priap. 63; — II) Krystal el. Biergkrystal, Plin. 37, cap. 2, o. Senec. Qu. Nat. 3, 25; — B) df. „meton."; a) det af Biergkrystal Forfærdigede, navnl. Drikkekar af Krystal, Martial. 9, 23; — b) det Krystalagtige; ∾ aquosa, (etslags Ædelsten med Krystalglands), Prop. 4, 3, 52.

Ctēsĭbius, i, m.: berømt Mechaniker under Ptolemæus Energetes i Alexandrien: — df. Ctēsĭbĭcus, 3, machina: etslags hydraulisk Maskine; vid. Vitruv. 10, 12; f. ogs. Plin. 7, 38.

*Cŭba, ae, f.: Gudinden for de spæde Børns Leie, Varr. ap. Donat. ad Ter. Phorm. 1, 1, 15; — cŭbātio, onis, f.: Liggen el. at ligge, Varr.; o. — cŭbātor, oris, m: som ligger op dertil, pectoris, Paul. Nol.; — [cubo]. — *cŭbĭcŭlāris, e: Biform af flgd., lectus, Cic. Div. 2, 25; cf. id. Tusc. 5, 26; men Suet. Aug. 7, f. und. cubiculum; o. — cŭbĭcŭlārius, 3: hørende til Sovkammeret, lucerna, Martial. 14, 39, (lemm.); ∾ stragula, Plin.; — b) df. subst. cubicularius, i, m.: Kammertiener, Cic., Suet.; decurio cubiculariorum, (Overkammertiener), Suet. Dom. 17; o. — cŭbĭcŭlātus, 3: forsynet med Sovkamre el. Kamre, naves, Senec. Benef. 7, 20; — [flgd.].

cŭbĭcŭlum, i, n., [cubo]: Værelse til at ligge el. sove i, Sovkammer; vid. Cic. Verr. 3, 23; ogs. alm. Værelse el. Stue; ∾ diurna nocturnaque, Plin. Ep. 1, 3; - Lares cubiculi, Suet. Dom. 17; (ogs. er id. Aug. 7: cubiculi Lares, d. rimel. Læsem., f. cubiculares); — 2) df. „overf."; a) Keiserens ophøiede Loge i Theatret, Suet., Plin. Pan. 51; — b) i Bygningskunsten: Stenens Leie, Vitruv. 2, 8. — cŭbĭcus, (cybicus), 3, κυβικός: terningformet; cubisk; ∾ rationes, Vitruv. 5, praef.

cŭbīle, is, n., [cubo]; oprdl.: et Leie; df. I) „egenl."; A) „alm.": Seng el. Sofa; vid. Lucr. 5, 814, oftere; - collocare in cubili, Cic.; mihi cubile terra, id. Tusc. 5, 32; — B) „bes."; a) Ægtesengen, Virg. Aen. 3, 342, Ovid. Met. 2, 592, oftere; cf. poët. ap. Cic. Fam. 9, 22; — b) ∾ salutatorium: Audiensværelse, Plin. 15, 10; — II) „fig."; A) „overf."; a) Dyrenes Leie, Varr., Phaedr., o. A.; ogs. en Fuglerede, Cic. N. D. 2, 49; ogs. Bikuben, Virg. Ge. 4, 45; — b) „meton.": den nedgaaende Sols Leie; vid. Hor. Od. 4, 15, 16; — c) i Bygningskunsten: Stenenes el. Bjælkernes Indføining el. Leie, Vitruv. 2, 8; — B) „ment.": mærkeligt Spor el. tydeligt Mærke og Bevis paa en Handlings Beskaffenhed; - istius avaritiae ipsa cubilia etc., Cic. Verr. 2, 77; cf. id. Cluent. 30, o. id. Pis. 34.

cŭbĭtal, is, n., (f. cubitale): Armpude el. Pude, Hor. Sat. 2, 3, 255; af — cŭbĭtālis, e, [cubitum]: hørende til Albuen; df. som Maal: en Alen lang, Liv. 21, 31; ∾ caules, Plin.; cf. Suet. Galb. 4. — *cŭbĭtio, onis, f.: Liggen el. at ligge, Augustin.; o. — cŭbĭtissim, adv.: liggende, Plaut. Cas. 5, 2, 42, inc.; — [cubo]. — cŭbĭto, avi, 1, v. n., frequ. af cubo: ligger ofte, pleie at ligge, Plaut. Curc. 1, 1, 75; ∾ cum aliquo el. aliqua, (pleie at dele Seng dermed), Plaut., Cic.; - ogs. „alm.": at ligge; super pedes cubitantis reclinis, Tac. Ann. 14, 5. — cŭbĭtor, oris, m., [cubo]: som ofte lægger sig ned, bos, (der lægger sig, istedetfor at trække Ploven), Colum.

*cŭbĭtum, i, n.: Albuen, (hvorpaa man neml. lægger sig el. læner sig); vid. Plin. 11, 102; - cubito innixa, Virg.; cf. Hor. Od. 1, 27, 8, ogs. id. Sat. 2, 4, 39; — 2) „meton."; a) Bøining el. Vinkel; ∾ orae, (af en Kyst), Plin. 3, 18; — b) som Længdemaal: en Alen, efter Vitruv.: = 6 palmae el. 24 digiti; cf. Liv. 37, 40; men columellam tribus cubitis ne altiorem, Cic. Leg. 2, 26; o. — 1. cŭbĭtus, us, m.: Liggen el. at ligge, liggende Stilling; cubitus proni, supini, in latera, Plin. 28, 14; — 2) „meton.", (abstr. pr. concr.): et Leie, id. 24, 38; — [cubo]. — 2. cŭbĭtus, i, m.: Biform af cubitum, Cels. 8, 1.

cŭbo, ŭi, (sield. avi), ĭtum, 1, v. n.; I) om Personer; A) „alm.": at ligge, at befinde sig i en liggende Stilling; in lectica cubans, Cic. Verr. 4, 23; cf. Suet. Vesp. 24; — B) oftere m. forskiellige Bibegreber; a) at ligge og sove; cubitum ire, abire, discedere, (gaae til Sengs), Cic., Plaut.; cf. Cic. Verr. 3, 23; ∾ humi ac sub divo, Suet. Caes. 42; - navnl. ogs. ∾ cum aliquo el. cum aliqua, (om den legemlige Omgang), Plaut., Ter.; — b) at ligge til Bords; vid. Cic. d. Or. 2, 86; ∾ supra, juxta, Suet.; cf. Hor. Sat. 2, 6, 110; — c) at ligge syg; ∾ in morbo, Plaut., puerperio, id., ex duritie alvi, Suet.; cubat aeger, id. Aug. 72; - ogs. absol.: haec cubat, ille valet, Ovid. Her. 20, 164; cf. Hor. Sat. 1, 9, 18, oftere; — II) „overf." om

Ting; A) „alm.": at ligge hen, at ligge udstrakt, Martial. 5, 1; — B) „bes." om Localiteter: at have en straalig Retning el. Beliggenhed; - cubantia tecta, Lucr. 4, 518; cf. Hor. Od. 1, 17, 12. — cŭbus, i, m., κύβος; 1) Terning el. Cubus, Vitruv.; — b) hos Rhem. Fann. 61: et vist Maal; — 2) Cubiktallet, Gell. 1, 20.

cŭci, n. indecl., [persisk Ord]: et palmeagtigt Træ, Plin. 13, 18. — cŭculla, ae, f.: Biform af cucullus, Hieron. — cŭcullio, (el. cuculio), onis, m.: Biform af flgd., Cato, Lamprid. — cŭcullus, i, m.: Bedækning el. Hylle; ds. a) Slag el. Krave til at tage over Hovedet, Colum., Martial., Juvenal. 3, 170, oftere; — b) Omslag el. Kræmmerhus, Martial. 3, 2. — cŭcūlo, are, v. n., som Gogens Naturlyd: at skrige Kukuk, Auct. Carm. d. Philom. 35; af — cŭcūlus, (o. cŭcŭlus), i, m.: Gogen; vid. Plin. 18, 66; — b) ogs. ofte som Skjældsord, navnl. om vellystige el. enfoldige el. efterladne Mennesker; vid. Plaut. Asin. 5, 2, 73, o. id. Trin. 2, 1, 18, ogs. Plin. l. c.; s. ogs. Hor. Sat. 1, 7, 30, o. Voss. ad Virg. Ge. 2, 403; — 2) som Plante: = strychnos, Plin. 27, 44.

cŭcŭma, ae, f.: Kogekar el. Potte el. Kiedel, Petron. Sat. 135, Dig.; — b) rimel. ogs. lidet Privatbad, (opp. thermae), Martial. 10, 79; ds. — cŭcŭmella, ae, f., demin.: liden Kiedel, Dig. — cŭcŭmĕrārium, i, n.: Agurkeland, Tertull.; af — cŭcŭmis, ĕris, (ogs. is, im, i, Plin.), m.: Agurken, Colum., Plin., Virg. Ge. 4, 122, o. A.; — 2) etslags Soplante, Plin. 9, 1.

†cŭcurbĭta, ae, f.: Græskar, Colum., Plin. 19, 24; — 2) „overf." i Lægesproget: Instrument til Kopsætning, germ. Schröpfkopf, Scribon., Juvenal. 14, 58; ds. — cŭcurbĭtārius, i, m.: en Græskarplanter, Hieron.; — cŭcurbĭtātio, onis, f.: Kopsættelse, Coel. Aur.; o. — cŭcurbĭtĭnus, 3: græskaragtig, pira, Cato, Plin. 15, 16. — cŭcurbĭtŭla, ae, f., demin. af cucurbita; ds. 1) ∾ silvestris: Coloquintplanten, Scribon.; — 2) „overf.": Instrument til Kopsætning, Cels. — cŭcūrio, ire, v. n.: Hanens Naturlyd, germ. kollern, Auct. Carm. d. Philom. 25.

1. cūdo, di, sum, 3, v. a.; I) „alm.": slaaer el. støder, aurum pilis, Plin.; cudentes (semina in area: som udtærske Sæden), Colum.; — b) ds. som Ordsprog: istaec in me cudetur faba, (den Sag vil gaae ud over mig), Ter. Eun. 2, 3, 39 (Donat.); — II) „bes.": slaaer for at forme, former med Slag, (navnl. Metallerne); - ∾ nummos, Plaut., argentum, Ter., (slaae el. præge el. mønte); ∾ anulum, (hamre el. smede), Quintil.; — 2) ds. „overf.": at frembringe el. paaføre; quas tu mihi tenebras cudis? Plaut. Epid. 3, 4, 40. — 2. cūdo el. cūdon, ōnis, m.: Læderhielm, Sil. 8, 495. — cuferion, i, n.: stærkt Næseblod, (som Sygdom hos Heste), Veget.

cŭicŭimodi, o. cŭimŏdi, s. und. modus. — cūjas, (forældt. quojas), gen. ātis, ogs. (for- o. efterl.) ud. Contraction: nom. cūjatis, is; pronom. interrog., af gen. cujus und. quis; ligesom ποδαπός: hvorfra nedstammende? hvad Landsmand? Liv. 27, 19, Plaut., oftere; cujatem se esse etc., Cic. Tusc. 5, 37.

1. cūjus, (forældt. ogs. quojus), 3, pronom. interr., af gen. cujus und. quis: hvem tilhørende? hvis? - cuja vox sonat procul? Plaut.; cf. Ter. Andr. 4, 4, 24, o. Virg. Ecl. 3, in.; — b) ogs. m. tilføiet enclit. -nam; cujanam prope me vox sonat? Plaut. Bacch. 4, 9, 55. — 2. cūjus, (forældt. ogs. quojus), 3, pron. relat., af gen. cujus und. qui: hvem tilhørende, hvis: - ut ... is, cuja ea res sit, etc., Cic. Verr. 1, 54; cf. id. frgm. ap. Prisc.: ea caedes deur (crimini) ei, cuja interfuit, non ei, cuja nihil interfuit; cf. Plaut. Rud. 3, 4, 40.

cujuscemodi, cujuscunquemodi, cujusdammodi, cujusmodi, o. cujusmodicunque, s. und. modus. — cujusnam, cujanam, cujumnam, s. und. 1. cujus. — cujusquemodi, s. und. modus. — cūjusvis, cujavis, cujumvis, pronom. indef., af gen. cujusvis und. quivis: hvem end tilhørende, hvis end, enhvers; cujavis oratio insimulari potest, si etc., Appul.

culcĭta, ae, f., [efter Varr. af calco: træder fast sammen]: det med Fiedre el. Uld el. anden Fyld Udstoppede; ds. sædv. Dyne el. Matras, Pude el. Hynde; - in culcita plumea collocare, Cic.; cf. Senec. Ep. 108; men ∾ lanea, (som Pude for Øiet), vid. Plaut. Mil. gl. 4, 4, 42; - comisi er gladium faciam culcitam, etc., id. Casin. 2, 4, 28; — ds. demin. culcĭtella, ae, f.: liden Dyne el. Matras, Plaut. Most. 4, 2, 14; - ligel. culcĭtŭla, ae, f., Lucil. ap. Non.

cŭlĕāris, (cull.), e: som holder en culeum el. 20 amphoras, labrum, Cato, dolia, Vitruv.; af — cŭlĕus, (cull., cŏl.), i, m., [κολεός, κουλεός, i. e. vagina, Skede]: Læderssæk, navnl. af det større Slags og til flydende Sager; saal. til Vin, Plin., til Olie, Plaut.; cf. Nep. Eum. 8; — b) navnl. ogs. Sæk, hvori Fadermordere indsyedes, for deri at druknes; vid. Cic. R. Am. 25, Senec., Quintil., o. A.; — 2) „overf."; a) det største Maal for flydende Sager: = 20 amphorae, Cato, Varr.; — b) sædv. i Formen coleus, s. scrotum el. Pungen, Cic. Fam. 9, 22; ds. coleos habere, (s. virum esse), Petron.; men Martial. 12, 24: omnes ... colei, (rimel. som lide af Pungbrok).

1. cŭlex, ĭcis, m., (ogs. f., Plaut.): Myggen; vid. Plin. 11, 1 o. 41, Lucr., Hor., o. A.; - ogs. som Skjældsord til en udlevet Elsker, Plaut. Casin. 2, 3, 22; — not.: ogs. er Culex: Navnet paa et Digt af Virgilius. — 2. culex, icis, s. und. culix. — cŭlĭcellus, i, m., demin. af 1. culex: liden Myg, Seren. ap. Diomed.

cŭligna, ae, f., κυλίχνη: lidet Bæger, Cato. — cŭlīna, ae, f.: Kokkenet, Petron.; cf. Cic. Fam. 15, 18, ogs. Hor. Sat. 2, 5, 80; — 2) „overf.": Spisen el. Maden, (jfr. vort: koldt Kokken); ds. ogs. Bevertning; vid. Hor. Sat. 1, 5, 38, o. Juvenal. 2, 250, oftere; ds. — cŭlīnārius, 3: hørende til Kokkenet; ∾ opera, Fronto; — b) ds. subst. culinarius, i, m.: Kokkenbetient. — culix, icis, m.: etslags ubekiendt Plante, Plin. 19, 23; hos Pallad. ogs. culex. — cullĕus, i, s. und. culeus.

culmen, ĭnis, m., [den sammentrukne Biform af columen]; I) „egenl.": den øverste Deel el. Spids, navnl. det Øverste af en Bygning, som Tag, Gavl, Kuppel, Monning; - vid. Virg. Aen. 2, 446 o. 458, oftere, ogs. Ovid. Met. 1, 289 o. 295, ogs. Liv. 27, 4, Suet. Dom. 23, o. A.; - ogs. om andre Gienstande; saal. ∾ Alpinum, Caes. B. G. 3, 2; circa summum culmen hominis etc., (s. circa verticem ejus), Liv. 1, 34; s. ogs. Lucr. 6, 296; — b) „poet." s. culmus el. Halm, (oprdl. det nedenfra Hævede), alene Ovid. Fast. 4, 734: durae culmen inane fabae; — II) „overf.": det Høieste i sit Slags; a summo culmine fortunae ad ultimum finem etc.; vid. Liv. 45, 9; principium culmenque omnium rerum pretii margaritae tenent, Plin. 9, 54; cf. Virg. Aen. 2, 290. — Culminia, ae, (sc. olea), s. und. Colminiana.

culmus, i, m., [besl. m. culmen]: Halm el. Straa, navnl. ogs. Kornhalm el. Sædehalm; - vid. Cic. d. Senect. 15, o. Virg. Ge. 1, 111 o. 317; ∾ fabae, Colum.; ∾ milii, panici, Plin.; - ogs. Stilk el. Stængel; ∾ lilii, Stat.

culpa, ae, f.; I) „egenl."; A) „alm.": Skyld, Brøde, Feil, Forseelse, (neml. som strafværdig Tilstand; men delictum o. peccatum, som strafværdig Handling; ogs. er culpa mere en Forstandsfeil, scelus mere en forsætlig Forbrydelse imod andre; vid. Doe-

derl.); - culpa delicti, Cic. Rab. perd. 1; Et culpam in facto, non scelus esse meo, Ovid. Trist. 4, 1, 24; in culpa esse, (være skyldig), Ter.; in te omnis haeret culpa solā, id. Hec. 2, 1, 32; conferre culpam in aliquem, id., Caes., Cic.; cf. Sall. Jug. 1, o. Cic. Verr. 2, 20; men ponere aliquem in culpa ac suspicione, id. Cluent. 45; - ogs. in pl.: omnes culpas etc., Cic. Verr. 5, 17; oftere „poet."; vid. Hor. Od. 3, 11, 29, o. ibd. 4,4,36, oftere; — 2) „bes." ogs.; a) Feiltrin imod Kydskhedens Bud, oftest „poet."; - vid. Ovid. Met.2,37, oftere, Virg. Aen. 4, 19 o. 172, ogs. Hor. Od. 3, 6, 17, oftere, Tac. Ann. 3, 24, o. A.; — b) i Retssproget: Efterladenhed el. Forsømmelse, Dig.; — II) „meton.": Skade el. Fordærvelse; Continuo culpam ferro compesce, (i. e. ovem aegram), Virg. Ge. 3, 468.

culpābĭlis, e, [culpa]: dadelværdig, strafværdig, (opp. laudabilis), Appul.; - compar., Tertull.; — df. adv. culpābĭlĭter, Symmach.; - compar., Paul. Nol. — culpātio, onis, f., [culpo]: Dadel el. Bebreidelse; in pl.: ∾ hujusmodi mereri, Gell. 10,22. — culpātus, 3: partic. o. adj. af culpo. — culpĭto, are, v. a., intens. af flgd.: dadler stærkt el. strængt, aliquid, Plaut. Cist. 2, 1, 19.

culpo, avi, atum, 1, v. a., [culpa]; I) „egenl.", ligesom reprehendo: dadler, misbilliger, (opp. laudo, probo); a) m. Personsobjecter; - vid.Ovid. Met.10,581; df. pass.: laudatur ab his, culpatur ab illis (prodigus), Hor. Sat. 1, 2, 11; ∾ ob aliquid, Suet., in aliqua re, id.; — b) m. Tingsobjecter; vid. Ovid. Met. 11, 322, o. Hor. A. P. 416; — c) absol., (hvor dog acc. let suppleres af Sammenhængen); - vid. Ovid. Met. 3, 256; ligel. alio culpante (sc. amicum), Hor. Sat. 1, 4, 82; — II) „overf.": skyder Skylden derpaa el. klager derover; - ∾ agrorum infecunditatem, coeli intemperiem, Colum. 1, prooem.; cf. Hor. Od. 3, 1, 31, o. id. Sat. 2, 3, 7; — III) partic. culpatus, 3, ogs. som adject.: til at dadle, dadelværdig; vid. Virg. Aen. 2, 602; molestius calpatiusque esse, c. inf., Gell. 11, 7.

culte, adv. af 1. cultus: pyntet el. udsmykket; ∾ dicere, Quintil., Plin. Ep. 5, 20; - compar. cultius, Senec., Justin. — cultellatus, 3: knivformet, spina dorsi, Plin. 8, 38 (Hard.); cf. id. 32, 5; — 2) cultellatus ager: jevnet el. slettet med Plovkniven, Frontin. d. Lim. ap. Goes.; af — cultellus, i, m., demin. af culter: liden Kniv; ∾ tonsoris, Dig.; cf. Hor. Ep. 1, 7, 51, Plin., o. A.; — 2) cultelli lignei: Trækiler, Vitruv. 7, 3.

culter, tri, m., [af colo, ligesom raster af rado]; I) oprdl.: Plovkniven el. Plovjernet, Plin. 18, 48; ogs. Vingaardsmandens Segl, Colum.; — II) df. sædv.: enhver Kniv, venatorius, Suet., coquinarius, Varr.; cf. Liv. 3, 48; boves ad cultrum emere, (til Slagtning), Varr.; hvf. ogs. d. alleg. Udtryk: ac me sub cultro linquit, (lader mig i Stikken), Hor. Sat. 1,9,74; - ∾ tonsorius, (Ragekniv), Cic.; — 2) df. „overf.": collocare in cultro el. in cultrum, (stille paa den spidse el. skarpe Kant; opp. collocare in plano el. in planum), Vitruv. 10, 10 o. 14.

*cultio, onis, f.: Bearbeidelse, Dyrkning, sædv. i Forbindelsen: agricultio, vid. Cic. d. Senect. 16, o. id. Verr. 3, 97; — 2) df. sild. „fig.": Dyrkelse, Tilbedelse, Arnob.; o. — cultor, oris, m.; I) „egenl."; A) „alm.": en Dyrker el. Bearbeider; ∾ agri el. agrorum: Jordbruger, Landmand, Liv.; s. ogs. agricultor s. l., ogs. Hor. A. P. 117; ∾ terrae, Cic.; men ∾ vitis, (Vingaardsmand), id.; men ∾ alvearum, (som driver Biavl), Colum.; - „poet." heder ogs. Ovid. Fast. 5, 515, Plovoxen: cultor pauperis agri; — b) ogs. findes cultor absol. s. Jorddyrker el. Landmand; vid. Sall. Jug. 46 o. 48, o. Liv. 21, 34, ogs. hos Virg., o. Ovid.; — B) „bes." ogs.: en Beboer el. Indvaaner, ejus terrae, Sall. Jug. 17; ∾ collis ejus, (i. e. Janiculi), Liv. 24, 10; cf. id. 22, 31; ∾ coeli (Juppiter), Plaut.; cf. Ovid. Met. 14, 4; — II) „fig."; A) der dyrker el. holder i Ære; integer populus, fautor et cultor bonorum, Liv. 9, 46; cf. id. 26, 32; men Pers. 5, 63: ∾ juvenum, (deres Lærer el. Opdrager); - ogs. som beflitter sig derpaa; cultores veritatis etc., Cic. Off. 1, 30; ligel. ∾ aequi, Ovid., amicitiae, Liv.; — B) i Religionssproget: en Dyrker el. Tilbeder, deorum, Hor., numinis, Ovid.; cf. Liv. 5, 49; ogs. absol., Virg. Aen. 11, 788; - undert. ogs. Præst for nogen Guddom, Suet. Oth. 8; — [colo].

*cultrārius, i, m.: Offerslagter el. Offerbetient, Suet. Calig. 32; o. — cultrātus, 3: knivformet; ∾ mucrone folia, Plin. 13, 7; — [culter].

cultrix, icis, fem. af cultor; I) „egenl."; A) „alm.": som dyrker el. bearbeider en Gjenstand; vid. Cic. Fin. 5, 14; — B) „bes." ogs. Beboerske; ∾ nemorum Latonia virgo, Virg. Aen. 11, 557; cf. Ovid. Fast. 1, 245; — b) „poet." ogs. om en Ting, som altid bliver paa sit Sted; df. Pers. 3, 26: cultrixque foci secura patella; — II) „fig.": Dyrkerinde el. Tilbederske, deorum, Lactant.

cultūra, ae, f., [colo]; I) „egenl.": Dyrkning el. Bearbeidelse, agri, Varr., Cic. d. Senect. 15; s. ogs. agricultura s. l., o. Cic. Flacc. 29; adhibere culturam (vitibus), id.; - ogs. in pl.; agri culturas docuit usus, Lucr. 5, 1447; — b) ogs. absol.: Agerdyrkningen, Quintil. 10, 2, 2, o. Hor. Od. 3, 24, 14; - df. ogs. in pl.: Agerdyrkningens enkelte Dele, Colum. 11, 1 o. 2; — II) „fig."; A) Dyrkning, Pleie, Uddannelse; cultura autem animi philosophia est, Cic. Tusc. 2, 5, (hvor dog Udtrykket er sammenlignende); cf. Hor. Ep. 1, 1, 40; — B) Dyrkelse, d. e. Opvartning el. Æresbevisning, vid. Hor. Ep. 1, 18, 86.

1. cultus, 3: partic. af colo. — 2. cultus, us, m., [colo]; I) „egenl.": Dyrkning el. Bearbeidelse el. Behandling, (navnl. af Jorden; df. ogs. af andre Gjenstande); - vid. Cic. Agr. 3, 24; cf. id. N. D. 2, 63: sine cultu hominum et curatione, (uden deres Rogt og Pleie, neml. af Faarene); men c. gen. obj.: omnis cultus et curatio corporis etc., ibd. 1, 34; ligel. ∾ agrorum, Liv., Quintil.; men Liv. 1, 41: purum ab humano cultu solum; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": den paa Livets el. Levemaadens Forbedring og Beqvemhed anvendte Omhu og Pleie; df. ogs. forbedret Levevis el. forfinet Levemaade, den ydre Cultur; - homines a fera agrestique vita ad hunc humanum cultum deducere, Cic. d. Or. 1, 8; ad omnem usum cultumque vitae etc., id. Off. 1, 39; cf. Caes. B. G. 1, 1 o. 39; men Ovid. Met. 7, 58, in pl.: cultus artesque virorum; — 2) „bes." ogs.; a) den relative Levemaade el. Levevis el. Cultur; - cultus agrestis et rusticus, (Raahed og Ubeskedenhed), Liv. 7, 4; cf. Hor. Od. 1, 10, in.: ∾ feri, (dyrisk Vildhed); men omvendt: regio victu atque cultu, Sall. Catil. 37; ligel. ∾ liberalis, Liv. 45, 23; men Nep. Paus. 3, absol.: etiam cultum vestitumque mutavit; ligel. undert. absol., f. Yppighed el. Overdaadighed; vid. Liv. 29, 21, o. Sall. Cat. 13; — b) ofte betegner cultus ogs.: den ydre Pynt el. Anstand el. Paaklædning, odl.; - vid. Nep. Dat. 3, o. Liv. 29, 19; ligel. cultus justo mundior, id. 8, 5; cf. Suet. Caes. 44 o. 45, oftere, Hor. Od. 1, 8, 16, o. ibd. 4, 9, 15, ogs. Ovid. Met. 3, 609, oftere, o. A.; men Liv. 10, 7: incinctus Gabino cultu; — c) navnl. ogs. Foredragets ydre Udsmykning; vid. Quintil. 3, 8, 58, oftere; — B) „ment." o. „ethisk"; 1) Dyrkning el. Pleie el. Dannelse; - quid tam dignum cultu atque labore ducamus, (quam vocem)? Quintil.; cf. Hor. Ep. 2, 2, 123; men id. Od. 4, 4, 34: Rectique cultus pectora roborant, (rigtig Anførsel el. Undervisning); cf. Cic. Part. or. 26: malo cultu corruptum (genus humanum); — 2) Dyrkelse, Tilbedelse; - philosophia nos primum ad

deorum cultum erudivit, Cic. Tusc. 1, 26; cf. Ovid. Met. 5, 279, o. ibd. 6, 314; — b) Æresbeviisning; de adventu regis et cultu sui etc., Tac. Ann. 2, 58.

cŭlullus, i, m.; oprdl.: etslags Offerskaal; vid. Acron. ad Hor. Od. 1, 31, 11; df. etslags Drikkekar el. Beger; vid. Hor. l. c., o. id. A. P. 134. — cūlus, i, m.; [rimel. besl. m. κοῖλος, d. e. hul): Bagen, odl., Catull., Martial.

1. cum, praepos. c. abl., [Grækernes σύν el. ξύν]; betegner en Samværen el. Forbindelse, og svarer til vort: med; (opp. sine); I) „alm."; A) om en Ledsagelse, el. om en Samværen, osv.; - Una ire cum amica ··· in via, Ter. Eun. 3, 2, 42; cf. Cic. Att. 8, 2; men ibd. 14, 20: vivit habitatque cum Balbo; cf. Caes. B. G. 2, 3; — b) df. ogs. med comisk Uvillie: Abi hinc, quo dignus, cum donis tuis tam lepidis, Ter. Eun. 4, 3, 9; cf. id. Heaut. 4, 6, 7, oftere; — B) om det Tidspunkt, hvormed en Handling træffer sammen; - Egone abs te abii hinc hodie cum diluculo? Plaut. Amph. 2, 2, 111; cum prima luce, Cic.; cum primo mane, Auct. B. Afr.; mane cum luci simul, Plaut.; — b) ligel. hvor Tidspunktet selv er omskrevet ved et Begreb, som deri finder Sted; - exit cum nuncio Crassus, (samtidigen dermed), Caes. B. G. 5, 46; cf. Liv. 1, 10 o. 32; — C) om de Forholde og Omstændigheder el. om den Vis og Maade, hvormed en Handling er forbunden, (i hvilket Fald cum ogs. efter Sammenhængen undert. svarer til vort: ikke uden, el. til, el. under, osv.); - Nae illa illud hercle cum malo fecit suo, meo, Plaut. Bacch. 3, 4, 4; cf. Cic. Catil. 1, 13, ogs. Caes. B. G. 1, 10, o. Ter. Andr. 1, 1, 304; ligel. multis cum lacrimis etc., Caes. B. G. 1, 20; cf. Cic. Verr. 1, 19; men si minus cum cura (mindre omhyggeligen) etc., Plaut. Mil. gl. 3, 1, 6; cum clamore in forum curritur, Liv.; cf. id. 38, 10; honeste, id est cum virtute vivere, Cic. Fin. 3, 8; - cum bona pace (imperitare alteri populo), Liv. 1, 24, (i god Fred el. uden Modstand); cf. Cic. Fat. 4, in.: cum bona gratia, (med Tilfredshed); ligel. cum venia, Ovid. Trist. 4, 1, fin., Quintil.; — 2) hertil mærkes endnu; a) cum eo, quod (el. ut, el. ne): med det Hensyn el. med den Betingelse (el. Undtagelse), at; vid. Cic. Att. 6, 1, o. Quintil. 12, 10, 17; Antium colonia missa, cum eo, ut etc., Liv. 8, 14; obsequor voluntati tuae cum eo, ne dubites etc., Colum. 5, 1; — b) cum diis volentibus el. juvantibus, (med Gudernes Bistand), Enn. ap. Cic. Off. 1, 124, o. Liv. 21, 3; ligel. cum superis, Claudian.; — c) cum med Ordenstal, (cum octavo, etc.), heder om Jordens Afgrøde: saa mange Fold, Varr.; cf. Cic. Verr. 3, 47; ligel. m. tilføiet subst.: cum centesima fruge agricolis fenus reddente terra, Plin. 5, 3; — D) om et Middel el. Værktøi, (forsaavidt det ligesom ledsager Handlingen el. den Handlende; dog saal. alene forel., el. „poetisk", el. technisk); - Acribus inter se cum armis confligere, Lucil. ap. Non.; suo cum gurgite flavo Accepit venientem (fluvius), Virg. Aen. 9, 816; terra in augurum libris scripta cum R uno, Varr.; — II) bes. staaer ogs. cum; A) hos de Verber, som betegne en Forening el. Forbindelse; saal. hos conjungere, componere, connectere, colligere, etc.); s. und. disse Ord); — B) om en Forsyning el. Udrustning dermed, odl.; „egenl." o. „overf."; - Ille vir haud magna cum re, sed plenu' fidei, Enn. ap. Cic. d. Senect. 1; arcula cum ornamentis, Plaut.; fiscos complures cum pecunia etc., Cic. Verr. Act. 1, 8; cf. Liv. 30, 21; - fremdeles om Dragten, odl.; quod ego huc processi sic cum servili schema, Plaut. Amph. prol. 117; cf. Cic. Rab. Post. 10, oftere; - ligel. om Vaaben; cum telo esse, (bære Vaaben), Cic. Verr. 5, 3; cf. id. Phil. 2, 8; s. ogs. id. Tusc. 5, 23; - men om en Legemsdel; cum ubere lactenti natus (agnus, som Jærtegn), Liv. 27, 4; cf. ibd. 11; - endel. ogs. om en Stemning el. Tilstand; cum istoc animo etc., Ter. Phorm. 3, in.; te Romam venisse cum febri, Cic. Att. 6, 9; - navnl. ogs. om en Commando el. Øvrighedspost; ex iis, qui cum imperio sint, etc., id. Fam. 1, 1; cf. Suet. Tib. 12; — C) hos de Ord, som betegne en Underhandling, en Strid, osv.; - saal. agere cum aliquo, (ogs. agere secum el. cum animo suo; ligel. cogitare, reputare, dubitare, etc.); s. fremdeles ss. II. Verberne: congruere, consentire, certare, pugnare, etc.; — not. a: cum lider Anastrophe hos pronom. person.; hvf. mecum, tecum, secum, nobiscum, etc.; ligel. sædv. hos pronom. relat.; hvf. quocum (quicum), quacum, quibuscum; — not. b: cum bliver ved et adskilt fra sin Casus, Cic. Tusc. 5, 23: cum et diurno et nocturno metu; — III) i Sammensætninger bliver cum til com-, foran b, p, m; (comburo, compono, committo); ogs. foran enkelte med Vocaler begyndende Ord; (comes comitium, comitor); - foran l, n, r, assimilerer dette com- sit „m" m. d. flgd. Consonant; (colligo, connecto, corripio); men foran de øvrige Consonanter bliver com- til con-; (confero, consumo, etc.); - og endel. bortkaster det „m" foran Vocalerne og foran h; (coarguo, cohibeo); — 2) i disse Sammensætninger betyder cum; a) en Samværen el. Sammensætningen af flere Gjenstande; (coëo, colloquor, convivor; colligo, compono, condo); — b) igjennem Mellembegrebet af Delenes Sammenfatning til et Helt: det Fuldkomne el. Fuldstændige el. Intensive ved en Virksomhed el. Handling; (concito, concerpo, convello). — 2. cum, conj., s. und. quum.

Cūmae, arum, (ogs. Cyme, es, Stat., Sil.), f., Κύμη: en af Chalcidenserne fra Euboea paa Kysten af Campanien anlagt Coloni, som navnl. er berømt ved d. cumæiske Sybylla; - vid. Mela 2, 4, Plin. 3, 9, Virg. Aen. 6, ab in., ogs. Hor. Ep. 1, 15, 11, Flor. 1, 16, o. A.; — B) df. 1) Cūmānus, 3: cumansk, ager, Cic., litora, Tac.; - ∾ calices, (af cumansk Ler), Varr.; hvorom ogs. ∾ terra, Tibull. 3, 3, 70; cf. Martial. 14, 114; - ∾ Apollo, (som dyrkedes i Cumæ; ogs. hans Billedstøtte), Flor. 2, 8; ∾ vates, (i. e. Sibylla), Lucan.; — bb) subst.; a) Cumani, orum: Indvaanerne af Cumæ, Liv. 40, 42; — b) Cumanum, i, n.: det Cumanske, Plin. 17, 38; - navnl. ogs. et Cicero tilhørende Landgods i Nærheden af Cumæ, Cic. Att. 4, 10, oftere; — 2) Cumaeus, 3, poetisk Biform af Cumanus: cumæisk, Sibylla, Virg., virgo, Ovid. Met. 14, 135; ∾ dux, (i. e. Aeneas), ibd. 121; ∾ carmen, (Sibylla's Spaadomme), Virg. Ecl. 4, 4; cf. Ovid. Pont. 2, 8, 41, o. Prop. 2, 2, 16. — Cumaeus, 3, o. Cumanus, 3, s. und. Cumae.

cūmatīlis, (cym.), e, [κῦμα, d. e. Bølge]: søfarvet el. vandblaa, colos, Titinn. ap. Non.; — b) df. subst. cumatile, is, n.: vandblaa Klædning, Plaut. Epid. 2, 2, 49. — cumatium, i, s. und. cymatium. — cumba, ae, s. und. cymba. — cŭmĕra, ae, f.: Kasse el. Kiste el. Rum til Opbevaring, navnl. af Korn, vid. Hor. Sat. 1, 1, 53; cf. id. Ep. 1, 7, 30. — cumerum, i, n.: Biform af frgd., Varr. — cŭmĭnatus, 3: tilsat med Kummen, sal, Pallad.; — b) df. subst. cuminatum, i, n.: Krydderi el. Saus med Kummen, Apic.; o. — cŭmĭnĭnus, 3: tilsat med Kummen, oleum, Appul.; af. — cŭmĭnum, (cym.), i, n., κύμινον: Kummen, Plin. 20, 57 flgd., Hor. Ep. 1, 19, 18, o. A.

cummaxime, el. quummaxime, s. und. quum. — cummis, is, s. und. gummi. — cumprime, forel. Biform af flgd., Quadrig. ap. Gell. 17, 2; (vid. Gell. ibd.). — cumprimis, som adv.: besynderligen, fortrinligen; men skrives rigtigere adskilt: cum primis, Cic. Verr. 2, 28, oftere. — cumque, (quomque, cunque), adv., [cum, -que]; tiener til at almindeliggiøre et Tilfælde el. en Tid, odl.: hvor el. hvor end, naar

el. naar end; a) fædv. med Pronomer o. Pronominal-adverbier: quicumque, ubicumque, etc.; f. und. disse Ord; — b) „poet." ogs. undert. alene; - quae demant cumque dolorem, (overhovedet el. almindeligen), Lucr. 2, 21, oftere; men Hor. Od. 1, 32, 15: mihi cumque salve Rite vocanti, (i. e. quotiescumque te rite vocavero, schol.).

*cŭmŭlāte, adv.: hobeviis, sammenhobet; vf. „overf.": overflødigen, rigeligen, høiligen; - ∾ gratias agere, Cic.; cf. id. Att. 15, 15; - compar.: ∾ augere, id. Orat. 17; superl.: ∾ officio satisfacere, id.; o. — cŭmŭlātim, adv., ligesom frgd.: hobeviis, i Hobe, Varr., Prudent.; af — cumulatus, 3: partic. o. adj. af flgd.

cŭmŭlo, avi, atum, 1, v. a., [cumulus]: gior el. former til en Hob el. Klynge el. Dynge, ophober, opstabler, sammendynger; I) „alm."; A) „egenl."; - ∾ materiem, Lucr.; nix cumulata vento, Curt.; cumulata in ingentem acervum (arma), Liv. 45, 33; — B) „fig."; - ∾ benefacta, Plaut.; ∾ omnia principatus nomina, vid. Tac. Hist. 2, 80; ∾ probra in aliquem, id.; — II) m. bes. Bibegr.; A) ved Ophobning at forøge el. formere, at ophobe; m. o. ud. abl.; - ∾ funus funere, Lucr.; cf. Liv. 26, 41; men ∾ aes alienum usuris, id. 2, 23; cf. Cic. R. Am. 11, o. id. Catil. 1, 6; ∾ bellicam gloriam eloquentia, id. Off. 1, 32; - ∾ invidiam, Liv., injurias, id.; men id. 42, 20: quae cumularent religionem animis, (f. in animis); — B) ved Overhobning at fylde el. overfylde; 1) „egenl."; ligel. m. o. ud. abl.; - ∾ fossas corporibus, Tac.; cf. Liv. 32, 17; ∾ altaria donis, Virg.; cf. Liv. 8, 33; - Nec cumulant altos fervida musta lacus, Ovid. Trist. 3, 10, 72; cumulata ligula salis, (Skefuld), Colum.; — 2) „fig."; ligel. c. abl., el. m. ex, el. absol.; - cumulari maximo gaudio, Cic.; cf. id. Fin. 2, 19; men honoribus cumulatus, Tac.; cf. Cic. d. Or. 1, 26, o. ibd. 2, 4; - ligel. m. ex, id. Fin. 5, 14; - men absol.: unum ad cumulandum gaudium ··· mihi defuisse, id. Att. 4, 1; — III) partic. cŭmŭlātus, 3, ogs. som adj.; A) „alm.": forøget el. forstørret; - eadem mensura ··· aut etiam cumulatiore etc., Cic. Brut. 4; cf. Liv. 2, 47, o. id. 4, 60; — B) „bes." ogs.: fuldstændig el. fuldkommen; - perfectae cumulataeque virtutis (est), etc., Sest. 40; cf. Virg. Aen. 4, 436; — b) forel. ogs. c. gen.; homo ineptitudinis cumulatus, Caecil. ap. Non.; scelerum cumulatissime, Plaut. Aul. 5, 16.

cŭmŭlus, i, m., [efter Doederl.: demin. af culmus, o. bessl. m. culmen]; 1) „egenl.": tilspidset Hob, el. den i en Spids opstablede Hob; - armorum cumulos coacervare, Liv.; cf. id. 3, 34; ∾ saxei, Plin.; ∾ arenae, Virg., pulveris, id.; ∾ aquarum, id.; cf. id. Aen. 1, 105, o. ibd. 2, 498; — II) „overf.": ligesom Tilgift (el. Topmaal, vid. Fest. s. v. auctarium, pag. 131); ogs. Tilvæxt el. Fuldendelse; - ut ad illam praedam ··· velut cumulus, accedat etc., vid. Cic. R. Am. 5; cui gloriae amplior adhuc cumulus accessit, etc., Suet. Tib. 17; cf. Tac. Hist. 1, 77, o. Ovid. Met. 14, 472; — b) i Rhetoriken undert. f. peroratio, vid. Quintil. 6, 1, in.

cūnābŭla, orum, n.: Vuggen, Cic. Div. 1, 36; - ogs. de unge Dyrs Leie, Virg. Ge. 4, 66, Plin.; — II) „meton."; a) det første Hiem; - ∾ gentis nostrae, Virg. Aen. 3, 105; cf. Prop. 3, 1, 27; — b) Fødsel el. Ophav; - a primis cunabulis, (fra Barnsben), Colum.; - df. „alleg.", Cic. Agr. 2, 26: non in cunabulis, sed in campo, consules facti, (ikke ifølge deres Fødsel); af — cūnae, arum, f.: Vuggen; - in cunis vagire, Cic. d. Senect. 23; cunarum motor mearum, (som har vugget mig), Martial.; — b) „poet." ogs. Fuglerede, Ovid. Trist. 3, 12, 10; — II) „meton.": den første Levetid el. de spæde Aar; - primis cunis (educare), Ovid. Met. 3, 313.

cunctābundus, (cont.), 3, [cunctor]: nølende, dvælende, fendrægtig; - vid. Liv 6, 7, o. Tac. Ann. 1, 7.

— cunctālis, e, [cunctus]: almindelig, Capella. — cunctāmen, (cont.), inis, n., [cunctor]: Nølen, Dvælen, Paul. Nol. — cunctans, (cont.), tis: partic. o. adj. af cunctor; df. — cunctanter, (cont.), adv.: nølende; - haud cunctanter (uden Nølen) etc., Liv. 1, 36; - compar. cunctantius, Suet., Tac. Ann. 1, 71, (al. cunctatius), inc.

*cunctātio, (cont.), onis, f.: Nølen el. Dvælen el. Betænkelighed; (altf. subjectivt; ligesom mora: objectivt; vid. Doederl.); - studium semper assit, cunctatio absit, Cic. Lael. 13; ∾ major invadendi, Liv. 5, 41; abjecta omni cunctatione etc., Cic.; oftere: sine cunctatione, id., Liv., o. A.; - ogs. in pl., Quintil., Tac.; o. — cunctātor, (cont.), oris, m.: Noleren el. den Nolende, som bliver ved at betænke sig; - deels dadlende; saal. Liv. 6, 23: cunctatorem ex acerrimo bellatore factum etc.; - deels uden Dadel; saal. id. 22, 12: pro cunctatore segnem ··· compellabat; cf. Tac. Hist. 2, 25; — 2) ogs. er Cunctator det Tilnavn, der tillagdes Hannibals berømte Modstander, Dictatoren Qu. Fabius Maximus; f. und. cunctor; f. ogs. Liv. 30, 26, o. Quintil. 8, 2, 11; — [cunctor]. — cunctatus, (cont.), 3: partic. o. adj. af cunctor.

cunctĭcĭnus, 3, [cunctus, cano]: som toner med alle Stemmer, (oppon. simplex), Capella. — cunctim, adv., [cunctus]: samtligen, tilsammen, Appul. — cunctĭpărens, tis, m., [cunctus]: Alles Fader, Alfader, Prudent. — cunctĭpŏtens, tis, m., [cunctus]: den Almægtige, Prudent.

cuncto, are, v. n.; forel. Biform til flgd.; - Abi, tu hinc; cunctas? Plaut. Cas. 4, 2, 13; — not.: Tac. Ann. 3, 46, ogs. in pass. impers.: nec cunctatum apud latera. — cunctor, (contor), atus sum, 1, v. dep. n., [efter Doederl. bessl. m. conor]; I) „egenl." om personlige Subjecter: noler el. dvæler derved, vedbliver at betænke mig derpaa; - oftest absol., undert. ogs. c. inf, el. m. flgd. relat., osv.; - Unus homo nobis cunctando restituit rem, Enn. ap. Cic. Off. 1, 24, oftere; f. ogs. und. cunctator, ogs. Virg. Aen. 6, 847, o. Liv. 22, 24; opp. propero, Cic. Att. 10, 8; forbindes med cesso, Liv. 35, 18; men inertia et mollitia animi cunctamini, Sall. Catil. 52; cunctari diutius in vita etc., Cic. Tusc. 1, 46; - cunctatus inter spem et iram, Tac. Ann. 2, 66; cunctante ad ea Mithridate, ibd. 12, 46; - non est cunctandum confiteri, etc., Cic. Univ. 3; cf. Suet. Caes. 70, oftere; - vos cunctamini etiam nunc, quid ··· faciatis, Sall. Catil. 52; cunctatus, an etc., Suet. Caes. 81, oftere; ligel. cunctati, utrumne ··· an etc., ibd. 80; men Caes. B. G. 3, 23: non cunctandum ··· quin etc.; — II) „poet. overf." ogs. om Tingssubjecter; - at contra tardum cunctatur olivum, (sc. per colum perfluere: flyder langsomt derigiennem), Lucr. 2, 392; - ligel. om Begreber; Et quasi jam leti portas cunctarier ante, vid. id. 3, 67; — III) hertil mærkes; A) partic. cunctans, tis, som adj.: nølende, betænksom, langsom; 1) om Personer; - erat enim cunctantior cautiorque, Plin. Ep. 9, 13; cf. Suet. Caes. 60: ad dimicandum cunctantior etc., (al. cunctatior); — 2) om Ting og Begreber; - cunctantior actus mellis, (langsommere el. seiere), Lucr. 3, 193; ∾ corda viri, Val. Fl.; ∾ ira, Stat.; — B) partic. cunctatus, 3, som adj.: nølende, langsom, men alene in compar., o. som Variant af frgd.

cunctus, 3, oftere in pl. cuncti, ae, a, [ctr. f. conjunctus]: forenet el. forbunden til et Helt, samtlig el. tilsammen; 1) in sing.; - ∾ senatus populusque, Liv.; ∾ orbis terrarum, Virg. Aen. 1, 233; ∾ Aegyptus, Cic., Gallia, Caes., civitas, Sall.; ∾ gratia, Plaut., disciplina, Liv.; ∾ vulgus, Hor. Sat. 2, 3, 63; ∾ pectore, Catull., Stat.; — 2) in pl.: prope cunctis civibus etc., Cic. d. Or. 1, 40; ∾ maria terraeque, Sall. Catil. 10; cuncti aut magna pars etc., id. Jug. 56; cf. ibd. 66 o. 92, ogs. Hor. Ep. 1, 12, 11; — 3) „poet."

o. i efteraug. Prosa ogs. c. gen.; a) i Romets Genus; - hominum cunctos ··· praestans, Ovid. Met. 4, 631; cunctas provinciarum diviti cultu praecedere, Plin. 3, 3; — b) in neutr. pl.; - viaï cuncta, Lucr. 5, 739; cuncta terrarum, Hor. Od. 2, 1, 23; ∾ curarum, Tac. Ann. 3, 35. cf. id. Hist. 5, 10.

*cŭnĕātim, adv.: i Form af en Kile, consistere, Caes. B. G. 7, 28; o. — cŭnĕātio, onis, f.: kileformet Tilspidsning el. Dannelse, narium, Scribon.; — [cuneo]. — cŭneātus, 3: partic. o. adj. af flgd. — cŭnĕo, avi, atum, 1, v. a., [cuneus]; I) „alm."; A) „egenl.: indkiler, driver en Kile deri; - si quid cuneandum sit in ligno, Plin. 16, 76; — b) at tilkile, at tiene til en Kile; - qui latera inclinata cuneavit (lapis), Senec. Ep. 118; — B) „overf.": ligesom at indkile el. indpresse i Foredraget; vid. Quintil. 4, 3, 4; — II) „bes.": at forme ligesom en Kile, navnl. om Localiteter; - ∾ se in diversos angulos, (om Britannien), Mela 3, 6; cf. Plin. 3, 4; — III) df. partic. cuneatus, 3, som adj.: kileformigen tilspidset; - ∾ ager, Colum.; cf. Ovid. Met. 13, 778, o. Liv. 44, 4; - ogs. in compar.; ∾ forma scuti ab imum, id. 9, 40.

cŭnĕŏlus, i, m., demin.: liden Kile el. Vinkel, Cic. Univ. 13, Colum.; af — cŭnĕus, i, m.: I) „egenl.": Kile (til Inddrivning el. Befæstning); - cuneis scindebant fissile lignum, Virg. Ge. 1, 144; cuneos adigere, figere, Plin., demittere, Colum., inserere, Att. ap. Cic., (at indslaae el. inddrive); cf. Hor. Od. 1, 35, 18; men cunei navis, Ovid. Met. 11, 514, (rimel. etslags Klammer paa Kiølen til Beskyttelse imod Grunde og Klipper); - ogs. localt: Britannia in cuneum tenuatur, Tac. Agric. 10; - men „alleg.": hoc cuneo veritatis extruditur haeresis, Tertull.; — II) df. „meton."; A) den kileformede Slagorden; - cuneo facto perrumpere, Caes. B. G. 6, 39; cf. Liv. 22, 47; componere aciem per cuneos, Tac.; cuneis et catervis concurrere, id.; cf. Liv. 2, 50, ogs. Virg. Aen. 12, 575; — B) den kileformede Afdeling af Sæderne el. Pladserne i Theatret, Vitruv., Suet., Juvenal.; — b) df. „overf." f. Tilskuerne, Phaedr. 5, 8; — C) i Bygningskunsten: de kileformede Rum imellem de malede el. indlagte Felt i Væggene, Vitruv. 7, 4 o. 5.

cŭnīcŭlāris, e, [cuniculus, nr. I]: hørende til el. benævnt efter en Kanin; ∾ herba, Marc. Empir. — *cŭnīcŭlārius, i, m.: en Minegraver el. Minerer, Veget., Amm.; — cŭnīcŭlātim, adv.: rørformigen, Plin. 9, 52; o. — cŭnīcŭlōsus, 3: med mange Huler; ∾ Celtiberia, Catull. 37, 18; — [flgd., nr. II].

cŭnīcŭlus, i, m.; I) „egenl.": Kaninen, Varr., Plin. 8, 81, Martial. 13, 60; — II) df. „overf.": underjordisk Gang el. Hule, (som Kaninerne pleie at udgrave); df. „alm.": Gang el. Hule under Jorden, Cic. Off. 3, 23, Colum., Plin. 6, 31, oftere; — b) „bes." ogs. i Krigssproget: underjordisk Gang el. en udgravet Mine; vid. Caes. B. G. 7, 22, oftere, Cic., o. A.; - men „alleg.": quae res aperte petebatur, ea nunc occulte cuniculis oppugnatur, Cic. Agr. 1, 1.

cŭnīla, (ogs. conila), ae, f.: en Art af Værten origanum, Plin. 19, 50, Colum.; df. — cŭnīlāgo, ĭnis, f.: en Art af Værten cunila, Plin. l. c. — Cŭnīna, ae, f., [cunae], (sc. dea): Gudinde for Børn i Vuggen, Varr. ap. Non., Lactant. — cunnilingus, i, m., i. e. cunnum lingens, vox obscoena ap. Martial. — cunnus, i, m., γοῦνος, i. e. pudendum muliebre, Martial.; - tillægges ogs. Dyrene, Catull. 96; — 2) „overf.": utugtigt Fruentimmer, Hor. Sat. 1, 2, 36, oftere, Auct. Priap. — cunque, adv., s. und. cumque. — cŭnŭlae, arum, f., demin. af cunae: liden Vugge, Prudent.

1. cūpa, ae, f.: Fad el. Tonde til flydende Sager; ∾ vinaria, Varr.; vinum de cupa, Cic. Pis. 27; - dog ogs. til Krigsbrug; vid. Caes. B. C. 2, 11; ogs. til Opbevaring af Korn, Dig. — 2. cūpa, ae, f., κώπη: Greb el. Haandgreb paa Oliemøllen, Cato.

*1. cŭpēdia, (cupp.), ae, f.: Kræsenhed, Cic. Tusc. 4, 11; - s. ogs. und. flgd.; — 2. cŭpēdia, (cupp.), orum, n., ogs. cŭpēdiae, arum, f.: Lækkerheder el. lækkre Spiser; (for o. efterel. Ord); - nihil moror cupedia, Plaut. Stich. 5, 4, 32; - non cupedias ciborum, sed argutias quaestionum etc., Gell. 6, 13; o. — cŭpēdĭnārius, 3: hørende til lækkre Spiser, forum, (Sted i Rom), Symmach.; — 2) df. subst. cupedinarius, i, m.: som tilbereder lækkre Spiser, Ter. Eun. 2, 2, 25, Lamprid. Elagab. 30; — [cupes].

1. cŭpēdo, ĭnis, f.: poetisk Biform af 1. cupido, Lucr. 1, 108, oftere. — 2. cŭpēdo, (cupp.), ĭnis, f., [cupes], ligesom 2. cupedia: Lækkerheder el. lækkre Spiser; - forum cupedinis, (Plads i Rom), Varr. — cūpella, ae, f., demin. af 1. cupa: liden Tonde, Pallad. — cŭpes, (cupp.), (edis), m.: Lækkermund el. Slikmund; - harpago, cupes, avarus, etc., Plaut. Trin. 2, 1, 13; cf. Fest. p. 37.

cŭpĭde, adv. af cupidus: begierligen, med ivrig Attraa, ivrigen el. heftigen; - ∾ ac libenter mentiri, Cic.; cf. id. R. Am. 18, Nep. Arist. 1, Hor. Ep. 2, 1, 100, o. A.; - compar., Caes. B. G. 1, 15, oftere, Liv. 3, 32, oftere, o. A.; superl., Caes. B. G. 1, 40, o. Sall. Catil. 40. — Cupidineus, 3, s. und. 2. Cupido.

cŭpĭdĭtas, atis, f., [cupidus]: heftig Begiering el. Begierlighed, ivrig Attraa; I) til det Bedre; a) c. gen.; - ∾ incredibilis quaedam veri videndi, Cic. Tusc. 1, 19; cf. Nep. Milt. 5; ∾ gloriae, Cic., ∾ mira studiorum, Tac.; - men ∾ cibi, Cels.; — b) absol.; ne ··· nimis confidat propter cupiditatem, Cic. Off. 1, 21; cf. id. d. Or. 1, 30, o. id. Att. 12, 26; — II) til det Værre: lidenskabelig Attraa, heftig Lidenskab; A) „alm."; a) c. gen.; ∾ pecuniae, Caes., praedae, id.; ∾ laedendi, Quintil.; cf. Vell. 2, 125; — b) absol.; ubi animus semel cupiditate se devinxit mala, Ter. Heaut. 1, 2, 34; cf. Sall. Catil. 2; ligel. in pl., Cic. d. Or. 1, 43; cf. Caes. B. G. 7, 52; — B) „bes."; a) lidenskabelig Attraa efter Fordel el. Vinding; - vid. Cic. R. Am. 35, fin.; (opp. abstinentia, Suet. Dom. 9); men Cic. Att. 1, 17: se cupiditate prolapsos, (at de i deres Iver vare gaaede forvidt); — b) partisk Stræben el. Partiskhed til nogens Fordel; - vid. Cic. Flacc. 10: cum dissimulatione aliqua cupiditatis; cf. id. Font. 7, o. Liv. 24, 28.

1. cŭpīdo, (cupedo, Lucr.), ĭnis, f., (ogs. m., Plaut., Hor. Od. 3, 16, oftere, Ovid. Met. 9, 743, Sil.), [cupidus], (Biform af cupiditas, o. m. samme Bem., men oftest „poet." o. hos Historikerne): heftig Begierlighed el. Attraa: I) til det Bedre; sædv. c. gen., sieldc. inf.; - ∾ cepit Romulum urbis condendae, Liv. 1, 6; cf. id. 40, 21; ∾ gloriae, Sall., lucis, Quintil.; ∾ laticum frugumque, Lucr.; - men c. inf., Curt. 4, 8, o. Enn. ap. Cic. Tusc. 3, 26; — not.: ogs. m. Tingssubject, Lucr. 1, 1081: medii cupedine victae (res); — II) til det Værre; A) „alm."; a) c. gen.; - ∾ honoris, Sall. Catil. 3; ∾ caeca praedae, Ovid. Met. 3, 620; cf. Hor. Od. 2, 5, 9; ∾ novae fortunae, Liv. 21, 19; - ogs. in pl., Tac. Ann. 13, 2; — b) absol.; homines ··· cupidine caeci, Lucr.; ∾ sordidus, Hor., femineus, Ovid., muliebris, Tac.; - ogs. in pl., Hor. Sat. 1, 2, 111, o. ibd. 2, 7, 85, ogs. Tac. Ann. 3, 52, o. A.; — B) „bes."; a) de Elskendes Attraa, Elskov, Forlibelse; - ∾ visae virginis, Ovid. Met. 13, 609; oftest hos Plaut.; - vid. id. Poen. 1, 1, 29 o. 68, o. id. Amph. 2, 2, 210; s. ogs. und. 2. Cupido; — b) Havesyge, Gierrighed; vid. Tac. Ann. 12, 57; ligel. in pl., id. Hist. 1, 66.

2. Cŭpīdo, ĭnis, m., som Person: Cupido el. Elskovsguden, Søn af Venus; vid. Cic. N. D. 3, 23; cf. Prop. 2, 18, 21, Ovid. Met. 1, 453, oftere, Hor. Od. 1, 2, 34, oftere; - ogs. in pl., Prop. 1, 1, in., Hor. Od.

1, 19, in., o. A.; — bf. adj. Cŭpīdĭnĕus, 3: hørende til el. benævnt efter Elskovsguden Cupido, tela, Ovid., sagittae, id.; — 2) bf. „overf.": elskelig el. skjøn som Cupido; vid. Martial. 7, 87.

cŭpidus, 3, [cupio]: begierlig. ønskende, elskende, otl.; - oftest c. gen., undert. ogs. c. inf., el. m. in, el. absol.; I) til det Bedre, o. fædv. om Personer; a) c. gen.; - cupidus ejus videndi, Ter.; men cupidus te audiendi, Cic.d.Or.2,4; ∾ certandi, Lucr., bellandi, Caes.; cupidus vitae, Lucr., Cic., mortis, Cic., Hor., liberorum, Quintil., pacis, Hor.; - compar.: ∾ contentionis, quam veritatis, Cic.d.Or.1,11; superl.: ∾ litterarum, Nep. Cato 3; cf. Cic.d.Or.1,22; — b) c. infin.; ogs. m. in, etc.; - cupidus attingere, Prop.; cf. Ovid.Met.14,215, (hvor moriri, f. mori); - quis tam cupidus in perspicienda cognoscendaque rerum natura, ut etc., Cic. Off. 1,43; - Si quicquam cupido optantique contigit umquam Insperanti, Catull. 107, in.: cf. Hor. Sat. 2, 1, 12; — not.: „poet." forbindes ogs. equorum Vim cupidam etc., Lucr. 2, 265; — II) til det Værre: som heftigen el. lidenskabeligen begierer el. attraaer noget; hidsig, heftig, lidenskabelig; A) „alm."; a) c. gen.; - cupidus imperii, Cic., rerum novarum, Caes.; cf. Tac. Hist. 1, 80, o. Nep. Reg. 2; ∾ laedendi, Quintil.; - f. gen. findes ogs. abl., Plaut. Pseud. 1, 2, 50: cupidus vino; — b) absol.; potestis cupidos modestis anteferre? Cic. Font. 10; cf. id. Off. 3, 14, o. Hor. A. P. 165; — not.: „poet. overf." ogs. om Begreber; vid. Hor. Od. 3, 14, 26, o. Lucr. 4, 1134; — B) „bes."; 1) forelsket; ordenl. om Personer; - Neu me cupidum eo impulisset, Ter. Phorm. 1, 3, 6; cf. Tibull. 1, 8, 74, o. Catull. 64, 374, ogs. Ovid. Met. 4, 679, o. A.; — b) „poet. overf." ogs. om Begreber (o. Ting); - Sed simul ac cupidae mentis satiata libido est, Catull. 64, 147; men Ovid. A. A. 1, 116: Virginibus cupidas injiciuntque manus; cf. id. Met. 11, 63; — 2) begierlig, havesyg, gierrig; - sic cupidos milites dicas, etc., vid. Quintil. 12, 1, 88; ligel. in superl., Suet. Vesp. 16; — 3) som anstrænger sig til Gunst for nogen, partisk; - cupidis et iratis testibus, Cic. Font. 6; ogs. c. gen. pers., id. Verr. 2, 4; ogs. in compar.; ∾ judex, id., auctor, id.

cŭpiens, tis: partic. o. adj. af cupio; bf. — cŭpĭenter, adv., ligesom cupide: begierligen el. ivrigen; (forel. Ord); - ∾ cupere, Enn. ap. Non., petere, Plaut. Pseud. 2, 3, 17.

cŭpio, ivi o. ii, itum, 3, (imperf. conj. cupiret, Lucr. 1, 72): begierer, attraaer, forlanger, ønsker; (udtrykker nærmest Sindets el. Gemyttets Boining el. Tilboielighed; hvorim. velle betegner den virksomme Villie; vid. Cic. Mil. 12); - ordenl. c. acc., el. c. inf., el. m. acc. c. inf., ogs. m. acc. c. partic., ogs. m. ut, ogs. absol.; - I) „alm."; A) „egenl." om Personer; - a) c. acc.; ∾ nuptias, Ter. Heaut. 5, 1, 11; ∾ eadem, eadem odisse, Sall. Jug. 31; cf. ibd. 3: quae, (sc. imperia etc.) minime mihi hac tempestate cupienda videntur; men Hor. Ep. 2, 2, 148: quod, quanto plura parasti, Tanto plura cupis; - bf. ogs. in partic. perf.; cupitae atque exspectatae (vos), Plaut.; ligel. res cupita, Liv. 36, 7; men cupitis moram afferre, Tac.; ogs. in pass. impers.; qua quidque cupitum foret, Liv. 3, 37; — b) i andre Forbindelser; - emori cupio, Ter.; cf. Cic. Verr. 4, 12; te tua frui virtute cupimus, Cic. Brut. 97; cf. Nep. Paus. 4; - qui te conventum cupit, etc., Plaut. Curc. 2, 3, 25; quod cupio ego quidem nimis quam ut impetret, id. Capt. 1, 2, 17; — c) absol.; Qui cupit, aut metuit, Hor. Ep. 1, 2, 51; cf. ibd. 1, 6, 12; men omnibus cupientibus, (efter Alles Ønske), Caes. B. G. 3, 24; cf. Cic. d. Or. 1, 1; — B) sildv. „overf." om Ting; asperiora vina rigari cupiunt, Plin. 17, 41; — II) prægnant el. med Eftertryk: cupere alicui, at ville nogen vel; - favere et cupere Helvetiis, Caes. B. G. 1, 18; cf. Cic. Qu. Fr. 1, 2, 3, ogs. Ter. Andr. 5, 4, in.; ligel. ∾ omnia alicujus causa, Cic. Verr. 2, 73; ogs. ud. omnia, id. Fam. 13, 64; cf. id. R. Am. 51; - bf. som Hoflighedsformel, Hor. Sat. 1, 9, 5: cupio omnia, quae vis, (aldeles til din Tieneste); — III) partic. cupiens, tis, ogs. som adj.: begierlig; a) c. gen.; - cupiens nuptiarum, Plaut.; men cupiens tui, (i. e. amica tua), id. Mil. gl. 4, 2, 58; cupiens novarum rerum, Tac., bonarum artium, id.; - compar., Aur. Vict. Caes. 24; superl., Sall. frgm. ap. Diomed.; — b) absol.; ut quibusque bellum invitis aut cupientibus erat, Tac. Ann. 1, 59; cupientissima plebe etc., vid. Sall. Jug. 84.

cŭpītor, oris, m., [cupio]: som begierer el. attraaer; ∾ incredibilium, Tac.; cf. id. Ann. 12, 7. — cupītus, 3, s. und. cupio. — cuppedia, etc., s. und. cupedia, etc.

*cupressētum, i, n.: Cypresplantning el. Cypresskov, Cato, Cic. Leg. 1, 5; o. — cupressĕus, 3: af Cypretræ, signa (Junonis), Liv. 27, 37; — [cupressus]. — cupressĭfer, a, um, [cupressus, fero]: bærende Cypresser, bevoxen dermed, Erymanthus, Ovid., Cyllene, id. — cupressĭnus, 3, κυπαρίσσινος: af Cypretræ el. af en Cypres, frondes, Colum., oleum, Plin.

cupressus, i, (abl. cupressu, Catull., Colum.), f., (ogs. m., Enn. ap. Gell.; nomin. ogs. cyparissus, Virg. Aen. 3, 680), κύπαρισσος: Cypressen el. Cyprestræet, (cupressus sempervirens L.); - var, ifølge sammes Brug ved Begravelser, Pluto helliget, Cato, Plin. 16, 60; bf. ∾ feralis, Virg., Hor., atra, Virg., invisa, Hor.; — 2) „meton.": liden Kasse af Cyprestræ, Hor. A. P. 332.

*cuprĕus, 3: af Kobber, vas, Plin., bidentes, Pallad.; o. — cuprĭnus, 3: af Kobber, clavus, Pallad.; af — cuprum, i, n., (sildv. f. Cyprium, sc. aes): Kobber, Spartian. — 1. cūpŭla, ae, f., demin. af 1. cupa: liden Tonde, Dig. — 2. cūpŭla, ae, f., demin. af 2. cupa: lidet Haandgreb, Cato.

cur, adv., [ctr. f. quare]: hvorfor, af hvilken Grund; 1) som relat.; - non fuit causa, cur tantum laborem caperes, Cic. R. Com. 16; quae causa est el. quid causae est, cur etc.? id.; argumentum ··· cur ··· confiteremur, etc., id. N. D. 1, 23; Est vero, cur quis Junonem laedere nolit! Ovid. Met. 2, 518; cf. Nep. Arist. 1, o. Hor. Ep. 1, 9, 7; — 2) som interrog.; - quid agis? cur perdis adolescentem nobis? Ter.; cf. id. Andr. 1, 1, 107, o. Cic. Phil. 7, 4; - ogs. c. conj.; cur ego te velim incidere etc.? id. Fam. 2, 18; - men absol.: cur non? hvorfor ikke? Ter. Heaut. 1, 1, 111; — not.: ogs. sættes cur efter et el. flere Ord i Sætningen; vid. Hor. Sat. 2, 3, 187, o. ibd. 2, 7, 104.

cūra, ae, f., [af ὤρα, i. e. cura, m. Forslag af „c"; el. at sammenligne m. quaero]; I) Sorg, Omsorg, Omhu; A) „egenl."; 1) „alm."; aa) absol.; - quod in rebus honestis ··· operae curaeque ponetur, etc., Cic. Off. 1, 6; cf. id. d. Or. 3, 48; men in remp. omni cura cogitationeque incumbere, id. Fam. 10, 1; ogs. in pl., id. Off. 2, 1; - opp. negligentia, Quintil.; men id. 1, 1, 2: non naturam defuisse, sed curam; men non in comparationem curae ingeniique, Tac. Agric. 10; cf. Hor. Sat. 2, 4, 48; — bb) c. gen.: Omsorg derfor; - ∾ difficilis rerum alienarum, Cic. Off. 1, 9; ∾ corporis, (dets Pleie), Quintil., Suet.; ∾ deorum, (deres Dyrkelse), Liv. 6, 41; men ∾ magni Caesaris, Hor. Od. 1, 12, 52, (Gudbommens Omsorg for ham); — cc) ogs. mærkes; a) curae esse alicui, være Gienstand for nogens Omhu; vid. Caes. B. G. 1, 33 o. 40; cf. Cic. Fam. 1, 9, o. Hor. Ep. 1, 3, 30; - ogs. ud. dat. pers.; dumque amor est curae, Ovid. Met. 2, 683; - ogs. findes f. nomin. undert. inf., el. de; - eligere modo curae sit, Quintil.; de ceteris senatui curae fore, Sall. Jug. 26; — b) curae habere

aliquid: drage Omsorg derfor; – ut petitionem suam curae haberent, Sall. Catil. 21; cf. Suet. Aug. 48; — 2) „bef." o. techniſk; a) i Forretningsſproget: Beſørgelſe el. Ledelſe el. Forvaltning af et offenligt Anliggende el. af et Embede, odl.; – omnis cura rerum publicarum etc., Sall. Jug. 3; ∾ legionis armandae, Tac.; ∾ aerarii, Suet., annonae, id.; cf. id. Aug. 36; — b) i Retsſproget: Formynderſkab el. Curatel, (ſ. d. ſædv. curatio), Dig.; — c) hos Lægerne, (ligel. f. d. ſædv. curatio): Cur el. Helbredelſe, Cels.; quum omnem curam fata vincerent, Vell. 2, 123; – df. „poet." om Sønnen: Illa fuit lacrimis ultima cura meis, Prop. 1, 3, 46; — B) „meton.", (abstr. pr. concr.); a) ligeſom μελέτη: ſkriftligt Arbeide, et Skrift; – quorum in manus cura nostra venerit, Tac. Ann. 4, 11; cf. Ovid. Pont. 4, 16, 39; ogſ. in pl., Tac. Ann. 3, 24; — b) „poet." ogſ. f. curator: Tilſynsmand; vid. Ovid. Her. 1, 104; — II) Sorg, Bekymring, Ængſtelſe; A) „alm."; – Animus lassus, cura confectus, stupet, Ter. Andr. 2, 1, 4; cf. Enn. ap. Cic. d. Senect. in.; ligel. magna cura et sollicitudine me liberavis, etc., Cic. Att. 15, 14; ogſ. in pl., id. Div. 2, 72; – curae inanes cordis, Lucr., edaces, Hor.; ∾ atra, vitiosa, id., gravis, Virg.; – cura est, negotii quid sit, Plaut. Merc. 1, 2, 11; itaque mihi maximae curae est, non de mea quidem vita ··· sed etc., Cic. Fam. 10, 1; — B) „bef.": den Elſkendes Sorg el. Bekymring; ogſ. Elſkoven ſelv; – Crescit enim assidue spectando cura puellae, Prop. 3, 20, 3; cf. Hor. A. P. 85; — b) ogſ. „meton.": Gienſtanden for nogens Elſkov el. Ængſtelſe; – tune meam potuisti tangere curam! Prop. 2, 25, 9; cf. Hor. Od. 2, 8, 8.

cūrābĭlis, e, [cura]: til at frygte for, frygtelig, vindicta, Juvenal. 16, 21. — cūrăgendārius, i, m., [cura, ago]: Forvalter el. Opſynsmand, Cod. Theod. — curalium, ſ. und. coralium.

*cūrāte, adv.: omhyggeligen, nøiagtigen; compar.: ∾ disserere etc., Tac. Ann. 2, 27; cf. ibd. 16, 22; o. — cūrātio, onis, f.: Beſørgelſe el. Omſorg, Pleie el. Pasning; I) „alm."; – omnis cultus et curatio corporis etc., Cic. N. D. 1, 34; men c. gen. subj., ibd. 2, 63: sine cultu hominum et curatione; – comiſk er: Quid tibi hanc curatio est rem? (f. hujus rei), Plaut.; cf. id. Most. 1, 1, 33; — II) „bef." o. techniſk; A) i Statsſproget: offenlig Forvaltning el. Ledelſe af et Anliggende; vid. Cic. Rab. Post. 10; curatio ministerii etc., Liv. 4, 12; (cf. id. 2, 27); — B) i Retsſproget: Formynderſkab el. Curatel, Dig.; — C) hos Lægerne: Cur el. Helbredelſe, Cic. Off. 1, 24, o. Liv. 2, 20; — [curo].

†cūrātor, oris, m., (forældr. ogſ. coerator; vid. Cic. Leg. 3, 3, e XII Tabb.), [curo]; I) „alm.": ſom beſørger noget, ſom drager Omſorg derfor, Opſynsmand el. Vogter; – ∾ viae Flaminiae, Cic. Att. 1, 1; ∾ aviarii, Varr., apum, Colum.; cf. Sall. Jug. 71, o. Suet. Cal. 27; men ∾ reficiendis muris, Cic. d. Opt. Gen. Or. 7; cf. id. Verr. 2, 59; — II) „bef." i Retsſproget: Formynder el. Curator, Dig., Hor. Ep. 1, 1, 102, Quintil.; df. — cūrātōrĭcius, (-tius), 3: hørende til en Embedsmand el. Commiſſarius i Provindſen, equi, Cod. Theod. — cūrātūra, ae, f., [curo]: Røgt el. Pasning; vid. Ter. Eun. 2, 3, 24.

curcŭlio, onis, m.: Kornormen, Varr., Colum., Virg. Ge. 1, 186; — not.: ogſ. er Curculio: Navnet paa en Comoedie af Plautus; — df. demin. curcŭliuncŭlus, i, m.: liden Kornorm; df. comiſk „overf.": den mindſte Ubetydelighed, Plaut. Rud. 5, 2, 38.

Cŭrensis, e, ſ. und. flgd. — Cūres, ium, m. (o. f.): Sabinernes ældgamle Hovedſtad, Varr., Cic., Virg.; ∾ parvi, Ovid. Fast. 2, 135; — b) „meton." ogſ. f. Indvaanerne af Cures, ibd. 3, 201, oftere; — 2) df. Cūrensis, e: curenſiſk, turba, ibd. 94; – men Curenses, ium, m.: Indbyggerne af Byen Cures, Varr., Plin. 3, 17.

Cūrētes, um, m., Κουρῆτες: de ældſte Indvaanere paa Øen Creta, pleiede med larmende Muſik og Vaabendands at feire Juppiters Tieneſte; – vid. Virg. Aen. 3, 131, ogſ. id. Ge. 4, 151, o. Ovid. Met. 4, 282; — B) df. 1) Cūrētis, idis; a) ſom adj. fem., oprdl.: hørende til el. benævnt efter Cureterne; df. „poet." f. cretiſk, terra, Ovid. Met. 8, 153; — b) ogſ. ſom subst. fem.: gammel Benævnelſe paa Øen Creta, Plin. 4, 20; — 2) Cūrēticus, 3: curetiſk el. cretiſk, carmina, Calpurn. — Cureticus, 3, o. Curetis, f., ſ. und. frgd.

Cūria, ae, f., [beſl. m. Quiris, Quirites]; oprdl.: en af de tredive Afdelinger, hvori Romulus adſkilte det romerſke Folk; vid. Liv. 1, 13, Aur. Vict. Vir. Ill. 2, 12, o. A.; — II) df. „meton."; A) en af de Bygninger, hvori Senatet holdt ſine Forſamlinger, Curien el. Raadhuſet; – navnl. den af K. Tullus Hoſtilius byggede Curia Hostilia; hvortil ſild. kom: Curia Julia, o. Curia Pompejana; – vid. Liv. 1, 30, Cic. Mil. 33, id. Catil. 4, 1, oftere, Quintil., o. A.; (ſ. ogſ. nedenf.); – men ogſ. udenfor Rom brugtes Curia om Øvrighedens Samlingsſted el. Raadhuſet; vid. Cic. Att. 6, 1, o. id. Verr. 2, 21; — b) df. ogſ. „metonym." f. Senatsforſamlingen el. Senatet, Liv. 1, 23 o. 24, Suet. Caes. 22 o. 76, Hor. Od. 2, 1, 14, o. A.; ſ. ogſ. Cic. d. Or. 3, 42; — B) en af de til Curiernes Gudstieneſte opførte Bygninger, (der ogſ. undert. brugtes til Senatsforſamlinger); – vid. Varr. L. L. 5, 32; – hertil hørte: Curiae veteres, Varr. l. c.; ∾ novae, Fest.; Curia Saliorum, Cic.; ∾ Calabra, (ſ. und. dette Ord); ligel. ∾ Julia; ogſ. ∾ Pompejana el. Pompeji; vid. Suet.; — b) med Henſyn paa de her afholdte religiøſe Feſtmaaltider, er dies Curiae: en Høitids- og Glædesdag, Cic. d. Or. 1. 7.

cūriālis, e, [curia]: hørende til en Curie; navnl. ſom Overſættelſe af δημότης: hørende til den ſamme Demos el. Canton, (der neml. ſvarer til Romernes Curia), Plaut. Aul. 2, 2, 2, o. Cic Off. 2, 18; — 2) Curiales flamines, i. e. curiarum sacerdotes, Fest.; — 3) ſild. ogſ. curialis f. aulicus: hørende til det keiſerlige Hof; pl curiales: Hoffolkene, Amm. — Curianus, 3, ſ. und. 2. Curius.

Curiatii, orum, m.: Slægt el. gens i Alba, der ſildigere flyttede til Rom; – om de trende Curiatiers Kamp imod de trende Horatier, vid. Liv. 1, 24, flgd. — cūriātim, adv.: curievis el. efter Curier; – ∾ populum consulere, Cic. d. Rep. 2, 17; cf. Gell. 15, 27; af — cūriātus, 3; [curia]: hørende til en Curie; ∾ comitia, hvori Folket ſtemte efter Curier; – disse comitia vare de ældſte, men afløſtes i d. flgd. Tid navnl. af comitia centuriata (und. K. Serv. Tullius), ogſ. af comitia tributa; – dog vedbleve comitia curiata at afgiøre viſſe Sager, navnl. angaaende Arrogationen, Præſtevalgene, og Udnævnelſen af en Feltherre; vid. Cic. Agr. 2, 11, flgd., o. Liv. 5, 52, fin.; – lex curiata: ſom er beſluttet i disse Comitier; vid. Cic. Agr. 2, 10 o. 11, Liv. 8, 38, o. Suet. Aug. 55.

1. cūrio, ōnis, m., [curia]: Præſten for en Curie, Varr. L. L. 5, 15, o. ibd. 6, 6; men curio maximus, Liv. 27, 8, Curionernes Overpræſt; — 2) ſild. ligeſom praeco: en Udraaber, Martial. 2, praef.; — not.: ogſ. er Curio: Tilnavn i d. ſcriboniſke Slægt. — 2. cūrio, ōnis, m., [cura]: = curiosus nr. II, Plaut. Aul. 3, 6, 27.

*cūriōse, adv.: med ſtor Flid og Omhu; A) „alm."; ∾ involvere vestimentis, Cels.; ∾ cavere, Suet. Aug. 40; – compar.: ∾ picare tegulas, Vitruv.; superl.: ∾ pangere vitiaria, Colum.; — 2) altfor ſøgt el. kunſtlet; ∾ potius, quam Latine loqui, Quintil. 8, 1, 55; — B) „bef.": nysgierrigen, videbegierligen, inquirere, Suet. Vesp. 1; – compar.: ∾ conquirere, Cic. Brut. 35; cf. id. Fin. 5, 15; — cūriō-

sitas, atis, f.: Omhyggelighed for at erfare noget, Videbegierlighed, Nysgierrighed, Cic. Att. 2, 12, o. Gell. 2, 18; o. — cūriōsŭlus, 3, demin.: noget nysgierrig, Appul.; — [af flgd.].

cūriōsus, 3; I) [cura nr. I]; A) „alm.": som anvender megen Omhu derpaa, omsorgsfuld el. omhyggelig, odl.; - m. in el. ad, el. c. gen., el. absol.; - ut est in omni historia curiosus (Chrysippus), Cic. Tusc. 1, 45; quo etc., hoc sum curiosior ad investigandum, id. Fam. 4, 13; - curiosus medicinae, (som lægger sig derefter), Plin.; curiosissimus famae suae, Capitolin.; - non quidem doctus, sed curiosus, qui plus docet, quam scit, Petron. Sat. 46; ∾ consilia, Quintil.; ∾ interpolatio, Plin.; — b) df. ogs.: altfor ivrig el. omhyggelig; - ut a diligente curiosus ··· distat, Quintil. 8, 3, 55; — B) „bef": ivrig til at efterforske, videbegierlig, nysgierrig; 1) til det Bedre; vid. Cic. N. D. 1, 35, o. Hor. Epod. 17, 77; men ∾ oculis perspici etc., Cic. Sest. 9; — 2) til det Værre: nysgierrig, paatrængende, Cic. Flacc. 29; - df. „efteraug." om Lurere el. Speidere, Suet. Aug. 27, o. Dig.; — II) [cura nr. II]: som fortæres af Sorg; df. „overf.": maver el. udmarvet; - ∾ belua, Plaut. Aul. 3, 6, 26.

cūris, is, skal i d. Sabinske hede: et Kastespyd; vid. Ovid. Fast. 2, 477; s. ogs. und. Quirinus. — 1. cūrius, 3, [cura, nr. II]: kummerlig, jammerlig; ∾ infortunium, Plaut. Pseud. 4, 7, 44, inc. — 2. Cūrius, i, m., o. Curia, ae, f.: berømt romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf her mærkes: M'. Curius Dentatus, ikke mindre udmærket ved Maadehold og Tarvelighed, end ved sine Seiervindinger over Samniterne, over Pyrrhus, o. fl.; - vid. Cic. d. Senect. 16, Hor. Od. 1, 12, 41, Flor. 1, 15, o. A.; — b) df. ogs. in pl., som appell., om tappre og maadeholdne Mænd; - vid. Hor. Ep. 1, 1, 64; ligel. Juvenal. 2, 3: Qui Curios simulant, et Bacchanalia vivunt; — 2) df. adj. Cŭriānus, 3: hørende til el. benævnt efter en Curius, villa, Cic. Leg. 2, 1, causa, id. d. Or. 2, 6.

cūro, avi, atum, 1, v. a., [cura]: drager Omsorg derfor, besørger, passer, pleier, bekymrer mig derom, antager mig, odl.; - c. acc., ogs. c. acc. o. partic. fut. pass., el. c. inf., ogs. m. ut el. ne, (el. c. conj. efter d. udfaldne ut), ogs. c. dat., ogs. absol.; — I) „alm."; A) om personlige Subjecter; a) c. acc.; - ∾ praeceptum diligenter, Nep., mandatum, Cic.; men ∾ negotia aliena, id., (cf. Hor. Sat. 2, 3, 19): bekymre sig om det Uvedkommende; ∾ coenam, Plaut., obsonium, id., (besørge el. tillave); ∾ funus, Ter., cadaver, Suet., corpus alicujus, Curt., (besørge til Hvile); - derim.: ∾ corpus, Lucr., Liv. 3, 2, (pleie sig, giøre sig tilgode); ligel. ∾ membra, cutem, pelliculam, Hor.; ligel. ∾ se, Ter., Cic.; df. pass.: curati cibo etc., Liv. 9, 37; - ∾ injurias sociorum, (afhielpe dem), Sall. Jug. 14; ∾ sublimia, (eftergranske), Hor.; cf. id. Ep. 1, 4, 5; men ∾ preces, (bønhøre), id. C. Sec. 71; ∾ prodigia, (udsone), Liv.; - ∾ aliquem, (pleie el. forsørge), vid. Plaut. Men. 5, 4, 7 flgd.; men curari ab aliquo, Cic. Acad. 2, 38, (iagttages el. betragtes af nogen); men Plin. Ep. 1, 5: curatur a multis, (bliver opvartet el. søgt af mange); - ogs. mærkes af Omgangssproget: nos tu ne curassis, (bryd dig ikke om os, pas dig selv)! Plaut. Poen. 3, 1, 50; ligel. alia cura, id., o. aliud cura, Ter.; — bb) bef. mærkes ogs. curare; a) c. acc. o. partic. fut. pass.: at besørge noget giort, at lade noget giøre; vid. Caes. B. G. 1, 13 o. 19, ogs. Cic. Div. 1, 24; ∾ legem ferendam, Nep. Thras. 3; — b) c. inf., oftest m. Negation; vid. Cic. Fin. 1, 2, ogs. Suet. Caes. 86, Hor. Ep. 1, 17, 58, Ovid. Met. 11, 370, o. A.; - dog ogs. ud. Negation; vid. Hor. Ep. 1, 17, 5, oftere; cf. Suet. Dom. 20, o. A.; — c) m. ut el. ne, etc.; - si id fecisset, se curaturam, ut etc., Cic. Div. 1, 24; - df. ofte i Slutninger af Breve: cura, ut valeas; vid. id. Fam. 7, 5, oftere; men m. ne, id. Att. 11, 3; - ogs. m. ut ne, Suet. Rhet. 1; men Phaedr. 5, 2, c. conj. efter d. udfaldne ut: jam curabo, sentiat, quos attentarit; — d) c. dat., (for- o. efterel.); vid. Plaut. Rud. 1, 2, 92; ∾ rebus alienis etc., id., rebus meis, Appul.; — e) absol., (oftest hos Comikerne); - abi intro; ego hic curabo, Plaut.; cf. Ter. Andr. 5, 2, 6: curasti probe; - ligel. i Krigssproget; vid. Sall. Jug. 60; men ibd. 46: ∾ postremo loco cum equitibus; - men in pass. impers.: curabitur, (det skal blive besørget), Ter. Andr. 2, 3, 29; curetur, id. Hec. 2, 2, 15; — B) „poet." ogs. om Tings- o. Begrebssubjecter; vid. Lucr. 5, 1014 o. 1162, oftere; ligel. Hor. Od. 3, 5, 30: Nec vera virtus ··· Curat reponi deterioribus, (lader sig ikke atter meddele dem); — II) „bef." o. technisk; A) i Statssproget: offentligen at besørge el. forvalte el. forrette noget; - ∾ bellum maritimum, Liv. 7, 26; ∾ Asiam, (bestyre som Statholder), Tac.; ∾ legiones, (commandere dem), id. Ann. 6, 30; — b) ogs. absol.; duo additi (quaestores), qui Romae curarent, (der i Rom skulde lede Forretningerne), ibd. 11, 22; — B) i Lægesproget: at helbrede el. curere; - ∾ corpora, Cic., aegrum, Liv., aliquem frigidis fomentis, Suet.; cf. Hor. Ep. 2, 2, 251; ∾ morbos, Cels., vulnus, Liv.; - ogs. heder curari: at blive opereret, Quintil. 4, 5, 5; — b) sieldn. absol.: medicinae pars, quae manu curat, Cels.; cf. Quintil. 2, 17, 39; — c) „alleg." Cic. Att. 6, 1: quum ἐξ ἀφαιρέσεως provinciam curarit, (har cureret den ved Udtømmelser, d. e. har udplyndret den); cf. id. R. Am. 44, (hvor ∾ reduviam, opp. mederi capiti); — C) i Handelssproget: besørger, berigtiger, bringer i Orden, betaler el. anviser, odl.; - Cincio HS. CCIƆƆ CCIƆƆ CCCC pro signis Megaricis curavi, Cic. Att. 1, 8; cf. id. Fam. 16, 9: me, cui jussisset, curaturum, (jeg skulde betale til den, som han sendte sin Anviisning); ligel. ∾ pecuniam pro frumento legatis, Liv. 44, 16; — III) partic. curatus, 3, ogs. som adj.: omhyggelig, ivrig; - curatissimis precibus alicujus protegi, Tac. Ann. 1, 13.

*currax, ācis, adj.: som løber hurtigt, servus, Dig.; — b) df. „poet.": ∾ laquei, (som bindes om Benene paa de løbende Dyr), Gratian. Cyneg. 89; o. — currĭcŭlum, i, n.; I) oprdl. ligesom cursus: et Løb; A) „alm."; - strenue Curre in Piraeum, atque unum curriculum face (f. fac), Plaut. Trin. 4, 4, 11, oftere; — b) df. abl. curriculo, som adv.: i fuldt Løb, ilsomt, odl.; - ∾ currere el. volare, id.; ∾ percurre, Ter. Heaut. 4, 4, 11; — B) „bef.": Væddeløbet; vid. Cic. d. Senect. 9, o. Hor. Od. 1, 1, 3; - ogs. in pl.; ∾ equorum, (opp. certamina hominum), Liv. 45, 33; — II) „meton."; A) Løbebanen el. Banen; ∾ solis et lunae, Cic. ap. Non.; - oftest „fig." o. „alleg."; vid. Cic. Rab. perd. 10, o. id. Mur. 22; - men haec (sunt) curricula mentis, id. d. Senect. 11; cf. id. Orat. 2; — B) Væddekiørselsvognen, Tac. Ann. 14, 14, o. Suet. Cal. 19; — b) ogs. alm. en Vogn, Curt. 8, 14.

curro, cŭcurri, cursum, 3, v. n.; I) „egenl." om levende Væsener o. navnl. om Personer: at løbe el. ile, (oprdl. til Fods, df. ogs. til Vogns, til Skibs, osv.); - si ingrederis, curre, si curris, advola, Cic. Att. 2, 23; ∾ propere, Ter., per vias, Plaut.; cf. Hor. Sat. 2, 6, 113; ∾ subsidio, (til Hielp), Cic.; men ∾ in sinus alicujus, (tye derhen), Prop. 3, 20, 10; - „poet." ogs. om den Kiørende, Lucr. 3, 1076, oftere; - ligel. om den Søfarende; per ··· mare qui currunt (nautae), Hor. Sat. 1, 1, 30; ligel. ∾ trans mare, id. Ep. 1, 11, 27; ogs. absol., ibd. 1, 1, 45; cf. id. Od. 1, 28, 36; - ogs. in pass. impers.: curritur ad praetorium, Cic. Verr. 5, 35; — B) ogs. at mærke; a) med homogene Objecter; qui stadium currit, etc., Cic. Off. 3, 10; cf. Virg. Aen. 3, 191; - df. pass.: campus curritur etc., Auct. ap. Quintil. 1, 4, 28; —

b) som Ordsprog: currentem incitare el. instigare, (skynde paa den Ilende), Cic. Phil. 3, 8, oftere, o. Plin. Ep 3, 7; men Cic. Att. 13, 45, elliptisk: quod me hortaris ··· currentem tu quidem; — II) „fig."; A) „overf." om Ting, (oftest „poet."), navnl. om Solen, Lucr. 5, 682, om Floderne, Virg. Aen. 12, 524, Ovid., o. A.; currens rota, Hor.; men om Purpurbræmmen, Virg. Aen. 5, 250; men ibd. 12, 65: cui ··· calefacta per ora cucurrit (rubor); ∾ limes per agrum, Plin.; cf. id. 18, 77; — B) „ment." el. om Begreber, navnl. om Foredraget; - proclivius currit oratio, Cic. Fin. 5, 28; historia currere debet ac ferri, Quintil. 9, 4, 18; cf. ibd. 139; ligel. Hor. Sat. 1, 10, in.; „poet." ogs. om Tiden: currit ferox aetas, (farer ilende hen), id. Od. 2, 5, 13.

curruca, ae, f. und. eruca. — *currūlis, e: løbende, ilende, Appul.; af — currus, us, m., [curro]: Vognen el. en Vogn; I) „egenl."; A) „alm."; - vehi curru, Cic., in curru, Ovid., currum agere el. regere, id.; — B) „bes.": Triumphvognen, Cic. Coel. 14, Suet. Caes. 49, oftere, Hor. Epod. 9, 22, o. A.; — b) bs. „meton.": Triumphen selv; vid. Cic. Fam. 15, 6; cf. Plin. 5, 3, Flor., Propert., o. A.; — II) „poet. overf."; A) et Skib, (jvf. vort: Fartøi), Catull. 64, 9; — B) Forspandet, Virg. Ge. 1, 514, ogs. id. Aen. 12, 287, o. A.; — C) den med Hiul forsynede Plov, id. Ge. 1, 174.

*cursim, adv.: løbende, ilende, hurtigt, currere, Plaut.; ∾ rapto agmine etc., Liv. 27, 16; — 2) ogs. „overf."; vid. Cic. Phil. 2, 17, o. id. d. Or. 2, 89; o. — cursio, onis, f.: Løben el. at løbe, Varr.; — [curro]. — cursitātio, onis, f.: Løben el. at løbe hid og did, Solin.; af — cursĭto, are, v. n., intens. af flgd.: løber hid og did, Ter. Eun. 2, 2, 47; cf. Hor. Od. 4, 11, 10, oftere, Suet., o. A.; af — curso, are, v. n., intens. af curro, ligesom frgd.: at løbe hid og did, ultro et citro, Cic., huc illuc, id., Tac.; ∾ per foros, Cic. d. Senect. 6, per urbem, Tac.; men in pass. impers., Ter. Hec. 3, 1, 35.

cursor, oris, m., [curro]: en Løber, den Løbende; bs. 1) en Væddeløber, Lucr., Cic. Tusc. 2, 23; ogs. en Væddekiører el. Kapkiører, Ovid. Pont. 3, 9, 26; — 2) Ilbud el. Postbud, Nep. Milt. 4, Plin., Suet., Martial., o. A.; — 3) en Slave, der løber foran Herrens Vogn, Senec. Ep. 87 o. 126, Suet., Martial., o. A.; — not.: Tilnavnet Cursor havde L. Papirius, Liv. 9, 16; bs. — cursōrius, 3: hørende til el. benævnt efter et Løb, terminus, Frontin. d. Colon.; — b) bs. subst.: cursoria, ae, f., (sc. navis): Jagtskib el. Postjagt, Sidon. — cursuālis, e, [cursus]: hørende til et Løb, equi, Curerheste el. Postheste, Cod. Just., rheda, Cod. Theod. — cursūra, ae, f., [curro]: Løben el. Løb el. at løbe, Varr.; ex cursura anhelitum ducere, Plaut.

cursus, us, m., [curro]: Løben el. at løbe, ilende el. hurtig Bevægelse (til Fods el. til Hest el. til Vogns el. til Skibs); bs. ogs. Løb, Marsch, Reise, odl.; I) „egenl."; A) „alm."; 1) om levende Væsener o. navnl. om Mennesker; - (hominis) ingressus, cursus, accubitio, Cic. N. D. 1, 34; cursu in hostes ferri (i Stormskridt), Liv.; cf. Virg. Aen. 5, 67, o. Hor. Ep. 1, 18, 51; - tantos cursus conficere, Cic. Manil. 12; mihi cursus in Graeciam per tuam provinciam est, id. Att. 10, 4; cf. Nep. Milt. 1; men Caes. B. G. 4, 26: tenere cursum, (om den Seilende): at bevare det rette Løb, at blive i den rette Linie; cf. Cic. N. D. 3, 34; — 2) om andre Gienstande, navnl. om Himmellegemerne, om Floderne, om Vindene, om Skibe, odl.; - ∾ sempiterni stellarum, Cic.; lapsu cursuque suo, (om Vandet), id.; cf. Lucr. 1, 1002, Ovid. Met. 1, 282, oftere; men ∾ Aquilonis et Austri, Lucr.; cf. id. 6, 307; ∾ navium, (deres Fart el. Hurtighed), Caes. B. G. 5, 8; cf. ibd. 4, 28; — B) „meton."; a) exspectare cursum, Cic. Att. 5, 8, (vente paa Affeilingen el. paa god Vind); — b) (abstr. pr. concr.); under Keiserne ere cursus publici: de paa visse Stationer fordelte Poster el. Courerer til Befordring af de offenlige Sager, Cod. Just., Dig.; — II) „fig.": Løb, Gang, Retning; - vid. Cic. Fam. 4, 2; ∾ temporum, id.; vitae brevem esse cursum, gloriae sempiternum, id. Sest. 21; cf. id. Off. 1, 32; ∾ honorum tuorum, id.; cf. Tac. Hist. 1, 48; - ∾ vocis per omnes sonos, Cic. d. Or. 3, 61; cf. ibd. 1, 35; - ogs. siges tenere cursum: om en fortsat planmæssig Virksomhed; vid. id. Phil. 8, 4, ogs. id. Brut. 96, o. id. d. Or. 1, 14; - endel. ogs. „poet.": esse in cursu: bestaae el. blomstre; vid. Ovid. Fast. 6, 362, o. id. Met. 13, 508.

Curtius, Curtia: romersk Slægts- og Personsnavn; vid. Cic. Att. 9, 2, A, oftere; — not.: bes. er at mærke: Qu. Curtius Rufus, Alexander d. Stores Historieskriver, men af en uvis Tidsalder; — II) efter en ubekiendt Curtius benævntes; a) Curtius lacus: et Sted i Rom, Varr., Liv. 7, 6, Ovid. Fast. 6, 403; ogs. lacus Curtii, Suet.; — b) Curtius fons: en Del af Aqua Claudia, som K. Caligula ledede til Rom; vid. Plin. 36, 24, o. Suet. Claud. 20.

curto, avi, atum, 1, v. a.: forkorter el. formindsker, Cels.; quod rem curtaveris, (at du har formindsket Formuen), Pers. 6, 34; cf. Hor. Sat. 2, 3, 124; af — curtus, 3, [besl. m. κυρτός]: forkortet el. afstumpet, kort, (men oftest „poet."); - ∾ dolia, Lucr., vasa, Juvenal., (Potteskaar); ∾ tegula, Prop., testa, Martial.; - men comisk: ∾ Judaei, (omskaarne), Hor.; cf. ∾ mulus, (castreret), id.; — II) overf.": mangelfuld el. ufuldstændig; - ∾ res, Hor. Od. 3, 24, 64; curto centusse liceatur, (byder knapt 100 Asser derfor), Pers. 5, 191; - ogs. „ment." el. om Tanken og Talen; ∾ sententia, Cic. Fin. 4, 14; cf. id. Or. 50 o. 51.

cŭrūlis, e, [currus]: hørende til en Vogn, equi, (paa Circus), vid. Liv. 24, 18; ∾ triumphi, (til Vogns; opp. ovatio), Suet. Aug. 22; - „bes." ofte: ∾ sella, (der brugtes af Consuler og Prætorer, ogs. af de derefter benævnte aediles curules); vid. Liv 9, 46, o. Cic. Verr. 5, 14; - om Indførelsen af sella curulis, (tilligem. de øvrige Embedsinsignier), fra Etruskerne, s. ogs. Liv. 1, 8, o. Flor. 1, 5; ogs. ∾ sedes, Tac.; „poet." ogs. ∾ ebur, Hor. Ep. 1, 6, 53; - ogs. absol.: curulis, is, f., Tac., Plin. Pan., Flor. l. c., o. A.; - „poet." ogs. curules (sc. magistratus), Stat.; ogs. in sing. findes curulis, f. aedilis, Plin. 18, 8; men curulis major f. consul, Stat.

*curvābĭlis, e: som lader sig krumme el. boie, ulmus et fraxinus, Pallad.: — curvāmen, ĭnis, n.: Krumning el. Hvælving, Ovid. Met. 2, 130, oftere, o. Plin. Ep. 9, 7; — curvātio, onis, f.: Krumning, Colum. 4, 12; o. — curvātūra, ae, f.: Krumning el. Runding, Vitruv., Plin.; — 2) ogs. „concret": Hvælving; ∾ camerae, Vitruv. 7, 3; men ∾ rotae, (dets Rand), Ovid. Met. 2, 108; — [curvo].

*curvĭtas, atis, f.: Krumning, Macrob.; — curvo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": krummer el. boier el. tilrunder, (oftest „poet."); - curvarique manus, Ovid. Met. 2, 479; men bima curvans jam cornua fronte (vitulus: toaarig), Virg. Ge. 4, 299; ∾ flexile cornu, Ovid., arcum manu, Stat., (spænde Buen); - portus curvatus in arcum, Virg. Aen. 3, 533; cf. Hor. Od. 1, 33, 16; luna curvata in cornua, Plin.; cf. Hor. Od. 4, 2, 57, Virg. Ge. 4, 301, o. id. Aen. 3, 564; - endel. curvata senis membra, Tac. Ann. 1, 34; cf. Ovid. Met. 9, 435; — II) „fig.": boier el. omstemmer el. rører, Hor. Od. 3, 10, 16; o. — curvor, oris, m.: Krumning, Varr.; — [flgd.].

curvus, 3, [besl. m. κυρτός]: krummet el. krum, rundboiet el. hvælvet, aratrum, Virg. Ge. 1, 170, falces,

ibd. 5, 108; men ∾ ungues, Hor. Epod. 5, 93; ∾ flumen, (bugtet), Virg., Ovid.; men ∾ mare, (hult el. oprørt), Ovid.; ∾ arator, (krum el. ludende), Virg.; men curva anus, Prop., (nedbøiet af Ælde); ligel. ∾ senecta, Ovid. A. A. 2, 670; — b) ogs. „alleg.": curvo dignoscere rectum, Hor. Ep. 2, 2, 44.

cuscŭlium, i, n., κοσκύλιον: Skarlagensbærret, Plin. 16, 12. — *cūsio, onis, f.: Pregen el. Monten, Cod. Theod.; o. — cūsor, oris, m.: som preger el. mønter (Penge), Cod. Just.; — [cudo].

cuspĭdātim, adv.: tilspidset, i en spids Form, decisus calamus, Plin.; af — cuspĭdo, (avi), atum, 1, v. a.: tilspidser, hastilia, Plin.; stimulus cuspidatus rallo, id.; af — cuspis, ĭdis, f.: en Spids; - asseres cuspidibus praefixi, Caes. B. C. 2, 2; cf. Virg. Aen. 5, 208; ∾ teli, hastae, jaculi, Ovid.; — II) „meton." (pars pro toto); a) Spyd, Kastespyd, Landse, Virg., Hor., Ovid.; ogs. Liv. 4, 38, oftere, Plin., o. A.; - men ∾ triplex, Ovid. Met. 12, 594: Neptuns Treforк, hvorom ogs. absol. cuspis, ibd. 580; — b) et Stegespid, Martial. 14, 221; — c) Biens Braad, Plin. 21, 45; ogs. Skorpionens Braad, Ovid. Met. 2, 199; — d) etslags tilspidset Ror, Varr.

*custōdēla, ae, f., for- o. ejterel. Biform af flgd.: Bevogtning el. Forvaring, Vetus Lex ap. Gaj.; ∾ publica, Appul.; — custōdia, ae, f.; I) „alm.": Vagt, Bevogtning, Forvaring; - in custodiam recipere, Plaut., concredere, id.; (tu) custodiam hic agitato, (hold du Vagt her)! id. Rud. 3, 6, 20; cf. Caes. B. G. 2, 29; ∾ tam fida canum, Cic.; ∾ dura matrum, Hor.; - ∾ ignis (Vestae), Cic.; ∾ urbis, Liv., corporis, Suet.; ∾ una fidelis memoriae rerum gestarum (litterae), Liv. 6, 1; — B) „meton."; a) de til Bevogtning tienende Personer, ogs. Vagt el. Vagtpost, (sædv. in pl.; „poet." ogs. in sing. collect.); - vid. Cic. Catil. 1, 3, o. Caes. B. G. 4, 4, oftere; - abest custodia regis, Ovid. Met. 11, 371; cf. Catull. 62, 33; — b) Sted el. Post, hvor der holdes Vagt; Vagtpost el. Post; bf. „overf.": Stilling el. Standpunkt, hvorfra nogen iagttager det Fornødne; - vid. Cic. Phil. 12, 10; cf. ibd. 7, 7; ogs. in pl., id. Manil. 6, o. id. Rab. perd. 7; — II) med Bibegr. af den standsede frie Bevægelse; A) „egenl.": Bevogtning el. Forvaring (af en Arrestant el. Fange, odl.); - vid. Liv. 39, 50; men ∾ libera: Husarrest, id. 24, 45; ogs. in pl., Sall. Catil. 42; - men Cic. Brut. 96, „alleg.": domi teneamus septam liberali custodia (eloquentiam); — B) „meton."; a) Forvaringssted, Fængsel; - quae sunt istae custodiae? Cic. Verr. 5, 27; in custodiam dare, id., includere, id., condere, Tac.; esse in custodia, Cic.; e custodia emittere el. educere, id.; — b) de forvarede Personer, Fanger el. Arrestanter, odl.; - custodiarum seriem recognoscens, Suet. Tib. 61; cf. id. Calig. 29, o. Senec. Ep. 5; o. — custōdiārium, i, n.: Vagthus el. Vagthytte, Tertull.; — [af custos].

custōdio, ivi o. ii, itum, 4, v. a., [custos]: bevogter, forvarer, passer; I) „alm."; A) om legemlige Gienstande el. om Ting; - ∾ provinciam etc., vid. Cic. Phil. 10, 11; ligel. ∾ urbes, Quintil., maritimam oram navibus longis, Liv.; cf. Cic. Mil. 25; - ogs. i Oekonomien: at opbevare, poma in melle, Colum.; — b) ogs. m. flgd. ab; - templum magna cura custodiunt ··· ab Hannibale, Nep. Hann. 9; cf. Ovid. Met. 9, 190; - ∾ cutem a vitiis, Plin.; — B) om ulegemlige Gienstande el. om Begreber; - ∾ animo et memoria etc., Cic. d. Or. 1, 28; cf. ibd. 2, 2; ∾ modum ubique, Quintil., regulam loquendi, id.; ∾ religiose, quod juraveris, Plin. Pan. 65; — b) ogs. m. flgd. ab; ogs. m. flgd. ut el. ne; - teneriores annos ab injuria sanctitas docentis custodiat, Quintil.; men custodiendum est m. ut o. ne, vid. id. 11, 1, 66, o. 8, 3, 73; — II) „bes." m. Bibegr. af den standsede frie Bevægelse; A) til det Bedre: at forvare el. bevare el. giemme; - ∾ epistolas et proferre, Cic. Att. 15, 13; ligel. ∾ librum, id. Fam. 6, 5; ∾ codicillos, Suet. Tib. 51; ogs. at iagttage el. overholde; prodit se, quamlibet custodiatur, simulatio, Quintil.; — B) til det Værre el. fiendligen: at holde i Forvaring, at holde fangen; - ∾ ducem praedonum, Cic. Verr. 5, 27, obsides, Caes.; cf. id. B. C. 1, 20, o. A.; bf. — custōdĭte, adv., [custodio]: bevogtet; bf. „overf.": paapasseligen, forsigtigen, ludere, Plin. Ep. 5, 16; compar., ibd. 9, 26.

custos, ōdis, comm.: Vogter, Tilsynsmand, Ledsager; Vogterske, osv.; I) „egenl." el. om Personer, ogs. om andre levende Væsener; A) „alm."; - custodes fani, Cic. Verr. 4, 34; cf. id. Phil. 2, 18; ∾ corporis, (Livvagt), Nep., Liv., Suet.; ∾ gregis, Virg., hortorum, Suet.; - ogs. en Pædagog el. Hovmester, Plaut., Ter.; cf. Hor. A. P. 161, oftere; men custodes, id. Sat. 1, 2, 98, (de ledsagende Tienere el. Eunucher); - ogs. en Beskytter; vid. Cic. Sest. 65; cf. id. Agr. 2, 6 o. 9, o. Hor. Od. 4, 15, 17; - bf. om Guderne, Cic. Sest. 24; cf. Suet. Dom. 5; - endel. „poet.": numquam custodibus illis (sc. canibus) etc., Virg. Ge. 3, 406; cf. Colum. 7, 12; — B) „bes." ogs.; a) i Statssproget: Opsynsmand ved de Kasser el. Urner, hvori Stemmetavlerne nedlagdes, Varr., Cic. Agr. 2, 9; — b) Fængselsvogter el. Arrestforvarer, Hor. Ep. 1, 16, 77, Tac. Ann. 2, 68, o. A.; — II) „fig."; A) „overf." o. „poet." ogs. om Ting; - ∾ telorum, (Pilekoggeret), Ovid.; ∾ turis, (Rogelsæsken), id.; - custos heder ogs. hos Vingaardsmanden: en vis Ranke paa Vinstokken, Colum. 4, 21; — B) „ment." el. om Begreber; - vid. Lucr. 3, 325, o. Cic. Fin. 4, 7; ligel. malus custos diuturnitatis metus, id. Off. 2, 7; leges diligentissimas pudoris custodes, Quintil. 8, 5, 19.

cŭtĭcŭla, ae, f., demin.: liden Hud, lidet Skind, Juvenal. 11, 203, Pers. 4, 18; af — cŭtis, is, f., [beſl. m. κύτος, σκύτος, i. e. cutis]: Huden el. Skindet paa det dyriske Legeme; - si quid intra cutem est vulneris („alleg."), Planc. ap. Cic. Fam. 10, 18; aqua inter cutem: Vattersot, Cels.; cf. Plin. 28, 50, oftere; - cutem curare, (giøre sig tilgode), Hor., Juvenal.; - ogs. in pl., Plin. 6, 35, oftere; — b) ordsprogvis siges: intra cutem suam aliquem cogere, (tvinge til at holde sig i Skindet), Senec. Ep. 9; men Pers. 3, 30: ego te intus et in cute novi; — II) „fig."; A) „overf."; a) det tilberedede el. garvede Skind, Læder, Martial. 1, 104; — b) navnl. ogs. hos Plin.: den yderste blode Hinde el. Hud paa flere Værter; - ∾ uvarum, id., nucleorum, id., casiae, id.; men ∾ summa terrae, (Jordskorpen), id. 20, 79; — B) lignelsesvis o. „ment.", navnl. om Foredraget og om Forestillingerne: Indklædning el. Yderside; - tenera quadam elocutionis cute, Quintil. 5, 12, 18; cf. id. 10, 2, 15, ogs. Gell. 18, 4.

cўămēa, ae, f.: Bønnestenen, etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 73; af — cўămus, (-os), i, m., κύαμος, ogs. colocasia: den ægyptiske Bonne, Plin. 21, 5. — Cўăne, es, f., Κυανή: Navnet paa en Kilde ved Syracus, Plin. 3, 14; - men efter Mythen: en til denne Kilde forvandlet Nymphe, Ovid. Met. 5, 409 flgd. — Cyaneae, arum, f. und. 1. cyaneus. — Cўănēe, es, f., Κυανέη: Moder til Caunus o. Byblis, Ovid. Met. 9, 451.

1. cўănĕus, 3, κυάνεος: mørkeblaa, søblaa; ∾ colore avis, Plin.; ∾ stagna, Prudent.; — II) bf. Cyaneae, arum, f., Κυάνεαι, (ogs. Symplegades): tvende Klipper ved Indseilingen i Pontus Euxinus; - efter Mythen vedbleve dis'e Klipper at slaae sammen, og at knuse, hvad der kom dem nær, indtil Skibet Argo's lykkelige Giennemfart giorde dem ubevægelige; Ovid. Trist. 1, 10, 34; s. ogs. und. Symplegas, ogs. Plin. 4, 27; — b) bf. Cўănĕus, 3: benævnt efter disse

Klipper, cautes, Lucan., rupes, Val. Fl., ruinae, Martial. — 2. Cyănĕus, 3, s. und. frgd. nr. II, b. — cyănus, i, m., κύανος; 1) den blaa Kornblomst, (centaurea cyanos L.), Plin. 21, 21; — 2) som Ædelsten: en Art af lapis lazuli, id. 37, 38.

cyătisso, are, v. a., κυαθίζω: fylder Begeret, agerer Mundskjenk, alicui, (for nogen), Plaut. Men. 2, 2, 29. — cyathus, i, m., κύαθος: liden Drikkeskaal, et Beger, Plaut., Hor., Suet., o. A.; puer dignus cyatho, (skion som Ganymedes), Juvenal. 9, 47; — 2) som Maal for flydende og torre Sager: Tolvtedelen af en Sextarius, Hor. Od. 3, 19, 11, Plin., Colum., Rhemn. Fann. d. Pond. 80.

cybaea, ae, f., s. und. flgd. — cybaeus, 3, navis, Cic. Verr. 5, 17: etslags Handelsskib; - ogs. absol.: cybaea (sc. navis), ibd. 4, 8. — Cȳbēbe, es, f., Κυβήβη: Biform af flgd., Virg. Aen. 10, 220 (Heyn.), Phaedr., Prop. — Cȳbēle, es, f., Κυβέλη: en oprdl. phrygisk Gudinde, der sildigere ogs. dyrkedes i Rom som Ops el. Mater Magna; - hendes Præster hede Galli; vid. Martial. 1, 71; s. ogs. II. cc. und. frgd., dertil ogs. Lucr. 2, 598 flgd., o. Catull. 63, de Aty; — b) df. Cȳbēlēius, 3: horende til el. benævnt efter Gudinden Cybele, Attis, Ovid., s. und. Attis; ∾ mater, (i. e. Cybele), id. A. A. 1, 507; ligel. ∾ dea, id. Fast. 4, 191; - men ∾ frena, id. Met. 10, 704, (neml. paa Loverne for hendes Vogn); — II) ogs. er Cybele: Bierg i Phrygien, Virg. Aen. 3, 111 (Heyn.), o. Ovid. Fast. 4, 249 o. 363. — Cȳbeleius, 3, s. und. frgd.

cȳbiārius, i, m., [cybium]: Saltfiskhandler, Arnob. — cȳbiŏsactes, ae, m., κυβιοσάκτης: = frgd.; vid. Suet. Vesp. 19. — cȳbium, i, n., κύβιον: Thunfisken, Varr.; — 2) „meton.": en af nedsaltede Thunfiskstykker tilberedet Ret, Plin., Martial. 5, 78.

cȳcēon, ōnis, m., κυκεών: Blanddrik af Vin med forskiellige Tilsætninger, Arnob. — cychrămus, i, m., κύχραμος: en Vagtelerne paa deres Tog ledsagende Fugl, rimel. Ortolanen, Plin. 10, 33.

cyclădātus, i, m., [cyclas]: som er iført Dragten Cyclas, Suet. Calig. 52. — Cyclades, um, s. und. 2. Cyclas. — cyclămīnos, i, f., o. cyclămīnon, i, n., κυκλάμινος, (-ον): etslags Vært el. Plante, germ. Saubrot, (cyclamen Europaeum L.), Plin. 25, 57, oftere. — 1. cyclas, ădis, f., κυκλάς, (kredsformet): etslags qvindelig Pragtklædning, (benævnt efter den derom lobende Bort el. Bræmme), Propert. 4, 7, 40, Juvenal., o. A. — 2. Cyclas, ădis, f.; pl. Cyclades, (sc. insulae): de cycladiske Øer i Ægæerhavet; (saal. benævnte efter deres cirkelformede Beliggenhed omkring Øen Delos); vid. Mel. 2, 7, Plin. 4, 22, Virg. Aen. 3, 127, o. Ovid. Trist. 1, 11, 8; - sing. Cyclas, adis, Vitruv., Juvenal. 6, 562, o. A. — cyclĭcus, i, m., κυκλικός, scriptor: en Cycliker el. en cyclisk Digter, Hor. A. P. 136.

Cyclōpius, 3, s. und. flgd. — Cyclops, ōpis, m., Κύκλωψ (κύκλωψ, den Rundøiede); pl. Cyclopes, um: et Kæmpefolk paa Sicilien; efter Mythen: de ældste Smede og Vulcans Smedesvende; - vid. Plin. 7, 57, Virg. Aen. 6, 630, oftere, Hor. Od. 1, 4, 7, Ovid. Met. 3, 305, o. A.; - in sing. ogs. navnl. Cyclopen Polyphemus; - vid. Hor. A. P. 145, Ovid. Met. 13, 744, o. ibd. 14, 147 flgd.; - ogs. hørr hertil Hor. Sat. 1, 5, 63; — b) df. Cyclōpius, 3: cyclopisk, saxa, (paa Sicilien), Virg. Aen. 1, 201; men Senec Herc. Fur. 997, ere ∾ saxa: de omkring Mycene af Cycloperne byggede Mure. — Cycneius, cycneus, cycnus, s. und. Cygneius, etc.

cȳdarum, i, n., κύδαρος etslags Skib el. Fartøi, Gell. 10, 25. — Cȳdippe, es, f.; 1) Acontius's Elskede, Ovid. Her. 20, oftere; — 2) Navnet paa en Nereide, Virg. Ge. 4, 330. — 1. Cȳdon, onis, f.: Biform af Cydonia, Plin. 4, 20. — 2. Cȳdon, ōnis, m., o. Cydoneus, 3, s. und. flgd. — Cȳdōnia, ae, f., Κυδωνία: berømt By paa Nordkysten af Creta, (hod. Canea), Mela 2, 7, o. Flor. 3, 7; — B) df. 1) Cȳdon, ōnis, m.: en Cydonier, Virg. Aen. 12, 858; in pl., Lucan.; — 2) Cȳdōnius, 3: cydonisk, „poet." ogs. f. cretisk, spicula, Virg., arcus, Hor.; — b) „bes." ogs. Cydonia, (hvf. ogs. Cotonia el. -ea), m. el. ud. mala: Qvæder el. Qvædeæbler, Plin., Colum., o. A.; - fremdeles Cydonia arbor, ogs. absol. Cydonius, i, f.: Qvædetræet, Pallad.; - ogs. absol. Cydonium, i, n.: Qvædesaft, Dig.; — 3) Cȳdōnēus, 3, ligesom frgd.: cydonisk el. cretisk, pharetrae, Ovid., sagittae, Hor.; ∾ arundo, Sil.; — 4) Cȳdōnites, ae, comm.: cydonisk, vites, Colum.; — b) ogs. subst. Cydonites, ae, m., (οἶνος): Qvædevin, Pallad.; — 5) Cȳdōniātae, arum, m.: Indvaanerne af Cydonia, Liv. 37, 60, Plin. — Cydoniatae, arum, Cydonites, ae, o. Cydonius, 3, s. und. Cydonia.

Cygneius, (Cycn.), 3: benævnt efter Boeotieren Cygnus, (Son af Hyrie); ∾ Tempe, (i Boeotien), Ovid. Met. 7, 371. — cygnĕus, (cycn.), 3, κύκνειος: hørende til Svanen el. benævnt derefter; - ∾ vox, Cic. d. Or. 3, 2: Svanesang; ∾ plumae, Ovid. Trist. 4, 8, in.

cygnus, (cycn.), i, m., κύκνος: Svanen, berømt af sin Sang, navnl. af sin Dødsfang, og Apollo helliget; - vid. Cic. Tusc. 1, 30, Lucr. 4, 182 o. 911, Ovid., Hor., o. A.; — b) df. som Ordsprog: Certent cygnis ululae, Virg. Ecl. 8, 55; cf. Lucr. 3, 7; — 2) „meton." f. poëta; ∾ Dircaeus, Hor. Od. 4, 2, 25, (i. e. Pindarus); — II) Cygnus, i, m.; i Mythologien; a) den til en Svane forvandlede Søn af den liguriske Konge Sthenelus, Slægtning af Phaëthon; ogs. Stiernebilledet Svanen, Ovid. Met. 2, 367, Virg. Aen. 10, 189, o. Hygin.; — b) den til en Svane forvandlede Søn af Neptunus (ved Calyce), og Fader til Tenes, Ovid. Met. 12, 72 flgd., Hygin. Fab. 157.

cȳlindrātus, 3: cylinder- el. valseformet, Plin. 18, 33; af — cȳlindrus, i, m., κύλινδρος: Cylinder el. Valse, Cic. N. D. 1, 10; — II) „meton."; A) cylinderformet Sten til Grundens Jevning, Cato, Virg. Ge. 1, 178, Colum., Plin., o. A.; — B) en i Cylinderform tilsleben Ædelsten, Plin. 37, 20, Juvenal. 2, 61, o. A.

Cyllēne, es, o. Cyllena, ae, f., Κυλλήνη: Biergstrækning i d. nordostlige Arkadien, hvorpaa efter Mythen Mercurius var fodt og opvoxen, og som var ham hellig; - vid. Plin. 10, 45, Ovid. Fast. 2, 276, o. Virg. Aen. 8, 138; — B) df. 1) Cyllēnius, 3: cyllenisk, mons, Mel.; men ∾ proles, Virg. Aen. 4, 258, (i. e. Mercurius); ligel. subst. Cyllenius, i, m., id., Ovid., o. A.; - ogs. hørende til Mercurius el. benævnt efter ham, proles, Ovid. A. A. 3, 725, (hans Søn Cephalus); men ∾ ignis, Virg. Ge. 1, 337, (Planeten Mercurius); — 2) Cyllēnēus, 3: cyllenisk, vertex, Ovid. Met. 11, 304, fides, Hor. Epod. 13, 9, (i. e. lyra); — 3) Cyllēnis, idis, f.: cyllenisk el. mercurisk, harpe, (som Perseus erholdt af Mercurius), Ovid. Met. 5, 176; — not.: ogs. er Cyllene: en By i Elis, Mela 2, 3. — Cylleneus, 3, Cyllenis, idis, o. Cyllenius, 3, s. und. frgd. — Cylōnius, 3, Κυλώνειος: benævnt efter en Cylon i Athenen; - df. ∾ scelus, Cic. Leg. 2, 11, Κυλώνειον ἄγος, (Mordet paa hans Tilhængere ved Eumenidernes Altar; vid. Thucyd. 1, 126).

cȳma, (cuma), ae, f., o. cȳma, ătis, n., κῦμα: Stud el. Spire, navnl. paa Kaalstokken, ogs. paa andre Værter, Colum., Plin. — cȳmatilis, e, s. und. cumatilis. — cȳmătium, (cum.), el. cymation, i, n., κυμάτιον, (liden Bolge); df. i Architecturen; a) bølgeformigen ophoiet Zirat paa den joniske Soile, Vitruv. 3, 3; — b) etslags Gesims, id. 3, 1.

cymba, (cumba), ae, f., κύμβη: Baad el. Jolle,

adunca, concava, Ovid.: cf. Cic. Off. 3, 14; – df. ogs. hos Digterne: Charons Baad, hvorpaa de Afdøde sættes over Styx, Virg., Hor., o. A.; — 2) ogs. „overf." o. „alleg.": Non est ingenii cymba gravanda tui, Prop. 3, 2, 22; cf. Ovid. A. A. 3, 26.

cymbalaris, is, f.; en Benævnelse paa Planten cotyledon, Appul. — cymbălisso, are, v, n., κυμβαλίζω: slaaer Cymblerne el. Bækkenerne sammen, Cass. Hem. ap. Non. — cymbălista, ae, m., κυμβαλιστής: en Cymbelslager, Appul. — cymbălistria, ae, f., κυμβαλίστρια: Cymbelslagerske, Petron. — cymbălum, i, n., κύμβαλον: hult Metalbækken, hvoraf tvende sloges imod hinanden, hvf. sædv. in pl.; - brugtes navnl. ved Cybeles- og Bacchusfesterne, men ogs. ved andre Anledninger; - vid. Virg. Ge. 4, 64, Liv. 39, 8, ogs. Cic. Pis. 9 o. 10; ∾ concava, Lucr. 2, 618, o. A.; — b) i Hydrauliken: etslags tonende Beger el. Klokke, Vitruv. 10, 13; — 2) „overf.": ∾ mundi, om Grammatikeren Apion, der opfyldte Alt med sine lærde Stridigheder; vid. Plin. praefat., o. Martial. 9, 69, ogs. Virg. Catal. 7 (Hein.); — not.: gen. pl. cymbalum, Catull. 63, 21.

cymbĭum, i, n., κυμβίον: baadformet Drikkekar, Virg. Aen. 3, 66, o. ibd. 5, 267, Martial. — cymbŭla, ae, f., dem. af cymba: liden Baad, en Jolle, Plin. Ep. 8, 20. — Cȳme, es, s. und. Cume. — cȳmindis, is, f.: etslags Høg; vid. Plin. 10, 10. — cyminum, i, s. und. cuminum. — cȳmōsus, 3, [cyma], fuld af Skud el. Spirer, stirps, Colum.

cyna, ae, f.: Træ i Arabien, hvoraf vindes etslags Bomuld, Plin. 12, 22. — cȳnăcantha, ae, f., κυνάκανθα: Hundetorn, Plin. 11, 41. — cȳnēgĕtĭcus, 3, κυνηγετικός: hørende til Jagten; - df. Cynegetica, orum, n.: Digte om Jagten af Gratius og Nemesianus. — 1. cȳnice, adv. af cynicus: paa Cynikernes Viis, Plaut. Stich. 5, 4, 32. — 2. cȳnice, es, f., κυνική: den cyniske Sect el. Skole, Auson. — cȳnicus, i, m., κυνικός: oprdl.: benævnt efter en Hund; df. sædv.: cynisk Philosoph, Cyniker, Cic. d. Or. 3, 17, Hor. Ep. 1, 17, 18; — b) df. adj.: cynicus, 3, coena, Petron. Sat. 14.

cȳnŏcĕphălēa, ae, f., Plin. 30, 6, ogs. cȳnŏcĕphălĭon, i, n., Appul., κυνοκεφάλαιον, (Hundehovede): etslags Plante. — cȳnŏcĕphălus, i, m., κυνοκέφαλος: etslags afrikansk Abe med Hundehovede, (simia inuus L.), Plin. 6, 35, Cic. Att. 6, 1; — 2) den med Hundehovede afbildede Anubis, Tertull. — cȳnoglossos, i, f., κυνόγλωσσον, (Hundetunge): etslags Plante, Plin. 25, 41. — cȳnŏmăzon, i, n., (Hundebrød): etslags Plante, Appul. — cȳnŏmŏrĭon, i, n., κυνομόριον, ligesom orobanche: etslags Plante, Plin. 22, 80. — cȳnŏmyia, ae, f., κυνόμυια: Loppeurt, Plin. 25, 90.

cȳnorrhŏdon, i, n., o. cynorrhoda, ae, f., κυνόῤῥοδον; 1) Hunderosen, (rosa canina L.), Plin. 24, 74, oftere; — 2) Blomsten af den røde Lillie, id. 21, 11. — Cȳnŏsarges, is, n., Κυνόσαργες: Gymnasium ved Athenen, Liv. 31, 24. — cȳnosbătos, i, f., κυνόσβατος; 1) Hybenrosen el. Hunderosen, (rosa canina L.), Plin. 16, 71); — 2) Gigtbærret, id. 24, 74; — 3) Capersbusken, id. 13, 44. — Cȳnoscĕphălae, arum, f., Κυνοσκεφαλαί, (canis capita): Navnet paa nogle Høie ved Scotussa i Thessalien, Liv. 33, 7. — cynosorchis, is, f., (κυνὸς ὄρχις, i. e. testiculus canis): etslags Plante, Plin. 27, 42.

1. Cȳnŏsūra, ae, f., Κυνοσουρά, (Hundehale); 1) Stiernebilledet den lille Biorn, Cic. poët. N. D. 2, 41, Ovid. Fast. 3, 107, o. A.; — df. adj. fem. Cȳnŏsūris, ĭdis: hørende dertil el. benævnt derefter, ursa, den lille Biorn, Ovid. Trist. 5, 3, 7, cauda, Germ. Arat. 189; — II) By i Arkadien, Stat. Theb. 4, 295; — not.: Cic. N. D. 3, 22, er pl. Cynosurae, arum: et Forbierg i Attika. — 2. cȳnŏsūra ova, κυνόσουρα ὠά, Vindæg, Plin. 10, 80; (ogs. urina ova, ibd. 79). — Cȳnosuris, ĭdis, s. und. 1. Cynosura. — cȳnŏzŏlon, i, n., κυνόζολον: etslags Plante, (germ. schwarze Eberwurzel), Plin. 22, 21.

Cynthĭus, 3, s. und. flgd. — Cynthus, i, m., Κύνθος: Bierg paa Øen Delos, berømt af Apollo's o. Diana's Fødsel, Plin. 4, 22, Ovid. Met. 2, 221, o. A.; — 2) df. Cynthius, i: den Cynthiske, d. e. Apollo, Hor., o. A.; o. Cynthia, ae, d. e. Diana, Hor., Ovid., o. A.; — not.: ogs. er Cynthia: erotisk Pigenavn, Prop., Ovid.

cȳpărissĭa, ae, f.: en Art af Væxten tithymalus, Plin. 26, 43. — cȳpărissiae, arum, f.: etslags ildlignt Meteor, Senec. Qu. N. 1, 15; (hos Fest.: cyparissae). — cȳpărissĭfer, ĕri, m., [cyparissus, fero]: som bærer Cypresser, Lycaeus, Sidon. — cȳpărissus, i, f., κυπάρισσος: Cypresstræet, (sædv. cupressus); - ∾ coniferae, Virg. Aen. 3, 680; — not.: om Ynglingen Cyparissus og hans Forvandling til dette Træ, vid. Ovid. Met. 10, 121 flgd. — cȳpēros, i, m., κύπειρος: en Sivart, Plin. 21, 70; - ligel. cȳpērum, i, n., Varr. — cȳpīrus, i, m., κύπειρος, d. lat. gladiolus: etslags Plante, Plin. 21, 67.

cypreus, 3, s. und. cupreus. — Cypriacus, 3, s. und. Cyprus. — Cyprĭānus, i, m., Carthaginiensis: berømt Kirkefader i d. tredie christelige Aarhundrede. — Cypricus, 3, s. und. Cyprus. — cyprinum, i, n., m. o. ud. unguentum: Cyprussalve el. Cyprusolie, der destilleredes af Blomsterne af Træet κύπρος, Plin. 12, 51, Cels. — cyprīnus, i, m., κυπρῖνος: rimel. etslags Karpe, Plin. 9, 74. — Cypris, ĭdis, s. und. Cyprus. — 1. Cyprĭus vicus: en Gade i Rom, Liv. 1, 48; a cypro ··· nam cyprum Sabine bonum, Varr. L. L. 5, 32. — Cyprius, 3, s. und. flgd.

1. Cyprus, (-os), i, f., Κύπρος: Cypperen, en ved sin Frugtbarhed og Rigdom paa Metaller, navnl. ogs. ved Gudinden Venus's Dyrkelse berømt Ø ved Sydkysten af Lilleasien; vid. Mela 2, 7, Plin. 5, 35, Cic. Att. 9, 9, Hor., Ovid., o. A.; — B) df. 1) Cyprĭus, 3, Κύπριος: cyprisk, merces, Hor.; men ∾ trabe, id. Od. 1, 1, 13, (paa et cyprisk Fartøi); ∾ tellus, (d. e. Cypperen), Ovid.; — dertil mærkes; aa) Cyprium aes, ogs. absol. Cyprium, (hvf. d. sild. cuprum), Kobber, Plin. 24, 20 — b) df. adj.: Cyprius el. cyprius, 3: af Kobber, mortaria, Plin., pyxis, id.; pyxis aeris Cyprii, Scribon.; — bb) subst.: a) Cypria, ae, f.: den Cyprske, d. e. Gudinden Venus, Tibull. 3, 3, 34; cf. Fest. p. 40; — b) pl. Cyprii, orum, m.: Cyprierne, Indbaanerne af Cypperen, Plin., Curt.; — 2) Cyprĭcus, 3: cyprisk laurus, Cato; — 3) Cȳprĭăcus, 3, ligesom frgd.: cyprisk, expeditio, Val. Max., tauri, Capitolin.; — 4) Cypris, ĭdis, f.: den Cypriske, d. e. Venus, Auson. — 2. cyprus, (-os), i, f., κύπρος: det Træ, hvoraf unguentum cyprinum tilvirkedes, Plin. 12, 51.

Cypsĕlus, i, m., Κύψελος: berømt Tyran i Corinthen, Cic. Tusc. 5, 37; — 2) df. patronym. Cypsĕlĭdes, ae, m., Κυψελίδης: hans Efterkommer Periander, Virg. Cir. 463. — cypsellus, i, m.: en Svaleart, Plin. 10, 55.

Cyrenae, arum, Cyrenaeus, 3, o. Cyrenaicus, 3, s. und. flgd. — Cȳrēne, es, o. Cyrenae, arum, f., Κυρήνη: Hovedstaden i en Provinds af samme Navn i Libyen, ogs. berømt som Callimachus's, Eratosthenes's o. Aristippus's Fødeby; (hod. Kuren); - vid. Mel. 1, 8, Plin. 5, 5, Sall. Jug. 19, ogs. Cic. Planc. 5, o. A.; — B) df. 1) Cȳrēnăĭcus, 3: cyrenæisk, provincia, ogs. absol. Cyrenaica: Provindsen Cyrenaica i Libyen; vid. Mel. o. Plin. ll. cc. heder ogs. ∾ Africa, Plin. ibd.; - ∾ lacrima, (i. e. laser), Scribon.; - ∾ philosophia, (den af Aristippus stiftede cyrenæiske Sect el. Skole), Cic. d. Or. 3, 17; - hvf. alter subst. Cyrenāĭci:

Tilhængere af den cyrenæiske Philosophi, Cic. Acad. 2, 42, oftere; — 2) Cyrēnaeus, 3, ligesom frgd.: cyrenæisk, urbs: Byen Cyrene, Sil.; men ∾ aquae, Prop. 4, 6, 4, (hvoraf Callimachus har drukket); - men subst. Cyrenaei, orum: = Cyrenaici, Cic. Acad. 2, 24; — 3) Cyrēnensis, e: = frgd., senatus, Plaut., agri, Cic. Agr. 2, 19. — Cyrenensis, e, f. und. frgd. — Cyrēus, 3, f. und. Cyrus.

Cyrnus, (-os), i, f., Κύρνος: Den Corsica, Plin. 3, 42; — b) df. Cyrnēus, 3: cyrneisk el. corsisk, taxi, Virg. Ecl. 9, 30, tellus, (i. e. Corsica), Senec. — — Cȳrus, i, m., Κῦρος; 1) den berømte Stifter af d. persiske Monarchi, Cic. Leg. 2, 22, oftere, Hor., o. A.; — 2) Cyrus minor: Broder af K. Artaxerxes Mnemon, faldt i Slaget ved Cunaxa, Cic. Div. 1, 25; — not. a: ogs. Navnet paa en Architect paa Cicero's Tid; vid. Cic. Qu. Fr. 2, 2, oftere; — df. Cyrea, orum: de af ham opførte Bygninger, id. Att. 4, 10; — not. b: Navnet paa en Yngling, Hor. Od. 1, 33, 6, oftere.

Cȳtae, arum, f., Κυταια: By i Colchis, Medea's Fødeby, Plin. 4, 26; — B) df. 1) Cȳtaeaeus, 3: cytæisk; df. „poet." med Hensyn paa Medea: forherende el. fortryllende, carmina, Prop. 1, 1, 24; — 2) Cȳtaeus, 3: cytæisk; df. „poet." f. colchisk; - ∾ terrae, Val. Fl., (i. e. Colchis); ∾ proceres, (d. e. Colchierne), id.; ogs. absol. Cytaei, orum, (i. e. Colchi), id.; — 3) Cȳtaeis, ĭdis, f.: Cytæerinden, (d. e. Medea), Prop. 2, 1, 73.

Cȳthēra, orum, n., Κύθηρα: Ø i Ægæerhavet, sydvestlig for Forbierget Malea, fortrinlig berømt af Gudinden Venus's Dyrkelse, (hod. Cerigo); - Mela 2, 7, Plin. 4, 19, Virg., Ovid., o. A.; — B) df. 1) Cȳthērēus, 3, Venus, Hor. Od. 1, 4, 5; — oftest absol. Cytherēa, (sc. Venus), Prop. 2, 14, 25, Hor. Od. 3, 12, 3, Ovid., o. A.; — 2) Cȳthērēius, 3: = frgd., litora, Ovid. Met. 10, 529, mensis: Maaneden Aprilis, (som er Venus helliget), id. Fast. 4, 195, heros, (i. e. Aeneas), ibd. 3, 611; — b) ogs. subst.: Cythērēia, ae, f., (i. e. Venus), Ovid. Met. 4, 190, oftere; — 3) Cȳthērĭăcus, 3, ligesom frgd.: cytherisk, aquae, Ovid. Her. 7, 60; ∾ myrtus, (som er Venus hellig), id. Fast. 1, 15; ligel. ∾ columbae, Ner. poët. ap. Senec. Qu. N. 1, 5; — 4) Cȳthērēis, ĭdis, f.: den Cythereiske, d. e. Venus, Ovid. Met. 4, 288; — 5) Cȳthērēias, ădis, adj. fem.: cythereisk; df. „poet.": tilhørende el. helliget Gudinden Venus; ∾ columbae, Ovid. Met. 15, 386. — Cythereias, adis, Cythereis, idis, Cythereius, 3, Cythereus, 3, o. Cytheriacus, 3, f. und. Cythera. — Cȳthēris, ĭdis, f.: Navnet paa en Actrice og Veninde af Triumviren Antonius, som efter hende bidende kaldes: Cytherius, Cic. Fam. 9, 26, o. id. Att. 15, 22. — Cȳthērĭus, i, m., f. und. Cytheris.

cȳtinus, i, m.: Begeret i Granatblomsten, Plin. 23, 59. — cȳtis, is, f., κύτις: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 56. — cystisum, i, n.: Biform af flgd., Varr. — cȳstĭsus, i, c.: κύτισος, etslags buskagtig Kløverart, (medicago arborea L.), Colum., Plin. 13, 47, o. Virg. Ecl. 1, 78, o. ibd. 2, 64.

Cytoriacus, 3, f. und. flgd. — Cȳtōrus, (-os), i, m., Κύτωρος: et med Buxbomskov bevoxet Bierg i Paphlagonien, tilligemed en derved liggende By af samme Navn; - vid. Mela 1, 19, Plin. 6, 2, Virg. Ge. 2, 437, o. A.; — df. Cȳtōrĭăcus, 3: cytorisk, jugum, Catull., mons, Ovid. Met. 6, 132, (Bierget Cytorus); men ∾ pecten, (Buxbomkam, ibd. 4, 81!.

Cyzicenus, 3, f. und. flgd. — Cȳzĭcum, i, n., Κύζικος: berømt By i Mysien paa en Landtunge i Propontis, (hod. Chizico); - Mel. 1, 19, Plin. 5, 40, Flor. 3, 5, o. A.; — df. Cȳzĭcēnus, 3, triclinia, Vitruv., marmor, Plin.; - Cyziceni, orum, m.: Indbaanerne af Cyzicum, Cic. Manil. 8, Tac., Suet. — Cȳzĭcus, (-os), i, f.: Biform af frgd., Prop. 3, 21, in., o. Ovid. Trist. 1, 10, 29, oftere.

D.

D, d, (De): d. fierde Bogstav i det latinske Alphabet, svarende til Grækernes Delta el. Δ; — om dette Bogstav bliver her at mærke; A) alene forældet er Overgangen af „d" i Stavelsens Ende til det besl. „t"; hvf. haut, set, f. haud, sed; — 2) hyppigere ere Omvexlingerne; a) af „d" m. „t" inde i Ordet; hvf. mendax af mentior; — b) af „d" m. „r"; hvf. meridies, (f. medidies), o. ar f. ad; f. ogs. arbiter, ogs. auris o. audio; — c) af „d" m. „l"; f. olere af odor, o. Ulixes af Ὀδυσσεύς; — d) af „d" m. „s"; hvf. medius o. μέσος, rosa o. ῥόδον; — B) som Begyndelsesbogstav har „d" af Consonanterne alene „r" efter sig, dog ikkun i fremmede Ord, som drama, o. i Naturlyd, som drindio; - taar derfor du- foran en Vocal gaaer over til dv-, saa bortkastes „d"; hvf. viginti, f. duiginti; men oftest gaaer v i dette Fald over til b, hvf. bellum, f. duellum; - paa samme Maade bortkastes „d" i det a' di foran en Vocal opstaaede dj; hvf. Jovis f. Diovis, Janus f. Dianus; — 2) hertil mærkes endnu; a) inde i Ordet assimileres „d" hyppigen m. d. flgd. Consonant; hvf. quippiam, quicquam, f. quidpiam, quidquam; ligel. affligo, aggrego, assumo, f. adfligo, adgrego, etc.; ligel. i Contractioner; hvf. cette af cedite, pelluviae af pediluviae, sella af sedela; — b) „d" falder ud foran s i Ordenes grammatikalske Forandringer; hvf. pes, (gen. pedis), lusi, (praes. ludo); hvorim, cedo ved Assimilation former cessi; - i Sammensætningen af ad foran s m. flgd. Consonant, er „d" ofte udfaldet; hvf. ascendo, aspicio, asto; dog findes ogs. adscendo, adsto, etc.; — C) alene i de ældste Sprogmonumenter findes „d" tilføiet de ablative Vocalendelser, (hvf. in altod marid, Col. Rostr.); hvf. ogs. hos Plaut. endnu findes: med, ted, f. me, te; - derim. vedblev i d. almindelige Sprog det Pronomernes Vocalendelser in neutr. tilføiede „d"; hvf. id, quid, istud, illud, alid (sædv. aliud); - hertil hører ogs. det Partiklen se (f. sine) tilføiede „d" i sed (conj.), i seditio, etc.; ogs. kan rimel. hidføres: prod- o. red-, (f. pro o. re), i prodeo, redeo; hvf. ogs. m. indskudt i: redivivus; — D) som Afkortning betegner D. sædv. Fornavnet: Decimus, ogs. undert.: Deus el. Divus el. Dominus; ogs. mærkes: D. M. f. Diis Manibus, D. O. M. f. Deo Optimo Maximo, D. f. Dabam, (som Datum i Breve), a. d. f. ante diem, men D. D. f. dono dedit, el. donum dedit, o. D. D. D. f. dat, dicat, dedicat; — not.: Betegningen af Tallet 500 ved D er alene tilfældigen opstaaen af Taltegnet ıɔ, oprdl. Halvten af d. Tuskiske Ⓒ el. cıɔ (rimel. f. M.), i. e. mille el. 1000.

Daae, f. und. Dahae. — dabla, (el. dabula), ae, f.; efter Plin. 13, 7: en arabisk Palmeart med fortrinlig Frugt.

Dāci, orum, m., Δακοί: Dacierne, krigersk Folk i en Del af Ungarn, Moldau, Wallachiet, osv.; - vid. Plin. 4, 25, Caes. B. G. 6, 25, Tac. Germ. 1, oftere, Suet., o. A.; - ogs. in sing., Hor. Od. 1, 35, 9, oftere, Tac., o. A.; — B) hf. 1) Dācĭa, ae, f.: Landskabet Dacien, Tac. Agric. 41, Flor. 3, 4, o. A.; — 2) Dācus, 3: dacisk, proelia, Stat.; — 3) Dācĭcus, 3, ligesom frgd.: dacisk, arma, Claudian.; — b) hf. subst. Dacicus, i, m., (sc. nummus): en af Daciens Overvinder, Domitianus, preget Guldmont, Juvenal. 6, 203; cf. Suet. Dom. 6; — 4) Dācĭus, 3, dacisk; hf. subst. Dacius, f. Dacus, Auct. Consol. ad Liv. 1, 387. — Dacia, ae, Dacicus, 3, o. Dacius, 3, f. und. Daci.

dacrima, f. und. lacrima. — Dactyli, orum, f. und. dactylos, nr. II. — dactȳlĭcus, 3, δακτυλικός, dactylisk, numerus, Cic. Orat. 57; ∾ pes, Prudent., versus, Diomed. — dactȳlĭŏthēca, ae, f., δακτυλιοθήκη: Æske el. Kasse til Fingerringe, Martial. 11, 59; — 2) Samling af Signetringe og Gemmer, Plin. 37, 5. — dactȳlis, idis, f., Plin. 14, 4, en Vindrueart; hvorfor Colum. 3, 2, har dactylus. — dactȳlus, i, m., δάκτυλος, (Fingeren: hf. „meton."); A) af Gestaltens Lighed: a) en Muslingart, Plin. 9, 87; — b) en Vindrueart; f. und. dactylis; — c) en Græsart, Plin. 24, 119; — d) etslags Ædelsten, Plin. 37, 61; — e) Daddelen, Pallad.; — B) (af Analogien med de trende Fingerled) i Metriken: Versfoden - ◡ ◡; vid. Cic. Orat. 64, ogs. id. d. Or. 3, 47, o. Quintil. 9, 4, 81, oftere. — II) i Mythologien ere Dactyli Idaei, Δάκτυλοι Ἰδαῖοι: en Benævnelse af Cybeles Præster paa Creta, rimel. ikke forskiellige fra Corybantes, Diomed. — Dacus, i, m., o. Dacus, 3, f. und. Daci.

Daedăla, orum, m., Δαίδαλα: Fæstning i Carien, Liv. 37, 22, Plin. — daedăle, adv. af daedalus, 3, und. 1. Daedalus; - ∾ effigiata aquila, Jul. Val. Res gest. Al. M. — Daedalēus o. -ēus, 3, o. daedalicus, 3, f. und. 1. Daedalus. — Daedălĭon, ōnis, m.: den til en Hog forvandlede Konge af Trachis, Søn af Lucifer, og Broder til Ceyx, Ovid. Met. 11, 295 flgd.

1. Daedălus, (-os), i, m., Δαίδαλος; i den græske Mythe: berømt Kunstner og Bygmester fra Athenen, Fader til Icarus; - om den af ham byggede Labyrinth paa Creta, - f. Ovid. Met. 8, 159, oftere, ogs. id. A. A. 2, 33 flgd., Virg. Aen. 6, 14, Plin. 7, 57, Hor., o. A.; — B) hf. 1) Daedalēus (Hor.) o. Daedalēus (Prop.), 3: dædalisk, benævnt efter Dædalus, Icarus, Hor. Od. 2, 20, 13; ∾ ope, ibd. 4, 2, 2; men ∾ iter, (igiennem Labyrinthen), Prop. 2, 14, 8; — 2) Daedălus, 3, ligesom frgd.: dædalisk; hf. appellativt: kunstig; aa) act.: kunstig el. kunstfuld, Minerva, Enn. ap. Fest.; ∾ Circe, Virg. Aen. 7, 282; — b) subst. ogs. c. gen.; verborum daedala lingua, Lucr. 4, 551; ligel. id. 5, 235: naturaque daedala rerum; — bb) pass.: kunstigen forfærdiget el. udsmykket, signa, Lucr., tellus, id.; ∾ carmina chordis, (som kunstigen veksle til Strængene), id. 2, 505; — 3) Daedălĭcus, 3, ligesom frgd.: dædalisk el. kunstig, manus, Venant. — 2. Daedălus, i, m.: Billedhugger fra Sicyon, Plin. 34, 19.

daemon, ŏnis, m., δαίμων: Aand el. Genius, Appul.; sammenlignes m. Romernes Genius o. Lar; — 2) eccles. er daemon: den onde Aand, Lactant., Tertull. — daemŏnĭăcus, 3, δαιμονιακός: hørende til den onde Aand, dæmonisk el. diævelsk, Tertull., Lactant.; — 2) hf. subst., daemoniacus, i, m.: som er besat af den onde Aand, Firmic. — daemŏnĭcŏla, ae, m., [daemon, colo], som tilbeder Diævelen, en Hedning, Augustin. — daemŏnĭcus, 3, δαιμονικός: = daemoniacus, Tertull., Prudent. — daemŏnĭum, i. n., δαιμόνιον: liden Aand, Tertull.; — 2) en ond Aand, en Dæmon, id.

Dăhae, arum, m.: Δάαι: skythisk Folk, hinsides af d. caspiske Hav, Mela. 1, 2, Plin. 6, 19, Tac., Senec., Virg. Aen. 8, 728, Lucan., o. A.; - ogs. in sing. Daha, Prudent.

Dalmătae, (Delm., Inscr.), arum, m., Δαλμάται: Dalmatierne, Folk paa Østkysten af d. adriatiske Hav, Cic. Fam. 5, 11, Tac., Suet., Flor. 4, 12; — B) hf. 1) Dalmătĭa, ae, f., Δαλματία: Landskabet Dalmatien, Plin. 3, 26, Tac., Ovid., o. A.; — 2) Dalmătĭcus, 3: dalmatisk, Alpes, Plin., bellum, Suet. Aug. 20; cf. ibd. 22, o. Hor. Od. 2, 1, 16; — b) ∾ vestis: en egen Dragt med korte Ærmer, Isid.; — β) hf. Dalmătĭcātus, 3: der bærer en saadan Dragt, Lamprid.; — not.: subst. Dalmaticus, 3: Tilnavn til Dalmatiens Overvinder L. Metellus, (cons. a. u. c. 665), Ascon. ad Cic. Verr. 1, 59; — 3) Dalmătensis, e: = Dalmaticus, Gallien. ap. Trebell. Claud. 17. — Dalmatensis, e, Dalmatia, ae, Dalmaticatus 3, o. Dalmaticus, 3, f. und. Dalmatae.

dāma, ae, f., (ogs. m.): Daadyret el. Gemsen, Plin. 11, 45; cf. Virg. Ge. 3, 410, oftere, Hor. Od. 1, 2, 12, Ovid., o. A. — dămălĭo, onis, m., δάμαλος: Kalv el. Ungnød, Lamprid. Al. Sev. 22. — Dămălis, is, f., vid. Hor. Od. 1, 36.

Damascēna, ae, o. -ne, es, o. Damascēnus, 3, f. und. flgd. — Dămascus, (-os), i, f., Δαμασκός: Hovedstaden i Coelosyrien, ved Floden Chrysorrhoas, Plin. 5, 16, Flor. 3, 5, Stat.; — B) hf. a) adj.; Dămascēnus, 3: damascensk, pruna, Plin., Martial.; ogs. absol. testa cum Damascenis, id. 5, 18; — b) ogs. subst. Damascena, ae, f., (sc. regio): Egnen om Damascus, Plin. 15, 13; ogs. Damascene, es, f., Mel. 1, 11. — Dămăsippus, i, m.: romersk Mandsnavn; vid. Sall Catil. 51, Vell. 2, 26, o. A.; — 2) ogs. romersk Tilnavn i d. licinske Slægt; vid. Caes. B. C. 2, 44, o. A. — dămăsōnion, i, n., δαμασώνιον: en Benævnelse paa Planten alisma, Plin. 25, 77.

dămnăbĭlis, e, [damno]: fordømmelig, afskyelig, Sidon.; - compar., Salvian.; — hf. adv. damnăbĭlĭter, Augustin. — damnas, indecl., f. damnatus, af damno; sædv. i det forældede Retssprog: domfældet; navnl. dømt i Bøder; - damnas esto dare illi omnia, Auct. ap. Quintil. 7, 9, 12; cf. ibd. 9; — b) ligel. in pl.; Maevio decem dare damnas sunto, Dig.

*damnātĭcius, (-tius), 3: domfældet, til at domfælde, Tertull.; — damnātio, onis, f.: Domfældelse, Fordømmelse, Cic. Cluent. 20, o. Suet. Tib. 61; - ogs. in pl., Cic. Pis. 36, o. Tac. Ann. 3, 31; - ogs. m. Tilføielse af Broden; ∾ ambitus, Cic. l. c., ogs. af Straffen; ∾ ad furcam, Dig.; — b) „bes." ogs. ligesom med Henspillen paa damnas: Arvingens Forpligtelse til en vis Betaling, Paul. Sent.; — II) „overf." om Ting: Forkastelse, Plin, 20, 45; o. — damnātor, oris, m.: som domfælder el. fordømmer, Tertull.; — hf. damnātōrius, 3: hørende til en Domfældelse, domfældende, judicium, Cic. Verr. 3, 22; cf. Suet. Aug. 33; — [damno]. — damnatus, 3: partic. o. adj. af damno. — damnĭfĭcus, 3, [damnum, facio]: skadebringende, skadelig, bestia, Plaut. Cist. 4, 2, 62. — damnĭgĕrŭlus, 3, [damnum, gero] = frgd., Plaut. Truc. 2, 7, in.

damno, avi, atum, 1, v. a., [damnum, nr. II], I) oftest i Retssproget; A) „alm." el. om Dommeren: at domfælde til en Straf at erklære skyldig i en Brøde; - c. acc., el. c. acc. o. gen. el. abl., el. m. de el. in, etc.; - ergo ille quoque damnatus est, etc., Cic. d. Or. 1, 54; cf. id. 1. Am. 39: ille damnatus per arbitrum, etc.; - ogs. „overf." paa Retsfager; causa judicata atque damnata, id. Rab. perd. 4, o. id. Cluent. 3; - ogs. m. tilføiet gen. el. abl. (criminis el. poenae); ∾ aliquem furti, injuriarum, Cic., capitis (fra Livet),

Caes.; cf. Cic. Verr. 3, 11; - ut is eo crimine damnaretur, ibd. 4, 45; ∾ aliquem capite, id., pecunia, Justin.; - damnati de vi et de majestate, Cic. Phil. 1, 9; ogs. hører hertil: damnatus pro socio, (for Utroskab imod en Compagnon), id. Flacc. 18; ogs. damnari inter sicarios, (for Snigmord), id. Cluent. 7; - men damnari in metallum, Dig., ad bestias, ibd.; - ogs. c. dat.; creditor debitori damnatur, Senec. Benef. 6, 4; „poet." ogs. c. gen.; damnatus longi laboris, Hor. Od. 3,14,9; — B) „bes."; a) om Klageren: at bevirke nogens Domfældelse, vid. Liv. 7, 16; cf. Plaut. Rud. 5, 1, in.; b) om Arveladeren; ∾ aliquem m. o. ud. testamento: forpligte Arvingen til en Ydelse; m. flgd. ut el. ne, Dig.; ogs. m. flgd. inf., ibd.; cf. Hor. Sat. 2, 3, 86; — II) udenfor Retssproget: at domfælde, at fælde en misbilligende Dom derover; - ∾ aliquem summae stultitiae, Cic. Part. or. 38; men c. abl., Lucr. 4, 1179; men Virg. Ecl. 5, 80: damnabis tu quoque votis, (skal som en Gud bønhøre de Bedende); cf. Liv. 10, 37, fin.; - ogs. c. dat.; morti damnatus ut esset (aeger), Lucr. 6, 1231; cf. Virg. Aen. 4, 699; men ibd. 12, 727: quem damnet labor (sc. leto); - ogs. absol.: ∾ aliquem, (misbillige, dadle, forkaste), Quintil. 10, 1, 25; ligel. pass.: magnopere damnandi, qui etc., id. 5, 1, 2; ogs. m. Begrebsobject: ne damnent, quae non intelligunt, id. 10, 1, 26, oftere; — III) partic. damnatus, 3, ogs. som adj.: forkastelig, forbryderisk; - quis te miserior, quis te damnatior? Cic. Pis. 40.

damnōse, adv.: fordærveligen; bs. med Lune: ∾ bibere, (indtil Vertens Ruin), Hor. Sat. 2, 8, 34; af — damnōsus, 3, [damnum]: forbunden med megen Skade el. med stort Tab; bs. I) act.: skadelig, fordærvelig; - Quid tibi commerci est cum dis damnosissimis etc.? Plaut. Bacch. 1, 2, 9; ∾ libido, Hor., Venus, id.; - oftere ogs. c. dat.; vid. Liv. 45, 3; cf. id. 25, 1, Ovid., o. A.; — II) pass. o. reflex.: som lider Skade, som skader sig selv; navnl. ødsel; - ∾ senex, (som bliver ilde flydt), Plaut. Epid. 2, 3, 14; - non in alia re damnosior, quam in aedificando, Suet. Ner. 31; cf. Ter. Heaut. 5, 4, 11.

damnum, i, n.; [damnum a demtione, Varr.]: Skade, Tab, Forlis, (opp. lucrum); vid. Ter. Heaut. 4, 4, 25, o. Cic. Fin. 5, 30; I) „alm." el. udenfor Retssproget, navnl. ogs. Formuetab, Forarmelse; - vid. Cic. Leg. 1, 19, o. id. Verr. 1, 12; - oftere ogs. m. dedecus, (ligesom vort: Skam og Skade), Plaut., Sall. Jug. 31, Hor. Sat. 1, 2, 52, o. ibd. 2, 2, 96; - ogs. undert. i Krigssproget: duarum cohortium damno etc., (med Tab deraf), Caes. B. G. 6, 44; cf. Tac. Ann. 1, 71: ad supplenda exercitus damna etc.; - ∾ dare, (tilføie), Plaut., Ter., facere, Dig.; - dog heder ∾ facere sædv.: at lide et Tab; vid. Cic. Brut. 33, oftere, ogs. Plaut. Capt. 2, 2, 77; ligel. ∾ capere, id., accipere, Hor., Dig., pati, Senec., ferre, Ovid. A. A. 1, 186, oftere; men ∾ contrahere, id. Pon. 1, 10, 29, (paadrage sig Sygdom); - ligel. „poet.": damna coelestia, (Tidernes Hensvinden), Hor. Od. 4, 7, 13; men damna lunae, (dens Aftagen), Claudian.; men Liv. 7, 4, er damnum naturae: en Naturfeil, (som Talecorganets Utydelighed, ordl.); - endel. ogs. „concret.": hoc ad damnum deferetur, Plaut. Men. 1, 2, 24, (i. e. ad scortum); — II) i Retssproget: Bøder eller Pengebøder; - morte, exsilio, vinclis, damno coërcere, id. Cic. Off. 3, 5; cf. id. Phil. 1, 5, fin.

Damocles, is, m.: Navnet paa en Hofmand hos den yngre Dionysius, Cic. Tusc. 5, 21. — Dāmon, ōnis, m.: en Pythagoræer, berømt af sit Venskab med hin Phintias; vid. Cic. Off. 3, 10; — not.: ogs. Navnet paa en berømt Tonekunstner af Athenen, id. d. Or. 3, 35, o. Nep.; ogs. Navnet paa en Hyrde, Virg. Ecl. 3, 17, oftere. — dāmŭla, ae, f., demin. af dama: lidet Daadyr, Appul.

Dănăē, es, f., Δανάη: Datter af K. Acrisius, Moder til Perseus ved Juppiter, som nedsteg til hende i en Guldregn, Hor. Od. 3, 16, in., Ovid., Virg., o. A.; — b) ds. Dănăēius, 3: hørende til el. benævnt efter Danae, heros, Ovid. Met. 5, in., (i. e. Perseus), ogs. volucer, Stat.; men ∾ Persis, Ovid. A. A. 1, 225: Landskabet Persien, der neml. har sit Navn af Perseus's Søn Perses, som Persernes Stamfader).

Danaēius, 3, s. und. Danaē. — Danai, orum, m., Danaidae, arum, m., Danaides, um, f., s. und. flgd. — 1. Dănăus, i, m., Δαναός: Søn af Belus, Broder af Ægyptus, Fader til 50 Døttre (Danaiderne), udvandrede fra Ægypten til Grækenland, hvor han anlagde Argos; - vid. Hygin. Fab. 66 o. 70, ogs. Serv. ad. Virg. Aen. 10, 497; — not.: Danai porticus i Rom var af K. Augustus (a. u. c. 726) indviet til d. palatinske Apollo, men havde sit Navn af Danaus's og hans Døttres der opreiste Billedstøtter; - vid. Ovid. Am. 2, 2, 4, o. Prop. 2, 23, 1; s. ogs. Ovid. Trist. 3, 1, 60, — B) ds. 1) Dănăus, 3: danaisk; men sædv. „meton.": græsk; - ∾ classes, Ovid., rates, Prop.; ogs. m. ignis, Ovid., ogs. m. manus, id., res, id., miles, id.; — b) ds. oftesubst.: Danai, orum, m.: Danaerne, d. e. Grækerne, navnl. for Troja, Virg. Aen. 2, 5, oftere; gen. pl. Danaum, id., Lucr., o. A.; — 2) Dănăĭdes, um, f., Δαναΐδες: Danaiderne el. Danaus's Døttre, der, med Undtagelse af Hypermnestra, paa deres Faders Befaling myrdede deres Mænd, Hygin. Fab. 170 o. 255, o. Senec. Herc. Fur. 757; - f. Danaides findes Danai proles, Tibull., Danai puellae, Hor., ogs. Danai genus infame, id. Od. 2, 14, 18; cf. Prop. 2, 23, 14; — 3) Dănăĭdae, arum, m., Δαναΐδαι, ligesom Danai: Danaerne el. Grækerne, Senec. Troad. — 2. Danaus, 3, s. und. 1. Danaus.

Dandări, orum, m.: skythisk Folk ved Palus Mæotis, Plin. 6, 7; ogs. Dandaridae, arum, Tac. Ann. 6, 15; — b) Dandărĭca, ae, f.: deres Land, ibd. 16. — dane, s. dasne, Plaut., s. und. do. — dănista, ae, m., δανειστής, i. e. fenerator: en Aagerkarl, Plaut. Most. 3, 1, 27. — dăno, ĕre, forlæng. Biform af do, men alene i Formerne: danit o. danunt, Plaut. — Dānŭbius, i, m.: Donauen; (oprdl.: Flodens øvre Del, i Modsætn. af Ister; men „poet." ogs. ofte f. Ister); vid. Mel. 2, 1, Plin. 4, 25, Tac. Germ. 1, oftere, Caes., Hor., o. A.; — b) ds. sild. adj.: Dānŭbīnus, 3, limes, Sidon.

dăpālis, e, [daps]: hørende til et Offermaaltid, (for- og efterkl.); - ∾ coena, Titinn. ap. Non., Auson.; ∾ Juppiter, (for hvem et Offermaaltid anstilles). — daphne, es, f., δάφνη: Laurbærtræet, Petron.; — II) efter Mythen er Daphne: den til et Laurbærtræ forvandlede Datter af Flodguden Peneus, Ovid. Met. 1, 452, Hygin., o. A.; — III) Navnet paa en Landsby ved Antiochia i Syrien, benævnt efter en derved liggende Laurbærlund, Liv. 33, 49; — B) ds. Daphnensis, e, lucus, Cod. Just.; — b) Daphnenses, ium, m.: Indvaanerne af Byen Daphne, Eutrop.

daphnĭa, ae, f.: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 57. — Daphnis, ĭdis, (acc. Daphnim o. Daphnin, Virg.), m.: ung Hyrde fra Sicilien, Søn af Mercurius, Opfinder af Hyrdedigtet, og Yndling af Pan; - vid. Ovid. Met. 4, 277, o. Virg. Ecl. 5, 20 flgd.; — II) Navnet paa en Grammatikus; vid. Suet. Gramm. 3, o. Plin. 7, 40. — daphnoides, is, f., δαφνοειδής, (laurbæragtig); ds. 1) etslags casia, Plin. 12, 43; — 2) Værten daphne mezereum L.: Kiælderhals, Plin. 15, 39; — 3): = clematis Aegyptia, Plin. 24, 90. — daphnon, ōnis, m., δαφνών: Laurbærlund el. Laurbærskov, Petron., Sat. 126, Martial. 10, 79.

dăpĭno, are, v. a.: fremsætter som Maaltid; vid. Plaut. Capt. 4, 2, 117; af — daps, gen. dăpis, f.; [besl. m. δαπάνη o. m. δαίς]; I) i Religionssproget:

en med Offermaaltid forbunden Offerfest; vid. Fest. p. 51, o. Cato, bes. ogs. Liv. 1, 7, Hor. Od. 1, 37, 4, o. ibd. 2, 7, 17; - ogs. om et Dødeoffer, Virg. Aen. 3, 301; — 2) ogs. udenfor Religionssproget el. „alm.": Maaltid el. Spise, Næring el. Æde; a) in sing.; - vid. Hor. Od. 4, 4, 12, o. id. Epod. 5, 33, ogs. Catull. 64, 305; men Ovid. Her. 9, 68: humana dape (med Menneskekjød) etc.; — b) „bes." ogs. in pl.: Giestebud el. Tractement; - Conveniunt celebrantque dapes etc., Ovid. Fast. 2, 657; ligel. ∾ nataliciae, Martial.; ∾ pontificum, id.; ogs. alm. Maaltid; vid. Hor. A. P. 198; cf. Virg. Aen. 1, 210.

dapsile, som adv., s. und. flgd. — dapsĭlis, e, [δαψιλής, daps]: rigelig, rigeligt forsynet, kostbar el. prægtig, sumptus, Plaut., lectus, id.; ∾ proventus (vitis), Colum.; - ogs. c. abl.; spionia (vitis) dapsilis musto, id.; — b) neutr. dapsile ogs. som adv. f. dapsiliter, convivari, vid. Suet. Vesp. 19; — df. adv. dapsiliter: kosteligen, prægtigen, alere aliquem, Naev. ap. Charis.; compar. dapsilius, Lucil. ap. Non. — dapsiliter, adv., s. und. frgd. — dapsĭlus, 3: Biform af dapsilis, Plaut. Pseud. 1, 4, 3.

dardănārĭus, i, m.: en Kornhandler el. Kornpuger, Dig. — Dardani, orum, Dardania, ae, Dardanis, idis, o. Dardanius, 3, s. und. flgd. — 1. Dardănus, (-os), i, m.: Søn af Juppiter ved Electra, drog ud fra Arkadien, og anlagde Byen Dardania i d. Trojanske, hvor han blev Stamfader til det trojanske Kongehus; - vid. Virg. Aen. 8, 134 (Serv), ibd. 6, 650, oftere, ogs. Ovid. Fast. 4, 31; — B) df. 1) Dardănus, 3: dardanisk, sædv. „poet." f. trojansk, gens, Hor. Od. 1, 15, 10, pubes, Virg. Aen. 2, 119; men ∾ puppis, (i. e. Aeneae), Prop. 4, 1, 40; men Sil. 1, 14: ∾ ductor, (i. e. Scipio Africanus); — b) df. subst.: Dardani, orum, m.: Folk i Overmoesien, (hvor nu Serbien), Plin. 3, 29, Caes. B. C. 3, 4, Justin. 8, 6, oftere; - deres Land: Dardania, Varr., s. nedenf.: — 2) Dardănĭus, 3: dardanisk, „poet." f. trojansk, gens, Virg.; ∾ Aeneas, id., Anchises, id., Iulus, (Søn af Æneas), Ovid.; ogs. ∾ Roma, id. Met. 15, 431; men ∾ vates, ibd. 13, 335, (i. e. Helenus); ∾ advena, id. Her. 8, 42, (i. e. Paris); ∾ senex, id., (i. e. Priamus); men ∾ minister, Martial. 11, 104, (i. e. Ganymedes); — bb) df. subst. Dardania, ae, f.; a) den af Dardanus ved Hellespontеn anlagte By Dardania, (hvoraf endnu Dardanellerne have deres Navn), Ovid. Trist. 1, 10, 25; — b) oftest „poet." f. Troja, Virg. Aen. 3, 156, oftere, Ovid. Her. 16, 57; — c) det af Dardanerne beboede Land i Overmoesien, Varr., s. ovenf.; — 3) Dardănĭdes, ae, m.: en Dardanide el. Trojaner, Ilus, Ovid.; ogs. absol. f. Aeneas, Virg. Aen. 10, 545, oftere; - ogs. in pl.: ∾ pastores, ibd. 2, 59; men absol. Dardanidae, f. Trojani, ibd. 2, 72, oftere; — 4) Dardănis, idis, f.: Dardanide, „poet." f. Trojanerinde, men oftest adj.: trojansk; - ∾ matres, Ovid., nurus, id.; men ∾ Cajeta, Martial. 10, 30, (neml. som anlagt af Trojaner); ogs. absol. Dardanis, f. Creusa, Virg. Aen. 2, 787. — 2. Dardanus, i, m.: berømt phoenicisk Magier el. Troldmand, Plin. 3, 2, Appul.; — b) df. Dardaniae artes, „poet.", f. Magicae artes, Colum. 10, 358. — 3. Dardanus, 3, s. und. 1. Dardanus.

Dăres, ētis, (-etos), o. is, m.; 1) Navnet paa en Nævefægter, Virg. Aen. 5, 369, flgd.; acc. Dareta o. Daren, ibd.; — 2) Dares Phrygius: græsk Forfatter af et Skrift om d. trojanske Krig; (den deraf for Haanden værende latinske Oversættelse hidrører rimel. fra Middelalderen). — Dărēus, (Dārius), i, m., Δάρειος: Navnet paa flere persiske Konger; vid. Cic. Fin. 5, 30, Plin. 6, 16, Curt., Justin., o. A.; — 2) „meton.": et af en Dareus preget Guldstykke, en Dariker, Auson.

dăsȳpus, ŏdis, (c.), δασύπους, (Lodenfod): en Hareart, Plin. 8, 81; men rimel. alm.: = lepus. — dătārĭus, 3, [do]: til at give el. meddele, salus, Plaut. Pseud. 4, 2, 13. — dătātim, adv., [dato]: ved at give el. kaste (Bolden) til hinanden, (invicem dando, Non.); - qui ludunt datatim, (som spille Bold), Plaut. Curc. 2, 3, 17; — 2) „overf.": iflæng, Enn. ap. Isid. — dathiatum, i, n., en rødlig Røgelseart, Plin. 12, 32.

*dătĭo, onis, f.: Given el. at give, Uddeling, Meddelelse; - in datione, (ved at fodre Qvæget), Varr.; cujus judicium legumque datio etc., Cic. Agr. 2, 22; ordinem exercitus, signi dationem ··· Palamedes invenit, Plin. 7, 57; — b) „overf.": Ret el. Rettighed til at bortgive el. afhænde sin Eiendom; vid. Liv. 39, 19; o. — dătīvus, 3; 1) i Retssproget: som gives; - ∾ tutores, qui nominatim testamento dantur, Gaj. Inst.; — 2) i Grammatiken: dativus, m. o. ud. casus, Quintil. 1, 7, 18, oftere, Gell. 4, 16, o. A.; heder ogs. casus dandi, Varr., Gell., o. A.; — [do].

dăto, avi, 1, v. a., intens. af do: giver hen, argentum fenore, Plaut.; navnl. ogs. hos Lægerne; vid. Plin. 25, 23. — *dător, ōris, m.: der giver el. forærer, Plaut. Truc. 2, 1, 33; men Virg. Aen. 1, 734: Assit laetitiae Bacchus dator; — b) navnl. heder i Boldspillet, dator: som giver Bolden op, (opp. factor), Plaut. Curc. 2, 3, 18; o. — dătus, us, m.: Given el. at give; Meo datu etc., Plaut. Trin. 5, 2, 16; — [do].

daucum, i, n., δαῦκος, pastinakagtig Plante i Medicinen, Cels.; ogs. daucus, i, m., Scribon.; ogs. daucion, i, n., o. daucites, ae, m., Appul. — Daulias, adis, s. und. flgd. — Daulis, ĭdis, f., Δαυλίς: befæstet By i Phocis, men mest bekiendt af Mythen om Tereus, Progne o. Philomela; - vid. Plin. 4, 4, o. Liv. 32, 18; — B) df. 1) Daulĭus, 3: daulisk, rura, Ovid. Met. 5, 276; — 2) Daulias, ădis, f.: daulisk, ales, Ovid. Her. 15, 154, (i. e. Progne); ligel. absol. Daulias, Catull. 65, 14; men Dauliades puellae, Virg. Cir. 199, (i. e. Progne et Philomela); — 3) Daulis, ĭdis, f.: = frgd.; ∾ parens sororque, Senec. Thyest. 275. — Daulius, 3, s. und. Daulis.

Dauni, orum, Dauniacus, 3, Daunias, adis, o. Daunius, 3, s. und. flgd. — Daunus, i, m.: mythisk Konge i den Del af Appulien, som efter ham heder Appulia Daunia; ogs. atmærke som Fader til Turnus, og Svigerfader til Diomedes; - vid. Plin. 3, 16, Virg. Aen. 10, 616, oftere, Hor. Od. 3, 30, 11, Ovid., o. A.; — B) df. 1) Daunius 3, daunisk, heros, Virg. Aen. 12, 723, (i. e. Turnus); ∾ gens, ibd. 8, 146, (de af Turnus beherskede Rutuler); men ∾ dea, ibd. 12, 785, (i. e. Juturna); men Daunius, f. Romanus, Hor. Od. 2, 1, 34, o. ibd. 4, 6, 27; — b) df. subst. Daunii, orum, m.: Indvaanerne i Appulia Daunia, Plin. 3, 16; - hede ogs. Dauni, orum, Mel. 2, 4; — 2) Daunĭăcus, 3, ligesom frgd., daunisk f. appulisk, campi, Sil. 12, 429; — 3) Daunias, ădis, f.: Landskabet Daunien, „poet." f. Appulien ∾ militaris, Hor. Od. 1, 22, 14. — Dāvus, i, m.: hyppigt Slavenavn i d. romerske Comoedie; s. og. Ter. Andr. 1, 2, 23, o. Hor. A. P. 114.

dē, praepos. c. abl.; - betegner en Affondring el. Losrivelse fra en Gienstand, illigem. Bortfiernelsen derfra; (hvorim. ab alene betegner Udgangen derfra, ligesom ex tillige betegner Bevægelsen indenfra og udad); svarer altſ. nærmest til vort af ··· fra, bort ··· fra, ned ··· fra; I) i Rummet, og det i enhver Retning; A) om en Bevægelse ud derfra; - vid. Lucr. 3, 224; ligel. de altera parte agri decedere Caes. B. G. 1, 31; de digito anulum detraho, Ter. Heaut. 4, 1, 38; juris utilitas vel a peritis vel de libris depromi potest, Cic. d. Or. 1, 59; si de coelo villa tacta siet, Cato; - de vita decedere, Cic., exire, id.; — b) ligel. hos Verberne: at modtage el. fordre el. erfare deraf, odl.; - fundum mercari de aliquo, Cic. Flacc. 20; de Pompejo quaesivit,

quid etc., id. Att. 1, 14; cf. id. d. Or. 3, 33; ligel. discere de aliquo, Ter. Eun. 2, 2, 31; — B) til Betegning af det Sted, hvorfra noget kommer el. tages el. har sit Udspring; - caupo de via Latina, Cic. Cluent. 59; homo de schola atque a magistro ··· eruditus, id. d. Or. 2, 7; cf. id. Mil. 24, o. id. Orat. 15; men aliquis de ponte, Juvenal. 14, 134, (nogen Betler); Libyca de rupe leones, Ovid. Fast. 2, 209; - ligel. om en Herkomst, Plaut. Capt. prol. 30, Virg. Aen. 9, 284, oftere; — 3) „overf." ogf. til Betegning af det Sted, hvorudfra Handlingen udgaaer, el. af den Side, hvorfra noget skeer; - haec agebantur palam de sella ac de loco superiore, Cic. Verr. 4, 40; illis ··· clamat de via, Ter. Andr. 3, 2, 11; nihil ex occulto, nihil de insidiis agendum etc., Cic. Off. 1, 30; — b) navnl. ogf. om Retningen nedad; vid. Ovid. Fast. 2, 760; lucerna de camera pendebat, Petron.; cf. Ovid. Her. 21, 100; — II) i Tiden; A) om det umiddelbart foregaaende Tidspunkt: fra el. efter, odl.: - hodiene statim de auctione etc., Cic. Att. 12, 3; Non bonus somnus est de prandio, (Søvn efter Maden), Plaut.; men diem de die differre, Dag fra Dag), Liv., prospectare, id.; — B) oftere heder: de nocte, de vigilia, de die, etc.: i Løbet deraf, d. e. om el. under el. imedens, odl.; dog alene hos personlige Subjecter; - in comitium Milo de nocte venit, Cic. Att. 4, 3; ligel. de nocte vigilare, id. Mur. 9, evigilare, Suet.; cf. Hor. Ep. 1, 2, 32; ligel. multa de nocte, Cic.; media de nocte, Caes., Suet.; de tertia vigilia, Caes., Liv.; - de die potare, (ved høilys Dag), Ter., Suet., o. A.; cf. Hor. Ep. 1, 14, 34; - ogf. findes: de mense Decembri, (i Løbet deraf), Cic. Qu. Fr. 2, 1, fin.; — III) ligel. bruges de i forskiellige andre Forholde, hvorved man kan tænke sig en Affondring el. Udgaaen derfra; A) til Betegning af det Hele, hvoraf noget tages som en Del, omtr. vort: fra, af, imellem, iblandt, odl.; - hominem certum misi de comitibus meis, Cic. Att. 8, 1; cf. id. Flacc. 4, id. Arch. 10, o. id. R. Am. 35; — b) navnl. ogf. som omskrivende af genit., (hvf. ogf. de romanske Sprogs genit. de o. di); - si quae sunt de genere eodem, Cic.; ligel. aliquam partem de ejus impudentia reticere, id. Verr. 1, 12; Quantum de bello dicitur esse super? Ovid. Fast. 2, 748; — B) til Betegning af den Formue, hvoraf en Omkostning tages; - vid. Ter. Ad. 1, 2, 37; men ibd. 5, 8, 17: de te largitor puer, (f. de tuo); ligel. de suo, Cic., de alieno, Liv., de publico, id., Cic. Verr. 3, 44; cf. Plin. Ep. 4, 13; — C) til Betegning af det Stof el. af den Materie, hvoraf noget er blevet til; - niveo factum de marmore signum, Ovid.; succus de quinquefolio, Plin.; de templo carcerem fieri, Cic. Phil. 5, 7; cf. Ovid. Fast. 5, 616; — b) ligel. „ment." til Betegning af Gienstanden for en Tale el. Betænkning el. Bearbeidelse, odl., ligesom Grækernes περί, vort: over el. om; - (liber) de contemnenda morte, Cic.; credas, non de puero scriptum, sed a puero, Plin. Ep. 4, 7; ligel. quaestio de aliqua re, Cic.; mentio de pecunia, id.; — D) til Betegning af den Aarsag el. Grund, hvorfor noget er el. skeer, omtr. vort: af, formedelst, over, odl.; - nam id nisi gravi de causa non fecisset, Cic. Att. 7, 7; cf. id. d. Or. 1, 41; ligel. flebat uterque, non de suo supplicio, etc., id. Verr. 1, 30; incessit passu de vulnere tardo, Ovid. Met. 10, 49; facilius de odio creditur, Tac. Hist. 1, 34; — E) med Hensyn derpaa, angaaende; - recte non credis de numero militum, Cic. Att. 9, 1; cf. Caes. B. G. 6, 36; ligel. concessum ab nobilitate de consule plebejo, Liv. 6, 42; - ogf. elliptisk: de argento somnium, (derved er intet at giøre), Ter. Ad. 2, 1, 50; cf. id. Heaut. 4, 2, 14; ligel. de me autem, (hvad nu mig angaaer), suscipe paullisper meas partes, Cic. Fam. 3, 12; cf. id. Off. 1, 15, o. Ter. Hec. 2, 1, 36; ∾ F) til Betegningen af en Norm el. Maade: ifølge el. efter, secundum; - de ejus consilio velle sese facere, Ter. Phorm, 3, 1, 17; de consilii sententia pronunciat, Cic. Verr. 5, 21; cf. id. Coel. 29, o. Virg, Aen. 11, 142; — IV) de c. neutr. adj. danner forskiellige Adverbialudtryk; - de integro (forfra) inire rationem, Ter., Cic.; (f. ogf. und. denuo, f. de novo s. l.); - de improviso (uformodenligen) intervenire alicui, Ter. Heaut. 2, 3, 40, oftere; cf. Caes. B. G. 2, 3, o. Cic. R. Am. 52; - de transverso, (paa tvers, df. „overf.": uventet), Cic. Att. 15, 4; (cf. e transverso, id. Acad. 2, 38); — not.: de findes hyppigen indskudt imellem adj. el. pron. o. subst.; multa de nocte, Cic.; qua de re, Ter.; navnl. ogf. i Formlen: qua de re agitur, Varr., Cic.; ogf. undert. efter det blotte relat.; quo de, Cic.; qua de, id.; — V) i Sammensætninger er om de at mærke; A) dets Forbindelse; - dē forkortes neml. til dĕ foran Vocalerne (o. h), ligesom dets Vocal hos Digterne per synaeresin kan falde sammen med d. flgd. Vocal; vid. deinde, dehinc, etc., ss. ll.; - undert. indtræder ogf. en fuldkommen Contraction; vid. debeo, dego, demo, (f. dehibeo, deago, deimo); — B) dets Bemærkelse; neml. a) Adskillelse el. Bortfiernelse; saal. i decido, depromo; - ligel. „overf.", i dedico, denuncio; - ogf. m. Bibegr.: nedad, i degredior, dejicio; — b) Ophoren el. Fiernelse af Grundbegrebet; vid. decresco, dedisco, dedoceo; - df. ogf. ligefrem nægtende; vid. dedecet, deformis, demens; — c) Hensynet paa Bevægelsens Formaal; vid. defero, defigo; - df. ogf. „overf.": Virksomhedens Vedvaren helt igiennem el. til det Yderste; vid. defatigo, delaboro; - df. ogf. den blotte Forstærkelse af Grundbegrebet; vid. demiror, demitigo.

dēa, ae, (dat. o. abl. pl. deabus, navnl. i Forbindelsen: dis deabusque, Cic. Rab. perd. 2; dog ogf. diis el. dis, Varr.), fem. af deus: en Gudinde; - qui dea matre est, deus sit, necesse est, Cic. N. D. 3, 18; novem deae, (de ni Muser), Ovid. Her. 15, 108; Mille dea est operum (Minerva), id. Fast. 3, 833, ogf. ∾ bellica, id.; men ∾ venatrix, (i. e. Diana), id.; ogf. ∾ silvarum, id.; ∾ triplices, (Parcerne), id.; men id. Met. 8, 481: ∾ triplices poenarum Eumenides; men ∾ siderea, (Natten), Prop. 3, 19, 10; - Forbindelsen: di deaeque, f. und. deus.

dĕăcĭnātus, 3, [acinus]: renset fra Vinbær, dolia, Cato. — dĕalbator, oris, m., i. e. qui dealbat, Cod. Just.; af — dĕalbo, avi, atum, 1, v. a., [albus], overhvidter el. overgipser, columnas, Cic.; men som Ordsprog: ∾ duos parietes do eadem fidelia, (giøre to Arbeider med en Umage), Curius ap. Cic. Fam. 7, 29.

*dĕambŭlācrum, i, n.: Spadseregang, Promenade, Mamert. Grat. Act. ad Julian.; — dĕambŭlātĭo, onis, f.: Spadsering el. Spadseregang, Ter. Heaut. 4, 6, 2; o. — dĕambŭlātōrĭum, i, n.: det til Spadsering indrettede Tag, Capitolin.; af — dĕambŭlo, avi, atum, 1, v. n.: gaaer at spadsere, (navnl. for at giøre mig den nødvendige Bevægelse); - eamus deambulatum, Cato ap. Cic. d. Or. 2, 63, o. Ter. Heaut. 3, 3, 26; f. ogf. Suet. Aug. 83; ∾ in litore, id.

dĕămo, avi, atum, 1, v. a: elsker heftigen, Plaut. Poen. 4, 2, 72; — 2) df. „overf."; a) m. Tingsobject: finder Behag deri; df. pass.; mea dona deamata etc., Plaut. Truc. 4, 1, 5; — b) ∾ aliquem, (takke nogen), Ter. Heaut. 4, 6, 21.

deargento, avi, atum, 1, v. a., [argentum]; I) forel.: berøver nogen hans Penge, Lucil. ap. Non.; — II) efterel.: forsyner med Sølv, forsølver; idola deargentata, Hieronym., o. A. — dĕargŭmentor, ari, v. dep. n.: fører Beviser, super his, Claud. Mam. d. Statu An. — dĕarmo, avi, atum, 1, v. a.: afvæbner; - spoliis ··· dearmatum exercitum etc., Liv.

4, 10; — b) ∾ sagittas, (borttage el. bortrøve dem), Appul. — dĕartŭo, avi, atum, 1, v. a., [artus]: sønderlemmer; bf. „overf.": fordærver el. ruinerer, aliquem, Plaut. Capt. 3, 4, 108, opes, ibd. 3, 5, 14. — dĕ.ascio, avi, atum, 1, v. a.: tilhugger el. glatter, Prudent.; — 2) „overf.": deasciari, (blive snydt), Plaut. Mil. gl. 3, 3, 11. — deaurator, oris, m.: en Forgylder, Cod. Just.; af — dĕ.auro, avi, atum, 1, v. a.: forgylder, cassidas et bucculas, Cod. Theod.; cf. Senec. Ep. 76.

dēbacchātio, onis, f.: vildt Raseri, Salvian.; af — dē.bacchor, atus sum, 1, v. dep. n.: raser heftigen; afraser, faaer afraset; vid. Ter. Ad. 2, 1, 30, flgd.; — b) „poet." ogs. om Elementerne; vid. Hor. Od. 3, 3, 55. — dē.bătuo, ĕre, v. a., d. forstærk. batuo, Petron. Sat. 69.

dēbellātor, oris, m.: en Beseirer el. Overvinder, ferarum, Virg. Aen. 2, 651; — bf. fem. debellatrix, īcis, Tertull.; af — dē.bello, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: fører Krigen til Ende, ender en Krig, Liv. 44, 39; cf. id. 35, 35; - oftest imperson.; f. id. 8, 36; men in partic. perf., absol.: debellato, (efter endt Krig), id. 26, 21; — II) act.; A) med homogent Object: udkæmper; - cum Lapithis rixa ··· debellata, Hor. Od. 1, 18, 8; — B) med heterogent Object: bekæmper el. overvinder aldeles; - ∾ superbos, Virg. Aen. 6, 854; men ∾ hostem clamore, Tac. Agric. 34; ∾ Gallias, Suet., Indiam, Ovid.; — b) ogs. „overf.": si nos fabulae debellare potuissent, Curt. 9, 2; - debellat fungos aceti natura, (fordriver dem), Plin.

dēbĕo, ŭi, ĭtum, 2, v. a., [de, habeo]; ordl.: ligesom har noget fra nogen; vid. Cic. Planc. 28; bf. I) „egenl.": skylder (at betale), er skyldig; navnl. om Penge og Pengeværdier; aa) act.; a) c. acc.; - ∾ pecuniam alicui, Cic. Fam. 13, 56; ligel. ∾ pecuniam pro domo, (skylde Penge derfor) etc., id. Phil. 2, 29; ∾ quadringenties HS., ibd. 37; ∾ quadruplum, duplum, Quintil.; - men med Lune: ∾ animam, (at være i bundløs Gield), Ter. Phorm. 4, 3, 56; — b) absol.; ut illi quam plurimi debeant, (ere i hans Gield), Sall. Jug. 96; cf. Caes. B. C. 3, 20; — bb) pass.; quae (pecunia) mihi ex permutatione publica debetur, Cic. Fam. 3, 5; qui, quum frumentum deberetur, etc., id. Verr. 3, 32; cf. Caes. B. G. 6, 23; a publicanis debitam biennii pecuniam exigere, id. B. C. 3, 31; quid si omnino non debetur, (hvis der ingen Gield er)! Cic. Qu. Fr. 1, 2, 3; cf. Quintil. 7, 1, 21; — b) bf. subst. debitum, i, n.: det Skyldige el. Gielden; - non debita consectari, Cic. Att. 13, 23; cf. id. Qu. Fr. 1, 2, 3; — II) „overf."; A) er forbunden el. forpligtet dertil; 1) „alm."; aa) act.; a) c. acc.; - hoc tibi pro servitio debeo, Conari etc., Ter. Andr. 4, 1, 51; debes hoc munus patriae, Cic. Leg. 1, 2; si fidem debet tutor, Quintil.; (hvorfor Cic. Top. 10: si tutor fidem praestare debet); ∾ opus, Hor. Ep. 1. 1, 21; - ∾ poenas alicui, Virg. Aen. 10, 853, (skylde nogen Erstatning, være forfalden under nogens Straf); cf. Ovid. Met. 6, 538; — b) c. inf.: være forbunden el. forpligtet til at giøre noget; - num Sp. Maelium debuerunt juvare? etc., Cic. Lael. 11; cf. Hor. Ep. 1, 3, 30; - ogs. c. inf. pass., Caes. B. G. 7, 19, o. Hor. A. P. 43; cf. id. Ep. 2, 1, 37, o. Ovid. Met. 3, 137; - „poet." ogs. f. necesse est, oportet; vid. Lucr. 1, 1147, oftere; — bb) pass.; - quae (fides) omnibus debetur, etc., Qu. Fr. 1, 1, 9; quanta iis (sc. diis) gratia debeatur, id. Fin. 3, 22; omnes honores ··· quasi debitos etc., Sall. Jug. 85; cf. Hor. Od. 3, 27, 30; men extremo debita fata rogo, Prop. 1, 19, 2; — b) bf. debitum, i, n.: det Pligtskyldige, en Forpligtelse, Curt. 10, 5; — 2) „bes.": ved en Skiebne el. Naturlov at være forpligtet dertil; in pass.: at være bestemt dertil; bf. aa) act.; - Urbem et jam cerno Phrygios debere nepotes, (at de skulle anlægge den), Ovid. Met. 15, 444; cf. Lucan. 6, 530; — bb) oftere pass.; - Indigetem Aenean ··· deberi coelo, Virg. Aen. 12, 795; cf. ibd. 4, 276, o. ibd. 6, 714; - ogs. absol.: tempora Parcae Debita complerant, ibd. 9, 108; — b) bf. subst. debitum, i; - ex his duo ··· morbo naturae debitum reddiderunt, (betalte Naturen deres Gield), Nep. Reg. 1; — not.: som Ordsprog heder: debere alicui ludibrium, (ὀφλισκάνειν γέλωτά τινι): at tiene nogen til Spot; vid. Hor. Od. 1, 14, 16; — B) at være nogen forbunden derfor, at have nogen noget at takke; a) c. acc.; - vid. Cic. d. Or. 1, 26, o. id. Fam. 2, 6; cf. Nep. Ep. 3; ∾ alicui salutem, Ovid., vitam, id.; cf. id. Met. 7, 48: tibi se semper debebit etc.; — b) absol. el. ud. acc.: at være nogen forbunden; vid. Cic. Planc. 28, o. Ovid. Met 4, 76.

dē.bĭbo, ĕre, v. a.: at drikke deraf, Solin. — dēbĭlis, e, [de, habilis]: svag, vanfør, lam; I) „egenl."; a) om Personer; - ∾ senex, Cic.; men membris omnibus captus et debilis, id. Rab. perd. 7; cf. Juvenal. 10, 227; - men „poet.": amissis remis ··· debilis etc., Virg. Aen. 5, 271; - ogs. om Dyrene; claudi ac debiles equi, Liv. 21, 40; — b) om Ting, navnl. om Lemmerne; - ∾ membra metu, Ter. Ad. 4, 4, 4; ∾ manus, Ovid.; ∾ crus, Suet.; - „poet." ogs. ∾ ferrum, (sløvt el. svagt), Virg.; ∾ pennae, Ovid.; — II) „overf.": affræftet, svag og mangelfuld; a) om Personer; - eos ··· infirmos sine illo ac debiles fore, Cic. Catil. 3, 2; hac parte animi (i. e. memoria) tam debilis etc., id. Brut. 61; dirus ore, ingenio debilior, Tac. Hist. 4, 62; — b) om Begreber og Forholde; - maneam ac debilem praeturam suam futuram etc., Cic. Mil. 9; sine quibus trunca esset actio ac debilis, Quintil.; cf. Cic. Tusc. 2, 5; ∾ inscitia, Pers. 5, 99; - compar., f. ovenf.

dēbĭlĭtas, atis, f., [debilis]: Lamhed, Svaghed, Affræftelse; I) „egenl."; - ∾ linguae, Cic., membrorum, Liv., pedum, Tac.; ∾ aliqua corporis, Suet.; de debilitate, de caecitate, etc., vid. Cic. Tusc. 3, 34; ogs. in pl., id. Fin. 4, 8; — II) „fig."; ∾ animi, Cic. Fin. 1, 15; - cf. Martial. 2, 86. — dēbĭlĭtātio, onis, f., [debilito]; I) „egenl.": Lamhed; bf. Lemlæstelse, Appul.; — II) „fig.": Sløvhed, odl.; - quid debilitatio et abjectio animi tui? Cic. Pis. 36. — dēbĭlĭter, adv., [debilis]: svagt, skrøbeligen, Pacuv. ap. Non.

dēbĭlĭto, avi, atum, 1, v. a., [debilis]: lammer, affræfter, svækker; I) „egenl."; A) om Personsobjecter; - vid. Ovid. Met. 13, 112; contusi et debilitati inter saxa etc., Liv. 21, 40; lapsu debilitatus, Suet.; cf. Tac. Ann. 4, 63; — B) om Tingsobjecter, navnl. om Lemmerne; vid. Cic. Flacc. 30; - men lingua ··· debilitata malis, (af Sygdommen), Lucr. 6, 1149; cf. Nep. Ages. 5, ogs. Hor. Od. 1, 11, 15; — II) „fig."; A) om Personsobjecter; - si aestivorum timor te debilitat, (gior dig modløs), Cic. Fam. 7, 14; quosdam continet metus, quosdam debilitat, Quintil.; - oftest in partic. pass. debilitatus, 3: nedslaaen, modløs; vid. Cic. d. Or. 1, 26, ibd. 2, 47, o. id. Catil. 3, 5; men id. d. Or. 2, 33: debilitati a jure cognoscendo, (som have tabt Modet dertil); — B) om Begrebssubjecter, navnl. om Aanden el. Modet; - nec debilitari animos aut cadere etc., Cic. Lael. 7; cf. Nep. Dat. 6, o. Virg. Aen. 9, 611; multis incommodis veritas debilitata, Cic. Quint. 1; tua profectio spem meam debilitat, id. Att. 5, 4; - ogs. om Foredraget; vid. Tac. Ann. 3, 67, o. id. Orat. 39; cf. Cic. d. Or. 3, 50.

*dēbĭtio, onis, f.: Skylden el. at skylde; - similis est pecuniae debitio et gratiae, Cic. Planc. 28; torqueri debitione dotis, id. Att 14, 12; o. — dēbĭtor, oris, m.: en Skyldner el. Debitor; I) „egenl.", Cic. Off. 2, 22, Dig.; ∾ aeris, Hor. Sat. 1, 3, 86; — II) „overf."; A) ∾ voti, Martial. 9, 42; (f. und. votum);

cf. Ovid. Am. 1, 10, 46; — B) som har nogen noget at takke; ∾ animae hujus etc., id. Trist. 1, 5, 10; ∾ vitae, id.; cf. Plin. Ep. 3, 2; — df. fem. dēbĭtrix, īcis: Skyldnerinde, Dig.; — [debeo]. — dēbĭtum, i, n., o. debitus, 3, s. und. debeo.

dē.blătĕro, avi, 1, v. a.: udsladdrer, vicinis, m. acc. c. inf., Plaut. Aul. 2, 3, in. — dē.bŭcĭno, (debucc.), are, v. a.: udbasuner, aliquid, Tertull.

dē.căchinno, are, v. a.: udleer el. udspotter, aliquem, Tertull. — dĕcăchordus, 3, δεκάχορδος: tistrænget, Paul. Nol. — dĕcăcūmĭnātio, onis, f.: Toppens Afkapning el. Afstudsning; ∾ cupressi, Plin. 17, 37; af — dē.căcūmĭno, are, v. a.: afstudser el. afkapper Toppen; ∾ pampinum, ulmum, Colum. — dĕcălautĭco, are, v. a., [calautica]: borttager nogens Slør el. Hovedbedækning, Lucil. ap. Non., inc. — dĕcălŏgus, i, m., δεκάλογος: de ti Bud, Tertull. — dĕcalvo, (avi), atum, 1, v. a., [calvus]: giør skaldet, Veget., Hieron.

dĕcantātio, onis, f.: idelig Gientagelse el. Sladder; (ap. Hieron. som Oversættelse af ἀδολεσχία); af — dē.canto, avi, atum, 1, v. a.; I) oprdl. afsynger; df. A) „alm.“: foredrager syngende, navnl. paa Theatret; - ∾ ἅλωσιν Ilii etc., Suet. Ner. 38; men ∾ elegos, (om den elegiske Digter), Hor. Od. 1, 33, 3; - ogs. syngende at udraabe, el. alm. at opraabe; decantatque tribus, (raaber dem op), Lucan.; — B) „bef.“ el. „overf.“: gientager altid det samme, synger den gamle Vise; (sædv. m. Bibegr. af Kiedelighed el. Tankeløshed; s. und. cantilena); - vid. Cic. d. Or. 2, 18, o. id. Div. 1, 47; - ogs. om den idelige Gientagelse og Indøvelse; vid. Cic. d. Or. 2, 32, Hor. Ep. 1, 1, 64, o. A.; — II) ophører at synge, synger ikke mere; - sed jam decantaverant fortasse; vid. Cic. Tusc. 3, 22.

dĕcānus, i, m., [decem]: Formanden for et Antal af 10 Personer, og det navnl.; a) i Krigsstanden, Veget.; — b) i Klosteret, Hieron.; — 2) decani hed ogs. Formændene for Ligbærerne, Cod. Just.; — 3) df. ogs. „overf.“ i Astrologien, decanus: som anfører en af et Himmeltegns trende Decader, Firmic. — Dĕcăpŏlis, is, f.: Landskab i Palæstina o. Coelosyrien, (benævnt efter dets ti Stæder), Plin. 15, 4; — b) df. adj.: Dĕcăpŏlītānus, 3, regio, id. 5, 16. — dĕcaprōti, orum, m., δεκάπρωτοι, (i. e. decem primi): de ti øverste Raadsherrer i Municipierne og Colonierne, Dig.; — df. subst. dĕcaprōtia, ae, f.: deres Embede, ibd. — dĕcarno, are, v. a., [2. caro]: aftrækker Kiødet, Veget. — dĕcas, ădis, f., δεκάς: et Antal af 10, en Decade, Tertull. — dĕcastȳlus, i, m., δεκάστυλος: som har 10 Søiler, Vitruv. — dĕcaulesco, ĕre, v. n. inch., [caulis]; om Væxterne: at skyde Stilk, Plin. 9, 36.

dē.cēdo, cessi, cessum, 3, v. n.: at gaae el. drage bort el. derfra el. af Veien; - m. de, (ogs. m. ex), el. e, abl., ogs. absol.; - I) „egentl.“; A) „alm.“; - ∾ de altera parte (agri), Caes. B. G. 1, 31; ∾ in Cariam ex nostra provincia, vid. Cic. Fam. 2, 11; ∾ Italiā, vid. Sall. Jug. 28 o. 35; men ∾ pugnā, Liv., praesidio, id., de praesidio, Cic. d. Senect. 20; - ∾ suo cursu, (forvilde sig derfra), Caes. B. C. 3, 112; cf. Suet. Caes. 31; - men Plaut. Bacch. 1, 1, 74, absol.: decedamus, (vi ville gaae vor Vei el. af Veien); — B) „bef.“: 1) i Forretningssproget, og det navnl.; a) i Krigssproget: at drage bort, at afmarschere, ex his regionibus, Caes. B. G. 1, 44; ogs. absol., ibd.; ∾ de colle, id., de vallo, id.; ∾ loco superiore, Hirt.; cf. id. B. Al. 34 o. 77; — b) publicistisk; ∾ de provincia, el. provinciā, ogs. absol. decedere: efter fuldendt Embedstid at forlade Provindsen; - vid. Cic. Verr. 2, 20, o. Liv. 29, 19; - decedens ex Syria, etc., Cic.; cf. Nep. Cat. 1; ∾ provinciā, Cic. Lig. 1; cf. Liv. 39, 3; ogs. absol., Cic. Fam. 3, 6; men Sall. Jug. 36: Roman decessit etc.; - usædv. er Cic. Planc. 26 fin.: me a provincia decedere; — 2) i Omgangssproget; ∾ de via, ogs. viā, ogs. ∾ in via alicui, ogs. absol. ∾ alicui: at gaae af Veien for nogen (ifølge Agtelse, ogs. ifølge Afsky); - decedam ego illi de via, de semita, etc., Plaut. Trin. 2, 4, 80; censorem ··· via sibi decedere etc., Suet. Ner. 4: cf. id. Tib. 31; - servo currenti in via Decesse (f. decessisse) populum, Ter. Heaut. prol. 32; men Caes. B. G. 6, 13: iis omnes decedunt, (neml. af Afsky); men „poet.“: serae ··· decedere nocti, vid. Virg. Ecl. 8, 88; - per zeugma ogs. in pass.; haec honorabilia: salutari, appeti, decedi, etc., Cic. d. Senect. 18; — 3) „prægnant“ el. m. Eftertryk: at blive borte, at forgaae el. forsvinde; a) om levende Væsener: ved Døden at afgaae, at døe; - qui jam de vita decesserunt, Cic. Rab. perd. 11; pater nobis decessit etc., id. Att. 1, 6; ∾ morbo aquae intercutis, Suet., paralysi, id.; cf. Nep. Timol. 1; — b) om en Tilstand, (som Sygdom), om Elementerne, om en Stemning el. Lidenskab, odl.: at aflade el. ophøre el. tabe sig; vid. Lucr. 2, 34, o. Nep. Att 22; - decessisse aquam etc., (at Vandet var afløbet el. faldet), Liv. 30, 38; men id. 3, 55: id suis decedere opibus, (at det fragik deres Magt), etc.; cf. Ter. Ad. 5, 3, 30; - decedet jam ira haec, id. Hec. 3, 5, 55; cf. Sall. Jug. 88: postquam invidia decesserat; ogs. Liv. 33, 31, o. Tac. Ann. 15, 16; - endel. heder „poet.“, sol decedens: den nedgaaende Sol, Virg. Ecl. 2, 67, oftere; men id. Ge. 4, 466: Te, veniente die, te, decedente, canebat, (med den kommende og svindende Dag); — II) „overf.“; A) ∾ de possessione, jure, sententia, etc.: afvige derfra el. opgive, odl.; a) oftest m. de; - de suis bonis omnibus decedere, (at lade sin Eiendom i Stikken), Cic. Verr. 2, 17; cf. id. Agr. 2, 26; men tametsi etc., tamen de jure meo decedam, Cic. R. Am. 27; cf. id. Off. 2, 18; men id. Balb. 5: qui de civitate decedere, quam de sententia, maluit; men impers. pass.: qua stultitia et temeritate de officio decessum, Liv. 8, 25; — b) undert. ogs. m. blot abl.; - ∾ jure suo, Liv. 3, 33; quae (coloniae) officio decessissent, id. 27, 10; non ideo ··· Thrasea decessit sententia, Tac. Ann. 14, 49; — c) sieldn. m. ab; quum (senatus) nihil a superioribus ··· decretis decesserit, Cic. Flacc. 12; cf. Justin. 6, 3; — B) „alleg.“; a) ∾ de via, komme af fra den rette Vei, geraade paa Afveie; vid. Cic. Coel. 16; ligel. ∾ via dicendi, Quintil. 4, 5, 3; — b) ∾ alicui: vige for nogen, erkiende nogen for sin Overmand el. for Bedre, Hor. Ep. 2, 2, 213; df. „poet.“ om Ting: non decedere alteri, (ikke være ringere, ikke staae tilbage derfor), Hor. Od. 2, 6, 15; — C) endel. ogs. om en Begivenhed, odl.: at løbe af saa el. saa; - prospere decedentibus rebus, Suet. Caes. 24; — not.: decesse f. decessisse, Ter., s. ovenf.

Dĕcĕlēa, (-ia), ae, f., Δεκέλεια: en paa Grændsen af Boeotien beliggende Fæstning i Attika, Nep. Alcib. 4, Frontin.

dĕcem, num. card. indecl., δέκα: ti, el. 10, (skrives ogs. X); - ager oppositus est pignori Ob decem minas, Ter. Phorm. 4, 3, 57; fundos decem et tres etc., Cic. R. Am. 7; millia passuum decem novem, Caes. B. G. 1, 8; men decem primi el. decemprimi: = decaproti, Cic. R. Am. 9; cf. id. Verr. 2, 67; — df. decemprīmātus, us, m.: = decaprotia, Dig.; — 2) „meton.“: decem, for el. om en ubestemt Mængde; vid. Hor. Ep. 1, 18, 25, o. id. Sat. 1, 3, 12.

Dĕcember, bris, m., [decem]: den tiende Maaned af det (oprdl. fra Martius begyndende) romerske Aar; vid. Varr. L. L. 6, 4, o. Cic. Leg. 2, 21; - acceptus Geniis December, (ifølge Saturnaliernes Glæder), Ovid. Fast. 3, 58; cf. Senec. Ep. 18; ∾ canus, Martial. 1, 50, gelidus, Ovid., fumosus, id.; — b) ogs. adj.: a. d. VIII Calendas Decembres, Cic. Phil.

3, 8; Nonae ··· Decembres, Hor. Od. 3, 18, 10; Idibus Decembribus, Liv. 4, 37; ogſ. hører hertil Hor. Sat. 2, 7, 4: Age, libertate Decembri utere, (Saturnaliernes Frihed); — 2) „meton." ſtaaer December, (ſom ſluttende Aaret), ogſ. for det forløbne Aar el. for Aaret ſelv; - hic tertius December, ex quo etc., Hor. Epod. 11, 5; cf. id. Ep. 1, 20, 27: undenos ··· Decembres.

dĕcemjŭgis, is, m., [jugum], (sc. currus): tiſpændt Vogn, Suet. Ner. 24. — dĕcemmestris, e, [mensis]: af el. med ti Maaneder, annus, Censorin. — dĕcemmŏdius, 3, [modius, i]: ſom holder ti modios el. Maader (el. romerſke Skiepper), corbulae, Colum.; ogſ. absol. el. subst.: decemmodiae (sc. corbulae), id.

dĕcempĕda, ae, f., [pes]: Maaleſtang af ti Fod, Cic. Mil. 27, oftere, Suet., Hor.; deraf — dĕcempĕdātor, oris, m.: en Landmaaler, Cic. Phil. 13, 18. — dĕcemplex, ĭcis, adj., [plico]: tifold, Nep. Milt. 5; — df. dĕcemplĭcātus, 3: tifoldgiort, ſom tages tigange, verba, Varr. — dĕcemprimatus, us, m., o. decemprimi, orum, m., ſ. und. decem. — dĕcemrēmis, e, [remus]: med ti Rader Rorsbænke, tiradaaret, navis, Plin. 7, 57. — dĕcemscalmus, 3, [scalmus, i]: ſom har ti scalmos el. Aaretræer; ∾ tribus actuariolis, Cic. Att. 16, 3.

decemvir, i, ſ. und. decemviri. — dĕcemvĭrālis, e, [decemviri]: hørende til el. benævnt efter Decemvirerne; - ∾ leges, (i. e. leges XII Tabularum), Liv. 3, 57; ∾ potestas, ibd. 55, o. Tac. Ann. 1, 1; - ex decemvirali collegio (sacerdotes), Cic. Verr. 4, 49; - ∾ pecunia, (med Henſyn paa decemviri agris dividundis), Cic. Agr. 1, 5; — df. adv.: dĕcemvĭrālĭter: paa Decemvirernes Viis el. Maade, Sidon. — dĕcemvĭrātus, us, m., [decemviri]: Timændsværdigheden el. Decemviratet, Liv. 3, 36, oftere, Cic. Agr. 2, 22, Quintil., o. A.

dĕcemvĭri, orum, m., [decem, vir]: Timændene el. Decemvirerne, ſom Benævnelſe paa forſkiellige romerſke Øvrighedscollegier, hvoraf her mærkes: 1) decemviri legibus scribendis, der (a. u. c. 303 o. 304) forfattede de tolv Tavlers Love; vid. Liv. 3, 32 flgd., o. Cic. d. Rep. 2, 36 flgd.; ogſ. in sing., Cic. l. c., o. Liv. 3, 33, oftere; — 2) decemviri stlitibus (litibus) judicandis: en beſtandig Domſtol, der paa Prætors Vegne paakiendte viſſe Privatſager, Dig.; - ſ. ogſ. Cic. Orat. 46, id. Caecin. 33, ogſ. Suet. Aug. 36; — 3) decemviri agris dividundis, Cic. Agr. 1, 6, flgd., o. ibd. 2, 7, flgd.; ſ. ogſ. Liv. 31, 4 o. 42; — 4) decemviri sacris faciundis: et Præſtecollegium, hvis Medlemmers Antal under Keiſerne foregedes indtil femten; vid. Liv. 10, 8, ogſ. id. 25, 12, o. A.

*dĕcennālis, e: = flgd., bellum, Amm.; o. — dĕcennis, e: tiaarig, bellum, Quintil., obsidio (Vejorum), Flor.; neque decennibus majores (equae), Plin. 8, 69, — b) ogſ. subst. decennia, (ogſ. decennalia, Inscr.), sc. solemnia, (en under Keiſerne hvert tiende Aar afholdt Høitid), Trebell. Gallien. 5; — [decem, annus]. — dĕcennium, i, n., [decennis]: Tidsrum af ti Aar, Appul.

†dĕcens, tis: partic. o. adj. af decet.; df. — dĕcenter, adv.: passende, ſømmeligen, anſtændigen; vid. Quintil. 11, 3, 80; ∾ moesta, Ovid.; ∾ lacrimare, id.; cf. Hor. A. P. 92; - compar., id. Ep. 2, 2, 216; superl., Cic. Caecin. 26; o. — dĕcentia, ae, f.: Passelighed, Sømmelighed; - colorum et figurarum ··· ut ita dicam decentiam etc., Cic. N. D. 2, 58.

*dĕceptio, onis, f.: Skuffelſe, Bedrageri, Augustin.; o. — dĕceptor, oris, m.: en Bedrager; ∾ domini, (Myrtilus), Senec. Thyest. 140; — df. adj.: dĕceptōrius, 3, ſkuffende, bedrageriſk, Augustin.; o. — fem. dĕceptrix, icis: Bedrageriſke, Lactant.; — [decipio]. — 1. dēceptus, 3: partic. af decipio. — 2. decĕptus, us, m., [decipio]: = deceptio, Tertull.

dĕcēris, is, f., δεκήρης (sc. ναῦς): et med ti Rader Rorsbænke forſynet Skib, en Tiaarer; ∾ Liburnicas etc., Suet. Calig. 37, inc. — dĕcermĭna, um, n., [decerpo]: Affald af Træer, Fest.; df. „overf.": Udſtud i ſit Slags; ∾ fortunae, (Tiggerpak), Appul.

dē.cerno, crēvi, crētum, 3, (ofte ogſ. syncop. decreram etc., decrerim etc., decresse), v. a. o. n.; I) „alm.": afgiør eller beſtemmer noget, (navnl. det Omtviſtede el. Tvivlſomme); df. A) retligen at afgiøre, at dømme el. beſlutte; ogſ. at give ſin Stemme i en Sag, at ſtemme deri el. derover; - c. acc., el. med Objects- el. Relativſætning, el. m. de, oſv., el. absol.; - (Verres praetor) alias inter alios contrarium sine ulla religione decernebat, ac proximis paullo ante decreverat, Cic. Verr. 1, 46; quum senatus triumphum Africano decrevisset, id.; - ogſ. om en enkelt Senator, id. Fam. 15, 4; cf. Sall. Catil. 50; - quando id bellum senatus decrevisset ··· populus jussisset? Liv. 41, 7; cf. Caes. B. C. 1, 6; ogſ. impers. ibd. 5: et de imperio Caesaris et de amplissimis viris gravissime acerbissimeque decernitur; men Cic. Att. 16, 6, C.: consules de consilii sententia secundum Buthrotios decreverunt; cf. ibd. 4, 2: quum pontifices decressent ita: si etc.; ogſ. m. flgd. ut, id. Verr. 2, 67, o. id. Fam. 1, 1; — 2) „overf." fra Forretningsſproget: at afgiøre el. beſtemme el. bedømme; ogſ. at troe el. mene; - decernere, utra pars etc., Caes. B. C. 1, 35; cf. Liv. 10, 19; men id. 5, 55: rem dubiam decrevit vox opportune emissa; cf. id. 25, 41; - in quo omnia mea posita esse decrevi, Cic. Fam. 2, 6; cf. Ter. Heaut. 1, 1, 95; men id. Hec. 2, 1, 15: illum decrevimus dignum ··· cui etc.; — B) i Krigsſproget: kæmpende at afgiøre; df. (ligeſom cernere o. certare): at kæmpe el. affæmpe el. udkæmpe; quod (proelium) ··· jam decretum arbitrabar fore, Cic. Fam. 10, 10; cf. Liv. 28, 14; ∾ armis, Cic. Att. 7, 3, ferro, Virg.; men id. Ge. 3, 20, om Kamplegene: ∾ cursibus et crudo caestu; - ∾ acie, (levere et Slag), Liv., Nep.; ∾ classe, id. Hann. 10; cf. id. Eum. 9; - men absol.: decernendi potestatem facere alicui, (tilbyde nogen et Slag), Caes.; cf. Liv. 21. 41; — 2) „overf." fra Krigen paa anden Strid; - decernite criminibus, mox ferro decreturi, Liv. 40, 8; - navnl. ogſ. om en Retsſtrid; uno judicio de omnibus fortunis decernere, Cic. Quint. 2; men id. d. Or. 2, 49: me ··· pro mea omni fama fortunisque decernere; men id, Att. 10, 9: utinam meo solo capite decernerem, (at jeg kæmpede alene for min egen Velfærd); — II) med Henſyn paa en ſubjectiv Virkſomhed beder decernere c. inf.: beſlutte at giøre noget, beſlutte ſig dertil; vid. Caes. B. G. 4, 17, o. Ter. Andr. 1, 13, 14, oftere; - certum atque decretum est, non dare signum, Liv. 2, 45; men Sall. Catil. 4: reliquam aetatem a rep. procul habendam decrevi; — III) hertil hører endnu af partic. decretus, 3, neutr. subst. decretum, i; A) Afgiørelſe, Kiendelſe, Beſlutning, navnl. af Senatet, el. af Retten, el. af en anden Øvrighed; - vid. Caes. B. C. 3, 21, o. Cic. Verr. 2, 48; men ∾ decurionum, vid. id. R. Am. 9; - ogſ. de Retslærdes Svar el. Kiendelſer, id. Mur. 13; — B) „overf." i Philoſophien, ſom Overſættelſe af Grækernes δόγμα: Læreſætning, Princip; vid. Cic. Acad. 2, 9: quum decretum proditur, etc.; cf. Senec. Ep. 94 o. 95.

dēcerpo, psi, ptum, 3, v. a., [carpo]: afplukker, aftager ved at plukke; udriver el. losriver derfra; I) „egenl."; - ∾ acina de uvis, Cato; novos decerpere flores, Lucr.; cf. Hor. Od. 1, 7, 7; ∾ arbore pomum, Ovid.; cf. Virg. Aen. 6, 141; - ∾ florem pollice, Ovid., aurea poma manu, id.; men absol. om Bierne, Plin. 21, 31; men Quintil. 12, 10, 79, „alleg.": quae tamen, nisi quotidie decerpantur, arescunt; — II) „overf."; A) „alm.": tager deraf, affondrer derfra; -

humanus animus decerptus ex mente divina, Cic. Tusc. 5, 13; cf. id. d. Or. 2, 56; — B) „bef." ogf.; a) tager og nyder deraf; vid. Hor. Sat. 1, 2, 79, o. Pers. 5, 43; — b) forstyrrer el. fordærver; quae (invidia) spes tantas decerpat, Quintil. 6, prooem.

dēcertātio, onis, f.: den afgiørende Kamp, harum rerum omnium etc., Cic. Phil. 9, 21; af — dē.certo, avi, atum, 1, v. n. (o. a.): bestaaer den afgiørende Kamp; men ofte ogf. (ligesom certo): kæmper el. strider; A) i Krigssproget; - m. o. ud. abl. proelio el. pugna; ligel. m. o. ud. cum aliquo el. inter se, odl.; vid. Cic. Prov. Cons. 13, o. Caes. B. C. 3, 19; - ∾ ferro in ultima, Ovid. Met. 14, 80l; ∾ manu, vid. Cic. Off. 1, 23; - si etc., iterum paratum esse decertare, Caes. B. G. 1, 44; cf. id. B. C. 3, 78; - ogf. impers.; vid. Cic. Lael. 8; — b) sildo. „poet." ogf. (ligesom certo), som v. a.: giennemkæmper el. udkæmper; - alternaque regna profanis Decertata odiis, Stat. Theb. 1, 2; decertati labores, Claudian.; — B) udenfor Krigssproget; - sed erat non jure ··· decertandum, etc., Cic. Planc. 36; an decertare mecum voluit contentione dicendi? id. Phil. 2, 1; decertare inter se etc., id. Fin. 5, 2; quum sint duo genera decertandi, unum etc., id. Off. 1, 11; — b) „poet." ogf. om Stormene, o. c. dat.; vid. Hor. Od. 1, 3. 13. — dēcervīcātus, 4, [cervix]: halshugget, Sidon.

dēcessio, onis, f., [decedo]; I) „egenl.": Bortgang el. Afgang, (opp. accessio); A) „alm."; - de tua mansione aut decessione etc., Cic. Fam. 4, 4; — B) „bef.": en Øvrighedspersons Afreise fra den af ham forvaltede Provinds; - vid. Cic. Pis. 36, o. id. Att. 6, 5; — II) „overf.": Aftagen, Henfvinden, Formindskelse; utrum accessionem decumae ··· an decessionem de summa fecerit, etc., vid. Cic. Rab. Post. 11; cf. id. Univ. 6; ∾ (febrium, opp. accessio), Cels.; — b) „teknisk": ∾ verborum, Gell. 13, 29, Ordenes Overgang fra den oprindelige til en afledet Bemærkelse.

*dēcessor, ōris, m.: den Bortreisende; navnl. den Embedsmand, der efter fuldendt Embedstid forlader Provindsen; df. sædv. Forgænger; - successori decessor invidet, Cic. frgm. Or. p. Scaur.; cf. Tac. Agric. 7; o. — dēcessus, us, m., ligesom decessio: Bortgaaen el. Bortgang el. Afgang, (opp. accessus); I) „egenl."; A) „alm."; - post Dionysii decessum, (efter hans Flugt) etc., Nep. Timol. 2; — B) „bef.": en Øvrighedspersons Afreise fra Provindsen; vid. Cic. Phil. 2, 38; — II) „overf.": Aftagen el. Henfvinden el. Ophøren; - decessum aestus excipere, (benytte Ebben), Caes. B. G. 3; ∾ Nili, (dens Fald), Plin.; ∾ febris, Cels.; — b) df. ogf. den dødelige Afgang el. Døden, Cic. Lael. 3.

dĕcet, cŭit, 2, v. impers.; [beſl. m. δείκω, δείκνυμι: viser el. udmærker]; (ligesom πρέπει): det sømmer sig el. anstaaer, det stikker sig el. passer sig; - decere, quasi aptum esse etc., vid. Cic. Orat. 22; cf. id. d. Or. 3, 55; - c. nomin. el. infin rei; men c. acc. pers., sield. c. dat. pers.; undert. ogf. absol.; A) c. nomin. rei; a) c. acc. pers.; - id maxime quemque decet, quod est cujusque maxime suum, Cic. Off. 1, 31; cf. Hor. Ep. 1, 18, 30, o. Tibull. 1, 4, 38; - ogf. in pl.; nec velle experiri, quam se aliena deceant, Cic. l. c.; cf. Hor. Ep. 1, 14, 32; — b) ud. acc. pers.; - quid deceat, videre, Cic. Orat. 21; cf. id. Off. 1, 34; - ogf. in pl.; quum etc., pene omnia decent, Quintil. 11, 3, 147; — c) c. dat.; istuc facinus··· nostro generi non decet, Plaut. Amph. 2, 2, 188; — B) c. infin.; a) c. acc. pers.; vid. Cic. Tusc. 4, 25; ligel. hanc maculam nos effugere decet, Ter. Ad. 5, 8, 31; — b) ud. acc pers.; injusta ab justis impetrare, non decet, Plaut.; cf. Hor. Ep. 1, 17, 2, id. Od. 1, 4, 9, o. Cic. Div. 1, 20; ogf. c. inf. pass., vid. Quintil. 12, 6, 3; — c) c. dat.; decet enim tantae majestati eas servare leges, quibus etc., Dig.; — C) absol.; a) c. acc. pers.; vid. Ter. Eun. 4, 7, 41; ligel. facis, ut te decet, id.; cf. Quintil. 9, 4, 15; — b) ud. acc.; fecisti, ut decuerat, Ter. Hec. 4, 4, 66; cf. Cic. Phil. 6, 1, o. Virg. Aen. 12, 153; — c) c. dat.; imo hercle ita nobis decet, Ter. Ad. 5, 8, 5; — II) partic. dĕcens, tis, ogf. som adj.: anstændig, passende, sømmelig; A) „egenl."; a) o. om Dragten, om Lemmernes Bevægelse el. Gesticulationen; - ∾ amictus, Ovid.; compar.: ∾ amictus, Quintil.; superl.: ∾ sinus togae, id.; - ∾ motus corporis, id. 11, 3, 29; cf. Hor. Od. 4, 13, 17; — b) bef. ogf. om Legemets og Lemmernes harmoniske Dannelse el. Gestalt: regelmæssig, tækkelig, yndig; - ∾ forma, Ovid.; facies, id.; habitus decentior, quam sublimior, Tac. Agric. 44; - ogf. om Personer; vid. Suet. Dom. 18; - „poet." ogf. om Gudinderne; ∾ Venus, Hor.; ∾ Gratiae, id.; cf. Ovid. Her. 5, 35; — B) „fig.": anstændig, sædelig; quid verum atque decens, Hor. Ep. 1, 1, 11; decentius erit, servare pudorem, Quintil. 11, 1, 79.

Decianus, f. und. Decius. — 1. dēcĭdo, cĭdi, 3, v. n., [cado]: at falde ned el. af, at falde ned derfra el. derned; I) „egenl."; A) „alm."; - vid. Ter. Phorm. 4, 4, 27, o. Cic. d. Senect. 19; ∾ equo, Caes., ex equo (in terram), Nep., ab equo in arva, Ovid. Ib. 259; - ∾ graviore casu, (falde tungere), Hor. Od. 2, 10, 11; - ligel. absol.: decidunt comae, ibd. 4, 10, 3; - ∾ in terram, Ovid.; cf. Hor. A. P. 458; ∾ in casses, Ovid. A. A. 2, 2; ∾ in turbam praedonum, Hor. Sat. 1, 2, 42; ∾ ad pedes tunica, Suet. Aug. 94; — B) „bef.": at falde el. synke el. segne ned, navnl. som døende; df. at døe, at afgaae ved Døden, (men oftest „poet."); - Nos ubi decidimus, quo etc., Hor. Od. 4, 7, 16; cf. id. Ep. 2, 1, 36; — II) „overf."; quanta de spe decidi! ogf. quanta spe decidi! Ter.; men ∾ a spe societatis alicujus, Liv. 37, 26; - men „alleg.": quia deciderat ex astris, (om Pompejus, der havde tabt Folkets Gunst), Cic. Att. 2, 21; ligel. „alleg.": an toto pectore deciderim, (om jeg er ganske udslettet af dit Inderste), Tibull. 3, 1, 20; f. ogf. Suet. Claud. 9, o. Tac. Ann. 3, 59; - men lignelsesvis: ficta omnia celeriter, tamquam flosculi, decidunt, Cic. Off. 2, 12; men amicorum perfidia decidi, Nep. Eum. 11.

2. dēcīdo, cīdi, cīsum, 3, v. a., [caedo]: afskærer, afhugger; I) „egenl.", ligesom d. hyppigere abscido; - ∾ taleas, Cato, malleolum, Plin.; ∾ collum, Plaut., caput, Curt., aures, Tac.; men Hor. Ep. 2, 2, 50, „alleg.": decisis ··· pennis, (med stækkede Vinger); — b) i d. sild. Retssprog; ∾ aliquem verberibus (afprygle), Dig.; — II) „overf.": afgiør el. bringer til Ende, bliver enig med nogen derom, (cf. secare el. dirimere lites el. res); oftest i Retssproget; a) c. acc.; - quibus rebus actis atque decisis, Cic. Verr. 5, 45; cf. Hor. Ep. 1, 7, 59, o. Cic. Quint. 4; men id. R. Com. 11: magno tu tuam dimidiam partem decidisti, (har vurderet den høit); - cetera propriis decisa verbis, (er udtrykt med tydelige Ord), Quintil. 8, 6, 47; — b) m. praepp.; ∾ cum accusatore, (træffe en Accord med ham), Cic. Verr. 2, 32; cf. id. R. Am. 29; men id. Quint. 5: ∾ de rebus rationibusque societatis; cf. id. R. Com. 13: ∾ cum aliquo pro societate; — c) absol.; cur igitur decidit, etc., ibd. 12; cf. id. Verr. 3, 48.

1. dēcĭdŭus, 3, [1. decido]: som falder af, affaldende el affældig, folia, Plin.; men ignes decidui ad terras, (Lynilden), id.; ∾ sidera, (Stierneskud), id.; men ∾ cornua cervis, id. 11. 45. — 2. dēcīdŭus, 3, [caeduus, caedo], afhuggen, folia populnea quernaque etc., vid. Plin. 16, 8.

dĕcies, (deciens), adv. num., [decem]: tigange; ∾ anno parĕre, (om Qvinde), Plin.; cf. Ovid. Fast. 2, 175; - oftest om Pengesummer; Dionem HS. decies centena millia numerasse (1 Million Sestertser), Cic. Verr. 1, 10; - men sædvl. staaer derfor absol. decies; HS. decies et octingenta millia, 1800,000 Sestertser),

ibd. 1, 39; ligel. usque ad decies aeris etc., Liv. 24, 11; cf. id. 45, 4; — 2) „meton." om et ubestemt hoit Tal; - equidem decies dixi, Plaut.; cf. Hor. A. P. 294 o. 365, Juvenal. 13, 136, o. A.

dĕcĭma, ae, f., f. und. decimus. — dĕcĭmānus, oftere decŭmānus, 3, [decimus]; I) „egenl.": hørende til den Tiende el. til en Tiendedel; bf. A) hørende til en Tiende (som Afgift), ager, (hvoraf der betales Tiende), Cic. Verr. 3, 6, frumentum, Tiendekornet, ibd. 3, 5; — b) bf. subst.: decumanus, i, m.: en Tiendeforpagter, ibd. 2, 13, oftere; - fem. decumana, ae, ibd. 3, 33; men ∾ mulier, ibd. 34; — B) hørende til d. tiende Legion, miles, Auct. B. Afr. 16; ogf. absol. decumani, orum, Tac. Hist. 5, 20, o. Suet. Caes. 70; — b) ∾ porta (castrorum), ligeoverfor den imod Fienden vendte porta praetoria, Caes. B. G. 2, 24, oftere, Liv. 3, 5, oftere, (hvorved den tiende Cohort af hver Legion havde sin Station), Veget.; — C) ∾ limes, hos Landmaalerne: Grændseelinie, som drages fra Øst imod Vest, (opp. cardo), Colum., Plin. 17, 35; — II) „meton.": meget stor, umaadelig, uhyre, acipenser, Lucil. ap. Cic. Fin. 2, 8; f. ogf. Fest. s. v. Decumana, p. 51; f. ogf. und. decem, decies, etc.

dĕcĭmātio, onis f.: Udtagelse ved Lodkastning af hver tiende Mand til Afstraffelse, Capitolin. Macrin. 12; — af dĕcĭmo, el. decumo, avi, atum, 1, v. a., decimerer, d. e. udtager ved Lodkastning hver tiende Mand til at lide Dødsstraf; vid. Suet. Aug. 24, o. id. Galb. 12; (f. ogf. Liv. 2, 59).

dĕcĭmus, (dĕcŭmus), 3, [decem]: den tiende; decimo post mense, Plaut.; men Septuma post decumam, (dies: den 17de Dag), Virg. Ge. 1, 284; cum sola decima legione etc., Caes. B. G. 1, 40; — b) neutr. decimum som adv., (ligesom tertium, quartum, etc.): den tiende Gang, Liv. 6, 40; — B) subst. decuma, ae, f., (sc. pars), den tiende Del: en Tiende; a) som Offer; - majores solitos Herculi decimam vovere, Varr. ap. Macrob.; - ogf. m. pars, Liv. 5, 21; ogf. in pl., Justin. 20, 3; — b) som offenlig Gave til Folket; - vid. Cic. Off. 2, 17; — c) Korntiende som Afgift af de offenlige Jorder i Provindserne, Cic. Verr. 3, 9; oftest in pl., ibd. 3, 39, flgd.; — d) som Arvelod o. in pl., Quintil. 8, 5, 19; — II) „meton.", (ligesom decem o. decies, neml. finitum pro infinito): stor el. uhyre, (men alene poet."); f. und. decumanus, o. Ovid. Met. 11, 530; — III) som nom. pr.; A) Decimus, i, m.: romersk Fornavn; saal. Decimus Brutus, (fædv. D. Brutus); f. ogf. Varr. L. L. 9, 38; — B) Decima, ae, f.: den de betimelige Fødsler forestaaende Gudinde, Varr. ap. Non., Tert.

dēcĭnĕrātus, 3, [cinis]: aldeles forvandlet til Aske, Tertull. — dē.cĭnĕresco, ĕre, v. n.: aldeles at blive til Aske, Tertull.

dēcĭpio, cēpi, ceptum, 3, v. a., [capio]; oprdl.: optager el. opfanger; hvf. „alleg.": ita decipiemus fovea lenonem, Plaut. Poen. 1, 1, 59; cf. id. Rud. 4, 7, 9: si etc., Decipitur in transenna avaritia sua; - bf. fædv. „overf.": bedaarer, skuffer, fører bag Lyset; A) m. Personsobjecter; - vid. Cic. R. Am. 40; cf. Caes. B. G. 1, 14: sed eo deceptum, quod etc.; f. ogf. id. B. C. 1, 85; men deceptus cupidine falso, Hor., specie recti, id.; men id. Od. 2, 13, 38, m. græsk Construction: Dulci laborum decipitur sono, (glemmer sine Lidelser); - ogf. absol.; Victima deceptus decipientis ero, Ovid. Am. 3, 3, 22; — B) m. Tings- o. Begrebsobjecter; - ∾ oculos, Ovid., custodiam pastoris, Colum.; ∾ diem, (umærkeligen at faae Ende derpaa), Ovid. Trist. 4, 10, 114; - quo opinio decipitur, Quintil.; cf. Cic. d. Or. 2, 71; men decipit judicium error, Ovid.; cf. Liv. 8, 7; men Plin. 16, 44: sic jubent acer decipi, (skuffende at efterlignes); — b) ogf. absol.; ab tergo et super caput decepere insidiae, Liv. 22, 4; bf. — dēcĭpŭla, ae, f., Sidon., o. dēcĭpŭlum, i, n., Appul.: Fælde el. Snare; men alene „overf.", o. for- o. efterel.; - gener. inc. er nulla decipula tam insidiosa, Laev. ap. Fronton.

dē.circĭno, are, v. a.: at afcirkle el. afrunde, arcum, Manil. — dēcīsio, onis, f., [2. decido]: Afskærelse; bf. Aftagelse, Formindskelse, (som Dagslysets), Appul.; — 2) oftere „overf.": Afgiørelse, Udjevnelse, Forlig, Cic. Caecin. 36, o. id. R. Com. 13, oftere. — — dēcīsus, 3: partic. af 2. decido.

Dĕcĭus, i, m, o. Decia, ae, f.: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf her mærkes: P. Decius Mus, Fader og Søn, der begge opoffrede sig for Fædrenelandet, den første i Latinerkrigen, (a. u. c. 414), den anden i Samniterkrigen, (a. u. c. 459); vid. Liv. 9, 8, o. id. 10, 28; f. ogf. Flor. 1, 14 o. 17, o. Cic. Off. 2, 4, oftere, navnl. ogf. id. Tusc. 1, 37, (hvorefter ogf. Sønnesønnen paa samme Maade opoffrede sig i Krigen imod Pyrrhus); — bf. Decianus, 3, exercitus, Liv. 10, 31.

dēclāmātio, onis, f., [declamo]: Øvelse i det oratoriske Foredrag, Taleøvelse, Declamation; - quum sit declamatio forensium actionum meditatio etc., Quintil. 4, 2, 29; cf. Cic. Fam. 16, 21; — b) „meton." (abstr. pr. concr.): det til Taleøvelse valgte Thema el. Emne, (causa), Quintil. 1, 2, 13, oftere; - „poet." ogf. en Person el. Original, der tiener til et sligt Thema; Ut pueris placeas et declamatio fias, Juven. 10, 167; — 2) undert. ogf. dadlende: løs el. uvedkommende Snak; vid. Cic. Planc. 19; ogf. en ubetimelig Klage el. Beklagelse; vid. id. Mur. 21; — bf. demin. dēclāmātiuncŭla, ae, f.; liden Declamation el. Øvelsestale, super Alexandro, Gell. 6, 8.

dēclāmātor, oris, m., [declamo]: som øver sig i Foredraget, som holder Øvelsestaler, (opp. orator), Quintil. 10, 2, 21, Cic. Orat. 15, ogf. id. Planc. 34; bf. — dēclāmātōrĭus, 3: hørende til en Declamator el. til hans Øvelse, Cic. d. Or. 1, 16; ∾ genus dicendi, id., Quintil. — dēclāmĭto, avi, atum, 1, v. n. o. a., intens. af declamo: ideligen el. ivrigen at øve sig i Foredraget; a) absol.; vid. Cic. Brut. 90; cf. id. d. Or. 1, 59; — b) c. acc.: ut enim antea declamitabam causas, id. Tusc. 1, 4; — 2) heftigen el. larmende at tale hen i Veiret; de me ··· declamitavit etc., id. Phil. 5, 7.

dē.clāmo, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) „alm.": foredrager til Øvelse, øver mig i at foredrage, declamerer; A) in neutr.; vid. Cic. Fin. 5, 2; cf. Quintil. 2, 5, 16; - ogf. impers., id. 9, 2, 81; — B) in act.; suasorias declamantibus etc., id. 3, 8, 61; — II) „bes.": dadlende el. larmende el. skrigende at fremføre uvedkommende Ting; - vid. Cic. Verr. 4, 66, o. id. R. Am. 29; — b) udenfor Foredragets Sphære; - Quis, nisi mentis inops, tenerae declamet amicae, Ovid. A. A. 1, 465.

*dēclārātio, onis, f.: Forklaring el. tydeligt Udtryk deraf; - liber iste ··· quantam habet declarationem animi tui! Cic. Fam. 15, 21; cf. ibd. 10, 5; — dēclārātīvus, 3: forklarende, hørende til en Forklaring, pars, Appul.; bf. — declarative, adv., Capell.; o. — dēclārātor, oris, m.: som offenligen bekiendtgiør noget, Plin. Pan. 92; — [flgd.].

dē.clāro, avi, atum, 1, v. a., I) „egenl.": forklarer el. viser tydeligen, giør tydelig el. synlig, aabenbarer; vid. Cic. N. D. 2, 2; men ducis nave declarata suis etc., Nep. Hann. 11; — b) navnl. ogf. publicistisk: at bekiendtgiøre Navnet paa den i Folkeforsamlingen valgte Consul el. anden Øvrigsperson; - ejusdem hominis voce et declaratus consul et defensus, Cic. Mur. 1; cf. ibd. 2, ogf. Sall. Catil. 24, Liv. 9, 40, o. id. 1, 18; ligel. per omnes tribus declaratur tribunus militum), Sall. Jug. 63; ogf. udraaber som Seiervinder; vid. Virg. Aen. 5, 245; — II) „fig.": aandigen at forklare el. til-

kiendegive, at erklære el. vise el. aabenbare; – a) c. acc.; vid. Cic. Fam. 5, 13, o. id. Fin. 2, 4; cf. id. d. Or. 3, 13; – volatibus avium et cantibus declarari res futuras, id. Div. 1, 1; cf. id. N. D. 2, 65; — b) med en Objects- el. Relativsætning; – ubi etc., catum hominem Eum esse declaramus, Plaut. Pseud. 2, 3, 16; cf. Cic. Orat. 62, o. Sall. Jug. 24; quae (consuetudo), cujusque ingenium ut sit, declarat maxime, Ter. Heaut. 2, 3, 43; cf. Caes. B. G. 1, 50; — c) absol.; ut ratio declarat eorum, quid etc., Lucr. 5, 693; cf. Cic. Mil. 5: declarant hujus ··· conciones, etc.

dēclīnātio, onis. f., [declino]; I) „egenl.": Afboining derfra; ogs. skraalig Boining el. Retning; A) „alm."; – parva quadam declinatione etc., vid. Cic. Catil. 1, 6; cf. id. Fin. 1, 6; — B) „bes." ligesom κλίμα: Jordens Boining imod Polerne; df. Egn el. Strog el. Climat; – declinationum mundi non ignarus, Colum. 1, prooem.; cf. id. 1, 6; — II) „fig.": A) „ment.": Utilboielighed, Afsky; – quae declinatio (sc. a malis) si cum ratione fiet, cautio appellatur, Cic. Tusc. 4, 6; (opp. appetitio, id. N. D. 3, 13); men ∾ laboris, periculi, (naar man søger at befrie sig derfra), id. Cluent. 53; ogs. in pl., Gell. 11, 1; — B) „technisk" el. som Kunstudtryk; 1) i Rhetoriken: Afboining el. Udskeielse; – ∾ brevis a proposito etc., Cic. d. Or. 3, 54; — 2) i Grammatiken: Ordenes Boining el. Forandring, og det navnl.; a) hos de Ældre, som Indbegreb af Ordets samtlige Forandringer; vid. Varr. L. L. 8, 2, o. Cic. d. Or. 3, 54; df. ogs. om d. egenl. Declination, Quintil. 1, 4, 29; oftere om Conjugationen, id. 1, 4, 13, om Derivationen, id. 8, 3, 32; — b) sild.: Nomernes Boining ved Casus, el. d. egenl. Declination, (i Modsætn. af Conjugation, Comparation, Derivation, etc.), Donat.

*dēclīnātus, us, m.: Biform af frgd.; ligesom Bortvendelse el. at vende sig derfra; df. 1) „ment.": naturlig Utilboielighed el. Afsky; – vid. Cic. Fin. 5, 7, 17, inc., vid. Madv.; — 2) „technisk": Ordenes Boining el. Forandring, Varr.; o. — dēclīnis, e: som vender sig el. er vendt bort derfra, bortvendt el. fravendt; – ∾ juga, Stat.; ∾ undae, Lucan.; — [af flgd.].

dēclīno, avi, atum, 1, v. a. o. n., [κλίνω, i. e. flecto, boier]; I) oprdl.: boier el. vender af fra den lige el. rette Vei el. til en Side; df. A) „egenl."; a) act.: boier el. vender derfra; – Ego modo declinavi paullum me extra viam, Plaut.; cf. Lucr. 2, 250, o. Liv. 1, 28; men id. 36, 23: ∾ laqueo exceptos ictus; men „poet.": nec dulci declinat lumina somno, (lukker dem ikke til at sove), Virg. Aen. 4, 185; — b) neutr., (navnl. ofte hos Cic.); ad dexteram de via declinavi, uti etc., id. Fin. 5, 2; cf. id. Att. 14, 17: eum a Capua declinaturum; dog ogs. Liv. 38, 20: obliquo monte (eum) ad se declinare; – navnl. ogs. om Atomerne, vid. Cic. Fin. 1, 6; cf. id. Fat. 9; — B) „overf." (o. „ment."); 1) „alm."; a) act.; quaedam verborum figurae paullum figuris sententiarum declinantur, Quintil. 9, 3, 88; fortunam in temeritatem declinando etc., Sall. frgm. ap. Non.; neque spe, neque metu declinatus animus, quo minus etc., Quintil.; declinata jam aetate, id.; — b) neutr.; ∾ de via („alleg."), Cic. Lael. 17, de statu suo, id., a religione officii, id.; men ∾ a malis, id. Tusc. 4, 6, (opp. appetere bona); – ∾ a recto itinere, (om Foredraget), Quintil.; cf. Cic. d. Or. 2, 38; men erotisk: ∾ in aliquam, (forelske sig deri), Hor. Od. 1, 33, 7; – endel. absol.: declinasse me paullum, (at jeg traf mig lidt til Side, „alleg."), Cic. Sest. 31; — 2) „bes." o. „technisk"; a) i den ældre Grammatik: at boie el. forandre Ordets Endelse (ved Declination el. Conjugation, osv.), Varr. L. L. 8, 2, o. Quintil.; — b) sild.: at boie et Nomen igiennem dets Casus, at declinere, Charis., o. A.; — II) ∾ aliquid: ligesom at boie af derfor, ved en Vending at undgaae noget; df. „overf." (o. „ment."): undviger el. undgaaer, søger at undgaae, skyer; – vid. Cic. Att. 8, 11, D, o. id. N. D. 3, 13; cf. id. Off. 1, 4; ∾ invidiam, Tac.; cf. id. Ann. 13, 4; ogs. Suet. Caes. 4; men „alleg." om Foredraget: nec satis recte declinat impetum (oratio), nisi etc., Cic. Orat. 68.

dēclīvis, e, (pl. heterocl. decliva f. declivia, s. nedenf.), [clivus]: som boier sig nedad, skraa el. skraalig; – vid. Caes. B. G. 2, 18, o. ibd. 4, 33; men ∾ latitudo, quem locum etc., Sall. Jug. 17; ∾ Olympus, Ovid.; ∾ flumina, id.; men id. Met. 2, 206: per decliva viasque (f. declivia); – ligel. absol.; per declive receptus, Caes.; cf. id. B. G. 7, 88: haec declivia et devexa, etc.; — b) ogs. „alleg." o. „overf."; per iter declive senectae etc., Ovid. Met. 15, 227; men mulier aetate declivis, Plin. Ep. 8, 18; df. — dēclīvitas, atis, f.: Skraaning, skraa el. heldende Beliggenhed, Caes. B. G. 7, 85.

*dēcoctio, onis, f.; I) „egenl.": Afkogning, lentisci, Coel. Aur.; — b) ogs. „meton.": det Afkogte, et Decoct, Appul.; — II) „overf.": Fordærvelse, Forlis, Cod. Just.; — dēcoctor, oris, m.: som har afkogt; df. „overf.": der har tilsat eget el. andres Gods, en Fallent el. Opbudsmand; – vid. Cic. Phil. 2, 18, o. id. Catil. 2, 3; ∾ pecuniae publicae, Cod. Just.; — [decoquo]. — decoctum, i, n., o. 1. decoctus, 3, s. und. decoquo. — 2. decoctus, us, m., [decoquo]: = decoctio, Plin. 37, 71.

dēcollo, avi, atum, 1, v. a., [collum]; I) „egenl." tager af Halsen, (forel.); – in tuo collo est; decolles, cave, Caecil. ap. Non.; — b) df. „overf.": berøver; quibus fructibus me decollavi, Lucil. ap. Diomed.; — II) sædv.: halshugger; ∾ homines, Senec.; ogs. absol.; miles decollandi artifex, Suet. Calig. 32. — dēcōlo, avi, 1, v. n., [colum]; oprdl.: at sie el. løbe derigiennem; df. „overf.": at svinde hen el. forfalde, at blive til Intet; – si ea (spes) decolabit etc., Plaut. Capt. 3, 1, 37; ligel. id. Cas. 2, 4, 28: si sors autem decolassit; ligel. quarum si alterutrum decolat, Varr.

dēcŏlor, ōris, adj., [color]: som har mistet sin rette el. naturlige Farve, affarvet, hæslig, bleg; (oftest „poet."); – ∾ Indus, Ovid., India, id.; cf. Prop. 4, 3, 10; – men quum totus decolor esset (sc. fuligine), Juven. 7, 226; – ogs. c. abl.; decolor ipse suo sanguine Rhenus, Ovid. Trist. 4, 2, 42; – ∾ uniones, Plin.; ∾ cutis, id.; — 2) „overf." ogs. om Begreber; vid. Virg. Aen. 8, 326, o. Ovid. Her. 9, 4.

dēcŏlōrātio, onis, f.: Tabet af den rette Farve; vid. Cic. Div. 2, 27; af — dēcŏlōro, avi, atum, 1, v. a.: berøver noget dets rette og naturlige Farve, tilsmudser; – decoloratur id, cujus color vitiatur, non mutatur, etc., Senec.; cf. Hor. Od. 2, 1, 35; decoloratum corpus mortui, Auct. ad. Her.; — 2) sild. ogs. „overf.": ∾ famam alicujus, Capitolin.

dēconcilio, are, v. a.: unddrager, berøver, alicui aliquid, Plaut. frgm. ap. Fest. p. 199. — dēcondo, ĕre, v. a.: at bortgiemme el. nedsænke deri, in aliquid, Senec. Consol. ad. Marc. 10. — dēcontor, (-cunctor), ari, v. dep. n.: noiagtigen at overlægge el. betænke, Appul.

dēcŏquo, xi, ctum, 3, v. a.; I) alm.; A) „egenl.": indkoger, lader koge ind, formindsker ved Kogning; – ∾ ad quartas, ad tertias, Colum., Plin.; ∾ in dimidiam partem, Colum.; ∾ aquam, id.; – men Liv. 32, 2: experientibusque (id argentum) pars quarta decocta est, (blev smeltet derfra el. afgik derfra); – men „alleg." om Foredraget, Quintil. 2, 4, 7: multum inde decoquunt anni; — B) „overf.": at formindske el. fortære el. borttage; 1) c. acc.; – ∾ iram, Claudian.; men „poet." m. Personsobject: hunc alea decoquit, (ruinerer ham), Pers. 5, 57; — 2) absol. om Ting og Begreber: at lide Skade, at komme i Forfald; – quum emendatur vel imprudentia vel negligentia, jam res ipsa decoxit,

Colum. 1, 8; cf. Flor. 1, procem.; - bf. ogf. om personlige Subjecter: at tilsætte el. forode egen el. andres Formue; at fallere, at giøre Opbud; vid. Cic. Phil. 2, 18; - ogs. med tilføiet dat., Plin. 33, 47: ∾ creditoribus suis; — II) „bes.": giennemkoger, koger mør; A) „egenl."; - ∾ lentem in vino, Plin.; ∾ rapa aqua, id.; donec Decoqueretur olus, Hor. Sat. 2, 1, 74; — 2) af partic. perf. er subst.; a) decocta, ae, f., (sc. aqua): etslags af K. Nero opfunden kogt og afkølet Drik el. etslags Decoct, Suet. Ner. 48, o. A.; ogs. ∾ aqua, Martial.; — b) decoctum, i, n.: Decoct (som Lægedrik), Plin. 22, 23, oftere; — B) „fig."; 1) „overf.": ganske at indtørre el. modne; - quum acini ... decoquuntur in callum, Plin. 17, 37; — 2) „alleg.": suavitatem habeat orator austeram et solidam, non dulcem et decoctam, Cic. d. Or. 3, 26; - comp. decoctius: modnere, aandigere, Pers. 1, 125.

dĕcor, ōris, m., [decet]; 1) „alm.": det Sømmelige el. Passende, Anstand og Ynde; (navnl. „poet.", ogs. hos Quintil. o. A.; Cic. har derfor: decus o. decorum); - Mobilibusque decor maturis dandus et annis, Hor. A. P. 157; cf. Quintil. 6, 3, 12: inest proprius quibusdam decor in habitu ac vultu, ut etc.; s. ogs. Ovid. A. A. 3, 299; men divini signa decoris, Virg. Aen. 5, 647; - ogs. om en Plantning, Quintil. 8, 3, 9; men „poet.": ovibus sua lana decori est, Ovid. Met. 13, 849; - ogs. det Skiønne i Rhetoriken og Veltalenheden, Quintil. 9, 4, 44; ogs. i Architecturen, Vitruv.; endel. om Theatret „poet." o. in pl., Lucr. 4, 984; — — 2) „bes." ogs.: den legemlige Ynde o. Skiønhed; vid. Ovid. Met. 1, 488, o. id. Her. 12, 12; - ogs. personificeret: Levis Juventa et Decor, Hor. Od. 2, 11, 6.

*dĕcŏrāmen, ĭnis, n.: Smykke, Prydelse, Sil. 16, 269; o. — dĕcŏrāmentum, i, n.: = frgd., Tertull.; — [decoro]. — dĕcōre, adv. af decorus; 1) „alm.": passeligen, sømmeligen, værdigen; - si non decore, at quam minime indecore etc., Cic. Off. 1, 31; — 2) „bes.": smukt, skiønt, zirligen, Cic. poët. Div. 1, 12.

dĕcŏrio, (avi), atum, 1, v. a., [corium]: aftrækker Huden el. Skindet, Tertull.; amygdala decoriata, Pallad. — dĕcŏris, (el. decor), e, [decus]: udsmykket, pyntet, smuk; - equis et armis decoribus cultus, Sall. frgm. ap. Prisc.; — adv. dĕcŏrĭter, Appul.

*dĕcŏro, avi, atum, 1, v. a.: udsmykker, pryder, forskiønner, forherliger; - 1) „egenl."; ∾ Larem corona, Plaut., oppidum monumentis, Cic. Verr. 2, 46, templa novo saxo, Hor. Od. 2, 15, 20; cf. Virg. Aen. 6, 217, o. Tibull. 2, 2, 6; men arbor domos etiam decorans, Plin. 13, 31; — II) „overf."; ∾ aliquem honoribus et praemiis, Cic. d. Or. 1, 54; cf. Virg. Aen. 11, 25, ogs. Sall. Catil. 12, o. Hor. Ep. 2, 1, 266; - ogs. ud. abl.; vid. Cic. Brut. 75, o. Hor. Ep. 1, 6, 38; ligel. quem modo decoratum etc., Liv. 1, 26; o. — dĕcŏrōsus, 3: pyntet el. zirlig, Ambros.; men Senec. Ep. 93, inc.; — [decus].

dĕcortĭcātio, onis, f.: Afbarkning, Plin. 17, 37; af — dĕcortĭco, (avi), atum, 1, v. a., [cortex]: afbarker, aftager Barken, Plin. 16, 74 o. 80.

dĕcōrus, 3, [decor]; 1) „alm.": sømmelig, passelig, anstændig; a) c. dat., sieldn. c. abl. (i Analogi af dignus), el. m. ad (i Analogi af aptus); - color albus praecipue decorus deo est, etc., Cic. Leg. 2, 18; cf. Liv. 2, 6 o. 13, ogs. Tac. Ann. 1, 12; - neque te decora neque tuis virtutibus (facinora), Plaut. Mil. gl. 3, 1, 25; - aeris, argenti, auri venas ... et ad usum aptas, et ad ornatum decoras, Cic. N. D. 2, 60; — b) absol.; sed tamen decorus est senis sermo, quietus et remissus, Cic. d. Senect. 9; ∾ vox et actio, Quintil.; ∾ silentium, Hor. Od. 4, 1, 35; s. ogs. Cic. Off. 1, 20 o. 31; men Quintil. 5, 10, 40: neque enim idem ubique aut licet aut decorum est; - ogs. m. Subjectssætning: actuariis minutis Patras accedere ... non satis visum est decorum, Cic. Att. 5, 9; cf. Hor. Od. 3, 2, 13; — B) subst. decorum, i, n.: det Sømmelige el. Passende el. Anstændige; - ut in vita, sic in oratione ... quid deceat, videre; πρέπον appellant hoc Graeci; nos dicamus sane decorum, Cic. Orat. 21; s. ogs. bes. id. Off. 1, 27 o. 35; cuncta ad decorum imperii composita, Tac. Hist. 1, 71; — II) „bes.": forsynet med en Prydelse el. med et Smykke, smykket el. prydet, skiøn el. zirlig el. indtagende; a) absol.; - ∾ delubra deum, Lucr.; ∾ aedes, Hor.; ∾ arma, Sall., membra juventae, Virg.; ∾ palaestra, (ædel el. kunstfuld), Hor.; ∾ verba, id.; - ogs. om Talentet; temporibusque Augusti dicendis non defuere decora ingenia, Tac. Ann. 1, 1; — b) c. abl.; vid. Virg. Aen. 5, 133, Hor. Od. 2, 769, 30, o. id C. Sec. 61; men Tac. Hist. 2, 80: satis decorus etiam Graeca facundia.

dĕcrēmentum, i, n., [decresco]: Formindskelse, Gell., Appul. — dē.crĕmo, are, v. a.: opbrænder ganske, Tertull. — dēcrĕpĭtus, 3, [crepo]: der har ligesom afbrusent el. aflarmet; bf. sædv. „overf.": udlevet, meget gammel; - ∾ senex et vetulus, Plaut.; ∾ anus, Ter.; ogs. absol.: inter decrepitos me numera, Senec. Ep. 26; men ∾ aetas, Cic. Tusc. 1, 39.

dēcrescentĭa, ae, f.: Aftagen, lunae, Vitruv.; af — dē.cresco, crēvi, crētum, 3, v. n.; 1) oprdl.: atter at aftage i Væxten, (navnl. om Maanen, om Vandet, om Dagslyset); - vid. Cic. Div. 2, 14, Ovid. Met. 1, 345, o. Hor. Od. 4, 7, 3; decrescente die, Plin., (opp. rursus crescente); — II) „alm.": at aftage i Størrelse, at blive mindre, at svinde hen; - vid. Lucr. 1, 315; men Quintil. 5, 12, 14: ∾ a potentissimis ad levissima; — b) „poet." ogs.: at ophøre, at forsvinde; vid. Ovid. Met. 1, 440: Cornua decrescunt.

*dēcrētālis, e: hørende til el. følgende af en Retskiendelse, Dig., Sidon.; — dēcrētio, onis, f., ligesom decretum: retlig Afgiørelse, Capella; o. — dēcrētōrius, 3, afgiørende, endelig; vid. Senec. Ep. 102; ∾ arma, (opp. lusoria), ibd. 117, pugna, Quintil.; — [decerno]. — decretum, i, n., s. und. decerno. — decretus, 3; 1) partic. af decerno; — 2) partic. af decresco.

dē.cŭbo, [are, v. n.: ligger udenfor; ∾ de eo lecto trinoctium, Fab. Pict. ap. Gell. — deculco, are, v. a., [calco]: nedtræder, bacas in qualo pedibus, Plin. 17, 11. — dē.culpātus, 3: til at dadle el. forkaste, verbum, vid. Gell. 19, 10.

decuma, ae, f., s. und. decimus. — decumanus, 3, s. und. decimanus. — dĕcŭmātes, ium, adj., [decimus]: hørende til Tienden; ∾ agri, hvoraf der svares Tiende i Afgift, Tac. Germ. 29.

dĕcumbo, cŭbŭi, 3, v. n., [af inus. cumbo, af cubo]; 1) „alm.": lægger mig ned el. lægger mig (navnl. til Sengs el. til Bords); - ∾ super lectum, Suet., in aureo lecto, id.; ogs. absol. decumbo, Plaut. Merc. 1, 1, 98; cf. Ter. Phorm. 2, 2, 28, o. Cic. Verr. 3, 25; — 2) „bes." ogs. i Gladiatorsproget om den haardt Saarede: at lægge sig ned (for at lade sig stikke ihiel), at falde; - vid. Cic. Tusc. 2, 17, o. id. Phil. 3, 14. — dĕcuncis, is, m., [decem, uncia]: Maal el. Vægt af 10 Unzer, Fann. de pond.; — not.: som Biform deraf ogs. decunx, cis, Priscian. — decunctor, ari, s. und. decontor.

dĕcŭria, ae, f., [decem; cf. centuria af centum]; 1) oprdl.: Afdeling af Ti, en Decurie el. Decade, δεκάς; - classes ... denum hominum, quas decurias appellaverunt, Colum. 1, 9; — b) sieldn. om Ting, Valerian. ap. Trebell. Claud.; — 2) Afdeling el. Klasse, (neml. uden Hensyn paa sammes numeriske Tal); - af dette Slags ere bes. at mærke; a) decuriae judicum, der indtil K. Augustus vare trende, neml. ∾ senatoria, Cic. Verr. 2, 32; ∾ equitum, Suet. Tib. 41; den tredie Decurie udgiorde tribuni aerarii; vid. Suet. Caes. 41, o. Ascon. ad Cic. Pis. 39; - disse Decu-

riers Antal forøgedes under Keiserne; vid. Suet. Aug. 32, o. id. Calig. 16, oftere; — b) ogs. om andre Klasser el. Corporationer; - decuriae scribarum, Cic., servorum, Senec.; - comisk ogs. om et Drikkelag, Plaut. Pers. 1, 3, 62; bs. — dĕcŭrĭālis, ɔ: hørende til en Decurie, numerus, Tertull.

*dĕcŭriātio, onis, f.: Afdeling efter Decurier, tribulium, Cic. Planc. 18; o. — dĕcŭriātus, us, m.: = frgd., Liv. 22, 38, inc.; vid. Madvig. Op. II. pag. 360; af — 1. dĕcŭrio, avi, atum, 1, v. a., [decuria]: afdeler efter Decurier, navnl. i Krigssproget o. om Rytteriet, (ligesom centuriare om Fodfolket); vid. Liv. 22, 38; - men om en Folkebevægelse, vid. Cic. Sest. 15; cf. id. Planc. 18, oftere.

2. dĕcŭrio, onis, m., [decuria]: Forstander el. Formand for en Decurie, en Decurion; bs. navnl.; a) i Hæren: Befalingsmand over en Rytterdecurie, Varr., Veget.; — b) i Municipierne og Colonierne: Medlem af Raadet el. af Senatet; vid. Cic. R. Am. 9, oftere, Caes. B. C. 1, 13, o. A.; — c) ved Keiserhoffet er decurio, ligesom praefectus: Opsynsmand over en Afdeling af Hoffolket; - ∾ cubiculariorum, Suet. Dom. 17; bs. — dĕcŭrĭōnātus, us, m.: en Decurions Embede el. Værdighed, Dig.

dē.curro, curri o. cŭcurri, cursum, 3, v. n. (o. a.): løber el. iler ned derfra el. derned el. derhen; (ligel. ofte om anden Bevægelse: drager el. seiler derhen); — I) „egenl."; A) „alm."; - ipse ··· de tribunali decurrit, Liv. 4, 50; cf. Virg. Aen. 2, 41; men ogs. c. abl. (ud. ab): alta decurrens arce, ibd. 11, 490; - Caesar ··· quam in partem fors obtulit, decurrit, (ilede derhen), Caes. B. G. 2, 21; cf. id. B. C. 1, 28; bellissime cum quaestore Mescinio (te) decursurum, (vil bedst seile med ham), Cic. Fam. 16, 4; ∾ toto mari, Ovid., celeri cymba, id.; men Tac. Ann. 15, 43: uti naves decurrerent, (skulde stikke i Søen); - ligel. om Floderne, Hor. Od. 4, 2, 5; cf. Liv. 38, 13; - endel. om en Beliggenhed og Bøining nedad; - populi cum Indo flumine decurrentes, Plin.; cf. id. 6, 21; - impers. ogs. om en Kommen derhen; vid. Cic. Tusc. 1, 8; — b) c. acc. (af et homogent Object); bs. pass.: septingenta millia passuum ··· esse decursa, (at de ere giennemløbne el. tilbagelagte), Cic. Quint. 21; cf. id. d. Senect. 23, o. Ovid. Met. 10, 597; — B) „bes." i Krigssproget: at giøre en Evolution el. Manoeuvre, at rykke ud til Angreb; - decurrendo signa sequi etc., Liv. 24, 48; men ∾ ex montibus in vallem, Caes.; cf. id. B. G. 2, 19; ∾ ab arce, Liv., inde (i. e. ab Janiculo), id. 2, 10; - ogs. impers.; quinto (die) iterum in armis decursum est, id. 26, 51; — b) ogs. om et stort krigersk Optog, om en Parade el. Mønstring i en høitidlig Anledning, navnl. ved Begravelser; - vid. Liv. 25, 17, Virg. Aen. 11, 189, Tac. Ann. 2, 7, Suet. Claud. 1, o. A.; — II) „overf." (o. „ment."); A) „alm."; - quin ··· hic iras decurrat ad acres, (geraader deri), Lucr. 3, 312; men Quintil. 9, 2, 48: ∾ per aliquid (giennemløbe, behandle); - omnium eo sententiae decurrerunt (gik ud derpaa), ut etc., Liv. 38, 8; cf. Tac. Ann. 4, 40; - men impers.: postremo eo decursum est, ut etc., Liv. 26, 18, oftere; cf. Tac. Ann. 3, 59; — b) c. acc. (af et homogent Object); bs. pass.: decurso aetatis spatio, Plaut.; prope acta aetate jam decursaque, Cic. Quint. 31; men Virg. Ge. 2, 39: inceptumque una decurre laborem, (ledsag mig derigiennem); cf. Cic. d. Or. 1, 32; — B) „bes."; a) ∾ ad aliquid: tage sin Tilflugt dertil, at skride dertil; vid. Cic. Quint. 15; ∾ ad medicamenta, Cels., Haemonias ad artes, (til thessaliske Herkunster), Ovid. A. A. 2, 99; ∾ ad miseras preces, Hor. Od. 3, 29, 59; - impers.: decurritur ad illud etc., Caes. B. C. 1, 5; — b) navnl. ogs. om Talen: at skride frem, at bevæge sig fremad; - continuos et decurrentes locos etc., Quintil. 11, 3, 84; versus semper similis sibi est, et una ratione decurrit, id.; ligel. Plin. 7, 15: quum membratim historia decurret, etc.

dĕcursio, onis, f., [decurro]; oprdl.: det nedad rettede Løb, (navnl. Vandets), Arnob.; — 2) oftest i Krigssproget; a) „alm.": Evolution el. Manoeuvre; ogs. fiendtligt Anfald el. Overfald; vid. Brut. ap. Cic. Fam. 11, 10, o. Hirt. B. G. 8, 22; — II) „bes.": Krigshærens Optog (el. Manoeuvre el. Parade) i nogen festlig Anledning el. til Øvelse, Suet. Calig. 18, oftere. — 1. dĕcursus, 3: partic. af decurro.

2. dĕcursus, us, m., [decurro]: det nedad rettede Løb, Nedløb el. Løb, (navnl. Vandets); I) „egenl."; A) „alm."; - Montibus ex altis magnus decursus aquāi, Lucr.; ligel. ∾ rapidus (amnium), Virg.; - „concret" ogs. om en Vandledning, Vitruv. 8, 7; - men ∾ planitiei, (dens Fald el. Sænkning), Auct. B. Hisp. 29; - men Suet. Ner. 24: ante decursum, (førend Løbet var tilende); — B) „bes." i Krigssproget: Hærens Evolution el. Manoeuvre; ogs. Anfald el. Overfald paa Fienden; vid. Liv. 1, 27, oftere, o. Tac. Ann. 2, 55; — b) navnl. ogs. stor Manoeuvre (Vaabenløb, περιδρομή) i en høitidelig Anledning; vid. Liv. 40, 9; — II) „overf."; A) „alm."; quasi decursus mei temporis, (Tilbringelsen af min Embedstid i Provindsen), Cic. Fam. 3, 2; men id. d. Or. 1, 1: decursu honorum, (efter at have beklædt Statens Embeder); — 2) rhetorisk el. technisk: Versets rhythmiske Bevægelse el. Fremskriden, Quintil. 9, 4, 115, o. id. 11, 2, 25.

dē.curto, (avi), atum, 1, v. a., (men alene in partic. praes. o. perf.): afkorter, afstumper; decurtans radices, Plin.; (hominem) undique decurtatum (lemlæstet) etc., Senec. Ir. 3, 17; — b) lignelsesvis ogs. om Foredraget; mutila quaedam et quasi decurtata etc., Cic. Or. 53.

dĕcus, ŏris, n., [decet]; I) „alm.": hvad der smykker el. forskionner el. forherliger, Smykke el. Prydelse, Herlighed el. Berømmelse; a) c. gen., Cic. Verr. 4, 44; ad decus et laudem civitatis, id.; cf. id. Off. 1, 34; ligel. ut hominis decus ingenium, sic etc., id. Brut. 15; men „poet.": O decus Phoebi (testudo), Hor. Od. 1, 32, 13; - ogs. om Personer; vid. Cic. Phil. 2, 22, o. Hor. Od. 3, 16, 20; men Catull. 64, 78: decus innuptarum, (den Skionneste iblandt dem); — b) absol.; verum decus in virtute positum est, Cic. Fam. 10, 12; decus enitet ore, (Skionheden), Virg. Aen. 4, 150; cf. Liv. 1, 34; „poet." ogs. in pl., Virg. Aen. 1, 529; men decus muliebre, (Qvindens Kydskhed), Liv. 1, 58; - esse decori alicui, (smykke el. pryde nogen); vid. Sall. Jug. 19 o. 73, o. Virg. Ecl. 5, 32; — II) „bes." o. „ethisk": den sædelige el. moralske Værdighed, Dydens Skionhed og Glands; - vid. Cic. Leg. 1, 21, o. id. Fin. 4, 14; ligel. honestatem et decus (conservare), id. Off. 2, 5; ligel. Sall. Jug. 54: Catoni studium modestiae, decoris, sed maxime severitatis erat. — 2. decus, i, m., sjld. Biform af decussis, Agrim. ap. Goes.

*dĕcussātim, adv.: i Form af det romerske Tal (X), perducere lineas, Vitruv.; o. — dĕcussatio, onis, f.: tvende Liniers Giennemskiærelse for at danne Gestalten af det romerske Tal (X), Vitruv.; — [decusso]. — dĕcussio, ōnis, f., [decutio]: Affasten el. Afrysten, men alene „overf.", Tertull.

dĕcussis, is, m., [decem, as]; I) Tallet Ti (el. 10), en Tier, (oprdl. to med Spidsen imod hinanden vendte V); decussis sexis, ogs. decussissexis: Tallet Sexten, Vitruv.; — b) bs. tvende hinanden i Form af det rom. X giennemskiærende Linier; lineae in decusses obliquae, Plin.; — II) som romersk Mont er decussis: et Tiasstykke, el. ti asses, Varr. L. L. 5, 36, o. Lucil. ibd.; — not.: s. ogs. 2. decus s. l. — decussissexis, s. und. frgd. — dĕcusso,

avi, atum, 1, v. a., [decussis]: afdeler el. danner i Form af det rom. X; vid. Colum. 3, 13; ∾ jugum in stellam, id.; decussati jugi partes, id.; s. ogs. Cic. Univ. 7 med. — dĕcussus, 3: partic. af flgd.

dēcŭtio, cussi, cussum, 3, v. a., [quatio]; 1) „alm.": nedslaaer, nedryster, nedkaster; ∾ summa papaverum capita baculo, Liv. 1, 54; decussa Cydonia ramo, Prop.; cf. Virg. Ge. 2, 404, o. Hor. Epod. 11, 6; – fulmine icta decussaque (Victoria, i. e. Victoriae signum), Liv. 26, 23; ∾ murum ariete, id., nidos avium sagittis, Plin.; — II) „fig."; A) „overf.": forjager derfra; decusso Labieni praesidio etc., Auct. B. Afr. 50; – comisk: ∾ argentum ex armario, vid. Plaut. Epid. 2, 3, 4; — B) „ment.", ligesom afryster, d. e. aflægger; cetera (vitia) ··· aetate jam sunt decussa, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 13, (al. decursa).

dē.damno, avi, 1, v. a.: frikiender, aliquem, Tertull. — dē.dĕcet, cŭit, 2, v. impers.: ikke at anstaae, at være usømmelig el. upassende; – decere, quasi aptum esse etc.; contraque dedecere etc., Cic. Orat. 22; – oftest m. Negation, og forresten i de samme Forbindelser, som simpl. decet, (hvormed det er at sammenligne); – alts. A) c. nomin. rei; a) c. acc. person.; vid. Hor. Od. 1, 38, 7; cf. Ovid. Met. 6, 689; – ogs. in pl.; id. Am. 1, 7, 12: Nec dominam motae dedecuere comae; — b) uden acc. pers.; ut si quid dedeceat, vitemus, Cic. Off. 1, 41; — B) c. inf.; a) c. acc. pers.; Dedecet ingenuos taedia ferre sui, Ovid. A. A. 2, 530; cf. Cic. Tusc. 4, 25, und. decet; — b) ud. acc. pers.; cujus (togae) oram rejecisse, non dedecet, Quintil. 11, 3, 140; cf. Hor. Od. 2, 12, 17; — C) absol.; ut iis, quae habent, modice et scienter utantur, et ut ne dedeceat, Cic. d. Or. 1, 20; — not.: ved sild. poetisk Licens findes ogs. dedecere som v. a.: at vanære el. beskæmme, Stat. Theb. 10, 340: si non dedecui tua jussa.

dē.dĕcor, ŏris, adj.: uanstændig, hæslig, skammelig; ds. „fig.": skændig, feig; – ∾ vita, Stat., dedecores inultique terga (acc. graec.) ··· caeduntur, Sall. Hist. frgm. ap. Prisc. — dēdĕcŏrātio, onis, f.: Skændsel, Vanære, Tertull.; o. — dēdĕcŏrator, oris, m.: som vanærer; ∾ deorum, Tertull.; af — dē.dĕcŏro, avi, atum, 1, v. a.; 1) „alm.": hæsliggiør, vanzirer; – Aut faciem turpi dedecorare bove, Prop. 3, 21, 36; — II) „fig." o. „ethisk": skænder el. vanærer; m. o. ud. abl.; – ∾ se flagitiis, Sall. Jug. 85; cf. Ter. Hec. 2, 1, 13, o. Cic. Off. 3, 2.

dēdĕcŏrōse, adv.: skændigen; – ∾ vixi, turpius peream, Nero ap. Aur. Vict. Epit. 5; af — dē.dĕcŏrōsus, 3: vanærende; ∾ necem suspectans, Aur. Vict. Epit. 39; compar., Hieron. — dē.dĕcŏrus, 3: vanærende, beskæmmende, Plaut. Bacch. 5, 2, 73; ogs. c. dat., Tac. Ann. 3, 32.

dē.dĕcus, ŏris. n.; 1) „alm.": Vanære, Skændsel, Nedværdigelse; hos Cic. i Forbindelse med ignominia, infamia, flagitium, probrum; – tum in damna, tum in dedecora incurrunt, id. Fin. 1, 14; cf. id. Off. 1, 33 o. 39, ogs. Sall. Catil. 20; — b) „concret": hvad der bringer Skændsel el. Vanære, en Skamplet; saal. om Midas's Æseløren, Ovid. Met. 11, 184; cf. Phaedr. 1, 21; men dedecora militiae, Liv. 3, 51, (Uheld i Krigen); — II) „bes." o. „ethisk": sædelig el. moralsk Nedværdigelse, Lastefuldhed, odl.; – vid. Cic. Leg. 1, 21, o. id. Tusc. 2, 5; – navnl. ogs. Feighed, Caes. B. G. 4, 25, oftere; ogs. Ukydskhed; vid. Suet. Aug. 68, o. Hor. Od. 3, 6, 32.

*dēdĭcātio, onis, f.: Indvielse, aedis, Liv. 2, 27, theatri, Plin., Suet.; — dēdĭcātīvus, 3, sild. f. affirmativus: bekræftende, Appul.; — ds. adv. dedicative, Capella; o. — dēdĭcātor, ōris, m.: som indvier dertil; ds. „overf.": Ophavsmand, Anstifter, Tertull.; — [flgd.].

dē.dĭco, avi, atum, 1, v. a.; oprdl.: afgiver en Efterretning el. Forklaring, forkynder, beretter, viser; (fors. o. efterckl.); – legati ··· dedicant mandata, Coel. ap. Non.; s. ogs. Lucr. 1, 368, oftere; ∾ aliquid de quopiam, Appul., virtuti inesse bonitatem, id.; — II) sædv. „technisk"; A) i Religionssproget: at indvie el. hellige dertil, aedem Saturno, Liv. 2, 21; men ∾ aedem Mercurii, ibd. 27; cf. Cic. N. D. 3, 5, o. id. Arch. 8; ∾ simulacrum Jovis, id., loca sacris faciundis, Liv., aram Augusto, Suet.; — b) ogs. c. acc. obj. af den Guddom, til hvilken noget indvies; vid. Cic. N. D. 2, 23 o. 31; ligel. ∾ Junonem, (hendes Billede), Liv. 5, 51, Apollinem, Hor. Od. 1, 13, in.; cf. Ovid. Fast. 6, 637; — 2) ds. „overf."; a) at tilegne el. dedicere, librum alicui, Phaedr. 3, prol., Plin. praef., o. Quintil. 4, prooem.; — b) at indvie el. bestemme el. indrette til en Brug el. Hensigt; – qui proprie huic operi libros dedicaverunt, Quintil.; cf. id. 12, 10, 50; ogs. Suet. Tib. 70; — c) ligesom at indvie ved den første Brug, paa en høitidelig Maade at tage i Brug; – domum absolutam quum dedicaret, Suet. Ner. 31; cf. ibd. 12, o. id. Aug. 43, oftere; — B) „publicistisk": at angive sin Formue til Census; – at haec praedia etiam in censu dedicavisti, Cic. Flacc. 22, (al. in censum); cf. African. ap. Gell. 7, 11.

dēdignātio, onis, f.: Vægring el. Ringeagt; ∾ tacita, Quintil. 1, 2, 31; ∾ parendi, Plin. Pan. 18; af — dē.dignor, atus sum, 1, v. dep. a.: afviser som uværdig, ringeagter, tilsidesætter, (navnl. i en vis Egenskab); a) c. acc.; vid. Virg. Aen. 4, 536; ∾ aliquem comitem, Ovid., Philippum patrem, Curt.; — b) c. inf.; vid. Ovid. Met. 13, 586; men ut testis ··· venire dedignaretur, Tac. Ann. 2, 34; — c) absol.: accendebat dedignantes et ipse, ibd. 2, 2.

dē.disco, dēdĭdici, 3, v. a.: lærer mig af dermed, glemmer det Lærte; ogs. alm. glemmer; a) c. acc.; – multa oportet discat atque dediscat, Cic. Quint. 17; ∾ sportellas, id. Fam. 9, 20; cf. Caes. B. C. 3, 110, o. Ovid. Rem. 503; — b) c. inf.; ut loqui paene dedisceret (eloquentia), Cic. Brut. 13; cf. Ovid. Rem. 297.

*dēdĭtĭcius, (-tius), 3: hørende til en Overgivelse el. Capitulation; – ogs. subst. dediticius, i, m.: som har overgivet sig paa Naade og Unaade, som har capituleret; – vid. Liv. 7, 31, o. Sall. Jug. 31, ogs. Caes. B. G. 1, 27 o. 44, o. A.; o. — dēdĭtio, onis, f., sædv. i Krigssproget: Overgivelse, Capitulation; – de deditione agere, (underhandle derom), Caes., legatos mittere, id.; in deditionem accipere, id., Sall., Liv., recipere, Caes.; deditionem facere, id., Sall.; in deditionem venire, (overgive sig), Caes., Liv.; ligel. ∾ ad Romanos, id.; – usædv. er Flor. 3, 7: ut deditionem suam ad Pompejum absentem mitterent; — [dedo]. — dēdĭtus, 3: partic. o. adj. af flgd.

dēdo, dĭdi, dĭtum, 3, v. a., [do, dare]; I) „egentl.": giver fra mig, hengiver el. overgiver; A) „alm."; – ∾ aliquem in pistrinum, Ter. Andr. 1, 2, 28, aliquem hostibus in cruciatum, Caes. B. G. 7, 71, aliquem ad necem, Liv., men neci, Virg., Ovid.; ogs. ∾ aliquem telis militum, Cic. Mil. 1; cf. Hor. Od. 3, 27, 46; — B) „bes." i Krigssproget: at overgive el. udlevere (til Fienden), auctores belli, Liv. 9, 1, noxios exposcentibus etc., id. 39, 50; men af en gammel Formular: illos homines illasque res dedier (s. dedi) mihi etc., id. 1, 32; – ∾ se suaque omnia Caesari, Caes.; ogs. ud. dat., id. B. G. 2, 22; men ibd. 3, 28: incolumitatem deditis polliceri; cf. Tac. Agric. 15; — b) „alleg." er: ∾ manus, ligesom dare manus: erkiende sig for overvunden, Lucr. 3, 1043; — II) „fig.": at overgive el. hengive dertil; ∾ membra somno, Lucr., aures poëtis, Cic. Arch. 10, animum sacris, Liv. 1, 31; – ∾ filiam libidini alicujus, Cic. Fin. 2, 20; cf. id. Quint. 18; – ∾ se alicui, (ganske

at hengive sig til nogens Lebelse), Ter. Andr. 5, 3, 26; men (patriae) nos totos dedere, (ganske at opoffre os derfor), Cic. Leg. 2, 2; men ∾ se musicis, (iwrigen at lægge sig derefter), id.; men id. Att. 9, 4: ne me totum aegritudini dedam; - ∾ se ad audiendum etc., id. d. Or. 1, 21; ligel. ∾ se ad litteras memoriasque veteres, Gell. 2, 21; — b) som adverbial Diction mærkes: dedita opera, omhyggeligen, forsætligen, Plaut., Cic., o.A.; — III) partic. dēditus, 3, ogs. som adj.: hengiven dertil, ivrig derfor; — a) c. dat., Cic. Fam. 5, 8, oftere; men deditus studio litterarum el. litteris el. artibus, (som med Flid lægger sig derefter), id.; men dedita lanae, (flittig derved), Liv. 1, 57; homines gravitati dediti, (som beflitte sig derpaa), Cic.; men deditus ventri etc., Sall. Jug. 85; - comp.: deditior uxoribus, Eutrop.; superl.: ab optimo certe animo et deditissimo tibi etc., Dolabella ap. Cic. Fam. 9, 9; — b) „poet." ogs. m. in, Lucr. 3, 647, id. 4, 816, o. Catull. 61, 102; - men Liv. 1, 9, c. adv.; deditaeque eo (i. e. in id spectaculum) mentes etc.

dē.dŏceo, ēre, v. a.: lærer af dermed, bringer til at glemme; a) dedocere aliquem aliquid: bringe En til at glemme noget, Stat. Theb. 2, 409; cf. Cic. Fin. 1, 6 (Madvig); — b) m. acc. c. inf., Hor. Od. 2, 2, 19; — c) ogs. m. enkelt acc.: hvs. pass.: quum aut docendus is est, aut dedocendus, Cic. d. Or. 2, 17; cf. id. Fin. 1, 16.

dē.dŏlĕo, ŭi, 2, v. n.: ender min Smerte el. Kummer; men alene Ovid. Fast. 3, 480, o. id. Remed. 294. — dē.dŏlo, avi, atum, 1, v. a.: afhugger, tilhugger, glatter, ridicas, Colum., arborem, Plin.; cf. Martial. 11, 84: ∾ ossa etc.

dē.dūco, xi, ctum, 3, v. a.; I) „egenl.": leder el. drager el. fører el. bringer bort el. ned derfra el. derhen; A) „alm."; a) uden Angivelse af Maalet (hvorhen); - ∾ aliquem de rostris, Caes. B. C. 3, 21; ∾ atomos de via, Cic., pedes de lecto, Plaut.; ∾ suos ex agris, Caes.; cf. Cic. Phil. 13, 13; men Ovid. Met. 3, 480: summa vestem deduxit ab ora; - ogs. m. blot abl.; ∾ montibus ornos, Virg., lunam coelo, id., lunam cursu, Ovid.; ∾ febres corpore, Hor. Ep. 1, 2, 48; men ∾ inde boves, Ovid. Met. 6, 322; - men absol.: ∾ rivos, (aflede paa Markerne), Virg. Ge. 1, 269; men ∾ lunam, Prop. 1, 1, 19, Jovem, Hor. Epod. 13, 2; — b) m. Angivelse af Maalet (hvorhen el. hvortil); - ∾ aliquem ad aliquem, Cic., Caes., Sall.; men ∾ aliquem ad terram, Suet. Dom. 17; - ∾ impedimenta in proximum collem, Caes., aliquem in conspectum alicujus, id.; ∾ aliquem in carcerem, Sall., in arenam, Suet.; — B) „bes."; 1) i Krigssproget: føre (lade rykke el. marschere) derfra el. derhen; - ∾ exercitum ex his regionibus, Caes., legionem ab opere deductam etc., id. B. C. 3, 69; cf. Liv. 34, 35; men id. 32, 27: ∾ exercitum finibus Attali; men deducto exercitu, (naar Hæren var afmarscheret), Caes.; cf. id. B. G. 7, 20 o. 86; ∾ milites ad aliquem, id.; ∾ legiones in hiberna in Sequanos, id.; ∾ (milites) in campos, Liv., in arcem, id.; — 2) „publicistisk"; ∾ coloniam in aliquem locum, Cic., Liv., Suet.; men Liv. 40, 34: Aquileja colonia Latina eo anno in agro Gallorum est deducta; men Sall. Jug. 42: alterum triumvirum coloniis deducendis etc.; cf. Liv. 9, 28; - men absol., Tac. Hist 4, 65: deductus olim etc.; — 3) i Sømandssproget; ∾ navem ex navalibus, Caes. B. C. 2, 3, (drage fra Værftet ned i Søen); ogs. absol.: Deducunt socii naves, Virg. Aen. 3, 71; - ogs. „meton.": ∾ naves, Caes., classem, Liv., (lade stikke i Søen el. afseile); ligel. „poet.": ∾ carinas, Ovid., puppim, Prop.; — 4) fremdeles om Uldarbeide: ∾ fila, Catull. 64, 313, filum, Ovid., (at udtrække Traaden, at spinde); - df. ogs. „meton." om Vævningen, Ovid. Met. 6, 69: Et vetus in tela deducitur argumentum, (indvæves deri); — 5) i de borgerlige Omgangsforholde heder: ∾ aliquem: at ledsage nogen, (for at vise ham sin Ærefrygt el. Hengivenhed); - vid. Cic. d. Senect. 18: haec ··· honorabilia ··· salutari ··· deduci, etc.; hvorom ogs. id. Mur. 34: si interdum ad forum deducimur; cf. id. Fam. 10, 12, o. Liv. 23, 23; - navnl. ogs. at ledsage nogen ved hans Afreise til Provindsen, Suet. Aug. 29, el. i høitidelig Procession, id. Tib. 17; men id. Aug. 43: ∾ tensas, (anføre Optoget med tensae); men „poet.": deduci triumpho, Hor. Od. 1, 37, 31, (at føres i Triumph); — b) med Hensyn paa Familielivet heder ogs. deducere aliquam alicui el. ad aliquem, (tilføre nogen som Brud el. Hustru); - vid. Liv. 10, 23; ∾ virginem juveni marito, Tibull. 3, 4, 31; men ∾ uxorem domum, Ter., in domum, Tac., (tage sig en Kone); cf. Tac. Ann. 12, 5; men Caes. B. G. 5, 14: quo (i. e. ad quos) virgo quaeque deducta est; - ogs. undert. at tilføre som Concubine; vid. Suet. Caes. 50; — 6) i Retssproget bruges deducere aliquem de fundo, om etslags Udkastelsesforretning (m. el. ud. Vold, vi solida el. moribus); vid. Cic. frgm. Or. pr. Tull. (Beier), o. id. Caecin. 7; — 7) i Regnskabssproget heder deducere: at fradrage; - ∾ de capite, quod usuris pernumeratum est, Liv. 6, 15; cf. Suet. Caes. 42; s. ogs. ibd. 50; men Cic. Off. 1, 18: addendo deducendoque videre, quae reliqui summa fiat; - ogs. „alm.": at unddrage el. formindske; ∾ cibum, Ter. Eun. 2, 3, 21; — II) „fig."; A) „alm.": at aflede el. afdrage derfra; at lede el. bringe dertil, osv.; - ∾ aliquem de sententia, Cic., de fide; ∾ perterritos a timore, id.; cf. id. d. Or. 2, 83; men id. Verr. 4, 6: ∾ aliquem ab humanitate, a pietate, a religione; men Lucr. 1, 371: ∾ vero (s. ab vero); men Cic. d. Or. 1, 8: voluntates ··· unde velit, deducere; cf. Hor. Od. 4, 4, 19; - ∾ aliquem ad eam sententiam, Caes.; cf. Cic. d. Or. 2, 45; ∾ rem ad arma, Caes., ad otium, id.; ∾ aliquem in eum casum, id., in periculum, id.; ∾ aliquem in causam, Liv. 36, 5, in societatem belli, ibd. 7; cf. Caes. B. G. 7, 54; men ∾ rem huc, ut etc., (bringe det dertil), id., Cic.; ligel. ∾ rem in eum locum, ut etc., id.; cf. id. R. Com. 12, o. Hor. Sat. 1, 1, 15; — B) „bes."; a) bringer el. bevæger el. forleder dertil; vid. Caes. B. G. 7, 37, o. Nep. Alcib. 8; — b) ligesom udspinder sint, d. e. udarbeider fint el. kunstmæssigen, navnl. et Skrift el. et Digt; - ∾ versus el. carmina, Ovid., commentarios, Quintil.; cf. Hor. Od. 3, 30, 14; men id. Ep. 2, 1, 225 („alleg."): tenui deducta poëmata filo; men Quintil. 4, 1, 60: deducta et circumlata (oratio); men Ovid. Met. 1, 3: primaque ab origine mundi Ad mea perpetuum deducite tempora carmen, (ledsager min Sang derigjennem); — c) forel. er: ∾ vocem, (gjøre Stemmen finere el. blødere el. svagere), Pompon. ap. Macrob.; — III) partic. deductus, 3, ogs. som adj.; A) ligesom indtrukken, indadbøiet; nasum ··· ab imo deductiorem etc., Suet. Aug. 79; — B) „overf.": tynd, svag, (oftest forel. o. navnl. om Stemmen); deducta voce, Lucil. ap. Non., o. Afran. ap. Macrob.; dog har Virg. Ecl. 6, 5: deductum carmen, (hvortil Serv.: tenue; translatio a lana); — not.: Cic. Leg. 2, 20, er for deducta rimelig at læse: deductio; vid. Freund.

dēductio, onis, f., [deduco]; I) „egenl.": Bortføren el. Henføren; 1) „alm."; ∾ rivorum a fonte, (deres Afledning), Cic. Top. 8; ∾ aquae Albanae, id. Divin. 1, 44; — II) „bes."; a) Krigsfolkets Fordeling i Qvarterer; vid. id. Phil. 2, 25; — b) Henførelse i en Coloni, Colonisering; - quae erit in istos agros deductio? id. Agr. 1, 5; cf. ibd. 2, 31; — c) ∾ sponsae in domum mariti, (Brudens Hjemførelse), Dig.; — d) den formelige Udkastelse af en Eiendom; ut moribus deductio fieret, vid. Cic. Caecin. 20; —

c) Afdrag el. Afkortning (i en Sum); vid. Cic. Divin. in Caecil. 10; sine deductione (uden Afdrag) etc., id. Inv. 1, 17.

dēductor, oris, m., [deduco]; I) „alm.": som bringer derhen el. tilstede; ds. sild. o. „overf."; ~ omnis veritatis (spiritus dei), Tertull.; — 2) „bes.": som ledsager en Embedscandidat, Qu. Cic., Plin. Ep. 4, 17; ds. — dēductōrius, 3: afledende, cuniculus, Vitruv.; men ~ medicamenta (afførende), Coel. Aur.; - ogs. subst. deductorium liquoris, (Afledningsrende), Pallad. — 1. dēductus, 3: partic. o. adj. af deduco. — 2. dēductus, us, m.: Afdrag el. Formindskelse, ponderis, Appul.; o. — dēdux, ŭcis, adj.: afledet el. afstammende, Heliconis, (derfra), Symmach.; — [deduco].

de.erro, („poet." ogs. dissyll.), avi, atum, 1, v. n.: farer vild, forvilder mig fra den rette Vei; I) „egenl."; - me deerrare a patre, Plaut.; ~ in itinere, Cic.; ~ itinere, Quintil.; ogs. absol., Virg. Ecl. 7, 7; — II) „fig."; A) „overf." om Ting og om Begreber; - ~ in alienum tramitem, (komme i Vrangstruben), Plin. 11, 66; men id. 28, 27: jaculantium ictus deerraturos negant, etc.; cf. Lucr. 3, 873; — B) „ment."; - a vero longe deerrasse, id.; ~ sententia et visu, Colum., verbis, Quintil., significatione, id., (tage feil deraf); - men impers.: ubi semel recto deerratum est, Vell. 2, 3; - men absol.: quae (signa) intuentes deerrare non possumus, Quintil.

*dēfaecābĭlis, (defec.), e: til at rense, cisterna, Sidon.; o. — dēfaecātio, onis, f.: Renselse, carnis, Tertull.; af — dēfaeco, (defec.), avi, atum, 1, v. a., [faex]; I) „egenl.": renser fra Bærmen, vinum, Colum.; — b) „alm.": renser; nec ··· esse defaecatam etc., Plaut. Most. 1, 3, 2; — II) „fig.": ligesom opklarer; - Quicquid incerti mihi in animo prius ··· nunc defaecatum est, Plaut. Pseud. 2, 4, 70; men id. Aul. 2, 2, in.: defaecato demum animo, (med frit og muntert Sind).

dēfāmātus, 3, [fama]: ilde berygtet; superl.: ~ vita, Gell.; - ~ vocabula, id. — dēfānātus, 3, [fanum]: vanhelliget, vanhellig, spatiola, Arnob. — dēfărīnātus, 3, [farina]: som er giort til Mel, semen, Tertull.

dēfătīgātio, (defet.), onis, f.: Udmattelse, Trætshed; Cic. d. Senect. 11, o. Caes. B. G. 3, 19; af — dēfătīgo, (defet.), avi, atum, 1, v. a.: udmatter el. afkræfter, milites labore, Caes., tirones in labore, Auct. B. Afr. 32; - opus faciam, ut defatiger usque, Ter. Eun. 2, 1, 14; ligel. absol. defatigatus, 3, (opp. integer), Caes. B. G. 5, 16, oftere; — II) „fig."; A) „overf." om Ageren: defatigatum et effetum solum, vid. Colum. praef.; — B) oftere „meton.": ne te defatiget (altercando mulier), Ter. Phorm. 5, 3, 11; cf. Cic. Leg. 3, 12, id. d. Or. 2, 41, o. ibd. 3, 36; - ligel. in pass. c. inf.; vid. Lentul. ap. Cic. Fam. 12, 14. — dēfatiscor, s. und. defetiscor.

defecabilis, defeco, etc., s. und. defaec. — *dēfectio, onis, f.; I) „alm.": Affald el. Frafald; A) „egenl."; - vid. Caes. B. G. 3, 10; de defectione patris detulit etc., Nep. Dat. 7; defectionem attentare, Liv., coeptare, Tac.; men Cic. Qu. Fr. 1, 4, 4: ~ subita Pompeji, (at han pludseligen forlod min Sag); — B) „ment."; - intemperantia ··· est a tota mente et a recta ratione defectio, Cic. Tusc. 4, 9; — II) „bes.": Ophøren, Hensvinden, Mangel; A) „egenl."; - ista ipsa defectio virium etc., Cic. d. Senect. 9; ogs. absol. defectio: Afkræftelse, Suet. Vesp. 24, oftere; cf. Tac. Ann. 12, 50; ligel. ~ animae, Cels.; men ~ aquarum, Frontin., rerum, Senec., (Mangel derpaa); - navnl. ogs. om Himmellegemernes Formørkelse, Cic. Div. 2, 6; ~ perfecta, Senec.; cf. Tac. Ann. 1, 28; — B) „fig."; a) technisk i d. sild. Grammatik: dicere aliquid per defectionem, (udtrykke sig elliptisk), Gell., Macrob.; — B) „ment."; ~ animi: Modløshed, Nedslagenhed, Cic. Att. 3, 18; o. — dēfectīvus, 3; 1) „alm.": mangelfuld, ufuldstændig, defect, genitura, Tertull.; men ~ febris, (Vexelfeber), Coel. Aur.; — 2) „bes." i Grammatiken: ~ nomina el. verba, (som mangle enkelte el. flere Former), Prisc.; — [deficio].

dēfector, oris, m., [deficio]: en Affalden el. Frafalden, Tac. Ann. 1, 48; cf. ibd. 11, 8: patris sui defectores, (som vare faldne fra ham); ds. — dēfectrix, īcis, adj. fem.: mangelfuld, ufuldkommen, virtus, Tertull. — 1. defectus, 3: partic. af deficio. — 2. dēfectus, us, m., [deficio]; I) „bes.": Affald el. Frafald, legionum, Capitolin.; — II) „alm.": Ophøren, Udgaaen el. Hensvinden; (oftest hos Plin.); ~ lactis (mammae), id.; ~ animi, (Besvimelse), id.; — B) navnl. ogs.: Himmellegemernes Formørkelse; - vid. Lucr. 5, 750, o. Virg. Ge. 2, 478; men Cic. N. D. 2, 19, om Maanens Aftagen.

dēfendo, di, sum, 3, v. a., [af inus. fendo, hvs. ogs. offendo, infensus]; I) „egenl.": bortstøder, bortfierner, holder borte, afværger el. hindrer; a) absol. el. m. blot acc.; - serva cives, defende hostes, Enn. ap. Non.; ligel. i en Bønformular, Cato R. R. 141; - ~ bellum, (opp. inferre), Caes. B. G. 1, 44; ~ nimios solis ardores, Cic. d. Senect. 15; ~ frigus, Hor., injuriam, Cic.; cf. Caes. B. C. 1, 7; ~ vim illatam vi, Cic. Mil. 4; cf. Virg. Aen. 10, 905; — b) sieldn. m. ab; vid. Quadrig. ap. Gell. 9, 1, o. Ovid. Rem. Am. 625; — c) „poet." ogs. c. dat.; ~ injuriam foribus, Plaut., solstitium pecori, Virg. Ecl. 7, 47, aestatem capellis, Hor. Od. 1, 17, 3; cf. Prop. 1, 20, 11, o. A.; — II) „overf."; A) værger derom, forsvarer, beskytter, (aliquem el. aliquid); aa) m. blot acc., der ogs. undert. alene er at underforstaae; vid. Caes. B. G. 1, 35; - navnl. ofte i Krigssproget; ~ se armis adversus aliquem, Liv., loco superiore, Caes.; ~ castra el. oppidum, id.; - ligel. i Retssproget; vid. Cic. Sull. 17; ~ aliquem apud praetores, id., aliquem de ambitu, id.; - ogs. „alm."; ~ aliquem contra iniquos, id.; ~ justitiam, id., communem salutem, id.; men „poet.": ~ vicem el. partes alicujus, (træde i nogens Sted); vid. Hor. Sat. 1, 10, 12, o. id. A. P. 194; men Liv. 26, 27: aedes Vestae vix defensa est (sc. ab incendio) etc.; — b) ogs. absol. el. ud. acc.; - quum jam defenderet nemo, Caes. B. G. 2, 33; - bes. in abl. absol.; vid. ibd. 2, 12, oftere; — bb) ~ aliquem el. aliquid ab aliquo; - vid. Caes. B. G. 1, 11 o. 31; ogs. Sall. Jug. 49, Cic. Manil. 6, o. id. Mil. 2; - men „overf.": ~ orationem a taedio, Quintil.; men „poet.": ~ myrtos a frigore, Virg. Ecl. 7, 6; — b) ogs. m. blot ab el. ud. acc., Caes. B. G. 7, 23; cf. id. B. C. 1, 25; — B) „bes."; a) med Hensyn paa Talen: at forfægte el. forsvare, at paastaae; - c. acc., ogs. m. Objects- el. Relativsætning; - vid. Cic. d. Or. 2, 38, o. id. R. Am. 47; men id. Verr. 3, 37: quid defensurus sis, (hvad du vil beraabe dig paa), quum etc.; - verissime defenditur, numquam aequitatem ab utilitate posse sejungi, id. Fin. 3, 21; ille ··· paruisse (se), defendebat, Tac. Ann. 13, 43; - quae cur non cadant in sapientem, non est facile defendere, Cic. Fin. 2, 35; — b) i d. sild. Retssprog: retligen at paastaae el. fordre, hereditatem ex testamento, Dig.; men ~ mortem alicujus: retligen at forfølge nogens Mord, ibd.

dēfēnĕrātus, 3, [fenero]: forgieldet, creditoribus (til saadanne), Appul. — *dēfensa, ae, f., ligesom flgd.: Forsvar, Tertull.; o. — dēfensio, onis, f.: Forsvar, urbium, Caes.; cf. Cic. Fam. 1, 7; ogs. absol.: cum spe defensionis etc., Caes. B. G. 2, 7; navnl. ogs. Forsvar for el. i Retten; - ~ criminis, Cic., juris, id. Mil. 6; cf. id. Coel. 4; — 2) i d. sild. Retssprog: retlig Forfølgelse, mortis alicujus, Dig.; — [defendo].

dēfensĭto, avi, 1, v. a., frequ. af defendo: forsvarer ofte, pleier at forsvare; ∾ causas, Cic.; cf. id. Acad. 2, 22. — dēfenso, avi, atum, 1, v. a., intens. af defendo; I) afværger, bortfierner; ∾ metus, Stat.; — II) forsvarer el. beskytter iøvrigen, moenia, Sall.; defensare se (ab) injuria, Plaut.; men Ovid. Met. 11, 374: dum defensamus (sc. armentum).

dēfensor, oris, m., [defendo]; I) som afvender noget; - ∾ necis, Cic. Mil. 2, periculi, id. Mur. 2; — II) Forsvarer el. Beskytter, navnl. ofte i Krigssproget, ogs. i Retssproget; - murus defensoribus nudatus, Caes.; cf. Sall. Jug. 23, Liv. 21, 11, o. A.; - ∾ juris et libertatis, Cic. Rab. perd. 4; defensores mei, (adversarii illius), id. Mil. 15; - ogs. som appos. fem.: mulier defensor etc., Dig.; - ogs. om Dyrene; (lupo) opponimus canes defensores, Varr.; men Caes. B. G. 4, 17, om Ting: ut his (sublicis) defensoribus ··· vis minueretur; bf. — dēfensōrius, 3: hørende el. tienlig til Forsvar, Tertull. — dēfenstrix, icis, fem. af defensor: Forsvarerinde, Cic. ap. Prisc. — dēfensus, 3: partic. af defendo.

dē.fĕro, dētŭli, dēlātum, dēferre, v. a.: fører el. bærer el. bringer el. skaffer ned derfra el. derned el. derhen; I) „egenl."; A) „alm."; a) uden Angivelse af Maalet (hvorhen); - plurimum limi deferentibus amnibus, Plin.; cf. Lucr. 5, 656, o. Ovid. Met. 9, 117; — b) med Angivelse af Maalet; m. ad, el. m. in, el. m. Localadv., el. c. dat.; - ∾ litteras ad Caesarem, Caes., mandata ad aliquem, id.; ad castra Romanorum delati, id. B. G. 5, 12; cf. Ovid. Met. 8, 817; - quod (semen) ex arbore defertur in terram, Varr.; cf. Liv. 5, 25, oftere; - ∾ aciem in campos, id.; men deferri in praeceps etc., s. id. 5, 47; men ∾ aliquem sub aequora, (nedduffe el. nedsænke deri); Ovid. Met. 14, 601; - quo pennis delata sit ales, Lucr.; cf. Liv. 36, 20; - ∾ epistolas alicui, Plaut. Trin. 4, 2, 109; cf. id. Men. 2, 3, 42; — B) „bes."; a) i Somandssproget: at kaste el. forslaae derhen; - una (navis) delata Oricum, Caes.; cf. id. B. G. 4, 36; men longius delatus aestu (Labienus), ibd. 5, 8; cf. Cic. d. Rep. 1, 17, o. id. Acad. 2, 3; ogs. Plaut. Amph. 2, 2, 69; — b) i Handelssproget: at bringe til Torvs, at byde til Salg, Colum., Petron.; cf. Senec. Ep. 42: quanti deferatur (aliquid, for hvilken Pris en Vare tilbydes); — II) „fig."; A) „alm."; ∾ fabulas in certamen, Quintil. 10, 1, 66; ∾ rem ad consilium, Caes.; men Quintil. 4, 5, 2: quin ad agendum nihil cogitati detulerit; cf. Hor. Sat. 1, 10, 68; — B) „bes."; 1) ∾ aliquid ad aliquem, ogs. alicui, (at overdrage el. overgive dertil); - ∾ imperium ad aliquem, Caes., Cic.; omnia ad unum, id. Manil. 23; - sibi a Caesare regnum civitatis deferri, Caes. B. G. 6, 2; cf. Cic. Phil. 2, 34; ∾ fasces indigno, Hor.; cf. id. Od. 2, 2, 22; men ∾ palmam hujus rei Crasso, Cic. d. Or. 2, 56; ∾ pacem hostibus, (tilbyde), Liv. 23, 13; cf. Cic. Fam. 13, 55; — b) ogs. m. blot acc., ogs. absol.; - ∾ jusjurandum, (forlange nogens Ed), Quintil. 5, 6, 6; ligel. ibd.: nullo deferente (sc. jusjurandum); men Hor. Ep. 1, 12, 23: si quid petet, ultro Defer; — 2) mundtligen el. skriftligen at overbringe el. meddele en Efterretning, at berette el. angive el. forraade; - vid. Cic. Cluent. 52, o. Caes. B. G. 7, 17; ogs. m. Objectssætning; qui ad Caesarem detulerint delaturique sint, me etc., Cic. Att. 11, 7; — 3) i Retssproget: ∾ nomen alicujus (ogs. alicui), ogs. aliquem, (som Klager el. Denunciant hos Prætor) at indklage el. angive nogen); - vid. Cic. R. Am. 10 o. 23; men id. Pis. 33: cur tibi nomen non deferrem; cf. id. Verr. 2, 28; - ∾ reos ad praetorem, Tac.; ∾ reos ejusdem criminis, Quintil.; deferri majestatis, Tac., impietatis in principem, id.; men Drusus defertur moliri res novas, id. Ann. 2, 27; - ogs. om anden Angivelse; vid. Liv. 42, 11: ad deferenda crimina de Perseo; cf. Cic. Agr. 3, 1: quae apud vos de me deferunt (tribuni); - ogs. absol.: et minari et deferre, etc., Quintil. 4, 1, 22; — 4) „publicistisk"; ∾ aliquid ad aerarium, ogs. absol.: ∾ aliquid: angive el. nedlægge i el. ved aerarium, (hvori ogs. Statsarchivet indeholdtes); - vid. Cic. Phil. 5, 5; men id. Fam. 5, 20: ∾ rationes (sc. ad aerarium); — b) bs. om Personer: in beneficiis ad aerarium deferri ab aliquo, (blive af nogen anbefalet til en Belønning af Skatkammeret), vid. Cic. Arch. 5; cf. id. Fam. 5, 20.

dēfervĕ.făcio, fēci, factum, 3, v. a.; affoger, radicem in vino, Plin.; — 2) „overf."; anima est aër ··· defervefactus in pulmone, Varr.; af — [dē.ferveo, ēre, v. n.: at blive udkogt; bs. om Vin: at afgære, Plin. 14, 11. — dē.fervesco, fervi, ogs. ferbŭi, 3, v. n.; I) „egenl.": at blive affogt el. udkogt, Cato; — b) navnl. ogs. om Most: at afbruse el. afgære, Colum.; - bs. Plin. Ep. 9, 16, „alleg.": ut primum videbuntur defervisse (versiculi); - ogs. „alm.": at stilles, at lægge sig; ubi deferbuit mare, Gell.; cf. Cic. Fam. 9, 2; — II) „fig." om Lidenskaberne el. om anden Heftighed: at afbruse el. afrase; - dum defervescat ira, Cic. Tusc. 4, 36; ligel. Ter. Ad. 1, 2, 72: sperabam, jam defervisse adolescentiam; cf. Cic. Coel. 18; ligel. om Foredragets Heftighed: nequaquam satis defervisse etc., Cic. Orat. 30; cf. id. Brut. 91: et quasi deferverat oratio.

defessus, 3: partic. af defetiscor. — defetigo, s. und. defatigo. — dēfĕtiscentia, ae, f.: Udmattelse, Tertull.; af — dē.fĕtiscor, (defat.), fessus sum, 3, v. dep. n.: bliver træt el. udmattet; - saal. Ter. Phorm. 4, 1, 23, c. inf.; men sum defessus quaeritando, Plaut.; - oftere in partic.; diuturnitate pugnae defessi, etc., Caes.; defessi vulneribus, id.; cf. Cic. Agr. 2, 32, o. id. d. Or. 2, 6 o. 57; - ogs. absol., vid. Caes. B. G. 7, 41, (hvor defessi modsættes recentes o. integri); cf. Cic. d. Or. 2, 36, o. Virg. Aen. 1, 157, oftere; — II) „overf." ogs. om Ting o. om Begreber; - arbores defetiscentes, Plin. 17, 2; men Cic. Verr. Act. 1, 10: ita defessa et refrigerata accusatione etc.

dēfĭcio, fēci, fectum, 3, (perf. conj. defexit, af en Formular, Liv. 1, 24; in pass. findes, foruden deficio, ogs. af defio: defit, Ter., Virg., Prop., defiunt, Gell., defiat, Plaut., defiet, Liv. 9, 14, defieri, Ter.), v. a. o. n., [facio]; - oprdl.: gior løs el. adskiller derfra; bs. m. medial Bem.: gior mig løs el. adskiller mig derfra; bs. atter med Object: forlader; o. m. medial Bem.: at udgaae el. ophøre el. mangle; — I) i medial Bem. (men activ Form): at giøre sig løs el. adskille sig derfra; bs. sædv.: at falde fra, at blive utro; A) „egenl."; - neque (se) ab amicitia populi Rom. defecturos, Caes. B. G. 5, 3; cf. Cic. Verr. 1, 31, o. Liv. 6, 20; men Caes. B. G. 3, 17, absol.: quae (civitates) defecerant; cf. ibd. 5, 25, oftere; — B) „overf.": - si a virtute defeceris, Cic. Lael. 11; men id. Fam. 2, 16: ut a me ipse deficerem, (at jeg blev min Plan utro); cf. id. Fin. 2, 24; — II) som v. act.: at forlade nogen, at feile el. mangle nogen, (men alene om Tings- og Begrebssubjecter); - quem jam sanguis viresque deficiunt, Caes. B. G. 7, 50; cf. Cic. d. Or. 1, 45, o. Hor. Sat. 2, 1, 13, ogs. Cic. Catil. 2, 5, o. id. R. Am. 32, ogs. Hor. Ep. 1, 11, 30; men Prop. 1, 8, 23, c. inf. subj.: Nec me deficiet nautas rogitare citatos; — b) pass.; quum ··· a viribus deficeretur (aquilifer), Caes. B. C. 3, 64; cf. Cic. Cluent. 65; men aqua ciboque defecti, Quintil.; cf. Ovid. Met. 5, 96; men defectus facultatibus, (som ikke kan betale), Dig.; — III) in med. o. neutr.: at udgaae el. ophøre el. hensvinde, at mangle el. feile; A) som v. med., (men oftest forel. o. „poet."); a) c. dat.; - nihil apud me tibi Defieri patiar, Ter. Hec. 5, 2, 2;

cf. Virg. Ecl. 2, 22, ogſ. Enn. ap. Cic. Tusc. 3, 19; — b) absol.; neque deflat, neque supersit (opsonium), Plaut. Men. 1, 4, 3; numquamne causa deflet, cur etc.? Liv. 9, 11; men Caes. B. C. 3, 40: defectis (sc. animo) defensoribus; — B) ſom v. neutr.; aa) c. dat., (men alene ſield.); – quum non solum vires, sed etiam tela nostris deficerent, Caes. B. G. 3, 5; cf. Sil. 8, 661; — bb) oftest absol.; vid. Caes. B. C. 2, 37; ligel. nisi memoria forte defecerit, Cic. Fin. 2, 14; cf. Hor. Ep. 1, 4, 11; – men om Sol og Maane: at formørkes; vid. Cic. d. Rep. 1, 15 o. 16; men om den Døende: in hac voce defecit, Suet. Aug. 99; men Caes. B. C. 3, 2: quod multi Gallicis tot bellis defecerant, (vare blevne afkræftede); — b) ogſ. „ment."; ne animo deficeret, (han ſkulde ikke tabe Modet falde), Caes. B. C. 3, 112; cf. Cic. R. Am. 4; – ligel. absol. (el. ud. animo); vid. Cic. Att. 1, 16, Sall. Jug. 51, o. Caes. B. C. 2, 31; – men Liv. 1, 24, af en Edsformular: si prior defexit (f. defecerit) publico consilio etc.; – „poet." ogſ. c. inf.; vid. Lucr. 1, 1039, o. Sil. 3, 112; — IV) partic. defectus, 3, ogſ. ſom adj.: ſvag, ſvækket, afkræftet; – defectus annis, Phaedr.; defectissimus annis et viribus, Colum.; defectae senectutis homo, Dig.; men defectiora omnia in globosis (speculis; opp. paria o. auctiora), Appul.

dē.fīgo, xi, xum, 3, v. a.: ſlaaer faſt el. befæſter deri, ſlaaer derind el. ind deri; I) „egenl.": ∾ crucem in campo Martio etc., Cic. Rab. perd. 4; ligel. ∾ asseres in terra, Caes., verutum in balteo, id.; cf. Cic. Catil. 1, 6; – ∾ hastas tellure el. terra, Virg., ensem jugulo, Liv., Ovid.; men „poet.": ∾ arborem penitus terrae, Virg. Ge. 2, 290; men comiſk: ∾ in terram colaphis, Plaut.; ∾ morsus in aurem, Plin. 8, 12; — II) „fig."; A) „meton." (causa pro effectu): befæſter, gior faſt el. ubevægelig; – defixa coelo sidera, Hor. Epod. 17, 5; cf. Tac. Agric. 31, o. id. Ann. 13, 16; — B) „overſ."; 1) „alm.": hefter el. fæſter derpaa, retter ubevægeligen derimod; – ∾ oculos in vultu alicujus, Curt., ogſ. oculos in terram, Quintil.; men absol.: ∾ oculos, (ſlaae Dinene ned), Tac. Ann. 3, 1; – men „alleg.": virtus est una altissimis defixa radicibus, Cic. Phil. 4, 5; — b) ofte ogſ. „ment."; – vid. Cic. Acad. 2, 15; men id. Phil. 11, 5: ∾ omnes curas suas in salute reip.; cf. id. d. Or. 3, 8; — 2) „beſ."; aa) at giore ubevægelig af Skræk el. Studſen; – res ··· immobiles eos parumper defixit, Liv. 21, 33; cf. id. 1, 29; – navnl. ogſ. in partic. perf. defixus, 3; vid. Virg. Aen. 1. 495, oftere, Hor. Ep. 1, 6, 14, Liv. 8, 7, o. A.; — bb) i Religionsſproget; a) uforanderligen at faſtſætte el. udtale; – quaeque augur ··· defixerit, etc., Cic. Leg. 2, 8, (e XII Tabb.); — b) under Forbandelſer at giennemſtikke; deſ. at forbande; – vid. Senec. Benef. 6, 35, o. Ovid. Am. 3, 7, 29; — c) dadler ſtrængt el. giennemhegler; – Doctus et ingenuo culpam defigere ludo, Pers. 5, 16.

dē.fingo, nxi, 3, v. a.: ligeſom afformer, bringer i en Form; ∾ panem, Cato; men Hor. Sat. 1, 10, 37, om en ubeqvemt poetiſk Fremſtilling.

dē.fīnio, īvi, ītum, 4, v. a.; I) „alm.": begrændſer; A) „egenl."; – ejus fundi extremam partem oleae ··· definiunt, Cic. Caecin. 8; qui (orbes) ··· aspectum nostrum definiunt, id. Div. 2, 44; cf. id. Balb. 28; — B) „fig."; aa) nøiagtigen at afgrændſe el. betegne el. beſtemme, at forklare el. faſtſætte, at definere; – vid. Cic. d. Or. 1, 15 o. 16, o. id. Off. 1, 19 o. 27; — bb) deſ. ogſ.; a) ligeſom beſtemmer dertil el. tager en Beſtemmelſe dermed; ogſ. beſtemmer el. beſlutter; – aedes sibi optimas definiunt, (tænke at tilegne ſig dem), Cic. Phil. 8, 3; cf. Caes. B. C. 3, 82; ligel. ∾ potestatem in quinquennium, Cic. Agr. 2, 13; men Plaut. Cist. 2, 1, 43: non remittam; definitum est, (det er beſluttet el. beſtemt); — b) indſkrænker inden viſſe Grændſer, begrændſer el. indſkrænker; vid. Cic. Lael. 16, o. id. d. Or. 3, 3 o. 28, ogſ. id. Off. 3, 29; — II) „beſ.": afſlutter el. ender; ut ··· orationem concludam atque definiam, Cic. Verr. 4, 52; cf. id. Orat. 19; — III) partic. definitus, 3, ogſ. ſom adj.: nøiagtigen betegnet el. beſtemt el. affondret; – certum esse in coelo definitumque locum, ubi etc., Cic. d. Rep. 6, 13; cf. id. Fam. 3, 8; — b) navnl. ogſ. i Rhetoriken: tydeligen beſtemt el. begrændſet; – alterum (genus quaestionum) infinitum, alterum definitum; definitum est, quod ὑπόθεσιν Graeci, nos causam etc., Cic. Top. 21; ∾ quaestiones, ibd. 24.

*dē.fīnīte, adv.: nøiagtigen, beſtemt, tydeligen; – vid. Cic. Balb. 14, o. id. Orat. 28, ogſ. Plin. Pan. 88; o. — dēfīnītio, onis, f.; oprdl.: Afgrændsning el. Grændſebeſtemmelſe, Inscr.; deſ. ſædv. „fig.": nøiagtig Beſtemmelſe el. Beſkrivelſe el. Forklaring; – hominum et temporum definitione sublata, Cic. Div. 2, 54; cf. id. Cluent. 2; — 2) deſ. „techniſk": Definitionen; vid. Cic. d. Or. 1, 42, id. Orat. 33, id. Off. 1, 2, oftere; in definitionibus assignatur etymologiae locus, Quintil. 1, 6, 29; — [definio].

*dēfīnītīve, adv.: beſtemt, tydeligen, pronunciare, Tertull.; af — dēfīnītīvus, 3: hørende til en Forklaring el. Beſtemmelſe (navnl. i Rhetoriken); – ∾ constitutio, Cic. Inv. 2, 17, causa, id. Top. 21; — b) deſ. i d. ſild. Retsſprog; ∾ sententia: en endelig Dom el. Kiendelſe, Cod. Just.; — 2) ſild. ogſ. ligeſom definitus: beſtemt el. tydelig, materia, Tertull.; o. — dēfīnītor, oris, m.: ſom beſtemmer el. anordner noget; ∾ baptismi, Tertull.; — [definio]. — definitus, 3: partic. o. adj. af definio.

defio, eri, f. und. deficio. — dēfīŏcŭlus, i, m., [comiſk formet af defit o. oculus]: ſom mangler det ene Øie, enøiet, Martial. 12, 59. — defixus, 3: partic. af defigo.

dēflagrātio, onis, f.: Afbrændelſe el. Opbrændelſe, terrarum omnium, Cic.; cf. id. Div. 1, 49; – men „alleg.": deflagrationem urbi minitari atque Italiae toti, id. Planc. 40; af — dē.flagro, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) „alm."; A) neutr.; a) „egenl.": helt el. ganſke at forbrændes el. opbrændes; – vid. Cic. N. D. 2, 27, o. Liv. 5, 53; ligel. Phaëthon ictu fulminis deflagravit, Cic. Off. 3, 25; — b) „overſ.": at gaae tilgrunde; – vid. Liv. 3, 52, o. Cic. Sest. 46; — B) act., (men alene ſild.); a) „egenl.": at afbrænde el. forbrænde; – Fana flamma deflagrata, Enn. ap. Cic. Tusc. 3, 19; men Vitruv. 6, 1: quae proxime currendo deflagrat (sol); — b) „overſ.": aldeles at fordærve el. ødelægge; in cinere deflagrati imperii, Cic. Catil. 4, 6; — II) „beſ." ogſ. in neutr.: at faae afbrændt, at ophøre at brænde; men alene „fig." om Lidenſkaberne, om et Oprør, oſv.: at afraſe el. udraſe; – ∾ iras vestras, Liv. 40. 8; men Tac. Hist. 2, 29: deflagrante paullatim seditione. — dē.flammo, are, v. a.: udſlukker, taedam, Appul.

dē.flecto, xi, xum, 3, v. a. o. n.; I) act.: bøier el. vender el. ſtyrer bort derfra; ogſ. bøier el. leder derhen; A) „egenl."; – ∾ ramum olivae, Colum.; ∾ tela, (afvende el. bortvende), Virg. Aen. 10, 331; – ∾ amnes in alium cursum, Cic. Div. 1, 19; men ∾ novam viam, vid. Liv. 39, 27; — B) „fig."; a) bortvender el. henvender el. forandrer; vid. Cic. d. Rep. 1, 44; ∾ (aliquid) in suam utilitatem, Quintil. 4, 1, 71; ∾ rem ad verba, (hænge i Bogſtavet), Cic. Caecin. 18; cf. Ovid. Trist. 2, 409; men ∾ virtutes in vitia, Suet. Dom. 3; — b) aliquem ab institutis studiis, Quintil.; quum ab asperioribus ad leniora deflectitur (intellectus), id. 6, 3, 87; cf. Cic. Orat. 40; — II) neutr.: at bøie el. vende ſig bort derfra el. derhen; A) „egenl."; ∾ (de) via, (forlade Veien), Tac. Hist. 2, 40, ogſ. ud. via, Suet. Aug. 93; men ∾ in Tuscos, Plin. Ep. 4, 1; — B) „overſ." (o. „alleg."); ∾ de via, Cic. Off.

2, 3, de recta regione, id. Verr. 5, 68, (komme af fra den rette Vei, forvilde sig); cf. id. Lael. 12 o. 26; men id. R. Com. 16: qui semel a veritate deflexit.

dēflēo, ēvi, ētum, 1, v. a. o. n.; I) act.: begræder, aliquem (mortuum), Lucr.; cf. Ovid. Met. 10, 12, o. ibd. 15, 487; - df. ogs. bitterligen at klage el. sørge derover; vid. Cic. Brut. 96; - haec satis diu multumque defleta sunt, id. Phil. 13, 5; men ∾ aliquid edicto, Suet. Calig. 30; - men Tac. Ann. 16, 13, absol.: dum assident, dum deflent, etc.; — b) „overf.": ∾ oculos, (fordærve dem med Graad), Appul.; — II) neutr.: heftigen at græde el. klage; - gravibus cogor deflere querelis, Prop. 1, 13, 16; df. — dēflētio, onis, f.: heftig Graad el. Sorg, Juvenc. — defletus, 3: partic. af defleo.

dēflexio, onis, f., [deflecto]: Afboining el. Afvigelse, Macrob.; - ogs. „fig.", Naz. Paneg. Const. — 1. deflexus, 3: partic. af deflecto. — 2. dēflexus, us, m.: = deflexio; df. „fig.": ∾ animi humani ab odio ad gratiam, Val. Max. 4, 2.

dē.flo, (avi), atum, 1, v. a.; 1) blæser bort deraf; quod est levissimum ac summum deflatum, Varr.; — 2) afblæser, blæser ren; ∾ (cibum) munditiarum causa, Plin. 28, 5. — dēfloccatus, 3, [floccus]: renset fra Fnug el. Trævler; df. comisk f. skaldet; ∾ senes, Plaut. Epid. 5, 1, 10. — dē.flōreo, ēre, v. n.: at afblomstre, Colum. 5, 6. — dē.flōresco, rŭi, 3, v. n.; ligesom foregd.: at afblomstre el. udblomstre; I) „egenl."; faba quum defloruit, Plin. 18, 30; — II) „overf."; vid. Liv. 38, 53: cum senecta res quoque defloruere; cf. Cic. Brut. 92, o. id. Coel. 19.

dē.flŭo, xi, xum, 3, v. n.; I) „alm.", A) „egenl." el. om flydende Sager: at flyde el. rinde ned el. af derfra el. derned el. derhen; - defluit sanguis a renibus, Plin., succus ex filice, id.; per venam defluens humor, id.; defluit saxis humor, Hor.; - in quod (flumen) Varramus defluit, Plin. 3, 22; potus defluit ad pulmones, Gell.; — A) „fig."; 1) „overf."; a) (af Bevægelsens Lighed): at bevæge sig nedad, at glide el. falde ned derfra el. derned; - ∾ amni, (svømme el. flyde dermed), Virg. Ge. 3, 447; men om den Seilende: quoties Ostiam Tiberi deflueret, Suet. Ner. 27; - jam ipsae defluebant coronae, Cic. Tusc. 5, 21; cf. Virg. Aen. 1, 401; - navnl. ogs. om Rytteren, der stiger af, Virg. Aen. 11, 501, el. der segner ned af Hesten; vid. Liv. 2, 20, ogs. Ovid. Met. 6, 229; — b) „alleg.": ne quid in terram defluat, (skal blive spildt), Cic. Lael. 16; men Hor. Od. 1, 28, 28: multaque merces ··· tibi defluat aequo ab Jove, (maae tilflyde dig ved hans Naade); - ogs. om en Nedstammen el. Overgang; vid. Suet. Aug. 2, o. Cic. Orat. 27; — 2) „ment.": tantum ab eo (Seneca) defluebant (udartede fra ham), quantum ille ab antiquis descenderat, Quintil. 10, 1, 126; — II) „bes.": at afflyde el. afrinde, at ophøre at flyde el. rinde; A) „egenl."; quum hiberni defluxere torrentes, Senec.; cf. Hor. Ep. 1, 2, 42: dum defluat amnis etc.; — b) df. ogs. om Haaret: at gaae af, Plin. 11, 56; — B) „fig.": at svinde hen el. ophøre; a) „overf."; ubi salutatio defluxit, (naar den er tilende), Cic. Fam. 9, 20; cf. Hor. Ep. 2, 1, 158; — b) „ment."; vid. Sall. Jug. 1; men Cic. Sest. 32: ex novem tribunis ··· unus me absente defluxit, (faldt fra, blev min Sag utro).

*dēflŭus, 3: som flyder nedad; df. „overf.": som bevæger sig el. glider nedad el. derned; - ∾ splendor ab alto, Stat.; ∾ caesaries, (nedbølgende), Prudent.; — 2) ∾ vasculum, (Vanduhret), Appul.; — deflūvium, i, n.: Nedflyden, Nedløb, Udstrømning; hujus (lactei circuli) defluvio etc., Plin. 18, 69; — 2) ∾ capilli: Haarets Udgaaen, id. 28, 46; ligel. ∾ capitis, id.; — dēfluxio, onis, f. Nedflyden el. Afløb, ventris, (dens Udtømmelse), Cod. Aur.; o. — dēfluxus, us, m.: Nedflyden el. Nedløb, nubium in terras, Appul.; — [af defluo].

dē.fŏdio, fōdi, fossum, 3, v. a.; I) graver nedad el. i Dybden; - ∾ scrobem in limine stabuli, Colum.; cf. Virg. Ge. 3, 376; - ogs. opgraver el. udgraver, terram, Hor. Sat. 1, 1, 42; — II) nedgraver, thesaurum, vid. Cic. Div. 2, 53; cf. ibd. 1, 17; ligel. ∾ stipitem in agro, Ovid., aliquem humo, id.; ogs. ∾ signum in terram, Liv. 8, 10; cf. Lucr. 5, 933; — b) ogs. „overf.": at bortgiemme el. skjule; ∾ se, Senec. Consol. ad Marc. 2; cf. Hor. Ep. 1, 6, 25: Defodiet ··· nitentia (aetas).

defore, s. und. desum. — 1. dēformātio, onis, f., [1. deformo]: Afbildning, Afrids, Vitr. — 2. dēformātio, onis, f., [2. deformo]: Mishandling, Nedværdigelse, tantae majestatis, Liv. 9, 5. — dēformis, e, [forma]: hæslig, styg, vanskabt; I) „egenl." el. om Udseendet; - formosus, an deformis, Cic.; non deformem esse natum, id. Coel. 3; cf. Caes. B. G. 7, 23; men comp., nec ulla deformior species etc., Cic. d. Rep. 1, 34; superl., Gell. 5, 11; cf. Liv. 1, 26, o. id. 5, 49, ogs. Suet. Vesp. 8; - ogs. m. Subjectssætning: deforme et servile est, caedi discentes, Quintil.; - „poet." ogs. c. gen.; quem ··· deformem leti etc., (som led en skændig Død), Sil. 1, 166; — II) „fig." o. „ethisk": skændig, vanærende; - aliamque orationem ··· sibi deformem habuisse, Liv. 45, 44; ∾ libido, Quintil., aegrimonia, Hor. Epod. 13, 18; ∾ obsequium, Tac. Ann. 4, 20; — b) „poet." ogs.: uden Gestalt, uden Form; ∾ animae, vulgus inane, Ovid. Fast. 2, 554.

*dēformĭtas, atis, f.; I) „egenl.": hæsligt Udseende, Hæslighed; - in deformitate corporis etc., Cic. Off. 3, 29; cf. id. d. Or. 1, 34, ogs. Liv. 2, 23, o. A.; ∾ aedificiorum, Suet. Ner. 38; — II) „fig." o. „ethisk": Skændighed el. moralsk Slethed, animi, vid. Cic. Leg. 1, 19; cf. id. Att. 9, 10; o. — dēformĭter, adv.; I) „egenl.": hæsligen, anstødeligen, ufkiønt; ∾ sonare, Quintil.; men ∾ dicere multa, id. 11, 1, 82; — II) „fig." o. „ethisk"; ∾ vivere, Suet. Ner. 49; — [deformis].

1. dē.formo, avi, atum, 1, v. a.: afformer el. afbilder, bringer i en vis Form el. Gestalt; I) „egenl."; ∾ locum ad tabulae litterariae speciem, Varr.; ∾ marmora prima manu, Quintil.; men id. 6, prooem., „alleg.": certos deformatosque fructus (ostendere); — II) „fig.": betegner, tilkiendegiver; - quae ita a fortuna deformata sunt, ut etc., Cic. Sull. 26; ille, quem supra deformavi, etc., id. Caecin. 5.

2. dēformo, avi, atum, 1, v. a., [forma, cf. deformis]; I) „egenl.": fordærver el. borttager den rette Gestalt, gior hæslig el. uanselig; - deformatus corpore, fractus animo, Cic. Att. 2, 21; deformat vultum macies, Virg. Ge. 4, 254; ∾ canitiem pulvere, id. Aen. 10, 844; cf. Cic. Verr. 4, 55, o. Liv. 37, 3; — II) „fig." o. „ethisk": at mishandle, at skænde el. vanære; - deformandi hujus causa, Cic. Coel. 2; ∾ multa bona uno vitio, Liv. 30, 14; - ogs. „overf." om anden Mishandling; ∾ et lacerare orationem, Quintil. 10, 7, 32; men „poet.": ∾ domum, (styrte i Elendighed), Virg. Aen. 12, 805. - 1. defossus, 3: partic. af defodio. — 2. dēfossus, us, m., [defodio]: dyb Gravning el. Udgravning, Plin. 19, 48.

defractus, 3: partic. af defringo. — *dēfraudātio, onis, f.: Forfordeling el. Unddragelse, Tertull.; o. — dēfraudātor, oris, m.: en Bedrager, Gaj. Inst.; — df. fem. defraudatrix, icis: Bedragerske, Tertull.; af — dē.fraudo, (defrud.), avi, atum, 1, v. a.: forfordeler, bedrager, aliquem (aliqua re el. aliquid); ofte hos Plaut.; vid. id. Aul. 1, 1, 78 flgd.; cf. Ter. Ad. 2, 2, 38: Etiam defraudet (sc. me)? ∾ aliquem fructu victariae suae, Liv. 36, 40; men c. acc. rei: aes defraudasse cauponem, Varr. ap. Non.;

cf. Cic. Fam. 7, 10; — II) ogſ. „overf."; - ~ aures, (ikke at tilfredsſtille dem), vid. Cic. Orat. 66; ~ se, Plaut. Aul. 4, 9, 14, ogſ. ~ genium suum, Ter. Phorm. 1, 1, 10, (at berøve el. negte ſig ſelv det Nødvendige).

dē.frĕmo, ŭi, 3, v. n.: at afbruſe el. afraſe, Sidon. — dēfrēnātus, 3, [freno]: uden Bidſel el. Tømme; utæmmet el. uſtandſet; - ~ cursu (volvi in aequora), Ovid. Met. 1, 282.

dēfrĭcāte, adv.; „overf." (o. forel.): med bidende Spot, Naev. ap. Charis.; af — de.frĭco, cŭi, catum o. ctum, 1, v. a.: gnider ſtærkt, frotterer; ogſ. afgnider, ſkurer; - ~ dentem, Catull., Ovid.; ~ fauces ceteraque membra, Suet. Dom. 20; ~ lichenes pumice, Plin.; - ~ dolia, Colum., radicem, id.; — 2) bſ. „alleg.", Hor. Sat. 1, 10, 4, om Digteren Lucilius: quod sale multo Defricuit urbem, (bidende medtog el. ſpottede den). — defrictus, 3: partic. af defrico. — dē.frīgesco, frixi, v. n. inch.: at blive affølet el. kold; post ··· quam defrixerit (coctura), Colum. 12, 21.

dēfringo, frēgi, fractum, 3, [frango]: afbrækker el. afbryder; - ~ ramum arboris, Cic.; cf. id. d. Or. 3, 28; - ~ summas plantas ex arbore, Virg.; men ~ ferrum ab hasta, id. Aen. 11, 748; - defractis compluribus subselliis, Suet. Claud. 41; men ~ sibi crura aut cervices, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 126; — 2) „overf."; id unum bonum est, quod numquam defringitur, Senec. Ep. 92.

defrūdo, ſ. und. defraudo. — defrūgo, are, v. a., [fruges]; - bſ. Plin. 18, 55: segetem ne defruges, (du maae ikke ſaae for tyndt). — dē.frŭor, frŭi, v. dep. (a.): nyder helt, forbruger ganſke; ~ auctumnitate, Symmach. — dē.frusto, are, v. a.: ſlider el. river iſtykker, tunicam, Ammian.; — 2) „overf.": udbrager ſtykkevis, excerperer, Sidon. — *dēfrūtārius, 2: hørende til Moſt, vasa, Colum.; ogſ. absol.: defrutarium, i, n., (sc. vas), id.; o. — dēfrūto, are, v. a.: indkoger til Moſtſaft; ~ vinum, Colum.; af — dēfrūtum, i, n., [ſkal være f. defervitum, sc. mustum]: Moſtſaft, den indkogte Moſt, Varr. ap. Non., Colum., Plin. 14, 11; cf. Virg. Ge. 4, 269.

defuat, ſ. desit, Plaut. — dēfŭga, ae, m.: Flygtning el. Overløber, Cod. Theod., Prudent.; af — dē.fŭgio, fūgi, 3, v. a.: flygter derfor, ſøger at undflye el. undvige; — a) c. acc., Caes. B. G. 6, 13; ~ proelium, id., munus aliquod (en Forretning), Cic.; cf. id. d. Or. 1, 23, o. id. Planc. 32; men ~ auctoritatem, (unddrage ſig et Anſvar), id. Sull. 11; cf. Ter. Eun. 2, 3, 98; — b) ſjeld. absol., el. m. quin, el. m. adv.; - sin timore defugiant, (trække ſig tilbage), Caes. B. C. 1, 32; cf. Cic. Tusc. 5, 41; - non tamen defugio, quin dicam, quae scio, Varr.; quo ··· sinistrum cornu defugit etc., Liv. 5, 38. — dē.fūgo, are, v. a.: at fordrive, capillos, Theod. Prisc. — dē.fulgŭro, are, v. a.: at nedlyne, ignem, Auson.

dēfunctio, onis, f., [defungor]: Function el. Forretning, cordis, Salvian. — dēfunctōrie, adv.: ſkjødesløſt, agere causam, Senec. Controv., petere aliquid, Dig.; af — dēfunctōrius, 3, [defungor]: ſom behandles ſkjødesløſt el. overfladiſk, Petron.; ~ ictus, (uden Eftertryk), id. — 1. defunctus, 3: partic. af defungor. — 2. dēfunctus, us, m., [defungor]: Døden, Tertull.

dē.fundo, fūdi, fūsum, 3, v. a.: udgyder el. udhælder; gyder el. hælder deraf el. deri; I) „alm."; - ~ aquam, Cato; men Hor. Sat. 2, 2, 58: ~ vinum (sc. ex dolio in amphoram: at omtappe); cf. Colum. 12, 50; — b) bſ. „poet.": aurea fruges Italiae defundit Copia cornu, Hor. Ep. 1, 12, 29; - men „overf.": ~ verba el. voces pectore, Petron.; — II) „beſ." i Religionsſproget: at udgyde ſom Libation el. Drikoffer, Hor. Od. 4, 5, 34; men ~ libamenta Mercurio, Val. Max. 2, 6.

dē.fungor, functus sum, 3, v. dep. (a.): bliver færdig dermed, bringer til Ende, overſtaaer el. beſtaaer; aa) ordenl. c. abl.; - ut omni populari concitatione defungerer, (for at jeg kunde blive befriet derfra), etc., Cic. Sest. 34; men ~ tribus decumis pro una, (betale tre Tiender for een), id. Verr. 3, 16; ~ imperio regis, (efterkomme, opfylde), Liv. 1, 4; ~ proelio, (levere et Slag), id.; ~ bello, (ende Krigen), id.; ~ periculis, Cic., Virg., laboribus, Hor., Ovid.; - ~ vita, (at ende et møiſommeligt Liv), Virg.; cf. Hor. Ep. 2, 1, 22; ~ sua morte, (døe en naturlig Død), Suet. Caes, fin.; men „poet.": ~ terra, Ovid. Met. 9, 254; — b) „poet." ogſ. m. Tingsſubject; - defunctum bello barbiton, Hor. Od. 3, 26, 3, (ſom har ophørt at tone Elſkovshandeler); — bb) undert. ogſ.; a) absol.; - defunctus jam sum, (dermed er jeg færdig), Ter. Eun. prol. 15; men id. Ad. 3, 4, 63: utinam hoc sit modo defunctum (pass.: maatte det dermed være forbi)! men Ovid. Am. 2, 9, 24: Me quoque ··· Defunctum placide vivere tempus erat; - ligel. absol.: ved Døden at afgaae, at døe; dicitur prius esse defunctus, Quintil. 5, 5, 2; cf. Tac. Ann. 15, 22; - ogſ. ofte defunctus, 3, ſ. mortuus; Ovid. Am. 1, 8, 108, Quintil., Suet. Caes. 6, oftere; — b) ſjeld. m. in; cupio misera in hac re jam defungier, Ter. Phorm. 5, 8, 32. — defusus, 3: partic. af defundo. — dē.fŭtūtus, 3, d. forſtærk. fututus, Catull.

dēgĕner, is, (abl. degeneri, Tac. Ann. 12, 19), adj., [genus]: udartet el. vanſlægtet, uægte el. ſlet i ſit Slags; I) „egenl.", Tac. Ann. 12, 62; cf. Virg. Aen. 2, 549; - canum degeneres, (feige Hunde), Plin.; ~ aquila, id.; ~ herbae, id.; ~ adamantes, id.; — b) ogſ. c. gen.; patrii non degener oris (juvenis), Ovid. Pont. 3, 5, 7; cf. id. Met. 11, 314; ligel. ~ (Atlantes) humani ritus, Plin. 5, 8; — II) „fig." o. „ethiſk": moralſk udartet, uværdig el. ſlet; - Agrippa vitā non degener, Tac. Ann. 4, 61; neque degenerem ad pericula (se), ibd. 1, 40; Degeneres animos timor arguit, Virg. Aen. 4, 13; ~ preces, Tac., blanditiae, id.; - men „poet.": ~ toga, (ſ. ~ togati), Lucan. 1, 365.

dēgĕnĕro, avi, atum, 1, v. n. o. a., [degener]; I) neutr.: at udarte el. vanſlægte, at blive ringere el. ſlettere; A) „egenl."; - qui a vobis nihil degenerat, Cic. Phil. 13, 15; - ogſ. absol.: degeneras, Ovid. Met. 6, 635; - ofteſt om Væxterne; vid. Virg. Ge. 2, 59; ~ semina, Colum., frumenta, id.; ~ hordea in avenam, Plin.; cf. id. 17, 25; — B) „fig." o. „ethiſk"; a) m. ab; „poet." ogſ. c. dat.; - ~ a virtute majorum, Cic. Flacc. 11, a parentibus nostris, Liv. 22, 14, a fama vitaque sua, Tac.; ogſ om en Lærers Afvigelſe fra Syſtemet, Cic. Div. 1, 3; - degenerant nati patribus, Manil.; ~ patri, Claudian.; — b) absol. degenerare: at udarte, Cic. Verr. 3, 68, o. id. Brut. 34; - ogſ. m. ad o. in; vid. Tac. Ann. 14, 21, o. ibd. 15, 68; — II) act.; A) „alm.": lader udarte, fordærver; - si teneris conceditur (venus) ··· vires animosque degenerat, Colum.; men Liv. 1, 53, degeneratum, (absol., ſ. degener animus): Udartelſe, Slethed; — B) „beſ." m. Objectet af det Begreb, hvorfra nogen el. noget udarter; - non degenerasse propinquos (sc. me), Prop. 4, 1, 81; cf. Ovid. Pont. 3, 1, 45, o. id. Met. 7, 543; bſ. pass.: vitare conspectum degenerati patris, Val. Max. 8, 4.

dē.gĕro, ĕre, v. a.: bringer bort, bringer derhen; (ofteſt forel.); - ~ sarmenta de vinea, Cato; ~ aurum amicae (dat.), Plaut., ornamenta (uxoris) ad meretrices, id.; — II) „overf.": bringer i en Form; siccata (uva) degeritur in pastillos, Plin. — dē.glabro, (avi), atum, 1, v. a.: afglatter, arbores, Dig., corpus (humanum), Lactant. — dē.glūbo, (psi), ptum, 3, v. a.; 1) afbælger el. afſkaler; - ~ granum folliculo, Varr.; — 2) aftrækker Skindet, ſlaaer, pecus, Tiber. ap. Suet.

Tib. 32, maenam, Plaut. — dē.glūtĭno, are, v. a.: opløser el. opbløder (det Sammenlimede el. Tilgroede); ∾ palpebras (andrachne), Plin. 25, 103. — degluttio, (deglūtio), ire, v. a.: nedsluger, cibum, Fronto.

dēgo, dēgi, ĕre, v. a. (o. n.), [de, ago]: tilbringer el. henlever (Tiden); a) c. acc.; – ∾ diem in laetitia, Ter.; cf. Cic. d. Senect. 1; ligel. ∾ quod reliquum est vitae, id. Fam. 11, 28; – „poet." ogs. ∾ senectam, Hor., otia, Catull., bellum, Lucr.; – ogs. pass., id. 2, 16, o. Cic. Lael. 23; cf. id. Off. 1, 32; — b) absol.; vid. Hor. Od. 3, 29, 42; certus procul urbe degere, Tac. Ann. 4, 57; men om Dyrene: ∾ sine nequitia, sine fraudibus, Senec. Ep. 74; – ∾ ex aequo cum aliquo, Plin. 6, 19.

dē.grandĭnat, are, v. impers.: at faae afhaglet, ophøre at hagle, Ovid. Fast. 4, 755. — de.grassor, ari, v. dep. n. o. a.; I) neutr.: at styrte ned; ∾ aquae deorsum, Appul.; — II) act.: at angribe voldsomt, aliquem, Stat. Achill. 1, 406. — dē.grăvo, (avi), atum, 1, v. a.: tynger el. trykker ned el. nedad, besværer; – degravat unda caput, Prop.; ∾ ulmum (vitis), Ovid.; ∾ partes navigii, Plin.; – ogs. i Krigssproget: at trykke el. trænge; vid. Liv. 3, 62; — II) bf. „overf.": at falde besværlig, at være til Hindring; vid. Liv. 4, 33; men id. 7, 24, absol.: quia et vulnus degravabat.

dēgrĕdior, gressus sum, 3, v. dep. n., [gradior]: skrider el. stiger el. drager ned el. bort derfra el. derned el. derhen; – ∾ ex arce, templo, Liv. 5, 52, o. id. 8, 35; ligel. ∾ monte, colle, Sall., jugis, Alpibus, Tac.; ogs. absol.; degrediente eo, id. Ann. 13, 14; – ogs. m. in o. ad; vid. Liv. 7, 24, o. Tac. Agric. 18; – navnl. heder ogs. om Rytteriet: degredi ad pedes: at stige (el. sidde) af; vid. Liv. 3, 62, o. id. 29, 2. — 1. degressus, 3: partic. af frgd. — 2. degressus, us, m., s. und. 2. digressus. — dēgrūmor, ari, v. dep. a., [gruma]: gjør jevn el. lige; (forel. Ord); ∾ viam, Lucil. ap. Non.; ∾ ferrum, Enn. ibd.

dēgŭlātor, oris, m.: Fraaser, Appul.; af — dē.gŭlo, avi, atum, 1, v. a., [gula]: ligesom slaaer i Halsen, tilsætter i Vellevnet, poët. ap. Charis. — dēgustatio, onis, f.: Smagen el. at smage derpaa, Dig.; af — dē.gusto, avi, atum, 1, v. a.: tager deraf for at smage, smager derpaa; I) „egenl."; ∾ vinum, Cato, novas fruges, Plin., lotum, Ovid.; men ∾ vasa vel dolia, Dig.; — II) „fig."; A) „overf."; a) „poet." om enhver let og ligesom streifende Berørelse, navnl. om Ilden, Lucr. 2, 192, om et Vaaben, Virg. Aen. 12, 376; — b) „bes." om en kort Nydelse: ligesom at faae en Forsmag derpaa, ligesom i Forbigaaende at prøve; – vid. Cic. Tusc. 5, 21; ligel. ∾ imperium, Tac. Ann. 6, 20; — B) „ment."; a) „alm.": skaffer mig den første Kundskab derom; – ∾ litteras primis labris („alleg."), Quintil.; cf. Cic. Att. 4, 8: tum velim ··· istum convivam tuum degustes, (at du udforsker ham); men id. Parad. prooem.: ∾ hoc genus exercitationum; — b) „bes.": behandler overfladisk: plures inchoatae et quasi degustatae materiae, Quintil. 10, 5, 23, oftere.

dĕ.hăbĕo, ere, v. a.: at have Mangel derpaa, Hieron. — dĕ.haurio, (dehor.), hausi, haustum, 4, v. a.; (for- o. efterel. Ord); I) „alm.": øser deraf, amurcam (de cortina), Cato; — 2) „bes.": nedsluger, margarita pretiosa, Tertull.

dĕ.hinc, adv.: herfra; I) i Rummet; A) „egenl."; vid. Plin. 3, 6, o. Mela 3, 8; cf. Tac. Ann. 4, 5; — B) „overf."; a) „poet." om en vis Orden: herpaa, osv.; vid. Hor. A. P. 143; — b) forel. ogs. om en Følge deraf: altsaa, osv.; vid. Ter. Andr. 1, 2, 19: dehinc postulo, etc.; — II) i Tiden; A) med Hensyn paa en terminus a quo; a) om Nutiden: herfra, herefter, fra nu af (og fremdeles); – m. fut., el. m. praes., el. m. imperat., (o. oftest forel.); – si etc., jam nunc dehinc erit verax tibi, Plaut. Poen. 1, 2, 161; deleo dehinc ex animo omnes mulieres, Ter. Eun. 2, 3, 5; quacumque dehinc vi possim, Liv. 1, 59; dehinc ceterum valete, adeste, Plaut. Poen. prol., extr.; — b) om Fortiden: derfra, derefter, fra den Tid; vid. Suet. Tit. 8, o. id. Calig. 58; — B) uden Hensyn paa en terminus a quo: herpaa, herefter, derpaa; – vid. Virg. Aen. 1, 131 o. 256, oftere; – s. ogs. Tac. Ann. 4, 14, o. Suet. Aug. 97; — b) „bes." ogs. i Optællinger, (s. deinde): herpaa, hernæst; – vid. Sall. Catil. 3; ligel. efter primum, Virg. Ge. 3, 167, efter primo, Suet. Aug. 49; — not.: „poet." ogs. monosyll., Virg. Aen. 1, 131, oftere, o. Ovid. Fast. 6, 788.

dĕ.hisco, ĕre, v. n.: at aabne sig, at gabe ud fra hinanden, navnl. om Revner el. Aabninger i Jorden; – vid. Virg. Ge. 1, 479, oftere; men unda dehiscens etc., id. Aen. 1, 106; ligel. „poet." om en Dør, ibd. 6, 52; men ∾ cymba rimis, Ovid.; cf. Senec. Ep. 30; men Liv. 29, 2: in dehiscentem intervallis aciem equites (emittere); cf. Plin. 9, 20.

*dĕhŏnestāmentum, i, n.: hvad der vanzirer el. vanærer; Hæslighed, Beskæmmelse; – a) c. gen.; ∾ corporis, Sall. frgm. ap. Gell., oris, Tac. Hist. 4, 13; – ogs. „ment.", ibd. 2, 87: dehonestamenta amicitiae, (scurrae, histriones), etc.; — b) ud. gen.; ignominiae et cetera dehonestamenta, Senec.; cf. Tac. Ann. 12, 14; o. — dĕhŏnestātio, onis, f.: Beskæmmelse; in pl., Tertull.; af — dĕ.hŏnesto, are, v. a.: at gjøre hæslig, at vanzire; – multa (eum) dehonestabant, risus indecens, etc., Suet. Claud. 30; – oftest „ment.": at vanære, at beskæmme, famam suam, Tac.; cf. Liv. 41, 6. — dĕ.hŏnestus, 3: upassende el. slet i sit Slags; ∾ deculpatumque verbum, Gell. 19, 10. — dĕ.hŏnōro, avi, atum, 1, v. a.: vanærer, Salvian., Oros.

dehōrio, ire, s. und. dehaurio. — *dĕhortātio, onis, f.: Fraraaden, Tertull.; o. — dĕhortātōrius, 3: fraraadende, Tertull.; af — dĕ.hortor, atus sum, 1, v. dep. a.: raader derfra, fraraader; – ∾ aliquem, (opp. invitare), Cic. Pis. 39; men Sall. Jug. 31: multa me dehortantur a vobis (afdrager mig fra Eders Sag), ni etc.; ogs. m. flgd. ne, Ter. Phorm. 5, 7, 17; ogs. c. inf., Sall. Jug. 24, o. Tac. Ann. 3, 16.

Dēĭānira, ae, f., Δηϊάνειρα: Datter af K. Oeneus, og Gemalinde af Hercules, i hvis Død hun ufrivilligen blev Aarsag: – vid. Ovid. Met. 9, 9 flgd., Senec. Herc. Oet., o. A. — Dēĭdămīa, ae, f., Δηϊδάμεια: Datter af K. Lycomedes paa Øen Scyros, blev ved Achilles Moder til Pyrrhus, Hyg., Prop. 2, 9, 16, o. Ovid. A. A. 1, 704. — dēĭfĭcus, 3, [deus, facio]: som gjør til en Gud, som helliggjør, Tertull.

dein, s. und. deinde. — dēinceps, adj. o. adv., [dein, capio]; I) sjeld. som adj., (gen. deincipis): følgende derpaa; deinceps, qui deinde cepit, Fest. pag. 54; deincipe die, Appul.; — II) sædv. som adv.: i uafbrudt Række, efter hinanden; A) i Rummet; – vid. Caes. B. G. 7, 23, Sall. Jug. 19, o. Cic. Div. 2, 54; — B) i Tiden; – vid. Caes. B. G. 5, 16; cf. Cic. Fam. 2, 18, o. id. Tusc. 4, 2; — C) i Ordenen; – ut deinceps legi possent (Annales Ennii: uafbrudt, i Sammenhæng), Cic. N. D. 2, 37; – navnl. ogs. om Ordenen i Foredraget; vid. Cic. Off. 1, 14, o. id. 2, 15; men perge deinceps, bliv fremdeles ved, Varr.; — bb) hertil mærkes endnu Forbindelserne; a) deinde deinceps, inde deinceps, postea deinceps, Grækernes ἔπειτα ἑξῆς; vid. Cic. Leg. 3, 2 o. 19, oftere, o. Liv. 1, 44, oftere; — b) primum (el. primus) ··· deinceps; vid. Cic. Fin. 3, 6, o. Quintil. 7, 10, 5, ogs. Tac. Ann. 1, 81.

dēinde, („poet." dissyll.), ofte ogs. forkortet: dein, („poet." monosyll.), adv., [de, inde]: derfra, derpaa;

ogs. herfra, herpaa; I) i Rummet: A) „egenl.", (men alene sieldt.); vid. Liv. 22, 4; — B) oftere „overf." om den locale Folge el. Række; - vid. Tac. Ann. 2, 16, o. Cic. Orat. 63; — II) i Tiden; A) „alm.": derpaa, herpaa, derefter, fremdeles, videre; - vid. Ter. Andr. 1, 1, 52, o. Caes. B. G. 4, 35, ogs. Virg. Ecl. 3, 58, o. Hor. Sat. 1, 3, 101; — bb) df. ogs. at mærke; a) som svarende til primum, inde, postea, postremo, etc.; - vid. Caes. B. G. 1, 25, o. ibd. 3, 20, navnl. ogs. Cic. Agr. 1, 2, (hvor ogs. deinde gientages); — b) i Forbindelse med tum, tunc, postea, etc.; - primum cogitare ··· deinde tum dicere ac facere, Varr.; deinde tunc, Senec. Ep. 74; deinde postea, Cic. Mil. 24; deinde porro, Plaut.; mox deinde, Tibull.; deinde postremo, Cic.; ogs. deinde ad extremum, id. Verr. 1, 10; s. ogs. und. deinceps; — c) ogs. m. flgd. quum, postquam, ubi, etc.; vid. Liv. 3, 47 o. 66, Sall. Jug. 68, o. A.; — B) „bes." i Optællingen og Anordningen af Paastande el. Beviser: derpaa el. derefter, saaledes el. fremdeles, osv.; vid. Cic. d. Or, 2, 11, o. id. Fam. 9, 24; — b) navnl. ogs. ofte som svarende til primo (el. primus), tum, postremo, etc.; - vid. Cic. Lael. 8 o. 18, oftere; tum ··· deinde ··· post, Cic. Brut. 88; - ogs. bliver deinde undert. gientaget; vid. Cic. R. Am. 45, o. id. Acad. 2, 16.

dĕ.insŭper, adv., ligesom desuper: ovenfra, Sall. frgm. ap. Non. — dĕ.intĕgro, avi, 1, v. a.: formindsker, krænker, Caecil. ap. Non. — dĕ.intus, adv.: indenfra, a parte interiore, Veget.

Dēiŏnĭdes, ae, m., *Δηϊονίδης*: Søn af Deione (ved Apollo), i. e. Miletus, Ovid. Met. 9, 442. — Dēiŏpēa, ae, f., *Δηϊόπεια*: en af Juno's Nympher, Virg., Hygin. — dēĭpăra, ae, f., [deus, pario], *θεοτόκος*; Guds Moder, Cod. Just. — Dēĭphŏbē, es, f., *Δηϊφόβη*: Datter af Glaucus, Virg. Aen. 6, 36, (Serv.). — Dēĭphŏbus, i, m., *Δηΐφοβος*: Søn af K. Priamus, vid. Virg. Aen. 2, 310, o. ibd. 6, 495 flgd. — dēĭtas, atis, f.: Guddommen, (som sildt. Oversættelse af *θεότης*, f. divinitas), Augustin.

*dējecte, adv.: lavt, nedrigen; in compar., Tertull.; — dējectio, onis, f.; I) „egenl.": Nedkastelse; ∾ alvi, (Afførelse), Cels., Senec.; men Cic. Caecin. 20: illam vim dejectionemque (hin voldsomme Udkastelse) etc.; — b) i Astronomien: dejectiones stellarum, (deres Sænkning imod Horizonten), Firmic.; — II) „fig."; A) „overf."; ∾ gradus, (i Krigsstanden): Degradering, Dig.; — B) „ment."; ∾ animi: Modløshed, Senec.; — df. dem. dējectiuncŭla, ae, f.: svag Afførelse, Scribon.; — dējecto, are, v. a. intens.: nedstøder el. omstøder; dein coquenti vasa cuncta dejectat, Mattius ap. Gell.; o. — dējector, oris, m.: som kaster ned derfra (el. ud af Vinduet, odl.), Dig.; — [dejicio].

1. dējectus, 3: partic. o. adj. af dejicio. — 2. dējectus, us, m., [dejicio]; 1) „egenl.": Nedkasten el. Nedstyrten; - ∾ arborum, (deres Fældning), Liv. 9, 2; ∾ fluminum el. aquae, (Fald el. Løb), Senec.; cf. Ovid. Met. 1, 571; - men „poet.": velatus gemino dejectu lyncis, (indhyllet i en dobbelt nedhængende Lospels), Stat. Theb. 4, 272; — 2) „overf.": ∾ loci: et Steds ligesom Fald el. Boining nedad; ligel. ∾ collis, Caes. B. G. 2, 22; ogs. absol.: in dejectu positus (paa Sletten), Plin. 2, 71; ogs. in pl.; vid. Caes. B. G. 2, 8. — dejeratio, onis, o. dejero, are, f. und. dejuratio, etc.

dējĭcio, jēci, jectum, 3, [jacio]; kaster el. styrter ned derfra el. derned; I) „egenl."; A) „alm."; ∾ aliquem de ponte in Tiberim, Cic. R. Am. 35, de saxo (Tarpejo), Liv., Hor., ogs. saxo (f. de saxo), Tac.; ∾ aliquem equo, Caes., Liv.; ∾ togam ab humeris, Suet., ogs. de humero, id.; men ∾ jugum servile a cervicibus („alleg."), Cic. Phil. 1, 2; - ∾ se de muro, Caes., per munitiones, id.; men Liv. 28, 6, om Vinden: ∾ se a praealtis montibus; - ∾ aliquem in locum inferiorem, Caes.; ∾ elatam securim in caput alicujus, Liv. 1, 40; men ∾ equum e campo in cavam viam, (drive den ned deri), id. 23, 47; - ∾ bustum, aut monumentum, aut columnam, (omstyrte), Cic. Leg. 2, 26; cf. Nep. Alc. 3, o. Hor. Od. 4, 14, 13; - ogs. om Elementerne; vid. Liv. 40, 2, o. Hor. Od. 1, 2, 15; ligel. om Stormen: ∾ naves aliquo, (forslaae dem derhen), Liv.; - ∾ libellos, (nedrive), Cic. Quint. 6, Senec.; ∾ sortes, (kaste i Urnen), Caes. B. C. 1, 6; men ∾ pernam, glandium, (komme i Gryden), Plaut. Stich. 2, 2, 36; - ∾ alvum, (afføre), Cato; men ∾ alvum superiorem, (i. e. vomere), id.; — B) „bes."; a) i Krigssproget: ∾ hostes, (kaste el. forjage); vid. Caes. B. G. 7, 28; ∾ nostros loco, id., ogs. praesidium ex saltu, id.; cf. Hor. Ep. 2, 2, 30; - ogs. absol. el. ud. abl.: ∾ praesidium, Caes., Liv.; ligel. ∾ castra hostium (ødelægge), id., praetorium, id.; — b) i Retssproget el. som Retshandling: at udkaste (af en Besiddelse); unde dejectus? etc., vid. Cic. Caecin. 13, oftere; (s. ogs. und. deduco); men „overf.", Liv. 45, 22; — c) prægnant el. med Eftertryk: nedlægger el. fælder; - bis dejectis, etc., Caes. B. G. 2, 27; cf. ibd. 4, 12, oftere, o. Virg. Aen. 11, 665; — II) „fig."; A) „alm."; ∾ oculos de aliquo, Cic. Verr. 4, 15; cf. id. Phil. 1, 1, („alleg."); men ∾ vultum, (slaae Blikket ned), Virg. Aen. 3, 320; - men c. acc. graec.: dejectus oculos, Virg., vultum, Stat.; cf. Ovid. Am. 2, 4, 11; - ∾ cruciatum a corpore, (befrie derfra), Cic.; ∾ vitia a se ratione, id.; cf. id. Tusc. 1, 8; ∾ aliquem de sententia, id. Phil. 9, 4; men „overf." fra Fægterspillene: nec tumultuantem de gradu dejici (tabe sin Fatning), id. Off. 1, 23; - quae replenda, quae dejicienda sunt, Quintil. 10, 4, 1; men Cic. R. Com. 2: haec (adversaria) sunt dejecta, (ere løst henkastede); — — B) „bes.": ∾ aliquem de honore, Cic., honore, Liv., principatu, Caes., certo consulatu, Liv., (fraride, odl.); men Caes. B. G. 5, 48: opinione trium legionum dejectus, (berøvet Udsigten til denne Forstærkning); men Virg. Aen. 3, 317: te ··· dejectam conjuge tanto, (efter at du var berøvet ham); - ogs. undert. absol. el. ud. abl.: ∾ aliquem (sc. honore, odl.), vid. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 4; ligel. quum inimicum ··· petentem dejecisset, Liv. 38, 35; men Tac. Ann. 11, 29: ∾ uxorem (sc. conjugio); — III) partic. dejectus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl." el. localt: nedsænket, lav, nedrig; - dejectis atque inferioribus locis, Caes. B. C. 1, 46; - compar. dejectius, (opp. sublimius), Tertull.; — B) „ethisk": berøvet Modet, modløs, nedslaaen, forknyt; - Haud dejectus etc., Virg. Aen. 10, 858; cf. Quintil. 9, 9, 138.

Dējŏtărus, i, m.: Tetrarch i Galatien, sildt. K. i Lillearmenien, blev af Cicero forsvaret hos Cæsar i en Tale, som endnu haves; vid. Cic. Dejot.; s. ogs. Caes. B. C. 3, 4, Auct. B. Al. 34, flgd., o. ibd. 67 flgd.

dējŭgis, e, [jugum]: hældende, skraalig, dorsum, Auson. — dē.jŭgo, are, v. a.: adskiller, bortfierner, Pacuv. ap. Non. — dē.jungo, ĕre, v. a.: adskiller fra hinanden, (forel. f. d. sædv. disjungo); Ne nos dejunge amantes, Plaut. Asin. 3, 3, 75.

dējūrătio, (dējĕr.), onis, f.: Besværgelse, Edsaflæggelse, Tertull.; o. — dējūrium, i, n.: Eden, Gell. 7, 18; af — dē.jūro, (dējĕr.), avi, atum, 1, v. a.: aflægger en Ed el. sværger derpaa; (oftest for o. efterel.); dog findes dejerat, Prop. 4, 3, 42; Plaut. har begge Former, Ter. alene den sidste. — dē.jŭvo, are, v. a.: hielper ikke, ophører at hielpe, Plaut. Trin. 2, 2, 63.

dēlābor, lapsus sum, 3, v. dep. n.: at falde el. synke ned derfra el. derned el. deri; I) „egenl."; - de coelo delapsum etc., Cic. Phil. 11, 10; cf. Caes. B. C. 2, 11, o. Cic. d. Or. 3, 46; ∾ ex equo, Liv., ab

aethere, Ovid., aetheris ab astris, Virg.; - ∾ coelo, id., Ovid., summo Olympo, id., per auras, id.; - men absol.: aquila leniter delapsa, Suet. Aug. 91; - delapsus curru, Virg., gradibus, Ovid.; men serta ··· capiti delapsa etc., Virg. Ecl. 6, 16; - in terram delabi pondere, Lucr.; ∾ in scrobes, Caes., in mare, Hor.; men Virg. Aen. 2, 377, „poet.": sensit medios delapsus in hostes, (f. se delapsum: at han var geraadet ind imellem dem); — II) „fig."; A) „overf.": ligesom umærkeligen at gaae el. komme dertil el. geraade deri; - ∾ a majoribus a minora, (neml. i Foredraget), Cic. Part. or. 4; cf. id. Lael. 21, o. id. d. Or. 1, 21; men ∾ eo, ut etc., id. Acad. 2, 18; ∾ ad inopiam, Tac.; ∾ in idem genus morbi, Cic. Att. 7, 5; — B) „ment."; quotidie delabi ad aequitatem et rerum naturam, Cic. Fam. 6, 10, (om Cæsar); - oftere dadlende; ∾ in amorem libertae, (forfalde dertil), Tac., in ambitionem, id.; cf. Cic. d. Rep. 1, 28. — dē.lăbōro, are, v. n.: arbeider mig træt, trætter mig, Afran. ap. Non.

dē.lăcĕro, avi, 1, v. a.: sønderriver ganske; bf. „comiſk overſ.": fordærver el. forſtyrrer ganske, Plaut. Capt. 3, 5, 14. — dēlacrĭmātio, onis, f.: Taarer el. Vand i Øinene, (som Sygdom), Plin.; o. — dēlacrĭmātōrius, 3: hørende til rindende Øine, collyrium, Marc. Emp.; af — dēlacrĭmo, (-ŭmo), are, v. n.: at fælde Taarer; „overſ." om Vinſtokken, Colum. 4, 9.

dē.lambo, ĕre, v. a.: affliker, beſliker, Stat. Theb. 2, 681. — dē.lāmentor, ari, v. dep. a.: bejamrer, beklager, natam ademptam, Ovid. Met. 11, 331. — dē.lăpĭdo, are, v. a.: renser fra Steen, locum, Cato. — 1. delapsus, 3: partic. af delabor. — 2. dēlapsus, us, m., [delabor]: Nedfald; ∾ aquae, (dets Afløb), Varr. — dēlassābĭlis, e: som kan udmattes; nec delassabile pectus, Manil.; af — dē.lasso, avi, atum, 1, v. a.: udmatter, trætter; labore delassatus, Plaut.; cf. Hor. Sat. 1, 1, 14; - „poet. overſ." ogſ. m. Tingsobject, Martial. 10, 5.

*dēlātio, onis, f.: Anklage el. Angivelse, nominis, Cic. Div. in Caecil. 20; - ogſ. absol. (el. ud. nominis), ibd. 15; ogſ. in pl., Tac. Hist. 2, 10, oftere, o. A.; — dēlātor, oris, m.: Anklager, Angiver, Denunciant; vid. Quintil. 3, 10, 3, o. Plin. Pan. 34; ∾ majestatis, (som angiver en Majestætsforbrydelse), Tac.; ∾ legis Papiae, (som angiver en Overtrædelse deraf), Suet.; — bf. dēlātōrius, 3: hørende til en Denunciant, curiositas, Dig.; o. — dēlātūra, ae, f., (ſild. Biform f. delatio): Anklage, Tertull.; — [defero]. — delatus, 3: partic. af defero. — dē.lăvo, are, v. a.: aftoer, toer ren, Apic.

dēlēbĭlis, e, [deleo]: som lader ſig udſlette el. tilintetgiøre, Martial. 7, 84. — *dēlectābĭlis, e: behagelig, cibus, (velſmagende), Tac., praecentio, Gell.; compar., Appul.; — bf. adv. dēlectābĭlĭter: behageligen, declamare, Gell.; o. — dēlectāmentum, i, n.: Morſkab, Lyſtighed, Ter. Heaut. 5, 1, 79; ogſ. in pl.: ∾ puerorum, Cic. Pis. 25; — [delecto].

dēlectātio, onis, f., [delecto]: Fornøielse, Lyſt, Behagelighed, (ſaavel den ſandſelige, ſom den aandige); - vid. Cic. Off. 1, 30, o. id. Tusc. 4, 9; men ∾ conviviorum, id. d. Senect. 13; - oftere ud. gen.; ogſ. i Forbindelse med suavitas el. jucunditas el. voluptas; vid. id. d. Or. 1, 43, o. 3, 38, oftere; - delectationem habere, id., afferre, Quintil., (medføre, forſkaffe); ſ. ogſ. Ter. Heaut. 5, 2, 34; - ogſ. in pl., Cic. d. Senect. 13, oftere. — dēlectio, onis, f., [1. deligo], eftercl. f. delectus: Valg, (imperatoris), Vopisc.

dēlecto, avi, atum, 1, v. a., intens. af delicio; I) oprdl., (men alene forel.): lokker derfra el. fra den rette Vei), forleder el. forfører, Enn. ap. Non., o. Quintil. ibd.; - men Cato (ap. Plin. 17, 6): ubi etc., ibi oves delectato, (hold dem derfra); — II) bf. „meton.", (som effectus pro causa): lokker el. ſmigrer derfor, fryder el. fornøier, forlyſter el. morer; vid. Ter. Eun. 4, 1, 11, o. Cic. Lael. 4; delectari multis rebus ··· inanibus, ibd. 14; delectari carminibus, Hor.; cf. id. Ep. 2, 2, 59; men in hoc admodum delector, quod etc., Cic. Leg. 2, 7; - men id. Qu. Fr. 2, 13, elliptiſk: me magis de Dionysio delectat (sc. legere: jeg læſer hellere om ham); - „poet." ogſ. m. Subjectsſætn.; men in pass.; vid. Hor. Sat. 2, 3, 149, ogſ. ibd. 2, 1, 28, o. id. Ep. 1, 16, 32; cf. Phaedr. 5, 3; — not.: ſom v. dep. m. activ Bem. alene hos Petron. — 1. dēlector, ari, v. dep. a., ſ. und. frgd., not. — 2. dēlector, oris, m., [1. deligo]: ſom udtager ungt Mandſkab til Krigstieneſte, en Hverver, Frontin. Strat. 4, 1.

1. delectus, 3: partic. af 1. deligo. — 2. dēlectus, us, m., [1. deligo]: Udvælgelſe el. Valg; Adſkillelſe el. Forſkiel; I) „alm."; - ad quod delectus adhibetur, Cic.; cf. id. Fin. 1, 10; men delectus rerum verborumque agendus, Quintil.; cf. Cic. d. Or. 3, 37; delectus et notatio judicum etc., id. Phil. 5, 5; cf. id. Verr. 2, 50, o. id. Planc. 4; ligel. sine ullo delectu, id. Agr. 2, 21; ogſ. nullo delectu, Ovid.; opp. cum delectu, Plin.; — II) i Krigsſproget: Udvalg el. Udtagelſe af ungt Mandſkab til Krigstieneſte, Recrutering; delectum habere, Caes., Cic., o. A.; ligel. delectum agere, Quintil., conficere, Liv.; cf. Caes. B. C. 1, 25, o. Cic. Prov. Cons. 2; men ∾ provinciales, (ſom holdes i Provindſen), id. Fam. 15, 1; — b) „meton.", (abstr. pr. concr.): det udvalgte el. udſkrevne unge Mandſkab; vid. Tac. Hist. 2, 57.

*dēlēgātio, onis, f.: Anvisning til Udbetaling, Aſsignation, Cic. Att. 12, 3, Senec.; cf. id. Ep. 27; o. — dēlēgātor, oris, m.: der udſteder en Anvisning paa nogen, Cassiod.; — bf. adj. dēlēgātōrius, 3: hørende til en Anvisning, litterae, Cod. Theod.; — [af flgd.].

dē.lēgo, avi, atum, 1; I) „alm."; A) m. Perſonsobject: henviſer el. overdrager dertil; - delegati, ut plauderent, (beſtilte Klappere), Plaut. Amph. prol.; hvor ogſ. delegati fautores; - nec ancillis et nutricibus delegantur (infantes), Tac. Germ. 20; ∾ aliquem occidendum, (befale nogens Mord), Suet. Calig. 57; men Nep. Cat. 3: studiosos Catonis ad illud volumen delegamus; — B) m. Tings- el. Begrebsobjecter; - ∾ alicui officium el. curam, Quintil., ordinandas bibliothecas, Suet. Caes. 56; men Liv. 9, 13: obsidione delegata in curam collegae; — II) „beſ."; A) i Forretningsſproget: at anviſe til Betaling, at anviſe den ſkyldige Sum; - delegare est, alium vice sua reum dare creditori, Dig.; ∾ alicui aliquem, cui numeret, Senec.; men id. Ep. 18 („alleg."): delegabo tibi Epicurum; ab illo fiet numeratio; - ogſ. absol.: Quinto delegabo, si quid etc., Cic. Att. 13, 46; cf. ibd. 12, 12; — B) „ment.": henſkyder derpaa, tilſkriver el. tillægger; vid. Cic. Font. 4; - ∾ scelera ipsa aliis, Tac. Ann. 13, 43; cf. Liv. 10, 19, o. id. 21, 46.

dēlēnĭfĭcus, (delin.), 3, [delinio, facio]: indſmigrende, formildende; (for- o. eftercl.); ∾ verba, Lucil. ap. Non., Fronto; ∾ facta (meretricum), Plaut. Mil. gl. 2, 2, 36. — dēlēnimentum, (delin.), i, n., [flgd.]: Lindringsmiddel, Opmuntring; - delenimentum animis divisionem agri objici, Liv. 4, 51; ogſ. in pl.: ∾ vitae, Tac. Ann. 15, 63; - ogſ. Forførelſe; omnibus delenimentis etc., Liv. 30, 13.

dē.lēnio, (delin.), ivi, itum, 4, v. a.: formilder, beroliger; ogſ. vinder ved Smiger, indtager el. fortryller; - vid. Plaut. Amph. 2, 2, 214, o. Cic. Cluent. 5 o. 9; cf. Liv. 7, 38, o. Quintil. 5, 8, 1; bf. — dēlēnītor, (delin.), oris, m.: ſom formilder el. vinder; cujus (sc. judicis) delenitor esse debet orator, Cic. Brut. 70.

dēlĕo, ēvi, ētum, 2, v. a., [ctr. af de o. inus. olo; cf. aboleo o. 1. adoleo]: hindrer fra at beſtaae el. trives, fordærver, forſtyrrer, ødelægger; I) m. Tingsel. Begrebsobjecter; - ∾ urbes, Cic., Caes.; cf. Liv. 2,

45; men te meas epistolas delere, ut etc., Cic. Fam. 7, 18; saal. ogs. om Udslettelsen af det Strevne, id. R. Com. 2, Hor. A. P. 389 o. 440, o. A.; - ∾ omnes leges una rogatione, (ophæve), Cic. Sest. 26; cf. id. Phil. 1, 1; - saal. oftere: at udslette af Hukommelsen, at bringe i Forglemmelse; vid. Hor. Od. 4, 9, 10; men ∾ ex animo etc., Ter. Eun. 2,3,5; ∾ turpitudinem fugae virtute, Caes. B.G. 2,27; cf. Liv. 39,30; — 2) m. Personsobjecter, oftest i Krigssproget; - dispersis et pene deletis hostibus, Caes. B. G. 6, 36; cf. Cic. Manil. 8, o. A.; - ogs. „alm.": homines morte deletos etc., Cic. N. D. 1, 15; cf. id. Tusc. 1, 37: toto animante deleto.

*dēlēticius, (-tius), 3, charta, (hvoraf Skriften er udslettet), Dig.; — dēlētilis, e: udslettende, spongia, Varr. ap. Non.; — dēlētio, onis, f.: Udslettelse, Tilintetgiørelse, exercitus nostri, Lucil. ap. Non.; — dēlētrix, icis, f.: Fordærverske, imperii nostri (sica illa), Pseud.Cic. Harusp. resp. 23; o. — dēlētus, us, m.: Tilintetgiørelse, Tertull.; — [deleo]. — dēlēvo, are, v. a.: afglatter, gior glat; ∾ plagam (arboris) ferro, Colum.

Delia, ae, o. Deliacus, 3, s. und. Delos. — *dēlībāmentum, i, n.: den som Drikoffer udgydede Vin; - defusis delibamentis, Val. Max. 2,6; o. — dēlībātio, onis, f.: Borttagelse deraf, Formindskelse; (eftercl. Ord); legatum est delibatio hereditatis, Dig.; — [af delibo].

*dēlībĕrābundus, 3, ligesom deliberans: overlæggende, for at overlægge; velut deliberabundi capita conferunt, Liv. 2, 45; cf. id. 1, 54; — dēlībĕrātio, onis, f.: Beraadslagning, Overveielse; - ad deliberationes eas, quas etc., Cic. Phil. 1, 1; men id. Off. 1, 3: cadere in deliberationem, (være Gienstand for Overveielse); - ogs. c. gen. obj.; consilii capiendi deliberatio, ibd.; ogs. c. gen. subj.; fuerit ista ejus deliberatio, qui etc., Liv. 1, 23; — 2) i Rhetoriken: = causa deliberativa, Cic. d. Or. 1, 6, Quintil.; — dēlībĕrātīvus, 3: hørende til en Beraadslagning el. Overveielse, (men alene „rhetorisk"); - ∾ genus, Cic., Quintil.; ∾ materia, id., pars, id., causa, id.; men absol. deliberativae, (sc. causae), id. 3, 8, in.; o. — dēlībĕrātor, oris, m.: som overlægger el. overveier noget; vid. Cic. Sest. 34; — [delibero]. — dēlībĕrātus, 3: partic. o. adj. af flgd.

dēlībĕro, avi, atum, 1, v. a., [af libra, libella; vid. Fest.]; oprdl.: ligesom afveier; bf. ædv. „fig." o. „ment."; A) „alm.": overveier, overlægger el. beraadslaaer omhyggeligen; - c. acc., el. m. de, ofte ogs. m. Objectspartikel el. Relativsætning, ogs. absol.; - re deliberata etc., Caes. B. G. 4, 9; cf. Ter. Ad. 2, 1, 42; - ∾ de summa rerum, Caes., maxima de re, Cic.; cf. id. Att. 2, 7, o. Suet. Aug. 65; - deliberet ··· velit ne, an non, Ter. Hec. 3, 5, 58; cf. Cic. R. Com. 15; - men absol.: diem se ad deliberandum sumpturum, Caes.; cf. Cic. Off. 1, 3, ogs. Terent. Phorm. 2, 4, 17, o. A.; - ∾ cum imperatore Rom. de Corintho, Liv. 32, 34; men om Taleren: cum judicibus deliberare, Quintil.; cf. Cic. Orat. 40; ∾ cum materia, cum causis, (tage Hensyn dertil), Quintil.; cf. Cic. Fin. 2, 34; - endel. ogs. impers.: deliberatur de Avarico etc., Caes. B. G. 7, 15; — B) „bes.": at adspørge el. raadspørge Oraklet; (saal. alene ap. Nep.); vid. id. Milt. 1, o. id. Them. 2; — II) „meton.", (som causa pro effectu): efter modent Overlæg at beslutte; - saal. Cic. Verr. 1, 1: quod iste certe statuerat ac deliberaverat, non adesse; men Hor. Od. 1, 37, 29: deliberata morte ferocior (Cleopatra); men Cic. Verr. 3, 41: sic habuisti ··· deliberatum, c. inf.; - ligel. impers. c. inf.: quum mihi deliberatum constitutumque sit, etc., id. Agr. 1, 8; cf. id. R. Am. 11; — III) partic. deliberatus, 3, ogs. som adj.: besluttet, afgiort, bestemt; - neque illi quicquam deliberatius fuit, quam me evertere, Cic. Fam. 5, 2; cf. Gell. 1, 13.

dēlībo, avi, atum, 1, v. a.: tager lidet deraf; om Spiserne: smager derpaa; I) „egentl."; vid. Colum. 2, 2, o. Lucr. 6, 622; ∾ paullulum carnis, Petron.; — II) „fig."; A) „alm.": tager for mig deraf; vid. Cic. Sest. 56, o. Liv. 5, 12; ∾ oscula, Virg., Phaedr., Suet.; ∾ artes, Ovid.; men ∾ omnia narratione, (berøre), Quintil.; cf. Cic. d. Senect. 21; — B) „bes.": ved Borttagelse at formindske, at formindske el. foringe; - vid. Lucr. 3, 24, o. Planc. ap. Cic. Fam. 10, 21; ∾ aliquid de gloria sua, Cic.; ∾ pudicitiam alicujus, Suet. Aug. 68; - ogs. „poet. overf." paa den Person, som noget fragaaer; vid. Lucr. 6, 70.

dēlībro, (avi), atum, 1, v. a., [3. liber]: afbarker, afskaller, arborem, radicem, Colum., ramum, Pallad.; — 2) „overf.": borttager, fradrager; nec delibrare valemus, Quo minus etc., Lucr. 3, 1101.

dēlĭbŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a., [inus. libuo, i. e. λείβω]: bestryger dermed, smører el. salver, unguentis, Solin.; - oftest in partic. delibutus, 3, medicamentis (dermed), Cic. Brut. 60, unguentis, Phaedr. 5, 2; ∾ capillus, Cic. R. Am. 46; cf. Enn. ap. Cic. Tusc. 1, 44, o. Hor. Epod. 17, 31; — 2) ogs. „overf.", men alene in partic.; - si te delibutum gaudio reddo, Ter. Phorm. 5, 6, 16; men senium luxu delibutum, Plin.

dēlĭcāte, adv.: lokkende, forførende; bf. I) blødt, vellystigen, vivere, Cic.; cf. Nep. Alcib. 2, ogs. Cic. d. Or. 3, 17; - men compar.: ∾ tractare iracundos, (mildere), Senec.; — 2) langsomt, mageligen, conficere iter, Suet. Calig. 43; af — dēlĭcātus, 3, [deliciae]; I) om Ting og om Begreber, (sieldn. om Personer); A) „alm.": lokkende el. pirrende til sandselig Nydelse, yppig el. vellystig, kaad el. smudsig; - vid. Cic. Mil. 10, ogs. Suet. Aug. 65, (hvor delicatior cultus); men in illo delicatissimo litore, Cic. Verr. 5, 40; ∾ voluptates, id.; ∾ versus, Catull.; - men Plaut. Rud. 2, 5, 8, som Kelord: ubi tu es, delicata! (du Søde)! — B) „bes.": fin, blød, feen; Puella tenellulo delicatior haedo, Catull. 17, 15; ∾ oves, Plin. Ep.; ogs. om Væxterne, Plin. 19, 41; ogs. om Vandet, Curt. 5, 2; cf. Plin. Ep. 8, 17; — II) „fig." o. „ethisk" om Personer; A) „alm.": hengiven til sandselig Nydelse, yppig, vellystig; ogs. subst.: en Vellystling; - ∾ adolescens, Cic. Brut. 53; cf. id. Att. 1, 19; - navnl. bede ogs. delicati o. delicatae: saadanne Personer, som ere Redskaber for Herskabets Vellyst; bf. ogs. paa Indskrifterne: delicatus, delicata, Yndlingsslave, Yndlingsslavinde; — B) „bes."; a) forkelet, forfinet, fornem; vid. Plaut. Men. 1, 2, 10; men Quintil. 11, 3, 132, absol.: reclinari ad suos ··· delicatum; — b) altfor fin, hvem intet er tilpas, vanskelig at tilfredsstille; Vah delicatus, (du vanskelige Menneske)! Plaut. Mil. gl. 4, 1, 38; men delicatae aures, Quintil. 3, 1, 3.

1. dēlicia, ae, f.: Lyst el. Vellyst, s. und. deliciae ab in. — 2. delicia el. deliquia, ae, f., [deliquo]; oprdl.: Afløb; bf. Vandrende el. Tagrende, Vitruv. 6, 3; s. ogs. und. colliciae.

dēlĭcĭae, arum, f., (m. Biformerne delicia, ae, f., Plaut., Gell., o. delicium, i, n., Phaedr., Martial.); [delicio; oprdl. adj., sc. res]; I) „egentl.": sandselig Lokkelse, pirrende Behagelighed, Lyst el. Vellyst, Morskab, odl.; - vid. Cic. Parad. 1, 2, o. id. Rab. Post. 10; men mullarum deliciarum est comes extrema saltatio, id. Mur. 6; homines deliciis affluentes, (svømmende i Vellyst), id. Lael. 15; - ogs. utidig Pynt el. Kunstlen, navnl. Foredragets, Cic. Orat. 12; men id. Att. 1, 17: ecce aliae deliciae equitum, (Ophævelser); - esse in deliciis alicui, (være Gienstand for nogens Yndest), Cic. Verr. 4, 1; men habere aliquem in deliciis, (have til Yndling), id. Div. 1, 31; — II) „overf." paa Personer: Yndling, Favorit; Tu urbanus scurra, deliciae populi, Plaut. Most. 1, 1, 14; amores et deliciae tuae, Roscius, Cic. Div. 1, 46; men amor et deliciae generis humani, vid. Suet. Tit. 1; - oftere ogs. „erotisk": Yndlingsslave; vid. Virg. Ecl. 2, 2, o. Quintil. 1, 2, 7.

dēlĭcĭo, ĕre, v. a., [lacio]: forlokker, forfører, aliquem, Titinn. ap. Non. — delĭcĭŏlae, arum, f., o. dēlĭcĭŏlum, i, n., demin. af deliciae nr. II: Yndling, den Elskelige el. Elskede, Cic. Att. 1, 8, o. Senec. Ep. 12. — dēlĭcĭōsus, 3, [deliciae]: yppig, vellystig, mollities, Capella. — dēlĭcium, i, n., Biform af deliciae, Martial. 7, 50, oftere, ogs. Phaedr. 4, 1. — delico, are, s. und. deliquo.

dēlictor, oris, m., [delinquo]: en Forbryder, Cyprian. — delictum, i, n.: Forbrydelse, s. und. delinquo. — delĭculus, 3, s. und. rejiculus. — delicus, 3, [rimel. af delinquo]; ∾ porci, (afvante), Varr.

1. dēlĭgo, lēgi, lectum, 3, [1. lego]: afsondrer derfra, udvælger deraf; df. I) „alm.": udvælger, aliquem ad eas res conficiendas, Caes. B. G. 1, 3; cf. Cic. R. Am. 3; men delecti et principes cives, (om et lovbestemt Aristokrati), id. d. Rep. 1, 26; - „poet." ogs. m. ab; vid. Virg. Aen. 7, 152; men Tac. Hist. 1, 71: Otho Celsum ··· bello inter duces delegit; - deligere locum castris, Caes., locum sibi domicilio, id.; men i Krigssproget, om Udtagelsen af det unge Mandskab, (s. und. 2. delectus), Caes., Sall.; men Virg. Aen. 11, 430: delectos Latio (abl.); - endel. „poet.": Et tenui primam deligere ungue rosam, (afplukke den), Ovid. Her. 4, 30; cf. Hor. Sat. 2, 8, 32; — II) „fig.": bortfierner efter Valg, bortfierner; - Et quicquid tecum invalidum ··· est, Delige, Virg. Aen. 5, 717; cf. Plaut. Asin. 3, 3, 42: Hinc me ··· ex aedibus delegit.

2. dēlĭgo, avi, atum, 1, v. a.: binder fast derom el. dertil; - Apud mensam plenam homini rostrum deliges! Plaut. Men. 1, 1, 13; ∾ vulnus, Quintil.; deligatus, (forbunden), id. 11, 3, 129; ∾ naviculam ad ripam, Caes.; men ∾ aliquem ad palum, Liv., Suet.; hvs. absol. Cic. Verr. 5, 62: hominem ··· deligari etc.; men c. dat., Suet. Ner. 45: alterius (sc. statuae) collo ascopera deligata; ogs. ∾ circum aliquid, Quintil.

dēlīmātus, 3, adj. partic., [limo]: affilet; - delimatum scobem aeris etc., Plin. 34, 26. — dēlīnĕātio, onis, f.: Afrids, Skildring, Tertull.; af — dēlīneo, avi, 1, v. a., [linea]: afridser, imaginem in pariete carbone, Plin. 35, 36. — dēlingo, ĕre, v. a.: udslikker, cochleare (en Skefuld Medicin), Cels.; — 2) som comisk Ordsprog: ∾ salem, (leve ved smal Kost), Plaut. Curc. 4, 4, 6, oftere. — delini-, s. und. deleni-. — dēlĭno, (levi), litum, 3, v. a.: bestryger dermed, aliquem gypso, Cels.; men faciem figmento deliti, Appul.

dēlinquentia, ae, f.: Forseelse, Forbrydelse, Tertull.; af — dēlinquo, liqui, lictum, 3, v. a. o. n.; oprdl.: forlader; men alene Enn. Ann. 4, 6: delicto Coclite, (al. delicto poplite, i. e. defecto, s. nedens.); — II) df. „meton.", (som causa pro effectu): at feile derved el. deri; A) „egenl.": at feile el. mangle, (s. d. sædv. deficere; ligel. alene forel.); vid. Serv. ad Virg. Aen. 4, 390; — B) „ment.": at forseile sin Pligt, at forsee sig; a) absol.; - an quia non delinquunt viri, Ter. Hec. 4, 4, 41; cf. Cic. Tusc. 2, 4; ∾ in bello, id.; men ∾ in aliqua, (forsore hende), Ovid. Am. 2, 8, 9; cf. id. Trist. 2, 256; — b) c. acc. (comm.); praeter aequum ne quid delinquat, Plaut.; quid ego tibi deliqui? id.; ligel. Cic. Agr. 2, 36: si quid deliquero, etc.; men Tac. Ann. 12, 54: damnatus flagitiorum, quae duo deliquerunt, etc.; - ogs. impers.: ut nihil a me adhuc delictum putem, Cic. Att. 9, 10; — III) af partic. delictus, 3, er subst. neutr. delictum, i: Feil el. Forseelse, Skyld el. Brøde; - me hoc delictum admisisse in me, Ter. Ad. 4, 5, 48; majore commisso delicto etc., Caes. B. G. 7, 4; cf. id. Fam. 5, 17, o. Hor. A. P. 442; ofte ogs. in pl., Cic., Sall., Hor.

dēlĭquesco, lĭcŭi, 3, v. n.: at blive flydende, at oploses; - saal. om Sneen, Ovid. Trist. 3, 10, 15; men id. Met. 7, 381: Hyrie flendo Delicuit, etc.; men ∾ poma cum musto, Colum.; — II) „fig.": qui nec ··· alacritate futili gestiens deliquescat, Cic. Tusc. 4, 17. — deliquia, ae, s. und. 2. delicia.

1. dēlĭquium, i, n., [delinquo, nr. II, A]: Feilen el. at feile el. mangle; - ∾ solis: Solformørkelse, Plin. 2, 9, (s. d. sædv. defectus); men ∾ parentum et libertatis, (Tabet deraf), Plaut. Capt. 3, 4, 93. — 2. dēlĭquium, i, n.: Nedflyden el. Neddryppen, Prudent.; af — dēlĭquo, o. (overs.) dēlĭco, are, v. a.: afklarer; - turbida deliquantur, ut liquida fiant, Varr.; ∾ passum in alia vasa, Colum.; — II) „fig.": tydeliggior, forklarer, (forel.), Plaut. Mil. gl. 3, 2, 30; quid istuc est ··· mater, delica, Titinn. ap. Non. — dēlĭquus, el. delĭcŭus, 3, [delinquo nr. II, A]: feilende, manglende; quando tibi nihil domi delicuum'st, Plaut. Cas. 2, 2, 3.

*dēlīrāmentum, i, n.: daarlig Snak el. Tale; - deliramenta loqui, Plaut. Amph. 2, 2, 64; ∾ puerilia: Børnestreger, Plin. 2, 5; — dēlīratio, onis, f.; oprdl.: at komme ud el. af fra Furen; df. „fig.": Forvildelse, Fianteri, Daarskab; - vid. Plin. 18, 49, o. Cic. d. Senect. 11; cf. id. Div. 2, 43; — dēlīrĭtas, atis, f.: = flgd., Laber. ap. Non.; o. — dēlīrĭum, i, n.; hos Lægerne: Affindighed, Delirium, Cels.; — [flgd.].

dēlīro, are, v. n.; I) oprdl.: under Pløiningen at komme ud el. af fra Plovfuren; df. at komme udenfor den rette el. lige Linie, at forfeile den; (men alene efterel.); - nil ut deliret amussis, Auson.; — II) „fig." o. „ment."; A) „alm.": at være fra Forstanden, at være affindig; - morbo delirantes, Lucr. 5, 1158; cf. Cic. Off. 1, 27; ogs. m. desipere o. dementem esse, id. N. D. 1, 31; senex delirans, (som gaaer i Barndom), Ter.; — B) „bef."; a) at handle el. tale som et forstyrret Menneske; vid. Cic. Div. 1, 18, o. Hor. Ep. 1, 12, 20; — b) c. acc. comm.; vid. ibd. 1, 2, 14; df. — dēlīrus, 3: fiantet el. tosset, rasende el. affindig, senex, Cic., Hor., anus, Cic., mater, Hor.; - men scriptor delirus inersque, id. Ep. 2, 2, 126; - delira haec furiosaque etc., Lucr. 2, 985; cf. id. 3, 465.

dēlĭteo, ēre, v. n., [lateo]: at være skiult el. giemt, in cubiculo, Plin. 35, 1. — dēlĭtesco, litŭi, 3, v. n. inch., [latesco]: at skiule sig, at holde sig skiult, Caes. B. G. 1, 32; ∾ in ulva, Virg., sub praesepibus, id. Ge. 3, 117; men ∾ silva, Ovid., privato loco, id.; men absol.: qui delitescerent, (som skulde ligge paa Lur), Cic. Coel. 20; — II) „fig.": ligesom at stille sig bagved nogen el. noget, at bruge som Skin el. Paaskud; - ∾ in auctoritate alicujus, Cic. Acad. 2, 5; cf. id. Caecin. 21; men Quintil. 12, 10, 15: ∾ umbra magni nominis.

dēlītĭgo, are, v. n.: at skænde sig træt, Hor. A. P. 94. — delitor, oris, m., [deleo]: som udsletter; ∾ scelerum fratris, Att. ap. Prisc. — dēlĭtus, 3; 1) partic. af deleo, Varr.; — 2) partic. af delino. — Delius, 3, s. und. Delos. — Delmatae, arum, m. Afledn., s. und. Dalmatae. — Delminium, i, n.: By i Dalmatien, Flor. 4, 12.

dēlŏcātio, onis, f.: Forvridning, articulorum, Coel. Aur. — Dēlos, (-us), i, f., Δῆλος: liden Ø i Ægæerhavet, en af Cycladerne, berømt som Apollo's og Diana's Fødested, (hod. Deli), Mel. 2, 7, Plin. 2, 89, Cic. Manil. 18, o. A.; — not.: acc. Delum har Cic., Virg., Plin.; acc. Delon har Prop., Ovid., Stat., Mela; — B) df. 1) Dēlius, 3: delisk; ∾ tellus, Øen Delos, Ovid.; ∾ Apollo, Cic., Virg., Hor.; ogs. Delius vates, Virg.; ogs. absol. Delius, Ovid.; - men ∾ folia, (af Laurbærtræet), Hor. Od. 4, 3, 6; - fremdeles ∾ dea, ibd. 4, 6, 33, (i. e. Diana); ogs. absol. Delia, Virg. Ecl. 7, 29, Ovid.; — bb) hertil mærkes; a) Delia, ae, f.: Navnet paa Digteren Tibullus's Elskede, Tibull. 1, 11, 57, oftere; — b) Dēlium, i, n.: Landsby paa Kysten af Boeotien, med et Apollotempel, Cic. Div. 1, 54, Liv. 31, 45, oftere; — 2) Dēlĭăcus,

3, Δηλιακός: delisk; ∾ aes var, efter Plin. 34,4, ligesaa berømt, som aes Corinthiacum; bf. ∾ vasa, Cic. R. Am. 46; ∾ supellex, id. Verr. 2, 31 o. 72; – ogs. mærkes her en fortrinlig Opdræt af Høns og Kapuner, Varr., Colum., Plin.; ∾ gallinarius, Cic. Acad. 2,26.

Delphi, orum, m., Δελφοί: By i Phocis med Guden Apollo's Tempel; (hod. Castri); vid. Plin. 4,4, Mela 2,3, o. Justin. 24, 6; s. ogs. Hor. Od. 1, 7, 3, oftere, Ovid. Met. 9,332, oftere, Cic. Font. 10, o. id. N. D. 3, 23, oftere; — B) bf. 1) Delphi, orum, m.: Indvaanerne af Delphi, Justin. l. c. 7 flgd.; — 2) Delphĭcus, 3: delphisk, Apollo, Plin.; ogs. absol. Delphicus, (s. Apollo), Ovid. Met. 2,543, oftere; – ∾ oracula, Cic., templa, Ovid.; ∾ Pytho, Tibull., laurus Phoebi, Lucr.; cf. Hor. Od. 3, 30, 15; ∾ avis, (d. e. Ravnen). Petron.; – ogs. mærkes ∾ mensae: etslags Pragtborde (i Form af den delphiske Trefod), Cic. Verr. 4, 59; ogs. absol. Delphica, Martial. 12, 66; herom ogs. ∾ cortina, Plin. 34, 8; — b) bf. adv. Delphice: paa det delphiske Orakels Vis, Varr. ap. Non.; — 3) Delphis, ĭdis, f.: den delphiske Apollo's Præstinde, Martial. 9, 43. — Delphice, adv., s. und. frgd. — Delphĭcŏla, ae, m., [Delphi, colo]: som beboer Delphi, Epithet til Apollo, Auson. — Delphicus, 3, s. und. Delphi.

delphin, īnis, s. und. flgd. — delphīnus, i, ogs. delphin, īnis, (men nom. delphis, alene Avien. Arat.), m., δελφίν: Delphinen el. Marsvinet; – den første Form har Plin., Cic., Hor., Juvenal.; den anden har Ovid., Virg., Prop.; — II) bf. „meton."; A) Stiernebilledet Delphinen; den første Form har Colum. o. Varr.; den anden har Ovid. o. Hygin.; — B) af Gestaltens Lighed; a) etslags Vandorgel, Vitruv. 10, 13; — b) etslags Pragtstykke til Pynt i et Værelse, Plin. 33, 53. — 1. Delphis, idis, s. und. Delphi. — 2. delphis, (s. delphin), s. und. delphinus.

delta, ae, f., el. delta, indecl., n., δέλτα: d. fierde Bogstav i det græske Alphabet: Δ, δ, Auson., Mela 2,7; — II) „meton.": Delta, indecl. n., Δέλτα: Landskab i Nederægypten, Mela 1,9, Plin. 5, 9, Hirt. B. Al. 27. — Deltōton, i, n., Δελτωτόν: Stiernebilledet Triangelen, Cic. Arat., o. A.

dēlūbrum, i, n., [efter nogle besl. m. deluo, altsaa oprdl. Renselsessted]; bf. sædv. Tempel el. Capel; a) in pl., vid. Cic. Leg. 2, 8, (ex XII Tabb.), o. id. N. D. 3, 40, ogs. id. Rab. perd. 10, o. A.; — b) in sing., Liv. 29, 18; ∾ Homeri, Cic. Arch. 8, Quirini, id. d. Rep. 2, 10; ∾ Martis, Suet.; cf. Virg. Aen. 2, 410: ex alto delubri culmine.

dēluctātio, onis, f., [deluctor]: Væddestrid, Capella; af — dē.luctor, ari, v. dep. n., ogs. delucto, avi, 1, v. n.: kæmper med Anstrængelse; (alene hos Plaut.); – cum leone deluctari etc., id. Pers. 1, 1,4; men id. Trin. 4, 1,20: Dum hisce aerumnis deluctavi. — dē.lūdĭfĭco, avi, 1, v. a., ligesom flgd.: fører bag Lyset, har til Bedste, Plaut. Rud. 1, 2, 59. — dē.lūdo, si, sum, 3, v. a.; I) „alm.": skuffer, bedrager, narrer, aliquem in re aliqua, Ter. Andr. 1,2,32; cf. Cic. Agr. 2, 29: deludi vosmet ipsos etc.; ogs. ∾ dolis, Ter.; men „alleg.", Hor. Sat. 2, 5, 56; – ogs. absol., vid. Cic. R. Am. 9; — b) „overf." ogs. om Tings- og Begrebssubjecter: at skuffe; – vid. Propert. 2,12,41, Virg. Aen. 10, 642; men Phaedr. 5, 7: Quem spes delusit, etc.; — II) „bes.": leger til Ende, ophører at lege; – gladiatores quum deluserunt, Varr. ap. Plin. 36, 69.

dēlumbis, e; I) „egentl.": lendelam, lam; ∾ coturnix, Plin.; — II) „overf."; kraftlos, mat; vid. Pers. 1, 104; o. — dēlumbo, (avi), atum, 1, v. a.; I) „egentl.": giør lendelam; quadrupede delumbata, Plin. 28, 7; — II) „fig."; A) „overf.": krummer el. krumbøier (i Form af en Lend); lacunaria curva, ad circinum delumbata, Vitruv. 6, 5; — B) „ment.": afkræfter, svækker; nec ... concidat delumbetque sententias, Cic. Orat. 69; — [lumbus].

dē.lŭo, ĕre, v. a.: udskyller, afskyller; ∾ alvum aqua mulsa, Cels. — dēlūsio, onis, f., [deludo]: Skuffelse, Bespottelse; ∾ numinum, Arnob. — dē.lustro, are, v. a.: rensende at afstryge el. bestryge, aliquem radice herbae, Appul. — delusus, 3: partic. af deludo. — dē.lūto, are, v. a.; I) bestryger med Ler, habitationem, Cato; — II) befrier el. renser fra Ler el. fra anden Urenhed, Dict. Cret.

Dēmădes, is, m.: berømt Taler i Athenen, Modstander af Demosthenes, Cic., Quintil., Nep. — dē.mădesco, dŭi, 3, v. n. inch.; 1) at blive vaad el. giennemvaad, Ovid. Trist. 5, 4, 40; — 2) at blive mør el. blød (ved Kogning), Scribon. — dē.măgis, adv., i. e. valde magis, Lucil. ap. Non.

dēmandātio, onis, f.: Overgivelse el. Anbefaling dertil, Tertull.; af — dē.mando, avi, atum, 1, v. a.: overgiver el. betroer el. anbefaler, alicui aliquid, el. aliquid curae alicujus, el. curam alicujus alicui; vid. Liv. 5, 27, o. id. 8, 36; – men ∾ testamentum virgini Vestali, (nedlægge el. give i Forvaring), Suet. Caes. 83; — b) bf. ogs. bringer i Sikkerhed el. i sikker Forvaring; vid. Suet. Calig. 9, o. Justin. 2,12. — dēmāno, are, v. n., s. und. dimano.

Dēmărātus, i, m.; 1) Fader til K. Tarqvinius Priscus, Liv. 1, 34, o. A.; — 2) en Konge i Sparta, Justin. 2, 10. — dēmarchus, i, m., δήμαρχος; svarer hos Grækerne til Romernes tribunus plebis, Plaut. Curc. 2, 3, 6, Spart. Hadr. 19.

dēmeācŭlum, i, n., [demeo]: Nedstigen el. Nedgang under Jorden el. til Underverdenen, Appul. — dēmens, tis, adj., [mens]: uden Besindelse, afsindig, rasende; – desipere, delirare, dementem esse, Cic. N. D. 1, 34; cf. id. Pis. 2: Athamante dementiorem etc.; men id. Off. 1, 24: dementis est, c. inf., (det røber en gal Mand); – ogs. enfoldig, tosset, uforstandig, Virg. Aen. 2, 94; ligel. i Udraab, id. Ecl. 2, 60; – in superl., Pseud. Cic. Harusp. resp. 26; — b) „poet." ogs. om Ting og om Begreber; ∾ manus, Tibull., Ovid.; ∾ furor, Prop., strepitus, Hor.; men ∾ Discordia, Virg. — dēmensio, onis, f., [demetior]: Afmaalen; bf. „overf.": ∾ legum, (deres Bestemmelse), Auson. — demensum, i, o. demensus, 3, s. und. demetior.

*dēmenter, adv.: afsindigen, rasende, Ovid. Met. 4, 259; – ogs. daarligen, sandsesløst, Cic. Catil. 3, 9; – ligel. in superl., Senec.; — dēmentia, ae, f.: Afsindighed, Raseri; vid. Cic. Tusc. 3, 5; – ogs. Daarskab el. Sandsesløshed; extremae dementiae est, c. inf., Sall. Jug. 3; cf. id. Catil. 58, o. Caes. B. G. 4, 13; – ogs. in pl., Cic. Att. 9, 9; — dēmentio, ire, v. n.: er rasende, raser, Lucr. 3, 465, Appul.; o. — demento, are, v. n.: Biform af frgd., Lactant.; — [demens]. — dē.mĕo, are, v. n.: gaaer ned derfra el. derned; ∾ coelo, Appul., ad Tartarum, id.

dē.mĕrĕo, ŭi, 2, v. a.; I) ∾ aliquid: at fortiene el. indbringe noget; vid. Plaut. Pseud. 4, 7, 90; ∾ grandem pecuniam, (om Lais), Gell. 1, 8; — II) ∾ aliquem: giøre sig fortient af nogen, Suet. Aug. 8; cf. Liv. 3, 18, o. Ovid. Her. 2, 28; — b) i denne Bem. ogs. ofte i den mediale Form, el. som v. dep. a.; ut pleniore obsequio demererer amantissimos mei, Quintil. prooem.; cf. Suet. Vitell. 2, oftere, ogs. Tac. Ann. 15, 21. — demereor, ēri, s. und. frgd.

dē.mergo, mersi, mersum, 3, v. a.; I) „egentl.": sænker ned deri, pullos mari, Suet., vultum in undas, Prop.; cf. Lucr. 6, 149; demersa liquore, id. 4, 441, ogs. Suet. Claud. 17; men „poet.": ∾ dapes in alvum, Ovid.; men id. Fast. 3, 517: Sex ubi sustulerit, totidem demerserit orbes (sol); – ∾ stirpem, (sænke el. plante), Colum.; ligel. ∾ ramum terrae, Pallad.; — II)

„overf."; totam plebem aere alieno demersam esse, Liv. 2, 29; cf. Hor. Od. 3, 16, 13; f. ogf. Nep. Dion. 6; bf. — dēmersio, onis, f.: Nedsænkning, urbium, Solin.; - men „overf."; ∾ temporalis animae, Macrob. — 1. demersus, 3: partic. af demergo. — 2. dēmersus, us, m., [demergo]: = demersio, Appul.

demessus, 3: partic. af demeto. — dē.mētior, mensus sum, 4, v. dep. a.: afmaaler el. afveier; dog rimel. alene in partic. demensus, 3, m. pass. Bem.; - ut verba verbis, quasi demensa et paria, respondeant, Cic. Orat. 12; Nunc argumentum vobis demensum dabo etc., Plaut. Men. prol. 14; — b) bf. neutr. demensum, i, som subst.: den tilmaalte el. tilveiede Underholdning el. Ration; vid. Ter. Phorm. 1, 1, 9: cf. Spart. Hadrian. 7.

dē.mĕto, messui, messum, 3, v. a.: afmeier el. afskærer (navnl. Sæden); vid. Cic. d. Senect. 19, o. Caes. B. G. 4, 32; ligel. ∾ segetes, Tac., alienos agros, Cic.; — 2) sjeld. om andre Gjenstande; - ∾ florem, (afplukke), Virg. Aen. 11, 68; ∾ favos, (udskære el. udtage), Colum.; men Ovid. Met. 5, 104: huic ··· Demetit ense caput; cf. Hor. Sat. 1, 2, 46.

Dēmētrius, i, m.: Navnet paa flere Grækere, hvoriblandt; 1) Demetrius Poliorcetes, Cic. Off. 2, 7, Justin. 15 o. 16; — 2) Demetrius Phalereus, berømt Taler og Philosoph; vid. Cic. Off. 1, 1, oftere; — 3) Demetrius Magnes, en Forfatter; vid. Cic. Att. 8, 11.

dēmīgratio, onis, f.: Flytning, Udvandring, Nep. Milt. 1; af — dē.migro, avi, atum, 1, v. n.: flytter el. vandrer el. drager ud derfra el. derhen; I) „egenl."; - ∾ agris, Liv., ogf. ex agris in urbem, id.; ∾ loco, Plaut., in illa loca, Cic. Agr. 2, 16; ogf. ∾ ad aliquem, id. Catil. 1, 8; - men Caes. B. G. 5, 43, absol.: demigrandi causa, (for at flytte deres Sager); — II) „fig."; A) „overf.": at forlade Livet, at afgaae ved Døden; - vid. Cic. Tusc. 1, 30; cf. id. Rab. perd. 10, o. id. Parad. 2, 18; — b) comisk ogf. om et Onde: at flytte sig, id. Vat. 16; — B) „ment."; neque tamen de meo statu demigro, (forandrer ikke min Leveplan), id. Att. 1, 16.

dē.mĭnōro, are, v. a.: formindsker, forringer, Tertull. — dē.mĭnŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a.: formindsker ved at tage deraf; alm. formindsker, forringer; I) „egenl."; ne quid de bonis deminui pateretur, Cic. Qu. Fr. 1, 2, 3; cf. id. d. Or. 3, 49; men deminuunt aequora venti, Lucr.; cf. id. 5, 324; f. ogf. Caes. B. G. 7, 31, o. id. B. C. 1, 52; men arborem ··· deminutam, vid. Tac. Ann. 13, 58; — II) „overf.": ∾ aliquid de jure aut de legibus, Caes., aliquid ex potestate regia, Liv. 2, 1; - ∾ partem aliquam juris, Cic. Caecin. 2; - cf. id. Brut. 1; ogf. m. tilføiet dat.; quod ··· his studia deminuat (timor noster), Caes. B. C. 2, 31; - men quae (mulier) capite se numquam deminuit, (som ikke har mistet nogen af sine borgerlige Rettigheder), Cic. Top. 3; — III) partic. dēmĭnūtus, 3, ogf. som adj.; A) liden el. ringe; compar., Tertull.; — B) i Grammatiken: hørende til et Deminutiv; pro nomine integro ··· deminutum, Quintil. 1, 5, 46.

dēmĭnūtio, onis, f., [deminuo]: Forringelse, Formindskelse, Aftagen; - accretione et deminutione luminis, Cic. Tusc. 1, 28; ∾ civium, id., vectigalium, id.; ∾ de bonis privatorum, id.; cf. Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; — II) „fig."; - ∾ libertatis vestrae, (Krænkelse deraf), Cic. Agr. 2, 7; cf. Tac. Ann. 1, 14; ∾ capitis, (Tabet af nogens borgerlige Rettigheder), Caes. B. C. 2, 32; f. ogf. und. caput; men ∾ mentis, Suet. Aug. 99, (Aandsforvirring); men Plin. 15, 2: per deminutiones, (i aftagende Grader). — B) i Grammatiken: Deminutivformen, Quintil. 1, 6, 6. — dēmĭnūtive, adv.: som et Deminutiv, Macrob.; af — dēmĭnūtivus, 3, [deminuo]; i den sild. Grammatik: hørende til et Deminutiv, vox, Tertull.; — b) ogf. subst. deminutivum, i, n., (sc. nomen), Diomed., o. A.

dē.miror, atus sum, 1, v. dep. a.: undres el. undrer mig høiligen derover; - oftest fra Omgangssproget, i første Person: demiror, o. in partic.; - cum demiror non venisse, Plaut.; cf. Cic. Fam. 7, 27, o. id. Att. 13, 1; men responsum ejus demiratus, Gell.; men id. 16, 8: multa demiranda id genus etc.; — 2) „overf.": det undrer mig, f. jeg gad vide, er nysgjerrig derefter; - demiror, quid sit, Plaut.; men Ter. Phorm. 2, 1, 5: quid mihi dicent? ··· demiror, (det skal undre mig).

*dēmisse, adv.: lavt, nedsænket; hic alte, demissius ille volabat, Ovid. Trist. 3, 4, 23; — 2) oftest „ment.": lavt, feigt, ydmygt, sentire, Cic. Tusc. 5, 9; cf. id. Att. 2, 18; men quam potest demisissime etc., Caes. B. C. 1, 84; — dēmissīcius, (-tius), 3: nedhængende, lang, sid, tunicae, Plaut. Poen. 5, 5, 21; o. — dēmissio, onis, f.: Nedladen el. Nedsænken, storiarum, Caes. B. C. 2, 9; ogf. in pl., Vitruv.; — II) „fig."; A) „overf." hos Lægerne: ∾ morbi: Sygdommens Aftagen, opp. accessio, Coel. Aur.; — B) „ment.": infractionem quandam animi et demissionem etc., (Modløshed), Cic. Tusc. 3, 7; — [demitto]. — demissus, 3: partic. o. adj. af demitto.

dē.mītĭgo, are, v a.: formilder, gjør mildere; in pass., Cic. Att. 1, 13. — dē.mitto, misi, missum, 3, v. a.: nedlader, nedsænker, lader komme el. bringer derned el. derhen; I) „egenl."; A) „alm."; - vid. Lucr. 2, 1155; ligel. ancilia coelo demissa, Liv. 5, 54; - ∾ latum clavum pectore, Hor. Sat. 1, 6, 28, laenam ex humeris, Virg., ab aethere currum, Ovid.; cf. Virg. Aen. 1, 297; ∾ arbores altius, (sænke el. plante dem dybere), Plin.; cf. Virg. Ge. 2, 231; - fasces primus demitti jussit, quum etc., (lod sænke dem ned), Cic. d. Rep. 2, 31; ∾ cornua (sc. antennarum), ogf. ∾ antennam, (nedlade, fire), Ovid.; men Tac. Ann. 1, 45: ∾ arma, classem, socios Rheno, (befordre nedad derpaa); cf. Liv. 44, 31; - ∾ frontem et supercilia, Quintil.; ∾ aures el. auriculas, Hor.; ∾ vestem el. tunicam el. stolam, id.; ogf. ∾ purpuram usque ad talos, Cic.; - ∾ equum in flumen, Cic.; cf. Liv. 23, 27; ∾ aliquem in carcerem, (kaste deri), id.; ∾ calculum in urnam, Ovid., nummum in loculos, Hor.; - ∾ aliquem neci, Virg., orco, id., Hor., (at ombringe nogen); ogf. ∾ corpora nocti, Ovid.; - ∾ se ad aurem alicujus, (neml. for at hviske), Cic. Verr. 2, 30; cf. Hor. Ep. 1, 16, 61; — B) „bes."; a) i Krigssproget: lader marschere til en lavere Egn; - ∾ agmen in loca plana, Liv.; cf. Caes. B. G. 5, 32; ogf. ∾ agmen (absol. el. ud. in), vid. Liv. 9, 2, oftere; — b) som Ordsprog kan mærkes: demitti de coelo, ogf. demitti coelo, (om det Overordenlige og Overraskende), Liv. 10, 8, o. Quintil.; — II) „fig." o. „ment."; vid. Ovid. Met. 7, 133; men Sall. Jug. 102: hoc in pectus tuum demitte, (indprent dig denne Sandhed), etc.; cf. Liv. 34, 50; - ∾ se penitus in causam, (fordybe sig deri), Cic. Att. 7, 12; ∾ se ad minora, (nedlade sig dertil), Quintil.; - ∾ animos, (blive modløs), Cic.; ligel. ∾ mentes, Virg.; men Caes. B. G. 7, 29: ne se admodum animo demitterent, (de maatte ikke sørge altfor meget); — III) partic. dēmissus, 3, ogf. som adj.; A) „egenl."; a) om Localiteter: lav el. flad; - demissa loca, Caes.; ligel. demissioribus ripis, Hirt. B. Al. 29; — b) ogf. om andre Gjenstande: lav, hældende; - demissis humeris, Ter. Eun. 2, 3, 22; ∾ labiis, (med hængende Læber), ibd.; demisso capite, Cic., Caes., vultu, Sall.; men „poet." c. acc. gr.: Dido vultum demissa, Virg. Aen. 1, 561; — B) „fig."; 1) „overf."; a) nedstammende el. udspringende derfra, Hor. Sat. 2, 5, 63; cf. Tac. Ann. 12, 58; — b) nedbøiet el. ringe; - qui demissi in obscuro vitam habent, Sall. Catil. 51; — 2) „ment." o. „ethisk"; a) nedslaaen, modløs, forknyt; - demisso animo atque humili etc., Cic. Font. 11; cf. Sall. Jug. 98; ogf. in compar.: nihilo demissiore animo etc., Liv. 4, 44; ogf. om Personer; vid. Cic. Sull. 26, o. id. Orat. 24; — b) ydmyg,

bekkeden, nedladende, Cic. Orat. 2, 43; cf. id. Mur. 40; ligel. multum demissus homo, Hor. Sat. 1, 3, 57.

dēmĭurgus, (dam.), i, m., δημιουργός: den høieste Øvrighed i nogle græske Byer; vid. Liv. 32, 22, o. id. 38, 30.

dēmo, dempsi, demptum, 3, v. a., [ctr. af de o. emo]: tager derfra el. deraf; oppon. addere, Cic. Acad. 2, 16; cf. Liv. 31, 11; ∾ secures de fascibus, Cic. d. Rep. 2, 31; ∾ de capite (fra Hovedsummen) etc., id. Verr. 3, 33; - ∾ fetus ab arbore, Ovid., ogs. fetus arbore, id.; ligel. ∾ juga equis, id., juga bobus, Hor.; men ogs. ∾ aurum sibi, (aflægge), Ter. Eun. 4, 1, 13; cf. Ovid. A. A. 2, 212; - una dempta uncia, Varr.; cf. Caes. B. G. 5, 48; — II) „fig.": betager el. fratager, alicui molestiam, Ter.; cf. Liv. 29, 21, o. Sall. Jug. 102; men „poet.": ∾ silentia furto, (aabenbare), Ovid. Met. 2, 700; - ∾ metum omnem, Ter., sollicitudinem, Cic., dolorem, Lucr.; cf. Virg. Aen. 2, 775; - ogs. m. ex, Liv. 34, 51; men m. de; demptum de vi magistratus etc., id. 3, 33; - ogs. absol.; dempto auctore (sc. legis: efter hans Død), id. 2, 42; ligel. dempto fine, (uendeligen), Ovid. Trist. 3, 11, 2; cf. id. Her. 1, 50.

Dēmŏcrĭtus, i, m.: Philosoph af Abdera, hørende til den eleatiske Skole, og Opfinder af Atomlæren, Lucr. 3, 372, oftere, Cic. Acad. 2, 17 flgd., oftere, Hor. Ep. 1, 12, 12, oftere, o. A.; — B) dk. 1) Dēmŏcrĭtĭcus, 3: democritisk, philosophi, Cic. d. Or. 1, 10; — 2) Dēmŏcrĭtēus, 3: = frgd., Anaxarchus, Cic. N. D. 3, 33; — b) dk. subst. Democritea, orum, n.: Democrits Lærdomme, id. ibd. 1, 26.

dēmōlio, ire: for- o. ecterel. Viform af flgd., Naev. o. Varr. ap. Diomed., Lactant.; — b) dk. demolior, iri, m. pass. Bem., Lex ap. Frontin. Aquaed. 129. — dē.mōlior, ītus sum, 4, v. dep. a.; I) „alm.": bortskaffer el. bortkaster; men i denne Bem. alene forel. o. „overf."; - De me hanc culpam demolibor (f. demoliar) jam, Plaut. Bacch. 3, 1, 16; — II) „bes.": nedriver for at forstyrre, forstyrrer el. ødelægger; A) „egenl." om Bygninger, Lucr. 6, 242; ∾ domum, Cic., parietem, id., statuas, columnas, signa, id., munitiones, Sall.; — B) „overf.": forstyrrer, ødelægger, tilintetgiør; vid. Ovid. Met. 15, 228, o. Liv. 34, 3; dk. — dēmōlītio, onis, f.: Nedbrydning; - dumque ea demolitio (sc. statuarum) fieret, Cic. Verr. 2, 67; — 2) ogs. „overf.": ∾ veritatis, Tertull.; o. — dēmōlītor, oris, m.: en Nedbryder; ∾ cervus, quem nonnulli gruem appellant, (etslags Krigsmaskine), Vitruv. 10, 19.

*dēmonstrābĭlis, e: som lader sig fremstille el. eftervise, Appul.; o. — dēmonstrātio, onis, f.: nøiagtig Fremstilling el. Betegnelse; stærkere med significatio; vid. Cic. d. Or. 3, 59; - navnl. ogs. Paavisning af et Steds Mærkværdigheder, Cic. Verr. 4, 59; dog ogs. Lærerens Fremstilling; vid. Cic. d. Or. 3, 55; men ∾ temporum, (en Skildring deraf), Plin.; - ogs. in pl., Cic. Fin. 4, 5; — II) „bes."; A) i Rhetoriken; a) ligesom genus demonstrativum: det epidictiske Foredrag, Cic. Inv. 1, 9, Quintil.; — b) den anskuelige Fremstilling, Grækernes διατύπωσις el. ἐνέργεια, Auct. ad Her. 4, 55; — B) i Retssproget: tydelig el. fuldstændig Villieserklæring, Dig.; ogs. in pl., ibd.; — [demonstro].

dēmonstrātīve, adv.: paa en fremstillende el. betegnende Maade, Macrob.; af — dēmonstrātīvus, 3, [demonstro]: hørende til en Fremstilling el. Betegnelse; I) „alm."; ∾ digitus: Pegefingeren, Coel. Aur.; — II) „bes." i Rhetoriken: fremstillende el. epidictisk, Cic. Inv. 1, 5, Quintil.; ligel. ∾ causa, Cic., materia, Quintil.; — b) ogs. subst. demonstrativa, (sc. oratio), Quintil. 3, 8, 63. — dēmonstrātor, oris, m., [demonstro]: som nøiagtigen fremstiller el. betegner noget, Cic. d. Or. 2, 86; ∾ hujus rationis, Colum.

dē.monstro, avi, atum, 1, v. a.: nøiagtigen at betegne el. fremstille el. eftervise; I) „egenl."; - quae (figura) digito demonstrari potest, Cic.; ∾ aliquid nutu vel manu, Quintil.; ∾ itinera cum cura, Liv.; cf. Cic. d. Or. 1, 46, o. id. Verr. 4, 59; men Suet. Ner. 39, absol. el. m. adv.; „poet." ogs. m. Tingssubject; demonstrant astra salebras, Prop. 3, 14, 15; — II) „fig.": mundtligen el. skriftligen at betegne el. eftervise, at fremstille el. beskrive; ogs. at forkynde el. berette; - quum ei rem demonstrassem, etc., Cic. Fam. 9, 24; cf. id. Divin. in Caecil. 13, o. Caes. B. G. 5, 1; ogs. m. Objects- o. Relativsætning, ibd. 1, 11, o. 4, 31, oftere; ogs. absol.; ut supra demonstravimus, id.; endel. m. Attraction: quum essent, in quibus demonstravi, angustiis, id. B. C. 3, 15; cf. id. B. G. 5, 2; — bb) er ogs. at mærke; a) m. Tings- o. Begrebssubjecter; - vid. Quintil. 3, 4, 14; ligel. Tibull. 3, 2, 27: Sed tristem mortis demonstrat littera causam etc.; — b) impers.; ut supra demonstratum est, Caes.; cf. id. B. C. 2, 28.

dē.mordeo, (mordi), morsum, 2, v. a.: afbider, Plin.; men ∾ ungues, vid. Pers. 1, 106. — dē.mŏrior, mortuus sum, 3, v. dep. n.: at afgaae ved Døden, navnl. at bortdøe fra de Efterlevende; (classisk alene in perf. o. partic. perf.); - nostri familiares fere demortui, Cic. Att. 16, 11; cf. Liv. 40, 19; men publicistisk: in demortui (magistratus) locum creari el. sufficí, id. 23, 21, o. 5, 31; cf. Suet. Caes. 41; — II) „overf." (men alene hos Plaut.); a) at forgaae, at gaae tilgrunde; potationes plurimae demortuae, id. Stich. 1, 3, 58; — b) c. acc. pers., ligesom deperire: at elske indtil Raseri; Ea demoritur te, etc., id. Mil. gl. 4, 1, 23; cf. ibd. 4, 2, 49.

dē.mŏror, atus sum, 1, v. dep. n. o. a.; I) neutr.: bliver opholdt, forsinker mig, Plaut. Rud. 2, 4, 27; men nihil demoratus, Tac. Ann. 15, 69; — II) oftere som act.: at opholde el. standse; - ne diutius vos demorer, Cic. d. Or. 2, 58; cf. Caes. B. G. 3, 6; men Tac. Ann. 12, 68: ∾ (aliquem), ne etc.; - „poet." ogs.: Teucros quid demoror armis? (i. e. ab armis), Virg. Aen. 11, 175; cf. ibd. 3, 481; men ibd. 2, 648: jam pridem ··· annos Demoror, (ligesom opholder Aarene, d. e. vedbliver at leve over Tiden). — dē.morsĭco, (avi), atum, 1, v. a.: = demordeo, Appul. — demorsus, 3: partic. af demordeo. — demortuus, 3: partic. af demorior.

Dēmosthĕnes, is, m., Δημοσθένης: den berømteste Taler iblandt Grækerne; vid. Cic. d. Or. 1, 20 o. 61, id. Brut. 9, o. id. d. Opt. Gen. Or.; s. ogs. Quintil. 10, 1, 76, ogs. id. 12, 10, 23 flgd.; — dk. Dēmosthenicus, 3: demosthenisk, Auson.

dēmōtus, 3: partic. af flgd. — dē.mŏveo, mōvi, mōtum, 2, v. a.: bevæger el. bringer el. skaffer ned derfra el. derned el. derhen; I) „egenl."; - demoveri et depelli de loco etc., Cic. Caecin. 17; ∾ hostes gradu, Liv.; cf. id. 9, 29; men ∾ aliquem cura rerum, (afsætte derfra), Tac.; men id. Ann. 4, 60: ∾ priorem aetate, (skaffe af Veien); in insulas ··· demoti sunt, (bleve forviste derhen), id.; — II) „fig."; ∾ aliquem de vera et certa sententia, Cic. Verr. Act. 1, 17; cf. id. d. Or. 2, 51: odium ··· a nobis demovere. — demptio, onis, f., [demo]: Borttagelse; - ∾ aut additio litterarum, Varr.; damnum a demptione, id. — demptus, 3: partic. af demo.

dēmūgitus, 3, [mugio]: opfyldt med Brøl, paludes, Ovid. Met. 3, 375. — dēmulcātus, 3, [mulco]: afprygl et, Capella. — dē.mulceo, (mulsi), mulctum, 2, v. a.: afstryger el. bestryger for at kele, caput alicui, Ter. Heaut. 4, 5, 14; men ∾ dorsum, (afgnide el. skubbe), Liv. 9, 16; — 2) ogs. „fig."; ita motus et demulctus est, ut etc., Gell. 3, 13.

dēmum, (forel. demus, Liv. Andr. ap. Fest.), adv., [forlænget Form af Demonstrat. -dem i idem o.

tandem, o. best. m. δή]; tiener til at fremhæve el. bestemme et Begreb i Modsætningen; omtrent som vort: just el. netop, forst el. ikkun; og er saal. at mærke; I) „alm."; A) enclitisk forbundet med Pronomer; - id demum, aut potius id solum etc., Cic. Att. 8, 8; cf. Sall. Catil. 20, ogs. Virg. Aen. 1, 629; - ogs. horer hertil Liv. 1, 5: sciscitando eo demum pervenit, ut etc.; - ogs. forstærk. ved d. frgd. verum enim vero; vid. Sall. Catil. 2, o. Liv. 4, 4; ligel. ved d. flgd. profecto; vid. Plin. 7, 5; - ogs. adskilt: Illa seges demum etc., Virg. Ge. 1, 47; — B) enclitisk forbundet m. Adverbierne: nunc, tum el. tunc, post, modo, ibi, etc.; - Nunc demum scio, me etc., Plaut. Mil. gl. 2, 6, 62; cf. Ter. Heaut. 2, 3, 12; ogs. m. flgd. quum; vid. Plaut. Mil. gl. 2, 6, 79; - tum demum Liscus etc., Caes. B. G. 1, 17; Modon' id demum sensti? Ter. Andr. 5, 3, 11; cf. Virg. Aen. 3, 795; - ogs. horer hertil demum hos abl. temp. o. absol.; His demum exactis, Virg. Aen. 6, 637; cf. Hor. Sat. 1, 5, 23; — C) som forstærkende Sætningen: virkeligen, i Sandhed, odl.; Immemor est demum etc., Ovid. Met. 15, 132; cf. Cic. d. Rep. 2, 15; — II) „bes.", men alene efteraug., findes demum, som indskrænkende og fremhævende; a) f. tantum, ikkun; - ne ··· alienis demum vestigiis insisterem, Quintil. prooem.; cf. Suet. Oth. 6; ligel. m. ita, Cels.; — b) f. tandem: endeligen, tilsidst; - ut demum fato functum palam factum est, Suet. Calig. 6; cf. id. Galb. 3; — c) f. denique: endeligen, overhovedet; vid. Tac. Orat. 26.

dē.murmŭro, are, 1, v. a.: afmumler el. henmumler; vid. Ovid. Met. 14, 58. — dēmussatus, 3, [musso]: som bæres el. lides uden Knurren, contumelia, Appul. — *dēmūtābĭlis, e: foranderlig, Tertull.; — dēmūtātio, onis, f.: Forandring, navnl. til det Værre; - quaedam corruptela ac demutatio morum etc., Cic. d. Rep. 2, 4, inc.; ∾ carnis, Tertull.; o. — dēmūtātor, oris, m.: som forandrer el. forvandler, Tertull.; — [demuto]. — dē.mūtĭlo, are, v. a.: afstudser, cacumina virgarum, Colum.

dē.mūto, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.: forandrer el. afændrer; vid. Plaut. Mil. gl. 4, 7, 8, o. Tac. Ann. 4, 16; - navnl. ogs. at forandre til det Værre; vid. Plaut. Trin. 1, 2, 36; - ogs. absol.: non demutabo, id. Pseud. 1, 5, 142; — II) neutr.: at forandre sig, at blive anderledes, m. flgd. atque el. ab, (men alene for- o. efterel.); vid. Plaut. Mil. gl. 4, 3, 37; men ∾ minimum ab aliqua re, (være saare lidet forskiellig derfra), Appul.

dēnārismus, i, m.: etslags Afgift el. Skat, Cod. Theod.; af — dēnārius, 3, [deni]: som indeholder Tallet Ti; - ∾ numerus digitorum, Vitruv.; ∾ fistula, (hvis Blik holder ti Tommer), Frontin.; men ∾ nummus, Liv. 8, 11, sædv. denarius, i, m., (ogs. denarium, i, n., Plaut.): en Denarius, d. e. en romersk Solvmont, der oprdl. gialdt ti, sildn. atten Asser, og svarede til d. attiske Drachme; vid. Plin. 33, 13, Liv. 8, 11, Cic. Verr. 2, 55, o. A.; - gen. denarium, ogs. denariorum, Cic., o. A.; — II) ogs. findes denarius; a) som Apothekervægt f. drachma, Plin., Cels., o. A.; — b) som Guldmont: = 25 Solvdenarier, Plin. 33, 13, Petron.; — c) sildn. ogs. som Kobbermont, Vopisc. Aur. 9, Macrob.; — bb) „meton." ogs. f. Mont el. Penge; - quid iis ad denarium solveretur, Cic. Quint. 4; cf. id. Att. 2, 6.

dē.narro, are, v. a.: fortæller helt el. til Ende, Ter. Phorm. 5, 8, 51; matri denarrat, ut (hvorledes) etc., Hor. Sat. 2, 3, 315. — dē.nascor, nasci, v. dep. n.: at forgaae el. uddøe, Varr.; quae nata sunt, ea omnia denasci ajunt, Cass. Hem. ap. Non. — dē-nāso, are, v. a., [nasus], alicui os mordicus, (bider Næsen af nogen), Plaut. Capt. 3, 4, 72. — dē.nāto, are, v. n.: at svømme nedad; Nec quisquam citus aeque Tusco denatat alveo, Hor. Od. 3, 7, 28.

dendrăchātes, ae, m., δενδραχάτης: Træachaten, Plin. 37, 73. — dendrītis, idis, f., δενδρῖτις: etslags ubekiendt Ædelsteen, Plin. 37, 73. — dendrŏīdes, ae, m., δενδροειδής, (træagtig): en Art af Værten tithymalus, Plin. 26, 45.

dēnĕgātio, onis, f.: bestemt Afslag, Petron.; af — dē.nĕgo, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": benegter; - datum denegant, quod datum est, Plaut. Men. 4, 2, 12; ∾ objecta, Tac. Ann. 15, 57; — II) „bes.": afslaaer; - quod autem petenti denegasset, Caes. B. G. 1, 42; cf. Cic. Flacc. 1, o. id. Verr. 5, 14; ogs. ud. dat., Caes. B. C. 1, 32; - „poet." ogs. m. Tingssubject; Terra tibi fruges, amnis tibi deneget undas, Ovid. Ib. 107; — b) undert. ogs. m. Objectssætn., el. m. inf., el. absol.; - vid. Plaut. Stich. 4, 1, 52; men Et numquam pro te deneget esse miser, Prop. 2, 19, 12; dare denegaris, Ter. Heaut. 3, 1, 18; men id. Andr. 1, 1, 131: si deneget; cf. Cic. Att. 1, 1, o. A.

dēni, ae, a, num. distr., [decem]: hver ti, ti til hver; - denos ut ad colloquium adducerent, Caes. B. G. 1, 93; - gen. pl. denum, Cic., ogs. denorum, Liv.; — 2) „overf." f. decem, Virg. Aen. 1, 381, oftere, ogs. Plin. 2, 4.

dēnĭcālis, (denec.), e, [nex]: hørende til Døden el. til de Døde; ∾ feriae, Colum. 2, 22, hos Romerne: etslags Soningsfest for de Afdøde; f. ogs. Cic. Leg. 2, 22. — dēnigratio, onis, f.: Sværten el. Sortfarven, capillorum, Theod. Prisc.; af — dē.nigro, are, v. a.: sværter, farver sort, lanam, Plin., capillum, id.

dēnĭque, adv., [rimel. af dein o. -que]; I) oprdl. om en Tidsfølge: og derpaa, derpaa, derefter, og saa; - vid. Ter. Eun. 3, 1, 42, o. Caes. B. G. 7, 61; - ogs. i Spørgsmaal; quid denique agitis? hvad giøre I derefter? Plaut.; — 2) oftere om Endepunktet af en Tidsfølge el. Række: tilsidst, endeligen; vid. Ter. Phorm. 1, 2, 71, oftere, Virg. Aen. 2, 70 o. 295, o. A.; - saal. ogs. pleonastisk forbundet m. ad extremum el. ad postremum; vid. Cic. Sest. 47, o. Just. 12, 16; - ogs. undert. m. Eftertryk f. tandem, omsider (el. efter lang Venten), Cic. Att. 5, 20, o. Plaut. Mil. gl. 4, 2, 40; - ogs. m. nunc el. tum, (omtr. som demum); først el. just; - ut mihi nunc denique amare videar, etc., Cic. Fam. 9, 14; cf. Plaut. Capt. 1, 2, 39; - ogs. ligesom demum hos is o. vix; vid. Cic. Fam. 10, 10, o. Ovid. Her. 16, 215; — 3) som forstærkende el. sammenfattende kan denique ogs. hede: endeligen, overhovedet, kort og godt, odl.; - fodere, aut arare, aut aliquid facere denique, Ter. Heaut. 1, 1, 15; cf. Cic. Quint. 16, oftere; ogs. Caes. B. G. 2, 33, Nep. Pelop. 4, o. A.; — 4) i sildn. Prosa, navnl. i Retssproget, heder denique som Causalpartikel: ifolge deraf, derfor, altsaa; vid. Justin. 9, 4, o. Flor. 1, 16.

dēnōmĭnātio, onis, f.: Benævnelse derefter, den afledede Benævnelse, Metonymien, Auct. ad Her. 4, 32; af — dē.nōmĭno, avi, atum, 1, v. a.; oprdl. benævner derefter; vid. Hor. Od. 3, 17, 3; — 2) df. sædv.: benævner el. betegner bestemt el. tydeligen el. særskilt; vid. Quintil. 8, 2, 4, o. id. 1, 5, 71. — dē.normo, (avi), atum, 1, v. a., [norma]: gior uregelmæssig; vid. Hor. Sat. 2, 6, 9: qui nunc denormat agellum (angulus); linea denormata, Auct. d. Lim. ap. Goes.

dēnŏtātio, onis, f.: Betegnelse, Bemærkning, Quintil. Decl.; o. — dēnŏtatus, us, m.: = frgd., Tertull.; af — dē.nŏto, avi, atum, 1, v. a.: afgrændser ved Tegn, begrændser noiagtigen, gior aldeles kiendelig el. tydelig; I) „egentl."; - ∾ lineam conspicuo colore, Colum., pedes venalium creta, Plin.; - ogs. betegner skriftligen el. mundligen; vid. Cic. Manil. 3, o. Liv. 4, 55; — II) „fig."; habere res denotatas,

(have bemærket sig dem), Cic. Acad. 2, 18; - ogs. at udmærke paa en bestemmende Maade, Suet. Calig. 56, Dig.

dens, tis, m., [besl. m. ὀδούς]: Tanden; vid. Plin. 11, 61 flgd.; ∾ primores, (Fortænderne), id., ogs. ∾ adversi, acuti, Cic. N. D. 2, 51; hos Dyrene ogs. ∾ rapaces, Veget.; - ∾ canini, (Hundetænderne el. Spidstænderne el. Øientænderne), Varr., Plin.; ogs. ∾ columellares, id.; - ∾ maxillares, (Kindtænderne), Cels.; ogs. ∾ genuini, Cic. l. c., ogs. ∾ molares, Isid.; - dentes scalpere, fricare, scarificare, Plin.; ∾ mobiles confirmare el. stabilire, id.; — b) ∾ Indus: Elephantens Tand, Ovid. Met. 8, 288; df. ogs. f. Elfenben, ibd. 11, 167; ogs. ∾ Libycus, Prop.; ∾ Numida, Ovid.; ∾ Erythraeus, Martial.; — bb) som Ordsprog kan mærkes; a) albis dentibus deridere, (at udlee paa det Groveste), Plaut. Epid. 3, 3, 48; — b) venire sub dentem, (blive Gjenstand for Klaffer), Petron. Sat. 59; — c) „alleg." om Hadskhed og Ondskab: ∾ maledico carpere, Cic. Balb. 26; df. ∾ invidus, Hor., ater, id; — II) „meton." af Gestaltens Lighed: Tand, Spids, Tagge; - ∾ aratri, Colum., Virg., o. A.; ∾ pectinis, Varr., Tibull.; ∾ clavi, id.; ∾ serrae, Plin., Vitruv.; ∾ forcipis, id.; ∾ (ancorae), Virg. Aen. 6, 3; endel. ogs. f. falx (vinitoris), id. Ge. 2, 406.

*densābĭlis, e: adstringerende, forstoppende, cibus, Coel. Aur.; — densātio, onis, f.: Fortykning, Plin. 31, 39; o. — densātīvus, 3: = densabilis, Coel. Aur.; — [denso]. — *dense, adv.; I) „egenl." el. med Hensyn paa Rummet: tæt el. tykt; - ∾ caesae alni, Plin. 16, 67; comp. densius, Amm.; superl. densissime, Vitruv.; — II) „overf." el. med Hensyn paa Tiden: ofte el. hyppigen, paa hinanden; - idem apud alios densius, apud alios fortasse rarius etc., Cic. d. Or. 2, 7; cf. Ovid. Pont. 1, 9, 11; — denseo, ēre, f. und. denso; o. — densĭtas, atis, f: Fasthed; in densitatem coit (limus), Plin.; ∾ chartae, id., humoris, id.; — 2) „overf." om Foredraget; ∾ sententiarum, (deres Hyppighed), Quintil., figurarum, id.; — [densus].

denso, (avi), atum, 1, o. denseo, (ui), ētum, 2, (den første Form hos Liv. o. Quintil., den anden hos Lucr., Hor., Tac., men begge Former hos Virg.; vid. Freund.), v. a., [densus]: gjør tæt, tætter, fortykker; densatus et laxatus aër, Quintil., (efter Virg. Ge. 1, 418); men rarum pectine denset opus, Ovid. Fast. 3, 820; - ∾ ordines, Liv. 33, 8; cf. Virg. Aen. 7, 794, o. Hor. Od. 1, 28, 19; - ∾ lac in butyrum, Plin.; cf. Ovid. Met. 13, 606; - hastilia denset, Virg. Aen. 11, 650, (afskyder i Mængde); cf. Tac. Ann. 2, 14: denserent ictus; — 2) „overf." om Foredraget: sammentrænger, orationem, Quintil. 11, 3, 164; ogs. bruger hyppigen; vid. id. 9, 3, 101.

densus, 3, [skal være besl. m. δασύς]: tæt, d. e. hvis Dele ere sammentrængte; (men crassus, tyk, spissus, compact); I) „egenl."; A) „alm."; - ∾ terra, (opp. rara), Virg. Ge. 2, 227; ligel. om Luften, ibd. 1, 419; silvae densiores, densissimae, Caes.; ∾ agmen (navium), Virg.; cf. Suet. Calig. 13; - ∾ tunicae, Plin.; ∾ smaragdi, (uigjennemsigtige), id.; ∾ litus, (sandig), Ovid.; men ∾ aequor, (frosset), Lucan.; ∾ caligo, Virg., umbra, Catull.; - dog ogs. „poet." forvexlet med crassus; vid. Lucr. 6, 246; - „poet." ogs. ofte m. det beskrivende ablat.; - ∾ nemus arboribus, Ovid.; cf. id. Met. 3, 29 o. 155; ∾ ficus pomis, id.; Silvestribus densa (loca), poët. ap. Cic. N. D. 1, 42; — B) „bef." ogs. om Ting, som ere trængte tæt sammen; altf. hyppig el. mangfoldig; - ∾ foramina cribri, Ovid.; ∾ fructices, id.; ∾ comae, id.; ∾ arbor, id.; ∾ dens (pectinis), Tibull.; densior hinc suboles, Virg. Ge. 3, 308; hvf. ogs. „poet.": densorum turba malorum, Ovid. Trist. 5, 6, 41; — II) „fig."; A) „alm." m. Hensyn paa Tiden o. „poet.": hyppig, idelig, uafbrudt, (ligesom creber o. continuus); - ∾ ictus, Virg.; ∾ plagae, Hor.; ∾ amores, Virg. Ge. 4, 347; cf. Ovid. Pont. 4, 7, 15, oftere; — B) „bef." om Foredraget: sammentrængt; - tam densa denique omnia (in Demosthene) etc., Quintil. 10, 1, 76; ogs. om Stemmen; vid. ibd. 11, 3, 63; - men ogs. „overf." om en Taler el. om Forfatteren selv; densior ille (sc. Demosthenes), hic (sc. Cicero) copiosior, id. 10, 1, 106; men ibd. 68: sententiis densus (Euripides).

dentālia, ium, n.: Plovjernet el. Plovkniven, Virg. Ge. 1, 172, Colum.; (sing. dentale har først Serv. ad Virg. l. c.); — b) „meton." ogs. for Ploven selv, Pers. 1, 73; o. — dentārius, 3: hørende til en Tand, herba, (imod Tandpine), Appul.; — [dens]. — dentarpăga, ae, f., [dens, ἅρπαξ]: en Tandtrækker, Varr. ap. Non.

*dentātus, 3; I) „egenl.": forsynet med Tænder; - male dentata (puella), (med hæslige Tænder), Ovid. Rem. 339; cf. Martial. 1, 73; — not.: om det romerske Tilnavn Dentatus, (fød med Tænder), vid. Plin. 7, 15; — II) „overf."; a) comisk, f. mordax, bidsk, Plaut.; sild. findes dentatae bestiae, om de paa Arena fremstillede Rovdyr, Amm.; — b) „meton.": med Tænder el. Tagger, rastri, Varr., crates, Plin., serra, id.; cf. Lucr. 2, 432; — c) ∾ charta, (glattet med en Tand), Cic. Qu. Fr. 2, 15; — Denter, tris, m., (ligesom Dentatus, f. und. frgd.): romersk Tilnavn; vid. Liv. 10, 1 o. 9; o. — dentīces, um, m.: etslags Søfisk, Colum. 8, 16; — [dens].

dentĭcŭlātus, 3: forsynet med Tænder; df. sædv. „meton.": forsynet med Tagger el. Spidser, falces, Colum., forcipes, Plin., conchae, id.; af — dentĭcŭlus, i, m., demin. af dens: liden Tand, Pallad., Appul.; — II) „meton."; A) Agerdyrkningsredskab med Tænder el. Tagger, Pallad.; — B) i Ornamentfaget: Tandsnittet, etslags Fordybning i Frisen paa Søilen, Vitruv. 1, 2, oftere. — dentĭdŭcum, i, n., [dens, duco], sc. instrumentum: en Tandtrækker, Coel. Aur.

dentĭfrangĭbŭlus, i, m., o. dentifrangĭbŭlum, i, n., [dens, frango]: en Tandbrækker; (comisk Ord); df. a) in masc.: som udslaaer Tænder, Plaut. Bacch. 4, 2, 23; — b) in neutr., sc. instrumentum, (d. e. Armene el. Næverne), ibd. 14. — dentĭfrĭcium, i, n., [dens, frico]: Tandpulver, Plin., Martial. — dentĭlĕgus, i, m., [dens, lego]: som opsamler sine (udslagne) Tænder, (comisk Ord), Plaut. Capt. 4, 2, 18.

1. dentio, īre, v. n., [dens]; I) „egenl.": at faae Tænder, at have Ondt for Tænder; dentientes pueri el. infantes, Plin., Cels.; — II) „overf.", Plaut. Mil. gl. 1, 1, 34: ne dentes dentiant (klappre af Hunger, løbe i Vand); — df. 2. dentio, onis, f.: = dentitio, Plin. Val. — dentiscalpium, i. n., [dens, scalpo]: Tandstikker, Martial. 7, 53. — dentītio, onis, f., [1. dentio]: at faae Tænder, at have Ondt for Tænder, Plin. 28, 78, oftere.

dē.nūbo, psi, ptum, 3, v. n.; I) „egenl." om Fruentimret: at bortgiftes el. udgiftes af sin Familie i en anden; ∾ in domum alicujus, Tac. Ann. 6, 27; cf. Ovid. Met. 12, 196; — 2) „overf.": depositis cupiet denubere plantis (tellus), Colum. poët. 10, 196. — dē.nūdo, avi, atum, 1, v. a.: blotter el. afdækker; I) „egenl."; vid. Cic. Verr. 5, 13; men denudatis ossibus etc., Enn. ap. Cic. Tusc. 1, 44; — II) „fig."; A) udplyndrer; civibus crudelissime denudatis et divenditis, Lentul. ap. Cic. Fam. 12, 15; - ogs. „alleg.", Cic. d. Or. 1, 55; — B) opdager el. aabenbarer; denudavit mihi suum consilium, Liv. 44, 38; cf. Senec. d. Tranqu. 15.

dēnuncĭātio, (denunt.), onis, f., [denuncio]: Forkyndelse, Tilsigelse, Angivelse, Bekiendtgiørelse;

ordenl. c. gen. obj.; dog ogf. undert. c. gen. subj.; ogf. undert. absol.; - ∾ calamitatum, vid. Cic. Div. 2, 25; ∾ belli, id., Liv.; men ∾ testimonii, vid. Cic. Flacc. 6; - ∾ Catilinae, Cic. Sull. 18, (den af C. udstedte Indkaldelse); cf. Planc. ap. Cic. Fam. 10, 8; - huic denunciationi ille pareat? Cic. Phil. 6, 3.

dē.nuncio, (denunt.), avi, atum, 1, v. a.; I) oprdl.: i nogen offenlig Egenskab at forkynde el. bekiendtgiøre el. erklære; ogs. (m. flgd. ut, el. c. conj. efter d. udf. ut): at tilsige el. befale; — A) „publicistisk"; a) c. acc., el. m. Objectssætning; ogs. c. inf.; - ad denunciandum bellum ··· nisi etc., Cic. Fam. 12, 24; cf. Liv. 24, 37: ea denunciata etc.; - quod sibi denunciaret, se etc., Caes. B. G. 1, 36; cf. Liv. 45, 1; men Tac. Ann. 11, 37: denunciat centurionibus, exsequi caedem, (f. ut etc.); — b) m. ut el. ne, ogs. c. conj. efter d. udfaldne ut; - vid. Liv. 7, 31, o. id. 9, 36; men equiti R. ··· denunciavit, abiret sine mora Ostiam, Suet. Calig. 55; cf. Liv. 39, 51; — B) i Religionssproget, ligel. c. acc., el. m. ut; - vid. Cic. Div. 1, 43, o. Suet. Caes. 81; - a deo denunciatum ··· ut exeamus e vita, etc., Cic. Tusc. 1, 49; — C) i Retssproget; ∾ alicui testimonium, (indstævne som Vidne i en Retssag); vid. Cic. R. Am. 38, o. Quintil. 5, 7, 9; men Cic. Flacc. 15, absol.: non denunciavi (sc. iis testimonium); — II) udenf. de offenlige Forholde el. „alm.": at forkynde el. berette el. tilkiendegive; ogs. m. flgd. ut el. m. conj. (efter det udfaldne ut): at tilsige el. paaminde; A) „egenl. om Personsobjecter; a) c. acc., el. m. Objects- el. Relativsætning; - ∾ alicui inimicitias, Cic. Phil. 5, 7; ∾ caedem etc., (true dermed), id. Sest. 20; cf. Cic. Quint. 6, id. d. Or. 1, 22, o. id. Planc. 22; — b) m. ut, ogs. c. conj. (efter d. udfaldne ut); vid. Cic. Fam. 11, 25, o. id. Verr. Act. 1, 12; — c) sieldn. m. de el. absol.; - cur de isto fundo ··· denunciabas? Cic. Caecin. 32; monente et denunciante te, id. Fam. 4, 3; — B) „overf." om Tings- o. Begrebssubjecter; - quamobrem illa arma non periculum nobis, sed praesidium denunciant, Cic. Mil. 1; cf. Virg. Ge. 1, 452, o. Tac. Germ. 18.

dēnŭo, adv., [ctr. f. de novo]; I) „alm.", ligesom de integro: fra nyt af, paa ny, Suet. Aug. 47; — II) „bef." ogs.; a) ligesom iterum: paany, andengang, Plaut. Rud. 4, 4, 59; cf. Liv. 10, 31; — b) ligesom rursus: paany, igien, Cic. Verr. 1, 14, o. ibd. 2, 56; saal. ogs. pleonastisk hos redire, Plaut., hos respondere, Ter.; — c) ligesom Grækernes αὖ: paany, atter; an dum hinc denuo abeat, Ter. Heaut. 3, 2, 32; cf. Auct. ad Her. 4, 19.

dē.occo, are, v. a.: nedharver, viciam, Plin. 18, 37. — Dēōis, ĭdis, f., Δηωΐς: Datter af Gudinden Deo (Δηώ el. Ceres), d. e. Proserpina, Ovid. Met. 6, 114. — Dēōĭus, 3: hørende til Gudinden Deo, (Δηώ el. Ceres); ∾ quercus, (som er hende hellig), Ovid. Met. 9, 759. — dē.ŏnĕro, avi, atum, 1, v. a.: aflæsser el. aflader; deoneratas naves etc., (udlossede), Amm.; men Cic. Div. in Caecil. 14 „overf.": ex illius invidia deonerare aliquid etc. — dē.opto, are, v. a.: udvælger, Hygin. Fab. 191.

deorsum, (hos Lucr. oftest per synaeresin: disyll.; dog ogs. trisyll., id. 2, 302; Biformen deorsus har Appul.), adv., [ctr. af de o. vorsum]; I) om en Bevægelse: nedad, derned, κάτω; opp. sursum; - vid. Plaut. Aul. 4, 8, 8; ligel. deorsum ferri (om Atomerne), Cic. N. D. 1, 25; cf. Quintil. 11, 3, 105; — bb) hertil kan endnu mærkes; a) Forbindelsen sursum deorsum, (op og ned), cursitare, Ter., commeare, Cic. N. D. 2, 33; — b) Pleonasmen deorsum versum (el. versus); lumbis deorsum versum pressis, Varr.; cf. Colum. 4, 20; — 2) om en Beliggenhed: dernede el. nedenfor; qui deorsum colunt: som boe paa de lavere Steder, (opp. qui sursum colunt), Varr.; cf. Ter. Ad. 4, 2, 34, flgd. — deorsus, s. und. frgd.

dē.oscŭlor, atus sum, 1, v. dep. a.: kysser heftigen, aliquem, Plaut., dexteram alicujus, Val. Max.; — 2) „overf.": roser, berømmer; ingenium pueri deosculatus etc., Gell. 1, 23; — not.: deosculatus, 3, ogs. pass.; me deosculato, Appul.

dē.păciscor, (depec.), depactus (depectus) sum, v. dep. a.: betinger el. accorderer; træffer en Aftale el. Overenskomst; I) „egenl."; vid. Cic. R. Am. 38 o. 39; men id. Verr. 3, 21: non ante ··· quam ad ejus conditiones depactus est; — II) „overf.": ligesom at indgaae derpaa, at enes derom, (sædv. c. abl. pretii); - vid. Cic. Att. 9, 7; men Ter. Phorm. 1, 3, 11: jam depecisci morte cupio, (vil gierne doe derfor, el. for at opnaae mit Ønske). — dēpactus, 3; 1) partic. af depaciscor; — 2) partic. af depango.

dēpālātio, onis, f.; 1) oprdl.: Afpælning, Afgrændsning med Pæle, Inscript.; — 2) „bef."; ∾ dierum: Beregning af Dagenes el. Timernes Længde ved Skyggen af de paa Soluhret anbragte Stifter, Vitruv. 9, 5; o. — dēpālātor, oris, m.: som afpæler el. afgrændser; bf. „overf.": en Begrunder el. Stifter, Tertull.; — [1. depalo]. — dēpalmo, avi, 1, v. a., [palma]: slaaer med den flade Haand, aliquem, Laber. ap. Gell. 20. — 1. dē.pālo, avi, atum, 1, v. a.; oprdl.: afgrændser med Pæle, Inscript.; bf. at begrunde, mundum, Tertull. — 2. dēpālo, are, v. a., [palam]: opdager, aabenbarer, Fulgent.

dē.pango, (ud. pf.), pactum, 3, v. a.: slaaer ind el. befæster deri, (navnl. ved at plante); - ∾ malleolum, Colum.; depactae in scrobe quercus, Plin.; in terram depacta, id.; — 2) „overf.": vitae depactus terminus alte etc., Lucr. 2, 1087. — dē.parcus, 3: yderst sparsom, Suet. Ner. 30.

dē.pasco, pāvi, pastum, 3, v. a.; undert. ogs. som dep. act.: depascor, pastus sum; I) „egenl."; A) om Hyrderne: at afgræsse, d. e. at lade afgræsse el. afæde; - ∾ glandem immisso pecore, Dig.; ∾ saltus, Ovid. Fast. 5, 283; ∾ luxuriem segetum, Virg. Ge. 1, 112; ogs. absol.: ∾ saepius, Colum. 2, 10; — B) om Hiorden: at afgræsse, d. e. at afæde; a) i den active Form, Colum. 7, 5; cf. Virg. Ge. 4, 539; - depastae segetes, Plin.; - men „poet. overf.": depasta altaria, (f. det paa Altaret liggende Offer), Virg. Aen. 5, 93; men c. acc. graec.: id. Ecl. 1, 55; — b) som dep. act.; papilio ceras depascitur, Plin.; cf. Virg. Aen. 2, 215; - frondes ··· depastus amaras sonipes, Claudian.; — II) „overf.": borttager el. bortskaffer; ogs. fordærver el. ødelægger; a) sieldn. i d. active Form; vid. Sil. 16, 681; depasti flammis scopuli, id.; — b) oftere som dep.; vid. Virg. Ge. 3, 458; men „alleg.": depasci veterem possessionem Academiae etc., Cic. Leg. 1, 21; cf. id. d. Or. 2, 23, ogs. Lucr. 3, 12. — dēpascor, pastus sum, 3, s. und. depasco. — dēpastio, onis, f., [depascor]: Afgræssen el. Afæden, animalium, Plin. 17, 37. — depastus, 3, s. und. depasco o. depascor. — dēpāvītus, 3, [pavio]: fastgiort el. tættet ved at slaae el. træde derpaa, Solin.

dēpĕciscor, s. und. depaciscor; bf. — dē.pectio, onis, f.: Aftale el. Accord el. Overenskomst, in pl., Cod. Theod. — dē.pecto, (ud. pf.), xum, 3, v. a.: nedkæmmer, crines buxo, Ovid.; (Liber) depexus crinibus, id. Fast. 3, 465; - ∾ linum (hegle), Plin.; men ∾ vellera foliis, Virg. Ge. 2, 121; - men comisk: adeo depexum eum dabo, (saa afprygle), Ter. Heaut. 5, 1, 78. — depectus, 3, s. und. depaciscor.

dēpĕcūlātor, oris, m.: som udplyndrer el. bestiæler; ∾ aerarii, Cic. Verr. Act. 1, 1; af — dēpĕcūlor, atus sum, 1, v. dep. a., [peculium]: udplyndrer, bestiæler; ∾ aliquem omni argento, Cic. Verr. 4, 17; — 2) „overf."; ∾ laudem honoremque alicujus,

(krænke el. nedværdige), ibd. 4, 36; — not. a.: ogs. pass.; me irrisum esse habitum, depeculatum eis, Plaut. Epid. 3, 4, 83; — not. b: forældr. inf.: depeculassere, Lucil. ap. Non.

dē.pello, pŭli, pulsum, 3, v. a.: støder el. kaster el. driver ned el. bort derfra el. derned el. derhen; I) „egentl."; A) „alm."; - demoveri et depelli de loco etc., Cic. Caecin. 17; cf. Nep. Cat. 2; ∾ jugum a civibus („alleg."), Cic.; cf. id. Catil. 3, 7, o. Liv. 6, 18, ogs. Hor. Sat. 1, 5, 78; - ∾ aliquem urbe, Tac., Italia, id.; men „poet.": ∾ nubila coelo, Tibull.; cf. Virg. Aen. 5, 727; - ∾ tela, Cic. Quint. 2, („alleg."), alicui, Tibull. 1, 10, 25; cf. Ovid. Her. 14, 130; - ∾ morbum, Cic., famem sitimque, id.; cf. Hor. Sat. 1, 2, 6, o. Virg. Ecl. 1, 22; — b) sjeld. som neutr.; vid. Lucr. 2, 219; — B) „bef."; 1) i Krigssproget: at fordrive el. kaste ned derfra; ∾ hostem loco, Caes.; cf. id. B. G. 3, 25, o. Nep. Alcib. 8; ogs. ∾ ex his regionibus, id. Paus. 2; — b) ogs. „alleg."; depelli loco, Cic. d. Rep. 1, 14, (fordrives el. styrtes fra sin borgerlige Stilling); men Nep. Them. 5: ab eodem (sc. Themistocle) gradu depulsus est, (blev hindret fra dette Skridt el. Forehavende); — 2) i Oekonomien; ∾ a matre el. a mamma, ogs. absol. depellere: tage fra Yveret, Varr., Colum., Virg.; - ogs. at vænne Børn fra Brystet, Suet. Tib. 44; — II) „fig."; A) „overf.": fordriver, bortvender, afvender, pericula amici, Cic.; duobus hujus urbis terroribus depulsis, id. d. Rep. 2, 47; ogs. ∾ multam alicui, (befrie derfra), id. Fam. 5, 20; - men ∾ curas vino (abl.), Tibull.; men ∾ nequivit, quin etc., Tac. Ann. 11, 34; men Pers. 5, 167, absol.: dis depellentibus (i. e. averruncis) etc.; — B) „ment.": afdrager derfra; ∾ aliquem de suscepta causa propositaque sententia, Cic. Lig. 9; ogs. ∾ aliquem sententia, id., Liv.; ∾ aliquem spe, id., de spe, Cic.; men id. Rab. perd. 5: te ex illa actione ··· meo consilio ··· esse depulsum; men a superioribus consiliis depulsus, Caes. B. C. 3, 73; ligel. Quintil. 5, prooem.: judicem a veritate depelli misericordia.

dē.pendeo, ēre, v. n.: at hænge ned derfra; I) „egentl."; m. ex, Lucr. 6, 915; cf. Virg. Aen. 6, 301; ogs. m. ab, Suet. Galb. 11; oftere c. abl.; - ∾ galea ramis, Virg.; cf. id. Aen. 1, 726; ∾ parma lacerto, id., hasta humero, Quintil.; men absol.: licia dependent, Ovid. Fast. 3, 267; dependente brachio, Suet.; — II) „overf.", men alene hos Ovid.: at hænge deraf el. beroe derpaa; - Dependetque fides a veniente die, id. Fast. 3, 356; men om den etymologiske Afhængighed el. Afledning, vid. ibd. 4, 611.

dē.pendo, di, sum, 3, v. a. o. n.; I) act.; oprdl.: afveier; ds. sædv. betaler; A) „egentl."; dependere (sc. debitum), Cic. Att. 1, 8; dependendum tibi est, quod etc., id. Fam. 1, 9; — B) „overf."; a) gior Bekostning el. sætter til derpaa, in re aliqua, Colum.; men „poet.": ∾ tempora amori, Lucan.; — b) ∾ poenas reip., (blive straffet for en Forbrydelse derimod), Cic. Catil. 4, 5; cf. id. Sest. 67; — II) neutr.: at veie mindre, (men alene comisk); nec dependis, nec propendis, quin etc., Plaut. Asin. 2, 2, 39. — dēpendŭlus, 3, [dependeo]: nedhængende; ∾ crines cervice, Appul. — dēpennatus, 3, [penna]: forsynet med Fiedre el. Vinger; ds. „overf.": bevinget, begeistret, eloquium, Varr. ap. Non. — depensus, 3: partic. af dependo.

deperdĭtus, 3: partic. o. adj. af flgd. — dē.perdo, dĭdi, dĭtum, 3, v. a.; I) fordærver el. ødelægger; - dog i denne Bem. alene in partic. perf.; - Sutor inopia deperditus, (aldeles forarmet), Phaedr. 2, 14; men deperditus aliqua, (dødelig forelsket deri), Prop. 2, 23, 19; cf. Suet. Dom. 3; — II) oftere: at miste el. tabe, aliquid, Cic. Prov. Cons. 5, o. Caes. B. G. 5, 54; ∾ bonam formam, Hor., usum linguae, Ovid.; Quam cito purpureos deperdit terra colores! Tibull.; - ne quid ex his deperdat etc., Cic. Tusc. 5, 14; ne quid de existimatione sua deperderet, id. Font. 9; men Hor. Sat. 1, 4, 32: ne quid Summa deperdat, metuens, (s. de summa); - esse in deperdito, (høre til tabte Sager), Dig.; — III) partic. dēperdĭtus, 3, ogs. som adj.; moralsk fordærvet, Gell. 5, 1.

dē.pĕrĕo, ii, 4, v. n.: aldeles at gaae tilgrunde el. omkomme el. fordærves, Caes. B. C. 3, 87; - si servus deperisset, (tabtes for Eieren), Cic. Top. 3; cf. Lucr. 2, 296; men (auro) rerum uni nihil igne deperit, Plin.: - „poet." ogs. at døe el. omkomme, Hor. Ep. 2, 1, 40; — II) „bef." om Elskende: ∾ aliquem el. aliquam, ogs. ∾ amore alicujus, ogs. ∾ in aliquo, (at være rasende forelsket deri); - saal. Plaut. Epid. 1, 1, 63: Amatne illam? ··· Th. rogas? deperit; ogs. ∾ aliquem impotente amore, Catull.; men Liv. 27, 15: ∾ amore mulierculae. — dē.pĕtīgo, ĭnis, f.: Udslet, Cato, Lucil. ap. Non. — dē.pĕto, ĕre, v. a.: udbeder mig, Tertull. — depexus, 3: partic. af depecto.

depictus, 3: partic. af depingo. — *dēpĭlis, e: uden Haar, genae, Appul.; o. — dē.pĭlo, (avi), atum, 1, v. a.: afhaarer, afrykker Haaret, Martial.; men ∾ perdicem, (plukke Fiedrene deraf), Apic.; depilatus struthiocamelus, Senec.; — 2) „overf.": depilatus, 3: udplyndret, Lucil. ap. Non.; — [1. pilus].

dē.pingo, inxi, ictum, 3, v. a.: afmaler el. aftegner, afbilder el. efterligner; I) „egentl."; ∾ imaginem in tabula, Quintil., pugnam Marathoniam, Nep. Milt. 6; — b) ogs. at afbilde med Naalen, at brodere; vid. Suet. Calig. 52; — II) „fig.": igiennem Talen el. Tankerne ligesom at afmale el. afbilde el. fremstille; - tota rerum imago quodammodo verbis depingitur, Quintil.; cf. Cic. R. Am. 27; men om Foredraget: minuta ··· quaedam nimiumque depicta, (altfor penslet el. kunstlet), id. Orat. 12; - ogs. om Forestillingen; vid. Cic. N. D. 1, 15, o. id. Acad. 2, 15.

dē.plango, nxi, 3, v. a.: bejamrer lydeligen; (poetisk Ord); vid. Ovid. Met. 4, 546; ogs. „alm.": heftigen at beklage el. begræde, id., Senec. Herc. Oet. 1851. — dē.plāno, avi, 1, v. a.: udjevner, gior aldeles flet el. flad; (eftercl. Ord); ∾ montes, Lactant., vulnus, Veget. — dē.planto, avi, atum, 1, v. a.: tager deraf til Plantning; ∾ virgulam de cytiso, Varr.; men Colum. 2, 2: ne (bos) ··· ramum deplantet, (skal afrive den); — b) nedsænker el. planter, Plin. 17, 26 o. 33.

dē.plĕo, ēvi, 2, v. a.: ligesom affylder, d. e. øser el. tømmer deraf, oleum, Cato, Colum.; men ∾ sanguinem, (aarelade), Plin.; hvorom ogs. ∾ animal, Veget.; — b) ds. „poet.": si veteres digno deplevimus haustu (fontes, „alleg."), Stat. — dēplexus, 3, [plector]: som slynger sig ned derover, (om et Rovdyr), Lucr. 5, 1320.

*dēplōrābundus, 3: heftigen grædende, under heftig Graad, Plaut. Aul. 2, 4, 38; o. — dēplōrātĭo, onis, f.: heftig Graad el. Beklage, Senec.; af — dē.plōro, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: græder el. klager heftigen el. lydeligen, Cic. Tusc. 2, 13; ∾ de suis incommodis, id. Verr. 2, 27, o. ibd. 3, 18; — b) „overf." om Vinstokken: at svede stærkt, Pallad.; — II) act.: heftigen el. lydeligen at begræde el. bejamre el. beklage noget; - si haec conqueri ac deplorare vellem, Cic. Verr. 5, 67; ligel. m. lamentari, id. d. Senect. 23; cf. Liv. 4, 40, oftere, o. Ovid. Met. 5, 63, oftere; men Cic. d. Or. 2, 52: quae de altero deplorentur, etc.; — B) „meton.", (som effectus pro causa): begræder som tabt, holder for tabt; oftest hos Liv.; communibus deploratis, id. 5, 40; cf. id. 9, 7, oftere; ∾ diem, Quintil.; deplorata vota coloni, Ovid. Met. 1, 272; deplorata res est, Liv. 26, 12.

dē.plŭit, ĕre, v. n.: at regne ned, at falde ned som Regn; - Inque sinus matris violento depluit imbre

(Jupptier), Colum. (poët.), 10, 206; cf. Tibull. 2, 5, 72; ligel. „poet." m. bestl. acc.: Nec tantum Niobe ··· Sollicito lacrimas depluit e Sipylo, Prop. 2, 16, 8. — dēplūmis, e, [pluma]: uden Fiedre, (hirundines), Plin. 10, 34.

dē.pŏlio, (ivi), itum, 4, v. a.: afglatter el. polerer, aliquid cote, Plin.; men comisk: ∾ dorsum etc., Plaut. Epod. 1, 1, 85; df. — dēpŏlītio, onis, f.: omhyggelig Polering el. Opppyntning el. Pleie; df. „overf." o. „concret": ex agri depolitionibus ejiciuntur, Varr. ap. Non. — dēpompātio, onis, f.: Beskæmmelse, Hieron.; af — dē.pompo, are, v. a.: fratager nogen hans Prydelse; df. „overf.": beskæmmer, aliquem, id. — dē.pondĕro, are, v. a.: ved sin Vægt at nedtrykke; Sic, rate demersa, fulvum deponderat aurum, Petron. frgm. 26.

dēpōnens, tis: partic. o. subst. af flgd. — dē.pōno, pŏsŭi, pŏsĭtum, 3, v. a.: sætter el. lægger bort el. afveien el. derhen el. derned; aflægger el. nedlægger, osv.; - absol., el. m. in c. abl., el. c. abl. ud. in, ogs. undert. m. in c. acc.; - I) „egentl."; A) „alm."; - ∾ onus, Cic., Lucr., arma, Caes., Liv.; cf. Caes. B. C. 3, 76; ∾ coronam, Liv.; men id. 23, 11: ∾ coronam Romae in aram Apollinis; ∾ semina vel scrobe vel sulco, Colum.; ∾ malleolum in terram, id., plantas sulcis, Virg. Ge. 2, 24; - ∾ crinem, Tac., anulos, Liv.; - ∾ latus fessum sub lauru, Hor. Od. 2, 7, 19; cf. Virg. Aen. 7, 108; men ∾ caput terrae (dat.), Ovid. Am. 3, 5, 20; - „poet." ogs. om den Fødende; vid. Catull. 34, 8; navnl. ogs. om Dyrene, vid. Phaedr. 1, 18 o. 19; ligel. „poet." at nedlægge el. udsætte (som Kamppris), Virg. Ecl. 3, 31, flgd.; — B) „bef."; a) prægnant el. m. Eftertryk: nedlægger, overgiver el. betroer i Forvaring; - vid. Cic. Off. 3, 25, o. Caes. B. C. 3, 108; - ogs. bringer i Forvaring, opbevarer, praedam in silvis, Caes. B. G. 6, 41, pecuniam in templo, Liv.; ogs. ∾ pecuniam in publicum, Caes. B. C. 1, 23; ∾ omnia sua in silvas, id.; ∾ impedimenta citra flumen, id.; — b) depositus heder ogs. navnl. den, der (efter vedtagen Skik) fra Dødsleiet er lagt ned paa Jorden; df. nyligen død, el. død; - Depositum nec me qui fleat ullus erit, Ovid.; cf. id. Pont. 2, 2, 47, o. Virg. Aen. 12, 395; - df. Cic. Verr. 1, 2, „alleg.": maxime aegram et prope depositam reip. partem etc.; — c) i d. fild. Retssprog: at nedrive el. nedbryde, aedificium aut arboris ramos, Dig.; ogs. „poet.": deposita arx, Stat.; — II) „fig."; A) „overf."; a) nedlægger, navnl. et Embede el. en Commando; - ∾ imperium, Caes., Cic., Liv.; ∾ provinciam, Cic., dictaturam, Suet.; — b) bliver af dermed, befrier mig derfra; - ∾ morbos, Plin.; ∾ sitim, Ovid., famem, id.; — B) „ment."; a) lægger hen, hører op dermed; - nec de manibus umquam deponere (te ea studia), Cic. Acad. 1, 1; ∾ ex memoria, (forglemme), id. Sull. 6; cf. id. Fam. 4, 6; ∾ contentionem el. certamina, Liv.; ∾ moerorem et luctum, Cic.; — b) betroer dertil; jus populi Rom. in vestra fide et religione depono, id. Caecin. 35; cf. Hor. Sat. 2, 6, 46, o. id. Od. 1, 27, 18; — III) partic. deponens, tis, ogs. som subst. neutr., (sc. verbum), i Grammatiken: den til det græske Medium i Latinen svarende Verbalform Deponens, Charis., Diomed., o. A.; — not.: pf. deposivi, Plaut., Catull.; - partic. syncop. depostus, Lucil.

*dēpŏpŭlātio, onis, f.: Udplyndring, Ødelæggelse, Cic., Liv.; ogs. in pl., Cic. Phil. 5, 9; o. — dēpŏpŭlātor, oris, m.: som udplyndrer el. ødelægger; - ∾ fori, Pseud. Cic. p. Dom. 5; — [depopulor]. — dēpŏpŭlo, avi, atum, 1, v. a., Biform af flgd., Enn. ap. Non., Auct. B. Hisp. 42, o. A.; - ogs. in pass., dog classisk alene i partic. perf.; vid. Caes. B. G. 1, 11, oftere, o. Liv. 9, 36, oftere. — dē.pŏpŭlor, ātus sum, 1, v. dep. a.; 1) „egentl." i Krigssproget: udplyndrer, hærier, ødelægger, agros, Caes., Cic., Liv.; domos, urbes, fana depopulatus est, Cic. Verr. 4, 11; cf. Tac. Ann. 13, 37; — 2) „fig." o. udenfor Krigssproget; neve ··· Cerealia dona ··· depopulentur aves, Ovid. Fast. 1, 684; ogs. om Pesten, Tac. Ann. 16, 13; men ∾ hereditates, (tilsætte, forøde), Dig.

dēportātio, onis, f.: Bortforelse, Forsel, Transport; - in singulas deportationes, (for hver Forsel), Cato; — 2) „overf.": Forvisning paa Livstid, Deportation, Dig.; o. — dēportātōrius, 3: hørende til Forseler el. Transporter, onus, Cod. Just.; af — dē.porto, avi, atum, 1, v. a.: fører el. bringer el. skaffer bort el. ned derfra el. derhen el. derned; I) „alm."; - ∾ ligna de fundo, Cato, arma Brundisium jumentis, Pompej. ap. Cic. Att. 8, 12, A., frumentum in castra, Caes.; cf. Nep. Eum. 13, o. A.; ∾ aliquem Leucadem, (bringe derhen), Cic.; cf. Suet. Aug. 78; saal. om en Transport over Søen, Caes. B. C. 1, 27, id. B. G. 3, 12, o. A.; - serpentes flumina deportant, Plin.; cf. id. 2, 106; — II) „bef." o. publicistisk, el. i Statssproget; A) at bringe el. føre hiem (neml. fra Provindsen); - ∾ victorem exercitum (ex Africa), Cic. Manil. 21; cf. Liv. 26, 21, oftere; — b) „overf." ogs. om Begrebsobjecter; - ∾ tertium triumphum, Cic. Off. 1, 22, lauream, Tac.; cf. Cic. Att. 6, 1, ogs. id. Mur. 5; men id. d. Senect. 1, til Atticus: non cognomen solum Athenis deportasse etc.; — B) at forvise paa Livstid til et fiernt Sted, (hvormed forbandtes Tabet af de borgerlige Rettigheder); - Vibius ··· in insulam Amorgum deportatur, Tac. Ann. 4, 13; ut ··· Italia deportarentur, ibd. 14, 45; in reis deportatis, Quintil.; f. ogs. Ter. Phorm. 5, 7, 85.

dē.posco, pŏposci, 3, v. a.: fordrer el. kræver heftigen el. med Eftertryk, aliquem imperatorem ad id bellum, Cic. Manil. 2; cf. id. Phil. 3, 13; men Caes. B. C. 1, 56: certas sibi deposcit naves etc.; - ∾ pugnam, Suet., pericula, Tac.; - ogs. absol.; vid. Caes. B. G. 7, 1; — II) „bef."; A) fordrer el. forlanger at overtage; ∾ primas sibi partes, Suet.; cf. Cic. R. Am. 34, o. id. Catil. 2, 3; — b) „overf." fra Fægtersproget er Liv. 2, 49: si etc., deposcant, haec Volscos sibi, illa Aequos, (kunde udfordre dem til Kamp); — B) fordrer afstraffet; - ∾ aliquem ad mortem, Caes., ogs. morti, Tac., ad poenam, Suet., men in poenam foederis rupti, Liv. 21, 6; men ibd. 10, absol.: ∾ auctorem culpae et reum criminis; cf. Ovid. Met. 1, 200.

*dēpŏsĭtārius, i, m.; alene i Retssproget; 1) som opbevarer det Betroede, Dig.; — 2) som giver noget i Forvaring, ibd.; — dēpŏsĭtio, onis, f.; I) „egentl."; men alene i Retssproget; A) Nedlægning til Opbevarelse, Dig.; — B) ∾ aedificii, (Nedrivelse el. Nedbrydelse), ibd.; — II) „overf."; A) i Retssproget; a) ∾ testium, (Vidneforklaring), Cod. Just.; — b) ∾ dignitatis, (Fornedrelse el. Degradation), Dig.; — B) i Rhetoriken: Udgangen el. Enden af en Periode, Quintil. 11, 3, 46; — dēpŏsĭtivus, 3: hørende til Opbevaring, pecuniae, Cassiod.; o. — dēpŏsĭtor, ōris, m.; 1) i Retssproget: som giver noget i Forvaring, Dig.; — 2) som nedbryder el. tilintetgiør; df. „poet.": en Fornegter, patris, Prudent.; — [depono]. — dēpŏsĭtus, 3: partic. af depono.

dēpostŭlātor, oris, m.: som fordrer udleveret (til Afstraffelse), Tertull.; af — dē.postŭlo, are, v. a.: heftigen at fordre el. kræve, auxilia sibi, Auct. B. Hisp. 1; (f. d. class. deposco).

*dēpraedātio, onis, f.: Udplyndring, Cod. Just., Lactant.; o. — dēpraedātor, oris, m.: som udplyndrer, Augustin.; af — dē.praedor, atus sum, 1, v. dep. a.: udplyndrer, agros, Justin.; — b) fild. ogs. pass.: depraedati agri, Dict. Cretens. — depraesentiarum, adv., (formet efter impraesentiarum): for nærværende Tid; men alene Petron. Sat. 58 o. 74. —

dēprandis, e, [prandeo]: fastende; Deprandi autem leoni subdas oreas, Naev. ap. Fest., s. v. oreae.

*dēprāvāte, adv.: forkert, urigtigen, judicare de re aliqua; vid. Cic. Fin. 1, 21; o. — dēprāvātio, onis, f.: Forvridning, Forkerthed; I) „egenl."; vid. Cic. Fin. 5, 12; ∾ oris, (vrænge med Munden), id. d. Or. 2, 62; - ogs. in pl.; ∾ articulorum, Senec. Ep. 24; — II) „fig."; a) ∾ verbi, Cic. Part. or. 36; ∾ consuetudinum, id. Leg. 1, 10; cf. id. Div. 2, 67; — b) moralsk Forrykthed el. Fordærvelse; si etc., quanta illa depravatio et foeditas animi debet videri? Cic. Off. 3, 29; — [flgd.].

dēprāvo, avi, atum, 1, v. a., [pravus]: fordreier, forvrænger; I) „egenl."; - puerorum depravata crura corrigere, Varr.; cf. Cic. Fin. 1, 6, o. Plin. 11, 55; — II) „fig."; A) om Ordene og Talen: at forvride el. fordreie; - vid. Cic. Mur. 12, Quintil. 9, 3, 100, o. Ter. Phorm. 4, 4, 17; - men om den dyriske Vildhed el. Unatur, vid. Cic. Fin. 2, 11; — B) om Charakteren: fordærver, forfører; - indulgentia nostra depravatus (puer: fordærvet, forkælet), Cic. Att. 10, 4; magna pars gratia depravata, Sall. Jug. 15; ∾ plebem consiliis, Liv. 45, 23; - men Cic. Phil. 1, 13, absol.: quamquam solent domestici depravare, etc.

*dēprĕcābĭlis, e: som forsones ved Bønner, Vulgat.; — dēprĕcābundus, 3: som beder indstændigen, under heftige Bønner, Tac. Ann. 15, 53; — dēprĕcānĕus, 3: til at afvende med Bønner, fulmina, Caecin. ap. Senec. Qu. N. 2, 49; — dēprĕcātĭo, onis, f.; I) „alm."; A) Afvenden el. Afværgen ved Bønner; vid. Cic. Rab. perd. 9, o. Quintil. prooem.; — B) Bøn om Tilgivelse; ad ejus facti deprecationem etc., Cic. Part. or. 37; neque deprecatio perfidiis meis, Plaut.; — II) „bes."; A) i Religionssproget: Bønformular for at afvende et Onde; vid. Plin. 28, 4; men ∾ deorum, (deres Anraabelse under Forbandelser), Cic. R. Com. 16; ogs. en Forbandelsesformel; diris deprecationibus defigere aliquem; vid. Plin. l. c.; — B) i Rhetoriken, ligesom Grækernes προπαραίτησις: Afbeden el. Undskyldning, Cic. d. Or. 3, 53, Quintil.; o. — dēprĕcātīvus, 3: hørende til Afbeden el. Undskyldning, Capella; — [deprecor].

dēprĕcātor, oris, m., [deprecor]: som ved Bønner afvender el. afværger noget; - ∾ periculi, Cic. Balb. 18; men ∾ alicujus, (som søger at undskylde nogen), id. Att. 11, 8; men id. Fam. 2, 13: deprecatorem me pro illius periculo praebeo; - ogs. absol.: legatos deprecatoresque mittere ad aliquem, Cic. Manil. 12; — bf. fem. dēprĕcātrix, īcis, Tertull.

dē.prĕcor, atus sum, 1, v. dep. a.; I) „alm.": afvender el. afværger ved Bønner; afbeder, beder om Afvendelsen af et Onde el. om Tilgivelse for en Brøde; a) c. acc. rei: at bede sig befriet derfra; - ∾ ab sese calamitatem, Cic. Verr. 1, 60; cf. id. Catil. 1, 11; ∾ mortem, Caes.; cf. Sall. Jug. 24; ∾ periculum, Caes., Liv., poenam, id., Suet., invidiam, id.; - ogs. m. Begrebssubject; vid. Cic. d. Rep. 6, 2; — b) c. acc. pers.: beder el. bønfalder nogen derom; - quem enim deprecarentur, quum etc.? Cic. Sest. 12; ligel. ∾ patres, ne etc., Liv. 34, 59; cf. Suet. Caes. 29; - ogs. m. tilføiet acc. rei el. comm.; deos bona rogare oportet, mala deprecari, Senec. Qu. N. 2, 33; ligel. Hoc superos ··· deprecor, Val. Fl.; — c) sieldnere c. inf., Lucan. 9, 213, el. med Objectsætning, (at angive som Undskyldning), Sall. Jug. 104; - ogs. m. ne, Cic. Fin. 2, 1, o. Caes. B. G. 2, 31; ogs. m. quin, Catull. 44, 18; — d) absol.; arma deponat, roget, deprecetur, Cic. Phil. 5, 1, oftere, o. A.; — „bes."; A) m. Bibegreb af en truende Fare: at bede derfor el. at udbede sig; - ∾ vitam alicujus ab aliquo, Cic. Sull. 26; ∾ paucos dies exsolvendo donativo, Tac. Hist. 1, 41; - ogs. m. Personsobjecter; deprecor a vobis, judices ··· custodem salutis meae, Cic. Planc. 42; cf. id. Agr. 2, 86; — B) i Religionssproget; ∾ diras devotiones in aliquem, (udtale dem imod nogen), Appul.; cf. Catull. 92, 3; — not.: partic. deprecatus, 3, ogs. m. pass. Bem.; deprecatum bellum, (som er afvendt ved Bønner), Justin. 8, 5; - deprecatum numen, Appul.

dē.prĕhendo, (de.prendo), di, sum, 3, v. a.: griber i Løbet, paagriber el. opfanger el. optager; I) „egenl."; A) „alm."; - deprehensus ex itinere etc., Caes. B. C. 1, 24, in fluminis vado, id. B. G. 5, 58; men deprehensis internunciis, id. B. C. 3, 112; quae (litterae) deprehensae etc., Liv. 2, 4; men ∾ naves, (lægge Beslag derpaa), Caes. B. C. 1, 26 o. 28; — B) „bes.": holder fast, standser; vid. Quintil. 12, 2, 14, ogs. Virg. Aen. 5, 273, o. ibd. 10, 98; - ligel. heder „poet." deprehendi: at standses el. overfaldes (af en Storm, odl.); - deprensis olim ··· nautis, Virg. Ge. 4, 421; cf. id. Aen. 5, 52; men om Stormen: at overfalde el. overraske; vid. Ovid. Met. 11, 663, o. Lucr. 6, 429; — II) „fig."; A) „alm.": overrasker el. griber i Gierningen; - ∾ aliquem in scelere manifesto, Cic. Verr. 5, 43; men dolis ego deprehensus sum, (er bleven overlistet), Plaut. Bacch. 4, 9, 26; cf. Caes. B. G. 7, 52; - agendi subita necessitate deprehensi, (naar de ere satte i en pludselig Nødvendighed at tale offenligen), Quintil.; - ogs. m. Tingsobjecter: at faae fat derpaa, at paagribe; - quum res furtiva in domo deprehensa sit, Quintil.; cf. Cic. Cluent. 7, o. Liv. 42, 17; — b) ligesom holder el. tager fast derpaa, bringer i Knibe, odl.; vid. Cic. d. Or. 1, 48; cf. id. Verr. 4, 12; men testes deprehensi, (som gribes i Usandhed), Quintil.; hvorom ogs. deprehendi in mendacio vel cupiditate laedendi, id.; — B) „ment.": aandigen at opfatte, at begribe el. fornemme, at erkiende el. bemærke, at opdage; - vid. Cic. Coel. 6, o. Suet. Calig. 60; ratio deprehendendi falsas gemmas, Plin.; quod vix a lectore deprehenditur, (neppe kan forstaaes af ham), Quintil., cf. id. 12, 9, 5; - ogs. m. Objectsætning, Suet. Aug. 44; - ogs. c. inf.; si etc., deprehendatur vitiose loqui, Quintil. 1, 6, 7.

dēprehensio, onis, f., [deprehendo], i Retssproget: Griben el. at gribe i Gierningen, Paagribelse, Dig.; cf. Cic. Cluent. 18: manifesta veneni deprehensione etc. — deprehensus, (deprensus), 3: partic. af deprehendo.

*dēpresse, adv.: nedtrykt; - depressius pastinare, (dybere), Colum., fodere, Senec.; o. — dēpressio, onis, f.: Nedtrykning el. Nedsænkning, fundamentorum ad solidum, Vitruv.; ∾ nasi, (Braknæse), Macrob.; [deprimo]. — dēpressus, 3: partic. o. adj. af deprimo. — dēprĕtiātor, oris, m.: som nedværdiger, Tertull.; af — dēprĕtio, avi, atum, 1, v. a., [pretium]: nedværdiger el. nedsætter, Dig.; — 2) „overf.": agter ikke derpaa, ringeagter, Tertull.

dēprimo, pressi, pressum, 3, v. a., [premo]: trykker el. sænker ned derfra el. nedad el. derned; I) „egenl."; A) „alm."; - vid. Cic. Tusc. 5, 17; deprimi in tenebras, id. frgm. ap. Lactant.; cf. id. d. Senect. 21; men id. Pis. 6: altero ad frontem sublato supercilio, altero ad mentum depresso; men Virg. Ge. 1, 45: depresso aratro (sc. in terram); men Plaut. Merc. 4, 1, 9: simul haec, quae porto, deprimunt (sc. me); — B) „bes."; a) om en Plantning, en Udgravning, odl.: at sænke dybt ned, at grave dybt, osv.; - ∾ vites in terram, Colum.; cf. Plin. 14, 3; ogs. absol.: ∾ plantas, Colum.; - saxum in altitudinem depressum, Cic. Verr. 5, 27; cf. Sall. Catil. 55; ∾ fossam, id., puteum, Vitruv.; cf. Tac. Ann. 15, 42; — b) i Søkrigssproget; ∾ naves, (bore i Grund), Caes., Nep.; cf. Caes. B. C. 1, 58, o. Cic. Manil. 8; men Caes. B. C. 2, 43: onere deprimi, (synke derunder); — II) „fig.": nedtrykker el. undertrykker, ogs. nedsætter el. nedværdiger; - vid. Cic. Cluent. 65, o. Lucr. 6, 53; men Cic. Pis. 18: vos meam fortunam deprimitis, vestram extollitis? cf. Liv. 2, 65, o. Nep. Att. 22; — III) partic. depressus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl." o. localt: lav, lavtliggende; - tutius per plana, sed humilius et

depressius iter, („alleg."), Plin. Ep. 9, 26; — B) „overf." om Stemmen: lav el. dyb; depressissima vox, Auct. ad. Her. 3, 14.

dēproelians, tis, adj. partic., [proelior]: heftigen kæmpende; ∾ venti, Hor. Od. 1, 9, 11. — dē.prōmo, prompsi, promptum, 3, v. a.: tager frem (navnl. af et Giemme), henter el. bringer el. skaffer tilstede; I) „egenl."; - ∾ pecuniam ex aerario, Cic.; cf. id. Off. 2, 15; ∾ tela pharetris, Virg., caecubum cellis, Hor.; men ∾ cibum servis (dat.), Plaut.; cf. Hor. Ep. 1, 1, 12; — II) „fig.": fremdrager el. fremhenter; ligel. m. ex; vid. Cic. Fin. 4, 4, oftere; ogs. m. de, sield. m. ab; vid. id. d. Or. 1, 59, ogs. ibd. 57. — dē.prŏpĕro, are, v. a. (o. n.): skynder mig el. iler dermed; (sield. o. „poet."); - ∾ apio coronas etc., Hor. Od. 2, 7, 24; cf. Sil. 2, 265; ogs. c. inf. obj., Plaut. Poen. 1, 2, 108; cf. id. Cas. 3, 6, 17.

depso, psui, pstum, 3, v. a., δεψέω: ælter; ∾ coria, (garve), Cato; depsto luto oblinere, id.; men Varr. ap Non.: tibi fortasse alius molit et depsit (sc. farinam): - ogs. „overf.", Cic. Fam. 9, 22; df. — depstīcius, (-tius): vedbørligen æltet, panis, Cato.

dē.pŭdesco, ēre, v. n. inch.; at tabe al Skam, Appul. — dē.pŭdet, ŭit, 2, v. impers; I) d. forstærk. pudēre, (at skamme sig); - quum eum non depuderet, c. inf. subj., Vell. 2, 73; — II) ophøre at skamme sig, blive skamløs, Ovid. Am. 3, 11, 4; cf. id. Her. 4, 155, o. Senec. Const. Sap. 17. — dēpŭdīco, are, v. a., [pudicus]: skænder, krænker, Laber. ap. Gell. 16, 7.

dēpugnatio, onis, f.: heftig Strid el. Kamp, Cato ap. Non., Veget.; ogs. „overf." om en Retsstrid, Firmic.; af — dē.pugno, avi, atum, 1, v. n. o. a: strider el. kæmper heftigen; I) „egenlig."; - ∾ acie instructa, Caes., signis collatis, Plaut.; men ∾ cum aliquo, (i en Tvekamp), Cic. Fin. 2, 22; ligel. om Gladiatorerne, id. Tusc. 2, 17; - ogs. c. acc.: at bekæmpe el. nedkæmpe, feram, Dig.; - ogs. impers. pass., Cic., Liv.; - ogs. at afkæmpe el. udkæmpe; depugnato proelio, Plaut. Men. 5, 6, 31; — II) „overf." el. udenfor Krigssproget; - ∾ cum fame, Plaut.; ∾ morti, Sil.; ∾ voluptas cum honestate, Cic. Acad. 2, 46; men Plin. 21, 22, om Farverne; s. ogs. Hor. Ep. 2, 1, 184.

dēpulsīo, onis, f., [depello]: Fordrivelse el. Afvendelse, mali, (af et Onde), Cic., servitutis, id.; — b) ∾ luminum, (Lysets Nedfald el. Nedskin), vid. Cic. Univ. 14; — 2) som rhetorisk Figur: at fralægge sig en Beskyldning el. Brøde, Cic., Quintil. — dēpulso, are, v. a., intens. af depello: støder el. driver afveien; - cubitis depulsa de via (sc. homines), Plaut. Stich. 2, 1, 13. — dēpulsor, oris, m., [depello]: som fordriver el. afvender; - ∾ dominatus, Cic. Phil. 2, 11; df. — dēpulsōrius, 3: tienlig til at afvende (et Onde), sacra, Plin. 28, 3. — depulsus, 3: partic. af depello. — dē.pungo, ĕre, v. a.: ligesom afstikker; df. afgrændser el. bestemmer; depunge, ubi sistam, Pers. 6, 79.

dēpurgātīvus, 3: renseude, afførende, Coel. Aur.; af — dē.purgo, (avi), atum, 1, v. a.: renser derfra, renser; ∾ caules, Colum., pisces, Plaut.

dē.pŭto, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.", om Vingaardsmanden: at afskære el. beskære, vineam, Cato, Colum., palmites falce, id.; men „poet": ∾ umbras (i. e. ramos), Ovid. d. Nuce, 63; — II) „fig"; A) oftest hos Comikerne: at vurdere el. regne el. holde derfor; - ∾ parvi pretii, vid. Ter. Hec. 5, 3, in.; ∾ esse in lucro, id. Phorm. 2, 1, 16; men si hoc utibile magis atque in rem deputas, Plaut. Trin. 3, 3, 19; — B) eftercl. c. dat.: at henregne el. henføre el. bestemme dertil; ∾ vaccas steriles aratro et laboribus, Pallad.

dēpŭvĭo, ivi, 4, v. a., [pavio]: slaaer, aliquem palmis, Lucil. ap. Fest. — dēpȳgis, e, [pyga], ligesom ἄπυγος, med tynde Lender, Hor. Sat. 1, 2, 93.

dēque, men alene i Forbindelsen susque deque, (over og under); s. und. susque. — dē.quĕror, questus sum, v. dep. a.: beklager heftigen; men alene sild. „poet.", o. in partic. perf., Val. Fl., Stat.

dē.rādo, si, sum, 3, v. a.: skraber el. gnider deraf; - ∾ atramentum scalpro, Cels.; ∾ ceram, Gell., corticem, Plin.; men ∾ nomen urbis ex carmine (slette det ud deraf), Gell. 7, 20; ∾ humorem specillis, Plin. 32, 21; men ∾ capillum ex capite, (afklippe el. afrage), Gell.; ligel. ∾ caput, id., Plin. — dērāsus, 3, partic. af frgd.

Derbētes, ae, m.: Indvaaner af Byen Derbe i Lycaonien, Cic. Fam. 13, 73. — dercēa, ae, f.: en Art af Væxten solanum, Appul. — Dercētis, is, o. Dercēto, us, f., Δερκέτις, Δερκετώ, ogs. Atargatis: en syrisk Gudinde, der sammenlignes med Grækernes Aphrodite; vid. Ovid. Met. 4, 45, Plin. 5, 19, Hygin.

dērĕlictio, onis, f., [derelinquo]: Forladen el. at forlade; df. „overf." o. „alm.": Efterladelse, Forsømmelse; ∾ communis utilitatis (deraf), Cic. Off. 3, 6. — 1. dērĕlictus, 3: partic. af derelinquo. — 2. dērĕlictus, us, m.: = derelictio; habere aliquid derelictui, (behandle skiødesløst), Gell. 4, 12; af — dē.rĕlinquo, liqui, lictum, 3, v. a.; I) „alm.": aldeles at forlade el. opgive el. lade i Stikken; - vid. Cic. Lael. 11; ∾ agros etc., id. Verr. 3, 51; cf. id. Brut. 4; men id. Catil. 1, 10: ab omni fortuna ··· spe derelicti; - derelinquo jam communem causam, (forlader den, taler ikke mere for den), id. Caecin. 35; — 2) „bes." (o. sild.): efterlader, lader tilbage; ∾ (libros), Arnob.

dē.rĕpente, adv., [formet som desubito]: ganske pludseligen, Plaut., Ter. Hec. 4, 1, 3; ligel. raptis derepente armis, Tac. Hist. 1, 63. — dē.rēpo, psi, 3, v. n. (o. a.): kryber nedad el. derned; - Derepit ad cubile setosae suis, Phaedr. 2, 4; — b) c. acc.; (ursi) arborem aversi derepunt, Plin. 8, 54. — dereptus, 3: partic. af deripio.

dē.rīdeo, risi, risum, 2, v. a.: udleer, bespotter, forhaaner; a) c. acc.; ∾ atque contemnere aliquem, Cic. d. Or. 3, 14; cf. id. Verr. 5, 39, ogs. Hor. A. P. 452; ligel. quod quis deridet, etc., id. Ep. 2, 1, 263; - Ordsproget albis dentibus deridere, s. und. dens; — b) absol., (navnl. i Conversationssproget): derides: du spotter, ovl., Plaut., Ter.; cf. id. Eun. 5, 2, 21: etiam ultro derisum advenit; df. — dērīdicŭlus, 3: høist latterlig, aldeles til at lee ad el. spotte over; - Is deridiculus ··· omnibus, Plaut. Mil. gl. 2, 1, 14; quod est deridiculum, Varr.; cf. Liv. 39, 26; — b) ogs. subst.: deridiculum, i, n., dels: Bespottelse, (subj.); dels Latterlighed, (obj.); deridiculi gratia, ogs. per deridiculum, (for at spotte), Plaut.; cf. Tac. Ann. 6, 2; - men ibd. 3, 57: deridiculo esse; cf. ibd. 12, 49: deridiculo corporis ··· despiciendus; ogs. in pl.; usque ad deridicula etc., Quintil.

dē.rĭgesco, gŭi, 3, v. n. inch., (alene in perf. o. „poet."): bliver aldeles stiv el. ubevægelig (af Skræk, ovl.); - vid. Virg. Aen. 3, 260; ligel. deriguere oculi, id., Ovid., comae, id., manus, Lucan.; cf. Ovid. Met. 6, 303: Deriguitque malis (Niobe).

dērĭpio, rīpui, reptum, 3, v. a., [rapio]: river el. trækker bort el. ned derfra el. deraf; I) „egenl."; ∾ aliquam de ara, Plaut., vestem a pectore, Ovid., ogs. velamina ex humeris, id.; ∾ ferrum a latere, Tac., ogs. ensem vagina, Ovid.; - men ∾ pellem leoni, id.; cf. id. Met. 15, 304, ogs. Hor. Od. 1, 9, 23, o. Virg. Ge. 2, 242; ∾ deos e coelo, Tibull. 1, 10, 60, ogs. lunam coelo, Hor. Epod. 5, 46, ogs. ramos arbore, Ovid.; men id. Am. 1, 5, 13: deripui tunicam; cf. ibd. 1, 14, 18; — II) „overf."; quantum de mea auctoritate deripuisset, tantum etc., Cic. Sull. 1.

dērīsio, onis, f.: Udleen, Bespottelse, Arnob.; o. — dērīsor, oris, m.: en Spotter el. Spottefugl;

(ogs. en Satiriker); vid. Plin. 11, 114, o. Suet. Calig. 38, ogs. Hor. A. P. 433, o. A.; - navnl. ogs. en Snyltegiest, (neml. som etslags Harleqvin); vid. Senec. Ep. 47, o. Hor. Ep. 1, 18, 11; — bf. dērīsōrius; 3: latterlig, conditiones, Dig.; — [derideo]. — 1. dērīsus, 3: partic. af derideo. — 2. dērīsus, us, m., [derideo]: Bespottelse, Latterlighed; - Facile ad derisum stulta levitas ducitur, Phaedr. 5, 7; derisui esse, Tac. Agr. 39; a derisu non procul abest risus, Quintil.

*dērīvātio, onis, f.: Afleden, Afledning; I) „egenl.“; derivationes fluminum, Cic. Off. 2, 4; cf. Liv. 5, 15; — II) „overf.“; A) „alm.“; ∾ opportuna (Overførelse) etc., Macrob. Sat. 6, 1; — B) „bef.“; a) i Grammatiken: Ordenes etymologiske Afledning, Plin. ap. Serv. ad Virg. Aen. 9, 706, Dig., Charis., o. A.; — b) i Rhetoriken: formildende Forvexling af beslægtede Begreber: (saal. fortis f. temerarius, liberalis f. prodigus), Quintil. 3, 7, 25; o. — dērīvātīvus, 3, (i Grammatiken): hørende til en Ordafledning; ∾ nomina, Prisc.; — (flgd.].

dērīvo, avi, atum, 1, v. a., [rivus]: leder el. fører (Vandet) af derfra el. derhen; - quasi de flumine qui aquam derivat sibi, etc., Plaut. Truc. 2, 7, 12: cf. Caes. B. G. 7, 72, o. Hirt. B. G. 8, 40; — II) „fig“; A) „alm.“: at aflede el. overføre derfra el derhen; - vid. Cic. Tusc. 5, 25; men alia ··· ex his fontibus derivata („alleg.“), Quintil. 2, 17, 40; cf. Hor. Od. 3, 6, 19; men ∾ exspectationem largitionis agrariae in agrum Campanum, Cic. Att. 2, 16; ∾ responsionem suam alio, id. Verr. 1, 53; — B) „bef.“: derivare animum etc., Lucr. 2, 365, (afdrage el. adsprede); men Cic. Mil. 10: non derivandi criminis causa; cf. id. Verr. 2, 20; men ∾ iram alicujus in se, Ter. Phorm. 2, 2, 9, (overføre paa sig); — C) teknisk el. i Grammatiken: at aflede det ene Ord af det andet, Quintil. 1, 6, 38, oftere, Diomed., o. A.

*dērŏgātio, onis, f.: den delvise Afskaffelse af en Lov; de legum derogationibus etc., Cic. frgm. Or. Cornel. 1; cf. Auct. ad Her. 2, 10; o. — dērŏgātor, oris, m., som formindsker el. nedsætter; ∾ beneficii, Sidon.; — bf. dērŏgātōrius, 3: hørende til en Derogation, edictum, Dig.; — [derogo]. — dē.rŏgĭto, are, v. a. intens.: spørger nøiagtigen, unumquicque, (derom), Plaut. Asin. 2, 2, 62.

dē.rŏgo, avi, atum, 1, v. a.; I) i Retssproget: afskaffer en Del af en Lov, indskrænker Lovens Gyldighed; - neque derogari ex hac (lege) aliquid licet, etc., Cic. d. Rep. 3, 22; cf. id. Inv. 2, 45; men derogatur legi, quum pars detrahitur, Dig.; — II) „overf.“ fra Retssproget: tager bort deraf, berøver nogen noget; - a) m. de el. ex, oftere c. dat.; - de adversarii testium fide derogatur, Cic. Caecin. 1; cf. id. Inv. 2, 46; - nec tantum mihi derogo, (nedsætter mig ikke saa meget), id. R. Am. 32; ∾ fidem alicui, (nedsætte el. svække nogens Troværdighed), id.; - ogs. ud. dat.; ∾ fidem, id. Quint. 23; men Tac. Ann. 13, 27: nihil universorum juri derogandum; — b) m. abstracte Subjecter; ubi certam derogat vetustas fidem, Liv. 7, 6; cf. Cic. Font. 7, o. Quintil. 9, 3, 102. — dērōsus, 3, adj. partic., [rodo]: afgnavet, begnavet; - derosos clypeos esse a muribus, Cic. Div. 1. 44; derosa vitis a cochleis, Plin.

Dertōna, ae, f.: By i Ligurien, (hod. Tortona), Brut. ap. Cic. Fam. 11, 10, o. A. — dē.runcĭno, avi, atum, 1, v. a.; oprdl.: afhøvler; bf. „overf.“ o. comisk: bedrager el. snyder, aliquem, Plaut. Mil. gl. 4, 4, 6. — dē.rŭo, rŭi, 3, v. a. o. n.; I) act.: nedstyrter, lader styrte el. falde; - ∾ hiems immensam vim aquarum ruptis nubibus, Senec. Qu. N. 3, 27; - ogs. „alleg.“: de laudibus Dolabellae deruam cumulum, Cic. Att. 16, 11; — II) neutr.: styrter el. falder ned el. omkuld, Appul.

dēruptus, 3, adj. partic., [rumpo]: ligesom abruptus, om Localiteter: afbrudt, med stærkt Fald, saxa, Lucr., ripae, Liv.; ∾ angustiae et praecipites, id. 21, 32; ∾ collis et arduus, Tac.; - compar.; in altiorem deruptioremque undique tumulum concessere, Liv. 38, 2; — 2) in neutr. pl. som subst.: Styrtninger, Afgrunde; in derupta praecipitati, Liv. l. c.; per derupta et avia, Tac.

dē.sacro, (desecro), avi, atum, 1, v. a, [n., (sild. Ord f. consecro); I) „egenl.“: indvier som Helligdom el. til at være hellig og ukrænkelig; ∾ quercum, Stat.; — b) desacrati, orum: forgudede Personer, Capitolin.; — II) „overf.“: bestemmer el. anviser dertil el. til Anvendelse derpaa; vid. Plin. 28, 29, (hvor Formen desecratus).

dē.saevio, ĭi, 4, v. n,; I) „alm.“: heftigen at rase; navnl. „poet.“ om Helten i Slaget, Virg. Aen. 10, 529; hvf. m. Lune om den tragiske Digter, Hor. Ep. 1, 3, 14; - ogs. om Uveiret, Virg. l. c. 4, 52; cf. Flor. 2, 6, o. Suet. Ner. 29; — II) „bef.“: at afrase el. udrase, at ophøre at rase, Lucan. 5, 304. — dē.salto, (avi), atum, 1, v. a.: afdandser, opfører dandsende; desaltato cantico, Suet. Calig. 54.

descendo, di, sum, 3, v. n., [scando]: stiger ned derfra el. derned; I) „egenl.“; A) „alm.“; - ∾ ex equo, Cic., ogs. equo, Sall., de rostris, Cic., de templo, Liv., de coelo, id.; ogs. ∾ coelo, Hor., ogs. coelo ab alto, Virg.; cf. id. Aen. 7, 675; ∾ monte, id., antro Castalio, Ovid. Met. 3, 14, per clivum, id. Fast. 1, 263; - (ut) in mare de coelo descendant (presteres), Lucr. 6, 427; ∾ in campos, Liv., in Piraeum, Quintil.; men „poet.“: ∾ nocti el. erebo, (s. ad inferos), Sil.; ogs. absol., Lucr. 6, 438, o. Virg. Ecl. 7, 60; men descendentem (sc. e curru) etc., Suet. Galb. 18; ligel. descendo (sc. de arce), etc., Virg. Aen. 2, 632; ligel. umbrae descendentes (sc. ad inferos), Stat.; — B) „bef.“ 1) om de i Rom paa Høiene el. paa høiere Steder boende Forretningsmænd; ∾ in forum, Cic. d. Or. 2, 66, ad forum, id. frgm. ap. Non., ad comitium, Suet.; cf. Cic. R. Am. 46; - ogs. absol.: hodie non descendit Antonius, id. Phil. 2, 6; cf. Liv. 2, 54; — 2) i Krigssproget; a) om en Bevægelse nedad; - ∾ ex superioribus locis in planitiem, (marschere el. rykke derned), Caes.; ∾ inde (sc. de arce), Liv. 32, 32; ∾ in aequum locum, Caes., in aequum, Liv., ad Alexandriam, id. 45, 12; men id. 44, 5, absol.: inenarrabilis labor descendentibus etc.; — b) ∾ in aciem, Liv., in certamen, Cic., ad pugnam, Frontin., (at rykke ud til Slag, odl.); ogs. ∾ in bellum, Justin. 15, 4; — 3) prægnant el. med Eftertryk: at trænge ned el. ind deri; - ferrum haud alte in corpus descendisse, Liv. 1, 41; cf. Flor. 3, 10; ∾ in terram (fulmen), Plin.; ∾ ad tria cubita (radicem), id.; ligel. ∾ in altum (semina), Colum.; men „poet.“: toto descendit corpore pestis, (giennemtrænger), Virg. Aen. 5, 683; — bb) bf. ogs. a) i Lægesproget om Legemets Afsondringer; - quod descendit, (Excrementerne), Cels.; descendit cibus, Plin.; ogs. ∾ alvus, Cels.; — b) erotisk ogs. om den legemlige Omgang, Catull., Juvenal.; — II) „fig.“; A) „overf.“; 1) „alm.“: at skride el. gaae el. komme ned el. over dertil; - ∾ a vita pastorali ad agriculturam, Varr.; ∾ vox (synker, opp. attollitur), Quintil.; men ∾ in hanc rerum tenuitatem, (nedlade sig dertil), id.; men eo contemptionis descensum, ut etc., Tac. Ann. 15, 1, (saavidt gik man i sin Foragt); - ogs. om en Vært: ∾ ad hyacinthos, (nærme sig dertil), Plin.; — 2) „bef.“, a) at nedstamme el. hidrøre derfra, Dig.; ∾ ad ipsum etc., Ovid. Met. 11, 754, (om Optællingen af d. nedstigende Slægtregister); ∾ ex jure gentium, (have sit Udspring derfra), Dig.; cf. Plin. 22, 51; — b) at afvige el. udarte derfra; - quantum ille (sc. Seneca) ab antiquis descenderat, tantum etc., Quintil. 10, 1, 126; — B)

„ment." o. „ethisk"; a) at trænge ind el. at giøre Indtryk, odl.; - quod verbum in pectus Jugurthae altius ... descendit, Sall. Jug. 11; cf. Senec. Benef. 1, 1, o. Liv. 3, 52; — b) at indlade sig deri el. derpaa, navnl. ogs. at nedlade sig dertil; - ∾ in causam, Liv. 36, 7; ∾ ad ejusmodi consilium, Caes. B. G. 5, 29; ∾ ad rationes civitatis, (indlade sig i de offenlige Forholde), Cic. d. Rep. 1, 6; cf. id. Lael. 17; ∾ ad accusandum, ad inimicitias, id. Mur. 27; cf. Hor. Od. 1, 9, 11; men ∾ preces in omnes, Virg. Aen. 5, 782; videte, quo descendam, judices, Cic. Font. 1; cf. id. Verr. 2, 72; — — not.: findes in pass., Plin. 2, 13: quum altitudo (in coelo) descenditur, etc.; ligel. descensos gradus, Prudent.

descensio, onis, f., (descendo]: Nedstigen, balinearum, i Badet, Plin. 20, 69; — 2) „meton.": Sted til Nedstigning; df. Fordybning i Badet, Plin. Ep. 5, 6; — not.: descensio Tiberina, Cic. Fin. 5, 21, 70; vid. Madv. — 1. descensus, us, m., [descendo]: Nedstigen el. Nedgaaen el. Nedgang; 1) „alm."; qua illi descensus erat etc., Sall. Catil. 57; — 2) df. „meton.": den nedadførende Vei el. Sti, Hirt. B. G. 8, 40; men Virg. Aen. 6, 126: facilis descensus Averno, (f. in Avernum).

de.scisco, ivi el. ii, itum, 3, v. n.; 1) „egenl." o. publicistisk: ligesom sciscendo el. efter Beraadslagning at falde fra el. løsrive sig derfra, ab aliquo, Caes., Liv., o. A.; ogs. m. flgd. ad, Liv. 31, 7; ∾ ab Latinis ad Romanos, id.; - ogs. impers., id. 9, 16; cf. Flor. 3, 5; - ogs. absol.: quum Fidenae aperte descissent, Liv. 1, 27; cf. Tac. Hist. 1, 31, o. A.; — II) „overf." fra de offenlige Forholde: at afvige el. fierne sig derfra; - neque poenitere, quod a me ipse non desciverim, Cic. Att. 2, 4; ∾ a veritate, id., a consuetudine parentum, Plin. Ep.; - ogs. impers.; praecipiti cursu a virtute descitum est, Vell. 2, 1; cf. Cic. Fam. 2, 16; men ∾ ad saevitiam, ad cupiditatem, (at forfalde dertil), Suet. Dom. 10; men ∾ in regem, Flor. 4, 3, (om Antonius: at udarte dertil); — b) om Tings- o. Begrebssubjecter: at udarte el. forværres, odl.; - ∾ interdum semina, Colum.; ligel. om Vinstokken, id.; men Tac. Orat. 28: et eloquentiam et ceteras artes descivisse ab ista vetere gloria.

dē.scōbīno, avi, atum, 1, v. a., [scobina]; oprdl.: affiler; df. voldsomt at afstøde el. kradse; ∾ supercilia alicui, Varr. ap. Non.; descobinatis cruribus, (opp. salvis), id. ibd.

de.scrībo, psi, ptum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": afridser, fremstiller i Afrids el. Omrids, formas geometricas in arena, Cic.; cf. id. d. Senect. 14, o. Liv. 25, 31; ∾ coeli meatus radio, Virg. Aen. 6, 851, carmina in cortice, id. Ecl. 5, 14; men ∾ vitam votiva tabella, Hor. Sat. 2, 1, 33; — B) „bes.": affkriver el. afcopierer (fra Originalen), Cic. Att. 8, 9; men ibd. 13, 21: se a te (i. e. ex tuo exemplo) quintum de Finibus librum descripsisse; — II) „fig."; A) „alm.": beskriver, fremstiller, skildrer; - vid. Cic. Orat. 40, id. Coel. 20, o. id. Mil. 18; men Hor. Sat. 1, 4, 3: Si quis erat dignus describi, quod etc., (gav Stof til en Satire); - oftere ogs. om den poetiske Skildring; vid. id. A. P. 18, o. Quintil. 8, 2, 15; - field. m. Objectssætn.; vid. Ovid. Trist. 2, 415, o. Gell. 9, 1; — b) af partic. descriptus, 3, er subst. descriptum. i, n.; - factorum dictorumque ejus descripta per dies, (Dagbøger derover), etc., Tac. Ann. 6, 24; — B) „bes."; a) efter visse Grændser el. Regler at fordele el. inddele, libertinos in quatuor urbanas tribus, Liv. 45, 15; cf. id. 1, 19, Cic. d. Or. 2, 71, o. id. Agr. 2, 31; ligel. ∾ classes centuriasque et hunc ordinem ex censu, Liv. 1, 42; cf. Cic. Leg. 3, 19; men haec descripta generatim etc., id. d. Or. 2, 33; — b) ∾ aliquid m. o. ud. dat.: ligesom at tilskrive hver sin Del, d. e. at anordne el. paalægge, (navnl. som Skat el. Tyngsel); - ∾ civitatibus vecturas frumenti, Caes. B. C. 3, 42; cf. Cic. Verr. 5, 25; ∾ vectigal Graecis, id.; ogs. ∾ jura civitatibus, id.; - ∾ jura, (bestemme), id. Off. 1, 31, oftere, Liv., officia, Cic. Acad. 2, 36; cf. Hor. A. P. 86; — III) partic. descriptus, 3, ogs. som adj.: nøiagtigen bestemt el. ordnet el. indrettet, - eam materiem orationis ... omnibus locis descriptam etc., vid. Cic. d. Or. 2, 31; cf. id. Orat. 59; - natura nihil est aptius, nihil descriptius, Cic. Fin. 3, 22.

*descripte, adv. af descriptus: vedbørligen ordnet el. indrettet; ∾ et electe (digerere), Cic. Inv. 1, 30. — descriptio, onis, f., [describo], 1) „egenl.": Afrids el. Omrids, Aftegning el. Afbildning; vid. Cic. d. Rep. 6, 22, o. id. Verr. 2, 77; - ogs. in pl.: numeris aut descriptionibus explicare, (ved geometriske Figurer), id. Tusc. 1, 17; ligel. ∾ orbis terrarum, (Landkaarter), Vitruv.; ∾ volutarum, (Aftegninger deraf), id.; — II) „fig."; A) „alm."; a) Beskrivelse, Fremstilling, Skildring, locorum, Quintil., Siciliae, id.; — b) i Rhetoriken: Characterskildring, Cic. d. Or. 3, 53, o. Quintil. 9, 1, 31; — B) „bes."; a) Fordeling el. Inddeling; ∾ populi, Cic., Liv. 4, 4; ∾ legionum et auxiliorum, Suet. Tib. 30; cf. Cic. Off. 1, 7, o. id. Flacc. 14; — b) den vedbørlige Indretning el. Anordning, Cic. N. D. 1, 11; cf. id. d. Or. 2, 9; men ∾ aedificandi, id. Off. 1, 39; ∾ magistratuum, id., civitatis, id.; - ogs. in pl.: descriptiones temporum, id. Acad. 1, 3.

descriptiuncŭla, ae, f., dem. af descriptio: kort Beskrivelse el. Skildring; in pl., Senec. Suas. 2. — descriptor, oris, m., [describo]: som beskriver el. skildrer; ∾ morum (Seneca), Lactant. — descriptus, 3: partic. o. adj. af describo. — descrŏbo, are, v. a., [scrobs]: nedgraver; - ∾ gemmas auro, (indfatte dem deri), Tertull. — de.sculpo, ĕre, v. a.: udskærer, afbilder, simulacrum ligno, Tertull., inc.

dē.sĕco, cŭi, ctum. 1, v. a.: afhugger el. afskærer, partes ex toto, Cic., uvas a vite, Colum.; men ∾ spicas falcibus (dermed), Liv. 42, 64; men ∾ segetes et prata, (afmeie), Colum.; ∾ collum, Virg., cervicem, Liv. — desecro, are, f. und. desacro. — dēsectio, onis, f., [deseco]: Afhuggen el. Afskæren, stramentorum, Colum. — dē.sĕnesco, nui, v. n. inch.: med Tiden at ældes el. aftage; df. „overf": nisi quum ira belli desenuisset, Sall. frgm. ap. Prisc.

dē.sĕro, rui, rtum, 3, v. a., (oprdl. opløser en Forbindelse; opp. consero); df. I) „egenl.": skiller mig derfra, forlader; navnl. ogs., ligesom derelinquo: lader i Stikken; ogs. løber bort, (deserterer); - ∾ agros, Cic., oppidum, Caes.; cf. id. B. G. 2, 29; men ∾ aliquem, Cic. Qu. Fr. 1, 3; cf. Caes. B. C. 1, 76; men Virg. Aen. 10, 600, (spottende): fratrem ne desere frater; — bb) hertil mærkes; a) f. deseri ab aliquo, (vid. B. C. 1, 13), findes ogs. „poet." o. hos Tac.; deseri aliquo; deseror conjuge, Ovid. Her. 12, 161, o. Propert. 2, 7, 17; ligel. donec desertus suis caderet, Tac. Ann. 3, 20; — b) i Krigssproget ogs. absol.: at desertere, Quintil. 9, 2, 85, Dig.; — II) „overf." el. m. Begrebsobjecter: forlader el. opgiver, bryder mig ikke derom, agter ikke derpaa; - ∾ causam, Cic., Ovid.; cf. Liv. 2, 54; men ∾ officium, Cic.; cf. Caes. B. C. 3, 18; ∾ studia sapientiae, Quintil., viam virtutis, Hor.; cf. id. Od. 3, 29, 9; men Caes. B. C. 1, 75: Petrejus non deserit sese, (bliver sig selv lig); — b) ogs. om Tings- o. Begrebssubjecter; nisi me lucerna desereret, Cic. Att. 7, 7; ligel. comisk: genua hunc cursorem deserunt, Plaut.; cf. Hor. Ep. 1, 20, 10, ogs. id. A. P. 41, o. Tac. Ann. 6, 50; - df. ogs. pass.: deseremur potius a re familiari, quam a republica, Cic. Att. 16, 3, oftere; cf. Caes. B. G. 5, 34, o. A.; — III) partic. dēsertus, 3, ogs. som adj.: forladt; df. om Steder:

ensom, øde, ubeboet; – frequens, an desertus locus, Quintil.; cf. Caes. B. G. 5,53; men Cic. Coel. 18: haec deserta via et inculta etc., („alleg."); – „poet." ogs. om Ting: som findes paa øde Steder, stirps, Tibull., arbores, Prop.; – compar.: nihil turpius ac desertius, Cic. Qu. Fr. 3, 1; superl.: ∾ solitudo, id.; cf. id. Sest. 22; — b) ogs. subst. deserta, orum, n.: øde Steder, Ørkener, Virg., Plin.; ligel. Libyae deserta, Virg. Aen. 1, 384; – men sing. desertum, i, n.: en Ørken, Eccles.

dē.serpo, ĕre, v. n.: at krybe nedad el. derned; df. „poet. overf.": deserpitque genis lanugo (udbreder sig derover), Stat. — *dēsertio, onis, f.: Forladen el. at forlade; df. I) „egenl.": Bortløben, Desertion, Dig.; — II) „fig.": Tilsidesættelse deraf; ∾ juris humani, Liv. 41, 21; o. — dēsertor, oris, m.; I) „alm.": som forlader, som lader i Stikken; – ∾ amicorum, Cic. Att. 8, 9; ∾ communis utilitatis aut salutis, id. Fin. 3, 19; — 2) „bes." i Krigssproget: en Bortløben, en Deserteur; – pro desertore futurum, cujus etc., Liv. 3, 69; forbindes ogs. m. proditor, Caes., m. transfuga, Curt.; — b) df. „poet." f. Flygtning; desertor Asiae, Virg. Aen. 12, 15; cf. Ovid. Her. 19, 157; — df. fem. dēsertrix, icis; ∾ legis divinae, Tertull.; — [desero]. — desertus, 3: partic. o. adj. af desero.

dē.servio, īre, v. n.. betiener ivrigen, er aldeles hengiven dertil; sædv. c. dat. pers. el. rei; – ∾ cuivis, vid. Cic. Off. 1, 30; ∾ grammatico, geometrae, Quintil.; cf. Ovid. Am. 1, 3, 5; – ∾ corpori, Cic. Leg. 1, 13; — 2) ogs. „overf." m. Begrebssubjecter; si ··· operae (meae), si vigiliae deserviunt amicis, etc., Cic. Sull. 9; – ogs. om Naturgienstande; ∾ oculis, (forlyste dem), Plin. Pan. 50.

dēses, ĭdis, adj., [desideo]: som sidder orkesløs, uvirksom el. dorsk; sedemus desides domi, Liv. 3, 68; cf. Colum. 7, 12; — 2) „overf." om Begreber; nec rem Romanam (Romerstaten) tam desidem umquam fuisse et imbellem, Liv. 21, 16.

dē.sicco, (avi), atum. 1, v. a.; (for- o. efterel. Ord): aftørrer el. tørrer; ∾ (vasa), Plaut. Truc. 2, 7, 10; desiccata herba, Appul.

dēsĭdĕo, sēdi, 2, v. n., [sedeo]: sidder der, bliver siddende; df. sædv. „overf.": sidder el. dvæler orkesløs el. uvirksom paa et Sted; – frustra ibi totum desedi diem, Ter. Hec. 5, 3, 2; ogs. ∾ apud aliquem, Suet.; ∾ in discrimine sociorum, id. Caes. 4.

dēsīdĕrābĭlis, e, [desidero]: værd at attraae, ønskværdig; men absol.: desiderabilia, Cic. Top. 18; cf. id. Fin. 1, 16; men desiderabilem facere aliquem suis vitiis, vid. Liv. 24, 5; cf. Tac. Hist. 2, 76, ogs. Suet. Tib. 21, hvor compar. desiderabilior; — df. adv. dēsīdĕrābĭlĭter: begierligen, heftigen, concupiscere, Augustin. — dēsīderans, tis: partic. o. adj. af desidero; df. — dēsīderanter, adv.: begierligen, appetere, Cassiodor.; compar., Fronto.

*dēsīdĕrātĭo, onis f.: heftig Attraa, voluptatum; vid. Cic. d. Senect. 14; ogs. in pl.: ∾ supervacuae, Vitruv. 8, praef ; — 2) ogs. „overf.": opkastet Spørgsmaal, (som neml. fordrer Svar), id. 2, 6; o. — dēsīdĕrātīvus, 3: hørende til Attraa el. Længsel; df. i d. sild. Grammatik: ∾ verba, (esurio, coenaturio), Augustin.; — [desidero]. — desideratus, 3: partic. o. adj. af desidero.

dēsīdĕrĭum, i, n., [desidero]; I) „alm.": den med Savn el. Længsel forbundne Attraa el. Begierlighed, Savn el. Længsel; oftest c. gen. el. absol.; – miserum me desiderium tenet urbis, Cic.; cf. Hor. Ep. 1, 14, 22; men Cic. Lael. 3: desiderio Scipionis me moveri etc.; cf. ibd. 27; men desiderio id fieri tuo (f. tui, efter dig), Ter. Heaut. 2, 3, 66; cf. ibd. 4, 5, 5: ita magno desiderio fuit ei filius; men quantum ex desiderio labores, Cic. Fam. 16, 11; – ogs. in pl.: desideria imperitorum (gen. subj.) misericordia commovere, Cic. Rab. perd. 9; cf. Hor. Od. 4, 5, 15; – ogs. som Kelcord el. Kelenavn; vid. Cic. Fam. 14, 2, o. Catull. 2, 5; — II) „bes."; A) naturlig Trang el. Fornødenhed; – desiderio naturali, non voluptate etc., Liv. 21, 4; — B) under Keiserne, o. sædv. in pl.: de Undergivnes Ønsker el. Anliggender; desideria militum ad Caesarem perferenda, Tac. Ann. 2, 19; cf. Suet. Aug. 17 o. 53.

dēsīdĕro, avi, atum, 1, v. a., [ligesom considero, desl. m. inus. εἴδω el. ἴδω, hvf. video, etc.; alts. oprdl.: seer med Længsel derefter]; df. I) „alm.": heftigen at attraae el. eftertragte; – Quam tu filium tuum, tam pater me meus desiderat, Plaut. Capt. 2, 2, 66; cf. Cic. d. Senect. 9; men desiderantem, quod satis est, etc., Hor. Od. 3, 1, 25; — bb) er ogs. at mærke; a) m. Objectsætning; vid. Caes. B. G. 4, 2; ogs. m. ab el. in; – quis ab his ullam rem laude dignam desiderat? Cic. Att. 8, 14; cf. Caes. B. G. 7, 52; – ogs. absol.: misere amans desiderat, Plaut.; cf. Ter. Heaut. 3, 1, 16; — b) m. Begrebs- el. Tingssubjecter; quae longiorem desiderant orationem, Cic.; nullam virtus aliam mercedem ··· desiderat etc., id. Arch. 11; ut desiderat laus probationem, sic etc., Quintil. 3, 7, 4; desiderant rigari arbores, Plin.; — II) „bes."; A) at savne; quid in oratione tua desiderem, Cic. d. Rep. 2, 38; cf. Caes. B. C. 3, 61; — B) df. undert. „meton.": at miste el. tabe; oftere in pass.: at gaae tabt, at blive borte; vid. Caes. B. C. 3, 99, o. id. B. G. 5, 23; ligel. unum signum desideratum est, Cic. Verr. 4. 44; — III) hertil mærkes endnu; A) partic. desiderans, tis, som adj., men alene sild. o. in superl.: desiderantissimus, (f. desideratissimus), in voc. som Kelcord, (allerkiæreste), Fronto; — B) partic. desideratus, 3, ogs. som adj.: forønsket, ønskelig; – in superl.: blandissima et desideratissima promissa, Plin. 30, 1.

1. dēsĭdĭa, ae, f., [desideo]; oprdl.: lang Hensidden derover el. Spillen dermed; Et longa faciem quaerere desidia, Prop. 1, 15, 6; — 2) oftere: orkesløs Hensidden, Lediggang, Uvirksomhed; forbindes m. inertia o. languor, Cic.; opp. industria, id.; desidiae minuendae causa, Caes.; cf. Hor. Sat. 2, 3, 15; – „poet." ogs. in pl.; vobis desidiae cordi, Virg. Aen. 9, 615; cf. Lucr. 5, 49; — b) „overf." om Ageren: post longam desidiam, (efter lang Hvile), Colum. 2, 17. — 2. dēsīdia, ae, f., [desido]: Nedsynken, Tilbagetræden, maris, Appul., sanguinis, id. — dēsĭdĭăbŭlum, i, n., [1. desidia]: Kippe el. Smudshul, hvor Tiden spildes; in pl., Plaut. Bacch. 3, 1, 9.

dēsĭdĭōse, adv.: i Lediggang, agere aetatem, Lucr. 4, 1132; af — dēsĭdĭōsus, 3, [1. desidia]: orkesløs, uvirksom, Colum., Ovid.; opp. studiosus, Plin. Ep. 3, 5, (hvor superl.); ogs. in compar., Suet. Gramm. 8; — 2) „overf.": hvad der leder til Orkesløshed el. Lediggang, Auct. ad Her. 4, 32; ∾ delectatio, Cic. d. Or. 3, 23; cf. id. Agr. 2, 33; – men „poet.": desidiose puer, (i. e. Cupido), Ovid. A. A. 2, 92.

dē.sīdo, sēdi, 3, v. n.; om et Sted: at synke el. falde ned el. ind; ut ··· terrae desederint, Cic. Div. 1, 35; cf. Liv. 32, 9; – ogs. at synke til Bunds; ovum plenum desidit, inane natat. Varr.; quod desidit, (Bundfaldet), Cels.; — 2) „overf.": om Begreber el. Tilstande: at synke el. dale el. forværres; velut desidentes primo mores etc., Liv., praef.

*dēsignātĭo, onis, f.: Betegnelse el. Beskrivelse, cellarum, Vitruv.; ∾ personarum et temporum, (deres bestemte Angivelse), Cic. d. Or. 1, 31; — 2) „overf.": Indretning el. Anordning, operis, (Planen til et Værk), id. N. D. 1, 8; men ∾ librorum, (deres Anordning i Bi-

blitbefet), id. Att. 4, 16; men Tac. Ann. 2, 36: superbire homines annua designatione, (ved deres Udnævnelse paa et Aar, f. und. designo); o. — dēsignātor, oris, m.: som indretter el. anordner noget; bf. i d. romerske Forretningsſprog: I) Opsynsmand over Tilskuerpladserne i Theatret, Plaut. Poen. prol. 19; — 2) Opsynsmand el. Formand ved Begravelser, Hor. Ep. 1, 7, 5, Senec., o. A.; — 3) Kampdommer ved d. offenlige Lege, (βραβευτής). Dig.; — [flgd.].

dē.signo, avi, atum, 1, v. a.: ligesom i Omrids el. begrændsende at betegne el. fremstille el. forklare; I) „egenl.“; - ∾ urbem aratro, Virg., moenia sulco, Ovid, oppidum sulco, Tac. Ann. 12, 24; - ogſ. c. dat.; ∾ fines templo Jovis, Liv. 1, 10, locum circo, ibd. 35; — b) „poet.“ ogſ.: kunstigen (ved Brodering el. Vævning etl.) at afbilde el. fremstille; vid. Ovid. Met. 6, 103; — II) „fig.“; A) „alm.“: betegner, udmærker; - hac oratione designari etc., Caes. B. G. 1, 18; men ∾ aliquem oculis etc., Cic. Catil. 1, 1; ∾ aliquem digito, Ovid.; ogſ. at være Tegn derpaa, Caes. B. C. 3, 96; - ogſ. betegner i en Egenskab el. paa en vis Maade, Cic. N. D. 1, 13, o. id. d. Or. 2, 58; — B) „bef.“; I) indretter el. bestemmer; vid. Cic. N. D. 3, 35, ogſ. ibd. 1, 11; — bb) bf. ogſ.; a) „publicistiſk“: at udnævne til et Statsembede; - quos plebs designaverit (sc. decemviros), etc., Cic. Agr. 2, 10; cf. Sall. Catil. 26: si designatus foret (sc. consul); - bf. designatus (consul, etc.): der er udnævnt til et Statsembede, som han endnu ikke har overtaget; vid. Cic. Fam. 11, 6, ogſ. ibd. 4 (i Overſkriften); ligel. ∾ tribunus plebis, id.; ∾ quaestor, Vell.; bf. „overf.“ om det endnu ufødte Foster: designatum reip. civem etc., Cic. Cluent. 11; — b) „ment.“: lægger Planer dertil, pønser derpaa; - quid non ebrietas designat? Hor. Ep. 1, 5, 16; modo quid designavit (tog han sig for)? Ter. Ad. 1, 2, 7.

dēsilio, silŭi, sultum, 4, v. n., [salio]; I) „alm.“: ſpringer ned derfra el. derned; - ∾ de navi in scapham, Plaut., scapha in terram, id.; ∾ de navibus, Caes., de rheda, Cic., ex essedis, Caes., ex equis, id., ab equo, Virg.; cf. Ovid Met. 12, 129; ∾ curru el. bijugis, Virg., lecto, Hor., equis, Justin.; - ∾ in undas, Ovid., in mare, Suet.; men ∾ ad pedes, (ſpringe af Heſten, neml. for at kæmpe til Fods), Caes. B. G. 4, 12; men ibd. 25, absol.: desilite, commilitones, nisi etc.; — II) „bef.“ ogſ. „poet.“; A) m. Tingsſubject; vid. Hor. Epod. 16, 48, („alleg.“), ogſ. id. Od. 3, 13, 16, o. Propert. 2, 16, 50; — B) „overf.“ (o. „alleg.“): nec desilies imitator in artum, Unde etc., Hor. A. P. 134.

dē.sĭno, sīvi el. sĭi, sĭtum, 3, v. a. o. n.: lader af derfra, hører op dermed; (opp. coepi, hvis Construction det omtrent antager); I) som act.; - oftest c. inf. (act. o. pass.), undert. c. acc., ogſ. absol., oſv.; - vid. Cic. d. Or. 2, 14, o. id. Att. 1, 19; men ∾ moveri, id. d. Rep. 6, 25; - si etc., libenter mehercule artem desinerem, Cic. Fam. 7, 1; ſaal. bef. „poet.“: ∾ versus, Virg. Ecl. 8, 61, oftere; - f. acc. findes ogſ. gen. (paa Grækernes Vis); vid. Hor. Od. 2, 9, 17; ogſ. abl.; desine, quaeso, communibus locis, Cic. Acad. 2, 25; - men absol.: ut incipiendi ratio fuerit, ita sit desinendi modus, Cic. Off. 1, 37; - men in hoc desisse (eum) versu, etc., Suet. Ner. 46; navnl. ogſ. i Omgangsſproget: desine, (ligeſom παῦε), hold dog op! Plaut., Ter.; — b) bf. in pass., (oftest in tempp. perff.); veteres orationes post nostras a plerisque legi sunt desitae, Cic. Brut. 32; cf. Liv. 42, 49; - ogſ. impers.: nectier (f. necti) postea desitum, Cic. d. Rep. 2, 31; cf. id. Off. 2, 8; ligel. coeptum per eos ··· desitum est per hunc, etc., id. Frgm. Corn. ap. Prisc.; - dog in praes., Ovid. A. A. 1, 411: tunc bene desinitur: — II) neutr.: at ophøre el. ende, etl.; bellum sumi facile ··· aegerrime desinere, Sall. Jug. 83; cetera ··· occidunt desinuntque, Plin. Ep. 2, 10; cf. Virg. Ecl. 4, 9; ligel. desierant imbres, Ovid.; - ∾ in piscem, id. Met. 1, 727; cf. Hor. A. P. 4; men in quo desinimus (annes, hvori vi ende vort Løb), Ovid. Met. 8, 597; cf. Pyrenaeus desinens, (den yderste Ende deraf), Flor. 4, 12; men om en Ædelsten: ∾ in violam, (ſpille over deri), Plin.; - endel. i Rhetoriken om Sætningernes Fald el. Periodens Udgang; quae similiter desinunt, etc., Cic. d. Or. 3, 54; cf. Quintil. 9, 3, 79, oftere; — not.: perf. syncop. desisse, etc., Cic., o. A.

dēsĭpientĭa, ae, f.: Sindsforvirring; bf. „overf.“: Uforſtandighed, Daarſkab, Lucr. 3, 498; af — dēsĭpĭo, ĕre, v. a. o. n., [sapio]; I) act.: at betage noget dets naturlige Smag; fermentum modicum totam desipit conspersionem, Tertull.; — II) neutr.: at tabe ſin Smag: men alene „fig.“; A) i Lægeſproget: at raſe, at være fra Forſtanden; - ∾ intra verba, Cels.; — B) „ment.“: at være uforſtandig el. taabelig, at tale el. handle daarligen el. taabeligen; - licet me desipere dicatis, Cic. Planc. 37; opp. sapere, Lucr. 3, 753; - men Cic. N. D. 2, 6: desipientis arrogantiae est, etc.; men Plaut. Epid. 1, 2, 35: desipiebam mentis, quum etc.; men Hor. Od. 4, 12, 28: Dulce est desipere in loco, (at ſværme).

dē.sisto, stiti, stĭtum, 3, v. a. o. n.; I) act.: ſtiller el. ſætter ned derpaa; Montis in excelsi scopulo desiste puellam, Appul. Met. 4, p. 157; — II) neutr.; oprdl.: ſtiller mig fjernt derfra; bortfjerner mig derfra; bf. ſædv. „overf.“ paa en Handling: afſtaaer el. aflader derfra, ophører dermed; - m. de, el. m. ab, oftere m. blot abl., „poet.“ ogſ. c. dat., oftere c. inf., ogſ. m. quin, oftere absol.; - ∾ de diutina contentione, Nep., de sententia, Cic.; ∾ a defensione, Caes., ab oppugnatione, Sall., oppugnatione, Caes., hoc conatu, id. B. G. 1, 8, itinere, id., fuga, id.; ∾ sententia, Cic., causa, id.; ∾ bello, Liv., incepto, Virg.; - tempus desistere pugnae, id. Aen. 10, 441; ∾ labori, Stat.; - ∾ causas agere, Cic. Brut. 91, fugere, Caes.; cf. Hor. Epod. 11, 5, o. A.; - neque eam ··· quin inveniam., desistam, Plaut. Rud. 1, 4, 9; - endel. absol.: desiste, (hold kun op, ti kun ſtille), recte ego rem meam sapio, Plaut. Pseud. 1, 5, 81; cf. Caes. B. G. 2, 11, Hor. Sat. 1, 3, 3, o. A.; men ter in primo destitit ore sonus, Ovid. Her. 4, 8; - desistente auctumno, (ved Enden deraf), Varr.

1. dēsĭtus, 3: partic. af desino. — 2. dēsĭtus, 3, adj. partic., [sero, sevi]: ſom er ſaaet deri, semina, Varr. — 3. dēsĭtus, us, m., [desino]: Ophøren, Jul. Val. R. gest. Al. M.

*dēsōlātĭo, onis, f.: Enſomhed, forladt Tilſtand, Eccl.; o. — dēsōlātōrĭus, 3: ſom gjør enſom el. forladt el. øde, Eccl.; af — dē.sōlo, avi, atum, 1, v. a.: gjør forladt el. enſom el. øde; — a) ſom verb. fin. alene ſjeld.; vid. Virg. Aen. 11, 367; ligel. ∾ agros profugiendo, Colum. 1, 3; ∾ urbes, Stat.; — b) oftest in partic. perf.: forladt el. enſom el. øde; - desolata templa, Plin. Ep., tecta domorum, Stat.; cf. Ovid. Met. 1, 349; men Virg. Aen. 11, 870: desolatique manipli, (ſom ere berøvede deres Anførere); - ogſ. m. flgd. abl., Tac. Ann. 12, 26; cf. ibd. 1, 30; men aevo desolata senectus, Petron.; - men Sil. 8, 590, c. gen., (f. abl.). — dē.solvo, (solvi), sōlūtum, 3, v. a.: betaler, Dig. — dēsomnis, e, [somnus]: ſøvnløs, Petron. Sat. 47. — dē.sorbĕo, ēre, v. a.: nedſluger, Tertull.

*dēspectātĭo, onis, f.: Nedadſkuen; bf. Udſigt, Vitruv. 2, 8, inc.; o. — dēspectātor, oris, m.: ſom ſeer ned derpaa, navnl. med Foragt, Tertull.; — [despecto]. — dēspectĭo, onis, f., [despicio]: Seen el. at ſee ned derpaa; bf. „overf.“: Ringeagt el. Foragt; ∾ humanarum opinionum, Cic. frgm. ap. Non. — dēspecto, are, v. a., intens. af despicio: ſeer

derned el. ned derpaa, (men oftest „poet."); - ∾ terras, Ovid., Virg.; ligel. ∾ aquas, Ovid., flammas, Virg. Aen. 10, 409; — 2) „meton." om et høit Sted: at have el. yde Udsigt derover; vid. Liv. 36, 25, o. Virg. Aen. 7. 740; — II) „fig." (hos Tac.): at see ned derpaa, at foragte; vid. id. Ann. 2, 43, o. id. Hist. 2, 30. — despector, oris, m., [despicio]: = despectator, Tertull.; — df. fem. despectrix, icis, id.

1. despectus, 3: partic. o. adj. af despicio. — — 2. despectus, us, m., [despicio]; egentl.: Nedadskuen; df. Udsigt over de lavere Steder; - erat ex oppido despectus in campum, Caes. B. G. 7, 79; ∾ in mare, id., sub terras, Lucr.; - ogs. in pl.; altissimas rupes despectusque habere, Caes. B. G. 2, 29; — II) „fig.": Ringeagt el. Foragt; - ludibrio et despectui inimicis (esse oppositum), Auct. ad Her. 4, 39.

*despēranter, adv.: haabløst, fortvivlet, loqui cum aliquo, Cic. Att. 14, 18; — despērāte, adv.: = frgd., Augustin.; o. — despērātio, onis, f.: Haabløshed, Fortvivlelse; vid. Cic. Tusc. 4, 8; — a) c. gen.; ∾ omnium rerum, (opp. spes bona), Cic. Catil. 2, 11; ∾ pacis, Caes.; men Liv. 3, 2: ∾ futurae sibi postea fidei; - ogs. in pl. o. c. gen. subj., Cic. Fam. 2, 16: recordor desperationes eorum, qui etc.; — b) absol.: desperatione magna affectus etc., Cic.; cf. Caes. B. C. 2, 42; o. Nep. Eum. 12; men Liv. 31, 17: ab indignatione simul ac desperatione etc.; — 2) „meton.": den ved Fortvivlelse fremkaldte Dumdristighed, Appul. Met. 10, p. 251; — [despero]. — desperatus, 3: partic. o. adj. af despero. — de.sperno, ĕre, v. a.: høiligen at foragte, aliquem, Colum. 10, 298.

de.spēro, avi, atum, 1, (v. a. o. n.): har intet Haab derom, fortvivler derom, er haabløs; - m. de, el. c. acc., el. m. Objectssætning, el. c. dat., el. absol.; - cur de sua virtute, aut de ipsius diligentia desperarent, Caes. B. G. 1, 40; ∾ de re publica, Cic., de summa rerum, Liv.; - ∾ honorem, Cic., voluntariam deditionem, Liv.; cf. Cic. Catil. 2, 9, o. Hor. Ep. 1, 1, 10; - df. pass.: sive restituimur, sive desperamur, etc., Cic. Qu. Fr. 1, 3; turpiter desperatur, quicquid fieri potest, Quintil.; men prope jam desperata salute, Caes. B. G. 3, 3; cf. Liv. 10, 14; - men Caes. B. G. 7, 3: desperatis hominibus, (m. medial Bem.): da de opgave dem selv; - ogs. m. Objectssætning, Cic. d. Or. 1, 21, oftere, Hor. A. P. 150, Ovid., o. A. - ∾ saluti, Cic. Cluent. 25, fortunis suis, Caes., sibi, id.; cf. Cic. Mur. 21; - endel. absol.; vid. Cic. Off. 1, 21; men id. Pis. 6: spem habere a tribuno plebis ··· a senatu quidem desperasse; — II) partic. desperatus, 3, ogs. som adj.: haabløs, fortvivlet, opgiven; - ∾ senes, Cic. Catil. 2, 3; cf. id. Leg. 3, 10; men ∾ morbi reip., id. Sull. 27; cf. id. Div. in Caecil. 21; men desperatae jam pecuniae, (der ansees som tabte), id.; - compar.: haec nunc multo desperatiora, id. Fam. 7, 22; superl.: ∾ perfugium, id. Verr. 2, 41; ∾ spes, Balb. ap. Cic. Att. 9, 7 B.

*despĭcābĭlis, e: foragtelig, homo, Amm.; compar., Sidon.; o. — despĭcātio, onis, f.: Foragt; in pl., Cic. Fin. 1, 20; — [despicor]. — 1. despĭcātus, 3: partic. o. adj. af despicor. — 2. despĭcātus, us, m., [despicor]: Ringeagt el. Foragt; - despicatui sibi habere aliquem, Plaut.; cf. Cic. Flacc. 27.

despĭcientia, ae, f.: ligesom Nedseen el. at see ned derpaa; - sædv. „fig.": Ringeagt el. Foragt; ∾ rerum externarum, Cic.; cf. id. Tusc. 1, 40; - ogs. c. gen. subj.; haec animi despicientia etc., id. Off. 2, 11; - men ∾ in contemnendis honoribus, id. Part. or. 23; af — de.spĭcio, spexi, spectum, 3, v. n. o. a.: seer ned derfra el. derned; I) „egentl.", (men oftest „poet."); A) neutr.; - ∾ per impluvium huc in proximum, Plaut.; cf. id. Mil. gl. 2, 6, 72; ∾ de vertice montis in valles, Ovid. Met. 11, 504; cf. id. A. A. 2, 87, o. Hor. Od. 3, 7, 30; - ogs. absol: formare vultus suspicientes et despicientes, Plin. 35, 34; - ogs. impers.: qua despici poterat, Caes. B G. 7, 36; cf. Liv. 44, 6; — B) act.; (Juppiter) aethere summo Despiciens mare etc, Virg. Aen. 1, 224; cf. Ovid. Met. 2, 178, o. Cic. d. Rep. 3, 9; men Lucan. 1, 458: populi, quos despicit Arctos; — II) „fig." o. som act.: seer ned derpaa, ringeagter el. foragter; ut omnes despiciat etc, Cic. R. Am. 46; ∾ divitias, id.; men nullum despicere laborem, (ikke at forsmaae) etc.; Caes. B. C. 3, 8; - ogs. in pass., Ovid. Met. 9, 438; — bb) hertil mærkes; a) partic. despiciens, tis, c. gen. sui, Cic. d. Or. 2, 89; — b) partic. despectus, 3, c. gen. taedae, (hvis Ægteskab bliver forsmaaet), Sil. 8, 54; — not.: inf. perf. despexe, Plaut.

*despīcor, atus sum, 1, v. dep. a.: seer ned derpaa; sædv. „overf.": foragter el. forsmaaer, aliquem, Qu. Pompejus ap. Prisc.; primo ut deos venerati, deinde ut homines despicati, Aurel. Vict.; — bb) partic. despicatus, 3, er ogs. at mærke; a) som pass.: foragtet el. forsmaaet; - quae nos nostramque adolescentiam habent despicatam, Ter. Eun. 2, 3, 93; cf. Plaut. Casin. 2, 2, 15; — b) som adj.: foragtelig; - superl.: ∾ hominis furor, Cic. Sest. 16; cf. id. Verr. 3, 41; o. — despīcus, 3: foragtet el. forsmaaet, Naev. ap. Non., inc.; — [despicio].

de.splendesco, ĕre, v. n.: ophøre at glindse, tabe sin Glands, Paul. Nol. — *despŏlĭātio, onis, f.: Berøvelse, Tertull.; o. — despŏlĭātor, oris, m.: som udplyndrer; - harpago ··· despoliator, etc., Plaut. Trin. 2, 1, 18; af — de.spŏlĭo, avi, atum, 1, v. a.: berøver, aliquem armis, Caes. B. G. 2, 31; hyps. pass.: despoliari triumpho, Liv. 45, 36; - ogs. ud. abl.: udplyndrer; me despoliat (vir meus), Plaut. Men. 5, 2, 53; cf. Cic. Verr. 3, 21.

de.spondĕo, spondi, (hos Plaut. ogs. spopondi), sponsum, 3, v. a.: lover, tilsiger; I) „egentl."; A) „alm."; ∾ alicui librum, (love at tilegne el. at tilegne nogen den); vid. Cic Att. 13, 12; ∾ homini Syriam (provinciam), ibd. 1, 16; cf. Liv. 26, 37, o. Cic. Att. 11, 6; — b) ∾ alicui bibliothecam suam: tilsige (neml. for en vis Pris, alts. at forhandle), ibd. 1, 10; — B) „bes.": ∾ alicui filiam (suam: forlove hende med nogen), Plaut., Ter., Liv., o. A.; men ∾ filiam suam in tam fortem familiam, Plaut., in maximas divitias, id.; - usædvanl. er: ∾ sibi filiam alicujus, (forlove sig dermed), Coel. ap. Cic. Fam. 8, 7; - men Terent. Andr. 5, 6, 16, impers.: intus despondebitur, etc.; — II) „fig."; A) ligesom at hengive el. indvie dertil; - quaecumque est (spes reip.), ea despondetur anno consulatus tui, Cic. Fam. 12, 9; — B) (m. Grundbegr.: at give fra sig); ∾ animum, Plaut., Varr.: at tabe Modet, at blive modløs; ligel. ∾ animos, Liv. 3, 38, oftere; ogs. absol. despondere: at tabe Modet, Colum.; men ∾ sapientiam, (opgive Haabet derom), id.

despōnsātio, onis, f., [desponso]: Forlovelse, Tertull. — desponsio, onis, f, [despondeo nr. II, B]: Fortvivlelse, Coel. Aur. — de.sponso, are, v. a.: at forlove, aliquam alicui; - quae praetextato desponsata fuerat, Suet Caes. 1; cf. id. Calig. 27. — desponsor, oris, m., [despondeo]: en Forlover, Varr. — desponsus, 3: partic. af despondeo.

despūmātio, onis, f.: Afskummen el. Afskumning, Tertull.; af — de.spūmo, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.; A) „alm."; 1) „egentl.": at afskumme, foliis undam ··· aheni, Virg. Ge. 1, 296; ∾ carnem, Plin., mel Atticum, Colum.; - hos Veget. ogs. om Hestens Aareladning; — 2) „overf."; a) ∾ Falernum, Pers. 3, 3, (ligesom at fordøie den, at udsove en Rus derefter); — b) ∾ pavimentum cote, (afpolere el. afglatte), Plin. 36, 62; — B) „bes." o. „poet" om en Flod: skummende at føre med sig, Lucan. 6, 506, o. Claudian.; — II) neutr., men alene „alleg." o. „overf." hos Senec.: ophøre at skumme el. bruse, at aflade el. aftage; - ut ··· nimius ille fervor despumet, id. d. Ir. 2, 20; cf. id. Ep. 68 o. 99.

dē.spŭo, ĕre, v. n. o. a.: udspytter el. spytter – ubi nunc despui religio est, Liv. 5, 4; navnl. ogs. som Religionsskik, for at afvende Sygdomme; – despuimus comitiales morbos etc., Plin. 28, 7; cf. Tibull. 1, 2, 54 o. 96; — II) „fig.": med Afsky at vise fra sig; vid. Plaut. Asin. 1, 1, 26; men acre despuat in mores, (dadle dem strængt), Pers. 4, 35; – Precesque nostras ··· cave despuas, Catull. 50. 19; ∾ voluptates, Senec.; df. — despūtāmentum, i, n.: Spyt, Fulgent.; o. — despūtum, i, n.: = frgd., Coel. Aur.

de.squāmo, (avi), atum, 1, v. a.: borttager Skællet el. Skallen; ∾ pisces, Plaut. Asin. 2, 9, in.; — 2) „overf.": afskræller el. afgnider, corticem, (aftager Barken), Plin.; — b) df. subst. desquamata, orum, n., hos Lægerne, ligesom ἀποσύρματα: afgnavede Steder paa Legemet, Plin. 22, 68, oftere; ∾ terrenum, (bortrense el. borttage), id.; desquamor, pumicor, etc., Lucil. ap. Non.

de.sterto, ŭi, 3, v. n.: udsnorker; „poet." f. uddrømmer el. afdrømmer; c. inf., Pers. 6, 10: (Ennius) postquam destertuit esse Maeonides.

destīco, are, v. n., (Spidsmusens Naturlyd), Auct. Carm. d. Philom. 62. — destillatio, onis, f.: Neddryppen; df. navnl. hos Lægerne: Snue, Katarrh, Flaad, Cels., Plin. 20, 71; af — de.stillo, avi, atum, 1, v. n.; 1) „alm.": at dryppe ned derfra el. derned; – ∾ ab inguine, Virg., ex aethere, Senec.; destillat de capite in nares humor, (om Snuen), Cels,; — 2) „bef." o. „overf.": destillent tempora nardo, (dryppe deraf), Tibull. 2, 2, 7; cf. Plin. 6, 36. — de.stĭmŭlo, are, v. a.: ansporer stærkt, Symmach.

*destĭna, ae, f.: Støtte, Arnob.; — destĭnāte, adv.: udholdende, vedholdende, certare, Amm.; – compar., id.: o. — destĭnātĭo, onis, f.; oprdl.: Fastsættelse; df. Bestemmelse, Valg, Beslutning; vid. Plin. 3, 3; men ∾ partium, quibus etc., (hans Bestemmelse el. Forslag desangaaende), Liv. 32, 35; ∾ consulum, (deres Valg), Plin. Pan. 77; – ∾ mortis el. exspirandi, (Beslutningen at døe), Plin.: — [destino]. — destĭnāto, abl. som adv., s. und. flgd.

destĭno, avi, atum, 1, v. a., [besl. m. sisto o. ἱστάνω]; oprdl.: stiller fast, befæster, gjør el. binder fast; I) „egenl.", (men alene sjeld.); – ∾ antemnas ad malos, Caes., rates ancoris ex quatuor angulis, id. B. C. 1, 25: ∾ falces (sc. laqueis), id. B. G. 7, 22; — II) „fig."; A) „overf."; a) i Skyttesproget: sigter derefter; – quem locum destinassent oris, (vulnerabant), Liv. 38, 29; cf. ibd. 26; – df. sild. ∾ sagittas, (afskyde dem efter Maalet), Aur. Vict. Caes. 42; — — b) i Kiøbmandssproget; ∾ sibi aliquid, (udsee el. bestemme sig noget, el. kiøbe noget for en vis Priis); minis trigin a sibi puellam destinat, Plaut. Rud. prol., oftere; cf. Cic. Fam. 7, 23; — B) „ment.": fastsætter, beslutter, bestemmer, navnl. hos Liv. oftere m. tilføiet animis, odl.; – c. acc. el. m. dobbelt acc., el. c. inf., ogs. c. acc. o. dat., ogs. c. acc. m. ad el. in; – Papirium parem destinant Alexandro Magno ducem, si etc., Liv. 9, 16; ad horam mortis destinatam, Cic. Tusc. 5, 22; – quae agere destinaverat, Caes. B. C. 1, 33; df. pass.: sibi destinatum in animo esse ··· summittere etc., Liv. 6, 6; – in nostros operi destinatos etc., Caes B. G. 7, 72; ∾ aliquem foro, Quintil., men arae, (til at offres derpaa), Virg. Aen. 2, 129; ∾ diem necis alicui, Cic. Off. 3, 10; cf. Hor. Sat. 2, 3, 83, o. id. Od. 2, 7, 20; – ∾ aliquem ad mortem, Liv.; cf. id. 33, 37; men saxo aurove in aliud destinato, Tac. Hist. 4, 53; legati in provinciam destinati, Dig.; — III) partic. destinatus, 3, ogs. som adj.: fastsat, fast el. bestemt; – certis quibusdam destinatisque sententiis quasi addicti, Cic. Tusc. 2, 2; cf. Liv. 21, 41, o. id. 28, 14; — bb) hertil mærkes; a) subst. destinata, orum, n.: Beslutninger, Hensigter; vid. Tac. Ann. 4, 40; cf. ibd. 6, 32; — b) d. adverbiale Diction: ex destinato: efter Overlæg, forsætligen, Senec., Suet. Calig. 43; ligel. destinato, id. Caes. 60.

destĭtŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a., [statuo]; I) „egenl.": stiller derhen eller henstiller, palum in foro, Gracch. ap. Gell. 10, 3; ∾ duos armatos in medio, Liv. 7, 10; men ∾ aliquem in convivio, (neml. som Gjenstand for Spot), Cic. Verr. 3, 26; ∾ aliquem ante tribunal, Liv., ante pedes, id.; men id. 10, 4: cohortes ··· extra vallum destitutas, (neml. til Straf); — II) „fig.": lader alene, lader i Stikken, forlader el. forraader; – vid. Cic. R. Am. 40, o. id. Off. 1, 10, oftere; cf. Caes. B. C. 3, 93, o. Suet. Galb. 11; men „poet.", Hor. Od. 3, 3, 21: ex quo destituit deos Mercede pacta Laomedon, (besveg dem derfor); — B) hertil mærkes; aa) destituere; a) m. Begrebsobjecter; – inceptam destituisse fugam, (have opgivet den), Ovid. Am. 3, 13, 20; quod morando spem destituerit, (havde skuffet det), Liv. 1, 51; ∾ partem verborum, (udtale altfor svagt), Quintil.; — b) m. Begrebs- o. Tingssubjecter; – nec reperias, quos fortuna ··· maturius destituerit, etc., Vell. 2, 69; primo (eum) destituit ventus etc., Liv. 30, 24; cf. id. 1, 4, o. Virg. Ecl. 1, 61; — bb) partic. perf. destĭtūtus, 3; c. abl., ogs. m. ab: forladt deraf el. berøvet noget; – (in homine) his omnibus destituto etc., Quintil. 5, 10, 26; cf. Cic. Qu. Fr. 1, 3; – destituti ab unica spe auxilii etc., Liv. 40, 47; destitutus a re familiari, Suet. Ner. 10; — cc) absol.; si is destituat, (svigter, bliver troløs), etc., Liv. 37, 7; ligel. si destituat spes etc., id. 1, 41; cf. Tibull. 1, 1, 9: Nec spes destituat etc.

*destĭtūtĭo, onis, f.: Forladen el. at lade i Stikken; – post destitutionem, (efter Frafaldet), Suet. Dom. 14; df. ogs. Skuffelse el. Bedrageri, Cic. Cluent. 26, o. id. Quint. 5; o. — destĭtūtor, oris, m.: som forlader el. lader i Stikken, Tertull.; — [destituo]. — destitutus, 3: partic. af destituo.

*destricte, adv.: strængt, nøiagtigen, Tertull.; o. — destrictīvus, 3: fordelende, (opp. constrictivus), Coel. Aur.; — af destrictus, 3: partic. af flgd. — de.stringo, inxi, ictum, 3, v. a.; I) „alm.": streifer el. stryger el. river deraf; A) „egenl."; a) ∾ oleam, Colum., bacam myrti, id., frondem, Quintil.; – ogs. om Frottering i Badet, Plin. Ep. 3, 5, Martial.; men ∾ interanea, (rense dem), Plin.; — b) ∾ gladium, (trække ud), Cic. Off. 3, 31, Caes., Suet.; destrictis gladiis, Liv. 27, 13; cf. Hor. Od. 3, 1, 17; men Liv. 8, 7: in se ··· destrictam securim etc.; — B) „fig."; destringi aliquid et abradi bonis, Plin. Pan. 37; — II) „bef.": streifer el. berører; (sædv. „poet."); A) „egenl."; ∾ aequora alis, Ovid. Met. 4, 562; – navnl. om Skudvaaben; ∾ pectus arundine, id.; hvorfor ogs. destringit corpus arundo, id.; cf. id. Met. 12, 101; men ∾ vulnus, (bibringe et let Saar), Grat. Cyneg.; — B) „fig."; bidende at dadle el. snerte; – Non ego mordaci destrinxi carmine quemquam, Ovid. Trist. 2, 563; cf. ibd. 466, ogs. Phaedr. 1, 29.

*destructĭbĭlis, e: = flgd., Lactant., inc.; — destructilis, e: til at forstyrre el. nedrive, aedes, Prudent.; — destructīvus, 3: nedbrydende, forstyrrende, Coel. Aur.; o. — destructor, oris, m.: som nedbryder eller forstyrrer, Tertull.; — [destruo]. — destructus, 3: partic. af flgd.

de.struo, xi, ctum, 3, v. a.: nedbryder, nedriver, forstyrrer: I) „egenl."; ∾ navem el. aedificium, (opp. construere), Cic. d. Senect. 20; ∾ templum prope funditus, Suet., moenia, Virg.; — b) df. „poet.": ∾ crinemque manumque, (fratove Scepter og Diadem), Stat. Theb. 12, 93; — II) „fig.": forstyrrer, ødelægger, afkræfter; vid. Liv. 34, 3; ∾ finitionem, (opp. confirmare), Quintil; ∾ singulos testes, id.; ∾ senem invalidum, Tac. Hist. 1, 6; cf. Ovid. Fast. 5, 132; men ∾ dicta vultu, id. A. A. 2, 312.

dē.sub, praepos. c. abl.: nedenfra, nedenfor, under; - desub Alpibus etc., Flor. 2, 3. — dē.sŭbĭto, adv.: aldeles pludselig en, Plaut., Ter., Lucr.; dog ogs. Cic. d. Rep. 6, 2. — dēsŭbŭlo, avi, 1, v. a., [subula]: borer dybt el. i det Dybe; - alteram (sc. viam) Carneadem desubulasse, („alleg."), Varr. ap. Non. — dēsuctus, 3: partic. af desugo.

*dēsūdasco, ĕre, v. n. inch.: geraader i stærk Sved; df. impers. (o. „alleg."): (palaestra), ubi damnis desudascitur, (et Bordel), Plaut. Bacch. 1, 1, 33; o. — dēsūdātĭo, onis, f.: stærk Sved, corporis, Firmic.; - df. „overf.": stor Møie el. Anstrængelse, Capella; af — dē.sūdo, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.; A) „egenl.": sveder stærkt, Cels., Stat.; — B) „overf.": anstrænger mig el. anvender stor Umage; - in his (sc. exercitationibus) desudans etc., Cic. d. Senect. 11; — II) act.; A) „egenl.": at udsvede: ∾ balsama, Claudian., Pallad.; — B) „overf.": at forrette noget med Sved el. Møie; ∾ excubias militiae, Sidon.; ∾ judicia, Claudian.

*dēsŭē.făcio, fēci, factum, 3: v. a.; pass. desuefio, factus sum, etc., [inus. desueo]; - vænner af derfra, bringer af Vane dermed; - minutatim desuefiunt (catuli, sc. a matre: vænnes fra Yveret), Varr.; multitudinem jam desuefactam a concionibus etc., Cic. Cluent. 40; — 2) m. Tingsobject; ∾ quaedam, (bringe af Brug), Tertull. — dē.suesco, suēvi, suētum, 3, v. a. o. n.; I) act.; desuevi (sc. eum), ne etc., Titinn. ap. Non.; - cur ··· rem desuetam usurparent, Liv. 3, 38; ne in desuescendis morentur, Quintil. 3, 8, 70; - oftest „poet.": desuetaque sidera cerno, Ovid. Met. 5, 503; cf. ibd. 7, 646: voces jam mihi desuetas etc.; — II) neutr., (hvortil ogs. hører partic. dep. desuetus): vænner mig af dermed; in perf.: er afvant dermed; - c. dat., Sil. 3, 576; cf. Virg. Aen. 6, 815; - men partic. desuetus, 3, c. inf., Liv. 8, 38; „poet." ogs. c. acc.: rabiem desueta (fera), Stat.; - men absol.: desuetaque corda (sc. amori), Virg. Aen. 1, 722; df. — dēsuētūdo, ĭnis, f.: at blive afvant dermed; df. Uvanthed, armorum, Liv. 1, 19; - ogs. absol.: desuetudine tardi (sc. nautae), Ovid. Met. 14, 436; cf. id. Trist. 5, 7, 57. — desuetus, 3: partic. af desuesco.

dē.sūgo, (suxi), suctum, 3, v. a.: udsuer deraf; indsuer, Pallad. 1, 9. — dē.sulco, are, v. a.: gjennemfurer, pløier, aequora (i. e. campos), Avien. Perieg. 1137. — dēsulto, are, v. n., intens. af desilio: springer ned, mari, Tertull. — dēsultor, oris, m., [desilio]: som springer derfra el. ned el. hen derpaa, men alene om etslags Kunstryttere, Varr., Liv. 23, 29, o. A.; — 2) df. „overf."; non sum desultor amoris, (er ikke ustadig deri), Ovid. Am. 1, 3, 15; ∾ bellorum, Senec. Suas. 1; df. — dēsultōrius, 3: hørende til en desultor; ∾ equi, Suet. Caes. 39; men Cic. Mur. 37, lignelsesvis: quasi desultorius in quadrigarum curriculum incurrere etc.; o. — dēsultrix, ĭcis, f., virtus, (som mangler Fasthed), Tertull. — dēsultūra, ae, f., [desilio]: Springen el. at springe ned derfra, (navnl. ned fra Hesten); df. comisk, Plaut. Mil. gl. 2, 3, 9: istam insulturam et desulturam etc.

dē.sum, fŭi, esse, (defore. f. defuturum esse, f. nedenf.), v. n.: at være borte, at feile el. mangle; I) „alm."; a) absol.; - non ratio, verum argentum deerat, Ter. Phorm. 2, 1, 69; omnia deerant, quae etc., Caes. B. G. 4, 29; ibi numquam causas seditionum defore, Liv. 45, 18; cf. Hor. Ep. 2, 2, 52; non desunt, qui etc., (f. sunt, qui etc.), Quintil., Plin.; — b) c. dat.; cui nihil desit, quod natura desideret, etc., Cic.; tibi nullum a me amoris officium defuit, id. Mil. 36; ogs. ∾ alicui ad aliquid, Caes. B. G. 4, 26; neu desint epulis rosae, Hor.; — c) sjeld. m. in; vid. Cic. d. Or. 3, 4; el. m. flgd. inf., Prop. 1, 16, 7, o. Tac. Hist. 4, 1; el. m. quo minus, id. Ann. 14, 39; el. m. quin, Suet. Ner. 45; sjld. ogs. m. ut, Capitolin.; — II) „bef.": at udeblive med sin Virksomhed el. Bistand, ikke at hjelpe el. tiene, lade i Stikken; a) c. dat.; - ut neque amicis ··· labore desim, Cic. Fam. 1, 9; men id. R. Am. 36: vide, ne tibi desis, (forsom dig ikke); cf. Hor. Sat. 1, 4, 134; men nulla in re deesse saluti communi, Caes.; ∾ tempori, (forsømme den rette Tid), Liv.; ligel. ∾ occasioni temporis, Caes.; — b) ud. dat.; ne desis, omnes te rogamus, Cic. d. Rep. 3, 21; qui, quum etc., non deerat in causis, id. Brut. 34; — not.: dees, „poet." som monosyll., Lucr., o. A.; praes. conj. desiet, Cato; perf. defuērunt, Ovid. Met. 6, 585.

dē.sūmo, mpsi, mptum, 3, v. a.: tager for mig deraf, udtager el. udvælger; vid. Liv. 4, 55; ∾ sibi aliquem hostem, id. 38, 45; cf. Hor. Ep. 2, 2, 81.

dē.sŭo, ĕre, v. a.; syer tæt sammen; df. „overf.": fastgiør el. befæster, cupam imbricibus ferreis, Cato. — dē.sŭper, adv.: ovenfra, vulnerare, vid. Caes. B. G. 1, 52; cf. id. B. C. 1, 79, ogs. Virg. Aen. 4, 122, oftere; ∾ calcare, Colum.; - „poet." ogs.: ovenfor el. ovenover, Virg. Aen. 2, 47, oftere, o. Lucan. 1, 588. — dē.sŭperne, adv.: ovenfra, Vitruv. 10, 16. — dē.surgo, ĕre, v. n.: at reise sig el. at staae op derfra, coena: fra Maaltidet, Hor. Sat. 2, 2, 77; cf. Lucr. 5, 702; — 2) navnl. hos Scribon.: fra Maaltidet at gaae til sin Nødtørft; — denne Handling: desurrectio, onis. f., id., Marc. Emp.

*dētectio, onis, f.: Afdækning; „overf.": Aabenbaring, Tertull.: o. — dētector, oris, m.: som afdækker; „overf.": som aabenbarer, Tertull.; af — dē.tĕgo, xi, ctum, 3, v. a.; I) „egenl.": aftækker el. afdækker, afhyller el. blotter, giør synlig: - ventus detexit villam, (har revet Taget deraf), Plaut.; cf. Liv. 42, 3, o. Virg. Aen. 8, 241; capite detecto, Suet.; men c. acc. graec.: caput puer detectus, Virg. Aen. 10, 133; ∾ faciem, Suet., corpora, Tac.; - ∾ ensem, Sil., ferrum, Lucan., arma, Suet.; - ∾ plagam, (opp. celare), id. Oth. 11; men Cic. Acad. 2, 38; patefacta et detecta, (de anatomiske Opdagelser); - juga montium detexerat nebula, Liv. 33, 7; — II) „fig.": at opdage el. aabenbare, at forraade; vid. Liv. 23, 5; ∾ insidias, id., consilium, id.; cf. Ovid. Met. 2, 546; f. ogs. Quintil. 1, 3, 12; men Tac. Hist. 1, 81: formidine detegi, (røbe sig derved).

dē.tendo, (di), sum, 3, v. a.: ligesom affspænder, borttager det Udspændte; - ∾ tabernacula, Liv.; cf. Caes. B. C. 3, 85. — detensus, 3: partic. af frgd. — dētentātor, oris, m.. [detento], som holder tilbage, som beholder, Dig. — dētento, (avi), atum, 1, v. a. intens.: holder tilbage, beholder, navnl. i d. sild. Retssprog; ∾ servos, Cod. Theod., possessiones, ibd.; o. — dētentor, oris, m.: som holder tilbage, som beholder; ∾ possessionis alienae, Cod. Just.; — [detineo]. — 1. detentus, 3: partic. af detineo. — 2. dētentus, us, m., [detineo]: = detentio; detentui obnoxius, Tertull. — dē.tĕpesco, ĕre, v. n.: at miste sin Varme, at blive afkølet, Sidon.

dē.tergeo, tersi, tersum, 2: aftørrer el. afvisker, borttørrer el. bortvisker; I) „egenl."; A) „alm."; - ∾ sudorem frontis pallio, Suet. Ner. 23; cf. Ovid. Met. 13, 746; ∾ araneas, Dig.; men „poet.": ∾ nubila, (fordrive), Hor. Od. 1, 7, 15; men Cic. Att. 14, 10, om en Afbetaling: primo anno LXXX detersimus; — B) „bef."; a) ved Aftørring at rense; ∾ labra spongia, Colum.; cf. Plin. 17, 47; ∾ cloacas, Liv. 39, 44, fossas, Suet. Aug. 18; men comisk: ∾ mensam, (giøre det ryddeligt), Plaut. Men., in.; — b) ligesom afstryger, d. e. afbrækker el. knuser; df. navnl. i Krigssproget: ∾ remos, Caes. B. C. 1, 58, o. Liv. 28, 30: ligel. ∾ pinnas asseribus falcatis, id. 38, 5; - ∾ palmites, Colum.; — II) „fig."; A) at rense derfra; ∾ secula foedo victu, Claudian.; - men ∾ animum helleboro, (rense dermed), Petron.; — B) at bortfierne el. bortskaffe; ∾ fastidia, Colum. 8, 10; ∾ somnum, Clau-

dian. — dētergo, ĕre: efterel. Biform af detergeo, Claudian., Dig.

dētĕrior, ius, adj. compar., (superl. deterrimus, 3,), [af posit. inus. deter, af de, altſ. oprdl.: forringet, formindſket]; - ringere, ſlettere, værre; I) om Ting og om Begreber; - facere rem deteriorem, (opp. fructuosiorem), Cic. Att. 14, 11; ∾ vectigalia, Caes., opsonia, Plin.; cf. Hor. Sat. 2, 8, 41; men deterior ··· ac decolor aetas, Virg. Aen. 8, 326, (i Modſætn. af aetas aurea); ∾ forma, Lucr.; ∾ mores, Plaut.; ∾ via, id.; - ogſ. absol.: deteriora sequi, vid. Ovid. Met. 7, 21; aucta in deterius afferre, Tac. Ann. 2, 82; — b) superl.; ex bono in deterrimum converti, Cic.; ∾ causa belli, Hor. Sat. 1, 3, 107; ∾ color, Virg. Ge. 3, 82; cogitare optima simul ac deterrima, Quintil. 12, 1, 4; — 2) om Perſoner; quo deteriores anteponantur bonis, Plaut. Poen. prol., 39; opp. melior, Cic. Phil. 13, 19; opp. optimus, Liv. 39, 27; men te (abl.) neminem deteriorem (vidi), Plaut.; men peditatu deterior, (ſvagere deri), Nep. Eum. 3; - superl.: ∾ homo etc., Cic. Verr. 2, 16.

dētĕrĭōro, avi, atum, 1, v. a., [deterior]: gjør ſlettere el. ringere, Claud. Mam., o. A. — dētĕrĭus, adv. af deterior: værre, ſlettere, Cic. Fin. 1, 2; ∾ valere, Luccej. ap. Cic. Fam. 5, 14; ∾ olere, Hor.; men id. Sat. 1, 10, 90: doliturus, si placeant spe Deterius nostra; - superl.: ∾ versipelles, Appul., inc.

*dētermĭnābĭlis, e: begrændſet, endelig, materia, Tertull.; — dētermĭnātĭo, onis, f.: Begrændſelſe, Ende, mundi, Cic. N. D. 2, 40, orationis, id.; o. — dētermĭnātor, oris, m., ſom begrændſer el. beſtemmer; ∾ disciplinae, Tertull.; af — dētermĭno, avi, atum, 1, v. a.: afgrændſer el. beſtemmer; I) „alm."; vid. Liv. 1, 18; ∾ mensuram Ponti, (udmaale), Plin.; ∾ imaginem templi scipione in solo, id. 28, 4; — II) „beſ." el. „overſ."; ∾ senatoria et equestria officia biennii spatio, (udnævne Embedsmænd deraf for to Aar), Suet. Galb. 15; ille rudis · · id, quod dicit, spiritu, non arte, determinat, Cic. d. Or. 3, 44; - „poet." ogſ.: endeligen at beſtemme, at gjøre Udſlaget, id. poët. Divin. 1, 12.

dētĕro, trivi, tritum, 3, v. a.: afgnider, afſlider, afſtøder; I) „egentl."; - ∾ vestem usu, Plin.; detrita tegmina, Tac. Ann. 1, 18; cf. Tibull. 1, 9, 16; a catena collum detritum cani, Phaedr. 3, 7; deteris calces, (træder mig paa Hælene), Plaut. Merc. 5, 2, 111; ∾ oculos vitis, Plin.; ∾ frumentum, (udtærſke), id.; ∾ herbam, scillam, (ſtøde el. knuſe), id.; — II) „fig.": at forringe el. ſvække; vid. Hor. Od. 1, 6, 12; ∾ ardorem ac ferociam militis, Tac. Hist. 2, 76; cf. Hor. Sat. 1, 10, 69; men absol.: nimia cura deterit magis, quam emendat, Plin. Ep. 10, 39; — III) partic. detritus, 3, ſom adj.: forſlidt, (triviel); in agendis causis jam detrita: (pedem conferre, etc.) Quintil. 8, 6, 51.

dētĕrreo, ŭi, ĭtum, 2, v. a.; I) „alm.": at afſkrække derfra, ved Skræk at afholde el. hindre derfra; - m. ab, el. m. de, el. m. blot abl.; ogſ. m. ne el. quin el. quominus; ſjeld. c. inf.; ogſ. m. blot acc., ogſ. absol.; - ∾ homines a scribendo, Cic., aliquem a proposito, Caes.; cf. Cic. d. Or. 1, 25, o. Liv. 22, 42; men Hor. Sat. 1, 4, 112, ud. acc.; - ∾ aliquem de sententia, Cic., de statu suo, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 11; - men Hor. A. P. 392: Caedibus ··· deterruit etc.; - ∾ aliquem maledictis, ne scribat, Ter. Phorm. prol. 3; cf. Cic. Quint. 4, o. Caes. B. G. 1, 17, oftere; - auro ··· deterrere potes, ne amem, Plaut. Truc. 5, 37; men m. quin, vid. Caes. B. G. 2, 3, o. Plaut. Mil. gl. 2, 3, 6; men m. quominus, Cic. Att. 11, 8; - libidines ejus commemorare pudore deterreor, Cic. Verr. Act. 1, 5; men ∾ reliquos etc., Caes. B. C. 3, 8; deterritis tribunis, Liv. 10, 9; cf. Cic. Off. 2, 18; - quum placo ··· deterreo, Ter. Ad. 1, 2, 64; cf. Cic. Leg. 2, 4, o. A.; — II) „beſ." men ſjeld. m. Begrebsobjecter, (ligeſom defendere o. prohibere); vid. Liv. 4, 24; ∾ nefas etc., Ovid. Met. 8, 767. — dētersus, 3: partic. af detergeo.

dētestābĭlis, e: til at forbande, forbandet, afſkyelig, omen, Cic. Phil. 11, 5; non te ··· detestabilem etc.? ibd. 2, 26; ∾ scelus, id., exemplum, Liv.; - compar.: ∾ immanitas etc., Cic. Off. 1, 17; — df. adv. detestabiliter, facere aliquid, Lactant.; o. — 1. dētestātĭo, onis, f.; I) i Religionsſproget; A) Forbandelſe; - ∾ ea obstricti, Liv. 10, 38 · cf. Hor. Epod. 5, 89, o. A.; — B) Afværgelſe el. Afvendelſe af et Onde; vid. Plin. 15, 40; men ∾ scelerum, Pseud. Cic. p. Dom. 55, (Udſoning deraf); — II) i Retsſproget: A) edelig Forſikkring el. Paaſtand; ∾ est denunciatio cum testatione, Dig.; — B) ∾ sacrorum, (den retlige Fraſigelſe af en Families sacra, altſ. ogſ. Udtrædelſe af en ſaadan Familie), Gell. 15, 27. — 2. dētestātĭo, onis, f., [2. testis]: Mandbommens Berøvelſe, Appul. — dētestātor, oris, m., [detestor]: ſom forbander el. afſkyer, Tertull.

dētestor, atus sum, 1, v. dep. a.; I) oprdl.: anraaber til Vidne derpaa; detestatione Jovem, m. flgd. acc. c. inf., Plaut. Men. 5, 2, 61; — II) „beſ."; A) i Religionsſproget; a) under Guddommens Anraabelſe at forbande el. afſkye; vid. Cic. Vatin. 16; men omnibus precibus detestatus Ambiorigem, qui etc., Caes. B. G. 6, 31; cf. Liv. 10, 41; ∾ arma civilia, Suet., exitum belli civilis, Cic.; — b) ∾ mala in caput alicujus, (onſke Ondt derover), Plin. Ep. 2, 20; cf. Liv. 39, 10; — c) med Bønner at afværge el. afvende (et Onde fra ſig ſelv el. Andre); - vid. Cic. Catil. 1, 11, id. Pis. 40, o. id. Phil. 4, 4; — B) i Retsſproget: lovformeligen at fraſige ſig noget; - ∾ sacra, Gell. 6, 12, ſ. und. 1. detestatio; — not.: ogſ. m. paſſiv Bem.: despui, detestari, Appul.; ligel. detestata omnia ejusmodi, Cic. Leg. 2, 11; cf. Hor. Od. 1, 1, 25: bella matribus detestata.

dētexo, xui, xtum, 3, v. a.: afvæver, væver til Enden, bliver færdig med at væve; I) „egentl."; - ∾ telam, Plaut., vestimentum, Dig.; men Plaut. Amph. 1, 1, 138, comiſk: ∾ pallium denuo, (atter at tage af Væven, ſ. at bortſtiæle); — b) „beſ.": at flette færdig, fiscellam vimine junci, Tibull. 2, 3, 15; cf. Virg. Ecl. 2, 72; — II) „fig.": fremſtiller i Sammenhæng; nunc ego · · te detexam, (ſkal beſkrive dig helt), Poët. ap. Auct. ad Her. 2, 27; cf. Cic. d. Or. 2, 38; men semina vitis ordine detexam, (ſkal beſynge), Calpurn. — dētextus, 3: partic. af ſrgd.

dētĭneo, tĭnŭi, tentum, 2, v. a., [teneo]; I) „alm."; A) „egentl.": afholder el. holder derfra; - ∾ aliquem de suo negotio, Plaut. Poen. 1, 2, 190; cf. Sall. Catil. 4; ∾ aliquem ruri, (lade blive der), Plaut.; cf. Ter. Phorm. 4, 1, 8; ∾ novissimos proelio, Caes., aliquem bello, Liv.; cf. id. 4, 55; men detineri tempestatibus (naves), Caes. B. G. 3, 12; cf. Ovid. A. A. 3, 311; — B) „overſ.": holder faſt derved, ſysſelſætter dermed; - ∾ animum studiis, Ovid.; men id. Fast. 5, 386: ∾ manus in Lyricis modis; cf. id. Trist. 2, 520, o. Hor. Od. 1, 33, 14; - detineri in alienis negotiis, Cic.; men detenti in ea contumelia, Tac. Ann. 13, 36; — II) „beſ." ogſ. om Tiden; ∾ diem sermone, Ovid. Met. 1, 683, (henholde el. tilbringe dermed); men absol.: detinui ··· tempus, (har forſlaaet Tiden), id. Pont. 4, 10, 67; men ∾ se, (holde ſig ilive), Tac. Ann. 6, 23.

dētondeo, tondi (el. tŏtondi), tonsum, 3, v. a.; I) „alm.": afklipper, afſkærer; - ∾ oves, (klippe dem), Cato, Varr., Colum.; ∾ virgulta, Colum., crines, Ovid.; - df. „poet.": detonsa juventus, Pers. 3, 54; — II) „beſ." o. „poet."; detonsae frigore frondes, (afſvedne), Ovid. Fast. 3, 237; ∾ agros (hærie dem), Enn. ap. Prisc.; dum gramina vaccae Detondent, (afæde), Nemes. Ecl. 1, 6.

dē.tŏno, ŭi, 1, v. n.; I) „alm.": at udtordne, at tordne stærkt; - ubi detonuit (Juppiter), Ovid. Trist. 2, 35; — B) „overf." (o. „alleg.") ogs. om Krigens Bulder; vid. Flor. 2, 6, oftere; — II) „bes.": at aftordne, at ophøre at tordne; men alene „overf.": at afrase el. udrase; - dum detonet omnis (nubes belli), Virg. Aen. 10, 809; - men om et svulstigt el. vindigt Foredrag: quum illa dicendi vitiosa jactatio ··· detonuit, Quintil. 12, 9, 4. — dētonso, are, v. a., intens. af detondeo: afklipper, capillum, Fab. Pict. ap. Gell. 10, 15. — detonsus, 3: partic. af detondeo.

dē.torno, are, v. a.: afdreier el. dreier, anulos Plin.; — 2) „fig.": ∾ sententiam, Gell. — dē.torquĕo, torsi, tortum (o. sum), 2, v. a. o. n.; I) act.: dreier el. vender bort derfra; A) „alm."; 1) „egentl."; - ∾ ponticulum, (kaste den af), Cic. Tusc. 5, 20; men ∾ cornua (antemnarum: vende dem paa Siden), Virg. Aen. 5, 832; men ibd. 9, 764: vulnus··· detorsit (Juno); - ogs. ofte m. a d o. i n; ∾ a latere in dextram partem, Cic. Univ. 7; ∾ proram ad undas, Virg.; cf. Hor. Od. 2, 12, 25; — 2) „fig."; voluptates animos a virtute detorquent, Cic. Off. 2, 10; cf. id. Coel. 9; men id. d. Or. 1, 17: ∾ (alicui) aliquid, (ligesom at fravride el. fravriste); - ogs. m. a d o. i n; ∾ aliquem ad segnitiem luxumque, Plin. Pan. 82; ∾ vividum animum in alia, Tac. Ann. 13, 3; cf. Hor. Sat. 2, 2, 55, (hvor adv. alio f. in aliud vitium); — B) „bes.": at forvride el. forvrænge, at bringe af Lave; 1) „egentl."; - corporis partes imminutas et detortas habere, (opp. aptas et integras), Cic. Tusc. 3, 5; cf. Tac. Ann. 15, 34; — 2) „fig."; calumniando detorquendoque etc., Liv. 42, 42; ∾ recte facta, Plin. Ep. 1, 8; men ∾ verbum aliquod in pejus, Senec. Ep. 13; ligel. ∾ verba, vultus in crimen, Tac. Ann. 1, 7; — II) neutr.: at vende el. dreie sig derhen; - (hyaena) si in laevam detorserit, Plin. 28, 27. — dē.torreo, ēre, v. a.: at forbrænde el. afsvie, Sidon. — detorsus, (Cato), o. detortus, 3: partic. af detorqueo.

detractātio, detractator, s. und. detrect. — de.tractatus, us, m.: en Afhandling, Tertull. — detractio, onis, f., [detraho]; I) „alm.": Fradragen, Borttagen, Frarøvelse; - vid. Cic. Off. 3, 6; men ∾ doloris, (Befrielse derfra), ibd. 33; men id. Att. 12, 35: ∾ loci, (naar et Stykke fragaaer den solgte Grund); — II) „bes." ogs; A) hos Lægerne: Afførelse, Laxering; oftest absol., Cels., o. A.; ogs. in pl., Plin.; ogs. c. gen.; ∾ cibi, Cic. Univ. 6; - men ∾ sanguinis, (Aareladning), Cels., o. A.; — B) i Rhetoriken: Udeladelse el. Ellipse, Quintil. 1, 5, 38 o. 40, oftere. — detracto, are, s. und. detrecto. — detractor, oris, m., [detraho]: som nedsætter el. forringer; - haudquaquam sui detractor, Tac. Ann. 11, 11; s. ogs. detractator, s. l. — 1. detractus, 3: partic. af detraho. — 2. detractus, us, m., [detraho]: Borttagelse, syllabae, (opp. adjectio), Senec. Suas. 7.

de.trăho, xi, ctum, 3, v. a.: drager el. trækker el. river bort el. ned derfra el. derned; I) „egentl."; A) „alm."; - ∾ sibi crumenam de collo, Plaut., anulum de digito, Ter.; ∾ aliquem de curru, Cic., ex cruce, id.; ∾ stramenta e mulis, Caes.; men ∾ Hannibalem ex Italia, (fordrive ham derfra), Liv. 29, 20; ∾ alicui amiculum, Cic., loricam, Virg.; ∾ tegumenta scutis, Caes., frenos equis, Liv.; ∾ aliquem equo (abl.), id. 22, 47; veste detracta, Cic.; cf. Caes. B. C. 3, 96; men ∾ castella trans Euphratem, (sløife dem), Tac. Ann. 15, 17; - ogs. m. i n o. a d; ∾ aliquem in judicium, Cic. Mil. 8, ad accusationem, id. Cluent. 68; cf. Liv. 22, 13; — B) „bes.": at unddrage el. frarive el. fratage; ogs. at tage bort deraf el. derfra; - de suis commodis multa detrahunt (viri boni), detrahique patiuntur, Cic. Lael. 16; cf. id. Off. 3, 6; hvor ogs. ∾ aliquid ab aliquo, ogs. ∾ aliquid alteri; ∾ coronam capiti, Liv.; ∾ fasces indigno, (opp. deferre), Hor. Ep. 1, 16, 34; - ∾ de tota summa binas quinquagesimas, Cic. Verr. 3, 78; dat de lucro, nihil detrahit de vivo, id. Flacc. 37; ∾ aliquid ex summa, id.; cf. Caes. B. C. 3, 89; men id. B. G. 3, 2, absol.: detractis cohortibus duabus; — b) i Lægesproget: at afføre, Cels., Plin.; — II) „fig."; A) „alm.": ligesom neddrager, d. e. fornedrer, nedsætter; - regum majestatem difficilius ab summo fastigio ad medium detrahi, quam etc., Liv. 37, 45; — B) „bes.": unddrager el. berøver, forringer el. nedsætter i Anseelse el. Værd; - detractis de homine sensibus, reliqui nihil est, Cic. Fin. 1, 3; quantum detraxit ex studiis, tantum amisit ex gloria, id. Brut. 67; ∾ honorem debitum non homini, sed ordini, id. Verr. 4, 11; cf. id. Fam. 1, 5; ∾ fidem sibi, Quintil.; ∾ errorem animis, Ovid.; - ∾ de aliquo, (nedsætte el. nedværdige), Cic., Nep.; de ipso detrahi nihil volo, Cic. Pis. 29; cf. id. Rab. perd. 7; ∾ de rebus gestis alicujus, Nep. Timol. 5; ligel. multum ei detraxit ··· quod etc., id. Eum. 1; ligel. ∾ alicui, Quintil.; men absol.: detrahendi causa etc., Cic. Off. 1, 37; — not.: infin. syncop. detraxe, Plaut.

*detrectātio, (detract.), onis, f.: Unddragelse el. at unddrage sig derfra, Vægring el. Afslag; - ∾ militiae, Liv. 3, 69; sine detrectatione se certamini offerre, id. 7, 28; o. — detrectator, (detract.), oris, m.: som unddrager sig derfra, som vægrer sig derved; ∾ ministerii, Petron.; - haud sane detrectator laudum suarum (Cato), Liv. 34, 15; — [flgd.].

detrecto, (de.tracto), avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": unddrager mig derfra, (oprdl. fra at behandle noget), vægrer mig derved; - ∾ militiam, Liv., o. A.; ∾ pugnam, Liv., certamen, Tac., judicandi munus, Suet. Aug. 32; ∾ imperata, (ikke agte derpaa), id. Caes. 54; ∾ principem non a se datum, id. Tib. 25; - men „poet.": ∾ taurus aratrum, Ovid. Pont. 3, 7, 15; cf. Virg. Ge. 3, 57; - sjeld. c. inf., Dig.; - ligel. (men sjeld.) absol. el. elliptisk; nec legiones detrectant, (sc. certamen), Liv. 2, 45; cf. id. 3, 38; — II) „bes.": drager el. trækker ned el. nedad; men alene „fig.": nedsætter el. nedværdiger, forringer el. fordunkler; - adversae res bonos etiam detrectant, Sall. Jug. 57; cf. Liv. 38, 49, o. Ovid. Remed. 365; - sjeld. c. dat.; sibi, mox omnibus detrectaturus, Suet. Vit. Pers.; cf. Ovid. Trist. 2, 337.

detrīmentōsus, 3: skadelig, fordærvelig; detrimentosum est, c. inf., Caes. B. G. 7, 33; af — detrīmentum, i, n., [detero]: Afgniden el. Afsliden; ∾ limae tenuantis, (Affilen el. det Affilede), Appul.; — II) oftest „fig."; in sing. o. plur.; A) „alm.": Afbræk el. Skade, Tab el. Forlis; - emolumenta et detrimenta, (ὠφελήματα, βλάμματα), etc., vid. Cic. Fin. 3, 21; quum etc., tum detrimentum accipitur, Cic. Manil. 6; men ∾ acceptum sarcire, Caes., in bonum vertere, id.; — B) „bes." ogs.; a) „publicistisk" i Udtrykket: videant consules (el. dent magistratus operam), ne quid res publica detrimenti capiat (el. accipiat), Caes. B. C. 1, 5 o. 7, Cic. Catil. 1, 2, oftere, Liv. 3, 4, o. A., (at Staten ikke geraader i Fare); — b) i Krigssproget: Uheld i Krigen, Nederlag, odl.; vid. Caes. B. G. 5, 22, oftere. — detritus, 3: partic. af detero. — de.triumpho, are, v. a.: beseirer aldeles, daemones, Tertull.

dē.trūdo, si, sum, 3, v. a.: støder el. driver bort el. ned derfra el. derned el. derhen; vid. Cic. Caecin. 17; I) „egentl."; A) „alm."; - ∾ naves scopulo, Virg. Aen. 1, 145; men ∾ impetu virum (sc. de ponte), Liv. 2, 10; men ∾ in proclive (hostes), Hirt. B. Al. 76; ∾ ad molas, Plaut.; cf. Cic. d. Or. 1, 11: ∾ et compingere in pistrinum; - ogs. ofte „poet.":

∾ in oras Stygias, Ovid., Stygias ad undas, Virg., sub inania Tartara, Ovid.; cf. Tac. Hist. 2, 8; — B) „bef." ogf.; a) i Krigssproget: at kaste el. drive ud af en Stilling, at slaae el. jage paa Flugt; - detrudi in proclive Hirt. B. Al. 76; cf. Liv. 42, 66: ∾ per praeceps; men Virg. Aen. 7. 469: ∾ finibus hostem; cf. Tac. Ann. 6, 35; — b) i Retssproget: kaster ud af en Besiddelse; vid. Cic. Caecin. 17; ligel. id. Quint. 6; — II) „fig."; A) „alm.": driver bort derfra, tvinger el. nedboier dertil, styrter deri, odl.; - qui me de mea sententia detruserunt, Cic Fam. 14, 16; cf. Suet. Caes. 29, o. Nep. Timol. 2; - ∾ ad mendicitatem, Plaut., ad necessitatem belli civilis, Tac, in paupertatem, id.; quoniam in tantum luctum et laborem detrusus es, Cic. Qu. Fr. 1, 4; — B) „bef.": voldsomt at udsætte el. henlægge til en vis Tid; ∾ comitia in mensem Martium, Cic. Qu. Fr. 2, 13, in adventum Caesaris, id. Att. 4, 17.

detruncātio, onis, f.: Afhuggen el. Afhugning, ramorum, Plin.; af — de.trunco, avi, atum, 1, v. a.: afhugger, arbores, Liv. 21, 37, (fælder Træer); ∾ caput, (slaae det af), Ovid. Met. 8, 770; — b) detruncata corpora, (lemlæstede, el. hvoraf Lemmerne ere huggede), vid. Liv. 31, 34; — 2) „overf." el. lignelsesvis; hos ··· quasi detruncaverat, (havde ligesom lemlæstet dem, d. e. havde aldeles svækket dem), Flor. 4, 12. — detrūsio, onis, f., [detrudo]: Nedstøden, in lacum, Hieronym. — detrusus, 3: partic. af detrudo.

dē.tŭmesco, mŭi, 3, v. n. inch.: ophøre at hovne, at sætte sig el. lægge sig; bf. fild. „poet.": detumuere animi minis, Stat.; ligel. ∾ odia, Petron. Sat. 109. — dē.tundo, (udi), unsum, 3, v. a.: støder el. slaaer i Stykker; detundite guberna, Lucil.; detunsis digitis pedum ad lapides, Appul.

dē.turbo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egentl.": driver el. kaster el. styrter bort el. ned derfra el. derned el. derhen, (oftest i Krigssproget); - ∾ (hostes) de vallo lapidibus, Caes., ex vallo, id.; cf. Liv. 31, 39; ogf. absol.: deturbatis Samnitibus, id. 10, 41, oftere; men Tac. Ann. 4, 51: miles contra deturbare telis (sc. hostem); — b) ogf. udenfor Krigssproget; - ∾ aliquem de tribunali, Caes.; cf. Cic. Quint. 14; ∾ certa re et possessione, id. Fam. 12, 25; - ∾ statuas, (omstyrte), Cic., aedificium (nedrive), id.; ∾ aliquem equo, Liv., ogf. equis (i. e. curru) in terram, Lucr. 5, 402; cf. Virg. Aen. 5, 175; men ∾ caput orantis terrae, (f. in terram), ibd. 10, 555; - comisk ogf. om Stormen, Plaut. Rud. 1, 1, 5; men id. Most. 1, 2, 58, „alleg.": ignavia deturbavit mihi verecundiam; — II) „fig."; sua quemque fraus, suum scelus de sanitate ac mente deturbat, Cic. Pis. 20; ∾ aliquem ex magna spe, id. Fam. 5, 7; ogf. deturba i spe, ibd. 12, 25. — dē.turpo, are, v. a.: gior hæslig el. uanselig: ∾ pulchros etc., Suet. Calig. 35; ∾ poma rugis, Plin.

Deucălion, ōnis, m.: Konge over Phthia i Thessalien, Stamfader til den nye Menneskeslægt, efterat Juppiter ved en Syndflod havde fordærvet den tidligere; - vid. Ovid. Met. 1, 318 flgd., Hygin. Fab. 153, Virg. Ge. 1, 62, o. A.; Deucalionis aquae, Ovid. Fast. 4, 794, (den paa hans Tid indtrufne Vandflod); — df. Deucăliōnēus, 3, undae, Ovid. Met. 7, 356.

dēunx, cis, m., [uncia]: elleve Tolvtedele, Varr.; ∾ jugeri, Colum.; heres ex deunce, Cic. Caecin. 6; - avidos sudare deunces, (ligesom at pine af sig elleve Procent), Pers. 5, 150; men tu potas ··· deunces, (i. e. pocula undecim cyathorum), Martial. 12, 28.

dē.ūro, ussi, ustum, 3, v. a.: afbrænder, forbrænder, agros vicosque, Liv.; cf. id. 10, 4: vici deusti etc.; deustos turrium pluteos, Caes. B. G. 7, 25; deusta pars Circi, Tac.; cf. id. Ann. 4, 64; — 2) ogf. „overf."; hiems arbores deusserat, Liv. 40, 45; ogf. om Slangens Giftaande, Senec. Clem. 15.

dĕus, i, (nomin. pl.: dei, dii o. di; dat. o. abl. pl.: deis, diis o. dis), m., θεός: Gud, Guddommen; - vid. Cic. N. D. 1, 22 flgd., id. Tusc. 1, 26, o. Plin. 2, 5; - ab Jove O. M. ceterisque diis deabusque immortalibus pacem ac veniam peto, Cic. Rab. perd. 2; — bb) hertil mærkes; a) Udraabsformlerne: di, Ter.; di boni, id., Cic.; dii immortales, Plaut., Ter., Cic., ogf. pro dii immortales, Plaut., Ter.; di magni, Ovid.; di deaeque, Plin.; di vostram fidem, Plaut., Ter.; cf. Plaut. Amph. 5, 11: dii, obsecro vostram fidem! ogf. Ter. Andr. 1, 5, 11: pro deum atque hominum fidem! hvf. elliptisk: pro deum immortalium! id. Phorm. 2, 3, 1; — b) de ønskende Formler: di bene vortant, Plaut., Ter.; utinam di faxint, (ut el. ne), Plaut., Ter.; ita di deaeque faxint, id.; ligel. di faciant, (ut el. ne), Cic.; di prohibeant, Ter.; di averruncent, Att. ap. Cic.; quod di omen avertant, Cic.; di melius faciant, Plaut., duint, (f. dent), Ter.; di meliora ferant, Tibull., velint, Ovid.; hvf. elliptisk: di meliora! Cic., Liv., o. di melius! Ovid., Senec.; - di te servassint, Plaut., ogf. di te ament (el. amabunt, som Hilsen), id.; opp. di te perduint, (f. perdant), id., Ter.; di te eradicent, Ter.; di tibi male faciant, id., Cic.; - ita me di ament (el. amabunt, saa sandt hielpe Guderne mig), Plaut., Ter.; - per deos, Cic.; cum dis volentibus, (med deres Bistand), Enn., Plaut.; ligel. dis volentibus, Sall. Jug. 14; - si dis placet, el. si di volent, Plaut.; oftere ironisk: si dis placet, Ter., Cic. Pis. 16, Liv. 6, 40, oftere, o. A.; — not. a: „poet." findes ogf. deus f. dea, en Gudinde, navnl. om Venus, Virg. Aen. 2, 632, om Alecto, ibd. 7, 498; cf. Cic. N. D. 1, 28; — not. b: voc. dee, f. deus, Prudent.; — II) „overf." bruges deus ogf. om særdeles udmærkede el. lykkelige Personer; - vid. Cic. d. Or. 1, 23, o. ibd. 2, 42; men Ter. Ad. 4, 1, 19, comisk: facio te apud illum deum, (hæver dig til Skyerne); men deus ille noster, Plato, Cic.; cf. id. N. D. 2, 12, o. Virg. Aen. 5, 392; ogf. hører hertil Hor. Sat. 2, 6, 52; men Ter. Hec. 5, 4, 3: deus sum, si hoc ita est, (da er jeg ovenpaa); — not.: paa Mønter og Indskrifter findes deus ogf. ofte som Epithet til de romerske Keisere.

dēustus, 3: partic. af deuro. — deutĕrius, 3, δευτέριος, i. e. secundarius: af anden Klasse, underordnet; ∾ vina ··· lorum etc., vid. Plin. 14, 12. — deutĕrŏnŏmium, i, n., δευτερονόμιον, (ligesom den anden Lov el. Revision af Loven), den femte Mosebog, Lactant., Sidon. — dē.ūtor, ūti, 3: misbruger el. mishandler; (ligesom utor) c. abl.; ut sic deuteretur victo, Nep. Eum. 11.

dē.văgor, ari, v. dep. n.: svæver ud derfra, a re, Cod. Just. — dē.vasto, (avi), atum, 1, v. a.: ødelægger, hærjer, fines, Liv.; cf. Ovid. Met. 13, 255.

dē.vecto, are, v. a. intens.; ligesom flgd.: fører el. bringer den afsted, aliquem, Sedul. — dē.vĕho, xi, ctum, 3, v. a.: fører el. bringer bort el. ned derfra el. derned el. derhen; - ∾ (carinas) carris junctis etc., Caes. B. C. 1, 54; ∾ legionem equis, (tilhest at bringe derhen), id. B. G. 1, 43; men Liv. 4, 52: maximos commeatus Tiberis devexit; men devecta cremato sarmenta, Virg. Ge. 2, 408; - ogf. m. ad el. in el. adv.; - ∾ (triticum) ad mare, Liv., frumentum in Graeciam, id., saucios in oppidum, id.; cf. Caes. B. G. 5, 47, o. Liv. 5, 54; — b) ogf. som med.: at drage ned derad el. derhen; - mox Tiberi devectus, Tac. Ann. 3, 9; men Veliam devectus, Cic. Phil 1, 4; cf. Suet. Tib. 72; — B) „overf." o. „poet.", Prop. 4, 1, 119: Hactenus historiae; nunc ad tua devehor astra, (kommer dertil, vender mig dertil).

dē.vello, velli, vulsum, 3, v. a.: plukker el. river el. rykker ud deraf, afriver el. oprykker; - ∾ plumam anseribus, Fronto; cf. Suet. Dom. 22; ∾ plantas de matrum radice, Pallad.; men ∾ effigies alicujus, vid. Tac. Ann. 3, 14. — dē.vēlo, are, v. a.: afhyller el. afdækker; ∾ ora ··· sorori, Ovid. Met. 6, 604.

dē.vĕnĕror, atus sum, 1, v. dep. a.: viser min Ærefrygt derimod, tilbeder; ∾ deos prece, Ovid. Her. 2, 18; - men „overf." o. pass., Tibull. 1, 5, 14: Somnia ter sancta deveneranda mola, (som ere til at afvende derved).

dē.vĕnio, vēni, 4, v. n; oprdl.: kommer derfra; oftere kommer el. naaer derhen el. dertil; - vid. Caes. B. G. 2, 21, o. Plaut. Mil. gl. 2, 1, 18; - ∾ ad mare, Plaut., ad legionem decimam, Caes.; ∾ in victoris manus, Cic. Fam. 7, 3, in eum locum, Liv. 9, 31; ogs. m. adv. quo, (hvorhen), Hor. Ep. 1, 6, 27; — bb) hertil mærkes; a) „poet." staaer devenire ogs. c. acc. (efter d. udfaldne ad el. in); vid. Virg. Aen. 1, 365; cf. ibd. 4, 125 o. 166; — b) hos Plaut. staaer devenire ogs. f. ire: at gaae, ad lenonem, id. Epid. 3,2,28, ad danistam, id. Pseud. 1,3,53; — II) „overf"; tantum devenisse ad eum mali, (at han er bleven rammet deraf), Ter. Heaut. 4,5,2; men ∾ ad studium juris, (begynde at lægge sig derefter), Cic. Mur. 13; men ∾ in medium certamen etc., (geraade deri), id. d. Or. 1, 1. — dē.vĕnusto, are, v. a.: gjør hæslig el. uanselig, Gell. 12, 1, Auson.

dē.verbĕro, avi, atum, 1, v. a.: afprygler, gjennemprygler, Ter. Phorm. 2, 2, 13. — dēvergentia, ae, f.: Nedadbøining; in pl.: ∾ et convexiones mundi, Gell. 14, 1; af — dē.vergo, ĕre, v. n.: at boie sig nedad; terrena devergunt pondere, Appul. — Deverra, ae, f., efter Varr. ap. Augustin.: Gudinde for Barselstuens Feining el. Rensning: af — dē.verro, ĕre, v. a.: bortfeier el. udfeier, Lucil. ap. Non., Colum.

*dēversĭto, are, v. n. intens.: tager oftere derind (som Reisende); - bf. „overf.": dvæler derved, Gell. 17, 20; o. — dēversĭtor, oris, m.: som tager derind (paa en Reise), en Giest, Petron. Sat. 79; — [deverto]. — 1. dē.versor, (-vorsor), atus sum, 1, v. dep. n.: tager ind fra Veien el. som Giest; bf. sædv. opholder mig el. logerer som Giest el. Reisende, apud aliquem, Cic. Tusc. 5, 8; in qua (domo) iste deversabatur, id. Verr. 1, 27; parum laute deversari, (have et slet Qvarter el. Logis), ibd. 25. — 2. dēversor, oris, m., [deverto]: der logerer som Giest el. Reisende, Cic. Inv. 2, 4.

dēversōrĭŏlum, i, n., demin.: lidet Aftrædelsesværelse, Cic.; af — dēversōrium, i, n., s. und. flgd. — dēversōrius, 3, [2. deversor]: hørende el. skikket til Herberge, taberna, Plaut., Suet. Ner. 27; — 2) oftest subst. deversorium, i, n.: Herberge, Giestekammer, Logis, Cic. d. Senect. 23, oftere, Liv. 1, 51, oftere; - ogs. „overf.": ∾ studiorum ··· non libidinum, Cic. Phil. 2, 41; cf. id. R. Am. 46; ogs. „alm." f. taberna, Hytte, Suet. Ner. 38.

dēvertĭcŭlum, i, n., [deverto]; I) „alm.": Afvei el. Bivei el. Sidevei, Cic. Pis. 22, o. Suet. Ner. 48; - ∾ fluminis, Flodarm, Dig.; — B) „overf.": Udsvævelse, Digresssion, Juvenal. 15, 72; men Liv. 9, 17, lignelsesvis: legentibus velut deverticula amoena quaerere; — II) „bes.": Sted, hvor Reisende tage ind, Giestgiveri, Herberge, Vertshus, Ter. Eun. 4, 2, 7, Liv. 1, 51, Tac. Ann. 13, 25; — B) „overf.": Tilflugtssted, Smuthul, Udflugt; ∾ fraudis et insidiarum, Cic. R. Com. 17; ne deverticula peccatis darentur, id. Part. or. 39; ad deverticula desidiae confugere, Quintil. 12, 3, 11.

dē.verto, (vorto), ti, sum, 3, v. a. o. n.; I) act.: at bortvende el. afdrage derfra; - ∾ ventura fata suo cursu, Lucan.; ∾ acies, (i. e. oculos), id.; arduum fatalia devertere, Aur. Vict. Caes. 38; — B) oftere in med. devertor: vender mig bort derfra, boier af Veien; ogs. vender el. begiver mig derhen el. dertil; (navnl. saal. hos Plaut.); - si qui Cobiomacho (vico) deverterentur, etc., Cic. Font. 5; „poet." ogs. om Ting, vid. Virg. Ge. 3, 293; - devertitur ad me in hospitium, Plaut.; ogs. ∾ in amici hospitium, id.; ∾ in id angiportum, id., intro domum, id.; ligel. at ego ··· domum Devortar, Ter.; — b) „overf.": quid ad magicas ··· deverteris artes, (vender du dig dertil el. griber du dertil)? Ovid. A. A. 2, 425; cf. id. Met. 9, 62; — II) neutr. devertere, (ligesom ovenf. in med.): at vende sig el. at boie af el. bort derfra; at vende sig el. at begive sig derhen, at tage ind paa et Sted: - simul ··· cum perpaucis maxime fidis via devertit, Liv. 44, 43; - alterum ad cauponem devertisse, ad hospitem alterum, Cic. Div. 1, 27; ∾ ad se in Albanum, (tage ind til sig selv), id. Mil. 19; ∾ ad villam suam, ibd., in villam suam, id. Off. 2, 18; ∾ domum regis hospitis, id. Dejot. 6; ∾ Massiliam, id., Rhodum, Suet.; - men absol.: itineris causa ut deverterem, Cic. Att. 3, 7; — B) „overf."; sed redeamus illuc, unde devertimus, Cic. Fam. 12, 25; men Plin. 2, 5: in haec devertisse, non fuerit alienum.

dē.vescor, vesci, v. dep. a.; oprdl.: at opspise; bf. „poet.": at fortære el. fordærve; ∾ animos morsu cruento, Stat. Theb. 1, 604. — dē.vestio, ire, v. a.: at afklæde; ∾ se, Appul.

dēvexĭtas, atis, f.: Hældning, Sænkning, Fald; ∾ loci, Plin. Ep., aquae, Plin.; af — dēvexus, 3, [deveho]; I) „egenl." om en Beliggenhed: skraalig, hældende; - a Palatii radice in novam viam devexus (lucus), Cic. Div. 1, 45; ∾ brachium in mare, Liv. 44, 35; cf. Virg. Ge. 1, 241, o. Caes. B. G. 7, 88; ∾ arva, Ovid.; cf. id. Met. 9, 334; men absol.: aqua in devexo fluit, Senec.; - bf. „poet.": ∾ Orion, (som nærmer sig sin Nedgang), Hor. Od. 1, 28, 21; dies devexior, Claudian.; — II) „overf."; aetas jam a diuturnis laboribus devexa ad otium, Cic. Att. 9, 10; ∾ aetas, Senec. Ep. 12; men „alleg.": per devexum ire liberalitatem, (at den udøves let), id. V. B. 25.

dē.victio, onis, f., [devinco]: Beseirelse, mortis, Tertull. — dē.vīgesco, ĕre, v. n.: taber Frighed el. Kraft, Tertull. — dē.vincio, nxi, nctum, 4; „egenl.": binder fast el. stærkt, binder derom, forbinder; - ∾ servum domi, Plaut., Dircam ad taurum, id.; devinctus fasciis, Cic. Brut. 60; cf. Liv. 40, 29; - „poet." ogs. in partic. pass. c. acc. gr.; devinctus tempora lauro, Tibull.; devinctus colla catenis, Sil.; — II) oftere „fig.": forbinder, forpligter; totam Italiam omnibus vinclis devinctam et constrictam (tenere, „alleg.": holde i den strængeste Afhængighed), Cic. Agr. 1, 5; cf. id. N. D. 2, 59; - ogs. om Begrebernes Forbindelse i Talen; vid. id. d. Or. 25; - oftere om personlige Forbindelser; istoc me facto tibi devinxti, (f. devinxisti, har derved forbundet mig), Plaut. Asin. 5, 1, 21; cf. Cic. Fam. 1, 7, ogs. id. Off. 1, 17, o. id. Phil. 2, 45; ligel. ∾ animos centurionum pignore, Caes. B. C. 1, 39; ∾ se cum aliquo affinitate, Cic. Brut. 26; - men devinctus arcto somno, (som ligger i dyb Søvn), Suet. Aug. 16; — III) partic. devinctus, 3, ogs. som adj.: hengiven dertil; devinctus studiis, Cic. Fam. 3, 13, uxori, Tac. Ann. 11, 28; - neque quis (f. quibus, dat.) me sit devinctior alter, Hor. Sat. 1, 5, 42; — not.: devinxti f. devinxisti, f. ovenf.

dē.vinco, vici, victum, 3, v. a.: fuldkomment at beseire el. overvinde, Galliam Germaniamque, Caes. B. C. 3, 87; cf. Cic. Agr. 2, 33: Capua devicta et capta; ligel. ∾ Poenos classe, id., aliquem proelio, id.; cf. Hor. Od. 1, 29, 3; - men som Sentens: Centum doctum hominum consilia sola haec devincit dea

Fortuna, Plaut. Pseud. 2, 3, 12; - men „poet.": devicta bella, (som ere seierrigen forte), Virg. Aen. 10, 370; — 2) ogs. „overf."; bonum publicum privata gratia devictum, Sall. Jug. 25. — devinctio, onis, f., [devincio]: Binden el. at binde; df. „overf." o. in pl.: ∾ magicae: Fortryllelser el. Forhexelser, Tertull. — devinctus, 3: partic. o. adj. af devincio.

dē.vio, avi, 1, v. n.: viger af el. bort fra den rette Vei, (sild. Ord); 1) „egenl.", Macrob. Somn. Scip. 1, 22, Augustin.; — 2) „fig.", Macrob. Sat. 5, 15, Symm. — dēvirgĭnātio, onis, f., hos Scribon., Handlingen: — dēvirgĭno, avi, atum, 1, v. a., [virgo]: gior til Kone el. Moder, Petron., Dig.; — 2) „overf." om unge Mennesker; devirginari: at udtræde af Ynglingsalderen, Varr. ap. Non. — devītātio, onis, f.: Undgaaen el. at undgaae, at gaae af Veien derfor; - ∾ legionum, Cic. Att. 16, 2; af — dē.vīto, avi, atum, 1, v. a.: undgaaer, undflyer; ogs. undert.: søger at undgaae el. undflye; - ∾ illos fluctus, Plaut. Rud. 1, 2, 79; ∾ procellam temporis, Cic. Verr. 3, 8, malum, Ter., letum, Lucr.; cf. Hor. Ep. 1, 1, 41.

dēvius, 3, [via]: udenfor Veien, fiern el. afsides; 1) „egenl."; A) „alm."; - ∾ iter, (Sidevei el. Bivei), Cic., Suet.; ∾ saltus, Liv.; ∾ rura, Ovid.; - per aspera ac devia, Suet. Tib. 60; in devia terrarum, Lucan.; — B) „bes."; ∾ et silvestris gens, Liv.; ∾ et parva civitas, Suet.; devius ogs. „poet.", (som vandrer om paa uveisomme Steder), Hor. Od. 3, 25, 12; men ∾ avis, Ovid. Her. 2, 118, (den ensomt levende Ugle); ∾ uxores, Hor. Od. 1, 17, 6, (i. e. capellae); ∾ equus, (som springer tilside), Stat.; — b) „poet." ogs. ∾ limina, Prop. 4, 9, 27, (utilgængelige Døre); — II) „fig.": som afviger fra det Rette, feilende, daarlig; - quid ··· tam devium, quam animus ejus, qui etc., Cic. Lael. 25; in omnibus consiliis praeceps et devius, id. Phil. 5, 13; cf. Ovid. Trist. 3, 7, 30; men Plin. Ep. 5, 6: nihil ··· quasi devium loqui, (uvedkommende el. upassende); — b) „poet." ogs. c. gen.; devius aequi, Sil.; ∾ pectora recti, id.

dē.vŏco, avi, atum, 1, v. a.: kalder ned el. bort derfra; ogs. kalder derhen el. dertil; - ∾ aliquem de provincia etc., Cic. Prov. cons. 12; ∾ suos ab tumulo, Liv., ex praesidiis, id.; - ∾ sidera coelo, Hor. Epod. 17, 5; cf. Liv. 6, 20; men ∾ aliquem in judicium, Val. Max., in certamen, id.; men Nep. Cim. 4: ∾ aliquem (sc. ad coenam: indbyde el. invitere); — b) ∾ lac (sc. mammis, trække ud deraf), Plin. 30, 43; — II) „fig."; ∾ aliquem ab instituto cursu ad praedam etc., vid. Cic. Manil. 14; ∾ philosophiam e coelo, (om Socrates), Cic. Tusc. 5, 4; - ∾ suas exercitusque fortunas in dubium, Caes. B. G. 6, 7; ∾ aliquem in id, ut etc., (bringe nogen dertil), Senec. Benef. 6, 27; ∾ mortales ad perniciem, Phaedr. 1, 20.

dē.vŏlo, (avi), atum, 1, v. n.: at flyve ned derfra el. derned el. derhen; 1) „egenl."; - devolant angues ··· deorsum in impluvium, Plaut. Amph. 5, 1, 56; cf. Virg. Aen. 4, 702; men Ovid. A. A. 3, 420: Et Jovis in multas devolat ales aves; men „alleg.": nihil agenti sibi de coelo in sinum devolaturam victoriam, Liv. 7, 12; cf. Hor. Sat. 2, 5, 11; — II) „overf.": at ile (el. flyve) ned derfra el. derned el. derhen; - devolant de tribunali, ut etc., Liv. 2, 29; cf. id. 3, 15: praecipites pavore in forum devolant; - ab afflicta amicitia ··· ad florentem aliam devolare, Cic. Quint. 30.

dē.volvo, volvi, vŏlūtum, 3, v. a.: vælter el. ruller ned derfra el. derned el. derhen; I) „egenl."; - ∾ scuta e muris, Curt., saxa in musculum, Caes.; devolvit saxa (amnis), Quintil.; ∾ auratas trabes, Virg. Aen. 2, 449; men ∾ tonitrua, (paa Theatret), Phaedr. 5, 8; - men „poet.": dum fusis mollia pensa Devolvunt, (afspinde), Virg. Ge. 4, 349; — b) devolvi ogs. som med.: at vælte el. styrte sig ned derfra el. derned; - vid. Liv. 21, 33, o. id. 28, 6; devolvi ex praecipiti, Curt.; — II) „overf."; ∾ aliquem vita, Plaut. Men. 5, 5, 5; men Hor. Od. 4, 2, 10: per ··· dithyrambos Verba devolvit, (hvor Billedet er laant af en Strøm, s. ovenf.); — b) in med.: devolvi in el. ad aliquid, (synke ned dertil, forfalde deri); - devolvi ad spem inanem pacis, Cic. Phil. 7, 4; devolvere (imperat.) retro ad stirpem etc., Liv. 1, 47; men id. 5, 11: eo devolvi rem, ut etc. — dē.vŏmo, ĕre, v. a.: ved Brækning at give fra sig, Caecil. ap. Gell. 2, 23.

*dēvŏrātio, onis, f.: Nedslugen, Tertull.; o. — dēvŏrātor, oris, m.: som nedsluger, id.; af — dē.vŏro, avi, atum, 1, v. a.: nedsluger, opsluger; I) „egenl."; - quod devoratur, (de nedsynkede Spiser), etc., Cic. N. D. 2, 51; devorata concoquere, Plin.; ogs. absol.: devorantes avidius (sc. pulli), id.; men ∾ laseris paullulum, (tage ind), Cels.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) om Tingssubjecter: at opsluge, at optage el. indtage i sig; vel me ··· Charybdis devoret, Ovid. Trist. 5, 2, 74; men sol aquas devorans, Plin.; - men ogs. om en Person: ∾ omnem pecuniam publicam etc., Cic. Verr. 3, 86, (tilsætte, forøde); cf. id. Phil. 13, 2, oftere; men Quintil. 8, 6, 25: hominem devorari, (cujus patrimonium consumitur, etc.); — 2) df. ogs.; a) at fordærve el. tilintetgiore; - devorent vos arma vestra, Justin. 14, 4; men vox ··· devoratur, (dæmpes, bliver borte), vid. Plin. 11, 112; - comisk er: devoravi nomen imprudens modo, (har forglemt det), Plaut. Trin. 4, 2, 63; — b) verborum partem devorari, (at en Del deraf bliver borte i Udtalen, ikke bliver udtalt), Quintil. 11, 3, 33; ligel. ∾ verba, Senec.; men ∾ lacrimas, (undertrykke), Ovid., gemitus, Senec.; - men Cic. Brut. 82: ejus oratio ··· a multitudine devorabatur, (hørtes begierligen); — B) „ment." o. „ethisk"; 1) graadigen at efterhige el. tilegne sig noget; - qui jam spe et opinione illam praedam devorasset, Cic. Verr. 1, 51; cf. id. Flacc. 24; ligel. oculis devorare, Justin.; cf. Martial. 1, 97; — b) df. ogs. begierligen at høre el. læse; - mea dicta devorate, Plaut.; ∾ libros illos, Cic. Att. 7, 3; cf. id. Sest. 10; — 2) ligesom at nedsluge, d. e. taalmodigen at bære, at finde sig deri, at bære over dermed; - ∾ ineptias ac stultitias hominum, Cic. Brut. 67; ∾ molestiam paucorum dierum, id. Phil. 6, 6; ∾ taedium illud, Quintil. 11, 2, 41.

devorsor, s. und. deversor. — dēvortium, i, n.: Sidevei el. Afvei, itinerum, Tac. Agric. 19; af — devorto, s. und. deverto.

*dēvōtāmentum, i, n.: = devotio, Tertull.; — dēvōte, adv.: fromt, andægtigen; in superl., Lactant.; — dēvōtio, onis, f.; I) „alm."; A) „egenl.": Offerløfte el. Offerets Indvielse; - Deciorum devotionibus placatos deos etc., Cic. N. D. 3, 6; cf. id. Rab. Post. 1: ∾ vitae; — B) df. „overf."; a) Hengivenhed, Opoffrelse; ∾ alicujus erga remp., Treb. Poll. Gallien. 14; — b) Andagt, Gudelighed, Lactant.; — II) „bes."; A) præstelig Forbandelse el. Bandsættelse; vid. Nep. Alcib. 4 o. 6; cf. Macrob. Sat. 103; — B) Fortryllelse el. Forhexelse; df. „concret": Trylleformel, Suet. Calig. 3, o. Tac. Ann. 2, 69, oftere; — b) df. ogs. „overf.": enhver Bønformular; devotionibus faustis, Appul.; o. — dēvōto, avi, atum, 1, v. a. intens.: indvier; I) „alm.": animam devotabo hostibus, Att. ap. Non.; cf. Cic. Parad. 1, 2; — II) „bes."; A) fortryller, forhexer, sortes, Plaut.; si quis devotatus defixusque fuerit etc., Appul.; — B) anraaber under Løfter; ∾ numina, id.; — [devoveo]. — devotus, 3: partic. o. adj. af flgd.

dē.vŏveo, vōvi, vōtum, 2, v. a.; I) „alm.": lover el. indvier som Offer til en Guddom; - ∾ Dianae, quod pulcherrimum etc., Cic. Off. 3, 25; cf. Caes. B.

G. 6, 17, o. Hor. Sat. 2, 3, 219; - ofte ogs. ∾ se m. o. nd. diis, (frivilligen at opoffre sig selv); vid. Cic. N. D. 2, 3, oftere, „bes." Liv. 8, 9, ogs. id. 9, 4; cf. id. 9, 17; - ogs. hører hertil Hor. Od. 4, 14, 18: devota morti pectora; men Lucan. 4, 633: stabat devota juventus (sc. morti); — B) „overf.": at opoffre el. hengive sig dertil el. derfor; vid. Virg. Aen. 11, 442; ∾ se amicitiae alicujus, Caes. B. G. 3, 22; ∾ se gloriae, Curt.; — II) „bes."; A) ligesom at indvie til de underjordiske Guder, d. e. at forbande, (i Religionssproget: at bandsætte); vid. Nep. Alcib. 4; (cf. Macrob. Sat. 3, 9); - ∾ natum suum, Ovid. Fast. 6, 738; ∾ scelerata arma, id., artes suas, id.; cf. id. Ib. 55; devovet se ipse, Quintil.; cf. Hor. Epod. 16, 9, o. id. Od. 3. 4, 27; — B) ved Besværgelser el. Koglerier at fortrylle el. forhexe; - Num te carminibus, num te pallentibus herbis Devovit anus? Tibull. 1, 8, 18; cf. Ovid. Am. 3, 7, 27 o. 80; — III) partic. devotus, 3, ogs. som adj.: opoffret, hengiven, tro; - devotusque cliens etc., Juvenal. 9, 72; et devotissimos sibi et fortissimos (reddere), Suet. Caes. 67; an quisquam vobis devotior exstat? Claudian.; - ogs. hengiven el. forfalden dertil; equester ordo scenae arenaeque devotus, Suet. Calig. 30; ∾ mulier vino, Phaedr.; - ogs. subst.: cum DC devotis, quos etc., Caes. B. G. 3, 22; — b) eccles.: gudhengiven, from, andægtig; ∾ Roma Deo, Prudent. — devulsus, 3: partic. af devello.

dextans, tis, m., [de, sextans, i. e. as dempto sextante, Varr.]: 10 unciae el. 10 Tolvtedele af et Helt; - ∾ jugeri, Colum.; ∾ horae, Plin.; nec crassiores (gradus) dextante, (d. e. 10 Tommer), Vitruv.; pro semisse dextans etc., Suet. Ner. 32.

dextella, ae, f., demin. af dextra: høire Haand; ds. „overf.": Quintus filius ··· est Antonii dextella, Cic. Att. 14, 20. — dexter, tĕra, tĕrum, oftere tra, trum; - compar. dexterior; superl. dextimus; [δεξίτερος f. δεξιός]; - høire, paa høire Haand el. Side, (opp. laevus), vid. Lucr. 4, 302; - ∾ manus, id., Cic.; ∾ latus, Hor., Ovid.; ∾ cornu (Fløi), ligel. ∾ ala, ∾ acies, Liv.; dextra ejus (fluminis) accolunt etc., Plin. 6, 26; - compar.: ∾ pars, Ovid., rota, id., (opp. sinisterior); ∾ armus, id., humerus, Suet.; superl.: apud dextimos, (paa høire Fløi; opp. in sinistra), Sall. Jug. 100; — II) „overf.": skikket el. passende dertil, behændig; - rem ita dexter egit, ut etc., Liv. 8, 36; men Virg. Aen. 4, 294: quis rebus dexter modus; cf. Hor. Sat. 2, 1, 18: nisi dextro tempore etc.; — B) fordi Varsler til el. fra Høire hos Grækerne holdtes for lykkelige, saa heder dexter ogs. hos Romerne: lykkelig, gunstig, heldvarslende; - ∾ omen, Val. Fl.; dexter et volens assit (deus), Quintil. 4, prooem.; cf. Virg. Aen. 8, 302; men ∾ Jove, (ved hans Bistand), Pers.; ∾ sidere, Stat.; — III) ds. subst. dextera el. dextra, ae, f., (sc. manus): den høire Haand, den Høire; - cedo sis dextram, (giv mig Haanden), Plaut.; cf. Ter. Heaut. 3, 1, 84; (saal. ofte m. Bibegr. af Troskab el. Med el. Bistand); vid. Cic. Dejot. 3, ogs. id. Phil. 11, 2, Sall. Catil. 58, o. A.; - ligel. „alleg.": Graecia tendit dextram Italiae etc., Cic. Phil. 10, 4; men Tac. Hist. 1, 54: miserat civitas Lingonum ··· dona legionibus, dextras, hospitii insigne, (et Par i hinanden slyngede Hænder af Guld el. Sølv); cf. ibd. 2, 4; — B) „fig."; a) den høire Side; corvus ab dextera, Plaut.; cf. Cic. Div. 1, 39, Sall. Catil. 59, o. A.; specta ad dextram, Plaut.; cf. Ter. Andr. 4, 4, 12, Cic. Univ. 13, Caes. B. C. 1, 69, o. A.; — b) „poet." f. Haand; Omne sacrum rapiente dextra, Hor. Od. 3, 3, 52; cf. id. Sat. 2, 1, 54; — c) venskabelig Forbindelse; cupere, renovari dextras, Tac. Ann. 2, 58.

*dextĕre, el. dextre, adv.: passende, behændigen, heldigen; - liberaliter dextreque obire officia, Liv. 1, 34; nemo dexterius est fortuna usus, Hor. Sat. 1, 9, 45; o. — dextĕrĭtas, atis, f.: Passelighed i Omgang, Venlighed, Tjenstfærdighed, Liv. 28, 18, o. id. 37, 7: — 2) „overf.": Lykfalighed el. Lykke, Arnob.; — [dexter]. — dextimus, 3: superl. af dexter.

dextrāle, is, n., [dexter]: Armbaand, Cyprian.; — ds. demin. dextrālĭŏlum, i, n., Vulg. — dextrātio, onis. f., [dexter], i Religionssproget: Bevægelse til Høire, Solin. 45. — dextre, s. und. dextere. — dextrŏchērium, i, n., [dexter, χείρ]: Armbaand (til d. Høire), Capitolin. — dextrorsum, el. dextrorsus, ogs. ud. Contraction: dextrovorsum (el. -versum), adv., [dexter, versus]: vendt til den høire Side el. til Høire; vid. Hor. Sat. 2, 3, 50, o. Liv. 6, 31, ogs. Plaut. Rud. 1, 2, 87, oftere. — dextumus, 3, s. und. dextimus.

1. di, s. dii, dei, s. und. deus. — 2. di-, i Sammensætninger, s. und. dis-. — Dia, ae, f., Δῖα; 1) ældre Navn paa Øen Naxos, Ovid. Met. 3, 690; — 2) By paa Chersonesus Taurica, Plin. 4, 26.

dĭabathrārius, i, m.: Skomager, som forfærdiger Fodtøiet: — diabathrum, i, n., διάβαθρον: etslags lav Sko, Naev. ap. Varr. — dĭăbētes, ae, m., διαβήτης, ligesom sipho: en Hævert, Colum. 3, 10. — dĭăbŏlĭcus, 3, διαβολικός: djævelsk, Paul. Nol. — dĭăbŏlus, i, m., διάβολος: Bagtaleren, Djævelen, Tertull., Lactant.

dĭăcătŏchia, ae, f., διακατοχή: Besiddelse, Cod. Just. — dĭăchȳton, i, n., (sc. vinum), διαχυτόν: etslags sød Vin, Plin. 14, 11. — dĭăcōdĭon, i, n., [af διὰ κωδειῶν]: en af Valmuesaft tillavet Medicin, Plin. 20, 76. — dĭăcŏnātus, us, m., [diaconus]: et Diaconat, Hieronym. — dĭăcŏnissa, ae, fem. af — dĭăcŏnus, i, m., διάκονος, i Kirkesproget: Kirkebetjent, (hvs. vort: Degn), Tertull., Cod. Just. — dĭăcŏpus, i, m., διάκοπος: Gjennemsnit el. Aabning i en Dam til Vandets Gjennemgang, Dig.

dĭădēma, atis, n., διάδημα, (ogs. dĭădēma, ae, f., Pompon. ap. Prisc., Appul.): Diademet el. det kongelige Hovedsmykke, Cic. Phil. 2, 34, oftere, Suet. Caes. 79, oftere, Hor., Juvenal.; ds. — dĭădēmātus, 3: smykket med et Diadem; ∾ Apollo, (Gudens Billedstøtte), Plin. 34, 19. — dĭădŏchus, i, m., διάδοχος: etslags Ædelsten, som ligner Beryllen, Plin. 37, 57. — dĭădūmĕnus, 3, διαδούμενος: forsynet med et Hovedsmykke, juvenis, vid. Plin. 34, 19; — not.: Antoninus Diadumenus, Navnet paa en romersk Keiser; vid. Lamprid. Anton. Diad. 4.

dĭaerĕsis, is, f., διαίρεσις: Adskillelse; ds. i Grammatiken: en Stavelses Opløsning til tvende; saal. aquāï f. aquae. — diaeta, ae, f., δίαιτα: den af Lægen foreskrevne Levemaade, Diæten; ds. „alleg.", Cic. Att. 4, 3: sed ego diaeta curari incipio; chirurgiae taedet; — 2) Bolig, Beboelsesværelse, Dagligstue, Plin. Ep. 2, 17, oftere, Suet. Claud. 10, o. A.; — not.: f. diaeta findes ogs. zeta, Lamprid.; ds. — diaetārius, i, m.: Opsynsmand over Værelserne, Dig.; - skrives ogs. zetarius, Paul. Sent.; o. — diaetētĭcus, 3, διαιτητικός: hørende til Diæten, libri, Coel. Aur., curatio, id.; - ogs. subst. diaetetica, ae, o. diaetetice, es, f., (sc. ars): Diætetiken, Læren om Diæten, Scribon. Larg.

diaglaucion, (-um), i, n.: en af Planten glaucion tilberedet Salve, Plin. 27, 59. — dĭăgōnālis, e: Skiform af flgd., linea, Vitruv. 9, 1. — dĭăgōnios, on, adj., διαγώνιος: diagonal, linea: Diagonallinie, (el. Linie imellem Qvadratets modsatte Vinkler), Vitruv.; ∾ structura, (i diagonal Retning), id.; - ogs. absol. diagonios, i, f., (sc. linea), id.; ogs. in subst. neutr.: diagonii linea, id. — dĭăgramma, atis, n., διάγραμμα; oprdl.: Aftegning el. Figur; ds. i Musiken: Tonelederen el. Scalaen, Vitruv. 5, 4.

dialectica, ae, dialectica, orum, o. 1. dia-

lectice, es, f. und. dialecticus. — 2. dĭălectĭce, adv.: dialectisk el. efter Disputerkunstens Regler, disputare, Cic., probare, Quintil.; ∾ dicta multa, Cic. Acad. I, 2; af — dĭălectĭcus, 3, διαλεκτικός: hørende til Disputering, dialectisk; ∾ captiones, Cic. Fin. 2, 6, disputationes, Quintil.; ∾ sapientiae professor, Plin. 7, 51; — II) bf. subst.; A) dialecticus, i, m.: en Dialectiker, en Lærer i Dialectiken, Cic. Orat. 32, oftere, Quintil., o. A.; — B) dĭălectĭca, ae, f., (sc. ars): Dialectiken el. Disputerkunsten, Cic. Acad. 2, 28, oftere, Quintil. I, 10, 37, oftere; — b) ligel. i d. græske Form: dialectice, es, f., Quintil. 2, 20, 7, oftere, o. A.; — C) dialectica, orum, n.: d. dialectiske Undersøgelse, Cic. Off. I, 6, o. id. Brut. 31, oftere. — dĭălectos, (-us), i, f., διάλεκτος; oprdl.: Udtryksmaade; bf. Mundart el. Dialect, Suet. Tib. 56. — dĭălĕpidos, (f. διὰ λεπίδος): en med Hammerskæl (λεπίς) tilberedet Salve, Marc. Empir. — dĭăleucos, on, διάλευκος: blandet med Hvidt, crocum, Plin. 21, 17.

dĭalion, i, n.: = heliotropium, Appul. — Dĭālis, e, [af Dis i Diespiter f. Juppiter]: hørende til el. benævnt efter Juppiter; - Dialis flamen: Juppiterspræsten, (indsat af K. Numa, o. den fornemste iblandt flamines), Varr.; f. ogs. Gell. 10, 15, Liv. 5, 52, o. Tac. Ann. 3, 58 o. 71; ogs. ∾ sacerdos, Suet. Dom. 4; ogs. absol. Dialis, vid. Gell. l. c., ogs. Ovid. Fast. 3, 397; - hans Hustru, (der undertiden ogs. deltog i Offringerne), heder Ovid. Fast. 6, 226: conjux sancta Dialis; - fremdeles Diale flaminium: Juppiterspræstens Embede, Suet. Aug. 31; men apex Dialis, Liv. 6, 41, (hans Præstehue); — II) (men alene eftercl.): i Luften, luftig; diales vias deserit (aquila), Appul.

dĭălŏgus, i, m., διάλογος: Dialogen el. den philosophiske Samtale, Cic. Orat. 44, oftere, Quintil.; ogs. paa Græsk, Cic.; cf. Quintil. 9, 2, 31, (hvor det oversættes ved sermocinatio). — dĭălŭtensis, e, (διάλυτος, i. e. dissolutus), genus purpurae, vid. Plin. 9, 61; inc.

dĭămĕtros, i, f., διάμετρος: Gjennemmaaler el. Diameter, Colum., Vitruv.; — 2) ogs. adj. diametros, on, radiatio, Firmic. — diamoeric, es, f., f. und. dianome. — dĭămoron, i, n., (f. διὰ μόρων): Saft af sorte Bær, Morbærsaften, Pallad.

Dĭāna, (ogs. Diāna, Diana ap. Suet., ogs. Deiana, Enn. ap. Appul.; ogs. m. Bortkastelse af Di: Jana, Varr. R. R. I, 37), ae, f., [ctr. f. Diva Jana]; oprdl.: italiensk Gudinde, der fildigere blev identificeret med Grækernes Ἄρτεμις, hvorved hun altf. blev Datter af Juppiter og Latona, o. Søster af Apollo; som Maanegudinde ogs. Luna; som Fødselsgudinde ogs. Lucina; derhos Kydskhedens og Modommens Gudinde, ogs. Jagtens o. de natlige Hexeriers Gudinde; - vid. Cic. N. D. 2, 27, o. ibd. 3, 23, ogs. Hor. Od. 3, 22, ab in., o. id. C. Sec. 1 o. 70, ogs. Ovid. Fast. 2, 155 o. 173, Virg. Aen. 4, 511, o. A.; — bb) „meton."; a) f. Maanen, Ovid. Met. 15, 196; — b) f. Jagten, Martial. Spect. 12; — B) bf. 1) Dĭānius, 3: hørende til el. benævnt efter Gudinden Diana; ∾ turba, (i. e. canes), Ovid. Fast. 5, 141; ∾ arma, Jagttøiet, Gratian. Cyneg. 253; — bb) bf. subst. Dianium, i, n.; a) et til Diana indviet Sted, Liv. 1, 48; — b) Forbierg i Spanien, (i Valencia; hod. Dinia), Cic. Verr. 1, 31; o. — 2) Dĭānārius, 3: = Dianius; ∾ radix: = artemisia, Veget. — Dianarius, 3, o. Dianius, 3, f. und. frgd. — dĭānŏme, es, f., διανομή: etslags Pengeuddeling, Plin. Ep. 10, 117 o. 118.

dĭăpasma, atis, διάπασμα: Pulver til at strøe derpaa, Martial. — dĭăpāson, (i. e. διὰ πασῶν, sc. χορδῶν): den hele Octav, Vitruv.; hos hvem ligel. diapente, (i. e. διὰ πέντε), Qvinten; ligel. diatessaron, (i. e. διὰ τεσσάρων), Qvarten; ligel. disdiapason, (i. e. δὶς διὰ πασῶν): den dobbelte Octav; (men rimel. at skrive paa Græsk). — diapente, f. und. frgd. — dĭăphŏrēsis, is, f., διαφόρησις: Vædskernes Affondring igjennem Porerne, d. e. Sveden, Theod. Prisc. — dĭăphŏrētĭcus, 3, διαφορητικός: svedtrivende, Coel. Aur. — dĭăphragma, atis, n., διάφραγμα: Mellemgulvet, Coel. Aur. — dĭapsalma, atis, n., διάψαλμα; i Musiken: Pause el. Ophold, Hieronym.

dĭārium, i, n., [dies]; 1) den daglige Kost el. Sold; (i denne Bem. alene in pl.), Cic. Att. 8, 14, Hor. Ep. 1, 14, 40, o. A.; — 2) Dagbog; ∾ scribere, Asell. ap. Gell. 5, 18. — dĭastēma, atis, n., διάστημα: Afstand el. Bortfjernelse, Sidon.; - i Musiken ogs.: = diapsalma, Capella. — dĭastēmătĭcus, 3, διαστηματικός: hørende til Mellemrum el. Ophold; ∾ vox, (opp. continua), Capella. — dĭastŏle, es, f., διαστολή: Udvidelse; bf. i Grammatiken: at udtale den korte Stavelse som lang, Diomed., o. A. — dĭastўlos, on, διάστυλος, species aedium, Vitruv. 3, 2: hvis Søiler have Mellemrum af tvende Søiletykkelser. — dĭăsyrmos, i, m., διασυρμός: Forhaanelse el. Skaldsord, Capella. — dĭăsyrtĭcus, 3, διασυρτικός: forhaanende, dictum, Spartian. Carac. 10.

diatessaron, f. und. diapason. — dĭăthўra, orum, n., διάθυρα: etslags Bom el. Rækværk foran Døren, (hos Romerne ogs. prothyra), Vitruv. 6, 10. — dĭătŏnĭcus, 3, διατονικός, i Musiken: gjennemtonende, d. e. uden Intervaller, modulatio, Capella. — dĭătŏnus, 3, διάτονος, (udspændt); 1) i Bygningskunsten: ∾ lateres, (som gaae igjennem begge Murens Sider og som holde dem sammen), Bindestene, Vitruv. 2, 8; — 2) i Musiken er diatoni: den uden Intervaller fremskridende Toneart, id. 5, 4.

dĭătrētārius, i, m.: som forarbejder diatreta el. gjennemborede Arbeider, Cod. Just., af — dĭătrētus, 3, διάτρητος: med gjennemboret el. drevet Arbeide, calix, Big.; — 2) subst. diatreta, orum, n.: gjennemborede el. drevne Arbeider, Martial. 12, 70. — dĭătrĭba, ae, f., διατριβή: Sted til lærde Underholdninger, en Skole, Gell. 1, 26, oftere. — dĭătrĭtaeus, 3, διατριταῖος: som varer i tre Dage, tempus, Coel. Aur. — dĭătўpōsis, is, f., διατύπωσις, i Rhetoriken: anskuelig Fremstilling el. Skildring, Capella.

diaulos, i, m., δίαυλος: den dobbelte Væddeløbsbane, Vitruv. 5, 11, Hygin. — diazeugmenon, i, n., διαζευγμένον, i Rhetoriken: Affondring, Adskillelse, Capella. - dĭăzōma, atis, n., διάζωμα: bælteformet Afstand el. Rum imellem Tilskuerbænkene i Theatret, Vitruv. 5, 7; f. ogs. und. balteus.

dĭbălo, are, v. a.: ligesom at udbræge, d. e. ved Skrig at nedsætte el. forringe, tantam rem, Caecil. ap. Varr. — dĭbăphus, 3, δίβαφος: togange farvet, (neml. m. Scharlagen og m. Purpur), purpura, Plin. 2, 63; — 2) bf. subst. dĭbăphus, i, f., (ἡ δίβαφος, sc. ἐσθής): purpurstribet Embedsdragt; bf. m. Lune o. „alleg.": Curtius noster dibaphum cogitat, etc., Cic. Fam. 2, 36. — dĭbrăchys, yos, m., δίβραχυς, (sc. pes): en af tvende korte Stavelser bestaaende Versfod, (◡ ◡), Diomed., o. A.

dĭca, ae, f., δίκη: Retssag el. Proces; oftest i Forbindelsen: dicam scribere (alicui): skriftligen el. formeligen at anklage nogen, Ter., Cic. Verr. 2, 14 o. 17; ligel. dicam subscribere, Plaut.; ogs. (forstærk.): dicam impingere, Ter. Phorm. 2, 3, 92; men Cic. Verr. 2, 17: e lege sortiri dicas, (foretage dem efter Lodkastning).

*dĭcābula, o. dĭcĭbula, orum, n.: tom Snak, Capell., Tertull.; o. — dĭcācĭtas, atis, f.: bidende Vittighed; vid. Quintil. 6, 3, 21, o. Cic. d. Or. 2, 54 o. 60, ogs. id. Orat. 26, o. Suet. Vesp. 22 o. 23; — [af

dicax]. — dĭcācŭle, adv.: med bidende Vittighed, dicere probrum, Appul.; af — dĭcācŭlus, 3, [dicax]: 1) sladdrende el. snaksomme, amatrix, Plaut., Asin. 3, 1, 8; — 2) skjelmsk, vittig, puella, Appul.

Dĭcaearchĭa, ae, f.: den ældre Benævnelse af Byen Puteoli, Plin. 3, 9; - ogs. Dicarhi moenia, Stat.; ogs. Dicarchis, idis, f., Petron. Sat. 120; — B) df. 1) Dicaearchi, orum, m.: Indvaanerne af denne By, Lucil. ap. Fest.; — 2) Dĭcarchēus, 3: dicarchĕisk el. puteolansk, sinus, Stat., urbs, id. — Dicaearchus, i, m., Δικαίαρχος: Discipel af Aristoteles, berømt Philosoph o. Geograph; vid. Cic. Tusc. 1, 10 o. 11, o. id. Off. 2, 5. — Dicarchēus, 3, o. Dicarchis, idos, o. Dicarchus, i, s. und. Dicaearchia.

dĭcātio, onis, f., [1. dico]: Optagelse til Borger i en anden Stat, Cic. Balb. 11. — dĭcax, ācis, adj., [1. dico]: som taler el. udtrykker sig med bidende Vittighed el. med bitter Spot, bidsk, satirisk, spottende; - Demosthenes ··· non tam dicax fuit, quam facetus, etc., Cic. Orat. 26; cf id. Coel. 28, ogs. Plaut. Truc. 3, 2, 15; men ∾ Satyri, Hor. A. P. 225; cf. Cic. Phil. 2, 31: populum etiam dicacem in te reddidisti; - compar., id. d. Or. 2, 60; superl., Petron. Sat. 113.

dĭchalcum, i, n., δίχαλκον: liden Mønt, i Værdi omtr. Fjerdedelen af en Obol, Vitruv. 3, 1. — dĭchŏneutus, 3, [δὶς χώνευτος: togange støbt]; df. forfalsket, aes, Cod. Theod. — dĭchŏrēus, i, m., (i. e. δὶς χορεῖος): Dichoreen el. den dobbelte Trochæus, Cic. Orat. 63. — dĭchŏtŏmos, on, διχότομος: halvdelt el. overskaaren, Macrob., Firmic.

dĭcibŭla, orum, s. und. dicabula. — dĭcis, genit. indecl., [δίκη, gen. δίκης], alene i Forbindelserne: dicis causa, o. dicis gratia, oprdl. i Retssproget: for Formens Skyld, for Skins Skyld, (λόγου χάριν); - ut illis aliquid ··· nummulorum dicis causa daret, Cic. Verr. 4, 24; ligel. dicis gratia, Dig.; — 2) „overf.": ifølge en Formular el. Ceremoni; pontifici ··· dicis causa epulanti etc., Plin. 28, 5.

1. dĭco, avi, atum, 1, v. a., [oprdl. et Ord m. 2. dico]; I) „egenl.": forkynder el. bekiendtgiør, Lucil. ap. Non.; — II) sædv. „overf."; A) i Religionssproget; 1) om Ting og Begreber, ligesom dedicare: at tilsige, d. e. at indvie, (navnl. til en Guddom el. til forgudede Personer); - donum tibi (sc. Jovi) dicatum atque promissum, Cic. Verr. 2, 72; cf. id. Tusc. 1, 30; - ofte ogs. ud. dat.; ∾ Capitolium, templum Jovis O. M., Liv. 22, 38; ∾ delubrum ex manubiis, Plin., statuas Olympiae, id.; ara condita atque dicata, Liv. 1, 7; — 2) ogs. undert. m. Personsobject: at indvie el. ophøie til en Guddom el. til guddommelig Ære; - df. pass.: Janus geminus a Numa dicatus, Plin. 34, 16; ille inter numina dicatus Augustus, Tac. Ann. 1, 59; — B) udenfor Religionssproget; 1) „alm.": indvier el. hengiver dertil; - ∾ operam alicui, Plaut., Ter.; cf. Cic. Leg. 2, 3; ∾ librum alicui (tilegne), Plin.; men propriamque dicabo etc., Virg. Aen. 1, 73; - qui tum adolescentes Crasso se dicarant, Cic. d. Or. 3, 3; men ∾ se alii civitati el. in aliam civitatem, (lade sig optage som Borger i en anden Stat), Cic. Balb. 11 o. 12: cf. Caes. B. G. 6, 12; — 2) „bef.": ligesom indvier ved den første Brug, bruger første Gang, (m. Bibegr. af etslags Ceremoni); vid. Tac. Hist. 5, 16.

2. dīco, xi, ctum, 3, v. a., [beſl. m. δείκω, δείκνυμι, altſ. oprdl.: viser; df. sædv.]: siger; ogs. fortæller, beretter el. angiver: 1) „egenl."; A) „alm."; a) advenisse familiarem dicito, Plaut.; ∾ mendacium, (opp. ∾ vera), id.; ita dictu opus est, Ter.; nihil est dictu facilius, id.: men Plaut. Curc. 4, 2, 27: Indignis si male dicitur, male dictum id esse dico, etc.; men Cic. d. Or. 3, 12: ut ille, quem dixi, (som jeg har nævnt el. omtalt); — b) dicitur etc., som impers. m. Objectsætn.: man siger el. der siges, at osv.; - de hoc Verri dicitur, habere eum perbona toreumata, Cic. Verr. 4, 18; cf. id. Fin. 3, 18, o. Nep. Paus. 5, ogs. Ter. Andr. 4, 5, in., o. Tac. Hist. 4, 52; ligel. hoc el. illud dicitur m. Objectsætn., Cic. d. Or. 1, 33; — c) tildels ogs. m. ringere Grad af Vished heder dicor, diceris, dicitur, etc., m. Subjectsætn.: man siger, at jeg osv., el. jeg skal osv.; - neque es heres ejus, a quo mutuum accepisse dicor, Quintil. 4, 4, 6; cf. Hor. Od. 3, 30, 10, o. Ovid. A. A. 3, 176; ligel. quot annos nata dicitur? Plaut.; is nunc dicitur venturus peregre, id.; — d) til Omgangssproget hører: dictum ac factum, el. dictum factum, (Grækernes: ἅμα ἔπος, ἅμα ἔργον): som sagt, saa giort; Ter. Andr. 2, 3, 7, oftere; men dicto citius, Virg. Aen. 1, 142, o. Liv. 23, 47; — B) „bef."; 1) i Modsætn. af negare heder dicere: at paastaae el. forsikkre; - quem esse negas, eundem esse dicis, Cic. Tusc. 1, 6; ligel. dicebant, ego negabam, id. Fam. 3, 8; cf. id. Rab. Post. 12; — b) df. m. Eftertryk (oftest i Omgangssproget); ∾ (alicui): sige til nogen, d. e. advare el. formane; dicebam, pater, tibi, ne etc., Plaut. Asin. 5, 2, 88; cf. Ovid. Am. 1, 14, in.; ligel. som Tilraab: tibi dico, Plaut., Ter., Phaedr.; ligel. tibi dicimus, Ovid. Her. 20, 153; — 2) i Retssproget og i Rhetoriken: at foredrage, at fremsige; ogs. absol.: at holde et Foredrag el. en Tale; - vid. Cic. Planc. 30; men ∾ sententiam de scripto, (af Papiret), id. Att. 4, 3; ∾ prooemium ac narrationem et argumenta, (foredrage dem), Quintil.; ∾ versus, id., Cic. Orat. 56; - ∾ causam, (om den Anklagede el. om hans Patron): at holde en Forsvarstale, Cic. R. Am. 5, id. Quint. 8, ogs. Quintil. 5, 11, 39, oftere; dog ogs. ∾ causas, Cic. d. Or. 1, 2, o. 2, 8: som Sagfører el. Patron at foredrage, at være Taler el. Retstaler; - derim. ∾ jus: at paadømme en Retssag, id. Flacc. 3; hvs. ogs. Prætors Formular: do, dico, addico, s. und. do; - ogs. heder dicere, absol.: at foredrage, (opp. loqui o. disputare); vid. Cic. Orat. 32; cf. id. Off. 1, 1; ogs. hører hertil: ∾ pro aliquo, ∾ contra aliquem, odl., id., Quintil.; — bb) ogs. mærkes; a) dicere, phonetisk, el. med Hensyn paa Organet: at udtale; vid. Cic. Div. 2, 46, o. id. d. Or. 1, 61, ogs. Quintil. 1, 4, 8, oftere; — b) af Omgangssproget: causam nullam dico, ogs. causam haud dico, (har intet at sige derimod), Plaut. Mil. gl. a. 5, v. 34, o. Ter. Phorm. 2, 1, 42; — 3) skriftligen at fremstille, at beskrive el. besynge, odl., (oftest „poet."); - ∾ laudes Phoebi et Dianae, Hor. C. Sec. 76; cf. id. Od. 1, 21, in., oftere; ∾ bella, id., Liv. 7, 29; ∾ carmen, Hor., Tibull.; ∾ modos, Hor.; ∾ silvestrium naturas, Plin. 15, 40; — b) ligel. i Digtersproget: at forudsige el. spaae, Hor. A. P. 403, o. id. Od. 3, 3, 58; ligel. id. Sat. 2, 5, 59; Hoc mihi si Delphi Dodonaque diceret ipsa, etc., Ovid. Trist. 4, 8, 43; — 4) nævner el. benævner el. kalder saa el. saa; - Latine dicimus elocutionem, quam Graeci φράσιν etc., Quintil. 8, 1, in.; cf. Virg. Aen. 3, 335; men ibd. 2, 678: uxor quondam dicta tua; men Hor. Od. 1, 2, 50: Hic ames dici pater atque princeps; cf. Juvenal. 8, 244; — b) navnl. ogs. udnævner el. udvælger til et Embede; - ut consules roget praetor, vel dictatorem dicat, Cic. Att. 9, 15; cf. Liv. 5, 9, oftere; ∾ consulem, id. 10, 15, oftere; ∾ magistrum equitum, id., aedilem, id.; cf. Hor. Od. 2, 7, 26; — 5) fastsætter el. bestemmer, m. o. ud. dat.; - ∾ diem nuptiis, Ter. Andr. 1, 1, 75; ∾ diem operi, Cic. Verr. 1, 57; men ∾ diem exercitui ad conveniendum Pheras, Liv. 36, 8; ∾ leges victis, id.; men ∾ leges pacis, id. 33, 12; cf. Sall. Jug. 113; — not.: ∾ sacramentum, ogs. ∾ sacramento, (sværge til Fanen, odl.), s. und. sacramentum; — II) „overf.", ligesom

intelligo (o. Grækernes φημί): mener med det forhen Sagte el. Anførte, (hvor vi ogs. undert. sætte nemlig); - neque quemquam vidi, qui magis ea, quae timenda esse negaret, timeret, mortem dico et deos, Cic. N. D. 1,31; cf. id. d. Or. 3, 44, ogs. Plaut. Asin. 1, 1,30; — III) af partic. perf. dictus, 3, er subst. dictum, i, n.: Talen el. Ordet; A) „alm."; - nullum meum minimum dictum, non modo factum etc., Cic. Fam. 1,9; ∾ ridiculum, Plaut.; ogs. ∾ facete, id., Ter.; cf. Cic. Off. 1, 29, ogs. Lucr. 5, 1223; — B) „bes."; 1) Tankesprog, Ordsprog, Sentens; - vid. Lucr. 3, 12, o. id. 6, 24; Catonis est dictum: pedibus compensari pecuniam, Cic. Flacc. 29; ogs. er Dicta Collectanea: Titelen paa et Skrift af Cæsar, Suet. Caes. 56; (Cic. Fam. 9, 16, har derfor Ἀποφθέγματα); — b) ofte staaer ogs. dictum f. facete dictum: Vittighed, vittigt Indfald, (bon mot); vid. Cic. d. Or. 2, 54, o. Quintil. 6, 3, 16 o. 36; s. ogs. dicterium; — 2) Digtning, (abstract o. concret); - Nec dicti studiosus erat (quisquam), Enn. ap. Cic. Brut. 18; rerum naturam expandere dictis, Lucr.; cf. Prop. 4, 1, 61; — b) ds. ogs. Prophetering el. Spaadom, Lucr. 1, 101, o. Virg. Aen. 2, 115; — 3) Forskrift, Befaling; - dicto paremus ovantes, Virg. Aen. 3, 189; haec ubi ··· dicta··· dedit, Liv. 3,61, oftere; dicto audientem esse, o. dicto audire alicui, s. und. audio; — not.: dice f. dic, Plaut.; dixti f. dixisti, Ter.; dixis f. dixeris, Plaut.; dixe f. dixisse, id., Varr.

dicrŏtum, i, n., (sc. navigium): toradaaret Skib, Cic. Att. 5, 11; ligel. dicrota, ae, f., (sc. navis), Hirt. B. Al. 17; (af δίκροτος, toradaaret). — dictabolarium, i, n., [dicto]: = dicterium, Laber. ap. Fronton. — Dictaeus, 3, s. und. Dicte. — dictamnum, i, o. dictamnus, i, s. und. Dicte. — dictātio, onis, f., [dicto]: Dictering, Dig., Symmach.; — ds. demin. dictātiuncŭla, ae, f.: lidet Dictat, Hieronym.

dictātor, oris, m., [dicto, befaler]; I) den høieste Øvrighedsperson i nogle italienske Stater, navnl. i Lanuvium, Cic. Mil. 10, o. i Alba, Liv. 1, 23; — II) „bes." var i Rom dictator: en overordenlig Øvrighedsperson, som i Statens Fare, (ogs. ved enkelte andre Anledninger), udnævntes paa 6 Maaneder i Consulernes Sted, men med uindskrænket Magt; - hed ogs. tidligere: magister populi, ogs. praetor maximus: vid. Cic. Leg. 3, 3, ogs. id. d. Rep. 1, 40, Liv. 2, 18, id. 7, 3, o. A.; - dictatorem creare, Liv. 2, 18, oftere, dicere, id. 4, 32, oftere, ogs. Cic. Att. 9, 15; ogs. dictatorem legere o. facere, Liv. 2, 18 o. 21.

dictātōrius, 3, [dictator]: hørende til el. benævnt efter en Dictator, dictatorisk, gladius, (med Hensyn paa hans uindskrænkede Magt), Cic. Cluent. 44; ligel. ∾ fulmen, Liv. 6, 39; men ∾ juvenis, (som Søn af en Dictator), id. 7, 4. — dictātrix, icis, fem. af dictator: ligesom Dictatorinde, men alene comisk, Plaut. Pers. 5, 1, 18. — dictātūra, ae, f., [dictator]: Dictatorværdigheden el. Dictaturen; - dictaturam gerere, Cic.; cf. id. Phil. 1, 2; — 2) ogs. (ved umiddelbar Afledning af dictare): Dictering i Skolen; hvs. (m. Henspillen paa nr. 1): Sullam nescisse litteras, qui dictaturam deposuerit, Caesar ap. Suet. Caes. 77.

Dicte, es, f., Δίκτη: Biergegn paa Østsiden af Øen Creta, Plin. 24, 102; — B) ds. 1) Dictaeus, 3: dictæisk, oftere „poet." f. cretisk; - ∾ arva, Virg., rura, Ovid.; ∾ rex, Virg. Ge. 2, 536, (i. e. Juppiter), men Ovid. Met. 8, 43, (i. e. Minos); Dictaeae astra coronae, Claudian., (d. e. Ariadnes Krone); men ∾ arundo, ogs. ∾ pennae, (med Hensyn paa de ypperlige cretiske Bueskyttere), Sil.; — 2) dictamnus, i, f., o. dictamnum, i, n.: en bes. i Biergegnen Dicte voxende Plante, germ. Diptam, (origanum diptamus L.), Plin. 8, 41; cf. Virg. Aen. 12, 412, o. Cic. N. D. 2, 50. — dictērium, i, n., δεικτήριον: bidende Vittighed, bon mot, Varr. ap. Non.

dictio, onis, f., [2. dico]; 1) „alm.": Talen, Udtrykket, Foredraget, (oftest i Retssproget o. Rhetoriken); - ∾ sententiae, (at afgive sin Stemme), Cic.; men ∾ testimonii, (Ret til at aflægge Vidnesbyrd), Ter. Phorm. 2, 1, 63; men ∾ causae, (Sagens Forsvar), Cic. Quint. 10, Caes., Liv.; - ∾ multae, etc., (at paalægge el. dictere Boder), Cic.; - ogs. in pl., id. d. Or. 1, 6; ligel. ∾ oratoriae, id., subitae, id., extemporales, Quintil.; — b) ogs. Udtrykket, (concret); (schema) verborum, vel dictionis, vel elocutionis, etc., Quintil. 9, 1, 17; — 2) „bes.": Forudsigelse, Orakelsvar, Pacuv. ap. Non.; cf. Liv. 8, 24. — dictiōsus, 3, [dictum]: fuld af bidende Vittighed, meget satirisk, Varr. L. L. 6, 7.

dictĭto, avi, atum, 1, v. a., intens. af dicto: ofte el. med Eftertryk at sige el. erklære el. paastaae; 1) „alm."; quem semper te esse dictitasti, Ter. Phorm. 5, 1, 16; qui ita dictitat, etc., Cic. Verr. 2, 4; cf. Caes. B. C. 3, 22 o. 32, o. A.; - ogs. impers.: Male dictitatur tibi vulgo, etc., Plaut. Trin. 1, 2, 62; — 2) „bes."; ∾ causas: ofte at tale for Retten, Cic. d. Or. 2, 13.

dicto, avi, atum, 1, v. a., frequ. af 2. dico: ofte at sige el. erklære; I) „alm."; - ut rationem te dictare intellego, Plaut. Amph. 2, 2, 38; Mercemur servum, qui dictet nomina, (som hvergang siger os de Mødendes Navne), etc., Hor. Ep. 1, 6, 50; — II) „bes."; A) ligesom foresiger, d. e. dicterer; vid. Cic. Att. 13, 9, Quintil., o. A., ogs. Hor. Ep. 1, 10, 49; navnl. ogs. om Lærerens Dictering i Skolen; vid. Hor. Ep. 2, 1, 71, o. id. Sat. 1, 10, 75; — b) og fordi Forfatterne ofte dicterede deres Arbeider, saa heder dictare (fra Augustus) ogs. „meton.": at forfatte el. digte; - vid. Pers. 1, 52, o. Hor. Sat. 1, 4, 10; ligel. ∾ carmina, id. Ep. 2, 1, 110; - men ∾ codicillos el. testamentum, Suet., (opsætte el. lade opsætte); cf. Juvenal. 6, 218; - ofte ogs. i Retssproget; ∾ actionem: udfærdige et Klageskrift, Suet. Rhet. 2, ogs. alm. at anklage, Dig.; ogs. ∾ judicium, ibd.; — B) foreskriver, anordner, anviser el. anbefaler; ∾ sportulam; vid. Quintil. 11, 3, 131; men dictataque jurant sacramenta deis, Sil.; — b) m. abstracte Subjecter; - ita videtur ratio dictare, Quintil.; quibus sordet omne, quod natura dictavit, id. 8, prooem.; — III) af partic. dictatus, 3, er subst. dictata, orum, n.; A) „bes.": det Dicterede, navnl. Lærerens Dictat i Skolen; - dictata perdiscere, Cic., decantare, id., reddere, id.; cf. Hor. Ep. 1, 1, 55, ogs. ibd. 1, 18, 43, Pers. 1, 29, o. A.; — B) „alm.": Forskrifter el. Regler, navnl. for Gladiatorerne, Suet. Caes. 26, for Mimikerne, Juvenal. 5, 122.

dictor, oris, m., [2. dico]: som siger noget, den Talende, Augustin. — dictum, i, n., s. und. 2. dico. — dictūrio, ire, v. a., desid. af 2. dico: ville gierne sige, Macrob. — dictus, 3: partic. af 2. dico.

Dictynna, ae, f., Δίκτυννα; I) By paa Creta, Mel. 2, 7; — b) ds. Dictynnaeus, 3, mons, Plin. 4, 20; — II) Epithet til Gudinden Diana, Ovid. Met. 2, 441, oftere, Stat.; — b) ds. Dictynnaeum (el. -ēum), i, n.: et Diana helliget Sted ved Sparta, Liv. 31, 38. — Dictys, ўos, m., Δίκτυς; I) Navnet paa flere mythiske Personer; vid. Ovid. Met. 3, 615, ibd. 12, 334 flgd., ogs. Stat. Silv. 2, 1; — II) Dictys Cretensis, sild. græsk Mythograph, Forfatter til et Skrift om d. trojanske Krig, hvoraf dog alene haves en latinsk Oversættelse.

dīdascălĭcus, 3, διδασκαλικός: hørende til Underviisning, opusculum, Auson.; — 2) ogs. subst. didascalici, orum, m., (sc. libri): Titelen paa et Skrift af Attius; vid. Gell. 3, 11. — didĭtus, 3: partic. af 1. dido. — Didius, Didia: romersk Slægts-

navn, hvoraf mærkes: Didius Julianus, romerſk Keiſer; vid. Spartian. Did. Jul.; — not.: lex Didia sumptuaria, (a. u. c. 611), Macrob. Sat. 2, 13.

1. dido, (ogſ. disdo), didi, ditum, 3, v. a., [dis-, do, dare]: fordeler el. udbreder bertil, (oftest forel. o. „poet."); I) „egenl."; ∾ cibum in venas, Lucr., in membra atque artus, id.; ∾ argentum inter apparitores, Cato; — b) ogſ. absol.: Dide, disjice, (adſplit din Eiendom)! Caecil. ap. Cic. Coel. 16; — II) „overf."; dum munia didit (sc. servis), Hor. Sat. 2, 2, 67; tua terris didita fama, Virg. Aen. 8, 132; cf. Tac. Ann. 11, 1: didita per provincias fama, m. flgd. acc. c. inf. — 2. Dido, us o. ōnis, f., Διδώ: Carthago's beromte Stifterinde, Datter af den tyriſke K. Belus, Gemalinde af Sichæus, og Soſter af Pygmalion; hed ogſ. Elisa el. Elissa; - vid. Virg. Aen. 1, 299, oftere, beſ. ibd. L. 4, ogſ. Ovid. Fast. 3, 545 o. 640, o. A. — didrachmon, i, n., o. didrachma, atis, n., δίδραχμον: et Todrachmeſtykke, Tertull.

†dīdūco, [ſ. dis.d.], xi, ctum, 3, v. a.: drager el. forer ud fra hinanden el. ud el. bort derfra, fordeler el. adſkiller; I) „egenl."; A) „alm."; - (nubes) quum ventus ··· diducit etc., Lucr. 6, 215; ∾ digitos, Cic., supercilium, Plin., nares, labra, Quintil.; cf. Hor. Sat. 1, 10, 7; ∾ nodum manu, Ovid.; cf. Virg. Aen. 3, 419, o. Tac. Ann. 2, 47, ogſ. ibd. 12, 69; - ∾ cibum, (ligeſom digerere: at fordøie), Cels.; - ogſ. m. flgd. in; si flumina in rivos diducuntur, Quintil.; domus in multos diducta recessus, id.; — B) „beſ." i Krigsſproget; a) at udvikle el. udfolde; - diductis navibus, Caes. B. C. 2, 6; aciem diductam in cornua, ne etc., Liv. 8, 38; ∾ copias, Caes., cornua, Liv.; - df. „poet.": ∾ choros, Virg. Aen. 5, 581; — b) at adſprede el. adſplitte; diducta manu hostium, Sall. Jug. 25; cf. Caes. B. G. 6, 34, o. Tac. Ann. 2, 11; — II) „fig.": at adſplitte, at forſtyrre, amicitias, Senec., nuptias, Suet.; diductam civitatem etc., Tac. Ann. 4, 17, (at den er adſplittet i Partier); men ∾ litem, (ſtille Trætten), Colum.; - ogſ. m. flgd. in; vid. Hor. A. P. 326; cf. Quintil. 4, 5, 24: divisio diducta in digitos; men ∾ animum in tam multiplex officium, id. 10, 7, 9; men Tac. Hist. 4, 6: ultio ··· senatum in studia diduxerat; df. — dīductio, onis, f.: Udvidelſe, Adſkillelſe; - ∾ spiritus, (opp. velocitas), Senec. Qu. N. 2, 8; in diductione rerum, (ved Elementernes Affondring), ibd. 3, 13. — diductus, 3: partic. af diduco.

dīēcŭla, ae, f., demin. af dies, (den korte Friſt af en eneſte Dag), Plaut., Ter., Cic. Att. 5, 21. — dīērectus, 3, [dis-, erigo]: lige om ſpændt el. ſtrakt i Veiret, navnl. om den paa Korſet naglede Misdæder, alene hos Plaut o. Varr.; I) ſom Skældsord; - I hinc dierectus, el. abin' dierectus, (gaa Pokker i Vold)! Plaut.; - ogſ. in adv.; abi dierecte, id., Varr.; — 2) „overf.": ducit lembum dierectum navis praetoria, Plaut. Men. 2, 3, 87; apage in dierectum, (gaa Pokker i Vold)! Varr. ap. Non.

dies, ēi, m., in sing. ogſ. undert. f.; I) „egenl."; A) „alm.": en Dag, den af 24 Timer beſtaaende borgerlige Dag; vid. Varr. R. R. 1, 28, o. Plin. 2, 79; — 2) er ogſ. at mærke; aa) m. Henſyn paa genus; a) ſom masc.; hic ille est dies, Plaut.; eo die, Caes.; postero die, id., Cic., o. A.; — b) ſom fem.; vid. Lucr. 3, 912; diebus XXX, a qua die etc., Caes. B. C. 1, 36; postera die, Sall. Jug. 68, (ſom dog derfor har oftere postero die); ∾ pulchra, Hor., atra, Virg., tarda, Ovid.; — bb) i Forbindelſerne; - postridie ejus diei, Caes. B. G. 1, 23, oftere; post diem tertium ejus diei, Cic. Att. 3, 7, Liv.; - diem ex die ducere, Caes.; diem de die differre, Liv.; - in dies, hver Dag, dagligen, Cic., Caes., Liv.; - ogſ. in sing.: in diem rapto vivere, id. 22, 39; ſild. ogſ. ad diem, Vopisc.; - ante diem, ſ. und. ante; - die crastini, noni, pristini, quinti, ſ. die crastino, etc., ſ. und. crastinus, etc.; — B) „beſ."; 1) faſtſat Dag el. Termin; status dies cum hoste, Cic. Off. 1, 12, e XII Tabb.; cf. Gell. 16, 4; - ogſ. „alm.": dies status, Suet., o. A.; Hic nuptiis dictus est dies, Ter. Andr. 1, 1, 75; cf. Caes. B. G. 1, 42, o. ibd. 5, 57; ligel. ∾ certo, Sall., constituto, id.; ∾ praestitutus, Liv., praefinitus, Plin., ascriptus, Phaedr.; - ligel. ∾ edicta ad conveniendum, Liv. 1, 10; cf. Caes. B. C. 3, 33; ∾ pacta et constituta, Cic., statuta o. stata, Liv.; - ∾ annua, (Aars Friſt el. Credit), Cic. Att. 12, 13; cf. ibd. 13, 3: fore istam etiam a praecone diem; men comiſk: die caeca emere, oculata vendere, (kiøbe paa Credit, ſælge for contant Betaling), Plaut. Pseud. 1, 3, 67; men Caes. B. G. 1, 6: diem dicunt, qua die etc.; is dies erat etc.; — 2) Dagen, (i Modſætn. af Natten); - dies est, nox non est; vid. Quintil. 5, 8, 7: die et nocte concoqui, (fordøies i et Døgn, i 24 Timer), Cic. N. D. 2, 9; nocte et die, Liv. 25, 39; hvorfor ogſ. blot die, Hor. Sat. 2, 1, 4; cf. Ovid. Met. 2, 48; ogſ. diem noctemque etc., vid. Nep. Them. 8; - men oftere findes diem noctemque, el. diem ac noctem, odl., ligeſom vort: Dag og Nat, ſ. uafbrudt, uden Ophør; vid. Caes. B. G. 7, 77, Liv. 27, 4 o. 45, o. A.; - ligel. in pl.: dies et noctes, dies noctesque, noctes et dies, odl., Cic., o. A.; cf. Caes. B. G. 5, 38; - cum die, (ved Dagens Frembrud), Ovid. Met. 13, 677; men de die, ved hoilys Dag, potare, Plaut., Ter., Suet.; cf. Hor. Ep. 1, 14, 34; men Cic. Phil. 2, 34: non solum de die, sed etiam in diem vivere etc.; — 3) dies alicujus; a) ſ. dies natalis el. Fodſelsdag; - diem meum scis esse III Non. Jan., Cic. Att. 13, 42; dog ogſ. natali tuo die, ibd. 9, 5; — b) ſ. dies mortis el. Dodsdagen; vid. Tac. Orat. 13; ogſ. ∾ supremus (vitae), Suet.; obire diem suum, Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 12, (at afgaae ved Doden); ligel. diem supremum obire, Nep., Suet., exigere, explere, Tac.; ogſ. obire diem, Plin., Suet., ogſ. diem fungi, Justin.; — c) ſ. dies febris el. Feberdag, Cic. Att. 9, 2; — II) „overf."; A) „alm."; 1) Dagen el. den Dag, (neml. ſ. det paa en vis Dag Indtrufne el. Foregaaede); - ſaal. dies Alliensis, (ſ. pugna el. clades All., ſ. und. Allia), Liv. 6, 1, Suet. Vitell. 11; ligel. ∾ Cannensis, Flor. 4, 12; cf. Liv. 42, 67: hic dies etc.; ſ. ogſ. Cic. Sest. 12; men Tac. Ann. 6, 20: qualem diem Tiberius induisset, (i hvilken Stemning han var paa den Dag); — 2) ligeſom ἡμέρα, Dagen, ſ. Tiden el. Tidens Løb; vid. Cic. Fam. 1, 6, o. Liv. 2, 45; men id. 4, 30: et dies (induciarum) exierat, etc.; men dies perexigua, (kort Tidsfriſt), Cic. Verr. Act. 1, 2; ∾ longa, Plin. Ep. 8, 5; men ∾ festus, (Feſt el. Hoitid); vid. Liv. 25, 23; men die lanam et agnos vendere, (til rette Tid), Cato; praesens quod fuerat, in diem malum abiit, (er henſkudt til en folgende Tid), Ter. Phorm. 5, 2, 16; men vivere in diem, (ubekymret om Fremtiden), Cic. d. Or. 2, 40, Plin. Ep. 5, 5, o. A.; — B) „beſ."; 1) Dagreiſe, (ſom Længdemaal), Liv. 38, 59; — 2) oftest „poet.": Dagslyſet el. Dagen; contraque diem radiosque micantes etc., Ovid. Met. 7, 411; cf. ibd. 5, 444, oftere; - „poet." ogſ. Diets Lys, Stat.; men Saeva dies animi, (den vakte Samvittigheds Qval), id.; ligel. (oftest „poet.") ſ. coelum: Himmelegn; sub quocumque die etc., Lucan.; — 2) Veirliget; ∾ tranquillus, Plin., mitis, id.; men in pl.: dies pestilentes, id. 22, 49; — III) perſonificeret findes Dies, tilligemed Mensis o. Annus, Ovid. Met. 2, 25; ogſ ligeſom Sol, i Modſætn. af Luna, Plaut. Bacch. 2, 3, 20; — B) ogſ. er Dies (ſom fem.): Datter af Chaos, o. Moder til Himmelen og Jorden, Hygin. praef. fabb.; ogſ. er hun Moder til den forſte Venus, Cic. N. D. 3, 23; — not.: til de anomale men uſikkre

Former af dies høre: gen. dies, die o. dii, vid. Gell. 9, 14, o. dat. die, Plaut.; s. ogs. diu s. l.

dĭēsis, is, f., δίεσις: en Fierdedel af en Tone, Vitruv., Macrob.; — 2) den første hørlige Tone paa et Instrument, Vitruv. 5, 3. — Diespĭter, tris, m., f. Διὸς πατήρ: en ældre Form og Udtale f. d. sædv. Juppiter, Varr., Plaut.; ogs. Hor. Od. 3, 2, 2 ', o. A.

diffāmātio, onis, f., [diffamo]: Udbredelse, Bekiendtgiørelse, Augustin. — *diffāmia, ae, f.: ondt Rygte, Vanrygte, Augustin.; o. — diffāmo, avi, atum, 1, v. a.; 1) sædv.: udskriger, udraaber, bringer i Vanrygte el. i ond Omtale, Ovid. Met. 4, 236; ∾ aliquem probroso carmine, Tac.; cf. id. Ann. 1, 72; — 2) sild. ogs. „alm.": at udbrede el. bekiendtgiøre, Augustin.; — [dis-, fama]. — diffarrĕātio, [f. dis-farr.], onis, f.: den formelige Opløsning af det ved confarreatio sluttede Ægteskab; quia fiebat farreo libo adhibito, Fest. pag. 56.

diffĕrens, tis: partic. o. adj. af differo; df. — diffĕrenter, adv.: forskielligen, paa forskiellige Maader, Solin. — diffĕrentia, ae, f., [differo]: Forskiel el. Forskiellighed, honesti et decori, (derimellem), Cic.; ∾ naturarum, id., morum, Petron.; cf. Quintil. 12, 10, 70; ogs. in pl.; ∾ nostri Graecique sermonis, id. 11, 2, 50; — b) ogs. ud. gen.; quanta differentia est in principiis naturalibus, Cic. Fin. 5, 7. — diffĕrĭtas, atis, f.: for- o. eftercl. Biform af frgd., o. m. f. Bem., Lucr., Arnob.

diffĕro, (f. dis-fero), distŭli, dilātum, differre, v. a. o. n.; I) act.: fører el. bærer el. bringer ud derfra el. ud fra hinanden, adspreder, adstiller; A) „egenl."; - ∾ favillam, (om Vinden), Lucr., nubila, Virg., ignem, Caes.; cf. Hor. Epod. 10, 6; - ∾ ulmos in versum, (udplante dem i Rader), Virg. Ge. 4, 144; men om Rovdyr, odl.: ∾ insepulta membra, Hor. Epod. 5, 99; cf. Virg. Aen. 8, 613; — B) „fig."; 1) „alm.": ligesom at drive hid og did, at forurolige el. forstyrre; - ∾ aliquem dictis, (forskrække ved fin Tale), Plaut.; cf. Ter. Andr. 2, 4, 5; - oftere in pass.: differri doloribus, id., amore alicujus, Plaut.; - ogs. absol.: differor, distrahor, etc., id.; — 2) „bef.": at omtale til det Onde, at bringe i ondt Rygte; a) c. acc. rei; vid. Liv. 34, 49, o. Nep. Dion. 10; ogs. m. flgd. quasi, Suet. Aug. 14; men impers.: quo pertinuit, differri, tamquam etc., Tac. Ann. 3, 12; — b) c. acc. person.; ∾ aliquem variis sermonibus, ibd. 1, 4; cf. Prop. 1, 4, 22; - df. pass.: differor sermone miser, Caecil. ap. Gell.; cf. Prop. 1, 16, 48; — 3) med Hensyn paa Tiden; a) c. acc. rei: at udsætte el. opsætte, at nøle dermed; - ∾ quotidie et procrastinare rem, Cic. R. Am. 9; ∾ iter in praesentia, Caes.; ∾ diem de die, Liv.; - ogs. c. inf., Hor. Od. 4, 4, 21; cf. Liv. 42, 2; ogs. m. Negation o. flgd. quin, id. 6, 22, o. Suet. Caes. 4; ∾ aliquid in posterum diem, Cic., Caes., in posterum, id., in aliud tempus, id.; cf. Hor. Ep. 1, 2, 39; - sild. m. flgd. ad, vid. Cic. Vat. 11; — b) c. acc. person.: at henvise til Fremtiden, at henholde med Løfter, odl.; - dilatus per frustrationem, Liv. 25, 25; ∾ aliquem petentem, Suet.; cf. Cic. Fam. 5, 12, o. Liv. 39, 32; - ogs. undert. m. ad; legati ad novos magistratus dilati, id. 41, 8; cf. Suet. Vitell. 12; men Liv. 26, 51, med Hensyn paa Stedet: legationes ... partim Tarraconem distulit; — II) neutr.: ligesom at gaae fra hinanden el. at stilles ad; df. sædv.: at være indbyrdes forskiellige, at være forskiellig derfra; - qui re consentientes, vocabulis differebant, Cic. Fin. 4, 2; cf. id. d. Or. 2, 23; ogs. impers.; vid. Hor. Sat. 2, 3, 251; men in quo differat natura hominis a reliquis animantibus, Cic. Off. 1, 17; cf. id. Manil. 5, o. Caes. B. G. 6, 18; - ∾ inter se, Cic. Tusc. 4, 11; men id. Off. 2, 8, impers.: ut non multum differat inter etc.; - sield. m. cum, Cic. Inv. 1, 27; ligel. c. dat.; vid. Hor. Sat. 1, 4, 48, o. id. A. P. 236, ogs. Plin. 9, 7 o. 51; — III) partic. differens, tis, ogs. som subst. neutr.: Forskiellighed, (opp. proprium), Quintil. 5, 10, 55 o. 58, oftere.

differtus, 3, partic. o. adj., [dis-, farcio]: fuldstoppet, opfyldt, fuld; oftest c. abl.; vid. Caes. B. C. 3, 32, o. Hor. Sat. 1, 5, 4; ∾ corpus odoribus, Tac. Ann. 16, 6; men Hor. Ep. 1, 6, 59, absol.: ∾ forum, (sc. hominibus).

dif.fibŭlo, [f. dis.f.], are, v. a.: opspænder, chlamydem, Stat. — diffĭcĭle, som adv., s. und. flgd. — diffĭcĭlis, e, (forældt. ogs. difficul, ligesom facul, simul, osv.), [dis-, facilis]; oprdl.: ikke let at giøre el. behandle; df. 1) „alm.": vanskelig, tung, besværlig; - vid. Ter. Heaut. 4, 6, in.; iter angustum et difficile, Caes.; cf. Sall. Jug. 87; ligel. ∾ transitus, Caes., aditus, id.; cf. Hor. Sat. 1, 9, 56; - compar.: ∾ tempestates, Caes. B. C. 3, 15; superl.: ∾ tempus anni, ibd. 1, 48; - ogs. m. Subjectssætn.; vid. Ter. Andr. 1, 3, 6, Cic. Lael. 6, oftere, Caes. B. G. 1, 14, oftere; - ogs. m. ad; ∾ res ad eloquendum, Cic., ad percipiendum, Quintil.; cf. Liv. 3, 5; - ogs. m. supin. in -u; difficilis aditu locus, Sall. Jug. 91; cf. Cic. Off. 1, 21; ligel. difficile est dictu, id.; - sield. c. dat.; ∾ fructus concoctioni, Plin. 3, 65; - endel. beder: in difficili est, ligesom difficile est: det har sin Vanskelighed; vid. Liv. 3, 65, o. Dig.; — II) „bef." o. „ethisk": vanskelig at tilfredsstille, uboielig, egensindig; - usque eo difficiles et morosi, ut etc., Cic. Orat. 29; cf. Hor. A. P. 173, ogs. Cic. d. Senect. 3 o. 18, ogs. Nep. Att. 5; - ogs. m. in, Att. ap. Cic. N. D. 3, 29; - oftere c. dat.; vid. Hor. Od. 3, 10, 11; difficiles vocanti, ibd. 3, 7, 32; difficiles precibus, Ovid.; cf. id. A. A. 2, 566; — III) df. adv.; A) posit.; a) difficile: vanskeligen, (efteraug. Ord), vid. Vell. 2, 63, o. Plin. 27, 91; — b) difficulter: = frgd.; ∾ atque aegre facere aliquid, Caes.; cf. Sall. Catil. 14, Liv., o. A.; — c) difficiliter: = frgd., Cic. Acad. 2, 16, oftere, o. Colum.; — B) compar., difficilius, Caes., Suet., o. A.; — C) superl., difficillime, Cic. Lael. 17, Plin. — difficiliter, adv., s. und. frgd.

difficul, s. und. difficilis ab in.; facul an difficul, Varr. ap. Non. — difficultas, atis, f., [difficilis]; I) „alm.": Vanskelighed, Besværlighed, Trængsel; a) c gen., el. c. adj.; - ∾ dicendi, Cic., navigandi, Caes, pontis faciundi, id., rei frumentariae, id., annonae, Suet.; - ∾ nummaria, (Pengeforlegenhed), Cic., Suet.; ∾ domestica, (Privatarmod), Cic. Catil. 1, 6; — b) absol., el. m. in, el. m. ad, etc.; - habere difficultatem, Cic.; quantum in agendo difficultatis etc., id. Cluent. 1; cf Ter. Hec. 4, 4, 45; men magnam alicui ad receptum difficultatem afferre, Caes. B. C. 3, 51; cf. id. B. G. 7, 10; - delabi in eas difficultates, ut etc., Cic. Fat. 17; cf. Caes. B. G. 7, 35; — II) „bef." o. „ethisk": Vanskelighed, Vrantenhed; - multorum ... difficultatem exsorbuit, Cic. Mur. 9. — difficulter, adv., s. und. difficilis, nr. III.

diffīdens, tis: partic. o. adj. af diffido; df. — diffīdenter, adv.: med Mistillid, Cic. Cluent. 1; - compar., Justin. — diffīdentia, ae, f., [diffido]: Mangel paa Tillid, Mistillid, Mistro; - fidentiae contrarium est diffidentia, Cic.; cf. id. Tusc. 4, 37, ogs. Ovid. Rem. 543; - oftere c. gen.; diffidentiam rei simulare, Sall. Jug. 60; ∾ memoriae, Quintil., copiarum, Suet.; men med Objectssætning: non tam diffidentia, futurum etc., Sall. Jug. 100.

diffīdo, [f. dis.f.], fisus sum, 3, v. n.: mistroer, har Mistillid dertil, tvivler el. fortvivler derom; a) oftest c. dat., undert. ogs. c. abl., (efter Analogien af fido o. confido); vid. Cic. Cluent. 23; ∾ sibi patriaeque, Sall Catil. 31; ∾ suae atque omnium saluti, Caes.; cf. Ovid. Met. 1, 397; - ogs. impers., Liv.

21, 8; cf. Tac Ann. 15, 4; - ∾ paucitate cohortium, id. Hist. 2, 23; cf. Suet. Caes. 3: diffisus ··· occasione; — b) m. Objectsſætning, el. m. ne; vid. Cic. Acad. 2, 3, Caes. B. G. 6, 36, o. A.; - nec diffidere, ne etc, Lucr. 5, 988; — c) absol.; jacet, diffidit, etc., Cic. Mur. 21; cf. id. Div. 1, 25; — II) partic. diffidens, tis, ogſ. ſom adj.: mistroiſk; - nihil aeque, quam timidus ac diffidens fuit, Suet. Tib. 65.

diffindo, [f. dis.f.], fidi, fissum, (ogſ. fisum); 3, v. a.: kløver i Stykker, ſonderlemmer, odl.; I) „egenl."; - ∾ ramum, Varr., saxum, Cic.; cf. id. d. Senect. 15; men ∾ tempora plumbo, Virg. Aen. 9, 589; „poet." ogſ. ∾ urbium portas muneribus, Hor. Od. 3, 16, 13, (ſprænge el. aabne dem); - ogſ. m. Begrebsobject; ∾ hanc omnem conjunctionem in longitudinem, Cic. Univ. 7; — II) i Retsſproget; ∾ diem: at afbryde Dagens Forretning (ifolge et Varſel); - triste omen diem diffidit, Liv. 9, 38; dies diffisus esto, Fest. pag. 22, ex XII Tabb.; cf. Gell. 14, 2; — 2) udenf. Retsſproget: ∾ diem somno, (ſove til Middag), Varr.

diffingo, [f. dis.f.], ĕre, v. a.; I) „egenl.": omformer el. ombanner dertil, (poetiſk Ord); - ∾ ferrum incude, (omſmede el. ſmede derpaa), Hor. Od. 1, 35, 39; — II) „overf.": ligeſom omgior, d. e. forandrer; - vid. Hor. Od. 3, 29, 47, o. id. Sat. 2, 1, 79. — diffissio, onis, f., [diffindo], i Retsſproget: Udſættelſen af en Retshandel til den flgd. Dag; diffissiones dierum, Gell. 14, 2. — diffissus, 3: partic. af diffindo. — diffisus, 3: partic. af diffido, (forel. ogſ. af diffindo). — diffĭteor, ēri, v. dep. a., [dis-, fateor]: fragaaer, benegter, m. Objectsſætning, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 8, o. Quintil. 2, 17, 4; ogſ. c. acc., Ovid. Am. 3, 14, 28.

difflētus, 3, [dis-, fleo]: forgrædt, oculi, Appul. — difflo, [f. dis.f.], avi, atum, 1, v. a.: at blæſe fra hinanden; - vid. Plaut. Mil. gl. 1, 1, 17; ligel. difflari vento, Lucil. ap. Non.; difflato pulvere, Prudent. — difflŭo, [f. dis.fl.], ĕre, v. n.; I) „egenl.": at flyde fra hinanden, at flyde ud; - vid. Lucr. 3, 436, o. Caes. B. G. 4, 10; - men lignelſesvis om de altfor yppige Talere: quasi extra ripas diffluentes etc., Cic. Brut. 91; - ogſ. om tørre Sager, Lucr. 3, 198; - men ogſ. om den Gienſtand, hvorfra noget flyder; sudore diffluentes (juvenes), Phaedr. 4, 25; ligel. ∾ sudore, Plin.; — II) „fig."; A) „overf.": at opløſe ſig, at forgaae el. ſvinde hen, Lucr. 1, 1038; ligel. juga montium diffluunt, Senec. Ep. 91; — B) „ment.": ∾ deliciis, Cic., luxu, (være ſvækket el. affræftet deraf), Colum.; cf. Ter. Heaut. 5, 1, 72; men otio diffluentes, Cic. d. Or. 3, 32, (uden borgerlige Syſler); - men om Foredraget, vid. id. Orat. 70, o. Gell. 1, 15; bf. — difflŭus, 3: ſom flyder ud el. ned el. over; - ∾ grossi, Matius ep. Macrob. — difflŭvio, are, v. a., [dis-, fluvius]: adſkiller el. deler (ligeſom i to Flodarme); ∾ vitem, Colum. — diffluxio, onis, f., [diffluo]: Udlob el. Aflob, Coel. Aur.

diffractus, 3: partic. af flgd. — diffringo, (fregi), fractum, 3, v. a., [dis-, frango]: ſønderbryder, brækker i Stykker, crura, Plaut. Asin. 2, 4, 68; - diffracto axe, Suet. Caes. 37; cf. ibd. Aug. 17.

diffŭgio, [f. dis.f.], fūgi, 3, v. n.: at flygte fra hinanden, at opløſes, at ſvinde hen; - vid. Lucr. 5, 1337, oftere, ogſ. Cic. Phil. 2, 42, Virg. Aen. 2, 212, o. A.; - ∾ stellae, Ovid., nives, Hor.; cf. id. Od. 1, 18, 4; - ogſ. c. abl. efter d. udfaldne ex, Virg. Aen. 10, 804; ogſ. m. in o. ad; vid. Liv. 21, 28, o. Virg. Aen. 2, 399; bf. — diffŭgium, i, n.: Flugt til alle Sider; in pl.: diffugia proximorum, etc., Tac. Hist. 1, 39. — diffulgŭro, [f. dis.f.], are, v. a.: at omlyne, Sidon. — diffulmĭno, [f. dis.f.], are, v. a.: ligeſom lynende at adſplitte, obstantum turbam, Sil.

diffundĭto, are, v. a., intens. af flgd.: udgyder el. udbreder til alle Sider, Amm.; - „overf." ogſ.: amoris vi diffunditari et deleri, Plaut. Merc. prol. 58. — diffundo, [f. dis.f.], fūdi, fūsum, 3, v. a.; I) „egenl.": at udgyde, udgydende at udbrede; A) „alm." om flydende Gienſtande; - ∾ se, (om Iſen: at flyde ud, at ſmelte), Cic. N. D. 2, 10; ligel. sanguis per venas in omne corpus diffunditur, ibd. 55; cf. Ovid. Met. 1, 36, Hor. Ep. 1, 5, 4, Ovid. Fast. 5, 517, o. A.; — B) „beſ." om andre Naturgienſtande: at udbrede; - luce diffusa toto coelo, Cic.; cf. Virg. Aen. 1, 319; men coelo diffundere signa, Hor. Sat. 1, 5, 10, (lade dem komme tilſyne); ∾ equitem campis, Virg.; - ∾ vim mali per artus, Ovid.; ∾ aethera in omnes partes, Lucr.; — II) „fig."; A) „alm."; vid. Cic. Div. 1, 35: dii vim suam longe lateque diffundunt; cf. id. Balb. 5, o. id. Sest. 45; - flendo diffundimus iram, Ovid.; men ∾ oblivionem sensibus, Hor. Epod. 15, in.; - ogſ. om en Redſtammen, Virg. Aen. 7, 708; navnl. ogſ. om en Tale el. om et Rygte; vid. ibd. 4, 195; men ∾ crimen paucarum in omnes, (udſtrække den til dem), Ovid. A. A. 1, 218; - ∾ vultum, (glatte Panden), id., Senec.; - ogſ. om Perſoner, Cic. Lael. 13; men Jovem ··· diffusum nectare, etc., Ovid. Met. 3, 318; diffusus in risum, Petron.; — III) partic. diffusus, 3, ogſ. ſom adj.; A) „egenl.": udbredt, udſtrakt, vid; - platanus patulis diffusa ramis, Cic. d. Or. 1, 7; - genus buxi diffusius, Plin.; cf. Martial. 3, 31; — B) „fig."; vid. Cic. d. Or. 2, 33; opus diffusum, eruditum, etc., Plin. Ep. 3, 5; bf. ogſ. om en Forfatter: per multa diffusus volumina etc., ibd. 1, 1.

*diffūse, adv.: udſtrakt, vide: bf. „overf.": res disperse et diffuse dictae etc., Cic.; men id. Tusc. 3, 10, in comp.; — diffūsĭlis, e: ſom udgyder el. udbreder ſig, aether, Lucr.; — diffūsio, onis, f., animi, Senec. d. Vit. B. 5: Munterhed, Oprømthed; — [diffundo]. — diffusus, 3: partic. o. adj. af diffundo. — diffŭtŭtus, 3, [dis-, futuo], i. e. futuendo corruptus, Catull.

dĭgămĭa, ae, f., διγαμία: det andet Giftermaal, Tertull. — dĭgamma, atis, n., δίγαμμα: Viform af flgd., Priscian.; — not.: Cic. Att. 9, 9, ſtaaer digamma f. F., (i. e. Fundorum reditus). — digammon, i, n., δίγαμμον, (sc. στοιχεῖον), ogſ. digammos, i, f., (sc. littera): d. æoliſke Dobbelgamma (F), hvortil i Latinen ſvarer deels F, deels V; (ſ. und. F. o. V.); - Formen digammon har Quintil., o. A.; Formen digammos har Serv., o. A.; Terent. Maurus har derfor digammos littera; - ſ. ogſ. digammos, i, ovenf. — dĭgămus, a, δίγαμος: ſom andengang gifter ſig el. er gift, Tertull.

Dĭgentĭa, ae, f.: liden klar Bæk ved Digteren Horatius's Landſted i d. Sabinſke, (nu. Licenza), Hor. Ep. 1, 18, 104. — dīgĕrĭes, ēi, f.: den ordnende Fordeling, Inddeling el. Anordning, Macrob. Sat.; af — dīgĕro, [f. dis.g.], gessi, gestum, 3, v. a., I) „egenl."; A) „alm.": forer el. bringer ud fra hinanden, adſkiller, affondrer, fordeler; vid. Plin. Ep. 8, 20; - ∾ nubes, (opp. congregare), Senec.; ligel. ∾ nimbos, Plin.; - radix in pastillos digesta, Plin.; cf. Ovid. Met. 9, 774; men Crete centum digesta per urbes, id. Her. 10, 67; men digestus in classes populus Rom., Flor. 1, 6; — B) „beſ."; 1) at knuſe el. forarbeide; vid. Plin. 11, 61; bf. oftere f. concoquere: at fordøie, Senec., Cels., Quintil., o. A.; — b) navnl. ogſ. i Lægeſproget: at fordele el. affondre (et Sygdomsſtof, odl.), Cels., Plin. 20, 26, oftere; — B) ordnende at fordele, at ordne; - ∾ cetera nomina (Gieldspoſter) in codicem etc., Cic. R. Com. 3; cf. id. Verr. 1, 23; - ∾ capillos, Ovid., crines ordine, Martial.; - ogſ. om en Plantning i Rader, Plin., o. Virg. Ge. 2, 54 o. 267; men ∾ bibliothecam, (ordne det), Suet. Caes. 44; endel. „poet.": ∾ in numerum, (at ordne), Virg. Aen. 3, 456; — II)

„fig."; A) „alm.": deler derimellem, fordeler derpaa; vid. Ovid. Met. 11, 469, o. id. Pont. 1, 4, 9; cf. Tac. Germ. 26; — B) „bef.": bringer i Orden, berigtiger; - ∾ mandata alicujus, Cic.; ∾ omne jus civile in genera, id. d. Or. 1, 42; ∾ res in ordinem, Quintil., argumenta in digitos, id.; cf. Plin. 29, 8; — III) af partic. digestus, 3, er ogs.: A) superl. digestissimus, 3: som har en meget god Fordøielse, M. Emp.; — B) subst. digesta, orum, n.: Benævnelse paa et af forskjellige Dele bestaaende Skrift el. Værk; vid. Gell. 6, 5; — b) df. ogs. „bef.": Navnet paa den justinianske Lovsamling, Cod. Just.

digesta, orum, n., s. und. frgd. — *digestibilis, e: hørende til Fordøielsen, cibus, (let at fordøie), Coel. Aur.; — digestim, adv.: ordenligen, i el. efter en vis Orden, scribere, Prudent.; — digestio, onis, f.; A) Fordeling, Fordøielse; ∾ facilis ciborum, Quintil.; ogs. in pl., Macrob.; — B) den ordnende Fordeling, Inddeling el. Anordning; - ∾ annorum, Vell.; cf. Plin. 3, 6; - ogs. som rhetorisk Kunstudtryk; vid. Cic. d. Or. 3, 53, ogs. Quintil. 9, 1, 31; o. — digestorius, 3: som befordrer Fordøielsen, medicamentum, Plin. Val.; — [digero]. — 1. digestus, 3: partic. o. adj. af digero. — 2. digestus, us, m., [digero]: Fordeling; ∾ sanctarum opum, (Forvaltningen af den keiserlige Skat), Stat. Silv. 3, 3.

*digitābŭlum, i, n.: etslags Handske (til Olivers Indsamling), Varr.; — digitālis, e: som en Finger, af en Finger, crassitudo, Plin., gracilitas, id.; o. — digitātus, 3: forsynet med Fingre, (el. med Tæer, el. med Kløer), aves, Plin. 11, 107; — digitellum, i, n., demin., men alene technisk, s. aïzoon o. sedum, d. e. Husløg; o. — digitŭlus, i, m., demin.: liden Finger, Plaut., Varr., Cic. frgm. Or. p. Scaur. 10, Ter. Eun. 2, 2, 53; - „overf." ogs. om Papagoiens Fod, Appul.; — [flgd.].

digitus, i, m., [besl. m. δείκω, sædv. δείκνυμι, o. m. dico, altf. oprdl. den Visende]; I) „egenl."; A) „alm.": Fingeren, en Finger; - quot digiti sunt tibi in manu? Plaut. Stich. 5, 4, 24; - ∾ pollex, (Tommelfingeren), Caes., index, Hor., salutaris, Suet., Pegefingeren, medius, Quintil., ogs. infamis, Plaut., impudicus, Martial., Midfingeren el. Mellemfingeren, medicinalis, Macrob., Ringfingeren; minimus, Gell., Lillefingeren; — bb) hertil mærkes Dictionerne; - attingere aliquem (uno) digito, (røre med den mindste Finger derved), Plaut., Ter., Cic.; men attingere aliquid extremis digitis, Cic. Coel. 12, (let at berøre el. nyde); men attingere coelum digito, id. Att. 2, 1, (være yderst lykkelig); - computare digitis, (beregne paa Fingrene), Plaut., Plin.; ogs. numerare per digitos, Ovid.; cf. Plin. 2, 21, o. Cic. Att. 5, 21; men digerere argumentum in digitos, Quintil.; - concrepare digitis el. digitos, (slaae Kneps med Fingrene), Petron., Plaut.; cf. Cic. Off. 3, 19, hvor ogs. percussio digitorum; hos Martial.: crepitus digitorum, ogs. digitus crepans; - liceri digito, ogs. tollere digitum, (neml. som den Høistbydende), vid. Cic. Verr. 1, 54, o. ibd. 3, 11; - sldn. heder ogs.: tollere digitum, (at erklære sig for overvunden), Sidon.; cf. Martial. Spect. 29; - loqui digitis nutuque, Ovid. Trist. 2, 453; cf. Quintil. 11, 3, 92, flgd., oftere; men Tibull. 3, 4, 11: Sed postquam fuerant digiti cum voce locuti; cf. id. 1, 2, 31: ad digiti ··· sonum; - digito monstrari, Hor., Pers., demonstrari, Tac., (blive udmærket el. berømt); - digitum proferre el. porrigere, (foretage sig det Mindste, røre paa sig), Cic. Caecin. 25, o. id. Fin. 5, 27; cf. Pers. 5, 119; — B) „bef." ogs. Taaen el. Tæerne, Lucr. 3, 527, o. Virg. Aen. 5, 426; ligel. erigi in digitos, Quintil.; — bb) df. ifølge etslags Lighed; a) Dyrets, navnl. Fuglens Klo, Varr., Plin. 10, 54, o. A.; — b) in pl. ogs.: visse Skud paa Træernes Grene, Plin. 14, 3, o. id. 17, 37; — II) „meton."; A) som Længdemaal: en romersk Tomme el. $\frac{1}{16}$ af en pes; - quatuor patentes digitos (regulae), Caes. B. C. 2, 10; digitus transversus, en Fingersbred, Cato; — B) df. som Ordsprog: digitum transversum non discedere ab aliqua re, Cic. Acad. 2, 18; cf. id. Verr. 4, 15; men id. Att. 7, 3: mihi certum est, ab honestissima sententia digitum nusquam (sc. discedere); — III) som nom. propr.: Digiti Idaei, (i. e. Δάκτυλοι Ἰδαῖοι): Gudinden Cybele's Præster, Cic. N. D. 2, 16.

dīglădĭābĭlis, e: fægtende, kæmpende, Prudent.; af — dīglădior, ari, v. dep. n., [dis-, gladius]: heftigen at fægte el. kæmpe; saal. „alleg.": ∾ inter se (sicis); vid. Cic. Leg. 3, 9; — 2) „overf." om en Ordstrid el. Trætte, id. Off. 1, 9; ogs. ∾ cum aliquo, id.; men id. Tusc. 4, 21, absol.: digladientur illi, per me licet. — digma, atis, n., δεῖγμα: Prøve, som man foreviser, Cod. Theod.

*dignanter, adv.: paa en værdig Maade; df. opmærksomt; ∾ audire loquentem, Vopisc. Tac. 8; o. — dignātio, onis, f.; 1) Erkiendelse af nogens Værdighed, værdighedsfuld Behandling; vid. Suet. Calig 21, o. Justin. 28, 4; — 2) ligesom dignitas: Værdighed, Anseelse; vid. Liv. 10, 7, Tac. Ann. 4, 52, oftere, o. Suet. Caes. 4, oftere; — [dignor].

*digne, adv. af dignus: værdigen, passende; - quam digne ornata, Plaut.; digne laudare philosophiam, Cic. d. Senect. 7; digne ac mereor etc., Cassius ap. Cic. Fam. 12, 13; - peccat uter nostrum cruce dignius? Hor. Sat. 2, 7, 47. — dignĭtas, atis, f., [dignus]; I) „egenl.": Værdighed, Fortieneste; vid. Cic. Fam. 11, 17, o. id. R. Am. 12; ∾ consularis, (Værdighed til at opnaae Consulatet), id. Mur. 13; —II) „meton.", (causa pro effectu); A) med Hensyn paa de personlige Forholde: den paa indre el. ydre Fortrin grundede Værdighed el. Anseelse el. Agtelse el. høie Stilling; - ∾ formae, Cic., Suet.; ∾ corporis, Nep. Dion. 1, o. A.; ogs. absol. dignitas, Cic. Off. 1, 36, (opp. venustas); men m. Hensyn paa Foredraget, vid. id. d. Or. 1, 31, o. Quintil. 11, 3, 153; - ex humili loco ad summam dignitatem perducere, Caes. B. G. 7, 39; ligel. politisk Vigtighed, ibd. 6, 12, o. ibd. 4, 17, oftere; - navnl. ogs. Embedsværdighed el. Statsembede, Cic. Fam. 2, 9, oftere; ogs. in pl., Quintil. 11, 1, 67; — B) m. Hensyn paa Ting og Begreber: Værd el. Værdi, værdigt Udseende, værdighedsfuld Beskaffenhed; vid. Cic. Off. 1, 39, ogs. Nep. Them. 6; - ogs. om Dragten, Quintil. 11, 3, 141; - ∾ verborum, id., Cic.; ∾ debita rerum, Quintil.; df. — dignĭtōsus, 3: fuld af Værdighed, homo, Petron. Sat. 57.

digno, are: activ Biform af flgd.; - c. inf., el. c. abl.; - vid. Pacuv. ap. Non., o. Cic. Arat. 31; — b) df. m. passiv Bem.: dignor, atus sum, ari: holdes værdig dertil; - ligel. c. abl., el. c. inf.; - egone ··· Pelopis digner domo? Att. ap. Non.; cf. Virg. Aen. 3, 475; men diis (dat.) ··· jurari dignata palus, Sil. 13, 569; cf. Lucr. 5, 52.

dignor, atus sum, 1, v. dep. a., [dignus]: holder værdig, værdiger; — a) ∾ aliquem aliqua re, Virg. Aen. 1, 335, o. id. Ecl. 4, 63, ogs. Ovid. Met. 1, 194, oftere; ligel. Tac. Ann. 4, 74: quos non sermone, non visu dignatus erat; men ∾ libellum venia, Ovid. Trist. 3, 14, 51; — b) c. inf., el. m. Objectsætn.; - dels m. Negation; vid. Lucr. 2, 1039; cf. Virg. Aen. 10, 732, Hor. Ep. 1, 19, 40, Suet. Ner. 22, o. A.; - dels uden Negation; vid. Virg. Aen. 4, 192, o. id. Ecl. 6, in.; ogs. Ovid. Fast. 4, 540, Suet. Vesp. 7, o. A.; — c) m. dobbelt acc.; - si quem dignabitur ··· ista virum, (holder værdig dertil), Ovid. Met. 8, 326; cf. Virg. Aen. 10, 866; — d) m. blot acc., (hvor da inf. bliver at supplere); Dignarique domos (sc. visere), Stat. Theb. 12, 785; cf. Justin. 41, 4.

dignoscentia, ae, f.: Evnen til at adskille fra

hinanden, Erkiendelsen deraf, mali et boni, Augustin.; af — dignosco, (ogs. dinosco), ĕre, v. a., [dis-, nosco]; ligesom discerno: med Kundskab el. Indsigt at adskille derfra el. fra hinanden; - m. ab, el. c. abl. (ud. ab), ogs. m. blot acc. (m. o. ud. abl. modi), sield. m. Relativsætn., el. absol.; - vix dignosci a mastiche vera, Plin.; ∾ recta curvo, Hor.; cf. id. Ep. 1,15,31; - ∾ homines sonis, Quintil.; ∾ suos et alienos, Colum.; ∾ veri speciem, Pers. 5, 105; - men id. 5, 24: dignoscere cautus, Quid solidum crepet etc.; cf. Ovid. Met. 13, 835, o. Suet. Oth. 12.

dignus, 3, [besl. m. δίκαιος]; oprdl. ligesom ἄξιος: af lige Værdi el. Værd; bf. „fig.": værd el. værdig (til Ondt el. Godt); om Ting og om Begreber: tilsvarende, passende; — aa) c. abl. (pretii), sild. c. gen., el. c. acc. comm.; - dignus domino servus, Plaut.; cf. Cic. Fam. 2, 18, o. Hor. A. P. 21; dignissimus omni fortuna optima, Cic.; assentatio ··· non modo amico, sed ne libero quidem digna est, Cic. Lael. 24; dignius odio scelus, Quintil.; men diem dignum Veneri (abl. f. Venere), Plaut. Poen. 1,2,45; - aliquid dignum memoria (consequi), Cic.; si quid admisissem dignum piaculo, Liv. 40, 13; — b) f. abl. findes ogs. gen. (efter Grækernes ἄξιός τινος); - non ego sum dignus salutis? Plaut. Trin. 5, 2, 29; - ligel. c. acc. pronom. (el. acc. comm.), men alene hos Plaut. o. Ter.; vid. Ter. Phorm. 3, 2, 34, o. Plaut. Pseud. 4, 1, 26; — bb) m. Relativsætning; ofte ogs. c. inf.; sield. m. ut; - non videre dignus, qui liber sies, Plaut. Pseud. 2, 2, 17; cf. Cic. Leg. 3, 2, o. id. Acad. 2, 6; ligel. digna fuit illa natura, quae meliora vellet, Quintil.; - men c. inf., Ovid. Trist. 3, 4, 34, ogs. Catull. 68, 131; oftere c. inf. pass.; Et puer ipse fuit cantari dignus, Virg. Ecl. 5, 54; ligel. dignus amari, id., describi, notari, Hor., Virg., Quintil.; cf. Liv. 8, 26; men m. flgd. ut, id. 24, 16, Quintil. 8, 5, 12, oftere, o. ligel. Plaut. Mil. gl. 4, 4, 4; — cc) absol.; diligere ··· non dignos, Cic. Lael. 21; cf. Liv. 24, 16, Sall. Catil. 51, o. Hor. Ep. 1, 16, 22; - dignior heres, id. Od. 2, 14, 25; si digna causa etc., Liv. 21, 6; dignum operae pretium, Quintil.; - ogs. findes dignum est, ligesom aequum est, el. convenit, el. decet: det er billigt, det passer sig; - vid. Ter. Phorm. 2, 3, 55 o. 129; minus aegre, quam dignum erat, etc., Liv. 1, 14; ligel. si credere dignum est, Virg. Ge. 3, 391; — not.: Cic. Balb. 2, er, f. dignum rei, rimel. at læse: dignum re publica; vid. Madv. Op. II, p. 15.

digrĕdior, gressus sum, 3, v. dep. n., [dis-, gradior]: at gaae fra hinanden, at skilles ad, at gaae bort, at bortfierne sig, (ligesom discedere); - ita utrique digrediuntur, Sall. Jug. 22; Post, ubi digressi etc., Virg. Aen. 4, 80; - ∾ ab aliquo, Cic., Caes., a colloquio alicujus, Caes., Liv.; ∾ domo, Sall., triclinio, Suet., inde, Auct. B. Afr.; - men absol.: digrediens, (ved Bortgangen), Virg., Tac.; men Sall. Jug. 94: dein statim digrediens, (trædende til Side); - ogs. m. in o. ad; deinde ambo in sua castra digressi, ibd. 109; cf. Tac. Ann. 4, 74; ∾ ad sua tutanda, id. ibd. 73; cf. id. Agric. 6; men ∾ domum, id., Seleuciam, id.; — II) „fig.": ligesom at gaae bort el. svæve ud derfra, navnl. i Foredraget; - ∾ ab eo, quod prosequeris, Cic., parumper a causa, id., de causa, id., ex eo, Quintil.; cf. Cic. d. Or. 2, 77; men id. N. D. 3, 23: Unde huc digressi sumus.

digressio, onis, f., [digredior]: at gaae fra hinanden, at gaae bort derfra, Bortgang el. Bortfiernelse; - congressio, tum vero digressio nostra, Cic. Qu. Fr. 1, 3; (derfor oftere digressus); — 2) „fig.": Udskeielse el. Udsvævelse, navnl. i Foredraget, Digression; ista tua ··· a proposita oratione digressio, Cic. Brut. 85; cf. id. d. Or. 2, 77, ogs. Quintil. 9, 2, 55, flgd., o. id. 10, 1, 33.

1. dīgressus, 3: partic. af digredior. — 2. dīgressus, us, m., [digredior]: = digressio; I) „egenl."; ut a tuo digressu Romam veni, Cic. Att. 1, 5; cf. id. d. Senect. 23; in digressu, (ved Skilsmissen), Suet. Ner. 34; — II) „fig.": Udsvævelse i Foredraget; vid. Quintil. 10, 5, 17. — dīgrunnio, [f. dis. gr.], ire, v. n.: at grynte stærkt el. heftigen, Phaedr. 5, 5.

diiambus, i, m., διΐαμβος: Dobbeltjamben, (⏑ – ⏑ –, amoenitas, quiescerent), Donat., Diomed. — Dijovis, s. und. Diovis. — *dījūdĭcātio, onis, f.: den endelige Paakiendelse el. Afgiørelse, Cic. Leg. 1, 21; o. — dījūdĭcātrix, īcis, f.: som endeligen paadømmer el. afgiør noget, Appul.; af — dījūdĭco, [f. dis. j.], 1, v. a.; I) (m. særligt Hensyn paa Verbet): afsondrende el. adskillende at dømme derimellem el. afgiøre; vid. Ter. Heaut. 3, 1, 98, o. ibd. 2, 2, 8; ∾ controversias verbis, non aequitate, Cic. Caecin. 17; ∾ causam, Liv., litem, Hor.; - ogs. m. Relativsætn., Caes. B. G. 5, 44; - ogs. m. Objectssætn., Plaut. Amph. 2, 2, 45; — B) „overf.": dijudicata jam belli fortuna, Caes. B. C. 2, 32, o. Vell. 2, 3; — II) (m. særligt Hensyn paa Partiklen): dømmende at adskille el. afsondre; - ∾ vera et falsa, Cic., recta ac prava, id.; cf. id. Leg. 1, 16; - ∾ vera a falsis, veri similia ab incredibilibus, id. Part. or. 40; - ogs. ∾ inter has sententias, id. Tusc. 1, 11; men ∾ sententias subtilissime, Gell. 2, 7; endel. m. Relativsætn.; ∾ immodicum sit, an grande, etc., Plin. Ep. 9, 26.

dījŭgātio, onis, f.: Adskillelse, Afsondring, animarum a corporibus, Arnob.; af — dījŭgo, (ogs. dis. jugo), (avi), atum, 1, v. a.: adskiller el. afsondrer el. afdrager derfra; ∾ aliquem ab infando petitu, Arnob. — dijunctim, dijunctio, dijunctus, dijungo, s. und. disjunctim, etc.

dīlābĭdus, 3: som let fordærves, vestes, (som ikke holde), Plin. 8, 8; af — dīlābor, [f. dis. l.], lapsus sum, 3, v. dep. n.; I) „egenl.": at falde fra hinanden, at henfalde el. forgaae, at flyde ud el. smelte bort; A) „alm."; - vid. Cic. N. D. 2, 10; nebula dilabente etc., Liv.; ut dilapsa est nix, id.; cf. Hor. Sat. 1, 5, 73; men Virg. Ge. 4, 410: in aquas ··· dilapsus abiit; s. ogs. Ovid. Met. 1, 742; — B) „bes."; a) om Personer, navnl. om Krigsfolket: at løbe fra hinanden, at sprede sig til alle Sider; - vid. Sall. Jug. 18, o. Nep. Eum. 3; ∾ ab signis, Liv., ex eo loco, id.; ∾ in agros, in oppida, id.; men ∾ ad arma resumenda, Suet. Calig. 48; — b) om Ting, navnl. om Bygninger, odl.: at forfalde el. henfalde, at gaae tilgrunde; - vid. Liv. 4, 27, ligel. vetustate dilabens (navis), id.; cf. Lucr. 5, 312, o. Virg. Ge. 3, 557, ogs. Hor. Od. 4, 13, 28; — II) „fig.": at henfalde el. forfalde, at gaae under, at tabe sig; - male parta male dilabuntur, poët. ap. Cic. Phil. 2, 27; - cf. Sall. Jug. 2, 13, o. Cic. Off. 2, 13 o. 23; ligel. ∾ vectigalia etc., Liv. 33, 46; - dilapso tempore, Sall.; cf. Ovid. Pont. 4, 4, 21; men ∾ memoriā, vid. Cic. Phil. 13, 5.

dīlăcĕrātio, onis, f.: Sønderrivning, Mishandling, Arnob.; af — dīlăcĕro, [f. dis. l.], avi, atum, 1, v. a.: sønderriver, adsplitter, mishandler; - dominum ··· dilacerant (canes), Ovid.; ∾ corpus tormentis, Tac. Ann. 12, 57; — II) „fig."; res publica, quae media fuerat, dilacerata, Sall. Jug. 41; cf. Cic. Mil. 9; men Tac. Ann. 6, 6: quando, ut etc., ita ··· malis consultis animus dilaceretur.

dīlāmĭno, are, v. a., [dis-, lamina]: klover el. spalter, nuces ictu, Ovid. Nux, 73. — dīlancĭnātus, 3, [dis-, lancino]: sønderreven, membra, Prudent., vitalia, Ammian. — dīlănio, [f. dis. l.], avi, atum, 1, v. a.: sønderslider; vid. Cic. Mil. 13; men dilaniari tormentis, Tac.; cf. Lucr. 3, 538; men pass. c. acc. gr.: inornatas dilaniata comas, Ovid. Am. 3, 9, 52.

dīlāpĭdātio, onis, f.: Adsplittelse; bf. „overf.": Bortødslen, bonorum, Cod. Theod.; af — dīlāpĭdo,

[f. dis.l.], avi, atum, 1, v. a.; oprdl.: kaster Stenene fra hinanden; bf. „overf."; a) adsplitter, forøder, triginta minas, Ter. Phorm. 5, 7, 4; — b) „poet." ogs.: adsplitter, fordærver, Colum. 10, 330. — dilapsio, onis, f., [dilabor]: Hensvinden, Opløsning, Augustin. — dilapsus, 3: partic. af dilabor.

dilargior, [f. dis.l.], itus sum, 4, v. dep. a.: rigeligen at bortskienke el. uddele; vid. Cic. Agr. 2, 29, o. Suet. Caes. 20; ∾ foedera sociis, Latium (i. e. jus Latii) externis, Tac. Hist. 3, 55; — not.: ogs. m. passiv Bem.; vid. Sall. frgm. ap. Gell. 15, 13.

dilatatio, onis, f., [dilato]: Udstrækken, Udhamren, laminae, Tertull.; — 2) „overf.": Udvidelse, superiorum, id. — dilatio, onis, f., [differo]: Udsættelse el. Opsættelse, Nølen el. Ophold; a) c. gen.; ~ ∾ temporis, Cic., comitiorum, id.; ∾ belli, Liv.; — b) absol.; nullam dilationem pati, Liv. 21, 52; dilationem petere, (i Retssager), Plin. Ep.; ogs. in pl., vid. Liv. 5, 5, o. Vell. 2, 79.

dilato, avi, atum, 1, v. a., [dilatus, differo]: udvider el. udstrækker; I) „egentl."; vid. Cic. N. D. 2, 51; ∾ manum, id. Orat. 32, (opp. comprimere digitos); ∾ fundum, id.; ∾ castra, Liv., aciem, id.; cf. Ovid. Met. 6, 378; — II) „fig."; A) „bes." om Udtrykket el. Foredraget; vid. Cic. Part. or. 7; ∾ argumentum, id.; men id. Brut. 90: justam eloquentiam ··· dialecticam dilatatam etc.; — b) ∾ litteras, (udtale dem bredt), ibd. 54; — B) „alm."; dilatata in cunctum ordinem (lex), Cic. Leg. 3, 14; cf. Quintil. 2, 3, 8.

dilator, oris, m., [differo]: en Nøler, Hor. A. P. 172; bf. — dilatorius, 3: hørende til Udsættelse el. Opsættelse, exceptiones, Dig. — dilatus, 3: partic. af differo. — dilaudo, [f. dis.l.], are, v. a.: roser høiligen, Cic. Att. 6, 2, 9. — dilaxo, [f. dis.l.], are, v. a., ligesom dilato: udvider, Lucil. ap. Porphyr.

*dilectio, onis, f.: Kiærlighed, dei, Tertull.; o. — dilector, oris, m.: en Elsker, Tertull., Appul.; — [diligo]. — dilectus, 3: partic. o. adj. af diligo. — dilemma, atis, n., δίλημμα: Dobbeltsætning; bf. i Logiken: en Slutningsmaade, hvorved Modstanderen fanges, hvilken end af de tvende Modsætninger han maatte indrømme, Serv. ad Virg. Aen. 2, 675.

diligens, tis: partic. o. adj. af diligo; bf. — diligenter, adv.: omhyggeligen, flittigen; ~ benigne ac diligenter audire, Cic. Phil. 1, 15; Latine et diligenter loqui, id. Brut. 45; ~ compar.: ∾ cognoscere, Caes. B. G. 6, 12; cf. Cic. Brut. 22; superl.: ∾ observare praeceptum, Caes. B. G. 5, 35, oftere; cf. Cic. Lael. 2; — b) men med Lune, Martial. 7, 31: O, quam, Regule, diligenter erras, (hvor ganske tager du feil)!

diligentia, ae, f., [diligens]; I) „alm.": Omhyggelighed, Opmærksomhed, Nøiagtighed; ~ vid. Cic. d. Or. 2, 35; men id. Off. 1, 29: excitanda est animadversio et diligentia, ut etc.; praestare fidem et diligentiam, id. Caecin. 2; cf. Caes. B. G. 1, 40, oftere, o. A.; ~ ogs. dadlende; ∾ inanis, Quintil., nimis sollicita, id., sinistra, Plin. Ep.; — b) ogs. c. gen. obj.; ∾ mandatorum tuorum, Cic. Top. 1; cf. id. Off. 1, 39; — II) „bes." ogs.: Paapasselighed i Husvæsenet, god Oekonomi, Cic. Off. 2, 24; cf. Suet. Galb. 12.

diligo, lexi, lectum, 3, v. a., [dis-, 1. lego]; oprdl.: udvælger iblandt flere; bf. høiagter, ærer, elsker; vid. Cic. Lael. 8, Caes. B. G. 6, 19, o. Hor. Ep. 2, 1, 247; ligel. Si te in germani fratris dilexi loco, Ter. Andr. 1, 5, 57; quem dii diligunt, (Yndling af Guderne), Plaut., Ter.; — II) ogs. „overf."; a) m. Begrebsobjecter; vid. Cic. Balb. 28; ∾ memoriam aviae, Suet. Vesp. 2; cf. Hor. Od. 2, 10, 6; — b) sieldn. hos Tingssubjecter; montes et valles diligit abies, robur, etc., Plin. 16, 30; ~ saal. ogs. c. inf., ligesom amare: at pleie; ~ pira nasci tali solo maxime diligunt, Pallad.; — III) som adj. bruges; A) partic. diligens, tis; oprdl.: som ærer el. elsker; bf. I) „alm.": som beflitter sig derpaa, omhyggelig, nøiagtig; (opp. negligens); a) m. in el. ad, etc.; ~ diligens in rebus omnibus, Cic.; cf. id. Div. 1, 42; diligentior in symmetria, Plin.; ad custodiendum te diligentissimum etc., Cic. Catil. 1, 8; diligentes circa hoc etc., Plin.; — b) c. gen., sieldn. c. dat.; ~ diligens veritatis, Nep. Ep. 3; vir omnis officii diligentissimus, Cic. Coel. 30; diligens naturae, (som flittigen studerer den), Plin.; ∾ vitae, (omhyggelig derfor), id.; men c. dat.; vid. Cic. d. Rep. 2, 20; — c) absol.; experientissimus et diligentissimus orator, Cic. Verr. 3, 21; ut a diligente curiosus distat, Quintil.; — 2) „bes." ogs.; a) „overf." om Begrebssubjecter; assidua ac diligens scriptura etc., Cic. d. Or. 1, 33; cf. id. Att. 5, 4, o. Vell. 1, 4; — b) m. Hensyn paa Husvæsenet: oekonomisk, sparsom; homo frugi ac diligens, qui sua servare vellet, Cic. Verr. 4, 18; cf. Plin. Ep. 2, 6; men quum te pro illiberali diligentem appelles, Quintil.; — B) partic. dilectus, 3: elskelig, dyrebar; luce mihi dilectior fili, Macrob.; dilectissimus aris (augur), Stat.

dilorico, [f. dis.l.], (avi), atum, 1, v. a.: opriver Klæderne; ∾ tunicam alicujus, Cic. d. Or. 2, 28. — diloris, e, [δίς, lorum]: med dobbelte Remmer; bf. med dobbelte Striber, vestis, Vopisc. Aurel. 46.

diluceo, [f. dis.l.], ere, v. n.: at skinne igiennem; bf. „overf.": at vise sig klart el. tydeligen; ~ dilucere ··· fraus coepit, Liv. 8, 27; ogs. impers. m. acc. c. inf., Gell. 7, 10; bf. — dilucesco, luxi, 3, v. n. inch.: at blive lys, begynde at skinne; bf. in perf.: at skinne; — a) som impers.; quum jam dilucesceret, (i Lysningen el. i Dagningen), Cic. Catil. 3, 3; cf. Liv. 36, 21; men Cic. Phil. 12, 2, „overf.": diluxit, patet, etc., (alt er klart el. tydeligt); — b) person., navnl. m. dies; vid. Hor. Ep. 1, 4, 13; cf. Gell. 3, 2.

*dilucide, adv.: aldeles klart el. lyst; dilucidius flagrare, Plin.; ~ oftest „fig.", navnl. om Talen; ∾ expedire, Ter., dicere, Cic., Quintil., docere, Liv. 39, 47; ∾ lex vetat, (med rene el. klare Ord), Cic. Vat. 15; ~ compar.: ∾ praecipere, Cels.; superl.: ∾ convincere, Augustin.; o. — dilucido, are, v. a.: giør tydelig el. klar el. indlysende, Auct. ad Her. 3, 4; af — dilucidus, 3, [f. dis.l.]: fuld af Lys, giennemsigtig; ∾ smaragdi in sole ac liquidi, Plin.; — II) oftest „fig.": klar, tydelig, indlysende, oratio, Cic., verba, id., Quintil., sermo, id.; ~ compar.: ∾ omnia facientes, Cic. Orat. 5. — diluculat, abat, 1, v. n. impers.: det lysner, det dages; men rimel. alene Gell. 2, 29, o. id. 7, 1; af — diluculum, i, n., [diluceo]: Lysningen, Dagens Frembrud, Plaut., Cic. R. Am. 7, o. A.

diludium, i, n., [dis-, ludus]: Mellemrum el. Hviletid under Kamplegene, Hor. Ep. 1, 19, 47. — diluo, [f. dis.l.], ui, utum, 3, v. a.; I) „egentl.": udvadsker, giennembløder, opløser, fortynder; A) „alm."; ~ vid. Caes. B. C. 2, 10, o. Virg. Ge. 1, 326; ∾ unguenta lacrimis, Ovid.; men ∾ alvum helleboro, Gell.; ∾ colorem, (svække den), Plin., Ovid.; — B) „bes.": opløser til el. i en Vædske, fortynder; ~ ∾ absinthia, Lucr., venenum, Liv., vinum, Martial.; ∾ mella Falerno, Hor.; cf. Virg. Ge. 1, 341; ∾ circaeam in vino, Plin., rutam cum mero, Colum., medicamentum ex aqua, Scribon.; — II) „fig."; A) „alm.": svækker, afkræfter, hæver, (navnl. en Beskyldning el. et Onde); ~ vid. Cic. R. Am. 15, o. id. Mil. 27; ligel. ∾ crimen, Liv. 4, 14, Quintil., o. A.; ~ ∾ molestias omnes, Cic. Tusc. 3, 16; men „poet."; ∾ curam mero, Ovid.; cf. Prop. 3, 15, 6; ~ ∾ omnes affectuum vires, (svække dem), Quintil. 11, 1, 52; cf. Senec. Ep. 29; — B) ligesom dissolvo: opløser, d. e. forklarer; vid. Plaut. Rud. 4, 4, 64; — III) partic. dilutus, 3, ogs. som adj.:

fortyndet el. svækket, tynd el. svag; A) „egenl."; ∾ potio, Cels.; ligel. vinum dilutius, o. potio quam dilutissima, id.; — b) bf. subst. dilutum, i, n.: Vædske, hvori noget er opløst el. fortyndet, en Opløsning, Plin. 27, 28; - ∾ rubor, (svag Rødme), id.; ligel. amethystus dilutior, id.; ∾ odor, (opp. acutus), id.; — B) fild. ogf. „overf."; a) om en Person: dilutior, (noget fugtig el. beruset, opp. abstemius), Auson.; — b) om et Begreb: tydelig el. aabenbar, — dilūtus, 3: partic. o. adj. af diluo.

dīlŭviālis, e: hørende til en Oversvømmelse, irruptio, (i. e. diluvium), Solin. 9; af — dīlŭvies, em, f., ogf. dīlŭvium, i, n., o. dīlŭvio, onis, f., [diluo]; oprdl.: Jordbundens Opløsning af en Vandstrøm; bf. sædv.: Oversvømmelse, Vandflod; (i alle tre Former alene „poet." o. i efteraug. Prosa); neml. a) diluvies, Lucr., Hor., Plin.; — b) diluvium, Virg., Ovid., Senec., Plin. Ep., Hor.; — c) diluvio, Censorin., Tertull. — 1. diluvio, onis, f., f. und. diluvies. — 2. dīlŭvio, are, v. a., [diluvies]: at oversvømme, omnia, vid. Lucr. 5, 388. — diluvium, i, n., f und. diluvies.

dīmăchae, arum, m., *διμαχαί*, efter Curt. 5, 13: der kæmpe baade til Fods og til Hest. — dīmădesco, [f. dis.m.], dŭi, 3, v. n.: at tøe op; dimaduere nives, Lucan. — dīmāno, [f. dis.m.], avi, 1, v. n.: at flyde ud fra hinanden, at udbrede sig; vid. Catull. 51, 10; - men „fig."; ∾ ad existimationem hominum paulo latius, Cic. Coel. 3.

dīmensio, onis, f., [dimetior]: Udmaalen el. Udmaaling, quadrati, Cic. Tusc. 1, 24. — dīmensus, 3, partic. af dimetior. — dīmĕter, (ogf. dimetrus), 3, *δίμετρος*: med tvende Metrer (el. fire Fødder), Diomed.; ogf. absol. dimetrus, Ter. Maur. — dīmētior, [f. dis.m.], mensus sum, 4, v. dep. a.: maaler efter Delenes Afstand, udmaaler; vid. Cic. d. Senect. 4, o. Virg. Aen. 12, 117; — not. a.: ogf. m. passiv Bem.; a quo essent illa dimensa atque descripta, Cic. d. Senect. 17; cf. Caes. B. G. 2, 19, o. Virg. Ge. 1, 231; — not. b: som subst. fem. findes dimetiens, tis: en Diameter, Plin. 2, 21. — dīmēto, [f. dis.m.], avi, atum, 1, v. a.: ved Udmaaling at afgrændse efter sine Dele, at afgrændse el. afstikke, locum castris, Liv. 8, 38; cf. Cic. N. D. 2, 62: (siderum) cursus dimetati.

dīmĭcātio, onis, f., [dimico]: fyrig Vaabenkamp el. hidsig Træfning, (hvori Vaabnene glimte); ogf. alm. Kamp el. Træfning; - vid. Caes. B. C. 3, 111, oftere, Liv., Suet., o. A.; - ogf. in pl., Caes. B. G. 7, 86; - ∾ universae rei, Liv. 1, 38, (Hovedtræfning el. afgiørende Slag; hvorom ogf. ∾ universa, ibd. 22, 32); men ∾ proelii, Cic. Qu. Fr. 1, 1, in.; men c. gen. subj.: ∾ deorum et Gigantum, Plin.; — II) „overf." fra Krigssproget: heftig Strid el. Trætte; non modo contentione, sed etiam dimicatione etc., Cic. Fam. 2, 6; cf. Liv. 10, 24; men ∾ capitis, famae, fortunarumque omnium, Cic. Rab. perd. 2; ∾ vitae, (hvorved Livet voves), id. Planc. 32.

dīmĭco, [f. dis.m.], avi, atum, 1, v. n.; I) „egenl.": med blinkende Vaaben at kæmpe el. fægte el. stride med hinanden el. derimod; - ∾ armis, Caes., cum aliquo, Nep.; ∾ acie cum aliquo, Liv.; ogf. ∾ in acie, Caes., proelio, id., ferro pro patria, Liv.; ∾ equitatu, Nep., exiguis copiis adversus aliquem, id.; - ogf. absol., Caes. B. G. 3, 21, oftere; - ogf. impers., id. B. C. 3, 63, oftere; cf. Cic. Off. 1, 12; men Vell. 2, 85: desperata victoria dimicabatur in mortem; - navnl. ogf. om Gladiatorernes Fægtninger, Suet. Caes. 26, oftere, Plin. 6, 7, o. A.; - endel. ogf. m. abstract Subject; leonum feritas inter se non dimicat, id. 7, prooem.; — II) „overf." fra Krigssproget: iørigen at kæmpe el. arbeide el. anstrænge sig for el. i en Sag; - vid. Cic. Div. in Caecil. 22; men inter dimicantes competitores, Liv. 6, 11; cf. Cic. Att. 7, 3, o. id. Off. 1, 24; - oftest m. Bibegr. af en truende Fare; ∾ de capite, Cic., de fama, Nep., de repulsa, Liv. 6, 40; men id. 2, 12: ut ... capite dimices tuo, (udsætter dit Liv for Fare).

dīmĭdiātio, onis, f.: Halvering, Tertull.; af — dīmĭdio, (avi), atum, 1, v. a., [dimidius]: deler i tvende Hælvter, halverer; som verb. fin. alene hos Tertull.; - forresten altid in partic. perf. dīmidiatus, 3: halveret el. halvdelt, halv; vid. Gell. 3, 14; men procumbunt dimidiati, (med det halve Legeme forover), Plaut. Mil. gl. 3, 1, 165; ∾ luna, Cato ap. Plin.; ∾ mensis, Cic.; men ∾ Menander, (om Terentius), vid. Caes. ap. Suet. Vit. Ter.

dimidium, i, n., f. und. flgd. — dīmĭdius, 3, [dis-, medius]: halvdelt el. halv, (vid. Gell. 3, 14); ∾ pars, Plaut., Cic., Caes., o. A.; ∾ annus, Manil., mullus, Martial.; ∾ forma circuli, Plin.; - ogf. om Buster el. Brystsfykker; ∾ Priapus, id.; cf. Cic. ap. Macrob. Sat. 2, 3; - men Liv. 4, 2: ut ... dimidius patrum sit, dimidius plebis, (neml. ifølge Ægteskab imellem begge Stænder); — 2) bf. som subst.; a) dimidium, i, n.: Halvdelen, Hælvten, det Halve; - ∾ horae, Lucil. ap. Gell.; cf. Cic. Orat. 2; ∾ militum etc., Liv. 35, 1; cf. Hor. Ep. 1, 2, 40; dimidium de praeda, Plaut.; ogf. absol., id. Bacch. 2, 3, 87, oftere; dimidium plus toto, (*πλέον ἥμι συμπαντός*), Auson.; - dimidio hos compar., Caes.; dimidio minoris constare, Cic.; cf. Hor. Sat. 2, 3, 318; — b) dimidia, ae, f., (sc. pars), Plin. 25, 73.

dīmĭnŭo, [f. dis.m.], ĕre, v. n.: slaaer i smaa Stykker, knuser el. splitter; (forel. Ord); ∾ alicui caput, Plaut., cerebrum, Ter.; f. ogf. deminuo s. 1.

*dīmissio, onis, f.; I) „alm.": Bortsendelse (til forskiellige Steder el. i et Ærinde); - dimissiones libertorum ad fenerandas provincias, Cic. Parad. 6, 2; — b) hos Lægerne: ∾ sanguinis, Aareladning, Gell. 10, 18, in lemm.; — II) „bef.": Afskedigelse, Permission; vid. Cic. Verr. 5, 33; o. — dīmissor, oris, m.: som forlader el. tilgiver; ∾ peccatorum, Tertull.; — bf. dīmissōrius, 3; i Retssproget: ∾ litterae, ligesom apostoli: Indberetning til en høiere Øvrighed, Dig.; — [dimitto]. — dimissus, 3: partic. af flgd.

dīmitto, [f. dis.m.], misi, missum, 3, v. a.; I) „alm.": sender fra hinanden, sender bort el. i forskiellige Retninger; - ∾ pueros circum amicos, Cic. Quint. 6, litteras circum municipia, Caes., nuncios per agros, id.; cf. Virg. Aen. 1, 577, Caes. B. G. 7, 38, o. Sall. Catil. 27; men „poet.": ∾ aciem (i. e. oculos) in omnes partes, Ovid. Met. 3, 381; ∾ legatos quoquoversus, Caes., equitatum (ab se), id.; cf. id. B. C. 1, 80; — b) sield. ud. acc.; - ∾ circum propinquas regiones, Caes. B. C. 3, 112, per provincias, Liv. 29, 37, ad amicos, Cic. frgm. Or. p. Tullio; — B) lader (en Forsamling) gaae fra hinanden el. skilles ad, opløser el. ophæver el. afskediger; - ∾ senatum, Cic. Verr. 4, 65; cf. id. Lael. 3; ∾ concilium, id., Caes. B. G. 1, 18 o. 31, oftere; ligel. ∾ conventum, Sall. Catil. 21; men ∾ exercitum, (i Krigssproget: afskedige), Caes., Vell., o. A.; men ∾ plures manus, Caes. B. G. 6, 34, (opp. continere manipulos ad signa); ∾ convivium (ophæve), Liv., Tac.; — II) „bef."; A) „egenl.": sender bort el. lader gaae fra mig; lader gaae el. lader løs; - ∾ aliquem ab se, Cic.; cf. Nep. Att. 4; ogf. ud. ab se, Cic. Fam. 12, 18; - ∾ aliquem incolumem, Caes., impunitum, Sall.; men Nep. Hann. 3: neminem, nisi victum, dimisit, (lod ikke slippe derfra); comist er: si non te ludos pessimos dimisero, (i. e. pessime ludificatum), Plaut. Rud. 3, 5, 12; - ∾ uxorem, (ligesom repudiare: forskyde), Suet.; ogf. ∾ aliquam e matrimonio, id.; - ∾ equos,

(neml. for at fægte til Fods), Tac. Agric. 37, (ogs. for at flygte), Caes. B. C. 3, 69; ∾ hostem ex manibus, (lade undkomme), ibd. 1, 61; — b) ogs. m. Tingsobjecter; ∾ locum etc., Caes. B. C. 1, 44, Italiam, ibd. 25; - ∾ fortunas morte, Cic.; ∾ speratam praedam ex manibus, Caes.; — II) „fig.": opgiver, lader fare, afstaaer derfra; - ∾ rem saepius frustra tentatam, Caes.; men ∾ occasionem rei bene gerendae, (lade den ubenyttet), id.; ∾ tempus, id., Cic.; ∾ jus suum, (opp. retinere), id. Balb. 13; ∾ libertatem, id., amicitias, id., curam, id., Tac.; cf. id. Hist. 3, 36; men studium et iracundiam suam reipublicae dimittere, (i. e. condonare, opgive til Statens Bedste), Caes. B. C. 2, 69; ∾ tributa alicui, Tac. Hist. 3, 55; - endel. „poet.": ∾ fugam, (opgive), Virg. Aen. 11, 706; ∾ cursus, Ovid.; cf. id. Met. 2, 598.

dimōtus, 3: partic. af flgd. — dīmŏveo, [f. dis.m.], mōvi, mōtum, 2, v. a.; I) „alm.": A) „egenl.": bevæger el. bringer el. fører ud fra hinanden el. bort derfra, fordeler el. adskiller; (sædv. „poet."); - ∾ terram aratro, Virg. Ge. 2, 513, ligel. glebas aratro, Ovid.; ∾ aëra, Virg. Aen. 5, 839, auras, id., undas, Lucr., Ovid.; cf. Hor. Od. 1, 23, 7, ogs. Lucr. 6, 870; — 2) bs. ogs.; a) driver fra hinanden, fordriver derfra; - ∾ umbram polo el. coelo, Virg.; ∾ obstantes propinquos, Hor. Od. 3, 5, 51; ∾ turbam, Tac., Suet.; dimotis omnibus, Tac. Hist. 2, 49; — b) affondrer el. bortfierner; - ∾ occurrentia (pecora) manu, (om Elephanten), Plin. 8, 7; ∾ plagulas lecticae, (slaae tilside), Suet.; ∾ parietes, Tac.; — B) „fig."; equites Rom. ··· spes societatis a plebe dimoverat, Sall. Jug. 42; - „poet." ogs. ∾ aliquem, ut etc., (bevæge el. bringe dertil, at osv.), Hor. Od. 1, 1, 13; — II) „bes.": bevæger hid og did, sætter i Bevægelse; ∾ manus, Cels.; ∾ se ambulatione levi, id.

Dindyma, orum, o. Dindymene, es, f. und. flgd. — Dindўmus, (-os), i, m., Δίνδυμον: et Cybele helliget Bierg i Mysien, i Nærheden af Cyzicum, Plin. 5, 40, Prop., Catull., Ovid. Fast. 4, 249; - Biformen Dindyma, orum, n., τὰ Δίνδυμα, har Virg. o. Ovid.; — b) bs. Dindўmēne, es, f., Δινδυμήνη: den paa Dindymos dyrkede Cybele, Hor. Od. 1, 16, 5. — Dīnŏmăche, es, f., Δεινομάχη: Moder til Alcibiades; bs. „poet.": Dinomaches ego sum: Jeg er af høi Byrd, Pers. 4, 20.

dīnŭmĕrātio, onis, f.: Aftælling, Optælling, noctium ac dierum, Cic. d. Rep. 3, 2; — 2) ogs. som rhetorisk Figur, Cic. d. Or. 3, 54, Quintil.; af — dīnŭmĕro, [f. dis.n.], avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": optæller (de enkelte Dele af en Mængde); ogs. eftertæller el. beregner; - ∾ stellas, Cic. Off. 1, 43, annos, id., tempora, Virg.; ∾ syllabas, Cic. Orat. 43; cf. Ovid. Fast. 2, 622; - ogs. absol.: centuriat Capuae (Caesar), dinumerat, Cic. Att. 16, 9; — II) „bes.": udtæller el. udbetaler, (hos Plaut. o. Ter.); - ∾ stipendium ibus (f. iis), Plaut. Mil. gl. 1, 1, 74; cf. Ter. Ad. 5, 7, 17. — dīnummium, i, n., [δίς-, nummus]: Afgivt af to nummi, Cod. Theod.

Dīo el. Dīon, ōnis, m., Δίων, vid. Nep. Dion. — dīŏbŏlāris, e, [διώβολον]: som koster to Oboler, Plaut., Varr. — Dīoclētiānus, i, m.: romersk Keiser (p. Chr. n. 284-305), vid. Aur. Vict. Caes. 38, o. Eutrop. — Dīŏdōrus Sicŭlus: græsk Historiker und. K. Augustus; hans Βιβλιοθήκη nævnes Plin. praef., men er ikkun delvis kommen til os; — not.: ogs. er Diodorus Navnet paa flere græske Philosopher; vid. Cic. Tusc. 5, 30, flgd., o. id. Fat. 6. — Dīŏdŏtus, i, m.: stoisk Philosoph, Lærer for Cicero, Cic. Brut. 90, oftere.

dīoecēsis, is, f., διοίκησις: Jurisdiction, el. det under samme Retsforvaltning hørende Landskab el. District; vid. Cic. Fam. 3, 8; - ogs. oftere paa Græsk, id.; — 2) sild. ogs. Indbegreb af flere Provindser under den samme Statholder, Amm.; — 3) sild. o. eccl.: geistligt Stift, Sidon.; ogs. Kirkesogn, id. — dīoecētes, ae, m., διοικητής: som forvalter Finanserne, Skatmester, Cic. Rab. Post. 8 o. 10.

Dīŏgĕnes, is, m.: Navnet paa flere græske Philosopher, iblandt hvilke den beromteste er Diogenes Cynicus fra Sinope; vid. Cic. Tusc. 1, 43, oftere. — diogmitae, arum, m., [af διωγμός, d. e. Forfolgelse]: etslags letbevæbnede Grændsesoldater til Roveres Forfolgelse, Ammian.

Dīŏmēdes, is, m., Διομήδης: Son af Ætolerkongen Tydeus; ogs. en af de beromteste Helte for Troja, efter hvis Fald han drog til Appulien, hvor han anlagde Byen Argyrippa (el. Arpi); vid. Ovid. Met. 3, 100, flgd., oftere, Virg. Aen. 11, 226, flgd., oftere, Hor.; - bs. Diomedis campi: Omegnen af Arpi, (hvortil ogs. Cannae hørte), Liv. 25, 10; — B) bs. Dīŏmēdēus, (-īus), 3, enses, Ovid.; men ∾ agri, (ætoliske), Martial.; men Diomedēa (insula): Øgruppe paa Kysten af Appulien, Mela, Plin. 3, 30; men ∾ aves, id. 10, 61, (Diomedes's efter Mythen til Fugle forvandlede Staldbrodre); — not.: Diomedei equi, Claudian., o. A., tilhørte en bistonisk Konge Diomedes; vid. Serv. ad Virg. Aen. 8, 300.

Dionaeus, 3, f. und. flgd. — Dīōne, es, (ogs. Diona, ae, Cic. N. D. 3, 23), f.; I) Moder til Venus, Cic. l. c., Hygin., Claudian.; — b) bs. adj. Dīōnaeus, 3, vestis, Claudian.; — II) oftere, (ligesom i Græsken): Gudinden Venus selv, Ovid. Fast. 2, 461, oftere; — B) bs. Dīōnaeus, 3. mater, Virg. Aen. 3, 19, (Gudinden Venus, med Hensyn paa Æneas); ∾ columba, (som Venus hellig), Stat.; ∾ antrum, (som Venus hellig), Hor. Od. 2, 1, 39.

1. Dīōnўsia, ae, f.: berømt romersk Dandserinde, Cic. R. Com. 8, Gell. — 2. Dionysia, orum, o. Dionysiacus, 3, f. und. Dionysus. — Dīōnўsias, ădis, f., (sc. gemma): etslags sort Ædelsten, Plin. 37, 57. — 1. Dīōnўsius, i, m., Διονύσιος; I) D. d. ældre, Tyran over Syracus; vid. Nep. Dion. 1, id. Reg. 2, o. Cic. Tusc. 5, 20 flgd., oftere; — 2) D. d. yngre, hans Søn og Efterfolger, Nep. Dion. 3, flgd., Justin. 21, 1 flgd., Cic., Val. Max. — 2. Dionysius, i, m.: Navnet paa flere græske Philosopher; vid. Cic. Tusc. 2, 11 o. 25, oftere. — 3. Dionysius, 3, f. und. flgd.

Dīōnўsus, (-os), i, m., Διόνυσος: det græske Navn paa Guden Bacchus, Cic. N. D. 3, 21 o. 23, Plaut., o. A.; — B) bs. 1) Dīōnўsius, 3, hvf. subst. Dionysia, orum, n., (sc. sacra, τὰ Διονύσια, sc. ἱερά): Grækernes Dionysfest, (Romernes Bacchanalia), Plaut. Curc. 5, 2, oftere, Ter. Heaut. 1, 1, 110 (Donat.), oftere; — 2) Dīōnўsiăcus, 3, ludi: == Liberalia, Auson.

dīŏpĕtes, is, m., διοπετής, (som falder ned fra Himmelen), m. o. ud. rana, Plin.: Regnfroen. — dioptra, ae, f., δίοπτρα: optisk Instrument til Høidemaalning, Vitruv. 8, 6; ogs. Instrument til Solskyggens Udmaalning, Plin. 2, 69.

Dios bălănus, i, m., Διὸς βάλανος: en Kastaniеart, rimel. Maronekastanien, Plin. 15, 25. — Dios pneuma, atis, n., Διὸς πνεῦμα: en Rosmarinart, Appul. — diota, ae, f., διώτη: tohanket Drikkekar, Hor. Od. 1, 9, 8. — Dīŏvis, i, m., (i d. umbriske Dialect: Forlængelse af Dis; vid. Freund.): gammel italiensk el. umbrisk Benævnelse paa Juppiter, Varr., Gell. 5, 12.

Dīphĭlus, i, m.: beromt græsk Comoediedigter fra Sinope, Plaut., Ter.; — not.: ogs. Navnet paa en Architect, Cic. Qu. Fr. 3, 1. — diphrўges, is, f., τὸ διφρυγές: etslags Kobbersten, germ. Ofenbruch, Plin. 34, 37, Cels. — diphthongus, i, f., δίφθογγος: Dobbeltlyd, Diphthong, Capella. — dīphўes, is, f., (διφυής, af en dobbelt Art el. Slags): etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 57.

diplasiasmus, i, m., διπλασιασμός, i Grammatiken: Fordoblingen af et Bogstav, (relligo f. religo). — diplinthius, 3, διπλίνθιος: som er to Teglstene tyk, parietes, Vitruv.2,8. — diplŏis, ĭdis, f., (διπλοΐς), sc. vestis: Klædning el. Kappe, som slaaes dobbelt om Legemet, Sulpic. Sev. — diplōma, atis, n., δίπλωμα, (dobbelt sammenlagt Brev el. Document); ds. 1) offenlig Anbefalingsskrivelse for de til Provindserne Reisende, Cic. Fam. 6, 12, oftere; — 2) enhver Skrivelse fra Øvrigheden, hvorved nogen personlig Bevilling meddeles, et Diplom, Suet. Aug. 50, oftere, Senec., Dig.

dipondius, etc., s. und. dupondius. — dipsăcus, i, f., δίψακος: en Tidselart, Kardetidsel, Plin. 27, 47. — dipsas, ădis, f., διψάς, (torstig): en Slangeart, hvis Bid skal foraarsage heftig Torst, Lucan., Sil.; s. ogs. Plin. 33, 80.

diptĕros, on, adj., δίπτερος: med tvende Fløie, aedes, Vitruv. 3, 1. — diptōta, orum, n., δίπτωτα, i Grammatiken, nomina: som alene have tvende Casus, (suppetiae, suppetias), Gramm. — diptȳcha, orum, n., δίπτυχα; 1) en dobbelt sammenlagt Skrivertavle, Symmach.; — 2) en Fortegnelse, Venant. — Dipȳlon, i, n., Δίπυλον, (ligesom Dobbeltport): den af Athenens Porte, som førte til Academiet, (ogs. αἱ Θριασίαι πύλαι), Cic.Fin.5,1, Liv.31,24. — dīpȳros, on, δίπυρος: togange brændt, Phaëthon, Martial.4,47.

Dirae, arum, s. und. dirus. — diraro, are, s. und. disraro. — Dirca, ae, o. Dircaeus, 3, s. und. flgd. — Dirce, es, (acc. Dircam, Plaut.), f.; 1) Kilde ved Theben i Boeotien, Plin. 4, 12, Ovid. Met. 2, 239, Stat.; — b) ds. „meton.": Egnen omkring denne Kilde, Stat. Theb. 2, 322; — 2) som Person: Gemalinde af Thebanerfyrsten Lycus, blev til Straf for sin Grusomhed imod Antiopa, af dennes Sønner, Amphion o. Zethus, bunden til en vild Tyr, og saaledes slæbt afsted, indtil hun blev kastet i Kilden Dirce, (el. efter Mythen, forvandlet dertil), Prop. 3, 13, 11, Hygin. Fab. 7 o. 8, Plaut.; — b) ds. Dircaeus, 3: dircæisk; ds. (pars pro toto): boeotisk, Thebae, Prop. 3, 15, 33, Amphion, Virg. Ecl. 2, 24, cygnus, Hor. Od. 4, 2, 25, (i. e. Pindarus), heros, Stat., (i. e. Polynices). — Dircenna, ae, f.: Kilde i Spanien, i Nærheden af Bilbilis, Martial. 1, 50.

dīrectārius, i, m., [dirigo]: Tyv, som hemmeligen lister sig ind i Huset, Dig. — directe, adv. af directus und. dirigo: ligefrem, i lige Linie; ds. compar.: eo directius gubernant, quod etc., Cic. Acad. 2, 26; — 2) „overf." om Udtrykket; quum semel dictum sit directe, Cic. Part. or. 7. — dīrectĭangŭlus, 3, [directus, angulus, i,]: retvinklet, Capella. — dīrectĭlīnĕus, 3, [directus, linea]: retlinet, Capella. — dīrectim, adv.: efterel. Biform af directe, Appul., Macrob.

dīrectio, onis, f., [dirigo]; 1) „alm.": Retning el. at rette; navnl. Glatning el. Sletning; - ∾ plana coagmentorum, Vitruv. 7, 3; — b) ds. „concret": den lige el. rette Linie, Appul.; — II) „bes.": Retning dertil el. derimod; ds. „fig."; ∾ quaedam veritatis ad rationem, Quintil. 3, 6, 30. — dīrecto, abl. som adv., s. und. dirigo. — *dīrectōrius, 3: som er rettet dertil; ∾ litterae, Cod. Theod.; o. — dīrectūra, ae, f.: Glatning, Sletning, Vitruv. 7, 3; — [dirigo]. — directus, 3, partic. o. adj. af dirigo.

dīremptio, onis, f., [dirimo]: Adskillelse, Affondring, Val. Max. 4, 7, in. — 1. dīremptus, 3: partic. af dirimo. — 2. dīremptus, us, m., [dirimo]: Adskillelse, Affondring, earum partium etc., Cic. Tusc. 1, 29.

*dīreptio, onis, f.: Udplyndring, Cic. Fam. 4, 1; ∾ urbis Syracusarum, id., sacrorum profanorumque, Quintil., sociorum, Cic.; - ogs. in pl., id., Liv. 44, 1; o. — dīreptor, oris, m.: som udplyndrer; ∾ urbis et vexator etc., Cic. Phil. 3, 11; cf. id. Catil. 2, 9; — [diripio]. — 1. dīreptus, 3: partic. af diripio. — 2. direptus, us, m., [diripio]: = direptio; direptui praedonibus esse, Spartian. Sever. 19.

†dĭrĭbĕo, (bŭi), bĭtum, 2, v. a., [dis-, habeo]: holder ud fra hinanden; ds. „publicistisk": efter Afstemningen at affondre el. adskille de i en Kasse nedlagte Stemmetavler efter deres Indhold el. Paategninger; - vid. Cic. Pis. 40; ligel. ∾ tabellas, id. Qu. Fr. 3, 4, suffragia, Varr., sententias, Val. Max.; ogs. absol.: quum diriberent, Varr.; — II) ogs. „overf."; qui gentes et regna diribet, Plin. 36, 24; ds. — dĭrĭbĭtio, onis, f.: Stemmetavlernes Affondring, Cic. Planc. 6; — dĭrĭbĭtor, oris, m.: som affondrer Stemmetavlerne, Cic. Pis. 15; — 2) ogs. „overf.": som fordeler, Appul., Ammian.; o. — dĭrĭbĭtōrium, i, n., (sc. aedificium): Sted til Stemmetavlernes Affondring, Suet. Claud. 18, Plin. 6, 76.

dīrĭgo, rexi, rectum, 3, v. a., [dis-, rego]: retter ud fra hinanden; ds. retter el. gior lige, retter el. opstiller i lige Linie; I) „egentl."; A) „alm."; - ligna directa ad perpendiculum etc., Caes. B. G. 4, 17; ∾ naves in pugnam, (lægge dem i Slaglinie), Liv. 22, 19; ∾ vicos, (bygge dem lige), id. 5, 55; men ∾ regiones lituo, (afgrændse dermed), Cic. Div. 1, 17; ∾ aciem, (opstille Slagordenen), Caes., Liv., o. A.; ligel. ∾ frontem, Quintil.; — B) „bes.": retter el. vender det Bevægede el. Bevægelsen selv derhen el. derimod; m. ad el. in; - ∾ cursum ad litora, Caes.; cf. Planc. ap. Cic. Fam. 10, 11; ∾ equum in consulem, Liv. 2, 6, hastam in aliquem, Ovid.; men ∾ cursum in Africam, Vell.; cf. Virg. Aen. 6, 195; — b) sieldn. c. adv., el. c. dat., oftere absol.; - ∾ navem eo, Nep., cursum huc, Virg.; cf. id. Aen. 10, 401; men uden Betegnelse af Maalet: ∾ iter navis, Ovid. Fast. 1, 4; cf. Cic. N. D. 2, 53; navnl. ogs. om Skudvaaben: ∾ spicula, Virg., Ovid., tela, Hor., sagittas, Suet.; „poet." ogs. ∾ vulnera, Virg. Aen. 10, 140; (ogs. m. tilføiet alicui, Senec. Herc. Oet. 160; cf. Tac. Hist. 2, 35; — II) „fig."; A) „alm.": indretter el. ordner, (sieldn.); ∾ materias (Skolethemaer) ··· divisione, Quintil. 2, 6, in.; — B) „bes.": at rette el. lede hen derpaa; sædv. m. ad el. in; ogs. c. abl.: at bestemme derefter; - ∾ cogitationes suas ad aliquid, Cic. Acad. 2, 20, orationem ad exempla, id.; cf. Tac. Ann. 4, 40; - ogs. findes ad s. secundum; ∾ leges ad naturam, (overensstemmende dermed), Cic. Leg. 2, 5; men id. Div. 1, 14, ud. acc.; sed tamen ad veritatem saepissime dirigit (divinatio); - si tota mente in opus ipsum direxeris (intentionem), Quintil. 10, 3, 28; ∾ locos communes in vitia, id. 2, 1, 11; - ∾ omnia voluptate, Cic.; men ∾ voluptatem honestate, id. Off. 3, 21; cf. id. d. Or. 3, 49; — III) partic. directus, 3, ogs. som adj.; A) „egentl.": med lige Retning, lige, (perpendiculær el. horizontal), slet el. flad, lige op og ned, steil, osv.; - ∾ iter et simplex, (opp. flexuosum), Cic. N. D. 2, 57; ∾ aes tubae, (opp. flexum), Ovid.; ∾ ordo (olearum), Cic.; ∾ paries, (som skærer en anden under ret Vinkel), id. Top. 4; ictus directiores, Quadrig. ap. Gell. 9, 1; - ∾ locus, vid. Caes. B. C. 1, 45; cf. Cic. Verr. 4, 48; ∾ cornu, Caes. B. G. 6, 26; — 2) hertil mærkes endnu; aa) neutr. directum, i, som subst.; - in directum pedum octo esse, (i lige Linie), (opp. in anfracto), Varr.; cf. Cic. Div. 2, 61; ligel. altitudo (montis) per directum etc., Plin. 5, 18; cadere in directum, Senec.; — bb) som adv. findes; a) abl. directo: i lige Linie; - ∾ deorsum (ferri atomum), Cic. N. D. 1, 25; men Caes. B. C. 2, 9: directo etc., (under rette Vinkler); — b) abl. directa: i lige Linie; vid. Lucr. 2, 198; —

B) „fig.": ligefrem el. uden Omsvøb, strængt, bestemt; ∾ iter ad laudem, Cic.; cf. id. Fin. 1, 18, o. id. Coel. 18; men ibd. 16: huic tristi et directo seni etc.; fremdeles: directum, asperum, simplex, (in judicio; opp. mite, moderatum), Cic. R. Com. 4; ∾ percunctatio etc., vid. Liv. 21, 19; ∾ conciones, Justin.; ∾ verba, Cod. Just.; ∾ actio, Dig.; — b) ogs. hører hertil abl. directo, som adv.; quorum alterum ad fidem directo spectat, alterum etc., Cic. Part. or. 13; cf. Liv. 1, 11, o. A.

dirimo, ēmi, emptum, 3, v. a., [dis-, emo]: tager fra hinanden, sønderlemmer, affondrer; I) „egentl."; vid. Cic. N. D. 3, 12, o. Lucr. 6, 1071; ∾ in semijugera, Colum.; Vejentem agrum a Crustumino ··· dirimens (Tiberis), Plin.; men „poet.": dirimit sontes justis (Minos), Claudian.; urbs flumine dirempta, Liv. 22, 15; men id. 42, 39, absol.: dirimente amne; men „poet.": ∾ aequor el. profundum, (pløie Havet), Stat.; — II) „fig."; A) „alm.": afbryder, hemmer, standser; - ∾ infestas acies, (opp. committere), Liv. 1, 13; saal. ofte i Krigssproget: ∾ proelium, id., Caes., o. A.; - ∾ bellum, Liv., Virg.; men ogs. ∾ controversiam, (hæve el. udjevne), Cic., litem, Ovid.; - ogs. voldsomt at forstyrre, conjunctionem civium, Cic. Off. 3, 5; ligel. ∾ societatem, id., Liv., nuptias, Suet., affinitatem, Tac., pacem, Liv.; - ogs. at ophæve, at ende el. afbryde, colloquium, Caes., sermonem, Cic., comitia, Liv.; cf. id. 40, 59; men Cic. Qu. Fr. 2, 13, absol.: actum est eo die nihil; nox diremit; — B) „bes.": forstyrrer, tilintetgjør; vid. Lucr. 1, 115; rem susceptam dirimi, si etc, Cic. Leg. 2, 12; cf. id. Div. 1, 39, o. Liv. 8, 23; ligel. ea res consilium diremit, Sall. Catil. 18.

dīrĭpio, ŭi, eptum, 3, v. a., [dis-, rapio]; I) „alm.": river fra hinanden, river i Stykker; (sædv. „poet."); vid. Plaut. Merc. 2, 4, in., o. Ovid. A. A. 1, 338, oftere; — II) „bes."; A) oftest i Krigssproget: at ødelægge el. hærie el. plyndre (Fiendens Land el. Eiendom); - ∾ bona hostium, Caes., impedimenta, (Bagagen el. Trosset), id.; ∾ naves more praedonum, id.; ∾ praedas bellicas, Sall. Jug. 41; ∾ urbes, Liv., tecta, id., provincias, Cic. Manil. 19, patriam, id. Att. 4, 2; - ogs. m. Personsobjecter; ∾ Lusitanos, Nep. Cato 3; cf. Caes. B. G. 6, 34; df. pass.: se ab hostibus diripi etc., ibd. 7, 8; cf. id. B. C. 2, 12; — B) „overf." fra Krigssproget: at bortrive el. røve; vid. Virg. Aen. 3, 227, o. Suet. Ner. 11; — b) df. sædv.: at rive til sig; (om Flere): at rives derom, at stride med hinanden om en Besiddelse, odl.; - talos jecit in medium, quos illi (pueri) diripere coeperant, Quintil. 6, 1, 47; ∾ librum editum, (kappes om at opkiøbe den), Suet. Vit. Pers.; - ogs. m. Personsobjecter; hvf. pass.: diripitur ille toto foro patronus, Senec. Br. Vit. 7; cf. Martial. 7, 76.

dīrĭtas, atis, f., [dirus]: Rædselfuldhed, Afskyelighed; df. I) „alm.": Ulykke, Uheld; ogs. hvad der truer med Ulykke el. Uheld, ondt Varsel; - si qua invecta diritas foret, Cic. Tusc. 3, 14, (poët. ex Euripide); ob totius diei diritatem etc., Suet. Ner. 8; ∾ ominis, Gell.; — II) „bes." o. „ethisk": Raahed, Haardhed, (opp. comitas), Cic. d. Senect. 18; cf. id. Vatin.; ogs. ∾ morum (Tiberii), Suet. Tib. 21.

dīrumpo, ogs. dis.rumpo, rūpi, ruptum, 3, v. a.: river fra hinanden, sønderriver, sønderbryder, adskiller voldsomt; I) „egentl."; - ∾ imagines alicujus, (knuse dem), Tac. Hist. 1, 55; ∾ caput alicui tabula, Plaut.; - homo diruptus, Cic. Phil. 13, 12, (som lider af Brok); cf. id. Fam. 7, 1; — II) df. „fig."; ∾ amicitias, (afbryde el. ophæve); vid. Cic. Lael. 22; ∾ humani generis societatem, (voldsomt at forstyrre), id. Off. 3, 5; — B) in pass.: ligesom at briste af Harme, at harmes, at ærgre sig; saal. m. Objectssætn., Cic. Att. 4, 16; men ibd. 7, 12: non deterreor periculo, sed dirumpor dolore; cf. id. Fam. 12, 2.

dĭruo, [f. dis.r.], rŭi, rŭtum, 3, v. a.: river ud fra hinanden; nedriver, forstyrrer; I) „egentl."; - ∾ maceriam, Ter. Ad. 5, 7, 10, urbem, Cic., o. A.; ∾ templa, Suet., monumentum, id.; cf. Hor. Od. 3, 30, 4; urbes dirutae, Cic.; cf. Nep. Con. 4; - men „poet.": Priami diruta regna senis, Prop.; cf. Hor. Od. 1, 11, 30; men absol. (o. m. Lune): Diruit, aedificat, etc., id. Ep. 1, 1, 100; (cf. Sall. Catil. 20); — II) „overf."; ∾ omnia Bacchanalia, Liv. 39, 18, (ophæve dem); - navnl. ogs. i Krigssproget: aere dirutus, (som straffes med Tabet af hans Sold), Varr. ap. Non.; cf. Cic. Verr. 5, 13; - ogs. udenf. Krigssproget: dirutus (sc. aere): falleret, insolvent; homo diruptus dirutusque, Cic. Phil. 13, 12; (f. ogs. und. dirumpo). — dīruptio, onis, f., [dirumpo]: Sønderriven el. Sønderlemmelse, magnorum corporum, Senec. Qu. N. 2, 15. — dīruptus, 3: partic. af dirumpo.

dīrus, 3, [besl. m. δείδω, frygter]; I) „egentl.": frygtelig, gyselig; df. sædv. i Augur- o. Religionssproget: ildevarslende; - quae augur ··· vitiosa, dira defixerit etc, Cic. Leg. 2, 8, ex XII Tabb.; exta sine capite ··· quibus nihil ··· dirius, id. Div. 2, 15; cf. Ovid. Met. 5, 550; ∾ aves, Tac., exsecrationes, Liv., Suet.; cf. Hor. Epod. 5, 89, o. Virg. Aen. 8, 350; — B) df. subst.; 1) dirae, (sc. res), onde Varsler; vid. Cic. Div. 1, 16; cf. ibd.: dirarum obnunciatione neglecta; - ogs. Forbandelser; diras imprecari, Tac. Ann. 6, 24; — 2) Dirae, som nom. propr.: Hævngudinderne; vid. Virg. Aen. 12, 845 flgd.; ogs. Dirae sorores, ibd. 7, 324 o. 454; — II) „fig."; A) „bes." o. „ethisk": frygtelig, grusom, skrækkelig, oftest „poet."; senem dirissimum etc., Varr. poët. ap. Non.; ∾ dea heder Circe, Ovid. Met. 14, 278; ∾ Ulixes, Virg., Hannibal, Hor.; ∾ Afer, id.; ∾ Amulius, Ovid.; ∾ hydra, Hor. Ep. 2, 1, 10; cf. Ovid. Met. 2, 651; — B) „alm." om Ting og om Begreber: afskyelig, fordærvelig; - ∾ regio, Ovid., facies, id.; ∾ venena, Hor.; ∾ bellum, Virg., nefas, id.; cf. Hor. Epod. 13, 10; ∾ quies, Tac. Ann. 1, 65; - „poet." ogs., ligesom δεινός, c. inf., Sil. 4, 284. — dīrutus, 3: partic. af diruo.

1. dis, adj. c., n. dīte, gen. dĭtis; Biform af dives: rig; - Dis quidem esses, etc., Ter. Ad. 5, 1, 8; dite solum, Val. Max.; hujus ditis aedes etc., Ter. Ad. 4, 2, 42; men diti de pectore, Lucr.; in diti domo, Liv.; - Quum estis maxime potentes, dites, etc., Ter. Ad. 3, 4, 57; cf. Hor. Od. 1, 7, 9; delubra ditia donis, Ovid. Met. 2, 77; cf. Liv. 21, 43; men O si pateant pectora ditum, Senec. Herc. Oet. 649; ditibus promissis (commoveri), Sil.; - compar. ditior, Liv. praef., Hor. Sat. 1, 1, 40, o. A.; - superl. ditissimus, Virg., Ovid., Caes. B. G. 1, 2, Liv. 10, 46, o. A.; - ogs. c. gen., Virg. Aen. 1, 343.

2. Dis, gen. Dītis, (nomin. Ditis, Petron., Quintil.), m., [besl. m. dius, divus, deus]; oprdl.: Betegnelse el. Benævnelse af enhver Guddom, „bes." af Juppiter, (hvf. ogs. Diespiter o. Diovis f. Juppiter); - sild. tilhører Benævnelsen Dis alene Underverdenens Gud, Grækernes Pluton, deels m. pater, Varr., Cic. N. D. 2, 26, Tac., Suet., deels ud. pater, Virg. Ge. 4, 519, id. Aen. 4, 702, oftere, Ovid. Met. 5, 384, flgd., id. Fast. 4, 449, o. A.

3. dis-, praepos. insep.; bliver uforandret foran Vocalerne (o. h); dog at dis bliver til dir foran emo i dirimo, o. foran habeo i diribeo; - foran Consonanterne c, p, q, t o. s, (m. flgd. Vocal), bliver dis uforandret, (discedo, dispar, etc.); - (dog efter nogle: disertus, f. dissertus); - foran „f" bliver „s" assimileret dermed, (differo); foran de øvrige Consonanter bortfalder s, hvorefter dĭ- bliver forlænget til dī-; (diduco, digero, etc.); - dog findes foran „j" baade di- o. dis-, (disjicio,

dijudico); — II) efter Bemærkelsen svarer dis- o. di- nærmest til vort: fra hinanden el. fra hverandre, sønder el. i Stykker; (diffindo, digero, dirumpo); – sieldn. om en Gienstands Adskillelse fra en anden; (digredior, discedo nr. II); – men undert. betegner dis- deels Modsætningen af con-; (diffido, confido, discors, concors, etc.); deels Modsætningen af simplex; (difficilis, facilis, discingor, cingor).

dis.calceātus, 3: uden Sko, ubeskoet, Suet. Ner. 51.—dis.căpēdĭno, avi, atum, 1, v.a., manus: tager el. holder Hænderne ud fra hinanden, Appul. —dis.căveo, ēre, v. n.: at vogte sig derfor, at afholde sig derfra; Dictum facessas doctum, et discaveas malo, Plaut. Men. 2, 1, 21.

dis.cēdo, cessi, cessum, 3, v. n.; I) „alm.": at gaae fra hinanden, at skilles ad, at fordele sig; A) „egenl."; – quum discedere populum jussissent, Liv. 3, 11; ∾ in duas partes, Sall., in manipulos, Tac.; – quum terra discessisset (var revnet) imbribus etc., Cic. Off. 3, 9; cf. Virg. Aen. 9, 20; men ∾ in auras, (om Taagen), Lucr.; — B) „fig."; altera divisio ··· in tres partes et ipsa discedit, Quintil.; cf. id. 3, 6, 96; — II) „bef."; A) m. Fremhævelse af Partiklen dis-: at gaae bort, at stille sig derfra, at forlade el. falde fra; – uxor a Dolabella discessit, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6; cf. Caes. B. C. 1, 12, o. ibd. 3, 60; s. ogs. Liv. 43, 6: ∾ a Perseo; cf. Cic. Lael. 12; – ogs. impers. o. absol.; fugae specie discessum, Tac. Ann. 6, 44; — B) m. Fremhævelse af Verbet cedo: gaaer derfra el. derhen el. fra et Sted til et andet; 1) „egenl."; aa) „alm."; a) m. ab el. ex, sieldn. m. de, ogs. m. blot abl., ogs. absol.; – ∾ ab exercitu, Caes.; men ∾ a puero, (forlade hans Underviisning), Cic. Att. 7, 2; – ∾ ex concione, Caes., e medio, Suet., e patria, Ovid.; – tum de foro ··· discessimus, Cic. Verr. 4, 65; – ∾ templo, Ovid., finibus Ausoniae, id.; – men absol.: ille discessit, ego etc., Cic. d. Rep. 6, 26; cf. Caes. B. G. 1, 39, oftere; – ogs. impers., ibd. 5, 19; ligel. de colloquio discessum (est), Liv. 32, 40; — b) m. ad el. m. in c. acc.; – ∾ ex fuga in civitates, Caes., in castra, id., in loca occulta, Sall. Jug. 56; – ∾ ad urbem, Virg. Aen. 12, 184; ∾ Capreas, Tac., ex castris domum, Caes.; ∾ domos suas, Nep. Them. 4; men ∾ cubitum, Cic.; — bb) „bef." i Krigssproget; a) at drage el. marschere bort deraf; – ∾ a mari Dyrrhachioque, Caes., ab Zama, Sall.; ∾ ex iis locis cum classe, Caes. B. C. 3, 101; ∾ Tarracone, id.; men absol.: dispersi ac dissipati discedunt, id.; – ∾ ab signis, id., Liv. 25, 20; men ∾ ab armis, (nedlægge Vaabnene), Caes., Cic., o. A.: — b) ligel. i Krigssproget: at komme derfra el. at gaae ud derfra saa el. saa; – se superiores discessisse etc., Caes. B. C. 1, 47; cf. Sall. Catil. 39, o. Hor. Ep. 1, 10, 37; – ∾ aequo proelio, Caes., aequa manu, Sall.; cf. Liv. 2, 40; ∾ sine detrimento, Caes.; — cc) bf. „overf." o. „alleg."; a) i Retssproget; vid. Cic. Caecin. 1, o. id. R. Am. 3, ogs. Nep. Phoc. 2, o. id. Epam. 8; — b) ogs. om andre Forholde; – ∾ pulchre etc., Ter. Phorm. 5, 8, 58; men id. Andr. 1, 1, 121: denique ita tum discedo ab illo, ut qui etc.; — 2) „fig."; aa) „alm."; vid. Cic. Off. 1, 20; ∾ ab se, (tabe sin Fatning), id. Brut. 79; cf. id. Div. 2, 55; ∾ ab officio, Caes., a sua sententia, id.; ∾ a litteris, (bortlægge el. opgive dem), Cic.; cf. id. d. Or. 2, 33; — bb) „bef."; a) med Eftertryk: at forgaae, at ophøre; – ∾ ex animo alicujus, (blive glemt), Cic. d. Rep. 6, 9; men hostibus (dat.) spes ··· discessit, Caes. B. G. 7, 2; cf. Liv. 4, 52; — b) „publicistisk"; ∾ in sententiam alicujus, (gaae over til nogens Mening), Liv. 3, 41; opp. ∾ in alia omnia, Cic. Fam. 10, 12; ogs. hører hertil, Caes. B. C. 1, 5; men Cic. Fam. 6, 14: in hanc opinionem discessi, ut etc., (jeg er kommen til den Formening, at osv.); — c) quum ab eo homine (el. negotio) discessi (el. discesserim), (naar jeg forlader Hensynet derpaa, d. e. med Undtagelse deraf); vid. Cic. Fam. 1, 9, o. id. Att. 1, 17; ligel. id. Fam. 6, 12: quum ab illo discesserint, (med Undtagelse af ham); — not. a: perf. sync. discesti, Plaut. Asin. 2, 1, 3; — not. b: in partic. perf. alene hos Coel. ap. Prisc.: custodibus discessis.

discentia, ae, f., [disco]: Læren, el. at lære, Tertull. — disceptātio, onis, f., [discepto]; I) „alm.": mundlig Drøftelse el. Forhandling, Ordstrid el. Dispût; (in sing. o. pl.); – vid. Cic. Div. 2, 72, o. Liv. 38, 32, ogs. Cic. Off. 1. 11, oftere, o. A.; — B) navnl. ogs. m. Hensyn paa Retssager, ogs. paa andre Underhandlinger; – vid. Cic. Mil. 9: juris tamen disceptationem esse etc.; cf. id. d. Or. 1, 6: ∾ forenses judiciorum; men ∾ verborum, (oppon. directa denunciatio belli), Liv. 21, 19; — II) „bef.": retlig Kiendelse el. Afgiørelse; – ∾ praetoris, Dig.; men disceptationes arbitrorum, Quintil. 11, 1, 43, (opp. judicia publica); — bf. demin.: disceptatiuncula, ae, f.; in pl., Gell. Epil.

disceptator, oris, m., [discepto]: som undersøger og paakiender el. afgiør en Retssag el. en Trætte, en Dommer el. Voldgiftsmand; – disceptator, id est, rei sententiaeque moderator, Cic. Part. or. 3; men id. Leg. 3, 3, ex XII Tabb.: juris disceptator ··· praetor esto; cf. Liv. 1, 50, Caes. B. G. 7, 37, o. A.; — bf. fem. disceptātrix, īcis; men alene ligelsesviis: dialecticam veri et falsi quasi disceptatricem et judicem, Cic. Acad. 2, 28.

discepto, avi, atum, 1, v. a., [dis-, capio]; I) oprdl.: bringer de Stridende fra hinanden; bf. A) oftest i Retssproget, ligesom dijudico: afgiør en Retsstrid; vid. Cic. Mil. 9, o. id. Dejot. 2; men ipso exercitu disceptante, Liv. 5, 4; ∾ controversias minimarum rerum, id.; cf. id. 34, 62; ligel. ∾ inter amicos Plin. Ep.; men Cic. Leg. 2, 9, ex XII Tabb.: fetiales bella disceptanto; — B) udenf. Retssproget; quum Academici eorum controversias disceptarent, Cic. Tusc. 4, 3; — II) „overf." om de stridende Parter selv: at udsætte en Retssag el. Stridssag fra hinanden, d. e. at stride el. trættes, at disputere el. underhandle; oftest m. de, ogs. absol.; — a) ∾ de controversiis jure potius, quam bello, Sall. Jug. 21; cf. ibd. 11; men elliptisk: qui injuria affectus est, damni (s. de actione damni) disceptet, Dig.; men impers.: quanto periculo de jure publico disceptetur armis, Cic. Fam. 4, 14; – erat non jure ··· non disceptando decertandum, id. Planc. 36; ∾ cum aliquo aequo jure, id. Verr. 2, 15; ne armis disceptarent, etc., Tac. Ann. 2, 65; ogs. impers., Liv. 26, 33; — b) ogs. m. Begrebssubject o. absol.; quamquam in uno proelio omnis fortuna reip. disceptat, (ligesom kæmper for sin Tilværelse), Cic. Fam. 10, 10.

*discernenter, adv.: paa en adskillende Maade, med Forskiel, Coel. Aur.; — discernĭbĭlis, e: til at adskille, similitudo, Augustin.; o. — discernĭcŭlum, i, n.: Naal til Haarets Adskillelse, Lucil. ap. Non.; — 2) „overf.": Forskiel, coloris candidi et nigri, (derimellem), Gell. 17, 15; — [af flgd.].

dis.cerno, crēvi, crētum, 3, v. a.: adskiller el. afsondrer fra hinanden el. derfra; I) „egenl." el. m. Tingsobjecter; – qui (mons) fines eorum discerneret, Sall. Jug. 79; cf. Virg. Aen. 12, 898, Liv. 27, 39, o. Lucr. 5, 1440; men septem discretus in ostia Nilus, Ovid. Met. 5, 324; rerum singularum in partes discretus ordo, Quintil.; — b) oftest in partic. discretus, 3, m. blot abl.; discretus sol tanto intervallo, Plin. 2, 8; ogs. absol. el. uden abl.; vid. Ovid. Fast. 2, 194, o. Hor. Od. 2, 13, 23; — II) „overf." el. m. Begrebsobjecter; A) „alm.": adskiller fra hinanden, gior Forskiel derimellem; – vid. Liv. 40, 10; ∾ jus et injuriam, Tac., fas atque nefas, Hor. Od. 1, 18, 11; – ubi discerni stultus auditor ··· a religioso judice possit, Cic. Font. 6; cf. id. Acad. 2, 8; ∾ verba ··· articulatim, Lucr.; cf. Caes. B. G. 7, 75; — B) „bef.": afgior, bestemmer; ∾ temperantiam duobus modis, Cic. Part. or. 22; – oftest

m. Objectsſætn.; - animus discernit, quid sit ejusdem generis, quid alterius, Cic. Univ. 8: cf. Sall. Catil. 25, Tac. Ann. 5, 6, o. Liv. 8, 34.

discerpo, psi, ptum, 3, v. a., [dis-, carpo]: plukker el. river i Stykker el. fra hinanden; I) „egenl."; - animus ··· nec discerpi, nec distrahi potest, Cic. Tusc. 1, 29; ∾ aliquem, Liv. 1, 16; cf. Hor. Sat. 2, 8, 86; discerpi in parvas partes, Lucr.; — B) „poet." ogſ. at adſplitte; vid. Catull. 64, 142, o. Virg. Aen. 9, 313; — II) „fig."; A) „alm.": divulsa et quasi discerpta etc., Cic. d. Or. 3, o. id. Top. 5; — B) „beſ.", ligeſom concerpo: nedriver el. udſkælder, aliquem infestis dictis, Catull. 66, 73.

discessio, onis, f., [discedo]; I) Adſkillelſe; bſ. f. divortium: Skilsmisſe, Ter. Andr. 3, 3, 36; men ∾ populi in duas partes, Gell. 2, 12; — II) Bortgaaen, Bortgang, Bortfjernelſe; A) „alm." (ſ. d. hyppigere 2. discessus); vid. Tac. Ann. 1, 30; — B) oftere „publiciſtiſk"; oprdl.: under Afſtemningen i Senatet at gaae over el. hen til nogen, for at tiltræde hans Mening; - bſ. senatus consultum per discessionem facere, (ved denne Afſtemningsmaade at tilveiebringe en Senatsbeſlutning), Cic. Phil. 3, 9; men id. Sest. 34: quum fieret sine ulla varietate discessio, (da man enſtemmigen bifaldt Sagen); cf. Tac. Ann. 3, 69, o. A.; ogſ. heder discessionem facere in sententiam alicujus: anbefalende at lade votere over nogens Forſlag, Cic. Phil. 14, 7; cf. Hirt. B. G. 8, 53.

1. discessus, 3: partic. af discedo. — 2. discessus, us, m., [discedo]; I) Adſkillelſe, Opløsning, (at gaae fra hinanden); ∾ coeli, (naar det lyner), Cic. Div. 2, 28; cf. id. Tusc. 1, 29; — II) Bortgaaen, Bortgang, Afreiſe; A) „alm."; vid. Cic. Att. 12, 50; ∾ ab urbe, id.; men ∾ praeclarus e vita, id. Div. 1, 23; - ogſ. in pl.; solis accessus discessusque solstitiis brumisque cognosci, id. N D. 2, 7; — B) „beſ." ogſ.; a) i Krigsſproget: Afmarſch, Caes. B. G. 2, 11, oftere, o. Tac. Ann. 2, 44; — b) discessu meo, bruger Cic. Leg. 2, 17, om ſin (paa en Maade frivillige) Landflygtighed. — disceus, ei, m., (δίσκος, en Skive): en Skiveſtierne, etſlags Comet, Plin. 2, 22.

discidium, i, n., [discindo]; I) Sonderlemmelſe, Adſplittelſe; vid. Lucr. 1, 221 o. 250, oftere; — II) en Gjenſtands el. Perſons Adſkillelſe fra en anden; - ∾ corporis atque animae, Lucr.; qui inter nos discidium volunt, (vor Adſkillelſe), Ter. Andr. 4, 2, 14; cf. Cic. Phil. 2, 18; - overſ. ogſ. in pl.; si qua discidia amicorum fiant, id. Lael. 21; cf. id. Cluent. 67; ſ. ogſ. Liv. 25, 18, Tac. Ann. 14, 60, o. A.; — not.: discidium er efter Madv. den rigtige Læſem. ſ. dissidium, qu. v. — discido, ĕre, v. a., [caedo]: ſkærer el. hugger i Stykker; vid. Lucr. 3, 659 o. 669.

discinctus, 3: partic. o. adj. af discingo. — discindo, [ſ. dis.sc.], scĭdi, scissum, 3, v. a., river fra hinanden el. i Stykker, klover el. ſpalter; I) „egenl."; ∾ tunicam, Cic. d. Or. 2, 47; cf. Virg. Aen. 12, 602; ∾ labrum, Ter., maxillam ictu, Suet.; cf. Virg. Ge. 3, 514; ∾ cotem novacula, Cic., Liv. 1, 39; cf. Tac. Hist. 5, 6; ∾ aliquem flagellis, Suet.; men discissa nive etc., Caes. B. G. 7, 8; — II) „fig.": tales amicitiae ··· dissuendae magis, quam discindendae, Cic. Lael. 21; cf. Senec. Ep. 89.

dis.cingo, cinxi, cinctum, 3, v. a.: løsgiorder, (d. e. opſpænder Livgiorden el. Bæltet); - discincta tunica (fugere), Hor. Sat. 1, 2, 132; neque excalceari, neque discingi, vid. Vell. 2, 41; tunicati et discincti, (ſom Udtryk af den dybeſte Sorg), Suet. Aug. 100; men discinctus miles, (der til Straf er berøvet ſit Bælte), vid. Liv. 27, 13, o. Suet. Aug. 24; endel. „poet.": ∾ aliquem, (afvæbne el. beſeire), Juvenal. 8, 120, o. Martial. 9, 102; men discingi armis, Sil., (nedlægge Vaabnene); — II) „overſ."; neque ego discingor, (ophører ikke at anſtrænge mig), Cic. Qu. Fr. 2, 13; cf. Senec. Ep. 92; — III) partic. discinctus, 3, ogſ. ſom adj.: ligegyldig, ubekymret, Hor. Sat. 2, 1, 73; men Ovid. Amor. 1, 9, 41: discinctaque in otia natus (eram); bſ. ogſ. letſindig, ødſel, liderlig, nepos, Hor. Epod. 1, 34; cf. Pers. 3, 22.

disciplīna, (ſ. discipulina), ae, f., [discipulus]: Underviisning, Lærdom; I) „egenl."; - disciplinae causa (concurrere, ligeſom discendi causa), vid. Caes. B. G. 6, 13; tradi alicui in disciplinam, (for at oplæres), Cic. Div. 1, 41; cf. ibd. 2, 3, o. id. Manil. 10; — II) „meton.", (causa pro effectu): hvad der læres el. erhverves ved Underviisning; Lærdom el. Videnſkab; ogſ. anden Dygtighed og Færdighed; bſ. A) „objectivt"; - incommoda accepta ··· pro disciplina et praeceptis habere etc., Caes. B. C. 3, 10; cf. id. B. G. 4, 1, o. Cic. Coel. 30; - ∾ juris civilis, id., dicendi, id.; ∾ musices, Quintil., ruris, Colum.; ∾ militiae, ogſ. ∾ bellica, Cic., Krigsvidenſkaben el. Krigskunſten; ogſ. ∾ militaris, Nep.; - „beſ." ogſ. Krigstugten, Liv. 8, 7; ligel. absol. disciplina, Suet. Caes. 24; Caes. B. G. 6, 1, o. A.; men ∾ domestica, ogſ. ∾ domus, (Hustugten), Suet.; ∾ rei publicae: Statslæren, Statens Orden og Indretning, Cic. d. Or. 1, 34; - ∾ philosophiae, (philoſophiſk Lære el. Syſtem), id. Acad. 2, 3; cf. id. Off. 3, 4, oftere, o. A.; — B) „ſubjectivt.": den ved Underviisning el. paa andre Maader antagne Sædvane el. Skik; disciplina est eisdem, c. inf., Ter. Heaut. 2, 3, 59; cf. Cic. Dejot. 10; ogſ. id. Verr. 3, 68.

*disciplīnābĭlis, e: ſom kan læres, Auct. ad Her. 3, 3; — disciplīnātus, 3: vel indøvet deri: in compar., Tertull.; o. — disciplīnōsus, 3: lærvillig, gladiator, Cato ap Non.; — [disciplina]. — discĭpŭla, ae, fem. af discipulus; - Irene, Cratini pictoris filia et discipula, Plin.; cf. Hor. Sat. 1, 10, 91; - ogſ. „overſ." om Nattergalen; vid. Plin. 10, 43; men Quintil. 12, 10, 27: Latina facundia similis Graecae, et prorsus ejus discipula videtur.

discĭpŭlātus, us, m.: en Diſcipels Stand el. Stilling, Tertull.; af — discĭpŭlus, i, m., [disco]: Diſcipel, Lærling; (opp. magister), Cic. Fam. 9, 16; (opp. doctor), id. Div. 1, 3; cf. id. Off. 1, 1; men Liv. 37, 20: ipse dux, summi imperatoris discipulus etc.; - men ſom Sentens: Discipulus est prioris posterior dies, P. Syr.; — 2) ogſ. med Henſyn paa de ufrie Kunſter: Lærling el. Læredreng, Plaut., Paul. Sent. — discissio, onis, f.: ſjeld. Biform af discidium, Augustin. — discissus, 3: partic. af discindo.

disclūdo, si, sum, 3, v. a., [claudo]; oprdl. i Oekonomien: aflukker fra hinanden el. derfra, forvarer ſærſkilt; - (piscinae), ubi dispares disclusos habeant pisces, Varr.; — II) „fig.", (m. Fremhævelſe af Partiklen dis-): holder ud fra hinanden el. derfra, adſkiller el. affondrer; - vid. Lucr. 5, 439; men Virg. Ecl. 6, 35: ∾ Nerea ponto; - mons Cevenna Arvernos ab Helvetiis discludit, Caes. B. G. 7, 8; - fremdeles ∾ turres, (adſplitte, forſtyrre), Lucr. 6, 240; men Caes. B. G. 4, 17: (tignis) disclusis, (ved at holdes ud fra hinanden; — B) ogſ. m. Begrebsobjecter; vid. Cic. Tusc. 1, 10 o. 33; men Virg. Aen. 12, 788: ∾ morsus Roboris, (adſkille el. aabne); bſ. — disclūsio, onis, f.: Adſkillelſe, Affondring, Appul. — disclusus, 3: partic. af discludo.

disco, dĭdĭci, 3, v. a., [tilligemed dets Correlat doceo, at henføre til δείκω, δείκνυμι]: lærer (ſelv), lærer at kiende, erfarer; a) c. acc.; - vid. Cic. d. Senect. 8; ∾ litteras apud aliquem, id., artem ab aliquo, Quintil.; men ut sibi liceret discere id de me, Ter. Eun. 2, 2, 31; ∾ causam ex litigatoribus, Quintil.; cf. Virg. Aen. 12, 435; - ogſ. ud. praepos.; ∾ artes, Cic., palaestram, Quintil., elementa prima, Hor.; ∾ preces, id. Ep. 2, 1, 133, (lære udenad); men ∾ Augustum, id. Od. 4, 14, 8, (lære hans Magt at kiende); cf. Virg. Aen. 2, 66; - ogſ. pass.; dum est, unde jus

civile discatur, Cic. Verr. 1, 45; cf. id. d. Or. 2, 33; — b) c. inf., el. m. Objectsſætn., el. m. Relativſætn.; - ∾ Latine loqui, Sall. Jug. 101; cf. Hor. A. P. 326, id. Od. 3, 27, 75, o. A.; - ibi discit, m. acc. c. inf., Caes. B. G. 7, 54; ligel. didici, te etc., Cic. Fam. 3, 5; cf. Hor. Sat. 1, 5, 101; - plures discent, quemadmodum haec fiant, quum etc., Cic. Lael. 12; cf. Hor. A. P. 312; — c) absol.: quamobrem disces tu quidem etc., et disces, quamdiu voles, Cic. Off. 1, 1; qui discant, (for at lære), Caes. B. G. 6, 13, men ibd. 1, 13: se ita ··· didicisse, ut etc.; - men Cic. d. Senect. 8, elliptiſk: discebant enim fidibus antiqui (sc. canere); — II) „overf." om Tingsſubjecter: (arbores) sive ultro, sive ab homine, didicere blandos sapores, Plin. 16, prooem.; cf. Virg. Ecl. 4, 42, o. Plaut. Amph. 1, 1, 159.

discŏbŏlus, i, m., δισκοβόλος: Diſkuskaſteren: beromt Billedhuggerarbeide af Myron, Quintil., Plin.; ogſ. et Maleri af Tauriscus, Plin. — discŏlor, ōris, adj., [color]; I) „egenl."; A) „alm.": forſkjelligfarvet, af anden Farve, (opp. concolor); a) c. dat.; discolor lanae, Colum.; cf. Ovid. Trist. 5, 5, 8; — b) absol.; discoloribus signis etc., Cic. Verr. Act. 1, 13; men ∾ miles, (neml. i Bretſpillet), Ovid. Trist. 2, 477; ligel. ∾ agmen, (ved Bæddelobene), id. Am. 3, 2, 78; — B) „beſ.": med vexlende Farver, ſom ſpiller i flere Farver, aves, Plin.; cf. Virg. Aen. 6, 204; — II) „overf."; A) forſkjelligartet, ulig; c. dat., Hor. Ep. I, 18, 4; — B) forſkjellig, af flere Slags; Mille hominum species et rerum discolor usus, Pers. 5, 52. — discŏlōrĭus, 3, Petron. Sat. 97, o. discŏlōrus, 3, Prudent.: ſild. Biformer af discolor: forſkjelligfarvet.

dis.concinnus, 3: upasſende, uſtion, hæslig, oculi, Fronto. — dis.condūco, ĕre, v. n.: ikke at være tienlig; - ſaal. impers. m. Negation o. c. dat.: Sed nihil disconducit huic rei, Plaut. Trin. 4, 2, 85. — disconvenientia, ae, f.: Uoverensſtemmelſe, Disharmoni, Tertull.; af — dis.convĕnio, ire, v. n.: ikke at ſtemme overens (med ſig ſelv el. med et andet); vid. Hor. Ep. I, 1, 99; men ibd. 1, 14, 19, impers.: eo disconvenit inter Meque et te; men disconveniens est, c. dat., Lactant.

discŏphŏrus, i, m., δισκοφόρος: ſom bærer en Discus el. et Madfad, Hieronym. — dis.cŏquo, xi, ctum, 3, v. a.: koger ſtærkt el. mort; ∾ cicer in aqua, Plin., ogſ. lupinos aqua, id.

discordābĭlis, e, [discordo]: ſom ikke harmonerer dermed; men m. Negation: ingenio haud discordabili etc., Plaut. Capt. 2, 3, 42. — discordia, ae, f., [discors]; I) „egenl.": Uenighed, Tvedragt; opp. concordia, Sall. Jug. 10; opp. amicitia, Cic. Lael. 7; ∾ inducere in civitatem, id.; - ogſ. in pl.; discordias sedare, id., componere, Tac.; — II) „overf." o. „poet." om Ting og om Begreber; - ∾ ventorum, Ovid.; ∾ principiorum, Lucr.; men Ovid. Met. 9, 630: ∾ incertae mentis; — III) perſonificeret er Discordia, ligeſom Grækernes Ἔρις: Tvedragtens Gudinde; vid. Virg. Aen. 6, 280, o. ibd. 8, 702; - bſ. Discordiae malum, (et Triſtens Æble), Justin. 12, 15.

*discordĭālis, e: ſom fremkalder Uenighed; ∾ achates domibus, Plin.; o. — discordiōsus, 3: fuld af Tvedragt, Sall. Jug. 66; — [discordia]. — discordis, ſ. und. discors, not. — *discordĭtas, atis, f.: Uenighed, Tvedragt, Pacuv. ap. Non.; o. — discordo, are, v. n.: at være i Strid el. Trætte; ikke at ſtemme overens, at disharmonere; - ∾ inter se, Ter. Andr. 3, 3, 43, o. Cic. Fin. 1, 13; men secum discordans (animus), ibd. 1, 18; ∾ cum Cheruscis, Tac. Ann. 12, 28; men ∾ adversus ventrem (membra), Quintil.; - ne vox ab oratione discordet, id.; - men Hor. Ep. 2, 2, 193, c. dat.; men absol.: discordantis patriae remedium, Tac. Ann. 1, 9; cf. Hor. Ep. 2, 1, 185; — [af ſlgd.].

discors, gen. cordis, adj., [cor]; I) „egenl.": ſom ikke ſtemmer overens dermed el. med ſig ſelv, uenig, uharmoniſk; (opp. concors); 1) „egenl."; A) „alm." om Perſoner og perſonlige Begreber; - vid. Cic. Agr. 2, 33, o. Liv. 4, 26; in civitate discordi, Tac.; ∾ legiones, id.; men „poet.": Tanaisque discors, (de derom boende fiendlige Stammer), Hor. Od. 3, 29, 28; - civitas secum ipsa discors, Liv. 3, 42; men filius discors patri, Vell.; cf. Tac. Ann. 2, 43, oftere; — B) „beſ." om Ting og om Begreber; inter se discordia membra, Lucr.; cf. Liv. 9, 3; men ∾ semina rerum etc., Ovid. Met. 1, 9; ligel. „poet.": ∾ venti, Virg.; ∾ bella, Ovid.; ∾ animi, Virg.; ∾ vesania, Hor.; ∾ concordia rerum, id.; ∾ symphonia, id.; — II) „fig.": forſkjelligartet, forſkjellig, ulig; - ∾ homines moribus et linguis, Curt.; ∾ linguae tot populorum, Plin.; ∾ mixtura generum vini, id.; — not.: nom. fem. discordis, Pompon. ap. Prisc.

discrĕpans, tis: partic. o. adj. af discrepo. — *discrĕpantia, ae, f.: Uoverensſtemmelſe, Ulighed, Forſkjellighed; - ∾ rerum, verborum, vid. Cic. Fin. 3, 12; ligel. ∾ scripti et voluntatis, id. Top. 25; men absol., id. Off. 1, 31; — discrĕpatio, onis, f.: Uenighed; ∾ inter consules fuit, Liv. 10, 18; o. — discrĕpĭto, are, v. n. intens.: aldeles ikke at ſtemme overerens, at være ganſke forſkjellig; ∾ res longe, Lucr.; cf. id. 3, 801, o. id. 2, 1018; — [af ſlgd.].

dis.crĕpo, ŭi, 1, v. n.; I) „egenl.": at tone el. lyde anderledes el. uharmoniſk; vid. Cic. Off. 1, 40; cf. id. d. Rep. 2, 42; — II) oftest „fig.": A) „alm.": ikke at ſtemme overens, at være i Strid dermed, at afvige derfra, oſv.; - absol., el. m. inter, el. m. ab, el. m. cum, el. c. dat.; - ut etc., sic peccata, quia discrepant, aeque discrepant, Cic. Fin. 4, 27; cf. id. Off. 1, 40; - ogſ. c. abl. modi; oratio verbis discrepans, sententiis congruens, id.; - ogſ. m. tilføiet in el. de; eadem dicit, nulla in re discrepat, id.; discrepantes de ceteris rebus philosophi, id.; - ∾ ab aequitate sapientiam, id.; ∾ facta ejus cum dictis, id. Fin. 2, 30; cf. ibd. 4, 72; - ipsi sibi singuli discrepantes, id. d. Or. 3, 50; cf. Hor. Od. 1, 27, 6, id. A. P. 152, oftere, ogſ. Pers. 5, 18, o. A.; — B) „beſ." ogſ., oftest impers., ogſ. hos de abſtracte Subjecter: res, causa, id el. quod, odl.; man er ikke enig derom, det er omtviſtet el. uafgiort; (opp. convenit); - undert. m. de, el. m. Negation o. ſlgd. quin, el. m. inter; - quum de legibus conveniret, de latore tantum discreparet, Liv. 3, 31; cf. Suet. Claud. 44; causa latendi Discrepat, (er uvis), Ovid. Fast. 6, 572; sed quod discrepat, sit in medio, Suet. Vitell. 2; cf. Liv. 9, 46; men nec discrepat, quin etc., id. 8, 40; nec inter scriptores rerum discrepat solum, sed etc., id. 38, 56; — III) partic. discrepans, tis, ogſ. ſom adj.; - tres duces discrepantes, prope ut etc., (ſaa uenige oſv.), Liv. 26, 41; — b) incidi in rem multum discrepantem etc., (meget omtviſtet), Vell. 1, 7.

dis.cresco, crēvi, 3: at voxe ud fra hinanden el. i Bidden, Lactant. — *discrētim, adv., affondret, for ſig ſelv, Appul.; o. — discrētio, onis, f.; 1) Affondring, Lactant.; — 2) Forſkjellighed, Pallad.; — [discerno]. — discretus, 3: partic. af discerno.

discrīmen, inis, n., [discerno]; oprdl.: hvad der affondrer el. adſkiller derfra el. fra hinanden; bſ. I) „egenl.": affondrende Mellemrum, Afſtanden derimellem, oſv.; - quum pertenui discrimine separarentur (duo maria), Cic. Agr. 2, 32; cf. Ovid. Pont. 1, 8, 62, o. Virg. Aen. 5, 154; inter discrimina dentium efflanda est (littera „T"), Quintil.; — II) oftest „overf."; A) „alm.": Forſkiel, Adſkillelſe, Valg; non est enim consilium in vulgo, non ratio, non discrimen, Cic. Planc. 4; sine ullo sexus discrimine, Suet.; cf. Liv. 5, 55; omisso sui alienique discrimine; ∾ recti pravique, Quintil.; men „poet.": septem discrimina vocum, (Lyrens ſyv Toner), Virg. Aen. 6, 646; tenues parvi discriminis umbrae, (med

svagt Omrids), Ovid. Met. 6, 62; — B) „bef." ogs.; 1) Afgiørelsen af et Stridsspørgsmaal, Afgiørelsespunktet; - ea res nunc in discrimine versatur, utrum ··· an etc., Cic. Quint. 30; men Liv. praef.: sed ··· utcumque etc., haud in magno equidem ponam discrimine, (derpaa vil jeg ikke lægge synderlig Vægt); — 2) m. Eftertryk: det farlige Afgiørelsespunkt, det farlige Moment, den høieste Fare; - in ipso discrimine periculi destituere aliquem, Liv. 6, 17; cf. Cic. Manil. 5; ligel. in discrimen capitis adducere, id. Dejot. 1; in summo discrimine rem esse, Caes.

discrīmĭnālis, e, [discrimen]: hørende til Adskillelse; ∾ acus: etslags Haarnaal, Hieronym.; ogs. subst. dis̹criminale, is, n., Vulgat. — *discrīmĭnātim, adv.: forskielligen, med Forskiel, Varr. R. R. 1, 7; o. — discrīmĭnātor, oris, m.: som adskiller fra hinandre, Augustin.; — df. fem. discrīmĭnātrix, īcis, fandi atque nefandi, Nazar. Paneg. ad Constant. 7; af — discrīmĭno, avi, atum, 1, v. a., [discrimen]: adskiller, afsondrer, deler; Etruriam discriminat Cassia (sc. via), Cic. Phil. 12, 9; cf. Liv. 21, 4: nec die nec nocte discriminata tempora.

discrŭcĭātus, us, m.: den yderste Qval el. Marter, Prudent.; af — dis.crŭcio, (avi), atum, 1, v. a.: heftigen at martre el. qvæle; vid. Cic. Phil. 13, 18; — 2) oftest „fig."; ∾ se, ogs. (som med.), discruciari: at qvæle sig el. ængste sig til det Yderste; - quid ··· te discrucias? Plaut. frgm. ap. Non.; discrucior miser amore, id.; ogs. discrucior m. Objectssætn.: harmes derover, Cic. Att. 14, 6; ligel. discruciatur, quum videt etc., id. R. Com. 11; ligel. discrucior animi, quia etc., Plaut. Aul. 1, 2, 27, o. Ter. Ad. 4, 4, in.

discŭbĭtus, us, m.: at gaae til Bords, Val. Max. 2, 1, 9; af — dis.cumbo, cŭbui, cŭbĭtum, 3, v. n., sædv. om Flere, el. in pl.: at lægge sig (el. sætte sig) hver paa sin Plads, navnl. til Bords; - vid. Cic. Att. 5, 1, Virg. Aen. 1, 708, Suet., Ovid., o. A.; - undert. ogs. om enkelte Personer, (men da med Bibegr. af flere Tilstedeværende); - vid. Tac. Ann. 3, 14, Suet. Aug. 74, o. A.; - ogs. impers., Cic. Verr. 1, 26, o. Virg. Aen. 1, 700; — b) sieldn. at lægge sig for at sove, at gaae til Sengs; - coenati discubuerunt ibidem, Cic. Inv. 1, 4.

dis.cŭnĕātus, 3: spaltet el. gabende ud fra hinanden, conchae, Plin. 9, 48. — dis.cŭpio, ĕre, v. a.: ønsker el. attraaer heftigen, c. inf., Plaut. Trin. 4, 2, 87; cf. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 15, o. Catull. 106.

dis.curro, cŭcurri o. curri, 3, v. n.; I) „egenl.": at løbe fra hinanden el. i forskiellige Retninger el. hid og did; - ∾ in muris, Caes. B. C. 3, 105; cf. Suet. Ner. 57; ∾ circa deûm delubra, Liv. 26, 9, per omnes silvas, Ovid.; cf. Suet. Calig. 19 o. 32; - ogs. m. in (c. acc.) o. ad; ∾ in omnes partes, Hirt. B. Al. 31; ∾ ad portas, Liv., Virg., ad arma, Liv., ad rapiendas virgines, id. 1, 9; - discursis magnis itineribus, Ammian.; — II) „fig."; A) m. Tings- o. Begrebssubjecter; - discurrentes maculae in gemma, Plin.; cf. Virg. Ge. 4, 292; - fama tota urbe discurrit, Curt.; cf. Ovid. Remed. 443; — B) ligesom Grækernes διελθεῖν: at giennemgaae el. afhandle, Ammian. 17, 4.

*discursatio, onis, f.: Løben el. at løbe hid og did; ∾ officiosa per urbem, Senec.; ∾ animalium, Lactant.; o. — discursator, oris, m.: som løber el. sværmer omkring; ∾ pedites et leves, Amm.; — [discurso]. — *discursim, adv.: løbende hid og did, Macrob.; o. — discurso, are, v. n. intens.: at løbe el. ile hid og did el. fra Sted til andet; vid. Quintil. 6, 3, 54, o. Flor. 3, 18; — [discurro].

1. discursus, 3: partic. af discurro. — 2. discursus, us, m., (discurro]: Løben el. at løbe hid og did; vid. Hirt. B. G. 8, 29; - contineri ab discursu, (fra Streiferier), Liv. 25, 25; ogs. in pl., Ovid. Fast. 2, 223; — b) ogs. om Ting; ∾ radicum, Plin., venarum, id., telorum, Val. Max.; cf. Plin. Ep. 6, 20; — 2) sildn. ogs. „overf.": Samtale, Underholdning, (Discurs), Cod. Theod.

discus, i, m., δίσκος: Discus el. Kasteskiven i de Gamles gymnastiske Øvelser; - inire certamina disci, Ovid.; cf. Hor. Od. 1, 8, 11, o. Prop. 3, 12, 10; - som Ordsprog mærkes, Cic. d. Or. 2, 5: qui discum audire, quam philosophum, malunt; — II) „overf." ifølge Gestaltens Lighed; A) etslags Fad el. Skaal, en Disk, Appul.; — B) en Qvadrant, Vitruv. 9, 9.

*discusse, adv., noiagtigen; in compar., Capell.; — discus̹sio, onis f.: Rystelse, Jordskiælv, Senec. Qu. N. 6, 9; — II) „fig.": Undersøgelse, Discussion, Macrob.; — B) und. d. sildb. Keisere: Revision af Provindsernes Ydelser, Cod. Just.; o. — discussor, oris, m.: en Undersøger el. Forsker, Macrob.; — 2) en Revisor, s. und. frgd., Cod. Just.; — df. discussōrius, 3, i Lægesproget: fordelende; ∾ vis, Plin. 20, 22; — [discutio]. — discussus, 3: partic. af flgd.

discŭtio, cussi, cussum, 3, v. a., [quatio]; I) „alm.": slaaer fra hinanden, knuser el. adsplitter; - columna rostrata tota ad imum fulmine discussa est, Liv. 42, 20; cf. Lucr. 6, 418; men ∾ aliquantum muri tribus arietibus, Liv. 21, 12; cf. Caes. B. C. 2, 9; ∾ ora saxo, Ovid.; ∾ nubes, id.; cf. Virg. Aen. 9, 810; — II) „bef.": at drive fra hinanden, at bringe afveien, at ophæve; A) „egenl."; ∾ illos coetus, Liv. 2, 28; discussae umbrae (sole), Lucr., Virg.; cf. Liv. 29, 27; - sieldn. m. Personsobject; vid. Flor. 3, 18; — b) hos Lægerne, ligesom digerere: at fordele (et Sygdomsstof), Cels., Plin., o. A.; — B) „fig."; ∾ errorem animi, Lucr. 1, 149; cf. Cic. d. Or. 3, 57; men id. Qu. Fr. 2, 12: quod ego rem totam discusseram, (havde giort Ende paa den hele Sag); men discussa res est, (Tingen kom ikke til Udførelse), Liv., Suet.; cf. Cic. Mur. 39; ∾ captiones, id. Acad. 2, 15, crimen alicujus, Quintil.; ∾ seditionem, Vell., bellum, id.; ∾ nefas, Flor.

disdiapason, s. und. diapason. — dīsēmus, 3, δίσημος: tostavelset, navnl. med to korte Stavelser, (ĕŏ), Capella. — *dīsertē, adv.; 1) „alm.": tydeligen, bestemt; vid. Plaut. Amph. 2, 1, 31; disertissime ··· scriptum etc., Liv. 31, 29; — 2) „bef.": veltalende, med Veltalenhed; Cicerone disertius ipso, Martial. 3, 38; — dīsertim, adv.: forel. Biform af frgd. nr. 1, Liv. Andr. ap. Non., o. Plaut.; o. — dīsertĭtūdo, inis, f.: Veltalenhed, Hieronym.; — [af flgd.].

disertus, 3, [af dis- o. ἄρω, i. e. apto, hvf. artus, arma, etc.; s. ogs. und. 2. dissero, not.]; I) „alm." om Personer: skikket til at foredrage, der taler vel el. passende; efter Cic. d. Or. 1, 21, o. id. Orat. 5, mindre, end eloquens; dog ogs. ofte s. eloquens, veltalende; - vid. id. d. Or. 1, 9, o. id. Phil. 2, 39; cf. Quintil. 5, 3, 7, Hor. Ep. 1, 5, 19, o. Ovid. A. A. 2, 507; - „poet." forbindes ogs. ∾ ora, Ovid.; men ∾ Arpi, (som Cicero's Fødegn), Martial.; - ligel. „poet." c. gen., Catull. 12, 9; - ogs. in compar., Cic. d. Or. 3, 32; ogs. in superl., ibd. 1, 51; cf. Catull. 49, in.: Disertissime Romuli nepotum ··· Marce Tulli! — 2) „overf." om Talen; vid. Cic. d. Or. 1, 51; men ∾ historia, id. Brut. 26; ∾ epilogus, id.; men „poet.": ∾ verba, Ovid. Pont. 3, 5, 8; ogs. absol.: quae diserta (sunt), etc., Quintil. 1, 8, 4, oftere; - disertior sententia, Senec. Ep. 21; disertissimae litterae, Cic. Att. 7, 2.

dis.glūtino, are, v. a.: opløser (det Sammenlimede), Hieron. — dis.grĕgo, are, v. a.: adskiller el. afsondrer, (opp. congrego), Capella; df. — disgrĕgus, 3: forskielligartet, ulig, Capella. — dis.hiasco, ĕre, v. n.: at aabne sig, Cato.

disjecto, are, v. a., intens. af disjicio: kaster ud fra hinanden, adspreder, (men alene hos Lucr.); ∾ transtra ··· antennas, etc., (om Havet), id. 2, 551; cf. id. 3, 500. — 1. disjectus, 3: partic. af disjicio. — 2. disjectus, us, m., [disjicio]: Kasten el. at kaste ud fra hinanden, Adsplittelse, odl., Lucr. 3, 941.

disjĭcĭo, (skrives ogs. disicio), jēci, jectum, 3, v. a., [jacio]: kaster el. spreder ud fra hinanden, adsplitter, adspreder; I) „alm."; - vid. Lucr. 1, 652; disjecta materies, id., vis animāï, id.; ∾ nubes el. nubila, Ovid., rates, Virg., naves passim, Liv. 30, 24, naves in aperta Oceani, Tac. Ann. 2, 23; cf. Virg. Aen. 1, 70; men ibd. 12, 308: ∾ frontem ··· securi, (kløve el. spalte den); men Liv. 21, 2: disjectis moenibus, (som udstraktes i forskjellige Retninger); cf. ibd. 24, 33; — II) „bef."; A) i Krigssproget: sprænger fra hinanden, adsplitter, hostium phalangem, Caes. B. G. 1, 25; cf. Liv. 44, 41, o. Sall. Catil. 61, ogs. Nep. Milt. 2, o. A.; — B) med Eftertryk: adsplitter, forstyrrer, fordærver, tilintetgiør; 1) „egenl." el. m. Tingsobject; - ∾ arc ema fundamentis, Nep. Timol. 3; ∾ moenia urbium, ibd.; ∾ statuas, Suet., sepulcra, id.; men ∾ pecuniam, (forøde), Val. Max.; ogs. absol.: Dide, disjice, per me licet, Caecil. ap. Cic. Coel. 16; — 2) „fig." el. m. Begrebsobjecter; vid. Virg. Aen. 7, 339; ∾ rem, Liv. 2, 35, consilia ducis, id. 25, 14; cf. Suet. Caes. 42, o. Nep. Att. 8.

disjugatio, o. disjugo, s. und. dijugatio, etc. — *disjuncte, adv.: adskilt, affondret, Fest.; compar. disjunctius, Cic. Phil. 2, 13, inc.; — disjunctim, adv.: = frgd., Dig.; — disjunctio, onis, f.: Adskillelse, Affondring; I) „alm."; - in tanto luctu meorum, tanta disjunctione, etc., Cic. Sest. 21; cf. id. Lael. 21; men ∾ animorum, vid. id. Agr. 2, 6; — II) „bef." i Dialectiken: Paastandenes Modsætning i den logiske Slutning; vid. Cic. N. D. 1, 25, id. Top. 14, oftere; — B) i Rhetoriken; a) den Figur, der svarer til Grækernes *διεζευγμενον*; vid. Cic. d. Or. 3, 54; — b) Figuren *συνωνυμία*; vid. Quintil. 9, 1, 35; o. — disjunctīvus, 3; 1) i Philosophien: adskilt el. modsat; ∾ proloquium: = disjunctio, Gell. 5, 11; — 2) i Grammatiken: disjunctiv, d. e. adskilt ved de disjunctive Conjunctioner; — [disjungo]. — disjunctus, 3: partic. o. adj. af flgd.

dis.jungo, (ogs. dijungo), junxi, junctum, 3, v. a.: adskiller el. affondrer fra hinanden el. derfra, (opp. conjungo); I) „egenl."; - ∾ asinum el. bovem ab opere, Varr., Colum.; ogs. ∾ bovem opere, id.; ogs. absol.: ∾ bovem, (spænde den fra Ploven), id., Cic., Hor., o. A.; men ∾ agnos a mamma, Varr.; - ligel. absol.; quia dijungimur, (skilles ad), Plaut.; cf. Cic. Fam. 1, 7; - ogs. localt, vid. Sall. Jug. 91; men mole lapidum disjunctus a mari (fons), Cic. Verr. 4, 53; - „poet." ogs. m. blot abl.; Italis longe disjungimur oris, Virg. Aen. 1, 252; - ogs. m. inter se, Lucr. 3, 801; — II) „fig." el. om Begreber; ligel. absol., oftere m. ab; - sin eos disjungent etc., Cic. d. Or. 3, 35; disjunctis populis (connubia tribuere), id. d. Rep. 2, 37; - ∾ aliquem ab aliquo, (afdrage derfra, sætte Splid derimellem), Ter., Cic. Lael. 12, ogs. id. Phil. 2, 9; ∾ honesta a commodis, id., artem a scientia, Quintil.; cf. Liv. 42, 46; — III) partic. disjunctus, 3, ogs. som adj.: adskilt, affondret, fiern; A) „egenl."; - vid. Cic. Pis. 37, o. id. Manil. 4, (hvor superl.); — B) „fig." el. om Begreber; disjuncta conjungere, Cic. Fin. 2, 14; nihil est ab ea conjunctione disjunctius, id. Acad. 2, 20; cf. id. R. Am. 14, o. id. d. Or. 3, 15; - navnl. ogs. i Rhetoriken; vid. Cic. Part. or. 6; ogs. om Taleren selv, Tac. Orat. 18; men absol. om den logiske Modsætn.: omne, quod ita disjunctum sit, quasi aut etiam, aut non, etc., Cic. Acad. 2, 30.

dismotum, s. und. dimoveo. — dispālesco, ĕre, v. n. inch.: at udbrede sig til alle Sider, (om et Rygte), Plaut. Bacch. 4, 9, 123; af — dis.pālor, atus sum, 1, v. dep. n.: at flakke el. vanke omkring el. hid og did; ∾ passim, Sisenn. ap. Non.; dispalati in agris, Nep. Lys. 1; — 2) ogs. „overf.": multitudo in varias artes dispalata etc., Sall. Frgm.

dis.pando, (di), pansum, 3; (hos Plaut. ogs. dispenno, pessum): udstrækker, udspænder; dispansae vestes in sole, Lucr.; dispansa palma dextrae manus, Suet. Dom. 19; cf. Lucr. 6, 599, ogs. Plaut. Mil. gl. a. 5, v. 14; — 2) „overf." ogs.: at udvide i Foredraget, L. Verus ap. Fronton. — dispansus, 3, s. und. frgd.

dis.par, ăris, adj.: ulig el. ulige, forskiellig el. forskielligartet; (om indre og ydre Tilstande og Beskaffenheder); - absol., undert. c. dat., sield. c. gen.; - dispares mores disparia studia sequentur etc., Cic. Lael. 20; cf. id. Mur. 21, o. id. N. D. 1, 31; ∾ proelium, Caes.; ∾ habitus animorum, Liv. 30, 28; - ∾ calami, (Pansfløiten el. Hyrdefløiten), Ovid. Met. 1, 711; ogs. ∾ avenae, id., cicutae, Virg.; ligel. ∾ fistula, Ovid.; - sunt his alii multum dispares, Cic. Off. 1, 30; cf. id. d. Or. 2, 44, o. Hor. Ep. 1, 18, 3; - dispar sui atque dissimile etc., vid. Cic. d. Senect. 21.

dispărātĭo, onis, f., [disparo]: Adskillelse; ∾ procreationis, (Forløsning), Vitruv. 2, 9. — dispargo, s. und. dispergo. — †dis.părĭlis, e: forskielligartet, ulige; - ∾ aspiratio terrarum, Cic. Div. 1, 36; ∾ vites, Colum.; df. — dispărĭlĭtas, atis, f.: Ulighed, Forskiellighed, (for- o. efterel.); ∾ vocis, Varr., rerum, Gell. Epil.; o. — dispărĭlĭter, adv., ulige, forskielligen, Varr.

dis.păro, avi, atum, 1, v. a.: fører el. bringer ud fra hinanden, adskiller, fordeler; - Juppiter nos per gentes alium alia disparat, Plaut. Rud. prol.; cf. Cic. d. Rep. 2, 22, o. Caes. B. G. 7, 28; — 2) df. i Rhetoriken: disparatum ··· hoc modo: sapere, non sapere, Cic. Inv. 1, 28, Quintil. 5, 11, 31. — dispartībĭlis, e: til at dele el. adskille, Tertull.; af — dispartio o. dispartior, s. und. dispertio.

*dispectio, onis, f.: Beskuelse, Betragtning, Tertull.; — dispecto, are, v. a. intens.: overveier, betragter, Arnob.; — dispector, oris, m.: som noie betragter el. undersøger, Tertull.; o. — dispectus, us, m.: Betragtning, Overveielse, Undersøgelse, Senec. Ep. 94, oftere; — [dispicio].

dis.pello, pŭli, pulsum, 3, v. a.: driver el. jager bort fra hinanden el. bort derfra, adsplitter el. adspreder; I) „egenl."; - vid. Virg. Aen. 1, 512 o. 538, ogs. Cic. Att. 7, 7; cf. Lucr. 1, 1016; — II) „fig."; (philosophia) ab animo, tamquam ab oculis, caliginem dispulit, Cic. Tusc. 1, 26; cf. Phaedr. 3, 10; ∾ somnos, Senec. Troad., curas, Sil.; cf. Phaedr. 3, 10.

dispendiōsus, 3: som medfører Tab el. Skade, cunctatio, Colum. 2, 20; af — dispendium, i, n., [dispendo]: Udgift el. Bekostning, Tab el. Skade; (opp. compendium); - Minore nusquam bene fui dispendio, Plaut. Men. 3, 2, 20; cf. Ter. Eun. 5, 4, 7, o. Lucr. 2, 1127; ∾ afferre domino, Colum.; - „poet." ogs. in pl., Ovid. Am. 1, 14, 43; ∾ viarum, Martial. 9, 100; — 2) „overf."; Hic tibi ne qua morae fuerint dispendia tanti, (intet Tab af Tid), Virg. Aen. 3, 453; ∾ famae, Claudian.

dis.pendo, (di), sum, 3, v. a., (for- o. efterel. Ord): afveier; - dispendium ideo, quod in dispendendo solet minus fieri, Varr. L. L. 5, 36; panis gradibus dispensus, (som derfra bliver uddelt), Prudent. — dispenno, ĕre, s. und. dispando.

dispensātio, onis, f., [dispenso]: den oekonomiske Fordeling el. Besørgelse, Husholdning el. Oekonomi; - ∾ aerarii, Cic. Vat. 15, annonae, Liv. 10, 11; cf. Plin. 11, 11: ∾ necessaria in favis eximendis; — b) „bef.": Husets el. Oekonomiens Forvaltning, *διοίκησις*; navnl. en Cassereres el. Skatmesters Embede, odl.; vid. Cic. Rab. Post. 10, o. Suet. Oth. 5.

dispensator, oris, m., [dispenso]: Regnskabsforer, Forvalter, Oekonom; - rationem a dispensatore accipere, Cic. frgm. ap. Non.; s. ogs. Juvenal. 1, 91, Suet. Vesp. 22, oftere, o. Plin. 33, 13; df. — dispensātōrius, 3: hørende til en Forvalter el. For-

valtning, Hieron.; o. — dispensātrix, īcis, f.: Forvalterske, Husholderske, id.

dis.penso, avi, atum, 1, v. a. intens.; 1) „egenl."; A) oprdl. om Penge: at afveie, efter Vægt at fordele; hf. at udtælle el. udbetale; vid. Plaut. Bacch. 4, 9, 47; — B) hf. „alm.": ordner el. forvalter et Pengeanliggende; vid. Nep. Con. 4, o. Cic. Att. 11, 1; — II) „fig.": at inddele el. fordele el. ordne; A) „overf." om Ting og om tinglige Begreber; - vitis aequa portione sucum proli suae dispensat, Colum.; cf. Ovid. Met. 6, 278; men Liv. 1, 19: quem (sc. annum) ··· ita dispensavit, ut etc.; — B) „ment." el. om Begreber; ∾ inventa ··· momento quodam atque judicio etc., Cic. d. Or. 1, 31; cf. Hor. Sat. 1, 2, 75; men male dispensata libertas, Senec.; cf. Ovid. Her. 12, 3, o. Liv. 27, 50. — dispensus, 3: partic. af dispendo.

dis.percŭtio, ĕre, v. a.: slaaer i Stykker, cerebrum alicui, Plaut. Cas. 3, 5, 18. — disperdītio, onis, f.: fuldkommen Ødelæggelse el. Forstyrrelse; ∾ urbis, Cic. Phil. 3, 12; af — dis.perdo, didi, ditum, 3, v. a.: aldeles at fordærve el. ødelægge; - Bibe, es, disperde rem, Plaut. Cas. 2, 3, 32; cf. Cic. Agr. 1, 1; men „poet.": Stridenti miserum stipula disperdere carmen, (jammerligen at forhutle), Virg. Ecl. 3, 27; — 2) ogs. m. Personsobjecter; hunc disperditum lenonem (di volunt), Plaut. Poen. 4, 2, 96; cf. Vatin. ap. Cic. Fam. 5, 10, ogs. Ovid. Am. 2, 10, 21.

dis.pĕrĕo, ĭi, 4, v. n.: aldeles at gaae til Grunde el. fordærves el. fortabes; - om Personer: at omkomme, at blive ulykkelig; - quin prius disperibit (ille), faxo, quam unam calcem civerit, Plaut. Poen. 4, 2, 86; - quum etc., fructus (Afgroden) solent disperire, Varr.; cf. Cic. Agr. 2, 29, o. Catull. 14, 11; - men som Sentens: male partum male disperit, Plaut. Poen. 4, 2, 22; — 2) af Omgangssproget mærkes; a) som Udraab: disperii, (jeg er fortabt)! Plaut., Ter.; ligel. dispereo, Plaut.; — b) som Forsikring: disperеam, si el. nisi etc., (jeg vil døe derpaa, odl.); vid. Catull. 92, 2, Hor. Sat. 1, 9, 47, o. Propert. 2, 17, 9, ogs. Suet. Tib. 59, o. A.

dispergo, (dispargo), spersi, spersum, 3, v. a., [dis-, spargo]: strøer el. spreder til alle Sider el. rundtom, udstrøer, udbreder; - vid. poët. ap. Cic. N. D. 3, 26; hvf. per hypallagen: membrorum collectio dispersa, Cic. Manil. 9; men dispersa membra, Lucr. 3, 101, (udstrakte el. udspændte); - cerebrum dispergi (tibi: udsprøites), Ter. Ad. 5, 2, 7; hvf. ibd. 3, 2, 19, (per hypall.): ut cerebro dispergat viam, (bespröiter den dermed); - partic. perf. (med.) dispersi, ofte ogs. om Personer; vid. Cic. Flacc. 13; navnl. i Krigssproget; vid. Caes. B. G. 1, 40, oftere, o. Sall. Jug. 98, men ibd. 51: dispersi a suis, pars cedere etc.; men act.: ∾ tota acie etc., (fordele derpaa), Caes. B. C. 3, 88; - ∾ vitem traducibus, (udplante), Colum.; cf. id. 11, 3; men vicatim dispersa (regio: som er afdelt el. inddelt derefter), Plin. 6, 30; men ∾ cunctas partes, Lucr. 2, 1135, cf. Caes. B. G. 6, 34, o. A.; — II) „fig."; vid. Cic. d. Or. 1, 42: quae sunt conclusa nunc artibus, dispersa et dissipata quondam fuerunt; men ∾ falsos rumores, Tac.; cf. id. Ann. 4, 24; men id. Hist. 2, 1, absol.: vulgus disperserat etc.; - bellum late longeque dispersum, Cic. Manil. 12; men „poet.": vitam dispergit in auras, Virg. Aen. 11, 617; cf. ibd. 795.

disperno, [f. dis.sp.], ĕre, v. a.: aldeles at foragte, Juvenc. — disperse, adv.: adspredt, d. e. hist og her, nu og da; ∾ multis in locis dicta, Cic. Verr. 4, 52; o. — dispersim, adv.: = frgd., Varr., Suet. Caes. 80; af — dispersus, 3: partic. af dispergo.

dispertio, (dis.partio), ivi o. ĭi, ītum, 4, v. a.: fordeler, afdeler, inddeler; 1) „egenl."; - ∾ funditores inter manipulos, Sall., exercitum per oppida, Liv.; oftest c. dat.; vid. Sall. Jug. 59; ∾ pecuniam judicibus, Cic.; cf. Nep. Ages. 8; - ∾ epulas trifariam, in jentacula, etc., Suet. Vit. 13; - endel. som med.: etiam dispertimini, (kunne I skilles ad el. komme fra hinanden)! Plaut. Curc. 1, 3, 33; — II) „overf."; mihi tecum ita officium dispertitum fuisse etc., Cic. Fam. 5, 2; cf. id. Verr. 5, 72. — dispertior, iri, v. dep. a.; Biform af frgd.; vid. Cic. Leg. 2, 19. — dispertitio, onis, f., [dispertio]: Fordeling el. Deling, Tertull.

dispesco, (ui), pestum, 3, v. a., [pasco]; oprdl.: fjerner fra Græsgangen; hf. sædv. bortfjerner el. adskiller fra hinanden el. derfra; - ∾ Europam Asiamque, Plin.; ogs. ∾ Africam ab Aethiopia, id.; — 2) „overf."; dispestae disturbataeque nuptiae, Appul. — dispessus, 3: s. und. dispando. — dispestus, 3: partic. af dispesco.

dispicio, [f. dis.sp.], spexi, spectum, 3, v. n. o. a.: seer el. skuer derigjennem, seer hen for mig, seer el. skuer noget derigjennem; 1) „egenl.", (næsten altid som neutr.); - ne scintillam quidem ad dispiciendum, (til at see ved), Cic. Acad. 2, 19; cf. Suet. Ner. 19; men catuli, qui jam dispecturi sunt, (som snart ville faae deres Syn), etc., Cic. Fin. 4, 23; cf. Lucr. 3, 563; men pass.: dispecta est et Thyle, Tac. Agric. 10, (man fik ogs. Øie derpaa); — II) „fig."; A) „alm."; seer klart el. tydeligen, indseer, (sædv. som act.); - si imbecilli animi verum dispicere non possint, Cic.; men m. Objectssætning, id. Qu. Fr. 2, 2; men Ter. Andr. 3, 5, 16: jam aliquid dispiciam, (skal udfinde noget); — B) „meton.": tager under Overveielse, betænker noie; vid. Cic. Att. 6, 8; - oftest in imperat.; vid. Liv. 40, 10; ligel. dispice m. an o. ne, Plin. Ep. 1, 18, o. ibd. 2, 10; - ogs. dispicere de re aliqua, Dig.; ogs. absol.: virtus est, ubi occasio admonet, dispicere, Plaut. Pers. 2, 3, 16.

dis.plāno, are, v. a.: gjør slet el. jevn, slaaer bred el. flad; ∾ caput rutro, Varr. ap. Non. — displĭcātus, 3, [plico]: udbredt el. udspredt; (apes) si quando displicatae sunt, Varr. — displicentia, ae, f.: Mishag; ∾ sui, Utilfredshed med sig selv, Senec. Tranqu. 2; af — displĭceo, ŭi, (itus sum, Gell.), ĭtum, 2, v. n.: mishager; - quodne vobis placeat, displiceat mihi? Plaut. Mil. gl. 3, 1, 20; cf. Cic. Brut. 57; non sane mihi displicet, c. inf., id. d. Or. 1, 34; - ogs. ud. dat.; si displicebit vita, Ter.; cf. Hor. Od. 1, 38, 2; — b) ∾ sibi: at være utilfreds med sig selv, Ter.; ogs. at være forstemt, at befinde sig ilde, Cic. Phil. 1, 5.

dis.plōdo, (ud. perf.), plōsum, 3, v. a.: udbreder fra hinanden; qui displodantur ingredientibus (pecudibus pedes), Varr.; - oftest in partic.; displosae nares, (udstaaende el. bred Næse), Arnob.; - displosa vesicula, (som bliver sprængt), Lucr.; cf. Hor. Sat. 1, 8, 46. — displosus, 3: partic. af frgd. — displŭvĭāta, orum, n., [pluvia], (sc. cava aedium), Vitruv. 6, 3, (Gaardsrum, hvis Regnvand flyder ned af Væggenes Ydersider).

dispŏlĭātio, onis, f.: Udplyndring, Cod. Theod.; af — dispŏlio, [f. dis.sp.], avi, atum, 1, v. a., udplyndrer, Cic. Verr. 4, 20 (Orell.). — dispondēus, i, m., διςπόνδειος: den dobbelte Spondeus, (oratores, contendebant), Gramm.

dis.pōno, pŏsŭi, pŏsitum, 3, v. a.: stiller el. sætter ud fra hinanden, opstiller, fordeler, ordner; 1) „egenl."; A) „alm."; - postea vero, quam libros mihi disposuit, etc., Cic. Att. 4, 8; cf. id. d. Or. 3, 34; - ∾ arbores, Plin., quicquid suo loco, Colum., (plante); - ∾ pennas in ordine, Ovid., disjecta membra in ordinem, Senec. Hippol.; cf. Caes. B. G. 7, 73; - ∾ aciem, Tac., comas, Ovid., (ordne); ∾ ceras per atria, id., expressos vultus singulis armariis, Plin.; cf. Suet. Tib. 43; - „poet." ogs.: Corpora disponens (Prometheus, ved at forme dem), Prop. 3, 5, 9; cf. Ovid. Amor. 3, 7, 64; — B) „bes." i Krigssproget; ∾ prae-

sidia, Caes., stationes, id., cohortes, equites, id., (opstille el. henlægge, osv.); cf. id. B. C. 1, 21, v. id. B. G. 7, 61; ligel. ∾ naves in litore, id., classem omni ora maritima, id., tormenta in muris, id.; men Liv. 26, 51: ∾ captivos etc., (bringe dem i Forvaring); — II) „fig."; A) „alm.": omhyggeligen at ordne og forbinde (navnl. Ordene el. Foredraget); - vid. Cic. Orat. 19, v. id. d. Or. 2, 42, oftere, ogs. Quintil. 2, 12, 10; - ∾ ministeria principatus in equites Rom., Tac. Hist. 1, 58; ∾ curas imperii, id.; cf. Liv. 42, 29; - ∾ diem, (ordne Dagens Sysler), Suet., Senec., v. A.; ligel. ∾ otium, (anvende sin Frihed), Plin. Ep.; cf. Pers. 5, 43; — B) efterkl. ogs. m. Objectsætn., (ligesom διατάσσειν): at anordne el. fastsætte; disponere, apud quem puer educetur, Dig.; — III) partic. dispositus, 3, ogs. som adj.: vedbørligen ordnet el. indrettet; - nunc de studiis ad honorem dispositis ··· disputo, Cic. Mur. 14; cf. Plin. Ep. 3, 1; ds. „overf.": vir dispositus, (ordnet el. fuldendt Taler), ibd. 2, 11; - compar., Senec. Qu. N. praef.; - not.: dispostus, 3, ctr. f. dispositus, Lucr.

dispŏsĭte, adv. af 1. dispositus: ordentligen, accusare aliquem, Cic. Verr. 4, 40, dicere, Quintil.; - superl.: ∾ aedificare, Sidon. — *dispŏsĭtio, onis, f.: den kunstmæssige Inddeling og Anordning, navnl. af Foredraget; vid. Cic. Inv. 1, 7, v. id. d. Or. 2, 42, ogs. Quintil. 3, 3, ab in.; - ligel. i Bygningskunsten: ∾ columnarum, Vitruv., aedium sacrarum, id.; ogs. om Maleriet; vid. Plin. 35, 36; — II) efterkl. ogs.: Anordning, Befaling, Bestemmelse, Capitolin., Sidon.; — dispŏsĭtor, oris, m.: som indretter el. ordner; - ∾ mundi deus, Senec.; v. — dispŏsĭtūra, ae, f.: Indretning el. Anordning, Lucr. 1, 1026, v. id. 5, 193; — [dispono]. — 1. dispŏsĭtus, 3: partic. v. adj. af dispono. — 2. dispŏsĭtus, us, m., [dispono]: Indretning, Anordning; - dispositu provisuque civilium rerum peritus, Tac. Hist. 2. 5.

dis.pŭdet, ēre, v. impers.: høiligen at skamme sig; alia memorare, quae etc., dispudet (sc. me: jeg skammer mig derved), Plaut.; cf. Ter. Eun. 5, 1, 16. — dispulsus, 3: partic. af dispello. — dis.pulvĕro, are, v. a.: at knuse til Støv; saxa, silvas ··· disjicis, dispulveras, Naev. ap. Non.

*dispunctio, onis, f.: Udligning el. Opgiørelse af en Regning, Dig.; — 2) ogs. „overf.": ∾ boni et mali, Tertull.; men ∾ vitae, (Afregning dermed, d. e. Døden), id.; v. — dispunctor, oris, m.: som vurderer el. undersøger, meritorum, Tertull.; — [dispungo]. — dispunctus, 3: partic. af flgd. — dis.pungo, unxi, unctum, 3, v. a.; oprdl.: at giennemgaae el. revidere el. udligne de enkelte Credit- og Debetposter i en Regning, Dig., v. Senec. Benef. 4, 32, ogs. Colum. 3, 3; — 2) ofte ogs. „overf.": at beregne el. ordne el. fuldende; - dispunge et recense vitae tuae dies, Senec. Brev. Vit. 7; ∾ intervalla negotiorum otio, Vell. 1, 13.

*dispŭtābĭlis, e: hvorom der kan strides el. disputeres, Senec. Ep. 88; — dispŭtātio, onis, f.: Overveielse, Betragtning, Betænkning; - venire in disputationem, Colum.; — 2) ds. sædv.: den dialogiske Drøftelse el. Undersøgelse; - in disputationibus nostris, Cic. d. Or. 1, 2; cf. id. Lael. 1, v. Caes. B. G. 5, 30, ogs. Quintil. 3, 6, 80, oftere; - ogs. „concret.": en dialogisk Afhandling, en Dialog, Cic. Att. 4, 16; — ds. dem. dispŭtātiuncŭla, ae, f.: liden Afhandling, Senec. Ep. 117, Gell.; — dispŭtātor, oris, m.: som afhandler noget dialogisk; - ∾ subtilis, (skarpsindig el. aandfuld Forfatter), Cic. Off. 1, 1; cf. Val. Max. 8, 12, in.; v. — dispŭtātōrie, adv.: disputerende, Sidon.; — [disputo]. — dispŭtātrix, icis, fem. af disputator, sc. ars, f. d. sædv. dialectica: Disputerkunsten, Quintil.; dialectica ··· disputatrix virtus, etc., id.

dis.pŭto, avi, atum, 1, v. a. (v. n.); oprdl.: at opsummere el. afregne; - ubi disputata est ratio cum argentario, Plaut. Aul. 3, 5, 55; — II) sædv. „overf.": (i Tankerne, oftere igiennem Talen) at overveie el. undersøge, at udvikle el. afhandle; - In meo corde eam rem volutavi et diu disputavi, Plaut. Most. 1, 2, 4; - ea, quae disputavi, disserere malui, quam judicare, Cic. N. D. 3, 40; men ∾ haec in eam sententiam, ut etc., id. d. Or. 1, 25; ∾ multa de sideribus, Caes. B. G. 6, 14; - ogs. ofte ud. acc., m. de el. ad el. contra el. absol.; - disputandum de omni re in controversas partes, Cic. d. Or. 1, 34; non inscite ad ea disputat, quae etc., id. Tusc. 3, 9; qui contra disputant, id. d. Rep. 1, 3; men ibd. 18: ∾ contra studia alicujus; men absol., Caes. B. C. 1, 67: disputatur (ab iis); ligel. Plaut. Most. 5, 2, 16: age, disputa, (tal din Sag)!

disquīro, ĕre, v. a., [quaero]: undersøger, Hor. Sat. 2, 2, 7; ds. — disquīsītio, onis, f.: retlig Undersøgelse, (navnl. i den specielle Modsætn. af quaestio); vid. Cic. Sull. 28; men in disquisitionem venire, Liv. 8, 28; cf. Suet. Ner. 2, v. Tac. Ann. 3, 60. — dis.rāro, (diraro), are, v. a.: ved Beskæring at fortynde; ∾ arundinetum, Colum. 4, 32; — 2) „overf.": at fortynde (Spiserne), Coel. Aur. — dis.rumpo, ĕre, s. und. dirumpo.

dis.sĕco, cŭi, ctum, 1, v. a.: sønderskærer, sønderlemmer, kløver, unionem, Plin.; ∾ (homines) medios serra, Suet. Calig. 27. — dissectus, 3: partic. af disseco. — dissēmĭnātio, onis, f.: Udsaaen; ds. „overf.": Udbredelse (af et Rygte), Tertull.; ogs. in pl., Appul.; af — dis.sēmĭno, avi, atum, 1, v. a.: udsaaer; ds. „overf.": udstroer, udbreder; vid. Cic. Arch. 12, v. id. Catil. 4, 3.

dissensio, onis, f., [dissentio]: Meningsforskielligheid, Uenighed, Misforstaaelse; vid. Cic. d. Or. 1, 56, v. id. Off. 1, 25; s. ogs. id. Agr. 2, 6; - ∾ civilis: borgerlig Tvedragt, Caes., Sall.; ∾ ordinum, Tac.; - ogs. in pl.: ∾ civiles, Caes. B. C. 3, 1, oftere, v. A.; — 2) „overf." ogs. om Begreber: Uoverensstemmelse, Modsigelse; vid. Cic. Off. 3, 13; sine actionum dissensione, Senec. Ep. 20. — 1. dissensus, 3: partic. af dissentio. — *2. dissensus, us, m.: = dissensio, Virg. Aen. 11, 455, Stat., Claudian.; dissensu solvitur societas, Dig.; v. — dissentāneus, 3: uoverensstemmende, (opp. consentaneus), Cic. Part. or. 2; — [af flgd.].

dis.sentio, sensi, sensum, 4, v. n.; I) „alm.": ikke at stemme overens, at være uenig el. i Strid dermed el. med hinanden, (opp. consentio); - m. ab, sieldnere m. inter se, el. m. cum, el. c. dat., el. absol.; - soles hac de re a me ··· dissentire, Cic. d. Or. 1, 2; cf. id. Fin. 4, 1; - ogs. om anden Uoverensstemmelse el. Ulighed; vid. Cic. Font. 9, v. Sall. Catil. 3; ogs. om virkeligt Fiendskab; vid. Caes. B. C. 1, 20, v. id. B. G. 7, 29; - illi inter se dissentiunt, Cic. Fin. 2, 6; ∾ cum Epicuro, Senec. Ep. 18; ∾ secum, Quintil.; men c. dat., Hor. Od. 3, 5, 14; - qua de re tantopere ··· dissentiunt, Cic. D. N. 1, 2; nisi quid ··· Dissentis, (er af en anden Mening), Hor. Sat. 2, 1, 78; men om virkeligt Fiendskab, Cic. Phil. 12, 11, v. Caes. B. G. 5, 29; — II) „bes." v. „overf." om Begreber (v. Ting): ikke at stemme overens med sig selv el. med et andet, at afvige el. være forskiellig derfra el. fra hinanden; - in tota vita inconstans et a se dissentiens (affectio), Cic. Tusc. 4, 13; quum dissentit ab interrogatione responsum, Quintil.; cf. Auct. ad Her. 1, 11; men ne orationi vita dissentiat, Senec. Ep. 20; ogs. m. Objectsætn., Lucr. 4, 738; - ogs. impers.: de patria Homeri multo maxime dissensum est, Gell. 3, 11.

dis.sēpio, sepsi, septum, 3, v. a.: ligesom ved Hegn at adskille el. affondre; vid. Lucr. 1, 952; parietibus dissepta, (sc. loca: Afslukker el. Rum), Varr.; cf. Ovid. Met. 1, 69, v. Cic. d. Rep. 4, 4; — II) af partic. disseptus, 3, er subst. disseptum, i, n.; A) Skillevæg; ∾ saxea domorum, Lucr. 6, 951; — B) hos

Læggerne: Mellemgulvet, (διάφραγμα), Macrob.; bf. — dissepio, onis, f., ligesom disseptum: Skillevæg el. Mellemvæg, Vitruv. — disseptus, 3: partic. af dissepio.

dissĕrēnascit, avit, 3, v. impers. inch.: at klare op, at blive klar Luft, Liv. 39, 46; af — dissĕrēnat, are, v. impers., [sereno]: det er klaret op, det er klart Veir; si etc., disserenabit, Plin. 18, 82.

1. dis.sĕro, (sevi), sĭtum, 3, v. a., [1. sero]: at saae ud fra hinanden el. i Afstand, at udsaae; - olitor disserit in areas sui cujusque generis res, Varr.; - ogs. at besaae; ∾ areas, id.; — 2) „poet."o. „overf."; dissita pars animae per totum corpus, Lucr. 3, 144; cf. ibd. 378.

2. dis.sĕro, rŭi, rtum, 3, v. a. (o. n.); I) „egentl.": med Mellemrum el. hist og her at indføie el. indsætte deri; vid. Caes. B. G. 7, 73; — II) oftest „fig.", (ligesom disputare): at udsætte fra hinanden, mundligen at behandle el. afhandle, at holde et Foredrag; a) c. acc.; - quae (persona) de amicitia ea ipsa dissereret, quae etc., Cic. Lael. 1; cf. id. d. Senect. 21; ligel. id. d. Or. 2, 3; ligel. ∾ haec subtilius, id., pluribus verbis, id.; - pauci bona libertatis incassum disserere, Tac. Ann. 1, 4; cf. ibd. 2, 27; men Sall. Catil. 5: ∾ instituta majorum ··· quomodo remp. habuerint, etc.; ligel. m. Objectsſætn., Cic. Div. 1, 47, o. id. Fin. 4, 1; — b) ogs. m. de; vid. Cic. Lael. 4, o. id. Tusc. 2, 3; ogs. impers., id. Fin. 2, 1; ligel. ∾ super aliqua re, Gell. 19, 1; — c) absol.; ∾ cum aliquo, (afhandle en Gienstand med nogen), Cic. Lael. 3; alii in gerendo probabiles, in disserendo rudes, id. d. Rep. 1, 8; poscere causam disserendi, id.; λογική, quam rationem disserendi voco, id. Fat. 1; — not.: det sædv. hidførte disertus, 3, vid. s. l.

dis.serpo, ĕre, v. n.: umærkeligen at udbrede sig til alle Sider; late disserpunt inde tremores, Lucr. 6, 547. — *dissertātio, onis, f.: omhyggelig Behandling el. Bearbeidelse el. Undersøgelse, Plin. 10, 87, Gell. 1, 2, oftere; o. — dissertator, oris, m.: som disputerer, Prudent.; af — disserto, avi, atum, 1, v. n., intens. af 2. dissero: behandler el. drøfter omhyggeligen, navnlig igiennem det mundlige Foredrag el. i en Samtale; - dic mihi istuc, quod vos dissertatis, ut sciam, Plaut. Men. 5, 2, 58; cf. Tac. Hist. 4, 69, o. id. Ann. 13, 38.

dissĭdentia, ae, f.: Forskiellighed, rerum, Plin. 29, 23; af — dissĭdeo, sēdi, sessum, 2, v. n., [sedeo]; oprdl: at sidde afsondret; bf. at være afsondret el. adskilt derfra el. fra hinanden; men sielb. „egentl." el. localt; vid. Prop. 1, 12, 4, Virg. Aen. 7, 370, o. Senec. Oed. 618; — II) oftest „fig."; A) „ment." o. „ethisk": at være adskilt ved Tænkemaade el. Hensigter, d. e. ikke at være enig, ikke at stemme overens; - m. ab, ogs. m. cum, el. m. inter se, el. c. dat., ogs. absol.; - ∾ a populo Rom. odio quodam atque discidio, Cic. Balb. 13; cf. id. Att. 7, 6, o. id. Fin. 4, 1 o. 2; - quia nunc leviter inter se dissident, Cic.; cf. id. Fin. 1, 13; ∾ non cum homine, sed cum causa, id. Phil. 12, 6; - virtus dissidens plebi, Hor. Od. 2, 2, 18; ∾ de omni vitae ratione, Cic.; ∾ verbis, non re, id. Fat. 19; cf. Hor. Od. 3, 8, 20; men Suet. Tib. 7: mox dissedit, (sc. ab uxore: blev uenig med hende); men dissidet miles (collect.), Tac. Ann. 1, 46; cf. Plin. 10, 95: dissident olores et aquilae; - usædv. er Tac. Ann. 1, 55: ∾ hostem in Arminium et Segestem, (var fiendtligen delt imellem dem); - men impers.; histriones, propter quos dissidebatur, etc., Suet. Tib. 37; — 2) „overf." el. om Begreber o. Ting: at være forskiellig el. at afvige derfra el. fra hinanden, at være ulige el. uforholdsmæssig; - ∾ a sententia scriptum, Cic. d. Or. 1, 31; cf. id. Off. 1, 1; ∾ gestus a voce, Quintil.; si toga dissidet impar., (sidder skievt), Hor. Ep. 1, 1, 96; cf. Quintil. 11, 3, 79; bf. — dissĭdium, i, n.: Uenighed el. Tvedragt; efter Madvig. ad Cic. d. Fin., Exc. II, er dette Ord aldeles at forkaste, og derfor overalt at læse discidium.

dissĭlio, ŭi, 4, v. n., [salio]: at springe fra hinanden, at briste i Stykker, Lucr. 1, 392; ligel. dissilit silex igni, Plin.; cf. Virg. Aen. 12, 740; ∾ uva pressa pede, Ovid.; cf. id. Met. 2, 260, o. Plin. 22, 36; men hyperbolisk: ∾ risu, Senec. Ep. 113; men vox ubi··· Dissiluit semel in multas, (har delt sig deri), Lucr.; - men Hor. Ep. 1, 18, 41: Gratia sic fratrum ··· dissiluit, (brast el. oplostes).

dis.sĭmĭlis, e: ulig el. forskiellig; (opp. similis o. consimilis); a) c. gen. el. c. dat.; - saal. c. gen., Cic. Brut. 81, (hvor superl.); cf. ibd. 34, o. Hor. Sat. 1, 4, 112; men Cic. Brut. 93: sui dissimilior etc.; - nihil tam dissimile, quam Cotta Sulpicio, id. ibd. 56; cf. id. Sull. 17, o. Hor. Sat. 1, 6, 49; — b) m. atque el. ac el. et; vid. Cic. Att. 2, 3; ligel. haec ··· non dissimilia, ac si quis aegro etc., Liv. 5, 5; cf. Cic. Phil. 2, 21; — c) m. inter se, (sield. m. in c. acc.); vid. Lucr. 2, 783, o. Cic. d. Or. 2, 29; men id. Brut. 83, (m. dobbelt Construction): qui sunt et inter se dissimiles et aliorum; - men Tac. Ann. 2, 39: aetate et forma haud dissimili in dominum erat; — d) absol.; in dissimiles incidere naturas etc., vid. Cic. Div. 2, 44; cf. id. d. Rep. 1, 14.

*dissĭmĭlĭter, adv.: uligt, paa ulige el. forskiellige Maader; - ∾ efficere voluptates, Cic. Fin. 2, 3, - oftere m. Negation; vid. Sall. Jug. 89; ligel. c. dat.; vid. Liv. 27, 48; ogs. m. flgd. atque, Dig.; o. — dissĭmĭlĭtūdo, inis, f.: Ulighed, Forskiellighed; - ∾ morum amicitias dissociat, Cic. Lael. 20; men ∾ bonorum et malorum, (derimellem), id.; ∾ habere cum aliqua re, id.; - ogs. in pl.: quarum rerum tantae dissimilitudines sunt, ut etc., id. Div. 2, 45; cf. id. Off. 1, 30, oftere; — [dissimilis].

*dissĭmŭlāmentum, i, n.: Forstillelse, Skin; dissimulamenti gratia el. causa, Appul.; — dissĭmŭlanter, adv.: uformærkt, forborgent, forstilt; ∾ facere aliquid, Cic. d. Or. 2, 35, concludere, id. Brut. 79; cf. Liv. 40, 23, o. Ovid. Her. 20, 130; o. — dissĭmŭlantia, ae, f., (ligesom flgd.: Forstillelse, Ironi; vid. Cic. d. Or. 2, 67: — [dissimulo].

*dissĭmŭlātio, onis, f.: Hemmeligholdelse el. Fordølgelse, det derpaa lagte Skiul el. Dølgsmaal; - ex omni vita simulatio dissimulatioque tollenda est, Cic. Off. 3, 15; cf. id. d. Or. 2, 68; men Tac. Ann. 13, 15: in dissimulationem sui, (for at blive skiult el. ukiendt); — b) uti ea dissimulatione, quam Graeci εἰρωνείαν vocant, Cic. Acad. 2, 5; cf. Quintil. 9, 2, 44; — II) sild. ogs.: Efterladenhed, Forsømmelse, Veget.; o. — dissĭmŭlātor, oris, m.: som er forborgen el. forbeholden el. uigiennemtrængelig; vid. Sall. Catil. 5; men Antonius dissimulator artis fuit, Quintil.; cf. Ovid. Met. 5, 61, o. Hor. Ep. 1, 9, 9; — [af flgd.].

dissĭmŭlo, avi, atum, 1, v. a., [dissimilis]: at anstille sig, som om noget ikke var, at lægge Skiul el. Dølgsmaal derpaa, at fordølge el. fortie; — a) c. acc.; ∾ et occultare aliquid, Caes.; cf. id. B. C. 1, 19, o. Cic. Off. 3, 15; men Quintil. 11, 3, 34; dissimulari, (om et Bogstav: ikke at udtales); men Hor. Ep. 1, 16, 23: ∾ febrem, (skiule den); ∾ metum, id., guadia, Ovid.; men id. Met. 2, 731: ∾ se, (antage en anden Gestalt); men id. Her. 4, 56: ∾ deum (skiule en Guddom); „poet." ogs. som depon. c. acc.: dissimulata deam, id. Fast. 6, 507; cf. id. A. A. 690; — b) ogs. m. Objects- el. Relativsætning, ogs. m. de etc.; - dissimulabam, me etc., Plaut. Epid. 2, 2, 54; cf. Cic. Att. 8, 1, o. A.; - nec judices, a quo moti sint, dissimulant, Quintil.; cf. Virg. Aen. 4, 291; - ∾ de conjuratione, Sall., de conditione sua, Dig.; men Tac. Ann. 11, 30: quod ei cis Vectium ··· dissimulavisset,

(i. e. reticuisset); men Plaut. Mil. gl. 4, 2, 2: dissimulabo, quasi hos non videam; — c) absol.; Imo edepol ea est; sed quomodo dissimulabat, (stilte hun sig)! Plaut. Mil. gl. 2, 5, 53; qui dissimulant, Cic. Mur. 19, (opp. qui fatentur); cf. id. Off. 1, 30, Virg. Aen. 1, 516, o. Hor. Sat. 1, 9, 66; — II) sild.: at efterlade, at lade upaaagtet, at forsomme, Veget.

*dissĭpābĭlis, e: til at adsprede el. fordele; ∾ ignis et aër, Cic. N. D. 3, 12; — dissĭpātio, onis, f.: Adspredelse, Adsplittelse; 1) „alm."; ∾ civium, vid. Cic. d. Rep. 2, 4; — b) ogs. som rhetorisk Figur; vid. Quintil. 9, 1, 35, (hvor Virg. Ge. 1, 54, anfores som Exempel); — 2) „bef.": Forstyrrelse, Tilintetgiorelse; ne interitus et dissipatio consequatur, Cic. N. D. 1, 25, men ∾ praedae: Plyndring og Adsplittelse, Cic. Phil. 13, 5; o. — dissĭpātor, oris, m., som forstyrrer el. tilintetgior, Prudent.; — [flgd.].

dissĭpo, (dissupo), avi, atum, 1, v. a., [inus. supo, hos Fest. f. jacio], alts. ligesom disjicio: kaster el. spreder el. stroer ud fra hinanden, fordeler el. udbreder; bf. I) „egenl."; A) „alm."; - claras scintillas dissupat ignis, Lucr. 6, 163; cf. Liv. 30, 5, o. Cic. Manil. 9, ogs. Hor. Epod. 16. 14; - Dissupat in corpus sese cibus etc., Lucr. 1, 351; cf. Ovid. Met. 2, 801; men disturbare et dissipare aliud alio, vid. Cic. Div. 1, 34; - ogs. som med.; dispersi et dissipati discedunt, Caes. B. G. 5, 58; cf. Liv. 2, 28, o. Cic. Tusc. 1, 25; — B) „bef."; 1) i Krigssproget: at sprænge fra hinanden, at adsplitte el. adsprede, Liv. 44, 41; ∾ ordines pugnantium, id. 6, 12; ∾ hostes, Cic., classem, Lentul. ap. Cic. Fam. 12, 14; — b) „overf." ogs. om Begreber; ex dissipata passim fuga etc., Liv. 28, 20; cf. id. 2, 59; — 2) udenf. Krigssproget, a) at odelægge, el. adsplitte; - statuam deturbant, affligunt, comminuunt, dissipant, Cic. Pis. 38; cf. id. N. D. 2, 15: cuncta disturbat et dissipat (ignis); ∾ rem familiarem, id., opes avitas per luxum, Tac.; — b) hos Lægerne, ligesom discutere, at fordele (et Sygdomsstof); ∾ humorem, Cels.; — II) „fig.", A) „alm."; vid. Cic. d. Or. 1, 42, o. id. Orat. 71; - men „overf." om Taleren: in instruendo dissipatus, (adspredt el. forvirret), etc., id. Brut. 59; ∾ famam istam fascium, (udbrede Rygtet derom), id. Phil. 14, 6; ligel. m. Objectsfætning; quum dissipassent, me etc., id. Verr. 1, 6; cf. id. Flacc. 6, Suet. Vesp. 6, o. A.; — B) „bef." o. „poet.": dissipat Evius curas, Hor. Od. 2, 11, 17; — not.: in partic. m. tmesis: disque supatis, Lucr. 1, 652. — 1. dissĭtus, 3, partic. af 1. dissero. — 2. dissĭtus, 3, adj.: som ligger el. befinder sig i en Afstand, Appul.

*dissŏcĭābĭlis, e; 1) act.; adskillende, affondrende, oceanus, Hor. Od. 1, 3, 22; — 2) pass.: uforenlig; res olim dissociabiles etc., Tac. Agric. 3; — dissŏcĭālis, e: = frgd. nr. 2, Rutil. Itin. 1, 384; o. — dissŏcĭātio, onis, f., ligesom disjunctio: Adskillelse, Affondring, corporum, vid. Plin. 7, 11, spiritus et corporis, Tac.; af — dissŏcio, avi, atum, 1, v. a.: adskiller el. affondrer derfra el. fra hinanden; I) „egenl.", (oftest „poet."); vid. Lucr. 3, 810; men dissociata locis (elementa), Ovid. Met. 1, 25; cf. Hor. Ep. 1, 16, 5; — II) „fig.": at oplose en Forbindelse, navnl. at fremkalde Uenighed el. Tvedragt; vid. Cic. d. Or. 3, 19; men absol.: dissociati homines, id. d. Rep. 3, 2, (som leve uden selskabelig Forbindelse); men Nep. Att. 2: dissociati animi civium, (delte i fiendlige Partier); cf. Cic. Lael. 20; - ∾ copias barbarorum, (bringe dem til Frafald), Tac. Ann. 12, 55; cf. ibd. 13, 56.

dissŏlūbĭlis, e, [dissolvo]: til at oplose el. adskille; ∾ et dividuum mortale omne animal, Cic. N. D. 3, 12; - compar., Augustin. — dissŏlūte, adv. af dissolutus: oplost el. adskilt derfra el. fra hinanden; bf. sædv. „fig."; 1) „technisk": uden Forbindelsesord el. Conjunctioner, Cic. Orat. 39; — 2) „ethisk": skiodesløst, letsindigen, odl.; vid. Cic. Att. 14, 13; ∾ jus suum relinquere, id. Caecin. 36; ∾ factum, id. Verr. 5, 28.

*dissŏlūtĭo, onis, f.; I) „egenl.": Oplosning, Forstyrrelse, navigii, Tac.; mors est dissolutio naturae, Cic.; dissolutiones stomachi cohibere, Plin. 29, 91; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": Ophævelse, Tilintetgiorelse, legum omnium, Cic., imperii, Tac.; — 2) „bef."; a) retlig Giendrivelse el. Oplosning, criminum, Cic. Cluent. 1; cf. Auct. ad Her. 1, 3; — b) „rhetorisk": Mangel paa Forbindelse; vid. Cic. Part. or. 6; cf. Quintil. 9, 3, 50; — B) „ethisk": Ligegyldighed, Letsindighed, Liderlighed; - remissio animi et dissolutio, Cic. Fam. 5, 2; ∾ judiciorum, (deres Forfald), id. Verr. 4, 59; ∾ animorum, Senec.; cf. id. Ep. 3; o. — dissŏlūtor, oris, m.: en Forstyrrer, sepulcrorum, Cod. Just.; — bf. fem. dissŏlūtrix, īcis, corporis (mors), Tertull.; — [dissolvo]. — dissolutus, 3: partic. o. adj. af flgd.

dis.solvo, solvi, sŏlutum, 3, v. a.; I) „egenl.": loser derfra el. fra hinanden, oploser, adskiller, forstyrrer; A) „alm."; - ∾ apta, (opp. connectere dissipata), Cic. Orat. 71; cf. id. d. Senect. 20, (hvor dissolvere opp. coagmentare); ∾ nodos, Lucr., contextum, id., stamina, Tibull., comas, id., sparta navium, Plin.; - ∾ nubes, (om Vinden), Lucr.; ∾ glaciem, (om Solen), id.; ∾ aes, (om Lynilden), id.; dissolvit navem tempestas, Phaedr.; men Cic. Att. 15, 11, „alleg." (om Statens Forfald): dissolutum offendi navigium, vel potius dissipatum; - ∾ stomachum, Plin., resinam oleo, id.; - ∾ collegia, Suet., cohortem Germanorum, id.; men ∾ animam, Lucr., (oploše til intet, tilintetgiore); cf. Cic. Tusc. 1, 11; — B) „bef."; 1) i Forretningssproget: ∾ aes alienum: betale sin Gield, Cic. Off. 2, 2, Plin.; ligel. ∾ nomen, (en Gieldspost), Cic. Planc. 28; cf. id. R. Com. 13, o. Caes. B. C. 1, 87, o. A.; - ∾ vota, Cic. Att. 15, 11, o. Catull. 66, 38; — b) som med. ogs. „overf." paa Personer; qui ... dissolvi nullo modo possunt, (som ikke kunne befries fra deres Gield), Cic. Catil. 2, 8; — 2) hos Lægerne, ligesom digerere og discutere: at oplose el. fordele (et Sygdomsstof), Plin. 20, 48, oftere; — II) „fig."; A) „alm.": oploser, ophæver, forstyrrer; ∾ amicitiam, Cic. Lael. 9, societatem, id., consortionem, id.; ∾ leges, acta Caesaris, id. Phil. 1, 7; ∾ judicia publica, id. Agr. 2, 23, religiones, Liv. 40, 29, rem publicam, id. 5, 6, potestatem regiam, Nep. Lys. 3; - „poet." ogs.: ∾ frigus, Hor. Od. 1, 9, 5; cf. Sall. Catil. 51; - ogs. m. Personsobject; plerosque senectus dissolvit, id. Jug. 17; — B) „bef."; a) i d. rhet. o. philos. Sprog: at oplose el. afkræfte el. giendrive, criminationem alicujus, Cic. R. Am. 29; cf. Quintil. 4 prooem., o. Cic. d. Or. 2, 28, oftere, ogs. Tac. Ann. 13, 21; — b) hos Comikerne ogs.: at udlose el. befrie; vid. Plaut. Merc. 1, 2, 54; ligel. Ter. Heaut. 3, 1, 99: dissolvi me, (har giort mig fri), ut etc.; — III) partic. dissolutus, 3, ogs. som adj.; A) „technisk" om Foredraget: oplost el. los, uden Sammenhæng og Holdning; - vid. Cic. Orat. 57, o. Quintil. 2, 11, 7, oftere; - ogs. „overf." om Gesticulationen, odl.; ut iis haec apta sint, nobis dissoluta, (uden Orden og Regel), Cic. Off. 1, 35; — b) bf. subst. dissolutum, i, n., ligesom ἀσύνδετον: den Talefigur, hvorved Conjunctionen er udfalden; vid. Cic. d. Or. 3, 54, o. Quintil. 9, 1, 34; — B) „ethisk" el. om Charakteren: los, letsindig, skiodesløs; ogs. forfalden el. smudsig; - vid. Cic. Off. 1, 28; men dissolutus in praetermittendo, (opp. crudelis in animadvertendo), id. Verr. 5, 3; cf. ibd. 5, 40; men ibd. 3, 56: omnium hominum dissolutissimus et crudelissimus etc.; cf. Nep. Alcib. 1, o. A.; - men quis tam dissolutus in re familiari etc.? Cic. Quint. 11; cf. id. R. Am. 11; ∾ mens luxu, Tac.; ∾ mores, Phaedr.; men Senec. Contr. 5, praef.: libelli multo dissolutiores

ipsis actionibus; in neutr. ogſ. absol.; nec tamen quicquam populare et dissolutum (ſit a me), Cic. Att. 1, 19; — not.: ſ. dissolvi, (trisyll.), findes ogſ. dissolŭi, (quadrisyll.), Catull., Lucr.; ligel. findes dissolŭantur, Ovid., dissoluisse, Tibull., dissoluenda, id., (quinquesyll.).

dissonantia, ae, f.: Mislyd, Disharmoni, Claud. Mam. d. Stat. An.; af — dis.sono, are, v. n.; 1) „egenl.": at mislyde el. ſkurre, at disharmonere, (opp. consonare); - dissonantes loci, (ſom frembringe Mislyd), Vitruv.; — 2) „overſ.": ikke at ſvare el. paſſe dertil, (opp. respondere), Colum. 1, 1; df. — dissŏnus, 3: mislydende, ſkurrende, uharmoniſk, (opp. consonus); I) „egenl." om Lyden; - ∾ quiddam ac tumultuosum etc., Colum.; ∾ clamores, Liv., questus, Tac.; — II) „fig." om andre Forholde: uovereusſtemmende, forſkiellig; - per tot gentes dissonas sermone moribusque, Liv. 1, 18; ogſ. m. ab, id. 8, 8; - ogſ. absol.: ∾ cursus solis, (uſtadig), Plin.; men ſild. „poet.": ∾ carmina, Stat., (i elegiſk Form); — b) fiendlig, fiendſk; collidens dissona corda, Sil.

dissors, tis, adj, [sors, tis, f.,]: udelt, hvori andre ikke tage Del, (opp. consors); - ab omni milite dissors Gloria (mea est), Ovid. Am. 2, 12, 11.

dis.sŭadeo, suasi, suasum, 2, v. a.: fraraader, taler derimod; 1) „publiciſtiſk": - ∾ legem agrariam, vid. Cic. Agr. 2, 37, pacem, Liv. 30, 37; ∾ captivos remittendos, (opp. censere), vid. Cic. Off. 3, 27; cf. ibd. 30: quum de captivis dissuasurus esset; ogſ. m. flgd. ne, C. Gracch. ap. Gell. 11, 10; ogſ. m. acc. c. inf. pass., Suet. Tib. 2; men absol., Cic. Lael. 25: cf. Caes. B. G. 7, 15, o. A.; — 2) „overſ." paa andre Gienſtande; quod dissuadetur, placet, Plaut. Trin. 3, 2, 44; cf. Quintil. 2, 8, 7, o. Ovid. Met. 1, 619, ogſ. Suet. Aug. 8.

*dissŭāsio, onis, f.: Fraraaden, rogationis ejus, Cic. Cluent. 51; opp. suasio, Auct. ad Her. 1, 2; ogſ. in pl., Senec. Ep. 94; o. — dissuāsor, oris, m.: ſom raader derfra; ∾ legis, Cic.; cf. Liv. 2, 41; — [dissuadeo]. — dissuāvior, ari, v. dep. a.: kysſer ſtærkt el. heftigen, oculos alicujus, Qu. Cic. ap. Cic. Fam. 16, 27, o. A.

dissulto, are, v. n., intens. af dissilio: at ſpringe el. briſte i Stykker; - dissultant ripae etc., Virg. Aen. 8, 240; cf. ibd. 12, 923; men ut ferrum utrimque dissultet, Plin. 37, 15. — dis.suo, (ui), ūtum, 3: optager el. opſpretter det Syede; df. „alm.": adſkiller el. oploſer; I) „egenl." (men „poet."); - dissuto ··· sinu, (med aabnet Barm), Ovid. Fast. 1, 408; men Pers. 3, 59: dissutis undique malis, (ligeſom ſpaltede af den megen Gaben); — 2) „overſ." o. „alleg."; ∾ amicitias, (umærkeligen at oploſe), opp. discindere, Cic. Lael. 21; opp. repente praecidere, id. Off. 1, 33. — dissupo, are, ſ. und. dissipo. — dissutus, 3: partic. af dissuo.

dis.tābesco, bŭi, 3, v. n. inch.: at flyde ud, at oploſes el. ſmelte, (for= o. efterel.); - sinito, cum musto distabescat (sal), Cato; - ogſ. „fig."; ∾ in iniquitates, Augustin. — dis.taedet, ere, v. impers.: ſtærkt at kede ſig derover el. derved; (forel. o. ſild.); c. acc. subj., men c. gen. el. inf. obj.; vid. Plaut. Amph. 1, 3, 5, o. Ter. Phorm. 5, 8, 22. — distantia, ae, f., [disto]: Afſtand, Bortfiernelſe, Plin. 2, 12; — 2) „fig.": Forſkiellighed; ∾ morum studiorumque, Cic. Lael. 20, conditionis, Quintil.; ogſ. in pl.; ∾ coloris rufi, Gell. 2, 26.

dis.tendo, di, tum, (sum), 3, v. a.: ſtrækker el. ſpænder el. ſpreder ud fra hinanden, udſtrækker el. ſpreder, odl.; I) „egenl."; A) „alm."; (Tityos) novem Jugeribus distentus erat, Ovid. Met. 4, 458; ∾ brachia, id.; ne hiatus rictum distendat, Quintil.; ∾ aciem, Caes.; ∾ copias hostium, Liv.; ogſ. ∾ hostes, id.; cf. Hirt. B. Al. 15, o. Liv. 1, 28, ogſ. Suet. Tib. 62; — B) „meton.", (effectus pro causa): fylder, ſtopper fuld); - Ut ipsae solae ventres distendant suos, Plaut. Cas. 1, 1, 19; cf. Virg. Ge. 3, 124; ∾ ubera lacte, id. Ecl. 4, 21; ∾ cellas nectare, id.; ∾ horrea spicis, Tibull.; — II) „fig."; ∾ curas hominum in duo pariter bella, Liv. 27, 40; cf. id. 9, 12; — III) partic. distentus, 3, ogſ. ſom adject.: ſpændt, fyldt, fuld; - ∾ ubera, Hor. Epod. 2, 46, distentius uber, id. Sat. 1, 1, 110; men distentus ac madens, Suet. Claud. 33; cf. Plin. Pan. 19. — distenno, ere, forel. Biform af distendo, Plaut. Mil. gl. 5, 14. — distensus, 3: Biform af distentus; ſ. und. distendo.

distentio, onis, f., [distendo]: Udſtrækken; df. distentiones nervorum, (Nerveſlag), Cels. — 1. distentus, 3; 1) partic. o. adj. af distendo; — 2) partic. o. adj. af distineo. — 2. distentus, us, m., [distendo]: Udſpænding; - sufflatae cutis distentu ictus et morsus arcere, Plin. 8, 58.

disterminātor, oris, m.: ſom afgrændſer el. afſondrer; ſ. und. divisor; af — dis.termĭno, avi, atum, 1, v. a.: at afgrændſe, ved el. ſom en Grændſe at affondre; df. at være en Grændſe derimellem; - ∾ Hispanias Galliasque, Plin., Judaeam ab Aegypto, id.; men ∾ praedia urbana communibus parietibus, Dig.; df. — distermĭnus, 3: affondret, adſkilt, Sil. 5, 399. — disterno, [ſ. dis.st.], ere, v. a.: ſtroer el. breder affondret; ∾ lectum, (opredе), Appul. — dis.tĕro, trivi, 3, v. a., ſtøder el. river ſmaat el. fint; ∾ caseum in mortario, Cato; — b) df. „overſ." o. comiſk: ∾ aliquam basiis, (kysſe heftigen), Petron.

distĭchus, 3, δίστιχος: med tvende Rader, hordeum, Colum.; — 2) df. „techniſk" ſom subst.: distichon, i, n., δίστιχον: et af tvende Vers el. Linier (Hexameter o. Pentamĕter) beſtaaende Digt, et Diſtichon, Martial. 3, 11, Suet.; ogſ. in pl., Martial. 8, 29. — distĭmŭlo, [ſ. dis.st.], are, v. a.: giennemſtikker; df. „overſ." o. comiſk: odelægger, fordærver; ∾ bona, Plaut. Bacch. 1, 1, 30.

*distincte, adv.: vedborligen affondret el. adſkilt el. beſtemt; - ∾ dicere, Cic. Leg. 1, 13; ligel. ∾ scribere, id.; - compar.: ∾ enunciare, Plin. Ep. 7, 13; — 2) „beſ.": ſtiont el. udmærket i ſit Slags; vid. Cic. d. Or. 3, 14; cf. Plin. Ep. 3, 1; — distinctio, onis, f.; I) „egenl."; A) „alm."; a) Adſkillelſe, Afſondring; - ∾ facilis ingenui et illiberalis joci, Cic. Off. 1, 19; ∾ veri a falso, id. Fin. 1, 19; — b) Forſkiel el. Forſkiellighed; - vid. Cic. Univ. 8, o. id. Acad. 2, 15; — B) „beſ." o. „techniſk"; a) i Grammatiken: Adſkillelſe el. Afdeling i Talen; df. concret: Adſkillelſestegn el. Interpunctionstegn, Cic. d. Or. 3, 48, Quintil.; — b) ſom rhetoriſk Figur, Cic. d. Or. 3, 54, o. Quintil. 9, 3, 65 o. 82; — II) „fig.": Udmærkelſe, Glands, Skionhed; - lunae siderumque distinctionem etc., Cic. N. D. 2, 5; ∾ honosque civitatis, Plin. 18, 3; o. — distinctor, oris, m.: ſom gior Forſkiel derimellem, Ammian.; — [distinguo]. — 1. distinctus, 3: partic. o. adj. af distinguo. — 2. distinctus, us, m., [distinguo]: Forſkiel el. Forſkielllighed; et ore ac distinctu pinnarum etc., Tac. Ann. 6, 28.

distineo, tĭnui, tentum, 2, v. a., [teneo]; I) „alm."; A) „egenl.": holder fra hinanden, adſkiller el. deler; - vid. Lucr. 5, 204, Caes. B. G. 4, 17, o. Ovid. Her. 8, 69; men Hor. Od. 4, 5, 12: quem Notus ··· Dulci distinet a domo; — B) „fig.": ligeſom at holde hen i forſkiellige Retninger; df. at drage hid og did, at plage el. ængſte, odl.; - distineor et divellor dolore, Cic. Planc. 33; cf. Liv. 9, 16, o. Tac. Hist. 1, 32; men ∾ regem ancipiti bello, Liv. 41, 20; — II) „beſ.": holder borte derfra, opholder el. hindrer; - legiones ··· flumen distinebat, Caes. B. G. 7, 59; men distineri, quominus etc., Tac. Ann. 11, 12; men novis legibus ita distinemur, ut etc., Cic. Fam. 7, 2; multifariam distineri etc., Liv. 21, 8; — B) ogſ. „overſ." om Begrebsobjecter: at hindre; per me pacem distineri, Cic. Phil. 12, 12; ∾ victoriam, Caes. B. G. 7, 37; ∾ rem, Liv. 7 12; — III) partic.

distentus, 3, ogſ. ſom adj.: opholdt, beſkæftiget; - vid. Cic. R. Am. 8; te distentissimum esse, qua de Buthrotiis, qua de Bruto, id. Att. 15, 18; nostri, distenti in opere etc., Auct. B. Hisp. 23; distentus circa summa scelera, Tac. Ann. 16, 8.

distinguo, [f. dis.st.], stinxi, stinctum, 3, v. a.; oprdl.: adſkiller el. betegner med Puncter; df. I) „alm.": affondrer, adſkiller, fordeler; A) „egenl.", (men alene ſjeld. o. „poet."); - vid. Ovid. Met. 1, 47; ∾ crinem docta manu, Senec. Troad.; — B) „fig."; 1) ſkiller el. gior Forſkiel derimellem, (ligeſom discerno); - ∾ et separare ea (crimina) etc., Cic. Verr. 4, 41; ∾ guttas cadentes intervallis, id.; men qua via ··· ambigua distinguantur, id. Fin. 1, 7; cf. Tac. Hist. 3, 27; - ∾ voluntatem a facto, Liv.; ∾ vera a falsis, Cic., men vero falsum, Hor. Ep. 1, 10, 29; - caudis inter se distingui (simiarum genera), Plin.; men impers.: quid sit melius ··· non distinguitur, Cic. N. D. 3, 10; nunciatum etc.; non distincto, sua an aliena manu, Tac. Ann. 11, 38; — 2) i Rhetoriken og Grammatiken: rigtigen at affondre el. afdele (Sætningerne, odl.); - quo loco versum distinguere (debeat puer), Quintil., cf. id. 11, 2, 27, o. Cic. d. Rep. 3, 2; — II) „beſ." udmærker el. ſmykker; A) „egenl.", (ofteſt „poet."); - Distinguit aurum gemmarum nitor, Senec. Med.; cf. Hor. Od. 2, 5, 11; — B) „fig"; vid. Cic. d. Or. 2, 9 o. 13, ogſ. Liv. 9, 17; men Cic. Fin. 1, 11: ut variari voluptas distinguique possit; cf. Plin. Ep. 3, 1; — III) partic. distinctus, 3, ogſ. ſom adj.; A) „egenl.": affondret, adſkilt, forſkiellig; - Romana acies distinctior, ex pluribus partibus constans, Liv. 9, 19; concentus quidam ··· ex distinctis sonis, Cic. d. Rep. 2, 42; — b) „techniſk"; ∾ oratio: rigtigen inddelt el. interpuncteret, Quintil. 11, 3, 35; — B) „overſ." prydet el. ſmykket; pocula ex auro ··· gemmis distincta clarissimis, Cic. Verr. 4, 27; ∾ et ornatum coelum astris, id.; cf. Ovid. Met. 5, 266; — b) „techn." el. om Foredraget; orationem ··· expolitione distinctam etc., Cic. d. Or. 1, 12; df. ogſ. om Taleren ſelv: quam sit utroque genere et creber et distinctus Cato, id. Brut. 17; cf. Tac. Orat. 18.

disto, [f. dis.sto], are, v. n.: at ſtaae ud fra hinanden; at være langt derfra el. adſkilt derfra; I) „egenl."; A) „alm." om Stedet; - vid. Caes. B. G. 7, 72, o. ibd. 4, 17; men ∾ multum inter se, (om visſe Stierner), Cic.; hastati distantes inter se modicum spatium, Liv. 8, 8; ∾ castra ab castris, Caes.; cf. N. D. 2, 66; - df. „poet." c. abl. (efter d. udfaldne ab); vid. Ovid. Fast. 4, 362, o. id. Met. 3, 145, ogſ. Hor. Ep. 1, 7, 48; — 2) „beſ." om Tiden; Zeuxis et Parrhasius non multum aetate distantes, Quintil.; cf. Hor. Od. 3, 19, in.; — II) „fig.", ligeſom differre: at være forſkiellig el. at adſkille ſig fra hinanden el. derfra; - quia res differebant, nomina rerum distare volebant, Cic. Top. 8; moribus et legibus distant civitates, Quintil.; cf. Cic. d. Or. 1, 49; - hominum vita tantum distat a victu et cultu bestiarum, id. Off. 2, 4; cf. id. R. Am. 15, o. Hor. Sat. 2, 2, 53; quid enim tam distans, quam a severitate comitas? Cic. Orat. 10; - i denne Bem. ogſ. c. dat.; ut etc., infido scurrae distabit amicus, Hor. Ep. 1, 18, 4; cf. id. Od. 4, 9, 29, oftere; - men absol. o. impers.: distat, sumasne pudenter, an rapias, etc., Hor. Ep. 1, 17, 44; cf. ibd. 2, 2, 194, ogſ. id. Sat. 2, 3, 210.

dis.torqueo, torsi, tortum, 2, v. a.; I) „alm.": vrider el. trænger el. dreier ud fra hinanden el. ud derfra; - os ut sibi distorsit, carnifex! Ter. Eun. 4, 1, 3; ∾ ora cachinno. Ovid.; ∾ oculos, Hor., labra, Quintil.; — II) „beſ.": martrer el. qvæler (paa Pinebænken), Suet. Dom. 10; - ogſ. „overſ."; quem repulsa distorqueat, Senec. Ep. 74; ∾ cogitationem, Petron. Sat. 52; — III) partic. distortus, 3, ogſ. ſom adj.; A) „egenl.": forvoren, vanſkabt, odl.; - vid. Cic. d. Or. 2, 66; ∾ vultus, Quintil.; ∾ cornua, Hor.; si distortissimi sint, (de værſte Krøblinger), etc., Cic. Mur. 29; cf. Suet. Galb. 21, o. id. Aug. 83; — B) „fig.": multa genera sunt enunciandi, nec ullum distortius (mere forſkruet el. forkert), quam hoc, quo etc., Cic. Fat. 8; df. — distortio, onis, f.: Fordreining el. Forvridning, membrorum, Cic., oris, Cels. — distortus, 3: partic. o. adj. af distorqueo.

*distractio, onis, f.; oprdl.: at drage el. trække fra hinanden el. derfra; df. ſædv.: Adſkillelſe el. Adſplittelſe, odl.; I) „egenl."; - ∾ humanorum animorum, (deres Tilintetgiørelſe), Cic. N. D. 1, 11; cf. Senec. Ep. 30; — B) „beſ." i Forretningsſproget: Salget af de enkelte Dele (el. en detail); ∾ mercium, Dig.; men ∾ fundi, (Udſtykning deraf), ibd.; — II) „fig.": Tvedragt, Fiendſkab, Cic. Off. 3, 6, (oppon. societas); ∾ civium, Varr. ap. Non.; o. — distractor, oris, m.: en Detailhandler; ∾ argenti: en Vexelerer, Cod. Just.; — [distraho]. — 1. distractus, 3: partic. o. adj. af distraho. — 2. distractus, us, m., [distraho]. Opløsning af en Contract, opp. contractus, Cod. Just.

dis.trăho, xi, ctum, 3, v. a.; I) trækker el. drager el. river fra hinanden el. derfra, ſønderſlider el. adſplitter; A) „egenl."; 1) „alm."; - vid. Cic. N. D. 3, 12; ligel. corpus passim distrahendum etc., Liv. 1, 28; cf. Virg. Aen. 7, 787, o. Caes. B. G. 7, 23; men id. B. C. 3, 92: aciemque ejus distrahi etc.; men localt: Taurus mons mediam distrahens Asiam, (ligeſom kløvende den), Plin. 5, 27; — 2) „beſ." i Forretningsſproget, ligeſom divendo: udſælger enkelt (el. en detail); - vid. Suet. Vesp. 16; ∾ instrumentum, id., agros, Tac., merces, Justin.; — B) „fig."; vid. Cic. Off. 1, 3; ligel. ibd.: distrahi in contrarias sententias; ogſ. absol.: distrahor, (er i Uvished), id. Acad. 2, 43; cf. Tac. Ann. 2, 40; men ibd. 4, 40: ∾ velut in partes domum Caesaris, (ſtifte Uenighed deri); cf. Cic. Off. 3, 6, o. Liv. 42, 47; - ∾ collegia, (ophæve dem), Suet. Caes. 42; cf. Caes. B. C. 1, 33; ∾ controversias, Suet. Caes. 85; cf. Cic. Caecin. 2; men Tac. Ann. 3, 10: distrahi fama, (blive berygtet); - men Cic. Orat. 45, „techniſk": ∾ voces, (tillade Hiatus, opp. contrahere); — II) voldſomt at trække el. drage el. løsrive derfra; A) „egenl."; - vid. Cic. Sull. 20; ligel. illam a me distrahit necessitas, Ter. Hec. 3, 5, 42; men Cic. Fam. 4, 13: quos fuga distraxit (sc. a nobis); — B) „fig."; vid. Cic. Fin. 1, 16; navnl. at afdrage fra en Forbindelſe, Pompejum a Caesare, Cic. Phil. 2, 10; cf. id. Planc. 42; — III) partic. distractus, 3, ogſ. ſom adj.; A) „egenl.": delt, adſkilt; - vid. Lucr. 4, 962, (hvor compar. distractior); — B) „overſ.": adſpredt, beſkæftiget, overvældet; - districtissimus ille tantorum onerum mole ··· animus, Vell. 2, 114.

dis.trĭbŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a.; I) „alm.": fordeler el. inddeler, lægger el. ſtiller derhen el. tildeler efter en vis Orden; - vid. Caes. B. G. 3, 10, o. Cic. Catil. 1, 4; - ∾ populum in classes, Cic., populi partes in tribus, id.; cf. Sall. Catil. 30, o. Liv. 42, 67; ∾ legiones provinciatim, Suet. Aug. 49; - ∾ gladiatores binos singulis patribus familiarum, Cic. Att. 7, 14; - ∾ pecuniam exercitui, Caes.; ogſ. ∾ pecuniam in judices, Cic. Cluent. 27; cf. Tac. Ann. 2, 8, o. Caes. B. G. 7, 89; - ſielden om Fordelingen af en Ydelſe el. Tiende; vid. Cic. Verr. 3, 70; — II) „beſ." el. m. Begrebsobjecter; - quae etc., haec ··· partibus distributa sunt, vid. Cic. d. Or. 1, 23; ligel. me ita distribuisse initio causam, in crimen ··· et in audaciam, etc., id. R. Am. 42.

*distrĭbūte, adv.: efter en rigtig Inddeling, scribere; vid. Cic. Tusc. 2, 3; compar.: - ∾ tractare, id. Inv. 2, 59; — distrĭbūtio, onis, f.: Inddeling, Fordeling; - ∾ invidiae et criminis, Cic. Cluent. 1; ∾ rerum ac partium in locos, Quintil. 7, 1, in.; ogſ. in pl., Cic. Part. or. 2; - ogſ. ſom rhetoriſk Figur, id. d. Or. 3, 53; o. — distrĭbūtor, oris, m.: ſom fordeler el. uddeler, Appul.; — [distribuo]. — distributus, 3: partic. af distribuo.

*districte, adv.: med Strænghed, minatus, Plin.Ep. 1, 29; - comp. districtius, Tertull.; o. — districtim, adv.: strængt, bestemt, innocens, Senec. Contr. 7; — [districtus]. — districtio, onis, f., [distringo]: Vanskelighed, Hindring; sine ulla distractione, Dig. — districtus, 3: partic. o. adj. af flgd.

distringo, [f. dis.str.], strinxi, strictum, 3, v. a.: strækker ud fra hinanden, udspænder; - radiisque rotarum districti pendent, Virg. Aen. 6, 617; men ∾ frontem, (trække sammen el. rynke; bf. („alleg.": give sig en vigtig Mine), Quintil. 12, 6, 2; men „poet.": rabies districta (canum: naar de vise Tænder), Lucr. 5, 1064; — II) oftere „fig.": at standse el. opholde el. forhindre; ogs. at beskæftige el. forvirre; - vid. Liv. 35, 18, o. id. 41, 35, ogs. Phaedr. 4, 26, o. Plin. Ep. 1, 10; — III) partic. districtus, 3, ogs. som adj.; A) stræng; - ut quis districtior accusator, Tac. Ann. 4, 36; districtissimi quique defensores, Cod. Just.; — B) oftere: bunden, hindret, beskæftiget; vid. Cic. Verr. Act. 1, 9, o. id. Manil. 4, ogs. Hor. Sat. 2, 8, 68, o. Nep. Hann. 13; cf. Senec. Vit. 6, 16; - ogs. forlegen; vid. Cic. Fam. 2, 15; ogs. in comp., id. Qu. Fr. 2, 16. — distrunco, are, v. a.: at hugge tværs over, aliquem medium, Plaut. Truc. 2, 7, 53.

disturbātĭo, onis, f.: Forstyrrelse, Ødelæggelse, Corinthi, Cic. Off. 3, 11; af — disturbo, avi, atum, 1, v. a.: forvirrer, forstyrrer, bringer i Uorden; I) „egentl."; A) „alm."; ∾ concionem gladiis, Cic. Mil. 33; men „poet." om Stormen; ∾ freta, Senec. Hippol. 1012; — B) „bes.": nedbryder, ødelægger, omstyrter, opera, Caes. B. C. 1, 26, domum, Cic.; cf. id. Att. 4, 3; ogs. om Ilden, id. N. D. 2, 15; men „alleg.", Plaut. Pseud. 1, 5, 137; — II) „fig."; vid. Cic. R. Am. 38; ∾ atque pervertere legem, id. Agr. 2, 37; ligel. ∾ judicium, id. Sull. 5; - men ∾ rem, (forhindre el. tilintetgiøre), id. Fam. 11, 21; ligel. ∾ nuptias, Ter. — disyllăbus, 3, δισύλλαβος: tostavelset, vox. Quintil.

ditātor, oris, m., [dito]: som beriger, Augustin. — dīte, n. adj. af dis f. dives; rigt el. rigeligen; men alene in compar. ditius, Stat., o. superl. ditissime, Appul. — ditesco, ĕre, v. n. inch., [dis f. dives]: bliver rig, Lucr., Hor., Claudian.

dithyrambicus, 3, διθυραμβικός: dithyrambisk, poëma, Cic. d. Opt. Gen. Or. 1. — dithyrambus, i, m., διθύραμβος: Dithyramben, den dithyrambiske Digtning, Cic. d. Or. 3, 48, o. Hor. Od. 4, 2, 10.

ditio, onis, (in nom. o. vocat. sing.: inus., ligel. in pl.), f., [rimel. af dare, el. nærmest forkort. af deditio]; I) publicistisk (o. i Krigssproget): Overherredømmet el. Magten; ogs. Vælde (el. Vold) el. Besiddelse; - facere suae ditionis (agrum el. regionem: underkaste sig den), Liv. 21, 53; cf. Caes. B. G. 2, 34, o. Liv. 30, 7, ogs. Cic. Div. in Caecil. 20, (hvor esse in ditionem etc.); - esse sub ditione alicujus atque imperio, Caes. B. G. 1, 31; cf. ibd. 33; f. ogs. Virg. Aen. 1, 230, o. 622, oftere; — II) „overf." fra Stats- og Krigssproget: Raadighed, Myndighed, Magt; vid. Sall. Catil. 20; men Liv. 4, 8: esse sub ditione ejus magistratus, (i. e. censoris); men Cic. Quint. 30: si fas est, respirare (cum) contra nutum ditionemque Naevii. — ditius, ditissime, f. und. dite.

dīto, avi, 1, v. a., [f. dis f. dives]: beriger, giør rig; ∾ socios praemiis belli, Liv.; men id. 21, 60: castra militem ditavere; f. ogs. Hor. Epod. 1, 32, o. id. Ep. 1, 6, 6; - ogs. som med.: quod rex ipse ditari ··· studebat, Liv. 1, 57; — 2) ogs. „overf." m. Begrebsobjecter; vid. Hor. A. P. 57, o. Lucr. 2, 628. — ditrŏchaeus, i, m., διτρόχαιος: dobbelt Trochæus, (cīvĭtātē, dimĭcārē), Donat., o. A.

dīu, I) oprdl.: forældr. abl. f. die: om Dagen; men saal. alene forel., o. i Forbindelse m. noctu; - Noctuque et diu ut etc., Plaut. Cas. 4, 4, 5; ligel. nec noctu, nec diu, id frgm. ap. Non.; — II) oftest som adv.; A) „egentl.": for en Tid; bf. m. Eftertryk: i lang Tid, længe; - nisi diu multumque scriptitavit, Cic. d. Or. 1, 33; cf. Sall. Jug. 94, o. A.; saepe et diu. Cic.; cf. Hor. Ep. 1, 13, in.; men Cic. d. Senect. 19: quid est in hominis vita diu? - compar., diutius: længere, Ter., Cic., o. A.; ogs. (navnl. hos Historikerne), uden Sammenligning: ret længe; - vid. Sall. Catil. 39, Tac. Hist. 1, 9, o. A.; - superl., diutissime: længst el. meget længe, Cic. Lael. 1, oftere, Caes., Suet.; quam diutissime: saa længe muligt, Cic. Qu. Fr. 1, 1, in., o. Caes. B. C. 2, 102; — B) „overf."; diu, o. (oftere) jam diu: for længe siden; - conventus ··· jam diu fieri desierunt, Cic. Att. 1, 19; cf. Ter. Eun. 5, 6, in.; men haud diu, (for ikke længe siden), id. Ad 4, 5, 15; - ogs. m. flgd. quum, el. postquam, el. quod; jam diu est factum, quum discesti ab hero, Plaut. Asin. 2, 1, 3; cf. id. Pers. 5, 2, 41, o. id. Amph. 1, 1, 146. — not.: hos Mela ogs. „overf." paa Stedet: igiennem en lang el. vid Strækning; Italia inter superum mare et inferum excurrit diu solida, id. 2, 4, in., oftere.

dĭūrētĭcus, 3, διουρητικός: urindrivende, vina, Pallad., medicamenta, Cels. — dĭurnārĭus, i. m., [diurna, orum, und. diurnus]: Avisskriver, Journalist, Cod. Theod. — dĭurno, are, v. n.: længe at bestaae el. vedvare el. leve, Quadrig. ap. Gell. 17, 2; af — dĭurnus, 3, [dies]: hørende til Dagen; bf. I) „alm.": daglig, facta, Ovid. Her. 6, 36; diurna acta, (Dagbøger el. Journaler), Suet. Caes. 20; cf. Tac. Ann. 13, 31; ligel. ∾ commentarii, Suet. Aug. 64; - ogs. subst. diurna, orum, n.; ∾ populi R., Tac. Ann. 16, 22; ogs. in sing. diurnum, i, n., Juvenal. 6, 482; ogs. hører hertil Tac. Ann. 3, 3: diurna actorum scriptura etc.; f. ogs. acta, orum, und. ago; - ∾ cibus, Liv., victus, Suet.; ogs. subst. diurnum, i, n., Senec. Ep. 80; men Hor. Sat. 2, 7, 17: mercede diurna conductus, (for Daglon); — II) „bes.": ved Dag el. om Dagen, (opp. nocturnus); vid. Cic. d. Senect. 23, oftere, Caes. B. G. 7, 22 o. 56, o. A.; ∾ lumen, Ovid., Lucr.; ∾ stella, (Morgenstiernen), Plaut.; ∾ currus, (Solvognen), Ovid.; - ∾ actus, (Dagens Forretning el. Sysel), Suet. Aug. 78.

dīus, 3, f. und. divus. — dĭuscŭle, adv. demin. af diu: ganske kort, en liden Stund, attendere, Augustin. — dĭūtĭne, adv.: længe; ∾ uti, Plaut. Rud. 4, 7, 15; af — dĭūtĭnus, 3, [diu]: langvarig; ∾ mansiones Lemni, Ter. Phorm. 5, 8, 23; ∾ laetatio, (opp. longior dolor), Caes. B. G. 5, 52; ∾ servitus, Cic., militia, Liv.; ∾ morbus, Suet. — dĭūtĭus, diūtissime, f. und. diu. — dĭūtŭle, adv. demin. af diu: ganske kort, en liden Tid, Gell., Macrob.

*dĭūturne, adv.: langvarigen, længe; men alene in compar., Sidon.; o. — dĭūturnĭtas, atis, f.: (Tidens) Længde el. Varighed; - ∾ temporis, (opp. brevitas), Cic.; ∾ imperii, id., memoriae, id.; - ogs. absol., id. d. Senect. 11,; cf. id. Fin. 1, 12; af — dĭūturnus, 3, [diu]: som varer el. bestaaer længe, langvarig el. lang; - quid in rebus humanis diuturnum etc.? Cic. d. Rep. 1, 17; ∾ gloria, (opp. aeterna), id.; ∾ labor, Caes.; ∾ quies, Sall.; - compar.: ∾ molestiae, (som vare længere), Cic.; ∾ impunitas, Caes. B. G. 1, 14; cf. Ovid. Met. 3, 472.

dīva, ae, f. und. divus. — dīvăgor, [f. dis.vagor], ari, v. dep. n.: at vanke el. svæve hid og did, Lactant. — dīvālis, e, [divus]: guddommelig; ∾ nomen, Spartian.; — II) keiserlig; ∾ constitutiones, Cod. Just., praef.

dīvărĭco, [f. dis.var.], are, v. a. o. n.; I) act.: at spærre ud fra hinanden, taleas super terram, Cato, tigna, Vitruv.; men ∾ hominem in ea statua, Cic. Verr. 4, 40; divaricatis pedibus, Ammian.; — II) neutr.: at være spærret el. at staae ud fra hinanpen; cujus (bovis) ungulae divaricent, Varr. R. R. 2, 5.

dīvello, [f. dis.v.], velli, vulsum, 3, v. a.;

I) „alm.": river el. splitter voldsomt fra hinanden el. i Stykker; A) „egenl."; (oftest „poet."); – ∾ corpus, Virg., Ovid., agnam, Hor.; ∾ artus morsu, Ovid.; cf. Lucr. 1, 202; men ∾ nubem, id., moenia mundi, id. 6, 122; cf. Auct. B. Hisp. 88; — B) „fig."; commoda civium non divellere etc., Cic. Off. 2, 23: ∾ affinitatem, id. Quint. 6, amicitiam, Senec.; cf. Hor. Od. 1, 13, 19, o. id. Ep. 1, 10, 18; men distineor et divellor dolore, Cic. Planc. 33; — II) ligesom distraho nr. II: river voldsomt bort derfra; A) „egenl."; vid. Cic. Sull. 20; ∾ liberos a parentum complexu, Sall. Catil. 51, men dulci amplexu, Virg. Aen. 8, 568; cf. Hor. Od. 1, 36, 19; — B) „fig."; vid. Cic. Fin. 1, 16, o. id. Planc. 42.

dīvendo, [f. dis.v.], (dĭdi), dĭtum, 3, v. a.: sælger stykkevis el. til Flere, bona populi Rom., Cic. Agr. 1, 3, bona damnatorum, Tac., praedam, Liv. 1, 53. — dīverběro, [f. dis.v.], (avi), atum, 1, v. a.: slaaer i Stykker, sønderlemmer el. klover ved at slaae; vid. Lucr. 1, 223, o. Virg. Aen. 5, 503; — 2) „overf.": at giennemprygle, servum, Lactant. — dīverbĭum, i, n., [dis-, verbum]: Acteurernes Vexeltaler, d. e. Dialogen i Comoedien, Liv. 7, 2, Petron., o. A. — dīvergĭum, i, n., [dis-, vergo]: Afskillelsespunktet; in pl.: ∾ aquarum, Sicul. Fl. ap. Goes.

dīverse, (divorse), adv., [diverto]: i forskiellige Retninger; paa forskiellige Maader, osv.; 1) „egenl."; curae meum animum divorse trahunt, („alleg."), Ter. Andr. 1, 5, 25; cf. Suet. Galb. 19; men diverse jacere, (om de Faldne), Auct. B. Afr. 40; ligel. paullo divorsius etc., (noget længere borte), Sall. Catil. 61; — 2) „overf.": diversissime affici, Suet. Tib. 66; ligel. Gell. 7, 17: diverse a tua sententia etc.; f. ogs. Cic. Inv. 1, 50.

dīversĭcŏlor, ōris, adj., [diversus, color]: forskielligfarvet, Capella. — dīversĭtas, atis, f., 1) Modsætning el. Modsigelse; – mira diversitate naturae, Tac. Germ. 15; ∾ auctorum, Plin.; ∾ inter medicos, id.; cf. Tac. Hist. 1, 62; — 2) Forskiellighed el. Forskiel; ∾ tanta linguae per omnes gentes, Quintil.; ∾ multiplex personarum, causarum, etc., id.; ∾ ingeniorum, Plin. Ep., consiliorum, Tac.; af — diversus, 3: partic. o. adj. af flgd.

dīverto, (-vorto), [f. dis.v.], ti, sum, 3, v. n.; I) som verb. fin., (men alene for- o. efterel.); A) „egenl.": at vende sig el. gaae bort derfra el. fra hinanden, at skilles ad, osv.; – uxor sive diverterit (har giort Skilsmisse), etc., Dig.; cf. Gell. 4, 3; — B) „overf.": at afvige el. at være forskiellig derfra; – Divortunt mores virgini longe ac lupae, Plaut. Epid. 3, 3, 22; — II) partic. diversus, (divorsus), 3, ofte som adj.: som vender sig el. som er vendt fra hinanden el. bort derfra; df. A) „alm.": i modsat Retning, modsat, contrarius; 1) „egenl."; – in diversum iter equi concitati, Liv. 1, 28; iter a proposito diversum, Caes.; ∾ fenestrae, (modsatte), Prop.; ∾ acies, Caes. B. C. 1, 40; men anguli maxime inter se diversi, Cic.; procurrentes in diversa terrae, Tac. Agric. 11; ligel. in diversum: i modsat Retning, Plin.; per diversum, paa tværs, id.; — 2) „fig."; a) forskiellig; vid. Cic. Coel. 5, o. Sall. Catil. 5, ogs. Liv. 34, 4; – ogs. in superl., Sall. Jug. 85; ogs. in compar., Lucr. 3, 803; – diversa sibi consilia capere, Caes. B. C. 3, 30; men reges diversi (i modsat Retning) etc., Sall. Catil. 2; men huic diversum ··· vitium etc., vid. Hor. Ep. 1, 18, 5; — b) modstaaende, af modsat Mening, fiendlig el. fiendsk; vid. Cic. Acad. 2, 32, o. Prop. 1, 10. 15; men ∾ acies, Tac. Ann. 13, 57: den fiendlige Slagorden; ∾ factio, ogs. ∾ partes, (Modpartiet), Suet.; ∾ subsellia, (Modpartiets), Quintil.; – invidiam in diversum transferre, id.; men in diversum trahere, (berette paa de modsatte Maader), Liv. 25, 11; – ex diverso consistere, (ligeoverfor i Retten), Quintil.; cf. Tac. Hist. 3, 13, o. Suet. Caes. 86; — B) „besl.": bortvendt el. adspredt derfra, affondret el. enkelt; 1) „egenl."; – diversi pugnabant, (paa forskiellige Steder), Caes. B. C. 1, 58; cf. Sall. Catil. 20, o. Liv. 10, 25; men ex diversa fuga in unum collecti, id. 42, 8; quo diversus abis (bort fra Maalet)? Virg. Aen. 5, 166; men diversos inter se, aditus habere, Cic.; in locis ··· maxime diversis, id.; ligel. diversissimis locis, Liv. 4, 22; – a diversis emi, (af forskiellige Personer), Cic. Phil. 2, 37; diverso terrarum distineri, Tac. Ann. 3, 59; per diversum ire, (ad andre el. forskiellige Veie), ibd. 15, 15; — 2) „fig.": forskiellig, ulige; vid. Cic. Manil. 10, id. d. Or. 1, 61, o. ibd. 3, 16; ∾ studia in dissimili ratione, id. Catil. 2, 5; men Tac. Ann. 14, 19, c. gen.: ut par ingenio, ita morum diversus; – haec ··· a proposita ratione diversa, Cic. Brut. 90; cf. Sall. Catil. 32; men huic diversa sententia eorum fuit, Quintil. 3, 6, 32, oftere; ogs. m. flgd. ac o. quam; vid. Plin. 10, 15, o. id. 19, 44.

dīves, itis, adj., [rimel. besl. m. divus]: rig; c. abl. el. gen.: rig derpaa; – quem intelligimus divitem etc., Cic. Parad. 6, 1; opp. pauper, Plaut.; opp. mendicus, Cic.; Crassus, cum cognomine dives, tum copiis, id. Off. 2, 16; ogs. subst.: dives avarus, Ovid.; – dives bubus, Ovid., dote, id.; – dives pecoris, Virg., opum, id., Ovid., armenti, id., artium, (paa Kunstværker), Hor. Od. 4, 8, 5; – men dives ab omni armento, Val. Fl.; — II) ogs. „overf." om Ting og om Begreber: rig, prægtig, kostbar; – animus hominis dives, non arca etc., Cic. Parad. 6, 1; ∾ ager, Virg., ramus, id. Aen. 6, 195; ∾ lingua, Hor., vena, id., – tum donis dives erat (templum), Liv. 45, 28; ∾ terra amomo. Ovid.; men dives opis natura suae, Hor. Sat. 1, 2, 74; compar. dīvitior, o. superl. dīvitissimus, Cic., o. A.; derfor ogs. ofte: ditior, ditissimus, af 1. dis f. dives.

dīvexo, [f. dis.v.], are, v. a.; 1) „egenl.": sprænger el. river ud fra hinanden, adsplitter el. forstyrrer; vid. Enn. ap. Cic. Tusc. 1, 44; men ∾ omnia et diripere cupiens, Cic. Phil. 11, 2; — 2) „fig.": ængster, plager; ∾ matrem, Suet. Ner. 34; cf. Suet. Calig. 3 (B. Cr.). — dīvexus, 3, [dis-, veho]: udbredt el. forslagt; divexae mystice manus, Augustin.

dīvĭdĭa, ae, f., [dividus]; oprdl.: Deling el. Adskillelse; (forel. Ord); sædv. „fig."; 1) Tvedragt, Splid; horum dividiae et discordiae, Att. ap. Non.; — 2) Bekymring, Sorg, Kummer, Ængstelse; vid. Plaut. Cas. 2, 2, 11; men Dividias mentis conficit omnis amor, poët. ap. Fulgent.; (cf. μέριμνα af μερίς).

dīvĭdo, visi, visum, 3, v. a., [dis-, inus. vido, hvf. ogs. vidua, video, etc.]; I) „alm.": deler el. adskiller fra hinanden, inddeler; A) „egenl."; – omne animal secari ac dividi (posse), Cic. N. D. 3, 12; ∾ nubila, Hor., muros, (giennembryde dem), Virg. Aen. 2, 234; ∾ marmor cuneis, (klove, spalte), Plin.; cf. Hor. Sat. 1, 1, 100, o. Virg. Aen. 9, 751; men Enn. ap. Cic. Tusc. 1, 20: Europam Libyamque rapax ubi dividit unda; – vicus in duas partes dividitur, Caes.; divisi in factiones, Suet. Ner. 20; — bb) df. ogs. a) ligesom distribuo: deler imellem flere, fordeler el. uddeler, praedam, Plaut., agrum viritim, Cic. Brut. 14; cf. Suet. Calig. 18; ∾ nummos in viros, Plaut.; cf. Tac. Ann. 2, 67; – navnl. ogs. om en Fordeling af Mandskabet, odl.; vid. Liv. 28, 2, o. id. 37, 45; men ∾ conjuratos municipatim, Suet. Caes. 14; – ∾ agros civibus, Cic., praedam militibus, Sall.; cf. Hor. Sat. 2, 3, 169; men Liv. 40, 59: divisit in singulos milites trecenos aeris, duplex centurionibus, triplex equiti; – ∾ praedam inter se, Plaut., agros per veteranos, Suet.; cf. Ovid. Fast. 3, 672; – Dimidiam tecum ··· partem dividam, Plaut.; cf. Ovid. Fast. 4, 887; – ∾ verba, (dele dem ved Enden af Linien), Suet. Aug. 87; – ogs. absol.: in dividendo, Liv. 14, 45; cf. Ovid. Met. 13, 102; — b) i Forretningssproget, ligesom distraho o. divendo:

udsælger enkelt el. til Flere, Suet. Caes. 51, o. id. Ner. 26; — B) „fig." el. m. Begrebsobjecter; ∾ bona tripartito, Cic. Tusc. 5, 13; ∾ annum ex aequo, Ovid.; ∾ et explanare ambigua, Cic. Orat. 32; - ogs. om den logiske og rhetoriske Inddeling, ibd. 33; cf. id. Fin. 2, 9; - men „poet.": Nos alio mentes, alio divisimus aures, Catull. 62, 15; cf. Virg. Aen. 4, 285; — bb) df. ogs.; a) „publicistisk": ∾ sententiam, (at dele de i et Votum forenede forskjellige Gjenstande, for at lade særskilt stemme derover); - vid. Cic. Mil. 6, o. id. Fam. 1, 2, ogs. Plin. Ep. 8, 14, o. Senec. Ep. 21; — b) ligesom distribuo: fordeler el. tildeler el. ordner; vid. Caes. B. C. 3, 17; ea (negotia) divisa hoc modo dicebantur, Sall. Catil. 43; cf. Ter. Andr. 3, 1, 18; — c) ligesom dissolvo: oploser, forstyrrer, tilintetgior; quid nostrum concentum dividat, Hor. Ep. 1, 14, 31; cf. id. Sat. 1, 7, 13: ut ultima divideret mors; — II) „bes.": afsondrer el. adskiller el. losriver derfra; A) „egenl."; vid. Caes. B. G. 1, 2, oftere; senioresque a junioribus divisit etc., Cic. d. Rep. 2, 22; Ante vel a membris dividar ipse meis, Ovid. Am. 1, 6, 36; - „poet." ogs. c. abl. (ud. ab), id. Pont. 1, 9, 18; cf. Propert. 1, 12, 3; - ogs. absol., (hvor dog ab etc. let suppleres af Sammenhængen); vid. Ovid. Trist. 1, 3, 73; ligel. dividite turbidos (sc. a vobis), Tac. Ann. 1, 43; cf. Virg. Aen. 3, 383, o. ibd. 12, 45; — B) „fig."; vid. Cic. Leg. 1, 16; ∾ defensionem, Tac. Ann. 3, 15, (adskille sit Forsvar, neml. fra Mandens); — b) ved Deling el. Indfoining at udsmykke el. forskionne; - Qualis gemma micat, fulvum quae dividit aurum, (som er indfattet deri), Virg. Aen. 10, 134; dividere scutulis (sc. telam: væve med Ruder), Plin. 8, 74; — III) partic. dīvīsus, 3, ogs. som adj.: delt el. adskilt, vid. Lucr. 4, 962; — not.: perf. syncop. divisse, Hor. Sat. 2, 3, 169.

dīvĭdŭĭtas, atis, f., [dividuus]: Deling, Dig. — dīvĭdus, 3, forel. Biform af flgd.: adskilt el. afsondret, Att. ap. Non. — dīvĭdŭus, 3, [divido]: delelig, til at dele; vid. Cic. N. D. 3, 12; cf. id. Univ. 7; — 2) delt, adskilt; dividuum talentum faciam ··· dimidium tibi sume, Plaut. Rud. 5, 3, 53; cf. Hor. Ep. 1, 19, 49; men dividuos amne ··· equos, (hinsides af Floden), Ovid. A. A. 2, 488; ∾ luna: Halvmaane, Ovid., Plin.; ∾ arbores, (klovede), Plin.; Dividuum (sc. me) tenet alter et alter amor, Ovid. Am. 2, 10, 10; — not.: nomen dividuum, (uterque, quisque, etc.); vid. Priscian. p. 581.

*dīvīnātio, onis, f.; I) Forudsigelsesevne el. Spaadomsgave el. Anelse, μαντική; vid. Cic. d. Div. 1, 1, ogs. id. N. D. 1, 22, oftere, ogs. Nep. Att. 9 o. 16; ∾ animi, Cic. Fam. 3, 13; — not.: iblandt Cicero's philosophiske Skrifter haves endnu tvende Boger: de Divinatione; — II) i Retssproget heder divinatio: Undersogelse om, hvo af flere fremstaaende Anklagere der er at foretrække; df. Divinatio in Caecilium, en Tale af Cicero; cf. Quintil. 3, 10, 3, o. Suet. Caes. 55; o. — dīvīnātor, oris, m.: en Spaamand, Firmic.; — df. fem. dīvīnātrix, icis, Tertull.; — [divino].

dīvīne, adv. af divinus; I) „alm.": med guddommelig Magt el. Kraft, Plaut. Amph. 3, 3, 21; — II) „bes."; a) spaaende, med Spaadomskunst; plura divine praesensa, Cic. Div. 1, 55; ogs. in compar., id. d. Rep. 2, 5; — b) guddommeligen, fortræffeligen; divine Plato etc., Cic. d. Senect. 13; cf. Quintil. 1, 6, 18.

dīvīnĭpŏtens, tis, adj., [divinus]: stærk el. dygtig i Spaadomskunsten, Appul. — dīvīnĭsciens, tis, adj., [divinus]: spaadomskyndig, magia, Appul.

dīvīnĭtas, atis, f., [divinus]; I) „egenl.": guddommelig Egenskab, Guddommelighed, Cic. N. D. 1, 13 o. 14, oftere; - tillægges ogs. forgudede Personer, saal. Romulus, Liv. 2, 15, o. Augustus, Suet. Aug. 97; — II) „overf."; A) „alm.": Spaadomsevne el. Forudsigelsesgave, Cic. Div. 1, 58, o. Plin. 2, 59; — B) „bes.": Fortræffelighed, Ypperlighed, Guddommelighed, navnl. Talerens, Cic. d. Or. 2, 20 o. 71, oftere; ∾ memoriae, Quintil.; ogs. in pl., Vitruv.

dīvīnĭtus, adv., [divinus]; I) „egenl.": fra Guddommen, ved Guddommens Foranstaltning; - vid. Cic. d. Or. 1, 46, o. Lucr. 2, 180; men divinitus accidisse, etc., Cic. Part. or. 23; ligel. velut prodigio divinitus facto, Quintil.; - men Liv. 1, 4: forte quadam (an?) divinitus etc.; cf. Suet. Claud. 13 (Brem.); — II) „overf.", A) „alm.": ved guddommelig Indskydelse, inspireret, vid. Lucr. 1, 737, o. Cic. d. Or. 1, 7; opp. conjectura, Suet. Caes. 1; — B) „bes.": fortrinligen, herligen, guddommeligen; divinitus dicta, Cic.; ∾ scripta, id. Fam. 1, 9; cf. id. d. Or. 3, 1; ∾ loqui, (om Pompejus), id. Att. 2, 21.

dīvīno, avi, atum, 1, v. a., [divinus]: seer el. veed forud, forudsiger, spaaer, aner; - vid. Cic. Att. 16, 8; quod mens sua sponte divinat, idem etc., Liv. 26, 41; cf. Ovid. Trist. 4, 8, 29, o. Cic. d. Div. 1, 51; - ogs. m. Objectssætn., id. Fam. 6, 1, id. d. Senect. 4, o. A.; - ligel. m. Relativsætn., Liv. 8, 23, oftere; - ogs. absol.; est profecto quiddam ··· praesentiens et divinans, Cic. d. Div. 1, 23; ligel. praedicta a divinantibus, (af Spaamændene), id.; - ut si de exitu divinaret, Nep. Ages. 6; men ∾ alicui immortalitatem, Plin. 7, 56.

dīvīnus, 3, [divus]; I) „egenl." el. „alm.": horende til el. hidrorende fra Guddommen, guddommelig; ∾ numen: Guddommen, Lucr., Cic.; ∾ stirps, Virg., o. ∾ semen, Ovid., (Gudernes Afkom); cf. Liv. 1, 15: ∾ origo; - non sine ope divina, Caes.; quasi divino consilio, Cic.; animos hominum esse divinos, id.; - compar., major aliqua causa atque divinior, id. Fin. 5, 11; superl., ∾ dona, id. Leg. 2, 18; - res divina: Gudstieneste el. Offring, Plaut., Ter., Cic. N. D. 3, 18, Nep., o. A.: - ogs. in pl.: res divinae, Cic., Liv. 23, 11; ogs. Religionssager, Caes. B. G. 6, 13, o. 21; ∾ verba, (Bonformular), Cato; ∾ religiones, (opp. fides humana), Liv. 9, 9; — b) i Forbindelsen m. humanus omfatter divinus, dels: alle Menneskelivets Forholde, dels: det hele Omfang af et vist Begreb; - dedunt se, divina humanaque omnia, Plaut.; cf. Liv. 9, 14, o. Suet. Caes. 84; ligel. m. res, Cic. Lael. 6, m. jura, id., Caes.: cf. Liv. 3, 19; - i den hyppige Omskrivning af philosophia ved: scientia divinarum humanarumque rerum, betegne res divinae: Naturen, i Modsætn. af res humanae: Moralen; vid. Cic. Tusc. 5, 3, oftere, Senec., Quintil., o. A.; - ligel. heder i Retssproget, jus divinum: Naturretten, (i Modsætn. af jus humanum: den positive Ret), Cic. Sest. 42, Dig.; — II) „overf." el. „bes."; A) inspireret el. begeistret af Guddommen, spaaende, anende; - vid. Cic. d. Div. 1, 38, o. Nep. Att. 9; - ∾ vates: den begeistrede Digter, Hor. A. P. 400; cf. Lucr. 1, 732; ogs. c. gen.: divina futuri ··· sententia, Hor. A. P. 218; cf. id. Od. 3, 27, 10; — b) ogs. subst.: divinus, i, m.: en Spaamand, Cic., Liv., Hor. Sat. 1, 6, 114; - fem. divina, ae, Spaaqvinde, Petron. Sat. 7; — B) ligesom coelestis: udmærket, herlig, overordenlig i sit Slags, guddommelig el. overmenneskelig; vid. Cic. Lael. 18, o. id. Phil. 5, 11; ∾ homo in dicendo, id. d. Or. 1, 10; ligel. ∾ orator, Quintil.; - incredibilis quaedam et divina virtus, Cic.; ∾ fides, id., memoria, id.; ∾ eloquentia M. Tullii, Quintil.; cf. Cic. d. Or. 1, 29; men id. Fin. 5, 13: (ratione) nihil est in homine divinius; — b) under Keiserne bliver divinus ofte brugt som Epithet f. keiserlig; ∾ domus, Phaedr. 5, 8; ∾ indulgentia, Dig.

dīvīse, adv. af 1. divisus: delt, adskilt; ∾ legendus versus, Gell. 7, 2. — *dīvīsĭbĭlis, e: delelig, Tertull.; o. — dīvīsio, onis, f.: Deling, Inddeling, Afdeling, Justin. 11, 13; df. „bes.": I) ligesom distributio: Fordeling, Uddeling; df. pl., divisiones agrorum etc., Tac. Ann. 1, 10; — b) ogs. „concret": Ud-

deling el. det Uddelte, navnl. de uddelte Spiser, Dig.; — 2) „techniſk": den logiske og rhetoriske Inddeling, Cic. N. D. 3, 3, id. Off. 3, 2, oftere, Quintil., (hvis anden Bogs fiette Capitel har Overskriften: De Divisione); — [divido].

*dīvīsor, oris, m.; I) „alm.": som deler el. inddeler el. afdeler; ∾ et disterminator mundi (axis), Appul.; — II) „bes.": som fordeler el. uddeler; divisores Italiae, vid. Cic. Phil. 11, 6; cf. id. ibd. 5, 7; — B) navnl. hede ogs. divisores: saadanne Personer, som af Candidaterne leies til at kiøbe Stemmer; vid. Cic. Planc. 19, oftere; in furis et divisoris disciplina educatus, id. Verr. 3, 69; o. — dīvīsūra, ae, f.: Deling, Sonderlemmelse; bs. „concret": Spalte, Kloft, Plin. 16, 53; ogs. in plur., id. 25, 106; — [divido]. — 1. dīvīsus, 3: partic. o. adj. af divido. — 2. dīvīsus, us, m., [divido]: Fordeling; (men alene in dat. sing.); vid. Liv. 33, 46; ligel. id. 45, 30: quam divisui facilis, etc.

dīvītātio, onis, f., [divito]: Berigelse, Petron. Sat. 117. — *dīvītiae, arum, f.; I) „egenl.": Rigdom; - in divitiis esse: være rig, Plaut.; ogs. affluere divitiis, Lucr.; cf. Cic. Off. 1, 8, oftere, Nep. Ep. 4, Hor., o. A.; — b) „metonym.": kostbare Gaver el. Kostbarheder; templum ··· divitiis inclutum, Liv. 26, 11; ogsaa kostbare Smykker, Ovid. Fast. 4, 136; — II) „fig."; A) „overs."; ∾ soli, (Jordbundens Frugtbarhed), Plin.; cf. Ovid. Fast. 1, 690; — B) „ment."; ∾ ingenii alicujus; vid. Cic. d. Or. 135; ∾ verborum, Quintil.; — not.: acc. sing. divitiam, Att. ap. Non.; o. — dīvīto, are, v. a., forel. o. udvidet Viform af dito: beriger, Turpil. ap. Non.; — [dives].

dīvolvo, ĕre, v. a., [f. dis. v.]; bs. „overs." in part.: multa secum ipse divolvens, (betænkende), Ammian. — Dīvŏna, ae, f.; vid. Auson. Urb. 14. — dīvortĭum, i, n., [diverto]: Adskillelse, Affondring; bs. I) Ægteskabsskilsmisse; oprdl. om Konen, Cic. d. Or. 3, 40, o. id. Cluent. 5; derefter ogs. om begge Kiøn, id. d. Or. 1, 40, oftere, Quintil., Suet., o. A.; - II) bs. „concret"; A) „egenl.": Skillepunkt el. Grændseskiel derimellem; ogs. Veiskiel; - ∾ itinerum, (hvor Veien deler sig), Liv. 44, 2; ogs. in pl., ∾ itinerum, (Omveie), Tac. Agric. 19; cf. Virg. Aen. 9, 379; men ∾ artissimo inter Europam et Asiam, (det smalleste Stræde el. Sund derimellem), Tac. Ann. 12, 63; men aquarum divortia, (hvor Fieldvandet deler sig i modsatte Retninger), Cic. Att. 5, 20, o. Liv. 38, 45; — B) „overs." o. „alleg."; vid. Cic. d. Or. 2, 19; men ∾ veris atque hiemis, (Grændsen derimellem), Colum. 4, 27.

dīvulgātio, onis, f., [divulgo]: Udbredelse el. Bekiendtgiørelse, Tertull. — divulgatus, 3: partic. o. adj. af flgd. — dīvulgo, [f. dis. v.], avi, atum, 1, v. a.: bringer ud iblandt Mængden, udbreder, bekiendtgiør; - ∾ librum, Cic. Att. 12, 40, consilium alicujus, Caes., rem sermonibus, Cic.; - ogs. m. Objectsætn.; vid. Cic. Fam. 6, 12, o. Suet. Claud. 39; — II) partic. divulgatus, 3, ogs. som adj.: almindeligen udbredt el. bekiendt; - vid. Lucr. 6, 8, o. Tac. Ann. 4, 11; ogs. in superl., Cic. Fam. 10, 26. — dīvulsio, onis, f., [divello]: Sonderrivelse, Hieronym. — divulsus, 3: partic. af divello.

dīvus, o. (ud. Digamma): dīus, 3, δῖος; I) „egenl.": hørende til Guddommen, guddommelig; - res divas edicit, Naev. ap. Non.; cf. Lucr. 6, 642; dius administer, Varr.; — bb) oftere som subst.: divus (dius), i, m., o. diva (dia), ae, f.: en Gud, en Gudinde, en Guddom; a) i Formen divus, diva; vid. Liv. 7, 26, (af en Bønformular); is divus (sc. Apollo) etc., id. 25, 12, (ex Carm. Marcii); men ad divos adeunto caste, Cic. Leg. 2, 8, ex XII Tabb.; cf. Hor. Od. 4, 6, in., o. Virg. Aen. 12, 797; divumque hominumque pater, Enn., Virg.; pro divum fidem, Ter. Ad. 4, 7, 28; dog ogs. divorum altaribus etc., Virg. Aen. 7, 211; s. ogs. Plaut. Poen. 5, 4, 4, o. Virg. Aen. 12, 139; — b) i Formen dius, dia; - dii indigetes, diique manes, Liv. 8, 9, (af en Bønformular); dia dearum, Enn. Ann. 1, 166; — II) „overs."; A) adj.: herlig, fortræffelig, guddommelig; - Romule die, Enn.; Dia Camilla, Virg.; ∾ voluptas, Lucr.; ∾ profundum, Ovid.; sententia dia Catonis, Hor. Sat. 1, 2, 32; poëmata dia, Pers. 1, 31; — b) under Keiserne er Divus, (den Forgudede el. iblandt Guderne Optagne), sædvanligt Epithet til de afdøde Keisere; men divo Julio etc., vid. Cic. Phil. 2, 43; — B) subst. divum, i, n.: Himmelen el. Luften, Varr.; bs. oftest: sub divo, ligesom sub Jove: under aaben Himmel, Cic. Verr. 1, 19, Suet., Virg., Hor., o. A.; men Hor. Od. 1, 18, 13: sub divum rapere, (fremdrage for Lyset, blotte).

1. do, dĕdi, dătum, 1, v. a., [besl. m. δόω, sædv. δίδωμι]: giver, (neml. i Ordets videste Bemærkelse); bs. ogs. overgiver, giver fra mig, overlader, forærer, osv.; I) „alm."; - patera, quae dono mi illic data'st, Plaut. Amph. 1, 3, 36; cf. Caes. B. G. 1, 1, ogs. Cic. Lael. 8; men ibd. 16: ut par sit ratio acceptorum et datorum; - ∾ alicui filiam suam in matrimonium, Caes. B. G. 1, 3; ∾ alicui litteras ad aliquem, (afgive til et Bud Brev til nogen), Cic. Fam. 12, 19; ∾ litteras ad aliquem, (skrive nogen til), id.; men ∾ litteras alicui, dels om Brevskriveren: at afgive et Brev til et Bud, Cic. Att. 5, 15, dels om Budet: at afgive et Brev til nogen, ibd. 5, 4; - ∾ poenas, (s. und. poena); dare ansas alicui ad reprehendendum, Cic. Lael. 16; cf. ibd. 24; - ∾ alicui iter per provinciam, Caes.; cf. Liv. 21, 20; - ∾ inter se fidem et jusjurandum, Caes. B. G. 1, 3; ∾ operam virtuti, (lægge Vind derpaa), Cic. Lael. 22; ∾ operam, ne etc., ibd. 21; omnibus nobis ut res dant sese, ita etc., Ter. Hec. 3, 3, 20; cf. Cic. Att. 3, 23, o. Liv. 28, 5; - men ∾ urbem diripiendam, (overgive til Plyndring), Cic. Fam. 14, 14; men ∾ vela ventis, Virg.; cf. Cic. d. Or. 2, 44; - „poet." ogs. c. inf.; vid. Hor. Sat. 2 3, 119, o. id. A. P. 323, oftere, o. A.; — b) af partic. perf. er subst. data, orum, n.: Foræringer, Gaver, Plaut., Prop. 3, 13, 6, o. Ovid. Met. 6, 463; s. ogs. ovenf. Cic. Lael. 16; — II) „bes."; A) i Krigssproget; a) ∾ nomina, (lade sig indskrive til Krigstieneste), Cic. Phil. 7, 4, Liv. 2, 24, oftere; — b) ∾ manus, (erklære sig for overvunden); vid. Nep. Ham. 1; oftere „overs.": at finde sig deri; vid. Cic. Lael. 26, Hor. Epod. 17, in., o. A.; — c) ∾ terga, (s. vertere terga), s. und. tergum; — B) i Retssproget er do, dico, addico: den Formular, hvoraf Prætor betiener sig i Retssager; neml. do: ved Klagens og Acternes Overgivelse til Dommerne; dico: ved Dommens Afsigelse; addico: ved Eiendommens Tilkiendelse; vid. Varr. L. L. 6, 4; derom ogs. tria verba, Ovid. Fast. 1, 47; — C) i Philosophien heder dare: at indrømme en Paastand; vid. Cic. Fin. 5, 28, o. id. Tusc. 1, 11; — D) m. Betegnelse af Maalet: at give el. bringe el. bevæge derhen el. dertil; - ∾ aliquem ad terram, (kaste til Jorden), Plaut., Liv.; cf. Ter. Heaut. 4, 6, 3, o. id. Andr. 1, 3, 9; ∾ hostes in fugam, Caes.; cf. Liv. 3, 69; ∾ aliquem leto, (ombringe), Phaedr.; - ∾ se in viam: begive sig paa Reisen, Cic. Fam. 14, 12; ∾ sese in fugam, id. Verr. 4, 43; ogs. ∾ se fugae, id. Att. 7, 23; cf. Cic. d. Or. 3, 16; — E) ∾ alicui aliquid: føie nogen deri, bringe nogen et Offer, osv.; - da hoc illi mortuae etc., Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; noli putare ··· me hoc auribus tuis dare, Trebon. ibd. 12, 16; ∾ plus stomacho, quam consilio, Quintil.; cf. Cic. Lig. 12; — b) bs. ogs. ∾ se alicui: hengive sig til nogen, tiene nogen; vid. Cic. Rab. Post. 2, o. Ter. Heaut. 4, 3, 10, ogs. Nep. Att. 9, o. A.; - ∾ se jucunditati, Cic.; ∾ se populo ac coronae, (fremstille sig derfor), id. Verr. 3, 19; ∾ se convivio, (indfinde sig derved), Suet. Caes. 31; men Cic. d. Or. 2, 41: si se dant judices (sc. nobis: hvis de ere os hengivne); — F)

meddeler ved Talen, (ligesom accipio f. audio), angiver, beretter; vid. Ter. Heaut. prol. 10, o. Virg. Ecl. 1, 19, ogf. Ter. Phorm. 5, 6, 37; men Liv. 33, 13: is datus erat locus colloquio, (var bestemt dertil); - „poet." ogf. in pass.: datur, ligesom dicitur; vid. Ovid. Fast. 6, 434; — bb) hertil kan ogsaa mærkes; a) dare fabulam, f. docere fabulam, (give el. opføre et Stykke paa Theatret), Cic. Brut. 18, id. Tusc. 1, 1, Ter. Eun. prol., oftere; ogf. „overf.", Cic. Cluent. 31; — b) ∾ alicui verba: at skuffe el. narre, ordl., Plaut., Ter., ogf. Cic. Phil. 13, 16. Hor. Sat. 1, 3, 22, o. A.; — G) dare alicui aliquid laudi, crimini, vitio, etc.: at udtyde el. udlægge el. henregne nogen noget til Ros, til Brøde, osv.; vid. Cic. Div. in Caecil. 10, o. id. Off. 1, 21, ogf. Ter. Ad. 3, 3, 64; — H) navnl. hos Comikerne: at volde el. fremkalde, turbas, Ter.; men id. Andr. 4, 1, 60: inventum dare, (skaffe tilstede, tilveiebringe); — not.: danit, danunt, (f. dat, dant), Plaut.; - men duim, duis, duint, (f. dem, des, dent), id., Ter., o. A.; - men dane (f. dasne), Plaut. Truc. 2, 4, 22. — 2. do, (δῶ, i. e. δῶμα), acc. f. domum, Enn. ap. Diomed., Auson.; f. ogf. domus s. I.

dŏcĕo, cŭi, ctum, 2, v. a.; [ligesom disco, at henføre til Stammen δικ-, dic-; vid. disco ab in.]: lærer, oplærer, underviser; ogf. underretter, viser, osv.; I) „alm."; a) c. acc. pers. et rei; - ∾ aliquem artem aliquam, Cic.; ∾ aliquem litteras, id.; cf. id. Quint. 25; ∾ pueros elementa, (lære dem at stave el. at læse), Hor. Ep. 1, 20, 17; df. ogf. in pass. c. acc. rei; qui etc., is reliqua frustra docetur, Quintil.; cf. Hor. Od. 3, 6, 21; ligel. doctus militiam, Sall. frgm.; — b) f. acc. rei findes ogf. inf., el. de, el. en Relativsætn.; - vid. Cic. Agr. 3, 2, o. Hor. Ep. 1, 14, 30; - men elliptisk: ∾ aliquem fidibus (sc. canere), Cic Fam. 9, 22; cf. Liv. 29, 1; - men m. de, Cic. Verr. 1, 51, id. R. Am. 9, o. Sall. Jug. 13; - men m. Relativsætn.; vid. Cic. R. Am. 9, id. Att. 8, 2, oftere, o. A.; — c) alene c. acc. person., el. alene c. acc. rei, el. m. en blot Objectsætn.; - vid. Cic. Off. 1, 44, id. d. Senect. 9, Hor. Sat. 2, 2, 50, o. A.; - coepit studiose omnia docere, etc., Ter. Eun. 1, 2, 37; cf. Caes. B. G. 5, 42, o. Hor. A. P. 306; f. ogf. Cic. Att. 16, 8, Caes. B. G. 5, 1, Hor. Sat. 2, 3, 63 o. 81, o. A.; — d) endel. absol.; quum doceo et explano, Cic. d. Or. 2, 19; cf. id. Orat. 42, o. A.; men id. Qu. Fr. 2, 4: Tyrannio docet apud me, (er min Huslærer); — II) „bes.": docere fabulam, (διδάσκειν δρᾶμα), om Digteren: at lade indstudere et Skuespil, at bringe det paa Scenen; vid. Cic. Brut. 18, id. Tusc. 4, 29, Hor. A. P. 288, o. Gell. 17, 21; — III) partic. doctus, 3, ogf. som adj.; A) „alm.": lærd, kyndig, kunstfaren; ogf dygtig el. oplagt el. skikket dertil; - vir doctus, Cic.; fuit enim doctus ex disciplina Stoicorum, id. Brut. 25; docti et Graecis litteris et Latinis, ibd. 46; cf. Sall. Catil. 25, o. Suet. Gramm. 7; — 2) „poet." ogf.; a) c. gen. el. c. acc., ogf. c. inf., ogf. m. ab o. in; - fandi doctissima, Virg. Aen. 10, 225; doctus legum etc., Gell. 13, 12; - docte (vocat.) sermones utriusque linguae, Hor. Od. 3, 8, 5; cf. ibd. 3, 9, 10; - doctus sagittas tendere etc., ibd. 1, 29, 9; cf. id. C. Sec. 75, oftere; - men m. ab, Ovid. Trist. 2, 256; men m. in, id. Her. 21, 182; - men Catull. 35, 17: Sapphica puella Musā doctior, (sangkyndigere end Sappho); ligel. ∾ puella, Prop., Ovid.; — b) m. Tings- o. Begrebssubjecter; vid. Hor. Od. 1, 1, 29; ∾ tibia, Prop., vox, Ovid.; ∾ carmina, Tibull.; ∾ prece blandus, Hor.; ∾ manus artificis, Tibull.; — B) „bes." heder doctus ogf. hos Comikerne: klog el. forstandig, snu el. listig; - malus, callidus, doctus, Plaut. Pseud. 2, 4, 35; cf. Ter Eun. 1, 7, 21.

dochmius, i, m., δόχμιος, (sc. πούς): Versfoden ◡ – – ◡ – (perhorrescerent), Cic. Orat. 64, Quintil. — *dŏcĭbĭlis, e: = flgd., Tertull.; o. — dŏcĭlis, e: lærvillig, Cic. d. Or. 2, 19, Liv. 23, 29, Hor. Od. 3, 11, in., o. A.; ogf. in compar., Quintil.; - o me docilem ad hanc disciplinam, Cic. Fam. 7, 20; cf Plin. 10, 59; men Juvenal. 14, 40: dociles omnes imitandis turpibus; — b) „poet." ogf. c. gen.; docilis modorum, Hor. Od. 1, 6, 43; cf. id. Sat. 2, 2, 52; ligel. c. inf., Sil. 13, 120; — 2) „overf." ogf. om Ting: let at behandle; ∾ capilli, Ovid. Am. 1, 14, 13; ∾ chrysocolla, Plin. 33, 27; — [doceo].

dŏcĭlĭtas, atis, f., [docilis]: Lærvillighed; vid. Cic. Fin. 5, 13, o. Nep. Att. 1; ∾ ad omnes fere artes, Suet. Tit. 3; — 2) ogf. „overf.": Boielighed, Mildhed, Eutrop. 10, 4. — dŏcis, idis, f., δοκίς, (i. e. trabecula): etslags ildligt Meteor, Appul. — docte, adv. af doctus; 1) med Lærdom, kyndigen, dygtigen; - compar., Hor. Ep. 2, 1, 33, o. Martial. 7, 16; superl., ∾ eruditus litteris etc., Sall. Jug. 95; — 2) klogt, forstandigen, listigen; senem doctum docte fallere, Plaut. Bacch. 1, 1, 43.

doctĭcănus, 3, [doctus, cano], som synger med Lærdom, Capella. — doctĭfĭcus, 3, [doctus, facio]; som gior lærd, Capella. — doctĭlŏquus, 3, [doctus, loquor], som fører en lærd el. klog Tale, oratores, Enn. ap. Varr., juvenis, Capella. — doctĭsŏnus, 3, [doctus, sono]: som toner lærd, artes, Sidon. — doctĭuscŭle, adv. dem. af compar. doctius und. docte: noget lærd, noget kunstigen; ∾ positum verbum, Gell. 6, 16.

*doctor, oris, m.: Lærer, Læremester, Cic. d. Or. 1, 6 o. 19, oftere, Hor. Sat. 1, 1, 26, oftere, Quintil., o. A.; o. — doctrīna, ae, f.: Underviisning, Lærdom, Lære, (opp. usus rerum), Cic. d. Or. 1, 48; opp. natura, Quintil. 2, 8, 3, oftere; cf. Hor. Od. 4, 4, 33, o. id. Ep. 1, 18, 100; — II) „overf."; A) den ved Underviisning meddelte el. ved Studium erhvervede Kundskab el. Lærdom el. Videnskab; - vid. Cic. Fam. 6, 12; nonnulli litteris et studiis doctrinae dediti, id. Balb. 1; Graecis doctrinis eruditus, id. Brut. 67; cf. id. Arch. 7; ∾ dicendi: Rhetoriken, id. Part. or. 1; cf. Liv. 1, 18. o. id. 10, 40; — B) en ved Underviisning el. Indøvelse antagen Vane el. Grundsætning; - neque id fecit natura solum, sed etiam doctrina, Nep. Att. 17; — [doceo]. — doctus, 3: partic. o. adj. af doceo.

dŏcŭmen, inis, n.: forel. Biform af flgd., Lucr. 6, 391. — dŏcŭmentum, i, n., [doceo]: Exempel til Belærelse; - documenta, exempla docendi causa, Varr.; df. ogf. „alm.": Exempel, Beviis, Advarsel; a) c. gen.; vid. Cic. Rab. Post. 10; ligel. omnis te exempli documenta ·· intueri, Liv. praef.; cf. Sall. Catil. 9, o. A.; — b) m. Relativ- el. m. Objectsætn.; vid. Cic. Mil. 8, o. Caes. B. C. 3, 10; ligel. se documento futurum, utrum ··· an etc., Liv. 3, 56; f. ogf. Quintil. 12, 11, 23, — c) m. flgd. ne el. ut; documentum esse, ne etc., Liv. 21, 19, o. Hor. Sat. 1, 4, 110; ligel. documento esse, ne etc., Liv. 7, 6; men Curt. 8, 14: ceteris, ut parcius instarent, fuere documentum; — d) absol.; ut sint reliquis documento, etc., Caes. B. G. 7, 4; cf. Liv. 5, 51; ligel. Tac. Ann. 16, 33: aequitate deum erga bona malaque documenta.

dōdĕcătēmŏrĭon, i, n., δωδεκατημόριον: den tolvte Del, (navnl. af et Stiernebillede), Manil. — dōdĕcăthĕon, i, n., δωδεκάθεον, (Tolvguderurten); (rimel. primula vulgaris L.): Plin. 25, 9. — Dōdōna, ae, (Dōdōne, es, Plin., Claudian.), f., Δωδώνη: By i Epirus ved en Egeskov, hvori et ældgammelt beromt Juppitersorakel; - vid. Cic. Div. 1, 43, o. Plin. 2, 106, ogf. Ovid. Trist. 4, 8, 43; - 2) df. „meton."; a) Egeskoven ved Dodona, Virg. Ge. 1, 149 (Serv.); — b) f. de dodonæiske Præster, Nep. Lys. 3; — B) df. 1) Dōdōnaeus, 3: dodonæisk, quercus, Cic., Ovid., oraculum, Cic. Div. 1, 1; ∾ Juppiter, ibd. 31, Plin.; — 2) Dōdōnĭus, 3: = frgd., quercus, Claudian.; — 3) Dōdōnis, idis, f.: = frgd., terra, Ovid., quercus, Val. Fl.; men ∾ Thyene, (en af Hyaderne, som opfostrede Juppiter); vid. Ovid. Fast. 6, 711; df. Dodo-

nides Nymphae: Hyaderne, Hygin. — Dodonaeus, 3, s. und. frgd. — Dodonigena, ae, m., [Dodona, gigno], populi, (som leve af Egens Frugt el. af vilde Frugter), Sidon. — Dodonis, idis, o. Dodonius, 3, s. und. Dodona.

dodra, ae, f., [besl. m. dodrans]: en af ni Slags Ingredienser tillavet Drik, Auson.; - ogs. dodralis potio, id. — dodrālis, e, [dodra], s. und. frgd. — dodrans, tis, m., [de, quadrans]: de tre Fierdedele (el. ni Tolvtedele el. unciae) af ethvert Helt; - ∾ aedificii, Cic. Att. 1, 14; heres ex dodrante, (til ¾ af Formuen), Nep. Att. 5; ∾ jugeri, Colum., Liv.; ∾ horae, Plin.; navnl. som Længdemaal: ni Tommer (el. ¾ Fod, el. et Spand), Plin. 36, 14, o. Suet. Aug. 79; df. — dodrantālis, e: som holder ni Tommer, stirps, Colum., altitudo, id., rami, Plin.; o. — dodrantārius, horende til el. benævnt efter en dodrans, tabulae, Cic. Fontej. frgm. 2.

doga, ae, f., δοχή: etslags Kar, (rimel. som Maal), Vopisc. Aurel. 48. — dogma, ătis, n., δόγμα: philosophisk Læresætning, Grundsætning, Dogma, Cic. Acad. 2, 43, id. Fin. 2, 32, Martial., Juvenal.; — not.: acc. fem. dogmam har Laber. ap. Priscian. — dogmătĭcus, 3, δογματικός: horende til en Læresætning, dogmatisk, Auson. — dogmătizo, are, v. n., δογματίζω: foredrager Læresætninger, dogmatiserer, Augustin.

1. dŏlābella, ae, f., dem. af dolabra: liden Hakke, Colum. 2, 24. — 2. Dŏlābella, ae, m.: romersk Tilnavn in gente Corneliana; P. Cornelius Dolabella, Cicero's Svigerson; vid. Cic. Fam. 9, 9, flgd., oftere; — b) df. adj. Dolabellianus, 3, pira, (der ere benævnte efter en Dolabella), Colum., Plin. — dŏlabra, ae, f., [dolo]: etslags hakkeformet Oxe, Brækøxe, odl., navnl. til Krigsbrug, Liv. 4, 37, oftere, Tac., o. A.; ogs. Oxe el. Hakke til Agerbrug, Colum., Pallad.; ogs. en Slagteroxe, Dig.; df. — dŏlābratus, 3: formet som en Brækøxe, securis, Pallad.

*dŏlāmen, ĭnis, n.: Behuggen el. Tilhuggen, trunci, Appul.; — dŏlātĭlis, e, til at behugge, lapides, Auct. d. Lim. ap. Goes.; — dŏlātōrium, i, n.: Værktoi, hvormed Stene tilhugges, (som Oversættelse af λαξευτήριον), Hieronym.; o. — dŏlātus, us, m.: Tilhuggen el. Tilskæren, gemmae, Prudent.; — [dolo].

*dŏlenter, adv.: smerteligen, med Smerte, med Bedrovelse; vid. Cic. Phil. 8, 7, o. id. d. Or. 2, 52; - compar.: ∾ deplorare, id. Sest. 6; o. — dŏlentia, ae, f.: Smerte, Laevius ap. Gell. 19, 7; af — dŏleo, ŭi, ĭtum, 2, v. n. o. a.: at føle el. lide Smerte, (men om Lemmerne: at smerte, at giore ondt); I) legemligen; vid. Plaut. Truc. 2, 6, 45; doleo ab oculis, id.; pes dolet, dolent oculi, latera, etc., Cic. Tusc. 2, 19; dolet caput a sole, Plin.; - ogs. impers.; vid. Plaut. Truc. 4, 2, 55; — II) aandigen; A) om personlige Subjecter: med Smerte at fornemme el. beklage noget, at bedrove sig derover; a) c. acc., el. m. Objectssætn.; - vid. Cic. Sest. 69; ∾ vicem alicujus, id.; cf. Tac. Hist. 1, 29, o. A.; ∾ aliquid, Cic. Flacc. 24, o. Virg. Aen. 1, 9; cf. Hor. Sat. 1, 2, 112; - men m. Objectssætn., Cic. Lael. 20, oftere, Caes. B. G. 3, 2, oftere, o. A.; - „poet." ogs. c. inf., Hor. Od. 4, 4, 62; — b) c. abl., el. m. de el. ex el. pro, el. m. flgd. quod el. quia el. si; - ∾ morte alicujus, Cic. Brut. 1; cf. Liv. 5, 11; ∾ laude aliena, Cic; cf. Hor. Epod. 15, 11, s. ogs. Virg. Aen. 1, 669; men ∾ Hercule deo, Ovid. Met. 9, 257; - de Hortensio te certo scio dolere, Cic. Att. 6, 6; cf. Hor. Ep. 1, 14, 7, o. Caes. B. G. 1, 14; - ∾ pro gloria imperii, Sall. Jug. 39; - doluisse se, quod etc., Caes. B. C. 1, 9; cf. Cic. Brut. 1; doleo, quia doles et angere, Luccej. ap. Cic. Fam. 5, 14; doliturus, si etc., Hor. Sat. 1, 10, 89; — c) absol.; ah, nescis, quam doleam! Ter; cf. Virg. Aen. 6, 733, o. Hor. Ep. 1, 6, 12; — B) m. Begrebssubjecter: at smerte, at giore Ondt; oftest c. dat. pers.; - animus mihi dolet, Plaut.; dolet illud mihi, quod etc., id.; cf. Cic. d. Or. 1, 53, o. Sall. Jug. 84; - ligel. impers.; mihi dolebit, non tibi, si etc., Plaut.; cf. Ter. Phorm. 1, 3, 10, o. Cic. Mur. 20; - „poet." ogs. c. acc. (f. dat.), Prop. 1, 16, 21: me dolet aura gelu, etc.; men absol.: nec dolet, prava, sed frustra voluisse, Senec. Tranqu. 2; cf. Ter. Eun. 3, 1, 40; — III) partic. dolens, tis, ogs. som adj.: smertelig; Nil illo fertur ··· vidisse dolentius, Ovid. Met. 4, 246.

*dŏlĭāris, e: horende til Vinfadet, vinum, Dig.; o. — dŏlĭārium, i, n.: Vinkielder el. Vinlager, Dig.; — [dolium]. — dŏlĭchodrŏmus, i, m., δολιχόδρομος: den lange Væddelobsbane, (efter nogle: = 7 Stadier, som 7 Gange maatte tilbagelægges, altf. over 1¼ Mil), Hygin. Fab. 278. — dŏlĭdus, 3, [dolor]: smertelig, besværlig, motus, Coel. Aur. — dŏlĭŏlum, i, n., dem. af dolium: lidet Fad, liden Tonde, Colum., Liv. 5, 40; — 2) „overf.": doliola florum: Blomsterbægerne, Plin. 11, 13. — dŏlĭto, are, v. n., intens. af doleo: at giore ondt, at smerte; intro quae dolitabunt, Cato.

dŏlium, i, n.: Fad el. Tonde; navnl. Vinfad el. Vintonde; vid. Senec. Ep. 36; de dolio sibi haurire, (tappe el. drikke af Fadet), vid. Cic. Brut. 83; - ogs. til anden Brug; ∾ acinaria, frumentaria, Cato; — b) som Ordsprog mærkes: In pertusum ingerimus dicta dolium, (vi spilde vor Tale), Plaut. Pseud. 1, 3, 135.

1. dŏlo, avi, atum, 1, v. a.: behugger el. tilhugger, bereder ved Tilhugning; ∾ materiam, Cato, Lucr., robur, Cic.; men ∾ scyphos caelo, (udskære dem), Varr.; cf. Cic. Acad. 2, 31; — b) comisk „overf." er: ∾ fuste, (giennemprygle), Hor. Sat. 1, 5, 23; men Plaut. Mil. gl. 3, 3, 64: Hodie hunc dolum dolamus, (smede vi dette Puds); men Cic. d. Or. 2, 13, „alleg.": neque perpolivit illud opus, sed ··· dolavit.

2. dŏlo, el. dolon, ōnis, m., δόλων: lang Stok el. Stang med kort og skarp Jernspids, Varr. ap. Serv.; cf. Suet. Claud. 13, o. Dig.; — b) „poet." ogs. om Fluens Braad, Phaedr. 3, 6; — 2) (rimel. af dets spidse Gestalt): lidet tilspidset Seil paa Formasten, Liv. 36, 44, oftere.

Dŏlŏpēis, ĭdis, o. Dŏlŏpēĭus, 3, s. und. flgd. — Dŏlŏpes, um, m., Δόλοπες: mythisk Folk i Thessalien, el. efter Plin. 4, 3, i Ætolien, Virg., Ovid.; s. ogs. Nep. Cim. 2; — B) df. 1) Dŏlŏpēĭus, 3: dolopisk, busta, Val. Fl. — 2) Dŏlŏpēis, ĭdis, f.: = frgd.; ∾ urbs, (i. e. Ctimene), Hygin. Fab. 14; — 3) Dŏlŏpia, ae, f.: den tidligere af Doloperne beboede Del af Thessalien, Liv. 32, 13, oftere; — not.: acc. sing. Dolopem, Liv. 42, 58.

dŏlor, ōris, m., [doleo]: Smerte, smertelig Fornemmelse; I) legemlig; - vid. Cic. Tusc. 2, 15; ∾ corporis, Lucr., articulorum, Cic., laterum, Hor.; cf. Ter. Andr. 1, 5, 33; men dolores (puerperae), Plaut.; — II) aandig, d. e. Sorg el. Kummer, Harme el. Ærgrelse; - vid. Cic. Tusc. 4, 8; ligel. ∾ animi, id. Lael. 13; prae se ferre dolorem, (lade Smerten komme til Udbrud), id. Off. 2, 22; men Caes. B. G. 1, 2: magno dolore affici; s. ogs. Hor. Ep. 1, 2, 60; - ogs. Elskovens Sorg el. Smerte, id. Sat. 2, 3, 263; cf. Ovid. A. A. 2, 519, o. Prop. 1, 13, 9, oftere; - ogs. c. gen. obj.; ∾ repulsae, Caes., injuriae, Liv., ignominiae, Suet., (Harmen derover); — B) „meton."; a) Gienstanden for el. Aarsagen til en Smerte; vid. Prop. 1, 14, 18, o. Ovid. Pont. 3, 3, 73; — b) i d. rhetoriske Sprog, ligesom πάθος: lidenskabeligt el. heftigt el. bevæget Udtryk, Cic. d. Or. 3, 25, id. Brut. 24, oftere; df. — dŏlōrōsus, 3: smertefuld el. smertelig; ∾ loci, Veget.

dŏlōse, adv.: listigen, bedragerisk, Plaut.; ∾ aut

malitiose agere aliquid; vid. Cic. Off. 3, 15; — o. dŏlōsĭtas, atis, f.: Bedrageri, Vulgat.; af — dolōsus, 3, [dolus]: fuld af Svig, svigagtig el. bedragersk, conservus, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 43, mulier, Hor., gens, Ovid., vulpes, Phaedr.; ∾ artes, Ovid.; - ogs. c. inf., Hor. Od. 1, 35, 28; - „poet." ogs. ∾ taurus, (den til Tyr forvandlede Juppiter), ibd. 3, 27, 25; - „poet." ogs. om Ting: falsk, hvormed man bedrager sig, cinis, Hor. Od. 2, 1, 8, nummus, Pers. prol. 12.

dŏlus, i, m., δόλος; oprdl., ligesom astutia o. calliditas: Kunstmiddel el. Kunstgreb; hvf. i Retssproget: dolus malus: Arglist el. Bedrageri, quum esset aliud simulatum, aliud actum, Cic. Off. 3, 14; cf. ibd. 15 o. 21, o. A.; — 2) df. sædv. dolus, f. dolus malus: List, Svig, Bedrageri; - vid. Sall. Catil. 11, o. A.; dolos consuere, Plaut., versare, Virg., nectere, Liv.; per doctos dolos etc., Plaut. Pseud. 1, 5, 70; magis virtute, quam dolo etc.. Caes. B. G. 1, 13; consilio etiam additus dolus, Liv. 1, 11; cf. Virg. Aen. 2, 152; men ∾ subterranei, (i. e. cuniculi), Flor. 1, 12; men vulpeis dolus sequitur, (er dem naturlig), Lucr.

dōma, ătis, n., δῶμα: Taget, Hieronym. — dŏmābĭlis, e, [domo]: til at tæmme el. tvinge, Cantaber, vid. Hor. Od. 4, 14, 41; cf. Ovid. Met. 9, 253. — dŏmātor, oris, m., f. und. domitor. — dŏmĕfactus, 3, [domo, facio]: tæmmet, betvungen; df. „overf.": ∾ tellus aratro, Petron. Sat. 99.

*dŏmestĭcātim, adv.: hjemme, i Hjemmet; vid. Suet. Caes. 26; o. — dŏmestĭce, adv., ligesom domi: hjemme, Tertull.; af — dŏmestĭcus, 3, [domus]: hørende til Huset, parietes, Cic. Dejot. 2, vestis, (Husdragt), id., Suet.; men Hor. Sat. 1, 6, 128: domesticus otior, (morer mig hjemme); — II) oftere „overf."; A) „alm.": hørende til Familien el. Huset, huslig, odl.; - in domestico luctu, Cic. Vat. 13; cf. Ovid. Met. 13, 578; men ∾ usus, (daglig Omgang el. dagligt Samliv), Cic. R. Am. 6; men ∾ clades, Liv. 9, 17, (Dødsfald i Familien); ∾ exempla, id., Quintil.; — b) subst.: domestici, orum, m.: Medlemmerne af Huset el. af Familien, Cic. Rab. Post. 2, Liv. 1, 42, Suet.; ogs. Tyendet el. Slaverne, Suet. Oth. 10; ogs. nogens Ledsagere el. Følge, Cod. Theod.; ∾ milites: Livvagten, Vopisc. Numer. 13; — B) „bes." i Modsætn. af det Fremmede el. Udenlandske el. Offenlige: egen el. eiendommelig, hjemlig el. indenlandsk el. privat; - vid. Caes. B. C. 2, 5, o. Cic. Off. 2, 8; s. ogs. id. Fin. 1, 3, o. id. Font. 10; men ∾ bellum, (Borgerkrig), Caes.; ∾ et intestinum malum, Cic.; - ogs. absol.; et domestica feremus, ut censes, et publica paullo etiam fortius, id. Fam. 4, 13; ∾ et familiares res, id. Tusc. 1, 1.

dŏmĭcĭlĭum, i, n., [domus]; I) „egentl.": Bolig el. Bopæl, Hus og Hjem; - ∾ habere Romae, (være bosat der), Cic. Arch. 4; cf. Caes. B. G. 6, 30, o. Nep. Them. 10; — II) „overf."; Capuae, in domicilio superbiae, etc., Cic. Agr. 2, 35; ∾ imperii et gloriae (Roma), id.; cf. id. Fam. 16, 17. — dŏmĭcoenĭum, i, n., [domus, coena]: den tarvelige Huskost, Martial. 5, 78, o. id. 12, 77. — Dŏmĭdūcus, i, m., o. Dŏmĭdūca, ae, f., [domus, duco]: de Brudens Hjemførelse beskyttende Guddomme, Augustin.

dŏmĭna, ae, fem. af dominus; I) „egentl."; A) „alm.": Konen i Huset med Hensyn paa Tyendet, ogs. hera, ogs. mater familias, Plaut., Ter., Quintil., o. A.; — B) „bes." ogs.; 1) qvindeligt Medlem af den keiserlige Familie, Suet. Dom. 13, o. id. Claud. 39; — 2) „poet." ogs. som Kæleord; a) f. Hustru, Virg. Aen. 6, 397, Ovid.; — b) den elskede Pige, Tibull., Prop., o. A.; — C) „poet." ogs. Epithet til flere Gudinder, navnl. til Cybele, Virg. Aen. 3, 113, til Venus, Ovid. A. A. 1, 148, Prop., til Juno, id., Virg., til Diana, Martial. 12, 18, til Isis, Inscript.; — II) „overf.": Herskerinde, el. den Første og Vigtigste i sit Slags; vid. Cic. Off. 3, 6; voluptates, blandissimae dominae, ibd. 2, 10; cf. id. Parad. 5, 2, o. id. Pis. 2; — b) ogs. adj.; desiderium dominae ··· urbis, (Længsel efter Herskerstaden), Martial. 12, 21.

*dŏmĭnātio, onis, f.: Overherredømme el. uindskrænket Magt; navnl. det over en Fristat usurperede Voldsherredømme el. Despoti; - in Cinnae dominatione, Cic. Att. 8, 3; cf. Sall. Catil. 5, Nep. Lys. 1, o. A.; ogs. in pl., Cic. d. Rep. 2, 26, Tac. Ann. 3, 26, oftere; — II) „overf."; ∾ regnumque judiciorum, Cic. Verr. Act. 1, 12; ligel. ∾ regia in judiciis, ibd. 5, 68; o. — dŏmĭnātor, oris, m.: Hersker el. Regent; ∾ rerum deus, Cic. N. D. 2, 2, (men rimel. af en Digter); — [dominor].

dŏmĭnātrix, icis, fem. af dominator: Herskerinde; men „fig."; vid. Cic. Inv. 1, 2; men „poet.": ∾ vasti freti Creta, Senec. Hippol. 85. — dŏmĭnātus, us, m., [dominor]: = dominatio; - esse in superbissimo dominatu, (befinde sig under nogens Voldsherredømme), Cic. Rab. Post. 14; cf. id. Div. 1, 25, id. Phil. 11, 14, Caes. B. C. 1, 4, o. Nep. Reg. 1; - ogs. in pl., Cic. d. Rep. 1, 39; — II) „fig.": ∾ animi, Cic., consilii, id., cupiditatum, id.; cf. id. N. D. 2, 11 o. 60.

*dŏmĭnĭcus, 3; I) „alm.": hørende til el. benævnt efter Herren; - ∾ rationes pecuariae, Varr., habitationes, Colum.; — II) „bes."; A) keiserlig, res, Cod. Just., coloni, ibd.; — b) ogs. subst., dominicum, i, n.: Samling af Digte af K. Nero, Suet. Vitell. 11; — B) eccl.; ∾ dies: Søndagen, Tertull.: o. — dŏmĭnĭum, i, n.; I) sædv.: Lag el. Gjestebud, som forestaaes af en dominus el. magister; - dominia et sodalitia, Lucil. ap. Non., o. Cic. Verr. 3, 4; (vid. Zumpt.); — II) „bes." ogs.; A) i d. sild. Retssprog: Eiendom el. Eiendomsretten, Dig., Val. Max. 4, 4, in., ogs. Plin. 37, 27; — B) „concret" (ligesom vort: Herskab): Herre el. Hersker; df. „overf.": voluptates doloresque, incertissima dominia impotentissimaque, Senec. Vit. beat. 15; — [dominus].

dŏmĭnor, atus sum, 1, v. dep. n., [dominus]; I) „egentl.": hersker, er Herre el. Hersker; - pollere, regnare, dominari, etc., Cic. d. Rep. 3, 12; cf. Sall. Catil. 2, o. Virg. Aen. 2, 363; — b) oftere m. en Præpos. el. m. en Casus: er Herre el. Hersker derover; - ∾ in capite fortunisque hominum honestissimorum, Cic. Quint. 30; cf. Virg. Aen. 2, 327, o. A.; men Caes. B. G. 2, 31: inter quos dominari consuessent; ∾ in adversarios, Liv. 3, 53; cf. Ovid. Met. 1, 77; men summa dominarier arce, Virg. Aen. 7, 70, oftere; ogs. c. dat., Claudian.; ogs. c. gen., Lactant.; — II) „fig." om Tings- og Begrebsobjecter; vid. Cic. Acad. 2, 41; ligel. nusquam latius dominari mare, Tac. Agr. 10; cf. Virg. Ge. 1, 154; - ubi lubido dominatur, etc., Crass. ap. Cic. Orat. 65; cf. Cic. d. Or. 2, 8; ligel. ∾ unam in dicendo actionem, id. ap. Quintil.; — III) partic. dominans, tis, ogs. som adj.; dominantia nomina, (almindeligen gængse), Hor. A. P. 234; - compar., dominantior ad vitam etc., Lucr. 3, 398; — b) ogs. subst.: en Hersker, vid. Tac. Ann. 14, 56; — not.: dominor, ari, ogs. m. passiv Bem.; vid. Enn. ap. Cic. Off. 1, 39.

dŏmĭnŭlus, i, m., demin.: liden Herre, Dig.; af — dŏmĭnus, i, m., [domus]; oprdl.: Husets Eiermand; df. Herren i Huset, Herren el. Manden el. Bonden; - vid. Cic. Off. 1, 39; qui (agri) non saepe dominos mutant, Cato; - opp. villicus, id.; opp. servus, Ter.; Cic., o. A.; ∾ rerum suarum, Cic., navigii, Petron., equi, Suet., insularum, id.; — II) „overf."; A) „alm.": Herren, en Overherre el. Formand el. Befalingsmand; - ogs. m. Bibegr. af en lovstridig Besiddelse el. Misbrug af Magten: Tyran el. Voldshersker; s. nedenf.; - navnl. hede ogs. domini: som forestaae el. give et Skuespil, Plaut. Asin., prol., Cic. Att. 2, 19; men domini factionum, (deres For-

mænd), Suet. Ner. 22; ∾ comitiorum. Cic. Verr. 1, 9, concionum, id. Sest. 19, (som bedersfte disse); men om K. Tarqvinius Superbus: ut de rege dominus exstiterit etc.; vid. Cic. d. Rep. 2, 26; men „alleg.", id. Tusc. 2, 21; - men ogs. den lovlige og beskyttende Herster heder dominus: vid. id. d. Rep. 1, 32, o. id. Planc. 4; men id. Leg. 2, 7: dominos esse omnium rerum et moderatores deos; cf. id. Fin. 4, 5, o. id. Univ. 7; — b) „poet." ogs. som adj.: Injiciam dominas in mea jura manus. Ovid. Am. 2, 5, 30; — B) „bes."; a) dominus m. o. ud. convivii el. epuli: som giver et Gjestebud, Verten, Cic. Vat. 13, Liv. 23, 8, Varr., o. A.; — b) ogs. er dominus: Keisernes sædv. Benævnelse; vid. Suet. Dom. 13, Martial. 5, 8, Phaedr. 2, 5, o. A.; (dog m. Undtagelse: vid. Suet. Aug. 53, o. id. Tib. 27); — c) ogs. som bilsende Tiltale, (ligesom vort: min Herre), Senec. Ep. 3, o. Martial. 6, 88; - ogs. som erotisk Benævnelse, Ovid. Am. 3, 7, 11.

dŏmĭporta, ae, f., [domus, porto]: som bærer sit Hus; poetisk Epithet til Sneglen, poët. ap. Cic. Div. 2, 64. — Dŏmĭtĭānus, i, m., T. Flavius: bekiendt romersk Keiser; vid. Suet. Domitianus, o. Aur. Vict.; — b) ds. adj. Domitianus, 3, mensis, vid. Suet. Dom. 13; men ∾ via, vid. Sta'. Silv. 4, praef. — Dŏmĭtĭus, a: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf der mærkes: 1) Cn. Domitius Allobrogicus, (censor a. u. c. 638), efter hvem rimel. ogs. via Domitia i Gallien har sit Navn, Cic. Font. 4 o. 12, oftere; — 2) L. Domitius Aenobarbus, (cons. a. u. c. 699), i Borgerkrigen en af Pompejus's Generaler; vid. Caes. B. C. 1, 15 flgd., oftere; — ds. Domitiani milites, Caes. l. c. 1. 16, oftere; — not.: Domitius, 3, o. Domitianus, 3, s. ovens.

dŏmĭto, are, v. a. intens.: tæmmer, twinger; ∾ boves, Virg., elephantos, Plin.; men Virg. Aen. 7, 163: domitantque in pulvere currus, (d. e. forspændet); — dŏmĭtor, (efterel. Biform er domator, Amm.), oris, m.: som tæmmer el. twinger; - ∾ equorum, Cic. Off. 1, 26, Virg. Aen. 7, 189, oftere; — 2) „overs.": som overvælder el. overvinder el. beseirer; vid. Cic. Mil. 13, o. Liv. 21, 43; ∾ Trojae, Hor.; ∾ maris (Neptunus), Virg. Aen. 5, 799; — ds. fem. dŏmĭtrix, icis; vid. Virg. Ge. 3, 44; men ∾ ferarum clava, Ovid. Her. 9, 117; - men „overs.": ∾ illa rerum omnium materia, (i. e. ferrum), Plin. 36, 25; o. — dŏmĭtūra, ae, f.: Tæmmen el. at tæmme: ∾ boum, Colum., Plin.; — [domo]. — 1. dŏmĭtus, 3: partic. af domo. — 2. dŏmĭtus, us, m., [domo]: Tæmmen el. at tæmme; ∾ quadrupedum, Cic. N. D. 2, 60.

dŏmo, ŭi, itum, 1, v. a., [besl. m. δαμάω]; I) „egenl.": tæmmer, gior tam; ∾ boves, Varr.; ogs. ∾ boves aratro, Colum.; ogs. ∾ asinum ad aliquid, Varr.; cf. Cic. N. D. 2. 64; — II) „fig.": betwinger, overvinder, overvælder; - vid. Cic. Prov. cons. 13, Liv. 7, 32, o. Hor. Od. 1, 12, 55, oftere, ogs. Tac. Agric. 13 o. 21, o. A.; - ∾ terram rastris, Virg., ferrum igne, Plin.; ∾ vim fluminis, Liv. 21, 30; „poet." ogs. ∾ uvam prelo, (presse den), Hor.; ∾ ferventibus undis, (koge mørt deri), Ovid.; — b) „ment."; domitas habere libidines, Cic. d. Or. 1, 43; virtus omnia domuerat, Sall. Catil. 7; ∾ avidum spiritum, Hor. Od. 2, 2, 9; ∾ invidiam, id., iracundias, Plin., horrida verba, Tibull.

dŏmŭĭtĭo, onis, f., [f. domum itio]: Gaaen el. at gaa e hiem, Pacuv. o. Lucil. ap. Non., Appul. — dŏmuncŭla, ae, f., demin. af domus: lidet Hus, Vitruv., Appul., o. A.

dŏmus, i o. us, etc., (s. nedens.), f., δόμος: Huset el. Boligen; I) „egenl."; A) „alm.", o. navnl. at mærke; 1) med Hensyn paa Casusformerne; aa) sing., a) nomin. domus, Plaut., Ter., Cic., o. A.; — b) gen. hos Comikerne alene domi; fra Varr. derim. sædv. domus, Virg., Hor., Ovid., Suet., o. A.; ogs. ud. Contraction: domuis, Varr. ap. Non.; men om gen. domos, vid. Suet. Aug. 87; — c) dat. domo, Cato, Hor. Ep. 1, 10, 13; oftere domui, Caes., Quintil., Ovid., o. A.; - men contraheret domu, (s. domui), Lucr. 4, 999; — d) acc. domum, Plaut., Ter., Cic., o. A.; - ds. apocop.: do, (ligesom δῶ f. δῶμα); endo suam do, Enn. ap. Diomed., Auson.; — e) voc. domus, Enn. ap. Cic. Off. 1, 39, Virg. Aen. 2, 241; — f) abl. sædv. domo, Plaut., Ter., Cic., o. A.; derfor domu, Plaut. Mil. gl. 2, 1, 48; — bb) plur.; a) nomin. alene domus, (ikke domi), Virg., Liv. 3, 32, Suet.; — b) gen. domorum, Lucr., Virg., Plin.; ogs. domuum, Plin. 8, 82, Tac., Juvenal.; — c) dat. o. abl. alene domibus, (ikke domis), Varr., Caes., Hor., o. A.; — d) acc. sædv. domos, Plaut., Cic., o. A.; sieldn. domus, Cic., o. A.; — 2) i Adverbialformerne; aa) domi: i Huset, hiemme, Plaut., Ter., Cic., Virg., Hor., o. A.; (opp. foris, Plaut., Cic., Sall.); - meae domi, Ter., ogs. domi meae, Cic.; domi Caesaris, id. Att. 1, 12; cujus domi (fueras), id.; — bb) domum: hiem, ind i Huset, Ter., Cic., Virg., o. A.; - domum meam, Cic. Att. 1, 1; domum regiam (res suas comportant), Sall. Jug. 76; Pomponii domum (venisse), Cic. Off. 3, 31; - ogs. in pl.: domos, Liv. 3, 5, oftere; ligel. suas domos, Liv.; - undert. ogs. m. in c. acc.; vid. Liv. 41, 45, ogs. Cic. Catil. 1, 4, o. Caes. B. C. 2, 13; — cc) domo; a) sædv. hiemmefra el. ud af Huset, Plaut., Ter., Cic., o. A.; — b) sieldn. s. domi; domo se tenuit, Nep. Ep. 10; cf. Suet. Caes. 20; - undert. ogs. m. in c. abl.; vid. Quintil. 5, 10, 16, o. Nep. Alc. 2 o. 3; — 3) i Omgangssproget heder: domi habere aliquid: at have noget ligesom hiemme, d. e. i Forraad el ved Haanden, el. hos el. i sig selv, Ter. Ad. 3, 3, 59, o. Cic. Fam. 9, 3; — B) „poet. overs." ogs. om enhver Art af Bygning el. Opholdsted; ds. navnl. om Labyrinthen, Virg. Aen. 6, 67, om Gudernes Boliger, ibd. 10, 1 o. 101, om Dyrenes Leie, id. Ge. 2, 209, oftere, om et Gravmæle, Tibull. 3, 2, 22, endel. om Legemet som Sielens Bolig, Ovid. Met. 15, 159 o. 458; — II) „meton."; A) m. udvidet Bem.: Fædrelandet el. Hiemmet; - vid. Plaut. Men. 5, 9, 9, o. Virg. Aen. 7, 122; men qui domi aetatem agerent, (som forblevе hiemme), Enn. ap. Cic. Fam. 7, 6; cf. Caes. B. G. 1, 31, o. Virg. Aen. 8, 114; - ds. ogs. belli domique, o. domi militiaeque: i Fred og i Krig; s. und. bellum o. militia; ligel. in pace et domi, opp. in bello, Cic. d. Rep. 1, 40; — B) ligesom οἶκος: Huset, Familien, Slægten; - domus te nostra tota salutat, Cic. Att. 4, 12; cf. Liv. 8, 32, Virg. Aen. 1, 284, oftere, Hor. Od. 1, 6, 8, oftere, o. A.: — b) philosophisk Skole el. Sect, Cic. Acad. 1, 4, Senec. Ep. 29; ds. — dŏmuscŭla, ae, f., dem.: lidet Hus, Appul., (al. domuncula), inc.

dōnābĭlis, e, [dono]: til at begave el. bestienke; ds. comisk: ∾ homo infortunio, (som fortiener en Ulykke), Plaut. Rud. 3, 2, 40. — dōnārĭum, i. n., [donum]; I) „alm.": Opbevaringsstedet for Tempelgaver, Lucan. 9, 516, Appul.; — II) „bes." o. „meton."; A) Templet selv el Helligdommen el. Alteret, Virg. Ge. 3, 533, o. Ovid. Fast. 3, 335; — B) Tempelgaven selv, Liv. 42, 28, Gell. 2, 10, Aur. Vict.

*dōnātĭo, onis, f.: Bortgiven el. Bortskienken, Gave el. Skienk, (abstr. o. concr.); ∾ bonorum, vid. Cic. Phil. 4, 4; ligel. in pl., Cic. R. Am. 9; — dōnātīvum, i, n.: Skienk el. Gave el. Foræring, (navnl. fra Keiserne til Soldaterne; ligesom congiarium: deres Gave til Folket); - vid. Suet. Ner. 7, ogs. id. Dom. 2, oftere, Tac. Ann. 12, 41, oftere, Plin. Pan. 25, o. A.; o. — dōnātor, oris, m.: som skienker el. giver; (oftest i Retssproget); ogs. Senec. Hippol. 1217; — ds. fem. dōnātrix, icis, Cod. Just.; — [dono]. — dōnax, ăcis, m., δόναξ; 1) en Rorart, cyprisk Ror, Plin. 16, 66; — 2) etslags Stefisk, id. 32, 53.

dōnec, conj., [forkortet af donicum]; betegner Tidsforholdet imellem Handlinger, som ere samtidige el. umiddelbart forbundne; df. I) saa længe som, imedens: a) c. indic.; - vid. Hor. Od. 1, 9, 17, o. id. ibd. 3,9, ab in.. ogs. Liv. 2,49; ligel. Donec eris felix, multos numerabis amicos, Ovid. Trist. 1, 9, 5; — b) c. conjunct.; vid. Liv. 21, 28, o. Tac. Ann. 1, 51; ligel. in or. obl., Liv. 2, 21, o. A.; — II) saa længe til, indtil, indtil at, til endeligen; a) c. indic.; - haud desinam, donec perfecero, Ter. Phorm. 2, 3, 73; cf. Virg. Aen. 1, 273; — b) c. conjunct.; vid. Hor. Ep. 1, 18, 63, Liv. 21, 28, o. A.; — c) ogs. elliptisk el. ud. Verbum; vid. Plaut. Merc. 1, 82; — B) hertil mærkes endnu; aa) donec m. usque, usque adeo, usque eo, eo usque, in tantum; a) c. indic.; - vid. Cic. Verr. 1, 16, o. Liv. 40, 8; — b) c. conjunct.; vid. Quintil. 11, 3, 53, o. Hor. A. P. 155; — c) ogs. elliptisk el. ud. Verbum, Ter. Hec. 1, 2, 52; — bb) hos negative Paastande kan donec ogs. bede: for, el. for end; vid. Virg. Aen. 2, 720, Liv. 1, 39, o. A.

dōnicum, conj.: den oprindelige, men rimel. alene foreclassiske Form af donec, o. m. s. Bem., Cato o. Plaut. ap. Charis., Plaut. Pseud. 4, 7, 72, oftere; ogs. m. flgd. Negation, id. Aul. 1, 1, 19; men Nep. Ham. 1, inc. — dōnifĭco, are, [donum, facio]: gior Foræringer, Hygin. Fab. 112.

dōno, avi, atum, 1, v. a., [donum]; I) ∾ alicui aliquid el. aliquem, (forære el. skienke til nogen); ogs. forunde el. forlene, overgive el. overlade; A) „alm."; 1) „egenl."; - vid. Cic. R. Am. 8; ∾ praedam militibus, Caes.; cf. Hor. Sat. 1, 5, 65; men Ovid. Am. 1, 3, 12: me qui tibi donat (Amor); cf. Virg. Aen. 9, 313; — b) „poet." ogs. c. inf.; vid. Hor. Sat. 2, 5, 60, o. Virg. Aen. 5, 262; — 2) „fig.": bringer nogen noget som Offer, hengiver el. lader fare for nogens Skyld; vid. Cic. Fam. 5, 4; ligel. ∾ iram patriae, Sil.; — B) „bes.": eftergiver nogen en Forpligtelse; 1) „egenl."; vid. Caes. B. C. 3, 21; ogs. ∾ alicui causam, Justin., legem (i. e. actionem), Petron., negotium, Suet. Calig. 40, (at opgive el. frafalde Søgsmaal imod nogen); — 2) „fig.", ligesom condonare: nogen (Tredie mand) til Villie at lade den Feilende ustraffet el. at eftergive en Straf; - noxae damnatus donatur populo R., etc., Liv. 8, 35; ligel. ∾ patrem filio, Justin.; cf. Ovid. Pont. 2, 7, 51; — II) ∾ aliquem aliqua re, (beskienke dermed), (ducem) paterā, Plaut.; donis donatus plurimis, id.; ∾ aliquem anulo aureo, Cic. Verr. 3, 80; ∾ aliquem civitate, id., Caes.; cf. Hor. Od. 4, 2, 9; - s. ogs. Sall. Jug. 54; — b) „forel."ogs.: ∾ aliquem aliquid, Ter. Hec. 5, 4, 9; ligel. forel. c. inf.; vid. Enn. Ann. 1, 32: Venus quem ··· Fari donavit.

dōnum, i, n., [do, dare]; I) „alm.": frivillig Gave, Skienk el. Foræring; - emit virginem dono mihi, Ter.; cf. id. Heaut. 5, 5, 6, o. Cic. Cluent. 24; ne donum vel munus proconsul accipiat, Dig.; cf. Cic. d. Or. 2, 71, o. id. Arch. 8; - ∾ ultima el. suprema, (den sidste Ære, Begravelsesceremonien), Ovid. Am. 3, 9, 50, o. Senec. Hippol. 1273; — 2) „bes.": Gave el. Offer til Guderne; vid. Cic. Leg. 2, 9, ex XII Tabb., id. d. Rep. 2, 24, Liv. 2, 23, oftere, Virg., o. A. — Dōnūsa, ae, f.: liden Ø i Ægæerhavet, østlig for Naros, Plin., Tac.

dorca, ae, m.: Biform af flgd., Gratian. Cyneg. 200. — dorcas, ădis, f., δορκάς: Gazellen el. Antilopen, (antilopa dorcas L.), Martial. 10, 65, oftere.

Dōres, um, m., Δωριεῖς: Dorerne el. Dorierne, (vid. Cic. Flacc. 27, id. d. Rep. 2, 4), boede oprdl. ved Olympus i Thessalien, og benævntes efter deres Stamfader Dorus, Søn af Hellen; — not.: gen. graec. Dorieon, Vitruv.; — B) df. 1) Dōrĭcus, 3: dorisk, gens, Plin. 6, 2; ∾ genus architecturae, Vitruv 4, 6; ∾ dicta, Quintil. 8, 3, 59, (den doriske Mundart, al. Dorice dicta; cf. Suet. Tib. 56: Dorice Rhodii loquuntur); ogs. absol. Dorici, orum: de doristtalende Folk, Gell. 2, 26; — b) „meton." ogs. s. græsk; ∾ castra, Virg. Aen. 2, 27; cf. Ovid. Her. 16, 370, o. A.; ∾ ignes, Senec. Ag.; — 2) Dōrĭus, 3: dorisk, carmen, Hor. Epod. 9, 6, moduli, Plin.; men subst. Dorium, (sc. carmen): dorisk Sang el. Krigssang, Appul.; — 3) Dōrienses, ium, m., ligesom Dores: Dorierne, Justin. 2, 6; — 4) Dōris, ĭdis, f.; aa) som adj.: dorisk, dialectus, Suet. Tib. 56, tellus, Senec. Herc. Fur. 81, (d. e. Sicilien); — bb) som subst.; a) Landskabet Doris, α) i Hellas, Mel. 2, 3, Plin. 4, 13; — β) i Lilleasien, id. 5, 29 flgd.; — b) Datter af Oceanus, Gemalinde af Nereus, og Moder til de 50 Nereider, Ovid. Met. 2, 11, oftere, Hygin. pr. ef. Fabb.; — β) df. „meton." s. Havet, Virg. Ecl. 10, 5, o. Ovid. Fast. 4, 678; — c) doris: etslags Plante, ogs. pseudanchusa, ogs. echios, Plin. 22, 24. — Dorice, adv., Doricus, 3, Dorienses, ium, Doris, idis, o. Dorius, 3, s. und. Dores.

dormio, ivi o. ii, itum, 4, v. n.: sover, (opp. vigilo); vid. Plaut. Curc. 1, 3, 26; ire dormitum (supin.), id., Hor.; cf. id. Ep. 1, 17, 73; - ogs. impers.: dormitur, Juvenal.; - som Ordsprog mærkes: non omnibus dormio, Lucil. ap. Fest.; cf. Cic. Fam. 7, 24; ∾ in utramvis aurem, s. und. auris; — b) pass. ogs. om Tiden: at blive bortsovet; Nox est perpetua una dormienda, Catull. 5, 6: cf. Martial. 13, 59; — II) „fig."; A) „overf."; a) om Dødssøvnen, Plaut. Amph. 1, 1, 157; cf. Catull. l. c.; — b) comisk ogs. om Ting: at ligge hen, at blive uberørt el. ubrugt; - ut dormiunt pessuli etc., Plaut. Curc. 1, 2, 67; cf. Martial. 10, 62; — B) „ment.": er ligegyldig el. ubekymret el. uvirksom; - dum tu dormis etc., Ter. Phorm. 5, 8, 18; cf. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 17, o. Cic. Verr. 5, 7 ; — not.: fut. dormibo, Plaut.

dormītātor, oris, m., [dormito]: som sover om Dagen; df. en Natlevandrer el. Nattetyv, Plaut. Trin. 4, 2, 20 o. 142. — dormītio, onis, f., [dormio]: Søven el. at sove, Varr. ap. Non.; ogs. Dødssøvnen, Tertull.

dormito, avi, atum, 1, v. n. intens.: er søvnig, vil til at sove, Plaut. Amph. 2, 2, 175, o. Cic. Att. 2, 16; cf. Hor. A. P. 105; — II) df. „fig."; A) „overf." o. „poet."; jam domitante lucerna, (naar den er ved at gaae ud), Ovid. Her. 19, 195; — B) „ment.": at være døsig el. dorsk el. uvirksom, Plaut. Asin. 2, 1, 5; cf. Cic. d. Or. 2, 33, ogs. Hor. A. P. 358; o. — dormitor, oris. m.: en Sover, Martial. 10, 4; — df. dormitōrius, 3: hørende til Søvnen, cubiculum el. membrum, Soveværelse, Plin. Ep.; — b) ogs. subst. dormitorium, i, n., (sc. cubiculum): Soveværelse el. Sovekammer, Plin. 30, 17; — [dormio].

dorsŭālis, e: hørende til Ryggen, notae equi, Appul.; — 2) df. subst. dorsualia, ium, n.: Rygdækkener (el. Hestedækkener), Trebell. Gallien. 8; af — dorsum, i, n.: Ryggen hos Mennesker og Dyr; - vid. Plaut. Epid. 1, 1, 85, o. Hor. Sat. 1, 9, 21; spina dorsi (Rygraden), Plin.; — 2) „overf." fra Gestaltens Lighed; ∾ jugi, Caes., Liv., montis, id., Tac., (Ryggningen deraf); ligel. ∾ Appennini, Suet. Caes. 44; ∾ nemoris, Virg.; cf. Hor. Sat. 2, 6, 91; men ∾ speluncae, Virg. Aen. 8, 231, (Klippen derover); ∾ duplex dentalium, (de tvende fremstaaende Jern paa Ploven), Virg. Ge. 1, 172. — dorsus, i, m.: forel. Biform af frgd.; vid. Plaut. Mil. gl. 2, 1, 44.

Dōrus, i, m.: Stamfader for Dorierne; vid. Dores ab in. — dorycnion, i, n., δορύκνιον: etslags Giftplante, Plin. 21, 105. — Dŏrȳlaeum, i, n.: By i Phrygien, Cic. Flacc. 17; — df. Dŏrȳlenses, ium, m., ibd., ogs. Dŏrȳlaei, orum, m., Plin. 5, 29: denne Byes Indvaanere. — Dŏrȳphŏrus (-os), i, m., Δορυφόρος: Landsedrageren berømt Billedstøtte af Polycletus, Cic. Brut. 86, o. Plin.

dōs, gen. dōtis, f., [do, dare]: Medgift el. Udstyr, Plaut., Ter. Andr. 5, 4, 47, o. id. Heaut. 5, 1, 64; cf. Cic. Quint. 31, id. Leg. 2, 16, Nep. Arist. 3, Caes., Hor., o. A.; tabellae dotis, Suet. Claud. 29; — 2) „fig.": ligesom Udstyr el. Udsmykning, Gave el. Egenskab; - vid. Cic. d. Or. 1, 55; dos omnis unionum in candore etc., Plin. 9, 46; dos formae, Ovid.; dotes ingenii, id.; cf. Plin. Ep. 3, 3; dos mea (est) c. inf., (det er min Gave el. Evne), Ovid. Am. 1, 10, 60; men id. Her. 15, 146: dos erat ille loci, (Stedets Prydelse el. Smykke). — dossuārius, 3, [dorsum]: som bærer paa Ryggen; ∾ jumenta, Varr.

dōtālis, e, [dos]: hørende til Medgiften, aedes, Plaut., praedia, Cic., agri, Hor., regia, Virg.; ∾ servus, Plaut., Dig.; cf. Virg. Aen. 4, 104. — dōtātus, 3: partic. o. adj. af flgd. — dōto, avi, atum, 1, v. a., [dos]: forsyner med en Medgift, udstyrer, Suet. Vesp. 14; cf. Virg. Aen. 7, 318; — II) „overf.": dotari, at holdes i Værd, Plin. 12, 38; — III) partic. dotatus, 3, som adj.; A) rigeligt udstyret, rig; vid. Ter. Phorm. 5, 7, 47, Cic. Att. 14, 13, o. Hor. Od. 3, 24, 19; — B) „overf."; dotata ulmus vite, Plin. 18, 68; men dotatissimā formā (Chione), Ovid. Met. 11, 301.

drachma, (udvidet ogs. drachuma, Plaut.), ae, f., δραχμή: en Drachme, sædvanlig græsk Mont, der omtr. svarer til Romernes denarius, Plaut., Ter., Cic. Flacc. 15, oftere, Hor., o. A.; — 2) som Vægt: = ⅛ uncia el. ½ sicilicus, omtr. vort Qvintin, Plin. 21, 109, Rhemn. Fann. 17.

drăco, gen. ōnis, (forel. ogs. ontis), m., δράκων: Dragen, en Slangeart af det tamme Slags, hvf. ogs. undert. som tamt Husdyr; vid. Suet. Tib. 72; cf. Cic. Div. 2, 30, Plin. 8, 22, Martial. 7, 87, o. A.; — b) ogs. (efter Mythen) som Skatvogter, Cic. Phil. 13, 5, o. Phaedr. 4, 20; — II) „meton.": ifølge etslags Lighed; A) Stiernebilledet: Slangen, Cic. poët. N. D. 2, 42; — B) en Standart el. et Cohorttegn, Veget., o. A.; — C) ∾ marinus, etslags Sofisk, Plin. 9, 43; — D) slangeformet Vandkar, Senec. Qu. N. 3, 21; — E) etslags gammel Vinranke, Plin. 17, 35; — not.: som nom. pr.: Draco, onis, m.: berømt Lovgiver i Athen, Cic. d. Rep. 2, 1, oftere, Gell. 11, 18.

drăcōnārius, i, m., [draco]: en Standartbærer, Veget. — drăcōnigĕna, ae, comm., [draco, gigno]: avlet af Slanger; (poetisk Ord); ∾ urbs, Ovid. Fast. 3, 865, (d. e. Theben); cf. Justin. 11, 17. — drăcontārium, i, n., [draco]: slangeformet Krands, Tertull. — drăcontia, ae, f., o. dracontias, ae, m., δρακοντίας; A) Dragestenen, Plin. 37, 57; — B) en Hvedeart, id. 18, 12. — dracontios (vitis): etslags Vinranke af det ædlere Slags, Colum. 3, 2. — drăcontium, i, n., δρακόντιον: ligesom Slangeurt, Plin. 24, 9; ogs. dracontia radix, Veget. — drăcuncŭlus, i, m., demin. af draco: liden Slange el. Drage, Lamprid. Al. Sev. 14; — II) „meton."; A) etslags Fisk, Plin. 32, 53; — B) etslags Urt el. Plante, Plin. 24, 91.

dragantum, i, n., f. und. tragacantha. — drāma, atis, n., δρᾶμα: Skuespil, bes. Sorgespillet, Auson.; bf. — drāmatĭcus, 3: dramatisk, poëma, Diomed. — Drancae el. Drangae, arum, m.: Folkeslag i det efter samme benævnte Landskab Drangiana (el. -e), i det Indre af Persien, Plin. 6, 25; - ogs. Drangiani, orum, Justin. 45, 6; — b) bf. Drancaeus el. Drangaeus, 3, phalanx el. legio, Val. Fl. — Drangiana, ae, (el. -e, es), o. Drangiani, orum, f. und. frgd. — drāpĕta, ae, m., δραπέτης: bortloben Slave, Plaut. Curc. 2, 3, 11. — draucus, i, m.: som bruger Mandfolk (for Fruentimre), Martial.

drenso, are, v. n.: Svanens Naturlyd, Auct. Carm. d. Philom. 23. — drĕpănis, is, f., δρεπανίς: Murfvalen, (hirundo apus L.), Plin. 11, 101. — Drĕpănum, i, n., Virg. Aen. 3, 707, oftere Drĕpana, orum, n., τὰ Δρέπανα: By paa Vestkysten af Sicilien, (hod. Trapani), Plin. 3, 14, Liv. 28, 41, o. A.; ogs. Drepane, es, f., Sil.; - promontorium Drepanum: Forbierg i Nærheden deraf, Plin. l. c.; — b) bf. Drĕpănītāni, orum, m.: Indvaanerne deraf, Cic. Verr. 2, 57, oftere, Plin. l. c. — drīmўphăgia, ae, f., δριμυφαγία: at nyde skarpe Spiser, Coel. Aur. — drindĭo, ire, v. n.: Veselets Naturlyd, Auct. Carm. d. Philom. 61.

drŏmas, ădis, m., δρομάς, (den Løbende); cameli, quos appellant dromadas, Liv. 37, 40, Dromedarer; cf. Curt. 5, 2; - ogs. drŏmĕdārius, i, m.: Dromedaren, Hieronym. — drŏmo, ōnis, m., δρόμων: en Løber, den Løbende; bf. „meton."; A) en Fiskeart, Plin. 32, 53; — B) hurtigseilende Skib, en Hurtigseiler, Cod. Just. — drŏmos, i, m., δρόμος; oprdl.: Løben el. at løbe, et Løb; bf. „meton."; I) „alm.": Væddeløbsbanen, Inscript.; — II) „bes." som nom. pr.; A) Væddeløbsbane el. Øvelsesplads ved Sparta, Liv. 34, 27; — B) Dromos Achilleos, Δρόμος Ἀχίλλειος: en smal Landtunge ved Udløbet af Borysthenes, hvor Achilles skal have anstillet Væddeløb, Plin. 4, 26. — drōpax, ăcis, f., δρῶπαξ: etslags Plaster til Haarets Udtrækning, Martial. 3, 74, oftere.

Drŭentia, ae, m.: Flod i Gall. Narb., falder i Rhonen, (hod. Durance), Liv. 21, 32, Plin. 3, 5. — Drŭĭas, ădis, fem. af flgd.: Præstinde el. Spaaqvinde iblandt Druiderne, Lamprid. Al. Sev. 60; ogs. Drŭis, ĭdis, f., Vopisc. — Drŭĭdae, arum, Cic., Tac., o. Drŭĭdes, um, Caes., m.: de gamle Celters el. Galliers Præster og Vise; vid. Caes. B. G. 6, 13 flgd., Plin. 16, 95, ogs. Lucan. 1, 451, o. A. — Drŭis, idis, f. und. Druias.

drungus, i, m.: Afdeling el. Trop af Soldater; (sild. Ord); Veget. — drūpa (ae) oliva: moden til at falde af, Plin. 15, 2; ogs. absol. drupa, (el. druppa), ibd. 7; - (af δρυπετής, af δρῦς o. πίπτω).

Drūsus, i, m.: romersk Tilnavn in gente Livia; vid. Suet. Tib. 3; — her mærkes: Drusus Germanicus, ved Livia Drusilla Stedsøn af K. Augustus, Fader til Keiser Claudius; — bf. Drusiana fossa, Tac. Ann. 2, 4, el. Drusinae fossae, Suet. Claud. 1: en af ham aabnet Canal ved Nederrhinen.

Drўădes, um, f., Δρυάδες: Træenympher el. Skovnympher el. Dryader, Propert. 1, 20, 12, (hvor dat. graec. dryasin), Virg. Ecl. 5, 59, oftere, Ovid. Met. 3, 507, oftere; - sing. Dryas, Martial. 9, 62. — Dryantides, ae, m., f. und. flgd. — 1. Drўas, antis, m., Δρύας: Fader til Thracierkongen Lycurgus, som bf. heder: — Drўantĭdes, ae, m., Ovid. Ib. 347, Hygin. — 2. Drўas, ădis, f. und. Dryades. — drўītis, ĭdis, f., δρυῖτις: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 73.

Drўŏpe, es, f., var ved Apollo Moder til Amphissus, Ovid. Met. 9, 351 flgd.; - en anden Nymphe af dette Navn var ved Faunus Moder til Tarqvitus, Virg. Aen. 10, 551. — Drўŏpes, um, m.: Folk i Epirus, Plin. 4, praef., Virg. Aen. 4, 146; sing. Dryops, Ovid. Ib. 490. — drўŏphŏnon, i, n., δρυόφονον: etslags bregneagtig Plante, Plin. 27, 49. — drўoptĕris, ĭdis, f., δρυοπτερίς: etslags Plante af Lighed m. d. frgd., Plin. 27, 48. — drўos hyphĕar, δρυὸς ὕφεαρ, i. e. viscum quercus, (Mispel paa Egetræet), Plin. 16, 93. — drypetes, f. und. drupa.

dua, f. und. duo. — duālis, e, [duo]: som indeholder to; ∾ numerus (i Grammatiken), Quintil. 1, 5, 42. — duapondo, n. indecl.: to Pund, Vitruv., Quintil. 1, 5, 15.

*dŭbie, adv.: uvist, tvivlsomt; vid. Cic. Div. 1, 55; - oftest m. Negation, non el. haud dubie: upaatvivleligen, aldeles vist; vid. Cic. Fam. 15, 1; haud dubie jam victor, Sall. Jug. 102; — dŭbiĕtas, atis, f.: Tvivl el. Uvished, Ammian.; o. — dŭbiōsus, 3: tvivlsom el. uvis, fabulae, Gell. 3, 3; — [dubius].

*dŭbĭtābĭlis, e: til at tvivle om, tvivlsom el. uvis; m. Negation, Ovid. Met. 1, 223; cf. ibd. 13,21; — 2) sjld. ogs. act.: tvivlende; ∾ pectus, Prudent.; — dŭbĭtanter, adv.; 1) tvivlende, dicere, Cic. Inv. 2,3; — 2) „overf.": nølende, betænksomt, Cic. Brut. 22; men m. Negation, Asin Poll. ap. Cic. Fam. 10,31; o. — dŭbĭtātim, adv.: = frgd.; m. Negation, Sisenn. ap. Non.; — [dubito].

dŭbĭtātio, onis, f., [dubito]; I) Vaklen el. at vakle i sin Dom el. Mening, Tvivl el. Uvished; A) „alm."; a) absol.; vid. Cic. Off. 1,41; eo minus dubitationis etc., Caes. B. G. 1, 14; men sine ulla dubitatione (per litoten): med største Vished, Cic. Catil. 4,3, oftere; men id. Cluent. 27, c. gen. subj.: in dubitatione omnium; — b) c. gen. (obj.), el. m. de, el. m. Relativ- el. Objectsætn., el. m. Negation o. flgd. quin; - vid. Caes. B. G. 5, 48; ligel. ∾ juris, Cic. Caecin. 4, (i. e. dubitatio, penes quem sit jus); - men m. de, id. Acad. 1, 4; - dubitatio ··· quale sit id, etc., id. Off. 3, 4; cf. ibd. 3, 2; men nihil habere dubitationis, quin etc., id. Off. 2, 5; cf. id. N. D. 2, 63; — B) „bes."; a) som rhetorisk Figur, ligesom διαπόρησις, Tvivlen, Auct. ad Her. 4, 29; — b) „meton.": Betænkning, Undersøgelse; indigna dubitatio homine etc., Cic. Lael. 19; ∾ ad remp. adeundi, id. d. Rep. 1, 7; — II) Vaklen el. at vakle i sin Beslutning, Raadvildhed, Nølen, Betænkelighed; vid. Cic. Verr. 2, 30, id. d. Or. 2, 50, o. Sall. Jug. 30; ligel. aluit dubitatione bellum, Tac. Ann. 3, 41; cf. Caes. B. G. 7, 40; bes. ofte hos Cic. i Forbindelsen: sine ulla dubitatione, uden Betænkelighed; s. id. d. Or. 2, 28, o. id. Verr. 3, 12, oftere; ogs. sine dubitatione, id. Agr. 2, 9, oftere.

dŭbĭtātīve, adv.: tvivlende, pronunciare, Tertull.; af — dŭbĭtātīvus, 3: tvivlsom, uvis, sensus, Tertull.; o. — dŭbĭtātor, oris, m.: en Tvivler, resurrectionis, Tertull.; — [af flgd.].

dŭbĭto, avi, atum, 1, v. n. o. a. intens.; [af inus. dubo, af Stammen duo, hvortil ogs. hører vort: tvende, to, tvivler, osv.]; oprdl. ligesom at vakle el. svæve til tvende Sider el. hid og did; men altid „fig.", og navnl. med Hensyn paa en Mening el. Beslutning, (oftest m. Negation el. spørgende); I) at vakle i sin Dom el. Mening, at være i Uvished el. Tvivl, at tvivle derom, at betvivle, osv.; A) „alm."; aa) absol.; - vid. Cic. Acad. 2, 17 o. 23; ligel. et interrogamus, et dubitamus, etc., Quintil. 6, 3, 70; cf. Virg. Aen. 3, 316, ogs. Cic. Div. 1, 55, o. id. Fin. 5, 9 (Madv.); — bb) oftere; a) m. de; vid. Cic. Sull. 18, o. id. Tusc. 1, 30, ogs. Caes. B. G. 7, 21; - ogs. impers., Cic. Caecin. 13, o. id. Off. 3, 3; — b) c. acc., (hos Cic. alene c. acc. comm.); vid. id. Off. 3, 19; - bf. pass.; vid. id. Verr. 2, 22, o. Tac. Ann. 14, 7; — c) m. Relativ- el. Spørgsmaalsætning; vid. Ter. Phorm. 2, 2, 29, o. Cic. Att. 10, 1; cf. id. Verr. 3, 89, o. Hor. Ep. 2, 1, 8; „poet." ogs. in pass.; an dea sim, dubitor, Ovid. Met. 6, 108; — d) non dubito, quin etc.; vid. Cic. d. Senect. 10, oftere, Caes. B. G. 1, 17, oftere, o. A.; - ogs. impers.; e quibus dubitari non possit, quin etc., Cic. Acad. 2, 23; - ogs. er at hidføre id. Fam. 5, 20: illud cave dubites, quin etc.; - ligel. hos Spørgsmaal; quid dubitas, quin etc.? Plaut.; cf. Caes. B. G. 7, 38, o. A.; — e) m. Objectsætn., oftest efter en Negation; vid. Nep. praef., in., oftere, ligel. Liv. 2, 64, oftere; ogs. spørgende, id. 5, 3; - ogs. impers., Quintil. prooem. 12; sjeld. bekræftende; vid. id. 8, 3, 34; — B) „bes."; 1) „overf."; a) om Ting og om Begreber: ligesom at vakle, at være usikker; - suspensa ac velut dubitans oratio, Quintil.; si fortuna dubitabit, etc., Liv. 21, 44; — b) „meton.": at overlægge el. betænke paa begge el. flere Maader, (in utramque partem cogitare); - haec dum dubitas, etc., Ter. Ad. 4, 5, 57; restat ··· ut hoc dubitemus, uter etc., Cic. R. Am. 31; cf. Virg. Aen. 9, 191; — II) at vakle hid og did i sin Beslutning, at betænke sig, at nøle, obl.; a) oftest c. inf., navnl. hos en Negation el. et Spørgsmaal; - vid. Cic. d. Or. 1, 40, o. Caes. B. C. 1, 71; - quid dubitamus pultare? Plaut.; cf. Caes. B. C. 2, 31; - sjld. ogs. affirmativt; dubitatque agnoscere matrem, Stat.; men elliptisk: quod dubitas, ne feceris, Plin. Ep. 1, 18; — b) non dubito, quin etc.; vid. Cic. Mil. 23, o. Caes. B. G. 2, 22; - ligel. hos Spørgsmaal, Cic. Flacc. 17; — c) absol.; se neque unquam dubitasse, neque timuisse, Caes. B. G. 1, 41; cf. Sall. Catil. 28.

dŭbius, 3, [af inus. dubo, besl. m. duo, s. ogs. dubito ab in.]; I) „egenl.": som bevæger sig til tvende el. begge Sider, som svæver hid og did, (alene sjeld.); - vid. Lucr. 6, 556, o. Liv. 37, 16; — II) sædv. „fig." o. „ment."; A) act.; 1) som vakler i sin Dom el. Mening, tvivlende, usikker, uvis; - vid. Cic. Manil. 10, o. Liv. 4, 40; dubius sum, quid faciam, Hor.; cf. id. Epod. 5, 85, ogs. Virg. Aen. 1, 218; - ligel. non dubius, quin etc., Liv. 31, 42; cf. id. 42, 14, o. id. 31, 24; — b) s. dubius findes ogs.: dubius animi, Virg., dubius mentis, Ovid., sententiae, Liv. 33, 25; men ∾ salutis, Ovid., vitae, id.; — 2) som vakler i sin Beslutning, raadvild; - dubio atque haesitante Jugurtha etc., Sall. Jug. 107; ∾ hostes, (opp. firmi), id.; nutantes et dubiae civitates, Suet. Caes. 4; men Ovid. Met. 8, 141: quid faciat dubium (cum etc.); — B) pass.: uvis, tvivlsom, usikker; - quae dubia sint, ea sumi pro certis, Cic. Div. 2, 31; ∾ verba, (opp. aperta), Quintil.; ∾ et incerta societas, Suet.; ∾ salus, (opp. aperta pernicies), Cic. N. D. 3, 27; ∾ victoria, Caes., Sall.; ∾ auctor, Ovid.; cf. Liv. 8, 32: dubiis (diis, naar de ingen Varsler give); ∾ socii, (upaalidelige), id.; cf. Caes. B. C. 1, 3, o. Liv. 9, 15; - ∾ lux, (Lysningen), Ovid.; ∾ nox, (Mørkningen), id., Claudian.; men Liv. 38, 17: haud dubii Galli, (opp. degeneres el. mixti); — 2) in neutr.; aa) dubium est, non el. haud dubium; a) absol.; - si quid erit dubium, Plaut.; haud dubium id quidem est, id.; cf. Ter. Andr. 2, 3, 25; ogs. spørgende: o dubiumne id est? id.; ogs. c. dat.; an dubium id tibi est? id. Heaut. 5, 1, 38; cf. Cic. Fam. 4, 15; — b) m. de; vid. Cic. d. Or. 1, 57, oftere, o. A.; — c) m. Spørgsmaalsætn.; vid. Cic. Acad. 2, 41; ligel. Caes. B. G. 6, 31: Ambiorix copias suas judicione non conduxerit, an tempore exclusus ··· dubium est; - hertil hører endnu (fra Augustus): Brugen af dubium som adv. o. absol.; codicilli dubium ad quem scripti, Quintil. 7, 2, 52; cf. Tac. Ann. 1, 5; ligel. Ovid. Met. 6, 678; — d) non el. haud dubium est, quin etc.; vid. Ter. Andr. 2, 3, 17, oftere; ogs. Cic. d. Or. 2, 8, oftere; ogs. i Spørgsmaalet, Quintil. 3, 2, in.; — e) endel. m. Objectsætn.; vid. Ter. Hec. 3, 1, 46, o. Liv. 38, 6; ligel. i Spørgsmaalet; an dubium est, eam esse hanc? Plaut.; — bb) som subst.: det Tvivlsomme el. Uvisse; - perspicuis dubia illustrare, (opp. dubiis perspicua tollere), Cic. Fin. 4, 24; - hertil mærkes endnu Udtrykkene; a) dubium habere: holde for uvist, betvivle; vid. Plaut. Capt. 4, 2, 112; haec habere dubia, neque etc., Cic. Acad. 2, 9; — b) in dubium vocare, (underkaste Tvivl, betvivle); vid. Cic. d. Or. 2, 34, o. Asin. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 31; - ligel. venire in dubium, (at blive omtvivlet); vid. Cic. Quint. 2, o. Liv. 3, 13; ligel. alii non veniunt in dubium de voluntate, Cic. Att. 11, 15; — c) in dubio esse, at være i Uvished; dum in dubio est animus, Ter. Andr. 1, 5, 31; ogs. m. Objectsætn.; in dubioque fuere, utrorum etc., Lucr. 3, 848; men non est in dubio m. Subjectsætn., (det er upaatvivleligt), Plin. 25, 24; - men in dubio ponere, utrum ··· an etc., (holde for tvivlsomt), Liv. 31, 5; — d) sine dubio, (sjeld. procul dubio), uden Tvivl, upaatvivleligen, vid. Ter. Eun. 5, 9, 11; ofte hos Cic.; vid. id. Catil. 2, 1, o. id. Off. 1, 29, oftere; - ogs. m.

en flgd. Adversativpartikel; saal. m. sed, verum, tamen, etc.; vid. id. d. Or. 3, 57, oftere; s. ogs. Quintil. 1, 6, 12 o. 38, oftere; - procul dubio, Lucr., Liv. 39, 10, Plin.; ogs. dubio procul, Lucr.; — C) „meton."; 1) ligesom anceps: betænkelig, farlig, vanskelig; - res dubiae: Vanskeligheder el. Trængsler, Plaut, Sall. Jug. 11, Liv. 2, 50; ∾ tempora, (opp. secunda), Hor. Od. 1, 9, 36; - ogs. subst.: mens dubiis percussa labat, Lucan.; - ogs. om en Beliggenhed: Mons erat ascensu dubius, Prop. 4, 4, 83; cf. Sall. Jug. 91; — b) in neutr. ogs. absol.: in dubio esse, (være i Fare), Ter., Sall., Ovid.; in dubium venire, (geraade i Fare), Ter., Ovid. Her. 16, 18; men Caes. B. G. 6, 7: in dubium devocare, (bringe i Fare); cf. Cic. Caecin. 17; — 2) ligesom varius: forskiellig, vexlende, Pacuv. ap. Non.; cf. Hor. Sat. 2, 2, 77, o. Ter. Phorm. 2, 2, 28.

*dŭcālis, e: hørende til en Anfører, Vopisc.; — hs. adv. dŭcālĭter: paa en Anførers Viis, antecedere, Sidon.; ogs. in compar., id.; — dŭcātor, oris, m.: Fører el. Leder, civitatis, Tertull.; — hs. fem. dŭcātrix, icis: Førerske el. Anførerske, Appul.; o. — dŭcātus, us, m.: Anførsel i Krigen; in omni ducatu etc., Suet. Tib. 19; ogs. in pl., id. Ner. 35; — [dux].

*dŭcēna, ae, f.: Embede el. Værdighed, som beklædes af en ducenarius, Cod. Just.; o. — dŭcēnārius, 3: som har 200 i sit Slags; ∾ pondera, Plin.; ∾ procurator, (som har en Løn af 200 sestertia), Suet. Claud. 24; - men ∾ judices, id. Aug. 32, (hvis Eiendom udgior 200 sestertia el. det Halve af Riddernes Census); — 2) subst. ducenarius, i, m.: Befalingsmand over 200, Veget.; af — dŭcēni, ae, a, nom. num. distr. af ducenti: hver tohundrede el. tohundrede til hver, Plaut. Pseud. 3, 2, 40, Liv. 9, 19, Plin. 9, 2, (hvor gen. ducenum).

dŭcentēsĭmus, 3, nom. num. ord.: den el. det tohundredeste; - hs. absol.: ducentesima, ae, f., (sc. pars), som Afgift: halv Procent, Tac., Suet.; af — dŭcenti, ae, a, nom. num. card., [duo, centum]: tohundrede, Plaut., o. A.; gen. ducentum, Varr.; — 2) „overf.": ubestemt stort Tal, Plaut., Catull. 37, 7, Hor. Sat. 1, 3, 11, oftere, o. A.; hs. — dŭcenties, adv. num.: tohundrede gange, Cic. Phil. 2, 16, o. A.; — 2) „overf." f. et ubestemt stort Tal, Catull. 29, 15. — ducentum, s. und. ducenti. — dŭciālis, e, [dux]: = ducalis, Cod. Just.

dūco, xi, ctum, 3, v. a.: fører el. leder, trækker el. drager, bringer el. bevæger afsted, (og det i disse Ords videste Bemærkelser); hs. ogs. undert. spillende over i Sammensætningerne: abducere, adducere, deducere, traducere, etc.; ogs. at sammenl. m. agere, trahere, etc.; I) „egenl."; A) „alm."; - ∾ principes secum obsidum loco, Caes. B. G. 5, 5; cf. Cic. Catil. 2, 10; - ∾ aquam per fundum alicujus, id.; - ∾ aërem el. animam spiritu, ogs. ∾ spiritum, (at aande, at leve), id.; cf. id. Manil. 12; men ∾ tura naribus, Hor.; ∾ succos nectaris, (drikke), id. Od. 3, 3, 34; ogs. ∾ pocula, (tømme), ibd. 1, 17, 22; cf. id. Sat. 2, 6, 62; - ∾ mucronem, (trække af Skeden), Virg.; ogs. ∾ ferrum vagina, Ovid.; - ∾ sortem, Cic., Virg. Aen. 6, 21; cf. Cic. Div. 1, 18, o. Suet. Caes. 12; - ∾ remos, (roe), Ovid.; ∾ lanas el. stamina, (spinde), id.; ∾ ubera, (malke), id.; ∾ ilia, (puste: om Hesten), Hor. Ep. 1, 1, 9; ∾ os, (fordrænge), Cic. Orat. 25, Quintil.; ogs. ∾ vultum, Ovid., Martial.; - „poet." ogs. om Hesten; ∾ victorem curru, Hor.; cf. id. Ep. 1, 1, 93; - ogs. absol.: sibi quisque ducere, trahere, rapere, Sall. Jug. 41; - men om en Vei: at føre derhen, ad undas, Ovid., ad urbem, id.; cf. Virg. Ecl. 9, in., o. Hor. Ep. 1, 18, 20; - endel. i Omgangssproget: ∾ se aliquo, begive sig derhen, ad regem, Plaut., el. derfra, ab aedibus, id.; cf. Asin. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 32; — B) „bes."; 1) „publicistisk"; a) at føre el. trække el. drage derhen, (for Retten, i Fængsel, til Afstraffelse); - ∾ in jus, Liv., in carcerem, Cic., Suet., ad mortem, Cic.; (hvorfor ogs. absol. ducere, Senec., Suet.); - navnl. ogs. at bortføre i Trældom (den insolvente Debitor), poët. ap. Cic. d. Or. 2, 63, ogs. Liv. 6, 14, flgd., o. id. 2, 23; — b) ∾ uxorem, at føre Konen hiem, at gifte sig, Plaut., Ter.; cf. Caes. B. G. 1, 9, o. Liv. 4, 4; ogs. absol., Ter. Andr. 2, 3, 5 o. 9, oftere; — 2) i Krigssproget, aa) ∾ exercitum, (som Feltherre at anføre Hæren, at lade den marschere), locis apertis, Caes., ab Allobrogibus in Segusianos, id.; ∾ copias contra aliquem, id.; hs. pass. om Soldaterne: at rykke frem, at marschere; vid. Liv. 1, 23 o. 27, oftere; — bb) hs. ogs.; a) at anføre en Afdeling af Hæren, at føre en Commando (som Centurion, odl.); vid. Cic. Mur. 9, o. Nep. Eum. 13, oftere; men ∾ primum pilum, (være første Centurion), Caes. B. G. 5, 35, oftere; ∾ ordinem, (være Centurion), id., Suet; - ogs. at marschere foran med en Del af Hæren, Caes. B. G. 2, 19; men ogs. om Fortroppen selv; vid. Tac. Ann. 1, 51; cf. ibd. 1, 64; — b) ogs. „overf." fra Krigssproget: ligesom at føre an, at være den ypperste el. dygtigste i sit Slags; - accedit etiam, quod familiam ducit, Cic. Fam. 7, 5, (om en Retslærd, som er Mester i Faget); cf. id. Phil. 5, 11, o. id. Fin. 4, 16; ligel. ∾ ordinem, id. Phil. 1, 8; men ∾ classem (discipulorum), Quintil. 1, 2, 24; - ∾ funus, om Forfædrenes Buster: at bæres foran, Hor. Epod. 8, 12; cf. Ovid. Fast. 6, 668; — 3) m. Bibegr. af Frembringelse el. Tilveiebringelse el. Indretning, odl.: indretter el. ordner, navnl. ved at bygge el. som Kunstner; - ∾ parietem etc., Cic. Mil. 27; ∾ vallum ex castris ad aquam, Caes. B. C. 1, 73; ∾ muros, (opføre), Hor., arcum, Ovid.; ∾ fossam, Caes., sulcum, Colum., (lede el. drage); ∾ lateres de terra, (stryge Tegl), Vitruv.; - ∾ vivos vultus de marmore, (om Kunstneren), Virg. Aen. 6, 849; cf. Hor. Ep. 2, 1, 240, Plin. 7, 38, Quintil., o. A.; - hs. ogs. om Digteren: ∾ epos, Hor. Sat. 1, 10, 44, carmen, Ovid., versus, id.; - ∾ lineam, Plin., Quintil., orbem, id.; - ∾ alvum, (lade afføre), Ce's.; ∾ alapam alicui, Phaedr., colaphum, Quintil., pugnum, Dig., (slaae paa Øret, osv.); — b) navnl. ogs. at føre el. anføre, (at besørge el. forestaae); - ∾ funus, Cic. Quint. 15, Ovid., Virg.; ligel. ∾ exsequias, Plin., pompam, Ovid., choros, Tibull., Ovid., choreas, id.; — 4) ligesom at henlede paa sig selv, d. e. at faae el. modtage, odl.; - ∾ cicatricem, (lade et Saar sætte Skorpe el. lukke sig); vid. Ovid. Trist. 3, 11, 66; men ∾ rimam, (faae Revne), id. Met. 4, 65; ∾ situm, (skimle), Quintil.; ∾ formam, (antage en Gestalt), Ovid. Met. 1, 302; ∾ colorem, id., pallorem, id.; ∾ nomina tua, (bære dit Navn), Hor. Od. 3, 27, 76; men ibd. 4, 2, 59: qua notam duxit, (hvor den har en Plet); — II) „fig."; A) „alm.": at lede el. føre derhen el. dertil; - ducit quo quemque voluntas, Lucr.; cf. Hor. Ep. 1, 3, 27; men ibd. 1, 2, 31: cessatum ducere curam, (at indbysse); popularis error ad meliora ducendus est, Quintil.; — B) „bes."; 1) at udlede el. nedlede derfra; - ∾ exordium a nostra persona, Quintil.; cf. Cic. N. D. 2, 21; ∾ originem ab Isocrate, Quintil.; cf. Hor. Od. 3, 17, 5; ∾ nomen ab Graeco, Quintil.; cf. Cic. Acad. 1, 11, o. id. Lael. 27; — 2) leder el. lokker el. henriver; a) „alm."; - ∾ animos solent (fabellae), Quintil.; cf. Hor. Sat. 2, 3, 35, o. Cic. Tusc. 2, 18; - hs. pass.: duci laude eloquentiae, Cic.; cf. id. R. Am. 41, ogs. id. Off. 1, 6; — b) „bes.": anfører til det Værre, forfører el. forleder, Ter. Andr. 4, 1, 20, oftere, Ovid. Met. 3, 587, o. A.; — 3) med Hensyn paa en Varighed; a) uddrager el. hendrager i Længden; - ∾ bellum longius, Caes., in hiemem, id.; cf. id. B. C. 3, 51; ogs. absol.; - ∾ bellum, id., Cic., Liv.; ∾ rem leniter, id. 3, 41; - ∾

tempus, Cic., Nep.; ∾ diem ex die, Caes. B. G. 1, 16; men om Personer: at henholde el. opholde; - ubi se diutius duci intellexit, ibd.; — b) ∾ aetatem in litteris, (tilbringe el. henleve sin Tid deri), Cic. Fin. 5, 19; - oftest „poet."; ∾ aetatem el. vitam, at henleve sin Tid, Hor. Ep. 2, 2, 202, o, id. Epod. 17, 63; ∾ noctem, Prop., Plin. Ep.; ∾ somnos, Virg. Aen. 4, 560; — 4) endel. i Forretningssproget: at sammendrage, at beregne el. overslaae; - quoniam XC medimnos duximus, Cic. Verr. 3, 49; cf. id. Att. 6, 1 o. 2, oftere; ligel. hos Varr. o. Gell.; — bb) df. atter „overf."; a) ∾ rationem alicujus, (tage Hensyn dertil, være Omsorg derfor); vid. Suet. Aug. 42, Cic. Sest. 10, o. id. R. Am. 44; - quum etc., duxi meam rationem, (gjorde jeg min Beregning), etc., id. Att. 8, 11 D.; — b) „alm." ogs.: at vurdere el. bedømme saa el. saa, at holde el. ansee derfor; vid. ibd.: ea bello civili leviora ducebam; men parvi ducere aliquid, (ringeagte), id.; tu ausus es pro nihilo prae tua praeda tot res sanctissimas ducere, id. Verr. 2, 16; cf. Sall. Catil. 12; - quod apud eos honori ducitur, id. Jug. 11; cf. Nep. praef.; men ∾ aliquem despicatui, (foragte), Cic. Flacc. 27; - nihil praeter virtutem in bonis ducere, id. Fin. 3, 3; men ∾ aliquem in numero hostium, el. (ud. in): numero hostium, Caes.; cf. Sall. Jug. 14; - tutelae nostrae duximus (sc. eos), vid. Liv. 21, 41; cf. Suet. Tib. 11: officii sui duxit, c. inf.; men Liv. 25, 7: quod e republica fideque sua duceret; - Malum quum amici tuum ducis malum, Plaut. Capt. 1, 2, 48; quos idoneos ducebat, Sall. Jug. 62; ligel. m. Objectssætn.: ut omnia tua in te posita esse ducas, etc., Cic. Lael. 19; cf. Caes. B. G. 1, 3, oftere, o. A.; — not.: duce f. duc, Plaut.; - duxti f. duxisti, Varr., o. A.

*ductābĭlĭtas, atis, f.: Letthed til at forføres, Att. ap. Non.; o. — *ductārius, 3: som bliver trukken, funis, (Trækline), Vitruv.; — [ducto]. — ductilis, e: som lader sig lede el. drage el. trække derhen; - ∾ flumen aquae, (en Vandcanal), Martial. 12, 31; ∾ aes, (som lader sig strække med Hammeren), Plin. 34, 20; — ductim, adv.: dragende el. trækkende; df. skærende, (i Modsætn. af caesim, huggende), Colum. 4, 25; men ∾ invergere in se, (drikke i fulde Drag), Plaut. Curc. 1, 2, 13; o. — ductio, onis, f.: Henføren el. Henleden el. Bortføren; sædv. technisk; a) ∾ aquarum, Vitruv.; — b) ∾ alvi, hos Lægerne: Afførelse, Cels.; — c) ∾ hominis, Dig., (Bortførelse i Trældom el. i Arrest); — [duco].

ductĭto, avi, 1, v. a., intens. af ducto: fører el. bringer med mig, navnl. til Salg, Plaut. Rud. 2, 7, 26; — II) df. „overf." o. „comisk"; A) quasi campse reges ductitent, Plaut. Poen. 1, 2, 60, (som om de beilede til hende); — B) ego follitim ductitabo (sc. eum, skal trække ham op for alle hans Penge), id. Epid. 3, 2, 15.

ducto, avi, atum, 1, v. a., intens. af duco: fører el. anfører el. fører med mig; - tu inter eas restim ductans saltabis, (førende an ved Linen), Ter. Ad. 4, 7, 34; ∾ exercitum per saltuosa loca, Sall.; ∾ equites in exercitu, id.; cf. Quintil. 8, 2, 44; — b) ∾ aliquam, (føre hjem el. føre med sig som Medhustru el. Frille), Plaut., Ter. Phorm. 3, 2, 15; — II) „fig."; A) trækker op, bedrager, Plaut. Mil. gl. 2, 1, 15, oftere; — B) bedømmer saa el. saa; omne ego (id) pro nihilo ducto, Plaut. Pers. 1, 4, 85.

ductor, oris, m., [duco]: en Fører el. Anfører; - ductores nostri, Cic. Tusc. 1, 37; cf. Liv. 7, 41, oftere, ogs. Virg. Aen. 2, 14, oftere, o. A.; - ogs. en Anfører i de krigerske Lege, Virg. Aen. 5, 133; cf. Suet. Tib. 6; ∾ classis, Virg., Ovid.; men ductores apum, (i deres Kampe), Virg. Ge. 4, 88; - „poet." ogs. ∾ aquarum Tibris, Stat.; men ∾ ferreus, (comisk: som arbeider i Jerngruberne), Auct. Priap.

1. ductus, 3: partic. af duco. — 2. ductus, us, m., [duco]: Førelse, Ledelse; ogs. Træk el. Drag el. Tag; 1) „egentl."; A) „alm."; - ∾ aquarum, Vandrende, Cic.; ogs. absol.: ductus, (f. aquaeductus), Frontin. de Aquaed. 5; ∾ muri, (Opførelsen deraf), Cic.; - ∾ litterarum, (Skrifttræk), Quintil., Plin.; ∾ oris, (Ansigtstræk), Cic.; — B) „bes." i Krigssproget: Anførsel el. Commando i Krigen, Cic. Manil. 21, o. Caes. B. G. 7, 62, o. A.; ogs. m. auspicium, Liv. 5, 46, o. id. 8, 31, oftere; men ogs. i Modsætn. af auspicium, (der alene tilhørte Keiseren), hvs. Tac. Ann. 2, 41: ductu Germanici, auspiciis Tiberii; cf. Suet. Aug. 21; — II) „overf." ogs. om Talen; A) Sammenhængen, Quintil. 4, 2, 53; — B) Perioden, ibd. 9, 4, 30.

dudum, adv. temp., [f. diu ··· dum, hvor dum betyder nu]: 1) „alm.": kort før, for kort siden, nyligen; - quae dudum narrasti mihi, Ter. Andr. 3, 1, 12; cf. id. Heaut. 3, 3, 34, Cic. d. Or. 2, 65, o. Virg. Aen. 5, 650; — bb) df. ogs.; a) m. Hensyn paa det Nærværende: forhen, tidligere, (opp. nunc), Plaut., Ter. Andr. 5, 1, 5, Cic. Brut. 36, o. Virg. Aen. 2, 726; - ogs. uden Modsætningspartikel, Ter. Andr. 5, 1, 21, Cic. Brut. 72, o. Virg. Aen. 10, 599; — b) hos Plaut. heder dudum m. ut el. quam: netop som, netop da; - Nam ut dudum huc abii, id. Capt. 3, 1, 18; cf. id. Men. 2, 3, 41; - dog ogs. absol., id. Merc. 2, 3, 129: is se ad portum dixerat ire dudum, (nyligen el. netop nu); — 2) „bes." om en fjernere Tid: for længe siden; men alene i Forbindelsen, haud dudum: for ikke længe siden, d. e. nyligen, o. quam dudum, hvor længe: - vid. Plaut. Pers. 4, 3, 29; men id. Stich. 2, 1, 38: vide quam dudum hic asto et pulto? cf. Ter. Andr. 5, 2, 9, o. Cic. Att. 11, 12; f. ogs. jamdudum s. l.

dŭella, ae, f., [duo]: = duae sextulae el. en Trediedel af en uncia, Rhemn. Fann. 23. — duellator, oris, o. duellicus, 3, f. und. bellator, bellicus. — dŭellis, is, m., [duellum, f. bellum]: en Kriger, Arnob. — Duellius, (ogs. Duilius o. Duillius), i, m., [duellum, f. bellum]: Carthagernes berømte Overvinder ved Enden af d. første puniske Krig, ogs. navnkundig af den for ham opreiste columna rostrata, (a. u. c. 493); - vid. Cic. d. Senect. 13, oftere, o. Sil. 6, 665. — Duellona, ae, f., f. und. Bellona. — duellum, i, f. und. bellum.

Duilius, o. Duillius, i, f. und. Duellius. — duim, f. und. 1. do. — 1. duis, f. und. 1. do. — 2. duis, num., f. und. bis. — duītae, arum, m.: Kjettere, som antage to Guddomme, Prudent.; o. — dūĭtas, atis, f.: Tohed el. Dobbelthed, Dig.; — [duo].

dulc.ăcĭdus, 3, [dulcis]: sødsur, liquor, Seren. Samm. — dulcator, oris, m., [dulcis]: en Forsøder; ∾ fontis amari, Paul. Nol. — dulce, som adv., f. und. dulcis. - *dulcēdo, inis, f.: Sødhed, sød Smag, Plin. 25, 30; — 2) ogs. „alm.": behagelig Smag, Velsmag; - ∾ frugum et vini, Liv. 5, 33; — II) oftest „fig.": Velbehag el. Lyst, som man finder deri; - vid. Lucr. 2, 971; ∾ honoris et pecuniae, Matius ap. Cic. Fam. 11, 28; ∾ legis agrariae, Liv.; ∾ plebejos creandi, id. 5, 13; ∾ orationis, Cic., vocis, Ovid., vitae, Cels.; ∾ iracundiae, Cic., irae, Liv., amoris, Virg.; - ogs. in pl., Vitruv. 7, praef.; o. — dulcesco, dulcui, 3, v. n. inch.: at blive sød, Cic. d. Senect. 15, Plin.; — [dulcis].

dulcia, orum, n., [subst. heterocl. af dulcis]: søde Kager el. Honningkager, Vopisc., Lamprid.; df. — dulcĭārius, i, m., pistor: Sukkerbager, Martial. 14, 222 (lemm.), Appul.; men absol. el. ud. pistor, Lamprid., Veget. — dulcĭcŭlus, 3, demin. af dulcis: noget sød, potio, Cic. Tusc. 3, 19; - men Plaut. Poen. 1, 2, 177: ∾ caseus, (som Kelcord).

dulcĭfer, a, um, [dulcis, fero]: som indeholder Sødme, med Sødme, sød, ficus, Enn. ap. Charis., cantharus, Plaut. — dulcĭlŏquus, 3, [dulcis, loquor]: søttalende, ars Orphei, Sidon. — dulcimŏdus, 3, [dulcis, modus]: med sød el. yndig Melodi, psalmi, Prudent. — dulcinervis, e, [dulcis, nervus]: med yndige Strænge, arcus, Capella. — dulciŏla, orum, n., demin. af dulcia: smaa Sukkerbrød, mellita, Appul. — dulciōrĕlŏquus, 3, [dulcis, os, loquor], Nestor: søttalende, Naev. ap. Gell. 19, 7.

dulcis, e; [beſl. m. γλυκύς, el. m. θέλγω]: sød, behagelig; I) „egenl."; sentit (animal) ··· dulcia et amara, Cic.; ∾ mel, Plaut., Lucr.; ∾ aqua, id.; ∾ poma, id., Hor.; ∾ vinum, id., olivum, id.; - compar.: ∾ uva, Ovid., panis, Plin.; — b) ogſ. som subst. dulce: det Søde, sød Drik, Most el. Mjød; vid. Ovid. Met. 5, 450, Plaut. Pseud. 2, 4, 50; — II) „fig.": sød, yndig, behagelig: - vid. Plaut. Pseud. 2, 4, in.; ∾ vita, ogſ. ∾ lumina vitae, Lucr.; ∾ orator, Cic. Off. 1, 1; ligel. om Forfattere, Quintil.; ogſ. om Foredraget, om et Digt, osv.; vid. Cic. Brut. 21; ∾ genus dicendi, Quintil., carmen, id.; cf. Hor. A. P. 99; - ∾ nomen libertatis, Cic.; ∾ amores, Hor.; ∾ otium, id.; dulcissima epistola, Cic.; cf. id. Lael. 23; — b) „beſ." ogſ. om Venſkabs- og Elſkovsforholde: yndig, elſkelig, dyrebar; - vid. Cic. Lael. 18 o. 21; ∾ liberi, Hor.; ∾ nata, id.; - navnl. ogſ. i Tiltaler; optime et dulcissime frater! Cic.; dulcis amice! Hor.; cf. id. Od. 1, 1, 2; men absol.: quid agis, dulcissime rerum? id. Sat. 1, 9, 4; — not.: neutr. dulce, „poet." ogſ. som adv., ſ. dulciter, Hor. Od. 1, 22, 23, id. Ep. 1, 7, 27, o. Stat.

dulcĭsŏnus, 3, [dulcis, sono]: søttonende, murmur, Sidon. — dulcĭtas, atis, f.: Biform af dulcedo, Sødhed el. Ynde, Att. ap. Non., Appul. — *dulcĭter, adv.: sødt el. behageligen; vid. Cic. Fin. 2, 6; ∾ dicere, Quintil.; - compar.: ∾ canere, Prop., spirare, Quintil.; superl.: ∾ scripta historia, Cic. Brut. 20; — dulcĭtūdo, ĭnis, f.: ſild. Biform af dulcedo: Sødhed, Cic. d. Or. 3, 25, Dig.; — dulco, (avi), atum, 1, v. a.: forſøder, Sidon.; o. — dulcor, oris, m.: Sødhed, (opp. amaror), Tertull.; — [dulcis]. — dulcōro, are, v. a., [dulcor]: forſøder, Hieronym.

dūlĭce, adv., δουλικῶς: paa en Slaves Vis el. Maade, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 60. — Dūlĭchium, i, n., Δουλίχιον: Ø ved Ithaka, ogſ. tilhørende Ulysſes, Mela 2, 7, Plin. 4, 19, o. Virg. Aen. 3, 271; - ogſ. Dulichia, ae, f., (sc. insula), Prop.; — df. Dūlĭchius, 3: dulichiſk, ſædv. „poet.": ulysſiſk, benævnt efter Ulysſes; - ∾ dux, Ovid., i. e. Ulysses; ∾ rates, Virg. Ecl. 6, 76, (hans Skibe); men ∾ palatum, Ovid. Trist. 4, 1, 31, (hans Staldbrødres Slugenhed); ∾ proci, Stat. Silv. 5, 1.

dum, conj.; betegner Forholdet imellem tvende Handlinger; I) som samtidige, og det; A) uden Henſyn paa begge Handlingers Varighed el. Grændſe; 1) „alm.", og ſvarende til vort: medens, imedens, i det el. i det at; a) ordenl. in or. dir.: c. indic.; - vid. Ter. Heaut. 2, 2, 11, Caes. B. G. 1, 46, o. Liv. 10, 36, ogſ. Cic. Brut. 81, o. A.; - dog ogſ. undert. in or. obl.: c. indic.; vid. Cic. Tusc. 1, 42, ogſ. Liv. 2, 57, Tac. Hist. 1, 33, o. A.; — b) ordenl. in or. obl.: c. conj.; - vid. Cic. Planc. 40, Sall. Catil. 7, o. A.; - dog findes ogſ. conj. in or. dir., navnl. „poet." o. i ſild. Proſa; vid. Ovid. Pont. 3, 3, 2, Virg. Ge. 4, 457, o. A.; — not.: dum hos Hovedſætningens subito, interea, jam, adhuc, ſ. und. disse Ord; — 2) „beſ." ogſ. om Handlingens Vedvaren ind i den nærv. Tid, omtr. vort: nu el. endnu; dog alene; a) i Sammenſætningerne m. etiam, Ter. Heaut. 2, 1, 17, m. primum, Plaut. Mil. gl. 2, 3, 26, oftere; navnl. m. Negationerne: non, nec, ne, haud, nihil, nemo, nullus; (ſ. und. disse Ord); — b) i Omgangsſproget, som encliticſ Forſtærkningspartikel, o. vedhængt nogle Imperativer o. Interjectioner: nu el. nu da; - Sosia, adesdum, Ter.; ligel. abidum, diedum, id., o. A.; - beſ. ofte: agedum, (velan da), Ter., Cic., Liv., o. A.; ligel. agitedum, Liv., cedodum, Ter., ehodum, id.; — B) med Henſyn paa begge Handlingers Varighed el. Grændſe, ligeſom tamdiu quam: ſaalænge ſom; 1) „egenl." (el. om Tiden); aa) absol.; a) in or. dir.: altid c. ind.; - vid. Cic. d. Senect. 23, Caes. B. G. 7, 50, Virg. Aen. 1, 607, o. A.; — b) in or. obl.: c. conj.; vid. Caes. B. C. 2, 20, o. id. B. G. 7, 77; — bb) forbundet m. tamdiu, tantum, tantummodo, tantisper, usque; el. i Modſætn. af postea, postquam, deinde, ubi, nunc, etc.; - ſaal. m. tamdiu, Cic. Verr. 4, 3, m. tantum, Liv. 27, 42, m. tantummodo, Sall. Jug. 53, m. usque, Cic. Verr. 1, 5; - quae dum erant occulta etc., postea vero etc., Cic. Mur. 12; cf. Sall. Jug. 53, o. Ter. Andr. 1, 2, 27; - f. tamdiu ··· dum findes ogſ. undert. dum ··· dum; vid. Catull 62, 45 o. 56; — cc) dum forſtærket ved quidem; vid. Plaut. Pseud. 1, 2, 95, oftere; — 2) „overſ."; a) som Conditionalpartikel hedder dum, ligeſom quatenus o. duntaxat: forſaavidt el. naar ikkun, obl.: altid c. conj.; - vid. Cic. Fin. 5, 29, o. id. d. Rep. 1, 40; men Att. ap. Cic. Off. 1, 28: oderint, dum metuant; cf. Cic. R. Am. 41, o. Sall. Catil. 40; - dog ogſ. ud. verb.; vid. Ter. Phorm. 3, 2, 41; cf. Cic. Acad. 2, 32; - ogſ. forſtærk. ved modo, hvſ. undert. dummodo, (som eet Ord), Cic. Catil. 1, 5, oftere; men id. Brut. 82: dummodo sit polita, dum urbana, dum elegans (illa jejunitas); - men adſkilt: Mea nihil refert, dum potiar modo, Ter. Eun. 2, 3, 28; cf. id. Heaut. 3, 1, 57; - ogſ. m. tamen, Cic. d. Or. 2, 77; ogſ. m. quidem, Plaut. Trin. 1, 2, 20; - endel. hedder dum ne: naar kun ikke, forudſat at ikke; dum ille ne sis, quem etc., Plaut. Trin. 4, 2, 137; cf. Ter. Hec. 4, 4, 12, Cic. Att. 6, 1, ogſ. Liv. 3, 21, o. A.; ligel. dummodo ne, Cic. d. Or. 3, 48, oftere; men dum quidem ne, Plaut. Merc. 2, 3, 89; — b) m. cauſalt Bibegr.: ſaalænge nemlig; ligel. c. conj.; vid. Liv. 21, 8, o. Suet. Aug. 78; — II) som følgende umiddelbart paa hinanden: ſaa længe til, indtil; ordenl. c. ind. om Tiden, c. conj. om en Henſigt; — a) c. ind.; vid. Ter. Heaut. 4, 7, 5; ligel. hos morari, Liv. 27, 42; cf. id. Aen. 4, 52; ligel. dum sedeo ··· pasce capellas, Virg. Ecl. 9, 23; cf. Prop. 1, 3, 45, ogſ. id. 1, 14, 14; ſ. ogſ. Cic. Verr. Act. 1, 6, o. Liv. 4, 21; — b) c. conj.; ſaal. altid hos Caes.; ogſ. ofteſt hos Cic.; vid. Plaut. Bacch. 1, 1, 15; exspecta, amabo te, dum Atticum conveniam, Cic. Att. 7, 1; sic ··· opus contexitur, dum justa muri altitudo expleatur, Caes. B. G. 7, 23; cf. id. B. C. 1, 58 o. 87, oftere; ſ. ogſ. Liv. 30, 16, fin., o. Virg. Aen. 1, 5; ogſ. Cic. Tusc. 4, 36: dum se ipsi colligant ··· dum defervescat ira, etc.

*dūmālis, e: buſkagtig, forvildet, coma, Capella; o. — dūmētum, i, n.: Tornebuſk, Tornehække, et med Torne bevoxet Sted, Cic. Tusc. 5, 23, Virg. Ge. 1, 15, Hor. Od. 3, 4, 62, oftere, o. A.; — b) „alleg."; in ··· Stoicorum dumeta compellere orationem, Cic. Acad. 2, 35; cf. id. N. D. 1, 24; — [dumus]. — dūmĭcŏla, ae, m., [dumus, colo]: som beboer et Tornekrat, Avien. Perieg. — dummodo, ſ. und. dum. — dūmōsus, (forældr. dusmosus, Liv. Andr. ap. Fest.), 3, [dumus]: begroet med Tornebuſke, rupes, Virg., saxa, Ovid.; ogſ. ∾ arva, Virg. Ge. 2, 180. — dumtaxat, adv., ſ. und. duntaxat. — dūmus, i, m.: Tornebuſk, Cic. Tusc. 5, 23, Virg. Ge. 3, 315, oftere.

duntaxat, (el. dumtaxat), adv., [dum, taxo]; I) „egenl.": nøiagtigen; df. 1) ikke over det rette Maal, d. e. ikkun, tantummodo, nærmeſt om et Maal el. om en Størrelſe, df. om andre indſkrænkende Forholde;

vid. Caes. B. C. 2, 41; cf. Cic. d. Or. 2, 27, Hor. Sat. 2, 6, 42. o. A.; — B) ikke under det rette Maal, d. e. i det mindste; (ligel. nærmest om et Maal el. om en Størrelse, ds. ogs. om andre indskrænkende Forholde); – obsonari duntaxat ad minam, Plaut. Truc. 2, 4, 91; cf. Cic. Att. 2, 14, id. d. Or. 1, 58, Hor. A. P. 23, o. A.; — II) „overf.": i Forhold dertil, forsaavidt, med Hensyn derpaa; vid. Lucr. 3, 123; ligel. Cic. Att. 4, 3: nos animo duntaxat vigemus, etc.; cf. id. Brut. 82.

dŭo, dŭae, dŭo, (acc. masc. duo o. duos; cf. ambo; gen. ogs. duum f. duorum, etc.; neutr. ogs. dua f. duo, Attius ap. Cic. Orat. 46, o. i Forbindelsen duapondo hos Vitruv.), num. card., δύο: to el. tvende, Plaut., Cic., o. A. — dŭŏdĕcas, ădis, f., δυωδεκάς: Tallet tolv, en Tylvt, Tertull. — dŭŏdĕcennis, e, [duodecim, annus]: tolvaarig, (sild. Ord), Sulp. Sev.; ds. — dŭŏdĕcennium, i, n.: Alder af tolv Aar, Cod. Theod. — dŭŏdĕcies, adv. num.: tolvgange, Cic., Liv.; af — dŭŏdĕcim, num. card. indecl., [duo, decem]: tolv, Plaut., Cic., Caes.; – ds. duodecim tabulae, oftere XII tabulae: de tolv Tavlers Love, Cic. Off. 1, 12, Quintil., Varr.; ligel. absol. duodecim (el. XII), Cic. Leg. 2, 23, oftere; ds. — dŭŏdĕcĭmus, 3. num. ord.: den tolvte; ∾ legio, Caes.; – abl. ogs. som adv.: duodecimo (consul), Capitolin.

dŭŏdēnārius, 3: som indeholder Tallet tolv, numerus, Varr.; af — dŭŏ.dēni, ae, a, num. distr.: hver tolv, tolv til el. paa hver; vid. Cic. Agr. 2, 31, Caes. B. G. 5, 14, o. Liv. 5, 33; fossa duplex duodenum pedum, Caes. B. G. 7, 36; — 2) ogs. f. duodecim el. tolv; ∾ millia, ibd. 7, 75; ∾ astra, Virg., signa, Ovid.

dŭŏ.dē.nōnāginta, num. card. indecl.: 88, Plin. 3, 20. — dŭŏ.dē.octōginta, num. card. indecl.: 78, Plin. 36, 24. — *dŭŏ.dē.quadrāgēni, ae, a, num. distr.: hver 38, 38 til el. paa hver; duodequadragenum pedum columnae, Plin.; o. — dŭŏdēquadrāgēsĭmus, 3, num. ord.: d. 38te; ∾ anno, Liv.; af — dŭŏ.dē.quadrāginta, num. card. indecl.: 38, Cic., Liv. — *dŭŏdēquinquāgēni, ae, a, num. distr.: 48 til el. paa el. for hver; ∾ diebus, Plin. 2, 6; o. — dŭŏdēquinquāgēsĭmus, 3, num. ord.: d. 48de; ∾ anno, Cic., die, Colum.; af — dŭŏ.dē.quinquāginta, num. card. indecl.: 48, Colum. — dŭŏdēsexāgēsĭmus, 3, num. ord.: d. 58de, annus, Vell. 2, 53; af — dŭŏ.dē.sexāginta, num. card. indecl.: 58, Plin. 11, 9.

dŭŏdētrĭcēsĭmus, 3, num. ord.: d. 28de, dies, Varr. ap. Gell.; af — dŭŏ.dē.trīginta. num. card. indecl.: 28, Liv., Suet. — *dŭŏdēvīcēni, ae, a, num. distr.: 18 til el. paa el. for hver; ∾ denariis aestimatos etc., Liv. 21, 41; o. — dŭŏdēvīsēsĭmus, (el. duodevig.), 3, num. ord.: d. 18de, Varr., Plin.; ogs. m. Tmesis: duo enim de vicesima Olympiade, id. 35, 34; af — dŭŏ.dē.vīginti, num. card. indecl.: 18, Cic., Caes.; dog har Eutrop. 10, 9: annis mille centum et duobus de viginti fere etc. — dŭŏetvīcēsĭmāni, orum, m.: Soldaterne el. Mandskabet af d. 22de Legion, Tac. Hist. 5, 1, oftere; af — dŭŏ.et.vīcēsĭmus, 3, num. ord.: d. 22de, legio, Tac. Hist. 1, 18, oftere. — dŭŏ.millēsĭmus, 3: den 2000ste, Dig.

duplāris, e, [duplus]: som indeholder det Dobbelte, numerus, Macrob.; – ∾ miles: der faaer dobbelt Sold el. Ration, Veget.; i den sidste Bem. ogs. duplarius (miles), Inscript.

dŭplex, ĭcis, adj., [duo, plico]; I) „egentl.": dobbelt, tofold, Lucr. 4, 453, o. Cic. Tusc. 1, 30; ∾ fossa duodenum pedum, Caes.; ∾ tabellae, (som bestaae af to Blade), Suet.; cf. Virg. Ge. 1, 172; ∾ acies, Caes.; ∾ seditio, id., cura, id.; – ∾ stipendium, Caes., frumentum, Liv., (den dobbelte Ration); men absol.: duplex centurioni dedit, id.; — II) „fig."; A) „overf."; a) halveret, tvedelt el. delt; ∾ ficus, (kløvet), Hor. Sat. 2, 2, 122; cf. Plin. 20, 23; ∾ folia palmae, id.; men ∾ lex, (som bestaaer af to Dele), Quintil.; ∾ judicium, (som bestaaer af to Retscollegier), id.; — b) „poet.", ligesom Grækernes διπλοῦς, om det Parrede, f. ambo el. uterque, (begge); ∾ oculi, Lucr.; ∾ palmae, Virg. Aen. 1, 93; cf. Ovid. A. A. 3, 327; — c) ligesom dobbelt i sit Slags, d. e. stærk, stor, tyk, fast, clavi, Cato, amiculum, Nep., pannus, Hor. Ep. 1, 17, 25; ogs. hører hertil ∾ fenus, Prop. 3, 1, 22, (hvorfor magnum fenus, Tibull. 2, 6, 22); — d) duplex ... quam, f. alterum tantum, (det Dobbelte deraf), Colum., Plin. 19, 2, o. Quintil. 2, 2, 3; — B) „ment." o. „ethisk", men alene „poet." o. sild.: dobbelt, d. e. falsk, forslagen, Ulixes, Hor. Od. 1, 6, 7; men ∾ Amathusia, Catull. 68, 51; ogs. kan hidføres Plaut. Truc. 4, 3, 7: ne duplices habeatis linguas etc.

duplĭcārius, 3, [duplex], miles: som erholder dobbelt Sold el. Ration, Liv. 2, 59. — duplicātio, onis, f., [duplico]: Fordobling, (radiorum solis: deres Reflexion), Senec. Qu. N. 4, 8; – ∾ (temporis), Dig. — duplicato, abl. som adv., f. und. duplico. — duplĭcātor, oris, m., [duplico]: som fordobler el. forstørrer, Sidon. — *duplĭcĭtas, atis, f.: Dobbelthed, aurium, narium, Lactant.; o. — duplĭcĭter, adv.: paa en dobbelt Maade, af en dobbelt Grund; vid. Cic. Fam. 9, 20; ∾ dici etc., (med dobbelt Betydning), id. Acad. 2, 32; — [duplex].

duplĭco, avi, atum, 1, v. a., [duplex]: fordobler; I) „egentl."; ∾ numerum dierum, Cic. N. D. 1, 22; ligel. ∾ numerum, Caes., Tac.; ∾ exercitum, Cic. Att. 5, 18, copias, Liv.; cf. Nep. Iphicr. 1, o. Suet. Caes. 26; – ∾ verba, Cic. Orat. 39, (at gientage dem), men Liv. 27, 11, (at danne sammensatte Ord); — II) „overf."; A) „alm.": fordobler, d. e. forstærker el. formerer, ofl.; – duplicato ejus diei itinere, Caes. B. C. 3, 76; cf. Virg. Ecl. 2, 67, o. Ovid. Met. 11, 559; – ∾ curam senectus, Sall. frgm.; ∾ sollicitudines, Lucc. ap. Cic. Fam. 5, 14; — B) „bes." o. „meton.": bøier sammen, krummer; vid. Virg. Aen. 11, 5: duplicatque virum (hasta); men duplicato poplite, ibd. 12, 927, f. und. poples; — III) af partic. duplicatus, 3, er adv. duplicato: dobbeltsaa meget el. langt; ∾ digredi, Plin. 2, 14.

*duplio, onis, m.: Fordobling, det Dobbelte; navnl. i Retssproget: Erstatning af det Dobbelte, Plin. 18, 3, e XII Tabb.; o. — duplo, are, v. a., i d. sild. Retssprog, f. duplico: fordobler, Dig.; af — duplus, 3, διπλοῦς: dobbelt saa stor el. megen; – ∾ et tripla intervalla, Cic. Univ. 7; ∾ pars, ibd., pecunia, Liv.; ∾ donativum, Suet.; — 2) subst.; a) duplum, i, n.: det Dobbelte, Plin. 2, 19; furem dupli condemnari, Cato; cf. Cic. Off. 3, 16, o. id. Flacc 21; foliis duplo majoribus (herba), Plin.; — b) dupla, ae, f., (sc. pecunia): den dobbelte Pris, Plaut., Varr., Dig.; de duplae stipulatione, ibd.

dŭpondĭārius, 3: som holder el. veier to asses, orbiculus, Colum.; — b) ogs. subst., dupondiarius, i, m., (sc. nummus): et Toasstykke, Plin. 34, 2; — 2) „overf.", ligesom diobolaris: ringe, slet, fattig, dominus, Petron., homo, id.; af — dŭpondius, i, m., el. dŭpondium, i, n., [duo, pondo]: et Beløb af to Asses; 1) som Mønt, Varr., Cic. Quint. 16, Petron.; — b) ds. „overf.": Trang el. Armod, id. Sat. 58, 12; — 2) som Maal: to Fod, Colum. 3, 13, oftere.

dūrābĭlis, e, [duro]: vedvarende, vedholdende, som holder sig, Ovid. Her. 4, 89; compar., ∾ materia, Appul.; ds. — dūrābĭlĭtas, atis, f.: Varighed, frumentorum, (at Kornet holder sig i længere Tid), Pallad. — dūrăcĭnus, 3, [durus, acinus], oprdl. om

Druer: med haard Kierne; ∾ uva, vid. Plin. 14, 3, Suet., Martial.; ∾ vites, (som bære saadanne Druer), Colum.; — 2) „overf." ogs. om andre Frugter; ∾ persica, (en fortræffelig Ferskenart), Plin. 15, 11, Pallad.; ∾ cerasa, Plin. 15, 30.

dūrāmen, inis, n., [duro]: Haardhed; bs. „concret": ∾ aquarum, Isen, Lucr. 6, 530; - ogs.: = sfgd. nr. 1, Colum. 4, 22. — dūrāmentum, i, n., forlæng. Form af frgd.: Forhærdelse; 1) bs. „concr.": den til Træ el. til Ved hærdede el. udvoxne Vinranke, Colum., Plin. 17, 35, Pallad.; — 2) „overf.": Fasthed el. Varighed; vid. Senec. Tranqu. 1. — dūrātĕus, 3, δουράτεος: af Træ, men alene i Forbindelsen: ∾ equus, Lucr. 1, 477, (ἵππος δουράτεος, Hom.), den trojanske Hest. — dūrātor, ōris, m., [duro]: som hærder el. afhærder, Pacat. Paneg. Theod.; — bs. fem. dūrātrix, icis: som gior fast el. varig, firmitas, Plin. 11, 3.

dūre, adv. af durus; oprdl.: haardt el. stivt el. fast at tage paa; men oftest „fig.": a) haardt, stødende, anstødeligen; - pleraque dure Dicere, Hor. Ep. 2, 1, 66; quid fusum durius esset, id. Sat. 2, 3, 22; cf. Ovid. Rem. 336; — b) haardt, uvenligen, strængt; - durius accipere ··· quam etc, (optage værre), Cic. Att. 1, 1; cf. id. Lig. 6, o. id. Fam. 11, 27; durissime punire, Dig.; — c) haardt el. tungt el. besværligen; - durius cadentibus rebus, Suet. Tib. 11.

dūresco, durui, 3, v. n. inch., [durus]: at blive haard el. fast el. stiv; - durescit humor, (ved at fryse), Cic. N. D. 2, 10; cf. Virg. Ecl. 8, 80, ogs. id. Ge. 1, 72; (men om en Forstening), Ovid. Met. 2, 831; — 2) ogs. „fig."; ∾ (pueros) in lectione Catonis, Quintil. 2, 5, 21. — dūreta, ae, f., [spansk Ord]: Trækar til Badning, Suet. Aug. 82.

dūricordia, ae, f., [durus, cor]: Haardhiertethed, Forhærdelse, Tertull. — dūricōrius, 3, [durus, corium]: med haard Hud el. Hinde, ficus, Cloatius ap. Macrob. — dūritas, atis, f., [durus]: Haardhed; bs. „fig.": Strænghed, Barskhed; ∾ orationis (et severitas), vid. Cic. Orat. 16. — dūriter, adv., hyppig Biform af dure: haardt, tungt, Vitruv.; oftest „fig."; a) haardt, stivt, uskiont, Lucr. 5, 1401, o. Auct. ad Her. 4, 10; — b) haardt, haardfort, afholdent, Ter. Andr. 1, 1, 47, o. id. Ad. 1, 1, 20; — c) haardt, strængt, grusomt; vid. Ter. Ad. 4, 5, 28; — not.: compar. o. superl. s. und. dure.

*dūritia, ae, f.: Haardhed, Stivhed, Fasthed; I) „egentl."; A) „alm."; ∾ adamantina, Plin.; lac coactum in duritiam, id.; — B) „bes." ogs.; a) hos Lægerne: Forhærdelse, alvi, Plin., Suet.; ogs. in pl.; duritias lenire, Plin., discutere, id.; — b) ∾ vini, (skarp el. snerpende Smag; opp. suavitas), Plin. 14, 9; — II) „fig."; A) Haardhed, Strænghed, det Tunge el. Trykkende el. Besværlige; - vid. Tac. Ann. 13, 5; ∾ militarium operum, id.; cf. Suet. Claud. 14; — B) Alvor el. Strænghed i Tale og Handling; vid. Cic. d. Or. 3, 17; — bs. ogs. aa) Afhærdelse, haard og stræng Levemaade, Nep. Alc. 11, o. Caes. B. G. 6, 21; ∾ virilis, (Haardforhed), Cic. Tusc. 5, 26; cf. Plin. Pan. 82; — bb) bs. ogs. a) ∾ oris, Senec. Const. Sap. 17, (skamløs el. fræk Mine); — b) Haardhed, Strænghed, Grusomhed; vid. Ter. Heaut. 3, 1, 26, Ovid. Trist. 1, 8, 46, o. Prop. 3, 10, 20; — dūrities, em, e, f.: hyppig Biform af frgd., o. m. s. Bem.; I) „egentl."; - ∾ saxi, Lucr.; duritie lapillis similes, Plin. 28, 60; — b) ∾ praecordiorum, (Forhærdelse), Cels.; — II) ligel. „fig." o. lignelsesvis; - vid. Ovid. Her. 2, 137: Duritie ferrum ut superes, adamantaque, teque; cf. Pseud. Cic. Dom. 38; o. — dūritūdo, inis, f., forel. Biform af frgd.: Haardhed, Grusomhed; - vid. Cato ap. Gell. 17, 2; — [durus].

dūrius, 3, δούριος, ligesom durateus, equus: d. trojanske Hest, Aur. Vict. Orig. 1; — b) bs. „poet.": duria nox, (i hvilken Grækerne indtoge Troja), Val. Fl. — dūriuscŭlus, 3, demin. af compar. durior und. durus: noget haard el. raa el. usleben; - ∾ se facere, Plin. praef.; ∾ quosdam versus etc., Plin. Ep. 1, 16.

dūro, avi, atum, 1, v. a. o. n., [durus]: gior haard, hærder el. afhærder; in neutr.: at giore sig haard, osv.; I) „egentl."; A) act.; - ∾ ferrum ictibus, Plin.; ∾ fumo, (torre deri), Hor.; cf. Liv. 21, 11; men guttae durantur in grana, Plin.; duratus frigore pontus, (frossen), Ovid. Pont. 4, 9, 85; durare corpus, (give det Fasthed), Cels.; — B) neutr.; Tum durare solum, Virg. Ecl. 6, 35, (i. e. durescere: faae Fasthed); — II) „fig."; A) „alm."; 1) act.: hærder, styrker, gior stærk, (navnl. ved Arbeide); - vid. Caes. B. G. 6, 23, o. Hor. Sat. 1, 4, 119, ogs. Liv. 7, 29, oftere; — 2) neutr.; aa) er afhærdet derimod, holder ud derved; - ∾ nequeo in aedibus, Plaut.; cf Ter. Ad. 4, 2, 15, o. Liv. 5, 2, ogs. Hor. Ep. 1, 1, 82; ligel. Virg. Aen. 1, 207: Durate etc.; ∾ nequeo, quin etc., Plaut.; cf. Suet. Claud. 26; ogs. impers., Liv. 10, 46: nec durari extra tecta poterat; — b) bs. atter c. acc.: udholder, taaler; vid. Virg. Aen. 8, 577, o. Hor. Od. 1, 14, 7; — bb) navnl. ogs. som neutr.: vedbliver at bestaae el. at holde ud; - vid. Lucr. 3, 604, o. Virg. Ge. 2, 100, ogs. Tac. Germ. 33; - „poet." ogs. undert. c. inf.; ut vivere durent, Lucan; hos Tac. ogs. f. vivere; vid. id. Ann. 3, 16; — b) id. Germ. 30, ogs. om en Udstrækning i Rummet: durant siquidem colles, (vedblive at løbe fort); — B) „bes."; 1) act.: at giore haard el. slov el. følesløs; vid. Hor. Epod. 16, 65, o. Quintil. 1, 3, 11; men Tac. Hist. 4, 59: ad omne facinus duratus; — 2) neutr.: være el. vedblive at være haard el. stræng el. ubevægelig; vid. Quintil. 9, 2, 88; ligel. in nullius umquam caedem suorum duravit, Tac. Ann. 1, 6; cf. ibd. 14, 1.

dūrus, 3: haard; I) „egentl."; A) „alm.": haard at tage paa; - duri robora ferri, Lucr.; ∾ ligones, Hor.; ∾ pellis, Lucr., Virg.; ∾ alvus, Cels.; men ∾ aqua, (blandet med Jorddele), id.; ligel. ∾ muria, (overmættet med Salt), Colum.; - compar., ∾ fungi, Plin.; superl., ∾ laudanum tactu, id.; - men subst.: e duro (sc. ligno), Colum.; — B) „bes."; 1) med Hensyn paa Smagen: skarp, snerpende, vinum, (opp. dulce), Pallad.; ∾ sapor Bacchi, Virg. Ge. 4, 102; — 2) m. Hensyn paa Hørelsen: haard; vid. Cic. N. D. 2, 58; — b) bs. i Rhetoriken: raa, stødende; aspera et dura ··· oratio, Quintil.; ∾ consonantes, id., syllabae, id.; ∾ compositio, id.; — II) „fig."; A) „overf.": haard, trykkende, besværlig, servitus, Plaut., Cic., conditio, id., provincia, Ter. Phorm. 1, 2, 23; ∾ partes, id. Eun. 2, 3, 62; dura cultu et aspera plaga, Liv. 45, 30; ∾ valetudo, Hor., fames, id., pauperies, id.; ∾ nomen, (opp. molle), Cic. Off. 1, 12, verbum, id. Brut. 79; - ogs. „elliptisk": durum; sed etc., Hor. Od. 1, 24, 19; ligel. in pl.; omnia dura, (idel Modgang), id. ibd. 1, 18, 3; - si quid erat durius, Caes. B. G. 1, 48, oftere; durissimo tempore anni, ibd. 7, 8; — B) „ment."; 1) haard, raa, udannet; - vid. Cic. Brut. 31; ligel. ibd: paullo etiam durior etc.; cf. id. Mur. 29; men Attilius, poëta durissimus, id. Att. 14, 20; pictor durus in coloribus, Plin.; duriora (signa), opp. molliora, Quintil. 12, 10, 7; — b) haard, haardnakket, afhærdet; bs. stærk el. tapper, (dog tildels m. Bibegr. af Raahed); - vid. Cic. Tusc. 1, 41, o. Liv. 27, 48; - (oftest „poet."); ∾ Dardanidae, Virg.; ∾ Hannibal, Hor.; cf. id. Epod. 3, 4; — 2) haard, stræng, ubøielig, følesløs; - vid. Cic. Arch. 8, o. Ter. Phorm. 3, 2, 12, ogs. Cic. Off. 2, 14; durior judex, vid. id. Fin. 2, 19; cf. Caes. B. C. 3, 20; - ogs. c. dat., Anton. ap. Cic. Att. 14, 13, A.; cf. Hor. Od. 4, 1, 7; - homines ··· durum genus, vid. Virg. Ge. 1, 63;

cf. Hor. Od. 1, 35, 34; men os durum, (uforskammet Mine), Ter. Eun. 4, 7, 36; cf. Cic. Quint. 24.

dusmosus, 3, s. und. dumosus. — duumvir, i, s. und. duumviri. — dŭumvĭrālis, is, m., [duumviri]: som har været duumvir, Dig.; df. — dŭumvĭrālĭtas, atis, f.: = flgd., Cod. Just.

dŭumvĭrātus, us, m.: Duumvirernes Værdighed el. Embede, Duumviratet, Plin. Ep. 1, 22, Dig.; af — dŭumvĭri, orum, m., [duo, vir]: en af tvende Medlemmer bestaaende Øvrighed el. Commission i Rom; hertil høre: I) duumviri perduellionis, (overordenlige Criminaldommere i Mordsager); vid. Liv. 1, 26, id. 6, 20, o. Cic. Rab. perd. 4; – 2) ∾ sacrorum, (som forvarede og adspurgte de sibyllinske Bøger; afløstes sildigere af decemviri sacrorum), Liv. 3, 10; — 3) ∾ navales, (overordenlig Øvrighed til Flaadens Udrustning), Liv. , 30, oftere; — 4) ∾ aedis locandae el. faciendae el. dedicandae; vid. Liv. 7, 28, o. id. 22, 33; ogs. in sing.: duumvir, id. 2, 42; — II) i Municipierne ere duumviri: den høieste Øvrighed; vid. Cic. Agr. 2, 34, o. Caes. B. C. 1, 23 o. 30.

dux, gen. dŭcis, comm., [duco]: Fører el. Anfører; Førerinde, osv.; I) alm."; ∾ locorum, Liv. 9, 5, itineris, Curt., (Veiviser); men Cic. Verr. 3, 21: dux isti quondam et magister etc.: dux regendae civitatis, id. d. Or. 3, 17; men absol., Hor. Od. 1, 7, 27; – natura optima bene vivendi dux, Cic. Lael. 5; dux femina facti, Virg. Aen. 1, 364; cf. Ovid. Met. 14, 121, oftere; — II) „bes."; A) „egentl." i Krigssproget: Anfører el. Feltherre el. General; – vid. Caes. B. G. 1, 13, oftere, o. A.; – ogs. en Undergeneral, i Modsætn. af imperator; vid. Caes. B. G. 3, 21, Tac. Hist. 3, 37, o. Cic. Off. 3, 26; — B) „overf.", navnl. ogs. „poet." om Dyrene; ∾ gregis, (i. e. aries), Ovid. Met. 5, 327; ligel. ∾ armenti, (i. e. taurus), ibd. 8, 884; men „alleg.", Hor. Ep. 1, 19, 23: qui sibi fidit, Dux regit examen; cf. Plin. 11, 4.

dўas, ădis, f., δυάς: Tallet to, en Toer, Macrob., Augustin. — Dymae, arum, o. Dymaeus, 3, s. und. Dyme. — Dymantis, idis, s. und. flgd. — Dўmas, antis, m.: Fader til Hecuba, som deraf heder: — Dўmantis, ĭdis, f.; vid. Ovid. Met. 11, 761, o. ibd. 13, 620. — Dўme, es, f: Kystby i Achaja, vestlig for Olenos, Plin. 4, 6; ogs. Dymae, arum, f., Liv. 27, 31, oftere; — bb) df. Dўmaeus, 3, ager, Liv. l. c.; — b) df. subst. Dymaei, orum, orum, m.: Indvaanerne af Dyme, Cic. Att. 16, 1.

dўnămis, is, f., δύναμις; 1) Mængden, Plaut. Pseud. 1, 2, 77; (cf. d. lat: vis hominum); — 2) Qvadrattallet, Arnob.; (cf. d. lat. potestas). — dўnastes, ae, m., δυνάστης: Hersker el. Fyrste, Cic. Phil. 11, 12, Caes., Nep. — dўōdĕcas, adis, f., δυωδεκάς: Tallet tolv, en Tylvt, Tertull.

Dyrrăchium, i, n.: sild. Navn paa Byen Epidamnus i d. græske Illyrien, var Landingssted for de fra Italien Kommende, (hod. Durazzo), Mela 2, 3, Plin. 3, 26, Cic., Liv., o. A.; — b) df. Dyrrăchīni, orum, Δυῤῥαχηνοί: Indvaanerne deraf, Cic.; skrives ogs. Dyrracheni, Dig.

dўsentĕria, ae, f., δυσεντερία: den gyldne Aare, Plin. 26, 28; (hos Cels. o. Cic. paa Græsk); df. — dўsentĕrĭcus, 3, δυσεντερικός: hørende til den gyldne Aare, passio, Pallad.; — b) subst. dysentericus, i, m.: som lider af den gyldne Aare, Plin. 22, 5 o. A. — dўsĕrōs, ōtis, adj., δύσερως: som er ulykkelig i sin Kiærlighed, Auson. — dyspepsia, ae, f., δυσπεψία: Mangel paa Fordøielse, Cato. — dysphŏrĭcus, 3, δυσφορικός: ulykkelig, Firmic. — dyspnoea, ae, f., δύσπνοια: tungt Aandedrag, Asthma, Plin. 23, 47; df. — dyspnŏĭcus, i, m., δυσπνοϊκός: som lider af Trangbrystighed, Plin. 21, 14. — dўsūria, ae, f., δυσουρία: Stranguri, Coel. Aur.; df. — dўsūrĭăcus, i, m., δυσουριακός: som lider af denne Sygdom, Firmic.

E.

1. **E**, e, indecl. n., men ogs. (formedelst littera): f., d. femte Bogstav i d. lat. Alphabet, svarer til Grækernes ε o. η; og er derom bes. at mærke; A) med Hensyn paa dets Ombytning; 1) Overgangen af „a" til „e" viser sig i compos.: refello, commendo, ineptus, etc., (af fallo, mando, aptus); — b) samme Overgang finder Sted i Verbalreduplicationerne: cĕcīdi af cado, pĕpĕri af pario, etc.; – ogs. hører hertil dĕdi o. stĕti af Stammerne da o. sta; – ved Syncope bliver igien af pĕpigi: pēgi; hvortil ogs. ere at henføre Perfectformerne: cēpi, (ligesom f. cĕcipi), ēgi, (ligesom f. ĕigi; cf. dego af deigo); — 2) f. „i" staaer „e" i neutr. af Adjectiver paa is, (acre, agreste, etc.); – ligel. i Nominativformen aedes, apes, etc., (f. aedis, apis, etc., s. und. disse Ord); – i d. forældd. dat.: morte, jure (dicundo), etc., (f. morti, juri, etc.); – i nominat. paa es, hvis gen. har ĭtis; – i de forældd. Former: cepet, Menerva, vea, vella, etc.); ligel. i Vergilius, neglego, intellego, etc., (f. Virgilius, negligo, intelligo, etc.); – ogs. synes hertil at høre Ablativendelsen -e (f. -i) tertiae decl.; – s. ogs. Quintil. 1, 4, 8 o. 17, o. Cic. d. Or. 3, 12; — 3) sieldnere er Overgangen fra „o" o. „u" til „e"; verto, vester, (f. vorto, voster); i dejĕro o. pejĕro (af juro) er „ū" gaaet over til „ĕ"; — 4) som Efterlyd el. Endelyd f. den afkastede Endestavelse staaer „e": i vocat. af nomin. paa us 2 decl.; – i nogle Perfect- o. Passivformer: scripsere, (f. scripserunt), conabare, conabere, (f. conabaris, conaberis), etc.; – i de forældd. Futurformer: attinge, dice, facie, recipie, (f. attingam, dicam, faciam, recipiam; s. und. disse Ord); – i Formerne: mage, pote, (f. magis, potis), etc.; — 5) „e" bortkastes aldeles i Imperativerne: dic, duc, fac, fer; – i d. forel. infin. biber, (f. bibere, s. und. bibo); – i vocat. 2 decl.: Gai, fili, mi (af meus); – men ogs. som Anlyd el. Begyndelsesbogstav i Præsensformerne af Verbum esse, navnl. sum, sim, etc., (f. esum, esim, etc.); — 6) „ē" ombyttes hyppigst m. Diphtongerne ae o. oe, (s. und. Artiklerne: ae o. oe); – dog ogs. undert. m. „ā"; anhēlo, bēlo, (af halo, balo); – ligel. undert. m. „ī"; lēber, spēca, amēcus, (forældd., f. liber, spīca, amicus); cf. Quintil. l. c., o. A.; – endel. mærkes de fra Græsken laante Former: chorēa, Darēus, ved Siden af Academīa, Alexandrīa; s. ogs. und. Bogstavet I; — B) som Abbreviatur betyder E. (sædv. i Forbindelse m. andre Abbreviaturer): egregius, eques, evocatus, etc.; – E. M. V. (egregiae memoriae vir); E. Q. R. (eques Romanus); EE. QQ. RR. (equites Romani). — 2. ē, praepos., s. und. ex.

ĕā, (abl. af is); a) (sc. via el. parte), som adv.: derad, derigjennem; transitum ea non esse, Liv. 21, 32; cf. Nep. Hann. 3; — b) (sc. causa el. re), som adv.: derfor, Plaut. Pers. 5, 2, 53, (al. eo). — ĕādem, abl., sc. via, s. und. idem. — ĕāle, is, f.: etslags vildt Dyr i Æthiopien, Plin. 8, 30. — eapropter, el. ea propter, s. propterea: derfor, af den Grund, Lucr., Colum. — eapse, eampse, s. und. ipse. — ĕărīnus, 3, ἐαρινός: grønlig el. grøn, Tertull. — ĕātĕnus, adv., [is, tenus]: saavidt el. forsaavidt, m. flgd. quatenus, Cels., Dig., el. qua, Colum., Quintil.; ogs. m. flgd. quoad, Cic. Leg. 1, 4, o. id. Qu. Fr. 1, 1, 3; ogs. m. flgd. ut, id. d. Opt. Gen. Or., o. A.; ogs. m. flgd. ne, Cels., Suet. Tib. 33; — b) sieldn. ogs. om Tiden: saa længe el. dertil, Capitolin.; ogs. m. flgd. donec, Oros.

ĕbĕnĭnus, 3, ἐβένινος: af Ibenholt, tigna, Hieronym., dentes, id.; af — ĕbĕnus, i, f., ἔβενος: Ibenholttræet el. Ibenholt, (diospyros ebenum L.), Plin. 16, 76, Virg. Ge. 2, 117, Ovid., o. A.

ē.bĭbo, bi, bĭtum, 3, v. a.: uddrikker, udtømmer; I) egenl."; A) „alm."; vid. Ter. Heaut. 2, 3, 14; ∾ hirneam vini, Plaut., ubera lactantia, Ovid.; cf. Plin. 8, 12; men Plaut. Amph. 2, 1, 84, comisk: ∾ imperium alicujus, (i. e. inter bibendum ejus oblivisci); Ovid. Fast. 3, 533; — B) „bes." om Ting: at inddrikke, at trække til sig el. optage i sig; vid. Plin. 9, 62, o. Ovid. Met. 8, 837; — II) „fig.": at opdrikke el. forøde; vid. Hor. Sat. 2, 3, 122. — ē.bīto, ere, v. n.: gaaer ud, Plaut. Stich. 2, 4, 28.

ē.blandior, itus sum, 4, v. a. dep.: ved Smiger at aflokke el. bevirke; - vid. Cic. Att. 16, 46, C, o. Liv. 27, 31; ∾ unum consulatus diem, Tac. Hist. 3, 37; — 2) „overs." ogs. om Tingssubjecter; vid. Colum. 7, 5, o. Plin. 16, 51; — not.: eblanditus, 3, ogs. m. passiv Bem.; eblandita illa, non enucleata esse suffragia, Cic. Planc. 4; cf. Plin. Pan. 70. — ĕbŏrārĭus, i, m.: Kunstner i Elfenben, Cod. Just.; o. — ĕbŏrĕus, 3: af Elfenben, Juppiter, (hans Billedstøtte af Elfenben), Plin. 36, 4; ∾ mensae, Dig.; rimel. ogs. ∾ oppida, Quintil. 6, 3, 61.

ēbrĭăcus, 3, [ebrius; cf. meracus af merum]: drukken, beruset, Laber. ap. Non. — ēbrĭāmen, ĭnis, n., [ebrio]: berusende Drik, Tertull. — ēbrĭĕtas, atis, f.: Beruselse, beruset Tilstand, Cic. Tusc. 4, 12; cf. Senec. Ep. 83, Hor. Ep. 1, 5, 16, o. A; - ogs. „overs."; vid. Plin. 13, 9; o. — ēbrĭo, are, v. a., beruser, Macrob.; - ogs. „overs.": ∾ animas, id.; — [ebrius]. — ēbrĭolātus, 3: = flgd., Laber. ap. Non.; af — ēbrĭŏlus, 3, dem. af ebrius: noget beruset, Plaut. Curc. 2, 3, 15. — ēbrĭōsĭtas, atis, f.: Drikfældighed, Cic. Tusc. 4, 12; af — ēbrĭōsus, 3, [ebrius]: drikfældig, Cic. Fat. 5; cf. Senec. Ep. 83; - ogs. in compar., Catull. 47; — 2) „overs.": ∾ acina (saftfulde), ibd.

ēbrĭus, 3, [besl. m. bibo, ebibo]; oprdl.: som har drukket ud el. nok, som er færdig med at drikke; vid. Ter. Hec. 5, 2, 3; men Plaut. Capt. 1, 1, 35: saturitate ··· ebrius; — B) bs. sædv.: som har drukket for meget, drukken, beruset, Plaut.; ∾ anus, Ovid.; cf. Cic. Phil. 2, 41, oftere, Senec. Ep. 83, Hor., o. A.; — II) „fig."; A) „overs." o. „poet." om Ting og om Begreber; a) hørende til el. antydende en Rus, vestigia, Prop., signa, id., verba, Tibull.; ∾ nox, Martial., bruma, id., (som tilbringes i Svir); — b) „alm." ogs.: overfyldt, fuld, rigelig, coena, Plaut. Cas. 3, 6, 18; cf. Martial. 14, 154; — B) „ment."; vid. Plin. 14, 28, o. Hor. Od. 1, 37, 12, ogs. Catull. 45.

ē.bullĭo, ire, o. (eftercl.) ebullo, are, v. n. o. a.; I) neutr.: at boble el. sprude i Veiret el. frem el. ud, Tertull.; — B) „overs.": dum risus ebullit, Appul.; cf. Pers. 2, 10; — II) act.: ligesom at fremdrive el. uddrive; ∾ animam, (udpuste el. udaande), Petron.; — B) „overs."; ∾ virtutes, (prale dermed), Cic. Tusc. 3, 18; cf. id. Fin. 5, 27. — ĕbŭlum i, n., o. ĕbŭlus, i, m.: den lavstammede Hyld, (sambucus ebulus L.), Plin. 25, 71, Virg. Ecl. 10, 27, o. A.

ĕbur, ŏris, n.: Elfenben el. Elephantens Tand; Minervae signum ex ebore, Cic.; cf. id. Parad. 1, 3, Virg. Ge. 1, 57, Hor. Od. 1, 31, 6, o. A.; — II) „meton."; A) hvad der er gjort af Elfenben; navnl. sligt Guderbillede; vid. Virg. Ge. 1, 480; ogs. en Elfenbenspibe, ibd. 2, 193; ogs. en Sabelskede af Elfenben, Ovid. Met. 4, 118; - men ebur curule, Hor., Ovid., i. e. sella curulis, hvorom ogs. absol. ebur, id. Pont. 4, 5, 18, — B) „poet." f. Elephanten selv, Juvenal. 12, 112.

eburarius, s. und. eborarius. — ĕbŭrātus, 3, [ebur]: forsynet el. indlagt med Elfenben, lecti, Plaut., vehicula, id., sella, Lamprid. — eburnĕŏlus, 3, demin. af flgd.; ∾ fistula, (liden Elfenbenspibe), Cic. d. Or. 3, 60. — ĕburnĕus, 3, [ebur]; I) „egenl."; A) hørende til en Elephant, dentes, Liv. 37, 59; — B) som er gjort af Elfenben, signum, (Billedstøtte deraf), Cic. Verr. 4, 1, Ovid., lectus, Suet., quadrigae, id., tabulae, id.; — II) „poet. overs.": hvid el. glindsende som Elfenben, brachia, Ovid., colla, id., terga, id.; ∾ cervix, id. Her. 20, 59. — ĕburnus, 3: poetisk Biform af d. frgd., humerus, Virg. Ge. 3, 7, currus, Ovid.; ∾ porta, Virg. Aen. 6, 699, Hor. Od. 3, 27, 41; ∾ lyra, id.; ∾ sceptrum, Ovid.

Eburōnes, um, o. Eburovices, um, s. und. Aulerci. — Ebusus (-os), i, f.: Ø ved den spanske Kyst i Middelhavet, (hod. Iviza el. Yviça), Plin. 3, 11, Liv. 22, 20, o. A.; ogs. Ebusia, ae, f., Stat. Silv. 1, 6; — b) ds. Ebusitānus, 3, terra, Plin. l. c., humus, Mela.

ēcastor, s. mecastor, s. und. 2. Castor; s. ogs. edepol nedens. — Ecbătāna, orum, n., (hod. Hamadan): Hovedstaden i Medien, Plin., Cic.; - ogs. Ecbatanae, arum, f., Appul., o. Ecbatana, ae, f., Lucil. ap. Non. — ecbŏlas, ădis, f., ἐκβολάς, (som fordriver Livsfrugten): en ægyptisk Drueart, Plin. 14, 22. — ecca, eccam, s. und. flgd. nr. II. — ecce, adv. demonstr.; [s. ec.ce; s. und. ce]: udtrykker en stærk Henvisning paa Gjenstanden, omtr. vort: see der! see dog! vid. Ter. Eun. 5, 5, 25, o. Virg. Ecl. 9, 47; ogs. inde i Sætningen, id. ibd. 3, 50; — bb) „bes." ogs.; a) som Henvisning paa den el. det Nærværende el. Tilstedekommende; ecce adest! Plaut.; ligel. ecce me, (her er jeg)! id., Ter.; cf. Cic. Att. 13, 16; — b) i Optællinger, ved Indførelsen af en ny Gjenstand; vid. Cic. d. Or. 2, 22, o. ibd. 3, 3; — c) ved Indførelsen af det Uventede el. Forunderlige; ds. ogs. undert. m. subito o. repente; - vid. Cic. Sest. 41, o. Sall. Jug. 14; ogs. m. frgd. quum, Cic. Caecin. 7, el. dum, Hor. Sat. 1, 9, 60, el. ubi, Virg. Aen. 3, 219; ogs. elliptisk el. ud. Verbum; vid. Cic. Att. 7, 24; — II) hos Comikerne forbindes ecce m. pronom. is, ille, iste, til eet Ord i flgd. Former; nomin. ecca, Ter. Eun. 1, 1, 34, eccilla, Plaut.; acc. sing. eccum, id., Ter. Andr. 3, 2, 51, oftere, eccam, Plaut., Ter. Eun. 4, 5, 12, oftere; ligel. eccillum, eccillam, Plaut.; ligel. eccistam, id. Curc. 5, 2; pl. eccos, Plaut., Ter. Heaut. 2, 3, 15, ecca, Plaut. Rud. 4, 4, 110.

eccentros, i, adj., ἔκκεντρος: udenfor Centrum, terra, Capella. — eccĕre el. ĕcĕre, [af „e" demonstr. o. Ceres; cf. ecastor, s. ogs. und. ce]: ved Ceres! (som Udraab i Forundring), Plaut., Ter. Phorm. 2, 2, 5. — eccheuma, atis, n., ἔκχευμα: Udgydelse, Plaut. Poen. 3, 3, 88. — eccillam, eccillum, eccistam, s. und. ecce, nr. II.

ecclēsia, ae, f., ἐκκλησία: Folkeforsamling (hos Grækerne), Plin. 10, 1; — II) „overs."; A) eccl.: christelig Forsamling el. Menighed, Tertull., o. A.; — b) ds. „meton.": de Christnes Forsamlingssted el. Kirken, Ammian.; — B) „alm.": Forsamlingssted, Auson.

— Ecclēsiastes, ae, m., Ἐκκλησιαστής, som Bogtitel: Salomons Prædiker, Tertull. — ecclēsiasticus, 3, ἐκκλησιαστικός: kirkelig, pax, Tertull.; — 2) subst. ecclesiasticus, i, m.: som bar et Embede i Kirken, Cod. Theod.; — not.: ogs. er Ecclēsiasticus: Titelen paa Sirachs Bog. — eccum, eccos, s. und. ecce.

ecdĭcus, i, m., ἔκδικος, i. e. cognitor el. defensor civitatis, (svarer i d. græske Stater dels til d. rom. tribunus plebis, dels til de Nyeres Syndicus), Cic. Fam. 13, 56, Plin. Ep. 10, 111. — ecere, s. und. eccere. — Ecetra, ae, f.: By i d. Volsi̇ske, Liv. 4, 61; — b) ds. Ecetrāni, orum: Indvaanerne deraf, id. 2, 25. — ecfatus, ecfero, etc., s. und. effatus, effero, etc.

ēchēa, orum, n., ἠχεῖα: Bækkener el. andre Instrumenter til Lydens Forstærkning i Theatret, Vitruv. 5, 5. — ĕchĕnēis, īdis, f., ἐχενηΐς, (som holder el. suger sig fast ved Skibet), Sucefisken, Plin. 9, 41, Ovid. Hal. 99, o. A.; (echenēis remora L.). — ĕchidna, ae, f., ἔχιδνα: Otterslangen el. Øglen el. Viperen; ds. „mythisk"; 1) ∾ Lernaea: den af Hercules nedlagte lernæiske Slange, Ovid. Met. 9, 69, oftere; — 2) absol.; Echidna, ae, f.: etslags Uhyre, Moder til Cerberus, Ovid. Met. 4, 501, oftere; - hvf. ogs. Cerberus heder: Canis Echidnea, ibd. 7, 408. — Echidnēus, 3, canis, (i. e. Cerberus), s. und. frgd.

Echīnădes, um, f., Ἐχινάδες: liden Øgruppe i d. joniske Hav ved Mundingen af Achelous, (hod. Curzolari), Mela 2, 7, Plin. 2, 87, Ovid. Met. 8, 589. — ĕchīnātus, 3, [echinus, Igelen]: forsynet med Pigger, pigget, calyx, Plin.; ∾ capitula spinis, id. 27, 47; ∾ folia, id. — ĕchīnŏmētrae, arum, m., ἐχινομῆτραι: etslags Søigler, Plin. 9, 51. — ĕchīnŏphŏra, ae, f., ἐχινοφόρα: en Snegleart, Plin. 33, 52. — ĕchinŏpus, ŏdis, m., ἐχινόπους, ligesom Igelfod: etslags ubekiendt Plante, Plin. 11, 8.

ĕchinus, i, m., ἔχινος: Igelen; (navnl. den spiselige Søigel, echinus esculentus L.), Plin. 9, 51, Hor. Epod. 5, 28, oftere, o. A.; - sieldn. f. erinaceus el. Landigelen, Claudian.; — II) „overf." fra Gestaltens Lighed; a) etslags Kobberkar, (rimel. til Bægernes Udskylning), Hor. Sat. 1, 6, 117, o. ibd. 2, 8, 52; — b) den piggede Kastanieskal, Calpurn., Pallad.; — c) fremstaaende Zirat paa den joniske Søilesnop, Vitruv. 4, 3.

1. ĕchion, i, n., ἔχιον: en med Øgleaske tilberedet Diensalve, Plin. 29, 38. — 2. Echīon, ŏnis, m.; I) en af de Heroer, der voxede op efter de af Cadmus saaede Dragetænder, var Fader til Pentheus og Gemal af Agave, Ovid. Met. 3, 126, Stat., Hygin.; - Echione natus, (i. e. Pentheus), Ovid. Met. 3, 526; — B) ds. 1) Echīŏnides, ae, m.: Søn af Echion, i. e. Pentheus, ibd. 513; — 2) Echīŏnĭus, 3, „meton." f. cadmeisk el. thebansk, hydrus, (som Cadmus ombragte), Val. Fl., arces, Ovid. Trist. 5, 5, 53; men ∾ nomen, (af Echions Slægt), Virg. Aen. 12, 515; — II) en Søn af Mercurius, en Argonaut, ogs. Deltager i den calydonske Jagt, Ovid. Met. 8, 311, Hygin.; — b) Echīŏnius, 3, lacertus, Ovid. l. c. 345; — not.: ogs. er Echion: Navnet paa en berømt Maler, Cic., Plin. 35, 36. — Echionides, ae, o. Echionius, 3, s. und. frgd. — ĕchios, i, f., ἔχιος: Øgleurt, Plin. 25, 58. — ĕchis, is, m.: en Benævnelse paa Værten pseudanchusa el. doris, Plin. 22, 24. — ĕchites, ae, m., ἐχίτης: Øglestenen, (benævnt efter dens Pletter), Plin. 37, 72.

ĕcho, us, f., ἠχώ: Gienlyd, Echo; vid. Plin. 36, 24, o. Pers. 1, 101; — II) ogs. personificeret som Navnet paa en Nymphe, vid. Ovid. Met. 3, 358, flgd., Auson.; ds. — ēchŏĭcus, 3, ἠχοϊκός: gientonende, elegi, Sidon.

ecligma, atis, n., ἔκλειγμα: etslags Lægemiddel, som man lader oploses i Munden, Latverge; vid. Plin. 21, 89; — ds. demin. ecligmatium, i, n., m. s. Bem., Theod. Prisc. — eclipsis, is, f., ἔκλειψις, (Afladen, Udebliven, Mangel, d. lat. defectus el. defectio); ds. ∾ solis, Solformørkelse, Auct. ad Her. 3, 22; ligel. absol. eclipsis, (sc. solis), Plin. 2, 9; ds. — eclipticus, 3, ἐκλειπτικός: hørende til Himmellegemernes Formørkelse; ∾ signa, (som lide Formørkelse), Manil.; cf. Plin. 2, 13; ∾ linea, Ecliptiken, Serv. ad Virg. Aen. 10, 216.

eclŏga, ae. f., ἐκλογή: Udvalg; ds. 1) „alm.": et af et større Digt el. Værk udvalgt fortrinligt Stykke; - eclogas ex annali descriptas etc., Varr. ap. Charis.; — 2) „bes." ogs.: Benævnelse paa et mindre Digt; vid. Stat. Silv. praeff. 3 o. 4, o. Plin. Ep. 4, 14; s. ogs. Auson. Idyll. praef.; - ogs. findes eclogae i Haandskrifterne) undert. om Horatius's Oder, ligel. hos Grammatikerne om Virgils o. Calpurns Hyrdedigte; ds. — eclŏgārii, orum, m., ligesom eclogae; 1) Titelen paa en Samling af Digte af Auson.; — 2) ligesom loci electi: udvalgte smukke Steder el. Stykker af et Skrift, navnl. til at forelæse, Cic. Att. 16, 2.

ecnĕphias, ae, m., ἐκνεφίας: etslags Orkan; vid. Plin. 2, 49, (men Senec. Qu. N. 5, 12, paa Græsk). — econtra, s. und. contra. — ecphŏra, ae, f., ἐκφορά: den udstaaende Del af en Bygning, Vitruv. 3, 3.

ec.quando, adv., [ec- s. und. ce]: mon nogensinde, (navnl. i det lidenskabelige Spørgsmaal); vid. Cic. Verr. 2, 17, Liv. 3, 37, o. A.; ogs. m. flgd. nisi, Cic. Agr. 2, 7; — b) ogs. m. vedhængt ne (interrog.); ecquandone tibi visus sum liber? Prop. 2, 7, 39; cf. Vell. 2, 14, o. Cic. Fin. 5, 22.

1. ec.qui, ecquae el. ecqua, ecquod, pronom. adj. interrog., [ec-, s. und. ce], (ligesom numqui etc.), sædv. i det lidenskabelige Spørgsmaal: mon nogen? mon noget? vid. Cic. Verr. 4, 8, o. id. Sest. 52; - ogs. blot spørgende, Ter. Eun. 3, 3, 16, o. Ovid. Pont. 4, 10, 3; - ogs. ud. subst.; ecqui poscit prandio? Plaut. Stich. 1, 3, 69; — b) ogs. m. vedhængt -nam; ecquaenam ··· origo, Lucr., accessio, Cic.; cf. id. Brut. 6, o. id. Part. or. 21. — 2. ecqui, som adv., s. und. flgd.

ec.quis, ecquid, pronom. subst. interrog., [ec-, s. und. ce], (ligesom numquis, numquid), navnl. det lidenskabelige Spørgsmaal: mon nogen? mon noget? - vid. Plaut. Amph. 4, 1, 12, o. Ter. Eun. 3, 3, 15, flgd., ogs. Virg. Aen. 9, 51, Hor. Sat. 2, 7, 34, o. A.; - ecquid ··· contulerit (ille)? Cic. Verr. 2, 62; cf. Ter. Heaut. 3, 3, 34; men eccui non proditur revertenti? Cic. Mur. 33; ecquem vidisti Caesare acriorem? Coel. ap. Cic. Fam. 8, 15; — b) ogs. findes ecquis f. ecqui hos subst.; vid. Plaut. Amph. 2, 2, 226, o. Virg. Ecl. 10, 28, ogs. Liv. 23, 12, o. A.; — c) ogs. m. vedhængt nam; ecquidnam afferunt? Plaut. Poen. 3, 3, 5; — II) som adv. findes; a) ecquid, (ligesom numquid o. num): mon el. om, (i directe o. indirecte Spørgsmaal); - ecquid audis? Plaut.; ecquid te pudet? Ter. Andr. 5, 2, 30; s. ogs. Liv. 5, 52, oftere, o. Cic. Fam. 7, 16, oftere; - ogs. m. tandem, id. R. Am. 16; - ogs. findes ecquid f. cur: hvorfor? Liv. 42, 26; — b) ecqui, (ligesom num aliqui): om dog, om vel; vid. Plaut. Aul. prol. 16; — c) ecquo, (ligesom num aliquo): mon nogenstedshen? ds. „overf.": ecquo te tua virtus provexisset? Cic. Phil. 13, 11. — ecquo, s. und. frgd.

ecstăsis, is, f., ἔκστασις: Henryktelse el. Ecstase, Tertull. — ecthlipsis, is, f, ἔκθλιψις, (Udstødelse af Endeconsonanten „m" m. frgd. Vocal foran en flgd. Vocal, navnl. i Udtalen; saal. tand ad, f. tandem ad, Gramm. — ectrōma, ătis, n., ἔκτρωμα: Abort, Tertull. — ectўpus, 3, ἔκτυπος, (afformet), sædv. om Kunstsager: med ophøiet Arbeide; - ∾ imago eminente gemma, Senec.; ∾ scalpturae, Plin.; cf. id. 35, 43. — eculeus, i, s. und. equuleus.

ĕdācĭtas, atis, f.: Graadighed, Slugenhed, Plaut., Cic. Qu. Fr. 3, 9; af — ĕdax, ācis, adj., [1. edo]: graadig, slugen, Cic. Fam. 9, 20; ∾ parasiti, Hor., turdi, id.; - superl., Senec. Ep. 60; — II) „poet. overf." om Ting og om Begreber: fortærende, fordærvelig, ignis, Virg., Ovid., imber, Hor.; ∾ vetustas, Ovid.; ∾ curae, Hor. Od. 2, 11, 18; - ogs. c. gen.; ∾ tempus rerum, Ovid. Met. 15, 872.

ē.dĕcĭmo, (-decumo), (avi), atum, 1, v. a.; oprdl.: udvælger den Tiende; bf. „alm.": udvælger el. udkaarer, (sild Ord), Macrob. — *ēdento, avi, atum, 1, v. a.: borttager Tænderne; vid. Plaut. Rud. 3, 2, 48; edentatae beluae morsus, Macrob.; o. — ēdentŭlus, 3: tandløs, vetulae, Plaut.; ∾ bestia muraena, Tertull.; — 2) comisk „overf."; ∾ vinum, (ældgammel Vin), Plaut. Poen. 3, 3, 87; — [e el. ex, dens]. — edēpol, (f. medepol, i. e. me Pollux juvet), adv.: ved Pollux! Ter. Hec. 1, 2, 8, oftere, Plaut.; f. ogs. Pollux. — edera, ae, m. Derivater, f. und. hedera etc.

ē.dīco, xi, ctum, 3, v. a.; I) i Stats- o. Embedssproget; A) „alm.": at bekiendtgiøre en Beslutning el. Befaling, ved offenlig Bekiendtgiørelse at fastsætte el. anordne el. bestemme; - sædv. m. ut el. ne, (ogs. c. conj. efter det udfaldne ut), el. c. acc. (m. o. ud. dat.), ogs. m. Objectsætn., ogs. absol. el. m. de; - consulem edicere, ut senatus senatusconsulto ne obtemperet, Cic. Pis. 8; - ligel. in neutr. abl. partic. perf. edicto, m. ut el. ne, Liv. 5, 19, o. id. 10, 36; men c. conj. efter d. udfaldne ut, Cic. Fam. 11, 6; cf. Virg. Aen. 10, 258; - ∾ diem comitiis, Liv.; cf. id. 31, 11; ∾ senatum in posterum diem, id.; ∾ justitium, Cic. Phil. 6, 1; comitia indicta sunt a. d. XI Febr., id. Qu. Fr. 2, 2; men id. Verr. 1, 54: non proscripta neque edicta die; men ∾ praedam omnem militibus, Liv. 8, 36; - edixit, sese judicium ··· non daturum, Cic. Verr. 2, 27; cf. Liv. 2, 11; - tum ille edixit ita, ut etc., Cic. Att. 11, 17; ∾ de caerimoniis publicis, Tac., de natali suo, Suet.; — B) „bes." om Prætor: ved Embedets Tiltrædelse at bekiendtgiøre Formularen for hans følgende Retsforvaltning; vid. Cic. Fin. 2, 22; f. ogs. nedenf. nr. III; — II) „overf." el. udenf. Embedssproget: at bekiendtgiøre el. fastsætte el. anordne, navnl. hos Comikerne med lunefuld Vigtighed; vid. Plaut. Pseud. 1, 1, 125, oftere; ligel. Ter. Eun. 4, 7, 36, oftere; f. ogs. Hor. Sat. 2, 3, 227, o. id. Ep. 1, 19, 10; men Ter. Hec. 4, 1, 50: edicam servis, ne etc., (skal befale dem det); - ogs. at foreskrive el give en Regel, Virg. Ge 3, 295, oftere; ogs. at berette el. forkynde el. angive; vid. Cic. Lael. 16, Caes. B. C. 1, 76, o. Sall. Catil. 48; — III) af partic. edictus, 3, er neutr. subst. edictum, i; A) den romerske Øvrigheds offenlige Bekiendtgiørelse el. Forordning, et Edict, navnl. Ædilernes, Cic. Off. 3, 17, en Almuetribuns, id. Manil. 19, Consulernes, Liv. 8, 7, Dictatorens, ibd. 31; — b) edictum praetoris heder navnl. den Bekiendtgiørelse, hvorved Prætor ved sin Embedstiltrædelse forkyndte visse Formularer og Grundsætningerne for sin følgende Retsforvaltning; - af disse Edicter opstod sild. edictum perpetuum, som en væsenlig Del af den romerske Ret; vid. Cic. Verr. 1, 41 flgd., ogs. ibd. 3, 7 o. 14 flgd., id. Quint. 19, oftere, o. A.; — B) „overf." fra Embedssproget heder edictum; a) Anordning el. Befaling, Ter. Heaut. 4, 1, 10; — b) Udsagn el. Angivelse, Senec. Ep. 117.

ēdictālis, e, [edictum]: edictmæssig el. anordningsmæssig, possessio bonorum, Dig. — *ēdictio, onis, f.: Bekiendtgiørelse, Befaling, (f. d. sædv. edictum); vid. Plaut. Pseud. 1, 2, 10 o. 39, oftere; o. — ēdicto, avi, 1, v. a. intens.: fremsiger, udsiger, bekiender; vid. Plaut. Amph. 2, 2, 284, oftere; — [edico]. — ēdictum, i, n., f. und. edico nr. III.

ē.disco, ēdĭdĭci, 3, v. a.: lærer udenad; vid. Cic. Tusc. 2, 11; ∾ quam plurima ad verbum, id.; f. ogs. Quintil. 2, c. 7: de ediscendo; — II) „overf.": at indprente sig el. ret at studere noget, (oftest „poet."); - ∾ usum herbarum, Ovid., artes paternas, id.; cf. Cic. d. Or. 1, 58, o. Hor. Ep. 2, 2, 144; - „poet." ogs. c. inf.; Fortiter edisco, tristia posse pati, Ovid. Her. 7, 180; - ogs. m. Relativsætn., Liv. 23, 28; — b) bs. ogs. „poet." in perf. edidici: kiender el. veed; Jam reor, hoc ipsos edidicisse deos, Tibull. 2, 2, 12; cf. Ovid. Pont. 3, 7, 4.

ē.dissĕro, ŭi, tum, 3, v. a.: omstændeligen at berette el. forkynde, Plaut. Capt. 5, 2, 14, Cic. Leg. 2, 22, o. Liv. 44, 41, ogs. Virg. Aen. 2, 149, o. Hor. Sat. 2, 3, 306; - ogs. absol., Cic. Brut. 17: in edisserendo subtilior etc.

ēdissertātor, oris, m., [edisserto]: som nøiagtigen forklarer el. udvikler noget, Auson. — ēdissertio, onis, f., [edissero]: udførlig Udvikling el. Afhandling, scripturarum, Hieronym. — ēdisserto, avi, atum, 1, v. a., intens. af edissero: nøiagtigen el. omstændeligen at udvikle el. angive el. berette; vid. Plaut. Amph. 2, 1, 53, ogs. Liv. 22, 54.

*ēdītīcius, (-tius), 3: som bliver foreslaaen el. udnævnt; men alene i Forbindelsen: ∾ judices, de in causa sodaliciorum af Anklageren foreslaaede Dommere; vid. Cic. Planc. 15, o. id. Mur. 23; o. — ēdĭtio, onis, f.; oprdl.: at give fra sig el. at frembringe; Føden el. Fødsel, Dig., Tertull.: — II) „bes."; A) Udgivelsen af et Skrift, Quintil. Ep. ad Tryph., oftere, o. Plin. Ep. 1, 3, oftere; — b) ogs. „concret": Udgave af et Skrift, Quintil. 5, 11, 10; — B) Fortælling, Beretning, Angivelse; vid. Liv. 4, 23; — b) bs. i Retssproget: Angivelse el. Bestemmelse af en Anklages Form, Dig.; men ∾ judicum el. tribuum; vid. Cic. Planc. 16; f. ogs. und. editicius; — C) sild. ogs. Ydelse, operarum, Dig.; men ∾ arenae, Symmach., ludorum, Vopisc., Anstillelse af Fægterlege, osv., o. — ēdĭtor, oris, m.; A) „alm." o. „poet.": som frembringer; - ∾ nocturnae aurae (Vulturnus), Lucan. 2, 423; — 2) sild. som anstiller el. foranstalter; ∾ ludorum, Vopisc., Capitolin.; — [2. edo]. — 1. ēdĭtus, 3: partic. o. adj. af 2. edo. — 2, ēdĭtus, us, m., [2. edo]: Afgang el. Affondring; ∾ boum, (Komøg), Dig.

1. ĕdo, ēdi, ēsum, 3, (bs. de contraherede Biformer: es, est, estis, f. edis, edit, editis, Ter., Cic.; bs. pass.: estur, f. editur, Plaut., Ovid.; fremdeles esse, f. edere, essem, etc., f. ederem, etc., Ter., Cic.; men foræld.: edim, edis, edit, edimus, editis, f. edam, edas, etc., Plaut., Cato, dog ogs. Hor. Epod 3, 3, o id. Sat. 2, 8, 90); v. a.; ἔδω; — I) „egenl.": æder, spiser; - vid. Plaut. Capt. 3, 1, ab in., o. Ter. Eun. 3, 1, 2, ogs. Cic. N. D. 2, 3; — bb) som Ordsprog kan mærkes: esse oportet, ut vivas, non vivere, ut edas, Auct. ad Her. 4, 38; multos modios salis simul edendos esse, ut etc., vid. Cic. Lael. 19; ∾ de patella, (spise af Offerskaalen, vise Ringeagt imod Religionen), id. Fin. 2, 7; — b) bs. comisk; ∾ pugnos, Plaut. Amph. 1, 1, 183, (ligesom at faae dem til Livs, d. e. at faae Hug); men ∾ bona: at tilsætte el. forøde sit Gods, id. Truc. 4, 2, 29; — II) „fig."; A) „overf." om Tingsobjecter: at undergrave el. fortære el. forstyrre; vid. Virg. Ge. 1, 151, id. Aen. 5, 683; cf. Ovid. Ib. 608; — B) „ment.": at gnave el. saare el. krænke; Si quid est animum, Hor. Ep. 1, 2, 39; cf. Virg. Aen. 12, 801: Nec te tantus edat tacitam dolor; cf. Sil. 13, 665.

2. ēdo, edidi, editum, 3, v. a., [e el. ex, do, dare]: giver fra mig, giver hen; I) „egenl."; A) „alm."; - quum ··· foras ··· per os est editus calor, Lucr. 3, 123; saal. ogs. om de legemlige Udtømmelser, Plin., Colum.;

- ∾ animam, (at døe), Cic. Sest. 38, Ovid.; ligel. ∾ vitam, Cic., extremum spiritum vitae, id.; - ∾ clamorem, id., miros risus, id., voces, id.; ∾ dulces modos, Ovid., questus, id.; men ∾ hinnitus, (vrinske), id., latratus, (gøe), id.; - Maeander in sinum maris editur, Liv. 38, 13; men comisk, Plaut. Most. 3, 2, 9: clanculum ex aedibus me edidi foras; — B) „bes.": bringer frem for Dagens Lys, frembringer, føder, avler, skaber; a) om en Fødsel, odl.; vid. Lucr. 2, 618, o. Cic. N. D. 2, 52; - ligel. ∾ partum, (at føde), Liv. 1, 39; ogs. ∾ aliquem partu, Virg., Ovid.; cf. id. Fast. 5, 172; ogs. absol. ∾ aliquem, (føde til Verden), ibd. 661, o. A.; men Virg. Aen. 8, 137: Electram maximus Atlas Edidit, (avlede hende); cf. Cic. (poët.) Div. 2, 30; - ogs. in pass.; vid. Quintil. 1, 1, 2: hebetes non ··· eduntur etc.; men oftest in partic.; vid. poët. ap. Cic. Tusc. 1, 48; editus partu, Ovid.; men id. Her. 7, 60: edita Venus aquis; men editus ille hac, id. Met. 10, 298; cf. Hor Od. 1, 1, in., o. Suet Aug. 65; — b) om Jordens og om andre Frembringelser, vid. Ovid. Met. 1, 436, o. Liv. 21, 41; - ∾ frondem ulmus, (skyder Blade), Colum.; s. ogs. Quintil. 12, 2, 25; — II) „fig."; A) „overs.": frembringer, foraarsager; - ∾ fructus ex se, (om Faaret), Cic. N. D. 2, 63; men vitales edere motus, Lucr. 3, 559; ∾ proelia pugnasque, id.; cf. Liv. 8, 9, oftere; ligel. ∾ stragem, Virg., tumultum, Liv., ruinas, Cic.; ∾ scelus el. facinus, id.; ∾ annuam operam, vid. Liv. 5, 4; - ∾ munus gladiatorium, (anstille, give), Liv. 28, 21; ligel. ∾ ludos, Tac., gladiatores, Suet.; men ∾ exemplum severitatis suae, (opstille), Cic.; ∾ exempla in aliquem, (statuere Exempel paa nogen), Ter., Caes., Liv.; ∾ scelus in aliquem, (udøve, begaae), Cic.; — B) „ment."; 1) at udgive el. publicere; - ut illos de Republica libros edidisti, Cic. Brut. 5; ∾ librum contra aliquem, id., orationem scriptam, Sall.; cf. Quintil. 5, 10, 120, Hor. A. P. 390, o. A.; — 2) at bekiendtgiøre el. opgive el. opklare; - vid. Cic. Leg. 3, 20, o. Hor. Sat. 2, 5, 61; ede illa ··· et Bruto et mihi, Cic. Brut. 5; ∾ nomen patrium, Ovid., veros ortus, id.; cf. Cic. Off. 2, 22; men ∾ Pythagoram auctorem ejus doctrinae, Liv. 1, 13; opinio edita in vulgus, Caes. B. C. 3, 29; ∾ consilia hostium, (forraade dem), Liv. 10, 27; men „poet.": arma ··· violentaque bella ··· edere, (besynge), Ovid. Am., in.; — b) navnl. ogs. publicistisk el. i Forretningssproget: offenligen at angive el. fremlægge el. fastsætte; - ∾ actionem, ogs. absol. edere, (fremlægge en Klage i Retten), Dig.; s. ogs. Cic. Quint. 20 o. 21; fremdeles ∾ tribus (om Anklageren in causa sodaliciorum), vid. id. Planc. 15 flgd.; s. ogs. und. editicius; - fremdeles ∾ aliquem socium tibi in bonis alicujus, Cic. Quint. 24; quantum Apronius edidisset deberi, tantum etc., id. Verr. 3, 29; cf. Liv. 31, 19; men id. 40, 40: ederet consul, quid fieri velit; cf. id. 45, 34; — III) partic. ēdĭtus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl." om Localiteter: fremragende, ophøiet, høi, Caes. B. G. 2, 8; cf. Sall. Jug. 92; men edita (aedificia) in altum, Tac. Hist. 3, 71; loco perexcelso atque edito, Cic.; - ogs. subst. editum, i, n.: høit Sted; in edito, Suet., ex edito, Plin.; in pl.: edita montium, Tac.; - compar., ∾ locis occupatis, Caes. B. C. 1, 7; superl., ∾ locus, Hirt. B. Al. 31; — B) „poet." ogs. a) „overs."; viribus editior, (mægtigere), Hor. Sat. 1, 3, 110; — b) „ment." o. subst., edita, orum, ligesom mandata Befalinger; vid. Ovid. Met. 11, 647. — 3. ēdo, ōnis, m., [1. edo]: en Æder, en Fraaser, Varr. ap. Non.

ēdŏcenter, adv.: paa en underviisende Maade, Gell. 16, 8; af — ē.dŏcĕo, ŭi, ctum, 2, v. a.: underviser el. oplærer fuldstændigen el. grundigen; ogs. giver nøiagtig Underretning el. Oplysning derom; ordenl. c. acc. pers. o. acc. rei, (hvilken sidste ogs. kan staae hos pass.); ogs. findes s. acc. rei: inf., el. acc. c. inf., el. Relativsætn., (der alle ogs. kunne staae hos pass.); - cum Minerva omnes artes edocuit, Sall. frgm.; cf. id. Jug. 16; men pass.: Cicero per legatos cuncta edoctus, id. Catil. 45; cf. Liv. 25, 40, o. A.; ligel. m. inf., Ovid. Met. 15, 559, o. Liv. 29, 18; ligel. m. Relativsætn., Caes. B. G. 7, 38; - ogs. m. blot acc. pers., Suet. Gramm. 3; hvs. in pass.: ab Euandro edocti, Liv.; tot cladibus edocti, id.; - ogs. m. in, id. 24, 4; ogs. m. de; edoctus de origine sua, Justin.; - ogs. m. blot Tingsobject; ∾ omnia ordine, Liv. 21, 24; cf. Virg. Aen. 5, 728, o. Ovid. Met. 4, 768; ligel. m. blot Relativ- el. Objectssætning; vid. Caes. B. G. 3, 18, o. Virg. Aen. 8, 13; ogs. m. flgd. ut, (hvorledes), Plaut. Trin. 3, 3, 20; ogs. m. flgd. ne, Ter. Phorm. 5, 2, 17; men ibd. 3, 3, 7: sed id (argentum) unde, edoce; — B) „overs." ogs. om Begrebssubjecter el. Abstracter; fama ··· edocuerat viam tantum Alpes esse, Liv. 27, 39; edocuit tamen ratio ··· ut videremus etc., Cic. Tusc. 3, 33.

ē.dōlo, avi, atum, 1, v. a.: tilhugger, lingulas, (Tapper), Colum.; — 2) df. „overs.": udarbeider, giør færdig, libellum, Varr.; cf. Cic. Att. 13, 47. — ēdomitus, 3: partic. af flgd. — ē.dŏmo, ŭi, ĭtum, 1, v. a.: tæmmer el. betvinger el. overvælder aldeles; (oftest „poet."); vid. Ovid. Fast. 1, 256; — b) ogs. m. Tingsobjecter; ∾ aes igni, Plin; ∾ ramum oleae curvando, id.; — 2) „ment."; vitiosam naturam ab eo sic edomitam et compressam esse doctrina, ut etc., Cic Fat. 5; cf. Hor. Od. 4, 5, 22.

Edon, ōnis, m.: Biform af Edonus, Serv. ad Virg. Aen. 12, 365. — Edōnis, idis, s. und. flgd. — 1. Edōnus, i, m., Ἠδωνός: Biergstrækning i d. østlige Thracien, Plin. 4, 18; — II) df. Edōni, orum, m., Ἠδωνοί: de ved Bierget Edonus boende Folk, id. ibd.; cf. Hor. Od. 2, 7, 27; — B) df. er atter at aflede; 1) Edōnus, 3: edonisk, „poet." ogs. thracisk, juga, Ovid. Trist. 4, 1, 42, Boreas, Virg. Aen. 12, 365; men ∾ Bacchus, Ovid. Rem. 593; — 2) Edōnis, (ogs. Edōnis, Sil., Lucan.), ĭdis, adj. fem.: edonisk el. thracisk, matres, Ovid. Met. 11, 69; — b) ogs. subst. Edōnis: Bacchantinde, Prop. 1, 3, 5. — 2. Edōnus, 3, s. und. frgd.

ē.dormio, ivi el. ii, 4, v. n. o. a.: udsover, (sædv. om den Berusede); vid. Cic. Acad. 2, 17, o. id. Phil. 2, 12; - men comisk om den sovende Acteur: quum Ilionam edormit, Hor. Sat. 2, 3, 61; - ogs. in pass.; dimidium ex hoc (tempore) edormitur, (bortsoves), Senec. Ep. 99; df. — ēdormisco, ĕre, v. n. inch.: udsover, crapulam, Rusen, Plaut., hoc villi, Ter. Ad. 5, 2, 11; ∾ unum somnum, (faae sig en eneste Lur), Plaut. Amph. 2, 2, 65.

*ēdŭcātio, onis, f.: Opdragelse, Opfostring; 1) „egenl." om Mennesker; vid. Cic. d. Or. 3, 31; id. Leg. 3, 13, o. Tac. Germ. 20, ogs. Quintil. 1, 1, 21, oftere; — 2) „overs." ogs.; a) om Dyrene: Optrækning el. Opdræt, Cic. Fin. 3, 19, o. id. R. Am. 22; — b) om Planter og Væxter: Opelskning, odl., Plin. 16, 39, Macrob.; — ēdŭcātor, oris, m.: som opfostrer el. ernærer; vid. Cic. N. D. 2, 34; df. sædv.: en Opdrager, en Pædagog, id. Planc. 33, o. Tac. Ann. 14, 3; — df. fem. ēdŭcātrix, īcis: Opdragerinde, Fostermoder, Colum. 8, 11; — 2) ogs. „overs.": earum (rerum) parens est educatrixque sapientia, Cic. Leg. 1, 24; o. — ēdŭcatus, us, m., ligesom educatio: Opdragelse, Tertull.; — [2. educo].

1. ēdūco, xi, ctum, 3, v. a.: leder el. fører el. bringer el. trækker ud deraf el. derud el. derhen; I) „egenl."; - dum illam educunt huc novam nuptam foras, Plaut. Cas. 4, 3, in.; si nobiscum cum rus aliquo eduxerimus, Cic. Qu. Fr. 3, 3; ∾ aliquem de senatu, id., e

custodia, id.; cf. Caes. B. G. 2, 53; ~ se foras, (gaae ud, gaae sin Vei), Ter.; men ~ se multitudini, (unddrage el. affondre sig derfra), Senec. d. Vit. beata; - ~ radicem e terra, Varr., gladium e vagina, Cic.; oftere ~ gladium, Caes., Sall.; ~ sortem, Cic.; cf. id. Verr. 2, 17; ogs. ~ tribus, id. Agr. 2, 8; ~ telum corpore, Virg.; ~ lacum. Cic. Div. 1, 44, aquam in fossas, Plin.; — II) „bes."; A) gjennem alle Sprogperioder; 1) publicistisk: a) ~ aliquem in jus, (inddrage for Retten), Cic., aliquem ex domo in jus, Quintil.; ~ aliquem ad consules, Cic.; cf. id. Verr. 2, 26; — b) om en Embedsmand i Provindserne; ~ invitos in provinciam, Cic. frgm. ap. Quintil. 5, 10, 76; ~ medicum secum, id. Pis. 34; — 2) i Krigssproget; a) lade rykke el. marschere ud el. bort derfra; ~ cohortes ex urbe, Caes., exercitum ab urbe, Liv. 3, 21; ~ copias ex castris, Caes., Liv., ogs. copias castris, Caes., Virg.; cf. Caes. B. G. 4, 1; - ogs. ud. Angivelse af en terminus a quo; ~ cohortes, Caes.; cf. Sall. Jug 68, o. Liv. 39, 15; ogs. ~ exercitum in expeditionem, Cic.; - men ogs. absol. om Feltherren selv: (at rykke el. marschere ud, neml. med Hæren el. Tropperne); vid. Caes. B. G. 7, 10; ~ tribus simul portis, Liv. 41, 46; ligel. ~ in aciem, id. 1, 23, oftere; cf. Caes B. C. 3, 67; — c) ~ naves ex portu, (lade dem løbe ud), Caes. B. C. 1, 59, oftere; ligel. ~ classem portu, Plin. 2, 9; — 3) i Oeconomien; oprdl. om Fugle, (ligesom excludere): at udruge; vid. Plaut. Poen. 1, 2, 143; - ds. ogs. om Mennesker, (f. d. sædv. 2. educo): at opføde el. opfostre el. opdrage; vid. Plaut. Truc. 5, 16, (hvor educier f. educi); cf. Ter. Andr. 5, 4, 8, oftere, ogs. Cic. d. Or. 2, 28, Liv. 1, 39, Virg., o. A.; — c) „poet." ogs., (ligesom edere): at føde, Virg. Aen. 6, 765 o. 778; men Catull. 64, 90: qualis ··· Aurave distinctos educit verna colores, (frembringer); — d) comisk ogs.: at uddrikke el. udtømme i lange el. stærke Drag; vid. Plaut. Stich. 5, 5, 13, o. id. Amph. 1, 1, 274; — B) i og fra den augustiske Sprogperiode; 1) at hæve el. drage i Veiret; - quae me ··· superas eduxit ad auras, Ovid. Met. 5, 641; cf. ibd. 3, 114; hvs. „overf." Hor. Od. 4, 2, 23: ~ in astra, (hæve til Skyerne, forherlige); — b) at opreise el. opføre; vid. Virg. Aen. 2, 461; ~ coelo molem, ibd. 2, 186, aram sepulcri, ibd. 6. 178; ~ turres altius, Tac., pyramides instar montium, id.; cf. Virg. Aen. 6, 630; — 2) „poet." om Tiden: at hendrage el. tilbringe el. henleve; - si forte pios eduximus annos, Prop. 2, 7, 97; ~ insomnem noctem ludo, Stat.; — not.: educe f. educ, Plaut.

2. ē.dŭco, avi, atum, 1, v. a., ligesom d. best. 1. edūco, nr. II, A. 3: optrækker, opfostrer, opdrager; - Ille homo homines non alit, verum educat, Plaut. Men. 1, 1, 22; cf. Ter. Phorm. 5, 7, 50; men homo ingenuus, liberaliter ĕducatus, Cic. d. Or. 1, 31; cf. id. Lael. 20, o. A.; — B) „overf."; 1) „alm."; neque enim hac nos patria lege genuit aut educavit, ut etc., id. d. Rep. 1, 4; navnl. ogs. „alleg." om Foredraget, id. Orat. 13, o. id. d. Or. 2, 87; ligel. om Taleren: in his (scholis) educatur orator, (faaer han sin Dannelse), Quintil. 9, 2, 81; — 2) „poet." o. i efteraug. Prosa om Naturkræfterne: at frembringe el. nære; - quod pontus, quod terra, quod educat aër, Ovid. Met. 8, 832; ~ herbas (humus). id.; ~ florem (imber), Catull.; cf. Ovid. Pont. 1, 10, 9; ~ Caecuba, Plin.; cf. Hor. Ep. 1, 15, 22.

*ēductio, onis, f.: Uddragen el. Udmarsch, (for- o. efterel.), Cato ap. Fest.; ~ examinis (apum), Pallad.; o. — eductor, oris, m.: en Opdrager, (f. d. sædv. educator), Fronto; — [1. educo].

ē.dulco, are, v. a.: forsøder; ds. „overf."; ~ vitam, Matius ap. Gell. 15, 25. — Edulia o. Edulica, ae, f. und. Edusa; - f. ogs. und. flgd. — ĕdūlis, e, [1. edo]: spiselig, til at spise, capreae, Hor. Sat. 2, 4, 43; — b) ds. subst. pl. edulia, ium, n.: Spisevarer el. Madvarer, Varr. ap. Non., Suet. Calig. 40; ogs. edulia, orum, Appul.

ē.dūresco, ĕre, v. n. inch.: at blive haard, Coel. Aur. — ē.dūro, are, v. n.: at holde ud, at holde sig, at vedblive; - vid. Tac. Germ. 45, o. Gell. 14, 1. — ē.dūrus, 3: meget haard i sit Slags, pirus, Virg. Ge. 4, 145; — 2) „fig."; Nec tamen, eduro quod petit ore, nega, Ovid. A. A. 3, 476. — Edūsa, ae, f., [1. edo]: den Børnenes Spise og Næring beskyttende Gudinde, Varr. ap. Non.; - ogs. Edulia, ae, f., Donat. ad Ter. Phorm. 1, 1, 15; ogs. Edulica, ae, f., Augustin. — Eĕtion, ōnis, m., Ἠετίων: Fader til Andromache, Konge over Thebæ i Cilicien, Ovid. Trist. 5, 5, 44, oftere; — hvs. Eĕtiōneae Thebae, id. Met. 12, 110. — Eĕtiōnēus, 3, f. und. frgd.

eff-, ved Assimilation f. exf-, el. ecf-; dog bruges ogs. ecf-; vid. Madvig. — *effābilis, e: udtalelig, Appul.; o. — effāmen, ĭnis, n.: Udtryk el. Udsagn, Capella.; — [effor]. — effarcio, [f. ex.f.], o. effercio, (si), tum, 4, v. a.: udstopper, udfylder, intervalla saxis, Caes. B. G. 7, 23; bibite, este, effercite vos, Plaut.; — II) partic. effertus, 3, ogs. som adj.: opfyldt, fuld, rigelig; ds. comisk: nec magis effertum fame Vidi, Plaut. Capt. 3, 1, 6; men superl., hereditatem sum aptus effertissimam, ibd. 4, 1, 8. — effaris, effari, f. und. effor.

effascĭnātio, onis, f.: Fortryllelse el. Forhexelse; in pl., Plin. 19, 19, oftere; af — effascĭno, [f. ex.f.], are, v. a.: fortryller el. forhexer, Plin. 7, 2, Gell. — effatum, i, n, f. und. effor. — 1. effatus, 3, f. und. effor, — 2. effātus, us, m., [effor]: Tale el. Udtryk, Tertull.

*effecte, adv.; 1) virkeligen, i Gjerningen, Martial. 2, 27, Ammian.; — 2) paa en virksom Maade; compar., effectius, Appul.; — effectio, onis, f.; 1) „alm.": Udøvelse, artis, Cic. Fin. 3, 7; men ~ recta, (som Oversættelse af κατόρθωσις), ibd. 3, 14; — 2) „bes.", ligesom causa efficiens: Grundaarsagen, id. Acad. 1, 2; — effectīvus, 3: hørende til Udførelsen, practisk, ars, Quintil. 2, 18, 5; o. — effector, oris, m.: som bevirker el. frembringer; - ~ mundi molitorque deus, id. Univ. 5; cf. ibd. 11, o. id. d. Or. 1, 33; — ds. fem. effectrix, īcis; ~ pecunia voluptatum, Cic. Fin. 2, 17; ~ terra diei noctisque, id. Univ. 10; — [efficio].

1. effectus, 3: partic. o. adj. af efficio. — 2. effectus, us, m., [efficio]: Virken el. at virke; ogs. Virkning, odl.; ds. I) „alm.": Udførelse, Udøvelse, Iværksættelse; vid. Liv. 21, 7, o. id. 33, 33; - Et tibi ad effectum vires dat Caesar, Prop. 3, 7, 27; quae (peccata) sunt in effectu, (opp. peccata sine effectu), Cic. Fin. 3, 9; men Liv. 31, 46: jam opera in effectu erant, (vare i Gang); — II) „bes.": Virkning el. Følge, (opp. causa); vid Cic. Div. 2, 20 fin., o. id. Tusc. 2, 1; men Liv. 32, 9: sine ullo effectu etc.; - ogs. in pl., Quintil. 1, 10, 6. — effēcundo, [f. ex.f.], are, v. a.: at gjøre frugtbar, Vopisc.

*effēminate, adv.: qvindagtigen, umandigen, Cic. Off. 1, 4; cf. Senec. ad Polyb. 36; o. — effēmĭnātio, onis, f.: Forkelelse, corporis, Firmic., animi, Hieronym.; — [effemino]. — effeminatus, 3: partic. o. adj. af flgd. — effēmĭno, avi, atum, 1, v. a., [ex, femina]; I) „egenl.": antager for el. betegner som et qvindeligt Væsen; vid. Cic. N. D. 2, 26; — II) oftest „fig." o. „ethisk"; A) „alm.": gjør qvindagtig el. umandig, forkeler; vid. Cic. Fin. 2, 29, o. Sall. Catil. 11; ad effeminandos animos, Caes.; - ogs. om Foredraget, Quintil. 8, prooem.; — B) „meton.", (causa pro effectu): at vanære, Claudian. Eutrop. 1, 10; — III) partic. effēmĭnatus, 3, ogs. som adj.: qvindagtig, umandig, forkelet; - ne quid effeminatum aut

molle ··· sit, Cic. Off. 1, 35; men servire ··· effeminato etc., id. Phil. 3, 5; – ogs. om Abstracter; ∾ et levis opinio, Cic. Tusc. 2, 22; effeminata et enervis compositio, Quintil.; – compar., ∾ multitudo Cypriorum, Val. Max.; superl., ∾ languor animi, Qu. Cic. ap. Cic. Fam. 16, 27; — b) ogs. f. pathicus, Suet., Auct. Priap.

efferasco, ĕre, v. n., inch. af 2. effero: at blive vild el. vildere, Ammian. — efferāte, adv.: forvildet, vildt, saevire, Lactant.; af — efferatus, 3: partic. o. adj. af 2. effero. — effercio, ire, f. und. effarcio.

1. effĕro, [f. ex.fero, skrives ogs. ecfero], extŭli, ēlātum, efferre, v. a.: fører el. bærer el. bringer ud deraf el. derud el. derhen; I) „egentl."; A) „alm.": – ∾ tela ex aedibus, Cic., puerum extra aedes usquam, Ter. Hec. 4, 1, 48, cistellam domo, id., argentum foras, Plaut., ad aliquem, id.; cf. Caes. B. G. 1, 5, o. id. B. C. 1, 78; ∾ vexilla, signa, arma (e castris el. extra fines, osv.); vid. Liv. 10, 19, oftere, Tac. Hist. 3, 31, o. A.; ∾ pedem aedibus, Plaut., portā, Cic., (gaae ud); cf. Virg. Aen. 2, 657; — b) ogs. om Ting og om Begreber; ignis ··· ut extulerit se, Lucr.; cf. Tac. Ann. 15, 7; men Liv. 3, 5: legatum longius extulit cursus, — B) „bes."; 1) ligesom ἐκφέρω: fører ud for at begrave, begraver; vid. Cic. N. D. 2, 32, o. Nep. Eum. 4, ogs. Hor. Sat. 2, 5, 85, o. A.; – ogs. „alleg.": mei unius funere elata esset res publica, (den var gaaen tilgrunde med mig), Liv. 28, 28; — 2) om Jordbunden: at bære el. frembringe el. give af sig; – quod agri efferant sui etc., (deres Markers Afgrøde), Cic.; cf. id. Brut. 4, o. Lucr. 1, 180; — b) „overf."; vid. Cic. N. D. 2, 33, o. Virg. Ge. 2, 169; — 3) fører el. bringer opad, hæver el. løfter i Veiret; vid. Caes. B. G. 7, 47, o. id. B. C. 2, 8; elato alte malleo, Suet.; pulvis elatus, Liv.; – men „poet."; vid. Hor. Epod. 2, 18; — II) „fig."; A) „alm.": udfører, udbærer, bekiendtgiør; – neque in vulgus disciplinam efferri, Caes. B. G. 6, 14; f. ogs. Ter. Phorm. 5, 7, 65, Caes. B. G. 7, 1, o. Cic. d. Or. 1, 24; ogs. m. Relativsætn., Caes. B. G. 1, 46; — b) navnl. ogs. udtaler el. udtrykker; si graves sententiae inconditis verbis efferuntur, Cic. Orat. 41; – ds. i Grammatiken: pleraque utroque modo efferuntur: luxuriatur, luxuriat, Quintil. 9, 3, 7; — B) „bes.": hæver el. ophøier, bringer i Veiret, forfremmer; – vid. Cic. Catil. 1, 11; efferre aliquem pecunia aut honore, Sall. Jug. 49; cf. Tac. Ann. 2, 34, o. Nep. Dion. 6; men ∾ aliquem maximis laudibus, Cic., ogs. laudibus ad coelum, id.; ogs. ∾ aliquid m. o. ud. laudibus, id.; men ∾ aliquem in summam invidiam, (giøre yderst forhadt), Tac. Hist. 4, 42; — bb) hertil mærkes; a) efferre se, ogs. efferri: at hæve sig, at vise sig, at fremstaae; vid. Cic. Lael. 27, o. id. Brut. 7, ogs. id. d. Or. 2, 21; — b) oftere: at hæve sig, at giøre sig til, aliqua re, (deraf el. derover), Liv. 30. 20; men „alleg." om Stilens Svulst: efferentes se (al. ferocientes) equos frenis quibusdam coërcere, Quintil. 10, 3, 10; – om Personer, oftest m. tilføiet Bestemmelse in adv., el. in abl.; ∾ se insolentius, Cic.; altius elati etc., Flor. 1, 26; elati atque inflati his rebus, Cic. Agr. 2, 35; cf. Sall. Jug. 14, Nep. Alcib. 7, o. Caes. B. C. 3, 59; – sieldn. in act.; efferre animum alicujus, (giøre overmodig, opp. infringere); vid. Liv. 45, 8; — c) in pass.: ligesomat bringes ud af sig selv, at henrives; – in eo genere studio sic efferimur, ut etc., Cic. Att. 1, 8; elati studio milites, Caes.; efferri cupiditate, Cic.; cf. id. Mur. 31; – sieldn. act.; quae (comitia) me laetitia extulerunt, id. Fam. 2, 10; — not.: forel. o. sieldn.: at bære el. udholde til Enden; – ∾ laborem, Attius ap. Cic. Sest. 48, o. Lucr. 1, 118; ligel. efferre malum patiendo, Cic. (poët.) Tusc. 4, 29; — III) partic. ēlātus, 3, ogs. som adj.: ophøiet, høi; A) „egentl."; modo in elatiora, modo in depressiora clivi etc., Colum. 2, 4; elatissimae lucernae, Tertull.; — B) „fig."; quod animo magno elatoque ··· factum sit, Cic. Off. 1, 18; – elatis verbis incensa oratio, id. Orat. 36.

2. effĕro, avi, atum, 1, v. a., [ex, ferus]: forvilder, giør vild; I) „egentl."; vid. Cic. N. D. 2, 39; ∾ speciem oris, (give et vildt Udseende), Liv. 2, 23; cf. Suet. Calig. 50; men efferantia sese ulcera, Plin.; — II) „fig."; A) „overf." o. „poet."; Mars efferat aurum, (forarbeider det til Vaaben), Stat.; — B) „ment." o. „ethisk"; gentes sic immanitate efferatas, ut etc., Cic. N. D. 1, 23; hunc (militem) ··· insuper dux ipse efferavit, Liv. 23, 5; cf. id. 33, 29; — III) partic. effĕratus, 3, ogs. som adj.: forvildet, vild, vultus, Petron.; – compar., ∾ moribus ritibusque, etc., Liv. 34, 24; superl., ∾ affectus (pl.) inhibere, Senec. Ep. 121.

effertus, 3: partic. o. adj. af effarcio. — efferus, [f. ex.f.], 3: yderst vild, forvildet, (poetisk Ord); ∾ proles, Lucr., juventus, Virg. Aen. 8, 6; ∾ vis animi, ibd. 10, 898; cf. ibd. 8, 484; men ∾ Dido, ibd. 4, 642, (rasende, ude af sig selv).

effervens, tis: partic. o. adj. af efferveo, — effervesco, [f. ex.f.], fervi, 3, v. n. inch.; I) at bruse op; A) „egentl."; vid. Cic. N. D. 2, 10; — b) ogs. „alleg.": campus atque illae undae ··· sic effervescunt quodam quasi aestu, ut etc, Cic. Planc. 6; cf. id. Prov. cons. 4; — B) „fig."; verbis effervescentibus, (brusende el. heftige el. lidenskabelige), Cic. d. Or. 2, 21, cf. id. Brut. 70; ogs. Tac. Ann. 1, 74; ogs. om enhver heftig Opbrusen i Sindet; vid. Cic. Coel. 31, o. Lucr. 3, 296; — II) ophøre at bruse; A) „egentl."; ubi satis effervit (vinum mustum): har afgæret, Cato 115; — B) „fig."; quoad iracundia domini effervesceret, (fik afraset), Dig.; af — effervo, [f. ex.f.], ĕre, v. n.: at bruse op el. ud; ∾ in agros ··· undantem ··· Aetnam, (en Lavastrøm derfra), Virg. Ge. 1, 471; men ∾ vermes, (fremmylre), Lucr. 1, 928; cf. Virg. Ge. 4, 556; — II) ds. partic. effervens, tis, som adj.: opbrusende, heftig; vid. Gell. 2, 27, (hvor compar.).

effētus, 3, [ex, fetus]; oprdl. om Hunnen: som har kastet Unger el. lagt Æg, osv.; – primus effetae partus est amovendus, Colum.; — II) „meton.": som er udmattet af at føde; – ut effetae moriantur (gallinae), Plin. 10, 74; — B) ds. „overf.": afkræftet el. udtømt, tellus, Lucr., solum, Colum. praef., corpus, Cic. d. Senect. 9; cf. Virg. Aen. 5, 396; – „poet." ogs. c. gen.; verique effeta senectus, ibd. 7, 440; – compar., Appul.; — b) „poet." ogs. udtømt el. tom, Lucan. 9, 285.

effĭcācia, ae, f.: Virksomhed, Dygtighed, Plin. 11, 4, Ammian.; o. — effĭcācĭtas, atis, f.: = frgd., Cic. Tusc. 4, 13; o. — effĭcācĭter, adv.: virksomt, med Virkning; – ∾ movere affectus, Senec.; minus efficaciter loqui, (i mindre stærke Udtryk), Quintil.; – compar., ∾ rogare, Plin. Ep. 6, 6; ∾ obligari, Tac. Germ. 8; superl., ∾ sanare, Plin.; cf. Plin. Ep. 2, 13; — [fgd.].

effĭcax, ācis, adj., [efficio]: virksom, bevirkende; – quam tardus et parum efficax sit, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 10; cf. Hor. Epod. 3, 17, o. ibd. 17, in.; ∾ preces, Liv.; – ogs. m. ad, id. 1, 9; ligel. in compar., utrum sit efficacius ad recte vivendum, Plin. Pan. 84; – ogs. c. dat., Plin. 27, 50; ligel. in superl., Liv. 41, 25; – ogs. m. andre Præpositioner; herba efficax in dolore, Plin.; ligel. m. adversus o. contra, id.; – endel. c. inf., Hor. Od. 4, 12, 20; ligel. Colum. 2, 17.

†efficiens, tis: partic. o. adj. af efficio; ds. — efficienter, adv.: indvirkende, med Virkning el. Følge; – quod cuique efficienter antecedat, (som dets Aarsag), etc., Cic. Fat. 15; o. — efficientia, ae, f.: Virkning, (solis), vid. Cic. N. D. 2, 37; cf. id. Fat. 9.

efficio, fēci, fectum, 3, v. a., [ex, facio]: gjør færdig, fuldender, bringer istand, bevirker, tilveiebringer; 1) „alm."; a) c. acc.; - quod ··· facere incipit, nisi id efficere perpetrat, etc., Plaut. Truc. 2,5,12; - navnl. ogs. i Krigssproget: ∾ pontem, Caes., turres, tormenta, id.; - ∾ sphaeram, (forarbeide), Cic., columnam novam de integro, id. Verr. 1, 56; - Mosa efficit insulam Batavorum, Caes. B. G. 4, 10; cf. Virg. Aen. 1, 160; - ∾ magnas rerum commutationes, Caes. B. C. 3,68; cf. Cic. d. Or. 1,33; quibus (militibus) coactis XIII cohortes efficit, (opretter); vid. Caes. B. C. 1, 15; men ∾ ad duo millia ferme boum, (bringe sammen), Liv. 22, 16; - ∾ munus, (opfylde), Cic. Leg. 1, 5, oftere; ∾ alicui mulierem, Plaut., aurum, id., (forskaffe); men Cic. Att. 10, 10: quod a Curione effeceram, (havde erholdt el. bevirket hos ham); men id. Brut. 78: tantos progressus efficere, (f. facere), (f. und. facio); — bb) ogs. at mærke; a) oftere m. dobbelt acc., osv.: at gjøre dertil; - Amor mores hominum moros et morosos efficit, Plaut. Trin. 3, 2, 43; cf. Cic. Off. 1, 1, o. Caes. B. G. 1, 38; df. ogs. ∾ aliquem consulem, Cic., dictatorem, id.; - men Caes. B. G. 4, 1: quae res ··· immani corporum magnitudine homines efficit; cf. id. B. C. 3, 48: id (genus radicis) ad similitudinem panis efficiebant; — b) ligel. m. flgd. ut el. ne el. quominus, sjeld. m. Objectssætn.; - eniti et efficere, ut amici jacentem animum excitet, Cic. Lael. 16; cf. Caes. B. G. 2, 5, o. 17, oftere; ogs. m. frgd. id el. hoc; vid. Caes. B. G. 5, 50; men Cic. d. Rep. 1, 24: me effecturum, ut ne qua particula praetermissa sit; men Efficiam ··· ne etc., Virg. Ecl. 3,51; men ∾ Quominus etc., Lucr. 1, 976; cf. Quintil. 11, 1, 48; ogs efficere, ea coire etc., Vitruv. 2, 6; — c) endel. absol. (el. elliptisk); si effecero, dabin' mihi argentum? Plaut. Pseud. 1, 5, 121; se a scientiae delectatione ad efficiendi utilitatem referre, Cic. d. Rep. 5, 3; — II) „bes."; A) technisk; 1) i Oeconomien; a) at bringe som Udbytte el. Gevinst, at kaste af sig; - ager Leontinus efficit eum octavo etc., Cic. Verr. 3, 47; qui plurimum efficit (ager), ibd. 63; men om en Vingaard; ∾ centenos sestertios in singula jugera, Colum. 3, 3; — b) om Personer: at fortiene el. vinde, odl.; liciti sunt usque eo, quoad se efficere posse arbitrabantur, Cic. Verr. 3, 33; — 2) i Regnskabsvæsenet: at udgjøre (en Sum, odl.); - vid. Cic. Att. 6, 1; men Plin. 6, 38: quae computatio efficit vicies quater centena XL M. passuum; — B) „ment.": ligesom udbringer deraf, d. e. godtgjør el. beviser; vid. Cic. Parad. prooem.; ligel. efficere, animos esse immortales, id. Tusc. 1, 31; df. in pass.: ex quo efficitur, hominem etc., ibd. 3, 5; men id. N. D. 3, 12: ita efficitur, ut etc.; — III) dertil er endnu at mærke; A) partic. efficiens, tis, som adj.: bevirkende, virksom; - vid. Cic. Top. 14, id. Acad. 1, 6, oftere; - ogs c. gen.; virtus efficiens utilitatis, id. Off. 3, 3; cf. id. Fin. 2, 7, o. Univ. 14; — B) partic. effectus, 3, ogs. som adj.; 1) „alm.": udarbeidet fuldendt; - vid. Quintil. 10, 5, 23, oftere; - ogs. in compar., nitidius aliquid atque effectius (postulare), id. 12, 10, 45; — 2) „bes." ogs. i Philosophien: bevirket el. foraarsaget; Cic. Top. 13; ligel. ∾ res, id. ibd. 4; — b) df. subst. effectum, i, n.: en Virkning, (opp. causa), ibd. 3, o. Quintil. 6, 3, 66, oftere; — not.: perf. conj. effexis f. effeceris, Plaut.; - inf. pass. effieri f. effici, id.

effictio, onis, f., [effingo]: Afbildning el. Skildring, navnl. som rhetorisk Figur, Auct. ad Her. 4, 49. — effictus, 3: partic. af effingo. — effigia, ae, f., forel. Biform af effigies, Plaut. Rud. 2, 1, 7; ogs. in acc. pl., Lucr. 4, 46 o. 81. — effigiātus, us, m., [effigio]: Afbildning, Appul. — effigies, ei, f., [effingo]: Afbildning el. Efterligning; df. „concret"; 1) Aftryk el. Billede el. Gestalt; A) „egentl."; sit sane ··· deus effigies hominis et imago, Cic. N. D. 1, 37; cf. Ovid. Met. 1, 83; effigiem alicujus simulacrumque servare, Cic. Verr. 2, 65; men ∾ Xanthi, Virg. Aen. 3, 497; - ogs. om et Skyggebillede, Ovid. Met. 14, 358; cf. Liv. 21, 40; — b) hertil høre de adverbiale Udtryk: in el. ad effigiem, el. effigie, (efter Form el Gestalt deraf), Sil. 5, 5, Plin. 5, 11, oftere; — B) „fig.": fuldendt Afbildning el. Billede af en Forestilling el. Egenskab; - vid. Cic. Orat. 3, o. id. Arch. 12; ligel. non ad historiae fidem, sed ad effigiem justi imperii (scriptus liber), id. Qu. Fr. 1, 1,8; cf. id. Fin. 2, 18, ogs. id. d. Or. 2, 86; — II) den plastiske (sjld. ogs. den maleriske) Afbildning af en Gjenstand; - saxéa ut effigies bacchantis, Catull. 64, 61; cf. Virg. Aen. 2. 167 o. 184, ogs. Hor. Sat. 1, 8, 30, Tac. Ann. 1, 74, o. A.; - men mutam illam effigiem etc., (den malede Afbildning af en Gjenstand el. Begivenhed), Quintil. 6, 1, 32; ligel. Ovid. Trist. 1, 7, 7: Effigiemque meam fulvo complexus in auro, (mit Portrait); df. — effigio, avi, atum, 1, v. a.: afbilder, former, Sidon., Prudent.

effindo, [f. ex.f.], ĕre, v. a.: ligesom findo: kløver el. spalter, fluctus rectos, Manil. — effingo, [f. ex.f.], finxi, fictum, 3, v. a.; oprdl.: former ved at beføle el. ved at tage derpaa, fingendo exprimo; df. 1) „alm.": afbilder el. afformer en Figur el. Gestalt, (navnl. som Kunstværk); A) „egentl."; - ∾ oris lineamenta etc., Cic. Div. 1, 13; cf. id. N. D. 3, 9; men Tac. Hist. 5, 5: ∾ deum (f. deorum) imagines mortalibus materiis in species hominum; men „poet." om Dædalus, vid. Virg. Aen. 6, 32, o. ibd. 10, 640; — B) „fig.": udtrykker, forestiller, fremstiller; vid. Cic. Leg. 1, 9, o. id. R. Am. 16, oftere; ∾ oratorem, Quintil. 5, 12, 21; effinge aliquid et excude (sc. scribendo), quod sit perpetuo tuum, Plin. Ep. 1, 3: men mores oratoris effingit oratio, Cic.; Cicero effingit vim Demosthenis, copiam Platonis, etc., Quintil. 10, 1, 108; ligel. om den indre Forestilling af de ydre Gjenstande; vid. Cic. Acad. 2, 6, o. id. Or. 2, 86; — II) „bes."; A) ved Trykning at aftørre el. optørre el. udtørre; ∾ fascinas spongia, Cato, (hvorfor Plin. har tergere); cf. Cic. Sest. 35; — B) befølende el. trykkende at gnide (el. frottere); - vid. Ovid. Her. 20, 134, o. id. Fast. 5, 409. — effio, ĕri, f. efficio, not. — effirmo, [f. ex.f.], are, v. a.: styrker el. gjør stærk; (forel. Ord); tu te effirma et compara, Attius ap. Non.

efflāgitātio, onis, f.: indstændig Opfordring, Cic. Fam. 5, 19; af — efflāgito, [f. ex.fl.], avi, atum, 1, v. a.: fordrer med Heftighed; - vid. Cic. Qu. Fr. 2, 11; ∾ signum pugnae, Liv.; cf. Suet. Tib. 12; ∾ misericordiam alicujus, (anraabe), Cic Mil. 34; ∾ ab aliquo, ut etc., Cic. Verr. 1, 24; ogs. c. conj. ud. ut, Suet. Tit. 5; - ogs. absol.; vid. Quintil. 4, 5, 10. — efflammans, tis, partic. adj., [ex, flammo]: med stærkt Skin el. Lys, stellae, Capella.

*efflicte, adv.: = flgd., diligere, Prudent.; — efflictim, adv.: dødeligen, d. e. heftigen, rasende, men alene for- o. efterel. i Forbindelserne: ∾ amare el. deperire, Plaut., Laber. ap. Non., Appul.; o. — efflicto, are, v. n. intens.: = flgd., Plaut. Stich. 4, 2, 26; af — effligo, [f. ex.fl.], xi, ctum, 3, v. a.: knuser med Slag, slaaer ihjel, odl.; - nisi pedatu tertio omnes efflixero, Plaut. Cist. 2, 1, 50; ∾ canes rabidos, Senec.; - ogs. „overf.": fordærver; quam tu propediem effliges, scio, Plaut. Asin. 4, 2, 9; — not.: f. ogs. Cic. Att. 9, 19.

efflo, [f. ex fl.], avi, atum, 1, v. a. o. n.: udblæser el. udpuster, udaander; I) act.; A) „alm."; vid. Lucr. 5, 651, o. Virg. Aen. 7, 786; ∾ nimbos in sublime, (om Hvalen), Plin.; ∾ pulverem, id.; ∾ vina somno, Stat.; men ∾ colorem, Lucr. 2, 832, (tabe sin Farve); — B) „bes.": ∾ animam, (at udaande Livet, at døe, Cic., Nep., Suet.; „poet." ogs.: ∾ ex-

tremum halitum, Cic. (poët.) Tusc. 2, 9, o. ∾ vitam in nubila, Sil.; — b) m. Objectsſætn. o. „overſ.": doende at udſige; - quod moriens (Brutus) efflavit etc., Flor. 4, 7; — II) neutr., (ſjeld. o. „poet."); vid. Lucr. 6, 682 o. 700; — men efflantem (anguem) etc., (d. e. døende), Cic. (poët.) Div. 1, 47; hyſ. „overſ.": efflantes plagas etc., (dødelige Saar), Stat. Theb. 8, 168.

efflōreo, [ſ. ex.fl.], ēre, v. n.: at opblomſtre el. fremblomſtre, Tertull. — efflōresco, rŭi, 3, v. n., inch. af frgd.: at opblomſtre el. fremblomſtre; men alene „overſ."; vid. Cic. Coel. 31; utilitas efflorescit ex amicitia, id. Lael. 37; cf. id. d. Or. 2, 78, o. id. Fin. 1, 20.

†efflŭo, [ſ. ex.fl.], xi, 3, v. n.: at flyde ud deraf el. derud el. derhen; I) „egenl."; A) „alm."; vid. Lucr. 6, 512; una cum sanguine effluere vitam, Cic. Tusc. 2, 24; ∾ succina petris, Plin.; ∾ amnis in Oceanum, id.; ne qua levis effluat aura, (ſkal blive tabt), Ovid. Met. 6, 233; men ∾ ambrosia et nectare, (ſtromme dermed), Lucr. 6, 972; - ſild „poet." ogſ. c. acc.; quantum stagna Tagi ··· Effluxere decus, Claudian.: — B) „beſ." af Bevægelſens Lighed; effluere illas Epicuri figuras ··· e summis corporibus etc., Quintil. 10, 2, 15; cf. Tibull. 1, 6, 40; men Effluxere urnae manibus, (gled el. ſlap deraf), Ovid.; — b) m. Bibegr. af Henſvinden el. Udgaaen; vid. Suet. Aug. 97, o. Ovid. Met. 6, 670; — II) „fig.": utrumque hoc falsum est; effluet, (det vil komme ud, jeg vil ikke tie dermed), Ter. Eun. 1, 2, 41; cf. Quintil. 10, 3, 20; — B) oftest m. Bibegr. af Henſvinden el. Udgaaen, Quintil 11, 2, 44; ſaal. ogſ. om Tiden; ne aestas effluat, Cic. Att. 12, 43; cf. id. d. Senect. 2 o. 19; - navnl. ogſ. at udfalde el. ſvinde af Hukommelſen; - an tequam plane ex animo tuo effluo, Cic. Fam. 7, 14; cf. id. Brut. 61; df. — efflŭus, 3: udflydende el ſtrømmende, Avien.; o. — efflŭvium, i, n.: Udflyden el. Udløb, humoris e corpore, Plin.; ∾ lacus, Tac. Ann. 12, 57.

effōco, are, v. a., [ex, faux]: qvæler med Strikken; vid. Flor. 2, 11; ligel. „overſ."; bonis suis effocantur, Senec. Br. Vit. 2; (men beggeſteds m. Varianten offoc.). — effŏdĭo, [ſ. ex.f.], fōdi, fossum, 3, v. a.: udgraver el. opgraver; vid. Cic. Off. 2, 3; - ∾ carbones e sepulcris, Plin., lapides puteis, id.; men comiſk, Plaut. Pseud. 1, 4 20; ∾ thesaurum, id.; cf. Ovid. Met. 1, 140; - ∾ signum, Liv. 22, 3, (opp. convellere); spoliatis effossisque deorum domibus, Caes. B. C. 3, 42; ∾ terram altius, Quintil., humum rastello, Suet.; ∾ lacum, id., sepulcra, Virg. Ge. 1, 497; - ofte ogſ. ∾ oculos el. oculum alicui, (udſtikke), Plaut., Ter., Cic., Caes., o. A.; ligel. ∾ lumen, Virg. Aen. 3, 663; - men „alleg.", vid. Cic. N. D. 3, 38, o. Vell. 2, 52; — not.: effodiri, ſ. effodi, Plaut. — effoecundo, ſ. und. effecundo. — effoetus, 3, ſ. und. effetus.

effor, [ſ. ex.f.], fātus sum, 1, v. dep. a.: udtaler, udſiger, (oftest „poet." o i det ældre Religionsſprog); - vid. Cic. d. Or. 3, 38, ogſ. Virg. Aen. 4, 456 o. id. ibd. 6, 566, oftere; celanda effando, Liv. 5, 15; - ogſ. absol.: sed tamen effabor etc., Lucr 5, 105; ogſ. m. flgd. or. dir., Suet. Ner. 49; - ogſ. i Dialectiken; quod ita effabimur: aut non vivet, etc., Cic. Acad. 2, 30; ſ. ogſ. nedenſ. effatum; — II) partic. effatus, 3, ogſ. m. paſſiv Bem.: udtalt, faſtſat, beſtemt, Varr.; cf. Liv. 10, 37: fanum ··· id est locus templo effatus; cf. id. 1, 21, ogſ. Cic. Leg. 2, 8, ex XII Tabb.; — bb) df. subst. effatum, i, n.; a) Udſagn, Spaadom; fatidicorum et vatum effata incognita, id. ibd. 9, 1, ex XII Tabb.; — b) i Dialectiken er effatum, ſom Overſættelſe af ἀξίωμα: en Grundſætning, Cic. Acad. 2, 29, Senec. Ep. 117.

effŏro, [ſ. ex.foro], are, v. a.: udborer el. udhuler, truncum, Colum. — effossĭo, onis, f., [effodio]: Udgravning; in pl., Cod. Just.

*effractārĭus, i, m.: ſom gior Indbrud, Senec. Ep. 68; — effractor, oris, m.: = frgd., Dig.; o. — effractūra, ae, f.: Indbrud (for at ſtiele), Dig.; — [effringo]. — effractus, 3: partic. af effringo. — effraen-; de ſaaledes begyndende Ord ſ. und. effren-.

*effrēnāte, adv., alene „overſ.": toilesloſt el. overgivent, Cic. d. Senect. 12; - compar., id. Phil. 14, 9; o. — effrēnātio, onis, f., ligel. alene „overſ.": Toilesloshed, impatentis animi, Cic. Phil. 5, 8; — [effreno]. — effrenatus, 3: partic. o. adj. af effreno. — effrēnis, e: ſild. Biform af effrenus, mula, Plin. 8, 69. — effrēno, [ſ. ex.fr.], avi, atum, 1, v. a.: aftager Bidſelet el. Tommen; (men ſom verb. fin. o. partic. ſjeld.); vid. Liv. 40, 40; ogſ. „poet. overſ.", Sil. 9, 496; — II) partic. effrēnatus, 3, ſædv. ſom adj., o. „fig.": toilesløs, uregerlig, kaad, overgiven; - homines secundis rebus effrenatos etc., Cic. Off. 1, 26; ∾ libido et indomita, id.; cf. id. Catil. 1, 10; ∾ libertas et praeceps, Liv.; - compar., ∾ libido (Appii), id. 3, 50; ∾ iracundia, Quintil.; superl., ∾ affectus, Senec. Ep. 88. — effrēnus, 3, [ex, frenum]: uden Bidſel el. Tomme, equus, Liv. 4, 33; — 2) „overſ.": toilesløs, vild, gens, Virg. Ge. 3, 382; ∾ amor, Ovid.

effrĭco, [ſ. ex.fr.], xi, catum, 1, v. a.: afgnider, udtørrer, aftørrer, calices, Appul., spicas decerptas, Tertull.; — b) ogſ. „overſ." o. „alleg."; vid Senec. Ep. 95. — effringo, [ſ. exfr.], frēgi, fractum, 3, v. a. o. n., [frango]; I) act.: brækker ud deraf, brækker op; - ∾ cardines foribus, Plaut., fores, id., Ter., Cic., valvas, id., januam, id., tabernas, Suet., carcerem, Tac.; qui ··· cistam effractam etc., Hor. Ep. 1, 17, 54; - men „alleg." o. absol.. Quintil. 2, 12, in.: effringere, quam aperire, putant robustius; — B) ogſ. ſønderbryder el. knuſer, jugum, Ovid., cerebrum, Virg., corpus, Senec. Phoen.; men „poet. overſ.": ∾ animam, (fordærve), id. Herc. Oet. 1459; — II) neutr.: at udbryde el. frembryde; vestras effringet in urbes (spumeus ille fluctus, „alleg."), Sil. 1, 647.

effrondesco, [ſ. ex.fr.], dŭi, 3, v. n. inch.; df. in perf.: circus effronduit, (var prydet med Løv), Vopisc. Prob. 19. — effrons, tis, [ex, frons, tis]; oprdl.: med fremſtaaende Pande; df. „overſ.": ſkamløs, uforſkammet, consilium, Vopisc. — effrŭtico, [ſ. ex.fr.], are, v. a. o. n.; I) act: at frembringe en Buſkvært; df. „overſ.": at frembringe el. avle, Tertull.; — II) neutr.: at voxe el. blive til Buſke; df. „overſ.": at vore frem el. bryde ud, id.

effŭgĭo, [ſ. ex.f.], fūgi, 3, v. n. o. a.; I) neutr.: undflyer ogſ. undkommer, ex urbe, Plaut., de proelio, Cic., e manibus, id. Manil. 9; a quibus (ludis) vix vivus effugit, id. Sest. 54; ∾ patriā, Plaut., foras, id., Terent.; - ogſ. absol., Plaut. Truc. 1, 1, 16; cf. Caes. B. G. 5, 58; men Liv. 8, 26: ∾ via Nolam ferente, (ad den Vei); — b) „overſ."; ∾ ex sitella (sors), Plaut. Cas. 2, 6, 44; — II) act.; A) om Perſonsſubjecter: undviger, undgaaer, malam rem, Plaut.; cf. Cic. d. Rep. 6, 12; ∾ periculum celeritate, Caes. B. G. 4, 35; cf. Cic Tusc. 1, 36: - „alleg." er Hor. Sat. 2, 3, 71; — b) „overſ.": quae (aetas) cupiditates adolescentiae effugerit, Tac. Hist. 1, 15; — B) om Tingsſubjecter; aliquid effugit me: noget undgaaer mig, bliver ubemærket el. upaaagtet af mig; - vid. Cic. d. Or. 2, 34, Liv. 22, 33, o. Hor. Epod. 5, 102; ligel. somniculosum plurima effugiunt, Colum. 11, 1; men m. Subjectsſætn., id. 8, 11: non effugerit curam (ejus), observare etc.

effŭgĭum, i, n, [effugio]: Undflyen, Flugt; - ∾ praecludere eunti, Lucr.; ∾ dare victis, Hirt. B. Al. 16; ∾ mortis, Cic.; ogſ. in pl., Virg. Aen. 2, 140; cf. Tac. Ann. 12, 56; — II) „concret": Middel el. Udvei til Flugt; alias (bestias) habere effugium pennarum, Cic. N. D. 2, 47; qui (milites) effugia insederant, Tac.

Ann. 2, 17, oftere. — effŭgo, [f. ex.f.], avi, atum, 1, v. a.. flaaer paa Flugt, (fild. Ord), Dict. Cret.

effulgĕo, [f. ex.f.], si, 2, v. a.: at ſtinne frem el. ud deraf; - effulget ··· aurora etc., Ovid. Met. 2.144; men ingens lumen effulsisse, Liv. 22, 1; cf. Virg. Aen. 9, 731, o. ibd. 5, 132; ∾ ornatu, Tac. Ann. 13, 13; — II) „overf." om Begreber; vid. Plin. 4, in., o. Liv. 45, 7; — not.: inf. effulgĕre, f. effulgēre, Virg. Aen. 8, 677. — effultus, 3, partic. adj., [ex, fulcio]: ligeſom hævet derpaa, d. e. ſtøttet el. lenet derpaa; - Horum effultus tergo ··· jacebat, Virg. Aen. 7, 94; cf. ibd. 8, 368; effultus in cubitum, Appul. — effūmigātus, 3. partic. adj., [ex, fumigo]: forjaget ved Røg, coluber, Tertull. — effūmo, [f. ex.f.], v. n.: at ryge i Veiret, at give Røg fra ſig; Effumat moles, Auct. Aetn.

effundo, [f. ex.f.], fūdi, fūsum, 3, v. a.: udgyder el. udhelder deraf el. deri el. derover; I) „egenl."; - ∾ vinum in barathrum, (i. e. in ventrem), Plaut. Curc. 1, 2, 28; men Cic. Pis. 10: utrum ille plus biberit ··· an effuderit; ∾ aquam, Frontin., humorem, Cels., lacrimas, Lucr.; cf. Cic. Planc. 42; men procella imbrem effuderat, Curt.; ∾ se in Oceanum, (om en Flod), Plin.; cf. Cic. N. D. 2, 45; — II) „fig."; A) „overf." fra Bevægelſens Lighed; 1) „alm.": udryſter el. udſtyrter, driver el. kaſter ud el. ned deraf; - ∾ saccos nummorum, Hor. Sat. 2, 3, 149; ∾ frumentum in flumen, Dig.; men ∾ tela, (i Mængde at affkyde), Virg., Liv. 27, 18; ∾ auxilium castris, (lade rykke el. ſtrømme ud deraf, Virg. Aen. 7, 522; ∾ aliquem super caput, (om Heſten: at kaſte af forover), Liv. 22, 3, oftere; cf. Virg. Aen. 10, 574 o. 893; f. ogſ. id. ibd. 9, 68, o. 12, 532; - ∾ manibus habenas, (ſlippe el. give Tøilen), id. Stat.; men „poet." o. „alleg." om det ligeſom ſlebne og glatte Vers: ut per laeve severas Effundat junctura ungues, (lader dem glide derover), Pers. 1, 65; — 2) „beſ."; a) ∾ se, ogſ. (ſom med.), effundi, om Perſoner: (ligeſom en Strøm) i Mængde at udgyde ſig el. udbrede ſig derover el. derfra, navnl. i Krigsſproget; vid. Caes. B. G. 5, 19, Liv. 26, 19, Suet. Caes. 44, o. A.; - omnibus portis ad spem ferendam effunduntur, Liv. 38, 6; cf. Tac. Ann. 1, 23; ofte ogſ. in partic. effusus, Sall. Jug. 45, Liv. 22, 3, oftere, Tac. Ann. 4, 25, oftere, Virg. Aen. 6, 305, o. A.; — b) ligel. om Perſoner, navnl. med Henſyn paa Formuen: at forøde el. tilſætte og ligeſom at bortkaſte; vid. Cic. R. Am. 2; ligel. ∾ patrimonium, id., aerarium, id. Agr. 1, 5; f. ogſ. Justin. 6, 9; - ogſ. absol.: effundite, emite, etc., Ter. Ad. 5, 9, 34; - ogſ. om andre Gjenſtande o. Forholde: bortkaſter el. forſpilder ganſke; vid. Cic. Fam. 2, 16; ∾ vires, Liv. 10, 38, Ovid. Met. 12, 107; (men ibd. 1, 278: effundere vires, i. e. exprimere); ∾ animam, Virg., vitam, Ovid., extremum spiritum, Cic. Phil. 12, 12, men Virg. Ge. 3, 492: ibi omnis Effusus labor; — c) om Naturens Kræfter, om Aarstiden, odl.: at frembringe i Mængde; - vid. Cic. Orat. 15; ∾ fruges (auctumnus), Hor. Od. 4, 7, 11; men pass.: terra effunditur in herbas, Plin. 17, 1; - ogſ. om andre Frembringelſer; vid. Cic. Brut. 9; — B) „ment." o. „ethiſt"; 1) „alm."; nærmeſt om en Meddelelſe; vid. Cic. d. Or. 1, 34, o. id. Flacc. 17; ∾ procellam eloquentiae, Quintil., totos affectus, id.; ∾ voces el. questus, Virg. Aen. 5, 723 o. 780; men ∾ questus in aëra, Ovid.; - ogſ. om Udbruddet af en Lidenſkab; ∾ iram in aliquem, Liv. 39, 34; cf. id. 31, 44; — 2) ∾ se, ogſ. medial., effundi: udgyde ſig deri, hengive ſig dertil; - ∾ se in aliqua libidine, Cic. Parad. 3, 1; oftere: effundi in licentiam, Liv., in amorem, Tac., in jocos, Suet., in questus, lacrimas, vota, Tac. Ann. 1, 11; derfor effundi lacrimis, Virg. Aen. 2, 651; men effundi ad preces lacrimasque, Liv. 44, 31, ad luxuriam, id.; men Cic. Att. 9, 10: (Pompejus) in nos suavissime hercle effusus; — III) partic. effūsus, 3, ogſ. ſom adj.; A) „egenl.": vidt udbredt, vid el. udſtrakt, - ∾ corpus, (udſtrakt paa Leiet), Lucr.; effusum late mare, Hor.; ∾ loca, Ter.; cf. Liv. 30, 5; habenis effusis, (med ſlap Tømme), Frontin.; men in superl., Liv. 37, 20; men m. græſk Conſtruction: Caesariem effusae (nymphae), Virg. Ge. 4, 338; — B) „fig."; a) ødſel; quis in largitione effusior, Cic. Coel. 6; effusissimus munificientia (Caesar), Vell. 2, 41; — b) overdreven, tøilesløs el. umaadelig; ∾ licentia, Liv., laetitia, id.; - compar., ∾ cultus in verbis, Quintil. 3, 8, 58; superl., ∾ laudationes, Petron.; ∾ studia, Suet. Ner. 40.

effūse, adv. af effusus; I) „egenl." o. localt: vidt udbredt, paa el. over en vid Udſtrækning, navnl. i Krigsſproget; - ∾ ire, Sall., fugere, Liv., persequi, id., vastare, id; men compar., ∾ praedari, id.; — II) „fig."; A) ødſelt; ogſ. rigeligen, i ſtor Mængde, donare, Cic. R. Am. 8, vivere, id. Coel. 16; - ∾ affluere opes, Liv. 3, 26; ogſ. in compar., Tac. Ann. 4, 62; — B) overgivent, umaadeligen; vid. Cic. Tusc. 4, 6; ∾ amare, Plin. Ep.; compar., ∾ favere, Tac.; superl., ∾ diligere, Plin. Ep., o. id. Pan.

*ef.fūsĭo, onis, f.: Udgyden el. Udgydelſe, aquae, Cic. N. D. 2, 10; — II) ofteſt „fig."; A) effusiones hominum ex oppidis, (deres Udſtrømmen deraf), id. Pis. 22; — B) Bortkaſtelſe, Ødſlen; pro ipsius in alios effusione, Cic. Att. 7, 3; cf. Liv. 41, 9; ogſ. in pl., Cic. Off. 2, 16; — C) lidenſkabelig Tøilesløshed el. Umaadelighed; ∾ animi in laetitia, Cic. Tusc. 5, 31; — effūsor, oris, m.: ſom udgyder el. udgiver rigeligen; ∾ pretii, Augustin.; o. — effūsōrĭe, adv., ligeſom effuse: vidt omkring, Ammian.; — [effundo]. — effūsus, 3: partic. o. adj. af effundo.

effūtĭcĭus, (-tius), 3; (comiſk formet Ord); ∾ verbum, Varr.; af — effūtĭo, (ivi), ītum, 4, v. a., [ex, inus. futio, beſl. m. fundo]: ſladdrende el. tankeløſt at ſige el. paaſtaae; - multa licet ··· effutiat ore, Lucr. 5, 908; cf. Cic. N. D. 1, 30, o. id. Div. 2, 55; - ogſ. absol.: at ſnakke hen i Veiret, Ter. Phorm. 5, 1, 19. — effūtŭo, [f. ex.f.], 3, v. a.; df. poët. ap. Suet. Caes. 51: ∾ aurum, (tilſætte paa Qvindfolk).

ēgĕlĭdo, are, v. a.; [ex, gelidus]: optøer, fibras glaciales, Sidon. — ē.gĕlĭdus, 3, I) [m. ex priv.): affølet, kuldſlaaen, lunken, aqua, Cels., Plin.; ofteſt „poet."; - Jam ver egelidos refert tepores, Catull. 46, in.; men ∾ Notus, (opp. gelidus Boreas), Ovid. Am. 2, 11, 10; — II) (m. ex intens.): meget kold, tilfroſſen, Ister, Auson. — ē.gĕlo, (avi), atum, 1, v. a.: afkøler, Coel. Aur.

ĕgens, tis: partic. o. adj. af egeo. — ĕgĕnŭlus, 3: = flgd., Paul. Nol.; demin. af — ĕgēnus, 3, [egeo]; 1) ſom har el. lider Mangel derpaa, ſom trænger dertil; c. gen. el. c. abl.; - omnium egenos, etc., Virg. Aen. 1, 599; cf. Liv. 9, 6, o. Tac. Ann. 1, 53; ∾ (regio) aquarum, ibd. 15, 3; men ibd. 12, c. abl.: commeatibus non egenum (iter); cf. id. ibd. 46; — 2) absol.; res egenae: Mangel, Trang, Nød, Plaut., cf. Virg. Aen. 6, 91, oftere; — b) df. subst. neutr.: in egeno, (paa el. i maver Jordbund), Colum. 3, 10.

ĕgĕo, ŭi, ēre, v. n.; I) „egenl."; A) absol.: lider Mangel, er nødlidende el. trængende el. fattig; - vid. Plaut. Trin. 3, 2, 57; cf. Ter. Heaut. 5, 2, 11; opp. locupletem esse, Cic. R. Com. 8; opp. divitem esse, Hor. Sat. 2, 2, 103; cf. Ps. Cic. ad Brut. 1, 15: etiam Themistoclis liberi eguerunt, (levede i Armod); - men impers., Plaut. Pseud. 1, 3, 39: amatur atque egetur acriter; — B) c. abl., el. c. gen., ſjeld. o. forel. c. acc.: lider Mangel derpaa, trænger dertil, behøver, har nødig; — a) c. abl.; ∾ omnibus necessariis rebus, Caes. B. C. 3, 32; cf. Cic. Off. 2, 3, o. id. N. D. 2, 57; - ogſ. m. Begrebsſubject; magnum opus est, egetque exercitatione non parva, id. Lael. 5; - men

c. gen., Plaut. Truc. 2, 6, 20, o. Hor. Ep. 1, 18, 67; ligel. ∾ auxilii, Caes.; men Cic. Fam. 9, 3: ∾ medicinae, (al. medicina), inc.; ∾ aeris, (mangle Penge), Hor.; ∾ custodis, id., nutricis, Ovid.; ∾ alienae facundiae, Tac. Ann. 13, 3; - ogf. m. Begrebsfubjecter; vid. Lucr. 3, 45, o. Quintil. 5, 14, 5, oftere; - men c. acc.: nec quicquam eges, Plaut. Men. 1, 2, 12; — II), fig."; A) ligefom careo: har ikke, undværer; vid. Cic. Brut. 67; „poet." ogf. m. Begrebsfubject; proprio quae tum res nomine egebat, Lucr. 3, 135; — B) undværer, finder mig i at undvære, (forel.); vid. Cato ap. Gell. 13, 23; — C) ligefom δέομαι: længes derefter, d. e. attraaer el. ønsker; c. gen.; quia tui amans abeuntis egeo, Plaut. Asin. 3, 3, in.; cf. Hor. A. P. 154; - ogf. c. abl.; ∾ pane, id. Ep. 1, 10, 11; — III) partic. egens, tis, ogf. fom adj.: trængende, fattig, forarmet; - locupletes ex egentibus etc., Caes. B. C. 3, 59; cf. Cic. Lael. 7, Plaut. Pers., in., o. Ter. Phorm. 2, 3, 10; opp. abundans, Cic. Parad. 6, 1; - delectum habere egentium et perditorum, Caes. B. G. 7, 4; cf. Sall. Catil. 33; - compar., nihil rege (illo) egentius, Cic. Att. 6, 1; superl, f. id. R. Am. 8, o. Liv. 1, 17; — not: partic. egiturus, 3, Tertull.

Egĕria, ae, f.,' Ὑγεία: K. Numa's Gemalinde og Lærerinde, havde (fom Nymphe el. Camene) en Lund og en Kilde i Nærheden af Aricia (el. efter nogle: foran porta Capena); vid. Liv. 1, 19 o. 21, Ovid. Met. 15, 482 flgd., o. ibd. 547 flgd., ogf. Virg. Aen. 7, 763, o. ibd. 775, o. A.

ēgĕrĭes, em, e, [egero]: Gødning, Solin., Paul. Nol. — ē-germĭno, avi, 1, v. n.: at ſkyde el. ſpire frem, at ſlaae ud; ∾ oculi plantarum, Colum.

ē-gĕro, gessi, gestum, 3, v. a.; 1) „egenl."; A) „alm.": fører el. bringer el. ſkaffer ud derfra el. derud; - ∾ praedam ex hostium tectis, Liv., pecuniam ex aerario, id.; cf. id. 5, 22; - ∾ humum scrobibus, Colum.; men ∾ silicem humeris, Plin.; — B) „bef." ogf.; a) at ſtille fig derved el. give fra fig, (navnl. om de legemlige Udtømmelfer); - ∾ aquam vomitu, Cnit.; cf. Ovid. Met. 6, 664; ∾ dapes, urinam, Plin., sanguinem, id.; men ∾ animam, (at udaande Livet, at døe), Lucan.; cf. Tac. Ann. 15, 64: ∾ multum vitalis spiritus; — b) at borttage el. udgive, bona in tributum, vid. Tac. Agric. 31; men m. Begrebsfubject, Senec. Ep. 91: gravitas coeli egerit populos, (fordriver dem); - „poet." ogf. at udtømme el. ødelægge; vid. Prop. 4, 6, 34; ligel. ∾ urbes alternis mortibus, Stat.; — II) „fig.": at udſtøde, querelas, Lucan.; men ∾ sermones, (f. edere), Senec. Ep. 66; men Ovid. Trist. 4, 3, 38: egeriturque dolor, (fordrives). — egersimon, i, n., ἐγέρσιμον, Opmuntringsmiddel, Capella.

ĕgestas, atis, f., [egeo]: trykkende Armod, ſtor Trang el. Nød; - vid. Cic. Parad. 6, 1, Caes. B. G. 6, 24, o. A.; duris in rebus egestas, Virg. Ge. 1, 146; ∾ turpis, id.; - ogf. in pl.: egestates tot egentissimorum hominum, Cic. Att. 9, 7; — 2) „fig." ogf. a) om Begreber; ∾ patrii sermonis, Lucr.; ∾ animi, Cic. Pis. 11; — b) c. gen. obj.: Mangel derpaa; ∾ pabuli, Sall., cibi, Tac. Ann. 6, 23, rei familiaris, Suet.; men ∾ rationis, (Vankundighed), Lucr. 5, 1210.

*ēgestĭo, onis, f.: Bortbæren el. Bortſkaffen, cadaverum et ruderum, Suet. Ner. 38; navnl. ogf. om Legemets Udtømmelfer, Coel. Aur., Suet., Veget.; — 2) „overf.": Bortkaſten, Bortødslen, publicarum opum, Plin. 8, 6; o. — ēgestivus, 3: udtømmende el. afførende; ∾ vis, Macer; — [egero]. — ēgestōsus, el. ēgestŭōsus, 3, [egestas]: yderſt fattig, forarmet, Aur. Vict. Epit. 12. — 1. ēgestus, 3: partic. af egero. — 2. ēgestus, us, m., [egero]: = egestio, Stat.; ∾ ventris, Senec.

ē-gigno, ĕre, v. a.: at frembringe el. avle af fig, Lucr. 2, 702. — eglecopala, ae, f.: galliſk Benævnelse af den blaa Mergel, Plin. 17, 4. — Egnātĭus, i, m.; vid. Suet. Aug. 19; - hvf. Egnatianum scelus, Vell. 2, 93. — Egnātŭlēĭus, i, m.; vid. Cic. Phil. 3, 3.

ego, pronom. pers., ἐγώ: jeg; ſtaaer ofteſt i de perfonlige Modfatninger; - meruimus et ego et pater de vobis, Plaut. Amph. prol.; ligel. ibd.: et ego una cum illo, etc.; men id. Stich. 5, 4, 49, comiſt: Ego tu sum, tu es ego, etc.; - ogf. hos andre Pronomer; dixi ego idem etc., Cic. Catil. 1, 3; ego enim ipse etc., id. Tusc. 1, 17; cf. Virg. Aen. 3, 846; ligel. Ego ille agrestis etc., Ter. Ad. 5, 4, 12; - men alter ego, f. und. alter; — bb) dertil kan mærkes; a) ego etc., m. Enclit. -met.; egomet memet (sc. verberavi), Plaut. Amph. 2, 1, 60; cf. Cic. Fin. 3, 19; - ligel. m. Enclit. -pte hos dat. o. acc. sing.; mihipte, Cat. ap. Fest. pag. 310; mepte fieri servom, Plaut. Men. 5, 8, 10.; - ogf. er at hidføre Fordoblingen af acc. me, Sil. 9, 651; (men Virg. Aen. 9, 427, er at læfe: me, me etc.); — b) mihi o. nobis, fom dativi ethici; quid enim mihi (ille) quaerit, quomodo etc.? Cic. d. Rep. 1, 19; cf. Hor. Ep. 1, 3, 15; ogf. in pl., Ter. Ad. 2, 4, 12; f. ogf. Cic. d. Or. 2, 20, Liv. praef., o. Virg. Ge. 1, 45; — c) i Spørgsmaal fættes egone? Cic., ogf. egon'? Ter.; men Pers. 1, 2: min' tu istud ais? (f. mihine); — d) endnu mærkes Udtrykkene: ad me, f. domum meam, Ter.; cf. Cic. Fam. 3, 8; - fremdeles: a me, Plaut., a nobis, Ter., (udaf mit Hus); men ogf. heder a me: af Mit el. af min Kasfe; a me argentum dedi, Plaut.; se a me solvere, (med mine Penge), Cic. Att. 5, 21; men om et Sted heder, non longe a me: (ikke langt fra min Gaard), Cic. d. Or. 1, 49; — not.: forældt. dat. me f. mihi, Enn., o. Lucil. ap. Fest.; - acc. mehe f. me, anfører Quintil.; - gen. nostrorum f. nostrum, Plaut.

ēgrĕdior, egressus sum, 3, [e el. ex, gradior], v. dep. n. o. a; 1) neutr.; A) „egenl.": gaaer el. kommer ud deraf el. derud; 1) „alm."; quae foras ex lano egreditur, Plaut.; ∾ e cubiculo, Cic., e curia, Liv., ab sese, Plaut., Ter., ligel. a nobis foras, id.; ∾ domo, Plaut., portā, Cic., Caes., Romā, Cic., Hor.; - Placide egredere (absol.), Plaut. Curc. 1, 3, in., oftere; ∾ obviam, Liv.; ∾ per medias hostium stationes, Caes.; cf. Cic. Quint. 10; ∾ ad portam, (drage ud dertil), Liv. 33, 17, in vadum, id. 8, 24; — b) ſtiger opad el. i Veiret, ſtiger op dertil el. derpaa; - scalis egressi milites etc., Sall. Jug. 60; Altius egressus etc., Ovid Met. 2, 136; ∾ ad summa montis, Sall., in tumulum, Liv., in vallum, Tac.; cf. Liv. 40, 22; — 2) „bef." ogf. aa) i Krigsſproget: at rykke el. marſchere ud, e castris, id., Sall.; ogf. absol. egredi, id.; men ∾ ad proelium, Caes., in pacata etc., Liv. 10, 32; — bb) i Somandsſproget; a) ∾ ex navi, Cic., Caes., navi, id., Liv., ratibus, Ovid., ogf. absol. egredi, Caes, Liv. 1, 1, Ovid., (gaae fra Borde); ∾ in terram: gaae i Land, Cic.; — b) ∾ e portu, Cic. Att. 6, 8, ogf. absol. egredi, Ovid. Trist. 1, 10, 6, (løbe ud el. affeile); — B) „fig.": i Foredraget at gaae el. ſvæve ud derfra; vid. Cic. Brut. 21, o. Quintil.; ∾ extra praescriptum, id.; — II) act.: gaaer ud derover, overſkrider; A) „egenl."; ∾ fines, Caes., munitiones, id.; ∾ flumen, Sall.; men ∾ urbem, (gaae ud deraf), Liv. 1, 29, oftere; ligel. ∾ tecta, Plin. Ep., tentoria, Tac.; — B) „fig."; vid. Vell. 2, 40; filius quintum annum egressus, Quintil.; vetus familia, nec tamen praeturam egressa, Tac. Ann. 3, 30; cf. id. ibd. 3, 28.

ēgrĕgiatus, us, m., f. und. egregius. — ēgrĕgĭe, adv. af egregius, (compar. egregius, Juvenal. 11, 12): fortræffeligen, fortrinligen; a) hos Verber; ∾ pingere aut fingere, Cic.; ∾ pugnare, Liv., vincere, id.; cf. Cic. Fin. 2, 6, o. Ter. Andr. 1, 1, 31: — b) hos Adjectiver; ∾ cordatus homo, Enn.; ∾ fortis et bonus imparator, Cic.; ∾ munitum oppidum, Caes.; — c) absol., fom Udtryk af Billigelse el. Bifald;

egregie Caesar, quod etc., Plin. Pan. 38; egregie plane atque magnifice, nisi etc., Suet. Vitell. 10.

ēgrĕgius, 3, [e el. ex, grex]: ligesom udvalgt iblandt Mængden; df. fortrinlig el. fortræffelig el. udmærket i sit Slags; – ∾ vir in aliis artibus, Sall.; cf. Cic. d. Or. 1, 49; ∾ vir bello, Liv. 5, 47, o. Tac. Agric. 14; ∾ et praeclara indoles ad dicendum, Cic. d. Or. 1, 29; ogs. absol.: ∾ vir, Cic., civis, id., poëta, id.; ∾ Caesar, Hor.; – ∾ forma, Ter., facies, id., Lucr.; ∾ colores, odores, id.; cf. Cic. Fin. 2, 20; ∾ virtus, Caes., fides, id., victoria, Liv.: – „poet." ogs. c. gen. respect.; Egregiusque animi, Virg. Aen. 11, 417; egregius fati mentisque, Stat., linguae, Sil.; ligel. „poet." c. gen. part.; egregii juvenum, Stat. Theb. 2, 152; — bb) in neutr. ogs. som subst.; cuncta scelerum suorum pro egregiis accipi, Tac. Ann. 14, 60; — not.: egregiissimus, Pacuv. ap. Prisc.; cf. Gell. 11, 57; — II) i Keiſertiden hedder egregius, med Henſyn paa ydre Stand el. Rang el. Anſeelſe: udmærket el. hæderfuld; – vid. Tac. Hist. 1, 15, o. id. Ann. 3, 6; — bb) ogs. er at mærke: a) neutr. egregium, som subst. c. adj; quod ··· egregium publicum (Statens Ære) dehonestavisset, ibd. 3, 70; — b) Egregius, som Titel for de høieſte Statsembedsmænd, (omtr. vort Excellence el. Herlighed), Cod. Theod.; — df. Egrēgiatus, us, m.: disſe Embedsmænds Rang el. Værdighed, ibd.

egressĭo, onis, f., [egredior]: Udgaaen el. Udgang deraf el. derfra, Appul.; — 2) df. i Rhetoriken: Udſvævelſe el. Digresſion, παρέκβασις, Quintil.; cf. id. 4, 3, 3; ogs. in pl., id. 11, 3, 164. — 1. egressus, 3: partic. af egredior. — 2 ēgressus, us, m., [egredior]: Udgaaen deraf el. Bortgaaen derfra, Udgang el. Bortgang; I) „egentl."; A) „alm."; a) „abstract"; vid. Cic. Pis. 13; ligel. Caesar rarus egressu, Tac. Ann. 15, 53; ogs. in pl., ibd. 11, 12, Sall. Jug. 35, Ovid. Fast. 1, 138: — b) „concret"; vid. Petron. Sat. 91; ogs. in pl., Tac. Ann. 16, 10: – „poet." ogsaa om Iſterens Udløb, Ovid. Trist. 2, 189; — B) „beſ.": at gaae fra Borde, Landen el. Landing, Caes. B. G. 5, 8, oftere; — II) „techn." el. i Rhetoriken: Udſvævelſe i Foredraget, Digresſion, Quintil. 4, 3, 12, Tac. Ann. 4, 32.

egŭla, ae, f.: en Svovlart, Plin. 35, 50. — ēgurgĭto, are, v. a., [e el. ex, gurges]: ligesom udgurgler; df. „comiſk": ∾ argentum domo, (udkaſte el. ødede), Plaut. Epid. 4, 2, 12.

ĕhem, interj. el. Udraab, navnl. i Glæde: hei da! odl.; Plaut., Ter., Appul. — ēheu, interj. el. Udraab, navnl. i Sorg: ve el. ach! odl., Plaut., Ter.; — not.: hvor Metrum fordrer ēheu, vil man derfor læſe: heu heu. — ĕho, interj. monstrantis: hei! hør dog! vid. Plaut. Merc. 1, 2, 77, o. Ter. Andr. 5, 1, 5, oftere; ogs. m. vedhængt -dum; vid ibd. 3, 5, 10, oftere. — ehodum, interj, ſ. und. frgd.

ēja, (ogs. hēja), εἶα, interj. el. Udraab; a) i Forundring og Glæde; ei el. ih! odl., Plaut.; eja, ut elegans est! Ter. Heaut. 5, 5, 19; ogs. eja vero, Plaut., o. Cic. d. Rep. 3, 5; — b) paavisende el. opmuntrende: velan! odl.; vid. Plin. Ep. 4, 29, o. Virg. Aen. 9, 38, ogs. Hor. Sat. 1, 1, 18, o. ibd. 2, 6, 23; – eja! haud sic decet, Ter. Eun. 5, 9, 35; – ogs. forſtærk: eja age! rumpe moras, Virg. Aen. 4, 569.

ējăcŭlo, avi, 1, v. a.: Biform af flgd., Gell. 16, 19. — ējăcŭlor, atus sum, 1, v. dep a.: ligesom udſkyder fra mig; df. udſkyder, udkaſter, udſlynger; – ∾ aquas, Ovid.; cf. id. Met. 6, 259: ∾ se in altum (sanguis); ∾ umbram, vid. Plin. 4, 23.

*ējectāmentum, i, n.: det Udkaſtede el. Opkaſtede; ∾ cetera maris, Tac. Germ. 45, Appul.; — ējectĭcius (-tius), 3: hørende til en Abort, vulva, (ſom har aborteret), Plin. 11, 84; — ējectĭo, onis, f.: Udkaſtelſe, Cic. Att. 2, 18; ∾ articuli, (Forvridning), Coel. Aur.; o. — ējecto, avi, atum, 1, v. a. intens.: udſlynger, udkaſter, kaſter i Veiret, (men alene „poet."); – ∾ arenas, Ovid., favillam, id.; cf. Virg. Aen. 5, 470; ∾ dapes ore, (opbrække), Ovid., saniem per ora, Lucan.; — [ejicio]. — 1. ējectus, 3: partic. af ejicio. — 2. ējectus, us, m., [ejicio]: Bortkaſtelſe; df. „poet.": ∾ (animaï), (Udaanden el. Udpuſten, opp. conjectus animai), Lucr. 4, 957. — ejeratio, ejero, ſ. und. ejuratio, etc.

ējĭcĭo, jēci, jectum, 3, v. a., [e el. ex, jacio]: ſtyrter el. kaſter el. jager ud deraf el. derud, bortfierner voldſomt, odl.; I) „egentl."; A) „alm."; –. ∾ aliquem e senatu, Cic., Liv., ex oppido, Caes.; ligel. ∾ de senatu, Liv., de collegio, Cic.; ∾ aliquem a diis suis penatibus, id. Quint. 26; ligel. ∾ finibus, Sall., domo, Plaut., Caes., aedibus foras, Plaut.; ∾ aliquem in exsilium, Cic., o. A.; ligel. absol.: ∾ aliquem, id., Caes.; – ∾ sanguinem, (opbrække), Plin., fetum, (abortere), Dig.; ∾ linguam, (udrække), Cic. d. Or. 2, 66; ∾ armum, (forvride), Veget.; cf. Virg. Aen. 10, 894; — b) ∾ se ex oppido: kaſte ſig el. ile ud deraf, Caes.; ligel. ∾ se porta, Liv.; cf. Cic. Catil. 1, 12; ∾ se in agros, Liv. 6, 3; — B) „beſ" i Somandsſproget; ∾ naves aliquo, Caes. B. C. 3, 25; ogs. ∾ navem in terram, ibd. 28, (lægge til Land, lande); ∾ naves ad Chium, Liv. 44, 8; — 2) df. ogs. ∾ naves, (ſætte paa Land, lade ſtrande); – naves ··· in litore ejectas esse, Caes. B. G. 5, 10; cf. Liv. 29, 18, o. Tac. Ann. 2, 24; — bb) df. „overf." om Perſoner: ejectus, 3; a) ſtibbruden; – vid Ter. Andr. 1, 3, 18, o. ibd. 5, 1, 20, ogs. Virg. Aen. 4, 373, o. Ovid Met. 14, 536; ogs. Cic. R. Am. 26; — b) „meton.": homo ejectus, (forarmet, tiggefærdig), Cic. Quint. 19; — II) „fig."; A) „alm.": bortkaſter; – vid. Cic. R. Am. 19, Liv. 30, 13, o. Ter. Eun. 2, 1, 16; ligel. superstitionis stirpes ejiciendas, Cic Div. 2, 72; — b) subito se profundere atque ejicere, (om Lyſter og Lidenſkaber): at bryde ud, odl., Cic. Coel. 31; — B) „beſ." ogs., ligesom ἐκβάλλειν: dadlende at forkaſte; – Cynicorum ratio tota est ejicienda, Cic. Off. 1, 41; cf. id. d. Or. 1, 32; – navnl. hedder ogs. ejici, om en Skueſpiller: at udhysſes, ibd. 3, 50; men ogs. om en romerſk Magnat i Theatret hedder det, Cic. Sest. 55: is, qui etc., cantorum ipsorum vocibus ejiciebatur.

*ējŭlātio, onis, f.: Hylen, hylende Beklage, Plaut., Cic. Leg. 2, 23; — ējŭlātus, us, m.: = frgd., Cic, Tusc. 2, 23, Gell.; o. — ējŭlito, avi, 1, v. n. intens.: udſtøder Klageſkrig, Lucil. ap. Varr.; af — ējŭlo, are, v. n. o. a.; [beſl. m. interj. dol.: hei, heu]; I) neutr.: hyler, klager el. græder hylende, Plaut., Cic. Tusc. 2, 7, Gell.; — II) act.: bejamrer med Klageſkrig, Appul.

*ējuncesco, ĕre, v. n. inch.: at ſkyde op ligesom Siv el. Rør; ∾ vitis, Plin. 17, 35; o. — ējuncĭdus, 3: opſkudt el. ſlank ſom Siv el. Rør, sarmentum, Varr., vitis, Plin. l. c.; men „overf.": ∾ mulieres, Varr.; — [e el. ex, juncus]

ējūrātĭo, (ejĕrātio, Tertull.), onis, f: Afſværgelſe; df. Nedlæggelſen af et Embede; ∾ ignominiosa consulum, Val. Max. 2, 7, 7; — 2) „overf.": ∾ bonae spei, (Haabløshed, Fortvivlelſe), Senec. Vit. beat. 26; af — ējūro, (Biformen ejĕro findes Cic. d. Or. 2, 70, oftere, ogs. at ſammenligne m. pejero), avi, atum, 1, v. a.: afſværger; df. I) i Retsſproget; ∾ forum, el. ∾ judicem iniquum sibi, (edeligen at forkaſte en Domſtol el. en Dommer, ſom fiendſk el. ubillig), Scip. ap. Cic. d. Or. 2, 70; cf. Cic. Verr. 3, 60, o. id. Phil. 12, 7; — 2) publiciſtiſk; ∾ magistratum el. imperium etc., (ved et Embedes Nedlæggelſe at aflægge Ed paa, at man har forvaltet ſamme efter Lovene), Tac. Hist. 3, 37, oftere, Plin. Ep. 1, 23; – ogs. absol. ejurare, Tac. Ann. 13, 11; — b) df. „overf.", ligesom abdicare: at fraſige ſig, ikke at vedkiendes; ∾ liberos, Senec.,

patrem, Id.; ligel. ejuratā patriā etc, Tac. Hist. 4, 28; — 3) i Handelssproget; ∾ bonam copiam, (edeligen at erklære sig insolvent; opp. jurare bonam copiam), Cic. Fam. 9, 16. — ejuscemodi, ejusdemmodi, s. und. is.

ē.lābor, psus sum, 3, v. dep. n. o. a.; I) neutr.: at falde el. glide el. slippe ud deraf el. derud, at komme bort el. undkomme; A) „egenl."; 1) „alm."; anguilla est; elabitur („alleg."), Plaut.; cf. Liv. 1, 56, o. Virg. Ge. 1, 244, ogs. Cic. Div. 1, 23, o. id. Catil. 1, 6; men Caes. B. C. 2, 11: quicquid incidit, fastigio musculi elabitur; s. ogs. Liv. 8, 7; — b) „poet." ogs. om en Retning opad: frondesque elapsus in altas (ignis), Virg. Ge. 2, 305; — 2) „bes." ogs. om Personer: at slippe bort, at undkomme, ex proelio, Caes., e soceri manibus ac ferro, Cic., de caede Pyrrhi, Virg. Aen. 2, 526; ∾ custodiae, Tac.; cf. Virg. Aen. 1, 242; ogs. ∾ inter tumultum, Liv.; — B) „fig."; 1) „alm."; rei publicae statum illum elapsum esse de manibus, („alleg."), Cic. Att. 1, 16; cf. id. d. Or. 2, 50, o. Ter. Hec. 1, 2, 94; men Liv. 3, 37: ruendo ad libertatem, in servitutem elapsos, (vare de geraadede deri); men artus elapsos in pravum, (forvredne), Tac. Hist. 4, 81; — 2) „bes."; a) m. Hensyn paa en Retssag: at slippe derfra; vid. Cic. Verr. 2, 58; cf. id. d. Senect. 12, Suet. Tib. 33, o. A.; - sield. om Tings- el. Begrebs-subjecter: ne quod maleficium ··· elaberetur, Suet. Aug. 32; — b) ogs. prægnant el. m. Eftertryk: ubemærkt at svinde hen el. forgaae; - vid. Lucr. 3, 971; quum etc., assensio omnis illa elabitur, Cic. Tusc. 1, 11; ∾ memoriā, (blive glemt), id. Phil. 13, 5; optimi sensus (Tanker el. Ideer) ··· quia interim elabuntur etc., Quintil.; — II) act., ligesom effugere: at und-gaae, at slippe bort derfra; pugnam aut vincula elapsi etc., Tac. Ann. 1, 61; ligel. ∾ custodias, id. Hist. 3, 59; cf. Flor. 1, 10; - ejusque statuam vim ignium bis elapsam, etc., Tac. Ann. 4, 64.

ēlābōrātio, onis, f.: omhyggelig Bearbeidelse, Auct. ad Her. 4, 22; o. — ēlābōrātus, us, m.: = frgd., Appul.; af — ē.lābōro, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) neutr.: arbeider derpaa, gior mig Umage derfor; - m. ut, ogs. m in (c. abl. el. acc.); - enitere, elabora ··· effice, ut etc., Cic. Att. 16, 16, C.; cf. id. d. Or. 2, 72; - ogs. impers.: elaboratur, ut etc., id. Orat. 12; - ∾ in litteris, (at studere), Cic. d. Senect. 8; cf. ibd. 7 o. 11, ogs. id. Off. 1, 1, oftere; ligel. ∾ in eo, ut etc., id. Fin. 1, 4; - ei non in unam aliquam partem, sed in omnia elaborandum est, Quintil.; ogs. c. inf., id. 3, 8, 58; ogs. absol., Qu. Cic. d. Pet. cons. 6; — II) act.: med Anstrængelse at bevirke el. tilveiebringe, (oftest pass.); - vid. Cic. Fam. 9, 16, o. id. Brut. 90; ogs. ibd. 7, o. id. Manil. 1, oftere; men Non elaboratum ad pedem, (i. e. versibus inexcultis), Hor. Epod. 14, 12; - sield. in act.; vid. Plin. 31, 6, o. Hor. Od. 3, 1, 19; — b) i Rhetoriken beder elaboratus ogs. undert.: altfor udarbeidet, kunstlet; ne elaborata concinnitas ··· appareat, Cic. Orat. 25; nihil arcessiti et elaborati, Quintil. 12, 10, 40.

ēlăcătēnes, um, m., ἠλακατῆνες: etslags ned-saltet Sofisk, Plin. 32, 53; - ogs. ēlăcātae, arum, f., Colum. 8, 17. — ēlaeempŏrĭa, ae, f., ἐλαιεμπορία, Oliehandel, Dig. — ēlaeŏmĕli, n. indecl., ἐλαιόμελι, ligesom Honningolie: en af Olietræets Grene ud-flydende Manna, Plin. 15, 7. — ēlaeon, onis, m., ἐλαιών: Planting af Olietræer, Tertull. — ēlaeŏthĕsĭum, i, n., ἐλαιοθέσιον, Salvekammer i Badet, Vitruv. 5, 11. — Elaeus, 3, s. und. Elēus.

ē.lāmentābĭlis, e: høist ynkelig, gemitus, Cic. Tusc. 2, 24. — ē.languesco, gui, 3, v. n. inch.: bliver aldeles slov el. uvirksom; vid. Liv. 1, 46, ogs. Tac. Hist. 4, 42; men Liv. 5, 26: differendo elanguit res, Liv. 5, 26. — ĕlăphŏboscon, i, n., ἐλαφόβοσκον, (Hiortefoder): vild Pastinak, Plin. 22, 37. — ē.lăpĭdātus, 3, [e el. ex, lapido]: renset fra Steen, solum, Plin. 17, 3. — ēlapsus, 3: partic. af elabor. — ē.lăquĕo, (avi), atum, 1, v. a.: udløser af Baand el. Lænker, aliquem, Ammian.; - ogs. „overf.", Sidon. — ē.largior, iri, v. dep. a.: bortskienker, uddeler som Skienk el. Gave; vid. Pers. 3, 70. — ē.lassesco, ĕre, v. n. inch.: udmattes el. svækkes; bs. „overf." om Træer; vid. Plin. 16, 41.

1. ēlāte, adv. af partic. elatus, 3, und. effero: ophøiet el. høit, men sædv. „fig."; ∾ dicere, (opp. submisse), Cic. d. Opt. Gen. Or. 4; cf. id. Tusc. 5, 9; - compar., ∾ se gerere, Nep. Paus. 2, (stoltere, over-modigere). — 2. ĕlăte, es, f., ἐλάτη, (abies): etslags Gran el. Palme, Plin. 12, 62. — Elătēius, 3: be-nævnt efter en Elatus, Caeneus, (hans Søn); ogs. ∾ proles, Ovid. Met. 12, 189 o. 497. — ĕlătērium, i, n., ἐλατήριον: Saften af den vilde Agurke, (som Læge-middel), Cels., Plin. 20, 3.

ĕlătĭne, es, f., ἐλατίνη: Plante af Slægten antirrhinum, Plin. 27, 50. — ē.lātio, onis, f., [1. effero]; I) „egenl.": Bæren el. Foren ud deraf el. derud el. i Veiret; bs. A) ∾ mortui, Jordefærd, Begravelse, Dig.; — B) ∾ onerum, (at løfte dem i Veiret), Vitruv. 8, 10; — II) „fig."; A) heftig Bevægelse, Hen-rykkelse; vid. Cic. Fin. 3, 10; B) Ophøielse, Høihed; hac elatione et magnitudine animi etc., Cic. Off. 1, 19; — b) navnl. ogs. om Foredraget: ∾ atque altitudo orationis, id. Brut. 17, opp. submissio, id. Top. 18. — ĕlătītes, ae, m., ἐλατίτης, (sc. lapis): etslags Blodsteen, Plin. 36, 38. — ē.lātro, are, v. a.: udgøer el. udskriger; ∾ aliquid acriter, vid. Hor. Ep. 1, 18, 18. — elatus, 3: partic. o. adj. af effero.

elautus, 3: partic. af elavo. — Elăver, ĕris, n.: Flod i Gallien, (hod. Allier), Caes. B. G. 7, 34 flgd. — ē.lăvo, lāvi, lautum o. lōtum, 1, v. a. (o. n.): udvadsker el. bortskyller, (oftest hos Plaut.); - elautae ambae opera Neptuni, (om de Skibbrudne), Plaut. Rud. 3, 3, 33; elota cerussa, Cels., oliva, Colum.; men comisk: elotum in balneis (sc. argentum: som er bortbadet el. tilsat paa Badning), Plaut. Trin. 2, 4, 5; — II) ogs. „overf." m. medial Bem.: hic elavi bonis, (har mistet min Formue), Plaut. Asin. 1, 2, 9.

Elĕa, ae, f., Ἐλέα: By i Lucanien, Fødeby for Parmenides, ogs. for Zeno, Stifteren af d. eleatiske Philosophi; hed senere Velia, Cic. N. D. 3, 33; — bb) bs. a) Zeno Elĕātes, Cic. Tusc. 2, 22; — b) Elĕātĭci philosophi, id. Acad. 2, 52.

ēlĕcĕbra, (ex.), ae, f., [elicio]: som fralokker; ∾ argentariae (meretrices), Plaut.; cf. id. Bacch. 4, 8, 10. — electārium, (ogs. electuarium), i, n., ligesom ecligma: Latverge, Coel. Aur. — *ēlecte, adv.: med Valg, dirigere, Cic. Inv. 1, 30; - compar., ∾ loqui, Gell.; — ēlectĭbĭlis, e: udvalgt, partes, Appul.; — ēlectĭlis, e: udvalgt, fortrinlig, piscatus, Plaut Most. 3, 2, 41; o. — ēlectio, onis, f.: Valg el. Udvalg, verborum, Cic. Orat. 20; ∾ dare, Vell.; cf. Tac. Ann. 6, 22; ogs. in pl., id. Or. 35; — [eligo].

1. ēlecto, are, v. a., intens. af elicio: udlokker deraf, fralokker (nogen en Hemmelighed); electabo, quicquid est, Plaut. Asin. 2, 2, 29. — 2. ēlecto, are, v. a., intens. af eligo: udvælger; jamne electat legionem, quam etc., Plaut. Truc. 2, 6, 27. — 1. ēlector, oris, m., [eligo]: en Vælger, Auct. ad Her. 4, 4. — 2. ēlector, oris, m., ἠλέκτωρ, efter Plin. 3, 11: en Benævnelse paa den straalende Sol.

Electra, ae, f., Ἠλέκτρα; I) Datter af Atlas o. Pleione, en af de syv Plejader, og ved Jupiter Mo-der til Dardanus, Ovid. Fast. 4, 31, flgd., o. Virg. Aen. 8, 135; — b) bs. Electria tellus, (i. e. Samathrace), Val. Fl.; — II) Datter af K. Agamemnon

ved Clytæmnestra, o. Søster af Orestes, Prop 2, 11, 5, Hor. Sat. 2, 3, 140, o. A.; — 2) tf. ogs. Navnet paa en Tragoedie, Ovid. Trist. 2, 395, (hvor acc. Electran).

ēlectrĕus, 3, [electrum]: af Bernsten el. Rav, nummi, Lamprid. Al. Sev. 25. — ēlectrĭfer, a, um, [electrum, fero]: som frembringer Bernsten el. Rav, alni, Claudian. — ēlectrīnus, 3: af Bernsten el. Rav, patera, Trebell., vasa, Dig.; o. — Electris, idis, f., pl. Electrides insulae o. petrae, vid. Plin. 3, 30, o. id. 37, 11; — [electrum]. — Electrius, 3, f. und. Electra nr. I.

ēlectrum, i, n., ἤλεκτρον: Rav el. Bernsten, d. lat. succinum, Plin. 37, 11; f. ogs. Ovid. Met. 2, 364, ogs. Virg. Ecl. 8, 54, o. A.; — II) af Farvens Lighed: etslags (kunstig el. naturlig) Metalblanding, Plin. 33, 23, o. Virg. Aen. 8, 402 o. 621; — B) „meton.": et af dette Metal forarbeidet Stykke, Martial. 8, 51, o. Juvenal. 14, 307. — Electryon, onis, m.: Søn af Perseus ved Danae, Fader til Alcmena, Hygin. Fab. 244. — electŭārium, i, n., f. und. electarium. — 1. ēlectus, 3: partic. o. adj. af eligo. — 2. ēlectus, us, m., [eligo]: Valg, necis, (af Dødsmaade), Ovid. Her. 2, 144. — ēlĕēmŏsȳna, ae, f., ἐλεημοσύνη: Almisse, Tertull., Augustin.

ēlĕgans, tis, adj., [Biform til eligens af eligo; altf. oprdl.: som vælger derimellem, som udvælger deraf; vid. Cic. N. D. 2, 28]; tf. I) forel. ogs. dadlende: altfor ombyggelig for sit Ydre; - vid. Gell. 11, 2, o. Cato ibd.; cf. Plaut. Trin. 2, 1, 14; men Ter. Heaut. 5, 5, 19: ut elegans est, (hvor kræsen el. fin)! — II) classisk sædv. rosende: udvalgt i sit Slags; smagfuld, fin, artig, smuk; A) om Personer; elegans, non magnificus, etc., Nep. Att. 13; cf. Cic. Orat. 25, o. id. Brut. 40; tf. isti elegantiores, (galante Folk, odl.), Plin. 34, 3; — b) navnl. ogs. m. Hensyn paa Foredraget; vid. Cic. Brut. 9; cf. ibd. 16 o. 68; - ligel. in compar., quis verbis aut ornatior aut elegantior (Caesare)? Cic. ap. Suet. Caes. 55; superl., ∾ poëta, Nep. Att. 12; ogs. om anden Kunst el. Indsigt, vid. Cic. Fam. 7, 23; ligel. ∾ pictor et concinnus, Plin.; — B) om Ting og om Begreber; vid. Cic. Tusc. 1, 25; cf. Liv. 44, 9; ∾ artes et ingenuae, Cic.; — b) navnl. ogs. om Foredraget; genus jocandi ··· facetum, elegans, etc., Cic. d. Or. 2, 59; cf. id. Off. 1, 29; - compar., ego autem a te elegantiora desidero, (opp. popularia), Cic. Fin. 4, 10; superl., ∾ epistola, Cic.; ligel. ∾ scripta Terentii, Quintil.

ēlĕganter, adv. af elegans: med el. efter rigtigt Valg, fint, artigen, passende; cf. Cic. Att. 13, 52, o. Liv. 35, 31; - compar., ∾ psallere et saltare, quam etc., Sall. Catil. 24; cf. Cic. Fam. 3, 8, o. id. Div. in Caecil. 17; — 2) navnl. ogs. om Foredraget; vid. Cic. Brut. 22, o. id. Tusc. 2, 3; ligel. in superl., ∾ omnium loqui, id. Brut. 72.

ēlĕgantia, ae, f., [elegans]; oprdl.: Valg el. Udvalg el. rigtigt Valg; - ne ··· ejus elegantia meam extemplo speciem spernat, Plaut. Mil. gl. 4, 6, 20; — II) tf. oftest „fig.": Smagfuldhed, Finhed, Artighed; a) c. gen.; - ∾ vitae, Nep., Tac., morum, id.; - oftest om Talen og Foredraget; ∾ et munditia orationis, Cic. Orat. 23; cf. ibd. 2: Latini sermonis subtilitatem elegantiamque alicui concedere; ∾ Latinorum verborum, id.; men ∾ Socraticorum, (deres rene Foredrag), Quintil. 10, 1, 83; ogs. in pl.: vocum verborumque elegantias sectari, Gell.; - ogs. om anden Lærdom; vid. Cic. d. Or. 2, 7; — b) ud. gen., el. absol.; qua munditia homines! qua elegantia! Cic. Fam. 9, 20; ab omni politiore elegantia abhorrere, (om Jordbruget), id. Fin. 3, 2; cf. Suet. Aug. 73: quorum pleraque vix privatae elegantiae; - navnl. ogs. om Foredraget: Cic. Orat. 23, Quintil., o. A.; ogs. in pl.; veterum elegantiarum cura etc., Gell.; ligel. laudatus propter elegantias, Petron. Sat. 34. — ēlĕgatus, i, m.: etslags ubekiendt Fisk, Auson.

ēlĕgi, orum, m., ἔλεγοι: elegiske Vers, en Elegi, Tibull., Prop., Ovid., o. A.; f. ogs. Hor. Od. 1, 33, 3, o. id A. P. 77. — ēlĕgīa, (-ēa), ae, f., ἐλεγεία: Elegien, flebile carmen, Ovid. Her. 15, 7; cf. id. Amor. 3, 1, 7, ogs. Quintil. 10, 1, 58, oftere; - skrives ogs. elegēïa, Stat., Martial. 5, 30, Auson.; — II) etslags Rør el. Siv, Plin. 16, 66. — ēlĕgīăcus, 3, ἐλεγιακός: elegisk, carmen, Diomed. — ēlĕgidārion, i, n.: liden Elegi, Petron. Sat. 109; dem. af — ēlĕgīdion, i, n., ἐλεγίδιον: liden Elegi, Pers. 1, 51. — ēlĕgīon, (ēon), i, n., ἐλεγεῖον: etslags Digt, en Elegi, Auson.; ogs. in pl., id. — ē.lēgo, avi, 1, v. a.: bortteſtamenterer (fra Familien), Petron. Sat. 43.

Eleis, idis, f. und. Elis. — Elĕlēïs, ïdis, f. und. flgd. — Elĕleus, ĕi o. eos, m., Ἐλελεύς, [af Bacchanternes Udraab: ἐλελεῦ]: Epithet til Bacchus, Ovid. Met. 4, 15; — df. Elĕlēïdes Bacchae, id. Her. 4, 47. — ĕlĕlisphăcos, i, m., ἐλελίσφακος: en Salvieart, Plin. 22, 71, oftere.

ĕlĕmenta, orum, n.; 1) oprdl.: Tingenes Grundstoffer, Elementerne, Grækernes στοιχεῖα; - ergo illa initia, ut e Graeco vertam, elementa dicuntur, Cic. Acad. 1, 7; cf. Lucr. 1, 827 o. 912; ∾ quatuor, ignis, etc., Senec.; cf. Ovid. Met. 1, 29, o. ibd. 15, 237; - in sing. ogs. et enkelt Element, Plin. 10, 88, oftere, o. Juvenal. 15, 86; — II) „fig."; A) „bes."; 1) Alphabetet, Suet. Caes. 56; — 2) oftere: Begyndelsesgrundene (til Kunster og Videnskaber); ∾ puerorum, (Børnelærdom), Cic. d. Or. 1, 35; prima apud rhetorem elementa, Quintil. 5, prooem.; cf. Hor. Ep. 1, 20, 17; ∾ loquendi, Cic.; cf. id. d. Or. 2, 11. Quintil. 2, 3, 13, o. A.; — bb) tf. ogs. a) „techn.": Aristoteles's ti Categorier, circa quae versari videtur omnis quaestio; vid. Quintil. 3, 6, 23 flgd.; — b) „meton.": Elementarskolerne; vid. Quintil. 1, 10, 25; — B) „poet." ogs. „alm.": Begyndelse el. Ophav dertil; - prima ··· elementa referre (urbis Romae), Ovid. Fast. 3, 179; cf. ibd. 709; men ∾ pravi cupidinis, Hor Od. 3, 24, 52; ∾ vitiorum, Juvenal. 14, 123. — ĕlĕmentārius, 3: hørende til Begyndelsesgrundene, senex, (gammel Skolemester), Senec. Ep. 36; ∾ litterae, (Elementarkundskaberne), Capitolin.; o. — elementĭcius, 3: hørende til Elementerne, substantiae, Tertull.; af — elementum, i, n., f. und. elementa.

ĕlenchus, i, m., ἔλεγχος; oprdl.: hvad der viser el. beviser noget; tf. „techn."; 1) kostbar Ørenring, navnl. med flere Perler el. Gemmer, (cf. germ. Respectsperlen), Plin. 9, 56, o. Juvenal. 6, 458; — II) Fortegnelse, Indholdsliste; - C. Plinii Secundi historiarum mundi elenchus, Plin. H. N. post praef. lemma; cf. Suet. Gramm. 8. — ē.lentesco, ĕre, v. n. inch.: at blive sei el. blød; ∾ panis, Coel. Aur.

ĕlĕphantia, ae, o. elephantiacus, 3, f. und. flgd. — ĕlĕphantĭāsis, (-ōsis, Veget.), is, f., ἐλεφαντίασις: etslags ondartet Udslæt, (saal. kaldet af Hudens Skrumpenhed), Plin. 20, 5, oftere, Veget.; (hos Cels. paa Græsk); - heder ogs. elephas, (f. und. elephas), ogs. elephantia, ae, f., Scribon.; — tf. elephantiacus, i, m., ogs. elephanticus, i, m., (som lider af denne Sygdom), Firmic. — elephanticus, f. und. frgd.

Elĕphantine, es, f., Ἐλεφαντίνη: liden frugtbar Ø i Nilstrømmen med en By af samme Navn, Mela, Varr., Tac. Ann. 2, 61; — hed ogs. Elephantis, ĭdis, Plin. 5, 10, Vitruv. — ĕlĕphantinus, 3, ἐλεφάντινος: af Elfenben, liber, (med Blade el. Tavler af Elfenben), Vopisc. Tac. 8; ∾ atramentum, (som tilberedes af Elfenbenpulver), Plin. 37, 25. —

elephantiosis, is, f. und. elephantiasis. — Elephantis, idis, f. und. Elephantine.

ělěphantus, i, f. und. flgd. — ělěphas, antis, o. elephantus, i, (den første Form oftest in nomin. sing., den anden i de øvrige Casus), m., ἐλέφας: Elephanten; - vid. Plin. 8, 1, o. Liv. 44, 41; manus etiam data elephantis etc., Cic. N. D. 2, 47; — b) som Ordsprog kan mærkes om den Langsomme: quum celerius etiam elephanti pariant, Plin. praef.; ligel. om en Dumrian: elephanti corio circumtentus est, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 80; — II) „overf.", ligesom ἐλέφας; A) Elfenben, Virg. Ge. 3, 26, o. id. Aen. 3, 464; — B): = elephantiasis, Lucr. 6, 1112, Seren. Sammon.; — C) etslags Fisk, Plin. 9, 4.

Eleus, 3, f. und. Elis. — Eleusin, inis, (acc. Eleusin, Frontin.), f., Ἐλευσίν: en ældgammel, ved Ceresmysterierne berømt By i Attica, (nu. Lepsina), Plin. 4, 11, o. Ovid. Fast. 4, 507 flgd.; f. ogs. Hygin. Fab. 157, ogs. Cic. N. D. 1, 42; — bb) df. a) Eleusina mater, (i. e. Ceres), Virg. Ge. 1, 163; — b) Eleusinia sacra, Suet. Claud. 25, o. Eleusinium certamen, Gell. 15, 20; — c) Eleusinia, orum, m. o. ut. mysteria, Ceresfesten i Eleusis, Tertull. — Eleusinia, orum, n., Eleusinius, 3, o. Eleusinus, 3, f. und. frgd.

ěleuthěria, ae, f., ἐλευθερία: Friheden, Plaut. Stich. 3, 1, 21. — Eleutherius, 3, Ἐλευθέριος: som befrier; ∾ Liber, Arnob.; — b) df. subst. neutr. Eleuthěria, orum: Befrielsesfest, (navnl. til Ære for Zeus Eleutheros el. Befrieren), Plaut. Pers. 1, 1, 29. — Eleuthěrocilices, um, m., (frie Cilicier): en Folkestamme og rimel. Urindvaanerne i Cilicien, Cic. Att. 5, 20, o. id Fam. 15, 4.

ělěvātio, onis, f., som rhetorisk Figur: Formindskelse el. Forringelse, Quintil. 9, 2, 50; af — ēlěvo, (avi), atum, 1, v. a.: 1) „egenl.": løfter el. hæver i Veiret, Caes. B. C. 2, 9; ∾ fructum, (indsamle), Colum.; — II) „fig."; A) gior let el. lettere, lindrer el. formilder; ∾ aegritudinem, Cic. Tusc. 3, 46, sollicitudines, Luccej. ap. Cic. Fam. 5, 14; — B) ophæver, tilintetgiør, svækker el. forringer; saal. Prop. 1, 8, 12: Neue inimica meas elevet aura preces; cf. Cic. Lael. 21, o. id. d. Or. 2, 586; men ∾ summam ejus invidiae, (opp. aggravare), Liv. 3, 27; ∾ res gestas alicujus, (opp. verbis extollere), id. 28, 43; — b) ogs. m. Personsobjecter; vid. Cic. d. Or. 2, 58; elevabatur index indiciumque, Liv. 26, 27; cf. id. 9, 37; men Elevat assiduos copia longa viros, Prop. 2, 24, fin.

Elias, ădis, f. und. Elis. — ēlĭces, um, m., [e el. ex, liquor, cf. colliciae]: Grøfter til Vandets Afledning, Colum. 2, 8, oftere. — ēlĭcio, licŭi, (lexi, Arnob.), licitum, 3, v. a., [e el. ex, inus. lacio]: lokker el. bringer ud deraf el. derud; 1) „egenl."; A) „alm."; - ut eum propere hinc eliciat foras, Plaut.; - ofte ogs. i Krigssproget; ∾ hostem ex paludibus silvisque, Caes.; cf. id. B. G. 5, 50; ∾ aliquem ad pugnam, id., Liv., in proelium, Tac.; - ∾ vatem ad colloquium, Liv. 5, 15; cf. Cic. Balb. 9; ∾ aliquem, ut etc., Liv. 6, 34; - ogs. m. Tingsobjecter; ∾ ferrum e terrae cavernis, Cic.; ∾ ignem conflictu lapidum, (slaae Ild), id.; ∾ sanguinem, id. (poët.) Tusc. 1, 48, Tac., sudorem, Plin., alvum, id., lacrimas, Plaut.; ∾ litteras, Cic., cadum, Hor. Od. 4, 12, 17; — B) „bes." i Religionssproget; ∾ Jovem el. Manes, etc., (ved visse Ceremonier el. Trylleformler at fremmane); - ∾ deos coelo, Ovid. Fast. 3, 327; cf. Plin. 28, 27; ∾ Manes sepulcris, Tibull.; cf. Hor. Sat. 1, 8, 29; ∾ infernas umbras carminibus, Tac. Ann. 2, 28; cf. Cic. Vat. 6; - ogs. er at hidføre: ∾ fulmina, (nedkalde el. neddrage som Varsel), Liv. 1, 20; cf. Plin. 28, 3; — II) „fig."; ad nervorum eliciendos sonos et tibiarum etc., Cic. N. D. 2, 60; terra elicit herbescentem ex eo (semine) viriditatem, id. d. Senect 15; - ∾ sententiam alicujus, Cic., arcana alicujus, Liv.; men ∾ verbum ex aliquo, etc., vid. Cic. d. Or. 1, 21; ∾ causas praesensionum, (udfinde dem), id. Div. 1, 8, studia civium, Tac. Ann. 15, 33. — ēlĭcĭtus, 3: partic. af frgd. — Elĭcius, i, m., [elicio]: Epithet til Juppiter, fra hvem man nedkalder Varsler af Himmelen, Liv. 1, 20, Ovid. Fast. 3, 328, o. A.

Elidensis, e, f. und. Elis. — ēlīdo, si, sum, 3, v. a., [e el. ex, laedo]; 1) „alm.": slaaer el. støder el. driver ud deraf el. derud; A) „egenl."; - ∾ aurigam e curru, Cic. d. Rep. 2, 41; ∾ ignem e silice, Plin.; ∾ flammam ex sese, (om Lyset), id.; elisi nubibus ignes, Ovid. Met. 6, 696; ∾ partum, (fordrive), Cels., o. A.; - ∾ litteras, (ved Syncope at udstøde), Gell. 5, 12; prelis elisa Falernis (vina, i. e. expressa), Prop. 4, 6, 73; mea elisa herba, (den udpressede Plantesaft), Ovid. Fast. 4, 371; — B) „overf."; ∾ colores repercussu parietum, Plin.; cf. Lucr. 4, 297; ∾ sibilum, Cels., sonum, Plin., vocem, Quintil.; ∾ morbum, (fordrive), Cels.; cf. Hor. Ep. 1, 15, 6; - ∾ magnas sententias, (ligesom en Sky at udlyne dem), Quintil. 2, 11, 7; — II) „bes.": bryder el. knuser el. sønderlemmer aldeles; A) „egenl."; - ∾ talos alicui, Plaut.; cf. Ovid. Met. 12, 142; men tempestate naves eliduntur, Caes. B. C. 3, 27; ∾ aliquem stipite, Curt.; cf. Virg. Aen. 8, 289; multi elisi, (bleve knuste el. qvalte), Suet. Tib. 39; cf. Ovid. Pont. 4, 9, 21; — B) „fig.": vid. Cic. Tusc. 2, 11, o. ibd. 5, 6; men i Retssproget: prius pactum per posterius eliditur, (bliver tilintetgiort derved), Dig.

ēlĭgo, lēgi, lectum, 3, v. a., (e el. ex, lego]: udtager el. udvælger el. udsøger deraf; - ∾ pedes (Kryb) e capite pullorum, Varr.; myoparonem ··· de decem navibus electum etc., Cic. Verr. 1, 34; ∾ uvam ad edendum, Varr.; ∾ herbas, (udluge), id., Colum.; men Cic. Tusc. 3, 34, („alleg."): ∾ stirpem aegritudinis; — II) „fig."; ∾ minima ex malis, Cic.; ut difficile sit ad eligendum, quid maxime velis, id.; cf. id. Agr. 2, 35, o. id. Lael. 17; men Tac. Agric. 9: haud semper errat fama; aliquando et eligit; — III) partic. ēlectus, 3, ogs. som adj.: udvalgt, udsøgt, fortræffelig; - ∾ par columbarum, Petron.; compar., ∾ verbum, Auct. ad Her.; superl., ∾ verbis sonare, Cic.; ∾ viri civitatis, id. Quint. 2: men „ironisk": Electissima pessimi poëtae Scripta, Catull. 36; - ogs. subst. electa, orum, n.: udvalgte Steder, Excerpter, Plin. Ep. 3, 5.

*ēlīmātio, onis, f.: Affilen el. Affiling; df. „fig."; 1) Borttagen, Formindskelse, Tertull.; — 2) Opklaring, Forklaring, Justinian.; o. — ēlīmātor, oris, m.: som borttager el. bortrenser, Tertull.; — [elimo]. — ēlīmĭno, (avi), atum, 1, v. a., [e el. ex, limen]: bortfierner af Huset, Pompon. ap. Non., o. Attius ibd.; men ∾ gradus, poët. ap. Quintil.; - „poet. overf." ogs.: udbringer, rober, Hor. Ep. 1, 5, 25.

ē.līmo, avi, atum, 1, v. a.; 1) „alm.": affiler, glatter ved at file, polerer; - graciles ex aere catenas ··· Elimat, Ovid. Met. 2, 176: men „overf.": velim, σχόλιον aliquod ad me elimes, oportuisse te etc., Atticus ap. Cic. Att. 16, 7; cf. Cic. Acad. 2, 20; - elimati, (f. eruditi), Gell. epil. 14; — II) „bes.": bortfiler; df. „fig.": borttager, formindsker; ∾ vires, Coel. Aur. — ē.limpĭdo, avi, 1, v. a.: renser fuldkomment, vulnera, Veget.

ē.lingo, ĕre, v. a.: afslikker, oculum, Plin. 25, 97. — ēlinguis, [e el. ex, lingua]: uden Tunge: df. maalløs el. stum; - elinguem reddere, Cic. Flacc. 10; cf. Liv. 10, 19: — 2) prægnant: uden Veltalenhed, Cic. Brut. 26; df. — ēlinguo, are, v. a.: berøver (nogen) Tungen, Plaut. Asin. 2, 2, 72. — ē.lino, ēvi, 3, v. a.: tilsmudser aldeles, vestimenta elevit luto, Lucil. ap. Non.

*ēlĭquāmen, inis, n.: Lage, Fiskelage; in pl., Colum.; o. — ēlĭquātio, onis, f.: Flydendegiøren, Smelten, materiae, Coel. Aur.; — [eliquo]. — ē.li-

quesco, ĕre, v. n. inch.: ved Udpresning at blive flydende; ∾ olea, Varr. — ēliquium, i, n.; in pl.; 1) Udløb, Solin. 18; — 2) Aftagen, lunae, id. 23; af — ē.liquo, avi, atum, 1, v. a.; 1) „alm.": renser derfra, vinum a faecibus, Colum. 12, 27; — B) „poet. overf."; votum et plorabile si quid Eliquat, (udtaler med pibende Stemme), Pers. 1, 31; — II) „bef." næsten som simplex; A) at udgyde, Appul.; — B) at giøre flydende, at smelte, metalla, Prudent.

Elis, ĭdis, (acc. Elin. o. Elidem), f., Ἦλις: Landskab paa Vestkysten af Peloponnesus, med Hovedstad af samme Navn, hvorved ogs. Olympia laa: - vid. Mela 2, 3, o. Plin. 4, 6; men Et levis Elis equis, (med Hensyn paa de olympiske Væddeløb), Val. Fl.; — B) df. 1) Elēus, 3, elisk, „poet." ogs. olympisk; - ∾ campus, (i. e. Olympia), Virg. Ge. 3, 202; ∾ flumen (i.e. Alpheus), Ovid.; ∾ quadriga, Prop., palma, Hor.; ∾ Juppiter, Prop., parens, Val. Fl.; — b) df. subst. Elēi, orum, m.: Indvaanerne af Elis, Cic., Plin., o. A.; hede ogs. dor. Alēi, Plaut. Capt.; — 2) Elii, orum, m., ligesom Elēi: Elierne, Cic. Div. 2, 12, Plin.; — 3) Elīdensis, e, af el. fra Elis, Phaedon, (den Eleer), Gell. 2, 18; — 4) Elēis, ĭdis, adj. fem.: elisk, humus, Virg. Catal. 11, 32; — 5) Elias, ădis, adj. fem.: elisk, el. „poet." f. olympisk, equae, Virg. Ge. 1, 59 (Heyn.).

ēlīsio, onis, f., [elido]: Udtrykken el. Udpresſen; - hae lacrimae per elisionem cadunt, Senec. Ep. 99; — II) teknisk, el. i Grammatiken: Udstødelsen af et Bogstav, Elisionen. — Elissa, (Elisa), ae, f.: poetisk Benævnelse af Dido, Virg., Ovid.; df. — Elissaeus, (s. Elisaeus), „poet." f. carthagisk, patres, Sil., tyrannus, (i. e. Hannibal), id. — ēlisus, 3: partic. af elido. — Elius, 3, s. und. Elis.

elix, ĭcis, f. und. elices. — ēlixātūra, ae, f.: Afkogning, det Afkogte, Apic.; af — ēlixo, are, v. a.: afkoger, affyder, Apic.; af — ēlixus, 3, [e el. ex, lix]: afkogt, affoden, Varr.; cf. Hor. Sat. 2, 2, 74: simul assis Miscueris elixa; s. ogs. und. assus; — II) „overf.": giennemvaad, giennemblød, calcei, Varr., balneator, Martial. 3, 7.

elleborum, s. und. helleb. — ellipsis, is, f., ἔλλειψις; i Rhetoriken: Ellipsen (el. Udeladelsen af et Ord, d. lat. detractio), Quintil. 8, 6, 21. — ellops, s. und. helops. — ellum, ellam, s. und. ecce. — ellychnium, i, n., ἐλλύχνιον: Lampevæge, Plin. 23, 41, o. A.

ē.lŏco, avi, atum, 1, v. a.: bortforpagter, bortleier, fundum, Cic., bovem, Colum.; ∾ funus, Plin.; — 2) df. „overf.": quod (est) elocata (gens Judaeorum, i. e. quod vectigalia ejus sunt elocata), Cic. Flacc. 28.

*ēlŏcūtĭlis, e: veltalende, Appul.; — ēlŏcūtio, (eloquutio), onis, f.; i Rhetoriken, ligesom φράσις: det oratoriske Udtryk, Cic. Inv. 1, 7, Quintil. prooem., o. id. 8, 1, in., oftere; — ēlŏcūtōria, (eloquutoria), ae, f., (sc. ars), ogs. ēlŏcūtrix, (eloquutrix), icis, f., Quintil. 2, 14, 2, (som Oversættelse af ῥητορική, d. e. Veltalenhedskunsten); — [eloquor]. — elocūtus, (eloquutus), 3: partic. af eloquor.

ēlŏgium, i, n., [rimel. Biform af eloquium]: Udsagn; df. navnl. I) „alm."; A) Tankesprog el. Sentens, Solonis, Cic. d. Senect. 20; — B) Indskrift paa et Gravminde, Cato ap. Gell., Cic. l. c. 17, Suet. Claud. o. A.; - ogs. Indskrift under en Buste, id. Galb. 3, ogs. paa en Votivtavle, id. Calig. 24; — II) „bef."; A) Anmærkning el. Antegnelse, navnl. i et Testamente; vid. Cic. Cluent. 48, o. Quintil. 7, 4, 20; hvf. ogs. ultima elogia, om et Testamente, Cod. Just.; — B) den retslige Angivelse el. Protocol el Sentens over en Forbryders Forseelse og Straf, Suet. Calig. 27, Dig., o. A.; — C) Skamskrift el. Paskvil, som opslaaes paa Folkes Døre, Plaut. Merc. 2, 3, 74.

elops, s. und. helops. — †ēlŏquens, tis: partic. o. adj. af eloquor; df. — ēlŏquenter, adv.: veltalende, med Veltalenhed; - compar., Plin. Ep. 3, 18; superl., ibd. 6, 21; — ēlŏquentia, ae, f.: Veltalenheden; heder copiose loquens sapientia, Cic. Part. or. 23; cf. id. d. Or. 1, 5 o. 32, ogs. id. Brut. 6, id. Orat. 28, Quintil. 9, 17, 2, oftere, o. A. — ēlŏquium, i, n., [eloquor]; I) Biform af frgd., oftest „poet."; - vid. Hor. A. P. 217, Virg. Aen. 11, 383, Ovid. o. A., ogs. Vell., o. Plin.: — 2) sild. ogs. „alm.": Udsagn, Meddelelse, Mamert. Paneg. Maxim. 9.

ēlŏquor, cūtus (quūtus) sum, 3, v. dep. a. o. n.: udtaler, udsiger; vid. Quintil. 8, prooem.: df. I) „alm."; a) c. acc.; - ∾ rem, ut facta est, Plaut. Amph. 4, 5, 8, oftere; praeclare eloqui cogitata mentis, Cic. Brut. 72; cf. id. Tusc. 1, 3, Caes. B. C. 2, 34, o. Hor. Od. 3, 3, 17; — b) absol.; ubi sunt spes meae, eloquere, obsecro, Plaut. Curc. 2, 3, 29; perge eloqui, Ter. Phorm. 4, 3, 36; — II) „bef.": taler el. foredrager med Veltalenhed; - ab eloquendo ··· eloquens dictus est, Cic. Orat. 19; ligel. quum sit in eloquendo positum oratoris officium, Quintil. 10, 1, 3; cf. Cic. d. Or. 1, 11, o. id. Off. 1, 44; — III) partic. ēlŏquens, tis, ogs. som adj.: veltalende; s. ovenf. Cic. Orat. 19; cf. ibd. 29 o. 36; men ibd. 5: disertos ··· multos, eloquentem omnino neminem etc.; - compar. o. superl., vid. Quintil. 12, 6, 6, o. Cic. Brut. 39; cf. Quintil. 8, prooem.: ornate autem dicere, proprium esse eloquentissimi; — not.: elocutus, 3, m. paſſiv Bem.: an quaedam extrinsecus sint elocuta, Dig.

Elōrus, (Hel.), i, m.: Flod paa Sicilien, (hod. Atellaro), Virg. Aen. 3, 698; — ved dens Udløb laa Byen: Elōrum, i, n., Plin. 3, 14; — bb) df. a) Elorina Tempe (pl.): en yndig Dal i denne Egn, Ovid. Fast. 4, 477; — b) Elōrini, orum: Indvaanerne af Byen Elorum, Cic. Verr. 3, 43. — ēlōtus, 3: partic. af elavo. — Elpēnor, ŏris, m.: en af Ulysses's Staldbrødre; faldt hos Circe i en Rus ned fra hendes Tag; vid. Ovid. Trist. 3, 4, 19, o. id. Met. 14, 252; cf. Juvenal. 15, 22.

ēlŭācrus, 3, [eluo]: tienlig til Udskylning, labrum, Cato. — ē.lūcĕo, xi, ēre, v. n.; I) „egenl.": at fremstraale el. fremskinne; vid. Cic. d. Rep. 6, 16; - „poet." ogs. om Biernes Guldglands, Virg. Ge. 4, 98: — II) „fig."; quae jam elucebat in puero (scintilla ingenii, „alleg."), Cic. d. Rep. 2, 21; - men lignelsesvis: quasi lumen aliquod ··· elucere sanctitatem tuam, id. Fam. 4, 3; cf. id. Lael. 27; men ex quo elucebit omnis constantia, id. Off. 1, 29; cf. Nep. Paus. 1: ut virtutibus eluxit, sic etc.; s. ogs. Lucr. 2, 1051. — ēlūcĭfĭco, are, v. a., [e el. ex, lucificus]: gior blind, Laber ap. Gell. 10, 17.

*ēluctābĭlis, e: til at vinde udaf, til at bekæmpe; vid. Senec. Qu. N. 6, 8; o. — ēluctātio, onis, f.: Kæmpen el. Kamp, adversus mala, Lactant.; af — ē.luctor, atus sum, 1, v. dep. n. o. a.; I) neutr.: at trænge ud el. frem el. igiennem, navnl. om Vandet; - vid. Virg. Ge. 2, 244; ligel. Nilus per angusta eluctatus, Senec.; — B) ogs. „overf."; eluctantia verba, (der fremfores med Vanskelighed, el. som ere kunstigen forbundne), Tac. Ann. 4, 31; — II) act.: at kæmpe sig ud deraf el. derigiennem; at bekæmpe el. overvinde; - vid. Liv. 24, 26; ∾ nives, Tac., locorum difficultates, id., viam ponti, Val. Fl.

ē.lūcŭbro, avi, atum, 1, v. a., (dep. elucubratus eram, f. elucubraveram, har Cic. Att. 7, 19): udarbeider ved Lys el. om Natten el. med Anstrængelse; - ∾ orationem, Cic. Brut. 90, o. Tac. Orat. 9. — ēlūcus, i, m., [lux]; oprdl.: uden Lys; df. et Menneske i en fianter og ligesom drømmende Tilstand; vid. Gell. 4, 19, o. Fest. p. 57.

ē.lūdo, si, sum, 3, v. n. o. ā.; I) neutr.; om Vandet: at spille el. skylle op; - litus ··· qua fluctus eluderet, vid. Cic. Top. 7; — II) act.; A) „egenl."; 1) „alm.": vinder i Spil; quem (anulum) parasitus hic te elu-

sit, (som han har vundet fra dig), Plaut. Curc. 5, 2, 31; men ibd. 11: Elusi militem in alea, (har trukket ham op); cf. Prop. 4, 1, 140; — 2) „bef." i Fægtersproget; afparerer, undgaaer, vdl.; - ∾ caestus cito motu, Manil.; cf. Martial. 14, 202: men Cic. d. Opt. Gen. Or. 6, lignelsesvis o. absol.: quasi rudibus ejus (Isocratis) eludit oratio; — B) „fig."; 1) skuffer el. fører bag Lyset, omgaaer el. eluderer; - certum est eludere hominem, Plaut.; cf. Cic. Div. in Caecil. 14, o. Ter. Phorm. 5, 6, 45; ∾ vim legis, Suet. Aug. 34; cf. Cic. Verr. Act. 1, 10; - men ∾ hostem pugnae genere, Liv. 22, 18; cf. id. 27, 18: ∾ pugnam, (listigen at undgaae); men id. 2, 48: ∾ bellum quiete, quietem bello; cf. Hor. Ep. 1, 17, 18, o. A.; ∾ ultionem praevaricando, Tac. Ann. 14, 41; — 2) har til Bedste, driver Spot dermed; vid. Cic. Acad. 2, 39, o. id. Div. in Caecil. 7; - ogs. absol.: eludet, ubi etc., Ter. Eun. 1, 1, 10; cf. Tac. Ann. 2, 79.

ē.lūgĕo, xi, 2, v. a.: sørger derover i den vedbørlige Tid; - ∾ virum, (om Enken), Dig.; ogs. absol.: quum eluxerunt, (naar de have afsørget), Liv. 34, 7; - ogs. „overf.", Cic. Fam. 9, 20: patriam eluxi jam etc. — ēlumbis, e, [e el. ex, lumbus]: lendelam; df. „overf."; 1) pass.: svag, kraftløs; vid. Tac. Orat. 18; — 2) act.; ∾ virus: afkræftende, svækkende, Prudent. — ēlūmĭnātus, 3, [e el. ex, lumen]: berøvet Lyset el. Synet, blindet el. blind, Sidon.

ē.lŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a.: udvadsker el. udskyller, vascula, Plaut., patinas, id.; ∾ maculas vestium, Plin.; cf. Cic. Verr. 5, 46; ∾ colorem, Quintil.; men ∾ corpus, (bade sig), Ovid. Met. 11, 141; ∾ aliquid ex aqua, Cels.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) renser, lutrer; vasa eluto auro, (af purt Guld), Capitol.; — b) renser el. blotter derfor; ∾ Phasim avibus, Colum. 8, 8; — 2) m. medial Bem., (ligesom elavo): tilsætter paa Svir; vid. Plaut. Stich. 5, 2, 21, o. id. Rud. 2, 7, 20; — B) „ment." o. „ethisk": afvadsker el. udsoner; - vid. Cic. Phil. 12, 6, id. Verr. 5, 46, o. Virg. Aen. 6, 742; cf Ovid. Met. 11, 141; ∾ vitia, Quintil.; men Senec. Ep. 59: elui difficile est, etc.; — b) opløser; vid. Cic. Lael. 21; men ∾ amara curarum, (om Flasken), Hor. Od. 4, 12, 20; — III) partic. ēlūtus, 3, ogs. som adj.: udvadsket, d. e. uden Saft og Kraft; df. compar., Hor. Sat. 2, 4, 16; cf. Plin. 34, 33.

ēlusco, avi, atum, 1, v. a., [e el. ex, luscus]: gjør enøiet, Dig. — ēlūsus, 3: partic. af eludo. — *ēlūtio, onis, f.: Udvadskning, Coel. Aur.; o. — ēlūtrio, avi, atum, 1, v. a.: udvadsker, lintea, Laber., vellus, Plin.; — 2) „overf.": hælder deraf, afklarer, id. 14, 21; — [eluo]. — ēlutus, 3: partic. af eluo.

ēlŭvies, em, e, o. ēlŭvio, onis, (den sidste Form alene hos Cic.), f., [eluo]; 1) „alm.": Bortskylning el. Afløb; - crebris ad eluviem cuniculis, Plin. 2, 84; siccare eluviem (i. e. cloacam), Juvenal. 3, 32; ∾ ventris, Lucil. ap. Non.; — II) „bef.": Vandets Udstrømmen, Oversvømmelse, Cic. Off. 2, 5; cf. Ovid. Met. 15, 267, ogs. in pl., Cic. d. Rep. 6, 21; — 2) df. „meton.": en af Vandskyl frembragt Jordkløft, Curt. 5, 4; ogs. in pl, id. 8, 11. — ē.luxŭrĭor, ari, v. dep. n.: at skyde el. voxe frodigt; ∾ pampinis, (om Vinstokken), Colum. Arb. 3. — Elvina (Helvina) Ceres, i Aquinum; vid. interprett. ad Juvenal. 3, 320.

Elymāïs, ĭdis, f., Ἐλυμαΐς: Landskab i Persien, (d. vestlige Iran), Plin. 12, 39; — bb) df. Elymaeus, 3, sagittarii, Liv. 37, 40; — b) Elymaei, orum, m.: Indvaanerne deraf, id., Tac. — Elysii, orum, m.: germanisk Folk ved Weichselen, Tac. Germ. 4; — not.: s. ogs. und. flgd. — Elȳsium, i, n., Ἠλύσιον: Elysium el. de Saliges Boliger: - vid. Virg. Aen. 5, 733, o. ibd. 6, 542 flgd. o. 675; — bb) df. Elȳsius, 3: elysisk, campi, Virg., Tibull., Ovid., domus, Ovid., sedes, Lucan.; ∾ puella, (i. e. Proserpina), Martial. 10, 24, — b) subst. Elysii, orum, m., (sc. campi): de elysiske Marker, Martial. 9, 52, Lucan.

em, (f. eum), s. und. is. — ēmăcĕrātus, 3, [e el. ex, macero]: udmarvet, udpint, morbo, Senec. ad Marc. 10. — ē.măcesco, cŭi, 3, v. n. inch.: bliver mager, Cels. — ē.măcio, avi, atum, 1, v. a.: gjør mager, udtærer, Colum. 2, 10, oftere; men terram emaciari, Plin. 18, 25, (al. emaciari), inc. — ēmăcĭtas, atis, f., [emax]: Kiøbelyst el. Kiøbesyge, Colum., Plin. Ep. 3, 7. — ēmacresco, crŭi, 3, v. n. inch.: bliver mager el. udtæret, Cels. — ēmacror, ari, v. pass., [e el. ex, macer], s. und. emacio. — ē.măcŭlo, avi, atum, 1, v. a: renser fra Pletter, renser, Plin., Gell., o. A.

ēmānātio, onis, f., [emano]: Udløb, Vulg. — *ēmancĭpātio, (emancup.), onis, f.: i Retssproget; 1) formelig Løsladelse el. Frigivelse fra den faderlige Myndighed, Dig., Quintil.; — 2) ∾ familiae: den formelige Overgivelse (per aes et libram) af det testamenterede Tyende, Gell. 15, 27: o. — ēmancĭpātor, oris, m.: som løslader el. frigiver, Prudent.; — [af flgd.].

ē.mancĭpo, (emancup.), avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl." el. i Retssproget; A) „bef.": formeligen (d. e. ved trende Gange gientagen mancipatio o. manumissio) at løslade el. frigive Sønnen fra den faderlige Myndighed; - vid. Liv. 7, 16, Plin. Ep. 4, 2, Dig., o. A.; — B) „alm.": at overgive til Eiendom; - ∾ filium alicui in adoptionem, Cic. Fin. 1, 7, o. Plin. Ep. 8, 18; ∾ agrum, Suet. Oth. 4, praedia paterna, Quintil.; — II) „overf." fra Retssproget: overgiver el. overlader til fri Raadighed, giver i nogens Vold el. Vilkaar; - vid. Hor. Epod. 9, 12, o. Cic. d. Senect. 11; - ogs. ud. dat.; venditus atque emancipatus tribunatus, id. Phil. 2, 21. — ēmanco, avi, 1, v. a., [e el. ex, mancus]: lemlæster, Labienus ap. Senec. Controv. 5, 33.

ē.mănĕo, mansi, 2, v. n.; 1) „poet.": at blive udenfor, Stat.; — 2) df. i Krigssproget: at udeblive over Tiden, Dig. — ē.māno, avi, atum, 1, v. n.; oprdl.: at flyde ud deraf el. derud; df. I) „egenl."; fons unde emanat aquai, Cic. (poët.) Div. 2, 30; cf. Lucr. 3, 582; — II) oftere „fig."; A) „alm."; a) at udspringe el. opstaae deraf; - vid. Cic. d. Or. 1, 42, cf. ibd. 3, 18; mala nostra istinc emanarunt, Cic. Att. 7, 21; — b) at udbrede sig el. gribe om sig; - emanabat latius malum, Flor. 4, 9; cf. Val. Max. 1, 6; — B) „bef.": at komme ud el. at blive bekiendt: - vid. Cic. R. Am. 1; men impers.: multis emanabat indiciis, m. Subjectssætn., Liv. 3, 24. — *ēmansio, onis, f.: Udebliven over Tiden, Dig.: o. — ēmansor, oris, m.: som udebliver over Tiden, Dig.; — [emaneo].

ē.marcesco, cŭi, 3, v. n. inch.: at henvisne el. henfalde; df. „overf.": paullatim in sterilitatem emarcuit majestas (patrum), Plin. 15, 36. — emarcus, i, m., (gallisk Ord): Vinstok af det ringere Slags, Colum., Plin. 14, 4. — ē.margĭno, are, v. a., (aliquid): borttager Randen deraf; ∾ ulcera, Plin. 28, 41. — ēmascŭlātor, oris, m., (i. e. qui emasculat), Appul.; af — ēmascŭlo, are, v. a., [e el. ex, masculus]: at castrere, asinum, Appul.

Emăthĭa, ae, f., Ἠμαθία: Landskab i Macedonien, Plin. 4, 17; — bb) „poet." o. „meton." ogs.; a) f. Macedonien, Virg. Ge. 4, 390; — b) f. Thessalien, navnl. ogs. f. Pharsalien, ibd. 1, 492; — B) df. 1) Emăthĭus, 3: emathisk; df. „poet." o. „meton."; aa) macedonisk, campi, Ovid. Met. 5, 313, dux, (i. e. Alexander), id. Trist. 3, 5, 39; — b) ogs. alexandrinsk; hvf. Lucan. 10, 58: ∾ tecta, (om Alexandrien); — bb) thessalisk, vertex, Virg. Cir. 34, i. e. Pelion.; — 2) Emăthis, ĭdis, adj. fem.: emathisk; df. a) macedonisk; men alene som subst. Emathides: som Døttre af d. macedoniske Konge Pierus, Ovid. Met 5, 669; — b) thessalisk el. pharsalisk, tellus, Lucan. 6, 580; - ogs.

som subst.: Emathis, f. Emathia el. Pharsalia, ibd. 630. — Emathis, idis, o. Emathius, 3, s. und. frgd.

ē.mātūresco, rui, 3, v. n. inch.: at blive aldeles moden; I) „egenl."; ∾ semen, Plin., segetes, Gell.; — II) „fig.": at blive mildere; vid. Ovid. Trist. 2, 124. — ē.mātūro, are, v. a.: at giore fuldkomment moden; ∾ fruges (calor), Eumen. Grat. Act. ad Const.

ĕmax, ācis, adj., [emo; cf. edax, odl.]: kiobelysten; - non emacem esse, vectigal est, Cic. Parad. 6, 3; cf. Nep. Att. 13, o. Ovid. A. A. 1, 421; men „poet.": non tu prece poscis emaci, Quae etc., (din Bøn er ikke forbunden med store Løfter), Pers. 2, 3.

embamma, atis, n., ἔμβαμμα: Dyppelse, Sauß, Colum., Plin. — embăsicoetes, ae, m., ἐμβασικοίτης, (i. e. cinaedus): et denne Gestalt forestillende Drikkekar, Petron. Sat. 24. — embătes, is, m., ἐμβάτης: Grundformen el. Modellen til de forskiellige Ornamenter i Bygningskunsten, d. lat. modulus, Vitruv. 1, 2. — emblēma, ătis, n., (abl. pl. emblematis, Cic. Verr. 4, 22, Quintil.), ἔμβλημα: indlagt Arbeide, og det navnl.; 1) ophoiet Zirat paa Bordkar, odl.; ∾ aurea in absidibus argenteis, Dig.; — 2) Musivarbeide el. Mosaik; vid. Lucil. ap. Cic. Orat. 44, oftere; numquod emblema aut lithostratum, Varr.

embŏla, ae, f., ἐμβολή: Indskibning el. Indladning, Cod. Theod. — embŏlĭāria, ae, f., [embolium]: Skuespillerinde i Mellemspillene, Plin. 7, 49. — embŏlĭmaeus, 3, ἐμβολιμαῖος, d. lat. intercalaris: indskudt; ∾ dies, Auson. — embŏlĭmus, 3, ἐμβόλιμος: = frgd., Sidon. — embŏlium, i, n., ἐμβόλιον: hvad der indskydes derimellem; df. navnl. paa Scenen: Mellemspil, Intermezzo, Ballet; - df. m. Lune, Cic. Sest. 54: embolia sororis (Clodii: hendes mindre Galanterier); men id. Qu. Fr. 3, 1, (paa Graft): indskudt Stykke el. Episode. — embŏlum, i, n., ἔμβολον: Skibsnabel, aeneum, Petron. Sat. 30. — embŏlus, i, m., ἔμβολος, i Mechaniken: Kolben i et Suevœrk el. Trykvœrk, Vitruv. 10, 12.

ēmĕātus, us, m., [emeo]: Udgang, Amm. 17, 4. — ēmĕdĭtātus, 3, [e el. ex, meditor]: udtœnkt; df. fremkunstlet, fletus, Appul. — ēmĕdullatus, 3, [e el. ex, medullo]: berøvet sin Marv, radix, Plin. 22, 43; — 2) „overf.": ∾ virtutes, afkræftede, kraftesløse, Sidon.

*ēmendābĭlis, e: som lader sig rette, error, Liv. 44, 10, aetas, Senec.; — ēmendāte, adv.: berigtiget, feilfrit, noiagtigen, loqui, scribere, Cic., Quintil.; - compar.: ∾ facere capillum, Plin.; — ēmendātĭo, onis, f.: Forbedring el. Udbedring; vid. Cic. Fin. 4, 9; ogs. som rhetorisk Figur, Quintil. 9, 2, 17; o. — ēmendātor, oris, m.: som forbedrer el. retter; - ∾ civitatis, Cic., sermonis, id.; cf. Plin. Ep. 6, 5, o. id. Pan. 6; — [emendo].

*ēmendātōrĭus, 3; forbedrende, ignis, (rensende), Augustin., o. — ēmendātrix, icis, f.: som forbedrer el. retter; vid. Cic. Leg. 1, 22, o. id. Tusc. 4, 32; — [emendator]. — ēmendātus, 3: partic. o. adj. af emendo. — ē.mendĭco, (avi), atum, 1; betler el. tigger deraf, stipem a populo, Suet. Aug. 91; cf. id. Caes. 54: emendicatas pecunias etc.

ē.mendo, avi, atum, 1, v. a., [e el. ex, mendum]: borttager Feilen, berigtiger, udbedrer; I) „egenl."; A) „alm."; ∾ terram terrā, (ved Jordblanding), Plin.; ∾ bovem cubitorem fame et siti, Colum.; hvf. ogs. eftercl.: at revse el. tugte, Dig.; — B) „bes." ogs. hos Lægerne, ligesom corrigere: at rette el. helbrede, dolores capitis, Plin., cicatrices, id.; — b) at rette Stilen el. Foredraget; - ut annales suos emendem et edam, Cic. Att. 2, 16; cf. id. Orat. 46, Quintil. 10, 2, 20, oftere; men Plin. Ep. 9, 36, absol. om en Legemsstilling: emendantique similis; — II) „fig."; vid. Cic. Leg. 3, 13, o. Nep. Them. 1; men „poet.": ∾ res Italas legibus, Hor. Ep. 2, 1, 3; ∾ consilium alicujus, Cic. Mur. 29, facta priora novis, Ovid. Fast. 4, 596; — III) partic. ēmendatus, 3, ogs. som adj.: feilfri el. fuldkommen i sit Slags, navnl. om Foredraget, Cic. Brut. 74; ligel. libri quam emendatissimi etc., Quintil. Ep. ad Tryph.; cf. Cic. Acad. 1, 4; - ofte ogs. ethisk: ∾ mores, Cic.; ∾ vir, Hor., Plin. Ep.; emendatior mulier, Petron., vita, Dig.

ēmensus, 3: partic. af emetior. — ē.mentĭor, ītus sum, 4, v. dep. a.: opfinder el. opdigter; ∾ genus suum, Cic. Balb. 2, falsa naufragia, Liv. 25, 3; ogs. m. Objectssætn., Cic. Planc. 30; cf. Liv. 1, 8; - ∾ aliquem, (udgive sig for nogen), Plaut. Trin. 4, 2, 143, Petron.; - ogs. absol.: haec signa numquam fere ementientia, Cic. Div. 1, 9; cf. id. Part or. 14, o. id. R. Am. 44; — not.: partic. ēmentitus, 3, ogs. m. passiv Bem.: de ementitis auspiciis, Cic. Phil. 2, 35; cf. id. N. D. 2, 21. — ē.mĕo, (avi), atum, 1, v. a.: drager derigiennem og ud deraf; emeato mari, Amm. 29, 5.

ē.mercor, atus sum, 1, v. dep. a.: tilkiober mig, tilhandler mig; vid. Tac. Ann. 16, 1; ∾ aliquid donis, ibd. 13, 44; — not.: partic. ēmercatus, 3, m. passiv Bem., Amm.

ē.mĕrĕo, ŭi, ĭtum, 2, v. a., o. ēmĕrĕor, ĭtus sum, 2, v. dep. a.; I) „alm.": bevirker el. erhverver ved min Tieneste, fortiener; - vid. Plaut. Aul. 4, 10, 5, o. Prop. 4, 11, 61; quale judicium hominum emererer, Quintil. 4, prooem.; - „poet." ogs. m. Objectssætn.; vid. Ovid. A. A. 3, 410, o. id. Fast. 4, 58; - ligel. pass. in partic. perf.: emerito caput inserere coelo, Sil. 7, 19; — b) „poet." heder ogs. emerere aliquem, ligesom demereri aliquem: at giore sig fortient af nogen, at forbinde sig nogen; vid. Tibull. 1, 9, 60, o. Ovid. Trist. 4, 8, 52, oftere; — II) „bes." i Krigssproget; ∾ stipendia, odl.: at tiene til Enden, at faae udtient; vid. Liv. 25, 6; — b) df. in partic. perf. pass.: emerita stipendia, (fuldendt Tienestetid), Sall. Jug. 84, Cic. d. Senect. 14, Liv., o. A.; ligel. emerita militia, Suet., o. emerita arma, Plin. Pan.; - men ogs. heder emeritus som dep.: der har udtient, en Veteran; vid. Tac. Ann. 1, 28, ogs. Suet. Aug. 24, o. A.; — B) „overf." fra Krigssproget: annuum tempus (sc. magistratus) emeritum habere, vid. Cic. Att. 6, 5; cf. ibd. 6, 2; — b) df. partic. perf. ēmĕrĭtus, 3, m. medial Bem.: som har udtient; - emeriti equi (solis: som have fuldendt deres Løb), Ovid. Fast. 4, 688; apes fessae et jam emeritae, (som have giort deres Nytte), Plin.; ligel. ∾ palmes, id.; cf. Ovid. Amor. 3, 11, 14; ∾ aratrum, (opslidt), id.; ∾ rogus, (udbrændt, el. slukket), Prop. — emereor, s. und. emereo.

ē.mergo, ersi, ersum, 3, v. a. o. n.; I) act.: lader dukke op; men næsten alene i Forbindelsen: emergere se, o. som med.: emergi: at dukke op el. komme frem deraf; A) „egenl."; - ∾ se ex undis in astra, Manil.; equus emersus e profunda palude, Liv. 1, 13; cf. Cic. Div. 2, 68; ligel. emersus paludibus, Tac. Ann. 1, 65; men „poet.": emersa nox, (den frembrudte Nat); vid. Ovid. Met. 15, 186, o. id. Fast. 3, 399; — B) „fig."; quibus ex malis ut se emerserat, Nep. Att. 11; cf. Ter. Andr. 3, 3, 30; - emersus e coeno („alleg.") etc., Cic. Vat. 7; cf. id. Sest. 9; men Liv. 8, 7: velut emerso ab admiratione animo; men Manil. 1, 116, in act.: ut possim rerum tantas emergere moles; — II) oftere in neutr., (ligesom emergere se, ovenf.): at dukke op, at komme el. stige op el. frem deraf; A) „egenl."; - equus emersit e flumine, Cic., de paludibus, Liv.; cf. Cic. Div. 1, 33, o. Liv. 42, 2; ∾ extra aquam, Plin., foras, Lucr., ad ortus, id. 5, 697; men ∾ in lucem suam, (om Maanen), Liv. 44, 37; men Cic. Att. 2, 12, om en Reisende: at komme el. naae derhen; cf. id. Manil. 3, ogs. Liv. 21, 25; - ogs. absol., Cic. N. D. 2, 49; - navnl. ogs. om Himmellegemerne; stellae

emergunt, Plin.; sol emergens, Tac. Germ. 45; - ogſ. impers., Ter. Ad. 3, 2, 4; — b) navnl. ogſ. om en naturlig Opſtaaen el. Opvæxt: at brybe el. komme frem: - vid. Cic. d. Senect. 15; ∾ flos ex caule, Plin.; ∾ fontes amnesque, id.; — B) „fig.": at arbeide ſig ud deraf; at komme frem el. i Veiret; - ∾ ex peculatus judicio, Cic. Verr. 1, 5, ex naufragiis prioris culpae, Liv. 5, 52; cf. Cic. Coel. 31; men ibd. 12, absol.: multos ··· emersisse aliquando etc.; - hac re ··· quantum civitates emerserint, (have forbedret deres Kaar), id. Att. 6, 2; ∾ ad summas opes, Lucr., in id fastigium, Vell. 2, 65; men Cic. Off. 2, 7: quamvis etc., emergunt tamen haec aliquando; cf. id. Att. 9, 10: nunc emergit amor; men ex quo magis emergit, quale sit decorum illud, etc., (fremgaaer el. viſer ſig), id. Off. 1, 31; cf. Flor. 4. 1.

ēmeritus, 3: partic. af emereo o. emereor. — 1. ēmersus, 3: partic. af emergo. — 2. ēmersus, us, m., [emergo]: Fremkomſt, Fremtrængen, serpentium, Plin., fluminis, id.; men ∾ stellae, (dens Opgang), id. 18, 58, Colum.

ēmĕtica, ae, f., ἐμετική: Brækning el. at brække ſig (for at faae Appetit), Coel. ap. Cic. Fam. 8, 1, inc.; cf. Cic. Att. 13, 52, (hvor det ſtaaer paa Græſk). — ē.mētĭor, mensus sum, 4, v. dep. a.: udmaaler; I) „egenl."; ∾ spatium oculis, Virg. Aen. 10, 772; cf. Gell. 16, 18; — II) „fig."; A) ved ſin Bevægelſe ligeſom at giennemmaale, d. e. at giennembrage el. tilbagelægge; - vid. Virg. Aen. 5, 628, o. ibd. 11, 244; ligel. Liv. 31, 24; cf. Tac. Ann. 11, 32; men „poet.": ∾ pelagi terraeque laborem, Sil.; men Tac. Hist. 1, 49, om et Tidsbegreb: Galba ··· quinque principes ··· emensus, (efterat have overlevet dem): — B) ligeſom udmaalende at tildele; vid. Hor. Sat. 2, 2, 105, o. Cic. Brut. 4; — III) partic. ēmensus, 3, ogſ. m. paſſiv Bem.; A) giennemvandret, tilbagelagt; vid. Liv. 21, 30, o. id. 43, 21; ligel. emensis scalis, Appul.; — B) tilmaalt el. tildeelt; sed bene emensum dabo, Senec. Qu. N. 1, 4. — ē.mĕto, ĕre, v. a.: meier el. høſter deraf; Ne plus frumenti dotalibus emetat agris, Hor. Ep. 1, 6, 20.

*ēmĭcātim, adv.: med et Spring, prosiliens, Sidon.; o. — ēmĭcātĭo, onis, f.: Fremſpringen el. Fremragen; emicationes silvarum, Appul.; af — ē.mĭco, ui, atum, 1, v. n.: (zittrende) at ſpringe frem el. ud deraf el. derud; - ∾ sanguis e corpore, Lucr., flamma ex monte, Plin.; dracones emicuisse de extis, id.; cf. Ovid. Met. 10, 652, o. Virg. Aen. 2, 174; ogſ. om en Kilde, Liv. 44, 33; ligel. om Vaaben; ∾ telum nervo, Ovid.; men emicant scintillae inter fumos, Quintil.; - hostem rati, emicant, (ſpringe de op), Flor. 1, 18; ∾ in litus, Virg. Aen. 6, 6, in currum, ibd. 12, 327; ∾ vitis in jugum, Colum.; men comiſk: cor coepit ··· in pectus emicare, Plaut. Aul. 4, 3, 4; — b) „poet." ogſ. scopulus emicat, (rager frem el. i Veiret), Ovid. Met. 9, 226; — II) „fig."; is pavor ··· emicuit, ut etc., Tac. Ann. 13, 16; cf. Hor. Ep. 2, 1, 73.

ēmigrātĭo, onis, f.: Udflytning, Udvandring, inquilinorum, Dig.; af — ē.migro, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: flytter el. drager ud derfra el. derud el. derhen; vid. Plaut. Men. 5, 2, 70 flgd.; ∾ ex illa domo, Cic.; ogſ. ∾ domo, id., Caes.; men ∾ e vita, Cic. Leg. 2, 19; — II) act.; (alene for: o. efterel.); A) „egenl."; quod ··· sesemet aedibus emigrarunt, Titinn. ap. Non.; — B) „overſ."; ∾ scripturas, (at overtræde deres Bud), Tertull.

ēmĭnātĭo, onis, f., [eminor]: truende Advarſel, Plaut. Capt. 4, 2, 19. — *ēmĭnens, tis: adj. o. partic. af emineo; bf. — ēmĭnenter, adv.: høit; - compar., ∾ natus, (af høiere Byrd), Sidon.; o. — ēmĭnentĭa, ae, f.; Fremragen; bf. „concret": det ophøiede paa et Legeme; vid. Cic. N. D. 1, 38; - ogſ. in pl., Plin. 37, 63; - ogſ. det i Maleriet fremtrædende Lys, (opp. umbrae), Cic. Acad. 2, 7; — 2) „fig.": Udmærkelſe, Fortrinlighed; - ∾ quaedam formarum, Gell.; men per eminentiam, (ligeſom κατ' ἐξοχήν): fortrinligviis, fornemmeligen, Dig.

ē.mĭnĕo, ŭi, ēre, v. n.: at ſtaae eller rage frem el. i Veiret; - ∾ stirpes ex terra, Caes., ab ramis, id.; ∾ ponto, Ovid., aquā, Curt., super aquas, Plin., extra terram, id.; cf. Liv. 8, 7, o. Ovid. Met. 5, 139; - ogſ. absol., Caes. B. C. 1, 41, o. Sall. Jug. 94; men ∾ jugum in mare, Caes. B. C 2, 24; ligel. ∾ lingua in altum, Liv. 44, 11; — B) „bef." ogſ. om Lyſets Fremtræden i Maleriet, (ſ. und. eminentia); vid. Cic. d. Or. 3, 26, o. Plin. 35, 40; — II) „fig."; A) „alm.": at viſe ſig el. fremtræde tydeligen; - quorum eminet audacia atque projecta est, Cic. Cluent. 65; cf. id. R. Am. 41, ogſ. Liv. 2, 5 o. 10, oftere; men Ovid. Met. 15, 607: vox eminet una, (høres el. trænger igiennem): „quis ille est"? - men Plaut. Capt. 3, 2, 5: vix ··· eminebam, (ſlap jeg derfra); — B) „bef.": at hæve ſig el. at udmærke ſig (ved Fortrin); vid. Cic. Orat. 29; ligel. ∾ in aliqua re, Quintil., aliqua re, Vell.; ogſ. absol.; vid. Cic. d. Rep. 2, 28, o. Liv. 5, 36; — III) partic. ēmĭnens, tis, ogſ. ſom adj.: fremragende, fremſtaaende, høi; A) „egenl."; ∾ trabes, Caes.; ∾ promontoria, id., saxa, Sall.; ∾ oculi, Cic.; ∾ statura, Suet.; ∾ aedes, (høitliggende), Flor.; - compar., ∾ trabes, Caes.; ∾ nasus a summo, Suet. Aug. 79; superl., ∾ mons, Flor.; (vertex), quod in monte eminentissimum, Quintil.; — B) „fig.": fortrinlig, ypperlig; ∾ imperium, Quintil.; vir dignitate eminens, Vell.; - compar., ∾ eloquentia, Tac. Orat. 25; superl., ∾ auctores, Quintil.; cf. Vell. 2, 83; — b) under de ſild. Keiſere er eminentissimus: en Titel for praefectus praetorii o. for magister equitum, Cod. Just.

ēmĭniscor, ementus sum, 3, v. dep. a., [e el. ex, inus. meniscor], ligeſom comminiscor: udtænker el. udfinder, Varr. L. L. 6, 6; inc. — ēmĭnor, ari, v. dep. n.: truer ſtrængt; vid. Plaut. Capt. 4, 2, 11. — ēmĭnŭlus, 3, [emineo]: noget fremſtaaende; ∾ spina, (opp. curva), Varr. — ēmĭnus, adv., [e el. ex, manus]: langt fra Haanden, i en Afſtand, langt borte fra; (ofteſt i Krigsſproget, og om Kampen med Skudvaaben); - vid. Caes. B. C. 1, 26; Sall. Jug. 50, Tac. Agric. 36, o. Virg. Aen. 10, 345, oftere; - dog ogſ. udenf. Krigsſproget; vid. Ovid. Pont. 1, 6, 17, o. Lucan. 7, 650. — ē.mīror, ari, v. dep. a.: med Studſen at undres derover, Hor. Od. 1, 5, 8.

ē.miscĕo, ēre, v. a.: blander ſammen, vina, Manil. — *ēmissārĭum, i, n.: Udløb el. Afløb; ∾ (lacus): Afløbsrende, Cic. Fam. 16, 18, Plin., Suet.; — ēmissārĭus, i, m.: der er udſendt for at ſpeide, en Speider; vid. Cic. Verr. 2, 8, Vell., Suet.; — 2) i Botaniken: et ungt Skud, Plin. 17, 35; — ēmissīcĭus, (-tius), 3: udſendt; bf. „overſ."; ∾ oculi, (ſpeidende), Plaut. Aul., in., Tertull.; o. — ēmissĭo, onis, f.: Udſenden el. Udladen (deraf); vid. Cic. Div. 2, 29; — 2) „meton." in pl.; ∾ graviores telorum, Cic. Tusc. 2, 24, (deres ſtærkere Udſlyngning el. Svingkraft); — [emitto]. — 1. ēmissus, 3: partic. af emitto. — 2. ēmissus, us, m., [emitto], ligeſom emissio: Udſenden, Udkaſten, Kaſt, Lucr. 4, 206.

ē.mītesco, ēre, v. n. inch.: at blive aldeles moden el. tempereret, Colum. 9, 14 (Schneid.), inc. — ē.mitto, misi, missum, 3, v. a.: udlader deraf, løslader, lader gaae, ſender bort; I) „egenl."; - ∾ aliquem e carcere, ex vinculis, Cic., de carcere, id.; men id. Lael. 27, er Billedet laant fra Væddeløberne paa Circus; men ∾ aliquem de manibus, Cic., Liv., ogſ. e manibus, id., o. manibus, id., (lade ſlippe bort); men ∾ essedarios e silvis, (lade dem giøre Udfald derfra), Caes.; ∾ aliquem noctu per vallum, id.; cf. Cic. Catil. 1, 11; ∾ aliquem sub jugum, Liv. 9, 6; - fremdeles m.

Tingsobjecter; ∾ scutum manu, (slippe det), Caes. B. G. 1, 25; ∾ pila, (afskyde dem), id., Liv.; ∾ hastam in fines eorum, (kaste ind derover), id. 1, 32; men ∾ aquam ex lacu, id., ogs. ∾ lacum, Cic., Suet., (lade udlobe); ∾ sanguinem de aure, Colum., venis, Plin.; ∾ ova, (lægge dem), id.; ∾ folia, (skyde dem), id.; men id. 17, 18: ulmi emittuntur in ramos, (skyde ud deri); – ∾ librum, (udgive), Suet., Cic.; – ∾ fulmina, Cic., sonitum ex alto, Lucr., vocem, (give en Lyd fra sig), id.; cf. Liv. 1, 51: men Cic. Div. 2, 19: si nubium conflictu ardor se emiserit; – ∾ animam, (opgive Aanden), Nep. Ep. 9; — II) „fig."; A) publicistisk; ∾ manu aliquem, (f. d. sædv. manu mittere: at frigive), Ter., Liv. 24, 18, Suet., Tac., o. A.; ogs. ud. manu, Ter. Ad. 5, 9, 19; — B) „alleg." o. lignelsesvis; ∾ manibus: lade ubenyttet, Lucr. 4, 505; cf. Liv. 37, 12; – men Cic. d. Or. 2, 54: facetum dictum emissum etc., (er Billedet laant af den afskudte Pil); cf. ibd. 53, id. Planc. 23, o. Hor. Ep. 1, 18, 71.

ĕmo, ēmi, emptum, 3, v. a.; oprdl., ligesom sumo o. accipio: tager el. modtager; f. d. besl. demo o. eximo ss. ll.; df. „meton.": modtager for Betaling, sædv. kiober el. tilkiober mig; — I) „egenl."; ∾ aliquid ab aliquo, Plaut., de aliquo, id., Cic.; – quanti eam emit? Th. vili, XL minis, Plaut. Epid. 1, 1, 49; ∾ tanti, quanti etc., Cic. Off. 3, 14; ∾ minoris aut pluris, ibd. 12, oftere; ∾ duobus millibus nummum, id. R. Am. 2; ∾ magno, parvo, id. Att. 13, 29; – ∾ bene, (let, for godt Kiob), ibd. 1, 13; ∾ male, (dyrt), ibd. 2, 4; cf. Hor. Ep. 2, 1, 238: ∾ care; – ∾ in publicum, (kiobe til det Offenlige), Liv. 39, 44; men ∾ piper in libras, (pundvis), Plin.; ∾ fundum in diem, (imod Betaling til en bestemt Termin), Nep. Att. 9; – b) af partic. emptus, 3, findes subst. emptum, i, n.: det Kiobte, et Kiob; – vid. Cic. N. D. 3, 30; de actionibus empti et venditi, Dig.; — II) „fig.": tilkiober mig, erhverver; – vid. Cic. Verr. 3, 62; men ∾ sententias (judicum), id. Cluent. 36; legi a se militem, non emi, Tac. Hist. 1, 5; cf. ∾ exercitum, (bestikke den), Flor. 3, 1; ∾ aliquem dolo, (forpligte nogen derved), Ovid.; cf. Virg. Ge. 1, 31; men spem pretio non emo, Ter. Ad. 2, 2, 11; empta dolore voluptas, Hor.; cf. id. Ep. 1, 18, 48; – „poet." ogs. emptum velle el. optare, m. flgd. Objectsætn., Sil., Stat.; — not.: pf. conj. emissim, Plaut. Cas. 2, 5, 39.

ē.mŏdĕror, ari, v. dep. a.: aldeles at tæmme el. styre; ∾ dolorem verbis, (lade udrase deri), Ovid. Rem. Am. 130. — ē.mŏdŭlor, ari, v. dep. a.: udsynger el. afsynger; df. „overf.": digter; Musa per undenos emodulanda pedes, (et Distichon), Ovid. Am. 1, 1, 30.

emolimentum, i, s. und. emolumentum. — ēmōlior, itus sum, 4, v. dep. a.: bevæger el. bringer ud deraf el. derud; – ∾ fretum, (oprøre Havet), Senec. Ag. 476; ∾ nauseam pituitae per nares, (bortskaffe), Colum. 8, 5; men ∾ negotium, (bringe istand), Plaut. Bacch. 4, 5, 2. — ē.mollesco, ĕre, v. n.: at blive blød el. moden, Cels. — ē.mollĭo, ii, itum, 4, v. a.: blødgior el. bløder; I) „egenl."; ∾ fundas et amenta, Liv. 37, 41, articulos contractos, Plin.; emollitum ulcus, Cels.; — II) „fig."; A) „overf."; ∾ colores, (giøre dem blødere el. finere), Plin. 35, 57; ∾ maria, (stille deres Oprør), id.; — B) „ment." o. „ethisk"; a) formilder, forfiner, forædler, mores, Ovid. Pont. 2, 9, 48, severa praecepta, Aur. Vict. Epit. 48; — b) blødgior, forkeler, afkræfter; vid. Liv. 27, 3, o. id. 38, 49, ogs. Tac. Agric. 11; men ∾ auctoritatem principis, (svække den), Aur. Vict.

ē.mŏlo, ĕre, v. a., ligesom opmaler, hordeum, Veget.; df. „overf." o. „poet.": forbruger, granaria, Pers. 6, 26. — ēmŏlŭmentum, (emoli.), i, n., [emolior]; oprdl.: Udvirken el. Bevirken; df. I) „egenl.": stor Anstrængelse el. megen Umage; vid. Caes. B. G. 1, 34; — B) „concret" ogs.: Arbeide el. Værk el. Bygning; ∾ vetera, Cod. Theod.; — II) oftere: det med Anstrængelse Bevirkede el. Tilveiebragte; df. Vinding, Fordel, Nytte; – et emolumenta et detrimenta ··· communia esse, Cic. Fin. 3, 21; cf. id. Mil. 12, o. Liv. 5, 4; – ogs. c. gen.; emolumenta rerum fallacibus judiciis vident, etc., Cic. Off. 3, 8; cf. Juvenal. 3, 22; ligel. ∾ victoriae, Vell., pacis, Tac. — ē.mŏnĕo, ēre, v. a.: formaner, opfordrer, aliquem, ut etc., Cic. Fam. 1, 7.

ē.mŏrĭor, mortŭus sum, 3, (inf. emoriri f. emori, Plaut., Ter.), v. dep. n.: aldeles at uddoe, ved Døden at forgaae; alm. d forstærk. morior; – vid. Plaut. Cas. 2, 5, 27, o. Ter. Phorm. 5, 7, 63; aut vincere aut emori, Cic.; ∾ pro aliquo, id.; cf. Sall. Catil. 20, o. id. Jug. 14; — b) df. ogs. om andre Gienstande, navnl. om Væxterne, om Ilden, osv.: at døe hen, at gaae ud, osv.; – ∾ membrum, Cels., arbor, Vitruv., Plin., carbo, id.; — II) „fig.": at forgaae, at gaae tilgrunde; vid. Cic. Parad. 2, 18, o. Quintil. 12, 10, 75; Perque gradus molles emoriatur amor, Ovid. Rem. Am. 654. — ēmortŭālis, e, dies, (Dødsdagen; opp. dies natalis), Plaut. Pseud. 4, 7, 139; af — ēmortŭus, 3: partic. af emorior.

ēmōtus, 3: partic. af flgd. — ē.mŏvĕo, (ex.moveo, Plaut.), mōvi, mōtum, 2, (perf. sync. emostis, Liv. 37, 53), v. a.: bevæger ud el. bort derfra el. derud el. derhen; bortfierner el. bortdriver; I) „egenl."; – ∾ multitudinem e foro, Liv., plebem de medio, id., legatos curiā, id., aliquos senatu, id.; ∾ Antiochum ultra juga Tauri, id.; – emoti ··· ordine postes, (forrykkede el. udrevne deraf), Virg. Aen. 2, 493; emoti articuli, (forvredne), Senec.; men ∾ terram el. solum, (udgrave), Colum.; — II) „fig."; si morbus pestilentiaque ex agro Romano emota essent, Liv. 41, 21, (af en gammel Formular); His dictis curae emotae, Virg. Aen. 6, 382; cf. Plaut. Truc. 1, 1, 59; men Senec. ad Polyb.: emota mens, (i. e. commota, insana).

Empĕdŏclēs, is, m., Ἐμπεδοκλῆς: berømt Naturphilosoph fra Agrigentum paa Sicilien; vid. Lucr. 1, 717 flgd., Cic. N. D. 1, 12, oftere, Hor. Ep. 1, 12, 20, o. A.; — bb) df. Empedoclēus, 3, sanguis, (hvori Siælen skulde have sit Sæde); vid. Cic. Tusc. 1, 17; — b) ogs. subst. Empedoclēa, orum, n.: de empedocleiske Lærdomme el. Dogmaer, id. Qu. Fr. 2, 11. — empetros, i, m., ἔμπετρος, ligesom calcifraga: Navnet paa en Plante, Plin. 27, 51.

emphăsis, is, f., ἔμφασις, den rhetoriske Figur: Emphase, (d. e. Eftertryk i Foredraget), Quintil. 9, 2, 61, oftere. — emphragma, ătis, n., ἔμφραγμα: Obstruction, Forstoppelse, Veget. — emphȳteusis, eos, f., ἐμφύτευσις, (Indplantning); sædv. i Retssproget: arvelig Forpagtning el. Arvefæste, Cod. Just. — emphȳteuta, ae, m., ἐμφυτευτής: Arveforpagter el. Arvefæster, Cod. Just.; — bb) df. emphȳteutĭcārius, 3: hørende til et Arvefæste el. til en Arvefæster, praedium, contractus, ibd.; — b) df. subst. emphȳteuticarius, i, m.: = emphyteuta, ibd. — emphȳteuticus, 3, ἐμφυτευτικός: hørende til Arvefæste el. til arvelig Forpagtning, jus, Cod. Just., contractus, ibd.

empirĭce, es, f., ἐμπειρική, (sc. τέχνη): den paa Empirik el. Erfaring grundede Lægekunst, Plin. 29, 4; df. — empirici, orum, m.: de efter Empirik el. Erfaring practiserende Læger, Cic. Acad. 2, 39; — b) df. empirĭca, orum, n.: saadanne Lægers Skrifter, Plin. 20, 48.

emplastrātio, onis, f., hos Colum. o. Plin., Handlingen: — emplastro, (avi), atum, 1, v. a.: efter Inoculeringen atter at paasætte Barken, Colum. 5, 11, Pallad.; af — emplastrum, i, n., (emplastra, ae, f., s. Gell. 16, 7), ἔμπλαστρον; I) hos

Lægerne: et Plaster, Cels., Cat., Plin.; — b) bs. som comisk Sentens: jusjurandum ··· emplastrum aeris alieni, Laber. ap. Gell. l. c.; — 2) i Gartnersproget: Bind af Bark om det inoculerede Sted, Colum., Plin., Pallad. — emplecton, i, n., ἔμπλεκτον: Fylding af Kalk og Brokker imellem de tvende Ydersiden af en Mur, Vitruv. 2, 8.

emporēticus, 3, ἐμπορητικός: hørende til Handel el. til Handelsvarer, charta, (Pakpapir el. Cardus-papir), Plin. 13, 23. — empŏrium, i, n., ἐμπόριον: Handelssted el. Handelsplads, Markedsplads el. Torv; - vid. Cic. Att. 5, 2, Liv. 35, 10, Plin. 6, 23, o. A. — empŏrus, i, m., ἔμπορος: Kiøbmand el. Handelsmand, Auson.

*emptīcius, (-tius), 3: kiøbt, glans, Varr., coquus, Petron.; — emptio, onis, f.: Kiøben el. at kiøbe, Kiøb; - ∾ ab hasta, (at kiøbe confiskeret Gods), Cic. Att. 12, 3; ∾ equina (f. equorum), Varr.; imminere emptioni, (være hidsig paa en Handel), Suet. Aug. 21; - ogs. i Retssproget: de emptione et venditione, obl., Dig.; — II) „overf.": A) et Kiøb el. det Kiøbte; vid. Cic. Fam. 7, 23: nullam prorsus ex istis emptionibus etc.; — B) en Kiøbecontract, Dig.; o. — emptĭto, avi, atum, 1, v. a. intens.: giør Indkiøb deraf, opkiøber, Colum., Plin. Ep.; men Tac. Ann. 11, 4!: qui talem operam emptitasset vendidissetve, etc.; — [emo].

emptor, oris, m., [emo]: en Kiøber, (opp. venditor), Cic Off. 3, 12; - proba merx facile emptorem reperit, (som Sentens), vid. Plaut. Poen. 1, 2, 128, flgd.; ∾ hians, (hidsig), Hor., pretiosus, (som betaler dyrt), id.; — 2) i Retssproget er emptor familiae pecuniaeque: en Person, der (for Formens Skyld) per aes et libram affiøber Testator hans Eiendom; en slig Kiøber var ordenl. Arvingen selv, dog ogs. undert. en tredie Person; vid. Suet. Ner. 4; — bs. fem. emptrix, icis: en Kiøberske, Dig. — emptūriens, tis, partic. adj. desid., [emo]: kiøbelysten, Varr. — emptus, 3: partic. af emo.

ē.mūgio, ire, v. a.: udbrøler, omnia, (om Taleren), Quintil. 2, 12, 9; cf. Auct. Aetn. 294. — ē.mulgeo, (si), ctum o. sum, 2, v. a.: udmalker, exiguum lactis, Colum. 7, 3; — 2) „poet.": emulsa palus, (udtørret), Catull. 68, 110. — ēmulsus, 3: partic. af emulgeo.

ēmunctio, onis, f.: at snyde sig; ∾ frequentior, Quintil.; o. — ēmunctōrium, i, n.: Lysesax, Vulgat.; — [emungo]. — ēmunctus, 3: partic. af emungo. — ēmundātio, onis, f.: Renselse, Tertull.; af — ē.mundo, (avi), atum, 1, v. a.: udrenser, bubilia, Colum., humum, id., vinum, id., segetes, id.

ē.mungo, unxi, unctum, 3, v. a.: udsnyder; I) „egenl."; ∾ se, Auct. ad Her. 4, 54, o. A.; ogs. som med.; ut neque spuerent, neque emungerentur, Varr. ap. Non.; cf. Juvenal. 6, 147; (hvortil ogs. comisk føies acc., Plaut. Cas 2, 6, 39); — II) „fig."; A) emunctae naris senex, (Aesopus: med fin Næse, forstandig); vid. Phaedr. 3, 3; ligel. Hor. Sat. 1, 4, 8, (om Lucilius); men absol.: Attici (sc. oratores) limati quidem et emuncti, etc., Quintil. 12, 10, 17; — B) comisk ogs. ligesom ἀπομύσσειν, ∾ aliquem aliqua re: at snyde nogen derfor, Ter. Phorm. 4, 4, in.; ligel. auro esse emunctum (me), Plaut.; ligel. ∾ aliquem, ud. abl., id.; cf. Hor. A. P. 238.

ē.mūnio, ii, itum, 4, v. a.: befæster el. forvarer omhyggeligen; vid. Liv. 24, 21, o. id. 21, 7, ogs. Virg. Aen. 8, 227; ∾ sola et latera horreorum, (tætte), Colum.; — II) „fig."; A) „overf.": at giøre tilrette; ∾ toros ostro auroque, Stat.; men ∾ silvas et paludes, (lægge Veie derigiennem el. derover), Tac. Agric. 31; — B) ogs. „ment."; ∾ animum adversus hunc metum, Senec. Contr. 3, 17.

ēmusco, are, v. a., [e el. ex. muscus]: befrier fra Mos, Colum. 11, 2. — ēmūtātio, onis, f: Afverling, Forandring, Quintil. 8, 6, 51; af — ē.mūto, (avi), atum, 1, v. a.: forandrer, appositis caput ··· capillis, Manil.; cf. Quintil. 8, 2, 19: ∾ dicendi figuras in perversum. — ĕmys, ȳdis, f., ἐμύς: den i ferskt Vand levende Skildpadde, Plin 32, 14.

en, interj., ἠνί, ἤν: see! see engang! see der! I) ved Indførelsen af det Paafaldende; oftest c. nomin., undert. ogs. c. acc., osv.; - en crimen, en causa, cur etc., Cic. Dejot. 6; ligel. Tac. Ann. 1, 65: en Varus et ··· legiones! cf. Virg. Aen. 1, 461, o. Cic. Verr. 1, 37; - men id. Phil. 5, 6: en causam, cur etc.; cf. Virg. Ecl. 5, 65; - navnl. ogs. hos Pronomer: En ego vester Ascanius, id. Aen. 5, 672; en hic ille est, qui etc., Cic. Fam. 13, 15; cf. Liv. 22, 6, Ovid. Met. 2, 520, o. A.; - ogs. hos hele Sætninger; vid. Liv. 28, 27, o. Plaut. Truc. prol. 7; — 2) i Spørgsmaal; a) opfordrende; - en excetra tu ··· num etc.? Plaut. Pseud. 1, 2, 82; en quid agis? Pers. 3, 5; — b) forundrende el. m. Lidenskab; - en quid ago? rursusne etc.? Virg. Aen. 4, 534; cf. Cic. Phil. 3, 9; men Virg. Ecl. 1, 68: en umquam etc.? cf. Liv. 4, 3, oftere, o. A.; — 3) hos Imperativet, som forstærkende Opmuntring; - vid. Virg. Ge. 3, 42; ligel. en agedum, etc., Prop. 1, 1, 21; en accipe, Virg. Ecl. 6, 69.

ĕnallăge, es, f., ἐναλλαγή, som grammatikalsk Figur: Forverling af Talens Dele; saal. vivere f. vita, nullus f. non; (men skrives rigtigst paa Græsk), Gramm. — ĕnargia, ae, f, ἐνάργεια, i. e. evidentia, (Sandseliggiørelse af en Gienstand); som rhetorisk Figur hos Quintil., paa Græsk; cf. Cic. Acad. 2, 6.

*ēnarrābĭlis, e: til at fortælle el. forklare, men altid m. Negation; - motu quodam nescio an enarrabili etc., Quintil.; cf. Virg. Aen. 8, 625, o. Senec. Ep. 121; — ēnarrāte, adv., men alene in compar.; ∾ scribere, (udførligere, tydeligere), Gell. 10, 1; oppon. brevius et subobscure, id.; — ēnarrātio, onis, f.: fortællende Forklaring, Udlægning, Fortolkning, (Interpretation); ∾ poëtarum, Quintil.; cf. id. 1, 4, 2 flgd., oftere; o. — ēnarrātor, oris, m.: Fortolker, Interpret, satyrarum Varronis, Gell., Sallustii, id.; ∾ idonei vocum antiquarum, id.; — [af flgd.].

ē.narro, avi, atum, 1, v. a.: forklarer el. fortæller tydeligen, omnem rem seni, etc., Ter. Ad. 3, 3, 11; ∾ alicui somnium, Cic. Div. 1, 26; cf. Liv. 27, 50; — 2) „technisk": forklarer, udlægger, poëmata, Quintil. 1, 2, 14, versum Plauti, Gell. 18, 9.

ē.nascor, atus sum, 3, v. dep. n.: at voxe frem el. op deraf; - ex arbore enata soboles, Suet. Aug. 94; men laurus in puppi navis enata, Liv. 32, 1; enata humo virgulta, Tac.; enati ex mento dentes, Varr.; — 2) „overf.": at opstaae el. fremkomme; enata medio alveo insula, Curt.; cf. Flor. 2, 15, ogs. Plin. 28, 28.

ē.năto, avi, 1, v. n.; I) „egenl.": svømmer ud deraf el. bort derfra; navnl. undkommer ved at svømme; vid. Hirt. B. Al. 18. o. Hor. A. P. 20; — b) ogs. om Ting: at komme el. drive i Land, Vitruv. 6, praef.; — II) „fig.": at hielpe sig igiennem, at slippe derfra; vid. Cic. Tusc. 5, 30. — ēnātus, 3: partic. af enascor.

ēnāvātus, 3, [e el. ex, navo]: udført, istandbragt; enavatae operae praemia, Tac. Hist. 3, 74. — ē.nāvĭgo, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: afseiler, seiler ud derfra el. derud el. derhen; ∾ de ea civitate, Dig.; ∾ Rhodum, Suet. Tib. 11; — b) „alleg.": ex quibus (sc. disputationibus) quoniam ··· enavigavit oratio, Cic. Tusc. 4, 14; — II) act.: seiler el. drager helt derigiennem el. derover el. der-

forbi; sinus duodecim dierum remigio enavigatus Ptolemaeo regi, Plin. 9, 2; cf. Hor. Od. 2, 14, 11.

encaenĭa, orum, n., ἐγκαίνια: Indvielsesfest, Augustin.; vf. — encaeniare, v. a.: at indvie, tunicam, (bruge den førstegang), id. — enchanthis, ĭdis, f., ἐγκανθίς: Hævelse el. Byld i Diekrogen, Cels. 7, 7. — encardia, ae, f., ἐγκαρδία: etslags ubekiendt Ædelsten (med Billedet af et Hierte), Plin. 37, 58. — encarpa, orum, n., ἔγκαρπα: Frugtsnorer el. Festons, (som Ornamenter paa Bygninger), Vitruv. 4, 1.

encaustĭcus, 3, ἐγκαυστικός: hørende til Indbrænding; - df. subst. encaustica, ae, f., (sc. ars): Konsten at male med indbrændte Farver, Encaustiken el. Voxmaleriet, Plin. 35, 39; - ∾ picturae: de med flydende Vox indbrændte Malerier, Voxmalerier, ibd. — encaustus, 3, ἔγκαυστος: indbrændt, encaustisk, (f. und. frgd.); ∾ genus pingendi, Plin. 35, 41; - men ∾ Phaethon, (forbrændt), Martial. 4, 47; — 2) df. subst. encaustum, i, n.; a) flydende Vox til d. encaustiske Maleri; encausto pingere, Plin. l. c.; - ogs. Voxmaleriet selv, Cod. Just.; — b) det purpurfarvede Blæk, hvormed d. sild. Keisere underskreve, Cod. Just.

Encĕlădus, i, m., Ἐγκέλαδος: en af Giganterne, blev af Jupiter forvaret under Ætna; vid. Virg. Aen. 3, 578, Ovid. Amor. 3, 12, 27, o. A. — enchirĭdion, i, n., ἐγχειρίδιον: en Haandbog, Dig. — enchȳtus, i, m., ἔγχυτος (sc. πλακοῦς): en i en Form gydet Kage, Cato. — enclīma, ătis, n., ἔγκλιμα: Ægvators Boining imod Horizonten, altf. et Steds Polhoide, Vitruv. 9, 8. — encolpĭae, arum, m., ἐγκολπίαι ἄνεμοι: Vinde, som opstaae i en Havbugt, Appul.; (paa Græsk, Senec.). — encombōmăta, um, n., ἐγκομβώματα: etslags Overtræk (el. Forklæde), som Pige- og Slavedragt, Varr. ap. Non. — encōmiogrăphus, i, m., ἐγκωμιογράφος: som skriver Lovtaler, M. Aurel. ap. Fronton.

encrătitae, arum, m., ἐγκρατῖται, (de Afholdne): en gnostisk Sect, Hieronym. — encrīnŏmĕnos, i, m., ἐγκρινόμενος: der er bleven optaget deri, (navnl. iblandt Athleterne); df. Navnet paa en Billedstøtte af Alcamenes, Plin. 34, 19. — encyclios, on, adj., ἐγκύκλιος: hørende til en vis Kreds el. til et vist Omfang; ∾ disciplina, ligesom ἐγκύκλιος παιδεία: Omfanget af de Videnskaber og Kunster, som den græske Yngling maatte besidde, forinden han bestemte sin Levevei, altf. den almindelige Skoledannelse, Vitruv. 1, 1. — encytus, f. und. enchytus.

endo, praepos., forældt. f. in; vid. Cic. Leg 2, 8, ex XII Tabb., Lucr. 2, 1094, oftere, o. A.; — b) ligel. i Sammensætn. findes endo- forældt., f. in- o. im-; saal. endogredi f. ingredi, Lucr., endopediri f. impediri, id., o. endoperator f. imperator, Enn. ap. Cic.; ogs. findes endu f. endo, Lucr. — endogredior, etc., f. und. endo.

endrŏmis, ĭdis, f., ἐνδρομίς: grov ulden Kappe, hvori man indsvøbte sig efter de fuldendte Legemsøvelser, for ikke at forkøles, Martial., Juvenal. 3, 102; cf. id. 6, 246. — Endȳmĭon, ōnis, m., Ἐνδυμίων: en skiøn Yngling paa Bierget Latmos i Carien, blev formedelst sin Kiærlighed til Juno, af Jupiter dømt til en evig Søvn, i hvilken sovende Tilstand han dog blev heftigen elsket af Luna; - vid. Cic. Tusc. 1, 38, o. id. Fin. 5, 20, ogs. Prop. 2, 12, 15, o. Ovid. A. A. 3, 83; — b) df. adj. Endȳmĭōnēus, 3, sopores, Auson.; — II) „meton.": enhver skiøn og elsket Yngling, Juvenal. 10, 318, Appul. — Endymioneus, 3, f. und. frgd.

ēnĕcātrix, īcis, f.: Morderske, Tertull.; af — ē.nĕco, (enico), cŭi, (ogs. cavi, Plaut.), ctum, (ogs. catum), 1, v. a.: gior aldeles af dermed, ombringer, myrder, qvæler; I) „egenl."; puer ambo angues enicat, Plaut. Amph. 5, 1, 67; balnei vapore enecatur, Tac. Ann. 14, 64; quos cicuta enicat, Plin.; — b) ogs. om Væxterne, id. 18, 44; men „poet.": ∾ Bacchum, (fordærve Vinranken), Lucan.; — II) „fig."; A) „overf." o. „alm.": afkræfter el. svækker aldeles; - enectus siti Tantalus, poët. ap. Cic. Tusc. 1, 5; same enecta, (avis), Cic. Div. 2, 35; cf. ibd. 69: pleni enective simus; men squalore enecti, Liv. 21, 40; cf. Hor. Ep. 1, 7, 87; ogs. kan hidføres Cic. Att. 6, 1: provinciam enectam (aldeles udpint el. forarmet) alicui tradere; — B) „ment."; a) i Omgangssproget o. comisk: plager el. qvæler tildøde; vid. Plaut. Merc. 2, 2, 41; ligel. ∾ aliquem odio, id., rogitando, Ter.; ogs. ofte som Udraab: enicas, el. enicas me, Plaut., Ter.; — b) „alm.": ea pars animi ··· nec inopia enecta, nec satietate affluenti, Cic. Div. 1, 29. — ēnectus, 3: partic. af eneco. — ĕnēma, ătis, n., ἔνεμα: det Indsatte el. Indstukne; df. Clyster, Theod. Prisc.

ĕnergēma, ătis, n., ἐνέργημα: Virkning, Tertull.; - „poet." ogs. energīma, Prudent. — ēnervis, e: [e el. ex, nervus]: uden Nerver, afkræftet, kraftløs, corpus, Petron.; oftest „fig.": ∾ homo, Senec. Thyest., (forkelet, umandig), oratio, Quintil., orator, Tac. Or. 18; df. — ēnervo, avi, atum, 1, v. a.: borttager Nerverne; I) „egenl."; ∾ poplites securi, Appul.; hvf. ogs. enervatus, f. castreret, Claudian.; — II) „fig.": svækker, afkræfter, blødgior; A) „overf."; ∾ artus undis, Ovid. Met. 4, 286; ∾ corpus, f. nedenf.; ∾ vires, Hor.; — B) oftere „ment." o. „ethisk"; ∾ corpora animosque, Liv. 23, 18; cf. Ovid. Rem. 753; non plane me enervavit, non afflixit senectus, Cic. d. Senect. 10; cf. id. Orat. 68, o. id. Att. 2, 14; — III) partic. ēnervatus, 3, ogs. som adj.: svag, kraftløs, umandig; - enervati atque exsangues (homines), vid. Cic. Sest. 10; cf. id. d. Or. 1, 52; - mollis et enervata oratio, id.; ∾ muliebrisque sententia, id. — ēnervus, 3: Biform af enervis, Appul.

engibăta, n., [skal rimel. hede anchibata af ἀγχι o. βαίνω]: etslags hydrauliske Figurer, der sammenlignes ved de cartesianske Diævle, Vitruv. 10, 12. — Engonasi(n), Ἐγγόνασι(ν), (paa Knæerne), som Stiernebillede: den Knælende, d. lat. Nixus, Cic. (poët.) N. D. 2, 42, o. Hygin. Astron. — engōnăton, i, n., ἐγγόνατον: etslags Soluhr, Vitruv. 9, 9. — Enguinus, 3, f. und. flgd. — Engŭĭon, (ogs. Engȳĭon), i, n., Ἐγγύϊον: By paa Sicilien, (nu. Gazi), Sil. 14, 249; - heder Cic. Verr. 3, 43: civitas Enguina; — b) df. Engŭīni, orum, m.: Indvaanerne deraf, id. ibd. 4, 44, o. Plin. 3, 14.

ĕnhaemon, i, n., ἔναιμον, (sc. φάρμακον): blodstillende Middel, Plin. 12, 38. — ĕnharmŏnĭcus, o. enharmŏnĭus, 3, ἐναρμονικός o. ἐναρμόνιος: enharmonisk; ∾ genus melodiae musicae, (den enharmoniske Toneart), Macrob. Somn. Scip. 2, 4, Capella. — ĕnhȳdris, ĭdis, f., ἐνυδρίς: Vandslangen, Plin. 30, 8. — enhydrus, (-os), i, m., ἔνυδρος: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 73.

enico, are, f. und. eneco. — ĕnim, conj., [af e-, f. und. ce-, o. nam], (sættes sædv. efter et el. flere Ord, dog ogs. af Comikerne forst i sin Sætning); — I) „alm."; a) som bekræftende d. frgd. Udsagn: visselig en, sikkerligen, i Sandhed; ornanda est enim dignitas domo, Cic. Off. 1, 39; cf. Caes. B. G. 5, 7, o. Liv. 22, 25; - quid tute tecum? Tr. nihil enim, (intet i Sandhed), Plaut. Most. 3, 1, 24; cf. Ter. Ad. 4, 5, 22, oftere; - ogs. m. certe, Plaut.; cf. Ter. Andr. 3, 2, 23; - ogs. heder enim, (ironisk el. med Harme): kan jeg troe; tu enim repertus ··· qui etc., Plaut. Capt. 3, 4, 36; cf. Cic. Dejot. 12, Hor. Ep. 1, 19, 44, o. A.; - ligel. m. videlicet; f. Cic. Brut. 84, o. id. Catil. 2, 6; ligel. m. namque, Plaut. Truc. 1, 2, 23; — b) forstærkende forbundet med vero, og oftest forst i Sætningen, omtr. vort: vis-

feligen, fandt og vist: vid. Ter. Heaut. 5, 5, in., Cic. d. Or. 1, 36, o. Liv. 5, 25; ligel. id. 1, 51: quum etc., enimvero res manifesta visa est; - ogf. i bekræftende Svar; ain' vero? S. ajo enimvero, Plaut. Amph. 1, 1, 188; cf. Ter. Eun. 2, 3, 37; - ogf. ironisk el. m. Harme; vid. Ter. Andr. 5, 2, 7; ligel. enimvero ferendum hoc quidem non est, Cic. Verr. 1, 26; cf. Liv. 43, 1, oftere; — II) „bef."; A) til Begrundelse af en frgd. Paastand, omtr. vort: thi, eftersom, odl.; - bono animo essent; videre enim se hominum vestigia, Cic. d. Rep. 1, 17; ligel. in parenthesi, id. Lael. 22; cf. Ovid. Her. 16, 221; f. ogf. id. Trist. 1, 2, in.; — b) men ofte maa den Sætning, hvis Begyndelse bliver anført, suppleres af Stedets Sammenhæng; - vid. Cic. Tusc. 5, 9, id. d. Or. 2, 6, Hor. Sat. 2, 3, 124, o. A.; ogf. hører hertil: quid enim, (thi hvad kan der indvendes derimod)? vid. Cic. Fin. 2, 22, oftere, Hor. Sat. 1, 1, 7, ogf. id. ibd. 2, 3, 44, o. A.; — B) til nøiere Forklaring af en frgd. Paastand, omtr. vort: nemlig; - neque enim id est celare, quicquid reticeas, Cic. Off. 3, 13; genus est enim belli ejusmodi etc., id. Manil. 2; cf. Ter. Heaut. 1, 2, 14, Plaut. Mil. gl. 3, 2, 21, o. A. — enimvero, f. und. enim.

Enīpeus, (trisyll.), ĕi (ĕos), m., Ἐνιπεύς: Flod i Thessaliotis, falder i Peneus, Virg. Ge. 4, 368; — II) som Flodgud er Enipeus, ved Salmoneus's Datter Tyro, Fader til Pelias og Neleus, Prop. 1, 13, 21, Ovid. Am. 3, 6, 43, id. Met. 6, 116, Hygin.

ēnisus, 3: partic. o. adj. af enitor. — ē.nĭteo, ŭi, 2, v. n.: at straale el. skinne frem; ∾ campus, Virg. Ge. 2, 21; cf. Catull. 61, 21, o. Virg. Aen. 4, 150; — II) „fig."; vid. Cic. Att. 2, 1, o. id. d. Or. 2, 28, oftere; ligel. Liv. 22, 27: in tantum suam felicitatem virtutemque enituisse. — ēnĭtesco, tŭi, 3, v. n. inch.; I) „egenl.": at fremskinne el. fremstraale; - ut (oculi) in hilaritate enitescant, Quintil. 1, 3, 75; men „poet.": enitescis pulchrior multo, Hor. Od. 2, 8, 6; — II) „fig.": at glimre, at udmærke sig; vid. Sall. Catil. 54; ∾ facundiā, Quintil., togā, (i. e. pacis artibus), Tac. Ann. 11, 7.

ē.nitor, nisus o. nixus sum, 3, v. dep. n. o. a.; I) neutr.; A) „bef.": med Anstrængelse at bevæge sig el. klavre el. stige fremad el. opad el. derop el. derhen; 1) „egenl."; vid. Tac. Ann. 16, 5; ligel. enisae legiones in aperta et solida, ibd. 1, 65; cf. Liv. 21, 36; ligel. impetu capto eniti, id. 2, 65; cf. Caes. B. C. 2, 34, o. Ovid. Met. 2, 63; — b) bf. „poet.": Viribus eniti quarum ··· assuescant (vites), Virg. Ge. 2, 360; — 2) „fig."; nihil tam alte natura constituit, quo virtus non posset eniti, Curt.; cf. Tac. Ann. 11, 28; — B) „alm.": anstrænger mig el. gior mig Umage derfor, stræber at bevirke, odl.; - enitere, contendas, ut etc., Cic. Fam. 13, 29, id. Att. 9, 15; cf. Caes. B. C. 2, 6; men illud pugna et enitere, ne etc., Cic. Fam. 3, 10; cf. Sall. Jug. 10; - ogf. c. inf.; Corrigere mihi gnatum porro enitere, Ter. Andr. 3, 4, 17; cf. Sall. Jug. 14, o. Hor. A. P. 236; - ogf. absol.; ego, quod potero, enitar sedulo, Ter. Heaut. 5, 4, 15; men ∾ pro aliquo, id. Phorm. 3, 1, 11; ligel. ∾ in aliqua re, Cic. d. Or. 2, 72; ligel. ∾ ad dicendum, id. ibd. 1, 14; men id. Att. 16, 6: quod (acc. resp.) quidem certe enitar, (hvorefter jeg vil stræbe); cf. id. ibd. 13, 25; — II) act.; A) „alm.: med Anstrængelse at bestige el. klavre derop el. derhen; vid. Tac. Hist. 1, 23; ∾ aggerem, id. Ann. 2, 20, totum spatium, Colum.; — B) „bef.": frembringer med Anstrængelse; navnl. ogf. at føde el. bringe til Verden; - apud eum plures enisa partus, Liv. 40, 4; ligel. enixa c. acc., Tac., Suet., ogf. Virg. Aen. 3, 391, Ovid. Met. 1, 670, oftere; ogf. absol., Tac. Hist. 5, 1, o. A.; — not.: bf. enixus, 3, m. passiv Bem.; a) født el. baaren, Justin. 43, 2; — b) anstrængt; bf. impers.: ab iisdem summa ope enisum, ne etc., Sall. Jug. 25; — III) partic. ēnixus, (el. enisus), 3, ogf. som adj.; A) anstrængt, ivrig; - faciebat enixo studio, ne etc., Liv. 42, 3; cf. id. 6, 21; ∾ voluntas, Dig.; - compar., ∾ opera, Senec., Plin.; — B) enixa vacca, Colum. 6, 22, som har ophørt at føde el. bære.

*ēnixe, (enise), adv.: med Anstrængelse el. Umage el. Eftertryk, imperata facere, Liv.; cf. Cic. Sest. 16, o. Caes. B. C. 3, 35; - compar., Liv. 29, 1, Suet.; superl., id. Caes. 5; o. — ēniximि, adv.: = frgd., Sisenn. ap. Non.; af — 1. enixus, 3: partic. o. adj. af enitor. — 2. ēnixus, us, m., [enitor]. Føden el. Fødsel, Plin. 7, 5, oftere.

Enna, Ennaeus, f. und. Henna, etc. — enneacrūnos, ἐννεάκρουνος, (som har ni Kilder), Plin., f. und. Callirrhoë. — enneapharmacos, on, ἐννεαφάρμακος, (med ni Lægemidler), Cels. — enneaphthongos, on, ἐννεάφθογγος: med ni Toner, chelys, Capella. — ennĕăphyllon, i n., ἐννεάφυλλον: en niblad et Vært, Plin. 27, 54. — enneas, ădis, f., ἐννεάς: Nitallet, Censorin. — ennĕătĭcus, 3, ἐννεαδικός: hver niende, b. lat. nonarius; ∾ anni, (hvert niende Aar), Firmic. — Ennensis (Henn.), f. und. Henna.

Enniani sta o. Ennianus, f. und. flgd. — Ennius, i, m., Qu.: den berømteste iblandt de forclassiske romerske Digtere, og Fader for det romerske Epos, fra Rudiæ i Calabrien, var født a. u. c. 515, døde a. u. c. 585; - vid. Cic. Tusc. 1, 1 o. 2, id. Brut. 18 o. 20, o. id. Arch. 9, ogf. Plin. 35, 7, Liv. 38, 56, o. A.; Ennius ingenio maximus, arte rudis, Ovid. Trist. 2, 242; cf. Quintil. 10, 1, 88; — B) bf. 1) Enniānus, 3: benævnt efter Ennius, versus, Senec. Ep. 108, populus, (Venner af den ennianske Digtning), Senec. ap. Gell. 12, 2; — 2) Enniānista, ae, m.: en Efterligner af Ennius, Auct. ap. Gell. 8, 5.

ennoea, ae, f., ἔννοια, i. e. intelligentia, (Begrebet), Tertull. — Ennŏsĭgaeus, i, m., Ἐννοσίγαιος: Jordrysteren, Epithet til Neptunus, Juvenal. 10, 182, Amm.

ē.no, avi, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: svømmer ud el. bort derfra el. derud el. derhen; ogf. undkommer ved at svømme; vid. Plaut. Rud. 1, 2, 81; ∾ e concha, Cic.; ∾ in Erythraeam, Liv., in terram, id.; — B) „poet. overf." ogf. at flyve ud el. bort; vid. Lucr. 3, 590, o. Virg. Aen. 6, 16; — II) act.: svømmende at tilbagelægge, at giennemsvømme el. giennemseile el. giennemdrage, Val. Fl., Sil.

*ēnōdāte, adv.: uden Knuder, uden Forvikling; bf. „ment.": tydeligen, narrare, Cic.; - compar., ∾ explicare, id.; superl., ∾ expedire, Augustin.; — ēnōdātio, onis, f.: Knudens Opløsning; bf. „ment.": Udvikling, Forklaring, Cic. Top. 7, oftere; o. — ēnōdātor, oris, m.: som udvikler el. forklarer, vocis, Tertull.; — [enodo]. — ēnōdis, e, [e el. ex, nodus]: uden Knuder, trunci, Virg. Ge. 2, 78, cedri, Claudian.; — II) „fig.": bøielig, smidig, virtus, Claudian.; - men ∾ elegi, (flydende, lette), Plin. Ep. 5, 17. — ē.nōdo, avi, atum, 1, v. a.: borttager Knuderne; ∾ vitem, Cato, Colum.; men ∾ arcum, (oplöse Buesenen, giøre Buen unyttig), Appul.; — II) „fig.": borttager det Dunkle, gior klar el. tydelig el. indlysende; ∾ nomina, (forklare dem), Cic. N. D. 3, 24; cf. id. Inv. 2, 2, o. Auct. ad Her. 2, 10.

ēnorchis, is, f., ἔνορχις: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 58. — †ēnormis, e, [e el. ex, norma]; 1) „alm.": uregelmæssig, toga, Quintil. 11, 3, 139; ∾ vici, (huc et illuc flexi), Tac. Ann. 15, 38; — 2) „bef.": uhyre, umaadelig; ∾ umbrae, (opp. breves), Plin. 17, 17; ∾ hastae, Tac., gladii, id.; ∾ corpus, Suet.; - compar., ∾ prologus, quam fabula, Spartian.; bf. — ēnormĭtas, atis, f.: Uregelmæssighed, saxorum, Quintil.; — 2) uhyre Størrelse, pedum,

Senec., stipendii, Spartian.; o. — ēnormĭter, adv.; 1) uregelmæssigen, Senec. Qu. N. 1, 7; — 2) umaadeligen, ejaculari umbras, Plin. 36, 15.

ē.nōtesco, tŭi, ĕre, v. n. inch.: bliver bekiendt, Senec.; enotuerunt quidam versus tui, Plin. Ep. 2, 10; cf. Tac. Ann. 3, 34. — ē.nŏto, avi, atum, 1, v. a.: optegner, Plin. Ep. 1, 6; men ∾ figuras, (aftegne dem), ibd. 6, 16; men ∾ verbum „cui" tribus litteris, (skrive det dermed), Quintil. 1, 7, 27; — b) „poet.": pictis anas enotata pennis, (i. e. insignita), Petron. Sat. 93, 2.

ens, gen. entis, n., [sum]: en Ting; ligesom essentia formet efter Grækernes οὐσία; vid. Quintil. 8, 3, 33. — ensĭcŭlus, i, m., demin. af ensis: lidet Sværd, Plaut. Rud. 4, 4, 112. — ensĭfer, a, um, [ensis, fero]: sværdbærende, Epithet til Orion, Ovid. Fast. 4, 388, o. id. A. A. 2, 56; (al. ensiger m. s. Bem.). — ensĭger, a, um, [ensis, gero], s. und. frgd. — ensis, is, m., [rimel. besl. m. ἔγχος], ligesom gladius: et Sværd, (oftest „poet."; vid. Quintil. 10, 1, 11); - ∾ destrictus, Hor.; micat aereus ensis, Virg.; men id. Aen. 11, 11: ∾ eburnus, (rimel. m. Elfenbens Hefte el. Skede); dog ogs. Liv. 7, 10; — II) „meton."; A) f. bellum, Sil. 7, 167, Stat.; — B) f. d. kongelige Magt el. Værdighed, Lucan. 5, 61; — C) f. Stiernebilledet Orion, Val. Fl. 2, 68; s. ogs. ensifer s. 1.

entĕlĕchia, ae, f., ἐντελέχεια, i d. aristoteliske Philosophi: Siælens vedblivende Virksomhed, Tertull.; cf. Cic. Tusc. 1, 10. — Entellini, orum, m.: Indvaanerne af Byen Entella paa Sicilien, Plin.; - ogs. adj: Entellinus, 3, senatus, Cic. Verr. 3, 87. — entĕrŏcēle, es, f., ἐντεροκήλη: Tarmebrok, Plin. 26, 83, Martial.; — b) df. entĕrŏcēlĭcus, i, m.: som lider deraf, Plin. l. c. 49, Martial. 12, 70.

enthĕātus, 3, [entheus]: begeistret; ∾ turba Bellonae, Martial. 12, 57. — enthēca, ae, f., ἐνθήκη: 1) Giemmested til Opbevaring; df. „meton.": Kassen el. Pengene, Augustin.; — 2) i Retssproget, ligesom dos: Tilbehør el. Inventarium, Dig — enthĕus, 3, ἔνθεος: begeistret, turba, Martial. 11, 84, Maenas, Senec. Med. 382; — 2) ogs. act.: begeistrende, mater, (i. e. Cybele), Martial. 5, 41.

enthȳmēma, ătis, n., ἐνθύμημα, især i Rhetoriken og Dialectiken; 1) enhver Tanke, navnl. med en dertil føiet Grund, d. lat. commentum el. commentatio; vid. Quintil. 5, 10, in., o. ibd. 14, in., ogs. id. 8, 5, 4, o. Cic. Top. 14; — 2) en ufuldkommen Syllogismus, el. en Fornuftslutning af Modsætninger; vid. Cic. Top. 13, o. Quintil. 8, 5, 9. — enthȳmēsis, is, f., ἐνθύμησις: Eftertanke, Betænkning, Tertull.

ē.nūbĭlo, are, v. a.: belyser, Tertull., Paul. Nol. — ē.nūbo, ĕre, v. n.: at gifte sig udaf el. udenfor sin Stand; ∾ e patribus, Liv. 4, 4; - ogs. „alm.": at gifte sig udaf Forældrenes Hus, id. 26, 34.

ēnūclĕāte, adv.: tydeligen, klart, ligefrem, navnl. om Foredraget; ∾ et polite dicere, Cic.; cf. id. Tusc. 4, 14: - superl., Augustin.; af — ēnūclĕātus, 3: partic. o. adj. af — ēnūcleo, avi, atum, 1, v. a., [e el. ex, nucleus]: udtager Kiernen el. Stenen deraf; ∾ bacas, Scribon., o. A.; — II) „fig": renser, d. e. forklarer el. tydeliggiør; vid. Cic. Part. or. 17, o. id. Tusc. 5, 8; — III) partic. ēnūcleatus, 3, ogs. som adj.; A) ublandet, ren, selvstændig; ∾ suffragia, vid. Cic. Planc 4; — B) om Foredraget: usmykket, ligefrem; ∾ genus dicendi, Cic. d. Or. 3, 9.

ēnŭmĕrātio, onis, f.: Optælling efter en vis Orden; ∾ singulorum argumentorum, Cic.; — II) „overf." i Rhetoriken: Recapitulationen, Grækernes ἀνακεφαλαίωσις, Cic. Inv. 1, 29, Quintil. 6, 1, in., oftere; af — ē.nŭmĕro, avi, atum, 1, v. a.: udregner, eftertæller; vid. Ter. Ad. 2, 2, 28, o. Caes. B. C. 3, 105; men ∾ pretium, Cic. R. Am. 46, (at udtælle, udbetale); — 2) „overf.": i Talen el. Foredraget at opregne el. anføre; vid. Cic. N. D. 2, 47; ligel. Enumerat miles vulnera, pastor oves, Prop.; cf. Liv. 3, 58, o. Nep. Att. 18; men Virg. Aen. 4, 334: quae plurima fando Enumerare vales.

*ēnunciātio, (enunt.), onis, f., i Rhetoriken og Dialectiken: en Sætning, (d. e. det med sit Prædicat forbundne Subject); vid. Cic. Fat. 10, ogs. Quintil. 7, 3, 2; — ēnunciatīvus, (enunt.), 3: hørende til en Sætning el. til et Axiom; vid. Senec. Ep. 117; o. — ēnunciatrix, (enunt.), icis, f.: som udtaler el. forklarer; - ∾ ars: Kunsten at udtrykke sig, (d. e. Rhetoriken), Quintil. 2, 15, 21; — [enuncio]. — ēnunciatum, (enunt.), i, s. und. flgd.

ēnuncio, (enunt.), avi, atum, 1, v. a.; 1) udfører el. udbringer en Tale, fortæller el. røber, (navnl. en Hemmelighed), udsladdrer el. forraader; ∾ consilia sociorum adversariis, Cic. R. Am. 40; cf. Caes. B. G. 1, 4 o. 17, Sall. Catil. 28, o. Cic. Mur. 11; - ogs. m. Objectssætn., Plaut. Poen. 4, 2, 66; cf. Liv. 10, 38; ogs. absol., Caes. B. G. 1, 30; — II) „overf." o. „alm.", oftest „technisk", (navnl. rhetorisk, ogs. dialectisk, ogs. grammatikalsk): at udtale el. udsige el. angive el. erklære; - vid. Cic. d. Or. 3, 42; breviter enunciatae sententiae, (korte Tankesprog), id. Fin. 2, 7; s. ogs. id. Acad. 2, 29; - df. subst. ēnunciatum, i, n., ligesom enunciatio: Udsagn el. Sætning, odl.; vid. Cic. Fat. 9 o. 12; - litterae, quae scribuntur aliter, quam enunciantur, Quintil; masculino genere cor ··· enunciavit Ennius, Auct. ap. Gell. 7, 2. — ē.nundĭno, are, v. a.: udbyder til Salg, Tertull. — ēnuntiatio, etc., s. und. enunciatio, etc.

ēnuptio, onis, f., [enubo]: at gifte sig ud deraf; ∾ gentis, (s. e gente), Liv. 39, 19. — ē.nūtrio, īvi o. ĭi, ītum, 4, v. a.: opfostrer, puerum, Ovid., platanum, (opelsker), Plin.; — 2) „overf.": fremmer el. befordrer, odl.; vid. Vitruv. 2, 1. — Enȳo, us, f., Ἐνυώ: Krigsgudinden, d. lat. Bellona, Sil., Stat.; — II) „meton." f. Krig el. Kamp; ∾ navalis, Martial. Spect. 24.

1. ĕo, īvi o. ĭi, (itum), 4, v. n., [ἔω, εἶμι]: at gaae (i dette Ords videste Bem.); df. at bevæge sig, (falde, flyde, osv.); I) „egenl."; A) „alm."; - pone nos recede; non priores ibimus, Plaut.; I in malam rem hinc etc., Ter. Phorm. 5, 7, 37; iens in Pompejanum, Cic.; at ii, qui etc, subsidio suis ierunt, Caes. B. G. 7, 62; - ∾ dormitum el. cubitum, Plaut.; cf. Hor. Sat. 1, 5, 48, oftere, Cic. R. Am. 23, oftere, o. A.; - „poet." ogs. m. Maalets acc.; Ibis Cecropios portus, Ovid. Her. 10, 125; cf. Virg. Ecl. 1, 65; men it portis (abl.) juventus, id. Aen. 3, 130; - ligel. m. homogent Object; Nec meminit notas, ut prius, ire vias, Prop. 1, 1, 18; cf. Ter. Phorm. 5, 8, 37: ∾ exsequias alicui, o. Ovid. Fast. 6, 663: ∾ pompam funeris; - ligel. c. inf.; nostra ilico It visere ad eam, Ter. Hec. 1, 2, 114; cf. id. Phorm. 1, 2, 52; - ∾ pedibus, Liv. 28, 17, equis, curru, ibd 9; cf. Ovid. Her. 1, 46; ogs. ∾ in equis, id., in rheda, Martial., super equis, Justin.; cf. Virg. Aen. 5, 554: euntes (sc. in equis); men ∾ cum classe Pisas, Liv. 41, 17; ∾ puppibus, Ovid. Her. 19, 80; men Lucr. 1, 381: quo ··· pisces ire nequibunt; — b) m. Tingssubjecter; (oftest „poet."); - it sanguis naribus, (strømmer ud deraf), Lucr.; it sudor per artus, id.; men it succus in artus, (fordeler sig dertil), id.; cf. Virg. Aen. 8, 726; ∾ telum, (flyver), Lucr.; ∾ nubes, id.; ∾ trabes, (falde el. styrte), id.; — B) „bes."; a) at gaae el. drage fiendtlig imod nogen; m. ad el. in etc.; - ∾ ad hostem, Liv., in hostem, id., Virg.; men ∾ in Capitolium, (rykke derimod), Liv. 3, 17; ogs. ∾ contra hostem, Caes., adversus hostem, Liv.; — b)

at gaae over el. at forvandles dertil; – ∾ in semen, (gaae i Frø), Cato, Colum., o. A.; cf. Ovid. Met. 10, 493; men Quintil. 2, 10, 5: quasi in corpus eant (juvenes: lægge sig ud, blive fyldige); — c) at gaae bort, at henfvinde; vid. Lucr. 3, 525, oftere; – navnl. ogs. om Tiden; it dies etc., Plaut. Pseud. 1, 3, 12; cf. Hor. Od. 2, 14, 5, o. ibd. 4, 5, 7; Lucile: eunt anni more fluentis aquae, Ovid. A. A. 3, 62; cf. Hor. Ep. 2, 2, 55; — II) „overf."; A) „alm.": ∾ in aleam etc., (sætte paa Spil), Liv. 1, 23; ∾ praecipitem in alteram causam, (kaste sig derpaa), id. 2, 37; in rixam non imus, (vi vilde ikke trættes), Quintil.; ∾ in lacrimas, (briste i Graad), Virg. Aen. 4, 413; ∾ in poenas, (skride til at straffe), Ovid. Met. 5, 668; ∾ per singula, (gjennemgaae), Quintil.; ∾ inficias, f. und. inficiae; in eosdem ire pedes, (at have samme Fald), Quintil.; men ire per omnes personas et affectus, (om Comoedien), id. 1, 8, 7; cf. Juvenal. 1, 142; – fremdeles om Rygtet, Ovid. Met. 6, 146; it clamor coelo, (dat.), Virg. Aen. 5, 451; men m. Subjectsætn., Plin. Pan. 55; — b) „bes."; a) publicistisk; ire (m. o. ud. pedibus) in sententiam aliquam el. alicujus, (gaae over til el. bifalde noget el. nogens Forslag); – vid. Liv. 9, 8; cf. id. 1, 32, o. id. 31, 43, oftere; men impers.: ibatur in eam sententiam, etc., Cic. Qu. Fr. 2, 1; cf. Tac Ann. 3, 23; opp. ire in alia omnia; (f. und. alius); — b) mercantilsk findes ire, f. venum ire el. venire: gaae af, blive solgt; ∾ singulas vehes (simi) denario, Plin. 18, 53; ligel. ∾ tot nummis, Claudian.; — c) om en Fremskriden til Maalet: at gaae fremad, at være i Gang; – vid. Cic. Att. 14, 15 o. 20; ligel. ire in melius etc., Tac. Ann. 12, 68; men som Onske el. Forbandelse: sic eat, etc., Liv. 1, 26; — d) ire m. supin., ligesom *μέλλειν*: at gaae dertil, at tage fat derpaa, at ville el. agte, at have i Sinde; – Si opulentus it petitum pauperioris gratiam, Plaut. Aul. 2, 2, 67; neu ··· gentem universam perditum iret, Liv. 32, 22; cf. id. 2, 6, o. Sall. Jug. 85; – df. inf. pass. iri m. supin., som inf. fut. pass.; – mihi omne argentum redditum iri, Plaut. Curc. 4, 2, 4; mihi istaec videtur praeda praedatum irier (f. iri), id. Rud. 4, 7, 16; – „poet." ogs. c. inf., Prop. 1, 6, 34; — e) imperat.: i, el. i nunc, ligel. conj.: eas, eat, etc., findes som Udraab i Harme, o. absol.; – pugnas, ne reddas ··· I nunc, et cupidi nomen amantis habe! Ovid. Her. 3, 26; cf. Virg. Aen. 7, 425, ogs. ibd 4, 381, ogs. Liv. 7, 6: fremunt ··· irent, crearent consules etc.; — not.: inf. pass. irier, f. iri, f. ovenf.

2. eo, adv., f. und. is. — eodem, adv., f. und. idem. — eon, onis, f.: etslags ubekiendt Træ, vid. Plin. 13, 39. — eopse, (f. eo ipso), Plaut. Curc. 4, 3, 6.

Eōs, (alene in nomin.), f., *Ἠώς*: Morgenrøden, d. lat. Aurora, Ovid. Fast. 3, 877, oftere, Senec. Herc. Oet. 615; — II) „meton." f. Østen el. Orienten, Lucan. 9, 544; — B) df. Eōus, 3; 1) hørende til Morgenen, Atlantides, (som gaae ned i Morgenstunden), Virg. Ge. 1, 221; — 2) hørende til Østen el. Orienten, østlig, domus Aurorae, Prop.; ∾ Arabes, Tibull.; ∾ mare, id., coelum, Ovid.; ∾ partes, Hor. Od. 1, 35, 31; ∾ orbis, Ovid.; — bb) df. Eōus, i, m.: a) ligesom *ἠῷος*, (sc. *ἀστήρ*): Morgenstiernen, Virg. Ge. 1, 288; — b) en Østerlænder el. Morgenlænder, Ovid., Prop. 2, 2, 53, flgd.; — c) Navnet paa en af Solens Heste, Ovid. Met. 2, 153; — not.: m. antepen. br. er Eous af *Ἑῷος*. — eousque, f. 2. eo, und. is.

ĕpactae, arum, f., *ἐπακταὶ ἡμέραι*, (Skuddage), Isid. — ĕpăgōge, es, f., *ἐπαγωγή*, d. lat. inductio, som rhetorisk Figur, Rufinian. — Epāminondas, ae, m.: berømt thebansk Feltherre, Lacedæmoniernes Overvinder ved Leuctra og Mantinea; vid. Nep. Epaminondas, ogs. Cic. d. Or. 3, 34, o. A. — ĕpănădiplōsis, is, f., *ἐπαναδίπλωσις*: Fordobling el. Gjentagelse af Versets sidste Ord i Begyndelsen af d. flgd. Vers, Rufinian. — ĕpănălepsis, is, f., *ἐπανάληψις*: Optagelsen af den samme Tanke efter nogle Mellemsætninger, Rufinian. — ĕpănăphŏra, ae, f., *ἐπαναφορά*: den Talefigur, at flere Sætninger el. Led begynde med etslags Ord, Aquil. Rom. — ĕpănăstrŏphe, es, f., *ἐπαναστροφή*: Gjentagelse af det Ord, hvormed d. frgd. Sætning endte, i Begyndelsen af d. flgd., Gramm. — ĕpănŏdos, i, f., *ἐπάνοδος*: Gjentagelsen af et Nomen f. et Pronomen, Gramm. — ĕpănorthōsis, is, f., *ἐπανόρθωσις*, i Rhetoriken: Berigtigelse el. rigtigere Bestemmelse af det Anførte, Rufinian. — ĕpăphaerĕsis, is, f., *ἐπαφαίρεσις*: gjentagen Borttagelse; ∾ barbae, Martial. 8, 52. — Epăphus, i, m.: Søn af Juppiter Ammon ved Jo, Ovid. Met. 1, 758, Hygin. — ĕpastus, 3, partic. adj., [e el. ex, pasco]: afædt el. opædt, esca, Ovid. Hal. 119.

ĕpendȳtes, ae, m., *ἐπενδύτης*: Overklædning, Hieronym. — ĕpenthĕsis, is, f., *ἐπένθεσις*: Indskydelse af et Bogstav el. af en Stavelse i et Ord, Gramm. — Epēus, (-ius, Plaut.), i, m., *Ἐπειός*: Bygmesteren af den trojanske Hest, Virg. Aen. 2, 264, Ovid., Hygin., o. A. — ĕpexēgēsis, is, f., *ἐπεξήγησις*: den tilføiede Forklaring, (d. lat. appositio), Gramm.

ĕphalmātor, oris, m., [*ἐφάλλομαι*, i. e. insilio, m. d. lat. Endelse -ator]: en Springer, en Dandser, Firmic. — ĕphēbēum, (-ium), i, n., *ἐφηβεῖον*: Ephebernes el. Ynglingernes Øvelsesplads i Palæstra, Vitruv. 5, 11. — ĕphēbīcus, 3, *ἐφηβικός*: hørende til en Yngling el. til et ungt Menneske, chlamyda, Appul. ĕphēbus, i, m., *ἔφηβος*: den mandbare (græske) Yngling, fra d. 16 til d. 20 Aar; vid. Ter. Eun. 5, 1, 8, Cic., Suet., Hor.; excedere ex ephebis, Ter. Andr. 1, 1, 24; cf. Cic. d. Or. 2, 80.

ĕphĕdra, ae, f., *ἐφέδρα*, ogs. *ἱππουρις*, (Hestehale): etslags Plante, Plin. 26, 20. — ĕphēlis, idis, f., *ἐφηλίς*: Sommerfregne, Cels. 6, 5. — ĕphēmeris, idis, f., *ἐφημερίς*: Dagbog el. Calender, navnl. Bog over de daglige Udgifter, Cic. Quint. 18, Nep. Att. 13, Ovid., o. A. — ĕphēmĕron, i, n., *ἐφήμερον*: etslags ubekiendt Plante, Plin. 25, 107.

Ĕphesius, 3, f. und. flgd. — Ĕphĕsus, i, f., *Ἔφεσος*: gammel berømt Handelsstad i Jonien, med et Dianatempel, Mel. 1, 17, Plin. 5, 31, Plaut., o. A.; — bb) df. Ephĕsius, 3: ephesisk, Diana, Plaut., Cic. Div. 1, 23; men id. Phil. 3, 6: ∾ mater, (som nedstammer fra Ephesus); men ∾ pecunia, Caes. B. C. 3, 33, (som fandtes i d. ephesiske Diana's Tempel); — b) subst. Ephĕsii, orum, m.: Indvaanerne i Ephesus, Plaut., Cic., Plin., o. A.

Ephĭaltes, ae, m., *Ἐφιάλτης*; 1) en af Himmelstormerne, Broder til Otus, blev fældet af Apollo, Claudian.; — 2) Spartanernes Forræder ved Thermopyle, Frontin. — ĕphippĭātus, 3: forsynet med ephippium, equites, Caes. B. G. 4, 2; af — ĕphippium, i, n., *ἐφίππιον*: Hestedækken el. Ridedækken, d. lat. stragulum; rimel. ogs. etslags Saddel; vid. Caes. l. c., ogs. Cic. Fin. 3, 4, o. Gell. 5, 5; – som Sentens kan mærkes, Hor. Ep. 1, 14, 43. — ĕphŏrus, i, m., *ἔφορος*, (i. e. inspector, Opsynsmand); – navnl. vare i Sparta Ephori: et Collegium, som førte Opsigt over Kongerne og Senatet; vid. Cic. Leg. 3, 7, oftere; men gen. ephorum, Nep. Ages. 4.

Ephȳra, ae, f., o. „poet." Ephȳre, es, f., *Ἐφύρα*, *Ἐφύρη*: gammel Benævnelse paa Corinthen, Plin. 4, 5, Ovid. Met. 2, 240, oftere; — b) ogs. Navnet paa en Havnymphe, Virg. Ge. 4, 343; — B) df. 1) Ephȳrēius, 3: ephyrisk el. corinthisk, aera, Virg. Ge. 2, 464; — 2) Ephȳraeus o. Ephyrēus, 3: = frgd., litus, Stat.; men ∾ moenia, Sil. 14, 180, i. e. Sy-

racusae; men Lucan. 6, 17, s. Dyrrachium, der var anlagt af Corcyræer fra Corinthen; — 3) Ephyrēïădes, ae. m.: en Ephyreer el. Corinthier, Stat.; o. — 4) Ephyrēĭas, ădis, f.: ephyreisk el. corinthisk, puellae, Claudian.

ĕpĭbăta, ae, m., ἐπιβάτης: Søsoldat, Hirt. B. Al. 11, Vitruv. — ĕpĭcēdium, i, n., ἐπικήδειον: Ligsang, Stat. — Epicharmus, i, m., Ἐπίχαρμος: berømt pythagoreisk Philosoph, ogs. Lystspildigter, fra Øen Cos, dog med Tilnavnet Siculus, ifølge hans tidligere Ophold i Syracus; vid. Cic. Tusc. 1, 8, o. A. — ĕpĭchirēma, ătis, n., ἐπιχείρημα, i Rhetoriken: etslags friere Slutningsmaade el. Conclusion; vid. Quintil. 5, 10 o. 14, oftere. — ĕpĭchȳsis, is, f., ἐπίχυσις: Kar til at øse med derpaa el. deri, Varr., Plaut. Rud. 5, 2, 32.

ĕpĭcĭthărisma, atis, n., ἐπικιθάρισμα: Citharspil el. Musik efter Skuespillet, Tertull. — ĕpiclintae, arum, m., ἐπικλῖνται: Jordskiælv med el. i spidse Vinkler til Siderne, Appul. — ĕpĭcoenus, 3, ἐπίκοινος, i Grammatiken: hørende til begge Kiøn, (d. lat. promiscuus), genus, Donat.; (hos Quintil. paa Græsk). — ĕpĭcōpus, 3, ἐπίκωπος: forsynet med Aarer, phaselus, Cic. Att. 14, 16. — Epicrătes, is, m., Ἐπικράτης, (den Mægtige el. Vældige), heder Pompejus, Cic. Att. 2, 3. — ĕpicrŏcon, i, n., ἐπίκροκον: fin el. giennemsigtig Fruentimmerdragt, Naev. ap. Varr., Varr. ap. Non.; — 2) som adj. ĕpicrŏcus, 3, comisk „overf." om en Sauds: tynd, vandet, Plaut. Pers. 1, 3, 16.

Epicurēus, 3, s. und. flgd. — Epĭcūrus, i, m., Ἐπίκουρος: berømt græsk Philosoph fra Gargettus i Attika, Stifteren af den efter ham benævnte epicureiske Sect; vid. Cic. Fin. 2, 2, flgd., id. Acad. 2, 42, oftere; — bb) df. Epĭcūrēus, 3: epicureisk, medicamenta doloris, (i. e. voluptates), Cic. Fin. 2, 7; — b) df. subst. Epicurēi, orum, m.: Epicurs Tilhængere, Epicureerne, Cic. Fin. 1, 7, oftere; - ogs. in sing., Suet. Gramm. 6. — ĕpĭcus, 3, ἐπικός: episk el. heroisk, poëta (Ennius), Cic. d. Opt. Gen. Or. 1; ∾ poëmata, ibd.; ∾ carmen, Quintil.; — ĕpĭcyclus, i, m., ἐπίκυκλος: Bikreds el. Bicirkel (i Astronomien), Capella.

Epidamnus, i, m., Ἐπίδαμνος: ældre Benævnelse af Dyrrachium, Plin. 3, 26, Plaut.; — B) df. 1) Epidamnius, 3: epidamnisk, natio, Plaut.; — 2) Epidamniensis, e: = frgd., cives, id. — Epĭdaphna, ae, f., Ἐπιδάφνη: Forstad til Antiochien, Tac. Ann. 2, 83; cf. Plin. 5, 18.

Epidaurēus, -ĭcus, -ius, 3: s. und. flgd. — Epĭdaurus, i, f., Ἐπίδαυρος; I) By i Argolis ved d. saroniske Bugt, med et berømt Æskulapstempel, (hod. Pidauro), Mela 2, 3, Plin. 4, 9, Liv., Cic., Virg. Ge. 3, 44, o. A.; — B) df. 1) Epidaurius, 3: epidaurisk, litora, Ovid., rura, Stat., deus, Prop. 2, 1, 63, (i. e. Aesculapius), ogs. absol. Epidaurius, Ovid.; — b) ogs. absol. Epidauri, orum, m.: Indvaanerne af Epidaurus, Mela 2, 3; — 2) Epĭdaurēus, 3: = frgd., sedes, Avien.; — 3) Epĭdaurĭcus, 3: = frgd., litus, Mela 2, 7; — II) Epidaurus Limera, Ἐπίδαυρος ἡ Λιμηρά: Fæstning paa Østkysten af Laconien, Plin. 4, 9; — III) By i Dalmatien, Plin. 3, 26, Hirt. B. Al. 44.

ĕpĭdēmētĭca, orum, n., ἐπιδημητικά: Penge, hvormed man afkiøber Indqvartering, Cod. Just. — ĕpĭdēmos, on, ἐπίδημος: epidemisk, smitsom, species luis, Amm. — ĕpĭdictĭcus, 3, ἐπιδεικτικός, i Rhetoriken: paavisende, udmærkende, (apodictisk), d. lat. demonstrativus, Cic. Orat. 13. — Epĭdĭcus, i, m.: Navnet paa en Comoedie af Plautus, (efter en deri forekommende Slave). — ĕpĭdipnis, ĭdis, f., ἐπιδειπνίς: ligesom Eftermaaltidet, d. e. Desserten, Petron., Martial. — ĕpĭdrŏmus, i, m., ἐπίδρομος: Strikke el. Line paa et Net el. Garn, Plin. 19, 2; ogs. Line paa en Hængematte, Cato; — 2) Seil paa Skibets Bagstavn, Isid.

ĕpiglossis, ĭdis, f., ἐπιγλωσσίς: Luftrørets Bedækning, Tappen over Luftrøret, Drøbelen, Plin. 11, 66; ogs. paa Græsk, Gell., Macrob. — Epĭgŏni, orum, m., Ἐπίγονοι, (de sildigere Fødte); I) Sønnerne af de syv imod Theben forenede Fyrster; (Navnet paa en af Attius paa Latin oversat Tragoedie af Æschylus); - vid. Cic. d. Opt. Gen. Or. 6, id. Off. 1, 31, oftere; — II) de af Alexander den Stores Soldater i Asien avlede Børn, Justin. 12, 4.

ĕpigramma, ătis, n., (dat. pl. epigrammatis, Cic. Att. 1, 16; gen. pl. epigrammaton, Martial. 1, praef.), ἐπίγραμμα; I) egentl.: en Indskrift, navnl. paa Foden af en Støtte, Cic. Verr. 4, 57, paa en Tempelgave, Nep. Paus. 1, paa en Ligsten, Petron., som Brændemærke, id.; — II) „bes.": Epigrammet, etslags kort og sindrigt Digt, Cic. Arch. 10; - den uden al Sammenligning ypperste romerske Epigramdigter er Martialis; df. — ĕpigrammătārius, i, m.: Epigramdigter, Vopisc. — ĕpigrammătĭcus, 3, ἐπιγραμματικός: epigrammatisk, poëta Martialis, Spartian. — ĕpigrammătion, i, n., demin., ἐπιγραμμάτιον: lidet Epigram, Varr. — ĕpigrammătista, ae, m., ἐπιγραμματιστής: Epigramdigter, Sidon. — ĕpĭgri, orum, m., ligesom epiuri, (hvoraf epigri rimel. er fordærvet), Trænagler, Senec. Benef. 2, 12, Isid.

ĕpĭlepsia, ae, f., ἐπιληψία: Epilepsi, den faldende Syge, Lamprid., (Romernes morbus comitialis). — ĕpĭlēus, i, m.: en Høgeart, Plin. 10, 9. — ĕpĭlŏgus, i, m., ἐπίλογος: Slutningstalen, Epilogen, (d. lat. peroratio el. conclusio); vid. Cic. Brut. 33, o. id Planc. 31, ogs. Quintil. 6, 1, 37, oftere. — ĕpĭmēdion, i, n.: etslags ubekiendt Plante, Plin. 27, 53. — ĕpĭmēlas, antis, m., ἐπιμέλας: etslags ubekiendt sortladen Ædelsten, Plin. 37, 58. — Epĭmĕnĭdes, ae, m., Ἐπιμενίδης: berømt græsk Digter og Spaamand paa Creta, (samtidig med Pythagoras); vid. Cic. Leg. 2, 11, oftere, o. A.; — not.: Epimenidium genus bulborum: en Løgart, Plin. 19, 30. — Epĭmētheus, ei, m., Ἐπιμηθεύς, er i Mythen: Søn af Japetos, o. Gemal af Pandora, Hygin.; df. — Epĭmēthis, ĭdis, f., Ἐπιμηθίς: hans Datter Pyrrha, Ovid. Met. 1, 390. — ĕpĭmŏne, es, f., ἐπιμονή, (Dvælen derved, hvf. ogs. commoratio in una re, Cic. d. Or. 3, 53): den Talefigur, der gientager det samme Ord; (vid. Virg. Aen. 4, 660, o. ibd. 9, 428).

ĕpĭnĭcia, orum, n., ἐπινίκια: Seiersſange, Suet. Ner. 43. — ĕpĭnyctis, ĭdis, f., ἐπινυκτίς: etslags ondartede Kopper, ligesom Natkopper, Plin. 20, 6; — 2) ogs. etslags Byld i Øiekrigen, heder ogs. syce, id. 20, 21.

ĕpĭpactis, ĭdis, f., ἐπιπακτίς: etslags Plante, ogs. helleborine, Plin. 13, 35. — ĕpĭpĕtron, i, n., ἐπίπετρον: en paa Klipper voxende Plante, Plin. 21, 52. — Epĭphănēa o. -ia, ae, f., Ἐπιφάνεια; I) By i Cilicien, Plin. 5, 22, o. Cic. Fam. 5, 4; — II) By i Syrien, (hod. Hamath), Plin. 5, 19; — b) df. Epĭphănenses, ium: Indvaanerne deraf. — ĕpĭphōnēma, atis, n., ἐπιφώνημα, som rhetorisk Figur: Udraabet el. Tilraabet, Quintil. 8, 5, 11, oftere. — ĕpĭphŏra, ae, f., ἐπιφορά: Vædskernes Tilstrømmen; df. som Sygdom: Flaad, destillatio, Plin. 20, 48, oftere; ∾ ventris, id.; men ∾ oculi, (Taarefistel), id.

Epirensis, e, s. und. Epirus. — ĕpĭrhēdium, i, n., [ἐπί, rheda]: Rem el. Line, hvormed Hesten bindes til Vognen, Juvenal., Quintil. — Epirotes, ae, etc., s. und. flgd. — Epīrus, (-os), i, f., Ἤπειρος: Landskabet Epirus i Nordgrækenland,

Mela 2,3, Plin. 4,1, Cic. Att. 2,4, Virg. Ge. 1,59, oftere, o. A.; — B) df. 1) Epirōtes, ae, m., Ἠπειρώτης: en Epiroter, Plin. 3,15; — b) ogs. adj.: Epirotae equi, Veget.; — 2) Epirōtĭcus, 3, Ἠπειρωτικός: epirotisk, familia, Varr., boves, id.; ∾ res, Cic. Fam. 13,18, litterae, id.; — 3) Epirensis, e: = frgd., Alexander, Liv. 8,17.

ĕpiscēnium, i, n., ἐπισκήνιον: en Etage el. Udbygning over Scenen, Vitruv. 7,5. — ĕpiscēnos, i, f., ἐπίσκηνος: = frgd., ibd. — ĕpiscŏpālis, e: bistoppelig, solium, Prudent.; — df. adv. ĕpiscŏpāliter, Augustin.; o. — ĕpiscŏpātus, us, m.: en Bistops Værdighed el. Embede, Amm.; af — ĕpiscŏpus, i, m., ἐπίσκοπος; I) egtdl.: Opsynsmand, Inspecteur, Dig.; (men Cic. Att. 7,11, paa Græsk); — II) „bes." o. eccl.: en Biskop, Tertull., o. A.; — ĕpiscy̆nium, i, n., ἐπισκύνιον: Dienbrynene; df. ligesom supercilium „overf.": Strænghed, Tertull.

ĕpistătes, ae, m., ἐπιστάτης: Forstander, Opsynsmand, Cato, Tertull. — ĕpistŏla, ae, f., ἐπιστολή: tilsendt Skrivelse, ogs. alm. Skrivelse el. Brev; - vid. Cic. Qu. Fr. 3,1, o. id. Fam. 2,4; cf. Hor. Ep. 2, 2,22, Ovid. Her. 17, in., o. A.; - Narcissus ab epistolis, Suet. Claud. 28, (Secretær); - navnl. ogs. hos Justin. in pl.: epistolae, (i Analogi af litterae): et Brev; — 2) „bes.": keiserligt Rescript, Frontin.

*ĕpistŏlāris, e: hørende til Breve, chartae, Brevpapir, Martial.; men ∾ colloquium, Augustin.; — 2) subst. epistolares, ium, m.: Statssecretærer, Cod. Just.; o. — ĕpistŏlĭcus, 3, ἐπιστολικός: brevlig, i Form af Breve; - ∾ Quaestiones, vid. Gell. 7,10, o. id. 14,7 o. 8; — [epistola]. — ĕpistŏlium, i, n., ἐπιστόλιον: lidet Brev, Catull. 68,2.

ĕpistŏmium, i, n., ἐπιστόμιον: hvad der stoppes i en Aabning, navnl. Spunds el. Tap el. Hane, Vitruv., Varr., Senec., o. A. — ĕpisty̆lium, ἐπιστύλιον, i Bygningskunsten: den paa Søilerne efter Længden hvilende Underbjælke, Architraven, Vitruv., Varr., Plin. — ĕpisy̆năloephe, es, f., ἐπισυναλοιφή, som grammatisk Figur: tvende Vocalers Sammentrækning, Gramm.

ĕpităphista, ae, m., ἐπιταφίστης: som forfærdiger Sørgetaler el. Ligtaler, Sidon. — ĕpităphium, i, n., ἐπιτάφιον: Sørgetale el. Ligtale, (ἐπιτάφιος λόγος), vid. Cic. Tusc. 5,12. — ĕpithălămium, i, n., ἐπιθαλάμιον: Bryllupssang el. Brudesang, Trebell. Poll.; df. ogs. Quintil. 9,3,16, f. carmen nuptiale, (vid. Catull. 62).

ĕpithēca, ae, f., ἐπιθήκη: Tilsætning, Tillæg, Plaut. Trin. 4,3,18. — ĕpithĕma, ătis, n., ἐπίθεμα: Omslag, Scribon.; — df. dem. ĕpithĕmătion, i, n.: lidet Omslag, Marc. Empir. — ĕpithĕton, i, n., ἐπίθετον, i Grammatiken: Tillægsordet el. Adjectivet; vid. Quintil. 8,2,10, oftere. — ĕpithy̆mon, i, n., ἐπίθυμον: Timianblomsten, Plin. 26,35.

ĕpitŏgium, i, n., [ἐπί, toga]: en over Togaen trukken Overklædning; vid. Quintil. 1,5,68. — ĕpitŏma, ae, o. ĕpitŏme, es, f., ἐπιτομή: Udtog, kort Omrids, Cic. Att. 12,5, Colum.; df. — ĕpitŏmo, avi, atum, 1, v. a.: bringer i Udtog el. kort Omrids; ∾ historiam, Trebell. — ĕpitoxis, ĭdis, f., ἐπιτοξίς: den Fordybning paa Catapulten, hvori Snoren ligger, Vitruv. 10,15.

ĕpitrăpĕzios, i, m., ἐπιτραπέζιος, Hercules, (den paa Desertbordet staaende Herculesstøtte), Stat. Silv. 4,6, (lemm.). — ĕpitrĭtus, i, m., ἐπίτριτος; 1) sc. numerus: som indeholder fire Trediedele, altf. Forholdet 12 til 9, d. lat. sesquitertius, Gell. 18,14; — 2) sc. pes: en Versfod af een kort og tre lange Stavelser, neml. ∾ primus, (naar den første er kort, secundus, (naar den anden er kort, osv.), Gramm. — ĕpitrŏpos, i, m.: Opsynsmand, Auson. — ĕpity̆rum, i, n., ἐπίτυρον: Ret af nedlagte Oliver, Cato, Colum., o. A.

ĕpiūros, i, m., ἐπίουρος: Trænagle el. Trætap, Pallad. — ĕpizeuxis, is, f., ἐπίζευξις, som Talefigur: Fordobling af et Ord for Eftertrykkets Skyld; (saal. cave, cave), Gramm. — ĕpizy̆gis, is, f., ἐπιζυγίς: en Jerntap til Tougets Befæstning paa Balistaen, Vitruv. 10,17.

ĕpōdes, um, m.: etslags Sofisk, Ovid. Hal. 126, o. Plin. 32,54. — ĕpōdos, i, m., ἐπῳδός, (syngende dertil): en af Archilochus opfunden Digtningsart, hvori et længere Vers følges af et kortere, (dog med Undtagelse af det elegiske Distichon); df. Horatii Epodi, Diomed., o. A.; cf. Quintil. 10,1,96. — Epōna, ae, f., [rimel. af ἐπί o. ὄνος]: Skytsgudinden for Esler og Heste, Juvenal. 8,157, o. A. — ĕpops, ŏpis, m., ἔποψ, upupa: Hærfuglen, Ovid. Met. 6,674. — ĕpoptae, arum, m., ἐπόπται, (Beskuerne); i de eleusinske Mysterier: saadanne, som have opnaaet den tredie og høieste Grad af Indvielse, Tertull. — ĕpos, (alene in nomin. o. acc.), n., ἔπος: et Epos, Heltedigtet, Hor. Sat. 1,10,43, Martial. 12,95.

ē.pōto, avi, pōtum, (sild. potatum, Sidon.), 1, v. a.: uddrikker; (oftest in partic. perf. epotus; som v. fin. alene efteraug. o. sield.); - epotum (venenum, opp. comestum), Cic. Cluent. 62; cf. Liv. 8,18, o. Cic. Cluent. 60; epota amphora, Suet., Phaedr.; - „poet." ogs. at udsøbe el. udtømme, vid. Lucr. 5,385, o. Ovid. Pont. 4,10,28; men epoto pastus equo, (i. e. sanguine equino), Martial. Spect. 3; - Quaeque Tyron (i. e. purpuram Tyriam) epotavere lacernae, id. 2,29. — epotus, 3: partic. af epoto.

ĕpŭlae, arum, f., s. und. epulum. — ĕpŭlāris, e, [epulum]: hørende til Giestebud; ∾ accubitio amicorum, Cic. d. Senect. 13; ∾ sacrificium ludorum, id. d. Or. 3,19. — ĕpŭlātio, onis, f., [epulor]: Spisen el. Smausen el. Maaltid, Cic. frgm. ap. Colum., Suet. Calig. 18, o. A.

ĕpŭlo, ōnis, m., [epulum]: Deltager el. Medspiser ved et Giestebud; 1) „alm.", Appul., Firmic.; — 2) „bes." o. i Religionssproget ere Triumviri el. Septemviri Epulones: et egtdl. af tre, sild. af syv Medlemmer bestaaende Præstecollegium, som besørgede de for Guderne anstillede Offermaaltider; vid. Cic. d. Or. 3, 19, Liv. 33,42, o. A.; ogs. in sing., Enn. ap. Varr.; Triumvir Epulo, Liv. 40,42.

ĕpŭlor, atus sum, 1, v. dep. n. o. a., [epulum]: holder Giestebud, spiser el. smauser; I) neutr.; vid. Cic. Fin. 2,5, o. id. d. Senect. 13; ∾ Saliarem in modum, (overdaadigen), Suet. Aug. 35; cf. Nep. Paus. 3; — II) act.: ∾ pullos (asinarum), Plin. 8,68; cf. Virg. Aen. 4,602, o. Ovid. Met. 15,111.

ĕpŭlum, i, n., pl. heterocl. epulae, arum, f.; I) „alm.": kostelige el. rigelige Spiser el. Retter; (i denne Bem. alene in pl.); - vid. Cic. Tusc. 5,21; vino et epulis onerati, Sall. Jug. 76; cf. Virg. Aen. 1,216, Ovid. Met. 8,829 o. 842; — B) df. „poet. overf.": stragula vestis, Blattarum ac tinearum epulae etc., Hor. Sat. 2,3,119; cf. Virg. Aen. 6,599; - men ejus oculis epulas dare, Plaut. Poen. 5,4, in.; men „alleg.": saturata bonarum cogitationum epulis (mens), Cic. Div. 1,29; cf. id. Top. 4; — II) „bes.": rigeligt el. prægtigt Giestebud el. Festmaaltid; aa) in sing.; a) et for Guderne anstillet Festmaaltid; ogs. et for Folket anstillet Giestebud; - et Jovis epulum fuit ludorum causa, Liv. 25,2; cf. id. 27,36, oftere; - quum ··· epulum populo daret, Cic. Mur. 36; cf. Suet. Caes. 26, o. Hor. Sat. 2,3,86; — b) et Giestebud, Suet. Aug. 98; — bb) in pl.: Giestebud, Festmaaltid, Smaus; vid. Cic. Brut. 19, id. Tusc. 1,2, o. id. Fin. 1,16, ogs. Hor. Sat. 2,2,45, Virg. Aen. 1,29, o. A.; — not.:

fieldt. in pl. om religiøse og offenlige Festmaaltider; vid. Cic. Leg. 2, 25, id. Off. 2, 16, o. Hor. Od. 3, 8, 6.

ĕqua, ae, fem. til equus: Hoppen el. en Hoppe, Cic., o. A.; dat. o. abl. equis, Varr., Plin., men equabus, Pallad. — ĕquārius, 3, [equus]: hørende til Heste, medicus, Val. Max.; — 2) subst.; a) equārius, i, m.: Staldknegt, Rideknegt, Sidon.; — b) equaria, (sc. res), Stutteri; in pl., Varr.

ĕques, ĭtis, m., [equus]; I) „alm.": en Rytter, den Ridende; – altitudinem equitis insidentis equo excedere, Plin. 10, in.; cf. Liv. 26, 2; – ogs. „poet." om Castor, Ovid. Fast. 5, 700, Hor., om Bellerophon, id. Od. 4, 11, 27; – „poet." ogs. (efter Gramm.): Hesten med dens Rytter; ∾ quadrupes, Enn. Ann. 7, 22 o. 82; cf. Virg. Ge. 3, 116; — II) „bes."; A) i Krigssproget: som tiener til Hest, en Rytter, (opp. pedes), Caes. B. G. 1, 15, oftere; ligel. equites, (opp. pedites), id.; men equites virique, Liv. 21, 27; equites, homines, id. 9, 19; — b) collectivt staaer ogs. eques f. equitatus el. equites; vid. Liv. 33, 7; cf. id. 3, 20, Suet. Galb. 12, o. A.; — B) i Statssproget hede equites: Ridderne el. Ridderstanden, der i Rom i Værdighed el. Rang stode imellem senatus o. plebs; – deres Stamme var den af Romulus oprettede Livvagt af 300 Celeres; under Serv. Tullius udgiorde de allerede 8 Centurier; – men først fra Roms Aar 632, navnl. ved lex Sempronia judiciaria, var det, at Ridderstanden fik mere politisk Betydning og Indflydelse; ligesom dens Rigdomme forøgedes ved Forpagtninger af de offenlige Indkomster; – vid. Liv. 1, 15, o. id. 30, 43; cf. Cic. d. Rep. 2, 20 o. 22, oftere, Plin. 33, 7 flgd., Sall. Jug. 65, Ovid., Hor., o. A.; — b) findes ogs. in sing. collect. f. Ridderstanden, Suet. Aug. 34, oftere, Martial. 8, 15, o. A.

ĕquester, stris, stre, (masc. equestris, f. equester, Liv. 27, 1; cf. acris, f. acer, odl.): hørende til el. benævnt efter en Rytter el. en Ridende; I) „alm."; ∾ statuae, Cic. Verr. 2, 61, oftere, Suet. Tit. 2; — II) „bes."; A) hørende til Hestfolkene el. til Rytteriet, proelium, pugna, Cic., (en Ryttertræfning); ∾ procella, Liv., ogs. ∾ tumultus el. terror, id., (Anfald el. Overfald af Rytteriet); ∾ copiae, Cic., (opp. pedestres); ∾ arma, Liv., scuta, id.; ∾ militia, Suet.; men ∾ Fortuna, vid. Liv. 40, 40; — B) hørende til Ridderstanden el. til Ridderne, ordo, Cic., Suet.; ∾ loco natus, Cic.; ∾ census, (den Formue, der udfordres til at være Medlem af Ridderstanden), Cic., o. A.; cf. Hor. A. P. 383; ∾ anulus, (i. e. an. aureus, som Ridderstandens Forret og Insigne), id. Sat. 2, 7, 53: cf. Plin. 33, 8 flgd.; ∾ dignitas, Nep., Suet., familia, id.; — 2) ds. ogs. subst.; a) equester, f. eques, Tac. Ann. 12, 60, o. id. 13, 108; — b) pl.: equestria, ium, n., (sc. loca): Riddernes Sæder el. Bænke i Theatret, Suet. Calig. 26, Senec., Petron.

ĕquĭdem, adv., [af „e" demonstr., f. und. -ce, o. quidem]; som demonstrativ Bekræftelsespartikel: sikkerligen, visseligen, visinok; staaer oftest hos 1 pers. sing. o. pl.; men hos de øvrige Personer alene forel.; I) „alm."; – nihil, inquit, equidem novi, Cic. Div. 1, 6; cf. id. Fam. 11, 29; – ogs. undert. m. tilføiet ego; id equidem ego certo scio, Plaut.; cf. Sall. Catil. 51; – equidem here ··· hic te absentem incusamus, qui abieris, Ter. Phorm. 3, 1, 7; – jampridem nos equidem vera rerum vocabula amisimus, Sall. Catil. 52; men til Cic. Fin. 3, 2, 9, vid. Madvig. ad h. l.; – insanit hic equidem, qui etc., Plaut. Men. 3, 2, 25; novum equidem hoc consilium est, Sall. Catil. 52; cf. Liv. 5, 51; — b) ogs. undert. m. d. forstærkende certe, edepol, etc., (oftest hos Plaut.); – certe equidem noster sum, id.; cf. Virg. Ecl. 9, 71, o. Ter. Phorm. 4, 3, 24; — 2) „bes."; a) indrømmende: vel, el. visinok, m. flgd. sed, el. verum, etc.; – dixi equidem, sed, si parum intellexisti, dicam denuo, Plaut. Rud. 4, 4, 59; cf. Cic. d. Or. 2, 6, o. Liv. 3, 68; – ligel. m. flgd. verum, Cic. Fam. 16, 16, el. veruntamen, ibd. 12, 30, el. tamen, Liv. 4, 3, el. sed tamen, Cic. d. Senect. 10, oftere; cf. Hor. Sat. 2, 1, 79, o. A.; — b) m. prægnant Hensyn paa den talende Person: jeg for min Del, odl.; – equidem me Caesaris militem dici volui, Caes. B. C. 2, 32; ligel. equidem doleo etc., Cic. Att. 6, 3; quod equidem sciam, Plin.

ĕquĭfĕrus, i, m., [equus]: vild Hest, Plin. — ĕquīle, is, n., [equus, formet som bubile, o. fl.], sc. stabulum, Hestestald, Cato, o. A. — ĕquīmentum, i, n., [equio]: Bedækerpenge, Varr. ap. Non. — ĕquīmulga, ae, el. equimulgus, i, m., [equa, mulgeo]: som malker Heste el. Hopper, Sidon. — *ĕquīnus, 3: hørende til Heste, benævnt derefter, pecus, Varr., genus, Colum.; ∾ cervix, Hor., cauda, id., seta, Cic.; ∾ emptio, (f. equorum), Varr.; — ĕquio, ire, v. n., om Hoppen: at være i Brunst, (germ. rossen), Plin. 10, 83; o. — Equiria, orum, n.: Hestevæddeløb og Væddekiørsel paa Campus Martius til Ære for Guden Mars; vid. Varr. L. L. 6, 3, Ovid. Fast. 2, 859, o. ibd. 3, 518; — [equus]. — ĕquisētum, i, n., [equus, seta], (Hestehale): Navnet paa en Plante, Plin. 26, 83. — ĕquiso, ōnis, m., [equus]: Rideknegt el. Staldkarl, Varr. ap. Non., Val. Max.; – comist er: equisones nautici, (som ved Liner trække Skibene), Varr ap. Non.

*ĕquĭtābĭlis, e: til at ride paa, planities, Curt.; — ĕquĭtātio, onis, f.: Riden el. Ridning, Plin. 28, 14; o. — 1. ĕquĭtātus, us, m.; I) abstract: Riden el. Ridning, Plin. 28, 61; — II) concret; A) Rytteriet, Caes.; – ogs. in pl., id.; cf. Cic. Font. 2, Sall. Jug. 46, o. A.; — not.: dat. equitatu, (f. -ui), Caes. B. G. 1, 18, oftere; — B) Ridderstanden, (i denne Bem. alene sildt.), Plin. 33, 9, Auson.; — [equito]. — 2. ĕquĭtātus, us, m., [equio]: Hoppens Brunst, Lucil. ap. Varr. — ĕquĭtārius, i, m.: Stutmester, Firmic.; af — ĕquĭtium, i, n., [equus]: Stutteri, Colum., Dig.

ĕquĭto, avi, atum, 1, v. n. o. a., [equus]: rider; I) neutr.; vid. Cic. Dejot. 10, Sall. Jug. 6, o. A.; – ∾ in equo, Dig.; f. ogs. Cic. Verr. 4, 20; men ∾ in arundine longa, (neml. som Kiæphest), Hor. Sat. 2, 3, 248; — B) „overf."; a) om Hesten: at trave afsted, Lucil. ap. Gell. 18, 5; — b) „poet." ogs. om Stormen, Hor. Od. 4, 4, 44; — II) act., men rimel. alene i d. passive Form: dum perfidum glacie flumen equitatur, Flor. 3, 4; equitataque Culmina Taygeti, Claudian.

ĕquŭla, ae, fem. til equulus: liden Hoppe, Plaut. ap. Prisc. — *ĕquŭlĕus, (eculeus), i, m., demin.: liden el. ung Hest, Fol el. Fole, Cic. ap. Non., o. Liv. 31, 12; — II) „overf."; A) ∾ argentei nobiles, (som Kunstværker), Cic. Verr. 4, 20; hvor ogs. som Ordspil: in his equuleis equitabit, etc.; — 2) etslags Træhest som Marterredskab; vid. Cic. Mil. 21, Curt. 6, 10, o. A.; o. — ĕquŭlus, i, m., demin.: liden Hest, Fole el. Fol, Varr., Cic. N. D. 2, 14; — [af flgd.].

ĕquus, i, m., [besl. m. ἴκκος som Biform af ἵππος]: Hesten el. en Hest, Varr., Colum., o. A.; f. ogs. Plin. 8, 64 flgd., o. Cic. Lael. 19; men optime uti equo, (være en god Rytter), id. Dejot. 10; ∾ acer, Ovid., fortis, Enn., bellator, Val. Fl.; — B) hertil kan mærkes; a) fra Stridshesten er Udtrykket: equis virisque, (med Hest og Mand, el. som adv.: af alle Kræfter, med yderste Anstrængelse); vid. Liv. 5, 37, o. A.; ligel. equis viris, Cic. Phil. 8, 7, ogs. viris equisque, id. Off. 3, 33; – ligel. er „overf." fra Væddeløbshestene, Cic. Qu. Fr. 2, 15: tum equis ··· tum quadrigis etc.; — b) „poet." ogs. om Vinden, Catull.

66, 51, o. Val. Fl.; - ogſ. erotiſk o. sensu obsceno, Hor., Ovid., o. A.; — II) „meton."; a) ∾ bipes: Sobeſten, Virg. Ge. 4, 389; men ∾ fluvialis: Flodheſten el. Nilheſten el. Hippopotamus, Plin. 8, 30; — b) ∾ ligneus, ligeſom den homeriſke ἁλὸς ἵπποι, (Havheſt), f. navis, et Skib, Plaut. Rud. 1, 5, 10; — c) d. trojanſke Heſt, Virg. Aen. 2, 113; men Cic. Mur. 37: intus est equus Trojanus, („alleg." om en hemmelig Sammenſvargelſe); — d) etſlags Beleiringsmaſkine, ſ. aries, Plin. 7, 57; — e) Stjernebilledet Pegasus, Colum., Plin. 18, 65. — not.: Equus Tuticus: liden By i Samnium, (hod. Castel Franco), Cic. Att. 6, 1.

era, ae, ſ. und. hera. — ērādīcātio, onis, f., [eradico]: Udryddelſe med Roden, Tertull. — ē.rādicitus, (exrad.), adv.: med Roden, fra Grunden, Plaut. Most. 5, 1, 63. — ē.rādīco, (exrad.), avi, atum, 1, v. a.: udriver med Roden; ∾ ex terra enata, Varr.; — 2) „overſ.": fordærver, ødelægger, aliquem, Plaut., Ter.; cf. Plaut. Epid. 3, 3, 53.

ē.rādo, si, sum, 3, v. a.: opkradſer, udkradſer, udſletter; I) „egenl.": rostris dentatis penitus eradunt terram atque eruunt, Varr.; ∾ medullam, Colum., zopissam navibus, (affkrabe), Plin.; erasae genae, Prop. 4, 8, 26; — B) „beſ." ogſ.; ∾ aliquem albo senatorio, (udſtryge af Senatets Liſte), Tac. Ann. 4, 42; cf. Plin. Pan. 25; — II) „fig."; Curamque habendi penitus corde eradere, Phaedr. 3, prol.; cf. Hor. Od. 3, 24, 51; ligeſ. ∾ vitia, Senec.

Erāna, ae, f.: liden By i Cilicien, Cic. Fam. 15, 4. — ĕrănus, i, m., ἔρανος: ſammenſkudt Pengebidrag, Collect, Plin. Ep. 10, 93 o. 94. — Erăsīnus, i, m., Ἐρασῖνος: Flod i Argolis, Mela, Ovid., (hod. Kephalari). — Erăsistrătus, i, m., fra Ceos: berømt alexandrinſk Læge und. Ptolemæus Lagi, Plin. 29, 3, Cels., o. A. — ĕrastes, ae, m., ἐραστής: en Elſker, M. Aurel. ap. Front. — ērasus, 3: partic. af erado.

Erăto, (alene in nomin.), f., Ἐρατώ: den lyriſke og erotiſke Muſe, Ovid. Fast. 4, 195, oftere, o. A.; — II) „meton." ogſ. for enhver Muſe, Virg. Aen. 3, 37, (Serv.). — Erătosthĕnes, is, m., af Cyrene: berømt alexandrinſk Geograph, Digter og Philoſoph, und. Ptolemæus Evergetes, Cic., Caes., o. A.

ercisco, ercitum, ſ. und. herciſco, etc. — Erebēus, 3, ſ. und. flgd. — Erĕbus, i, m., Ἔρεβος: Mørkets Guddom, Søn af Chaos o. Broder til Nox, Cic. N. D. 3, 17, Hygin., Virg., Ovid.; — 2) Underverdenens Mørke, ogſ. Underverdenen ſelv, Virg. Ge. 4, 471, oftere, Ovid. Met. 4, 543, oftere, o. A.; — b) dſ. Erĕbēus, 3: hørende til el. benævnt efter Erebus, colubrae, Ovid. Ib. 270.

1. Erechtheus, (trisyll.), ĕi, m., Ἐρεχθεύς: mythiſk Konge i Athenen; - vid. Cic. Tusc. 1, 48, oftere, Ovid. Met. 6, 677 flgd., o. Justin. 2, 6; — B) dſ. 1) Erechthēus, 3: erechtheiſk, „poet." ogſ. f. atheniensiſk, domus, Ovid., arces, id., litus, Val. Max.; — 2) Erechthīdae, arum, m.: Erechthiderne, „poet." f. Athenienſerne, Ovid. Met. 7, 430; — 3) Erechthis, idis, f.: en Erechthide el. en Datter af Erechtheus; dſ. f. Orithyia, Ovid. Her. 16, 343, f. Procris, id. Met. 7, 626. — 2. Erechthēus, 3, ſ. und. 1. Erechtheus.

*ērecte, adv.: opreiſt; dſ. „fig.": frit el. frimodigen; - compar., ∾ judicare, Gell. 7, 3; o. — ērectio, onis, f.: Opreiſen, Reisning, Vitruv.; ∾ firma corporis, id.; — [erigo]. — ērectus, 3: partic. o. adj. af erigo.

ē.rēmĭgo, avi, atum, 1, v. a.: roer el. ſeiler derigiennem el. ud deraf; ∾ undas, Sil.; eremigatus septentrio, Plin. 2, 67. — ĕrēmīta, ae, m., ἐρημίτης: Eremit el. Eneboer, Sulpic. Sev. — ĕrēmitis, idis, f., ἐρημῖτις: hørende til el. benævnt efter Eremiter, congregatio, Sidon. — ĕrēmŏdĭcium, i, n., ἐρημοδίκιον: Udeblivelſe fra en Retstermin, Dig. — ĕrēmus, (ĕrēmus, Prud.), 3, ἔρημος: øde; ∾ (loca), Cod. Just.; — 2) subst. eremus, i, f., (sc. regio): øde Egn, en Ørken, Tertull., Sulp. Sev.

ē.rēpo, psi, 3, v. n. o. a.; I) neutr.: at krybe frem el. ud deraf; ∾ ex macerie (Gjerdet), Varr.; ∾ foras, Plaut.; — B) at krybe i Veiret, Suet. Tib. 60; — b) „overſ." o. „poet." om en Bygning: langſomt at hæve ſig i Veiret, Stat.; — II) act.: kryber derigiennem; ∾ totum agrum genibus, Juvenal. 6, 526; — B) beſtiger langſomt el. ligeſom krybende; vid. Hor. Sat. 1, 5, 79; — not.: erepsemus, plqupf. sync., Hor. l. c.

ēreptio, onis, f., [eripio]: Fraroveſe; vid. Cic. Verr. 4, 5. — ērepto, are, v. n., intens. af erepo: at krybe ud deraf; dſ. „overſ.": umærkeligen at blive borte: pecunia ··· dum ex paupertate ereptat, Senec. Ep. 101. — ēreptor, oris, m., [eripio]: en Røver, bonorum, Cic., libertatis, id.; cf. Tac. Ann. 13, 55. — ēreptus, 3: partic. af eripio.

ēres, gen. ēris, m., χήρ: Pindſvinet, Nemes. Cyneg. — Eretinus, 3, ſ. und. Eretum. — Erĕtria, ae, f., Ἐρέτρια: By paa Euboea, Mel. 2, 7, Plin. 4, 21, Liv. 32, 16, oftere, o. A.; ogſ. at mærke ſom Philoſophen Menedemus's Fødeby, Cic. Acad. 2, 42; — B) dſ. 1) Erētrius, 3: eretriſk, creta, Plin. 33, 57, terra, Cels.; ogſ. subst. el. absol., Eretria: eretriſk Ler el. Kride, Plin. 35, 21, Vitruv.; — 2) Erētriensis, e: af el. fra Eretria, Gongylus, Nep. Paus. 2; — b) dſ. subst. Eretrienses: Indvaanerne af Eretria, Liv. 35, 38; — 3) Erētriăci, orum, m.: Tilhængere af Philoſophen Menedemus, Cic. Acad. 2, 42; - hede ogſ. Erētrici, orum, m., id. d. Or. 3, 17, o. Senec Ep. 88; — 4) Eretricus, 3: eretriſk, philosophi, Cic. Tusc. 5, 39; - ſ. ogſ. ovenſ. — Eretriacus, etc., ſ. und. frgd. — Erētum, i, n., Ἤρητον: By i d. Sabinſke, Virg. Aen. 7, 711, (Serv. o. Heyn.); — b) dſ. Erētinus, 3: eretiſk, ager, Tibull. 4, 8, 4.

ergā, praepos. c. acc., [beſl. m. vergo]: imod; I) „egenl." el. localt, (men alene ſieldn.); - quae (tonstrix) med erga aedes habet, (ligeoverfor mig), Plaut. Truc. 2, 4, 52; machinamenta ··· erga regiam capitis ··· constituta, (om Sandſerne), Appul.; — II) oftest „fig."; erga aliquem, (ogſ. undert. erga aliquid), om et Sindelav el. om en Adfærd el. om et Forhold derimod, (i d. claſſiſke Sprog oftest m. Bibegr. af Velvillie); - vid. Cic. Lael. 16; ligeſ. quod me esse scit erga se benevolum, Plaut. Capt. 2, 2, 100; cf. Cic. d. Or. 2, 43, o. id. N. D. 2, 23; ſ. ogſ. Caes. B. G. 5, 44, oftere; - ſtaaer hos Comikerne ogſ. ofte efter ſin Caſus; vid. Ter. Heaut. 1, 2, 15; ligeſ. med erga, (f. erga me), Plaut.; — bb) ogſ. undert.; a) om Begreber; vid. Cic. Prov. cons. 1, o. Plin. Pan. 50; men Tac. Ann. 4, 20: erga pecuniam alienam diligentia etc.; — b) om en fiendlig Retning, f. d. ſædv. adversus el. contra; vid. Plaut. Pseud. 4, 3, 4, oftere, o. Tac. Hist. 2, 99; — B) efteraug., navnl. hos Tac., „alm." om ethvert mentalt Henſyn til nogen el. noget; - anxii erga Sejanum, cujus etc., Tac. Ann. 5, 74; suprema erga memoriam filii sui munera, ibd. 3, 2; ſ. ogſ. Plin. Pan. 55, o. A.

ergastērium, i, n., ἐργαστήριον: Værkſted, Cod. Just. — *ergastŭlāris, e: Biform af flgd.; ∾ tenebrae, Sidon.; o. — ergastŭlārius, 3: hørende til et Arbeidshus el. Tugthus; ∾ servus, Ammian.; — b) subst. ergastularii, orum, (sc. servi: ſom fore Tilſynet dermed), Colum. 1, 8; af — ergastŭlum, i, n., [ἐργάζομαι, i. e. opus facio]; I) „egenl.": Arbeidshus for Straffældige, (navnl. for ſaadanne Slaver, ogſ. for Debitorer), Straffehus el. Tugthus, ødl., Colum. 1, 6 o. 8, oftere, Cic. Cluent. 7, Suet., o. A.; - ducere in ergastulum et carnificinam, Liv. 2, 23; — II) „overſ."

in pl., ergastula, (ligesom servitia): de i et Arbeidshus holdte Fanger el. Slaver; vid. Caes. B. C. 3, 22, o. Brut. ap. Cic. Fam. 11, 13; ligel. quum ergastula armasset, Flor.; inscripta ergastula, (brændemærkede Slaver), Juvenal. 14, 24; df. — ergastŭlus, i, m.: den i ergastulum indespærrede Fange el. Slave, Lucil. ap. Non. — ergăta, ae, m., ἐργάτης: etslags Vinde el. Hævemaskine, Vitruv. 1, 1.

ergō, (ogs. ergŏ, Ovid., Lucan., o. A.), adv., [besl.m. erga o. vergo]: altsaa, ifolge deraf, derfor, odl.; I) m. frgd. gen., (ligesom gratia o. causa): ifolge, formedelst, (dog alene forel. o. archaistisk); - cujus el. hujus rei ergo, Cato; df. hyppigen hos Liv., Cic., o. A.: i Citater af gamle Documenter el. Love; - vid. Liv. 40, 52; ligel. virtutis ergo, id. 25, 7, (ex S. C.); cf. Cic. d. Opt. Gen. Or. 7, id. Leg. 2, 23, Nep. Paus. 1, o. A.; ogs. undert. „poet."; formidinis ergo, Lucr.; illius ergo, Virg. Aen. 6, 670; — II) oftere absol., (f. cujus rei ergo): af hvilken Grund, hvorfor, derfor, altsaa, osv.; - vid. Liv. 1, 27, o. Enn. ap. Cic. d. Senect. 4, ogs. Cic. Fin. 2, 11, o. Virg. Ecl. 5, 58; - ligel. Plaut. Amph. 1, 1, 222: Ergo istoc magis ··· vapulabis; - for- o. efterel. ogs. pleonastisk: ergo igitur, Plaut. Trin. 3, 3, 27, Appul.; ligel. itaque ergo, Ter. Eun. 3, 2, 26; s. ogs. Liv. 1, 25 (Drak.), oftere; — B) df. ogs. „overf."; a) i den logiske Slutningfolge: derefter, altsaa, folgeligen; vid. Cic. Inv. 1, 9, o. id. Lael. 23; - saal. bes. hos Cic. i den sporgende Argumentation a minore ad majus el. ex aequo, vort: altsaa; - ergo haec veteranus miles facere poterit, doctus vir sapiensque non poterit? Cic. Tusc. 2, 17; cf. id. Off. 1, 31; s. ogs. id. Fin. 2, 4, o. id. Orat. 51; — b) i det consecutive Sporgsmaal, vort: altsaa el. da; Istuc ergo jam satis scio; Si. cur ergo, quod scis, me rogas? Plaut. Pseud. 4, 1, 10; cf. Cic. Fin. 2, 35, o. Liv. 21, 10; - saal. findes ogs. num ergo, Cic. Acad. 2, 23; ligel. quin ergo, Plaut. Merc. 3, 3, 21, oftere; ligel. quid ergo? Grækernes τί οὖν; hvorfor altsaa? el. hvorledes da? - quid ergo dubitamus quaerere etc.? Cic. Fin. 4, 14; cf. Ter. Phorm. 5, 7, 55; men Cic. Off. 3, 18: quid ergo? satin' hoc est, ut etc.: cf. Caes. B. G. 7, 77, o. A.; — c) i imperative Dictioner: altsaa el. derfor; vid. Caes. B. C. 3, 19, o. Cic. Acad. 2, 30; ligel. Plaut. Rud. 3, 2, 14: quin tu ergo omitte genua! - ligel. c. conj. (f. imperat.); intro ergo abeant, Plaut.; cf. Cic. Brut. 43; - ligel. c. fut. (f. imperat.); ergo, si sapis, mussitabis, Plaut. Mil. gl. 2, 5, 66; — d) ligesom igitur, i Gientagelsen af den afbrudte Tanke; - tres viae sunt ad Mutinam, quo etc.; tres ergo sunt, ut dixi, viae, Cic. Phil. 12, 9; cf. id. d. Or. 1, 54; saal. ogs. efter parenthetiske Sætninger, (ligesom igitur o. inquam); vid. Cic. Tusc. 1, 7, oftere. — ergŏlăbus, i, m., ἐργολάβος: der overtager et Arbeide, Cod. Just.

ĕrīcaeus, 3: af Lyng, mel, (ogs. mel silvestre), Plin. 11, 15; af — ĕrīce, es, f., ἐρίκη: Lyng, Plin. 29, 39. — Erichtho, us, f., Ἐριχθώ: Navnet paa en Troldqvinde; vid. Ovid. Her. 15, 139; s. ogs. Lucan. 6, 508. — 1. Erichthŏnius, i, m., Ἐριχθόνιος: 1) Son af Vulcanus, Konge i Athenen og Opfinder af Firspandet, Virg. Ge. 3, 113 (Serv.), Ovid. Met. 2, 553, oftere, Plin. 7, 57, Hygin.; — b) df. adj. Erichthŏnius, 3, populus: det athenienfiske Folk, Prop. 2, 5, 1; — II) en Son af Dardanus, o. Fader til Tros, Konge i Troja, Ovid. Fast. 4, 33, o. Serv. ad Virg. Aen. 8, 130; — b) df. adj. Erichthoniae arces, d. trojanske Borge, Virg. Cul. 333 o. 342. — 2. Erichthonius, 3, s. und. frgd. — ĕrīcius, i, m., udvidet Form af eres: Pindsvinet el. Igelen; — II) „overf." i Krigssproget: etslags med Pigger forsynet Bjælke til Krigsbrug, (at sammenligne m. vore spanske Ryttere), Caes. B. C. 3, 67, o. Sall. frgm. ap. Non.

Erĭdănus, i, m., Ἠριδανός: det græske Navn paa Pofloden (el. Padus), Plin. 3, 20; heder ogs. fluviorum rex, Virg. Ge. 1, 482; ∾ Venetus, Prop. 1, 12, 4; cf. Ovid. Met. 2, 324 o. 372; — II) „overf.": Stiernebilledet Eridanus, Hygin. Astron. 2, 32.

ĕrĭgĕron, ontis, m., ἠριγέρων: Væxten senecio vulgata L., dan. Korsurt, Plin. 25, 106. — ērĭgo, rexi, rectum, 3, v. a., [e el. ex, rego]: reiser el. hæver op el. i Veiret; I) „egentl."; A) „alm."; - vid. Lucr. 4, 405; solum hominem erexit (natura, gav ham en opreist Stilling), Cic. Leg. 1, 9; ∾ hastas, Liv. 1, 27, oftere; ∾ scalas ad moenia, id.; ∾ agmen in clivum, (opstille), id., Tac.; ∾ oculos, (slaae dem op), Cic. Sest.; ∾ jacentem, Curt.; — b) df. ogs. ∾ se, oftere medial, erigi: at reise sig el. hæve sig; - vid. Cic. Fin. 5, 15, o. Caes. B. G. 6, 27; erigi in digitos, (at hæve sig paa Tæerne), Quintil.; - Erigitur fumus ad sidera, Virg.; ligel. erigi sub auras, id. Aen. 8, 25; cf. Ovid. Met. 3, 43; - ogs. om en Localitet el. Beliggenhed: at hæve sig; vid. Virg. Aen. 8, 417, o. Tac. Germ. 46; — B) „bes.": at reise el. opføre (en Bygning, odl.); ∾ turres cum ternis tabulatis, Caes. B. C. 1, 26; cf. Flor. 3, 2; — II) „fig."; A) „alm.": at reise el. (vække Opmærksomheden, odl.); vid. Cic. Sull. 11, o. Liv. 37, 1; - ogs. „alleg.": ∾ aculeos severitatis (in vitia), Cic. Coel. 12; ligel. ∾ se (et extollere caput, om den gienvundne Frihed), id. Planc. 13; men ∾ se, om Foredraget, vid. Cic. d. Or. 2, 12; — B) „bes.": at opreise (den Modfaldne), at giore modig, at styrke; - vid. Cic. Cluent. 21, Liv. 6, 2, o. Cic. Verr. 3, 91; ∾ Germanos ad spem belli, Caesarem ad coërcendum, Tac. Ann. 2, 25; cf. ibd. 71; ∾ se, (fatte Mod), vid. Cic. Dejot. 14, oftere; ogs. ∾ se in spem, Liv. 3, 1; — III) partic. ērectus, 3, ogs. som adj.; A) „egentl.": opreist, opret, hoi; vid. Cic. N. D. 2, 56; ogs. „overf.", id. Leg. 1, 9; ligel. ∾ et celsus status, id. Orat. 18; ∾ incessus, Tac., vultus, Ovid.; ∾ prorae, Caes. B. G. 3, 13; - compar., ∾ coxae, Cels.; superl., ∾ proceritudo obeliscorum, Jul. Val. R. Gest. Al. M.; — B) „fig."; 1) hoi, d. e. hævet over Mængden; - celsus et erectus (homo), etc., Cic. Tusc. 5, 10; ∾ animo et magno esse, id. Dejot. 13; - ogs. absol.: sublime quiddam et erectum, etc., Quintil. 11, 1, 16; ogs. compar., ∾ homo, Cic. Off. 1, 30; — b) ogs. dadlende: som bryster sig el. gior sig til; vid. Cic. d. Or. 1, 40, o. id. Font. 11; — 2) aandigen opvakt, opmærksom el. spændt derpaa; - ∾ judices, Cic. Brut. 54; ∾ plebs exspectatione etc., Liv. 2, 54; cf. Cic. Phil. 4, 5; ∾ mens circa studia, Quintil.; ∾ studium in legendo, Cic.; quo essent ad agendum erectiores, Quintil. 9, 9, 12; — 2) opreist, modig; alacri animo et erecto, Cic. d. Senect. 20; nunc vero multo sum erectior, id. Phil. 4, 1.

Erĭgŏne, es, f., Ἠριγόνη, ogs. Erigona, ae, f.: Datter af Icarus, blev for sin Fromhed sat paa Himmelen som Stiernebilledet Virgo, Hygin., Virg. Ge. 1, 33 (Serv.), o. Ovid. Met. 6, 125; — b) df. adj. Erĭgŏnēius, 3, canis: Hunden Maera, der ogs. blev optagen paa Himmelen, Ovid. Fast. 5, 723; heder ogs. Canis Erigones, Colum. 10, 400, (ogs. Canicula el. Canis minor). — Erĭgŏnēius, 3, f. und. frgd.

ērīnācēus, (her.), i, m., ligesom eres o. ericius: Pindsvinet el. Igelen, Plin. 8, 56. — ĕrīnĕos, i, f., ἐρίνεος: etslags Plante, Plin. 23, 55. — Erinnys, (o. Erinys), ўos, f., Ἐριννύς, (o. Ἐρινύς): en af Furierne; - vid. Virg. Aen. 7, 447 o. 570, o. Ovid.; - ogs. in pl. Erinnyes: Furierne, Prop. 2, 16, 29, o. Ovid. Her. 11, 103; acc. Erinnyas, Stat.; — II) ogs. „overf."; A) Furie el. Fordærvelse; vid. Virg. Aen. 2, 573; — B) appellat., ligesom furor: Raseri, Forrykthed; vid. Virg. l. c. 337; men ∾ civilis, (f. bellum civile), Lucan.

ĕrĭŏphŏrus, i, m., ἐριοφόρος, (uldbærende): Navnet paa en Svibelart, Plin. 19, 10. — ĕrĭoxўlon,

i, n., ἐρίξυλον: Bomuld, Dig., (men skrives paa Græsk). — eriphia, ae, f., ἐριφεία: etslags Plante, Plin. 24, 103. — Eriphyla, ae, o. Eriphyle, es, f., Ἐριφύλη: Datter af Talaus, Gemalinde af Amphiaraus, hvem hun forraadte for et gyldent Halsbaand; s. ogs. und. Alcmaeon, ogs. und. Amphiaraus; cf. Cic. Verr. 4, 18, Prop. 3, 11, 57, Virg. Aen. 6, 445, ogs. Ovid. A. A. 3, 13, o. Hygin. Fab. 73; — b) df. Eriphylaeus, 3, penates, Stat.

eripio, ipui, eptum, 3, v. a., [e el. ex, rapio]: udriver deraf, frariver el. unddrager; I) „egentl."; A) „alm."; - ∾ bolum e faucibus, Ter., torrem ab igne, Ovid., ensem vagina, Virg.; - ∾ aliena bona, Plaut.; cf. Caes. B. G. 7, 54; men ∾ nubem, (bortskaffe), Virg. Aen. 4, 606; cf. Tac. Ann. 11, 32; - ∾ aliquem, (befrie), Plaut., e manibus hostium, Caes., Liv., ex obsidione, Liv., ex miseriis, Crassus ap. Cic. d. Or. 1, 52, ogs. ex media morte, Cic., a morte, id., de vestra severitate, id. Verr. 5, 67; ogs. ∾ aliquem malis, Virg. Aen. 6, 365; - ∾ oculum alicui, Plaut., classem Caesari, Caes.; ogs. ∾ aliquem (el. aliquam) alicui, Plaut., Ter.; ogs. ∾ aliquem ab aliquo, Ter. Eun. 4, 6, in., oftere; men ordsprogsviis om en Umulighed: ∾ lupo agnum, Plaut. Poen. 3, 5, 31; — B) „bes."; a) ∾ se: at befrie sig, at komme el. slippe derfra, Caes., ex manibus militum, id., ab illa miseria, Cic.; ∾ se sequentibus, Liv. 29, 32; ∾ se telo, Virg., flammis, id.; cf. Hor. Od. 3, 29, 5; — b) prægnant heder ogs. pass. eripi: at bortrives (ved Døden), vid. Cic. Lael. 27, Ovid. Met. 1, 358, o. Curt. 10, 5; — II) „fig."; vid. Virg. Aen. 7, 119, o. Plaut. Merc. 1, 2, 61; - ∾ alicui jus suum, id.; cf. Cic. Lael. 23, o. Caes. B. G. 3, 14; - ∾ alicui errorem, Cic., timorem, id.; ∾ lucem, id.; men ∾ prospectum oculis, Virg.; cf. id. Aen. 1, 88, ogs. Hor. Sat. 1, 4, 57, o. id. Ep. 2, 2, 56; men ∾ fugam, Virg. Aen. 2, 619, f. ∾ se fuga; - „poet." ogs. m. Objectsætning; hvf. pass. Ovid. Met. 2, 483: posse loqui, eripitur; cf. Tibull. 1, 9, 35, o. Hor. Sat. 2, 2, 23.

Eris, idis, f., Ἔρις: Tvedragtsgudinden, Romernes Discordia, Hygin. Fab. 92. — Erisichthon, (Erys-), onis, m., Ἐρυσίχθων: Søn af d. thessaliske Konge Triopas, bragtes ved Hunger til at fortære sig selv; vid. Ovid. Met. 8, 739 flgd. — ĕrisma, ae, f., (τὸ ἔρεισμα), ligesom anteris: etslags Stive el. Støtte, Vitruv. — ĕristălis, is, f.: etslags ubekiendt Ædelsteen, Plin. 37, 58.

ĕrĭthăce, es, f., ἐριθάκη: Bibrod, (ogs. sandaracha o. cerinthus), Plin. 11, 17; (hos Varr. paa Græsk). — ĕrĭthăcus, i, m., ἐρίθακος: etslags ubekiendt Fugl, Plin. 10, 44. — ĕrĭthăles, is, n., ἐριθαλές: den mindre Husløg, Plin. 25, 102. — e.rivo, are, v. a.: afleder el. bortleder; ∾ pluvias aquas auctumni, Plin. 17, 10. — erneum, i, n.: Askekage, Cato.

ero, onis, m., s. und. 2. aero. — ē.rōdo, (si), sum, 3, v. a.: at afæde, at bortæde el. afgnave; ∾ vites, Cic. frgm. ap. Plin., frondes, Colum.; — 2) „overf.": aes ac ferrum illa aqua eroditur, Plin. 31, 19; ligel. arbores erosae sale, id.; - navnl. ogs. hos Lægerne: erodentia, ætsende Midler, id., Cels.

*ērŏgātio, onis, f.: Uddeling el. Fordeling el. Udtælling, vdl., pecuniae, Cic. Att. 15, 2, Dig.; ∾ aquarum, Frontin. Aquaed.; ogs. in pl., ibd.; — 2) „overf."; ∾ legis, (dens Afskaffelse), Tertull.; — ērŏgātor, oris, m.: som uddeler el. fordeler (navnl. Korn til Soldaterne), Cod. Just.; — 2) „overf."; ∾ virginis, (som bortgifter hende), Tertull.; o. — ērŏgātōrius, 3: hørende til en Uddeling el. Fordeling, modulus, Frontin. Aquaed. 34; — [erogo]. — ērŏgito, are, v. a., intens. af flgd.: udspørger, udforsker: - ∾ ex aliquo, quid sit factum filio, Plaut. Capt. 5, 1, 32; cf. Sil. 10, 476.

e.rŏgo, avi, atum, 1, v. a.; I) „bes." o. publicistisk: efter Forespørgsel hos Folket at giøre en Udgift af Statkammeret; vid. Cic. Vatin. 12; ogs. „alm.": giør Udgifter af de offentlige Penge; vid. Cic. Att. 6, 1, id. Verr. 3, 71, o. Liv. 1, 20; — B) df. ogs. om private Forholde: at giøre en Udgift el. et Udlæg, at udbetale; vid. Cic. Att. 8, 5, Tac. Ann. 16, 17, o. Suet. Ner. 30; ∾ aliquid de bonis el. ex bonis, Dig.; — II) „overf." (o. efterel.); A) quum tot innocentes erogamur, (blive opoffrede el. ombragte), Tertull.; — B) precibus erogatus: bevæget ved Bønner, Appul.

Eros, ōtis, m., Ἔρως, (oprdl. Elskov); sædv. som Person; I) Elskovsguden, (d. lat. Amor el. Cupido), Nemes. Ecl. 4, (i Overskriften); — II) oftere som Navn paa en Slave el. Frigiven, Cic., Dig. — ērōsio, onis, f., [erodo]: Afgnavning, at blive gnavet i Stykker; in pl.: ∾ genarum, Plin., stomachi, id. — ērōsus, 3: partic. af erodo.

ĕrōtēma, ătis, n., ἐρώτημα: Spørgsmaal, Capella. — erōticus, 3, ἐρωτικός: erotisk, hørende til Elskov, Gell. 19, 9. — ĕrōtŏpaegnium, i, n., ἐρωτοπαίγνιον: Navnet paa et Elskovsdigt, Auson. Idyll. 13 extr. — ērŏtundatus, 3, [e el. ex, rotundo]: afrundet; - df. „overf.": ∾ structura verborum, Sidon. — ĕrōtўlus, i, m., ἐρωτύλος: etslags ubekiendt Ædelsteen, Plin. 37, 58.

*errābundus, 3: som flakker el. svæver hid og did, uden bestemt Retning, odor, Lucr.; cf. Liv. 1, 29; ∾ naves, Auct. B. Afr.; ∾ agmen, Curt.; - men „poet. overf.": errabunda bovis vestigia, Virg. Ecl. 6, 58; — errantia, ae, f.: Omflakken; df. „overf.": ∾ animi, Sindsforvirring, Attius ap. Non.; — errătĭcus, 3: omflakkende, med usikker el. forskiellig Bevægelse; ∾ stellae, (Planeterne), Auct. ap. Gell. 3, 10, o. Senec. Qu. N. 7, 23; ∾ Delos, Ovid. Met. 6, 333; ∾ homo, Gell.; — 2) „bes." i Botaniken el. om Planterne: som i Væxten spreder sig hid og did, brassica, Cato, Plin., cucumis, id., salix, Vitruv.; — b) „overf.": vitis serpens multiplici lapsu et erratico, Cic. d. Senect. 15; o. — errātio, onis, f.: Omflakken; et minor est erratio, (kortere Omvei), Ter. Ad. 4, 2, 41; cf. Cic. N. D. 2, 21; — 2) „fig.": Forvildelse el. Feiltagelse, Lactant.; — [1.erro]. — erratum, -i, n., s. und. 1.erro. — erratus, us, m., [1.erro]: Omflakken; longis erratibus actus (Cadmus), Ovid. Met. 4, 567; — 2) „overf.": Forvildelse, Vildfarelse; in tam proclivi erratu, Plin. 37, 18.

1. erro, avi, atum, 1, v. n. o. a., [rimel. at sammenligne m. ἔῤῥειν; vid. Hom. Il. 8, 164]; I) neutr.; A) „alm.": flakker el. vanker omkring el. hid og did; - quum vagus et exul erraret etc., Cic. Cluent. 62; cf. Virg. Aen. 1, 333; men deinde circum villulas errare (volo), Cic. Att. 8, 9; cf. Hor. Od. 3, 4, 7; - „poet." ogs. om Dyrene, ibd. 3, 18, 13, oftere, Virg. Ecl. 2, 21, oftere, o. A.; - ogs. impers., Virg. Ge. 3, 249; — 2) df. „fig."; a) „overf." navnl. om Himmellegemerne; - quae (stellae) errantes et quasi vagae nominantur, Cic.; cf. id. N. D. 2, 20, o. Hor. Ep. 1, 12, 17; - ligel. „poet.": Cocytus errans flumine languido, Hor. Od. 2, 14, 18; cf. Virg. Ge. 3, 14; lintres errare etc., vid. Ovid. Fast. 2, 391; errantia lumina, vid. Prop. 3, 12, 27; cf. Ovid. Met. 9, 201; — b) „ment.", navnl. om Talen og Tanken; vid. Cic. d. Or. 1, 48, o. id. N. D. 2, 1; ogs. id. Fin. 2, 22, oftere; men Ovid. Met. 8, 473: Testias haud aliter dubiis affectibus errat, (er i Uvished, vakler i sin Beslutning); cf. Plaut. Mil. gl. 3, 1, 197; — B) „bes.": farer vild, forfeiler den rette Vei, vdl.; 1) „egentl."; vid. Enn. ap. Cic. Off. 1, 16, o. Virg. Aen. 2, 739; — 2) oftere „ment."; erras, si id credis, Ter. Heaut. 1, 1 53; ligel. hic de nostris

verbis errat, ibd. 2, 3, 22; ligel. ∾ in aliqua re, Quintil., in alteram partem, id.; ∾ cum Platone, (opp. cum istis vera sentire), Cic. Tusc. 1, 17; men errans in alienos fetus natura, vid. Liv. 31, 12; — bb) hertil er ogs. at mærke; a) errare c. acc. pronom.; si quid erro, Plaut.; cf. Ter. Phorm. 5. 3, 21: hoc tu errasti; ogs. Quintil. 2, 5, 16, oftere; – „poet." ogs. c. acc. nominis; vid. Ovid. Fast. 3, 155; s. nedenfor; – men in pass.: si nihil esset erratum, Quintil. 6, 5, 7; men impers.: si erratur in nomine, Cic. Fin. 4, 20; men in abl. partic. perf.: cui errato nulla venia, recte facto exigua laus, id. Agr. 2, 2; — b) navnl. heder ogs. errare: at feile, (neml. formildende el. i Modsætn. af peccare, at begaae en Forbrydelse); vid. Sall. Jug. 102 o. 104; – df. ogs. subst. erratum, i, n.: Vildfarelse, Feiltagelse, (opp. vitium), Cic. Cluent. 48; ligel. errati veniam impetrare, Cic. Lig. 1; – ogs. in pl.: errata officiis superare, Sall. Jug. 102; cf. Ovid. Pont. 2, 3, 66; — II) act.: at giennemflakke el. giennemvandre; men alene „poet." in partic. perf.; immensum est erratas dicere terras, Ovid. Fast. 4, 573; relegens errata retrorsum Litora, Virg. Aen. 3, 690; – men Ovid. Fast. 3, 155: sed tamen errabant etiamnum tempora, (acc. resp.)

2. erro, onis, m., [1. erro]: som flakker omkring, Landstryger el. Landlober; vid. Tibull. 2, 6, 6, o. Ovid. Her. 15, 53, ogs. Hor. Sat. 2, 7, 113; ogs. om bortlobne Slaver, (men mildere med fugitivus), Edict. Aedil. ap. Gell. 4, 2, Dig.; – men ∾ dux, (Bidronningen), Colum.; ogs. om Planeterne, Nigid. ap. Gell. 3, 10; df. — errōnĕus, 3: omstreifende, canes, Colum. 7, 12.

error, ōris, m., [1. erro]; I) „alm.": Irren, Flakken, Omstreifen; A) „egenl."; – ∾ et dissipatio civium (sc. mercatorum), Cic. d. Rep. 2, 4; cf. Auct. B. Afr. 11; men finemque rogant erroris, Ovid. Met. 14, 484; cf. Virg. Aen. 1, 755; — B) „fig."; 1) „overf.": om Atomernes Bevægelse, Lucr. 2, 131; om Flodernes Boininger, Ovid. Met. 1, 582; om Labyrinthens Irringer, ibd. 8, 161 o. 167; — 2) „ment.": Vaklen, Uvished; vid. Lucr. 4, 1073, Liv. 9, 15, oftere, Ovid. Fast. 5, 362, o. A.; – ogs. c. gen.; ∾ viarum, Liv. 24, 17; men ∾ veri, Tac. Hist. 2, 72; — II) „bes.": Udsvævelse el. Udskeielse fra den rette Vei; A) „egenl."; Reduxit me usque ex errore in viam, Plaut. Pseud. 2, 3, 2; ligel. errore delata (jumenta) etc., Curt. 5, 13; — B) „fig.": Afvigelse el. Udskeielse fra Sandheden, Vildfarelse, Feiltagelse; – vid. Cic. Leg. 2, 17, o. id. Brut. 85; errorem deponere, id., eripere alicui, id., demere, Hor. Ep. 2, 2, 140; ∾ mentis, Aandsforvirring, Cic. Att. 3, 13; cf. Hor. A. P. 454, o. Virg. Ge. 3, 513; – „poet." ogs. om Lidenskaberne, navnl. om Frygt, Ovid. Fast. 3, 555, om Elskov, id. Am. 1, 10, 9; cf. ibd. 1, 2, 35, o. Virg. Ecl. 8, 41; – ogs. Skuffelse, id. Aen. 2, 48, o. Liv. 22, 1; ogs. Selvbedrag; Errorem misero detrahe; labe carent (mores), Ovid. Pont. 4, 8, 20.

ērŭbescentia, ae, f.: Skamrodme, Tertull.; af — ē.rŭbesco, bŭi, 3, v. n. (o. a.), inch.: rodmer, bliver rod; I) „alm."; – Vidi, te totis erubuisse genis, Ovid. Am. 2, 8, 16; cf. id. Met. 4, 330; — II) „bes.": rodmer af Skam, bliver skamrod, skammer mig; a) absol., el. m. Præpos., el. c. abl.; – erubuit; salva res est, Ter. Ad. 4, 5, 9; ∾ in aliqua re, Cic. Leg. 1, 14; ∾ aliqua re, Liv. 40, 14, Quintil., Ovid.; men „poet.": ∾ viro, id. Trist. 4, 3, 64; — b) c. acc.; jura fidemque Supplicis erubuit, (vortes deraf), Virg. Aen. 2, 541; men Prop. 2, 12, 20: nec fratres erubuisse deos, (at han ikke undsaa sig for dem); cf. Senec. Ep. 95; – ogs. c. inf., el. m. Objectsætn.; vid. Cic. Leg. 1, 19, Liv. 10, 8, Virg. Ecl. 6, 2, o. A.; – ogs. mærkes partic. fut. pass., erubescendus, 3: hvorover man bør skamme sig; vid. Hor. Od. 1, 27, 15; ∾ sentina, Val. Max., causa belli, Flor.

ērūca, ae, f.; 1) Kaalormen, Colum., Plin. 17, 37; — 2) en Kaalart, (brassica eruca L.), Colum., Plin. 19, 44, Hor. Sat. 2, 8, 51, o. A. — ēructātio, onis, f.: Uddunstning; in pl., ∾ terrenae, (af Jorden), Appul.; af — ē.ructo, are, v. a. (o. n.); I) „egenl.": at brække af sig, at kaste op; – ∾ saniem etc., Virg. Aen. 3, 632; ogs. absol., Cic. Pis. 6; — II) „overf.": at give fra sig, at udkaste el. udstøde, Lucr. 3, 1025; ∾ aquam, Varr., odorem, id., noxium virus, Colum., arenam, Virg. Aen. 6, 297; — b) ∾ caedem sermonibus suis, (i deres Drukkenskab at tale derom), Cic. Catil. 2, 5. — ēructus, 3, s. und. 2. erugo.

ē.rūdĕro, (avi), atum, 1, v. a.: renser fra Grus; ∾ solum, Varr.; — 2) „overf.": renser derfra, Sidon. — ērŭdio, ivi o. ii, itum, 4, v. a., [e el. ex, rudis]: oprdl.: som befrier fra Ruhed el. Raahed; df. sædv. uddanner ved Kundskaber, underviser el. oplærer; – vid. Cic. Off. 1, 44, o. id. Verr. 3, 69, ogs. id. Fam. 1, 7; ∾ aliquem in jure civili, id.; men erudiri in patrias artes, Ovid. Her. 1, 112; „poet." ogs. ∾ aliquem leges, Stat.; ogs. ∾ aliquem m. Objectsætning, Plin. 33, 55; men ud. aliquem, Ovid. Fast. 3, 820; ogs. m. Relativsætn., ibd. 3, 291; men Cic. Fam. 2, 12: quae (tuae litterae) me erudiant de omni republica; — II) „overf." om Tings- o. Begrebsobjecter; – Ut flerent, oculos erudiere suos, Ovid. Rem. Am. 690; cf. id. Am. 1, 14, 30; men Plin. 34, 19: toreuticen erudisse, (at have bragt denne Kunst til Fuldkommenhed; opp. aperuisse); — III) partic. eruditus, 3, ogs. som adj.: underviist, d. e. lærd, dannet, kundskabsrig; – vid. Cic. Fin. 1, 7, id. d. Or. 1, 22, ogs. id. Lael. 2; ofte ogs. c. abl.; vid. id. d. Or. 3, 31, o. A.; – ogs. in compar., vid. Cic. Brut. 82; ligel. in superl., id. d. Or. 1, 39; – Graecas res eruditi, Gell. 2, 21; men Tac. Agric. 8, c. inf.; — B) ogs. „overf." om Tings- o. Begrebssubjecter; – his temporibus tam eruditis, Cic. Att. 12, 18; men ∾ oculi, (som forstaae sig paa Malerier), id.; ligel. ∾ aures, id.; men ∾ oratio, (opp. popularis), id.; men med Lune: docta et erudita palata, Colum.; cf. ∾ gustus, Tac. Ann. 16, 18.

*ērŭdīte, adv.: med Lærdom, Gell.; compar., ∾ disputare, Cic. d. Senect. 1; superl., ∾ scriptae litterae, id. Orat. 52; — ērŭdītio, onis, f.: Undervisning, Cic. Qu. Fr. 3, 1; ∾ potiorem in scholis esse, quam domi, Quintil. 2, 3, 10; — 2) oftere „overf.": den ved Undervisning erhvervede Kundskab, Lærdom el. lærd Dannelse; vid. Cic. Off. 1, 33, o. id. d. Or. 2, 1, oftere, ogs. Quintil. 1, 4, 6, o. A.; – ogs. in pl., Vitruv., Gell.; o. — ērŭdītor, oris, m.: en Lærer, Tertull.; — df. fem. ērŭdītrix, icis: Lærerinde, Flor. 2, 6; — [erudio]. — ērŭdītŭlus, i, m., comisk demin.: der ikke ilde forstaaer sig derpaa, Catull. 57, 7; af — 1. ērŭdītus, 3: partic. o. adj. af erudio. — 2. ērŭdītus, us, m., [erudio]: Undervisning; in abl. sing., Tertull.

ērūgātio, onis, f.: Glatning, cutis, Plin. 28, 50; af — 1. ē.rūgo, are, v. a.: at borttage Rynkerne; ∾ cutem in facie, Plin. l. c.; ∾ corpora, id. — 2. ērūgo, ĕre, [besl. m. ἐρεύγω]: er efter Fest. Stamordet til eructo; — df. partic. ēructus, 3, som adj. i Forbindelsen: ∾ vinum, (slet el. fordærvet Vin), Gell. 11, 7.

ē.rumpo, rūpi, ruptum, 3, v. a. o. n.; I) act.: at lade bryde ud el. frem, at bringe til Udbrud; A) „egenl."; ∾ tumida, Cato; eruptos ··· ignes (vomere faucibus), Lucr. 1, 725; – oftere ∾ se; vid. id. 4, 1111; ligel. portis se foras erumpunt, Caes. B. C. 2, 14; cf. Virg. Ge. 4, 368; — B) „fig."; ne in me stomachum erumpant, quum sint tibi irati, Cic. Att. 16, 3; cf. Liv. 36, 7, o. Ter. Eun. 3, 5, 2; — II) neutr.: at bryde el.

trænge el. styrte ud el. frem deraf el. derud; A) „egenl."; ∾ ex castris, Caes., aliquo loco, id.; ∾ portis, Sall., a porta, Liv. 34, 26; ogs. absol. erumpere, id. 9, 37; cf. Cic. Catil. 2, 1; men ∾ per hostes, (slaae sig igiennem dem), Liv.; ogs. ∾ inter tela hostium, Sall.; ∾ ad Catilinam, id.; — b) „bef." ogs. om Værterne; ∾ folium e latere, Plin.; ∾ hordeum, id.; ∾ dentes, id.; — B) „fig."; vid. Cic. Sest. 4; ogs. absol.; vid. id. Catil. 1, 3, o. id. Phil. 10, 9; men ∾ lumen dicendi per obstantia, Quintil.; ne istaec fortitudo erumpat in nervum, (skal bringe dig i Fængsel), Ter. Phorm. 2, 2, 11; cf. Suet. Tib. 61; men Liv. 2, 45: rem ad ultimum seditionis erupturam. — ē.runco, are, v. a.: udluger, herbas, Colum.

ē.rŭo, ŭi, ŭtum, 3, v. a.: udgraver el. opgraver, river el. driver ud deraf; I) „egenl."; - vid. Cic. Fin. 4, 4; ∾ aurum terra, Ovid., caprificos sepulcris, Hor. Epod. 5, 17, segetem ab radicibus imis, Virg. Ge. 1, 320, pinum radicibus, id.; ∾ herbam radicitus, Plin.; - ∾ mortuum, Cic., oculum, Plin.; men ∾ aequora remis, (oprøre), Ovid. Her. 5, 51; — B) „bef." ogs. „poet.": at omstyrte el. forstyrre, urbem totam a sedibus, Virg. Aen. 2, 612; — II) „fig."; A) „alm.": udbringer deraf, udfinder, skaffer tilstede; vid. Vatin. ap. Cic. Fam. 5, 9, o. Cic. Agr. 1, 3; — b) oftere „ment.": udfinder el. fremdrager deraf; - ∾ memoriam rei alicujus, Cic. d. Or. 2, 88; cf. id. Mur. 7; ligel. ∾ veritatem, Quintil., causam rerum et rationem, Plin.; annalibus eruta priscis (sacra), Ovid. Fast. 1, 17; men erues ··· qui fuerint etc., Cic. Att. 13, 30; — B) „bef.": omstyrter, ødelægger, Virg. Aen. 2, 5; ∾ civitatem, Tac. Hist. 4, 72; ∾ Thracas, Stat.; — b) ogs. „ment."; vid. Cic. Att. 12, 36: neque hoc mihi erui potest, (denne Forestilling kan ikke frarives mig).

*ēruptio, onis, f.: Frembryden el. Udbrud; I) „egenl."; vid. Plin. 8, 7; ligel. in pl., id. 24, 86; - navnl. ogs. i Krigssproget: Udfald; omnibus copiis ex oppido eruptionem facere, Caes.; cf. id. B. G. 3, 3, oftere; — B) hos Lægerne ogs. „concret": Afløb af de onde Vædsker el. Safter, Plin.; ogs. in pl., id.; — II) „fig."; ∾ vitiorum, Senec. Clem. 1, 2; o. — ēruptor, oris, m., (i Krigssproget): som gior et Udfald, Amm.; — [erumpo]. — ēruptus, 3: partic. af erumpo. — erus, i, s. und. herus. — ērŭtus, 3: partic. af eruo.

ervĭlĭa, ae, f.: et slags Bælgfrugt, (rimel. at sammenligne m. Vikker), germ. die Erve, Varr., Colum., o. A.; efter Formen demin. af flgd. — ervum, i, n., [fordærvet Form af ὄροβος]: = frgd., Virg. Ecl. 3, 100, Colum. 2, 13, o. A.

Erycinus, 3, o. Erycus, i, s. und. Eryx. — Erymanthēus, 3, etc., s. und. flgd. — Erўmanthus, i, m., Ἐρύμανθος: Biergstrækning i Arcadien paa Grændsen af Elis, hvor Hercules fældede det derefter benævnte Vildsvin; - vid. Ovid. Her. 9, 87, id. Met. 5, 608, o. Martial.; ligel. Virg. Aen. 5, 803: aut Erymanthi Pacarit nemora (Hercules) etc.; — B) ds. 1) Erўmanthius: erymanthisk, belua, Cic., aper, id.; ogs. i et Ordspil om Verres, Cic. Verr. 4, 43; men ∾ mater, Stat., (i. e. Atalanta, fra Tegea i Arkadien); — 2) Erўmanthēus, 3: = frgd., monstrum, Val. Fl.; — 3) Erўmanthias, ădis, f.: erymanthisk, nymphae, Stat.; — 4) Erўmanthis, idis, f.: = frgd.; ∾ silvae, Ovid. Met. 2, 499; men ∾ ursa, Arcadierinden Callisto, Ovid. Trist. 1, 4, in., o. ibd. 3, 4, 47; — II) en paa Bierget Erymanthus udspringende Flod af samme Navn, Mela 2, 3, Plin. 4, 10, Ovid. Met. 2, 244.

ērynge, es, f., o. ēryngion, i, n., ἠρύγγη, ἠρύγγιον: en Tidselart; vid. Plin. 22, 8, Colum., o. A. — ērўsĭmum, i, n., ἐρύσιμον, ligesom irio: et slags Kornart, Plin. 18, 22. — ērўsĭpĕlas, ătis, n., ἐρυσίπελας: rødlig Hudbetændelse, Rosen, Cels. 5, 28; ogs. paa Græsk, id.

Erўthēa, (-ia), ae, f., Ἐρύθεια: liden Ø i den gaditanske Bugt, navnkundig ved Kæmpen Geryon, ogs. ved hans Øxen, som Hercules bortførte, Mela 3, 6, Plin. 4, 36; — B) ds. 1) Erўthēus, (-thius), 3: erytheisk, litora, Sil. 16, 196; — 2) Erўthēis, idis, f.: erytheisk, boves, Ovid. Fast. 1, 543, praeda, id. — ĕrўthīnus, i, m., ἐρυθῖνος: et slags rødlig Søfisk el. Søkarpe, Plin., Ovid. Hal. 104.

Erythrae, arum, f., Ἐρυθραί; I) By i Boeotien ved Cytheron, Plin. 4, 12, Stat.; — II) en herfra anlagt By i Jonien; vid. Plin. 31, 10, Cic. Verr. 1, 19, o. Liv. 44, 28; — bb) ds. Erythraeus, 3: erythræisk, Sibylla, Cic. Div. 1, 18, terra, Liv. 36, 45; — b) ogs. subst. Erythraea, ae, f., (sc. terra), id. 37, 12: Egnen om denne By; men Erythraei, orum, m.: Indvaanerne deraf, id. 38, 39.

1. ĕrythraeus, 3, ἐρυθραῖος: rødlig, aries, Colum.; cf. Plin. 8, 73. — 2. Erythraeus, 3, som adj. pr., s. und. Erythrae, ogs. und. Erythras. — ĕrythrăicon, i, n., ἐρυθραϊκόν: en Art af Værten satyrion, Plin. 26, 63. — ĕrythrănum, i, n., ἐρυθρανόν: en Vedbendeart med rødlige Bær, Plin. 16, 62.

Erythras, ae, m., Ἐρυθράς: mythisk Konge (i Persien el. Arabien), efter hvem det røde Hav el. den arabiske o. persiske Bugt skal have sit Navn; vid. Mela 3, 8, Plin. 6, 28, o. Curt. 8, 9; — bb) ds. Erythraeus, 3: erythræisk, mare, (det røde Hav, Mare rubrum); vid. ll. cc.; - men ∾ lapilli, (Perler, som findes i den persiske Bugt), Martial. 5, 37; cf. id. 10, 16; — b) ds. ogs. „poet." udvidet, s. indisk, orae, Stat., dens, (Elphenben), Martial. 13, 100; men ∾ triumphus, id. 8, 26, (Bacchus's Triumphtog i Indien).

ĕrythrŏcŏmos, on, ἐρυθρόκομος: rødhaaret; ∾ genus, en Art af Granatæbler, Plin. 13, 34. — ĕrythrŏdanos, i, m., ἐρυθρόδανος, d. lat. rubia, (rubia tinctorum L.): Farverødt el. Krap, Plin. 24, 56. — ĕrythros, on, adj., ἐρυθρός: rød, rhus, Plin., venenum, id.

Eryx, ўcis, m., Ἔρυξ: Bierg paa Vestkysten af Sicilien, (hod. S. Giuliano), i Nærheden af Drepanum, med en By af samme Navn, og med et berømt Venustempel, benævnt efter Kong Eryx, der ved Butes var Søn af Venus, (altf. Halvbroder til Æneas); - vid. Mela 2, 7, o. Plin. 3, 14; s. ogs. Ovid. A. A. 2, 420, Virg. Aen. 5, 24, o. Hygin. Fab. 260; — not.: f. Eryx som Bierg findes ogs.: Erўcus, i, m., Cic. Verr. 2, 8 o. 47, o. Tac. Ann. 4, 43; — 2) ds. Erўcīnus, 3: erycinsk, vertex, Virg. Aen. 5, 757; Erycina Venus, Cic. Divin. in Caecil. 17, oftere; cf. Liv. 23, 30 flgd., o. id. 40, 34, ogs. Ovid. Fast. 4, 871 flgd.; - ∾ concha, (som Venus helliget), Prop. 3, 11, 6; men ∾ litora, Virg. Aen. 10, 36, (d. e. sicilisk); — bb) ds. subst.; a) Erycina, ae, f., (i. e. Venus), Hor. Od. 1, 2, 33, Ovid. Her. 15, 57, oftere; — b) Erycini, orum, m.: Indvaanerne af Byen Eryx, Plin. 3, 14.

esca, ae, f., [edo]: Spise el. Æde el. Næring for Mennesker og Dyr; I) „alm."; A) „egenl."; nec iis escis aut potionibus vescuntur (dii), ut etc., Cic. N. D. 2, 28; ∾ simplex, Hor.; cf. id. Sat. 2, 8, 5; escae maximae esse, (være storærende), Plaut. Men. 1, 1, 12; — 2) „overf." o. „alleg."; vid. Pers. 1, 22; — II) „bef.": Mading el. Lokkemad; A) „egenl."; imponere escam hamis, Petron.; cf. Martial. 4, 56; — B) „overf.": divine Plato escam malorum appellat voluptatem, quod etc., Cic. d. Senect. 13; — not.: gen. sing. escas, Liv. Andr. ap. Prisc.

*escālis, e: hørende til Spiserne el. til Spisningen; ∾ argentum (et potorium: Bordsølv), Dig.; — escārius, 3: = frgd., mensa, Varr., vasa, (Bordkarrene), Plin.; ∾ argentum, Dig.; ogs. absol. escaria, orum, Juvenal. 12, 46; men ∾ uvae, (alene til

at spise), Colum.; — II) „overf.": hørende til Lokkemad, lokkende, vincla, Plaut. Men. 1, 1, 18; o. — escātĭlis, e: spiselig, Tertull.; — [esca].

escendo, di, sum, v. n. o. a., [e el. ex, scando]; I) neutr.: stiger i Veiret el. frem el. ud deraf el. derop el. derud, odl.; A) „egentl."; - ∾ ex alto puteo ad summum, Plaut.; ∾ in currum, id., in rostra, Cic., in concionem, id., Liv., in malum (navis), id.; — b) „bes." ogs.: at gaae i Land, at begive sig til et høiere Sted; legati ··· Delphos quum escendissent, id. 29, 11; — B) „overf."; vid. id. 7, 30: supra non escendit (contemptus eorum); — II) act.: bestiger, vehiculum, Senec., suggestum, Tac., rostra, id.; df. — escensus, us, m.: Bestigen, men alene in abl.; tum escensu capta munimenta, Tac. Ann. 13, 39.

eschăra, ae, f., ἐσχάρα: 1) Fodstykker paa en Krigsmaskine, Vitruv.: — 2) hos Lægerne: Udslæt el. Skurv, Coel. Aur.; — df. escharŏtĭcus, i, m., ἐσχαρωτικός: som lider deraf, id. — escĭfer, a, um, [esca, fero]: som bringer Spise el. Næring, volucres, Paul. Nol. — escit, s. erit, s. und. sum.

*esco, are, v. a.: spiser, æder; escandi gratia, Solin. 40; o. — escŭlentus, 3: til at spise, spiselig; - esculenta et poculenta, (Mad og Drikke), Cic. N. D. 2, 56; ∾ frusta, id. Phil. 2, 25; ∾ animalia et innocua, Plin.; - compar., ∾ cibi, (lækrere), Hieronym.; — [esca]. — esculetum, esculeus, esculinus o. esculus, s. und. aesculetum, etc. — escunt, s. erunt, s. und. sum.

*ēsĭto, avi, atum, 1, v. a. intens.: pleier at spise, spiser, (for- o. efterel. Ord), Cato, Plaut., Gell.; o. — ēsor, ōris, m.: en Spiser: ∾ prandiorum optimorum, Fronto; — [1.edo]. — ēsox, ōcis, m., ἴσοξ: etslags Fisk i Rhinen, (rimel. af Geddeslægten), Plin. 9, 17.

Esquĭlĭae, (Exqu.), arum, f.: den største af Roms syv Høie, og med flere Spidser, (hvf. in pl.), blev af Servius Tullius lagt til Byen; - vid. Liv. 1, 44, Ovid. Fast. 3, 246, Hor. Sat. 2, 6, 33, Tac. Ann. 15, 40, o. A.; — B) df. 1) Esquĭlĭus, 3: esqvilisk; ∾ mons, (i. e. Esquiliae), Ovid. Fast. 2, 435; — 2) Esquĭlīnus, 3: = frgd., tribus, Varr., Liv. 45, 15, o. A.; - ∾ porta, Tac.; heder ogs. absol. Esquilina, ae, Cic. Pis. 23; ∾ campus, (som laa derved), Suet. Claud. 25; - ∾ alites, (Rovfugle, som fortære Ligene af de her henrettede Forbrydere), Hor. Epod. 5, 100; ∾ veneficium, (som her drives med de Afdødes Ben), ibd. 17, 58; — 3) Esquĭlĭārius, (Exqu.), 3: = frgd., collis, Liv. 1, 48. — Esquiliarius, etc., s. und. frgd.

esse, inf.; 1) af sum; — 2) f. edere, und. 1.edo, — esseda, ae, s. und. essedum. — essĕdārius, i, m.; oprdl. hos Gallerne og Britannerne: som kæmper til Vogns, en Vognskytte, Caes. B. G. 4, 24, oftere, ogs. Cic. Fam. 7, 6; — 2) sildigere ogs. i Rom: etslags Gladiator, som fægter til Vogns, Suet. Calig. 35, oftere; — b) df. fem.: mulier essedaria, Petron.; af — essĕdum, i, n., (for Metrets Skyld ogs. som pl. tant.: esseda, orum; men in fem.: essedas transcurrentes, Senec. Ep. 56, rimel. efter Analogien af bigae o. quadrigae); [celtisk Ord]; hos Galler og Britanner: tohiulet Stridsvogn, Caes. B. G. 4, 32, oftere, ogs. Virg. Ge. 3, 204; — 2) df. sild. ogs. i Brug hos Romerne, dels ved Kamplegene, s. und. frgd., dels til Pragtoptog, ogs. til Reiser; vid. Cic. Phil. 2, 24, Suet. Calig. 51, oftere, ogs. Ovid. Am. 2, 16, 49, o. A.

essentia, ae, f., [sum, esse]: Sagens Væsen, (som Oversættelse af οὐσία); vid. Quintil. 2, 14, 2, ogs. Senec. Ep. 58; df. — essentĭālĭter, adv.: væsenligen, Augustin. — estrix, icis, fem. af esor, [1.edo]: Æderske el. Spiserske, Plaut. Cas. 4, 1, 20. — estur, s. editur, s. und. 1.edo.

*ēsŭrĭālis, e: hørende til Sult el. Hunger; ∾ feriae, (Hungersferier), Plaut. Capt. 3, 1, 8; — ēsŭrienter, adv.: hungrigen, graadigen, appetere escas, Appul.; — esuries, ei, f.: Sult, Hunger, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 1: - ogs. „overf.", Sidon.; o. — ēsŭrīgo, inis, f.: = frgd., Varr. ap. Non.; — [af flgd.].

1. ēsŭrio, (ivi), itum, 1, v. n. o. a., [desid. af 1.edo]: vil gierne spise; df. er sulten el. hungrig; - vid. Plaut. Capt. 4, 2, 36, oftere; men ebrio Cleomene, esurientibus ceteris, Cic. Verr. 5, 31; cf. Hor. Sat. 1, 2, 115, oftere; men Ter. Heaut. 5, 2, 28: (spes est), nos esurituros satis; - „poet." ogs. in pass.: Nil ibi, quod nobis esuriatur, erit, (hvortil jeg kunde have Lyst), Ovid. Pont. 1, 10, 10; — II) „fig."; A) om Ting: gierne at optage i sig; vid. Plin. 17, 2, o. id. 9, 64; — B) om Personer: umætteligen at attraae, Curt. 7, 8, o. Plin. 19, 47; — not.: fut. esuribo, -bis, Pompon. o. Nov. ap. Non.; df. — 2. ēsŭrio, ōnis, m.: den Hungrige el. Forsultne, Petron.; df. som comisk Modsætn. af saturio, Plaut. Pers. 1, 3, 23; — ēsŭrītio, onis, f.: Hungren el. at hungre, Hunger el. Sult, Catull., Gell., Martial.; comisk ogs. in pl., Catull. 21; o. — ēsŭrītor, oris, m.: som lider svar Hunger, Martial. 3, 14.

1. ēsus, 3: partic. af 1.edo. — 2. ēsus, us, m., [1.edo]: Æden el. Spisen, (for- o. efterel. Ord); oleas esui condi, Varr.; esui tantum et potui esse, Gell. — 3. Esus, (Hes.), i, m.: en gallisk Guddom, til hvem man offrede Menneskeblod, Lucan. 1, 445, Lactant.

et, conj., [besl. m. ἔτι, dertil]: og; - betegner oprdl. den alm. ydre Forbindelse imellem enkelte Ord el. Sætninger; I) „alm.": - mater tua et soror a me diligitur, Cic.; quoad possem et liceret, id. Lael. 1; de quo praeclare et multa praecipiuntur, id. Orat. 21; optime vero, frater, et fieri sic decet, id. Leg. 2, 3; — II) „bes." tiener et ogs.; a) til at fremhæve det flgd. Begreb, da det ogs. kan hede: og det, og visseligen, og meget mere, odl., undert. ogs. m. Gientagelse o. Udvidelse af d. frgd; - te enim jam appello, et ea voce, ut etc., Cic. Mil. 25; magna vis est conscientiae, et magna in utramque partem; ut etc., ibd. 23; cf. id. Verr. 5, 46, o. Liv. 26, 13; - derfor ogs.: et potius, Cic. Off. 3, 6, oftere; ligel. et omnino, id. Fin. 1, 12; — b) til at forbinde m. d. frgd. et andet el. modsat Begreb efter Ordene: aeque, par, idem, similis, alius, etc., (alts. ligesom d. hyppigere atque); - nisi aeque amicos et nosmet ipsos diligamus, Cic. Fin. 1, 20; non eadem nobis et illis necessitudo impendet, Sall. Catil. 58; cf. Cic. Caecin. 20, o. id. Fin. 5, 29; — c) til Forbindelsen af tvende sammenhængende el. bestemte Tidsmomenter; - vid. Virg. Aen. 3, 258, o. ibd. 8, 443; ogs. er at hidføre, id. Ge. 2, 80, o. id. Aen. 3, 9; ligel. Tac. Hist. 2, 95, o. Liv. 43, 4; — d) til Forbindelse af Handlingens Følge m. d. frgd. Imperat.; - vid. Virg. Ecl. 3, 104, o. Phaedr. 3, 5, ogs. Plin. Pan. 43 o. 45; ogs. hører hertil Hor. Ep. 1, 18, 107; — e) ligel. til Indføining af Undersætningen (propositio minor) i den logiske Slutningsfølge, omtr. vort: nu; vid. Cic. Acad. 2, 13, o. id. N. D. 3, 13, oftere; — f) ligel. til Tilføiningen af d. affirmative Bibegreb: og visseligen, ogsaa, odl.; - at ego effugisse arbitrabar; et tibi horum nihil deberi potest, Cic. Leg. 2, 3; cf. Virg. Ecl. 2, 44, o. Ter. Eun. 5, 6, 4; ligel. et hercle, Cic. Brut. 72, oftere; - ligel. til Indknytning af et emphatisk Spørgsmaal el. Udraab; vid. Cic. Mil. 33, Virg. Aen. 1, 48, o. A.; cf. Cic. Mil. 12 fin., o. Plin. Pan. 28; — g) endel. til Forbindelse m. d. frgd. af et ligeartet el. udvidende Begreb, omtr. vort: og ogsaa, og dertil, odl.; saal. ogs. undert. f. etiam; - salvus sis! D. et tu salve, Plaut. Stich. 2, 1, 44; verum quid ad rem? et alii multi etc., Cic. R. Am. 33; cf. Tibull. 2, 6, 10; - saal. ofte hos et Pronom., el. hos en Partikel, el. hos begge; nihil verius; probe et ille etc., Cic. Tusc. 4, 34; men Hor.

Od. 1, 1, 11, nunc et; saal. ogs. non numquam et, Caes. B. G. 1, 15, nam et, Cic., at et, id., ergo et, id., itaque et, id.; — III) det gjentagne et ··· et (καὶ ··· καὶ, el. τε καὶ) tiener til partitiv Forbindelse af twende Begreber, omtr. vort: saavel ··· som ogsaa, el. saavel ··· som, el. baade ··· og; – ut et severitas adhibeatur, et contumelia repellatur, Cic. Off. 1, 38; cf. Plaut. Bacch. 3, 3, 23, oftere; – ogs. gjentages et oftere; vid. Cic. R. Am. 5, id. d. Or. 1, 29, oftere; ogs. undert. m. d. underordnede -que el. atque; vid. id. Fam. 13, 22, o. id. d. Or. 1, 21; – ogs. findes fra Liv.: et ···-que, f. et ··· et; vid. Liv. 1, 2, o. id. 5, 16, ogs. Tac. Agric. 2, Suet. Ner. 33, o. A.; – naar d. andet et indleder et stærkere Begreb, saa staaer et ··· et, f. quum ··· tum; vid. Cic. Quint. 1, id. d. Or. 1, 9, o. id. Off. 2, 11; — bb) hertil er endnu at mærke; a) et ··· neque, el. neque ··· et, hvor den ene Sætning er negativ; (men et ··· et non, el. et non ··· et, naar alene et enkelt Ord bliver nægtet); vid. Cic. Brut. 4, o. Liv. 22, 8; men Cic. Att. 2, 4: id et nobis erit perjucundum, et tibi non sane devium, Cic. Att. 2, 3; — b) sjeld. staaer tum ··· et, el. et ··· tum, f. et ··· et; – tum in virtute laudanda, et in hominibus ad virtutis studium cohortandis, etc., Cic. Acad. 1, 1; cf. id. Brut. 93.

ĕt.ĕnim, conj., tiener til en nøiere Forbindelse af den flgd. Beviissætning m. d. frgd., omtr. vort: og vistnok, og virkeligen, fordi, eftersom nemlig, odl.; – vid. Plaut. Amph. prol. 6; etenim quum contemplor animo, etc., Cic. d. Senect. 5; ogs. quippe etenim, Lucr. 2, 518, oftere; men Hor. Od. 4, 5, 17: Tutus bos etenim rura perambulat; – ogs. i Parentheser: etenim est primus civitatis, etc., Cic. Verr. 4, 7.

Etĕocles, is o. ĕos, m., Ἐτεοκλῆς: Søn af K. Oedipus, og Broder til Polynices, foranledigede den thebanske Krig, som d. romerske Digter Statius har beskrevet i 12 Sange; – acc. Eteoclea, Stat.; — b) df. Eteoclēus, 3: eteocleisk, Appul.

etesĭăcus, 3, ἐτησιακός: benævnt efter Passatvindene, vitis, Plin. 14, 4. — etēsiae, arum, m., ἐτησίαι (sc. ἄνεμοι): de aarligen i Hundedagene tiltagende og i 40 Dage blæsende Passatvinde; – vid. Senec. Qu. N. 5, 10 flgd.; o. Colum. 11, 2; s. ogs. Lucr. 5, 717, Cic. N. D. 2, 53, oftere, Caes., Liv., o. A.; df. — etēsius, 3, flabra, Lucr., (i. e. etesiae, Passatvinde). — ēthĭce, es, f., ἠθική: Moralphilosophien el. Ethiken, Quintil. 12, 2, 15; ligel. ethica, ae, Lactant. — ēthĭcus, 3, ἠθικός: moralsk el. ethisk; (efterel. Ord); ~res: Ethiken el. Moralen, Gell.; ~ dictio, Sidon.

ethnĭce, adv.: paa Hedningernes Viis, vivere, Tertull.; af — ethnĭcus, 3, ἐθνικός: hedensk; — b) df. subst. ethnĭcus, i, m.: en Hedning, Tert. — ēthŏlŏgia, ae, f., ἠθολογία: Charakterskildring el. Charakteristik, Quintil. 1, 9, Suet. Gramm. 4. — ethŏlŏgus, i, m., ἠθολόγος, mimus: som ved Gebærder udtrykker el. efterligner Charaktererne; vid. Cic. d. Or. 2, 60. — ēthos, n., ἦθος: Sæderne el. Moralen, Sidon.; — 2) Charaktertegning el. Charakteristik; in ethesin (ἤθεσιν) Terentius (palmam poscit), in sermonibus Plautus, Varr. ap. Non.

ĕt.ĭam, conj.; føier til d. frgd. endnu en yderligere Grund, omtr. vort: og ligeledes, og ogsaa, endnu; – ad haec mala hoc mihi accidit etiam, Ter. Andr. 1, 3, 10; cf. Cic. d. Senect. 6; men unum etiam vos oro (endnu Et), ut etc., Ter. Eun. 5, 8, 51; – ofte ogs. m. andre Partikler; adjecit insuper etiam munus etc., Suet. Caes. 10; caret etc.; caret ergo etiam vinolentiā etc., Cic. d. Senect. 13; – navnl. ogs. i Forbindelsen: non modo (el. solum) ··· sed (el. verum) etiam; vid. Cic. d. Senect. 11, o. id. Mil. 1; — II) „bes." staaer ogs. etiam: aa) som indførende el. tilføiende et stærkere el. vægtigere Begreb, og heder da: ja endog, endogsaa, endog selv, vid. Cic. Dejot. 13, o. Sall. Catil. 20; – saal. ogs. efter negative Sætninger, f. imo o. potius; vid. Cic. Verr. 4, 10; ligel. id. Parad. 6: quid si ne dives quidem? quid si etiam pauper? – ogs. forbindes imo etiam, Ter. Hec. 5, 4, 29; ogs. quin etiam insuper, id. Eun. 4, 3, 3; – staaer ogs. forstærkende hos compar.; vid. id. Ad. 3, 4, 22, o. Cic. Off. 1, 30; ligel. dic, dic etiam clarius, id. Verr. 3, 75; — bb) m. Eftertrykket paa d. demonstr. jam som bekræftende: netop, ja, el. ja visseligen, odl.; – ut sequens probabilitatem ··· aut etiam, aut non respondere possit, Cic. Acad. 2, 32; cf. id. R. Com. 3: si non ··· si etiam etc.; s. ogs. id. Mur. 31, o. id. Planc. 26; men Ter. Phorm. 3, 1, 10: numquid patri subolet? Get. nihil etiam, (aldeles intet); cf. id. Heaut. 5, 5, 13: nihil etiam audio; — cc) prægnant ogs. om Tiden: endnu, endnu altid, odl.; quum iste etiam cubaret, Cic. Verr. 3, 23; quamdiu etiam etc., (hvorlænge endnu) osv.? Cic. Catil. 1, 1: cf. Virg. Ge. 3, 189; ligel. m. Negtelse: non satis pernosti me etiam, qualis sim, Ter. Andr. 3, 2, 23; cf. Cic. Tusc. 1, 6, o. Caes. B. G. 6, 43; ogs. Ter. Andr. 1, 2, 30, Cic. Verr. 3, 84, o. id. Catil. 1, 4; — dd) hertil mærkes endnu; a) etiam i d. lidenskabelige Spørgsmaal: endnu, endogsaa, odl.; – etiam clamas carnifex? Plaut.; cf. Ter. Eun. 5, 7, 16; ligel. is mihi etiam gloriabitur, se etc.? Cic. Pis. 1; — b) ogs. kan etiam hos imperative Udtryk hede: dog el. jo dog; vide ··· etiam sodes, ut etc, Ter. Hec. 5, 4, in.; – ligel. hos det befalende Spørgsmaal: etiam aperis, (luk dog op)! Plaut.; etiam taces? Ter.; ligel. etiam tu hinc abis? id. Phorm. 3, 3, 9; — III) etiam atque etiam betegner det Uafbrudte (ogs. det Eftertrykkelige) i Handlingen, omtr. vort: uafbrudt, uden Ophold; – vid. Cic. Div. 1, 4, o. id. Tusc. 3, 28, ogs. Liv. 22, 13, o. id. 41, 19; – men Cic. Fam. 13, 5: hoc te vehementer etiam atque etiam rogo, (ret indstændigen); cf. Lucr. 1, 296.

ĕtĭam.num, ogs. etiamnunc, (den sidste Form er den hyppigere, ligesom den alene findes hos Cic. o. Caes., forresten skrives begge ogs. adskilt), conj.: endnu nu, endnu hidtil, endnu; – etiamnunc mulier intu'st? Sy. etiam, Plaut. Merc. 4, 5, 14; cf. Cic. Orat. 34, id. R. Am. 30, Sall. Catil. 52, o. id. Jug. 31; – ogs. m. Negation; tot homines ··· per tot annos etiam nunc statuere non potuisse, utrum etc., Cic. Mur. 12; cf. Ovid. Met. 13, 231; — b) ogs. etiamnunc (el. -num), om det Forbigangne, (altf. f. etiam tunc); vid. Cic. Catil. 1, 4; cf. Caes. B. G. 6, 19, ogs. Virg. Ge. 4, 135; ogs. hører hertil Ovid. Fast. 3, 155: Sed tamen errabant etiamnum tempora, donec etc.; — II) efteraug. findes ogs. etiamnum f. etiam: ogsaa endnu, el. endnu fremdeles, odl.; – his addemus etiamnum unam sententiam, Plin. 6, 39; ligel. si etc., etiamnunc interrogabo, an etc., Senec. Ep. 113.

ĕtĭam.si, (skrives ogs. adskilt), conj., o. indrømmende Betingelsespartikel: ogsaa om, om ogsaa; a) c. indic.; – ista veritas etiamsi jucunda non est, mihi tamen grata est, Cic. Att. 3, 24; cf. id. d. Or. 3, 17, o. Ter. Hec. 1, 4, 26; — b) c. conjunct.; – quod etiamsi nobilitatum non sit, tamen honestum sit, etc., Cic. Off. 1, 4; cf. id. Mil. 8: — c) uden Verbum; singula levia sunt et communia; universa vero valent, etiamsi non ut fulmine, tamen ut grandine, Quintil. 5, 12, 5.

ĕtĭam.tum, o. (sjeld.) etiam.tunc, conj.: dengang endnu; – forbindes ordenl. c. imperf.; vid. Cic. d. Or. 2, 22, o. Sall. Catil. 2; cf. id. Jug. 63, oftere, Tac. Ann. 1, 74, oftere, o. A.; – dog ogs. c. praes. hist.; narratque, ut virgo ab se integra etiamtum siet, Ter. Hec. 1, 2, 70.

Etrūria, ae, f.: Landskabet Etrurien i Mellemitalien, Mela 2, 4, Plin. 3, 8, (hod. Toscana); s. ogs. Cic. Div. 1, 41, Liv. 1, 41, o. A.; — bb) df. Etruscus,

3: etrurisk, litus, Mela, Hor., mare, id., juga, Virg.; ∾ disciplina, (den etruriske Religionslære el. Ceremonitieneste), Cic. Fam. 6, 6, Plin. 2, 85; ∾ haruspices, Gell. 4, 5; ∾ litterae, Liv. 9, 36; men ∾ coronae, (som bares af de Triumpherende), Plin. 2, 4; – ∾ aurum, Guldamulet, (som bares af de fornemme Børn i Rom), Juvenal. 5, 164; — b) df. subst. Etrusci, orum, m.: Etruskerne, Cic. Div. 1, 42, Liv. 1, 34, oftere. — Etruscus, 3, etc., s. und. frgd.

et.si, conj., ligesom etiamsi, indrømmende Betingelsespartikel: ogsaa om, ogsaa naar, om ogsaa, om endog; — a) c. indic.; etsi abest maturitas aetatis, jam tamen etc., Cic. Fam. 6, 18: cf. Ter. Hec. 2, 2, in., o. Virg. Aen. 9, 44; — b) c. conjunct.: Pol, etsi taceas, palam id quidem est, Plaut. Aul. 3, 2, 7; cf. Cic. Att. 7, 3, o. Liv. 3, 8; — c) uden Verbum; vid. Liv. 3, 56, id. 26, 6, o. Cic. d. Or. 3, 4; — II) undert. ogs. „overf.", (s. d. sædv. quamquam), neml. til Indskrænkning o. Betingelse af d. frgd.: endskiøndt, ihvorvel, og dog, odl.; – habet enim res deliberationem, etsi magna ex parte tibi assentior, Cic. Att. 7, 3; cf. ibd. 9, 10: etsi quae fuit illa temeritas?

ĕtўmŏlŏgia, ae, f., ἐτυμολογία: Etymologien el. Ordforskningen, Cic. Acad. 1, 8, Quintil.; men Cic. Top. 8, paa Græsk, o. oversat ved veriloquium. — etўmŏlŏgice, es, f., ἐτυμολογική, (sc. τέχνη): Etymologien, Varr.; ogs. paa Græsk, id. — ĕtўmŏlŏgicus, 3, ἐτυμολογικός: etymologisk, ratio, Gell. 1, 8. — ĕtўmon, i, n., ἔτυμον: Ordets sande el. oprindelige Bemærkelse, Varr., Gell. 18, 4, o. A.

eu, interj., εὖ: vel! skiønt! fortræffeligt! som Udraab i Glæde el. Bifald, Plaut., Ter., Hor. A. P. 328. — Euboea, ae, f., Εὔβοια: berømt Ø i Ægæerhavet, adskilt fra Boeotien ved Euripus, (hod. Negroponte); Mela 2, 7, Plin. 4, 21, Ovid. Met. 13, 660, o. A.; — B) df. 1) Euboicus, 3: euboeisk, litus, Prop.; men ∾ cautes, Virg. Aen. 11, 260, (d. e. Forbierget Caphareus); men ∾ Anthedon, (By i Boeotien ligeoverfor Euboea), Ovid. Met. 7, 232; cf. ibd. 14, 4: ∾ cultor aquarum, (d. e. Glaucus af Anthedon); men id. ibd. 155: ∾ urbs, i. e. Cumae (i Campanien, som anlagt af Chalcidenserne fra Euboea); cf. Virg. Aen. 6, 2; df. ∾ Sibylla, (d. cumæiske Sibylla), Martial. 9, 30; hvf. ogs. ∾ carmen, Ovid. Fast. 4, 257, (Sibylla's Vers); — 2) Euboeus, 3: = frgd., plebes, Stat. Silv. 5, 3; — 3) Eubŏis, idis, som adj. fem.: euboeisk el. cumansk, ora, (paa Euboea), Stat., tellus, (Egnen om Cumæ), id. — Euboeus, etc., s. und. Euboea.

euchăristia, ae, f., εὐχαριστία: den hellige Nadvere, Cyprian. — euchăristicon, i, n., εὐχαριστικόν: Taksigelse, Tertull.; – ogs. Titelen paa et Digt af Statius til K. Domitianus; vid. Stat. Silv. 4, 2. — Euclides, is, m., Εὐκλείδης; 1) en Philosoph af Megara, Discipel af Socrates, og Stifter af d. megariske Skole, Cic. Acad. 2, 42, o. Gell. 6, 10; — II) en Mathematiker i Alexandrien, under Ptolemæus Philadelphus, Cic. d. Or. 3, 33.

Eudaemon, ŏnis, adj. comm., Εὐδαίμων, (lykkelig, lyksalig: den græske Benævnelse paa d. sydlige Arabien, (Arabia Felix), Mela 3, 8; — b) ogs. Indvaanerne deraf hede: Eudaemones, Vopisc. Aur. 33.

euge, interj., εὖγε, Udraab i Glæde el. i Bifald el. i Beundring, odl.; meget vel! fortræffeligt! ypperligt! herligt! odl.; Euge, euge, perbene, Plaut. Rud. 1, 1, 75; cf. Ter. Andr. 2, 2, 8, oftere; ogs. euge papae, Plaut. Merc. 3, 1, 31; (hvf. rimel. ved Contraction: eugepae, Plaut. Capt. 2, 2, 24); — b) undert. ogs. ironisk el. spottende; vid. Plaut. Amph. 2, 2, 170, o. Ter. Ad. 5, 7, 13. — eugĕnēus, (-ius), 3, εὐγενής: af ædel Herkomst; df. ædel i sit Slags, vinum, Cato, uvae, Colum. — eugepae, s. und. euge.

eumēces, is, n., εὐμήκες, (meget lang); 1) etslags Balsamtræ, Plin. 12, 54; — 2) etslags ubekiendt Ædelsten, id. 37, 58. — Eumĕnes, is, m.: en af Al. d. Stores Generaler; vid. Nep. Eumenes, Justin., Curt. — Eumĕnĭdes, um, f., Εὐμενίδες, (de Velvillige el. Naadige, som euphemistisk Navn paa Furierne): Eumeniderne, Cic. N. D. 3, 18, Hor. Od. 2, 13, 36, Virg. Aen. 4, 469, oftere, o. A.; – ogs. in sing. Eumenis, idis: en Eumenide el. Furie, Sil., Stat.

eumithres, ae, m.: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 58. — Eumolpidae, arum, m., s. und. flgd. — Eumolpus, i, m., Εὔμολπος, efter Mythen: en thracisk Sanger og Præst for Ceres, hvis eleusinske Mysterier han bragte til Attika; – hans Efterkommer af samme Navn, og Søn af Musæus, findes Ovid. Met. 11, 93; – efter denne benævntes ogs. en Præsteorden i Athenen: Eumolpidae, arum, Εὐμολπίδαι, Cic. Leg. 2, 14, o. Nep. Alcib. 4.

eunĕos, i, m.: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 58, inc. — eunūchīnus, 3, [eunuchus]: hørende til en Eunuch el. Gilding, Hieronym. — eunūchion, i, n., εὐνούχιον: en Lactukart, som svækker Manddommen, Plin. 19, 38. — eunūchismus, i, m., εὐνουχισμός: Manddommens Berøvelse, Coel. Aur. — eunūchīzātus, i, m., [εὐνουχίζω]: giort til Eunuch, Hieronym. — eunūcho, are, v. a.: at giøre til Eunuch el. til Gilding; ∾ se, Varr.; af — eunūchus, i, m., εὐνοῦχος, (Kammertiener), en Eunuch, Gilding el. Castrat, Cic. Orat. 70, Juvenal.; — not.: ogs. er Eunuchus, i, f., (sc. comoedia): en Comoedie af Terentius; vid. Ter. Eun. prol. 32.

eupătŏria, ae, f., εὐπατορία: etslags Plante, ogs. agrimonia, (germ. Odermennig), Plin. 25, 29. — eupĕtălos, i, f., εὐπέταλος, (Skiønbladet); 1) etslags Plante, ogs. daphnoïdes, Plin. 15, 39; — 2) etslags ubekiendt Ædelsten, id. 37, 56. — euphēmismus, i, m., εὐφημισμός: Betegning af en ulykkelig el. uheldvarslende Gienstand igiennem et formildende Udtryk, Gramm. — euphōnia, ae, f., εὐφωνία, (d. lat. vocalitas, vid. Quintil. 1, 5, 4): Vellyd el. Velklang af de enkelte Ord, Donat. — euphorbia, ae, o. euphorbium, i, s. und. flgd. — Euphorbus, i, m.; I) en tapper Trojaner, hvis Siæl sildigere skulde være indvandret i Pythagoras; vid. Ovid. Met. 15, 161, o. Gell. 4, 11; (cf. Hor. Od. 1, 28, 10); — II) en navnkundig græsk Læge, efter hvem en africansk Plante heder: euphorbia, ae, f., Plin. 5, 1, ogs. euphorbium, i, n., id. 25, 91. — Euphŏrio(n), ōnis, m.: dunkel tragisk Digter fra Chalcis paa Euboea, samtidig m. Ptolemæus Euergetes, Cic., Quintil., Suet.

Euphrates, is, m., Εὐφράτης: bekiendt Flod i Syrien, der, efter at være forenet med Tigris, løber ud i den persiske Bugt; (hod. Frat); vid. Mela 1, 11, Plin. 5, 50, o. A.; — 2) „meton." s. de omkring Euphrates boende Folk; vid. Virg. Ge. 4, 509; — not.: Euphrates, som Mandsnavn, vid. Plin. Ep. 1, 10. — euphrŏsўnum, εὐφρόσυνον: etslags Plante, ogs. buglossos, Plin. 25, 40. — euplea, ae, f.: etslags ubekiendt Plante, Plin. 25, 81. — euplŏcămus, i, m., εὐπλόκαμος: med skiønne Lokker, Lucil. ap. Non. — Eupŏlis, idis, m., Εὔπολις: berømt Comoediedigter i Athenen, samtidig med Aristophanes; vid. Hor. Sat. 1, 4, in., ogs. Quintil. 10, 1, 66, o. A.; — not.: acc. Eupolin, Hor. Sat. 2, 3, 12, Eupolidem, Pers. 1, 124. — euptĕron, i, n., εὔπτερον: = polytrichon, Appul.

eurīnus, i, m., (εὔρινος), ventus: Østenvinden, Colum. 11, 2. — eurĭpĭce, es, f., εὐριπική: en Sivart, Plin. 21, 71. — Eurĭpĭdes, is, m., Εὐριπίδης: berømt tragisk Digter i Athenen; vid. Quintil. 10, 1, 67, flgd.; s. ogs. Gell. 15, 20, o. A.; — b) df. Euripidēus, 3; ∾ carmen, Cic. Tusc. 3, 25. — eurĭpus, (-os), i, m., εὔριπος: Stræde el. Sund, Cic.

Mur. 17, Plin. 6, 26, oftere; — II) bf. som nom. pr.: Euripus, i, *Εὔριπος*: Sundet imellem Boeotien o. Euboea, (hod. Egribos), Mel. 2, 7, Plin. 4, 21, Cic. N. D. 3, 10, Liv., o. A.; — III) „overf.“; a) „alm.“: Vandledning el. Vandgrav; vid. Cic. Leg. 2, 1, Senec. Ep. 83, o. A.; — b) „bef.“ ogs. Vandgrav el. Canal omkring den romerske Circus; vid. Suet. Caes. 39, o. Plin. 8, 7.

euróauster, stri, m.: = euronotus, Isid. — eurŏcercias (el. -circias), ae, m.: Sydostvind til Osten, Vitruv. 1, 6 (Schneid.). — Eurŏnŏtus, i, m., *εὐρόνοτος*: Sydsydostvind, Colum. 11, 2, Plin. 2, 46, o. A.

Európa, ae, o. Europe, es, f., *Εὐρώπη*; I) som Person: Datter af d. phoeniciske Konge Agenor, Søster af Cadmus, og ved Juppiter, (som under Gestalt af en Tyr bortførte hende til Creta), Moder til Sarpedon o. Minos; - vid. Ovid. Met. 2, 836, o. Hygin., ogs. Hor. Od. 3, 27, 25, Prop. 2, 21, 52, o. A.; — not.: „poet. overf.“: en Porticus paa Marsmarken, hvis Malerier forestillede Europa's Bortførelse, Martial. 2, 14, oftere; — b) bf. adj. Eurōpaeus, 3: europæisk, dux, Ovid. Met. 8, 23, (i. e. Minos); — II) den efter Agenors Datter benævnte Jorddel: Europa, Mela 1, 3, Plin. 3, prooem., oftere, Hor. Od. 3, 3, 47; — B) bf. 1) Eurōpaeus, 3: europæisk, adversarii, Nep. Eum. 3, Scythae, Curt. 7, 7; — 2) Eurōpensis, e: = frgd., exercitus, Vopisc., res, id.

Eurōtas, ae, m., *Εὐρώτας*: Hovedfloden i Laconien, (hod. Basilipotamo, Mela 2, 3, Plin. 4, 8, Cic., o. A.; — not.: nomin. Eurota, Cic. Tusc. 2, 15, acc. Eurotan, Ovid. Met. 10, 169. — eurōtias, ae, m., *εὐρωτίας*: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 58. — eurōus, 3, (formet som arctōus): østlig; ab euroo fluctu etc., Virg. Aen. 3, 533; af — eurus, i, m., *εὖρος*: Sydostvinden, (efter nogle ogs. vulturnus): vid. Colum. 11, 2, ogs. Senec. Qu. N. 5, 16, Plin. 2, 46, o. Hor. Od. 1, 28, 25; ogs. in pl., Virg. Ge. 2, 339, Ovid.; — 2) „overf.“ o. „poet.“; a) en østlig Vind, (opp. zephyrus), Ovid. Trist. 1, 2, 27; cf. id. Met. 1, 61; - „poet.“ ogs. f. Østen, Val. Fl., Claudian.; — b) ogs. „alm.“ f. Vind el. Blæst, Virg. Ge. 3, 382.

Eurў̆ălus, i, m.: en Trojaner, besynges, tilligem. hans Ven Nisus, Virg. Aen. 9, 179 flgd. — Eurўdamas, antis, m., *Εὐρυδάμας*, (den Vidtherskende): Epithet til Hector, Ovid. Ib. 333, Sil. — Eurў̆dice, es, f., *Εὐρυδίκη*: Gemalinde af Orpheus, hvilken han forgæves søgte at føre tilbage fra Underverdenen; vid. Ovid. Met. 10, 31 flgd., ogs. Virg. Aen. 4, 486. — Eurў̆mĭdes, ae, m., heder Spaamanden Telemus, som Søn af Auguren Eurymus, i, m., Ovid. Met. 13, 771. — Eurў̆nŏme, es, f., *Εὐρυνόμη*: en Oceanide, Moder til Leucothea, Ovid. Met. 4, 210 flgd. — Eurў̆pў̆lus, i, m., *Εὐρύπυλος*; I) Søn af Hercules, og Konge paa Øen Cos, Ovid. Met. 7, 363; — b) bf. Eurў̆pў̆lis, ĭdis, f., „poet.“ f. coisk, textura, Prop. 4, 5, 23; — II) en thessalisk Anfører for Troja, Ovid. Met. 13, 357, Virg., Hygin.

Eurystheus, (trisyll.), ei, m., *Εὐρυσθεύς*: Søn af Sthenelus og Konge i Mycenæ, paalagde efter Juno's Anstiftelse Hercules hine 12 bekiendte Arbeider; - vid. Ovid. Her. 9, 7 o. 45, id. Met. 9, 202 o. 274, o. Hygin. Fab. 30; - acc. Eurysthea, Virg. Ge. 3, 4. — eurythmia, ae, f., *εὐρυθμία*, i Bygningskunsten: Delenes harmoniske Forhold, Harmoni el. Eurythmi el. Overensstemmelse, Vitruv. 1, 2. — Eurytis, idis, f. und. flgd. — Eurў̆tus, i, m., *Εὔρυτος*: Konge i Oechalia og Fader til Iole, som derefter heder: - Eurytis, idis, Ovid. Met. 9, 356 o. 395; — not.: ogs. er Eurytus, (ogs. Eurytion): Navnet paa en Centaur, id.

euschēme, adv., *εὐσχήμως*: anstændigen, smukt, artigen, Plaut. — eusĕbes, is, n., *εὐσεβές*, (i. e. pium): etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 58. — eustў̆los, on, adj., *εὔστυλος*: med rigtigen ordnede Søiler, Vitruv. 3, 2. — Euterpe, es, f., *Εὐτέρπη*, (den Frydende): Tonekunstens Muse, Hor. Od. 1, 1, 32, Auson. — euthygrammum, i, n., *εὐθύγραμμον*: Lineal el. Retholt, Vitruv. 1, 1. — Eutrópius, i, m., Flavius —: romersk Historiker i d. fierde christelige Aarh., skrev Breviarium Historiae Romanae, (som endnu haves).

Euxīnus, 3, *Εὔξεινος*, (giestmild): Epithet til d. sorte Hav; bf. oftest m. Pontus, (s. m. f.); ligel. ∾ mare el. aequor el. fretum, Ovid.; ∾ aquae el. undae, id.; ∾ litus, id.; - ogs. absol.: Euxinus, i, (sc. Pontus), id. Trist. 2, 197, oftere. — euzōmon, i, n., *εὔζωμον*: en Kaalart, (d. lat. eruca nr. 2), Plin. 20, 49.

ēvăcŭātio, onis, f.: Udtømmelse; bf. „overf.“: Afkræftelse, fidei, Tertull.; af — ē.văcŭo, (avi), atum, 1, v. a.; I) „egenl.“: udtømmer, alvum, Plin.; — II) „overf.“: afkræfter el. ophæver, obligationem, Cod. Just. — Evadne, es, f., *Εὐάδνη*: Gemalinde af Capaneus, paa hvis Ligbaal hun styrtede sig af Kiærlighed, Prop. 3, 11, 21, Virg. Aen. 6, 447, Ovid.

ē.vādo, si, sum, 3, v. n. o. a.; I) neutr.; A) „egenl.“; 1) „alm.“: gaaer ud deraf el. derud el. derhen; - ∾ in Capitolium, Liv., in terram, (naae Land), id.; cf. Cic. N. D. 2, 37; - navnl. ogs. at stige i Veiret; vid. Virg. Aen. 2, 458; ligel. ∾ in muros, Liv., in cacumen, id.; — 2) „bef.“: undflyer el. undkommer derfra, ex morbo, Cic.; qui ex fuga evaserant, Caes.; ∾ e manibus hostium, Liv., ex judicio, Cic., e tanto periculo, Liv.; ogs. ∾ periculo, id.; men ∾ adverso colle, (derad), Sall. Jug. 52; ogs. absol., Liv. 1, 12; — B) „fig.“; 1) „alm.“; quum ex corpore evasisset (animus), Cic. d. Senect. 22; quum ab iis (sc. judicibus) evaseris, id. Tusc. 1, 31; - navnl. ogs. om Retningen opad; ∾ in summum, Quintil. 12, 11, 30; — 2) „bef.“: at fremgaae deraf saa el. saa, at blive dertil; at geraade deri, at falde ud dertil, odl.; - e philosophorum scholis tales fere evadunt, Cic. Orat. 27; cf. id. d. Or. 1, 28; men Liv. 1, 39: juvenis evasit verae indolis regiae; ligel. Cic. Verr. 3, 69: quod tu ejusmodi evasisti; - ogs. om abstracte Subjecter; vid. Liv. 35, 47; men ∾ in aliquod magnum malum, Ter. Ad. 3, 4, 64; ligel. ista quo evasura sint, Cic. Att. 14, 19; cf. Sall. Jug. 15; men personligen: quo evadas, nescio, (hvor du vil hen med din Tale), Plaut. Poen. 1, 1, 44; cf. Ter. Andr. 1, 1, 100; — b) prægnant ogs.: at gaae i Opfyldelse, Cic. Div. 2, 59; (cf. ibd. 71); — II) act.: at gaae ud derover el. overskride, at giennemskride el. tilbagelægge; A) „egenl.“; 1) „alm.“; vid. Virg. Aen. 10, 730; - ∾ tot urbes, ibd. 3, 282; cf. Ovid. Met. 2, 19; men ∾ amnem, Tac., limen el. vestibulum, Colum.; navnl. ogs. om Retningen opad, Virg. Aen. 4, 686; ligel. ∾ ardua, Liv. 2, 65; — 2) „bef.“, ligesom effugere: at undflye el. undgaae, manus alicujus, Virg. Aen. 9, 560, flammam, id., angustias, Liv., nocturnas insidias, Suet. Caes. 74; cf. id. Tib. 61; — B) „overf.“; 1) „alm.“; ∾ vitam, (forlade el. ende Livet), Appul.; - men „alleg.“ om en Stræben opad: si haec jam lenius supina ··· evaseris, Quintil. 12, 10, 79; — 2) „bef.“: at undgaae el. undflye, aegritudinem, Lucil. ap. Non., necem, Phaedr. 4, 6; ∾ gravem casum, Tac. Ann. 14, 6; men ∾ sermones malignorum, Plin. Ep. 7, 21; — not.: perf. syncop. evasti, Hor. Sat. 2, 7, 68.

ēvăgātio, onis, f., [evagor]: uregelmæssig Bevægelse, stellarum, Plin. 2, 14. — ēvāgīnātio, onis, f.: Udsvævelse, Arnob.; af — ē.vāgīno, (avi), atum, 1, v. a., [e el. ex, vagina]: trækker ud af Skeden, Justin. 1, 9, Hygin. — ē.văgor, (atus sum), 1, v. dep. n. o. a.; I) neutr.: at svæve ud, at udbrede sig; A) „egenl.“; vid. Liv. 22, 47; - ∾ per agros, (om en Bæk), Plin., (om Nilstrømmen), id.; ∾ ulterius,

(om Ilden), Dig.; — B) „fig."; vid. Liv. 3, 7, o. Cic. Off. 1, 29; navnl. ogs. om Taleren: at svæve ud fra Sagen, at giøre Digressioner, Quintil. 3, 6, 3, oftere; — II) act.: at svæve el. skride ud derover, at overskride, ordinem rectum, Hor. Od. 4, 15, 10.

ē.vălesco, lŭi, 3, v. n. inch.: at vore op, at komme til Kræfter, at blive stærk; I) „egenl."; vid. Plin. 17, 25 o. 54; — II) „overf.": A) „alm."; adjuta cura natura magis evalescit, Quintil. 2, 8, 5; cf. Tac. Hist. 1, 80: ∾ in suspicionem etc.; — bb) bf. in tempp. perff.: at være stærk dertil, at formaae el. kunne noget; vid. Quintil. 10, 2, 10; saal. ogs. c. inf., Virg. Aen. 7, 757, Hor. Ep. 2, 1, 201, o. A.; — B) „bef." om et Ord el. Udtryk: at komme i Brug, at blive brugeligt; vid. Tac. Germ. 2, o. Quintil. 9, 3, 19. — 1. ē.vallo, avi, 1, v. a.; [e el. ex, vallum]: kaster ud deraf; (forel. Ord); ∾ aliquem foras, Varr. ap. Non. — 2. ēvallo, ĕre, v. a.; [e el. ex, 2. vallus]: ved Kastning at rense, triticum, Plin. 18, 23; quae evalluntur, ibd.

Evan, m., *Εὐάν*: Epithet til Bacchus, Lucr. 5, 742, o. Ovid. Met. 4, 15; — II) bf. Evans, tis, adj.: raabende Evan, Epithet til Bacchantinderne, Catull. 64, 391, Virg. Aen. 6, 517. — Evander, dri, (ogs. Euandrus, hos. voc. Euandre, Virg.), m., *Εὔανδρος*: Søn af Carmenta, (s. und. Carmentis), udvandrede fra Pallantion i Arcadien omtr. 60 Aar før d. trojanske Krig til Italien, hvor han i Nærheden af Tiberen anlagde Byen Pallantium; - vid. Liv. 1, 5, Ovid. Fast. 1, 471, oftere, Virg. Aen. 8, 82, oftere; — b) bf. Evandrius, 3: evandrisk, ensis, (som førtes af Evanders Søn Pallas), Virg. Aen. 10, 394; men ∾ regna, Sil. 7, 18, (det herskende Rom); ∾ collis, (i. e. Palatinus), Stat.; ligel. ∾ mons, Claudian.; — not.: ogs. Navnet paa en Graveur el. Stenskærer, Hor. Sat. 1, 3, 91, o. Plin. 36, 4. — Evandrius o. Euandrus, s. und. frgd.

ē.vānesco, nŭi, 3, v. n. inch.: at svinde hen, at forgaae el. udgaae; I) „egenl."; vid. Lucr. 3, 222; ∾ aquae, (bortdunste), Senec.; cf. Cic. Div. 2, 57, Ovid. Met. 2, 117, o. Virg. Aen. 9, 658; — II) „fig."; vid. Ter. Hec. prol. 2, 5, o. Cic. Brut. 94; men id. Att. 3, 13: attenuari spem nostram et evanescere; cf. id. d. Or. 2, 23, Liv. 29, 25, ogs. Tac. Hist. 2, 32; fremdeles: ∾ donatio, (blive ugyldig), Dig.; cf. Quintil. 12, 10, 75.

ēvangĕlĭcus, 3, *εὐαγγελικός*: evangelisk, scriptura, Tertull. — ēvangĕlista, ae, m., *εὐαγγελίστης*: en Evangelist, Prudent. — ēvangĕlium, i, n., *εὐαγγέλιον*: Evangeliet el. Christendommen, Eccles. — ēvangĕlizator, oris, m., [evangelium]: som prædiker Evangeliet, Tertull. — ēvangĕlus, i, m., *εὐάγγελος*: som bringer godt Budskab, Vitruv. 10, 7.

ēvānĭdus, 3, [evanesco]: hensvindende, udgaaende, pectora, Ovid. Met. 5, 435, arbores, Vitruv., viriditas, Plin.; — 2) „fig."; ∾ amor, Ovid. Rem. Am. 653; ∾ gaudium (et leve), Senec. Ep. 35. — ēvanno, are, v. a.: bortveirer (ved at kaste med vannus); evannatur acus, Varr.; — 2) „overf."; ∾ aliquem, (kaste el. drive ud el. bort derfra), Pompon. ap. Non. — evans, evantes, s. und. Evan.

*ēvăpōrātio, onis, f.: Uddunstning el. Uddampning, terrae, Senec. Qu. N. 1, 1, nivis, Gell.; o. — ēvăpōrātivus, 3: uddunstende el. som befordrer Uddunstningen; ∾ vis, Coel. Aur.; af — ē.văpōro, are, v. a.: uddunster el. uddamper; quod evaporatur, Gell. — ē.vasto, avi, atum, 1, v. a.: ødelægger fra Grunden af el. aldeles; vid. Liv. 10, 15; cf. id. 5, 5, oftere, Sil. — ēvasus, 3: partic. af evado. — ēvax, interj., [Naturlyd, ligesom evoe o. *εὐοῖ*], som Udraab i Glæde el. Jubel: vel! brav! hurra! odl., Plaut. Curc. 1, 2, 3, oftere.

ēvectio, onis, f., [eveho]: at fare el. at flyve i Veiret, Appul.; — 2) i Retssproget: etslags Postbillet, (el. Ret til Befordring med Posten), Cod. Just. — 1. ēvectus, 3: partic. af eveho. — 2. ēvectus, us, m.: Udførsel af Varer, Varr., Plin. 18, 6; af — ē.veho, xi, ctum, 3, v. a.: fører el. bringer el. skaffer ud deraf el. derud; I) „egenl."; vid. Cic. Verr. 1, 20; ∾ merces, Varr., (opp. invehere); - incaute se evehentes, (som vove sig for langt frem) etc., Liv. 29, 34; cf. id. 25, 27; - navnl. ogs. om Retningen opad; saal. ∾ aquas, id. 1, 38; men „poet.": ∾ ad aethera, Virg.; cf. Hor. Od. 1, 1, 6, o. Juvenal. 1, 38; — bb) bf. i de mediale Former: at drage el. komme (ride el. kiøre el. seile) ud deraf el. derud el. derhen; - vid. Liv. 4, 33, o. Tac. Ann. 12, 14; men evecti mari, (seilende derover), Liv. 44, 28; evehi in altum, id. 21, 50; cf. id. 22, 19; - ogs. c. acc. loci: evectus os amnis etc., Curt. 9, 9; cf. Prop. 2, 3, 21, „alleg."; - ligel. om Retningen opad; vid. Liv. 1, 48; — II) „fig."; spe vana evectus, (henreven deraf), Liv. 42, 62; cf. Plin. 26, 9; - navnl. ogs. om en Ophøielse, Vell. 2, 90; men ingentes et privatum supra modum evectae opes, Tac. Ann. 14, 52; cf. Vell. 2, 56.

ē.vello, velli, (Cic.), o. vulsi, (Flor), vulsum, 3, v. a.: rykker el. river ud el. ud deraf; I) „egenl."; ∾ linguam alicui, („alleg."), Cic. Sest. 58; ∾ ebulum e segete, Plin., statuam de monumento, Dig., spinas agro, Hor.; ogs. absol.; ∾ ferrum, Caes. B. G. 1, 25, arborem, Liv., dentes, Plin.; - men „poet.": ∾ castra obsessa, (befrie), Sil.; — II) „fig.": ligesom oprykker med Roden, d. e. ødelægger aldeles; vid. Lucr. 3, 311, o. Cic. Cluent. 55; - ∾ ex intimis mentibus etc., id. d. Or. 1, 53; cf. id. R. Am. 2: hunc sibi ex animo scrupulum ··· ut evellatis.

Eveninus, 3, s. und. Evenus. — ē.vĕnio, vēni, ventum, 4, v. n.: kommer el. gaaer frem el. ud deraf el. derud; I) „egenl."; - Mersus profundo, pulchrior evenit, („alleg."), Hor. Od. 4, 4, 65; men serius evenire, (om en Vært): at komme sildigere op, Colum.; - sine modo rus eveniat, Plaut. Cas. 2, 8, in.; cf. id. Rud. 3, 2, 17; — II) oftere „overf."; A) „alm.": at fremkomme el. forekomme, at tildrage sig el. skee; - vid. Plaut. Amph. 3, 2, 57 flgd., Cic. Fam. 6, 21, o. id. Quint. 15; cf. id. Div. 2, 24 o. 45; men Sall. Catil. 9: ubi pax evenerat, (var kommen istand); - ogs. impers.; evenit, senibus ··· iter ut esset etc., Ter. Phorm. 1, 2, 15; cf. Cic. d. Or. 2, 55, o. A.; — b) navnl. ogs. ∾ alicui: at tilfalde nogen, at blive nogen til Del; ogs. at vederfares el. tilstøde nogen; - Genucio consuli ea provincia evenit sorte, Liv. 7, 6; ligel. ud. sorte, Sall. Jug. 35, Liv. 2, 40, oftere, o. A.; - quum mihi nihil improviso evenisset, Cic.; cf. id. Sest. 33; men euphemistisk: si quid sibi evenisset, (om han døde el. faldt fra), Suet. Caes. 86; ligel. Sall. Hist. frgm.: si in Pompejo quid humani evenisset; (s. ogs. 1. accido o. contingo ss. II.), — B) „bef.": som en Følge at udgaae el. fremgaae deraf, at falde ud el. blive dertil; (om Personer bruges i denne Bem. alene evadere); - quid ex quaque re evenerit etc., Cic.; quae (auspicia) sibi secunda evenerint, id. Div. 1, 15; cf. Sall. Jug. 63, id. Catil. 26, o. Liv. 8, 31; - ogs. i en Bønformular; vid. Cic. Mur. 1; cf. Liv. 31, 5; men male istis eveniat, (faae de en Ulykke)! Plaut.; si quid praeter spem evenit, Ter.; ∾ ex sententia, (falde ud efter Ønske), id., Plaut.; quorsum eventurum hoc siet, Ter. Hec. 1, 2, 118; — III) ēventum, i, n.; A) det Skete, Tildragelse, Begivenhed; in pl., Cic. d. Rep. 3, 19; — b) navnl. heder ogs. Lucr. 1, 451, oftere, eventum: den tilfældige og uvæsenlige Beskaffenhed, (som Rigdom el. Armod, i Modsætn. af conjunctum); — B) Følge el. Udfald (af en Handling el. Beraadslagning, odl.); - ut consilia eventis ponde-

remus, Cic. Rab. Post. 1; (Chaldaeorum) praedicta ··· re et eventis refelli, id. Div. 2, 47; ogs. in sing., id. Att. 3, 8; — not.: praes. conj. evenat, f. eveniat, Ennius ap. Non.

ē.ventĭlo, (avi), atum, 1, v. a.: at udvifte; ∾ (aërem graviorem) jactatu linteorum, Plin. 31, 28; men ∾ frumenta, Colum.; – silb. ogs. „overf.": ∾ opes imperii, (forøde dem), Sidon.

ēventum, i, n., s. und. evenio. — ēventus, us, m., [evenio]; I) „alm.": Begivenhed, Tildragelse, Tilfælde; – fore eos eventus rerum, qui acciderunt, Cic. Div. 1, 28; cf. Tac. Agric. 22; — B) navnl.: hvad der vederfares nogen, nogens Skiebne; – moerere hoc eventu ejus, etc., Cic. Lael. 4; cf. Caes. B. C. 1, 21, o. Liv. 7, 26; — II) „bes.": Følge el. Udfald af en Handling, exitus negotii, Cic. Inv. 1, 28; – eventus stultorum magister est, Liv.; cf. Hor. A. P. 148; – ogs. in pl.: praeter eos eventus, qui etc., Cic. Leg. 2, 17; – eventum rei experiri, Caes. B. G. 3, 3; ∾ ejus diei, id. B. C. 3, 96; ∾ orationis, Cic., dicendi, id.; — III) Bonus Eventus: en romersk Landguddom, Varr. R. R. 1, 1, o. Plin. 34, 19.

Evēnus, (-os), i, m., *Εὔηνος*: Flod i Ætolien, i Nærheden af Calydon, (hod. Fidari), Mela 2, 3, Ovid. Met. 9, 104; — b) df. Evēnīnus, 3: benævnt efter Floden Evenus, matres, Ovid. Met. 8, 528.

e.verbĕro, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": slaaer el. pidsker ud deraf; slaaer stærkt; – ∾ os oculosque hostis rostro et alis, Quintil.; ∾ clypeum alis, Virg. Aen. 12, 866; ∾ mare remis, Curt.; — II) „fig.": ansporer, animum alicujus ad inquirendum, Gell. 1, 23. — ēvergăneus, 3; df. ∾ trabes, (dygtigen forbundne el. sammenføiede), Vitruv. 5, 1; af — e.vergo, ĕre, v. a.: at lade udstrømme, at udgyde af sig; – quia nullos apertos evergerent rivos (montes), Liv. 44, 33.

everrĭcŭlum, i, n.: Bundgarn el. Fiskergarn, *σαγήνη*. Varr. R. R. 3, 17, Dig.; — II) df. „fig." med Henspillen paa Navnet Verres: quod umquam hujuscemodi everriculum etc.? vid. Cic. Verr. 4, 14; – ∾ malitiarum omnium, judicium de dolo malo, etc., id. N. D. 3, 30; af — ē.verro, verri, versum, 3, v. a.: udfeier el. bortfeier; I) „egenl."; ∾ stercus ex aede Vestae, Varr. L. L. 6, 4; – df. silb.: ∾ piscem, (trække iland med Garnet), Appul.; — b) renser ved at feie, stabulum el. solum stabuli, Colum.; men „poet.": ∾ aequor retibus, Manil.; — II) „fig.": udplyndrer; – quod fanum ··· quod non eversum atque extersum etc.? Cic. Verr. 2, 21.

*ēversio, onis, f.; I) „egenl.": Omstyrtelse, Kuldkastelse, columnae, Cic. Phil. 1, 2; ogs. in pl.; ∾ vehiculorum, Plin.; — b) ogs. Forstyrrelse, Ødelæggelse, templorum, Quintil., urbis, Flor.; ogs. in pl.; ∾ urbium, id.; — II) „fig."; A) Fordrivelse, possidentium, Flor. 3, 13; — B) Fordærvelse, Undergang, rei familiaris, Tac., omnis vitae, Cic.; – ogs. in pl.: ∾ rerum publicarum, id. d. Senect. 12; o. — ēversor, oris, m.: en Forstyrrer, Carthaginis, Quintil.; ∾ regnorum Priami (Achilles), Virg."; – ogs. „fig.": ∾ civitatis, Cic., hujus imperii, id., juris humani, Plin.; — [everto]. — 1. ēversus, 3: partic. af everro. — 2. eversus, 3: partic. af everto.

ē.verto, (-vorto), ti, sum, 3, v. a.: vender op og ned derpaa, kaster ud deraf el. derud el. derhen; I) „egenl."; – ∾ aequora ventis, (oprøre), Virg., mare, Senec.; ∾ campum, (pløie den), Val. Fl.; – ogs. omstyrter, bringer af Lave; ∾ navem, (kantre det), Cic., arborem, Virg., currum, (vælte den), Curt.; ∾ equum, (styrte dermed), Prop.; cf. Plin. 21, 17: homo eversus, (kastet af Hesten og beskadiget); – ∾ tecta in dominum (over ham), Ovid. Met. 1, 231; cf. id. 11, 555; — B) bes. ogs.; a) forstyrrer, ødelægger, urbes, Cic., Trojam, Ovid., castellum, Hor.; — b) kaster ud af en Besiddelse; – ∾ pupillum fortunis patriis, Cic. Verr. 1, 51; cf. id. R. Am. 39, o. Plaut. Trin. 3, 1, 15, — II) „fig.": omstyrter, forrykker, fordærver; – ab imo evertere summa, Lucr. 5, 161; men me ··· vi atque impressione evertere („alleg."), Cic. Fam. 5, 2; – ogs. „alm.": fordærver, ødelægger; – ∾ funditus aratores, Cic. Verr. 3, 18, civitates, id., – ∾ leges et testamenta, id. Verr. 2, 19; ∾ disciplinam militarem, Liv. 8, 30; cf. id. 36, 15, – ∾ penitus virtutem, Cic.; ∾ pietatem, Lucr., finitionem, Quintil., spem, Ovid. Met. 13, 623.

e.vestīgātus, 3, partic. adj., [e el. ex, vestigo]: opsporet, udfunden, Ovid. Met. 15, 146, Senec. — ēvexus, 3, [eveho]: afrundet opad, mundus, Capella.

Evias, adis, f. und. Evius. — ē.vibro, are, v. a.: at svinge opad; – df. „fig.": ut excitarentur et evibrarentur animi, Gell. 1, 11. — ēvictio, onis, f., [evinco]: retlig Gienerholdelse af en Besiddelse, Dig.; de evictionibus, Cod. Just. — ēvictus, 3: partic. af evinco.

†ēvĭdens, tis, adj., [e el. ex, video], (m. neutral Bem., ligesom perspicuus): fremlysende, øiensynlig, tydelig, klar; – flos ··· non evidens, sed intus occultus, Plin. 21, 64; – si quid est evidens, etc., Cic. N. D. 3, 4; ∾ res (pl.; opp dubiae), Liv.; ∾ argumentum, Plin., signum, Suet.; ∾ prodigia, id.; – compar., quid est evidentius? Cic.; superl., evidentissimum id fuit, Liv. 44, 41; — b) „overf." ogs. om Personer; evidentissimi auctores, (de paalideligste), Plin. 19, 15; df. — evĭdenter, adv.: indlysende, Liv. 6, 26, oftere; – compar., ∾ apparere, Dig.; superl., ∾ apparere, Suet.; o. — ēvĭdentia, ae, f.: Tydelighed, Klarhed; udtrykker tilligem. perspicuitas: Grækernes *ἐνάργεια*; vid. Cic. Acad. 2, 6; cf. Quintil. 6, 2, 32, oftere.

ē.vīgesco, ĕre, v. n.: at afkræftes, Tertull. — ēvĭgĭlatio, onis, f.: Opvaagning, Augustin.; af — ē.vĭgĭlo, avi, atum, 1, v. n. o. a., I) neutr.; vaagner op, bliver vaagen, Plin. Ep., Suet. Aug. 78, oftere, o. A.; — B) „bes." o. „fig.": vaager derover, arbeider derfor; – in quo evigilarunt curae meae etc., Cic. Parad. 2, 17; — II) act.: vaager (en vis Tid), giennemvaager; Est mihi nox multis evigilanda modis, Tibull. 1, 8, 64; — B) „fig."; a) aarvaagent el. omhyggeligen at udarbeide, libros, Ovid. Trist. 1, 1, 108; cf. Gell. 1, 7. — b) aarvaagent el. omhyggeligen at betænke; tua consilia ··· quam evigilata etc., Cic. Att. 9, 12; — c) id. d. Rep. 3, 23, impers.: etsi nobis ··· evigilatum est, (skiøndt vi have udvaaget vor Tid). — ēvĭgŏrātus, 3, partic. adj., [e el. ex, vigoro]: berøvet sin Munterhed, Tertull.

ē.vīlesco, lŭi, 3, v. n. inch.: at tabe i Værd, at geraade i Ringeagt; – usque eo eviluit, ut etc., Suet. Claud. 15; cf. Tac. Hist. 3, 53. — ē.vincio, vinxi, vinctum, 3, v. a.: omvinder el. ombinder, caput alicujus diademate, Tac. Ann. 15, 2, ogs. aliquem insigni regio, id.; – oftest in partic. perf.; viridi ··· evinctus oliva, Virg.; men ud. abl.: evinctae comae (sc. vitta), Ovid.; men id. Trist. 4, 4, 73: evincti, (sc. catenis); – ogs. c. acc. graec.: suras evincta cothurno, Virg. Ecl. 7, 32; cf. id. Aen. 5, 269, oftere, ogs. Ovid. Met. 15, 676.

ē.vinco, vici, victum, 3, v. a.; I) „egenl.": overvinder el. beseirer ganske, navnl. i Krigen; – sed evicit omnia miles etc., Liv. 10, 17; cf. Tac. Ann. 3, 46; — 2) oftere udenfor Krigssproget: at betvinge, somnos, Ovid., morbos, (helbrede dem), Colum.: – evincit herbas lupinum, Plin.; cf. Hor. Od. 2, 15, 5; — b) at vinde el. komme ud derover; – ∾ os Ponti, Plin., litora (Ponti), Ovid.; cf. id. Met. 14, 76, o. A.; — II) „fig."; A) „overf.": gienerholder el. hævder (en Besiddelse od.); – ∾ totam rem, Dig.; — B) „ment."; a) vinder el. bevæger, Virg. Aen. 4, 548; evictus precibus, Ovid., donis, Tac.; men ad miserationem evicta etc., id. Ann. 11, 37; — b) vinder, d. e. bevirker, m. flgd. ut

Liv. 2, 4, oftere; cf. Suet. Tib. 37; — c) ligesom convinco: godtgiør, beviser; - si ··· ratio ··· evincet, etc., Hor. Sat. 2, 3, 50. — evinctus, 3: partic. af evincio.

evīrātio, onis, f., [eviro]: Mandddommens Berøvelse; df. ∾ pilorum, (Haarenes Borttagelse), Plin. 29, 8. — eviratus, 3: partic. o. adj. af eviro. — evīresco, ĕre, v. n.: at blegne; ∾ color, Varr. ap. Non. — ēviro, avi, atum, 1, [e el. ex, vir]: berøver Manddommen, castrerer; - ∾ corpus, Catull. 63, 57, pueros, Varr. ap. Non.; — not.: partic. ēvirātus, 3, ogs. som adj.: blød, umandig; df. compar. eviratior spadone, Martial. 5, 41.

ēviscĕro, (avi), atum, 1, v. a., [e el. ex, viscus]; I) „alm.": udtager Indvoldene, Enn. o. Pacuv. ap. Cic.; — B) df. „fig."; a) sønderslider, Virg. Aen. 11, 723; — b) fortærer, tilsætter, opes, Cod. Just.; — II) „bes.": udtager af Indvoldene, (unionem), Solin. 53.

*ēvītābĭlis, e: til at undgaae; - non evitabile telum, Ovid. Met. 6, 234; ∾ mala, (opp. inevitabilia), Senec.; o. — ēvītātio, onis, f.: Undgaaen el. at undgaae; ∾ malorum, Quintil., periculi, Senec.; af — 1. ēvīto, avi, atum, 1, v. a.: undgaaer, tela amictu, Catull. 115, 7; men non evitata (fraxinus), Ovid. Met. 12, 123; cf. Hor. Od. 1, 1, 5; ∾ dolorem, Cic.; cf. id. Lael. 21; — 2. ēvīto, avi, atum, 7, v. a., [e el. ex, vita]: aflıver; (for- o. efterel. Ord); Priamo vi vitam evitari, Enn. ap. Cic. Tusc. 1, 35; ∾ aliquem, Appul.

Evius, (-os), i, m., *Εὔιος*: Epithet til Guden Bacchus, Lucr., Cic. Flacc. 25, Hor., o. A.; — B) df. 1) Evius, 3: hørende til Bacchus's Dyrkelse; ∾ terga, (i. e. tympana), Stat.; — 2) Evias, adis, f.: en Bacchantinde, Hor. Od. 3, 25, 9. — evo, are, (Grækernes *εὐάζω*: raaber evoe paa Bacchusfesten, dog alene in partic. evans, vid. Catull. 64, 391; - ogs. c. acc.; orgia evantes Phrygiae, Virg. Aen. 6, 517.

ēvocati, orum, s. und. evoco. — *ēvŏcātio, onis, f.; egrdl.: Fremkalden; df. 1) i Religionssproget: Fremmanen el. Citeren, inferorum, Plin. 30, 2; ∾ deorum ex urbibus obsessis, Macrob.; — 2) Indkaldelse for Retten, Hirt. B. Al. 56; — 3) Opraab til Krigstjeneste, Auct. ad Her. 3, 2; o. — ēvŏcātor, ōris, m.: som opfordrer til Krigstjeneste, Cic. Catil. 1, 11; — df. adj. ēvŏcātōrius, 3: opfordrende, epistola, Sidon.; — [af flgd.].

ēvŏco, avi, atum, 1, v. a.: kalder el. bringer ud el. frem deraf el. derud el. (derhen; I) „egenl."; - ∾ virum e curia, Liv. 1, 48, aliquem ante ostium, Plaut.; ∾ mercatores undique ad se, Caes.; cf. Cic. Att. 2, 24; ∾ aliquem ad pugnam, Caes.; — B) df. „bes."; 1) i Krigsvæsenet: at opfordre el. opbyde til Krigstjeneste; - ∾ multos undique spe praemiorum, Caes. B. C. 1, 1; - hvf evocati, orum: udtiente Krigere, som opfordres til ny Krigstjeneste, id. B. G. 7, 65, Cic., o. A.; - ∾ legiones ex hibernis, Caes.; - men „publicistisk", om en Befalingsmand i Provindserne: ∾ ad se magistratus et decemprimos, Cic. Verr. 2, 67; cf. Caes. B. G. 7, 33, oftere; — 2) i Religionssproget: ∾ deum, (udkalde af en beleiret By), Liv. 1. 55, o. id. 5, 21; — II) „fig."; A) „overf." om Tingsobjecter: at bringe ud deraf, at bringe dertil; - ∾ succum quasi per siphonem, Colum.; ∾ abortum, Plin.; — B) „ment.": fremkalder, vækker, misericordiam oratione, Cic.; cf. id. Fin. 2, 31; - ∾ risum legentibus, Senec.; ∾ aliquem in laetitiam, id.; cf. Liv. 9, 17.

evoe (disyll.), interj., ligesom *εὐοῖ*: en Naturlyd; df. Jubelraab ved Bacchusfesten; evoe bacchantes, Catull. 64, 250; cf. Hor. Od. 2, 19, 5, Virg. Aen. 7, 389, o. A.

ēvŏlĭto, are, v. n. frequ.: ofte at flyve ud, Colum. — ēvŏlo, avi, atum, 1, v. n.: at flyve ud el. frem el. op; - ∾ ex quercu (aquila), Cic. Leg. 1, 1; ∾ extra septa, Varr.; om Husfugle ogs. absol., Colum.; — II) oftest „fig."; A) „overf." om enhver hurtig Bevægelse: ilende at komme ud deraf el. derhen; - ∾ ex urbe, tamquam ex vinculis, Cic. d. Or. 2, 6; cf. id. Verr. 5, 34; men ∾ ignis etc., Lucr. 6, 314; — B) „ment."; quorum animi ··· evolant atque excurrunt foras, Cic. Div. 1, 50; ∾ ex severitate judicum, id. Verr. 1, 5; men ∾ altius, (naae høiere Værdighed), id. Fam. 1, 7; cf. id. d. Or. 2, 58; - ogs. om Talen, ibd. 1, 35: sic evolavit oratio, ut etc.

ēvŏlūtio, onis, f., [evolvo]: Opslaaen i en Bog; df. Læsen el. Læsning, poëtarum, Cic. Fin. 1, 7. — ēvŏlūtus, 3: partic. af flgd. — ēvolvo, volvi, volūtum, 3; (poet. ogs. per diaeresin: evoluam, Catull.; evoluisse, Prop., Ovid.); v. a.: vælter eller ruller el. vikler ud deraf, opruller, odl.; I) „egenl."; - ∾ vestes, Ovid.; ∾ volumen epistolarum, (opslaae), Cic. Att. 9, 10; cf. Ovid. Met. 1, 24, o. Liv. 44, 8; - evolvere se, o. evolvi: vælte sig eller rulle sig el. bevæge sig afsted; - saal. ∾ se in mare, (om en Strom), Virg. Aen. 5, 807, o. Plin. 4, 21; per humum evolvuntur, Tac. Germ. 39; cf. Liv. 26, 19; — II) „fig."; A) „overf."; 1) ∾ librum: oprulle for at læse; df. at læse deri, Cic. Tusc. 1, 11; ligel. ∾ volumina, Quintil., Fastos, Hor., Ovid., poëtas, Cic., auctores, Suet., antiquitatem, Tac.: — 2) „poet." om Parcerne: at spinde el. afspinde Skiebnens Traad; df. at bestemme; vid. Prop. 1, 7, 16; ogsaa at afspinde, at spinde til Ende; hvf. „alleg." om Parcerne: tunc ··· Debuerant fusos evoluisse meos, Ovid. Her. 12, 4; — 3) udbringer, bringer tilveie, argentum aliunde, Plaut. Pseud. 1, 3, 83; — 4) opjager el. fordriver, sede patria, Tac., ex clandestina praeda, Liv. 6, 15; — B) „ment."; 1) „alm.": at udfolde el. udvikle; - ∾ animi sui complicatam notionem, Cic. Off. 3, 19; cf. id. d. Or. 2, 86; - ∾ se ex his turbis, Ter., ogs. omni turba, id.; — 2) „bes.": at udvikle el. fortælle; - ∾ causas belli, Enn., naturam rerum omnium, Cic., rem propositam, Quintil., seriem fati, Ovid.; cf. Lucr. 1, 953.

ēvŏmo, ŭi, ĭtum, 3, v. a.: at brække af sig, at udspye, (conchas), Cic. N. D. 2, 49; cf. Suet. Claud. 44, o. Tac. Ann. 12, 67; — II) „fig."; A) „overf."; vid. Cic. Catil. 2, 1; ∾ ignes, Sil.; ∾ se in mare (om en Flod), Plin.; men „alleg.", Cic. Pis. 37: ∾ pecuniam devoratam; — B) „ment.": at udgyde (sit Indre); vid. Cic. Lael. 23, o. Ter. Ad. 3, 2, 14. — ēvōnȳmos, i, f., *εὐώνυμος*, germ. der Spindelbaum, Plin. 13, 38.

ēvulgo, avi, atum, 1, v. a.: giør almindeligen bekiendt, rober, forraader; - ∾ jus civile etc., vid. Liv. 9, 46; ∾ arcanum, Tac.; cf. id. Ann. 13, 9. — ēvulsio, onis, f., [evello]: Udrykning, Udtrækning, dentis, Cic. N. D. 3, 22. — ēvulsus, 3: partic. af evello.

ex el. ē, (e neml. alene foran Consonanter, men ogs. her sieldnere end ex; - dog at ex fastholdes i visse Forbindelser, ligesom e i nogle andre; saal. altid ex parte, ex sententia, ex tempore; men e regione, e re publica); - praepos. c. abl.; Grækernes *ἐκ* el. *ἐξ*; betegner en Udgaaen fra Gienstandens Indre, (i Modsætn. af in c. acc.), og svarer saal. til vort: ud, udfra, udaf; (s. ogs. ab o. de ss. II.); — I) i Rummet; A) „alm."; - influxit ··· quidam e Graecia rivulus in hanc urbem, Cic. d. Rep. 2, 19; cf. Hor. Sat. 1, 1, 56; - Clanculum ex aedibus me edidi foras, Plaut.; ogs. saal. ofte hos de m. ex sammensatte Ord; men ogs. ofte hos Sammensætningerne m. ab o. de; s. und. abeo, amoveo, etc., decedo, deduco, etc.; - navnl. ogs. i Retningerne: nedad, opad; - desilire ex equis, (om Rytterne), Caes.; cadere ex equo, Cic.; cf. id. Fat. 3, o. Lucr. 5, 1125; - paululum ex planitie editus collis, Caes.; eminere e mari, Cic.; cf. Liv. 6, 5; — B) „bes."; a) om det Sted, hvorfra nogen el. noget er ligesom udgaaet; - quod erat ex eodem municipio,

Cic.; - men ogs. ud. Verbum; negotiator ex Africa, id.; cf. Hor. Od. 1, 29, 7; — b) om det Sted, hvorfra noget skeer eller har sin Udgang; - ex loco superiore ··· conspicatus etc., Caes. B. G. 2, 26; cf. Cic. Manil. 17; pugnare ex equo, ex puppi, Plin.; cf. Caes. l. c. 27; - ogsaa ere at hidføre de adverbiale Dictioner: ex adverso, e regione, ex parte, osv., s. und. adversus, etc.; - men ex itinere: fra Reisen, paa el. under Reisen, mittere litteras, Cic.; cf. Caes. B. G. 2, 6 o. 29; ligel. ex fuga, (paa el. under Flugten), Caes., Sall., Liv.; — II) i Tiden; A) „alm.": strax efter; - vid. Cic. Brut. 92, o. Tac. Hist. 3, 46; men id. Germ. 22: statim e somno ··· lavantur; men ex quo Romae obses fuit, etc., Liv. 40, 5: - me quotidie aliud ex alio impedit, Cic.; aliam rem ex alia cogitare, Ter.; diem ex die exspectare. Cic., ducere, Caes.; — not.: ex staaer hos en Embedstitel om et ophørt Embede; - per virum excelsum ex quaestore et ex consule Trebonianum, etc., Cod. Just.; — B) „bes.": om en Varighed fra en vis Tid; - ex eo die, quo etc., Cic. Phil. 1, 1; cf. id. Quint. 5, o. Hor. Od. 2, 1, in.; - ogs. m. tilføiet ad; ex ea die ad hanc diem etc., Cic. Verr. 1, 12; - sjeld. ved Angivelsen af Datum; ex Kal. Jan. etc., Cic. Fam. 16, 9; cf. id. Verr. Act. 1, 10; — III) i andre Forholde, hvorved man kan tænke sig en Udgaaen deraf, et Ophav el. Udspring derfra; A) saal. navnl.; aa) hos Verberne: at tage el. udtage deraf, at modtage el. erholde, at fornemme el. lære, osv.; - tollere amicitiam e vita etc., Cic. Lael. 13; de quo studeo ex te audire, quid sentias, id.; — bb) ved Angivelsen af en Mængde el. en Samling, hvortil noget hører el. hvoraf det tages; - ecquis est e tanto populo, qui etc., id. Rab. Post. 17; cf. Caes. B. C. 1, 46; men ex tribus istis quid maxime probas? Cic.; cf. Tac. Germ. 29; — b) ogs. findes ex: omskrivende f. gen.; altitudo puppium ex barbaris navibus etc., Caes. B. G. 3, 14: — cc) ved Angivelsen af det Stof el. af den Materie, hvoraf noget bestaaer; - statua ex aere facta, Cic.; cf. id. Arch. 9; men constare ex animo et corpore, id. N. D. 1, 35; cf. id. Fin. 2, 14; — b) df. ogs. ved den techniske Betegnelse af det Middel, hvormed noget beredes el. tilsættes el. nydes; - nuclei pinei ex melle, Cels.; farina tritici ex aceto cocta, Plin.; - ogs. om en Blanding el. Overgang, navnl. Farvens og Smagens; baccae e viridi rubentes, Plin.; apes ex aureolo variae, Colum.; succus (pomo, dat.) ex austero dulcis, Plin.; — dd) ved Angivelsen af nogen tildels ogs. fjernere Aarsag el. Foranledning, hvoraf noget fremgaaer el. finder Sted; - ex doctrina nobilis et clarus, Cic.; ex vulnere aeger, id.; ex vino vacillantes, Quintil.; cf. Ter. Andr. 3, 2, 17, ogs. Cic. Brut. 97, o. Sall. Jug. 48; ogs. triumphare ex gentibus Transalpinis, Cic.; men Liv. 31, 36: ex tam propinquis stativis etc., (ifølge begge Leires Nærhed); quod ex eo sciri potest, quia etc., Cic.; ex quo fieri (el. effici), ut etc., id.; ex quo nulla suspicio est, etc., id. Brut. 15; - undert. ogs. ud. Verbum imellem tvende Substantiver; ex hac clade atrox ira etc., Liv. 2, 51; cf. Tac. Ann. 11, 20; — b) ligel. ved Angivelsen af det Begreb, hvorefter nogen el. noget benævnes; - cui postea Africano ex virtute cognomen fuit, Sall. Jug. 5; cf. Cic. Leg. 1, 8; ligel. nomen ex vitio positum, Ovid.; — ee) ved Betegningen af Overgangen fra en Tilstand til en anden, af en Forandring el. Forvandling; - ut existat e rege dominus, Cic.; cf. id. Part. or. 17, o. Lucr. 1, 187, ogs. Flor. 1, 9; — B) endnu er ex at mærke; aa) i Angivelsen af en Følge el. Hensigt, osv., dog prægnant i visse Udtryk og Forbindelser; saal. ex (el. e) re, ex usu, ex injuria alicujus, (med el. til nogens Fordel el. Skade); vid. Ter. Phorm. 5, 7, 76; bene et e re publica ··· fecisse, (til Statens Bedste), Cic.; cf. Caes. B. G. 1, 30, oftere; men ex nullius injuria, (uden nogens Krænkelse), Liv. 45, 44; — bb) ved Betegnelsen af den Maade el. Regel, hvorpaa el. hvorefter noget skeer, omtr. vort: efter, ifølge; - ex senatus sententia, Cic.; ex collegii sententia, Liv.; men ex sententia, (s. ex voluntate, efter Ønske), Ter., Cic.; - ex senatus consulto, Cic., Sall.; ex decreto, Cic.; ex lege, ex jure, id.; ex foedere, Liv.; ex more, Sall., Virg., o. A.; ligel. ex consuetudine, Cic., Caes., o. A.; - ex animo, (oprigtigen), Cic. Fam. 13, 8; ex opinione atque fama (scribere), ibd. 12, 4; e virtute, id est honeste vivere, Cic. Fin. 2, 11; aliquem ··· ex artificio comico aestimare, Cic. R. Com. 10; — b) hertil hører endnu Dannelsen af de adverbiale Udtryk: ex aequo, ex commodo, etc., ex affluenti, ex continenti, ex confesso, ex inopinato, etc.; s. und. aequus, commodus, etc.; — not.: ex sættes sjeld. efter sin Casus; vid. Lucr. 2, 791, oftere; — IV) med Hensyn paa Sammensætningen bliver endnu at mærke; A) ex- beholder, (ligesom dis-), denne sin fuldere Form ordenl. alene foran Vocalerne, og foran Consonanterne: c, p, q, s, t; (exeo, excedo, etc.); - fremdeles assimilerer det „x" m. d. flgd. „f"; (effero, etc., hvorhos ogs. findes ecfero, etc.); - hvorimod det bortkaster „x" foran de øvrige Consonanter: b, d, g, r, l, m, n, v; (eblandior, educo, etc.); — not.: Undtagelser herfra ere: epoto o. epotus (hos expotus), escendo (hos exscensio); ogs. findes exbibit, exbola, exdorsuo, exfibulo, exlex, etc.; - nogle af disse Sammensætninger udstøde s efter x; hvf. ordenl. excidium (f. exscidium) af exscindo, ligesom man f. exsul, exspecto, exstinguo, etc., ogs. finder exul, etc.; — B) i Sammensætninger betegner ex-; a) oftest en Udgaaen derfra el. en Bevægelse (el. Retning) udad, ogs. opad; (educo, exeo, etc.; emineo, erigo, etc.); — b) ogs. undert. en Overgang, ogs. en Forvandling el. Modsætning; (effemino, effero, are; effreno, egelidus nr. 1, elinguis, exanimo); — c) ogs. en Fuldendelse af en Handling el. Tilstand, ogs. en blot Forstærkelse; enitor, excedo, edurus, efferus).

ex.ăbūsus, 3, partic. adj., [abutor]: som hoiligen misbruger noget, Ammian. — **exăcerbesco**, ere, v. n. inch.: bliver forbittret el. fortørnet, Appul.; af — **ex.ăcerbo**, avi, atum, 1, v. a.: forbittrer el. krænker smerteligen, Liv. 2, 35, oftere; cf. Suet. Tib. 62; df. in pass., Plin. Ep. 8, 5: at sørge bittert; — II) i Retssproget: skærper, supplicia, Dig. — **exăcervans**, tis, partic., [acervo]: som hober sig i stor Mængde; ∾ tela, Ammian. — **ex.ăcesco**, ĕre, v. n. inch.: at blive meget sur; ∾ ficus, Colum. — **exăcon**, i, n.: gallisk Navn paa en Art af Værten centaureum (el. Tusindskion), Plin. 25, 31.

exacte, adv. af 1. exactus: noiagtigen, Sidon.; - - compar., Gell.; superl., Sidon. — **exactio**, ōnis, f., [exigo]; Fordrivelse, regum, vid. Cic. d. Or. 1, 9; — b) sjld. ogs. Fuldendelse, Vitruv. 3, 1, Auson.; — II) „overf.": Affræven, operis, Colum.; - oftere: Indfræven el. Inddrivelse; - nostrorum nominum, Cic. Att. 5, 1, pecuniarum, Liv. 38, 38; — b) df. „meton.": Skat el. Afgivt til det Offenlige; ∾ capitum et ostiorum Cic. Fam. 3, 8; ogs. in pl.: ∾ publicae, Asin. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 32; cf. Suet. in Vita Hor., o. Tac. Ann. 12, 51.

exactor, oris, m., [exigo]: som fordriver el. uddriver; - exactores regum etc., Liv. 9, 17; — II) „overf."; A) „alm."; ∾ operis: som affræver nogen hans Arbeide, Opsynsmand derover, Colum.; cf. Liv. 45, 37; men ∾ assiduus studiorum, Quintil.; ∾ supplicii, (som fuldbyrder Straffen), Liv. 2, 5; — B) „bes.": som indfordrer de offenlige Afgifter; vid. Caes. B. C. 3, 32, Liv. 28, 25; — df. fem.: **exactrix**, icis, Augustin. — **1. exactus**, 3: partic. o. adj. af exigo. — **2. exactus**, us, m., [exigo]: ligesom Uddriven; df. Udsælgen el. Udsalg, mercis, Quintil. Decl.

+ex.acŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a., I) „egenl.": gior meget skarp el. spids; - ~ ferramenta cote, (hvæsse dem), Plin.; - oftere: tilspidser, ridicas, Colum., vallos, Virg., spicula, id.; men ~ metas (casei) in vertices, Colum.; ogs. „alleg.", Cic. Leg. 3, 9; — II) „fig."; A) „overf."; ~ acetum, Plin.: men „poet.": ~ palatum (sapor), Ovid. Pont. 1, 10, 13; - ~ aciem oculorum, Plin., visum, id.; men ~ morbos, (forværre dem), Colum. (poët.); — B) „ment."; a) ~ aciem ingenii ad bona diligenda, Cic. Leg. 1, 23; ~ animum, Plin.: — b) bringer i heftig Lidenskab, ophidser, tilskynder, Cic. d. Or. 1, 29; cf. Hor. A. P. 403; men ~ aliquem ira, Nep. Phoc. 4; df. — exăcūtio, onis, f.: Tilspidsen, calami, Plin. — exacutus, 3: partic af exacuo.

ex.adversum, (-vorsum), o. ex.adversus (-vorsus), adv. o. praepos.; oprdl.: fra ligeoverfor; df. sædv. ligeoverfor, (vis à vis); I) som adv.; - ea sita erat exadvorsum, Ter. Phorm. 1, 2, 47; - ogs. c. dat.; ~ ei loco etc., ibd. 38, o. Appul.; — II) som praepos. c. acc.; - exadversus eum locum etc., Cic. Div. 1, 45; cf. Nep. Them. 3. o. Plin. 6, 18. — ex.advŏcatus, i, m.: som har været Advocat, Augustin.

exaedificātio, onis, f.: Opforelse af en Bygning; df. „fig." om Foredraget, Cic. d. Or. 2, 15; af — ex.aedifico, avi. atum, 1, v. a.: bygger el. opforer; - ~ domos et villas, Sall., templa deum, Liv., navem, Cic.; — 2) „overf.": fuldender, id opus, quod etc., Cic. d. Or. 1, 35; men comisk: ~ ignaviam suam, Plaut. Trin. 1, 2, 95; — 3) ligel. comisk: at kaste ud el. jage bort fra Hus og Hjem, id. ibd. 5, 2, 3.

exaequatio, onis, f.: Udjevning el. Planering; df. „meton.": Plan el. Flade, Vitruv. 5, 12; — 2) „overf.": Sammenstilling, Liv. 34, 4; af — ex.aequo, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.: jevner el. sletter; - exaequata planities, Vitruv.; men ~ tumulos tumulis, Auct. B. Hisp. 5; — b) ogsaa at afveie derimod, argentum argento, Plaut. Rud. 4, 4, 43; — B) „fig.": stiller lige derimod, sammenstiller el. sammenholder; - ~ aliquem cum aliquo, Cic.; cf. Caes. B. G. 1, 4; ligel. ~ aliquem alicui, Liv.; cf. id. 23, 35, o. Sall. Catil. 3; - men militibus cum imperatore exaequatus labor, etc., id. Jug. 100; cf. id. Catil. 59, ogs. Senec. Ep. 20; men Cic. Verr. 2, 50: qui omnia jura pretio (abl.) exaequasset; — II) neutr.: at være el. komme lige dermed; dog ogs. her c. acc. (paa Spørgsmaalet: hvormed); exaequet tetricas licet illa Sabinas, Ovid. Am. 3, 8, 61; cf. Auct. ad Her. 4, 20.

exaestŭātio, onis, f.: Opbrusen, (amnis), Solin.; - ogs. „fig.": ~ animi, Non.; af — ex.aestuo, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: at bruse el. strømme frem el. ud; - utcumque exaestuat aut deficit mare, Liv. 26, 42; cf. Virg. Ge. 3, 240; men ~ in fossas, (om Nilen), Suet. Aug. 18; — b) „bef." ogs.: brusende at gære el. gløde, torrenti calore solis, Justin. 2, 1; cf. Suet. Tib. 72; — B) „fig.": at bruse op; - mens exaestuat ira, Virg.; exaestuat intus (dolor), Ovid.; ~ ignis (amoris), id.; — II) act., men alene „poet." o. c. acc. verb.; Hos igitur tellus omnes exaestuat aestus, Lucr. 6, 817; cf. id. 2, 1137.

*exaggĕranter, adv.: overdrevent, Tertull.; — exaggĕratio, onis, f.; oprdl.: Opdæmning; df. „meton.": Dam el. Vold; in pl., Justin. 2, 1; — II) „fig.": Begrebets ligesom Sammenhobning og Forstærkelse; - quasi quandam exaggerationem quam altissimam animi etc., Cic. Tusc. 1, 26; men ~ aliqua speciosa orationis, (dens Udsmykning), Gell.; o. — exaggĕrator, oris, m.: som forstorrer el. ophøier; ~ famae, Hieronym.; — [af flgd.].

ex.aggĕro, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": opdæmmer, terram, Plin., locum operibus, Vitruv.; — II) „fig."; A) „overf.": ophober, opdynger, rem familiarem, Cic. Off. 1, 26, magnas opes, Phaedr.; — B) „ment.": ophøier overmaade, forherliger; ogs. overdriver; - ad exaggerandam amplificandamque orationem etc., Cic. d. Or. 3, 27; men lignelsesvis: quasi exaggerata altius oratio, id. Brut. 17; - ~ injuriam nostram, Quintil.; cf. Cic. Tusc. 5, 18; - men ~ juventam alicujus honoribus, (overvælde dermed), Vell. 2, 129; — III) partic. exaggĕratus, 3, ogs. som adj.: høi, svulstig; ~ volubilitas verborum, Petron. Sat. 124; - compar., Gell. 13, 24.

exagitator, oris, m.: som heftigen angriber el. dadler, Cic. Orat. 13; af — ex.ăgĭto, avi, atum, 1, v. a.: driver ud deraf, opjager; - ~ lustra ferarum, (om Jægeren), Sil.; hvf. „alleg.", Ovid. A. A. 3, 662; - men ~ quicquid faecis subsederit, (røre op deri), Colum.; - ogs. „alm.": fordriver, forjager, Cic. Verr. 2, 3, Nep. Them. 8, o. Caes. B. G. 4, 1; — II) „fig.": forfolger, plager, Cic. Att. 1, 16; cf. Hor. Sat. 2, 6, 54, (som Forbandelse); ogs. om den indre Forstyrrelse, Sall. Catil. 14, o. Suet. Ner. 34; — B) „bef." ogs.; 1) mishandler med Spot eller Dadel, udskælder; - exagitari convicio alicujus, Caes. B. C. 1, 2; cf. Cic. d. Or. 3, 16, oftere; — 2) bringer i Lidenskab, oprorer; - ~ plebem, vulgus, Sall. Catil. 38, id. Jug. 73; - ogs. opmuntrer el. opliver, Cic. Orat. 3; - ogs. m. abstracte Objecter; vid. Sall. Catil. 48, Cic. Att. 3, 7, o. Catull. 61, 94. — exăgium, i, n., ἐξάγιον: Vægt, Vægtskaal, Inscript. — exăgōga ae, f., ἐξαγωγή: Udforelse el. Transport af Varer, Plaut.

ex.albesco, bŭi, 3, v. n. inch.: bliver hvid el. bleg, Gell. 12, 1; — 2) „fig.": at blegne af Skræk; vid. Cic. d. Or. 1, 26, oftere, ogs. Enn. ibd. 3, 58. — ex.albĭdus, 3: hvidlig, hvid; ~ folia urticae, Plin.; ~ vina, id. — ex.albo, (avi), atum, 1, v. a.: gior hvid, Tertull. — exalburnatus, 3, [alburnum]: hvoraf alburnum el. Splinten er udtagen; ~ robur, Plin. 16, 76.

exaltatio, onis, f.: Ophoielse; df. „overf.": Stolthed, Tertull.; af — ex.alto, avi, atum, 1, v. a.; 1) hæver i Veiret; df. „overf.": deus alia exaltat, alia submittit, Senec. Qu. N. 3, prooem.; — 2) fordyber, sulcos in pedes tres, Colum. — exălūmĭnatus, 3, [alumen]: alunfarvet; ~ uniones, Plin. 9, 56.

ex.ambĭo, ii, itum, v. n. o. a.; I) neutr.: gaaer hen at holde Bøn, ad martyras, Cyprian.; — II) act.; ~ aliquem: bede til nogen, Mamert. Gr. Act. ad Jul.; ~ aliquid: bede om noget, Symmach.

1. exāmen, ĭnis, n., [af ex o. agmen]: en Sværm, en Hob; navnl. Bisværm; - tum apium examinibus (laetae res rusticae), Cic. d. Senect. 15, oftere, o. A.; — 2) ogs. alm.: enhver Sværm el. Hob el. Mængde, locustarum, Liv.; ~ juvenum, Hor., vernarum, id.; — b) sild. ogs. om abstracte Gjenstande; ~ malorum, Arnob., dilationum, Ammian.

2. exāmen, ĭnis, n., [f. inus. exagimen, af exigo]; 1) „egenl.": Middel til Undersøgelse; navnl. Tungen i Vægten el. Vægtskaalen; - duas aequato examine lances etc., Virg. Aen. 12, 725; nullo examinis libramento servato, Cod. Theod.; men „alleg.", Pers. 1, 6; cf. Plin. 17, 35: aequali examine undique; — 2) „overf." o. „poet.": Undersøgelse, Prøvelse; legumque examina servent (senes), Ovid. Met. 9, 552; ligel. examina vitae, Stat.

*exāmĭnāte, adv.: efter Undersøgelse el. Prøvelse, credere, Tertull.; compar., Augustin.; — exāmĭnatio, onis, f., ligesom libratio, Ligevægten, Vitruv.; - df. „overf.": Undersøgelse, Prøvelse, Dig.; o. — exāmĭnātor, oris, m.: som afveier, Cassiod.; - df. „overf.": som undersøger, Tertull.; — df. adj. exāmĭnātōrius, 3: hørende til en Undersøgelse, Tertull.; — [af 2. examino].

1. exāmĭno, are, v. n., [1. examen]; om Bierne: at danne Sværme, at sværme; Colum. 9, 14. — 2. exāmĭno, avi, atum, 1, v. a. o. n., [2. examen]; I)

„egenl."; A) act.: afveier, taleas ferreas ad certum pondus, Caes. B. G. 5, 12; cf. Cic. Tusc. 1, 19; — B) neutr.; ∾ alicui: at staae i Ligevægt dermed, Vitruv. 10, 8; — II) „fig.", (tildels ogs. „alleg."): afveier el. overveier, undersøger el. prøver; - vid. Cic. d. Or. 2, 38; ligel. ∾ aliquid suis ponderibus, id.; men ∾ verborum pondera, id. Orat. 8; cf. Hor. Sat. 2, 2, 8; - ogs. om den retlige Undersøgelse, Quintil., Dig.; — not.: af partic. examinatus, 3, som adj.: omhyggelig, betænkt, er superl., ∾ diligentia, Augustin.

examplexor, ari, v. dep. a.: omfavner heftigen, Auct. ad Her. 4, 52. — examurco, are, v. a., [amurca]: borttørrer (Oliebærmen); df. „overf.": tørrer el. indtørrer, corium, Appul.; — examussim, adv., [amussis]: efter Retholt el. Lineal; df. „overf.": nøiagtigen, med Omhu; (for= o. efterel. Ord); - aedes ··· factae probe, examussim, Plaut.; ∾ capto momento, Appul.

exancillatus, 3, [ancilla]: som trællende tiener, diis falsis, Tertull. — exanclo, (-antlo), avi, atum, 1, v. a., (oftest forel., vid. Quintil. 1, 10, 40); I) „egenl.": ved sin Tieneste el. Anstrængelse at bringe ud deraf; ∾ clavum, Pacuv. ap. Non.; - bes. ogs. ligesom exhaurio: udtømmer, Plaut. Stich. 1, 3, 116; men materno sanguine exanclando, (ved Udgydelsen deraf), Enn. ap. Non.; — II) „overf.": udholder, lider, aerumnas, labores, Lucil. ap. Non.; ligel. Cic. (poët.), Div. 2, 30; ogs. id. Tusc. 1, 49, o. id. Acad. 2, 34.

exanimabiliter, adv., [exanimo]: dødeligen, skrækkeligen, Novius ap. Non. — exanimalis, e; I) død el. ombragt; ui illum exanimalem faxo, Plaut. Bacch. 4, 8, 7; — 2) dødelig, dræbende, curae, id. Rud. 1, 4, 2. — exanimatio, onis, f., [exanimo]: Aandedrægets Berøvelse, at blive qvalt, Plin. 32, 13; — 2) „overf.": dræbende Skræk; exanimatio metus subsequens etc., Cic. Tusc. 4, 8; men id. Off. 1, 36, o. in pl.: fuldkommen Udmattelse.

exanimis, e. o. exanimus, 3, (den sidste Form er in pl. den hyppigere), [anima]; I) „egenl.": uden Livsaande, afsiælet, død, — a) exanimis, e; vid. Virg. Aen. 5, 517, Liv. 25, 34; ∾ corpus, Ovid.; cf. id. Am. 1, 7, 53, oftere; - men „poet.": ∾ favillae, (slukket), Stat.; ∾ hiems, (vindstille), id.; — b) exanimus, 3; vid. Virg. Aen. 11, 51 o. 110, Lucr. 6, 705 o. 1272, o. A.; — II) „overf.": død af Skræk, forskrækket el. forfærdet; vid. Virg. Aen. 4, 672, o. Hor. Sat. 2, 6, 114.

exanimo, avi, atum, 1, v. a.; oprdl.: borttager Vinden el. Luften; ∾ folles, (trykke dem sammen), Auct. Aetn. 560; - df. sædv.: aflïver el. ombringer; ∾ se taxo, Caes. B. G. 6, 31; cf. Hor. Od. 2, 17, in.; - men pass.: exanimari vulnere gravi, Cic. Fin. 2, 30; II) „fig."; A) „overf."; exanimari: at blive aldeles afkræftet, Caes. B. C. 3, 92; cf. id. B. G. 2, 23; — b) ligel. om Ting og Begreber: at tabe sin Styrke; - exanimatur (vini faex, døvner) etc., Plin. 23, 31; men om Ordene, vid. Cic. d. Or. 3, 11; — B) oftere „ment.": forskrækker el. forfærder dødeligen; - vid. Ter. Andr. 1, 5, 16, o. Liv. 7, 36; ligel. Cic. Parad. 2, 18, id. Mil. 34, o. Hor. Ep. 2, 1, 178; - saal. ogs. in partic. perf., Ter. Phorm. 3, 3, 32, oftere, Virg. Aen. 5, 805, o. A. — exanimus, 3, s. und. exanimis.

exante, s. und. ante. — exanthema, atis, n., ἐξάνθημα: Udslæt paa Huden, M. Emp. — exantlo, are, s. und. exanclo.

exaperio, ire, v. a.: helt el. ganske at aabne el. adskille el. opløse, Augustin. — exapto, are, v. a.: passende at befæste el. sætte derpaa; ∾ deo coronas, Appul. — exaptus, 3: ligesom ovenfra fæstet dertil el. hængende derved, Lucil. ap. Non., o. Plin. 36, 19. — exaquesco, ere, v. n.: at blive til Vand, (opp. exignescere), Censorin. 18.

exaratio, onis, f., [exaro]: Udpløining, Tagetis, Capella; — 2) „fig.": Skrivning el. Skrift, Sidon. — exarchus, i, m., ἔξαρχος: Forstander, Justin. Novell.

exardesco, arsi, arsum, 3, v. n. inch.; I) „egenl.": at blive antændt, at geraade i stærk Brand, Plin.; cf. Cic. d. Or. 2, 45; — II) „fig."; A) „overf."; a) om Solheden: Exarsitque dies, Martial.; men om en ildlig Farve: fulgor carbunculi exardescens, Plin.; — b) om Priserne: at stige umaadeligen, Suet. Tib. 34; cf. Plin. 37, 1; — c) om Krig, Oprør, odl.: at bryde ud el. opstaae, at rase; - ∾ bellum, Cic., Liv.; ∾ seditio, Tac.; cf. Cic. Sull. 6 o. 27; — B) „ment.": at bruse op; df. a) om Personer: at geraade i Lidenskab; - ∾ iracundia et stomacho, Cic. Verr. 2, 20; adeo exarserant animis, Liv. 3, 30; ∾ ad spem libertatis, Cic. Phil. 4, 6; men Liv. 4, 6: ∾ ad aliquid, (derover el. derved); ∾ in seditionem, Liv., in iras, Virg.; men ∾ in aliquem, Tac. Ann. 11, 12; — b) om Lidenskaben: at bryde ud, at blive heftig; - ex quo exarsit sive amor, sive amicitia, Cic. Lael. 27; ∾ ambitio, Liv., ira, Cic.; cf. Virg. Aen. 11, 376; — not.: partic. perf. exarsus, 3: forbrændt, opbrændt, Cod. Just.

exarefio, eri, v. pass., [arefacio]: at blive aldeles tør, Plin. 26, 66. — exareno, are, v. a., [arena]: renser fra Sand; ∾ aes, Plin. 33, 20. — exaresco, rui, 3, v. n. inch.; I) „egenl.": at blive aldeles tør el. udtørret; ∾ vestimenta uvida, Plaut. Rud. 2, 7, 20; ∾ amnes, Cic., fontes, Caes.; — II) „fig.": at tabe sig, at udgaae el. uddøe; - exaruit vetus urbanitas, Cic., facultas orationis, id. — exaridus, 3: aldeles udtørret el. henvisnet, Tertull.

exarmo, avi, atum, 1, v. a.: I) „egenl.": afvæbner, cohortes, Tac., dextras, Lucan.; — b) ∾ navem, (aftakle), Senec. Ep. 30; — II) „fig."; A) „overf.": at svække el. afkræfte, Vell. 2, 17; ∾ taurum, tigres, (at tæmme dem), Val. Fl., Manil.; — B) „ment."; ∾ accusationem, (afkræfte, giøre uskadelig), Plin. Ep. 3, 9; cf. Flor. 1, 22.

exaro, avi, atum, 4, v. a.; I) „egenl.": udpløier el. oppløier, radices, Plin., sepulcra, Cic. Leg. 2, 23, semina, Dig.; men ∾ hominem, vid. id. Div. 2, 23; — II) „overf."; A) vinder ved Pløining el. som Afgrøde; - ∾ tantum frumenti labore suo, ut etc., Cic. Verr. 5, 38; — B) bearbeider el. opdyrker; - quod juncti boves uno die exarare possint, Varr., Plin.; ∾ locum de integro, Colum.; — b) df. „poet." om Alderdommen: ∾ frontem rugis, Hor. Epod. 8, 4; — C) opskriver paa Skrivertavlen, skriver el. noterer, hoc litterularum, Cic. Att. 12, 1; ∾ binos codicillos, Suet. Oth. 10. — exarticulatus, 3: uarticuleret, uregelmæssig, sonus, Tertull.

exasciatus, 3, partic. adj., [ascio]: vel tilhuggen (med Øxen); df. „overf.": vel forarbeidet, opus, Plaut. Asin. 2, 2, 93. — exasperatio, onis, f.: Ruhed, Haardhed, cutis, Scribon., faucium, Veget.; af — exaspero, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": giør ru el. ujevn; - ∾ summam cutem, Cels., arterias, Plin., vocem, Quintil.; - ∾ mare fluctibus, Liv.; cf. Ovid. Am. 2, 11, 27; - „poet." ogs. ∾ aegida signis, Claudian., men ∾ ensem saxo, (hvæsse derpaa), Sil.; — II) „fig.": forhærder, forbittrer, forvilder; vid. Liv. 38, 17; ∾ animos, id.; - ∾ canes, Appul., apes, Colum.; men ∾ rem verbis, Quintil.

exauctoritas, atis, f.: Afskedigelse, Afsked, Cod. Theod.; af — exauctoro, avi, atum, 1, v. a.; 1) „publicistisk", navnl. i Krigssproget: a) „alm.": afskediger, dimitto; milites exauctorati etc., Liv.; cf. id. 8, 34, oftere, Suet., Tac.; — b) „bes.": afskediger ifølge en Forbrydelse, casserer, Suet. Aug. 24, oftere, o. Tac. Hist. 1, 20; — 2) „fig."; verba exauctorata etc., (som ere komne af Brug, forældede), Macrob. Sat. 1, 5.

exaudibilis, e: som høres i Afstand; som bønhøres, Augustin.; af — exaudio, ivi o. ii, itum, 4, v. a.: hører (i Afstand), hører efter, forstaaer; - nec satis exaudiebam, Plaut. Epid. 2, 2, 55; men Cic. Sull. 1: ut omnes exaudire possint; ogs. hører el. fornemmer tydeligen, Cic. Acad. 2, 7; - oftere ogs. ligesom simplex: hører;

vid. Ovid. Met. 4, 144, o. Hor. A. P. 50; — II) „fig."; A) bønhører, preces supplicis, Ovid., vota precesque, Virg.; men absol., Ovid. Am. 2, 9, 51; — B) hører, adlyder, Hor. Ep. 1, 20, 14; — b) optager el. forstaaer det Hørte saa el. saa, intelligo, Dig.; df. — exauditio, onis, f.: Bønhørelse, Augustin.

ex.augeo, ēre, v. a.: forøger el. forstørrer saare meget, Plaut. Stich. 2, 1, 9, o. Ter. Heaut. 2, 2, 3. — exaugŭrātĭo, onis, f.: Vanhelligelse, Profanering, sacellorum, Liv. 1, 55; af — ex.augŭro, avi, atum, 1, v. a.: vanhelliger el. profanerer (det forhen Indviede), Liv. 1, 55; cf. Gell. 6, 7. — ex.auspico, avi, 1, v. n.: tager Varsler deraf; ∾ ex vinculis Plaut. Capt. 3, 5, 108.

exballisto, are, v. a., [ballista]; comisk Ord m. Henspillen paa d. flgd. Ballionem, (fordærver ham ganske), Plaut. Pseud. 2, 1, 10. — exbibo, ĕre: = ebibo, Plaut. — exbŏla, ae, f., ἐκβολή: etslags Skudvaaben, Naev. ap. Varr.

excaecator, oris, m.: som gjør blind, Augustin.; af — ex.caeco, avi, atum, 1, v. a.; I) „egentl.": gjør blind, Cic. Acad. 2, 23, Plin., Flor.; — II) „fig."; A) „overf."; a) ∾ palmitem, Plin., oculos stirpis, Colum., (at borttage); — b) ∾ venas in undis, (tilstoppe), Ovid. Pont. 4, 2, 17; cf. id. Met. 15, 72; — c) fordunkler el. svækker (Lyset); fulgor (argenti) excaecatus, Plin.; — B) „ment.": at forblinde el. forvirre, oculos animosque miserorum, Petron. Sat. 141.

ex.calceo, (-cio), avi, atum, 1, v. a.: aftager Skoene; ∾ pedes. Suet. Vitell. 2; - df. in partic. perf.: excalciatos cursitare, (uden Skoe), id. Vesp. 8; - men medial, Vell. 2, 41; men som dep., Varr. ap. Non.; — 2) „bes." heder om den tragiske Acteur, excalceari: at aflægge Cothurnen, Senec. Ep. 76; hvf. excalceati, (de comiske og mimiske Acteurer), opp. cothurnati, ibd. 8.

excaldatio, onis, f.: Vasken el. Baden i varmt Vand; in pl., Capitolin., o. A.; af — excaldo, avi, atum, 1, v. a., [caldus]: vasker el. bader i varmt Vand, Vulc. Gall., o. A. — †ex.calfăcio, (feci), factum, 3, v. a., opvarmer, opheder, Plin.; hvf. pass.: excalfio, etc.; - lacus sole excalfactus, id.; df. — excalfactio, onis, f.: Opvarmelse, Ophedelse, Plin.; o. — excalfactōrius, 3: opvarmende, ophedende, Plin. — excalfio, s. und. excalfacio.

ex.candēfăcio, feci, 3, v. a.; opheder; men alene „fig.": ophidser; hvf. m. Tmesis: excande me fecerunt cupiditate, Varr.; men ∾ annonam macelli, (drive Priserne i Veiret), id. — excandescentia, ae, f.: Antændelse; df. „fig.": Opfarenhed, Ilsindethed; vid. Cic. Tusc. 4, 9; af — ex.candesco, dŭi, 3, v. n. inch.; I) „egentl.": at blive hed el. gloende, navnl. ved Ild, Cato, i Solen, Plin. 36, 67; — II) „fig.": at geraade i brændende Lidenskab, at brænde af Harme; vid. Cic. Tusc. 4, 19; ∾ in aliquem, Suet. Vesp. 14; ∾ in ultionem, Flor. 2, 18; - men ∾ in exteros, (om Hunden), Colum. — ex.canto, avi, atum, 1, v. a.: ved Tryllesang at bortfjerne el. borthexe; - qui fruges excantasset, Plin. 28, 28, 4, ex XII Tabb.; cf. Hor. Epod. 5, 45; men Prop. 3, 2, 49: clausas ··· excantare puellas.

ex.carnĭfĭco, (avi), atum, 1, v. a.: sønderslider, martrer, aliquem, Cic. N. D. 3, 33, Suet., o. A.; — II) „overf.": qvæler, plager, ængster, Ter. Heaut. 4, 6, 9, o. Senec. d. Ir. 3, 4. — excastratus, 3, partic., [castro]; castreret el. gildet, Gell. 9, 9; — 2) „overf.": afbælget el. afskallet, sinapi, Scribon. — ex.caudico, (-codico), are, v. a.: udrykker, oprykker, exstirpo, Lex ap. Frontin. d. Aquaed.; - ogs. „alleg."; ∾ omnem silvam libidinum, Tertull.; — 2) „overf."; ∾ vites, (s. ablaqueare), Pallad. — excăvātĭo, onis, f.: Udhuling, lapidis, Senec.; af — ex.căvo, (avi), atum, v. a.: udhuler, ripas, Plin.; cf. Cic. Verr. 4, 27.

ex.cēdo, cessi, cessum, 3, v. n. o. a.; I) neutr.: gaaer el. drager ud deraf, ogs. derud, el. derhen; A) „egentl."; ∾ e medio, Ter., ex Italia, Cic., e templo, Liv., templo, id., ex finibus, Caes., finibus, id., ex via, Liv., via, id.; ∾ ex pugna, Caes., oftere pugna, id., Liv., Virg., o. A.; ligel. ∾ acie, Caes., Liv., loco, Caes., bello, Sall., urbe, Liv., Gallia, Caes.; cf. Virg. Aen. 3, 60; - ogs. absol.: abiit, excessit, etc., Cic. Catil. 2, 1; - ogs. med Tilføining af Maalet (paa Spørgsmaalet: hvorhen), vid. Liv. 31, 26, o. Cic. Tusc. 1, 30; - ∾ ad deos, Vell., in exsilium, Dig.; — 2) „bes."; a) at gaae frem el. ud deraf el. derover; saal. om Personer, Justin. 1, 1; oftere om Localforholde; vid. Cic. Univ. 5; ligel. quod ex vertebra excedit, Cels.; — b) ∾ e vita, Cic., ogs. ∾ vita, id., (at afgaae ved Døden, at døe); ligel. ∾ e medio, Ter.; ogs. absol., excedere, Plin., Tac., Suet.; — B) „fig." el. om Begreber; 1) „alm."; vid. Cic. Div. 2, 25, o. Auct. B. Afr. 73; — 2) „bes."; a) gaaer el. skrider el. trænger ud el. frem deraf, el. derover, el. derud, el. derhen; (ligesom procedo o. progredior); - vid. Ter. Andr. 1, 1, 24, ogs. Cic. Arch. 3; men ∾ ad publicam querimoniam, Liv., in magnum certamen, (udarte dertil), id.; — b) at forgaae el. ophøre; - quum cupiditatum dominatus excessit, etc., Cic. Parad. 5, 3; jam e memoria excessit, quo tempore etc., Liv. 26, 13; — II) act.: at forlade, urbem, Liv. 2, 37, curiam, id.; men impers.: ita Crotonem excessum est, id. 24, 3; — B) „fig.": at gaae ud derover, at overskride, justam staturam, (Middelværxt), Suet. Tib. 68; - navnl. ogs. hos Talbestemmelser; vid. Liv. 39, 5, Suet. Aug. 77, o. A.; ∾ modum, (den rette Grændse), Liv.; - ogs. at overgaae, praestantissimorum gloriam, Suet. Caes. 55, equestre fastigium, Tac. Ann. 4, 40; - endel. absol.; excessit Fronto, (gik videre), vid. Tac. Ann. 2, 33; - men pass., excessa unione, Tert.; — not.: excessis f. excesseris, Ter. Andr. 4, 4, 21.

†excellens, tis, partic. o. adj. af excello; df. — excellenter, adv.: fremragende; men sædv. „fig.": fortrinligen, fortræffeligen; vid. Cic. Off. 1, 18, o. Nep. Att. 1; men in compar., Cic. Sest. 45; o. — excellentia, ae, f.; oprdl.: ophøiet Beskaffenhed; df. sædv. „fig.": Fortrinlighed el. Fortræffelighed; vid. Cic. Off. 1, 28; men ibd. 5: ∾ animi magnitudoque; - ∾ picturae, Plin.; - ogs. in pl., Cic. Lael. 19. — excelleo, ēre, s. und. flgd., not.

excello, cellŭi, celsum, 3, v. a. o. n., [inus. cello, i. e. κέλλω, pello]; I) act.: driver el. hæver i Veiret; - excellere, in altum tollere, Fest. p. 229; forresten findes af act. alene partic. perf. excelsus, s. nedenf.; — II) neutr.: at hæve sig i Veiret, at rage frem; men „egentl." alene in partic. excellens, s. nedenf.; — B) df. „fig."; animum excellere rebus secundis etc., vid. Cat. ap. Gell. 7, 3; — b) „bes.": at hæve sig, at udmærke sig, (ordenl. ved nogen god Egenskab); - ∾ principibus dignitate, etc., vid. Cic. Manil. 14; cf. id. d. Or. 2, 54; ∾ inter omnes, id., super ceteros, Liv., ante ceteros, Flor.; - ∾ bona fama, Lucr., ingenio scientiaque, Cic., dignitate, Caes.; - ∾ in arte aliqua et facultate, Cic.; - sjeld. om ydre Beskaffenheder; ∾ altitudine, Plin., candore, id.; - men ogs. absol., Cic. Div. 1, 19 o. 41; - sjeld.: at udmærke sig til det Værre; vid. Cic. Leg. 1, 19, o. id. Pis. 38; — not.: af Biformen excelleo er praes. conj. excelleat, Cic. frgm. ap. Prisc.; — III) hertil hører endnu; A) partic. excellens, tis: som hæver sig i Veiret, fremragende; sædv. som adj.; 1) „egentl.": høi, (dog i denne Bem. alene sjeld. o. efteraug.); vid. Auct. B. Hisp. 8, o. Vell. 2, 107; — 2) sædv. „fig.": udmærket, fortrinlig, fortræffelig; - excellens (vir) omni genere laudis, ogs.

in omni genere laudis, Cic.; cf. id. Brut. 97; ogſ. absol.: ~ scientia atque singularis, id.; men „poet.": cygnum excellentem etc., vid. Virg. Aen. 12, 250; – ogſ. in compar., Nep. Alcib. 1; men om Ting: ~ ova, Plin.; ogſ. in superl., Caes. B. C. 3, 99; ligel. ~ cultus, Suet., triumphus, id.; — B) partic. excelsus, 3: hævet el. hæven i Veiret, ſædv. ſom adj.; 1) „egenl.": ophøiet, høi, høitliggende, mons, Caes., vertex montis, Virg., porticus, Cic., statua, Suet.; ~ aves (ibes), Cic.; – compar., ~ locus, Cic.; superl., ~ mons, Caes., locus, Hirt.; — b) neutr. excelsum, ogſ. ſom subst.; – in excelso collocare, Cic. Catil. 3, 8; cf. Ovid. Her. 15, 165; ligel. in excelsum emicare (vitem), Plin.; — 2) „fig."; ~ animus magnificusque, Cic.; cf. Tac. Agric. 4; – grandior et quodammodo excelsior orator, Cic. Orat. 34; excelsissimi duces, Vell.; — b) neutr. excelsum; ogſ. ſom subst.: Høihed, høi Stilling el. Værdighed; qui in excelso aetatem habent, Sall. Catil. 51.

*excelse, adv.: høit; si vitis scandit excelsius, Colum.; — 2) oftere „fig."; ~ ornare, (om Taleren), vid. Plin. Ep. 2, 3; ogſ. in compar., Cic. Orat. 24; ligel. in superl., Vell. 1, 6; o. — excelsĭtas, atis, f.: Høide, montium. Plin., arundinis, id.; — 2) oftere „fig.": Høihed, Ypperlighed; – ~ animi et magnitudo. Cic. Off. 3, 5; af — excelsus, 3: partic. o. adj. af excello.

exceptācŭlum, i, n., [excepto]: hvormed el. hvori noget modtages el. optages, Tertull. — *excepticius, (-tius), 3: undtagen, tilbageholdt (i Sigten), alica, Plin.; o. — exceptio, onis, f.; 1) „alm.": Undtagelse, Indskrænkning; sine ulla exceptione etc., Cic. Lael. 17; cf. id. Qu. Fr. 1, 1, 13, — 2) oftest i Forretningssproget: den i Prætors Retsformel optagne Indvending el. Exception fra den Anklagedes Side, Dig.; cf. Cic. d. Or. 1, 37; — df. demin. exceptiuncŭla, ae, f., Senec. Ep. 20: — [excipio].

*excepto, avi, atum, 1, v. a. intens.: udtager, optager, opfanger; – vid. Cic. Parad. 5, 2, o. Caes. B. G. 7, 47; men „poet.": ~ auras, Virg. Ge. 3, 274; o. — exceptor, oris, m.: ſom optager (navnl. et Dictat); df. ſildr. Haandſkriver, Dig., Firmic.; — df. exceptōrius, 3: hvori noget optages, quali, Dig.; — [excipio]. — exceptus, 3: partic. af excipio.

excĕrebratus, 3, [cerebrum]: med forvirret Hierne, forrykt, Tertull. — excerno, crēvi, crētum, 3, v. a.: affondrer, adſkiller, furfures a farina, Colum.; men ~ frumenta, (renſe Kornet), Vitruv.; – hvſ. subst., excreta tritici, (det Fraſigtede, Affaldet), Colum.; – ~ caementa cribris, (ſigte el. ſælde), id.; — b) „beſ." om Legemets Affondringer, Cels.; — 2) i Forretningsſproget; omnem forensem turbam excretam etc., Liv. 9, 46; cf. id. 28, 39.

excerpo, psi, ptum, 3, v. a., [carpo]; I) „egenl.": plukker el. tager ud deraf; – ~ semina pomis, Hor. Sat. 2, 3, 272; — II) oftest „fig."; A) „alm.": udtager el. udvælger deraf; ~ ex ipsis (malis), si quid inesset boni, Cic. Off. 3, 1; — b) navnl. ogſ. at uddrage (el. excerpere) enkelte Ord el. Steder af Bøger el. Forfattere; – vid. Suet. Aug. 86, o. Plin. Ep. 3, 5, ogſ. Senec. Ep. 33, o. Quintil.; — B) „beſ.": at borttage el. affondre el. adſkille derfra; – ~ aliquid de eo numero, Cic. d. Or. 2, 11; cf. Hor. Sat. 1, 1, 40, o. Ter. Phorm. 4, 4, 18; – ~ se consuetudini hominum, Senec. Ep. 5; cf. ibd. 18; df. — excerptio, onis, f.: Udtog el. Udvalg el. Excerpt af et Skrift; in pl., Gell. 17, 21. — excerptus, 3: partic. af excerpo. — excervīcatio, onis, f., [cervicatus]: Haardnakkethed, Halsſtarrighed, Hieronym.

excessus, us, m., [excedo]; I) „alm.": Udgang el. Bortgang derfra, e vita, Cic., ogſ. vitae, id. Tusc. 1, 12, d. e. Døden; hos Tac. o. Suet. ogſ. absol. excessus; men Cic. d. Rep. 2, 30: post obitum, vel potius excessum Romuli; cf. id. Leg. 1, 1; — II) „beſ."; A) Udtræden el. Overſkriden af en beſtemt Grændſe; ſaal. om Knoklerne i Legemet, excessus habere: at rage frem, Cels.; — B) oftest „fig."; a) Udſvævelſe i Talen el. Foredraget, Digresſion, Quintil. 3, 9. 4, o. Plin. Ep. 9, 26; ogſ. in pl., Plin. praef.; — b) „etbiſk"; a pudore excessus, (pl.: Udſkeielſer derfra), Val. Max. 8, 2.

excetra, ae, f., [rimel. fordærvet af ἔχιδνα]: en Slange, (navnl. den lernæiſke); vid. Plaut. Pers. 1, 1, 3, o. Cic. (poët.) Tusc. 2, 92; — 2) „overſ." ſom Skældsord om et rænkefuldt Fruentimmer: en Slange, etl.; vid. Plaut. Cas. 3, 5. 19. ogſ. Liv. 39, 11.

*excīdĭo, onis, f.: Biform af flgd.: ~ oppidi, Plaut. Curc. 4, 3, in. — 1. excīdĭum, i, n., [f. exscidium, af exscindo]: Forſtyrrelſe el. Ødelæggelſe, (navnl. af Byer og Huſe); – excidio ejus urbis etc., Liv. 27, 39; ligel. hos Tac. o. Virg.; – ofte ogſ. in pl.; ~ urbium, Liv., arcium, Virg.: cf. id. Ge. 2, 505; — 2) „overſ.": Undergang, Nederlag, legionum, Tac. Hist. 4, 61; cf. Virg. Aen. 8, 386, o. Sall.

2. excĭdĭum, i, n.: Udfalden el. at falde ud af ſit Leie, (i Lægeſproget), Plin. 36, 39; — 2) ſildr.: ~ solis, (dens Nedgang), Prudent. af — 1. excĭdo, cĭdi, 3, v. n., [cado]; I) „egenl.": at falde ud deraf, ex utero matris, (om Foſteret), Cic.; men excidisse e mundo (solem), id. Att. 9, 10; men excidisse de manibus (gladios), id. Pis. 9; – „poet." ogſ. ~ inter manus, Prop., a digitis, Ovid.; men ~ puppi, Virg., arce, id., men vinclis (f. vinculis), id. Ge. 4, 410; men num qui exciderunt nummi ··· tibi? Plaut.; – ~ in flumen, Liv., ante pedes, Ovid. Ib. 540; — b) „beſ." om et Lod: at komme el. falde ud; vid. Liv. 21, 42; cf. id. 23, 3; — II) „fig."; A) „alm."; ligeſom at falde fra nogen, at undſlippe nogen; – quod verbum tibi non excidit ··· fortuito, Cic. Phil. 10, 2; cf. id. Sull. 26, o. Ovid. Met. 7, 172; men ibd. 2, 602: vultusque deo ··· Excidit; – ~ in vitium, (udarte dertil), Hor. A. P. 282; men om Verſets Fald: ~ in breves (sc. syllabas el. pedes), Quintil.; — b) ſieldr. om Perſoner: ~ ab aliquo, (i ſin Mening at afvige fra nogen), Lucil. ap. Non.; — B) „beſ."; 1) at forſvinde, at ophøre, at gaae tabt; vid. Hor. Od. 3, 5, 30, o. Prop. 3, 1, 64, — bb) navnl. heder ogſ.; a) ~ de memoria, Liv., „poet." ogſ. ~ animo, Virg., pectore, Ovid.: at blive glemt; cf. Cic. Leg. 2, 18, o. id. Fam. 5, 13, oftere; men med Subjectsſætning, Quintil. 11, 2, 6, oftere; men excidit, ut peterem etc., (jeg glemte at bede derom), Ovid. Met. 14, 139; — b) ſieldr. „overſ." paa en Perſon; excīdens, tis: ſom glemmer (noget), Quintil. 11, 2, 19, o. ibd. 3, 132; — 2) om Perſoner heder, ~ aliqua re: ligeſom at falde ud deraf; d. e. at miſte el. tabe el. forfeile; – ~ uxore, Ter., regno, Curt.; ~ aevo, Prop. 3, 5, 7, ausis, Ovid. Met. 2, 328; men ~ formula, (ligeſom cadere formula el. causa): at tabe en Proces, Suet., Senec.; — b) ex hac familia me plane excidisse, (at jeg er udelukket deraf), Plaut. Men. 4, 2, 104.

2. excīdo, cīdi, cīsum, 3, [caedo]; I) „egenl.": hugger el. ſkærer ud deraf, lapides e terra, Cic.; ~ omnes arbores, (omhugge), Caes.; men Cic. Att. 15, 4, „alleg."; – ~ rubos arvis, Quintil., columnas rupibus, Virg.; – ~ linguam alicui, Crassus ap. Cic. d. Or. 3, 1; men ~ virilitatem, (caſtrere), Quintil.; hvorom ogſ. ~ se, Ovid. Fast. 1, 361; – ~ vias inter montes, Plin.; cf. Virg. Aen. 6, 42: latus montis in antrum; men ~ vasa anaglypta in asperitatem, Plin. 33, 49; — II) „fig."; A) „overſ.": forſtyrrer, fordærver, domos inimicorum, Cic. Sest. 44, Numantiam, id., Trojam, Virg., exercitum, Vell.; — B) „ment.": udrydder deraf, bortfierner derfra; ~ illud tristissimum tempus ex animo, Cic. Prov. cons. 18; men Senec. d. Ir. 3, 1: ~ iram animis.

excieo, ere, ſ. und. flgd., not. — excio, ivi o.

ii, itum (o. itum, vid. not.), 4, v. a.; I) „egentl.": kalder el. bringer el. henter frem el. ud deraf el. derhen; - ∾ auxilia e Germania, Tac., consulem alterum ab urbe, Liv., homines sedibus, id.; men „poet.": ∾ animas imis sepulcris, Virg. Ecl. 8, 98, (fremmane); - ∾ aliquem ante aedes, Plaut., foras, id.: - principibus Romam excitis, Liv. 3, 4; ∾ in arma, Stat., ad dimicandum acie, Liv.; men absol., Suet. Claud. 42; — II) „fig."; A) „overf.": fremkalder, frembringer; - ∾ lacrimas alicui, Plaut., Tac.; men ∾ sonitum pedibus, Lucr.; cf. Virg. Aen. 5, 790; — B) „ment."; 1) at opjage el. opskrække, at sætte i heftig Bevægelse: navnl. om Drømmebilleder, Lucr. 4, 41; om et Strid el. Krigsstrid, Liv. 4, 27, o. Sall. Jug. 99; ogs. at ophidse, at drive afsted, Tac. Ann. 1, 51, o. Liv. 30, 7; - ds. d. hyppige partic. perf., excitus, (o. excitus), 3: tilkaldt, dreven, lokket, forskrækket: - vid. Liv. 1, 7, o. Sall. Catil. 15 o. 37; - men „poet.": pulsuque pedum fremit excita tellus, (rystet el. forskrækket), Virg. Aen. 12, 445; cf. ibd. 4, 301; — b) ∾ terrorem, (vække el. foraarsage), Liv. 10, 4, tumultum, id. 3, 39; — not.: af Biformen excieo, (uvi o. ii), itum, 2, ere Formerne: exciet, Plaut., exciere, Liv. 7, 11, o. partic. excitus, (der hyppigen ombyttes m. excitus); vid. Virg. Aen. 4, 301, oftere, o. A.

excĭpio, cepi, ceptum, 3, v. a., [capio]: tager el. trækker ud el. frem deraf el. derud; I) „egentl."; A) alm. el. m. Eftertrykket paa ex; - ∾ telum (e vulnere), Cels., mel de favo, Colum.; quos e mari ··· excipere non potuissent, Cic. frgm. ap. Non.; cf. Plaut. Rud. 4, 4, 140 flgd., o. Ovid. Met. 1, 722; men ∾ clypeum sorti, (undtage derfra), Virg. Aen. 9, 271. — B) „bes." (el. m. Eftertrykket paa capio): 1) optager, sanguinem patera, Cic. Brut. 11; men ∾ aliquem labentem („alleg.": optage i Faldet), id. Rab. Post. 16; men ∾ se in pedes, Liv. 4, 19; exceptus tergo equi, Virg.; — 2) ligel.; a) ∾ aliquem, (at optage el. modtage som Gjest, odl.); vid. Liv. 2, 38, o. Caes. B. G. 7, 28; ogs. ∾ aliquem hospitio, Liv., epulis, Tac.; cf. Virg. Aen. 5, 575; men absol., Cic. Mil. 38; — b) at optage el. opsnappe, at overliste; vid. Caes. B. G. 7, 20; exceptus a juvenibus (speculator) etc., Liv. 40, 7; cf. Virg. Ecl. 3, 17, oftere; men ∾ feram venabulo, Senec.; — c) hos Lægerne; ∾ crocum albo ovi, (tilsætte dermed), Cels.; oftere pass.: excipi aqua, vino, id.; — d) endel. om en Beliggenhed; postero die ··· Priaticus ager eos excepit, Liv. 38, 41; cf. Phaedr. 1, 12; - ogs. om andre locale Forbindelser; linguam ··· excipit stomachus, Cic. N. D. 2, 54; — II) „fig."; A) „overf."; 1) om Personer; aa) at optage, impetum hostium, Liv., (holde Stand derimod); cf. Caes. B. C. 3, 19; men Liv. 38, 22: ∾ pugnam, (overtage, fortsætte); — b) at paatage sig, at overtage, laborem magnum, Cic. Brut. 69; - ogs. at paadrage sig, invidiam, Nep., dolorem, Cic.; — bb) at modtage (et Indtryk), at faae (et Saar); - ∾ plagam in se, Lucr., vulnera, Cic., tela, id.; cf. id. Rab. Post. 15; — b) at optage (efter Dictat), versus etc., Suet. Ner. 52; — 2) om Begreber og Tilstande; navnl. a) om en Tidsfølge; aestas ··· hiemem ··· excipit, Liv. 5, 13; ligel. om Væxterne; rosam excipit cyanus, Plin.; - fremdeles om en Tale, som følger paa en anden, s. nedenf.; ligel. om et fligt Krigsstrig, Caes. B. G. 7, 88; — b) om en Tilstand, som paakommer nogen, el. som afløser en anden; - saal. qui quosque eventus exciperent, Caes. B. C. 1, 21; cf. Virg. Aen. 3, 318: quis te casus ··· Excipit? s. ogs. Liv. 1, 53; men Herculis ··· virtutem immortalitas excepisse dicitur, Cic. Sest. 68; cf. id. d. Senect. 6; — B) „ment."; 1) „alm.": erholder, modtager, vinder; - ad excipiendas hominum voluntates etc., Cic. d. Or. 2, 8; ligel. id. Att. 1, 14: illum excepisse laudem ex eo, quod etc.; — 2) „bes."; a) undtager; vid. Cic. Qu. Fr. 1, 1, 13; ligel. exceptis vobis duobus, id.; - ogs. m. flgd. quominus el. ne, id. Agr. 2, 9; ogs. m. flgd. ut, s. nedenf.; - ogs. absol.; excepto, quod etc., Hor. Ep. 1, 10, 50; cf. Pers. 5, 90; — ds. ogs. i Retssproget: ligesom undtagende at anordne el. bestemme; - quum lex nominatim excepisset, ut etc., Cic. Qu. Fr. 1, 1, 9; - ogs. indvender derimod, societatem periculi, Dig.; — b) optager, opsnapper; maledicto nihil citius excipitur, Cic. Planc. 23; cf. id. Sest. 48; - navnl. ogs. beluerende at opsnappe; ad has voces excipiendas etc., Liv. 40, 7; cf. id. 2, 4, ogs. Ovid. Am. 1, 4, 18; — d) optager el. anseer saa el. saa; - quod comiter a visentibus exceptum, Tac. Ann. 13, 54; cf. Liv. 8, 6, o. Suet. Caes. 14; — e) optager el. fortsætter (en andens Tale), vedbliver, svarer; - hunc excepit Labienus, Caes. B. C. 3, 87; Excipit Urnanie, Ovid. Met. 5, 260; ds. — **excĭpŭla**, orum, n., (sc. vasa): Kar til Optagelse af flydende Sager, Plin.; - in excipulis fluminum, (i udgravede Fordybninger), id. 9, 38.

*****excīsio**, onis, f.: Udskæren; ∾ plagae, Pallad.; — 2) „overf.": Forstyrrelse, Ødelæggelse; ∾ tectorum, Pseud. Cic. p. Dom. 58; o. — **excīsōrius**, 3: tienlig el. brugelig til Udskæring, scalper, Cels.; — [2. excido]. — **excīsātus**, 3, [excisus, 2. excido]: afskaaren; ∾ auribus, Plaut. frgm. ap. Non. — **excīsus**, 3: partic. af 2. excido.

*****excĭtābĭlis**, e: opmuntrende, modulatio, Coel. Aur.; — **excĭtāte**, adv.: stærkt, livfuldt; compar., ∾ fulgere, Plin.; — **excĭtātio**, onis, f.: Opmuntring, Arnob.; o. — **excĭtātor**, oris, m.: som vækker el. opmuntrer, Prudent.; — [excito]. — **excĭtātus**, 3: partic. o. adj. af flgd.

excĭto, avi, atum, 1, v. a., intens. af excio: sætter i Bevægelse, kalder el. henter bort el. ud derfra el. derud, lader reise sig, odl.; I) „egentl."; - ∾ aliquem huc foras, Plaut., a portu, id., de spectaculis, (jage derfra), Quintil.; ∾ aliquem e somno, (vække), id.; hvf. excitatus: vaagen, (oppon. dormiens), id.; - ∾ aliquem a mortuis el. ab inferis, Cic.; men ∾ veternum, (i. e. discutere), Catull. 17, 24; - ∾ feras, (opjage), Cic. Off. 3, 47; cf. Phaedr. 2, 8; — B) „bes."; a) reiser i Veiret, homines humo excitatos etc., Cic. N. D. 2, 56; - navnl. i Retssproget: lader staae op el. reise sig; - ∾ reum, Cic. d. Or. 2, 28; cf. ibd. 47, o. Liv. 9, 8; men possum excitare multos testes liberalitatis suae, Cic. Rab. Post. 17; cf. Quintil. 9, 2, 21; - men i Krigssproget: ∾ triarios, Liv. 8, 10; - ogs. „alm.": kalder paa nogen, Phaedr. 4, 24; — b) reiser el. opfører, turres ex ea materia, Caes.; cf. Cic. Leg. 2, 27, o. Suet. Claud. 1; - ∾ sarmenta, (optrække), Cic. d. Or. 2, 21, pascua in novalibus, Pallad.; — II) „fig."; A) „overf.": vækker, opfrisker; - ∾ ignem, (tænde den), Caes.; cf. Virg. Aen. 8, 548: sopitas ignibus aras Excitat, (f. sopitos ignes in aris); ogs. ∾ foculum bucca, Juvenal.; - ∾ colorem, (opp. astringere), Plin.; — B) „ment."; a) opreiser, opmuntrer, afflictos, Cic.; cf. id. Lael. 16; - ogs. tilskynder, aliquem ad laborem et laudem, id.; cf. Caes. B. G. 7, 79; — b) opvækker, opfrisker, fornyer, memoriam, Cic. Orat. 10, animos, id.; cf. id. Manil. 2, ogs. id. d. Or. 1, 46, o. ibd. 2, 45; — III) partic. **excĭtatus**, 3, ogs. som adj.: opvakt, stærk, heftig, sonus, Cic.; - compar., ∾ clamor, Liv. 4, 37; superl., ∾ odor, Plin.; men excitatiora lumina, (i Foredraget), Quintil. — **1. excītus**, 3, o. **2. excĭtus**, 3: partic. af excieo o. excio. — **3. excĭtus**, us, m., [excio]: Kalden, Fremkaldelse; excitu vocis, Appul.

exclāmātio, onis, f.: Skrigen el. skrigende Stemme; - in pl.: exclamationes vocis acutae (vitare), Auct. ad Her. 3, 12; — 2) som rhetorisk Figur: Udraabet, ibd. 4, 15, Cic. d. Or. 3, 54, Quintil. 19, 1, 34, oftere; af — **exclāmo**, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: at skrige el. raabe stærkt: A) „egentl."; - in stadio

cursores exclamant, quam maxime possunt, Cic. Tusc. 2, 23; ∾ majus, (ret stærkt), ibd. 24, maximum, Plaut.; – ogs. om Bifaldsraab, Cic. Orat. 50; ogs. m. tilføiet Udraab, vid. Plaut. Trin. 3, 2, 79, (o. Cic. d. Or. 2, 10); ligel. m. tilføiet dat. o. flgd. or. dir., Ovid. Met. 5, 13; — b) ogs. raabende at befale, m. flgd. ut, Liv. 4, 38; — B) „overf." om Tingssubjecter: at tone el. larme el. brage: – in frondibus ignis Exclamat, Stat.; cf. Juvenal. 6, 423; – men Quintil. 8, 3, 17: quae (verba) maxime exclamant; — II) act.: høit el. stærkt at udraabe, Ciceronem, (hans Navn), vid. Anton. ap. Cic. Phil. 2, 12; men Plaut. Amph. 5, 1, 68: exclamat uxorem tuam; – ∾ quaedam disertissime, Quintil., multa memoria digna, id. — ex.clāro, are, v. a.: at belyse el. bestinne, (om Solen), Vitruv. 1, 2.

exclūdo, si, sum, 3, v. a., [claudo]; I) „egenl.": udelukker, holder borte derfra; – ∾ Poenos moenibus, Cic., aliquem foras, Ter., aliquem a portu et perfugio, („alleg."), Cic. Fam. 5, 15; cf. Ter. Andr. 2, 3, 12; — b) ogs. m. Tingsobj.; vid. Hor. Od. 2, 15, 10, o. Plin. 5, 20; ligel. „poet.": Exclusere diem telis, Stat.; — B) „bef." (m. Eftertrykket paa ex): at drive ud deraf; – ∾ alicui oculum, Plaut., Ter.; – men om Høns: ∾ pullos ex ovis, (udruge), Cic.; ogs. ∾ pullos, id., ova, Plin.; men i et Ordspil, Cic. d. Or. 3, 21; — II) „fig."; A) „alm.": udelukker el. afskærer derfra, aliquem ab re frumentaria, Caes., reditu, Nep.; men excludi ab omni doctrina, Cic. d. Or. 1, 11; – diei tempore exclusus, (hindret derved), Caes.; cf. Cic. Verr. 1, 56; men i Retssproget: ne exceptione excluderetur (petitor), id. d. Or. 1, 37; — B) „bef."; a) udelukker el. undtager; – nec excludit Pompejum, Cic. Fam. 1, 1; men ∾ fortuita, Suet. Ner. 23; — b) udelukker, afskaffer, consuetudinem libere dicendi, Cic. Phil. 5, 7; cf. id. Coel. 9; — c) afslutter, ender, volumen, Stat.; — not. a: af partic. exclusus, 3, er comisk superl. exclusissimus, Plaut. Men. 4, 3, 25; — not. b: perf. syncop. exclusti, f. exclusisti, Ter. Eun. 1, 2, 18.

*exclūsio, onis, f.: Udelukkelse, Ter. Eun. 1, 2, 8; ∾ ventorum, Vitruv.; o. — exclūsor, oris, m.: som udelukker, Augustin.; — bf. adj. exclūsōrius, 3: afvisende, exceptio, Dig.; — [excludo]. — exclūsus, 3: partic. o. adj. af excludo.

excoctio, onis, f., [excoquo]: Udkogning; ∾ panis, (Brodbagning), Cod. Just.; ∾ calcis, (at brænde Kalk), ibd. — excoctus, 3: partic. af excoquo. — excodico, are, [codex], s. und. excaudico.

*excōgitātio, onis, f.: Udtænken, Udfinden; vid. Cic. d. Or. 2, 27, o. id. Tusc. 1, 25; o. — excōgitātor, oris, m.: som udtænker el. udfinder, Arnob.; af — ex.cōgito, avi, atum, 1, v. a.: udfinder, udtænker, mira quaedam genera furandi, Cic. Verr. 2, 54; cf. Caes. B. C. 3, 32; – ogs. m. flgd. ut, Nep. Att. 8; ogs. m. Relativsætning, Cic. Phil. 8, 6; men impers.: excogitatum est, c. inf., Plin. 15, 21; — not.: af partic. excogitatus, 3, er superl., excogitatissimae hostiae, (de udsøgteste), Suet. Calig. 22.

1. ex.cŏlo, cŏlŭi, cultum, 3, v. a.; I) „egenl.": omhyggeligen at dyrke el. bearbeide, agrum, Pallad.; excultae vineae, Plin.; cf. Prop. 4, 1, 130; – men ∾ lanas, (forarbeide), Ovid.; — B) „bef.": udsmykker, forskiønner, urbem adeo, ut etc., Suet. Aug. 28; cf. ibd. 72; men quibus (armis) exculti etc., Suet. Caes. 84; cf. Plin. Ep. 9, 39; — II) „fig."; A) „alm.": uddyrker, forædler; – an virtus hominum ··· excoli potuit, oratio non potuit? Cic. Orat. 9; cf. id. Off. 2, 4, o. id. Parad. prooem.; men Virg. Aen. 6, 663: Inventas aut qui vitam excoluere per artes; – demus nos philosophiae excolendos, Cic.; ∾ animos doctrina, id.; memoria excolendo augetur, Quintil.; cf. Ovid. Trist. 4, 10, 15; — B) „bef." m. Personsobj. o. „poet." f. colere: at dyrke el. ære, Ovid. Pont. 1, 7, 59, o. Phaedr. 4, 11, 10. — 2. ex.cōlo, are, v. a.; 1) giennemsier, acetum, Pallad.; — 2) frasier, culicem, Vulgat.

ex.cŏmĕdo, ere, v. a.: at bortæde, putredinem, Appul. — excommunicatio, onis, f.: Bandsættelse, Augustin.; af — ex.commūnico, avi, atum, 1, v. a.: bandsætter, Hieronym. — ex.condo, ere, v. a.: fremstiller, aliquem visibilem, Tertull. — ex.consŭlāris, is, m.: som har været Consul, Inscr.

ex.cŏquo, xi, ctum, 3, v. a.; I) „egenl.": udkoger, udtrækker ved Kogning; – ∾ mustum ad dimidium, Colum.; men vitiumque metallis Excoquit (ignis), Ovid. Fast. 4, 785; – ogs. bereder el. smelter el. renser ved Ild; in vitrum excoqui (arenas cum nitro), Tac. Hist. 5, 7; men imagines excoctae flammis, (indsmeltede derved), Plin. Pan.; men argentum excoctum, (i. e. purgatum), Gell.; — 2) „bef.": koger stærkt, testudinem in vino, Plin., glebas melle, id.; men excoctum parum habet succi, Varr.; — II) „fig."; A) „overf."; a) om Heden; terram sol excoquit, Lucr.; cf. Plin. 18, 18: excocta maturitas hordei, (dets Overmodenhed); – men comisk: excoctam reddere (ancillam) etc., vid. Ter. Ad. 5, 3, 63; — b) ∾ cruditatem laconicis, (fordrive ved Svedebad), Colum. praef.; — B) „ment.": ængster, Senec. Herc. Fur. 105; – men comisk: ∾ lenoni malum, (udruge imod ham), Plaut. Pers. 1, 1, 53.

excŏrio, are, v. a., [corium]: afhyller, hastam, Appul. — excornis, e, [cornu]: uden Horn, Tertull. — excors, dis, adj., [cor]: uden Hierte; bf. fædv. „ment.": uden Forstand, enfoldig; vid. Cic. Tusc. 1, 9, o. id. Div. 2, 16; ligel. quae anus tam excors? id. N. D. 2, 2; cf. Hor. Ep. 1, 2, 25, o. id. Sat. 2, 3, 67.

1. excrēmentum, i, n., [excerno]; I) „alm.": det Affondrede el. Frasigtede; oftest in pl.; excrementa tritici, (Avner), Colum., uvae, (Druesfaller), Pallad.; — 2) „bef.": det dyriske Legemes Affondringer; ligel. in pl.; – excrementa oris et narium, Tac.; ∾ hominum, Plin.; – ogs. in sing.; ∾ potus humani, id., felium, id. — 2. excrēmentum, i, n., [excresco]: Udvært, costarum, Sidon. — ex.crĕmo, are, v. a.: forbrænder, Tertull. — excreo, are, s. und. exscreo.

ex.cresco, crevi, crētum, 3, v. n.; I) „egenl."; A) „bef.": at vore frem el. ud deraf; – saal. undert. om en sygelig Udvært paa Legemet; excreverat caro etc., Suet. Galb. 21; bf. excrescens caro, Plin., o. absol. excrescentia (pl.): Udvært el. Gevært, in ulceribus, id.; — b) „alm." om den naturlige Vært: at vore ud, at blive udvoxen; – ∾ in hos artus etc., Tac. Germ. 19; animalia excreta, (udvoxne), Lactant.; – ogs. om Værterne; ∾ in longitudinem, (om et Træ), Plin.; – men om et Jordsmon: ∾ rudere incendiorum, (blive høiere), Frontin.; – ogs. om en Flod, Dig.; — II) „fig."; stærkt at tiltage, at tage overhaand; – excrescit in dies ejus rei luxus, Plin.; excreverat series litium majorem in modum, Suet. Vesp. 10; men ∾ in caput (prooemium), Quintil. 4, 1, 62. — 1. excrētus, 3: partic. af excerno. — 2. excrētus, 3: partic. af excresco.

*excrŭciābĭlis, e: hørende til Pinsel el. Marter; bf. 1) pass.: som fortiener at martres, Plaut. Cas. 4, 1, in.; — 2) act.: martrende, qvalfuld, exitium, Prudent.; — excrŭciātio, onis, f.: Martren, Qvælen, Pinsel, Augustin.; o. — excrŭciātus, us, m.: = frgd., Prudent.; af — ex.crŭcio, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": qvæler el. martrer, (navnl. paa Pinebænken), Caes. B. G. 7, 19 o. 38, ogs. Cic. Manil. 5; – nudos frigus excruciat, Lucr.; – men comisk, Plaut. Stich. 3, 1, 32: ∾ hunc diem, (fordærve, d. e. bortsvire den); — b) res excruciata, (som er aftvungen ved Marter), Tertull.; — II) „fig.": qvæler, plager, ængster; – temeritas et libido et ignavia animum excruciant, Cic. Fin. 1, 16; cf. id. Fam. 14, 3; – bf. pass., excrucior: ængster mig, sørger, Plaut.; – ogs. c. acc. comm.: id ego excrucior, (f. ob id, derover), id.; – ogs. til-

føies gen. animi, (f. in animo), id. Rud. 2, 3, 68; cf. Ter. Phorm. 1, 4, 10.

*excŭbātio, onis, f.; 1) Vagthold, at staae paa Post, Dig.; — 2) „overf."; ∾ pro salute amicorum, Val. Max. 4, 7; o. — excŭbiae, arum, f., oprdl.: at være el. ligge ude om Natten; - sibi fore paratas clam uxorem excubias foris, Plaut. Cas. prol. 54; - df. sædv.; 1) „egenl.": Soldaternes Vagthold (Dag og Nat; derim. vigiliae: deres Nattevagt); - vid. Cic. Mil. 25, oftere, o. Suet. Aug. 23, oftere; ogs. ∾ militares, (Soldatervagt), Tac. Ann. 13, 18; ∾ agere alicui, (at bevogte nogen), id., Ovid.; — b) ogs. „meton."; ∾ militum: de vagthavende Soldater, Suet. Claud. 10; ogs. en Dørvagt, Tac. Ann. 14, 44; — 2) „overf." ogs. om Dyrene; vid. Hor. Od. 3, 16, 3: et vigilum canum Tristes excubiae; men om Tranerne, Plin. 10, 3: — b) „poet." heder den evige (el. vestalske Ild): excubiae divum aeternae, Virg. Aen. 4, 201; — [excubo].

ex.cŭbĭcŭlārius, i, m.: afskediget Kammertiener, Cod. Just. — *ex.cŭbitor, oris, m.; in pl.: udstillede Vagter el. Poster, Caes. B. G. 7, 49; men Suet. Claud. 42: tribuno excubitori etc., (den vagthavende Oberst); — 2) „overf." ogs. om Dyrene; ∾ ales, (d. e. Hanen), Virg. Moret. in.; ogs. om Hunden: quis excubitor vigilantior? Colum.; o. — excŭbĭtus, us, m.: Vagthold el. Vagtpost, Auct. B. Hisp. 6; — [af flgd.].

ex.cŭbo, ŭi, ĭtum, 1, v. n.; I) „egenl."; A) oprdl.: at tilbringe Natten udenfor Hjemmet; vid. Cic. Div. 1, 50: ut in agro excubarent; - men om Bierne, Plin. 11, 8; — B) df. sædv. i Krigssproget: at holde Vagt (bes. Nattevagt), at holde en Post besat; - vid. Caes. B. G. 7, 24, o. Sall. Jug. 100; men ∾ hieme in navibus, (holde Søen el. blokere til Søes), Caes. B. C. 3, 8; cf. ibd. 2, 22; — b) erotisk ogs. om den udelukkede Elsker, Ovid.; „poet." ogs. om Cerberus, Tibull.; — II) „fig."; A) „overf."; ∾ ante limina (Caesarum, om et Laurbærtræ), Plin.; cf. id. 16, 67: alni ··· in tutela ruris excubant; men om Cupido, vid. Hor. Od. 4, 13, 8; — B) „ment.": vaager derover, drager Omsorg derfor; vid. Cic. Phil. 6, 7; cf. id. Tusc. 4, 17: sapiens semper animo sic excubat, ut etc.; - men impers. pass.: rerum, non animi pretiis excubatur, Plin. 35, 32.

ex.cūdo, di, sum, 3, v. a.; I) „egenl.": ved Slag at frembringe deraf; - ∾ silici scintillam, Virg.; ad excudendum ignem, Plin.; - ogs. alm. at forarbeide, gladios, (smede el. hamre), Juvenal.; men poet.: Excudent alii spirantia mollius signa, Virg. Aen. 6, 848; — II) „fig."; A) „overf."; ∾ ceras, (tilberede), om Bierne, id. Ge. 4, 57; men om Fugle: ∾ ova, Varr., pullos, Colum., (at udruge el. udklække); — B) „ment.": udarbeider med stor Flid og Omhu, (navnl. et Aandsværk el. en Bog), Cic. Att. 15, 27.

exculco, avi, atum, 1, v. a., [calco]; 1) „alm.": trædende el. voldsom at presse ud deraf; df. comisk: ∾ pugnis furfures ex aliquo, Plaut. Capt. 4, 2, 30; — 2) „bes." træder fast el. stærkt sammen; vid. Caes. B. G. 7, 73 (Oudend.); — not.: verba exculcata, (ligesom nedtraadte og forslidte), Gell. 11, 7. — excultor, oris, m., [1. excolo], florum: en Blomsterdyrker, Tertull. — excultus, 3: partic. af 1. excolo. — excŭnĕātus, 3, [cuneus]: som er fortrængt fra cunei el. fra de siddende Pladser i Theatret, Appul.

excūrātus, 3, partic. adj., [curo]; 1) rigeligen bevertet, Plaut. Cas. 3, 6, 6; — 2) ∾ victus: ypperlig Bevertning, id. Pseud. 5, 1, 8. — excūrio, are, v. a., [curia]: udelukker af Senatet, Varr. ap. Non.

ex.curro, cucurri o. curri, cursum, 3, v. n. o. a.; I) neutr.; løber el. iler ud el. frem deraf el. derhen; A) „egenl."; - excurrat aliquis, qui etc., Cic. Verr. 1, 26; ut ante ad me excurrerent, etc., id. Fam. 3, 7; men ∾ in Pompejanum, (giøre en Udflugt derhen), id. Att. 10, 15; - men comisk: primus qui in crucem excurrerit, Plaut. Most. 2, 1, 12; — 2) „bes." i Krigssproget; ∾ omnibus portis, vid. Liv. 29, 34; men id. 1, 15: ∾ in agrum Romanum, (giøre Indfald deri); — B) „fig."; 1) „overf."; a) om Naturgienstande; saal. om Vandets Udspring, Curt. 3, 1, Pallad.; om Værterne, Plin. 17, 35; - men om en Beliggenhed el. Retning; vid. Liv. 26, 42; men Ovid. Met. 13, 721: tribus excurrit in aequora linguis (Sicania); — b) om andre Forholde; ∾ in hoc tempus, (indtræffe deri), Dig.; men om en Mængde: decem ··· et quod excurrit (og derover), ibd.; — 2) „ment."; a) navnl. om Foredraget: at svæve ud, at udvide sig; vid. Cic. d. Or. 3, 49, o. id. Orat. 53; - men ibd. 51: ∾ orationem pariter cum sententia; — b) at fremtræde, at vise sig el. tumle sig; - (campus), in quo excurrere virtus possit, („alleg."), Cic. Mur. 8; ligel. „alleg.", id. Div. 1, 50: quorum animi ··· foris excurrant; — II) act., men alene „fig."; a) forbigaaer, multa dicta ab aliquo, Senec. Controv.; — b) tilbagelægger; prope jam excurso spatio, („alleg."), Ter. Ad. 5, 4, 6.

*excursatio, onis, f., ligesom excursio: fiendligt Udfald, Angreb; ∾ crebrae, Val. Max.; o. — excursator, oris, m., i Krigssproget, ligesom excursor: Partigænger, Amm.; — [curso].

*excursio, onis, f.; I) „egenl.": Løben el. at løbe frem el. ud deraf el. derud el. derhen; saal. om Talerens stærke Fremtræden, vid. Cic. Orat. 18, o. Quintil. 1, 11, 3; — b) ogs. Reise el. Udflugt, Plin. Ep. 1, 3, o. Dig.; men Cic. Catil. 2, 12: ∾ nocturna Catilinae, (hans natlige Flugt); — B) ogs. i Krigssproget; a) Udfald; - ∾ facere ex oppido, Caes. B. G. 2, 30; - ogs. Indfald el. Streiftog, Cic. Dejot. 8, o. id. Manil. 6; - ogs. let Forpostfægtning, Liv. 30, 8 o. 11; - ogs. om Krigsskibe, id. 37, 14; — II) „fig." om Foredraget; A) ∾ prima orationis, (Talens første lette Bevægelse el. Indledning), Cic. Div. 2, 10; — B) Udvidelse af det Foredragne; vid. Quintil. 10, 3, 32; ogs. Udsvævelse el. Digression, id.; o. — excursor, oris, m.: en Løber el. Hurtigløber, Appul.; — 2) „bes." ogs. en Partigænger el. Speider, Val. Max.; - ogs. alm.: Spion, Overløber, Forræder, Cic. Verr. 2, 8; — [excurro].

1. excursus, 3: partic. af excurro. — 2. excursus, us, m., [excurro]; I) „egenl."; A) „alm.", ligesom excursio: Løben el. at løbe frem el. ud deraf el. derud; - excursusque breves tentant (apes), Virg. Ge. 4, 193; — B) „bes." i Krigssproget: primus excursus, Caes. B. C. 3, 92; - ∾ rari, Tac., subiti, id.; men ∾ navigiorum, (deres Udløben), Hirt. B. Al. 19; — II) „fig."; A) „overf.": Fremragning, Pyrenei montis, Plin.; cf. id. 4, 11: — B) „ment.": Udsvævelse i Foredraget, Digression, Excurs, Quintil. 4, 3, 12; cf. Plin. Ep. 5, 6: non excursus ··· sed opus ipsum.

*excūsābĭlis, e: undskyldelig, pars delicti, Ovid. Pont. 1, 7, 41; - compar., ∾ error, Val. Max.; — df. adv. comp., ∾ peccare, Augustin.; — excūsābundus, 3: som undskylder sig, Appul.; o. — excūsāmentum, i, n.: en Undskyldning, admissi, Capella; — [excuso]. — excūsāte, adv. af excusatus: undskyldeligen; ∾ fieri, Quintil. 2, 1, 13; - compar., quo excusatius etc., Tac. Ann. 3, 68; cf. Plin. Ep. 9, 21. — excūsātio, onis, f.; 1) „alm.": Undskyldning el. Undskyldningsgrund; a) c. gen. obj. el. caus.; - ∾ nulla est peccati, si etc., Cic. Lael. 11; cf. id. Fam. 16, 25, o. id. Sull. 16; — b) c. gen. subj.; cum excusatione Pompeji, etc., Caes. B. C. 1, 8; men Cic. Phil. 9, 4, tilføies ogs. gen. obj.: excusationem Servii Sulpicii legationis obeundae etc.; - ogs. absol.; vid. Cic. Verr. 4, 57; ogs. m. Causalpartiklerne: quominus, cur, etc.; vid. id. Pis. 15, o. id. Fam. 4, 4; ogs. m. flgd. infin., id. Phil. 5, 5; — 2) „bes." i Retssproget: ∾ tutelae el. a tutela: Fritagelse el. Befrielse fra et Formynderskab, Digest.; o. — ex.cūsātor, oris, m.:

som undskylder el. forsvarer nogen, Augustin.; — [excuso]. — excūsatus, 3: partic. o. adj. af flgd.

excūso, avi, atum, 1, v. a., [causa]; I) „alm.": undskylder; a) m. Personsobj.; – ut te mihi per litteras excusaret, Cic. Fam. 11, 15; his omnibus me excusatum volo, id. Verr. 1, 40; excusari in aliqua re, (i en Anledning), id.; men excusari morbi causa, (med Sygdom), id. Att. 12, 13; ∾ se de re aliqua, Caes. B. G. 4, 22; ∾ se apud aliquem, Cic. Att. 12, 14; men cur excusatus abirem, Hor. Ep. 1, 9, 7; – ogs. m. flgd. infin. caus.; si ··· excusetur, Areopagites esse, Cic. Phil. 5, 15; — b) m. Tings= o. Begrebs=objecter; – ∾ alicui tarditatem litterarum, Cic., errorem et adolescentiam, Liv.; ∾ habitum permutatum, Quintil., missos ignes, Ovid.; cf. id. Trist. 4, 1, in.: excusatum habere, f. excusare; — II) „bes."; aa) ∾ aliquid (alicui): anføre el. forebringe som Undskyldning el. som Grund; – ∾ propinquitatem, Cic., valetudinem, Liv.; cf. Hor. Ep. 1, 7, 67; men pass., Tac. Hist. 1, 78, o. Suet. Ner. 41; — b) ogs. m. Objectssætn., Plaut. Aul. 4, 10, 19, o. Suet. Ner. 33; — bb) ∾ aliquem a tutela, (fritage derfor), Dig.; men Tac. Ann. 1, 52: excusari rei alieni, (f. ab re aliqua); — b) sild. ogs. om Værterne: ∾ se invicem a calore, Pallad.; – men Tac. Ann. 1, 59: numquam excusaturos, quod etc., (de vilde aldrig kunne forsvare det); — III) partic. excūsatus, 3, (efteraug.) ogs. som adj.: undskyldt, undskyldelig; – d. compar., Plin. Ep. 8, 14; superl., Senec. Ot. Sap. 29.

excūsor, oris, m., [excudo]: en Kobbersmed, Quintil. 2, 21, 10. — excusse, adv. af 1. excussus: stærkt el. anstrængt, mittere pilam, Senec. — excussōrius, 3, [excutio], cribrum, (hvori noget rystes el. sældes), Plin. 18, 29. — 1. excussus, 3: partic. o. adj. af excutio. — 2. excussus, us, m., [excutio], Slag; ∾ salis, (dets Gnistren paa el. i Ilden), Prudent. — excūsus, 3: partic. af excudo.

excŭtio, cussi, cussum, 3, v. a., [quatio]; I) „egenl.": ryster el. kaster ud deraf el. ned derfra; – ancora excussa e nave sua, Liv. 37, 30; ∾ (poculum) e manibus, Pers. 3, 101, ignem de crinibus, Ovid.; lectis excussit utrumque, Hor. Sat. 2, 6, 112; men excute poste seram, (udriv den deraf), Ovid. Am. 4, 6, 21, oftere; cf. id. A. A. 1, 149; men id. Trist. 1, 1, 78: excussa dentibus agna lupi; cf. Virg. Aen. 10, 777; ∾ equitem, (om Hesten), Liv. 8, 7; men excussus equo, Virg., curru, id.; ∾ jugum, (afryste), Plin. Pan.; men excussus oculus, (udslaaet), Suet.; – ∾ tela, Tac., glandem, Liv., fulmen, Stat., (udslynge, udskyde); cf. Cic. N. D. 2, 37; — B) „bes.": a) kaster el. jager el. driver ud deraf el. bort derfra; – ∾ feras cubilibus, Plin. Pan., aliquem patria, Virg.; cf. Hor. Od. 3, 9, 19; – ogs. at udryste el. udgyde; ∾ largum imbrem, (om Uveiret), Curt.; ∾ spiritum impulsu labiorum, Quintil.; — b) at udstrække (navnl. Armen for at kaste), Ovid. Her. 4, 43; cf. Virg. Aen. 3, 267; – ogs. at ryste ud fra hinanden, rystende at bevæge, caesariem, Ovid., comas, Quintil.; cf. Virg. Aen. 12, 7; – men ∾ aliquem, (ryste nogens Klæder); vid. Asin. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 31, Cic. R. Am. 34, o. Phaedr. 5, 5; — II) d. „fig."; A) „overf."; a) kaster el. styrter ud derfra; ∾ aliquem sceptris, (støde fra Thronen), Ovid. Fast. 4, 198; cf. Hor. Sat. 2, 3, 19; men navis excussa magistro, (berøvet sin Styrmand), Virg. Aen. 6, 353; – ∾ onus, Ovid. Fast. 5, 625, (fordrive Livsfrugten); ∾ sitim, Senec., febrem, Plin.; — b) fremtvinger, udpresser, sudorem, Nep., lacrimas alicui, Ter., Plaut., men Hor. Sat. 1, 4, 34: dummodo risum Excutiat sibi; — c) forstyrrer, moenia, Stat., foedus, Virg. Aen. 12, 158; – ogs. udplyndrer, mishandler; vid. Cic. Agr. 2, 23; — B) „ment."; 1) „alm.": ligesom fravrister el. berøver; – ∾ alicui istam verborum jactantiam, Cic. Sull. 8; men ibd. 16: aculeos orationis meae ··· excussos, („alleg."); – ∾ sibi radicitus opinionem aliquam, id. Tusc. 1, 46; ∾ diros amores, Ovid., metum de corde, ogs. metum corde, id.; men excussus mentem (acc. graec.): berøvet Forstanden, Sil.; — 2) „bes.": udryster fra hinanden for at undersøge; d. undersøger, prøver; – explicare et excutere verbum; vid. Cic. Part. or. 36; cf. id. Mur. 12; men ∾ omne genus scriptorum, Quintil.; cf. Cic. Off. 3, 20; men comisk: ∾ puellas, (lade dem passere Mønstring), Ovid. A. A. 2, 627; — III) partic. excussus, 3, som adj.: udstrakt; ∾ lacertus, (opp. remissa manus), Senec.; d. superl., ∾ palma, Petron. Sat. 95; — not.; perf. conj. excussit, f. excusserit, Plaut.

exdorsuo, are, v. a., [dorsum]: udtager Rygraden; ∾ muraenam, Plaut., piscem, Appul. — exebĕnus, i, f., ἐξέβενος: etslags hvid Ædelsten, Plin. 37, 58. — ex.edo, (f. exedis, exedit, bruges oftest: exes, exest), edi, esum, 3, v. a.; I) „egenl.": udæder deraf, opæder, fortærer, fordærver; – Vivis convivis intestina quae exedint (f. exedant), Plaut. Pseud. 3, 2, 32; men comisk: quem assidue exedent, Ter. Heaut. 3, 1, 53; men ordsprogvis: tibi omne est exedendum, etc., id. Phorm. 2, 2, 1; — B) „bes.": at udæde el. udhule; – dens exesus, Cels.; exesus pumex, Ovid.; men exesa rubigine pila, (forrustede), Virg. Ge. 1, 495; men „poet.": ∾ silvas, (om Ilden), Lucr.; cf. Cic. Tusc. 5, 23; — II) „fig."; A) „overf.": at fordærve el. forstyrre; – exedisse nefandis urbem odiis, Virg. Aen. 8, 785; men Tac. Ann. 2, 27: quae ··· rem publicam exedere; — B) „ment.": fordærver, ængster, plager; – aegritudo ··· exest animum, Cic.; cf. id. Tusc. 5, 6; men Catull. 66, 23: quum ··· exedit cura medullas; men exspectando exedor miser, Plaut.; — not.: exedint, f. exedant, Plaut., f. ovenf.

exĕdra, ae, f., ἐξέδρα: aaben Søilegang med Sæder, navnl. til lærde Samtaler, Cic. d. Or. 3, 5, oftere, Quintil., o. A.; — not.: hos Varr. ogs. „overf.": Fuglehus; — d. demin., exedrium, i, n., ἐξέδριον, Cic. Fam. 7, 23. — exedum, i, n.: en os ubekiendt Plante, Plin. 24, 115. — exēdūratus, 3, [edurus]: berøvet sin Haardhed, Tertull.

exemplar, o. exemplare, f. und. flgd. — *exemplāris, e: som tiener til Exempel el. Forbillede; ∾ virtutes, Macrob.; — not.: subst. exemplares, ium, m., (sc. libri): Copier, f. d. sædv. exemplaria, Fronto; — II) d. neutr. exemplare, is, Lucr. 2, 123; sædv. afkortet: exemplar, is, som subst. neutr.; A) „alm.": Mønster, Forbillede, Original, Cic. Univ. 2; cf. id. Mur. 31: ad imitandum mihi propositum exemplar etc.; cf. Hor. Ep. 1, 2, 18; men Cic. d. Rep. 1, 1: quo (Catone) ··· quasi exemplari ad virtutem ducimur; – ab exemplari pendēre, (mangle Originalitet), Senec. Ep. 33; men exemplar ex gypso factum, (som Model), Plin.; — B) „bes."; 1) Afskrift, Copi, Exemplar, litterarum, Cic., (libri), id.; cf. Plin. Ep. 4, 7; — b) d. ogs. Bog el. Skrift; vid. Hor. A. P. 268; — 2) Afbildning el. Aftryk; exemplaria ingenii ejus pictoris, (hans Arbeider), Plin. 35, 36; cf. Cic. Lael. 7; — exemplārius, 3: = exemplaris; men sædv. in neutr., exemplarium, i, som subst., ligesom exemplar; 1) Mønster el. Model, Arnob.: — 2) Afskrift el. Copi, Hieronym.; o. — exemplatus, 3: copieret el. afskreven, liber, Sidon.; — [af flgd.].

exemplum, i, n., [eximo]; oprdl.: det af en Mængde til Prøve Udtagne, Prøve (af en Vare); vid. Auct. ad Her. 4, 6; d. — I) „overf."; A) den oprindelige Grundform, et Forbillede el. Mønster, en Original, et Ideal; – vid. Cic. Off. 2, 17, o. id. Univ. 2; – men ingenii virtutumque exemplum, Liv. 26, 41; cf. Cic. d. Or. 1, 53; – ogs. Model, Plaut., Suet. Claud. 20; — — B) Art, Vis, Beskaffenhed; – uno exemplo vivere,

(paa samme Vis), Plaut. Mil. gl. 3, 1, 132; ligel. eodem exemplo ··· quo etc., Liv. 31, 12, (efter samme Formular; s. ogs. nedenf.); men exemplo nubis, (ligesom en Sky), Ovid. Met. 4, 621; — bb) „bes." ogs.; a) Beskaffenhed, d. e. Indholdet el. Formen, navnl. af et Brev, Cic. Fam. 4, 4; componere exemplum litterarum, id. Agr. 2, 20; — b) Gienpart, Afskrift, Copi, Cic. Att. 8, 11: cf. Ovid. Trist. 1, 7, 24; — C) Exempel el. Bevis, (der fortælles til Oplysning), odl., Nep. Lys. 2, o. Cic. Phil. 13, 2; ligel. Suet. Tib. 21: ex quibus (epistolis) in exemplum pauca subjeci; - „poet." ogs. c. inf., Sil. 17, 141; — b) ds. ogs. digtet Fortælling, Fabel, Phaedr. 1, 3, o. 2, prol.; — D) Exempel som Handling; a) som gives el. tages til Efterligning; plus exemplo, quam peccato nocere, Cic. Leg. 3, 14; ligel. Tac. Ann. 11, 24: quod hodie exemplis tuemur, inter exempla erit; cf. Nep. Ages. 4; ∾ severitatis, Cic. Qu. Fr. 1, 2, 2; — b) som anstilles til Advarsel, d. e. exemplarisk Straf; ∾ statuere, Auct. ad Her. 1, 35; meritus novissima exempla, (d. e. Dødsstraf), Tac. Ann. 12, 20.

*exemptĭlis, e: til at udtage, perticae, Colum., lapides, Dig.; — exemptio, onis, f.: 1) Udtagen el. Borttagen, favorum, Colum., cretae, Dig.; — 2) i Retssproget: Anholdelse af en for Retten indkaldt Person, Dig.; o. — exemptor, oris, m.: en Stenbryder, Plin. 36, 24; — [eximo]. — 1. exemptus, 3: partic. af eximo. — 2. exemptus, us, m., [eximo], ligesom exemptio: Borttagelse, cuneorum, Vitruv.

exentĕro, avi, atum, 1, v. a., ἐξεντερίζω: udtager Indvoldene; - ∾ leporem, Justin. 1, 5; - ds. comisk; senis qui (s. quo, sc. cultro) exenterem marsupium, (udtømmer), Plaut. Epid. 2, 2, 2; - men „overs." in pass.: exspectando exedor ··· exenteror, (qvæles el. martres), ibd. 3, 1, in.

ex.ĕo, ivi, oftere ĭi, ĭtum, ire, v. n. o. a.; 1) neutr.; A) „egenl."; 1) „alm.": gaaer ud deraf el. derud, gaaer el. drager derfra el. derhen; - dum intro eo, atque exeo, Plaut.; ∾ foras, id.; Ter.; ∾ de triclinio, Cic., de navi el. de nave, Nep.; ∾ domo, Caes., e patria, Cic., ab urbe, Liv., ab aliquo, Ter., statione, Ovid.; domo jam exisse, Cic.; cf. Caes. B. G. 1, 6; - ∾ in alias domos, etc., Cic. Off. 1, 17; ∾ ex Italia ad bellum civile, id., ad pugnam, Liv., in aciem, id., ∾ in provinciam, Caes.; men ∾ in terram, (gaae i Land), Cic.; men ∾ in luminis oras, (blive fodt), Lucr.; - ogs absol.: at drage el. reise afsted, Caes. B. C. 2, 6, o. Nep. Ages. 6; s. ogs. Cic. Att. 9, 15, o. Nep. Alcib. 3; - men pass. impers.: nollem huc exitum, Ter. Ad. 5, 13; cf. Caes. B. C. 1, 67; — 2) „bes."; a) i Krigssproget: at rykke el. marschere ud, at bryde op, odl.; - vid. Caes. B. C. 1, 64; ligel. ∾ ad pugnam, Liv., o. A.; - men impers.: non posse clam exiri, Caes. B. C. 1, 67; — b) ogs. om tinglige Gienstande, navnl. om et Lod: at komme ud, Cic. Att. 1, 19; ligel. cujus nomen exisset, id. Verr. 2, 51; men om en Flod: at løbe ud, Ovid. Am. 2, 13, 10; ogs. om Værterne: at komme frem, Plin. 16, 35, oftere; cf. Virg. Ge. 2, 81; - navnl. ogs. om en Beliggenhed el. Retning: at strække sig ud, in undas, (om et Bierg), Lucan.; men Ovid. Met. 3, 78, om Slangen: longa trabe rectior exit; — II) „fig."; A) „overs."; aa) om Personer: at gaae el. komme ud af en Stand el. Tilstand; - ∾ a patriciis, Pseud. Cic. p. Dom. 14; - ∾ e potestate patris, (blive myndig), Dig.; - ∾ aere alieno, (blive gieldsfri), Cic. Phil. 11, 6; men quia vivus exierat, Vell. 2, 82; - ∾ de vita el. e vita, (ligesom secedere el. excedere de vita): at døe, Cic.; - men m. Tingssubject, Hor. A. P. 22; ligel. Cic. Att. 13, 13: libri quidem ita exierunt ··· ut etc.; — bb) om Tiden: a) at løbe ud, at gaae til Ende; vid. Liv. 4, 30; anno exeunte, Cic.; — b) at udstrække sig; vita licet supra mille annos exeat, Senec.; men ∾ in tertium diem, (om et Forhør), Plin. Ep. 2, 11; — cc) om en Beskaffenhed; a) at gaae over el. forandres el. udarte dertil; saal. om en Farve: ∾ in rigorem quendam, Plin. 7, 8; cf. id. 37, 32; — b) at forgaae, at svinde hen; opus a memoria hominum numquam exiturum, Senec.; men m. Subjectsfætning, Liv. 6, 37; — B) „ment."; aa) „alm."; a) om et Rygte, odl.: at komme ud, at blive bekiendt, Nep. Hann. 9; ligel. exiit opinio, Suet. Ner. 53; ogs. absol. el. impers.: exierat in vulgus, etc., id. Galb. 20; cf. Nep. Dat. 6; - ogs. om Foredraget; vid. Cic. R. Am. 1; — b) om Begivenheder, odl.; ∾ memoria, Liv., ab memoria, Senec., (at blive glemt); s. ovenf.; — c) om Taleren: at svæve ud, at giøre en Digression; ∾ in laudes Castoris, Quintil. 11, 2, 11; — bb) „bes." ogs.: ∾ ex potestate el. de potestate (sc. mentis: gaae fra Forstanden); vid. Cic. Tusc. 3, 5, o. ibd. 4, 36; ligel. ∾ a se, Petron.; men „poet.": ∾ in iram, s. irasci, Lucan.; — II) act.; (saal. alene „poet." og i efteraug. Prosa); A) „alm.": gaaer el. kommer ud derover el. ud deraf; - ∾ limen, Ter. Hec. 3, 3, 18; cf. Ovid. Met. 10, 52; - ogs. „overs."; ∾ modum: overskride den rette Grændse, ibd. 9, 632; — B) „bes.": undgaaer; ∾ corpore tela, Virg. Aen. 5, 438; ut acrem exiret odorem, Lucr. 6, 1216; men Virg. Aen. 11, 750: vim viribus exit, (beseirer Styrke med Styrke); — not.: exiet, s. exibit, Tertull.

exequiae, exequor, etc., s. und. exsequiae, etc. — exerceo, ui, ĭtum, 2, v. a., [arceo]; oprdl.: holder ude el. driver derfra; driver el. tumler; behandler, osv.; ds. I) „egenl.": øver el. indøver, remiges, Nep., vocem et vires, Cic., pugnos, Plaut.; - exerceri (ogs. exercere se) in re aliqua, Cic.; men id. d. Or. 2, 71; ceteris in campo exercentibus (sc. se; alts. act. f. med.); - ogs. ∾ animum ad aliquid, Liv.; cf. Cic. Catil. 1, 10; — B) „bes." ogs.; a) beskæftiger, tumler, driver, tauros, Virg., servos, Ter.; men ∾ verba, (s. exercere se ad verba), Senec. Ep. 40; ∾ diem, (bruge den), Virg. Aen. 10, 808; cf. id. Ge. 3, 529; — b) øver el. driver el. bruger, navnl. som Haandtering el. Sysfel; - ∾ medicinam, Cic. Cluent. 63; ∾ navem, (være Sømand), Dig.; ∾ vectigalia, (være Toldforpagter), Cic. Manil. 2; ∾ quaestionem el. judicium, (forvalte Retten), id.; - ∾ choros, (anstille), Virg., cantus, id.; cf. id. Ge. 1, 403; - ∾ crudelitatem in aliquo, Cic., scelus in aliquem, Liv.; ∾ victoriam, (forfolge sin Seier), id. 6, 22; ∾ pacem, Virg.; cf. Sall. Catil. 9; men ∾ sumptum suum, (lonne Umagen), Ter. Heaut. 1, 1, 91; — c) bearbeider, behandler, ferrum, (smeder det), Virg. Aen. 8, 424; cf. Hor. Epod. 2, 3, o. Tac. Agr. 34; — II) „fig.": ængster, plager, Ter. Ad. 4, 2, 48; - men te exerceri de praedio aviae, (at du har Bryderi dermed), Cic. Att. 13, 2; cf. id. Tusc. 5, 1, o. Sall. Catil. 11; - ds. ofte in partic. exercitus, 3: haardt provet el. medtagen; adversis probitas exercita rebus, Ovid. Trist. 5, 5, 49; cf. Virg. Aen. 3, 182, oftere; — III) partic. exercitus, 3, ogs. som adj.: moisommelig, stræng; - vid. Tac. Ann. 1, 35: finem tam exercitae militiae orabant; ligel. ∾ aestas, id., Plin. Ep.; — not.: partic. praes. exercens, (sc. se), s. ovenf.; cf. Madvig. ad Cic. Fin. 1, 20, 69.

exercĭbĭlis, e, [exerceo]: til at udføre, regula, Coel. Aur. — *exercĭtāmentum, i, n.: Øvelse, Appul.; — exercĭtate, adv.: med Øvelse; - compar., Senec. Ep. 90; superl., Arnob.; — exercĭtatio, onis, f.: Øvelse, navnl. Legemsøvelse, campestris, (paa Marsmarken), Cic.; - ∾ ususque dicendi, id.; ∾ in armis, Caes., in dialecticis, Cic.; ogs. Udøvelse, virtutum, id.; cf. id. Catil. 2, 5; o. — exercĭtator, oris, m.: som øver el. indøver (navnl. Athleterne), Plin. 23, 63; — ds. fem. exercĭtatrix, icis, i. e. gy-

mnastice, (sc. ars), Quintil. 2, 15, 25; — [exercito]. — exercitatus, 3: partic. o. adj. af exercito.

*exercite, adv.: med Øvelse; compar., Appul.; — exercitio, onis, f., (for⸗ o. efterel. f. exercitatio); I) Øvelse, Cato ap. Gell. 11, 2; — 2) Udøvelse, Behandling, judicii, Dig.; men ~ navis, (Styrmandskunsten), ibd.; o. — exercitium, i, n.: Øvelse, navnl. Vaabenøvelse; ~ equitum, Tac. Ann. 2, 55; — ogs. in pl., Sall. frgm., o. Vell. 2, 109; — sild. ogs. alm. Øvelse, Gell. 3, 1; — [exerceo].

exercito, avi, atum, 1, v. a., intens. af exerceo, øver el. indøver idelig, corpus atque animum patriae (dat.), Sall. frgm.; se atque suos cursu exercitavisse, Mela 2, 1; cf. Quintil. 2, 10, 9; — II) bf. partic. exercitatus, 3, sædv. som adj.; A) „alm."; a) øvet el. indøvet, in armis, Caes., in re militari, Cic.; cf. id. Mur. 9; — men exercitati proeliis, Caes., usu bellorum, Cic.; — compar., exercitatiores ad bene de multis promerendum, id. Off. 2, 15; superl., ~ exercitus, Nep.; ~ interpretes, Cic.; ogs. m. in, Caes.; ogs. m. ad, Cic. Verr. 5, 54; — B) „bes." o. „overf.": heftigen rystet el. oprørt; vid. Hor. Epod. 9, 31, o. Tac. Agric. 5.

exercitor, oris, m., [exerceo], (for⸗ o. efterel. Ord); I) der øver el. indøver (andre), en Læremester; Huic Curculio est exercitor, Plaut. Trin. 4, 3, 9; — 2) som øver el. driver (en Haandtering); ~ cauponae aut stabuli, (Vertshusmand), Dig.; ~ navis, (en Styrmand), ibd.; bf. — exercitorius, 3; 1) hørende til en Øvelse, jacula, Tertull.; — 2) hørende til en Haandtering, actio, Dig.

exercitualis, e, [2. exercitus]: hørende til Hæren; ~ vir, Cassiod. — 1. exercitus, 3: partic. o. adj. af exerceo. — 2. exercitus, us, m., [exerceo]; I) Øvelse; pro exercitu gymnastico etc., Plaut. Rud. 2, 1, 7; — bf. „overf.": Plage el. Sorg, id. Cist. 1, 1, 60; — II) sædv. „meton.": en Hær, en Mængde; A) „alm." o. forel.; a) ~ urbanum convocare, Varr. L. L. 5, 9, (i. e. comitia urbana, el. Folkets Forsamling); — b) bf. ogs. „poet.": enhver Forsamling el. Sværm el. Skare; ~ corvorum, Virg. Ge. 1, 382; cf. id. Aen. 5, 824; — B) „bes.": Krigshæren el. Hæren el. Armeen; — ~ pedester, Nep. Eum. 4; ~ equitum, Virg. Aen. 11, 598; — exercitum scribere, Liv., conscribere, conficere, facere, conflare, Cic., parare, cogere, Sall., contrahere, Caes., (oprette, bringe paa Benene, sammenbrage); exercitum ducere, Cic., ductare, Sall., exercitui praeesse, Cic., (anføre en Hær); — exercitum fundere, Liv., dissipare, Cic., (slaae, adsprede); — b) men undertiden betegner exercitus alene Fodfolket, (i Modsætn. af Rytteriet); vid. Caes. B. G. 2, 11; ogs. undert. Landhæren, (i Modsætn. af Flaaden); vid. Liv. 26, 42; — not.: gen. exerciti, (f. exercitus), Attius o. Varr. ap. Non.

exero, ĕre, f. und. exsero. — ex.erro, are, v. n.: at komme af fra Veien, Stat.; — ogs. „overf.": ~ via veritatis, Cyprian. — exertus, 3, f. exsertus, 3, und. exsero. — exēsor, oris m., [exedo]: som udæder, som undergraver; ~ murorum (aestus), Lucr. 4, 221. — exesto, f. extra esto, Fest. — exēsus, 3: partic. af exedo.

ex.fibŭlo, are, v. a.: affpænder, ilia, Prudent. — — exfŏlio, are, v. a., [folium]: afblader, rosas, Apic. — exfundatus, 3, [fundus]: forstyrret fra Grunden; — ~ oppidum, Coel. Antipater ap. Non. — exfŭtūtus, 3: i. e. futuendo exhaustus, Catull.

exhalātio, onis, f.; Uddunstning; — coelum ··· humidum et caliginosum propter exhalationes terrae, Cic. Tusc. 1, 19; af — ex.hālo, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.: at uddunste, at udaande; — ~ odores (ara), Lucr.; cf. id. 5, 464, o. Virg. Ge. 2, 217; ~ caliginem, Plin.; ~ flammam Aetna, Ovid.; — ~ vitam, Virg., animam, Ovid.: at døe; men absol.: exhalantes, (de Døende), id. Met. 2, 78; ~ crapulam el. vinum, Cic. Phil. 2, 12 o. 17. — II) neutr.: at duste el. dampe (deraf): ~ vapore altaria, Lucr. 3, 433; men absol.: exhalant vestes, Stat.

ex.haurio, hausi, haustum, 4, v. a.; I) „egentl."; A) „alm." el. om flydende Sager: udøser, udtømmer ved at øse; øser el. tømmer deraf; ogs. uddrikker; — ~ aquam, Colum., sentinam, Cic. d. Senect. 6, (ogs. „alleg.", id. Catil. 1, 5); — tantum vini exhauseras, id. Phil. 2, 25; exhaustum poculum, id. Cluent. 11; cf. Propert. 4, 9, 63: Exhausto jam flumine; — B) „bes." el. om ikke flydende Sager: bortskaffer (ligesom ved at øse), opgraver, udgraver; — ~ humum ligonibus, Hor. Epod. 5, 31; ~ terram manibus sagulisque, Caes.; — men ~ fossas cloacasque, (at udrense dem), Liv. 1, 39; — II) „fig."; A) „overf.": udtømmer, borttager, bortrøver; — ~ omnem pecuniam ex aerario, Cic. Agr. 2, 36; ogs. ~ aerarium, id.; exhaustis tectis etc., Liv. 10, 44; — ~ vitam sibi manu, Cic. Sest. 21; — plebs exhausta impensis (aedificandi: forarmet derved), Liv. 6, 5; cf. Cic. Att. 6, 1; — ogs. tilsætter, forøder, Nep. Hann. 6; — B) „ment."; a) unddrager, tibi istum dolorem, (befrier dig derfra), Cic. Fam. 5, 16; — ogs. svækker, afkræfter, vires, Plin. Ep. 3, 9; cf. Cic. d. Or. 3, 26; — b) tilendebringer (med stor Møie), bestaaer el. udholder til Enden; — ~ laborem, periculum, Liv. 21, 30, cf. id. 33, 11; ogsaa at efterkomme, mandata alicujus, Cic. Att. 5, 13; men ~ vim aeris alieni, (skaffe betalt), Liv. 7, 21; cf. Virg. Aen. 9, 356; men sic exhausta nocte, (da man saaledes havde Ende derpaa), Tac. Hist. 4, 29. — exhaustus, 3: partic. af frgd.

exhĕdra, ae, f. und. exedra. — exherbo, are, v. a., [herba]: befrier fra Græs, (locum), Colum. — *exhērēdatio, onis, f.: Arveløsgiørelse, Quintil., Dig.; af — exhērēdo, avi, atum, 1, v. a.: giør arveløs; — ita fratrem exheredans etc., Cic. Phil. 2, 16; cf. Nep. Them. 1; — II) „overf.": berøver, unddrager; ut mensam Neronis exheredaret, Plin. 37, 7; af — ex.hēres, ēdis, c.: som er giort arveløs, paternorum bonorum, Cic. d. Or. 1, 38; cf. Quintil. 5, 10, 107; men comisk: ni illum exheredem fecero vitae suae, (ombringer ham), Plaut. Bacch. 4, 8, 8.

exhĭbeo, ŭi, ĭtum, 2, v. a., [habeo]; I) „egentl.": har el. holder frem el. til Skue, lader see, fremstiller, fremviser; — exhibe quaeso ··· librarium illud legum vestrarum, Cic. Mil. 12; cf. id. Verr. 5, 25: ut omnia sibi integra exhiberentur; men id. Flacc. 15: fratres saltem exhibe; — men Ovid. Met. 6, 44: Pallada exhibuit, (hun fremstod som Pallas); — ~ senatores ad ferrum, (som Fægtere paa Arena), Suet. Ner. 12; — ~ rationes, (aflægge Regnskab), Plin.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) fremstiller; ~ se supplicem populo R., Cic. Sest. 50; — ogs. uden se; qui ··· vere civilem virum exhibeat, Quintil.; ~ linguam paternam, Ovid. Met. 6, 213; men ~ vicem spodii, (tiene istedet derfor), Plin.; — b) at give fra sig, at lade høre; Exhibuit querulos ore gemente sonos, Ovid. Trist. 3, 11, 53; — ogs. at indrømme, toros, id. Her. 17, 194; — 2) yder, skaffer, præsterer, vias tutas, id. Pont. 4, 5, 34; men ~ vitam, Justin., liberos, Dig., (at opholde el. underholde); — men ~ imperium, Plaut. Cas. 2, 6, 57, (udøve el. haandhæve); — B) „ment."; 1) forskaffer el. tilsiger, svarer derfor; ~ rem salvam, Plaut. Asin. 2, 4, 51; men ~ culpam, (indestaae for Skade), Dig.; — b) ogs. „alm.": yder, viser, beviser, fidem domino, Colum., munificentiam, Suet., liberalitatem, Plin. Pan.; men Ovid. Met. 7, 323: promissaque postquam Exhibuere fidem etc.; — 2) paafører, molestiam alicui, Plaut., Cic.; cf. id. Off. 3, 31: negotium exhiberi patri.

*exhĭbĭtio, onis, f.: Fremstilling, Ydelse; bf. I) „egentl.": Udlevering, Afhændelse, chirographi, Gell.,

testamenti, Dig.; — 2) „overf." Ernærelse, Underholdning, Dig.; o. — exhĭbĭtor, ōris, m.: som yder el. anstiller; ∾ ludorum, Arnob.; — bf. exhĭbĭtōrius, 3: hørende til en Udlevering el. Afhændelse, interdictum, Dig.; — [exhibeo]. — exhĭbĭtus, 3: partic. af exhibeo.

exhĭlărātio, onis, f.: Opmuntring, voluntatis, Augustin.; af — ex.hĭlăro, avi, atum, 1, v. a.: formilder en Stemning, opmuntrer; - tam exhilaratam esse servitutem nostram, Cic. Fam. 9, 26; men om Hjorden, Colum. 6, 24; - men om visse Træer, Plin. 16, 40: nullo flore exhilarari; men id. 22, 74: exhilarant colorem hominis (lupini). — ex.hinc, adv., (eftercl. f. exinde, exin): herfra, fra denne Tid, Appul.

ex.hŏnŏro, are, v. a.: vanærer, Augustin. — ex.horrĕo, ēre, (v. a.): stærkt at rystes; men alene „poet. overf." om en Vært: ∾ aestus, (aldeles ikke at taale Hede), Colum. 10, 154; bf. — exhorresco, horrui, 3, v. n. (o. a.): at geraade i en heftig Gysen el. Zittren; - exhorruit aequoris instar, Ovid. Met. 4, 135; - bf. sædv. at blive saare forfærdet; ∾ metu, Cic. Fin. 1, 13; - ogs. at studse af Beundring, in aliquo, id. d. Or. 3, 14; — b) „poet." ogs. c. acc.; vultus neve exhorrescat amicos, Virg. Aen. 7, 265; cf. Sil. 3, 146.

*exhortātio, onis, f.: Opmuntring, Formaning, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 7; ∾ mutua, Tac.; haec exhortatio mea (af mig), Quintil.; ogs. in pl., id.; men c. gen. obj.: ∾ studiorum id.; — exhortātīvus, 3: hørende til Opmuntringer, status (i Rhetoriken), Quintil. 3, 6, 47; — exhortātor, oris, m.: som opmuntrer dertil, c. gen., Tertull.; — bf. adj.: exhortātōrius, 3: opmuntrende, Hieronym.; af — ex.hortor, atus sum, ari, v. dep. a.: opmuntrer, tilskynder; - ∾ sese in arma, Virg. Aen. 7, 472, cives in hostem, Ovid., milites ad ultionem, Plin.; - ogs. m. ut, Petron. Sat. 140; men c. conj. (efter det udfaldne ut), Plin. Pan. 69; - men pass.: exhortandus in hanc spem, Quintil.; — 2) „overf." ogs. m. Begrebsobjecter: at fremkalde el. opmuntre; - ∾ virtutes, Senec. Ep. 121, parsimoniam, Gell. — exhydrias, ae, m., (ἐξυδρίας ἄνεμος): en med Regn opstaaende Vind, Appul.. — exib., exicc., etc., s. und. exsib., etc.

ex.ignesco, ēre, v. n. intens.: ganske at blive til Ild, Censorin.; (opp. exaquescere). — exĭgo, ēgi, actum, 3, v. a., [ago]: driver el. støder el. jager ud el. bort derfra, el. derud el. derhen; I) „egentl."; - ∾ hostem e campo, Liv., aliquem campo, id.; ∾ aliquem foras, Plaut., accolas extra fines, Plin.; - exacti reges, Cic.; men exacti curia et Italia, Tac.; - ∾ virum a se, Plaut.; ∾ uxorem, id., Cic.; - ∾ capellas in campos, Varr., sues pastum, id.; - navnl. ogs. at udhyse (en Acteur el. et Stykke); vid. Ter. Andr. prol. 27; men id. Hec. prol. 2, 7: Partim sum earum exactus, etc.; - „poet." ogs. ∾ aquas, (om en Flods Udløb i Havet), Ovid. Her. 2, 114; men ∾ aliquem vita, (ombringe), Senec.; ∾ maculas, (fordrive dem), Suet. Aug. 94; — bb) „bes." ogs.; a) om Væxterne; ∾ radices, (skyde Rødder), Cels.; ∾ uvas, (bære Druer), Colum.; — b) i Handelssproget; ∾ fructus agrorum, (udføre dem til Salg), Liv. 34, 9; merces exactae, (udsolgte), Colum.; — c) om Vaaben heder exigere: at drive helt derind el. derigiennem; vid. Virg. Aen. 10, 815; men illum exigit hasta, (giennemborer ham), Val. Fl.; cf. Ovid. Met. 5, 139; - bf. i Fægtersproget: ∾ manum, (rimel. bibringe el. afparere Stødet), Quintil. 6, 4, 8 („alleg."); men ensis exactus (f. vibratus), Ovid. Met. 5, 171; — d) ∾ verba tota, (om Udtalen: at lade Ordene høre helt og stærkt), Quintil. 11, 3, 33; — II) „fig."; A) „overf."; aa) tilbagelægger, fuldender; a) ∾ hibernum mare, Plin. 12, 42; - navnl. ogs. „poet." om Himmellegemerne; equis exegit ... Phoebus Athon, Val. Fl.; cf. Ovid. Am. 1, 5, in.; men id. Met. 1, 118: spatiis exegit quatuor annum, (delte Aaret deri); — b) ∾ tempus jucundius, (tilbringe), Plin. Ep.; men absol.: exacta aetate, Cic.; cf. Hor. Od. 3, 22, 6; men errore exacto, (efter endt Omflakning), Propert. 2, 11, 3; - His demum exactis, Virg. Aen. 6, 637; cf. Hor. Od. 3, 30, in.; — bb) afforderer, inddriver; ogs. erholder betalt; ogs. alm. erholder el. opnaaer; — bf. a) ∾ pecunias, Caes. B. C. 3, 22; cf. Cic. Div. in Caecil. 10; ligel. ∾ nomina sua, id. Verr. 1, 10; - men forel. ogs. in pass. c. acc. rei: quas (drachmas) exactus es, Plaut. Trin. 2, 4, 26; cf. Gell. 15, 14; - men om andre Fordringer; ∾ operam (a servis), vid. Cic. Off. 1, 13; ∾ veritatem a teste, id.; men absol.: ∾ magis, quam rogare, id. Fam. 2, 6; - quod jam pridem ipse exegit, (har oppebaaret), Cic. R. Com. 13; cf. id. Off. 3, 25, o. id. d. Or. 29; — b) ∾ poenas, oprdl. indkræve Erstatning; bf. at straffe, at hævne sig derfor, de vulnere, Ovid. Met. 14, 478; ligel. ∾ ab aliquo gravia piacula, Liv. 29, 18; men Ovid. Fast. 4, 230: has poenas exigit ira deae; — cc) navnl. ogs. om en Øvrighed el. Opsynsmand: at kræve efter en vis Maalestok; - ∾ viam, Cic. Verr. 4, 59; ∾ sarta tecta etc., Liv. 42, 3; - men ∾ disciplinam acerrime, (meget strængt at overholde), Suet. Tib. 19; - ∾ columnas ad perpendiculum, Cic. Verr. 1, 5; men ∾ aliquid mensura, (udmaale), Plin.; men ∾ manu, (veie i Haanden), Suet. Caes. 47; - ∾ aliquid aure, Quintil., Martial.; - ogs. absol.: in exigendo non acerbus, Cic. Off. 2, 18; quum res exiget, Quintil.; — B) „ment."; 1) forsker derefter, udspørger derom; ogs. prøver el. undersøger (derefter), ogs. indretter og ordner derefter; - ∾ facta alicujus, Ovid. A. A. 2, 130; men exactum est ab eo, (han blev spurgt derom), Dig.; - ∾ opus ad vires suas, Ovid.; cf. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6; men ad leges vestras exigere ea, quae etc., Liv. 34, 31; cf. Senec. Ep. 11; — 2) overlægger el. overveier, aftaler el. afgiør; vid. Virg. Aen. 4, 476, o. Ovid. Her. 17, 177; - men his de rebus ut exigeret cum eo, (skulde giøre en Aftale med ham), Planc. ap. Cic. Fam. 10, 24; cf. Plin. Ep. 9, 26; — 3) udholder, lider; cujus causa hanc aerumnam exigo, Plaut. Capt. 5, 4, 12; men pass.: Furiis exactus Orestes, (martret af dem), Ovid. Trist. 4, 4, 70; — III) partic. exactus, 3, ogs. som adj.; A) om Ting og om Begreber: noiagtig, noie bestemt; - ∾ numerus, Liv. 3, 5; ∾ fides, Ovid. Pont. 4, 9, 46; - compar., ∾ cura, Suet. Tib. 18; superl., ∾ diligentia, Frontin.; - ogs. om et Kunstværk: ∾ equi, Prop. 3, 7, 10; — B) om Personer; vid. Martial. 4, 87, o. Plin. Ep. 8, 23; - men ogs. Ovid. Fast. 3, 383, c. gen.: morum fabraeve exactior artis, (mere fuldkommen deri).

*exĭgue, adv.; 1) „alm.": lidet; bf. a) knapt, sparsomt, praebere sumptum, Ter. Heaut. 1, 2, 33; cf. Cic. Lael. 16: nimis exigue et exiliter etc., (altfor smaaligen); — b) knapt, næppe, vid. Caes. B. G. 7, 71; — 2) „bes.": kort, afbrudt; ∾ dicere de aliqua re, Cic. d. Or. 3, 36; ligel. id. Att. 11, 16: exigue scripta epistola; cf. Gell. 19, 3; o. — exĭguĭtas, atis, f.; 1) „alm.": Ringhed, Faahed, copiarum, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6; ∾ cibi, Colum.; ∾ fisci, (dens Armod), Suet.; - ogs. absol., propter exiguitatem etc., Caes. B. G. 3, 23; — b) liden el. ringe Udstrækning (i Tiden el. i Rummet); - ∾ castrorum, Caes.; cf. id. B. G. 4, 1; - ∾ temporis, id., Liv.; — 2) „bes.": Ringhed, ringe Værd; ∾ voluptatum, Cic. Fin. 4, 12; — [afflgd].

exĭgŭus, 3, [af exigo; altf. oprdl.: afmaalt, indskrænket]; I) „alm."; a) liden el. ringe (af Omfang el. Størrelse); - ex ingenti campo in exiguum gyrum etc., Cic. d. Or. 3, 19; ∾ castra, Caes., ∾ copiae, Nep.; - ogs. om Tiden: kort, tempus, Cic., vita, id., pars aestatis, Caes.; men om Væxten: me ... Corporis exigui etc., Hor. Ep. 1, 20, 24; ∾ mus, id.; — b)

om andre Gjenstande: liden i sit Slags; - ∾ capilli, (tynde Haar), Martial.; ∾ fructus ad sumptum, Cic. Parad. 6, 3; cf. id. Quint. 1; ∾ census, Hor.; - compar., ∾ aqua, Dig.; superl., ∾ pars, Ovid.; — II) „bes." el. om Begreber: ringe, ubetydelig, laus, Cic. Agr. 2, 2; men id. Fin. 1, 19: ∾ fortunam intervenire sapienti; cf. id. Fam. 5, 7: ∾ significatio ··· voluntatis; men ∾ civitas et infirma, Caes.; - „poet." ogs. c. gen.: exiguus animi, Claudian.; — III) neutr. exiguum er ogs. at mærke; A) som subst. c. gen.; - ∾ aquae, Ovid., spatii, Liv., temporis, Plin. Ep.; - ogs. in abl. m. flgd. post, vid. Plin. 31, 3; — B) som adv.; perquam exiguum sapio, Plin. Ep. 3, 6; exiguum ··· contingis amanti, (alene for en kort Tid), Ovid. Her. 18, 171; ∾ dormire, Plin.; — not.: som adv. findes ogs. abl. exiguo, Scribon.

exilio, ire, s. und. exsilio. — exīlis, e, [besl. m. exiguus, o. oprdl. ctr. f. exigilis]: smal, tynd, maver, artus (pl.), Ovid., femur, Hor.; men ∾ jecur (pecudis), vid. Cic. Div. 2, 13; cf. ibd. 2, 16; - ∾ solum et macrum, id. Agr. 2, 25; - compar., ∾ caro prunorum, Plin.; ligel. ∾ vox, (svædere, svagere), id.; - exilis via, (kort), Ovid. Trist. 1, 2, 6; — II) „bes." el. om Begreber: ringe el. svag el. slet i sit Slags; - exiles res, (ringe Magt el. Midler), Nep. Eum. 5; ∾ domus, Hor. Ep. 1, 6, 45; men id. Od. 1, 4, 17: ∾ domus Plutonis (om Skyggeverdenen); - comisk ogs. c. gen.; exilis ··· aegritudinum, Plaut. Stich. 4, 1, 21; — b) navnl. ogs. om Foredraget: tør, maver, simpel, Cic. d. Or. 2, 38; ∾ oratio, (oppon. tumida), Quintil.; cf. Cic. Brut. 21; — not.: neutr. exile, som adv., s. exiliter: korteligen, praefari, Stat.

*exilĭtas, atis, f.; I) „alm.": Tyndhed, Smalhed; - ∾ aculei apum, Plin.; ∾ vocis femineae, (dens Finhed), Quintil.; ligel. ∾ quarundam litterarum, (opp. pinguitudo), id.; ∾ soli, (dens Maverhed), Colum.; — II) „bes." om Foredraget: Maverhed, Torhed; vid. Cic. d. Or. 1, 12, o. id. Brut. 82; o. — exilĭter, adv.; I) „alm."; a) om Udtalen: spædt, svagt; vid. Cic. d. Or. 3, 11; — b) om Talen: kort, korteligen; compar., ∾ dicere, Varr.; — II) „bes." o. „ment." om Foredraget: mavert, tort; ∾ disputare, Cic. d. Or. 1, 11; cf. id. Brut. 27; — [af exilis]. — exilium, i, s. und. exsilium.

*exĭmie, adv.: med Udvalg, fortrinligen, diligere aliquem, Cic. Arch. 9; cf. Liv. 42, 29: ∾ polliceri omnia; - ogs. fortræffeligen, skiønt; ∾ ornatum templum, id.; ∾ mederi, Plin., prodesse, id.; o. — eximiĕtas, atis, f.: Fortræffelighed, Symmach.; af — exĭmius, 3, [eximo]; I) „oprdl.": der udtages el. undtages som fortrinlig; vid. Ter. Hec. 1, 1, 9; ligel. Cic. Div. in Caecil. 16: te illi unum eximium, cui consuleret, fuisse; cf. Liv. 9, 34; — II) bs. sædv.; a) fortrinlig, overordentlig; - ∾ facie mulier, Cic.; ∾ fertilitatis regio, Plin.; cf. Virg. Ge. 4, 538; — b) ypperlig, fortræffelig; quae eximia et praeclara etc., Cic. Off. 1, 20; men ∾ virtus, Caes.; ∾ opinio virtutis, id.; - „poet." ogs. c. inf.; eximius animum servare, Lucan.; ligel. c. gen.; eximii regum, Stat.

exĭmo, ēmi, emptum, 3, v. a., [inus. emo; cf. adimo o. demo]; I) „egentl."; A) „alm.": tager ud deraf, affondrer derfra; - ∾ medullam caule, Plin.; ∾ de reis el. e reis, Cic.; cf. id. Verr. 2, 52; ∾ alicui dentem, Suet.; men ∾ numero, Quintil. 1, 4, 3; cf. Hor. Od. 2, 2, 19; - men absol. o. in pass.; vid. Hor. Ep. 2, 2, 212; — B) „bes.": unddrager el. befrier derfra; ∾ aliquem tamquam e vinculis, Cic. Orat. 23; ∾ aliquem ex obsidione, id., obsidione, Liv.; men ∾ agrum de vectigalibus, Cic. Phil. 2, 39; — II) „fig."; A) „alm.": udtager deraf; - ∾ ex natura rerum etc.; vid. Cic. Lael. 7; men ∾ aliquem morti, (udfrie derfra), Tac.; cf. Liv. 6, 24; men ∾ eam religionem, (hæve den Religionstvivl), id. 4, 31; — b) om Tiden: at henholde el. fordrive el. spilde, - ∾ diem el. tempus dicendo; vid. Cic. Qu. Fr. 2, 1; cf. id. Att. 4, 3; men quia ea res exemisset illum diem, Liv. 1, 50; — B) „bes.": udtager el. befrier derfra, aliquem ex culpa, Cic., ex metu, Plaut.; ∾ aliquem crimine, Liv., servitute, id.; men eximi noxae (cf. noxa), id. 8, 35; ∾ crimini, Curt., poenae, Dig.; men Liv. 5, 15: ∾ rem miraculo, (giøre, at Sagen ikke mere synes underlig).

exin, adv., s. und. exinde. — exinānio, ivi, itum, 4, v. a.; I) „egentl.": udtømmer, udplyndrer, domos, Cic.; ∾ navem, id., agros, id.; civitates exinanitae, quod etc., Caes. B. C. 1, 48; - ∾ alvum, bilem, pituitam, (afføre), Plin. 26, 36; — II) „overf."; ∾ patrimonium, (tilsætte, forøde), Dig.; men ∾ aliquem, (forarme), Plaut.; cf. Cic. Agr. 2, 27; bs. — — exinānītio, onis, f.: Udtømmelse; ∾ alvi, (Afforelse), Plin.; - ogs. „overf.": Afkræftelse, id. 17, 2.

exinde, (apocop. exin, ligesom dein af deinde, vid. Cic. Orat. 45), adv.; oprdl.: ud derfra; bs. I) i Rummet; - Utcumque etc., exin (fra den Side) velum vortitur, Plaut. Epid. 1, 1, 47; exin Cappadociam ··· petivit, Tac. Ann. 15, 12; — B) „overf.", i den til en Localitet sigtende Række el. Følge: derpaa el. dernæst; vid. Cic. N. D. 2, 39 o. 43; cf. Tac. Ann. 2, 16: post quos ···, dein ···, exin etc.; — II) i Tiden: herpaa el. derpaa, herefter el. derefter; - ad Mundam exinde castra mota, Liv. 24, 42; cf. Cic. Div. 1, 26, o. Virg. Aen. 6, 743; — b) ogs. efter frgd. postquam el. ubi; - postquam etc., me exinde amovit loco, Plaut. Truc. 1, 1, 63; — B) „overf.", i Optællingen af en Række el. Følge af Begivenheder: herpaa el. hernæst el. frembeles, odl., (s. ogs. deinde s. l.); vid. Liv. 31, 4 o. 6, oftere, ogs. Virg. Aen. 6, 891, oftere, o. A.; — b) sild. ogs., ligesom ex eo tempore: fra den Tid, derefter, Justin. 1, 2, Dig., Appul.; — III) ogs. om andre Forholde; A) om en Udgaaen derfra: heraf; (efterel.); nec quicquam lucri exinde cepimus, Appul.; — B) om en Samstemmen: herefter; (forel.); proinde ut etc., exinde sapere eum omnes dicimus, Plaut. Pseud. 2, 3, 14; cf. id. Most. 1, 3, 71.

*existĭmābĭlis, e: formodenlig, sandsynlig, Coel. Aur.; — existĭmātio, onis, f.; I) „alm.": Bedømmelse, Dom, Mening; - quorum hominum tantum est existimatio, (opp. quorum est judicium et potestas), Cic. Cluent. 30; cf. ibd. 20; men Liv. 4, 20: existimatio communis omnibus est etc., (derom kan hver troe, hvad han vil); - ogs. in pl., id. Qu. Fr. 1, 1, 15, o. A.; — II) „bes." o. objectivt: den Mening el. Dom, som haves om nogen; bs. sædv.: nogens gode Navn og Rygte; - quod esset contra rem aut existimationem tuam, Cic. Fam. 5, 20; homo sine existimatione, id. Flacc. 22; cf. id. Att. 1, 1; men ad debitorum existimationem tuendam, (deres Credit), Caes. B. C. 3, 1; o. — existĭmātor, oris, m.: som bedømmer noget; - ∾ stultus alieni artificii, Cic. d. Or. 3, 22; cf. id. Brut. 39; — [af flgd.].

existĭmo, (ŭmo), avi, atum, 1, v. a., [aestimo]: bedømmer derefter; bs. bedømmer, holder for, mener; - c. acc., el. m. in el. de, osv., el. m. Objects- el. Relativsætn., el. absol.; - ∾ aliquem avarum, Cic.; hvs. pass.: impudentissimus existimarer, id. Cluent. 59; men homo, ut existimabatur (impers.), avarus et furax, id. d. Or. 2, 66; - existimari in numero hostium, Cic.; men existimari in probro, (holdes for en Udaad), Plin.; men Sall. Catil. 2: eorum ego vitam mortemque juxta existumo; - ex eventu de tuo consilio existimaturos etc., Cic. Fam. 1, 7; men quos etc., de iis male existimant, id. Off. 2, 10; cf. id. Att. 6, 2; - ogs. imperson.: ex quibus (orationibus) existimari de eorum ingeniis potest, id. Brut. 21; - si existimavissent, quemquam Rulli similem futurum, id. Agr.

2, 33; - ogſ. in pass. m. Subjectsſætning; vid. Cic. d. Or. 2, 1, o. Caes. B. G. 6, 13; men impers., ibd. 5, 13; - men m. Relativſætning; nunc vos existimate, facta, an dicta pluris sint, Sall. Jug. 85; ligel. qui, utrum avarior, an crudelior sit, vix existimari potest, Liv. 22, 59; - endel. absol., sicut multi existimant, Quintil.; men impers.: ita vulgo existimari intelligimus, Cic. d. Rep. 2, 15. — existo, ere, ſ. und. exsisto.

*exĭtiābĭlis, e: fordærvelig; ∾ bellum civibus, Cic.; ∾ animus in suos, Tac. Ann. 6, 24; ∾ telum, (dræbende), Ovid.; o. — exĭtiālis, e: = frgd., donum, Virg., scelus, id.; men ∾ exitus (pl.) habere, Cic. Verr. 5, 6; — df. adv. exĭtiālĭter: fordærveligen, Augustin.; — [exitium].

exitio, onis, f., [exeo]: Udgang deraf, ex utero, Plaut. Truc. 2, 6, 30. — exĭtiōse, adv.: fordærveligen; superl., ∾ credi, Augustin.; af — exitiōsus, 3, [exitium]: fordærvelig; exitiosum rei publicae fuisset, etc., Cic. Planc. 36; cf. id. Catil. 4, 3; ligel. in compar. c. dat., Tac. Hist. 2, 31: Otho ··· exitiosior rei publicae credebatur; ligel. in superl., Tertull.

exĭtium, i, n., [exeo]; oprdl.: Udgang deraf; vid. Fest. p. 81; df. ſædv. „overſ.": Undergang, Fordærvelſe, hujus urbis etc., Cic. Catil. 1, 4; men extremi exitiorum exitus etc., id. Agr. 2, 4, (hvor plur.; cf. id. Mil. 2, oftere); dedere ad exitium, Tac.; cf. Hor. Od. 3, 16, 13, o. Virg. Aen. 5, 624; — b) „meton.": hvad der volder Undergang el. Fordærvelſe; Exitium Trojae Achilles, Ovid. Met. 13, 500; — not.: gen. exitium, f. exitiorum, Pacuv. ap. Cic. Div. 1, 31.

1. exĭtus, 3: partic. af exeo. — 2. exĭtus, us, m., [exeo]; I) „egenl.": Udgang el. Bortgang; (opp. reditus); vid. Cic. Parad. 4, 1, o. Caes. B. C. 3, 69; men id. ibd. 1, 21: hominum occultos exitus etc.; - „poet." ogſ.: en Flods Udløb el. Udſtrømmen, Lucr. 6, 727; men id. 1, 101: Exitus ut classi ··· daretur; — B) „meton.": Udvei el. Aabning, Caes. B. G. 7, 28; ligel. septem exitus e domo etc., Liv. 39, 51; - ∾ naturales, Colum.; ogſ. exitus cibi, Plin.; — II) „fig."; A) „overſ.": Udgang, Ende, anni, Liv., veris, Plin.; - ∾ orationis, Caes. B. G. 4, 8; cf. Cic. Manil. 1; in exitu esse, id. Mur. 37; - rem ad exitum perducere, id., ogſ. rei exitum imponere, Liv., (fuldende); — b) exitus verborum (i Grammatiken): Ordenes Endelſer, Cic. Orat. 49; — 2) „beſ.": Udgang el. Udfald; - ∾ incertus belli, Cic.; cf. id. Fam. 6, 6, ogſ. Virg. Aen. 5, 523; ſ. ogſ. Cic. Agr. 2, 4, und. exitium; - disputatio sine exitu fuit, Liv. 32, 40; - exitus bonos habere, (have godt Udfald el. god Lykke), Cic. N. D. 3, 37; ∾ spei, Liv., promissorum, Cic., (Opfyldelſe deraf); - exitus acta probat, Ovid. Her. 2, 85; cf. id. Fast. 6, 565: Exitus accessit verbis; cf. Hor. Od. 3, 6, 6; — b) ∾ vitae, Nep.; men ∾ Sejani, (hans Undergang), Plin.; cf. Cic. Div. 2, 9: fatales exitus (habere); — B) „ment."; a) Udvikling, Forklaring; - lex exitum facilem habet, Cic.; men om den tragiſke Digter: explicare exitum argumenti, (udvikle Stykkets Cataſtrophe), Cic. N. D. 1, 20; — 2) Udvei el. Udgangspunkt; quae (causae) plurimos exitus dant ad ejusmodi digressiones, id. d. Orat. 2, 77; — c) Udfald el. Følge; ſ. ovenſ. Cic. N. D. 3, 37, ogſ. Hor. Od. 4, 8, 34, o. A.

ex.jūro, avi, 1, v. a.: ſtærkt at ſværge derpaa el. beſværge, m. acc. c. inf., Plaut. frgm. ap. Non. — exlĕcĕbra, ae, f. und. elecebra. — exlex, ēgis, adj., [lex]: ſom er befriet fra Lovene; ogſ. ſom lever udenfor Loven, lovløs; exlegem esse, (opp. lege teneri), Liv. 9, 34; cf. Cic. Cluent. 34, o. Hor. A. P. 224. — exmŏveo, ſ. und. emoveo.

exobrŭtus, 3, partic. o. adj., [obruo]: rydbet, udtømt, dolium, Appul. — ex.obsecro, are, d. forſtærk. obsecro: beder indſtændigen, Plaut. Asin. 1, 3, 93. — exŏchădium, i, n., Marc. Emp., o. exŏchas, ădis, f., ἐξοχάς, Augustin., (i. e. tuberculum in ano). — exŏcoetus, i, m., ἐξώκοιτος, (i. e. foris cubans: etſlags Fiſk, der ſover paa det Torre), Plin. 9, 34. — exŏcŭlo, avi, atum, 1, v. a., [oculus]; (for- o. efterel. Ord): ſlaaer Øinene ud; ∾ alicui caput, Plaut. Rud. 3, 4, 26, (hvor exoculassitis, ſ. exoculaveritis); — not.: df. ſom adj. exoculatus, 3: uden Øine, blind, Appul.

exŏdiārius, i, m., (sc. histrio): Acteur i Efterſpillet, Ammian.; af — exŏdium, i, n., ἐξόδιον; 1) „alm.", (for- o. efterel.): Udgang el. Ende, (opp. origo), Varro; in exodio vitae, id.; — 2) „beſ." paa Theatret: lyſtigt Efterſpil el. Mellemſpil; vid. Liv. 7, 2, Suet., Juvenal. — exŏdōrātus, 3, partic. o. adj., [odoro]: berøvet Lugten, Tertull. — Exŏdus, i, f., Ἔξοδος, (oprdl. Udgang); df. Navnet paa anden Moſebog, Tertull.

exŏlesco, ēvi, ētum, v. n. inch.; I) „alm.": at blive udvoxen, at faae ſin fulde Væxt; men alene in partic. exoletus; - exoleta virgo, (udvoxen), Plaut. ap. Prisc.; — bb) df. exŏlēti, orum, m., ſædv. sensu obscoeno, f. scorta mascula, Cic., Martial.; — b) ogſ. adj.: exoleti remiges, Tac.; — II) „beſ.": at være ligeſom afvoxen; df. at aftage, at falde hen; oprdl. om Væxterne; quae negligentia exolescunt etc., Colum. 2, 18; — b) oftest „overſ.": at komme i Forfald, at blive tabt el. glemt; - paene exolescentes litterae, Suet. Aug. 7; exolevit fundendi aeris ratio, Plin. 34, 3; cf. Liv. 2, 52, o. Tac. Ann. 6, 25; - exoletum vetustate odium, Liv.; men exoleti auctores, (forældede), Quintil.; exoletae voces, Suet. — exŏlētus, 3: partic. o. adj. af exolesco.

exōmis, ĭdis, f., ἐξωμίς: etſlags Veſt, (ſom lod Skuldrene ubedækkede), Fest. pag. 81, o. Gell. 7, 12. — exŏmŏlŏgēsis, is, f., ἐξομολόγησις: Bekiendelſe, confessio, Tertull.

exŏnĕrātio, onis, f.: Befrielſe fra en Byrde el. Tyngde; ∾ mercedis, Dig.; af — ex.ŏnĕro, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": aflæsſer el. løſer; - ∾ navem, Plaut.; men ∾ navigia jactu, Senec.; ∾ alvum, (udtømme), Plin.; - ∾ colos, Ovid. Fast. 3, 818, (affpinde); men Plin. 3, 10, om en Flod: ∾ se in Padum, (udgyde ſig deri); — B) „beſ.": ſkaffer bort el. af Veien, aliquem ex agro, Plaut.; ligel. Liv. 10, 6: exonerata plebe etc.; cf. Tac. Hist. 5, 2; — II) „fig.": bortſkaffer, aes alienum, Dig., curas, Senec. Hippol.; cf. Tac. Ann. 3, 54, o. Senec. Ep. 1; - ogſ. letter el. befrier, civitatem metu, Liv. 2, 2; cf. id. 10, 21; men liberata atque exŏnerata fide mea, id. 42, 13.

exoptābĭlis, e: meget ønſkelig el. forønſket, nuncius, Plaut., tempus, Sil.; af — ex.opto, avi, atum, 1, v. a.; oprdl.: udvælger, illum potius etc., Plaut. Bacch. 3, 4, 3; - df. ſædv.: heftigen at attraae el. ønſke; vid. Cic. Off. 1, 32, o. Liv. 9, 25; - ∾ pestem alicui, (ønſke Ondt over nogen), Cic. Pis. 40; - ogſ. m. Objectsſætn., id. Fam. 4, 6; ogſ. m. ut, ibd. 2, 7; - endel. absol.: nobis cupientibus atque exoptantibus, etc., Cic. d. Or. 1, 1; — II) partic. exoptatus, 3, ogſ. ſom adj.: forønſket, ønſkelig, alicui, Ter. Heaut. 2, 4. 28; cf. Cic. R. Am. 7; - men absol.: exoptata obtingent, Plaut.; - compar., nihil expotatius adventu meo, id. Att. 5, 15; superl., ∾ gratulatio, ibd. 4, 1.

*exōrābĭlis, e: til at bevæge el. formilde ved Bønner; vid. Cic. Qu. Fr. 1, 1, 13; ∾ in aliquem, id. Att. 1, 3; - nulli exorabilis, Sil.; non exorabilis auro (abl.) ··· Orcus, Hor. Ep. 2, 2, 179; - compar., in suis exorabilior injuriis, Senec.; — 2) ſild. „poet." ogſ. m. activ Bem.; ∾ carmen, (forſonende), Val. Fl.;

— exōrabulum, i, n.: Forsonings- el. Overtalelsesmiddel; (for- o. eftercl. Ord); alene in pl., Plaut. Truc. 1, 1, 6, o. Appul.; — exōrātio, onis, f.: Overtalelse ved Bønner, Quintil. Decl.; o. — exōrator, oris, m.: som stræber at erholde noget ved Bønner, Ter. Hec. prol. 2; — df. fem. exōratrix, icis, oratio, Salvian.; — [exoro].

*exorbitātio, onis, f.: Overtrædelse deraf, disciplinae, Tertull.; o. — exorbitator, oris, m.: en Overtræder deraf, judaismi, id.; af — exorbito, avi, atum, 1, v. n.-o. a., [orbita], (eftercl. Ord); a) neutr.: at komme ud af Hiulsporet el. ud fra den rette Linie, Augustin.; ∾ a regula, Tertull.; — b) act.; ∾ animum a tramite, („alleg.": afdrage fra det Rette), Sidon. — exorcismus, i, m., ἐξορκισμός: Besværgelse af onde Aander, Tertull. — exorcista, ae, m., ἐξορκιστής: som besværger onde Aander, Jul. Firm. — exorcīzo, avi, 1, v. n., ἐξορκίζω: besværger onde Aander, Dig.

ex.ordior, orsus sum, 4, v. dep. a.; oprdl.: sætter i Væv; - ∾ funem loreum etc., Cato; - df. „alleg.": exordiri ··· unde occipias etc., Plaut. Pseud. 1, 4, 6; ligel. om Talen: pertexe, quod exorsus es, Cic. d. Or. 2, 33; — II) oftest „overf.": begynder derpaa; - ab causa tam nefaria bellum exorsi, Liv. 4, 17; cf. Suet. Caes. 32, oftere, o. A.; - ogs. c. inf.: oxorsus scribere, Nep., dicere, Cic.; — b) df. ogs. absol.: begynder at tale; - ∾ ab re ipsa, Cic. d. Or. 2, 79; ligel. in hunc modum el. his verbis exorsus est, m. flgd. or. dir., Tac. Ann. 3, 50; men Cic. d. Or. 2, 19: ∾ ita, ut etc.; men ∾ ita, quasi etc., Quintil.; — III) partic. exorsus, 3, m. passiv Bem.; Exorsa est haec tela etc., Plaut. Bacch. 2, 3, 116; cf. Cic. d. Or. 2, 38: quibus ante exorsa ··· retexantur; — b) df. subst. exorsa, orum: det Paabegyndte, Virg. Aen. 10, 111; - ogs. Indgang el. Indledning, id. Ge. 2, 45.

exordium, i, n., [exordior]: Begyndelsen til el. af en Væv; - quum exordium (telae) pullum videam, Quintil. 5, 10, 71; — II) sædv. „overf.": Begyndelse, Ophav; A) „alm."; ∾ totius vitae, Cic.; paene ab exordio urbis, Suet.; cf. id. Tib. 42, o. Cic. Leg. 1, 3; - men in pl.: cunctarum exordia rerum, Lucr.; cf. Virg. Aen. 7, 40; — B) „bes." ogs.; a) Indledning el. Indgang til en Tale; - quo utar exordio, etc., Cic. d. Or. 2, 77; cf. ibd.: ∾ exile, commune, etc.; in exordio pro Milone, Quintil.; - ogs. in pl., id. 11, 3, 161; cf. Virg. Aen. 4, 283; — b) df. atter „overf.": Skrift el. Opsats, odl., Colum. 5, 11, oftere.

ex.ŏrior, ortus sum, 3 o. 4, v. dep. n.: at staae op el. opstaae, at komme frem el. tilsyne, (navnl. uventet el. pludseligen); I) „egenl."; A) „alm."; 1) om Himmellegemernes Opgang; vid. Cic. Div. 2, 44, o. Virg. Ge. 1, 438; ligel. jubare exorto, (i. e. sole), id. Aen. 4, 130; — b) df. metonym.; exoriens, (sc. sol), Propert. 3, 5, 27; df. ogs. Morgenen el. Østen, Colum.; — 2) om Personer og personlige Begreber; - tu sola exorere, quae etc., Ter. Hec. 2, 1, 16; cf. Cic. Dejot. 1, o. Lucr. 1, 125; ogs. Liv. 27, 27: ∾ ex insidiis; - men „alleg.", Cic. Att. 7, 26: ego nunc paullum exorior, (kommer til Kræfter, odl.); — B) „bes." om Tiden: at begynde; exoriens annus, Tibull.; ogs. om Værterne: at komme frem el. op; arbusta exorta e terra, Lucr.; — II) „fig."; A) „alm.": at opkomme el. fremstaae; - ∾ fama, Liv., discordia, Virg., promulgatio, Cic. Fam. 1, 5; men nullam exoriri moram posse, quominus etc., Caes. B. C. 2, 12; - ogs. m. flgd. ex el. ab: at have sin Oprindelse derfra, Ter. Hec. 4, 4, 10, o. Cic. Parad. 5, 3; — B) „bes.": at fremstaae i en Egenskab, at blive dertil; - repentinus nobis Sulla exoritur, id. Agr. 3, 3; cf. id. Off. 3, 9: rex exortus est etc., ogs. Virg. Aen. 4, 625; — not.: om Formerne af praes. ind. o. imperf. conj. ogs. efter d. tredie Conj., s. und. orior.

exormiston, i, n., ἐξορμιστόν: en Fiskeart, rimel. etslags Muræne, Cassiod. — *exornātio, onis, f.: Udsmykning, Pynt, Cic. frgm. ap. Colum. 12, 3; — II) „overf.": Talens el. Foredragets Udsmykning, Cic. Inv. 2, 3; cf. Auct. ad Her. 4, 13; — b) ogs. som rhetorisk Figur, ibd. 4, 8, o. Cic. Part. or. 3; o. — exornator, oris, m.: som udsmykker, (opp. narrator), Cic. d. Or. 2, 12; — [af flgd.].

ex.orno, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": udruster el. forsyner rigeligen; - ∾ vicinitatem armis, Sall. Catil. 36; ∾ classem, Justin.; - ogs. indretter el. bereder med Omhu; ∾ convivium omni opulentia, Sall.; men id. Jug. 90: pro rei copia ··· exornat, (besørger alt, odl.); - exornari in peregrinum modum, (forklæde sig som Fremmed), Plaut. Trin. 3, 3, 38; - comisk ogs. f. suborno, (afretter), Plaut. Pseud. 4, 7, 65; — B) „bes.": udsmykker, Cic. Fam. 7, 23; men Ter. Heaut. 5, 1, 77, comisk: adeo exornatum dabo eum, (i. e. mulcatum); — II) „fig." o. „ment."; ∾ Graeciam artibus, Cic. Tusc. 5, 4; men ibd. 2, 5: ne philosophiam falsa gloria exornes; - ∾ orationem, (udsmykke), id.; cf. id. Tusc. 2, 14; ∾ opus verbis, Prop.; — not.: af partic. exornatus, 3, er superl.. ∾ cithara, Auct. ad Her. 4, 47; - ogs. compar., poët. in Anthol. Lat. 1, 692, Burm.

ex.ōro, avi, atum, 1, v. a.; 1) „alm.": beder indstændigen, bønfalder; ogs. overtaler ved Bønner; - ∾ aliquem, ut pejeret, Cic. R. Com. 16; cf. id. d. Or. 1, 29; ogs. ∾ aliquem; vid. Ovid. Pont. 4, 8, 22; hvs. pass.: opemque exorata fero, (naar man beder til mig), id. Met. 9, 699; - men ∾ pacem divum, (anraabe om deres Naade), Virg. Aen. 3, 370; - men Stat. Silv. 2, 7, c. acc. rei et pers.: unum diem deos silentum exores; - ogs. absol.: exorando, haud adversando etc., Plaut. Stich. 1, 2, 22; — 2) „bes."; a) erholder el. bevæger ved Bønner; - quam rem volo me abs te exorare, Plaut.; cf. Ter. Andr. 3, 4, 3; men c. acc. rei et personae: hanc veniam illis (dat.) sine te exorem, Plaut. Bacch. 5, 2, 82; — b) formilder, udsoner, patrem filiae (dat.), Suet., tristitiam alicujus, Plin. Ep.; — not.: sild. „poet.": exoratus, 3: som er bønhørt, Stat. Theb. 1, 666.

1. exorsus, 3: partic. af exordior. — 2. exorsus, us, m., [exordior], ligesom exordium: Ophav; df. Indgang el. Indledning; quoniam is est exorsus orationis meae, Cic. Manil. 4. — exortīvus, 3, [2. exortus]: hørende til Himmellegemernes Opgang, vid. Plin. 7, 50; — 2) df. „overf.": liggende imod Solens Opgang el. Østen, oceanus, id. 37, 11; — b) som subst. neutr.: exortiva Galliae Narb., den østlige Del deraf, id. — 1. exortus, 3: partic. af exorior. — 2. exortus, us, m., [exorior]: Opgaaen el. Fremgaaen, Opgang, navnl. et Himmellegemes; in pl.: ∾ aequinoctiales, Varr.

exos, ossis, adj., [2. os]: benløs, uden Ben el. Knokler, Lucr. 3, 721. — exoscŭlatio, onis, f.: Kyssen el. at kysse; df. om Dyr: at næbbes, Plin.; af — ex.oscŭlor, atus sum, 1, v. dep. a.: kysser stærkt el. heftigen, aliquem, ogs. manum alicujus, Suet.; — 2) ogs. „overf.": gior meget deraf, ophoier, beundrer, Gell. 2, 26; — not.: sild. ogs. m. passiv Bem., Plin., Appul.

exossis, e, [2. os]: benløs; navnl. om Fiske: uden Rygrad, Appul.; — 2) df. „overf.": ∾ homo, (som i Dandsen let boier sig til alle Sider), id. — exosso, avi, atum, 1, v. a., [exos]: udtager Benene el. Brusket; ∾ congrum, Terent.; men comisk: ∾ aliquem, tamquam muraenam, Plaut.; — 2) „overf."; a) exossatum pectus, Lucr. 4, 1265, (boieligt el. smi-

digt); — b) exossatus ager, Plin. 6, 52, (renset fra Sten, vel bearbeidet).

exostra, ae, f., ἐξώστρα; 1) etslags bevægelig Træbro, hvorover Beleirerne fra et Taarn bestige Murene, Veget.; — 2) etslags Maskine paa Theatret, hvorved Scenens Baggrund, (ligesom Husets Indre), bliver synligt for Tilskuerne; hvf. „alleg.": in exostra helluari, (offenligen: oppon. post siparium), Cic. Prov. cons. 6. — exōsus, 3: partic., [odi]; 1) act.: som hader; („poet." o. i efteraug. Prosa); vid. Virg. Aen. 5, 687, o. ibd. 12, 818; exosus arma, Flor., patrios mores, Curt.; — 2) pass.: som er hadet, diis (dat.: af Guderne), Gell., universis, Eutrop.

exōtericus, 3, ἐξωτερικός: hørende til det Ydre el. Almindelige; ∾ libri, Gell. 20, 5, (oppon. acroatici). — exōticus, 3, ἐξωτικός: udenlandsk, fremmed; (for- o. efterel.); - ∾ unguenta, Plaut.; men ∾ Graecia, (i. e. Magna Graecia el. Nederitalien), id. Men. 2, 1, 11; — b) bf. subst. n., exoticum, (sc. vestimentum: en udenlandsk Dragt), id. Epid. 2, 2, 48.

ex.pallesco, lŭi, 3, v. n. inch.: blegner, bliver bleg; viden' ut expalluit! Plaut.; cf. Ovid. Met. 6, 602, o. Auct. ad Her. 2, 5; — b) „poet." ogs. c. acc. (efter d. udfaldne ad); vid. Hor. Ep. 1, 3, 10. — expalliātus, 3, [pallium]: som er berøvet sin Kappe el. Overklædning, Plaut. Cas. 5, 3, 6. — ex.pallĭdus, 3: meget bleg, corpus, Tertull. — ex.palpo, are, v. n. o. a.; 1) absol.: bestryger kelende, keler el. smigrer, Plaut. Poen. 1, 2, 144; — 2) c. acc.: fralister ved Smiger, Pompon. ap. Non.; — not.: ogs. som dep., Plaut. ap. Non.; bf. — Expalpōnides nummorum, (som fralister nogen hans Penge); comisk Mandsnavn, Plaut. Pers. 4, 6, 22, (hvor dog Formen: nummorumexp. — expalpor, ari, f. und. expalpo.

ex.pando, pandi, pansum o. passum, 3, v. a.: udspænder, udfolder, udbreder; - ∾ alas, Plin.; expansae vestes, id.; ∾ ficus in sole, Colum., herbas sub umbra, id.; - expassae delubri fores, (de aabnede Fløidøre), Tac. Hist. 5, 13; - ogs. medial: quum expanditur (Nilus), Plin. Pan. 30; — 2) „fig."; rerum naturam expandere dictis, (udfolde, udvikle), Lucr. 1, 127; bf. — expansio, onis, f.: Udvidelse, corporis, Coel. Aur. — expansus, 3: partic. af expando. — expăpillatus, 3, partic. adj., [papilla]: blottet til Brystet; ∾ brachio, Plaut. Mil. gl. 4, 4, 44. — expartus, 3, adj. partic., [pario]; bf. ∾ pecudes, (som have ophørt at føde), Varr. — expassus, 3: partic. af expando.

ex.patrĭcius, i, m.: en Expatricier, Cod. Just. — ex.patro, avi, 1, v. a., (tilsætter paa Utugt); vid. Catull. 29, 17. — expausatus, 3, partic. adj., [pausa]: fraspændt el. udhvilt, jumentum, Veget. — ex.păvĕfăcio, (feci), factum, 3, v. a.: forfærder, forskrækker; men alene in participp.; 1) expavefaciens, tis; ∾ animalia hominem, Senec. Ep. 85; — 2) expavefactus, 3; ∾ equi magitu tauri, Hygin. Fab. 47. — ex.păvĕo, ēre: = flgd.; ∾ aliquid, (f. ad aliquid), Stat. Silv. 3, praef. — ex.păvesco, pāvi, 3, v. n. o. a. inch.: bliver forfærdet, ad aliquid, Liv. 6, 34, ad tumultum aliquem, Plin.; ogs. absol., id. 23, 24; — b) oftere c. acc. (efter d. udfaldne ad); vid. Suet. Aug. 90, o. Hor. Od. 1, 37, 22; ligel. nec speciem adulantis expaveris, Tac. Hist. 2, 76; men in pass.: id ··· expavescendum est, Quintil. 9, 3, 25. — ex.păvĭdus, 3: meget forfærdet, Gell. 1, 8.

expecto, etc., f. und. exspecto, etc. — expectŏro, are, v. a., [pectus]: udriver el. fordriver af Menneskets Inderste; (forel. Ord); vid. Enn. ap. Cic. Tusc. 4, 8; men afflictum ex animo expectorant, Attius ap. Non. — expĕcŭliatus, 3, [peculium]: berøvet sin Formue; ∾ servi, Plaut. Poen. 4, 2, 21.

expĕdio, ivi o. ii, ītum, 4, v. a. o. n., [pes]; oprdl.: udvikler Foden af Snaren, (opp. impedio); bf. sædv. „overf."; I) act.; A) „alm.": udvikler af en Vanskelighed; hvf. ofte „alleg."; - in quot se laqueos induerit, quorum ex nullo se umquam expediet, Cic. Verr. 2, 42; cf. ibd. 43, ogs. Hor. Od. 1, 27, 24, o. ibd. 3, 24, 8; men expedior etc., Virg. Aen. 2, 633, (kommer igiennem); men ∾ errantem, Ovid. Fast. 1, 669; - bf. ogs. udløser, udfrier, aliquem ex servitute, Plaut.; cf. Nep. Att. 25; — bb) bf. ogs. a) fremtager el. fremhenter, lægger tilrette; - ∾ Cererem canistris, Virg. Aen. 1, 702; men ∾ merces suas, (om Kræmmeren), Ovid.; ∾ vela, Cic., virgas, id.; - ∾ cibaria pastoribus, Varr., pecuniam, Cic., Suet.; — b) navnl. ogs. i Krigssproget: ∾ arma, Caes., Tac., Virg.; ∾ ferrum, Liv.; cf. id. 38, 25; ∾ naves, Caes., vineas in occulto, id. B. G. 7, 27; - ∾ se ad pugnam el. ad proelium, Liv.; hvorom ogs. absol. ∾ se, Caes. B. G. 1, 51; ligel. ∾ manus, Virg. Aen. 12, 258; ligel. medial: expediri ad bellum, (ruste sig til Krig), Tac. Hist. 2, 29; — B) „bef."; 1) skaffer tilstede, tilveiebringer, pecuniam, f. ovenf.; ∾ alimenta arcu, Tac.; men Liv. 3, 13: ∾ jus auxilii sui, (om Tribunerne), - men „poet.", Hor. Od. 1, 8, 12: disco ··· jaculo ··· expedito, (i. e. alacriter emisso), etc.; — bb) bf. ogs.; a) at udvikle el. befrie; ∾ se ab omni occupatione, Cic.; expeditus curis, (befriet derfra), Hor.; - hos Lægerne ogs. absol.: ∾ aegrotum, (helbrede), Cels.; — b) at udvikle el. ordne, at bringe i god Stand; - ∾ rem frumentariam, Caes.; ∾ nomina alicujus, (afgiøre, betale), Cic. Att. 16, 6; ∾ negotia, id., consilia sua, Tac.; cf. Cic. Mil. 4; — 2) om Talen el. om den Talende: fremstiller, beretter, forklarer; - hoc mihi expedi, etc., Ter. Eun. 4, 4, 27; ∾ hujusce rei initium, Sall. Jug. 5; cf. Tac. Ann. 4, 1, o. Virg. Ge. 4, 286; men id. Aen. 3, 379: Pauca tibi e multis ··· expediam dictis; — II) neutr.; A) som verb. fin.; a) expedire (sc. se ad bellum): ruste sig til Krig, Tac. Hist. 1, 10 o. 88; — b) ∾ quam verissime de re aliqua, ibd. 4, 48; — B) oftest impers., (el. c. nomin. comm.: res, etc.), expedit, expediebat, etc.: det er (var) tienligt el. gavnligt el. nyttigt, alicui (for nogen); vid. Cic. Marc. 10, o. Nep. Milt. 3; - ogs. ∾ alicui ad aliquid, Cic. Att. 7, 22, in re aliqua, id. Off. 1, 25; - forel. ogs. m. nomin. appell.; Nequiter paene expedivit prima parasitatio, Plaut. Amph. 1, 3, 23; ligel. in pl.; artes quemadmodum expediant, Plaut. Trin. 2, 1, 10; ogs. m. Subjectsfætning; expedit bonas esse vobis, Ter. Heaut. 2, 4, 8; cf. Cic. Phil. 13, 8; - ogs. m. flgd. ut, Justin. 1, 8; men absol.: si ita expedit, Cic.; — not.: expedibit, (f. expediet), Plaut. Truc. 1, 2, 36, Enn. ap. Non.; — III) partic. expĕdītus, 3, ogs. som adj.; A) færdig el. beredt, som er el. haves ved Haanden el. paa rede Haand, Cic. Phil. 11, 10, o. Plin. Ep. 3, 12; ∾ rationes habere, (have let ved at betale), Cic. Fam. 10, 25; ligel. in expedito habere, Liv. 36, 16; men ∾ loco, (paa beqvemt Sted), Caes. B. C. 1, 27; — B) m. Hensyn paa en Marsch el. Reise: let, fri, uhindret; - ut ··· expeditus proficisci posset, Cic. Quint. 6; ∾ legiones, (uden Bagage), Caes.; cum mille expeditis, (letbevæbnede), Liv.; ogs. cum expeditis militum, id. 30, 9; - Clodius expeditus in equo etc., Cic. Mil. 10; — C) let, uden Vanskelighed, - ∾ oratio, Cic., celeritas dicendi, id.; men expeditus ad dicendum (orator), id. Brut. 18; - viam expeditiorem ad honores, id. Flacc. 41; reditum in coelum ··· optimo cuique expeditissimum etc., id. Lael. 4.

expĕdīte, adv. af expeditus; 1) „alm.": let, hurtigt; - compar., ∾ navigare, Cic.; superl., ∾ conferre se aliquo, id.; — 2) „bef." (o. „ment."): færdigen, loqui, Suet., explicare, Cic.; celeriter expediteque percipere, quae etc., id. Fin. 5, 12. — expe-

ditio, onis, f., [expedio]; oprdl.: at giøre sig færdig til et Foretagende; df. I) Felttog, Krigstog, Expedition; - milites in expeditionem mittere, Caes. B. G. 5, 10, educere, Cic. Div. 1, 33; ∾ suscipere, Suet.; - ogs. Streiftog el. Overfald, Hirt. B. G. 8, 24; — b) ogs. „overf." om Biernes Tog el Udflugt, Plin. 11, 8; — 2) „bes." om Foredraget; a) Fremstilling el. Fortælling, Auct. ad Her. 4, 54; — b) som rhetorisk Figur: tydelig el. tilstrækkelig Forklaring, ibd. 29; — 3) i Architecturen: en Bygnings Reisning og Indretning, Vitruv. 6, 5, oftere; df. — expedītiōnālis, e: hørende til et Felttog, Ammian. — expĕdītus, 3: partic. o. adj. af expedio.

ex.pello, pŭli, pulsum, 3, v. a.; oprdl.: driver el. jager ud deraf el. bort derfra el. derud el. derhen; I) „alm."; saal. navnl. om Hiorden; ∾ pecus porta, Liv., juvencos monte, Ovid.; - men om Bierne: ∾ fucos in opera, Plin.: - ogs. undert. m. Tingsobjecter; ∾ arcu sagittam, (afskyde), Ovid. Met. 13, 381; margarita expulsa, (i. e. in litus ejecta), Tac.; - oftere om Mennesker; ∾ aliquem domo, Cic., civitate, id., ex urbe, id., a patria, id., possessionibus, Caes., finibus, Virg.; — bb) i Krigssproget; ∾ praesidium ex arce, Nep., hostes finibus, Caes.; — b) udenfor Krigssproget; - ∾ aliquem vita, (ombringe). Cic. Mur. 16; men expulsa ··· filia (sc. penatibus), id. Cluent. 5; - men subst. expulsus, i: en Fordreven, en Landsforviist, id. Phil. 7, 6; — II) „fig.": at fordrive, navnl. en Sygdom, Hor., Tibull.; ligel. ∾ tussim pectore, Catull.; men ∾ somnos, (i. e. auferre), Ovid.; cf. id. Met. 8, 830; — bb) ogs. „ment."; a) ∾ desidiam corde, Plaut., vitia ex animo dictis, Lucr.; men som Sentens o. „alleg.", Hor. Ep. 1, 10, 24: Naturam expellas furca, tamen usque recurret; - men „poet.": spem metus expulerat (sc. animo el. pectore), Ovid. Met. 6, 245; — b) endel. i Retssproget; sententia expulsa, (forkastet), Plin. Ep. 8, 14.

ex.pendo, di, sum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": veier el. afveier; ego, qui expendi te, etc., Plaut. Asin. 2, 2, 31; ∾ baccam aut nucem, Cels.; — B) afveier til Udbetaling; df. udtæller, udbetaler; - expensum est auri pondo centum, Cic. Flacc. 28; cf. Hor. Ep. 2, 1, 105; ∾ usuras gravissimas, Dig.; — bb) hertil mærkes af partic. expensus, 3, (udbetalt, udgiven), Dictionerne: ferre alicui expensum (sc. argentum), ogs. ferre alicui expensam (m. o. ud. pecuniam), oprdl.: at føre nogen en Sum til Regning; df. sædv. at betale el. laane el. give Penge til nogen; vid. Cic. Verr. 1, 39, ogs. id. R. Com. 5; men quibus sine fenore pecunias expensas tulisset, Liv. 6, 20; men expensum sumptui ferre, (give ud el. forbruge), Nep. Att. 13; - ratio expensi et accepti, (Regnskab over Udgift el. Indtægt), etc., Plaut. Most. 1, 3, 146; df. tabulae el. codex accepti et expensi, (ogs. acceptum et expensum, f. acceptorum et expensorum): Bog (derover), Cic.; — 2) at afveie derimod; hunc hominem decet auro expendi, (der opveies med Guld), Plaut. Bacch. 4, 4, in.; ligel. aurum auro expendetur, id. Rud. 4, 4, 43; — II) „fig."; A) „overf."; expensum ferre; a) at overdrage el. overgive; quam (legionem) expensam tulit Caesari Pompejus, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 4; — b) i Retssproget: at tilregne el. tilskrive; suae negligentiae acceptum ferre etc., Dig.; — B) „ment."; a) ∾ poenas, (oprdl.: at betale en Erstatning; df. sædv.): at lide Straf, at blive straffet, (m. o. ud. dat. alicui: af nogen); - vid. poët. ap. Cic. Tusc. 2, 10, o. Virg. Aen. 11, 257; ligel. ∾ scelus (f. poenas sceleris), ibd. 3, 229; men ∾ poenas capite, (at straffes paa Livet), Tac.; — b) overveier, overlægger, betænker; - non tam ea (argumenta) numerare soleo, quam expendere, Cic. d. Or. 2, 76; ∾ testem diligenter, id. Flacc.; ∾ consilia belli, Tac.; cf. Virg. Aen. 12, 21, o. Ovid. Met. 13, 150; — not.: Prop. 2, 3, 6: expenso gradu: med svævende el. lette Skridt.

expensa, ae, f., [expendo]: udgivne Penge, Udgift, (eftercl. Ord), Dig.; in pl., Claudian. — expense, adv. af expensus: vægtigen, d. e. stærkt, desiccare, Theod. Prisc. — expensĭlātio, el. expensi latio, onis, f., [expensum, fero]: en Udbetalings Indførelse i Regnskabsbogen, Gell. 12, 2. — expensio, onis, f., [expendo]: Udtælling, Udgift, (efterel. Ord), Cod. Theod., Symmach. — expenso, avi, 1, v. a., intens. af expendo; I) „egenl.": udtæller, udbetaler; (for- o. efterel. Ord); argentum (heri) accepto, expenso, Plaut. Pseud. 1, 2, 31; ∾ nummos tutoribus, Dig.; — II) „overf.": inddeler, fordeler, dies intercalares, Macrob. Sat. 1, 13. — expensum, i, o. expensus, 3, s. und. expendo

expergē.făcio, feci, factum, 3, v. a., [expergo]; oprdl.: bringer paa Benene; df. I) „alm.": vækker op; expergefactus (e somno), Suet. Calig. 6; cf. id. Aug. 91, oftere; — II) „fig.": sætter i Bevægelse, aliquem, vid. Cic. Verr. 5, 15; men musea mele ··· expergefacta, (de frembragte musicalske Toner), Lucr. 2, 413; — b) ogs. oprører el. ryster, Italiam terrore, Auct. ad Her. 4, 34; men comisk: ∾ flagitium, (afstedkomme, begaae), Plaut. Curc. 1, 3, 43; df. — expergēfactio, onis, f.: Vækken el. at vække, a somno, Augustin. — expergefio, factus sum, pass. af expergefacio. — expergĭfico, are, v. a.: opvækker, opmuntrer, ingenium, Gell.; af — expergĭfĭcus, 3, [expergefacio]: vækkende, opmuntrende, carmen, Appul.

expergisco, ĕre, forel. activ Biform af flgd., Pompon. ap. Non. — expergiscor, perrectus sum, 3. v. dep. n., [expergo]; I) „egenl.": vaagner op af Søvne, Cic. Att. 13, 38; men ibd. 2, 23, „alleg.": si dormis, expergiscere etc.; cf. Hor. Ep. 1, 2, 33; — II) „fig.": vaagner, d. e. bliver modig el. virksom; vid. Terent. Ad. 4, 4, 21, o. Sall. Catil. 21; ligel. experrecta nobilitas, Cic. R. Am. 43; — not.: af partic. experrectus, 3, som adj., er compar. experrectior, muntrere, raskere, Colum.

expergīte, adv.: aarvaagent, muntert, Appul.; af — expergĭtus, 3: partic. af flgd. — ex.pergo, gi, gitum, 3, v. a.; oprdl.: bringer paa Benene; df. vækker af Søvne, vækker, pectora tarda sopore, Attius ap. Non.; - ogs. opfrisker, opmuntrer, animos juvenum, Gell. 6, 10; - men Lucr. 3, 943: nec quisquam expergitus exstat, (som er vækket op fra de Døde).

expĕriens, tis: partic. o. adj. af experior; df. — expĕrientia, ae, f.; I) „alm.": Prøve, Forsøg; ∾ augendi patrimonii, Cic. Rab. Post. 16; ∾ veri, Ovid. Met. 1, 225; men c. gen. subj.: impigrae ··· experientia mentis, Lucr. 5, 1451; ogs. absol.: aegritudinem suscipere pro experientia, Cic. Tusc. 4, 26; — II) „overf.": den ved Forsøg erhvervede Erfaring, Cels.; ogs. ∾ rerum, Tac. Ann. 1, 4; men artem experientia fecit, Manil.; cf. Virg. Ge. 1, 4.

expĕrīmentum, i, n., [experior]: Forsøg el. Prøve; navnl. det paa Erfaring grundede Beviis; vid. Cic. Tusc. 3, 30; men Sall. Jug. 50: Metello experimentis cognitum erat, etc.; in omnibus fere minus valent praecepta, quam experimenta, Quintil.; ∾ dare, an etc., Tac. Ann. 13, 24.

expĕrior, pertus sum, 4, v. dep. a. o. n., [af inus. perior, hvf. peritus]; I) act.; A) „alm.": prøver el. forsøger, forsøger provende; - in quo (tempore) amorem experirer tuum, Cic. Att. 16, 16, C; ∾ judicia discipulorum, Quintil.; ∾ amicos, vid. Cic. Lael. 22; - ∾ aves, (adspørge dem), Ovid.; ∾ deos iniquos, id.; men Nep. Hann. 4; ∾ Romanos, (prøve Styrke med dem); ∾ eandem fortunam belli, Caes. B.C. 2, 16; - partic. expertus, 3, c. acc., vid. Hor. Od. 3, 14, 10, o. ibd. 4, 4, 3; men expertus usu, m. acc. c. inf.,

Plin. Ep. 9, 17; ogſ. c. inf., Terent.; - oftere m. flgd. Relativ- el. Objectsſætn.; - experiri libet, quantum audeatis, Liv. 25, 38; cf. Virg. Ecl. 3, 28, o. Cic. d. Or. 1, 26; - endel. ogſ. absol., ſ. nedenf. Cic. Fam. 1, 7; cf. Liv. 44, 41: — B) „overf.": forſøger i Gjerningen, gjør Brug deraf, udøver; - ∾ omnia, Terent., Cic., ogſ. extrema omnia, Sall.; cf. Caes. B. C. 3, 57; in ejusmodi rebus opes suas experiri, etc., Cic. Quint. 2; ∾ libertatem, Sall. Jug. 31; cf. Liv. 2, 59; - men c. inf.; quid ex his optimum ··· dicere experiar, Quintil. 2, 13, 17; - ∾ jus, Cic. Caecin. 12, Dig., at prøve ſin Ret, at procedere, (hvorom ogſ. absol. experiri), ſ. nedenf.; — II) neutr.; a) absol.; experiendo magis, quam discendo (cognoscere), Cic. Fam. 1, 7; cf. id. Lael. 17, o. id. d. Or. 2, 17; ligeſ. quae ··· dico, expertus in nobis, id. Planc. 9; — b) i Retsſproget: ∾ legibus, Nep., judicio, Cic., jure, id., ogſ. absol. experiri (sc. jure) cum aliquo, id. Quint. 11 o. 23: at procedere med nogen, at indklage nogen for Retten; - bſ. „comiſk overf.": mecum experitur, (trættes med mig), etc., Plaut. Cist. 2, 1, 11; — III) hertil hører endnu; A) partic. experiens, tis, ſom adj.; a) virkſom, driftig, foretagende; - vir acer et experiens, Liv.; promptus homo et experiens, Cic.; experientissimus orator, id.; cf. Hor. Ep. 1, 17, 42, o. Ovid. Pont. 3, 7, 11; — b) erfaren el. forſagt, ſom har prøvet el. erfaret noget; - comes experientis Ulixei, Ovid. Met. 14, 159; ∾ ingenium, id. Am. 1, 9, 32; - ogſ. c. gen.: experiensque laborum (genus), id. Met. 1, 414; — B) partic. expertus, 3, ogſ. ſom adj.; a) ligeſom act.: erfaren, ſom har Erfaring; non tam doctus, quam expertus, etc., Cic. d. Or. 2, 17; cf. Virg. Ge. 1, 118; — b) oftere pass.: erfaren, forſøgt, prøvet; per omnia expertus, Liv. 1, 34; men ∾ virtus, id. 3, 44; cf. Cic. Balb. 6; men Suet. Tib. 19: confidens ostento sibi expertissimo; - ogſ. c. gen.; miles vetus expertusque belli, Tac. Hist. 4, 76; cf. Virg. Aen. 10, 173.

experrectus, 3: partic. af expergiscor. — expers, tis, adj., [pars]; I) „egentl.": udelagtig deri; ordentl. c. gen.; - ne expers partis esset de bonis, Terent. Heaut. 4, 1, 39; expertes ceteri communis juris et consilii, Cic. d. Rep. 1, 27; cf. ibd. 31, ogſ. id. Att. 8, 8; — II) „overf.": ſom er uden noget, ſom ikke har noget; ligeſ. c. gen.; forel. o. hos Sall. ogſ. c. abl.; - omnis eruditionis expers et ignarus, Cic. d. Or. 2, 1; homines expertes veritatis, id., humanitatis, id.; men id. Off. 1, 16: sunt enim (ferae) rationis expertes et orationis, id.; - ogſ. om Begreber, id. Lael. 23, o. id. Verr. 2, 78; - men expers sui, Senec., (ſom er ude af ſig ſelv); vis expers consilii, (Kraft uden Forſtand), Hor. Od. 3, 4, 65; - Chium (vinum) expers maris, (rimel. eftergjort i Rom), Pers. 6, 38; - expertia frugis, (hvoraf intet læres), Hor. A. P. 341; — b) c. abl.; expers metu, Plaut., domo, id., expers malitiis, Turpil. ap. Non.; cf. Sall. Catil. 33: omnes fama atque fortunis expertes sumus. — expertio, onis, f., [experior]: Prøve el. Forſøg, Vitruv. — expertus, 3: partic. o. adj. af experior.

expĕtesso, (-isso), ĕre, v. a., intens. af expeto: ſøger el. begjerer indſtændigen; (ofteſt erotiſk o. hos Plaut.); vid. Plaut. Mil. gl. 4, 1, 13, o. ibd. 4, 6, 14, oftere. — expĕtītor, oris, m., [expeto]: ſom ſøger el. begjerer noget; (ſildt. Ord); ∾ vestri, Symmach.

ex.pĕto, īvi, ītum, 3, v. a. o. n.; I) act.; oprdl.: gaaer løs derpaa, d. e. ſøger at naae el. opnaae noget; bſ. A) „alm.": forlanger, fordrer, begjerer; ogſ. beder indſtændigen derom; - a) c. acc.; ∾ auxilium ab aliquo, Cic. Manil. 11; men ibd. 2, pass.: unum ab omnibus ··· expeti; cf. id. Off. 1, 20; men ∾ jus ab invitis, Liv. 3, 40; - ∾ poenas ab aliquo, at tage Straf derover, at ſtraffe), Cic. Flacc. 38, (oftere); ligeſ. ∾ poenas in aliquem, Liv. 1, 23; ogſ. ∾ supplicium, id.; — B) „bſ." ogſ.; a) ønſker el. attraaer heftigen; cupide expetere mortem pro vita civium, Cic. Tusc. 1, 48; cf. id. Lael. 22; men hanc mihi expetivi, Terent.; ∾ divitias, Cic.; - ogſ. m. Tingsſubject; mare ··· medium terrae locum expetens, id. N. D. 2, 45; - ogſ. c. inf., Plaut., Terent.; - in pass. ogſ. c. dat.; fons expetitus navigantibus, Plin.; — b) efterſtræber, vitam alicujus, Cic. Dejot. 11; - „poet." ogſ.: efterforſker; ∾ aliquid o. aliquem, Val. Fl.; — c) tager derefter, griber dertil, vælger; vid. Plaut. Most. 4, 1, 4: qui etc., stulta sibi expetunt consilia; — d) c. acc. temp.: at vedvare el. vedblive; si etc., aetatem expetit, id. Poen. 3, 3, 23; — II) neutr.; a) at vederfares, at træffe nogen (alicui el. in aliquem), at falde paa nogen; - Insonti mihi illius ··· maledicta expetunt, Plaut. Amph. 3, 2, 15; ut in eum omnes expetant clades hujus belli, Liv. 1, 22; - ogſ. absol.: at indtræffe; in servitute expetunt multa iniqua, Plaut. Amph. 1, 1, 20.

*expiātio, onis, f.: Udſoning, Fyldeſtgjørelſe, foederis rupti, Liv. 9, 1; cf. Cic. Leg. 1, 14; — expiātor, oris, m.: en Udſoner, impietatis, Tertull.; — bſ. adj. expiātōrius, 3: udſonende, poenae, Augustin.; o. — expiātus, us, m.: = expiatio, Tertull.; — [expio]. — expictus, 3: partic. af expingo.

*expīlātio, onis, f.: Udplyndring; ∾ direptioque sociorum, Cic. Off. 2, 21; ogſ. in pl., ibd. 3, 8; o. — expīlātor, oris, m.: en Plyndrer, en Røver, Cic. Qu. Fr. 1, 1, 2, o. Dig.; af — ex.pīlo, avi, atum, 1, v. a.: udplyndrer, aerarium, Cic., socios, id.; cf. Liv. 31, 12; ligeſ. Cic. Verr. 4, 27: regem spoliatum expilatumque etc.; - men „alleg." id. d. Or. 3, 31: quae sumenda sunt nobis ab iis ipsis, a quibus expilati sumus.

ex.pingo, inxi, ictum, 3, v. a.; I) „egentl.": udmaler med Farver; vid. Plin. 35, 31; - men ∾ genas, Martial. 7, 83, cutem, id., (male el. ſminke); — II) „fig.": beſyngende at udmale; qui locus ··· qui motus ··· non ita expictus est (ab Homero), ut etc.? Cic. Tusc. 5, 39. — ex.pinso, ĕre, v. a.: knuſer, ſtamper, maler; ∾ far, Cato.

ex.pio, avi, atum, 1, v. a.; I) i Religionsſproget; A) „alm.": at renſe derfra; - ∾ forum a nefariis scelerum vestigiis, Cic. Rab. perd. 4; cf. id. Att. 1, 17, ogſ. Liv. 1, 26, o. Hor. Epod. 5, 90; — B) „bſ.": ved Offringer at afvende Følgerne af ulykkelige Varſler el. af en begaaet Brøde; vid. Cic. Div. 2, 63, o. id. Leg. 2, 9; ligeſ. ∾ prodigium, Liv., vocem nocturnam, id.; ∾ scelus, Hor. Od. 1, 2, 29; men Cic. Pis. 35: tua scelera dii immortales in nostros milites expiaverunt, (have ladet dem bøde derfor); men ∾ manes mortuorum poenis alicujus, ibd. 7; — II) „alm." el. udenf. Religionsſproget; A) at affone, d. e. at bøde el. lide derfor; - haec exempla expiata ··· Gracchorum caedibus etc., Caes. B. C. 1, 7; cf. Plin. Ep. 8, 10, o. Tac. Hist. 4, 11; - ligeſ. ∾ legatorum injurias, Liv. 1, 14; — B) bſ. ogſ.; a) at bøde derpaa, at gjøre godt igjen, at erſtatte; - expiato incommodo virtute etc., Caes. B. G. 5, 52; cf. Flor. 1, 2; men Cic. Phil. 14, 4; ad expiandas egestates latrocinii sui; — b) at forſone; quibus (poenis) conjuratorum manes mortuorum expiaretis, id. Pis. 7.

ex.piscor, atus sum, 1, v. dep. a.; ſædv. „fig.": udfiſker, d. e. udforſker el. udſpørger; - me ab illo omnia esse expiscatum etc., Cic. Fam. 9, 19; men id. Pis. 28: simul atque etc., nihil expiscatus est, (ſpurgte ham om intet videre); men absol.: expiscare, quasi etc., Terent. Phorm. 2, 3, 35.

*explānābĭlis, e: til at forklare, forſtaaelig, vox, vid. Senec. d. Ir. 1, 3; — explānāte, adv.: tyde-

ligen, forstaaeligen, scribere, Gell.; - comp., ∾ definire rem, Cic. Orat. 33; — explānātio, onis, f.; oprbl.: Udjevning, Sletning; — bf. „fig."; 1) Udlægning, Forklaring; - somniis, oraculis ··· explanationes adhibitae sunt interpretum, Cic. Div. 1, 51; ∾ aequitatis, id.; men ∾ illustris sententiae suae, vid. Quintil. 9, 2, 2; — b) ogs. som rhetorisk Figur, id. 9, 1, 27, Cic., o. A.; — 2) tydelig Udtale, Plin. 7, 18; ∾ emendata vocum, vid. Quintil. 1, 5, 33; o. — explānātor, oris, m.: som udtyder el. udlægger, navnl. Drømme, Cic. Div. 1, 51; — bf. adj. explānatōrius, 3: forklarende, liber, Coel. Aur.; — [af flgd.]

explāno, avi, atum, 1, v. a.; 1) „egenl.": gjør flad el. flet; bf. udbreder el. udfolder; - cortex in denos pedes undique explanatus, Plin. 16, 13; — II) oftere „fig."; A) udtaler tydeligen; hyf. partic. explanatus, 3: tydeligen udtalt, d. e. tydelig; vid. Cic. Acad. 1, 5: claritas in voce, in lingua explanata vocum impressio; — B) tydeliggjør; bf. a) udlægger, forklarer; vid. Cic. Div. 2, 63; ogs. ∾ aliquid conjectura, id. d. Or. 2, 69; men id. Off. 1, 27: qualis etc., facilius intelligi, quam explanari potest; cf. Quintil. 5, 10, 4: nondum verbis explanatum (argumentum; opp. mente conceptum); — b) fortæller, beretter, vid. Sall. Catil. 4, o. Ter. Phorm. 2, 3, 33; - men impers.: non satis explanatur, etc., Plin. 6, 26; — not.: partic. explanatus, 3, som adj.: tydelig, osv., s. ovenf. — explanto, are, v. a.: oprykker, udrykker; ne ventis explantentur (pampini), Colum. — explodo, ĕre, s. und. explaudo.

explēmentum, i, n.: Udfyldning, ventris, (Mættelsesmiddel), vid. Senec. Ep. 110; men Plaut. Stich. 1, 3, 19, „comisk": Inanimentis explementum quaerito; — 2) „fig.": overflødig Tilsætning i Talen, Senec. Suas. 2; af — explĕo, ēvi, ētum, 2, v. a., [inus. pleo, hvf. plenus, compleo, etc.]; I) „egenl."; A) „alm.": udfylder, opfylder, fossam aggere, Caes.; cf. id. B. G. 7, 79; - men lignelsesvis: inferciens verba, quasi rimas expleat, Cic. Orat. 69; - ∾ vulnera, cicatrices, (helbrede dem), Plin.; - ∾ bovem strictis frondibus, (fodre den dermed), Hor. Ep. 1, 14, 28; men ∾ se, (mætte sig), Plaut. Curc. 3, 16; ∾ ingluviem, Virg., famem, Phaedr., sitim, Cic.; ∾ ceras, Plaut. Curc. 3, 40; men Cic. Univ. 3: deus omnibus bonis mundum explevit; — B) „bes."; a) at udfylde, numerum, (et vist Antal), Caes., Liv., o. A.; cf. Caes. B. G. 7, 31; men Liv. 23, 22: ∾ cetera, (neml. ved Recrutering); men Virg. Aen. 6, 546: ∾ numerum (sc. umbrarum: vende tilbage dertil); - non explere tribus el. centurias, (ikke at erholde det nødvendige Antal af Stemmer), vid. Liv. 3, 64, o. id. 37, 47; men ∾ damnationem, Cic. Caecin. 10, (tilveiebringe det fornødne Antal af domfældende Stemmer); — b) fuldender, tilveiebringer; ∾ justam muri altitudinem, Caes. B. G. 7, 23; - ogs. om Tiden; ∾ ducentos annos, (gjennemleve dem), Plin.; men si ··· fatales explevimus annos, (have udlevet vor Tid), Tibull. 1, 3, 53; cf. Cic. d. Rep. 6, 22: signis omnibus ··· ad idem principium revocatis, expletum annum habeto; men fons explens olei vicem, (der erstatter Olie), Plin. 13, 14; — II) „fig." A) „alm.": udfylder el. erstatter (det Manglende el. Nødvendige, navnl. ogs. m. Hensyn paa Talen el. Foredraget); vid. Cic. Orat. 13 o. 69, ogs. id. Brut. 42; - ogs. om andre Forholde; ∾ damna, Liv. 3, 68; men ∾ partem relictam, Cic. Off. 3, 7; men id. Fin. 2, 13; ∾ cumulate vitam beatam; — B) „bes."; a) udfylder, tilfredsstiller, navnl. en Lidenskab el. Attraa; - ∾ avaritiam pecunia, Cic.; ∾ odium dictis factisque, Liv. 4, 32; cf. id. 31, 24, o. Crass. ap. Cic. d. Or. 1, 52; - ut me unum expleant, Terent. Heaut. 1, 1, 67; men ∾ aliquem scribendo, Cic. Fam. 2, 1; ogs. ∾ animum alicui, Terent. Hec. 5, 1, 29; - „poet." ogs. c. gen., Virg. Aen. 2, 568; ligel. in pass. c. acc. graec., ibd. 1, 713; — b) opfylder, fyldestgjør, efterkommer; - ut amicitiae munus expletum sit, Cic. Lael. 19; men m. Lune: ∾ officium scribendi excusatione potius, quam etc., id. Fam. 16, 25; — not. a: explere m. ex priv.: at udtømme, har Enn. Ann. 7, 72: Navibus explebant sese etc.; — not. b: ctr. findes expleris, Cic., explessent, Liv.; — III) partic. expletus, 3, ogs. som adj.: fuldstændig, fuldkommen, fuldendt; - quae natura desiderat, expleta cumulataque (habere), Cic. Off. 2, 5; expleta rerum comprehensio, id. Acad. 2, 7; - quae (aures) et plena sentiunt, et parum expleta desiderant, Quintil. 9, 4, 116.

*explētio, onis, f.: Tilfredsstillelse, naturae, Cic. Fin. 5, 14; o. — explētīvus, 3: udfyldende, (men alene i d. fild. Grammatik); ∾ conjunctiones, (quidem, equidem, autem, quoque), Donat.; — [expleo]. — explētus, 3: partic. o. adj. af expleo.

*explicābilis, e: til at forklare; - haud explicabili mensura, Plin. 4, 28; — explĭcāte, adv.: tydeligen, klart; - qui distincte, qui explicate ··· dicunt, Cic. d. Or. 3, 14; — explĭcātio, onis, f.: Udfoldning; - ∾ rudentis, (dens Opvikling), Cic. Div. 1, 56; — II) „fig." om Talen: Udvikling, Forklaring; - ∾ naturae, Cic., fabularum, id.; - ∾ mira in disserendo, id. Brut. 38; cf. id. d. Or. 2, 27; o. — explĭcator, oris, m.: som udlægger el. forklarer noget, Cic. Or. 9; — bf. fem. explicatrix, icis; ∾ orationis etc., id. Acad. 1, 8; — [explico].

1. explĭcātus, 3: partic. o. adj. af explico. — 2. explĭcātus, us, m., [explico], ligesom explicatio: Udfoldning; alterno crurum explicatu, Plin. 8, 67; — II) bf. „fig.": Udvikling el. Forklaring; in pl., Cic. N. D. 3, 39: quam difficiles explicatus haberet (natura deorum). — explicit, rimel. forkortet f. explicitus (sc. est, i. e. finitus est); hyf. Underskriften: explicit liber, el. explicit feliciter, Hieronym. — explĭcĭtus, 3: partic. o. adj. af flgd.

explĭco, avi o. ŭi, atum o. ĭtum, 1, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": udfolder el. udvikler, udbreder el. fremlægger, (navnl. til Skue); - non explicata veste, vid. Cic. d. Or. 1, 35; cf. id. R. Am. 35; ∾ plagas, (Garnet), Martial.; ∾ fusos, (vinde af Tenen), id.; - ∾ frontem, (glatte den), Hor.; men om den bugtede Slange: ∾ orbes, Ovid. Met. 15, 720; — B) „bes."; 1) udvikler el. udfrier deraf; - ∾ se ex his laqueis, Cic. Verr. 5, 58, („alleg."); — 2) udbreder el. udstrækker i Rummel; a) i Krigssproget; ∾ ordines, (Gelederne), Liv., aciem, id.; cf. Caes. B. C. 3, 93, ogs. Virg. Ge. 2, 280; - ut ordo navium explicaretur etc., Liv. 37, 23; cf. Hor. Od. 4, 9, 44; - ∾ forum, (udvide det), Cic. Att. 4, 16; men ∾ frondes, (om Ranken), Virg.; — b) om en Beliggenhed el. Retning; montes se explicant, (strække sig hen), Plin. 5, 31; — II) „fig."; A) „overf."; 1) udvikler, bringer i Orden, negotia alicujus, Cic. Fam. 13, 26, provinciam, id. Manil. 11, rem frumentariam, Hirt.; cf. Caes. B. C. 3, 75, o. Cic. Off. 2, 24; - ∾ aegrum, (helbrede), Cels.; - ∾ nomen, (udbetale), Cic. Att. 13, 29; ligel. ∾ pecuniam, Dig.; — 2) udvikler, udfører, bringer istand; ∾ consilium, Cic. Fam. 11, 12, mandata alicujus, (fuldbyrde dem), id., praecepta, (bringe dem i Anvendelse), id.; - ogs. m. flgd. de, (f. acc.), id. Att. 12, 29; - ∾ elegos, (digte dem), Plin. Ep.; cf. Hor. Sat. 2, 3, 270; — 3) udvikler, d. e. forstyrrer el. udvider, rem meam lucro, Plaut.; — B) „ment."; 1) udvikler, opløser, captiones, Cic. Div. 2, 17; hoc mihi explices, id. Att. 13, 18; — 2) udvikler, forklarer, foredrager, ogs. afhandler el. fortæller; vid. Nep. praef., o. id. Pelop. 1, ogs. Cic. Divin. in Caecil. 8; ∾ se dicendo, id. Flacc. 4; cf. Virg. Aen. 2, 361; ∾ philosophiam, Cic., causas rerum, id., deos (i. e. deorum naturam), id.; - ogs. m. flgd. de, (f. acc.),

id. Tusc. 3, 6; - ligel. m. flgd. relat., Cels.; cf. Cic. Att. 8, 3; — b) oversætter, orationes Graecorum, id. d. Or. 1, 34; — c) udfinder, udstuderer; ut non explicarem, quid esset optimum factu, Cic. Fam. 7, 3; men id. Off. 3, 20, „alleg.": explica atque excute intelligentiam tuam, ut etc.; — III) participp. explicātus, 3, o. explicĭtus, 3, ogs. som adjectt.; a) afgjort, vis, sikker; (non) habere explicatam aut exploratam rationem salutis suae, Cic. Fam. 6, 1; — b) tydelig; quibus (litteris) nihil potest esse explicatius, id. Att. 9, 7; superl., ∾ responsa, Augustin.; — c) let at udføre, let; saal. Caes. B. C. 1, 78: ex propositis consiliis duobus explicitius videbatur etc.; — not.: explicit (f. explicitus), s. und. explicit.

ex.plōdo, (-plaudo), si, sum, 3, v. a.; I) „egenl.": at udklappe el. udtrampe, d. e. ved Klappen og Trampen at udjage, navnl. en Acteur, som mishager; - histrio si etc., exsibilatur et exploditur, Cic. Parad. 3; cf. id. d. Or. 1, 61, o. id. R. Com. 11, ogs. Hor. Sat. 1, 10, 77; — II) df. „fig."; A) „overf.": at jage el. drive ud deraf el. bort derfra el. derud el. derhen; - ∾ hominem in Arpinos ··· ut villicetur, Afran. ap. Non.; men „poet." om Hanen: noctem explodentibus alis, Lucr. 4, 712; — B) „ment.": forkaster, misbilliger, hoc genus divinationis, Cic. Div. 2, 41; cf. id. Off. 1, 2; men absol.: quod tum explosum et ejectum est, Cic. Cluent. 31; men id. Qu. Fr. 2, 12: multa dixi, quibus totus est explosus (ille).

*explōrāte, adv.: efter Undersøgelse; df. „overf."; a) forsigtigen, navigare, Cic. Fam. 16, 8; — b) med Vished, tilforladeligen; - haec ··· ad te explorate scribo, id. Qu. Fr. 2, 15; - compar., ∾ promittere, id. Fam. 6, 1; — explōrātio, onis, f.: Undersøgelse, Prøvelse, surculi, Colum.; - ∾ occulta, hemmelig Udspeiden, Tac. Hist. 3, 51; — 2) i Krigssproget: Speideri, Digest.; o. — explōrātor, oris, m.: som udforsker el. udspeider; ∾ rerum, Lucil. ap. Non.; cf. Plaut. Pseud. 4, 7, 17; - navnl. ogs. i Krigen: en Speider, Caes. B. G. 1, 12, oftere, o. A.; - ∾ viae, (Forløber, som holder Veien ryddelig), Suet. Tib. 60; - ogs. adj.; ∾ ignes, Claudian., loci, Martial. 8, 51; — df. adj. explōrātōrius, 3: hørende til Speidere; ∾ scaphae, Veget.; - ∾ coronae, (hvormed Speidere belønnes), Suet. Calig. 45; — [af exploro]. — explōratus, 3: partic. o. adj. af flgd.

ex.plōro, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": udforsker, udspeider, rem totam, Cic.; ∾ idoneum locum castris, Caes.; men ∾ insidias, (om Ulven), Virg. Ge. 3, 537; - navnl. ogs. i Krigssproget: at udspeide, Africam, Cic. Manil. 12; men Caes. B. G. 5, 49: explorare, quo itinere etc.; cf. Sall. Jug. 35; men explorato hostium consilio, Hirt. B. G. 8, 18; men in neutr. absol.: ante explorato etc., Liv. 23, 42; - ligel. udenf. Krigssproget: explorato, (efter indhentet Kundskab), m. acc. c. inf.; vid. Tac. Hist. 2, 49; - men Cic. Fam. 2, 16: mihi exploratum est, ita esse; ligel. habere exploratum, id., o. habere pro explorato, Caes., (holde for vist); — II) „bef." ogs.: prøver, forsøger, experior; vid. Virg. Ge. 1, 175; ogs. Lucan. 2, 603; - oftere „ment."; ∾ animos, Liv., fidem alicujus, Lucan.; cf. Tac. Hist. 1, 15, ogs. Ovid. A. A. 1, 456; — III) partic. explōratus, 3, ogs. som adj.: vis, paalidelig, consulatus, (hvorpaa man troer sig vis), Cic. Mur. 21; ∾ spes, id., victoria, Caes.; men Cic. Att. 3, 17: litterae exploratae a timore, (der sikkre imod Frygt); cf. id. Acad. 2, 17; - df. compar., exploratior devitatio legionum etc., id. Att. 16, 2; superl., ∾ victoria, Vell. 2, 84.

explōsio, onis, f., [explodo]: Yttring af Mishag ved at klappe el. trampe; in pl.: ∾ ludorum etc., Coel. ap. Cic. Fam. 8, 11. — explōsus, 3: partic. af explodo.

ex.pŏlio, ivi, itum, 4, v. a.; I) „egenl.": afpolerer, udglatter, udjevner, scabritias unguium, Plin.; ∾ vestes cute erinacei, id.; men pumice expolitus (libellus), Catull. 1, 2; - ogs. „alm.": afpudser, udpynter, forskjønner; - saal. medial: poliri, expoliri, etc., Plaut. Poen. 1, 2, 10; cf. Terent. Heaut. 2, 3, 49; - ogs. renser, frumentum, Colum.; — II) „fig.": forfiner, forædler, oplærer; vid. Cic. d. Or. 3, 31; cf. ibd. 2, 10, ogs. id. Brut. 25; ∾ orationem, Quintil., consilium, Plaut.; cf. Cic. Inv. 2, 1; — III) partic. expŏlītus, 3, ogs. som adj.; a) blank; compar., expolitior dens, Catull. 39; — b) smuk, prægtig; superl., ∾ villae, Scip. Afr. ap. Gell. 2, 20; men frumenta expolitiora, (bedre renset Korn), Colum.

expŏlītio, onis, f., [expolio]; I) „egenl.": Afpolering, Afpudsning; expolitiones parietum etc., Vitruv.; men ∾ urbana, (paa en Bygning i Byen), Cic. Qu. Fr. 3, 1; — II) „fig.": Udsmykning, Prydelse, navnl. Foredragets; - in numero autem (inest) expolitio, Cic. Orat. 55; cf. id. d. Or. 1, 12; — b) ogs. som rhetorisk Figur, Auct. ad Her. 4, 42. — expŏlītus, 3: partic. o. adj. af expolio.

ex.pōno, pŏsui, pŏsitum, 3, (forel. perf. exposivi, Plaut.; perf. syncop. expostus, Virg.), v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": udsætter el. fremstiller, navnl. til Skue; - ∾ vasa Samia, Cic. Mur. 36, apparatum in porticibus, Suet. Caes. 10; cf. Cic. Verr. 4, 16, o. Plin. 35, 33; men „poet.", Ovid. Pont. 3, 1, 49; - ∾ herbam in sole, Colum., ad solem, Gell.; expositus solibus locus, Plin.; — B) „bef." ogs.; a) ∾ foras etc.: sætte el. kaste paa Døren, Plaut. Truc. 3, 1, 11; cf. id. Cas. 1, 4, 27, (hvor exposivit f. exposuit); - ∾ infantem, (udsætte); vid. Liv. 1, 40, o. Terent. Heaut. 4, 1, 37, Suet., o. A.; - men Suet. Claud. 25: ∾ aegra mancipia in insulam Aesculapii, (neml. for at blive helbredede); — b) sætter fra Borde el. i Land; - ∾ milites ex navibus, Caes., in terram, id.; cf. Nep. Them. 8; ogs. ∾ exercitum in litore, Justin.; cf. Virg. Aen. 6, 416; - ogs. udlosser el. udlader, frumentum, Cic. Off. 3, 12; - ∾ onus, ogs. i Retssproget: at kaste over Bord, Dig.; - men Ovid. Met. 11, 56, „poet.": expositum peregrinis oris os (Orphei: som der er drevet i Land); — II) „fig."; A) „overf.": udsætter el. giver til Priis derfor; - ∾ inermes provincias nationibus barbaris, Tac. Hist. 3, 5; cf. Flor. 3, 11; men ad omnia convicia expositum opprobrium, Suet. Caes. 49; — b) udsætter el. fremsætter, fremstiller el. foreftiller; - ∾ factum, (neml. til Efterligning), Cic. Phil. 2, 44; ∾ praemia alicui, id. d. Or. 1, 1; men expositum limen, (aabent el. aabnet), Stat.; — c) ∾ alicui pecuniam, (anvise til Udbetaling), Cic. Att. 5, 4; — B) „ment.": fremsætter, fortæller, forklarer, afhandler; vid. Cic. d. Or. 2, 12, o. id. Fin. 4, 1; cf. id. Catil. 3, 1 o. 6; - ogs. m. flgd. de, (f. acc.), id. Fam. 1, 9, cf. Nep. Dion. 3; ligel. m. flgd. relat., Cic. Catil. 3, 6; cf. id. R. Am. 5; ligel. Caes. B. G. 7, 52: exposito, quid iniquitas loci posset etc.; - ogs. m. acc. c. inf., Cic. Tusc. 1, 12; — III) partic. expŏsĭtus, 3, heder ogs. som adj.; A) „alm."; a) fremstaaende, fremragende, Sunium, Ovid. Fast. 4, 563; — b) aaben, limen, Stat., s. ovenf.; — B) „fig."; a) tilgængelig, venlig, godmodig, Plin. Ep. 1, 16; men expositi mores, Stat.; — b) fælles el. almindelig; df. simpel el. ringe i sit Slags; qui nihil expositum soleat deducere, Juvenal. 7, 53.

exporgo, ĕre, s. und. exporrigo. — exporrectus, 3: partic. af flgd. — ex.porrigo, rexi, rectum, 3, v. a.; I) „egenl.": udrækker el. udstrækker, lumbos, Plaut. Pseud. prol.; exporrigentia se crura, Plin.; cf. Pers. 3, 82: exporrecto labello etc.; - ∾ munitiones, Auct. B. Afr.; ∾ equites in longitudinem, ibd.; - men comisk: exporge frontem, (glat

Randen)! Terent. Ad. 5, 3, 53; — II) „overf.": quid ··· menses tibi et annos et longam seriem exporrigis? Senec. Br. V. 9.

exportātio, onis, f.; I) i Handelssproget: Udførsel; – ∾ earum rerum, quibus abundaremus, etc., Cic. Off. 2, 3; — 2) „overf.", ligesom deportatio: Landsforvisning; vid. Senec. Tranqu. 11; af — ex.porto, avi, atum, 1, v. a.; I) „egentl.": fører el. bærer el. bringer ud deraf el. bort derfra el. derud el. derhen; – suaque omnia exportaverant, Caes. B. G. 4, 18; cf. Cic. Verr. 4, 10, ogs. Suet. Dom. 17, o. Virg. Ge. 4, 255; — b) oftest i Handelssproget; – ∾ frumentum in fame, Cic. Flacc. 7; cf. ibd. 28, o. id. Manil. 6, oftere; — II) „overf.": fordriver, forviser; – O portentum, in ultimas terras exportandum! Cic. Verr. 1, 15.

ex.posco, pŏposci, 3, v. a.; I) „alm.": bønfalder indstændigen derom; – quam (misericordiam) ego ··· et imploro et exposco, Cic. Mil. 34; ∾ pacem precibus, Liv. 1, 16, victoriam ab diis, Caes. B. C. 2, 5; – ogs. c. acc. pers.; ∾ plebem precibus, Liv. 2, 35; men id. 7, 40: quod deos immortales ··· expoposci; – f. acc. rei findes ogs. inf., Virg. Aen. 4, 78; — II) „bes.": forlanger el. fordrer med Heftighed; – ∾ signum proelii, Caes.; cf. id. B. C. 3, 90, o. Tac. Hist. 4, 19; — b) navnl. ogs. (f. deposco): forlanger udleveret, Liv. 38, 31, Nep. Them. 8; ogs. ∾ aliquem ad poenam, Tac. Hist. 1, 58; ogs. absol., Liv. 39, 50.

*expŏsĭte, adv.: klart el. tydeligen, ostendere, Gell.; — expŏsĭticius, (-tius), 3: udsat, puella, Plaut. Cas. prol.; — expŏsĭtio, onis, f.; I) „egentl.": Udsættelse, infantis, Justin. 1, 4; — II) oftest „fig.": forklarende Fremstilling el. Udvikling, Auct. ad Her. 1, 3; men Cic. d. Or. 3, 53: ∾ sententiae suae, som rhetorisk Figur; – ogs. er expositio at mærke som en Del af Retstalen; vid. Quintil. 4, 1, 35; cf. id. 4, 2, 50, (hvor pl.); — df. demin. expŏsĭtiuncŭla, ae, f., Hieronym.; o. — expŏsĭtor, oris, m.: som udlægger; ∾ somniorum, Firmic.; — [expono]. — expŏsĭtus, 3: partic. o. adj. af expono.

*expostŭlātio, onis, f.: Fordring el. Krav; – quum esset expostulatio facta, (da en Paastand var nedlagt), Cic. Cluent. 59; ligel. nunc querelas, nunc expostulationes etc., Liv. 35, 17; – ogs. Besværing, Klage; expostulationes cum absente Pompejo, Cic. Qu. Fr. 2, 1; cf. Liv. l. c., o. Tac. Ann. 1, 13; o. — expostŭlatus, us, m., (efterel. Biform af frgd.), Symmach.; — [af flgd.].

ex.postŭlo, avi, atum, 1, v. a. (o. n.); I) „alm.": fordrer el. kræver med Heftighed el. Eftertryk; (saal. oftest hos Tac.); – ∾ sibi partes primas, Tac. Ann. 15, 53; cf. ibd. 1, 19; men quae in commune expostulantur, ibd. 1, 28; – ogs. m. flgd. ut el. ne, ibd. 12, 46, o. Plin. Pan. 75; ligel. m. acc. c. inf., Tac. Ann. 15, 17; — b) ∾ aliquem ad supplicium, id., ad poenam, Suet.; — II) „bes."; ∾ cum aliquo (de aliqua re el. aliquid, ogs. absol.): at besvære sig el. føre Klage derover; – expostulavit mecum, m. acc. c. inf., Plaut. Mil. gl. 3, 1, 103; ∾ injuriam cum aliquo, Terent. Andr. 4, 1, 15; cf. Cic. Planc. 24, (hvor Juventium, f. Juventii factum el. de Juventio); men id. Fam. 5, 2: qui nihil tecum de his rebus expostulem; men ibd. 2, 17: locus tecum expostulandi; cf. id. Verr. 3, 89. — expōtus, 3, f. epotus: opdrukken el. bortsviret; Comestum, expotum (argentum), Plaut. Trin. 5, 4, 5.

*expresse, adv.; I) „egentl.": med et Tryk; – expressius perfricare, Scribon.; — 2) oftest „fig."; a) udtrykkeligen, tydeligen; expressius efferre litteram, Val. Max.; — b) udtryksfuldt el. eftertrykkeligen; expressius significare, Colum. 11, 1; o. — expressim, adv.: = frgd., Dig.; — [exprimo].

*expressio, onis, f.; I) „alm.": Trykken el. at trykke el. at presse ud deraf; ∾ mellis, Pallad., spiritus, Vitruv.; — 2) technisk; a) expressiones aquarum: Trykværket i en Vandledning, id.; — b) prominentes expressiones, i Architecturen: de fremragende Dele el. Indfatninger, id.; o. — expressor, oris, m.: som udtrykker el. udpresser deraf, Tertull.; — [exprimo]. — 1. expressus, 3: partic. af exprimo. — 2. expressus, us, m., [exprimo], ligesom expressio: et Trykværk; efficere et decursus ··· et expressus (sc. aquarum), Vitruv.

exprimo, pressi, pressum, 3, v. a., [premo], I) „egentl."; A) „alm.": trykker el. presser ud deraf; – m. ex el. de, ogs. c. dat. el. abl., ogs. absol.; – ∾ oleum ex malobathro, Plin., succum e semine, id., ogs. succum flore, id.; ogs. ∾ succum radici, id., oleum sesamae, id.; – expressus de corpore sudor, Lucr.; ogs. expressus per aures sanguis, Plin.; cf. Ovid. Met. 12, 437; ∾ aquam in altum, Plin.; men Caes. B. G. 7, 22: quantum turres agger expresserat; – men nubium conflictu expressus ardor etc., Cic. Div. 2, 19; — b) ogs. om Udpresning el. Prelleri; ∾ nummulorum aliquid ab aliquo, Cic. Att. 1, 19; ogs. ∾ pecuniam alicui, Suet.; cf. Cic. Verr. 2, 69; — B) „bes."; 1) om den Gjenstand, hvoraf noget udtrykkes el. udpresses: – ∾ spongiam ex oleo vel aceto, Cels.; cf. Ovid. A. A. 3, 221; men ∾ nasum, (snyde sig), Martial.; – men quod si exprimatur (tuberculum: borttages ved et Tryk), Plin. 11, 12; — 2) trykker el. presser for at forme, former el. udtrykker, odl.; (oftest efteraug.); – ∾ imaginem hominis gypso e facie ipsa, Plin. 35, 41; ogs. ∾ effigiem de signis, ibd.; cf. Plaut. Pseud. 1, 1, 5, o. Hor. A. P. 33; men vestis ··· artus exprimens, Tac. Germ. 17; men cujus lacertos exercitatio expressit, Quintil.; — II) „fig."; A) „overf."; ligesom udpresser deraf, d. e. aftvinger el. afnøder; ogs. tvinger el. nøder dertil; – utilitas expressit nomina rerum, Lucr. 5, 1029; expressa est Romanis necessitas obsides dandi, Liv. 2, 13; cf. id. 8, 2, o. Plin. Ep. 4, 7: men expressi, ut etc., Cic. Verr. 3, 47; — B) „ment.": udtrykker med Ord el. ved Talen, beskriver el. skildrer; – ∾ mores alicujus oratione, Cic. d. Or. 2, 43; ∾ versibus hanc speciem, id. Div. 1, 36; cf. id. Arch. 6 o. 12; men sermo omnibus verbis expressus, (ordret afskreven), Cic. Att. 9, 15; – ogs. udtrykker el. betegner tydeligen; ∾ sensum animi quam apertissime, Suet. Aug. 86; – ogs. oversætter, verbum de verbo, Cic. Acad. 2, 10; cf. Terent. Ad. prol., o. Cic. Fin. 1, 2; — bb) udtrykker med Stemmen el. Udtalen, d. e. udtaler; ∾ verba, Cic., Quintil.; cf. Plin. 11, 65; ut verba expressa sint, (udtales tydeligen), Quintil.; f. ogs. nedenf. Cic. Off. 1, 37; — 2) udtrykker ved Efterligning el. Gebærde; ogs. efterligner nogens Tænke- o. Handlemaade; – ∾ magnitudine animi ··· vitam patris et consuetudinem, Cic. Rab. Post. 2; cf. id. d. Or. 3, 8: vitia imitatione ex aliquo expressa; f. ogs. Auct. ad Her. 4, 49; — III) partic. expressus, 3, ogs. som adj.; A) udtrykt og ligesom afbildet; vid. Cic. N. D. 1, 27: nihil solidi, nihil expressi, etc.; – ogs. indtrykt (som Fodspor, f. nedenf.); – sædv. „ment." (o. „alleg."): tydelig, øiensynlig, odl.; – expressa sceleris vestigia, Cic. R. Am. 22; expressa signa ··· virtutum, (oppon. adumbrata), id. Coel. 15; cf. id. Off. 3, 17; – compar., quanto expressiora ··· futura sint (haec), id. Fam. 1, 7; cf. Plin. Ep. 5, 15; — B) tydeligen udtrykt el. udtalt; verba expressa, Quintil.; expressus sermo, id.; men Cic. Off. 1, 37: litterae neque expressae, neque oppressae, synes nimis at være udfaldet foran expressae.

*exprobrābĭlis, e: som fortjener Bebreidelse, Vulg.; — *exprobrātio, onis, f.: Forekastelse, Bebreidelse, beneficii, Terent. Andr. 1, 1, 17; esse in

exprobratione, (blive dadlet), Plin.; - ogs. c. dat. pers., Liv. 23, 35: ne qua exprobratio cuiquam etc.; o. — exprobrātor, oris, m.: som foreKaster el. lader høre; ∾ beneficii, Senec.; — df. fem. exprobrātrix, icis, memoria (beneficiorum), id.; af — ex.probro, avi, atum, 1, v. a., [probrum]: foreKaster, bebreider, lader høre; - m. o. ud. dat., ogs. m. flgd. de (f. acc.), osv.; - ∾ alieni casus bellicos, Cic. Verr. 5, 50; men Liv. 2, 13: exprobrantes suam quisque alius alibi militiam; - odiosum genus hominum officia exprobrantium, Cic. Lael. 20; - ∾ alicui de uxore, Nep. Ep. 5; ogs. m. flgd. acc. c. inf., Liv. 2, 29; ogs. m. flgd. quod, Cic. Fam. 5, 15; - ogs. absol.: exprobrans sonus, (bebreidende; opp. dulcis), Quintil.; ligel. in exprobrando et coarguendo, id.

exprōmissor, oris, m.: som gior et Tilsagn (om en Betaling) for sig selv el. for andre, Dig.; af — ex.prōmitto, misi, 3, v. a.: at tilsige el. love (en Betaling) for sig selv el. for andre, Varr., Dig.

ex.prōmo, mpsi, mptum, 3, v. a.; I) „egentl.": ligesom fremdrager, bringer el. skaffer tilstede, bringer el. skaffer; - ∾ (se) hilarissimum convivam alicui, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 72; men ibd. 3, 2, 18: ∾ vinum in urceum, (hælde deri); ∾ cibos, Plin.; - moestas expromere voces, (frembringe, lade høre), Virg. Aen. 2, 280; — II) „fig."; A) „alm.": fremviser el. fremstiller, ytrer el. røber el. lægger for Dagen; - in qua (causa) omnis vis eloquentiae possit expromi, Cic. Orat. 36; dulces Musarum expromere fetus, Catull. 65, 3; - ∾ crudelitatem suam in aliquo, Cic. Mil. 23; cf. id. Catil. 2, 10, o. id. Att. 2, 12; — b) df. partic. expromptus, 3: som er el. haves paa rede Haand, ∾ malitia atque astutia, Terent. Andr. 4, 3, 8; — B) „bes.": fremdrager el. foredrager, forkynder, røber, opdager; - ∾ occulta sua apud aliquem, Terent. Heaut. 3, 3, 14; ∾ querelas mente, Catull., sententiam, Tac., causas, Ovid. Fast. 3, 725; - ogs. m. acc. c. inf., Tac. Ann. 16, 1; ogs. m. flgd. relat., Cic. Div. 2, 72; ligel. expromerent, quid sentirent, Liv. 29, 1; - ogs. anfører el. fortæller; ∾ causas et ordinem belli, Liv. — expromptus, 3: partic. af frgd.

expŭdōrātus, 3, [pudor]: skamløs, frons, Petron. Sat. 39. — *expugnābilis, e: til at betvinge el. erobre; - ∾ urbs terra marique, Liv. 33, 7; - situ non expugnabile robur, Stat.; — expugnatio, onis, f.: Erobring, Indtagelse, hostilis, Cic. Manil. 5; ∾ urbis, Caes., castrorum, id.; - ogs. in pl., ∾ nocturnae aedium, Cic. Att. 11, 23; — expugnātor, oris, m.: Erobrer, Betvinger, navnl. af faste Steder; hos Plin. 7, 39: Demetrius expugnator cognominatus, (i. e. Πολιορκητής); ∾ urbis, Cic.; — 2) „fig."; ∾ pudicitiae, id. Verr. 1, 3; — df. adj. expugnatorius, 3: betvingende, Tertull.; o. — expugnax, acis, adj.: betvingende; - df. in compar. o. „overf.", Ovid. Met. 14, 21: sive expugnacior herba est, (som virker el. tryller stærkere); — [af flgd.].

ex.pugno, avi, atum, 1, v. a.; I) „egentl.": at erobre el. indtage, urbem obsidione, Caes., obsidendo, Liv., per vim, (med Storm), Caes.; ligel. ∾ singulas naves, id. B. G. 3, 15; cf. Nep. Ages. 3; ∾ Thessaliam, Justin., praesidium, Tac.; — b) df. ogs. nedkæmper, betvinger i Kamp, hostes, Liv.; cf. id. 37, 25, o. Tac. Agr. 41; — c) hos Plin. ogs. m. Tingssubjecter; - Euphrates Taurum montem expugnat, (giennembryder den), id. 5, 20; cf. id. 6, 31; — II) „fig."; A) „alm.": betvinger, borttager el. franiver voldsomt; - ∾ fortunas alicujus, Cic. Cluent. 13; ∾ pudicitiam, id., decus muliebre, Liv. 1, 58; ∾ pertinaciam legatorum, id. 37, 56; - men Cic. Verr. Act. 1, 2: nihil tam munitum, quod non expugnari pecunia possit; - ∾ quaestiones, (faae dem hævede), Liv. 4, 26; men ∾ fenus, (komme ud af Gielden), id. 6, 18; — B) „bes."; a) tilkæmper mig, bringer det ved Anstrængelse dertil; - ∾ sibi legationem, Cic. Verr. 1, 10; ∾ aurum herili filio ab suo patre, Plaut. Bacch. 4, 9, 7; - oftere m. flgd. ut; vid. Cic. Verr. 2, 52; ogs. pass. impers.: summa vi expugnatum esse, ut etc., Liv. 4, 35; — b) „poet." ogs. bringer til Ende, fuldender; Nam primum ··· non coepisse fuit; coepta expugnare secundum est, Ovid. Met. 9, 617; — not. a: expugnassere, f. expugnaturum esse, Plaut. Amph. 1, 1, 55; — not. b: expugnantior, af partic. expugnans, som Variant f. expugnacior; s. und. expugnax.

*expulsim, adv., ludere pila, (ved at slaae dertil), Varr.; — expulsio, onis, f.: Fordrivelse, Forjagelse; - in pl., ∾ vicinorum, Cic. Parad. 2, 6; — expulso, avi, atum, 1, v. a. intens.: driver ud deraf el. videre; - ∾ pilam, (slaae til Bolden), Martial. 14, 46; — b) Seleucia expulsata, (i. e. expugnata), Ammian.; o. — expulsor, oris, m.: som fordriver el. forjager derfra; ∾ bonorum, Cic. Quint. 8; men ∾ tyranni, Nep. Dion. 10; — [expello]. — expulsus, 3: partic. af expello. — expultrix, icis, f., [expello]: som uddriver el. udrydder; philosophia ··· expultrix vitiorum, Cic. Tusc. 5, 2.

ex.pūmĭco, are, v. a., i. e. pumice polio; df. „overf.": renser derfra, ab aliqua re, Tertull. — *expunctio, onis, f.: Istandbringelse; ∾ operae meae: Ydelse deraf, Tertull.; o. — expunctor, oris, m.: som udsletter; ∾ vetustatis, Tertull.; af — ex.pungo, unxi, unctum, 3, v. a.; oprdl.: betegner med Prikker el. Punkter paa Vortavlen; df. 1) „alm.": udprikker el. udsletter, nomen, (en Gieldspost), Plaut. Cist. 1, 3, 41; men expuncto in manipulo, (som er afskediget), id. Curc. 4, 4, 29; - ∾ decurias judicum, Suet. Claud. 15; — b) ogs. „overf.": ∾ pupillum, (rydde ham af Veien), Pers. 2, 13; — 2) „bes.": gior Regningen færdig, beregner el. udregner; - ∾ sidera ad nomen, Plin. 2, 21; rationes expunctae, Dig.; — b) df. „overf.": at fuldende, hanc diem, Senec. Ep. 9; men ∾ vota et gaudia Caesarum, (i. e. celebrare, feire), Tertull.

expurgatio, onis, f.; oprdl.: Udrenselse; df. „fig.": Retfærdiggiørelse, Undskyldning, Plaut. Merc. 5, 3, 4; ligel. habui expurgationem etc., id. Amph. 3, 3, 10; af — ex.purgo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egentl.": renser, ulcera, Plin.; - ogs. bortrenser, borttager for at rense, quicquid emortuum est (in arbore), Colum.; - men „alleg.", Hor. Ep. 2, 2, 54: Quae poterunt umquam satis expurgare cicutae (sc. me), Ni etc.? — II) „fig."; A) expurgandus est sermo, Cic. Brut. 74; — B) ∾ se alicui: retfærdiggiøre sig el. undskylde sig for nogen; me expurgare tibi volo, Plaut. Capt. 3, 4, 87; - ogs. ud. dat., Gell. 7, 3; ligel. Tac. Ann. 16, 21: requirens objecta, et expurgaturum (se) asseverans.

ex.pūtesco, ĕre, v. n. inch.: at bortraadne, Plaut. Curc. 2, 1, 26. — ex.pŭto, avi, atum, 1, v. a.; I) „egentl.": beskærer, vitem, Colum.; ogs. tilhugger, palos; id.; — II) „fig."; A) undersøger, eftertænker; - utramque simul rem exputem, Plaut. Trin. 2, 1, 8; — B) udgrunder; quorum consilia (eum) a tanta gloria avocarint, exputare non possum, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 24.

ex.quaero, ĕre, forel. Biform af exquiro, Plaut. — Exquiliae, arum, f., m. Afledninger, s. und. Esquiliae.

exquīro, sīvi, sītum, 3, v. a., [quaero]: udforsker el. efterforsker noiagtigen, spørger derefter, erkyndiger mig derom; - quum ex te causas divinationis exquirerem, Cic. Div. 2, 20; a te nihil dum certi exquiro, sed quid videatur, id. Att. 7, 12; men ∾ fidiculis de aliquo, cur etc., Suet. Calig. 33; men si me exquiret

miles, (f. a me), Plaut. Mil. gl. 2, 2, 91; - ∾ secum et cum aliis, quid in eo peccatum sit, Cic. Off. 1, 11; ipsa re ac ratione exquirere veritatem, id. Manil. 17; ∾ sententias, Caes. B. G. 3, 3; Mi istuc exquisito est opus, Plaut.; ∾ verum, Cic.; men ∾ facta alicujus ad antiquae religionis rationem, id. Verr. 4, 5; verba ··· exquisita ad sonum, (men Hensyn paa Vellyden), id. Orat. 49; de Varrone (med Hensyn paa ham), ··· quid tibi placeat, exquiro, id. Att. 13, 22; cf. id. Dejot. 15; men itinere exquisito per eum, Caes. B. G. 1, 41; rationibus agitandis exquirendisque etc., Cic. Tusc. 5, 23; cf. id. Phil. 4, 2; — II) partic. exquīsītus, 3, ogf. som adj.: udsøgt el. udvalgt i sit Slags, besynderlig, fortrinlig, udmærket; - ∾ judicio litterarum uti, Cic. Off. 1, 37; cf. id. d. Or. 2, 41; men exquisitos e Graecia magistros etc., id. Brut. 27; men absol.: nihil apud hunc ··· exquisitum, id. Pis. 27; - compar., ∾ genus dicendi, id. Brut. 82; ∾ verba, Quintil.; superl., ∾ verbis (laudari), Cic. Phil. 4, 3; ∾ subtilitatis sententia, Plin.

*exquīsīte, adv.: omhyggeligen, noiagtigen, disputare, Cic., dicere, Quintil.; - compar., ∾ studere litteris, Cic. Brut. 93; superl., ∾ componere libros, Gell.; — exquīsītim, adv., Biform af frgd., Varr. ap. Non.; o. — exquīsītio, onis, f., (i Retssproget): Undersøgelse, Efterforskning, Cod. Just.; — [exquiro]. — exquīsītus, 3: partic. o. adj. af exquiro.

exrādīcitus, adv., f. eradicitus, Plaut. ap. Frontonem. — exrādīco, are, f. eradico, Varr. — exrŏgare, ex lege vetere aliquid eximere per legem novam, Fest. p. 82.

ex.săcrĭfĭco, are, (v. n.): at forrette et Offer, hostiis balantibus (abl.), poët. ap. Cic. Div. 1, 21. — ex.saevio, īre, v. n.: at udrase; dum reliquum tempestatis exsaeviret, Liv. 30, 39. — exsanguĭnatus, 3: blodløs, uden Blod, animalia, Vitruv.; af — exsanguis, e, [sanguis, ĭnis]; I) „egenl.": blodløs, uden Blod, animantes, Lucr. 3, 721, umbrae, Virg. Aen. 6, 401; - navnl. ogf. som har forblødt sig, Liv. 29, 9, o. Cic. Sest. 37; — II) „fig."; A) „alm." o. „overf.": blodløs, d. e. bleg, uden Farve, genae, poët. ap. Cic. Tusc. 3, 12, herbae, Ovid.; ∾ tabum, id.; men ∾ anni, (i. e. senectus), Stat.; — bb) bf. ogf. a) blodløs el. bleg af Skræk; vid. Cic. Pis. 36; diffugimus visu exsangues, Virg. Aen. 2, 212; ogf. exsanguis metu, Ovid.; — b) „poet." ogf. som volder Blegbed, som gior bleg, cuminum, Hor. Ep. 1, 19, 18, horror, Claudian.; — B) „bf." o. „ment.": kraftløs, aandløs, genus orationis, Auct. ad Her. 4, 11; homines enervati atque exsangues, Cic. Sest. 10.

exsănio, are, v. a., [sanies]: at udtrække Materien; ∾ vulnus, Cels.; - ogf. „alm.": at udtrække en Vædske; ut exsanietur (caro salita), Colum.; — 2) „overf.": at udtrække deraf, at befrie derfra; ∾ omnem amaritudinem etc., id. 12, 55.

ex.sarcio, (ogf. -sercio), (si), tum, 4, v. a.: udbedrer, udflikker; bf. „overf.": boder el. retter derpaa, erstatter el. godtgior; - qui (servi) opere faciundo facile sumptum exsercirent suum, Terent. Heaut. 1, 1, 91, (Bentl.); cf. Qu. Cic. d. Pet. Cons. 11. — ex.sătio, avi, atum, 1, v. a.: aldeles at mætte; - exsatiati cibo etc., Liv. 40, 39; — 2) oftere „overf.": at mætte el. tilfredsstille; - clade exsatiata domus, Ovid. Met. 8, 245; cf. Liv. 38, 54.

exsătŭrābĭlis, e: til at mætte; bf. „overf.": til at tilfredsstille; nec exsaturabile pectus (Junonis), Virg. Aen. 5, 780; af — ex.sătŭro, avi, atum, 1, v. a.: aldeles at mætte; at mætte; vid. Ovid. Met. 5, 19; ogf. poët. ap. Cic. Tusc. 5, 35; — II) „fig.": at mætte, at tilfredsstille, animum suppliciis alicujus, Cic. Verr. 5, 26; cf. Virg. Aen. 7, 298: odiis ··· exsaturata etc.

exscendo, f. und. escendo; bf. — exs'censio, onis, f.: Gaaen el. at gaae ud deraf, navnl. fra Borde; bf. sædv. Landgang el. Landing; - ∾ facere ad Erythras, Liv. 28, 8, men a Paesto, id. 8, 17, (i. e. ab ea parte, ubi Paestum est); - ogf. in pl.: ∾ facere in continentem, id. 22, 31. — ex.scindo, scĭdi, scissum, 3, v. a.; oprdl.: river ud deraf; bf. forstyrrer, fordærver, Pergama, Virg., domos, id.; men id. Aen. 9, 137: ferro sceleratam exscindere gentem; - ∾ hostem, Tac. Ann. 2. 25; — 2) „overf.": exscidisti intestinum malum etc., Plin. Pan. 34.

*exscreābĭlis, e: hvad der kan ophækes, vitia pulmonum, Plin.; — exscreātio, onis, f.: Udhæken el. Ophækken, sanguinis, Plin.; - in pl.; ∾ purulentae, id., difficiles, id.; o. — exscreātus, us, m.: = exscreatio, Coel. Aur.; af — ex.screo, avi, atum, 1, v. a. (o. n,): udhækker el. ophækker, pituitam, Cels., pura, Plin.; - men Ovid. Her. 21, 24, absol.: Exscreat, (rømmer sig); cf. Suet. Ner. 24.

ex.scrībo, psi, ptum, 3, v. a.: udskriver el. afskriver (el. lader afskrive), tabulas, Cic. Verr. 2, 77; hvor ogf. absol.: in exscribendo; — b) ogf. opskriver el. optegner; nomina exscripta etc., Plaut. Rud. prol. 15 o. 21; — II) „overf.": aftegner el. afmaler, imagines, Plin. Ep. 4, 28; — B) ogf. „ment.", ibd. 5, 15: mira similitudine exscribere patrem, (være hans udtrykte Billede). — exscriptus, 3: partic. af frgd.

ex.sculpo, psi, ptum, 3, v. a.; I) „egenl.": udgraver el. udkradser deraf, hos versus, Nep. Paus. 1; — B) oftere: udgraver el. udskærer el. tilskærer, former el. danner ved Tilskæring; nescio quid e quercu exsculpseram, Cic. Att. 13, 28, („alleg."); men ∾ signum ex molari lapide, Quintil.; - bf. „alleg." om Talens Fylde, id. 2, 4, 7: sit modo ··· quod possit exsculpi etc., („alleg."); — b) forel. ogf. at udgrave, terram, Varr., foramina arborum, Cato; — II) „fig."; ∾ verum ex aliquo, (tvinge ham til at sige Sandhed), Terent. Eun. 4, 4, 44; men vix exsculpsi, ut diceret, Plaut. Cist. 2, 2, 6; — not.: som Ordsprog mærkes: leoni esurienti ex ore exsculpere praedam, (om en stor Vanskelighed), Lucil. ap. Non.

ex.sĕco, (ogf. exsico, Plaut.), cŭi, (ogf. cavi, Cato), ctum, 1, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": skærer ud deraf, afskærer el. bortskærer; - ∾ vitiosas partes, Cic. Att. 2, 1, (men „alleg."); cf. id. Sest. 65; ∾ linguam, id., cornu (frontis), Hor. Sat. 1, 5, 59; ∾ fetum ventri, Plin., ogf. ventrem, Dig.; ∾ arborem terra, Colum.; - „poet." ogf. Hor. Sat. 1, 2, 14: Quinos hic capiti mercedes exsecat, (udskærer el. udpiner deraf); — B) „bf."; ∾ mares, (castrere), Martial.; cf. Cic. N. D. 2, 24; - bf. exsecti, (Castrater), Auct. B. Al. 7, o. A.; men juventus exsecta virum (acc. graec.), Lucan.; — II) „fig.", dog oftest „alleg."; vid. ab in.; ligesom overskærer, d. e. ødelægger, tilintetgior; - ∾ nervos reip., Cic. Agr. 2, 33; men Plin. Ep. 2, 22: exsectus et exemptus honoribus senatoriis, (ligesom afskaaren derfra).

†exsĕcrābĭlis, e, [exsecror]; I) pass.: forbandet, afskyelig; ∾ ac dirum solum, Val. Max.; - compar., nihil exsecrabilius, Plin. 9, 72; — 2) act.: forbandende, carmen, vid. Liv. 31, 17; men id. 9, 26: ∾ odium ··· in bis captos; bf. — exsĕcrābĭlĭtas, atis, f.: Afskyelighed, Appul.; o. — exsĕcrābĭlĭter, adv.: afskyeligen; - compar., Augustin. — *exsĕcrāmentum, i, n.: Forbandelse, Tertull.; — exsĕcrātio, onis, f.: Forbandelse; ∾ Thyestea, Cic. Pis. 19; ∾ saevissimi belli, Tac.; - ligel. in pl., Cic. Sest. 33: malis ominibus atque exsecrationibus etc.; — 2) „bf." ogf. en med Forbandelse forbunden edelig Forsikkring; vid. Cic. Sest. 7, ogf. id. Verr. 5, 40, o. id. Off. 3, 13, ogf. Sall. Catil. 22; ligel. Liv. 26, 25: ∾ diram composuerunt, (en rædsom Besværgelsesformu-

lar); o. — exsĕcrator, oris, m.: som forbander, Tertull.; — [af exsecror]. — exsecratus, 3: partic. o. adj. af exsecro o. exsecror.

exsĕcro, are, v. a., forel. Biform af flgd.; ∾ se ac suos, Afran. ap. Non. — exsĕcror, atus sum, 1, v. dep. a. o. n., [sacro]: forbander, aliquem, Cic. Pis. 40, o. id. Leg. 1, 12, oftere; ∾ consilia Catilinae, Sall., superbiam regis, Justin.; – ogs. ud. acc.; saal. exsecrantia verba, (Forbandelser), Ovid. Met. 5, 105; men Liv. 30, 20: in se quoque et suum ipsius caput exsecratum (Hannibalem), quod etc.; cf. id. 39, 51; men m. flgd. ut, Cic. Tusc. 1, 44; — 2) df. „overf.": under visse Forbandelser at forpligte ved Ed el. Besværgelse; vid. Hor. Epod. 16, 18 o. 36; — III) partic. exsecratus, 3, m. passiv Bem. o. som adj.: forbandet, afskyelig; exsecratum te populo etc., Cic. Phil. 2, 26; ∾ columna, id. ibd. 1, 2; – superl., ∾ auguria, (høist forbærvelige Varsler), Plin. 28, 5.

*exsectio, onis, f.: Bortskærelse, Udskærelse, linguae, Cic. Cluent. 67; ∾ fundi in armario, ibd. 61; – ogs. in pl., Arnob.; o. — exsector, oris, m.: som bortskærer el. udskærer; ∾ virilitatis, Appul.; — [af exseco]. — exsectus, 3: partic. af exseco.

*exsĕcūtio, onis, f.; I) „egenl.": Forfølgen el. at forfølge til Enden; Udførelse el. Fuldendelse, operis instituti, Plin., negotii, Tac.; men Syriae exsecutio (dets Forvaltning) Cinciae permissa, id. Ann. 15, 25; — II) „bes." ogs.; A) den fuldstændige Udførelse el. Gjennemførelse af et Foredrag, Senec. Ep. 52; cf. Quintil. 5, 13, 27, o. Plin. Ep. 8, 14; — B) retlig Forfølgelse el. Anklage; ∾ criminis, Dig., delicti, ibd.; o. — exsĕcūtor, oris, m.: som forfølger til Enden, som gjennemfører el. fuldbyrder; – ∾ acerrimus malorum propositorum (Clodius), Vell. 2, 45; — II) „fig." i Retssproget; A) en Forfølger el. Hevner, offensarum inimicitiarumque, Suet. Vesp. 4; — B) en Rettens Haandhæver el. Fuldbyrder, Cod. Just. — exsĕcūtus, 3: partic. af exsequor. — exsensus, 3, [sensus, us]: sandsesløs, mens, Naev. ap. Gell. 19, 7.

exsequens, tis: partic. o. adj. af exsequor. — †exsĕquiae, arum, f., [exsequor]: Ledsagelse el. at ledsage (navnl. den Afdøde til hans sidste Hvile); df. Ligfølge el. Ligtog; – silens agmen, velut longae exsequiae etc., Tac. Hist. 4, 62; – df. sædv. høitidelig Ligbegængelse el. Begravelse; vid. Cic. Mil. 13; cf. id. Leg. 2, 17: sepultura ac justis exsequiarum caruerunt; men id. Cluent. 71: mater exsequias illius funeris prosecuta; exsequias alicujus celebrare, Liv., comitari, Plin.; exsequiis rite solutis, Virg. Aen. 7, 5; fertur in exsequiis matrona, Ovid. Fast. 2, 847; – men ire exsequias alicui, (følge nogen til Jorden), Terent. Phorm. 5, 8, 37; ogs. ire exsequias, ud. dat., Ovid. Am. 2, 6, 2; — 2) sild. ogs. „overf.", f. reliquiae, (nogens jordiske Levninger), Eutrop. 7, 18; df. — exsĕquiālis, e: hørende til en Begravelse; ∾ carmina, (Ligsange), Ovid. Met. 14, 430; – df. subst. exsequialia, justa, (høitidelig Begravelse), Stat.; o. — exsĕquior, atus sum, 1, v. dep. (n. o. a.): holder Ligbegængelse, følger Lig, Varr. ap. Non.

ex.sĕquor, cūtus (-quutus) sum, 3, v. dep. a.; oprdl.: vedbliver at følge; df. I) „egenl.": følger el. ledsager; saal. Catull. 63, 15: Sectam meam executae (Gallae); men ∾ fugam alicujus, f. nedenf.; — B) df. „bes."; 1) at ledsage til Graven, (vid. exsequiae ab in.); funus exsequi etc., Massur. Sab. ap. Gell. 10, 16; cf. poët. ap. Cic. Tusc. 1, 48, (ex Euripide); — 2) fiendtligen at forfølge; vid. Liv. 1, 59: me Tarquinium ··· ferro, igni ··· exsecuturum; — II) „fig."; A) „alm."; 1) følger el. gaaer derefter, søger at naae; – quid petam praesidii aut exsequar? Enn. ap. Cic. Tusc. 3, 19; men id. Univ. 2: ∾ aeternitatem, (følge el. søge den, som Maalet); men Liv. 5, 40: suam quisque spem, sua consilia ··· exsequentes; — b) ogs. at følge med deri, at underkaste sig, odl.; vid. Cic. Att. 9, 12; cf. id. Phil. 2, 22: exsequi cladem illam fugamque; ligel. vos hanc aerumnam exsequi, Plaut. Capt. 2, 1, in.; ligel. ∾ mortem, egestatem, probrum, id.; — 2) virksomt at forfølge, at vedblive el. fare fort dermed; – ∾ aliquid usque ad extremum, Cic. Rab. Post. 2; ligel. ∾ incepta, Liv. 30, 4, accusationem, Tac.; – f. acc. findes ogs. inf., Plaut. Merc. 5, 2, 72; f. ogs. nedenf.; — b) ogs. udfører, forretter, efterkommer; – ∾ imperium alicujus, Terent., mandata vestra, Cic. Phil. 9, 4; cf. id. d. Senect. 10 o. 20; men ∾ orationem, vid. ibd. 9; men ∾ jus suum armis, Caes. B. G. 1, 4; – ogs. m. flgd. Relat., Liv. 35, 28; ogs. m. ut, Plaut. Most. 3, 2, 17; — 3) forfølger retligen, straffer el. hævner; – ∾ jura violata, vid. Liv. 3. 25; cf. id. 5, 11; ∾ injurias accusationibus, Plin. Ep. 3, 25; ∾ delicta, Suet. Caes. 67; men absol., Senec. d. Ir. 1, 12; — B) „ment."; a) exsequi m. o. ud. verbis, udføre el. gjennemgaae, fortælle el. beskrive el. angive; – quae vix verbis exsequi possum, Cic. Fam. 11, 27; ∾ subtiliter numerum, Liv. 3, 5; si ··· omnia exsequi velim, id. 27, 27; ∾ sententias, (anføre dem), Tac. Ann. 3, 65; — b) forfølger el. har for Øie som Maal el. Hensigt; f. ovenf. Liv. 5, 11, ogs. Cic. Univ. 2; — III) hertil er endnu at mærke; A) partic. exsĕquens, tis, som adj. in superl. c. gen., Gell. 10, 12: Favorinus memoriarum veterum exsequentissimus; — B) partic. exsecutus, 3, m. pass. Bem., Justin. 7, 3: exsecuto regis imperio.

ex.sĕro, serui, sertum, 3; I) „egenl."; A) „alm.": stikker el. rækker frem el. ud deraf; – linguam ab irrisu exserens, Liv. 7, 10; cf. id. 8, 9; men ∾ linguam per os, Plin., brachia aquis, ogs. caput ponto, Ovid.; men ∾ radicem, (oprive), Colum., vincula, (afrive), id.; ∾ enses, Ovid.; men ∾ se domicilio, (om Sneglen), Plin.; cf. Ovid. Met. 10, 505: qua se exsereret (infans); men om en Vært: ∾ cacumen, id.; — B) „bes.": blotter, viser nøgen; dextris humeris exsertis. Caes. B. G. 7, 50; „poet." ogs. exsertus humero, (med blottet Skulder), Sil.; ligel. exserti humeros (acc. graec.), Stat.; cf. Virg. Aen. 11, 649; – ogs. absol. exsertus, (med optrukne Klæder), Lucan.; — II) „fig.": tiltager mig el. anvender; exseram in librum tuum jus, quod dedisti, Plin. Ep. 8, 7; men Suet. Tib. 33: paullatim principem exseruit, (viste han sig som saadan); — b) fremstiller, forkynder; vid. Phaedr. 1, 12; ligel. ∾ secreta mentis etc., Senec. Herc. Oet. 255; — III) partic. exsertus, 3, ogs. som adj.; A) fremstaaende, dentes, Plin., oculi, Appul.; — B) lydelig, cachinnus, (Skoggerlatter), Appul.; – ogs. tydelig, aabenbar; exsertiorem operam navare alicui, Pacat. Pan. ad Theod.

exserte, adv. af exsertus: aabent el. aabenlyst; calamitare, Appul.; – compar., Amm.; superl., Spartian. — exserto, are, v. a., intens. af exsero: stikker el. rækker frem el. ud el. i Veiret; Ora exsertantem (Scyllam) etc., Virg. Aen. 3, 425; ∾ humeros, (blotte dem), Stat. — exsertus, 3: partic. o. adj. af exsero.

ex.sībĭlo, avi, atum, 1, v. a.: frembringer en pibende el. hvislende Lyd; df. 1) „alm.": fremsiger (noget) pibende el. hvislende; labra (irati) ··· dirum quiddam exsibilantia, Senec. d. Ir. 3, 4; — 2) „bes.": udhysser, udpiber, forjager ved at hysse el. pibe; ∾ histrionem, Cic. Parad. 3, 2; cf. Suet. Aug. 45.

exsiccatus, 3: partic. o. adj. af exsicco. — ex.siccesco, ĕre, v. n. inch.: at blive udtørret, at borttørres, Vitruv. — ex.sicco, avi, atum, 1, v. a.: stærkt at udtørre el. fortørre; – sulcos aestus exsiccant, Plin.; cf. Cic. Div. 2, 14: arbores hieme exsiccatae; — b) df. m. Lune: exsiccatae furtim lagenae, Qu. Cic. ap. Cic. Fam. 16, 26; men „poet.": ∾ vina culullis, Hor. Od. 1, 31, 10; — 2) „overf.": donec

exsiccetur ebrietas, dementia est, Senec.; - men exsiccatum genus orationis, (tørt el. aandløst), vid. Cic. Brut. 84. — exsico, are, f. und. exseco. — ex.signo, avi, atum, 1, v. a.: udtegner, optegner, opskriver, aliquid, Plaut. Trin. 3, 2, 29; men sacra omnia exsignata etc., Liv. 1, 20.

exsilio, silŭi, 4, v. n., [salio]: springer ud el. frem deraf, springer op el. i Veiret; - puer citus e cunis exsilit, Plaut. Amph. 5, 1, 63; ∾ foras, id.; ad te exsilui, Terent. Heaut. 4, 1, 44; - ∾ de sella, Cic. Verr. 2, 30, stratis, Ovid.; men ∾ domo, Hor. Sat. 2, 6, 98, (om Musen); men ∾ in siccum, (om Snogen), Virg. Ge. 3, 433; men absol., quum etc., perturbatus exsiluisti, Cic. Verr. 6, 27; — 2) „overf." ogs. om Tingssubjecter, navnl. om Lyset og Ilden; vid. Lucr. 9, 163; ligel. Exsiliantque cavis elisi nubibus ignes, Ovid. Met. 6, 696; men ibd. 12, 252: Exsiluere oculi etc.; cf. Lucr. 2, 200: ut ··· exsiliant (aquae).

exsĭlium, i, n., [exsul]: tvunget Ophold udenfor Fædrelandet, (deels selvvalgt, for at undgaae et større Onde); vid. Cic. Caecin. 31; df. som middelbar Straf: Forviisning el. Landflygtighed; - in exsilium ire el. proficisci el. pergere; vid. Cic. Catil. 1, 8, o. id. ibd. 2, 6; ogs. exsilii causa solum vertere, id. Phil. 5, 6, o. id. Caecin. l. c.; - in exsilium ejicere, id., expellere, Nep., agere, Liv.; ligel. exsilium irrogare alicui, Tac.; ogs. sceleratos exsilio afficere, Cic.; - in exsilio esse, id.; exsilium tolerare, Tac., pati, Virg.; - aliquem de exsilio reducere, Cic., revocare, Liv.; ligel. ab exsilio revocare, Tac.; — II) „overf." o. „meton."; A) Forviisningssted; - ∾ tutum orabant, Tac. Ann. 13, 55; exsilium egressos etc., id. Hist. 4, 44; cf. Virg. Aen. 3, 4; men in pl.: multa exsilia patere fugienti, Curt.; — B) abstr. pr. concr. o. in pl.: de Forviste; - plenum exsiliis mare, (i. e. exsulibus), Tac. Hist. 1, 2.

exsincērātus, 3, [sincerus], tergum, (som har Mærker af Svøben), Plaut. Most. 4, 1, 11. — ex.sĭnŭo, avi, atum, 1, v. a.: udbreder; (eftercl. Ord); ∾ amictus, Auson., velum in cuntos suos, Paul. Nol.

ex.sisto, stĭti, stĭtum, 3, v. n.: træder frem el. ud, kommer tilstede el. tilsyne; - qui ··· e latebris exsisterent, Liv. 25, 21; men ∾ ab inferis, (opstaae fra de Døde), id. 39, 37, o. Cic. Verr. 1, 37; - vocem ab aede Junonis ex arce exstitisse, id. Div. 1, 45; men Caes. B. G. 6, 26: cujus a media fronte ··· unum cornu exsistit excelsius; men qua (spelunca) Ditem patrem ··· exstitisse etc., Cic. Verr. 4, 48; cf. id. Div. 1, 33; men Ovid. Met. 5, 413, om Nymphen Cyane: Gurgite quae summa tenus exstitit alvo; — II) „fig."; A) „alm.": at fremstaae el. opstaae, at bryde frem el. ud; - ∾ vermes etc., Lucr. 2, 872; saal. om Sæden: at komme op, Varr.; om Tænderne, Cic. N. D. 2, 33; - oftere om Begreber; vid. Cic. R. Am. 27, id. d. Rep. 1, 44 o. 45; men Caes. B. C. 3, 104: ut ··· ex amicis inimici exsistunt; - exsistit hoc loco quaestio etc., Cic. Lael. 19; cf. Caes. B. G. 5, 28; men Cic. Fat. 9: ex quo exsistet, ut de nihilo quippiam fiat; — B) „bef.": at fremstaae el. at vise sig saa el. saa beskaffen, at være; - ut in corporibus etc., sic in animis exsistunt ··· varietates, Cic. Off. 1, 30; si exstitisset in rege fides etc., id. Rab. Post. 1; cf. id. d. Or. 2, 2 o. 51; ogs. id. R. Am. 2; men id. Arch. 10: nisi Ilias illa exstitisset, etc.

ex.sŏlesco, ĕre, v. n. inch., [soleo]: at vænne sig derfra, a disciplina, Tertull. — exsŏlūtio, onis, f., [exsolvo]; 1) „alm.": Frigiørelse el. Befrielse derfra; ∾ omnis contractae religionis, Atej. Capito ap. Fest. p. 238; — 2) „bef.": Betaling, debiti, Dig. — exsŏlūtus, 3: partic. af flgd.

exsolvo, solvi, sŏlūtum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": løser derfra el. fra hinanden, opløser el. afløser; - ∾ restim, Plaut., nexus, Lucr. 1, 221; ∾ pugionem a latere, Tac.; men ∾ brachia ferro, id. Ann. 15, 63, (i. e. venas brachiorum incidere); exsoluta alvus, (Diarrhe), ibd. 13, 15; - „poet." ogs. om Tingssubjecter; (ignis) exsolvit glaciem, (smelter den), Lucr. 6, 879; — B) „bef.": udløser, løsgiør, befrier, aliquem vinculis, Plaut., Suet. Ner. 49; men absol.: nisi ego exsolvor, Plaut. Bacch. 4, 8, 16, - men om Sielen: ∾ se corpore, Lucr. 3, 696; cf. Virg. Aen. 11, 820; — II) „fig."; A) „overf." el. „alm."; 1) løser en Forpligtelse; navnl. betaler, aes alienum, (en Gield), Plin. Ep., legata, Tac., sortem multiplicatam, Liv. 6, 14; cf. Cic. Att. 16, 6: nomina mea ··· expedi, exsolve, etc.; — 2) opløser, ophæver; ∾ legis nexus (acc. pl.), Tac. Ann. 3, 28, obsidium, id.; - men „poet.": ∾ metus, Lucan., pudorem, Stat., (at aflægge); — B) „bef." o. „ment."; 1) at befrie el. unddrage derfra; - ∾ animos religione, Liv.; cf. Lucr. 1, 931; ogs. ∾ aliquem aere alieno, Liv., curis, Virg., poena, Tac.; men velut custode exsolutus, id. Ann. 12, 46; — 2) ligesom indløser en Forpligtelse el. et Løfte, odl.; ogs. forskylder el. erstatter; ogs. bøder, odl.; - nec exsolvit, quod promiserat, Cic. Off. 3, 2; ∾ vota (deo), Plaut., Liv.; ∾ fidem, (holde sit Ord), id.; ∾ gratiam recte factis, id., vicem beneficio, Tac.; - ∾ praemia, poenas alicui, Liv.; men ∾ poenas morte, Tac.; ∾ poenas male consulti, Vell.; — 3) opløser, forklarer; ∾ quare etc., Lucr. 2, 381; — not.: perf. exsolŭisse (quinquesyll.), Ovid. Fast. 4, 534; exsolŭatur, Lucr. 1, 811.

exsomnis, e, [somnus]: søvnløs, Tisiphone, Virg. Aen. 6, 556; - ogs. aarvaagen, Vell. 2, 88, cf. id. 2, 127. — ex.sŏno, ŭi, 1, v. n.: at tone stærkt deraf el. dermed; omnia inimico risu exsonuerant, Petron. Sat. 19, oftere. — ex.sorbĕo, ŭi, 2, v. a.: helt at udsøbe el. uddrikke, ova, Plin., succos, Appul.; men „poet.": Pectoraque exsorbent ··· linguis (striges), Ovid. Fast. 6, 145; men „alleg.": ∾ sanguinem civilem, Cic. Phil. 2, 29; cf. id. d. Or. 1, 52; — II) „fig.": udsuer, afkræfter, Juvenal.; men comisk: Illorum ego animam ··· exsorbebo etc., Plaut. Bacch. 4, 8, 28; ∾ alicui tristitiam, (befrie derfra), Turpil. ap. Non.; men Cic. Mur. 9: ∾ difficultates etc.: ligesom helt at udtømme dem, d. e. at bestaae dem til Enden.

ex.sordesco, ĕre, v. n. inch.: at blive aldeles tilsmudset; df. „fig.", Gell. 9, 2: at geraade i Ringeagt. — exsors, adj., [sors, tis]; I) „egenl.": uden Lodkastning, ducere honores, vid. Virg. Aen. 5, 534; cf. ibd. 8, 552; — 2) „overf.": udelagtig deri; c. gen.; - dulcis vitae exsortes etc., Virg. Aen. 6, 428; exsors amicitiae et foederis, Liv. 23, 10; exsors culpae, id., periculi, Tac.; men Hor. A. P. 304: exsors secandi, (som ikke selv kan skære); — not.: sild. ogs. c. dat., Sidon.

ex.spătior, atus sum, 1, v. dep. n.: træder el. skeier ud fra den rette Vei el. Linie el. fra Banen, odl.; (poet. o. i efteraug. Prosa); vid. Ovid. Met. 2, 202; men „alleg.", ibd. 15, 453; — b) ligel. om enhver usædvanlig Bevægelse el. Retning, (navnl. Elementernes); vid. Ovid. Met. 1, 285; men arbores umbra exspatiantes, Plin.; — 2) „overf.": at svæve el. skeie ud i Foredraget; - ut exspatientur (discipuli) et gaudeant materia, Quintil. 2, 10, 5.

*exspectābĭlis, e: til at vente, forventet, forønsket, Tertull.; - parum exspectabilem operam praebere, Tac. Ann. 16, 21, inc.; - ogs. som er el. var at vente, Tertull. — exspectatio, onis, f.; I) „alm.": Venten, Forventning; in sing. o. pl.; a) c. gen. object.; - si spes est exspectatio boni, etc., Cic. Tusc. 4, 37; men ∾ reliquorum, (opp. recordatio praeteritorum), id. Brut. 76; tanta est exspectatio vel animi vel ingenii tui, ut etc., id. Fam. 2, 1; cf. id. Off. 3, 2, o. Caes. B. C. 1, 21, oftere; men Quintil. 12, 1, 7: mala mens omnium poenarum exspectatione torque-

tur; ogſ. in pl.; crebas exspectationes nobis tui commoves, Cic. Att. 1, 4; men c. gen. subj.; exspectatione majore hominum, quam spe, profectus, Liv. 5, 19; — b) m. de; moves mihi exspectationem de Bibuli sermone, Cic. Att. 2, 14; cf. ibd. 3, 14: plenus sum exspectatione de Pompejo, etc.; - ogſ. m. Relativſætn.; quo etc., eo me major exspectatio tenet, quibusnam rationibus ea tanta vis compararetur, id. d. Or. 2, 18; men in pl., id. Att. 7, 17; — c) ogſ. absol., dog ofteſt m. tilføiet adj., (cl. ſom Adverbialdiction m. praepos.); - cave, ne sis in exspectatione, (at du ikke lader dig paa dig), Plaut.; caeca exspectatione pendēre, Cic. Agr. 2, 25; - praeter exspectationem, id., supra exspectationem, Quintil.; - ogſ. in pl., Cic. d. Or. 2, 71; o. — exspectator, oris, m.: en Beſkuer, Paul. Nol.; — bſ. fem. exspectatrix, īcis: den Forventende, Tertull.; — [exspecto]. — exspectatus, 3: partic. o. adj. af ſlgd.

ex.specto, avi, atum, 1, v. a.; oprdl.: ſeer omhyggeligen derefter; imødeſeer med Længſel; 1) objectivt: venter derpaa (cl. at noget ſkal ſkee); - ordenl. c. acc., ogſ. m. Relativſætn., ogſ. m. ſlgd. dum, si, quin, ogſ. absol.; - ∾ transitum tempestatis, Cic., adventum alicujus, Caes.; cf. Hor. Sat. 1, 5, 9; men Ovid. Met. 3, 136: ultima semper Exspectanda dies homini est; - quid hostes consilii caperent, exspectabat, Caes.; velut exspectans, quando incipiendum sit, Quintil.; - men m. ſlgd. dum, Caes. B. G. 4, 13; cf. Hor. Ep. 1, 2, 42; men si nostri transirent, hostes exspectabant, Caes. B. G. 2, 9; men nemo exspectet, ut etc., Quintil. 7, 10, 14; men impers.: exspectari diutius non oportere, quin ad castra iretur, Caes. B. G. 3, 24; cf. Tac. Ann. 11, 26; - men absol.: exspectare ad portam etc., Cic. Fam. 15, 17; ligel. commovendi sunt, exspectent paullum etc., Quintil. 4, 5, 19; — b) „overf." ogſ. m. abſtracte Subjecter, (ligeſom manere): at vente, at foreſtaae; - seu me tranquilla senectus Exspectat, seu etc., Hor. Sat. 2, 1, 58; — II) ſubjectivt: med Haab el. Frygt at ſee imøde, at haabe, at frygte, at formode, odl.; - ordenl. c. acc.; ∾ finem laborum omnium, Caes. B. G. 7, 85; men ibd. 13: ∾ majorem motum Galliae; men Cic. Att. 3, 22: ego jam aut rem, aut ne spem quidem exspecto; cf. Ter. Phorm. 1, 4, 16; - ogſ. m. Perſonsobjecter; filii vos exspectant intus, Plaut.; cf. Ovid. Met. 14, 418, o. Cic. d. Rep. 2, 42; - ogſ. ∾ aliquid ab (cl. ex) aliquo; - a te hoc ··· omnes ··· exspectant etc., Cic. Fam. 11, 5; cf. ibd. 3, 12; men quae ab sua liberalitate exspectare deberent, Caes. B. C. 2, 28; men proletarios nominavit, ut ex iis quasi proles civitatis exspectaretur, Cic. d. Rep. 2, 22; ogſ. absol.; ubi minime exspectavimus etc., Quintil. 12, 8, 11; — b) „poet." ogſ. om Tingsſubjecter: at fordre el. behøve; vid. Virg. Ge. 2, 27, o. ibd. 421; — III) partic. exspectatus, 3, ogſ. ſom adj.: forventet, foronſket, velkommen, m. o. ud. dat.; vid. Cic. Fam. 16, 7, o. Virg. Aen. 2, 283; - compar., nimio exspectatior etc., Plaut. Most. 2, 2, 12; superl., mihi tuum adventum exspectatissimum etc., Cic. Att. 4, 4, A.; ∾ litterae, id. Fam. 10, 5; — b) in neutr. ogſ. absol.; contraria exspectatis, Vell. 2, 75; ante exspectatum, Virg. Ge. 3, 348, Ovid., Senec.; - ligel. exspectato maturius, Vell. 2, 123.

exspergo, spersi, spersum, 3, v. a., [spargo]: udſtrøer, udſpreder, udbreder; vid. Lucr. 5, 372, o. id. 3, 827; - ogſ. „overf.": beſprøiter; sanieque exspersa ··· Limina, Virg. Aen. 3, 625. — exspersus, 3: partic. af ſrgd. — exspes, adj., [spes, ei]; (alene in nomin. sing.): haabløs, uden Haab; („poet." o. hos Tac.); a) c. gen.; ubi exspes vitae fuit, Tac. Ann. 6, 24; — b) absol.; Solus, inops, exspes, Ovid. Met. 14, 217; cf. Hor. A. P. 20: si ··· enatat exspes etc.

exspīrātio, onis, f.: Udaanden, Uddunſtning; terrae exspirationibus aër alitur, Cic. N. D. 2, 33; af — ex.spiro, avi, atum, 1, v. a. o. n.: I) act.; A) „alm.": at udblæſe el. udaande el. udpuſte; ∾ animam medios in ignes, Ovid. Met. 5, 106; ∾ auras, id., flammas pectore, Virg. Aen. 1, 44; men ∾ flumen sanguinis de pectore, Lucr.; - ogſ. ∾ aerem de corpore odorem, (uddunſte), id.; - ∾ colorem, (om Perler: at tabe Farve), Plin.; - bſ. „poet. overf.": unde cadavera ··· vermes Exspirant, Lucr. 3, 720; — II) neutr.: ligeſom blæſende at frembryde; exspirat ignis foras, Lucr.; ligel. exspirat vis fera ventorum, Ovid. Met. 15, 300; men ∾ unguenta, (uddunſte), Plin.; — b) bſ. „poet. overf.": exspirantes ··· pectoris irae, Catull. 61, 194; — B) „beſ.": at udaande Livet, at døe, inter primam curationem, Liv. 2, 20; cf. Virg. Aen. 10, 731, o. Hor. Epod. 5, 91; extremus exspirantis halitus, Quintil.; ogſ. imperson., Plin. 11, 67; — 2) bſ. ogſ. „fig.": at gaae tilgrunde, at ophøre, at uddøe; - libertate exspirante, Plin. Pan. 57; cf. Liv. 28, 28; - navnl. i Retsſproget: at tabe ſin Kraft, at ophøre at gielde; ∾ obligatio, Dig.

ex.splendesco, dŭi, 3, v. n. (inch.); I) „egenl.": at ſkinne meget ſtærkt, (om Ilden), Senec.; Sirio exsplendescente, Plin. 11, 12; — II) „fig."; ∾ clarius, quam etc., (at udmærke ſig mere), Nep. Att. 1; cf. Suet. Tit. 3. — exspŏliatio, onis, f.: Berøvelſe, Udplyndring, Augustin.; af — ex.spŏlio, avi, atum, 1, v. a.; 1) „egenl.": udplyndrer, fana atque domos, Sall. Catil. 51; cf. Cic. Dejot. 9: ∾ sese maluit, quam etc.; — 2) „overf.": at berøve, Pompejum exercitu et provincia, Cic. Att. 10, 1; cf. Caes. B. G. 7, 77; men comiſk: improbis sese artibus exspoliet, Plaut. Truc. 2, 7, 3.

exsprētus, 3, [sperno], Plaut. Bacch. 3, 3, 42, d. forſtærk. spretus: meget foragtet. — exspuĭtio, onis, f., [exspuo]: Udſpytten, sanguinis, Plin. 23, 14. — ex.spumo, are, v. n.: at ſkumme frem el. ud deraf; donec humor exspumet, Cels. — ex.spŭo, ui, ūtum, (o. uitum), 3, v. n. o. a.; I) neutr.: ſpytter ud el. fra mig, ſpytter, Varr.; ∾ in mare, fas non putant, Plin. 30, 6; — II) act.; A) „egenl.": udſpytter, affondrer ved at ſpytte; ∾ sanguinem, Plin.; men ∾ linguam in os tyranni, id. 7, 23; — B) „fig."; 1) „overf.": at give fra ſig, at affondre; taedae carbonem exspuunt, Plin.; purpurae (Purpurſneglene) ··· rorem exspuentes, id.; - comiſk er: lacrimam ut exspuant unam modo (oculi), Plaut.; men Catull. 64, 155, „alleg.": Quod mare conceptum spumantibus exspuit undis? — 2) „ment."; ubi exspueret miseriam ex animo, Terent. Eun. 3, 1, 16, (kunde udgyde ſin Harme); men Lucr. 2, 1040: ∾ rationem ex animo, (bortkaſte el. affondre derfra).

exstantia, ae, f., [exsto]: det Udſtaaende, Fremragning, Colum.; ∾ ventris, Coel. Aur. — exsterno, avi, atum, 1, v. a., [af sterno, ĕre], rimel. ligeſom consterno, oprdl.: nedlægger; bſ. ſædv.: nedſlaaer, bedøver; Ah miseram, assiduis quam luctibus externavit ··· Erycina, Catull. 64, 71; cf. Ovid. Met. 11, 77; men exsternati ··· equi, id. Ib. 432.

ex.stillo, are, v. n.: at dryppe ned, at falde draabeviis; ∾ omnem amurcam (ex oliva), Colum.; - oculi exstillant, (rinde), Plaut.; lacrimis si exstillaveris, (om du flyder hen i Taarer), Terent. Phorm. 5, 7, 82.

exstĭmŭlātor, oris, m.: ſom ophidſer dertil; ∾ acerrimus rebellionis, Tac. Ann. 3, 40; af — ex.stĭmŭlo, avi, atum, 1, v. a.; („poet." o. i efteraug. Proſa); I) „egenl.": driver ud deraf ved at ſtikke; - aculeo exstimulatae (conchae), Plin. 9, 61; — II) „fig.": at ophidſe, singulos militum, Tac. Hist. 1, 65; ∾ aliquem dictis, Ovid. Fast. 6, 588; ogſ. m.

flgd. ut, Tac. Ann. 4, 59; - df. ogs. „poet.": ~ fata cessantia, (fremskyndede Døden), Ovid. Trist. 3, 2, 29.

*exstinctio, onis, f.: Udslukning; df. „overf.": Tilintetgiørelse; - non exstinctionem, sed commutationem loci afferre, vid. Cic. Tusc. 1, 49; o. — exstinctor, oris, m.; I) „egentl.": som udslukker el. slukker; non exstinctor, sed auctor incendii, Cic. Pis. 11; — II) „fig."; A) som fordærver; ~ patriae, Cic. Sull. 31; — B) ~ belli el. conjurationis, (som giør Ende derpaa), id.; — [exstinguo]. — 1. exstinctus, 3: partic. af exstinguo.. — *2. exstinctus, us, m.: Udslukning el. Slukning; odor a lucernarum exstinctu, Plin. 7, 5; o. — exstinguibilis, e: som kan udslukkes el. tilintetgiøres, anima, Lactant.; — [af flgd.]

ex.stinguo, inxi, inctum, 3, v. a.; I) „egentl.": udsletter (det Skrevne), Cic. Verr. 2, 70; - oftere udslukker el. slukker; exstinctum lumen etc., vid. Lucr. 6, 792; ligel. exstincta lumina, Cic.; ~ lucernam, Plin.; ~ (fons) immersas faces, id.; cf. Cic. d. Senect. 19; ~ incendium, id., ignem, Ovid.; - ut olim sol ··· exstingui visus est, Cic. d. Rep. 6, 22; men exstincto calore etc., id. N. D. 2, 9; - exstincta calx, (udlæsket Kalk), Vitruv.; — II) „fig."; A) „overf.": udslukker (navnl. Livslyset); df. afliver el. ombringer, puerum, Terent., liberos alicujus, Nep. Att. 9; men ~ animam seni, Terent. Ad. 3, 2, 16; exstinctus morbo, Plin., morte subita, Tac.; el. Liv. 8, 3; ogs. *absol.: exstinctus amabitur idem, (efter sin Død), Hor. Ep. 2, 1, 14; — b) ogs. „alm.": bortskaffer, aquam dissipatam rivis, Liv. 5, 16, (af en gammel Spaadom); men ~ mammas, (udtørre), Plin., sucum, Curt.; - ~ famem, (stille den), Senec.; sitis exstincta, (slukket), Ovid.; — c) navnl. ogs. i Retssproget: at ophæve, at giøre ugyldig; - ~ actionem, Dig., jus pignoris, ibd.; — B) ligel. „ment.": tilintetgiør, ødelægger, svækker; - quodsi etc., exstinguetur ··· stirps et semen malorum omnium, Cic. Catil. 1, 12; cf. id. R. Am. 13, o. id. Div. in Caecil. 8; exstinctis rumoribus etc., Caes. B. C. 1, 60; cf. Cic. Mil. 2 o. 27; men id. d. Or. 1, 14: ad sensus animorum motusque vel inflammandos vel exstinguendos; - senatus exstinctus, id. Off. 3, 1, (berøvet sin Magt og Værdighed); cf. Sall. Jug. 95; men fortuna vires ingenii exstinguit, (qvæler dem), Quintil.; — not.: archaistisk er exstinxit, f. exstinxerit, Plaut. Truc. 2, 6, 46; men ctr.: exstinxsti, exstinxem, Virg.

exstirpātio, onis, f.: Udrydelse, filicis, Colum.; af — exstirpo, avi, atum, 1, v. a., [stirps]; I) „egentl.": udrykker el. udrydder med Roden el. Stammen, arbores, Curt.; silva exstirpata procellis, Prud.; men ~ pilos de corpore toto, Martial. 6, 56; — II) „fig."; A) „overf.": rydder el. renser fra Rødder el. Stammer; - ~ agrum silvestrem, Colum., men agros virgultis, Pallad.; — B) „ment.": udrydder el. udsletter (af Menneskets Indre); exstirpari et funditus tolli (haec vitia), Cic. Fat. 5; cf. id. Tusc. 4, 19; men ex ejus animo exstirpatam humanitatem etc., id. Lael. 13.

exsto, (stiti, stātum), stare, [sto, steti]; I) „egentl.": at staae el. rage frem el. ud el. op deraf; - ~ capite solo ex aqua, Caes. B. G. 5, 18; ogs. ~ super aequora collo, Ovid.; exstat aquis (navis), id.; - exstabat de corpore ferrum, id.; modice ab humo exstantia aedificia, Plin. 6, 24; paullum supra terram exstantes (homines), Gell. 19, 13; - „poet." ogs. c. acc.; quantum egomet Nereida exsto, Stat. Silv. 1, 2; — II) „fig.", (som causa pro effectu); A) „bes.": at være synlig, at vise sig, at falde i Øinene, (navnl. om en Fortrinlighed); saal. om Foredraget: exstare atque eminere etc., Cic. d. Or. 3, 26; — B) oftere „alm.": at være til el. for Haanden, at findes el. at være, odl.; vid. Cic. Balb. 5, o. id. Planc. 27; men apparet atque exstat, utrum etc., id. d. Or. 1, 16; cf. id. Brut. 15; men quia non exstat alius, Liv. 1, 18; cf. Hor. Sat. 1, 5, 55; — not. a: af partic. exstans som adj. findes compar. exstantior, Stat. Theb. 9, 455; - partic. exstaturus, 3, haves Plin. 17, 35; — not. b: perf. exstiti, s. und. exsisto.

*exstructio, onis, f.: Opbyggelse el. Opførelse, tectorum, Cic.; cf. id. Phil. 14, 13: eaque exstructione, quae etc.; - ogs. „overf.": Udsmykning, Smykke, Tertull.; o. — exstructōrius, 3: byggende; df. „overf.": opbyggelig, Tertull.; — [exstruo]. — exstructus, 3: partic. af flgd.

ex.struo, xi, ctum, 3, v. a.; I) „egentl."; A) „alm.": at opstable el. sammenhobe, acervum librorum sibi ante pedes, Cic. Att. 2, 2; ~ mensas (dapibus), id.; cf. id. Tusc. 5, 21, Hor. Sat. 2, 6, 105, ogs. id. Epod. 2, 43; men ogs. exstructis in altum divitiis, id. Od. 2, 3, 19; — B) „bes.": opfører el. bygger el. reiser, aggerem in altitudinem pedum octoginta, Caes. B. C. 2, 1; cf. Nep. Them. 6, o. Tibull. 2, 5, 99; ~ rogum, Cic., monumentum, molem opere magnifico, id. Phil. 14, 12; ~ turres, Caes., theatrum, Tac.; men Sall. Catil. 20: quas (divitias) profundant in exstruendo mari, etc.; — II) „fig."; A) „alm.": sammenføier el. ligesom bygger; verba ad poëticum quendam numerum exstructa, Auct. ad Her. 4, 32; men Gell. 13, 24: ~ unum crimen vocibus multis; — B) „bes." o. „ment."; exstrue animo altitudinem excellentiamque virtutum, Cic. Fin. 5, 24, (hæv dem, lad dem reise sig); cf. ibd. 4, 1: non modo fundata, sed etiam exstructa disciplina, („alleg."); — not.: af partic. exstructus, 3, som adj., findes superl., ~ species aedium, Appul.; - df. ogs. subst. neutr. exstructum; hvf. exstructoque resedit, (i, e. in suggesto), Virg. Aen. 5, 290.

exsuccidus, exsucco, exsuccus, s. und. exsucidus, etc. — ex.sūcidus, 3: saftløs, Tertull. — exsūco, are, v. a.: udtrækker Saften deraf; ~ marrubium, Coel. Aur.; af — exsūcus, 3, [sucus, i]: saftløs, uden Saft, Tertull.; — 2) „overf.": ~ oratores et aridi et exsangues, Quintil. 12, 10, 15. — exsuctus, 3: partic. af exsugo.

ex.sūdo, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) neutr.: at svede ud deraf, (at fremkomme ved el. som Sved); - per ignem ··· exsudat inutilis humor, Virg. Ge. 1, 88; — II) act.; A) „egentl.": at udsvede, amurcam, (om Oliven), Colum.; ~ sucum (arbor), Plin.; — B) „fig.": at udføre (noget) med Sved og Møie; - ~ causas, vid. Hor. Sat. 1, 10, 28; ut novus ··· exsudetur labor, Liv. 5, 5; cf. id. 4, 13: quod (certamen) exsudandum esset. — ex.sufflo, are, v. a.: at blæse derpaa; ~ infantes, Augustin.

exsugeo, s. und. flgd. — ex.sūgo, xi, ctum, 3, v. a.: suer ud deraf, udsuer; - ~ humorem, Varr., sanguinem alicui, Plaut., liquorem de materia, Vitruv.; ogs. ~ vulnus, Cels., venena, Plin.; — not. a: af partic. exsuctus, 3, som adj., er compar., exsuctiores segetes, Varr.; — not. b: exsugebo, f. exsugam, Plaut. Epid. 2, 2, 5.

exsul, ŭlis, comm., [solum]; I) „egentl.": som er udvandret el. uddreven fra sit Fædreland el. fra sit Hiem, en Landsforvist; - exsules damnatosque ··· ad se allicere, Caes. B. G. 5, 55; cf. id. B. C. 3, 110; exsules restituere, Cic., reducere, id.; cf. id. d. Or. 2, 18, o. Hor. Sat. 2, 1, 59; - ogs. undert. c. abl.; nunc vero exsul patria, domo, etc., Sall. Jug. 14; - ogs. c. gen.; exsul patriae, Hor. Od. 2, 16, 19; exsul orbis terrarum, Curt.; — b) ogs. in fem.; - non alia exsul etc., Tac. Ann. 14, 63; men exsul erat mundi (Latona), Ovid. Met. 6, 189; — II) „fig.": exsul mentis, (som er fra Forstanden), ibd. 9, 410; cf. Cic. Parad. 4, 2: omnes scelerati et impii ··· exsules sunt, etc.; - „poet." ogs.: ciconia exsul hiemis, (som forlader os

om Vinteren), P. Syr. ap. Petron.; bf. — exsularis, e: hørende til Landflygtighed el. til den Landflygtige, poena, Amm., moeror, id.

*exsŭlātio, onis, f.: Landflygtighed; – exsulatione multare, Flor. 1, 22; o. — exsŭlātus, us, m.: = frgd.; – in exsulatum fuga pergere, Messal. Corv. d. Prog. Aug.: af — exsŭlo, avi, atum, 1, v. n. (o. a.), [exsul]; I) „egenl.": at være landflygtig, at være el. leve i Landflygtighed; – de te privilegium tulit, ut ··· exsulares, Cic. Parad. 4, 2; men cui Romae exsulare jus esset, id. d. Or. 1, 39; in Volscos exsulatum abiit, Liv. 2, 35; exsulare ex patria, Plaut., ab urbe, Martial., per oras extremas, Ovid. Trist. 3, 14, 11; — II) „fig."; ∾ domo, vid. Ter. Eun. 3, 5, 62; men „alleg.": meo discessu exsulasse rem publicam, Cic. Parad. 1, 2; ligel. perfidia ex urbe et avaritia si exsulant, Plaut. Pers. 4, 4, 7; — not.: sjld. ogs. act.: at drive i Landflygtighed; hyp. pass.: tunc iterum exsulatur (Medea), Hygin. Fab. 26.

*exsultābundus, 3, [exsulto]: springende i Veiret (navnl. af Glæde), hoverende, jublende, Justin. 18, 7. — †exsultans, tis: partic. o. adj. af exsulto; bf. — exsultanter, adv., men alene „overf.": uregelmæssigen; in compar., quasi exsultantius (scribere), Plin. Ep. 3, 18; o. — exsultantia, ae, f.: = flgd.; bf. „overf.": ∾ doloris, (Anfald el. Angreb deraf), Gell. 12, 5. — exsultatio, onis, f.; I) „egenl.": Springen el. at springe op el. frem; (efteraug. Ord); – ∾ nimia macescere (agnum), Colum.; ∾ simiarum, Plin., indecora, Quintil.; — II) „fig.": overgiven Lystighed, Udbrud af Glæde, odl.; vid. Senec. d. Ir. 2, 21, o. Gell. 2, 27; men ∾ par impetrato Tigellini exitio, Tac. Hist. 1, 72; o. — exsultim, adv.: springende, hoppende, overgivent, ludere, Hor. Od. 3, 11, 10; — [af flgd.].

exsulto, avi, atum, 1, v. n., intens. af exsilio; I) „egenl.": stærkt og ofte at springe el. hoppe i Veiret el. frem; a) om Mennesker og Dyr; – in numerumque exsultant (Curetes), Lucr. 2, 632; cf. Virg. Aen. 11, 648 o. 663, ogs. Tac. Ann. 14, 34; – equi ferocitate exsultantes, Cic. Off. 1, 26; cf. Nep. Eum. 5; men piscium modo exsultare, (om Slanger), Liv. 27, 4; navnl. ogs. om Hiorden: ∾ in herba, Ovid.; pecora exsultantia, Plin.; — b) ogs. om Tingssubjecter; pila quum cecidit, exsultat, Senec.; saal. om Blodet, Lucr. 2, 195; ligel. om Vand el. anden Vædske: at bruse el. bølge el. koge; vid. Virg. Aen. 3, 557, o. ibd. 7, 464, ogs. Ovid. Met. 7, 263; – ligel. om Væxterne, Plin. 17, 35: sic densiores pampini exsultant, (skyde frem), Plin. 17, 35; men glebae ne exsultent etc., (d. e. staae el. stritte frem), id. 18, 49; – men syllabae exsultantes, (ligesom springende el. hoppende: om en Række af korte Stavelser), Quintil. 9, 4, 91; s. ogs. und. nr. III; — II) „fig."; A) „alm."; a) heftigen at tumle sig el. at rystes el. at svæve ud; vid. Lucr. 3, 142: Hic (i. e. in pectore) exsultat enim pavor et metus; — b) navnl. ogs. om Udsvævelse i Foredraget, om Talens og Talerens Fylde og Kraft; – in quo (campo) exsultare possit oratio, Cic. Acad. 2, 35; – men om Demosthenes: ∾ audacius, id. Or. 8; men Quintil. 2, 2, 9: assurgendi exsultandique licentia (in laudando); — B) „bes." ogs.: at være i oprørt Stemning el. i Lidenskab; at være overmodig el. overgiven, odl.; – nam exsultantem te etc., poët. ap. Cic. d. Or. 3, 41; men palam exsultare laetitia, id. Cluent. 5, oftere; ∾ gaudio, id., successu, Virg., gestis, Tac., vana spe, Quintil.; – men exsultans furor, Cic., laetitia, id.; — III) partic. exsultans, tis, ogs. som adj.; A) om en Række af korte Stavelser, o. in superl.; alioqui sit exsultantissimum (verbum), Quintil. 9, 4, 108; — B) om Taleren og om Foredraget: overgiven, regelløs; – fiunt pro ··· compositis exsultantes, Quintil. 10, 2, 16; cf. id. 8, 3, 56.

*exsuperabilis, e, [exsupero]; I) pass.: til at betvinge; non exsuperabile saxum (Sisyphi), Virg. Ge. 3, 39; — 2) act.: overvindende, seirende, opera, Quadrig. ap. Gell. 17, 2. — exsuperans, tis: partic. o. adj. af exsupero; bf. — exsŭperantia, ae, f.: Fremragning, men alene „fig.": Fortrinlighed, Ypperlighed; nonne omnem exsuperantiam virtutis oderunt (homines)? Cic. Tusc. 5, 36; ∾ splendoris, Gell. — *exsŭpĕratio, onis, f., som rhetorisk Figur: Overdrivelsen, vid. Auct. ad Her. 4, 53; o. — exsŭperator, oris, m.: en Overvinder, Inscript.; — bf. exsuperatōrius, 3: hørende til el. benævnt efter en Seiervinding, mensis, Lamprid. Commod. 11; — [af flgd.].

exsŭpĕro, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) neutr.; A) „egenl.": at hæve sig el. at rage frem el. i Veiret; – exsuperant flammae, Virg. Aen. 2, 759; — B) „fig.": at være el. blive den mægtigere, at faae Overhaand, odl.; – Et si non poterunt exsuperare, cadant, Ovid. Fast. 6, 372; cf. Virg. Aen. 12, 19: quantum ipse ··· Virtute exsuperas; — b) ligel. „poet.": exsuperans astu, Sil.; — II) act.; A) „egenl.": at hæve sig frem el. op derover; vites exsuperant ulmos, Plin.; – oftere: at gaae el. passere derover; ∾ clivum, Senec., jugum, Virg. Aen. 11, 905; ligel. ∾ amnem, (sætte over), Plin.; — b) ogs. at overgaae (i Vægt el. Størrelse, odl.); ∾ sedecim cubita, (om Nilen), Plin.; ∾ binas libras ponderis, id.; — B) „fig."; 1) hoiligen at overgaae el. overtræffe deri; – ∾ omnes Tarquinios superbia, Liv. 3, 11; men ∾ laudes alicujus, id. 28, 43; men ∾ aliquem, (overleve), Val. Max.; — 2) at overvinde el. beseire, Virg. Aen. 7, 591; cf. Ovid. Trist. 1, 5, 56: Materia vires exsuperante meas; men Liv. 7, 24: sensum omnem talis damni exsuperans multitudo; — III) partic. exsuperans, tis, ogs. som adj.: fremragende, d. e. fortrinlig el. ypperlig i sit Slags; (men alene efterel.); exsuperanti forma (mulier), Gell.; – compar., id. 14, 3; superl., Appul.

exsurdo, avi, atum, 1, v. a., [surdus]: døver, gior døv; ∾ aures, Plin. 23, 52; men „alleg.": clamoribus ambitionis exsurdatus, Senec. Ep. 91; – men „overf.": Fervida quod subtile exsurdant vina palatum, Hor. Sat. 2, 8, 38, (sløve el. bedøve Smagen).

exsurgo, surrexi, 3, v. n.; I) „egenl.": at reise sig, at staae op; vid. Cic. d. Or. 1, 62, o. id. Planc. 42; ne quoquam exsurgatis, Plaut.; cf. id. Rud. 4, 2, 10; – ∾ ex insidiis, Liv. 27, 4; cf. Tac. Hist. 2, 14: ut pars (aciei) in colles exsurgeret; — b) ogs. om Tingssubjecter; ∾ Roma aedificiis, Liv. 6, 4; ubi Taurus (mons) exsurgit, Plin.; ligel. qua ··· colles exsurgunt, Sil.; men inde alii ramuli exsurgunt, Plin.; — II) „fig.": at hæve sig el. reise sig paa ny, atter at komme til Kræfter; – auctoritate vestra res publica exsurget, Cic. Fam. 12, 10; cf. id. Phil. 13, 18, o. id. Agr. 2, 32.

exsuscĭtatio, onis, f.: Opvækkelse el. Opmuntring, neml. som rhetorisk Figur; – si traducitur (res) ad exsuscitationem, Auct. ad Her. 4, 43; af — exsuscito, avi, atum, 1, v. a., d. forstærk. suscito: vækker op af Søvne; te gallorum, illum bucinarum cantus exsuscitat, Cic. Mur. 9; — II) „fig."; A) „overf." om Ilden; flammas exsuscitat aurā, Ovid. Fast. 5, 507; men Liv. 21, 3; ne parvus ignis ingens exsuscitet incendium; — B) „ment."; quae cura exsuscitat animos, etc., Cic. Off. 1, 4.

exta, orum, n., (rimel. besl. m. ἔγκατα, i. e. intestina): Indvoldene, navnl. de ædlere Dele deraf); – exta homini ab inferiore viscerum parte separantur membrana, Plin. 11, 77; men caput extorum, (om en vis Del af Leveren), vid. ibd.; – bruges ofte som Offer til Guderne; hvorom Udtrykkene: exta dare, (offre dem), Liv., Jovi, Martial.; ligel. ∾ reddere

Marti, Virg.; men exta prosecare, Liv. 5, 21; - med Hensyn paa de Gamles Varsler af Offerdyrenes Indvolde: extis exquirere aliquid, Cic. Div. 2, 13; ligel. exta inspicere, ibd.; cf. ibd. 12; men exta consulere, Virg.; - exta bona aut non bona, Cic. Div. 2, 17, tristissima sine capite, Suet. Caes. 77; men praesensio per exta, Cic. Top. 20; cf. Tibull. 3, 4, 6; — not.: extum, gen. pl., f. extorum, Pacuv. ap. Cic. Orat. 46.

ex.tābesco, bŭi, 3, v. n. intens.: at oploses el. hentæres lidt efter lidt; - corpus macie extabuit, Cic. (poet.) Tusc. 4, 12; ligel. is fame extabuit, Suet. Galb. 7; - men „fig.": opiniones fictas atque vanas diuturnitate extabuisse, Cic. N. D. 2, 2. — *extālis, is, m., rimel.: Mastdarmen, Veget.; o. — extāris, e: hørende til Indvoldenes Kogning, olla, Plaut.; — [exta].

extemplo, adv., [hos Plaut. ogs. ud. Contraction: extempŭlo, af extempulum som demin. af tempus]: strax, paa el. i Øieblikket; (oftest forel. o. efteraug.); dog ogs. Cic. R. Com. 3: quid fingat, extemplo non habet; cf. Liv. 40, 48, oftere, Terent. Andr. 3, 3, 37, o. Virg. Aen. 1, 96; - men quum extemplo, s. simulac: saasnart el. saasnart som, Plaut. Bacch. 2, 3, 70, oftere; — b) ogs. at mærke m. Tids- o. Betingelsespartiklerne: ubi, ut, quum, quando, postquam, si; vid. Virg. Aen. 8, 3, Terent. Hec. 3, 3, 13, Plaut. Amph. 1, 1, 52, o. A.

†extempŏrālis, e, [ex tempore, tempus], fædv. om Foredraget: uforberedt, uden foregaaende Forberedelse; (efteraug. Ord); - ∾ oratio, Quintil., actio, id., garrulitas, id.; men ∾ facultas, Suet. Aug. 84; - ∾ rhetor, (som extemporerer), Martial. 5, 54; df. — extempŏrālĭtas, atis, f.: Lethed el. Færdighed i at tale uden Forberedelse, Suet. Tit. 3; o. — extempŏrālĭter, adv.: uforberedt, scribere, Sidon. — extempulo, s. und. extemplo.

ex.tendo, di, sum o. tum, 3, v. a.: udstrækker, udspænder, udbreder; I) „egenl."; - ∾ vincula, (opp. astringere), Plaut. Men. 1, 1, 19; ∾ lineam, (forlænge den), Plin.; ∾ cornua aciei, Curt.; majores pennas nido (me) extendisse, Hor. Ep. 1, 20, 21, („alleg.": at jeg har hævet mig over min Stand); - extensis digitis, Cic.; extento brachio, (som Gestus af Taleren), id. d. Or. 2, 59; extensis itineribus ire, Liv. 30, 19; cf. Virg. Aen. 12, 909: nequicquam avidos extendere cursus; - ∾ agros, Hor. A. P. 218; - ∾ epistolam, ogs. ∾ se epistola, Plin. Ep.; ∾ verba, (oppon. corripere), Quintil.; ∾ (aliquem) arena, (nedstrække, nedlægge el. fælde), Virg. Aen. 5, 374; men ibd. 6, 423, medial: totoque ingens extenditur antro (Cerberus: strækker sig el. ligger udstrakt deri); cf. ibd. 10, 407, (om en Ild): extendi per campos; men Ovid. Met. 1, 43: jussit et extendi campos; - ogs. som Ordsprog: per extentum ire funem, (gaae paa stram Line, d. e. bestaae enhver Vanskelighed), Hor. Ep. 2, 1, 210; — II) „fig."; A) „overf."; a) udstrækker el. udvider i Tiden, d. e. forlænger; - ∾ pugnam ad noctem, Liv. 27, 2; cf. Virg. Ge. 2, 405; ∾ preces, (vedblive at bede), Plin. Ep. 2, 13; cf. ibd. 9, 36; - extentum vitae spatium, (lang Levetid), Vell.; cf. Hor. Od. 2, 2, 5; — b) udstrækker, d. e. forøger el. formerer, breves census, Martial. 12, 6, pretium rerum, Suet. Calig. 38; — B) „ment."; a) udstrækker, udvider, udbreder, longius quam etc., cupiditas gloriae extenditur, Liv. 28, 43; men ∾ famam factis, Virg. Aen. 10, 468, nomen in ultimas terras, Hor. Od. 3, 3, 46; — b) ∾ se supra vires, (anstrænge sig over Evne), Liv. 34, 4; cf. Caes. B. C. 3, 77; — III) partic. extentus o. extensus, 3, ogs. som adj.; extentus funis: spændt el. stram Line, s. ovens.; extensi digiti, Cic., s. ovens.; men ∾ stagna, vid. Hor. Od. 2, 15, 3; ∾ oculi, Quintil.; ∾ sonus (lusciniae), Plin.; - df. compar., ∾ manus, (pl.), Quintil.; superl., castra quam extentissima, Liv. 21, 32.

extense, adv., af extensus: udstrakt, vide; compar., Tertull. — extensio, onis, f., [extendo]: Udstrækning; in pl., Veget., inc. — extensivus, 3: udstrækkende; df. „overf."; ∾ verba, (som tillade en videre el. mindre stræng Forklaring), Dig.; af — extensus, 3: partic. o. adj. af extendo.

extente, adv. af 1. extentus: udstrakt, udvidet; compar., Ammian., (al. extensius), inc. — extentio, onis, f., [extendo]: Udstrækning, Forlængelse, Længde; - extentionibus porrecti radii (solis), Vitruv. — extento, avi, atum, 1, v. a., intens. af extendo: stærkt at udstrække el. udvide; (for- o. efterel. Ord); - ∾ nervos, vid. Lucr. 3, 489; men humeros extentans angustos, Ammian.; — II) „fig.": anstrænger, vires (in) ostio alieno, (neml. ved at banke derpaa), Plaut. Bacch. 4, 2, 3; men absol.: quid tu huc venisti extentatum? id. Most. 3, 1, 66. — 1. extentus, 3: partic. o. adj. af extendo. — 2. extentus, us, m., [extendo], ligesom extentio: Udstrækning; in pl., Sil. 4, 619.

*extĕnŭātio, onis, f.: Fortyndelse; ∾ vitium, Plin.; men Senec. Qu. N. 2, 57: ∾ aëra incendit, Plin.; — 2) „overf.", som rhetorisk Figur: Formindskelse el. Formildelse; vid. Cic. d. Or. 3, 53, o. Quintil. 9. 1, 28; — [af extenuo]. — extĕnŭatus, 3: partic. o. adj. af flgd.

ex.tĕnŭo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": fortynder, gior tynd el. tyndere; - ab his (dentibus) extenuatur et mollitur cibus, Cic. N. D. 2, 51; ∾ lignum falce, Varr.; ∾ aciem, Liv. 5, 38; - extenuari in aquas, Ovid. Met. 5, 429; ∾ herbam in pulverem, Plin.; extenuatus aër, Cic. N. D. 2, 39; men sortes extenuatae, (som Varsel), Liv. 21, 62; men attenuata vestigia, (utydelige Spor), Catull. 61, 295; — B) „bef." i Lægesproget: at formindske (et Onde); - ∾ pituitas, Cels., destillationes, Plin., albugines, id., scabiem, id.; — II) „fig."; A) „overf.": formindsker el. forringer, sumptum, Cic. Leg. 2, 23; men ∾ censum, (angive Formuen altfor ringe), id. Verr. 2, 55; — B) „ment."; ∾ crimen, (formilde, opp. tollere), id. ibd. 5, 4; ∾ famam belli, (svække), Liv. 5, 37; cf. Tac. Hist. 4, 46; men ∾ munus suum verbis, (nedsætte; opp. augere), Cic. Off. 2, 20, ∾ curas mora longa, Ovid. Pont. 1, 3, 26; ∾ vires, Hor.; men Ovid. Trist. 3, 3, 57, Quam potes, extenua forti mala corde ferendo; — III) partic. extĕnŭātus, 3, ogs. som adj.: svag, ringe; (copiolae meae) sunt extenuatissimae, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 3; - men „overf."; ∾ ratio, Auct. ad Her. 2, 24.

exter el. extĕrus, (begge Former alene efterel. o. sieldne), ĕra, erum, [ex]; I) posit.: som befinder sig udenfor, udvendig, fremmed; - exter heres, Dig.; emancipatus aut exterus etc., ibd.; extera vis, Lucr., res, id.; - - exterae nationes, Cic., gentes, Suet; - ogs. absol.: apud exteros, Plin.; - men in neutr. pl. c. gen.: extera Europae, (dets fiernere Egne), id. 2, 67; ligel. ad extera corporum, id. 22, 19; — II) compar.: extĕrior, us, ōris: ydre, yderligere; ogs. ligesom exter: udvendig; - alterum exteriorem (fecit orbem, opp. interiorem etc.), Cic. Univ. 7; cf. Caes. B. G. 7, 74: contra exteriorem hostem; men ne tamen illi Tu comes exterior ··· ire recuses, (at gaae paa hans venstre Side), Hor. Sat. 2, 5, 17; — III) superl., extrēmus, 3, sield. extĭmus, 3; A) extremus, 3; I) „alm." el. „egenl." om Stedet, ogs. om de nærmest hidhørende Forholde: den yderste el. yderligste; - in extremis Remorum finibus, Caes.; ∾ fines, Liv.: extremos ··· ad Indos, (i. e. remotissimos), Hor. Ep. 1, 1, 45; cf. id. Od. 3, 10, in., ogs. Cic. Att. 6, 1, o. id. Verr. 1, 36; - oftere i Forbindelse med et det

Hele betegnende Substantiv; in extremo ponte, Caes.; ad extremas fossas, id.; men extrema Cappadocia, Cic.; extremis, ut dicitur, digitis, id. Coel. 12; – ogs. in neutr. som subst.; quod finitum est, habet extremum, id.; cf. id. Lael. 6; men ad extremum teli, (paa Enden deraf), Liv. 21, 8; ligel. c. gen.; in extremo montis, Sall. Jug. 37; cf. Caes. B. G. 1, 10; – men in pl.; extrema agminis, Liv.; extrema Africae, Plin.; — 2) „fig."; aa) om Tiden el. Tidsfølgen: den sidste, den yderste; – ∾ mensis anni, Cic.; ∾ tempore diei, Hirt.; ad extremum finem vitae, Liv. 37, 53; manus extrema etc., Cic. Brut. 33; – men absol.: extremum illud est, ut te orem etc., id. Fam. 4, 13; – navnl. ogs. til Betegning af den sidste Del af en Gjenstand; extrema hieme, Cic. Manil. 12; cf. ibd. 10; men extremo Peloponnesiaco bello, Nep. Cim. 1; – ogs. som subst.; extremi primorum, Hor. Ep. 2, 2, 204; cf. id. Sat. 1, 1, 116; – die (s. diei) extremum erat, Sall. Jug. 21; extremo anni, Liv.; – men som adv.: extremum ··· tabuit, (tilsidst, endeligen), Ovid. Met. 14, 431; men Cic. Att. 2, 21: diu ··· postea ··· ad extremum, (tilsidst, endeligen); cf. id. d. Or. 2, 19, o. Caes. B. G. 4, 4; – ogs. forstærk. m. denique, Cic. Sest. 47; – derim. ad extremum (reservatus testis): indtil Enden, Cic. Caecin. 10; ligel. in extremum (durare), Ovid. Her. 7, 111; – ligel. som adv., extremo: tilsidst, Nep. Ham. 2, Digest.; — bb) m. Hensyn paa Graden af en Egenskab, ligesom ultimus: den høieste el. største el. yderste; – quum extremum hoc sit, etc., Cic. Fin. 3, 7; ad extrema jura decurrere, id. Quint. 15; cf. Caes. B. C. 1, 5, o. id. B. G. 3, 5; – ogs. som subst.; ad extrema descendere, Asin. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 33; extrema pati, Tac. Hist. 4, 59; – men som adv.; non ad extremum perditus, quum etc., Liv. 23, 2; — b) den el. det sidste el. sletteste el. nedrigste; – ∾ mancipium, Senec.; extremi ingenii est, qui etc., Liv. 22, 29; ∾ sortis juvenis, Justin.; — not.: af extremus formes eftercl. compar. extremior, Appul., superl. extremissimus, Tertull.; — B) extĭmus, 3, (formet som citimus), ligesom extremus: den yderste el. fjerneste; – novem orbes, quorum unus ··· extĭmus etc., Cic. d. Rep. 6, 17; cf. Lucr. 4, 648; extimae gentes, Plin.; – men subst., extima Appuliae, id. 6, 39.

ex.tĕrēbro, avi, atum, 1, v. a.: udborer, udhuler; quod exterebratum esset (aurum), Cic. Div. 1, 24; — II) „overf.": bringer det dertil, fremtvinger, m. flgd. ut, Plaut. Pers. 2, 2, 55. — ex.tergĕo, tersi, tersum, 2, v. a.: aftørrer, afgnider; (efterst for- o. efterel.); – ∾ manus linteo, Plaut.; — 2) „overf.": udplyndrer; – quod non ··· eversum atque extersum (fanum) etc.? Cic. Verr. 2, 21; — not.: praes. conj. detergantur, Dig. — extergo; ĕre, s. und. frgd. — extĕrior, s. und. exter. — extĕrius; 1) neutr. compar. af exter; — 2) adv. compar. af extra.

*extermĭnātor, oris, m.: som fordriver el. forjager, Hieronym.; o. — extermĭnĭum, i, n.: Fordrivelse, Forstyrrelse, Tertull.; af — extermĭno, avi, atum, 1, v. a., [terminus]; I) „egenl.": driver el. jager over Grændsen; df. „alm.": forjager, fordriver, aliquem ex urbe, Cic., urbe atque agro, id., de civitate, id., a diis suis penatibus, id. Sest. 13; – ∾ fucos in totum, (udrydde dem), Colum.; ∾ herbam sulcis, id. poët.; — II) „overf.": tilintetgiør, forstyrrer; ∾ auctoritatem vestram e civitate, Cic. Prov. Cons. 2; – ogs. bortfjerner el. udelukker, istas quaestiones, id. Acad. 2, 4. — extermĭnus, 3, [terminus, i]: som bortfjerner sig, Tertull.

externatus, 3: som er bleven fremmed; df. „fig.": externatus animi, (ude af sig selv), Appul.; af — externus, 3, [exter]; I) „alm.": ydre el. udvortes, tepor, Cic.; pulsu agitari externo, (ved Stød udenfra), id. d. Rep. 6, 26; res externae, vid. Cic. Tusc. 5, 9; ∾ commoda vel incommoda, id.; – men som subst.; Externi nequid etc., Hor. Sat. 2, 7, 87; men illa externa (in Lucullo: hans ydre Fortrin; oppon. haec interiora), Cic. Acad. 2, 2; — II) „bes." med Hensyn paa Familie- og Statsforholde: udvendig, udenlandsk, fremmed; – ∾ bella, (oppon. civilia), Quintil.; ∾ verba, (opp. nostra), id.; ∾ amor: Kjærlighed til en Fremmed, Ovid. Her. 5, 102; men ∾ orbis, (d. e. Asien og Afrika), Plin. 22, 66; — B) ogs. subst.; a) externus, i: en Fremmed el. Udlænding; non me tibi ··· externum etc., Virg. Aen. 3, 43; ogs. en Fremmed, d. e. som ikke hører Huset til, Cic. N. D. 2, 63; — b) externa, orum: Fiendligheder, Tac. Hist. 3, 5, o. ibd. 4, 32; men Cic. Off. 2, 8: externa, (Exempler af andre Staters Historie; oppon. domestica).

ex.tĕro, trivi, tritum, 3, v. a.; I) „egenl.": udgnider deraf, d. e. frembringer ved Gnidning; – extritus viribus ignis, Lucr. 5, 1097; e spicis exteruntur grana, (udtrædes el. udtærskes), Varr.; – ogs. afgnider, d. e. borttager ved Gnidning; ∾ rubiginem ferro (dat.), Plin.; ∾ inutilia, id.; men „alleg.": opus poliat lima, non exterat, Quintil. 10, 4, 4; men ∾ litteram, (udstøde; saal. i armenta f. aramenta), Varr.; — b) knuser, oplöser ved at knuse; ∾ cibos, (tygge dem), Cic. N. D. 2, 54; men ∾ frontem calcibus, (sparke for Panden), Phaedr.; homo pondere extritus, (knust deraf), Senec. Ep. 57; men ∾ nivem, Ovid. Am. 1, 9, 12, (nedtræde); — II) „overf.": tilintetgiør; df. forbruger el. opbruger; vid. Plin. 34, 25.

ex.terrĕo, ŭi, itum, 2, v. a: skrækker op derfra; anus exterrita somno, Enn. Ann. 1, 11; men nutrix ··· aspectu exterrita, Cic. Div. 1, 30; cf. Hor. Ep. 1, 6, 11, o. Ovid. Trist. 2, 35; exterreri per somnum, (i Søvne), Suet. Caes. 45; men exterreri praeter modum, Cic., vehementius, Caes.; – ogs. „poet.", Virg. Ge. 3, 434: (anguis) ··· exterritus aestu, (rasende deraf). — extersus, 3: partic. af extergeo. — exterus, 3, s. und. exter.

ex.texo, ĕre, v. a.: afvæver, væver færdig; df. „overf." o. comisk: Extexam ego illum pulchre jam etc., (skal affærdige ham, lette hans Pung), Plaut. Bacch. 2, 3, 5.

ex.tĭmesco, mŭi, 3, v, a. o. n. inch.; I) neutr.: bliver bange, forskrækkes, Terent. Hec. 5, 3, 26; men Cic. Dejot. 1: ∾ de fortunis omnium; ogs. m. flgd. ne, id. Acad. 2, 38; men id. Sest. 59, med Lune om Hestene: ∾ sibilis; men imperson.: si etc., posse extimesci, Tac. Ann. 11, 16. — II) act.; vid. Cic. Fam. 9, 26; men id. Phil. 7, 1: ∾ periculum ab aliquo. — extĭmus, 3, s. und. exter. — extispex, ĭcis, m., [exta, specio]: som beskuer Offerdyrenes Indvolde, for deraf at spaae, Cic. Div. 2, 18; df. — extispicium, i, n.: Beskuelse el. Spaaen el. Spaadom af Offerdyrenes Indvolde, Suet. Ner. 56.

extollentia, ae, f.: Stolthed, Overmod, Vulg.; af — ex.tollo, (tŭli), ĕre, v. a.; I) „egenl.": hæver el. løfter i Veiret, onera in jumentum, Varr.; men cruentum alte extollens pugionem, Cic. Phil. 2, 12; men id. Fin. 5, 14: quae sit ··· ars ··· quae ··· erigat, extollat (sc. vites); — b) „bes.": at opføre el. reise (en Bygning); ∾ aedificium, Plaut. Most. 1, 2, 41; donec tu non extollis, Dig.; — II) „fig."; A) „overf.": ophæver, d. e. udsætter, res serias omnes ··· ex hoc die in alium diem, Plaut. Poen. act. 2, v. 51; ∾ hoc malum in diem, id. Mil. gl. 3, 2, 47; — B) „ment.": at ophøie el. berømme; ∾ aliquem in coelum laudibus, Cic., ad coelum, id., aliquid in majus, Liv.; cf. id. 28, 31; ∾ se supra modum, Quintil.; – ∾ orationem amplificationibus, Quintil., humilia (stilo), id.; – men „alleg." om Friheden: extollere jam caput ··· et erigere se, Cic. Planc. 13; cf. id. Part. or. 23; ∾ meritum alicujus verbis, id.; cf. id. Pis. 18.

ex.torpesco, pŭi, 3, v. n. inch.: stivner (af Skræk el. Forundring, obl.), Ven. Fort. — ex.torqueo,

torsi, tortum, 2, v. a.; I) „egentl."; A) „alm.": fravrider, vrider ud deraf; - ∾ arma e manibus civium, Cic. Brut. 2; ∾ alicui sicam de manibus, id. Catil. 1, 6; cf. id. Mil. 7; — B) „bef." ogs.; a) forvrider, faaer af Led, articulum, Senec. Ep. 104; omnibus membris extortus, Plin.; cf. Juvenal. 8, 33; — b) ∾ aliquem, (martre paa Pinebænken), Terent.; ligel. in servilem modum extorti, Liv. 32, 38; — II) „fig."; A) „overf.": fravrider el. frariver, aftvinger el. afpresser; - ∾ pecuniam ab aliquo, vid. Cic. Att. 6, 1; men vi et metu extortum etc., id. Pis. 35; cf. Caes. B. G. 7, 54: obsidibus ··· extortis; — B) „ment."; vid. id. Orat. 48: quum extorta mihi veritas esset; cf. Cic. d. Or. 2, 18; men ∾ ex animis cognitiones verborum, quibus etc.. id. Fin. 2, 5; cf. id. Cluent. 2, ogs. Hor. Ep. 2, 2, 57 o. 139; men Cic. Tusc. 1, 7: extorsisti, ut faterer; men Liv. 25, 4: ∾ suffragium populi per vim; cf. Cic. d. Senect. 23.

extorreo, ēre, (v. a.), d. forstærk. torreo: torrer el. brænder stærkt; si vero ardens febris extorret, Cels. — extorris, e, [terra]: fordreven fra et Sted, navnl. fra Fødelandet; - extorres profugerunt, etc., Cic. Verr. 3, 54; cf. Liv. 26, 41; extorris regno, id., patria, domo, Sall. Jug. 14; men Liv. 5, 30: ne exsulem, extorrem ··· a solo patrio ··· in hostium urbem agerent. — extortor, oris, m., [extorqueo]: en Røver; ∾ bonorum, Terent. Phorm. 2, 3, 27. — extortus, 3: partic. af extorqueo.

extrā, adv. o. praepos., (ctr. f. exterā, sc. parte, af exter); I) som adv.: udenpaa, udentil, udenfor, osl.; A) „egentl."; - quum extra et intus hostem haberent, Caes. B. C. 3, 69; ligel. extra intraque, Colum., o. extra intra, Plin.; cf. Hor. Ep. 2, 1, 31; men et in corpore et extra etc., Cic. Fin. 2, 21; men ibd. 5, 23: quae sunt extra (sc. bona: de ydre Goder, τὰ ἔξω); — b) ligel. c. verbis motus; ut nulla pars ··· excederet extra, Cic. Univ. 5; extra petita, Quintil.; — — c) in compar., Exteriusque sitae (urbes), Ovid. Met. 6, 420; men exterius picari, (udvendigen), Colum.; — B) „overf."; a) som undtagende: undtagen; navnl. i Forbindelsen: extra quam, extra quam si: undtagen naar, undtagen om; (oftest publicistisk o. i Retssproget); vid. Liv. 39, 18, oftere, o. Cic. Att. 6, 1, oftere; - dog ogs. udenfor Retssproget; saal. Cic. d. Rep. 1, 6: extra quam si eum necessitas coëgerit; — b) tilføiende, s. d. sædv. praeterea: desuden, dertil; vid. Senec. Benef. 6, 15; — II) som praepos. c. acc., (sild. ogs. c. abl.); udenfor; foruden; A) „egentl."; - extra portam Collinam etc., Cic. Leg. 2, 23; hi sunt extra provinciam ··· primi, Caes. B. G. 1, 10; cf. Hor. Ep. 1, 2, 16; - ogs. hos abstracte Substantiver; esse extra noxiam, Terent., extra noxam, Liv.; tametsi extra causam est ··· tamen etc., Cic. Caecin. 32; extra modum, id.; cf. Caes. B. C. 3, 35; extra numerum, Cic., Hor.; men Tac. Hist. 1, 49: ipsi medium ingenium, magis extra vitia, quam cum virtutibus; - ogs. c. verbis motus; - extra hos cancellos egredi, Cic. Quint. 10; cf. id. Off. 1, 39; — B) „overf."; a) undtagende: uden el. foruden, undtagen, med Undtagelse af, osv.; - neque natus ··· extra unam aniculam etc., Terent. Phorm. 1, 2, 48; ad haec ··· responde; extra ea cave vocem mittas, Liv. 8, 32; cf. Cic. Fam. 7, 3; — b) tilføiende; vid. Varr. R. R. 1, 3; — not.: findes ogs. efter sit Subst.; quo solutius urbem extra lasciviret, Tac. 13, 47.

extraclūsus, 3, [clausus], ligesom exclusus: udelukket, som ikke tages med, locus, Frontin., regio, Hygin. — extractōrius, 3, [extraho]: som trækker (Vædskerne) ud deraf; ∾ vis (arundinis), Plin. 24, 50. — extractus, 3: partic. af flgd.

extrăho, traxi, tractum, 3, v. a.; A) „alm.": drager el. trækker ud deraf; ∾ rete ex aqua, Plaut., telum e corpore, Cic., de vulnere, Ovid.; ∾ spinas corpori, Plin.; cf. Suet. Tib. 73; men ad aratra extrahenda etc., Cic. N. D. 2, 63; - ogs. m. Personsobjecter: drager el. trækker frem el. ud deraf, (ogs. derhen el. dertil); - extrahitur domo latitans etc., Cic. Cluent. 13; extractus e latebra, Suet.; men rure extractus in urbem, Hor. Sat. 1, 1, 11; cf. Liv. 26, 13; - ∾ hostes invitos in aciem, Liv. 8, 29; cf. Nep. Ages. 3, oftere; — II) „fig."; A) „alm."; uddrager el. udfrier derfra; ∾ urbem ex periculis maximis, Cic. Sest. 4, aliquem ex aerumna, Terent.; men quo modo me inde extraham, id. Phorm. 1, 4, 3; men ∾ aliquem poenae, Senec. Troad. 657; — b) uddrager el. udsletter el. borttager deraf; - ∾ religionem radicitus ex animis hominum, Cic. N. D. 1, 43; cf. id. Acad. 2, 34: — B) „bef."; a) fremdrager, drager for Lyset; ∾ scelera ex tenebris in lucem, vid. Liv. 39, 16; - ogs. fremdrager el. hæver til Ære, befordrer; fratris gratia extractum (illum) ad honorem credunt, Liv. 5, 12; — b) drager el. trækker i Længden; udsætter el. henholder; - res extracta est variis calumniis, Cic. Fam. 1, 4; ∾ rem in adventum consulis, Liv. 34, 46; men ∾ somnum in diem, Tac. Germ. 22; - „bef.": ogs. m. Tidsobjecter: at hendrage el. tilbringe; Catone ··· dicendi mora dies extrahente, Caes. B. C. 1, 32; cf. id. ibd. 3, 28, ogs. Liv. 32, 9; ∾ diem de die, Senec.; ∾ aestatem, Caes., Liv.; - navnl. ogs. henholder for at skuffe; vid. Liv. 2, 22: jam vero eludi atque extrahi se multitudo putare: ligel. ibd. 31: milites, extrahi rem, criminantes, etc.

extrāmundānus, 3, [mundus]: som befinder sig udenfor denne Verden, intelligentia, Capella. — extrāmūrānus, 3, [murus]: som befinder sig udenfor Muren, Lamprid. — extrānātūrālis, e: ikke naturlig el. unaturlig, (opp. naturalis), Tertull. — extrāneo, avi, 1, v. a.; ∾ aliquem: at ansee som fremmed, Appul.; af — extrāneus, 3, [extra]: som befinder sig udenfor, udvendig, fremmed, causa, Auct. ad Her. 3, 2, nomen, ibd. 4, 31; ∾ exercitatio et forensis, (som foretages udenfor Huset), Cic. ap. Colum. 12, praef.; cf. Cic. Inv. 1, 22; — 2) „bef.": fremmed, d. e. som ikke hører til Familien el. Huset; men sædv. subst. extraneus, i: en Fremmed el. Uvedkommende; extraneorum coetu prohibere, Suet. Aug. 69; cf. id. Claud. 4; men Tac. Agr. 43: extraneis etiam ignotisque non sine cura etc.

extrāordĭnārius, 3: udenfor den sædvanlige Orden, overordentlig, pecuniae, Cic. Verr. 1, 39; cf. id. R. Com. 1; - men id. Verr. 5, 14: ut omnia semper ··· his extraordinariis cupiditatibus ··· denegarem; — 2) „bef."; a) som finder Sted udenfor Forretningernes sædv. Gang og Orden; ∾ imperium, Cic. Phil. 11, 8; cf. Caes. B. C. 1, 32; ligel. ∾ petitio consulatus, id. Brut. 63; — b) i Krigssproget; ∾ equites sinistrae alae, Liv. 40, 31; ∾ cohortes, id. ibd. 27; ∾ porta, id. ibd.; — c) i Retssproget: som ligger udenfor Lovene, el. hvorom Lovene intet have bestemt, crimina, Dig., cognitiones, ibd., coërcitio, ibd.

extrārius, 3, [extra], ligesom extraneus; 1) „alm.": udvendig el. ydre, udenfor el. udenfra; - ∾ lux oculos perterget, Lucr. 4, 278; ∾ res, Cic., voluntas, Quintil., defensio, Auct. ad Her.; - forel. ogs. m. ab; me in hac re abs te extrarium etc., Afran. ap. Non.; — 2) „bef.": som ikke hører til Huset el. Familien, fremmed, uvedkommende, accusator, Quintil.; - ogs. subst.: en Fremmed, en Uvedkommende; vid. Terent. Phorm. 4, 1, 13: si cui extrario etc.

extrēmĭtas, atis, f.: det Yderste, Enden el. Grændsen; - quarum (regionum) nulla est ora, nulla extremitas, Cic. Fin. 2, 31; ∾ picturae, (Omridset deraf), Plin.; - pl.: extremitates m. o. ud. corporis, Lemmerne, id.; men ∾ Aethiopiae, (dets Grændser), id.; — b) technisk ogs. Legemets Overflade; vid. Cic. Acad.

2, 36; cf. id. Univ. 6; af — extremus, 3: superl. til exter.

extrico, avi, atum, 1, v. a., [tricae]; I) „egenl.": vikler el. løser ud deraf; – extricata densis Cerva plagis, Hor. Od. 3, 5, 31; — II) „fig."; A) „overf.": med Anstrængelse at udfinde el. bringe tilveie; – ∾ nummos unde unde, Hor. Sat. 1, 3, 88; men Cic. Att. 15, 20: situs extricata (solutio) etc., inc: men Colum. 3, 11: ∾ agrum silvestrem, (at rydde den); — B) „ment.": med Møie el. Omhu at udforske el. udfinde; vid. Vatin. ap. Cic. Fam. 5, 10: de Dionysio tuo adhuc nihil extrico; cf. Phaedr. 4, 23: Qui, magna quum minaris, extricas nihil; – not.: ogs. som dep.: extricabor aliqua, Plaut. Epid. 1, 2, 19. — extrilidus, 3: uforstrækket, Gell. 1, 1, inc.

extrinsecus, adv., [af inus. extrim, som adv. til exter]: udenfra; – objecta re terribili extrinsecus, Cic. Acad. 2, 15; ∾ imminens bellum, Liv. 2, 32; assumptis extrinsecus auxiliis (tueri), Quintil.; humor allapsus extrinsecus, Cic.; — b) ogs. undert.: udenpaa, udentil; – ∾ vestire (animum corpore), Cic. Univ. 6; men ∾ inaurata columna, id. Div. 1, 24; – ogs. udenfor el. udentil; ∾ patere (soli puri aliquid), Liv. 1, 44; — II) „overf."; a) udenfor Sagen; – etsi extrinsecus, non tamen intempestive (aliquid referre), Colum. 1, 6; — b) desuden, (praeterea), capere, Eutrop. 9, 25; — not.: sild. ogs. som adj., Tertull. — extrītus, 3: partic. af extero.

extro, are, v. n., [extra, analog m. intro, are], forel. f. exeo: gaaer ud, Afran. ap. Non. — ex.trūdo, si, sum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": driver el. støder ud deraf, navnl. kaster paa Døren; – ∾ aliquem ex aedibus, Plaut., aedibus, id., domo, Cic., foras, Terent.; men Cic. d. Or. 2, 58, „alleg.": nam te in viam ··· extrudam et ejiciam; ligel. „alleg.", id. Att. 16, 2: quoniam furcilla extrudimur; cf. id. Fam. 14, 6, ogs. Terent. Hec. 1, 2, 98, ogs. Cic. Phil. 10, 5; — II) „fig."; A) „overf.", men oftest m. Tingssubject; – extrudit ··· mirando pondere saxa (ventus), Lucr. 6, 693; men extruso mari aggere, Caes. B. G. 3, 12; cf. Mela 2, 7; – men „poet.": qui vult extrudere merces, (blive af med sine Varer), Hor. Ep. 2, 2, 10; — B) „ment."; rerum novitate extrusa vetustas etc., Lucr. 3, 977. — extrūsus, 3: partic. af frgd.

extūbĕrātio, onis, f: Hævelse el. Byld, Plin. 31, 45; af — ex.tūbĕro, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: at danne en Hævelse el. Runding; – velut oculi figura extuberans (gemma), Plin.; cf. id. 21, 56; — II) act.: at lade svulme el. hæve sig; ∾ valles etc., vid. Senec. Qu. N. 6, 4; extuberatus venter, Ammian. — ex.tŭmĕo, ēre, v. n.: at svulme op; ∾ illi ventrem etc., Plaut. Truc. 1, 2, 97; df. — extumescens, tis, partic. adj.: som hæver sig med Buler; ∾ smaragdi, Plin. 37, 18. — ex.tŭmĭdus, 3: med en ophøiet Runding, area, Varr.

ex.tundo, tŭdi, tūsum, 3, v. a.; I) „egenl": voldsomt at skyde el. drive ud derfra el. frem el. ud deraf el. i Veiret; – frequens tussis sanguinem extundit, Cels.; ∾ scapulas in deforme tuber, Senec.; men Phaedr. 1, 21: ∾ calcibus frontem; men om Kunstneren: at drive el. forme, Virg. Aen. 8, 665; — b) „alleg." er Hor. Sat. 2, 2, 14: Quum labor extuderit fastidia, (har fordrevet); — II) „fig.": tilveiebringer el. forskaffer (navnl. med stor Omhu el. Anstrængelse); – Quis deus ··· hanc nobis extudit artem? Virg. Ge. 4, 315; cf. ibd. 4, 326; f. ogs. Gell. 17, 20, ogs. Tac. Or. 9; — b) med stor Møie at bringe det dertil el. at opnaae noget; priusquam id extudi, Plaut. Most. 1, 3, 63; men ∾ alicui perseveranti postulatione, ut etc., Val. Max. 5, 2; cf. Suet. Vesp. 2; – men m. Begrebssubject, Quintil. 1, 3, 6: alios continuatio extundit, (udbanner).

ex.turbo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": kaster el. støder el. driver ud deraf el. derud; – ∾ aliquem ex aedibus, Plaut., aedibus, id., foras, id.; ∾ homines e possessionibus, Cic., hominem fortunis omnibus, id.; cf. id. R. Am. 8; men ∾ aliquam matrimonio alicujus, Tac. Ann. 11, 12; – men absol., Cic. Cluent. 5: expulsa atque exturbata filia est; — b) ogs. m. Tingsobjecter; ∾ alicui oculos atque dentes, Plaut. Poen. 1, 2, 169; men Catull. 64, 108: pinus radicibus exturbata; — II) „fig."; ∾ aegritudinem ex animo, (fordrive), Plaut. Curc. 2, 1, 9; – men ∾ spem pacis, (forstyrre), Liv. 6, 21; cf. Cic. Qu. Fr. 1, 4, 4: multa convenerunt, quae mentem exturbarent meam. — ex.tussio, ivi, itum, 4, v. a.; udhoster el. ophoster; ∾ suppurata, Plin. 23, 35; extussita sputa, Coel. Aur.

†exūbĕrans, tis, partic. o. adj. af exubero; df. — exūbĕranter, adv., rigeligen, Cassiod.; o. — exūbĕrantia, ae, f.: Overflødighed, Rigdom, Gell. 2, 26; – men „overf.": ∾ memoriae, id. 8, 7 (in lemm.). — exūbĕrātio, onis, f.: = frgd.; exuberationibus aut defectionibus laborare, Vitruv.; af — ex.ūbĕro, avi, atum, 1, v. n. o. a.; (poet. o. i efteraug. Prosa); — I) neutr.: i stor Mængde at fremstaae el. voxe el. vise sig; cujus corpus ··· exuberasset, Gell. 7, 22; alte spumis exuberat amnis, Virg. Aen. 7, 465; cf. id. Ge. 2, 516; – men Suet. Calig. 40: quia exuberabat lucrum; men Tac. Or. 30: ex multa eruditione ··· exuberat eloquentia; — II) act.: at frembringe i Mængde el. Overflod; ∾ ceras favorum, (i. e. uberes reddere), Colum.; materia vindemiis exuberandis, id.; — III) partic. exūbĕrans, tis, ogs. som adj.: overflødig el. rigelig, fons, Lactant.; – df. superl., ∾ color et vigor, Gell. 3, 9.

*exulcĕrātio, onis, f.; I) „egenl.": Bullenhed, bullent Saar, Cels.; in pl., Plin. 20, 8; — II) „fig.": Fornyelse af en Smerte, (oppon. consolatio), Senec. Helv. 1; — exulcĕrātōrius, 3: hørende til Bullenhed; ∾ medicamentum, (derimod), Plin.; o. — exulcĕrātrix, īcis, f., vis: = frgd., id. 27, 80; af — ex.ulcĕro, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": at frembringe Bullenhed el. bullent Saar, (om Insecter), Varr.; cute exulcerata, Cels.; exulcerati, (som have onde Saar), Plin.; – ogs. absol.: omnis agitatio exulcerat, Cels.; — II) „fig."; A) „overf."; forværrer, dolorem, Plin. Ep. 1, 12; ogs. fordærver el. forvirrer; in rebus a rege clam exulceratis, Cic. Fam. 1, 1; cf. id. d. Or. 2, 75; — B) „ment.": saarer el. krænker, forbittrer; irā exulceratos ignominiā stimulabat animos, Liv. 9, 14; cf. Cic. Dejot. 3: in exulcerato animo etc.

ex.ŭlŭlātio, onis, f.: Hylen el. at hyle, Augustin.; af — ex.ŭlŭlo, avi, atum, 1, v. n. (o. a.): at hyle stærkt, at hyle, navnl. om Ulven, Ovid. Met. 1, 233; ogs. om Bacchantinderne, Sil., Val. Fl.; — II) df. partic. exŭlŭlātus, 3; A) som dep., Ovid. Fast. 4, 1, 42: Dum stupet Edonis exululata jugis (Bacchis); — B) som pass., id. A. A. 1, 708: Phrygiis exululata modis (Cybele: der anraabes med hylende Sange).

exunctus, 3: partic. af exungo. — exundātio, onis, f., fluminum, Plin. 19, 13, (deres Udtræden el. Udstrømmen over deres Bredder); af — ex.undo, avi, atum, 1, v. n. (o. a.); I) „egenl."; A) „alm.": at bølge el. strømme el. flyde ud deraf el. ud derover, Colum. 8, 17; fons exundat, (strømmer rigeligen), Plin.; poet. ogs. sanguine exundans solum, (oversvømmet dermed), Senec. Ag. 222; cf. Tac. Germ. 45: tura balsamaque ··· in adversa litora exundant, (skylles op); — B) „bef.": at bølge el. hvirvle i Veiret; flammarum exundat torrens, Sil. 14, 63; – „poet." ogs. m. beslægtet acc.: exundat fumum ··· vertex, id. 2, 36, inc.; — II) „fig.": at strømme rigeligen; exundans ingenii fons, Juvenal. 10, 119; – navnl. ogs. om en Smerte el. Lidenskab, odl.: at bruse el. rase; exundat dolor, Senec.

Oed., furor, id. Med.; men eo detracto, quod exundat, (i. e. quod nimium est.), Senec. d. Ir. 1, 7.

exungo, unxi, unctum, 3, v. a.; I) „alm.": salver (efter Badet); vid. Plaut. Rud. 2, 7, 22; — II) comisk ogs.: ligesom bortsalver, d. e. tilsætter paa Salver, Plaut. Trin. 2, 4, 5. — exunguis, e, [unguis, is]: uden Kloer el. Nægle, bestia, Tertull. — exungŭlo, avi, 1, v. n., [ungula]: at miste Hovene, Veget.

exŭo, ŭi, ŭtum, 1, v. a., [f. inus. exduo, ἐκδύω, opp. induo, ἐνδύω]; I) „egentl.": afører el. afklæder, aliquem veste, Suet. Ner. 32; ∾ membra pellibus, Hor. Epod. 17, 15; men ∾ membrorum artus (sc. amictu), Virg. Aen. 5, 423; ligel. ∾ digitos (sc. anulis), Martial.; cf. id. 10, 4; - ∾ caestus, Virg., alas, id., (aflægge); ogs. ∾ pharetram humero, Ovid.; - ∾ sibi vincula, (befrie sig derfra), id.; ligel. ∾ se ex laqueis („alleg."), Cic. Verr. 5, 58; ∾ jugum, (afryste), Liv.; ligel. ∾ se jugo, id.; men ∾ clipeum reduci, Ovid. Her. 13, 147; - men exuitur cornua (acc. gr.: taber dem), id. Met. 7, 318; cf. Virg. Aen. 4, 518: Unum exuta pedem vinclis; men Ovid. Met. 4, 590: teque ex his exue monstris, (aflæg din Slangegestalt); - usædv. er Forbindelsen: ∾ hordeum de palea, (rense derfra), Ovid. Med. fac. 54; - ogs. blotter, ensem vagina, Stat.; - endel. absol.: exue igitur (sc. pallam), Plaut. Men. 1, 3, 16; — II) df. „fig."; A) „overf.": blotter derfor, berøver; ∾ hostem impedimentis, Liv., armis, id.; ∾ consulem exercitu, Vell., aliquem avitis bonis, Tac.; - men „alleg.": sapientia vanitatem exuit animis, Senec. Ep. 90; cf. Juvenal. 13, 188; - ligel. pass. c. abl.; omnibus fortunis exutus, Tac.; hostis exutus urbibus, Flor., armis, Virg., castris, Liv.; men Tac. Ann. 1, 2, absol.: exutus Lepidus, (sc. armis); - ogs. findes ∾ animam, (at døe), Ovid. Met. 11, 777; en usædv. Hypallage mærkes Ovid. Her. 9, 111: costas exuta leonis ··· vellera, (i. e. vellera costis detracta); — B) „ment." el. om Begreber; aflægger, skiller mig derved; - ∾ omnem humanitatem, Cic. Lig. 5, mores antiquos, Liv. 27, 8, feritatem, Ovid., vultus severos, id.; - ∾ amicitiam alicujus, Tac., obsequium in matrem, id.; men id. Ann. 14, 52: exueret magistrum, (skulde befrie sig fra ham); - ∾ vitia, Senec., ogs. ∾ se vitiis, id.; ∾ omnem metum, Ovid.; men ∾ hominem ex homine, Cic. Fin. 5, 12, (aflægge al Menneskelighed); - ogs. in pass. m. Subjectsætn.: mihi ex animo exui non potest, esse deos, Cic. N. D. 3, 8; — C) „poet." o. „alleg." ogs. om Dyr og Værter; ∾ silvestrem animum, vid. Virg. Ge. 2, 57; cerva exuta feram, (tæmmet el. tam), Sil.

exurgeo, ēre, v. a.: udtrykker (en Svamp, odl.); df. comisk: quasi penicillus exurgeri solet etc., Plaut. Rud. 4, 3, 69.

exūro, ussi, ustum, 3, v. a.; I) „egentl.": opbrænder, forbrænder; - domi vivus exustus est, Cic. Verr. 1, 27; ∾ villas, Hirt., classem Argivum (f. Argivorum), Virg.; exuri incendio, Senec.; — II) „fig."; A) „overf.": at forbrænde el. fortorre, navnl. om Solheden, Sall. Jug. 19; ligel. ∾ segetem, Plin.; ager exustus, Virg. Ge. 1, 107; exusta palus, (udtorret), ibd. 3, 432; — b) ogs. at qvæle el. martre; sitis exurit fatigatos, Curt.; cf. Lucr. 3, 930; — B) „ment.": at fortære el. fordærve; vid. Cic. d. Rep. 6, 21; magis exurunt curae, Senec. Ag.; saal. ogs. „alleg."; vid. Virg. Aen. 6, 742, o. Cic. Brut. 4; df. — exustio, onis, f.; 1) Forbrændelse, terrarum, Cic.; — 2) „overf.": ∾ solis: brændende Solhede, Plin. 17, 37. — exustus, 3: partic. af exuro.

exūtus, 3: partic. af exuo. — exūviae, arum, f., [exuo]; I) „alm.": hvad man afører el. aftager sig selv el. andre, (navnl. en saadan Klædning el. Rustning); vid. Virg. Aen. 4, 496: arma viri ··· exuviasque omnes etc.; cf. id. Ecl. 8, 91; men cum exuviis Jovis, (med el. i hans Dragt), Suet. Aug. 94; ligel. exuviae deorum, vid. Fest. s. v. Tensa, p. 365. — B) df. ogs. Dyrenes aftrukne Skind el. Hud; - ∾ leonis, Virg., tigridis, id.; ligel. positis ··· exuviis (anguis: naar den har skudt Ham), Virg. Aen. 2, 473; - comisk er: exuviae bubulae, (Remmer af Oxelæder), Plaut.; — b) poet. ogs. om Haarene: ∾ capitis, Senec. Hippol., verticis, Catull. 66, 62; — II) „bes." o. „overf.": det Fienden fratagne Bytte af Vaaben, Rustning, odl.; df. ∾ nauticae: de Skibsnabler, der prydede Talerstolen (Rostra) paa Forum, Cic. Manil. 18; - s. ogs. Virg. Aen. 2, 275, o. ibd. 10, 423; ogs. ∾ hostiles, Tibull.; ∾ bellorum, Juvenal. — exvapōro, are, s. und. evaporo, Tertull. — exvĕho, ĕre, s. und. eveho, Dig.

F.

F, f., indecl. n., el. (m. underforst. littera) f., det fjette Bogstav i d. latinske Alphabet, svarer i Formen til d. æoliske Digamma, for hvilket det i de ældste Tider findes at være brugt; og er saal. frango af ῥήγνυμι; - og da dette „f", ligesom Digamma, ogs. tiente til Aspiration, saa forvexledes det undert. m. „h"; hvf. fedus f. hedus (el. haedus), fordeum f. hordeum, osv.; vid. Varr. L. L. 5, 19, o. Quintil. 1, 4, 14; - men ordenlig svarer „f" nærmest til Græskens φ, (der dog har en langt blødere Udtale; df. altf. Lydligheden af fama o. φήμη, af fero o. φέρω, osv.; — bb) hertil kan endnu mærkes; a) Forvexlingen af „f" o. „b"; saal. i fremo o. βρέμω, i fascino o. βασκαίνω; — b) ved Assimilation sættes „f" f. b, d, s, x, i Ordenen offero, affero, differo, effero, osv.; - men ved Contraction er officina af opificina.

faba, ae, f.: en Bønne, etslags Bælgfrugt, Varr., Colum., (vicia faba L.), Grækernes κύαμος; - hvorfor Bønner ikke spistes af Pythagareerne, s. Cic. Div. 1, 30; cf. ibd. 2, 58, o. Plin. 18, 30, ogs. Hor. Sat. 2, 6, 63; - ogs. findes faba f. res nihili, Plaut. Aul. a. 5, v. 11; - som Ordsprog mærkes: istaec in me cudetur faba, (det vil gaae ud over mig), Terent. Eun. 2, 3, 89; — II) „overf." ifolge etslags Lighed; a) f. Korn el. Kierne; vid. Plin. 18, 19; —, b) fabae caprini fimi, id. 19, 60.

*făbāceus, (-cius), 3: hørende til Bønner, messis, Pallad.; men ∾ puls, (af Bønner), Macrob.; ogs. absol.: fabacia (sc. puls), Plin.; — făbāgĭnus, 3: = frgd., acus, Cato; o. — făbālis, e: = frgd.; ∾ stipulae, Bønnehalm, Ovid. Fast. 4, 725; ogs. absol.: fabalia, ium, n.: Bønnestilke el. Bønnehalm, Varr., Plin.; — [faba]. — Făbăris, is, m.: Flod i d. Sabinske, falder i Tiberen, Virg. Aen. 7, 715. — făbārius, 3, [faba]: = fabaceus, pilum, Cato; ∾ Calendae, (i. e. Cal. Juniae, da man offrede nye Bønner), Macrob. — făbātārium, i, n., (sc. vas): rimel. Fad med Bønner el. hvori en Ret af Bønner frembæres, Lamprid. Heliog. 20; af — făbātus, 3: = fabaceus; df. puls fabata, (ved Offringer), vid.

Fest. s. v. Refriva, p. 277; — not.: Fabatus, i, m.: romersk Tilnavn, Cic., o. A.

fābella, ae, f., demin. af fabula; I) „alm.": liden Fortælling, Anecdot; - ∾ commenticiae, Cic. Div. 2, 38; vera fabella, (Fortællingen er sand), Phaedr. 2, 5; cf. Senec. Ep. 77; — II) „bes."; A) digtet Fortælling, Eventyr, Tibull. I, 3, 86, Hor. Sat. 2, 6, 77, o. id. Ep. 2, 1, 199; — b) navnl. ogs. den æsopiske Fabel; vid. Phaedr. 4, 6; Aesopi fabellas narrare, Quintil.; — B) ligesom fabula: Skuespil, men „alleg.", Cic. Qu. Fr. 2, 16, o. id. Coel. 27.

1. făber, bri, (gen. pl. oftere fabrum), m., [facio]: Kunstner el. Arbeider, (navnl. i Træ el. Metal el. Steen); a) c. adj.; ∾ tignarius: Tømmermand, Cic., ferrarius: Jernsmed, Plaut., aerarius: Kobbersmed el. Bronzearbeider, Plin.; cf. Hor. Ep. 2, 1, 96; — b) absol. faber, Tibull., Juvenal.; navnl. ogs. en Tømmermand el. Haandværker ved Hæren, Caes., o. A.; hertil hører ogs. praefectus fabrum (f. fabrorum): en Felttoimester, id., o. centuriae fabrum, Liv. 1, 43; — c) som Sentens mærkes: fabrum esse suae quemque fortunae, Sall. frgm.; — not.: faber heder ogs. Fisken zeus el. Solfisken, (zeus faber L.), Plin., Colum. — 2. făber, bra, brum, [1. faber]: kunstig, mesterlig, ars, Ovid.; bs. superl., faberrimo signaculo (anulus), Appul. — 3. faber, bri, s. und. 1. faber, not. — Faberianus, 3, causa, negotium, (som angaaer en Faberius), Cic., nomen, (hans Forskrivning), id.

Făbianus, 3, s. und. flgd. — 1. Făbius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf mærkes; 1) Fabius Cunctator, (den Betænksomme), der standsede den seierrige Hannibal; vid. Liv. 22, 8 flgd.; — 2) Fabius Pictor, en Historieskriver paa den anden puniske Krigs Tider, Liv. 1, 44, Cic.; — 3) Fabius Quintilianus, af hvem haves det høist lærerig Værk: de Institutione Oratoria, libri XII; — B) bs. 1) Fabius, 3: fabisk, benævnt efter en Fabius, lex, Cic. Mur. 34, o. id. Rab. perd. 3, gens, Liv., Ovid., tribus, Hor.; men ∾ Lupercus, Prop. 4, 1, 26, o. Ovid. Fast. 2, 375; — 2) Făbiānus, 3, milites, Nep. Iphicr. 2; men ∾ fornix, Cic. Verr. 1, 7, ogs. ∾ arcus, Senec., ogs. fornix Fabii, Cic.: en af Censoren Fabius Allobrox opført Triumphbue paa Forum; - Fabiani, (i. e. homines e tribu Fabia), Suet. Aug. 40. — 2. Fabius, 3, s. und. 1. Fabius.

Fabrātēria, ae, f.: By i Latium, Cic. Fam. 9, 24, o. A.; — b) bs. Fabraterni, orum, m.: Indvaanere deraf, Liv. 8, 1, o. Plin. 3, 9. — făbre, adv. af 2. faber: kunstigen, mesterligen, smukt el. passende; - hoc factum est fabre, Plaut.; - superl., ∾ facta navis, Appul.; - ogs. „fig.": fabre ad fallaciam (incedit), Plaut. Poen. 3, 1, 74. — fabrefăcio, (el. fabre facio), fēci, factum, 3, v. a.: forfærdiger el. forarbeider kunstigen el. med Kunstnerhaand; classem validam ··· fabrefecit, Aur. Vict. d. Vir. Ill. 38; ex aere multa fabre facta, Liv. 34, 52; cf. id. 26, 21. — fabrefactus, 3: partic. af fabrefacio.

făbrĭca, ae, f., [1. faber]; I) „egenl."; den arbeidende Haandværkers el. Kunstners Værksted; vid. Ter. Ad. 4, 2, 45, o. ibd. 6, 1; men Lemni fabricae praefuisse, (om Vulcanus), Cic. D. N. 3, 22; ∾ armorum, Veget.; — II) „fig."; A) Arbeiderens Gierning el. Haandværk el. Kunst; - pictura et fabrica (Bygningskunsten), ceteraeque artes, etc., Cic. N. D. 2, 13; ut in fabrica, si prava est regula prima, etc., Lucr. 4, 514; fabrica aeris et ferri, Cic.; ogs. ∾ aeraria, ferraria, id.; ogs. som appos.: arte fabrica peritus, Dig.; — B) bs. ogs. a) „alm." enhver kunstig Anordning el. Indretning; hanc naturae tam diligentem fabricam etc., Cic. Off. 1, 35; cf. id. N. D. 2, 27; — b) „bes.": listig Streg, snedigt Puds, obl.; - facetis fabricis et doctis dolis tec., Plaut. Mil. gl. 2, 1, 69, oftere; cf. Ter. Heaut. 3, 2, 34; — 2) „concret.": det af en faber udførte Værk, en Bygning, obl., Pallad.

*făbrĭcātio, onis, f.: kunstig Forarbeidelse; - ogs. in pl.: fabricationes aedificiorum, Vitruv.; men tota hominis fabricatio etc., Cic. N. D. 2, 53; - men „overf." om Foredraget; vid. id. d. Or. 2, 43; — făbrĭcātor, oris, m.: Bygmester, Ophavsmand, Stifter; ∾ tanti operis, Cic. Univ. 2, mundi, Quintil.; - men ∾ doli (i. e. equi lignei), Virg. Aen. 2, 264; — II) „overf.": som bevirker noget, som er Aarsag dertil; ∾ leti morbus est, Lucr. 3, 473; — bs. fem. făbrĭcātrix, īcis; ∾ mortis voluptas, Lactant.; o. — fabrĭcātus, us, m.: = fabricatio, Sidon.; — [fabrico]. — făbrĭcensis, is, m., [fabrica]: en Vaabensmed, Cod. Just.

Făbrĭciānus, 3, s. und. flgd. — 1. Făbrĭcius, (Fabrit.), a: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf her mærkes: C. Fabricius Luscinus, cons. a. u. c. 472 o. 476, udmærket som Feltherre i Krigene imod Pyrrhus og imod Samniterne; vid. Flor. 1, 18, Gell. 1, 14, oftere, o. Val. Max., oftere; men end mere berømt ved sin Redelighed og Afholdenhed; vid. ll. cc., ogs. Cic. Tusc. 3, 23, o. id. Off. 1, 13, oftere; — B) bs. 1) Fabricius, 3, pons, Hor. Sat. 2, 61, 36, (som er benævnt efter en Fabricius); — 2) Fabrĭciānus, 3, venenum, vid. Cic. Cluent. 66. — 2. Fabricius, 3, s. und. 1. Fabricius.

*făbrĭco, avi, atum, 1, v. a., ligesom flgd.; I) „egenl.": forfærdiger, vid. Hor. Sat. 1, 31, 102; fabricataque fago pocula, Ovid. Met. 8, 670; navnl. tømrer, Liburnicas (naves) de cedro, Suet.: cf. Virg. Aen. 2, 46; — II) „fig."; ∾ verba, vid. Quintil. 10, 7, 7; formare et fabricare animum, Senec. Ep. 16; o. — făbrĭcor, atus sum, 1, v. dep. a., ligesom frgd.; I) „egenl.": forfærdiger, smeder, tømrer; - Jovi fulmen fabricati Cyclopes, Cic.; ∾ gladium, id., pontes et scalas, Tac.; qui signa fabricantur, (Billedhuggere), Cic. Off. 1, 41; cf. id. d. Or. 3, 46; — II) „fig."; ∾ verba, vid. Cic. Acad. 2, 6; cf. ibd. 10 o. 27, ogs. id. N. D. 1, 2, oftere; - ogs. comisk: ∾ (m. o. ud. aliquid, udfinde et Puds, obl.), Plaut. Bacch. 4, 4, 42, oftere.

făbrĭfĭcātio, onis, f., [2. faber, facio]: kunstig Forarbeidelse, kunstigt Værk el. Arbeide, Tertull. — făbrīlis, e, (1. faber): hørende til en Arbeider el. Kunstner i Træ el. i Metal, osv.; ∾ scalprum, Liv.; ∾ dextra, Ovid.; ∾ fumus, (af en Smedeesse), Plin.; ∾ opera: Smedearbeide, Senec., ogs. Tømmerarbeide, Vitruv.; - men ∾ erratum, (en af Billedhuggeren begaaet Feil), Cic. Att. 6, 1; - men absol.: fabrilia, s. res fabrorum; - tractant fabrilia fabri, Hor. Ep. 2, 1, 116; bs. — făbrīlĭter, adv., i. e. more fabrorum, Prudent. — fabrio, ivi, 4, v. a., [faber], eftercl. Ord, s. fabricor: forfærdiger, Ven. Fort.

1. fābŭla, ae, f., [fari]; I) „alm.": hvad der siges el. fortælles, Sagn el. Fortælling; - additur fabulae ··· pepigisse eam, quod etc., Liv. 1, 11; - fabulae urbis, (Bynyt, Bysnak), Plin. Ep.; ogs. Gienstanden for en slig Snak, Hor. Ep. 1, 13, 9; men Suet. Aug. 70, esse in fabulis; ligel. fabula est, (Rygtet siger), Gell.; men m. Lune: non longa est fabula, Hor. Sat. 1, 1, 95; cf. ibd. 70, oftere; men som Ordsprog: lupus in fabula, (naar den Omtalte pludselig kommer tilstede), Cic. Att. 13, 33, o. Terent. Ad. 4, 1, 21; — b) ogs. Samtale, Tac. Or. 2; — c) comisk ogs.: det Paafaldende el. Vidunderlige; quae haec est fabula? Plaut.; cf. Terent. Andr. 4, 4, 8; — II) „bes."; A) opdigtet Fortælling, Fabel, Eventyr; - fabulis credere, Cic. Div. 2, 55; ogs. ∾ fictae, id. Mil. 3, poëticae, Liv. praef., nutricularum, Cic.; men Ovid. Met. 10, 561: non fabula rumor ille fuit; - ogs. som Udraab: fabulae, (tom Snak)! Terent. Andr. 1, 3, 19, oftere; - men som appos.: Jam te premet nox, fabulaeque Manes, Hor Od. 1, 1, 16;

— B) om visse Digtningsarter; 1) Skuespil, (Comoedie el. Tragoedie); qui primus fabulam docuit, (som forst opforte et Skuespil), etc., Cic. Brut. 18; ligel. fabulam dare, id. Tusc. 1, 1; s. ogs. Liv. 7, 2; men quae ad scenam componuntur (fabulae), Quintil.; fabulam peragere, (spille Stykket til Ende), vid. Cic. d. Senect. 19; - ogs. „alleg.", id. Phil. 2, 14: non solum unum actum, sed totam fabulam, etc.; om det episke Digt bruges ogs. fabula, Hor. Ep. 1, 2, 6; — 2) Fabelen, navnl. den æsopiske Fabel; vid. Phaedr. 3, prol. 53, ogs. Cic. Inv. 1, 17, o. Quintil. 5, 11, 19; - ogs. kan hidfores: lupus in fabula, s. ovenf. — 2. făbŭla, ae, f., dem. af faba: liden Bønne, Plaut. Stich. 5, 4, 8.

fābŭlāris, e, [1. fabula]: fabelagtig, historia, Suet. Tib. 70. — *fābŭlātio, onis, f.: Fortælling, Snak, Capella; o. — fābŭlātor, oris, m.; 1) „alm.": som fortæller, som morer med Fortællinger, Suet. Aug. 74, Senec.; — II) „bes.": som nedskriver el. fortæller Fabler, Aesopus, Gell. 2, 29; — [fabulor]. — Fābŭlīnus, i, m., [1. fabula, fari], sc. deus: den Guddom, til hvem man offrede, naar Børnene begyndte at tale, Varr. ap. Non. — fābulis, e, [faba], uvis Biform af fabalis, Varr.

fābŭlo, avi, 1, forel. Biform af flgd., Afran. ap. Non. — fābŭlor, atus sum, 1, v. dep. n. (o. a), [fabula]: at holde en Samtale, at snakke el. conversere, cum aliquo, Suet.; ∾ inter se, Plaut.; ogs. absol.: stabant una ··· fabulantes, (talende sammen), Gell. 19, 13; men Terent. Phorm. 4, 3, 49: ut aperte nunc tibi fabuler; - ogs. c. acc. comm.; quod omnes fabulantur, Plaut. Cist. 5, 1, oftere; cf. Liv. 45, 39; men Plin. 29, 1: ars medendi fabulata, m. acc. c. inf., (fortæller den Fabel, osv.).

*fābŭlōse, adv.: fabelagtigen; ∾ narratae insulae, Plin. 32, 53; in compar. o. superl., id. 7, 49, o. id. 5, 1; o. — fābŭlōsĭtas, atis, f.: fabelagtig Fortælling, id. 7, 29; af — fābŭlōsus, 3, [1. fabula]: fabelagtig, Hydaspes, Hor. Od. 1, 22, 7; cf. ibd. 3, 4, 9; men ∾ aut commenticia res, Suet. Caes. 81; - compar., ∾ anulus, Plin. 3, 4; superl., ∾ mons Atlas, id. 5, 1. — fābŭlus, i, m., demin. af faba: liden Bønne, Cato, Gell.

facelāre, is, s. und. faselaria. — Făcēlīnus, 3, [φάκελος: Risknippe]: horende til Gudinden Diana; - ∾ sedes Dianae, Sil. 14, 269.

făcesso, īvi o. ĭi, (hvs. ctr. facessi), ītum, 3, v. a. o. n., intens. af facio, (ligesom capesso af capio); 1) act.; A) „egenl.": foretager el. udforer el. efterkommer med Iver og Eftertryk; - ∾ matris praecepta, Virg. Ge. 4, 548; cf. id. Aen. 4, 295; ligel. Ovid. A. A. 3, 367: Mille facesse jocos, etc.; - men Dictum facessas doctum, (hold op dermed, gior Ende derpaa)! Plaut. Men. 2, 1, 24; — B) „overf.": volder el. foraarsager (navnl. Bryderi el. Fortræd); ∾ innocenti periculum, Cic. Div. in Caecil. 14; men id. Verr. 4, 64: negotium ei facessitum etc.; — II) neutr.: facessere (sc. se): gaae bort, begive sig bort, pakke sig; vid. Terent. Phorm. 4, 3, 30 (Donat.); ligel. facesse hinc Tarquinios, (til Byen T.), Liv. 1, 47; cf. id. 4, 58, o. id. 6, 17; ogs. absol.: operae facessant, (bort med hine Leiesvende)! Cic. Flacc. 38, cf. Justin. 34, 4; - ogs. at trække sig tilbage derfra, ab omni societate rei publicae, Cic. Leg. 1, 13.

făcēte, adv. af facetus; 1) passende, fint, artigen; (men alene forel.); - rem exorsus facete et callide, Plaut. Pers. 4, 1, 7; cf. id. Mil. gl. 1, 39; — 2) vittigen, artigen, paa en fin og træffende Maade; - aliquid facete et commode dicere, Cic. Verr. 4, 43; cf. id. Fin. 1, 11, o. id. d. Or. 1, 47; bs. comisk i Svar: facete dictum, (smukt sagt)! Plaut., Terent. Eun. 2, 2, 57; - compar., ∾ eludi etc., Cic. R. Am. 44; superl., id. d. Or. 2, 55.

făcētia, ae, f.: for- o. efterel. Biform af flgd., Plaut. Stich. 5, 4, 47, o. Gell. 3, 3. — făcētiae, arum, f., [facetus]; 1) oprdl. o. forel.: vittig el. lunefuld Adfærd, morsomt Træk el. Indfald; - fecisti, here, facetias, quum etc., Plaut. Stich. 5, 2, 7; cf. ibd. 5, 1, 47; — II) sædv. o. classisk.: fin og vittig el. træffende Skiemt; - sale facetiisque omnes superare, Cic. Brut. 34; cf. ibd. 48, o. id. d. Or. 1, 5 o. 57; men id. Att. 1, 13, (som Ordspil): facie magis, quam facetiis, ridiculus; - salium duo genera, alterum facetiarum, alterum dicacitatis, etc., id. Orat. 26; cf. id. d. Or. 2, 54 o. 61; - facetiis insectari, Tac.; cf. id. Ann. 14, 1, oftere; ogs. ∾ asperae, acerbae, id.; bs. — făcētior, ari, v. n. dep.: at være vittig, Sidon.

făcētus, 3, [rimel. udvidet Form af factus und. facio]; 1) „alm.": fin el. galant el. ypperlig i sit Slags; facetis victibus (vivere), Plaut. Most. 1, 1, 43; cf. Brut. ap. Quintil. 6, 3, 20: faceti pedes etc.; — II) „fig."; A) dannet, fin el. artig (med Hensyn paa Adfærd og Tale); ∾ mulier, Terent. Heaut. 3, 2, 11; cf. Hor. Ep. 1, 6, 55, o. id. Sat. 1, 2, 46; — B) om Foredraget; 1) „alm.": fin, vittig, aandfuld; molle atque facetum etc., Hor. Sat. 1, 10, 44; cf. Quintil. 6, 3, 20; — 2) oftere o. „bes.": vittig, lunefuld, træffende, ironisk; - ∾ sermo, vid. Cic. Off. 1, 30; esse facetum atque salsum (oratorem), id.; men id. Brut. 47: cum aliquo aculeo et maledicto facetus; cf. id. Off. 1, 29; - compar., Lucil. ap. Fest.; - superl., ∾ poëta etc., Cic. Leg. 2, 15; el. Plin. 35, 37: argutiae facetissimi salis.

făcies, ēi, f., [rimel. af facio, ligesom figura af fingo]; 1) „egenl."; A) „alm.": den ydre Dannelse el. Form el. Gestalt; vid. Gell. 13, 29, (hvor ogs. citeres Plaut. Poen. 5, 2, 151 flgd.: qua sit facie nutrix, etc.); cf. Senec. Ep. 33, (hvor ∾ universa: oppon. partes singulae); - ligel. om Mennesker: Udseende el. Skabning; vid. Lucr. 5, 1110 flgd., ogs. ibd. 1169 flgd.; men om Hesten, Hor. Sat. 1, 2, 87; - ofte ogs. om Ting; qua facie sunt (crepundia)? Plaut. Rud. 4, 4, 105; in montis faciem, Virg. Ge. 4, 361; ∾ loci, Tac., coeli, Plin.; cf. Hor. Sat. 2, 4, 12; men ossa contusa in faciem pulveris, (til Stov), Gell.; - men med Hensyn paa Proteus: verte omnes tete in facies, Virg. Aen. 12, 89; — B) „bes.": det menneskelige Ansigt el. Aasyn; - facies homini tantum, ceteris os aut rostra, Plin. 11, 51; de facie (aliquem) nosse, vid. Cic. Pis. 32; facie liberali (homo), Terent.; cf. id. Phorm. 1, 2, 50; - perfricare faciem, (navnl. for ikke at behove at rodme), Quintil. 11, 10, 3; cf. Plin. praef.: perfricui faciem, etc.; facies, vultus, sonus, etc., vid. Cic. d. Or. 1, 26; men „poet.": Cura dabit faciem; facies neglecta peribit, Ovid. A. A. 3, 165; — II) „fig."; A) „alm.": Form el. Gestalt, Udseende el. ydre Beskaffenhed; Peregrina facies videtur hominis, Plaut. Pseud. 4, 2, 9; cf. Ovid. Met. 1, 412; men facies ··· parentis Anchisae, (hans Gestalt el. Skygge), Virg. Aen. 5, 722; - immutata facies urbis etc., Sall. Catil. 31; senatus enim faciem secum attulerat (legatus), Cic. Phil. 8, 8; cf. id. Flacc. 22; men formam ipsam et tamquam faciem honesti etc., Cic. Off. 1, 5; men plures facies eloquentiae, Quintil.; — b) bs. ogs. efteraug.: det ydre Skin (i Modsætn. af Virkeligheden); publici consilii facie etc., vid. Tac. Hist. 2, 54; prima facie, Dig.; men ingenii facie, Quintil. 8, 5, 22; — B) bs. ogs. Udseende el. Skue el. Syn, aspectus; - memoranda facies, (i. e. spectaculum mem.), Plin. Pan. 35; et facies belli erat, vid. Tac. Hist. 1, 85; cf. Virg. Aen. 6, 560; - saal. ogs. den Art el. Vis el. Maade, hvorpaa noget viser sig; facies non una timoris, Ovid. A. A. 1, 121.

facile, adv. af facilis; oprdl.: udforligen el. til at

udføre; bſ. I) „alm." el. „egenl."; a) let el. letteligen, d. e. uden Vanſkelighed, uden Anſtrængelſe, odl.; ∾ haec ediscere, Cic. d. Or. 2, 57, oftere; - compar., quo facilius intelligi possit, Nep. Milt. 6; superl., ∾ fingere aliquid, Cic. Coel. 9; cf. Caes. B. G. 5, 24; — b) let, d. e. vel, gierne; facillime sum in locis maritimis, (befinder mig bedſt der), Cic. Fam. 2, 16; men ∾ agere, (have det godt), Terent. Ad. 3, 4, 56; men Caes. B. G. 3, 23: copias suas non facile diduci, (ikke uden Fare el. Skade); — II) „bef." el. „fig.": let el. letteligen; bſ. a) viſt el. ſikkert, uden al Tvivl, uden Modſigelſe; - tui ordinis facile princeps, Cic. Fam. 6, 10; men facile hic plus mali est, etc., Terent. Andr. 4, 3, 5; ∾ doctissimus Graeciae, Cic.; — b) taaligen el. taalmodigen, godmodigen, odl.; - ∾ omnes perferre ac pati, (komme vel tilrette med alle), Terent. Andr. 1, 1, 35; haud facile carere aliqua re, vid. Sall. Catil. 13.

făcĭlis, e, [facio]; oprdl.: giørlig el. til at udføre; bſ. I) „egenl."; A) „alm.": let, uden Vanſkelighed, let at giøre el. have el. behandle, oſv.; a) absol.; - ∾ res et proclives, Cic.: cf. Terent. Heaut. 4, 6, in.; ∾ causa atque explicata, Cic.; facilia ex difficillimis redigere, Caes.; ∾ ascensus el. aditus, id.; - compar., iter multo facilius et expeditius, id.; faciliore et commodiore judicio etc., Cic. Caecin. 3; - superl., quod est facillimum, facis, Plaut.; hujus virtutis facillima est via, Quintil.; — b) c. supin., el. c. inf.; rem imperas ··· factu facilem, Terent. Heaut. 4, 3, 26; cf. Virg. Aen. 3, 621; nihil est dictu facilius, Terent.; - facile est perficere, ut etc., Cic. d. Or. 2, 45; men facilis vincere et vinci vultu eodem, Liv. 7, 33; — c) m. ad c. gerund., ogſ. m. ut; - facile est ad credendum, Cic.; cf. id. Off. 3, 6; dog ogſ. facili credulitate ad gaudia, Tac. Ann. 14, 4; - facilius est, ut esse aliquis ··· possit etc., Plin. Pan. 44, cf. id. ibd. 87; — d) c. dat.; (Macedonia) divisui facilis, Liv. 45, 30; campus operi facilis, ſ. nedenf.; — e) hertil mærkes endnu viſſe adverbiale Forbindelſer; navnl. ex (el. e) facili, in facili, etc.; - quod venit ex facili, (paa en let Maade), Ovid.; cf. id. A. A. 2, 55; ex facili tolerare, Tac. Agric. 15; ligel. e facili, Ovid. A. A. 1, 356; ſild. ogſ. de facili, Firmic.; - quum exitus haud in facili essent, Liv. 3, 8; — B) „bef." ogſ.; a) let at komme tilrette med, hvori man let finder ſig; - sed essent omnia facilia, si etc., Cic. Fam. 7, 23; cf. id. Coel. 12; ligel. ∾ jactura, (hvori man let finder ſig), Liv.; ∾ damnum, Tac.; - ogſ. om Ting: ∾ lutum, (ſom let formes), Tibull. 1, 1, 42; ∾ fagus, (hvori man arbeider med Lethed), Plin.; — b) ſom virker let el. lempeligen, remedium, Nep. Att. 21; - oftere: ſom bevæger ſig let, oculi, Virg., manus, Tibull., cardo, Juvenal.; men ∾ os, (lettalende), Ovid. Fast. 1, 444; men ∾ somnus, (ſom let indfinder ſig), Hor.; cf. Ovid. Her. 16, 123; — c) ſild. o. „poet." ogſ. c. gen.; Hispania frugum facilis, Claudian.; — II) „fig."; A) „overf."; a) let el. tienlig el. paſſende; - ∾ campus operi, Liv. 33, 17; terra facilis pecori, Virg. Ge. 2, 223; commercio faciles, (lette el. gode at handle med), Liv. 4, 58; — b) let at behandle; Romana acies facilis partienti, (let at dele), Liv. 9, 19; cf. Tac. Hist. 2, 17; men id. Ann. 2, 27: facilis inanibus (juvenis: ſom let forledes dertil); cf. Tibull. 1, 3, 57; — c) gunſtig el. fordelagtig; res et fortunae tuae ··· quotidie faciliores etc., Cic. Fam. 6, 5; cf. Liv. 23, 11; — B) „ment."; 1) med Henſyn paa Foredraget: ſom har Lethed dertil; a) facilis et expeditus ad dicendum, vid. Cic. Brut. 48; cf. Suet. Tit. 3; — b) med Henſyn paa Stemningen: let el. villig el. færdig dertil; - facilior erit, ut probet, (vil lettere bifalde), Cic. Acad. 2, 31; cf. Liv. 26, 15: facilis impetrandae veniae etc.; faciles morti animae, (beredte el. modige til at døe), Lucan.; in bella faciles, (ſom let overtales dertil), Tac. Agric. 21; men ad juga faciles, (ſom let underkaſte ſig), Lucan.; - facilis amicitia, (ſom let finder ſig Venner), Sall. Jug. 10; men faciles exiguo, (ſom nøies med Lidet), Sil.; — 2) „bef." med Henſyn paa Charakteren el. „ethiſk": let at omgaaes, let at bevæge; bſ. føielig el. godmodig, venlig el. overbærende, mild el. naadig; - vid. Cic. Balb. 16; ligel. nec ullo tempore facilior indulgentiorque fuit, Suet. Vesp. 21; facilem populum Rom. habere, (nyde dets Overbærelſe el. Velvillie), Cic. Fam. 7, 1; comes, benigni, faciles, etc., id. Balb. 16.

făcĭlĭtas, atis, f., [facilis]; I) „egenl.": Lethed (til at giøre noget, el. til at modtage Forandring el. Indtryk, oſv.); - ∾ pariendi, Plin.; si sit facilitas soli, (hvis den er let at behandle), id.; men ∾ corporis, (Lethed til at røre), Senec. Ep. 11; ∾ sermonis, (i Udtrykket), Suet. Gramm. 23; ligel. ∾ oris, Quintil.; ∾ extemporalis (dicendi), id.; — II) „fig."; A) „alm.": Anlæg el. Tilbøielighed; vid. Cic. Tusc. 4, 12: in bonis rebus ··· facilitas etc.; — B) „bef." o. „ethiſk"; 1) Føielighed, Omgængelighed, Nedladenhed, Eftergivenhed; - pro tua facilitate et humanitate, Cic.; cf. Nep. Att. 15; - facilitate par infimis, Cic. Manil. 14; ∾ in audiendo, (neml. hos en Øvrighed), id. Qu. Fr. 1, 1, 7; ∾ censorum, Liv. 40, 46; — 2) Letſindighed; tanta facilitate ··· ut etc., Suet. Claud. 29. — făcĭlĭter, adv., f. d. ſædv. facile, Vitruv.; cf. Quintil. 1, 6, 17, (hvor denne Form dadles).

făcĭnŏrōsus, 3: ſom ofte har begaaet noget; bſ. ſædv. forbryderſk, laſtefuld; ∾ (homines), Cic. Catil. 2, 10; ∾ vita, vid. id. Leg. 1, 14; - compar., Justin. 16, 4; superl., ∾ sicarii, Cic. Sest. 38; af — făcĭnus, ŏris, n., [facio]; I) „egenl.": enhver Gierning el. Handling; - eluent fecisse facinus maximum, quum etc., Plaut. Bacch. 4, 9, in.; indignum facinus! Cic. Verr. 4, 66; ∾ praeclarum Liv. 3, 10, magnum et memorabile, Terent. Heaut. 2, 3, 73, pulcherrimum, Cic. Rab. perd. 6; ingenii egregia facinora, Sall. Jug. 2; — b) bſ. hos Plaut.: Sag, Ting, Begivenhed; quod facinus video? id. Rud. 1, 2, 73; — II) „bef.": Forbrydelſe el. Misgierning; vide, ne facinus facias, quum etc., Cic. Fin. 2, 29; cf. id. Mil. 27; facinus est, vinciri civem Rom., scelus verberari, etc., id. Verr. 5, 66; facinus obire, id. Catil. 1, 10, patrare el. committere, id., suscipere, Sall., admittere in se, Caes.; ∾ mortale, (Menneſkenes Laſter), Ovid. Fast. 1, 249; — b) „meton." ogſ.: Forbrydelſens Redſkab el. Middel; facinus excussit ab ore, (Giftbægeret), Ovid. Met. 7, 423.

făcio, fēci, factum, 3, v. a. o. n.; in pass. fīo, factus sum, fiĕri; [facio er nærmeſt at aflede af fio; cf. jacio af ἕω, ἵημι, i. e. mitto; - men fio er oprdl. d. græſke φύω, φύομαι, i. e. gigno, gignor]; — giør (i dette Ords videſte Bemærkelſe), forfærdiger el. bringer iſtand, tilveiebringer el. bevirker, odl.; hvſ. ogſ.: verbum facere omnem omnino causam faciendi complectitur, donandi, solvendi, judicandi, ambulandi, numerandi, Dig.; — I) act.; A) „alm."; aa) c. acc.; - ∾ aedem, Cic., comitium et curiam, id.; ∾ pontem in Arari, Caes.; ∾ castra, id., Cic.; ∾ classem ad bellum, Caes. B. G. 4, 21; ∾ coenas et obire, Cic. Att. 9, 13; men ignem ex lignis viridibus fieri etc., id. Verr. 1, 17; ∾ ludos, id.; ∾ sementes quam maximas, Caes. B. G. 1, 3; - ∾ pecuniam, vid. Cic. Verr. 2, 6; men ∾ manum, (ſamle el. hværve en Trop), id. Caecin. 12; ligel. ∾ cohortes, Caes., exercitum, Vell., auxilia mercede, Tac.; - ∾ iter, Cic.; cf. Quintil. 4, 1, 46: ∾ sibi aditum ad aures; - ∾ alicui admirationem rei alicujus, Liv. 25, 11; ∾ animum alicui, id.; ∾ arbitrium de aliqua re, (afgiøre noget), Hor. Od. 4, 7, 21; men ∾ alicui arbitrium in aliqua re, (overlade nogen en Afgiørelſe), Liv. 43, 15;

∾ audaciam alicui, id., audientiam orationi, Cic.; men ∾ auctoritatem, id. Manil. 15; - ∾ bellum, id., Caes.; ∾ commercium sermonis, Liv. 5, 15; ∾ clamores, Cic. Brut. 95; ∾ concitationes, Caes., conjurationes, id., contentionem cum aliquo, Cic., convicium magnum alicui, id.; ∾ copiam pugnandi militibus, Liv.; - ∾ damnum, (lide et Tab), Cic.; men ∾ fastidium, (forvolde, medføre), Liv., errorem, Senec.; ∾ exspectationem, Quintil., formidinem, Tac.; ∾ fallaciam, Terent., fraudem, Plaut.; ∾ gratum (el. gratissimum) alicui, Cic.; ∾ initium, id., ogs. initia ab aliquo, id. d. Rep. 1, 19; ∾ finem, id.; ∾ imperata, Caes., judicatum (efterkomme det Dømte), Cic.; ∾ jussa, Ovid.; - ∾ mentionem, (omtale), Cic., memoriam, Quintil.; ∾ multam alicui, Cato; - ∾ nomina, Cic. Off. 3, 14, (udstede Forskrivning); ∾ naufragium, id.; - ∾ officium suum, Terent.; ∾ planum, (bevise), Cic. R. Am. 19; ∾ ratum, (bringe i Opfyldelse), Liv. 28, 39; ∾ risum, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 9; - ∾ sermonem, Cic., silentium, Liv.; ∾ spiritus, (giøre modig), id. 30, 11; ∾ stipendia, Sall. Jug. 63; - ∾ taedium rei alicujus, Liv. 4, 57; ∾ transitum alicui, id.; men Quintil. 10, 3, 28: hic faciendus usus, (man bør skaffe sig den Færdighed), ut etc.; - ∾ vim alicui el. in aliquem, Liv.; men ∾ vires, (komme til Kræfter), Quintil.; (cf. Phaedr. 3, 7: ∾ corpus, blive fed); — bb) f. acc. findes ogs.; a) ut el. ne el. quin, el. blot conj.; - faciam, ut ejus diei ··· meminerit, Plaut. Capt. 4, 2, 20; tu quicquid indagaris, facito, ut sciam, Cic.; cf. id. Att. 8, 14; men ibd. 12, 27: facere non possum, quin ad te mittam; men id. Cluent. 60: fecisti, ut ne etc.; - fac, ne quid aliud cures, nisi ut etc., id. Fam. 16, 11; - domi assitis, facite, Ter. Eun. 3, 2, 53; fac, cogites etc., Cic. Fam. 11, 3; - ligel. in pass.; fieri potest, ut etc., id. Tusc. 1, 3; cf. id. Lael. 21; — b) inf.; vid. Virg. Aen. 2, 539, o. Ovid. Her. 17, 174; — c) men ogs. findes facere absol., (dels efter d. udfaldne acc. comm.); - ego plus, quam feci, facere non possum, Cic. Fam. 11, 14; cf. id. d. Senect. 3, ofte; ligel. qui dicere et facere doceat, Quintil. 2, 3, 11; — B) „bes."; 1) m. dobbelt Prædicat; at giøre dertil; - ∾ judicem iratum adversario, Cic. d. Or. 1, 51; cf. id. Phil. 6, 7, ogs. id. Verr. 2, 26, o. 38; ligel. ∾ vectigalia deteriora alicui, Caes. B. G. 1, 36; cf. Sall. Jug. 10; - men in pass.: qui dii ex hominibus facti esse dicuntur, Cic. d. Rep. 2, 10; cf. id. d. Senect. 5; — 2) agter el. vurderer (nogen el. noget) saa el. saa, el. saa høit, el. saa ringe, odl.; - quanti te, quanti Pompejum ··· facerem, Cic. Fam. 3, 10; voluptatem virtus minimi facit, id.; nihili facio scire, Plaut.; parum id facio, Sall. Jug. 85; cf. Plaut. Stich. 1, 1, 43; — 3) fremstiller i Talen saa el. saa, angiver el. udgiver el. antager derfor; - Xenophon facit ··· Socratem disputantem etc., Cic. N. D. 1, 11; cf. id. ibd. 3, 16; men id. Flacc. 20: quum verbis se locupletem faceret; — bb) hertil kan ogsaa henføres; a) gebærder mig el. anstiller mig saa el. saa, lader saa, odl.; - facio, me alias res agere, Cic. Fam. 15, 18; cf. id. Planc. 27: me unum ex iis feci, qui etc.; — b) hypothetisk in imper. fac, (vid. not): sæt el. antag (som skeet el. muligt); df. forudsat el. antaget el. indrømmet, at osv.; - fac, quaeso, qui ego sum, esse te, Cic. Fam. 7, 23; cf. id. Tusc. 1, 29 o. 34; — 4) i Forretningssproget; a) „alm.": driver en Haandtering; - ∾ mercaturam, Cic., argentariam, id., praeconium, id.; — b) ligesom ῥέζειν: at forrette en religiøs Handling, at offre, odl.; - ∾ res divinas apud eos deos etc., vid. Cic. Verr. 4, 8; ∾ sacra pro civibus, etc., id.; - men id. Mur. 40, absol.: cui (deae) omnes consules facere necesse est; - ogs. m. Offerets abl.; quum faciam vitulo pro frugibus, Virg. Ecl. 3, 77; - endel. imperson.: quum pro populo fieret, Cic. Att. 1, 13; men Liv. 37, 3: quibus diis ··· ex libris ut fieret, etc.; — 5) i Grammatiken beder facere om et Ord: at have el. danne en Form el. en Endelse; - cur aper apri, et pater patris faciat, Quintil. 1, 6, 13; men id. 1, 1, 15: eadem (littera) fecit ex duello bellum; — 6) hertil mærkes endnu følgende Talemaader og Forbindelser; aa) quid faciam, (facies, fiet, etc.), c. abl., el. c. dat., ogs. m. de, (hvad er der ved at giøre, hvad skal der blive af)? odl.; - quid hoc homine facias! Cic. Sest. 13, o. id. Verr. 2, 16; men Plaut. Bacch. 2, 3, 100: nescit, quid faciat auro, (han veed ikke, hvad at giøre deraf, har ikke Plads dertil); - quid tu huic homini facies? Cic. Caecin. 11; cf. id. Acad. 2, 30; men quid facerent de rebus suis, Nep. Them. 2; - df. in pass.: quid Tulliolā meā fiet? Cic. Fam. 14, 4; cf. id. Att. 6, 1; ligel. quid fiet artibus? id.; men quid mihi fiet? Ovid. A. A. 1, 536; men de fratre quid fiet, (hvorledes skal det gaae ham)? Terent. Ad. 5, 9, 39; — b) absol.; quid facerem? vid. Virg. Ecl. 1, 41; cf. Ovid. Met. 6, 572; — bb) quid factum est aliquo el. aliqua re, (hvad er der skeet dermed)? - meo minore quid sit factum filio, (hvad der er blevet af ham)? Plaut. Capt. 5, 1, 32; ligel. quid eo est argento factum, (hvor ere de Penge blevne af)? id.; cf. Plin. 8, 6; — b) df. euphemistisk: si quid eo factum esset, (hvis han omkom), Cic. Manil. 20; — cc) ut fit, (som det pleier at gaae, som sædvanligt); fecit statim, ut fit, fastidium copia, Liv. 3, 1; cf. Cic. Orat. 53; — b) derim. som bifaldende Udraab: fiat, (lad saa være, det er godt, odl.)! Fiat; geratur mos tibi, Plaut. Pseud. 1, 5, 146; — not.: dictum ac factum, (som sagt, saa giort), s. dictum und. 1. dico; — II) neutr.; A) c. adverb.: handler el. gior saa el. saa; - bene fecit (ille), qui transegerit, Cic.; ligel. fecit humaniter, quod etc., id.; cf. id. Leg. 1, 1, o. Plaut. Capt. 5, 2, 7; men voluit facere huic contra aegre, Ter. Eun. 4, 1, 10; — B) ∾ cum aliquo el. ab aliquo: at holde med nogen; oppon. ∾ contra aliquem; - idem sentire, et secum facere Sullam, Cic. Sull. 13; quum veritas cum hoc faciat, id. Quint. 30; - quod nihilo magis ab adversariis, quam a nobis facit, id. Inv. 1, 48; men id. Att. 7, 3: illuc facere, (i. e. ab el. cum Caesare); men id. Quint. 1: quae res duae etc., eae contra nos ambae faciunt in hoc tempore; — C) ∾ ad aliquid, ogs. ∾ alicui, ogs. absol.: at giøre godt el. være tienlig derfor el. dertil; oprdl. i Lægesproget; - ∾ ad difficultatem urinae, Plin. 22, 21; cf. ibd. 22: coeliacis praeclare facere; - ofte ogs. „poet. overf."; vid. Ovid. Am. 1, 2, 16, o. Propert. 3, 1, 20; - men Ovid. Trist. 3, 8, 23: Nec coelum, nec aquae faciunt, (de bekomme mig ikke vel); men m. Subjectssætn.: plurimum facit, totas diligenter nosse causas, Quintil. 6, 4, 8; — III) partic. factus, 3, som adj., men alene sieldn.; - nugas agit, ··· factius nihilo facit, (hvad han gior, duer ikke mere, end ugiort), Plaut. Trin. 2, 3, 6; — 2) langt hyppigere er neutr. subst. factum, i: hvad der er giort el. skeet, en Gierning el. Handling, en Bedrift, odl.; - meum factum probari abs te, etc., Caes. ap. Cic. Att. 9, 16; ∾ praeclarum atque divinum, Cic.; ecquod hujus factum aut commissum etc., id. Sull. 26; cf. id. Fin. 1, 11, oftere; men Dimidium facti, qui coepit, habet, Hor. Ep. 1, 2, 40; men famam extendere factis, Hoc virtutis opus, Virg. Aen. 10, 468; men facta hominum ··· boum, („poet." om Markarbeider), Ovid. Her. 10, 60; — b) hertil hører ogsaa Formularen bonum factum, Grækernes ἀγαθῇ τύχῃ: til Lykke, odl.; vid. Plaut. Poen. prol. 16 o. 41; saal. ogs. i Begyndelsen af Edicter; vid. Suet. Caes. 80, o. id. Vitell. 14; — c) endel. mærkes det af factus, 3, efter Analogi af det Græske formede: facteon, (s. faciendum), Cic. Att. 1, 16: quare, ut opinor, φιλοσο-

φητέον ··· et istos consulatus non flocci facteon; — not.: af de uregelmæssige Former mærkes her: face, f. fac, Plaut., Terent., o. A.; - facie, f. faciam, Cato ap. Quintil.; (s. und. Bogstavet „c"); - faxo, Plaut., Virg., o. A.; faxim, faxit, faximus, faxitis, faxint, ibd.; - faxem, f. fecissem, Plaut. Pseud. 1, 5, 84; - in pass.: facitur, faciatur, Nigid. o. Titinn. ap. Non.; fitur, fiebantur, Cato ap. Priscian.; fitum est, Liv. Andron. ap. Non.

facteon, s. und. facio nr. III. — factīcius, (-tius), 3, [1. factus, facio]: giort el. frembragt ved Kunst, kunstig el. eftergiort, (opp. naturlig); - ∾ colores, Plin.; ∾ gemmae, id.; — not.: i den sild. Grammatik: ∾ nomen, (som er formet efter en Naturlyd); saal. tintinnabulum, turtur, Priscian.

factio, ōnis, f., [facio]; I) „egenl.": Gioren el. Gierning, Handling el. Foretagende; - quae haec factio est (hvilken Adfærd)? Plaut. Bacch. 4, 8, 2; — B) ds. ogs. i Retssproget: Ret til at giore noget; - factionem testamenti non habere; vid. Cic. Fam. 7, 21, o. id. Top. 11; — II) „fig.": Sammenhold el. Forbund til fælles Virksomhed; men sædv. „concret.": Forbindelse af Mennesker, som arbeide til samme Maal; ds. A) „alm."; - Cum vostris nostra non est aequa factio, Plaut. Trin. 2, 4, 51, (vort Parti, vor Familie); cf. id. Cist. 2, 1, 17; - men alia medicorum factio etc., Plin. 29, 4; cf. id. 30, 2; — B) i Statssproget: politisk Parti, en Faction; navnl. ogs. en Statsmands el. Hovdings Tilhængere og Venner; - in omnibus civitatibus (Galliae) ··· factiones sunt, Caes. B. G. 6, 11; cf. Cic. Qu. Fr. 3, 1; men in duas factiones scindi, Tac. Hist. 1, 13; — b) „bes." ogs.: Forbindelse til en lovstridig Hensigt; ds. ogs. Sammenrottelse el. Bande; - per vim et factionem etc., Cic. Att. 7, 9; cf. Caes. B. C. 1, 22; men haec inter bonos amicitia est, inter malos factio, Sall. Jug. 31; factionem comparare, Nep. Dion. 6; men id. Att. 8: officia amicis sine factione praestanda; — C) i Theatersproget: Selskab el. Trop el. Bande af Skuespillere, „bes." af Kapkiorere paa Circus; - navnl. gaves der af det sidste Slags fire ved deres Farver adskilte Factioner, neml. ∾ albata, prasina, russata, veneta; - vid. Suet. Dom. 7, id. Calig. 55, o. id. Vesp. 14.

factiōnārius, i, m.: Forstanderen for en Faction paa Circus, (vid. factio nr. II, C), Cod. Theod. — factiōse, adv., (i. e. per factionem), Sidon.; af — factiōsus, 3, [factio]: som skaffer sig Parti el Tilhængere; ds. urolig, oprørsk; - neque factione cum factioso ··· certabat (Cato), Sall. Catil. 54; cf. Nep. Lys. 1; men lingua factiosi, inertes opera, Plaut. Bacch. 3, 6, 11; - compar., ∾ mulier, Aur. Vict.; superl., Plin. Ep. 4, 9: ∾ quemque (offendere).

*factītāmenta, orum, n.: (de skabte Ting), Tertull.; — factītātio, onis, f.: Frembringelse, corporum, (deres Skabelse), Tertull.; o. — factītātor, oris, m.: som forfærdiger, idolorum, Tertull.; af — factīto, avi, atum, 1, v. a., intens. af facto; I) „alm.": gior noget oftere, (m. Bibegr. af Vane el. daglig Sysel, obl.); - alterum factitatum est, alterum novum, Cic. Or. 42; men comisk: idem hoc Pyrrhus factitavit, (pleiede han at giore), Ter. Eun. 4, 7, 12; ∾ versus (pl.), Hor. A. P. 470; ∾ simulacra ex arbore, Plin.; — II) „bes."; A) gior dertil, erklærer derfor; - quem heredem semper factitaverat, Cic. Phil. 2, 16; — B) udøver el. driver, navnl. en Kunst el. et Haandværk; ∾ medicinam, Quintil.; men Artem pudere proloqui, quam factites, poët. ap. Cic. Orat. 43; ∾ coactiones argentarias, Suet., vecturas corpore, Gell.; - men ∾ accusationes, Cic., delationes, Tac. — facto, are, v. a., intens. af facio: = frgd.; Neque ruri, neque hic, operis quicquam facto, Plaut. Truc. act. 5, v. 23.

factor, ōris, m., [facio]: I) „alm.": som gior el. frembringer el. forfærdiger noget; ∾ doliorum, Pallad.; men ∾ omnium rerum, Lactant.; men ∾ sceleris: Gierningsmanden el. Forbryderen, Dig.; — II) technisk; a) factor, (sc. olei: som presser Olie), Cato; — b) factor, (sc. pilae: som slaaer til Bolden; opp. dator), Plaut. Curc. 2, 3, 18; ds. — factōrium, i, n., (sc. vas): Oliepresse, Pallad.

factum, i, n.: Gierning el. Handling, s. und. facio, nr. III; s. ogs. und. 2. factus. — factūra, ae, f., [facio]: Behandling el. Bearbeidelse, ferri, Plin. 34, 41; ∾ corporis, (dets Dannelse el. Gestalt), Gell.; — II) „overs." o. med passiv Bem.: anima factura dei est, (er hans Gierning), Prudent.

1. factus, 3: partic. af facio. — 2. factus, us, m., [facio]; I) „alm.", ligesom factura: Bearbeidelse, navnl. Opførelsen af en Bygning; - fructu, quam factu (ornatior villa), Varr. R. R. 3, 1; — II) „bes." i Oeconomien; factus (sc. olei el. olivarum): Oliepresning; ds. sædv. saa mange Oliver el. saa megen Olie, som der presses ad Gangen; vid. Plin. 15, 16, singuli factus (pl.), Cato; - i denne Bem. bruges ogs. factum, i, n., Colum., Varr.

facul, adv., forel. Biform af facile: let el. letteligen, Lucil. ap. Non.; ferre adversam fortunam facul, Attius, ibd.; — făcŭla, ae, f., demin. af fax: liden Fakkel, en som Fakkel lysende Spaan, Varr., Cato; Prop. 2, 22, 5; - men Plaut. Pers. 4, 3, 46, „alleg.": faculam lucrificam allucere (tibi) etc.

făcultas, atis, f., [af facul, facilis]; I) „egenl.": Mulighed el. Leilighed el. Evne til let at giore noget; - facultates sunt, quibus aliquid facilius fit, etc., Cic. Inv. 1, 27; - c. gen., el. m. ad, el. m. ut, el. c. inf., el. absol.; - ∾ pariendi, Ter.; Miloni manendi nulla facultas, Cic. Mil. 17; ∾ fugae, Caes., talium sumptuum, Cic. Off. 2, 16; - ∾ ad dicendum, id., ad ducendum bellum, Caes. B. G. 1, 38; - ∾ oblatam sibi, ut etc., Cic. Cluent. 28: cf. id. Caecin. 25; - men „poet": et nobis saevire facultas, Stat.; - quin tu urges istam occasionem et facultatem, qua etc., Cic. Fam. 7, 8; facultas ex ceteris rebus comparata, id. d. Or. 2, 12; hinc abite, dum est facultas, Caes.; — II) „overs." o. „concr." f. copia el. opes: den fornødne Mængde, et tilstrækkeligt Forraad; - in pl.: Midler, Formue; - sibi nummorum esse facultatem, Cic. Quint. 4: ∾ summam omnium rerum etc., Caes. B. G. 1, 38; - oftere in pl.; mutandis facultatibus et commodis etc., Cic. Off. 2, 4; tantas videri Italiae facultates, (dets Kræfter el. Hielpemidler), ut etc., Caes. B. G. 6, 1; facultates patrimonii: Arvegods, Quintil.; men attritis facultatibus, Suet. Galb. 3; — ds. demin. făcultātŭla, ae, f.: liden el. ringe Formue, Hieronym.

făcunde, adv. af facundus: veltalende, med Veltalenhed; ∾ exsequi aliquid, Tac., alloqui (aliquem), Liv. 28, 18; men comisk: nimis ··· facunde mala es, Plaut. Mil. gl. 4, 4, 5; - superl., ∾ describere locum, Senec., accusare vitia, Gell. — †făcundia, ae, f., [facundus]; oprdl.: Lethed el. Færdighed i at foredrage; vid. Quintil. 1, prooem.; - ds. sædv., ligesom eloquentia: Veltalenheden selv; - facundia Graecos ··· ante Romanos fuisse, Sall. Catil. 53; facundiae Latiarumque litterarum pater Cicero, Plin. 7, 31; - men „meton.": facundia, f. vir facundus, Ovid. Pont. 1, 2, 69; - ogs. in pl.: ∾ Graecarum magniloquentia etc., Gell. 3, 17; ds. — făcundiōsus, 3: meget veltalende, Asellio ap. Gell. 4, 9; o. — făcundĭtas, ātis, f.: = facundia; Facile sibi facunditatem virtus argutam invenit, Plaut. Truc. 2, 6, 13.

făcundus, 3, [fari]; oprdl.: som taler el. foredrager med Lethed og Færdighed; ds. sædv.: veltalende; - Sulla facundus, callidus, etc., Sall. Jug. 100;

loquax magis, quam facundus, id. ap. Quintil.; ∾ Mercurius, Hor. Od. 1, 10, in., Ulixes, Ovid.; - compar., alius alio facundior, Quintil.; superl., ∾ quisque, id.; — 2) ogf. „overf." om Begreber; ∾ oratio et composita, Sall. Jug. 85; men „poet.": ∾ vox, Ovid., lingua, Hor.; ∾ pectora, Ovid.; ∾ versus (pl.), Martial.; men Liv. 28, 25: ingenia humana ad suam cuique levandam culpam nimio plus facunda.

*faecārius, 3: hørende til Bærme, sportae, Cato; — faecātus, 3: = frgd.; ∾ vinum, (som uddrages af Bærmen), Cato; — faecĭnius, 3: = frgd.; df. faeciniae, (sc. vites el. uvae: hvis Vin afsætter megen Bærme), Colum. 3, 2; — faecinus, 3: = frgd., vinum, id. 12, 45, (rimel. ex faeciniis uvis), inc.; o. — faecōsus, 3, garum, (etslags Sauss), Martial. 13, 102, (al. fastosum), inc.; — [faex].

faecŭla, ae, f., demin. af faex: brændt Vinsten, Vinstensalt, (som Krydderi, el. som Lægemiddel), Lucr, 2, 430, Hor. Sat. 2, 8, 9, Scribon., Veget. — faecŭlentĭa, ae, f.: bærmeagtig Beskaffenhed; df. „overf.": Smudsighed, Sidon.; af — faecŭlentus, 3, [faecula, faex]: bærmeagtig, med Bærmen, vinum, Colum., uklar; men ∾ sardonyches, (mørk, dunkel), Plin.; men ∾ pus, Cels.; — II) „fig."; A) „overf.": uren el. smudsig; compar., ∾ superficies, Sidon.; superlat., Augustin.; — B) „ment.": smudsig el. raad, hilaritas, Arnob.

Faesula, ae, f.: Biform af flgd., Sil. — Faesŭlae, (Fes.), arum, f.: By i Etrurien, (nod. Fiesole), Cic., Liv., o. A.; — df. adj.: Faesŭlānus, 3, ager, Cic., coloni, id., plebs, Plin.

faex, cis, f.; I) „egenl.": det tykke Bundfald, Bærmen, navnl. Vinbærme; - poti faece tenus cadi, Hor. Od. 3, 15, 16; perunctì faecibus ora, id. A. P. 277; faex aceti, Plin., sapae, id.; - men Lucr. 5, 498: limus in imum ··· subsedit funditus ut faex; — B) „bes.", ifølge nogen ydre Lighed m. frgd. Bem.; - a) etslags tyk Sauss el. Saft; vid. Ovid. Met. 8, 665; —b) brændt Vinsten, Vinstensalt; vid. Hor. Sat. 2, 4, 55 o. 73; — c) Affald el. Urenhed af torre Sager; ∾ salis, Plin., aeris, id., stibii, id.; — d) med Lune ogs.: Si quid adhuc superest de nostri faece locelli, Martial. 14, 13; — II) „fig.": Bærme el. Bundfald; d. e. det Slettteste el. Ringeste i sit Slags; df. A) „alm.": Urenhed el. Uklarhed; nec quicquam terrenae faecis habens (aether), Ovid. Met. 1, 68; men dies sine faece, (uden Skyer, d. e. klar el. lys), Martial. 8, 14; — B) „bes." o. „alleg." om Mennesker; apud sordem urbis et faecem, Cic. Att. 1, 16; cf. id. Qu. Fr. 2, 9; non tamquam in Romuli faece (dicere, om Cato), id. Att. 2, 1; saal. ogs. absol.: de faece haurire, id. Brut. 69, (i. e. infimos quosque oratores enumerare); cf. Lucr. 5, 1140; - ogs. om en smudsig Handling el. Adfærd; ex ea faece legationis tuae etc., vid. Cic. Verr. 1, 39.

*fāgĕus, 3: af Bøgetræet, glans, (dets Frugt, d. e. Olden), Plin.; men ∾ lucus, o. ∾ nemus: Bøgelund, Bøgeskov, id.; — fāgĭnĕus, 3: = frgd., materia, (Bøgetømmer), Cato, alveus, Ovid. Met. 8, 652; o. — fāgĭnus, 3: Biform af frgd., axis, Virg., pocula, id.; — not.: sild. ogs. „poet.": faginus, som subst., f. fagus, Calpurn.; af — fāgus, i, f., φηγός: Bøgen el. Bøgetræet, (fagus silvatica L.), patula, (af dens vide Krone), Virg. Ecl. 1, 1; glans fagi, (dens Frugt, d. e. Olden), vid. Plin. 16, 6 o. 7; — not.: ogs. haves pl. fagus (efter 4de), f. fagi, Virg. Cul. 139. — fāgūtal, is, n., (f. fagutale, sc. sacellum): Capel paa Esqvilinerhøien, benævnt efter en derved staaende Bøg, og vare begge Juppiter hellige, Varr.; - oprdl. neutr. af — fāgūtālis, e, [fagus]: Epithet til Juppiter, (s. und. frgd.), Varr., Plin. 16, 15.

fāla, (phal.), ae, f., [rimel. besl. m. φάλαι, i. e. σκοπιαί: høie Steder, vid. Fest.]; I) forel.: etslags Træetaarn til Krigsbrug; in pl., Enn. ap. Non.; cf. Plaut. Most. 2, 1, 10: qui hastis trium nummorum causa subeunt sub falas, (som for en ringe Fordel vove sig i stor Fare); — II) en af de syv Træsøiler, som vare anbragte paa spina circi, Juvenal. 6, 590.

Falacer flamen a divo patre Falacre, Varr. L. L. 5, 15. — fălārĭca, (phal.), ae, f.: etslags Brandpil, der udkastedes af en catapulta, el. med Haanden; missile telum, hastili abiegno, etc., Liv. 21, 8; cf. id. 31, 14, ogs. Serv. ad Virg. Aen. 9. 705, o. A.

falcārius, i, m., (sc. faber): Seglsmed el. Smed; - inter falcarios (venisse te), Cic. Catil. 1, 4, (i Seglsmedegaden; cf. Liv. 35, 41: inter lignarios); o. — falcātus, 3; 1) forsynet med Segle; ∾ currus, o. ∾ quadrigae, (hvorpaa saadanne ere befæstede), vid. Liv. 37, 41, o. Curt. 4, 9; — 2) „overf.": seglformet, cauda, Ovid., ensis, Sil.; cf. Ovid. Met. 11, 229: ∾ sinus arcus; — [falx]. — falcĭcŭla, ae, f., demin. af falx: liden Segl, Pallad.

Falcĭdius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn; vid. Cic. Manil. 19; — B) df. 1) Falcĭdius, 3, lex, Dig.; — 2) Falcĭdiānus, 3, crimen, (angaaende en Falcidius), Cic. Flacc. 36.

falcĭfer, a, um, [falx, fero]: som fører en Segl, covinus, (etslags Stridsvogn), Sil., manus, Ovid.; — 2) navnl. ogs. Epithet til Saturnus, der heder ∾ senex, Ovid. Ib. 218, ogs. ∾ tonans, Martial. 5, 16. — falcĭger, a, um, [falx, gero]: = frgd.; ∾ coeligena, (i. e. Saturnus), Auson. — falco, ōnis, m., φάλκων: Falken, (en Høgeart), Serv. ad Virg. Aen. 10, 145; — not.: falcones dicuntur, quorum digiti pollices in pedibus intro sunt curvati, Fest. p. 88 Müll. — falcŭla, ae, f., demin. af falx: liden Segl el. Krumkniv, vineatica, (til Vinstokkens Beskæring), Cato, Colum.; — II) „overf.": liden Klo, Plin. 8, 17; — not.: Falcula, ae, m.: som romersk Tilnavn, Cic.

fălēre, is, n., [fala]: paa Bygninger: etslags Forhøining el. Pille, Varr. R. R. 3, 5. — Fălērii, orum, m.: By i Etrurien ved Tiberen, Faliskernes Hovedstad; vid. Liv. 5, 27, oftere; s. ogs. und. Falisci. — Falerinus, 3: Biform af flgd.; ∾ tribus, vid. Liv. 9, 20. — Fălernus, 3, ager, Liv. 7, 26, oftere, Plin. 14, 8, o. Cic. Agr. 2, 25: det Falerniske, d. e. en Strækning af Campanien ved Foden af Massicus; - df. Falernum vinum, Cic. Brut. 83, s. ogs. Plin. l. c.; ogs. høre hertil: ∾ vites o. uvae, Hor.; ∾ prela, Propert.; ∾ mons, Flor. 1, 16, (i. e. Massicus); — bb) ogs. subst. Falernum, i, n.; a) (sc. vinum), Hor. Od. 1, 27, 10, id. Sat. 2, 3 o. 8, oftere; ogs. som masc.: Falerni, (sc. cadi), Tibull. 2, 1, 27; — b) (sc. praedium), Cic. Phil. 13, 5, (et Landgods i denne Egn).

fălisca, ae, f., [fala], rimel. etslags Gitter el. Fletning omkring Foderkrybben, Cato R. R. 4, 1; - s. ogs. und. flgd. — Fălisci, orum, m.: Folk i Etrurien og Indvaanere af Byen Falerii, Liv. 5, 26, Ovid. Am. 3, 13, 35, Sil.; - hede ogs. Aequi Falisci, Virg. 7, 698, (rimel. som nedstammende fra Æqverne); — b) df. Falisca, ae, f., Plin. 3, 8, el. Falisci orum, m., Eutrop. 1, 18: deres Hovedstad, (hos Romerne sædv. Falerii); — B) df. adj.: Faliscus, i, ager, Liv. 10, 12 o. 26, (ogs. absol. Faliscum, i, n., Plin.); - ∾ venter, Varr., Martial., ogs. absol. Faliscus, (sc. venter), Stat., (etslags Mavepølse); - men ∾ herba, vid. Ovid. Fast. 1, 84.

falla, ae, f., [fallo]: List, Puds, (forel. Ord); - ob hanc rem hanc feci fallam, Nov. ap. Non. — *fallācĭa. ae, f., [fallax]: Bedrageri, List, Rænke; - ∾ fingere, Plaut., invenire, Ter., portare alicui, ogs. intendere in aliquem, id.; per malitiam et per dolum et fallaciam, id.; - hos Cic. altid in pl.; vid. id. d. Or. 2, 46; men som Ordsprog: sine fuco et fallaciis (negare), id. Att. 1, 1; cf. id. R. Com. 7; ligel.: quot admoenivi ··· fallacias, Plaut. Cist. 2, 2, 5; — 2) ogs. „overf."

om Ting: Skuffelse; sed haec ipsa res habet aliquam fallaciam, Colum. 11, 2; — not.: abl. fallacie, Appul.

fallăcĭlŏquus, 3, [fallax, loquor]: som fører en falsk el. forstilt Tale; - ∾ malitiae, Attius ap. Cic. Fin. 4, 25. — fallācĭōsus, 3, [fallacia]: bedragersk, argumenta, Gell., ambages, id. — fallācĭter, adv. af flgd.: skuffende, bedragersk; - ne quid simulate, ne quid fallaciter, Cic. Off. 3, 17; cf. id. Part. or. 25; - superl., ∾ adulterati (myrrham), Plin. 12, 35.

fallax, ācis, adj., [fallo]: bedragersk, skuffende; 1) om Personer; - levium hominum atque fallacium (vitium), Cic.; men facta impia fallacium hominum, Catull.; (astrologi) vani et fallaces, Cic.; — II) om Ting og om Begreber; - ∾ et fucosae merces, Cic.; cf. id. Lael. 19; ∾ arva, Ovid.; ∾ siliquae, Virg.; - si est erratum spe falsa et fallaci, Cic. Phil. 12, 2; ∾ imitatio simulatioque virtutis, id. Acad. 2, 46; - compar., fallacior undis, Ovid.; superl., ∾ sensu oculorum (judicare), Cic. Div. 2, 43; — b) sjeld. c. gen.; amicitiae fallaces (homines), Tac. Ann. 16, 32.

fallo, fefelli, falsum, 3, v. a. o. n., [besl. m. σφάλλω, i. e. supplanto]; I) act.; A) „alm."; 1) m. Personsobjecter: bedrager, fører bag Lyset, skuffer; ∾ homines honestissimos ··· omni fraude et perfidia, Cic. R. Am. 40; men falli te sinas technis per servulum, Ter. Heaut. 3, 1, 61; - nisi me fallo, Cic.; ogs. nisi me animus fallit, id.; cf. Nep. Alc. 8, o. Cic. Catil. 1, 3, ogs. Virg. Aen. 10, 608; - ogs. absol.; vid. Liv. 29, 35; ligel. quum maxime fallunt, Cic.; ogs. impers.: non me fefellit; sensi, Plaut.; men neque hoc me fallit, quam etc., Cic. d. Or. 1, 60; ogs. m. flgd. acc. c. inf., Ter. Heaut. 3, 2, 23; ligel. m. flgd. quin, Caes. B. C. 3, 94; - ogs. medial; quod putas etc., falleris, (deri tager du feil), Nep. Ep. 5; nae illi falsi sunt, (de skuffe sig selv), qui etc., Sall. Jug. 85; nisi fallor, Virg.; cf. Hor. A. P. 42; ogs. c. gen. animi, (s. in animo); ut falsus animi est, Ter. Eun. 2, 2, 43; men c. gen. obj.: nec sermonis fallebar, (tog ikke feil deraf), Plaut. Epid. 2, 2, 55; men omskrivende: neque ea res falsum me habuit, Sall. Jug. 10; - ogs. at bedrage derfor, aliquem fructu, Attius ap. Cic. N. D. 3, 29; — 2) om Tings- o. Begrebsobjecter; vid. Cic. Catil. 4, 11, o. id. d. Or. 1, 1; men arva ··· fallere depositum, (ligesom bortvende det), Ovid. Met. 5, 480; - ogs. sviger el. omgaaer listigen el. uformærkt; ∾ fidem alicui datam, Cic. Off. 1, 13; ∾ jura tori, Ovid.; ∾ mandata alicujus, id.; ∾ imperium, (ikke at efterkomme), Plin.; - dog ogs. ∾ Jovem perjurio, Tac. Ann. 1, 73; men Ovid. Fast. 2, 837: animo sua nomina fallit, (hans Aand svarer ikke til hans Navn el. til Navnet Brutus); — B) „bef."; 1) skuffer el. undgaaer nogen, bliver skjult derfor, undgaaer nogens Øine el. Kundskab; - ∾ custodes, Ovid. Met. 4, 85; cf. id. Trist. 1, 2, 98, Hor. Ep. 1, 6, 45, o. id. Od. 3, 14, 19; ∾ visum, (undgaae Synet, ikke være synlig), Plin., ligel. littera fallit oculos, (er ulæseligt), Ovid. A. A. 3, 627; — 2) df. ogs.: uformærkt at undkomme el. komme derfra; - ∾ retia, Ovid. Her. 20, 45, casses, ibd. 190; cf. Hor. Od. 4, 4, 52, ogs. id. ibd. 3, 14, 19; — b) at tilbringe uformærkt, at faae en Ende derpaa; - ∾ horas sermonibus, Ovid.; ∾ curam ··· vino et somno, Hor.; ligel. fallebat curas ··· labor, Ovid.; cf. id. Met. 6, 60; — c) at giøre umærkelig, at bedække el. skjule; ∾ furta, Ovid. Fast. 3, 221; men „poet.": ∾ terga lupo, Prop. 4, 5, 14, (skjule sig under en Ulvs Gestalt); — d) (listigen) at eftergiøre el. forestille, faciem alicujus dolo, Virg. Aen. 6, 87; — II) neutr.; A) „prægnant.": at bedrage med sin Ed, at sværge falsk; - si fallo, Cic. Fam. 7, 1; cf. Prop. 4, 7, 53, o. Liv. 21, 45; ligel. si sciens fefellisset, Plin. Pan. 64; — B) „bef."; 1) at være el. blive ubemærket el. skjult; vid. Liv. 22, 33; cf. id. 44, 11; men sit spes fallendi, Hor. Ep. 1, 16, 54, (Haab om at blive skjult); cf. id. ibd. 67: da mihi fallere; — b) hertil hører endnu fallens ascenderat, (ubemærket el. uden at mærkes), Liv. 5, 14; fallit hostis incedens, id. 8, 20; cf. Hor. Ep. 1, 17, 10; men longe fallente sagitta, (som ubemærket træffer fra det Fierne), Virg. Aen. 10, 457; — 2) uformærkt at svinde hen, navnl. om Tiden; Labitur occulte fallitque volatilis aetas, Ovid. Met. 10, 610; — III) partic. falsus, 3, ogs. som adj.; A) „alm.": falsk, usand, digtet, forstilt; - falsa lacrimula, (fremkunstlet), Ter. Eun. 1, 1, 22; falsae litterae et corruptae, (forfalskede), Cic.; cf. Liv. 40, 55, o. Suet. Aug. 19; ligel. testes ··· malitia falsi fictique, Cic. Div. 2, 11; cf. Sall. Catil. 51, o. Cic. R. Am. 38; ∾ honor, (ufortient), Hor. Ep. 1, 16, 39; men falsae voculae, Cic. d. Or. 3, 25, (rimel. fistulerede el. manierede Toner); - compar., nihil falsius, Petron.; superl., id autem falsissimum est, Colum.; — B) „bef."; a) om Personer: bedraget, vildledet, feilende, uvidende; - ut falsus animi est, (hvor han tager feil) etc., s. ovenf.; cf. Tac. Hist. 2, 17, o. Liv. 4, 46; ∾ b) med Hensyn paa Charakteren: falsk, bedragersk, hykelsk, forstilt, Sall. Catil. 10, o. Tac. Ann. 1, 7; ogs. c. dat.: falsus sodalibus, (imod dem), Catull. 30; — c) ogs. om andre Begreber; falsa et mendacia visa, Cic. Div. 2, 62; spe falsa et fallaci (errare: ifølge et bedragersk el. skuffende Haab), id. Phil. 12, 2; — C) df. neutr. falsum, i; 1) som subst.; a) Usandhed, Urigtighed; - de quibus ante ad te falsum scripseram, Cic. Att. 7, 14; notitia veri falsique, Lucr.; in falsum aucta referre, (Overdrivelser), Tac.; ligel. in pl.: falsa addere veris, Ovid.; falsa, vera (miscere), Tac. Hist. 2, 70; cf. Hor. Sat. 2, 2, 6; - ogs. som adv.: falsum renidens vultu, Tac. Ann. 6, 60; — b) Forfalskning, Bedrageri; in falso etc., Quintil. 7, 2, 53; falsum facere el. committere, Dig.; falsi reus, ibd.; men falsum jurare, Ovid. Am. 3, 3, 11; — 2) abl. falso, som adv.: falskeligen, insimulare, Cic., queri, Sall., nunciare, Caes.; cf. Cic. Manil. 10, o. id. Fam. 5, 5; — b) falso, (elliptisk, som Modsætning); vid. Ter. Andr. 3, 2, 24, Cic. Off. 3, 18, o. Quintil. 2, 17, 12.

falsārius, i, m., [falsus, falso]: en Falskner, Suet. Ner. 17, o. id. Tit. 3. — falsātio, onis, f.: Forfalskning, Hieronym.; af — falsatus, 3, [falsus]: forfalsket, liber, Hieronym. — false, adv. af falsus (und. fallo): falskeligen, Sisenn. ap. Charis.; men Cic. Acad. 2, 46, inc.; superl., Augustin. — falsĭdĭcus, 3, [falsus, 2. dico]: som taler Usandhed el. Løgn, (for o. efterl. Ord), Plaut., Auson.; men ∾ fallaciae (pl.), Plaut. Capt. 3, 5, 13. — falsĭfĭcātus, 3: forfalsket, stiaalen, spolia, Prudent.; af — falsĭfĭcus, 3, [falsus, facio]: som handler falskeligen, bedragersk; - domi habet animum falsiloquum, falsificum, falsijurium, etc., Plaut. — falsĭjūrĭus, 3, [falsus, juro], som sværger falsk; s. und. frgd. — falsĭlŏquium, i, n.: Usandhed, Løgn, Augustin.; af — falsĭlŏquus, 3, [falsus, loquor]: som taler Løgn, lognersk, animus, s. und. falsidicus.

falsĭmōnia, ae, f., [falsus, fallo]: Bedrageri; quum etc., reperiuntur falsi falsimoniis, Plaut. Bacch. 3, 6, 12. — falsĭpărens, tis, adj., [falsus]; som har en opdigtet Fader, Amphitryoniades, (d. e. Hercules), Catull. 68, 112. — *falsĭtas, atis, f.: Falskhed, Usandhed; pl., Arnob.; o. — 1. falso, avi, atum, 1, v. a.: forfalsker, pondera aut mensuras, Dig.; — [falsus]. — 2. falso, abl. som adv., s. und. flgd. — falsus, 3, partic. o. adj. af fallo.

falx, cis, f.; I) „egentl.": Segl el. Krumkniv, hvormed Sæden afmeies, ogs. til Hoslæt, od!.; vid. Virg. Ge. 1, 348, o. Ovid. Fast. 4, 914; - ogs. falces messoriae, Pallad., fenariae, stramentariae, Cato; cf. Cic. Tusc. 5, 23; — b) „bef." ogs., (tildels ifølge Gestaltens Lighed): Gartnerkniv, navnl. til Træers Beskærelse; - vitem falce curare, Plin., premere, Hor. Od. 1, 31, 9, (beskære); cf. Virg. Ecl. 3, 11; - ∾ arborea,

Varr., vineatica, Cato; — II) „overf."; ∾ murales: Hager til Murenes Nedrivelse, Caes. B. G. 3, 14, o. ibd. 7, 22; ligel. absol. falces, Cic. Mil. 33, o. id. Sull. 5.

fāma, ae, f., φήμη, dor. φάμα; I) et Rygte el. Rygtet, (navnl. som fortællende), Mængdens Omtale, Sagn el. Fortælling; - efteſt in sing.; deels absol., el. m. de, el. m. Objectsfætning, ſieldn. c. gen.; - a) absol.; ∾ Brundisio nulla adhuc venerat, Cic.; cf. id. Phil. 14, 6; fama ac nunciis afferri, Caes.; fama notum esse alicui, id. B. G. 6, 24; ut fama est, Virg.; cf. Hor. Sat. 2, 1, 36; ligel. ut fama ferebat, Ovid.; — b) Med Angivelse af Indholdet; - si quis quid de re publica ··· rumore ac fama acceperit, Caes.; cf. Cic. Mil. 35; - fama nunciabat, te esse in Syria, id.; cf. Caes. B. C. 3, 43; ogſ. Hor. Sat. 1, 10, 63; - men c. gen.; vix ad aures meas istius suspicionis fama pervenit, Cic. Sull. 4; - men in pl.: ingentes esse famas de Regulo, Arrunt. ap. Senec. Ep. 114; — bb) som personificeret Guddom er Fama en Datter af Terra; vid. Virg. Aen. 4, 174 flgd., o. Ovid. Met. 12, 43 flgd., oftere; — II) den bedømmende Omtale, Mængdens Dom, den offenlige Mening; A) „alm."; vid. Quintil. 5, 3; - adversus famam rumoresque hominum firmus etc., Liv. 22, 39; cf. Caes. B. C. 3. 56; men ∾ popularis: Folkegunſt, Cic. Tusc. 3, 2; men ∾ bona (f. gloria), vid. id. Fin. 3, 17; cf. id. Sest. 66; - ∾ sapientiae, id., eloquentiae, Quintil.; ∾ pudica, Propert.; - men in pl.: aequi boni famas petere, Sall. frgm. ap. Senec.; — B) „bef."; 1) godt Rygte; hujus omnis fama et existimatio etc., Cic. Quint. 15; cf. id. Div. in Caecil. 22; de fama alicujus detrahere, id.; famam in tuto collocare, Quintil.; cf. Hor. Ep. 1, 4, 10; jam ad famam populi R. pertinere, m. acc. c. infin., Liv. 10, 24; cf. Propert. 1, 15, 22; — 2) ondt Rygte, Vanrygte; maledicta, famam ··· in se transtulit, Ter. Ad. 2, 3, 10; neque enim specie famave movetur (Dido), Virg. Aen. 4, 172; bſ. — fāmātus, 3, f. diffamatus: berygtet, Cic. frgm. Or. p. Scaur.

famel, f. und. famulus. — fămēlicus, 3: forhungret, forſulten; ille miser famelicus, Ter. Eun. 2, 2, 29; ∾ natio hominum, (om Fiſkerne), Plaut.; ∾ canes, Phaedr.; ∾ ales (milvus), Plin.; ∾ armenta, Juvenal.; af — fămes, is, f.; I) „egenl."; A) „alm.": Hunger, Sult, Trang til Spiſe el. Æde (hos Mennesker og Dyr); - fame sitique atque algu (interficere), Plaut.; fame enectus el. confectus, Cic., consumptus, Caes., (udhungret); cf. Cic. Fin. 1, 11; - famem explere, Cic., querna pellere glande, Tibull.; extremam famem sustentare, Caes.; ∾ tolerare, id., Ovid., pascere, Prop.; - fames dura, misera, Hor., jejuna, dira, Ovid., rabida, vesana, Virg.; - men hos Lægerne: fame utendum est, (man bør faſte), Cels.; — B) „bef." ogſ.; a) Hungersnød; vid. Cic. Att. 5, 21; qui in fame frumentum exportaverat, id. Flacc. 7; — b) den yderſte Armod el. Trang; ad famem rejicere, Ter. Phorm. prol. 18; — II) „fig."; A) Magerhed i Foredraget; bſ. „alleg.": jejunitatem et famem malle, quam ubertatem et copiam, Cic. Tusc. 2, 1; — B) raſende Attraa el. Higen, navnl. efter Rigdom; - auri sacra fames, Virg. Aen. 3, 57; cf. Hor. Od. 3, 16, 17, ogſ. Plin. 33, 3; men ∾ implacabilis honorum, Flor. 3, 21; — III) Fames, som Hungerens Gudinde, beſkrives Ovid. Met. 8, 784 flgd.; cf. Virg. Aen. 6, 276; — not.: nomin. famis, f. fames, Varr.; gen. fami, f. famis, Cato o. Lucil. ap. Gell., abl. famē, f. famĕ, Virg. Aen. 6, 421, oftere; bſ. — fămescens, tis, adj.: hungrende, hungrig, Alcim. Avit.

famex, icis, m.: underløbet Blod, Colum. 6, 12 (Schneid.), Veget. — fămĭgĕrābĭlis, e, [fama, gero]: meget omtalt el. berygtet, Varr., Appul. — *fămĭgĕrātĭo, onis, f.: Rygtebæren; Omtale, Snak, Plaut. Trin. 3, 2, 66; — fămĭgĕrātor, oris, m.: en Rygtebærer, Plaut. Trin. 1, 2, 178; o. — fămĭgĕrātus, 3: meget bekiendt el. omtalt; (efteraug. o. ſield.); - Creta multis famigerata fabulis, Mela 2, 7; ∾ antiquitus fanum, Appul.; — [fama, gero].

fămĭlia, gen. familiae, (ogſ. ofte familias, i Forbindelse med Ordene pater, mater, filius, filia), f., [famulus]; I) „egenl."; A) Tienerſkabet el. Tyendet, de Herren tilhørende Trælle el. Slaver; - villicus familiam exerceat, Cato; emere eam familiam etc., Cic. Qu. Fr. 2, 6; cf. Caes. B. C. 1, 75, o. Phaedr. 3, 19; - ogſ. de et Tempel tillagte Livegne el. Slaver; vid. Cic. Cluent. 15: quum in Martis familia numerarentur; - men Caes. B. G. 1, 4: omnem suam familiam collegit, (rimel. alle ſine Vaſaller); — B) ligel. enhver af Ufrie el. Slaver beſtaaende Trop eller Bande, navnl. ſaadanne Fægtere el. Gladiatorer; vid. Suet. Aug. 42; comparare familiam (i. e. gladiatores), Cic. Sull. 19; cf. id. Sest. 4; - bſ. Udtrykket: familiam ducere, (være den førſte i Troppen); hvſ. „overf.": være den førſte i ſit Slags; vid. Cic. Phil. 5, 11, o. id. Fam. 7, 5; - ligel. familia histrionum: Trop el. Selſkab af Skueſpillere, Plaut. Men. prol.; — II) „overf."; A) den hele Husſtand, Husvæſenet, Huſet, Husfaderens hele Eiendom el. Formue; ogſ. den hele Arv; - familiae erciscundae causam agere, etc., vid. Cic. d. Or. 1, 56; cf. id. Caecin. 7; men agnatus proximus familiam habeto, Dig. e XII Tabb.; — b) bſ. ogſ. Huſets el. Familiens Forraad; decem dierum vix mihi est familia, Ter. Heaut. 5, 1. 36; — 2) bſ. pater familias, Cic., ogſ. pater familiae, Caes.: Husfaderen, Husbonden; pl. patres familias, Cic., familiae, Caes., familiarum, Suet.; ligel. mater familias, Cic., familiae, Liv.; filius familas, (umyndig Søn af Huſet), Cic. Coel. 15; ligel. filii familiarum, Sall.; filia familias, Senec.; filiae familiarum, Dig.; — B) Indbegrebet af de frie Perſoner, ſom høre til det ſamme Hus, en Familie, men ordenl. ſom Underafdeling af gens el. Slægt; - familia ··· plurium personarum, quae ab ejusdem ultimi genitoris sanguine proficiscuntur, Dig.; - qua in familia laus aliqua forte floruerit, etc., Cic. Rab. Post. 1; cf. id. Cluent. 6; ex familia vetere et illustri, id. Mur. 8; cf. ibd. 7; f. ogſ. Sall. Jug. 95, (hvor gens o. familia modſættes hinanden); - dog findes ogſ. familia f. gens; vid. Liv. Epit. 48 o. 49; — bb) bſ. atter „overf.": philoſophiſt Sect el. Skole; vid. Cic. d. Or. 1, 10, o. id. ibd. 3, 16; - ogſ. er at hidføre id. Fam. 7, 5: quod familiam ducit, etc.; cf. id. Fin. 4, 16; — b) ogſ. om Forfattere og om deres Værker; vid. Quintil. 1, 4, 2

*fămĭlĭāresco, ĕre, 3, v. n. inch.: bliver fortrolig dermed, c. dat., Sidon.; o. — fămĭlĭārĭcus, 3; 1) hørende til Slaverne, cellae, (deres Kamre), Vitruv., vestimenta, (deres Klæder), Dig.; — 2) hørende til Familien, sella: Commoditet, Varr.; — [af flgd.].

fămĭlĭāris, e, [familia]; I) hørende til Slaverne el. til Tyendet; men altid ſom subst.; - Me esse hujus familiae familiarem, (Slave el. Tiener i dette Hus), Plaut. Amph. 1, 1. 201; cf. Senec. Ep. 47, (hvorefter familiaris er den ældre Benævnelse f. servus); — II) hørende til Huſet el. til Familien, huslig, odl.; - ∾ filius: Søn af Huſet, Plaut. As. 2, 2, 43; ∾ focus, (Arneſtedet), Colum.; ∾ copiae, (Formuen), Liv. 2, 16, pecuniae, Tac., rationes, id.; ∾ dignitas: Huſets Anſeelſe, Cic. Sull. 26; - bſ. res familiaris: Formuen, exigua, vix equestris, Cic. Fam. 9, 13; cf. Sall. Catil. 20; men Cic. Tusc. 1, 1: res domesticas et familiares (Husholdningen el. Husvæſenet) etc.; — B) bſ. „overf.": hørende til Familien el. til Huſet, consilium, (Familieraad), Liv. 4, 48, ostentum, id. 26, 6, parricidium, (Mord paa en Slægtning), Attius ap. Cic. N. D. 3, 42, funus, (Dødsfald i Familien), Cic. Vatin. 13; — 2) navnl. om Perſoner: ligeſom hørende til Familien, d. e. bekiendt el. fortrolig, alicui, med

nogen; vid. Cic. Fam. 3, 1; qui vobis familiarior, Demosthenes, id. d. Or. 3, 19; homo familiarissimus, id.; - ogſ. subst.: fortrolig Ven el. Omgangsven; est ex meis ··· intimis familiaribus, Cic. Fam. 3, 1; cf. Nep. Eum. 2; ligel. ex meis familiarissimis, Cic. Fam. 13, 27; — b) om Begreber: venlig, fortrolig, bekiendt, tilvant el. sædvanlig; - ∾ sermones conferre cum aliquo, Cic. Off. 2, 11; minus familiari vultu, Suet. Caes. 78; cf. Liv. 24, 5; men ars statuaria familiaris Italiae atque vetusta, Plin. 34, 16; mihi familiare est, c. inf., (det er min Skik), Plin. Ep. 4, 24; — c) i Offersproget heder pars familiaris, Liv. 8, 9, o. fissum familiare, Cic. Div. 2, 13: den Del af Offerdyrets Indvolde, der angaaer os selv el. vore Venner el. Staten; (opp. pars hostilis, Lucan.); — not. a: abl. familiare, Varr.; — not. b: Epistolae ad Familiares, heder den ene Samling af Cicero's Breve.

fămĭlĭārĭtas, atis, f., [familiaris]; I) hyppig Omgang, noie Bekiendtskab; ogſ. Fortrolighed el. Venskab; - in familiaritatem alicujus venire, Cic., intrare penitus, id., sese dare el. applicare, id., (blive nogens Ven el. Fortrolige, indynde sig hos nogen); cf. id. Fam. 13, 73, o. Ter. Heaut. 1, 2, 10, ogſ. Nep. Att. 9; - familiaritates habere fidas amantium nos amicorum, Cic. Off. 2, 8; — II) „concret" familiaritates, s. familiares, vid. Suet. Tib. 51.

fămĭlĭārĭter, adv. af familiaris; I) „egentl.": efter Familier, familievis, accipere agros, Frontin. d. Colon. (ap. Goes.); — II) bſ. sædv. „overſ."; A) „alm.": fortroligen, venskabeligen, loqui cum aliquo, Cic. Div. in Caecil. 12, scribere aliquid (ad aliquem), id., vivere cum aliquo, id.; - ligel. compar. o. superl., familiarius o. familiarissime vivere cum aliquo, id.; men familiariter ferre mortem alicujus, Ter. Andr. 1, 1, 84; — B) „beſ." ogſ.; a) fortroligen, d. e. noiagtigen, totam causam nosse, Quintil.; — b) om Vegetationen: tilvant, pasſende; parum familiariter nostro solo venire, (ikke at passe dertil), Colum. Arb. 1. — fămĭlĭŏla, ae, f., demin. af familia: liden Familie, Hieronym. — famis, s. und. fames: not.

*fāmōse, adv.: med megen Omtale el. Opsigt; compar., Tertull.: o. — fāmōsĭtas, atis, f.: det Rygte (beſ. Vanrygte), hvori nogen staaer, Tertull.; af — fāmōsus, 3, [fama]: meget omtalt el. hvorom der tales meget (til det Bedre el. Værre); bſ. I) navnkundig, beromt, urbs, Tac. Hist. 5, 2, mors, Hor. A. P. 469; - superl., ∾ victoria, Flor. 3, 7; — II) berygtet; ∾ largitio, Sall. Jug. 58, coena, Suet. Vit. 3; - ogſ. absol.: famosae, (i. e. meretrices), Cic. d. Or. 2, 68; cf. Hor. Sat. 1, 4, 5; s. ogſ. Tac. Ann. 3, 7; — B) derfor ogſ. ligesom act.: æreskændende el. ærerørig, carmen, Hor. Ep. 1, 19, 31, libelli (Pasqviller), Tac. Ann. 1, 72; cf. Suet. Aug. 55, o. id. Caes. 73; - ∾ pudor, Ovid. Am. 3, 6, 78, (som røber Beskæmmelse).

fămul, (archaiſtiſk Biform af famulus), Lucr. 3, 1048, o. Enn. ap. Non.; (cf. facul, volup, o. fl.). — fămŭla, ae, fem. af famulus: Terne el. Oppvarterſke, Lucr. 4, 1170, o. Virg. Aen. 4, 391, ogſ. Ovid. Met. 4, 35; - ogſ. en Guddoms Tienerinde, Ovid.; - bſ. „poet.": famulae Jovis ··· aves, (i. e. aquilae), Juvenal. 14, 81; - men „overſ."; si virtus famula fortunae est, Cic. Tusc. 5, 1; cf. ibd. 1, 31. — *fămŭlābundus, 3: som betiener ivrigen, Tertull.; o. — fămŭlanter, adv.: som Træl el. Slave, meget ydmygt, petere, Attius ap. Non.; — [famulor]. — fămŭlāris, e, [famulus]: horende til en Træl el. Tiener, vestis, (Slavedragt), Cic.; ∾ jura dare, (betvinge som Herſker el. Konge), Ovid. Met. 15, 597; - neutr. ogſ. som adv.: nec famulare timens, Stat. Silv. 3, 1.

*fămŭlātio, onis, f.: Tienerſkabet el. Tyendet, Appul.; — fămŭlātōrius, 3: slaviſk, mendicitas, Tertull.; — fămŭlātrix, icis, f.: Tienerinde, Sidon.; o. — fămŭlātus, us, m.: Slavetieneste, Trældom; in famulatu fuisse, Cic. Lael. 19; - bſ. „alleg.": quam miser virtutis famulatus servientis voluptati! Cic. Off. 3, 33; — [famulor].

*fămŭlĭtas, atis, f.: Slaveri, Trældom, Attius ap. Non.; — fămŭlĭtĭum, i, n., oprdl.: = frgd.; vid. Fest. p. 87; - bſ. „concret" ligesom servitium, Tyendet el. Slaverne; unus e famulitio, Macrob.; — fămŭlo, are, v. a.: bruger som Slave, Tertull.; o. — fămŭlor, atus sum, 1, v. dep. n.: betiener, oppvarter, m. o. ud. dat.; - quum hi famulantur, (ere andres Tienere), Cic. frgm. ap. Non.; men Catull. 64, 161: Quae tibi jucundo famularer serva labore; - ogſ. „overſ.": fortuna famulante, (ved dens Biſtand), Claudian.; ogſ. m. Tingsſubject; ut alimentis nostris famulatur (terra), Plin. 2, 63; — [flgd.].

1. fămŭlus, i, m., [oſkiſk Ord; vid. Fest. p. 87]: Tiener, Opvarter, Slave, (opp. herus); vid. Cic. Off. 2, 7, Hor. Od. 3, 17, 16, o. Virg. Aen. 1, 701; — b) famuli hede ogſ. saadanne Frie, qui serviunt bona fide, Dig.; - bſ. ogſ. ∾ sacrorum: en Offertiener, Ovid. Met. 3, 574; cf. Cic. Leg. 2, 9; - „poet." hede ogſ. de underordnede Guddomme famuli, Hor. A. P. 239, o. Virg. Aen. 5, 95; men Ovid. Met. 8, 272: sus erat infestae famulus vindexque Dianae; cf. Virg. Aen. 5, 95, o. Ovid. 3, 229; - s. ogſ. famula s. l.; bſ. — 2. fămŭlus, 3: tienende, opvartende, slaviſk, underdanig; (poetiſk Ord); - vertice famulo ferre pedem, (lade sig træde paa Nakken), Ovid. Pont. 2, 2, 80; cf. id. Fast. 1, 286: ∾ aquae (Rheni); men id. Am. 2, 7, 21: Veneris famulae connubia, (i. e. amicae servae); ∾ turbae, Sil., dextrae, Lucan.

fānātĭce, adv.: sværmende, Appul.; af — fānātĭcus, 3, [1. fanum]: der sværmer omkring et Tempel; oprdl. om Cybeles Præſter; vid. Juvenal. 2, 112, o. id. 4, 123; cf. Liv. 37, 9; men ∾ carmine vaticinantes, id. 38, 18; — II) bſ. „overſ.": rasende, sværmende; isti philosophi superstitiosi et paene fanatici, Cic. Div. 2, 57; ∾ jactatio corporis, Liv. 39, 13; ∾ error, Hor., cursus, Liv.; cf. Quintil. 11, 3, 71.

fandus, 3: partic. af fari. — Fanestris, e, s. und. 2. Fanum. — Fannius, Fannia: romerſk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf her mærkes: C. Fannius, Svigerson af Laelius; vid. Cic. Laelius; - en Son af ham er Hiſtorieſkriveren: C. Fannius; vid. Cic. Brut. 26, o. id. d. Or. 3, 47, oftere; — B) bſ. 1) Fannius, 3, lex sumptuaria, (a. u. c. 593), Gell. 2, 24, Macrob.; — 2) Fanniānus, 3, epitome, Cic. Att. 5, 12; men ∾ cartha, vid. Plin. 13, 24.

fāno, are, v. a.: indvier, helliger; quod sacrificio quodam fanatur, etc., Varr. L. L. 6, 7; af — 1. fānum, i, n., [beſl. m. fari, fatus]: et til Guddommen indviet Sted, en Helligdom, et Tempel; - fanum ··· id est locus templo effatus, Liv. 10, 37, (hvor fanum ogſ. modsættes aedes); - bſ. sædv. Capel. el. Tempel; - ∾ sanctissimum Dianae, Cic. Verr. 1, 20; cf. Caes. B. C. 3, 33; ogſ. forbindes fana atque delubra, Cic., fana et templa, Suet. — 2. Fānum, i, n.: By i Umbrien ved det adriatiſke Hav; (hod. Fano); vid. Caes. B. C. 1, 11; ogſ. Fanum Fortunae, Tac. Hist. 3, 50; ogſ. Colonia Fanestris, Mela 2, 4.

far, gen. farris, n.; I) „alm.": en vis Kornart, germ. Spelt el. Dinkel, Grækernes ζέα, (triticum, spelta L.); vid. Cat., Varr., Colum., ogſ. Plin. 18, 19; - „poet." ogſ. in pl.: farra flava, laetissima, robusta, Virg.; cf. id Ge. 1, 73 o. 101; — II) „beſ." ogſ.: ſtraaet Korn el. grovt Mel; farinam bonam et far subtile facere, Cato; far hordei, Pallad.

farcīmen, ĭnis, n., [farcio]: Polſemad, Polſe, Varr.; cf. Gell. 16, 7; bſ. — farcīmĭnum, i, n., efter Veget.: etslags Sygdom el. Forſtoppelse hos Dy-

rene; — bſ. farcimĭnōsus, 3, morbus, (denne Sygdom), id. — farcino, are, v. a.: ſild. Biform af ſlgd., Capella.

farcio, farsi, fartum, (ogſ. farctum, o. efterel. farsum), 4, v. a.; [beſl. m. φράσσω, i. e. farcio]; I) „alm.": ſtopper fuld, fylder ved at ſtoppe, parietes ··· caementis, Plin.; pulvinus rosa fartus, Cic. Verr. 5, 11; — b) ogſ. ſtopper deri; ischaemon (herba) farcitur in nares, Plin.; ∾ pannos in os, Senec.; men Martial. 3, 58: Hinc farta premitur angulo Ceres omni; — II) „beſ.": ſtopper, d. e. mæſter el. feder, gallinas ex triticeo pane, Varr.; — b) ogſ. „overf.": infinitis vectigalibus farctus, Vitruv. 2, 8; — III) af partic. fartus (el. farctus), 3, er neutr. subst. fartum (el. farctum), i: det Jfyldte, Fyldning; intestina et fartum eorum, Plin. 28, 29: – men comiſk: fartum facere ex hostibus, Plaut. Mil. gl. 1, 1, 8; men ∾ vestis, (d. e. Legemet), id. Most. 1, 3, 13; — 1. farctus, (fartus), 3, partic. af farcio. — 2. farctus, us, m., ſ. und. 2. fartus.

1. Farfărus, i, m.: Flod i d. Sabinſke, Ovid. Met. 14, 330; ſ. ogſ. Fabaris. — 2. farfărus, i, m.: et Slags Vært el. Plante, ogſ. farfugium, o. chamaeleuce; (tussilago L., germ. Huflattich); vid. Plin. 24, 85; ogſ. farferus, Plaut. Poen. act. 2, v. 32. — farferus, i, o. farfugium, i., ſ. und. frgd.

fari, tale, inf. af for. — †fărina, ae, f., [far]: det malede Korn, d. e. Mel, Varr.; ∾ siliguea, Plin., triticea, hordeacea, etc., id.; cf. Martial. 8, 16; — II) „fig."; A) „overf.": Melet el. den melagtige Opløsning af andre Gienſtande; – ∾ marmoris, Plin., cornus cervini, id.; men Ovid. Med. fac. 61: ∾ pulverea; — B) „alleg."; quum fueris nostrae paulo ante farinae, (da du for lignede os), Pers. 5, 115; cf. Suet. Aug. 4; bſ. — fărinārius, 3: hørende til Mel; ∾ cribrum, (Melſaald), Cato, Plin.; — fărīnōsus, 3: melet, ligeſom af Mel; ∾ congeries, Veget. — fărīnŭla, ae, f., demin. af farina: noget lidet af Mel, Vulg.; bſ. — fărīnŭlentus, 3: ligeſom Mel, cinis, Appul. — făriо, ōnis, m.: Forellen el. Laxørreden, Auson. — farnĕus, 3: af el. paa et Aſketræ, fungi, Apic.; af — farnus, i, f., [rimel. af inus. franus, ctr. f. fraxinus]: Aſken el. Aſketræet, Vitruv. 7, 1, inc.; (al. fraxinus).

*farrăcĕus, (-ius), 3: af Korn el. af Spelt, seges, Varr., pollen, Plin.; o. — farrāgo, ĭnis, f.; I) „egenl.": Smaakorn el. Blandkorn til Grønfoder; ogſ. det deraf opvoxede Foder; vid. Varr., Plin., Virg. Ge. 3, 205; — II) „overf." o. comiſk: Blanding el. blandet Indhold; Quicquid agunt homines ··· nostri est farrago libelli, Juvenal. 1, 86; men Pers. 5, 77: in tenui farragine mendax, (i. e. in re levi: i Bagateller); — [far].

*farrārius, 3: hørende til Brødkorn el. benævnt derefter, fistula, (etſlags Haandmølle), Cato; — b) bſ. ſom subst. n., o. in pl., farraria, orum: Kornmagazin el. Kornlade, Vitruv. 6, 9; — farrātus, 3: forſynet med Korn el. med Mel el. med Melſpiſer; ∾ olla, (Grødpotte), Pers. 4, 30; — 2) tillavet af Korn el. af Mel; farrata omnia, (ikkun Melſpiſer), Juvenal. 11, 109; — farrĕārius, 3: hørende til Korn, pilum, Cato; o. — farrĕus, 3, af Korn el. af Mel, panis, Colum.; — 2) bſ. subst. n., farreum (sc. libum): Melkage, Plin. 18, 3; — hvſ. demin. farrĭcŭlum, i, n.; liden Melkage, Pallad.; — [far].

farsĭlis, e: Biform af fartilis: mæſtet, porcellus, Apic. — farsūra, ae, f., Biform af fartura: Mæſtning, Tertull. — farsus, 3: Biform af 1. fartus; ſ. farcio ab in. — fartĭcŭlum, i, demin. af fartum: Lidet af Fyldning, Titinn. ap. Non. — *fartĭlis, e: ſtoppet el. fyldt, mæſtet el. fedet, anseres, Plin.; — 2) „overf." o. absol.: fartilia nescio quae commenti: Udfyldning el. Blanding, Tertull.; — fartim, adv., ligeſom Fyldning; (efterel. Ord.); ∾ concisum, Appul.; — 2) „overf.": tæt ſammen, i tæt Klynge, stipare aditum, id.; o. — fartor, oris, m.; 1) en Pølſemager, Plaut., Ter.; ogſ. Cic. Off. 1, 42, o. Hor. Sat. 2, 3, 229; — 2) ſom mæſter el. feder (Fjerkræet), Colum. 8, 7; — [farcio]. — fartum, i, n., ſ. fartus, 3, und. farcio; — fartūra, (farct.), ae, f., [farcio]: Fyldning el. Fyld, navnl. til Tarme el. Pølſer, Varr.; — b) ogſ. Fyldning til Vægge, Vitruv.; — 2) „overf.": Feden el. Mæſten (navnl. Fjerkræets), Varr.; turtures farturae destinantur, Colum. — 1. fartus, 3: partic. af farcio. — 2. fartus, us, m., [farcio], ligeſom fartum: Fyldning; in pl., Arnob. — 2) bſ. „overf.": farctum fici meliorem efficere, (dens Kiød), Colum. 5, 10.

fas, neutr. indecl., [fari]; — I) oprdl.: hvad der er beſtemt ved Guddommens og Naturens Love, den guddommelige el. naturlige Ret; (opp. jus); – omne jus fasque delere, Cic. Att. 1, 16; sicut fas jusque est, Liv.; cf. Virg. Ge. 1, 268; contra fas, contra auspicia, etc., Cic. Verr. 5, 13; — b) ogſ. perſonificeret: audiat fas, etc., Liv. 1, 32; — II) „overf."; A) i Retsſproget, (o. forel.), ligeſom fastus: retligen tilladt; vid. Varr. L. L. 6, 4; — B) „alm.": hvad der er ret el. billigt el. tilladt; ſaal. i Forbindelſen: fas est, med Subjectsſætning; – si hoc fas est dictu, Cic.; ligel. si fas est dicere, Ovid.; fas habere: holde for Ret, Plaut., Tac.; fas, justum, pium, subjici possunt honestati, Quintil.; – fas gentium, Tac., disciplinae, id., armorum, id.; neque fas neque fidem pensi habere, id.; cf. Virg. Ge. 1, 505, o. Hor. Od. 1, 18, 19; – quod homini fas esset optare, Cic. Lael. 3; cf. id. Mur. 37, ogſ. Caes. B. G. 1, 50, o. id. ibd. 5, 12; men fas omne abrumpunt, Virg. Aen. 3, 55; cf. ibd. 5, 799, o. Liv. 1, 16; — bb) bſ. ogſ.; a) det Mulige el. Muligheden; nec mihi ··· fas est, c. inf., (jeg formaaer ikke), Ovid. A. A. 3, 151; cf. Virg. Aen. 7, 692, o. Ovid. Her. 4, 4, 22; — b) det Beſkikkede, det af Skiebnen Beſtemte; si cadere fas est ··· Trojam, (hvis det ſkal falde), Ovid. Her. 13, 72; fas prohibet, id. Fast. 2, 205; cf. Virg. Aen. 6, 438.

fascia, ae, f., [beſl. m. fascis]; I) „egenl.": Baand el. Bind el. Giord, obl.; bſ. a) Bind om et Saar el. om en Legemsdeel; – devinctus fasciis etc., Cic. Brut. 60; cf. Suet. Dom. 17, oftere. — b) Baand el. Bind om Benet el. Foden, (altſ. for Strømper); – fasciae, quibus in calceatu utebantur, Plin.; cf. Quintil. 11, 3, 144, o. Cic. Att. 2, 3, (hvor fasciae cretatae, til Pynt); — c) Damernes Bryſtbind; vid. Ovid. A. A. 3, 274, o. Prop. 4, 9, 49; — d) Hovedbind el. Diadem; vid. Suet. Caes. 79: coronae fasciam detrahi; cf. Senec. Ep. 80: fasciam solve etc.; — e) fasciae lecti cubicularis, (Sengegiorde), Cic. Div. 2, 61, Martial.; – f) puero fasciis opus est (Svøbebaand el. Svøb), Plaut. Truc. act. 5, v. 13; – men Plin. 15, 18: fasciae junci, Siv= el. Rørmatter; — II) „overf.": baandformet Stribe el. Linie el. Liſte, obl.; bſ. a) i Bygningskunſten: media fascia epistylii, Vitruv.; — b) Zone el. Bælte paa Himmelen, Capella; — c) Skyſtribe paa Himmelen; nil fascia nigra minatur, Juvenal. 14, 294.

fasciātim, el. fasceatim, adv., [fascis]: bundtviis, i Bundter, vid. Quintil. 1, 4, 20. — fascĭcŭlāria, orum, n.: hvad der bæres i Bundter, (ſom Brænde, obl.), Veget.; af — fascĭcŭlus, i, m.: demin. af fascis: lidet Bundt, liden Bylt el. Pakke; ∾ epistolarum, Cic., librorum, Hor.; ∾ (florum), Cic. Tusc. 3, 18. — fascĭger, a, um, [fascis, gero]; bſ. ∾ honor, (i. e. consulatus), Paul. Nol. — fascĭna, ae, f., [fascis]: Risknippe, Cato.

*fascĭnātio, onis, f.: Fortryllelſe, Forhexelſe; vid. Plin. 28, 5, oftere; o. — fascĭnātōrius, 3: hørende til Fortryllelſe; ∾ lingua, Serv. ad. Virg. Ecl. 7, 28;

af — fascino, are, v. a., βασκαίνω: fortrylle, forhexe, oculis ··· agnos, Virg. Ecl. 3, 103; men Catull. 7, 12: ∾ mala lingua; - ogs. absol.: contra fascinantes, Plin. 13, 9. — fascinōsus, 3, i. e. bene mutoniatus, Auct. Priap.; af — fascinum, i, n., βασκάνιον: Fortryllelse el. Forhexelse, (navnl. med Øinene el. med Tungen); - oculis fascinum circumferre, Plin. 7, 2; — 2) „overf.": en Afbildning af det mandlige Lem, som Amulet imod Fortryllelser, Varr.; df. ogs. Lemmet selv, Hor. Epod. 8, 18; — not.: ogs. i Biformen fascinus, i, m., Virg. Catal. 5, 20; - men personificeret: Fascinus, i, m., f. Phallus, Plin. 28, 7.

fascio, avi, atum, 1, v. a., [fascia]: binder derom, Capitolin.; fasciatus truncus, Martial. 12, 57. — fasciŏla, ae, f., demin. af fascia: lidet Bind el. Baand, navnl. om Hovedet, Varr., om Benene, (for Strømper), Hor. Sat. 2,5,255; cf. Pseud.Cic. Harusp.21.

fascis, is, m., [besl. m. fascia]; I) „alm.": Bundt el. Knippe, sarmentorum, Liv., lignorum, Tac., stramentorum, Hirt.; cf. Virg. Ecl. 9, 65; men injusto sub fasce, id. Ge. 3, 347; men uno velut fasce (comprehendere), vid. Plin. Ep. 3, 9; — II) „bes." hede hos Romerne fasces (sc. virgarum): de Risknipper, som Lictorerne bare foran de høiere Øvrighedspersoner, navnl. foran Consulerne, deels som Symbol paa deres Magt, deels som Strafferedskaber, Liv., Cic., o. A.; - df. habere fasces, Liv. 8, 36; cf. ibd. 12: cujus tum fasces erant, etc., ogs. Suet. Caes. 20; - fasces praeferre, (om Lictorerne), Liv.; men om en Øvrighedsperson: summittere fasces: at lade Lictorerne sænke fasces ned, neml. for derved at vise Ærefrygt, enten imod en høiere Øvrighedsperson, el. imod det forsamlede Folk; vid. Liv. 2, 7, o. Val. Max. 4, 1; - df. ogs. „alleg.": summittere alicui fasces, Cic. Brut. 6, (erkiende nogens Forrang el. Fortrin); - efter Liv. 24, 9, udtog Valerius Publicola Øxen af de consulariske Fasces; derim. beholdtes den af Dictator, (fordi der ikke fra ham kunde appelleres til Folket), og ligel. af Decemvirerne; vid. dictator s. l., ogs. Liv. 3, 36; - ligel. af de romerske Øvrigheder i Provindserne; vid. Cic. Verr. 5, 9; - efter en Seier bleve Feltherrens Fasces omvundne med Laurbærgrene, hvf. fasces laureati, Cic. Att. 8, 3; cf. Caes. B. C 3, 71, o. Tac. Ann. 13, 9; - i Sorg bares Fasces omvendte, (fasces inversi), ibd. 3, 2; — b) „overf." o. „poet." bruges ogs. fasces f. de høiere Øvrighedsposter, navnl. for Consulatet; populi fasces, Virg. Ge. 2, 495; cf. Hor. Ep. 1, 16, 34, id. Sat. 1, 6, 96, o. Juvenal. 5, 110.

faselaria, ium, f. phaselaria. — faselus, o. faseolus, f. phaselus, etc. — fassus, 3: partic. af fateor. — fasti, orum, f. und. 1. fastus. — *fastīdībĭlis, e: fortrædelig; ∾ judicium, Tertull.; — fastīdĭenter, adv.: fortrædeligen, med Uvillie, appellare aliquem, Appul.; o. — fastīdĭter, adv.: vranteut, fortrædeligen, Varr. ap. Non.; — [flgd.].

fastīdio, īvi el. ĭi, ītum, 4, v. n. o. a., [fastidium]; I) neutr.; A) „egenl." om de sandselige Fornemmelser: at ækles, at føle Lede el. Modbydelighed; - stomachus fastidiens, Senec. Ep. 2; cf. Hor. Epod. 5, 78; - ogs. om Dyrene; si fastidiunt gallinae, (ikke ville æde), Varr.; — B) „fig."; a) gebærder mig el. viser mig utilfreds; - ut fastidit gloriosus! Plaut. Curc. 5, 2, 34; - qui ··· etiam in recte factis candidatorum saepe fastidiunt, Cic. Mil. 16; - hos Comikerne ogs. c. gen.; fastidit mei, Plaut.; ∾ bonorum, Lucil.; — II) act. el. c. acc.; A) „egenl.": ligesom at vrage, (navnl. en Spise); - ∾ lupum fluvialem, Colum.; ∾ olus, Hor. Ep. 1, 17, 15; cf. id. Sat. 1, 2, 115; ∾ vinum, Suet.; men fastidiendus odor, Plin.; aures ··· redundantia et nimia fastidiunt, Quintil. 9, 4, 116; — B) oftere „fig.": stolt el. overmodigen at ringeagte el. bortvise; a) c. acc.; - ∾ preces alicujus, Liv. 34, 5; dominationibus aliis (dat.) fastiditus, (ringeagtet deraf), Tac. Ann. 13, 1; cf. Ovid. Pont. 4, 1, 19: verba fastidita, (forskudt Tale); - men „poet.": somnus ··· non humiles domos fastidit, Hor. Od. 3, 1, 23; — b) m. Objectssætning; - a me fastidit amari, Ovid.; ne fastidieris, nos ··· accipere, Liv. 10, 8; cf. Phaedr. 4, 7; men Plin. 16, 59, overf. om Ting: balsamum fastidit alibi nasci; — not.: partic. fastiditus, 3, sild. ogs. som dep. m. activ Bem.: forsmaaende; ne me putes fastiditum studia, Petron. Sat. 48.

fastīdiōse, adv.; oprdl.: med Modbydelighed el. Lede el. Ækelhed; df. „fig.": vrantent, fortrædeligen, - ∾ stomachans, Cic. Planc. 27; - compar., ∾ accedere ad hoc genus, id. d. Or. 2, 89; - ogs.: noget strængt el. noieseende; judicare diligenter et prope fastidiose, Cic. d. Or. 1, 26; ∾ probare, id. Att. 2, 1; cf. Phaedr. 3, prol. 23; af — fastīdiōsus, 3, [fastidium]: fuld af Lede el. Ækelhed; oprdl. el. „egenl.", med Hensyn paa de sandselige Fornemmelser; - aurium sensus est fastidiosissimus, Auct. ad Her.; - ogs. om Dyrene; fastidiosae enim fiunt (vaccae: ville ikke æde), Varr.; — II) df. „fig."; A) „alm.": vranten el. vanskelig at tilfredsstille; - ∾ aestimator, Senec.; fastidiosus in aequos et pares, Auct. ad Herenn.; - compar., fastidiosior in recipiendis causis, (opp. facilis), Cic. Brut. 57; superl., ∾ mancipium, (hovmodig Træl), Plin. Ep.; s. ogs. ovenf.; - ogs. c. gen.; fastidiosus litterarum Latinarum, (som vrager hvad der er skrevet paa Latin), Cic. Brut. 70; cf. Hor. Od. 3, 1, 36; — B) „bes.": som vækker Lede el. Ækelhed, modbydelig; - fastidiosam desere copiam, id. ibd. 3, 29, 9; cf. id. Epod. 17, 73; ∾ res et difficilis, Plin. Ep. 6, 17; — fastīdītus, 3: partic. af fastidio.

fastīdium, i, n., [ctr. af fastūs taedium]; I) „egenl.": Lede dertil, Modbydelighed; - cibi satietas et fastidium subamara aliqua re relevatur, Cic. Inv. 1, 17; ∾ creare; Plin., abigere el. discutere, id.; - ogs. in pl., Hor. Sat. 2, 4, 78, oftere, Ovid. Pont. 1, 10, 7, Plin., o. A.; — b) ogs. om Synets Sands, Cic. Fam. 2, 16; — II) „fig."; A) „alm.": Uvillie el. Misnoie, Bryderi el. Besværlighed; - quantum fastidii etc., Cic. Mur. 9; cf. id. d. Or. 3, 25, o. id. d. Opt. Gen. Or. 4; ne sit fastidio, Graecos sequi, Plin. 7, 1; - ogs. in pl., Cic. d. Or. 1, 61, Hor. Ep. 2, 1, 215, o. Virg. Ecl. 4, 61; — B) „bes.": Overmod el. fornem Vragen, obl.; - efferri fastidio et contumacia, Cic. Lael. 15; cf. id. Off. 1, 26, oftere; - ogs. in pl.; vid. Tibull. 1, 8, 69: oderunt ··· fastidia divi, (de hade Knibskhed); cf. Virg. Ecl. 2, 15.

fastīgātio, onis, f., [fastigo]: Tilspidsning el. Spids; - ut fastigatio laevi descendat cuneo, Plin. 24, 17; ∾ recta, Appul. — fastīgātus, 3: partic. o. adj. af fastigo. — fastīgium, i, n., [2. fastus, ago], (det Fremragende); I) „egenl."; A) „alm.": den øverste Spids el. Gavlen (fronton) paa Templerne, Tempeltinde; - ∾ Capitolii, vid. Cic. d. Or. 3, 46; fastigia aliquot templorum etc., Liv. 40, 2; - men om den myrdede Cæsar: ut haberet pulvinar ··· fastigium, etc., vid. Cic. Phil. 2, 43; cf. Flor. 4, 2; - men ogsaa paa en Privatbygning findes der: tectum ··· multorum fastigiorum, Cic. Qu. Fr. 3, 1; - df. ogs. „poet." f. Taget, Virg. Aen. 8, 491, o. id. ibd. 9, 568; - men om de paa hine Tempeltinder el. fastigia anbragte Ornamenter, f. Liv. 26, 23, o. Plin. 35, 43, ogs. Plin. Pan. 54; - men „alleg.": operi ··· tamquam fastigium imponere, Cic. Off. 3, 7, (at fuldende et Arbeide); — B) „bes.": det i nogensomhelst Retning Fremragende el. Udstaaende; df. navnl. 1) Spids el. Top, det Øverste el. Høieste; - colles pari altitudinis fastigio, Caes. B. G. 7, 69; cloacis e fastigio in Tiberim ductis, Liv. 1, 38; - ogs. in pl., Lucr. 4, 828; men cornua in leve fastigium exacuta, Plin.; - ogs. den største Dybde,

vid. Virg. Ge. 2, 288; men fastigia surarum et feminum, (de udstaaende el. ophøiede Dele deraf), Lucr. 4, 828; men ova fastigio acuminata, (oppon. rotunda), Plin. 10, 44; — b) fastigia hede ogs. i Grammatiken: Accenter over Stavelserne, Capella; — 2) skraalig el. heldende Rygning el. Beliggenhed; - declivis locus tenui fastigio, Caes. B. C. 1, 45; fossa si fastigium habet, (Fald for Vandet), id.; summisso fastigio planities, Liv. 27, 28; - spectandum, quo fastigio sit fundus, Varr.; — II) „fig."; A) „overf."; a) det Høieste el. Vigtigste, Hovedsagen; - sed summa sequar fastigia rerum, (Hovedbegivenhederne), Virg. Aen. 1, 343; — b) den største Høide el. det høieste Standpunkt; - stetisse Ciceronem in fastigio eloquentiae, fateor, Quintil. 12, 1, 20; - ogs. den relative Høide, el. det Standpunkt, hvorpaa nogen findes; - pari fastigio stetit in utraque fortuna, (forte det samme Hus, odl.), Nep. Att. 14; ∾ consulare, Vell.; cf. Liv. 2, 27: cui curatio altior fastigio suo esset data, (der var over hans Rang); — B) „ment.": Værdighed el. Anseelse; ejusdem fastigii civis, id. 3, 35; in summo esse fastigio, Nep.; ampliora humano fastigio etc., Suet. Caes. 76.

fastīgo, avi, atum, 1, v. a., [besl. m. frgd.]; I) „egentl.": former el. danner i el. til en Spids el. Top; - frumenta verno tempore fastigantur in stipulam, Plin.; ∾ se (Africam), Mela; — b) ∾ syllabam: sætte Accenten (^) derover, Capella; — II) „fig.": at forherlige, statum celsitudinis tuae, Sidon.; — III) partic. fastigatus, 3, oftest som adj.; A) tilspidset, spids, collis, vid. Caes. B. G. 2, 8, o. Liv. 37, 27; men id. 41, 9: fastigatam, sicut tecta aedificiorum sunt, testudinem etc.; — b) ogs. skraa el. skraalig, med skraalig Retning; - tigna prona et fastigata etc., Caes. B. G. 4, 17; solum rivi habeat libramenta fastigata, (Skraaning el. Fald), Vitruv.; — B) „fig.", men alene eftercl. o. in superl.: ∾ consulares, Sidon.

fastōsus, 3, [2. fastus], „egentl.": prægtig, kostelig; men ∾ garum, Martial. 13, 102, (al. faecosum), inc.; - df. „fig.": stolt el. overmodig, moecha, (knibsk), Martial. 10, 18; quid est, fastose, (du Opblæste)! Petron. Sat. 131.

1. fastus, 3, [rimel. besl. m. φημί, fatus, etc.]; df. dies fastus: den Dag, paa hvilken Prætor el. Dommeren udtaler Ordene: do, dico, addico; altſ. en Retsdag; (opp. dies nefastus); vid. Ovid. Fast. 1, 47; men Liv. 1, 19, om K. Numa: idem nefastos dies fastosque fecit; - men fasti, f. dies fasti, Liv. 9, 46, o. Cic. Mur. 11, (hvorefter deres Fortegnelse først publiceredes af Skriveren Cn. Flavius); — II) df. A) fasti, (sc. dies): den ovennævnte Fortegnelse over Aarets samtlige Dage, altsaa den romerske Calender (el. Almanak); vid. Liv. o. Cic. ll. cc.; cf. Cic. Fam. 5, 12; - ogs. indeholdt denne Calender: Angivelsen af de romerske Festdage, dertil ogs.: Øvrighedspersonernes Navne og Bedrifter; vid. Cic. Verr. 4, 67; cf. Suet. Caes. 40: fastos correxit, etc., ogs. id. Aug. 100; — b) herfra ere ogs. Fasti, (ligesom Festcalender): Navnet paa Ovids Digt om de romerske Festdage og om deres Oprindelse; vid. Ovid. Fastorum Libros VI; — B) og fordi de ældste historiske Optegnelser fulgte Dagenes Orden i Calenderen, saa bruges fasti ogs. om de romerske Aarbøger el. Annaler; vid. Liv. 9, 18; ex fastis evellere, Cic. Sest. 14; - men „poet.": memores fasti, Hor. Od. 3, 17, 4; cf. id. Ep. 2, 1, 112, oftere; — not.: pl. fastus, uum, (f. fasti, orum), Colum., Lucan.

2. fastus, us, m., [besl. m. frgd., o. oprdl.: det Fremtrædende; df. „overf."]: Overmod, Stolthed, (navnl. i Gebærder og Miner); („poet." o. i efteraug. Prosa); a) in sing.; - supercilia maxime indicant fastum, Plin.; fastus erga patrias epulas, Tac. Ann. 2, 2; Fastus inest pulchris, Ovid.; fastum ponere el. exuere, id., assumere, Prop.; — b) in pl., lentos Pone precor fastus, Ovid. Met. 14, 762; cf. Tibull. 1, 8, 75. — 3. fastus, uum, m., sjeld. Biform af fasti, orum: Calender, Varr., Colum., o. A.; f. und. 1. fastus.: not.

†fātālis, e, [fatum]; I) „alm.": bestemt el. tildelt el. tilskikket af Skiebnen; vid. Cic. Catil. 4, 1, o. id. ibd. 3, 4; men illa fatalis necessitas, quam εἱμαρμένην dicitis, Cic. N. D. 1, 20; cf. id. Acad. 1, 7; ligel. id. Part. or. 21, absol.: quae divina atque fatalia etc.; - ∾ anni, Tibull.; ∾ labor, Hor.; men ∾ mors: naturlig Død, Vell.; - fatales libri, (i. e. libri Sibyllini), Liv. 5, 14, oftere; men „poet.": ∾ verba, Ovid., ogs. ∾ lex, id. Met. 3, 316, (i. e. fatum); fatales deae, (i. e. Parcae: de Skiebnen styrende Gudinder), id. Pont. 1, 4, 64; men ∾ stamina, Tibull. 1, 7, in.; men Ovid. Fast. 6, 445: ∾ pignora, (i. e. Palladium, hvorpaa neml. Roms Sikkerhed beroede); cf. Virg. Aen. 2, 165; - fatale est, m. Subjectsætn., vid. Cic. Fat. 13, o. Suet. Ner. 43; — II) „bes.": fordærvelig, dræbende; saal. „poet." o. i efteraug. Prosa; - ∾ telum, Virg., jaculum, Ovid., aurum, id. Met. 9, 411, monstrum, Hor. Od. 1, 37, 21; ∾ hora, Suet. Ner. 49; men absol.: si quid fatale etc., Lamprid.; df. — fātālitas, atis, f.: tilstødende Uheld, Cod. Just.; o. — fātālĭter, adv.: efter Skiebnens Bestemmelse, Cic. Div. 2, 7; ∾ cadere, Ovid. Met. 12, 67; men ∾ mori, Eutrop. 1, 11: at døe en naturlig Død.

fătĕor, fassus sum, fateri, v. dep. a.; [fari, fatus]; I) „alm.": bekiender, vedgaaer; - c. acc., el. m. de, el. absol.; - ∾ verum, Plaut., Plin.; ∾ peccatum, Hor., falsum, id.; men m. Objectsætn.: qui, se debere, fateatur, Caes. B. C. 3, 20; fateor, me duci ventre, Hor. Sat. 2, 7, 37; - men ∾ de se, Liv. 21, 5; cf. Cic. Inv. 2, 26; si fatetur etc., (oppon. si negat), Quintil.; men faterier (f. fateri) alicui, quod etc., Hor. Ep. 2, 2, 148; - leno sum, fateor, Ter. Ad. 2, 1, 34; — II) „bes.": lægger for Dagen, røber, tilkiendegiver; - ∾ iram vultu, Ovid., animum pallore, id.; cf. id. Met. 8, 53; ogs. m. flgd. relat., Juvenal. 10, 172; — b) df. i Grammatiken: modus fatendi, d. e. Indicativet; vid. Quintil. 1, 6, 7; — not.: ogs. m. passiv Bem.; qui (ager) publicus esse fateatur, Cic. Agr. 2, 21; ligel. fassus ab ore pudor, Ovid. A. A. 2, 566; men impers.: vulgo fatebatur, Dig.

fātĭcănus, o. fātĭcĭnus, 3, [fatum, cano]: forudsigende, spaaende, Ovid. Met. 9, 417, o. ibd. 15, 436. — fātĭdĭcus, 3, [fatum, 2. dico]: = frgd.; ∾ anus (Stoicorum πρόνοια), vid. Cic. N. D. 1, 8; men ∾ deus, Ovid. Fast. 2, 262, (i. e. Apollo); ∾ furores, id.; ∾ fulmina, Plin.; ∾ augurium, id.; ogs. absol.: fatidicorum et vatum effata, Cic. Leg. 2, 8, e XII Tabb. — fātĭfer, a, um, [fatum, fero]: dødbringende, dræbende, arcus, Virg., ensis, id., Ovid.

*fătīgābĭlis, e: til at udmatte, Tertull.; — fătīgātio, onis, f.: Udmattelse; (stærkere end lassitudo); citra fatigationem (lassitudo), Cels.; ∾ equorum atque hominum, Liv.; fatigatione deficere, Quintil.; cf. Tac. Ann. 2, 60; — II) „fig.": spottende Skiemt, Drilleri, Eutrop. 7, 19, o. A.; o. — fătīgātōrius, 3, verba: lunefuld og skiemtende Tale, Sidon.; — [flgd.].

fătīgo, avi, atum, 1, v. a., [af fatim, i. e. affatim, o. ago; altſ. oprdl.: giør nok deraf]; I) „egentl."; A) „alm.": udmatter, jager, driver; - ∾ cervos jaculo cursuque, Virg. Aen. 5, 253, equos, id. ibd. 1, 316; cf. ibd. 11, 114; - ogs. udmatter, qvæler, plager; pugna atroci quum semet ipsi fatigarent, Liv. 8, 10; quos nulla fatigant Proelia, Virg. Aen. 11, 406; cf. Hor. Od. 4, 14, 18; - milites magno aestu fatigati, Caes.; cf. Cic. Top. 20, o. id. Off. 3, 18; - fatigatus fame, Nep., ludo et somno, Hor.; - ∾ dentem in dente, (neml. ligesom tyggende), Ovid. Met. 8, 824; ∾ dextram osculis, (ved idelig at kysse derpaa el. at kaste med Kys), Tac. Ann. 15, 71; men Virg. Aen. 6, 79: ille fatigat os rabidum, (tvinger el. tæmmer); — B)

„bef." o. „poet."; a) tumler uafladeligen dermed; ∾ arma, (i. e. exercere), Val. Fl.; aquae fatigatae, Ovid. Her. 13, 98; - ∾ silvas, Virg. Aen. 9, 605, (at giennemjage); men Ovid. Met. 1, 573, om en brusende Flod: plus quam vicina fatigat; - ligel. „poet."; ∾ diem noctemque remigio, (vedblive at roe), Virg. Aen. 8, 94; ∾ Martem, (vedblive at kæmpe), Val. Fl.; — b) ∾ coelum, terras, etc., Virg. Aen. 1, 281, (i. e. turbare el. miscere); men Ovid. Met. 5, 385: lolium tribulique fatigant Triticeas messes, (qvæle el. fordærve Sæden); fatigatum pectus, Ovid. Am. 3, 11, 2; fatigati suppliciis, Sall. Jug. 70, (kuede deraf); men Tac. Ann. 4, 6: plebes acri annona fatigabatur, (plagedes af Dyrtid); — II) „fig."; A) „overf.": overvælder, ængster, forvirrer; - secundae res sapientium animos fatigant, Sall. Catil. 11; cf. Hor. Od. 2, 11, 12, o. Sall. Jug. 66, ogs. Nep. Lys. 2; men ∾ curas, (altid at plage sig dermed), Sil.; — 2) „ment."; ∾ aliquem precibus, (uafladeligen el. indstændigen at bede el. bonfalde), Liv. 9, 20, o. Hor. Od. 1, 2, 26; ligel. ud. precibus, Sall. Jug. 14; men Plaut. Cist. 4, 2, 12: quae hos ··· fatigem, (at jeg bonfalder disse); ligel. fatigatus a fratre, uti (s. ut) etc., Sall. l. c. 12; cf. Tac. Hist. 1, 29; - men ∾ verbis, (irettesætte), Cic. Off. 1, 25, inc.; - sild. ogs.: ∾ aliquem argutiis, (medtage bidende, have til Bedste), Sidon.

fātĭlegus, 3, [fatum, 1. lego]: som samler dræbende Giftplanter; ∾ Sabaei, Lucan. 9, 821. — fātĭlŏquium, i, n.: Spaadom, Appul., inc.; af — fātĭlŏquus 3,, [fatum, loquor]; ligesom fatidicus: spaaende el. forudsigende; fatiloqua (Carmenta), vid. Liv. 1, 7; - ogs. absol.: fatiloquus, i: Spaamand, Appul.

fătim, adv. af inus. fatis, [rimel. en anden Udtale af satis], men alene i Forbindelsen ad fatim, sædv. affatim; vid. affatim s. l. — fătisco, ĕre, v. n. incb., [rimel. besl. m. inus. χάω, hvf. χαίνω, i. e. hisco]; I) „egenl.": at revne el. briste; - rimisque fatiscunt (naves), Virg. Aen. 1, 123; cf. ibd. 9, 809; men fatiscit janua, (aabner sig), Tibull. 1, 5, 67; men tellus fatiscit, (bliver skiør, opp. lentescit), Virg. Ge. 2, 249; cf. ibd. 1, 180; ligel. ∾ ungues (cameli), Plin.; — II) „fig.": at aftage el. affræftes, at falde hen; solum fatiscit, (bliver udmarvet), Colum.; cf. Tac. Ann. 4, 24; men donec fatisceret seditio, id. Hist. 3, 10. — fătiscor, sci, v. dep. n.; forel. Biform af frgd.; - Delubra deum simulacraque fessa fatisci, (forfalde), Lucr. 5, 309; cf. id. 3, 459; ogs. c. inf.; ∾ facere, Pacuv. ap. Non.; men haud fatiscar, quin etc., Attius ibd.

Fatŭa, ae, f., [efter Macrob. a fando]: K. Faunus's Gemalinde; heder ogs. Fauna, ogs. Fatuella, ogs. Bona Dea; vid. Macrob. Sat. 1, 12, ogs. Lactant., o. A.; - s. ogs. und. fatuor. — not.: s. ogs. under 1. fatuus nr. II.

*fătŭe, adv.: enfoldigen, Quintil. 6, 4, 8, inc.; o. — fătuĭtas, atis, f.: Enfoldighed, Daarlighed, Cic. Inv. 2, 32; cf. id. Att. 11, 25; — [fatuus]. — fātum, i, n., s. und. for. — fătŭor, ari, v. dep. n., [1. fatuus]; 1) at være begeistret; - ab Fatua ··· qui inspirari solent, fatuari dicuntur, vid. Justin. 43, 1; — 2) at være tosset el. enfoldig, at gebærde sig saaledes; desine fatuari, Senec. Apocol. — 1. fātus, 3: particip. af for, fari. — 2. fātus, us, m., [for, fari]: Talen el. at tale; promite secretos fatus, (i. e. vaticinia), Prudent.; — II) ligesom fatum: Skiebne, Petron. o. Inscr.

1. fătŭus, 3, [a fando]; I) der taler, (navnl. som begeistret el. inspireret); s. und. fatuor; s. ogs. nedens. nr. II; — B) hs. sædv. som taler over sig, fiantet, tosset, enfoldig; navnl. sløv el. sandsesløs; - vid. Plaut. Bacch. 5, 1, 2, und. stultus; ∾ puer, Cic.; nisi plane fatui sint, id. Fin. 2, 22; cf. id. d. Or. 2, 24, ogs. Ter. Eun. 5, 9, 49; men ∾ mores et turbati, Plaut. Trin. 2, 2, 18; — b) „overf." ogs. om Væxterne: smagløs, odl.; ∾ beta, Martial. 13, 13; — II) subst. fatŭus, i, m., o. fatua, ae, f.; hos de romerske Herskaber: etslags Harlequin el. Gøgler; - vid. Senec. Ep. 50: fatua uxoris meae; ligel. ibd.: si quando fatuo dalectari volo, me rideo. — 2. Fatuus, i, m.: en Benævnelse paa Faunus; ogs. Fatuellus, Macrob. Sat. 1, 12, Lactant., o. A.

fauces, s. und. faux. — Fauna, ae, f., (sædv. Fatua, ogs. Bona Dea): den spaaende Søster og Gemalinde af K. Faunus, Macrob. Sat. 1, 12. — Faunalia, ium, s. und. Faunus. — Fauni, orum, s. und. Faunus. — Faunigĕna, ae, m., [Faunus, gigno]: nedstammende fra K. Faunus, Sil. 5, 7; hs. Faunigenae, arum: Indvaanerne af Latium el. af Mellemitalien, id. 8, 357. — Faunus, i, m.: mythisk Konge i Latium, Søn af Picus, o. Sønneson af Saturnus, men Fader til K. Latinus; vid. Virg. Aen. 7, 48 o. 81, hvor han ogs. meddeler Orakelsvar; - som Landguddom er han at sammenligne med Guden Pan; hs. ogs. bicornis o. semicaper; vid. Ovid. Fast. 5, 99 o. 101, o. id. Her. 5, 137; cf. id. Fast. 2, 424: Faunus in Arcadia templa Lycaeus habet; s. ogs. Hor. Od. 3, 18, in., o. Prop. 4, 2, 31; - tidligen antoges ogs. flere Fauni, (ligesom flere Panes); vid. Ovid. Met. 6, 81 o. 392; hs. ogs. Fauni vates, Calpurn.; cf. Cic. Div. 1, 45; - Fauni hede ogs., ligesom Fatui: Spøgelser, som trykke og qvæle de Sovende; vid. Plin. 25, 10; ogs. in sing., Serv. ad Virg. Aen. 6, 775; — II) hs. Faunalia, ium, n.: Faunusfesten, (Non. Dec.); vid. schol. ad Hor. Od. 3, 18, 1 o. 10.

fauste, adv. af faustus: lykkeligen, til Held og Lykke; - ut ea res fauste, feliciter, prospereque eveniret, (af en Formular), Cic. Mur. 1. — Faustianus, 3, s. und. 2. Faustus. — faustĭtas, atis, f., [faustus]: Lykfalighed; hs. personificeret, som Frugtbarhedens Gudinde; vid. Hor. Od. 4, 5, 18: Nutrit rura Ceres almaque Faustitas. — Faustŭlus, i, m.: albansk Hyrde, (magister pecoris regii), der opdrog Romulus og Remus; vid. Liv. 1, 4, Ovid. Fast. 3, 56, o. A.

1. faustus, 3, [faveo]; oprdl.: begunstigende; hs. sædv.: lykkelig, lyksalig, velsignet; oftest i Formularer; vid. Cic. Div. 1, 45, Liv. 1, 17, o. Ovid. Fast. 3, 27; ligel. i Udraab: o nox fausta huic urbi! Cic. Flacc. 41; cf. Ter. Andr. 5, 4, 53; - ∾ omen, Liv., carmen, Ovid., tempus, Lucr. 1, 804; men I pede fausto, (Lykke paa Reisen), Hor. Ep. 2, 2, 37. — 2. Faustus, Fausta: Personsnavn o. Tilnavn i d. corneliske Slægt, blev først tillagt en Søn af Dictatoren Sulla, hvis Datter Fausta var Gemalinde af Milo; vid. Cic. Sull. 19, oftere, o. Caes. B. C. 1, 6; — hs. Faustiānus, 3, ager, (i d. Falerniske), Plin. 14, 8; ∾ vina, Fronto.

fautor, (ogs. ud. contr. favitor, Lucil., Plaut.), ōris, m., [faveo]: som begunstiger el. befordrer nogen el. noget, en Velynder; - ∾ dignitatis et adolescentiae alicujus, Cic.; populus est fautor bonorum, Liv.; - ogs. c. dat. (s. gen.); multos et bonos viros ejus honori esse fautores, Cic. Planc. 1; men fautores ··· illius flagitii, Cic. Att. 1, 16; cf. Hor. Ep. 1, 15, 33; - ogs. absol., Hor. Ep. 1, 18, 66; cf. Plaut. Amph. prol. 78 flgd.; — hs. fem. fautrix, īcis, ligel. c. gen. el. c. dat.; fautrix suorum regio, Cic. Planc. 9; cf. Ter. Eun. 5, 8, 22; - ogs. in pl., Cic. Fin. 1, 20.

faux, cis, f., men af sing. findes alene abl. fauce; - pl. fauces, ium, etc.; I) „egenl.": den øvre Del af Struben el. Svælget; hs. alm. Struben el. Svælget el. Halsen; - arente fauce, Hor. Epod. 14, 4; cf. Phaedr. 1, 1; - summum gulae fauces, extremum stomachus etc., Plin. 11, 68; - ex penitis faucibus, Plaut. Asin. 1, 1, 28; sitis fauces urit, Hor., tenet, Plaut.; - oftere ogs. „alleg.": eripere ex faucibus eorum etc., Crass. ap. Cic. d. Or. 1, 52; cf. Cic. Arch. 9; - navnl. ogs.

Luftröret; fauce compressa, Ovid., elisa, id.; ligel. laqueo fauces innectere, id., frangere, Lucan.; - ogs. „alleg.": faucibus premi, (være bragt i den yderste Knibe), Cic. Cluent. 31; cf. id. Verr. 3, 76; — II) „overf." om Localiteter: trang Vei, snevert Pas, smalt Sund; - vid. Cic. Verr. 3, 62, o. Liv. 29, 32; fauces portus, Caes., Bospori, Plin.; men fauces Graeciae, Cic. Agr. 2, 32, (den corinthiske Tange); men pictis e faucibus emittere currus, (i. e. e carceribus), Enn. ap. Cic. Div. 1, 48; — B) Jordkloft; vid. Cic. N. D. 2, 37: patefactis terrae faucibus etc.

1. făventia, ae, f., [faveo], forcl. Biform af favor: Yndest, Gunst; - augustam adhibeant faventiam, (i. e. faveant linguis), Attius ap. Non. — 2. Făventia, ae, f.: Navnet paa flere Byer, hvoraf her mærkes: Faventia i Gall. Cispad., (hod. Faënza), Sil., Liv. Epitom. 88, Vell. 2, 28, o. A.; — b) df. adj: Faventinus, 3, ager, Varr., lina, Plin. 19, 2.

făvĕo, făvi, fautum, 2, v. n.; I) „alm."; ynder, begunstiger, befordrer; a) c. dat.; - nam illi faveo virgini, (er hende god), Ter. Eun. 5, 3, 7; favere et cupere alicui, Caes. B. G. 1, 18; men Liv. 42, 40: faveo orationi tuae, (optager den ikke ilde); - ogs. pass. impers.: quod illi aetati etiam favetur, Cic. Off. 2, 13; cf. id. d. Or. 2, 51; - ∾ honori el. laudibus alicujus, Cic.; men invidos huic accusationi esse fauturos, id. Planc. 1; cf. Hor. A. P. 196; - „poet." ogs. om Ting: at være tienlig derfor; Altera frumentis quoniam favet (terra), Virg. Ge. 2, 228; — b) ogs. absol., navnl. om Guddommen: at være naadig; - si favet alma Pales, Ovid. Met. 4, 722; cf. Virg. Ge. 1, 18; fave, Phoebe, Tibull.; faveas, Cypria, id.; ligel. faventibus diis, (ved deres Hielp), Suet. Galb. 10; - men faventibus ventis, (med gunstig Vind), Ovid.; — B) ogs. „overf.": vil gierne, attraaer, c. inf., Enn. ap. Serv. ad Virg. Ge. 1, 18; men ascribi factis procerumque tuisque Se favet, Ovid. Her. 6, 100; — II) „bef." ogs.; A) om Tilskuerne: at tilraabe el. tilklappe Bifald; - linguis (abl.) animisque favete, Ovid.; men favent panno, (dat., Dragten el. Farven), Plin. Ep. 9, 6; cf. Suet. Calig. 30: ∾ adversus studium alicujus; - ogs. „alleg.", Cic. Planc. 8; — B) i Religionssproget; favere ore el. lingua: at afholde sig fra uheldvarslende Ord, altſ. at tie; - vid. Cic. Div. 1, 45, o. Plin. 28, 3, ogs. Virg. Aen. 5, 71, men Prop. 4, 6, in.: sint ora faventia sacris; cf. Ovid. Fast. 1, 71, o. id. Met. 15, 677, ogs. Hor. Od. 3, 1, 2; ligel. Tibull. 2, 2, 2: Quisquis ades, lingua, vir mulierque, fave; cf. Ovid. Trist. 3, 13, 18, o. id. ibd. 5, 5, 5.

†făvilla, ae, f.: hed el. gloende Aske, („poet." o. i efteraug. Prosa); - Ovaque, non acri leviter versata favilla, Ovid. Met. 8, 667; cinis e favilla et carbonibus, Suet. Tib. 74; - ogs. „alleg.": Haec est venturi prima favilla mali, (første Ophav dertil), Prop. 1, 9, 18; — b) ligesom cinis: Aske; quae ··· Parva sub inducta latuit scintilla favilla, Ovid. Met. 7, 80; favillae plena (ancilla), Ter.; — 2) „bef." o. „poet." den Afdødes Aske, Virg. Aen. 6, 227, o. Hor. Od. 2, 6, 22; - men „overf.": ∾ salis, ligesom mica salis: et Saltkorn, Plin. 31, 42; df. — făvillāceus, 3: af Aske, ligesom Aske; ∾ fuligo, Solin.; — făvillātĭcus, 3: askeagtig, humus, id.; o. — făvillesco, ĕre, 3, v. n. inch.: at bortveires som Aske, Fulgent. — favissae, arum, f.: underjordiske Giemmesteder ved Templerne, Varr. ap. Gell. 2, 10; cf. Fest. p. 88. — făvītor, oris, m.: forcl. Biform af fautor, Plaut. Amph. prol.

Favonianus, 3, f. und. figd. nr. II. — Făvōnius, i, m.: Vestenvinden el. Foraarsvinden, (ogs. Zephyrus), Hor. Od. 1, 14, in., ogs. id. ibd. 3, 7, 2, (hvor pl.); f. ogs. Plin. 16, 39, o. Cic. Verr. 5, 10; genitalis aura Favoni, Lucr. 1, 11; lene spirans Favonius, Ovid.; — II) romersk Mandsnavn; saal. M. Favonius: en Efterligner af Cato, hvf. simius Catonis, Cic. Att. 1, 14, oftere; — b) df. Favonianus, 3, pira, Colum., Plin., (benævnte efter en Favonius).

făvor, ōris, m., [faveo]; I) „alm.": Yndest el. Gunst, Hengivenhed el. Tilboielighed; - ∾ populi, vid. Cic. Sest. 51; ∾ plebis, Liv.; in gratiam et favorem nobilitatis venire, Sall. Jug. 13; cf. id. ibd. 73; f. ogs. Quintil. 8, 3, 34; men favor militum in aliquem, Tac.; favor pro laborantibus, Quintil.; - ogs. absol., Hor. Ep. 2, 1, 9; — not.: sild. findes ogs. Favor personificeret som Guddom, Capella; — II) „bef." ogs. Tilskuernes Bifaldsyttring; - quem favorem secum in scenam attulerat, etc., Cic. R. Com. 10; cf. Phaedr. 5, 5, 25: jam favor mentes tenet, etc.; ligel. paa Cirkus, Suet. Claud. 21; cf. Ovid. Trist. 2, 506, ogs. Virg. Aen. 5, 343; - men ogs. de Bifaldsyttringer, som ledsage Talerens Foredrag; vid. Quintil. 7, 1, 2 o. 33, oftere.

făvōrābĭlis, e, [favor]: yndet, begunstiget; (rimel. ikke foraugustisk); - ∾ triumphus, Vell. 2, 31, reditus, id. ibd. 40; ∾ oratio, Tac. Ann. 2, 37, causa, Quintil.; ligel. quid invidiosum, quid favorabile, id.; - df. compar., deprecari ··· enim favorabilius et tutius est, Plin. Ep. 5, 14; df. — făvōrābĭlĭter, adv.: med Bifald, excurrere, (om Taleren), Quintil.; cf. Suet. Ner. 7; - compar., ∾ respondere, Dig. — Favorinus, i, m.: Philosoph og Lærd under Keiserne Trajan o. Hadrian; vid. Gell. 1, 3 o. 15, oftere.

făvus, i, m.: Biernes Honningskive; favus est, quem fingunt (apes) multicavatum e cera etc., Varr. R. R. 3, 16; - df. om Bierne: fingere favos, Cic. Off. 1, 44; cf. Virg. Ge. 4, 161; favos melle complere, Tibull. 1, 1, 50; - ogs. den med Honning fyldte Voxskive; hvf. favos eximere, Varr., demetere, Colum., exprimere, Ovid.; - men „poet." for Honningen selv; diluere favos Baccho, Virg. Ge. 1, 344; - som Ordsprog siges: crescere tamquam favum, (d. e. let el. umærkeligen), Petron. Sat. 48; — II) „overf.": sexkantet Steen i et indlagt Gulv, Vitruv.

fax, gen. făcis, f.; I) „egenl.": Fakkel; navnl. Stikke el. Stav af brændbart Træ el. omvunden med brændbare Sager; - vid. Plin. 16, 30; hvf. faces incidere, (tilskære), id. 18, 63; cf. Virg. Ge. 1, 292; - dog havde man ogsaa faces e sparto, Plin. 19, 7; — B) „bef." mærkes Fakkelens Brug; aa) til Lysning, og det navnl.; a) paa Reiser, Varr.; cf. Ovid. Met. 1, 493; ogs. i Husene; hvf. fax prima noctis, Gell., ogs. absol. fax prima, Macrob., (da man tænder Lys); - df. „alleg.": facem praeferre alicui ad libidinem, Cic. Catil. 1, 6; cf. Tac. Hist. 2, 86; — b) ved Bryllupper, navnl. for at lyse Bruden hiem; - huic lucebis novae nuptae facem, Plaut. Cas. act. 1, v. 30; f. ogs. Virg. Ecl. 8, 29, o. Catull. 61, 98, ogs. nedenf. Prop. l. c.; - df. faces nuptiales, (f. nuptiae); Liv. 30, 13; cf. Ovid. Met. 7, 49; — c) ved Ligfærd; vid. Virg. Aen. 11, 143, o. Tac. Ann. 3, 4; — bb) til Antændelse, navnl. af Ligbaalet; vid. Virg. Aen. 6, 224; hertil hører ogs. Prop. 4, 11, 46: Viximus insignes inter utramque facem, (i. e. inter nuptialem facem et funebrem); ligel. alm. til Ildspaasættelse el. Antændelse; vid. Cic. Catil. 1, 3, o. id. Pis. 2; ligel. castris faces injicere, Tac. Hist. 4, 60; — II) ofte ogs. „fig."; A) „overf."; aa) hvad der lyser el. skinner som en Fakkel, navnl. om Himmellegemerne; - Rosea fax solis, Lucr.; cf. Hor. Od. 4, 6, 38; - men faces coelestes el. coeli, (ildlige Luftsyn el. Meteorer, odl.), Cic., Lucr.; ligel. absol., faces, Plin. 2, 25; cf. Virg. Aen. 2, 694; — b) ogs. Diets Glands; vid. Prop. 2, 2, 4: oculi, geminae, sidera nostra, faces; — bb) „poet." tillægges ogs. Elskovsguden fax el. faces, Tibull. 2, 1, 82, o. Ovid. Am. 3, 9, 8; - df. ogs. fax „alleg." om en brændende Elskov, Hor. Od. 3, 9, 13; - men ogs. Furierne tillægges faces, Virg. Aen. 7,

137, o. Senec. Herc. Oet. 1014; — b) „alleg." ogs. brændende Qval el. Smerte; - dolor faces ardentes intentat, Cic. Tusc. 5, 27; cf. id. Off. 2, 10; men id. Tusc. 1, 19: corporis facibus inflammari ad cupiditates, (af brændende Sandselighed); — B) „ment.": hvad der (ligesom en Fakkel) paa en Maade antænder el. afstedkommer noget; bf. a) hvad der anstifter Forvirring el. Fordærvelse; - saal. ofte „alleg." om Personer; vid. Cic. Phil. 2, 19, o. Liv. 21, 10; cf. Plin. 7, 6: Cajus et Nero, faces generis humani; ligel. fax tumultus, Plin. Pan.; fax accusationis, id. Ep.; - ligel. „alleg." om andre Midler el. Anledninger til Forstyrrelse el. Forvirring; vid. Cic. Mil. 35; cf. Liv, 32, 38: duas faces (i. e. rogationes) etc.; — b) enhver stærk Tilskyndelse og Drivefieder, navnl. Foredragets gribende Heftighed; vid. Cic. d. Or. 2, 51, o. id. ibd. 3, 1; - ogs. ivrig Opmuntring el. Spore; acriores ad studia faces subdere, Quintil. 1, 2, 5; cf. Ovid. Pont. 1, 7, 28; fax mentis honestae gloria, Sil.; fax irae, Lucr. 3, 304. — faxim, faxo, etc., s. und. facio: not.

*febresco, ĕre, v. n. inch.: at faae Feberen, Solin.; — febrībĭlis, e: som let faaer Feberen, Coel. Aur.; — febrīcĭto, are, v. n.: har Feberen, Cels.; - ogs. om Dyrene: febricitans bos, Colum.; o. — febrīcōsus, 3: som har Feberen, Veget.; — [febris]. — febrĭcŭla, ae, f., demin. af febris: liden el. let Feber, el. alm. en Feber; ∾ habere, Cic. Att. 6, 9; cf. Planc. ap. Cic. Fam. 10, 21; - ogs. in pl., Cels.; bf. — febrĭcŭlentus, 3: som har Feberen, Marc. Emp.; o. — febrĭcŭlōsus, 3: feberagtig el. forbunden med Feber, morbus, Gell.; - ogs. som har Feber, Catull. 6, 5; — II) act.: som frembringer Feber, prunula, Fronto. — febrifŭgia, ae, f., [febris, fugio], (sc. herba): en feberfordrivende Plante, ogs. centauria minor, Appul.

febrio, īre, v. n.: har Feberen, Cels.; - ogs. om Dyrene: febriens mula, Colum.; af — febris, is, (acc. em o. im, abl. i), f., [a fervore, Varr.]: Feberen; - febrem habere, Cic.; opp. febri carere, id.; cf. id. Catil. 113: quum aestu febrique jactantur; febris incipit, consistit, decedit, Cels.; febris remittit el. remittitur, (aftager), id.; cf. Hor. Ep. 1, 16, 22; febris lenta, Cels., (snigende), inclinata, (aftagende), id.; - ogs. in pl.; nec febribus uror anhelis, Ovid. Pont. 1, 10, 5; cf. Lucr. 2, 34, o. Hor. Ep. 1, 7, 9; — 2) ogs. „overf."; hoc tibi febrim esse, quia non licet, (at det gior dig ondt), Plaut. Pseud. 2, 2, 48; — not.: ogs. blev Febris af Romerne versonificeret og dyrket med Offere o. Templer; vid. Plin. 2, 5, o. Val. Max. 2, 5, 6; Febris fanum in Palatio, Cic. N. D. 3, 25; cf. id. Leg. 2, 11.

februa, orum, s. und. februum. — februālis, s. und. februlis. — februāmentum, i, n., [februo]: Renselsesmiddel, Censorin. — Februārius, i, m., o. Februarius mensis, [februum]: Renselsesmaaneden, fordi der den 15de i samme Maaned holdtes Renselsesfesten Februa; - var indtil Decemvirerne den sidste Maaned i det romerske Aar, derefter den anden; vid. Varr. L. L. 6, 4, ogs. Ovid. Fast. 2, 31 flgd., o. Cic. Leg. 2, 21; - ogs. som adj.: ∾ Nonis, Varr., Idibus, Plin. — *februātio, onis, f.: religiøs Renselse, Varr.; o. — februatus, a, s. und. flgd.; — [februo]. — Februlis, (el. Februālis), is, f.: Epithet til Juno, til hvilken man ofrede i Februarius, hvf. ogs. Februata, vid. Fest. p. 85 Müll., ogs. Capella o. Arnob.; — [besl. m. flgd.].

februo, avi, atum, 1, v. a.: renser fra Synd el. ved religiøs Handling; - se ea februare, id est, pura facere, Varr. ap. Non.; af — februum, i, n., oftere in pl. februa, vid. Varr. L. L. 6, 3, ogs. Fest. p. 85 Müll.: Renselsesmidler el. hvormed man renser; - Februa Romani dixere piamina patres, Ovid. Fast. 2, 19 flgd., hvor ogs. de forskiellige februa opregnes; - ogs. den aarlige Renselsesfest i Enden af Februar, hvortil rimel. hører: pia februa, id. ibd. 5, 423.

fecialis, s. und. fetialis. — *fēcunde, adv.: frugtbart; - compar., ∾ ferre fructum, Varr., resurgere, Plin.; superl., ∾ nasci, id.; — fēcundĭtas, atis, f.; 1) „egenl.": Frugtbarhed, terrarum, Cic.; cf. id. N. D. 2, 60; ∾ virentium et animalium, Colum.; men ∾ mulieris, Cic. Phil. 2, 24; — not.: ogs. personificeret som Gudinde, Tac. Ann. 15, 23; — II) „fig."; A) „overf.": rigt Forraad, stor Mængde; ∾ lactis facere nutricibus, Plin.; ∾ voluminum (Varronis), id. 35, 2; — B) „ment."; fecunditas in adolescente se efferat, (Rigdom i Udtrykket), Cic. d. Or. 2, 21; ∾ animi, Plin. praef.; o. — fēcundo, are, v. a.: at frugtbargiøre el. befrugte; („poet." o. i efterel. Prosa); - Et viridem Aegyptum nigra fecundat arena, Virg. Ge. 4, 291; cf. Pallad. 3, 9; — [af flgd.].

fēcundus, 3, [af inus. feo, besl. m. $\varphi \acute{\upsilon} \omega$, $\varphi \tilde{\upsilon} \nu \alpha \iota$, i. e. fieri el. gigni, hvf. ogs. fetus, femina, fenus]; 1) „egenl.": frugtbar, som bringer rige Frugter el. megen Afkom, navnl. om Jorden, om Værterne, og om levende Skabninger; - segetes fecundae et uberes, Cic.; ∾ mare, (fiskerigt), Tac.; ∾ mulier, Ovid.; - compar., quibus fit terra multo fecundior, Cic. d. Senect. 15; men id. N. D. 2, 64: sue ··· natura nil genuit fecundius; superl., s. nedenf.; - ogs. c. gen.; terra pecorum fecunda, Tac. Germ. 5; fecundior metallorum terra, Plin.; — II) „fig."; A) „overf.": frugtbargiørende el. befrugtende, Nilus, Plin.; fecundae verbera dextrae, Ovid. Fast. 2, 427, (af Remmen i Lupercuspræstens Hoire); men ∾ aurum, vid. id. Met. 4, 668; — 2) bf. ogs. rigelig, overflødig, calices, Hor. Ep. 1, 5, 19; ∾ fons (aquae), Ovid.; ∾ colles, id.; ogs. c. abl., id. Met. 8, 222; - ogs. c. gen., s. nedenf.; — B) „ment."; - fecunda culpae secula, Hor. Od. 3, 6, 17; cf. Tac. Ann. 6, 27: Aemilium genus fecundum bonorum civium; - ligel. c. abl.: amor et melle et felle est fecundissimus, Plaut. Cist. 1, 1, 71; cf. Lucan. 10, 303; - ∾ ingenium, Plin.; fecundissima ars, id.; Pericles uber et fecundus, (neml. som Taler), Cic. Orat. 4.

fel, gen. fellis, n.; [besl. m. $\chi o \lambda \acute{\eta}$, i. e. fel, ogs. m. bilis]; 1) „egenl.": Galden; - ∾ in jecore est, vid. Plin. 11, 74; ∾ inhaeret (jecori) ex interiore parte, Cels.; ∾ gallinaceum, Cic., taurinum, Plin.; - pl. fella, Coel. Aur.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „poet.": flydende Gift, (navnl. af visse Dyrs Galde); - Omnia vipereo spicula felle linunt, Ovid. Pont. 1, 2, 18; cf. Virg. Aen. 12, 856; — 2) fel terrae: Jordgalde el. Jordrøg, (fumaria officinalis L.), Plin. 25, 31; — B) „ment."; men alene „poet.", (hvorim. bilis i Prosa): Bitterhed, bitter Smerte; - Omnia jam tristi tempora felle madent, Tibull. 2, 4, 11; cf. Plaut. Cist. 1, 1, 71, o. id. Truc. 1, 2, 76, ogs. Martial. 7, 25; — b) Galde, Harme, Forbittrelse; exarserat atro Felle dolor, Virg. Aen. 8, 219.

fēles, (ogs. felis, Plin.), is, f.: Katten; vid. Cic. Leg. 1, 11, o. id. Tusc. 5, 27, oftere; s. ogs. Ovid. Met. 5, 330; men feles quo silentio, quam levibus vestigiis obrepit avibus? Plin.; cf. Phaedr. 2, 4; - ogs. undert. Maaren el. Ilderen, Varr., Colum. 8, 14; — II) „fig." o. comisk: en listig Rover; feles virginaria el. virginalis: en Pigerover, Plaut.

felicatus, 3, s. und. filicatus. — fēlīcĭtas, atis, f., [l. felix]; 1) „egenl.", (men alene efteraug.): Frugtbarhed, terrae, Plin. Ep. 3, 19; ∾ major Babyloniae, Plin. 18, 47; — II) særd. „overf.": Lykke el. Lyksalighed, lykkelig Tilstand; - fuit felix, si potest ulla esse in scelere felicitas, Cic. Phil. 2, 24; - ogs. lykkelig Skiebne, Medgang, vid. id. Brut. 96; ogs. Lykke i Foretagender, vid. id. Manil. 10, Caes. B. G. 1, 40, o. id. ibd. 6, 43; ligel. felicitas rerum gesta-

rum etc., id. B. C. 2, 31; – ogſ. in pl., Cic. Mil. 31; cf. Ter. Eun. 2, 3, 32: bonae felicitates omnes etc.; — not.: Felicitas, perſonificeret ſom Gudinde, Suet. Tib. 5, Augustin.

feliciter, adv. af felix; I) oprdl.: frugtbart; – Hic segetes, illic veniunt felicius uvae, Virg. Ge. 1, 54; — II) ſædv. „overſ."; a) lykkeligen, heldigen, navigare, Cic.; – bſ. superl., ∾ gessisse remp., Caes. B. C. 1, 7; men Cic. Fam. 7, 28: sapienter ··· si consilio, feliciter, si casu etc.; – compar., ſ. ovenſ.; – ogſ. lykſaligen, vivere, Cic. Fin. 3, 7; — b) feliciter: lykkeligen, med el. til Lykke; ſaal. navnl. i Bønformularer; vid. Cic. Mur. 1; ogſ. i Tilraab; vid. Phaedr. 5, 1, o. Juvenal. 2, 119; ligel. feliciter, velim, etc., Cic. Att. 13, 42; ogſ. c. dat.; domino et dominae feliciter! Suet. Dom. 15; cf. id. Claud. 7.

fēlīnus, 3, [feles]: af en Kat, stercus, Cels., inc. — felio, ire, v. n.: ſom Parderens Naturlyd, Auct. Carm. d. Philom. 5. — felis, is, f., ſ. und. feles.

1. felix, icis, adj., [af inus. feo, vid. fecundus ab in.]; I) „egentl.": frugtbar, frugtbærende, arbor, (Frugttræ), Liv. 5, 24; cf. Virg. Aen. 6, 230: ramo felicis olivae; – ∾ Campania, Plin.; men Arabia Felix, ſ. und. Arabia; – compar., ∾ regio, Ovid.; cf. Hor. Epod. 2, 14; superl., ſ. nedenſ.; – „poet." ogſ. c. abl., el. c. gen.; Felix prole virum (Roma), Virg. Aen. 6, 785; felix uteri, Sil. 4, 359; — not.: efter Macrob. Sat. 2, 16, ere arbores felices: alle ædlere Træer, (oppon. infelices); — II) „fig."; A) „alm.": lykkelig, i en lykkelig Tilſtand; – Tam felix esses, quam formosima, velim, Ovid. Am. 1, 8, 27; – ogſ. „alm.": lykkelig, heldig, ad casum fortunamque, (med Henſyn derpaa), Cic. Font. 15; ab omni laude felicior, id. Brut. 16; ogſ. felicior in aliqua re, (i et Foretagende), id. Qu. Fr. 1, 1, 10; – ogſ. lykkelig el. lykſalig; vid. id. Phil. 2, 26; Sulla felicissimus omnium ante victoriam civilem, Sall. Jug. 95; — bb) ogſ. at mærke; a) om de Afdøde; vid. Hor. Sat. 1, 9, 28; — b) ogſ. c. gen., (ofteſt „poet."); o te ··· cerebri Felicem, id. ibd. 12; felix famae, Sil.; felix gratiae (Virgilius), Plin.; – ligel. „poet." c. inf., Virg. Aen. 9, 772; — B) „beſ." ogſ.: lykkelig, d. e. ſom bringer Lykke, hostia, Virg. Ge. 1, 345, omen, Ovid., secula, id.; – ogſ. heldbringende, navnl. i Bønformularer; vid. Cic. Div. 1, 45; ſ. ogſ. und. faustus; ligel. quod tibi mihique sit felix, etc., Liv. 22, 30; – ogſ. naadig el. gunſtig, m. o. ud. dat.; Sis bonus, o, felixque tuis, Virg. Ecl. 5, 65; cf. id. Aen. 1, 330; – endel. ogſ. „poet." c. gen. el. c. inf.; vid. Virg. Ge. 1, 277 o. 284, — not.: Felix, ſom romerſk Tilnavn, tillagdes førſt Dictatoren Sulla; vid. Plin. 7, 44; – ſom adj. pr. i Arabia Felix, ſ. ovenſ. — 2. felix, ſ. und. filix.

*fellātor, oris, m., i. e. qui fellat, Martial.; o. — fellebris, e: ſuende el. diende, Solin., inc.; — [fello]. — fellēus, 3, [fel]: af el. med Galde, sudor, Plin. — fellīco el. fellito, are, v. a., [af fello, ligeſom vellico af vello]: ſuer el. dier, ubera, Solin. — fellidūcus, 3, [fel, duco]: ſom afſører Galde, Coel. Aur. — fellifluus, 3, [fel, fluo]: flydende af el. med Galde, Coel. Aur. — fellīto, are, ſ. und. fellico. — fellitus, 3, [fel]: galdeagtig, sapor, Avien. — fello, are, v. a.: at ſue el. die, lac humanum, Varr. ap. Non.; lupam alumni fellarunt olim, id. ibd.; — not.: hos Martial. ogſ. sensu obscoeno. — fellōsus, 3, [fel]: fuld af Galde, egestio, Coel. Aur. — Felsina, ae, f.: By i Gall. Cispad., Plin. 3, 20, hed ſild. Bononia, (hod. Bologna), id. ibd.

fēmella, ae, f., demin. af femina: ungt Fruentimmer, liden Pige, Catull. 55, 7. — fēmen, (nomin. inus.), inis, n., Biform af femur: Laaret (fra Hoften til Knæet); cujus in femine etc., (om en Billedſtøtte), Cic. Verr. 4, 43; feminis crassitudine (stipes), Caes.; – ogſ. in pl.; pedibus, feminibus, etc., Cic. N. D. 1, 35; – ogſ. om Dyrene, Varr.

fēmĭna, ae, f., [af inus. feo, vid. fecundus ab in.]; I) „egentl.": enhver Skabning af Hunkjønnet el. hvorom Hunkjønnet ordenligen bruges, (opp. mas); vid. Cic. N. D. 1, 34; bſ. A) et Fruentimmer, en Kone el. Pige; – feminae puerique, (opp. viri), Liv. 36, 21; – ogſ. „overſ." el. med Lune: qvindagtigt Mandfolk, Ovid. Met. 12, 470; (cf. Virg. Aen. 9, 617); – ogſ. Konen el. Husmoderen, Cic. Fam. 5, 8; cf. id. Tusc. 1, 12; – ſom Sentens kan mærkes: varium et mutabile semper Femina, Virg. Aen. 4, 570; – ogſ. ſom adj.: femina turba, (ſ. feminea turba), Prop. 2, 23, 4; — B) Dyrenes Hun; (bestiae) aliae mares, aliae feminae sunt, Cic.; porca femina, id. Leg. 2, 22; femina sus, Colum., piscis, Ovid., anguis, Cic.; — II) „overſ." i Naturhiſtorien: Hunnen af Træer og Planter; bſ. om Palmen: sine maribus non gignere feminas, Plin. 13, 7; – ogſ. Mineralierne inddeles, efter Styrken af deres Glands, i mares o. feminas, vid. Plin. 37, 25; – endel. heder i Mechaniken, cardo femina: den Fordybning, hvori Tappen el. cardo masculus bevæger ſig, Vitruv. 9, 9.

fēmĭnal, is, n., [femina], ſ. feminale, sc. membrum, Appul. — fĕmĭnālia, um, n., [femen]: etſlags Bind omkring Laarene, omtr. ſvarende til vore Benklæder; – hieme ··· feminalibus et tibialibus muniebatur, Suet. Aug. 82. — fēmĭnātus, 3, [femina]: qvindagtig el. umandig el. feig; Sic feminata virtus afflicta occidit, Cic. poët. Tusc. 2, 9.

*fēmĭnĕus, 3; I) „egentl.": qvindelig, hørende til el. benævnt efter Fruentimre el. Qvinder; – ∾ sexus, (Qvindekjønnet), Plin.; cf. Ovid. Met. 6, 680: femineae sortis etc.; ∾ labor, (ſ. lanificium), Tibull.; ∾ Marte cadere, (for Qvindehaand), Ovid. Met. 12, 610; men ∾ Calendae, (i. e. Calendae Martiae, el. Feſten Matronalia), Juvenal. 9, 53; — II) „fig.": qvindagtig, blød el. forkelet; pectus non femineum, Ovid. Met. 13, 693; ligel. femineo ··· spoliorum amore, (i. e. nimio el. impotenti), Virg. Aen. 11, 782; men neutr. ſom adv.: femineum sonare, Ovid. A. A. 3, 286, (lyde el. tone blødt el. mildt); o. — fēmĭnīnus, 3, ligeſom frgd.: qvindelig, nomen, Varr., genus, Plin.; – „beſ." ogſ. i Grammatiken: ∾ positio (nominum: deres Endelſe ſom Hunkjønsord), Quintil. 1, 4, 24; ogſ. absol. femininum, (sc. nomen), id. 1, 6, 5; — bſ. adv. feminine, Arnob.; — [femina].

fĕmur, ŏris, n., [af inus. feo; vid. fecundus ab in.]; I) „egentl.": Laaret; femur ferire el. caedere, (ſom Geſtus af Taleren), Quintil.; cf. Cic. Brut. 50; men „poet." corpus ··· femorum ··· pedumque crurumque, (ſ. femora, crura, pedes), Ovid. Met. 14, 64; — II) „overſ." (ifølge etſlags Lighed); a) femur bubulum, Plin. 27, 56: etſlags Plante; — b) paa den doriſke Søile: en Deel af Triglyphen, germ. der Steg, Vitruv. 4, 3.

fēnārius, 3, [fenum]: hørende til Hø, falx, Hole, Cato. — fendicae, arum, f., [findo], ligeſom hirae: hakkede Tarme, Arnob. — fendo, ĕre, simpl. inus.; bſ. defendo, infensus, etc., Prisc.; — not.: ſynes oprdl. at betegne en Paaſtøden el. et Sammenſtød; (beſl. m. vort: at finde, Fiende, oſv.).

*fēnēbris, e: hørende til Rentepenge el. til Renter; ∾ leges, Liv. 35, 7; ∾ rem levare, (lette el. ordne Gjeldsvæſenet), id. 7, 21; derom ogſ. ∾ malum, Tac. Ann. 6, 16; – pecunia fenebris, Penge el. Capital, ſom udlaanes imod Renter, Suet. Calig. 41; o. — fēnĕrārius, i, m., ligeſom fenerator: en Aagerkarl, Jul. Firm.; — [fenus].

*fēnĕrātīcius, (-tius), 3: hørende til Renter el. til Rentepenge, cautio, Cod. Just.; o. — fēnĕrātio,

onis, f.: Udlaan imod Renter; bf. ogs. Aager; vid. Cic. Flacc. 23: pecunia ··· translata in quaestum et fenerationem; cf. Colum. 1, praef.; oppon. beneficium, Cic. Fin. 2, 35; — [fenero]. — fēnĕrato, abl. som adv., s. und. fenero. — †fēnĕrātor, oris, m., [fenero]: som udlaaner Penge imod Renter, Cic. Fam. 5, 6; - oftere m. forhadt Bibegreb: en Aagrer el. Aagerkarl; vid. Cic. Off. 1, 42, o. Hor. Epod. 2, 67; ∾ acerbissimi, Cic. Att. 6, 1; cf. Suet. Tib. 48, oftere; bf. — fēnĕrātōrius, 3: horende til Aager el. Binding, Val. Max. 2, 6, 11; o. — fēnĕrātrix, icis, f.: som driver Aager, id. 8, 2, 2.

*fēnĕro, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": udlaaner, pecuniam sub usuris solitis, Dig., ogs. gravioribus usuris, ibd.; - ogs. absol., fenerare (sc. pecuniam), Liv. 7, 42; cf. Martial. 1, 86; - bf. abl. neutr. fenerato, som adv.: imod høieRenter, d. e. med stor Bekostning, Plaut. Men. 4, 2, 40; — II) „fig."; A) ∾ aliquem: laane til nogen, have nogen gieldbunden, Martial. 1, 77; bf. pass., Cic. Parad. 6: ad fenerandas provincias, (for at udsue dem med Aager); — B) yder el. meddeler imod Vederlag; - Feneratum istuc beneficium tibi pulchre dices, Ter. Phorm. 3, 2, 8; cf. ibd. 2, 2, 9: ne non tibi istuc feneraret; — b) ogs. „alm.": yder el. meddeler; - sol suum lumen ceteris quoque sideribus fenerat, Plin. 2, 4; men Senec. Suas. 7 extr, om Juba o. Petrejus: mutuis vulneribus mortes fenerarunt, (ombragte hinanden); o. — fēnĕror, atus sum, v. dep. a.; I) „egenl.": udlaaner imod Renter, pecunias, Cic. Verr. 2, 70; ogs. ud. acc.: ∾ binis centesimis, (imod 2 Procent om Maaneden), ibd. 3, 70; - men absol. fenerari: at drive Aager, id. Off. 2, 25; — b) bf. i d. sild. Retssprog: fenerari pecuniam ab aliquo, (tage tillaans af nogen imod Renter), Dig.; — II) „fig."; neque enim beneficium feneramur, Cic. Lael. 9, (vi aagre ikke med en Velgierning); s. ogs. ovenf. Ter. ll. cc.; — [fenus].

1. fēnestella, ae, f., demin. af fenestra: liden Aabning i Væggen til Lys og Luft, Lufthul; in pl.: modicis fenestellis (granaria), Colum.; — not.: porta Fenestella i Rom, vid. Ovid. Fast. 6, 578. — 2. Fēnestella, ae, m., L.: Historieskriver under Augustus o. Tiberius; citeres ofte af Plin.

fēnestra, ae, f., [besl. m. φαίνω, φανερός]; oprdl.: Hul el. Aabning i Væggen, navnl. til Lys og Luft; germ. Fenster, altf. vort: Vindue; ordenl. m. tvende Lemmer til at lukke, el. m. Forhæng; - lucem admitte fenestris, Ovid. A. A. 3, 807; cf. Cic. Att. 2, 3; men Hor. Od. 1, 25, in.: junctas quatiunt fenestras; bifores fenestrae, Ovid. Pont. 3, 3, 5; men ∾ reticulatae, (forsynede med Gitter), Varr.; - in turri fenestras ad tormenta mittenda, (Skydehuller), etc., Caes. B. C. 2, 9; men Virg. Aen. 2, 482, (om den indstyrtede Væg): lato dedit ore fenestram, (vid Aabning); men Plaut. Casin. 1, 44: concludere in fenestram, (i en Vinduesfordybning); — II) „fig."; A) sammenlignende om Sandserne; (eas partes), quae quasi fenestrae sint animi, etc.; — B) „overf.": Anledning el. Leilighed; quantam fenestram ad nequitiam patefeceris, Ter. Heaut. 3, 1, 72; cf. Suet. Tib. 28; bf. — fĕnestro, avi, atum, 1, v. a.: forsyner med Vinduer el. Aabninger; vid. Plin. 11, 55; triclinia fenestrata, Varr. — fēnestrŭla, ae, f., ligesom 1. fenestella, demin. af fenestra, Appul.

fēnĕus, 3, [fenum]: af Hø, homines, (Straamænd), Cic. frgm. ap. Ascon. — Fenĭcŭlārius Campus, (en Fennikelmark): Navnet paa et Sted i Hisp. Tarrac.; bf. m. Lune, s. Hispania, Cic. Att. 12, 8; af — fēnĭcŭlum, i, n., [fenum]: Fenikel, en Græsart, Plin. 20, 95. — fēnīlia, ium, n., [fenum]: Holade, Homagazin, Virg. Ge. 3, 321, Colum., o. A.

*fēnĭsĕca, ae, f. und. fenisex; — fēnĭsecta, orum, n.: det slaaede Hø, en Hostak, Varr.; — fēnĭsector, oris, m.: som slaaer Hø, Colum. 11, 9; — fēnĭsex, ĭcis, m.: = frgd., Varr., Plin.; - „poet." ogs. fenĭsĕca, ae, m., men „overf.": Landmand el. Bonde; vid. Pers. 6, 40; — fēnĭsĭcia, ae, f., o. orum, n.: det afmeiede Hø, Varr., o. A.; — [fenum, seco].

fēnum, i, n., [af inus. feo, vid. fecundus ab in.]: Græs til at slaae, sædv. Græs; - fenum caedere, demetere, Colum., secare, Cato, slaae Hø; ∾ in metas exstruere, (sætte i Stak), Colum.; - pl. fena, Appul.; — b) som Ordsprog kan mærkes: fenum habet in cornu, (den stanger, er ikke at spøge med), Hor. Sat. 1, 4, 34; ligel. m. Lune: fenum esse (s. edere) alios oportere, (neml. som umælende Dyr), Catulus ap. Cic. d. Or. 2, 57; — 2) fenum graecum: Bukkehorn, (en Græsart), Plin., Colum.

fēnus, ŏris, n., [ligesom fecundus, af inus. feo]; oprdl.: Product el. Indtægt; fenus dictum a fetu, etc., Varr. ap. Gell. 16, 12; bf. „alm." i Handelssproget: Rente el. Renter af udlaante el. laantagne Penge; - pecuniam alicui dare fenori, Cic. Verr. 2, 70, (udlaane til nogen); pecuniam fenore sumere, id., accipere, Liv. 5, 10, (tage tillaans); pecuniam alicui grandi fenore occupare, (optage paa nogens Vegne), Cic. Flacc. 21; dives positis in fenore nummis, Hor.; pecuniam graviore fenore collocare, (udlaane imod høiere Renter), Suet. Aug. 39; ogs. dare pecuniam in fenus, Dig.; - fenus exercere, (udlaane imod Renter), ibd.; — b) ogs. Aagerrente, Aager; vid. Hor. Ep. 1, 1, 8, o. Cic. Off. 2, 25; — B) „bes." ogs.; a) den imod Renter udlaante Capital; fenus argenti creditum, Plaut. Most. 3, 1, 101; duas fenoris partes in agris collocare, Tac.; cf. Cic. Att. 6, 1: fenus et impendium etc.; — b) en med de paaløbne Renter forøget Capital; bf. ogs. trykkende Gield; fenore obrui el. mersum esse el. laborare, Liv.; spes fenoris expugnandi, (Haabet om at faae Gielden udslettet), id. 6, 18; — II) „overf." o. „alleg.": Product el. Vinding el. Fordel, navnl. af Jorden; - Semina (Udsæden) ··· magno fenore reddat ager, Tibull. 2, 6, 22; cf. Plin. 18, 47: cum quinquagesimo fenore messes reddere; - ogs. om anden Erstatning el. Fordel; vid. Prop. 1, 7, 26, o. id. 3, 1, 22; - ligel. „alleg.": quam bona fide terra creditum fenus reddit, Plin. 2, 63; cf. Cic. d. Senect. 15; — fēnuscŭlum, i, n., demin.: en liden Rente, en lille Fordel; vid. Plaut. Pseud. 1, 3, 52: adderes fenusculum, etc.

fĕra, ae, f. und. 1. ferus. — *fĕrācĭtas, atis, f.: Frugtbarhed; - feracitatem (vitis) sequi, (see derpaa, tage Hensyn dertil), Colum.; o. — fĕrācĭter, adv.: frugtbart el. frodigen; compar., velut ab stirpibus laetius feraciusque renasci, Liv. 6, 1; — [ferax].

fĕrālis, e, [rimel. af fero, men m. forandret Qvantitet; dog ogs. fer., Ovid. Fast. 2, 569]; I) „egenl.": horende til de Afdøde el. til deres Begravelse, cupressus, (der bruges ved Ligbegængelser), Virg., Ovid.; - ferales sumere vittas, Ovid. Ib. 103; ∾ munera, id. Trist. 3, 3, 81; men ∾ reliquiae, (den Afdødes Aske), Tac. Ann. 2, 75; ∾ urna, id.; — B) bf. absol.: Feralia, (sc. solennia): alle Dødes Fest, Offerfest til Ære for de Afdøde, (holdtes XII Cal. Mart.); vid. Ovid. Fast. 2, 567; ogs. tilføies ibd. 569: Hanc, quia justa ferunt, dixere Feralia lucem; - eodem die ··· id est, Feralibus, Cic. Att. 8, 14; cf. Liv. 35, 7; — b) bf. atter adj.: ∾ mensis, (i. e. Februarius), Colum.; ∾ tempus, ogs. ∾ dies, (i. e. Feralia), Ovid.; — II) „overf.": dødbringende, d. e. sørgelig, fordærvelig, obl., m. o. ud. dat.; - Idus Martiae ferales Caesari, Plin.; bellum ipsis ferale, (i. e. exitiosum), Tac. Hist. 5, 25; ∾ annus, id. Ann. 4, 6; ∾ arma, Lucan.; cf. Ovid. Met. 9,

214: Tunc ··· feralia dona tulisti? — not.: neutr. ferale ogſ. ſom adv.; ∾ ingemiscere, Claudian.

fĕrax, ācis, adj., [fero]; I) „egentl.": frugtbar, (navnl. ved Dyrkning); – absol., ogſ. c. gen. el. abl.; – ∾ rus, Ovid.; ∾ Sardinia, Hor.; ∾ plantae, Virg.; – compar., ∾ Aegyptum (reddere), Suet. Aug. 18; superl., ∾ agri, Caes. B. G. 2, 4; – Terra ferax Cereris, multoque feracior uvae, Ovid. Am. 2, 16, 7; cf. Hor. Epod. 5, 22; ligeſ. acini feraces musti, Plin.; – Illa ferax oleo est (terra), Virg. Ge. 2, 222; — II) „overf.": frugtbar el. rig i ſit Slags; nullus feracior in philosophia locus, quam etc., Cic. Off. 3, 2; cf. id. Orat. 15; – ogſ. c. gen., Hor. C. Sec. 19; ogſ. c. abl.; ferax seculum bonis artibus, Plin. Ep. 4, 15; men feracius ad laudem alicui, id. Pan. 43.

ferctum, i, ſ. und. fertum. — fercŭlum, i, n., [ctr. f. fericulum, af fero]; I) „alm.": etſlags Opſats el. Stillads el. anden Indretning til at bære paa, en Bærebor, odl.; – spolia ··· suspensa ··· ferculo gerens, Liv. 1, 10; men pomparum fercula, Cic. Off. 1, 36, (hvorpaa Gudernes Billeder bares i høitideligt Optog); cf. Suet. Caes. 76; men om et Triumphtog: inter pompae fercula etc., ibd. 37; — II) „beſ." ogſ.: Opſats, hvorpaa Spiſerne el. Retterne frembæres; df. ogſ. Anretning; – mutare vasa cum ferculis, Plin. 33, 47; cf. Suet. Aug. 74, ogſ. Juvenal. 1, 94, oftere, o. Hor. Sat. 2, 6, 101.

fĕrē, adv., [a ferendo, Varr.]; I) m. Bibegreb af en Nærmelſe dertil: næſten, paa det nærmeſte, meſtendels, omtrent; – inde surreptus fere sexennis, Plaut.; cf. Ter. Andr. 1, 1, 77; ligeſ. hora fere tertia, Cic.; qui fuit ejus fere aequalis, id. Off. 3, 1; men ibd. 2, 4: ipsa Peloponnesus tota fere in mari est, (er næſten hel omgiven af Hav); cf. Caes. B. G. 7, 19: ex omnibus fere partibus etc., ogſ. ibd. 35: fereque e regione etc.; ligeſ. semper fere, Cic. d. Or. 2, 6; satis fere, id. Off. 1, 18; men haec fere dicere habui etc., id. N. D. 3, 39; — II) m. Bibegreb af en Nærhed el. af en Lighed, odl.: netop, ganſke, juſt, odl.; – ornatu fere militari etc., Cic. Off. 1, 18; cf. Hor. Sat. 1, 3, 96; men circa hanc fere consultationem (verti), Liv. 36, 7; ligeſ. qui (sermo) tum fere multis erat in ore, Cic. Lael. 1; — B) df. „beſ."; 1) m. Negationer: ikke juſt, ikke let; – nihil aut non fere multum (differre), Cic. Brut. 40; in se dicere, non est fere, nisi scurrarum, Quintil.; men quo erat nemo fere senior etc., id. Lael. 1; cf. Caes. B. G. 5, 53; men Quintil. 1, 2, 15, i det negative Spørgsmaal: nam quid fere undique placet? — 2) m. Henſyn paa Tiden og paa Tingenes ſædvanlige Løb deri: for det meſte el. meſtendels, ſædvanligen, almindeligen, odl.; – quod fere libenter homines id, quod volunt, credunt, Caes. B. G. 3, 18; cf. Cic. Manil. 9; ligeſ. ruri fere se continebat senex, Ter. Phorm. 2, 3, 16; cf. Hor. Ep. 1, 6, 9; – ogſ. forſtærk. m. plerumque el. plerique; vid. Cic. Tusc. 3, 30; men Suet. Tib. 68: adducto fere vultu, plerumque tacitus; – endel. i Modſætn. af raro, interdum, saepe; fereque id in capillo fit, rarius in barba, Cels.; cf. Suet. Aug. 15 o. 53.

fĕrentārius, i, m., [fero]: ſom bruger Skudvaaben; df. ferentarii, quorum tela feruntur, non tenentur, Fest.; cf. Sall. Catil. 60; men (ferentarii) telis assultantes, Tac. Ann. 12, 35; men ferentarios equites pictos etc., Varr. L. L. 6, 3; — 2) comiſk: ferentarius (amicus): der hurtigt bringer Hielp, Plaut. Trin. 2, 4, 55.

Fĕrentīnum, i, n.; I) By i det Herniciſke i Latium, Liv. 4, 51 o. 60, oftere; — B) df. 1) Fĕrentīnus, 3, manipli, Sil., aqua, (Flod el. Bæk derved), Liv. 4, 51; men ∾ caput, rimel. Byen Fer., id. 2, 38; — b) Ferentini, orum, m.: Indvaanerne deraf; — c) lucus Ferentinae, helliget Gudinden Ferentina, Liv. 1, 50 o. 52; — 2) Ferentinas, ātis, adj., populus, Liv. 9, 43; – men nomin. Ferentinatis populus, Titinn. ap. Prisc.; — b) Ferentinates, um, m.: Indvaanerne af Byen Fer., Plin. 3, 9; — II) By i Etrurien, K. Otho's Fødeby, Plin. 3, 8, o. Suet. Oth. 1; — B) df. 1) Ferentini, orum, m.: Indvaanerne deraf, Plin. 3, 8; — 2) Ferentinensis, e, colonia, Frontin. d. Col.

fĕreŏla vitis: etſlags Vinſtok, Colum. 3, 2. — Fĕretrius, i, m.: Epithet til Juppiter, cui spolia opima ferebantur, vid. Liv. 1, 10; el. a feriendo hoste; Omine quod certo dux ferit ense ducem, Prop. 4, 10, 45. — fĕretrum, i, n., φέρετρον, d. latinſke ferculum: Bærebor el. anden Indretning til at bære paa (navnl. i Optog el. i Triumph), Sil. 5, 168; — 2) „beſ." ogſ. Ligbaaren, Virg. Aen. 6, 222; cf. Ovid. Met. 3, 508.

fĕria, ae, a feriendis victimis, Fest. p. 85; ſædv. in pl.: fĕriae, arum, f.; I) „egentl.": Ferier el. Fridage, paa hvilke neml. viſſe Arbeider ikke turde foretages, altſ. tillige Feſtdage, og ofte forbundne med viſſe Religionsøvelſer; vid. Cic. Leg. 2, 12 o. 22; – feriae privatae, (ſaal. nataliciae el. Fødſelsdage), opp. feriae publicae, ſom navnl. ere: stativae, conceptivae, imperativae, etc., vid. Macrob. 1, 16, (ſ. ogſ. und. diſſe Artikler); ogſ. nævnes feriae forenses, Cic. d. Or. 3, 22, Latinae, Liv. 22, 1, solennes, Suet.; – ferias habere triduum, Cic., indicere in triduum, Liv.; per ferias, Cato, o. feriis, id., Colum., (i el. under Ferierne); — II) ogſ. „overf."; induciae sunt feriae belli, Varr. ap. Gell. 1, 25; men comiſk: feriae esuriales, (naar man intet har at ſpiſe), Plaut. Capt. 3, 1, 8; – fremdeles „poet.": Longas ··· ferias Praestes Hesperiae, (langvarig Fred), Hor. Od. 4, 5, 37; – men ordſprogvis: sine ullis feriis: uden alt Ophold, Arnob. — feriatus, 3: partic. o. adj. af ferior.

fĕrĭcŭlus, 3, demin. af ferus: noget vild, Petron. Sat. 39, inc. — fĕrīnus, 3, [ferus]: hørende til el. benævnt efter vilde Dyr el. efter Vildtet, lac, Virg., caro, Sall.; ligeſ. absol. ferina (sc. caro), Virg. Aen. 1, 215; men ∾ vestis, (af Dyreſkind), Lucr.; men ∾ sapor, (der ſmager ſom Kiødet af Vildt), Plin.; – ogſ. „overf.": dyriſk, vild; ∾ vox, Ovid. Trist. 5, 12, 55; ∾ voluptates, Gell.; – men ferina, ae, (sc. caro), ſ. ovenf.

fĕrĭo, ire, v. a.; I) „egentl."; A) „alm.": ſlaaer, ſtøder, ſtikker, hugger, odl.; – ∾ fores, (banke paa), Plaut.; ∾ murum arietibus, Sall.; feriri ab angue, Ovid., (blive ſtukken deraf); cf. Ovid. Fast. 3, 755; men med Lune: ut frontem ferias (tibi, neml. i Forundring), Cic. Att. 1, 1; cf. Ovid. Met. 4, 553; – „poet." ogſ.: ∾ mare, (at roe), Virg. Aen. 3, 290; men ∾ retinacula ferro, (overhugge dem), ibd. 4, 580; – ∾ tabulam malleo, (udhamre), Cels., uvas pede, (ſondertræde), Tibull.; – ogſ. absol.: ∾ pugno, vel calce, Quintil.; cf. Hor. Sat. 2, 7, 99, o. Virg. Ecl. 9, 25; men acre frigus ferit, (er bidende, trænger igiennem), Lucr. 4, 261; — B) „beſ."; a) om Tings- og Begrebsſubjecter; ligeſom at ſlaae el. ſtøde derimod; ogſ. at ſlaae el. berøre; – sol radiis ferit cacumina, Ovid.; cf. Hor. Od. 2, 10, 11; ferit aethera clamor, Virg.; – ∾ oculos (corpora el. simulacra), Lucr.; cf. Cic. Fam. 15, 16; — b) ſlaaer, preger, mønter, asses sextantario pondere, Plin. 33, 13; df. paa Mønter: IIIviri A. A. A. F. F., ſ. und. Bogſtavet A; — c) rammer, træffer, ſaarer; ferire (telo), quem nolueris, etc., Cic. Top. 17; cf. Virg. Aen. 12, 295, o. Hor. A. P. 350; – men ordſprogvis: medium ferire, (træffe el. holde Middelveien), Cic. Fat. 17; — d) ſlaaer el. fælder, nedlægger el. dræber el. ſlagter, odl.; – ∾ hostem, (fælde ham), Sall. Catil. 7; men ∾ aliquem securi, (halshugge), Cic. Verr. 1, 30; men ∾ leonem, Sall., aprum, Ovid., (paa Jagten), – navnl. ogſ. om en Offerſlagtning; ∾ vaccam Proserpinae,

(offre den til hende), Virg. Aen. 6, 251; cf. Hor. Od. 2, 17, 32; - ∾ foedus, slutte et Forbund, Virg. Aen. 10, 154, (fordi man neml. derved oprdl. slagtede et Svin; vid. id. ibd. 8, 641, bes. ogs. Liv. 1, 24, hvor Betydningen af dette Offer er at efterse); - derefter ogs. uden alt Hensyn til Ofring: foedera feriebantur provinciarum, Pseud.Cic. p. Dom. 50; cf. id. Coel. 14; — II) „fig."; A) „alm.; minus multa ··· quae fortuna feriat, Cic. Off. 1, 21; men „alleg.": ut ictu simili ferirer, Quintil. 6, prooem.; — b) ∾ aurem, om Talen og Stemmen, id.; cf. Cic. Orat. 67; - quum balba feris annoso verba palato, (udstøder el. udstammer), Hor. Sat. 2, 3, 274; men Ovid. Trist. 4, 10, 50, om Digteren Horatius: Dum ferit Ausonia carmina culta lyra; — B) „bes." i Folkesproget o. comisk: at prelle el. snyde, odl.; porro ··· ferietur alio munere, Ter. Phorm. 1, 1; men Qui volet austeros arte ferire viros, Propert. 3, 2, 50.

fērior, atus sum, 1, v. dep. n., [feriae]: holder Ferie el. Festdag, er fri for Arbeide, arbeider ikke, Varr.; male feriatos Troas, (som i Utide have holdt Fester), Hor. Od. 4, 6, 14; ∾ ab armis, Macrob.; animus tandem feriaturus, Sidon.; — II) oftest in partic. feriatus, 3, som adj.; A) om Personer: fri fra Arbeide, ledig el. orkesløs; - feriati a negotiis publicis, Cic. d. Or. 3, 15; cf. Trebon. ap. Cic. Fam. 12, 6; men absol.: feriatus ne sis, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 62; cf. Cic. N. D. 1, 37; — B) „overf." om Ting og om Begreber; ∾ dies, Fridag, Plin. Ep., Dig.; - ∾ machaera, comisk: (som længe ikke er brugt), Plaut. Mil. gl. 1, 7; - men ∾ freta, (det rolige el. stille Hav), Prudent.

fĕrĭtas, ātis, f., [1. ferus]; I) „egenl.": naturlig Vildhed, navnl. Dyrenes; ∾ tauri, leonis, Ovid. Fast. 4, 103 o. 217; - ogs. Jordbundens el. Væxternes vilde Tilstand; ∾ soli Scythici, id. Pont. 2, 2, 112; arbor feritatis paulum mitigatae satu, Plin. 16, 22; - ogs. om andre Gjenstande: ∾ musti, (dens gærende Tilstand), id.; ∾ viae, (dens Slethed), Stat.; — II) „fig." o. „ethisk" om Mennesker: Vildhed el. Raahed, Mangel paa Dannelse og Humanitet; - ex feritate ad justitiam et mansuetudinem traducere homines, Cic. Sest. 42; cf. id. Off. 1, 44, o. id. ibd. 3, 6; men Senec. Clem. 2, 4: feritatem, cui voluptati est saevitia, etc., cf. Ovid. Fast. 3, 281. — fĕrītans, tis, partic. frequ. af fero: idelig bærende (en Frugt, odl.); palmeta caryotas feritantia, Solin. 56, inc.

ferme, adv., [af fere m. Superlativsuffixet -me, vid. Varr. L. L. 7, 5]; ligesom fere; 1) m. Bibegr. af en Nærmelse dertil: næsten, paa det nærmeste, næsten ganske, omtrent, odl.; - hoc factum est ferme abhinc biennium, Plaut.; cf. Vell. 2, 11 o. 90, o. Liv. 1, 40; - mille ferme delecti etc., id. 30, 10; cf. Sall. Jug. 48, o. Tac. Ann. 3, 76; men erant ejusmodi ferme situs oppidorum, ut etc., Caes. B. G. 3, 12; — II) m. Bibegr. af en Nærhed el. Lighed: netop, ganske, aldeles, odl.; - eum ··· virum esse ferme bonum etc., Gell. 14, 2; cf. Cic. poët. Div. 1, 11; ligel. ferme ut quisque rem accurat suam, sic etc., Plaut. Pers. 4, 1, 4; cf. Ter. Andr. 1, 5, 49; — B) bs. ogs.; 1) m. Negation: ikke just, ikke let, odl.; - quod non ferme decernitur, etc., Liv. 22, 9; cf. id. 1, 21, o. Cic. Tusc. 5, 38; ligel. haud ferme ··· invenias etc., Ter. Andr. 3, 1, 2; ligel. nihil ferme etc., Cic. Brut. 43; nemo ferme etc., Plaut. Men. 2, 1, 39; — 2) om Tiden, med Hensyn paa Tingenes sædvanlige Løb el. Gang: ordenligen, sædvanligen, almindeligen; - vid. Sall. Jug. 74, o. Liv. 21, 54; ligel. id. 45, 35: intacta invidia media sunt; ad summa ferme tendit; ligel. ut ferme ad nova imperia, etc., Tac. Ann. 2, 2; cf. Liv. 9, 30, oftere.

*fermentesco, ĕre, v. n. inch.; „egenl.": at komme i Gæring; bs. „overf." om Jorden: at blive sprød el. muldet, Plin. 17, 2; o. — fermento, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": lader gære, bringer i Gæring; ∾ panem, Plin. 18, 26; quae pane fermentato aluntur, Colum.; — II) „fig."; ∾ terram: at giøre Jorden løs el. sprød, Colum.; men om Hunden: solum (pedis) ut fermentatum et molle, (med let Hævelse), id.; — b) sild. ogs. „ment.": mores fermentati, (i. e. corrupti, fordærvede), Prudent.; — [flgd.].

fermentum, i, n., [ctr. f. fervimentum af ferveo]: hvad der bringer i Gæring, Gæringsmiddel el. Gæringsstof; navnl. ogs. Surdei; vid. Plin. 18, 26; panis sine fermento, (usyret Brød), Cels.; ligel. panis nullo fermento, Tac.; — 2) „bes."; a) hvad der hæver sig (ligesom en Dei ved Tilsætning af Gær), en slig Hævelse el. Tilvæxt; - solum rejici ··· quaternum pedum fermento, Plin. 17, 35; — b) „poet." ogs. en gæret Drik af Byg el. Korn, d. e. Øl; - pocula laeti Fermento ··· imitantur vitea, Virg. Ge. 3, 379; — II) „fig." o. „alleg.": ligesom gærende Harme; - mea uxor tota ··· in fermento jacet, Plaut. Merc. 5, 3, 3; cf. Juvenal. 3, 188: accipe, et illud Fermentum tibi habe, (Stof til Ærgrelse).

fĕro, tŭli, lātum, ferre, v. a. o. n., φέρω; [tuli, ogs. tetuli, vid. not., er oprdl. perf. af inus. tulo el. tolo, i. e. tollo; men latum, f. inus. tlatum, af inus. τλάω, hvf. τλητός]: fører, bærer, bringer; - ferri dicimus, quae quis suo corpore bajulat, portari ea, quae quis in suo jumento secum ducit, agi ea, quae animalia sunt, Dig.; — I) „egenl."; A) „alm."; oneris quidvis impone, et feret, Ter. Phorm. 3, 3, 29; qui arma ferre possent, Caes. B. G. 1, 29; cf. Hor. Epod. 9, 13, ogs. id. Sat. 2, 5, 86, oftere; faces ferre in Capitolium, (neml. som Mordbrændere), Cic. Lael. 11; circa judices latus (puer), Quintil.; cf. Cic. Phil. 2, 41, o. Suet. Calig. 19; - „poet." ogs. c. inf., Stat. Achill. 1, 134; - men ordsprogsvis: ferre aliquem in oculis, (inderligen at elske), Cic. Phil. 6, 4, oftere; ogs. ∾ aliquem oculis, Qu. Cic. ap. Cic. Fam. 16, 27; — B) „bes."; 1) med Hensyn paa en (stærkere) Bevægelse: bringer el. fører el. driver afsted el. derhen; - hvf. ferre se, oftere medial, ferri: at drage el. ile afsted el. derhen; saal. ogs. om Tingssubjecter: at bevæge sig, at flyde el. stige, odl.; — a) act.; Coelo supinas si tuleris manus, (hæver dem derimod), Hor. Od. 3, 23, in.; cf. ibd. 3, 29, 64, o. id. Epod. 16, 21, ogs. Lucr. 4, 423, oftere; men Caes. B. G. 1, 39: quum ··· signa ferre jussisset, non ··· propter timorem signa laturos; - „poet." ogs.: ∾ pedem, Virg.; cf. Ter. Andr. 4, 5, 13; ligel. ∾ gressum, Lucr., gressus agiles, Sil., gradus vagos, Ovid.; - men absol.: quo ventus ferebat, Caes. B. G. 3, 15; cf. Liv. 1, 17: si forte eo vestigia ferrent; men itinera duo ··· ad portum ferebant, Caes. B. C. 1, 27; - men ordsprogsvis: in silvam ligna ferre, (giøre et unyttigt Arbeide), vid. Hor. Sat. 1, 10, 34; — b) ∾ se, o. medial, ferri; - me gravissimis tempestatibus obvium ferre, Cic. d. Rep. 1, 4; meque extra tecta ferebam, Virg. Aen. 2, 672; cf. Suet. Aug. 32; - men m. Tingssubject, vid. Lucr. 6, 673; - men medial: densos fertur moribundus in hostes, Virg. Aen. 2, 511; cf. Caes. B. C. 3, 78, o. id. B. G. 2, 24; men „alleg."; quocumque feremur, etc., Cic. Orat. 23; ligel. Quintil. 12, 10, 37: non alto semper feremur; cf. Hor. Ep. 2, 2, 200, o. id. Od. 2, 20, in.; - ligel. om Tingssubjecter; et in eam (tellurem) feruntur omnia nutu suo pondera, Cic. d. Rep. 6, 17; cf. Lucr. 4, 747, oftere; men om en Vandstrøm, id. 6, 522; cf. Caes. B. G. 4, 10; men Suet. Aug. 94: ut (flamma) ··· ad coelum usque ferretur; — bb) navnl. ogs. „poet.": voldsomt at bortrykke el. bortrive; vid. Virg. Ecl. 5, 34, o. id. Aen. 2, 374; - oftere i Krigssproget: ferre et agere, (neml. ferre, om Byttet, agere, om Mennesker og

Dyr), s. und. ago; — 2) at bære el. bringe el. frembringe (en Frugt el. et Foster, odl.); a) om Jorden, om Planterne, odl.; - quae autem terra fruges ferre possit, etc., Cic. Leg. 2, 27; cf. Lucr. 5, 940 flgd., ogs. Hor. Od. 3, 24, 13, oftere; ligel. (olea) fructum ramis pluribus feret, Quintil. 8, 3, 10; - men absol.: si in loco crasso severis, ferundo arbor peribit, Cato; — b) om Mennesker og Dyr; - ventrem ferre, (være frugtsommelig), Liv. 1, 34; men „poet.": quem tulerat mater ··· Laconi, (hvem hun havde født ham), Sil. 7, 666; - men om Dyrene: equa ventrem fert duodecim menses, vacca decem, etc., Varr.; cf. Plin. 8, 50; men Tibull. 3, 4, 90: Nec te conceptam saeva leaena tulit; — 3) bringer som Gave el. Offer; - tibi dum turis honores ··· feram, Tibull. 1, 7, 54; cf. Virg. Ge. 2, 394, o. Ovid. Met. 11, 577; — 4) bringer derfra el. med mig, navnl. som Gave el. Løn el. Gevinst, odl.; - quod posces, feres, Plaut.; cf. Ter. Eun. 5, 9, 27; men qui ab eo partem praedae tulerunt etc., Cic. R. Am. 37; cf. id. Planc. 38, ogs. Hor. Ep. 1, 17, 44; men Juvenal. 13, 105: Ille crucem pretium sceleris tulit, hic diadema; — II) „fig."; A) „alm.": at føre el. bære el. bringe; at føre med sig, at foraarsage, odl.; - ∾ nomen alicujus, (optage, bære), Cic. Off. 3, 18; cf. Hor. Ep. 1, 6, 15; - ∾ alienam personam: bære en Maske, spille en Rolle; vid. Liv. 3, 36, o. Suet. Vesp. 19; - ∾ alicui auxilium, Cic., o. A., ogs. opem, id., subsidium, Caes.; - ∾ alicui hanc conditionem, ut etc., Cic. R. Am. 11; cf. Caes. B. G. 4, 11; men ∾ matri obviae complexum, Liv. 2, 40; - men om Tings- o. Begrebssubjecter; Et satis haec tellus nobis coelumque mali fert, Unde etc., Lucr. 6, 661; men quae (vina) vetustatem ferunt, (holde sig i Længden), Cic. Lael. 19; cf. Ovid. Trist. 5, 9, 8; - ea vox audita laborum Prima tulit finem, Virg. Aen. 7, 118; cf. id. ibd. 10, 792; — B) „bes."; 1) bringer el. fører (ilende) derhen el. derop; bs. forstørrer el. ophøier saare meget; - vid. Hor. Ep. 2, 1, 177, o. Cic. Fam. 10, 26; men id. Or. 40: saepe rem dicendo (orator) ··· supra feret, quam fieri possit; men ferre in majus vero incertas res fama solet, Liv. 21, 32; - men medial, ferri, (fare afsted, bruse el. rase, odl.), c. abl.; - qui usque eo fervet ferturque avaritia, ut etc., Cic. Quint. 11; cf. id. Cluent. 70; - men om Taleren: orator suo jam impetu fertur, Quintil. 12, prooem.; oftere om Foredraget, Cic. Orat. 28; ligel. „alleg.": eloquentia feratur, non semitis, sed campis, Quintil.; ligel. oratio ferri debet et fluere, id.; — b) „poet." ogs.: at borttage el. bortrive el. berøve; Omnia fert aetas, animum quoque, Virg. Ecl. 9, 51; — 2) at frembringe el. avle, at lade fremstaae, odl.; - haec aetas prima Athenis oratorem prope perfectum tulit, Cic. Brut. 12; cf. Hor. Od. 1, 12, 42, o. id. ibd. 3, 6, 46; — 3) ligesom gaaer af dermed el. har til min Del; bs. aa) faaer el. erholder; - omnium judicio facile ferre primas, Cic. Brut. 49; ∾ victoriam ex inermi, Liv.; cf. id. 4, 12, o. Caes. B. G. 6, 21; - ∾ centuriam el. tribum, (at erholde deres Stemmer), Cic. Planc. 20, oftere; cf. Suet. Caes. 13; - ∾ repulsam a populo, Cic. Tusc. 5, 19; men ∾ calumniam, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 8, (blive erklæret for en falsk Anklager); — bb) har paa mig, bærer derpaa; bs. taaler, lider, udholder; bs. a) bærer saa el. saa; - c. acc., el. m. Objectssætn., el. m. de, ogs. absol.; - te ··· id (onus) modice et sapienter, sicut omnia, et ferre, et laturum esse, etc., Cic. d. Senect. 1; illa ferre toleranter, id., clementer, id., aequo animo, id.; men aegre tulisse fratris repulsam consulatus, etc., id. Tusc. 4, 17; cf. Hor. Ep. 1, 8, 17; - si quis aegre ferat, se esse pauperem, Cic. Tusc. 4, 27; cf. id. Verr. 1, 58, o. id. Phil. 10, 7; - de Lentulo scilicet sic fero, ut debeo, id. Att. 4, 6; cf. id. ibd. 5, 2; - men absol.: sin aliter acciderit, humaniter feremus, id. Att. 1, 2; cf. id. ibd. 15, 26; — b) prægnant: at fordrage el. udholde, odl.; ligel. c. acc., el. absol.; - cogitandi non ferebat laborem, (kunde han ikke udholde), Cic. Brut. 77; ut ne unum quidem impetum nostrorum ferrent, Caes. B. G. 3, 19; cf. id. ibd. 1, 39, ogs. Hor. Sat. 1, 6, 121; men id. A. P. 413: Multa tulit fecitque puer, etc.; cf. id. Ep. 2, 1, 215; - ogs. m. Personsobjecter; nam quem ferret, si parentem non ferret suum? Ter. Heaut. 1, 2, 28; vereor, ut jam nos ferat quisquam, Quintil.; - ogs. m. Objectssætn., Hor. Epod. 15, 13; ligel.: illa quidem in hoc opere praecipi, quis ferat? Quintil.; — 4) m. Bibegr. af Offentlighed; aa) bærer ud, bærer til Skue, fremstiller, aabenbarer; - eum ipsum dolorem hic tulit paullo apertius, Cic. Planc. 14; ligel. haud clam tulit iram ··· quod etc., Liv. 31, 47; — b) bs. ofte prae se ferre aliquid: lade sig tydeligen mærke dermed, fremstille uforbeholdent; - noli, quaeso, prae te ferre, vos etc., Cic. N. D. 2, 18; prae se ferre hanc virtutem, Quintil.; - ogs. m. Tings- o. Begrebssubjecter: at antyde el. robe, odl.; vid. id. 11, 1, 37; ligel. oratio prae se fert felicissimam facilitatem, id.; — bb) prægnant ogs. om Talen el. om den Talende: at udbære el. omtale, at fortælle el. paastaae, odl.; - haec (ille) omnibus ferebat sermonibus, Caes. B. C. 2, 17; quod fers, credo, (jeg troer din Fortælling), Ter. Phorm. 5, 6, 17; cf. Lucr. 3, 42; — bs. ogs. a) ferunt, fertur, feruntur: man fortæller el. beretter, der fortælles el. berettes, odl.; - Apollinem ex Hyperboreis Delphos ferunt advenisse, Cic. N. D. 3, 23; cf. Hor. Od. 3, 17, 2; - homo omnium in dicendo, ut ferebant, acerrimus etc., Cic. d. Or. 1, 11; - Ceres fertur fruges ··· mortalibus instituisse, Lucr. 5, 14; cf. Virg. Aen. 1, 15, o. Hor. Od. 2, 19, 27; - men absol. el. impers.: sicut fertur, Cic. d. Or. 1, 11; ligel. ut ferebatur, id. ibd.; — b) at ombære (nogen el. noget) under et Navn el. i en Egenskab, at udgive el. erklære derfor; ogs. at anføre el. føre i Munden, odl.; - hunc (deum) omnium inventorem artium ferunt, Caes. B. G. 6, 17; cf. Liv. 1, 42; - men (Periclis) scripta quaedam feruntur, (blive ham tillagte), Cic. Brut. 7; ligel. quae sub nomine meo feruntur, Quintil.; cf. Suet. Caes. 55, o. id. Aug. 31, bes. ogs. Cic. Lael. 2; — 5) som term. techn.; aa) publicistisk; a) ∾ suffragium el. sententiam: at afgive sin Stemme el. Dom; - te suffragium tulisse in illa lege etc., Cic. Fam. 11, 27; men id. Verr. 4, 47: de quo vos (judices) sententiam per tabellam feretis; cf. id. Cluent. 26; — b) ∾ legem (el. privilegium, el. rogationem) ad populum el. ad plebem, ogs. absol. ferre: at andrage derpaa, at giøre et Forslag dertil, odl.; - quum (is) legem agrariam ferret, Cic. Off. 2, 21; cf. id. Sull. 23; - (is) de te privilegium tulit, ut, si etc., exsulares, id. Parad. 4, 32; - ∾ rogationem de aliquo (ogs. contra el. in aliquem) ad populum, ad plebem; vid. Cic. Balb. 14, oftere, Caes. B. C. 3, 1, o. Liv. 33, 25; - men Cic. Att. 7, 6, absol.: quum, ut absentis ratio haberetur, ferebamus; cf. id. Caecin. 35; - men impers.: lato, ut solet, ad populum, ut etc., Liv. 23, 14; — c) ∾ judicem, (om Klageren): at foreslaae (den Anklagede) nogen som Dommer; vid. Cic. R. Com. 15, o. id. d. Or. 2, 70; - bs. ogs. ∾ judicem alicui: at anklage nogen; vid. Liv. 3, 57, o. id. 8, 33; — bb) i Forretningssproget: at føre til Bogs, at indføre i Regnskabsbogen; vid. Cic. Verr. 1, 39; s. ogs. und. expendo o. accipio; — 7) endel. heder ferre absol., om Begrebssubjecter: at bringe det saaledes med sig, at medføre el. fordre el. bestemme, odl.; - gravioribus (uti) verbis, quam natura fert, Cic. Quint. 18; cf. id. Verr. 5, 40; men ita tempora rei publicae ferre, etc., id. Pis. 2; men si vestra voluntas feret, id.; ut mea fert

opinio, id.; dum tempus ad eam rem tulit, Ter. Andr. I, 2, 17; men quid res, quid causa, quid tempus ferat, etc., Cic. Fam. 1, 7; men id. d. Rep. 6, 18: natura fert, ut etc.; - endel. m. Objectsſætn.: In nova fert animus mutatas dicere formas, (min Aand higer derefter), Ovid. Met. in.; cf. Lucan. 1, 67, ogſ. Suet. Oth. 6; — not.: reduplicerede Perfectformer ere: tĕtŭli, tetulisse, tetulero, etc., Plaut., Ter., Lucr.

*fĕrōcia, ae, f.; oprdl.: vild el. bruſende Beſkaffenhed; ∾ vini, Plin. 14, 24; — II) oftest „fig." o. „ment."; A) Vildhed, Trodſighed el. Uſtyrlighed; - ∾ intoleranda, Cic., effrenata, id.; exuere ferociam, Tac. Ann. 2, 72; ∾ ingenii, Ovid.; men ∾ juvenum, Cic. d. Senect. 10, (oppon. gravitas constantis aetatis); — B) bruſende Mod el. Tapperhed; cepisse (se) Romanam virtutem ferociamque, Liv. 9, 6; cf. Tac. Hist. 2, 76; — fĕrōcio, ire, v. n.; oprdl.: at være vild el. utæmmet; equos ferocientes (al. efferentes se) frenis coërcere, Quintil. 10, 3, 10; — II) „fig." o. „ment."; - oratio ferociens, (vild, grufom, overmodig), Gell.; non immodice ferocire, (raſe med Maade), id. 1, 11; ∾ in aliquem, (raſe imod nogen), Appul., Tertull.; o. — fĕrōcĭtas, atis, f.; oprdl.: Vildhed el. Uſtyrlighed; - equos ferocitate exsultantes etc., Cic. Off. 1, 26; — II) „fig." o. „ethiſk"; A) Vildhed el. Trodſighed i Characteren, Suet. Vit. 12, o. Cic. Vat. 1; - ∾ victoriae, (dens Overmod el. Vilkaarlighed), id. Marc. 6; — B) ſtort Krigermod el. vild Tapperhed; ∾ Viriathi, Cic. Off. 2, 11; men corporis viribus et ferocitate animi tantum ceteris praestitisse, ut etc., id. d. Rep. 2, 2; — [ferox].

fĕrōcĭter, adv. af ferox; oprdl.: vildt bruſende el. ſtormende, invehi in laevum cornu, Curt. 3, 1; cf. Liv. 9, 22; — II) oftest „fig." o. „ethiſk"; A) overmodigen, trodſigen, haardt el. grovt, odl.; - aspere et ferociter dicta etc., Cic. Planc. 13; ferocius decernere, Sall. Jug. 101; — B) modigen el. tappert; strenue et ferociter facta in bello etc., Liv. 3, 47; ferocissime stare pro societate Romana etc., id. 23, 8. — fĕrōcŭlus, 3, demin. af ferox: lidt for modig, noget overgiven, Turpil. ap. Non.; ∾ miles tiro, Auct. B. Afr. 16.

Fĕrōnia, ae, f., [ſabinſk Ord; vid. Varr. L. L. 5, 10; at ſammenl. m. Terra]: Vexternes og de Frigivnes Gudinde; navnl. ere flere Lunde hende helligede; vid. Liv. 1, 30, o. id. 26, 11, oftere, ogſ. Virg. Aen. 7, 800 (Serv.), o. Hor. Sat. 1, 5, 24.

fĕrox, ōcis, adj., [beſl. m. ferus, ogſ. m. ferre, ferri, ligeſom velox m. volare]; oprdl.: bruſende, vild, utæmmet; - compar., scopulis undaque ferocior, Ovid. Her. 15, 189; superl., ∾ elephantus, Nep. Eum. 11; — b) „poet." ogſ. om Tiden: flygtig, ilende; - currit enim ferox Aetas, Hor. Od. 2, 5, 13; — II) oftest „fig." o. „ment."; A) overmodig el. trodſig; - ferox viribus, Liv. 1, 7, forma, Plaut.; cf. Cic. Vat. 2, o. id. Fam. 4, 9; - ogſ. c. inf., Plaut., Sil.; - oftere c. gen.; ferox mentis, Ovid. Met. 8, 614; feroces linguae, (kaadmundede, pralende), Tac. Hist. 1, 35; men ferox scelerum, (i. e. pronus in scelera), id. Ann. 4, 12; — B) modig el. tapper, animus, Sall. Jug. 106; ferocissimi auxiliarium, Tac.; cf. Liv. 1, 12; - „beſ." ogſ. krigerſk; ferociorem civitatem reddidit, Nep. Them. 2; ∾ Roma, Hor.; ∾ Latium, id.; men ∾ virgo, (i. e. Minerva), Martial. 14, 179; — not.: gen. pl. ferocum, (f. ferocium), Albinov. 1, 275.

ferrāmentārius, i, m., (sc. artifex): Jernſmed el. Vaabenſmed, Firmic.; af — ferrāmentum, i, n., [ferrum]: Værktøi el. Vaaben af Jern el. ſom er beſlaaet med Jern; navnl. høre hertil Agerdyrkningsredſkaber (falces, palae, rastri), Cato ap. Varr.; ogſ. Vaaben, vid. Cic. Catil. 3, 5; ogſ. Bygningsredſkaber, vid. Cic. N. D. 1, 8, Hor. Ep. 1, 1, 86, o. A.; ∾ tonsoria, Martial. 14, 36, (in lemmate); - men Tac. Germ. 30: peditem super arma ferramentis onerant, (rimel. med Hakker og Spader).

*ferrārius, 3: af Jern; bſ. hørende til Jern, benævnt efter el. beſkæftiget med Jern, faber: Smed el. Jernſmed, Plaut.; ∾ officinae fabrorum, Jernhytter, ogſ. Smedeværkſteder el. Smedier, Plin.; ∾ metalla, Jernbiergværker, id.; men ∾ aqua, (hvori gloende Jern er afkølet), id.; ferraria, (sc. fodina), Jerngrube, Caes., Liv.; — B) ogſ. subst.; a) ferrarius, (sc. faber), Jernſmed el. Smed, Firmic.; — b) ferraria, (sc. herba), Jernurt, Appul.; ſ. ogſ. ovenſ.; o. — ferrātĭlis, e, ligeſom flgd.: forſynet el. beſlaaet med Jern; bſ. comiſk: ∾ genus, Plaut. Most. 1, 1, 18, (ſ. servi ferrati, lænkede); — [ferrum].

ferrātus, 3, [ferrum]: forſynet el. beſlaaet med Jern; - ∾ orbes rotarum, Lucr.; cf. Virg. Ge. 3, 361; ∾ hasta, Liv., calx, (med Sporer), Virg.; men ∾ servus, (lænket el. i Lænker), Plaut.; - ferrati, (sc. milites), Tac. Ann. 3, 45, i el. med Jernharniſker; bſ. „poet.": ∾ agmina, Hor. Od. 4, 14, 30; — b) aquae ferratae, (ſom indeholde Jerndele), Senec. N. Qu. 3, 2; — 2) „beſ." ogſ.: af Jern, giort el. beſtaaende af Jern; ∾ obices portarum, Tac. Hist. 3, 30; postes belli ferratos har Enn. Ann. 7, 114; cf. Virg. Aen. 7, 622, o. Hor. Sat. 1, 4, 61.

ferrĕus, 3, [ferrum]: af Jern; ∾ clavi, (Jernnagler), Caes., hami, id.; men ∾ seges telorum, Virg. Aen. 3, 45; cf. id. ibd. 12, 284; ∾ litterae, Suet. Aug. 7; ligel. ∾ Hercules, Plin. 34, 4, (hans Billedſtøtte af Jern); — bb) „beſ." ogſ.; a) hørende til Jern, fabrica, (Smedehaandværket), Plin. 7, 57; — b) ſom ligner Jern, color, (Jernfarve), id. 37, 61; men ∾ lux, Stat., (dunkel Lysning); — II) „fig."; A) „overſ."; a) ſtærk el. haard ſom Jern, vox, Virg. Ge. 2, 44; ferrei prope corporis animique, (om Cato d. ældre), Liv. 39, 40; — b) haard, trykkende, bellum, Ovid.; Ferrea sors vitae, id. Trist. 5, 3, 28; men ∾ somnus, (Homers χάλκεος ὕπνος, d. e. Dødsſøvnen, Døden), Virg. Aen. 10, 745; — c) „poet.": hørende til Jernalderen, proles, (dens Slægt el. Menneſker), Cic. poët. N. D. 2, 63; cf. Virg. Ge. 2, 341; — B) „ment."; a) haard, føleslos, grufom; ferreus essem, si etc., Cic. Fam. 15, 21; cf. id. Att. 3, 30; Quam ferus et vere ferreus ille fuit! Tibull. 1, 10, 2; - ogſ. ſtræng el. ubøielig, Cic. Lael. 13; ligel. ∾ jura, Virg. Ge. 2, 501; - men ∾ decreta sororum, Ovid. Met. 15, 781, (Parcernes uforanderlige Love); - ogſ. ſkamløs, uforſkammet; os tuum ferreum etc., Cic. Pis. 26; — b) ∾ scriptor, (hvis Stil el. Skrivemaade er haard og raa), vid. Cic. Fin. 1, 2.

ferricrĕpĭnus, 3, [ferrum, crepo]: raslende el. klirrende af Lænker, insulae, Plaut. Asin. 1, 1, 21, (i. e. ergastula). — ferrĭfŏdīna, el. ferri fodina, ae, f.: Jerngrube, Varr. — ferrĭtĕrium, i, n.: = ergastulum, Plaut. Most. 3, 2, 55; af — ferrĭtĕrus, i, m., [ferrum, tero]: ſom ſlider paa Lænkerne, d. e. en Slave i Jern, Plaut. Trin. 4, 3, 14. — ferrĭtrībax, ăcis, m., [ferrum, τρίβω, i. e. tero]: = ferriterus, Plaut. Most. 2, 1, 9.

*ferrūgĭnans, tis, adj.: jernagtig, guttae, (med Jernſmag), Tertull.; — ferrūgĭnĕus, 3: jernagtig; bſ. 1) jernfarvet; navnl. mørkeblaa el. ſtaalblaa el. ſøblaa, palliolum, Plaut. Mil. gl. 4, 4, 43, (hvor der tilføies: nam is color thalassius est); ∾ hyacinthi, Virg. Ge. 4, 183; — b) „poet." ogſ.: mørkfarvet, mørk el. dunkel, navnl. om Underverdenen; - ∾ cymba (Charontis), Virg. Aen. 6, 303; — II) „overſ."; fons ferruginei saporis, (med jernagtig Smag), Plin. 31, 8; o. — ferrūgĭnus, 3: metriſk Biform af ferrugineus, Lucr. 4, 74; — [flgd.].

ferrūgo, inis, f., [ferrum]; I) „egenl.": Jernrust, Plin. 23, 79; — II) „fig."; A) „overf.": Jernfarve, navnl. mørkeblaa el. violblaa Farve; vid. Virg. Aen. 9, 582, o. id. ibd. 11, 772, (hvor Talen er om etslags Purpur); - ogs. Rustfarve el. mørkebrun Farve; multa pallens ferrugine taurus, Val. Fl.; cf. Ovid. Met. 13, 960; — b) bs. „alm.": mørk Farve, Mørke el. Dunkelhed, (som Underverdenens); vid. Ovid. Met. 5, 404, id. ibd. 15, 789, o. Virg. Ge. 1, 467; — B) „poet." o. „alleg."; animusque mala ferrugine purus, (fri fra Avind el. Misundelse), Auct. Pan. ad Pis. 95.

ferrum, i, n.; I) „egenl.": Jern el. Jernmalm; - e terrae cavernis ferrum elicere, Cic. N. D. 2, 60; metalla ferri, Jernbiergværker, Plin.; — B) „meton.": Værktøi el. Redskab af Jern; - aequor ferro scindere, (med Ploven), Virg. Ge. 1, 50; icta ferro pinus, (med Øxen), Hor. Od. 4, 6, 9; vincire ferro, (med en Lænke), Senec.; capillos ferro resecare, (med en Sax), Ovid., torquere, (med et Brændejern), id.; cf. Virg. Aen. 12, 100; men Ovid. Met. 9, 521: dextra tenet ferrum (i. e. stilum, Staalgriffelet); - ogs. en Pil, Virg. Aen. 5, 488; ogs. et Kastespyd, Hor. Epod. 5, 10; navnl. ogs. Sværdet; vid. Nep. Alcib. 10, o. Cic. Caecin. 9; saal. ogs. i Forbindelsen: ferro atque igni vastare, (hærie med Ild og Sværd), Liv. 31, 7; cf. Cic. Phil. 11, 14; - ferrum recipere, (om en Gladiator: lade sig stikke ned), Cic. Tusc. 2, 19; — II) „fig."; A) „overf.": Kamp el. Krig; nec ferro ··· haec regna lacessent, (i. e. bello), Virg. Aen. 12, 186; cf. Suet. Ner. 12; — B) „alleg.": Stenhaardhed, Ufølsomhed; nec ··· solidum ··· in pectore ferrum ··· gerit, Ovid. Met. 9, 613; cf. id. Trist. 1, 8, 42; men id. Pont. 4, 10, 3, lignelsesvis: ecquod ··· ferrum Duritiae confers ··· meae? cf. id. Met. 14, 712, oftere.

ferrūmen, inis, n., [ferrum]; I) oprdl.: Middel til Jernets Sammenlodning; bf. alm. Forbindelses- el. Bindemiddel, navnl. Kit, Plin. 36, 55; cf. Gell. 13, 26; — 2) ligesom ferrugo: Rust el. Rustplet; ferrumine scabro (infestari crystalla), vid. Plin. 37, 10. — ferrūmĭnātio, onis, f.: Sammenlodning el. Sammenkitning, Dig.; af — ferrūmĭno, avi, atum, 1, [ferrumen]: sammenlodder (oprdl. Jern), sammenkitter el. forbinder, lader groe sammen; - ∾ scyphum alieno argento, Plin., muros bitumine, id.; ad ferruminandas fracturas ossaque contusa, id.; ferruminari in lapidem, id.; — II) comisk „overf.": labra labellis ferruminant, Plaut. Mil. gl. 4, 8, 25.

fertĭlis, e, [fero]; I) „egenl.": frugtbar; - agros laetos ac fertiles deserere, Cic. Verr. 3, 51; Asia tam opima est et fertilis, ut etc., id. Manil. 6; ∾ Tibur, Hor.; men Ovid. Fast. 5, 127: nutricis fertile cornu, (i. e. cornu copiae); - compar., ∾ seges etc., id, A. A. 1, 349; superl., ∾ milium omnium frugum, Plin.; - ∾ annus, Prop.; ∾ horae, Tibull.; cf. Hor. Od. 2, 15, 7; men ∾ serpens, Ovid. Her. 9, 95, (hvorpaa stedse flere Hoveder voxede ud istedetfor de afhuggede); - ogs. c. gen. el. abl.; ∾ agros ··· alios aliorum fructuum, Cic. N. D. 2, 52; ∾ Gallia hominum frugumque, Liv. 5, 34; - ∾ ager arboribus, Plin.; cf. id. 6, 26; - sieldn. m. ad o. ab; tractus fertilis ad omnia, id.; a sacro numquam non fertilis igne (Aetna), Auct. Aetn. 954; — II) „fig."; A) „overf.": frugtbargiørende el. befrugtende, dea, Ovid. Met. 5, 642, (i. e. Ceres), Nilus, Tibull.; fertilissimum in agro oculum domini esse, Plin. 18, 8; — B) „ment."; Fertile pectus habes etc., Ovid. Pont. 4, 2, 11; cf. Plin. 14 praef., o. Prop. 4, 6, 76.

*fertĭlĭtas, atis, f.; I) „egenl.": Frugtbarhed, navnl. Jordens og Væxternes; ∾ agrorum, Cic., (opp. sterilitas); ∾ frugum, vitium olearumque, Plin.; - ogs. den animalske Frugtbarhed; vid. Ovid. Fast. 4, 202; men ∾ barbara, (i. e. Spartanarum, poët. ap. Cic. Tusc. 2, 15; ligel. ∾ animalium ad generandum, Plin. 8, 60; — II) „fig.", Plin. 35, 36, om Maleren Protogenes: artis ejus summa intentio, et ideo minor fertilitas, (han leverede færre Kunstværker); o. — fertĭlĭter, adv.: frugtbart; bf. compar., derelicta metalla fertilius reviviscunt, Plin. 34, 49; — [fertilis].

fertōrius, 3, [fero]: tienlig til at bære paa el. i, sella, lectus, Coel. Aur.; - ogs. absol., fertorium: en Bærestol, id. — fertum el. ferctum, i, n., [af fero el. af farcio]: etslags Offerkage, Cato; cf. Pers. 2, 48. — fertus, 3, [fero], ligesom fertilis: frugtbar, arva Asiae, poët. ap. Cic. Orat. 49.

fĕrŭla, ae, f., [af fero el. af ferio]; I) „egenl.": etslags Rørvært, (Grækernes νάρθηξ, Germanernes Pfriemkraut, ferula L.); bares som Stav el. Stok, Plin. 13, 42; Marven deraf tiente til Tønder, id. 7, 57; ligesom efter Mythen Prometheus i dette Rør bragte Himmelens Ild ned til Jorden; vid. Hygin. Fab. 144; — II) „overf." hede ferulae ogs.; A) de tynde og vidieagtige Grene el. Ris paa andre Træer, navnl. paa Vinstokken; vid. Plin. 17, 35; - bf. ferula o. ferulae: Riset, (som mildere Strafferedskab); vid. Martial. 14, 80, Juvenal. 1, 15, o. Hor. Sat. 1, 3, 120; - ogs. Dyrene drives med en ferula, Ovid.; - ogs. tiene ferulae til Skinner om Benbrud, odl., Cels.; — B) de tynde Grene paa Hiortens Horn, Plin. 8, 50.

*fĕrŭlācĕus, 3; 1) som er giort af Væxten ferula; ∾ rudens, Plin. 34, 50; — 2) der har Lighed med en ferula, caulis, id.; ∾ genus, id.; — fĕrŭlāgo, inis, f.: en lavere Art af Væxten ferula; vid. Plin. 13, 42; o. — fĕrŭlĕus, 3, ligesom ferulaceus; 1) som er giort af Væxten ferula; ∾ tabella, Coel. Aur.; — 2) som har etslags Lighed med Væxten ferula; ∾ vena, Plin. 16, 83; — [ferula].

fĕrus, 3, [besl. m. θήρ, aeol. φήρ, i. e. fera]; I) „egenl." om Dyr og Planter: vild, utæmmet, raa; - quam varia genera bestiarum, vel cicurum, vel ferarum, Cic. N. D. 2, 39; immanes et ferae beluae, id.; ∾ caprae, Virg.; - ∾ arbores, Plin.; fructusque feros mollire colendo, Virg. Ge. 2, 36; - „overf." om Localiteter; vid. Fest. p. 86; in locis feris, Varr.; ∾ montes, id. Ecl. 5, 28; — B) bf. subst.; 1) fera, ae, f., (sc. bestia): vildt Dyr; vid. Cic. Off. 1, 16, o. id. ibd. 3, 17, ogs. Caes. B. G. 6, 25; ∾ montivagae, Lucr., montanae, Ovid., rapidae, terribiles, id.; - feras excitare et agitare, Cic., venari, concitare, sequi, petere, Ovid., (opjage el. jage dem); - fremdeles fera, „poet." om et Søuhyre, Ovid. Met. 4, 713, om en Myre, Martial. 6, 15; men magna minorque ferae, Ovid. Trist. 4, 3, in., (den store og den lille Biørn paa Himmelen); — 2) ferus, i, m., „poet." f. fera: vildt Dyr el. alm. et Dyr; saal. ferus om Vildsvinet, Ovid. Met. 8, 400; men id. Fast. 1, 550: traxerat feros aversos, (i. e. boves); men Virg. Aen. 5, 816: addit Frena feris, (i. e. equis); ogs. om hin Træhest, id. ibd. 2, 50; om en Løve, Catull., Ovid., Phaedr.; om en Slange, Sil.; ogs. om en tam Hiort, Virg. Aen. 7, 488; — II) „fig."; A) „overf.": vild, haard, skrækkelig, fædv. „poet." om Ting og om Begreber; - ∾ caedes, Virg., hiems, id., diluvies, Hor.; men ∾ sacra, Ovid. Met. 13, 454, (Menneskeoffere); — B) „ment."; a) „alm." om Tilstande, odl.: vild, raa, udannet; - a fera agrestique vita ad humanum cultum (deducere), Cic. d. Or. 1, 8; mores (ejus) feros immanemque naturam (ostendere), id. R. Am. 13; ∾ victus, id.; — b) „bes." o. „ethisk" om Personer og om personlige Begreber: vild, grusom, barmfuld; - Nemo adeo ferus est, etc., Hor. Ep. 1, 1, 39; hostis ferus et immanis, Cic. Verr. 2, 21; cf. id. R. Am. 27; men Quam ferus et vere ferreus ille fuit, Tibull.; cf. Ter. Andr. 1, 5, 43; ∾ Carthago, Virg., Numantia, Hor.; - ferus ··· Juppiter, (i sin Vrede), etc.,

Virg. Aen. 2, 326; men ferus Cupido, (som spotter med de Elskendes Smerter), Hor. Od. 2, 8. 14.

fervĕ.făcio, feci, factum, 3, v. a., [ferveo]: varmer, koger, gior hed el. gloende; ∾ oleum, Cato, muriam, Cels.; fervefacta pix, Caes.; men fervefacta jacula, (gloende), id.; — not.: m. Tmesis: ferve bene facito, (f. bene fervefacito), Cato. — fervens, tis: partic. o. adj. af ferveo; vs. — ferventer, adv., men alene „fig."; a) heftigen, ivrigen, loqui de re aliqua, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 8; ligel. in superl., id. ibd. 6; — b) hurtigen; in compar., ∾ motu agi, Augustin.

fervĕo, bŭi, o. fervo, vi, 2 o. 3, v. n., [besl. m. θέρω, i. e. calefacio], (den anden Form i Prosa: alene for= o. efterel.); I) „egentl.": at bruse el. koge el. syde; at være gloende el. glohed; – fervet mustum, (er i Kog), Plin.; ubi ferverit etc., Cato; aqua fervens, Plin.; – sol fervit, (brænder), Gell.; loca inhabitabilia fervere, Plin. 5, 1; – fervet aestu pelagus, (bruser), Pacuv. ap. Cic. d. Or. 3, 39; cf. Virg. Ge. 1, 455; — II) „fig."; A) „overf." o. „poet."; a) at være opfyldt dermed, at myldre el. sværme deraf el. dermed; opere omnis semita fervet, Virg. Aen. 4, 407; cf. Martial. 2, 64; — b) at fremkomme i stor Mængde; examina (apum) fervent de bove, Ovid. Fast. 1, 379; — c) at bevæge sig med Ild og Kraft; Fervet opus etc., Virg. Ge. 4, 169; — B) „ment.": at bruse el. rase, at være i heftig Lidenskab; – quum fervet maxime, naar han raser værst, Ter. Ad. 4, 1, 8; ∾ avaritiā, Cic. Quint. 11; men Ovid. Met. 2, 602: animus tumida fervebat ab ira, (brændte deraf); – „poet." ogs. c. inf.; sceptrum capessere fervet, Claudian.; — III) partic. fervens, tis, ogs. som adj.; A) „egentl.": varm el. hed, kogende el. brusende; – in cinere ferventi, Plin.; men ferventia: hede el. kogende Spiser, id.; – ferventes horae diei, (da Solen brænder), id.; ∾ rota, Ovid. Pont. 1, 8, 68; – superl., ∾ aqua, Plin.; — B) „fig."; 1) „overf."; a) om Farven; fervens aurum, (funklende Guldstykker), Martial. 10, 74; — b) om en Fornemmelse: fervens vulnus, (brændende), Ovid. Met. 4, 120; fervens flagris, Plaut.; — 2) „ment.": varm, hidsig, heftig; fervens ira, Ovid., jecur, Hor. Od. 1, 13, 4; fortis animus ··· ferventior plerumque est, (er altfor heftig), Cic. Off. 1, 15; cf. Hor. Sat. 1, 10, 62; men ferventes latrones, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 23, (rasende el. afsindige); — not.: om Formerne fervēre o. fervĕre, f. Quintil. 1, 6, 7 o. 8.

fervesco, ĕre, v. n., inch. af ferveo: at komme i Kog, at koge, Plaut. Capt. 4, 4, 9; — b) ogs. at komme i Hede el. i Gæring, at bruse stærkt; – materia fervescens, Plin.; ∾ terrae sole, Lucr.; ut ··· Ventorum validis fervescunt viribus undae, id. 3, 493; — II) ogs. „fig."; Quum fervescit (ira), etc., id. 3, 290.

fervĭdus, 3, [ferveo]; I) „egentl.": varm, hed, brusende, axis, Virg., aestus, Hor.; ∾ pars mundi, (den hede Zone), Cic. N. D. 2, 10; cf. Hor. Od. 1, 9, 10; ∾ musta, Ovid. Trist. 3, 10, 73; cf. Cic. Brut. 83; – compar., ∾ merum, Hor. Epod. 11, 14; superl., ∾ tempus diei, Curt.; — II) „fig." o. „ment.": brusende, heftig el. harmfuld; – praeposterum et fervidum ingenium, Liv. 22, 33; ogs. fervidus ingenio, Ovid. Met. 14, 485; cf. Hor. A. P. 1, 16; men absol.: ∾ virtus, (kraftfuld el. virksom), Catull.; ∾ puer, (i. e. Cupido), Hor. Od. 1, 30, 5; „poet." ogs. c. gen.; fervidus animi, Sil.; – navnl. ogs. om Talen og Foredraget; ∾ dicta, (truende Tale), Virg.; fervidum quoddam genus dicendi, Cic. Brut. 68; fervidior oratio, id.

fervo, ĕre, f. und. ferveo. — fervor, ōris, m., [ferveo]; I) „egentl.": Hede, Varme; ∾ musti, Plin.; – navnl. Solhede el. Sommerhede; mundi fervor ille purior, Cic. N. D. 2, 11; mediis fervoribus, (i Middagsheden), Virg. Ge. 3, 154; – ∾ oceani, (dets Brusen), Cic.; men id. Prov. Cons. 12: fervor maris, Havets Voldsomhed; – ogs. Hede i Legemet; ∾ febris, Feberhede, Plin.; fervores capitis, id.; — II) „fig." o. „ment."; ∾ mentis el. animi, Cic.: Heftighed i Sindet; ogs. ∾ pectoris, Hor.; men ∾ aetatis, Cic.; opp. fervore carentes ··· anni, (i. e. senectus), Sil.

Fescennia, ae, f.: By i Etrurien ved Tiberen, hvor man opfandt de overgivne og spottende Digte, som deraf have deres Navn; vid. Plin. 3, 8; f. ogs. Serv. ad Virg. Aen. 7, 695, hvor denne By heder Fescennium; — B) vs. I) Fescenninus, 3: fescenninsk, acies, Virg. l. c., versus, Liv. 7, 2, licentia, Hor. Ep. 2, 1, 145; – ∾ nuptiales (sc. versus), Senec.; ligel. ∾ nuptialia (sc. carmina), Plin.; — 2) Fescennius, i, m.: som skriver Spottedigte, en Pasqvillant, Cato ap. Fest. s. v. spatiatorem, pag. 344. — Fescennĭnĭcŏla, ae, c., [Fescenninus, colo]: som ynder fescenninske Vers, Sidon. — Fescenninus, o. -ius, 3, o. Fescennium, i, f. und. Fescennia.

*Fessōnia, ae, f.: anraabtes som de Trættes og Syges Gudinde, Augustin.; o. — fessŭlus, 3, demin.: noget træt el. udmattet, anima, Appul.; af — fessus, 3, [af fatis, fatigo, fatiscor]; I) „alm." om Personer og personlige Begreber, ogs. om Dyrene, odl.: træt el. udmattet el. afkræftet, svag el. svækket, odl.; – sædv. c. abl., ogs. undert. c. gen. el. c. inf., ogs. absol.; – fessus morbis, Liv., valetudinibus, Tac., vulnere. Liv., bello, Cic.; cf. id. Planc. 10; fessus aetate, Virg.; – fessi rerum, id. Aen. 1, 178, belli que viaeque, Stat.; – fessus sum quaerere, Plaut. Epid. 2, 2, 13; – ∾ cohortes militia, Hor.; – fessi vomere tauri, id.; cf. Plin. 8, 1; – Jugurthae fesso etc., Sall. Jug. 70; cf. Hor. Ep. 2, 1, 221; men fessi Graji (sc. bello), id.; ogs. fessi boves, id.; – fessus de via, Cic., plorando, id., satiate (f. satietate) videndi, Lucr. 2, 1037; — II) „overf." ogs. om Ting og Begreber; – fessum vulnere corpus, Liv.; cf. Hor. Od. 2, 7, 18, o. id. Carm. Sec. 63; ∾ aetas, Tac., (Alderssvaghed); ∾ membra, Ovid.; ∾ caput, id.; cf. Lucr. 3, 775; fessi cardines, Plin.; fessa dies, (som nærmer sig Enden), Stat.; men fessas erroribus undas etc., Ovid. Met. 1, 582; men fessis rebus subveniens (Vespasianus), Plin. 2, 5.

*festātus, 3: festligen klædt el. smykket, Fab. Pict. ap. Gell. 10, 15; o. — festive, adv.: frydeligen, Varr.; — [festus]. — *festīnābundus, 3: ilende, hurtig, manus, Val. Max.; — festīnanter, adv.: ilende, hurtigen, Plin.; nimum festinanter dictum etc., Cic. Fin. 5, 26; – compar., ∾ germinare, Plin.; compositius cuncta, quam festinantius agerent, Tac. Ann. 15, 3; superl., Augustin.; — festīnantia, ae, f., efterel. f. festinatio: Ilen el. Hurtighed, Cod. Just.; o. — festīnātim, adv.: = festinanter, Sisenn. ap. Non.; — [festino].

festīnātio, onis, f., [festino]: Ilen, Skynding, Hurtighed; – omni festinatione properare in patriam, Cic. Fam. 12, 25; cf. id. Phil. 3, 1, o. Liv. 42, 16; men Cic. Off. 1, 36, in pl.: in festinationibus, (naar vi gaae hurtigt), etc. — festīnāto, abl. som adv., f. und. festino. — festīnis, e, forel. Biform af festinus: ilende, Titin. ap. Non., inc.

*festīno, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: iler, skynder mig, har Hastværk, odl.; vid. Cato ap. Gell. 16, 14; – absol., el. m. ad el. in, ogs. c. inf.; – nisi tui festinarent (sc. proficisci), Cic. Fam. 12, 22; quid festinas, (hvorfor el. hvorefter)? Ter. Eun. 4, 3, 8; cf. Hor. Ep. 2, 1, 192; – ∾ ad probationem, Quintil.; cf. Cic. Phil. 1, 1; ∾ in provinciam, id.; men ∾ in re augenda, (være ivrig deri), Hor. Ep. 1,

16, 68; - som Ordsprog kan mærkes: festina lente, (som Oversættelse af σπεῦδε βραδέως, germ.: eile mit Weile); vid. Suet. Aug. 25; — II) act.: at ile el. skynde sig hermed, ilsomt at iværksætte, at fremskynde; - underf. m. Objectssætn. (el. infin.), ordenl. c. acc.; - ut migrare festines, Cic. Fam. 7, 23; cf. Sall. Jug. 64 o. 68, ogs. Hor. Ep. 1, 2, 12 o. 38; ∾ poenas, id. ibd. 62; ∾ vestes, Ovid., soleas, Sall.; ∾ mortem in se, Tac.; - efterel. ogs.: ∾ se, (skynde sig), Gell. 14, 2; - ds. pass.: nec virgines festinantur, Tac. Germ. 20, (man iler ikke med at bortgifte dem); cf. id. Hist. 3, 37; — III) partic. festinatus, 3, ogs. som adj.: fremskyndet el. hvormed man har ilet, iter, Ovid., nuptiae, Suet.; — b) ds. ogs. tidlig el. altfor tidlig; - festinata maturitas celerius occidit, Quintil. 6, prooem.; cf. Martial. 7, 39; — c) ds. abl. festinato, som adv.: ilende, overilet; ∾ aliquid facere, Quintil. 4, 2, 58; af — festinus, 3, [rimel. tilligem. d. besl. confestim, at henføre til ferri: at føres el. at fare afsted, at ile]: ilende el. ilsom; - noctes festina diesque, Virg. Aen. 9, 488; cf. Ovid. Met. 11, 347: cursu festinus anhelo; - ogs. c. gen.; festinus laudum, (som iler el. higer derefter), Stat.; — not.: s. ogs. festinis, s. l.

festive, adv. af festivus; oprdl. o. forel.: festligen; in loco festivo sumus festive accepti, Plaut. Poen. 5, 1, 9; — II) oftest „fig." o. „ment.": smukt, skiemtsomt, vittigen, aandfuldt; - ∾ agere fabulam, Cic. Qu. Fr. 2, 16; belle et festive, (som Udraab til Taleren; opp. bene et praeclare); vid. Cic. d. Or. 3, 26; men ∾ contexere crimen, (artigen el. listigen), id. Dejot. 6; - superl., Gell. 9, 15.

festīvĭtas, atis, f., [festivus]; I) „alm.": Festlighed, Høitideligheb; men i denne Bem. alene for- o. efterel.; vid. Lamprid. Al. Sev. 63, o. Cod. Theod.; ogs. in pl., ibd.; — b) ogs. Behagelighed, Fornøielse; jocum, festivitatem, ferias, etc., Plaut. Capt. 4, in.; - ogs. som Kjælord: mea vita, mea festivitas, etc., id. Cas. act. 1, v. 46; — II) oftere „fig." o. „ment.": vittig el. træffende Skiemt i Foredraget; vid. Cic. Brut. 48, o. id. Fam. 9, 15; ogs. de oratoriske Modsætninger el. Antitheser hede festivitates, id. Orat. 52; — b) „bes." m. Hensyn paa Characteren: Artighed, Velvillie, Godhed; an mei patris festivitatem et facilitatem (collaudem)? Ter. Eun. 5, 9, 18.

festīvĭter, adv., Biform af festive; oprdl.: festligen; ds. „fig." o. „ment.": smukt, skiønt, artigen; ∾ parata domus, Naev. ap. Non.; — b) artigen, vittigen, fint, respondere, Gell., addere, id.; af — festīvus, 3, [festus el. festum]; I) oprdl. o. „egenl.": festlig; - in festivo loco, (i. e. in theatro), Plaut. Mil. gl. 2, 1, 5; - ds. neutr. festivum, s. festum: Festlighed el. Fest, vindemiarum, Lamprid. Heliog. 11; — II) „fig."; A) „alm.": smuk el. artig el. skiemtsom el. morende i sit Slags; - festivam operam praebuit, (har spillet sin Rolle fortrinligen), Plaut. Mil. gl. 2, 6, 108; - navnl. ogs. smuk el. yndig for Diet, ludi, id.; area parva, sed festiva, Plin. Ep.; cf. Cic. Parad. 6, (hvor Talen er om Kunstværker); - men est festivissima (mulier), Plaut. Epid. 5, 1, 16; - men festiva librorum copia, (artig el. vakker Samling), Cic. Att. 2, 6; — B) „ment."; a) om Talen; - ∾ sermo, (vittig og skiemtsom), Cic. Off. 1, 30; ∾ poëma et concinnum, id. Pis. 29; — b) om Characteren: artig, behagelig, elskelig; pater festivissime! Ter.; men pueri, quibus nihil potest esse festivius, Cic. Fam. 6, 4. — festra, ae, f. und. fenestra.

festūca, ae, f.; I) „alm.": Halm el. Straa, navnl. Græsstraa; - quum herba creverit in festucam, Plin.; cf. id. 10, 51; — b) ogs. et Slags Ukrud, (efter nogle: vild Havre), id. 18, 44; — II) „bes.", (rimel. ligesom vindicta): en Stav, hvormed Prætor (el. Lictor) slog (el. berørte) en Slave, som ved denne Cæremoni erholdt sin Frihed; - vid. Plaut. Mil. gl. 4, 1, 15, o. Pers. 5, 175. — festūcārĭus, 3, [festuca nr. II]: der alene finder Sted som Cæremoni; - vis civilis et festucaria, Gell. 20, 10. — festūcŭla, ae, f., demin. af festuca: lidet Halmstraa, Pallad.

festum, i, n., s. und. flgd., nr. 1, B. — 1. festus, 3, [rimel. besl. m. fari, fastus]; I) „egenl." el. „alm.": festlig, høitidelig; - ∾ dies: Festdag, Helligdag, Ovid.; quum diem festum ludorum de fastis suis sustulissent etc., Cic. Verr. 4, 67; cf. Sall. Jug. 66, o. Nep. Timol. 5; men Cic. Qu. Fr. 3, 1, in.: mense Decembri sub dies festos, (imod Høitiden el. Saturnalierne); - ligel. ∾ lux, Ovid.; ∾ tempus, Hor.; ∾ choros agere, Ovid.; ∾ pagus, (som holder Høitid, festklædt), Hor. Od. 3, 18, 11; — B) ds. subst. festum, i, n., (sc. tempus), Festtid, Festdag, Fest; - ∾ Veneris, Ovid. Fast. 4, 877; cf. id. ibd. 1, 190; ligel. festa (sc. tempora) Idaeae parentis, id. ibd. 4, 182; men id. ibd. 2, 247: Forte Jovi festum Phoebus solenne parabat, (et Festmaaltid); — II) „overf.": festlig, glædelig, frydelig, clamores, Plin. Ep.; ∾ vocibus excipi, (i. e. laetis), Tac.; men ∾ dolor, (høitidelig Sorg), Stat.; - ∾ pax, Ovid. Met. 2, 795; festior annus, Claudian.; festissimus dies, Vopisc.; — B) mens festus dies, som Kjelord el. Caresse, Plaut. Cas. act. 1, v. 49; cf. Ter. Eun. 3, 5, 12: o festus dies hominis! — b) festa longa: varig Lykke, Stat. Silv. 2, 7.

2. Festus, i, m.: romersk Tilnavn, hvoraf her mærkes: Sext. Pompejus Festus, Grammatiker af uvis Levetid; - hans tyve Bøger de Significatione Verborum vare Udtog af et større Værk af Grammatikeren Verrius Flaccus, om hvem s. Suet. Gramm. 17; - men ogs. af Festus's Værk besidde vi alene et, vel yderst sprogvigtigt, men dog ofte forvansket Udtog ved Paulus Diaconus, der levede under K. Carl d. Store. — Fesulae, arum, etc., s. und. Faesulae.

fētĭālis, is, m., [efter Varr. at henføre til fari, fatus], (sc. legatus): Krigsherold el. Forbundspræst; - ds. fetiales: Præstecollegium, hvis Embede det var: ved en Krigs Udbrud at affordre Fornærmeren Erstatning (repetere res), og i Tilfælde af Vægring at forkynde ham Krig (indicere bellum); - den Fetial, der afsluttede et Forbund, hed pater patratus; herom s. Varr. L. L. 5, 15, o. Liv. 1, 32, oftere; — B) ds. adj.: fetialis, e, legatus, Liv. 9, 11; s. ogs. ovenf.; jus fetiale, (Fetialretten, el. Love og Vedtægter, som Fetialerne havde at iagttage; men ∾ religione sancire, Cic. d. Rep. 2, 17; herom ogs. ∾ caeremoniae, Liv. l. c.

fētĭfer, a, um, [2. fetus, fero]: frugtbargiørende, Nilus, Plin. 7, 3. — fētĭfĭco, are, v. n., om Fugle: at hække, Plin.; om Fiske: at lege el. yngle, Sidon.; af — fētĭfĭcus, 3, [2. fetus, facio], ligesom fetifer: frugtbargiørende, humor, Plin. 9, 74. — *fēto, are, v. n. o. a.; I) neutr., om Fugle: at hække, Colum.; — II) act.: at befrugte; ∾ armenta, Augustin., feminas, id.; o. — fētōsus, 3: frugtbar, oves, Vulgat.; - men fētŭōsus, 3, m. s. Bem., Hieronym., inc.; — [2. fetus].

fētūra, ae, f., [2. fetus]; I) „alm.": Fosterets el. Livsfrugtens Avling el. Forplantning; - fetura humana pastorum, Varr.; bos feturae habilis, Virg. Ge. 3, 62; ∾ gallinarum, Plin.; - men „alleg." om et Værk: opus natum apud me proxima fetura, etc., id. praef. Hist. Nat.; — II) „concret": det Avlede el. Fødte, Ungelen, navnl. om Dyrene; - Si fetura gregem suppleverit, Virg. Ecl. 7, 36; Sunt, fetura minor, tepidis in ovilibus agni, Ovid. Met. 13, 827; — b) ogs. Skud el. Ranke paa Vinstokken; - ut omnis fetura (vitis) sub eo (jugo) exeat, Plin. 17, 35; ds. — fētūrātus, 3: befrugtet, Tertull.

1. fētus, 3, partic. dep. af inus. feo, [s. fecundus

ab in.]; I) „egenl."; A) „alm." om Mennesker og Dyr; 1) som har født el. baaret; saal. om et Fruentimmer, Varr. ap. Non.: veniebant fetam amicae gratulatum; – ∾ oves, (opp. gravidae), Colum.; ∾ lupa, Virg., Ovid.; men feta truculentior ursa, id. Met. 13, 803; — 2) som skal føde el. bære, frugtsommelig, drægtig, odl.; – ∾ pecus, Virg. Ecl. 3, 83; cf. id. ibd. 1, 50; ∾ vulpes, Hor.; — B) oftest om Jorden: ligesom svanger, d. e. frugtbringende, frugtbar; absol., el. c. abl.; – (terra mater) feta parit nitidas fruges etc., Lucr. 2, 993; men terra feta frugibus, Cic. N. D. 2, 62; cf. Ovid. Pont. 1, 7, 13; ligel. id. Fast. 1, 662: Seminibus jactis est ubi fetus ager; — II) „fig." o. „poet.": ligesom svanger el. drægtig dermed, d. e. fuld deraf; c. abl.; – ∾ machina armis, (om den trojanske Hest), Virg. Aen. 2, 238; cf. id. ibd. 1, 51; – ogs. „ment.": feta furore Megaera, Sil.; men m. græsk Construction: fetus Gradivo mentem, id. 10, 14.

2. fētus, us, m., [desl. m. frgd.]; I) „egenl."; A) „abstract el." som Handling: Fosterets el. Frugtens Frembringelse; – labor bestiarum in fetu, Cic. Fin. 3, 19; secundi fetus pecudes, (af andet Kast), Colum.; men uno fetu, (ligesom uno partu), Plaut. Amph. 1, 2, 25; — b) „overf." om Væxterne; quae ··· terrae fetu profunduntur, Cic. Leg. 1, 8; men Plin. 12, 41: (Arabiam) non ferre tantum (casiae) annuo fetu, quantum etc.; — B) „concret"; 1) „egenl.": den frembragte Afkom el. Yngel; – quae (bestiae) multiplices fetus procreant, ut sues, etc., Cic. N. D. 2, 51; cf. Ovid. Met. 6, 637; ligel. Hor. Od. 4, 5, 27: quos horrida parturit fetus (Germania); men (ova piscium) ··· fetum fundunt, Plin.; — b) „overf." om Værter og Planter; – meliores fetus edere, (agrum), Cic. d. Or. 2, 30; fetus arborei (Træfrugt), Virg., fruticei, Ovid.; men crescunt fetuque gravantur (arbores), Lucr. 1, 251; cf. ibd. 352; fetus in tempore fundunt (arbusta); f. ogs. Hor. Carm. Sec. 31; — II) „fig.": Tilvært, Opkomst, Fremblomstren; uberior oratorum fetus etc., Cic. Brut. 49; men id. Tusc. 5, 24: triplex ille animi fetus (hin Aandens trefolde Virksomhed), etc.; men dulces Musarum expromere fetus etc., Catull. 65, 3. — fex, cis, f. und. faex.

1. fi, interj., betegner det Ækle ved ond Lugt; omtr. vort: fy! fi, fi, foetet! Plaut. Cas. 3, 6, 7. — 2. fī, imperat. af fio. — fīber, bri, m.: Bæveren, Plin. 8, 47, Varr. — fibla, ctr. f. fibula, Appul. — fibra, ae, f., [efter Doederl. besl. m. filum]; I) „egenl.": det Yderste; saal. Haar paa et Legeme, Trævle, odl.; nixa fibris stirpium (virditas), Cic. d. Senect. 15; omnes fibras radicum evellere, id.; ∾ praetenues (venarum: deres fine Forgreninger), Plin. 11, 89; — B) fibrae hede ogs.; a) de ydre bladformede Dele af Lungen og Leveren, Cels., navnl. hos Offerdyrene; quid fissum in extis, quid fibra valeat, etc., Cic. Div. 1, 10; — b) ogs. Offerdyrenes Indvolde, navnl. som varslende el. til at spaae af; – fibrasque bidentis (focis dedit, offrede dem), Ovid. Fast. 4, 935; cf. id. Met. 13, 637; men conscia fibra deorum, Tibull. 1, 8, 3; cf. Prop. 4, 1, 104: Aut sibi commissos fibra locuta deos; — II) ogs. „overf.": terrae fibras persequi, (trænge ind i dens Inderste), Plin. 33, praef.; — b) ogs. „alleg.": neque enim mihi cornea fibra est, (jeg er ikke saa aldeles slov), Pers. 1, 47; ligel. „alleg.", id. 3, 32: fibris increvit opimum Pingue, (Vellysten har sløvet det Aandige); df. — fibratus, 3: trevlet el. bladet; ∾ allium, Auct. Priap. 52. — Fibrēnus, ii, m.: Flod ved Arpinum, falder i Lirisfloden; vid. Cic. Leg. 2, 1 o. 3. — fibrinus, 3, [fiber]: af en Bæver; ∾ pelles: Bæverskind, Plin. 32, 36.

fībŭla, ae, f., [figo]: hvad der fæster el. hefter sammen, navnl. Torn el. Naal el. Hage, ogs. Spænde el. Agraffe, ogs. Klemme el. Baand; – fibula vestem coërcet, Ovid. Met. 2, 412; cf. Virg. Aen. 4, 139, ogs. id. ibd. 5, 313; men id. ibd. 7, 815: fibula crinem Auro internectat, (i. e. fibula aurea, gylden Haarnaal); – fibulae aureae o. argenteae nævnes ogs. (Liv. 39, 31, oftere) inter dona militaria; ligel. (Martial. 5, 42) som Udmærkelsestegn for Ridderne og andre Fornemme; – hos Lægerne tiene fibulae (ἀγκτῆρες) til at sammentrykke aabne Saar, Cels., men ogs. til at hindre Misbrug af Kjønsdelene, id. 7, 25; – hos Acteurerne er fibula etslags Bedækning af Kjønsdelene, Juvenal., Martial.; – Caes. B. G. 4, 17, ere fibulae: etslags Klemmer el. Klammere; – endel. ere (hos Cato), fibulae iligneae, ulmeae, etc.: etslags Baand el. Ringe til Kurvemagerarbeide.

*fībŭlātio, onis, f.: Sammenfæstning ved Klemmer el. Klammere, Vitruv.; o. — fībŭlātōrius, 3: til at hefte sammen med et Spænde, sagum, Trebell.; af — fībŭlo, avi, atum, 1, v. a., [fibula]: hefter el. fæster sammen med et Spænde, odl.; df. „alm.": sammenføier el. forbinder; – ∾ juncturas parietum testaceis pulvinis, Colum.; — b) sild. findes ogs. pallia fibulata, (med Hager el. Spænder), Vopisc.

Ficāna, ae, f.: undergaaen By i Latium ved Rom, Liv., Plin. — fĭcāria, ae, fem. af flgd., sc. regio, ligesom ficetum, Figenhave, Pallad. — fĭcārius, 3: hørende til Figener, crates, (hvormed de dækkes), Cato, culices, (der fortære dem), Plin. 11, 41; — fĭcātum, i, n., ligesom συκωτόν, (i. e. fico saginatum, sc. jecur): den med Figener mæskede Lever, Apic.; (cf. Hor. Sat. 2, 8, 88); o. — fĭcēdŭla, ae, f.: Figensneppe el. Figendrossel, Martial. 13, 49, o. Plin. 10, 44; — df. fĭcēdŭlensis, e, milites, Plaut. Capt. 1, 2, 60, (som helst jage el. spise Figensnepper); — [ficus].

*fĭcētum, i, n.: et med Figentræer bevoxet Sted, Varr., Plin.; — 2) „overf.": et med Figenvorter besat Sted, Martial. 12, 33; — fĭcĭtas, atis, f.: Figenhøst, Nov. ap. Non.; — fĭcĭtor, oris, m.: som passer Figenhaven, id. ibd.; o. — fĭcōsus, 3: fuld af Figener; – df. „overf.": fuld af Figenvorter, Martial. 7, 71; – superl., Auct. Priap. 42; — [ficus].

*ficte, adv.: fingeret, opdigtet, forstilt, paa Skromt; – ∾ reconciliata gratia, Cic. Fam. 3, 12; cf. id. Qu. Fr. 1, 1, 4: ficte et simulate etc.; o. — fictĭcius, (-tius), 3: eftergiort, uægte, gemmae, Plin. 37, 76, vinum, id., oleum, id.; — [fictus].

fictĭlis, e, [fictus, fingo]: hørende til Pottemagerler, giort deraf; ∾ figurae, Cic. N. D. 1, 26; ∾ simulacra deorum, Plin.; ∾ Juppiter, id., Summanus, Cic.; ∾ vasa, id., pocula, Tibull.; — B) neutr. fictile, ogs. som subst. el. absol.; a) sc. vas; – novo fictili condere, Plin.; fictili coenare, bibere, Juvenal.; cf. Ovid. Met. 8, 669; — b) sc. simulacrum, (Gudebillede af Ler); antefixa fictilia deorum Romanorum ridentes, Liv. 34, 4.

fictio, onis, f., [fingo]; oprdl.: Formen el. Afformen i Ler; – df. sild.: ∾ hominis, (dets Skabelse), Lactant.; — II) „fig."; A) „overf." el. grammaticalsk: fictio nominum, (Orddannelsen), adjectis, detractis, mutatis litteris, Quintil. 6, 3, 53; cf. Gell. 18, 11; — B) „ment." el. rhetorisk: Digtning el. Opdigtelse; in ironia voluntatis est fictio, Quintil. 9, 2, 46; men ∾ personae, Prosopopoeien el. Personificationen, id.; cf. id. 5, 10, 95; — b) i Retssproget: at underlægge Loven en Betydning, som den ikke har, Dig.; — fictitius, 3, s. und. ficticius.

*fictor, oris, m.; I) „egenl.": der former el. danner Billeder af Vox el. af Ler el. af en anden Materie; df. ogs. Billedhugger el. Billedskærer; – fictores pictoresque etc., Cic. N. D. 1, 29; — b) navnl. som former Billeder af Bagværk, ogs. liba el. Offerkager; vid. Serv. ad Virg. Aen. 2, 116; men fictores dicti a fingendis libis, Varr.; cf. Pseud. Cic. p. Dom. 54: sacerdos sine fictore (sc. libi); — II) df. „fig." o.

„ment."; a) som forebringer Digt og Tant; fandi fictor Ulysses, Virg. Aen. 9, 206; — b) sapiens ipse fingit fortunam sibi ··· nisi fictor malus siet, vid. Plaut. Trin. 2, 2, 85 flgd.; ∾ vitae agendae, ibd.; — df. fem. fictrix, icis, universae materiae ··· divina providentia, Cic. N. D. 3, 39; o. — fictura, ae, f., ligesom fictio: Formen el. at forme; vid. Plaut. Trin. 2, 2, 86; - ogs. Ordbannelsen, Gell. 10, 5; — [fingo]. — fictus, 3: partic. af fingo.

ficŭla, ae, f., demin. af ficus: liden Figen, Plaut. Stich. 5, 4, 8. — Ficŭlĕa, ae, f.: By i d. Sabinske, Liv. 1, 38; — B) df. 1) Ficŭlensis, e, regio, Inscr.; - men absol.: in Ficulensi, Cic. Att. 12, 34; - men Ficulenses (el. Ficol.), ium, m.: Indbaanerne deraf, Plin. 3, 9; — 2) Ficulnensis, e, via, vid. Liv. 3, 52; o. — 3) Ficuleates, ium, m.: = Ficulenses, Varr. — ficulneus, 3, [ficula el. ficus]: af et Figentræ, lignum, Varr., folia, Colum.; - ogs. ctr. ficulnus, 3, truncus, Hor. Sat. 1, 8, in. — ficulnus, 3, f. und. frgd.

ficus, i, ogs. us, f., ogs. m., [rimel. besl. m. συκῆ, i. e. arbor fici, o. σῦκος, i. e. fici fructus]; I) „alm.": Figentræet; - ipsa se serens vastis diffunditur ramis, Plin.; cf. Cic. d. Or. 2, 69; ogs. arbor fici, (f. ficus: Figentræet), Cic. Flacc. 17; — II) „overf.": Figenen el. Figentræets Frugt; - fiscinam ficorum alicui objicere, Cic. l. c.; ligel. per ficos, quas edimus, Varr.; men ficus prima, Hor. Ep. 1, 7, 5, „poet." om den Tid, da de første Figener modnes; — b) ogs. forel. in masc.; quum primos ficus etc., Lucil. ap. Non.; — 2) af Gestaltens Lighed: en Figenvorte, Martial. 1, 66; (cf. id. 7, 71); — b) „poet. overf." ogs.: som lider af Figenvorter, id. 4, 52; cf. Hor. Sat. 1, 8, 47.

fidāmen, ĭnis, n., [fido]: = fiducia, Tertull. — fide, adv. af fidus: = fideliter; superl. fidissime, Gell. 12, 8; (men Cic. Fam. 2, 16, m. Varianten fidelissime). — fidedictor, oris, m., [1.fides, dico], ligesom fidejussor: som gaaer i Borgen, Cautionist, Bonif. ap. Augustin.

fĭdĕicommissārius, 3: hørende til et Fideicommis, hereditas, Dig.; — 2) subst. fĭdĕicommissārius, i, m., (sc. heres): fideicommisfarisk Arving, ibd.; af — fĭdĕi.commissum, i, n., f. und. flgd. — fĭdĕi.committo, (ogs. adskilt: fidei committo), misi, missum, 3, v. a., [1.fides]; oprdl.: betroer noget til (nogens) Ærlighed; df. sædv. i Retssproget: ved Testamente at overdrage til Opbevaring for en Tredjemand, at bestemme som Fideicommis; - avia nepotibus heredibus institutis fideicommisit, ut legata fratribus solverent, Dig.; - ogs. fidei fisci committere, ibd.; — II) af partic. fideicommissus, 3: som bestemmes ved Fideicommis, libertas, Gaj. Inst., er subst. fideicommissum, i, n.: et Fideicommis, d. e. den til en Tredjemand overgaaende Formue, Dig.; apud praetorem fideicommissum petere, Quintil. 3, 6, 69; cf. Suet. Claud. 23; — b) ogs. et Testamente, som angaaer et Fideicommis; - ut ad eam bona per hoc tacitum fideicommissum pervenirent, Quintil. 9, 2, 74.

†fĭdĕ.jŭbĕo, (ogs. adskilt: fide jubeo), jussi, jussum, 2, v. n., [1.fides]; i Retssproget: siger god el. gaaer i Borgen, pro aliquo, for nogen, Dig.; - men adskilt: id fide tua esse jubes? ibd.; - ogs. impers.: pro quo fidejussum sit, ibd.; df. — fĭdĕjussio, onis, f.; i Retssproget: den Borgen el. Sikkerhed, som gives for en anden, Dig.; o. — fĭdĕjussor, oris, m., i Retssproget: Borgen el. Cautionist, Dig.; — df. adj. fidejussorius, 3: angaaende en Cautionist el. en Caution, causa, Dig.

fidēle, som adv. f. fideliter, f. und. fidelis. — fĭdēlia, ae, f.: Lerkar til flydende Sager; - ∾ plena mulsi, Plaut.; cf. Pers. 5, 183; men id. 3, 21: sonat vitium percussa ··· fidelia; - navnl. ogs. Kalkspand; hvf. Curius ap. Cic. Fam. 7, 29, ordsprogsvis: duos parietes de eadem fidelia dealbare, (slaae to Fluer med et Smæk).

fĭdēlis, e, [1.fides]; I) „egenl.": hvorpaa man tør forlade sig, tro el. trofast, paalidelig; saal. oftest om Personer og Begreber; a) absol.; - firmus amicus et fidelis, Cic.; a bonis fidelibusque sociis juvari etc., Liv. 22, 37; - comp., ∾ socii, Cic.; superl., ∾ socii, id.; ∾ conjux, id.; - quem fidelem putat, etc., id. R. Am. 39; cf. Hor. Sat. 2, 3, 147; - „poet." ogs. om Juppiters Ørn, Hor. Od. 4, 4, 3; men om Jagthunden, id. ibd. 1, 1, 27; - ∾ consilium, Cic.; ∾ opera, id.; cf. Caes. B. G. 7, 76; ∾ cura, Ovid.; ∾ lacrimae, (oprigtige), id. Her. 14, 127; ∾ silentium, Hor.; cf. id. Od. 4, 5, 15; — b) c. dat., ogs. m. in; - quem sibi fidelem arbitrabatur, Caes.; cf. Hor. Ep. 2, 2, in.; - ogs. m. in c. acc.; (servi) animo fideli in dominum, Cic. Mil. 10; cf. Ter. Hec. 3, 5, 22; - ogs. m. in c. abl., Sall. Catil. 9: in amícis fideles erant; — bb) subst. fidelis, is, m.: den Trofaste, Cic. Fam. 4, 1; — II) „overf." o. „alm." om Ting: sikker, paalidelig; - ∾ ager etc., vid. Cic. Fam. 16, 17; in navi tuta et fideli collocatus, id. Planc. 41; ∾ lorica, Virg.; ∾ portus, Ovid.; - ogs. in comp. o. superl., Plin.; — not.: neutr. fidele, for- o. eftercl. ogs. som adv., f. fideliter, Plaut. Capt. 2, 3, 79, Prudent.

*fĭdēlĭtas, ātis, f.: Troskab, Trofasthed, amicorum, Cic. Phil. 12, 9, erga amicum, Plaut. Trin. 5, 2, 2; - oftere absol.; vid. Cic. Lael. 18; quae omnia pertinent ad fidelitatem; cf. id. Att. 9, 17; o. — fĭdēlĭter, adv.: oprigtigen, fra Grunden af; - ingenuas didicisse fideliter artes, Ovid. Pont. 2, 9, 47; - compar., ∾ judicare, Plin. Ep.; superl., ∾ narrare, id. Pan.; - ogs. redeligen, retskaffent, vivere, Cic. Off. 1, 26; cf. Liv. 33, 35; ∾ monere, Ovid., ponere iras, id.; — II) „overf.": fast, sikkert, tilgavns, dygtigen; - ∾ facere fundamenta („alleg."), Quintil.; ligel. quod fideliter firmum est, (arripere); - compar., ∾ inhaerere memoriae, id.; superl., ∾ inauratum simulacrum, Plin.

Fĭdēnae, arum, (ogs. Fidena, ae), f.: By i Latium, Liv. 1, 27, oftere, o. A.; — 2) df. Fĭdēnas, ātis, adj.: fidenatisk; Fidenatis belli contagione etc., Liv. 1, 15; — b) subst. Fidenates, ium, m.: Indbaanerne af Fidenæ, id. l. c.; cf. id. 4, 17 flgd.

†fīdens, tis: partic. o. adj. af fido; df. — fīdenter, adv.: tillidsfuldt, modigen, (opp. timide), Cic. Div. 2, 31; ∾ confirmare, id.; - compar.: paulo fidentius (respondere), Cic, Att. 6, 1; superl., Amm.; o. — 1. fīdentia, ae, f.: Selvtillid, godt Mod, Modet; - fidentia, id est, firma animi confisio, Cic. Tusc. 4, 37; cf. id. Inv. 2, 51; — 2. Fidentia, ae, f.: liden By i Gall. Cisalp., Vell. 2, 28; — 2) df. Fidentini, orum, m.: Indbaanerne deraf, Plin. 3, 20. — fidepromissor, oris, m.; i Retssproget: etslags Cautionist, Gaj. Inst.; af — fide.promitto, ĕre, v. n., [1.fides]: caverer el. borger derfor, ibd.

1. fĭdes, ĕi, f., [fido]; I) „egenl.": Tiltro el. Tillid dertil; A) „alm."; - fides ut habeatur, duabus rebus effici potest, si etc., Cic. Off. 2, 9; ad fidem faciendam etc., id. ibd.; cf. id. Verr. 5, 57: si etc., tamen fides huic defensioni non haberetur; ligel. c. dat. pers., id. ibd. 2, 53, Caes. B. G. 1, 41, o. A.; - ogs. fidem iis rebus adjungere, Cic., tribuere, id., afferre, id.; ligel. fidem facit oratio, id.; cf. id. Catil. 3, 2; men Caes. B. C. 2, 37: sed aliquamdiu fides fieri non poterat (sc. Curioni); - ogs. m. Objectssætn.; fac fidem, te etc., Cic. Agr. 2, 8; cf. Ter. Heaut. 3, 3, 10; - abrogare alicui fidem juris jurandi, vid. Cic. R. Com. 15; men id. Acad. 2, 11: quia his visis abrogatur fides; cf. id. d. Or. 2, 37; men m. Lune: Multa fidem promissa

levant, Hor. Ep. 2, 2, 10; — B) „bef."; 1) i Forretningssproget: Crediten; – quum fides ··· esset angustior, etc., Caes. B. C. 3, 1; cf. Cic. Manil. 7; men fides de foro sublata, id. Agr. 2, 3; agrariis legibus fidem moliri, Liv. 6, 11; – opp. res, (Formue), Cic. Catil. 2, 5; cf. Liv. 23, 48; – men res fidesque, Plaut.; cf. Sall. Jug. 73; — 2) udenf. Forretningssproget, („poet." o. i efteraug. Prosa): den lovede Fordel; Fordel el. Vinding, odl.; – et segetis certa fides meae, Hor. Od. 3, 16, 30; cf. Tibull. 2, 3, 62; men fallacem unius anni fidem etc., Plin. Pan. 32; — II) „overf.", (som causa pro effectu): hvad der fortiener Tillid el. Tiltro; df. A) som Egenskab hos Personer: Paalidelighed, Troskab, Redelighed, osv.; ligel. om Ting og Begreber: Troværdighed, Sandhed, osv.; — a) homo antiqua virtute ac fide, Ter.; justitia ··· creditis in rebus fides nominatur, Cic. Part. or. 22; esse summa probitate ac fide, id.; hinc fides (pugnat), illinc fraudatio, id. Catil. 2, 11; – meam erga te fidem etc., id. Fam. 1, 5; cf. Caes. B. G. 5, 54; in fide manere, id.; men sincera fide in pace esse, Liv. 40, 34; cf. Cic. R. Am. 49; – fidem praestare, id.; men besværgende: te oro per tuam fidem, ne etc., Ter. Andr. 1, 5, 55; ligel. dic bona fide, (m. flgd. or. dir.), Plaut. Aul. 4, 10, 42; – cum fide agere de pace, Liv. 32, 33; cf. Hor. Epod. 17, 37, o. id. Od. 3, 24, 59; men Haecne marita fides? Propert. 4, 3, 11; — b) omnem tabularum fidem resignare, Cic. Arch. 5; cf. id. Flacc. 9; men id. Acad. 2, 18: quae visa fidem nullam habebunt, sublata veri et falsi nota; – ∾ oraculorum, Quintil., probationum, id.; men ∾ unguentorum, (deres gode Beskaffenhed), Plin. 36, 13; — 2) „bef." hedder i Retssproget, bona fides: den oprigtige Villie; df. ex fide bona, ogs. bona fide: efter bedste Vidende el. Skiønnende, redeligen el. samvittighedsfuldt, paa Tro og Love, odl.; – vid. Cic. Off. 3, 16 o. 17, o. id. Att. 6, 1; men id. N. D. 3, 30: inde tot judicia de fide mala (angaaende Bedragerier) etc.; — B) Forsikkring el. Tilsagn el. Løfte, der vækker Tiltro el. Tillid; – fidem hosti datam fallere, Cic. Off. 1, 13; cf. id. Rab. perd. 10; men Caes. B. G. 1, 2: inter se fidem et jusjurandum dant; ligel. Accipe daque fidem, Enn.; men obligare fidem suam alicui, Cic.; fidem suam liberare, id.; fidem frangere, id., violare, id.; fidem amittere, Nep.; cf Cic. R. Am. 38; — 2) df. „prægnant.": den ved Løfte el. Tilsagn givne Sikkerhed el. Beskyttelse, ogs. alm.: Sikkerhed, Beskyttelse; – vid. Cic. Catil. 3, 4; ligel. si fides publica data esset, Sall. Catil. 48; men id. Jug. 32: fide publica interposita; cf. Cic. Brut. 23; men Liv. 38, 33: fide accepta a legatis, m. flgd. acc. c. inf.; – se suaque omnia in fidem atque potestatem populi R. permittere, Caes. B. G. 2, 3; cf. id. ibd. 13; recipere aliquem in fidem, id.; – men om Personer, Byer, Interessentskaber, odl.: esse in fide alicujus, (under en romersk Magnats Beskyttelse); vid. Cic. Planc. 41, o. id. Fam. 13, 65; men id. Off. 1, 34: ea (jura) fidei suae esse commissa; men sequi fidem alicujus, (søge nogens Beskyttelse), Caes. B. G. 4, 21; — b) ofte ogs. i Udraab; di, obsecro vostram fidem! Plaut.; cf. Cic. Mur. 4; ofte ogs. elliptisk: di, vostram fidem (sc. imploro)! Plaut., Ter.; ligel. pro deum atque hominum fidem! Sall. Catil. 20, Cic. Lael. 15; ligel. pro deum fidem! Petron.; — III) Fides, som personificeret Guddom; vid. Cic. Off. 3, 29: praeclare Ennius: O Fides alma, etc.; qui jus igitur jurandum violat, is Fidem violat, quam etc.; cf. id. Leg. 2, 8 o. 11, oftere, ogs. Hor. Od. 1, 35, 21, o. ibd. 4, 5, 20; — not.: gen. fidēi f. fideï, Lucr. 5, 103, Enn.; ligel. forel. gen. fide, Plaut., Hor. Od. 3, 7, 4, o. dat. fide, id. Sat. 1, 3, 95.

2. fĭdes, is, oftere in pl., fides, ium, f., σφίδη; oprdl.: Tarmestræng el. Stræng, Prudent.; df. sædv. „overf.": Strængeinstrument, navnl. Citharen el. Lyren, odl.; a) in pl.; – ut in fidibus aut tibiis ··· concentus est quidam tenendus etc., Cic.; cf. id. d. Or. 3, 51; men Plaut. Epid. 3, 4, 64: ut fidibus cantarem seni, (neml. imedens han offrede); fidibus canere praeclare, Cic.; cf. Hor. Od. 3, 4, 4; – fidibus discere, Cic., docere aliquem, id.; fidibus scire, Ter.; – fidibus placare deos, Hor.; cf. id. Od. 4, 9, 12, o. id. Ep. 1, 3, 12; — b) in sing.; sume fidem et pharetram, (neml. som Apollo's Attributer), Ovid. Her. 15, 23; fides Teïa, Hor., Cyllenia, id.; cf. id. Od. 1, 24, 14; — not.: som Ordsprog mærkes: nihil cum fidibus graculo, Gell. epil. 19; — II) Fides som Stiernebillede: = Lyra: Citharen el. Lyren, Cic. Arat. 381, Varr.; — not.: nomin. fidis, (s. fides), Colum., Sidon.

†fidĭcen, inis, m., [2.fides, cano]: Citharspiller; – Socratem fidibus docuit nobilis fidicen, Cic. Fam. 9, 22; – men „poet. overf.", Hor. Od. 4, 3, 23: Romanae fidicen lyrae, (i. e. poëta Lyricus Rom.); cf. id. Ep. 1, 19, 33; men som appos., id. Od. 4, 6, 25: Doctor Argivae fidicen Thaliae Phoebe; df. — fidĭcina, ae, f.: Citharspillerske; ab lenone ut fidicina ··· emeretur sibi, Plaut.; cf. Ter. Phorm. 1, 2, 59; — fidĭcino, are, v. n., ligesom fidibus cano: spiller paa Cithar, Capella; o. — fidĭcĭnus, 3, ludus, Plaut. Rud. prol. 43, (hvor man lærer at spille paa Cithar).

fĭdĭcŭla, ae, oftere in pl. fidiculae, arum, f., demin. af 2. fides: lidet Strængeinstrument, (Cithar, Lyre, odl.); fidiculas numerose sonantes etc., Cic. N. D. 2, 8; — B) „overf.": Fidicula som Stiernebillede: = Fides el. Lyra, Lyren, Colum., Plin.; — II) Line el. Strikke el. Snor, navnl. som Marterinstrument, Senec. d. Ir. 3, 3, Suet. Tib. 62, oftere; df. — fidĭcŭlārius, 3: snoet el. flettet som en Strikke; df. „overf.": verba contorta et fidicularia, Fronto. — fidis, is, f. und. 2.fides, not.

Fidĭus, i, [1.fides]: Epithet til Juppiter, (hvf. ogs. hos Dionys. Hal. Ζεὺς Πίστιος); svarer til Sabinernes Sancus, og forbindes altid m. deus el. m. medius (i. e. deus, el. deus m. demonstr. me–, s. und. ce–); ogs. undert. som eet Ord: mediusfidius; – sædv. som stærk el. edelig Forsikkring: i Sandhed! ved Gud! odl.; – qui per deum Fidium jurare vult, Varr.; per deum Fidium quaeris, Plaut. Asin. 1, 1, 8; cf. Cic. Fam. 5, 21, Sall. Catil. 35, Liv. 5, 6, o. A.

fīdo, fisus sum, ĕre, v. n., [besl. m. inus. πίθω, hvf. πείθω, πείθομαι]; I) som v. fin. oftest „poet.": troer el. stoler derpaa, sætter min Tillid dertil; – c. abl., ogs. undert. c. dat., (navnl. c. dat. pers.), ogs. c. infin., ogs. absol.; – haec sunt opera animi ··· consilio et prudentia fidentis, Cic. Off. 1, 23; ∾ cursu, Ovid.; arcu fisos ··· Getas, id. Pont. 4, 9, 78; cf. id. Met. 9, 125; ∾ fuga, Virg. Ge. 3, 31; – ogs. ∾ fugae, id. Aen. 11, 351, nocti, ibd. 9, 378; ∾ sibi, Cic. Att. 6, 6, Liv. 3, 62, Hor.; – men ofte ere begge Casus ikke til at adskille; vid. Hor. Od. 3, 24, 20, oftere, Sall. Jug. 112, o. A.; – ogs. m. flgd. inf., Hor. Ep. 1, 19, 44; cf. Lucan. 4, 615; – men Plaut. Asin. 3, 2, 15, absol.: ubi fidentem fraudaveris; — II) partic. fīdens, tis, ogs. som adj.: tillidsfuld, modig, behiertet; – qui fortis, idem fidens, etc., Cic. Tusc. 3, 7; cf. id. ibd. 1, 46: fidenti animo etc.; men ne in mari quidem fidentes, Liv. 30, 10; – ogs. c. gen.; fidens animi, Virg., Tac.; fidens armorum, Lucan.; – compar., Amm.; superl., id.

fīdūcia, ae, f., [fido]: Tillid el. Tiltro dertil, Paalidelighed, Sikkerhed; I) „egentl."; A) „alm."; non modo spem, sed prope certam fiduciam salutis praebere alicui, Liv. 45, 8; cf. Senec. Ep. 16; men cujus (ducis) spe atque fiducia etc., Caes. B. C. 1, 21; men tantam habebat rerum suarum fiduciam, id. ibd. 2, 37;

cf. Virg. Aen. 1, 132; men unde tanta fiducia sui victis etc.? Liv. 25, 37; men m. pronom. poss.: mea (f. mei) fiducia opus conduxi, Plaut. Bacch. 4, 4, 100; – men ∾ praestandi, quod etc., Quintil.; nec mihi fiducia est, ut contendam etc., id. 5, 12, in.; — B) „bes." f. fiducia sui: Selvtillid, Mod, odl.; – alacres et fiduciae pleni, Caes.; quanta fiducia esset hosti, Liv. 34, 46; ligel. fiduciam igitur orator prae se ferat, etc., Quintil. 5, 13, 51; cf. Ovid. Her. 17, 37; — II) „overf."; A) „objectivt": Trofasthed el. Paalidelighed; – quod meae concreditum est fidei et fiduciae, etc., Plaut. Trin. 1, 2, 105; — B) i Retssproget: det nogen, for i sin Tid at tilbageleveres, betroede Gods, altſ. pantsat Gods el. Pant; – si qui fiduciam acceperit, Cic. Top. 10; cf. id. Flacc. 21; men id. Caecin. 3: qui per fiduciae rationem fraudavit quempiam; cf. id. R. Com. 6, o. id. Fam. 7, 12.

*fīdūciālĭter, adv.: tillidsfuldt, sperare, Augustin.; — fīdūcĭārĭus, 3; I) i Retssproget: hørende til fiducia nr. II, B, navnl. til et Fideicommis; – ∾ heres, (som modtager en Arv, for i sin Tid at overgive den til en Anden), Dig.; ∾ tutela, Justin. Inst.; — II) „overf." fra Retssproget: overgiven el. betroet dertil; – eam urbem Nabidi veluti fiduciariam dare, Liv. 32, 38; men Caes. B. C. 2, 17: ∾ operam obtinere, (om en Legat el. Undergeneral), ∾ regnum, Hirt. B. Al. 23; o. — fīdūcio, avi, atum, 1, v. a.: pantsætter, Inscr.; – sub pignoribus fiduciati, (som have pantsat sig selv), Tertull.

fīdus, 3, [fido]: tro el. trofast, paalidelig, tilforladelig, sikker; I) „egenl." el. subjectivt; a) om Personer; – quos fidos amicos habuisset, quos infidos, etc., Cic. Lael. 15; cf. id. ibd. 18; ∾ sodales, Hor.; bonus atque fidus judex, id. Od. 4, 9, 40; conjux fida, id., fidissima, Cic.; men fidiora haec genera hominum fore, Liv. 40, 3; – „poet." ogſ. c. gen. obj.; regina tui fidissima, Virg. Aen. 12, 659; men c. gen. partit: juvenum fidus, Stat.; — B) om Begreber; familiaritates habere fidas ··· amicorum, Cic. Off. 2, 8; cf. Hor. Od. 2, 12, 16; men Liv. 25, 15: nec satis fido animo etc.; – ogſ. m. Hensyn paa Dyrene; vid. Cic. N. D. 2, 63; ligel. ∾ vis canum, Lucr. 6, 1221; — II) „fig." o. objectivt om Ting og Begreber: paalidelig, fast, sikker; (oftest „poet." o. i efteraug. Prosa); – fidas nutricis ad aures etc., Ovid. Met. 10, 382; ∾ ensis, Virg., pons, Tac. Ann. 15, 15; men c. dat.: statio male fida carinis, Virg.; cf. Tac. Hist. 5, 6; – men fidissimum Orientis populis, m. Subjectsfætning, Plin. 11, 109.

fĭglīnus, 3, [f. figulinus, af figulus]: hørende til en Pottemager el. til hans Arbeide, creta, Varr., Plin., (Pottemagerjord); ∾ opera, (pl.: Arbeider af Ler), id.; ligel. opus figlinum, Vitruv.; — B) df. subst.; 1) figlina, ae, f.; a) (sc. ars): Pottemagerens el. Lerarbeiderens Kunst el. Haandværk; sædv. in pl.; figlinas invenisse, Plin., exercere, Varr.; — b) (sc. officina): Pottemagerværksted, men ligel. in pl.; Pithecusa a figlinis doliorum, Plin. 3, 12; — 2) figlinum, i, n., (sc. vas); ∾ humidum ruptumve, Plin.; — not.: ogſ. findes figulinus, 3; olla figulini operis, Plin. — *figmen, inis, n.: = flgd., Prudent.; o. — figmentum, i, n.: Afbildning el. Billede, animalis, Gell.; — 2) df. „overf.": Digtning el. Opdigtelse, somniorum, Appul.; — [fingo].

fīgo, fixi, fixum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": fæster, slaaer fast, hefter el. nagler derpaa el. dertil el. deri; – m. in c. acc. el. abl., ogſ. c. abl. (efter'd. udfaldne in), ogſ. m. ad el. sub, ogſ. c. dat., ogſ. absol., osv.; – ∾ palum in parietem, Plaut.; utrum mucrones in cive, an in hoste figantur, Cic. Phil. 14, 3; ∾ spicula pectore, Prop. 2, 10, 2; ∾ pila in terram, Liv., cuspidem in terra, id.; arma fixa in parietibus, Cic., ad postem Herculis, Hor. Ep. 1, 1, 15; – ∾ crucem alicui, (opreise), Cic. Verr. 5, 6; ∾ aliquem in cruce, Justin., cruci, Quintil., (korsfæste); – ∾ clavum, (slaae ind, neml. i Væggen), vid. Liv. 7, 3; In triviis fixum ··· ob assem, (nedtraadt deri), Hor. Ep. 1, 16, 64; cf. Pers. 5, 111; – Figitur in jusso nostra sagitta loco, (træffer el. rammer deri), Ovid. Her. 16, 362; men arundo fixa sub aure feri, id. Met. 8, 382; — B) „bes.": at giennembore, hostes telis, Hirt. B. Al. 30; men hunc intorto figit telo, Virg. Aen. 10, 382; ligel. fixo stetit hasta cerebro, ibd. 12, 537; – ∾ cervos, id., columbam, id., malum, id.; cf. Ovid. Met. 5, 55; — b) „poet." ogſ.: ∾ vulnus, Martial.; ∾ mortem, (dræbe med et Skud), Senec. Herc. Oet.; — 2) i Retssproget heder: ∾ legem: at opslaae en Lov offenligen; df. sædv. at give en Lov; – fixit legem a dictatore latam, qua etc., Cic. Att. 14, 12; cf. Virg. Aen. 6, 622; ligel. ∾ tabulas immunitatis etc., Cic. Phil. 2, 36; men figere senatus consultum aere publico, (indgrave deri), Tac.; – ogſ. heder figere: at opslaae el. befæste (som Minde el. som Tempelgave, odl.); – vid. Virg. Aen. 3, 87, o. id. ibd. 12, 768; f. ogſ. ovenf. Hor. Ep. 1, 1, 5, o. Liv. 7, 3; – ∾ domos, (bygge sig Huse), Tac. Ann. 13, 31; cf. Juvenal. 3, 2; — b) „bes." o. „poet." ogſ. om en vis Retning; – vestigia figit, Virg. Aen. 6, 159, (træder fast); cf. Lucr. 4, 1173, o. Virg. Aen. 1, 687; ligel. ∾ oculos in terram, Liv., solo, Virg.; cf. id. Aen. 12, 70; men figentes lumine terram, (i. e. oculos in terra), Pers. 3, 80; men Virg. Aen. 11, 507: oculos in virgine fixus, (f. figens oculos etc.); — B) „ment."; a) ligesom fæster el. befæster; ∾ modum rei, (sætter en Grændse derfor), Hor. Od. 3, 15, 2; malum se fixit, (har slaaet Rødder), Senec.; – omnia mea studia ··· in consulatu Milonis fixi et locavi, Cic. Fam. 2, 6; men dicta figere animis, (indprente sig en Tale), Virg. Aen. 3, 250; men Juvenal. 9, 94: querelas nostras intra te fige, (behold dem hos dig selv); — b) ∾ aliquem maledictis, (saare dermed), Cic.; ligel. absol. om Taleren: ∾ adversarios, id. Orat. 26; men acri fixa dolore, (ligesom giennemboret deraf), Virg. Aen. 7, 291; — III) partic. fixus, 3, ogſ. ofte som adj.: fast, ubevægelig, uforanderlig; ∾ astra, (Firstiernerne), Manil.; sin haec mala fixa sunt, (ere uforanderlige), Cic. Fam. 14, 4; decretum fixum, ratum, id. Acad. 2, 9; cf. id. Mur. 30.

fĭgŭlāris, e, [figulus]: hørende til en Pottemager el. til hans Arbeide, rota, Plaut., creta, Colum.; — b) pl. figularia, (sc. opera el. vasa): Pottemagerarbeider, id. — fĭgŭlātio, onis, f., [figulo]: Formen el. Sammenføining, carnis, Tertull. — Figulatus, 3: som er giort til Figulus, As. Poll. ap. Quintil. 8, 3, 32; cf. Fimbriatus, s. l. — fĭgŭlīnus, 3, f. und. figlinus, not. — fĭgŭlo, avi, atum, 1, v. a.: former, danner, hominem de limo, Tertull.; af — 1. fĭgŭlus, i, m., [fingo]: en Pottemager, Varr., Plin., Juvenal. — 2. Fĭgŭlus, i, m.: romersk Tilnavn, saal. Nigidius Figulus; vid. Cic. Fam. 4, 13; – f. ogſ. Figulatus s. l.

fĭgūra, ae, f., [fingo]; I) „egenl.": den formede Gestalt; df. „concr.": Figur, Skabning, Legeme; – feritas bestiae in figura hominis, Cic. Off. 3, 6; cf. id. R. Am. 22; men id. Fin. 5, 12: corporis nostri ··· figura et forma et statura; cf. Nep. Eum. 12, o. Cic. Verr. 2, 35; – ∾ navium, Caes.; ∾ triquetra, (Trekant el. Triangel), Plin.; – Dii dant adimuntque figuras, Ovid. Met. 8, 615; cf. id. ibd. 3, 399: lapidis figuram trahere, (antage Udseende deraf); men formae figura, Cic. N. D. 1, 32; men Ovid. Met. 1, 436: terra ··· figuras Rettulit antiquas, (Forverdenens Dyrearter); — B) „bes."; a) om de epicureiske Atomer; vid. Lucr. 2, 385, oftere; cf. Quintil. 10, 2, 15; — b)

„poet." ogſ. om de Afdødes Skygger; vid. Lucr. 4, 38, o. Virg. Aen. 10, 641; — II) „fig."; A) „alm."): Art el. Viis, Maade, hvorpaa noget er el. ſkeer; - perennedi mille figurae, (Maader at omkomme paa), Ovid. Her. 10, 81; figurae capiendi, (Fængslingsmaader), Dig.; men ∾ negotii, Cic. Inv. 1, 28; ∾ vocis, Auct. ad Her.; men figuram veri ducere, (faae Udſeende af Sandhed), Claudian.; — B) „beſ."; 1) „ment."; ∾ orationis: Foredragets Eiendommelighed el. Character; vid. Cic. d. Or. 2, 23, o. id. ibd. 3, 52 o. 55, ogſ. id. d. Opt. Gen. Or. 5; — 2) „techn."; aa) i Grammatiken: den Endelſe, ſom Ordet faaer ved at declineres el. conjugeres; quaedam (verba) tertiae demum personae figura dicuntur, ut licet, piget, Quintil. 1, 4, 29; nomina, quod quinque habent figuras, habere quinque casus, Varr.; — bb) i Rhetoriken; a) en beſynderlig og fra den almindelige afvigende Udtryksmaade; - vid. Quintil. 9, ab in., o. Cic. d. Or. 3, 53 o. 51, ogſ. id. Orat. 39 o. 40; ſ. ogſ. und. tropus; men figurae Graecae, Quintil. 1, 5, 64, (græſke Vendinger el. Udtryksmaader); — b) Spotteri, Stikleri, Alluſion; - causidicorum figuras lenissime tulit, Suet. Vesp. 13; figuras in aliquem facere, Quintil. 9, 2, 82.

*fĭgūrālĭtas, atis, f.: figurligt Udtryk, Fulgent.; o. — fĭgūrālĭter, adv.: = flgd., Tertull.; — [figura]. — *fĭgūrāte, adv.: figurligen, forblommet, liſtigen, Auson.; compar., Sidon.; o. — fĭgūrātio, onis, f.; I) „egenl.": Figur el. Geſtalt, nervorum, Plin. 11, 88; — II) „fig."; A) „techn."; a) i Grammatiken: Ordbannelſen; vid. Gell. 17, 2; — b) „rhetoriſk": figurlig Tale, Brugen af Talefigurer, Lactant.; — B) „ment.": Indbildning, Foreſtilling, Quintil. Decl.; — [figuro]. — fĭgūrāto, abl. ſom adv., ſ. figurate, ſ. und. figuro. — fĭgūrātor, oris, m., [figuro]: ſom former el. digter noget, Arnob.

fĭgūro, avi, atum, 1, v. a., [figura]; I) „egenl.": former el. geſtalter; - ∾ mundum ea forma, qua etc., Cic. Univ. 6; men signum ad modum Liburnae figuratum, (formet derefter), Tac. Germ. 9; ∾ aes in habitum statuae, (omſtøbe dertil), Senec.; ogſ. m. blot acc.; ∾ caseos, Plin.; men lingua figurat voces, Lucr.; men ogſ. ud. acc.: formare, figurare, etc., Cic. N. D. 1, 39; — II) „fig." o. „ment."; A) „alm.": uddanner el. udvikler; vid. Hor. Ep. 2, 1, 126; navnl. ogſ. ∾ orationem: forſkionne el. udſmykke Foredraget, tam translatis verbis, quam propriis, Quintil. 9, 1, 9; df. id. 9, 2, 61: controversiae figuratae (indklædte), (quum), quod non dicimus, accipi volumus; — 2) „beſ.": foreſtiller mig, giør nærværende for mit Indre; ∾ inanes species anxio animo, Curt. 7, 1; talem nobis iram figuremus, Senec. d. Ir. 2, 35; — III) partic. figuratus, 3, ogſ. ſom adj.: formet el. dannet, ſ. ovenſ.; - df. ſom adv. figurato, Tertull.; - ogſ. „overſ.": ∾ oratio, (oppon. figuris carens), vid. Quintil. 9, 1, 13; cf. ibd. 9, 2, 7.

fīlātim, adv., [filum]: traadeviis, i Trevler, distrahi, Lucr. 2, 830. — fīlĭa, ae, fem. af filius: Datteren el. en Datter; - despondit ei filiam suam (pater), Cic.; ∾ herilis, Ter., adolescentula, id., virgo, id.; - filia familias, (ogſ. ſammenſkrevet: filiafamilias): Datteren af Huſet (ſom værende under Faderens Værgemaal), Senec., Dig.; pl. filiae familiarum, ibd.; - undert. er ogſ. filia udfaldet; ſaal. Deiphobe Glauci, Virg. Aen. 6, 36; — not.: dat. o. abl. pl.: filiis o. filiabus; vid. Liv. 38, 57, o. id. 24, 26; - dog bruges den ſidſte Form helſt i Modſætninger el. for Tydelighedens Skyld; — II) „overſ.": nedſtammende derfra; vid. Hor. Od. 1, 14, 12, ogſ. Martial. 13, 35, o. id. ibd. 14, 90.

fīlĭcātus, 3, [filix], lances el. paterae, Cic., (hvorpaa Bregneblade el. lignende Zirater ere udgravede, altſ.): graverede Skaaler og Fade. — fīlĭcina, ae, f.: en Benævnelſe paa Planten radiolus, Appul. — fīlictum, i, n., (ſ. filicetum), [filix], ſædv. in pl.: rig Vært af Bregner, Colum. 2, 2; carecta atque filicta, Pallad. — fīlĭcŭla, ae, f., demin. af filix; efter Plin. 26, 37: en Benævnelſe paa Væxten polypodium.

fīlĭŏla, ae, f., demin. af filia: liden Datter; ogſ. ſom Kelcord, vid. Cic. Mur. 10; - men bidende om en Vellyſtling: duce filiola Curionis, (ſ. duce Curionis filio), id. Att. 1, 14; — 2) ſild. „poet." hede de af Cadmus opfundne Bogſtaver: Cadmi filiolae atricolores, Auson. — fīlĭŏlus, i, m., demin. af filius: liden Søn, Sønlille, Plaut.; men filiolo me scito auctum, Cic. Att. 1, 2.

fīlius, i, m.: Søn, mandlig Afkom; filius aut nepos, (opp. pater aut avus), Cic. N. D. 3, 38; filium unicum adolescentem habeo, Ter. Heaut. 1, 1, 41; men filium sibi aliquem adoptare, ogſ. filium instituere: antage i Søns Sted, Pseud.Cic. p. Dom. 4; filius familiae, Cic. Lael. 15, Dig., (Søn af Huſet, d. e. under Faderens Formynderſkab); men filii familiarum, Sall. Catil. 51; - ogſ. findes pl. filii, ſ. liberi, Quintil. 9, 3, 63; cf. Tac. Ann. 11, 38; - ogſ. om Dyrenes Yngel; nepotibus, quam filiis utilior (admissarius), Colum. 6, 37; - ogſ. kan filius være udfaldet; ſaal. Hasdrubal Gisconis, (sc. filius), Liv. 27, 20, oftere; — bb) hertil kan endnu mærkes viſſe ordſproglige Udtryk; a) fortunae filius, (hvem neml. Alt gaaer efter Ønſke), Hor. Sat. 2, 6, 49; ligel. albae gallinae filius, Juvenal. 13, 141; — b) terrae filius, ringe og ubekiendt Menneſke; vid. Cic. Att. 1, 13, o. Pers. 6, 59; — c) „overſ." o. „poet." ſtaaer Catull. 37, 18: Celtiberiae filius, ſ. Celtiberiae incola: en Celtiberier; — d) Suet. Calig. 22, er castrorum filius, ſ. castrorum alumnus: ſom er opvoxen i Leiren; — not.: forel. er vocat. filie, (ſ. fili), Liv. Andron. ap. Prisc.

fīlix, icis, f., πτερίς: Bregne, navnl. ſom Ukrud, Hor. Sat. 1, 3, 37; men invisa aratris, (formedelſt dens ſeie Rødder), Virg. Ge. 2, 189; ſ. ogſ. Plin. 27, 55; — II) „overſ." ogſ. om Skamhaarene hos Mandfolk, Pers. 4, 41.

fīlum, i, n., [beſl. m. fibra o. fimbria]; I) „egenl."; A) „alm.": Traad el. Garn af Lin el. Uld, odl.; - deducens pollice filum, (ſpindende), Ovid.; duo fila in duas acus conjicere, (træde tvende Naale), Cels.; pleno velamina filo, (Tøi af tykke Traade el. tykt Tøi), Ovid. A. A. 3, 267 o. 445; cf. id. Met. 6, 68; „alleg." er id. Pont. 4, 3, 35: Omnia sunt hominum tenui pendentia filo; ligel. „alleg." om Livstraaden, ſ. nedenſ.; - men Liv. 1, 32, forklares filum ved lanae velamen; cf. Tibull. 1, 5, 15: ipse ego velatus filo; — b) fila lyrae, Citharens Strænge; vid. Ovid. Am. 1, 8, 60, oftere; — B) „beſ." ogſ., ifølge nogen naturlig Lighed el. Beſkaffenhed; a) aranei tenuia fila, (Edderkoppens Spind), Lucr. 3, 384; cf. Ovid. Met. 15, 372; — b) Traad el. Trævle paa Væxter og Blomſter; - porris fila resecta suis, Martial. 11, 53; ∾ croci, (dens Støvtraader), Ovid.; — b) mel ··· factu praetenuia fila mittit, (ligeſom trevler ſig), Plin.; — II) „fig."; A) „overſ."; 1) „poet." o. „alleg.": den Livstraad, ſom Parcerne ſpinde; - At tibi nascenti ··· Nerunt fatales fortia fila deae, Ovid. Pont. 1, 8, 63; cf. id. Trist. 5, 10, 45, Virg. Aen. 10, 815, o. Hor. Od. 2, 3, 16; men Martial. 11, 36: veluti jam rupta sororum Fila, (om Livstraaden); — 2) ligel. „poet."; a) den ligeſom Traad el. Linie, ſom danner et Legemes Omrids, (contour, profil); esse pari filo similique ··· figura, Lucr. 4, 85; - df. ogſ.: Figur el. Skabning; satis scitum filum mulieris, Plaut. Merc. 4, 4, 15; cf. Gell. 1, 9; forma atque filo virginali, id. 14, 4; — b) Beſkaffenhed el. Art el. Slags; debent non omnia esse pari filo, Lucr. 2, 341; cf. id. 4, 86; men filum tenue vocis, (en klar og fin Stemme), Calpurn.; — B) ligel.

„ment.": Foredragets eiendommelige Art el. Slags el. Beskaffenhed og Fremskriden; - aliud quoddam filum orationis tuae, Cic. Lael. 7; tenue filum argumentandi, id. Orat. 36; cf. Hor. Ep. 2, 1, 225; men uberiore filo, (i et rigere Foredrag), Cic. d. Or. 2, 22; cf. id. Fam. 9, 12, (hvor „alleg.": crasso filo etc.)

Fimbria, ae, m., [besl. m. flgd.]: romersk Tilnavn ingente Flavia; C. Flavius F., cons. a. u. c. 650, Cic. Verr. 5, 70, oftere; - en anden Fimbria omtales Cic. Brut. 66, o. id. R. Am. 12; — b) df. Fimbriana seditio, Sall. frgm. ap. Non. — fimbriae, arum, f., [besl. m. fibra o. filum]: Trævler el. trævlet Kant, odl.; - (extremum) ··· in sagis fimbriae, Varr.; fimbrias diducere, (pille dem ud), Cels.; - madentes cincinnorum fimbriae, (de yderste Haarlokker), Cic. Pis. 11. — Fimbriānus, 3, f. und. Fimbria. — 1. fimbriātus, 3, [fimbria]: med Traader el. Trevler, trevlet el. haarig, folia, Plin., radix, id.; — 2) besat med Frynder, latus clavus, vid. Suet. Caes. 45. — 2. Fimbriatus, 3, [Fimbria]: der er giort til en Fimbria, Asin. Poll. ap. Quintil.

fimētum, i, n.: Møddingplads, Møggrube, Plin. 17, 8; af — fimus, i, m., o. fimum, i, n., [efter Doederl. besl. m. φύω, fecundus, fetus]: Giødsel; - arida ··· saturare fimo pingui ··· sola, Virg. Ge. 1, 80; - ogs. „alm.": Dyrenes Excrementer; fimo bubulo pro lignis uti, Liv.; fimum gallinaceum, Plin.; — 2) „poet. overf." f. lutum: Skarn el. Dynd, odl., Virg. Aen. 5, 333.

finalis, e, [finis]: hørende til en Grændse; ∾ quaestiones, Dig.; men ∾ circulus, Macrob. Somn. Scip. 2, 5, d. e. Horizonten; — II) „fig.": hørende til en Ende, endelig, causa, Donat., beatitudo, Augustin.

findo, fidi, fissum, 3, v. a., [besl. m. σχίζω, i. e. findo]; I) „egenl.": klover, spalter, splitter, flekker; - specularis lapis finditur in crustas, Plin.; cf. Ovid. Met. 4, 586; men finditur in solidum cuneis via, Virg. Ge. 2, 79; cf. id. ibd. 353; men (equus) ungulis fissis in modum digitorum, Suet. Caes. 61; cf. Virg. Aen. 9, 413; — B) „bef." ogs.; a) adskiller, afsondrer, deler; - hoc enim quasi rostro finditur fluvius, Cic. Leg. 2, 3; cf. Virg. Aen. 6, 540; men vomere findere terras, (pløie), Ovid.; cf. Hor. Od. 1, 1, 11, o. id. Epod. 13, 13, ogs. Quintil. 11, 3, 21; - ∾ mare carina, Prop., freta classe, id., (beseile); ogs. absol.: findimus aequor etc., Ovid. Trist. 1, 3, 106; cf. id. Met. 4, 666; — b) at sprænge i Stykker; df. „medial.": at springe el. briste i Stykker; - finduntur cantibus angues, Ovid. Med. fac. 39; paries fissus tenui rima, id. Met. 4, 65; — II) „fig."; A) „overf.": deler, adskiller; vid. Hor. Od. 4, 11, 16; — B) „ment." o. „poet." in med.: at briste, odl.; - cor meum et cerebrum finditur ··· ubi etc., Plaut. Bacch. 2, 3, 8; ligel. lignelsesvis, Pers. 3, 8: Findor etc.; men voluntas fissa, (delt el. stridig), Prudent.; — III) af partic. fissus, 3, f. ovenf., er subst. fissum, i, n.: Rift el. Ridse; men pl. fissa in ano, el. fissa ani, (sprukne Saar deri), Cels.; - „bef." ogs. i Offersproget: fissum jecoris el. jecorum, ogs. fissum in extis: Leverens Deling i familiare o. hostile, f. und. familiaris; vid. Cic. Div. 1, 10 o. 52, o. id. ibd. 2, 13, ogs. id. N. D. 3, 6.

fingibilis, e, (sild. Ord): tilsyneladende, indbildt; - ∾ visus scintillarum prae oculis, Coel. Aur.; af — fingo, finxi, fictum, 3, v. a., [efter Doederl. besl. m. facio]; I) „egenl.": former, danner, forarbeider; - esse aliquam vim, quae finxerit ··· hominem, Cic.; cf. id. d. Or. 1, 25 o. 28; - ogs. om Dyrene; ∾ et construere nidos, Cic.; cf. id. Off. 1, 44; — B) „bef." ogs.; 1) om Kunstnere (i Vox, i Ler, i Sten, odl.); - ∾ pocula de humo, Ovid., e cera, Cic.; - hvf. id. Pis. 25, „alleg.": ex argilla et luto fictus Epicurēus; - navnl. ogs. om Billedhuggeren og om hans Kunst; vid. Cic. Fam. 5, 12; neque pictam neque fictam imaginem suam, etc; cf. Hor. Ep. 2, 1, 264; ficto in pejus vultu; ars fingendi, (Billedhuggerkunsten), Cic.; fingendi conditores, (dens Opfindere), Plin.; — 2) former el. smykker el. pynter; - quum se non finxerit ulli (domina), Ovid. Rem. 311; cf. Virg. Aen. 4, 148; ficti cincinni, Plaut.; - men falce vitem putando fingere, Virg. Ge. 2, 407; men Saepe manus aegras manibus fingebat amicis, (befølede el. gned dem), Ovid. Fast. 5, 409; — b) ogs. m. Bibegr. af Forstillelse: ∾ vultum, (give sig en vis Mine), Caes. B. G. 1, 39; — II) „fig."; A) „overf.": former el. danner, d. e. afretter el. vænner saa el. saa; - Syrus ··· mire finxit filium, Ter. Heaut. 5, 1, 4; ogs. c. inf., Hor. Ep. 1, 2, 64; lingua vocem fingit et terminat, Cic. N. D. 2, 59; - ogs. former el. indretter saa el. saa; fortuna humana (i. e. res humanas) fingit, ut lubet, (former dem efter Lykke), Plaut. Capt. 2, 2, 54; - ogs. m. dobbelt Prædikat: gior dertil, el. sætter i en Tilstand; vid. Virg. Aen. 2, 79; cf. Hor. Sat. 1, 4, 18, o. id. Ep. 1, 9, 8; - men ∾ vitam, Cic. Sull. 28, (omdanne el. forandre); — B) „ment."; 1) former el. danner, orationem, (udarbeider), Cic., versus, Hor. A. P. 382; ogs. uddanner, oratorem, Cic. d. Or. 2, 28; men ∾ animos, id. Brut. 38, (at danne el. lede el. vinde Gemytterne); ligel. ∾ mentes orando, Sil.; men ∾ se ad arbitrium alicujus, Cic. Orat. 8; men ex qua (fortuna reip.) me fingere possim, id. Att. 6, 3; — 2) afformer el. afbilder i Forestillingen, forestiller mig el. antager noget at være saa el. saa; - qui ex natura sua ceteros fingerent, Cic. R. Am. 9; finge aliquem fieri sapientem, id. Acad. 2, 36; cf. id. Fam. 3, 12, o. Ovid. Her. 4, 176; fingere et formare sibi principem, (forestille el. tænke sig en saadan), Plin. Pan. 4; ogs. fingere cogitatione, Cic. Mil. 29; Tecum finge triumphos, Prop. 3, 16, 17; — 3) udtænker, udfinder, opdigter; - fingit causas, ne det, Ter. Eun. 1, 2, 58; — b) ponser el. tænker derpaa; - ∾ fugam, Plaut., parricidia, Senec.; — III) partic. fictus, 3, ogs. som adj.; a) opdigtet; ∾ dii, Cic. N. D. 2, 28; ∾ fabula, id.; ∾ carmen, (som indeholder Digtning), Virg. Ge. 2, 45; - df. subst. fictum: Opdigtning; ficti pravique tenax (Fama), id. Aen. 4, 188; cf. Ovid. Met. 9, 768, ogs. id. ibd. 1, 771; — b) forstilt, hyklet, officium, Cic. Caecin. 5; cf. Hor. Sat. 1, 3, 61, Plin. Ep. 8, 8, o. Virg. Aen. 2, 107; — not.: neutr. fictum, ogs. som adv., f. ficte, Stat.

fīnĭo, īvi, (o. ii), ītum, 4, v. a., [finis]; I) „egenl."; A) „alm.": begrændser; 1) i Rummet; - ∾ locum, in quo etc., Liv. 42, 47; Rhenum finire imperium populi R., Caes. B. G. 4, 16; cf. Ovid. Fast. 2, 223; men lingua finita est dentibus, Cic.; cf. Liv. 1, 18: signum contra ··· animo finivit, (mærkede sig det, og Mærke derpaa); - ogs. at udmaale; non aliter finiri potest (silva), Caes. B. G. 6, 25; finiens (orbis el. circulus): Horizonten, Cic. Div. 2, 44, o. Senec. Qu. N. 5, 17; cf. Lucr. 1. 997; — 2) i Tiden; quod (tempus) tu mihi ··· lege finisti, Cic. Fam. 15, 9; spatia temporis ··· noctium numero finire, Caes. B. G. 6, 18; cf. Suet. Aug. 101, o. Liv. 1, 17; — 3) i Tallet el. Maalet; decem vades finierunt, (bestemte deres Antal til ti), Liv. 3, 13; ligel. ∾ numerum, (bestemme el. opgive et Tal), Curt.; — B) „bef."; a) ender, gior en Ende derpaa; bellum eo die potuisse finiri, Caes. B. C. 3, 51; ∾ sitim, (slukke el. stille den), Hor.; men ∾ prandia moris, id. Sat. 2, 4, 22, (ende Maaltidet dermed); cf. Cic. d. Or. 3, 49; men finiri nomen Latinum in n et o, Quintil. 1, 5, 60; - hertil hører endnu: finire vitam: ende Livet el. omkomme, inediā, Plin.; cf. Ovid. Met. 7, 591, o. id. Trist. 3, 7, 48; ogs. absol.: sic Tiberius finivit, etc., Tac. Ann. 6, 50; - ogs. pass.: qui morbo finiuntur, (som bortrykkes deraf), Plin. Ep. 1, 12; ogs.

absol. finiri, (at døe), Cic. Tusc. 1, 48, (ex Orac.); — b) ender el. ophører, (navnl. at tale); – Finierat Paean (sc. loqui), Ovid. Met. 1, 566; denique, ut semel finiam, Quintil. 9, 4, 138; — II) „fig." o. „ment."; A) „alm.": fastsætter el. bestemmer, sætter en Grændse derfor; – ∾ censuram, Liv. 9, 33, potestatem, id. ibd. 34; men ∾ cupiditates, vid. Cic. Fin. 2, 9; men id. ibd. 2, 20: ∾ cupiditates ·· sua satietate; mors est finita omnibus, (er alle bestemt, forestaaer alle), id. Tusc. 3, 25; – ogs. impers.; de pecunia finitur, ne etc., (der fastsættes el. anordnes), Liv. 40, 44; — B) „bes."; a) „techn.", ligesom definio: forklarer, bestemmer, definerer; – rhetorice ··· finitur varie, Quintil.; ut si finias equum: genus est animal, etc., id. 7, 3, 3; — b) „rhet.": at indskrænke dertil; quaestionum genus ··· finitum temporibus et personis, Cic. Part. or. 18; men id. d. Or. 3, 49: ∾ sententias verbis, (slutte Sætningerne med et Verbum); — III) partic. finitus, 3, i Rhetoriken ogs. som adj.: med lydende el. tydelig Endestavelse; qui apta et finita pronunciant, Cic. Orat. 51.

finis, is, m., (bes. for= o. efterel. o. poet.) ogs. f., [rimel. Stamordet til filum, o. fibra m. Grundbem.: det Yderste; vid. Varr. L. L. 5, 13]; I) „egenl."; A) „bes.": en Grændse; 1) om Stedet; – intra finem ejus loci, quem etc., Cic. Caecin. 8; Ligurum extremo fine, Liv. 33, 37; ogs. absol., ad finem: ved el. paa Grændsen, id. 38, 15; – ogs. in pl., Cic. Off. 1, 10; ambigere de finibus, Ter. Heaut. 3, 1, 93; fines regere, (fastsætte el. regulere), Cic. Mur. 9; – ogs. det af visse Grændser omgivne Land el. District, Caes. B. G. 2, 5, Sall. Jug. 14, o. Liv. 28, 44; – men Virg. Aen. 5, 139: finibus omnes ··· prosiluere suis, (fra deres Stade el. Leie); — b) ogs. heder abl. fine (el. fini) c. gen.: indtil; – amphoras implere ansarum fini, Cato; pectoris fine, Caes. B. G. 7, 47, (Oud.); cf. Auct. B. Afr. 85; – men Caes. B. G. 2, 19: quem ad finem, (saa langt) osv.; — 2) om Tiden; non temporis ··· fine (ikke efter en Tidsgrændse) etc., vid. Liv. 30, 1; qui finis erit discordiarum? id. 3, 67; ad eum finem ··· quoad (saalænge, indtil) etc., Nep. Ep. 2; quem ad finem (hvorlænge) etc.? Cic. Catil. 1, 1; — B) „alm.": Ende el. Endeligt, Slutning, odl.; – animus spe finis dura ferens, (i Haab om en god Ende), Hor. Ep. 2, 1, 12; finem facere scribendi, Cic., maledictis (dat.), Ter., injuriis, Caes.; ad finem perducere, Lucr., adducere, Nep.; – finem habere motus, (have en Ende derpaa), Cic.; ligel. finem capere, Tac., Virg.; – curis imponere finem, Virg.; cf. id. Aen. 3, 145; – finem vitae sibi posuit, (giorde Ende derpaa), Tac. Ann. 6, 40; cf. Cic. Phil. 6, 1; – ogs. absol. finis, f. finis vitae, Tac. Hist. 1, 37; – nullo fine, Ovid., nullo cum fine, id., fine dempto el. exempto, id.: uden Ende; ad finem: tilsidst, id. Met. 11, 750; non venit ad finem tam audax inceptum, Liv. 10, 32, (kom ikke istand); — II) „fig."; A) „overf."; 1) Grændse el. Maal el. Maade; ogs. Skranke el. Indskrænkning; – certos mihi fines constituam etc., Cic. Quint. 10; intra fines naturae vivere, Hor. Sat. 1, 1, 49; cf. Cic. Off. 1, 10; — 2) Maal el. Maade, Art el. Beskaffenhed; ad finem peculii praestare, (efter dens Størrelse), Dig.; finem pretii deminuere, ibd.; cf. Gell. 13, 20; qua fini (forsaavidt), id.; — B) „ment."; 1) „alm.": Maal el. Hensigt, Bestemmelse; – domus finis est usus, Cic. Off. 1, 37; hujus loci hic est finis, id. d. Or. 2, 34; certum voto pete finem, Hor. Ep. 1, 2, 56; — B) „bes."; a) Forklaring el. Definition; – finis rhetorices ··· vis persuadendi, Quintil. 2, 15, 76; Chrysippi finis (sc. rhetorices: den af Chr. givne Definition af Rhetoriken) ··· scientia recte dicendi, ibd. 15; — b) det Høieste el. Største i sit Slags; – finis bonorum et malorum, (det høieste Gode og Onde), Cic. Fin. 1, 17; (hvf. ogs. Overskriften af et af Cicero's philosophiske Værker: de Finibus Bonorum etc.); – duodecim tabulae, finis aequi juris, Tac. Ann. 3, 27; — not.: abl. fini, f. fine, Lucr., o. A.; bs. som adv.: ea fini, Cato.

finite, adv. af finitus: begrændset; bs. „fig."; A) med Indskrænkning, med Maade; avarus, sed finite, vid. Cic. Fin. 2, 9; — B) bestemt, besynderligen; – aut infinite de re publica, aut de singulis rebus finite (referre ad senatum), Gell. 14, 9.

finitimus, 3, [finis]: tilgrændsende, nærliggende; c. dat., Caes. B. G. 22; – ogs. absol.; ∾ arma, Ovid. Trist. 4, 10, 111; ∾ bello (revocatus), Caes.; — b) ogs. subst. finitimi, orum: Naboer, Cic. Manil. 4; cf. Caes. B. G. 1, 2 o. 5, oftere; — II) „overf."; a) som staaer i etslags Forbindelse dermed; a) c. dat.; – unicuique virtuti finitimum vitium etc., Cic. Inv. 2, 51; – ogs. som har Lighed med et andet, lignende; – metus est finitimus aegritudini, Cic.; falsa sunt finitima veris, id.; — b) absol.; artium studiorumque quasi finitima vicinitas, Cic. Brut. 42.

*finitio, onis, f.; I) „egenl.": Begrændsning, Grændse, Vitruv.; — b) begrændset Deel el. Afdeling, Hygin. Astron. 1, 6; — II) „fig."; A) forklarende Bestemmelse, Forklaring, Definition; – finitio est rei propositae propria et dilucida et breviter comprehensa verbis enunciatio, Quintil. 7, 3, 18; cf. Gell. 15, 19; — B) vedtagen Regel, Colum. 4, 11; o. — finītivus, 3; 1) i Rhetoriken: bestemmende, forklarende, status, Quintil., causa, id.; — 2) i Grammatiken: modus finitivus, i. e. indicativus; — b) ∾ littera, Endebogstavet, Capella; — [finio].

finītor, oris, m., [finio]: ligesom Begrændseren; bs. 1) en Landmaaler, navnl. ved Fordeling af Statens Jorder; vid. Cic. Agr. 2, 13, ogs. id. ibd. 17 o. 20; – hvf. comisk Plaut. Poen. prol. 49: ei rei factus sum finitor, (denne Bestemmelse paaligger mig); — 2) circulus finitor, d. e. Horizonten; vid. Senec. Qu. N. 5, 17; — 3) finitor rerum, Stat. Theb. 8, 91, i. e. Pluto. — finītus, 3: partic. o. adj. af finio. — fio, ĕri, f. und. facio.

fircus, i: sabinsk Udtale, f. hircus, Varr. — *firmāmen, inis, n.: poetisk Biform af flgd.; – radix ··· firmamina trunci, Ovid. Met. 10, 491; o. — firmāmentum, i, n.; I) „egenl.": Befæstningsmiddel; – quae firmamento esse possint (tigna), Caes. B. C. 2, 15; vincula et firmamenta membrorum (nervi), Gell.; — b) sildt.: den over Jorden ligesom befæstede Himmel, Firmamentet, Augustin.; — II) „fig."; A) „alm.": Styrkningsmiddel, Støtte el. Styrke, odl.; – flos equitum Rom. ···, firmamentum reip., Cic. Planc. 9; cf. id. Manil. 7; — B) bs. „bes."; a) i Krigssproget: Forstærkning, Liv. 29, 2; — b) i Retssproget: Beviset, Cic. Part. or. 29; — [firmo]. — Firmānus, 3, o. Firmani, orum, f. und. Firmum. — firmātor, oris, m., [firmo]: som befæster el. sikkrer; ∾ pacis, Tac. Ann. 2, 46; ∾ disciplinae militaris, Plin. Ep.

firme, adv. af firmus; I) „egenl.": fast, urokkeligen, insistere, Suet. Calig. 26; – compar., ∾ durare, Plin.; superl., ∾ statuere, Vitruv.; — II) „fig." o. „ment.": med Fasthed, med Sikkerhed; – qui eam (vocem naturae) sic firme graviterque comprehenderet, ut etc., Cic. Fin. 1, 21; cf. ibd. 3, 9; men ∾ continere, (bevare i Hukommelsen), Quintil.; men ∾ respondere, Plin. Ep.; firmissime asseverare, (med største Eftertryk), Cic. Att. 10, 14. — Firmiānus, 3, vasa argentea, Plin. 23, 49, (benævnte efter en Kunstner Firmius). — Firmicus, i, m., Julius Maternus, fra Sicilien, skrev und. K. Constantin d. Store de til os komne: VIII Libros Matheseos.

firmĭtas, atis, f., [firmus]; I) „egenl.": Fasthed, Styrke, Udholdenhed; – quanta firmitate (postes, hvor stærke)! Plaut. Most. 3, 2, 134; ∾ materiae, Caes.; ∾ lini, Plin.; ∾ uvae contra frigora, id.; – ∾ cor-

poris, Cic., vocis, Gell.; men ogs. in pl., Vitruv.; — II) „fig.": Styrke el. Fasthed i Characteren; - firmitatem et constantiam in nobis eandem cognosces, Cic. Fam. 9, 11; ogs. firmitas animi, id. Sest. 41; - ogs. Krigermod; firmitate exiguus (exercitus), vid. Planc. ap. Cic. Fam. 10, 24; - ogs. „alm.": Dygtighed i sit Slags; vid. Cic. Lael. 5 o. 13; ∾ imperii, Suet.

*firmiter, adv., Biform af firme: fast, urokkeligen, insistere, Caes.; - ligel. „fig.": ∾ stabilita matrimonia, Cic. frgm. ap. Non.; ∾ promittere, Plaut., meminisse, Gell.; - compar. o. superl., s. und. firme; o. — firmitudo, inis, f., Biform af firmitas: Fasthed, Dygtighed, operis, Caes., navium, id.; - ogs. „fig."; non quod ab isto data salus quicquam firmitudinis sit habitura, (vilde yde nogen varig Sikkerhed), Cic. Att. 11, 14; ∾ animi, id. Fam. 5, 13; — [firmus]. — Firmius, i: romersk Mandsnavn; vid. Tac. Ann. 2, 27; - s. ogs. und. Firmianus.

firmo, avi, atum, 1, v. a., [firmus]: gior fast el. stærk el. sikker, befæster el. sikrer; I) „egentl."; - pinus (som Stav) ··· vestigia firmat, Virg. Aen. 3, 659; men ∾ gradum: træde fast el. sikkert, Quintil., Curt.; ∾ aestuaria aggeribus et pontibus, (giore dem fremkommelige), Tac. Ann. 4, 73; bitumen firmat aeramenta contra ignes, Plin.; ∾ alvum solutam, Cels.; — B) „bes." ogs. a) navnl. i Krigssproget: befæster, forstærker, forvarer, locum munitionibus, Caes., urbem praesidio, Liv.; ∾ aciem subsidiis, id.; men ∾ praesidium, (forstærke), id.; ogs. ∾ aliquem praesidiis, id.; ∾ aditum urbis, Virg. Aen. 11, 466; — b) med Hensyn paa Kræfterne: at giore stærk el. stærkere, at styrke el. forfriske; - ∾ corpora juvenum labore, Cic. Tusc. 2, 15, vires, Virg. Ge. 3, 209, corpora cibo, (vederqvæge), Liv., milites vexatos, Curt., valetudinem, Tac., vocem, Cic.; — II) „fig."; A) „overf.": gior fast el. stærk el. varig, befæster el. styrker; - ut in ceteros firmaret imperium, Cic. Sull. 11; ∾ pacem et amicitiam cum aliquo, Liv. 9, 3; — B) „ment."; 1) „alm."; a) bekræfter, beviser el. godtgior; - ∾ naturam fati ex divinationis ratione, Cic. Fat. 5; — b) bekræfter, forsikkrer, m. acc. c. inf., Hirt. B. G. 8, 48, o. Tac. Hist. 2, 9; — 2) „bes."; a) gior stærk el. modig; - ∾ animum constantibus exemplis, Tac. Ann. 16, 35; ∾ aliquem alloquio, id.; cf. Caes. B. G. 3, 65, Virg. Aen. 3, 610, o. Hor. Od. 3, 5, 46; — b) bestyrker, fuldbyrder; - ∾ fidem, (opfylde sit Løfte), Ter. Andr. 3, 1, 3; men id. Hec. 4, 2, 4: ei rei firmasti fidem, (det har du lovet); cf. Cic. Leg. 2, 7, o. Virg. Aen. 2, 691; — c) ∾ civitatem obsidibus, (sikkre sig dens Troskab derved), Hirt. B. G. 8, 27.

Firmum, i, n.: Sostad og Fæstning (castellum) i det Picenske, (hod. Fermo), Mela 2, 4, o. Vell. 1, 14; — bf. Firmanus, 3, cobors, Liv.; - men subst. Firmani, orum, m.: Indvaanerne af Byen Firm., Plin. 3, 18; bf. Castellum Firmanorum, id. ibd.; - men Firmanum, i, n., (sc. praedium), Cic. Phil. 13, 5.

firmus, 3: fast el. faststaaende, stærk el. varig, odl.; I) „egentl."; ∾ arbor, Ovid.; ∾ robora, Virg.; ∾ janua, sera, Ovid., carina (i. e. navis), id.; men ∾ solum, Curt., fast Grund el. Jordbund; - ∾ cibo pasta pecus, (med stærkt Foder), Varr.; firmius triticum, quam milium, id.; men vina firmissima, (som holde sig længe), Virg. Ge. 2, 97; - viribus ad laborem ferendum firmis, Nep. Eum. 11; firmissimi remiges, Vellej.; - navnl. m. Hensyn paa Helbreden; nondum satis firmo corpore quum esset, Cic. Fam. 11, 27; ligel. si firmior esses, id. ibd. 16, 8; cf. Suet. Aug. 8; - ogs. sund el. frisk; bf. male firma (puella: sygelig, skrantende), Ovid. A. A. 2, 319; — II) „fig."; A) „overf.": stærk el. dygtig; saal. i Krigssproget; vid. Nep. Eum. 3, o. Liv. 23, 25; ab equitatu firmus, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 15; - ogs. om andre Forholde; civitas in primis firma, Caes.; utrum ··· ad defensionem firmius, Cic. Verr. 5, 19; - „poet." ogs. c. inf.; fundus ··· pascere firmus, (som føder sin Mand), Flor. Ep. 1, 17, 47; — B) „ment."; a) „alm.": vis, sikker, paalidelig; litteras hilariores, nec tamen firmas etc., Cic. Att. 7, 45; firmissima benevolentia hominum muniti sumus, (hvorpaa vi trygt kunne stole), id. ibd. 2, 25; nihil satis firmi video, (ingen tilstrækkelig Grund dertil), Ter. Heaut. 2, 3, 96; — b) „bes.": paalidelig, standhaftig, accusator, Cic. Div. in Caecil. 9; cf. Hor. Sat. 1, 7, 26; amicus firmus et fidelis, Nep.; firmior in sententia, Cic.; in suscepta causa firmissimus, id.; cf. id. Phil. 6, 7, o. id. Fam. 15, 1.

*fiscālis, e: hørende til den keiserlige Fiscus, fiscalsk; (efteraug. Ord); - ∾ calumniae, Suet. Dom. 9, (hvoraf Boderne tilfalde Fiscus); fiscales res, quasi propriae et privatae principis, Dig.; o. — fiscarius, i, m.: Debitor til den keiserlige Fiscus, Firm.; — [fiscus]. — fiscella, ae, f., demin. af fiscina: liden af Siv el. Vidier flettet Kurv, Virg. Ecl. 10, 71, navnl. til ferst Ost, Tibull., til Vindruer, Colum.; — 2) ogs. en Mundkurv; fiscellis capistrari boves, Cato. — 1. fiscellus, i, m.: Biform af frgd., Colum. — fiscina, ae, f., (fiscus): flettet Kurv til Ost, til Druer, Oliver, odl., vid. Virg. Ge. 1, 266; fiscina ficorum, Cic., frondis (med Lov), Ovid.; — 2) ogs. Mundkurv; equus cum fiscinis, Plin. — 2. Fiscellus, i, m.: Biergkiæde i det Sabinske, Plin. 3, 17, Varr.

fiscus, i, m.; I) „alm.": flettet Kar el. Kurv til Oliver, odl., vid. Colum. 12, 52; — II) bf. „bes.": Pengekurv el. Pengekasse, (omtr. svarende til vort: Pung el. Pengepung); - bf. rimel. Pung el. Pose med en bestemt Pengesum; vid. Cic. Verr. Act. 1, 8; - rimel. ogs. undert. en offenlig Kasse; vid. id. ibd. 3, 85: in cistam (i den private Kasse) transferre ex fisco; cf. id. Qu. Fr. 3, 4, o. Eutrop. 2, 16; — 2) bf. er fiscus under Keiserne: den keiserlige Kasse el. Keiserens Indkomster, (opp. aerarium); vid. Plin. Pan. 36, o. Suet. Aug. 101, (hvor pl.); men fiscus Judaicus, id. Dom. 12, (Jødeskatten til den keiserlige Fiscus); s. ogs. Senec. Benef. 7, 6, o. Juvenal. 4, 51.

*fissĭcŭlo, are, v. a., men alene i Offersproget: ∾ exta, (afdele Indvoldene for at spaae deraf), Appul.; — fissĭlis, e: til at klove el. spalte, robur, Virg. Aen. 6, 181; — b) kløvet el. spaltet, stipes, Colum.; o. — fissio, ōnis, f.: Kløvning, Spaltning, Knusning, glebarum, Cic. N. D. 2, 63; — [findo]. — fissipes ĕdis, adj., [fissus, pes]: med kløvet el. spaltet Fod el. Hov, juvenca, Auson.; - bf. comisk: ∾ calamus, id. — fissum, i, n., s. fissus, 3, und. findo. — fissūra, ae, f., [findo]: Kløvning el. Spaltning, pedum in digitos, Plin.; ∾ labrorum, (brustne Læber), id. — fissus, 3: partic. af findo.

fistūca, ae, f.: Værktøi el. Maskine til Befæstning el. Nedramning af Pæle, odl.; fistucis tigna adigere, Caes. B. G. 4, 17; ogs. Maskine til Grundens Tætning el. Glatning, Cato. — fistūcātio, onis, f.: Befæstning el. Nedrammelse i Jorden; fistucationibus solidare (palos), Vitruv.; ogs. Grundens Tætning el. Udjevning, id.; af — fistūco, avi, atum, 1, v. a., [fistuca]: befæster el. tætter el. jevner med en fistuca; ∾ solum, Plin., fundamenta, Cato; men terram fistucato spissare, (i. e. fistucatione), Plin. 17, 16.

fistŭla, ae, f.; I) „alm.": Pibe el. Rør el. rørformet Legeme; - navnl. Vandrør el. Vandrende; - fistulas, quibus aqua etc., praecidi, Cic. Rab. perd. 11; — B) ogs. enhver rørformet Del i d. dyriske Legeme; vid. Plin. 11, 62 o. 72; navnl. ogs. Spiserøret og Luftrøret, ibd. 66; — b) ogs. en Fistel el. Fistelskade, id., Cels.; cf. Nep. Att. 21; — II) „bes."; A) Rør el. Rørstilk; fistula calami odorati, Plin. 12, 18; — B) bf. ogs. 1) Skriverpen af

Rør, en Rørpen, Pers. 3, 14; — 2) Rørpibe el. Hyrdepibe, (der sammensættes af flere Rør med aftagende Længde); vid. Tibull. 2, 5, 31, Virg. Ecl. 2, 32, o. Ovid. Met. 1, 690; - ogs. Rørpibe el. Pibe til Yttring af Misbag; vid. Cic. Att. 1, 16; men id. d. Or. 3, 60, tiener en fistula eburneola til at angive den Tone, hvori Taleren har at begynde. — 3) ∾ farraria, Cato, serrata, Plin., rørformet Maskine el. Mølle el. Morter, hvormed Kornet knuses el. males; — 4) ∾ sutoria, (etslags rørformet Kniv til Udskæring af Læder, til Indpodning, odl.), Plin. 17, 23.

*fistŭlāris, e; (eftercl. Ord); 1) hørende til en Hyrdefloite, versus, Diomed.; — 2) tienlig imod Fistelskade, medicamentum, Veget.; — fistŭlātim, adv.: rørformet, Appul.; o. — fistŭlator, oris, m.: en Piber el. Floiteblæser; vid. Cic. d. Or. 3, 61; — bf. adj. fistŭlātōrius, 3: hørende til en Floitespiller, artes, Arnob.; — fistŭlātus, 3: forsynet med Rør; coenationes tabulis ··· fistulatis, Suet. Ner. 31; ∾ aera, Sidon.; — fistŭlōsus, 3; 1) rørformet; telum culicis ··· sorbendo fistulosum, Plin. 11, 1; — 2) hullet, porøs, caseus, Colum.; terra ··· pumicis vice fistulosa, Plin. 18, 29; men ∾ cancer: fistelagtig Krebsskade, Cato; — [fistula]. — fisus, 3: partic. af fido.

*fixe, adv.: fast, befæstet; - compar., ∾ habitare, Augustin.; o. — fixūra, ae, f.: Fæsten el. Slaaen el. at slaae deri (et Søm, odl.), Tertull.; af — fixus, 3: partic. o. adj. af figo.

flābellĭfer, a, um, [flabellum, fero]: som bærer en Vifte; flabelliferae (sc. puellae), Plaut. Trin. 2, 1, 22. — flābello, are, v. a., [flabellum]: vifter, Tertull. — flābellŭlum, i, n., demin. af flgd., o. m. f. Bem., Ter. Eun. 3, 5, 47 o. 50. — flābellum, i, n., demin. af flabrum: Vifte til Afkøling; vid. Ter. l. c.; cf. Martial. 3, 82, o. Prop. 2, 18, 59; - ogs. Vifte til Ildens Oppustning; hvf. Cic. Flacc. 23, „alleg.": cujus lingua, velut flabello seditionis, concio est ventilata.

flābĭlis, e, [flo]: luftig, luftartet; nihil in animis ··· aut flabile, aut igneum, Cic. Tusc. 1, 27; - sild. ogs. „overf.": aandig el. aandelig, Prudent. — flābra, orum, n., [flo]: Blæsen; Blæst el. Vind; (poetisk Ord); - flabra Boreae, Prop.; cf. Virg. Ge. 2, 293; ligel. Lucr. 6, 428: spirantibus incita flabris (freta); bf. — flabrālis, e: blæsende, luftig, frigus, Prudent. — flabrum, i, s. und. flabra.

flaccĕo, ēre, v. n., [l. flaccus]; 1) „egenl.": at være blød el. slap; - lorum flaccet, Lucil. ap. Non.; — II) „fig.": at være mat el. kraftløs; - Messala flaccet (sc. in petitione), Cic. Qu. Fr. 2, 15; (hvorom id. Att. 4, 15: Messala languet); bf. — flaccesco, (-isco), flaccui, ēre, v. n. inch.; I) „egenl.": at blive blød el. slap, at visne el. hentørres, Vitruv.; - dum feniculum flaccescat, Colum.; id (stercus) quum flaccuit, Lucil. ap. Non.; — II) „fig.": at blive mat el. kraftløs; - quum etc., flaccescebat oratio, Cic. Brut. 21.

Flaccĭānus, 3, s. und. 2. Flaccus. — flaccĭdus, 3, [l. flaccus]; I) „egenl.": blød el. slap, aures (canis), Varr., folium, Plin.; — II) „fig.": mat, svag, kraftløs; - flaccidiore turbine fertur, (i. e. cursu remissiore), Lucr. 5, 631; af — 1. flaccus, 3: blød, slap, auriculae, Varr.; — b) med bløde el. slappe el. nedhængende Øren; vid. Cic. N. D. 1, 29. — 2. Flaccus, i, m.: romersk Tilnavn, hvorom s. Plin. 11, 50; s. ogs. und. Horatius, Valerius, etc.; bf. — Flacciānus, 3: benævnt efter en Flaccus, area, Val. Max. 6, 3.

flăgellātĭo, onis, f.: Pidskning, Tertull.; af — flăgello, avi, atum, 1, v. a., [flagellum]; I) „egenl.": pidsker el. slaaer, aliquem, Suet. Calig. 26; ∾ aliquem manu sua, id. ibd. 55; ∾ (arborem) caudā (serpens), Ovid. Met. 3, 94; cf. Plin. 8, 19; men Quintil. 11, 3, 118, om Taleren: ∾ in tergum; - ∾ messem perticis, (udtærske), Plin.; — B) „bes."; - comae ora flagellant, (slaae el. hænge ned i Ansigtet), Martial. 4, 42; men Pers. 4, 49, „alleg.": Si puteal multa cautus vibice flagellas, (driver Ager); — II) „fig."; arca flagellat opes, Martial. 2, 30, (holder dem inde, hindrer deres Brug); ligel. ∾ annonam, (holde Kornet tilbage, volde Dyrtid), Plin. 33, 57.

flăgellum, i, n., dem. af flagrum; I) „egenl.": Pidsk el. Svøbe, navnl. til Forbryderes og Slavers Afstraffelse; vid. Cic. Rab. perd. 4, o. Hor. Sat. 1, 3, 119; - ogs. Pidsk til Kiørsel, Virg. Aen. 5, 579; hvf. ogs. sild. f. Kiøretoi, Cod. Theod.; - tillægges ogsaa Furierne, Ovid. Ib. 183, ogs. Bellona, Virg. Aen. 8, 703; — II) „fig."; A) „overf." m. Hensyn paa etslags Lighed; a) ung og smidig Green, navnl. Vinrankens, Virg. Ge. 2, 299; — b) in pl. ogs.: Polypens Been, Ovid. Met. 4, 366; — c) Rem, hvorved Kastespydet udslynges, Virg. Aen. 7, 737; — B) „ment.": Samvittighedens Svøbe; vid. Lucr. 3, 1042, o. Juvenal. 13, 195.

*flāgĭtātĭo, onis, f.: Fordring el. Manen; - nolui deesse me tacitae quidem flagitationi tuae, Cic. Top. 1; - ogs. in pl.; ∾ crebrae populi etc., Tac. Ann. 13, 50; o. — flāgĭtātor, oris, m.: Maner el. Rykker, Plaut. Cas. prol. 24; - ogs. „overf." o. m. Lune: som minder om Opfyldelsen af et Løfte; - hunc video flagitatorem ··· fore, Cic. Brut. 5; — b) c. gen.: som gior Fordring derpaa; ∾ triumphi ante pugnam, Liv. 8, 12; cf. id. 2, 45; — bf. fem. flāgĭtātrix, icis, epistola, Augustin.; — [flagito].

flāgĭtĭōse, adv.: paa en skammelig el. beskæmmende Viis el. Maade; - impure et flagitiose vivere, Cic.; ∾ imparati a militibus etc., id. Att. 7, 15; male et flagitiose tueri judicia, id. Verr. Act. 1, 15; - compar., Arnob.; superl., ∾ discedere, Cic. Div. in Caecil. 22; cf. id. Catil. 2, 4; af — flāgĭtĭōsus, 3, [flagitium]: skændig el. skammelig, fuld af Skændsel el. Beskæmmelse; om Personer og om Begreber; - flagitiosi, qui voluptates inflammato animo concupiscunt, Cic. Tusc. 4, 32; flagitiosissimus homo etc., id. Verr. 2, 78; cf. Sall. Catil. 5; ∾ emptio ··· possessio, Cic. R. Am. 9; flagitiosior socordia, Sall. Jug. 88; flagitiosissima fama, Tac. Hist. 2, 31, (opp. egregia); - in neutr. ogs. m. Subjectssætn.; vid. Sall. Jug. 31 o. 110; men Tac. Ann. 3, 54, absol.: quod flagitiosius est.

flāgĭtĭum, i, n., [efter Doederl., ligesom flgd., besl. m. flagro; vid. Tac. Ann. 1, 27: illa militiae flagitia etc.; cf. id. ibd. 3, 17]; alts. oprdl.: uforskammet Fordring el. Attraa, smudsig el. skændig Lidenskab el. Adfærd, Skændighed el. Skændsel, odl.; - nonne id flagitium est, te etc., Ter. Heaut. 5, 1, 49; cf. Cic. R. Am. 18; ∾ committere, id.; flagitia facere aut dicere, id. Tusc. 3, 34; cf. Ter. Ad. 1, 2, 21, ogs. Cic. Catil. 1, 6, o. id. d. Senect. 12; - scelera et flagitia facere, id.: flagitium aut facinus redimere, (bøde derfor), Sall.; men damnum flagitio addere, (forbinde Skam og Skade), Hor. Od. 3, 5, 26; - ogs. en skammelig Feiltagelse; flagitia Democriti, (hans Atomlære), Cic. N. D. 1, 21; — II) „fig."; A) „alm.": Beskæmmelse, Vanære; id erat meum factum flagitii plenum atque dedecoris, Cic. Att. 16, 1; magnum dedecus et flagitium (est), m. Subjectssætn., id. Off. 3, 22; men flagitium imperio demere, Liv. 25, 15; ligel. Sall. frgm.: qui non gloria movemini, neque flagitio; cf. Plaut. Merc. 2, 3, 71, flgd., ogs. id. Epid. 3, 4, 79; — B) i Omgangssproget ogs. „concret" som Skieldsord: flagitium hominis, (f homo flagitiosus), Plaut.; ligel. stabulum flagitii, o. flagrantia flagitii, id.

flāgĭto, avi, atum, 1, v. a. intens., [besl. m. flagro]: ligesom brændende d. e. strængt el. heftigen at fordre el. kræve; I) „alm."; ∾ aliquid, ogs. aliquem, ogs. ∾ aliquid (el. aliquem) ab aliquo el. aliquem; - posco atque adeo flagito crimen, (fordrer Broden opgiven), Cic. Planc. 19; cf. id. Font. 1: insector, inquam, et flagito testes; men

poscere et flagitare reliquos (sc. piratas ad supplicium), id. Verr. 5, 28; men id. ibd. 5, 49: pater ··· abs te filium flagitat; ∾ promissa ab aliquo per litteras, id. Fam. 3, 11, (opp. rogare o. admonere, id. ibd. 9, 8); cf. id. d. Or. 3, 5; – illa altera pars ··· consulis auxilium implorat et flagitat, id. Rab. perd. 3, 9; cf. id. Phil. 5, 19: quae tempus et necessitas flagitat; – Caesar Aeduos frumentum flagitabat, Caes. B. G. 1, 16; cf. Hor. Od. 2, 12, 13; – men pass.: ne ejus sceleris quaestio in te flagitaretur, id. Vat. 11; – semper flagitavi, ut etc., id. Phil. 5, 11; men id. Fam. 10, 16: ∾ Cornutum, ut referat etc., (f. ∾ a Cornuto, ut etc.); men impers.: flagitabatur ab his, ut etc., id. Sest. 11; – ogs. absol.: flagitat tabellarius, id. Fam. 15, 18; men „poet." c. inf.: Flagitat ··· refici (stomachus), Hor. Sat. 2, 4, 61; — II) „bes."; A) fordrer for Retten; ut peculatorem flagitari jussit, Tac. Hist. 1, 53; — B) for- o. efterel.; ∾ aliquem el. aliquam: at forføre el. tvinge til Utugt, Cato, Dig., Appul.

†flagrans, tis, partic. o. adj. af flagro; bf. — flagranter, adv.: med brændende Attraa el. Heftighed; – compar., ∾ exarsere Germani, Amm.; superl., ∾ cupere, Tac. Ann. 1, 3; o. — flagrantia, ae, f.: brændende Ild el. Hede; I) „egentl."; ∾ montis (Aetnae), Gell. 17, 10; ∾ solis, Appul.; — II) „fig.": brændende Lidenskab el. Attraa; ∾ oculorum, (brændende Vellyst i Blikket), Cic. Coel. 20; ∾ pectoris, Prudent.; — b) „concret." ogs. som Skjældsord: ∾ flagitii, Plaut. Rud. 3, 4, 28. — flagrĭfer, a, um, [flagrum, fero]: som fører en Pidsk el. Svøbe, Automedon, Auson. — flagrĭo, onis, m., [flagrum]: = flgd., Afran. ap. Non. — flagritriba, ae, m., [flagrum, τρίβω, i. e. tero], (Slave) paa hvem Pidsken opslides, Plaut. Pseud. 1, 2, 5.

flagro, avi, atum, 1, v. n. (o. a.), [besl. m. flare]; I) „egentl.": at brænde, at være i Brand; onerarias flagrantes etc., Cic. Div. 1, 32; cf. Virg. Aen. 2, 685; men id. Ge. 1, 331: flagranti ··· telo etc., (med Lynilden); men flagrabant ··· ignes, Ovid. Fast. 6, 439; – „poet." ogs. om det Sted, hvorpaa Ilden brænder; flagrantes circuit aras, Ovid. Met. 7, 258; — II) „fig."; A) at gløde el. brænde af nogen heftig Lidenskab el. Attraa; – ∾ desiderio urbis, Cic., desiderio tui, id.; ∾ studio dicendi, id., amore litterarum, Quintil.; ∾ cupiditate atque amentia, Cic. Verr. 4, 34; cf. id. Cluent. 5; – bello flagrans Italia, id.; men uti cujusque studium ex aetate flagrabat, Sall. Catil. 14; cf. Cic. Coel. 5; – „poet." ogs. c. acc. resp., Prop. 1, 13, 23; — b) „poet." ogs. som act.; opflammer til Lidenskab el. Elskov, aliquam, Stat. Silv. 5, 2, 120; — B) at ængstes el. at lide af et Onde; – quum invidia et infamia flagraret, Cic.; ∾ rumore malo, Hor., ignominia et pudore, Flor.; — III) partic. flagrans, tis, ogs. som adj.; A) „egentl.": brændende, glødende, hed; flagranti telo etc., (med Lynilden), Virg. Ge. 1, 331; cf. Hor. Od. 3, 13, 9; men flagrantissimo aestu, Liv. 44, 36; ogs. flagrantes perfusa genas (acc. gr.), Virg. Aen. 12, 65; – „overf." ogs. om Farven: skinnende, glindsende, brændende; sidereo flagrans clipeo (Aeneas), Virg. Aen. 12, 167; cf. Sil. 12, 731, (hvor compar. flagrantior); — B) „fig.": glødende af Lidenskab, stærkt bevæget, heftig el. oprørt; – te ipsum ··· studiis flagrantem etc., Cic. Mur. 31; men sine flagranti cupiditate etc., id. Tusc. 4, 19; men flagrantior aequo dolor, Juvenal. 13, 11; adhuc flagranti crimine, (paa frisk Gjerning), Cod. Just.

flagrum, i, n., [efter Doederl. besl. m. plecto, πλήσσω]: Pidsk, Svøbe; – flagris caedi, Liv., objurgari, Suet.; men Juvenal. 10, 109, „alleg.": Ad sua qui domitos deduxit flagra Quirites, (gjorde dem til sine Trælle); – men som comisk Skjældsord: gymnasium flagri, (en Prygleblok, ordl.), Plaut. Asin. 2, 2. 31.

1. flămen, ĭnis, m., [efter Varr. af filamen s. filum: et Slags uldent Net el. Bind om Hovedet]: Præst for en enkelt Guddom; – Divis aliis alii sacerdotes, omnibus pontifices, singulis flamines, Cic. Leg. 2, 8, e XII Tabb.; cf. Liv. 1, 20, om Numa: flaminem Jovi assiduum sacerdotem creavit; huic duos flamines adjecit, Marti unum, alterum Quirino; cf. Cic. Phil. 2, 43; men flaminem prodere, vid. Cic. Mil. 10, inaugurare, Liv. 27, 8; – s. ogs. Dialis, Martialis, Quirinalis, ss. II.

*2. flămen, ĭnis, n.: Blæsen el. at blæse; flamina tibiae (derpaa), Hor. Od. 3, 19, 19; – ogs. Vindens Blæsen, hvf. Ovid. Am. 1, 6, 54: Borea (voc.), surdas flamine tunde fores; men flamina venti, Lucr. 1, 291; — II) „overf." o. concret ogs. Vinden selv; – ferunt sua flamina classem, Virg. Aen. 5, 832; cf. Ovid. Fast. 3, 599: ingenti flamine etc.; o. — flămentum, i, n.: Vindens Blæsen, Fulgent.; — [flo].

flămĭnia, ae, f. und. 1. flaminius, nr. II. — Flaminianus, 3, s. und. 2. Flaminius. — flămĭnĭca, ae, f., [flamen]: Gemalinde af en flamen, Ovid. Fast. 2, 27; ∾ dialis, Tac. Ann. 4, 16. — Flămininus, i, m.: romersk Tilnavn in gente Quintia; saal. T. Qu. Fl: der overvandt K. Philippus af Maced., Cic., Liv. — flămĭnium, i, n., s. und. flgd. — 1. flămĭnius, 3, [1. flamen]: hørende til en Flamen; ∾ aedes, (i. e. domus flaminis dialis), Fest. p. 89; — II) bf. subst.; A) flaminia, ae, f.; 1) (sc. domus: hans Bolig), Fab. Pict. ap. Gell. 10, 15; — 2) en tienende Præstinde (sacerdotula) hos flaminica dialis, Fest. p. 93; — B) flaminium, i, n., (sc. sacerdotium el. munus): en Flamens Værdighed el. Præstedømme, Cic. Phil. 13, 19, Liv. 26, 23, o. Tac. Ann. 4, 16.

2. Flămĭnius, a: romersk Personsn- o. Familienavn' hvoraf mærkes: C. Flaminius, der af Hannibal blev slagen ved Trasimenersøen; vid. Liv. 22, 4 flgd., o. Cic. Div. 1, 35, oftere; — B) bf. 1) Flămĭnius, 3, Circus: bygget af d. ovennævnte Fl., a. u. c. 531, hvor fordum prata Flaminia; vid. Liv. 3, 54 o. 63; – ogs. er via Flaminia, (fra Rom til Ariminum), anlagt af denne Fl.; vid. Cic. Phil. 12, 9; heder ogs. absol. Flaminia (sc. via), Juvenal.; — 2) Flămĭnĭānus, 3, ostenta, Cic. Div. 2, 31, (benævnte efter den ovennævnte Flam.).

flamma, ae, f., [flo, fluo, besl. m. flagro]; I) „egentl.": Lue el. luende Ild, Flamme; – sonitus flammae, Nep. Alcib. 10; flammam concipere, Caes. B. C. 2, 14; flamma torreri, id. B. G. 5, 43; flammis corripi, Ovid., (komme i Brand); cf. Virg. Ge. 1, 473; effusa flamma ··· omnia incendio hausit, Liv. 30, 6; flammā conflagrare, id., aduri, Hor.; men rutilae flammae, Ovid. Fast. 3, 285, (i. e. fulgura); – ogs. en Fakkels Skin el. Lue, Virg. Aen. 6, 517; – ogs. mærkes Ordsprogene: unda dabit flammas, (om en Umulighed), Ovid. Trist. 1, 8, 4; e flamma cibum petere, (om et Vovestykke), Ter. Eun. 3, 2, 38; flamma fumo est proxima, Plaut. Curc. 1, 1, 53; — II) bf. „fig."; A) „overf."; a) ildlig Glands, som Stjernens; bf. „poet.": polo fixae flammae, (i. e. stellae), Ovid. Trist. 4, 3, 15; – ogs. Øiets Ild; stant lumina flamma, Virg. Aen. 6, 30; – men flamma purpurae, Plin. 35, 27, (Purpurets Ildfarve); — c) Fordærvelse, Elendighed; saal. „alleg.", Cic. Fam. 16, 11, o. id. d. Or. 3, 3 o. 23; men Ovid. Met. 8, 845: ∾ gulae, (om en umættelig Hunger); — B) „ment."; a) vis et quasi flamma oratoris, Cic. Brut. 24, (Talerens ildlige Styrke el. Heftighed); — b) brændende Heftighed el. Lidenskab; – flamma amoris, Cic. Verr. 5, 35; „poet." ogs. absol.: flamma (sc. amoris), Hor. Od. 1, 27, 10; cf. Catull. 64, 92: concipit pectore flammam; s. ogs. Ovid. Met. 7, 17; men ea flamma, Sall. Jug. 1, (denne heftige Attraa efter Udmærkelse); men Virg. Aen. 2, 587: ultrix flamma, (brændende Hævn).

flammabundus, 3: luende, skinnende, Capella;

o. — flammātrix, icis. f.: som antænder el. ophidser, id.; — [flammo]. — flammĕārĭus, i, m., (sc. textor): som forfærdiger Brudeslørene flammea, Plaut. Aul. 3, 5, 35. — flammĕŏlum, i, n., demin. af flammeum: lidet Brudeslør, Juvenal. 10, 334. — flammĕŏlus, 3, demin. af flammeus: lucrød, ildrød, caltha, Colum. — flammesco, ĕre, v. n. inch., [flamma]: at blive ildlig el. ligesom Ild; ∾ coelum, Lucr. 6, 669. — flammĕum, i, n., (sc. velum): Brudesløret, (neml. med ildrød Farve); - in nuptialibus flammeis, Plin. 21, 22; flammea conterit, Juvenal. 6, 224, (i. e. saepe nubit); af — flammĕus, 3, [flamma]; I) „egenl.": ildlig, lucnde el. skinnende som Ild; - sunt stellae natura flammeae, Cic. N. D. 2, 46; ∾ lumina, (ildsprudende Øine), Ovid. Her. 12, 107; men leone flammeo, Martial. 10, 62, (i Løvens Tegn); — b) „bes." ogs.: ildrød el. ildfarvet, viola, Plin. 21, 38; s. ogs. frgd.; — II) „fig.": ildlig, hastig, heftig; ∾ vestigia (cervae), Catull. 64, 337; ∾ viri, Sidon.; flammei versus (Ennii), Ennius ap. Non.

flammĭcŏmans, tis, adj., [flamma]: ligesom ildhaaret, d. e. lucnde, brændende, taeda, Juvenc. — flammĭcŏmus, 3, (flamma, coma): = frgd., ignes, Prudent. — flammĭcrĕmus, 3, [flamma, cremo]: forbrændt af Ild, ruinae, Fort. Ven. — flammĭdus, 3, [flamma]: lucnde, brændende, Appul.; - ogs. „overf." om Farven: ildrød, id.

flammĭfer, a, um, [flamma, fero]: lueførende, lucnde, brændende; - flammiferumque trahens ··· crinem stella micat, Ovid. Met. 15, 849; men ∾ nox, (som oplyses af Fakler), Lucan.; ∾ vis, Cic. Acad. 2, 28, e poët.; men ∾ tauri, (ildsprudende), Val. Fl. — flammigĕna, ae, m., [flamma, gigno]: avlet af Luerne el. af Ilden; bs. Søn af Vulcanus, (i. e. Cacus), Sidon. — flammĭger, a, um, [flamma, gero]: luebærende, ales, Stat., (d. e. Ørnen, som bærer Juppiters Lyn); — b) bs. ogs. „overf.": ildlig, lucnde, brændende, sol, Val. Fl., Titan, Lucan. — flammĭgo, are, v. n., [flamma, ago]: at udkaste Luer; ∾ Aetnam noctu, Gell. 17, 10. — flammĭpes, ĕdis, adj., [flamma, pes]; ∾ quadrijugi, (med ildlige Fødder), Juvenc. — flammĭpŏtens, tis, adj., [flamma]: luemægtig; ∾ Vulcanus, Arnob. — flammĭvŏlus, 3, [flamma, 1. volo]: som flyver med Ild, sol, Arator. — flammĭvŏmus, 3, [flamma, vomo]: som udspyer Ild, nubes, Juvenc.

flammo, avi, atum, 1, v. n. o. a., [flamma]; I) neutr., men alene in partic. flammans, tis: lucnde, brændende, fenum, Prop. 4, 4, 75, os tauri, Senec. Med.; - men „overf.": flammantia lumina torquens, Virg. Ge. 3, 434; — II) oftere act.; A) „egenl.": antænder, lader lue el. brænde; crucibus affixi aut flammandi, Tac. Ann. 15, 44; ignes flammantur, (brænde), Appul.; cf. Lucr. 2, 671; men flammatus Phaëthon, Catull. 64, 291, (fortæret af Luerne); — B) „fig."; 1) „overf.": gior lucrød el. ildrød; flammata toga, (ildfarvet, ildrød), Martial. 5, 19; — b) flammatus igni (Juppiter: væbnet med Lynilden), Cic. poët. Div. 1, 11; — B) „ment.": ophidser, sætter i Fyr og Flamme; - omnes exercitus flammaverat arrogantia militum, Tac. Hist. 2, 74; flammatus amore, Val. Fl.; flammato corde, Virg. Aen. 1, 50.

flammōsus, 3, [flamma]: ildlig el. brændende, carbones, Coel. Aur.; - bs. „overf.": ∾ febris, id. — flammŭla, ae, f., demin. af flamma: liden Lue, Colum.; duas ex lucerna flammulas sibi esse visas, Cic. Acad. 2, 25; — II) sildn. „overf.": liden Rytterfane, (rimel. af dens ildrøde Farve), Veget.

*flātĭlis, e: som frembringes ved at blæse, sonitus, Amm.; — II) „overf.": ∾ laminae, (som ere støbte sammen), Arnob.; — flāto, are, v. n. intens.: blæser, tibia el. calamo, (derpaa el. deri), Arnob.; — flātor, ōris, m.: som blæser (paa et Instrument), Fest.; - men triumviri monetales, aeris, argenti, auri flatores, (som støbe el. monte Metaller), Dig.; o. — flātūra, ae, f.: Blæsen el. at blæse; bs. coeli flaturae (pl.): Vindene, Arnob.; - ∾ aeris: Metallets Støbning, Vitruv.; — [flo]. — *flātūrālis, e: med Vinde; ∾ artus (pl.): som indeholde Luft, Tertull.; o. — flātūrārius, i, m.: som støber Metaller; bs. ogs. Montmester, Cod. Theod.; — [flatura].

1. flātus, 3: partic. af flo. — 2. flātus, us, m., [flo]; I) „egenl."; A) „alm.": Blæsen el. at blæse; bs. a) Blæst el. Vind; - flatuque secundo etc., Ovid. Met. 13, 418; men Cic. Off. 2, 6, „alleg.": quum prospero flatu fortunae utimur; men flatus hiberni, Virg. Ge. 2, 339; — b) Blæsen el. at blæse paa Fløite; bs. ogs. Fløitens Lyd el. Tone, Hor. A. P. 205. o. Phaedr. 5, 7; — B) „bes.": a) Aanden el. Aandedrættet, Aandepust, odl.; - vid. Ovid. Fast. 1, 428: sui flatus ne sonet aura; men flatu figuratur vitrum, (ved Pustning), Plin. 36, 66; — b) „poet." ogs. Hestens Snøften, Virg. Ge. 3, 111; — c) Vinde i Maven, Suet. Claud. 32; — II) bs. „ment."; A) „alm.": Aanden, Sielen, Prudent.; — B) „bes.": Opblæsthed, Overmod, (men alene „poet."); oftest in pl.; flatusque remittat, Virg. Aen. 11, 345; ligel. Ovid. A. A. 1, 715: tumidos accedere flatus.

flăvĕo, ĕre, v. n., [flavus]: at være gul el. gulagtig el. guldfarvet, navnl. om den modne el. modnende Sæd; - quum ··· flavebit messis aristis, Colum.; - oftest in partic. flavens, tis; saal. flaventia culta, Virg. Ge. 4, 126; flaventes spicae, Ovid.; - ogs. om andre Gienstande; flaventes cerae, id.; flaventes comae, Virg.; cf. id. Aen. 10, 324: flaveus prima lanugine malas (acc. gr.); bs. — flāvesco, ĕre, v. n. inch.; I) „alm.": at blive gul el. gulagtig el. guldfarvet el. guldgul; - vid. Virg. Ecl. 4, 28; men Ovid. Met. 8, 701: Stramina flavescunt, (faae Guldglands, blive til Guld); men Martial. 9, 24: virgineo flavescere ··· auro, (at vinde Guldkrandsen i den Minerva helligede Væddestrid); — II) „bes." ogs. om Elfenben: at gulne, at tabe sin Hvidhed, Ovid. Am. 2, 5, 39; - men om Blade og Væxter: at gulne el. falme, at tabe sin friske grønne Farve, Plin. 16, 7; ligel. menta aestate viret, hieme flavescit, id.

Flavialis, e, o. Flavianus, 3, s. und. Flavius. — flāvĭcŏmans, tis, adj., [flavus]: = flgd.; ∾ pueri, Prudent. — flāvĭcŏmus, 3, [flavus, coma]. med gule el. blonde Haar, Petron. Sat. 110; — flāvĭdus, 3, [flavus]: gulagtig, fel, Coel. Aur.; ∾ rapacia (falmede), Plin. 18, 34, (al. flaccida). — Flāvīna, ae, f.: By i Etrurien, Sil.; — bs. Flaviniaque arva, Virg. Aen. 7, 696. — Flavinius, 3, s. und. frgd.

Flāvĭus, Flāvia: romersk Persons o. Slægtsnavn, hvoraf mærkes; I) Flavius Vespasianus: romersk Keiser; (vid. Suet. Vespasianus); tilligemed hans tvende Sønner, Keiserne Titus o. Domitianus, hvilken sidste, Juvenal. 4, 37, heder Flavius ultimus; (s. ogs. Suet. Titus, o. id. Domitianus); — II) Cn. Flavius, oprdl. scriba hos Pontiferen App. Claud. Caecus, bekiendtgiorde jus civile Flavianum o. Fastos, s. nedenf. und. Flavianus; — III) bs. A) Flavius, 3, gens, vid. Suet. ll. cc.; ∾ templa, Martial. 9, 4, (som af K. Domitianus opførtes til den flaviske Slægts Ære); — B) Flāvĭālis, e; hvs. Flaviales (sc. sacerdotes), el. Flavialium collegium: en Præsteclasse til den flaviske Slægts Ære, Suet. Dom. 4; — C) Flavĭānus, 3; bs. 1) ∾ partes, (som holdt med Keiser Vespasianus), Tac. Hist. 2, 67, o. id. ibd. 3, 1; — 2) ∾ jus civile: de af Cn. Flavius bekiendtgiorte Retsformularer og Retsdage (Fasti); vid. Liv. 9, 46, o. Cic. Mur. 11.

flāvus, 3; 1) „alm.": gul el. guldgul; ogs. om Haaret og om Personer: blond el. lys; - ∾ Ceres, (som gulnes el. modnes), Virg.; ligel. ∾ oliva, id.; ∾ arva, id.; - ∾ aurum, id. Aen. 1, 592; men absol.:

decem flavos (sc. aureos), Martial. 12, 65; - ∾ mella, id.; cf. Lucr. 1, 337; - ogſ. m. crines, Virg., m. coma, Hor.; ∾ Ganymedes, id.; ogſ. ∾ hospes, Catull.; men flavus comarum, Sil.; men flava comas, Ovid. Met. 9, 307; - ∾ Tiberis, (af dens gule Sand), Virg., Hor.; men flavum mare, vid. Cic. Acad. 2, 33, (al. ravum); — 2) „poet." ogſ. rødlig; ora flavus ··· tingebat pudor, Senec. Hippol. 652.

†flēbĭlis, e, [fleo]; I) pass.: til at begræde el. beklage, jammerlig el. ynkelig, species illa, (hint Syn), Cic. Phil. 11, 3; ∾ Hector, Ovid.; - ogſ. i Udraab: o flebiles vigilias! Cic. Planc. 42; - ogſ. tilføies dat. pers.; vid. Hor. Od. 1, 24, 9 flgd., hvor ogſ. compar.; — II) act.; A) som fremkalder Taarer, cepe, (der bringer Øinene i Vand), Lucil. ap. Non.; - quam multis flebilis ultor eris, Ovid. Her. 13, 48; — B) grædende el. sørgende, sponsa, Hor. Od. 4, 2, 21; men ∾ gemitus, vid. Cic. Tusc. 2, 21; - ogſ. klagende, vox, Cato, Quintil., elegia, Ovid. Am. 3, 9, 3; ∾ modi, Hor. Od. 2, 9, 9; — not.: neutr. flebile, ogſ. som adv.; ∾ cantare, Ovid. Rem. 36; - ogſ. som Udraab, Sil.; - men flebile dictu, id.; df. — flebĭlĭter, adv.: til at græde over; grædende, jamrende sig; ∾ respondere, Cic., lamentari, id., canere, id., gemere, Hor.; - compar., Paul. Nol.

flecto, xi, xum, 3, v. a. o. n., [beſl. m. πλέκω, fletter, πλεκτός]; I) act.: bøier, krummer; A) „egenl."; 1) „alm."; - si animal ··· membra, quocumque vult, flectit, Cic. Div. 1, 53; cf. Ovid. Met. 4, 340: flexum genu (summittere); ∾ equos, Caes., navem, Hirt., currum de foro in Capitolium, Cic. Verr. 5, 30; - flectuntur robora, (Tømmeret krummes, neml. til Skibsbrug), Ovid. Her. 16, 105; ∾ arcus, (spænde), id.; ∾ ramum (bøie), id.; — 2) „beſ." ogſ.; a) ∾ iter, Nep. Eum. 9, (tage el. marſchere en anden Vei), men aliquo, (derhen), Liv.; ligel. ∾ viam, id. 1, 60; - ogſ. medial; milvus flectitur in gyrum, Ovid. Met. 2, 718; cf. id. ibd. 8, 883; men Euphrates ad meridiem flectitur, Plin.; - ∾ se sinistrorsus, Caes. B. G. 6, 25, (strække ſig til Venſtre); — b) ogſ. technisk i Somandsſproget: ∾ Leucaten promontorium, (omſeile, doublere), Cic. Att. 5, 9; cf. id. Div. 2, 45; — B) „fig."; 1) „overſ."; aa) ∾ cantus, Lucr., sonos, Plin., vocem, Ovid., (ſynge el. modulere); men ∾ vocem, Quintil. 4, 2, 39, (om den Talende: at give Stemmen Bøining el. Bevægelse); cf. Cic. d. Or. 3, 57: flexus sonus, (blød el. klagende); — bb) df. ogſ. „techn."; a) ∾ syllabam, (sætte en Circumflex derover), Quintil. 1, 5, 23; men pronunciatione flecti, (blive udtalt langſomt), id. 11, 3, 11; — b) vocabulum de Graeco flexum, (et af Græſken afledet Ord), Gell. 4, 3; — c) ∾ nomina et verba, (declinere og conjugere dem), Varr.; — 2) „ment.": a) afvender derfra; vid. Lucr. 5, 108; ogſ. overfører fra det ene til det andet; - ∾ mentes suas ab omni studio Poenorum ··· ad imperium nostrum, Cic. Balb. 17; - ogſ. afdrager derfra, aliquem a proposito, Liv. 28, 22; men cereus in vitium flecti, Hor. A. P. 163; — b) forandrer, fata deum, Virg. Aen. 5, 376; men flexo in moestitiam ore, Tac. Ann. 3, 16; - ∾ aliquem oratione, Cic. Phil. 1, 14; ∾ superos, Virg.; cf. id. Aen. 2, 689; men flectebar animo, (blev rørt i mit Inderſte), Cic. Sull. 6; - oblata casu flectere ad consilium, Liv. 28, 44; — c) at undvige el. undgaae; sed ut eam (viam) flectas, te rogo, id. Att. 11, 18; men „poet.": ∾ labores, (lette el. formilde dem), Stat.; — II) neutr.: vender mig el. drager el. marſcherer i en Retning; (saal. omtr. fra Liv.); A) „egenl."; - ex Gabino in Tusculanos flexere colles, Liv. 3, 8; ∾ ad oceanum, id. 28, 16; - ∾ Cremonam, Tac., in Capitolium, Suet.; cf. Virg. Aen. 9, 372; — B) „fig.": at vende ſig derhen el. dertil; in ambitionem flexisse, Tac. Ann. 4, 37; cf. id. ibd. 13, 3; — III) partic. flexus, 3, ogſ. som adj.; A) „egenl.": bøiet; - Zodiacus circa Cancrum ··· flexior etc., Capella; — b) ogſ. in neutr. pl. som subst.: collium flexa, porrecta camporum etc., Min. Fel. Octav. 17; — B) „overſ." om Tonen: udvidet el. forlænget; - infinito magis illa flexa et circumducta sunt, Quintil. 11, 3, 172.

flegma, atis, f. und. phlegma. — flēmĭna, um, n., [rimel. beſl. m. frg.]: en ved Congeſtion paa Knoklerne opſtaaen Blodbyld; vid. Fest. p. 89; dum etc., invaserunt misero in genua flemina, Plaut. Epid. 5, 2, 5; cf. Plin. 23, 17.

flĕo, ēvi, ētum, 2, (ctr. ogſ. in perf.: flesti, Ovid., flerunt, Virg., flesset, Stat., flesse, Ovid., Liv.); v. n. o. a.; I) neutr.; A) „egenl.": græder, fælder Taarer, Caes. B. G. 1, 20; quum fleret uberius, Cic. Phil. 2, 31; men id. Verr. 1, 30: flebat uterque ··· pater de filii morte, etc.; men pass. impers.: fletur, (der grædes, neml. af Grædekonerne over Liget), Ter. Andr. 1, 1, 102; men c. acc. comm. el. adv.: o multa fleturum caput! Hor. Epod. 5, 74; - men erotiſk: ∾ alicui praesenti, (græde i el. ved nogens Barm), Prop.; cf. Tibull. 1, 10, 103; - men hyperboliſk: lapides mehercule omnes flere coëgisses, Cic. d. Or. 1, 57; — B) om Heſte: ubertim flere, (som Jærtegn), Suet. Caes. 81; — 2) flent omnia guttis, (fælde Draaber, dryppe), Lucr. 1, 350; flevit in templis ebur, (svedede), Senec. Thyest. 702; — II) act. el. c. acc.: at begræde, aliquem; - Egone illum non fleam? egone non defleam Talem adolescentem? Plaut. Capt. 1, 2, 36; cf. Hor. Od. 2, 9, 17; ∾ necem filii, Tac. Ann. 6, 10; multum fleti ad superos, (meget begrædte i Oververdenen), Virg. Aen. 6, 481; men ∾ carmina feralia, (ſynge Ligſange), Colum.; - ogſ. m. Objectsſætn., Prop. 1, 7, 18; men segni flentes occumbere leto, Val. Fl.; - df. pass., Ovid. Her. 19, 124; ligel. flenda fortuna, id.; men flenda pati, Senec. Troad.: — III) partic. flētus, 3, ogſ. (for- o. efterel.) som depon.; df. mater fleta, (grædende), Appul.; — 2) sanguine fleti (Galli Cybeles: dryppende af Blod), Lucr. 2, 632.

flētĭfer, a, um, [2. fletus, fero]: dryppende, truncus, Auson. — 1. flētus, 3: partic. (pass. o. dep.) af fleo. — 2. flētus, us, m., [fleo]: Græden el. Graad; (in sing. o. pl.); vid. Cic. R. Am. 9; men id. Verr. 4, 21: quos fletus etc.? largosque effundere fletus, Virg. Aen. 2, 270; men fletum populo movere, Cic. d. Or. 1, 53; cf. Caes. B. C. 2, 12, oftere; men fletus et lacrimas dare, Ovid.; prae fletu et dolore non possum etc., Cic. Att. 11, 7; fletibus natos, laetitia defunctos prosequi, Quintil.; sed nullis ille movetur fletibus, Virg. Aen. 4, 439.

flexănĭmus, 3, [flecto, animus, i]; I) som act.: bøiende el. rørende Hjertet, oratio, Pacuv. ap. Non.; cf. Cic. d. Or. 2, 44; ∾ amor, Catull.; — II) pass.: hvis Inderſte er rørt el. ryſtet, Pacuv. ap. Cic. Div. 1, 36.

flexĭbĭlis, e, [1. flexus, flecto]; I) „egenl.": bøielig, som lader ſig bøie, arcus (pl.), Ovid. Am. 3, 3, 29; materiam rerum totam esse flexibilem etc., Cic. N. D. 3, 39; ∾ alnus ad currus, Plin.; ∾ betula circulis (dat.), id.; men ∾ vitrum, vid. id. 36, 66; — II) „fig."; A) om Stemmen, om Talen, oſv.; - genera vocis permulta: ··· grave, acutum; flexibile, durum, Cic. d. N. D. 2, 58; cf. id. d. Or. 3, 57 o. 58; - ∾ oratio, ut sequatur, quocumque torqueas, id. Orat. 16; cf. id. Brut. 79; ∾ vox, Quintil.; — B) m. Henſyn paa Menneſkets Indre; a) let at bøie el. lede; nihil non flexibile ad bonitatem, Cic. Att. 10, 11; — b) uſtadig, vægelſindig; quid potest esse tam flexibile, quam animus ejus, qui etc., Cic. Lael. 25; df. — flexĭbĭlĭtas, atis, f.: Bøielighed; ∾ cornuum, Solin.

flexĭlis, e, [flexus, flecto]; 1) bøielig, til at bøie; - ulmus et fraxinus flexiles, Plin.; men ∾ cornu, Ovid. Met. 5, 383, (i. e. arcus); ∾ cervix ad circumspectum, Plin. — 2) bøiet el. krummet el. kruſet; sinus

flexilis comae, Ovid. Am. 1, 14, 26. — flexilŏquus, 3, [flexus, loquor]: som taler tvetydigen el. i Gaader; ∾ et obscura oracula, vid. Cic. Div. 2, 56.

flexio, onis, f., [flecto]; 1) „alm.": Bøining; virili laterum flexione (moderans se orator), Cic. Orat. 18; — II) df. „bes."; A) „concret": Bøining el. Krumning, navnl. Krumvei el. Afvei; deverticula flexionesque (quaerere), Cic. Pis. 22; — B) „techn."; flexiones vocis, id. Orat. 18: Stemmens kunstlede Bøininger el. Stigen og Falden igjennem slæbede Halvtoner; ligel. flexiones modorum, Cic. Leg. 2, 15; ∾ molliores et delicatiores in cantu, id. d. Or. 3, 25.

flexĭpes, ĕdis, adj., [1. flexus, pes]: krumbenet; df. „poet.": krum, slynget, hederae, Ovid. Met. 10, 99. — flexĭvĭce, adv., [flexus, vicis], forel. f. flexuose: i Krumninger, Pacuv. ap. Non. — flexo, are, v. a., intens. af flecto: bøier, krummer; vineam statuito, alligato, flexatoque, Cato.

flexumĭnes, um, m.: forældet Benævnelse paa de romerske Riddere; - equitum nomen saepe variatum ··· Celeres ··· Flexumines ··· Trossuli; vid. Plin. 33, 9. — flexŭōse, adv.: i Bugter el. Krumninger: si flexuose volitet flamma, Plin. 18, 84; af — flexŭōsus, 3, [2. flexus]: med mange Bøininger el. Krumninger; - ∾ iter habet auditus, ne etc., Cic. N. D. 2, 57; ∾ mons Taurus, Plin.; - superl., ∾ orbibus intestina, id.; — II) „fig.": ∾ fraudes, Prudent. — flexūra, ae, f., [flecto]: Bøining, Krumning, lateris, Lucr.; flexurae vicorum, Suet. Ner. 38; — II) „fig."; A) „techn." el. i Grammatiken: Ordbøiningen; flexurae similitudo, Varr. L. L. 10, 2; — B) „alleg."; virtus recta est.; flexuram non recipit, Senec. Ep. 71; cf. Cic. Parad. 3.

1. flexus, 3: partic. af flecto. — 2. flexus, us, m., [flecto]: Bøining, Krumning; - multis cum flexibus (introitus corneoli aurium), Cic. N. D. 2, 57; sinuosus flexibus (Maeander), Plin.; cf. Liv. 32, 4: flexibus vallium etc.; - df. ogs. absol.: Veiens Krumning el. Bøining; vid. Cic. Att. 16, 31; - ogs. Omvei el. Gjenvei el. Bivei, odl.; flexu Armeniam petunt, (ad en Omvei), Tac. Ann. 12, 12; cf. id. Germ. 1: modico flexu (Rheni) etc.; — B) „bes." ogs. flexus metae, paa Circus: Bøining el. Vending el. Omvei om Banens yderste Spidsføile (meta), hvilken Omvei Kapkiørerne maatte tilbagelægge syv Gange; df. „alleg." om Livets Forelse, Pers. 3, 63: aut metae quam mollis flexus; — II) „fig."; A) technisk; a) den grammatikalske Ordbøining el. Afledning; - in diversos flexus exire, (have forskjellige Endelser), Quintil. 1, 6, 15; - men ∾ versuum, id. 10, 7, 11, (rimel. deres Sammenhæng); — b) ∾ vocis, id. 11, 3, 170 o. 182, ligesom flexura vocis: Stemmens Modulation, (for at vække Medfølelse, odl.); men id. 1, 8, in.: Stemmens rette Fald under Læsningen; — B) „alm."; 1) Overgangen fra det ene til det andet, og det navnl.; a) fra den ene Alder til den anden; - in hoc flexu quasi aetatis, Cic. Coel. 31; men aetatis flexu, id. d. Or. 1, 1, (i. e. senectute); — b) fra den ene Aarstid til den anden; - flexu auctumni, (imod Høstens Ende), Tac. Hist. 5, 23; — 2) Omvei el. Udsvævelse i Talen el. i Foredraget, Quintil. 5, 13, 2.

flictus, us, m.: Slaaen el. Slag el. at slaae derpaa el. derimod, ogs. Sammenstød; (poetisk Ord); - scuta et galeae dant sonitum flictu, Virg. Aen. 9, 666; ∾ navium, Pacuv. ap. Serv. ibd.; af — fligo, xi, 3, v. a.: slaaer el. nedslaaer; (forel. Ord); - ∾ se in terram, (styrte ned derpaa), Liv. Andr. ap. Non.; fligi socios morte, Attius ibd.; - men absol.: Obvia quum flixere, Lucr. 2, 85.

flo, flāvi, flatum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: at blæse; egentl. om Vinden; vid. Caes. B. G. 5, 7, o. Cic. Att. 7, 2; quinam flaturi sint venti, Plin.; men Ovid. Pont. 2, 3, 26, „alleg.": Dum flavit velis aura secunda meis; - ogs. at blæse med Munden, hvf. Ordsproget: simul flare sorbereque, haud facile est., Plaut. Most. 3, 2, 104; - „poet." ogs. om et Instrument; inflexo Berecynthia tibia cornu Flabit, (skal tone el. lyde), Ovid. Fast. 4, 181; — II) act.; A) „alm.": at henblæse, at udblæse el. udpuste; ogs. at indblæse, osv.; - pulvis vento flatus, Auct. B. Afr. 52; - quae (anima) hieme flatur, (udaandes), Varr.; - men furiosaque tibia flatur, (den iblæses, der blæses derpaa), Ovid. Fast. 4, 341; — bb) df. „technisk"; a) blæsende at smelte; Phrygius lapis flatur follibus, Plin. 36, 36; — b) df. at støbe el. præge el. mønte; - flata signataque pecunia, Gell.; aes flatum pecore, (hvorpaa er preget et Qvægstykke), Varr.; s. ogs. Abbreviaturen F. F. (i. e. flando, feriundo), under Bogst. „F", ogs. und. triumvir; — B) „fig."; a) omisso magna semper flandi tumore, (det svulstige Foredrag), Quintil. 12, 6, 5; — b) ∾ rosas, (blæse derad, ringeagte), Prudent.

floccōsus, 3, i. e. floccis plenus: fuld af Fnug, odl., Appul.; af — floccus, i, m.: liden Uldtot el. Tot; - ne qui flocci intereant, (nemlig ved Faarenes Klipning), Varr.; pomis substrati flocci, id.; - ogs. Fnug el. Trevler paa Klæder; in veste floccos legere, (som Dødstegn), Cels.; ogs. Uld i Capselen paa visse Værter, vid. Plin. 16, 10: — II) „overf." el. „bes.": det Allermindste el. Allerringeste; saal. m. Negation i Udtrykkene, non flocci facere el. pendĕre el. aestimare: ikke bryde sig det mindste derom; vid. Ter. Eun. 3, 1, 21, o. Cic. Att. 13, 50; s. ogs. ibd. 1, 16: facteon und. facio; - men ud. Negation: qui illum flocci fecerim, (at jeg har brudt mig det mindste om ham), Ter. Eun. 2, 3, 11; cf. Plaut. Most. 3, 2, 121, oftere. — floces, um, f.: Bundfaldet el. Bærmen af den pressede Vin; (forel. Ord); - floces ··· e vinaceis ··· sicut fraces ex oleis, etc., vid. Gell. 11, 7.

Flōra, ae, f., Χλῶρις, [flos]: Blomstergudinden, Gudinden for Værternes Blomstring: - om hendes tildels med Udsvævelser forbundne Fest, s. Ovid. Fast. 5, 195 flgd.; hvor det ogs. heder: Chloris eram, quae Flora vocor, etc.; men jocosae dulce sacrum Florae, Martial. 1, 3; — B) df. 1) Flōrālis, e: hørende til Flora, flamen, Varr., sacrum, Ovid. Fast. 4, 947; — b) df. subst. Floralia, (sc. sacra el. solennia), Varr., Plin.: Gudinden Flora's med Skuespil og anden Overgivenhed forbundne Fest, (efter Plin. 18, 69: IV Cal. Maj.); ludi Floralia, Quintil. 1, 5, 52; - gen. Floraliorum, (f. Floralium), Justin.; — 2) Flōrālĭcius, (-tius), 3, ferae, Martial. 8, 67, (som paa Circus gives til Bedste paa Festen Floralia); — 3) Flōrius, 3; - de Re Floria liber Catonis, (i. e. de Floralibus), vid. Gell. 9, 12. — 1. flōrālia, ium, n., [flos]: Blomsterhave; - quae (loca) pomaria ac floralia appellantur, Varr. R. R. 1, 23. — 2. Flōrālĭa, ium, n., Flōrālĭcius, (-tius), 3, o. Flōrālis, e, s. und. Flora.

flōrens, tis: partic. o. adj. af floreo; df. — flōrenter, adv.: blomstrende; df. „overf." o. in superl., ∾ docere, (med største Berømmelse), Hieronym. — Florentia, ae, f.: By i Etrurien, (d. nuv. Florents), Flor. 3, 21, o. Frontin. d. Col. ap. Goes.; — B) df. 1) Flōrentia, ae, f.: etslags Vinstok, Plin. 14, 4; — 2) Flōrentīnus, 3, colonia, Frontin.; — b) df. pl. subst. Florentini, orum: Indvaanerne af Byen Florentia, Plin. 3, 8, o. Tac. Ann. 1, 79.

flōreo, ŭi, ēre, v. n., [flos]; I) „egentl.": at blomstre, at staae el. at være i Blomst; - quum ··· omnia florent, Lucr. 5, 215; cur haec arbor una ter floreat, Cic. Div. 1, 9; florere (terram; opp. horrere), id. N. D. 2, 7; ubi ··· imputata floret usque vinea, Hor. Epod. 16, 44; men Ovid. Fast. 5, 327: si bene floreat annus; - ogs. m. tilføiet abl.; narcisso floreat alnus, Virg. Ecl. 8, 53; — II) „fig."; A) „overf." o. ifølge etslags Lighed; a) om Vin: at have Skum, at skumme, Colum.

12, 30; cf. Ovid. Fast. 5, 270; — b) florentes genae, Martial. 3, 6, (som faae det første Skæg); — 2) „alm.": at blomstre dermed, at være fuld deraf el. opfyldt dermed; - pampineo gravidus auctumno Floret ager, Virg. Ge. 2, 6; cf. Lucr. 5, 1441: Tum mare velivolis florebat navibus; - ogs. c. gen., id. 1, 256; men id. 5, 882: Floret equus etc., (er stærkest); cf. Hor. A. P. 62; — B) „bef." o. „ment.": at blomstre, d. e. at være i en blomstrende Tilstand, at tiltage i Magt el. Anseelse osv.; - absol., oftere m. tilføiet abl., ogs. m. in, osv.; - floret Epicurus, (hans Lære bliver dyrket), Cic. Off. 3, 33; cf. Nep. Eum. 1; - florere gratia et auctoritate, Cic.; cf. id. Acad. 2, 6; ∾ aetate et forma, Tac.; cf. Plin. Ep. 1, 13; - ∾ in sententiis senatoriis, ... in omni actione et administratione rei publicae, Cic. Fam. 1, 9; cf. Nep. Ep. 5; — III) partic. florens, tis, ogs. som adj.; A) „egenl."; a) blomstrende, ferulae, Virg. Ecl. 10, 25; — b) oftere med Hensyn paa Farven: glimrende, skinnende, prægtig; vid. Serv. ad Virg. Aen. 7, 804: ∾ catervae aere; cf. Lucr. 4, 451; — B) „fig."; 1) om levende Gjenstande: blomstrende, navnl. i Ungdommens Blomst; - florens aetate, Cic.; florentes aetatibus, Virg.; cf. Cic. R. Am. 6, o. Tac. Hist. 2, 81; - quos ego florentes viceram, (i deres Velmagt), Cic. Planc. 35; — 2) om Begreber og Tilstande: anselig, blomstrende; ab afflicta amicitia ... ad florentem aliam devolare, Cic.; florentes res, (opp. perditae), Sall. Jug. 83; res florentissimae, Caes. B. G. 1, 30; - animus vino florens, (glad el. oprømt deraf), Gell. 6, 13; — b) navnl. ogs. om Foredraget; - quae florentiora sunt visa tuo judicio, Cic. Att. 16, 11; cf. id. d. Or. 3, 41; ∾ facundia, Gell.

flōresco, ĕre, v. n., inch. af floreo; I) „egenl.": begynde at blomstre; ∾ arbusta, Lucr. 5, 669; cf. Cic. Div. 2, 14; — II) „fig.": at fremblomstre, at tiltage i Styrke el. Anseelse, osv.; - hunc florescentem etc., Cic. Coel. 32; cf. id. Brut. 88; vid. Plin. Ep. 5, 12; ligel. haec tua justitia florescet quotidie magis, Cic. Marc. 4; ogs. m. ad, id. d. Or. 3, 3. — flōrĕus, 3, [flos]: af Blomster; (poetisk Ord); ∾ coronae, Plaut. Aul. 2, 8, 15; — b) bevoxen med Blomster, rura, Virg. Aen. 1, 430; — II) „overf.": blomstrende, glimrende, prægtig; ∾ crines, o. ∾ lanugo, Pacuv. o. Attius ap. Serv. ad Virg. Aen. 12, 605.

flōrĭcŏmus, 3, [flos, coma]: ligesom blomsterhaaret; ∾ Aetna, Auson. — *flōrĭde, adv.: blomstrende el. med Blomster; ∾ depicta vestis, Appul.; - compar., ∾ enitescere, Lactant.; o. — flōrĭdŭlus, 3: ret blomstrende el. skiøn; ore floridulo nitens, Catull. 61, 193; — [af flgd.].

flōrĭdus, 3, [flos]; I) „egenl.": blomstrende; af el. med Blomster; - ∾ Hybla, Ovid.; ∾ prata, Lucr., serta, Tibull., Ovid.; — II) „fig."; A) „overf."; a) om Farverne; - sunt autem colores austeri, aut floridi, Plin. 35, 12; — b) om en Persons Alder og Udseende; ∾ aetas, Catull.; ogs. c. gen.: floridior aevi, Sil.; men Galathea floridior prato, Ovid. Met. 13, 790; — B) „ment." om Taleren og om Foredraget; ∾ genus dicendi, Quintil.; Demetrius Phalereus est floridior, Cic. Brut. 82; floridissimus afflatus sermonis tui, Auson.

flōrĭfer, a, um, [flos, fero]: bærende el. frembringende Blomster, saltus, Lucr.; men ∾ labor (apum), Lucan. — flōrĭgĕna, ae, adj. c., [flos, gigno]: = frgd.; bf. „overf.": ∾ malae, (med det første Skæg), Anthol. Lat. (Burm.) — flōrĭger, a, um, [flos, gero]: = florifer, sedes, Sedul. — flōrĭlĕgus, 3, [flos, 2. lego]: samlende Blomster; ∾ apes, Ovid. Met. 15, 366. — flōrĭpărus, 3, [flos, pario]: som frembringer Blomster, ver, Auson. — flōrĭtio, ōnis, f., [floreo]: Blomstren el. Blomstring, Hieronym. — Florius, 3, f. und. Flora.

*flōrŭlentus, 3, ligesom florens o. floridus: blomstrende, blomsterrig; (eftercl. Ord); ∾ Hymettus, Solin.; — II) „overf.": blomstrende, ungdommelig; ∾ succuba, Prudent.; o. — 1. flōrus, 3: blomstrende, glimrende; - equus flora et comanti juba, Gell. 3, 9; men ∾ lanugo, o. ∾ crines, f. und. floreus; — [flos]. — 2. Flōrus, i, m.: romersk Tilnavn, hvoraf mærkes; 1) Julius Florus, berømt Taler i Gallien; vid. Quintil. 10, 3, 13; - til ham er rimel. Hor. Ep. 1, 3, o. 2, 2; — 2) L. Annaeus Florus, und. Trajan o. Hadrian; - af ham haves en kortfattet romersk Historie, (Rerum Romanarum Libri IV).

flos, gen. flōris, m., [beſl. m. χλόος, i. e. viror herbarum]; I) „egenl.": en Blomst; - decerpere pollice florem, (plukke den), Ovid.; cf. Lucr. 1, 8 o. 928; flores legere, (samle), Ovid.; cf. id. Trist. 3, 12, 7; - flores novi, Hor., verni, id., laetissimi, Cic.; flos rosae, Hor.; florem mittere, (skyde), Plin.; men crocum folio florem expellit, id. 21, 17; qui efflarentur e floribus (odores), Cic. d. Senect. 17; cf. id. ibd. 15; - flore impedire caput, Hor. Od. 1, 4, 10; men id. Ep. 2, 1, 79: crocum floremque perambulare, (den blomsterstroede Scene); — b) bf. ogs. „synecd.": den af Bierne udsuede Blomstersaft, Virg. Ge. 4, 40, Tibull. 2, 1, 49, o. Plin. 11, 7; - men „alleg." o. erotisk: primos carpere flores, Ovid. Met. 10, 85; — II) „fig."; A) „overf."; 1) ifolge nogen ydre Lighed; a) flos genae: det første Skæg, Lucan.; ogs. absol. flos, Virg. Aen. 8, 160; ogs. flos juvenilis, Claudian.; — b) i Architecturen er flos efter Vitruv. 4, 7: ornamentum summi tholi, (altſ. etſlags Rosette); cf. id. 4, 1; — c) flores hede ogs. Stiernerne, (af deres Lysglands), Manil. 5, 726; - men flos flammae, (Luens Spids), Lucr. 1, 898 — d) bef. ogs. hvad der ligesom Blomst viser sig paa Legemernes Overflade; - flos aeris, Plin. 34, 24, (hvad Metallet skyder fra sig under Smeltningen); flos marmoris et gypsi, Colum. 12, 20, (de finere kornede Dele paa deres Overflade); - ligel. ∾ cerae, Plin.; men flos (farinae: det fineste Melstøv), id.; ∾ calcis, Pallad.; ∾ salis, Plin.; — 2) med Hensyn paa en indre Beskaffenhed: det Ædleste el. Bedste i sit Slags; - flos vini, Lucr. 3, 222, (det Ædle i Vinen); ogs. den ædleste Vin, Plaut.; flos coenae, Favorin. ap. Gell. 15, 8: Maaltidets Hovedret; - flos aetatis, Liv. 8, 28: den blomstrende el. kraftige Alder; ogs. absol. flos, Ter. Eun. 2, 3, 27; in primo flore exstingui, Plin. Ep. 5, 9; cf. Catull. 17, 14; — B) „ment."; 1) Talens el. Foredragets Skionhed og ydre Pynt; - florem et colorem defuisse (sc. libris Catonis), Cic. Brut. 89; - ogs. det Vigtigste i en Materie; flores modo rerum decerpsisse, Plin. 14, praef.; — 2) om Tilstande og om Characterer; a) blomstrende el. lykkelig Tilstand; - in Graeciae flore, Cic. N. D. 3, 35; in flore virium, (i hans største Kraft), Liv. 42, 15; in ipsis floribus, Lucr. 4, 426, (i den høieste Lykke); — b) flos nobilitatis ac juventutis, (Kiernen deraf), Cic. Phil. 2, 15; cf. Liv. 37, 12; men ipsum florem dignitatis infringere, Cic. Balb. 6; — c) ∾ aetatis, Liv. 21, 2 o. 3, Suet., ogs. ∾ castus, Catull. 62, 46: den ungdommelige Uskyld og Renhed.

floscellus, i, m., demin. af flosculus, Appul. — floscŭle, adv. demin.: blomstrende, Coel. Aur.; af — floscŭlus, i, m., demin. af flos; I) „egenl.": liden Blomst; ficta omnia, tamquam flosculi, decidunt, Cic. Off. 2, 12; - flosculi pomorum, (opp. pediculi), Colum. 12, 45; — b) „alleg." er Quintil. 6, prooem.: non enim flosculos, sed ... certos atque deformatos fructus ostenderat; — II) „overf.": det Ypperste i sit Slags; O qui flosculus es Juventiorum, Catull. 24; men omni ex genere orationis flosculos carpere, Cic. Sest. 54; — b) ogs. udvalgt Skriftsted el. Sentens, Senec. Ep. 33.

flŭctĭcŏla, ae, adj. comm., [fluctus, colo]: som

boer i Bølgerne; ∾ nurus (pl.), Sidon. — fluctĭcŏlor, ōris, adj., [fluctus, color]: bølgefarvet el. vandfarvet, Capella. — fluctĭcŭlus, i, m., demin. af fluctus: liden Bølge, el. alm. en Bølge, Appul. — fluctĭfrăgus, 3, [fluctus, frango]: som bryder Bølgerne, litus, Lucr. I, 306. — *fluctĭgĕna, ae, m.: født el. opstaaen i Vandet, Nereus, Capella; o. — fluctĭgĕnus, 3: = frgd.; ∾ monstrum, Avien.; — [fluctus, gigno]. — fluctĭger, a, um, [fluctus, gero]: som driver Bølgerne med sig, paro, Cic. poët. ap. Isid. — fluctio, onis, f., [fluo], f. d. sædv. fluxio: Flaad i Legemet, Plin. 31, 47. — fluctĭsŏnus, 3, [fluctus, sono]: som toner af Bølgernes Brusen, profundum, Sil., litora, Senec. Herc. Oet. — fluctĭvăgus, 3, [fluctus, vagor]: som tumles om paa Bølgerne, nautae, Stat.; ogs. ∾ undae, id. — flucto, are, v. n., [fluctus]: at bevæge sig bølgende, at bølge el. flagre; vela Per malos ··· trementia fluctant, Lucr. 4, 75.

*fluctŭātim, adv.: ligesom bølgende; bf. „overf.": ∾ ire ad aliquem, Afran. ap. Non.; o. — fluctŭātĭo, onis, f.: bølgende Bevægelse; bf. „fig."; A) „overf."; ∾ corporis, (dets heftige Rystelse), Senec. d. Ira 2, 35; — B) „ment."; in ea fluctuatione animorum, Liv. 9, 25, (under denne deres Tvivlraadighed); — (flgd.].

fluctŭo, avi, atum, 1, v. n., [fluctus]; I) „egenl.": at bølge el. bruse, (navnl. om Havet og om Luften); - ∾ mare, Plaut.; cf. Lucr. 6, 367; — b) at drives el. tumles om paa Havet; - commune mare fluctuantibus, Cic. R. Am. 26; cf. id. Verr. 5, 35; - men quaedam insulae semper fluctuant, Plin. 2, 96; - ogs. at svømme el. flyde paa Vandet, (opp. mergi: at synke); - lapidem ··· integrum fluctuare etc., id. 36, 26; (al. fluctuari), inc.; — II) „fig."; A) „overf.": at bølge el. bevæge sig hid og did; - fluctuat zephyro seges, Senec. Herc. Fur.; turba fluctuans, (den bølgende el. larmende Mængde), Tac. Hist. I, 40; cf. Virg. Ge. I, 281; men Liv. 6, 24: acies fluctuans; — B) „ment." om Talen og Tanken; a) oratio fluctuans: uden Holdning og Numerus, Cic. Orat. 58; - oftere om Forestillingen: at være uvis el. ubestemt; - animus fluctuat, Plaut.; cf. Virg. Aen. 10, 680, o. Cic. Att. I, 20; ligel. id. Acad. 2, 9: non debere Academicos in decreto suo fluctuare; — b) om en Lidenskab: at bruse el. at rase, obl.; - nunc Fluctuat ira intus, Virg. Aen. 12, 527; cf. id. ibd. 4, 532.

*fluctŭor, atum sum, 1, v. dep. n.: Biform af frgd., hvorom Quintil. 9, 3, 7: pleraque utroque modo efferuntur ··· fluctuatur, fluctuat, etc.; bf. I) „egenl.": at tumles om paa el. af Havet; - torrente unda fluctuari, Senec.; Delos diu fluctuata, Plin. 4, 22; — II) „fig."; ∾ per adversa ac difficilia, Senec. Ep. 111; cf. Plin. 27, 11; men Liv. 32, 13: fluctuatus animo est, utrum etc.; o. — fluctuōsus, 3: bølgende, brusende, mare, Plaut. Rud. 4, 2, 5; — 2) „overf.": ∾ smaragdus, Plin. 37, 18, (med bølgeformet Tegning); — [af flgd.].

fluctus, us, m., [fluo, fluxum. forældt. fluctum]; I) „egenl."; A) som Beskaffenhed: Flyden el. Strømmen el. Strømning; - ∾ aquae, Lucr. 6, 553 flgd.; — B) „concret.": Bølge; - fluctus ··· coepit quum albescere ponto etc., Virg. Ge. 3, 237; oftere in pl.; ita jactantur fluctibus etc., Cic. R. Am. 26; in fluctibus consistere, Caes. B. G. 4, 24; cf. Virg. Ecl. 9, 43; - „poet." ogs. Havet, vid. Hor. Od. 3, 27, 43, o. Virg. Aen. 3, 270; ogs. Havvandet, id. ibd. 5, 182; — II) „fig."; A) „overf."; a) Udstrømmen el. Uddunstning, odorum, Lucr. 4, 677; - ogs. den magnetiske Udstrømmen, id. 6, 1052;; — b) bølgeformet Gestalt; - in fluctus ponere crines, Manil.; — B) „ment." o. in pl.; a) stormende Uroligheder; - in his fluctibus concionum, Cic. Mil. 2; ∾ civiles, Nep. Att. 6; fluctus belli miscere, Lucr.; — b) ∾ tristes curarum, id.; men ∾ irarum, (brusende Harme), Virg. Aen. 12, 381; — not.: foræl. Biform af gen. sing.: fluctuis, Varr. o. Nigid. ap. Gell.; ligel. af nom. pl.: flucti, Pacuv. ap. Non.

†fluens, tis: partic. o. adj. af fluo; bf. — flŭenter, adv.: flydende, ferri, Lucr., undare, Appul.; o. — flŭentĭa, ae, f.: flydende Beskaffenhed; bf. „overf.": ∾ loquendi: Ordgyderi, Amm. — flŭentĭsŏnus, 3, [fluentum, sono]: tonende el. lydende af Bølger; ∾ litus, Catull. 64, 52. — fluento, are, v. a.; om en Flod: at vande, Venant.; af — flŭentum, i, n., [fluo]: flydende Vand, Vandstrøm el. Flod; sædv. in pl.; - fluenta Xanthi, Virg.; ∾ Tiberina, (Tiberfloden), id.; ligel. ∾ rauca (Cocyti), id. Aen. 6, 327; cf. Flor. 2, 8; - men fluenta mammarum, (Melk af Brystet), Arnob.; - sild. ogs. in sing.; fluentum modicum (Ilissi), Appul.; — II) „overf.": Strømmen el. Strøm, (navnl. Luftens og Ildens); - flammarum fluenta, Appul. — flŭesco, (-isco), ĕre, v. n., inch. af fluo: at blive flydende, Augustin.

flŭĭbundus, 3, [fluo]: flydende; bf. „overf.": opløst el. affræftet, luxu, (deraf), Capella. — flŭĭdo, are, v. a.: gjør flydende, Coel. Aur.; af — flŭĭdus, 3, [fluo]: flydende, rindende, liquor, Virg., cruor, id.; contrarium ··· terrenum fluido, Colum.; Aspiciam fluidos humano sanguine rictus (Polyphemi), Ovid. Met. 14, 168; — II) „overf."; A) „alm."; a) bølgende, flydende, vestis, Justin., syrma, Senec. Oed.; - ∾ folia, (flagrende el. affaldne), Lucr. 2, 596; — b) blød el. slap, uden Sammenhold og Fasthed; - ∾ humus, Senec. Ep. 52; mollia et fluida Gallorum corpora, Liv. 34, 47; cf. Ovid. Met. 15, 229: fluidos pendere lacertos; — B) „bef." o. ligesom act.: ∾ calor (opløsende), id. ibd. 262.

flŭĭto, are, v. n., frequ. af fluo; I) „egenl.": at flyde el. svømme el. drive paa Vandet; oppon. mergi o. sedere, Plin.; fluitantem alueum etc., Liv. I, 4; ebenus in aquis non fluitat, Plin. 16, 76; cf. Cic. Sest. 20; — II) „fig."; A) „alm."; a) at bevæge sig bølgeformet; - fluitantia lora, Ovid. A. A. 2, 433; fluitans vestis, Tac., amictus, Senec.; — b) om Krigsfolket: at vakle, ikke at holde Stand; - fluitantem labantemque militem etc., Tac. Hist. 5, 18; — B) „ment.": at være i Tvivl el. Uvished el. Angest; - vid. Lucr. 3, 1065, o. Hor. Ep. I, 18, 110; men Tac. Hist. 2, 93: inde primum creditur Caecinae fides fluitasse, (være bleven bragt til at vakle).

flūmen, ĭnis, n., [fluo]; I) „egenl."; A) som Beskaffenhed: Vandets Strømning, strømmende el. rindende Vand; - manare suo flumine etc., Liv. 5, 16, (af et Orakelsvar); flumina fontis, Ovid. Met. 14, 788; flumine vivo abluere se, Virg., Liv.; flumine secundo, (ned ad el. ned med Floden), Caes.; flumine adverso, id.; — B) „concret": Flod, Strøm; - nos flumina arcemus, dirigimus, avertimus, Cic. N. D. 2, 60; contineri flumine Rheno, Caes. B. G. I, 1; — II) „fig."; A) „overf.": enhver ligesom flydende Mængde el. Strøm; - ∾ sanguinis, Lucr.; cf. Virg. Aen. I, 465; ∾ aëris: Luftstrøm, Appul.; navnl. ogs. om en Strøm el. Sværm af Mennesker, vid. Sil. 12, 185; — B) „ment.", navnl. om Talens og Tankens rige Væld; - tantum est flumen verborum, Cic. d. Or. 2, 45; cf. id. Acad. 2, 38; ∾ ingenii, vid. id. Marc. 2.

*Flūmentāna porta, [flumen]: en af Roms Porte, i Nærheden af Tiberfloden, Cic., Liv. — flūmĭcellum, i, n., demin. af flumen: liden Flod, Innocent. ap. Goes. — *flūmĭnālis, e: = flgd., navigatio, Coel. Aur.; o. — flūmĭnĕus, 3: hørende til en Flod, som befinder sig deri el. derved, aqua, Ovid., undae, id., cygnus, id.; men ∾ volucres, id. Met. 2, 253, (i. e. cygni); ∾ ulmus, Stat.; — [flumen].

flŭo, fluxi, fluxum, 3, (af sup. inus. fluctum er fluctus, etc.), v. n.; [besl. m. γλύω, φλέω, πλέω]: at flyde el. rinde; I) „egenl."; ut flumina in contrarias partes fluxerint, Cic. Div. I, 35; cf. Caes. B. G. I, 6 o.

12; men more fluentis aqnae, Ovid.; lacrimae fluentes in ora, id.; cf. Hor. Epod. 7, 19; fluit de corpore sudor, Ovid.; ∾ e gutture sanguis, id.; - fluit ignibus aurum, (smelter, bliver flydende), id. Met. 2, 251; — B) „bef."; 1) om Legemer, som flyde el. dryppe af en Vædske; vid. Cic. Div. 1, 43; fluunt sudore membra, Liv. 38, 17; cf. Ovid. Met. 9, 57; - men ud. abl.; madida fluens in veste etc., Virg. Aen. 5, 179; fluentes buccae, Cic. Pis. 11; men Graeculae vites minus fluunt, (give mindre Viin), Colum. 3, 2; — 2) om Luften og om Ilden; Aura fluens, (strømmende el. luftende), Lucan.; ligel. venti fluunt, (lufte el. blæse), Lucr. 1, 282; cf. id. 4, 677 flgd.; — b) ogs. om Haaret og om Klæderne: at flagre el. vaie; - comae per levia colla fluentes, Prop.; vestes fluentes, id., Ovid.; cf. Virg. Aen. 1, 320: nodoque sinus collecta fluentes; men ramos compesce fluentes, (som udbrede sig altfor vide), Virg. Ge. 2, 370; men id. Aen. 12, 444: relictis Turba fluit castris; — 3) at være el. komme i en flydende el. opløst Tilstand; fluit corpus, Cels., alvus, id.; capilli fluunt, (falde af), Cels.; men fluent arma de manibus, Cic. Phil. 12, 3; cf. Lucr. 2, 68, o. Ovid. Met. 15, 178, ogs. Cic. d. Or. 2, 6; — II) „fig."; A) „overf."; 1) at flyde hen el. flebe af, odl.; tarda fluunt ingrataque tempora etc., Hor. Ep. 1, 1, 23; - ogs. at svinde hen el. forgaae: fluit voluptas corporis, Cic.; cf. id. Marc. 8, o. id. Orat. 3; — 2) at flyde derhen, d. e. at ville falde ud el. at nærme sig dertil; - res fluit ad interregnum, Cic. Att. 4, 16; illius rationes quorsum fluant, (hvad Udfald det skal faae dermed), Atticus ibd. 9, 10; men Tac. Ann. 11, 9: cuncta in Mitridatem fluxere, (vendte sig til ham); — b) at flyde let hen, at skride frem uden Hindring; res prosperae et ad nostram voluntatem fluentes, Cic. Off. 3, 16; cunctis super vota fluentibus, Tac. Hist. 3, 48; — 3) at udflyde el. opstaae deraf el. derfra; haec omnia ex eodem fonte fluunt, Cic. N. D. 3, 19; — b) at udbrede sig; - Pythagorae doctrina quum longe lateque flueret, Cic. Tusc. 4, 1; — B) „ment.", navnl. om Foredraget; 1) at være flydende, at skride frem med Lethed el. uden Anstød; - ex ejus lingua melle dulcior fluebat oratio, Cic. d. Senect. 10, (om Nestor); cf. id. Or. 20: tracta quaedam et fluens oratio; s. ogs. Tac. Ann. 14, 16; — 2) at mangle Numerus el. Sammenhæng; - ne fluat oratio, ne vagetur, etc., Cic. d. Or. 3, 49; cf. Quintil. 10, 1, 2: labor ille ··· fluit, (mangler Holdning); — III) hertil hører endnu; A) partic. fluens, tis, som adj.; 1) „alm.": kraftløs, blød, forkelet; - inde soluti fluentesque (pueri), Quintil. 1, 2, 8; men incessu ipso fluentes, Senec.; — 2) „bef." om Foredraget; a) flydende og roligt; - tracta quaedam et fluens (oratio), Cic. Orat. 20; ligel. lenis et fluens contextus, Quintil.; — b) ligesom flydende og opløst; vid. Cic. Orat. 58 o. 65; - ogs. „overf." om Taleren: in descriptionibus fusi et fluentes sumus, Quintil. 9, 4, 38; — B) partic. fluxus, 3, ogs. som adj.; I) „egenl."; a) flydende, succus, Plin.; men ∾ vas, Lucr. 6, 19, (som rinder, som har en Læk); — b) flyvende el. flagrende; fluxo crine, Tac. Ann. 11, 31; ogsaa om Dragten; fluxiore cinctura, Suet. Caes. 45; ∾ amictus (pl.), Lucan.; — c) ∾ habena, (blød el. slap), Lucr. 38, 29; — 2) „fig."; aa) „overf.": uden Fasthed el. Holdning; Germanos fluxis corporibus, Tac. Hist. 2, 32; men fluxa arma, ibd. 99, (hvorpaa man ikke holder fast); — bb) „ment."; a) ligesom skiødesløs, animus, Sall. Catil. 14; Drusus animi fluxioris, Suet. Tib. 52; — b) vaklende, usikker; ∾ gloria et fragilis, Sall. Catil. 1; res humanae fluxae et mobiles, id. Jug. 104; cf. Liv. 40, 50; ∾ auctoritas, Tac. Hist. 1, 21; fluxa senio mens, id. Ann. 6, 38, (gaaende i Barndom); -- not.: fut. exact. flueris, f. fluxeris, Lucr. 6, 801, inc.

*Fluōnia, ae, f.: Epithet til Juno, der standser Blodtabet hos de Fødende, Arnob., o. A.; — flŭor, ōris, m.: Flyden el. Strømmen; - ∾ maris, Solin; - men in pl., fluores amnium, Appul.; — 2) „concret": det Flydende, flydende Vædske; lactis fluores, Nemes.; — b) navnl. ogs. i Lægesproget: Diarrhe, Cels.; o. — flustra, orum, n.: Havets Bevægelse i stille Veir; (forel. o. efterel. Ord); - flustra, motus maris sine tempestate fluctuantis, Suet. frgm.; cf. Fest. p. 89 Müll.; — [fluo]. — flūta, ae, f., (πλωτή, i. e. natans): en fortrinlig Art af Murænen, (der neml. let flyder paa Vandet, Varr., Colum. — flūto, are, v. n., ctr. f. flŭĭto: flyder, svømmer; (forel. Ord); - tantillo momine flutat (aqua), Lucr. 3, 190; cf. Varr. ap. Macrob. Sat. 2, 12: ∾ in summa aqua, (om Murænen).

flŭvĭa, ae, f., (sc. aqua), forel. f. fluvius, Sisenn. ap. Non. — *flŭvĭālis, e: hørende til en Flod; septus fluvialibus undis, Virg. 9, 70; ∾ ripa, (Flodbred), Ovid., arena, (Flodsand), Pallad.: ∾ lupus, (etslags Flodfisk), Colum.; — flŭvĭātĭcus, 3: = frgd., arena, Vitruv., animalia, Colum.; — flŭvĭātĭlis, e: = frgd.; ∾ testudines, Cic.; ∾ naves, (Flodskibe), Liv.; o. — flŭvĭātus, 3, udblødt i Flodvand; vid. Plin. 16, 76; — [fluvius]. — flūvĭdus, 3, [fluo], „poet." f. fluidus: flydende, Lucr. 2, 464.

flŭvĭus, i, m., (gen. pl. fluvjorum som trisyll., Virg. Ge. 1, 482), [fluo]; ligesom flumen: Flod el. Strøm; - In freta dum fluvii current, Virg. Aen. 1, 611; cf. id. ibd. 7, 494, oftere; ad fluvium Sagram, Cic. N. D. 2, 2; - som Ordsprog kan mærkes Plaut. Curc. 1, 1, 86: Quisnam istic fluvius est, quem non recipiat mare? — II) „overf.": Flodvand el. rindende Vand; - fluvios praebere recentes, Virg. Ge. 3, 301; cf. id. ibd. 126; perfusa fluvio terra, Plin.

fluxe, adv. af 1. fluxus: flydende, Varr.; bf. „overf.": letsindigen; compar., ∾ agere, Ammian. — fluxĭlis, e, [1. fluxus]: flydende, Tertull. — fluxĭo, onis, f., [fluo]: Flyden el. flydende Beskaffenhed; sædv. in pl., fluxiones aquarum: Oversvømmelser, Cic. Div. 1, 49; — 2) oftere „overf.": Flaad i Legemet; - fluxiones ··· Graeci rheumatismos vocant, Plin. 22, 21; ∾ oculorum, id. — fluxĭpĕdus, 3, [1. fluxus, pes]: som falder ned til Fødderne, vestis, Avien. Arat. 287.

fluxūra, ae, f., [fluo]: Flyden el. Udflyden, navnl. Viinmostens, Colum. 3, 2. — 1. fluxus, 3: partic. o. adj. af fluo. — 2. fluxus, us, m., [fluo]; I) „egenl.": Flyden el. Strømmen, aquarum, Quintil.; - ∾ alvi, Cels.; fluxus gravidarum (sistere), Plin.; - ventus ··· fluxus aëris, id. 2, 44; Maeandrico fluxu vestem, (flydende el. slæbende Klædebon), Tertull.; — II) „overf.": fluxu auctumni, (i Løbet af Høsten), Tac. Hist. 5, 23.

fŏcācĭus, 3, [focus]: hørende til Arnen el. Ildstedet, panis, Isid. — fŏcāle, is, n., [f. faucale af fauces], (sc. linteum el. vinculum): Halsbind, Omslag til den Syges Hals; - insignia morbi ··· focalia, Hor. Sat. 2, 3, 255; cf. Quintil. 11, 3, 144, Martial. — fŏcānĕus, 3, [f. faucaneus af fauces, Strube]; (ifølge etslags Lighed); sædv. ∾ palmes: Viskud paa Vinranken imellem tvende andre Skud, Colum. 4, 24. — fŏcārĭus, i, m., o. focaria, ae, f., [focus]: Kokkedreng, Kokkepige, Dig.; — II) sild. „overf.": focaria, ae: Husholderske, Concubine, Cod. Just.

fŏcillo, (avi), atum, 1, v. a., [focus]; I) „egenl.": varmer paa el. ved Ildstedet; bf. „overf.": vederqvæger, forfrisker; - ∾ aliquem levibus remediis, Senec. Ep. 13; societatem Antonii ··· male focillatam etc., Suet. Aug. 17; — not.: ogs. som dep.: suum quisque commodum diversi focillantur, Varr. ap. Non. — fŏcŭla orum, s. und. flgd. — fŏcŭlus, i, m., (pl. betog. focula, orum, Plaut. Pers. 1, 3, 24), demin. af focus: lidet Ildsted; navnl. Ildkar el. Pande med Gløder; vid. Plaut. Capt. 4, 2, 67; men Plin. 35, 36: arrepto carbone exstincto e foculo, etc.; - ogs. til Offerbrug; vid. Liv. 2, 12, o. Pseud. Cic. p. Dom. 47; — 2) „meton.":

liden Ild; - et buccā foculum excitat, Juvenal. 3, 262.

fŏcus, i, m., [igiennem Stammen fo- besl. m. foveo, altf. eprdl.: Sted el. Redskab, hvor el. hvormed Varmen frembringes]; df. I) „egenl.": Ildstedet el. Skorstenen el. Kaminen; - At focus a flammis, et quod fovet omnia, dictus, Ovid. Fast. 6, 301; ligel. focus ··· in quo ignis fovetur, Varr. ap. Isid.; sedere ad focum, Cic. d. Senect. 16; Dum meus assiduo luceat igne focus. Tibull. 1, 1, 4; cf. Plaut. Aul. prol., Hor. Od. 1, 9, 5, o. id. Epod. 2, 43; — bb) „bes." ogs.; a) Kulpande el. Ildpande; in foco caldo sub testu (coquere), Cato; cum opsoniis focos transferentes (servi), Senec. Ep. 78; — b) Altar; Dis tribus ille focos totidem de caespite ponit, Ovid. Met. 4, 752; cf. id. A. A. 1, 637; - navnl. vare ogs. Larernes el. Husguderne Billeder opstillede ved el. paa Arnestedet; vid. Plaut. Aul. 2, 8, 16; cf. Plin. 28, 81: focus Larium, quo familia convenit; — II) „overf."; A) Arnestedet, d. e. Huset el. Husholdningen; - agellus habitatus quinque focis, Hor. Ep. 1, 14, 2; - df. arae et foci: Hus og Hiem; s. ogs. und. ara; certare pro aris et focis, Cic. N. D. 3, 40; vis autem Vestae ad aras et focos pertinet, id. ibd. 2, 27; cf. id. R. Am. 8: domo et focis ejicere: udjage fra Hus og Hiem; — B) „poet." ogs. a) Ligbaalet, Virg. Aen. 11, 212; — b) „meton." ogs. Ilden; Exhibuit vivos carbasus alba focos, Prop. 4, 11, 54; ligel. id. 4, 9, 10: (Cacus) Per tria ··· dabat ora focos.

fŏdĭco, are, v. a.: stikker; df. Hor. Ep. 1, 6, 51: Qui fodicet latus, (som støder os i Siden); — II) „fig.": at plage el. ængste; fodicantibus iis rebus, quas etc., Cic. Tusc. 3, 16; ligel. ∾ animum, etc., vid. Plaut. Bacch. 1, 1, 30; o. — fŏdīna, ae, f.: Sted til Udgravning, Grube el. Biergværk; - auri fodina, (ogs. aurifodina), Plin.; argenti fodina, (argentif.), id.; — [flgd.].

fŏdio, fōdi, fossum, 3, (dog m. forel. inf. pass. fodiri, Cato, Plaut., Colum.), v. n. o. a.; [besl. m. βόθρος, en Grube, βοθρεύω, graver, osv.]; I) neutr. el. absol.: at grave, at foretage en Gravning; - fodit; invenit auri aliquantum, Cic. Div. 2, 65; cf. id. d. Or. 2, 41; ligel. in fundo ··· fodere, Ter. Heaut. 1, 1, 16; — II) oftere act.; A) „egenl.": graver, udgraver, opgraver, odl.; - ∾ hortum, Plaut., arva, Ovid.; vinea fossa, Martial.; caepas solo ter fosso serere, Plin.; - men „poet.": ∾ aequora remis, (at roe), Sil.; - ogs. udgraver el. opgraver, argentum, Liv. 28, 5, gypsum e terra, Plin.; - ogs. graver el. udgraver, d. e. tilveiebringer ved Gravning; ∾ puteum, Plaut., fossam, Liv., scrobes, Caes.; cf. Virg. Ge. 1, 183; - ogsaa undergraver; aliis murum fodientibus extra, Ovid. Met. 11, 535; — bb) „bes." ogs.; a) giennemborer, aliquem stimulis, Plaut.; ∾ equum calcaribus, (spore den), Virg.; ∾ hostem pugionibus, Tac.; ∾ hostis ora, Liv., pectora telis, Ovid., jugulum ense, Martial.; - men ∾ oculos alicui, (udstikke el. udrive), Plaut. Mil. gl. 2, 4, 21, (hvor inf. fodiri f. fodi); — b) noli fodere (sc. latus mihi: du maa ikke puffe mig i Siden), Ter. Hec. 3, 5, 17; (hvorom ogs. fodicare, Hor. Ep. 1, 6, 51); — B) „fig." o. „alleg.": giennemborer, d. e. volder heftig Smerte; - pungit dolor; vel fodiat sane, Cic. Tusc. 2, 14; men id. Phil. 2, 34: num exspectas, dum te stimulis fodiam? cf. Plaut. Bacch. 5, 2, 39; - men ∾ pectus in iras, Sil.; ∾ mentes invidiae stimulo, id.; — not.: fodo, are, uvis Biform af fodio, vid. Fest. p. 84.

foecundus, m. Afledn., s. und. fecundus. — foedātĭo, onis, f., [foedo]: Besudlen, Besmittelse, Symmach. — foede, adv. af 1.foedus: hæsligen, stygt; df. „fig.": skammeligen, skændigen, servire, Plaut. Pers. 2, 2, 48; cf. Lucr. 5, 1223, o. Sall. Jug. 31; - compar., ∾ inde pulsi etc., Liv. 2, 51; superl., ∾ causam agere, Cic. Att. 9, 7; - ogs. skrækkeligen, blodigen, grusomt; vid. Lucr. 1, 86; ∾ laniare, Tac., interimere, Liv., exurere puppes, Virg. Aen. 5, 793.

foedĕrātus, 3, s. und. flgd. — foedĕro, avi, atum, 1, v. a., [2. foedus]; I) som verb. fin. alene efterel.: ved et Forbund at indgaae el. stifte; ∾ pacem, Ammian.; concordiam, id.; — II) df. partic. foedĕrātus, 3, som adj. o. classisk: forbunden el. allieret med Romerstaten; - foederatae civitates, Cic. Arch. 4; cf. Nep. Hann. 4; ∾ populi, Cic. Balb. 8, (opp. liberi); - ogs. absol. el. subst.: foederati, orum, m., (Borgerne af et saadant Folk), id. ibd.; men Mamertinorum solum foederatum atque pacatum, id. Verr. 4, 11.

foedĭfrăgus, 3, [2. foedus, frango]: som bryder el. krænker Forbundet; - Poeni foedifragi, Cic. Off. 1, 12. — foedĭtas, atis, f., [1. foedus]; I) legemligen: Hæslighed, Ækelhed; - odoris intolerabili foeditate, Cic. N. D. 2, 50; ∾ notabilis vultus, Plin.; ∾ spectaculi, Liv. 1, 28; men ∾ vestitus, (den under Statens Fare anlagte Krigsdragt), Cic. Phil. 12, 6; - ogs. in pl.; foeditates cicatricum, Plin.; — II) aandigen: det Skrækkelige el. Rædselfulde; ∾ Alpium, Liv. 21, 58; - oftere moralsk Hæslighed el. Afskyelighed; ∾ turpificati animi, Cic. Off. 3, 29; cf. id. Fin. 3, 11; - endel. om Sprogfeil: prima barbarismi et soloecismi foeditas absit, Quintil. 1, 5, 4.

foedo, avi, atum, 1, v. a., [1. foedus]; I) legeml.: at giøre hæslig el. modbydelig, at tilsmudse el. besudle; - ∾ canitiem pulvere, Ovid., ogs. in pulvere, Virg.; men id. Aen. 3, 227, (om Harpyierne): contactu omnia foedant immundo; - ogs. at saare el. sønderslide el. mishandle; - ∾ unguibus ora, (kradse), id. ibd. 11, 86; verberibus foedatus, Tac.; cf. Virg. Aen. 3, 241; men ∾ agros, (hærie el. skænde og brænde dem), Liv. 3, 26; - ogs. m. Tingssubjecter; - rimae foedant tectoria; vid. Plin. 36, 55; nubes foedavere lumen, Sall. frgm. ap. Serv.; annus multiplici clade foedatus, Liv. 3, 32; vestis serica viros foedat, Tac. Ann. 2, 33; — II) aandigen at skænde, at beskæmme el. vanære, Plaut. Trin. 3, 2, 30; men Romam ipsam foedavit adventus tuus, Cic. Pis. 23; foedati crimine turpi, Lucr., foedata per avaritiam victoria, Tac.; cf. id. Hist. 4, 37 o. 58.

1. foedus, 3, [besl. m. foeteo]; I) legemligen: hæslig, ækel, afskyelig; - herba odoris foedi, Plin.; ∾ sapor, Lucr. 2, 401; homo foedus, (af hæsligt Udseende), Ter. Eun. 4, 4, 17, foedissimus, Quintil.; men ∾ locus, Sall. Catil. 52; ∾ tempestates, Liv., Virg.; ∾ incendium, id.; tergum foedum vestigiis verberum, Liv. 2, 23; ∾ vulnus, Ovid.; foedum in modum exspirare, Liv.; - men ogs. c. dat.; pestilentia foeda homini, foeda pecori, id. 2, 32; - in neutr. ogs. absol.; saal. som Indskudssætning: foedumque relatu, Ovid. Met. 9, 167; men foediora iis, quae etc., Liv. 3, 69; — II) „ethisk": skændig, skammelig, vanærende; nihil fieri potest ··· perditius, nihil foedius, Cic. Att. 8, 11; foedum hominem a re publica procul esse, Sall. Catil. 19; ∾ facinus, Ter. Eun. 5, 5, in.; men Cic. Off. 1, 34: luxuria senectuti foedissima; - ∾ carmen, Hor. Ep. 2, 1, 236; - in neutr. ogs. m. Subjectssætning; ludos vero non facere, quid foedius? Cic. Att. 15, 10; cf. Quintil. 9, 4, 72.

2. foedus, ĕris, n.; I) publicistisk el. i Statssproget: Forbund el. Overenskomst i offenlige Forholde; - pacem et foedus facere cum aliquo, Cic. d. Senect. 6; societatem foedere confirmare, id. Phil. 2, 35; esse amplissimo jure et foedere: være forbunden (med Rom) paa de fordelagtigste Vilkaar, id. Arch. 4; ogs. foedere jungi alicui, Liv.; foedus componere, Virg., pangere, id., ogs. in foedera venire, id., in foedera se mittere, id., (slutte el. indgaae et Forbund); ligel. foedus icere el. percutere el. ferire, (s. und. disse Ord), (fordi neml. Forbundet bekræftedes ved et Slagtoffer); vid. Liv. 1, 24; df. ogs. Virg. Aen. 8, 641: caesa jungebant foedera porca; - foedere stare, Liv., foedus servare, Ovid., custodire, Justin.: bevare el. overholde Forbundet; opp. foedus negligere, violare,

rumpere, Cic., frangere, id.; ogſ. facere contra foedus, id. Balb. 4; cf. id. ibd. 5; ogſ. de foedere decedere, Cato ap. Gell.; - res repetere ex foedere, Liv.; foedus aequum, (hvori begge Parter have lige Rettigheder), id. 23, 5; opp. foedus iniquum, id. 35, 46; — II) „alm." el. udenfor Statsſproget: Forbund el. Forbindelſe el. Forening imellem Private el. imellem enkelte Mennesker og Forholde; - ∾ civile et humanum, Liv. 3, 57; ∾ quoddam inter se facere sapientes etc., id. Fin. 2, 26; per studii communia foedera sacri, Ovid. Pont. 4, 13, 43; foedera amorum, Cic. Coel. 14, scelerum el. sceleris, id.; foedus thalami, (Ægteſkab), Ovid.; men foedera coelestia (imellem Guderne), id. Met. 9, 500; - ogſ. Aftale el. Betingelſe, Lucr. 2, 890; ligel. contra data foedera, Ovid. Met. 2, 757; - ogſ. Løfte el. Tilſagn; quid mihi foedera ··· dabas? Tibull. 1, 10, 2; — B) df. ogſ. „poet." om Ting og Begreber: Lov el. Regel; - has leges aeternaque foedera etc., Virg. Ge. 1, 60; cf. id. Aen. 1, 62; sic Parcarum foedere cautum est, Ovid. Met. 5, 532; cf. Colum. poët. 10, 219: secretaque foedera coeli; — not.: efter Varr. L. L. 5, 15, ſtrev Ennius: fidus f. foedus. — 3. foedus, i, m., forældl. f. hoedus; vid. Quintil. 1, 4, 14. — foemina m. Afledn., ſ. und. femina, etc. — foen-, de ſaal. begyndende Ord ſ. und. fen-.

†foetĕo, ēre, v. n.: at lugte ilde, at ſtinke; ∾ vino, Martial.; an foetet anima uxori tuae? Plaut. Asin. 5, 2, 44; men foetentes acrimoniae alii vel caeparum, Colum.; — II) „fig.": foetet Tuus mihi sermo, Plaut. Cas. 3, 6, 7; df. — foetĭdus, 3: ildelugtende, ſtinkende, anima, Plaut., pisces, id.; isto ore foetido etc., Cic. Pis. 6; - compar., ∾ dejectiones, Cels.; — b) ∾ corpore etc., Suet. Ner. 51, (rimel. med Aftegninger el. Pletter); — II) „fig.": ſkændig el. afſkyelig, libido, Prudent.; o. — foetor, ōris, m.: ond Lugt, Stank, Colum.; jacebat in foetore atque vino, Cic. Pis. 10; foetores oris, Plin.; — II) „fig.": det Anſtødelige el. Pedantiſke; reconditorum verborum foetores, Augustus ap. Suet. Aug. 86.

foetŭlentus, 3, [foeteo]; ildelugtende, ſtinkende; ∾ os, Appul.; ∾ viscera, Arnob. — foetus, (adj. o. subst.), ſ. und. fetus. — foetŭtĭna, ae, f., [foeteo]: ſtinkende Sted, Appul.; men „fig.": ∾ grammaticae, (i. e. ineptiae grammaticorum), Val. Probus ap. Gell. 13, 20.

Fŏlĭa, ae, f., Navnet paa en Troldqvinde fra Ariminum, Hor. Epod. 5, 42. — fŏlĭācĕus, 3, [folium], bladformet, semen, Plin. 19, 15. — *fŏlĭātĭlis, e, umbrae, (af Bladene), Venant.; o. — fŏlĭātūra, ae, f.: Bladværk, Efterligning af Blade, Vitruv. 2, 9; — [af flgd.]. — *fŏlĭātus, 3: bladrig, med Blade; ∾ caule (lotos), Plin.; ∾ arbores, Appul.; — II) df. subst. foliatum, i, n., (sc. unguentum): Salve el. Olie af Nardusblade, Plin. 13, 2; heder ogſ. nardinum, (Nardusolie), ibd.; — b) df. comiſk: foliata sitis: Tørſt efter Nardusvin, Martial. 14, 110; o. — fŏlĭōsus, 3: med mange Blade, aïzōum, Plin.; — compar., ∾ arbor, id.; — [flgd.].

fŏlĭum, i, n., φύλλον: et Blad; I) egenl.: Blad af Planter og Værter; - foliis ex arbore strictis etc., Caes. B. C. 3, 68; ∾ arida laureae, Cic.; cf. Plin. 16, 28; - df. ogſ. billedligen om den Letſindige: pluma et folio facilius moveri, Cic. Att. 8, 15; - men ogſ. ſtrev Sibylla ſine Spaadomme paa Blade; hvf. ∾ Sibyllae, „poet." f. et Orakelſvar el. en afgiort Sandhed; vid. Juvenal. 8, 126, o. Virg. Aen. 3, 444; — II) „overſ."; a) „techniſk": folia chartarum: Papirblade, Plin. 37, 29; men folium (sc. acanthi): ſom Zirat paa Capitlet af den corinthiſke Soile, Vitruv.; — B) „alleg.": folia sunt artis, et nugae merae, (idel Daarſkab og Intethed), Appul.

*follĕo, ēre, v. n.: ligeſom en Blæſebælg at bevæge ſig hid og did, Hieronym.; o. — follĭcans, tis, adj. partic.: der, ligeſom en Blæſebælg, trækker ſig ud og ind; - ∾ nares (muli), Appul.; ∾ caligae, (ſlubbrende), Hieronym.; — [follis]. — follĭcŭlōsus, 3: med mange Bælge; ∾ papaver, Appul.; af — follĭcŭlus, i, m., demin. af follis: liden Bælg; ∾ lupinus, (en Ulvebælg), Auct. ad Her. 1, 13; - ogſ. Sæk el. Poſe; folliculis frumentum vehere, Liv. 9, 13; — b) „beſ." ogſ. en med Vind fyldt Blære til Boldſpil; ad pilam et folliculum transire, vid. Suet. Aug 83; — II) „overſ.": Bælg el. Hylſter el. Hinde, der omgiver noget; - gluma est grani folliculus, Varr.; cf. Senec. Ep. 124; „poet." ogſ. en Æggeſkal, Lucr. 5, 801; - endel. ogſ. Legemet ſom Siælens Hylſter el. Dække; quo folliculo sum indutus, Lucil. ap. Non. — follĭgĕna, ae, adj., [follis, gigno]: frembragt af en Blæſebælg, med en hul Tone, bombi, Anthol. Lat. (Burm.)

follis, is, m.; „oprdl.": Læderſæk; df. I) „egenl."; a) etſlags Ballon el. fyldt Blære, Vindbold til at ſpille med; - ∾ pugilatorius, Plaut.; Folle decet pueros ludere, folle senes, Martial.; — b) Blæſebælg; sine follibus et sine incudibus (effici non posse), Cic. N. D. 1, 20; folle fabrili flando (accendere), Liv. 38, 17; ∾ taurini, Virg., ventosi, id., hircini, Hor.; folle ventos premere, Pers. 5, 11; — c) folles: Bordhynder af Skind, ſom bleve kunſtigen fyldte med Luft el. udtommede, Lamprid. Heliog. 25; — B) follis (m. o. ud. pecuniae): Pengepungen; tenso folle reverti, Juvenal. 14, 281; cf. Plaut. Aul. 2, 4, 23: follem sibi obstringit ob gulam; decem folles, i. e. decem sacci (sc. pecuniae), Veget.; — b) df. er follis ogſ. ſild.: etſlags Mont, (omtr. ſom Seſterts el. Obol), Lamprid. Heliog. 22; — II) „fig."; follis ventris, i. e. ventriculus: Maven, Macrob. Sat. 7, 4; — b) „poet." ogſ. folles: de opblæſte Kinder; Tunc immensa cavi spirant mendacia folles, Juvenal. 7, 111; df. — follĭtim, adv., ligeſom ſækkeviis; men alene comiſk: ∾ ductare, Plaut. Epid. 3, 2, 15, (ſnyde for hele Pungen el. for alle Pengene; opp. peratim).

*fōmentātio, onis, f.: Badning med varme Omſlag, Dig.; af — fōmento, are, v. a.: bader med varme Omſlag; ∾ caput oleo, Coel. Aur.; af — fōmentum, i, n., [ctr. f. fovimentum af foveo]; I) „egenl.": varmende Middel el. Omſlag el. Bind); - adhibere fomenta frigori, (i. e. contra frigus), Colum.; - hos Lægerne ſædv. in pl.: formildende Midler; - ∾ calida, (varme Omſlag), Cels.; cf. Hor. Sat. 1, 1, 82; men Suet. Aug. 81: curari frigidis, etc.; men Tac. Ann. 15, 55: fomenta vulneribus etc.: Bind om el. til Saar; — B) „overſ.": fomenta ex arboribus (excidere), f. d. ſædv. fomes: Tønder el. Troſke, Clodius ap. Serv. ad Virg. Aen. 1, 176; — II) „fig."; A) Lindringsmiddel; - haec solatia, haec fomenta dolorum, Cic. Tusc. 2, 24; ligel. id. Fin. 2, 29: virtutis ··· fomentis dolor mitigari solet; cf. Tac. Ann. 1, 46, ogſ. Hor. Epod. 11, 17; — B) hvad der giver Næring dertil; ∾ frigida curarum, id. Ep. 1, 3, 26. — fōmes, ĭtis, m., [foveo]; I) „egenl.": Tønder el. Troſke; rapuitque in fomite flammam, Virg. Aen. 1, 176; cf. Plin. 16, 77; — II) „fig."; ∾ ingenii, Gell. 15, 2; ∾ peccati, Prudent.; — not.: fomites, (rimel. f. Spaaner el. Hugſt, odl.; vid. Fest. p. 85.

fons, tis, m.; [efter Varr. o. Fest. af fundo]; I) „egenl.": Kilde el. Kildevæld; fons aquae dulcis, Cic.; rivorum a fonte deductio, id.; cf. Hor. Od. 4, 14, 45: fontium qui celat origines, Nilus; men Vinique fontem etc., id. ibd. 2, 19, 10; men „alleg.": quum tui fontes etc., Cic. Mur. 4; — B) „poet." ogſ.: Kildevand, Flodvand; vid. Virg. Aen. 12, 119, o. Lucan. 5, 337; — II) „fig." (tildels ogſ. „alleg."): Kilde, Ophav, Udſpring el. Aarſag; - fontes rerum non videre, Cic.; fontes philosophiae, id., eloquentiae, Quintil.; haec omnia ex eodem fonte fluxerunt, Cic.; men id. d. Or. 1, 10: ab illo fonte et capite, Socrate,

etc.; cf. Hor. Ep. 1, 17, 45, o. id. A. P. 309, ogſ. id. Sat. 2, 4, 94; – fons curarum est timor, Lucr.; is fons mali hujusce fuit, Liv. 39, 15; – men comiſt; improbe (voc.) ··· fons vitii et perjurii, Plaut. Truc. 2, 7, 51; — not.: Fons, ſom perſonificeret Guddom el. Genius, med et eget Capel, vid. Cic. N. D. 3, 20.

fontana, ae, f. und. fontanus. — fontānālis, e, f. und. fontinalis. — fontānĕus, 3: = flgd.; ∾ scaturigo, Solin.; o. — fontānus, 3: af en Kilde; ∾ aqua: Kildevand, Colum.; men ora fontana, Ovid. Fast. 1, 269, (i. e. fontes); — II) bſ. ſild. subst. fontana, ae, f.: en Kilde, Innocent. ap. Goes.

Fontējus, Fonteja: romerſt Slægts= o. Perſons=navn, hvoraf er at mærke: M. Fontejus, Prætor i Gallien; vid. Cic. Orat. p. Fontejo; – ogſ. hans Søſter, Veſtalinden Fonteja, omtales ibd. 17; — B) bſ. 1) Fontejus, 3, gens, Cic.; o. — 2) Fontējānus, 3, nomen, Pseud. Cic. Harusp. 27.

fontĭcŏla, ae, c., [fons, colo]: ſom boer i el. ved Kilder; fonticolae puellae (Camenae), Augustin. — fontĭcŭlus, i, m., demin. af fons: liden Kilde; en Kilde; – ∾ dulci exsiliente, Plin.; cf. Hor. Sat. 1, 1, 56. — fontĭgĕna, ae, adj., [fons, gigno]: født i el. ved en Kilde; ∾ virgines, Capella, (i. e. Musae); ogſ. subst.: fontigenae doctae, id.

fontĭnālis, e, [fons]: hørende til en Kilde; ∾ aqua, (Kildevand), Vitruv. 8, 3 (Schneid., al. fontanalis); — II) Fontĭnālis porta (i Rom), rimel.: = porta Capena, Liv. 35, 10; — B) bſ. subst.; 1) Fontĭnalis, is, m., (sc. deus): Kildernes Gud, Plaut. Stich. 5, 4, 17; — 2) Fontinalia, (sc. solennia el. sacra): romerſk Feſt, hvorved man bekrandſede Brønde og Kilder, Varr. L. L. 6, 3.

for, fātus, sum, 1, v. defect., (hvis brugelige Former ſ. nedenſ.), n. o. a., [beſl. m. φάω, φημί]: taler, ſiger; (ofteſt „poet."; cf. Quintil. 8, 3, 27: quaedam vetera etiam necessario sumuntur, ut fari); — I) „alm."; A) neutr.; a) oprdl.: er mælende, har Talens Brug; – vid. Varr. L. L. 6, 7, hvor qui fari potest, opp. infans; cf. Gell. 5, 9, o. Hor. Od. 4, 6, 18; ligel. quum primum fari coepisset, Suet. Aug. 94; — b) mæler, udſiger el. udtaler, odl.; – tum ad eos ··· fatur, m. flgd. or. dir., Cic. Univ. 7; men „poet.": tum ··· farier infit, (begynder at tale), Virg. Aen. 11, 242; men sic fatus etc., (efter ſaaledes at have talt), id. ibd. 2, 50; men fans ··· atque infans, (talende ··· tiende), Plaut. Pers. 2, 1, 7; – copia fandi, Virg. Aen. 1, 520; cf. id. ibd. 4, 293; – ne fando quidem auditum etc, (end ikke ſom Sagn el. Omtale el. Rygte), Cic. N. D. 1, 29; – haec haud mollia fatu ··· aperire, Virg. Aen. 12, 25; — B) act.: udſiger, udtaler; a) c. acc.; – dementit, deliraque fatur (animus), Lucr. 3, 465; ligel. fabitur hoc aliquis, Cic. poët. ap. Gell. 15, 6; cf. Virg. Aen. 2, 6 o. 323; — b) m. Relativſætn.: fare, age, quid venias? id. ibd. 6, 389 o. 531; — II) „bef."; A) ſpaaende at udſige, at forudſige, at ſpaae; – Venus quem ··· Fari donavit, Enn. Ann. 1, 32; cf. Virg. Aen. 1, 261; — B) bigtende at udtale, at beſynge; Tarpejum nemus ··· Fabor, Propert. 4, 4, 2; — not.: ogſ. m. pasſiv Bem.; Fasti dies sunt, in quibus jus fatur, Suet. ap. Priscian.; — III) hertil er endnu at mærke; A) partic. fandus, 3, ſom adj.: ſom tør udtales, d. e. ret el. rigtig, (opp. nefandus: ſyndig); – Omnia fanda nefanda malo permista furore, etc., Catull. 64, 406; cf. Virg. Aen. 1, 543; — B) af partic. fatus, 3, er neutr. fātum, i; 1) Spaadom, Forudſigelſe; – ex fatis Sibyllinis etc., Cic. Catil. 3, 4; cf. id. Div. 1, 44: ex fatis, quae Vejentes scripta haberent, etc.; cf. Liv. 29, 10, o. Virg. Aen. 5, 703; — 2) „overf.": den af Guderne forudbeſtemte Skiebne; bſ. Tilſkikkelſe el. Skiebne, odl., Grækernes εἱμαρμένη el. μοῖρα; – fieri omnia fato, ratio cogit fateri; fatum autem id appello, quod Graeci εἱμαρμένην, id est, ordinem seriemque causarum, quum causa causae nexa rem ex se gignat, etc.; vid. Cic. Div. 1, 55; cf. id. Fat. 17, oftere, ogſ. id. Div. 2, 7 o. 8, oftere; men quonam meo fato fieri dicam, ut etc.? id. Phil. 2, 1; cf. id. Catil. 3, 8, ogſ. Hor. Od. 1, 12, 51, oftere; ∾ acerba, id., caeca, id.; — bb) bſ. ogſ. „overf." a) om Gudernes Villie el. Beſlutning; vid. Virg. Aen. 7, 293; cf. id. ibd. 50. — b) om den Gienſtand, ſom beſtemmer el. afgior nogens Skiebne; Herculis sagittae, quae fatum Trojae fuere, Justin. 20, 1; cf. Plaut. Bacch. 4, 9, 29; — c) Fata, ligeſom Parcae: Skiebnens Gudinder, Propert. 4, 7, 51, o. Stat.; — cc) „bef." ogſ.: ond el. ulykkelig Skiebne, Modgang el. Ulykke, odl.; – quibus ··· impendere fatum aliquod etc., Cic. Catil. 2, 5; cf. id. ibd. 3, 7, ogſ. id. Phil. 3, 14, o. Caes. B. G. 1, 39; – ſaal. ogſ. ofte om Døden; qui fato sunt functi: de Afdøde, Quintil.; men fato cedere, Liv. 26, 13: at omkomme; men ferro, non fato (occidere), poët. ap. Quintil. 8, 6, 10; cf. Cic. Phil. 1, 4; – ligel. in pl.; vid. Ovid. Her. 19, 118, o. Propert. 1, 17, 11; ligel. si me fata intercepissent, Quintil., — b) concret ogſ. om fordærvelige Perſoner; duo illa rei publicae paene fata, etc., Cic. Sest. 43; — not.: „bef." er ogſ. at efterſee: Ciceronis de Fato Liber singularis.

*fŏrābĭlis, e: til at giennembore, nulloque forabilis ictu, Ovid. Met. 12, 170; — fŏrāgo, inis, f.: Afdelingstraad i Væven, germ.: der Fitzfaden, Symmach.; o. — fŏrāmen, inis, n.: boret Hul; – tibia ··· foramine pauco, (med faa Huller), Hor. A. P. 203; – bſ. „alm.": Hul, Aabning; – foramina parietum et fenestrarum, Colum.; – ogſ. ſprukket Hul, en Revne; stridente foramine, Ovid. Met. 4, 122; — II) ogſ. „overf." om Sandſerne: foramina illa, quae patent ad animum a corpore, etc., Cic. Tusc. 1, 20; — [foro]. — *fŏrāmĭnātus, 3: giennemboret, hullet, paries, Sidon.; o. — fŏrāmĭnōsus, 3: med mange Huller; bſ. blod el. ſvampet, caro, Tertull; — [foramen].

fŏras, adv., [ſom oprdl. acc. at ſammenl. m. alias, alteras; ligeſom foris er den tilſvarende Ablativform; beſl. m. forum af fero]; I) „egenl.": ud deraf, ud af Huſet el. Døren; – foras ire, Plaut., exire, id., Ter., se promere, Ter.; fer cineres ··· foras, (kaſt Aſken ud), Virg. Ecl. 8, 101; – comiſk er: foras gerones, (ſom bære ud af Huſet, ſom rove), Plaut. Truc. 2, 7, in.; – ſild. ogſ. c. acc.: foras portas, (ud deraf), Hieronym.; — b) undert. ogſ. f. foris: ude af Huſet, ude, coenare, Petron.; — II) „overf.": ud iblandt Folket el. Mængden; – foras efferre, Cic. Phil. 10, 3, (bringe ud); foras dare (scripta: udgive dem), id. Att. 13, 22; foras vendere, (ſælge til Fremmede), Plaut. — fŏrātus, us, m., [foro]; (eftercl. Ord, og alene in abl. sing.): Boren el. at bore; – a foratu frontem nominatam etc., Lactant.

forceps, ĭpis, c.; I) „alm.": Tang el. Smedetang; – versant tenaci forcipe ferrum, Virg. Ge. 4, 175; cf. Ovid. Met. 12, 277; – ogſ. enhver Tang; forcipe dentem eximere, Cels., evellere, Lucil. ap. Charis.; cf. Ovid. Met. 9, 78; — II) „overf."; a) ∾ ferrei, (Hager el. Kroge, hvorved Vægter hæves i Veiret), Vitruv. 10, 2, (al. forfices), inc; — b) Inſecternes tangformede Snabel, Plin. 11, 34; — c) etſlags Slagorden, (ſædv. forfex), Cato ap. Fest. s. v. serra, Gell. 10, 9, Veget. — Forcŭlus, i, m., [f. Foriculus af 1. foris], sc. deus: Gud for Huſets Døre, Augustin.

forda, ae, f. und. fordus. — fordĕum, i, n., forældl. f. hordeum, vid. Quintil. 1, 4, 14. — fordĭcidĭum, i, n., [forda, caedo]: Offringen af en drægtig Ko til Ære for Gudinden Tellus, Varr.; f. ogſ. und. flgd. — fordus, 3, [fero]: bærende, d. e. drægtig; bſ. forda, m. o. ud. bos: drægtig Ko, Colum.; cf. Ovid. Fast. 4, 630 flgd.

fŏrem, es, et, ent, inf. fore, v. n. dep., [af d. forældl. fuo, i. e. φύω, φύομαι, i. e. natus sum el. sum]; 1) forem, etc.; a) f. essem, etc.: var, ſkulde el. maatte være, odl.; ut ··· vana forent, Sall. Jug. 26;

cf. Nep. Lys. 3, o. Virg. Aen. 8, 130; - ligel. undert. hos partic. fut.; quid alii laudaturi forent, Nep. Att. 9; si quid adversi casurum foret, Liv. 35, 13; — 2) inf. fore; a) f. futurum (etc.) esse: skulle være el. ville blive; - fore, dicis; ego vero, esse jam, judico, Cic. d. Or. 3, 61; ligel. non fore dicto audientes, Caes. B. G. 1, 39; cf. Nep. praef., in.; — b) ligel. f. futurum esse (impers.): at ville skee, m. flgd. ut, odl.; - numquam ego ratus sum, fore, ut etc., Sall. Jug. 118; spem habeo, nihil fore aliter, ac deceat, Cic. Att. 6, 3; cf. id. ibd. 3, 13: — c) f. esse hos fut. partic.; - te ad me fore venturum, id. ibd. 5, 21; libenter id facturos fore, Liv. 6, 42; - ogf. hos possum findes fore f. esse; si quid posset remedium fore, Gell. 5, 1; — not.: f. ogf. und. sum.

forensis, e, [forum]: hørende til Torvet el. til Forum el. til det Offenlige; ∾ factio el. turba, (opp. integer populus), Liv. 9, 46; - oftest med Hensyn paa en Retsforhandling; ∾ causa, Cic., dictio, id.; cf. id. Planc. 12, o. id. Orat. 43; ∾ genus dicendi, id.; - ogf. absol.: forensis, is, m., (en Retstaler; oppon. negotiator, etc.), Quintil. 5, 10, 27; - men „poet.": Marte forensi valere, i. e. eloquentia, Ovid. Pont. 4, 6, 29; - ogf. som bruges paa Torvet el. udenfor Hjemmet el. offenligen; - ∾ vestitus, Liv.; ogf. absol.: forensia, (sc. vestimenta), Suet. Aug. 73; men ∾ exercitationes, Colum. 12, praef., (Mændenes Sysſel udenfor Huset). — Forentum, i, n.: By i Appulien, hod. Forenza, Liv. 9, 20, Hor.; — 2) df. Forentani, orum, m.: Indvaanerne deraf, Plin. 3, 16. — fores, ium, f. und. 1. foris.

forfex, icis, f.: en Sax; oftere in pl.; - forficibus amputare grana vitiosa (in uva), Colum.; men Qualem forficibus metit supinis (barbam tonsor), Martial. 7, 95; — II) ogf. „overf."; a) Krebsens Ben el. Saxe, Plin. 9, 51; f. ogf. und. forceps; — c) en vis tangformet Slagorden, Veget.; f. ogf. und. forceps. — forficula, ae, f., demin. af frgd.: liden Sax; incisum forficulis, Plin. 25, 23.

fori, orum, f. und. forus. — foria, ae, f.: Durklob, (som Sygdom hos Svin), Varr.; — not.: foria, orum, n.: flydende Excrementer, Non. — forica, ae, f., [forum]: Magazin el. Pakhus, som tilhører det Offenlige, Juvenal. 3, 38 (schol.); df. — foricarius, i, m., (sc. conductor: der forpagter saadanne Steder), Dig. — foricula, ae, f., dem. af 1. foris: liden Dør el. Aabning; df. Luge el. Lem til en slig Aabning; in pl., Varr. R. R. 1, 59.

forinsecus, adv., [2. foris]: udenfra, udentil; corticis loco (lignum habere), hoc est forinsecus, Plin. 13, 42; cf. Colum. 8, 3, — 2) ogf. „overf." f. foras: paa Døren; ∾ abjicere aliquem, Appul. — foriolus, i, m., [foria]: som lider af Mavesyge, Laber. ap. Non.

1. foris, is, f., [rimel. befl. m. θύρα, Dør]; I) „egenl.": en Dør el. Døren; - foris crepuit, Plaut., Ter.; forem virga percutere, Liv. 6, 34; exclusus fore, Hor. Sat. 1, 2, 67; forem thalami claudere, Ovid.; — b) oftere in pl., (som bestaaende af to Fløie); vid. Cic. N. D. 2, 27: ex quo (sc. Jano) fores in liminibus profanarum aedium januae appellantur; men Liv. 1, 14: fores portarum objicere; fores aperire, Ter., obdere, Ovid.; - men erotisk: ∾ asperae, Hor., durae, Tibull.; — II) „fig."; A) „overf.": enhver Aabning el. Indgang; fores equi aenaei, Cic. Off. 3, 9; ∾ nassarum, Plin.; — B) „alleg." o. lignelsesvis; ab hoc pictore fores (artis) apertas etc., Plin. 35, 36; cf. id. 2, 6; - amicitiae quasi fores (aperire), Cic. Fam. 13, 10; — not.: gen. pl. forum, Plaut. Curc. 1, 3, in.

2. foris, adv., [svarer som abl. til acc. foras; befl. m. forum, fero]; — I) „egenl."; A) „alm.": udenfor; (oppon. intus, domi, etc.); - intra vallum et foris, Nep. Dat. 6; - aliis (plantis) foris corpus, intra lignum, ut prunis, Plin. 15, 31; — bb) df. ogf. a) ude, (d. e. ikke hjemme); - foris coenare, Plaut., Cic.; coenitare, Cic.; foris esse, (ikke være hjemme), Plin.; si foris, si intus etc., (i Huset og udenfor), Plaut. Capt. 1, 2, 5; men domi et foris, (ude og hjemme), id. Cas. 2, 2, 8; cf. Cic. Arch. 7; — b) udvendigen, d. e. udenfor Rom, ogf. udenlands, (opp. domi); - otium domi ac foris habere, Liv. 3, 65; cf. Cic. Off. 1, 22, o. id. R. Am. 47; — B) „bef." ogf.; a) udenfra; - telum foris flagitantes, Nep. Dion. 9; ogf. a foris, f. nedenf.; — b) ligesom foras: ud deraf; mortuum foris ferre, Plin. 21, 5; ligel. foris emittere, id. 10, 49, (i. e. e nido); — not.: df. sild. som praepos. c. acc.; - qui foris agrum non vagatur (fluvius), Auct. d. Lim. ap. Goes.; — II) „fig."; A) „alm.": udvendigen, i ydre Forholde odl.; - foris sapere, Ter. Heaut. 5, 1, 50, (forstaae sig paa Andres Bedste); rimel. er ogf. at hidføre Cic. Pis. 6: egere, foris esse Gabinium, (rimel.: at han er i Fremmedes Vold, er forgieldet el. fallit); — B) „bef." ogf. a) udenfra, fra andre (Personer el. Ting); - foris assumere el. petere, (tage el. hente udenfra); vid. Cic. d. Or. 2, 39 o. 40, oftere; men quae foris veniunt, (som hidrøre udenfra), Lucr. 5, 514; - ogf. tilføies ab, Plin. 17, 37: omnis a foris injuria, (udenfra); — b) ud iblandt Mængden; df. foris effutire, Ter. Phorm. 5, 1, 19.

forma, ae, f., [ved Bogstavomsætn. f. μορφή, i. e. forma]; I) „egenl."; A) „alm.": Form, Gestalt, Omrids, Figur, (almindeligere el. mere omfattende, end facies, figura, species, etc.); vid. Plaut. Poen. 5, 2, 154: formam (nutricis) ··· verbis depinxti mihi); corporis nostri ··· tota figura et forma et statura etc., Cic. Fin. 5, 12; men species formae: Gestaltens Eiendommelighed el. Skue, id. Tusc. 5, 39; ∾ igneae, (i. e. stellae), id. N. D. 2, 40; eximia forma pueros etc., ibd. 5, 21; cf. Liv. 1, 9; - formae litterarum, Cic. N. D. 2, 37; ∾ geometricae, id.; men Liv. 25, 31: intentus formis etc.; - „poet." ogf. omskrivende c. gen.; vid. Ovid. Met. 1, 73, o. Virg. Aen. 7, 18; — B) „bef."; 1) prægnant: Skiønhed, skiøn Gestalt; vid. Hor. Ep. 1, 4, 6, o. id. ibd. 1, 6, 37; ligel. plus esse formae, quam etc., Quintil. 2, 5, 12; — 2) den Form, hvorefter noget giøres, Model, Stempel, Læst, odl.; - formae, in quibus aera funduntur, Plin.; denarius formae publicae, Senec.; cf. Tac. Germ. 5: formas quasdam nostrae pecuniae etc.; - forma calcei, (Skomagerlæst), Dig.; cf. Hor. Sat. 2, 3, 106; — 3) Form, Ramme, Indfatning; - opus tectorium ··· ligneis formis inclusum etc., Plin. 35, 49; men formae rivorum, Frontin.: Vandrør; ogf. „overf.": Vandledning, id.; — 4) et i en bestemt Form affattet Rescript, en Formular; (efterel. Ord, f. d. sædv. formula); Capitolin., Cod. Just.; — II) „fig."; A) „alm.": Form, d. e. eiendommelig Forfatning el. Beskaffenhed; - in formam provinciae redigere, Suet. Aug. 18; cf. Cic. Tusc. 2, 15; men Tac. Ann. 1, 74: formam vitae inire, quam etc.; - ogf. Begreb el. Ide; forma officii, Cic. Off. 1, 29; cf. id. ibd. 5, o. id. Brut. 85; - navnl. ogf. Beskrivelse el. beskrivende Afbildning; - quasi formam communium temporum et totius reipublicae expressam (mittere ad aliquem), Cic. Fam. 3, 11; cf. id. ibd. 2, 8; f. ogf. bef. id. Orat. 11; men Vell. 1, 16: velut formam propositi excedere; men ejus (scripti) talis forma, (dets Form og Indhold el. Beskaffenhed), Tac. Ann. 4, 39; — B) „bef." o. „techn."; a) Arten (el. species), som underordnet Slægten (genus); - formae sunt, in quas genus dividitur, Cic. Top. 7; cf. id. ibd. 3, o. Quintil. 5, 10, 63; — b) i Grammatiken: Ordets Form el. Forskiellighed efter dets Genus, Declination og Conjugation; vid. Varr. L. L. 9, 28 o. 62; men nosse verborum non significationes modo, sed formas etiam mensurasque, Quintil. 10, 1, 10; cf. Gell. 12, 10.

formabilis, e, [formo]: som lader sig forme el. danne, os, Prudent.; - compar., Augustin. — *formaceus, 3: bragt i en Form, formet; ∾ parietes ex terra, Plin. 35, 48; o. — formalis, e; 1) hørende

til en Form el. Model; ∾ temperatura aeris, (skikket el. tienlig til Modelformer), Plin. 34, 20; — II) „fig."; a) formale pretium, (i Retssproget): rimel. Taxationsværdi, (i Modsætn. af den virkelige), Dig.; — b) ∾ verba: Formularer el. Titulaturer, Cod. Just.; men ∾ epistola, Suet. Dom. 13: formelig Omgangsskrivelse el. Circulær; — [forma].

formāmentum, i, n., [formo]: Gestalt el. Formation; (for= o. efterel. Ord); principiorum Formamenta, Lucr. 2, 817; – ∾ divina, Arnob. — formaster, stri, m., [forma, Skionhed]: som synes godt om sig selv, en Modeherre el. Pyntedukke, Titin. ap. Fest. s. v. obstrudant, p. 193.

*formātio, onis, f.: Afrids, Udkast, Figur; ∾ oblonga fori, Vitruv.; pl., ∾ columnarum, Colum.; — II) „fig."; ∾ morum, Senec. Ep. 117; — formātor, oris, m.: som former el danner; – ∾ universi, Verdens Skaber, Senec. ad Helv. 8; – ogs. „fig.": me formatore morum utebatur, Plin. Ep. 8, 23; ∾ animi, Colum., ingeniorum, Quintil.; — df. fem. formātrix, icis, civitatis, (dens Stifterinde), Tertull.; o. — formātūra, ae, f.: den Form el. Gestalt, som man giver noget; (for= o. efterel.); Formaturaque labrorum ··· figurat (voces), Lucr. 4, 552; — 2) „overf."; res formatura varia, Arnob.; — [formo]. — formella, ae, f., demin. af forma: lidet Kokkenkar, Apic.

Formiae, arum, f., (ogs. Hormiae, Plin. 3, 9; hod. Mola di Gaëta): By i Latium, paa Grændsen af Campanien, (efter Mythen: Læstrigonernes Hiem), hvorved fortræffelige Vinbierge); vid. Mela 2, 4, Cic., Liv.; f. ogs. Plin. l. c.; — 2) df. Formiānus, 3, colles, Hor. Od. 1, 20, 11, (de ovennævnte Vinbierge); men ∾ dies (pl.), Martial. 10, 30, (som tilbringes i Formiae); — b) df. subst. Formiāni, orum, m.: Indvaanerne deraf, Liv.; – men Formianum, i, n., (sc. praedium): Landgods ved Formiæ, Cic.

formīca, ae, f., μόρμηξ, aeol. βόρμηξ: Myren, Cic. N. D. 3, 9; cf. Plin. 11, 36, Virg. Ge. 1, 186, ogs. id. Aen. 4, 402; – om etslags fabelagtige Myrer i Indien, vid. Propert. 3, 11, 5, o. Plin. 11, 31; – men som Ordsprog: consit cito, Quam si tu objicias formicis papaverem, Plaut. Trin. 2, 4, 8; df. — formīcābĭlis, e, o. formīcālis, e: myreagtig, pulsus (venarum), Coel. Aur., (Pulsens usikkre Slag).

formīcātio, onis, f., [formico]: stærk Kløe paa Huden, (som om Myrer løb derover); – formicationes corporum (sistere), Plin. 28, 20. — *formīcīnus, 3: myreagtig; ∾ gradus, (krybende el. usikker Gang), Plaut. Men. 5, 3, 11; — formico, are, v. n.; 1) om Huden: at kløe, som om Myrer løb derpaa; vid. Plin. 30, 41; — 2) formicans percussus venarum, (deres svage og urolige Bevægelse), Plin. 7, 52; o. — formīcōsus, 3: fuld af Myrer, arbor, Plin.; — [formica]. — formīcŭla, ae, f., demin. af formica: liden Myre, Appul.

*formīdābĭlis, e: skrækkelig, rædsom; – nec formidabile lumen, (Lyset var mildt), Ovid. Met. 2, 857; men id. ibd. 124: nec formidabilis ulli; – neutr. ogs. som adv.; formidabile ridens, Stat.; o. — formīdāmen, inis, n.: Skrækkebillede el. Skræk; in pl.: ∾ sepulcrorum, Appul.; af — 1. formido, avi, atum, 1, v. n. o. a., [rimel. besl. m. horreo]; I) neutr.: ængster mig, er forskrækket; – Intus paveo, et foris formido, Plaut. Cist. 4, 2, 20; cf. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 10; men auro formidat, (er bange derfor), Plaut. Aul. arg. 6; – ogs. m. flgd. ne; vid. id. Asin. 2, 4, 55; — II) act.: forskrækkes derfor; – ∾ omnia, Cic. Fin. 2, 16, iracundiam alicujus, id. Att. 8, 10; cf. Hor. Sat. 2, 7, 65, o. id. Ep. 1, 18, 93; – men pass.: Hic classe formidatus etc., id. Od. 3, 6, 15; men formidatam Parthis ··· Romam, id. Ep. 2, 1, 256; cf. Virg. Aen. 3, 275; – formidatae aquae, Ovid. Pont. 1, 3, 24, d. e. Vandskræk; men Cic. Orat. 63: quo etiam satietas formidanda est magis; — b) ogs. m. Objectsætn.; si formidas isti credere, Plaut. Pseud. 1, 3, 81; cf. Hor. Ep. 1, 19, 46.

2. formīdo, inis, f., [besl. m. frgd.]; I) som mental Tilstand; A) „alm.": heftig el. vedvarende Skræk el. Rædsel; – formidinem (definiunt) metum permanentem, Cic. Tusc. 4, 8; calamitatis formidine liberari, id. Manil. 6; formidinem alicui injicere, Cic., intendere, Tac.; ogs. in pl.; formidines opponantur, Cic. Quint. 14; cf. id. Fin. 1, 14; – ogs. Frygtsomhed; in quem (cadit) metus, in eundem formido etc., id. Tusc. 5, 18; — B) „bes.": religiøs Rædsel; patriā Tyriis formidine cultum (templum), Sil.; cf. Virg. Aen. 2, 607; — II) ligesom act. o. „concr.": hvad der indjager Skræk el. Rædsel, Skrækkebillede, o. l.; A) „alm."; formidines has agitando animis etc., Liv. 30, 28; men „poet.": caligantem nigra formidine lucum etc., Virg. Ge. 4, 408; – men ternas formidines dentium (Cerberi), Fronto; — B) „bes." i Jægersproget: etslags Snor med paabundne Fiedre, hvorved Vildtet skræmmes el. opjages; – linea pennis distincta ··· ab ipso effectu dicta formido, Senec. d. Ir. 2, 12; cf. Virg. Aen. 12, 750, o. id. Ge. 3, 372; – ogs. heder den til Havernes Beskyttelse opstillede Priapus: furum aviumque Maxima formido, Hor. Sat. 1, 8, 4.

formīdŏlōse, adv.; 1) frygteligen, til at vække Frygt el. indjage Skræk; – falso, sed formidolose tamen etc., vid. Cic. Sest. 19; — 2) frygtsomt; – in compar., ∾ pro re publica niti, Cato ap. Charis.; af — formīdŏlōsus, 3, [2. formido]; I) neutral el. om en Tilstand: meget frygtsom el. ængstelig, Ter. Eun. 4, 6, 18; mancipia, neque formidolosa, neque animosa, Varr.; – in compar. o. c. gen., Tac. Ann. 1, 62: formidolosior hostium, (i. e. magis timens hostes); superl., s. nedenf.; – ogs. om Dyrene; boves ad ingredienda flumina formidolosi, Colum.; — II) activist: som vækker Frygt, frygtelig, forfærdelig; ∾ facinus, Plaut. Amph. 5, 1, 65; ∾ loca, Sall. Catil. 62; ogs. c. dat., Cic. Cluent. 3; f. ogs. Hor. Epod. 5, 55, o. id. Od. 2, 17, 18; men bellum formidolosissimum, Cic. Pis. 24: cf. id. Verr. 5, 1: ∾ tempora etc.

formīdus, 3, [af d. foræld. formus, i. e. θερμός], forel. f. calidus, d. e. varm, aedificium, Cato ap. Fest. s. v. forma, p. 83. — formĭo, (phormio), onis, m., φορμίον: etslags flettet Tæppe el. Matte, Dig.; f. ogs. Phormio s. l.

formo, avi, atum, 1, v. a., [forma]; I) „egentl.": former el. danner til en vis Gestalt; – materia, quam fingit et format effectio, etc., Cic. Acad. 2, 2; ∾ signum e marmore, Ovid., in muliebrem figuram, Cic.; formatus ··· cum cornibus Ammon, (afbildet med Horn), Ovid. Met. 5, 328; – men absol., Cic. N. D. 1, 39: formare, figurare etc., (hvor dog se er at underforstaae); — II) „fig."; A) „overf."; a) former el. indretter el. ordner; – ∾ regnum, Justin., librum, Plin. Ep., epistolas, orationes alieno ingenio, Suet. Dom. 20; men Liv. 1, 45: formatis omnibus (neutr.) ad belli pacisque usus; – ogs. uddanner til Fuldkommenhed; ∾ consuetudinem assiduitate exercitationis, Cic. Acad. 1, 5; men Hor. A. P. 126: Personam formare novam, (indføre paa Scenen el. i et Digt); men Plin. Ep. 4, 19: versus cithara formare, (i. e. modulari: ledsage Sangen dermed); men formare verba, Quintil. 1, 12, 9, (udtale dem rigtigt); — b) former el. afretter, (vitulos) ad usum ··· agrestem, Virg. Ge. 3, 163; men villicus agrestium artibus formatus, Colum.; — B) „ment."; 1) „alm.": former el. danner; ∾ verba ad nostrum arbitrium, vid. Cic. d. Or. 3, 45, orationem, id. ibd. 2, 9; — b) afbilder i Siælen; formatas esse in animis hominum ··· deorum notiones etc., id. N. D. 3, 7; provisa et formata cogitatio, Quintil. 10, 7, 8; — c) forestiller mig el. ligesom indbilder mig noget; tacita formare gaudia mente, Ovid. Am. 3, 7,

63; formatus in admirationem, (der anstiller sig forundret), Suet. Claud. 37; — 2) „bes." m. Hensyn paa Characteren; a) former el. danner el. oplærer; ∾ se in mores alicujus ab infantia, Quintil., prooem.; - ogs. omformer el. omdanner; ad cunctam militarem disciplinam ab effusa licentia formato milite, Liv. 41, 1; — b) former el. boier, d. e. indvirker derpaa; nulla res magis (quam actio) ··· animos fingit, format, etc., Cic. Brut. 38.

*formōse, adv.: med en skiøn Gestalt, i en skiøn Stilling, cubare, Appul.; - compar., ∾ fundere se in orbem (oleam), Quintil. 8, 3, 10; superl., ∾ formare omnia, Augustin.; — formōsĭtas, atis, f.: Skiønhed, uxoris, Appul.; - bf. overs.": Foredragets Skiønhed, Cic. Off. 1, 35; o. — formōsŭlus, 3, demin.: ret smuk el. artig; (for- o. eftercl. Ord); ∾ uxor, Varr.; men som subst.: formosuli nostri et torosuli, Hieronym.; af — formōsus, 3, [forma]: skiønt formet, skiøn el. smuk; - formosus, an deformis, Cic.; virgines formosae, formosissimae, id. Inv. 2, 1; men Vis formosa videri, Hor. Od. 4, 13, 3; ogs. absol.: Carmine formosae ··· capiuntur, Tibull.; quae tua formosas cepit solertia, id.; - men Virg. Ecl. 5, 44: ∾ pecoris etc.; cf. Ovid. Fast. 5, 117; - compar., ∾ forma cylindri etc., vid. Cic. N. D. 1, 10; Surgat et in solis formosior arbutus antris, Propert. 1, 2, 11; ∾ tempus, (i. e. ver), Ovid. Fast. 4, 129; nunc formosissimus annus, Virg. Ecl. 3, 59; - ogs. „ethisk": nihil est virtute formosius, Cic. Fam. 9, 14.

formŭla, ae, f., demin. af forma: Form, Gestalt, Skabning; bf. — I) om ydre Gienstande; A) liden el. allerkiæreste Skabning, en ung Skiønhed, odl.; - Tempori hanc vigilare oportet formulam atque aetatulam, Plaut. Pers. 2, 2, 47; — B) det Formede el. i en Form Dannede; - solidatae jam formulae, (den allerede formede Ost), Pallad.; — 2) bf. ogs. a) Form el. Model, hvorefter noget giøres, navnl. Skomagerlæst, Ammian.; — b) Indfatning, navnl. Rørene i en Vandledning, Frontin.; — II) „fig."; A) „alm.": Norm el. Regel el. Grundsætning; - certam quandam disciplinae formulam componere, Cic. Acad. 1, 4; cf. id. Off. 3, 4; men abhorrere a formula consuetudinis nostrae, id. d. Opt. Gen. Or. 7; cf. id. Orat. 11 o. 23; - ogs. kan hidføres: ex formula sua vivere, Senec. Ep. 6; ligel. formula consuetudinis, Cic. Top. 7; men Suet. Aug. 88: formula ratioque scribendi, (i. e. orthographia); — B) af Statssproget kan her mærkes; a) formula censendi: Regel el. Formular, hvorefter Census afholdtes, Liv. 4, 8; cf. id. 29, 15: censum agi ex formula a censoribus data; - fremdeles om en Udskrivning, id. 27, 10: milites ex formula paratos habere, (efter Anordningerne); cf. Suet. Aug. 49; - in sociorum formulam referre, (i. e. in socios), Liv. 43, 6; ligel. in antiquam formulam juris (restituere, s. in antiquum jus), id. 26, 24; — C) oftest i Retssproget; 1) Retsformular, hvorefter neml. en Retshandel er at fremme; - stipulationum et judiciorum formulas componere, Cic. Leg. 1, 4; cf. id. d. Or. 1, 39; formulae postulationum, id. Verr. 2, 60, sponsionis, id. R. Com. 8; — bb) navnl. ogs.; a) Formular el. Forskrift el. Instrux, som Prætor meddeler Dommerne, hvorefter de have at domme; vid. Cic. Quint. 8, in.; ogs. formula cognitionis, Liv. 40, 12; - ogs. Forskrift, som Prætor meddeler Klageren, og hvorefter denne har at anlægge sin Sag, Cic. R. Com. 8 extr.; — b) Forskrift el. Formular, som den Retslærde meddeler sin Client, for derefter at indlede Processen, id. Mur. 13; cf. id. Fam. 7, 12; — c) Forklaring el. Udvikling el. Definition af et Retsbegreb; formula Aquilii de dolo malo, Cic. Off. 3, 14; — d) Proces el. Retssag el. Retsklage; - formulam intendere injuriarum, (anlægge Injurieproces), Suet. Vitell. 7, remittere, (hæve den), ibd.; bf. ogs. formula cadere, Quintil., Senec., excidere, Suet. Claud. 14: at tabe sin Proces, (hos Cic.: causa cadere); s. ogs. Suet. l. c.

formŭlārius, i, m., [formula]: Jurist, som, med Tilsidesættelse af Veltalenheden, alene bekymrer sig om de retlige Former el. Formularer; - formularii, vel, ut Cicero ait, leguleji quidam etc., Quintil. 12, 3, 11. — formus, 3, (besl. m. θερμός, i. e. calidus), varm, s. und. formidus.

*fornācālis, 3: hørende til Ovnen, dea, Ovid. Fast. 6, 314, (i. e. dea Fornax); — 2) bf. Fornācālia, (sc. sacra): Fest til Ære for Gudinden Fornax, id. l. c. 2, 527; men Fornacalia ··· farris torrendi ferias etc., Plin. 18, 2; — fornācārius, 3: som har med Ovnen at giøre, servus, Dig.; o. — fornācātor, oris, m.: som heder Ovnen, (navnl. til Badet), Dig.; — [fornax].

fornācŭla, ae, f., demin.: liden Ovn, Juvenal. 10, 82; — 2) sild. ogs. „overs.": ∾ calumniae, (hvorfra Beforelsen har sin Varme og Næring), Appul.; af — fornax, ācis, f., [besl. m. furnus]: en Ovn, navnl. til Opvarmning, til Bagning, til Smeltning; - in ardentibus fornacibus etc., Cic. N. D. 1, 37; ∾ aeraria, Plin., calcaria, id.; cf. Virg. Aen. 7, 636; men fornax balinei, Dig.; — b) ogs. „poet. overs."; Vidimus undantem ruptis fornacibus Aetnam, id. Ge. 1, 472; cf. Lucr. 6, 682; men id. Met. 15, 340: Quae sulphureis ardet fornacibus Aetne; — II) Fornax, Gudinde for Ovnen, navnl. ogs. for Korntørringen; vid. Ovid. Fast. 2, 525.

fornĭcārius, i, m., [fornix]: = scortator, Tertull.; — fem. fornĭcāria, ae, id. — *fornĭcātim, adv.: i Form af en Hvælving, curvari, (om Palmen), Plin. 16, 81; o. — 1. fornĭcātio, onis, f.: Hvælving, hvælvet Bygningsmaade; - ∾ lapidum, Senec. Ep. 95, parietum, Vitruv.; — [fornicatus]. — *2. fornĭcatio, onis, f.: = scortatio, Tertull.; o. — fornĭcātor. oris, m.: = scortator, Tertull.; — bf. fem. fornĭcātrix, īcis, Isid.; — [fornicor]. — *fornĭcātus, 3: hvælvet; - parietem directum ··· vel solidum, vel fornicatum etc., Cic. Top. 4; ligel. ∾ ambitu, Plin. 12, 11; — II) bf. som adj. propr.: Via Fornicata, (der førte til Campus Martius), Liv. 22, 36; o. — fornĭcor, ari: = scortor, Tertull.; — [af flgd.]

fornix, īcis, m., [besl. m. furnus]; I) „alm.": hvælvet Bue, en Buehvælving; vid. Senec. Ep. 90; quod fornix vitii fecerit, Cic. Top. 4; - navnl. ogs. som Æresminde; saal. fornix Fabii el. Fabianus, s. nedenf.; - ogs. hvælvet Aabning i Muren til Udfald; vid. Liv. 36, 23, o. id. 44, 21; men Plin. 31, 24: aqua fornicibus structis perducta, (igiennem hvælvede Vandledninger); cf. fornices aedificiorum, id.; - men fornix saxi, „poet.": en hvælvet Grotte, Virg. Aen. 10, 806; - ligel. „poet."; fornices coeli: Himmelens Hvælvinger el. Himmelen, Enn. ap. Cic. d. Or. 3, 40; — b) ogs. er at mærke: Fornix Fabii, ogs. Fornix Fabius, ogs. ∾ Fabianus: en af Qu. Fab. Max. Allobrogicus ved Via Sacra opført Triumphbue; vid. Cic. d. Or. 2, 66, oftere, Quintil.; — II) „overs.": hvælvet Kielder el. Kippe under Jorden, hvor offenlige Fruentimre dreve deres Handel, Bordel, odl., Juvenal. 3 o. 11, ogs. Hor. Sat. 1, 2, 30, o. id. Ep. 1, 14, 21. — fornus, i, m., Biform af furnus, Varr. ap. Non.

fŏro, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": borer el. giennemborer; forata arbor, Colum.; Forabunt te per vias stimulis, Plaut. Most. 1, 1, 53; — II) „fig.": animi forati, (ligesom hullede, d. e. som intet kunne bevare), Senec. d. Br. V. 10. — Forojuliensis, e, s. Forum Julii und. forum. — forpex, ĭcis, f.: Ildtang, Cato, Sidon.

fors, tis, f., [fero]: hvad der ligesom hidføres;

bf. Tilfældet, Skiebnen, Lykken; (som nomen appell. alene in nomin. o. abl.); - sed haec fors viderit ea, quae talibus in rebus plus, quam ratio, potest, Cic. Att. 14, 13; quod fors feret, feremus etc., Ter.; sed haec, ut fors tulerit, Cic. Att. 7, 14; oppon. ratio, Hor. Sat. 1, 1, 12; cf. id. ibd. 1, 6, 54; men forte quadam divinitus etc., Liv. 1, 14; - fors ignara, Ovid., saeva, Catull.; fors domina campi, Cic. Pis. 2; fors hera, vid. Enn. ap. Cic. Off. 1, 12; - fors tulit, ut etc., (det traf saa, at esv.), Gell. 12, 8; men fors fuat, (f. fors sit, maatte det skee)! Ter. Hec. 4, 3, 4; hvf. eftercl.: fors fuat an, f. forsitan, maaskee, Sidon.; - men elliptisk: fors, (f. fors est), m. Subjectssætning, (saa er det dog muligt), Lucr. 1, 486; — II) som adv. bruges ogs.; A) fors, elliptisk, f. fors sit: det kunde skee el. kunde være, d. e. muligen, (men alene „poet." o. i efterclassisk Prosa); - Et fors aequatis cepissent praemia rostris, Ni etc., Virg. Aen. 5, 232; cf. id. ibd. 12, 183; - „bes." ogs. i Forbindelsen, fors et, (i. e. fortasse etiam): muligen ogsaa; vid. id. ibd. 11, 50, Hor. Od. 1, 28, 31, ogs. Propert. 2, 7, 33; - derfor ogs. fors etiam, Val. Fl.; — B) forte: tilfældigen, netop, odl.; ofte ogs. m. casu, temere, fortuna; - casu fieri, aut forte fortuna etc., Cic. Div. 2, 7; cf. Ter. Eun. 1, 2, 54; men Cic. Fat. 3: si ··· forte, temere, casu ··· pleraque fierent etc.; men Terent. Phorm. 5, 1, 30: quam saepe forte temere Eveniunt, quae non audeas optare; - pars forte, pars consilio etc., Liv. 9, 31; cf. Vell. 2, 66, o. Tac. Ann. 6, 22; - forte evenit, ut etc., Cic. Cluent. 51; erat forte brumae tempus, Liv.; rus ut ibat forte, Ter.; — 2) som betegnende det Ubestemte, og svarende til Grækernes ἄν: maaskee, muligen, kan være; og det: a) hos Partiklerne si, nisi, ne; - si quis vestrum ··· miratur etc., Cic. Div. in Caecil., in.; men id. d. Rep. 1, 38: si quando, si forte tibi visus es irasci alicui; cf. id. d. Or. 3, 12; - nemo fere saltat sobrius, nisi forte insanit, id. Mur. 6; cf. id. Off. 2, 18, oftere; - ogs. i den indirecte Tale, c. infin., Tac. Ann. 2, 23; men m. ironisk Bibegr.: det maatte da være, odl., Cic. R. Am. 29; cf. id. Lael. 19, Sall. Catil. 20, o. Tac. Hist. 4, 74; — b) „alm."; quod si etc., in uno illo, aut forte in liberis ejus manet gratia, Cic. Off. 2, 20; cf. id. Att. 10, 12, ogs. Hor. Epod. 16, 15, Quintil. 9, 4, 49, oftere, o. A.; — II) personificeret er Fors: Tilfældets Gudinde; ligel. Fors Fortuna; - hera Fors; vid. Enn. Ann. 6, 29; men Fors domina campi, Cic. Pis. 2; men id. Leg. 2, 11: Fors, in quo incerti casus significantur magis, (neml. i Modsætn. af Fortuna); Fors saeva, Catull. 64, 170; - Dies Fortis Fortunae, o. fanum Fortis Fortunae secundum Tiberim extra urbem, vid. Varr. L. L. 6, 3; cf. Liv. 10, 46, o. Ter. Phorm. 5, 6, in.

forsan, adv., (f. fors an, o. dette atter f. fors sit an: det skulde da være Tilfældet, at etc.): muligen, maaskee; vid Ter. Andr. 5, 5, in., o. Virg. Aen. 1, 203, ogs. Hor. Od. 2, 16, 31; - occurrat mihi forsan aliquis, Quintil. 1, 5, 6; cf. Liv. 3, 27. — forsit, adv., (ctr. f. fors sit, det skulde da være Tilfældet): muligen, maaskee, Hor. Sat. 1, 6, 40. — forsĭtan, adv., (ctr. f. fors sit an): = forsan, Cic. R. Am. 2, oftere, Virg., o. A. — fortan, adv., [ctr. af forte an]: muligen; quare etc.; fortan non tam illius te rei publicae poenitebit, Cic. d. Rep. 3, 35, (Moser).

fortasse, ogs. fortassis, (vid. not.), adv., [forte an]: muligen, vel, odl.; - fortasse dices: quid ergo? etc., Cic. Div. in Caecil. 12; quod tamen (sc. navigare) fortasse non nollem, si possem ad otium etc., id. Fam. 2, 16; cf. id. Off. 3, 2, o. id. d. Or. 1, 22; - ogs. m. flgd. sed, id. Div. 2, 22 o. 33; ogs. m. flgd. sed tamen, id., o. Plaut. Asin. 2, 4, 86; ligel. m. verumtamen, Cic. Arch. 11; ogs. m. quidem, id. Orat. 62, oftere; — bb) hertil kan mærkes; a) den elliptiske Brug deraf m. en Subjectssætn., oftere hos Plaut.; fortasse, te illum mirari coquum, quod etc., id. Merc. 4, 4, 42; - s. ogs. Donat. ad Ter. Hec. 3, 1, 33; — b) det ironiske Bibegreb; vid. Ter. Heaut. 4, 5, 30: Hui, tardus es; Chr. fortasse; ligel. Cic. Fam. 2, 16; sed ego fortasse vaticinor etc.; — c) hos Talbestemmelsen: det Omtrentlige, (hos Cic. sædv. efter Talordet); - triginta fortasse versus etc., Cic. Orat. 56; cf. id. Att. 7, 4; s. ogs. Plaut. Mil. gl. 2, 3, 79, o. Hor. Ep. 2, 2, 164; — not.: Formen fortassis har Plaut., Hor., Plin., o. A. — fortassean, (ogs. adskilt: fortasse an), adv., (for- o. efterel.): muligen, maaskee; - qui si etc.; fortassean tecum duceret serram, Varr. R. R. 3, 6; cf. Gell. 11, 9. — fortassis, adv., s. und. fortasse. — fortax, acis, m., φόρταξ, (d. e. Bæreren el. den Bærende); bf. Fod el. Fodstykke til en Ovn, Cato.

forte, abl. af fors, som adv.: muligen, maaskee; s. und. fors. — *fortesco, ĕre, v. n. inch.: at blive stærk el. tapper, Laev. ap. Gell. 19, 7; o. — fortĭcŭlus, 3, demin., sædv. m. Lune: ret tapper el. udholdende; forticulum se in torminibus praebere, (om Epicur), Cic. Tusc. 2, 19; — [fortis]. — fortĭfĭcātio, onis, f.: Styrkelse, (corporis), Coel. Aur.; af — fortĭfĭco, are, v. a., [fortis, facio]: styrker, forfrisker, corpus, id.

fortis, e, [fero]; oprdl.: som kan bære, som kan holde ud; bf. I) „egenl." el. legemligen: stærk af Kræfter, med el. ved gode Legemskræfter; om Mennesker og Dyr; - villicus fortis in operibus administrandis, Colum.; - ogs. m. Hensyn paa Helbreden; gaudeo, esse te tam fortem, ut etc., Plin. Ep.; cf. id. ibd. 4, 1; - boves ad opera fortes, Colum.; ∾ taurus, Virg.; - compar., ∾ animalia, Plin.; - ogs. om Ting; fortior stomachus, id., (med god Fordøielse); superl., ∾ caput leoni, (oppon. invalidissimum urso), id. 8, 54; fortior sol, (der brænder stærkere), Senec. Med.; men om Væxterne, odl.: stærk el. kraftig i sit Slags; - fortiora ad hiemem frumenta, Plin.; vites contra pruinas fortissimae, id.; men fortiora legumina in cibo, (mere nærende), id. 18, 10; - ligna fortissima, Caes.; plantae ··· fortiores fient, Pallad.; — II) „fig."; A) „overf.": stærk, brav, dygtig; sædv. om Personer, undert. ogs. om Begreber: god el. brav i sit Slags; - sororem despondisse suam in tam fortem familiam, Plaut. Trin. 5, 2, 9; men id. Mil. gl. 4, 3, 13: ecquid fortis visa est (mulier: flink el. dygtig)? men Ter. Andr. 2, 6, 13: ut virum fortem decet, (i. e. virum honestum: en Mand af Ære); - causa infirmior fieret fortior, Gell. 5, 3, (i. e. melior); fortior cura, Justin. 44, 2, (i. e. major); — B) „ment."; 1) om Personer og Characterer: kraftfuld og dygtig, navnl. modig el. tapper el. uforfærdet; ogs. god, ædel, retskaffen; - Fortes creantur fortibus, Hor. Od. 4, 4, 29; cf. id. Ep. 1, 7, 46, oftere; - ofte ogs. m. Hensyn paa Characterens Storhed og Adel: vir fortissimus, Cic. Catil. 1, 8; - navnl. ogs. modig og tapper i Farer og Fristelser; vir ad pericula fortis, Cic.; vir fortissimus contra audaciam, id. R. Am. 39; fortior, an felicior (Sulla), Sall. Jug. 95; si in eo fortes fueritis, (hvis I dømme ham strængt retfærdigen), Cic. Verr. 1, 1; fortior in dolore, id.; men fortes ad sanguinem civilem, (modige til at udgyde Borgerblod), Liv. 7, 40; - ogs. absol.: animus fortis, vid. Cic. Off. 1, 23, o. id. Fam. 6, 13; cf. Virg. Aen. 5, 229: fortia corda; fortes et felices (Fabii), Liv. 2, 49; cf. id. 29, 32; - „poet." ogs. c. inf.: fortior turbare puellas, Stat.; - endel. som Ordsprog: fortes fortuna adjuvat, (Lykken staaer de Kekke bi), Ter., Cic.; ogs. fortes fortuna (sc. adjuvat), Cic. Fin. 3, 4; — 2) om Begreber, Handlinger, Taler, odl.: modig el. tapper, som røber Mod og Tapperhed; - forte factum, Cic. Att. 8, 22; fortia facta patrum, (deres tappre Bedrifter),

Virg. Aen. 1, 611; fortissima libertatis recuperandae cupiditas, Cic. Phil. 12, 3; cf. id. Catil. 3, 6; fortis oratio, id. d. Or. 1, 51; ligel. genus dicendi forte, id. ibd. 3, 9; men „poet.": fortia dicta, Propert. 1, 5, 11, o. Ovid. Met. 4 652, (overmodig Tale); - endel. fortes oculi, (modigt el. truende Blik), Cic. Att. 15, 11.

fortĭter, adv. af fortis; I) „egentl.": stærkt; - ∾ astringere, Plaut.; fortius attrahere lora, (stærkere), Ovid. Rem. 397; fortius durare, Plin., (holde sig længere, om Træ el. Tommer); ligel. fortissime servare rigorem, id.; arserunt fortius agitati ignes, (brændte stærkere), Ovid. Met. 6, 708; — II) „fig."; A) „overf.": stærkt el. heftigen, venari, Nep.; fortissime facere injuriam, Cic. Quint. 8; — B) „ment."; a) modigen, tappert, bellum gerere, Cic. Flacc. 39; fortius pugnare, Caes.; cf. Hor. Sat. 1, 10, 15, o. id. Ep. 1, 11, 4; fortissime resistere, Caes.; men med Lune el. Ironi: rebus ··· paternis fortiter absumptis, Hor. Ep. 1, 16, 27; ligel. fortiter perire, id. Sat. 2, 3, 42; — b) med Udholdenhed, standhaftigen; quae tulisse eum fortiter ac patienter ferunt, Cic. Phil. 11, 3; cf. id. Att. 14, 13, o. id. Off. 1, 18.

fortĭtūdo, inis, f., [fortis]: Legemsstyrke el. Styrke, hircorum, Phaedr. 4, 16; ogs. om Tøier: Styrke el. Varighed, Hieronym.; — II) oftest „fig.": Mandighed, Tapperhed, Uforfærdethed; vid. Cic. Inv. 2, 54; men fortitudo est dolorum laborumque contemptio, id. Off. 3, 33; cf. id. Tusc. 5, 14, o. id. Off. 1, 19; - navnl. ogs. Krigstapperhed, Caes. B. G. 1, 2; (oppon. audacia), Sall. Catil. 6; - ogs. in pl.; sunt igitur domesticae fortitudines etc., Cic. Off. 1, 22. — fortiuscŭlus, 3, ligesom forticulus, demin. af fortis: temmelig stærk, Auct. ap. Fulgent.

fortuito, abl. som adv., o. fortuitu, f. und. flgd. — fortuitus, 3, [forte, formet som gratuitus]: tilfældig, som er el. skeer el. haves alene tilfældigen; - ∾ concursus atomorum, Cic.; quippiam nacti fortuiti boni, id. N. D. 1, 36; cf. Hor. Od. 2, 15, 17, o. Phaedr. 2, 4; subita et fortuita oratio, (oppon. commentatio et cogitatio), Cic. d. Or. 1, 33; ∾ sermo, Quintil.; — 2) in neutr. ogs. absol.; ex quibusdam fortuitis (oriri occasiones), id.; nihil tam capax fortuitorum, quam mare, Tac. Ann. 14, 3; fortuitorum laus brevior, Quintil.; — b) df. abl. fortuito, sædv. som adv.: tilfældigen, ved et Tilfælde, odl.; - ∾ incidere in sermonem, Cic.; cf. Caes. B. G. 7, 20; men quid casu et fortuito futurum sit, Cic.; temere ac fortuito, id. Or. 55; non fortuito, sed consilio et disciplina, id. d. Rep. 2, 16; cf. id. Leg. 1, 8; — not.: alene for- o. efterel. er Biformen fortuitu; vid. Plaut. Aul. 2, 1, 41, o. Lactant.

1. fortūna, ae, f., [forlænget Form af fors]: Tilfældet el. Lykken, Lod el. Skiebne (navnl. som Medgang el. Modgang); 1) „alm."; - quid est enim fors, quid fortuna, quid casus, quid eventus, nisi quum sic aliquid cecidit ··· ut etc.? vid. Cic. Div. 2, 6 o. 7; in casu esse atque fortuna etc., id. Tusc. 5, 9; ferre pulcherrime secundam adversamque fortunam, (Medgang og Modgang); vid. Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; fortuna optima esse, Cic.; fortuna duriore conflictatus, id.; men superanda omnis fortuna ferendo est, Virg. Aen. 5, 710; - endel. som Ordsprog: fortes fortuna adjuvat, f. und. fortis; — b) ogs. in pl., Ter. Andr. 1, 1, 69, oftere, Caes. B. G. 5, 3, o. id. ibd. 6, 7; cf. Cic. Sull. 23: secundas fortunas amittere ··· in adversis permanere; — II) „bef." ogs.; A) Skiebne, Forfatning, Kaar, Stand; - fortuna servorum infima, Cic. Off. 1, 13; homines infima fortuna, (af ringeste Stand el. Kaar), id. Fin. 5, 19; men sui cuique mores fingunt fortunam, Nep. Att. 11; ∾ florens, Cic., opp. ∾ misera el. afflicta, id.; intra fortunam manere, (blive i sin Stand); men Quintil. 7, 9, 2: Gallus utrum avem, an gentem, an fortunam corporis (en Castrats Stand el. Tilstand) significet; — B) f. fortuna secunda el. adversa, Lykke el. Ulykke; df. 1) god Lykke el. Lykke, Medgang el. Held; - fortunam a deo petendam, Cic. N. D. 3, 36; cf. id. Manil. 16, bef. id. Lael. 15; men habendam fortunae gratiam, quod etc., Caes. B. C. 3, 73; cf. id. B. G. 5, 31; dum fortuna fuit, Virg. Aen. 3, 16; fortunam sibi ipsum facere, Liv.; cf. Hor. A. P. 201, o. id. Ep. 1, 8, 17; — b) hertil mærkes Udraabet: per fortunas, (ved din Velfærd)! for Guds Skyld! odl.; vid. Cic. Att. 5, 11, oftere; — 2) Ulykke, Fordærvelse, odl.; vid. Hor. Od. 3, 3, 62, o. id. Sat. 2, 8, 85; — C) fortunae, arum, sield. in sing. fortuna, ae: Lykkens Goder, Formue, Besiddelse, odl.; — a) in pl.; nunc omnium fortunae sunt certae, Cic. R. Com. 12; cf. id. R. Am. 3, o. Caes. B. G. 1, 11; fortunarum pericula, Quintil.; — b) in sing., Hor. Ep. 1, 5, 12; ligel. Nec mea concessa est aliis fortuna, Ovid. Trist. 5, 2, 57; ligel. abundare fortuna, Quintil.; fortunam in nominibus habere, Dig.; — not.: forel. er gen. fortunāi, f. fortunae, Naev. ap. Prisc.; — III) personificeret er Fortuna: Skiebnens el. Lykkens Gudinde; vid. Cic. N. D. 3, 24, id. Leg. 2, 11, id. Verr. 4, 53, o. id. Div. 2, 41; - Bona Fortuna, id. Verr. 4, 3; Mala Fortuna, id. Leg. 2, 11; Fors Fortuna, f. und. fors; men Fortunae filius, (Lykkens Skiødebarn), Hor. Sat. 2, 6, 49; - fremdeles afbildes Fortuna staaende paa en Kugle (el. paa et Hiul); vid. Ovid. Pont. 2, 3, 51; cf. Cic. Pis. 10: Fortunae rotam pertimescere; men ogs. som blind; vid. Pacuv. ap. Auct. ad Her. 2, 23.

*fortūnāte, adv.: lykkeligen; feliciter, absolute, fortunate vivere, Cic. Fin. 3, 7; o. — fortūnātim, adv., forel. Biform af frgd., Enn. ap. Non.; af — fortūnātus, 3: partic. o. adj. af flgd. — fortūno, avi, atum, 1, v. a., [fortuna]; (forel. perf. conj. fortunassint, f. nedenf.); sædv. om Guderne: at give Lykke dertil, at velsigne; - tibi patrimonium dii fortunent, Cic. Fam. 2, 2; cf. ibd. 15, 7; men Hor. Ep. 1, 11, 22: quamcumque deus tibi fortunaverit horam, etc., (hver lykkelig Time, han skienker dig); - men absol.: Deos ego omnes, ut fortunassint, precor, Afran. ap. Non.; — II) df. partic. fortunatus, 3, sædv. som adj.; A) „alm.": lykkelig, lyksalig; - o fortunatam remp., si etc.! Cic. Catil. 2, 4; cf. id. d. Senect. 9; df. ogs. i en Bønformular: quod bonum, fortunatum ··· siet etc.! Varr.; - compar., quis me vivit fortunatior? Ter. Eun. 5, 3, in.; cf. Cic. Qu. Fr. 2, 14; superl., ∾ me omnium, Ter. Heaut. 4, 8, in.; — b) „poet." ogs. c. gen.; fortunatusque laborum, Virg. Aen. 11, 416; — B) „bef." ogs.: som lever i gode Omstændigheder, velhavende, bemidlet; vid. Cic. d. Or. 2, 86, o. Caes. B. G. 6, 35; — C) Insulae Fortunatae, Plin. 6, 37. ogs. Insulae Fortunatorum, Plaut., (rimel.: de canariske Øer); holdtes engang for at være de Saliges Opholdssteder; vid. Plin. l. c., ogs. Virg. Aen. 6, 638.

1. Fŏrŭli, orum, m.: liden By (vicus) i det Sabinske, Virg., Liv. — 2. fŏrŭli, orum, m., demin. af forus: Bogreol el. Bogskab; vid. Suet. Aug. 31, o. Juvenal. 3, 219.

1. fŏrum, i, n., [besl. m. forus, foras, foris, af fero]; (f. ogs. Fest. p. 81: forum sex modis intelligitur, etc.); I) „alm.": Torv el. Torveplads, hvorom Varr. L. L. 5, 32: quo quaeque ferrent, forum appellabant; df. A) Torv til Kiøb og Salg, (Handelstorv, Urtetorv, Qvægtorv, osv.); vid. Varr. l. c.; forum boarium, olitorium, cupedinis, piscarium, ogs. piscatorium, Liv., vinarium, Varr., suarium, Dig.; cf. Sall. Jug. 47; — b) paa el. omkring det romerske Forum havde Pengehandlere el. Vexelerere el. Mæglere deres Comptoirer el. Boder; - df. fidem de foro tollere, (ophæve al Tillid el. Credit), Cic. Agr. 1, 3; in foro versari, (drive Vexelforretninger), id. Flacc. 29; cedere foro, (giøre Opbud), Dig.; comist ogs.

mergi foro, Plaut.; cf. Cic. Rab. Post. 15; men som Ordsprog o. „alleg.": scisti uti foro, Ter. Phorm. 1, 2, 29, (du har passet din Fordel); — II) „bes." betyder ogs. forum el. Torvet, (navnl. i Rom, ds. ogs. i alle betydeligere Byer): en offenlig Plads, som bruges til de vigtigste offenlige Forhandlinger; ds. A) det Sted i Rom; 1) hvor offenlige Høitideligheder foregaae, som Mandstogaens Anlæggelse, osv.; ds. in forum venire, Cic. Fam. 10, 10, (anlægge Mandstogaen, begynde Forretningslivet, navnl. Advocaturen); derom ogs. forum attingere, id. ibd. 5, 8; ogs. in forum deduci, Suet. Ner. 7; - ogs. Skuespil gaves undert. paa Forum, hvf. Cic. Mur. 34: ut locus et in circo et in foro daretur amicis; - under slige Skuespil blev Forum Romanum udsmykket med Statuer, Malerier, osv., hvorom Cic. Verr. 1, 54: Indis ipsis Romanis, foro ornato; — 2) hvor Retssager forhandles el. Processer føres, osv.; ds. Nep. Cato 1: in foro esse coepit, (han traadte op som Sagfører); s. ogs. ovenf.: in forum venire, o. forum attingere; cf. Cic. Verr. 4, 54: forum et jurisdictionem cum ferro et armis (conferre); men Virg. Ge. 2, 502: nec ferrea jura insanumque forum ··· vidit; — b) til Forum Romanum, hvor Rostra, Curia, Comitium, etc., kom i d. flgd. Tid: Forum Caesaris, vid. Suet. Caes. 26, o. forum Augusti, id. Aug. 29; ds. triplex forum, Martial. 3, 38, o. trina fora, Senec.; — B) udenfor Rom betyder Forum ogs. 1) den By i Provindsen, hvor Retten forvaltes; - quae in id forum convenirent (civitates), Cic. Verr. 2, 15; cf. id. ibd. 3, 15; - ds. som Ordsprog: res in meo foro vertitur, Plaut. Most. 5, 1, 10, (Sagen angaaer mig, jeg er i Fare); men Martial. 12 praef.: in alieno foro litigare, (befatte sig med, hvad man ikke forstaaer); — 2) „metonym.": Rettens Forvaltning, Jurisdiction, Retsdag; - forum agere: holde Thing el. Rettergang, Cic. Att. 5, 16, o. id. Fam. 3, 6; cf. Virg. Aen. 5, 758; — III) Forum, m. adj., el. c. gen. af et nom. pr., findes hyppigen som Navn paa den By i Provindsen, hvor den meste Handel drives, og hvor Statholderen holder Ret; s. ovenf. Cic. Verr. 2, 15; - saal. Forum Julii i Gall. Narb., (hod. Frejus), Plin. 3, 5; Forum Livii, i Gall. Cispad., (hod. Forli), Plin. 3, 20, o. mange flere; — IV) endel. betyder fŏrum; A) „alm.": Pladsen udenfor Huset; ds. offenlig Gade; - de foro decedere, Nep. Att. 10, (ikke vise sig offenligen); verba de foro arripere, (Ord fra Gaden), Cic. Fin. 3, 2; — B) „bes.": Plads el. Afslukke foran Gravstedet; - forum, i. e. vestibulum sepulcri, Cic. Leg. 2, 24. ex XII Tabb.; —.not.: forum, sc. vinarium: Kar i Vinpersen, Varr.; fora et torcularia emundata, Colum. 11, 2.

1. fŏrus, i, m., (m. Biformerne: forum, i, n., o. fori, orum, m.); [besl. m. foris o. foras; oprdl. det Udvendige]; ds. I) Gang paa Skibsdækket; - stans in summo puppis foro, Gell. 16, 19; - oftere in pl., fori; quum alii per foros cursent, Cic. d. Senect. 6; cf. Virg. Aen. 6, 412; - ogs. pl. fora, Cn. Gell. ap. Charis.; — II) „overf."; A) fori: de ved Gange afdelte Sæder for Tilskuerne paa Circus; vid. Liv. 1, 35: loca divisa ··· ubi spectacula sibi quisque facerent; fori appellati; cf. id. 45, 1; — B) ds. ogs. ifølge etslags Lighed; a) Havebed el. Haverabat; - Angustosque foros ··· ducens, Colum. 10, 92; — b) fori: Biccllerne; - Complebuntque foros, Virg. Ge. 4, 250; — c) forum aleatorium: Spillebrættet, Augustus ap. Suet. Aug. 61. — 2. forus, i, forel. Biform af 1. forum, Lucil. ap. Non.

Fosi, orum, m.: germanisk Cheruskerstamme i Nærheden af d. nuv. Celle, Tac. Germ. 36. — fossa, ae, f., [fodio]: Grav el. Grøft; - fossam fodere, Liv.; circumdare vallo et fossa (oppidum), Cic., moenia, Sall.; fossa et vallo septum (aliquem) tenere, Cic. Att. 9, 12; men m. omvendt Construction: circumdare fossam lecto, id. Tusc. 5, 20; fossam pedum XX ducere, Caes.; transversam fossam obducere, id., praeducere, id.; fossa Rheni, vid. Cic. Pis. 33; cf. Plin. 3, 13; men fossa navigabilis, vid. Tac. Ann. 15, 42; — b) sild. ogs. fossa: Graven, Inscr.; — B) „overf."; a) sensu obscoeno, Auct. Priap. o. Juvenal.; — b) en Grændse, Tertull. — fossatum o. fossatus, s. und. fosso.

*fossicius, (-tius), 3: = flgd., arena, Plin.; o. — fossĭlis, e: som bliver udgravet, sal, Varr., arena, Plin.; — [fossus, fodio]. — fossio, onis, f., [fodio]: Graven el. Udgravning; fossione recenti terram fumare calentem, Cic. N. D. 2, 9; - ogs. in pl.; fossiones agri etc., id. d. Senect. 15. — fossītius, 3, s. und. fossicius.

fosso, avi, atum, 1, v. a., intens. af fodio: graver, stikker, borer; (for- o. efterel. Ord); - fossari corpora telis, Enn. ap. Varr. L. L. 7, 5; — B) ds. som subst.; 1) fossatum, i, n.: Grav el. Grovt, Pallad., o. A.; — 2) fossatus, i, m.: Grændsesten i en Grovt, Auct. Rei agr. ap. Goes. — fossor, oris, m., [fodio]: en Graver, navnl. som graver i Vinbierget, Virg. Ge. 2, 264; cf. Hor. Od. 3, 18, 15; ogs. en Biergmand, Vitruv.; ogs. en Minegraver, Stat.; — bb) ds. ogs. sild.; a) som begraver de Døde, Graver el. Gravmand, Inscr.; — b) utugtigt Menneske, Auson.; — II) „overf.": en grov Knold, et raat el. rælt Menneske; vid. Catull. 22, 10, o. Pers. 5, 122.

fossŭla, ae, f., demin. af fossa: liden Grav el. Grovt, navnl. til Plantning, Cato, Colum. — fossūra, ae, f., [fodio]: Graven el. Gravning; - hanc planam fossuram etc., Colum. 4, 14; - men in pl.: complanata juga fossuris montium, Suet. Calig. 37; — II) „overf." o. „concret": en Grav, en Grube; - summa fossura operiatur arundinibus, Vitruv. — fossus, 3: partic. af fodio.

1. fōtus, 3: partic. af foveo. — 2. fōtus, us, m., [foveo]: Opvarmen, navnl. ved Badning el. Omslag, (men alene in abl.); - juvare et potione et fotu, (om en Decoct), Plin. 22, 10; — b) sild. ogs. „overf." o. in pl.; Queis (s. quibus) fotibus gloria aucta, Prudent.

fŏvĕa, ae, f., [besl. m. favissae]: liden Grav, gravet Hul, (navnl. for at fange Vildtet deri); I) „alm.": ut in foveam fluat (humor), Lucr.; cf. Virg. Ge. 3, 558: foveis abscondere (cadavera); — 2) „bes.": Faldgrube; in foveam incidere, Cic. Phil. 4, 5; foveis feras venari, Plin.; - ligel. „alleg.": decipere fovea lenonem, Plaut. Poen. 1, 1, 59; cf. id. Pers. 4, 4, 45.

fŏvēla, ae, f.: Opmuntring, Forfriskning, Tertull.; af — fŏvĕo, fōvi, fōtum, 2, v. a., [besl. m. focus]: varmer, holder varm; I) „egenl.", om Solvarmen, Lucr.; men ∾ epulas foculis, Plaut.; ∾ pullos pennis, (om Hønen), Cic.; cf. id. N. D. 2, 48; men ∾ ova, (udruge dem), Plin.; ∾ ova plumis, Ovid.; - ∾ ignes manu, (vedligeholde), id. Fast. 3, 427; men m. omvendt Constr.: fovet ignibus aras, id. Met. 7, 427; - ∾ gremio el. sinu: tage el. have paa Skiødet, vid. Virg. Aen. 1, 718, o. id. ibd. 4, 686; ogs. ∾ aliquem, (omarme), id. Ecl. 3, 4; men id. Aen. 10, 838: ipse aeger, anhelans, Colla fovet, (neml. ved at støtte den imod Træet); - ogs. ofte hos Lægerne: at varme el. forfriske ved Badning el. Omslag, odl.; - ∾ genua calido aceto, Colum.; cf. Ovid. Met. 8, 563; men ogs. „poet." om den forfriskende el. rensende Brug af koldt Vand; vid. Virg. Aen. 12, 420, o. id. Ge. 4, 230; — II) „fig."; A) „overf.": ligesom at holde til sig, el. at holde sig dertil; saal. om Stedet: at have inde, at beboe; ds. ∾ castra, (holde sig deri), Virg. Aen. 9, 57; men om Bierne: ∾ larem sub terra, id. Ge. 4, 43; cf. id. ibd. 3, 420 - men ∾ hiemem inter se luxu,

(tilbringe den deri), id. Aen. 4, 193; — B) „ment.": nærer el. pleier; ∾ aliquid in pectore, (betænke), Plaut.; ∾ vota animo, Ovid. Met. 7, 633; - credula vitam Spes fovet, Tibull. 2, 6, 20; cf. Martial. 9, 49; men Liv. 38, 6: ∾ aliquem spe certa; - men Cic. Att. 12, 18: quasi fovere dolores suos, (søge at lindre); — bb) df. ogs.; a) behandler venligen, heler el. smigrer derfor; - quod inimicum meum ··· fovebant, Cic. Fam. 1, 9; ∾ sensus hominum, id. Mur. 35; ogs. ∾ aliquem plausu, Tac. Hist. 2, 83; s. ogs. ovenf. Liv. 38, 6; — b) begunstiger, befordrer, understøtter, fremmer; - ∾ voluntatem patrum, Liv. 3, 65, ingenia et artes, Suet. Vesp. 18; cf. Ovid. Trist. 4, 10, 41.

†frăces, um, f., [besl. m. frango, altf. oprdl. Brokker]: de aspressede Olivenkaller, Cato, Colum.; df. — frăcesco, cŭi, 3, v. n. inch.; om Frugter: at blive blod el. mør; olea fracescit, Varr.; — b) terra fracescit, (skiørner), id.; - ogs. at blive altfor blod; df. at raadne, Varr.; ogs. at blive stinkende, Colum.; - men „overf.": ubi bene fracuerit (mixtura: er bleven tempereret), Cato; o. — frăcĭdus, 3, om Frugter: meget blød, olea, Cato.

*fractio, onis, f.: Bryden el. Brydning; ∾ panis, Hieronym.; — fractor, oris, m.: som sonderbryder; ∾ ferularum, Sidon.; o. — fractūra, ae, f.: Brud, navnl. Beskadigelse paa et Lem; ∾ ossis, Cels.; fracturae aurium, Plin.; — 2) „concret": afbrækket Stykke; fracturae silicum, Kiselbrokker, Plin. 33, 21; — [frango]. — fractus, 3: partic. o. adj. af frango. — fraeno, fraenum, etc., s. und. freno, etc.

frāga, orum, n.: Jordbær, (fragaria vesca L.), Virg., Ovid., Plin.; — II) in sing. frāgum, i, n., ligesom comaron: Jordbærtræet, Appul. — frāgesco, ĕre, v. n. inch., [frango]; oprdl.: at skiørne; df. „overf.": at tæmmes el. tvinges, Attius ap. Non.

*frăgĭlis, e, [frango]; 1) „egenl.": som let brydes el. brækkes, skiør, sprød, rami, Virg., phaselus, Hor.; men ∾ aquae, (i. e. glacies), Ovid. Trist. 3, 10, 26; - compar., ∾ penna, Plin.; superl., s. nedenf.; — b) knittrende, laurus, (naar den brændes), Virg. Ecl. 8, 82; fragiles sonitus chartarum, Lucr. 6, 111; men ∾ manus (pl.: knirkende), Prop. 4, 7, 12; men fragilissimus alvus, Attius ap. Non.; — II) „overf.": skrøbelig, forgængelig, ustadig; - ∾ res humanae et caducae, vid. Cic. Lael. 27, o. Sall. Catil. 1; nulli vita fragilior, (quam homini), Plin.; men ∾ anni, (i. e. senectus), Ovid. Trist. 4, 8, 3; df. — frăgĭlĭtas, atis, f.; I) „egenl.": Skiørhed el. Sprødhed; aquā in fragilitatem durari (candens ferrum), Plin. 34, 41; ∾ turis, id.; — II) „overf.": Skrøbelighed el. Affældighed; humani generis imbecillitatem fragilitatemque extimescere, Cic. Tusc. 5, 1; ∾ mortalitatis, Plin. Ep. 4, 24.

*frăgium, i, n.: = fractura; ∾ crurum: Benbrud, Appul.; — fragmen, īnis, n.: afbrækket Stykke; fragmina remorum, Virg., navigii, Ovid.; panis, Suet.; - sield. in sing.; vid. Virg. Aen. 9, 569; — 2) ogs. abstract, ligesom fractio: Brækning el. Knusning, Val. Fl.; o. — fragmentum, i, n.: afbrækket Stykke; - oftest in pl.; ∾ septorum, Cic.; fragmenta tegularum: Tagstensstykker, Liv. 34, 39; ∾ panis, Plin.; - ogs. in sing.: fragmentum lapidis, Cic. N. D. 2, 32; — 2) „poet. overf.": Emathiae··· fragmentum ruinae, (Resten af Pompejus's slagne Hær), Lucan. 9, 63; — [frango].

frăgor, ōris, m., [frango]: Sønderbrydning, Knusning; vid. Lucr. 1, 748, o. id. 5, 110; — II) „overf.": Bragen el. bragende Larm, navnl. af de sammenstyrtende Huse, Liv. 1, 29, af de omkastede Træer, Ovid. Met. 8, 340, af Tordenen, ibd. 1, 269; cf. Virg. Aen. 2, 692; ligel. ∾ coelestis, Quintil., o. ∾ coeli, Curt.; navnl. ogs. Larm af Havet og af Floderne; vid. Virg. Aen. 1, 154; men Larmen af Bifaldsklap, Quintil. 8, 3, 3; — b) larmende Rygte, Val. Fl. 1, 753.

frăgōse, adv.: med stærk Bragen; df. compar., ∾ sidunt (secures), Plin. 16, 19; af — frăgōsus, 3, [fragor]; 1) „egenl."; a) sonderbrukken, brækket i Stykker; vid. Lucr. 2, 860; — b) df. „poet.": ru, ujevn el. ubanet; - silvis horrentia saxa fragosis, Ovid. Met. 4, 777; ∾ mons, Gratian.; — II) „fig."; A) „overf.": bragende, brusende, larmende, torrens, Virg. Aen. 7, 566, murmura leonum, Claudian.; men luce fragosa, (naar det tordner), Val. Fl.; — B) „ment."; ∾ oratio, (ligesom knudret og usammenhængende el. skurrende), Quintil.; ogs. absol.: aures fragosis offenduntur, et lenibus mulcentur, id.

†fragrans, tis: partic. o. adj. af fragro; df. — frāgranter, adv.: vellugtende; fragrantius spirare, Solin.; o. — frāgrantia, ae, f.: Vellugt, unguentorum, Val. Max. — frāgro, avi, 1, v. n., [rimel. tilligem. flagrare, af flare]: at give en Lugt fra sig, at lugte el. dufte (deraf); m. o. ud. abl., ogs. c. acc.; A) om en Vellugt; thymo fragrantia mella, Virg. Ge. 4, 169; adolescens fragrans unguento, Suet. Vesp. 8; cf. Martial. 6, 55; - fragrans amomum, Sil.; - gemma vinum fragrat, Solin.; cf. Martial. 5, 38; — B) om en ond Lugt; fragrat acerbus odor, Val. Fl.; men ∾ vino hesterno, (stinke deraf), Martial. 1, 88; — II) af partic. fragrans, tis, som adj., er superl. fragantissimum unguentum, Appul. — fragum, i, s. und. fraga.

frámĕa, ae, f., [germ. Ord]: etslags Spyd el. Kastespyd hos de ældste Germaner, angusto et brevi ferro etc., Tac. Germ. 6, oftere; cf. Juvenal. 13, 79; — 2) sild. ogs. som Sværd, Augustin. — Franci, orum, m.: germanisk Folk i Franken el. Frankenland (i Tydskland); - efter at være dragne over Rhinen, giorde de Erobringer i Gallien, og gave omsider Landet deres Navn; vid. Claudian. Laud. Stilich. 1o. 11, o. Vopisc.; — b) collect. ogs. in sing., Claudian.; — B) df. 1) Francia, ae, f.: det af dem beboede Land, Auson. o. Claudian.; — 2) Franciscus, i, m.: som Æres-titel f. K. Probus, Frankernes Overvinder, Vopisc.; — 3) Francus, 3, lingua, Hieronym.

frango, frēgi, fractum, 3, v. a.; [af ῥήσσω, ῥήγνυμι, m. digamma aeol.]; I) „egenl."; A) „alm.": brækker, bryder, knuser, patinam, Hor.; men comisk: ∾ aulam (i. e. ollam) in caput alicui, Plaut.; men ∾ corpora ad saxum, (knuse derpaa el. derimod), Virg. Aen. 3, 623; - domus fracta lapidum conjectu, Cic. Att. 4, 3; ogs. frangi in crustas, Plin.; ∾ guttur parentis, Hor. Epod. 3, 2; cf. Sall. Catil. 51: ∾ laqueo gulam (alicui); - fractae ad litora voces, (i. e. repercussae), Virg. Aen. 3, 556; men absol.: fractos sonitus imitata tubarum (vox), id. Ge. 4, 72; - fremdeles (m. etslags reflexivt Begr.): ∾ brachium, (brække Armen), vid. Cic. d. Or. 2, 62; cf. Virg. Aen. 5, 413; ligel. ∾ navim, (lide Skibbrud), Ter. Andr. 1, 3, 17; cf. Caes. B. G. 4, 29; men Juvenal. 5, 478: hic frangit ferulas, (naar de neml. slaaes i Stykker paa ham); — B) „bes.": støder el. river el. knuser, fruges saxo, Virg., hordeum molis, Plin.; men ∾ glebas bidentibus, Virg.; cf. id. Ge. 3, 161; s. ogs. Hor. Ep. 1, 13, 19; - ∾ comam in gradus, (bukle el. krølle), Quintil.; - ∾ alicui testiculos, (berøve nogen Manddommen), Plin.; hos Stat. ogs. ∾ sexum; - ∾ exuvias boum aceto, (udblode deri), Val. Fl.; men ∾ toros, Martial. 2, 59, (sidde Leiet ned); - ∾ fluvium, (svømme derigiennem), Sil.; men ∾ fores, (slaae stærkt derpaa), Plaut.; men „poet.": ∾ iter, (forandre sin Vei), Stat.; — II) „fig."; A) „overf."; a) formindsker, svækker, forringer; - vis ··· summas frangit infirmatque opes, Cic. Rab. Post. 10, (e poët.); cf. Ovid. Trist. 3, 14, 33, o. Nep. Eum. 5; ligel. ∾ nervos mentis et corporis, Quintil.; ∾ diem mero, Hor. Od. 2, 7, 6; men calor se frangit, Cic. d. Or. 1, 62; ∾ (vina) nive, Martial., vites (sacco),

Plin., (svække el. formilde deres Skarphed); — b) tæmmer, betvinger, undertvinger, nationes, Cic.; cf. Nep. Them. 2; men Fragimur heu fatis, Virg. Aen. 7, 594, (overvældes deraf); ∾ bellum proeliis, Cic. Prov. Cons. 13; ∾ consilium alicujus, (tilintetgjøre), id. Fam. 4, 4; ∾ invidentes ingenio industriaque, id. ibd. 10, 3; men ∾ se laboribus, (slide sig op dermed), id. Arch. 11; — B) „ment."; 1) om Foredraget el. m. Hensyn derpaa; - ∾ sententiam alicujus, (giendrive, afkræfte), Cic. Fam. 1, 4; ligel. ∾ aliquem, id. Att. 1, 16; ligel. ∾ soritem, id. Acad. 2, 29; - fremd. fracta pronunciatio, Plin. Ep., (forfelet, umandig); - endel. om Bogstaverne: consonans consonantem frangit, Quintil. 1, 4, 11, (naar neml. af tvende umiddelbart forbundne Consonanter i den samme Stavelse, den anden i Udtalen mærkeligen svækker den første, ligesom dette er Tilfældet i pro o. i ptisana); — 2) „ethisk" el. m. Hensyn paa en moralsk Tilstand, osv.: a) bræker, bryder, krænker; - ∾ fidem, Cic. R. Com. 6, foedus, id. Pis. 12; ut neque ··· nec frangam dignitatem meam, id. Fam. 9, 10; ogs. fordærver el. forfører; Non Venus et vinum sublimia pectora fregit, Ovid. Fast. 1, 301; — b) tæmmer, holder i Tømme, cupiditates, Cic. Mil. 28; men pass.: frangi cupiditate, id., metu, id., pudore, id., (nedbøies el. overvældes deraf); men frangi animo, (blive modløs), id. Phil. 2, 14; men Ovid. Pont. 1, 2, 63, absol.: quum etc., frangor, (taber jeg Modet); cf. Cic. Pis. 26: istuc fractum et humile, (hin Forknyttelse el. Modløshed); — III) partic. fractus, 3, som adj.; A) brudt, svag, kraftløs; fractus membra (acc. gr.) labore, Hor. Sat. 1, 1, 5; - ogs. in compar., spes fractior, Cic. Lael. 16; — 2) blød, umandig; fracta voce loqui, Juvenal. 2, 111; ∾ gressus, Petron.; ogs. er at hidføre Cic. Pis. 26, s. ovenf.; men id. Att. 11, 12: me fractiorem esse animo, (at jeg er noget nedslaaen i Sindet).

frāter, tris, m., [besl. m. φράτωρ, i. e. tribulis]; I) „egenl."; A) „alm.": Broder; - fratrum quoque gratia rara est, Ovid. Met. 1, 145; men med Inderlighed: mi frater, mi frater, etc., Cic. Qu. Fr. 1, 3, in.; fratres gemini, Cic., gemelli, Ovid.: Tvillingbrødre; ∾ germanus: kiødelig Broder, (navnl. paa Faderens Side), Pseud.Cic. p. Dom. 45; fratres uterini, (som have samme Moder), Dig.; men fratres dii, Suet. Calig. 22, o. Prop. 3, 12, 20: Brødrene Castor og Pollux; ligel. fratres gemini, Ovid. Her. 17, 250; - men divi fratres, i Retssproget: Keiserne M. Antonius Philosophus o. L. Verus; - ogs. bruges fratres, ligesom vort: Søskende, om Broder og Søster, el. om Brødre og Søstre, Dig., Tac. Ann. 12, 4; — B) „bes." ogs. Søskendebarn; neml. a) f. frater patruelis, Faders Brodersøn, Cic. Planc. 27, findes ogs. frater, Cic. Att. 1, 5, Liv. 35, 10, Ovid. Her. 8, 27, o. id. Met. 13, 31; — b) Moders Søstersøn, Pseud.Cic. in Sen. 10; - ogs. Søstermand el. Svoger, Liv. 28, 35; — II) „overf."; A) „alm.": Broder, d. e. Ven, Staldbroder, Kammerat; frater, pater, adde, etc., Hor. Ep. 1, 6, 54; men volo, mi frater, fraterculo tuo credas, Timarch. ap. Cic. Verr. 3, 66; — b) ogs. de forbundne Folkeslag hede undert. fratres; vid. Caes. B. G. 1, 33; — B) „poet." bruges ogs. fratres om Ting, der ligne hinanden, el. som paa nogen Maade høre sammen; - Aspicies illic positos ex ordine fratres, (mine øvrige Bøger el. Skrifter), Ovid. Trist. 1, 1, 107; cf. Martial. 12, 3; - men om visse Bierge: quos a simili altitudine septem fratres appellant, Plin. 5, 2; ligel. er: laeva manus soror dextrae, Plaut. Poen. 1, 3, 9; — not. a: Fratres Arvales, (et Præstecollegium), s. und. Arvalis; — not. b: Frater Solis et Lunae: en Titel for Partherkongen, Ammian.

frāterculo, are, v. n., (ligesom Brødre at voxe med hinanden), Plaut. ap. Fest. s. v. sororiare; af — frāterculus, i, m., demin. af frater; bf. Juvenal. 4, 98, m. Lune: ∾ Gigantum, (ligesom terrae filius), ubekiendt og ringe Menneske; bf. m. Lune: Brorlille, Kammerat; volo, mihi, fraterculo tuo, credas, s. und. frater, no. II, A.

*frāterne, adv.: broderligen, som en Broder; - fraterne facis, quod etc., Cic. Qu. Fr. 2, 15; - ogs. „overf.": hierteligen, inderligen; te a me fraterne amari, id. Att. 1, 5; o. — frāternĭtas, atis, f.: Broderskab, Quintil. Decl.; - „overf." ogs. i Statssproget: Aedui soli Gallorum fraternitatis nomen cum populo R. usurpant, Tac. Ann. 11, 23; af — frāternus, 3, [frater]; I) „egenl.": broderlig, hørende til el. hidrørende fra en Broder, amor, Caes.; men ∾ lyra, Hor. Od. 1, 21, 21, (som Apollo havde faaet af Broderen Mercurius); ∾ mores, (neml. hos Zethus, Broder af Amphion), id. Ep. 1, 18, 43; men ∾ invidia, Sall. Jug. 39, ligesom ibd. fratris invidia, (imod Broderen); - ∾ hereditas, Cic. Cluent. 11; ∾ parricidium, id.; cf. Hor. Epod. 7, 18, o. Ovid. Met. 7, 367; — II) „overf."; a) hørende til el. benævnt efter en Slægtning; - fraterna peto, Ovid. Met. 13, 31, (hvad der har tilhørt min Fætter Achilles); — b) hørende til en Ven el. Staldbroder; - pro fraterna illa necessitudine etc., Cic. Quint. 4; cf. id. Qu. Fr. 1, 1, 3; ligel. ∾ animi, Hor. Ep. 1, 10, 4; cf. id. ibd. 1, 3, 35; — c) ogs. publicistisk; ∾ nomen, (Navn af Romernes Broderfolk), Caes. B. G. 1, 38; — d) endel. „poet." om Dyrene: moerentem ··· fraterna morte juvencum etc., Virg. Ge. 3, 518.

1. frātria, ae, f., [frater], i. e. uxor fratris: Broderkone, Svigerinde, Fest. — 2. frātria, ae, f., φρατρία: Afdeling af Folket, svarende til d. lat. curia, vid. Varr. L. L. 5, 15. — frātrĭcida, ae, m., [frater, caedo]: en Brodermorder, Nep. Timol. 1, Ps.Cic. p. Dom. 10; bf. — frātrĭcīdium, i, n.: Brodermord, Salvian. — frātrŭēlis, is, m., [frater; formet efter patruelis]: Søskendebarn, Hieronym.

*fraudātio, onis, f.: Bedrageri; - hinc fides (pugnat), illinc fraudatio, Cic. Catil. 2, 11; men af en Retsformular: qui fraudationis causa latitarit, id. Quint. 19, (ex edicto); cf. id. Off. 3, 17; men ad heri fraudationem, (for at skuffe ham), Plaut. Asin. 2, 1, 9; o. — fraudātor, oris, m.: en Bedrager; ∾ creditorum, id. Phil. 13, 12; cf. id. Flacc. 20: ∾ et insidiatorum impudentiam etc.; — [fraudo]. — fraudātōrius, 3, [fraudator], interdictum, Dig., (angaaende Bedragere). — fraudātrix, icis, fem. af fraudator: en Bedragerske, Tertull. — fraudĭger, a, um, [fraus, gero]: bedragersk, loquela, Tertull.

fraudo, avi, atum, 1, v. a., [fraus]; I) „alm.": bedrager, forfordeler, bortlager el. bortvender listigen el. bedragersk; bf. a) ∾ aliquem aliqua re; - ∾ milites praeda, Liv., aurigarios mercede, Suet. Ner. 5; men pass.: quum (is) ··· magna pecunia fraudaretur, Cic. Att. 1, 1; fraudatus triumpho, Suet. Calig. 48; - ogs. (tildels „poet."): berøver, unddrager; ∾ aliquem debita laude, Quintil., nationes sua gloria, Plin.; cf. Cic. Fin. 5, 30; - ∾ amantem spe, Ovid., superos ture, Phaedr.; men ∾ nomina origine, Ovid. Met. 7, 654; endel. fraudans se ipse victu suo, Liv. 2, 10; — b) ∾ aliquem, (ud. abl.); - qui socium fraudarit etc., Cic. R. Com. 6; ∾ aliquem per tutelam etc., id. Caecin. 3, in hereditaria societate, id. Quint. 24; men id. Off. 3, 17, af en Retsformel: uti ne propter te ··· captus fraudatusve siem; - ogs. „overf."; fraudandae legis gratia, (for at omgaae el. skuffe Loven), Dig.; - comisk er: fraudatis lucernis, Hor. Sat. 1, 6, 124; — c) absol.; si fraudassis, etc., Plaut. Rud. 5, 2, 58; - men m. homogent Object: ne quam fraudem frausus siet, Plaut. Asin. 2, 2, 29; — II) „bes." o. „overf." paa den Ting, for hvilken nogen bedrages; - stipendiumque equitum fraudabant, Caes. B. C. 3, 59; cf. ibd. 60: fraudata restituere; ∾ annonam pu-

blicam, Dig.; propter fraudatas nuptias, Justin. 4, 3; — not. a: frandassis. (f. fraudaveris), Plaut.; — not. b: perf. (neutropass.): frausus sum, (formet som ausus sum), alene forel., f. ovenf.

*fraudŭlenter, adv.: bedragersk, svigagtigen, infestare aliquem, Colum.; - compar., Plin. 30, 17; o. — fraudŭlentia, ae, f.: bedragersk Forhold el. Character, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 33, o. id. Pseud. 2, 1, 7; af — fraudŭlentus, 3, [fraus]: bedragersk, homo, Cic. Quint. 18; Carthagenienses fraudulenti et mendaces, id. Agr. 2, 35; ∾ venditiones, id. Off. 3, 21; - compar., Tertull.; superl., Plaut. Capt. 2, 1, 38; men magice fraudulentissima artium, Plin. 30, 27. — fraudŭlōsus, 3, [fraus]: bedragersk; ∾ contrectatio rei, Dig.

fraus, dis, f.: Bedrageri, Skuffelse, List, Svig, Rænke, odl.; (in sing. o. pl.); I) „egenl."; - quum ··· aut vi, aut fraude fiat injuria, etc., Cic. Off. 1, 13; fraude et dolo (aggredi), Liv.; per summam fraudem et malitiam (fingere), Cic. Quint. 18; occasionem fraudis aut doli quaerere, Caes.; sine fraude (dedere): uden Falsk, id.; men ne quam fraudem frausus siet, Plaut., f. und. fraudo; fraude mala, (paa bedragersk Vis el. Maade), Hor. Od. 1, 3, 28; in fraudem creditorum, Dig.; - fraudem moliri, Phaedr., struere, Senec.; fraudem facere legi, Liv., senatus consulto, Cic., (omgaae el. skuffe); - ogf. in pl.; omnes ejus fraudes fallaciaeque, id. Cluent. 36; qui fons est fraudium omnium, id. Off. 3, 18; cf. Hor. Ep. 1, 16, 62, o. id. Od. 3, 27, 28; — II) „fig."; A) „concret" om Personer som Skældsord: en Bedrager; (alene forel.); vid. Ter. Heaut. 5, 4, 10; men fraus populi, Plaut. Pseud. 1, 3, 131; — B) „alm.": Forbrydelse, Misgierning, Udaad; vid. Cic. d. Or. 1, 46, o. Hor. Od. 1, 28, 31; - ogf. in pl.: fraudes inexpiabiles concepisse, Cic. Tusc. 1, 30; — C) pass.: Selvbedrag, Vildfarelse el. Feiltagelse; - imperitos in fraudem illicis, Ter. Andr. 5, 4, 8; sic (vultus tuus) in fraudem homines impulit, Cic. Pis. 1; cf. id. d. Or. 3, 60; men Fraude loci et noctis, (ved at skuffes deraf), Virg. Aen. 9, 397; in fraudem agere, id. ibd. 10, 72, jacere, Lucr.; ogf. fraudem dare alicui, id.; - in fraudem incidere, Cic., delabi, id.; — b) df. atter: den af en Vildfarelse opstaaede Skade; - id mihi fraudem tulit, etc., (har skadet mig), Cic. Att. 7, 26; quae res nemini umquam fraudi fuit, Cic. Cluent. 33; cf. id. Phil. 5, 12, ogf. Liv. 30, 19; - df. sine fraude, (archaistisk ogf. se fraude, f. sine fraude): uden Men el. Skade; df. ogf. ustraffet; vid. Cic. Leg. 2, 24, Sall. Catil. 37, o. Hor. Od. 2, 19, 20; - ogf. hører hertil Forbundsformularen: quod sine fraude mea fiat, etc., Liv. 1, 24; — III) Fraus, personificeret som Guddom, Cic. N. D. 3, 17; - ogf. i Mercurs Tieneste, Capella; — not.: gen. fraudium, Cic., fraudum, Tac.; - archaistisk er pl. frudes f. fraudes, Naev. — frausus, 3, pf. neutropass., f. und. fraudo, not. b.

*fraxĭnĕus, 3: af Asketræ, trabes, Virg., sudes, id., hasta, Ovid.; o. — 1. fraxĭnus, 3: = frgd., virga, Ovid. Her. 11, 76; af — 2. fraxĭnus, i, f.: Asken el. Asketræet, Virg. Ecl. 7, 65, o. Plin. 16, 24, (fraxinus excelsior L.); — 2) „meton." ogf.: hvad der er giort af Asketræ, navnl. Kastespyd, Ovid. Met. 5, 143, oftere, Stat.

Frĕgellae, arum, f.: By i Latium ved Lirisfloden, Liv. 8, 22, oftere, o. A.; — 2) df. Frĕgellānus, 3, bellum, Cic., ager, id., Liv.; — b) df. subst. Fregellani, orum: Indvaanerne deraf, Liv. 27, 10. — Frĕgēnae, arum, f.: Søstad i Etrurien, Plin. 3, 5, o. Liv. 36, 3.

*frĕmĕbundus, 3, ligesom fremens; I) „alm.": brusende, larmende, moles, (om Skibet Argo), Pacuv. ap. Cic. N. D. 2, 35; — 2) „bes.": fnysende, (Polyphemus), Ovid. Met. 14, 188; cf. id. ibd. 12, 128; o. — frĕmĭtus, us, m., som Naturlyd; 1) „alm." el. om Ting: Bragen el. at brage; ∾ armorum, (Vaabenbrag), Cic.; ∾ castrorum, (Larm fra el. i Leiren), Liv.; men fremitus terrae, (underjordisk Drøn), Cic.; ∾ maris, (dets Brusen el. Brølen), id. Fin. 5, 2; — b) ogf. om visse Dyr; ∾ equorum, (deres Vrinsken), Caes., canum, (deres Knurren), Colum., apum, (deres Summen), Virg.; — II) „bes." om Mennesker: Brummen el. Knurren, navnl. som Yttring af Misnøie; - vid. Tac. Germ. 11; men ∾ flebilis, (lydelig Graad), Senec. Hippol.; ogf. larmende Raab el. Skrig, Cic. Flacc. 10; ligel. Bifaldsraab, Virg. Aen. 5, 148; cf. Ovid. Trist. 4, 2, 53; men om et Rygte, vid. Liv. 45, 1; - ogf. Larmen af en Troppemarsch, Caes. B. G. 2, 21; — [flgd.].

†frĕmo, ŭi, ĭtum, 3, v. n. (o. a.); ligesom d. besl. βρέμειν, oprdl.: at brumme el. bruse, at give en brummende el. dronende Lyd fra sig, navnl. om Elementerne og om Echoet, om de vilde Dyr, osv.; - fremunt immani turbine venti, Ovid.; fremunt undae, Stat., ripae, Virg. Aen. 11, 299; men om Løven og om Ulven, id. ibd. 9, 59 o. 341; ligel. fremit acer equus, (vrinsker), id. ibd. 11, 496; — bb) saal. ogf. a) om Mennesker: brummende el. larmende at udbryde el. yttre sig; - ∾ gaudio, Liv. 6, 6, assensu, Virg. Aen. 10, 96; cf. id. ibd. 1, 559; - oftere om et Udbrud af Harme: fremunt omnibus locis, Liv. 7, 5; - saal. ogf. m. acc. c. inf.; vid. Liv. 8, 13, o. Cic. Att. 2, 7; - „poet." ogf. c. acc.: arma fremit, (raaber derpaa, forlanger med Skrig), Virg. Aen. 7, 460; cf. id. ibd. 11, 132; — b) om Ting og om Begreber; epistolae frementes, m. acc. c. inf., (som rase derover), Plin. 33, 12; fremit fama, Val. Fl.; cf. Phaedr. 5, 7; men terror fremit, Martial.; — not.: som act.: ∾ arma, f. ovenf.; cf. Virg. Aen. 11, 132; ligel. m. Objectsætn., f. ovenf.; df. — frĕmor, oris, m.: = fremitus; leonum fremores, Appul.; ogf. absol.: arma sonant, fremor oritur, poët. ap. Varr.; men Virg. Aen. 11, 296: variusque per ora cucurrit Ausonidum turbata fremor; - ogf. in pl.: leonum indignati fremores, Appul.

frēnātor, oris, m., [freno]: som tæmmer el. styrer med Bidselet; ∾ equorum, Stat.; ∾ conti, (en Slyngekaster), Val. Fl.; - ogf. „overf.": infinitae potestatis domitor ac frenator animus, Plin. Pan. 66.

frendo, (ud. pf.), essum o. ēsum, 3, v. n. o. a.; I) neutr.; ∾ dentibus, Plaut. Capt. 4, 4, 5, (skære Tænder); ligel. ud. dentibus: frendens gemensque, etc., Liv. 30, 20; cf. Virg. Ge. 4, 452; men frendens aper, Ovid.; frendens dolor, Senec. Herc. Fur.; — II) act.: knuser, navnl. med Tænderne; - ∾ fabam, (om Grise), Varr.; ∾ fruges saxo, Attius ap. Non.; df. faba fresa, Colum., fressa, Cels.; ligel. cicera fresa, Colum., o. erva fressa, id.; — II) ogf. „overf." m. Objectsætning: at udfnyse, at yttre med Harme, Curt. 4, 4; - men ∾ noctes, (med Harme at yttre sig derom), Pacuv. ap. Non.; - men comisk: Nec, machaera, audes dentes frendere, Plaut. frgm. ap. Non.; df. — frendor, oris, m.: at skære Tænder, Tertull.

frēni, orum, m., f. und. frenum. — frēnĭger, a, um, [frenum, gero]: med Tømme el. Bidsel; df. „poet.": ∾ ala, (d. e. Rytteriet), Stat. — frēno, avi, atum, 1, v. a., [frenum]; I) „egenl.": lægger Bidsel el. Tømme derpaa; equites frenatis equis etc., Hist. B. G. 8, 15; ligel. ∾ equos, Virg., Hor.; ∾ ora cervi capistris, Ovid. Met. 10, 125, colla draconum (Medeae), id.; - vecta est frenato pisce Thetis, Tibull.; cf. Ovid. Met. 11, 237; men frenata acies, (d. e. Rytteriet), Sil.; — II) „fig."; A) „overf.": tæmmer, twinger, holder tilbage; - ∾ ventos vinculis et carcere, Virg. Aen. 1, 54; hiems glacie cursus frenat aquarum, id. Ge. 4, 136; men „alleg.": linguam tot malis frenatam resolvimus, Plin. Pan. 66; - ogf. hos Lægerne; ∾ tussim medicamine, Seren.

Samm.; — B) „ment.": holder indenfor visse Grændser; styrer, betvinger, osv.; - oftere m. tilføiet abl.; ∾ furores (alicujus) legibus, Cic. Mil. 28; ∾ gentes superbas ··· justitia, Virg. Aen. 1, 52; ∾ voluptates temperantia, Liv. 30, 21; - ogs. ud. abl.: ∾ libidinem, Senec., iras, id., spes avidas, id.

Frentāni, orum, m.: Folk i Samnium ved d. adriatiske Hav, (hvor nu Abruzzo Citra); vid. Caes. B. C. 1, 23, o. Liv. 9, 16; — b) ds. Frentānus, 3, ager, Liv. 27, 43, regio, Plin. 3, 17.

frēnum, (fraen.), i, n., oftere in pl. frena, orum, n., o. heteroclitisk freni, orum, m.: Tømme, Bidsel; — I) „egenl."; recipere frenum, Hor. Ep. 1, 10, 36; oftere recipere frena, Cic. Top. 8, Virg., Ovid.; - men frenos ore momordit equus, Tibull.; cf. Liv. 1, 48, o. A.; - moderari frenis (equum), Lucr.; cf. Hor. Sat. 1, 1, 91, o. A.; — b) som Ordsprog kan mærkes: frenum mordere: at giøre Modstand, med Eftertryk at modsige; vid. Brut. ap. Cic. Fam. 11, 23, o. Cic. ibd. 24; — II) „overf."; A) „alm." o. „alleg.": Tømme, Skranke, Grændse; - frenum accipere, (underkaste sig), Virg. Aen. 12, 568; voluptates tenere sub freno, Senec. Ep. 23; - alteri calcaria adhibere, alteri frenos, Cic. Brut. 56; men id. Phil. 13, 9: frenos injicere exsultanti; cf. Hor. Od. 4, 15, 10: injicere frena etc.; men Liv. 31, 2: date frenos impotenti naturae, etc.; - imperii frena tenere, Ovid., moderari, id.; pone irae frena modumque, Pone et avaritiae, Juvenal. 8, 88; men frena momordit (amor: underkastede sig, gav efter), Stat.; - frenis ··· calcaribus uti in aliquo, vid. Cic. d. Or. 3, 9; cf. id. Att. 9, 1, Hor. Sat. 2, 7, 74, oftere, o. A.; — B) „poet." f. equus; Idem eques et frenis, idem fuit aptis aratris, Propert. 4, 10, 19; — C) „technisk": hvad der ligesom et Baand holder noget sammen; saal. tecti ··· Saxea frena labant, (Stenenes Sammenføininger), Stat. Theb. 10, 880; — b) navnl. er i Anatomien frenum: det Baand, der forener den indre Forhud med glans, Cels.

frĕquens, tis, adj.: som ofte gientages el. finder Sted, hyppig el. idelig; I) „alm."; A) om Personer: som ofte er paa et Sted, hyppig, idelig, jevnlig; - ∾ auditor Platonis, Cic.; - men udtrykkes ofte ved adv.; erat tum Romae frequens, (opholdt sig der ideligen), id. R. Am. 6; quibuscum si sunt frequentes, (omgaaes dem flittigen), id. Off. 2, 13; frequens concionibus, (som ofte holder Taler), Tac.; frequens ad signa, (som jevnligen sees der), Liv.; in ore frequens posteritatis eris, Ovid. Pont. 2, 6, 34; - ogs. c. inf.: frequens lenire, Stat. Theb. 7, 70; - compar., filium frequentiorem cum illis, quam secum etc., Liv. 39, 53; superl., s. nedenf.; — B) om Begreber: som ofte el. hyppigen skeer el. finder Sted; - frequentes delati honores, Nep. Phoc. 1; frequentior familiaritas, Cic., usus anulorum, Plin.; - est frequens, (det forekommer ofte), c. inf., Dig.; cf. Tac. Ann. 2, 33: erat adhuc frequens senatoribus, si quod etc., loco sententiae promere; - ogs. kan hidføres: frequens sententia, (Forslag, der finder Manges Bifald), Plin. Ep. 2, 11; trochaeus frequens, (som hyppigen bruges, el. dens hyppige Brug), Cic. d. Or. 3, 47; — II) „bes."; A) om Personer: talrig, i Mængde; - senatus frequens convenit, Cic. Fam. 10, 12; cf. id. Verr. Act. 1, 3; men Liv. 35, 7: ad frequentiores consultatio dilata (sc. senatores); men Cic. Phil. 7, 9: equites frequentissimi etc.; men Liv. 5, 44: capite arma frequentes; — B) ofte ogs. om Stedet: talrig el. folkerig, stærkt besøgt el. beboet; — a) absol.; ∾ municipium, Cic., emporium, Liv., auditorium (med mange Tilhørere), Plin. Ep., convivium, Suet.; theatrum frequentissimum, Cic.; — b) c. abl.; frequens amnis vorticibus, Ovid.; - Nilus feris ac beluis frequens, Plin.; frequentia aedificiis loca, Liv. 31, 23; cf. Ovid. Her. 16, 51; - compar., ultra pars frequentior vicis esset, Liv. 35, 11; — c) c. gen.; talis silvae frequens fecundusque (mons), Tac. Ann. 4, 65.

*frĕquentāmentum, i, n.: Gientagelse i Foredraget, Gell. 1, 11; — frĕquentātio, onis, f.: hyppig el. idelig Brug deraf; I) „alm."; - sine matrimoniorum frequentatione, Gell. 1, 6; — II) „bes." i Rhetoriken; A) Sammenhobning, argumentorum, Cic. Part. or. 35, consequentium, ibd. 16; — B) som rhetorisk Figur: sammentrængt Fremstilling af d. frgd. Enkeltheder; vid. Auct. ad Her. 4, 40; — frĕquentātivus, 3: som betegner Handlingens oftere Gientagelse, verba, Gell. 9, 6; — ds. adv. frequentative, Fest. s. v. verberitare; o. — frĕquentātor, oris, m.: som gior noget oftere; (eftercl. Ord); Appul., Tertull.; — [frequento].

frĕquenter, adv. af frequens; I) „alm.": hyppigen, d. e. ofte; vid. Auct. ad Her. 4, 56; se ad eum frequenter per eos dies ventitaturos etc., Cic. d. Rep. 1, 9, (al. frequentes); - compar., ∾ testari, Quintil.; cf. Ovid. Fast. 3, 287; superl., ∾ translatione uti, Cic. Orat. 24; cf. Suet. Aug. 43; — II) „bes.": hyppigen, d. e. talrigt, af mange, i Mængde, osv.; - Romam inde frequenter migratum est, Liv. 1, 11; huic (tribuno) frequenter intercceditur, (mange forkaste hans Forslag), Cic. Att. 1, 19; - quo frequentius habitaretur (Coelius mons), Liv. 1, 30; cf. id. 2, 62.

frĕquentia, ae, f., [frequens]; I) „egenl.": at være nærværende i stor Mængde; ds. „concret"; a) talrig Forsamling, navnl. af de Stores Clienter el. Ledsagere; vid. Cic. d. Or. 1, 45, o. id. Verr. 2, 2; saal. frequentia vestrum, id. Phil. 4, 3; ∾ vulgi, Nep. Att. 22; - ogs. ud. gen.; frequentia egressum alicujus ornare, Cic. Pis. 13; cf. id. Mil. 1: non usitata frequentia stipati sumus; cf. id. Verr. Act. 1, 7; — b) enhver Mængde; vid. Caes. B. C. 3, 19; ∾ negotiatorum, Sall. Jug. 47; - men rerum frequentia, ut verborum etc., Cic. d. Or. 2, 13; — II) „overf.": Tæthed; - frequentia coeli, Vitruv. 9, 9, (i. e. densitas aëris).

frĕquento, avi, atum, 1, v. a., [frequens]; I) „alm.": gior noget ofte, kommer ofte derhen; - qui frequentant domum meam, Cic. Fam. 5, 21; cf. Sall. Catil. 14; ∾ assidue locum incunabulorum etc., Suet. Vesp. 2; cf. Ovid. Met. 10, 169, o. Suet. Gramm. 7; - ogs. ∾ aliquem, vid. Sall. Jug. 73, o. Tac. Ann. 5, 10; - ds. pass.; vid. Cic. Off. 1, 39, o. Sall. Jug. 17; — B) „fig."; ∾ animo, ofte at betænke, Auct. ad Her. 3, 24; men haec frequentat etc., (han gior ofte Brug deraf), Cic. Orat. 27; cf. Ovid. Her. 12, 143; - men pass., Tac. Ann. 3, 25, o. Cic. d. Or. 3, 38; — II) „bes.": talrigen el. i Mængde at besøge el. feire; - publicum est, quod civitas universa frequentat, ut ludi, dies festus, bellum, Cic. Inv. 2, 27; ligel. ∾ sacra, Ovid., dies solennes, Suet.; — B) „overf."; a) at fylde el. befolke med en Mængde, at befolke; vid. Suet. Aug. 46; hvf. pass., id. Off. 2, 4, o. id. Att. 1, 19; — b) at forsamle i stor Mængde; vid. Cic. Catil. 4, 7; - navnl. ogs. om Foredraget: at sammendrage til Eet, id. Orat. 25; cf. id. d. Or. 3, 52; — III) partic. frequentatus, 3, ogs. som adj.; A) talrigt beboet el. befolket; - quae loca ··· minus frequentata sunt, Sall. Jug. 19; — B) meget el. hyppigen brugt el. brugelig; - gemma frequentata reginis, Plin. 37, 61; — C) fuld deraf el. rig derpaa; sententiis frequentatum (genus dicendi), Cic. Brut. 95.

fressus el. frēsus, 3: partic. af frendo. — fretāle, is, n., [rimel. besl. m. frgd.]: Stegepande, Apic. — *fretālis, e: hørende til et Sund el. Stræde, oceanus, Ammian. 28, 2, (den brittiske Canal); o. — frĕtensis, (el. Fr.), e: = frgd., mare, Cic. Att. 10, 7, (Sundet ved Sicilien el. Strædet ved Messina); — [af flgd.].

fretum, i, n., [skal være besl. m. πόρος, i. e.

meatus el. transitus; altf. oprdl.: Overfart, odl.]; df. 1) „egentl.": Sund, Stræde, Canal; - fretorum angustiae, Cic. N. D. 2, 7; cf. id. Div. 2, 11; - ∾ Siciliense, (imellem Sicilien og Italien), id.; ogf. ∾ Siculum, Liv., Plin.; ogf. fretum Siciliae, Caes.; f. ogf. nedenf.; - Seston Abydena separat urbe fretum, Ovid. Trist. 1, 10, 28, (i. e. Hellespontus); - fretum Herculeum, Sil., (Strædet ved Gibraltar); hvorom ogf. fretum nostri maris et Oceani, Sall. Jug. 17; - fretum perfodere, Liv. 33, 17, (i. e. fodiendo facere); — B) „bef." ftaaer ogf. fretum ofte absol. om Strædet ved Sicilien; - septimo die venisse a freto, Cic. Att. 2, 1, oftere; cf. Caes. B. C. 1, 29, Hor. Epod. 9, 7, o. A.; — b) df. Fretense mare, (Sundet ved Sicilien), Cic. Att. 10, 7; — II) „fig."; A) „alm.": Havet; ∾ Euxinum, Ovid., Libycum, id., Hesperium, id.; In freta dum fluvii current, Virg. Aen. 1, 607; cf. Ovid. Met. 12, 39; men Hor. Od. 2, 7, 16, „alleg.": unda ··· fretis aestuosis etc.; — B) „bef.": Opbrusen, Hede el. Heftighed; fretum illud adolescentiae, Flor. 1, 26; cf. Lucr. 4, 1024: aetatis freta etc.; f. ogf. Gell. 10, 3: ∾ invidiae etc.; — not.: f. ogf. 3. fretus, s. l.

1. frētus, 3: som ftøtter fig derpaa, som bæres deraf; pondere enim fretae (res) stant, Lucr. 6, 1057; [hvf. ogf. etymol. at fammenl. m. φορεῖν, φορητός]; oftest „fig." o. „ment.": som ftoler derpaa, som forlader fig derpaa, som har Tillid dertil; a) c. abl.; - fretus intelligentia vestra, brevius dissero, Cic.; cf. Ter. Phorm. 2, 1, 43; ligel. m. esse; qui voce freti sunt etc., Cic. Off. 1, 31; cf. Ter. Andr. 2, 1, 36; — b) fild. „poet." c. inf.; - pontum irrumpere fretae (naves), Stat. Theb. 6, 23; — c) c. dat.; nulli rei praeterquam numero freta (multitudo hostium) temere proelium iniit), Liv. 6, 13 (Drakenb.).

2. frētus, us, m., [befl. m. frgd.]; men alene fild. o. in abl.; animi tui fretu, (i Tillid dertil), Symmach. — 3. frētus, i, m., forel. Biform af fretum: Sund el. Stræde; vid. Lucr. 1, 721; ligel. Varr. ap. Non.: qui est fretus inter Rhegium et Messanam; cf. Cic. Verr. 5, 66 (Zumpt.), o. Gell. 13, 20; — B) ogf. „poet. overf."; a) fretus coeli, (ligesom Luftftrømmen), i. e. coelum, Enn. ap. Varr.; — b) fretus anni, Lucr. 6, 363, i. e. ver, Foraaret.

friābilis, e, [frio]: som lader fig rive el. knuse; tophus, Plin., sandaracha, id. — fricae, arum, f.: ubekiendt Stenart paa Sicilien, Auct. Aetn. 526. — *fricāmentum, i, n.: Gnidning, Frottering; ∾ articulorum, Coel. Aur.; — fricātio, onis, f.: Gnidning, Frottering, Colum.; — 2) „bef." i Bygningskunften: Polering, Vitruv. 7, 6; — fricātor, oris, m.: som gnider el. frotterer, Coel. Aur.; — fricātūra, ae, f.: = fricatio no. 2, Vitruv.; — fricātus, us, m.: Afgniden; men alene in abl.: crebro fricatu (dentium), Plin. 23, 63; o. — fricium, i, n.: Tandpulver, Plin. Val.; — [af flgd.].

frico, cŭi, ctum (o. catum), 1, v. a.: gnider el. frotterer, navnl. efter Badet og Salvningen; vid. Plaut. Pseud. 4, 7, 93; - ogf. indgnider, corpus oleo, Martial.: - men fricat arbore costas (sus), Virg. Ge. 3, 256; men mulos qui fricabat, etc., poët. ap. Gell. 13, 4; — 2) „bef." i Bygningskunften: ∾ pavimenta, (glatte el. polere dem), Vitruv. 7, 1; — not.: ∾ genua, (som Gestus af den Bedende), vid. Plaut. Asin. 3, 3, 88.

*frictio, onis, f.: Gnidning, Frottering, Cels.; — frictrix, icis, f.: = tribas, Tertull.; o. — frictūra, ae, f., o. 1. frictus, us, m.: = frictio, Appul.; — [frico]. — 2. frictus, 3; 1) partic. af frico; — 2) partic. af frigo.

frigēdo, inis, f., forel. Biform af frigus: Kulde, Varr. ap. Non. — frigĕfacto, are, v. a., [frigus]: afkøler, os, Plaut. Poen. 3, 5, 15; - f. ogf. frigidefacto, s. l. — frigēo, 2, v. n., [frigus]; 1) „egentl.": er kold, er ftiv af Kulde; (oppon. caleo; men algeo, føler Kulde; oppon. aestuo); - si non totus friget, (er iskold), Ter. Phorm. 5, 8, 5; non frigent (pedes etc.), vid. Pers. 3, 108; friget aether, Auct. Aetn.; df. ogf. „poet.", Virg. Aen. 6, 219: corpus ··· frigentis, (i. e. corpus mortui); men id. ibd. 5, 396, (om den Udlevede): Sanguis hebet, frigentque effetae in corpore vires; - som Ordfprog mærkes Ter. Eun. 4, 5, 6: Sine Cerere et Libero friget Venus; — II) „fig."; A) „alm.": er kold derved, er uvirkfom el. ligegyldig, Auct. ad Her. 4, 15; men Curionem frigere, (at man intet hører til ham), Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6; men Ter. Eun. 3, 3, 11: ubi friget (sc. sermo: naar Talen ftandfer), huc evasit; — B) at mangle Varme el. Interesse; - frigens ad populum (tibicen), Cic. Brut. 50; cf. id. Fam. 11, 14: plane jam frigeo; men friget patronus Antonius, (gielder el. formaaer intet), id. Phil. 6, 5; — b) ligel. om Begreber el. Forholde; - quum omnia (judicia) frigerent, (da Domftolene havde tabt deres Myndighed), Cic. Verr. 2, 25; cf. id. Att. 1, 14; men id. Fam. 7, 11: sin autem ista frigebunt, (hvis der intet bliver at opnaae), etc.

frigero, are, v. a. (o. n.), [frigus]: afkøler; frigerandi cholerici, Coel. Aur.; — b) ogf. absol.: frigerans Aganippe, (kølende), Catull. 61, 30. — frigesco, frixi, 3, v. n., inch. af frigeo: at blive kold el. afkølet, at miste fin Ild el. Varme; - uti frigescat (oleum), Cato; subtus frigescit terra, Lucr. 6, 866; sanguis ··· pallore frigescit, Quintil.; ∾ pedes manusque, Tac. Ann. 5, 70; men cor frixit prae pavore, Liv. Andr. ap. Serv. ad Virg. Aen. 1, 92; — II) „fig." o. „ment."; A) at blive afkølet el. ligegyldig el. fløv el. mat; - si etc., nos hic frigore frigescimus, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6; men frigescit affectus, Quintil.; ∾ miseratio, id.; — B) at blive kold el. ugunftig, alicui, (imod nogen); vid. Pers. 1, 108.

frigĭdārius, 3, [frigidus]: med el. af el. til koldt Vand, ahenum, Vitruv.; ∾ cella balinei, (til Afkøling), Plin. Ep. 2, 17; cf. id. ibd. 2, 6; — II) df. subst. frigĭdārium, i, n.; A) Afkølingsværelse i Badet, Vitruv.; — B) ctr. frigdaria, orum, n.: køligt Spisekammer, Lucil. ap. Priscian.

frigĭde, adv. af frigidus: koldt; df. „fig."; 1) mat, aandløft, føvnigen; ita frigide agunt, ut nolle existimentur, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6; — 2) fvagt, aandløft, fmagløft, laudari, Favorin. ap. Gell.; - compar., quae sunt in Verrem dicta frigidius, (Cicero) aliis assignavit, Quintil. 6, 3, 4; superl., id. 6, 1, 39. — frigĭdĕfacto, are, v. a., [frigidus]: afkøler, os, Plaut. Rud. 5, 2, 39; f. ogf. frigefacto, s. l.

frigidiuscŭlus, 3, demin. af compar. frigidior, us: noget el. temmelig kold el. mat el. aandløs; vid. Gell. 3, 10: sed alia quoque ibidem congerit frigidiuscula, (anden enfoldig Snak). — *frigido, are, v. a.: afkøler, gior kold, Coel. Aur.; o. — frigĭdŭlus, 3, demin.: noget kold, puella, Virg. Cir. 250; - ogf. „overf.": noget mat el. fvag; moestam ··· Frigidulos udo singultus ore cientem, Catull. 64, 132; — [af flgd.].

frigĭdus, 3, [frigeo]: kold, kølig; opp. (calidus); - ∾ coelum et gelidum, Plin. Ep. 5, 6; cf. Hor. Ep. 1, 15, 9, o. id. Od. 1, 1, 25; frigida Tempe (pl.), Virg., rura, id.; - compar., ∾ flumen, Cic. Leg. 2, 3; superl., ∾ loca, Caes.; - som Ordfprog figes: aquam frigidam suffundere (alicui: fætte Ondt for nogen), Plaut.; — b) absol.: frigida, (sc. aqua); ex frigida lavari, Plin. Ep.; ligel. frigidam aegro dare, Suet.; - ligel. absol.: laminae ferreae ex frigido ductae, (som fmedes kolde el. uden Ild), Vitruv.; — B) „bef." ogf. „poet.": frigidus f. mortuus; ∾ (Eurydice), Virg. Ge. 4, 506; df. ∾ mors, id. Aen. 4, 385; - ogf. kold af Skræk, Aesonides, Val. Fl., corda, Sil.; — b) som frembringer Kulde, febres, Plin. 26, 7, horror, Virg., mors, f. ovenf.; ligel. Lucr. 3, 943: ∾ pausa vitai; — II) „fig."; A) kold, d. e. uden Varme og Interesse; -

quot dies quam frigidis rebus absumpsi! Plin. Ep. 1, 9; ligel. ∾ negotia, id. ibd. 9, 2; ligel. ∾ litterae, (koldt, uden Interesse), Cic. Fam. 10, 16; cf. Hor. Ep. 1, 3, 26; — b) „poet." ogs. dorsk el. kraftlos; frigida bello dextera, Virg. Aen. 7, 338; men id. Ge. 4, 104: ∾ tecta apum, (hvori der mangler Liv og Virksomhed); cf. id. ibd. 3, 97: frigidus in venerem (equus); — B) kold, aandlos, smaglos, urimelig, odl.; in ista tam frigida, tam jejuna calumnia etc., Cic. Caecin. 21; verba frigidiora vitare, id. d. Or. 2, 63; homines frigidiores, (noget smaglose), id. ibd.; sententias leves, frigidas, ineptas etc., Quintil.; ∾ et puerilis affectatio, id.; cf. id. 12, 10, 12, o. Cic. Brut. 67.

frĭgilla, ae, f. und. fringilla. — 1. frīgo, (xi), xum o. ctum, 3, v. a., φρύγω: rister, torrer ved Ilden, fabas, Ovid., hordeum, Plin.; triticum frictum, Varr.; - men comisk: tam frictum (af fricare) illum reddam, quam est frictum cicer, Plaut. Bacch. 4, 5, 6; ova fricta ex oleo, Plin.; res frixa, (ristet el. stegt; opp. res assa), Gell. — 2. frīgo, ĕre, v. n., (hvs. frigutiio); som spæde Borns Naturlyd: at lalle, odl., Afran. ap. Non. — 3. frīgo, ĕre, v. a., ligesom erigo: reiser i Veiret, Attius o. Varr. ap. Non. — frīgor, ōris, m., [frigeo]: Kulden; ∾ molestissimus, Theod. Prisc.; - ogs. ctr. frigdor (cordis), id. — frīgŏrĭfĭcus, 3, [frigus, facio]: kolende, acetum, Gell. 17, 8. — frīgŏro, are, v. a., [frigus]: afkøler; ∾ cholericos, Coel. Aur.

frigŭlo, are, v. n.: Kragens Naturlyd, Auct. Carm. d. Philom. 28. — frīgus, ŏris, m., ῥῖγος (m. Digamma): Kulde el. kold Luft, Frost el. Frostveir; (opp. calor); I) „egenl."; vix in ipsis tectis frigus vitatur, Cic.; ligel. in pl.; tecta, quibus frigorum vis pellitur, id.; - ∾ intolerabile, id., acre, Lucr., penetrabile, Virg.; frigore rigere, (opp. calidis torrescere flammis), Lucr. 3, 905; frigus colligere, (forkole sig), Hor.; - frigus est: det er koldt, Cels.; cf. Hor. Sat. 2, 6, 46; — B) „bes." ogs.; a) den kolde Aarstid, Virg. Ge. 1, 300; hvs. id. Ecl. 2, 22: aestate et frigore; — b) Kolighed, som Skyggens el. Vandets; vid. id. ibd. 1, 8 o. 53, ogs. Hor. Od. 3, 13, 10; men Martial. 4, 64: Et quodcumque jacet sub urbe frigus, (et ved dets Skygge koligt Sted); men Ovid. Trist. 3, 4, 51: non habitabile frigus, (en formedelst Kulde ubeboelig Egn); — c) Dodskulden el. Doden; - illi solvuntur frigore membra, Virg. Aen. 12, 951; cf. Ovid. Fast. 2, 856; - ogs. letale frigus, id. Met. 2, 611; ogs. leti frigus, Lucr.; — d) ogs. kold Skræk el. Gysen; Extemplo Aeneae solvuntur frigore membra, Virg. Aen. 1, 92; — II) „fig." o. „ment."; A) Kulde, Ligegyldighed el. Slovhed, navnl. i de offenlige Forretninger; - tantum fuit frigus in senatu, Cic. Qu. Fr. 2, 12; s. ogs. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6, und. frigesco; - ogs. Mangel paa Interesse, Aandloshed; ∾ quaestionum, (i deres Behandling), Quintil. 2, 12, 6; — B) Kulde el. Uvillie, hvormed nogen modtages el. behandles; vid. Senec. Ep. 122. o. Hor. Sat. 2, 1, 60; - navnl. ogs. Kulde el. Ligegyldighed hos Tilhorerne; imperitia et rusticitas (oratoris) ··· afferunt frigus, Quintil. 6, 1, 37; cf. Plin. Ep. 6, 15.

frīguscŭlum, i, m., demin. af frigus: liden el. ringe Kulde, Tertull.; - ogs. „fig.": Kulde imellem Ægtefolk, Dig. — frīgūtio, (-uttio), ogs. fringultio, ire, v. n. (o. a.), [forlængede Former af 2.frigo]: at qvidre; - merulae frigutiunt, Appul.; — II) bf. „overf.": at tale utydeligen; quid friguttis? etc., Plaut. Cas. 2, 3, 49; - men c. acc.: vix singulas syllabas fringutientem, (fremstammende), etc., Appul. — fringilla, frigilla el. fringuilla, ae, f., [besl. m. frgd.]: etslags liden Fugl, (som Bogfinken el. Rodkalken), Varr. L. L. 7, 5, Martial. 9, 55. — fringultio, (-utio), ire, s. und. frigutio.

frīo, avi, atum, 1, v. a., [rimel. besl. m. πρίω, i. e. seco]: river el. gnider el. knuser smaa; friari (gemmam) in micas, Plin.; ogs. absol. friare se, id.; quae (terra) facile frietur, Varr.; glebis terrarum saepe friatis, Lucr. 1, 887. — Frīsii, orum, m.: Friserne el. Frislænderne, Folk i Nordtyskland, (imellem Rhinen og Ems, hvor nu Vestfrisland); vid. Plin. 4, 27, o. Tac. Germ. 34, hvor Frisii majores et minores; cf. id. Ann. 1, 60, oftere; - i Middelalderen ogs. Frisones o. Fresones, um; — 2) bf. Frisius, 3, nomen, Tac.

frit, indecl.; efter Varr. R. R. 1, 48: det overste Korn paa det modne Ax, men mindre end granum. — fritilla, ae, f., [rimel. besl. m. frgd.]: en af Korn tilberedet Offergrod, Plin. 18, 19; cf. Senec. Benef. 1, 6: itaque boni etiam farre ac fritilla religiosi sunt, etc. — frītillus, i, m.: etslags Kar el. Bæger, hvori Terningerne rystes, for de kastes i Brettet, Martial. 14, 1, o. Juvenal. 14, 5; s. ogs. und. pyrgus. — frītinnio, ire, v. n., som Naturlyd, om Smaafugle: at qvidre; pulli fritinnientes, Varr. ap. Non.; - ogs. om Cicaden, Auct. Carm. d. Phil. 35; - men ogs. om den barnlige Lallen: dulci···qui nunc sermone fritinnit, poët. in Anthol. Lat. (Burm.).

Frivolaria, ae, f.: Navnet paa en Comoedie af Plautus, hvoraf enkelte Brudstykker haves. — frĭvŏlus, (frib.), 3, [skal være ctr. af inus. frigibulus, s. frigidus]; bf. oprdl.: ringe el. daarlig el. ubetydelig i sit Slags; - quam sit frivola animalium superbissimi origo, Plin. 7, 5; ∾ et supervacuus labor, Senec. Ep. 31; ∾ auspicium, Suet. Ner. 41; — b) bf. absol.: frivola, (pl.): Skramlerier, Senec. Tranqu. 1; nescio quid frivoli, (en el. anden Ubetydelighed), Suet. Calig. 5, 9; — II) bf. „fig.": smaglos, aandlos, taabelig, sermo, Auct. ad Her., convicia, Quintil.; frivolus et amenti similis, Suet. Claud. 15; cf. Phaedr. 5, 7.

*frixōrium, i, n., sc. vas: Pande til at riste i, Stegepande, Plin. Val.; o. — frixūra, ae, f.: = frgd., Venant.; — [1.frigo]. — frixus, 3: partic. af 1.frigo.

*frondārius, 3: horende til Lov, fiscina, Plin.; — frondātio, onis, f.: Lovets Afskærelse, Lovning, Colum.; — frondātor, oris, m.: en Lovskærer el. Aflover, Virg. Ecl. 1, 57, o. Ovid. Met. 14, 469; o. — frondĕo, (ŭi), 2, v. n., (om Træerne): at faae Lov el. lovfulde Grene; - nunc frondent silvae, Virg. Ecl. 3, 57; cf. Lucr. 5, 215; - men om en Forvandling til Lovtræer, Ovid. Met. 8, 716; - frondens ramus, (med Lov), Virg.; cf. id. Aen. 6, 208, o. Ovid. Am. 2, 6, 40; - men Hor. Ep. 7, 16, 11: adductum propius frondere Tarentum, (at det lovrige Tarent er rykket nærmere); — [1.frons].

frondesco, ĕre, v. n., inch. af frondeo: at faae Lov, at grønnes, Cic. Tusc. 5, 13; men Lucr. 1, 1092: arboribus summos frondescere ramos; men „poet." ogs. c. abl.; simili frondescit virga metallo, Virg. Aen. 6, 144. — frondĕus, 3, [1.frons]: af Løv el. med Lov, nemora, Virg.; men ∾ tecta, id. Ge. 4, 61, (i. e. ∾ arbores); men ∾ casa, Ovid. Fast. 3, 528, (i. e. frondibus contecta); endel. ∾ cuspis, Martial. 14, 22, (d. e. Tandstikker af et Lovtræ).

frondĭcŏmus, 3, [1.frons, coma]: belovet, locus, Prudent. — frondĭfer, (archaistisk frund.), a, um, [1.frons, fero]: lovbærende, belovet, silvae, Lucr., domus avium, id. — frondĭflŭus, 3, [1.frons, fluo]: horende til Lovfaldet, brŭma, Boëth. — frondōsus, (arch. ogs. frund.), 3, [1.frons]: fuld af Lov, belovet, vitis, Virg., aestas, id.; ∾ vertice (collis), id.; - compar., ∾ taxus, Sil.

1. frons, (archaistisk ogs. fruns), dis, f.; I) „alm.": Lov el. Blad, Trælov; - ∾ ilignea, Cato, quernea et populnea, Colum.; men om Ennius: Detulit ex Helicone perenni frunde coronam, Lucr. 1, 119; affatim frondem ex ilice et lauro, Colum.; fiscina frondis, Ovid.; strictae frondes, (til Foder), Hor. Ep. 1, 14, 28; frons tenera (vitis), Virg.; - ogs. Blad

paa en Plante; ne caules allii in frondem luxurient, Plin.; — II) „bef." o. „overf."; A) Løvgren el. Løv med Grenen, Virg. Aen. 6, 215; - ogs. undert. Løvtræ el. Træ med Løv; - frondibus laeti colles, (skovgroede), Curt. 5, 4; — b) Krands af Løv el. af Løvgrene; vid. Hor. Od. 4, 2, 35, o. id. Ep. 1, 18, 64; cingere tempora frondibus, Ovid.; cf. id. Fast. 1, 711.

2. frons, tis, f.; I) „egenl.": Panden (hos Mennesker og Dyr); vid. Plin. 11, 51; frons ··· homini tantum tristitiae, hilaritatis ··· index, id. ibd.; ∾ tenuis, Hor.; - oftere som Udtryk af Menneskets Indre; ∾ tranquilla et serena, Cic., tristis, Tibull., gravis, (stræng), Plin. Pan.; men ∾ exsanguis et ferrea, (i. e. impudens), id. ibd. 35; men Cic. Rab. Post. 12: verissima fronte dicere aliquid, (med sanddru Mine); cf. id. Qu. Fr. 1, 1, 5; men utrum fronte, an mente, etc., s. nedenf.; men tanta contractio frontis etc., id. Sest. 8; frontem contrahere, id., adducere, attrahere, Senec., (trække sammen, rynke); opp. frontem exporrigere, Ter., explicare, Hor., remittere, Plin. Ep., solvere, Martial., (glatte el. formilde den); - frontem ferire el. percutere, Cic.; - perisse Frontem de rebus, (at al Skam er borte), Pers. 5, 103: men frons urbana, Hor. Ep. 1, 9, 11, (en vis naiv Uforskammethed); - endel. som Ordsprog: frons occipitio prior, Cato, (hver hielper sig bedst selv); — b) men om Dyrene; vid. Caes. B. G. 6, 26; tauri torva fronte, Plin.; cf. Hor. Od. 3, 13, 4, o. id. ibd. 4, 2, 57; - ogs. in pl., Lucr. 5, 1033; — II) „fig."; A) „overf.", navnl. m. Hensyn paa Rummet; a) Forsiden el. Ydersiden deraf; - men habet geminas ··· janua frontes, Ovid. Fast. 1, 135, (neml. udad og indad); - frons castrorum, Caes.; men paa Skibe: Forstavnen; vid. Virg. Aen. 5, 157, o. id. Ge. 3, 21; - navnl. ogs. Hærens Forside el. Front; vid. Sall. Catil. 59, o. Tac. Hist. 2, 89; aequa fronte (procedere), Liv. 36, 44; a fronte, a tergo, a lateribus (teneri), Cic. Phil. 3, 13; — b) Bredden (i Modsætn. af Længden); mille pedes in frontem, Hor. Sat. 1, 8, 12; frons Caucasi, Plin., Italiae, id.; — c) geminae frontes, rimel. begge de yderste Ender el. Knapper paa det dobbelte Foderal el. Hylster til en Bogrulle, (at sammenl. m. vort Rand el. Snit, od l.); vid. Ovid. Trist. 1, 1, 11, o. Tibull. 3, 1, 13; — B) bf. ogs. „ment."; a) Begyndelse el. Indgang; frons causae, Quintil. 4, 1, 42; cf. Ovid. A. A. 1, 463; — b) det Skinbare og Foregivne el. Fremstillede, (i Modsætning af det Væsenlige el. Virkelige el. af Menneskets Indre); quae frontes aperit, mentes tegit (tabella), Cic. Planc. 6; ligel. decipit frons prima, Phaedr.; decorum in frontem, (at see til), Tac. Agric. 33; men Cic. Att. 4, 15: utrum fronte, an mente, etc.; — c) Alvorlighed; s. ovenf. Pers. 5, 103: perisse Frontem etc.; — not.: ogs. som masc., Cato ap. Gell., o. Plaut. ap. Non.

*frontālia, ium, n.: Pandesmykke paa Heste og Elephanter; vid. Liv. 37, 40, o. Plin.; o. — frontati, orum, m., (sc. lapides), i Architecturen: Bindestene, Vitruv., Plin.; — [2.frons].

Frontinus, i, m., Sext. Jul., skrev (imod Slutningen af d. første Aarh. eft. Chr.): de Aquaeductibus Commentarium; ogs. tillægges ham Libri Strategematon; — not.: en anden Julius Frontinus har skrevet: de Agrorum Qualitate, o. De limitibus Agrorum; vid. Scriptt. Rei Agr. ed. Goes.

1. fronto, onis, m., [2.frons]: med bred Pande; vid. Cic. N. D 1, 29. — 2. Fronto, onis, m., M. Corn.: berømt Taler i d. andet Chr. Aarh.; - en liden Del af hans Værker har Ang. Majus opdaget i Palimpsester, og udgivet; — 2) bf. Frontōniāni, orum. m.: hans Disciple el. Tilhængere; men Frontoniana decreta, Dig. — frontōsus, 3, [2.frons]: med flere Pander; - compar., ∾ Janus, Augustin.; — 2) „fig.": dierv el. dristig, id.

fructēta, orum, n., sild. Biform af frutecta, i. e. arbusta, Serv. ad Virg. Ecl. 1, 40. — fructĭfer, a, um, [fructus, fero]: frugtbærende, frugtbar, arbores, Plin., o. A. — fructĭfĭcātio, onis, f.: Frugtbarhed; efterel. o. in pl., Tertull.; af — fructĭfĭco, avi, atum, 1, v. n., [fructus, facio]: at bære Frugt; laurus fructificat, Calpurn. Ecl. 4, 91.

1. fructuārius, 3; I) „alm.": frugtbærende el. frugtbar, scrofa, Varr., palmes, Plin., ramus oleae, Colum.; - ∾ pars villae, (som hører til Afgrødens Opbevaring), Colum.; - ∾ ager, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 9, som betaler Afgifter; (opp. immunis); — II) „bef." i Retssproget: hørende til Brug og Nytte, servus, Dig., stipulatio, ibd.; — B) bf. subst. o. ligesom act., fructuārius, a, (m. o. f.): som har Brug og Nytte af Tingen, Dig.; — [2.fructus].

fructuōse, adv.: med Nytte; - compar., Augustin.; af — fructuōsus, 3, [2.fructus]: rig paa Frugter, frugtbar, indbringende, nyttig; - ager ··· sine cultura fructuosus esse non potest, Cic. Tusc. 2, 5; ∾ praedia, id. R. Am. 15; - compar., ∾ vina, (som sælges dyrere), Varr.; superl., ∾ fundus, Cic., locus, Caes. B. G. 1, 30; - ∾ palmites, Colum.; men Cic. Quint. 3: pecuaria res ··· fructuosa; - ogs. om Personer; qui vobis fructuosi sunt, Cic. Manil. 6; — II) „fig." o. „ment."; - tota philosophia frugifera et fructuosa, etc., Cic. Off. 3, 2; virtutes ··· generi hominum fructuosae, id. d. Or. 2, 81; cf. id. Off. 2, 18; men Quintil. 1, 6, 29: quia (is) sit utilis multis, id est fructuosus, etc.

1. fructus, 3: partic. af fruor. — 2. fructus, us, m., (archaistisk gen. fructuis, Varr. ap. Non., fructi, Cato), [fruor]; oprdl.: Nyden el. at nyde deraf, Nydelsen af en Gienstand; bf. I) „abstract"; A) „egenl.", (men rimel. alene for- o. forel.), f. d. sædv. usus fructus: Brug og Nytte deraf; - mea est haec; St. scio; sed meus fructus est prior, Plaut. Cas. 4, 4, 16; saal. ogs. in Dig.; — B) „fig."; ad animi mei fructum, (til min aandige Nydelse) etc., Cic. Agr. 2, 2; (cf. Liv. 22, 14: rem fruendam oculis etc.); s. ogs. Nep. Eum. 11; — II) „concret."; A) „egenl.": den deraf opstaaende Frugt el. Nytte el. Fordel; 1) „alm."; ∾ pecuniae, (af at være rig), Cic. Off. 2, 18; artifex fructu artis suae fruitur, Senec. Ep. 9; men Ovid. Fast. 4, 641: fructu non respondente labori, etc.; habere aliquid in fructu, (ansee som fordelagtigt), Cic. Fin. 1, 4; men Liv. 34, 36: fuerat ei magno fructui mare; — 2) „bef."; a) Indtægt el. Indkomst; - Asia multos annos vobis ··· fructum non tulit, Cic. Agr. 2, 30; aurum ex fructu metallorum etc., Liv. 45, 40; fructus pecuniae, (Renterne deraf), Caes. B. G. 6, 19; cf. Cic. Off. 1, 8; men id. Manil. 6: totius anni fructus (sc. e portu, e decumis, e scriptura, etc.: Indkomsterne deraf); — b) Jordens og Træernes Frugt; - fructus serere, percipere, condere, Cic. d. Senect. 7; cf. id. Off. 2, 3; graves fructu vites, Quintil.; fructuum calamitas, (Misvært), Cic.; fructus caduci, (sc. arborum): affalden Frugt, Plin.; — c) Livsfrugten; fructum ferre, (at føde), Varr.; — II) „fig." o. „ment.": Frugt, Virkning, Følge, odl.; - ego fructus ex re publica non laetos et uberes, sed magna acerbitate permixtos tuli, Cic. Planc. 38; cf. id. Sest. 31, o. id. Pis. 14; men id. d. Senect. 18: honeste acta superior aetas fructus auctoritatis capit ipsa extremos; - ∾ laboris, Quintil., studiorum, id.; men Cic. Rab. perd. 10: neque quisquam nostrum etc., quin spe posteritatis fructuque ducatur.

frūgālis, e, [frux]; I) oprdl.: hørende til Værter el. Frugter, maturitas, (deres Modenhed), Appul.; — II) oftest „fig."; A) oeconomisk, nyttig, indrettet til Nytte; - haec villa frugalior ac melior est, quam tua illa perpolita, Varr. R. R. 3, 2; — B) sparsommelig, ordenlig, maadeholden, fornuftig, retskaffen; men alene in compar. o. superl.; vid. Quintil. 1, 6, 17; - ut

frugalior sim, quam ipse volt, Ter. Heaut. 4, 3, 3; homines ··· frugalissimi, sanctissimi, etc., Cic. Flacc. 29; cf. id. d. Or. 2, 71.

*frūgālĭtas, atis, f.; egtl.: Jordens Frugtbarhed; tf. sildt. o. „concret": Jordens Frugter el. Værter, Appul.; — II) tf. „fig."; A) Sparsommelighed, Tarvelighed; vid. Cic. Dejot. 9; ligel. quod cessat ex reditu, frugalitate suppletur, Plin. Ep. 2, 4; oppon. luxuria, Quintil. 5, 10, 73; — B) ligesom σωφροσύνη, Maadehold, Forstandighed, Retskaffenhed; omnem innocentiam reliquasque virtutes frugalitas continet, Cic. Tusc. 3, 8; o. — frūgālĭter, adv.; egtl. frugtbart; tf. sædv. „fig."; A) sparsomt, oeconomisk, ordentligen, vivere, Hor. Sat. 1, 4, 107; men Cic. Fin. 2, 8: ∾ coenare, (oppon. nequiter): — B) forstandigen, retskaffent; sobrie et frugaliter accurare, Plaut. Epid. 4, 1, 38, (men ironisk); ut loqui deceat frugaliter, Cic. Fin. 2, 9; - compar., ∾ vivere, Lactant.; — [frugalis].

frŭges, um, s. und. frux. — frūgesco, ĕre, v. n. inch., [frux]: at være frugtbar, Prudent., Tertull. — frūgi, s. und. frux. — *frūgĭfer, a, um; I) „egentl.": frugtbærende, frutgbar, ager, Cic., messes, Ovid.; men ∾ numen, (i. e. Ceres), id. Pont. 2, 1, 15; - men incolarum alimentis frugifera insula, vid. Liv. 26, 10; — II) „fig.": som bringer Nytte el. Fordel, philosophia, Cic. Off. 3, 2; cf. Liv. praef.: hoc illud est ··· salubre ac frugiferum, te etc.; — not.: terrāi frugiferāi, (f. terrae frugiferae), Enn. ap. Charis.; cf. Martial. 11, 90; o. — frūgĭfĕrens, tis, partic. adj.: frugtbærende, frugtbar; ∾ terrae (pl.), Lucr. 1, 3; — [frux, fero].

frūgĭlĕgus, 3, [frux, lego]: som samler Kornet el. Kornene; ∾ formicae, Ovid. Met. 7, 624. — *frūgĭpărens, tis, partic. adj.: som bærer el. frembringer Frugter el. Værter, Venant.; o. — frūgĭpărus, 3: = frgd.; ∾ fetus, Lucr. 6, 1; — [frux, pario]. — frūgĭperdus, 3, [frux, perdo]: som taber el. kaster sin Frugt, salix, Plin. 16, 46, (ὠλεσίκαρπος, Homer.). — fruitus, 3, o. fruiturus, 3, s. und. fruor.

frūmen, ĭnis, n., [fruor]: etslags Grød til Offring, Arnob.; — not.: efter Donat. ad Ter. Phorm. 2, 2, 18, o. Serv. ad Virg. Ge. 1, 71, betegner frumen ogs. Spiseroret el. det Øverste deraf. — *frūmentācĕus, 3: af Korn el. af Sæd, farina, Veget.; o. — frūmentārius, 3: hørende til Kornet el. til Sæden; - ∾ lex, (paa Sicilien), ogs. lex Hieronica, vid. Cic. Verr. 2, 13; men i Rom er ∾ lex: som befaler Kornuddelinger til Folket for en bestemt nedsat Pris, id. Brut. 62, o. id. Sest. 48, hvs. ogs. ∾ largitio, id. Off. 2, 21; - ∾ res, (Forsyning med Korn), id. Verr. 3, 37; men de re frumentaria laborare, Caes. B. G. 1, 33, oftere, (mangle Proviant el. Levnetsmidler); hvs. ∾ rei prospicere, id.; - ∾ ager, Varr., ∾ solum, Colum., (skikket til Kornavl); ∾ provinciae, (hvorfra Rom forsynedes med Korn), Cic. Att. 9, 9, — B) tf. subst., frumentarius, i, m.; a) i Krigssproget: som besørger Korntilførsler, Hirt. B. G. 8, 35; — b) sc. negotiator: en Kornhandler, Liv. 4, 12, o. Cic. Off. 3, 13 o. 16; — [frumentum].

*frūmentātio, onis, f.; I) i Krigssproget: Indsamling af Korn el. Proviant, Fouragering, Caes., Suet.; - ogs. in pl.; frumentationibus Romanos prohibere, Caes. B. G. 7, 64; — II) i Statssproget: Kornuddeling til Folket, Suet. Aug. 40 o. 42; o. — frūmentātor, oris, m.: som skaffer el. tilveiebringer Korn el. Proviant, navnl. ved Fouragering, Liv. 31, 30; dog ogs. ved Indkiøb, id. 2, 34; af — frūmentor, atus sum, 1, v. dep. n., [frumentum]; sædv. i Krigssproget: ved Fouragering at sammenbringe Korn el. andet Forraad; vid. Caes. B. G. 7, 73, oftere; ligel. frumentatum mittere, id.; men in propinquo agro frumentari, Liv. 31, 36; — II) efterel. ogs. m. activ Bem.: at forsyne med Korn; Aegypto frumentandae praeficere, Tertull.

frūmentum, i, n., [etr. af inus. frugimentum, af fruges, frux; altf. egtl. en Frugt; tf. sædv.]: Korn el. Sæd, Kornet el. Sæden; - frumentum ex agris comportare, Cic.; men in pl. id. Orat. 24: luxuriosa frumenta etc.; cf. Cato ap. Gell. 13, 17: in segetibus ··· bona frumenta; - frumenta hiberna ··· triticum, far, etc., aestiva ··· milium, panicum, etc., Plin. 18, 19; - ∾ triticum: Hvede, Martial.; ogs. absol. frumentum, id. 12, 73; - s. ogs. Caes. B. G. 1, 16 o. 40, oftere, Hor. Ep. 1, 16, 72, oftere, o. A.; — not.: Plin. 15, 21, bruges frumenta ogs. om Figenkierner.

frundĭfer, etc., s. und. frondifer, etc. — frunīscor, frunitus sum, 3, v. dep. (n. o. a.), for- o. efterel. Biform af fruor: nyder; ligesom fruor, c. abl.; saal. frunisci gloriā, Metell. ap. Gell. 17, 2; - ogs. c. acc.; hinc tu nisi malum frunisci nihil potes, Plaut. Rud. 4, 3, 73; — not.: om dette Ord s. ogs. Gell. l. c. — frūnītus, 3: partic. af fruniscor. — fruns, tis, s. und. 1. frons.

frŭor, frūitus o. fructus sum, frui, v. dep. a, (dog at der for acc. oftest findes abl.): har Nydelse deraf, nyder, fryder mig derved; (vid. Flor. 2, 6); oppon. uti: at giøre Brug deraf, at bruge; - ordenl. c. abl.; sieldn. c. acc. el. absol.; — I) „alm."; a) c. abl.; - utatur suis bonis oportet et fruatur, qui beatus futurus est, Cic. N. D. 1, 37; - ∾ vita el. luce, id.; cf. id. R. Am. 45, o. Lucr. 2, 647, ogs. Caes. B. G. 3, 22, ogs. Cic. Lael. 4 o. 9; men ∾ aliquo: nyde nogens Omgang, id. Att. 2, 1, o. Nep. Att. 20; ∾ cara conjuge, Tibull., viro, Propert.; — b) c. acc.; ∾ pabulum, Cato; hoccine ··· ingenium frui, Ter. Heaut. 2, 4, 21; cf. Lucr. 3, 953; - oftere in partic. fut. pass., (men alene i classisk Prosa); non paranda nobis solum, sed etiam fruenda sapientia est, Cic. Tusc. 3, 7; cf. id. d. Senect. 16, o. id. Off. 1, 30; men rem fruendam oculis, etc., Liv. 22, 11; — c) absol.; satiatis et expletis jucundius est carere, quam frui, Cic. d. Senect. 14; quae gignuntur nobis ad fruendum, Cic. Leg. 2, 7; cf. Ter. Heaut. 2, 3, 104, o. Hor. Ep. 1, 4, 7; — II) „bes." i Retssproget: har Brugsnytten deraf, drager Nytte el. Fordel deraf; - certis fundis frui solitum etc., Cic. R. Am. 15; men agrum Campanum fruendum locare, vid. Liv. 27, 11; cf. id. 32, 7; ligel. (agellum) ··· huic demus, qui fruatur, Ter. Ad. 5, 8, 27.

Frŭsino, onis, m., (hod. Frusinone): hernicisk By i Latium, Liv. 27, 37; — 2) tf. Frūsĭnas, ātis, adj., ager, Liv., fundus, Cic.; ogs. absol., id. Att. 11, 4: de Frusinati (sc. praedio el. fundo); — b) tf. subst. Frūsĭnātes, um, m.: Indvaanerne deraf; vid. Plin. 3, 9, o. Liv. 10, 1.

frustātim, adv., [frustum]: i Stykker, stykkevis, coquere, Plin. 20, 39; ∾ secare, Appul. — frustillātim, adv.: i smaa Stykker; ∾ differre, (om Myrerne), Plaut. Curc. 4, 4, 20; af — frustillum, i, n., demin. af frustum; in pl.: frustilla ignea, (Ildfunker), Arnob. — frusto, are, v. a., [frustum]: at splitte i Stumper og Stykker; vid. Flor. 2, 2, (hvor dog den ældre Læsemaade er frustrarentur).

frustrā, adv., [Ablativform af inus. frusus, i. e. frausus af fraudo, m. Demonstrativsuffixet -ĕra, ligesom i supra, extra, etc.]; — I) egtl.: ifølge en Skuffelse el. Feiltagelse, feilagtigen; - jam hi ambo frustra sunt duo, Plaut. Amph. 3, 3, 19; cf. id. Bacch. 4, 7, 42, oftere; men frustra ductare aliquem, (skuffe), id.; men ut ··· illi frustra sint, Sall. Jug. 86; cf. Plaut. Capt. 4, 2, 74, oftere; - frustra habere aliquem, Tac. Ann. 13, 37; — II) tf. sædv. „overf."; A) „alm.": forgieves, uden Nytte, uden Virkning el. Følge; - Praesagibat animus, frustra me ire etc., Plaut. Aul. 2, 2, in.; ligel. frustra tantum laboris sumi, Caes. B. G. 3, 4 o. 25, oftere; cf. Liv. 2, 25 o. 31, ogs. Cic. d. Or. 2, 33, o. Hor. Od. 2, 14, 13; s. ogs. Enn. ap. Gell. 18, 2; — b) ogs. elliptisk; vid. Hirt. B. G. 8, 5, o. Hor. Od. 3, 7, 21; cf. Flor. 4, 11; — B) „bes.": forgieves, omsonst,

uden Grund, uden Hensigt; – nec frustra ac sine causa quid facere, dignum deo est, Cic. Div. 2,60; cf. id. R. Com. 14, o. Quintil. 10, 1, 56; — b) ogſ. elliptiſk, Quintil. 9, 3, 60; cf. Suet. Oth. 9: ut multi, nec frustra, opinantur.

*frustrābĭlis, e: ſkuffende, exspectatio, Arnob.; — frustrāmen, ĭnis, n.: Skuffelſe, Lucr. 4,816, inc.; — frustrātio, onis, f.: ſkuffende Forventning; vid. Plaut. Amph. 3, 1, 15; – frustrationem eam esse tollendae legis, Liv. 3, 21, (en Liſt, hvis Henſigt det var, oſv.); dilatus per frustrationem, id. 25, 25; cf. id. 38, 25; – ogſ. in pl., Justin. 9, 6; — 2) „beſ." ogſ.: Forfeilelſe af det foreſatte Maal; tanto majorem his frustratio dolorem attulit, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 23; ∾ cupiditatis, Colum.; men sine frustratione, (uden at feile), Quintil. 2, 20, 3; — frustrātor, oris, m.: ſom ſkuffer el. fører bag Lyſet, debitor, Dig.; — deſ. frustrātōrius, 3: ſkuffende, somnium, Tertull.; o. — frustrātus, us, m.: Skuffelſe el. Overliſtelſe; – frustratui aliquem habere, (have til Bedſte), Plaut. Men. 4, 2, 21; — [frustror].

frustro, avi, atum, 1, v. a., Biform af flgd.: ſkuffer, bedrager; – ego me frustro, Plaut.; frustratus dilationibus, Just., spe, Vell., a spe, Fenest. ap. Priscian.; – ogſ. c. gen.: frustratus captionis, Gell. 5, 10. — frustror, atus sum, ari, v. dep. a., [frustra], ligeſom frgd.: ſkuffer, har til Bedſte; ∾ aliquem, Plaut.; se ipsum, Cic. Acad. 2, 20; men id. Att. 12, 18: vide, ne frustretur (sc. me); men Liv. 2, 13: frustrata custodes; cf. Ter. Andr. 2, 2, 27: etsi ··· me spes haec frustrata est; men Virg. Aen. 6, 493: inceptus clamor frustratur hiantes, (de ſøge forgjeves at ſkrige); – ogſ. c. abl.; ∾ aliquem spe auxilii, (ſkuffe med dette Haab), Liv. 2, 15; — II) „overf.": gjør noget forgjeves, forſpilder; – imprudenter facta opera frustrantur impensas, Colum.; implicati rami frustrabantur ictus, Curt. 6, 5.

*frustŭlentus, 3: med ſmaa Stykker el. Brokker; ∾ aqua, Plaut. Curc. 2, 3, 34; af — frustŭlum, i, n., demin.: lidet Stykke, liden Mundfuld, panis (deraf), Appul.; af — frustum, i, n., [fruor]: Bid el. Mundfuld; ogſ. „alm.": lidet Stykke, en Smule, Cic. Div. 1, 15; – in frusta secare, Virg.; frusta esculenta, Cic. Phil. 2, 25; – conduci frusto panis, Cato; men Senec. Ep. 89: in partes, non in frusta dividere; — not.: frustum pueri, (ſom Skieldsord: liden Skielm), Plaut. Pers. 5, 2, 67.

frŭtectōsus, (frutet.), 3: fuld af Buſke el. Krat, odl.: ∾ tractus (pl.), Colum. 2, 2; ∾ et rubricosus locus, Plin.; — b) smilax spinosis frutectosa ramis, id. 16, 63; af — frŭtectum, (ctr. f. fruticetum af frutex), ogſ. frutetum, i, n.: Buſkvært el. Krat; ager frutectis et arboribus obsessus, Colum.; rosa silvestris in frutecto, Plin.; — 2) „overf.": en Buſk; id frutectum (i. e. cinnamum) etc., Solin. 30. — frutetum, i, n., ſ. frgd. ab in.

frŭtex, icis, m., (ogſ. f., Capella), [rimel. beſl. m. βρύειν, at ſpire]: Buſk el. Buſkvært, oppon. arbor, Colum. Arb. 1, 2, (hvor ogſ. frutex, ut violae, rosae, arundines); – ex uno semine fruticem numerosum fundere, Plin.; – ofte ogſ. in pl.: et med Buſke begroet Sted, Krat el. Underſkov, odl.; frutices inter membra condebant, Lucr. 5, 951; ligel. in montanis locis et fruticibus, Varr.; dog ogſ. in sing., Phaedr. 1, 11; — II) ogſ. „overf."; A) den rodfaſte Træſtub el. Stamme; vid. Suet. Vesp. 5, (hvor dog for frutice ogſ. læſes radice); — B) ligeſom caudex o. stipes, ſom Skieldsord: Klods el. Klodrian, Plaut. Most. 1, 1, 12, o. Appul.; — III) Navnet paa et cederagtigt Træ i Phrygien, Plin. 13, 11.

Fruti, ſ. und. Frutis. — frŭtĭcātio, onis, f., [fruticor]: yppig Fremſpiren af Grene el. Rodſkud; ∾ inutilis (stolo appellatur), Plin. 17, 1. — frŭtĭcesco, ere, v. n. inch., [frutex]; om et Træ: at ſkyde mange Grene, Plin. 17, 45.

*frŭtĭcētum, i, n.: et med Buſke bevoxet Sted, et Krat, odl., Hor. Od. 3, 12, 10; inter fruticeta et vepres, Suet. Ner. 28; — frŭtĭco, avi, 1, v. a.; Biform af flgd.; om Væxterne: at ſlaae ud, at ſpire el. grønnes; – salix fruticat e trunco, Colum.; men id 2, 9: ubi ex uno semine pluribus culmis fruticavit (triticum); — 2) ogſ. „overf." om Haarets Væxt, Juvenal. 9, 15; men fruticat late caput (cervi), Calpurn. Ecl. 6, 3; — frŭtĭcor, ari, v. dep. n.: = frgd.; cf. Cic. Att. 15, 4, „alleg.": excisa est enim arbor, non evulsa; itaque, quam fruticetur, vides; o. — frŭtĭcōsus, 3: fuld af Buſke el. af Buſkværter, litus, Ovid. Her. 2, 121; men fruticosum arboribus (mare), vid. Plin. 6, 24; – fuld af Skud el. Grene, vimina, Ovid., arbor, Plin.; (aïzoum) fruticosum a radice, Plin.; – compar., ∾ rami rutae, id.; superl., ∾ calamus, id.; — [frutex].

Frutinal, ſ. und. flgd. — Frūtis, is, f., [ſkal være etruriſk omformet af Ἀφροδίτη]; altſ. det etruriſke Navn paa Venus; Veneri matri, quae Frutis dicitur, Solin. 2; deſ. — Frutinal, templum Veneris Fruti, Fest. p. 90 (Müller).

frux, (ogſ. frugis, Varr.), gen. frūgis, oftere in pl. frūges, um, f., [fruor]: Frugt, navnl. Bælgfrugt o. Markfrugt, (men fructus oftere om Træfrugten, ligeſom frumentum ofteſt om Kornet el. Sæden); — I) „egentl."; a) in pl.; terra feta frugibus etc., Cic. N. D. 1, 62; cf. id. ibd. 60: nos fruges serimus, nos arbores; men frugum fructuumque reliquorum perceptio etc., id. Off. 2, 3; – dog findes ogſ. fruges f. frumentum; quum fruges Cererem appellamus, id. N. D. 2, 23; cf. Lucr. 2, 656, o. Attius ap. Cic. Tusc. 2, 5; – ligel. ſtaaer fruges undert. f. fructus el. Træfrugt; ∾ arboreae, Virg. Ge. 1, 55, roburneae, Colum.; ligel. dulcedine frugum (capi), Liv. 5, 33; — b) in sing.; si jam data sit frux, Enn. ap. Prisc.; non omnem frugem, neque arborem, in omni agro (reperiri), Cic. R. Am. 27; cf. id. d. Senect. 15, o. Hor. Ep. 1, 16, 10; — II) „fig."; A) „alm.", ligeſom fructus: Frugt, d. e. Nytte el. Fordel el. Værd; – quantae fruges industriae etc., Cic. Coel. 31; cf. Quintil. 6, 2, 3: ad frugem aliquam perducere etc.; men „poet.": expertia frugis, (uden Kierne, uden Aand el. Indhold), Hor. A. P. 341; men til Læreren: inseris aures Fruge Cleanthea, (med C.'s Lærdomme), Pers. 5, 64; — B) „beſ." o. „ethiſk"; 1) frugi, indecl., (rimel. dat., ligeſom f. frugi aptus): dygtig, maadeholden, retſkaffen, odl.; aa) om Perſoner; – L. Piso tanta virtute et integritate fuit, ut ··· solus Frugi nominaretur, Cic. Font. 13; homines plane frugi et sobrii, id. Verr. 3, 27; cf. Hor. Ep. 1, 16, 49, oftere, o. Ter. Heaut. 3, 3, 19, oftere, o. A.; — b) ogſ. m. tilføiet bonae; – Is probus est, quem poenitet, quam probus sit et frugi bonae, Plaut. Trin. 2, 2, 39; ligel. permodestus (homo) et bonae frugi, Cic. Att. 4, 8; — bb) om Ting og om Begreber: maadeholden, tarvelig; – cujus ··· frugi severaque vita etc., Cic. fil. ap. Cic. Fam. 16, 21; ∾ coena, Plin. Ep.; ∾ atrium, nec tamen sordidum, id. Ep. 2, 4; — 2) ad frugem, ogſ. ad bonam frugem, (til Dygtighed el. Retſind); – se ad frugem bonam, ut dicitur, recepisse, Cic. Coel. 12; multa ad bonam frugem ducentia etc., Gell.; quin tu adolescentem ··· ad frugem corrigis! Plaut. Trin. 1, 2, 81; — not.: ſom compar. o. superl. bruges frugalior o. frugalissimus; ſ. und. frugalis.

fūcāte, adv.: med paaſat Farve el. Sminke; compar., Auson.; af — fūcātus, 3: partic. o. adj. af fuco. — 1. Fūcĭnus, i, m., ogſ. lacus Fucinus, (hod. Lago di Celano): Indſø i Latium i d. Marſiſke, Virg. Aen. 7, 759, o. Liv. 4, 57; – om dens Udgravning, vid. Suet. Claud. 20, ogſ. id. Caes. 44. — 2. fūcĭnus, 3: farvet med fucus el. Orſeille, Quintil. 13, 10, 76.

fūco, avi, atum, 1, v. a.: farver; I) „alm."; vid.

Virg. Ge. 2, 465, o. id. ibd. 4, 334; men fucatas colore tabulas etc., Tac. Ann. 2, 14; cf. Hor. Epod. 12, 11; — II) „bef.": farver for at forskionne; A) „egenl."; Composita est aliis fucandi cura coloris, (neml. som Lærebigt), Ovid. Trist. 2, 487; men Quintil. 8, prooem.: corpora vulsa atque fucata muliebriter; — B) „fig."; (genus dicendi) quum praelinitur atque fucatur, fit praestigiosum, Gell. 7, 14; — III) partic. fucatus, 3, ogf. ofte som adj.: opsminket el. forkunstlet; - naturalis ··· non fucatus nitor, Cic. Brut. 9; cf. id. Lael. 25: omnia fucata et simulata a sinceris atque veris (internosci); men iisdem ineptiis fucata etc., id. Mur. 12; men Plin. 34, 19: puer subdolae ac fucatae vernilitatis; - compar., Gell. 13, 26; o. — fūcōsus, 3: farvet el. sminket; bf. „fig."; merces fallaces et fucosae, (uægte el. forfalskede Kramvarer), Cic. Rab. Post. 13; - illae ambitiosae nostrae fucosaeque amicitiae, (forstilte Venskaber) etc., Cic. Att. 1, 18; cf. id. Planc. 7: vicinitas ··· non fucosa, non fallax, non erudita artificio simulationis, etc.; — [af flgb.].

1. fūcus, i, m., φῦκος: etslags Søvært el. Sogræs el. Tang, (lichen roccella L.), hvoraf beredtes en rød Farve, navnl. ogf. rød Sminke; vid. Plin. 13, 48, o. id. 26, 66; — B) bf. fædv. Farvesaft, navnl. a) Purpur el. Purpurfarve; - fucus Aquinus, Hor. Ep. 1, 10, 27; lana tincta fuco, Quintil. 12, 10, 75; ligel. ∾ Tyrius, Ovid. Met. 6, 222, Taenarius, Val. Fl.; — b) Sminke; colorem fuco mentiri, Quintil.; vitia corporis fuco occultant, Plaut.; cf. Prop. 2, 14, 27; — c) Virg. Ge. 4, 39, er fucus: det farvede Vivor, (propolis); — II) „fig."; A) „alm.": Forfalskning; quod mercem sine fuco gestat, Hor. Sat. 1, 2, 8, („alleg."); — B) „bef."; a) Foredragets kunstlede el. uægtelldsmykning; vid. Cic. d. Or. 2, 45, o. id. ibd. 3, 52, ogf. Quintil. 8, 3, 7; — b) Forstillelse, Skuffelse, odl.; sine fuco et fallacia negatur, (uforstilt el. ligefrem), Cic. Att. 1, 1; fucum facere alicui, (skuffe el. vildlede), vid. Ter. Eun. 3, 5, 41. — 2. fūcus, i, m.; pl. fuci, Virg. G. 4, 168 o. 244: Humlebier el. Vandbier el. Droner; f. ogf. Plin. 11, 10 o. 11, ogf. Varr. R. R. 3, 16.

fue! interj. el. Udraab i Uvillie, ligesom phui: fy! Plaut. Most. 1, 1, 37. — Fūfīdius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn; vid. Cic. Pis. 35, oftere; — bf. Fufidianus, 3, praedia, Cic. — Fūfius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn; - Qu. Fufius Calenus, tr. pl. a. u. c. 692; — 2) bf. Fufius, 3, lex de comitiis, Cic. Att. 4, 16.

fŭga, ae, f., φυγή: Flugt; I) „egenl."; A) „alm."; ∾ ab urbe, Cic. Att. 7, 21; fuga salutem petere, Nep. Hann. 11; cf. id. Ages. 4; men Caes. B. G. 2, 12: ex fuga se recipere, (samle Kræfter efter Flugten); - in fugam vertere, Liv., convertere el. conjicere, Caes., slaae paa Flugt; ogf. in fugam dare, id. B. G. 2, 23; - derimod: fugam dare, ligesom fugam capere: tage Flugten; cf. Virg. Aen. 12, 367, o. Cic. Verr. 4, 43; - ogf. heder „poet." fugam dare: at lade undflye, at give el. frembringe en stærkere Fart, Virg. Aen. 7, 24; - fremdeles fugam facere: at drive paa Flugt, Liv. 1, 56, o. id. 21, 52, oftere; men ogf. at tage Flugten, Sall. Jug. 53, o. Liv. 8, 9; — B) „bef.": tvungen Flugt fra Hiemmet el. Fædrelandet, Landsflygtighed el. Landsforvisning; - vid. Cic. d. Or. 3, 3; ogf. in pl., Tac. Ann. 14, 61; men „poet.": Vos eritis nostrae portus et ara fugae, Ovid. Pont. 2, 8, 68; — b) metonym. ogf. fugae (f. fugitivi), Colum.; — II) bf. „fig."; A) „overf."; a) Flugt, d. e. hurtig el. ilende Bevægelse; - fugā praevertitur Hebrum, Virg. Aen. 1, 317; fuga temporum, Hor. Od. 3, 30, 5; - ogf. hurtig Reise el. Seilads; - Exspectet facilemque fugam etc., Virg. Aen. 4, 430; — b) Middel til at undflye; ogf. Udvei el. Redning; - fugam claudere, Liv. 27, 18; ∾ explicare, id. 1, 30, reperire, Virg. Ge. 4, 441; — B) „ment.": Attraa el. Stræben efter at undgaae noget; - ∾ turpitudinis, (oppon. appetentia honestatis), Cic. d. Rep. 1, 2; fuga laboris desidiam arguit, id. Mur. 4; fuga laborum et dolorum, id.; ∾ paupertatis, Hor., culpae, mortis, leti, id.; — not.: (ala pro axilla) fugā litterae vastioris, Cic. Orat. 45.

fŭgācĭter, adv. af fugax: flygtende, feigt; - compar., utrum ab se audacius, an fugacius ab hoste geratur bellum, Liv. 28, 8. — Fŭgālia, ium, n., [fuga], (sc. sacra), in memoriam fugatorum regum, etc., Augustin.; cf. Regifugium. — fŭgātor, oris, m., [fugo]: som fordriver el. afvender; ∾ mortis, Tertull.; — bf. fem. fŭgātrix, icis, timoris, id.

*fŭgax, ācis, f.; I) „egenl.": flygtig, som let flygter, caprea, Virg., ferae, id.; — b) navnl. der gierne løber bort (af Slaget el. fra sin Tieneste); bf. f. fugitivus, (bortløben Slave), Plaut. Pers. 3, 3, 16; men fugacissimus hostis, Liv., dux, id. 5, 28; -. ogf. „alm.": flygtende, som befinder sig paa Flugten, vir, Hor. Od. 3, 2, 14; cf. Ovid. Met. 1, 541: tergo fugaci imminet; men ibd. 13, 807: volucrique fugacior aurā (Galathea); „poet." ogf. ∾ lympha, Hor.; — II) „fig."; A) „overf.": som hurtigen iler afsted el. forbi; - fugaces labuntur anni, id.; non aliud pomum fugacius, Plin.; cf. Cic. Fam. 10, 12: haec omnia ··· brevia, fugacia, caduca; — B) „ment."; fædv. c. gen.: som søger at undgaae noget, som vogter sig derfor; - fugax ambitionis, Ovid. Trist. 4, 10, 38; cf. id. ibd. 3, 2, 9; fugacissimus gloriae, Senec. Benef. 4, 32; o. — fŭgēla, ae, f.; (for- o. efterel. f. fuga): Flugt el. Stræben efter at flygte, Cato ap. Prisc., Appul.; — [fugio]. — fŭgiens, tis: partic. o. adj. af flgb.

fŭgio, fūgi, fŭgitum, 3, v. n. o. a., [besl. m. φυγή, φεύγω]: flygter, tager Flugten, løber derfra, ogf. undflyer el. undgaaer, odl.; I) som neutr.; A) „egenl."; ∾ hinc, Plaut., a foro, id., ex conspectu, Ter., ex proelio, Cic., a patria, Ovid., de civitate, Quintil.; men ∾ oppido, (f. ex oppido), Caes. B. C. 3, 29; - ∾ in provinciam, id.; men ∾ in nubila, (tabe sig deri), Virg. Aen. 12, 256; men „poet.": fugiens ad litora portus, Prop. 4, 6, 15, (i. e. recedens); - ogf. absol., el. m. adv.; nec fugere destiterunt etc., Caes. B. G. 1, 21; cf. Virg. Aen. 5, 629, o. id. ibd. 6, 61; - ligel. absol. om en Slave: at løbe bort, Hor. Ep. 1, 16, 46; ligel. fugit mihi servus, Senec.; - ∾ intro, Ter.; quo et unde fugiebas? Curt.; men longe fuge, (fly langt bort), Hor.; men som Ordsprog: ita fuge, ne praeter casam, Ter. Phorm. 5, 2, 3; - endel. fugere equo (til Hest), rate, Val. Fl.; — b) ogf. ligesom φεύγειν: at blive landsflygtig, at gaae i Landsflygtighed; fugiendum de civitate etc., Quintil. 6, 1, 19; — B) „overf."; a) at flyve el. ile; - currū fugiente, Hor. Ep. 1, 16, 7, (om den nedgaaende Sol); - ligel. „poet." om Skudvaaben, Stat., om et Skib, Val. Fl.; men fugiens per gramina rivus, Virg.; — b) at ile afsted el. hengaae el. forsvinde, navnl. om Tiden; vid. Virg. Ge. 3, 284; ligel. fugiens hora, Hor., aetas, Catull., (flygtig el. ilende); men fugiens dies, Senec. Thyest., (Aftenen); - ligel. mensis fugiens, (dens sidste Del deraf), Ovid. Fast. 5, 186; - ogf. „alm.": at hensvinde el. forgaae; - vinum fugiens, (som ikke holder sig), Cic. Off. 3, 23; oculi fugientes, (i. e. morientes), Ovid. Am. 3, 9, 49; - fugere ad verba, (f. confugere: tage sin Tilflugt dertil), Petron.; — II) act. el. c. acc.; A) „egenl.": at flygte derfra el. derfor; - ∾ concilia conventusque hominum, Caes. B. C. 1, 19; men oftest „poet."; ∾ percontatorem, Hor.; cf. id. A. P. 455; ∾ campum, id.; ∾ vina, (afholde sig derfra), Ovid. Met. 15, 322; — b) „bef.": flygtende at forlade Hiemmet el. Fødelandet; - vid. Hor. Od. 1, 7, 22, ogf. id. ibd. 2, 16, 20, o. Virg. Ecl. 1, 4; — B) „fig.";

1) „overf.": flygtende at undgaae el. at undkomme derfra, effugere, (men alene „poet."); vid. Hor. Od. 3, 3, 16, o. id. ibd. 4, 7, 19; – men med omvendt Udtryksmaade, id. ibd. 1, 28, 20: nullum Saeva caput Proserpina fugit; — b) ∾ aciem: blive el. være usynlig, Cic. Tusc. 1, 22; cf. Ovid. Fast. 2, 80: ∾ visus etc.; — 2) „ment."; ∾ ignominiam et dedecus, (oppon. expetere laudem), Cic.; ∾ vituperationem tarditatis, id.; cf. Hor. Ep. 1, 9, 10; ∾ judicium senatus, Liv. 8, 33; ∾ nuptias, Ter., connubia, Ovid.; cf. Hor. Ep. 1, 1, 72; men ∾ judicium, id. Sat. 1, 4, 100; – df. pass.; simili inscitia mors fugitur ··· vita expetitur, etc., Cic. Leg. 1, 11; fugienda semper injuria est, id.; longissime fugienda mollis actio, Quintil.; petenda ac fugienda, id. 3, 6, 49; — bb) hertil er endnu at mærke; a) fugere, ligesom φεύγειν, m. Objectsætning: undgaae at giøre noget, at vogte sig derfor; – illud ··· longe fuge credere, Lucr.; cf. Hor. Od. 1, 9, 13, o. Virg. Aen. 9, 200, ogs. Hor. Ep. 2, 2, 150; — b) res me fugit, (det undgaaer mig, det er mig ubekiendt); – vid. Cic. d. Or. 1, 59, o. id. Fam. 4, 23; men ∾ scientiam alicujus, id. Manil. 10; – ogs. m. Subjectsætn.; cui rei fugerat me rescribere, Cic. Att. 5, 12; cf. id. ibd. 12, 42; — III) partic. fŭgiens, tis, ogs. som adj.: flygtende el. flygtig, svindende, odl.; – vinum fugiens, (som ikke holder sig), Cic. Off. 3, 23; ocelli fugientes, (døende), Ovid. Am. 3, 9, 49; portus fugiens ad litora, (i. e. recedens), Propert. 4, 6, 15; — b) df. subst., fugiens, tis: den Anklagede, Cod. Just.; — B) „overf.": fugiens laboris, arbeidssky, Caes. B. C. 1, 69.

fŭgĭtans, tis, partic. o. adj. af fugito. — fŭgĭtīvārius, i, m.: som opsøger Flygtninger el. bortløbne Slaver, Flor. 3, 19; – men comisk: som opsøger bortkrebne Snegle, Varr.; — 2) som skiuler bortløbne Slaver, Cod. Theod.; af — fŭgĭtīvus, 3, [fugio]; I) „egenl.": som er flygtet (el. fløien) el. løbet bort; df. a) m. o. ud. servus, bortløben Slave, alicujus, (fra nogen), vid. Hor. Ep. 1, 10, 10; men Cic. Verr. 4, 50: neque tam fugitivi illi a dominis, quam etc.; – ogs. som Skieldsord, Plaut. Pseud. 1, 3, 131, Ter.; — b) fugitivus, (sc. miles): bortløben Soldat, Deserteur, Dig.; cf. Caes. B. G. 1, 23; — c) ogs. om Bier, Varr.; ogs. om Duer, Plin. 18, 31, (hvor der tilføies gen. illius loci); — II) „fig."; a) om Personer: fordreven, flygtig, regni, (derfra), Flor. 3, 1; men ∾ rei familiaris, (som ikke mere sysler dermed), Plin. Ep. 9, 28; men absol. Hor. Sat. 2, 7, 113: teque ipsum vitas fugitivus; — b) om Ting og Begreber: flygtig, usikker; ∾ argentum, (vanskeligt at faae fat paa), Ter. Heaut. 4, 2, 11; ∾ gaudia, Martial. 7, 46.

fŭgĭto, avi, atum, 1, v. n. o. a., intens. af fugio; I) neutr.: flyer el. flygter hid og did; ita miserrimus fui fugitando etc., Ter. Eun. 5, 2, 8; — II) act.: flygter derfor, skyer, odl.; – illum amant, me fugitant, Ter. Ad. 5, 1, 18; – sædv. søger at undgaae, quaestionem, Cic. R. Am. 28, necem, Phaedr.; — b) „poet." c. inf.; fugitabant visere etc., Lucr. 6, 1236; — III) partic. fŭgĭtans, tis, ogs. som adj. c. gen.; Herus liberalis est, et fugitans litium, Ter. Phorm. 4, 3, 18; — not.: Plaut. Pseud. prol. 8, er fugito, (driver paa Flugt): frequ. af fugo. — fŭgĭtor, oris, m., [fugio]: som flygter el. løber derfra; ad summos Bellatores aerem fugitorem fore, Plaut. Trin. 3, 2, 97.

fŭgo, avi, atum, 1, v. a., [fugio]: bringer til at flygte, jager el. slaaer paa Flugt; — I) „egenl." i Krigssproget; – ∾ et fundere hostes, Sall.; cf. Cic. Off. 3, 1; men fugato omni equitatu, Caes. B. G. 7, 28; — b) ogs. „alm.": fordriver el. forjager, homines inermes armis, viris, etc., Cic. Caecin. 12; – men „poet.": Hannibalemque Lares Romana sede fugantes, Propert. 3, 3, 11; — II) „overf." o. „alm.": forjager el. fordriver, bortfierner, afvender; vid. Hor. A. P. 171; men Ovid. Pont. 3, 5, 21: nisi me mea Musa fugasset; – ∾ a proposito studendi, Quintil.; men absol.: ∾ poëtam, (skrække tilbage), Hor. Ep. 2, 1, 182; – ∾ flammas a classe, Ovid., maculas ore, id.; men vetitus de corde fugabitur ardor, id. Met. 9, 502; men id. ibd. 1, 469 flgd.: fugat hoc (telum), facit illud amorem.

fulcīmen, ĭnis, n.: hvorpaa noget er støttet, en Støtte el. Pille; nullo fulcimine nixa (tellus), Ovid. Fast. 6, 269; o. — fulcīmentum, i, n., ligesom frgd.; Støtte el. Underlag, Appul.; – ogs. „fig.": Støtte el. Understøttelse, Dig.; af — fulcio, fulsi, fultum, 4, v. a.: støtter el. stiver, holder opreist; I) „egenl."; – coelum qui vertice fulcit (Atlas), Virg. Aen. 4, 247; ∾ trabibus, Plin.; men vitis nisi fulta est, etc., Cic. d. Senect. 15; men id. Acad. 2, 21, „alleg.": ∾ porticum Stoicorum; – domus fulta columnis, Prop.; cf. Hor. Sat. 1, 3, 48; ogs. ud. abl., Virg. Aen. 11, 39; ogs. c. acc. graec.: latus niveum molli fultus hyacintho (juvencus), id. Ecl. 6, 53; – ogs. om Bierne: ruentes ceras fulciunt etc., Plin. 11, 10; – men „poet.": apposita janua fulta sera, (sikkret el. forvaret dermed), Ovid. A. A. 2, 244; men pedibus ··· positas fulcire pruinas, Propert. 1, 8, 7, (træde fast, d. e. betræde); — II) „fig."; A) „overf.": styrker el. befæster; s. ovenf. Ovid. l. c., ogs. Virg. Aen. 8, 227; – ogs. styrker med Næring; vid. Lucr. 2, 1148; ∾ stomachum cibo, Senec. Ep.; (bos) nisi cibo fulta est, Colum.; — B) „ment.": understøtter, holder opreist; vid. Cic. Rab. Post. 16; cf. id. Phil. 2, 21; men ∾ aliquem litteris, (opretholde, trøste), id. Att. 5, 21; cf. id. Fam. 12, 15, o. id. Off. 3, 22; – men „poet.": Et serie fulcite genus, (forplanter Slægten)! Propert. 4, 11, 69; — not. a: Antiopa aerumnis cor luctificabile fulta, (hvis Hierte er betynget deraf), Pers. 1, 78, (rimel. ex Pacuv.); — not. b: fulcitus, 3, f. fultus, Coel. Aur.

fulcrum, i, n., [fulcio]; I) „alm.": Støtte, Stolpe, Stive; – fulcra (lecti: Sengestolper), Ovid. Pont. 3, 3, 11; men fulcra tricliniorum, Plin.; cf. Suet. Claud. 32; ∾ plutei, Propert.; — II) „meton.", (som pars pro toto): Sengen selv; vid. Prop. 4, 7, 3, o. Juvenal. 6, 22, oftere.

fulgens, tis: partic. o. adj. af fulgeo; — df. fulgenter, adv.: glindsende, straalende; – compar., ∾ radiare, Plin.; – ogs. „overf.": fulgentius poterat instrui luxuria, id. 22, 3. — Fulgentius, i, m., Fabius Panciades: romersk Mythograph o. Grammatiker i Begyndelsen af d. siette chr. Aarh.

fulgĕo, fulsi, ēre, v. n.; (former ogs. forel. o. „poet." efter d. 3 Conj.: fulgit, Lucr., fulgĕre, id., Virg. o. A.); – I) „egenl."; A) „alm.": at lyne; Jove fulgente etc., Cic. Vatin. 8; cf. id. N. D. 2, 25; ligel. coelo fulgente, tonante, ibd.; – ogs. impers.: si fulserit, id. Div. 2, 72; — B) „bes." ogs.; a) om Lyset og om Himmellegemerne: at skinne el. straale, Hor. Epod. 15, 1; puro fulget in orbe dies, Ovid.; — b) ligel. om andre Gienstande; – nova purpura fulget, Ovid.; cf. Cic. Catil. 2, 3: qui fulgent purpura; men tecta ··· ebore et auro fulgentia, id. Parad. 1, 4; men micantes fulsere gladii, Liv. 1, 25; – endel. „poet.": lucidum (adv.) fulgentes oculi, Hor. Od. 2, 12, 15; men id. ibd. 3, 28, 14: fulgentes Cyclades, (af deres hvide Marmor); — II) „fig."; A) „alm.": at fremskinne el. glimre, at udmærke sig; – quondam nobili fulsi patre, Senec. Med.; Fulgentem imperio fertilis Africae etc., Hor. Od. 3, 16, 31; ligel. fulgens sacerdotio, Tac. Hist. 1, 42; — B) „bes." o. „ment.", Hor. Od. 3, 2, 18: Intaminatis fulget honoribus (virtus); cf. Nep. Eum. 1; – ogs. om Taleren Pericles: fulgere, tonare, vid. Cic. Orat. 9; — III) af partic. fulgens, tis, som adj., er compar., Claudian., o. superl., Vell. 2, 61 o. 71.

*fulgesco, ĕre, v. n. inch.: at lyne el. skinne, Firmic.; — fulgētra, ae, f.: = flgd.; fulgetras poppysmis adorare, Plin. 28, 5; — fulgētrum, i, n.: det begyndende Lyn, den første Lynild, Senec. Qu. N. 2, 56, o. Plin. 2, 55; o. — fulgĭdus, 3: skin=

nende, straalende; (for= o. efterel. Ord); - fulgida cernere etc., Lucr. 3, 364; men fulgidior radio, Venant.; — df. demin. fulgidŭlus, 3, Ter. Maur.; — [fulgeo]. — Fulginia, ae, f.: By i Umbrien, Sil.; — 2) df. a) Fulgĭnas, ātis, adj.; in Fulginate praefectura, Cic. frgm. ap. Prisc.; — b) subst. Fulginātes, um, m.: Indvaanerne deraf, Plin. 3, 19.

fulgo, ĕre, f. fulgeo ab in. — fulgor, ōris, m., [fulgeo]; I) oprdl.: Lynet el. Lynstraalen; (oftest „poet." f. fulgur); vid. Lucr. 6, 170, ogs. Virg. Aen. 8, 524; men in pl.: dextris fulgoribus, Cic. Div. 2, 39, (ex Homero); cf. id. ibd. 2, 19; — II) „fig."; A) „overf.": lysende Glands el. Skin; ∾ armorum, Hor., oculorum, Ovid.; men (candelabri) fulgor, vid. Cic. Verr. 2, 44; - ∾ vestis, Ovid., abollae, Suet., speculorum, Plin.; ∾ solis, id.; men fulgor ab auro, (f. ∾ auri), Lucr. 2, 50; - men in pl., Hor. Sat. 2, 2, 5; — b) „concret": prosperus ille et salutaris fulgor, (om Planeten Juppiter), Cic. d. Rep. 6, 17; — B) „ment.": Glands, Berømmelse; vid. Ovid. Trist. 5, 12, 39, o. Hor. Ep. 2, 1, 13; men ∾ rerum, vid. Plin. 7, 27.

Fulgŏra, ae, f.: Lynets Gudinde, Senec. ap. Augustin.; af — fulgur, ŭris, n., [fulgeo]: Lynet el. Lynilden; (men fulmen: den nedslaaende Lynstraale); vid. Ovid. Met. 3, 300, o. Lucr. 6, 270; - navnl. ofte som bringende Varsler; vid. Cic. Leg. 2, 8, o. id. Div. 1, 10 o. 16, ogs. Suet. Dom. 16, eftere; — II) „overf."; A) ligesom fulmen: det nedslaaende og tændende Lyn, Lynstraalen; vid. Hor. Od. 2, 10, 12, o. Lucr. 6, 391; — B) ligesom fulgor: Glands, („poet." o. sieldn.); fulgura solis, Lucr.; ∾ nictantia flammae, id.; cf. id. 2, 325.

fulgŭrālis, e, [fulgur]: hørende til Varsler af Lynet, libri, Cic. Div. 1, 33. — *fulgŭrātio, onis, f.: Lynets Skin el. Lynilden; vid. Senec. Qu. N. 2, 12, ogs. id. ibd. 16 o. 21, ogs. id. ibd. 1, 1; o. — fulgŭrator, oris, m., i. e. fulgurum inspector: en Haruspex, som spaaer af Lynet, Cato ap. Non.; cf. Cic. Div. 2, 53; — II) Lynslyngeren, Appul.; o. — fulgŭrātūra, ae, f.: Lynets Udtydning el. Forklaring, Serv. ad Virg. Aen. 1, 42; — [fulguro].

*fulgŭrĕus, 3: med Lyn el. fuld deraf, nubes, Capella; — fulgŭrio, ivi o. ii, itum, 4, v. n. o. a.; (forel. Ord); I) neutr.: at lyne; - fulgurivit Juppiter, Naev. ap. Non.; — II) act. om Lynet: at ramme; men alene in partic. perf. pass., fulguritus, 3: truffen af Lynet; - Fulguritae sunt hic alternae arbores, Plaut. Trin. 2, 4, 138; omnibus fulguritis odor est sulphureus, Senec.; o. — fulgŭro, avi, atum, 1, v. n.; I) „egenl.": at lyne; - Jove tonante, fulgurante, etc., Cic. Div. 2, 18; - sædv. impers., fulgurat, etc.: det lyner, vid. Plin. 2, 55; — II) „fig."; A) „poet.": at skinne el. straale deraf, auro vetito, Stat.; men oculis qui fulgurat ignis, (i. e. ex oculis), Sil.; — B) „alleg."; fulgurat in nullo verius vis eloquentia, Plin. praef.; ligel. fulgurare et tonare, Quintil. 2, 16, 19, (om Taleren Pericles); (al. fulgere m. f. Bem.; — [fulgur].

fŭlica, ae, f.: etslags Vandfugl, rimel. Maagen el. Heiren); - ∾ marinae, Virg. Ge. 1, 363; cf. Ovid. Met. 8, 625, o. Plin. 11, 44. — *fūlīgĭnātus, 3: bestrøgen med sort Sminke, Hieronym.; — fūlīgĭnĕus, 3: sodagtig, navnl. sodfarvet, nubes, Petron., color, Arnob.; o. — fūlīgĭnōsus, 3: fuld af Sod, sodet, Lares, Arnob., Prudent.; af — fūlīgo, ĭnis, f.: Sod (el. Kønrøg), quae supra focos tectis inhaeret, Colum.; men quasi fuligine abstersa, Cic. Phil. 2, 36; cf. Quintil. 11, 3, 23: fuligo lucubrationum oratori bibenda (Lampens Os); - men „alleg.": fuligo atra verborum et argutiarum, Gell. 1, 2; — II) „overf.": sort Sminke, stibium, Juvenal. 2, 93. — fŭlix, ĭcis, f.: = fulica, Cic. (poët.) Div. 1, 8.

†fullo, ōnis, m.; I) en Valker, en Valkemøller, Plin. 28, 18, o. Martial. 6, 93; — 2) ogs. Navnet paa en hvidplettet Torbistart, Plin. 30, 39; — not.: ogs. er Fullo: romerst Tilnavn, Liv.; - ogs. Navnet paa en Mimus af Laberius, Gell. 16, 7; df. — fullōnĭcus, 3: hørende til el. benævnt efter en Valkemøller, pila, Cato; — 2) df. fullonica, (sc. ars), Valkemøllerhaandværket, Plaut., (sc. officina), Valkeværkstedet, Dig.; — b) ogs. fullonica, orum, i. e. fullonum officina, Dig.; o. — fullōnius, 3: = frgd., ars, Plin., saltus, Senec. Ep. 15, (Spring, der ligner Valkernes); - comist er: ∾ fructus, (Godspart), Plaut. Pseud. 3, 1, 16; - endel. fullonium, i, n., (i. e. officina fullonum), Ammian.

fulmen, ĭnis, n., [ctr. f. fulgimen, af fulgeo]; I) „egenl.": Lynet; navnl. Lynstraalen el. det nedslaaende Lyn; - fulmen est coactus ignis et impetu jactus, Senec. Qu. N. 2, 16; (oppon. fulguratio); s. ogs. Cic. Div. 2, 19, und. fulgur, o. id. ibd. 20; nec Juppiter hunc fulmine percussit, id. N. D. 3, 35; Juppiter fulmina jacit, id., jaculatur, Ovid., torquet, Virg., spargit in terras, Ovid.; - fulmen Aetneum, (som smedes i Ætna), Ovid. A. A. 3, 490; - „poet." forestilles Lynet med alae el. Vinger, (ligesom Pilen); hvf. Virg. Aen. 5, 319: fulminis ocior alis; — II) df. „fig."; A) hvad der rammer el. nedslaaer ligesom Lynet; - fulmina fortunae contemnere, (Skiebnens haarde Slag), Cic.; ligel. „alleg." om tvende Sønners pludselige Dødsfald: quod duo fulmina domum meam per hosce dies perculerint, Liv. 15, 11; - ligel. om en Forfølgelse el. Domfældelse; vid. id. 6, 39, o. Juvenal. 8, 92, ogs. Ovid. Trist. 5, 2, 53; men id. Met. 10, 550: habere fulmen in dentibus, (om et Dyr, hvis Bid er dræbende); — B) hvad der er uimodstaaeligt som Lynet; vid. Virg. Aen. 6, 843: aut geminos, duo fulmina belli, Scipiadas, cladem Libyae, etc., (om Scipio Afric. d. ældre og yngre); cf. Cic. Balb. 15, hvor tvende ældre Generaler i Spanien, Cn. o. P. Scipio, hede: duo fulmina imperii Romani; - men fulmina verborum, vid. Cic. Fam. 9, 21; „poet." ogs. om Blikket, Sil. 11, 341.

fulmenta, ae, f., [ctr. f. fulcimenta af fulcio]: Støtte, Stive, Stolpe, Cato; — 2) ogs. en Afsats paa Skoen, Plaut. Trin. 3, 2, 94, o. Lucil. ap. Non. — fulmentum, i, n., [ctr. f. fulcimentum, af fulcio], ligesom fulcrum: Støtte, Stive, Stolpe, Vitruv. 5, 1; - som comist Ordsprog om en Forkerthed, har Varr. ap. Non.: fulmenta scandunt lectum.

*fulminatio, onis, f.: Lynildens Udbrud el. Nedslaaen; - fulguratio ostendit ignem, fulminatio emittit, Senec. Qu. N. 2, 12; o. — fulmĭnātor, oris, m.: Lyneren, Lynslyngeren, i. e. Juppiter, Arnob.; — df. fem. fulmĭnātrix, icis, (legio XII), Inscript.; — [fulmino].

fulmĭneus, 3, [fulmen]; I) „egenl.": hørende til Lynet el. benævnt derefter, ignis, Ovid., (Lynilden), ictus, Hor., fragor, Val. Fl., (Tordenslag el. Tordenskrald); — II) „overf.": der virker ligesom Lynet, knusende, fordærvelig; Fulmineo ··· ore (aper), Ovid. A. A. 2, 374; ligel. fulminei rictus lupi, id.; cf. Phaedr. 1, 21; men ∾ ensis, Virg. Aen. 9, 441; cf. id. ibd. 812: ∾ Mnestheus.

fulmĭno, avi, atum, 1, v. n. o. a., [fulmen]; I) neutr.; A) „egenl.": at udslynge Lynet, at lyne og tordne, Senec. Qu. N. 2, 23; Juppiter fulminans, Hor. Od. 3, 3, 6, o. Plin.; - ogs. impers., fulminat: Lynet slaaer ned, Virg. Ge. 1, 370; — B) „poet. overf.", navnl. om den vældige Kriger; Caesar dum ··· fulminat bello, Virg. Ge. 4, 561; ligel. ∾ armis, id. Aen. 12, 654; dog ogs. Plin. 30, 12: solo Marte fulminante, (naar en alm. Krig raser); - men fulminat illa oculis, Prop. 4, 8, 55; cf. Ovid. Am. 1, 8, 16; - ogs. m. homogent Object; ∾ ignes, Auct. Aetn. 342; — II) act.: at nedslaae el. dræbe med Lynet; Ingentes quercus fulminat (Juppiter), Claudian.; men fulminari a deo, (om Æsculapius), Lactant.; - df. fulminati, orum: de Lynslagne,

Plin.2,55; — B) ogſ. „overſ.": at nedſlaae el. forfærde; - quanta vi fulminet hostem (Honorius), Claudian.; - bf. fulminatus, ſtrækſlagen, bedøvet, Petron. Sat. 80.

*fultor, oris, m.: ſom ſtøtter el. underſtøtter el. opretholder, Venant.; o. — fultūra, (fulci.), ae, f.; I) „egenl.": Støtte el. Stive el. Stolpe, Vitruv.; - fulturae et substructiones (theatri), vid. Plin. Ep. 10, 48; — II) „overſ.": hvad der opretholder el. bevarer el. betiener et andet; - cibus ··· stomacho fultura ruenti, Hor. Sat. 2, 3, 154; men Plin. Ep. 1, 9: cujus (corporis) fulturis animus sustinetur; — [fulcio]. — fultus, 3: partic. af fulcio.

fulvaster, stra, strum, [fulvus]: gulagtig el. rødgul, radix, Appul. — Fulvia, ae, Fulvianus, 3, o. Fulviaster, stri, ſ. und. flgd. — Fulvius, a: romerſk Perſons- o. Slægtsnavn; ſaal. M. Fulvius Nobilior, Liv., Cic.; - Fulvia, Gemalinde af Clodius, af C. Curio, og tilſidſt af M. Antonius; vid. Cic. Phil. 2. 5, o. id. Att. 14, 12; — B) bf. 1) Fulvianus, 3, herba, vid. Plin. 26, 57, stola, Val. Max. 3, 5; — 2) Fulviaster, stri, m.: en Efterligner af Fulvius, Cic. Att. 12, 44.

fulvus, 3: mørkegul el. rødgul; (ofteſt „poet."); - corpora fulva leonum, Lucr.; cf. Hor. Od. 4, 4, 14; lupae fulvum tegmen, Virg. Aen. 1, 275; ∾ canis Lacon, Hor.; ∾ boves, Plin.; ∾ aquila, Virg.; ligel. ∾ ales Jovis, id. Aen. 12, 247; cf. Cic. poët. Leg. 1, 1; ∾ cera, Plin., arena, Virg., caesaries, id.; — b) ogſ. „poet. overſ.": ∾ Olympus, Val. Fl.; ∾ lumen, Virg.; ∾ sidera, Tibull.; - ∾ aurum, Virg.; ligel. ∾ moneta, (Guldmønt), Martial.; ogſ. ∾ subtemen, (i. e. aureum), Sil.

fūmāriŏlum, i, n.: Røghul; in pl.. Tertull.; demin. af — fūmārium, i, n., [fumus]: Røgkammer, hvori Vin henlægges, Colum. 1, 6, o. Martial. 10, 36. — *fūmĕus, 3: fuld af Røg, rygende; fumea taedis Lumina, Virg. Aen. 6, 593; — 2) røget, giennemtrukken af Røg, vina, Martial. 13, 123; — fūmĭcus, 3: røget, med Røg, culina, Sidon.; o. — fūmĭdus, 3; I) „egenl.", ligeſom fumeus: fuld af Røg, rygende, fax, Lucr., taeda, Virg. Aen. 9, 75; ∾ lux, Plin.; men ∾ tecta, Ovid. Met. 4, 405; — b) ogſ. om Røgen af et Vandfald; ∾ amnis, Virg. Aen. 7, 465, vortex, Plin.; — II) „overſ."; a) røgfarvet, ſodfarvet, cautes, Plin., chrysolithus, id.; — b) ∾ virus, (ſtærk Røglugt el. Sodlugt), id. 14, 25; — [fumus].

fūmĭfer, a, um, [fumus, fero]: røgbringende, rygende, dampende, ignes, Virg., nox, id. Aen. 8, 255, Aponus (fons), Lucan. 7, 193. — fūmĭfĭco, are, v. n.: brænder Røgelſe, røger; - ∾ Dianae Arabico odore, vid. Plaut. Mil. gl. 2, 5, 2; af — fūmĭfĭcus, 3, [fumus, facio]: ſom gior el. volder Røg, cocus, Plaut. frgm. ap. Varr., inc.; — 2) „overſ.": rygende, dampende; Fumificisque locum mugitibus implevere (tauri), Ovid. Met. 7, 114.

*fūmĭgābundus, 3: rygende, terra, Vulgat.; o. — fūmĭgium, i, n.: Røgning, (navnl. af et ſygt Lem); in pl., Theod. Prisc.; af — fūmĭgo, avi, atum, 1, v. a. o. n., [fumus, ago]; I) act.: røger el. udrøger, alvos (apium), Colum.; men absol.: fumigans leniter (sc. alvos). Varr.; — II) neutr.: at ryge, at give Røg fra ſig; fumigantes globi, (ſom Meteor), Gell. 19, 1.

fūmo, are, v. n., [fumus]: at ryge el. dampe, at give en Røg el. Damp fra ſig; m. o. ud. abl., ogſ. m. de; - late circum loca sulphure fumant, Virg. Aen. 2, 698; cf. Lucr. 6, 749; men ∾ aggerem, Caes. B. G. 7, 24; aqua calido de sulphure fumat, Ovid. A. A. 1, 256; men ∾ humo, Virg. Aen. 3, 3, (fra Grunden); - navnl. ogſ. om Offerrøgen; tura fumant, id.; cf. Hor. Od. 3, 18, 8; - „poet." ogſ. fumantes pulvere campi, Virg. Aen. 11, 909; ligel. equos sudore fumantes, id. ibd. 12, 338; - men Cic. Sest. 10, med Lune: ita fumabat domus, (dampede af ſlige Retter); — b) bf. „alleg.": si ··· non obruta jam nunc fumarent Semina belli, Sil. 1, 651, (ulmede under Aſken); - men comiſk: nec Fumantem nasum vivi tentaveris ursi, Martial. 6, 64. 28.

fūmōsus, 3, [fumus]; I) „alm.": fuld af Røg el. ſom giver Røg, ligna, Cato, fax, Petron.; men ∾ December, Martial. 5, 30, (da man altid har Ild i Kaminen); — II) „beſ."; a) røget el. ſodet, cadus, (ſ. und. fumarium), Ovid. Fast. 5, 518; cf. Tibull. 2, 1, 27; men ∾ imagines, (ifølge deres Ælde), Cic. Pis. 1; cf. Juvenal. 8, 8; — b) ſom ſmager el. lugter af Røg el. af Sod, defrutum, Plin.; men Hor. Sat. 2, 2, 117: fumoso cum pede pernae, (røget Skank el. Skinke).

fūmus, i, m., [beſl. m. θύω, d. e. brænder]; I) „egenl.": Røg, Damp; - fumo excruciare, Cic.; fumi (pl.) incendiorum, Caes.; - vinum fumo inveteratum, Plin.; cf. Martial. 11, 118: fumos Massiliae, (ſ. vinum Massiliae conditum), ogſ. Hor. Od. 3, 8, 11; - fumus ganearum, (fra Køkkenet), Cic. Pis. 6; men fumo primo, (da man gior Ild paa imod Aften), Virg. Ecl. 1, 83; cf. Prop. 4. 4, 27; — 2) hertil kunne endnu mærkes de allegoriſke Udtryk: vertere omnia in fumum et cinerem, (manger son bien), Hor. Ep. 1, 15, 39; - vendere fumos, Martial. 4, 5, fumum, Appul., (ſælge hvad man ikke er raadig over, navnl. Hofgunſt); - men ſom Ordſprog: flamma fumo est proxima, Plaut. Curc. 1, 1, 53; - men tendere de fumo ad flammam, (komme fra Aſken i Ilden), Ammian.; - allegoriſk er ogſ. Hor. A. P. 143: Non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem, etc.

fūnāle, is. n., ſ. und. flgd. — fūnālis, e, [funis]: hørende til en Line el. Strikke, ſom er giort deraf, cereus, Voxfakkel, Val. Max.; men ∾ equus, Suet. Tib. 6, oftere: den ved en Line paa Siden af Forſpandet anbragte Biheſt; — II) bf. subst. funale, is, n.: A) Line paa Slyngen; funda media duo funalia imparia habebat, Liv. 42, 65; — B) Voxfakkel; crebro funali delectabatur (Duilius), Cic. d. Senect. 13; ligel. pl. funalia, Virg. Aen. 1, 727, o. Hor. Od. 3, 26, 6; — b) bf. „overſ.": etſlags Lyſekrone, candelabrum; vid. Ovid. Met. 12, 247: lampadibus densum ··· funale coruscis. — fūnambŭlus, i, m., [funis, ambulo]: Linedandſer, Ter. Hec. prol. 1; men ∾ elephanti, Suet. Galb. 6; - ogſ. funiambulus, Augustin. — fūnārius, 3, [funis]: = funalis, equus: Biheſt, Isid.; — II) Funarius, i, m.: Epithet til Gratianus, Fader til K. Valentinianus; vid. Aur. Vict. Epit. 45, o. Ammian. 30, 7.

functio, onis, f., [fungor]; I) „alm.": Forretning, Beſørgelſe el. Udførelſe deraf; - ∾ gravioris operis et muneris, Cic. Tusc. 2, 15; cf. id. Verr. 3, 6: muneris illius functio, etc.; — b) „overſ." i Retsſproget: functionem recipere per solutionem, (tiene ſom Betalingsmiddel), Dig.; — II) „beſ."; ∾ tributorum, (Erlæggelſe el. Ydelſe deraf), Cod. Just.; — B) „overſ.": Endeligt, Undergang, Døden, Arnob. — functus, 3: partic. af fungor.

funda, ae, f., [fundo]; I) „alm.": Slynge, σφενδόνη, vid Plin. 7, 57; fundis, sagittis, tormentis hostes propelli etc., Caes. B. G. 4, 25; cf. Liv. 38, 29; men stridentem fundam etc., Virg. Aen. 9, 586; cf. id. Ge. 1, 308; — II) bf. „beſ." el. ifølge etſlags Lighed; a) Fiskeruſe el. Fiskergarn, (til at kaſte ud ſom en Slynge), id. l. c. 141; — b) Pengepung, Macrob.; — c) paa Ringen: den Fordybning, hvori Stenen indfattes; - bf. om en ſaadan Sten: funda claudi el. includi, Plin. 37, 37; bf. — fundālis, e: hørende til el. benævnt efter en Slynge, stridor, Prudent.

*fundāmen, ĭnis, n.: poetiſk Biform af flgd.; in pl., Virg. Ge. 4, 160, o. Ovid. Fast. 4, 835; men id. Met. 14, 808: ∾ magnum etc.; o. — fundāmentum, i, n.; I) „egenl.": Grund, Grundvold; in pl.: hic in Palatio prima urbi fundamenta jeci, Liv. 1, 12; cf. Suet. Calig. 22; ligel. agere fundamenta, Cic.

Mil. 27, fodere, Vitruv.; a fundamentis disjicere, Nep.; - ogſ. in sing.: ∾ substruere, Plaut.; ſ. ogſ. nedenf.; — II) bſ. „fig.“ o. „alleg.“: jacere fundamenta pacis, Cic. Phil. 1, 1, rei publicae, id. Fam. 10, 25, defensionis, id., - fundamentum virtutum omnium pietas, id.; ∾ justitiae fides, id.; ∾ philosophiae positum (est) in finibus bonorum et malorum, id.; — [1. fundo].

Fundanius, o. Fundanus, ſ. und. Fundi. — *fundātio, onis, f.: Grundlægning, aedium sacrarum, Vitruv.; o. — fundātor, ōris, m.: Begrunder el. Stifter, urbis, Virg. Aen. 7, 678. — [1. fundo]. — fundatus, 3: partic. o. adj. af fundo. — Fundi, orum, m.: By i Latium, (hod. Fondi), Cic.; — B) bſ. 1) Fundānus, 3, ager, Cic.; ∾ vina, Plin.; - Fundani, orum: Indvaanerne deraf, Liv. 8, 14; — 2) Fundanius, 3: == frgd., Hercules, Vopisc.; — b) ogſ. ſom Perſonsnavn: Fundanius, a, Varr., Cic.

fundibalum, i, n., o. fundibalus, i, m., [funda, βάλλω]: etſlags Slynge el. Kaſtemaſkine, Vulgat., Isid. — fundīto, are, v. a., intens af 1. fundo: nedſlynger el. nedſkyder, aliquem, Plaut. Poen., act. 2, v. 36; men ∾ spicula, (udſlynge), Amm.; — II) „overf.“: tantilla tanta verba fundidat, (udgyder en ſlig Ordſtrom), Plaut. l. c. 1, 2, 61. — funditor, oris, m., [funda]: en Slyngekaſter; - navnl. ere funditores i Hæren: etſlags lette Tropper, hvoraf de baleariſke vare de fortrinligſte, Caes., Sall., Liv.

funditus, adv., [fundus]; I) „egentl.“: fra Grunden; ∾ tollere et delere etc., Cic. Verr. 4, 36; cf. Hor. Od. 1, 16, 20; ∾ destructum templum, Suet.; — b) efterel. ogſ.: i Grunden, nedentil; stipitibus ··· funditus jactis atque connexis, Spartian. Hadrian. 12; — c) forel. ogſ.: ned til Bunden, tilbunds, subsidere, Lucr. 5, 498; — II) om Begreber o. Perſoner: fra Grunden, d. e. ganſke og aldeles, evertere amicitiam, Cic., tollere veritatem, id.; cf. id. Agr. 2, 10; - ∾ interire, id., perdere aliquem, Plaut.

1. fundo, avi, atum, 1, v. a., [fundus]; I) „egentl.“ o. „poet.“: gior faſt, beſæſter; dente tenaci Ancora fundabat naves, Virg. Aen. 6, 3; men ossibus intus fundatum (genus humanum), Lucr. 5, 926; cf. id. 4, 829; — B) grunder, begrunder, anlægger, arces, Virg. Aen. 4, 260; cf. id. ibd. 8, 478; - men ∾ navem, (lægge Kiolen dertil); hvſ. validā fundata carinā (puppis, i. e. navis: bygget med ſtærk Kiol el. ſtærkt), Ovid. Pont. 4, 3, 5; cf. id. Her. 16, 111; ſ. ogſ. Plaut. Mil. gl. 3, 3, 43 flgd.; — II) „fig.“: begrunder, beſæſter, ſikkrer, urbem legibus, Virg. Aen. 6, 811; ogſ. absol.: ∾ libertatem, salutem, securitatem, Plin. Pan. 8; cf. Cic. Fin. 1, 1; men id. Flacc. 11: nihil veritate fundatum, (intet er bygget el. grundet derpaa); — III) partic. fundatus, 3, ogſ. ſom adj.: ligeſom begrundet, d. e. ſom holder ſig, (om en Paaſtrygning); compar., Vitruv.; — B) ſædv. „overf.“: begrundet, faſt, ſikker; - fundatae atque optime constitutae opes, Cic. Rab. Post. 1; cf. Hor. Ep. 1, 13, 46; men fundatissima familia, (der har ligeſom faſte Rodder; altſ. en kraftfuld el. blomſtrende Slægt), Pseud. Cic. Dom. 36.

2. fundo, fūdi, fūsum, 3, v. a., [beſl. m. χέω, χυτός, χύνω]: gyder el. udgyder, udbælder el. udøſer; I) „egentl.“; A) „alm.“; - ∾ sanguinem e patera, Cic.; men ∾ vitam cum sanguine, Virg. Aen. 2, 532; men fusus in corporibus sanguis, (ſom rinder deri), Cic. d. Or. 2, 77; - ∾ vina in aras, (ſom Drikoffer), Ovid.; ligel. ∾ liquorem de patera, id.; men duo ··· carchesia Baccho Fundit humi, (ſ. vinum ex iis), Virg. Aen. 5, 78: - fremdeles: ∾ lacrimas, id., „poet.“ ogſ. om Myrrhatræet, Ovid. A. A. 1, 287; - ogſ. medial, navnl. om Floder og Vande; in septem lacus funditur (Strymon: udgyder ſig deri), Plin. 4, 18; imber ingentibus procellis fusus, (nedſtyrtende i Strømme), Liv. 6, 8; — B) „beſ.“ ogſ.: a) gyder, ſmelter, ſtøber; - aeris fundendi ratio el. scientia, vid. Plin. 34, 3 o. 18; vitro fundendo utilis (magnes lapis), id.; men quid fusum durius esset, Hor. Sat. 2, 3, 22; — b) at udbælde el. udryſte; ∾ segetem desectam in Tiberim, Liv. 2, 5, odores in pectora, Ovid. Met. 2, 626; - ogſ. i Mængde at udkaſte el. udſlynge el. afſkyde; ∾ tela, Val. Fl., sagittas, Sil.; cf. Caes. B. G. 7, 24; — c) fundit hominem morbus, (opløſer, medforer Diarrhe; oppon. comprimit), Cels.; — d) begyder, væder, tempora mero, Tibull., niveo lacte (ossa), id.; men ∾ circuitum, (drage derom), Varr.; — II) „fig.“; A) „overf.“; 1) „alm.“; a) at frembringe el. give fra ſig i Mængde el. rigeligen el. hurtigen, (navnl. om Generationen af Dyr el. Væxter); vid. Cic. N. D. 2, 51, o. id. Tusc. 5, 13, ogſ. Virg. Ge. 2, 460; men id. ibd. 1, 13: fudit equum ··· tellus; cf. id. Aen. 8, 138: quem ··· Maja fudit, (i. e. peperit): - ogſ. om anden ligeſom ſtrømmende Udgydelſe; fundunt se carcere equi, (ſtyrte ſig ud deraf), Val. Fl.; luna per fenestras se fundebat, Virg. Aen. 3, 152; — b) at udvide el. udbrede el. udſtrække; vid. Cic. d. Senect. 15; ∾ umbras, Senec., vela, Val. Fl.; littera fundens se, (ſom flyder ud), Plin.; - bſ. partic. fūsus, 3, ogſ. ſom adj.: udbredt, oſv., ſ. nedenſ.; — 2) „beſ.“: at nedſtrække el. nedlægge el. fælde, corpora (cervorum) ··· humi, Virg. Aen. 1, 196; ∾ arcu, (nedſkyde), Val. Fl.; bſ. ofte i Krigsſproget: ∾ hostes el. copias hostium, Cic.; hvſ. Formularen: si vi fudisset cecidissetque hostes, Liv. 35, 2; - fusi per herbam, (henſtrakte el. liggende deri), Virg.; fusa membra toro, Ovid.; fusus in pellibus, id.; cf. Virg. Aen. 5, 837; — B) „ment.“; 1) om Talen og om Foredraget; a) ligeſom at give af ſig el. udøſe; - ∾ preces ab imo pectore, Virg. Aen. 6, 55; ∾ loquelas ore, id., verba, Ter., mendacia, Plaut., convicia in aliquem, Ovid.; - men ∾ orationem numerose, Cic. Orat. 62; inconditis inter se jocularia fundentes versibus, Liv. 7, 2; — b) ligel. om Taleren: ∾ se latius, (give Talen et friere Sving), Cic. Orat. 36; cf. id. d. Or. 2, 77, ogſ. id. ibd. 54; - ſ. ogſ. nedenſ. fusa oratio, vox; — 2) om Egenſkaber og Handlinger: ∾ se, o. fundi: at udbrede ſig, at gribe om ſig; - imago de corpore fusa, Lucr.; cf. id. 3, 1046; ∾ hanc famam latius, Quintil.; ipsa se cum gestu fundit oratio, id.; - men medial: virtutes et vitia fundi quodammodo etc., Cic. Fin. 3, 15; cf. id. Off. 1, 28: quam late fusum sit decorum; men Virg. Aen. 7, 421: tot incassum fusos ··· labores, (dem ſkulde du have beſtaaet forgeves)? — III) partic. fūsus, 3, ſom adj.; A) „alm.“; a) udbredt, udſtrakt, d. e. vid, bred, vidtloftig; vid. Virg. Aen. 6, 440; - togis (uti), neque restrictis, neque fusis, Suet. Aug. 73; Gallorum fusa et candida corpora, Liv. 38, 21; - fusi crines, (flagrende), Virg.; men fusus ··· barbam, (i. e. barbam prolixam habens), id. Aen. 10, 838; — b) alvus fusa, (lind), Cels.; ligel. alvus fusior, (opp. astrictior), id.; — B) „beſ.“ om Taleren og om hans Foredrag: flydende, uden Anſtød; - ∾ genus orationis, Cic. d. Or. 2, 12; ligel. fusiores numeri, (mere flydende og rigere), Quintil.; - in descriptionibus fusi et fluentes (oratores), id. 9, 4, 138; lingua Graeca ··· fusior, quam nostra, Gell.; vox in egressionibus fusa, (fuld el. rig, opp. contracta); vid. Quintil. 11, 3, 15 o. 64; men id. 10, 1, 33: dulcis et candidus et fusus Herodotus.

fundŭlae, arum, f., [funda]: liden Gade uden Giennemgang el. Udgang, en Gyde, Varr. — fundŭlus, i, m., demin. af flgd.; I) den blinde Tarm, Varr.; — II) funduli ambulatiles: de op- og nedgaaende Kolber i den hydrauliſke Maſkine, Vitruv. 10, 13.

fundus, i, m.; I) „egentl.“; A) „alm.“: Bunden el. det Nederſte el. Underlaget, odl.; armarii fundum exsecuit, (udſkar Bunden af Skabet), Cic. Cluent. 64; ollae (pl.) fundo effracto, Plin.; amnis fundo carens, id.; ogſ. Havets Bund el. Grund, Virg. Aen. 2, 419; men id. ibd. 3, 577, om Ætna: fundoque exaestuat imo;

– „meton." ogſ. (ſom pars pro toto): Kar el. Bæger, Martial. 8, 6; – men „alleg." o. ordſprogsvis: largitionem fundum non habere, Cic. Off. 2, 15, (at odſel Gavmildhed ingen Grændſer kiender); — B) „beſ.", (neml. ſom beſl. m. frgd.): liggende Grund, Grundſtykke; ogſ. Jord, Mark, Ager; hvſ. Cic. Agr. 2, 29, Jorderne omkring Capua hede: fundus populi R.; — b) bſ. ſærdv. en Landgaard el. Avlsgaard; – ager cum aedificio fundus dicitur, Dig.; cf. Hor. Ep. 1, 14, 17, o. id. ibd. 1, 16, in.; men in fundo fodere, (paa Gaarden), Ter.; – ogſ. Landgods; fundos nostros obire, Cic. d. Or. 1, 58; cf. Ter. Eun. 1, 1, 31; — II) „fig."; A) „alm.": Grund el. Grundvold; vertere fundo (i. e. funditus: fra Grunden), Virg. Aen. 10, 88; – men m. Lune: fundus coenae, (Hovedretten), Gell. 17, 8; — B) „beſ." o. publiciſtiſk: ſom afgior el. billiger noget), auctor; vid. Fest. p. 89, ogſ. Cic. Balb. 8, o. Gell. 10, 13; — b) ogſ. for- o. efterel. om Privatforholde; vid. Plaut. Trin. 5, 1, 7, o. Gell. 19, 8.

fūnebris, e, [funus]; I) „egenl.": hørende til et Lig el. til en Ligbegængelſe, el. benævnt derefter; – ∾ epulum, (Begravelſesmaaltid), Cic., vestimentum, (Sorgedragt), id. Leg. 2, 23; – justa funebria, Liv. 1, 20, ogſ. funebria, Plin. 7, 53: Ligbegængelſe, Begravelſesceremoni; ∾ concio, Cic., laudatio, Quintil., (Ligtale); ∾ carmen, (Ligſang), Quintil.; ∾ pompa, (Sorgetoget), Tac.; men ∾ cupressus, (der brugtes ved Begravelſer), Hor. Epod. 6, 18; — II) „overſ.", beſ. „poet.": ſom medforer Død el. Undergang, fordærvelig; – ∾ bellum, Hor.; men Ovid. Am. 1, 12, 7: funebria ligna, (om et paa en Trætavle ſkrevet afſlaaende Brev el. Svar); – men id. Trist. 4, 4, 85, funebria sacra: Menneſkeoffere; – ∾ malum populis (elephantiasis), Plin. 26, 5.

fūnerārius, 3, [funus], actio, (angaaende Omkoſtningerne ved en Begravelſe), Dig.; — 2) funerarii, orum, (sc. homines): der beſorge Begravelſer, Firmic. — *fūnĕrātĭcius, (-tius), 3: = frgd., actio, Dig.; o. — fūnĕrātĭo, onis, f.: Ligbegængelſe, Begravelſe, Capella; — [funero]. — fūnerepus, i, ſ. und. funirepus.

*fūnereus, 3, (poetiſk Ord, f. funebris); I) „egenl.": hørende til en Begravelſe, faces, Virg.; cf. id. Aen. 4, 505; — II) „overſ.": dødelig, fordærvelig, torris, Ovid. Met. 8, 511; – navnl. ſom varsler Død el. Fordærvelſe, bubo el. os bubonis, id.; — fūnĕro, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": begraver el. lader begrave; ∾ aliquem amplissime, Suet. Calig. 15; – ogſ. absol.: funerantium more etc., Plin. 11, 20; — II) funeratus, 3, „overſ." o. „poet.": ſom er bragt til Graven, d. e. fordærvet, tilintetgiort; vid. Hor. Od. 3, 8, 7; o. — funeror, atus sum, 1, v. dep. a., ſild. Biform af frgd., Capitolin.; — [funus].

*fūneste, adv.: dræbende, fordærveligen, Firmic.; – compar., Gell.; o. — fūnesto, avi, atum, 1, v. a.: gior uren el. beſmitter med Lig el. med Mord; – ∾ deorum aras et templa humanis hostiis, Cic. Font. 10; cf. id. Mil. 33, ogſ. id. Rab. perd. 4, o. Juvenal. 8, 17; — II) „overſ.": ſkænder, vanærer; ∾ sese nuptiis incestis, Cod. Theod.; — [flgd.].

funestus, 3, [funus]: hørende til Lig el. til Dødsfald; bſ. I) „egenl.": ſom er uren formedelſt et Lig; ∾ familia, (hvori der er el. ligger Lig), Cic., Liv.; – men funestos reddidit agros (aestus: frembragte Peſt), Lucr. 6, 1137; – annales velut funesti, (fulde af Ulykkestilfælder), Liv. 4, 20; — II) „overſ."; A) „alm.": dødbringende, fordærvelig, ulykkelig, m. o. uf. dat.; – funesta rei publicae pestis, Pseud. Cic. p. Dom. 33; o nox illa funesta nobis, id. Flacc. 41; cf. id. Fam. 10, 8; – ∾ venenum, (dræbende), Ovid.; ligel. ∾ morsus lupi, id.; – funestiorem diem esse Alliensis pugnae, quam urbis captae, Cic. Att. 9, 5; – superl., funestissimus (homo), Eutrop.; — B) „beſ.": ſom bebuder Død el. Fordærvelſe, uheldvarslende, omen, Propert., volucris, id.; men ∾ epistola, Vell. 2, 117, (ſom bringer Efterretning om et Nederlag). — fūnētum, i, n., [funis]: de bueformet opbundne Vinranker, arcus ex vitibus etc., Plin. 17, 35.

funginus, 3, [fungus]: af en Svamp; vid. Plaut. Trin. 4, 2, 9: Fungino genere est, (hører til Svampeſlægten), capite se totum tegit. — fungor, functus sum, 3, v. dep. a., (dog at abl. ordenl. ſtaaer f. acc., der dog ogſ. findes); I) „egenl.": forretter, beſorger; a) c. abl.; – ∾ eodem illo munere, (forrette ſamme Arbeide el. Gierning), vid. Caes. B. G. 7, 25; ∾ muneribus corporis, Cic. Lael. 4, officiis justitiae, id. Off. 2, 13; functus erat dapibus, (havde ſpiſt), Ovid. Fast. 2, 791; men id. Her. 8, 109: Pro somno lacrimis oculi funguntur; – functi virtute duces, (ſom have udført tappre Bedrifter), Hor. Od. 4, 15, 29; — b) c. acc.; (dog claſſiſk alene in fut. part. pass.); – ∾ officia servorum, (forrette Slavearbeide), Ter. Heaut. 1, 1, 11; cf. id. ibd. 3, 3, 19; o. Plaut. Most. 1, 1, 45; men ∾ diem: at døe, Justin.; – spes militiae fungendae potioribus ducibus, Liv. 24, 21; muneris fungendi gratia, Cic.; — c) ſield. absol.; At facere et fungi sine corpore nulla potest res, Lucr. 1, 446; men pro fultura fungi, tiene derfor, Colum.; — bb) bſ. ogſ. a) forretter el. forvalter (et Embede), udforer en Tieneſte, odl.; – ∾ munere aedilicio, Cic.; cf. Nep. Them. 7, o. Suet. Claud. 35, ogſ. Hor. A. P. 304; – ∾ munera senatoria, Suet. Aug. 35; in omni munere candidatorio fungendo, Cic. Att. 1, 1; cf. Liv. 1, 41; — b) ogſ. beder ∾ munere aliquo el. munus aliquod: at beviſe en Tieneſte; si quo forte fungitur (munere), Cic. Off. 2, 20; cf. Tac. Ann. 3, 2; — II) „fig."; A) „alm.": efterkommer (en Forpligtelſe); duplici numero militum fungi, (ſtille det dobbelte Antal Soldater), Vell. 2, 15; cf. Cic. Verr. 3, 86: quid aratorem muneris fungi ac sustinere velitis; men Nep. Con. 3: ∾ more barbarorum, (iagttage Perſernes Skikke, giøre Knæfald paa Perſiſk); – „poet." ogſ. om Ting; vid. Ovid. Fast. 4, 824; — B) „beſ."; a) lider, (opp. facio), ſ. ovenf. Lucr. 1, 446; mala multa animus fungitur, id. 3, 437; cf. id. 5, 359: neque ab ictu fungitur hilum; — b) fuldbyrder, d. e. overſtaaer el. beſtaaer; ter aevo functus senex (i. e. Nestor), Hor. Od. 2, 9, 13; men Ovid. Met. 11, 559: pars … fato Functa suo est, (har fundet ſin Død, er omkommen); ligel. ∾ fato, Quintil., vita, Dig., morte, Ovid.; – ogſ. ∾ diem, Justin.; ſ. ovenf.; – ligel. absol. fungi: at døe, Stat.; quod est absens functus, Albinovan. 1, 393; men corpora functa sepulcris, (ſom allerede ere begravne), Ovid. Fast. 2, 565; — not.: ſild. ogſ. pass.; pretia rerum … communiter fungi, (at Priſerne ere faſtſatte efter det Heles Nytte), Dig.

*fungōsus, 3: ſvampet, hullet ſom en Svamp, caro, Plin.; – compar., ∾ medulla (arboris), id. 16, 64; o. — fungŭlus, i, m., demin.: liden Svamp, Apic.; af — fungus, i, m., [beſl. m. σπόγγος, spongia]; I) „egenl.": Svamp, Jordſvamp, Hor. Sat. 2, 4, 20; ſ. ogſ. Plin. 22, 47; — b) ogſ. ſom comiſk Skældsord, Plaut. Bacch. 5, 1, 2; — II) „overſ."; A) ſvampagtig Hævelſe i Legemet, Tertull.; fungo simile ulcus, Cels.; — B) etſlags Sygdom hos Træer; vid. Plin. 17, 37; — C) Lyſetande, Virg. Ge. 1, 392.

fūnĭcŭlus, i, m., demin. af funis: tynd Line el. Strikke; ∾ religatus a puppi etc., Cic. Inv. 2, 51; cf. Gell. 5, 3. – fūnĭrĕpus, i, [funis, repo], ligeſom funambulus: Liniedandſer, Appul. — fūnis, is, m., (ogſ. f., Lucr.), [beſl. m. σχοῖνος]: Line, Strikke, Toug; – Qui jam contento, jam laxo fune laborat, (paa ſtram, paa ſlap Line), Hor. Sat. 2, 7, 20; cf. Quintil. 2, 11, 16: per funes ingredientes, (d. e. Liniedandſere); – ogſ. ſom Skibstoug, Caes. B. G. 3, 13, oftere; cf. Virg. Aen. 2, 262, o. Ovid. Met. 8, 777; — bb) hertil

mærkes som Ordsprog: funem ducere o. reducere, (egentl. om den, som anfører Dandsen ved Hielp af en Line; vid. Ter. Ad. 4, 7, 34); bf. Hor. Ep. 1, 10, 18, „alleg.": Tortum digna sequi potius, quam ducere funem (pecunia); men Pers. 5, 18: funemque reduco, (forandrer min Mening); men Colum. 10, praef.: funem ex arena efficere, ἐξ ἄμμου σχοίνιον πλέκειν, (forrette et unyttigt Arbeide).

fūnus, ĕris, n., [besl. m. φόνος, i. e. caedes]; I) „egentl."; A) „alm.": et Lig, den Dødes Legeme; – funus nullius ex suis vidit, Nep. Reg. 2; paterno funeri omnia justa solvere, Cic. R. Am. 8; cf. Virg. Aen. 9, 492; men id. ibd. 486: nec te, tua funera, mater, Produxi, (dig, dit Lig); cf. Hor. Od. 1, 28, 19; — B) „bes."; a) Ligbegængelse el. Begravelse med de dertil hørende Ceremonier; – funus adjutare, Ter. Phorm. 1, 2, 49; in funus prodire, id., venire, Cic.; ligel. funus alicujus celebrare, Liv. 8, 10; men funus alieni facere, Cic. Cluent. 9: men regio funere efferre: begrave med kongelig Pragt, Suet. Ner. 39; cf. Liv. 3, 18, o. Nep. Eum. 13; – funera magnifica et sumptuosa, vid. Caes. B. G. 6, 19, tristia, Hor.; cf. Enn. ap. Cic. Tusc. 1, 48; – indicere funus, Cic., f. und. indico; — b) Ligbaalet; tempestate dejecto funere, Suet. Dom. 15; — c) „poet." ogs. den Afdødes Skygge; Quum semel infernas intrarunt funera leges, Prop. 4, 11, 3; — II) „fig."; A) „alm.": Døden; exstinctum ··· crudeli funere Daphnin etc., Virg. Ecl. 5, 20; cf. id. Aen. 6, 429; ligel. sub ipsum funus, Hor.; ligel. in pl., id. Od. 1, 15, 10, o. Virg. Aen. 10, 602, oftere; — B) „bes."; a) Mord el. Myrden; patrios foedasti funere vultus, Virg. Aen. 2, 539; cf. id. ibd. 9, 527; ligel. Hor. Od. 4, 14, 49: funera non pavens (Gallia); — b) Undergang, Fordærvelse; ∾ rei publicae, vid. Cic. Prov. Cons. 19, oftere, o. Hor. Od. 1, 37, 8, oftere; – ogs. in. pl., id. ibd. 1, 8, 15; – ogs. „concret" om fordærvelige Personer, Cic. l. c. 4; — not.: efter Afledningen af funis vilde funus egentl. hede: Toget el. Ligtoget, Ligbegængelse.

fŭo, fŭi, (fūvi), (fūtum, hvf. futurus), 3, φύω; heraf blive fui etc., o. futurus, 3, forb. henførte til sum (er); – desuden findes hos Plaut., Ter., Lucr., ogs. undert. hos Virg., de forclassiske Former: fuam, fuas, fuat, fuant, (f. sim, sis, etc.); fors fuat, Ter. Hec. 4, 3, 4; Tros Rutulusve fuat, Virg. Aen. 10, 108; – endel. fūvimus, (f. fuimus), Enn. ap. Cic. d. Or. 3, 42; cf. Enn. ap. Gell. 12, 4; — not.: ogs. findes fueram f. eram, Nep. Them. 8, id. Att. 7, o. Suet. Tib. 67, (at sammenl. m. ἐπεφύκειν, i, e. eram).

fur, gen. furis, comm., φώρ; I) „egentl.": en Tyv; fur nocturnus, diurnus, vid. Cic. Mil. 3; fures privatorum furtorum, opp. fures publici, Cato; – fures estis ambae, Plaut. Poen. 5, 4, 67; men ∾ verborum, etc., Suet. Gramm. 15; cf. Martial. 1, 34; – ogs. som Skældsord: Tyv el. Skielm, ordl.; Tun' trium litterarum homo me vituperas? etiam fur trifurcifer! Plaut. Aul. 2, 4, 42; — II) bf. „overf.": Træl el. Slave (m. Bibegr. af Foragtelighed; vid. Virg. Ecl. 3, 16; ogs. kan hidføres Ter. Eun. 4, 7, 6: manipulus furum, ogs. d. ovenanførte Plaut. Aul. 2, 4, 47; — B) ligel. „overf.", f. d. forb. fucus: Vandbien, Varr. R. R. 3, 16.

Fura, ae, f.: en forresten ubekiendt Gudinde, Capella, (al. Furia), inc. — *fūrācĭtas, atis, f.: Tyvagtighed, auri argentique, Plin. 10, 41; o. — fūrācĭter, adv., paa Tyvenes Viis; bf. superl., ∾ scrutari domos omnium, Cic. Vatin. 5; — [furax]. — †fūrātor, oris, m., [1. furor]: en Tyv, Tertull.; bf. — fūrātrīna, ae, f., (sc. ars): Tyvehaandværket, Tyveri, Appul.; — II) „overf."; ∾ conjugalis: Ægteskabsbrud, id.; o. — fūrātrīnus, i, m., (sc. deus), i. e. Mercurius, Varro. — fūrax, ācis, adj., [1. furor]: som gierne stieler, tyvagtig, servus, vid. Cic. d. Or. 2, 61; – compar., nihil est furacius illo, Martial. 8, 59; superl., ∾ manus (pl.), Cic. Pis. 30.

furca, ae, f.; I) „alm.": (tvegrenet) Fork el. Gaffel, – vallos furcasque bicornes (exacuunt), Virg. Ge. 2, 359; men Hor. Ep. 1, 10, 24, „alleg.": Naturam expellas furca, tamen usque recurret; – ogs. undert. til Krigsbrug, vid. Liv. 28, 3; — II) „bes." ogs. (neml. ifølge etslags Lighed; A) gaffelformet Støtte el. Stive; vid. Liv. 1, 35; men furcas subdere vitibus, Plin.; men Ovid. Met. 8, 702: furcas subiere columnae, (Søiler traadte for Stiver); — B) gaffelformet Halstræ; a) som Aag til at bære ved, Plaut. Cas. 2, 8, 2; — b) til at straffe med; hvf. furcam ferre, (som Slavestraf), id. ibd. 2, 6, 37; cf. Hor. Sat. 2, 7, 66: ibis sub furcam prudens; – brugtes ogs. til, derunder at pidske Forbrydere; vid. Liv. 1, 26, o. Suet. Ner. 49; — c) sild. ogs. en Galge, til at hænge i; in furca suspendere, Dig.; in furcam damnare, ibd.; — d) ogs. gaffelformet Aag, hvori unge Dyre tæmmes, Varr. R. R. 1, 20; — C) Furcae Caudinae, Val. Max., f. und. furcula.

furcĭfer, a, um, [furca, fero], sc. servus: Slave med Halstræ; bf. forb. „overf." som comisk Skældsord: Galgefugl, ordl., Plaut., Ter.; – ligel. Cic. Vatin. 6: tu id tibi, furcifer, sumes etc.; cf. id. Pis. 7. — †furcilla, ae, f., demin. af furca: liden Fork; furcillis herbam versare, Varr.; furcillae vitium, (Stiver derunder), id.; – men „alleg.": quoniam furcilla extrudimur, (i. e. vi), Cic. Att. 16, 2; cf. Catull. 105; bf. — furcillatus, 3: tvegrenet el. gaffelformigt tilspidset; ∾ bacilla, Varr. L. L. 5, 24; o. — furcillo, (forc.), are, v. a.: at støtte med en Fork; bf. „overf.", Plaut. Pseud. 2, 2, 36: meam qui furcilles fidem etc.

furcōsus, 3, [furca]: med mange gaffelformede Grene; ∾ thyrsi leontopodii, Appul. — furcŭla, ae, f., ligesom furcilla, demin. af furca; I) „egentl.": tvegrenet el. gaffelformet Støtte el. Stive, navnl. i en Mine el. underjordisk Gang, Liv. 38, 7; — II) „overf.": snevert Biergpas (i Gestalt af Bogstavet V); navnl. mærkes: Furculae Caudinae, Liv. 9, 2 flgd., o. Flor. 1, 16; f. ogs. und. Caudium.

fŭrenter, adv., [furo]: rasende, indtil Raseri, irasci, Cic. Att. 6, 1. — †furfur, ŭris, m.; I) „egentl.": Kli el. Klid; (in sing. o. pl.); – furfure (alere sues), Plaut.; ∾ hordeacei, triticei, Varr., Colum.; — II) „overf.": Skæl (paa Huden el. i Hovedet); foedo cutis furfure, Plin.; ligel. furfures in facie, Plin.; ∾ capitis, id., corporis, id.; bf. — furfŭrācĕus, 3: kliformet, Fulgent.; — furfŭrĭcŭlae, arum, f., i. e. minuti furfures, M. Empir.; o. — furfŭrōsus, 3, som ligner Kli; ∾ color (styracis), Plin.

fŭria, ae, f., [furo]; I) „egentl."; A) „alm.": Raseri, Galenskab, navnl. Hundens, Gratian., Faarets (af Hede), Appul.; – oftere Menneskets Raseri el. Afsindighed, men forb. „poet." o. in pl.; – malis furiis actus, Hor. Sat. 2, 3, 135; cf. Virg. Aen. 3, 331; ligel. furiis accensus et ira, id. ibd. 12, 946; men id. ibd. 4, 474: furias concipere, (geraade i Raseri); — B) „bes." ogs.; a) rasende Lidenskab; navnl. rasende Elskov, (hos Dyrene: Brunst); – in furias ··· ruunt, Virg. Ge. 3, 314; ob furias Ajacis, id. Aen. 1, 41; – ogs. rasende Attraa el. Higen derefter; furiae auri, Sil., belli, Lucan.; – ogs. rasende Harme el. Forbittrelse; vid. Virg. Aen. 8, 494: furiis surrexit Etruria justis; cf. Stat. Silv. 4, 6, 84; — II) „overf.": hvad der bringer i Raseri; bf. A) „alm.": Ophidselse; muliebribus instinctus furiis, Liv. 1, 47; cf. id. ibd. 48, ogs. Cic. Sull. 27; — B) „bes." o. personificeret; 1) Furia: en Furie, d. e. Straffens el. Hævnens Gudinde, der martrer Forbryderen til Afsindighed, og driver ham til nye Forbrydelser; forresten nævnes der trende Furiae: Alecto, Megaera, Tisiphone; vid. Cic. N. D. 3, 18; men agitant parricidas (Furiae), id. R. Am. 24, hvor dem ogsaa tillægges: faces ardentes; cf. id. Leg. 1, 14; f. ogs. ovenf. Hor. Sat. 2, 3, 135, o. Virg. Aen. 3, 331; – ogs. ere navnl. furiae hominis occisi: de Plageaander, hvormed den Myrdede ligesom forfølger

sin Morder; vid. Liv. 1, 59, o. id. 10, 48; men id. 40, 10: furias fraternas concita, (som skulle straffe os Brodre); — 2): et rasende og forbrydersk el. fordærveligt Menneske; – saal. bedér Clodius: furia religionum, Cic. Fam. 1, 9, ogs. furia et pestis patriae, id. Sest. 14, ogs. absol.: illa furia, id. Qu. Fr. 3, 1; cf. Liv. 21, 10: hunc juvenem, tanquam furiam facemque hujus belli, odi ac detestor.

fŭriālis, e, [furia]: hørende til en Furie, membra, Virg. Aen. 7, 415; sædv. skrækkelig, rædsom, caput Cerberi, Hor. Od. 3, 11, 17; ogs. rasende; sacerdotes … incessu furiali etc., Liv. 7, 17; cf. id. 10, 41; men ∾ arma, Ovid. Met. 6, 591, (i. e. arma Bacchantum); men illa furialis vox, Cic. Planc. 35; — II) „bes." o. „poet."; A) som bringer i Raseri, vestis, Cic. Tusc. 2, 8, (e Sophocle); ligel. ∾ aurum, Val. Fl., oftere; — B) begeistret; Erichtho, Ovid. Her. 15, 139; — not.: neutr. furiale ogs. som adv., f. furialiter, minari, Stat.; bf. — fŭriālĭter, adv.: rasende, indtil Raseri, odisse, Ovid. Fast. 3, 637. — Furianus, 3, s. und. Furius. — fŭriātĭlis, e, [furia]: rasende; ∾ cornu, (i. e. cornu vaccae furentis), Venant. — furibunde, adv., Hieronym.; af — fŭrĭbundus, 3, [furo], ligesom furens: rasende el. afsindig, homo, Cic. Sest. 7; cf. Sall. Catil. 31, ogs. Ovid. Met. 13, 851; men ∾ impetus (pl.), Cic. Phil. 13, 9; — 2) begeistret; ∾ praedictiones vatum, id. Div. 1, 2.

Furina, (Furr.), ae, f.: en lidet bekiendt Gudinde; vid. Varr. L. L. 6, 3; efter Cic. N. D. 3, 18, at sammenl. m. Eumeniderne, altf. besl. m. Furia; – ad Furinae (sc. aedem), id. Qu. Fr. 3, 1; — 2) bf. Furinalis, e, flamen, Varr. l. c., feriae, id. ibd.; – men absol. Furinalia, (sc. sacra): hendes Fest, id. ibd. — fūrīnus, 3, [fur]: hørende til Tyvene; ∾ forum, Plaut. Pseud. 3, 2, 2, (hvor man finder Tyve istedetfor Kokke).

*1. fŭrĭo, (avi), atum, 1, v. a.; bringer i Raseri, gior rasende; vid. Hor. Od. 1, 25, 14; men furiata mente, (i Raseri), Virg. Aen. 2, 407; cf. Ovid. Fast. 2, 761; o. — 2. fŭrio, ire, v. n.: at være rasende el. afsindig, (sild. Ord, f. furere), Sidon.; — [furia].

fŭrĭōse, adv.: rasende, afsindigen, facere aliquid, Cic. Att. 8, 5; – compar., Spartian.; af — fŭrĭōsus, 3, [furia]; I) „alm.": rasende, afsindig; oprdl. som Helbredstilstand; vid. Cic. Acad. 2, 27; – bf. oftere „ment."; vid. id. Tusc. 3, 5, e XII Tabb.: si furiosus escit; men id. Cluent. 65: mulier jam non morbo, sed scelere furiosa; ligel. perditus ac furiosus (homo), Cic. Mil. 33; cf. Planc. ap. Cic. Fam. 10, 11; – ogs. om en Lidenskab el. Handling, odl.; ∾ cupiditas, Cic.; ∾ inceptum, Liv.; ∾ genus dicendi, Cic.; ∾ vota, Ovid.; – compar., ∾ amor, Ovid.; ∾ peccatum, Hor.; superl., ∾ homo, Cic.; ∾ conciones (Clodii), id. Att. 4, 3; — II) „bes." o. „poet.": ∾ tibia, Ovid. Fast. 4, 34, (begeistrende).

Fūrĭus, Furia: romersk Slægts- og Personsnavn, hvoraf her mærkes: Furius Camillus, populi superator Etrusci, (Erobreren af Veji), Ovid. Fast. 1, 641, ogs. Gallernes Overvinder; vid. Liv. 5, ab in.; bes. id. ibd. 19 flgd. — B) bf. 1) Fūrius, 3, gens, Liv. 31, 48, lex, (given af el. benævnt efter en Furius), Cic. Verr. 1, 42, oftere; — 2) Fūrĭānus, 3, milites, Liv. 6, 9, (som tiente under den ovennævnte Camillus); — not. a: ∾ poëmata, Gell. 18, 11, (af Digteren Furius Antias, en Samtidig af Catullus). — not. b: archaistisk er Fusius, f. Furius, Liv., o. A.

*furnācĕus, 3: hørende til Bagerovnen el. benævnt derefter; – ∾ panis a coquendi ratione, Plin. 18, 27; o. — furnarĭus, 3: = frgd., men sædv. absol.; 1) furnarius, (sc. vir): en Bager, Dig.; — 2) furnaria, (sc. ars): Bagerhaandværket; furnariam exercere, vid. Suet. Vitell. 2; — [furnus].

Furnius, Furnia: romersk Slægts- og Personsnavn; vid. Cic. Fam. 10, 1, oftere, o. Hor. Sat. 1, 10, 86. — furnus, i, m., [besl. m. fornax]: en Ovn, navnl. en Bagerovn; vid. Plaut. Cas. 2, 5, in.; in clibanum aut furnum (ollam conjicere), Plin.; furnis torrere farra, Ovid. Fast. 6, 313; – ogs. Ovn til at varme sig ved, Hor. Ep. 1, 11, 13, o. id. Sat. 1, 4, 37; – ogs. Smelteovn el. Smeltehytte, Vitruv.

fŭro, ŭi, ĕre, [besl. m. θύω, i. e. furo]; I) „egenl."; A) „alm.": raser, er afsindig el. fra Forstanden; a) oprdl. om en Helbredstilstand; – cf. Cic. Div. 1, 38, o. id. Tusc. 3, 5, ogs. id. d. Or. 2, 46; vid. Virg. Aen. 9, 552, o. Curt. 8, 14; — b) „ment." o. „ethisk": at rase, at handle som en Rasende, navnl. ifolge Lidenskab el. Forbrydelse; – Clodius furebat, m. acc. c. inf., (rasede derover), Cic. Qu. Fr. 2, 1; pacta furit pro conjuge Turnus, Ovid. Met. 14, 451; men Pentesilea furens, Virg. Aen. 1, 495, (som raser af Krigermod); cf. Cic. Catil. 2, 1; men furere aliqua, Hor. Epod. 11, 6; ogs. ∾ in aliqua, Quintil. Decl., (være rasende forelsket deri); – „poet." forbindes ogs. furens animis, Virg. Aen. 8, 228, ogs. furens animi, (f. in animo), id. ibd. 5, 202; – ogs. c. acc. comm.: Hunc, oro, sine me furere ante furorem, id. ibd. 12, 680, (lad mig udrase dette Raseri, el. udkæmpe denne Kamp); men Sil. 15, 1155: vix credenda furentem, (der med rasende Tapperhed udforer næsten det Utrolige); men Liv. 8, 31: id furere, (i. e. propter id); – endel. c. inf.: fastigia muri exsuperare furens, Stat. Theb. 11, 356; — B) „bes."; 1) at være overgiven, at sværme; dulce mihi furere est, Hor. Od. 2, 7, 28; — 2) at være begeistret, at spaae i Begeistring; – Dixerat; in cursu famulae rapuere furentem, Ovid. Her. 5, 121; cf. Virg. Aen. 6, 100 o. 262, ogs. Cic. Div. 1, 2; — II) „overf." om Ting og Begreber; (poet. o. i efteraug. Prosa); furit versus, Lucr.; cf. Virg. Ge. 3, 150, o. id. Aen. 5, 694, ogs. Hor. Epod. 17, 33, oftere; men furit ardor edendi, Ovid. Met. 8, 823; – men fama furit, m. Objectsætn., Sil. 7, 504.

1. fūror, atus sum, 1, v. dep. a. (o. n.), [fur]; I) „alm." o. „egenl.": stiæler, borttager el. bortvender hemmeligen; – quae rapuit et furatus est, Cic. Verr. 1, 22; ∾ aliquid alicui, ogs. aliquid ab aliquo, id.; ∾ pecuniam ex templo, Quintil.; cf. Ovid. Am. 2, 19, 45; – ogs. absol. el. ud. acc.: venire ad furandum, Plaut.; quod invitet furantem, Plin.; — II) „bes." o. „overf.": tiltager el. tilegner mig noget uformærkt el. paa en listig Maade; – furatus civitatem etc., Cic. Balb. 2; men speciem furabor Iacchi, (vil antage hans Gestalt), Prop. 4, 2, 31; – ogs. unddrager derfra, oculos labori, Virg. Aen. 5, 845; men ∾ vultus veste, (tilhylle dermed), Senec. Ag.; – men Tac. Ann. 3, 74: robore exercitus impar, furandi melior, (bedre skikket til Krigslist); — not.: pass., furatus, Auson.

2. fŭror, ōris, m., [furo]; I) „alm.": Raseri, Afsindighed; a) ifolge Nervesystemet; quem nos furorem, μελαγχολίαν (Graeci) vocant … rati, mentis esse ad omnia caecitatem, Cic. Tusc. 3, 5; ut furor in sapientem cadere possit, non possit insania, id. ibd.; — b) ifolge Daarskab el. Slethed; furore atque amentia impulsus, Caes. B. G. 1, 4; cf. Cic. Catil. 4, 6; impendiorum furor, (rasende Udgifter), Suet. Ner. 31; cf. Ovid. A. A. 3, 172; – ogs. Fortvivlelse; quum caeci furore in vulnus et ferrum ruerent, Liv. 28, 22; – navnl. ogs. Oprør el. Opstand imod Fædrelandet; vid. Planc. ap. Cic. Fam. 10, 11; cf. Liv. 28, 25, Caes. B. G. 2, 3, o. Hor. Od. 4, 15, 17; — II) „bes.", A) rasende el. heftig Lidenskab, navnl. rasende Elskov; vid. Virg. Aen. 4, 101, o. 433; – ogs. rasende Higen el. Attraa derefter; laudum furores, Sil.; impius lucri furor, Senec. Hippol. 540; — b) saal. ogs. c. inf.; Quis furor est, census corpore ferre suo? Ovid. A. A. 3, 172; cf. Plin. 2, 1; — B) Begeistring, navnl. Spaamandens og Digterens; praesagitio, si exarsit acrius, furor appellatur, etc., Cic. Div. 1, 31; – ogs. in pl., Ovid. Met. 2, 640: fati-

dicos furores mente concipere; cf. Cic. Div. 1, 37; — C) „poet." ogs. om Elementerne; Jam coeli furor ··· silescit, Catull. 46; - ligel. om Dyrene; ∾ leonis, Stat.; — III) som Person el. Guddom er Furor, ligel. „poet.": en af Krigsguden Ledsagere, Stat., Sil.

furtĭfĭcus, 3, [furtum, facio]: tyvagtig; ∾ manus (pl.), Plaut.; cf. id. Epid. 1, 1, 10. — furtim, adv., [f. furatim, af furatus]; oprdl.: tyvagtigen; df. sædv. hemmeligen, ubemærkt, listigen; - vid. Cic. Agr. 2, 16, o. Liv. 39, 4; men furtim magis, quam bello etc., Tac. Hist. 4, 56; - ogs. forbindes: clam furtim, Plaut. Poen. 3. 3, 49, ogs. Liv. 21, 63; - men Cic. d. Or. 2, 62: tantum furtim etc.; - f. ogs. Hor. Sat. 1, 1, 42; — not.: findes ogs., paa Grækernes Vis, hos et Subst., Tibull. 2, 5, 53.

furtive, adv.: = frgd.; ∾ data munera. Ovid.; ogs. forbindes: clam furtive (accipere), Plaut. Poen. 5, 2, 62; af — furtivus, 3, [furtum]; I) „egenl.": stiaalen, hemmeligen borttagen el. bortvendt; - ∾ virgines, Plaut. Curc. 5, 2. 22; cf. Hor. Ep. 1, 13, 14; men ∾ colores, (de stiaalne Paafuglefiedre), id. ibd. 1, 3, 20; cf. Liv. 45, 39: tamquam furtiva etc., (som om de vare stiaalne); — II) „overf.": som skeer hemmeligen, hemmelig el. forborgen; - ∾ iter per Italiam, Cic. Pis. 40; ∾ expeditiones, (i. e. latrocinia, i Modsætn. af bellum), Vell. 2, 31; cf. Justin. 11, 6: ∾ victoria, (i. e. furto el. per insidias parta); - quem furtivum partu edidit, (i. e. clam peperit), Virg. Aen. 7, 660; — b) ogs. hemmelig el. ubekiendt; ∾ mens, Ovid. Her. 17, 265; ∾ scriptum, (som ikke enhver kan læse), Gell. 17, 9; - men ∾ nox, Ovid. Am. 1, 11, 3; - Quum lex furtivos arcet habere viros, (Bolere, odl.), id. Pont. 3, 3, 56.

furtum, i, n., [fur]: Tyveri; I) „egenl."; A) som Handling; fures privatorum furtorum, (opp. fures publici), Cato. ap. Gell. 11, 18; - furtum facere, (at stiæle), Cic., Hor.; cujus rei furtum factum erat, (hvad var der blevet stiaalet)? Cic. R. Com. 9; facere furtum alicui, (bestiæle nogen), Dig.; f. ogs. Ter. Eun. prol. 28; - in furto comprehensi, Caes.; furto perire, (blive stiaalet), Hor. Ep. 1, 7, 86; - furti se alligare, (giøre sig skyldig i Tyveri), Ter., astringere, Plin.; furti teneri, Dig., condemnari, Cic., (domfældes derfor); men „poet.": foedera solvere furto, (i. e. raptu Helenae), Virg. Aen. 10, 91; men jocoso Condere furto (aliquid, listigen at bortvende og bortgiemme), Hor. Od. 1, 10, 7; — B) „concret": de stiaalne Koster el. Sager; - quae (furta) ··· erant exportata. Cic. Verr. 2, 70; men furta reddere, id. ibd. 24; cf. Hor. Sat. 2, 4, 79; — II) „overf."; A) „alm.": enhver hemmelig Handling, (el. hvad man ligesom stiæler sig til); ∾ cessationis quaesisse, (hemmeligt Paaskud dertil), Qu. Cic. ap. Cic. Fam. 16, 26; - furto laetatus inani, Virg. Aen. 6, 568; cf. Martial. 5, 50; — b) df. abl. furto (som adv.), f. furtim: hemmeligen, paa en skiult el. listig Maade, creatus pontifex, Vell. 2, 63; furto parĕre, (at føde i Skiul, om Hyænen), Plin.; cf. Virg. Aen. 6, 24; — B) df. „bes.": hemmelig el. forborgen Elskov el. Elskovshandel; celari vult sua furta Venus, Tibull. 1, 2, 34; cf. Virg. Ge. 4, 346, o. Prop. 2, 23, 18; ogs. hører hertil: praecepta furti, Ovid. Trist. 2, 461; ligel. in sing., Ovid. Met. 1, 623, oftere; - ogs. anden skiult el. forborgen List el. Rænke; furto et fraude rem agere. Liv. 43, 10; furta belli, Virg. Aen. 11, 515, (i. e. insidiae); cf. id. ibd. 10, 735: haud furto melior, sed fortibus armis.

fūruncŭlus, i, m., demin. af fur: liden Tyv el. Skielm; - olim furunculus, nunc etiam rapax, Cic. Pis. 27; — II) df. „overf."; A) et Slags spids Byld med Smerte og Betændelse, Cels., Plin.; — B) vildt Bisskud paa Vinstokken, Colum., Plin.

furvescens, tis, partic. adj.: mørk, dunkel, Capella; af — furvus, 3, [besl. m. ὀρφνός, i. e. furvus]: mørk el. dunkel el. sort; brugtes af de Ældre f. ater; vid. Gell. 1. 18, o. Fest. p. 84; df. „poet." om Underverdenen med dens Tilhørende; - ∾ Proserpina, Hor. Od. 2, 13, 21; cf. Ovid. Met. 5, 541; men ∾ hostiae, Val. Max. 2, 4, (som offres til Underverdenens Guder); - fremdeles furvus f. atratus, (i sorte Klæder, i Sorgedragt), Prop. 4, 7, 27, inc.; men furva gente (Maurorum) etc., Juvenal. 12, 104; — II) „fig."; ∾ dies, Senec. Controv. 1, 1; ∾ culpa, Prudent.

fuscātor, oris, m., [fusco]: som formørker; ∾ coeli ··· Corus, Lucan. — fuscĭna, ae, f., [besl. m. furca]: tregrenet Gaffel, en Trefork, navnl. som Guden Neptuns Vaaben; vid. Cic. N. D. 1, 36: - ogs. er fuscina det Vaaben, hvormed retiarii el. Netfægterne udførte deres Angreb; vid. Juvenal. 2, 143, o. Suet. Calig. 30; — df. demin. fuscĭnŭla, ae, f., Vulgat. — Fuscinus, 3, f. und. 2. Fuscus. — fuscĭtas, atis, f., [fuscus]: Dunkelhed, Formørkelse, navnl. Luftens, Appul.

fusco, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), [fuscus]: giør mørk el. mørkladen; fuscentur corpora campo, (ved Øvelser i det Frie), Ovid. A. A. 1, 513; ligel. ∾ cutem olivo, Stat.; ∾ diem nube, Val. Fl.; ne fuscet inertia dentes, Ovid. A. A. 3, 197; — b) sild. ogs. „fig.": quem nulla culpa fuscavit, Symmach.; — not.: sild. poet. ogs. som neutr.: ne pulchrae fuscaret gratia formae, Stat. Silv. 3, 4.

1. fuscus, 3, [besl. m. furvus]; I) „egenl." om Farven: mørkladen, mørkebrun; - purpura plebeja et paene fusca, Cic. Sest. 8; - bes. ogs. mørk el. forbrændt af Solheden; - Andromede, patriae fusca colore suae, Ovid. Her. 15, 35; cf. Martial. 9, 36; - compar., ∾ laternae, (som skinne mattere), id.; ligel. ∾ fraxinus, (mørkere i Veddet), Plin.; - fuscis tellurem amplectitur alis (nox), Virg. Aen. 8, 369; ligel. fusco velare amictu, (om Søvnen), Tibull. 3, 4, 55; men ∾ avibus, (under uheldige Varsler), Appul.; — II) „overf."; vox fusca, (dunkel, noget hæs; opp. canora o. candida), Cic. N. D. 2, 58, ogs. Quintil. 11, 3, 15; quum e candida declinat (vox) in fuscam, Plin. — 2. Fuscus, i, m.: romersk Mandsnavn, hvoraf mærkes: Aristius Fuscus: Ven af Digteren Horatius, selv udmærket Lærd og Digter; — not.: efter en sildigere Rhetor: Arellius Fuscus, benævnes „Explicationes Fuscinae", Senec. Suas. 4.

fūse, adv. af 1. fusus; „egenl.": udgydet el. udbredt; df. „fig."; 1) „overf.": forvirret, imellem hinanden; fuse in tribus convocatus (populus), Cic. Leg. 3, 19; — 2) „ment.": vidtløftigen, udførligen, dicere, id. Orat. 32; - compar., ∾ et uberius disputare, id. N. D. 2, 7.

*fūsĭlis, e, oprdl.: til at gyde el. smelte; df. gydet, smeltet, flydende, aurum, Ovid. Met. 11, 126; - men fusili ex argilla glandes, Caes. B. G. 5, 43; — b) støbt el. formet, numen, (Guderbillede), Prudent.; o. — fūsĭo, onis, f.; I) „egenl.": Udgyden el. Udgydelse; df. sild.: Smelten, Støben, Støbning; nummum falsa fusione formare, Cod. Theod.; — II) „fig."; A) „overf.": Ydelse, Præstation, Dig., (al. functio), inc.; — B) „ment." el. „alleg."; ipsum mundum deum esse, aut ejus animi fusionem universam, Cic. N. D. 1, 15; — [2. fundo]. — Fusius: ældre romersk Udtale af Furius. — fūsor, oris, m., [2. fundo]: en Metalstøber; ∾ ollarius, Cod. Just.; df. — fūsōrius, 3: som bliver støbt, opus, Vulgat.; — 2) df. subst. fusorium, i, n.: Afløbsrende el. Afløbssted, Pallad.

fusterna, ae, f., (sc. pars), [fustis]: den øverste knortede Del af Grantræet (abies, ifølge sammes Brug til Kieppe), Vitruv., Plin. — fustĭbălus, i, m., [fustis, βάλλω, i. e. jacio]: et Slags Kastemaskine el. Slyngestok til Krigsbrug, Veget.; df. — fustibalator, oris, m.: som kaster med Slyngestokke, id. — fustĭcŭlus, i, m., demin. af fustis: lidet Stykke

Træ, liden Kiep, Appul.; - df. „overf.": Stilk el. Stængel el. Stamme paa Værter og Planter; - fusticuli allii, Pallad.

fustis, is, m., (abl. fusti; dog ogſ. fuste, Hor.), [rimel. af ferio]: Kiep, Stok, Stav. Knippel el. Prygl, odl.; - cum fusti ambulare, Plaut.; - bef. ogſ. Stok til at prygle med; - non opus est verbis, sed fustibus, Cic.Pis. 30; fusti caput affligere, Tac., aperire, (klove), Juvenal.; fustium admonitio, (Stokkeprygl), Dig.; decimum quemque fusti necare, vid. Tac. Ann. 3, 21; ſ. ogſ. und. fustuarium.

fustĭtŭdĭnus, 3, [fustis, tundo]; df. Plaut. Asin. 1, 1, 21: apud fustitudinas ··· insulas, (i. e. apud ergastula). — fustŭārium, i, n., [fustis], sc. supplicium: Stokkeprygl som Dødsſtraf, navnl. for Deserteurer; - fustuarium meretur, qui signa reliquit, etc., Liv. 5, 6; cf. Cic. Phil. 3, 6; — b) ſild. ogſ. Stokkeprygl for andre Forſeelſer, Dig.

fūsūra, ae, f., [2. fundo]: Smeltning; ∾ plumbi, Plin. 33. 35. — 1. fūsus, 3: partic. o. adj. af 2. fundo. — 2. fūsus, i, m.: Ten til at ſpinde paa; - lanam tenuari in fila junceo fuso, Plin.; colus et fusus cum stamine, id.; cf. Ovid. Met. 6, 22, o. Virg. Ge. 4, 348; - tillægges ogſ. Parcerne, id. Ecl. 4, 46; ſ. ogſ. Ovid. Her. 12, 3; — 2) ogſ. tenformet Tværtræ i en Maſkine, Vitruv. 10, 6. — 3. fūsus, us, m., [2. fundo]: Gyden el. Udgydning; - fistula, a qua fusus aquae, (oppon. fons, unde funditur e terra aqua viva), Varr.

fūtātim, adv., [rimel. af 2. fundo]: ligeſom udgydende; df. „overf.": hyppigen, ofte; ∾ id nomen commemorare, Plaut. Truc. 4, 4, 29. — fūtĭle, ſom subst. o. adv., ſ. und. flgd. — †fūtĭlis, e, [rimel. ſ. fusilis, af 2. fundo]; oprdl.: til at udgyde; — I) „egenl.", men alene ſom subst.: fūtĭle, is, n.: etſlags Vandkar til Brug ved Offringer til Veſta, vid. Donat. ad Ter. Andr. 3, 5, 3; — II) „fig."; A) „overf."; a) uden Faſthed; - ∾ glacies, (ſkjør el. uſikker), Virg. Aen. 12, 740; - ogſ. forgjeves, unyttig, ictus, Sil., votum, id.; — b) forgængelig, tempus, Plin. Ep. 3, 7, laetitia, Cic.; — B) „ment.": ſlet el. ringe el. foragtelig i ſit Slags, haruspex, Cic. Div. 1, 19, servus, Ter. Andr. 3, 5, 3; futili paene de causa, Plin. 33, 8; - quis non odit ··· futiles (sc. homines: daarlige el. letſindige Menneſker); Cic. Fin. 3, 11; ∾ sententia, (uden al Vægt), id. N. D. 1, 18; — III) neutr. fūtĭle, ogſ. ſom adv.: ſlet, daarligen, provenire, Plaut. Stich. 2, 2, 73; df. — fūtĭlĭtas, atis, f.: Tomhed el. Daarſkab, odl.; vid. Cic. N. D. 2, 28: haec plena sunt futilitatis summaeque levitatis; o. — fūtĭlĭter, adv.: unyttigen, daarligen, blaterare, Appul.

fūtis, is, im, f., [2. fundo]: Vandkande, odl., Varr. L. L. 5, 25. — fŭtŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a. (o. n.), [beſl. m. φυτεύω, i. e. gigno]; ∾ aliquam, i. e. rem habere cum aliqua, Martial., Catull., Hor.; - ogſ. absol., Martial.; — denne Handling: fŭtūtĭo, onis, f., Martial.; — ſom foretager den: fŭtūtor, oris, m., id.; — fem. fŭtūtrix, icis, id. — futurus, 3: partic. fut. til sum, fui. — fututio, etc., ſ. und. futuo. — fūvi, ſ. fui, ſ. und. fuo, ogſ. und. sum.

G.

G, g, d. ſyvende Bogſtav i det latiſke Alphabet, ombyttes undert. m. d. beſl. „c"; hvſ. vicesimus o. vigesimus, Procne o. Progne; — oprdl. blev neml. „c" ogſ. brugt for „g"; hvſ. paa Columna Duilia læſes: macestratus ſ. magistratus, leciones ſ. legiones; - forſt ab a. u. c. 520 ſkal „g" være indført ſom ſærſkilt Bogſtav, hvorhos dog „c" vedblev i nogle Ord at bruges for „g", navnl. i Cajus, Cnaeus, (udtales Gajus, Gnaeus); — II) hertil kan mærkes; A) ſom Anlyd forbindes „g" af Conſonanterne alene m. „l" o. „r", (gleba, grex); hvorim. d. forel. gnatus, gnosco, bliver til natus, nosco; dog i Sammenſ.: cognatus, cognosco; - i Analogi dermed er ogſ. lac af γάλα; — B) inde i Ordet er „g" undert. udfaldet foran „m"; (examen ſ. exagmen; ſ. ogſ. contamino); - foran „s" gaaer „g" over i d. haardere „c", (ſ. und. Bogſt. „x"); - men ogſ. er „g" (el. „c") undert. udfaldet foran s; (ſaal. i indulsi af indulgeo); ligel. foran t, (i indultum af indulgeo); — C) Omverlingen af „g" o. „c", ſ. und. Bogſt. C, men af „g" o. „j", ſ. und. magis o. major; — b) hertil hører endnu Aſſimilationen af „b" o. „d" m. d. flgd. „g"; (oggero ſ. obgero. aggero ſ. adgero, etc.).

Găbăli, orum, m.: Folk i Gall. Aquit., (hvor nu Gevaudon), Caes. B. G. 7, 64; — B) df. 1) Găbălĭcus, 3, pagus, Plin. 11, 97; o. — 2) Găbălĭtānus, 3, civitas, Sidon.; — b) df. Gabalitani, orum: Indvaanerne deraf, id. — gabalium, i, n.: etſlags Krydderplante i Arabien, Plin. 12, 45. — găbălus, i, m., [beſl. m. Gabel, Gaffel]: en Galge; - in gabalum suffigere, Varr.; — II) df. ſild. „overf." ſom Skældsord: Galgefugl, Macrin. ap. Capitolin. — găbătae, arum, f., [rimel. af cavus]: etſlags Spiſekar el. Tallerken, Martial. 7, 17.

Găbĭensis, e, ſ. und. flgd. — Găbii, orum, m.: By i Latium; om dens Erobring, ſ. Liv. 1, 53 flgd.: — B) df. 1) Găbīnus, 3, via, (imellem Rom ſo. Gabii), Virg. Aen. 7, 682; men cinctus Gabinus, Liv. 5, 46, efter e, Virg., (hvorved man ombandt ſig med Togaen, iſtedetfor med et Bælte); cf. Val. Max. 1, 1, 11; — b) subst. Gabini, orum: Indvaanerne af Gabii, Liv. 1, 54, Plin.; — 2) Gabiensis, e, ager, Plin. 2, 96. — Găbīnĭus, a, romerſt Slægts- og Perſonsnavn; A. Gabinius, (Conſul o. Proconſul), ſ. Cic. Pis.; — B) df. 1) Găbīnĭus, 3, lex, Cic. Leg. 3, 16; — 2) Găbīnĭānus, 3, milites, (der commanderes af en Gabinius), Caes., Val. Max. — Găbīnus, 3, ſ. und. Gabii.

Gādes, ium, f.: By og Ø paa Kyſten af Hisp. Baet., i Nærheden af Fretum Gaditanum, (hod. Cadix); vid. Mel. 2, 7, o. Plin. 4, 36; cf. Hor. Od. 2, 2, 11; men (Gades) cubilia solis, Stat.; cf. Juvenal. 10 in.; men Gades jocosae, Martial., improbae, id., (ifølge Byens Overdaadighed); — 2) df. Gādītānus, 3, populus, Cic., civitas, (i. e. Gades), id., oceanus. Plin., fretum, (Strædet ved Gibraltar), id.; men Plin. Ep. 1, 15, absol.: Gaditana maluisti, (i. e. Gaditanas delicias); — b) Gaditani, orum: Indvaanerne, Caes., Cic.; in sing., id. Att. 7, 7.

gaesāti, orum, m., i. e. gaesis armati, Oros.; af — gaesum, i, n., γαῖσον, γαισός, (grave jaculum, Fest.; isl. kesja): etſlags tungt Kaſteſpyd, der brugtes navnl. af Gallerne, men ogſ. af andre Folkeſlag; - gaesa in vallum conjicere, Caes.; ∾ Alpina, Virg.; cf. Liv. 8, 8.

Gaetūlĭa, ae, f.: Landſkab i d. nordveſtlige Afrika, hvor nu Marokko; ſ. nedenſ. und. Gaetuli; — 2) df. Gaetūlus, 3: gætuliſk, syrtes, Virg.; ∾ murex,

(Purpursneglen), Hor. Ep. 2, 2, 181, o. Ovid. Fast. 2, 319; - „poet." ogs. africansk el. libyisk, leo, Hor.: men ∾ Thetis, (d. libyiske Hav), Claudian.; — II) Gaetuli, orum, m., Γαιτοῦλοι: Gætulerne el. Indvaanerne af Gætulien, asperi, inculti, etc., Sall. Jug. 18; sub sole magis, haud procul ab ardoribus etc., id.; s. ogs. Mel. 1, 4, oftere, o. Plin. 5, 8; men Gaetuli (sc. milites), Liv. 23, 18; men sing. collect. Gaetulus, i, Lucan. 4, 678; — 2) df. Gaetūlicus, 3: gætulisk, purpura o. purpurissum, Plin.; — b) df. subst. Gaetulicus, i, som Ærestitel: Gætulernes Overvinder, Flor. 4, 12, o. Juvenal. 8, 26.

găgātes, ae, m., γαγάτης: etslags fast og glindsende Jordbeg, efter Plin. 36, 34: lapis, nomen habens loci et amnis Lyciae. — Gajus, a, s. und. Cajus. — gălactītes, ae, m., γαλακτίτης, sc. lapis, el. gălactītis, idis, f., γαλακτῖτις, sc. gemma: Melkestenen, melkefarvet Ædelsten, vid. Plin. 37, 59; heder ogs. galaxias, ae, γαλαξίας, id. ibd.

Gălaesus, (-ēsus), i, m.: Flod i Nederitalien, falder i den tarentinske Bugt, (nu: Galeso), Liv. 25, 11; ∾ niger, Virg. Ge. 4, 126, umbrosus, Prop. 2, 25, 67, (bestygget af Træer), men albus, Martial. 12, 64, (af dens hvidulbede Faar); ogs. flumen Galaesi, Hor. Od. 2, 6, 10. — Galanthis, idis, f., Γαλανθίς; hendes Forvandling til et Vesel (γαλέη), s. Ovid. Met. 9, 316.

Gălăta, ae, m., Γαλάτης, Claudian.; pl. Galatae, arum: Galaterne, Indvaanerne i Galatien, Cic. Att. 6, 5, o. Plin. 8, 61. — B) df. 1) Gălătia, ae, f.: Landskab i Lilleasien, imellem Phrygien, Cappadocien, osv.; hed ogs. Gallograecia; vid. Plin. 5, 42, Tac. Ann. 13, 25, o. A.; — b) df. Gălătĭcus, 3, galatisk, hordeum, Colum., lana, Plin., rubor, (af Skarlagensbærret coccus), Tertull.; — 2) Gălătĭcor, ari, v. dep. n.: efterligner Galaterne, (neml. ved at sammenblande jødiske og christelige Skikke), Tertull. — Gălătēa, ae, f., Γαλάτεια: en Havnymphe, vid. Ovid. Met. 13, 738 o. 789, flgd.; — not.: ogs. en Veninde af Digteren Horatius, vid. Hor. Od. 3, 27; - ogs. fingeret Pigenavn, Virg. Ecl. — Galatia, ae, etc., s. und. Galata, Galatae. — gălaxĭas, ae, m., γαλαξίας; I): s. und. galactites; — II): = via lactea el. Melkeveien, Macrob. Somn. Scip. 1, 4 o. 9.

1. Galba, ae, m.: romersk Tilnavn i d. sulpiciske Slægt, hvoraf her mærkes; 1) Sulp. Galba, stor Taler; vid. Cic. Brut. 21, oftere: — 2) dennes Sønnesønssøn, d. romerske Keiser Sulp. Galba; vid. Suet. Galb. 5. — 2. galba, ae, f.: etslags liden Orm, Suet. Galb. 3; — 2) i det galliske Sprog, ligesom praepinguis: en Tykvom, id. ibd.; — not.: efter nogle skal 2. galba være at sammenl. m. d. germanske gelb el. Kalb.

galbănātus, (galbin.), 3, [galbanus]: som er iført gule (og fine) Klæder, Martial. 3, 82. — galbănĕus, 3: af Gummien galbanum, odores, Virg. Ge. 4, 264, nidor, id.; af — galbanum, i, n., χαλβάνη: etslags vellugtende Harpix el. Gummi; vid. Plin. 12, 56, o. Suet. Galb. 3; s. ogs. und. flgd.; — not.: ogs. galbanus, i, m., Vulgat. — galbānus, 3, [galbus]: grøngul, gulagtig, cingillum, Petron.; — 2) df. subst. galbana, (sc. vestimenta): en grøngul og blødagtig Fruentimmerdragt, Juvenal. 2, 97; — — II) df. „overf.": mores galbani, (i. e. molles: bløde el. forkelede), Martial. 1, 97. — galbĕum, i, n., (sc. vinculum): blødt Omslag om Armen; vid. Suet. Galb. 3; - ogs. galbeus, i, m., Cato ap. Fest., s. v. ruscum.

*galbĭnātus, 3: = galbanatus, Veget.; o. — galbĭnĕus, 3: gulagtig, flos, Veget.; af — galbinus, 3, s. und. galbanus. — galbŭla, ae, f.: rimel. Guldfinken el. Guldspurven, Martial. 13, 68, o. Plin. 30, 28. — galbŭlus, i, m.: Cypresnødden, Varr. — 1. galbus, 3: gul, Gloss. Philox. — 2. galbus, 3, ligesom calvus: glat, skaldet, (Praenestinae nuces), Plin. 15, 24.

†gălĕa, ae, f., [γαλῆ, i. e. mustela: et Vesel]; - oprdl.: Læderhjelm af Veselskind, (opp. cassis); vid. Tac. Germ. 6; df. ogs. „poet.": ∾ ferina, (af Dyreskind), Val. Fl., lupina, Prop.; — b) df. ogs. ligesom cassis: enhver Hielm; vid. Ovid. Met. 8, 25; ∾ aeneae, Cic. Verr. 4, 44; cf. Virg. Aen. 8, 620, o. Hor. Od. 1, 2, 38; — II) „overf.": Top el. Kam hos d. africanske Høns, Colum.; df. — gălĕārii, orum, m.: etslags Troskneg te ved Hæren, Veget.; o. — gălĕāris, e: hørende til en Hielm, reticula, Quadrig. ap. Non. — gălēna, ae, f.; 1) ligesom molybdaena: Blyglands el. Blymetal, Plin. 34, 53; — 2) hvad der efter Blyglandsens Smeltning bliver tilbage i Smelteovnen, germ. Ofenbruch, id. ibd. 47.

gălĕo, avi, atum, 1, v. a., [galea]: sætter Hielmen paa; milites galeari, Auct. B. Afr. 12; - df. partic. galeatus, 3: bærende Hielm, Minerva, Cic. N. D. 1, 36; men Juvenal. 1, 169: galeatum sero duelli Poenitet, (den Rustede el. Slagfærdige); — 2) ogs. „overf.": prologus galeatus, (hvori man forsvarer sig), Hieronym. — gălĕŏla, ae, f., demin. af galea: hielmformet Skaal el. Kar, hvori Vinen fremsættes, Varr. ap. Non.

gălĕopsis, is, f., γαλίοψις, ogs. gălĕobdŏlon, i, n., γαλεόβδολον, ogs. galion, i, n, γάλιον: en Plante af Neldearten, germ. die Taubnessel, Plin. 27, 57. — gălĕos, i, m., γαλεός, (i. e. mustela): en spettet Haifiskeart, sædv. mustela, Plin. 32, 12. — Gălĕōtae, arum, m.: Γαλεῶται: visse Spaamænd el. Tegnsudlæggere paa Sicilien, Cic. Div. 1, 20. — gălĕōtes, ae, m., γαλεώτης: en Øgleart, Plin. 29, 28.

gălērĭcŭlum, i, n., [demin. af galerum]: liden Hætte el. Hat, Martial. 14, 50, (i Overskriften); - ogs. etslags Parryk; vid. Suet. Oth. 12. — gălērītus, 3, [galerus]: som bærer en Hætte el. Bondehætte; hvf. ∾ Lucmo, Prop. 4, 1, 29, s. rusticus el. rudis; — 2) df. „overf.": ∾ avis, Plin. 11, 44, ogs. galeritus, (sc. ales), Varr.: Toplærken, (alauda cristata L.). — Gălērius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn; vid. Eutrop. 9 o. 10; - men ogs. Tac. Hist. 1, 90 er Galerius Trachalus: en berømt Taler under K. Otho; - men Galeria, ae, vid. Suet. Vit. 6; - ∾ tribus, vid. Liv. 27, 6.

gălērus, i, m., o. galerum, i, n., [rimel. besl. m. galea]: etslags Hætte el. Hat, som bæres af visse Præster, navnl. af flamen dialis, Varr., undert. ogs. af Krigeren i Felten, vid. Virg. Aen. 7, 688: lupi de pelle galerus, ogs. af Bonden ved hans Arbeide, id. Moret. 121; - Suet. Ner. 26, bruges galerus (som etslags Parryk) til Forklædning; cf. Juvenal. 6, 120; - endel. tillægges galerus ogs. Mercurius, istedetfor petasus, Stat. Theb. 1, 305; — II) „overf.": en Rosenknop, Auson.; — not.: forel. ogs. galera, ae, f., Gracch. ap. Charis. — Gălēsus, i, s. und. Galaesus.

galgŭlus, i, m., rimel. en anden Form el. Læsem. af galbula, Guldfinke, Plin. 30, 28. — Gălīlaea, ae, f.: Landskab i d. nordlige Palæstina, imod Syrien og Middelhavet, Plin. 5, 15; — 2) df. Galilaeus, 3, arva, Sedul.; — b) Galilaei, orum, m.: Indvaanerne af Galilæa; - Galilaeorum natio, Tac. Ann. 12, 54. — galion, i, n., s. und. galeopsis.

1. galla, ae, f.: Galæblet; vid. Plin. 16, 9, o. Colum. 9, 7, oftere; — II) df. „overf.": etslags bedsk og ringe Vin, Lucil. ap. Non. — 2. Galla, ae, fem. af 1. Gallus. — 3. Galla, ae, Biform af Gallus: en Cybeles Præst, Catull. 63.

Gallaeci, (Call.), orum, m.: Folk i Hisp. Tarrac., Plin. 3, 4; - deres Overvinder, A. Brutus, hed efter dem: Gallaecus, vid. Vell. 2, 5; — B) df. 1) Gallaecia, (Call.) ae, f.: deres Land, (d. nuv. Gallicien), vid. Plin. 4, 34, o. Flor. 2, 17; ∾ dives, (af dets Guldminer), Sil.; — 2) Gallăĭcus, (Call.), 3, gens, Plin., aurum, Martial.; —

not.: man finder ogs. Callaeci, etc. — gallans, tis, partic., [3.Gallus; analogt m. bacchans af bacchor]; sværmende ligesom Cybele's Præster, Varr. ap. Non., poët. in Anthol. Lat. (Burm.).

Galli, orum, s. und. 1.Gallus. — Gallia, ae, f.; „alm.": det af Gallerne beboede Land paa begge Sider af Alperne, tilligem. d. nuv. Frankrig, Helvetien og Belgien; - lader sig paa Cæsars Tid dele udi: I) det af Romerne beherskede Gallien; A) i Italien, hvor Gallia Togata strakte sig fra Alperne til Ancona; vid. Plin. 3, 19; heder Gallia interior, Cic. Prov. Cons. 15; - Gallia Cisalpina deltes ved Posloden i Gallia Transpadana o. Cispadana; denne sidste begrændsedes atter af Floden Rubico; vid. Plin. l. c.; — 2) hertil mærkes endnu (i Italien): Gallia quaestoria; vid. Suet. Claud. 29, ogs. ager Gallicus, Cic. Brut. 14, imellem Floderne Rubicon o. Æsis, hvor Galli Senones fordum havde boet, men forenedes sild. m. d. tilgrændsende Picenske, vid. Colum. 3, 3; herom er rimel ogsaa Talen, Caes. B. C. 1, 29; — B) hinsides Alperne (fra Rom): Gallia braccata, ogs. Transalpina el. Narbonensis, ogs. Gallia ulterior, Cic. Prov. Cons. 15; cf. id. ibd. 2: Galliae duae quas, etc.; — II) det øvrige, først af Caesar erobrede Gallien omfattede efter Caes. B. G. 1, 1: Galliam Belgicam, Celticam, Aquitaniam, hvortil ogs. kom Helvetia; — not.: de deraf ledede adject.: Gallus, Gallius, Gallicus, Gallicanus, vid. ss. ll.

Galliambus, s. und. Galliiambus. — gallicae, s. und. Gallicus. — Gallicānus, 3: Biform af Gallicus, i el. fra Gallien, navnl. i el. fra Gall. Cisalp.; vid. Cic. Quint. 4; cf. id. Pis. frgm. p. in.: prius Gallus, deinde Gallicanus, etc.; men id. Catil. 2, 3, ere legiones Gallicanae, (som staae i d. Picenske, s. und. Gallia); - dog ogs. alm. s. Gallicus; ∾ catulus, Catull. — Gallĭce, adv. af 1. Gallicus: paa gallisk Vis, Varr. ap. Gell.; ogs. i det galliske Sprog; ∾ aliquid dicere, Gell. 11, 7.

gallĭcĭnium, i, n, [1. gallus, cano]: Hanegal, d. e. den tidlige Morgen, da Hanerne gale, Macrob Sat. 1, 3; ogs. noctis gallicinio, Appul. — gallicrus, (galli crus), ūris, n.: Hanefod, etslags Urt el. Plante, Appul.

1. Gallĭcus, 3, [Gallia]: i el. fra Gallien, gallisk, ager, s. und. Gallia; cf. Hor. Od. 3, 16, 35, hvor ∾ pascua, s. pascua Galliae Cisalp.; - ∾ ventus, Vitruv. 1, 6, inter Aparctian et Aquilonem; men Hor. Od. 1, 8, 6: ∾ ora (pl.), s. equi Gallici, (der vare af fortrinlig Godhed; — b) ogs. absol.: gallicae, (sc. soleae el. crepidae): etslags Tøfler el. Saaler, der holdtes for umandige; vid. Cic. Phil. 2, 30, hvor de modsættes calcei. — 2. Gallĭcus, 3; I) benævnt efter Floden Gallus i Phrygien, miles, vid. Prop. 2, 10, 48; — II) hørende til el. benævnt efter Cybelespræsterne el. Isispræsterne Galli; ∾ turma, (Skare el. Sværm af disse Præster), Ovid. Am. 2, 13, 18.

gallidraga, ae, f.: haaret Kardetidsel, (dipsacus pilosus L.), Plin. 27, 62. — Galliiambus, i, m.: en Sang, som Cybelespræsterne Galli pleiede at synge, Quintil.; Martial. 2, 86, har deraf acc.: mollem Galliambon.

1. gallīna, ae, fem. af 4. gallus: Hønen; gallinae ··· villaticae, rusticae, Africanae, Varr.; - ogs. in sing. som collect.: villa abundat ··· gallina (har Overflødighed af Fiederkræ), Cic. d. Senect. 16; - ogs. „overf." som Kelord, Plaut. Asin. 3, 3, 76; men gallina cecinit, (som Varsel), Ter. Phorm. 4, 4, 27; - men Juvenal. 13, 141, gallinae filius albae, (som Ordsprog): Lykkens Skiødebarn; — not.: ad Gallinas hed et Landsted ved Rom; vid. Suet. Galb. 1. — 2. Gallina, ae, m.: Navnet paa en Gladiator, Hor. Sat. 2, 6, 44.

gallīnācĕus, 3, [gallina, 4. gallus]: hørende til Høns, benævnt derefter, pullus, Varr., ovum, id.; ∾ gallus: Hanen el. Hushanen, Cic. Mur. 29; ogs. absol. gallinaceus, (sc. gallus), Plin. 9, 19, oftere; ∾ mares, Haner, Colum.; ∾ salacitas, id.; - som Ordsprog mærkes: lactis gallinacei haustum (sperare: de sieldneste Nydelser, noget ganske Usædvanligt), Plin. praef.

gallīnārĭus, 3, [gallina, 4. gallus]: ligesom frgd.: hørende til Høns, benævnt derefter, curator, (som passer dem), Varr., ogs. absol. gallinarius, Cic. Acad. 2, 26; ∾ scala: Hønsestige, Cels.; ∾ vasa, (hvoraf Hønsene drikke), Colum.; men absol. gallinarium, (sc. stabulum: Hønsesti), id.; — II) „overf." som adj. pr.; A) Gallinaria insula, (i d. etruriske Hav), ligesom Hønseøen, Varr.; — B) Gallinaria silva, (ved Cumae), ligesom Hønseskoven, Cic. Fam. 9, 23. — gallīnŭla, ae, f., demin. af gallina: liden Høne, Arnob. — 1. Gallĭus, 3: sieldn. Biform af Gallicus, gallisk; duae Galliae mulieres, Sall. frgm. ap. Non.; - ogs. kan hidføres: Gallia, (sc. terra), s. und. Gallia. — 2. Gallĭus, a: romersk Slægts- o. Personsnavn; vid. Cic. Phil. 13, 12, oftere; s. ogs. id. frgm. Orell. Cic. IV, 2, p. 454.

Gallograeci, orum, m., (Galli, Graeci): de i Phrygien indvandrede Gallier; hede ogs. Galatae, (s. dette Ord); vid. Mela 1, 2, Liv. 37, 40, Flor. 2, 11, o. A.; — 2) df. Gallograecia, ae, f.: det af Gallograeci beboede Land; hed og Galatia; - vid. Caes. B. C. 3, 4, Liv. 38, 12, o. A.

Gallŏhispāni, orum, m., [1. Galli, Hispani], s. Celtiberi, Hieronym. — Gallōnius, a: romersk Slægts- og Personsnavn; vid. Lucil. ap. Cic. Fin. 2, 8, o. Cic. ibd., ogs. Hor. Sat. 2, 2, 47; - s. ogs. Caes. B. C. 2, 18 o. 80. — gallŭlasco, ĕre, v. n. inch., [1. gallus], om Stemmen: at blive tyk og mandig, Naev. ap. Non. — Gallŭlus, 3, demin. af Gallus, 3: gallisk, Auson.

1. Gallus, Galla: Galler el. Gallier, Gallierinde, Liv. 22, 57; oftere in pl.: Galli, orum: Gallerne el. Indvaanerne af Gallien, (s. und. Gallia), Cic.; cf. Liv. 5, 33 flgd., o. Caes. B. G. 6, 7 flgd.; - bes. mærkes ogs. Caes. B. G. 1, 1: Galli, qui ipsorum lingua Celtae appellantur; men Liv. 38, 13 flgd., findes Galli s. Gallograeci; men Forum Gallorum, Galb. ap. Cic. Fam. 10, 30: By i Gall. Cispad., ikke langt fra Mutina; — 2) df. Gallus, 3, (s. d. sædv. Gallicus), gallisk, credulitas, Martial. 5, 1.

2. Gallus, i, m.: Flod i Storphrygien, hvis Vand skal være begeistrende indtil Raseri; vid. Plin. 5, 42, o. Ovid. Fast. 4, 364; s. ogs. Plin. 6, 1, o. id. 31, 5; — II) deraf benævntes, efter Plin. o. Ovid. ll. cc., Cybelespræsterne: Galli, der, ved at drikke af ovennævnte Flod, pleiede at geraade i sligt Raseri, at de berøvede sig Manddommen, ogs. ellers saarede sig selv, og foretoge andre afsindige Handeler; vid. Liv. 37, 9, o. Ovid. l. c.; s. ogs. 3. Galla, ae, s. 1.

3. Gallus, i, m.: romersk Tilnavn, hvoraf mærkes: den aandfulde Digter, Cornelius Gallus, til hvem er Virg. Ecl. 10; cf. Ovid. Am. 3, 9, 63. — 4. gallus, i, m., [at sammenl. m. germ. gällen, el. m. καλεῖν, i. e. clamare]: Hanen el. Hushanen; - cur ante lucem galli canant, Cic. Div. 2, 26; sub galli cantum, (for Dag), Hor. Sat. 1, 1, 10; - ogs. gallus gallinaceus, s. und. gallinaceus.

galumma, atis, n., [rimel. fordærvet af κάλυμμα]: Dække, Capella. — gamba, ae, f., [rimel. besl. m. κάμπη: d. e. Bøining]: Dyrenes Hov, Veget.; df. — gambōsus, 3: ophovnet omkring Hoven, animal, Veget. — Gămēlĭon, ōnis, m., Γαμηλιών: Navnet paa en Maaned hos Athenienserne, (omtr. fra Midten af vor Januarius), Cic. Fin. 2, 31. — gamma, ae, f., (τὸ γάμμα, indecl.); I) „egentl.": det græske Bogstav, som i Latinen udtrykkes ved „g", Auson.; — II) „overf.": gamma, (Γ): en ret Vinkel, Auct. d. Lim. ap. Goes. — gammarus, i, s. und. cammarus. — gammatus,

3, [gamma nr. II]; hos Agrimenforerne: gammaformet, retvinklet, limes, Auct. d. Lim. ap. Goes.

†gānĕa, ae, f., ogſ. gāneum, i, n.: [γάνειον, af γάνυμαι: gior mig tilgode]; — I) „egenl.": Kro el. Kippe af det vellyſtige og urene Slags; - ganeas et adulteria obire, Suet. Calig. 11; cf. Liv. 26, 2, o. Gell. 9, 2; - in illo ganearum tuarum nidore atque fumo, Cic. Pis. 6; lubido ganeae, Sall. Catil. 13; cf. Tac. Hist. 2, 95; — b) Formen ganeum er alene forclasſiſk; vid. Plaut. Men. 5, 1, 3, o. Ter. Ad. 3, 3, 5; df. — gānĕārius, 3: hørende til Vellevnet, triclinium, Varr.; o. — gānĕo, onis, m.: en Vellyſtling; ganeo et profligator, etc., Tac. Ann. 16, 18; cf. Cic. Catil. 2, 4, o. Ter. Heaut. 5, 4, 10. — ganĕum, i, n., ſ. und. ganea.

gangăba, ae, m., ligeſom bajulus: Laſtdrager, Curt. 3, 13, (perſiſk Ord). — Gangărĭdae, arum, m.: Γαγγαρίδαι: indiſk Folk ved Udløbet af Ganges, (hvor nu Bengalen), Plin. 6, 22, Virg. Ge. 3, 27. — Ganges, is, m., Γάγγης: Gangesfloden i Indien; vid. Mela 3, 7, o. Plin. 6, 21; men lato spatiantem flumine Gangen, Ovid. Trist. 3, 3, 23; cf Virg. Ge. 3, 137; — B) df. 1) Gangētĭcus, 3: gangetiſk, tigris, Ovid.; men ∾ raptor, Martial. 8, 26, (i. e. venator tigrium circa Gangen); men ∾ ales, Auson., (i. e. phoenix); — 2) Gangētis, ĭdis, fem. adj.: = frgd.; ∾ terra, d. e. Indien, Ovid. Am. 1, 2, 47.

ganglion, i, n., γάγγλιον: etſlags Forhærdelſe el. Nerveknude, Veget. — gangraena, ae, f., γάγγραινα: Krebsſkade el. Koldbrand, Cels.; ogſ. in pl., Plin. 22, 70 o. 74; — b) ogſ. „alleg.": hanc mali gangraenam etc., (dette ulægelige Onde), Varr. ap. Non.

†gannĭo, ire, v. n., [ab animalis sono ficta vox, Varr., cf. Fest.]; I) „egenl." om Hunden: at biæffe el. knurre; - asinos rudere, canes gannire, pullos pipare, Varr. ap. Non.; - ogſ. om Ræven, Hieronym.; — II) „poet. overf." ogſ. om Mennesker: at ſmaaſkænde el. knurre, odl.; - quid ille gannit? Ter. Ad. 4, 2, 17; ligel. (Lesbia) gannit et obloquitur, Catull. 83, 4; - ogſ. at ſtønne el. puſte, Juvenal.; — b) ſild. ogſ. at ſnakke el. ſladdre, Appul.; df. — gannītĭo, onis, f., Fest., ſædv. gannītus, us, m.; I) „egenl.": Biæffen el. Knurren, ſom Hundens; vid. Lucr. 5, 1069: gannitu vocis adulant; - men gannitu lascivire, (om Spurven), Appul.; - ogſ. ſtønnende Klage; vid. Plin. 9, 4; — II) „overf." om Mennesker; A) Skænden el. Skælden; Et gannitibus improbis lacesses (licet), Martial. 5, 61; — B) Snakken el. Sladdren, Appul. — ganta, ae, f.: Gaaſen, (der Ganz; in Germania anseres) candidi verum minores gantae appellantur, Plin. 10, 27.

Gănȳmēdes, is, m., Γανυμήδης; efter Homer: Søn af d. trojanſke K. Tros; men blev, ifølge ſin Skiønhed, af Jupiters Ørn bortført fra Idabierget til Olympen, for at tiene Guden ſom Mundſkienk; - vid. Virg. Aen. 1, 28, o. id. ibd. 5, 251, ogſ. Hor. Od. 3, 20, 16, beſ. ogſ. Ovid. Met. 10, 155 flgd.; — b) ogſ. at mærke ſom Stiernebilledet Aquarius el. Vandmanden, Hygin.; — not.: ſ. ogſ. Catamitus, i, s. l.; — 2) df. Ganymēdēus, 3, coma, Martial.; cf. id. 8, 39: ∾ manu mixta pocula; - men ∾ chorus, id. 7, 49, (Sværm af ſkiønne Oppvartere).

Garamas, antis, m., Sil., Senec.; ſædv. in pl. Garamantes, um: Garamanterne, Folk i det indre Afrika, hinſides af Gætulerne; vid. Plin. 5, 5, o. Mela 1, 4 o. 8; hvf. ogſ. extremi Garamantes, Virg. Ecl. 8, 44; — B) df. 1) Gărămantĭcus, 3: garamantiſk, signa, Sil. 1, 142, (i. e. Africana arma); — 2) Gărămantis, ĭdis, f., nympha, Virg. Aen. 4, 198, gemma, Sil., (i. e. carbunculus); men Garamantide pinu, id. 14, 498, (i. e. navi Africana); — 3) Gărămantītes, ae, m., (sc. lapis): etſlags Ædelſten, vid. Plin. 37, 28.

Gargānus, i, m.: Bierg og Forbierg i Appulien, (nu. Monte di St. Angelo), Hor. Od. 2, 9, 7; cf. Mela 2, 4, Plin. 3, 16, o. Virg. Aen. 11, 247; — 2) df. Gargānus, 3: garganiſk; ∾ cacumina, Sil.; cf. Hor. Ep. 2, 1, 202. —

— Gargăphĭe, es, f., Γαργαφίη: en Diana helliget Dal og Kilde i Boeotien, Plin. 4, 12, o. Ovid. Met. 3, 156. — Gargăra, orum, n., τὰ Γάργαρα: den øverſte Spids af Idabierget i Troas, tilligemed en ved dets Fod liggende By af ſamme Navn; Mela 1, 18, o. Plin. 5, 32, ogſ. Virg. Ge. 1, 103; — 2) df. Gargărĭcus, 3, lucus, Auson.

gargărĭdio, are, v. n.: Biform af gargarizo, Varr. — gargărisma, atis, n., γαργάρισμα: Gurglevand, Theod. Prisc.; — df. demin. gargarismătĭon, i, n., Marc. Emp. — gargărīzātĭo, onis, f., Cels., o. gargărīzātus, us, m., Plin.: Gurglen, at gurgle Halſen; af — gargărizo, (-isso, Varr.), avi, atum, 1, v. n. o. a., γαργαρίζω; at gurgle ſig, at gurgle Halſen, medicamentis, Cels., ex fico et mulso, (dermed), id.; - men c. acc.: bruger ſom Gurglemiddel; ∾ aquam calidam, Plin.; succus gargarizatus el. gargarizandus, id.

Gargettus, i, m., Γαργηττός: Canton el. Pagus i Attika, Philoſophen Epikurs Fødeſted; hvf. han heder senex Gargettius, Cic. Fam. 15, 16. — Gargilius, i, m.: en Jæger, vid. Hor. Ep. 1, 6, 58; not.: ogſ. Navnet paa en ſild. Forfatter. — Garītes, um, m.: Folk i Gall. Aquit., Caes. B. G. 3, 27.

garrio, īvi el. ii, ītum, 4, v. n. (o. a.), ligeſom d. beſl. γηρύω, dor. γαρύω, vox a sono facta; I) „egenl." om Mennesker: at ſnakke el. ſladdre fortroligen; - quum ··· garrimus, quicquid in buccam, Cic. Att. 12, 1; men id. ibd. 6, 2: plura garrire (sc. scribendo); ∾ alieni aliquid in aurem, Martial. 5, 61; - ogſ. at ſnakke hen i Veiret el. ſkiødesløſt, (navnl. om visſe Philoſopher), Cic. N. D. 1, 23; - „poet." ogſ. at ſkrive let el. lette Sager; comis garrire libellos, (ſkrive Comoedier), Hor. Sat. 1, 10, 41; men id. ibd. 2, 6, 77: garrit aniles fabellas, (fortæller dem enfoldigen); — b) ſnakker hen i Veiret el. uden Mening: nugas garris, Plaut.; oftere (hos Comikerne) absol.: garri modo, (ſnak du kun), Ter.; garris, (du ſnakker ſom en Tosſe), id. Eun. 2, 3, 87; cf. id. Heaut. 3, 2, 25; — II) „overf." om Frøerne: at qvække, Martial. 3, 93; ogſ. om Natter-galen: at qviddre, Appul.; df. — garrītor, oris, m.: ſom ſnakker i Utide, Amm.; o. — garrītus, us, m.: utidig Snak el. Sladder, Sidon.

*garrŭlans, tis, partic.: ſladdrende; c. acc., Fulgent. Mythol. praef.; o. — garrŭlĭtas, atis, f.: Snakſomhed, Svadſighed; vid. Ovid. Met. 5, 678; men pueri garrulitate amabiles, Suet. Aug. 83; - ogſ. Ordgyderi el. Vidtløftighed, Plin. 28, 3; men ∾ extemporalis, Quintil.; - ogſ. Sladderagtighed el. Udbæren, Martial. 5, 53. — II) „overf."; cornix inauspicatae garrulitatis, Plin. 10, 14; — [af flgd.].

garrŭlus, 3, [garrio], I) „egenl." om Mennesker: meget ſnakſom, ſladdrende, ogſ. ſladderagtig; - ne quid ··· garrulae illi dicerem, Ter. Ad. 4, 4, 14; cf. Hor. Ep. 1, 18, 69, o. id. Sat. 1, 4, 12, o. id. ibd. 1, 9, 33; - ∾ verna, Tibull. 1, 5, 26; — b) ogſ. om Begreber: ſvadſig, vidtløftig, ordgyderſk; ∾ lingua, Ovid., disciplina, Auct. ad Herenn.; men ∾ hora, (Sladdertimen), Propert. 3, 22, 8; — II) „overf." om Dyr og om Ting; - ∾ cornix, Ovid., perdix, id., hirundo, Virg.; ∾ noctua in imbre, Plin.; - ∾ rivus, Ovid. Fast. 2, 316; men ∾ fistula, (tonende), Tibull.; ∾ lyra, id.; ∾ plectra, Martial., sistra, id.; cf. id. 11, 169.

gărum, (-on), i, n., γάρον: etſlags koſtbar Saus, (oprdl. af Fiſken garus, ſild. af Fiſken scomber), vid. Plin. 31, 43, ogſ. Martial. 13, 102, o. Hor. Sat. 2, 8, 46, ogſ. Senec. Ep. 95.

Gărumna, (Garunna), ae, m.: Garonnefloden i Gall. Aquit., magnus, Tibull.; cf. Caes. B. G. 1, 1, oftere, Mela 3, 2, Plin. 4, 31; — 2) df. Garumni, orum, m.: de omkring Garonnefloden boende Folk, Caes B. G. 3,

27. — gārus, i, m.: etslags ubekiendt Fisk, s. und. garum. — garyophyllon, (car.), i, n., καρυόφυλλον: etslags indisk Krydderi; vid. Plin. 12, 15; (rimel. vitex trifolia L.).

gaster, teris o. tri, f., γαστήρ, i. e. venter: Bugen, Coel. Aur.; — II) „overf.": bugformet el. rundt Kar; e gastris labentia, Petron.; gastrorum fragmenta, id.

gau, f. gaudium, Enn. ap. Auson. — gaudebundus, 3, s. und. gaudibundus. — gaudens, tis: partic. o. adj. af flgd. — gaudeo, gavisus sum, 2, v. n. o. a., [besl. m. γηθέω]; I) „egentl." el. „alm.": glæder mig el. fryder mig (i mit Indre; laetor, mere om den synlige Glæde; vid. Cic. Tusc. 4, 31: ut etc., sic gaudere, decet, laetari, non decet, etc.), er glad el. fornøiet derover; - c. abl., el. m. de (el. in), ogs. c. acc. comm., ogs. m. quod el. m. acc. c. inf., ogs. c. inf., ogs. m. si, ogs. c. gen., ogs. c. dat. mihi, ogs. absol.; - quum etc., ipsa liberatione et vacuitate omnis molestiae gaudemus, Cic. Fin. 1, 11; cf. id. Lael. 6, o. id. ibd. 22; „poet." ogs. hero gaude, (i. e. heri reditu), Catull. 31, 12; cf. Hor. Epod. 14, 15; - ∾ de Bursa, Cic. Fam. 7, 2, (i Anledning af hans Domfældelse); ∾ in funere fratris, Lucr. 3, 72; men Tam gaudet in se, (over sig selv), Catull. 22, 17; - Jam id gaudeo, Ter. Andr. 2, 2, 25; men Hunc scio mea solide gavisurum gaudia, Ter. Andr. 5, 5, 8; cf. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 14, o. Ter. Phorm. 5, 8, 63; - sane gaudeo, quod te interpellavi, Cic.; cf. Hor. Ep. 1, 16, 19, o. Cic. Att. 9, 7; - men Hor. Od 1, 1, 11: gaudentem ··· findere etc.; s. ogs. nedens. id. Sat. 2, 8, 62; men id. ibd. 2, 3, 273: gaudes, si cameram percusti forte; - gaudere voti, (glæde sig derover), Appul.; tibi gratulor, mihi gaudeo, (paa mine Vegne el. m. Hensyn til mig), Cic. Fam. 6, 15; cf. Lucr. 3, 146: sibi gaudet, (hos sig selv, i sit Indre); ogs. ∾ in se, s. ovens.; ogs. ∾ in sinu, Cic. Tusc. 3, 21; - Timide gaudet, Ovid. Met. 10, 287; cf. Hor. Ep. 1, 6, 12; ligel. absol., Cic. Att. 9, 7: si est nunc ullus gaudendi locus; s. ogs. ovens. id. Tusc. 4, 31; - bruges ogs. i Hilsener, ligesom χαίρειν; Celso gaudere ··· Musa refer, (bring ham min Hilsen), Hor. Ep. 1, 8, in.; — II) „overf." ogs., ligesom χαίρειν, om Ting og Begreber: ligesom at glæde sig derved, gierne at forbinde sig dermed, etc.; vid. Virg. Ecl. 6, 29, o. id. ibd. 9, 48; men stilus secreto gaudet, Quintil.; - ogs. om Sielen og Forestillingen; vid. Liv. 2, 60, o. Lucr. 3, 146; - navnl. ogs. om Værter, etc.: at trives derved; - humore omnia hortensia gaudent, Plin.; solum gaudet aquari, id.; men „poet.": oleo gavisa cutis, (forfrisket dermed), Stat.; — II) partic. gaudens, tis, ogs. som adj.: glad, fornøiet; animo aequo, immo vero etiam gaudenti ac libenti etc., Cic. Att. 2, 4; men gaudentia brachia, Propert. 3, 12, 9; cf. Hor. Sat. 2, 5, 109; — not.: perf. gavisi, s. gavisus sum, Liv. Andr.; - partic. pass. gaudendus, 3, Symmach.

gaudiālis, e, [gaudium]: glædelig, frydelig; (efterel. Ord); ∾ dapes, Appul.; ∾ ritus, id. — *gaudībundus, 3; som glæder sig, Appul.; o. — gaudimōnium, i, n.: = gaudium, Petron. Sat. 61; — [gaudeo].

gaudium, i, n., [gaudeo]; I) „egentl."; A) „alm.": den indre Glæde; (oppon. laetitia, vid. Cic. Tusc. 4, 6); ogs. alm. Glæde, Fryd, Fornøielse; - prae gaudio, ubi sim, nescio, Ter. Heaut. 2, 3, 67; gaudio lacrimare, id.; gaudio aliquem afficere, Cic., animum alicujus complere, Ter.; - gaudio efferri, Cic., exsultare, id., triumphare, id., (hovere af Glæde); - ogs. scin' me, quibus in gaudiis sim? Ter. Eun. 5, 9, 5; cf. id. Andr. 5, 5, 8, und. gaudeo; - gaudium percipere, Ovid., ex re aliqua, Senec.; men Liv. 42, 55: gaudium periculosi saltus superati, (Glæden derover); cf. Virg. Aen. 1, 502; — B) „bes.": sandselig Fornøielse el. Nydelse; (oftest in pl.); saal. ∾ corporis, Sall. Jug. 9; navnl. ogs. Elskovsglæder, Liv. 1, 58, (hvor sing.); cf. Hor. Od. 3, 6, 28. Lucr. 5, 852, oftere; — II) „overf.": A) den elskede Gienstand; vid. Prop. 1, 19, 9, Virg. Aen. 10, 325, o. Ovid. Her. 15, 109; — B) om Ting og om Begreber; navnl. glædeligt Budskab, Suet. Tib. 14; en Lykønskning, Tac. Hist. 2, 55; gaudia annorum, (s. tempora veris), Plin. 16, 40; - adamas gaudium opum, id. 20, 1; flos gaudium arborum, id.

Gaugamela, orum, n.: Sted i Assyrien, hvor Alexander d. St. slog K. Darius, Plin. 6, 30. — 1. gaulus, i, m., γαῦλος: phoenicisk Skib af næsten rund Bygningsmaade, Gell. 10, 25. — 2. gaulus, i, (m.), γαυλός: rundagtigt Øskekar el. Drikkekar, Plaut. Rud. 5, 2, 32. — gaunacum, i, n., καυνάκη: persisk Pels af Vesel= el. Museskind, Varr. L. L. 5, 35; — df. gaunacarius, i, m.: som forfærdiger slige Pelse, Bundtmager, Inscript. — Gaurus, i, m., mons: Bierg el. Biergstrækning i Campanien, berømt af sin Vinavl; vid. Plin. 14, 8, Flor. 1, 16, o. Cic. Agr. 2, 14; — 2) df. Gaurānus, 3, vites, Plin. l. c., vinum, id., saltus, Flor.; men ∾ mons, d. e. Bierget Gaurus, Sat.

gausăpe, is, n., ogs. gausapes, is, m., (ὁ γαυσάπης), ogs. gausapa, ae, f., o. gausapum, i. n.: tykt laadent el. uldent Tøi el. Filt til Tæpper, ogs. til Klæder; vid. Plin. 8, 73: gausapa patris mei memoria coepere, amphimalla nostra, sicut villosa etiam ventralia; cf. Hor. Sat. 2, 8, 11; gausapa si sumpsit, (som Dragt), Ovid. A. A. 2, 300; gausape quadratum, Martial.; — II) df. „overf."; gausape balanatum, (Skæg el. Haar, der drypper af Salve), Pers. 4, 37; df. — gausăpātus, 3: der er iført en Dragt af Tøiet gausapum, Senec. Ep. 53; o. — gausapinus, 3: der er giort af Tøiet gausapum, paenula; ∾ Martial. 14, 145; ogs. absol., gausapina, (sc. vestis el. paenula), id. 6, 59.

gavĭa, ae, f., rimel. ligesom fulica: Maagen el. Strandmaagen, Plin. 10, 48, Appul. — gāvīsus, 3: partic. af gaudeo. — Gavius, i, m.: romersk Mandsnavn, vid. Verr. 5, 61; — df. Gavianus, 3, crux, Lactant. — 1. gāza, ae, f., (persisk Ord, Curt. 3, 13), γάζα: Skatkammeret; ∾ regia, Nep. Dat. 5, o. Liv. 45, 11; — II) df. „overf.": Skat el. Skatte, Rigdomme; Troia gaza, Virg.; thesauros antiquissimae gazae etc., Suet. Ner. 31; - „poet." ogs. in pl., Hor. Od. 1, 29, 2, Lucr. — 2. Gāza, ae, f.: Navnet paa flere Byer; navnl. paa en By i Palæstina; vid. Mela 1, 11, o. Plin. 5, 14; — 2) df. Gāzētĭcus, 3, vina, Sidon.

Gĕbenna, (el. Cebenna el. Cevenna), ae, f, (hod. les Sevennes): Biergstrækning i Gallien; vid. Caes. B. G. 7, 8; - ogs. in pl., Mela, 2, 5, Lucan.; — 2) df. Gĕbennicus, (Ceb., Cev.), 3, montes, Mela l. c. — Gedrōsi, (Cedrosi), orum, m.: Folk i Asien, Mela 3, 8, o. Plin. 6, 25; — 2) df. Gedrōsĭa, ae, f.: deres Land, id. 21, 36, (hod. Mekran). — Gedusānus ager: ubekiendt Egn i Asien, vid. Cic. Agr. 2, 19, inc. — Gĕhenna el. Geenna, ae, f.: Dal ved Jerusalem, hvor Børn offredes til Moloch; df. „overf.": Helvede, Tertull.

Gĕla, ae, f.: By paa Sicilien ved Floden Gelas, Plin. 37, 39, o. Virg. Aen. 3, 702; — B) df. 1) Gĕlōus, 3, campi, id. ibd. 701; — 2) Gĕlenses, ium, m.: Indvaanerne af Gela, Cic. Verr. 3, 43; — 3) Gĕlāni, orum: = frgd.; Plin. 3, 14. — Gelani, orum, m.: s. und. Gela. — Gĕlas, (ogs. Gela), ae, m.: Flod paa Sicilien, Plin. 3, 14, verticibus non adeundus, Ovid. Fast. 4, 470, (hvor Formen Gela).

gĕlasco, avi, 3, v. n., inch. af gelo: at fryse til Is; vini natura non gelascit, Plin. 14, 27. — gĕlăsĭānus, i, m., [af γελάω, i. e. rideo]: som vækker Latter, en Harlequin, Sidon. — gĕlăsinus, i, m., γελασῖνος: Smilehul (i Kinden), Martial. 7, 24. — gĕlātĭo, onis, f., [l. gelo]: Frysen; Frost, Kulde, Plin. 17, 37. — Geldu-

ba, ae, f.: Fæstning i Gall. Belg., ved Rhinen, Tac. Hist. 4, 26, oftere. — Gĕlenses, ium, s. und. Gela.

gĕlĭcĭdĭum, i, n., [gelu, cado]: Frost, navnl. Riimfrost; oftest in pl.; ∾ nocturna: Nattefrost, Cato, Colum.; – in sing., Varr. — gĕlĭde, adv.: koldt; df. „fig.": svagt, kraftløst, Hor. A. P. 171; af — gĕlĭdus, 3, [gelu]; I) „egentl." el. „alm.": meget kold, iiskold, stærkere end frigidus, hvf. ogs. gelidum frigus, Tibull., (men ikke omvendt); cf. Plin. Ep. 5, 6: coelum hieme frigidum et gelidum; adde huc fontium gelidas perennitates, Cic. N. D. 2, 39; cf. Virg. Ge. 1, 43; ∾ amnis, id., ros, id.; ∾ nex, id., aqua, Cic.; – compar., gelidiorem facere (fluvium), Cic. Leg. 2, 3; superl., ∾ virgo (aqua), Ovid. A. A. 3, 385; – ∾ loca, Liv.; ∾ December, Ovid.; men id. Met. 6, 711: ∾ tyrannus, (i. e. Boreas); men ∾ foci, (hvorpaa Ilden aldrig tændes), id.; — b) subst. gelida, ae, (sc. aqua): iiskoldt Vand; vid. Hor. Sat. 2, 7, 90; (opp. calida el. calda); — II) „fig." o. „poet.": kold el. iiskold el. stiv, (navnl. af Skræk el. af Ælde el. som død); – ∾ corpora, Ovid. Met. 6, 277; cf. Virg. Aen. 5, 395, ogs. Ovid. Met. 3, 688; — b) df. ogs. „overf." om Døden, om en Skræk, odl.; – gelidi vestigia leti, Lucr. 3, 529; ∾ mors, Hor., Ovid.; ∾ horror, terror, id., tremor, Virg.

Gellius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf her mærkes: A. Gellius, der skrev i d. andet Aarh. efter Christ.: Noctium Atticarum Libros XX, en meget lærerig Samling, som endnu haves.

1. gĕlo, avi, atum, 1, v. a. o. n., [gelu]; I) act.: bringer til at fryse; hvf. in pass.: at fryse; – si gelent frigora (olivam), Plin.; fluvius ··· gelat ferrum, (hærder det), Martial.; quum gelaverit se adeps, (er størknet), Scribon.; – ogs. in partic. perf.; amnes gelati, (tilfrosne), Plin.; ∾ lac, Colum.; ∾ manus aquilone, Martial.; — B) „overf.": gjør kold el. stiv af Skræk; in pass.: at stivne af Skræk, odl.; – gelat ora pavor, Stat.; cf. Juvenal. 6, 95; ligel. gelatum cor, Lucan.; orbes gelati, (s. oculi emortui), id.; — II) neutr.: at fryse el. stivne; – marinae aquae tardius gelant, Plin.; men gelando liquorem minui, id.; impers.: non ante ··· quam gelaverit, id. 14, 4.

2. Gĕlo, el. Gĕlon, ōnis, m., Γέλων, K. i Syracus; vid. Liv. 23, 30, o. id. 24, 5, ogs. Justin. 23, 4. — Gĕlōni, orum, m., skythisk Folk ved Borysthenes, (i de nuv. Ukraine), Mela 2, 1, o. Plin. 4, 26; ∾ picti, Virg., acres, id.; men ∾ ultimi, Hor. Od. 2, 20, 18; — 2) df. Gelōnus, 3, canes, Gratian. Cyneg. — gĕlōtŏphȳe, es, f., γελωτοφυή: en anden Benævnelse paa Planten batrachium, Appul. — gĕlōtŏphyllis, idis, f., γελωτοφυλλίς: etslags Latter foraarsagende Plante, rimel. etslags Hanefod, Plin. 24, 102. — Gĕlōus, 3, s. und. Gela.

gĕlu, n., indecl., gelum, i, n., o. gelus, us, m., (vid. Freund.), [af d. siciliske γέλα, i. e. gelu]; I) „egentl.": Kulde, Frost; – Rura gelu tum claudit hiems, Virg. Ge. 2, 317; cf. id. Aen. 9, 604, o. Hor. Od. 1, 9, 3; ne gelus noceat, Cato; gelum emittit glaciem, Lucr.; – ogs. Iis el. Iisskorpe; ogs. Snee, el. Snee og Iis; – crassitudo gelus, Plin. 8, 42; alto terra surgit gelu, Virg. Ge. 3, 355; men geli fragor, Lucr. 6, 155, Haglslag el. Iisslag; — II) „overf.": Kulde, Mangel paa Varme, navnl. i Legemet el. i Blodet ifølge Alderdom; vid. Virg. Aen. 8, 508; ogs. kold Skræk, Senec. Troad. 624; ogs. Dødskulden, Lucan. 4, 652; — not.: nominat. gelu haves Ovid. Nux, 106.

gĕmĕbundus, 3, [gemo]: sukkende, stønnende, Ovid. Met. 14, 188. — gĕmellar, aris, n., [gemellus], sc. vas, Colum., o. gĕmellārĭa, ae, f., Augustin.: etslags Kar til den afpressede Olie. — gĕmellĭpăra, ae, f., [gemelli, pario]: som føder Tvillinger, Epithet til Latona, som Moder til Tvillingguderne Apollo o. Diana, Ovid. Fast. 5, 542, o. id. Met. 6, 315.

gĕmellus, 3, demin. af geminus: dobbelt; df. I) „egentl."; A) „alm.": dobbelt i sit Slags; – ∾ legio, (der er sammensat af tvende andre), Caes. B. C. 3, 4; – ogs. to og to i sit Slags; ∾ poma, (naar to og to voxe sammen paa en Stilk), Plin.; men ∾ vites, (som paa hvert Stud bære to Druer), id.; — B) „bes.": dobbelt efter Fødselen, d. e. som er født tilligemed en anden; – df. gemelli fratres, (Tvillingbrødre), Ovid. Her. 8, 77; gemellus fetus, id.; gemelli partus, id.; ogs. absol.: gemellos eniti, id. Met. 11, 316; men Catull. 4, 27: Gemelle Castor, et gemelle Castoris, (i. e. Castor et Pollux); – men Hor. Ep. 1, 10, 3, lignelsesvis: ad cetera paene gemelli; – ogs. om Dyrene, Virg. Ecl. 1, 14; — II) „overf.": aldeles lig el. lignende; par nobile fratrum Nequitia ··· gemellum, Hor. Sat. 2, 3, 244; gemelli uniones, Martial.; gemellae pinus, id.

gĕmĭnātĭo, onis, f., [gemino]: Fordobbling, navnl. i Grammatiken og i Rhetoriken; – ∾ vocalium, Quintil., verborum, Cic. d. Or. 3, 54, o. Gell. 13, 24; men Quintil. 8, 5, 18: facit quasdam sententias sola geminatio, etc. — gĕmĭnĭtūdo, inis, f., [geminus]: Mærke el. Tegn, hvorpaa Tvillinger kjendes fra hinanden, Pacuv. ap. Non.

gĕmĭno, avi, atum, 1, v. a. o. n., [geminus]; I) act.: fordobler, favos, Varr.; men geminabit (sc. pugnum el. plagam), Ter. Ad. 2, 1, 19; men Hor. Od. 1, 16, 8: ∾ aera, (slaae Bækkenerne sammen); — b) ofte ogs. in partic. geminatus, 3: fordoblet el. dobbelt, victoria, Liv.; ∾ sol, Cic. N. D. 2, 5; verba geminata etc., (gjentagne), id.; men geminatis consulatibus, vid. Tac. Ann. 1, 3, o. Vell. 2, 9; – pomum geminatum, Plin. 5, 12, (i. e. insitione propagatum); men Liv. 36, 21: prope geminata cacumina montium, (næsten lige høie); – „poet." ogs. (c. acc. graec.): geminatus gaudia ductor, (s. geminatum gaudium percipiens), Sil. 10, 514; — B) „bes."; 1) forener (to Gjenstande) med hinanden; – geminari legionum castra etc., Suet. Dom. 7; men Hor. A. P. 13: geminentur tigribus agni, (at de parres dermed); – ogs. forøger, forstørrer, forhøier; labor geminaverat aestum, Ovid. Met. 3, 586; ∾ genus (forherlige sin Fødselsadel) nobilitate animi, id. Pont. 1, 2, 2; — II) „poet." ogs. in neutr.: at vise sig dobbelt; Binaque ··· geminare supellex, Lucr. 4, 453.

gĕmĭnus, 3; I) „alm."; A) „egentl.": dobbelt efter Tallet, tofold el. to, parret, duplex, duo; – ∾ nuptiae, Ter.; ∾ tripodes, Virg.; ligel. in sing.: ∾ mare, Ovid. Her. 12, 104; ∾ lumen lucernae, Cic.; cf. Virg. Aen. 4, 470; — B) „overf."; 1) dobbelt efter sin Natur, d. e. begge; ∾ pedes, ogs. ∾ pes, (begge Ben el. Fødder), Ovid.; cf. Virg. Aen. 6, 789; ligel. ∾ tempora, (Tindingerne), id.; ∾ cornua, id.; — 2) dobbelt ifølge en vis Sammensætning el. Beskaffenhed; df. i Fabelen: ∾ Chiron, (som Centaur: halv Hest, og halv Menneske), Ovid. Met. 2, 630; ligel. id. ibd. 555: ∾ Cecrops, (som halv Menneske, halv Slange, el. som Græker og Ægyptier i en Person); ligel. ∾ corpore (Triton), Stat. Silv. 3, 2, 35, (halv Menneske, og halv Fisk); — b) „poet." ogs. Lucr. 4, 1164: At gemina et mammosa (femina), d. e. meget fyldig; — II) dobbelt efter Fødselen; der er født tilligemed en anden; der fødes tilsammen; df. subst.: Tvilling, Tvillinger; – ∾ frater, (Tvillingbroder), Plaut. Pers. 5, 2, 49, (hvor ogs. comisk tilføies: ac geminissimus); men ∾ pueros etc., Virg. Aen. 8, 631; ogs. absol.: quoniam gemini essent, Liv. 1, 6; – df. „poet.": geminus Pollux, Hor. Od. 3, 29, 64, o. geminus Castor, Ovid. A. A. 1, 746, (i. e. Castor et Pollux); cf. ∾ ovum, Hor. A. P. 147, (s. Helena, Leda's Tvillingdatter); — b) ogs. absol., Gemini, Tvillingerne, (som Stjernebillede), Plin. 18, 69;

ogs. ∾ astrum, Colum. 10,312; — B) bf. „overf.": som aldeles ligner en anden eller et andet; - in pl.: som ere indbyrdes lige; - (homini) gemino et simillimo nequitia, Cic. Verr. 3, 66; men id. R. Am. 40: ∾ audacia, etc.; cf. id. Phil. 11, 1: ecce tibi geminum in scelere par; men id. R. Com. 18: societas est simillima et maxime gemina hereditatis; cf. id. Pis. 7: illud geminum consiliis Catilinae et Lentuli etc., quod etc.; men Sil. 4, 99: ambobus geminus cupido laudis.

gĕmisco, ere, v. n., inch. af gemo: begynder at sukke, Claudian. — gĕmĭtes, ae, m., (sc. lapis): et Slags os ubekiendt Ædelsteen, Plin. 37, 73. — gĕmĭtōrius, 3, s. und. Gemonius. — gĕmĭtus, us, m., [gemo]: Sukken el. at sukke, et Suk; - ∾ clamentabilis, flebilis, Cic., lacrimabilis, Virg.; cum lacrimis gemituque, Cic. Sest. 31; cf. id. R. Am. 9, o. Virg. Aen. 1, 485, ogs. id. ibd. 10, 464; men gemitum tollere, id., trahere, Val. Fl.; ligel. in pl.: gemitus edere, Ovid., ciere, Virg.; cf. id. Aen. 2, 289; - ogs. om Dyrene, vid. Virg. Ge. 3, 517; - II) „overf." om Ting: Knagen el. Bragen el. Larmen; - dat tellus gemitum, (Jorden droner), Virg. Aen. 9, 709; ligel. ∾ pelagi, (Havets Brolen), id. ibd. 3, 555; ogs. in pl., Ovid. Met. 12, 487: Plaga facit gemitus ceu corpore marmoris icti; — not.: gen. gemiti, (f. gemitus), Plaut. Aul. 1, 9, 11.

gemma, ae, f., [rimel. beſl. m. γέμειν: at være fuld, at bugne af Fylde]; I) oprdl.: Knop el. Oie paa Vinstokken, ogs. paa andre Træer og Værter; - vid. Cic. d. Senect. 15: exsistit ··· quae gemma dicitur, a qua oriens uva etc.; (pampinus) trudit gemmas, etc., Virg. Ge. 2, 335; — II) bf. „overf.", (rimel ifolge et Slags Lighed i Formen): en Ædelsteen; - pocula ex auro gemmis distincta, Cic. Verr. 4, 27; non gemma venale (otium), Hor. Od. 2, 16, 7; - ∾ vitrea, Plin., facticia, id., (forfalsket, uægte); — B) bf. atter „overf."; 1) hvad der er giort af Ædelsteen; navnl. a) Drikkekar el. Pocal deraf; - bibere gemma, Virg., e gemma, Propert.; gemma ministrare, Senec.; ligel. in gemma posuere merum, Ovid. Met. 8, 572; — b) Stenen i en Signetring el. Signetstenen, Plin. 37, 20, oftere; cf. Ovid. Met. 9, 565: impressa signat sua crimina gemma; ogs. id. Pont. 2, 10, 7; — 2) „poet." ogs. ifolge en Lighed; a) en Perle; Et legitur rubris gemma sub aequoribus, Prop. 1, 14, 12; cf. Martial. 8, 28; — b) ogs. Oinene i Paafuglens Hale; vid. Ovid. Met. 1, 723: gemmis caudam stellantibus implet; cf. Phaedr. 3, 18; — 3) endel. om Begreber: Prydelse el. Smykke; Multas in digitis, plures in carmine gemmas Invenies, Martial. 5, 11.

gemmasco, ĕre, v. n. inch., [gemma], navnl. om Værterne: at sætte el. faae Knopper el. Oine; gemmascit nux, Colum., calamus, Plin. — gemmātus, 3: partic. o. adj. af gemmo. — gemmesco, ĕre, v. n. inch.: at blive til Ædelsteen; vid. Plin. 37, 57; o. — gemmĕus, 3: af Ædelstene, trulla, (giort af en Ædelsteen), Cic. Verr. 4, 27; - ogs. smykket el. besat med Ædelstene, juga, (Seletoi), Ovid. Fast. 2, 74, supellex, Senec. Ep. 110; — II) „overf.": der har Form el. Gestalt af en Ædelsteen; radix gemmeae rotunditatis, Plin.; - ogs. ligesom besat med Ædelstene, prata, Plin. Ep.; ∾ pavones, Martial.; men „alleg.": Quos rumor alba gemmeus vehit penna, Martial. 10, 3. — gemmĭfer, a, um, [gemma, fero]: som forer Ædelstene med sig, amnes, Plin. 37, 76; ∾ mare, Prop. 3, 3, 2, (d. erythræiske Hav, hvs. man fik Perler).

*gemmo, avi, atum, 1, v. a. o. n., I) „alm.", [af gemma nr. I]; om Værterne: at sætte Knopper, at faae Oine; - antequam gemment (vites), Colum.; cf. Cic. d. Or. 3, 38; — bb) oftest in partic. praes.; gemmantem oculum (caecare), Colum.; ligel. ∾ vinea, Plin.; ∾ surculi rosarum, Pallad.; — b) sield. in partic. perf.; si ramus, gemmata jam matre, sumetur, Pallad.; — II) bef. [af gemma nr. II]; A) neutr.; 1) „egenl.": at være besat el. at glimre med el. af Ædelstene, (dog alene in partic. praes.); gemmantia sceptra, Ovid. Met. 3, 264; ∾ litora, Manil.; — 2) „overf.": at glindse som en Ædelsteen; vid. Lucr. 2, 319, o. id. 5, 462; - gemmantes alae pavonis, Martial.; lapis gemmantis naturae, Plin.; — B) act.: besætter med Ædelstene (men alene in partic. perf.); - gemmata monilia, Ovid.; gemmati anuli, Liv.; gemmata paenula, Suet. Calig. 52; o. — gemmōsus, 3: med mange Ædelstene, monilia, Appul.; — [gemma]. — gemmŭla, ae, f., demin. af gemma i begge Bem., Appul., Fronto.

gemo, ŭi, ĭtum, 3, v. a. o. n.; I) act.: sukker derover; - virtutem istam ··· quum graviter gemes, poët. ap. Cic. Att. 2, 19; cf. Hor. Od. 4, 12, 5, o. Phaedr. 5, 1; men Virg. Ge. 3, 226: multa gemens ignominiam, er multa: acc. comm. f. adv.; - f. acc. findes ogs. inf., el. acc. c. inf.; vid. Hor. Ep. 1, 20, 4: Paucis ostendi gemis; cf. Martial. 9, 93; - ogs. pass.: hic status ··· una voce omnium gemitur, Cic. Att. 2, 18; cf. Ovid. Met. 13, 461; — b) sild. „poet." o. „overf.": at sige sukkende el. med Suk; - talia voce gemit, Val. Fl.; ligel. Avien. Fab. 26: Illa gemens: desiste, precor etc.; — II) neutr.; A) „egenl." om Mennesker: at sukke el. stonne; - neque gementem, neque plorantem (uxorem tuam) etc., Plaut. Amph. 5, 1, 47; men extrema gemens, (som udstoder det sidste Suk), Virg. Aen. 11, 865; — B) „overf." fra Lydens Lighed; a) „poet." om Duen: at kurre, Virg. Ecl. 1, 58; ogs. om Natuglens hæse Skrig, Prop. 4, 3, 59; — b) oftere om Ting: at knage el. brage (navnl. under en Vægt); gemuit sub pondere cymba, Virg. Aen. 6, 413; cf. id. Ge. 3, 183, o. Hor. Od. 1, 14, 6, ogs. Plin. Ep. 9, 26; men gementis litora Bospori, Hor. Od. 2, 20, 14; gemuit ··· fenestra, Ovid. Pont. 3, 3, 10.

Gĕmōnĭae scalae, Val. Max. 6, 3, ogs. absol. Gemoniae, (sc. scalae), Suet. Tib. 61, o. Tac. Hist. 3, 74: en imod Tiberen fra Aventinerbierget nedgaaende Trappe, hvorudover de Henrettedes Lig undertiden bleve nedstyrtede; vid. Suet. l. c., o. Tac. Ann. 3, 14, oftere; - ogs. gradus gemitorii, Plin. 8, 61. — gĕmŭlus, 3, [gemo]: sukkende, klagende, carmen (bubonum), Appul. — gemursa, ae, f.: et Slags Ligtorn imellem Tæerne, Plin. 26, 5.

gena, ae, oftere genae, arum, f.; oprdl. den ovre Del af Ansigtet indtil Oienlaagene; bf. sædv.: Kinden, Kinderne; - genae ab parte inferiore tutantur, subjectae leniterque eminentes, Cic. N. D. 2, 57; s. ogs. bes. Plin. 11, 57 flgd.; extremum genae superioris cilium vocavere, unde et supercilia, ibd.; infra oculos malae homini tantum, quas prisci genas vocabant, etc., ibd.; - genae pulchrae, Hor., pilosae, Cic.; cf. Hor. Od. 4, 1, 34; men petere ungue genas, Ovid.; - ogs. in sing.: gena inferior, superior, Plin. l. c.; cf. Suet. Claud. 15; — II) „overf."; a) f. palpebrae: Oienlaagene, Enn. ap. Fest. s. h. v. p. 91; ligel. imprimitque genae genam, Enn. ap. Serv. ad Virg. Aen. 6, 686; — b) „poet." f. Oinene; vid. Propert. 3, 12, 26, o. id. 4, 5, 16, ogs. Ovid. Her. 20, 206.

Gĕnăbum, i, n.; By i Gall. Lugd., sild. Aurelia, (hod. Orleans), Caes. B. G. 7, 3, oftere; — 2) bf. Genăbensis, e, caedes, id. ibd. 28; — b) Genabenses, ium: Indbaanerne deraf, id. ibd. 11. — Gĕnaunes, ium, o. Genauni, orum, m.: germanisk Folk i Rhætien, (hvor nu Innthalen); vid. Plin. 3, 24, o. Hor. Od. 4, 14, 10. — genĕālŏgia, ae, f., γενεαλογία: Slægtregister, Messal. Corv. de progenie Aug. — genĕālŏgus, i, m., γενεαλόγος: som forfatter Slægtregistre, Cic. N. D. 3, 17; ogs. om Moses, Prudent.

gĕner, i, m., [rimel. besl. m. genus]: Dattermand el. Svigersøn, (opp. socer), Cic. Off. 1, 35; -

- „poet." ogs. Datterens Beiler el. Brudgom, Virg. Aen. 2, 342; — bb) sildn. ogs.; a) maritus neptis et proneptis, Dig.; — b) ubert. ogs. Søstermand el. Svoger, Justin. 18, 4, Nep. Paus. 1; — not.: dat. pl. generibus, Attius ap. Non.

gĕnĕrābĭlis, e, [genero]; I) pass.: der lader sig frembringe, opus, Manil.; — II) act.: frembringende el. skabende; - ∾ spiritus rerum naturae, Plin. 2, 45. — †gĕnĕrālis, e, [genus]; I) almindelig, som omfatter det hele Begreb; vid. Cic. Off. 1, 27; ∾ causae, (opp. singulae lites), Quintil. 7, 1, 61; — II) hørende til Slægten (i Modsætn. af Arten), constitutio (i Rhetoriken), Cic. Inv. 1, 8; men Lucr. 1, 591: ∾ maculae, som findes hos den hele Slægt); df. — gĕnĕrālĭtas, atis, f.: Almindelighed; (eftercl. Ord; vid. Symmach., o. A.; o. — gĕnĕrālĭter, adv.: almindeligen, overhovedet, definire, Cic. Inv. 2, 26; oppon. specialiter, Quintil.; oppon. proprie, id. — gĕnĕrasco, ĕre, v. n. inch., [genero], ligesom generor el. nascor: bliver til, fremstaaer, voxer, Lucr. 3, 745.

gĕnĕrātim, adv., [genus]; I) almindeligen, overhovedet; - ∾ atque universe loqui, opp. singillatim, Cic. Verr. 5, 55; ∾ tradere, opp. per singulas partes, Quintil.; non nominatim, sed generatim informata proscriptio, Cic.; — II) „bes." ogs.; efter Slægter el. Arter, navnl. i Rhetoriken; vid. Cic. d. Or. 1, 41, o. id. Acad. 2, 15; - s. ogs. Liv. 2, 55, o. Virg. Ge. 2, 35; - men copias generatim educere, (efter Nationer el. Stammer), Caes. B. G. 1, 15; cf. id. ibd. 7, 19; - s. ogs. Cic Verr. 2, 69, oftere; ogs. Lucr. 1, 21 o. 230, oftere; ogs. Varr. L. L. 5, 11 o. 31.

*gĕnĕrātĭo, onis, f.: den dyriske Avling og Undfangelse; - ∾ avium, Plin., piscium, id.; ogs. in pl.: generationes impediri cibo rutae, id. 20, 51; o. — gĕnĕrātor, oris, m.: som avler el. frembringer; - generatores suos nosse, (sine Fædre el. Stamfædre), Cic. Univ. 11; - men „overf.": ∾ equorum (Acragas), Virg. Aen. 3, 704; — df. adj. gĕnĕrātōrĭus, 3; ∾ more, Tertull.; — o. fem.: gĕnĕrātrix, īcis; ∾ perfecunda animalium Aegyptus, Mela 1, 9; — [flgd.].

gĕnĕro, avi, atum, 1, v. a., [genus]: at avle el. frembringe el. skabe; in pass.: at opstaae deraf, at nedstamme derfra; — I) „egentl."; hominem generavit et ornavit deus, Cic. Leg. 1, 9; cf. Virg. Aen. 7, 734; men Ovid. Fast. 4, 51: Tros est generatus ab illo; - dog er ab i denne Forbindelse oftere udfaldet; generatus Anchisa, (i. e. filius Anchisae), Virg. Aen. 6, 322; - sieldn. om Hunnen, s. parere el. concipere; quae generare coeperit (asina), Plin.; — B) df. ogs. om anden Frembringelse, navnl. Jordens og Væxternes; - terram animalia generare coepisse, Justin. 2, 1; semina, unde essent omnia orta, generata, concreta, Cic. Tusc. 5, 24; cf. Hor. Od. 1, 22, 15; men arbor ex sua radice generata, Curt.; men Troja generatus Acestes, (som nedstammede derfra), Virg. Aen. 5, 61; - terra generandis seminibus fecundior, Quintil.; cf. Virg. Ge. 4, 205; ogs. absol. om den dyriske Avling, Plin. 8, 69; — II) „fig.", navnl. om Aandskræfterne: at frembringe, odl.; - quae (aetates) nihil dum ipsae ex se generare queunt, Quintil.; men id. 12, 5, 2: verecundia vitium quidem, sed quae virtutes facillime generet; men Ner. 52: versus ··· quasi a cogitante et generante exaratos.

*gĕnĕrōse, adv.: paa en høi og ædel Maade, modigen, tappert; - generosius Perire quaerens, Hor. Od. 1, 37, 21; o. — gĕnĕrōsĭtas, atis, f.: Adel, ædel Beskaffenhed, Ypperlighed i sit Slags, navnl. om Dyr og om Væxter; saal. ∾ ovium, (deres ædle Race), Plin. 8, 75; tauris in aspectu generositas, ib. ibd. 70: men ∾ leonis, (dens Høimodighed), id.; - ogs. om Vinstoffen, Colum.; antea Caecubo generositas celeberrima, Plin. 14, 8; — [af flgd.].

gĕnĕrōsus, 3, [genus]; I) „egentl.": af en høi el. fornem Byrd, adelig el. fornem; - in aliqua generosa ac nobili virgine (petulans), Cic. Parad. 3, 1; cf. Ovid. Met. 14, 698, o. Nep. Att. 1; - compar., Hor. Sat. 1, 6, 2; superl., fortissimum quemque generosissimum esse, Sall. Jug. 85; - o generosam stirpem etc., Cic. Brut. 58; generosa per atria etc., Ovid. Fast. 1, 591; cf. Cic. Lael. 9; — II) „fig."; A) „overf.": fortrinlig i sit Slags; - pecoris generosi pullus, Virg. Ge. 3, 75; oftest om Væxterne; vitis generosa, Colum., generosior, id.; cf. Hor. Ep. 1, 15, 18; men Ovid. Met. 15, 710: generosi palmite colles; men Virg. Aen. 10, 174: generosa metallis (insula, som er rig derpaa); — B) „ment.", og det navnl.; 1) om Foredraget: høi, ædel; - forma dicendi magnifica et generosa quodammodo, Cic. Brut. 75; quicquid est in oratione generosius, Quintil. prooem.; — 2) om Characteren el. „ethisk": af ædel og høi Tænkemaade, høihiertet el. stormodig; - certamen ··· cum rege generoso et potente, Cic. Off. 3, 22; natura ipsa et quaedam generosa virtus etc., id. Tusc. 2, 65; - quo generosior celsiorque animus, Quintil.; nonne is generosissimus, qui optimus? id.

gĕnĕsis, is, f., γένεσις: Avling, Fødsel, Skabelse, vid. Plin. 36, 4; — B) df. ogs. Navnet paa første Mosebog, som indeholdende Skabelsens Historie, Tertull.; — II) „overf.": Nativitet, d. e. den Constellation, hvorunder nogen er født; - genesin imperatoriam habere, Suet. Vesp. 14; cf. Juvenal. 14, 248. — gĕnesta, s. und. genista.

gĕnĕthlĭăcus, 3, γενεθλιακός: hørende til at stille nogens Nativitet, ratio, Arnob.; — II) oftest subst.; A) genethliacus, i, m.: en Nativitetsstiller, Gell. 14, 1; — B) genethliace, f., (sc. ars): den Kunst at stille nogens Nativitet, Capella, ogs. gĕnĕthlĭŏlŏgĭa, ae, f., Vitruv.; — C) genethliacon, (-um), i, n., (sc. carmen); Fødselsdagsdigt, Stat. Silv. 2, 7, (i Overskriften). — gĕnĕthlĭŏlŏgĭa, ae, f., γενεθλιολογία, s. und. frgd. — gĕnetrix, s. und. genitrix. — Gĕnēva, ae, f.: Geneve el. Genf: By i Allobrogernes Land, Caes. B. G. 1, 6 o. 7.

gĕnĭālis, e, [genius]: hvad Menneskets Genius el. Skytsaand mildeligen tildeler det; df. I) „alm.": glædelig el. frydelig, rig paa Nydelse, ogs. festlig el. prægtig; - ∾ rura, (i. e. amoena), Ovid.; ∾ tempus, id.; ∾ dies, Juvenal.; ∾ hiems, Virg., (da man giør sig tilgode); men id. Am. 3, 15, 9: Imbelles elegi, Musa genialis, (i. e. carmina amatoria); men id. ibd. 2, 137: ∾ arva Canopi, (vellystige); - ∾ platanus, (som opelskes til Skygge og Nydelse), id.; ∾ tori, Virg. Aen. 6, 603, (som høre til Giestebude); hvortil ogs. hører: ∾ serta, Ovid.; ogs. ∾ dii, (i. e. Ceres et Bacchus), Stat.; ∾ uva (kostelig), Tibull.; endel.: ∾ vultus, (venligt Ansigt), Appul.; — II) „bes.": hørende til en Ægteforbindelse; df. ∾ torus el. lectus: Brudesengen, ogs. Ægtesengen; - vid. Cic. Cluent. 5, Liv. 30, 12, o. Hor. Ep. 1, 1, 87; ogs. hører hertil Catull. 64, 47: pulvinar geniale divae (Thetidis: Gudindens prægtige Brudeseng); men Ovid. A. A. 1, 125: genialis praeda, puellae, (de røvede Møer); — b) df. ogs. trivelig, frugtbar; ∾ copia pecudum, Plin.; sors genialis et fecunda, id.; — not.: n. pl. genialia, ium, sildn. ogs. f. Ægteskabet el. Ægtesengen, Arnob.; df. — gĕnĭālĭtas, atis, f.: Festlighed, Herlighed, mensae, Amm.; o. — gĕnĭālĭter, adv.: frydeligen, agere festum, Ovid. Met. 11, 95. — gĕnĭātus, 3, [genius]: venlig, fornøiet; geniatus vultu, Capitolin.

*gĕnĭcŭlātim, adv.: efter Straaets Knæer el. Knuder, Plin. 21, 39; — gĕnĭcŭlātĭo, onis, f.: Knæboining, Knælen, Tertull.; — gĕnĭcŭlātus, 3; I) med Knæer; df. A) om Væxterne: forsynet med Knæer el. Knuder, calamus, Cic. d. Senect. 15, arundo, Plin.; — B) med knæformede Boininger; ∾ meatus Tibridis, Amm.; — II) Geniculatus, i, m.; med bøiet Knæ; df. ligesom Ingeniculus o. Engonasi:

Stiernebilledet Hercules, Vitruv. 9, 6; o. — gĕnĭcŭlōsus, 3: fuld af Knæer el. Knuder, virgulta, Appul.; af — genĭcŭlum, i, n., demin. af genu: lidet Knæ, navnl. Barneknæ; vid. Varr. L. L. 9, 5; ogſ. alm. Knæ, Tertull.; — II) bf. „overf.": Knæ el. Knude paa Straa el. Ror; vid. Plin. 18, 10, o. id. 26, 71. — gĕnĭcŭlus, 3, ligesom frgd., demin. af genu: lidet Knæ el. vinkelformet Boining paa Roret i en Vandledning, Vitruv. 8, 7.

gĕnĭmen, ĭnis, n., [geno, gigno]: Affom, Yngel, Tertull. — gĕnista, ae, f.: etſlags Buſkvært, germ. Genſt el. Ginſter, dan. Gyvel; ∾ lentae, Virg., humiles, id.; cf. Plin. 19, 2. — Gĕnĭta Mana, i. e. dea, quae menstruis feminarum praeest, Plin. 29, 14; ſ. ogſ. und. Mana.

*gĕnĭtābilis, e, ligeſom flgd.: avlende, befrugtende, partes, Arnob.; Aetheris et terrae genitabile quaerere tempus, Lucil. ap. Varr.; o. — gĕnĭtālis, e: hørende til Avling el. Frembringelſe; ogſ. befrugtende, frugtbar, semina, Virg. Ge. 2, 324; men ∾ corpora, Lucr., Ovid., (i. e. elementa, unde omnia gignuntur); – ∾ profluvium, (i. e. menses feminarum), Plin.; ogſ. f. gonorrhoea, id.; – ∾ partes, Colum., ogſ. ∾ membra, Ovid., loca, Colum., ogſ. absol., genitalia, (sc. membra), Plin.: Kionsdelene; ligel. in sing., genitale, (sc. membrum), Plin.; – men Colum. 3, 6: quae partes (arborum) sunt genitales etc.; men dii genitales, Enn. ap. Serv., Auson., θεοὶ γενέται, (i. e. dii generationum praesides); — B) „bſ." ogſ.: hørende til en Fodſel, obl.; – ∾ hora anni, (i. e. tempora verna), Plin.; ∾ dies, (Fodſelsdagen), Tac.; men ∾ solum, Vell., ogſ. ∾ terra, Amm., ∾ sedes, Prudent.: Fodeſted el. Fodeland; — II) ogſ. subst.; A) Genitalis, is, f.: Epithet til Diana, ſom Fodſelsgudinde; vid. Hor. Carm. Sec. 16; — B) genitale, is, n., (sc. membrum), ſ. ovenſ.; ligel. in pl., (ſ. ibd.); — bf. adv. genitaliter: ſom det hører til Avling el. Undfangelſe, Lucr. 4, 1251.

gĕnĭtīvus, 3, [genitus, gigno]: hørende til Avling el. Fødſel; Apollinis genitivi ara, Cato ap. Macrob.; men ∾ imago, Ovid. Met. 3, 331, (den oprindelige Geſtalt); men ∾ notae, Suet. Aug. 80, (medfødte); men ∾ nomina, id. Pont. 3, 2, 107: Fodſelsnavne el. Slægtsnavne; — II) „bſ." i Grammatiken: genitivus casus, (ligeſom betegnende en Nedſtammen derfra): Genitivet; vid. Quintil. 1, 5, 62, oftere, Suet. Aug. 87, o. A.; – ogſ. absol. genitivus, i, m., Quintil., Gell. 4, 16, o. A.

gĕnĭtor, ōris, m., [gigno]: ſom avler el. frembringer; bf. Fader, Skaber; – quo (animo) nihil ab optimo genitore melius procreatum, Cic. Univ. 8; men deum genitor, Ovid. Am. 1, 13, 45, (i. e. Juppiter); ogſ. ∾ Saturnius, Cic. poët. Div. 2, 30; men ∾ profundi, Ovid. Met. 11, 202, (i. e. Neptunus); – men id. ibd. 5, 145: dubio genitore creatus; cf. Hor. Od. 1, 28, 7; men absol., genitor, ligeſom pater: Faderen, Virg. Aen. 1, 716; — II) „overf.": hvorfra noget udgaaer, Opſynsmand, Befordrer; genitores vitiorum omnium, Plin.; genitor fraudis, Sil.; men Hor. Ep. 2, 2, 119: quae genitor produxerit usus (vocabula rerum).

gĕnĭtrix, (oftere genetrix), īcis, fem. af frgd.: der har født el. frembragt nogen el. noget, en Moder; vid. Hor. Sat. 2, 3, 133, o. Virg. Aen. 1, 590; ligel. id. ibd. 9, 284: genetrix ··· est mihi etc.; – navnl. heder ogſ. Cybele: genetrix, ſom Gudernes Moder, id. ibd. 10, 234, oftere, ogſ. magna deum genetrix, ibd. 2, 788; – ogſ. Venus heder genetrix, ſom Moder til Æneas og Stammoder til d. juliſke Slægt; vid. Suet. Caes. 61, oftere; – ogſ. Juno heder genetrix, Juvenal. 16, 6; – ogſ. om Dyrene; vid. Plin. 10, 32; — II) „overf.": Frembringerinde, Skaberinde; – Et nostri genetrix haec (sc. tellus) dicta est corporis una, Lucr. 2, 600; ∾ frugum, (i. e. Ceres), Ovid. Met. 5, 490; men patria o mea genetrix, Catull. 63, 50; men Miletus ··· super octoginta urbium genetrix, Plin. 5, 31; – genitrix virtutum frugalitas, Justin.

gĕnĭtūra, ae, f., [gigno]: Avling, Undfangelſe, Fodſel; – ∾ alitum quadrupedumque, Plin. 18, 56; — II) „overf.": Sæden i det dyriſke Legeme, id. 22, 40; — B) den avlede el. fodte Skabning, Arnob., Tertull.; — C) Fodſelstimen og den dermed forbundne Skiebne, Nativiteten; vid. Suet. Aug. 94, o. id. Calig. 57. — 1. gĕnĭtus, 3: partic. af gigno. — 2. gĕnĭtus, us, m., [gigno]: = generatio, Appul.

gĕnĭus, i, m., [gigno]: den med enhver Gienſtand forbundne aandige Natur, den Skytsaand el. Genius, ſom tillægges et Menneſke el. et Sted, oſv.; – genium dicebant antiqui naturalem deum unius cujusque loci, vel rei, vel hominis, Serv. ad Virg. Ge. 1, 302; – cf. Censorin. d. Die Natali 3, o. Hor. Ep. 2, 2, 187; ſ. ogſ. Ovid. Fast. 2, 545, o. Senec. Ep. 12; – men Geniumque loci ··· precatur, Virg. Aen. 7, 136; cf. Juvenal. 6, 22; – men Ovid. Fast. 3, 58: acceptus Geniis December, (da man giorde ſig tilgode ved Gieſtebude paa Saturnusfeſten); cf. Tibull. 1, 7, 49, oftere, ogſ. Hor. Od. 3, 17, 14, oftere; — II) „bſ."; A) ſelſkabelig Velvære og Nydelſe, at giore ſig tilgode, navnl. m. Mad og Drikke; – Isti, qui cum geniis suis belligerant, parcipromi, Plaut. Truc. 1, 2, 81; cf. id. Pers. 1, 3, 28: sapis multum ad genium, m. Ter. Phorm. 1, 1, 10, o. Pers. 5, 151; – men Phaedromum, Genium meum (ſom føder mig) etc., vid. Plaut. Curc. 2, 3, 22; — B) med Henſyn paa det aandige Liv: Vid, Aand, Smag; – Victurus genium debet habere liber, Martial. 6, 60; cf. Juvenal. 6, 562; ſ. ogſ. Martial. 7, 78; — not.: Tibull. 4, 5, 9, mærkes vocat.: Magne Geni.

gĕno, (ŭi, itum), 3, v. a., (γένω, ſæbv. γίγνω, i. e. gigno), forel. Grundform til d. ſædv. gigno: avler, føder; – deraf findes Formerne: genitur, Cic. Inv. 2, 42 (Orell.), cf. id. d. Or. 2, 32; fremd. genit, genat, genunt, genuntur, genendum, Varr.; geni, genantur, Lucr.; — not.: perf. genui, o. supin. genitum, m. Afledn., anføres und. gigno.

gens, tis, f., [geno, gigno]; oprdl.: det ved Fodſel el. Nedſtammen Sammenhørende; bf. I) „egenl." o. m. nærmeſt Henſyn paa Rom: Slægt el. Stamme, d. e. ſaadanne Beſlægtede, ſom føre ſamme Slægtsnavn el. Stammenavn; – en ſlig gens omfatter flere familias el. stirpes; gens Cornelia har ſaal. familiam Scipionum, familiam Lentulorum, etc.; – hereditatem gente ad se rediisse, (opp. stirpe), Cic. d. Or. 1, 39; – oprdl. betegnede gens nærmeſt: en adelig Slægt; vid. Liv. 10, 8: vos solos habere gentem, etc.; hvſ. Hor. Sat. 2, 5, 15: homo sine gente; – og horte da hertil: – patricii majorum gentium, (hvis Stamfædre vare de af Romulus udnævnte Senatorer); o. patricii minorum gentium, (hvis Stamfædre forſt ſildigere vare optagne i Senatet); vid. Liv. 1, 35 o. 47, Cic. Fam. 9, 21, o. Tac. Ann. 11, 25; – forſt efter Indførelſen af Ægteſkaber imellem Patricier og Plebejer, vid. Liv. 4, ab in., forekomme Gentes plebejae; — II) „overf."; A) dii majorum gentium, o. dii minorum gentium, (ligeſom Guder af forſte og anden Rang), ſ. und. deus; – ſammenlignende ogſ. om anden Vurdering; vid. Cic. Acad. 2, 21: quasi majorum gentium Stoicus etc.; — B) „poet.", ligeſom genus o. stirps: Affom el. Skud; ſaal. deum gens, Aenea, Virg. Aen. 10, 228; men gens extrema viri, Sil.; — C) ogſ. om Dyrene: Slægt, Art; vid. Virg. Ge. 3, 73, Ovid. Fast. 4, 711, o. Colum. 9, 9; — D) i videre Forſtand: Folkeſtamme el. Folk, dels ligeſom populus o. nationes, dels mere indſkrænket; – gens Gallorum, Germanorum, Indorum, etc.; vid. Caes. B. G. 6, 31, o. Liv. 6, 12; men Tac. Germ. 2: ita nationis nomen,

non gentis, evaluisse; - gens Boeotorum, Liv.; cf. id. 5, 48; validissimae gentes Britanniae, Tac. Agr. 12; — bb) ogf. „meton.": a) om Indvaanerne af et enkelt Sted; vid. Caes. B. C. 3, 80; — b) om et Landskab; Cataonia, quae gens etc., Nep. Dat. 4; — c) pl. gentes: Hedningerne, τὰ ἔθνη, Tertull., (hvf. ogf. Overskriften: adversus Gentes, af Arnobius); — d) gentes i Modsætn. af Romani, f. Udlændinger el. Fremmede, Tac. Germ. 33; — 2) endel. er at mærke gen. partit. gentium, (ligesom terrarum): i al Verden, odl., tilføies med Eftertryk forskjellige Adverbier; - ubinam gentium sumus? Cic.; men id. Verr. 5, 55: ubicumque terrarum et gentium etc.; cf. Ter. Hec. 3, 1, 4 o. 13; men Cic. Att. 6, 3: tu autem abes longe gentium; - endel. ogf. m. Negation; Ah! minime gentium, non faciam, Ter. Ad. 3, 2, 44, oftere.

gentiana, ae, f., (sc. herba): Enzian, en efter d. illyriske K. Gentius benævnt Plante; vid. Plin. 25, 34. — genticus, 3, [gens]: som er et Folk eiendommelig, d. e. national; ∾ more, Tac. Ann. 3, 43.

gentilicius, (-tius), 3, [gentilis]; I) hørende til en romersk Slægt; - ∾ nomina, Suet. Claud. 25; men ∾ sacra, Liv. 5, 52, sacrificia, Cic., (som ere eiendommelige for visse Slægter el. Huse; opp. sacra publica); men absol.: gentilicium hoc illi est, Plin. Ep. 6, 15; — II) tilhørende et Folk, eiendommelig derfor, national, vocabulum, Gell. 1, 9.

gentilis, e, [gens]; I) „egenl.": af samme Slægt el. Stamme; men sædv. subst.; - gentiles qui inter se sunt eodem nomine, ab ingenuis oriundi, etc.; vid. Cic. Top. 6; men tuus gentilis, id. Brut. 28; cf. Liv. 3, 58; - ogf. Navne el. Navnefælle; meo regnante gentili, (i. e. Servio Tullio), Cic. Tusc. 1, 16; cf. id. Verr. 2, 77; men id. Univ. 11, lignelsesvis: homines deorum immortalium quasi gentiles; — b) bf. adj.; ∾ stemma, Suet. Ner. 37; quod in illo gentile videbatur, id. Tib. 68; cf. Ovid. Fast. 2, 198: ∾ manus, (i. e. Fabii); — II) „fig."; A) dominorum gentiles, (de efter Herrerne benævnte Slaver), vid. Plin. 33, 6; — B) „poet." om Væxterne: non gentilia poma, (fremmede), Calpurn. Ecl. 2, 41; — C) „bes.": af samme Folk el. Stamme, hørende dertil; turbare gentiles nationes, (f. gentis suae nationes), Tac. Ann. 11, 1; - ogf. subst.: gentilis ejus: hans Landsmand, Gell. 17, 17, inc.; — b) ogf. om det, der findes hos et Folk; ∾ metallum, Sil.; cf. Tac. Ann. 12, 14 o. 31; — bb) hertil mærkes endnu; a) efter Auson. o. Cod. Theod. hede gentiles: alle Ikke-Romere; — b) eccl., gentilis, e: hedensk, Hieronym.; hvf. superl., homo gentilissimus, (den værste Hedning), id.; gentile vulgus, Prud.

*gentilitas, atis, f.: Slægtsforbindelse ifølge nomen gentile, Gentilitet; - jura gentilitatum, agnationum, etc., Cic. d. Or. 1, 38; cf. id. ibd. 39, o. Plin. Pan. 37; — II) „overf."; A) „concret": de ved Gentilitet forbundne Personer; - ne quam per gentilitatem spem reditionis haberent (Tarquinii), Varr. ap. Non.; cf. Aur. Vict. Vir. Ill. 24; - ogf. in pl., Plin. Pan. 39; — B) Navnlighed hos Træer og Væxter; vid. Plin. 13, 65; — C) sild. o. eccl.: Hedenskabet el. den hedenske Religion, Lactant.; — b) bf. „concret": Hedningerne, Hieronym.; o. — gentiliter, adv.; I) i Landets Sprog, nominare, Solin.; — II) paa hedensk Vis, Fulgent.; — [gentilis]. — gentilitius, 3, f. und. gentilicius.

gĕnu, us, n.; pl. genua, etc., γόνυ: Knæet el. et Knæ; - genu terram tangere, Cic.; de genu pugnare, (paa Knæ), Senec.; - genuum orbes, Ovid.; in genua se excipere, (om den Faldende: blive staaende paa Knæerne), Senec.; - dumque virent genua, Hor. Epod. 13, 4; cf. Plaut. Capt. 4, 2, 17; hominis genibus quaedam religio inest, Plin. 11, 103; cf. Plaut. Curc. 5, 2, 32; bf. ofte som Gestus el. Bevægelse af den Bedende: genua (alicujus) prensare, Tac., amplecti, Virg.; genibus alicujus accidere, Liv., procumbere, Ovid., se advolvere, Liv., advolvi, Vell., provolvi, Tac.; ogf. genua alicujus advolvi, id. Ann. 1, 13, (falde ned for nogens Knæer); - ad genua admittere, (stede til Knæfald), Suet.; a genibus repellere, Cic.; - posito genu, (paa Knæet), Ovid. Fast. 5, 507; genua flectere, Plin., inclinare, Ovid., (boie sine Knæer); cf. id. Trist. 4, 2, 2; - per aquam genus tenus altam etc., Liv. 44, 40, Drakenb.; — II) „overf.": Knæ el. Knude paa Planter og Træer; a genibus (ferulae) exeuntia folia, Plin. 13, 42; — not.: genus (in m.), f. genu, Lucil. ap. Non.; men genus (in neutr.) f. genua, Cic. Arat.; - men genva som disyll., Virg. Aen. 5, 432; - endel. dat. o. abl. genubus, Senec. Hippol.; — Gĕnŭa, ae, f.: Kyststad i Ligurien, Mela 2, 4, Plin., Liv. bf. — gĕnuāle, is, n., (sc. vinculum); in pl., Ovid. Met. 10, 593: Knæbaand el. Knæbind.

1. gĕnŭīnus, 3, [gigno]: medfødt, naturlig, naturligen forbunden dermed; - genuinae et domesticae virtutes, Cic. d. Rep. 2, 15; cf. Gell. 11, 12; ligel. ∾ pietas, Dig.; ∾ nequitia, Appul.; — II) „overf.": ægte, uforfalsket; omnium maxime genuina comoedia Plauti, Gell. 3, 3. — 2. gĕnŭīnus, 3, [genae]: hørende til Kinderne; genuini dentes, Kindtænderne; vid. Cic. N. D. 2, 54; men ogf. absol., genuinus, (sc. dens), Juvenal. 5, 69; cf. Pers. 1, 115: genuinum frangere in aliquo: brække sin Tand derpaa, fare ilde dermed.

1. gĕnus, ĕris, n., γένος: Fødsel, Herkomst, Nedstammen; - ogf. „concret": Slægt, Stamme, odl.; — I) „egenl."; bono genere gnati, Cato ap. Gell. 10, 3; nobili genere nati, Cic.; amplissimo genere natus, Caes.; men quidam malo genere natus, vid. Cic. d. Or. 2, 71; cf. id. Mur. 7, ogf. Virg. Aen. 5, 568; men fortuna non mutat genus, Hor. Epod. 4, 6; - ogf. in pl., Plaut. Most. 5, 2, 20; — B) bf. „prægnant": høi el. fornem Byrd el. Fødsel; - propter divitias, aut genus, aut aliquas opes etc., Cic. d. Rep. 3, 14; cf. Hor. Sat. 2, 5, 8, oftere, o. Virg. Aen. 5, 621; — II) „overf."; A) ligesom gens o. stirps: Afkom el. Efterkommer; hvf. collectivt (o. „poet."): en Slægt; - saal. genus deorum, Virg. Aen. 4, 12; ligel. ∾ Iapeti, (d. e. Prometheus), Hor.; men ∾ Adrasti, Ovid. Fast. 6, 433, (A.'s Dattersøn, Diomedes); saal. ∾ nepotum, (Efterkommerne), Hor.; cf. id. Sat. 2, 5, 64, o. id. Od. 1, 2, 35; — B) (som Indbegreb af de efter deres Natur ligeartede Gjenstande og Begreber): Slægt, Stamme; ogf. Art el. Klasse; I) „alm."; aa) om levende Gjenstande; - consulere generi hominum, Cic.; cf. Hor. Ep. 2, 1, 8; ligel. genus humanum, id., Cic.; men id. Phil. 4, 5: virtus est propria Romani generis et seminis; saal. ofte enkelte Folkeslag; ∾ Numidarum, Liv., Macedonum, id.; men Italici generis multi mortales, Sall. Jug. 47; men Caes. B. C. 2, 36, in pl.: qui (conventus) ex variis generibus constaret; virorum omne genus (det hele Mandkjøn) etc., vid. Liv. 34, 2; men eorum hominum ··· genera sunt duo, Caes. B. G. 6, 13; cf. Cic. Sest. 45; - endel. in acc. resp.; quot et quod genus pastores habendi, Varr.; cf. Auct. ad Her. 2, 30; — b) om Dyrene; ∾ squamigerum, Lucr.; ∾ piscium, Hor.; ∾ silvestre, Lucr.; ∾ acre leonum; men malefici generis animalia, Sall. Jug. 17; - men in pl.; quam varia genera bestiarum etc., Cic. N. D. 2, 39; - men in acc. resp.: porticus avibus omne genus oppletae, Varr.; — bb) om Ting og om Begreber; - ut omnia in suo quaeque genere pubescant, Cic. N. D. 2, 15; cf. Caes. B. G. 3, 14; - ∾ regale civitatis, Cic.; bellum genere ipso necessarium etc., id. Manil. 10; genus hoc pugnae, quo etc., Caes.; cf. Cic. Off. 1, 32: quo in genere vitae (nos esse velimus); - ipsum istuc genus ora-

tionis, id.; ∾ dicendi, Quintil.; - haec genera munitionis, Caes.; non modo genera furandi, sed etiam nomina etc., Cic. Verr. 2, 7; - ogſ. in acc. resp.; orationes aut aliquid id genus scribere, id.; cf. Lucr. 4, 737, oftere, o. A.; - ofte ſtaaer ogſ. genus alm. f. res el. aliquid; - quam me in omni genere delectarit, etc., Cic. Att. 16, 5; cf. id. ibd. 7, 1: prudentiam tuam ··· in omni genere singularem etc.; ligeI. id. d. Or. 2, 4: in aliquo genere inconcinnus etc.; - eftercl. er id genus ſom adv.: almindeligen, Gell. 4, 1; — 2) „beſ." o. techniſk; a) i Philoſophien: Slægten i Modſætn. af species el. partes (el. Arterne) o. tillige omfattende disſe; - vid. Cic. d. Or. 1, 42, o. id. Inv. 1, 22 o. 28; men id. Top. 7: genus est notio ad plures differentias pertinens; cf. id. Orat. 4 o. 33; — b) i Grammatiken: Kiønnet el. Slægten hos Nomer o. Verber; vid. Varr. L. L. 10, 1, oftere; in nominibus tria genera, Quintil.; cf. id. 1, 4, 27: in verbis ··· genera et qualitates, etc.

2. genus, (n. o. m.), f. und. genu, not. — Gĕnūsus, i, m.: Flod i d. græſke Illyrien, ſild. i Macedonien, Caes.; ogſ. Genusuus, i, m., hvſ. Liv. 41, 30: circa Genusuum amnem etc.

gĕōdes, is, m., γεώδης, (jordagtig): Navnet paa en os ubekiendt Ædelſten, Plin. 36, 32. — gĕōgrăphia, ae, f., γεωγραφία: Jordbeſkrivelſe, Geographi, Cic. Att. 2, 4. — gĕōgrăphicus, 3, γεωγραφικός: geographiſk, Amm.

gĕōmĕter, tri, m.: = flgd., Senec. Ep. 88. — gĕōmĕtres, (-tra, Sidon.), ae, m., γεωμετρής: en Landmaaler, Cic., Quintil.; — not.: ogſ. ſom trisyll. geometres, Juvenal. 3, 76. — gĕōmĕtria, ae, f., γεωμετρία: Geometrien el. Landmaalerkunſten; in geometria lineamenta, formae, etc., Cic. d. Or. 1, 12; cf. Quintil. 1, 10, 34, o. A. — 1. gĕōmĕtrĭce, es, f., (sc. ars), γεωμετρική, (sc. τέχνη): = geometria, Plin. 35, 36. — 2. gĕōmĕtrĭce, adv.: geometriſk; ∾ novisse, (kunne Geometri), Vitruv.; af — gĕōmĕtrĭcus, 3: hørende til Landmaalerkunſten, geometriſk, rationes, Cic.; — II) bſ. subst.; A) Geometricus, i, m.: en Landmaaler, Quintil. 1, 10, 40; — B) geometrica, orum, n.: Geometrien, id. Tusc. 1, 24; ligel.: geometrica quaedam interrogare aliquem, (ſporge om nogle Sætninger af Geometrien), id. ibd.

georgĭcus, 3, γεωργικός: hørende til Agerdyrkningen el. til Landvæſenet; ∾ carmen, Colum. 10, praef., (Digt om denne Gienſtand); bſ. Georgica, orum, n.: Virgils Digt om Landbruget, Gell. 18, 5; ligel. in primo georgicon, (gen. f. georgicorum, sc. libro), id. 13, 20.

gĕrănion, i, n., γεράνιον: Storkenæb, Navnet paa en Plante, Plin. 26, 68. — gĕrănītes, ae, m., el. geranītis, ĭdis, f., (sc. lapis el. gemma), γερανίτης (-ῖτις): en os ubekiendt Ædelſten; vid. Plin. 37, 72. — gerdius, i, m., γέρδιος: en Væver, Lucil. ap. Non. — Gergŏvia, ae, f.: By i Gall. Aqu. i d. Arverniſke, (rimel. hod. Clermont), Caes. B. G. 7, 4, oftere.

Germălus, i, m.: Sted imellem Collatinerhøien og Tiberen; vid. Varr. L. L. 5, 8, o, Cic. Att. 4, 3. — germāne, adv. af 1. germanus: oprigtigen, ſandfærdigen; - de quo ut ad te ··· germane fraterneque rescribam, Cic. Qu. Fr. 2, 15.

Germāni, orum, m., f. und. 2. Germanus; bſ. — Germānia, ae, f.: Germanernes Land, Germanien, Tydſkland; vid. Tac. de Situ, Moribus et Populis Germaniae, ab in.; cf. id. ibd. 2; f. ogſ Caes. B. G. 4, oftere, o. id. ibd. 6, 11; — b) bſ. ogſ. in pl.: Germaniae, arum, Tac. Ann. 2, 26 o. 73, neml. ſom Germania superior o. inferior; cf. id. Hist. 1, 9 o. 52; — not.: bſ. adj. Germanus, 3, Germanicus, 3, o. Germanicianus, 3, vid. ss. ll.

Germānĭciānus, 3: = flgd.; ∾ exercitus, Suet. Oth. 8, oftere, (ſom gior Krigstieneſte i Germanien); — b) ogſ. absol.: Germaniciani, (sc. milites), id. Tib. 25, oftere; af — 1. Germānĭcus, 3, [Germania]: hørende til el. benævnt efter Germanien el. Tydſkland, germaniſk el. tydſk, bellum, Caes., saltus, Liv. 9, 36, mare, Plin. 4, 30; - ∾ Calendae, Martial. 9, 2: den førſte September; vid. Suet. Dom. 13, ogſ. id. Calig. 15. — 2. Germānĭcus, i, m., [Germania]; 1) Ærestitel, ſom Germanernes Overvindere pleiede at antage; vid. Suet. Claud. 1; den mærkeligſte af disſe er Caesar Germanicus; vid. Suet. l. c., o. id. Aug. 64, beſ. ogſ. Tac. Ann. 1 o. 2, ogſ. Ovid. Pont. 2, 1, o. 4, 8, ogſ. id. Fast. in., (hvilket Digt er ham tilegnet); - ogſ. tillægges ham en Overſættelſe af Arati Phaenomena; — 2) Germanicus, (sc. nummus): Guldmont m. K. Domitians Billede, Juvenal. 6, 205.

*germānĭtas, -atis, f.; I) „egenl.": Forbindelſe imellem Soſkende, Broderſkab el. Soſterſkab; - moveat (te horum) pietas, moveat germanitas, Cic. Lig. 11; cf. Liv. 40, 8; - men nexus germanitatis, (det ſoſterlige Baand), Appul.; — II) „overſ."; A) Forbindelſe imellem tvende Colonier af den ſamme Moderſtat; ab ea germanitate etc., Liv. 37, 56; — B) om Ting og om Begreber: Forbindelſe el. fuldkommen Lighed derimellem; ſaal. om de tvende Bospori, Plin. 6, 1; navnl. ogſ. om Værter: ∾ malorum, id., vini, id.; o. — germānĭtus, adv.: broderligen; bſ. „overſ.": oprigtigen, Pompon. ap. Non., Augustin.

1. germānus, 3, [germen]; om Soſkende af fælles Forældre, el. dog af fælles Fader: kiødelig, ægte, virkelig; - fratres germanos duo geminos etc., Plaut. Men. 5, 9, 43; cf. Ter. Andr. 1, 5, 57; ligel. ∾ frater, Cic.; ∾ soror, id.; cf. Nep. Cim. 1; men Cic. Fin. 5, 1: L. Cicero frater noster, cognatione patruelis, amore germanus; men „poet.": ∾ bimembres, (i. e. Centauri), Ovid. 12, 240; — B) subst. germanus, (sc. frater), Ter. Ad. 5, 8, 34; germana, (sc. soror), Ovid. Fast. 3, 560; — b) „poet." ogſ. om Dyrene; vid. Attius ap. Cic. Div. 1, 22; — c) ſom Ordſpil m. Germanus (en Germaner) kan mærkes: Germanum Cimber occidit, Cic. ap. Quintil 8, 3, 29; cf. Vell. 2, 67; — II) „fig."; A) broderlig, ſoſterlig; - germanum in modum, Plaut.; men ∾ caedes, Ovid. Met. 12, 210, Mordet paa Soſkende; — B) virkelig, oprigtig, ægte; ∾ justitiae effigies, Cic. Off. 3, 17; mea ··· germana patria, id. Leg. 2, 2; haec germana ironia est, (den rene Ironi), id. Brut. 86; - ogſ. m. Lune: me asinum germanum fuisse, id. Att. 4, 5; cf. Plaut. Poen., post in.: gerrae germanae etc.; - ogſ. in superl., ∾ Stoicus, id. Acad. 2, 4; cf. id. Orat. 9; — b) ogſ. om Værterne; duae germanae (vites), Colum., Plin.

2. Germānus, 3: germaniſk, tydſk, herbae, Ovid. A. A. 3, 163, pubes, Pers. 6, 44; — II) bſ. subst. pl., Germani, orum: Germanerne el. Tydſkerne, om hvilken Benævnelſe ſ. Tac. Germ. 2; cf. Caes. B. G. 2, 4, oftere, navnl. ogſ. id. ibd. 6, 11 o. 21 flgd., ogſ. Tac. Germania, ogſ. Cic. Prov. Cons. 18, o. id. Pis. 3, oftere; — not.: sing. Germanus i et Ordſpil, ſ. und. frgd., Cic. ap. Quintil., o. Vell. ll. cc.

germen, ĭnis, n., [gero, frembringer]; I) „egenl.": Knop, Spire, Pie, Virg. Ge. 2, 332; ogſ. Gren el. Oviſt el. Skud, id. ibd. 76; cf. Plin. 18, 21: ex uno grano (tritici) ··· quadraginta germina etc.; — II) „meton.": Frembringelſe; bſ. navnl.; A) den befrugtende Sæd; vid. Ovid. Met. 9, 280; - men „overſ.": Spire el. Ophav, Lucr. 4, 1079, Prudent.; — B) den fremſpirende Frugt; bſ. a) germina auctumni, (de modne Træfrugter), Claudian.; cf. Lucan. 9, 361; ligel. „poet." om andre Frembringelſer, hvſ. germina maris, (d. e. Perler), Claudian.; — b) Livsfrugten; bſ. Barn el. Afkom; exstirpato germine servili, Justin. 18, 3.

*germĭnātio, onis, f.: Fremspiren, at spire; ∾ palmitis, Colum., surculi, Plin.; - ogs. in pl., id. 7,2; — II) „concret": Spire, den fremspirende Plante; accumuletur germinatio terra, Plin. 17, 28; o. — germinatus, us, m., ligesom frgd.: Spiren el. at spire; (in abl.); - serotino germinatu florere, Plin. 16,41; af — germĭno avi, atum, 1, v. n. o. a., [germen]; I) neutr.: at spire, at slaae el. skyde ud; omnes (arbores) germinant, etiam quae non florent. Plin. 16, 41; ∾ altissime asparagus, id.; — II) act.: ved Væxt at frembringe; ∾ capillos, (faae Haar, blive haaret), id. 7, 5; ∾ pennas, id.

1. gĕro, gessi, gestum, 3, v. a., [skal være at samment. m. γέω, sædv. γείνω, i. e. pario, nemlig m. indskudt „r"]; I) „egentl.", (men oftest „poet."); A) „alm.": fører el. bærer el. har paa mig el. med mig; (altf. at sammenligne m. fero, porto, veho, sustineo, etc.; - ∾ vestem, Ovid.; cf. Lucr. 5, 1419, o. Nep. Dat. 3; ∾ coronam capite, Suet.; cf. Ovid. Met. 4, 792; ∾ venabula corpore fixa, id. ibd. 9, 206; men om Argus: Centum fronte oculos ··· gerebat, id. Am. 3, 4, 19; - ogs. bærer el. bringer, sacra manu, Liv., saxa in murum, id.; men ∾ uterum el. partum: være frugtsommelig el. drægtig, Cels., Plin.; ∾ uber distentius (om Giederne), Hor. Sat. 1, 1, 110; — b) ogs. om Tingssubjecter; vid. Lucr. 6, 791, o. Virg. Ge. 2, 122; — B) „bes."; 1) med Hensyn paa en Bevægelse til Stedet; saxa in muros munientibus gerunt, Liv. 28, 19; men id. 7, 6: quum pro se quisque gereret (sc. terram); men som Ordsprog: si imbrem in cribrum geras, Plaut. Pseud. 1, 1, 100; — b) m. Bibegr. af Frembringelse: at bære el. frembringe el. avle, odl.; (Terra) quod gerit fruges, Ceres est appellata, Varr.; cf. Ovid. Met. 2, 16; ligel. Quicquid et herbarum Thessala terra gerit, Tibull.; — II) „fig."; A) „alm.": at bære el. have el. vise, odl.; - ut fortem animum gerant, Sall.; ∾ animum invictum adversus divitias, id. Jug. 13; men ∾ mixtum gaudio et metu animum, Liv. 32, 11; cf. Virg. Aen. 9, 311; - ∾ personam, (spille en Rolle), overholde en vis Character, Cic. Off. 1, 32; cf. id. ibd. 34, ogs. Ovid. Met. 7, 655, o. Virg. Aen. 2, 89; men comisk: plumbeas iras gerere, Plaut.; cf. Ter. Hec. 3, 1, 30; men ∾ inimicitias cum aliquo, Cic., Caes.; cf. Anton. ap. Cic. Att. 14, 13, A: men Quam pro me curam geris, etc., Virg. Aen. 12, 18; ∾ amicitiam, Cic., Nep., odium in aliquem, Liv.; cf. id. 8, 21; - absol.: aliter atque animo gerebat, Sall. Jug. 72; — B) „bes."; 1) ∾ se aliquo modo: opføre sig el. vise sig saa el. saa, adversus homines, Cic. Off. 1, 28; men id. ibd. 26: ∾ se tanto summissius; ∾ se inconsultius, Liv., turpissime, Cic.; men id. Agr. 1, 8: sic me in hoc magistratu geram, ut etc.; men se jam tum gessisse pro cive, id. Arch. 5; - sild. ogs. ∾ aliquem, (ligesom agere aliquem); nec heredem regni, sed regem gerebat, Justin.; ∾ principem, Plin. Pan., captivum, Senec. Troad.; - men forel., Sall. Jug. 55: ut seque et exercitum more majorum gereret; cf. ibd. 85; — b) ∾ prae se aliquid, (sædv. prae se ferre): at vise el. fremstille offentligen el. til Skue; - vid. Cic. Inv. 2, 9, o. Auct. B. Afr. 10; — 2) m. Bibegr. af en Virksomhed: at overtage, at føre el. udføre, at forvalte el. lede, odl.; (hyp. in pass. „alm.", res gesta: en Handling; og res gestae: Begivenheder); - vid. Varr. L. L. 6, 8; ∾ et administrare rem publicam, Cic.; ∾ magistratum, id., consulatum, id., tutelam, Dig.; - ogs. ∾ rem, om private Sysler, Cic.; cf. Enn. ap. Cic. Fam. 7, 6; - ogs. om Krigen: ubi res ferro geritur, Liv.; cf. id. 28, 2; ligel. vi geritur res, Enn.; - oftere om Statsstyrelsen; a rebus gerendis senectus abstrahit. Cic. d. Senect. 6; cf. id. Fin. 5, 19; - men pass.: haec dum Romae geruntur, id. Quint. 6; cf. id. d. Or. 2, 59; - si ipse negotium meum gererem, id. Att. 13, 3; ogs. ∾ negotium bene, male, id., Caes.; - ∾ bellum el. bella, føre Krig, Cic., Caes., Liv.; men Sall. Jug. 46: pacem an bellum gerens etc.; - ∾ morem alicui, (adlyde, føie sig, odl.), Plaut., Cic., o. A.; ogs. uo. dat., Plaut. Most. 3, 2, 36; - ogs. in pass., Cic. Att. 2, 16, Ter.; men absol., alii in gerendo probabiles, in disserendo rudes, Cic.; cf. Liv. 25, 22; — 3) om Tiden: at tilbringe el. henleve, aetatem cum aliquo, vid. Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; cf. Suet. Vesp. 24; — III) partic. gerens, tis, ogs. som adj. c. gen.; sui negotii bene gerens, Cic. Quint. 19; cf. Plaut. Truc. 1, 2, 43: idem ··· faciunt rei male gerentes.

2. gĕro, ōnis, m., [1. gero], comisk Ord, s. gerulus: en Drager; foras gerones. Plaut. Truc. 2, 7, in. — gerontēa, ae, f., γερόντεια: en anden Benævnelse paa Væxten senecio, Appul. — gĕrontŏcŏmium, i, n., γεροντοκομεῖον: Hospital for gamle Folk, Cod. Just.

gerrae, arum, f., ligesom γέῤῥα: Vidiefletning; ds. „overf.": hvad der ikke duer, ligesom nugae o. λῆροι; vid. Plaut. Poen. 1, 1, 9; - ogs. som Udraab: gerrae, (Sladder)! id. Trin. 3, 3, 31. — gerres, is, m., sædv. in pl. gerres, ium, etslags ringe Saltfisk; vid. Martial. 12, 32, o. Plin. 32, 53. — gerro, onis, m., [besl. m. gerrae], ligesom nugator: daarligt el. taabeligt Menneske, Ter. Heaut. 5, 4, 10.

gerŭla, ae, f. und. gerulus. — gĕrŭlĭfĭgŭlus, i, m., [comisk formet Ord af gero o. fingo]: som medvirker dertil; ds. medskyldig, flagitii, Plaut. Bacch. 3, 1, 14. — gerŭlo, onis, m.: Biform af flgd., Appul., inc.; o. — gĕrŭlus, 3: bærende; ds. sædv. subst.; I) gerulus, i, m.: en Drager el. Lastdrager, Hor., Suet.; — II) gerula, ae, f.: som bærer, den Bærende, Appul.; ogs. om Bierne, Plin. 11, 10; — III) gerulum, i, n.; cornua potuum gerula, Solin. 20; — [1. gero].

gĕrundium, i, n., [1. gero], i Grammatiken: den Modus af d. latinske Verbum, der siger, at noget maa el. bør giøres, Priscian.; - heder ogs. gerundivus modus, Servius. — gerŭsia, ae, f., γερουσία: offenlig Bygning i flere græske Byer, hvori fortiente Oldinger paa Statens Omkostning underholdtes, Vitruv.; cf. Plin. Ep. 10, 42.

Gĕry̆on, onis, o. Gĕry̆ŏnes, ae, m., Γηρύων, Γηρυόνης: Konge i Hispanien el. paa Øerne derved (Erythia, osv.), hvem Fabelen tillægger et tredobbelt Legeme; - Hercules bortrøvede hans berømte Hiorder, og ombragte ham selv; vid. Virg. Aen. 7, 662, o. id. ibd. 8, 202, ogs. Hor. Od. 2, 14, 8, o. Ovid. Her. 9, 91, ogs. Lucr. 5, 28, (hvor Formen Geryonāi f. Geryonae); - Geryones ogs. c. pl. verb., Plin. 4, 36; - ogs. mærkes: Geryonis oraculum, ved Patavium, Suet. Tib. 14; — B) ds. 1) Gĕry̆ŏnācĕus, 3: geryonisk; ∾ genus, Plaut. Aul. 3, 6, 18; — 2) Gĕry̆ŏnēus, 3: = frgd.; ∾ caedes, Appul.

gescorēta, ae, f.: lidet Fartøi el. Skib, Gell. 10, 25, inc. — Gessius Florus, var under K. Nero: procurator Judaeae; vid. Tac. Hist. 5, 10.

*gestābĭlis, e: til at bære, som kan bæres, Cassiod.; o. — gestāmen, ĭnis, n.; I) „alm.": hvad man bærer paa sig, navnl. Klæder og Vaaben, ogs. Smykker; vid. Virg. Aen. 3, 286; ligel. ista ··· gestamina, (s. ista arma), Ovid. Met. 1, 457; ogs. en Pidsk el. Svøbe, Appul.; ogs. et Halsbaand, Val. Fl.; ogs. Perler og Stene, der bæres som Halsbaand; vid. Plin. 32, 11, o. id. 37, 33; — II) „bes.": hvormed el. hvori nogen el. noget bæres, navnl. Bærestol; ogs. en Bør; - in eodem gestamine, Tac. Ann. 11, 33, i den samme Bærestol; - gestamen sellae el. lecticae, id. ibd. 2, 2, o. id. ibd. 14, 4; men ∾ conti, (Stang til at bære paa), Val. Flacc.; — [gesto].

gestātio, onis, f., [gesto]; I) act.: Bæren el. at

bære; - ∾ infantium, Lactant.; — II) pass.: at bæres, at lade sig bære, navnl. for at faae Luft og Bevægelse; - ogs. den dermed forbundne Bevægelse el. Motion; - vid. Senec. Ep. 55; gestationi vacare, Suet. Vesp. 21; — B) „meton.": Sted el. Bane, hvorpaa man lader sig bære til Motion; vid. Plin. Ep. 2, 17; ligel. ∾ mollis et tamen solida, id.

gestator, oris, m., [gesto]; I) act.: som bærer noget, en Drager; df. Plin. Ep. 9, 33: ∾ puerorum (delphinus); — II) pass.: som lader sig bære til Motion, Martial. 4, 64; df. — gestātōrius, 3: hørende el. tienlig til at bære i; ∾ sella, Bærestol, Suet. Ner. 26. — gestātrix, īcis, fem. af gestator: som bærer (et Skiold, odl.), Val. Fl. — gestātus, us, m., [gesto], ligesom gestatio: Bæren el. at bæres; gestatum non tolerare, Plin. 15, 30.

gestĭcŭlārius, 3, [gesticulus]: hørende til Pantomimen; df. subst.; 1) gesticularius, i, m.: en Pantomimist, Amm.; — 2) gesticularia, ae, f.: Pantomimistinde, Gell. 1, 5. — *gestĭcŭlātio, onis, f.: Legemets pantomimiske Bevægelse, hvorved man udtrykker en Forestilling; nec sine molli quadam digitorum gesticulatione, Suet. Tib. 68; o. — gestĭcŭlator, oris, m., corporis, Colum. praef. 1: en Pantomimist; — [af flgd.].

gestĭcŭlor, atus sum, 1, v. dep. n. o. a.; I) neutr.: gior pantomimiske Bevægelser, gesticulerer; - gesticulandi saltandique studio teneri, Suet. Dom. 8; — II) act.: udtrykker pantomimisk, ledsager med Pantominer; jocularia carmina ··· gesticulatus est, Suet. Ner. 42; — not.: sild. ogs. pass.: gesticulati motus, pantomimiske Bevægelser, Solin.; af — gestĭcŭlus, i, m., demin. af 2.gestus: = gesticulatio, Tertull.

1. gestio, ōnis, f., [gero]; I) Udforelse el. Besørgelse; - in gestione negotii, Cic. Inv. 1, 26; — II) Opførsel el. at opføre sig i en vis Egenskab; gestio pro herede, Dig. — 2. gestio, ivi o. ii, (itum), 4, v. n., [2.gestus]: at gebærde el. tumle el. bevæge sig med Heftighed el. Lidenskab, navnl. at være overgiven, odl.; vid. Fest. p. 95; I) „egenl."; a) c. abl.; quorum alter laetitia gestiat, etc., Cic. Fin. 2, 4; cf. id. Off. 1, 29; men ∾ otio, Liv. 6, 36; cf. id. 45, 19: animo ejus gestienti etc.; - ogs. om Dyrene, Cic. N. D. 1, 27; men ∾ apricitate diei (aves), Colum.; — b) absol.; comprimere gestientes, Cic.; cf. id. Tusc. 4, 6; men quid gestiam? Ter. Eun. 3, 5, 7; — II) „fig."; A) „alm.": med Lidenskab at forlange el. attraae; a) oftest c. inf.; - gestio scire ista omnia, Cic. Att. 4, 11; cf. id. ibd. 2, 7, ogs. Hor. Od. 3, 16, 24; - men c. inf. pass.: ipsum gestio dari mihi in conspectum, Ter. Phorm. 2, 1, 30; cf. Plin. Pan. 39; — b) sield. c. abl. el. absol.; - studio ··· gestire lavandi, Virg. Ge. 1, 387; - gestiunt pugni mihi, Plaut. Amph. 1, 1, 167; cf. id. Asin. 2, 2, 49, (hvor ogs. archaistisk: gestibant f. gestiebant); — B) „bes." ogs. om det historiske Foredrag, Quintil. 10, 5, 15: nonnumquam ··· et dialogorum libertate gestiendum.

gestĭto, avi, atum, 1, v. a., intens. af gesto, gero: bærer længe el. ofte, pleier at bære, (for- o. eftercl. Ord); - ∾ anulum, Plaut., machaeram feriatam, id. Mil. gl. a. 1, v. 7; - ogs. „fig": Qui pectus purum et firmum gestitat, Enn. ap. Gell. 7, 17; - sild. ogs. „overf." om Træer: ∾ poma non ramis tantum, sed caudice, Solin. 45.

gesto, avi, atum, 1, v. a. o. n., intens af gero: I) act.: bærer ofte el. pleier at bære el. føre el. have med mig el. paa mig; (oftest „poet." o. i efteraug. Prosa); A) „egenl.": ∾ puerum in manibus, Ter. Ad. 4, 2, 21; cf. Cic. Phil. 11, 2; men ∾ arma humeris, Liv., gemmam digito, id., coronam capite, Suet.; cf. Ovid. Met. 2, 366; - men Virg. Aen. 1, 567: Non obtusa adeo gestamus pectora; cf. Hor. Od. 1, 8, 10, o. id. Sat. 1, 2, 83; - men absol.: ∾ in utero (sc. partum: være drægtig), Plin. 8, 10; — 2) „bes." ogs. at føre el. bære afsted, agnam ··· lectica, vid. Hor. Sat. 2, 3, 214; cf. Senec. Qu. N. 5, in fin.: ut legiones gestarent (venti: forte dem over Søen, cf. Tac. Hist. 2, 62; — b) pass. gestari: at lade sig bære, sella, (deri), Martial.; men gestari bijugis equis, (at kiøre dermed), id. ibd. 1, 13; ogs. absol.: gestemur, (vi ville tage os en Motion)! Senec. Ep. 122; — B) „fig."; 1) „alm."; Hiccine non gestandus in sinu est? Ter. Ad. 4, 5, 75; tu quidem Meum animum gestas, (tænker ligesom jeg), Plaut. Merc. 3, 3, 11; — 2) „bes.": at udføre el. udbære (navnl. et Banrygte); - qui gestant quique auscultant crimina, etc., Plaut. Pseud. 1, 5, 12; cf. Senec. Ep. 123; qui verba gestarent, (opp. qui vitia gestant); — II) neutr. gestare (f. gestari): at lade sig bære, for at giøre sig en Bevægelse, odl.; - simul gestanti ··· vis, inquit, etc.? Suet. Dom. 11; ligel. ne ad gestandum quidem etc., id. Galb. 8.

gestor, oris, m, [gero]: som bærer el. bringer; men alene „overf."; A) Rygtebærer; - si etc., omnes pendeant gestores linguis, auditores auribus, Plaut. Pseud. 1, 5, 14. — B) gestor negotiorum, (som besørger noget), Dig.

gestŭōsus, 3, [2. gestus]: med mange el. stærke Gebærder; (eftercl. Ord); - manus (Hortensii) argutae admodum et gestuosae, Gell. 1, 5. — 1. gestus, 3: partic. af gero. — 2. gestus, us, m., [gero]: I) „egenl.": A) „alm."; Maade el. Maner ved Legemets Holdning og Bevægelse, navnl. ogs. Haand- el. Armbevægelse; ogs. Gebærde, Stilling, Holdning, odl.; - vitium in gestu motuque, Cic. Off. 1, 36; ogs. ∾ corporis, id.; men ∾ edendi, (under Spisningen), Ovid.; hoc quidem gestu conficiebat, Cic. Acad. 2, 47, (ved visse Haandbevægelser); cf. Ovid Met. 6. 308; - men Suet. Aug. 7; ab avium gestu: gustuve etc.; - ogs. in pl., Ovid. Met. 6, 308; — B) „bes.": Talerens og Skuespillerens Gebærde el. Gesticulation el. Action; - gestum agere, vid. Cic. Quint. 21; men Quintil. 11, 3, 11: omnis actio in duas partes divisa, in vocem gestumque; men agere versum eo gestu, quo etc., Cic. d. Or. 3, 26; - ∾ acer et instans Quintil., comicus magis, quam oratorius, id.; histrionum nonnulli gestus etc., Cic. Off. 1, 36; alternis gestibus contendere, Quintil. 6, 3, 65; — II) „ovenf.": Forretning, Besørgelse; ex eo gestu, quem administravit, etc., Dig. — gesum, i, f. und. gaesum.

Gĕta, o. Getes, ae, m.: en Geter, Ovid. Pont. 1, 8, 6, o. id. ibd. 2, 1, 66; - ogs. adj.: poëta Getes, id. ibd. 4, 13, 18; men Hebrum Geten, etc., Senec. Herc. Oet. 1041; - oftest in pl., Getae, arum, m.: Folk i Nedermoesien ved Donauen o. d. sorte Hav, ogs. paa Grændsen af Thracien, (hvf. ogs. Geter o. Thracier undert. forvexles); - Getae ··· Daci Romanis dicti, Plin. 4, 26; — not.: ogs. er Geta at mærke som romersk Tilnavn, vid. Cic. Cluent. 42; ogs. som Slavenavn, Ter.; — B) df. 1) Getes, ae, som adj., f. ovenf.; — 2) Gĕticus, 3: getisk, ogs. thracisk; ∾ sermo, Ovid.; ∾ lyra, (i. e. Orphei), Stat.; men ∾ volucres, (i. e. hirundines), id.; — b) df. adv. Getice: paa Getisk, i det getiske Sprog; Jam didici Getice Sarmaticeque loqui, Ovid. Trist. 5, 12, 58.

gethўum, (-on), i, n., γήθυον: en Logart, Porrelog, Plin. 19, 32. — Getice, Geticus, f. und. Geta. — Getulus, m. Afledn., f. und. Gaetulus. — gēum, i, n.: Benedictinerurt, ogs. Marsurt, (geum urbanum L.), Plin. 26, 21.

*gibba, ae, f.: en Pukkel, Suet. Dom. 23; ogs. pukkelformet Krumning, Amm.; — 1. gibber, ĕra, ĕrum; pukket, gallina, Varr.; brevi corpore, atque etiam gibber, Suet. Galb. 3; cf. Plin. 34, 6; — II) „overf.": fremragende; - cum gibbero capite prodire, Varr. ap.

Non.; o. — 2. gibber, ĕris, m.: = gibba; ∾ in dorso boum etc., Plin. 8, 70; — [af 1. gibbus]. — gibbĕrōsus, 3, [2. gibber]: puklet, med Pukkel, Orbil. ap. Suet. Gramm. 9; vel gibberosi, vel curvi, Dig., (al. gibbosi); — II) „fig."; ∾ sermones, (slyngede el. snoede), Fronto. — gibbōsus, 3, [2. gibbus]: = gibberosus, Dig., inc. — 1. gibbus, 3, [best. m. κύπτω, i. e. curvo, κυφός]: med Pukkel el. Bule; - calvaria ex interiore parte concava, extrinsecus gibba, (udentil convex), Cels.; df. — 2. gibbus, i, m.: ligesom 2. gibber o. gibba: en Pukkel, Juvenal. 10, 309, ogs. id. 6, 109; men prominere in gibbum: danne en Krumning, Ammian.

Gīgantes, um, s. und. Gigas. — Gīgantēus, 3, Γιγάντειος: gigantisk, benævnt efter Giganterne; ∾ triumphus, (over dem), Hor. Od. 3, 1, 7; ∾ bellum, Ovid. Trist. 2, 71; men Prop. 1, 20, 9: Gigantea litoris ora: en med underjordisk Ild svanger Egn i Nærheden af Cumæ o. Puteoli, hvor de phlegræiske Marker; s. und. Phlegraeus, o. Plin. 3, 9. — Gīgantŏmăchĭa, ae, f., Γιγαντομαχία: Giganterkampen imod Guderne, Digt af Claudian.

Gīgas, antis, m., Γίγας, [γῆ, γίνομαι]; en Jordens Søn; sædv. in pl. Gigantes: Giganterne, der neml. vare opstaaede af den med Titanernes Blod besvangrede Terra; - disse slangefoddede Olympstormere bleve nedslaaede ved Juppiters Lynild, og forvarede under Ætna; - vid. Ovid. Met. 1, 152 flgd., ogs. id. ibd. 5, 319, ogs. id. Fast. 5, 35; s. ogs. Hor. Od. 2, 19, 22, o. Propert. 3, 5, 39, ogs. Cic. N. D. 2, 28, o. id. d. Senect. 2; bes. Claudian. Gigantomachia; — gigeria, orum, n,: Indmaden af Høns el. Fugle, Lucil. ap. Non., Petron.

gigno, gĕnŭi, gĕnĭtum, 3, v. a., [af Stammen gen- el. γεν-, hvf. ogs. γεννάω o. γίγνομαι]: at avle, at føde, at frembringe; - in pass.: at opstaae, at blive til; - (om levende og livløse Subjecter o. Objecter); I) „egentl."; - (Hercules), quem Juppiter genuit, etc., Cic. N. D. 3, 16; quod Alexandrum genuit (Hecuba), id. Fat. 15; - ∾ ova, (lægge Æg), Plin., om Fiskene: at kaste Rogn, Cic.; men Plin. 10, 84: quaecumque animal pariunt, in capita gignunt, (med Hovedet foran); - quae terra gignit, etc., Cic. Fin. 5, 11; cf. id. N. D. 1, 2; - (Athenae) Quum genuere virum tali cum corde repertum, Lucr. 6, 5; - deus animum ex sua mente et divinitate genuit, id. Univ. 8; - ogs. in pass.: meri bellatores gignuntur, etc., Plaut. Mil. gl. 4, 2, 85; men Nuper erat genitus (infans), Ovid. Met. 10, 522; men Liv. 40, 9: me subditum et pellice genitum appellant; cf. Suet. Aug. 17; men nostro genitus de sanguine, Ovid.; cf. id. Met. 14, 617; men Virg. Aen. 9, 642: Dis genite, et geniture deos; ligel. dis genitus, Quintil.; - quae in terris gignantur, etc., vid. Cic. Off. 1, 7; men e terra genitam (vaccam), Ovid.; - „poet." ogs. c. infin.; genitumque nocere (animal), Lucan. 6, 485; - endel. absol.; ut in gignendo, in educando, perfacile appareat, etc., Cic. Fin. 2, 33; — II) „fig." el. om Begreber; - multa nobis blandimenta natura ipsa genuit, quibus etc., Cic. Coel. 17; cf. Hor. Ep. 1, 19, 48; men Cic. Brut. 73: qui ··· genuit in hac urbe dicendi copiam; - hos Plin. ogs. om visse Værter: ∾ insaniam, somnum, sitim, obl.; - ofte ogs. pass.; sui generis initium et nominis ab se gigni et propagari etc., (om Cato), Cic. Verr. 5, 70; men id. Tusc. 4, 9: ex ea (intemperantia) ··· perturbationes omnes gignuntur; - men id. Orat. 3: eas (ἰδέας) gigni negat (Plato), et ait, semper esse, etc.; cetera nasci, occidere, etc.; - s. ogs. id. Lael. 7 o. 10, o. id. d. Or. 3, 30; — III) af partic. gignens, tis, er subst. neutr. gignentia, ium: Værterne; vid. Sall. Jug. 79, o. id. ibd. 93; - men omnium gignentium esse seniorem (animam), Appul.

gillo, onis, m.: etslags Kar til Afkøling af flydende Sager, poët. in Anthol. Lat. (Burm.) — gilvus, (sildogs. gilbus), 3: lysegul el. bleggul; - ∾ equi, Varr. ap. Non., Virg. Ge. 3, 83; - den anden Form har Pallad. — Gindes, s. und. Gyndes. — gingīdion, i, n., γιγγίδιον: en syrisk Plante, Plin. 20, 16; (rimel. daucus gingidium L.). — gingilismus, i, m., γιγγλισμός: skraldende Latter, Petron. Sat. 73; (al. gingiliphos, m. s. Bem.). — gingīva, ae, f.: Tandkjødet; ∾ inermis, (uden Tænder), Juvenal.; cf. Catull. 39, 19; - ogs. in pl.: gingivas confricare, Plin., scarificare, id.; — df. dem. gingivŭla, ae, f., Appul.

gingrīna, ae, f.: etslags liden Fløite, Solin. 5; af — gingrio, ire, v. n.: som Gaasens Naturlyd; vid. Fest. p. 95; df. — gingrītus, us, m.: Gaasens Skrig el. Snadbren, Arnob. — ginnus, i, m., ligesom hinnus: Føllet af en Aseninde efter en Hingst, Martial. 6, 77; men efter Plin. 8, 69: Føllet af en Hoppe efter et Mulesel. — gith el. git, n. indecl., ligesom melanthion o. melanspermon, germ.: römischer Schwarzkümmel, (ningella sativa L.), Plin. 20, 71, Cels., Colum., Pallad.

glăbellus, 3, demin. af glaber; (efterel. Ord); ∾ corpore Apollo, Appul. — glăber, bra, brum, γλαφυρός: uden Haar, glat, skaldet; - ∾ ventre oves, Varr.; ∾ colla boum, Colum.; men crure glaber, Martial. 12, 38; - compar., Plaut. Aul. 2, 9, 6; - ∾ tapete, Turpil. ap. Non.; ∾ hordeum, Turran. ap. Plin.; — II) subst. glabri, (sc. pueri): unge (uskæggede) Yndlingsslaver hos Romerne, Catull. 61, 142; cf. Phaedr. 4, 5, o. Senec. Ep. 47; df. — glăbrāria, ae, f., Martial. 4, 28: som ved sin Elskov til den glatte Ungdom selv er bleven nøgen og forarmet.

*glăbresco, ĕre, v. n. inch.: at blive glat; ita glabrescit ··· area, Colum. 2, 19; o. — glabrēta, orum, n.: nøgne el. ubevoxede Steder, Colum. 2, 9; — [glaber]. — Glabrio, onis, m.: romersk Tilnavn in gente Acilia. — *glabrĭtas, atis, f.: Hudens Glathed el. Skaldethed; in pl., Arnob.; o. — glabro, are, v. a.: afhaarer; ∾ suem (skolle den) aqua candente vel flammula, Colum. 12, 55; — [glaber].

glăcĭālis, e: med Is, fuld af Is, Virg., Ovid.; ∾ regio, (oppon. perfervida), Colum.; ∾ Oceanus, Juvenal., pontus, Lucan.; - men „alleg.": obsessum glaciali frigore pectus, Ovid. Met. 9, 582; af — glăcies, ēi, f.: [rimel. best. m. gelu]: Is; ∾ lubrica, Liv., aspera, Virg., iners, Hor.; - ogs. in pl.: ∾ Hyperboreas lustrare, Virg. Ge. 4, 517; — II) „overf."; Tum glacies aeris flamma devicta liquescit, (Malmens Haardhed), Lucr. 1, 491.

glăcio, avi, atum, 1, v. a. o. n., [glacies]; I) act.: forvandler til Is, Hor. Od. 3, 10, 7; men humor glaciatus in grandines, Plin.; — B) „overf.": gjør fast el. stiv; - fici ramulis glaciatus caseus, Colum.; - „poet." ogs. „ment.": Corda metu glaciante, Stat.; — II) neutr., men alene „overf.": at blive fast, at storkne; quoniam aestate non glaciat unguentum, Plin. 29, 13.

glădĭātor, oris, m., [gladius, hvf. digladior]; I) „alm.": som fægter med Sværd; navnl. en Fægter i de romerske Kamplege, en Gladiator; - gladiatorum spectaculum, Cic. Tusc. 2, 17; emere gladiatores, id. Sull. 19; cf. id. Sest. 37, o. id. Phil. 3, 14; - ofte ogs. som Skældsord „overf." paa forvovne og forbryderske Mennesker, navnl. paa farlige Angribere af Statens Sikkerhed; vid. Cic. Catil. 2, 4, id. Phil. 7, 6, o. id. Verr. 3, 62; — B) in pl. ogs. „meton." s. Fægterlegene; - saal. gladiatores dare, Cic., Suet., Tac.; ligel. absol. gladiatoribus, (ved el. under Fægterlegene), Cic. Att. 2, 1 o. 19; cf. id. Phil. 9, 7, o. Asin. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 32; — II) „efterel.": som forfærdiger Sværde, Sværdfeger, Vaabensmed, Dig.

glădĭatōrie, adv.: paa en Gladiators Vis el.

Maade, aliquid facere, Lamprid.; af — glădiātōrius, 3, [gladiator]: hørende til el. benævnt efter Gladiatorer; - bf. ∾ ludus, (hvori Kampfægterne oplæres), Cic.; ∾ certamen, (deres Kamp), id.; men ∾ munus, (Kamplegene selv), Suet. Caes. 10; men ∾ familiae, (saadanne Bander, som indøvedes til hine Kamplege), Sall. Catil. 30; ∾ consessus, Forsamling ved Gladiatorlegene, Cic. Sest. 58; men ∾ locus, (Tilskuerplads derved), id. Mur. 35; — B) „overf.": hvad der egner en Gladiator, firmitas corporis, Cic. Phil. 2, 25; cf. Ter. Phorm. 5, 7, 71: ∾ animo etc.; — II) subst. gladiatorium, i, n., (sc. praemium el. auctoramentum): den Gladiatorsold, for hvilken frie Personer lode sig leie til at kæmpe i Fægterlegene el. paa Arena; vid. Plin. 44, 31. — glădiātūra, ae, f., [gladius]: en Gladiators Haandværk el. Kunst; e servitiis gladiaturae destinati, Tac. Ann. 3, 43.

glădiŏlum, i, n., demin. af d. forel. gladium, Messal. ap. Quintil. 1, 6, 42, hvor pl. gladiola. — glădiŏlus, i, m., demin. af gladius: lidet Sværd, el. alm. et Sværd, Appul.; — II) „overf." ifølge en Lighed: Sværdlilien, en Irisart, Plin. 24, 38. — glădium, i, n., f. und. flgd. not.

glădius, i, m.; I) „egenl."; ligesom (d. poetiske ensis): Sværd el. Sabel (til at hugge med); - gladium stringere, destringere, educere, Caes., Cic., ogs. ∾ educere e vagina, id.: drage Sværdet; „poet." ogs. gladium nudare, Ovid.; opp. gladium in vaginam recondere, Cic., condere, Quintil., (stikke det i Skeden); - gladiis cominus pugnare, Caes., rem gerere, Liv.; — b) hertil mærkes Ordsprogene; suo sibi gladio hunc jugulo, (fælder ham med hans eget Vaaben), Ter. Ad. 5, 8, 35; ligel. „alleg.", Cic. Caecin. 29: aut tuo gladio ··· aut nostro defensio tua conficiatur necesse est; - men id. Att. 1, 16, om Clodius: illum plumbeo gladio jugulatum iri, (at han vilde falde for selv det letteste Angreb); - men scrutari ignem gladio, Hor. Sat. 2, 3, 276, (at lægge Daarskab til Daarskab); — II) „fig."; A) „overf.", o. ifølge etslags Lighed; 1) ∾ vomeris: Plovjernet, Plin. 18, 48; — 2) ligesom xiphias: Sværdfisken, id. 9, 1; — B) „meton."; 1) f. Fægterlegene el. Gladiatorkampene paa Arena; - locare se ad gladium, Senec. Ep. 87; servus ad gladium damnatus, Dig.; — 2) Mord el. Myrderi, (navnl. ifølge voldsomt Overfald); - in summa impunitate gladiorum, Cic.; cf. id. Phil. 1, 11; ligel. magna gladiorum est licentia, id.; cf. Vell. 7, 3; — 3) jus gladii, ogs. potestas gladii, (Ret til at dømme fra Livet), Dig.; — not.: gladium, i, n., archaistisk Biform af gladius, Lucil. ap. Non., Varr. — glaeba, ae, f. und. gleba.

glandārius, 3, [glans]: hørende til Egens Frugt el. til Agern; ∾ silva, en Egeskov, Varr. — glandĭfer, a, um, [glans, fero]: som bærer Agern; ∾ quercus, Lucr.; cf. Cic. Leg. 1, 1. — glandiōnĭda, ae, f.: comisk Forlængelse af glandium; ∾ suilla, Plaut. Men. 1, 3, 27. — glandium, i, n., [glans]: et vist lækkert og kjertelformet Stykke Kiød; ∾ suilla, Plaut.; cf. id. Capt. 4, 4, 7, oftere; men tubera (in arboribus), sicut glandia in carne, Plin. 16, 73.

glando, ĭnis, f., sild. Biform af glans, Avien. Perieg. — glandŭlae, arum, f., demin. af glans, men alene „overf."; 1) Halskiertlerne, (hos Mennesker ogs. tonsillae), Cels. 4, 1; — b) ogs. som Sygdom: de hovne Halskiertler, Kiertelsyge, id. 2, 1; — 2) glandulae apri: = glandium, Martial. 7, 2; bf. — glandŭlōsus, 3: fuld af Kiertler; ∾ cervix (suis), Colum.

glănis, ĭdis, m., γλάνις, ogs. glanus, i, m.: etslags Fisk, Plin. 9, 67, o. id. 32, 15; — not.: Glanis, is, m.; som Flod: Biform af Clanis, ogs. af Clanius, vid. Plin. 3, 9. — glans, dis, f., [besl. m. βάλανος]: Agern, el. Egens Frugt; ogs. enhver agernformet Træfrugt, rimel. ogs. Olden el. Bøgens Frugt, (glans fagea el. fagi); - saadanne Frugter udgiorde Menneskenes ældste Næring; vid. Cic. Orat. 9, Plin. 16, 5 flgd., Lucr. 5, 1415, Virg. Ge. 1, 148, o. Ovid. Met. 1, 106; — II) „overf." o. ifølge etslags Lighed; A) en agernformet Blymasse til at kaste paa Fienden, Sall., Liv.; cf. Caes. B. G. 5, 43, o. id. ibd. 7, 81; — B) f. summa pars penis, Cels. 7, 25.

†glārĕa, ae, f.: Kisel el. Kiselsand, (opp. pulvis), Cic. Qu. Fr. 3, 2; navnl. ogs. til Veianlæg, (ligesom silex til Brolægning); vid. Liv. 41, 27; men clivosi glarea ruris, Virg. Ge. 2, 212; bf. — glārĕōsus, 3: fuld af Kisel el. Kiselsand, terra, Varr.; men absol.: gloreosa et saxosa amat ficus, Colum.; men flumen saxa glareosa volvens, Liv. 21, 31. — glastrum, i, n., ligesom vitrum: en Vandplante, der giver en blaa Farve, (isatis tinctoria L.), brugtes til Farvning af Morkeblaat, Plin. 22, 2.

Glauce, es, f., Γλαύκη: Moder til den tredie Diana, Cic. N. D. 3, 23; — not.: en anden Benævnelse af Jasons Gemalinde, Creusa, Hygin. Fab. 25. — glaucēum, i, n.: = glaucion, Colum. poët. 10, 104. — glaucēus, 3: af Væxten glaucion, sucus, Scrib. Larg. — Glaucia, ae, m.: Tilnavn in gente Servilia o. Mallia. — glaucĭcŏmans, tis, adj., [glaucus]: med blaagraa Haar, d. e. blaagraa, oliva, Juvenc. — glaucĭna, orum, n., γλαύκινα: Salve af Væxten glaucion, Glaucionsalve, Dig. — glaucion, i, n., γλαύκιον: etslags Plante, som giver en blaalig Farve, germ. Schöllkraut, Plin. 27, 59, (chelidonium glaucium L.). — glauciscus, i, m., γλαυκίσκος: etslags Fisk af blaalig Farve, Plin. 32, 46. — glaucĭto, are, v. n., Hvalpens Naturlyd: at biæffe, Auct. Carm. Philom. 60. — glaucōma, atis, n., (ogs. glaucoma, ae, f.), τὸ γλαύκωμα: Fordunkling af Crystallindsen, den graa Stær, Plin. 29, 38; — 2) bf. comisk „overf.": glaucomam alicui ob oculos objicere, Plaut. Mil. gl. 2, 1, 70.

1. glaucus, 3, γλαυκός: blaagraa el. blaalig el. graalig; ∾ amictus (nymphae, om Havet), Virg. Aen. 12, 885; men ∾ sorores, (Nereiderne), Stat.; ∾ salix, Virg.; cf. id. Ge. 2, 13: ∾ frons (salictorum); ∾ equus, id. ibd. 3, 82; ∾ oculi, Plin. 8, 3, oftere. — 2. glaucus, i, m., γλαῦκος: etslags ubekiendt blaalig Fisk, Plin. 9, 25.

3. Glaucus, i, m., Γλαῦκος; i Mythologien; I) en Fisker af Anthedon paa Euboea, blev forvandlet til en Havgud, Ovid. Met. 13, 906 flgd., oftere; bf. chorus Glauci, (de ham underordnede Havguder), Virg. Aen. 5, 823; — II) en Søn af Sisyphus, blev sønderslidt el. fortæret af hans egne Heste; vid. Virg. Ge. 3, 267; — III) en Anfører af Lycierne for Troja; vid. Hor. Sat. 1, 7, 17. — glaux, cis, f., γλαύξ: en Benævnelse paa Væxten eugalacton, Plin. 27, 58.

glēba, (ogs. glaeba), ae, f., [besl. m. globus o. glomus]: Jordklods el. Jordklump, navnl. ogs. til at kaste med, Cic. Caecin. 21; - glebas rastris frangere, Virg., ligonibus versare, Hor.; cf. Lucr. 1, 212, oftere; — b) navnl. ogs. Jordklump, der ifølge en Begravelsesceremoni bliver kastet paa den Afdøde; hvorom Cic. Leg. 2, 22: priusquam in os injecta gleba est; — II) „overf."; A) Jordbunden, vid. Virg. Aen. 1, 531; men qui ullam agri glebam possident, (som eie det mindste Jordsmon), Cic. Verr. 3, 11; cf. Liv. 4, 11; — B) Klump, Stykke; ∾ turis, Lucr., sevi ac picis, Caes., marmoris, Plin.

*glēbālis, e: bestaaende af Jordklumper, agger, Amm.; — II) i Retssproget: hørende til Jordbunden; ∾ collatio, Afgift deraf, Cod. Theod.; — glēbārius, 3: hørende til Jordklumper; - glebarii valentes (boves: stærke Plovøxen), Varr.; — glēbātim, adv.: efter Jordstykker; ∾ agros metiri, Lactant.; — glēbātio, onis, f., ligesom glebalis collatio: Afgift af et Grund-

stykke, Cod. Theod.; o. — glēbōsus, 3: fuld af Jordklumper; - glebosa camporum, Appul.; - compar., ∾ terra, (stærkere Jordsmon), Plin. 35,53; — [gleba]. — glēbŭla, ae, f., demin. af gleba; I) „egentl.": liden Jordklump, Colum.; — II) „overf."; A) lidet Grundstykke, Juvenal. 14,126; — B) liden Klump el. lidet Stykke, myrrhae, Vitruv.; men glebula ex metallo, Plin. Ep. 10,16; df. — glēbŭlentus, 3: af Jordklumper; ∾ animalia, (som ere opstaaede deraf), Appul.

glēchon, ōnis, m., γλήχων, pulegium: etslags Urt el. Plante, germ. Polei, Appul.; df. — glēchōnītes, ae, m., γληχωνίτης οἶνος, (en dermed tilberedet Vin), Colum. 12,35. — Glesāriae, (el. Glessariae), arum, f., insulae, in sinu Codano, (ligesom Ravøerne), Plin. 4,27; af — glesum, (el. glessum), i, n.; (germanisk Ord): Bernsten el. Rav; vid. Plin. 37, 11; cf. Tac. Germ. 45: soli omnium (Aestyi) succinum, quod ipsi glessum vocant, legunt. — gleucīnus, 3, γλεύκινος: af Most, blandet med Most, oleum, Colum., Plin.

glinon, i, n., γλῖνος el. γλεῖνος: en Art af Ahorntræet, (acer), Plin. 16,26. — glīrārium, i, n., (sc. stabulum): Sted el. Rum, hvori glires holdes og fedes, Varr.; af — glis, gen. gliris, m., (sciurus glis L.): etslags Rotte el. Skovmus, som Romerne fedede til deres Taffeler; vid. Plin. 8, 82, o. Martial. 13, 59; glirium examina, Plaut. frgm.

glisco, ĕre, v. n.; [rimel. besl. m. cresco; vid. Fest. s. h. v.]: at voxe op el. i Veiret, at tiltage, at hæve sig, otl.; (oftest „poet." o. i efteraug. Prosa); I) „egentl."; - asellus paleis etiam gliscit, (bliver fed deraf), Colum.; terra eo (stercore) quasi pabulo gliscit, id.; men glires a gliscendo dictos etc., vid. Fest. p. 278 s. v. reglescit (Müll.); - ut ignis oleo (gliscit), Cic. frgm. ap. Non.; cf. Lucr. 1, 475; ligel. gliscente vento, Sall. frgm. ap. Non.; — II) „fig."; A) „overf.": lidt efter lidt at tiltage el. udbrede sig el. blive stærkere; - bellum per aliquot annos gliscens, (truende med Udbrud), Liv. 2, 19; cf. id. 27, 3: in occulto gliscens facinus; men gliscit seditio, (udbreder sig), id.; men Tac. Ann. 4, 5: ∾ numero, (oppon. minui); men id. ibd. 11, 22: gliscentibus negotiis; men gliscere singulos, (at de blive rigere el. mægtigere), ibd. 2, 33; — B) „ment."; accenso gliscit invidia Turno, Virg. Aen. 12, 9; ligel. gliscit ira tyranno, Sil.; — b) ligel. om Personer; quum etc., glisco gaudio, Turpil. ap. Non.; men Stat. Theb. 8, 756: gliscitque videns, glæder sig ved Synet deraf: - ∾ regnare, (være lysten derefter), id.; ∾ ferro, (være kamplysten), id.; — not.: forel. ogs. som pass.: ut major invidia Lepido glisceretur, Auct. ap. Non.

*glŏbātim, adv.: i Hobe el. i Sværme; ∾ digressi per vicina praedones, Amm.; o. — glŏbo, avi, atum, 1, v. a., [globus]: at forme til en Kugle, at afrunde; (efteraug. Ord; sædv. in pass. el. med.); I) „egentl."; - rapa in rotunditatem globari, Plin.; men forma mundi in speciem orbis globata, id.; — II) „overf.", globari: at samles i en Hob el. Klynge; - examen totum circa regem globatur, id.; si nubes globabuntur, id.; coturnices globatae vehementius properant, Solin.; — [globus].

glŏbŏsitas, atis, f.: kugleformet el. afrundet Gestalt; ∾ terrae, Macrob.; af — glŏbōsus, 3, [globus]: kuglerund el. kugleformet; - mundus globosus est fabricatus, Cic. Univ. 6; ∾ stellae et rotundae, id.; men ∾ saxa, Liv. 38, 29. — glŏbŭlus, i, m., demin. af globus: liden Kugle el. liden Klump; globuli chrysocollae, Plin. 33, 27; — 2) df. „alleg.": melliti verborum globuli, Petron. Sat. 1.

glŏbus, i, m., [rimel. besl. m. glomus]: ethvert kuglerundt Legeme, en Kugle; I) „egentl."; vid. Cic. N. D. 2, 18: ex solidis (formis) globus ··· ex planis circulus, etc.; ∾ terrae, id.; globi stellarum, id.; ∾ solis et lunae, Lucr.; - ogs. Kugle til Udslyngning, Plaut. Poen. 2, 35; ∾ farinae, Varr.; men ∾ cordis, „poet." f. cor, Lucr.; — B) „bef." ogs.; I) en kugleformet Melspise, Bolle el. Klump, otl., Varr., Cato; — 2) en sammentrængt Hob af Krigsfolk, (som etslags Slagorden); - cuneo, aut globo, aut forcipe, aut turribus, aut serra (adoriri), Cato ap. Fest. s. v. serra, p. 344; — II) „fig."; A) enhver kugleformet Masse; - Flammarumque globos etc., Virg. Ge. 1, 473; ∾ sanguinis, Ovid.; ∾ nubium, Lucan., Tac.; — B) en sammentrængt Hob el. Masse af Mennesker; - circa Fabium globus etc., Liv. 8, 31; men globi militum, Tac. Ann. 14, 61; — b) oftere ogs. m. Bibegr. af Ringeagt; - ex illo globo nobilitatis etc., Sall. Jug. 85; men ∾ conjurationis, (hin Bande af Sammensvorne), Vell. 2, 58; cf. Nep. Att. 8.

glōcio, ire, v. n., ligesom κλώζω, Hønens Naturlyd: at klukke el. kagle, Colum. 8, 5. — gloctōro, are, v. n., Storkens Naturlyd: at knebre, Auct. Carm. Phil. 29.

*glŏmĕrābĭlis, e: afrundet, rund, sidus Plejadum, Manil., orbis lunae, id.; — glŏmĕrāmen, ĭnis, n.: Rundhing; df. „concret": rundt Legeme, en Kugle; (men rimel. alene for- o. efterel.); - ∾ lunae, Lucr.; cf. id. 2, 685; men id. ibd. 453: glomeramina quaeque etc., (de runde Atomer); - diluere glomeramina, (d. e. Piller), Seren. Samm.; — glŏmĕrāte, adv.: i en Hob; df. „overf.": sammentrængt; compar., ∾ dicere, Auson.; — glŏmĕrātim, adv.: hobevis, i Hobe el. Flokke el. Sværme; ∾ ingredientes homines, Macrob. Sat. 6, 4; o. — glŏmĕrātio, onis, f.: Hestens afrundede Fodbevægelse el. Trav; (asturconibus) mollis alterno crurum explicatu glomeratio, Plin. 8, 67; — [af flgd.].

glŏmĕro, avi, atum, 1, v. a., [glomus]: vikler el. vinder sammen ligesom i et Nøgle el. i en anden rund Gestalt; I) „egentl."; sive ··· lanam glomeravit in orbes, Ovid. Met. 6, 19; men id. ibd. 1, 35: Sic terram deus ··· magni speciem glŏmeravit in orbis; cf. id. ibd. 9, 222; men offae glomerantur ex ficis et farre mixto, Varr.; men venae inter se implicatae glomerantur, Cels.; men glomeratae turbine nives, Sil.; cf. Virg. Aen. 3, 577; men glomeratus pulvis, Lucan.; „poet." ogs. om den travende Hest: gressus glomerare superbos, Virg. Ge. 3, 118; — II) „fig.": at sammenhobe, at samle i en tæt Hob el. Masse el. Klynge; ofte ogs. in pass. el. med.: at samles i Hobe el. Klynger; - ∾ manum bello, (samle en Trop til Kamp), Virg. Aen. 2, 315; men legiones in testudinem glomerantur, Tac. Hist. 3, 31; cf. Virg. Aen. 4, 155, o. id. ibd. 6, 311; men id. Ge. 1, 323: foedam glomerant tempestatem (nubes); cf. Lucr. 3, 496 o. 540; — B) ogs. „ment." el. m. Begrebsobject; ∾ simul fas et nefas, Prudent.; men Cic. poët. Tusc. 2, 10: glomerata clades etc.; men id. poët. Div. 1, 12: glomerans annus (sc. se: ligesom henrullende).

glŏmĕrōsus, 3: rund el. rundagtig, trind, apes, Colum. 9, 3; af — glŏmus, ĕris, n., [besl. m. globus]: et Nøgle; - si tantundem est in lanae glomere, quantum etc., Lucr. 1, 361; ∾ lini, Plin.; ∾ lanae, Hor.; — not.: glomus in sacris crustulum etc., vid. Fest. p. 98.

glōria, ae, f., [besl. m. clarus, ogs. m. κλέος; altf. oprdl. ligesom rumor o. fama: Omtale; df.] I) „egentl.": Berømmelse, Navnkundighed, Hæder el. Ære; - est enim gloria ··· consentiens laus bonorum, etc., Cic. Tusc. 3, 2; in summam gloriam venire, id. Att. 2, 20; ligel. gloriam consequi, (stræbe derefter), id.; esse magnā gloriā apud omnes, id.; esse in aeterna gloria, id.; men id. Planc. 25: honorum gradus ··· sunt pares, gloriae dispares ··· ut is maxime gloria excellat, qui etc.; - an ··· parum ad posteros gloriae tradiderunt? Quintil. 12, 11, 28; men Hor. Od. 3, 26, 2: Et militavi non sine gloria; - „poet."

hæder ogs. Tyren: armenti gloria, Ovid. A. A. 1, 290; - men in pl.: veteres Gallorum glorias etc., Tac. Ann. 3, 45; cf. Plaut. Truc. 4, 4, 36; — b) c. gen. obj.; pro gloria belli atque fortitudinis, Caes. B. G. 1, 2; cf. Cic. Off. 1, 19; ligel. rerum gestarum gloria florere, id. d. Or. 1, 1; cf. id. Brut. 68; men vaniore dicendi gloria inflata gens, Quintil. 12, 10, 17; — II) „overf.": Ærgjerrighed, Stolthed, Praleri; a) absol.; - quae tua gloria est, (ifølge din Forfængelighed), Cic. Fam. 7, 13; cf. Hor. Ep. 2, 1, 177, o. id. Od. 1, 18, 15, oftere; - ogs. in pl.: hominem ··· gloriarum pleniorem etc., Plaut. Mil. gl. 1, 1, 22; cf. Gell. 1, 2; — b) ogs. c. gen. obj.; vid. Virg. Ge. 4, 205, o. Lucan. 4, 376.

*gloriābundus, 3, ligesom glorians: pralende, Gell. 5, 5; — glōriātio, onis, f.: Berømmelse, Lovtale; - gloriatione dignam esse vitam beatam, Cic. Fin. 4, 8; o. — glōriātor, oris, m.: som gjør sig til deraf; ∾ amicitiae alicujus, Appul.; — [glorior]. — *glōrĭfĭcātio, onis, f.: Forherligelse, Augustin.; af — glōrĭfĭco, are, v. a.: forherliger, priser, deum, Tertull.; af — glōrĭfĭcus, 3, [gloria, facio]: hæderlig, berømmelig; ∾ tua sedes, Cod. Just. — glōriŏla, ae, f., demin. af gloria; - nosmet ipsi vivi gloriola nostra perfruamur, (min Smule Ære el. Berømmelse), Cic. Fam. 5, 12; men id. ibd. 7, 5: iis gloriolae insignibus etc., (Titelen af Tribun, odl.).

glorior, atus sum, 1, v. dep. a. o. n., [gloria]: gjør mig til deraf, praler dermed, sætter min Ære deri, odl.; - c. acc., el. m. Objects- el. Relativsætning, el. c. abl., el. m. de, el. m. in c. abl., el. absol.; — a) c. acc.; - in eum haec gloriantem impetum facit, Liv. 27, 12; cf. Cic. d. Senect. 10 o. 23; - bs. in partic. fut. pass.; quod si est, beata vita glorianda et praedicanda et prae se ferenda est, Cic. Tusc. 5, 17; — b) m. Objects- el. Relativsætning; - se alterum fore Sullam, inter suos gloriatus est, etc., Caes. B. C. 1, 4; cf. Cic. Pis. 1, oftere, ogs. Hor. Epod. 11, 23; - men Suet. Calig. 38: gloriatus est ··· Caesoniae (dat.), quantum egisset, dum etc.; — c) c. abl., el. m. de, el. m. in; - quod sua victoria tam insolenter gloriarentur, Caes. B. G. 1, 14; ut, quibus rebus gloriemini in vobis, easdem in aliis reprehendatis, Cic. Lig. 7; - quoniam ··· de tuis divitiis intolerantissime gloriaris, id. Vatin. 12; men ∾ de M. Catone etc., id. Planc. 8; - in virtute recte gloriamur, Cic. N. D. 3, 36; cf. id. Off. 2, 17; — d) endel. absol.; - licet enim mihi ··· apud te gloriari, id. ibd. 1, 22; men id. Coel. 19: defendendi haec causa, non gloriandi loquor; cf. Suet. Tit. 10.

gloriōse, adv. af gloriosus; I) „alm.": berømmeligen, med Berømmelse, triumphare, Cic. Fam. 2, 12; - ogs. in compar., Sall. frgm. ap. Gell. 2, 27; men in superl., id. Att. 14, 4; — II) „overf.": gjørende sig til; vid. Cic. d. Or. 2, 8; ∾ mentiri, id. Mil. 27; - ogs. pralende, hoffærdigen; subnixis alis me inferam, atque amicibor gloriose, Plaut. Pers. 2, 5, 6.

glōriōsus, 3, [gloria]; I) „alm.": berømmelig, hæderlig, ærefuld; - clarorum hominum facta illustria et gloriosa, Cic.; men quae in privatis gloriosa sunt, id. Dejot. 14; ∾ mors, id., militia, Justin.; ∾ honores, (opp. obsoleti), Nep. Milt. 6; men m. Subjectsætn.: carum esse civem ··· gloriosum est, Cic. Phil. 1, 14; men absol.: tum necessaria gloriosis praeposita, Vell. 2, 110; ofte ogs. c. dat.; vid. Cic. Div. 2, 2, o. id. Fam. 9, 4; - compar., multo gloriosius duxit etc., Nep. Ages. 4; superl., ∾ dies, vid. Tac. Hist. 5, 17; ∾ victoria, Suet.; ∾ factum, Cic. Phil. 2, 11; — II) „bes." o. „overf.": stortalende, pralende; - gloriosus fuisti, Cic. Flacc. 22; ligel. id. ibd.: ∾ illa ostentatio etc.; cf. Nep. Timol. 4, o. Plin. 3, 9; - ogs. opblæst el. dumstolt; facere se gloriosum, (gebærde sig saaledes), Plaut.; bs. Miles gloriosus: Titelen paa en Comoedie af Plautus, hvortil ogs. sigter Cic. Off. 1, 38, o. id. Lael. 26; - men pavo, gloriosum animal, Plin. 10, 22.

glos, glōris, f., [etr. af γάλοως, att. γάλως]: Mandens Søster, Svigerinde, (derim. fratria: Broderens Kone), Dig. — glossa, ae, f., γλῶσσα, (i. e. lingua), i Grammatiken: forældet Ord, der behøver Forklaring, (s. d. sædv. glossema), Auson.; — 2) bs. in pl.: glossae, arum: en Samling af saadanne Ord tilligem. deres Forklaring, Varro. — glossarium, i, n., γλωσσάριον: Ordbog over forældede og vanskelige Ord, vid. Cato ap. Gell. 18, 7. — glossēma, atis, n., γλώσσημα: Ord, som behøver Forklaring; glossemata ··· voces minus usitatas etc., Quintil. 1, 8, 15, Varr. — glossēmătĭcus, 3, γλωσσηματικός: hørende til forældede Ord, Diomed. — glossŏpĕtra, ae, f., γλωσσοπέτρα: etslags tungeformet Ædelsten; vid. Plin. 37, 59. — glottis, idis, f., γλωττίς: etslags liden Fugl, Plin. 10, 33.

glūbo, 3, v. a. (o. n.), [besl. m. γλύφω, i. e. sculpo]; I) „egentl.": afskaller; bs. sædv. afbarker, salicta, Cato, ramos, Varr.; — not.: ogs. absol. el. som neutr.; materies ··· quum glubet (slipper Barken), tempestiva erit, Cato; — II) „overf.", Catull. 58, 5, (om Lesbia): Glubit magnanimos Remi nepotes, (i. e. bonis spoliat); bs. — glūma, ae, f.: Skal el. Bælg el. Avne, navnl. Kornets; gluma ··· folliculus grani, Varr.

glus, ūtis, f., Biform af gluten, Auson. — glut glut: Naturlyd af det igjennem en trang Aabning strømmende Vand, poët. in Anthol. Lat. (Burm.). — glūten, ĭnis, n., o. glūtĭnum, i, n.: Lim; - lenta de cortice gluten, Virg.; cf. Lucr. 6, 1068; glutinis compages, Plin.; - glutinum Daedalus invenit, Varr.; glutinum taurinum, (af Oxeleder), Lucr.; — II) „overf." o. eftercl.: Baand el. Forbindelse; - glutino cutis tegi, Prudent.; glutino individuo connecti, Appul., (al. glutinio).

*glūtĭnāmentum, i, n.: sammenlimet Sted (i Papiret), Plin. 13, 25; — glūtĭnātio, onis, f.: Sammenlimning; bs. „overf.": Sammentrækning el. Lukning, vulneris, Cels.; — glūtĭnātīvus, 3: sammenlimende; bs. „overf.": sammentrækkende el. helbredende, Appul.; — glūtĭnātor, oris, m.: som sammenlimer (navnl. Blade til Bøger), en Bogbinder, Cic. Att. 4, 4; — bs. glūtĭnātōrius, 3: = glutinativus, Theod. Prisc.; — [glutino].

glūtĭnĕus, 3, [gluten]: fuld af Lim, pes, Rutil. Itin. 1, 610. — glūtĭnium, i, n., s. und. glutinum, nr. II. — *glūtĭno, avi, atum, 1, v. a.: sammenlimer, chartas, Plin., fragmenta vitri, id.; — II) „overf." i Lægesproget: lukker en Aabning, navnl. et Saar; glutinantia medicamenta, Cels.; ∾ cicatrices, Plin., nervos praecisos, id.; o. — glūtĭnōsus, 3: fuld af Lim, klebrig el. seig i sit Slags; terra, Colum., caro, Cels.; - compar., ∾ pus sanguine et sanie, id.; superl., ∾ terra, Colum., resina, Cels.; — [gluten]. — glūtĭnum, i, n., s. und. gluten.

1. glūtio, (gluttio), ivi o. ii, itum, 4, v. a., [glutus]: nedsluger, svælger, epulas, Juvenal. 4, 29; — II) „overf." om Lyden, (ligesom at nedsluge den); quum glutiunt vocem (corvi) velut strangulati, Plin. 10, 15; - men mortem glutitam, (i. e. exhaustam), Tertull. — 2. glutio, (o. glocido), som Biformer af glocio, vid. Fest. p. 99 Müll. — gluto, (ogs. glutto), onis, m., [1. glutio]: en Slughals, en Fraaser, Pers. 5, 112. — glutto, onis, s. und. frgd. — glūtus, (ogs. gluttus), 3, [besl. m. gluten]; men sædv. om Jorden el. Ageren: seig, blød, (oppon. sprød); - beneque glutus siet (locus), Cato; cf. Plin. 17, 29.

glўcўmĕris, ĭdis, f., γλυκυμερίς: en Muslingart, (germ. Gienmuschel), Plin. 32, 53. — glўcyrrhiza, ae, f., o. glycyrrhizon, i, n., γλυκύῤῥιζα, γλυκύῤῥιζον: Sødrod el. Sødtræ, (el. Lacristræ); vid. Plin. 22, 11, o. id. 11, 119; ogf. dulcis radix, Cels. — glўcўside, es, f., γλυκυσίδη: Pæoni el. Gigtrose, Plin. 25, 10, o. id. 27, 60. — glyssomarga, (al. glissomarga), ae, f.: etslags hvid Mergel, Plin. 17, 4.

Gnaeus, s. und. Cnaeus. — gnaphălion, i, n., γναφάλιον: etslags uldagtig Plante, germ. Wiesenwolle, (d. e. Enguld), Plin. 27, 61. — gnarigavit, forel. f. narravit, Liv. Andron. ap. Fest. p. 95. — gnārĭtas, atis, f., [gnarus]: Kundskab derom el. Bekiendtskab dermed; fiducia gnaritatis locorum etc., Sall. frgm. ap. Non. — gnārūris, e, for- o. efterel. Biform af gnarus; – gnarures vos volo esse hanc rem, Plaut. Most. 1, 2, 17; sild. ogf. hos Auson. o. Arnob. — gnārus, 3, [f. narus; vid. Cic. Orat. 47; besl. m. inus. gnotus f. notus, nosco, γνῶναι]; — I) act.: som veed el. kiender noget; – c. gen., el. m. Relativ- el. Objectssætn.; for- o. efterel. ogf. c. acc.; – a) c. gen.; nec loci gnara sum, etc., Plaut. Rud. 1, 3, 28; gnarus rei publicae, Cic.; ∾ armorum et militiae, Colum.; — b) m. Relativ- el. Objectssætn.; nemine gnaro, quidnam coepturus esset, Suet. Calig. 46; cf. Cic. Orat. 4; – satis gnarus, jam in Thessalia regem esse, Liv. 33, 5; — c) c. acc.; vid. Plaut. Most. 1, 2, 17, und. gnaruris; — II) „overf." o. passivt, ligesom notus: kiendt el. bekiendt; men rimel. alene hos Tac.; vid. id. Ann. 1, 63, oftere.

Gnātho, ōnis, m., hos Terent.: Navnet paa en Snyltegiest; df. ogf. „alm." en Snyltegiest, Cic. Lael. 25; cf. id. Phil. 2, 6; df. — Gnāthōnĭci, orum, m., ligesom Disciple af hin Gnatho, Ter. Eun. 2, 2, 33. — gnatus, 3, f. natus, 3, und. nascor. — gnave, gnavitas, gnaviter, gnavus, f. und. nave, etc.

Gnĭdius, 3, f. und. flgd. — Gnĭdus, (-os), (ogf. Cnidus), i, f., Κνίδος: dorisk By i Carien, beromt af Praxiteles's Venusstotte; hod. Cnido; vid. Mela 1, 16, Plin. 5, 29, Hor., Ovid., ogf. Cic. Manil. 12, o. Liv. 37, 16; — 2) df. Gnĭdius, 3: gnidisk, Venus, Plin., Gyges, Hor. Od. 2, 5, 20; men ∾ arundo, (Skriverpen af gnidisk Ror), Auson.; — b) df. subst. pl. Gnidii (el. Cnidii), orum, m.: Gnidierne el. Indvaanerne af Gnidus, Cic. Verr. 4, 60, o. Plin. 36, 4.

gnōbĭlis, e, f. und. nobilis. — gnōme, es, f., γνώμη: Tankesprog, Sentens, d. lat. sententia, Fronto. — gnōmon, ŏnis, m., γνώμων: Viser paa Soluhret, Plin. 2, 74, Vitruv.; — gnōmŏnĭcus, 3, γνωμονικός: horende til en Solviser el. til et Soluhr; – ∾ rationes, Vitruv., res, id.; — II) df. subst.; A) gnōmŏnĭca, ae, (sc. ars), ogf. gnōmŏnĭce, es, f., γνωμονική, (sc. τέχνη): Soluhrmagerkunsten, (el. alm. Uhrmagerkunsten), Vitruv., Gell., Plin.; — B) gnomonici, orum, (sc. artifices): Soluhrmagere, (el. alm. Uhrmagere), Solin.

gnosco, ĕre, f. und. nosco. — Gnosiacus, (el. Gnoss.), 3, etc., f. und. flgd. — Gnōsos, (-us), ogf. Gnossos, (-us), i, f., Γνωσός, Γνωσσός, Κνωσσός: By paa Creta, var engang K. Minos's Hovedstad; vid. Mela 2, 7, o. Plin. 4, 20; — B) df. 1) Gnōsiăcus, (Gnoss.), 3: gnosisk el. cretisk, rex, (i. e. Minos), Ovid., regnum, (i. e. Creta), id.; — 2) Gnōsias, (el. Gnoss.), ădis, f.; a) adj.: = frgd.; Gnosiades juvencae, Ovid. A. A. 2, 293; — b) subst. Gnosias, (sc. puella), i. e. Ariadne, id. ibd. 1, 556; — 3) Gnōsis, (el. Gnoss.), ĭdis, f.: = Gnosias; a) adj.; aspicies ··· coronam Gnosida, (Stiernebilledet Ariadnes Krone), Ovid. Fast. 3, 459; — b) subst. Gnōsis, (sc. puella), i. e. Ariadne, Ovid. A. A. 1, 527, oftere; — 4) Gnōsius, (el. Gnoss.), 3; aa) adj., gnosisk, ogf. cretisk; ∾ Epimenides, (af el. fra Gnosfus), Plin.; ∾ regna, (i. e. Creta), Virg.; men id. Ge. 1, 222: Gnosia stella coronae, (Stiernebilledet: Ariadnes Krone, sædv. Kronen); heder Colum. 10, 52: ardor Gnosius Bacchi; — bb) subst.; a) Gnosii, (el. Gnossii), orum, m.: Indvaanerne af Byen Gnosfus, Liv. 37, 60; — b) Gnosia, (sc. puella), Prop. 1, 3, 2, i. e. Ariadne. — gnostĭci, orum, m., γνωστικοί: Gnostikerne, en Religionssect i d. forste christelige Aarh., Augustin.; ogf. mærkes Tertulliani Liber adversus Gnosticos. — gnotus, 3, f. notus, f. und. nosco.

gōbius, (ogf. cob.), i, o. gōbio, ōnis, m., κωβιός: Grundlingen, en Fiskeart, Ovid. Hal. 128, Plin. 9, 53, Martial., o. A. — Gŏmorrhaeus, 3, Γομοῤῥαῖος: benævnt efter den undergangne By; – Gomorrha, ae, f., Prudent., ogf. Gomorrhum, i, n., Tertull. — Gomphi, orum, m.: By i Thessalien, Caes., Liv.; — 2) df. Gomphenses, ium, m.: Indvaanerne deraf, Caes. B. C. 3, 81. — gomphus, i, m., γόμφος: Nagle, Trænagle, Tertull.; cf. Stat. Silv. 4, 3, 47.

gongўlis, ĭdis, f., γογγυλίς: etslags rund Roe, Colum. poët. 10, 421. — goniaea, ae, f.: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 59. — gŏnorrhoea, ae, f., γονόῤῥοια, i. e. seminis profusio, Jul. Firm.

Gordaei (el. Gordiaei) montes, Curt. 4, 10, o. Plin. 6, 12: Biergstrækning i Armenien. — Gordiānus, i, m.: Navnet paa tvende romerske Keisere; vid. Capitol. Gord.; — 2) df. adj. Gordianus, 3, Inscript. — Gordium, i, n.: By i Storphrygien ved Floden Sangaris; vid. Plin. 5, 42, Liv. 38, 18, o. Curt. 3, 4. — Gordius, i, m.: Konge i Gordium i Storphrygien, bekiendt af hin uoploselige Knude ved hans Vogn, hvilken Knude Al. d. Store overhug; vid. Curt. 3, 1, o. Justin. 11, 7.

Gorge, es, f.: Datter af K. Oeneus; vid. Ovid. Met. 8, 543. — Gorgias, ae, m., Γοργίας; 1) beromt græsk Sophist, samtidig med Socrates, Cic. d. Or. 1, 22, o. id. Orat. 12; — 2) ogf. en beromt Rhetor i Athenen, vid. Cic. Fam. 16, 21. — Gorgo, el. Gorgon, ŏnis, f., Γοργώ: den slangehaarede Datter af Phorcys, heder ogf. Medusa, havde den Egenskab, at forvandle til Sten enhver, som saae hende; – hendes af Perseus afhuggede Hovede satte Minerva derefter i sit Skiold; vid. Ovid. Met. 4, 698, oftere, o. Virg. Aen. 8, 434, oftere; f. ogf. Cic. Verr. 4, 56: Gorgonis os, (Medusahovedet), pulcherrimum, cinctum anguibus; – men Ovid. Trist. 4, 7, 12, forbindes ved Apposition: ora Medusae Gorgonis anguineis cincta ··· comis; – pl. Gorgones, Virg. Aen. 6, 289; — B) df. 1) Gorgŏnĕus, 3: gorgonisk el. medusisk; ∾ crines, (Slangehaar, som Medusa's), Ovid.; cf. Virg. Aen. 7, 341: Gorgoneis Allecto infecta venenis; men ∾ lacus, Prop. 3, 2, 32, (som dannes af den af Pegasus aabnede Kilde, Hippocrene); ∾ equus, (i. e. Pegasus, der er opstaaen af Medusa's Blod), Ovid. Fast. 3, 450; — 2) gorgŏnia, ae, f.: Korallen, (fordi den forstenes ved at komme af Vandet i Luften), Plin. 37, 59.

Gortўna, ae, f., o. Gortyne, es, f.: By paa Creta, Mela 2, 7, Plin. 4, 20, Lucan., Senec.; ogf. Gortyn, ynis, f., Val. Fl.; — B) df. 1) Gortўnius, 3; aa) af el. fra Gortyna, judex, Cic. Phil. 5, 5; — b) ogf. subst. Gortynii, orum, m.: Indvaanerne deraf, Nep., Liv.; — bb) „synecd." ogf.: cretisk, stabula, Virg. Ecl. 6, 60, spicula, id. Aen. 11, 773; — 2) Gortўniăcus, 3: = Gortynius, arcus, Ovid. Met. 7, 778; — 3) Gortўnis, ĭdis, f.: gortynisk, arundo, Lucan. 6, 214.

gossympĭnus, i, f.: Bomuldsbusken, (gossypium arboreum L.), Plin. 12, 21. — gossypion, i, n., o. gossipion, i, n.: = frgd., Plin. 19, 2.

Gŏthi, orum, m.: Folk i d. nordlige Tydskland, Auson.; – hed tidligere Gothones el. Gotones, Tac. Ann. 2, 62, ogs. Guttones, Plin. 4, 28; — B) df. 1) Gŏthia, ae, f.: Gothien el. Gothernes Land, Amm. 30, 2; — 2) Gothicus, 3: gothisk, bellum, Treb. Poll.; — b) ogs. som Æreetitel: Gothicus, i: Gothernes Overvinder, Vopisc. Aurel. — Gothini, orum, m.: celtisk Folk i d. nuv. Cracauiske, Tac. Germ. 43. — Gothones o. Gotones, s. und. Gothi.

grăbātŭlus, i, m., demin. af flgd., Appul. — grăbātus, i, m., κράβατος: etslags Loibænk el. Seng, ringere end lectus; vid. Cic. Div. 2, 63; men restibus tenti (grabati: hvis Bund er af Liner), Lucil. ap. Non.; cf. Senec. Ep. 18, o. Martial. 6, 39.

Gracchanus, 3, s. und. flgd. — Gracchus, i, m.: romersk Tilnavn in gente Sempronia, hvoraf her mærkes; 1) Tib. Sempronius Gracchus, Celtibériernes Overvinder, var ved den ældre Africanus's Datter, den aandrige Cornelia, Fader til de tvende nedennævnte Brødre; vid. Cic. Off. 2, 12 o. 23; — II) Tib. Sempr. Gracchus, o. C. Sempr. Gr.: Sønner af d. frgd.; vid. Cic. Off. 1, 22, o. id. ibd. 2, 21, ogs. Flor. 3, 14 o. 15, ogs. Vell. 2, 2 flgd.; — B) df. adj.: Gracchānus, 3, judices, Cic. Brut. 24, (den ved en Lov af C. Gracchus til Dommere indsatte Ridderstand); ∾ mala, Senec.; ∾ tumultus, Val. Max.

grăcilens, tis, adj., forel. f. gracilis: tynd, spæd, Naev. ap. Non. — grăcĭlentus, 3, ligesom frgd., for- o. efterel. f. gracilis: fin; ∾ filum, Enn. ap. Non.; ∾ equus, (mager, dbl.), Gell. — grăcĭlesco, ĕre, v. inch. n., [gracilis]: at blive tynd el. smal; (efterel. Ord); – obeliscus gracilescens, Ammian. — grăcĭlĭpes, ĕdis, adj., [gracilis, pes]: med tynde Ben, ciconia, P. Syr. ap. Petron. Sat. 55.

grăcĭlis, e: tynd, spæd, smækker el. slank, ogs. smal, ogs. liden i sit Slags, (rosende el. dadlende); – ∾ (puella), Ovid. Rem. 328; gracili sic tamque pusillo, Hor. Sat. 1, 5, 69; cf. id. Od. 1, 5, in.; men Liv. 35, 11: equi hominesque paullulì et graciles; – men ∾ et ejuncida vitis, Plin.; ∾ folium, id., stamen, Ovid., vinculum, Petron.; ∾ cacumen, Ovid.; viae graciles petauri, (paa Linien), Martial. 2, 86; ∾ libellus, id.; ∾ umbra, Ovid.; – compar., glans ilicis brevior graciliorque, Plin.; superl., fuit (Nero) ··· gracillimis cruribus, Suet.; — II) „fig."; A) „overf.": mager el. ringe i sit Slags; gracili et arido (agro) etc., Plin. 17, 35; ∾ vindemiae, Plin. Ep. 9, 20; ∾ pauperies, Appul.; — B) „ment.", navnl. om Foredraget: simpel, jevn, uden Prydelser; – Materiae gracili sufficit ingenium, Ovid. Pont. 2, 5, 26; inter gracile validumque (genus dicendi) tertium aliquid constitutum est, Quintil. 12, 10, 66; cf. Gell. 7, 14, ab in., o. Plin. Ep. 2, 3; men om Taleren, Quintil. 12, 10, 36: non possumus esse tam graciles; simus fortiores; — not.: forel. Biform; gracilus, 3, hvs. fem. gracila, Lucil. ap. Non.; pl. gracilae virgines, Ter. Eun. 2, 3, 22,

*grăcĭlĭtas, atis, f.: Tyndhed, Magerhed, corporis, (spæd el. fin Legemsbygning), Cic. Brut. 91; ∾ cervicum et crurum, Suet. Calig. 50; ∾ digitalis (vitis), Plin.; – ogs. in pl.: gracilitates consectari („alleg."), Cic. Brut. 16; — II) „fig.": Simpelhed, Jevnhed; ∾ Lysiaca, Quintil.; cf. Gell. 7, 14; ∾ narrationis, Quintil.; cf. id. 1, 9, 2; — grăcĭlĭter, adv.: tyndt, smalt; ∾ fistulatum vasculum, (med fine Huller), Appul.; — II) „fig." om Foredraget; alia ornatius, alia gracilius esse dicenda, Quintil. 9, 4, 130; o. — grăcĭlĭtūdo, ĭnis, f.: forel. Biform af gracilitas, Attius ap. Non.; — [gracilis]. — grăcillo, are, v. n., som Hønens Naturlyd: at kagle, Auct. Carm. Phil. 25. — grăcĭlus, 3, s. und. gracilis, not.

grăcŭlus, (gracc.), i, m., [a sono oris, Fest.]: Kragen, (corvus monedula L.); vid. Plin. 8, 41, o. Phaedr. 1, 3; – df. graculus Aesopi, (som Ordsprog, vid. Phaedr. l. c.), Tertull.; ligel. (som Ordsprog): nihil cum fidibus graculo, Gell. epil.

*grădālis, e: som sker Skridt for Skridt; ∾ pugna, Diomed.; — grădārius, 3: som gaaer i Skridt, equus, Lucil. ap. Non.; — II) „fig." om Taleren: rolig, betænksom; – Cicero quoque noster gradarius fuit, Senec. Ep. 40; o. — grădātim, adv.; oprdl.: Skridt for Skridt; df. „alleg. o. „fig.": ligesom trinvis el. skridtvis, lidt efter lidt; – ∾ ascendere ab humilioribus verbis ad superiora, Cic. Part. or. 15; cf. Plin. Ep. 2, 6; ∾ istuc pervenire, Cic. N. D. 1, 32; pedetentim et gradatim accessum ad causam facere, id. Fam. 9, 14; cf. id. Tusc. 1, 24, o. id. ibd. 2, 65; — [gradus].

*grădātio, onis, f.; oprdl.: Reisning af Trin el. Trapper; – ∾ scalarum, Vitruv. 5, 3; — II) df. „fig." o. „alleg.": den ligesom trinvise Fremskriden i Talen fra det Svagere til det Stærkere, Grækernes κλῖμαξ; – vid. Cic. d. Or. 3, 54, o. Quintil. 9, 3, 54, ogs. Auct. ad Herenn. 4, 25; — grădātus, 3: forsynet med Trin el. Afsatser; (efteraug. Ord); ∾ buxus, Plin. Ep. 5, 6; cf. Plin. 13, 7; o. — grădīlis, e; oprdl.: = frgd.; (efterel. Ord); ∾ templum Genii, Ammian.; – men „overf.": ∾ panis, der fra visse Trapper el. Forhøininger uddeles til de Fattige, Cod. Theod.; — [gradus].

grădior, gressus sum, 3, v. dep. n., [gradus]: at giøre Skridt for Skridt, at gaae skridtvis, at skride frem, at gaae; – gradiendo ad pastum accedere, (om Dyrene), Cic. N. D. 2, 47; ligel. quasdam (bestias) ··· esse gradientes, id. Tusc. 5, 3; – men Virg. Aen. 10, 572: Longe gradientem etc., (tagende lange Skridt); ligel. gradiens ingenti passu, Ovid.; men fidenti animo gradietur ad mortem, Cic. Tusc. 1, 46; si graderere tantum, quantum loquere, Plaut.; men gressi per opaca viarum, Virg. Aen. 6, 633; — b) ogs. m. homogent Object; uterque sexus (mulus et mula) viam recte graditur, Colum.; — II) „poet. overf." ogs. om Ting og Begreber; – foras gradiens arteria clamor, Lucr.; cf. id. 6, 1121: qua graditur (nebula).

Grădīvĭcŏla, ae, m., [Gradivus, colo]: som dyrker Guden Mars Gradivus, Sil. 4, 223. — Grădīvus, (ogs. Grăd.), i, m., [rimel. a gradiendo, i. e. gradum inferendo]: den til Kamp fremskridende; Epithet til Guden Mars; – Salios duodecim Marti Gradivo legit, Liv. 1, 20; ogs. ∾ pater, Virg.; ogs. ∾ rex, id.; ogs. absol.: Gradivus, Ovid., (som ogs. undert. har Grăd. f. Grād.)

grădus, us, m., [besl. m. gradior]; 1) „alm."; A) „egentl.": Skridt el. Trin; – pedibus et gradu non egere, Cic. Univ. 6; quotiescumque gradum facies, id. d. Or. 2, 61; men comisk: adibo contra et tollam gradum, Plaut.; – navnl. ogs. i Krigssproget: acrius gradum inferre, Liv.; men id. 7, 33: conferre gradum cum aliquo, (begynde Kampen); men conferre gradum, Virg. Aen. 6, 488, (for neml. at tale med nogen); men id. Ge. 3. 169: gradum conferre juvencos, (holde Skridt); – a cursu ad gradum reduci, Senec.; ingentes ferre gradus, (tage store Skridt), Ovid.; ligel. esse grandibus gradibus, Plaut.; – gradum celerare, (skynde sig, ile), Virg., corripere, Hor., addere, Liv.; gradum sistere, (standse), Virg., sustinere, Ovid.; men gradum referre, (træde tilbage), id., revocare, Virg., reducere, Petron.; – gradu citato, (ilende), Liv., concitato, Phaedr.; pleno gradu, Liv. 4, 32; men Trebon. ap. Cic. Fam. 12, 16; „alleg.": ingressum (illum) pleno gradu etc.; ligel. „alleg.": non gradu, (ikke skridtvis), sed praecipiti cursu etc., Vell. 2, 4; gradu suspenso, (med lette Fied, paa Tæerne), Ter. Phorm. 5, 6, 27; gradu expenso, Prop. 2, 3, 6, (ligesom med talte Skridt); — B) „overf." o. „alleg." el. lignelsesvis; – conando agendoque jam eo gradum

fecisse plebejos, unde etc., Liv. 6, 35; cf. ibd. 42: graduque eo etc.; men ex aedilitate gradum ad censuram (fecisse), id. 27, 6; cf. Cic. Verr. 2, 1: in Africam ex hac provincia gradus imperii factus est; men Ovid. Met. 4, 59: Notitiam primosque gradus vicinia fecit; – men Cic. Orat. 64: spondeus ··· stabilem quendam (habet) et non expertem dignitatis gradum; — II) „bes.“; A) i Krigs- o. Gladiatorsproget: den af en Kæmpende indtagne Stilling, (Fodfæste, odl.); – obnisos stabili gradu impetum hostium excipere, Liv. 6, 12; cf. id. 34, 39: de gradu libero ac stabili (conari emittere tela); men Ovid. Met. 9, 45: Inque gradu stetimus etc.; cf. Liv. 6, 32; — 2) ds. „overf.“ o. „alleg.“: fast Stilling, ogs. bestemt Plan, odl.; – viri fortis et constantis est, non ··· tumultuantem de gradu dejici, etc., Cic. Off. 1, 23; cf. id. Att. 16, 15; men Nep. Them. 5: ab eodem (Themistocle) gradu depulsus est; — B) „metonym.“: hvorover el. hvorpaa man stiger; Trin, Stie, Trappe, odl.; 1) „egenl.“; (sædv. in pl.); – scalarum gradus si alios tollas, alios incidas, etc., Caecin. ap. Cic. Fam. 6, 9; Nituntur gradibus (scalarum), Virg. Aen. 2, 443; cf. id. ibd. 1, 448; – pro Palatii gradibus, Suet.; cf. Vell. 2, 3; men ut ··· praeceps per gradus iret, Suet. Calig. 35; – ogs. in sing., Vitruv. 3, 3; — 2) „fig.“; aa) „overf.“ o. ifølge etslags Lighed med Trin el. Afsats, odl.; a) Rader af Bukler i Haarfrisuren; – comam in gradus frangere, Quintil.; cf. id. 12, 10, 47, o. Suet. Ner. 51; — b) i Landbruget: Afsats el. Afsnit af den opgravede Jord, Colum. 3, 13; — c) i Mathematiken: en Grad af Cirkelen, Manil. 1, 579; — d) i Veterinærsproget: Rynker paa Hestens Gummer, Veget.; — bb) „ment.“ el. om Begreber: Trin el. Grad i et Forhold, navnl. i Tonerne, i Alder og Slægtskab, i Rang og Værdighed, odl.; – ab ima ad summam (vocem) ac retro multi sunt gradus, Quintil.; cf. Cic. Orat. 18, ogs. id. d. Or. 3, 61; – in omni vel honoris vel aetatis gradu etc., id. Fam. 13, 11; cf. Lucr. 2, 1123; – a matre Pompejum artissimo contingebat gradu, Suet. Aug. 4; cf. Ovid. Met. 13, 143; – per omnes honorum gradus etc., Cic. Catil. 1, 11; cf. id. Lael. 3; ∾ senatorius, id. Manil. 21; men ascendens gradibus magistratuum, id. Brut. 81; – gradus plures sunt societatis hominum, id. Off. 1, 17; cf. id. ibd. 18 o. 45; – oratorum aetates et gradus persequi, id. Brut. 32; accendendi judicis plures sunt gradus, Quintil.; cf. Cic. N. D. 1, 32; men quem mortis timuit gradum, qui etc.? Hor. Od. 1, 3, 17.

Graea, ae, f., [γραῖα, i. e. anus, Kærling]; pl. Graeae: tvende (el. trende) Søstre, Døttre af Phorcys og Ceto; bvf. Phorcydes, Ovid. Met. 4, 774; vid. Hygin. Fabb. praef. p. 7.

Graecānice, adv.: med en af Græsken laant Endelse, Varr. L. L. 9, 50; af — Graecānicus, 3, [Graecus]: nedstammende fra det Græske; ∾ verba, Varr. L. L. 10, 3, (som ere laante el. formede af det Græske; opp. verba Graeca); – ogs. „alm.“: paa græsk Vis el. Maner; ∾ toga, Suet. Dom. 4, (i. e. pallium el. chlamys); ∾ pavimenta, (som de bruges hos Grækerne), Plin.; – ogs. „overf.“; ∾ milites, (som ere forfaldne til græsk Blødhed el. Luxus), Vulcat. Avid. Cass. 5. — Graecātim, adv.: paa Grækernes Vis, depilari, Tertull.; af — Graecātus, 3: partic. o. adj. af Graecor.

Graece, adv. af Graecus, 3: paa Græsk, scribere historiam, Cic.; ∾ optime scire, id., loqui, id.; ogs. ∾ nescire, id.; cf. id. d. Or. 1, 35. — Graeci, orum, m., Γραικοί: Grækerne, neml. saavel Indbaanerne i d. egenl. Grækenland, som ogs. i d. græske Colonier i Lilleasien og paa Øerne, i Nederitalien (el. Magna Graecia), osv.; vid. Cic. Flacc. 4 o. 5, o. id. ibd. 24 flgd., ogs. Plin. 3, 9; – sing. Graecus, i, m.: en Græker, Cic. Flacc. 7; – men om Benævnelsen Graeci o. Graecia, s. ogs. und. 3. Graecus; — B) ds. 1) Graecus, 3: græsk el. fra Grækenland, benævnt derefter; – studere Graecis litteris, Cic. Brut. 20; ligel. id. d. Or. 2, 36: dare operam rebus Graecis; – men absol.: Graeca leguntur in omnibus fere terris, (Skrifter i d. græske Sprog), id. Arch. 10; – ∾ homines, id. Mil. 29; Graeca nux, (i. e. amygdala), Cloat. ap. Macrob.; Graeci ludi, (af græsk Indhold, opp. Osci), Cic. Fam. 7, 1; ∾ fide mercari, (uden Credit, for rede Penge), Plaut. Asin. 1, 3, 47; ∾ more bibere, (at drikke nogen til), Cic. Verr. 1, 26; – ∾ pantherae, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6, (som fanges i d. græske Asien); ∾ pecus, Plin. 8, 73, (rimel. f. Tarentinum); men ∾ via, Cic. Fam. 7, 1, (rimel. som førte til Nederitalien); endel. comisk: ad Calendas Graecas solvere, (d. e. aldrig), Suet. Aug. 87; — 2) Graecia, ae, f., (sc. terra): Grækenland el. det af Grækerne beboede Land; – quod de Corintho dixi, id haud scio an liceat de cuncta Graecia verissime dicere, Cic. d. Rep. 2, 4; cf. Hor. Ep. 2, 1, 156: Graecia capta victorem cepit, etc.; — b) ogs. i Apposition; Graecia terra, M. Aurel. ap. Front.; ∾ civitas, Nep. Alcib. 7; — bb) „overf.“; Magna Graecia, Storgrækenland, det af Grækerne beboede Nederitalien, Plin. 3, 15, Cic. d. Or. 2, 37, oftere; – ogs. Major Graecia, Liv. 31, 7, Senec.; – men i en Grækers Mund: Parva Graecia, Plaut. Truc. 2, 6, 55; – men „poet.“: Major Graecia, s. hele Italien, Ovid. Fast. 4, 64: Itala nam tellus Graecia Major erat; — 3) Graeciensis, e: græsk; (men efteraug. o. sjeld.); ∾ mare, Plin. 4, 18; ∾ scimpodium, Gell. 19, 10.

Graecia, ae, f. und. Graeci, nr. B, 2. — Graeciensis, e, s. und. Graeci, nr. B, 3. — Graecĭgĕna, ae, m., [Graecus, gigno]: en Græker af Fødsel, Augustin. — Graecisso, are, v. n., Γραικίζω: efterligner Grækerne; – Atque adeo hoc argumentum Graecissat, Plaut. Men. prol. — *Graecĭtas, atis, f.: d. græske Sprog; (efterel. Ord); facundia Graecitatis, Cod. Theod.; o. — Graecor, atus sum, 1, v. dep. n.: lever paa Græsk, har græske Skikke; – assuetus Graecari, (som alene er vant til de græske Kamplege), Hor. Sat. 2, 2, 11; — II) ds. partic. Graecatus, 3, som adj.; – epistola Graecatior, (som mere falder i det Græske), Appul.; — [1. Graecus].

Graecostădium, i, n., rimel.: = flgd., Capitolin. — Graecostăsis, is, f., Γραικόστασις: Grækernes Stade el. Station, Navnet paa en offenlig Bygning i Rom i Nærheden af Curiet o. Comitium, hvor navnl. de græske, men ogs. andre Gesandter oppebiede Senatets Svar el. Beslutninger, Varr., Cic. Qu. Fr. 2, 1.

Graecŭlio, ōnis, f.: Biform af flgd., Petron. Sat. 76. — Graecŭlus, 3, dem. af Graecus; (sædv. med Ringeagt); – ineptum sane negotium et Graeculum, Cic. Tusc. 1, 35; cf. id. Flacc. 10; ∾ cautio chirographi, (rimel. upaalidelig), id. Fam. 7, 18; — b) ogs. subst. Graecŭlus, i, m.; (ligel. m Ringeagt); – Graeculus esuriens in coelum, jusseris, ibit, Juvenal. 3, 79; cf. Cic. Pis. 29; – navnl. ogs. en underordnet el. pedantisk Dyrker af græsk Lærdom; vid. Cic. d. Or. 1, 2, o. id. Sest. 51.

1. Graecus, 3, s. und. Graeci, no. B, 1. — 2. Graecus, i, m.: en Græker, s. und. Graeci. — 3. Graecus, i, m.: en Konge i Thessalien, efter hvem Graeci o. Graecia skulle have deres Navn, Plin. 4, 14.

Graji, orum, (ogs. um, Enn., Lucr.), m., sjeld. o. poetisk Biform f. Graeci: Grækerne; vid. Enn. ap. Cic. Tusc. 3, 18, Virg. Aen. 1, 467 o. 530, Ovid., o. A.; – dog ogs. i Prosa; vid. Cic. N. D. 3, 21, oftere; – ogs. in sing. Grajus: en Græker, Virg., Cic.; — 2) ds. adj. Grajus, 3: græsk; ∾ homo, Enn., Lucr., Virg.; ∾ urbes, id.; ∾ Camena, Hor.

Od. 2, 16, 38; men ∾ Alpes, Plin. 3, 21; hvorom ogs. ∾ saltus, Nep. Hann. 3. — Grajoceli, (el. Garoceli), orum, m.: alpisk Folk ved M. Cenis, Caes. B. G. 1, 10. — Grajŭgĕna, ae, m., [Grajus, gigno]: en Græker af Fødsel, en Græker; (poetisk Ord); vid. Lucr. 1, 478, o. Virg. Aen. 3, 550; - ogs. adj.: turmas ··· ipsi ducunt Grajugenae reges, Stat. — Grajus, 3, s. und. Graji.

grallae, arum, f., [ctr. af inus. gradulae, som demin. af gradus; formet som rallum f. radulum, af rado]: Stylter, Varr. ap. Non.; df. — grallātor, ōris, m.: som gaaer paa Stylter, id. ibd.; grallatorem gradu (vincere), Plaut.; cf. Fest. pag. 97.

grāmen, ĭnis, n.; I) „alm.": Græsset, navnl. Græs paa Marken, Hor. Od. 4, 7, in.; cf. id. Epod. 2, 24; ogs. graminis herba, Virg. Ecl. 5, 25, o. Liv. 1, 24; segetis ··· per summa gramina, (det Øverste af Straaet), Virg. Aen. 7, 808; men ∾ floreum, (Blomstereng), Martial. 9, 91; cf. ∾ Martium, Hor. Od. 3, 7, 26; — II) „overf." ogs. Vært, Urt, Plante; ∾ cerinthae, Virg. Ge. 4, 63; Arabum de gramine odores, (af Kryderier), Prop. 2, 22, 17; gramina ogs., ligesom herba o. herbae: Lægeplanter, ogs. Hexeurter; gustu cujusdam graminis etc., Quintil. 5, 8, in.; cf. Ovid. Met. 7, 137; men ∾ Indum, Stat., i. e. costum; — b) ogs. Hundegræs; vid. Plin. 21, 118.

grāmiae, arum, f., [γλάμη, i. e. lippitudo]: Materie i Øiekrigen; - gramias oculorum tollere, Plin. 25, 96. — *grāmĭnĕus, 3: med Græsset; ∾ caespes: Grønsvær, Ovid.; ∾ arae, (byggede deraf), Virg.; ∾ campus, id. Aen. 5, 287: en Græsmark; - ogs. af Græs, corona, ogs. obidionalis; vid. Liv. 7, 37, o. Plin. 22, 4 flgd., ogs. Gell. 5, 6; - ∾ hastae, Cic. Verr. 4, 56, rimel. indiske Rørstænger el. Bambusrør; cf. Plin. 16, 65; o. — grāmĭnōsus, 3: fuld af Græs el. rig paa Græs, ager, Colum., solum, id.; — [gramen]. — grāmiōsus, 3, [gramiae]: fuld af Materie, oculi, Caecil. ap. Non.

1. gramma, ae, f., γραμμή: en Linie, Macrob. — 2. gramma, ătis, n., γράμμα: Vægt af to Oboler, Rh. Fann. — grammăteus, ĕi o. ĕos, m., γραμματεύς: Skriver el. Secretær, Appul. — grammătias, ae, m., γραμματίας: en med hvide Linier giennemtrukken Jaspis; vid. Plin. 37, 37.

grammătĭca, ae, o. grammatice, es, f., γραμματική, (sc. τέχνη): Grammatiken el. Sproglæren; Sprogvidenskaben el. Philologien; vid. Cic. Fin. 3, 2; et grammatice, (quam ··· litteraturam vocaverunt), suos fines norit, etc., Quintil. 2, 1, 4; cf. id. 1, 14, 3, oftere; df. — grammătĭcālis, e: hørende til Grammatiken, grammaticalsk, figurae, Sidon., palaestra, id.; — df. adv. grammătĭcālĭter: efter Grammatikens Regler, declinare, Treb. Poll. — 1. grammătĭce, adv. af grammaticus: efter Grammatikens Regler; aliud esse grammatice, aliud Latine loqui, Quintil. 1, 6, 27. — 2. grammatice, es, f., s. und. grammatica. — grammătĭcŏmastix, īgis, m., γραμματικομάστιξ: Svøbe for (el. Forfølger af) Grammatikerne, Auson.

1. grammătĭcus, 3, γραμματικός: grammatisk el. grammaticalsk el. boglig, ars, Auct. ad Herenn., Quintil.; men id. 7, 3, 2, absol.: possis illud grammaticum, hoc rhetoricum magis dicere; s. ogs. grammatica s. l.; - ∾ disciplinae, Quintil., figurae, id.; men ∾ tribus (pl., m. Lune s. grammatici), Hor. Ep. 1, 19, 40; — II) df. subst.; A) grammătĭcus, i, m.: en Grammatiker; ogs. en Sprogkyndig, en Philolog, en Critiker; vid. Nep. ap. Suet. Gramm. 4, (hvor ogs. grammatici el. litterati adskilles fra grammatistae el. litteratores); grammatici custodes Latini sermonis, Senec.; cf. Cic. Div. 1, 51, o. Quintil. 2, 1, 4; men ut, si grammaticum se quispiam professus, barbare loquatur, Cic. Tusc. 2, 4; men Quintil. 1, 8, 21; inter virtutes grammatici ··· aliqua nescire; — B) grammatica, ae, f., vid. s. l.; — C) grammatica, orum, n.: grammatikalske el. philologiske Gienstande, Grammatiken el. Philologien; - in grammaticis poëtarum pertractio, historiarum cognitio, verborum interpretatio, Cic. d. Or. 1, 12.

grammătista, ae, m., γραμματιστής: som underviser i Sprogets Begyndelsesgrunde; - grammaticum) absolute, grammatistam mediocriter doctum putant, Suet. Gramm. 4. — grammatodidascalos, i, m., γραμματοδιδάσκαλος, ligesom grammatista: en Sproglærer, Capella. — grammătŏphўlăcium, i, n., γραμματοφυλάκιον: Archiv el. Opbevaringssted for Statsskrifter, Dig. — grammĭcus, 3, γραμμικός: bestaaende af Linier; ∾ deformationes, Vitruv.

grānāria, orum, n., [granum], sc. stabula: Kornbod el. Kornmagazin, Hor. Sat. 1, 1, 53; triticum condi in granaria sublimia, (Kornlofter), Varr.; cf. Cic. Fin. 2, 26. — grānatim, adv.: kornvis, Korn for Korn, Appul.; af — 1. grānātus, 3, [granum]: med Korn el. Kierner; - ∾ mala, quae Punica dicuntur, Granatæbler, Colum. 12, 42; ogs. absol. granatum, (sc. malum), Plin. 15, 31.

grandaevĭtas, atis, f.: høi Alder, Alderdom, Ælde; (forel. Ord); Pacuv. o. Attius ap. Non.; af — grandaevus, 3, [grandis, aevum]: alderstegen, patres, Ovid., senes, Tac.; ogs. ∾ apes, Virg. Ge. 4, 178; men ∾ consilia, (af en Olding), Val. Fl. — grandesco, ĕre, v. n. inch., [grandis]: at blive stor, at voxe til; - quaeque sua de materia grandescere alique, Lucr. 1, 192; ∾ ligna intus, Plin.; cf. Colum. 2, 20; men ∾ triplici fetu, Cic. poët. Div. 1, 9. — grandĭcŭlus, 3, demin. af grandis: temmelig stor; ∾ globi, Plaut. Poen. 2, 35. — grandĭfer, a, um, [grandis, fero]: som indeholder noget Stort, storartet; ∾ facta, Nazar. Paneg. Const. 3. — grandĭfĭcus, 3, [grandis, facio]: stor i sit Slags, storartet; grandifica quadam mente (rex), Amm. — grandĭlŏquus, 3, [grandis, loquor]: som fører et høit Sprog; vid. Cic. Orat. 5; men Quintil. 10, 1, 66, om Æschylus: grandiloquus saepe usque ad vitium; - df. ogs. dadlende, Cic. Tusc. 5, 31: isti grandiloqui, (hine Pralere).

*grandĭnat, are, v. impers.: det hagler, Senec. Qu. N. 4, 4; - men „overf.": Sagittis, plumbo et saxis grandinat, nivit, Pacuv. ap. Non.; — grandĭnĕus, 3: fuld af Hagl, nimbi, Alcim., frigus, id.; o. — grandĭnōsus, 3: = grandineus; ∾ qualitas coeli, Colum. 3, 1; — [grando].

grandio, īre, v. a. o. n.; (forel. Ord); I) act.: gior stærkere el. større; ∾ gradum alicui, (lade gaae hurtigere), Plaut. Aul. 1, 1, 10; - men medial: Nec grandiri frugum fetum posse, Pacuv. ap. Non.; — II) neutr.: at blive stor, at voxe; - fruges, frumenta ··· grandire beneque evenire, Cato; af — grandis, e, [skal være besl. m. cresco]: stærkt voxen, stor, tyk, fyldig, osv.; I) „egenl.": quicquid erat (olerum), grande erat, Plaut.; ∾ frumenta, Virg., lilia, id.; ∾ ilex, Sall.; ∾ et antiqua robora, Quintil.; - compar., meliores et grandiores fetus edere, (om Jorden), Cic. d. Or. 2, 30; superl., ∾ seges, Varr.; ∾ olivae, Plin.; ∾ epistola, Cic.; men quatuor sane grandes libri, id.; men ∾ litterae, (store Bogstaver), id. Verr. 4, 34; ∾ cothurni, Hor. A. P. 80; ∾ coenae, Quintil.; - Divitiae grandes homini sunt, vivere parce, Lucr. 5, 1117; ∾ pecunia, Cic., Sall., o. A.; ∾ fenus, Cic.; ∾ aes alienum, Sall., Plin.; — b) in neutr. ogs. som adv.; grandia ingrediens, Gell. 9, 11, incedens, Ammian., (Grækernes μακρὰ βιβάς): — II) „fig."; A) om Personer: i en voxen Alder, fuldvoxen, stor; oftere: til Aars, aldrende, gammel; ogs. m. tilføiet natu el. aevo; a) absol.; - grandis jam puer etc., Cic. Pis. 36; cf. Hor. Epod. 13, 11; men quum plane grandis esset,

(oppon. adolescens), Cic. d. Senect. 4; - grandior aetas, vid. id. Phil. 5, 17, o. Ovid. Met. 6, 28; grandi aevo, (i Alderdommen), Lucr. 2, 1142; — b) m. natu el. aevo; vid. Cic. d. Senect. 4: non admodum grandem natu etc.; cf. Hor. Ep. 1, 7, 49, o. A.; men natu grandior, an senex, Cic. Inv. 1, 21; ligel. grandior natu, Plaut., o. A.; - jam grandior aevo genitor, Ovid. Met. 6, 321; cf. Tac. Ann. 16, 30; — B) om Begreber; 1) „alm."; - ∾ vox, (opp. exigua), Quintil.; cf. Cic. Brut. 84; de rebus grandioribus dicere, id. Fin. 3, 5; ∾ ingenium, Ovid., certamen, Hor.; cf. id. Od. 2, 17, 4; men absol.: Grandia cum parvis etc., id. Ep. 2, 2, 179; - men in neutr. som adv.: grande fremens, Stat.; — 2) „bes."; a) om Foredraget, ligesom sublimis: høi el. ophøiet el. høitidelig, odl.; - genus dicendi grandius quoddam et illustrius, Cic. d. Or. 2, 82, (oppon. subtile), Quintil.; ∾ sententiae, id.; - grandia elate (canere), id.; — b) om Taleren; fiunt pro grandibus tumidi, Quintil.; men Aeschines ··· grandiori similis, id. 10, 1, 77; cf. Cic. Orat. 9, o. id. Brut. 7 o. 83.

grandiscāpius, 3, [grandis, scapus, i]: storstammet, arbor, Senec. Ep. 86. — grandisŏnus, 3, [grandis, sonus, i]: høitonende, modi, Sedul. — *grandĭtas, atis, f.: Storhed; men alene „fig."; ∾ aetatis: høi Alder, Sisenn. ap. Non.; - men ∾ verborum, Cic. Brut. 31; cf. Plin. Ep. 6, 21; o. — grandĭter, adv.: stærkt, høiligen; ogs. høit el. begeistret; (men alene „poet." o. i eftercl. Prosa); compar., Quamvis grandius ille sonet, Ovid. Her. 15, 30; men ∾ frugi pater, Sidon.; ∾ affectus, Augustin. — grandiuscŭlus, 3, demin. af grandior, grandius, (und. grandis): temmelig stor el. voxen, virgo, Ter. Andr. 4, 5, 19.

grando, inis, f.: Hagl, Haglveir, Isslag; - si grando quippiam nocuit, Cic.; cf. Virg. Ge. 1, 449; ∾ hiberna, Ovid., creberrima, Liv.; - ligel. in pl.: nimbis, nivibus, grandinibus, etc., Cic. N. D. 2, 5; ligel. grandines ruunt, Plin.; — II) „fig.": grando aspera saxorum, Sil.; - men om Talens overvældende Rigdom: qui grandines Ulixei? Auson.

grānea, ae, f., [granum]: en af stødte Korn el. af Gryn tilberedet Spise, Cato, Hieronym. — Grānīcus, i, m.: Flod i Mysien, berømt af Al. d. Stores Seier over Perserne, Mela 1, 19, Plin.; ogs. Granicum flumen, id.; men personificeret: Granico nata bicorni, Ovid. Met. 11, 763. — grānĭfer, a, um, [granum, fero]: bærende el. bringende Korn, agmen (formicarum), Ovid. Met. 7, 638. — Grannus, i, m.: Epithet til Apollo paa flere germaniske o. navnl. daciske Indskrifter.

grānōsus, 3: fuld af Korn el. af Kierner, folliculi, Plin., cortex, id.; af — grānum, i, n.: Korn, (Bygkorn, Hvedekorn, odl.); - ∾ tritici, Plaut., Cic.; ogs. Korn el. Smule, odl.; ∾ turis, Plaut., salis, Plin.; ∾ marmoreum, Marmorkorn, stødt Marmor, Pallad.; — 2) navnl. ogs. Frugtkierne; grana uvae, Ovid., fici, Plin.; men ∾ Punica, (Granatkierner), Ovid. Pont. 4, 15, 8, („poet." o. lignelsesviis om en utallig Mængde).

grăphiārius, 3, [graphis el. graphium]: hørende til Griffelen, theca, hvori den forvares, Suet. Claud. 35; - ogs. subst. graphiarium, i, n., (sc. instrumentum): en Griffel, Martial. 14, 1. — 1. grăphĭce, adv. af graphicus: malerisk; ∾ obunctis oculis, Appul.; - bs. „overs.": smukt, artigen, exornare aliquam, Plaut., decere, (klæde smukt), id. Pers. 4, 2, 3; — 2. grăphĭce, es, f., s. und. flgd.

grăphĭcus, 3, γραφικός; I) „egenl.": hørende til Tegning; men alene som subst. graphice, es, f., (sc. ars), γραφική, (sc. τέχνη): Tegnekunsten, Plin. 35, 36; — II) „fig.": fin, artig; delectatio graphicotera, (compar. graec. γραφικωτέρα), Vitruv.; - men om Personer: kunstfuld el. fiffig el. listig, servus, Plaut., fur, id. — grăphis, idis, f., γραφίς; egentl.: Værktøi el. Stift til Tegning, Seren. ap. Diomed.; — 2) „overs." ogs. en Tegning, Plin. 35, 36; - ogs. Tegnekunsten selv; graphidos scientiam habere, Vitruv. 1, 1. — grăphium, i, n., γραφίον: Værktøi el. Griffel (stilus), hvormed man skrev paa Voxtavlen, Ovid. Am. 1, 11, 23, Suet. Caes. 82, oftere, Senec.

*grassātio, onis, f.: Omsværmen; ∾ nocturnae, Plin. 13, 44; — grassātor, ōris, m.; 1) Dagdriver el. Snyltegiest, qui ad convivia se applicabat, etc., Cato; — 2) der (om Natten) afstedkommer Uordener; bs. „bes.": Stimand el. Stratenrøver, vid. Cic. Fat. 15, o. Suet. Aug. 32, ogs. id. Caes. 72, o. Quintil. 12, 1, 38; o. — grassātūra, ae, f., ligesom grassatio: røverst Overfald; (tueri pacem) a grassaturis et latrociniis etc., Suet. Tib. 37; — [flgd.].

grassor, atus sum, 1, v. dep. n. (o. a.), intens. af gradior: gaaer el. drager el. skrider frem el. afsted el. omkring; I) „egenl."; A) „alm.", (men oftest forel.); - Siccine hic cum uvida veste grassabimur? Plaut. Rud. 1, 4, 31; men ∾ hoc gradu, (gaae saa langsomt), id. Poen. 3, 1, 11; ∾ pedibus, Titin. ap. Non.; - „poet." om en Brikke i Schakspillet, Ovid. Trist. 2, 477; - saal. ogs. om Ting; scutulato reti grassantes (pedicae aranei), Plin. 11, 28; cf. Justin. 23, 2: per articulos humore grassante; — B) „bes."; 1) om Snyltegiester el. Svirebrødre, odl.: at sværme omkring; - in juventutem in Subura grassantem incidisse, Liv. 3, 13; cf. Fest. p. 97: grassari pro adulari etc.; — 2) fiendtligen at styrte løs derpaa, navnl. for at udplyndre; - ∾ in aliquem, Plaut. Rud. 3, 3, 22; ∾ in possessionem agri publici, Liv. 6, 5; men „poet." c. acc.: grassatus cuspide turmas, (s. agressus), Stat. Theb. 8, 570; — II) „fig."; A) „alm.": gaaer el. skrider frem el. gebærder mig el. forholder mig saa el. saa; - saepe hac eadem grassatus sum via, Nov. ap. Non.; ubi animus ad gloriam virtutis via grassatur, Sall. Jug. 1; men jure grassari, non vi, Liv. 3, 44; cf. id. ibd. 10, 14, o. Tac. Hist. 4, 56; ∾ obsequio, Hor., dolo, Tac., assentando multitudini, Liv.; men superbe avareque in provincia grassati, Suet. Aug. 67; — B) „bes.": fiendtligen at gaae løs derpaa, at behandle fiendtligen, at rase derimod; - ut in te hac via grassaremur, Liv. 2, 12; cf. id. 6, 5, ogs. Suet. Ner. 36, o. id. Calig. 34; - ita bacchantem et grassantem adoriri, id. ibd. 56; cf. id. Vesp. 6; men id. Galb. 14: ∾ diverso vitiorum genere; cf. Tac. Hist. 3, 39: ∾ veneno; — ogs. m. Begrebssubjecter; ita accusatorum major in dies et infestior vis ··· grassabatur, id. Ann. 4, 66; men haec (vitia) in pueris grassari, illa in adultis, Plin. 26, 3; — b) sild. ogs. c. acc.; simulque Romam pestilentia grassabatur, Aur. Vict. Caes. 33.

*grātanter, adv.: med Glæde; (eftercl. Ord); ∾ accipere, Capitol.; o. — grātātōrius, 3: lykønskende, apices, Sidon.; — [grator]. — grāte, adv. af gratus; I) „alm.": gierne med Fornøielse; - nam et praeterita grate meminit, et etc., Cic. Fin. 1, 19; - compar., Justin. 12, 11; superl., Macrob. Sat. 7; — II) „bes.": taknemmeligen, erkiendtligen; - me, quod faciam, et grate et pie facere, etc., Cic. Planc. 41; cf. id. d. Or. 2, 11, o. Hor. Ep. 2, 2, 210; id munus ··· gratissime acceptum est, Plin. 7, 60; beneficium qui dat, vult accipi grate, Senec.

grātes, (ordenl. alene in nomin. o. acc., dog in abl. gratibus, Tac. Ann. 12, 37), f., [gratus]: Tak el. Taksigelse, (navnl. i Religionssproget); - diis laudes gratesque agere, Liv. 7, 36; cf. id. 23, 11: grates diis immortalibus agi haberique; men Cic. d. Rep. 6, 9: grates tibi ago, summe Sol! etc.; men Ovid. Pont. 4, 9, 49: superis decernere grates, (beslutte en Takkefest); - men ogs. udenf. Religionssproget el. alm.; laudes et grates reversis legionibus habentem etc., Tac. Ann. 1, 69; cf. id. ibd. 6, 2, ogs. Virg. Aen. 11, 508, o.

id. ibd. 1, 600; men id. ibd. 2, 535, ironisk el. forbandende; - ogs. mærkes Plaut. Poen. 1, 1, 5: deberi tibi multas grates gratias, (s. grates et gratias).

grātia, ae, f., [gratus; altf. oprdl.: den Gunst el. Yndest, som man enten selv besidder, el. som man beviser andre]; df. I) „alm.": den Gunst el. Yndest, hvori nogen el. noget staaer hos andre, Velvillie el. Venskab, Kjærlighed el. Hengivenhed, odl.; - summum gradum tenere et dignitatis et gratiae, Cic. Planc. 13; cf. id. R. Am. 6; men id. Manil. 24: conciliare sibi gratiam alicujus; - restituere in veterem gratiam alicujus, id. Att. 1, 3; ogs. redire in gratiam cum aliquo, id. ibd. 1, 14; men inire gratiam ab aliquo, id. ibd. 7, 9, oftere; cf. Liv. 33, 46: quantam eo facto ad plebem inierit gratiam; men apud Lentulum ponam te in gratiam (el. in gratia), Cic. Att. 5, 3; - quum istuc ··· impetro cum gratia, Ter. Andr. 2, 5, 11; cf. id. Phorm. 4, 3, 17; summa nobilitate et gratia inter suos, Caes. B. G. 2, 6; gratia valere el. plurimum posse, id.; - men in pl.: Murenae provincia multas bonas gratias ··· attulit, (mange Forbindtligheder), Cic. Mur. 20; cf. id. Agr. 2, 3: non excellentibus gratiis paucorum, etc.; — B) „overf." o. objectivt, ligesom $\chi\acute{\alpha}\varrho\iota\varsigma$: Elskelighed, Ynde, Skjønhed; (men alene „poet." o. i efteraug. Prosa; hos Cic. venustas); - ∾ formae, Ovid., Suet., corporis, id.; quid gratiae in vultu? Quintil. 6, prooem.; - nec desit ··· gratia verbis, Propert.; cf. Ovid. Met. 13, 127; men plenus est jucunditatis et gratiae (Horatius), Quintil. 10, 1, 96; ∾ dicendi, id., brevitatis novitatisque, id.; - ogs. om Ting; uvis et vinis gratiam affert fumus fabrilis, Plin.; cf. id. 17, 6; — C) som nom. pr. ere Gratiae - Oversættelse af Grækernes $X\acute{\alpha}\varrho\iota\tau\varepsilon\varsigma$: Gudinderne for Yndighed el. Skjønhed; - de trende Gratier: Aglaja, Euphrosyne, Thalia, ere Døttre af Juppiter o. Eurynome; vid. Senec. Benef. 1, 3, Serv. ad Virg. Aen. 1, 720, o. Hor. Od. 1, 4, 6, oftere; - Ovid. Met. 6, 429, staaer sing. Gratia, ae, collectivt; — II) „bes.": den Gunst, som man viser nogen, Gunstbevisning, Velvillie, Tjeneste, odl.; - petivit in beneficii loco et gratiae, ut etc., Cic. Verr. 3, 82; men hanc gratiam ut sibi des etc., Ter. Hec. 3, 3, 30; men nullam esse gratiam tantam, quam non etc., Cic. Fam. 2, 6; men Sall. Jug. 104: Boccho ··· delicti gratiam facit; cf. id. Catil. 52; men se pugnaturos in gratiam ducis, Liv. 28, 21; saal. oftere in gratiam alicujus, (nogen til Villie, for at tjene nogen, odl.), id., Vell., Suet., o. A.; — B) prægnant ogs.: den for en modtagen Tjeneste (i Ord el. Handling) ydede Tak; saal. m. agere altid in pl., ellers oftest in sing.; - immortales ago tibi gratias, etc., Cic. Fam. 10, 11; men referre gratiam, (gjengjelde en Tjeneste), id. ibd.; cf. Liv. 37, 37; men Cic. Fam. 10, 19: quamquam gratiarum actionem a te non desiderabam ··· tamen etc.; men id. Phil. 3, 15: ut eis ··· gratiae referantur; cf. id. Balb. 1, „bes." ogs. id. Off. 2, 20: gratiam autem et, qui retulerit, habere, et, qui habeat, retulisse; - pro eo (beneficio) gratiam repetere, Liv. 1, 47; men Senec. Ep. 81: reddere beneficio gratiam, injuriae ··· malam gratiam; - men Plaut. Men. 2, 3, 36, som høfligt Afslag paa en Indbydelse: Bene vocas; tam gratia est; - endel. som Udraab el. elliptisk: dis gratia, (Gud skee Lov)! Ter. Ad. 1, 2, 41; cf. id. ibd. 58; — BB) hertil er endnu at henføre; A) gratiā; oprdl.: til Gunst derfor, (ligesom ovenf. in gratiam alicujus); df. „alm.": formedelst, (dog sjeldnere end causā, og, ligesom dette, ordenligen efter sin Casus, dog hos Quintil. ogs. foran); — a) c. gen.; Nuptiarum gratia haec sunt ficta, Ter. Andr. 5, 1, 17; probri gratia (movere senatu), Sall. Catil. 23; cf. id. Jug. 76; men bestias hominum gratia generatas etc., Cic. N. D. 2, 63; brevitatis gratia, Quintil.; decoris gratia, id.; - sui purgandi gratia (legatos mittere), Caes. B. G. 7, 43; cf. Cic. Fin. 1, 10; - elliptisk ex: exempli gratia, (for el. til Exempel), Cic. Off. 3, 12, o. A.; derim. fuldstændigen, Quintil. 6, 5, 6: pauca tamen exempli gratia ponam; cf. Cic. Fin. 5, 11; — b) c. pronom. adj., (men alene forel.); - num mea gratia pertimescit? Plaut. Pseud. 5, 2, 3; qua gratia? Ter. Eun. 1, 2, 79; cf. id. ibd. 19; — B) grātiīs; (saal. trisyll. alene „poet." o. forel.); men sædv. (o. classisk), ctr.: gratis; - oprdl.: af Føielighed el. Velvillie; df. prægnant: af blot Føielighed, d. e. uden (at give el. modtage) Betaling, for intet, omsonst; - si non pretio, at gratiis, Ter. Ad. 4, 7, 26; men Plaut. Epid. 3, 4, 38: quae etc., tibi addam dono gratiis; - ne gratis ··· male audires, Cic. Verr. 1, 46; cf. id. Cluent. 26; - ogs. i Modsætn. af en ydet Betaling; habitent gratis in alieno? id. Off. 2, 23; cf. id. Verr. 5, 19, o. Martial. — Gratiae, arum, s. und. frgd. — Gratianus, s. und. Gratius.

*grātĭfĭcātio, onis, f.: Gunstbevisning, Skjenk el. Gave; - ∾ Sullana, Cic. Mur. 20; men ∾ impudens etc., vid. id. Agr. 3, 2; - ogs. Tjenstfærdighed, alicujus, (imod nogen), Plin. 21, 9; af — grātĭfĭcor, atus sum, v. dep. n. o. a.: handler nogen til Villie, føier mig derefter, ogs. indrømmer; - gratificatur mihi gestu, m. Objectsfætning, Cic. Balb. 6; men ∾ odiis Sejani per dedecus suum, Tac. Ann. 4, 19; ∾ de eo, quod ipsis superat, Cic. Fin. 5, 15; cf. id. Off. 1, 14; men Liv. 21, 9: ∾ pro Romanis, (tale til Gunst for dem); - in gratificando jure, Cic. frgm. ap. Ascon.; men Sall. Jug. 3; ∾ potentiae paucorum decus atque libertatem, (opoffre derfor); cf. Plin. 34, 11; af — grātĭfĭcus, 3, [gratus, facio]: velvillig, erkjendtlig; (sild. Ord); ∾ pectus, Paul. Petroc. Vit. S. Mart.

gratiis, (gratis), s. und. gratia. — gratilla, ae, f.: et slags Kage, Arnob. — *grātiōse, adv.: af Gunst, Dig.; - compar., Pseud. Ascon. ad Cic. Verr. 1, 4; o. — grātiōsĭtas, atis, f.: Behagelighed, Tertull.; af — grātiōsus, 3, [gratia]: fuld af Gunst; df. I) som nyder Gunst, begunstiget, yndet, odl.; - et ipsum gratiosum esse, et habuisse ··· multos cupidos sui et gratiosos, Cic. Planc. 19; gratiosus apud omnes ordines (homo), id., in sua tribu, id.; - non gratiosior, quam etc., id. Verr. 4, 20; cum adversario gratiosissimo contendere, id. Quint. 1; — b) ogs. om upersonlige Gjenstande; causas apud te rogantium gratiosiores esse, quam vultus, Cic. Lig. 11; men Liv. 43, 14; ∾ missio, (ifølge Begunstigelse); men ∾ sententia, Dig.; men Plin. 16, 60: ne umbra quidem (cupressi) gratiosa; — II) velvillig, tjenstagtig, odl.; sint scribae gratiosi in dando loco, Cic. Brut. 84.

gratis, adv., s. und. gratia. — Grātius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf mærkes: Gratius Faliscus, Digter paa Ovids Tid; hans Cynegeticon, (Digt om Jagten), vid. Wernsd. Poët. Min.; - Aptaque venanti Gratius arma daret, Ovid. Pont. 4, 16, 34; — II) df. Gratianus, 3: benævnt efter en Gratius; ∾ vasa ex argento, Plin. 33, 49; — not.: subst. Gratianus, i, m.: Søn og Medregent af K. Valentinianus I, (a. p. Chr. 367-382), Aur. Vict. Epit. 47.

grātor, atus sum, 1, v. dep. n., [gratus]: beviduer min Glæde derover, ønsker til Lykke; (oftest „poet." o. efteraug. f. d. classiske gratulor); - c. dat., ogs. m. inter se, ogs. absol.; - gratare sorori, Virg. Aen. 4, 478; cf. Ovid. Met. 6, 434; men Liv. 9, 43: invicem inter se gratantes; men Virg. Aen. 5, 40: gratatur reduces, (i. e. quod reduces sint); men per zeugma: Nescia gratentur consolenturne parentem, Ovid. Met. 1, 578; men Liv. 7, 13: Jovis templum gratantes adire; cf. Ovid. Met. 7, 162; - men gratari sibi, id. ibd. 9, 244, o. id. Her. 11, 65; men incolumem fore, gratatur, Tac. Ann. 6, 31.

grātŭīto, abl. som adv., s. und. flgd. — grā-

tŭĭtus, 3, [gratis]: som haves uden Betaling el. for intet; - men ∾ suffragia el. comitia, (hvor Stemmerne ikke blive kiøbte og solgte), Cic.; - ∾ pecuniam dare, (udlaane rentefrit), Plin. Ep.; cf. Suet. Tib. 58; men id. Calig. 26: gratuita in Circo loca, (Fripladser); vel aere parta, vel gratuita (examina apum), Colum.; - ∾ probitas, Cic., liberalitas, id., (hvorved man ikke seer paa sin Fordel), uegennyttig; — B) abl. gratuito, ogs. som adv.; a) omsonst, uden Løn el. Betaling; - ∾ causas defendere, Cic. Off. 2, 19; men Tac. Ann. 11, 22: neque tamen eloquentiam gratuito contingere, (uden Bekostning); — b) uden Grund, uden Aarsag; - ∾ lacessere, Senec. Ep. 105; cf. Sall. Catil. 16: ne etc., gratuito potius etc.

*grātŭlābundus, 3, ligesom gratulans: lykønskende, for at lykønske, Liv. 7, 33, o. Suet. Galb. 19; — grātŭlātio, onis, f.; I) „alm.": Glædesyttring el. Lykønskning ifolge en lykkelig Begivenhed, en Gratulation; - tantam isti (i. e. Verri) gratulationem esse factam, Cic. Verr. Act. 1, 8; men quarum (rerum) gratulationem exspectavi, (i. e. propter quas res), id. Fam. 5, 7; cf. id. Att. 1, 17; — II) „bes.": offenlig Glædesfest el. Takkefest, navnl. i Anledning af en Seier; - hac recenti gratulatione, quam diis ad omnia templa fecimus, etc., Cic. Fam. 11, 18; - ogs. in pl., id. Phil. 14, 3; - ogs. c. gen. obj.: mihi conservatae rei publicae gratulationem decrevistis, (i. e. propter rem publicam conservatam), id. Catil. 4, 10; o. — grātŭlātor, oris, m., i. e. qui gratulatur: den Lykønskende; vid. Cic. Fin. 2, 33, (o. dertil Madvig.); — [af gratulor]. — grātŭlātōrie, adv.: lykønskende, mirari, Augustin.; af — grātŭlātōrius, 3, [gratulator]: lykønskende, epistola, Capitolin.

grātŭlor, atus sum, 1, v. dep. n. o. a., [gratus]; I) „alm.", ligesom grator: beviduer min Glæde derover, ønsker til Lykke dermed, gratulerer; - c. dat. pers., ogs. m. flgd. de re el. re, ogs. c. acc., sieldn. m. in el. pro, ogs. m. quod (at), ogs. m. Objectssætn., ogs. absol.; - quod mihi de filia ··· gratularis, Cic. Fam. 1, 7; cf. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 13; men Ad coenam vocant; adventum gratulantur, Ter. Eun. 2, 2, 28; - tibi etiam in hoc gratulor, Cic. Fam. 6, 11; men tibi gratulor, quod etc., id. ibd. 15, 14; men tibique Gratalor, ingenium non latuisse tuum, Ovid. Trist. 1, 9, 54; cf. Cic. Phil. 2, 12, o. Suet. Claud. 6; - men absol.: publice ad me venerunt gratulatum, Cic. Pis. 22; cf. id. Att. 8, 9; men ipse mihi gratulatus sum, (har lykønsket mig, har glædet mig hos mig selv), id. Fam. 3, 11; cf. Vell. 2, 104, ogs. Ovid. A. A. 3, 122; — II) „bes.": frembærer min Tak, navnl. til Guderne; - ∾ diis immortalibus, Cato ap. Cic. Fam. 15, 5; ligel. eamus Jovi Maximo gratulatum, Scip. Afr. ap. Gell. 4, 18: ligel. deos ··· gratulando obtundere, quod etc., Ter. Heaut. 5, 1, 6; - men Quintil. 6, prooem.: quapropter illi dolori gratulor, (takker hin Smerte).

grātus, 3, [besl. m. carus, χάρις, χαίρω, χαρτός]: forbunden med Gunst el. Velbehag, fuld deraf; ds. I) pass.: som er yndet el. elsket, kiær, behagelig, velkommen, odl.; (men forang. oftest om upersonlige Gienstande, s. gratiosus); - (amor tuus) ··· gratus (mihi) et optatus etc., Cic. Fam. 5, 15; ista veritas, etiam si jucunda non est, mihi tamen grata est, id. Att. 3, 24; - quid ··· aut populo R. gratius, aut ··· exteris nationibus utilius etc.? Cic. Div. in Caecil. 3; - quod approbaris, id gratum acceptumque habendum, id. Tusc. 5, 15; cf. Catull. 96, in.; men gratum fore beneficium meum apud te, Plaut. Pers. 4, 7, 8; - hedera est gratissima Baccho, Ovid.; cf. Hor. Od. 1, 32, 14; men grato sub antro, id. ibd. 1, 5, 3; - saal. m. hora, dies, carmina, artes, etc., id.; - ofte ogs. absol.; si etc., utrique nostrum gratum feceris, Cic. Lael. 4; cf. Caes. B. G. 1, 44; ligel. hoc (abl.) mihi gratius facere nihil potes, Cic. Fam. 13, 44; cf. Lucr. 3, 948, o. Hor. Od. 3, 3, 17; — B) om Personer; a) c. dat.; - vates diis gratissima, Ovid. Fast. 1, 585; cf. Hor. Od. 3, 9, in., o. id. Ep. 2, 1, 232, ogs. Suet. Caes. 27; — b) absol.; gratus conviva, Hor.; cf. id. Od. 4, 6, 21; men in superl. c. gen., Ovid. Met. 14, 221; ligel. m. de, id. ibd. 12, 586; - ogs. subst.: quam (classem) non amicorum, sed gratorum appellabat, Suet. Tib. 46; — II) act.: taknemmelig, taknemmelig, som forskaffer Tak; - si bene de me meritis gratum me praebeo, Cic. Planc. 38; quam gratus erga me fueris, id. Fam. 5, 5; men fuisse gratos erga se deos, (at de giengieldte hans Fromhed), Quintil. 11, 2, 12; men gratissimis animis prosequi etc., Cic. Phil. 4, 1; cf. Hor. Od. 1, 12, 39, o. id. Ep. 1, 11, 23; - quum gratum mihi (id) esse potuit, Ter. Heaut. 2, 3, 21; men quam sit re pulchrum, beneficio gratum, Cic. Phil. 2, 46.

*grăvābĭlis, e: besværlig, ubehagelig, odor, Coel. Aur.; o. — grăvāmen, ĭnis, n.: legemlig Besværlighed, Cassiod.; — [gravo]. — grăvastellus, i, m., [af inus. gravus, germ. grau, dan. graa, ogs. besl. m. ravus]; - quis ··· illic gravastellus? (den Graahaarede, den Gamle), Plaut. Epid. 5, 1, 14; - dog efter Fest. p. 96, at aflede af gravis.

*grăvāte, adv.: besværligen el. vanskeligen, ugierne el. nødigen, (vendere), Cic. Off. 2, 14; non gravate respondere, id. Orat. 48; ∾ veniam dare, Plaut., concedere, Liv.; - oppon. gratuito, Cic. Off. 2, 19; oppon. benigne, id. Balb. 16; — grăvātim, adv.: = frgd.; ∾ cadere, (falde tungt), Lucr. 3, 388; - men Liv. 1, 2: haud gravatim etc., (uden Vanskelighed, ret gierne); o. — grăvātio, onis, f.: Tunghed (i Legemet), post cibum, Coel. Aur.; — [gravo].

*grăvēdĭnōse, adv., Augustin.; af — grăvēdĭnōsus, 3: som ofte lider af Tunghed i Legemet, navnl. af Snue, Cic. Tusc. 4, 12; — II) „overf." o. act.: som foraarsager Tunghed el. Snue, ervum, Plin. 18, 38; af — grăvēdo, ĭnis. f., [gravis]; I) „alm.": Tunghed i Legemet, Appul., navnl. i Hovedet af Slim el. Snue, Cels.; ogs. pl.: gravedines concitare, id.; gravedines capiti afferre el. facere, Plin.; men gravedines crapulae, (efter en Rus), id.; gravedini subvenire, (hielpe imod Snue), Cic.; cf. id. Att. 10, 16; — II) „bes.", ligesom graviditas: Frugtsommelighed, Nemes.

grăvĕŏlens, (el. grave olens), tis, adj., (i. e. graviter olens); 1) med stærk Lugt, centaurea, Virg. Ge. 4, 270; — 2) ildelugtende, stinkende; ∾ Averni (fauces), id. Aen. 6, 201; ds. — grăvĕŏlentia, ae, f.: ond Lugt el. Stank, oris, Plin., alarum, id.

grăvesco, ĕre, v. n. inch., [gravis]: at blive tung; navnl. at blive drægtig; donec iterum gravescant (cameli), Plin. 11, 96; — b) „poet." ogs. at blive fuld deraf el. opfyldt dermed; Nec minus interea fetu nemus omne gravescit, (opfyldes dermed), Virg. Ge. 2, 429; — II) „overf.": at tiltage, at blive værre el. heftigere; vid. Tac. Ann. 1, 5; men id. ibd. 14, 51: ∾ publica mala in dies; cf. Lucr. 4, 1065: Inque dies ··· aerumna gravescit.

*grăvĭdĭtas, atis, f.: Tunghed; ds. Frugtsommelighed; in pl., graviditates et partus afferre, (om Maanen), Cic. N. D. 2, 46; o. — grăvĭdo, avi, atum, 1; I) „egenl.": betynger; ds. besvangrer, Caecil. ap. Non.; men gravidari ex aliquo, Aur. Vict. Epit. 14; — II) „overf.": terra gravidata seminibus, (befrugtet dermed el. deraf), Cic. N. D. 2, 33; — [flgd.].

grăvĭdus, 3, [gravis]; oprdl.: tung el. betynget; ds. I) frugtsommelig, drægtig; - gravidam esse ex aliquo, Ter. Hec. 3, 3, 32; ogs. gravida aliquo, (f. ex aliquo), Plaut. Amph. 3, 1, 18; men gravida de semine Jovis, Ovid. Met. 3, 260; men gravida puero, (frugtsommelig dermed); - ogs. absol.: quum esset gravida uxor, Cic. Cluent. 11; cf. id. Verr. 1, 18; - ∾ pecus, Virg., Ovid.; ∾ muraena, Hor., balaena, Plin.; —

b) subst., gravida, ae, f.: den Frugtsommelige, Plaut.; gravidarum malacia, Plin.; — II) „overf.": tung el. fuld deraf, opfyldt dermed; (men alene „poet."); a) absol.; – neu qui manus ··· gravidas foras exportet, Plaut. Truc. 1, 2, 1; ∾ nubes, Lucr., Ovid.; ∾ aristae, id., Virg.; ∾ ubere (caprae), id.; — b) c. abl.; gravidae nunc semine terrae, Ovid.; cf. Virg. Ge. 2, 5; men Fulminibus gravidam tempestatem atque procellis, Lucr. 6, 259; gravida bellis urbs, Virg. Aen. 10, 87; men ∾ pectus curis, Lucan.; — c) c. gen.: gravidamve Amathunta metalli, (al. metallis), Ovid. Met. 10, 531; mellis apes gravidae, Sil.

grăvis, e, [efter Doederl., tilligem. grandis, at henføre til crescere, crevisse; men svarer oftest til d. græske βαρύς]; I) „egenl."; A) „alm.": tung el. vægtig, opp. levis; a) absol.; – ∾ sarcina, Hor.; ∾ robur aratri, Virg.; aestate grave esse amiculum aureum, Cic. N. D. 3, 34; – ∾ limus, Lucr.; ∾ tellus, (i. e. ponderosa), Ovid. Met. 7, 355; vectoriae gravesque naves, Caes. B. G. 5, 8; graviora corpora, (opp. leviora), Lucr.; cf. id. 5, 451 o. 498; onus gravius, Hor., gravissimum, Quintil.; – men „poet.": Stat gravis Entellus, (tung, d. e. fast el. urokkelig), Virg. Aen. 5, 437; — b) c. abl.: tung el. betynget el. besværet deraf; – hostis gravis praeda, Liv.; colus lana gravis, Ovid.; gravis oneribus, Cic.; gravis aere dextra, Virg. Ecl. 1, 36; men gravis ··· alvo (equus), id. Aen. 6, 516, – liber gravis verbis, Nep. Lys. 4; graves imbre nubes, Liv. 28, 15; graves fructu vites, Quintil.; — B) „bef."; 1) tung el. stor el. stærk efter Vægt el. Tal; – aes grave, (fuldvægtig Kobbermønt, hvorefter en as veiede et fuldt Pund); vid. Fest. p. 98, ogs. Liv. 4, 60, o. id. 10, 46, oftere, ogs. Plin. 33, 13; – ∾ argentum, (d. e. upræget, rude), Senec. Tranqu. 1; – graviore fenore, (imod høiere Renter), Suet. Aug. 39; in graviore annona, (i Dyrtid), id. ibd. 25; – men graves pavonum greges, Varr. ap. Non., (stærke, talrige); — 2) prægnant ogs. f. gravida: frugtsommelig, drægtig; vid. Virg. Aen. 1, 174, o. Ovid. Met. 10, 495; men Plin. 9, 5: balaenae ūtero graves etc.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) med Hensyn paa Sandserne; a) om det Hørlige el. om Tonen: dyb el. grov, dæmpet, (opp. acutus); – ab acutissimo sono usque ad gravissimum sonum etc., Cic. d. Or. 1, 59; cf. id. ibd. 3, 57; ∾ vox, Quintil.; ∾ tenor, id. 1, 5, 26; men ∾ syllaba, ubetonet, id. ibd. 22 flgd.; — b) om Lugten og Smagen: stærk, ubehagelig; – gravis ··· hircus in alis, (Bukkestank), Hor. Epod. 12, 5; cf. Virg. Ge. 3, 415 o. 451; dog ogs. odor jucunde gravis, Plin.; – men Varr. ap. Non.: ∾ absinthium bibere, (bitter Malurt); — 2) med Hensyn paa en Helbredstilstand: tung, trykkende, usund; – genera cibi graviora, (som vanskeligen fordøies), Cels.; cf. Cic. N. D. 2, 9; – solum coelumque juxta grave, Tac. Hist. 5, 7; cf. Virg. Ecl. 10, 75, o. Caes. B. C. 3, 1; anni tempore gravissimo, Cic.; cf. Liv. 3, 6 o. 8; ∾ aestas, Virg.; — b) ogs. om en sygelig Tilstand; – morbo gravis, id. Ge. 3, 95; aetate et viribus gravior, Liv. 2, 19; ogs. gravis adhuc vulnere, id.; men gravior de vulnere, Val. Fl.; – ogs. absol.: ∾ fetae, Virg. Ecl. 1, 50; cf. Lucr. 3, 1079; — B) „ment." el. om Begreber; 1) til det Værre: tung el. besværlig el. trykkende, smertelig, sørgelig, ubehagelig, osv.; – senectutem gravem esse etc., Cic. d. Senect. 2; cf. id. ibd.: iis omnis aetas gravis etc.; men minus aliis (dat.) gravis ··· vita etc., id. Off. 1, 21; men miseriorem graviоremque fortunam etc., Caes. B. G. 1, 32; cf. id. ibd. 7, 14; – grave est homini pudenti petere aliquid magnum, Cic.; men si quid gravius etc., Caes. B. G. 1, 20; – ∾ edictum, Liv. 29, 21; cf. Cic. Catil. 1, 1; – gravem esse alicui, (falde nogen besværlig), Cic. Fam. 13, 76; ∾ adversarius, id.; gravior hostis, Liv.; men gravis popularibus, id. 44, 30; — 2) til det Bedre: vægtig, vigtig, stærk, stor, betydningsfuld; ogs. med Hensyn paa Characteren: værdig, ærværdig, alvorlig, stræng, osv.; – quum gravibus et seriis rebus satisfecerimus, Cic. Off. 1, 29; neque sine gravi causa etc., Caes. B. C. 1, 14; gravius erit tuum unum verbum ad eam rem, quam mea centum, Plaut. Trin. 2, 2, 107; sententiae graves et severae, (opp. concinnae et venustae), Cic. Brut. 95; men absol.: nihil sibi gravius faciendum, quam ut etc., id. Cluent. 6; cf. Hor. A. P. 14; – homo prudens et gravis, Cic.; cf. id. d. Or. 2, 37 o. 56; ∾ auctor, id., testis, id.; gravissimi sapientiae magistri, Quintil.; cf. Virg. Aen. 1, 151; – men gravis atque opulenta civitas, (vigtig, betydelig), Liv. 31, 17; — not.: neutr. grave „poet." ogs. som adv., s. graviter, Stat., Val. Fl.

Graviscae, arum, f.: By i Etrurien, Mela 2, 4, Liv., Plin.; ogs. Gravisca, ae, f., Vell. 1, 15; — 2) df. Graviscānus, 3, vina, Plin. 14, 18; – men Graviscani, orum, m.: Indvaanerne, Dig.

gravĭtas, atis, f., [gravis]: Tunghed el. Tyngde, armorum, Caes., navium, id.; tanta contentione gravitatis et ponderum etc., (om Jorddelenes Stræben imod Jordens Centrum), Cic. N. D. 2, 45; — B) „bef.": Frugtsommelighed, Ovid. Met. 9, 287; — II) df. „fig."; A) „overf.": Tunghed, capitis, Cels., (navnl. ifølge Slim el. Snue); ogs. anden med Tunghed forbunden Upasselighed heder: gravitas corporis el. membrorum, Cic. Tusc. 3, 1, o. id. Fin. 4, 12; — b) df. ogs. Sandsernes Tunghed el. Sløvhed el. Langsomhed; vid. id. Acad. 2, 17; men ∾ linguae, (besværlig Udtale), id.; ∾ aurium el. audiendi el. auditus, Tunghørhed, Plin.; — 2) Tunghed, Besværlighed, Bryderi; df. a) Usundhed, coeli et aquarum, Liv., loci, id.; cf. Cic. Att. 11, 22; — b) ∾ animae el. oris, ond Lugt af Munden, Plin.; men ∾ odoris, id. 22, 21, kan ogs. hede: stærk Lugt; — c) trykkende Heftighed el. Haardhed; ∾ morbi, Cic., belli, Liv.; — d) annonae, Dyrtid, Tac. Ann. 6, 13; — B) „ment."; 1) „alm.": Vægt, Eftertryk, Styrke, navnl. i Foredraget el. med Hensyn derpaa; – ∾ verborum et sententiarum, Cic.; cf. id. d. Or. 2, 17, o. id. Manil. 14, ogs. id. Orat. 31, o. id. d. Or. 1, 13; — 2) „bef." om Characterer og Stemninger: a) Vægt el. Vigtighed, Magt el. Indflydelse, Anseelse og Værdighed; – ∾ civitatis, Caes. B. G. 4, 3; ∾ imperii, Cic. Agr. 2, 32, sententiae, id. Tusc. 5, 12; – ogs. den ydre Anstand el. Værdighed; ∾ oris, Liv. 5, 41; facere aliquid cum gravitate, Cic. Qu. Fr. 3, 9; — b) Fasthed, Standhaftighed; cum gravitate et constantia vivere, Cic. Off. 1, 21; cf. Prop. 2, 16, 14; – ogs. Alvorlighed; comitate condita gravitas, Cic. d. Senect. 4; cf. Nep. Att. 15: neque gravitas sine facilitate etc.; – ogs. Betænksomhed; vid. Nep. Paus. 4; – ogs. høimodig Overbærelse; vid. Cic. Fam. 5, 16; – ogs. Standhaftighed el. Udholdenhed; gravitatem in dolore adhibere, id. Qu. Fr. 3, 8; — c) men ogs. omvendt: Haardhed el. Strænghed, judiciorum, Cic. Caecin. 3; men injuria gravitate tutior est, Sall. frgm.

grăvĭter, adv. af gravis; I) „egenl.": vægtigen, cadere, Ovid., concidere, Virg., (falde tungt el. haardt); ∾ ferire, Virg.; cf. id. Aen. 10, 346; – ogs. tungt, haardt, stærkt, pellere fores, Ter.; ∾ fores crepuerunt, id.; naves gravissime afflictae, Caes. B. G. 4, 31; — II) „fig."; A) „overf."; a) om Lyden: dybt, grovt; – ut extrema ex altera parte graviter, ex altera acute sonent, Cic. Somn. Scip. 5; cf. Lucr. 4, 545; — b) stærkt, meget, heftigen; graviter o. gravius aegrotare, (være meget syg), Cic.; cf. id. Att. 7, 2: graviter se habere, (befinde sig ilde); — B) „ment."; a) „alm.": nøiagtigen, advertere, (lægge Mærke dertil), Ter. Heaut. 3, 3, 9; ∾ scribere, (meget alvorligen), id. Fam. 2, 4; ∾ agere, (neml. i Retten), id. Coel. 14; ogs.

med Eftertryk; ∾ tractare aliquid, id. Fin. 4, 2; men gravissime judicare de aliquo, Caes. B. C. 2, 32, (dømme hæderligen om nogen); — 2) „bes." med Hensyn paa en Stemning el. Lidenskab el. Behandling; a) heftigen, stærkt, saare; ∾ amare, Plaut., dolere, Caes.; ∾ iratus alicui, Ter.; cf. Cic. Catil. 1, 7, o. id. Phil. 12, 11; — b) ærgerligen, harmeligen, med Kummer, med Uvillie; – ∾ audiendo etc., vid. Ter. Heaut. 1, 1, 61; cf. Cic. d. Or. 2, 52; ligel. quod graviter accepit, Tac. Ann. 13, 36, (som han optog meget ilde); — c) med Eftertryk el. Strænghed, vindicare in aliquem, Caes. B. G. 3, 16, decernere de aliquo, id. B. C. 1, 5.

grăvĭtūdo, ĭnis, f., [gravis], ligesom gravedo: Tunghed, navnl. i Hovedet; bf. Snue, Vitruv. 1, 6. — grăvĭuscŭlus, demin. af compar. gravior, gravius, i. e. paullo gravior: noget tung; bf. „overf."; ∾ sonus, (noget dybere el. grovere), Gell. 1, 11.

grăvo, avi, atum, 1, v. a., [gravis]; I) „egenl.": betynger el. belæsser; – ∾ aliquem sarcinis, Tac. Ann. 1, 20; membra gravat onus, Ovid.; gravantur arbores fetu, Lucr.; cf. Virg. Aen. 6, 359; men „alleg.", Propert. 3, 3, 22: Non est ingenii cymba gravanda tui; — B) „bes."; ∾ caput, Plin. 21, 75; gravatus vulneribus, Liv., vino somnoque, id.; — b) ogs. „techn."; ∾ syllabam, (sætte accentum gravem derpaa), Gramm.; — II) „fig.": gior endnu tungere el. vanskeligere, nedtynger, besværer, fortræbiger, bryder; – tu fortunam ··· parce gravare meam, Ovid. Trist. 5. 11, 30; cf. Hor. Ep. 2, 1, 264; men quo gravaret invidiam matris, Tac. Ann. 14, 12; cf. Justin. 14, 2.

grăvor, atus sum, 1, v. dep. n. o. a., [gravis]; oprdl.: føler mig betynget el. besværet; bf. „fig.": vil nødigen dertil, gior Vanskeligheder, yttrer Misnøie dermed; a) absol.; – sed primo gravari coepit, quod etc., Cic. Cluent. 25; ligel. ego vero non gravarer, si etc., Cic. Lael. 5; quum haud gravati venissent, (uden Vanskelighed el. Betænkelighed), Liv.; — b) m. Objectssætn.; lautus es, qui gravere ad me litteras dare, id. Fam. 7, 14; cf. id. d. Or. 1, 35; — c) c. acc.; Cur tu aquam gravare, (hvi nægter du mig Vand)? Plaut. Rud. 2, 4, 21; men equitem gravatus Bellerophontem (Pegasus, (neml. ved at kaste ham af), Hor. Od. 4, 11, 27; matrem ··· hactenus gravabatur, ut etc., Suet. Ner. 34; cf. id. Aug. 72, o. Tac. Ann. 5, 8.

grĕgālis, e, [grex]: hørende til Hiorden, equi, equae, Varr., Plin., (som endnu gaae utæmmede), pecua, Appul.; – ogs. subst. gregales, (sc. equi: som høre til samme Hiord), Varr.; — II) „overf.": hørende til Mængden; saal. A) subst., gregales: Staldbrødre, Omgangsvenner, Kammerater, Cic. Fam. 7, 33; cf. id. d. Or. 2, 62; ogs. c. gen.: gregales Catilinae, Pseud. Cic. Dom. 28; — B) som adj.: simpel el. ringe i sit Slags; – ∾ poma, Senec.; ∾ siligo, Plin.; – navnl. ogs. som bruges af den simple Mand; ∾ amiculum, Liv. 7, 34, (Soldaterkittel); ligel. ∾ habitus, Tac. Ann. 1, 69.

grĕgārius, 3, [grex]; I) „egenl.": hørende til Hiorden; gregariorum pastorum disciplina, Colum. 6, praef.; — II) „overf.": almindelig el. simpel i sit Slags; oftest i Krigssproget; – ∾ milites: Menige el. Mandskabet, (i Modsætn. af Officererne), Cic. Planc. 30; – ogs. collect.: gregario milite mixtus, Tac. Hist. 5, 1; – men ∾ eques, (simpel Rytter), id.; ∾ militia, Justin.; — b) sieldn. udenf. Krigssproget; ∾ poëta, Sidon.

grĕgātim, adv.: i Hiorder, i Hobe; ∾ ingredi el. ambulare, (om Dyrene), Plin.; ligel. ∾ volare, (om Fugle), id.; — II) „overf." om Mennesker; a) i hele Skarer; vid. Cic. Verr. 5, 57; viritim gregatimque, Plin. 4, 26; — b) iblandt Mængden el. Almuen; – ∾ nova genera morborum sentiri, Plin. 26, 3; af — grĕgo, avi, atum, 1, v. a., [grex]: samler i en Hiord el. Hob, Paul. Nol.; volucres gregatae, Stat.

grĕmium, i, n.: Skiød, (navnl. Moderens, obl.); – puer lactens, Fortunae in gremio sedens etc., Cic. Div. 2, 41; gremio accipere, (tage paa Skiødet), Virg., fovere, id.; ogs. tenens in gremio, Catull. 45; — II) „fig." o. „alleg."; ubi ··· In gremium matris terrai praecipitavit (imbres Aether), Lucr. 1, 252; cf. Cic. d. Senect. 15; men abstrahi e sinu gremioque patriae, Cic. Coel. 24; medio fere Graeciae gremio (contineri), id. Pis. 37; cf. ibd. 5; men Virg. Aen. 7, 233: excipere gremio, (give Byopæle); men id. ibd. 9, 261: quaecumque etc., In vestris pono gremiis.

gressio, ōnis, f., [gradior]: Fremskriden, Skridt, Pacuv. ap. Macrob. — 1. gressus, 3: partic. af gradior. — 2. gressus, us, m., [gradior]: Skriden el. Skridt, Gaaen el. Gang; (poetisk Ord, thi in gressu, Cic. Off. 1, 36, retter man til ingressu); – tendere gressum ad moenia, Virg. Aen. 1, 410; inferre gressus, id. Ge. 4, 360; gressum tenere el. comprimere, (standse), id., referre, (træde tilbage), id.; men om Hesten: gressus glomerare superbos, (trave stolt), id.; men huc dirige gressum, (Skibets Løb), id. Aen. 5, 162.

grex, gen. grĕgis, m., (ogs. f., Lucil., Lucr.): Hiord, Hob, Flok, Skare, obl.; I) „egenl." om Dyrene; – pecudes dispulsae sui generis sequuntur greges, Cic. Att. 7, 7; men greges lanigeri, (i. e. oves), Virg.; men med Lune: vir gregis (caper), id. Ecl. 7, 7; ligel. dux gregis, id., Ovid. A. A. 1, 326, (i. e. taurus), men id. Met. 5, 327, (i. e. aries); grex avium, Hor.; men armenta gregesve, Ovid. Met. 1, 513, (stort el. smaat Qvæg); — II) „fig.": Samling el. Samfund el. Selskab af Mennesker, der paa en Maade høre sammen el. ere forenede; – vid. Cic. Sull. 28; men id. d. Or. 1, 10: greges philosophorum, (deres Secter); ∾ amicorum, (Clientskaber), id.; cf. Hor. Ep. 1, 9, 13, o. Ter. Eun. 5, 8, 54; — bb) „bes." ogs. a) Selskab el. Trop el. Bande, navnl. af Skuespillere, af Kapkiørere, obl.; vid. Ter. Heaut. prol., o. id. Phorm. prol.; men Suet. Ner. 22: gregem (aurigarum circensium) ducere; cf. Juvenal. 4, 94; — b) i Krigssproget: grege facto, (i Masse), Sall., Liv.; ligel. uno grege, Curt.; — c) undert. ogs. m. Bibegr. af Ringeagt: Mængden el. den store Hob; – in grege (patronorum annumerari), Cic. R. Am. 32; men „alleg.", Hor. Ep. 1, 4, 16: Epicuri de grege porcus; men ∾ indocilis, (i. e. vulgus), id. Epod. 16, 37; — not.: alene comisk om Ting; greges virgarum, (s. fasces), Plaut. Pseud. 1, 3, 99.

grīphus, i, m., γρῖφος; oprdl.: Garn el. Net til at fange i; bf. „overf.": vanskelig Opgave el. Gaade; (efterel. Ord); aliosque id genus griphos ··· dissolvere, Gell. 1, 2.

groccio, ire, v. n.; som Naturlyd, om Ravnen: at skrige, Appul. — †grōma el. gruma, ae, f.: etslags Landmaalerstang, Fest.; — II) „overf.": det med en Maalestang betegnede Middelpunkt i Leiren, Hygin.; bf. — grōmătĭcus, 3: hørende til Landmaalerkunsten el. til Leirens Udmaalning, disciplina, Cassiod.; — b) bf. subst. gromatica, ae, f.: Landmaalerkunsten, id. — gromphaena, ae, f.: Værten Tusindskion, Plin. 26, 23, (amaranthus tricolor L.). — gromphēna, ae, f.: en Fugl paa Sardinien, ligner Tranen, Plin. 30, 52. — grosphus, i, m., γρόσφος: Spidsen af el. paa Kastespydet, Arnob., inc. — grossŭlus, i, m., demin.: liden umoden Figen, Colum.; af — 1. grossus, i, c.: den umodne Figen, Cels., Plin. 23, 63. — 2. grossus, 3: tyk, crassus, vestis, Sulp. Sev., Vulg.

Grudii, orum, m.: Folk i Gall. Belg., (hvor nu Groede), Caes. B. G. 5, 39. — grūis, f. und. grus. — gruma, ae, m. Afledn., f. und. groma. — grūmŭlus, i, m., demin.: liden Hob el. Dynge (af Jord), vid. Plin. 19, 34; af — grūmus, i, m.: Hob el. Dynge, e terra, Vitruv.; tumuli grumorum, id.; cf. Auct. B. Hisp. 24.

Grundīles, (–ules), ium, m., [inus. grunda, d. e.

Tag el. Tagskæg]: Epithet til Larerne, Auct. ap. Diomed., Arnob. — Grunium, i, n.: (besæstet Sted i Phrygien, Nep. Alcib. 9. — grunnio, (forel. ogs. grundio), ivi el. ii, itum, 4, v. n.: Svinets Naturlyd: at grynte, Plin., Juvenal., Varr.; df. — grunnitus, us, m.: Svinets Grynten, Cic. — grŭo, ĕre, v. n., *κρούω*, (slaaer): Tranens Naturlyd, Fest., Auct. Carm. Phil. — grus, (ogs. grŭis, Phaedr. 1, 8, 7), gen. grŭis, *γέρανος*: Tranen, Cic., bes. Plin. 10, 30; s. ogs. Hor. Sat. 2, 8, 87; — II) „overf.", ifølge en Lighed med Tranens Snabel: etslags Kran el. Murbrækker, ogs. corvus, Vitruv. 10, 19.

gryllo, are, v. n.: Græshoppens Naturlyd, Auct. Carm. Phil. 62; af — 1. gryllus, i, m., *γρύλλος*: Græshoppen, vid. Plin. 29, 39; — II) „overf.", grylli, orum: en vidunderlig Sammensætning af allehaande Figurer, id. 35, 37. — 2. Gryllus, i, m., *Γρύλλος*: Søn af den berømte Xenophon, faldt i Slaget ved Mantinea; vid. Quintil. 2, 17, 14: Aristoteles in Gryllo, (i hans Mindeskrift over Gryllus).

Gryneus, 3, s. und. flgd. — Grȳnia ae, f., ogs. Grȳnīum, ī, n., *Γρυγεία*, *Γρύνιον*: liden By i Æolis, med et Apollotempel, vid. Plin. 5, 32; — 2) df. Grȳnēus, 3, *Γρύνειος*: gryneisk, Apollo, Virg. Aen. 3, 345; ∾ nemus, id. Ecl. 6, 72.

gryps, grȳphis, (ogs. gryphus, i, Mela), m., *γρύψ*: Gribben, etslags fabelagtig firbenet Fugl, hvorom Plin. 10, 69: gryphas auritos aduncitate rostri etc.; men som Ordsprog om det Umulige: jungentur jam gryphes equis, Virg. Ecl. 8, 27. — grȳpus, i, m., *γρυπός*, (i. e. incurvus): med en krum Næse; vid. Justin. 39, 1.

gŭbernācŭlum, (ctr. -aclum, Lucr., Virg.), i, n., [guberno]: Ror el. Skibsror, Cic., Senec. Ep. 90; Ipse gubernaclo rector subit, Virg. Aen. 5, 176; — II) „overf." o. „alleg.": Statsroret, Statens Regering el. Styrelse; sædv. in pl.; gubernacula reip. tractare, Cic. Sest. 9; cf. id. R. Am. 18, o. id. d. Or. 1, 11; — men Plin. 11, 88: temperare gubernacula vitae; — men in sing.: neque habilem gubernaculo (exercitum) etc., Vell. 2, 113.

*gŭbernātĭo, onis, f.: Styrelsen af et Skib; – si in ipsa gubernatione negligentia est navis eversa, Cic. Fin. 4, 27; cf. id. ibd. 3, 7; — II) „overf." o. „alleg.": Styrelse, Ledelse, Forvaltning; – ∾ tantarum rerum, id. Catil. 3, 8; cf. id. d. Or. 3, 33, oftere; o. — gŭbernator, oris, m.: en Styrmand, clavum tenens, Cic. d. Senect. 6; ad gubernatoris artem nihil pertinere, id. Fin. 4, 27; men som Ordsprog: tranquillo quilibet gubernator est, Senec. Ep. 85; – men „poet." gubernator, s. agitator, vid. Quintil. 8, 6, 9; — II) „overf." o. „alleg.": Styrer el. Leder el. Regent; – custodes gubernatoresque rei publicae, Cic. Rab. perd. 9; men ∾ poli, (i. e. deus), Senec. Hippol. 903; — df. fem. gŭbernatrix, icis: Styrerinde, Lederinde; – ∾ civitatum eloquentia, Cic. d. Or. 1, 9; cf. Ter. Eun. 5, 9, 16; — [guberno]. — gŭbernĭus, i, m., [guberno]: forel. Biform af gubernator, Laber. ap. Gell. 16, 7.

gŭberno, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), *κυβερνῶ*; I) „egentl.": styrer med Roret, styrer; – quis eorum gubernaret (sc. navem), Cic. Off. 1, 25; men som Ordsprog, Liv. 44, 22: e terra gubernare; — II) „overf." o. „alleg.": styrer el. leder el. regerer; – ∾ orbem terrarum, Cic. R. Am. 45; men iter meum rei publicae ratio ··· gubernabit, (vil bestemme min Vei), id. Fam. 2, 17; men „poet.": virga gubernat equum, Martial.; – ∾ fortunae motum ratione quadam, Cic. Fam. 8, 4; men id. ibd. 14, 11: viderit haec fortuna, quoniam ratio non gubernat. — gŭbernum, i, n., [guberno]: forel. Biform af gubernaculum; sædv. in pl.; Lucil. ap. Non., Lucr. 1, 440. – Gugerni, orum, m., Tac. Hist. 4, 26, oftere, (ogs. Guberni, Plin. 4, 31), Folk i Gall. Belg., (i det nuv. Clevisfe).

gŭla, ae, f.: I) „egentl.": Svælget el. Struben, navnl. ogs. Spiseroret; – gula nervo et carne constat, Plin. 11, 36; men comisk: follem sibi obstringit ob gulam, etc., Plaut. Aul. 2, 4, 23; men obtorta gulā ··· in vincula abripi, Cic. Verr. 4, 10; cf. Sall. Catil. 55: gulam laqueo frangere, (qvæle med Strikken); — II) „overf.": Slugenhed, Fraaseri, odl.; – gulae parens, Hor. Sat. 2, 7, 111; cf. Suet. Vitell. 7 o. 13; men gula ingenua, Martial., subtilior, Colum., (fin Smag for Maden); men in pl.: proceres gulae, Plin. 9, 30; men irritamenta gulae, (Krydderier), Sall. Jug. 91; O gulam insulsam! Cic. Att. 13, 31; df. — gŭlo, ōnis, m.: en Slughals, en Lækkermund, Appul.

gŭlōse, adv.: lækkert; – compar., ∾ condire cibos, Colum.; cf. Martial. 3, 22; superl., ∾ nutrire, Tertull.; af — gŭlōsus, 3, (gula): som elsker lækkre Spiser, slugen el. graadig, odl.; – oculis quoque gulosi sunt, Senec.; – compar., Nihil est gulosius Santra, Martial. 7, 20; men ∾ fictile, (som indeholder lækkre Spiser), Juvenal. 11, 19; – „comisk overf."; ∾ lector: graadig el. umættelig Læser, Martial. 10, 59.

gŭmen, inis, n., eftercl. f. gummi, Pallad. — gŭmĭa, ae, m., ligesom gula: Lækkermund, Fraaser, Lucil. ap. Cic. Fin. 2, 8, Appul. — gummātus, 3: med Gummi, som giver Gummi; – in omnibus gummatis (sc. arboribus), Pallad.; o. — gummĕus, 3: gummiagtig, Auson.; af — gummi, n. indecl., o. gummis, is, (ogs. eos, Capella), f., *κόμμι*: Gummi, Plin. 3, 20, oftere, Colum.; df. — gummĭno, are, v. n.: at udsvede Gummi, Pallad., inc.; — gummitio, onis, f.: Bestrygning med Gummi, Colum. 12, 52; o. — gummōsus, 3: fuld af Gummi; folia tactu gummosa, Plin.; ogs. gummiagtig, humor, id.

gurdōnĭcus, 3: dum, raa, homo, Sulp. Sev.; af — gurdus, 3, ligesom flgd.: dum, raa, enfoldig; – hic ille est gurdus, quem etc., Laber. ap. Gell. 16, 7; cf. Quintil. 1, 5, 57, (hvorefter dette Ord er af spansk Herkomst).

gurges, ĭtis, m.; I) „egentl.": en oprørt og dyb Vandhvirvel; – gurges curvos sinuatus in arcus, Ovid. Met. 11, 51; Rheni fossam gurgitibus illis redundantem etc., Cic. Pis. 33; cf. Liv. 21, 31; — b) „poet." ogs. enhver Vandstrom, navnl. en Flod, Ovid. Met. 15, 714, o. Virg. Aen. 6, 296; ogs. Havet, id. ibd. 11, 624 o. 913; ligel. ∾ Carpathius, id., Euboicus, Ovid.; men ∾ Lernaeus, (Søen el. Kiæret Lerna), Avien.; cf. Hor. Od. 2, 1, 33; — II) „overf.": Svælg el. Afgrund (af Smudsighed, odl.); navnl. umættelig Graadighed el. Slugenhed; – divitias in profundissimum libidinum gurgitem profundere, („alleg."), Cic. Sest. 43; – ∾ vitiorum turpidinumque omnium, id. Verr. 3, 9, (om et ryggesløst Menneske); ligel. id. Sest. 52, om en Ødeland; – ligel. ud. gen.; ille gurges atque heluo etc., id. Pis. 17; cf. Plin. 10, 68: Apicius, nepotum omnium altissimus gurges; — not.: ogs. som romersk Tilnavn, Macrob.

1. gurgŭlĭo, ōnis, m., [*γαργαρεών*, i. e. uvula]: Luftroret, Struben, Varr.; gurgulionibus insectis, Cic. frgm. Or. p. Tull. — 2. gurgulio, onis, m., Biform af curculio: en Kornorm, Pallad. — Gurgustidonii campi, Plaut. Mil. gl. 1, 1, 13: comisk formet af gurgustium. — gurgustiŏlum, i, n.: dem. af flgd., Appul. — gurgustium, i, n., [besl. m. 1. gurgulio, neml. med Hensyn paa det trange Rum]: liden og ussel Hytte el. Kippe; – nescio quo e gurgustio te prodire, Cic. Pis. 6; cf. id. N. D. 1, 9, o. Suet. Gramm. 11.

*gustātio, onis, f.: Smagen el. at smage derpaa; df. „concret.": ligesom Forret el. første Ret, Petron. Sat. 21 o. 31; — gustātōrium, i, n., (sc. vas), Fad el. Kar med Forretten gustatio, Martial. 11, 88, (i Overskriften); o. — gustatus, us, m.; oprdl.: Smagen el. at smage derpaa; df. I) „egentl."; A) Smagens Sands, Evnen til at smage, Cic. N. D. 2, 56; cf.

Plin. 10, 91: sensum gustatus esse (omnibus animalibus); — B) den med en Gjenstand forbundne Smag; - pomorum ·· jucundus non gustatus solum, etc., Cic. N. D. 2, 63; men id. d. Senect. 15: (uva) primo est peracerba gustatu, etc.; — II) „fig."; libidinosi, avari, facinorosi verae laudis gustatum non habent, id. Phil. 2, 45.

gusto, avi, atum, 1, v. a. (o. n.); [besl. m. γεύομαι: germ. koste]; I) „egenl.": smager derpaa, nyder noget lidet deraf; - ut ne aquam quidem gustarem, Cic. Fam. 7, 26; ogs. ∾ de potione, Suet. Tit. 2; - ∾ leporem etc., (spise deraf), Caes. B. G. 5, 1; cf. Plin. 8, 19; — b) ogs. at spise (noget lidet) udenfor det ordentlige Maaltid, Plin. Ep. 3. 5, o. Aug. ap. Suet. Aug. 76; - ogs. alm. at spise, Cic. Mur. 35; — II) „fig.": ligesom smager derpaa el. nyder deraf el. tager Del deri: - ∾ sanguinem civilem, Cic. Phil. 2, 29, („alleg."); ∾ amorem vitae, (blive sig den bevidst), Lucr.; cf. Cic. Fin. 1, 18; men id. Fam. 12, 23: ∾ partem aliquam rei publicae, (befatte sig med nogen Gren af Statsstyrelsen); - primis, ut dicitur, labris gustare physiologiam, („alleg.": at lære de første Grunde deraf), Cic. N. D. 1, 8; men ∾ aliquem, (blive el. være nogens Tilhører for en kort Tid), id. d. Or. 3, 20.

gustŭlus, i, m., el. gustŭlum, i, n., demin. af gustus el. gustum: etslags liden Ret, (ligesom Mundsmag), Appul.; — 2) „overf.": et Kys, id. — gustum, i, n., [s. gustatum]: = gustulus, Apic.

gustus, us, m., [ctr. f. gustatus af gusto]; I) „egenl."; A) „alm."; 1) Smagen el. at smage derpaa; - gustu explorare epulas, (smage paa Maden), Tac. Ann. 12, 66; cf. id. 13, 16, o. Suet. Ner. 33; — b) ds. at nyde noget lidet deraf; sine crebro salis gustu, Plin. 31, 32; — 2) hvad man smager paa; ds. ligesom gustatio, Forret el. første Ret, Martial. 11, 31, oftere; — b) „meton.": gustus amphorae, (en Slump el. Slurk deraf), Petron. Sat. 77; — B) „bes."; 1) Gjenstandens eiendommelige Smag, sapor; - gustus vini austerior, Plin.; herba gustu astricto, id.; — 2) Smagens Evne, Smagen; gustu explorare, Colum., deprehendere, Plin.; — II) „fig."; A) „overf.": ligesom en liden Forsmag el. Mundsmag, liden Del el. Prøve; - veluti gustum hauseram somni, Petron. Sat. 22; gustum tibi dare volui, Senec. Ep. 111; ad hunc gustum, (efter denne Prøve), Plin. Ep. 4, 27; — B) „ment.": Smag el. ligesom Anstrøg deraf; - proprium quendam gustum urbis (significare), Quintil. 6, 3, 17.

gutta, ae, f.: en Draabe; I) „egenl."; - in cadentibus guttis etc., Cic. d. Or. 3, 48; cf. Virg. Aen. 3, 28: Gutta cavat lapidem, Ovid. Pont. 4, 10, 5; ogs. en Taare, id. ibd. 2, 3, 90; — II) „fig."; A) „overf." o. ifølge en Lighed; a) draabeformet Legeme; gutta Phaëthontis, Martial. 4, 31, ogs. gutta succina, id. 6, 15: Bernsten el. Rav; ligel. guttae Arabicae, (arabisk Røgelse, Myrrha), Appul.; — b) draabeformet Plet; paribus lita corpora guttis, (om Bierne), Virg. Ge. 4, 99; cf. Ovid. Met. 4, 577, (om Slangen), o. id. ibd. 5, 461, (om Øglen); men lapis interstinctus aureis guttis, Plin. 36, 13; — c) lidet Zirat under Triglyphen paa den doriske Søile; vid. Vitruv. 1, 3; — B) „ment.": liden Del el. Smule, det Allermindste deraf; - cui neque parata gutta certi consilii etc., Plaut. Pseud. 1, 4, 4; gutta dulcedinis stillavit in cor, Lucr. 1, 1056; — not.: Gutta, ae, m.: romersk Mandsnavn, Cic.

guttātim, adv.: draabeviis, i Draaber, Enn. ap. Non., Appul.; men „alleg.": ∾ contabescit (cor), Plaut. Merc. 1, 2, 92; af — guttātus, 3, [gutta]; oprdl.: med el. i Draaber; ds. med draabeformede Pletter, (s. und. gutta); ds. alm. plettet el. spættet; ∾ Numidicae (sc. gallinae): Perlehøns, Martial. 3, 58; men albus guttatus (color equi), Pallad.

guttŭla, ae, f., demin. af gutta: liden Draabe; (for- o. efterel. Ord); vid. Plaut. Epid. 4, 1, 27, o. Paul. Nol. — guttur, ŭris, n., (forel. ogs. m., Plaut.), [rimel. a sono factum]: Svælget el. Struben; hos Fugle: Kroen; - ∾ senile (parentis), Hor. Epod. 3, in.; guttur laqueo ligare, Ovid., cultro fodere, id.; men liquidum tenui gutture cantat avis, id. Am. 1, 13, 8; - men tumidum guttur: etslags Halssyge el. Krop, bes. paa Alperne, Juvenal. 13, 162; — II) „overf.": Graadighed el. Slugenhed; vitium ventris et gutturis, Cic. Coel. 19; cf. Juvenal. 2, 114; — not.: ∾ inferius, (i. e. anus), Plaut. Aul. 2, 4, 25.

gutturnĭum, i, n., [gutta]: Vandkande, Fest. p. 98. — guttŭrōsus, 3, [guttur]: som har Krop- el. Halssyge, Dig. — guttus, i, m., [gutta]: smalhalset Kar el. Krukke til flydende Sager; brugtes navnl. a) til Vaskning el. Badning, Juvenal. 3, 263, o. Martial. 14, 52 (in lemm.); — b) til Offring, Plin. 16, 73; — c) til Opbevaring af Olie, Gell. 17, 8; — d) ogs. nævnes guttus imellem Bordkarrene, Hor. Sat. 1, 6, 118.

Gўărus, (-os), i, f., ogs. Gyara, ae, Γύαρος: Ø i Ægæerhavet, (hod. Calairo), Plin. 4, 23, Cic. Att. 5, 12; - under Keiserne mærkelig som Forvisningssted; vid. Tac. Ann. 3, 68 o. 69; cf. Juvenal. 1, 73: Aude aliquid brevibus Gyaris et carcere dignum.

Gygaeus, 3, s. und. 2. Gyges. — 1. Gyges, is o. ae, m., Γύγης: Navnet paa en af Giganterne, centimanus, Ovid. Trist. 4, 7, 18, o. Hor. Od. 2, 17, 14. — 2. Gyges, is o. ae, m., Γύγης: Konge i Lydien, om hvem s. Cic. Off. 3, 9 o. 19, o. Justin. 1, 7; — 2) ds. adj.: Gygaeus, 3; a) benævnt efter K. Gyges; — b) ds. sædv. lydisk, stagnum. Plin., lacus, Prop. 3, 9, 18, (en Sø ved Sardes); — not.: ogs. er Gyges hos Hor.: Navnet paa en skiøn Yngling fra Cnidos.

gymnas, ădis, f., γυμνάς: Øvelse, navnl. i Brydning, Stat.; - ogs. „overf.": Brydningen el. Brydekampen selv, id. — gymnăsiarcha, ae, m., γυμνασιάρχης: = flgd., Val. Max. — gymnăsĭarchus, i, m., γυμνασίαρχος: Forstander for et Gymnasium, Cic. Verr. 4, 42.

gymnăsĭum, i, n., γυμνάσιον; I) „alm.": offentligt Sted i de græske Byer, hvor Ungdommen øvedes i Brydning el. Brydekamp, i Diskuskast, i Spydkast, osv.; - vid. Plaut. Bacch. 3, 3, 21, o. Prop. 3, 12, 2; gymnasium plenum pueris, Quintil.; - oprdl. er palaestra, (den egenlige Øvelsesplads): en Del af gymnasium; ogs. forbindes begge, Plaut. Amph. 4, 1, 3, o. Catull. 63, 60; - comisk er Plaut. Asin. 2, 2, 31: gymnasium flagri, (hvorpaa Svøben øves); cf. id. Aul. 3, 1, 51; — II) „bes."; fordi Philosopherne hyppigen indfandt sig i Gymnasierne, for at give Ungdommen Undervisning, saa heder gymnasium ogs. i den flgd. Tid: en philosophisk Skole; vid. Cic. d. Or. 1, 13; ligel. vix in gymnasiis et in otio etc., id. Parad. prooem.; — not.: s. ogs. Cic. Div. 1, 5.

gymnăsĭus, (-ēsĭus), 3, γυμνάσιος, (-ήσιος): = flgd.; men alene i Forbindelsen: ∾ insulae, Plin. 3, 21, Liv. Epit. 60, i. e. insulae Baleares. — gymnastĭcus, 3, γυμναστικός: hørende til Legemsøvelser, gymnastisk, ars, Plaut. Most. 1, 2, 72; men ∾ exercitus, (s. ∾ exercitium), id. Rud. 2, 1, 7. — Gymnetes, um, m., Γυμνῆτες: Folk i Indien; vid. Plin. 5, 8 o. 30. — gymnĭcus, 3, γυμνικός: = gymnasticus; ∾ ludi, (Kamplege), vid. Cic. Tusc. 2, 26; ludos gymnicos in Arcadia Lycaon invenit, Plin. 7, 57; ∾ certamina, Suet. Ner. 53. — gymnŏsŏphistae, arum, m., γυμνοσοφισταί, (oprdl.: nøgne Vise); ds. indiske Eneboere el. Eremiter, Gymnosophister; vid. Plin. 7, 2.

gynaecēum, (-ium), i. e. γυναικεῖον; 1) hos Grækerne: den indre Del af Huset, som Fruentimrene beboede, Ter., Plaut.; cf. Cic. Phil. 2, 37; — 2) sild.: Sted, hvor visse Fruentimre spinde og væve for Keiseren, Cod. Just.; - rimel. ogs. etslags keiserligt Harem, Lactant.; ds. — gўnaecĭārius, i, o. gynaecius, i, m.: som fører Opsigten over det keiserlige gynaeceum, Cod. Just. — gўnaecōnītis, ĭdis, f., γυναικωνῖτις:

= gynaeceum nr. 1, Nep. praef., Vitruv. — Gyndes, (ogs. Gindes), is, m.: Flod i Assyrien, Tibull. 4, 1, 141, Senec., Tac. Ann. 11, 10.

*gypsātus, 3: partic. o. adj. af gypso. — gypsĕus, 3: af Gips; (eftercl. Ord); ∾ Victoriae, Spartian.; - ogs. overtrukken med Gips, facies, Hieronym.; o. — gypso, avi, atum, 1, v. a.: overgipser, overtrækker med Gips, opercula, Colum., lagenam, id.; - gypsatos ferre pedes, (blive solgt som Slave, neml. med overgipsede Fødder); vid. Tibull. 2, 3, 60, o. Ovid. Am. 1, 8, 64, men Cic. Fam. 7, 6, er Medea paa Theatret: gypsatissimis manibus, (fordi de Fruentimmerroller udførende Skuespillere havde Hænderne overtrukne med Gips); — [gypsum]. — gypsoplastes, ae, m., γυψοπλάστης: en Gipser el. Gipsarbeider, Cassiod. — gypsum, i, n., γύψος; I) „egenl.": Gips; ∾ cognata calci res, Plin. 36, 59; - om den første Brug deraf til Billeder el. Buster, s. id. 35, 45; — II) „overf.": Gipsbillede el. Gipsbuste, Juvenal. 2, 4.

gyrīnus, i, m., γυρῖνος: Froernes endnu ikke udviklede Yngel, Frøleg, Plin. 9, 74. — gȳro, avi, atum, 1, v. a.: dreier el. vender i en Kreds; ∾ se, (om Dyrene), Veget.; — II) „overf." gyrātus, 3: rundformet el. afrundet; gyrato orbe laciniosa (chlamys), Plin. 5, 11; af — gȳrus, i, m., γῦρος: Kreds el. Kredsløb, hvori nogen el. noget bevæger sig; - gyros trahere, (om Slangens bugtede Bevægelser), Virg. Aen. 5, 85; gyros ducere, (om Glentens Kredsflugt), Ovid.; gyros volatu edere, (om Bierne), Plin.; men Euripo in gyrum addito, (rundtom), Suet. Caes. 39; - navnl. ogs. den Kreds, hvori Hesten tumles; vid. Ovid. A. A. 3, 384; men variare gyros, Tac. Germ. 6; cf. gyros dedere Lapithae, Virg. Ge. 3, 115; — B) ogs. Stedet el. Ridebanen selv; Gyrum pulsat equis (puella Lacaena), Prop. 3, 12, 11; — II) „fig."; A) „overf.": Tidens Kredsløb; vid. Senec. Ep. 12, o. Hor. Sat. 2, 6, 26; cf. Phaedr. 4, 26; — B) „ment.": Kreds el. Tumleplads el. Løbebane; vid. Cic. d. Or. 3, 19; cf. id. Off. 1, 26: tamquam in gyrum rationis et doctrinae duci, etc.; in dialecticae gyris consenescere, Gell. 16, 8.

Gythīum, (-ium, -ēum), i, n., Γύθιον, Γύθειον: Søstad i Laconien, Liv., Cic. Off. 3, 11; — 2) df. Gythēātes, ae, m., Γυθεάτης: gytheatisk; ∾ sinus, Plin. 4, 8.

H.

H, h, det ottende Bogstav i d. latinske Alphabet; (si „h" littera est, non nota, Quintil. 1, 5, 19; cf. Gell. 2, 3, in.); svarer til Grækernes spiritus asper; - ogs. tilføies det Bogstaverne c, p, r, t, hvor disse svare til Grækernes χ, φ, ῥ, ϑ; vid. Cic. Orat. 48; — bb) hertil kan endnu mærkes; a) det undert. Ubestemte i Brugen af „h" viser harundo f. arundo, ligesom omvendt: erus f. herus, Annibal o. Hannibal, etc.; — b) i Orddannelsen bliver „h" foran t til c; hvf. tractum af traho; - m. flgd. s smelter det sammen til x; hvf. traxi, etc.; — not.: alene uegenl. hidføres Tegnet HS. f. sestertium, da H her alene er det giennemstregede II. — ha, interj. el. Udraab; a) paamindende; ha! nimium ··· saeviter, (bør deg)! Plaut. Trin. 4, 3, 53; — b) leende findes ha ha he, Ter. Heaut. 5, 1, 13.

hăbēna, ae, f., [habeo]: hvorved noget holdes; df. I) „egenl.": Rem til at holde ved el. til at kaste med, navnl. paa Kasteskyddet og Slyngen, Virg. Aen. 11, 578; - df. ogs. Kasteslyngen selv; df Balearis tortor habenae, Lucan.; ogs. en Hielmrem, Val. Fl.; ogs. en Skorem, Gell.; — B) „bes."; a) Tømme el. Tøile, hvorved Hestene kiøres; habenis Flectit equos, Virg. Aen. 10, 576; men id. Ge. 1, 514: nec audit currus habenas, (lader sig ikke styre); - habenas effundere, id., remittere, Val. Fl., give Tøilen; opp. habenas adducere el. premere, Virg.; — b) „poet." ogs. Skibsline; - immittit classi habenas, (firer Tougene, sætter Seilene til), Virg. Aen. 6, in.; cf. Ovid. Fast. 3, 593; — c) Rem el. Pidsk; turbo actus habena, Virg. Aen. 7, 380; cf. Hor. Ep. 2, 2, 15; — d) ogs.: = habenula, Cels.; — II) „fig.", men oftest „alleg."; A) ligesom Tømme el. Baand, hvorved et Forhold el. en Lidenskab indskrænkes el. udvides; - vid. Cic. Lael. 13, o. Virg. Aen. 12, 466; ogs. om Elementerne, id. ibd. 5, 662; — B) Styrelse, Regering; accepisse Numam ··· populi habenas, Ovid. Met. 15, 480; cf. Virg. Aen. 7, 600.

hăbentia, ae, f., [habeo]: Besiddelse, Formue, Eiendom; (forcl. Ord); vid. Plaut. Truc. prol. 21, o. Quadrig. ap. Non. — hăbēnŭla, ae, f., dem. af habena: liden Rem; df. hos Chirurgerne: smal Stribe af Kiød, der udskæres af et Saar, Cels. 7, 7; ogs. bruges derfor habena, id. ibd. 17.

hăbeo, ŭi, ĭtum, 2, v. a. o. n., [besl. m. inus. ἅπω, hvf. ἅπτω, apo, aptus, ogs. m. haben, have, osv.]: har el. haver (i Ordets videste Omfang); har inde, besidder, holder, osv.; — I) „alm."; ex tui animi sententia tu uxorem habes? Cato ap. Cic. d. Or. 2, 64; cf. id. ibd.: quum ille haberet filium delicatiorem; s. ogs. id. R. Am. 50, o. Hor. Sat. 1, 6, 91; - ∾ pecuniam, Cic., aurum, Plaut., divitias, id., Hor.; quumque habeas plus, etc., id. Sat. 1, 1, 92; cf. id. Ep. 1, 17, 50, o. id. ibd. 2, 2, 52; men Fenum habet in cornu, longe fuge, id. Sat. 1, 4, 34; - men Hostis habet muros, (har dem inde), Virg. Aen. 2, 290; - ∾ aliquem secum, (i sit Følge), Cic.; cf. Caes. B. G. 1, 18; — bb) dertil ogs.; a) med abstracte Objecter; dissimiles et naturas et vitas et casus (habere), Cic. Div. 2, 45; nec vero habere virtutem satis est, quasi artem aliquam, nisi utare, id. d. Rep. 1, 2; cf. id. d. Or. 1, 20; ligel. tantos progressus habebat in Stoicis, id. N. D. 1, 6; men Caes. B. G. 4, 20: quem usum belli haberent, etc.; ∾ spem in fide alicujus, Cic.; men id. N. D. 3, 6: miserum est, nec habere ne spei quidem extremum; ∾ aditum ad aliquem, id.; men Prop. 3, 9, 6: Vulneribus didicit miles habere metum; men Cic. Fam. 5, 16: (consolationem illam) semper in ore atque animo habere; cf. id. Att. 1, 6, o. id. Lael. 27; men ∾ fidem, gratiam, honorem, rationem, s. und. disse Ord; s. ogs. Sall. Catil 11; — b) c. inf., (ligesom Grækernes ἔχω), el. c. partic. fut. pass.: have noget at giøre, at maatte giøre noget; - rogas, ut mihi habeam curare, Varr.; - si nunc primum statuendum haberemus, Tac. Ann. 14, 44; cf. Plin. Ep. 1, 8; — c) m. Tings- el. Begrebssubjecter; - prima classis LXXXVIII centurias habebat, Cic. d. Rep. 2, 22; - animus incorruptus agit atque habet cuncta, neque ipse habetur, Sall. Jug. 2; men ipsa aequabilitas est iniqua, quum habet nullos gradus dignitatis, Cic. d. Rep. 1, 27; cf. id. Fam. 5, 12; - animalia somnus habebat, Virg.; cf. id. Aen. 6, 521, ogs. Hor. Od. 1, 28, 9; men id. Epod. 1, 18: Qui (metus) major absentes habet; habet mortalia casus, Lucan.; — II) „bes."; A) „prægnant": at have el. eie el. besidde en Formue; - c. acc., el. absol.; - habuisse, et nihil habere, Plaut. Rud. 5,

3,34; ∾ in nummis, (være Capitalist), Cic. Att. 8, 10; cf. id. Verr. 3, 86, o. id. R. Am. 46; – amor successit habendi, (Havesyge), Virg. Aen. 8, 327; cf. Hor. Ep. 1, 7, 85, o. Juvenal. 14, 207; — bb) bf. ogs. m. flgd. Objects= el. Relativsætning: have at giøre el. sige, at være istand dertil, at kunne el. formaae el. vide, obl.; — a) m. Objectsætn.; de (ea) re tantum habeo polliceri, me etc., Cic. Fam. 1, 5; cf. id. R. Am. 35; ligel. illud affirmare pro certo non habeo, etc., Liv. 44, 22; cf. Hor. Epod. 16, 23; — b) m. Relativsætn., (sædv. m. Negation; saal. non habeo, quid faciam, derim. nihil habeo, quod faciam); – de pueris quid agam, non habeo, Cic. Att. 7, 19; ligel. nec, quid faceret, habebat, id. Verr. 4, 23; – nihil habeo, quod ad te scribam, id.; cf. id. Lael. 27, o. Hor. Sat. 1, 9, 19; — B) at have i Brug, at benytte el. anvende; – Anulus in digito subtertenuatur habendo, Lucr. 1, 312; vestis bona quaerit haberi, Ovid. Am. 1, 8, 51; – modeste habitae (opes), Tac.; cf. Sall. Catil. 13; — C) har el. holder nogen el. noget i en Tilstand, el. paa en Maade, el. paa et Sted, osv.; – ∾ aliquem in obsidione, Caes. B. C. 3, 31, in custodiis, Sall., in vinculis, id.: men Liv. 22, 25: in custodiam habitus, (bragt i Fængsel og holdt deri); cf. Sall. Jug. 112 (Kritz); – ne in otio militem haberet, Liv. 39, 2; cf. Sall. Jug. 44; ∾ aliquem in magno honore, Caes., ogs. praecipuo honore (ud. in), id.; men ∾ Junium (mensem) in metu, Cic. Att. 6, 1; — herunder er endnu at mærke; 1) habere m. dobbelt Prædicat; at have el. besidde nogen el. noget i en vis Egenskab, at have bragt el. giort dertil, obl.; – ∾ aliquem collegam in praetura, Cic. Off. 1, 40; ∾ patrem obvium, Quintil.; cf. Caes. B. G. 1, 30; men ∾ venalia ··· fidem, jusjurandum, etc., Cic. Verr. 3, 62; – ofte ogs. c. partic. perf. pass. (som prægnant Omskrivning af perf. fin.); – si nondum eum satis habes cognitum, Cic.; cf. id. Div. in Caecil. 4, o. id. Orat. 33; men id. Fam. 6, 2: quare velim ita statutum habeas; — 2) at holde el. behandle saa el. saa, sædv. c. adv.; – uti (ligesom) tu me hic habueris, Plaut. Capt. 2, 2, 64; male habere agmen adversariorum, (medtage ilde), Caes. B. C. 1, 63; cf. Sall. Catil. 11 (Kritz), o. id. Jug. 103; — 3) ∾ se, ogs. medial, haberi, ogs. neutral, habere: at have sig el. forholde sig saa el. saa, at befinde sig saa el. saa, at staae saaledes til, obl.; — a) ∾ se; ipsi se hoc melius habent, quam nos, quod etc., Cic. Att. 11, 7; ego me bene habeo, vid. Tac. Ann. 14, 51; – male se res habet, (det staaer slet til), quum etc., Cic. Off. 2, 6; cf. id. d. Or. 2, 77; men ut meae res sese habent, Ter. Phorm. 5, 4, in.; — b) medial; sicut pleraque mortalium habentur, (forholde sig), Sall. Catil. 6; cf. id. ibd. 1; — c) neutral, ligesom d. græske ἔχω; ut bene haberem filiae nuptiis, (for at være vel derved), Plaut. Aul. 2, 8, 2; ligel. bene habent tibi principia, (vel begyndt), Ter. Phorm. 2, 3, 82; cf. Cic. Mur. 6; men sic habet: saaledes forholder det sig, Hor. Sat. 1, 9, 53; — 4) i sin Dom el. Mening at holde nogen el. noget derfor, at dømme el. antage el. mene, osv.: – maximam illam voluptatem habemus, quae etc., Cic. Fin. 1, 11; eos esse habitos deos, a quibus etc., id. N. D. 1, 15; cf. id. ibd. 17; – cujus auctoritas magni habebatur, (gialdt meget), Caes. B. G. 1, 21; nihil pensi habere, Quintil.; men id. 7, 3, 11: an perinde habenda sit haec (res), atque illa; – ∾ aliquem pro hoste, Liv.; cf. Caes. B. G. 1, 44; istuc jam pro facto habeo, Cic. Att. 13, 1; id ··· pro non dicto habendum, Liv. 23, 22; – reductos in hostium numero habuit, Caes.; cf. Hor. Sat. 2, 6, 41; dog ogs.: qui etc., hostium numero habebantur, Cic. Att. 11, 6; cf. Caes. B. G. 6, 13; – ∾ religioni, c. inf., Cic. Off. 2, 11, (ansee som Samvittighedssag); men ∾ aliquem despicatui, Plaut., ludibrio, Ter.; –, (injurias suas, lidt Uret) gravius aequo habere, Sall. Catil. 51; cf. Liv. 7, 5; – endel. heder i Omgangssproget: sic habeas el. habeto, (m. flgd. or. dir. el. m. Objectsætn.): dette maa el. bør du vide, tro el. antag dette, osv.; – vid. Cic. Fam. 3, 13, o. id. ibd. 2, 6 o. 10; ogs. uden sic; id. ibd. 2, 8 o. 13, 29; — b) derim.: secreto hoc audi, tecum habeto, (behold det hos dig selv, røb det ikke), id. Fam. 7, 25; cf. id. Att. 4, 15; — D) fremdeles heder habere; 1) om Localiteter: at have inde, at beboe; oftere neutral: at boe paa et Sted; (men alene forel.); – quae Corinthum habetis etc., Enn. ap. Cic. Fam. 7, 6; ille geminus, qui Syracusis habet, Plaut. Men. prol. 69; ubi aedituus habere solet, Varr.; — 2) om en Besiddelse; ∾ sibi: beholde for sig selv; – sibi ut haberet hereditatem, Cic. Verr. 2, 19; men id. Phil. 2, 28, som Skilsmissformel: res tuas tibi habe; — 3) om en elsket Person: at have el. besidde el. beherske, obl.; – Postquam nos Amaryllis habet, Virg. Ecl. 1, 31; cf. Ter. Andr. 1, 1, 58, o. Cic. Fam. 9, 26; — 4) ogs. „technisk" om den saarede Fægter: hoc habet el. habet, (han har Hugget, det træffer), vid. Virg. Aen. 12, 296; – oftere „overf."; hoc habet, (han er overvunden, obl.); vid. Plaut. Most. 3, 2, 26, o. Ter. Andr. 1, 1, 56 (Donat); — E) m. Bibegr. af en Virksomhed heder habere: at afholde el. holde el. foretage, at forrette el. udføre, at frembringe, obl.; – ∾ iter ad legiones, Caes. B. C. 1, 14; ∾ comitia, vid. Cic. Qu. Fr. 2, 6; ∾ senatum, id., Caes.; ∾ concilia, id. B. G. 5, 53; ∾ delectum (militum), s. und. delectus; ∾ sermonem, Cic. Tusc. 2, 24; ∾ orationem, id., disputationem, id., Caes.; cf. Cic. d. Or. 2, 47, o. id. Fam. 13, 69; — bb) bf. ogs. a) m. Personssubject: at have en Skik el. Eiendommelighed, obl.; saal. Cic. Phil. 2, 32: habebat hoc omnino Caesar; quem etc.; — b) om Begrebssubjecter: at medføre, at have tilfølge, at bevirke; vid. Cic. Prov. Cons. 4, o. id. Div. 2, 46; men Caes. B. G. 6, 23: latrocinia nullam habent infamiam, quae etc.; – men Cic. Pis. 22: habet hoc virtus, ut etc., (den bevirker dette, el. dette er dens Væsen); — F) aandigen at have; bf. 1) at have inde, at kiende el. vide, obl.; – habes consilia nostra, (der seer du mine Planer, nu veed du dem), Cic. Att. 5, 21; cf. id. d. Or. 2, 71 o. 88; ligel. habes nostras sententias, Suet. Claud. 4; — 2) ∾ in animo, ogs. ∾ animo, m. flgd. Objectsætn.: at have i Sinde, at være til Sinds, at have en Hensigt, obl.; – istum exheredare in animo habebat, Cic. R. Am. 18; cf. id. Att. 1, 17, o. Caes. B. G. 6, 7; men Liv. 44, 25: neque eum bello invadere animo habuit, (al. in animo), inc.; — III) partic. hăbĭtus, 3, ogs. som adj.: saa el. saa holdt el. beskaffen; (forclasf.); A) „alm."; equus nimis strigosus et male habitus, s. nedens.; – men „fig." o. „ment.": ut patrem tuum nuper vidi habitum, (som jeg fandt ham stemt), Ter. Heaut. 2, 4, 22; — B) „bef.": vel næret, vel ved Magt, corpulent; si qua (virgo) habitior est paullo, Ter. Eun. 2, 3, 23; cf. Massur. Sabin. ap. Gell. 4, 20: censores quum ··· equum nimis strigosum et male habitum, sed equitem ejus uberrimum et habitissimum viderunt, etc.

hăbĭlis, e, [habeo]: let el. beqvem at behandle el. bruge, skikket el. passende i sit Slags; I) „alm."; – ∾ arcus, (let at haandtere), Virg.; cf. Liv. 22, 46: gladii brevitate habiles, (lette at føre); ligel. naves velis habiles (letseilende), Tac. Ann. 2, 6; men ∾ filia el. nata, Virg. Aen. 11, 555, (spæd, smidig); cf. Ovid. A. A. 2, 662; — bb) bf. ogs. a) let el. hurtig, som bevæger sig el. bevæges let el. hurtigen, naves, s. ovens., currus, Ovid., aratrum, Tibull.; corpus habilissimum est quadratum, Cels.; — b) passet el. befæstet dertil; c. dat.; vid. Virg. Aen. 12, 432; — c) „poet." ogs.: ∾ vigor, id. Ge. 4, 418, (som giør let el. smidig; — II) passende el. skikket el. beqvem dertil; c. dat., el. m. ad; – bos nec feturae habilis, Virg. Ge. 3, 62; cf. Suet. Claud. 2; – numquam ingenium idem ad res diversissimas habilius fuit, Liv.

21, 4; „poet." ogſ. c. inf., Stat.; - vicina seni non habilis, (neml. efter Alderen), Hor. Od. 3, 19, 24; - men absol.: non habiles Colchi, (raa, udannede), Val. Fl.

*hăbĭlĭtas, atis, f.: Passelighed, Beqvemhed, Boielighed, Smidighed; - opportunitates habilitatesque corporis etc., Cic. Leg. 1, 9; o. — hăbĭlĭter, adv.: passende, behændigen, ferre scutum, Liv. Epit. 57; - ogſ. tienligen el. hensigtsmæssigen, uti elephantis, Mela 3, 7; — [habilis].

*hăbĭtābĭlis, e: beboelig; ∾ regiones, Cic. Tusc. 1, 20, (oppon. vacantes); - men „poet.": non habitabile frigus, (uudholdelig), Ovid. Trist. 3, 4, 51; — II) „poet. overs.": beboet; Superisque habitabile saxum, (i. e. Capitolium), Sil. 1, 541; — hăbĭtācŭlum, i, n.: Bolig; (efterel. Ord); navnl. Dyrenes Tilhold, saal. Lovens, Gell. 5, 14; habitacula avium, Pallad.; — II) „overs." om Legemet, som Sielens Bolig, Prudent.; — hăbĭtātio, onis, f.: Bolig el. Beværl; mercedes habitationum annuas conductoribus donavit, Caes. B. C. 3, 11; sumptus habitationis, Cic.; cf. Plaut. Trin. 1, 2, 2; — b) ogſ. findes habitatio f. merces habitationis: Husleie, Suet. Caes. 38. — df. demin. hăbĭtātiuncŭla, ae, f.: liden Bolig, Hieronym.; o. — hăbĭtātor, oris, m.: Beboer el. Indvaaner, mundi, Cic.; cf. id. N. D. 2, 56; — df. fem. habitatrix, icis: Beboerinde, Auson.; — [habito]. — hăbĭtio, onis, f., [habeo]: Haven el. at have; df. „overs.": debitio enim gratiae, non habitio, quum pecunia confertur, Gell. 1, 4.

hăbĭto, avi, atum, 1, v. a. o. n., intens. af habeo; I) oprdl.: pleier at have el. bruge; - et epicroeum quoque viri habitarunt, Varr. ap. Non.; — II) „bef.": har inde, d. e. beboer; oftere neutral: boer paa et Sted; A) „egenl."; a) act.; - vid. Virg. Aen. 3, 106; ∾ casas, id., silvas, id., terras, Ovid.; - df. pass.: ea pars (urbis) habitatur frequentissime, Cic. Verr. 4, 53; cf. Liv. 24, 3, o. Hor. Ep. 1, 14, 2, ogſ. Tac. Hist. 5, 7; - „poet." ogſ. om en Guddom, som dyrkes paa et Sted; - deus hoc nemus habitat, Virg. Aen. 8, 352; - ligel. „poet." om Dyrene, Hor. Epod. 16, 19; — b) neutr.; in illisce aedibus habitat (ille), Plaut.; ∾ in via, (ved Veien), Cic., in Sicilia, id., Lilybaei, id.; - ∾ vallibus imis, Virg.; cf. Cic. N. D. 2, 37; ∾ casa straminea, Propert.; - ∾ apud aliquem, Cic. Acad. 2, 26; ∾ cum aliquo, id.; - men ∾ triginta millibus, (for den Leie), id. Coel. 7; men rus habitatum abii, Ter.; ∾ bene, Nep., laxe et magnifice, Cic.; habitandi causa etc., Caes. B. C. 3, 112; cf. Cic. d. Senect. 23; men super habitantes aliquando procumbunt (tecta), Quintil. 2, 16, 6; - endel. impers.; quibus (vicis) frequenter habitabatur, Liv. 2, 62; ligel. habitari in terris, Cic.; cf. id. Acad. 2, 39; — II) „fig.": ideligen at være el. færdes paa et Sted el. i en Syssel; - ∾ in subselliis, (ideligen at føre Sager for Retten), Cic.; ∾ in oculis populi, (ofte at vise sig offentligen), id.; men id. Phil. 12, 1: quorum in vultu habitant oculi mei, (neml. for at udforske deres Indre); men id. Orat. 15; ∾ in bonis suis, (om Taleren „alleg." f. in dicendo morari); men id. d. Or. 3, 38: ∾ in hac una ratione tractanda, (sysselsætte sig alene el. udelukkende dermed); cf. id. ibd. 2, 27: ut ··· ibi habitem, (at jeg vedbliver at tale derom, holder fast derved); - ogſ. at være noie forbunden dermed; qui potest habitare in beata vita summi mali metus? Cic. Fin. 2, 28; cf. id. Tusc. 5, 24: animus cum his habitans curis; men Pers. 4, 52: Tecum habita, et noris, quam sit tibi curta supellex, (betragt dig selv, osv.).

*hăbĭtūdo, inis, f.: ydre el. legemlig Beskaffenhed, Udseende el. Gestalt; - ∾ bona corporis, Auct. ad Herenn.; cf. Ter. Eun. 2, 2, 11; - ogſ. in pl.; ∾ variae corporis, Appul.; o. — hăbĭtŭo, are, v. a.: gior saa el. saa beskaffen; in pl.: at blive saa el. saa beskaffen, (efterel. Ord), Coel. Aur.; — [habitus, habeo]. — hăbĭtūrio, ire, v. a., desid. af habeo: vilde gierne have, Plaut. Truc. 1, 2, 18.

1. hăbĭtus, 3: partic. o. adj. af habeo. — 2. hăbĭtus, us, m., [habeo]: Gienstandens Beskaffenhed; df. I) „egenl.": den legemlige Beskaffenhed, Udseende, Befindende, Holdning; (in sing. o. pl.); A) „alm."; optimo habitu, maximis viribus, etc., Cic. Coel. 24; cf. id. Brut. 91; ligel. ∾ corporis, id. ibd. 16, oris et vultus, id. Fin. 3, 17; men moderati aequabilesque habitus, id. ibd. 5, 12; men virginali habitu vestituque (signa), id. Verr. 4, 3; cf. Suet. Aug. 40; men ∾ diversus ascendentium et descendentium etc., Senec. Ep. 113; — 2) om tinglige Gienstande, navnl. om Localiteter; - habitusque locorum (praediscere), Virg. Ge. 1, 52; ∾ Italiae, Indiae, vid. Liv. 9, 17; ∾ armorum, id., temporum, id.; — B) „bef." ogſ. Dragt, Klædning; - permutato cum uxore habitu, Quintil.; cf. id. 3, 7, 6; ∾ Graeco, Romano uti, Suet.; cf. Hor. Sat. 2, 7, 54; ∾ pastorum, Liv., triumphantis, Suet., lugentis, id.; — II) „fig." o. „ment.": Beskaffenhed, Natur, Forhold; A) „alm."; - naturae ipsius habitu prope divino etc., Cic. Arch. 7; prudentem ex ipsius habitu judicare, (opp. ex aliqua re externa), id. Leg. 1, 16; men quum ad rationis habitum perduxerit (natura hominem), id. Fin. 4, 14; - ∾ orationis et quasi color, id. d. Or. 3, 52; cf. Quintil. 9, 1, 13, o. id. 11, 3, 62; — B) „bef."; 1) Stemning el. Sindelav; - quis habitus provinciarum, etc., Tac. Hist. 1, 4; ogſ. ∾ animorum, id. ibd. 1, 8; cf. Vell. 2, 99, o. Liv. 32, 14; — 2) i d. philosophiske Sprog: en erhvervet fuldkommen Tilstand; vid. Cic. Inv. 1, 25, o. id. ibd. 2, 9.

hāc, adv., (oprdl. abl. fem af hic, haec, sc. parte el. via): her, herad, herigiennem; - hac copias traducere, Nep. Hann. 3; Vos me hac sequimini, Ter. Eun. 4, 7, 46; - ligel. hac ··· hac, (her ··· her el. hist), Virg. Aen. 1, 474; ligel. hac illac (f. hac et illac), Ter. Heaut. 2, 3, in.; cf. Tac. Agr. 28; — 2) ogſ. undert. ligesom huc: herhid; - iter hac habui, Ter. Eun. 5, 9, 35; cf. Plaut. Merc. 2, 3, 54.

hac.tĕnus, adv., [f. hac tenus, sc. parte]: hertil, herhid; I) om Stedet; A) „alm.": hertil, saavidt; vid. Ovid. Met. 13, 700; men (in tmesi): Hac Trojana tenus fuerit fortuna secuta, Virg. Aen. 6, 62; — B) „bef." om en Grændse i Talen: saavidt, hertil; - hactenus de amicitia dicere, Cic. Lael. 7; - bef. ogſ. afbrydende: sed haec hactenus etc., id. Div. 2, 24; cf. id. Att. 5, 13; men Ovid. Fast. 5, 661: Hactenus, (sc. locutus est); - ligel. i Overgange; hactenus de aquis, nunc de aquatilibus, Plin.; — b) „poet." ogſ.: her; hactenus ··· littera sistat opus, Ovid. Her. 17, 265; — II) om Tiden: saavidt, saalænge, hertil; - hactenus quietae utrimque stationes, etc., Liv. 7, 26; cf. Tac. Agric. 10, ogſ. id. Ann. 13, 17; f. ogſ. Ovid. Met. 5, 250, o. Virg. Aen. 5, 603; — III) om andre Forholde; A) absol.: saavidt, saameget, ikkun dette; Burrum ··· hactenus respondisse, etc., Tac. Ann. 14, 51; men elliptisk: utinam, inquit, hactenus. Suet. Dom. 16; — B) „relativt", ligesom eatenus: saa vidt, i samme Grad, osv.; m. tilsvarende quatenus, Dig., el. quoad, Cic. Fam. 4, 3, el. quod, Plin. Ep. 9, 15; men Senec. Ep. 88: (quae officia) hactenus utilia, si praeparant ingenium, etc.; men hactenus, ut etc., Cic. d. Or. 2, 27; cf. Hor. Sat. 1, 2, 123; endel. m. flgd. ne, Cic. Att. 5, 4; cf. Tac. Ann. 14, 7; — not.: hac ··· tenus, (el. in tmesi), vid. Virg. Aen. 5, 603, o. Ovid. Met. 5, 642.

1. Hadrĭa, (Adr.), ae, f.: Navnet paa tvende Byer i Italien; A) By i det Picenske, K. Hadrianus's Fødeby, (hod. Atri), Mela 2, 4, Plin. 3, 18; — bb) df. Hadriānus, 3, ager, Liv. 22, 9; — b) Hadriani, orum, (Indvaanerne), id.; — B) By i d. Venetianske; vid. Liv. 5, 33; hos Plin. 3, 20, ogſ. Atria, (hod. Adria); herefter skal ogsaa det hadriatiske Hav være

blevet benævnt; — b) ds. Hadrianus, 3, vina, Plin. 14, 8; men ∾ mare, Cic. Att. 10, 7, o. Hor. Od. 1, 16, 4: d. hadriatiske Hav.

2. Hadria, (Adria), ae, m., Ἀδρίας: det hadriatiske Hav, Hor., Plin. 3, 20, ogs. mare Hadriae, Prop. 1, 6, in; — B) ds. 1) Hadriăcus, (Adr.), 3, aequor, Prop., undae, Virg., d. hadriatiske Hav; — 2) Hadriānus, 3, mare, Cic., Hor., (s. ogs. ovenf. und. 1. Hadria); — 3) Hadriaticus, 3, mare, Liv. 5, 33; ogs. absol., Hadriaticum, (sc. mare), Catull. 4; ligel. ∾ sinus, Liv. 10, 25; cf. Suet. Tib. 16; – ved tidligere mare Atriaticum, Plin. 3, 20. — 1. Hadriānus, 3, s. ovenf. — 2. Hadriānus, (Adr.), i, m.: romersk Keiser; vid. Ael. Spart. Vit. Hadr.; — ds. Hadriānŏpŏlis, is, f.: Navnet paa flere efter ham kaldte Byer, Spart. Hadr. 20.

hadrobōlon, i, n., ἁδρόβωλος, i. e. magnis glebis constans), sc. gummi: etslags storklumpet sort Gummi af Træet bdellium, Plin. 12, 9. — hadrosphaerum, i, n., [ἁδρός, i. e. grandis, σφαῖρα, i. e. globus], sc. nardum: storbladet Art af Nardusbusken, Plin. 12, 26. — Hadrūmētum, (Adr.), i, n.: By i Africa propria, i Landskabet Byzacene, Mela 1, 7, Plin. 5, 3, Caes., Liv.; — 2) ds. Hadrumetinus, 3, (af el. fra Hadr.), Capitol. Albin. 1; – men subst. Hadrumetini, orum, m.: Indvaanerne deraf, Auct. B. Afr. 97.

Haebūdes, (Heb.), um, f., (sc. insulae): d. nu saakaldte Hebrider imellem Irland og Scotland; vid. Plin. 4, 30, o. Solin. — *haedillus, i, m., demin.: liden Buk; men Plaut. Asin. 3, 3, 76, (som Kelеord); o. — haedīnus, 3: af Gjedebukke, pelliculae, (Gjedeskind), Cic. Mur. 36; — [haedus]. — Haedŭi, orum, s. und. Aedui. — haedŭlea, ae, f.: liden Gjed, Hor. Od. 1, 17, 9; af — haedŭlus, i, m., dem. af haedus: liden Buk el. Gjedebuk, Juvenal. 11, 65. — haedus, i, m.; 1) „egenl.": ung Buk el. Gjedebuk: – ds. „collect.": villa abundat porco, haedo, etc., Cic. d. Senect. 16; – ∾ petulci, Virg., lascivi, Ovid. Met. 13, 791; — II) „meton.", Haedi: tvende Stierner i Auriga; ∾ pluviales, Virg., nimbosi, Hor.; – ogs. in sing.: impetus orientis Haedi, id.; cf. Propert. 3, 20, 56.

haemăchātes, ae, m., αἱμαχάτης: Blodagaten, etslags Ædelsten, Plin. 37, 57. — haematicon, i, αἱματικόν, (blodigt): etslags Buskvært, Appul. — haemătĭnus, 3, αἱμάτινος: blodfarvet el. blodrød, Vitruv., Plin. — haematītes, ae, m., (sc. lapis), αἱματίτης (λίθος): Blodstenen, etslags Jernsten, Plin. 36, 25; — II) etslags rødfarvet Ædelsten, id. 37, 60. — haemătŏpus, ŏdis, m., αἱματόπους: Blodfoden, etslags Fugl med røde Fødder, Plin. 10, 64.

Haemon, (Aem.), ŏnis, m.: Søn af d. thebanske K. Creon, dræbte sig selv af Kiærlighed til K. Oedips Datter Antigone, Prop. 2, 7, 83, o. Ovid. Ib. 503.

Haemŏnĭa, (ogs. Aem), ae, f., Hæmonien, ældre og poetisk Benævnelse paa det græske Landskab Thessalien; vid. Ovid. Met. 1, 568, oftere; – ∾ nivalis, Hor. Od. 1, 37, 20; — 2) ds. Haemŏnĭus, 3: hæmonisk el. thessalisk, urbs, Ovid. Met. 11, 652, (d. e. Trachin); men id. Fast. 5, 400: ∾ puer, (d. e. Achilles); men id. Met. 2, 81: ∾ arcus, (Stiernebilledet Skytten, neml. oprdl.: den thessaliske Centaur Chiron); men ∾ Boreas, (i. e. Thracicus), Sil.

haemophthĭsĭcus, 3, αἱμοφθισικός: som har fordærvet Blod, Aemil. Mac. — haemoptўĭcus, i, m., αἱμοπτυϊκός: som spytter Blod, Marc. Empir. — haemorrhăgia, ae, f., αἱμοῤῥαγία: Blodløb el. Blodstyrtning, navnl. ogs. Næseblod, Plin. 23, 67. — haemorrhŏĭcus, 3, αἱμοῤῥοϊκός: som lider af Hæmorrhoider el. af den gyldne Aare, Firmic. — haemorrhŭsa, ae, f., αἱμοῤῥοοῦσα: som lider af Blodstyrtning, Vulg. — haemostăsis, is, f., αἱμόστασις: en blodstillende Plante, Appul.

Haemus, (-os), ogs. Aemus, (-os), i, m., Αἷμος: høit Bierg i Thracien, paa Grændsen af Moesien, (d. nuv. store Balkan), Mela 2, 2, Plin. 4, 18, Liv. 40, 21, o. Hor. Od. 1, 12, 6; — not.: Fabelen om Hæmus og Rhodope, hvilke til Straf for deres Overmod forvandledes til Bierge af samme Navn, har Ovid. Met. 6, 87.

haereditas, atis, f., s. und. hereditas. — haereo, haesi, haesum, 2, v. n.: hænger el. hefter el. sidder fast derved el. deri; – m. in c. abl., (sild. m. in c. acc.), ofte ogs. c. abl. (efter d. udfaldne in), undert. ogs. (bes. overf.) c. dat.; ogs. m. ad, sub, ex, osv.; I) „egenl."; – quod ··· male laxus In pede calceus haeret, Hor. Sat. 1, 3, 32, (sidder slet derpaa); classis in vado haerebat, Curt.; ∾ in equo, (sidde fast i Saddelen), Cic. Dejot. 10; ogs. ∾ equo, Hor. Od. 3, 21, 54; pugnus in mala haereat, (være ideligen derpaa), Ter. Ad. 2, 1, 17; ∾ fauce, (om et Ben), Phaedr. 1, 8; men Virg. Aen. 10, 861: haeret pede pes etc., (slutter sig tæt dertil); men quasi radicibus suis haerere, vid. Cic. Acad. 2, 39; men foliis sub omnibus haerent (somnia), Virg. Aen. 6, 284; ogs. ∾ inter se, (hænge fast sammen), Lucr. 3, 194; men absol.: male haerentes scalarum gradus etc., Caecin. ap. Cic. Fam. 6, 7; ligel. lingua haeret metu, (standser af Frygt), Ter.; – qua levis (sagitta) haeserat alae, (dat., s. in ala), Ovid. Met. 12, 570; men aqua haeret, s. und. aqua; — B) „bes." ogs.: hænger fast derefter, trænger ind derpaa; – haerens in terga hostium, Liv. 1, 14; ligel. ∾ in tergis, Curt.; ∾ tergis, Tac.; haeret Visceribus (cervi) super incumbens (leo), Virg. Aen. 10, 726; — b) hænger ved el. kommer med til Nød el. som den sidste; – ne in turba quidem haerere plebejum etc., Liv. 5, 2; — II) „fig."; A) „alm.": at vedblive deri, at hænge fast derved; – ∾ in medullis ac visceribus alicujus, (være nogen dybt indpræntet), Cic. Phil. 1, 15; ligel. dolor animo infixus haeret, ibd. 2, 26; ∾ in memoria, id.; cf. id. d. Or. 2, 51; men Haesuraque mihi tempus in omne fides, (som aldrig skal forlade mig), Ovid. Trist. 3, 4, 36; ut haeream in parte aliqua apud Thaidem, Ter. Eun. 5, 9, 25; – haeserat ei comes, Plin. Ep. 7, 27; ligel. haeserat Euandro, Virg. Aen. 10, 780; men haeres ad latus, (er paatrængende), Catull. 21, 6; – hoc teneo, hic haereo, (holder fast derved), Cic. Verr. 5, 64; in hoc haerent casu, (derpaa beraabe de sig), Liv. 38, 49; – ∾ in tam bona causa, (fortsætte dens Forsvar), Cic. Fam. 6, 5; ∾ in scribendo, id., in libris, id., (være uafladeligen sysselsat dermed); cf. id. d. Or. 1, 38; men comisk: ∾ in amorem (s. in amore) apud aliquam, Plaut. Epid. 2, 2, 7; — B) „bes."; a) om en Beskyldning el. Brøde: at hefte el. klebe derpaa; – potest hoc homini huic haerere peccatum? Cic. R. Com. 6; cf. id. Coel. 7: in quo crimen non haerebat; — b) om Personer: at blive ligesom stikkende deri, ikke at kunne frie sig derfra; – ∾ criminibus repetundarum, Tac. Ann. 4, 19; men Cic. Orat. 21: haesit in iis poenis etc., (blev ligesom bildet deri); — 2) ds. ogs.; a) om Begreber: at gaae i Staa, at standse el. ophøre; – negotium haeret, (vil ikke ret gaae), Plaut.; amor haesit, (ophørte), Ovid. Rem. 430; cf. Virg. Aen. 11, 290: Hectoris Aeneaeque manu victoria Grajum Haesit, (blev opholdt el. udsat); — b) om Personer: ligesom at blive siddende fast el. stikkende deri, at geraade i Forlegenhed el. Forvirring; ogs. at være raadvild; – haerere homo, versari, rubere, Cic. Verr. 2, 76; cf. id. Phil. 2, 29; – haereo, quid faciam, Ter.; si me haerentem videbis, Cic. Fin. 3, 4; men id. N. D. 3, 24: haerere in multis nominibus, (være uvis om deres Oprindelse); men Virg. Aen. 3, 597: aspectu conterritus haesit, (studsede el. standsede).

haeres, ēdis, s. und. heres. — haeresco, ĕre, v.

n., inch. af haereo: bliver hængende el. siddende fast derved; - ∾ in terris (primordia), Lucr. 2, 476; cf. id. 4, 744: haerescit facile (imago).

haeresiarcha, ae, m., αἱρεσιάρχης: Hovede el. Formand for en Sect, Sidon., Augustin. — haerĕsis, is o. eos, f., αἵρεσις; I) Sect el. Skole el. Parti; - Cato ex ea haeresi, quae etc., Cic. Parad. prooem., ogs. m. Lune om en Særhed; de haeresi Vestoriana etc., id. Att. 14, 14; — B) sildv. i Kirkesproget: Ketteri, ketterske Religionslærdomme, Tertull.; — II) Kald, Syssel, Forretning; ∾ navalis, Cod. Theod. — haeretĭcus, 3, αἱρετικός: hengiven til en Sect el. Skole; df. i Kirkesproget: hengiven til nogetslags Ketteri, Arator; — b) df. subst. haereticus, i, m.: en Ketter, Tertull.; de Praescriptione adversus Haereticos, (Skrift af samme).

*haesitābundus, 3: stammende el. tvivlende, forlegen, Plin. Ep. 1, 5; — haesĭtantia, ae, f.: Standsning el. Ophold; df. ∾ linguae: Stammen el. at stamme i Talen, Cic. Phil. 3, 6; — haesĭtātio, onis, f.; I) ligesom frgd.: Stammen el. Standsning i Talen, (navnl. naar man enten ikke veed, hvad at sige, el. man frygter for at feile i sit Udsagn); - vid. Cic. d. Or. 2, 50, o. Quintil. 11, 2, 48; — II) den aandige el. indre Forlegenhed el. Standsning el. Tvivl; vid. Cic. Fam. 3, 12, Quintil. 12, 1, 40, o. Tac. Hist. 1, 39; o. — haesĭtātor, oris, m.: som betænker sig, som dvæler el. nøler; - ∾ in edendo, (som nøler med at udgive en Bog), Plin. Ep. 5, 11; — [flgd.].

haesĭto, avi, atum, 1, v. n., frequ. af haereo; I) „egenl.": at blive hængende el. siddende fast deri el. derpaa el. derved; - in vadis haesitantis frumenti acervos etc., Liv. 2, 5; men haesitantes milites (sc. in palude), Caes. B. G. 7, 19; men „alleg.": in eodem luto haesitas, Ter. Phorm. 5, 2, 15; — II) df. „fig."; a) at være usikker el. vaklende i Talen; - sunt quidam ita lingua haesitantes, ut etc., Cic. d. Or. 1, 25; — b) at vakle i sin Forestilling; - ∾ in majorum institutis, (være ukyndig deri), Cic. d. Or. 1, 10; quum haesitaret, etc., id. Catil. 2, 6; - ogs. pass. impers.: de mutando statu reip. haesitatum erat, Suet. Claud. 11. — Hagiographa, orum, n., Ἁγιόγραφα: d. tredie Afdeling af det gamle Testamentes Bøger, Hieronym.

Halaesa, Halaesus, f. und. Halesa, etc. — hālātus, i, m.: efterel. Biform af halitus, Capella. — halcedo, halcyone, etc., f. und. alcedo, etc. — halec, halex, f. und. alec, etc. — Hales, ētis, m.: Flod i Lucanien, ved Velia, Cic. Fam. 7, 20. — Hălēsa, (Halaesa, Alesa), ae, f.: By paa Sicilien ved Floden Halesus, Cic. Verr. 2, 7. Sil.; — 2) df. Hălēsīnus, 3, civitas, Cic.; - men Halesini, orum, m.: Indvaanerne deraf, id. — Hălēsus (Halaes., Ales.), i, m.: Søn af Agamemnon, drog til Italien, hvor han blev Faliskernes Stamfader, og Stifter af Byen Falerii; df. ∾ Atrides, Ovid. Fast. 4, 74, ogs. Agamemnonius, Virg. Aen. 7, 721. — not.: ogs. er Halesus, i, m.: Navnet paa en Flod paa Sicilien ved Byen Halesa, Catull.

Hăliacmon, (Al.), ŏnis, m., Ἁλιάκμων: Flod paa Grændsen af Macedonien o. Thessalien, Plin. 4, 17, Caes., Liv. — hălĭaeĕtos, i, m., ἁλιαίετος: Havørnen el. Fiskeørnen, (falco haliaeëtus L.), Plin. 10, 3; — not.: efter Fabelen blev K. Nisus, Scylla's Fader, forvandlet til denne Fugl; vid. Ovid. Met. 8, 146, o. Virg. Ciris. — Hălĭartus, i, f., Ἁλίαρτος: By i Boeotien, Nep. Lys. 3, Liv.; — 2) df. Hălĭartii, orum, m.: Indvaanerne deraf, Liv. 42, 46.

halica, f. und. alica. — hălĭcăcăbus, i, f., (sc. herba), ἁλικάκαβος: Værten vesicaria, Plin. 21, 105. — Halicarnassenses etc., f. und. flgd. — Hălĭcarnassus, (-os), i, f., Ἁλικαρνασσός: gammel Søstad i Carien, Herodots o. Dionysius's Fødeby; vid. Mela 1, 16, Plin. 5, 29, Liv. 37, 10, Cic., o. A.; — B) df. 1) Hălĭcarnassensis, e, hvf. pl. Halicarnassenses, ium, m.: Indvaanerne af Byen Hal., Liv. 33, 20; — 2) Hălĭcarnasseus (quinquesyll.), ĕi o. ĕos, m.: Ἁλικαρνασσεύς: som er fra el. af Byen Hal., Dyonysius, Quintil. 3, 1, 16; — 3) Hălĭcarnassensius, 3: = Halicarnassensis, civis, Nep. Them. 1, inc.; — 4) Hălĭcarnassii, orum: = Halicarnassenses, Tac. Ann. 4, 55. — Hălĭcyensis, e: hørende til Byen Halicyæ paa Sicilien, (imod Lilybæum); ∾ civitas, Cic. Verr. 3, 6; - men Halicyenses, ium, m.: Indvaanerne deraf, Plin. 3, 14.

Hălĭeus, (trisyll.), ĕi o. eos, m., (ἁλιεύς, i. e. piscator), heder d. tiende Bog hos Apicius. — halĭeutĭcus, 3, ἁλιευτικός: hørende til Fiske el. til Fiskeri; ∾ argentum, Gallien. ap. Treb. Claud. 17; — not.: Halieuticon, (gen. pl. Ἁλιευτικῶν), sc. liber: Digt af Ovidius; cf. Plin. 32, 5. — hălĭphloeus, (-os), i, f., ἁλίφλοιος, (ligesom Sobark): etslags Egetræ med svampet Bark, vid. Plin. 16, 8. — hălĭpleumon, ŏnis, f., ἁλιπλεύμων: Solunge, etslags ubekiendt Fiskeart, Plin. 32, 53.

hālĭto, are, v. a., frequ. af halo: udpuster; - flammam halitantes, Enn. ap. Diomed. — hālĭtus, us, m., [halo]; I) „egenl."; A) „alm.": Aanden el. Aandedraget; vid. Cic. poët. Tusc. 2, 9; graveolentia halitus, (ond Lugt af Munden), Plin.; ligel. absol., halitus oris, id.; — B) „bes."; a) Dunst el. Uddunstning: ∾ noxius terrae, Quintil.; ∾ maris, Plin., Averni, Val. Fl.; — b) ∾ solis, Solheden, Colum.; ∾ caloris, id.; — II) „overf.": Livsaanden, Siælen, Prudent.

hallex, (all.), icis, m., (bessl. m. hallus): den store Taa, Tommeltaaen; df. comisk: hallex viri, (en Tommeliden el. Lilleput), Plaut. Poen. 5, 5, 31. — hallucinatio, hallucinor, etc., f. und. allucinatio, etc. — hallus, f. und. allus. — halmyridion, i, n., ἁλμυρίδιον, (noget salt): en Kulart, Plin. 31, 41. — halmyrrhax, ăgis, m., ἁλμυῤῥαξ: etslags af Jorden frembrydende Saltpeter el. nitrum, Plin. 31, 46, (hvor acc. halmyrrhaga).

hālo, avi, atum, 1, v. n. o. a.; (poetisk Ord); I) som neutr.: at dunste el. dufte deraf; c. abl.; - arae sertis ... halant, Virg. Aen. 1, 421; cf. id. Ge. 4, 109, - ogs. absol.: at lufte el. blæse, Ovid. Met. 7, 80.; — II) som act., el. c. acc.: at udaande el. uddufte; Et nardi florem, nectar qui naribus halat, Lucr. 2, 847; cf. Martial. 10, 48.

hălŏphanta, ae, m., ἁλοφάντης: der angiver dem, der lovstridigen udføre Salt; df. „overf.", ligesom sycophanta: Skielm, Slyngel, Plaut. Curc. 4, 1, 2. — hălos, gen. halo, f., ἅλως: den runde Lo, area; df. særdv. Ring omfring Solen el. Maanen, d. lat. corona, Senec. Qu. N. 1, 2. — hălōsis, is, f., ἅλωσις: Erobring, Petron. 89; men Suet. Ner. 38, paa Græsk.

halter, ēris, m., ἁλτήρ, (en Springer); df. pl. halteres: Blymasser, som den Springende holder i Hænderne, for at bevare Ligevægten, Martial. 14, 49. — halucinatio, halucinor, etc., f. und. alucinatio, etc. — Haluntium, (Al.), i, n.: By paa Sicilien, Cic. Verr. 4, 23; — 2) df. Haluntini, orum, m.: Indvaanerne deraf, id. ibd. — Halyattes, f. und. Alyattes. — Hălys, ўos, m., Ἅλυς: Flod imellem Paphlagonien og Pamphylien, hvorom Cic. poët. Div. 2, 56: Croesus Halyn penetrans magnam pervertet opum vim; cf. Plin. 6, 2 o. 3. — hălўsis, is, f.: = halos, (hvoraf det rimel. er fordærvet), Appul.

hāma, ae, f., ἄμη el. ἅμη: Ildskar, Plaut. Mil. gl. 3, 2, 42; ogs. Vandspand, navnl. Brandspand, Plin. Ep. 10, 42, Dig. — Hămādryas, ădis, f., Ἁμαδρυάς, sc. nympha: Træenymphe, (der neml. lever og døer tilligem. det Træ, hvori hun boer); in pl., Ovid. Met. 1, 690, o. id. ibd. 14, 624, ogs. Virg. Ecl. 10, 62, oftere; - in sing., Stat.; — not.: Hamadryasin, (f. Hamadryadibus), Propert. 1, 20, 32. — Hămartĭgĕnia, ae, f., Ἁμαρτιγένεια, (Syndens Oprindelse): Digt af Prudentius.

hāmātĭlis, e; (for= o. eftercl. Ord); I) som foretages med Krog el. Angel, piscatus, Plaut. Rud. 2, 1, 10; — 2): = hamatus; ∾ spiculum scorpii, Tertull.; af — hāmātus, 3, [hamus]: forsynet med Hage el. Krog: - hamatis corporibus concreta haec esse etc., Cic. Acad. 2, 38; ∾ arundo, Ovid.; ∾ ensis, ligesom harpe, (krumt el. seglformet Sværd), id.; ∾ ungues, id.; - „alleg." er: ∾ sentes (sc. curarum, i. e. curae), Ovid. Met. 2, 799; - men ∾ munera, Plin. Ep. 8, 30, (der gives for at faae andre større tilbage).

hămaxa, ae, f., ἅμαξα, efter Gell. 2, 21: Stiernebilledet Vognen. — hămaxăgōga, ae, m., (ἁμαξαγωγός): der fører paa Vogne; bf. comisk: bonorum hamaxagogae, Plaut. Truc. 2, 7, 2. — hămaxo, are, v. a., [ἅμαξα, i. e. currus]: spænder for Vognen el. Aaget; vid. Plaut. Truc. 2, 2, 21. — Hămaxŏbii, orum, m., Ἀμαξόβιοι: skythisk Nomadefolk, der medfører paa Vogne deres hele Eiendom fra Sted til Sted, Plin. 4, 45, o. Mela 2, 1; (cf. Hor. Od. 3, 24, 9).

Hamilcar, (Amilcar), ăris, m.: punisk Mandsnavn; navnl. ogs. Faderen til Hannibal; vid. Nep. Hamilcar; s. ogs. Liv. 21, 2 flgd. — hāmiōta, ae, m., [hamus]: som fisker med Angelen, en Fisker, Plaut. Rud. 2, 2, 5, Varr. ap. Non. — hammitis, idis, f., sc. gemma, ἀμμῖτις, (ἀμμίτης): etslags ubekiendt Ædelsteen, Plin. 37, 60. — hammochrysos, Hammon, Hammoniacus, s. und. ammochrysos, Ammon., etc.

hāmŭla, ae, f., demin. af hama: liden Vandspand, Colum. poët. — hāmŭlus, i, m., demin.: liden Hage; bf. 1) hageformet Værktøi til chirurgisk Brug, Cels.; — 2) ∾ piscarius: en Fiskerkrog, Plaut. Stich. 2, 1, 17; af — hāmus, i, m.; I) „alm.": Hage el. Krog; - ferreis hamis infixis, Caes.; stupa pectitur ferreis hamis, Plin.; men Virg. Aen. 3, 467: Loricam consertam auro hamisque trilicem, (i. e. aureis hamis consertam, ligesom Guldringbrynie); men Ovid. Met. 4, 719: ferrum curvo tenus abdidit hamo, (indtil dets krumme Hefte); s. ogs. harpe; — II) „bes."; A) Fiskerkrog, Angel; - ut hamo pisces (capiuntur), Cic.; piscem hamo ducere, Ovid., suspendere, decipere, id.; — b) bf. ogs. „alleg.": meus est; hamum vorat, (han bider paa Krogen), Plaut. Curc. 3, 62; cf. Ovid. A. A. 3, 425, o. Hor. Sat. 2, 5, 25, ogs. Martial. 6, 63; s. ogs. und. hamatus; — 2) hvad der ligner en Krog el. Hage, navnl. en Klo, Ovid. Met. 11, 342; men ∾ obunci (sc. sentium), id. Nux 115; — b) ligel. af Gestalten: etslags Bagværk, Appul.

Hannĭbal, (ogs. Ann.), ălis, m., Ἀννίβας: punisk Mandsnavn, hvoraf den berømteste er Hamilcars Søn, Hannibal, Carthagernes Anfører i den anden puniske Krig; vid. Nep. Hannibal, o. Liv. 21, ab in. — Hanno, (ogs. Anno), ōnis, m., Ἄννων: punisk Mandsnavn, hvoraf den berømteste er den carthagiske General, Hanno, der omtr. 500 Aar før Chr. omseilede Africa; vid. Plin. 5, 1.

hapala, hapalaris, s. und. apala, etc. — hăphe, (ogs. aphe), es, f., ἀφή; oprdl.: Berørelse, Tagen el. at tage derpaa; bf. i Fægtersproget: Legemets Bestrøelse med Sand el. Støv forinden Brydningen; — bf. „meton."; I) denne Støv selv; Et flavescit haphe, Martial. 7, 67; — 2) Støvet paa en Vei; vid. Senec. Ep. 57. — hapsus, i, m., ἅψος, (i. e. junctura); ∾ lanae, Uldtot, (hvormed det syge Sted belægges), Cels. 4, 6.

hăra, ae, f.: liden Aflukke til Husdyrene, navnl. Gaasesti, Varr., „bes." ogs. Svinesti; hvf. skældende: ex hara producte (voc.), non ex schola, Cic. Pis. 16; cf. Ovid. Her. 1, 104; ligel. hara suis, (som Skældsord), Plaut. — harena, etc., s. und. arena, etc.

hărĭŏla, ae, fem. af hariolus: Spaaqvinde, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 98. — hărĭŏlātio, onis, f.: Spaaen el. Spaadom, Attius ap. Cic. Div. 1, 31; af — hărĭŏlor, atus sum, 1, v. dep. n.; I) „egenl.": spaaer, agerer Spaamand; - ∾ quaestus causa, Cic. Div. 1, 58; cf. id. Att. 8, 11; — II) „overf.": snakker hen i Veiret, Ter. Phorm. 3, 2, 7; cf. Plaut. Rud. 4,; 4, 97, oftere; af — hărĭŏlus, (ar.), i, m., [demin. af inus, harius, i. e. ἱερεύς]: Spaamand, (oftere m. Bibegr. af Ringeagt); - hariolorum furibundae praedictiones, Cic. Div. 1, 2; cf. Ter. Phorm. 4, 4, 27, ogs. Plaut. Amph. 5, 2, 2, o. Cic. N. D. 1, 20.

harmamaxa, s. und. armamaxa. — harmŏge, (arm.), es, f., ἁρμογή: Farvernes passende Blandning, Plin. 35, 11. — 1. harmŏnia, ae, o. harmonie, es, f., ἁρμονία: Harmoni el. Overeensstemmelse, navnl. imellem de forskiellige Toner, Cic. Tusc. 1, 10 o. 18; cf. id. N. D. 3, 11; — 2) „overf.„: den harmoniske Forbindelse imellem Legeme og Siæl; vid. Lucr. 3, 119 o. 132; — not: sild. ogs. Syngen el. Sang, Prudent. — 2. Harmŏnia, ae, o. Harmonie, es, f.; i Fabelen: Datter af Mars og Venus, ved Cadmus Moder til Semele, Ino, etc., Hygin., o. Ovid. A. A. 3, 86; cf. id. Met. 4, 572. — harmŏnĭce, es, f., ἁρμονική, (sc. τέχνη): Harmoni, d. e. den Del af Musiken, der afhandler Tonernes Forhold til hverandre, Vitruv. 3, 5. — harmŏnĭcus, 3, ἁρμονικός: harmonisk, Varr., Plin.

harpa, ae, f., ἅρπη, (d. e. Segl el. Le; bf. „overf."): en Harpe, (som Strængeleg), Venant. — harpacticon, i, n., ἁρπακτικόν, (der river til sig), sulphur, Plin. 35, 50. — harpăga, ae, f., ἁρπάγη, ligesom 2. harpago: Stridshage el. Stormhage, Sisenn. ap. Non., inc. — harpăgĭnētŭlus, i, m., demin. af 2. harpago: liden Hage el. Stridshage, Vitruv. 7, 5, inc.

1. harpăgo, (avi), atum, 1, v. a., ἁρπάζω, (i. e. rapio): røver el. plyndrer; (plautinsk Ord); - aurum mihi intus harpagatum est, (er frarøvet mig), Plaut. Aul. 2, 2, 24, oftere; ogs. absol.: rape, tene, clepe, harpaga, etc., id. Pseud. 1, 2, 6. — 2. harpăgo, ōnis, m., [ἁρπάζω, i. e. rapio]; I) oprdl., ligesom ἁρπάζων: røverisk Menneske, en Røver; vid. Plaut. Trin. 2, 1, 13: harpago, mendax, cuppes, avarus, etc.; — II) bf. „overf." o. „techn." i Krigssproget: Hage, (hvormed man drager noget til sig el. nedriver noget), Entrehage, Murhage, osv.; - asseres ferreo unco praefixi, harpagonas vocat miles, etc., Liv. 30, 10; efter Curt. 4, 2, ogs. s. manus ferrea, hvf. den dog adskilles, Plin. 7, 57; cf. Caes. B. C. 1, 57. — harpăgus, i, m., Biform af 2. harpago: en Røver; bf. voc. Harpage, (som nom. propr.), Plaut. Pseud. 2, 2, 70.

Harpălȳce, es, f.; I) en krigersk opdragen Jægerinde, Datter af d. thraciske K. Harpalycus; vid. Serv. ad Virg. Aen. 1, 317: vel qualis equos Threïssa fatigat Harpalyce, etc.; cf. Hygin. Fab. 193, oftere. — harpastum, i, n., ἁρπαστόν, [ἁρπάζω, i. e. rapio]: etslags Gribebold, Martial. 4, 19. — harpax, ăgis, (os), adj., ἅρπαξ: som river til sig; harpaga (vocant succinum), quia folia ··· rapiat, Plin. 37, 11; — II) Harpax som comisk Slavenavn, vid. Plaut. Pseud. 2, 2.

harpe, es, f., ἅρπη, (i. e. falx, Segl el. Le); I) seglformet el. krumt Sværd, tillægges af Digterne Mercurius o. Perseus; vid. Lucan. 9, 663, o. Ovid. Met. 5, 69 o. 176; — II) en Falkeart, (falco gentilis L.; germ.: der Edelfalk), Plin. 10, 95. — Harpocrătes, ae, m., Ἁρποκράτης: en Guddom (el. Genius), hvis Billede (hos Ægyptierne), ved at holde Fingeren paa Munden, anbefalede Taushed; - Isis et Harpocrates, digito qui significat st (i. e. silentium), vet. poët. ap. Varr.; bf. Catull. 74, med Lune: patruum reddidit Harpocratem, (bragte ham til Taushed, ombragte ham).

Harpȳia, (trisyll.), ae, f., Ἅρπυια; pl. Harpyiae: Harpyierne; efter Fabelen: etslags frækkelige Røvfugle med Pigeansigter; vid. Virg. Aen. 3, 212 flgd.; - Harpyiis gula digna rapacibus, Hor. Sat. 2, 2, 40; - in sing., Virg. Aen. 3, 305; — not.: efter

Serv. ad Virg. l. c. ere Harpyierne: trende Døttre af Pontus o. Terra, neml. Aëllo, Ocypete, Caeleno.

haruga, harviga, s. und. aruga, arviga. — harundo, etc., s. und. arundo. — hāruspex, (ar.), icis, m., [skal være fordærvet af ἱεροσκόπος]: en Offerskuer; vid. Ovid. Met. 15, 577, o. Virg. Aen. 8, 498; - oftest in pl.: haruspices Etrusci, Cic. Leg. 2, 9, oftere: Spaamænd fra Etrurien, der spaaede af Offerdyrenes Indvolde, vid. Cic. Div. 1, 39 o. 41, men ogs. af Lynild og af andre Jertegn; vid. id. Catil. 3, 8, ogs. Sall. Catil. 47, o. id. Jug. 63; - denne Kunst (haruspicum disciplina) dreves forresten udelukkende af Etruskerne; ogs. vare haruspices langt mindre ansete, end augures o. auspices; vid. Cic. Fam. 6, 18; — not.: s. ogs. Pseud. Cic. Or. de Haruspicum Responsis; — II) „poet. overf." ogs.: enhver Spaamand, el. som forudsiger det Tilkommende; vid. Prop. 3, 11, 59; - ogs. en Landstryger, der driver denne Kunst, Juvenal. 6, 550.

haruspica, (ar.), ae, fem. af haruspex: Spaaqvinde, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 98. — *hăruspicinus, 3: hørende til en haruspex el. til hans Kunst; - ∾ libri Etruscorum, Cic. Div. 1, 33; men absol.: haruspicinam facere (sc. artem: drive denne Kunst), id. Fam. 6, 18; o. — hăruspicium, i, n.: Kunsten at spaae af Offerdyrenes Indvolde; - haruspicium invenit Delphus, Plin. 7, 57; ∾ Persicum, Catull. 89; — [haruspex].

hasta, ae, f.; I) „egenl."; A) „alm.": et Spyd, navnl. et Kastespyd; vid. Plin. 7, 57, o. Cic. Fin. 2, 30, ogs. id. Fam. 5, 12, (hvor hasta o. spiculum sættes for hinanden); - eminus hastis, cominus gladiis uti, id. d. Senect. 6; hastas torquere, id., jactare, vibrare, id., coruscare, Virg., dirigere in aliquem, Ovid.; ∾ infensam contendere (i. e. jacere), Virg. Aen. 10, 521; men Tac. Ann. 2, 21: hastam protendere aut colligere, (i. e. extendere aut reducere); men missae e tormentis hastae, (rimel.: etslags større Skudvaaben), id. Ann. 2, 20; - ogs. undert. etslags længere Spyd, en Landse; - ingentem nixus in hastam, Virg. Aen. 12, 398; s. ogs. ovenf. Tac. Ann. 2, 21; — B) „bes." er ogs. at mærke: a) hasta pura, (som ikke er beslaaen med Jern), skienkedes som Belønning for Tapperhed; vid. Suet. Claud. 28, ogs. Plin. 7, 29, ogs. Var. ap. Serv. ad Virg. Aen. 6, 70; - ved Krigserklæringer brugtes hasta ferrata aut sanguinea praeusta; vid. Liv. 1, 32, o. Gell. 10, 27; — b) „alleg." staaer Cic. d. Or. 1, 57: hastae amentatae, (Spyd med Slyngerem, altså færdige til at udkastes), s. argumenta oratoria; cf. id. Brut. 78; - ligel. „alleg." om den, som modløs opgiver sin Petition, id. Mur. 21: jacet, diffidit, abjicit hastas; — II) df. „overf."; A) ifølge den Skik: sub hasta vendere, (sælge Krigsbyttet el. Krigsfangerne under et i den Anledning opreist Spyd), vid. Liv. 23, 38, heder ogs. hastam in foro ponere, Cic. Off. 2, 23: at holde paa Torvet Auction over de Proscriberedes Eiendomme; cf. id. Phil. 2, 26: hvf. ogs. hasta om en offentlig Auction el. Bortforpagtning; vid. Nep. Att. 6; - emptio ab hasta, Cic. Att. 12, 3; jus hastae, (Ret til at sælge ved Auction det Udpantede), Tac. Ann. 13, 28; men Cic. Phil. 4, 4, er hasta Pompeji: Salget af hans Eiendomme; - m. Hensyn paa Censorerne betegner hasta: en af dem foretagen offentlig Bortforpagtning; vid. Liv. 24, 18; — b) rimel. holdt man ogs i sin Tid Retten omkring et i den Anledning opreist Spyd; hvf. ogs. sild.: centumviralem hastam cogere, (s. centumviros el. centumvirale judicium cogere), Suet. Aug. 36; cf. Martial. 7, 62; — B) ifølge etslags Lighed betegnes endnu ved Benævnelsen hasta; a) Spydet, som gymnastisk Vaaben, Plaut. Bacch. 3, 3, 21, oftere; — b) et spydformet Haarsmykke; heder Ovid. Fast. 2, 560: hasta recurva; — c) etslags Spyd, der brugtes af de ældste Konger s. det sild. Scepter, Justin. 43, 3; hvortil ogs. kunde henføres Virg. Aen 6, 760; — d) mutari in hastam, (faae et spydformet Udseende), Plin. 2, 22, om en Komet; — e) endel. sensu obscoeno, Auct. Priap.; — not.: hasta graminea, s. und. gramineus.

*hastārium, i, n., s. und. flgd. — *hastārius, 3: hørende til et Spyd el. benævnt derefter; df. „overf.": hørende til en Auction; ∾ praetor, Inscr.; — 2) df. subst. hastarium, i, n.: Auctionscatalog, Tertull.; o. — hastātus, 3; I) „alm.": forsynet el. væbnet med Kastespyd; - hastati, (sc. milites), Curt. 3, 3; men hastata acies, Tac. Ann. 1, 14; — II) navnl. udgiorde hastati (sc. milites) den forreste Linie af d. romerske Infanteri, (ligesom principes d. anden, og triarii d. tredie); vid. Liv. 8, 8; cf. id. 22, 5; - fremdeles vare hastati (af hver Legion) deelte i decem ordines el. Compagnier, vid. Ovid. Fast. 3, 128; — B) df. „overf."; a) primus hastatus (m. o. ud. ordo: d. første Compagni af denne Vaabenart), Liv. 42, 34; cf. Cic. Div. 1, 35, o. Caes. B. C. 1, 46; — b) primus hastatus (sc. centurio): som commanderer d. første Compagni deraf; ligel. secundus hastatus, etc., Veget.; men Flor. 1, 18, absol.: quartae legionis hastatus (sc. primus), — [hasta].

hastīlis, e, [hasta]: hørende til el. benævnt efter et Spyd; df. alene neutr. hastile, (sc. lignum); I) „egenl.": Kastespydets Skaft el. Træskaft; vid. Nep. Ep. 9; e silva ··· hastile recisum, Ovid. Met. 7, 676; ligel. hastili nixus, Cic. Rab. perd. 7; — b) df. „meton.": Kastespydet selv.; - torquere hastilia, Ovid. Met. 8, 28; cf. Virg. Aen. 1, 313, oftere; — II) „overf." ifølge en Lighed: ethvert spydskaftformet Stykke Træ, el. Træ til at giøre Spydskaft af; - densis hastilibus horrida myrtus, Virg. Aen. 3, 23; - ogs. Pæl el. Stav til Viinrankens Støtning, Plin. 17, 35; s. ogs. Virg. Ge. 2, 358. — hastŭla, ae, f., demin. af hasta, liden spydskaftformet Gren, Senec.; — II) hastula regia, i. e. caulis asphodeli, Plin. 21, 68.

hau, (ogs. au), interj., som Udraab i Smerte el. klagende: omtrent vort: au! el. ah! el. ach! odl.; - habe bonum animum! P. hau mihi! Plaut. Mil. 4, 8, 27; cf. id. Stich. 2, 1, 104, Ter. Eun. 4, 6, 20, o. id. Heaut. 5, 3, 13, oftere.

haud, (ogs. haut), adv.; en subjectivt bekræftende Negation, omtr. vort: netop ikke, el. just ikke, el. vist ikke, oftest hos adv., sield. hos adj. el. pron. el. verb.; — a) hos adv.; - haud longe abesse oportet, Plaut.; cf. Ter. Ad. 5, 2, 8; haud sane intelligo, quidnam sit, etc., Cic. Off. 2, 2; cf. id. d. Senect. 2, o id. ibd. 23; haud ita jussi, Ter.; haud sic decet, id.; men ac veluti etc., haud aliter etc., Virg. Aen. 9, 65; haud facile dixerim, cur etc., Cic. d. Rep. 1, 3; cf. Sall. Jug. 17, o. id. Catil. 13; haud stulte sapis, Ter.; - haud m. dum o. quaquam, s. nedenf.; — b) hos adject.; Ille vir haud magna cum re, etc., Enn. ap. Cic. d. Senect. 1; haud mediocris hic ··· vir fuit, Cic. d. Rep. 2, 31; etiam bene dicere, haud absurdum est, Sall. Catil. 3; cf. Ter. Eun. 4, 2, 13; — c) hos pronom.; cum salutat haud magis quisquam, quam canem, Plaut. Amph. 2, 2, 48; cf. Ter. Andr. 2, 1, 36; ligel. hic se ipsus fallit, haud ego, id. ibd. 3, 2, 15; — d) hos verb.; quod ego dixi, haud mutabo, Plaut.; cf. Ter. Andr. 1, 1, 13; men nae ille haud scit, quam etc., id. Heaut. 2, 1, 10; quod si etc., haud erit, ut etc., Lucr. 3, 715; men haud scio, an etc., s. und. an; men Caes. B. G. 5, 54: idque adeo haud scio, mirandumne sit, etc.; - pleonastisk ogs. med en anden Negation; neque ego haud committam, ut etc., Plaut.; cf. id. Epid. 5, 1, 57; - men ellipt.isk, id. Amph. 1, 3, 5: Edepol, haud (sc. abeo), quod tui me, neque domi distaedeat; — B) hertil kan endnu mærkes; 1) haud dum, el. hauddum, d. forstærkede nondum: endnu ikke; vid. Liv. 2, 52, oftere; — 2) haud quaquam, el. haudquaquam:

paa ingen Maade, ingenlunde, aldeles ikke; - haudquaquam boni est, ratione vinclum velle dissolvere, Cic. Univ. 11; cf. id. d. Or. 1, 9. o. id. ibd. 2, 33; haudquaquam par gloria, Sall. Catil. 3; cf. Liv. 7, 26, o. Virg. Ge. 4, 455. — hauddum, o. haudquaquam, s. und. frgd.

haurio, hausi, haustum, 4, v. a., ἀρύω; oprdl.: trækkende el. hævende i Veiret at ose; ds. I) „egentl." om flydende Gjenstande; - quum vidisset aquam haustam de jugi puteo, Cic. Div. 1, 50; palmis hausta duabus aqua, Ovid. Fast. 2, 294; - ogs. „alleg.": ut ea potius a fontibus hauriant, quam etc., Cic. Acad. 1, 2; ligel. haurire de faece, id. Brut. 69; - absol. haurire de dolio, id. ibd. 83; — B) „bes.": ligesom at ose i sig; sieldn. om Tingssubjecter; alveus (navis) haurit aquas, (lader det trange ind), Ovid. Fast. 3, 592; - oftere om Personer: at drikke; - non respirare in hauriendo, Plin. 11, 25; men quos (lacus) si quis faucibus hausit, Ovid. Met. 15, 320; cf. id. ibd. 14, 277; ligel. ∾ cratera, id., pateram, Virg. Aen. 1, 738; - men ∾ sanguinem alicujus, (udgyde), Cic. Sest. 24; cf. Ovid. Met. 7, 333; — II) „fig."; A) „overf." om ikke flydende Gjenstande: at udrive el. udrykke deraf, at udgrave, odl.; - ∾ arbusta ab radicibus, (om Stormen), Lucr.; hausta terra (udgravet), Ovid. Met. 11, 187; cf. hausto pulvere palmis, id. ibd. 9, 35; ∾ lumen, (at udstikke Diet), id.; - ∾ pectora ferro, (giennembore), id.; ligel. ∾ latus alicui, Lucr.; cf. Virg. Aen. 10, 314; ligel. ∾ ventrem ··· ictu, Liv. 7, 10; - ogs. at borttage, at tage til sig; ∾ sumptum ex aerario, Cic. Agr. 2, 13; cf. Hor. Sat. 1, 1, 52; men ∾ cibos, (nedsluge), Colum.; cf. Plin. 8, 14; men ∾ patrias opes, Martial. 9, 83; cf. Tac. Ann. 16, 18: ut plerique sua haurientium; - ∾ auram communem, (indaande), Quintil.; ligel. ∾ coelum, Virg.; men ∾ lucem, id. Ge. 2, 340, (see Dagens Lys, blive født); - hauriri urbes terrae hiatibus, Plin. 36, 24; cf. Tac. Hist. 5, 12, o. id. ibd. 4, 6; men Liv. 5, 7: aggerem, vineas ··· incendium hausit; - men „poet.": flammasque latentes Hausit, (inddrak), Ovid. Met. 8, 325; cf. id. ibd. 10, 253; men Virg. Ge. 3, 105: haurit Corda pavor, (i. e. exhaurit, udtømmer); ligel. pallor ruborque ··· hausere genas, Stat. Theb. 1, 369; - endel.: at giennemtrænge (et Rum); ∾ vastum iter, id.; cf. Virg. Ge. 4, 427; — B) „ment.", (tildels ogs. „alleg."): at ose el. tage deraf, at tiltage sig, at paatage sig el. overtage, odl.; - ∾ e fontibus Stoicorum, vid. Cic. Off. 1, 2; cf. id. d. Or. 1, 3 o. 46, oftere; ogs. ∾ eodem fonte, id. Fam. 6, 6; men ∾ ex ipsa natura, id. Mil. 4; cf. id. Div. 1, 32, o. id. ibd. 2, 11; men ∾ aliquid cogitatione, (pense derpaa, tige derefter), id. Phil. 11, 5; ∾ voluptates undique, id. Tusc. 5, 6; men ∾ dolorem, id., calamitates, id., (udtømme); cf. Virg. Aen. 4, 383, m. Hor. Sat. 1, 2, 79; men Virg. Aen. 10, 648: ∾ animo spem inanem, (forgjeves at haabe); cf. Tac. Hist. 1, 51, ogs. Liv. 27, 51; - ∾ dicta auribus, Ovid.; cf. Virg. Aen. 4, 359 o. 661; — not.: hausurus, (f. hausturus), Virg. Aen. 4, 383, Sil.; - haurierint, (f. hauserint), Varr. ap. Prisc.; - hauritu, (f. haustu), Appul.; - hauribant, (f. hauriebant), Lucr.; - endel. som depon.: foramen lucem hausum (esse, f. hausisse), Solin. 5.

hauritus, (f. haustus), s. frgd. in fin. — *haustor, oris, m.; 1) som oser; ∾ aquarum, Firm.; — 2) som drikker; ∾ ultimus aquae, Lucan. 9, 591; o. — haustrum, i, n., paa Vandhiulet: den Fordybning, (modiolus), som optager Vandet, Lucr. 5, 517; — [haurio]. — 1. haustus, 3: partic. af haurio.

2. haustus, us, m., [haurio]; I) „egentl."; A) „alm.": Osen el. at ose; putealis aqua, quae non sit haustus profundi, Colum.; men haustus i Retssproget: Ret til at ose el. hente Vand, Cic. Caecin. 26, Dig.; — B) „bes." o. „concret.": Drik el. Slurk el. Mundfuld; vid. Virg. Ge. 4, 229, o. Ovid. Met. 6, 356, ogs. Lucr. 1, 413; ligel. Bacchi summus haustus, Ovid.; men haustu ignis, (ved at sluge Ild), Flor. 3, 21; ∾ coeli, (den indaandede Luft), Curt. 5, 5; haustus arenae, (en Haandfuld Stov), Ovid.; ligel. ∾ pulveris, Stat.; — II) „fig." o. „alleg.": at tiltage sig el. at tilegne sig, odl.; hinc ille justitiae haustus bibat, etc., vid. Quintil. 12, 2, 31; men Hor. Ep. 1, 3, 10: Pindarici fontis qui non expalluit haustum, (som havde Mod til at efterligne ham); - men ∾ aetherii, (etslags aandig Evne), Virg. Ge. 4, 220; — haut, s. und. haud. — have, haveo, s. und. ave, aveo.

Heautontīmōrūmĕnos, ἑαυτὸν τιμωρούμενος, (i. e. se ipsum puniens, Selvplageren): Comoedie af Terentius, vid Ter. Heaut. prol.

hebdŏmăda, ae, f.: Biform af hebdomas, Gell. 3, 10, oftere. — hebdŏmădālis, e: ugentlig; ∾ festa, Sidon.; af — †hebdŏmas, ădis, f., ἑβδομάς: Antal af syv, navnl. af syv Dage; vid. Gell. 3, 10; ds. septima hebdomade, (i. e. nono et quadragesimo die), Varr. ibd.; cf. Cic. Fam. 16, 9; men hebdomadibus lunae, (paa den syvende Dag i hver Maaned), Gell. 15, 2; ds. — hebdŏmătĭcus, 3: hørende til Syvtallet; ds. ∾ anni: hvert syvende Aar, (der neml. blev anseet som særdeles critisk el. farligt), Firmic.

Hēbe, es, f., (ἥβη, i. e. juventa), som Gudinde: Datter af Juno, havde (for Ganymedes) en Mundskienks Forretning hos Guderne, hvorefter hun blev Gemalinde af den iblandt Guderne optagne Hercules; vid. Catull. 68, 116, o. Serv. ad Virg. Aen. 1, 28; heder Junonia Hebe, Ovid. Met. 9, 400; cf. Prop. 1, 11, 23.

hebenus, s. und. ebenus. — hĕbĕo, ēre, v. n., [hebes]; I) „egentl.": at være slov; - ferrum nunc hebet, (bider Sværdet ikke)? Liv. 23, 45; — II) „fig.": at være slov el. dorsk el. mat; Sanguis hebet, etc., Virg. Aen. 5, 395; corpus hebet somno, Val. Fl.; stella hebet, (skinner mat), id.; - men Ovid. Trist. 4, 1, 48: Temporis adversi sic mihi sensus hebet; men hebent irae, Stat.; cf. Tac. Germ. 15: ipsi hebent, (ere uvirksomme, bestille intet).

hĕbes, ĕtis, adj.: slov, stump, afstumpet; - ∾ gladius, (som ikke bider, opp. acutus), Ovid.; - compar., ∾ tela, Pseud. Cic. Harusp. 1; - men ∾ ictus, (som ikke trænger ind), Ovid. Met. 12, 85; cornua lunae hebetiora alias, alias acutiora, Cic.; ∾ angulus, (stump Vinkel), Frontin.; — II) „fig."; A) „overf."; a) slov, svag, mat, navnl. med Hensyn paa Sandserne, el. om Sandserne selv, el. om de sandselige Fornemmelser og om deres Gjenstande; - puer sensu hebes, Plin.; animalium hebetissima, id.; oculus natura hebes, id.; ∾ aures, Cic.; ∾ lingua, (læspende el. utydelig), Sall. frgm.; men ∾ os, Ovid. Pont. 1, 10, 7, (som har tabt Smagen); - ∾ color, (mat el. svag), id.; hebetiores carbunculi, Plin.; ∾ genus croci, (opp. odoratum), id.; uva gustu hebes, Colum. — b) dorsk, træg, uvirksom, animalia, s. ovenf.; hebes ad sustinendum laborem miles etc., Tac. Hist. 2, 99; cf. Sall. Jug. 54: exercitum ··· hebetem infirmumque etc.; — B) „ment.": slov el. svag af Forstand, lidet skarpsindig, uden Vid og Klogt; - quis adeo hebes inveniretur (saa enfoldig), qui crederet etc.? Tac. Ann. 14, 11; cf. Cic. Div. 2, 50; ligel. hebeti ingenio esse, id.; cf. id. N. D. 2, 6: hebetiora ingenia hominum; - hebes, sordida, jejuna oratio, Quintil.; ∾ ratio, Plin.; — not.: hebem (f. hebetem), Enn. ap. Charis.

hĕbesco, ĕre, v. n., inch. af hebeo: at blive slov el. mat i sit Slags; - hebescunt berylli, ni etc, Plin.; ∾ sidera, Tac. Ann. 1, 30; ∾ sensus (in senectute), Plin.; — II) „fig.": at sløves el. svækkes el. aftage; mentis acies, se ipsa intuens, nonnumquam hebescit, Cic. Tusc. 1, 30; cf. id. Catil. 1, 2; in eo (otio) ···

hebescere et languere etc., id. Acad. 2, 2; postquam etc., hebescere virtus (sc. coepit), Sall. Catil. 12; cf. Tac. Hist. 2, 77: illi per fastidium et contumaciam hebescunt.

*hĕbĕtātio, onis, f.; Svækkelse, Sløvhed; ~ oculorum, Plin. 28, 6; — hĕbĕtātrix, icis, f.: som svækker el. fordunkler, umbra, Plin. 2, 10; o. — hĕbĕtesco, ĕre, v. inch.: = hebesco, Plin., Cels.; — [af flgd.].

hĕbĕto, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": sløver el. svækker, gjør sløv; - ~ hastas, Liv. 8, 10, tela, Sil.; - navnl. ogs. om Sandserne og om deres Gjenstande; faba hebetare sensus existimata, Plin.; cf. Virg. Aen. 1, 601; smaragdos in sole hebetari, Plin.; cf. Ovid. Met. 7, 210; men odor ··· propius admotus, hebetatur, Plin.; — II) „fig."; A) „overf.": at svække el. formilde; - oleum venena omnia hebetat, id.; ~ amaritudines, id.; — B) „ment.": at sløve el. svække; - ingenium hebetatum, Plin. Ep. 8, 14; cf. Suet. Claud. 2; men hebetatae reip. vires, Justin. 6, 8; men „poet.": Lethe hebetans pectora, Ovid. Pont. 1, 1, 17; o. — hĕbĕtūdo, inis, f., ligesom hebetatio: Svækkelse, Sløvelse, sensuum, Macrob.; — [hebes]

Hebraei, orum, m., Ἑβραῖοι: Hebræerne, d. ældre Navn paa Jøderne, Tertull., Lactant.; df. Hebraeus, 3, liquores, Stat., (i. e. balsamum), men ~ terrae, Tac. Hist. 5, 2. — Hebrăĭce, adv.: paa Hebraisk, Lactant.; af — Hebrăĭcus, 3, hørende til Hebræerne el. til deres Litteratur, id. — Hebrus, i, m., Ἕβρος, Flod i Thracien, (hod. Marizza), løber fra Hæmusbjerget ud i d. ægæiske Hav; vid. Mela 2, 2, o. Plin. 4, 18; men ~ sacer, Ovid. Her. 2, 114, (rimel. ifølge de derved feirede Bacchusfester); — not.: ogs. Navnet paa en skjøn Yngling, Hor. Od. 3, 12.

Hĕcăle, es, f., Ἑκάλη: en fattig og gammel Kone, der med Gjæstfrihed modtog den unge Theseus; vid. Plin. 22, 44, Ovid. Rem. 747, o. A. — 1. Hĕcăte, es, f., Ἑκάτη: Datter af Perses o. Asteria, Søster af Latona, forestaaer Trolddom og Besværgelser; vid. Val. Fl. 6, 495; men bliver ofte identificeeret med Diana o. Luna, hvf. triplex el. tergemina, neml. som Luna paa Himmelen, Diana o. Lucina paa Jorden, o. Proserpina i Underverdenen; - vid. Serv. ad Virg. Aen. 4, 511: Tergeminam Hecaten, tria virginis ora Dianae; cf. id. ibd. 6, 247; hvf. hun ogs. afbildes med trende Hoveder; vid. Ovid. Fast. 1, 141: Ora vides Hecates in tres vergentia partes; — B) df. 1) Hĕcătēĭus, 3, Aulis, (med et Dianatempel), Stat.; - men ~ carmina, Ovid. Met. 14, 44, (i. e. magica); — 2) Hĕcătēĭs, ĭdis, f.: hecateisk; ~ herba, (i. e. magica: Trylleurt), Ovid. Met. 6, 139.

hĕcătombe, es, f., ἑκατόμβη: høitideligt Offer af 100 Øxen; (for- o. efterel. Ord); facere hecatomben, Varr. ap. Non.; - ogs. in pl., Trebell. Gall. 9. — hĕcătombion, i, n.: = hecatombe, Sidon. — hĕcătompўlos, on, ἑκατόμπυλος, (med 100 Porte), Thebae, Ammian.; cf. Hygin. Fab. 275.

Hector, ŏris, m., Ἕκτωρ: d. ældste af K. Priamus's Sønner, og den tappreste iblandt Troja's Forsvarere, men faldt omsider for Achilles; - vid. Ovid. A. A. 1, 441: Hectora donavit Priamo prece motus Achilles; - cf. Virg. Aen. 2, 270 flgd. o. 522, ogs. Hor. Od. 2, 4, 10, oftere; — 2) df. Hectŏrĕus, 3: hectorisk, tumulus, Virg. Aen. 3, 303; men ~ conjux, id. ibd. 488, (i. e. Andromache); — bb) df. „meton."; a) trojansk, gens, Virg. Aen. 1, 273, animes, id. ibd. 5, 634, socii, ibd. 190, — b) romersk, (fordi Romerne nedstammende fra Trojanerne); - ~ gens, Sil. 2, 343.

Hĕcŭba, ae, o. Hecŭbe, es, f., Ἑκάβη: K. Priamus's Gemalinde, Moder til Hector, Paris, o. fl.; vid. Virg. Aen. 2, 501 o. 515; - om hendes endelig Forvandling, s. Ovid. Met. 13, 549 flgd., ogs. Cic. Tusc. 3, 26; — 2) „poet. overf.": en gammel og hæslig Kone, (i Modsætning af en Andromache), Martial. 3, 76. — Hĕcўra, ae, f., (ἑκυρά, i. e. socrus, en Svigermoder), Navnet paa en Comoedie af Terentius.

†hĕdĕra, (ed.), ae, f., κισσός el. κιττός: Vedbende el. Epheu el. Vintergrønt, (hedera helix L.); - ~ est aptissima Baccho, vid. Ovid. Fast. 3, 767 flgd.; hvf. Vinguden Dyrkere og Attributer ere smykkede dermed, ligesom ogs. Digteren og Musen; vid. Virg. Ecl. 7, 25, Hor. Od. 1, 1, 29, o. Ovid. Met. 5, 338; - ogs. in pl., Virg. Ecl. 4, 19, o. id. Ge. 4, 124; df. — hĕdĕrācĕus, (-ius), 3: af Vedbende el. Epheu, materia, Cato, folia, Plin.; — 2) „overf."; ~ calcei, (epheufarvede), Vopisc.; o. — hĕdĕrātus, (ed.), 3: smykket med Vedbende el. Epheu, frons, Nemes. Ecl. 3, 18; men ~ patina, Gallien. ap. Trebell. Claud. 17, (hvorpaa Vedbendeblade ere udgravede). — hĕdĕriger, a, um, [hedera, gero]: bærende Epheu, bekrandset dermed; ~ Maenades, Catull. 63, 23. — hĕdĕrōsus, 3, [hedera]: fuld af Vedbende, antrum, Prop. 4, 4, 3.

Hĕdŏne, es, f., Ἡδονή, (i. e. voluptas): en af Valentinians Koner, Tertull. — hĕdychrum, i, n., ἡδύχρουν: med behagelig Farve): Navnet paa et slags vellugtende Salve, Cic. Tusc. 3, 19. — hĕdўosmos, i, m., ἡδύοσμος, (i. e. suaviter olens): Mynte el. Krusemynte, Plin. 55, 51. — hĕdypnŏis, ĭdis, f., ἡδύπνοις, (i. e. suaviter spirans): en Cicorieart, Plin. 20, 31. — hĕdysma, ătis, n., ἥδυσμα, (i. e. condimentum): en vellugtende Salveart, vid. Plin. 13, 2.

hei! interj., som Udraab, navnl. af den Klagende el. Forskrækkede: ach el. ve (el. væ)! odl.; - hei, vereor, ne etc., Ter. Andr. 1, 1, 46; hei! perii miser, Plaut.; - ogs. m. mihi; hei mihi: ve mig! jeg ulykkelige! Ter. Andr. 2, 1, 22; cf. Virg. Aen. 2, 274; ligel. hei mihi misero! Ter. Ad. 2, 1, 19. — heia, s. und. eia. — heie, adv., s. und. 2. hic.

helciārius, i, m.: som trækker el. drager (navnl. et Skib opad en Flod), Martial. 4, 64; af — helcium, i, n., [ἕλκω, i. e. traho]: Aag el. Sele, odl., hvorved el. hvori noget trækkes, Appul. — helcysma, ătis, n., ἕλκυσμα, (i. e. quod trahitur): Sølvskum el. Sølvaffald, scoria argenti, vid. Plin. 33, 35.

Hĕlĕna, ae, o. Hĕlĕne, es, f., Ἑλένη: Datter af Leda ved Juppiter el. ved Tyndareus, (vid. Ovid. Met. 6, 109), Søster af Castor, Pollux o. Clytæmnestra, ved Menelaus Moder til Hermione; hun var sin Tids største Skjønhed, og blev, ved at bortføres af den trojanske Kongesøn Paris, Anledning til d. trojanske Krig og til Trojas Fald; - ut Helene Trojanis ··· causa belli etc., Cic. Phil. 2, 29; s. ogs. Hor. Od. 4, 9, 16, Ovid. A. A. 3, 11, o. id. Her. 16 o. 17; — not.: naar der paa et Skib i Havsnød vise sig tvende Lys, da holdes disse for at være Castor og Pollux, der bringe Frelse; viser sig derimod alene et Lys, da kaldes det Helene, og troes at varsle Uheld; vid. Plin. 2, 37; s. ogs. und. flgd.; — not.: Helena er ogs. at mærke som Tilnavn til K. Constantins Moder, Eutrop., Aur. Vict.

hĕlĕnĭum, i, n., ἑλένιον: etslags Plante, rimel. germ. Alant; vid. Plin. 21, 33. — Hĕlĕnus, i, m., Ἕλενος: Søn af K. Priamus, ogs. en Spaamand, Cic. N. D. 2, 3, blev sild. Konge i Epirus, Virg. Aen. 3, 299, flgd., Justin. 17, 3. — helĕŏsĕlīnon, (helio-), i, n., ἑλειοσέλινον: Sumpvedbende el. Selleri, (apium graveolens L.), Plin. 19, 37. — hĕlĕpŏlis, is, f., ἑλέπολις (som indtager Byer): en af Demetrius Poliorcetes opfunden Beleiringsmaskine, Vitruv., Amm. — Helernus, i, m., lucus: Lund ved Tiberen; vid. Ovid. Fast. 6, 105.

Hĕlĭădes, um, f.: Ἡλιάδες: Døttre af Solen, og Søstre af Phaëthon, forvandledes, af Sorg over

Broderens Fald, til Poppeltræer el. Almetræer, der udsvede den kostelige Bernsten (succinum el. Rav); vid. Hygin. Fab. 154, o. Ovid. Met. 2, 340 flgd.; nemus Heliadum, (disse Træer ved Eridanus el. Posloden), id. ibd. 10, 93; Heliadum lacrimae, id. ibd. 263, d. ovennævnte Bernsten, ogs. Heliadum gemma, Martial. 9, 14; cf. Virg. Aen. 10, 190, o. id. Ecl. 6, 62. — hēlianthes, is, n., ἡλιανθές: Solblomsten, Plin. 24, 192. — Hēlias, ădis, f. und. Heliades.

Hēlĭcāon, ŏnis, m., Ἑλικάων: Søn af Antenor og Stifteren af Padua; vid. Serv. ad Virg. Aen. 1, 247; hvf. Martial. 10, 93, har Helicaonis oras, f. arva Patavina; — 2) df. Hēlĭcāŏnĭus, 3: = Patavinus, Martial. 14, 32.

1. hĕlĭce, es, f., ἑλίκη: en tynd og smidig Vidieart, Plin. 16, 69. — 2. Hĕlĭce, es, f.: en undergaaen Søstad i Achaja, Ovid. Met. 15, 293, o. Plin. 4, 6. — 3. Hĕlĭce, es, f., [besl. m. 1. helice]: Stiernebilledet den store Biørn, hvorom s. Ovid. Fast. 3, 108; cf. Cic. Acad. 2, 20; — 2) df. ogs. „poet.": den nordlige Himmelegn el. Norden, Senec. Herc. Oet. 1539, o. Gratian. Cyneg. 55.

Hĕlĭcon, ōnis, m., Ἑλικών: et Apollo og Muserne helliget Bierg i Boeotien, (hod. Zagara), Plin. 4, 4 o. 12; - Pandite nunc Helicona, deae, Virg. Aen. 10, 163; ∾ virgineus, Ovid.; Heliconis alumnae, (i. e. Musae), id.; — B) df. 1) Hĕlĭcōnĭus, 3: heliconisk; ∾ collis, Catull. 61, in.; ∾ Tempe (pl.: yndige Egne omkring Helicon), Ovid. Am. 1, 1, 15; — 2) Hĕlĭcōnĭădes, um, f., (i. e. Musae), Lucr. 3, 1050; — 3) Hĕlĭcōnis, ĭdis, f., silva, Stat.; men absol. in pl.: Heliconidasque (sc. Musas), Pers. prolog. 4. — Hĕlĭcōnĭades, Hĕlĭcōnis, etc., f. und. Helicon.

hēlĭŏcallis, ĭdis, f., ἡλιοκαλλίς: = helianthes, Plin. 24, 102. — hēlĭŏcămīnus, i, m., ἡλιοκάμινος: Værelse paa Solsiden til Vinterbrug, Plin. 2, 20. — hēlĭochrȳsos, i, m., o. -on, i, n., ἡλιόχρυσος, ligesom Solguld: etslags Plante; vid. Plin. 21, 38. — Hēlĭŏdōrus, i, m., rhetor, Graecorum longe doctissimus, vid. Hor. Sat. 1, 5, 2.

Hēlĭŏpŏlis, is, f., Ἡλιόπολις; I) By i Nederægypten, Cic. N. D. 3, 4; — B) df. 1) Hēlĭŏpŏlītes, ae, m., nomos, Plin. 5, 9; — b) in pl., Heliopolitae, arum, m.: Indvaanerne deraf, id. 36, 67; — 2) Heliopolitanus, 3, civitas, Ammian.; — II) By i Coelosyrien ved Libanon, (hod. Baalbech), Plin. 5, 18.

hēlĭoscŏpĭon, i, n., ἡλιοσκόπιον: en Art af heliotropium, Plin. 22, 29; ogs. helioscopum, i, n., Appul. — hēlĭoscŏpĭos, i, m., ἡλιοσκόπιος: en Art af Værten tithymalus, Plin. 26, 42. — helioselinum, f. und. heleoselinum. — hēlĭotrŏpĭum (-on), i, n., ἡλιοτρόπιον; I) Solvende el. Solsikke, Plin. 2, 41, o. id. 22, 29; — II) etslags Ædelsten; vid. Plin. 37, 60. — hĕlix, ĭcis, f., ἕλιξ; oprdl.: det Snoede el. Vundne; df. 1) en Vedbendeart, Plin. 16, 62; — 2) ifølge Ligheden dermed: snirkelformet Zirat paa Capitlet af d. corinthiske Søile, Vitruv. 4, 1.

Hellădĭcus, 3, Ἑλλαδικός: helladisk el. græsk; - ∾ genus picturae, (oppon. Asiaticum), Plin. 35, 36. — Hellas, ădis, f., Ἑλλάς, (sc. terra), i. e. Graecia el. Grækenland, navnl. d. egenl. Grækenland, (fra Isthmus til sinus Maliacus); vid. Mela 2, 3, o. Plin. 4, 11; - var oprdl. en Benævnelse for Thessalien, vid. id. ibd. 14.

Helle, es, f., Ἕλλη: Datter af Thebanerkongen Athamas; - forfulgt af Stifmoderen Ino, flygtede hun med sin Broder Phrixus paa den gyldne Vedder, men omkom i det Hav, som efter hende blev kaldet Hellespontus; f. und. Phrixus, ogs. Hygin. Fabb. 2 o. 3, ogs. Ovid. Fast. 3, 857 flgd., Propert. 2, 20, 5, o. Colum. 10, 155.

hellĕbŏrandus, 3, [helleborum]: til at rense med Nyseurt, Coel. Aur. — hellĕbŏrīne, es, f., ἑλλεβορίνη: etslags Nyseurt, Plin. 13, 35. — hellĕbŏrītes, ae, m., ἑλλεβορίτης (οἶνος): Nyseurtviin, Plin. 14, 19. — hellĕbŏrōsus, (ell.), 3: som behøver Nyseurt, homo, Plaut. Rud. 4, 3, 67; af — hellĕbŏrus, (ell.), i, m., o. hellĕbŏrum, i, n., ἑλλέβορος, (-ον), d. lat. veratrum, d. e. Nyseurt el. Nyserod, hvoraf der efter Plin. 25, 21 o. 94, ere tvende Arter: den hvide, der voxer paa Oetabierget, (veratrum album L.), og den sorte, ogs. melampodium, (helleborus orientalis Wild.), der bes. voxer paa Oerne Anticyra o. Euboea; - denne sidste anvendtes bes. som Lægemiddel imod Afsindighed o. Epilepsi; vid. Plin. l. c.; - helleborum hisce hominibus opus est, (de ere ikke rigtige i Hovedet), Plaut. Pseud. 4, 7, 89; f. ogs. und. Anticyra; ogs. in pl.: elleborosque graves, Virg. Ge. 3, 451; cf. Hor. Sat. 2, 3, 82, o. id. Ep. 2, 2, 137.

1. Hellen, ēnis, m., Ἕλλην: Søn af Deucalion ved Pyrrha, var Konge i Thessalien; efter ham hede Grækerne: Hellenes; vid. Plin. 4, 14; df. - 2. Hellen, ēnis, m., „meton.": en Græker; pl. Hellenes, Plin. l. c. — Hellespontĭăcus, 3, etc., f. und. flgd. — Hellespontus, i, m., Ἑλλήσποντος: Helles Hav, (hvori hun neml. var omkommen, f. und. Helle), ved de nuv. Dardaneller; vid. Mela 1, 1 o. 2, Plin. 4, 18, oftere, ogs. Cic. Fin. 2, 34, Ovid. Met. 13, 407, o. A.; - ogs. m. Tmesis: qua ponto ab Helles, poët. ap. Cic. Orat. 49; cf. Ovid. Trist. 1, 10, 15; — B) df. 1) Hellespontius, 3: hellespontisk, Catull. 18, 4; cf. Cic. Fam. 13, 53: cum Hellespontio aliquo etc.; — 2) Hellespontiăcus, 3: = frgd.; ∾ aquae, Ovid. Trist. 1, 10, 24; ∾ Priapus, (der dyrkedes i Lampsacus ved Hellesponten), Virg. Ge. 4, 111; — 3) Hellespontĭcus, 3: = frgd.; ∾ fretum, Mela 1, 2 o. 18; — 4) Hellespontias, ae, m.: en Benævnelse paa Vinden Caecias, Plin. 2, 46; — not.: undert. synes ogs. Hellespontus at betegne de ved Hellesponten liggende Lande i Europa o. Asia, navnl. ogs. en Deel af Mysien; - oppidum est in Hellesponto Lampsacum, Cic. Verr. 1, 24; f. ogs. Nep. Timoth. 3, o. id. Paus. 2. — helluo, helluor, helluatio, f. und. heluo, etc.

hĕlops, (el. elops, ogs. ellops), ŏpis, m., ἔλλοψ; rimel. Sværdfisken el. Storen; vid. Ovid. Hal. 96, Plin. 9, 27, o. A. — Helorus, f. und. Elorus. — Hĕlōtes, um, o. Helotae, arum, m., (ogs. Ilotae, Liv. 34, 27), Εἵλωται, Εἵλωτες; oprdl. Indvaanerne af Byen Helos (el. Ἕλως) i Laconien; men sildt Slaver el. Livegne hos Lacedæmonierne, af hvilke de brugtes til Jordens Dyrkning; vid. Nep. Paus. 3, o. Liv. l. c.

hĕlŭātio, (hell.), onis, f., [heluor]: Slugenhed, Fraaseri; in lustris et heluationibus, Pseud. Cic. or. post. red. in Sen. 6. — hĕlŭo, onis, m.: Fraaser, Slughals, Ødeland, m. o. ud. gen.; vid. Ter. Heaut. 5, 4, 10; - men ille gurges atque heluo, etc., Cic. Pis. 17; cf. id. Sest. 11: heluo patriae; df. — hĕlŭor, (hell.), atus sum, 1, v. dep. n. o. a.; I) neutr.: fraaser el. forøder umaadeligen; tu meo periculo ··· heluabare? Cic. Sest. 52; — b) ogs. „overf.": quasi heluari libris, (læse el. studere umætteligen), id. Fin. 3, 2; — II) act. el. c. acc.; ille gurges tecum simul heluatus sanguinem reip., (ligesom svælgende, „alleg."), Pseud. Cic. p. Domo 47.

helvella, (-ēla), ae, f., [af inus. helus, i. e. olus]: etslags liden Kokkenurt; vid. Cic. Fam. 7, 26, o. Fest. p. 103. — helvenacius, 3, Biform af flgd.; ∾ vites, Colum. — helvenăcus, 3: bleggul el. gulagtig; - helvenaca vitis, vid. Plin. 14, 4; ∾ vinum, id.; o. — helvĕŏlus, 3, ogs. helvŏlus, 3: = frgd.; ∾ vinum, Cato; — [helvus]. — Helvētii, orum, m.: Helvetierne, hørte fordum til Gallien; vid. Caes. B. G. 1, 1, ogs. id. ibd. 4 flgd.; cf. Tac. Germ. 28, Plin. 4, 31, o. A.; — B) df. 1) Helvetius, 3, ager, Caes. B. G. 1, 2,

civitas, id. ibd. 12; — 2) Helveticus, 3: = frgd.; ∾ proelium, Caes. B. G. 7, 9.

Helvii, orum, m.: Folk i Gall. Narb. ved Rhonen, Caes. B. G. 7, 7 o. 75; ogs. Helvi, orum, Plin. 3, 5; - Alba Helvorum, id., ogs. Alba Helvia, Caes.: deres Hovedstad, (hod. Alps ved Viviers); — B) df. 1) Helvicus, 3: helvisk, vinum, Plin. 14, 3; — 2) Helvius, 3: = frgd.; ∾ Alba, s. ovenf.; — not.: Helvius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn. — helvinus, 3: = helvolus; ∾ vinum, Plin. 14, 4. — Helvius, 3, s. und. Helvii. — helvŏlus, 3, ligesom helveolus: bleggul, gulagtig, vites, uvae, Colum., Plin. — helvus, 3, [rimel. Biform af gilvus]: honninggul el. isabelfarvet; ∾ color vaccarum, Varr., Colum.; s. ogs. Fest. p. 99, s. v. helvacea: (helvus) color boum .. interrufum et album; — not.: Helvi, orum, s. und. Helvii. — helxine, es, f., ἑλξίνη; I) etslags lavstammet og tornet Vært, Plin. 21, 56; — II): = perdicium, (parietaria officinalis L.), vid. Plin. 22, 19.

hem! interj., som Udraab i Forundring el. Overraskelse (være sig i Sorg el. Glæde), omtr. vort: ih el. ei! odl.; - hem! nos homunculi indignamur, si etc., Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; cf. Ter. Eun. 4, 2, 8, o. id. Andr. 3, 1, 1; men hem! quid ais, scelus? id. ibd. 4, 1, 42; men klagende: hem, Postume, tune es etc.? Cic. Rab. Post. 17; - ogs. paamindende el. paavisende, navnl. ogs. i Svar: hei el. hor! see! odl.; hem, istuc serva! Ter. Phorm. 1, 4, 35; Hem tibi pro maledictis! Plaut. Curc. 1, 3, 39; cf. id. Pseud. 1, 2, 22.

hēmĕrēsĭos, on, ἡμερήσιος, tabella, Plin. 35, 40, (som er malet færdig paa en eneste Dag). — hēmĕris, ĭdis, f., ἡμερίς, (i. e. cicur), efter Hard. ad Plin. 16, 8: Egen esculus. — hēmĕrŏbion, i, n., (ἡμερόβιον), som lever alene en eneste Dag, Plin. 11, 43. — hēmĕrocalles, is, n., ἡμεροκαλλές, (hvis Skjønhed ikkun varer en eneste Dag): en Liliëart, Plin. 21, 33. — hēmĕrŏdrŏmus, (-os), i, m., ἡμεροδρόμος, ligesom Daglober; df. løbende Ilbud, (cursor), Liv. 31, 24, o. Nep. Milt. 4; s. ogs. Plin. 2, 73.

hēmĭcillus, i, m., ἡμίκιλλος: Halvæsel (som lunefuldt Skældsord), Cic. Att. 13, 51. — hēmĭcrānĭum, (-ium), i, n., ἡμικράνιον: Hovedpine i det halve Hoved, (migraine), Plin. Val., o. A. — hemicyclium, i, n., ἡμικύκλιον: Halvkreds el. Halvcirkel, Vitruv.; — II) „bes." ogs.; A) bueformet Sæde el. Lænestol, vid. Cic. Lael. 1, o. Sidon.; — B) halvrund offenlig Plads med Sæder til lærde Samtaler, Suet. Gramm. 17; — C) halvcirkelformet Soluhr, Vitruv. 9, 9. — hēmĭcyclus, i, m., ἡμίκυκλος: Halvcirkel, Plin. Ep. 5, 6. — hēmĭcylindrus, i, m., ἡμικύλινδρος: en Halvcylinder, Vitruv. 9, 3.

1. hēmĭna, ae, f., ἡμίνα: det Halve af en Sextarius, en Halvpot; heminas octo (vini) etc., Plaut.; ∾ salis, Cels., tritici, id.; - tolv heminae (el. sex sextarii) udgiøre en congium, Cato; — B) „overf." ogs. ethvert mindre Maal; frangere heminas iniquas, (om en Ædil), Pers. 1, 129; propinare alicui heminas, Senec. — 2. Hemina, ae, m.: romersk Tilnavn; L. Cassius Hemina, en Historieskriver. — hēmĭnārĭus, 3, [1. hemina]: som holder en Halvpot; — df. subst., heminarium, i, n.: Foræring af en Hemina, Quintil. 6, 3, 52.

hēmĭŏlĭos, on, ἡμιόλιος: halvanden, d. lat. sesquialter, Gell. 18, 14. — hēmĭŏnĭum, i, n., ἡμιόνιον, ogs. asplenon: etslags Vært, Plin. 27, 17. — hēmĭsphaerium, i, n., ἡμισφαίριον; 1) Halvkugle, (demidium sphaerae), Varr.; — 2) halvkugleformet Hvælving, en Kuppel, Vitruv. 5, 10. — hēmĭstĭchĭum, i, n., ἡμιστίχιον: halvt Vers, Pseud. Ascon. ad Cic. Verr. 1, 18.

hēmĭthĕus, i, m., ἡμίθεος: en Halvgud, Capella. — hēmĭtŏnĭum, i, n., ἡμιτόνιον: en halv Tone, Vitruv. — hēmĭtrĭglyphus, i, m., ἡμιτρίγλυφος: en Halvtriglyph (paa Søilen), Vitruv. 4, 3. — hēmĭtrĭtaeus, i, m., ἡμιτριταῖος; 1) sc. febris: den halve Tredie dagsfeber, Martial. 2, 40; — 2) sc. homo: som lider af denne Feber, id. 4, 81. — hēmĭtrĭtăĭcus, 3, ἡμιτριταϊκός: = hemitritaeus, Marc. Emp. — hĕmo, ōnis, m., forel. s. homo, Fest.; men s. hemonem, hemones (ex Ennio) har Prisc. d. ligel. forel. homōnem, homōnes.

hendecăsyllăbus, 3, ἑνδεκασύλλαβος: med el. af elleve Stavelser; — df. pl., hendecasyllabi, m. o. ud. versus: saadanne Vers; (heraf mærkes tvende Arter: den phalæciske, vid. Catull. 1, 1, o. den sapphiske, vid. Hor. Od. 1, 2, 1); — 2) Digt el. Digte i d. phalæciske Versemaal, Plin. Ep. 4, 14. — hendĭădys, (i. e. ἓν διὰ δυοῖν), betegner som grammaticalsk Figur: Brugen af tvende Substantiver, s. subst. o. adj.; saal. pateris libamus et auro, s. pateris aureis), Virg. Ge. 2, 192.

Hĕnĕti, orum, m., Ἐνετοί: thracisk Stamme i Paphlagonien, skal sild. være dragen til Italien, og derefter hede Veneti; vid. Liv. 1, 1, o. Plin. 6, 2. — Hēnĭŏchi, orum, m., Ἡνίοχοι: Folk i det asiatiske Sarmatien, Plin. 6, 4 o. 5, o. Val. Fl.; — B) df. 1) Hēnĭŏchĭus, 3, montes, Plin. 6, 10; — 2) 1. Hēnĭŏchus, 3, rates, Ovid. Pont. 4, 10, 2. — 2. Hēnĭŏchus, i, m., (ἡνίοχος, i. e. auriga), Stjernebilledet: Auriga, Manil., Plin.; - efter Hygin. Astron. 2, 13: oprdl. d. attiske K. Erichthonius, som Opfinder af quadrigae el. Firspandet. — Henna, Hennaeus, s. und. Enna, etc. — hĕnōsis, is, f., ἕνωσις, (Forening): en af de valentinianske Æoner, Tertull. — hĕnŏtes, etis, ἑνότης, (Enheden): en af de valentinianske Æoner, Tertull.

hēpar, ătis, n., ἧπαρ, (i e. jecur): Leveren, Marc. Emp.; — 2) Leverfisken, (ἥπατος), Plin. 32, 53; df. — hēpătārĭus, 3: hørende til Leveren; ∾ morbus, Plaut. Curc. 2, 1, 24, (m. Lune, s. amor el. Elskov). — hēpătia, orum, n., ἡπάτια: liden Lever el. Leveren, Lucil. ap Non., Petron. — hēpătĭcus, 3, ἡπατικός: som lider af Leversyge, Cels. — hēpătītis, ĭdis, f., ἡπατῖτις, (sc. gemma), ligesom Leverstenen, etslags Ædelsten, Plin. 37, 71. — hēpătīzon, ontis, ἡπατίζον (partic.): leverformet el. leverfarvet, aes, Plin. 34, 3.

Hēphaestio, ōnis, m., Ἡφαιστίων: en af Alexander den Stores Generaler, Curt., Nep. Eum. 2. — hēphaestītis, ĭdis, f., (sc. gemma), ἡφαιστῖτις: etslags ubekjendt Ædelsten, Plin. 37, 60. — hepsēma, atis, n., ἕψημα: indkogt Most, d. lat. sapa, Plin. 14, 11.

Heptăgōniae, arum, f., (Sted med syv Vinkler el. Hjørner), Navnet paa et Sted ved Sparta, Liv. 34, 38. — heptăphōnos, on, ἑπτάφωνος: som gientoner syvgange, med syvfold Echo, porticus, (en vis Buegang i Olympia); vid. Plin. 36, 23. — heptăphyllon, i, n., ἑπτάφυλλον: Syvblad, etslags syvbladet Plante, Appul. — heptapleuros, i, f., ἑπτάπλευρος, (syvsidet): en Art af Værten plantago, Plin. 35, 39. — heptăpylos, on, ἑπτάπυλος: med syv Porte; - saal. Thebas heptapylos, Appul.; men m. latinsk Endelse: heptapylae Thebae, id., Hygin. — heptas, ădis, f., ἑπτάς: Syvtallet, Capella. — heptăsēmos, on, ἑπτάσημος, i Metriken: med syv Tider, d. lat. septenarius, Capella. — heptastădĭum, i, n., ἑπταστάδιον: Dam (imellem Øen Pharos og Fastlandet) af syv Stadiers Længde, Ammian. — heptēris, is, f., (ἑπτήρης), sc. navis: syvradaaret Galei: ∾ regia, vid. Liv. 37, 23, oftere.

1. hĕra, ae, fem. af herus: Konen i Huset (m. Hensyn paa Tyendet), Madmoderen el. Husmoderen, Ter. Eun. 5, 3, 8, oftere; - hera major et minor, Plaut.

Truc. 4, 3, 22, (Konen og Datteren i Huset); — II) df. „overf.": Herskerinde el. Styrerinde; hera ··· Fors, (i. e. Fortuna: den styrende Skiebne), Enn. ap. Cic. Off. I, 12; quae ··· hera eadem es hominibus, etc., Plaut. Merc. 3, 4, 12; - ogs. c. gen.; noctis hera, (i. e. Proserpina), Val. Fl.; cf. Catull. 61, 396; - ogs. erotisk, Ovid. Her. 9, 78, o. Catull. 68, 136. — 2. Hēra, ae, f., Ἥρα: den græske Benævnelse paa Romernes Juno, Solin.; — b) df. Heraea, orum, n., τὰ Ἡραῖα: Hera's Fest el. Heræerne, Liv. 27, 30.

Hēraclēa, (-clia), ae, f., fem. af Heraclēus (-clius), sc. urbs, Ἡράκλεια: Navnet paa flere Byer, navnl. paa en By med Havn i Lucanien, hvis Indvaanere: Heracleenses, Cic. Arch. 4, o. id. Balb. 8; - Heracleenses hede ogs. Indvaanerne af Heraclea paa Sicilien; vid. Cic. Verr. 3, 43; cf id. ibd. 2, 50, Mela 2, 7, o. Liv. 21, 35, oftere; - ogs. kan mærkes Heraclea Pontica, (i Pontus), Plin. 6, 1, Liv. 42, 56; - ogs. i Æolis, i Carien, i Thessalien, i Arcarnanien, i Macedonien, i Thracien, i Syrien, osv., fandtes Byer af dette Navn. — Heraclēenses, ium, s. und. frgd. — Hēraclēŏpŏlis, is, f., Ἡρακλειόπολις, magna, parva: Navnet paa tvende Byer i Ægypten; — 2) df. Hēraclēŏpŏlītes, ae, m., nomos, Plin. 5, 9; - Heraclēopolitae, arum, m., (Indvaanerne deraf), id. — Hērăclēōtes (-ta), ae, m., Ἡρακλειώτης: hørende til el. benævnt efter en By Heraclea; - ∾ tractus, Plin. 5, 32, (i Æolien); oftere om Personer: ∾ Dionysius, (rimel. fra Heraclea i Lucanien), Cic. Acad. 2, 22; ligel. ∾ Zeuxis, (berømt Maler), Plin. 35, 36. — b) men subst pl. Heraclēōtae: Indvaanerne af Heraclea (i Carien), Cic. Fam. 13, 56. — Hēraclēōtĭcus, 3, Ἡρακλειωτικός: heracleisk, benævnt efter en By Heraclea, origanum, Plin. 20, 62, nux, Opp. ap. Macrob. Sat. 2, 14.

Hēraclēum, i. n.: Biform af Heraclea, vid. Liv. 44, 8. — 1. Hēraclēus, -clius, 3: benævnt efter Byen Heraclea (i Lydien); - ∾ lapis, (sædv. Lydius, i. e. magnes el. Magneten), Plin. 33, 43. — 2. Hēraclēus, (-clius), 3, o. 1. Heraclides, s. und. Hercules, no. II.

2. Hēraclīdes, ae, m., Ἡρακλείδης: græsk Mandsnavn, hvoraf kan mærkes: Her. Ponticus (fra Pontus), græsk Philosoph, Discipel af Plato o. Aristoteles, Cic. N. D. I, 13, (oftere); — 2) df. Hēraclīdius, 3, genus scribendi, (hans dunkle el. uforstaaelige Skrivemaade), Cic. Att. 15, 13 o. 27. — Heracliensis, e, s. und. Heraclea. — Hēraclītus. i, m., Ἡράκλειτος: græsk Philosoph (af Ephesus), m. Tilnavn σκοτεινός, (i. e. obscurus); vid. Cic. Fin. 2, 5, o. Lucr. 1, 639; - han skal altid have grædt over de menneskelige Daarligheder; — 2) df. Hēraclitēi, orum, m.: hans Tilhængere, Appul. — Hēraclius, 3, s. und. Hercules, no. II. — Hēraeus, 3, s. und. 2. Hera; — not.: Heraeum, i, n.: Sted i Leucadien, Liv. 33, 17.

herba, ae, f., [besl. m. φορβή, i. e. pabulum]: den første grønne Spire, som kommer op af Jorden, fremspirende Græs el. Sæd el. Plante; df. I) det unge Græs, el. alm. Græsset; - herba cubile Praebebat, multa et molli lanugine abundans, Lucr. 5, 814; in herba recumbere, Cic.; in herba se abjicere, id.; cf. Hor. Ep. 1, 14, 35, o. Virg. Ge. 2, 527; men somno mollior herba, id. Ecl. 7, 45; cf. id. ibd. 5, 26; herbae gemmantes rore, Lucr.; men Cic. Div. 1, 31: ex asperis herbis et agrestibus (corona); — not.: herbas dare el. porrigere: om den Overvundne, Plin. 22, 4; men Virg. Ecl. 5, 26: nec graminis attigit herbam, (det spirende Græs); — 2) Sædens grønne Spire el. det grønne Straa, hvoraf siden Axet udvikles; vid. Virg. Ge. 1, 134; frumenta hieme in herba sunt, Plin.; cf. Cic. Lael. 19: in herbis non fallacibus fructus; men „alleg.": adhuc tua messis in herba est, Ovid. Her. 17, 263; - som Ordsprog er ogsaa at mærke Cato ap. Gell. 13, 17: inter offam atque herbam etc.; - men Ovid. Met. 5, 482: primis segetes moriuntur in herbis; — 3) Grønt el. Grønsel, Haveurter el. Køkkenvæxter af det ædlere Slags; - herbas omnes ita condiunt (neml. som Salater), etc., Cic. Fam. 7, 26; s. ogs. bes. Plaut. Pseud. 3, 2, 23 flgd.; - men om den Tarvelige: si herbis Vivis et urtica, (lever af Grønt), Hor. Ep. 1, 12, 8; - fallax herba veneni, (en Giftplante), Virg. Ecl. 4, 24; herbae medicae, (Lægeplanter), Plin. 2, 63.

*herbācĕus, 3: græsagtig; df. sædv. græsfarvet el. græsgrøn; - ∾ coloris folia, Plin.; ∾ flos, (opp. albus), id.; ∾ chrysocolla, id.; — herbans, tis, adj. partic.: som frembringer Græs el. Grønt; ∾ prata, Appul., (al. herbentia); — herbāria, ae, f., (sc. ars): Plantekundskab, Botaniken, Plin. 7, 57; — herbārius, i, m., (sc. vir): en Plantekiender, en Botaniker, id. 20, 73; — herbātĭcus, 3: som æder Græs el. Urter; ∾ animalia, Vopisc.; — herbens, tis, s. und herbans; — herbesco, ĕre, v. n. inch.: at skyde el. spire grønnende frem el. op af Sædekornet; herbescentem ex eo (semine) viriditatem etc., Cic. d. Senect. 15; o. — herbĕus, 3: ligesom herbaceus: græsgrøn; quis hic est homo cum ··· oculis herbeis? Plaut. Curc. 2, 1, 16; — [herba].

herbĭdus, 3, [herba]; I) „alm.": med Græs, fuld af Græs, campus, Varr., Cic., Epirus, Ovid. Met. 8, 282; men segetes herbidas reddere, (lade Ukrud voxe deri), Colum. 1, 6; - lactis potus herbidi, (efter Græs el. Urter), Plin. 24, 19; — II) „overf.": græsgrøn, color, Plin. 12, 31, lux, Prudent.

herbĭfer, a, um, [herba, fero]: som bærer Græs el. Urter, bevoxen dermed, colles, Ovid., ripae, id.; - men ∾ Pelius mons, vid. Plin. 25, 53. — herbĭgrădus, 3, [herba, gradior]: som gaaer i Græsset, cochlea, poët. ap. Cic. Div. 2, 64. — herbĭlis, e, (herba): som fodres med Græs, anser, Lucil. ap. Serv. ad Virg. Ge. 1, 129. — herbĭpŏtens, tis, adj., [herba]: mægtig ved Trylleurter; (poetisk Ord); ∾ manus Circes, Boëth. — Herbĭta, ae, f.: By paa Sicilien, Cic. Verr. 3, 32; — 2) df. Herbĭtensis, e, ager, id. ibd. 3, 18; — b) men Herbitenses, ium: Indvaanerne deraf, id. ibd. 2, 65.

*herbōsus, 3; I) „alm.": fuld af Græs el. Urter, græsrig, campus, Hor; men ∾ flumen, hvorom der voxer Græs, Virg. Ge. 2, 199; men Ovid. Fast. 4, 367: ∾ moretum, (tillavet af grønne Urter); - superl., ∾ stramenta, (stærkt blandede med Græs), Plin.; — II) „overf.": græsfarvet el. græsgrøn, calcei, Capella; — herbŭla, ae, f., demin.: liden Væxt el. Urt; quadam herbula etc., Cic. N. D. 2, 50; o. — herbuscŭla, ae, f., demin.: = frgd.; ∾ quaedam, Capella; — [herba].

Hercēus, i, m., Ἑρκεῖος: Epithet til Juppiter, som Husets Beskytter, (d. lat. Penetralis), vid. Fest. p. 101 (Müll.); hvf. Ovid. Ib. 286: Cui nihil Hercei profuit ara Jovis, (om Priamus); cf. Virg. Aen. 2, 469; - ogs. adj. Herceae arae, Lucan. — hercisco, (erc.), ĕre, v. a., [ctr. af herctum cisco, som v. inch. af cieo]; i d. ældre Retssprog, s. herctum divido: deler en Arv; - familiae herciscundae causam agere, arbitrum postulare, vid. Cic. d. Or. 1, 56, o. id. Caecin. 7; - men „overf.": nos de proprietate viae herciscundae contendentes, (stridende om, hvilken Vei vi skulde vælge), Appul.

hercle, s. und. Hercules. — herctum, (erctum), i, n., [rimel. besl. m. heres, s. ogs. Fest. p. 102 Müll.]; - i d. ældre Retssprog: Arvegods el. Arv, sædv. i Forbindelsen: herctum ciere, (at dele Arven), Cic. d. Or. 1, 56; hvf. herctum non citum, o. herctum

ciendum, Gell. 1, 9; cf. Donat. ap. Serv. ad Virg. Aen. 8, 642.

Herculanensis, e, f. und. flgd. — Hercŭlāneum, (ogf. Herculanium, Plin. 3, 9; hvorim. Formen Herculanum er ulatinsk, vid Freund.), i, n., Ἡράκλειον: Kyststad i Campanien, blev under K. Nero næsten ødelagt ved Jordskjelv, (terrae motu semirutum), Senec. Qu. N. 6, 26, derefter paa K. Titus's Tid aldeles begraven under Lavaen fra Vesuvius; - vid. Plin. l. c., Mela 2, 4, o. A.; — B) df. 1) Herculanensis, e, fundus, Cic. Fam. 9, 25, litus, Senec. l. c.; - ogf. absol.: in Herculanensi, sc. agro, id. d. Ir. 3, 22; — 2) Hercŭlānĕus, 3; ∾ via, Cic. Agr. 2, 14; ∾ ficus, Cato. — Herculanus, 3, f. und. Hercules, no. II. — hercule o. hercules, f. und. flgd.

Hercŭles, is, (ogf. i, Cic. Acad. 2, 34, ogf. ei, Catull. 55), m., Ἡρακλῆς: den ypperste af alle Heroer, Søn af Juppiter ved Alcmena; - (om de flere Heroer af dette Navn, vid. Cic. N. D. 3, 16); - efter Anstiftelse af Stifmoderen Juno paalagdes der Hercules af Fætteren Eurystheus de farligste Arbeider, efter hvis Udførelse han optoges i Gudernes Samfund, da Baalet paa Oetabierget havde fortæret hans jordiske Del; - vid. Ovid. Met. 9, 13 flgd., o. Hygin. Fab. 29 flgd.; f. ogf. und. Hebe, Dejanira, Hyllus, osv.; - som Rigdommens Giver, (πλουτοδότης), faaer han d. tiende Part af al Vinding; cf. Hor. Sat. 2, 6, 12 o. Cic. N. D. 3, 36; - som Musernes Anfører, (Μουσαγήτης), hedder han Hercules Musarum, Suet. Aug. 29; - Herculis columnae, f. nedenf. und. Herculeus; - uxor Herculis, Ovid. Fast. 6, 65 o. 78, (i. e. Hebe); men id. Trist. 2, 405, (i. e. Dejanira); - bes. var ogf. Poppeltræet ham helliget, vid. Phaedr. 3, 17; f. ogf. und. Herculeus; — bb) df. „overf." og analogt m. Grækernes Ἡράκλεις o. Ἡράκλες, som vocat.: hercules, oftere hercule el. hercle, ogf. m. Forslagspartiklen me-: mehercules, mehercule, (ogf. adskilt: me hercule), o. mehercle, - som Ed el. edelig Forsikring: ved Hercules! i Sandhed! osv.; saal. a) hercules o. mehercules; - et hercules hac quidem exstant etc., Cic. Brut. 16; cf. id. R. Am. 11, o. Vell. 2, 52; - si mehercules hoc ··· numquam ante cogitasset, Cic. Catil. 2, 7; cf. Phaedr. 3, 17; — b) hercule o. mehercule; (saal. oftest i classisk Prosa; vid. Cic. Orat 47); - dixi hercule vero omnia, Plaut.; et hercule ita fecit, etc., Cic. Lael. 11; cf. id. Quint. 3, oftere; - dicam me hercule, et contemnar a te fortasse, id. d. Rep. 1, 19; cf. id. ibd. 1, 9; servi mehercule mei si etc., id. Catil. 1, 7; — c) hercle o. mehercle, (den første Form hyppigst hos Comikerne); - mihi quidem hercle non fit verisimile, Ter. Andr. 1, 3, 20; cf. id. Phorm. 5, 7, 76; - ogf. i Forbindelse m. andre Partikler; scite hercle sane, Plaut. Trin. 3, 3, 52; sane quidem hercle, Cic. Leg. 2, 4; cf. id. d. Or. 2, 22; - pulchre mehercle dictum et sapienter, Ter. Eun. 3, 1, 26; cf. id. ibd. 1, 1, 22; — B) df 1) Hercŭlēus, 3: herculisk, labor, Hor. Od. 1, 3, 36, hospes, Ovid. Met. 15, 8, (i. e. Croton); men ∾ Trachin, (der er bygget af Hercules), id ibd. 11, 627; ∾ hostis, id. Rem. 47, (i. e. Telephus); ∾ urbs, id. Met. 15, 711, i. e. Herculaneum, hvorved ∾ litora, Prop. 1, 11, 2; ∾ fretum, Sil., Strædet ved Gibraltar, hvorved ∾ columnae, Lucan., el. Herculis columnae, Plin. 2, 67, ogf. metae laborum Herculis, Mela; - ∾ gens, Ovid. Fast. 2, 237, (i. e. gens Fabia), hvorom ogf. ∾ Penates, Sil. 7, 44; - ∾ arbor, Virg. Ge. 2, 66, Poppeltræet, (populus alba L.); ∾ astrum, Martial. 8, 65, i. e. signum leonis; endel. ∾ Tarentum, Virg. Aen. 3, 551, (som skal være anlagt af Hercules); — 2) Hercŭlānĕus, 3: = frgd.; - ∾ pars, (den til Hercules indviede Tiende), Plaut Truc. 2, 7, 11, o. id. Most. 4, 2, 68; - b) ogf. stor el. uhyre i sit Slags, formicae, Plin., machaera, Capitolin., urtica, Plin.; — 3) Herculānus, 3: = frgd., nr. b; ∾ pes, (stor er lang), Gell. 1, 1; — 4) hertil mærkes endnu de græciserende Former; a) Hēraclēus o. -īus, 3, Ἡράκλειος, -ιος: hørende til Hercules, fabulae, Juvenal. 1, 52; — b) Hērăclīdes, ae, m., Ἡρακλείδης: mandlig Efterkommer af Hercules, en Heraclide, Vell. 1, 2. — Hercŭlēus, 3, f. und. Hercules, nr. B, 1.

Hercȳnius, 3; df. ∾ silva, Caes. B. G. 1, 24 flgd., o. Mela 3, 3; ogf. ∾ saltus, Plin. 4, 25, o. Tac. Germ. 30; ogf. ∾ jugum, Plin. 4, 28: mægtig Biergskov, der strakte sig igiennem en stor Del af Germanien, neml. fra Schwarzwald til Harzen; vid. Caes. l. c.; - ogf. absol. Hercynia, ae, f.; Hercyniae latebris defensus, Tac. Ann. 2, 45.

hĕrĕ, adv.; hyppig Biform af heri: igaar; navnl. i Omgangssproget; vid. Quintil. 1, 4, 8; - ogf. f. Verfets Skyld; vid. Juvenal. 3, 23, o. Ovid. Fast. 3, 852.

hērēdiŏlum, i, n., demin. af heredium: liden Arvelod, Colum., Gell. 19, 7. — hērēdĭpĕta, ae, m., [heredium, peto]: der jager efter Arv, Petron. Sat. 124; — hērēdĭtārius, 3, [hereditas]: hørende til Arv, i Anledning af en Arv; - ∾ auctio, Cic. Caecin. 5; ∾ lites, Quintil.; - df. fædv. arvelig, arvet el. nedarvet, agri, Plin. Ep., cognomen, Cic., bellum, Flor., jus, id.

*hērēdĭtas, atis, f.; I) „abstract": at tage Arv; Arvefølge, Arverettighed; - hereditas est successio in universum jus, quod defunctus habebat tempore mortis, Dig., - aliquid mihi hereditate venit, Cic., obvenit, Plin.; cf. Nep. Hann. 1: velut hereditate relinqui; — II) „concret": Arven, en Arvelod el. Arvepart, det Arvede; - hereditas mihi venit, Cic, obvenit, Plin. Ep.; hereditatem adire, Cic. Phil. 2, 16, oftere, cernere, id.: tiltræde el. overtage en Arv; - hereditates caducae, (som ikke kunne besiddes af den nærmeste Arving, navnl. fordi denne ingen Børn har), Cic. Phil. 10, 5; - hereditas sine sacris, som Ordsprog, om en let erhvervet Fordel, Plaut.; cf. Fest. p. 290; f. ogf. und. sacrum; — B) ogf. „fig."; ∾ hujus gloriae, Cic. Off. 1, 22; cf. id. ibd. 1, 33, o. id ibd. 2, 8, ogf. Justin. 36, 2; o. — hērēdĭum, i, n.: liden Arv, nedarvet Grundstykke, Varr. R. R. 1, 10, o. Nep. Cato 1; — [flgd.].

Herennius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn; saal. C. Herennius, hvem det af mange Cicero tillagte Værk Rhetorica er tilegnet; - men Herennius Senecio: Historieskriver under K. Domitianus, Tac. Agr. 2 o. 45; — 2) df. Herennianus, 3: angaaende en vis Her.; ∾ coheredes, Cic. Att. 13, 6.

hēres, ēdis, m., [besl. m. χῆρος, i. e. viduus; altf. oprdl.: forældreløs, osv.; df. fædv.]: en Arving; - esse alicui heredem, Cic. Fam. 13, 26; ligel. esse heredem bonis alicujus, id. Caecin. 4; men id. ibd. 6: facit heredem ex deunce et semuncia Caecinam, ex duabus sextulis Fulcinium; cf. id. Fam. 13, 26; men aliquem ex testamento heredem relinquere, id. Quint. 4; aliquem heredem ex asse instituere, (som Universalarving), Plin. Ep. 5, 5; - heres secundus, (som træder i den første Arvings Sted, naar denne ikke kan tiltræde Arven); vid. Cic. Fam. 13, 61; — II) „fig."; A) „overf.": 1) Eiermand el. Besidder; heres apud antiquos pro domino, Fest.; vid. Plaut. Men. 3, 2, 12; — 2) nyt Skud el. Rodskud paa Træer; alni caesae densius innumero herede prosunt, Plin. 15, 67; cf. Ovid. Met. 9, 72; — B) „mentalt.": Arving el. Efterfølger deri; - ∾ artis, Plin. 30, 4, laudis, Ovid. Her. 9, 110; cf. id. A. A. 3, 4 9, o. Cic. Brut. 97; — not.: archaistisk acc. sing. herem, Naev. ap. Non.

hĕri, adv, [besl. m. χθές, i. e. heri]: igaar, Ter.; heri vesperi apud me fuit, Cic. Fam. 11, 1; cf. id. Att. 13, 47, o. Ovid. Fast. 2, 76; - f. ogf. here f. heri s. l.; — 2) „overf.": for kort siden, nylig; heri servum, hodie libertum etc., Dig.; cf. Catull. 61, 137.

hĕrĭfŭga, ae, m., [herus, fugio]: der løber bort

fra sin Herre; - dominus ut herifugae Famuli etc., Catull. 63, 51. — hĕrilis, e, [herus]: hørende til Herren el. Fruen; - ∾ filius, (Sønnen af Huset el. den unge Herre), Ter. Andr. 3, 4, 23, oftere; ∾ mensae assuetus, Virg. Aen. 7, 490; men ∾ peccatum, (Fruens Feiltrin), Hor. Sat. 2, 7, 60; men ∾ metus, (f. metus ab hera), Plaut. Amph. 5, 1, 17. — Herillus, i, m.: Discipel af d. stoiske Sects Stifter Zeno, Cic. Acad. 2, 42: — 2) df. Herillii, orum: hans Discipler, id. d. Or. 3, 17.

Herma, ae, f. und. Hermes. — Hermaeum, i, n., Ἑρμαῖον; 1) sc. cubiculum, vid. Suet. Claud. 10; — 2) sc. oppidum: Sted i Boeotien, Liv. 35, 50. — Hermăgŏras, ae, m.; 1) græsk Rhetor fra Rhodus, Cic. Brut. 76 o. 78; — b) df. Hermăgŏrēi, orum: hans Discipler, Quintil. 7, 4. 4, oftere; — II) en Rhetor fra Temnos i Æolis paa Augustus's Tid, Quintil. 3, 1, 19, o. Tac. Or. 19. — Hermăphrŏdītus, i, m.; I) i Mythologien: Søn af Mercurius og Venus; hans Forbindelse med Nymphen Salmacis fortælles Ovid. Met. 4, 285 flgd.; — II) df. som appell.: Hermaphrodit el. Tvetulle; hermaphroditos ··· olim androgynos vocatos, etc., Plin. 7, 3; — 2) df. adj.: hermaphroditae equae, id. 11, 109. — Hermathēna, ae. f., [Ἑρμῆς, Ἀθηνᾶ]: en Dobbeltbuste af Hermes o. Athene paa samme Fodstykke, en Hermathene; vid. Cic. Att. 1, 4. — hermēneuma, ătis, n., ἑρμήνευμα: Forklaring el. Udlægning, enarratio, Senec. Excerpt. Contr. 9, 3. — Hermēracles, is, m., [Ἑρμῆς, Ἡρακλῆς]: Dobbeltbuste af Mercurius og Hercules paa samme Fodstykke, Cic. Att. 1, 10, (hvor acc. pl. Hermeraclas).

Hermes el. Herma, ae, m., Ἑρμῆς, (Hermes el. Mercurius; - df. „overf."): en Hermesstøtte, (d. e. et Hovede paa en firkantet Basis af Sten); - cf. Juvenal. 8, 53: truncoque simillimus Hermae; men Cic. Att. 2, 6, findes Hermae cum capitibus aeneis; - saadanne Hermae fandtes opstillede, navnl. i Athenen, ved Indgangen til Templer, ogs. til Privatbygninger; vid. Nep. Alcib. 3; - f. ogs. Hermaeum s. l.

1. Hermĭŏne, es, o. Hermiona, ae, f.: Datter af K. Menelaus ved Helena, o. Gemalinde af Orestes; vid. Ovid. Her. 8, ogs. id. Pont. 2, 11, 15, o. Hygin. Fab. 122. — 2. Hermione, es, f.: By paa Peloponnesus ved d. argoliske Bugt, Mela 2, 3, Plin. 4, 9, o. Liv. 31, 45, (hod. Castri); — 2) df. Hermĭŏnĭcus, 3, ager, Liv. 31, 44; ogs. Hermĭŏnĭus, 3, ager, Plin. 4, 19; ogs. Hermioneus, 3, stabulum, Virg. Cir. 471. — Hermĭŏnes, um, m.: Folk i Mellemgermanien; vid. Plin. 4, 28, Tac. Germ. 2, o. Mela 3, 3. — hermūbŏtāne, es, f., Ἑρμοῦ βοτάνη, ogs. hermubasilion: = hermupoa, Appul. — Hermundūri, orum, m.: Folk i Germanien ved Elben, Plin. 4, 28, Tac. Germ. 41, oftere. — hermūpŏa, ae, f., (i. e. Ἑρμοῦ πόα), herba Mercurii el. mercurialis, (germ. Bingelkraut), vid. Plin. 25, 18. — Hermus, i, m.: Flod i Æolis (i Lilleasien), fører Guldsand med sig; vid. Virg. Ge. 2, 137, Plin. 5, 31, o. Mela 1, 17.

hernĭa, ae, f., [rimel. besl. m. ἔρνος, Spire; cf. ramex af ramus]: Brok el. Brokskade, Cels., Martial. 3, 24; df. — herniōsus, 3: som lider af Brok, Lamprid. — Hernĭci, orum, m.: Folk i Latium, imellem Æqverne o. Volskerne, Liv. 2, 22 o. 40 flgd.; — 2) df. Hernicus, 3, ager, Plin. 3, 9; men ∾ saxa, Virg. Aen. 7, 681, Sil., deres klippefulde Land; - (saxa Marsi herna dicunt, Fest.). — herniōsus, 3, f. und. hernia.

Hēro, us, f., Ἡρώ: Aphrodite's skjønne Præstinde i Sestus i Thracien, hvis Elsker Leander fra Abydos i Asien pleiede at svømme over til hende, indtil han omkom i Vandet; vid. Ovid. Her. 18 o. 19; cf. id. Amor. 2, 16, 31; — 2) df. Herōus, 3, turres, Lucan. 9, 955.

Hērōdes, is, m., Ἡρώδης: Navnet paa flere Konger i Judæa; vid. Macrob. Sat. 2, 4, o. Hor. Ep. 2, 2, 184; — not.: Herodes Atticus: berømt Sophist under Antoninerne; vid. Gell. 1, 2, o. id. 9, 2, oftere. — Hĕrŏdŏtus, i, m., Ἡρόδοτος, fra Halicarnassus, omtr. 450 Aar f. Chr., den ældste til os komne græske Historieskriver, heder Cic. Leg. 1, 1: pater historiae; - in eo omnia leniter fluunt, Quintil.; cf. id. 10, 1, 73 o. 101.

hĕrōĭce, adv.: paa heroisk Vis el. Maade; ∾ incomptus versus, Macrob. Sat. 5, 14; af — hĕrōĭcus, 3, ἡρωϊκός: heroisk; df. 1) „alm.": hørende til el. benævnt efter Heroerne, tempora, Cic., aetates, id.; Medea et Atreus, heroicae personae, etc., id. N. D. 3, 29; — 2) „bes.": hørende til den heroiske Digtning; - ∾ versus, (Hexametret), Quintil 1, 5, 28; heroici, (sc. poëtae), id. 10, 1, 51. — hĕrōĭna, ae, f., ἡρωΐνη: Heroine el. Halvgudinde el. Heltinde; ∾ Inachiae, Prop. 1, 13, 31; cf. id. 1, 19, 13.

hērōion, i, n., ἡρώειον: etslags Plante, ogs. asphodelus, Plin. 22, 32. — hērōis, idis, f., ἡρωΐς; ligesom heroina: en Heroine el. Halvgudinde el. Heltinde; heroidum ac dearum personis effictis, Suet. Ner. 21; cf. Ovid. Am. 2, 4, 33; — not.: dat. pl. graec. heroisin (f. heroidibus), id. Trist. 5, 5, 12; — II) (Ovidii) Heroides, (i. e. Heroidum Epistolae): en Samling af poetiske Breve fra flere Heroiner og deres Elskere. — Hērŏphĭle, es, f.: Navnet paa en Apollo's Præstinde, hvf. Phoebo grata, Tibull. 2, 5, 68.

hēros, ōis, m., ἥρως: en Heros, en Helt el. Halvgud; - heroum veteres casus ··· imitari, Cic. d. Or. 2, 47; divisque videbit Permixtos heroas etc., Virg. Ecl. 4, 16: cf. id. Aen. 6, 649: Magnanimi heroes, etc.; men Troius heros, (i. e. Aeneas), id.; Laertius heros, (i. e. Ulysses), Ovid.; cf. Hor. Od. 1, 12, in., oftere; — b) ogs. adj.: heroas sensus efferre, (i. e. heroicos sensus), Pers. 1, 69; — II) „overf.": en Heros el. Helt, d. e. overordenlig el. udmærket Mand i sit Slags; - heros ille noster Cato, Cic. Att. 1, 17; cf. id. ibd. 14, 6; men id. ibd. 4, 3, ogs. ironisk om Clodius — Herostrătus i, m., satte Ild paa d. ephesiske Diana's Tempel, for at sikkre sig selv et Navn, Solin. 40.

1. hērōus, 3, ἡρῷος; ligesom heroicus: hørende til el. benævnt efter Heroerne, labores, Stat. Silv. 4, 7; - ∾ pes, (som bruges i den heroiske Digtning), Cic. d. Or. 3, 47; cf. Quintil. 9, 4, 88: herous (sc. pes), qui est idem dactylus; - herois versibus etc., Cic. Leg. 2, 27; cf. Ovid. Am. 2, 17, 22: herous, (sc. modus el. versus); cf. Martial. 3, 20; men Carminis heroi ··· opus, Prop. 3, 2, 16; — II) subst. Herōum, Ἡρῷον, sc. monumentum, vid. Plin. 10, 6. — 2. Hērōus, 3, f. und. Hero.

herpes, ētis, ἕρπης, (i. e. serpens); I) Kræftskade, som æder om sig; - herpetas et nomas ac putrescentia (sanare), Plin. 26, 87; — II) etslags Dyr, quo sanantur, quaecumque serpunt, Plin. 30, 39. — herpestĭcus, 3, ἑρπηστικός: som æder om sig, gangraena, Lucil. ap. Non., inc. — herpyllum, i, n., ἕρπυλλον, ogs. sisymbrium, ogs. herpyllus: etslags rankende Vært, Appul.

Herse, es, f., Ἕρση: Datter af Cecrops, elsket af Mercurius; vid. Ovid. Met. 2, 559, o. id. ibd. 724 flgd. — Hersilia, ae, f.: Gemalinde af Romulus, blev forgudet som Flora el. Ora, vid. Ovid. Met. 14, 830 flgd., o. Liv. 1, 11. — Hertha, ae, f., germ. die Erde, i. e. Terra, Jorden, som Gudinde; vid. Tac. Germ. 40, (hvor dog f. Hertham ogs. læses Herthum, af Herthus, i, m.), inc.

Hērŭli, (ogs. Er.), orum, m.: nordtydsk Folkestamme, der omsider drog ind i Italien, og der gjorde Ende paa det vestlige Keiserdømme, Paul. Diac.; — b) ogs. in sing. o. collectivt: cursu Herulus, Chunus (Hunneren) jaculis, Francusque natatu, Sidon.

hĕrus, (ogs. erus), i, m.: Herren el. Manden i Huset, (navnl. med Hensyn paa Tyendet), Husbonden

el. Husfaderen, odl.; - ut heris in famulos etc., Cic. Off. 2, 7; qui fallunt herum (servi), Ter.; herus major o. minor, Plaut. Asin. 2, 2, 63, (den gamle og den unge Herre, el. Herren og hans Søn); cf. Hor. Sat. 2, 3, 265; — II) „overf." o. „poet.": Herre el. Eiermand; vid. Catull. 20, 4; ligel. Nam propriae telluris herum etc., Hor. Sat. 2, 2, 139; cf. id. Ep. 1, 16, 2; - ogs. en Behersker; ds. coelestes ··· heros (i. e. deos), Catull. 68, 76; ogs. absol. heri f. dii, ibd. 78.

Hēsiodus, i, m., Ἡσίοδος: den ældste græske Digter efter Homerus, heder Ascraeus af hans Ophold i Asera i Boeotien; vid. Vell. 1, 7, Quintil. 10, 1, 52, o. Cic. N. D. 1, 14, oftere; — B) ds. 1) Hesiodēus (o. -dius), 3, carmen, Sidon.; - ds. absol.: illud Hesiodium laudatur a doctis, etc., (hin Tanke el. Sentens af Hesiodus), Cic. Brut. 4; — 2) Hēsiŏdicus, 3, carmen, Serv. ad Virg. G. 2, 176. — Hesiŏne, es, o. Hēsiŏna, ae, f.: Datter af K. Laomedon i Troja, befriedes fra et Havuhyre (cetus) af Hercules, der gav hende til Telamon, ved hvem hun blev Moder til Teucer; vid. Virg. Aen. 8, 157, Ovid. Met. 11, 211, o. Hygin. Fab. 31, oftere.

Hespĕria, ae, f. und. Hesperius. — Hespĕrides, um, f., f. und. Hesperis. — Hespĕrie, es, f.: Datter af Flodguden Cebren, Ovid. Met. 11, 769. — Hespĕris, idis, f., Ἑσπερίς; I) hørende til el. benævnt efter Aftenen; hesperis, (sc. herba): Natviolen, Plin. 21, 18; - ds. sædv. vestlig, liggende imod Vesten; hvf. Virg. Aen. 8, 77: Corniger Hesperidum fluvius regnator aquarum, (i. e. Tiberis, fordi Italien for Grækerne ligger imod Vesten, hvf. Hesperia, d. e. Vestlandet, f. und. flgd.); — II) efter Cic. N. D. 3, 17, o. Hygin. Fabb., ere Hesperides, (sc. nymphae, Ἑσπερίδες Νύμφαι): trende Døttre af Hesperus el. af Erebus o. Nox; — bb) efter dem benævnes; a) Hesperidum horti, Plin. 5, 1, o. Lucan., i Nærheden af Atlasbierget, el. i Vestafrica, hvor deres gyldne Frugter (μῆλα, māla) bevogtes af en Drage; — b) Hesperidum insulae: en Øgruppe i Atlanterhavet, Plin. 6, 36 (Hard.), ogs. Hesperides, Mela 3, 10.

hespĕrius, 3, ἑσπέριος: som ligger imod Aftenen el. imod Vesten, vestlig, (navnl. for Grækenland); - ∾ fretum, Ovid. Met. 11, 257, (det vestlige Ocean); cf. id. ibd. 2, 258: Hesperios amnes, Rhenum, Rhodanumque, Padumque; - hertil hører endnu: ∾ axis, id. ibd. 4, 214, (d. e. Vesten el. Occidenten); men ∾ rex, id. Nux 111, (i. e. Hesperus el. Atlas); — II) „bes."; Hesperia terra, ogs. absol., Hesperia, (sc. terra): Vestlandet, (navnl. som liggende vestlig for Grækenland); ds. A) Italien, vid. Virg. Aen. 2, 781, o. id. ibd. 1, 531; ligel. magna Hesperia, id. ibd. 573; — b) ds. Hesperius, 3: italisk el. italiensk, Latium, Virg. Aen. 7, 601; ∾ fluctus, (pl.), Hor. Od. 1, 28, 26; — B) Hispanien; Qui nunc Hesperia sospes ab ultima, id. ibd. 1, 36, 4.

hespĕrūgo, inis, f., ligesom Hesperus: Aftenstiernen, heder dux noctis, Senec. Med. 877; af — Hespĕrus, (-os), i, m., Ἕσπερος: Aftenstiernen; - stella Veneris ··· quum subsequitur solem, Hesperus (dicitur), Cic. N. D. 2, 20; cf. Virg. Ecl. 10, 77; men Ovid. Fast. 2, 314: Hesperus et fusco roscidus ibat equo; cf. id. Met. 5, 441; — b) ogs. „overf." o. ligesom vesper: Vesten; ad Hesperum jacentes terrae, Plin. 18, 57; — not. a: Mythen om Hesperus, Søn af Japetus, der med sin Broder Atlas drog til disse Lande og gav dem Navn, vid. Serv. ad Virg. Aen. 1, 530, o. id. ibd. 4, 481; — not. b: Hesperu ceras, Ἑσπέρου κέρας, (i. e. Hesperi cornu), Plin. 6, 36, ogs. Hesperion ceras, id. ibd. 35, Forbierg paa Vestkysten af Afrika.

hesternus, 3, [af inus, hes, i. e. χθές, hvf. ogs. heri]: som var igaar, fra i Gaar, hørende til Gaarsdagen; - ∾ die, Cic.; ∾ nocte, Ovid; ∾ disputatio, (som holdtes igaar), Cic.; men ∾ stipes, Ovid. Fast. 5, 506, (som igaar var lagt til Ilden); cf. Virg. Ecl. 6, 15; ∾ corolla, (som bleve anlagte igaar), Prop. 2, 25, 59; ligel. ∾ crines, o. ∾ coma, (som ikke er friseret siden igaar), Ovid.; men ∾ Quirites, (som først igaar have faaet deres Frihed), Pers. 3, 106; - ds. absol., hesterna, orum: hvad der nyligen er skeet, (oppon. acta pueritiae), Quintil. 11, 2, 6; men hesterno, (sc. die), Sisenn. ap. Charis. — Hestiaeotis, idis, f., Ἑστιαιῶτις: Landskab i Thessalien, imellem Olympen og Ossa, Plin. 31, 9. — Hēsus, i, f. und. Esus.

hĕtaeria, ae, f., ἑταιρία, (i. e. sodalitas): etslags religiøst og hemmeligt Broderskab; vid. Plin. Ep. 10, 43 o 97. — hĕtaerice, es, f., ἑταιρική, (i. e. sodalis, sc. ala): en Fløi af d. macedoniske Rytteri; vid. Nep. Eum. 1. — hĕtĕroclitus, 3, ἑτερόκλιτος, i Grammatiken: som afviger fra den sædv. Bøining el. Declination, Prisc., o. A. — hĕtĕrocrānĕa, (-ia), ae, f., ἑτεροκρανία: = hemicrania, (migraine), Plin. 31, 45. — hĕtĕrŏgĕnĕus, 3, ἑτερογενής, i Grammatiken: af et andet Kiøn, Gramm. — Hetruria, Hetruscus, f. und. Etruria, etc. — hetta, ae, f., i. e. res minimi pretii, hvf. som Ordsprog: non hettae te facio, Fest. p. 99 (Müll.); [rimel. besl. m. ἥττων, ἥσσων, d. e. ringere, slettere]. — hettēmăticus, 3, ἡττηματικός: ringe i sit Slags, Firm.

heu! interj.; Udraab i Klage og Smerte: væ el. ve! ach! odl.; vid. Plaut. Pseud. 1, 1, 76 flgd.; kan ogs. gientages; vid. id. ibd. 1, 3, 26; - men i Harme: heu nefas, (o Skændsel)! Hor. Od. 3, 24, 30; - forbindes ogs. m. nomin. el. voc.; vid. Enn. ap. Cic. Off. 1, 39; cf. Hor. Od. 1, 2, 37; heu vanitas humana! Plin.; - oftere c. acc.; heu me miserum! Plaut., Ter.; cf. Hor. Epod. 11, 7; ogs. m. andre Partikler; heu herle odiosas res! Plaut.; heu edepol, id.; — b) ogs. undert. som Udraab i Forundring: ah! odl.; heu hercle mortalem catum! Plaut. Poen. 5, 2, 147; cf. id. Rud. 2, 4, 2.

heurētes, ae, m., εὑρέτης: en Opfinder, opfindsomt Menneske, Plaut. Pseud. 2, 4, 9. — heus! interj.; som Udraab i en heftigere Tiltale el. Paakaldelse: hei! heida! odl.; - heus puer! dic sodes etc., Ter. Andr. 1, 1, 57; heus! tibi dico, Chaerea, id. Eun. 2, 3, 45; men Plaut. Merc. 5, 2, 49: heus aliquis, heus, actutum huc foras Exite! ligel. Cic. Fam. 7, 11: sed heus tu! quid ais? etc.; cf. id. Att. 1, 16; - ogs. som Udbrud af Forundring el. Klage: Heus! etiam consumimus mensas! Virg. Aen. 7, 116.

hexăchordos, on, ἑξάχορδος: sexstrænget; ds. ∾ machina: Vandorgel med sex Stemmer, Vitruv. 10, 13. — hexaclīnon, i, n., ἑξάκλινον: Sofa med sex Sæder, Martial. 9, 60. — hexăgōnum, i, n., ἑξάγωνον: en Sexkant, Colum. 5, 2. — hexămĕter, (-metros), i, m., ἑξάμετρος, m. o. ud. versus: Vers af sex Fødder, Hexametret; versus hexametros fundere, Cic. d. Or. 3, 50; hexametri exordium el. initium, Quintil.; cf. Gell. 18, 15.

hexăphŏros, on, ἑξάφορος; ds. absol.; 1) hexaphoron, i, n: Stol til at bæres af sex Personer, Martial. 2, 81; — 2) pl.: hexaphori (sc. homines, ἑξαφόροι): Hold af sex Dragere, Vitruv. 10, 8. — hexaptōta, (sc. nomina), ἑξάπτωτα: som have alle sex Casus, Priscian. — Hexăpўlon, i, n., Ἑξάπυλον, (Port med sex Indgange): Navnet paa en af Syracusa's Porte, Liv. 24, 41, oftere. — hexas, ădis, f, ἑξάς: Tallet sex, Capella. — hexastichus, 3, ἑξάστιχος: sexradet, hordeum, Colum.; ∾ carmen, (med el. af sex Linier), Gramm. — hexastўlos, on, ἑξάστυλος: med sex Søiler, Vitruv. 3, 2. —

hexēcontălĭthos, on, ἑξηκοντάλιθος, (Stenart med 60 Farver): Navnet paa en os ubekiendt Ædelsteen, Plin. 37, 60, Solin. — hexēris, is, f., ἑξήρης, (sc. navis): ferradaaret Skib el. Galei, Liv. 29, 9, oftere.

*hiantia, ae, f.: Aabning, oris, Tertull.; — hiasco, ĕre, v. n. inch.: at aabne sig, (om Nødder), Cato o. Gargil.; — hiātus, us, m.; I) „egentl.": Aabning el. Kloft el. Svælg; – repentini terrarum hiatus, Cic. N. D. 2, 5; cf. id. Off. 3, 9; hiatus coeli ··· chasma, Plin. 2, 26; cf. Virg. Aen. 6, 237; – ∾ oris, (Svælget), Cic. N. D. 2, 47; „poet." ogs. ud. oris: atris immanis hiatibus hydra, Virg. Aen. 6, 576; — II) df. „fig."; A) „overf." o. „techn.": Sammenstød af tvende Vokaler, som ende og begynde tvende paa hinanden følgende Ord i den samme Sætning; – vid. Cic. Orat. 23; cf. Gell. 7, 20; — B) „ment."; a) Stortalenhed, at tage Munden fuld, Hor. A. P. 138; — b) rasende Higen el. Attraa; – libidine sanguinis et hiatu praemiorum (imbuere), Tac. Hist. 4, 42; — [hio].

Hiber, Hiberia, s. und. Iber, etc. — hīberna, orum, s. und. hibernus. — hībernācŭlum, i, n., [hiberno]: Vinterophold el. Vinterbolig, Vinterværelse, Vitruv. 7, 4; cf. Plin. Ep. 2, 17; — II) „bes." i Krigssproget; in pl.: Hytter el. Telte, hvorunder Hæren camperer imod Fienden, (hvorimod hiberna: Vinterqvarterer); vid. Liv. 30, 3: hibernacula Carthaginiensium congesta ex agris materia aedificata, etc.; cf. id. 5, 2, o. Tac. Ann 2, 23, ogs. Nep. Eum. 8.

Hibernia, ae, f.: d. nuv. Irland, Plin. 4, 30, Caes. B. G. 5, 13, o. Tac. Agr. 24; – ogs. Iverna, ae, f., Mela 3, 6, o. Juverna, Juvenal. 2, 160; – ogs. efter Grækernes Ἰέρνη: Ierna, ae, Appul., o. Ierne, es, Claudian.

hīberno, avi, atum, 1, v. n., [hibernus]: at overvintre: I) „alm."; ubicumque etc., ibi hibernant (thynni), Plin. 9, 20; men reducere furcillas in tecta hibernatum, (for at giemmes Vinteren over), Varr.; — II) „bes." i Krigssproget: at være el. ligge i Vinterqvarter; – quemadmodum milites hibernent, Cic. Manil. 13; ubi sis hibernaturus, id. Fam. 7, 17; cf. Liv. 22, 16, oftere; — B) „poet. overf.": at være stille, at hvile; hibernatque meum mare, Pers. 6, 7.

hībernus, 3, [hiems]; I) „egentl.": vinterlig, hørende til Vinteren, benævnt derefter; som er el. skeer om Vinteren, osv.; – ∾ tempora, Cic.; ∾ mensis, id.; men ∾ annus, (i. e. hiems). Hor. Epod 2, 29; men Cic. d. Senect. 11: ∾ ignis, (hvorved man varmer sig om Vinteren); ∾ cubiculum, id.; cf. Virg. Aen. 4, 143: ∾ Lycia, (hvor Apollo helst dvæler om Vinteren); ∾ luces, (de korte Vinterdage), Tibull.; – ∾ legio, (som ligger i Vinterqvarter), Suet. Calig. 8; men ∾ castra, Liv. 29, 35; oftere absol.: hiberna, (sc. castra): Vinterleir el. Vinterqvarterer; – exercitum in hiberna dimittere, Cic., deducere, Caes., reducere, Liv.; in hiberna concedere, id. 26, 20; men hiberna agere, id. 9, 28, (ligge i Vinterqvarter); s. ogs. hibernaculum, s I.; – ogs. findes absol.: hiberna, (sc. aedificia): Huse til Vinterforraad; df. Caes. B. C. 1, 48: neque frumenta in hibernis erant; men quae (pecora) hieme in hibernis, (paa Stald), Dig.; — II) „overf.": vinterlig, stormende, mare, Hor. Epod. 15, 8; ∾ ventus, Virg.; ∾ noctes, id.; — not.: neutr. hibernum. ogs. som adv., Plaut. Rud. prol. 69: increpui hibernum. — Hiberus, s. und. Iberus.

hībiscum, i, n., ἱβίσκος, germ. Eibisch, (althaea officinalis L.): Urten althaea, Plin. 19, 27; brugtes til Fletning, Virg. Ecl. 10, 71; men id. ibd. 2, 30: gregem ··· compellere hibisco, (i. e. virga ex hibisco, el. efter Serv. f. ad hibiscum, sc. depascendum).

hibrĭda, ae, c.; [skal være besl. m. ὑβρίζω, ὕβρις; altsaa egentl.: regelløs, unaturlig]; df. af en dobbelt Herkomst, af tvende uensartede Forældre, Bastard; I) „egentl." om Dyrene; vid. Plin. 8, 79; — II) „overf." om Mennesker: naar den ene af Forældrene er romersk Borger el. Frigiven, den anden Slave el. Fremmed; vid. Plin. l. c.; ligel. ex hibridis, libertinis, servisque (conscribere equites), Auct. B. Afr. 19; Persius hibrida, Hor. Sat. 1, 7, 2; cf. Suet. Aug. 19; — not.: voces hibridae: der ere sammensatte af Ord af forskiellige Sprog; saal. monoculus, Gramm.

1. hic, haec, hoc, pron. demonstr., [besl. m. is o. m. Tilsætn. af Demonstrativsuffixet -ce]: denne, dette, (neml. som henvisende paa en nærværende el. nærmere Gienstand); — I) „alm." er herom at mærke; A) hic etc. staaer; a) c. subst.; – hic homo sanus non est, Plaut.; in hac tam clara re publica natus, Cic.; cf. id. d. Rep. 1, 25: non est enim singulare, nec solivagum genus hoc, sed etc.; – haec coelestia vel studiosissime quaerere, id.; cf. id. l. c. 1, 25: deducere orationem de coelo ad haec citeriora; — b) absol; nisi etc., hi domum me ad se auferent, Plaut. Men. 5, 2, 95; ligel. quod hi venerunt, (i Anledning af deres Ankomst), Cic. d. Rep. 1, 13; dixerat hoc ille, quum etc., id.; haec quum dixisset, id.; — not.: ved Tilføining af -ce opstaaer d. forstærkede hicce, haecce, hocce, (hvf. apocop. nomin. pl. fem. haec f. haece, o. gen. horunc, harunc, f. harunce, etc.); – hvf. atter m. -ne interrog.: hiccine. haeccine, hoccine: denne her el denne der, osv.; (oftest forel.); – Hocce haud dubium est, quin etc., Ter. Andr. 2, 3, 17; hujusce filias servas (habere), Plaut. Capt. 5, 4, 76; hujusce rei judicium etc., Cic. Div. in Caecil. 14; – haece aedes ita erant, Plaut.; men id. Aul. 3, 5, 58: haec (f. haece) ··· incommoditates; cf. Ter. Eun. 3, 5, 34; – posticum harunce aedium, Plaut.; men id. Mil. gl. 4, 2, 25: Cedo signum si harunc Baccharum es; – ab hisce rebus (avocare animum), Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; quid dicam hisce, incertus sum, Ter.; – hiccine vir etc.? Cic. Mil. 38; huncine hominem! etc., id. Verr. 5, 25; ligel. hoscine mores! Ter. Ad. 4, 7, 40; – Fortuna hujusce diei, (som særskilt Guddom), vid. Cic. Leg. 2, 11, o. Plin. 34, 19; (s. dette hujusce have Indskrifterne: hujusque); — c) m. andre Pronomer; – hos eosdem motus etc., Cic. Tusc. 3, 4; hoc idem fit in reliquis civitatibus, Caes. B. G. 7, 15; cf. id. ibd. 7, 15: haec eadem etc.; – hoc ipsum civile jus, Cic.; men id. Acad. 1, 1: ad hunc eum ipsum etc.; – huic illi legato etc., id. Flacc. 22; cf. Virg. Aen. 7, 255, o. Cic. Tusc. 3, 15; men id. Rab. Post. 9: hujus istius facti stultitiam etc.; men id. d. Or. 1, 50: callidum quendam hunc (oratorem) etc.; – tractari ita solere hasce hujusmodi merces, Plaut. Mil. gl. 4, 2, 32; — B) hic i Modsætning af ille, iste, undert. ogs. af hic, alter, alius etc., betegner ordentl. den nærmere Gienstand, (ligesom vort: denne, i Modsætn. af hin); – in his undis etc., in illa tranquillitate etc., Cic. d. Rep. 1, 1; neque solum ista vestra oratoria (verba mihi deesse), sed haec etiam levia nostratia, id. Fam. 2, 11; – hic versus Plauti non est, hic est, id. ibd. 9, 16; cf. Virg. Aen. 6, 621 flgd.; men hi ··· hi ··· alii ··· quidam ···, vid. Tac. Ann. 14, 8; – quum sciret haec et haec, Quintil.; cf. id. 7, 3, 9: quaeritur, hoc an hoc? – men alter ··· hic ···, vid. Cic. R. Am. 6, o. Ovid. Met. 1, 293; — b) men undert. betegner hic: det alene i Tankeforbindelsen nærmere, skiøndt i Ordføiningen fjernere Begreb; vid. Cic. Lael. 2, o. id. R. Com. 7, ogs. id. Fin. 4, 4; – ligel. Liv. 30, 30: melior tutiorque est certa pax. quam sperata victoria; haec in tua, illa in deorum manu sita est; cf. Ovid. Met. 1, 697; — C) neutr. sing. hoc staaer ogs.; a) som subst. c. gen.; quid hoc sit hominis? Plaut.; cf. Ter. Eun. 3, 4, 8;

quid hoc est negoti? id.; hoc commodi est, quod etc., Cic. R. Am. 32; ligel. hoc copiarum, Liv. 42, 18; men hoc noctis (ambulare: paa denne Tid af Natten), Plaut. Amph. 1, 1; — b) forel. ogſ. ſom pleonaſtiſk Subject hos verbb. imperss.; - luciscit (el. lucescit) hoc jam, Plaut., Ter.; ligel. lucet hoc, Plaut.; cf. id. Curc. 1, 3, 26; — c) ſom adv. ſ. d. ſædv. huc: herhen, derhen; - Nonne idem hoc luci me mittere potuit? Plaut. Amph. 1, 1, 11; cf. id. Merc. 2, 2, 49, o. Virg. Aen. 8, 423 (Serv.); — D) med Eftertryk (og ligeſom paapegende) heder hic ogſ. (forel. o. poet.): denne her, odl., ofteſt om den Talendes Perſon, (ligeſom ὅδε), ſ. ego; - si quid etc., tibi erunt parata verba, huic homini verbera, Ter. Heaut. 2, 3, 115; ſaal. ogſ. hunc hominem (ſ. me), Hor. Sat. 1, 9, 47; huic seni etc., Ter. Ad. 5, 7, 8; men Tu si hic sis, (var du i mit Sted), id. Andr. 2, 1, 10; - men in neutr., id. Ad. 2, 1, 9: quod (med Henſyn dertil at) ··· hujus non faciam, (ikke ſaa meget, neml. ſom denne lette Haandbevægelſe, d. e. aldeles intet vil jeg bryde mig derom); — E) med Henſyn paa Tiden kan hic ogſ. hede: den nærværende el. nuværende, (dog ogſ. med Eftertryk: denne, dette); - ſaal. hac annona, Plaut. Trin. 2, 4, 83; ligel. haec ··· negligentia deum etc., id. Liv. 3, 20; cf. id. 1, 55; ligel. his temporibus, Cic.; cf. id. Off. 3, 16; men id. R. Am. 48: qui haec vituperare volunt, etc.; — II) „bef." henviſer hic (haec, hoc) ogſ. ofte til en flgd. Tanke el. Sætning, ſom indledes ved qui (quae, quod), el. in acc. c. inf., el. ved quod, ut, ne, etc., (hvor da hic ſtaaer m. Eftertryk ſ. is); — ſaal. altſ. a) c. relat.; quis hic est homo, quem etc.? Plaut.; in his libris, quos legistis etc., Cic.; men id. Tusc. 1, 18: quam quisque norit artem, in hac se exerceat; men id. Att. 13, 36: hoc audio libentius, quo saepius; men id. d. Rep. 1, 10: primum hoc videamus, quid sit, quod etc.; cf. Quintil. 9, 2, 41; — b) m. Objectsſætn.; erat tunc nova haec ratio, solem etc., Cic. d. Rep. 1, 16; ligel. id. ibd. 1, 1: unum hoc definio, tantam esse necessitatem virtutis; etc.; - ſ. relat. kan ogſ. følge or. dir.; vid. Plaut. Amph. 1, 1, 47, ogſ. Quintil. 7, 1, 25, oftere; — c) m. flgd. quod el. quia; maxime hoc mihi mirum videri solet, quod (at) etc., Cic. d. Rep. 1, 6; sed hoc superari (nostros: deri el. derved), quod etc., Caes. B. G. 3, 4; cf. id. ap. Cic. Fam. 9, 8, C: et hoc libentius, quod (fordi) etc; - hoc sese excruciat animi, quia etc., Plaut. Rud. 2, 3, 57; cf. Cic. d. Or. 1, 3: quod hoc mirabilius etc., quia etc.; — d) m. flgd. ut el. ne; hoc me orare a vobis, ut etc., Plaut. Amph. prol. 64; quare hoc animo in nos esse debebis, ut etc., Cic. Fam. 8, 1; cf. id. Off. 3, 5; - in hoc scilicet ··· ne suspectus his foret, Vel'ej. 2, 41; cf. Enn. ap. Gell 2, 29; — B) hoc est indleder ogſ. en tilføiet Forklaring af det Anførte; altſ. det er el. heder, det vil ſige, nemlig; - dicam de eo prius, quod etc., hoc est, de voluntate eorum, quibus etc., Cic. Div. in Caecil. 4; men id. Fam. 5, 12: quod si a te non impetro, hoc est, si quae te res impedierit; - men med Sarcasme, id. Mil. 9, o. id. Phil. 2, 28; — b) hoc est el. erat, quod etc., (m. Bibegreb af Mishnoie el. Bebreidelſe): dette el. det er altſaa Tingen el. Sagen! derfor altſaa! odl.; vid. Virg. Aen. 2, 664; ligel. hoc est, inquam, quod promiseras, etc.? Petron. Sat. 93; — not.: hac ſom adv. vid. s. l.

2. hic, (archaiſt. heic), adv., [rimel. forel. abl. af frgd., ligeſom qui af quis o. qui]; I) „alm.": her, paa dette Sted; - hic omnes tui valent, Cic.; ego jamdudum hic adsum, Ter. Eun. 4, 6, 5; hic in foro, Cic. R. Am. 5; — b) undert. ogſ. ſ. der (ibi); hic ita vixit, ut etc., Nep. Att. 2; - modſættes istic, (hiſt), Cic. Fam. 3, 10, ligel. illic, Virg. Ge. 1, 54; - ogſ. c. gen.; hic viciniae, Ter. Phorm. 1, 2, 45, Plaut. Mil. gl. 2, 3, 2; — not.: af dette hic m. Suffixet -ce formes hiccine, id. ibd. 2. 2, 25, Ter.; — II) „bef." o. „overf."; a) her, d. e. heri el. herved, ſ. in hac re; - hic si quid erit offensum, Cic. Verr. Act. 1, 16; cf. id. d. Or. 2, 38; ligel. hic jam plura non dicam, id. Manil. 9; - ogſ. under disſe Omſtændigheder, af den Grund; hic me insimulas etc., id. Fam. 7, 13; — b) her, d. e. herpaa el. herefter; - Hic regina ··· poposcit etc., Virg. Aen. 1, 732; Hic reddes ei omnia ··· incerta ut sient, Ter. Andr. 2, 3, 15. — hicce, haecce, hocce, ſ. und. 1. hic. — 1. hiccine, haeccine, hoccine, ſ. und. 1. hic. — 2. hiccine, ſom adv., ſ. und. 2. hic.

hiĕmālis, e, [hiems]: hørende til Vinteren, vinterlig, tempus, Cic., dies, Colum.; ∾ circulus, (Stenbukkens Vendecirkel), Hygin.; - ∾ vim perferre, (Vinterens Strænghed), Cic.; ∾ provinciae, (kolde Egne), Plin.; ∾ loca, (hvor man opholder ſig om Vinteren), Pallad.; men ∾ faba, (ſom ſaaes om Vinteren), Plin.; - ∾ navigatio, Cic.; men ∾ nimbi (Regnſky), Ovid. Met. 9, 105; ∾ aquae, Sall. Jug. 37; — II) subst. hiemalia, ium, n., (efterel. ſ. d. ſædv. hiberna): Vinterqvarterer, Valer. ap. Vopisc. Aur. 11.

hiĕmātio, onis, f.: Overvintren, (navnl. Biernes), Varr.; af — hiĕmo, avi, atum, 1, v. n. o. a., [hiems]; I) neutr.; A) om Perſoner: at tilbringe Vinteren, at overvintre; navnl. om Krigsfolket: at ligge i Vinterqvarterer; - ubi piratae hiemare solebant, Cic. Verr. 4, 47; assidue hiemare in urbe, Suet. Aug. 72; men „poet." om den Søfarende: mediis hiemet ··· in undis, Hor. Ep. 1, 16, 71; - ubi sis hiematurus, Cic.; cf. Nep. Ages. 3, o. Caes. B. G. 1, 10, ogſ. id. ibd. 3, 1; — B) „overf." om Ting og Begreber: at være Vintervejr el. Uveir, at ſtorme, odl.; - hiemantes aquae, Sall. frgm. ap. Senec.; ligel. hiemat mare, Hor. Sat. 2, 2, 17; cf. Senec. Ep. 114, o. Plin. 18, 64; — b) impers.; hiemat, Colum.; hiematurum (esse), Plin. 18, 38; ligel. hiemat cum frigore et gelicidiis, Colum.; — II) act.: afkøler, lader blive kold, (refrigero); aquas decoquunt, mox et illas hiemant, Plin. 19, 19: hiemato lacu, id. 9, 38. — Hiempsal, ălis, m.: en Konge i Numidien; vid. Sall. Jug. 5, o. id. ibd. 9 flgd.

hiems, ĕmis, f., χειμών: Vinteren; navnl. den borgerlige Vinter; - dies primus hiemis in Scorpione, Varr.; cf. Hor. Od. 1, 4, in.; ∾ acer (ſ. acris), Enn., crepitans, Lucr., summa, Cic., gravissima, Caes.; inita hieme, id., confecta, id.; men hiems jam praecipitaverat, id. B. C. 3, 25; hiemis magnitudo, id., modestia, (dens Mildhed), Tac.; men hieme anni, Suet. Caes. 35; men Cic. Div. 1, 42: hieme et aestate etc., (om hele Aaret); men „poet.": post certas hiemes, (efter visſe Aar), Hor. Od. 1, 15, 35; - ofte ogſ. „poet." in pl. (ſ. sing.); vid. Lucr. 6, 373; ligel. ∾ informes, Hor., iniquae, id; — not.: perſonificeret er Hiems, Ovid. Met. 2, 30, oftere, o. Virg. Aen. 3, 120; — II) „fig."; A) „overf."; a) Uveir, heftig Storm, Skylregn, odl.; - vid. Virg. Aen. 5, 11, o. id. Ge. 3, 470, oftere; ligel. Hor. Epod. 2, 52, Ovid. Met. 11, 490, oftere, o. Nep. Att. 10; - ogſ. in pl., Stat., o. A.; — b) bitter Kulde el. kold Gyſen; ſaal. letalis hiems, (Dødskulden), Ovid. Met. 2, 827; cf. Martial. 2, 46; - men flammea diri Montis hiems, (om Udbrudet af Veſuv), Stat.; men ferrea hiems, (ligeſom Regn af Vaaben), id.; — B) „ment."; ∾ amoris, Ovid. Her. 5, 31; men ∾ rerum, Krigens Storm el. Uveir, Claudian.

1. Hiera, ae, f., (ἱερά, i. e. sacra): Navnet paa flere Øer; vid. Plin. 2, 89 o. 110, oftere. — 2. hiera, ae, f., (sc. antidotos): Navnet paa en Modgift, Scrib. Larg.; — not.: hieram facere, Senec. Ep. 83, (rimel. at anſtille et ſlags Takoffer). — hiĕrābŏtănē, es, f., ἱεραβοτάνη, (den hellige Plante): Ducurt el. Jernurt, Plin. 25, 59. —

hiĕrācia, ae, f., ἱεράκια, (Hogurt), Plin. 20, 76. — hiĕrācītis, idis, f., sc. gemma, ἱερακῖτις, (Høgstenen), ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 60. — hiĕrācium, i, n., ἱεράκιον, Plin. 34, 27: etslags Øiensalve. — hiĕrătĭcus, 3, ἱερατικός: hørende til helligt Brug; - ∾ charta, vid. Plin. 13, 23.

Hiĕro, ōnis, m., Ἱέρων: Navnet paa tvende Konger i Syracus; - om den ældre Hiero, Ven af Digteren Simonides, s. Cic. N. D. 1, 33; - om den yngre Hiero, en Ven af Romerne, s. Liv. 21, 49, oftere; — 2) df. adj.: Hiĕrōnĭca lex frumentaria, vid. Cic. Verr. 2, 13, oftere. — Hiĕrŏcaesărĭa, el. -ēa, ae, f., Ἱεροκαισάρεια: By i Lydien, Tac. Ann. 2, 47; — 2) df. Hierocaesarienses, ium, m.: Indvaanerne deraf, id. ibd. 3, 62. — Hiĕrocles, is, m., Ἱεροκλῆς: berømt Taler fra Alabanda, samtidig med Taleren Cicero; vid. Cic. Brut. 95, oftere. — hiĕrŏdūlus, i, m., ἱερόδουλος, i. e. minister sacrorum, Firmic. — hiĕroglўphĭcus, 3, ἱερογλυφικός: hørende til Ægypternes hellige Billedskrift, Ammian. 17, 4; cf. Tac. Ann. 11, 14. — hierogrăphĭcus, 3, ἱερογραφικός: = frgd., Ammian. 22, 15.

hiĕrŏnīcae, arum, m., ἱερονῖκαι: Seierovindere i de hellige Kamplege, Suet. Ner. 25. — Hiĕrōnĭcus, 3, s. und. Hiero. — Hiĕrōnўmus, i, m.: Navnet paa flere Mænd, hvoraf her mærkes; 1) d. sidste Konge i Syracus; vid. Liv. 24, 4 flgd.; — 2) en peripatetisk Philosoph fra Rhodus, Cic. Fin. 2, 3, oftere; — 3) en ved Lærdom og Foredrag udmærket Kirkefader i d. femte christ. Aarh., Sulp. Sev. — hiĕrŏphanta, (-tes), ae, m., ἱεροφάντης: som underviser i Religionsstikke, en Overpræst, en Hierophant, Nep. Pelop. 3, Arnob. — hiĕrŏphўlax, ăcis, m., ἱεροφύλαξ, i. e. sacrorum custos, aedituus, Dig. — Hiĕrŏsŏlўma, orum, n., Ἱεροσόλυμα, Plin. 5, 15, Cic. Flacc. 28, Suet.; ogs. Hierosolyma, ae, f., Tac., Flor., ogs. indecl. Jērusalem, Prudent.: Jerusalem, Hovedstaden i Palæstina; — 2) df. Hierosolymārius, i, m.; saal. kaldes Pompejus, Cic. Att. 2, 9, (med Henspillen paa hans Indtagelse af Jerusalem); — not.: s. ogs. Solyma, Solymus, s. l. — hiēto, are, frequ. af hio, v. n. o. a.; I) neutr.: spærrer Munden op, staaer og gaber, Plaut. Men. 3, 1, 3; — II) act.: aabner; hvf. pass.: fores hietantur, (staae aabne), Laber. ap. Diomed.

*hĭlăre, adv.: muntert, oprømt, fornøieligen, vivere, Cic., epulari, Tac.; ∾ tractare res serias, Cic. d. Or. 3, 8; - compar., ∾ loqui, id.; o. — hĭlăresco, ĕre, v. inch. n.: bliver fornøiet el. oprømt, Varr. ap. Non.; — [hilarus].

hĭlăris, e, o. hĭlărus, 3, ἱλαρός: oprømt, munter, fornøiet, vultus, Cic., animus, id.; Oderunt hilarem tristes etc., Hor. Ep. 1, 18, 89; fac te hilarum, Ter.; cf. Cic. Att. 16, 3: convivis ··· hilaris et bene acceptis; - compar., ∾ oculi, id. Pis. 5, litterae, id.; men hilarior renidet oratio, Quintil.; superl., ∾ homo, Plaut. Men. 1, 2, 40; - men color hilarior, marmor hilarius, (af muntrere Udseende), Plin.; — not.: Hĭlăria, (ium o. orum), sc. solennia: Glædesfest til Cybeles Ære; Hilaribus, Vopisc.; Hilariis, Lamprid.

*hĭlărĭtas, atis, f.: Munterhed, Oprømthed, Cic.; navnl. ogs. som Charactertræk, (opp. severitas), id. Off. 1, 30; - (in praecordiis) praecipua hilaritatis sedes, Plin. 11, 77; - ogs. in pl.: ceterae hilaritates etc., Senec. Ep. 23; — II) ogs. „overf.": ∾ diei, (smukt Veir), Colum.; ∾ arboris, (dets Frodighed), Plin. 17, 26; — hĭlărĭter, adv.: = hilare; moeste, hilariter, etc., Auct. ad Her. 3, 14; (s. ogs. und. hilare); — hĭlărĭtūdo, ĭnis, f.: = hilaritas, Plaut.; ut in ocellis hilaritudo est! id. Rud. 2, 4, 8; — hĭlăro, avi, atum, 1, v. a.: opmuntrer, gjør munter el. oprømt; - jucundum motum, quo sensus hilaretur, voluptatem vocant, Cic. Fin. 2, 3; cf. Ovid. Pont. 1, 4, 37; hilaratus vultus, Plin.; cf. Cic. Brut. 11; — 2) ogs. „overf.": ∾ lucos, (smykke dem festligen), Stat.; men Cic. N. D. 2, 40: ut cum coelo hilarata videatur (terra); — [hilaris]. — hĭlărŭlus, 3, demin.: ret munter el. oprømt, Cic. Att. 16, 11; af — hĭlărus, 3, s. und. hilaris.

hilla, ae, f., [demin. af hira], sædv. in pl.: de finere og øvre Tarme hos Dyrene; (hos Mennesker og Faar: lactes); vid. Plin. 11, 79; — II) df. „overf.": enhver Tarm; lambit hillam cocus, Laber. ap. Non.; — b) df. „meton.": fyldt Tarm; df. Pølse, Hor. Sat. 2, 4, 60. — Hillus, i, m., comisk f. Hirrus; vid. Cic. Fam. 2, 10, o. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 4. — hīlum, i, n., [skal være besl. m. hillae, Varr., el. m. pilus, el. m. filum; cf. Fest. p. 101]; oftest m. Negation o. in acc.: neque hilum el. nec hilum: ikke det mindste, aldeles intet; - neque proficit hilum (Sisyphus), vet. poët. ap. Cic. Tusc. 1, 6; cf. Lucr. 3, 221, oftere; dog ogs. neque hilo etc., id. 3, 1408; - men ogs. ud. Negation, id. 3, 513, o. id. 4, 516; — not.: hilum ··· ex quo nihil et nihilum, Fest. l. c.

Hĭmantŏpŏdes, um, m., Ἱμαντόποδες, (i. e. loripedes, hvis Fødder ligne Remmer): et Folkeslag i Æthiopien, Plin. 5, 8. — Hĭmella, ae, f.: liden Flod i d. Sabinske, Virg. Aen. 7, 714. — Hĭmĕra, ae; I) m. o. f.: Flod paa Vestkysten af Sicilien, ikke langt fra Panormus, Mela 2, 7, Liv. 24, 6, o. Plin. 4, 14; — II) fem.: en By derved, vid. Cic. Verr. 2, 35, o. 4, 33; - ogs. Himera, orum, n., Ovid. Fast. 4, 475; — 2) df. Hĭmĕraeus, 3: himeræisk, Plin. 35, 36.

hinc, adv., [2. hic]; I) om Stedet: herfra, fra dette Sted; - aufer te hinc, Terent.; quae est hinc in Indiam (via), Cic. Fin. 3, 14; men illam hinc civem esse, (en attisk Borgerdatter), Ter. Andr. 5, 1, 14; - ogs. m. flgd. ab; dii hinc a nobis profecti in coelum, Cic. Tusc. 1, 13; cf. id Agr. 2, 34; - ogs. f. illinc, derfra; hinc celeriter dejecti, Caes. B. G. 6, 4; — B) df. „overf.": fra denne Side, sædv. m. flgd. illinc, vid. Cic. Catil. 2, 11; men Liv. 32, 10: hinc atque illinc, (fra el. paa begge Sider); men Ter. Ad. 4, 5, 39: dum cognatus hinc illinc veniret, (i. e. undecumque); - f. hinc ··· illinc, findes ogs. hinc ··· hinc, vid. Liv. 1, 13; men Virg. Aen. 1, 162: hinc atque hinc vastae rupes, (fra el. paa begge Sider); - ligel. hinc ··· inde, Tac. Hist. 2, 70, oftere; men Suet. Ner. 27: hinc inde hortantes, (fra begge Sider); — II) om Tiden: herpaa, herefter; (efteraug.); vid. Plin. 7, 53; ligel. Tac. Ann. 2, 67: circumdata hinc regi valida manus; cf. id. Agric. 14; — B) df. ogs. f. abhinc; - si hinc ducentos annos etc., Plaut. Truc. 2, 3, 19; ligel. septimo hinc anno, Plin. 34, 43; — III) om en Oprindelse el. Anledning el. Begyndelse: herfra (el. derfra), heraf (el. deraf), herved, odl.; - hinc sicae, hinc venena, etc., Cic. Off. 3, 8; hinc illae lacrimae, Ter.; men id. Ad. 3, 3, 7: hinc (i. e. ex Syro) scibo jam etc.; men hinc canere incipiam etc., Virg. Ge. 1, 5; ligel. jam hinc igitur ad rationem conjuncti sermonis transeamus, Quintil.; atque hinc, id.

*hinnībĭlis, e: vrinskende, Appul.; men ∾ exscreatus, der ligner Vrinsken, Coel. Aur.; — hinnībunde, adv.: vrinskende, Quadrig. ap. Non.; o. — hinnienter, adv.: = frgd., Non.; af - hinnio, ire, v. n., Hestens Naturlyd: at vrinske; hvf. Quintil. 7, 3, 3: si finias equum, genus est: animal ··· proprium: hinniens; - concussis artubus hinnit (equus), Lucr. 5, 1072; - ogs. absol.: hinnientes f. equi, Appul.; df. — hinnītus, us, m.: Vrinsken, Cic. Div. 1, 33; ∾ acutus, Virg. Ge. 3, 94; cf. Hor. Od. 2, 16, 34; - pl., ∾ canori, Suet. Ner. 46; cf. Ovid. Met. 2, 154.

hinnŭlea, ae, fem. af flgd., Arnob. — hinnŭlĕus, i, m.: aarsgammel Hiortekalv el. Raabuk, Hor. Od. 1, 23, in., Plin.; o. — hinnŭlus, i, m., demin.: ungt Muldyr, Maecen. ap. Suet. Vit. Hor., inc.; af — hinnus, i, m., ἰννός el. ὑννός: Asfenindens Fol efter en Hingst; (opp. mulus: Hoppens Fol efter et Esel); hinnus ex equo atque asina (fit) ··· ex equa et asino fit mulus, Varr.; cf. Plin. 8, 69, o. Colum. 6, 37; — not.: Biformen ginnus: lidet forkroblet Muldyr; vid. Martial. 6, 77, o. Plin. l. c.

hio, avi, atum, 1, v. n. o. a., [besl. m. χάω, χαίνω]; I) neutr.: at aabne sig, at staae aaben, at gabe; A) „egentl."; – quum terra aestibus hiat, Colum.; tumentes hiant undae, Lucan.; cf. Prop. 4, 2, 45: ∾ flos etc.; – navnl. at aabne Munden (for at skrige, odl.); vid. Virg. Aen. 6, 492; men trochilos crocodilum invitat ad hiandum, Plin. 8, 37; ogs. om en Fisk, Hor. Sat. 2, 2, 31; — bb) df. partic. hians, tis: som staaer aaben, gabende, opspærret; ∾ fauces (crocodili), Plin. l. c.; ∾ oculi, id., Plaut.; os hians, Curt.; hians immane (leo), Virg. Aen. 10, 726; men terrae venas hiantes, id. Ge. 1, 91; — B) „fig."; I) „overf."; a) om den Skrivende el. Talende: at tillade sig en Hiatus; poëtae saepe hiabant, Cic. Orat. 45; — b) om Talen el. Foredraget: at være slet sammenføiet; – hiantia loqui, Cic Orat. 9; men Quintil. 9, 4, 20: hiare vocalibus, (naar d. frgd. Ord ender paa en Vokal, o. d. flgd. begynder dermed); ligel. absol.: hiat oratio (sc. vocalibus), id. ibd. 33; cf. id. 12, 9, 17: commissuris hiantibus; ligel. Tac. Or. 21: hians compositio; ligel. Cic. Part. or. 6: concursus disjuncti atque hiantes; — 2) „ment."; a) at gabe af Dorskhed, at være dorsk el. uvirksom el. afkræftet el. feig; – hiantem Desidia populum etc., Sil. 11, 35; – ogs. at gabe el. studse af Forundring, odl., Virg. Ge. 2, 508; — b) at gabe el. hige derefter, heftigen at begiere el. attraae; – Verrem ··· avaritia semper hiante atque imminente fuisse, Cic. Verr. 2, 54; cf. Tac. Hist. 1, 12; semper hiare ad spem futuri, Senec. Ep. 72; cf. Hor. Sat. 1, 2, 88: emptorem ducat hiantem; men id. ibd. 2, 5, 56, „alleg.": corvum deludet hiantem, (i. e. heredipetam); — II) act. el. c. acc.: at udgyde af den aabne Mund; ex ore cruores Saucia tigris hiat, Val. Fl.; – men „overf.": at udtone af den fulde Mund, svulstigen at foredrage; – fabula moesto hianda tragoedo, Pers. 5, 3; men Prop. 2, 23, 6: tacita carmen hiare lyra, (om en Billedstøtte).

hippăce, es, f., ἱππάκη; I) Lobe af Hestemelk el. sammenløben Hestemelk; ogs. Ost deraf; vid. Plin. 28, 34 o. 58; — II) etslags Plante, id. 25, 44. — hippăgĭnes, (sc. naves): = flgd., Gell. 10, 26. — hippăgōgae, (sc. naves), ἱππαγωγοί, Liv. 44, 28, (hvorpaa Heste transporteres over Vandet). — hippăgos, i, f., (sc. navis), ἱππηγός: = frgd., Plin. 7, 57. — Hippălus, i, m.: en Benævnelse af Vinden Favonius paa d. indiske Hav, Plin. 6, 26. — Hipparchus, i, m., Ἵππαρχος; I) Søn af Tyrannen Pisistratus i Athenen; vid. Gell. 17, 21; — II) berømt Astronom fra Nicæa, Mela 3, 7, Plin. 2, 24, o. Cic. Att. 2, 6.

hippeus, ĕi o. ĕos, m., ἱππεύς, (en Rytter; df.): etslags Comet; equinas jubas (habet) etc; vid. Plin. 2, 22. — 1. Hippias, ae, m., Ἱππίας: berømt Sophist fra Elis, Cic. Brut. 8 o. 85, ogs. id. d. Or. 3, 32; — not.: om Pisistratiden Hippias, vid. Cic. Att. 9, 10, o. Gell. 9, 2. — 2. hippias, ădis, f., ἱππιάς; pl. hippiades, Plin. 31, 4, (rimel. qvindelige Statuer til Hest).

Hippo, ōnis, m., Ἱππών: Navnet paa flere Byer, hvoraf her mærkes; I) tvende Byer i Africa; A) Hippo Regius i Numidien, (hod. Bona), Liv. 29, 3; – (sild. ogs. en biskoppelig Residens, hvs. S. Augustinus heder Hipponensis); — B) Hippo Diarrhytus i Afr. Propria, Plin. 5, 3; – ogs. Hipponensis colonia, Plin. Ep. 9, 33; – men Hipponenses: Indvaanerne deraf, Plin.; — II) By i Hisp. Tarrac. i Nærheden af Toletum, Liv. 39, 30; — III) ældre Navn paa Byen Vibo i d. Bruttiske, Plin. 3, 10, Mela 2, 4.

hippŏcămēlus, i, m., ἱπποκάμηλος, som Fabeldyr: halv Hest og halv Kamel, Auson. — hippŏcampus, (-os), i, m., ἱππόκαμπος: den lille Søhest, (syngnatus hippoc. L.): etslags Søfisk, Plin 32, 53. — hippŏcentaurus, i, m., ἱπποκένταυρος: et af en Hest og et Menneske sammensat Fabeldyr, en Hippocentaur, Cic. N. D. 2, 2; cf. Plin. 7, 3. — hippŏcŏmus, i, m., ἱπποκόμος: Staldkarl, Cod. Theod. — Hippŏcrătes, is, m., Ἱπποκράτης: berømt Læge fra Øen Cos, og Lægekunstens Stifter; vid. Cic. d. Or. 3, 33, o. Quintil. 3, 6, 64; — 2) df. Hippocrătĭcus, 3: hippocratisk, Prudent. — Hippŏcrēne, es, f., (ἵππου κρήνη): Hestekilden, heder den Kilde paa Bierget Helicon, som Musahesten Pegasus aabnede med sit Hovslag, Ovid. Fast. 5, 7; — B) df. 1) Hippocrēnaeus, 3, fontes, Auct. d. laud. Herc.; — 2) Hippocrenides, um, f.: de efter Hippocrene benævnte Muser, Serv. ad Virg. Ecl. 7, 21.

Hippŏdăme, es, o. Hippŏdămīa, ae, f.: Navnet paa flere Heroiner, hvoraf her nævnes; I) Datter af K. Oenomaus i Elis og Pisa, Gemalinde af Pelops, som vandt hende i en Veddekiørsel; – vid. Ovid. Her. 8, 70, Propert. 1, 2, 20, o. Virg. Ge. 3, 7 (Serv.); — 2) Pirithous's Gemalinde af Lapithernes Slægt, Ovid. Met. 12, 210, Hygin. — Hippodamus, 3, Ἱππόδαμος: d. e. Hestebetvinger, el. vældig Rytter, som Epithet til Castor, Martial. 7, 56. — hippŏdrŏmus, (-os), i, m., ἱππόδρομος: Sted el. Bane, hvor Veddeløb holdes, Martial. 12, 50.

hippŏlăpăthum, i, n., ἱππολάπαθον, germ. Roßampfer, etslags Vært el. Plante, Plin. 20, 85. — Hippŏlȳte, es, o. Hippŏlȳta, ae, f.; I) en Amazone, der, efter at være bleven fanget af Hercules el. af Theseus, ved den sidste blev Moder til Hippolytus, Hygin. Fab. 30; — II) Gemalinde af K. Acastus i Magnesia, beskyldte den unge Peleus for sine egne Forforerkunster; vid. Hor. Od. 3, 7, 18; (heder ogs. Astydamia). — Hippŏlȳtus, i, m., Ἱππόλυτος: ved Amazonen Hippolyte Søn af Theseus, blev af sin Stifmoder Phædra hos Faderen anklaget som hendes Elsker; ifølge Faderens herved fremkaldte Forbandelse over Sonnen, blev den Uskyldige sønderslidt af de skye Heste; – som Yndling af Diana blev han dog atter kaldt til Live af Æsculapius, og derpaa af Gudinden hensat i en Lund ved Aricia, hvor han, under Navnet Virbius, dyrkedes som Gud; vid Ovid. Met. 15, 497 flgd., o. id. Fast. 6, 737, ogs. Virg. Aen. 7, 762 flgd., (hvor ogs. hans Søn hedder Virbius); hertil s. ogs. Senec. Hippolytus, o. Cic. Off. 1, 10.

hippŏmănes, n., ἱππομανές; I) quod ··· destillat ab inguine (equarum) virus, Virg. Ge. 3, 281; (germ. Brunstschleim); — 2) etslags Udvært paa det nyfødte Fols Hovede; brugtes til Hexerier; vid. Plin. 8, 66, o. id. 28, 49; s. ogs. Virg. Aen. 4, 515. — hippŏmărathrum, (-on), i, n., ἱππομάραθρον: Hestefennikel el. vild Fennikel, Plin. 20, 63. — Hippŏmĕnes, ae o. is, m., Ἱππομένης; I) Gemal af Schoeneus's Datter Atalanta, som han havde vundet ved List; vid. Ovid. Met. 10, 575 flgd.; — II) Faderen til den ukydske Limone, som deraf heder: — Hippomenēis, idis, f., vid. Ovid. Ib. 337 o. 461.

Hippōnax, actis, m., Ἱππῶναξ: en meget bidende jambisk Digter, om hvem s. Cic. N. D. 3, 38, o. Plin. 36, 4; — 2) df. Hippōnactēus, 3: hipponactisk, praeconium, Cic. Fam. 7, 24, (i. e. carmen maledicum); – men Hipponactēus, i, m., (sc. versus): det af Hip-

ponax opfundne jambiske Vers, id. Orat. 56. — Hipponensis, e, f. und. Hippo. — hippŏpērae, arum, f., ἱπποπῆραι: Rytterrandsel el. Rytterradsak, Senec. Ep. 87. — hippŏphaeston, i, n., ἱππόφαιστον: etslags pigget Vært el. Plante, (rimel. centaurea calcitrapa L.), Plin. 27, 66. — hippŏphyes, is, n., ἱπποφυές: etslags Vært el. Plante, (rimel.: euphorbia spinosa L.), Plin. 22, 14. — hippŏpŏtămus, i, m., ἱπποπόταμος: Flodhesten el. Nilhesten, Plin. 8, 39, o. Mela 1. 9.

hippŏsĕlinum, i, n., ἱπποσέλινον: en vild Persilleart, Plin. 19, 37; hos Colum. paa Græsk, o. oversat ved olus atrum. — Hippŏtades, ae. m., Ἱπποτάδης, i. e. Aeolus, mandlig Efterkommer o. Datterson af Trojaneren Hippotas; - vid. Ovid. Met. 4, 663, oftere; men id. ibd. 14, 86: Hippotadae regnum, (de æoliske el. lipariske Øer). — hippŏtoxota, ae, m., ἱπποτοξότης: Bueskytte til Hest, Caes. B C. 3, 4; (hede equites sagittarii, Tac., Curt.). — hippūris, idis, f., ἵππουρις (Hestehale): = equisetum, Plin. 26, 83. — hippūrus, i, m., ἵππουρος: etslags Fisk, rimel. Guldkarpen, (coryphaena hippurus L.), Plin. 9, 24, o. Ovid. Hal. 95. — hippus, i, m., ἵππος, (i. e. equus): etslags Søfisk el. Søkdyr, Plin. 32, 53.

hir, (alene forel.), Grækernes χείρ, (i. e. manus): Haanden, Lucil. ap. Cic. Fin. 2, 8. — hīra, ae, f.: Tomtarmen, ogs. intestinum jejunum, Plaut. Curc. 2, 1, 23; f. ogs. hilla, s. l.

hircīnus, (hirqu.), 3, [hircus]: af en Buk, barba: Bukkeskæg, Plaut., sanguis, Plin.; men ∾ folles, Hor. Sat. 1, 4, 19; men ∾ sidus, Prudent., d. e. Stenbukken; — b) comisk ogs. ∾ alae, (med Bukkestank), Plaut. Poen. 4, 2, 51. — hircīpes, edis, adj., [hircus, pes]: med Bukkefødder, Silvanus, Capella.

*hircōsus, 3: der stinker som en Buk, senex, Plaut., subulcus, Martial.; men absol.: inter hircosos, (oppon. inter unguentatos), Senec. ap. Gell. 12, 2. — hircŭlus, i, m., demin.: liden Buk, Bukkekid, Catull. 19, 16; — II) „overf.": etslags ubekiendt Plante, Plin. 16, 26; af — hircus, (hirquus), i, m.: Buk el. Gedebuk, Virg. Ge. 3, 312, Hor. Epod. 16, 34, o. Plin. 37, 15; - men mulgere hircos, (som Ordsprog, om en stor Daarskab), Virg. Ecl. 9, 3; — II) ds. „overf."; A) Bukkestank, navnl. stinkende Sved under Armen, heder sacer alarum ··· hircus, Catull. 71; olere hircum, Hor.; cf. id. Epod. 12, 5; — B) som Skældsord: ureenligt el. smudsigt Menneske, Plaut. Cas. 3, 2, 20; cf. id. Merc. 2, 2, in., o. Catull. 37; — not.: skrives ogs. hirquus, o. ircus, (vid. Quintil. 1, 5, 20); i d. Sabinske ogs. fircus, Varro.

hirnea, (irn.), ae, f.: etslags Kande el. Krukke til flydende Sager, Cato; ∾ vini, Plaut.; — ds. demin. hirnŭla, ae, f.; ∾ fictiles, Cic. Parad. 1, 2, (Orell.) — hirpex, f. und. irpex. — Hirpi, orum, n.: en gammel sabinisk Slægt hos Faliskerne; vid. Plin. 7, 2. — Hirpini, orum, m.: Folk i Nederitalien, (imellem Campanien, Lucanien o. Appulien), Plin. 3, 16, Liv. 22, 61, oftere; - ogs. heder Hirpini oftere: d. Hirpinske el. Hirpinernes Land; accitus in Hirpinos, id.; ex Hirpinis in Samnium transiit, id. 22, 13; cf. Cic. Div. 1, 36; — 2) ds. adj. Hirpinus, 3, ager, Cic. Agr. 3, 2, fundus, id. ibd.

hirquinus, 3, f. und. hircinus. — hirquītallio, ire, v. n.: at blive: - hirquitallus, i, m., [hircus]: som har el. faaer en grovere el. mandigere Stemme, en Dreng el. Yngling under denne Stemmens Overgang, Censorin. d. Die Nat. 14; cf. Fest. pag. 101 o. 105. — hirrio, ire, v. n., Hundens Naturlyd: at knurre el. smaagoe el. biæffe, Sidon.; ds. — hirritus, us, m., caninus: Hundens Knurren, id. — Hirrus, i, f. und. Hillus.

hirsūtia, ae, f.: børstet el. strid Beskaffenhed; in pl.: ∾ nullae setarum, Solin. 25; af — hirsūtus, 3, [besl. m. hirtus]: ru, hvas, piggel, børstet; - bestiae ··· aliae spinis hirsutae, Cic. N. D. 2, 47; ∾ castaneae, Virg.; - compar., ∾ folia, Plin. 22, 33; - navnl. ogs. om Haaret og om de haarede Legemsdele: børstet, strid; ogs. ukæmmet el. uklippet, odl.; - ∾ capilli, Ovid.; ∾ supercilium, id.; cf. Propert. 4, 9, 49; men ∾ imagines, (skæggete), Martial. 9, 48; ∾ ferae, Propert.; cf. Ovid. Met. 2, 30, o. id. Fast. 2, 349, ogs. Virg. Aen. 10, 869; ligel. ∾ juba (galeae), Prop. 4, 10, 20; — II) „fig." o. „ment." om et Skrift, odl.: raa, upyntet, stødende; Sumpserit Annales, nihil est hirsutius illis, Ovid. Trist. 2, 259.

Hirtiānus, 3, o. Hirtinus, 3, f. und. flgd. — Hirtius, Hirtia: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf her mærkes: A. Hirtius, i, m., Consul a. u. c. 711; omkom for Mutina, - vid. Cic. Phil. 7, 4, o. As. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 33; — not.: denne Hirtius tillægges sædv. d. 8 Bog af Cæsars Commentarii d. Bell. Gall., (efter nogle ogs. Bogen d. Bello Alex., hvorom dog f. Suet. Caes. 56); — 2) ds. Hirtinus, 3, proelium, As. Poll. l. c.; men comisk: Hirtianum jus, Cic. Fam. 9, 18.

hirtuōsus, 3, Biform af flgd.; ∾ Pan., Appul., inc.; af — hirtus, 3, ligesom d. besl. hirsutus: ru el. børstet el. strittende; ogs. haaret el. bevoxen med Haar; - ∾ oves, (med strid Uld), Varr.; Scythis hirta ora, Curt.; cf. Ovid. Met. 13, 850; ∾ toga, (laaden el. haarig), Lucan., tunica, Nep.; - hirtaque dumis saxa, Stat.; - compar., ∾ folia, Appul.; — II) „fig." o. „ment.": usleben, udannet; - ingenium ··· turpiter hirtum, Hor. Ep. 1, 3, 22; men C. Marius hirtus atque horridus, (raa el. usleben i sit Ydre), vitaque sanctus, Vell. 2, 11; (cf. Sall. Jug. 85: incultis moribus etc.).

hirūdo, inis, f.: Blodiglen, Plaut. Epid. 2, 2, 4; (ogs. sanguisuga, Plin. 8, 10); - ogs. „alleg.", Hor. A. P. 476; cf. Cic. Att. 1, 16: illa concionalis hirudo aerarii ··· plebecula. — hĭrundĭnĕus, 3: = flgd., adventus, Sidon.; o. — hirundĭnīnus, 3: hørende til en Svale el. benævnt derefter, nidus, (Svalerede), Plaut., Martial. 11, 19; ∾ sanguis, Plin.; af — hirundo, inis, f., [skal være den svækkede Udtale af χελιδών]: Svalen; vid. Plin. 10, 49; ∾ arguta, Virg., praenuncia veris, Ovid.; cf. Hor. Ep. 1, 7, 13; - men Lucr. 3, 6: quid contendat hirundo cygnis? - ∾ nigra, Virg. Aen. 12, 471, (den saakaldte Bondesvale); - ogs. som Kelcord: dic me anaticulam, hirundinem, etc., Plaut. Asin. 3, 3, 104; - f. ogs. und. Philomela; — II) „overf.": Søsvalen, etslags flyvende Søfisk, Plin. 9, 43.

hisco, ĕre, v. n. o. a., inch. af hio, (hvf. ogs. hiasco); I) neutr.: at aabne sig, at lukke sig op, odl.; - tellus, ait, hisce, (aabne dig), etc., Ovid. Met. 1, 546; aedes hiscunt, (i. e. patent), Plaut.; rimae hiscunt, Plin.; men Lucr. 6, 1068: Ut vitio venae tabularum saepius hiscant, Quam etc.; — B) „bef.": aabner Munden, giver en Lyd fra mig, mumler, odl.; sædv. m. Negation el. spørgende; - vid. Cic. Phil. 2, 43, o. Liv. 6, 16, f. ogs. Virg. Aen. 3, 314, o. Ovid. Met. 11, 566; — II) act. el. c. acc.; (men alene „poet."): at udsige el. udtale; - Plus quam fas est captivum hiscere, Attius ap. Non.; cf. Ovid. Met. 13, 231; men Prop. 3, 2, 4: Tantum operis nervis hiscere posse meis, (besynge); cf. id. 2, 23, 6, und. hio.

Hispălis, is, f., Plin. 3, 3, Caes., o. A., (ogs. Hispal, is, n., Sil., Mela 2, 6): By i Hisp. Baet., (hod. Seville); — 2) ds. Hispăliensis, el. Hispalensis, e, conventus, Plin. l. c.; — b) ds. subst. Hispalienses, ium: Indbyggerne deraf, Tac. Hist. 1, 78.

Hispāne, adj. af Hispanus: paa Spansk, (oppon. Romane), Enn. ap. Charis. — **Hispāni**, orum, m.: Hispanierne, Plin. 18, 28, Liv. 21, 27, Tac., Suet.; — B) bf. 1) **Hispānia**, ae, f.: Hispanien el. Spanien; vid. Mela 1, 3, Plin. 3, 2 flgd., Cic. Caes., o. A.; – ogs. terra Hispania, Liv. 38, 58; – Hispania citerior, (paa denne Side af Ebro), opp. ∾ ulterior; – bf. in pl.: in Hispanias iturum etc.. Caes. B. C. 1, 10, o. A.; cf. Cic. Balb. 15: nixa duabus Hispaniis (Carthago); – Hispania Tarraconensis, Baetica, Lusitania, vid. Liv. 32, 28, o. Plin. l. c.; — 2) **Hispānus**, 3: hispanisk (el. spansk), hørende til Hispanien, mare, Plin., aurum, Martial., populi, Liv., cohortes, Caes.; ∾ gladio cingi, Liv. 7, 10; — 3) **Hispāniensis**, e: = frgd.; dog underl. i Modsætning deraf: hispansk el. spansk med Hensyn til visse Forholde, (hvorim. Hispanus: aldeles hispansk el. spansk); – vid. Vell. 2, 51: non Hispaniensis natus, sed Hispanus; cf. Martial. 12, praef.; – ∾ bellum, (som Romerne forte i Hispanien), Cic. Manil. 10; ∾ exercitus, (pl.: de romerske Hære i Hispanien), Tac.; ligel. ∾ ostium Rhodani, (som vender el. ligger imod Spanien), Plin.; ∾ mola, (som er tilberedet paa hispanisk Vis), Cato; — 4) **Hispānicus**, 3: = frgd.; ∾ verbum, Suet. Aug. 83; ∾ spartum, Vitruv. — **Hispania**, etc., s. und. Hispani.

hispĭdo, are, v. a.: gjør ru el. ujevn, Solin. 26, inc.; af — **hispĭdus**, 3: ru, hvas, ujevn; – navnl. haarig el. laaden; ∾ facies, Hor. Od. 4, 10, 5, frons, Virg. Aen. 10, 210; men ∾ mater, (i. e. capella), Martial.; corpus squamis hispidum, Plin. 9, 4; herbae aspectu hispidae, id.; ∾ agri, (i. e. squalidi et inculti), Hor. Od. 2, 9, in.; men „poet." per hypallagen: hispida proelia (ursorum), Stat.; — II) fildo. ogs. „fig." el. „alleg.": si quis est tam agresti aure et tam hispida, quem etc., Gell. 10, 3.

1. **hister**, stri, m.: etrurisk f. histrio, Liv. 7, 2. — 2. **Hister**, stri, m., s. und. Ister. — **histon**, ōnis, m., ἱστών: Væverstue el. Væverstol; plures in fundo ··· institutos histonas (habere), Varr. R. R. 1, 2.

histŏria, ae, f., ἱστορία; I) „alm.": Historien, d. e. Fortælling om det Skete; – historia testis temporum etc., Cic. d. Or. 2, 9; historiam scribere, id., tractare, instituere, id.; – om den ældste romerske Historieskrivning, vid. Cic. d. Or. 2, 12; cf. id. ibd. 15; apud Herodotum, patrem historiae, etc., id. Leg. 1, 1; s. ogs. id. ibd. 1, 2 o. 3; men conditor historiae, (Historieskriver), Ovid. Ib. 522; – ogs. in pl.; historiis Graecis mandare etc., Cic. Div. 2, 32; historiarum scriptor, Quintil.; cf. Hor. Od. 2, 12, 10; — II) „bes."; A) beskrivende Fortælling, Beskrivelse; Plinii Historia Naturalis; s. und. Plinius; — B) digtet Fortælling, Quintil. 2, 4, 2; ogs. enhver Fortælling, Hor. Sat. 1, 3, 89, cf. Cic. Att. 2, 8; – ogs. Fabel el. Digt; Maxima de nihilo nascitur historia, Prop. 1, 1, 16; cf. Hor. Od. 3, 7, 20; — b) „concret" ogs.: Gjenstanden for en Fortælling; Tu quoque uti fieres nobilis historia, Prop. 1, 15, 24; — not.: comisk er Plaut. Men. 2, 1, 23; nisi si historiam scripturi sumus, (skulle samle til en Reisebeskrivelse); bf. — **histŏriālis**, e: hørende til Historien; (efterel. Ord); ∾ diligentia, Sidon.

1. **histŏrĭce**, adv. af historicus: paa historisk Vis, som Historiker, (opp. poëtice), Plin. Ep. 2, 5. — 2. **histŏrĭce**, es, f., sc. ars, (ἱστορική, sc. τέχνη), i. e. enarratio auctorum, (deres Forklaring, neml. med Hensyn paa Indhold og Composition; opp. methodice, el. den grammatikalske Forklaring), Quintil. 1, 9, in. — **histŏrĭcus**, 3, ἱστορικός: hørende til Historien, historisk; ∾ genus, (d. historiske Foredrag, opp. oratorium), Cic. Brut. 83; ∾ sermo, id. Orat. 36; ∾ fides, Ovid.; men Cic. Mur. 7: hominibus litteratis et historicis etc.; – men subst. historicus, (sc. scriptor): historisk Forfatter; – oratores, et poetae, et historici, Cic. Top. 20; cf. Quintil. 1, 6, 2, oftere, o. A. — **histŏrĭŏgrăphus**, i, m., ἱστοριογράφος: en Historieskriver, Capitolin.

Histria, f. und. Istria. — **histrĭcus**, 3: hørende til Skuespillerkunsten; bf. comisk: ∾ imperator, (Skuespildirecteur), Plaut. Poen. prol. 4; ∾ imperium, (hans Post), id. ibd. 41; af — **histrio**, onis, m.; I) i d. ældre Theatersprog: en Pantomimist, d. e. Skuespiller, der ved Miner og Gebærder, el. ved Gesticulation, udtrykker noget; – om saadanne Gøglleres Indførelse fra Etrurien og Overgang til egenlige Skuespillere, vid. Liv. 7, 2; – men ogs. er histrio o. histor: den etruriske Benævnelse for det romerske ludio; vid. Liv. l. c.; — II) fildo. ogs. enhver Acteur el. Skuespiller; – histrio comoediarum ··· tragoediarum, Plin.; cf. Cic. Parad. 3, 2, id. Fam. 3, 7, o. id. d. Or. 2, 46; – ogs. „overf.": en Vindmager, Cels.

*histrĭōnālis, e: hørende til en Skuespiller; ∾ modos exprimere, Tac. Or. 26; – ogs. „overf.": skuespilmæssig el. gøglerisk; ∾ studium, id. Ann. 1, 16; — **histrĭōnĭcus**, 3: hørende til Scenen, opera servorum, Dig.; o. — **histrĭōnius**, 3: = frgd.; bf. subst., histrioniam facere. (sc. artem): spille en Rolle i et Stykke, Plaut. Amph. prol.; — [histrio]. — **histrix**, f. und. hystrix.

hiulce, adv., ligesom gabende, staaende ud fra hinanden; – bf. „overf.": ∾ loqui, Cic. d. Or. 3, 12, (at tale ligesom med aaben Mund, opp presse), navnl. at tale saal., at de paa hinanden følgende Ord lydeligen ende og begynde med en Vocal; s. ogs. und. hiatus, ogs. und. hio; o. — **hiulco**, are, v. a.: aabner, klover el. spalter; – Quum gravis exustos aestus hiulcat agros, Catull. 68, 62; af — **hiulcus**, 3, [hio]: gabende, spaltet, klovet, sprukken; I) „egenl."; ∾ arva, Virg. Ge. 2, 253; men ∾ Aegyptus, Stat., (fuld af Render); ∾ vulnus, Sidon.; — b) fieldo. o. „poet." ogs. m. activ Bem.; ∾ fulmen, Stat. Theb. 1, 26; — II) „fig."; A) „overf." om Ordene og om Talen, voces hiulcae, (ligesom voces hiantes, s. und. hio): der ligesom gabe ud fra hinanden formedelst Vocalernes Sammenstød i de paa hinanden følgende Ord, Cic. Orat. 44; cf. id. d. Or. 3, 43; non numquam hiulca decent, Quintil. 9, 4, 36; — B) „ment.": som gaber el. higer derefter, graadig el. umættelig; vid. Plaut. Trin. 2, 2, 9.

ho, interj., som Udraab i Forundring: ah el. o! odl.; – ho! tune is eras? Ter. Phorm. 5, 7, 52. — †**hŏdie**, adv., [ctr. f. hoc die]: i Dag, paa denne Dag; – qui dies est hodie, Cic. Phil. 14, 5; cf. Ovid. Rem. 94; hodie mane, Cic.; hodie cum diluculo, Plaut.; jam hodie, (endnu i denne Dag, odl.), id.; – „poet." ogs: i denne Nat, Ovid. Fast. 2, 76; — II) „overf." om det Nærværende: endnu i Dag, endnu el. nu; – ubi hodie est haec urbs? Cic.; ligel. ut hodie stet Asia etc., Cic. Acad. 2, 1; cf. id. Lael. 12, o. id. Coel. 2; — b) bf. **hodieque**, (efterang.), f. hodie quoque el. etiam nunc; – sunt clari hodieque, et qui etc., Quintil. 10, 1, 94; cf. Vell. 1, 4, Tac. Germ. 3, Suet., Plin.; bf. — **hŏdiernus**, 3: som er i Dag; – ∾ edictum, (af Dags Datum), Cic. Phil. 4, 3; ∾ dies, id.; ante hodiernum diem, id. Catil. 3, 8; ∾ die mane, id. ibd. 3, 9; cf. Hor. Od. 4, 7, 17; – ogs. f. hodie, Tibull. 1, 7, 53: Sic venias hodierne; — II) ogs. „overf."; ad hodiernum diem: for nærværende Tid, endnu, odl., Cic. Brut. 10; ogs. absol.: in hodiernum, (sc. diem), Plin. 33, 7.

hŏdoepŏrĭcon, i, n., (sc. scriptum), ὁδοιπορικόν, (sc. σύγγραμμα): Reisebeskrivelse, Hieronym. — **hoedus**, hoedinus, etc., s. und. haedus, etc.

holce, es, f., ὁλκή: = drachma, Rh. Fann. — **holcus**, i, m., ὁλκός, som Græsart: Musebyg, (hordeum murinum L.), Plin. 27, 63. — **hŏlŏcau-**

stōma, atis, n., ὁλοκαύστωμα: = flgd., Tertull. — hŏlŏcaustum, i, n., ὁλόκαυστον, (sc. sacrificium): Offer til helt at forbrænde, fuldstændigt Brændeoffer, Prudent. — hŏlochrȳsos, i, f., ὁλόχρυσος, (helt gylden): etslags Plante, Plin. 21, 21. — hŏlŏcȳron, i, n., ὁλόκυρον: = chamaepitys, Jordcypres, Appul. — hŏlŏgrăphus, 3, ὁλόγραφος: helt beskreven, membrana, Sidon.; - ogs. skreven med egen Haand, egenhændig, Hieronym.

hŏlŏporphȳrus, 3. ὁλοπόρφυρος: hel af Purpur; ∾ stola, Varr. ap. Non. — hŏloschoenus, (-os), i, m., ὁλόσχοινος: en Sivart, Plin. 21, 69. — hŏlŏsērĭcus, 3, ὁλοσηρικός: helt af Silke; ∾ vestis, Lamprid., Vopisc. — hŏlŏsidērus, 3, ὁλοσίδηρος: helt af Jern, spathula, Theod. Prisc. — hŏlŏsphȳrātos, on, ὁλοσφύρατος: helt forarbeidet med Hammeren; df. gedigen; ∾ statua, nulla inanitate etc., Plin. 33, 24. — hŏlostĕon, i, n., ὁλόστεον, (i. e. totum ex osse): hvid Veibred, (plantago albicans L.), Plin. 27, 65. — hŏlŏthūria, orum, n., ὁλοθούρια, (holothuria priapus L.): etslags Sepolyper, Plin. 9, 71. — hŏlŏvērus, 3, [ὅλος, d. e. hel, o. verus, d. e. ægte]; df. ∾ vestimenta, (helt af Purpur), Cod. Thod.; — hŏlus, ĕris, n., s. und. olus.

Hŏmĕrĭăcus, 3, etc., s. und. Homerus. — Hŏmĕrŏcento, ōnis, m., Ὁμηροκέντων: et af homeriske Vers sammenflikket Digt, Hieronym., Tertull. — Hŏmērŏmastix, igis, m., Ὁμηρομάστιξ, (d. e. Homers Svøbe), df. Homers Dadler el. Kritiker, navnl. som Epithet til Critikeren Zoilus, Vitruv. 7, praef.; — II) „overf." o. „alm.": en strængsyg Dadler; - istos Homeromastigas etc., Plin. H. N. praef. — Homērŏnīdes, ae, s. und. flgd.

Hŏmērus, i, m., Ὅμηρος: Grækernes ældste og ypperste Digter, (omtr. 170 Aar efter d. trojanske Krig); om hans Fødested s. Cic. Arch. 8, o. Gell. 3, 11; - hans Ypperlighed betegner Quintil. 10, 1, 50, ret træffende: ut magni sit viri, virtutes ejus, non aemulatione, (quod fieri non potest), sed intellectu sequi; cf. id. ibd. 46 flgd.; s. ogs. Cic. Tusc. 1, 1 o. 32, ogs. id. d. Or. 3, 34, o. id Brut. 10, ogs. Hor. A. P. 359, o. Vell. 1, 5; - hans vigtigste Digte ere Iliaden og Odysseen, vid. Quintil. ll. cc., derefter Hymnerne, etc.; — B) df. 1) Hŏmērĭcus, 3, Ὁμηρικός: homerisk, versus, Cic., Ajax, id., Agamemno, id.; men ∾ senex, Plin. Ep. 4, 3, (i. e. Nestor); — 2) Hŏmērĭăcus, 3: = frgd.; ∾ notae, Auct. Priap. 69; — 3) Hŏmērĭus, 3: = frgd.; scyphos ··· Homerios a caelatura carminum Homeri etc., Suet. Ner. 47; — 4) Hŏmērista, ae, m., Ὁμηριστής: homerisk Rhapsode, Petron. Sat. 29; — 5) Hŏmērŏnīdes, ae, m.: Efterligner af Homer, Plaut. Truc. 2, 6, 4.

hŏmĭcīda, ae, comm., [homo, caedo]: Manddraber, Manddraberske; - sicarios ··· homicidas ··· parricidas etc., vid. Cic. Phil. 2, 12; an, qui se interficit, homicida sit, Quintil.; - som fem., Senec. Contr. 1, 2; - men „poet.": homicidam Hectorem, Hor. Epod. 17, 2, (d. homeriske ἀνδροφόνον: Heltenes Bane). — hŏmĭcīdārius, el. homicidiārius, 3, [homicida el. homicidium]: hørende til Menneskemord; - ∾ sanguis, Mordblod, Auct. Pan. ad Const. 4. — hŏmĭcīdium, i, n., [homicida]: Manddrab; - ∾ facere, Petron., luere, (bøde derfor), Quintil., homicidii accusari, id.

hŏmo, ĭnis, m., (ogs. f.), [besl. m. humus; cf. Quintil. 1, 6, 34]; 1) „alm.": et Menneske el. Mennesket; - animal hoc providum etc., quem vocamus hominem, Cic. Leg. 1, 7; cf. Plin. 7, praef., flgd.; - Unus homo nobis cunctando restituit rem, Enn. Ann. 8, 27; - ∾ adolescens, Ter., senex, id., servus, id.; ∾ nemo, (s. nemo), Cic. N. D. 1, 28; ∾ Romani, Cic. Manil. 14; cf. Liv. 1, 32; (i hvilke Forbindelser homo el. homines dog oftest er udfaldet); - ogs. in fem.: quoniam homo nata fuerat, Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; cf. Cic. Cluent. 70; - men homo masculus, (et Mandfolk), Varr.; ligel. mares homines, Plaut.; men i Modsætn.: mi homo, mea mulier, etc., id. Cist. 4, 2, 27; - inter homines esse, (endnu at leve), Cic. Tusc. 1, 14, men id. R. Am. 28, (at omgaaes Mennesker); cf. id. Off. 3, 31: ab hominibus relegare; - esse perpaucorum hominum, Ter. Eun. 3, 1, 19, (være tilgængelig for Faa); - quid hoc homine facias? Cic. Verr. 1, 16; - cf. id. Manil. 16; - monstrum hominis, (Uhyre af et Menneske), Ter.; ligel. odium hominis, Cic.; - som Ordsprog kan mærkes: quot homines, tot sententiae, Ter. Phorm. 2, 4, 14; ut homo est, ita morem geras, id. Ad. 3, 3, 77; — b) homo findes ogs. f. pron. hic el. ille etc.; ita est homo, Ter. Ad. 1, 2, 63, (saadan er han); cf. Nep. Eum. 2, ogs. Ter. Phorm. 4, 3, 15, oftere; — II) „bes."; A) m. Eftertryk; 1) med Hensyn paa nogen Fortrinlighed; - nox te hominem ··· reddidit, Cic. d Or. 2, 10; men m. Lune: homines visi sumus, (Folk af Levemaade), id. Att. 13, 52; men Juvenal. 2, 167, ironisk: hic fiunt homines, (de rette Folk, de rette Vellystlinger); ligel. Cic. Att. 2, 2: si homo esses, (hvis du forstod dig derpaa); cf. id. d. Or. 2, 10; men id. Fin. 5, 12: hominem ex homine exuere, (bortlægge al Menneskelighed); cf. id. Off. 3, 5; ogs. er at hidføre Ter. Heaut. 1, 1, 25: Homo sum, humani nihil a me alienum puto; men id. Ad. 1, 2, 27: si homo esses, (hvis du duede noget): cf. id. ibd. 5, 8, 11; men nihil hominis esse, vid. Cic. Tusc. 3, 32; - dog forbindes ordenl.: ∾ magnus, Nep., optimus, Cic.; ligel. homo summa prudentia, etc.; — 2) ligel. omvendt med Hensyn paa en Brøst el. Svaghed; censen', hominem me esse, (at jeg kan feile), Ter. Ad. 4, 2, 20; cf. Quintil. 10, 1, 25: summi enim sunt, sed homines tamen etc.; s. ogs. ovenf.: quod homo nata fuerat, (en Dødelig); - df. ogs. advarende: nisi caves tu homo, etc., Ter. Heaut. 5, 3, in.; - men ogs. forbindes dadlende: ∾ iners atque inutilis, Cic.; ∾ leves atque fallaces, id.; - ligel. m. Foragt: quid hoc hominis est? Ter. Eun. 5, 1; s. ogs. ovenf. Cic. Verr. 1, 16; — B) m. særskilte Hensyn kan endnu mærkes; 1) homo f. vir: en Mand; ∾ illustres, Cic.; ∾ clarissimus, id.; - men m. Hensyn paa Kiønnet: Mandsperson el. Mandfolk; s. ovenf. Plaut. Cist. 4, 3, 57; — 2) med Hensyn paa nogens Stand el. Stilling; a) Mand el. Husfader el. Familiefader; - treceni homines in singulas (colonias) etc., Liv. 34, 45; — b) Mand el. Træl, ordl.; vid. Cic. Quint. 19; cf. id. Att. 1, 15: a tot tuis hominibus abesse; — c) i Modsætn. af equites staaer homines ogs. f. pedites el. Fodfolket, Liv. 9, 19, Caes. B. C. 2, 39; — not.: forclassiske Former af hemo f. homo ere: hemonem, Enn., o. hemones, Naevius; vid. Fest. p. 100.

hŏmoeŏmĕrĭa, ae, f., ὁμοιομέρεια: Grundstoffernes Lighed, Serv. ad Virg. Aen. 4, 625; (paa Græsk, Lucr. 1, 830). — hŏmoeoprŏphĕron, i, n., ὁμοιοπρόφερον: flere paa hinanden følgende Ords Begyndelse m. samme Bogstav, Capella. — hŏmoeŏptōtos, on, ὁμοιόπτωτος: med ligedan Endelse el. Casus, Capella. — hŏmoeŏtĕleuton, i, n., ὁμοιοτέλευτον: ligelydende Udgang el. Ende, Rimet, Capella.

Hŏmŏle, es, f., Ὁμόλη: høit Bierg i Thessalien ved Tempe, Virg. Aen. 7, 675; — b) df. Hŏmŏlōĭdes, um, (sc. portae), Ὁμολωΐδες πύλαι: Port i Theben, (neml. benævnt efter Bierget Homole, hvorover Cadmæerne vare komne), Stat. Theb. 7, 252. — hŏmōnȳmus, 3, ὁμώνυμος: som fører det samme Navn; quae homonyma vocantur, ut taurus, animal sit, an

mons, an signum in coelo, etc., Quintil. 8, 2, 13. — hŏmŏtŏnus, 3, ὁμότονος: i Samklang; homotona, orum: samstemmende Strænge, Vitruv. — hŏmŏūsius, ὁμοούσιος: af el. med det samme Væsen, consubstantialis, Hieronym.

*hŏmullus, (-ūlus), i, m., demin.: ringe el. svagt Menneske, Lucr. 3, 927; - ogs. m. Foragt, Cic. Pis. 25; — hŏmuncio, ōnis, m., demin.: = frgd., Cic. Acad. 2, 13, Senec. Ep. 116; - ogs. comisk: en Pusling, odl.; vid. Suet. in Vita Horatii; o. — hŏmunculus, i, m., demin.: = frgd.; vid. Cic. Tusc. 1, 9; men Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5: hem, nos homunculi indignamur, si etc.! — [homo].

hŏnestāmentum, i, n., [honesto]: hædrende Smykke el. Prydelse; - nullo honestamento eget virtus, Senec. Ep. 66; - ogs. in pl., Gell. 10, 26. — hŏnestas, atis, f., [honestus]; I) (efter honestus nr. I): Ære el. Anseelse el. godt Navn iblandt Menneskene; - honestatem omnem amittere, Cic. R. Am. 39; ligel. honestate spoliatus, id. Rab. Post. 16; cf. Cic. Off. 1, 2, o. id. Arch. 6; men honestatis gratia (nominare, for at bevise nogen Ære), id. R. Am. 6; - ogs. de ydre Tegn paa Ære, hædrende Belønning, odl.; odio alienae honestatis, Liv. 1, 47; - ligel. in pl., Cic. Mur. 40: ceteris ante partis honestatibus privare etc.; — B) „meton.": honestates, f. honesti homines, id. Sest. 51; — II) (efter honestus nr. II): en ædel og dygtig Tænke- og Handlemaade, Værdighed, odl.; - ogs. Dyden selv; - in officio colendo sita est vitae honestas omnis, vid. Cic. Off. 1, 2, o. id. ibd. 43, ogs. id. Fin. 2, 15, o. Quintil. 3, 8, 26, ogs. Suet. Gramm. 13, o. Cic. Att. 7, 11; — B) „overf." paa Ting og Begreber: Skjønhed, Smykke; saal. ∾ testudinis, vid. Cic. Quint. Fr. 3, 1; si est honestas in rebus ipsis, etc., vid. id. d. Or. 3, 31.

hŏneste, adv.; I) (efter honestus nr. I): anseet el. fornemt; honeste natus, (af hæderlig Byrd), Suet. Aug. 43; — II) (oftere efter honestus nr. II): hæderligen el. værdigen; - honeste factis veritas sufficit, Plin. Ep. 7, 33; ∾ vivere, Ter.; valde se honeste gerunt, Cic. Att. 6, 1; - honestius hic, quam Pompejus, etc., id. Off. 3, 30; men quae etc., in amicorum rebus fiunt honestissime, Cic. Lael. 16; — B) ogs.: med ydre Anstand; - quo honestius caderet, Suet. Caes. 82; cf. Ovid. Fast. 2, 833; - ogs. smukt, passende, Cic. Qu. Fr. 3, 1. — hŏnestĭtūdo, inis, f., [honestus], forcl. Biform af honestas nr. II: Ærlighed el. Retskaffenhed, Attius ap. Non.

hŏnesto, avi, atum, 1, v. a., [honestus]: gjør anseelig el. smuk; arma honestabant (eum), Liv. 26, 5; formam pudor honestabat, Curt.; ogs. „alm.": ærer el. hædrer, giver el. beviser (nogen) Ære; - quum me tanto honore honestas, Plaut. Capt. 2, 2, 106; cf. Sall. Catil. 35, o. Cic. Off. 2, 6; men domino domus honestanda, id. ibd. 1, 39; — B) „bes."; a) med Hensyn paa Talen; ∾ orationem, (udsmykke den med Figurer, odl.), Auct. ad Her. 4, 56; cf. id. 2, 18; — b) med sædeligt el. moralsk Hensyn; ∾ dicta factis, (holde sine Ord i Ære, hæderligen at opfylde sit Løfte), Plaut. Stich. 2, 1, 7; cf. Cic. Catil. 1, 12: non modo se non contaminarunt, sed etiam honestarunt, etc.

hŏnestus, 3, [honos, honor]: med stor Ære, ærefuld, odl.; bf. I) som staaer i stor Ære el. Anseelse, meget æret el. anseet, honoratus; - honestus homo et nobilis, Cic.; amplae et honestae familiae plebejae, id. Mur. 7; milites honestissimi sui generis, Caes.; cf. id. B. C. 1, 51; men Liv. 1, 4: quia deus auctor honestior culpae; - tam grave, tam firmum, tam honestum municipium, Cic. Fam. 13, 4; honestiore judicio conflictari, id. Quint. 13; men id. Fam. 1, 2: is dies honestissimus nobis in senatu etc.; ∾ pauperies, vid. Vell. 2, 129; men omnium honestarum rerum egens, (manglende Alt, hvad der hører til en fornem Stand), Sall. Jug. 14; — II) hvad der bringer el. forskaffer Ære, ærefuld, fortjenstlig, hæderlig, værdig, dygtig; - haec inter amicos honesta certatio, Cic. Lael. 9; cf. id. ibd. 13: ullam honestam rem actionemve etc.; vitam hanc rusticam honestissimam etc., id. Am. 13; ligel. in superl., ∾ praecepta, Quintil., testimonia, id.; - honestum, quod ··· per se ipsum possit jure laudari, id. Fam. 2, 14; cf. id. Leg. 1, 18: et jus et omne honestum sua sponte esse expetendum; men natura dijudicantur omnia honesta et turpia, id. ibd. 16: nullum est honestorum turpiumque consortium, Quintil.; — B) „overf." o. navnl. m. Hensyn paa et Udseende el. paa det Ydre hos en Gjenstand: skjøn, artig, ædel, odl.; - ∾ facies et liberalis, Ter.; cf. Suet. Tib. 68; men caput ··· detectus honestum (puer), Virg. Aen. 10, 133; cf. Hor. Sat. 1, 2, 84; - men ∾ equi, Virg., asini, Varr.; ager honestior, id.

hŏnor, (hos Cic. oftere honos), ōris, m.: den derimod beviste Ære, en Æresbevisning; I) „egenl."; A) „alm."; honos ··· praemium virtutis, judicio studioque civium delatum ad aliquem, Cic. Brut. 81; honos alit artes, id. Tusc. 1, 2; honorem alicui habere el. tribuere, id., praestare, Ovid., bevise nogen Ære; ligel. honore aliquem afficere, Cic., augere, Caes.; ligel. habere aliquem in honore, ogs. honore praecipuo, Caes.; cf. Virg. Aen. 1, 334; men esse in honore apud aliquem, Cic., (være i Anseelse hos nogen); cf. Caes. B. G. 6, 13: esse aliquo numero atque honore etc.; - honorem poëtis non fuisse, (at de ikke ere blevne ærede), Cic. Tusc. 1, 2; in honorem sexus, Quintil.; cf. Hor. Od. 1, 7, 8; men honoris causa, (med skyldig Respect), Cic. Quint. 2, oftere; - quod honori ducitur, (holdes for en Ære), Sall. Jug. 11; - ogs. den Anseelse el. det Værd, hvori noget holdes; Pramnio (vino) ··· etiam nunc honor durat, Plin. 14, 5; cf. Hor. A. P. 71, o. Cic. Orat. 36; — B) „bes.": Ærespost el. Statsembede; - honoribus operam dare, Nep. Cato 1; ad imperia et honores niti etc., Sall. Jug. 49; honores petere, capere, gerere e re publica; vid. Nep. Att. 6; honorem inire, Suet.; honore abire, id.; honorem illum etc., Cic. Verr. 5, 14, (i. e. quaesturam); men honore acto, Liv. 9, 26, (i. e. dictatura finita); mandare honores hominibus novis, Cic. Verr. 4, 37; men Suet. Aug. 26: magistratus atque honores etc.; — bb) hertil mærkes; a) honoris causa (aliquem nominare el. appellare), omtr. vort: med skyldig Ærefrygt; vid. Cic. R. Am. 2, o. id. R. Com. 6; — b) honorem praefari el. dicere, (omtr. vort: med Tugt at sige, neml. som Undskyldning for det Anstødelige i Udtrykket); vid. Cic. Fam. 9, 22, o. Plin. 28, 24; ligel. honor auribus sit, Curt.; — 2) personificeret findes ogs. Honor som Guddom, Cic. Leg. 2, 23; cf. id. Verr. 4, 51, Val. Max. 1, 1, 8, o. A.; — II) „overf."; A) „concret": hvad der bringes el. ydes som Æresbevisning; bf. Æresgave, Belønning, Seierspris, hæderlig Begravelse, odl.; - ut medico honor haberetur, (at han fik en Douceur), Cic. Fam. 16, 9; men Virg. Aen. 5, 365: geminum pugnae proponit honorem; cf. Ovid. Met. 11, 216; - arae ··· honore, donis cumulentur, Liv. 8, 33; cf. Virg. Aen. 1, 632, o. id. ibd. 3, 118; - mortis honore carentes, (de Ubegravne), id. ibd. 6, 333; ligel. sine honore sepulcri, Ovid.; - endel. cui honos habitus est, (som har faaet et Legat), Dig.; — B) objectivt: Tilstand el. Beskaffenhed, som medfører Ære; bf. Prydelse, Smykke, Skjønhed; (saal. „poet."); - Aquilo silvis decussit honorem, (dens Smykke el. Løv), Virg. Ge. 2, 404; cf. Hor. Epod. 11, 6, o. id. ibd. 17, 18; ligel. in pl.: laetos oculis afflarat honores, Virg. Aen. 1, 591; cf. Hor. Od. 1, 17, 16: Ruris honorum opulenta (copia) etc.; ligel. aetatis honores, Sil.; ligel. formae honores, id.

hŏnōrābĭlis, e, [honoro]: hæderlig el. hædrende; haec enim ipsa sunt honorabilia, quae videntur levia, salutari, etc., Cic. d. Senect. 18; — df. hŏnōrābĭlĭter, adv.: hæderligen, paa en hædrende Maade, colere, Amm., sepilire, Capitolin. — hŏnōrārium, i, n., s. und. flgd. — hŏnōrārius, 3, [honor]; I) „alm.": som skeer til nogens Ære, ærende el. hædrende; – ~ tumulus, Suet. Claud. 1, (i. e. cenotaphium); ~ frumentum, (som Æresskienk til Statholderen), vid. Cic. Pis. 35; – ~ arbiter, id. Tusc. 1, 45, (der vælges ifølge Parternes Tillid, i Modsætn. af den af Dommerne udnævnte); ~ arbitria, (opp. judicia legitima), id. R. Com. 5; cf. id. Caecin. 2; ~ tutor, Dig.; ~ ludi, (som af Øvrigheden gives Folket), Suet. Aug. 32; cf. Fest. p. 102: ~ munus, (Ærespost), Gell.; ~ codicilli: Æresdiplom, Cod. Theod.; – men absol.: docere et debitum est, delectare honorarium, (skeer til Ære for Tilhørerne), Cic. d. opt. gen. Or. 1; — B) df. subst. honorarium, i, n.: Æresgave, Skienk, Douceur, Honorar, quod datur ad remunerandum, Dig.; honoraria advocatorum, ibd.; men ~ decurionatus (gen.): den ved dette Embedes Tiltrædelse erlæggende Sum, Traj. ap. Plin. Ep. 10, 114; — II) „bes." i Retssproget heder jus honorarium: den prætoriske Ret el. de derpaa grundede Vedtægter, (neml. i Modsætn. af Lovene); – ~ jus, quod ab honore praetoris venerat, Dig.; ~ actio, ibd., obligatio, ibd.

*hŏnōrāte, adv.: med Ære, paa en ærefuld Maade, aliquem custodire, Tac. Hist. 4, 63; cf. Vell. 2, 129; – comp., ~ revocare, Justin.; superl., ~ excipere, Val. Max.; o. — hŏnōrātio, onis, f.: Æresbeviisning; (efterel. Ord); Arnob., Capella; — [honoro]. — hŏnōrātus, 3: partic. o. adj. af honoro.

Honoriades, etc., s. und. Honorius. — *hŏnōrĭfĭce, adv.: hæderligen, paa en hædrende Maade, respondere alicui, Cic.; quae de illo viro ··· quam honorifice praedicaverunt! id. Phil. 11, 13; cf. id. Verr. 4, 62; – compar., id. Pis. 15; superl., id. Att. 14, 13; ligel. numquam nisi honorificentissime appellat Pompejum, id. Fam. 6, 6; — hŏnōrĭfĭcentia, ae, f.: Æresbeviisning, Ære, Vopisc.; o. — hŏnōrĭfĭco, are, v. a.: hædrer el. tilbeder, deum, Augustin.; af — hŏnōrĭfĭcus, 3, [honor, facio]: hædrende el. hæderlig, som bringer Hæder el. Anseelse; – numquam ab eo mentio de me, nisi honorifica, Cic. Phil. 2, 15; ~ genus (dicendi, opp. contumeliosum), Quintil. 6, 3, 108; cf. Martial. 10, 45; men orationem meam in te honorificam etc., Cic. Fam. 5, 2; – compar., quod multo honorificentius etc., Nep. Eum. 1; superl., honorificentissimis verbis consequi etc., Cic. Phil. 14, 11; cf. Vell. 2, 45.

hŏnōrĭger, a, um, [honor, gero]: ærebringende el. ærefuld, Tertull. — Hŏnōrīnus, i, m., sc. deus, ligesom Honor: Ærens el. Hæderens Gud, Augustin. — hŏnōrĭpĕta, ae, m., [honor, peto]: som efterhiger Ære el. Æresposter, Appul. — Hŏnōrius, i, m.: Søn af K. Theodosius, og Broder til K. Arcadius, selv Keiser i den occidentalske Romerstat; vid. Aur. Vict. Epit. in fin., o. Claudian.; — B) df. 1) Hŏnōrĭānus, 3, thermae, Cod. Theod.; — 2) Hŏnōrĭădes, ae, m.: mandlig Efterkommer el. Søn af K. Honorius, Claudian.; – men Honorias, adis, f.: en Datter af samme, id.

hŏnōro, avi, atum, 1, v. a., [honor]; ærer, hædrer, smykker, odl.; – ~ mortem alicujus, non monumento, sed luctu publico, Cic. Phil. 9, 3; men id. ibd. 9, 2: nemo tum virtutem non honorabat; cf. id. Div. 1, 40; – ~ populum congiariis, (beskienke dermed), Vell. 2, 129; honoratus equestri statua, id.; honorari legato, Dig.; – men ~ tyram flore, (bekrandse dermed), Petron. Sat. 83; — II) partic. hŏnōrātus, 3, oftest som adj.: hædret el. æret, som holdes el. staaer i Anseelse; A) „alm."; qui etc., is mihi et honestus et honoratus videtur, etc., Cic. Brut. 81; cf. Liv. 36, 40: satis honestam honoratamque imaginem etc.; qui honorati sunt, (opp. qui inglorii), Cic. Leg. 1, 11; – ~ Achilles, Hor. A. P. 120; ~ cani, Ovid.; ~ praefectura, Cic. Planc. 8, sedes, Tac.; men ~ amici, (de fornemste Hoffolk), Liv. 40, 53; men Ovid. Met. 15, 617: ~ rus, (som Æresgave); – compar., apud me honoratior fuit, quam etc., Cic. Att. 9, 12; ~ militia, vid. Liv. 32, 23; superl.; ~ imaginis vir, Liv. 3, 58; ~ decretum, id. 27, 10; ~ genus assensus, Tac. Germ. 11; — B) „bes.": som er beklædt med en Ærespost, praetor, Ovid Fast. 1, 52, vir, id. Pont. 4, 5, in., (i. e. consul); cf. id. ibd. 2, 2, 92; honoratiori parere, Vell. 2, 54; si quis honoratorum etc., Cod. Theod.

hŏnōrus, 3, [af honor; ligesom decorus af decor], („poet." o. i efteraug. Prosa): æret, ærværdig, Stat. Theb. 5, 40; — II) oftere m. activ Bem.: som bringer Ære, ærefuld, ærende, carmen, Val. Fl., fama, Stat.; quae ··· honora et magnifica etc., Tac. Ann. 3, 5. — honos, oris, s. und. honor.

hoplītes, ae, m., [af ὁπλίτης]: den Tungtbevæbnede, vid. Plin. 35, 36. — hoplŏmăchus, i, m., ὁπλομάχος: som kæmper med el. i tunge Vaaben, navnl. en saadan Gladiator, Suet. Calig. 35, o. Martial. 8, 74.

1. hōra, ae, f., ὥρα; oprdl.: en ved Naturens Love begrændset bestemt Tid; df. I) „alm.": en Time, (hos Romerne af forskiellig Længde, da man regnede 12 Timer imellem Solens Opgang og Nedgang); – ~ aestiva, Martial. 12, 1; ~ prima noctis, Suet.; cf. Cic. R. Am. 7; horam amplius jam etc., (i mere end en Time), Cic. Verr. 4, 43; cf. Hor. Ep. 1, 1, 82; horā ante etc.: en Time tidligere, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 13; cf. Caes. B. C. 3, 79; si etc., vel ternas epistolas in hora darem, Cic. Fam. 15, 16; cf. Hor. Sat. 1, 4, 9; men hora quota est, (hvad er Klokken)? id. ibd. 2, 6, 44; ligel. quum a puero quaesisset horas, Plin.; men hora diei decima fere etc., Cic. Phil. 2, 31; cf. Martial. 4, 8; – ~ legitimae, Cic. Verr. 1, 9, (som ere Taleren tilstaaede); – men spectare in horam quintam diei el. solis, (at vende el. ligge imod den Himmelegn, hvor Solen da befinder sig), Plin. 17, 16; – hora partus, Fødselstimen, Suet.; cgs. ~ natalis, Hor.; men ~ mortis, Suet.; ~ coenae, id.; venire ad horam, (indfinde sig punktligen), Senec.; men clavum mutatur in horas, (hver Time), Hor. Sat. 2, 7, 10; cf. id. A. P. 160, o. Plin. Ep. 3, 17; — bb) som Ordsprog mærkes; a) vivere in horam: tænke alene paa det Nærværende, Cic. Phil. 5, 9; — b) omnium horarum homo (el. amicus): altid færdig el. virksom el. ved Haanden; vid. Quintil. 6, 3, 110, o. Suet. Tib. 42; (cf. Cic. d. Or. 2, 67); — B) „overs." o. in pl., horae, arum: Tidsviseren el. Uhret, Cic. N. D. 2, 38; ligel. id. Brut. 54: mittentem ad horas; — II) „poet." o. „alm.": Tiden, navnl. Aarstiden; – arbor omnibus horis frugifera, (til alle Aarstider), Plin. 12, 7; men genitalis hora, (d. e. Foraaret), id. 9, 54; cf. Hor. Ep. 1, 2, 41, oftere, Propert. 2, 21, 16, o. Ovid. A. A. 1, 250; — III) personificerede ere Hōrae, arum, f., Grækernes Ὧραι: Horaerne, Døttre af Juppiter o. Themis, Tidens Gudinder, der bevogte Himmelens Porte; vid. Ovid. Met. 2, 26 o. 118, cgs. id. Fast. 1, 125, oftere, o. Hygin. Fab. 183, o. A.

2. Hōra, (cgs. Hōra), ae, f.; som Gudinde: Gemalinde af Qvirinus (el. af den forgudede Romulus); – Te, Quirine pater, veneror, Horamque Quirini, Ennius ap. Non.; cf. Gell. 13, 22, o. Ovid. Met. 14, 851.

hōraeus, 3, [ὡραῖος, i. e. vernus: som haves

om Feraaret]; - tf. subst. horaeum, (sc. salsamentum): Lage af den unge Thunfisk, Plaut. Capt. 4, 2, 71; — b) tf. adj.: horaea cybia, Plin. 32, 53. — *hōrālis, e: af en Time; ∾ spatium, Venant.; o. — hōrārium, i, n.: et Uhr, Censorin.; — [hora].

Hōrātiānus, 3, f. und. flgd. — 1. Hōrātius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn; - om Trilling-Brødrene Horatii og deres Søster Horatia, vid. Liv. 1, 24 flgd.; f. ogf. und. Cocles; - „bef." mærkes Digteren: Qu. Horatius Flaccus, (Yndling af Augustus og af Mæcenas), hvis Digte (Oder, Satirer, Breve, osv.): vos ··· Nocturna versate manu, versate diurna! cf. Ovid. Trist. 4, 10, 49: Et tenuit nostras numerosus Horatius aures, Dum ferit Ausonia carmina culta lyra; f. ogf. Quintil. 10, 1, 94 o 96; — B) tf. 1) Hōrātius, 3, gens, Liv. 1, 26, pila, id. ibd.; ∾ lex, Liv. 3, 55; cf. Gell. 6, 7; — 2) Horatiānus, 3, Atabulus (ventus), Gell. 2, 22, (m. Henspillen paa Hor. Sat. 1, 5, 78). — 2. Horatius, 3, f. und. frgd.

horcōnia, ae, f.: etslags Vin i Campanien, Plin. 14, 4. — horda, ae, f., archaistisk f. forda: drægtig Ko; — 2) tf. Hordicalia: en derefter benævnt Fest, Varr. R. R. 2, 5; f. ogf. und. fordus. — *hordĕācĕus, 3: af Byg, farina, Plin., panis, id.; — 2) „overf.": benævnt efter Byg; ∾ pira, (der modnes i Byghøsten), Colum.; — hordĕārius, (hordi-, ogf. ord-), 3: = frgd.; ∾ pruna, pira, (der modnes i Byghøsten), Plin.; - hordearii, (f. gladiatores), vid. id. 18, 11; - men ∾ rhetor, vid. Suet. Rhet. 2; — hordĕīus, 3: som findes i Byg, lolligiunculae, Plaut. Casin. 2, 8, 58; o. — hordeŏlus, i, m., demin.: Bygkorn i Øiet, Marc. Emp.; — [flgd.].

hordĕum, (ogf. ord-), i, n., [skal være beſl. m. horreo]: Byg el. Bygkorn, frugum omnium molissimum, etc., Plin. 18, 10; - in pl.: ∾ grandia, store Bygkorn, stor Bygsæd, Virg. Ecl. 5, 36; cf. Plin. l. c.; - militibus hordeum dare, vid. Liv. 27, 13; cf. Suet. Aug. 24. — Hordicalia, ium, n., f. und. horda.

hŏria, (ogf. or.), ae, f.: liden Baad, navnl. Fiskerjolle, Plaut. Rud. 4, 2, 5, Gell. 10, 25; — tf. demin. hŏrĭŏla, ae, f., Plaut. Trin. 4, 2, 100, Gell. l. c. — hŏrior, hori, v. dep., [beſl. m. inus. ὄρω, o. selv forel. Stamform til hortor]: opmuntrer el. tilskynder, c. infin., Ennius ap. Diomed. — hŏrizon, ontis, m., [ὁρίζων, i. e. definiens], sc. circulus: Horizonten, d. e. Synskredsen el. Grændselinien omkring den synlige Atmosphære, (d. lat. finiens o. finitor), Macrob., Hygin. Astron. 1, 4; — 2) den paa Soluhret igiennem Centrum dragne Linie, Vitruv. 9, 8.

hormĕnos, i, m., ὁρμενος: græsk Benævnelse paa den vilde Asparse, Plin. 19, 42. — hormēsion, i, n., ὁρμήσιον: en os ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 60. — horminōdes, is, m., ὁρμινώδης: etslags Ædelsten, (rimel. ifølge Farvens Lighed m. flgd.), Plin. 37, 60. — horminum, i, n., ὅρμινον: Skarlagensurt, (salvia horminum L.), Plin. 22, 76.

horno, abl. som adv., f. und. hornus. — hornōtinus, 3, udvidet Form af flgd., o. m. f. Bem.; ∾ nuces, Cato; ∾ frumentum, Cic. Verr. 3, 18; af — hornus, 3, [ctr. af ὥρινος, af ὥρα, i. e. tempus el. tempus anni]: fra el. af dette Aars Avling; ∾ vina Hor. Epod. 2, 47; ∾ agni, Propert.; ∾ fruge Lares placare, Hor. Od. 3, 23, 3; — b) tf. horno, (sc. tempore), som adv.: i dette Aar, (germ. heuer); horno messis magna fuit, Plaut. Most. 1, 8, 3; utrum anno an horno etc.? Lucil. ap. Non.

hōrŏlŏgicus, 3, ὡρολογικός: hørende til Uhre, vasa, Capella. — hōrŏlŏgium, i, n., ὡρολόγιον: et Uhr, (Soluhr, Vanduhr), Cic., Varr.; ∾ solarium, Plin.; horologium ex aqua, Vitruv.; - om Opfindelsen af Soluhret ved Anaximenes af Miletus, vid. Plin. 2, 78; om Indførelsen i Rom, først af Soluhret, der efter af Vanduhret, (a. u. c. 460 o. 595), vid. Plin. 7, 60; f. ogf. Cic. Fam. 16, 18.

hōroscŏpium, i, n., ὡροσκοπεῖον: et Horoscop, (etslags Instrument, hvormed en Nativitet stilles), Sidon. — hōroscŏpo, are, v. n., ὡροσκοπῶ: viser el. angiver nogens Fødselstime el. Nativitet, Manil., Firmic. — hōroscŏpus, 3, ὡροσκόπος: som angiver el. viser Timerne; ∾ vasa: Soluhre, Plin. 2, 74; — 2) tf. subst. horoscopus, (-os), i, m.: den astrologiske Angivelse af Fødselstimen, en Nativitet, Pers. 6, 18, Manil.

*horrĕārius, i, m.: Kornmagazinforvalter, Dig.; o. — horrĕātĭcus, 3, species (pl.: de i et Magazin forvarede Kornsorter), Cod. Theod.; — [horreum]. — horrentia, ae, f., [horror]; (efterel. Biform af horreo): Skræk, Rædsel, Tertull.

horrĕo, ŭi, ēre, v. n. o. a.: at staae el. stritte i Veiret; I) „egenl."; - quum etiam in corpore pili ··· horrent, Varr.; cf. Ovid. Fast. 2, 502, cf. id. ibd. 348, o. Plin. 8, 61; horrentibus hastis, Virg. Aen. 10, 178; horrentes rubi, id.; late ferreus hastis Horret ager, Virg. Aen. 11, 601; cf. Liv. 44, 41: intentis horrens hastis (phalanx); - silvis horrentia saxa, Ovid. Met. 4, 778; men id. Her. 12, 101: draco squamis crepitantibus horrens; — II) „fig."; A) m. Hensyn paa den zittrende og ujevne Bevægelse; 1) „alm.": at zittre el. bæve; Corpus, ut impulsae segetes aquilonibus, horret, Ovid. Her. 10, 139; — 2) „bef."; aa) at ryste el. gyse af Kulde, rigere; - quamvis horrebis et ipse, Ovid. A. A. 2, 213; cf. Juvenal. 1, 93; — bb) at ryste el. gyse af Skræk; ogf. c acc.: at gyse el. ængstes derfor; — a) absol.; totus ··· tremo horreoque, postquam etc, Ter. Eun. 1, 2, 4; men om Heste, Ovid. Met. 15, 516; — b) c. acc.; ∾ dolorem, Cic., judicium et crimen, id., ipsam victoriam, id., crudelitatem alicujus, Caes., nomen accusatoris, Quintil.; ∾ pauperiem, Hor., nutum divitis, id.; cf. id. Ep. 1, 18, 25, oftere; men Ovid. Pont. 1, 3, 16: Horrent admotas vulnera cruda manus; — c) ogf. m. Objects- o. Relativsætning; ogf. m. ne; - horreo dicere, Liv. 7, 40; cf. Cic. Agr. 2, 37; - quemadmodum accepturi sitis ··· horreo, id. Phil. 7, 3; - men eo plus horreo, ne etc., Liv. 34, 4; — cc) at gyse el. studse af Forundring; - quae cum tractantur (a te), horrere soleo, vid. Cic. d. Or. 2, 45; — B) med Hensyn paa Udseendet: at være stiv el. rædsom el. hæslig at skue; ∾ (terram, opp. florere), Cic. N. D. 2, 7; ∾ frigoribus quaedam loca, Colum.; cf. Ovid. Fast. 1, 495; — 2) ogf. „ment.": Horrebant saevis omnia verba minis, id. Remed. 664; — III) hertil mærkes endnu; A) partic. horrens, tis, som adj.: skrækkelig, rædsom, odl.; - Horrens Arcadius sus, Lucr.; cf. Virg. Aen. 10, 237, o. Lucan. 1, 415; — B) partic. horrendus, 3, som adj.; 1) skrækkelig, forfærdelig, odl.; - ∾ monstrum, Virg.; ∾ rabies, Hor., diluvies, tempestas, Vell.; men lex horrendi carminis, Liv. 1, 26; men c. dat., Hor. Sat. 2, 5, 62; — b) in neutr. ogf. som adv., vid. Virg. Aen. 6, 288, oftere; — 2) vidunderlig, beundringsværdig, ærværdig; horrendae ··· secreta Sibyllae, Virg. Aen. 6, 10; cf. id. ibd. 11, 507.

horreŏlum, i, n., demin. af horreum: lidet Magazin, Val. Max. 7, 1. — horresco, ŭi, v. n. o. a., inch. af horreo: at reise sig el. rage el. stritte stivt i Veiret; I) „egenl."; (oftest „poet."); - horrueruntque comae, Ovid. Fast. 2, 502; men nigris horrescere villis (brachia), id. Met. 2, 478; men om Sæden, Virg. Ge. 3, 199; quum mare coepit horrescere, Cic.; — II) „fig."; A) at komme i zittrende Bevægelse, Ovid. A. A. 1, 553; — 2) at gribes af en rystende Frygt, at geraade i Forfærdelse, at gyse; — a) absol.; horresco semper, ubi etc., Ter. Ad. 4, 4, 23; men horresco referens, (gyser ved at fortælle det), Virg. Aen. 2, 204; cf.

id. ibd. 12, 453; - ogſ. om Dyrene; vid. Cic. Fin. 5, 11; — b) c. acc.; dum procellas Cautus horrescis, Hor. Od. 2, 10, 3; Nec tu mensarum morsus horresce futuros, Virg. Aen. 3, 394; nullos horrescere visus, Val. Fl.; — B) at blive ſkrækkelig, at indjage Skræk; ſaal. om Lynet, Lucr. 6, 261; cf. Sil. 1, 134.

horrēum, i, n.: Opbevaringsſted for Kornet (far), Kornmagazin el. Kornlade, ofl.; - Illius immensae ruperunt horrea messes, Virg. Ge. 1, 49; ∾ agri Campani, (Kornoplag derfor), Cic. Agr. 2, 33; - horrea frumenti, Plin.; - ogſ. absol.: horrea ponere, Liv., constituere, Caes., (anlægge Forraadsſteder); — b) ogſ. „alm.": Oplagsſted el. Magazin for ethvert Slags Varer; - merces in horreo ponere, Dig.; ∾ penuarium, (Madbod), ibd.; ∾ pensile, (Stolpebod), ibd.; - navnl. ogſ. Vinoplag el. Vinkielder, Dig.; cf. Hor. Od. 3, 28, 7, o. id. ibd. 4, 12, 18; - ogſ. Forvaringsſted til Bøger, til Statuer, ofl.; vid. Senec. Ep. 45, o. Plin. Ep. 8, 18; — b) „poet. overf." ogſ.: en Biſtade, Virg. Ge. 4, 250; ligel. Ovid. Trist. 5, 6, 39: en Myretue.

horrĭbĭlis, e, [horreo]; I) „egenl.": forſkrækkelig, gyſelig; - horribile est, c. inf., Cic. Quint. 31; compar., horribilius est, ligel. c. inf., ibd.; men Caes. B. G. 5, 14: hoc horribiliore aspectu sunt etc.; - ∾ formidines, Cic. Fin. 1, 19; ∾ spectaculum, Sall.; ogſ. affkyelig, forbandet, libellus, Catull. 14, 12; — II) „fig.": umaadelig, uhyre, utrolig, vigilantia, celeritas, etc., vid. Cic. Att. 8, 9; - ∾ secretum, vid. Petron. Sat. 21; df. — adv. horrĭbĭlĭter: vidunderligen, utroligen, scribere orationem, M. Aur. ap. Front. — horrĭcŏmis, e, [horreo, coma]: med børſtede el. ſtrittende Haar, canis, Appul., hircus, id.

horrĭde, adv. af horridus; oprdl.: hvaſt el. ujevnt; df. ſædv. „fig."; 1) haardt, ſtrængt, barſk, alloqui (milites), Tac. Hist. 1, 82, (hvor compar. horridius, opp. mitius); — 2) raat, ſimpelt, upyntet, dicere, Cic. Orat. 9; cf. id. ibd. 25; men ∾ vivere, id. Quint. 18: leve yderſt ſimpelt. — horrĭdŭlus, 3, demin. af horridus: noget fremragende el. udſtaaende, papillae, Plaut.; men ∾ caput, Lucil. ap. Non., (børſtet el. ukæmmet); ∾ puer, Martial. 10, 89, (upyntet); — b) zittrende el. ryſtende (af Kulde), Pers. 1, 54; — II) „fig." om Foredraget: ∾ orationes Catonis, Cic. Orat. 45, (blottede for oratoriſke Prydelſer); cf. id. Att. 2, 1: tua illa ··· horridula atque incomta etc.

horrĭdus, 3, [horreo]: fremragende, ſtrittende i Veiret, ru, hvas, pigget, borſtet; m. o. ud. abl.; - hastilibus horrida myrtus, Virg. Aen. 3, 23; horrida spinis arbor, Plin.; men comp. c. abl.: horridior rusco, Virg. Ecl. 7, 42; - ∾ sus, Virg.; ∾ caesaries, Ovid., barba, Cic. Coel. 14; — b) df. ogſ. hvas, ru, ujevn, hæslig, uanſelig; - ∾ jecur, Cic. Div. 2, 13; ∾ campus, id. Verr. 3, 18; - ogſ. zittrende af Kulde, forfroſſen, Ovid. Am. 2, 16, 19; - „poet." ogſ. kold, December, Martial.; ligel. bruma horrida gelu, Virg. Ge. 3, 442; — b) hvas, ſkarp, bitter; - ∾ sapor, Plin.; ∾ pomum, id.; - ogſ. anſtødelig for Diet, uanſelig, campus, ſ. ovenf.; - ogſ. ſtødende el. ſkurrende el. dunkel for Øret; - littera horrida, Quintil. 12, 10, 28; — II) „fig."; A) „overf.": ſkrækkelig, rædſom, gyſelig, grando, Virg., acies, id., proelia, id., castra, id.; men Boreas horridus ira, Ovid. Met. 6, 685; cf. Plin. 13, 4; men Ovid. Pont. 1, 3, 84: horridior locus, (ſkrækkeligere Opholdsſted); - horridi fluctus, Hor. Epod. 10, 3; cf. Virg. Aen. 9, 670; — 2) „beſ." ogſ.; a) ſtærk, heftig; ruta horrida ad effectum, Plin. 20, 61, (ſom virker ſtærkt); — b) raa el. hæslig el. anſtødelig, ſ. ovenf.; ogſ. kan hidføres Lucr. 6, 1267: corpora paedore horrida; men Ovid. Am. 3, 6, 47: quamvis erat horrida cultu, (i en ſimpel Dragt); cf. Virg. Aen. 5, 37; — B) „ment."; a) navnl. om Foredraget: raa el. upyntet, uden oratoriſke Prydelſer; prisco illo et horrido modo dicendi, Liv. 2, 32; ∾ oratio, Cic.; ligel. horridiora quaedam Catonis verba, id.; - ogſ. om Taleren, id. Brut. 31: Tubero, ut vita, sic oratione, durus, incultus, horridus; — b) om Characterer og Perſoner: ſtræng, barſk; - horridus vita, ſ. ovenf.; cf. Plin. Ep. 3, 3: vir ··· paullo horridior et durior; ſ. ogſ. Vell. 2, 11, und. hirtus; men Hor. Od. 3, 21, 10, kan horridus hede: inhuman el. fraſtødende; men horrida virtus, Sil. 11, 205, (i. e. severa el. incorrupta).

horrĭfer, a, um, [horror, fero]: rædſelbringende, rædſelfuld, ſkrækkelig, Boreas, Ovid., Erinnys, id.; cf. Lucr. 3, 1026; men Pacuv. ap. Cic. Orat. 46: prodigium horrifi rum ··· pavos, (ſ. prodigiorum horriferorum etc.). — *horrĭfĭcālis, e: = horrificus, luctus, Attius ap. Non.; — horrĭfĭce, adv.: med Rædſel; df. „overſ.": med hellig Rædſel el. Gyſen el. Ærefrygt, Lucr. 2, 609; cf. id. 4, 39; o. — horrĭfĭco, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": gior ru el. hvas el. ujevn; - mare Horrificans Zephyrus, (ſom oprører Havet), Catull. 64, 270; — II) „fig.": gior forfærdelig; ore ferarum ··· horrificant galeas, Sil.; cf. Flor. 3, 21; — b) ogſ. „mentalt": ſkrækker, forfærder, Virg. Aen. 4, 465; af — horrĭfĭcus, 3, [horror, facio]; oprdl.: ſom hæver el. reiſer i Veiret; df. „poet.": ſom ſtaaer el. ſtritter i Veiret, caesaries, Lucan. 2, 372; — II) oftere „overf.": ſom vækker Skræk el. Gyſen, ſkrækkelig, forfærdelig; - horrificis ··· tonat Aetna ruinis, Virg. Aen. 3, 571; ∾ letum, id., bustum, Lucr., fulmen, Val. Fl.

horrĭpĭlo, are, v. n., [horreo, pilus]: at have ſtride el. ſtrittende Haar el. Børſter, Appul. — horrĭsŏnus, 3, [horreo, sono]: ſom toner el. bruſer ſkrækkeligen el. rædſomt, fragor, Lucr., fremitus, Virg.; ∾ fretum, Cic. poët. Tusc. 2, 10, (ex Aeschylo); cf. Virg. Aen. 6, 573.

horror, ōris, m., [horreo]; I) oprdl. o. „poet.": Fremragning, at ſtaae el. ſtritte i Veiret; - ∾ comarum, Lucan.; ligel. tremere horrore, (om Havet: at være oprørt), id.; — B) df. „overſ.": Talens Ruhed og Uſlebenhed; - veterem illum horrorem malim, quam istam novam licentiam, Quintil. 8, 5, 34; — II) „fig."; A) Zittren el. zittrende Bevægelſe; 1) „alm."; - tremulo ramos horrore moveri, Ovid. Met. 9, 345; cf. Flor. 2, 6; — 2) „beſ."; a) Gyſen el. at gyſe af Kulde, ogſ. af Feberkulde; - mihi frigidus horror membra quatit, Virg. Aen. 3, 29; men Cic. Att. 12, 6: quoniam sine horrore est, (uden Feberkulde); — b) Gyſen el. Ryſten ifølge Skræk, Forfærdelſe; - vid. Lucr. 3, 292; men Cic. Att. 8, 6: qui me horror perfudit! ligel. me luridus occupat horror, Ovid. Met. 14, 198; — c) en hellig el. religiøs Gyſen el. Ærefrygt; vid. Lucr. 3, 29; ligel. animos horrore imbuere, Liv. 39, 8; cf. id. 1, 16: perfusus horrore etc.; — B) hvad der vækker Gyſen el. Forfærdelſe el. Overvældelſe; - serrae stridentis acerbum Horrorem etc., Lucr. 2, 411; cf. id. 3, 1047, o. Sil. 15, 340; men ferri naturae frigidus horror, Lucr. 6, 1010.

horsum, adv., [ctr. f. huc vorsum]: vendt herimod, d. e. herhid; (forel. Ord); - horsum pergunt, Ter. Hec. 3, 4, 36; horsum se capessit, Plaut. Rud. 1, 2, 83; cf. Ter. Eun. 2, 1, 13.

Hortălus, i, m.: Tilnavn til Taleren Qu. Hortensius, ogſ. til hans Efterkommere; vid. Cic. Att. 2, 25, o. Tac. Ann. 2, 37. — *hortāmen, ĭnis, n.: Opmuntringsmiddel; ∾ ad omnia pro re publica audenda, Liv. 10, 29; - ogſ. Opmuntringstale el. Opmuntring, Ovid. Met. 1, 277; ogſ. in pl., Tac. Germ. 7; o. — hortāmentum, i, n., ligeſom frgd.: Opmuntringsmiddel; - ea cuncta Romanis hortamento erant, Sall. Jug. 103; quae magna etiam absentibus hortamenta animi, Liv. 7, 11; cf. Tac. Hist. 4, 18; —

[hortor]. — **Hortānum**, i, n.: By i Etrurien, Plin. 3, 8; vf. — Hortinae classes, Virg. Aen. 7, 716.

*hortātio, onis, f.: Opmuntring el. Formaning; ∾ tua, (din Formaning til mig), Cic. Fin. 5, 2; non hortatione, sed precibus etc., id. Qu. Fr. 1, 1, 14; – Hortationes ad philosophiam, vid. Suet. Aug. 85; o. — **hortātivus**, 3: hørende til Opmuntring el. Formaning; men sædv. „techniſk"; a) i Rhetoriken; ∾ genus, (i. e. deliberativum et suasorium), Quintil. 5, 10, 83; — b) i Grammatiken; ∾ adverbia: eja, age, etc., Priscian.; — [hortor].

*hortātor, oris, m.: ſom opmuntrer el. formaner, ad aliquid, Cic.; – oftere c. gen.; quum ejus studii tibi et hortator et magister esset domi, id. d. Or. 1, 55; ∾ pugnae, Ovid., scelerum, Virg.; — B) „beſ." i Somandsſproget: etſlags Baadsmand, der giver Signal til Roersfolkene; vid. Plaut. Merc. 4, 2, 5; cf. Ovid. Met. 3, 618; — df. fem. **hortatrix**, īcis; ∾ leti (gloria), Stat.; velut hortatrix manus, Quintil. 11, 3, 103; o. — **hortātus**, us, m., ligeſom hortatio: Formaning el. Opmuntring; ſædv. in abl.; – hujus hortatu praeceptisque etc., Cic. Arch. 1; cf. Caes. B. C. 3, 86; – „poet." ogſ. in pl., Ovid. Met. 7, 339, Val. Fl.; — [hortor].

Hortensiānus, 3, ſ. und. 2. Hortensius. — *hortensis, e, ligeſom flgd.: ſom findes i en Have, lira, (Havefure), Colum.; o. — **1. hortensius**, 3: = frgd., bulbi, (Haveløg), Plin.; – oftere absol., **hortensia**, orum: Havevæxter el. Kokkenurter; vid. Plin. 19, 31 o. 42, oftere. — **2. Hortensius**, a: romerſk Slægts- o. Perſonsnavn, hvoraf her mærkes, den berømte Taler: Qu. **Hortensius**, Cicero's Samtidige og Ven; – vid. Cic. Brut. 64, ogſ. id. ibd. 92 flgd.; ſ. ogſ. Quintil. 11, 3, 8, o. id. 12, 10, 11; var ogſ. erotiſk Digter; vid. Ovid. Trist. 2, 441; — not. a: om hans Datter Hortensia, vid. Quintil. 1, 1, 6, o. Val. Max. 8, 3, 3; — not. b: under Titelen **Hortensius** ſkrev Cicero et Værk: de Philosophia, men hvoraf alene Brudſtykker haves; — B) df. 1) **Hortensius**, 3, lex, Dig., Plin. 16, 15; — 2) **Hortensiānus**, 3, aedes, Suet. Aug. 72; men Cic. Att. 4, 6: ut scribam illa Hortensiana, (i. e. libros de philosophia, ſ. ovenf.). — **3. Hortensius**, 3, ſ. und. frgd. — **Hortinus**, 3, ſ. und. Hortanum.

hortor, atus sum, 1, v. dep. a., [ſ. horitor af d. forel. horio, beſl. m. ὄρνυμι, ogſ. m. orior]; oprdl.: ſætter i ſtærk Bevægelſe; ∾ canes, Ovid., equos, id., vitulos, Virg.; df. I) „alm.": ſporer el. driver til Virkſomhed, opmuntrer, tilſkynder, odl.; – ordenl. c. acc. pers., ogſ. m. **ad** el. **in aliquid**, ogſ. m. **ut** el. **ne** el. m. blot conj., ogſ. m. **de aliqua re**, el. m. **aliquid**, ogſ. c. **infin.**, ogſ. **absol.**; – ∾ remiges, vid. Plaut. Merc. 4, 2, 5; haec eo spectant ··· ut te horter et suadeam, Cic. Fam. 13, 4; men ∾ verbis, m. flgd. or. dir., Hor. Ep. 2, 2, 35; – ∾ ad laudem, Cic., ad quaerendum, Quintil.; men ∾ in proelia dictis, Virg. Aen. 11, 521; ∾ in amicitiam jungendam, Liv. 43, 19; – ∾ aliquem de conciliandа pace, Caes B. C. 1, 26; cf. Cic. Fam. 16, 19; – magno opere te hortor, ut etc., id. Off. 1, 1; petit atque hortatur, ut etc., Caes. B. G. 1, 19; cf. Sall. Catil. 59; – hortatur suos, ne animo deficiant, Caes.; cf. id. B. G. 5, 38; – fremdeles c. conj., (efter d. udfaldne ut), id. B. C. 1, 21; cf. Liv. 6, 15, o. Suet. Aug. 3; – men c. acc. (efter d. udfaldne ad el. in, m. o. ud. acc. pers.); quod te jamdudum hortor, Cic. Catil. 1, 5; men equidem pacem hortari non desino, id. Att. 7, 14; cf. Ovid. Her. 19, 187; – men c. inf. el. m. Objectsſætning; hortaturque sequi etc., Ovid. Met. 8, 215; cf. Hor. Ep. 1, 1, 69, o. Suet. Tib. 72; – endel. absol.; vid. Caes. B. G. 1, 18, o. id ibd. 7, 26; — bb) er ogſ. at mærke; a) hos Begrebsſubjecter; multae res Gallos ad hoc consilium hortabantur, Caes. B. G. 3, 18; cf. Cic. Sest. 3; — b) Ordſproget: hortari currentem, (ſkynde paa den Ilende), Cic. Fin. 5, 2; ſ. ogſ. und. curro; — II) „beſ." i Krigsſproget: at opmuntre til Kamp; suos hortatus etc., Caes. B. G. 3, 19; men pauca (i. e. paucis) pro tempore milites hortatus, Sall. Jug. 49; — not.: ſjeld. m. paſſiv Bem.; ab amicis hortaretur, Varr. ap. Priscian.; ligel. Auct. B. Hisp. 1: hoste hortato, etc.

' **hortŭālis**, e, [hortus], efterel. f. hortensis; ∾ pastinaca, Appul. — **hortŭlānus**, 3, ligeſom frgd., efterel. f. hortensis; ∾ secessus, Tertull.; — b) df. subst. **hortŭlānus**, i, m.: Havemand, Gartner, Macrob.; af — **hortŭlus**, i, m., demin. af hortus: liden Have, Catull., Juvenal.; – ogſ. in pl.: Haveanlæg, Lyſtſted el. Landſted med Hauge, Cic. Off. 3, 14; – ogſ. ere hortuli: Afdelinger i Vinbierget; ipsa hortulorum descriptio, Colum. 4, 18; — b) „alleg." er Cic. N. D. 1, 43: cujus (i. e. Democriti) fontibus hortulos suos Epicurus irrigavit.

hortus, i, m., [den ſvagere Udtale af χόρτος, i. e. septum, et Hegn]: en Have (i Ordets videſte Forſtand), Kokkenhave el. Urtehave, oſv.; – ex horto plebi macellum, Plin. 19, 19 flgd.; cf. Cic. d. Senect. 16; – ∾ apricus, id., pinguior et rusticus, Plin. Ep.; hortum conducere, Colum.; – ligel. in pl., (ſom beſtaaende af flere Dele); hortos colere, Virg. Ge. 4, 118, conserere, Varr.; — b) ligel. in pl.: Lyſthave el. Lyſtſted; horti Maecenatiani, Sallustiani, etc.; cf. Cic. Phil. 2, 6; ſ. ogſ. Plin. Ep. 8, 18; – ogſ. undert. Landgaard el. Avlsgaard, altſ. f. villa; vid. Plin. 19, 19 flgd.; – ogſ. en Afdeling i Vinbierget; vites disponere in proprios hortos, Colum. 3, 20; — II) „meton.": Havevæxter el. Grønſager, Cato; irriguo nihil est elutius horto, Hor. Sat. 2, 4, 16.

Hōrus, i, m., Ὧρος; 1) hos Ægyptierne: en Benævnelſe paa Solen el. paa Solguden, Macrob.; — 2) en Konge i Asſyrien, om hvem ſ. Plin. 30, 51; — 3) en Aſtrolog af Babylonien, Prop. 4, 1, 79.

hospes, ĭtis, m., [beſl. m. hostis, d. e. den Fremmede]; I) oprdl. el. „egentl.": en Gieſt, den ſom Gieſt behandlede Fremmede; df. en Gieſteven el. Ven, ξένος; – in quam (domum) hospites multi recipiendi, Cic. Off. 1, 39; cf. id. ibd. 3, 33; men id. Agr. 2, 34: jam non hospites, sed peregrini et advenae etc.; – ogſ. en Beſøgende; vid. Hor. Sat. 2, 2, 118, o. id. ibd. 2, 4, 17; — II) „overſ." o. analogt m. ξένος; A) ſom modtager en Gieſt el. Gieſteven, en Gieſteven, en Vert; – alterum ad cauponem devertisse, alterum ad hospitem, Cic. Div. 1, 37; – df. Cic. Dejot. 3: per dextram istam ··· quam hospes hospiti porrexisti, (ſom Ven til Ven); cf. Ovid. Met. 1, 144; — b) rimel. ogſ. f. caupo: Herbergerer el. Gieſtgiver; vid. Hor. Sat. 1, 5, 71; — B) den Fremmede, d. e. ſom er fremmed el. ukiendt paa et Sted el. ubekiendt med Forholdene; – adeone hospes hujusce urbis (es) ··· ut etc.? Cic. Rab. perd. 10; cf. id. d. Or. 1, 50, o. id. Acad. 1, 3; — b) navnl. ogſ. i Tiltale til en Fremmed er voc. **hospes**, ligeſom ξένε: kiære Fremmede! odl.; vid. Cic. Brut. 46, id. (poët.) Tusc. 1, 42, ogſ. Propert. 4, 1, in.; — C) om Ting og Begreber ſom adj., (alene ſjld. o. „poet."): gieſtfri el. gieſtmild, venlig, odl.; hospitibus tectis, Stat.; hospite cymba, id.; hospes honor, Claudian.

hospĭta, ae, f., ſ. und. hospitus. — **hospĭtācŭlum**, i, n., [hospitor]: Herberge el. Vertshus, Dig., inc. — **hospĭtālis**, e, [hospes]: hørende til Gieſter el. til Gieſtevenner; ∾ deversorium, Liv., cubiculum, id.; – ∾ sedes, (hvor nogen er alene til Gieſt), Cic. Agr. 2, 17; men ∾ caedes, (Mordet paa en Gieſteven); vid. Liv. 25, 18; – ∾ tessera, (det Tegn, ſom Gieſtevennen har at fremviſe); deum hospi-

talem et tesseram mecum fero, Plaut. Poen. 5, 1,25; cf. id. ibd. 5,2,87 flgd.; Juppiter hospitalis, (som Giesteretten̄s Beskytter), Cic. Qu. Fr. 2, 12; cf. id. Verr. 4, 22: illud insigne hospitalium deorum ex hospitali mensa tollere; — b) ogs. giestfri el. giestmild; hospitalem ··· in suos curiales etc., Cic. Off. 2, 18; hospitalissimus et amicissimus etc., id. Verr. 1, 26; — B) bs. subst.: 1) hospitalis, is, m.: Fremmed el. Besøgende, Plin. 9, 8; — 2) hospitalia, ium, n.; a) Giesteværelse, Vitruv.; — b) Indgange for Fremmede til Skuespillene, id.; — II) „fig." om Ting og Begreber; - ∾ tellus, Senec. Oed. 259; nihil hospitalius mari (Campano: intet Hav har flere og bedre Havne), Flor. 1, 16; - ogs. c. dat.; solum advenis (sc. arboribus) hospitale, Plin. 17, 14; men ∾ aquae, vid. id. 2, 106.

*hospĭtālĭtas, atis, f.: Giestfrihed el. Giestmildhed, Cic. Off. 2, 18, o. Martial. 4, 64; — II) den Fremmedes Tilstand, at være fremmed, Macrob.; o. — hospĭtālĭter, adv.: giestfrit el. giestmildt; ∾ invitati per domos, Liv. 1, 9; opp. hostiliter, id. 6, 26; — [hospitalis].

hospĭtĭŏlum, i, n., demin.: lidet Herberge el. Vertshus, Dig.; af — hospĭtium, i, n., [hospes]; I) „alm.": Giestevenskab; - hospitio amicitiaque conjungi etc., Cic. Qu. Fr. 1, 1, 5; cf. id. R. Am. 6, o. Caes. B. G. 1, 47; men id. B. C. 2, 25: huic paternum hospitium cum Pompejo intercedebat; men Liv. 37, 54: cum quo (rege) et privatum singulis et publicum civitati nostrae est hospitium; cf. id. Balb. 18, o. id. Catil. 4, 11; - men „poet.": jungimus hospitio dextras, Virg. Aen. 3, 83; cf. id. ibd. 4, 51, o. Hor. Sat. 2, 6, 83; — II) „bef.": giestfri Modtagelse; bs. „concret": Giestens el. den Fremmedes Opholdssted, Herberge, Logis, Qvarter, odl.; - accipere aliquem hospitio agresti, Cic. Att. 2, 16; cf. id. Div. 2, 37; men ex vita decedo, tamquam ex hospitio, etc., id. d. Senect. 23; men „alleg.", id. d. Or. 2, 58; - ∾ publicum, Liv. 5, 28; men hospitia singulorum, (deres Qvarterer), Suet. Ner. 47; cf. id. Tiber. 37; - men „poet.": Hospitio prohibemur arenae, Virg. Aen. 1, 540; - ogs. „overf." om Dyrenes Ophold el. Stade; vid. Virg. Ge. 3, 343, o. Plin. 10, 33; - men comisk „overf." om et Fangehul, Plaut. Amph. 1, 1, 8; men me ··· hospitio pugnae accepturus est, id. ibd. 140; cf. id. Capt. 3, 3, 8.

*hospĭtīvus, 3: hørende til en Giest el. Vert; ∾ viridaria, Spart. Hadrian. 12; o. — hospĭtor, ari, v. dep. n.: at være el. opholde sig (hos nogen) som Fremmed; bs. silb.: at være indqvarteret paa et Sted, Cod. Theod.; - men „alleg.": veniant (ad sapientem opes), hospitentur, Senec. Vit. beat. 23; cf. id. Ep. 31; - men „overf.": castanea translata nescit hospitari, (trives ikke i fremmed Grund), Plin. 17, 34; cf. id. 6, 22, om Floden Ganges: in quodam lacu hospitari; — [hospes].

hospĭtus, 3, [hospes]; I) „egenl.": fremmed, som befinder sig paa et fremmed Sted; bs. hospita, ae, (sc. femina), Ter. Andr. 2, 6, 7; cf. Cic. Att. 5, 1: ego hic sum hospita, (alene fremmed el. som Giest); — b) bs. „poet." om Ting; ∾ aequora: fremmede el. ukiendte Have, Virg. Aen. 3, 777; men ∾ navis, Ovid. Fast. 1, 393, (som besøger fremmede Steder); — II) „overf.": som optager el. modtager Fremmede; bs. hospita (sc. femina), Giesteveninde, Cic.; sædv. Vertinde, id. Verr. 2, 8 o. 36; cf. Hor. Od. 1, 15, 2; ogs. c. dat.; hospita Teucris, Virg. Aen. 6, 93; — b) „poet." ogs. om Ting; ∾ tellus, id. ibd. 3, 593; ∾ flumina, Stat.; men Virg. Ge. 3, 362: unda (sc. gelu concreta) ··· hospita plaustris, (tienlig for Vogne, hvorover Vogne kunne kiøre); - inter vina hospita (i. e. hospitalia), Val. Fl.

hostĭa, ae, f., [2. hostio; vid. Fest. p. 102 Müll.; dog Ovid. Fast. 1, 336: Hostibus amotis hostia nomen habet]; I) „alm.": Offerdyr til Gudernes Udsoning, Slagtoffer el. Sonoffer; - hostiam immolare, Cic. Div. 1, 42, mactare, Virg., ferire, Tac., immolare Jovi, Nep. Hann. 2; cf. Virg. Aen. 1, 338, ogs. id. Ge. 1, 345, o. id. ibd. 3, 486; - „bes." mærkes Cic. Leg. 2, 12: quibus hostiis immolandum cuique deo, cui majoribus, cui lactentibus, etc.; cf. Liv. 22, 1, ogs. id. 31, 15; - hostiis piare prodigia, Tac. Hist. 5, 13; - ∾ humana, (Menneskeoffer), Plin. 8, 34; oftere in pl.; vid. Cic. Fontej. 10, o. Tac. Germ. 9; — II) „bes." er paa Himmelen Hostia: et Stiernebillede, (el. en Del af Stiernebilledet Centauren), Cic. Arat., Hygin. Astron. 3, 37; bs. — hostiatus, 3: forsynet med Offerdyr; aequius vos erat Candidatas venire hostiatasque etc., Plaut. Rud. 1, 5, 12.

hostĭcus, 3, [hostis]: hørende til Fienden, fiendtlig, tellus, Ovid., moenia, Hor., ensis, id., incursiones, Colum.; — b) f. hosticus ager, Liv. 41, 13, bruges ogs. absol. hosticum: Fiendens Land, id. 8, 38, o. Plin. Pan. 29; - men „overf." som adv.: hosticum spirare, (være fiendtligen sindet), Tertull. — hostĭfer, a, um, [i. e. hostem se ferens]: fiendtlig el. fiendsk, Manil. — hostĭfĭce, adv.: fiendtligen el. fiendsk, miscere sanguen (forel. f. sanguinem), Attius ap. Non.; af — hostĭfĭcus, 3, [hostis, facio]: fiendsk, fordærvelig; o hostificumque diem! Attius ap. Non.

Hostilīna, ae, f., [1. hostio, i. e. aequo]: Gudinden for Arenes lige høie Vært, Augustin. — hostīlis, e, [hostis]: fiendtlig el. fiendsk; bs. I) „alm.": hørende til el. kommende fra Fienden, terra, Cic., naves, Hor., insidiae, Plaut.; men ∾ aratrum, vid. Hor. Od. 1, 16, 21; conditiones pactionesque hostiles, (som ere indgaaede med Fienden), Cic. Off. 3, 29; ∾ metus, (Frygt for Fienden), Sall.; cf. Tac. Ann. 13, 57: ∾ minae in ipsos vertebant; men ∾ expugnatio, (Indtagelse med Storm), Cic. Manil. 5; - ∾ pars (jocinoris, opp. familiaris), Lucan. 1, 622; ligel. ∾ latus, Senec. Oed. 36; - men absol.; in hostili: paa fiendtlig Grund, (oppon. in nostra ripa), Vell. 2, 101; — II) „bes.": fiendtlig, paa fiendtlig Viis el. Maade; - ∾ odio esse in aliquem, Cic. Cluent. 5; hostilem in modum, id.; - ne quid ab se hostile timeret, (nogen Fiendtlighed), Sall. Jug. 93; - oftere in pl.; hostilia facere, id., coeptare, audere, Tac.; men Liv. 21, 16: omnia hostilia esse, (at alt truede med Krig); — b) ogs. „overf.": (apibus) vel maxime hostiles (aranei), Plin. 11, 21; bs. — hostīlĭter, adv.: fiendtligen, som Fiende; - quid ille fecit hostiliter, quod hic non etc.? Cic. Phil. 5, 9; ∾ bona vendere, Liv. 2, 14, urbes diripere, Suet.; cf. Ovid. Met. 11, 372.

Hostīlius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf mærkes: den tappre Hostus Hostilius; vid. Liv. 1, 12, o. Sønnesønnen Tullus Hostilius, Roms tredie Konge, id. ibd. 22; — 2) bs. Hostīlius, 3, curia, (der var bygget af K. T. Hostilius); vid. Liv. 1, 30, oftere; heder ogs. absol. curia, Plin. 34, 11; cf. Cic. Mil. 33. — 2. Hostilius, 3, f. und. frgd.

hostīmentum, i, n.; oprdl.: Udjevning, aequamentum; (forel. Ord); Par pari datum hostimentum 'st, opera pro pecunia, Plaut. Asin. 1, 3, 20; af — 1. hostio, ire, v. a.: gior lige, giengielder; (forel. Ord); Quin promitto hostire contra, ut merueris, Plaut. Asin. 2, 2, 110; men ∾ ferociam, Pacuv. ap. Fest. — 2. hostio, ire, v. a.: at slaae; (forel. Ord); vid. Enn. ap. Fest. s. v. redhostire, p. 270 Müll.

hostis, is, comm.; oprdl.: en Fremmed el. den Fremmede; bs. „overf.": en Fiende; - hostis ··· is dicebatur, quem nunc peregrinum dicimus, etc., vid. Cic. Off. 1, 12, (hvor ogs. ex XII Tabb.: status dies cum hoste); f. ogs. perduellis s. l.; — II) bs. sædv.: bevæbnet el. offenlig Fiende, (derim. inimicus: en

Privatfiende); - vid. Cic. Manil. 10: confligere cum hoste, (opp. concertare cum inimico); cf. id. Phil. 11, 1; ut probitatem ··· etiam in hoste diligamus, id. Lael. 9; hostem rapinis prohibere, Caes.; cf. Hor. Od. 3, 8, 21, oftere; - men ogs. findes hostis (ligesom forstærkende) f. inimicus; ligesom begge undert. forbindes; - ex eo sibi illum hostem, Cic. Att. 15, 21; men id. Mil. 15: Pompejus ··· illius (i. e. Clodii) hostis; cf. id. Fin. 5, 10, o. id. Phil. 2, 26; men id. Fam. 11, 7: hostem aliquem judicare, (erklære fredløs); - men „poet.": errorenque hostibus illum (sc. date), Virg. Ge. 3, 512; cf. Ovid. Her. 16, 219; — b) ogs. som fem.; quo die captam hostem vidisset, etc., Liv. 30, 14; cf. Ter. Hec. 5, 2, 23, o. Propert. 1, 4, 18; — B) „overf." ogs. om Dyrene; vid. Hor. Od. 1, 4, 10; ligel. rhinoceros genitus hostis elephanto, Plin.; - ogs. Modpartens Stene i Brætspillet, Ovid. A. A. 2, 208, o. id. ibd. 3, 358; - endel. ogs. om Begreber, studiorum perniciosissima hostis, vid. Quintil. 2, 2, 10; cf. id. 12, 1, 2.

hostōrium, i, n., [1. hostio], sc. lignum: Strygetræ, Priscian. — 1. hostus, i, m.; [efter Freund. rimel. f. haustus af haurio]: Productet af et Olietræ, Cato, Varr. — 2. Hostus, i, m.: romersk Fornavn; vid. Liv. 1, 12, o. id. 4, 30.

huc, adv., [2. hic]: hertil el. herhid; I) „egenl." el. localt; - dum cognatus huc illinc veniret, Ter. Ad. 4, 5, 39; men huc raro in urbem commeat, id.; men huc convenite, Petron. Sat. 23; men ubicumque etc., huc veniam, Liv. 35, 19; cf. Caes. B. G. 4, 21; — bb) hertil mærkes; a) huc c. gen.; - Mulier ex Andro commigravit huc viciniae, Ter. Andr. 1, 1, 43; f. ogs. nedenf.; — b) Forbindelserne huc illuc, huc atque illuc, etc., ogs. huc et illo, huc et huc: hid og did; - ne cursem huc illuc via deterrima, Cic. Att. 9, 9; volucres huc et illuc passim vagantes, id.; cf. Hor. Epod. 4, 9; men huc et illo (diducere), Senec.; — c) huc usque, (ogs. hucusque): lige hertil, exercitum ducere, Plin. 6, 31; — II) „overf." el. udenfor Stedsforholdet: hertil, saavidt, odl.; - ut ··· huc te pares, (bereder dig derpaa), Cic. Fam. 1, 7; ogs. m. accedere, addere, adjicere, (f. und. disse Ord); men rem huc deduxi, ut etc., id. Catil. 2, 2; cf. Tac. Ann. 4, 11; — bb) ogs. at mærke; a) c. gen.; huc arrogationis venerat, ut etc., id. ibd. 3, 73; — b) huc et illuc (hid og did) naturam torquere et flectere, Cic. Coel. 6; ligel. huc atque illuc (versare se), id. Fin. 5, 28; — c) huc usque (ogs. hucusque) profectam credulitatem antiquorum, ut etc., Plin. 22, 9; — d) m. vedhængt demonstr. -ce o. interrog. -ne: huccine? hertil? huccine tandem omnia reciderunt, ut etc.? Cic. Verr. 5, 63; - ogs. c. gen.; huccine rerum Venimus? Pers. 3, 15. — huccine, o. hucusque, f. und. frgd.

hui, interj., som Udraab i Forundring el. Forskrækkelse; omtr. vort: hui el. ei el. ih! odl.; - hui, percara est, Ter. Phorm. 3, 3, 25; cf. id. Andr. 3, 1, 16, oftere; hui! quam diu de nugis? Cic. Att. 13, 21; cf. id. ibd. 6, 6; — hujuscĕmŏdi, el. hujusce modi, adj. indecl.: = flgd., Sall. Jug. 9. — hujusmŏdi, el. hujus modi, adj. indecl.: af saadan Art, saaledes beskaffen, slig el. saadan; - Hic me hujusmodi esse sciebat, Ter. Phorm. 3, 2, 42; hujusmodi aliquid reperi, id.; ad hujusmodi casus, Caes. B. C. 2, 22; ex hujusmodi principio, Cic. Verr. 3, 82; cf. Nep. Ages. 8; - ogs. m. flgd. ut, Caes. B. G. 3, 3; ligel. Cic. Qu. Fr. 2, 12: id erat hujusmodi, ut etc.

hūmāne, adv. af humanus; I) „alm.": menneskeligen, paa menneskelig Vis el. Maade; tamen vix humane patitur, (veed ikke ret at skikke sig deri), Ter. Ad. 1, 2, 65; men Hor. Ep. 2, 2, 70: humane commoda (intervalla, med Lune: ganske antagelig Afstand); - ogs. in compar., Cic. Tusc. 3, 27: si qui forte aliquid fecerunt humanius, (noget mere frit); — II) „bes.": menneskekiærligen, mildt, venligen, humant; - fecit enim humane, Cic. Att. 2, 44; ligel. in superl., id. Qu. Fr. 3, 1, o. Cic. Fil. ap. Cic. Fam. 16, 21; — not.: f. ogs. humaniter s. l.

hūmānĭtas, atis, f., [humanus]: Menneskeheden, den menneskelige Natur el. Eiendommelighed el. Beskaffenhed, det Menneskelige; - magna est vis humanitatis etc., Cic. R. Am. 22; cf. id. d. Or. 1, 12; men communis humanitatis jure atque misericordia deprecari civem a civibus, id. Fl. 11; men id. Tusc. 4, 14: humanitatis primam speciem habere; cf. id. R. Am. 16; men id. ibd. 53: sensum omnem humanitatis amittere; cf. id. Att. 13, 2, ogs. id. d. Or. 1, 8; - men Senec. Ep. 65: homines quidem pereunt; ipsa humanitas, ad quam effingimur, permanet; — B) „overf." o. „concr." ogs. f. genus humanum el. Menneskeslægten, (alene efterel. o. sield.); vid. Minuc. Fel. Oct. 8, o. Appul.; — II) „bes."; A) menneskekiærlig Tænke- og Handlemaade, en alle Forholde omfattende Velvillie og Hielpsomhed, nedladende Venlighed og Omsorg, Humanitet, odl.; - difficillimam illam societatem gravitatis cum humanitate etc., Cic. Leg. 3, 1; cf. id. Mur. 31; men til Dommerne: in vestra mansuetudine atque humanitate totam causam repono, id. Sull. 33; cf. id. Manil. 14; men Caes. B. C. 3, 20: aequitate decreti et humanitate Trebonii (praetoris) etc.; - men illa humanitas invicem qualiacumque laudandi etc., vid. Quintil. 2, 2, 10; — B) den menneskelige Aands Uddannelse og Forædling, fuldendt Dannelse og Finhed i Adfærd og Tale, (navnl. igiennem idelig Behandling af de Kunster og Videnskaber, som deraf hede humaniora el. studia humanitatis, ogs. artes, quae ad humanitatem pertinent); vid. Cic. Arch. 1 o. 2, ogs. id. d. Or. 1, 9 o. 16; - ogs. Finhed og Fuldendthed i Foredraget, id. ibd. 2, 67; - ogs. Finhed i Levemaade, id. Off. 1, 1.

hūmānĭter, adv., Biform af humane, o. m. samme Bem.; - saal. m. Lune: quid sit humaniter vivere, (ret at nyde Livet), Cic. Fam. 7, 1; men id. Att. 1, 2: sin aliter acciderit, humaniter feremus; - men ita sunt humaniter scriptae (litterae tuae), id. frgm. ap. Non.; — not.: compar. o. superl., f. und. humane. — hūmānĭtus, adv. af humanus, (formet som divinitus af divinus); I) „alm.": menneskeligen, paa et Menneskes Vis el. Maade; - si quid mihi humanitus accidisset, Cic. Phil. 1, 4, (var jeg omkommen); — II) „bes." ligesom humane o. humaniter: mildt, taalmodigen; - ferre humana humanitus, Afran. ap. Non.; hyf. m. Negation: non humanitus tractare, (d. e. umenneskeligen, grusomt), Ter. Heaut. 1, 1, 47.

hūmānus, 3, [homo]: menneskelig, hørende til et Menneske; - esse aliquem humana specie et figura, qui etc., Cic. R. Am. 22; ∾ genus, (Menneskekionnet), id.; ∾ vita, (Menneskelivet), id.; men id. d. Or. 1, 8: a fera vita ad humanum cultum deducere; - ∾ cibi, Flor. 3, 5, (Menneskekiød); ligel. ∾ dapes, Ovid. Her. 9, 68; men ∾ dapes, Plin. 17, 6, (i. e. excrementa hominum); - in rebus humanis (nihil sublimius), id.; cf. Ovid. Pont. 3, 2, 92: Humanos casus aspice; men divinarum humanarumque rerum etc., Cic. Lael. 6, f. und. divinus; - compar., ∾ vita sine sale non quit degere, Plin. 31, 41; superl., ∾ voluptas, Cic. Acad. 2, 41; - men subst. humanus f. homo, Ovid. Fast. 2, 503: Romulus humano major; f. ogs. Lucr. 3, 80; - Homo sum, humani nihil a me alienum puto, Ter. Heaut. 1, 1, 25; cf. Cic. Off. 1, 9; - men res humanae, ligel. humana, orum: de menneskelige Ting el. Handelser el. Skiebner; - qui

omnia humana ··· tolerabilia ducunt, Cic. Tusc. 5, 6: ∾ rerum contemptio, id. Off. 1, 4; si quid mihi humanum contigerit, (i. e. si moriar), Dig.; men persuasit nox etc.; humanum est, (menneskeligt el. tilgiveligt), Ter. Ad. 3, 4, 25; cf. Cic. Verr. 5, 44, o. id. Catil. 2, 5; — not.: scelus humanum, Liv. 3, 19, o. id. 29, 18, (i. e. scelus contra homines); — II) „bes.": A) menneskelig el. menneskekjærlig, velvillig, mild, venlig, artig, omgængelig; – ceteris in rebus communem et humanum fuisse, Cic. d. Senect. 17; homo bellus et humanus, id. Fin. 2, 31; humani ingenii ··· officia, Ter. Andr. 1, 1, 87; humanissimum praeceptum Catonis, (bonus vicinis esto), Plin. 18, 8; — B) „bes.": med fin Levemaade el. Dannelse, navnl. med de dertil hørende Kundskaber; df. lærd el. fin el. dannet el. aandfuld, odl.; – gentem quidem nullam, neque tam humanam atque doctam, neque tam immanem atque barbaram, quae non etc., Cic. Div. 1, 1; homines periti atque humani, id. Verr. 5, 28; Scipio ille ··· homo doctissimus atque humanissimus, ibd. 4, 44; Praxiteles nemini paulo modo humaniori ignotus, Gell. 13, 16.

*hŭmātio, onis, f.: Begravelse; de humatione et sepultura etc., Cic. Tusc. 1, 43; o. — hŭmātor, oris, m.: som jorder el. begraver, Lucan. 7, 799; — [humo].

hūmecto, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.: at væde el. befugte; Qua niger humectat flaventia culta Galesus, Virg. Ge. 4, 126; – ogs. om de Grædende; ut ··· lacrimis salsis humectent ora genasque, Lucr. 1, 918; cf. Virg. Aen. 1, 465; — II) neutr.: at blive vaad; navnl. om Øinene: at løbe i Vand; humectant (oculi), Plin.; – men id. 10, 3: humectantem (pullum aquilae: hvis Øine løbe i Vand); af — hūmectus, 3, [humeo]: vaad, fugtig: (for= o. efterel. Ord, f. humidus); – si locus humectus sit, Cato; men terra exhalat auram ··· humectam, Varr. R. R. 1, 24; cf. Lucr. 4, 633; – compar., ∾ ventres, Macrob.; superl., ∾ corpore (mulier), id.

hūmĕ.făcio, (-fēci), factum, v. a., [humeo]: gjør vaad, væder; (saal. om Tungen), Lactant.; – df. pass.: humefactus, 3, spongia, Plin. — hūmĕo, ēre, v. n., [af ὕω, i. e. pluo]: er vaad el. fugtig; („poet." o. i efteraug. Prosa); – calida qui locus humet aqua, Ovid. Fast. 4, 146; men id. Her. 8, 64: Hument incultae fonte perenne genae; cf. id. Met. 10, 509; — II) oftest in partic. hūmens, tis, som adj.: vaad, fugtig; – necdum satis humentes terrae (sc. inundationibus Nili), Plin. Pan. 30; humentes spongias exprimere, Suet. Vesp. 16; men absol.: pugnabant ··· humentia siccis, Ovid. Met. 1, 19; – ∾ nox, (da Duggen falder), Sil.; ligel. ∾ umbra (noctis), Virg. Aen. 3, 589; ∾ astra, Stat.; – ∾ oculi (sc. lacrimis), Ovid.; cf. Tibull. 1, 9, 38.

*hŭmĕrāle, is, n.: Skulderbedækning, (opp. tibiale; begge som Soldaterdragt), Dig.; o. — hŭmĕrŭlus, i, m., demin.: liden Skulder, Vulg.; af — hŭmĕrus, i, m., [besl. m. ὦμος, i. e. humerus]; efter Cels. 8, 1: Benet el. Knokkelen i Overarmen; df. „overf."; A) Overarmen el. en Del deraf, tilligem. Axelen; – Innixus dextro ··· humero, Prop. 1, 20, 44; men humeros exsertus uterque, Stat.; — B) Skulderen el. Axelen paa det menneskelige Legeme; – humeris sustinere bovem vivum, Cic. d. Senect. 10; humeris fertur onus, Ovid.; – sagittae pendebant ab humero, Cic. Verr. 4, 34; – hertil hører endnu d. „allegoriske" Udtryk: tota comitia humeris suis sustinere, (drage el. bære den hele Omsorg derfor), Cic. Mil. 9; cf. id. Flacc. 37, o. Hor. A. P. 40; — b) til humerus hos Mennesket svarer armus (Boven) hos Dyrene; hvs. Ovid. Met. 10, 700: ex humeris armi fiunt; cf. id. ibd. 12, 396; – dog findes ogs. vires humerorum etc., om Oxen, Cic. N. D. 2, 63; ligel. jubae in humeros effusae, om Hanen, Colum. 8, 2; — 2) „overf.": den til Skulderen svarende Del af en Gjenstand; saal. hos Træer, navnl. hos Vinstokken: en Del af Stammen ovenfor dens Midte; – a locis, quos humeros rustici vocant etc., Colum. 3, 10 (Schneid.); cf. id. d. Arb. 3, in.; – ligel. den øvre Del af Biergenes Sider el. Skraaninger; montium confracta in humeros juga, Plin. 2, 44; – men id. 4, 11: haec oppida (Megara etc.) sita sunt velut in humeris Helladis; cf. id. 3, 6: Rhegium oppidum in humero ejus (Italiae) situm etc.

hŭmesco, ĕre, v. n., inch. af humeo: bliver vaad el. fugtig; („poet." o. i efteraug. Prosa); humescunt spumis flatuque sequentum (equi), Virg. Ge. 3, 111; terra humescens rore occulto, Plin.; men Plin. Pan. 73: vidimus humescentes oculos tuos. — humi, adv., s. und. humus. — *hūmĭde, adv.: fugtigen; haec signa humide putrent, (raadne af Fugtighed), Plaut. Most. 1, 2, 67; o. — hūmĭdŭlus, 3, demin.: noget vaad el. fugtig, linum, Ovid. A. A. 3, 629, comae, Auson.; — [flgd.].

hūmĭdus, 3, [humeo]; I) „egenl.": fugtig, vaad, lingua, Cic., materia, (Tømmer), Caes. B. C. 1, 58; jacere in lecto humido (sc. lacrimis), Cic. Tusc. 2, 14, (e Sophocle); – compar., ∾ solum, Colum.; superl., ∾ ager, Varr.; ligel. ∾ venti, Vitruv.; – ∾ nox, Virg.; ∾ regna (Penei), Virg. Ge. 4, 362; ∾ lumina (i. e. oculi: fulde af Taarer), Ovid. Met. 9, 536; – df. absol., humidum: det Fugtige, fugtigt Sted; pontes et aggeres humido paludum imponere, Tac. Ann. 1, 61; herba in humidis nascens, Plin.; men „poet.": per humida, (i. e. per maria), Avien.; men i Forbindelsen maria humida, Virg. Ge. 3, 364, er humida: epitheton ornans; vid. Quintil. 8, 6, 40; – „poet." ogs. flydende, mella, Virg. Aen. 4, 486; – men ∾ vina, id. Ge. 3, 364, (der før vare flydende); — II) „overf."; verbis humidis et lapsantibus diffluere, (mangle al Holdning og Sikkerhed i Talen), Gell. 1, 15.

hūmĭfer, a, um, 3, [humor, fero]: fugtig, sucus, Cic. poët. Div. 1, 9. — hūmĭfĭco, are, v. a.: at væde el. befugte, Auson.; af — hūmĭfĭcus, 3, [humor, facio]: vædende el. befugtende; ∾ spiritus lunae, Plin. 2, 1.

hŭmĭlĭātio, onis, f., [humilio]: Nedværdigelse, Tertull. — hŭmĭlĭfĭco, are, v. a., [humilis, facio]: fornedrer, Tertull. — hŭmĭlio, avi, atum, 1, v. a., [humilis]: = frgd., Amm.; vultu humiliatus, (med ydmyg Mine), Tertull.

hŭmĭlis, e, [af humus, ligesom χαμαλὸς af χαμαί; oprdl.: paa el. ved Jorden]; df. lav; I) „egenl."; arbores et vites, et quae sunt humiliora, Cic. Tusc. 5, 13; ∾ casae, Virg. Ecl. 2, 29, arae, Val. Fl.; humiliore munitione vallus, Caes.; cf. id. B. G. 5, 1; – men ∾ Forentum, (lavtliggende), Hor. Od. 3, 4, 15; solum humillimum, Justin.; men Virg. Aen. 3, 522: humilemque videmus Italiam, (der fra Søen viste sig lav); men ∾ fossa, (ikke dyb), Virg., Tac.; men quae ··· humilis volat (avis), Virg. Aen. 4, 255; cf. Hor. Ep. 2, 2, 50; – ∾ statura, Nep. Ages. 8; ogs. ∾ corpore (homo), Gell.; ogs. ∾ corpusculum, Senec.; — II) „fig."; A) lav el. ringe el. ubetydelig med Hensyn paa Anseelse el. Midler, odl.; – ∾ parentibus nati, Cic.; men qui humiles nati etc., Phaedr. 1, 27; men absol.: ab inferiore atque humiliore (vinci), Cic. Quint. 31; men humillimus homo de plebe, Liv. 3, 19; cf. Hor. Od. 3, 30, 12: ex humili potens; men Liv. 3, 53: satis superque humilis est, qui etc.; – ex humili loco, (fra ringe Stand), Caes. B. G. 7, 39; men nihil humile, nihil abjectum (cogitare), Cic.; cf. id. Lael. 9, o. id. Arch. 5; – ∾ atque obsoletus vestitus, Nep. Ages. 8; men humiles

manus, (om Tyendet), Ovid. A. A. 2, 251; ∾ civitas, Caes. B. G. 5, 28, (svag el. kraftløs); — b) ogs. om Talen og om Foredraget: lav, simpel, jevn; - quae demisso atque humili sermone dicuntur, etc., Cic. Orat. 58; cf. id. ibd. 57: neque humilem ··· orationem, neque nimis altam etc.; men poëta ··· non humillimi spiritus, Petron. Sat. 83; - men ∾ oratio, (ydmyg), s. nedenf.; — B) med Hensyn paa Characteren el. Tænkemaaden, ofl.: lav el. nedbøiet, modløs el. aandløs, smudsig el. nederdrægtig; - ut res dant sese, ita magni et humiles sumus, (ere vi modige el. modløse), Ter. Hec. 3, 3, 20; cf. Cic. Brut. 6; - mulier non humilis, (af hoi Aand, af hoit Mod), heder Cleopatra, Hor. Od. 1, 37, 32; quis umquam apparitor tam humilis, (saa krybende el. nederdrægtig)? Cic. Phil. 2, 32; assentator humillimus, Vell.; - animus humilis, (lav el. nedrig), Cic., Lucr.; cf. Virg. Ge. 1, 330; - ogs. ydmyg, bønfaldende, underdanig; Ille humilis supplexque etc., id. Aen. 12, 930; Nunc, o Bacche! tuis humiles advolvimur aris, Prop. 3, 15, in.; cf. Ovid. Her. 4, 149; - ∾ oratio, Cic. Inv. 1, 56, obsecratio, id. ibd. 16.

hŭmĭlĭtas, atis, f., [humilis]: Beskaffenheden humilis; altf. I) „egenl.": Gjenstandens synlige Lavhed el. ringe Høide, (opp. altitudo el. proceritas); - ∾ arborum, Sall. Jug. 53, (navium), Caes. B. G. 5, 1; aliorum animalium ea est humilitas, ut etc., Cic. N. D. 2, 47; men id. Tusc. 5, 24: sidera multum inter se aut altitudine aut humilitate distantia, (neml. ved deres større el. mindre Afstand fra Horizonten); — II) „fig."; A) ringe Anseelse el. Stand, ringe Vilkaar, ofl.; - ∾ generis, Sall., natalium, Plin.; ogs. absol.: humilitatem alicui objicere, Liv.; humilitatem alicujus despicere, Cic.; cf. id. R. Am. 47, id. Quint. 1, o. Caes. B. G. 5, 25; - ogs. om Begreber; nec deterrebit rerum humilitas etc., Plin. 14, 1; — B) Lavhed i Tænkemaade, Feighed el. Nederdrægtighed; - habet ··, humilitatem metus, Cic. Tusc. 3, 13; - ogs. Ydmygelse, Nedværdigelse; - huic humilitati ··· vel mortem anteponendam, id. d. Or. 1, 53; opp. arrogantia, Caes.; oppon. magnificentia, Cic.; men Liv. 38, 52: submittere se in humilitatem causam dicentium; - silv. ogs. ∾ animi, (christelig Ydmyghed el. Devotion), Lactant.; — not.: ogs. om Dyrene: Feighed, ofl.; vid. Plin. 10, 83.

hŭmĭlĭter, adv. af humilis: lavt; - humilius rami arborum servandi etc., Pallad.; — II) „fig."; A) om en Handling: humillime deprimi, (blive aldeles ubekiendt el. uomtalt; opp. altissime tolli), Plin. Ep. 6, 24; — B) oftere om Characteren, ofl.: lavt, aandløst, feigt el. nederdrægtigen; - (multitudo) aut servit humiliter, aut superbe dominatur, Liv. 24, 25; humiliter demisseque sentire, Cic. Tusc. 5, 9; cf. Senec. Ep. 120: animose paupertatem ferre, humiliter infamiam.

hūmo, avi, atum, 1. v. a., [humus], oprdl.: bedækker med Jord; bf. sædv.: begraver el. jorder; - quum quendam projectum mortuum humavisset, Cic. Div. 1, 27; sepultus intelligitur: quoquo modo conditus; humatus vero: humo contectus, Plin. 7, 55; cf. Cic. Leg. 2, 22, o. Prop. 3, 14, 29; — not.: Nep. Eum. 13 findes ogs. humare, (ligesom θάπτειν), om Ligets Forbrændelse.

hūmor, ōris, m., [af humeo, el. efter Freund.: den svækkede Udtale af χυμός]: Væde el. Vædske, Fugtighed, navnl. i Legemet; dog ogs. alm. f. Vand el. Vin, ofl.; - nares semper humorem habent etc., Cic. N. D. 2, 57; humor et calor ··· fusus in corpore, id. ibd. 2, 6; „poet." ogs. om Taarer, Hor. Od. 1, 13, 6; ligel. om Spyttet; Ovid. Met. 6, 354; men humorem reddere, (lade Vandet), Plin.; - marini terrenique humores extenuati, (Dunster deraf), Cic. l. c. 10; men humor aquae, Ovid., Vandet; ligel. absol.: Dulce satis humor, Virg. Ecl. 3, 81; cf. id. Ge. 1, 295; ∾ circumfluus, (i. e. mare), Ovid., roscidus, (i. e. ros), Catull., lacteus, (i. e. lac), Ovid.; ∾ Massicus Bacchi, (i. e. vinum Massicum), Virg. Ge. 2, 143; - men comisk overf. f. Saft og Kraft, ofl.; vid. Plaut. Rud. 4, 3, 70, o. id. Mil. gl. 3, 1, 45; — not.: humos f. humor, Lucr. 6, 1186; bf. — hūmōrōsus, 3, efterel. f. humidus, corpora, Coel. Aur., loca, Appul.

hŭmus, i, f., [beſl. m. χαμαί, i. e. humi]; I) „alm.": Jorden el. Jordbunden; - quos humus injecta contegeret, Cic. Leg. 2, 22; ∾ subacta atque pura, id. d. Senect. 17; humi pabulum, (Græs el. Urter paa Marken), Sall. Jug. 18; fundit humus flores, Virg.; men id. Ge. 2, 460: Fundit humo (i. e. ex humo) victum facilem justitissima Tellus, (som Person); - repere per humum, (paa Jorden), Hor.; propter humum volitare, (tæt ved Jorden), Ovid.; - „poet." ogs.: humum ··· ore memordit, (bed i Græsset), Virg. Aen. 11, 418; derim. humum pulsare, Ovid, quatere, Hor., (om de Dandsende); — bb) hertil mærkes; a) paa Spørgsmaalet: hvorhen? staaer in humum, Ovid. Met. 6, 607, men ogs. humi, s. nedenf.; — b) paa Spørgsmaalet: hvor? staaer humi (f. in humo); humi jacere, Cic. Catil. 1, 10; prosternite humi juvenem, Ovid. Met. 5, 197; cf. Sall. Catil. 58, ogs. Virg. Aen. 11, 665; — not.: humi arido atque arenoso (sc. solo), Sall. Jug. 48; — II) „bef." o. „poet." ogs.; A) Land el. Landskab; ∾ Pontica, Ovid., Punica, id.; cf. id. Pont. 1, 2, 90; — B) „alleg." som Billede paa det Lave og Almindelige el. Gemene i sit Slags; vid. Hor. A. P. 110 o. 230, ogs. id. Ep. 2, 1, 251, o. id. Sat. 2, 2, 79; — not. a: som masc. forbindes humum humidum, Gracch. ap. Prisc.; — not. b: abl. humu f. humo, Varr. ap. Non.

Hunni, orum, m.: Hunnerne, skythisk el. sarmatisk Folk, indtoge Pannonien, der efter dem benævntes Hungaria; vid. Claudian in Rufin. 1 o. 2, Amm. 31, 2, o. Veget.; bf. — Hunniscus, 3, equi, Veget.

hўăcinthacus, 3, [hyacinthus]: af Hyacinther, ordo, Venant. — Hўăcinthia, orum, n., Ὑακίνθια, s. und. 1. Hyacinthus. — hўăcinthĭnus, 3, ὑακίνθινος; I) hørende til Hyacinthen, flos, Catull., d. e. Hyacinthen; — II) „overf.": hyacinthfarvet, laena, Pers. 1, 32. — hўăcinthĭzon, tis, adj., ὑακινθίζων: med Hyacinthfarve, berylli, Plin. 37, 20.

1. Hўăcinthus, i, m., Ὑάκινθος: skiøn Yngling i Sparta, Yndling af Apollo; efterat han ved Uheld var truffen af Kasteskiven (discus), fremvorte der af hans Blod en efter ham benævnt Blomst, hvis Blade vare betegnede med Klagelyden AI AI; vid. Ovid. Met. 10, 142 flgd., „bef." ogs. ibd. 221; s. ogs. Hygin. Fab. 272, ogs. Ovid. Met. 13, 397; - til hans Ære feiredes Festen Hyacinthia; vid. Ovid. Met. 10, 219. — 2. hўăcinthus, i, m., ὑάκινθος: den und. frgd. omtalte Blomst, rimel. en Lilieart, som Romerne ogs. kaldte vaccinium; - suave rubens hyacinthus, Virg. Ecl. 3, 63; ∾ mollis, id., ferrugineus, id.; cf. Colum. 10, 101, o. Plin. 21, 28; — II) en hyacinthfarvet Ædelsteen, rimel. Saphiren, el. en dunkel Amethyst, Plin. 37, 41 o. 42, Claudian.

Hўădes, um, f., s. und. 3. Hyas. — hўaena, ae, f., ὕαινα; I) Hyænen, Plin. 8, 44, o. Ovid. Met. 15, 409; — II) etslags stor Fisk af Flynderarten, Plin. 32, 54; bf. — hўaenius, 3: af en Hyæne; ∾ gemma: etslags ubekiendt Ædelsteen, Plin. 37, 60.

hўălĭnus, 3; 1) af Glas, sphaera, Fulgent., pulvis, Capella; — 2) „overf.": glasgrøn el. grøn, pennae, id.; af — hўălus, i, m., ὕαλος; I) Glas; bf. hyali color, glasgrøn Farve; vellera ··· hyali saturo fucata colore, Virg. Ge. 4, 334; — II) „overf.": den glasgrønne Farve, Prudent., Auson. — Hўampŏlis, is, f., Ὑάμπολις: By i Phocis paa Grændsen af Boeotien, Plin. 4, 12, Stat.

Hȳantes, um, m., Ὑαντες: gammel pelasgisk Stamme i Boeotien, benævnt efter en Kong Hyas, (antis), Plin. 4, 12, Stat.; — B) df. 1) Hȳantēus, 3: hyantisk, (d. e. boeotisk), Aganippe, Ovid. Met. 5, 312, aqua, (i. e. Castalia), Martial. 12, 3; — 2) Hyantĭus, 3: = frgd., sorores, (i. e. Musae). Stat.; — b) df. absol., Hyantius, i, Ovid. Met. 3, 147, (i. e. Actaeon: Dattersøn af d. boeotiske K. Cadmus). — Hȳărōtis, idis, f.: Flod i Indien, Biflod af Indus, Curt. 9, 1.

1. Hyas, antis, m., s. und. Hyantes. — 2. Hȳas, antis, (o. ae), m., Ὕας: Søn af Atlas o. Æthra (el. Plejone), Broder (el. Fader) af Hyaderne (Hyades), som efter ham have deres Navn; vid. Ovid. Fast. 5, 170, o. Hygin. Fab. 192; - df. sidus Hyantis, Ovid. l. c. 734, i. e. Hyades. — 3. Hȳas, ădis, f.; pl. Hyades, ere efter Fabelen Døttre af Atlas og Æthra (el. Plejone), og Søstre (el. Døttre) af 2. Hyas, (antis), efter hvem de ogs. have deres Navn; vid. Ovid. Fast. 5, 166, o. Hygin. Fab. 192; — not.: efter Andre have Hyades deres Navn af ὕειν, i. e. pluere: at regne; - neml. hyades, (sc. stellae: de Regnbringende), hede syv Stierner i Tyrens Hovede, (ogs. suculae o. haedi, sædv. Syvstiernen), hvis Opgang med Solen bebudede Regn; vid. Gell. 13, 3, o. Cic. N. D. 2, 43 ex Arat.

hybernus, hyberno, etc., s. und. hibernus, etc. — 1. Hybla, ae, o. Hyble, es, f., Ὕβλη: Bierg paa Sicilien, med mange af Bierne søgte Væxter, og med en By af samme Navn; - vid. Plin. 11, 13, o. Ovid. Ib. 201; df. ogs. Trinacris Hybla, id. Trist. 5, 13, 22; cf. id. A. A. 3, 150, ogs. Mela 2, 7; — B) df. 1) Hyblaeus, 3, apes, Virg., mella, Martial.; men Calpurn. Ecl. 4, 63: Hyblaea modulabile carmen avena, i. e. carmen Theocriteum, (Hyrdedigt); — 2) Hyblenses, ium, m.: Indvaanerne af Byen Hybla, Cic. Verr. 3, 43, Plin. 3, 11. — hybrida, ae, f. und. hibrida.

Hȳdaspes, is, m.: Flod i Indien, falder i Indusfloden, (hod. Behut), vid. Plin. 6, 23; heder ∾ fabulosus, Hor. Od. 1, 22, 7, (neml. af de mange Sagn el. Fabler, som derom havdes), ogs. Nysaeus, Lucan., (efter Byen el. Bierget Nysa), men Medus, Virg. Ge. 4, 211, (rimel. f. Persicus, som hørende til Persernes ældste Erobringer); - „poet." ogs. f. Orienten, hvf. Pompejus ··· repressor Hydapsis, Petron. Sat. 12; — 2) df. Hydaspēus, 3: hydaspisk, „poet." ogs. f. indisk, gemmae, Claudian., Erythrae, Sidon. — hȳdătis, idis, f., ὑδατίς, sc. gemma: etslags vandfarvet Ædelsteen, Capella.

hȳdra, ae, f., ὕδρα: Vandslange, Vandsnog; df. I) i Mythologien: Hydra Lernaea, Lucr., ogs. absol. Hydra, Hor. Od. 4, 4, 61: hin Vandslange i Søen Lerna, der blev beseiret af Hercules, uagtet der for hvert af dens afhuggede (syv) Hoveder atter fremvoxte tvende; vid. Ovid. Met. 9, 192 flgd., ogs. Hygin., efter hvem denne Hydra er Datter af Typhon og Echidna; ligesom den, efter Cic. Tusc. 2, 9 (e Sophocle), er Moder til Cerberus; - ogs. mærkes Cic. d. Or. 2, 17, hvor hydra og pellis (som det Ubetydeligere) „alleg." modsættes Hercules (som det Vigtigere); — 2) df. Hydraeus, 3: hydræisk, germen, Capella; — II) „overf." findes ogs.: A) Hydra paa Himmelen, s. Anguis som Stiernebillede, Cic. Arat. 214, Hygin.; — B) Hydra, med 50 Hoveder, som Dørvogterske i Indgangen til Underverdenen, Virg. Aen. 6, 576.

hȳdrăgōgia, ae, f., ὑδραγωγία: Vandledning el. Canal, Varr. ap. Non. — hȳdrăgōgos, on, ὑδραγωγός: som afleder Vandet, medicamentum, Coel. Aur.; — II) subst., hydragogos, i, ligesom daphnites: etslags Plante, Appul. — hȳdrălētes, ae, m., ὑδραλέτης: Vandmølle, Vitruv. 10, 10, (Schneid.); (al. hydraulae). — hȳdrargȳrus, i, m., ὑδράργυρος: kunstigen tilberedet Qviksølv, Plin. 33, 41. — hydraula, (-es), ae, m., ὑδραύλης: som spiller paa Vandorgel, Suet. Ner. 54, Petron. — hydraulĭcus, 3, ὑδραυλικός: hørende til den ved Kunst frembragte Bevægelse i Vandet, hydraulisk, machinae, Vitruv., organa, Plin., Suet.: Vandorgeler. — hydraulus, i, m., ὕδραυλος: et Vandorgel; hydrauli voces, Cic., soni, Plin.; — not.: Vandorgelet var en Opfindelse af Ctesibius; vid. Vitruv. 9, 9, o. Plin. 7, 38.

hydrēum, i, n., s. und. flgd. — hydreuma, atis, n., ὕδρευμα: Vandsted el. Vandingssted, navnl. for Caravaner; df. ogs. Bedested el. Standqvarter for Caravaner; vid. Plin. 6, 26; (al. hydreum).

hȳdrĭa, ae, f., ὑδρία; oprdl.: Vandspand el. Vandkrukke el. Vandkar; - df. sædv. Krukke el. Kar; ∾ argentea, Cic. Verr. 2, 19; - navnl. ogs. Kar til Lodtrækning; conjicere sortes in hydriam, id. ibd. 2, 51; - sild. ∾ farris: Melkrukke, Sulp. Sev. — hȳdrīnus, 3, [hydrus]: fra el. af en Vandslange, vulnus, Prud. — hydrĭus, 3, [ὕδωρ, i. e. aqua]: hørende til Vand, puer, Prudent., Stiernebilledet: Vandmanden.

hydrŏcēle, es, f., ὑδροκήλη: Vandbrok el. Vandtestikelbrok, Martial. 12, 85; df. — hydrŏcēlĭcus, 3: som lider deraf, Plin. 30, 22. — hydrŏchŏus, i, m., ὑδροχόος, (Vandgyderen), d. e. Stiernebilledet Vandmanden, Catull. 66, 94. — hydrŏgărum, i, n., ὑδρόγαρον: det med Vand tilsatte garum, Lamprid.; — df. hȳdrŏgărātus, 3: tilsat med garum, isicia, Apic. — hydrŏgĕron, ontis, m., ὑδρογέρων, som Plante: = senecio, Appul. — hydrŏlăpăthum, i, n., ὑδρολάπαθον, (rumex aquaticus L.): Vandskræppe, Plin. 20, 85. — hydrŏmantīa, ae, f., ὑδρομαντεία: Spaadom el. at spaae af Vand, Plin. 37, 73, Augustin. — hydrŏmĕli, itis, n., ὑδρόμελι: Honningmiød el. Miød, (neml. af Vand og Honning), Plin. 14, 20, oftere, Pallad.

hydrŏphŏbĭa, ae, f., ὑδροφοβία: Vandskræk, Coel. Aur. — hydrŏphŏbĭcus, 3, ὑδροφοβικός: hørende til Vandskræk; ∾ passio: = hydrophobia, Coel. Aur. — hydrŏphŏbus, 3, ὑδροφόβος: som har Vandskræk, Plin. 29, 32. — hydrŏphȳlax, ăcis, m., ὑδροφύλαξ: Opsynsmand over Vandet, Cod. Just. — hydrŏpĭsis, is, f., ὑδρώπισις: = flgd.; in pl., Plin. 20, 3. — hydrŏpismus, i, m., ὑδρωπισμός: = flgd., Coel. Aur. — hydrops, ōpis, m., ὕδρωψ: Vattersot el. Vandsot, Hor. Od. 2, 2, 13, Cels. — hydrŏsĕlinum, i, n., ὑδροσέλινον: en vild Vedbendeart, Appul.

Hydruntum, i, n., s. und. 2. Hydrus. — 1. hydrus, (-os), i, m., ὕδρος: Vandslange el. Vandsnog, Plin. 29, 22; cf. id. 6, 26: hydri marini vicenum cubitorum; - rimel. ogs. enhver Slange; vid. Ovid. Her. 9, 85; - „poet." findes ogs. hydri, som Furiernes og Medusa's Hovedhaar; - tot Erinnys sibilat hydris, Virg. Aen. 7, 447; squalens hydris Medusa, Val. Fl.; cf. Ovid. Met. 4, 800; s. ogs. Juvenal. 7, 70, (hvor Virg. l. c. tilsigtes); — II) „overf."; A) Slangegift, Sil. 1, 322; — B) Hydrus, i, ligesom Hydra og Anguis, Stiernebilledet: Vandslangen, German. Arat. 429.

2. Hydrus, untis, f., ogs. Hydruntum, i, n., Ὑδροῦς: Søstad i Calabrien, (hod. Otranto); den første Form har Cic. Att. 15, 21, den anden har Liv. 36, 21, ligesom begge findes Plin. 3, 16; — not.: ogs. et Bierg derved benævnes: Hydrus mons, Mela 2, 4; - men avius Hydrus (masc.), Lucan. 5, 375, (om Byen og Bierget).

hȳems, hȳĕmālis, etc., s. und. hiems, etc. — Hȳgēa, el. Hygia, (ogs. Hygēia), ae, f., Ὑγίεια, Sundhedens Gudinde, Datter af Æsculapius; vid. Plin. 34, 19, o. id. 35, 40; s. ogs. Martial. 11, 61. — Hyginus, (ogs. Hig.), C. Julius, K. Augustus's Frigivne; - af ham haves endnu: Fabulae poëticae, o. Astronomica; — not.:

fild. har ogf. en Hyginus ſkrevet: de Limitibus (agrorum) constituendis.

hygra, ae, f., ὑγρά, (i. e. liquida): etſlags Dienſalve, Scrib. Larg. — hygremplastrum, i, n., ὑγρέμπλαστρον: etſlags flydende Plaſter, Plin. 31, 46. — hygrŏphŏbia, ae, f., ὑγροφοβία: Skræk for alle flydende Sager, Vandſkræk, oſv., Coel. Aur.

Hylaeus, i, m., Ὑλαῖος: en Centaur, der ved Milanion's Hielp blev fældet af Atalanta, Ovid. A. A. 2, 192, o. Virg. Aen. 8, 494 (Serv.); df. — Hylaeus, 3, ramus, f. Prop. 1, 1, 13; — not.: ogſ. Navnet paa en af Actæons Hunde, Ovid. Met. 3, 213, Hygin. — Hylas, ae, m., Ὕλας: en ſkiøn Yngling, der fulgte Hercules paa Argonautertoget, men blev bortrøvet af Nympherne; vid. Hygin. Fab. 14; Virg. Ecl. 6, 41 (Serv.), id. Ge. 3, 6, Prop. 1, 20, 6, o. A. — hyle, es, f., ὕλη: Materie el. Stof; vid. Attej. Philol. ap. Suet. Gramm. 10. — Hyllus, i, m., Ὕλλος: Søn af Hercules ved Dejanira, o. Gemal af Iole, Ovid., Stat.

Hymen, (ogſ. y-), ĕnis, o. Hymĕnaeus, i, m., Ὑμήν, Ὑμεναῖος: Bryllupsguden; - sertis tempora vinctus (Hymen), Ovid. Her. 6, 44; - men Hymen o Hymenaee, Hymen, ades, o Hymenaee, Catull. 62, 5, oftere; men id. 61, 124, oftere: Io Hymen Hymenaee, etc.; men Ovid. Her. 11, 27: Vulgus, Hymen Hymenaee, vocant ··· fugit ille vocantes; — 2) df. adj. Hymĕnēius, 3: hørende til et Bryllup, hymenæiſk, lex, Capella, tripudia, id.; — II) df. „meton."; A) Bryllupsſang el. Brudeſang; Hymen cantatus etc., Ovid. Her. 12, 137; Hymenaeum (-on) canere, Ter., Ovid. Met. 12, 215, occentare, Plaut.; — B) Brylluppet ſelv, Virg. Aen. 1, 651, oftere, Stat.; — b) „poet." ogſ. Dyrenes Parring, Virg. Ge. 3, 60. — Hymenaeus, i, m., o. Hymĕnēius, 3, ſ. und. frgd.

Hymettus, (-os), i, m., Ὑμηττός: Bierg i Attika, berømt af dets Biavl og af dets hvide Marmor; - vid. Plin. 4, 11, o. Cic. Fin. 2, 34, Hor., Ovid., Martial., o. A.; — not.: ∾ Attica (altſ. fem.), rimel. Egnen ved Hymettus, Appul.; df. — Hymettĭcus, 3, mella, Hor., cera, Ovid.; men marmoris peregrini columnas Hymettias, vid. Plin. 36, 3; ∾ trabes, Hor. Od. 2, 18, 3.

hymnio, ire, v. n.: ſynger Pſalmer, Prudent. — hymnĭsŏnus, 3, [hymnus, sono]: lovſyngende, Firmic. — hymnŏlŏgus, i, m., ὑμνολόγος: ſom ſynger Hymner, Firmic. — hymnus, i, m., ὕμνος: Lovſang el. Hymne, Lucil. ap. Non., Prudent.

hyophthalmos, i, m., ὑόφθαλμος, (Svineøie): etſlags Plante, ogſ. aster Atticus, Appul. — hyoscyămĭnus, 3, ὑοσκυάμινος: af Bulmeurt, oleum, Plin. — hyoscyamus, i, m., ὑοσκύαμος; oprdl.: Svinebønne el. Sobønne; df. ſædv.: Bulme el. Bulmeurt, germ. Bilſenkraut, Plin. 25, 17, Cels., Colum.; — not.: en fordærvet Form deraf, jusquaminus, i, m., har Pallad. — hyoseris, (-siris), is, f., ὑοσερίς: Vært af Endiviearten, intubo similis etc., Plin. 27, 64, (centaurea nigra L.).

Hypaepa, orum, n., Ὕπαιπα: liden By i Lydien, Ovid. Met. 6, 13; df. — Hypaepēni, orum, m.: Indvaanerne deraf, Plin., Tac. — hypaethros, on, ὕπαιθρος, (i. e. subdialis): under aaben Himmel, i den fri Luft; ∾ ambulationes, Vitruv.; — b) df. subst. hypaethra, orum, n.: ubedækkede el. aabne Gange, id. — hypallăge, es, f, ὑπαλλαγή, (i. e. immutatio), ſom rhetoriſk Figur: en fra den almindelige Udtryksmaade afvigende Forbindelſe; ſaal. coelum stellis fulgentibus aptum, Virg. Aen. 11, 202, (f. coelum, cui stellae aptae sunt), vid. Serv. ad Virg. Aen. 3, 61; dare classibus austros (f. dare classes austris). — Hypanis, is, m.: Flod i Sarmatien, (Lod. Bog), Mela 2, 1, Plin. 4, 26, ogſ. Cic. Tusc. 1, 39, o. Virg. Ge. 4, 370. — Hypăsis, (el. Hyphasis), is, m.: Flod i Indien, Biflod af Indus, Curt., Plin. 2, 75.

Hypăta, ae, f., Ὑπάτη: By i Thesſalien, ved Peneusfloden, Liv. 36, 16, oftere; — 2) df. Hypataeus, 3, exsul, id.; - men subst. pl., Hypataei, orum.: Indvaanerne deraf, id. — hypăte, es, f., sc. chorda, (ὑπάτη, sc. χορδή): den ſidſte el. nederſte Stræng, (der giver den dybeſte Tone), Vitruv. 5, 4.

hypēcŏon, i, n., ὑπήκοον: en valmueagtig Plante, (hypecoon procumbens L.), Plin. 27, 67. — hypĕlăte, es, f., ὑπελάτη, ligeſom hypoglottion: bredbladet Muſetorn, Plin. 15, 39. — hypēnĕmius, 3, ὑπηνέμιος, (i. e. ventosus, inanis): vindig, tom; ∾ ova, i. e. irrita, Vindæg, Plin. 10, 79.

hyperbăton, i, n., ὑπέρβατον, ſom rhetoriſk Figur: Ordenes Omſætning fra deres ſædvanlige Orden; vid. Quintil. 8, 6, 65, (hvor anføres Cic. Cluent. in.); - num potui longius hyperbaton facere? ſiger Plin. Ep. 7, 7, efter en længere Parentheſis. — hyperbŏlaeus, 3, ὑπερβόλαιος: overdreven; ∾ soni, Vitruv. — hyperbŏle, es, f., ὑβερβολή: en Tings Overdrivelſe i Talen, Hyperbolen; (ſaal. fulminis acrior alis, Virg. Aen. 5, 319); hedder ogſ. superlatio ementiens, Quintil.; ſ. ogſ. Cic. Top. 10: (dog hos denne endnu paa Græſk). — hyperbŏlĭcus, 3, ὑπερβολικός: overdreven, instrumenta, Sidon., inc.; — df. adv.: hyperbolice, Hieronym.

Hyperbŏrēi, orum, m., Ὑπερβόρεοι: Hyperboreerne, et i det yderſte Norden boende fabelagtigt Folk; vid. Mela 1, 2, o. id. 3, 5, ogſ. Plin. 4, 26, o. Cic. N. D. 3, 23; — B) df. 1) Hyperbŏrĕus, 3: hyperboreiſk; „poet." ogſ. f. nordlig; - ∾ campi, Hor. Od. 2, 20, 16; ogſ. ∾ glacies, Virg.; ∾ Septentrio, id. Ge. 3, 381; men Martial. 8, 78, er ∾ triumphus: K. Domitians Triumph over Chatter og Dacier; — 2) Hyperbŏreānus, 3: = frgd., Hieronym.

hypercătălectĭcus, o. -lectus, 3, ὑπερκαταληκτικός, o. -ληκτός, versus: der i Enden har en overflødig Stavelſe el. Versfod; (ſaal. Virg. Aen. 5, 422, hvor -que dog i Udtalen er at forbinde m. d. flgd. Exuit), Gramm. — hypĕrĭcon, i, n., ὑπέρικον: Markcypresſen, ogſ. chamaepitys o. corion, Plin. 26, 53. — Hypĕrīdes, is, m., Ὑπερίδης: berømt Taler i Athenen, efter Quintil. 10, 1, 77: dulcis inprimis et acutus, etc.; cf. Cic. Orat. 81, oftere.

Hypĕrīon, ŏnis, m., Ὑπερίων; I) Søn af en Titan og af Jorden og Fader til Solen el. til Solguden, Cic. N. D. 3, 21, o. Hygin. Praef. Fabb.; - df. Hyperione nate, Ovid. Met. 4, 192, i. e. Sol.; — b) df. Hyperiŏnius, 3: hyperioniſk, Sol, Avien. Arat. 396; — II) Solen el. Solguden; Placat equo Persis radiis Hyperiona cinctum, Ovid. Fast. 1, 385; cf. id. Met. 8, 561, o. Laber. ap. Gell. 10, 17; — B) df. 1) Hypĕriŏnius, 3: hyperioniſk, lampas, Sil., currus, Val. Fl.; — 2) Hypĕriŏnis, idis, f., Ὑπεριονίς: Datter af Hyperion, (i. e. Aurora), Ovid. Fast. 1, 159.

Hypermnestra, ae, el. Hypermnestre, es, f., Ὑπερμνήστρη: Datter af Danaus, var den eneſte af 50 Søſtre, ſom frelſte hendes Mand Lynceus fra Døden; vid. Ovid. Her. 14, ab in., o. Prop. 4, 7, 63; — not.: ſkrives ogſ. Hypermestre. — hypĕrŏcha, ae, f., ὑπεροχή: en Reſt, et Overſkud, odl., Dig. — hyperthyrum, i, n., ὑπέρθυρον: Zirat el. Friis el. Krands over Døren, Vitruv. 4, 6. — Hyphasis, ſ. und. Hypasis. — hyphĕar, ătos, n., ὕφεαρ: Miſtel, Snylteplante paa viſſe Træer; vid. Plin. 16, 93. — hypnale, es, f., ὑπναλή: etſlags Otterſlange, Solin. 27.

hypŏbăsis, is, f., ὑπόβασις: Fodſtykke til et Monument, Inscr. — Hypŏbŏlĭmaeus, i, m., (ὑποβολιμαῖος): den Underſtukne el. Uægte; Navnet paa en græſk Comoedie af Menander, ogſ. paa en latinſk af Cæcilius; vid. Gell. 15, 14. — hypobrychium, i, n., ὑποβρύχιον: Vandhvirvel, hvori man drukner, Tertull. — hypŏcausis, is, f., ὑπόκαυσις: Ovnens

Opvarmelse nedenfra, Vitruv. 5, 10. — hўpŏcaustum, (-on), i, n., ὑπόκαυστον: Sted el. Kammer til at opvarme nedenfra, (vaporarium), Svedekammer, Vitruv. 5, 10; - applicitum est cubiculo hypocaustum, Plin. Ep. 2, 17; — 2) ogs. adj.: diaetae hypocaustae: Svedekamre, Dig.

hўpŏchondria, orum, n., τὰ ὑποχόνδρια: de bløde Dele fra cartilago mucronata til ilia, (germ.: die Weichen), Theod. Prisc. — hўpŏchўma, ătis, n., ὑπόχυμα: = flgd., Coel. Aur. — hўpŏchўsis, is, f., ὑπόχυσις, (i. e. suffusio): Stær paa Øiet, Plin. 25, 91.

hўpŏcisthis, ĭdis, f., ὑπόκισθις: etslags Snylteplante paa Cisthusbusken, Plin. 21, 31, oftere, (asarum hypocisthis L.). — hўpŏcŏrĭăsis, is, f., ὑποκορίασις, (hos Dyrene): etslags Skade el. Feil under Diesteenen, Veget. — hўpŏcŏrisma, ătis, n., ὑποκόρισμα; egtl.: Kælеord; ds. s. deminutivum, Charis. — hўpŏcrĭsis, is, f., ὑπόκρισις: Efterligning af nogens Tale el. Adfærd, navnl. for at latterliggiøre el. more, Donat. in Vit. Virg. — hўpŏcrĭta, (-tes), ae, m., ὑποκριτής: en Hypocrit el. Mime, som med sine Gestus el. Gebærder ledsager Skuespillerens Foredrag: vid. Suet. Ner. 24, o. Quintil. 2, 17, 12, ogs. id. 11, 3, 7.

hўpŏdĭăcŏnus, i, m., ὑποδιάκονος: Underdiacon, Hieronym. — hўpŏdĭdascălus, ὑποδιδάσκαλος: Underlærer, Cic. Fam. 9, 18. — hўpŏgaeum, i, n., s. und. hypogeum. — hўpŏgēsum, i, n., ὑπόγεισον: en i Tagrender værende Art af Husløg, vid. Plin. 25, 102. — hўpŏgēum, i, n., ὑπόγειον: Sted el. Hvælving under Jorden, Vitruv.; — 2) ogs. Gravsted under Jorden, Petron.; — not.: skrives ogs. hypogaeum, (ὑπόγαιον), Inscr. — hўpoglossa, ae, f., ὑπόγλωσσα: Tungetorn- el. Musetorn, etslags Buskvært, (ruscus hypoglossum L.), Plin. 27, 67. — hўpoglottion, i, n., ὑπογλώττιον: bredbladet Musetorn, etslags Buskvært, (ruscus hypophyllum L.), Plin. 15, 39. — hўpŏgrăphum, i, n., ὑπόγραφον: første Udkast, Concept, Augustin.

hўpŏlўsos, i, f., ὑπόλυσος: etslags Plante, sædv. artemisia, Appul. — hўpŏmēlis, ĭdis, f., ὑπομηλίς: etslags syrlig Træfrugt, Pallad. — hўpomnēma, ătis, n., ὑπόμνημα: Anmærkning el. Opsats til Erindring; in hypomnematis (f. hypomnematibus) exscribendis, Cic. Fil. ap. Cic. Fam. 16, 21; (ellers hos Cic. paa Græsk). — hўpomnēmătŏgrăphus, i, m., ὑπομνηματογράφος: som skriver Anmærkninger el. Opsatser, Cod. Just. — hўpŏmochlion, i, n., ὑπομόχλιον: Underlag under Løftestangen, Vitruv. 10, 8. — hўpŏphŏra, ae, f., ὑποφορά: Indvending af Modparten, Capella. — hўpostăsis, is, f., ὑπόστασις: Substans el. Væsen el. Personlighed, Hieronym.

hўpŏthēca, ae, f., ὑποθήκη: hvad man giver til Pant el. Sikkerhed; ds. Pant el. Hypothek, (navnl. af urørlige Ting; opp. pignus); - ut aut de hypothecis decedat, aut etc., Cic. Fam. 13, 56; fundum hypothecae dare, Dig.; ds. — hўpŏthēcārĭus, 3: hørende til Hypotheker, actio, Dig., creditor, ibd. — hўpŏthētĭcus, i, m., ὑποθετικός: den igiennem Hypotheser fremskridende Mathematiker, Appul.

hўpŏtrăchēlium, i, n., ὑποτραχήλιον: i Bygningskunsten: Halsen under Søilecapitlet, Søilehalsen, Vitruv. 3, 2, o. 4, 3. — hўpŏtrimma, ătis, n., ὑπότριμμα: etslags Sauз med Krydderi, Krydderisaus, Apic.

Hypsĭpўle, es, o. Hypsipyla, ae, f., Ὑψιπύλη: Datter af Thoas, o. Dronning paa Øen Lemnos, reddede sin Fader, da Lemnierinderne ombragte alle Mænd paa Øen; ogs. optog hun Argonauten Jason, ved hvem hun blev Moder; vid. Ovid. Her. 6, o. Prop. 1, 15, 18, ogs. Hygin. Fab. 15, o. Stat.; — 2) ds. Hypsipylaeus, 3: som benævnes efter Hypsipyle; ∾ tellus, Ovid. Fast. 3, 82, i. e. Lemnos. — hypsōma, ătis, n., ὕψωμα: Høide, (navnl. Solens paa Himmelen), Tertull.

Hyrcāni, orum, m., Ὑρκανοί: Hyrcanerne, Folk ved d. caspiske Hav, imellem Parthien o. Floden Oxus, Mela 1, 2, o. 3, 5, Plin. 6, 15, Tac., Catull., o. A.; - men Macedones Hyrcani: de med Macedonier blandede Hyrcaner i Lydien; vid. Plin. 5, 31, o. Tac. Ann. 2; 47; — B) ds. 1) Hyrcānus, 3: hyrcanisk, mare, (d. caspiske Hav), Propert. 2, 23, 66; ogs. ∾ sinus, Mela; ∾ montes, Plin.; ∾ tigres, Virg.; men ∾ campus (i Lydien; s. ovenf.), Liv. 37, 38; — 2) Hyrcānĭus, 3: = Hyrcanus, mare, Plin. 6, 15, oftere; — b) ds. subst. Hyrcania, ae, f.: Landskabet Hyrcanien, Mela 3, 5.

Hўrie, es, f., Ὑρίη: Sø med en derved liggende By i Boeotien, vid. Ovid. Met. 7, 271 o. 380. — 1. Hўrĭeus, (trisyll.), ĕi o. ĕos, m., Ὑριεύς: Landmand i Boeotien, og Fader til Orion; vid. Ovid. Fast. 5, 499; — 2) ds. Hyriēia proles, (i. e. Orion), id. ibd. 6, 719. — 2. Hўrĭēus, 3, s. und. frgd. — Hyrtăcĭdes, ae, m.: Søn af Hyrtacus, (i. e. Nysus); vid. Virg. Aen. 9, 76 flgd., ogs. Ovid. Ib. 630.

hysgĭnum, i, n., ὕσγινον: en af Farveplanten ὕσγη vunden mørkerød Farve; vid. Vitruv. 7, 14, o. Plin. 9, 65. — hyssŏpītes, ae, m.: tilsat med Isop, vinum, Isopvin, ὑσσωπίτης (οἶνος), Colum., Plin. — hyssŏpus, i, f., ὕσσωπος, Colum., ogs. hyssopum, i, n., Cels., Isop, (hyssopus officinalis L.); cf. Plin. 25, 97.

Hystaspes, i, m., Ὑστάσπης: Fader til Perserkongen Darius Hystaspis (m. o. ud. filius); vid. Nep. Reg. 1, Plin. 6, 31, Justin. 1, 10, o. A. — hystĕrĭcus, 3, ὑστερικός: hysterisk, Martial. 11, 71. — *hystrĭcōsus, 3: fuld af Pigger; ds. „fig.": ∾ mentis homo, Hieronym.; o. — hystrĭcŭlus, 3, adj. demin.: med lidt Skæg paa Hagen, puer, Tertull.; af — hystrix, ĭcis, f., ὕστριξ: Pindsvinet, Plin. 8, 53, Calpurn., Claudian.

I.

I, i, d. niende Bogstav i d. lat. Alphabet, en Vocal, hvis Lyd ogs. de gamle Grammatikere adskilte fra den egtl. med samme Tegn skrevne Consonant Jod; s. und. Bogstavet J; — B) herom kan mærkes; a) „i" tiener ofte, (ligesom „e"), til Bindevocal i Orddannelsen; saal. i aurifodina, altisonus, homicida, etc.; — b) hyppig er Overgangen af d. ældre „u" til „i", deels ved Assimilation med et flgd. „i"; saal. i similis, facilis, familia, (af simul, facul, famul); deels blot euphonisk, da „i" hos Classikerne afløser d. ældre „u"; saal. i optimus, lacrima, libet, etc., f. optumus, lacruma, lubet, etc.; — c) fremdeles er Slægtskabet af „i" m. „a" o. „e" at eftersee under disse Bogstaver; — d) sielden er Omvexlingen af „i" o. „o";

hertil hører: agnitus af notus, illico f. in loco; - men archaistisk er: ollus f. ille, o. omvendt.: sispes f. sospes; — not.: „I" som Tal er = 1, (i. e. unus el. primus).

Iacchus, (ĭa), i, m., Ἴακχος: poetisk Benævnelse af Guden Bacchus; vid. Virg. Ecl. 7, 61, o. Ovid. Met. 4, 15; — II) „poet. overf." ogs. f. Vinen, Virg. Ecl. 6, 15: (Silenum) Inflatum hesterno venas ··· Iaccho. — Iālўsus, (-os), i, m., Ἰήλυσος; I) „mythisk": en Sønnesøn af Hyperion el. Solguden, og Broder til Lindus o. Camirus, Cic. N. D. 3, 21; — not.: om hans af Protogenes malede Billede s. Plin. 35, 36, o. Cic. Verr. 4, 60, oftere, ogs. Gell. 15, 31; — II) en af ham paa Rhodus anlagt By, vid. Plin. 5, 36, Mela; — 2) df. adj.: Iālўsĭus, 3: ialysisk el. rhodisk; - Phoebeamque Rhodon et Ialysias Telchinas, Ovid. Met. 7, 365.

ĭambēus, 3, ἰάμβειος: jambisk, trimetri, Hor. A. P. 253. — ĭambĭcĭnus, 3: = frgd., numerus, Capella. — ĭambĭcus, 3, ἰαμβικός: jambisk, pes, Diomed., versus, id. — ĭambus, i, m., ἴαμβος; I) d. jambiske Versfod, d. e. Versled af en kort og en lang Stavelse, (◡ –), pes citus etc., Hor. A. P. 252; — II) „overf.": det jambiske Vers el. Digt, Digtning i Jamber el. i jambiske Vers; - quem Hipponactis iambus laeserat, Cic. N. D. 3, 38; ligel. in sing., Hor. A. P. 79, o. Quintil. 10, 1, 96; - ogs. in pl., id., Hor., Catull. — Iamidae, arum, m.: Efterkommerne af Apollos's Søn, Spaamanden Iamus, Cic. Div. 1, 41. — ianthinus, 3, ἰάνθινος: violfarvet el. violblaa, vestis, Plin.; - ogs. absol.: ianthina, (sc. vestimenta), Martial. — ianthis, ĭdis, f., ἰανθίς: violblaa Blomst, Marc. Emp.

Iapetionides, ae, f. und. flgd. — Iăpĕtus, (ĭa), i, m., Ἰαπετός: en af Giganterne, ved Clymene Fader til Atlas, Epimetheus o. Prometheus, Hygin. Praef. Fabb.; - Audax Iapeti genus, Hor. Od. 1, 3, 27, (i. e. Prometheus); ligel. satus Iapeto, Ovid. Met. 1, 82; — 2) df. Iăpĕtĭŏnĭdes, ae, m., Atlas, Ovid. Met. 4, 632; men ∾ fratres gemini, (i. e. Prometheus o. Epimetheus), Claudian. — Iāpis, idis, m.: Navnet paa en Læge, Virg. Aen. 12, 390, o. 420. — Iāpўdes, um, m., Ἰάπυδες: Folk i Illyrien, Plin. 3, 22, Liv. 43, 5, o. Cic. Balb. 14; - men (in sing. o. som adj.): Iapydis arva Timavi, Virg. Ge. 3. 475; — 2) df. Iāpўdia, (sc. terra: deres Land), Plin. 3, 19, Tibull. 4, 1, 108. — Iāpўgeus, i, o. -ius, 3, f. und. Iapyx. — Iāpys, ўdis, f. und. Iapydes.

Iāpyx, (ĭa), ўgis, m., Ἰάπυξ: Søn af Dædalus, beherskede det sydlige Italien, (Appulien el. Calabrien); vid. Plin. 3, 16, o. Ovid. Met. 15, 52; — B) df. „overf."; 1) en Flod i d. sydlige Italien, Plin. 3, 16; — 2) en i det sydlige Italien blæsende Vind, Grækernes Vestnordvestvind, Hor. Od. 1, 3, 4, o. Virg. Aen. 8, 710; — II) df. Iāpўgia, ae, f.: Iapygien el. det af Iapyx regerede sydlige Italien, Plin. l. c., Ovid. Met. 15, 703, o. Serv. ad Virg. Ge. 3, 475; — B) df. 1) Iapygius, 3: iapygisk: - ∾ Acra: Forbjerg ved den tarentinske Bugt, Plin. l. c.; — 2) Iāpyx, ўgis, adj.: = frgd., campus, Sil., Garganus, Virg. Aen. 11, 247, Daunus, (Konge af Appulien, Ovid. Met. 14, 510; — c) Iāpўgeus, i, m., (sc. ventus): den ovennævnte Vind Iapyx, Appul., inc.

Iarbas, (Iarba), ae, m.: en Konge i Mauritanien, Ovid. Fast. 3, 552 flgd., Virg. Aen. 4, 36 o. 190. — Iarbīta, ae, m.: Navnet paa en Mauritanier, Hor. Ep. 1, 19, 15. — Iardănis, ĭdis, f.: Datter af K. Iardanus i Lydien, (i. e. Omphale), Ovid. Her. 9, 103.

Iăsĭdes, ae, o. Iăsĭon, ōnis, f. und. 1. Iasius. — ĭăsĭōne, es, f., ἰασιώνη: etslags Plante med hvid Blomst, Plin. 21, 65, (convolvulus sepium L.). — Iăsis, ĭdis, f., f. und. flgd. — 1. Iăsĭus, (ĭa), i, m., Ἰάσιος; I) en Søn af Juppiter o. Electra, elsket af Ceres; vid. Virg. Aen. 3, 168, o. Ovid. Am. 3, 10, 25; - heder ogs. Iasion, Ovid. Met. 9, 423, o. Hygin.; — II) en Konge i Argos, Fader til Atalanta, Hygin. Fab. 70; — B) df. 1) Iăsĭus, 3: iasisk f. argivisk, virgo, (i. e. Io, Datter af K. Inachus), Val. Fl.; — 2) Iăsĭdes, ae, m.: en Efterkommer af Jasus; df. om Palinurus, Virg. Aen. 5, 843; men om Adrastus, Stat.; — 3) Iăsis, ĭdis, f.: Datter af Jasius, (d. e. Atalanta), Propert. 1, 1, 10. — 2. Iăsĭus, 3; I) hørende til 1. Iasius; — II) hørende til Byen Iassus i Carien.

1. Iāson (ĭā), (ogs. Iaso, Mela), ōnis, m., Ἰάσων: berømt græsk Heros, Søn af K. Æson i Thessalien, var Argonauternes Anfører, deltog ogs. i den calydoniske Vildsvinjagt, men var gift først med Medea, dernæst med Creusa; - vid. Ovid. Met. 7, 5, o. id. ibd. 8, 301, oftere, Val. Fl., o. A.; f. ogs. Hygin. Fab. 12, oftere; — not.: ogs. Navnet paa et Digt af Varro Atacinus, Propert. 2, 25, 85; — B) df. 1) Iāsŏnĭus, 3: iasonisk, carina, (Skibet Argo), Propert., remiges, (Argonauterne), Ovid.; — 2) Iāsŏnĭdes, ae, m.: Søn eller Efterkommer af Jason, Stat. Theb. 6, 340. — 2. Iason, ōnis, m., Ἰάσων: Hersker over Pheræ i Thessalien; vid. Cic. Off. 1, 30, Val. Max. 9, 10, o. Nep. Timoth. 4. — Iasonides, ae, o. Iasonius, 3, f. und. 1. Iason.

ĭaspăchātes, ae, m., ἰασπαχάτης, ligesom Jaspisachat, d. e. iaspisagtig Achat, Plin. 37, 51. — ĭaspĭdēus, 3: iaspisagtig, gemma, Plin. 37, 56; af — ĭaspis, ĭdis, f., ἴασπις: Jaspis, bekiendt grøn Ædelsten, Plin. 37, 37; stellatus iaspide fulva Ensis, Virg. Aen. 4, 261; cf. Martial. 5, 11; - men m. Lune: iaspi (voc.) figulorum, August. ap. Macrob. Sat. 2, 4; df. — ĭaspius, 3: af Jaspis, Capella, poët. in Anthol. Lat. (Burm.). — ĭaspŏnyx, ўchis, f., ἰασπόνυξ, ligesom Jasponyx, en Jaspisart, Plin. 37, 37.

Iassenses, ium, f. und. flgd. — Iassus, (Iasus), i, f., Ἰασσός, Ἰασός: By i Carien, Plin. 5, 29, o. Liv 32, 33, oftere; — B) df. 1) Iassius, (Iasius), 3: iasisk, sinus, Mela 1, 16, o. Plin. l. c.; — 2) df. Iassenses, ium, m.: Indvaanerne deraf, Liv. 37, 17.

ĭātrălipta, (-ptes), ae, m., ἰατραλείπτης: Læge, som curerer ved Indgnidning af Salver, Cels.; cf. Plin. Ep. 10, 4. — iatroliptice, (-liptica), es, f., sc. ars, ἰατρολειπτική, sc. τέχνη: Curmethode ved Indgnidning af Salver, Plin. 19, 2. — ĭātrŏnīces, ae, m., ἰατρονίκης: Lægernes Overvinder, Plin. 29, 5. — Iāzўges, um, m., Ἰάζυγες: sarmatisk Folk ved Donauen, Plin. 4, 25, o. Tac. Ann. 12, 29; - in sing. ogs. adj.: Iazyx bubulcus, Ovid. Pont. 4, 7, 9.

Iber, (Hib.), ĕris, f. und. flgd. — Ibēres, (Hib.), um, m., Ἴβηρες; I) græsk Benævnelse f. Hispani, Catull. 9, 6; - in sing. ogs. collectivt, Hor. Od. 2, 20, 20, Lucan.; — B) df. 1) Ibērus, (Hib.), 3: iberisk el. hispanisk el. spansk; - ∾ gurges, (det vestlige Ocean), Virg. Aen. 11, 913; ∾ piscis, (i. e. scomber), Hor. Sat. 2, 8, 46; men ∾ pastor, Ovid., (i. e. Geryon); ∾ vaccae, (i. e. Geryonis), id.; — bb) df. subst.; a) Ibērus, (Hib.), i, m., Ἴβηρος: Floden Iberus el. Ebro i Hispanien, Mela 2, 6, Plin. 3, 4, Caes., Liv., Lucan.; — b) Ibēri, (Hib.), orum, m., ligesom Iberes: Iberierne el. Hispanierne, Virg. Ge. 3, 408; — 2) Ibērĭa, (Hib.), ae, f., Ἰβηρία: Iberien, den græske Benævnelse paa Hispanien, Plin. 3, 4, Hor. Od. 4, 5, 28, o. id. ibd. 4, 14, 50; — 3) Ibērĭcus, (Hib), 3: iberisk el. hispanisk el. spansk; ∾ mare, (paa Østsiden af Hispanien), Colum., Plin. 3, 2; ∾ funes, Hor. Epod. 4, 3; - ogs. Ibērĭăcus, (Hib.), 3, terrae, Sil.; — 4) Ibērina, (Hib.), ae, f.: Iberierinde el. Hispanierinde, Juvenal. 6, 53; — II) asiatisk Folk ved Caucasus, (i d. nuv. Georgien), Naboer af Colchierne, Mela 3, 5; - in sing. collectivt: Armeniae praetentus Iber, Val. Fl.; - hede ogs. Ibēri, orum, Mela 1, 2, Tac.,

Flor.; ogs. in sing.: Iberus, i; Val. Fl.; — B) df. Ibēria, (Hib.), ae, f.: Landskabet Iberien ved Caucasus, (nu. Georgien), Plin. 6, 4, Hor. Epod. 5, 21, Val. Fl. — Iberia, ae, etc., o. Iberina, ae, f. und. frgd.

ībēris, ĭdis, f., ἰβηρίς: etslags Karse, Plin. 25, 49. — Iberus, 3, o. Iberus, i, f. und. Iberes. — ibex, icis, m.: etslags Stenbuk el. Gemse, Plin. 8, 79.

ĭbi, adv., [besl. m. is]; I) „egentl." om Stedet: der, in eo loco; - ibi fortunas suas constituit, Cic. Tusc. 5, 37; men Liv. 2, 7: ibi, alto atque munito loco, etc.; cf. Ovid. Met. 1, 316; - ogs. m. tilsvarende: ubi, unde, etc.; ubivis, quam ibi, ubi est, etc., Cic. Fam. 6, 1; cf. id. ibd. 1, 10: velim, ibi malis esse, ubi etc.; - ogs. c. gen.; ibi loci etc., Plin. 6, 12; - efterel. ogs. c. verbis motus: derhen; quum ibi venerimus, Dig.; — II) „overf."; A) om Tiden: da, dengang, der, osv.; - Ter conatus ibi collo dare brachia circum, Virg. Aen. 2, 792; cf. Liv. 3, 71: ibi infit, etc.; - ogs. m. tilsvarende ubi, Ter. Eun. 2, 2, 30; - ogs. m. d. pleonastiske tum; quum etc., ibi tum Caecinam postulasse etc., Cic. Caecin. 10; — B) om andre Forholde: derhos el. derved, i det Tilfælde, i den Sag, osv.; - numquid ego ibi peccavi? Plaut. Epid. 4, 2, 23; si etc., ibi etc., Cic. R. Am. 29; cf. Sall. Catil. 5; men Ter. Heaut. 3, 1, 63: subsensi, illos ibi esse, etc.

ībīdem, adv., [ibi m. Demonstrativsuffixet -dem, ligesom i idem o. tandem]; I) „egentl." om Stedet: netop der, osv.; - coenati discubuerunt ibidem, Cic. Inv. 2, 1; ligel. ibidem custodire, id. Quint. 27; cf. id. R. Am. 5; - ogs. m. tilsvarende ubi, Justin. 2, 2; - ogs. c. gen.; si etc., ibidem loci res erit, Plaut. Cist. 2, 1, 53; — II) „overf." om andre Forholde: netop deri el. derved; - laesit in eo Caecinam, sublevavit ibidem, Cic. Caecin. 9; men incertus ibidem Sudor, Virg. Ge. 3, 500.

1. ībis, is o. īdis, f., ἶβις: en Fugl i Ægypten, der fortærer de fra Libyen indkomne vingede Slanger, og som derfor blev holdt for hellig; vid. Cic N. D. 1, 36; f. ogs. id. ibd. 2, 50, o. Plin. 8, 41; (rimel. numenius ibis L.). — 2. Ibis, is o. idis, Navnet paa et bidende Digt i elegiske Vers, hvori Ovidius, efter Callimachs Forbillede, hævner sig paa en os ubekiendt Fiende; vid. Ovid. Ib. 59.

ibiscum, f. und. hibiscum. — ibrida, f. und. hibrida. — ibus, (f. iis), f. und. is. — Ibȳcus, i, m.: græsk Lyriker el. lyrisk Digter, hvis Mord og Hævn fortælles Cic. Tusc. 4, 33; — not.: en anden Ibycus omtales Hor. Od. 3, 15, in.

Icădĭon, onis, m.: grusom Sørøver, Lucil. ap. Fest. s. v. Rhondes, p. 270; heder ogs. Icadius, i, Cic. Fat. 3. — Icăriōtis, ĭdis, Icaris, idis, f. und. 2. Icarus. — Icarius, 3, f. und. flgd., ogs. und. 2. Icarus. — 1. Icărus, (ic), i, m., Ἴκαρος: Søn af Dædalus, styrtede, paa Flugten fra Creta, ned i d. ægæiske Hav; vid. Ovid. Met. 8, 145 flgd., Hor. Od. 2, 20, 13, o. Hygin. Fab. 40; — 2) df. Icărĭus, 3: icarisk, aquae, Ovid. Trist. 1, 1, 90: den efter Icarus benævnte Del af Ægæerhavet; ogs. ∾ mare, Plin.; ogs. absol. Icarium, Ovid.; ogs. ∾ fluctus (pl.), Hor. — 2. Icărus, [ic], i, m., Ἴκαρος: Søn af d. spartanske K. Oebalus, Fader til Erigone og Penelope; efter at være sat paa Himmelen, er han Stiernebilledet Bootes, Hygin., Propert. 2, 24, 33, o. Ovid. Met. 10, 450; - heder ogs. Icarius, Ovid. Her. 1, 81, o. Hygin. Fab. 130; — B) df. 1) Icărĭus, 3: icarisk, palmes, Stat., umbra, id.; men ∾ boves, Propert. 2, 24, 28: Stiernebilledet Bootes; men Icarii canis stella, Ovid. Am. 2, 16, 4, (Icarus's paa Himmelen satte Hund Maera, d. e. Hundestiernen); ogs. ∾ astrum, Stat.; — 2. Icaris, idis, f., Ἰκαρίς: Datter af Icarus, (om Penelope), Ovid. Ib. 393; — 3) Icăriōtis, ĭdis, f., Ἰκαριῶτις, ligesom Icarus: en Datter af Icarus, (om Penelope), Propert. 3, 13, 10; — b) ogs. som adj.: ∾ tela, Penelope's Væv, Ovid. Pont. 3, 1, 113.

īcas, ădis, f., εἰκάς: Tallet Tyve; df. Plin. 35, 2: den 20 Dag i Maaneden, (som Mindefest for Philosophen Epicur); hvorom Cic. Fin. 2, 31: omnibus mensibus, vicesimo die lunae etc.

iccirco, el. idcirco, adv., [id, circa]: derfor, af den Grund, osv.; A) absol.; neque iccirco Caesar opus intermittit, Caes. B. C. 1, 42; men Hor. A. P. 265: Iccircone vager? etc.; cf. Ter. Heaut. 3, 2, 5; — B) relat.; a) m. de tilsvarende Causalpartikler: quod, quia, si; - iccirco arcessor ··· quod etc., Ter. Andr. 4, 2, 7; cf. Cic. Fam. 9, 1, o. Hor. Sat. 1, 4, 45; - quia etc., iccirco verae amicitiae sempiternae sunt, Cic. Lael. 9; neque enim, quia movetur, qui ingreditur, iccirco, qui movetur, ingreditur, Quintil. 5, 9, 6; - non, si etc., iccirco etc., Cic. d. Or. 2, 40; cf. Hor. Ep. 1, 11, 16; men id. ibd. 1, 1, 29, er si faldet ud; — 2) m. d. flgd. Hensigtspartikler: ut el. ne, el. m. flgd. relat.; - iccirco etc., quo etc., Caes. B. G. 5, 3; men iccirco etc., ne etc., Cic. R. Com. 7. — Iccius portus, f. und. Itius.

Icĕlos, (ic), i, m., (ἴκελος, i. e. similis): Tiener hos Søvnguden el. Somnus; vid. Ovid. Met. 11, 640. — ichneumon, ŏnis, m., ἰχνεύμων; 1) Pharaorotten i Ægypten, efterstræber Crocodilen, Plin. 8, 35 flgd., ogs. Cic. N. D. 1, 36, o. Martial. 57, 87; — 2) en Hvepseart, (sphex sabulosus L.), Plin. 10, 95. — Ichnŏbătes, ae, m., Ἰχνοβάτης, (som forfølger Sporet), en af Actæons Hunde, Ovid. Met. 3, 207, Hygin. — ichnŏgrăphia, ae, f., ἰχνογραφία, Udkast el. Grundrids, Vitruv. 1, 2. — Ichnūsa, ae, f., Ἰχνοῦσα, (af ἴχνος, d. e. Fodspor): ældre Navn paa Øen Sardinien, Plin. 3, 13, Sil. — ichthȳŏcolla, ae, f., ἰχθυόκολλα: Fiskelim el. Husblas, Plin. 7, 57, Cels.; — 2) ogs. den Fisk, hvoraf denne Lim faaes, (acipenser huso L.), Plin. 32, 24. — ichthyŏphăgi, orum, m., ἰχθυοφάγοι: Fiskespisere, el. hvis Næring er Fisk; (en Benævnelse paa flere østerlandske Folk), vid. Plin. 6, 25 flgd.

īco, īci, ictum, 3, v. a., [besl. m. ἵκω, d. e. naaer, træffer]: slaaer, stikker, hugger, støder, ferio; I) „egentl."; A) „alm."; - ∾ fuscina vidulum, Plaut. frgm. ap. Non.; quum ictus esset telo venenato, Cic. Div. 2, 62; ictus fulmine, Liv., ogs. e coelo ictus, Cic., truffen af Lynet; - ∾ femur, (i Harme at slaae derpaa), Plaut.; unde icimur ictu (sc. sanguinis: føle Blodets Omløb el. Pulsens Slag), Lucr. 4, 1046; pugno ictus, Liv.; colaphum icere, (slaae paa Øret), Plaut.; - corruit ictus, Liv.; ligel. ictus cecidit, id.; men ferro icta pinus, (omhuggen), Hor.; - men „poet.": ut semel icto Accessit fervor capiti, (saasnart han er beruset), Hor. Sat. 2, 1, 25; men m. homogent Object: hei, colaphum icit, Plaut. Pers. 5, 2, 65; — B) „bes."; ∾ foedus, ligesom ferire foedus: slutte et Forbund; - quod (foedus) meo sanguine ··· iceras, Cic. Pis. 12; cum Gaditanis foedus icisse, id. Balb. 15; cf. Liv. 1, 24; — II) „fig."; A) „overf."; a) rammer, naaer el. opnaaer; - magnitudinem ultra se positam non icturi, Senec. Const. Sap. 3; — b) nedslaaer el. fordærver; domus icta, Ovid. Trist. 5, 4, 31; men caput ictum, (fortumlet af Vinen), f. ovenf.; — B) „ment.": slaaer, forfærder, ængster; men sædv. in partic. ictus, 3, c. abl.; - icta metu, Liv. 1, 16, (slaaen af Skræk); ligel. desideriis icta fidelibus, (patria: slaaen el. betagen af trofast Længsel), Hor. Od. 4, 5, 15.

īcon, ŏnis, f., εἰκών: Billede; icones fictae cera, (Forbilleder som Brikker i Schakspillet), Plin. 8, 80. — īcŏnĭcus, 3, εἰκονικός: som er fremstillet i Legemsstørrelse, simulacrum, Suet. Calig. 22; ligel. om Figurerne i et Maleri: iconicos duces pinxisse etc.,

Plin. 35, 31. — Icŏnium, i, n.: By i Lycaonien, (nu. kuniah), Plin. 5, 25, Cic. Fam. 3, 7. — icŏsaprōti, orum, m., εἰκοσάπρωτοι, i. n., i. e. viginti primi, de tyve øverste Raadsherrer i Municipalbyer o. Colonier, Dig.; — df. icŏsaprōtia, ae, f., εἰκοσαπρωτία: deres Værdighed, ibd.

ictĕrias, ădis, f., (sc. gemma), ἰκτερίας, (sc. λίθος): etslags gul Ædelsten, Plin. 37, 61. — ictĕrĭcus, i, m., ἰκτερικός: som lider af Gulsot, Juvenal. 6, 565, Plin. — ictĕrus, i, m., ἴκτερος: en forresten ubekiendt gul Fugl, hvis Syn skal helbrede for Gulsot; vid. Plin. 30, 29. — ictis, ĭdis, f., ἰκτίς: etslags Vesel, Plin. 29, 16.

1. ictus, 3: partic. af ico. — 2. ictus, us, m., [ico]: Hug, Stik, Slag, Stod, Skud, odl.; I) „egentl."; A) „alm."; - ∾ gladiatorius, (som bibringes af en Gladiator), Cic. Mil. 24; ∾ pilorum, Caes. B. G. 1, 25; ∾ (securis), Liv. 1, 41, cuspidis (i. e. hastae), Virg. Aen. 7, 756; - ∾ serpentis, (Slangebid), Plin., apri, Ovid., verris, Hor.; cf. Cic. Off. 2, 6; - ∾ fervidos (solis excludere: Solstik el. Solbrand), Hor. Od. 2, 15, 10; men fistula … ictibus aëra rumpit, (med Vandstraalerne), Ovid. Met. 4, 121; - ∾ fulminis, Cic., arietis, (af Murbrækkeren), Liv.; men ∾ moenium, (derimod), id.; cf. id. 22, 5: ∾ corporum aut armorum; men ictu primo fundae etc., Plin. 37, 33; — B) „bes." i Metriken: pedum et digitorum ictu intervalla signare, (ved at slaae Takten dermed), Quintil. 9, 4, 51; cf. Plin. 2, 96, o. Hor. A. P. 253; men id. Sat. 1, 10, 43: pede ter percusso, (i jambiske Trimetrer); men ∾ pollicis, (naar den griber Strængen), id. Od. 4, 6, 36; men ∾ citharae, (at slaae el. at spille den), Plin.; — II) „fig."; A) Slag el. Stod, d. e. Ulykke el. Elendighed; - non uno ictu aliquo novae calamitatis, sed etc., Cic. Agr. 2, 3; df. sub ictu esse, (være i Fare), Senec.; opp. extra ictum esse, id.; f. ovenf.; — B) Slag, d. e. Styrke el. Heftighed; - vid. Virg. Aen. 2, 544; ligel. nec habet ictum (voluptas), quo etc., Cic. Fin. 2, 10; men sub ictu nostro positum, (hvad der er i vor Magt), Senec. Benef. 2, 29; - men singulis velut ictibus, (i enkelte Angreb), etc., Tac. Hist. 2, 38; - not.: gen. icti f. ictus, Quadrig. ap. Gell. — icuncŭla, ae, f., demin. af icon: lidet Billede; ∾ puellaris, Suet. Ner. 56.

1. Ida, ae, o. Ide, es, f., Ἴδη: Bierg i Phrygien ikke langt fra Troja, Mela 1, 18, Plin. 5, 32, o. Virg. Aen. 10, 158; bes. beromt af Gudinden Cybele's Dyrkelse, og af Paris's Dom; f. nedenf.; - ∾ amoena fontibus, Ovid., aquosa, Hor. Od. 3, 20, 16; — 2) df. Idaeus, 3, Ἰδαῖος: idæisk, poet. ogs. f. phrygisk el. trojansk; - Alma parens Idaea deum, (Gudinden Cybele), Virg. Aen. 10, 252; ogs. ofte: mater Idaea, Cic., Liv., o. A.; - ∾ mons, Mela, collis, Ovid., ogs. ∾ jugum, id.: Bierget Ida; ∾ naves, Hor. Od. 1, 15, 2, (i. e. Trojanae); cf. Virg. Aen. 10, 230: Idaeae pinus; - ∾ pastor, Cic. Att. 1, 16, judex, Ovid., hospes, id., (i. e. Paris); men ∾ cinaedus, Martial. 10, 98, (i. e. Ganymedes); - endel. ∾ sanguis, Sil. 1, 126, (i. e. Romanus, fordi Romerne nedstammede fra Troja); — not.: en Forvexling heraf m. Idaeus und. flgd. har Propert. 3, 1, 27.

2. Ida, ae, o. Ide, es, f., Ἴδα el. Ἴδη: Bierg paa Creta, hvor den nyfødte Juppiter blev hemmeligen bevogtet af Cureterne og ernæret af Amalthea; - vid. Ovid. Am. 3, 10, 25, id. A. A. 1, 289, ogs. id. Fast. 4, 207, o. id. ibd. 5, 115; — 2) df. Idaeus, 3: idæisk, mons, Virg. Aen. 3, 105, Juppiter, id.; - ∾ dactyli, Plin. 37, 61, Solin.: etslags fingerformede Stene el. Ædelstene, som fandtes i Idabierget; - ogs. visse Præster paa Creta hed: Idaei Dactyli, Plin. l. c.; hvorom ogs. Idaei Digiti, Cic. N. D. 3, 16, (rimel. at samment. m. Corybanterne); - ∾ bustum, Martial. 9, 35, (Juppiters Grav, som der forevistes); cf. Cic. N. D. 3, 16; - f. ogs. und. frgd. not. — Idaeus, 3, f. und. 1. Ida o. 2. Ida.

Idălĭa, ae, o. Idălie, es, f. und. flgd. — Idălĭum, (ĭd.), i, n., Ἰδάλιον: en Gudinden Venus helliget Biergstad paa Cyperen; vid. Plin. 5, 35, o. Virg. Aen. 1, 681; - heder ogs. Idalia, ae, id. ibd. 1, 693; — 2) df. adj. Idălius, 3: idalisk; „poet." ogs. cyprisk; - ∾ Venus, Virg. Aen. 5, 760; ∾ astrum, Propert. 4, 6, 59, (i. e. stella Veneris); men ∾ vertice venari, (paa Bierget Ida), id. 2, 10, 54; - ogs. absol.: Idalie, es, f., i. e. Venus, Ovid. Met. 14, 694. — Idalius, 3, f. und. frgd. nr. 2. — Idas, ae, m.: beromt Heros, Broder af Lynceus; vid. Ovid. Fast. 5, 701, o. Prop. 1, 2.

idcirco, adv., f. und. iccirco. — īdĕa, ae, f., ἰδέα: den platoniske Idee el. Grundform, Senec. Ep. 58; - hos Cic. alene paa Græsk; df. — īdĕalis, e: horende til en Idee, forma, Capella.

idem, ĕădem, ĭdem, pronom. demonstr. [af is m. Demonstrativsuffixet -dem]: den samme el. denne samme, netop denne, odl.; - quod nos eadem Asia atque idem iste Mithridates … docuit, Cic. Manil. 7; in omni vita … idem semper vultus, eademque frons, id.; cf. id. Tusc. 3, 15; men ad causas simillimas inter se, vel potius easdem, etc., id. Brut. 94; - Marcellus ille, quinquies consul … imperator, idem augur optimus, id. Div. 2, 36; cf. id. Off. 1, 19; men id. Lael. 21: amicus est tamquam alter idem; men Sall. Catil. 20: nam idem velle, atque idem nolle, ea demum firma amicitia est; cf. id. Jug. 31; — II) i Forbindelse med el. i Forhold til Pronomerne: ego, tu, hic, ille, iste, qui o. unus; - idem ego ille … idem, inquam, ego recreavi afflictos animos, Cic. Att. 1, 16; cf. id. Sest. 51: cedo nunc ejusdem illius inimici mei de me eodem concionem; - cognoram te etc., eundemque te acerbissime discidium nostrum tulisse, id. Att. 4, 1; - idem hic Sopater etc., vid. Cic. Verr. 2, 28 o. 29; - in iisdem illis locis, id.; quum … idem illud alii desiderent, id. Off. 2, 15; - quod idem in ceteris artibus non fit, id. Fin. 3, 7; men in qua (causa) omnes sentirent unum atque idem, id. Catil. 4, 7; men omvendt: eandem et unam rem etc., id. Orat. 40; — III) som Sammenligningsord, m. flgd. et, ac, quae, ut, qui (quae, quod), quam, quasi, cum, poet. ogs. c. dat.; - idemne sit pertinacia et perseverantia, Cic. Top. 23; idem valere debet, ac si etc., id. Sull. 18; non idem judicum comissatorumque conspectus, id. Coel. 28; eisdem fere verbis, ut actum est, id. Tusc. 2, 3; iidem abeunt, qui venerant, id. Fin. 4, 3; cf. id. Catil. 3, 12; eandem constituit potestatem, quam si etc., id. Agr. 2, 12; sensu amisso, idem fit, quasi etc., id. Lael. 4; hunc ego, eodem mecum patre genitum, etc., Tac. Ann. 15, 2; Invitum qui servat, idem facit occidenti, Hor. A. P. 467; cf. Lucr. 3, 1051; — b) endel. ogs. in neutr. c. gen.; si idem nos juris haberemus, quod ceteri, Cic. Balb. 12; ligel. idem consilii tibi do, id.; — B) hertil er endnu at mærke; 1) ĕādem, adv.: paa el. ad den samme Vei; - ut etc., eadem, qua ceteri, fugere noluit, Cic. Div. 1, 51; cf. Liv. 5, 48: per medias stationes hostium egressus etc., eadem revertens etc.; f. ogs. Plaut. Poen. 3, 3, 3, oftere; — 2) ĕōdem, adv.: sammestedshen; - omnes clientes suos … eodem conduxit, Caes. B. G. 1, 4; - oftest „overf.": deri el. dertil; Ego pol te redigam eodem, unde orta es, etc., Plaut. Amph. 1, 2, 13; addendum eodem est, ut ne etc., Cic. Lael. 18; ligel. Caes. B. G. 1, 14: quod etc., eodem pertinere; — not. a: pl. iidem, som disyll.: idem, Ovid.; vid. Madv. Gramm. p. 97; — not b: neutr. pl. eadem findes ogs. forbundet med Demonstrativsuffixet -met; vid. Enn. ap. Cic. Acad. 2, 27: iteradum eademmet ista mihi.

īdentĭdem, adv., [ligesom f. idem idem: altid det samme]: gientagne Gange, atter og atter, oftere, obl.; - identidem in causa quaerere etc., Cic. R. Am. 30; idque ut identidem fieri posset etc., vid. id. N. D. 3, 10; ∾ se ad suos recipere, Caes. B. G. 2, 19; cf. Catull. 11, 19, o. Plaut. Men. 1, 2, 51.

ĭdĕo, adv., [f. id eo, det el. dette derfor]: derfor, af den Grund, obl.; A) relative; 1) m. de flgd. Causalpartikler: quod, quia, quoniam; - saal.: ideo quod etc., Cic. R. Am. 30, oftere; cf. Quintil. 10, 5, 16, o. Hor. Ep. 1, 19, 26; - mulieres ideo bene olere, quia nihil olebant, Cic. Att. 2, 1; ideo felicia bella vestra esse, quia justa sunt, Liv. 45, 22; - immo ideo magis propera, quoniam etc., Senec. Ep. 76; cf. Plin. 20, 76; — 2) m. de flgd. Hensigtspartikler: ut, ne, quo, quin; - ideo Claudius retulit, ut Verres posset auferre? Cic. Verr. 4, 4; cf. id. Agr. 3, 2, o. Quintil. 10, 7, 31; - ideoque etc., ne incerta prole auspicia turbarentur, Liv. 4, 6; cf. Tac. Hist. 4, 73; - men ideo etc., quo facilius etc., Varr. L. L. 5, 16; - men non quin etc., ideo etc., Liv. 2, 15; — 3) non (el. nec) ideo m. flgd. si, el. hos abl. absol.; - nec si etc., ideo etc., Varr. R. R. 1, 18; cf. Cic. Coel. 9; — B) absol.; Nihil laboras; ideo, quum opus est, nihil habes, Phaedr. 4, 23; cf. Cic. Fin. 5, 29, o. Caes. B. C. 3, 11; ligel. nec ideo iram ejus lenient, Tac. Ann. 1, 12; cf. Suet. Aug. 54.

ĭdĭŏgrăphus, 3: skreven med egen Haand, liber, Gell. 9, 14. — ĭdĭōma, atis, n., ἰδίωμα: Sprogets Eienbommelighed, Charis.; — ĭdĭōta, ae, m., ἰδιώτης; „egenl.": som ikke beklæder noget offenligt Ombud el. Embede; bf. sædv.: uvidende el. enfoldigt Menneske, en Ignorant el. Idiot i sit Slags; - quos iste (hin Kunstkiender) idiotas appellat, Cic. Verr. 4, 2; cf. id. Sest. 51, ogs. id. Pis. 26 o. 27; ligel. idiotas et rudes etc, Gell.; bf. — ĭdĭōtĭcus, 3, ligesom frgd.: raa el. uvidende, Tertull. — ĭdĭōtismus, i, m., ἰδιωτισμός: den almindelige og simple el. vulgære Udtryksmaade, Senec. Controv. — Idistavisus campus, Tac. Ann. 2, 16: Slette ved Veseren, rimel. i Nærheden af Minden. — Idmon, ŏnis, m., Ἴδμων, af Colophon, Fader til Arachne, Ovid. Met. 6, 8; — b) bf. Idmŏnius, 3, Arachne, id. ibd. 133; — not.: en anden Idmon, argivisk Spaamand, ommældes Ovid. Ib. 506, o. Hygin. Fab. 14.

īdōlēum, (-īum), i, n., εἰδωλεῖον: Afgudstempel, Tertull., Hieronym.; — not.: ogs. īdōlium, Prudent. — īdōlĭcus, 3, εἰδωλικός: hørende til Gudebilleder el. Afgudsbilleder, res, Tertull. — īdōlŏlātres, (-tra), ae, m., εἰδωλολάτρης: Billedbyrker el. Afgudstiener, Tertull.; — bf. fem. īdōlŏlātris, ĭdis, Prudent. — īdōlŏlātrīa, ae, f., εἰδωλολατρεία: Afgudstieneste, Tertull.; — 2) bf. īdōlŏlātrĭcus, 3, id. — īdōlŏthy̆tus, 3, εἰδωλόθυτος: hørende til et Afgudsoffer, solennia, Tertull.; ∾ voluptates, id. — īdōlum, i, n., εἴδωλον; 1) Billede el. Gestalt, hvorunder noget fremstiller sig; imagines, quae εἴδωλα nominant, etc., Cic. Fin. 1, 6; - „bes." ogs. Skyggebillede el. Spøgelse; mox apparebat idolum, senex etc., Plin. Ep 7, 27; — II) eccles.: Afgudsbillede, Tertull.

Idŏmĕneus, (quadrisyll.), ĕi o. eos, m., Ἰδομενεύς: Konge paa Creta, o. Cretensernes Anfører for Troja, drog sild. til Italien; - vid. Virg. Aen. 3, 401, Ovid. Met. 13, 358, o. Hygin. — Idŏmĕnius, 3: benævnt efter Byen Idomene i Macedonien; bf. macedonisk, montes, Catull. 61, 178.

*īdōnĕe, adv.: passeligen, hensigtsmæssigen, Cic. Inv. 1, 15; - navnl. ogs. i Retssproget: tilstrækkeligen, cavere, Dig.; - compar., magis idonee, Dig.; men idoneius, Tertull.; — īdōnĕĭtas, atis, f.: Dygtighed, Brugbarhed; ∾ servi, Augustin.

īdōnĕus, 3: duelig el. dygtig el. skikket el. beqvem el. tienlig el. tilstrækkelig dertil, (om Personer, Ting og Begreber); - oftere m. ad, el. m. qui, el. c. dat., el. absol.; undert. ogs. m. in c. acc. el. abl., el. c. inf.; - non essem ad ullam rem idoneus, si etc., Cic. Cluent. 6; loco ad aciem instruendam opportuno atque idoneo, Caes. B. G. 2, 8; cf. Cic. Leg. 2, 4; - utrum ille idoneus non est, qui impetret, etc.? Cic. Manil. 19; men ∾ initium, unde exordiar narrare, quae etc., Ter. Hec. 3, 3, in.; - alius historiae magis idoneus ··· alius utilis studio juris, Quintil. 2, 8, 7; cf. Hor. Ep. 2, 2, 8; ligel. idonea dicere vitae, id. A. P. 334; men castris idoneum locum delegit, Caes.; cf. Cic. Fam. 6, 19, in.; - men absol.: minus idoneum hominem praemio afficere, id. Balb. 3; cf. id. Off. 2, 15; men idoneus suae rei quisque defensor, Quintil.; men ∾ debitor, (vederhæftig), Dig.; - ∾ tempus, Cic.; minus idoneis (verbis) uti, id. d. Or. 1, 31; ∾ vox actoris, Quintil.; - compar., (men alene efterel.): idoneior persona, Dig.; - men subst.; in deligendis idoneis etc., Cic. Off. 2, 18; cum idoneis collocutus, Liv. 34, 25; - ogs. c. gen.: apud idonea provinciarum, (paa passende Steder i Provindsen), Tac. Ann. 4, 5; - infirmi et in nullam spem idonei, Senec.; cf. Quintil. 6, 3, 15; - res humiles contemnere, nec idoneas dignitate sua judicare, (efter Anal. af dignus), Auct. ad Herenn. 3, 3; - men c. inf. alene „poet."; vid. Hor. Ep. 1, 10, 12, o. id. Od. 4, 1, 12.

īdos, n., εἶδος, i. e. species: Billede el. Gestalt, Senec. Ep. 58. — Īdūlis, e, [Idus], ovis, Macrob. Sat. 1, 15: som paa Idus i Maaneden offres til Jupyter; cf. Ovid. Fast. 1, 56. — Idūme, es, f., Lucan., Val. Fl., o. Idūmaea, ae, f., Ἰδουμαία: Landskab i Palæstina, Plin. 5, 15 flgd.; — 2) bf. Idumaeus, 3: idumæisk, palæstinsk, palmae, Virg. Ge. 3, 12; men, ∾ triumphi, (i Anledning af Jerusalems Erobring) Martial. 2, 2. — idŭo, are, v. a., i. e. divido; (efter Macrob. Sat. 1, 15: etrurisk Ord, hvf. idus). — īdus, ŭum, f., [s. und. frgd.; dog efter nogle af εἶδος, i. e. species, med Hensyn paa den fulde Maane]; - den 15de Dag i Maanederne: Mars, Mai, Juli, October; i de øvrige Maaneder: den 13de; - idus Martiae, Cic. Att. 15, 4; iduum septembrium dies, Tac. Ann. 2, 32; - „bes." var ogs. idus, ligesom ellers calendae: den ordenlige Betalingstermin; vid. Cic. Catil. 1, 6, o. Hor. Epod. 2, 69; cf. id. Sat. 1, 6, 75.

Idyia, (trisyll.), ae, f.: Gemalinde af Æetes, og ved ham Moder til Medea, Cic. N. D. 3, 19, Hygin. — Idyllium, i, n., Εἰδύλλιον: Navnet paa en Samling af mindre Digte af Ausonius. — Ierne, es, o. Ierna, ae, f.: Irland, Claudian.; sædv. Hibernia. — Ietae, arum, m., s. und. Ios.

Igilium, i, n.: liden Ø i d. tyrrhenske Hav, (hod. Giglio), Mela 2, 7, o. Caes. B. C. 1, 34. — ĭgĭtur, conj., [besl. m. is o. hic, m. Demonstrativsuffixet -itus]; forbinder en Folgesætning m. d. frgd., ligesom vort: altsaa, derefter; (i Prosa ordenl. efter et andet Ord i samme Sætning); I) „alm.", (el. uden stræng Forbindelse m. d. frgd.); - mox magis, quum etc., igitur tecum loquor, Plaut. Casin. 2, 2, 39; cf. id. Bacch. 3, 4, 17, o. Lucr. 2, 677; — b) bliver ogs. pleonastisk forbundet m. tum o. deinde; vid. Plaut. Most. 1, 2, 51, o. id. Stich. 1, 2, 29; — II) „bes."; A) hos den logiske Slutningsfolge: altsaa, derefter, følgeligen; - transisse videtur modum, quippe qui etc.; moderatius igitur ferre debuit, Cic. Tusc. 4, 17; cf. id. N. D. 2, 6, o. id. Acad. 2, 30; — bb) ligel. i den consecutive Spørgsmaalssætning: altsaa, da; - dolor igitur etc.; qui potest igitur habitare in vita beata summi mali metus? Cic. Fin. 2, 28; cf. id. Top. 4, o. id. Acad. 2, 8; - ligel. i d. ironiske Spørgsmaal; dicet aliquis: haec igitur est tua disciplina? id. Coel.

17; — B) i Gjenoptagelsen af en afbrudt Tankerække; - sunt nonnullae disciplinae, quae etc.; hae disciplinae igitur etc., Cic. Off. 1, 2; - navnl. ogs. efter en Parenthesis; vid. id. Fin. 3, 14, oftere; — b) ligel. i Opfatningen og ligesom Samlingen af d. frgd. Momenter; - quum videmus etc.; haec igitur ··· quum cernimus, etc., Cic. Tusc. 1, 28; cf. id. Catil. 4, 11, o. id. d. Or. 2, 25; — C) i den specielle Udførelse af den i Alm. anførte Tanke; omtr. vort: altsaa; (kan i denne Bem. ogs. hos Cic. begynde Sætningen); - vid. Cic. Fin. 1, 20, o. id. Brut. 32; ligel. id. Leg. 1, 6: nunc juris principia videamus. Igitur doctissimis viris placuit etc.; cf. Sall. Catil. 51, o. Tac. Ann. 15, 72; — not.: ogs. kan igitur have flere Ord foran sig; - quid dicis igitur? Cic.; huic homini parcetis igitur? id. Verr. 1, 32; quid tibi negoti est meae domi igitur? Plaut. Epid. 3, 4, 63.

ignārius, 3, s. und. igniarius. — ignaruris, e: forel. Biform af flgd. — ignārus, 3, [2. in-, gnarus; cf. ignavus, ignotus]; I) uerfaren deri, ubekiendt dermed, uvidende derom; - oftest c. gen.; undert. ogs. m. Relativ- el. m. Objectsætning; ogs. absol.; — a) c. gen.; ait se ··· hujus ignarum oppidi, Plaut.; cf. Ter. Ad. 2, 1, 6; oftere; - plerique rationis physicae ignari, Cic. N. D. 2, 21; cf. id. d. Or. 1, 14, o. id. Orat. 34; men Hor. Ep. 2, 1, 132: puella ignara mariti, (i. e. innupta); - „poet." ogs. om Ting og Begreber, vid. Hor. Od. 2, 1, 34; men ogs.: non ignara philosophiae grammatice, Quintil.; — b) m. Objects- el. Relativsætning; quamquam non ignari, multos contra esse dicturos, Cic. Tusc. 2, 1; cf. Tac. Ann. 4, 8; - men Cic. Sest. 28: ignari ··· quid virtus valeret; ligel. quo essent in loco, ignari, Quintil.; — c) endel. absol.; vid. Cic. Planc. 16: tu, me ignaro, etc., (uden at jeg veed noget deraf); cf. Suet. Claud. 29; et quidem insciens plerumque et ignarus; s. ogs. Virg. Aen. 3, 338; men Plaut. Pseud. 4, 7, 62: an nescis etc.? S. juxta cum ignarissimis; — II) „overf."; a) act.: der glemmer noget, der ikke mindes noget; - neque enim ignari sumus ante malorum, Virg. Aen. 1, 198; — b) pass., s. ignotus: ukiendt, ubekiendt; m. o. ud. dat.; - proles ignara parenti, Ovid. Met. 7, 404; regio hostibus ignara, Sall. Jug. 52; cf. Tac. Ann. 2, 13; - mare magnum, et ignara lingua etc., Sall. Jug. 18; cf. Gell. 9, 12, ogs. Ovid. Met. 1, 453; — not.: superl. s. ovenf.

ignāve, adv. af ignavus: dorsk el. trægt, modløst el. aandløst, odl.; - ne quid ignave ··· serviliter ··· faciamus, Cic. Tusc. 2, 23; ignave multa (dicere: aandløst el. ustiont), Hor. Ep. 2, 1, 67; — b) ogs. in compar., Virg. Ge. 3, 465: summas carpentem ignavius herbas (ovem) etc.

*ignāvesco, ĕre, v. n. inch.: bliver dorsk el. træg, Tertull.; — ignāvia, ae, f.: Dorskhed, Træghed; copia cibi ignaviam affert, Plin.; - oftere Feighed el. Modløshed; contiaria ··· fortitudini ignavia, Cic.; cf. id. Catil. 2, 11, o. Sall. Jug. 2; ligel. Virg. Aen. 11, 733; - men ignavia (Uvirksomhed) corpus hebetat, labor firmat, Cels.; — II) „overf." ogs. om Ting; ∾ odoris, (dens Mathed), Plin. 12, 54; — ignāvio, ire, v. a.: gjør dorsk el. uvirksom, Attius ap. Non.; o. — ignāviter, adv.: Biform af ignave; - ∾ aliquid facere, Hirt. ap. Cic. Att. 15, p. 6; cf. Auct. B. Afr. 81; — [flgd].

ignāvus, 3, [1. in-, gnavus el. navus]: dorsk, træg, uvirksom, lad; ogs. modløs el. feig; - I) oftest o. classisk om levende Gjenstande; - homo inertior, ignavior etc., Cic. Verr. 2, 78; ignavus miles et timidus, id.; cf. Liv. 26, 2: ignavi et imbelles inter hostes; ogs. Sall. Catil. 58: ex ignavo strenuum etc.; men ignavissimus et fugacissimus hostis, Liv.; - Ignavaeque fame (apes), Virg. Ge. 4, 259; men id. Aen. 1, 435: Ignavum, fucos, pecus ··· arcent; ligel. Hor. Epod. 6, 2: Ignavus adversum lupos (canis); - ogs. som subst; in victoria vel ignavis gloriari licet, Sall. Jug. 53; cf. id. Catil. 11; ligel. Favimus ignavo, Ovid. Am. 3, 2, 73; - ogs. c. gen.; legiones operum et laboris ignavas etc., Tac. Ann. 11, 18; — II) „overf." om Ting og Begreber; A) ligesom pass.: dorsk, el. kraftløs, unyttig, odl.; - inertis, ignavae senectutis vitia, Cic. d. Senect. 11; men comisk: ignaviorem facere ignaviam, Plaut. Poen. 4, 2, 24; ∾ mora, Ovid.; ∾ gravitas, id. Met. 2, 821; men ∾ lux, Juvenal, 14, 105, (Dag, paa hvilken man intet foretager sig); ligel. ∾ anni, Ovid.; ∾ otia, id.; - ∾ nemora, Virg. Ge. 2, 208, (ufrugtbart Skovland); ∾ cornicula, (Følehorn, som ikke bruges), Plin.; sucus opio ignavior, (mindre virksom), id.; — B) ligesom act.: som gjør dorsk, frigus, Ovid., aestus (pl.), id. Met. 7, 529; - hertil kan endnu mærkes Cic. Fat. 12: illa ignava ratio quae dicitur, (Grækernes ἀργὸς λόγος; der anbefaler Uvirksomhed af den Grund, at Skiebnens Bestemmelse dog ikke lader sig forandre); cf. ibd. 13: genus interrogationis ignavum et iners.

igneolus, 3, demin. af igneus: noget ildlig el. ildagtig; ds. „overf.": ∾ vigor, Prudent. — ignesco, ĕre, v. n. inch., [ignis]; I) „egenl.": at geraade i Brand, at forbrændes; - eventurum, ut vel omnis mundus ignesceret, Cic. N. D. 2, 46; men Ovid. Met. 15, 847: lumen capere atque ignescere, (faae en ildlig Natur); — II) „fig."; A) „overf." om Farven: at blive ildfarvet; - purpura et candor, et tertius (color) ex utroque ignescens, Plin. 37, 8; — B) „ment.": at opflammes, at geraade i Hede el. Lidenskab; - Rutulo (dat.) ··· Ignescunt irae, Virg. Aen. 9, 66; ∾ odia, Stat.; — b) ogs. c. inf.: incurrere muris Ignescunt animi, Sil.; — not.: pass. impers.: ignescitur, (s. ignescit: faaer ildligt Udseende), Laber. ap. Non.

ignĕus, 3, [ignis]; I) „egenl.": ildlig el. brændende; sidera tota esse ignea, (at de bestaae af Ildmasser), Cic. N. D. 2, 15; sol igneus, (brændende), Virg. Ge. 4, 426; ∾ ardor, Auct. ad. Her.; ligel. ∾ aestas, Hor.; men id. Od. 3, 3, 10: igneae arces, (i. e. coelum); men ∾ vis coeli, d. e. Ætheren, Ovid. Met. 1, 26; men Cic. N. D. 3, 14: ∾ vis, (den af Heraclitus antagne Elementarild); — II) „fig."; A) „overf.": glødende, astra, Virg., purpura, Val. Fl.; gemmae igneo colore fulgentes, Plin.; — B) „ment." o. „ethisk": brændende, glødende, (om en Lidenskab, osv.); ∾ furor, Ovid., vigor, Virg.; ogs. om Personer: brændende af Mod; volat igneus aequore Tarchon, (som en Ild), Virg. 11, 746; ligel. igneus in pugnam, Sil.

igniārius, 3, [ignis]: hvoraf man faaer Ild, lapis, Capella; — b) ds. subst.: (arbores), ex quibus igniaria fiunt, (Ildtøier, Fyrtøier), Plin. 16, 76. — ignĭcŏlor, ōris, adj., o. ignicŏlōrus, 3, [ignis, color]: ildfarvet, Juvenc. — ignĭcŏmans, tis, adj., Avien., o. ignicŏmus, 3, [ignis, coma]: med ildfarvet Haar el. Man, leo, Nemes.; ogs. ildlig, sol, Appul.

ignĭcŭlus, i, m., demin. af ignis: liden el. svag Ild, Ildgnist; cum igniculo quodam caloris, Plin. 35, 52; igniculum ··· si poscas, (en Smule Ild), Juvenal. 3, 102; — II) „fig."; A) „overf." om Farven: Glands el. Skin; - onyx Indica igniculos habet, Plin.; cf. id. 7, 25; — B) „ment.": den første Spire og ligesom Gnist, hvoraf noget udvikler sig; - igniculos ingenii ostendere, Quintil.; men Cic. Fin. 5, 7: in animis quasi virtutum igniculi et semina etc.; cf. id. Tusc. 3, 3, o. id. Leg. 1, 12; - men id. Fam. 15, 20: ferre igniculum desiderii tui.

ignĭfer, a, um, [ignis, fero]: ildbærende el. ildlig, axis, (Solens Bogn), Ovid. Met. 2, 59, aether, Lucr., fulmen, id.; - men „fig.": ignifero ··· hortatu, Sil. — ignĭflŭus, 3, [ignis, fluo]: ildstrømmende, hvoraf Ilden strømmer ud; ∾ cavernae, Claudian. — *ignĭ-

gĕna, ae, m., ligesom Ildbaaren: Epithet til Bacchus, (hvis Moder Semele omkom ved Lynild endnu for hans Fødsel), Ovid. Met. 4, 12; o. — ignĭgĕnus, 3: som frembringer Ild, Appul.; — [ignis, gigno].

ignio, ivi, itum, 4, v. a., [ignis]: gjør gløhed el. gloende; ∾ minutas acus, Prudent.; — II) bs. partic. o. adj. ignitus, 3: ildlig, brændende, aether, Appul.; - bs. „overs.": vinum natura ignitius, (af en hedere Natur), Gell. 17, 8; - ogs. „ment.": ignitum ingenium, (heftigt el. fyrigt), Prudent. — ignipes, ĕdis, adj., [ignis, pes]: med Ildfødder; ∾ equi, Ovid. Met. 2, 392, tauri, Martial. Spect. 7. — ignĭpŏtens, tis, [ignis]: den Ildmægtige: Epithet til Vulcanus; heder ∾ deus, Virg. Aen. 12, 90; ogs. absol. Ignipotens, id. ibd. 8, 710.

ignis, is, m.: Ilden; ligel. in pl.; I) „egenl."; pati, ab igne ignem capere, Cic. Off. 1, 16; subditis ignibus aquae fervescunt, id.; admoto igni ignem concipere, id.; lapidum conflictu atque tritu elici ignem, id. N. D. 2, 9; ignis in aquam conjectus etc., id. R. Com. 6; pluribus simul locis ignes coorti etc., Liv. 26, 27; — B) bs. ogs.; a) „bes.": Vagtild; ignibus exstinctis, Liv. 27, 47; - ogs. Ildblus el. Fakkel; ignibus armata ingens multitudo, Liv. 4, 33; cf. Virg. Aen. 5, 641 o. 660; - ogs. Ligbaalet; in ignem ponere, Ter. Andr. 1, 1, 102, (i. e. in rogum); cf. ibd. 113; — b) „poet." ogs. Lynilden el. Lynet; fulsere ignes, Virg. Aen. 4, 167; cf. Hor. Od. 1, 34, 6; — c) ogs. mærkes aqua o. ignis, som Livets første Betingelser; hvf. aqua et igni interdicere: s. und. aqua. — II) „fig."; A) „overs."; a) ildlig Glands, navnl. Himmellegemernes, Hor. Od. 3, 29, 17; bs. ogs. Himmellegemerne selv; vid. id. ibd. 1, 12, 47; ligel. siderei ignes, Ovid. Met. 1, 778, (Solilden el. Solen); - ligel. Glandsen af Ædelstene og af Metaller; Scythicis ut luceat ignibus aurum, Martial. 14, 109, (i. e. smaragdis); - ogs. Øiets Glands; oculi igne micantes, Ovid. Met. 15, 674; s. ogs. nedens. Cic. Univ. 14; — b) brændende Hede, som Solens, Sil. 16. 99; ligel. Ignibus aut nimiis etc., Lucan. 8, 848; - ogs. Legemets Hede og Rødme; ignis oculorum cum eo igne, qui ob os est suffusus, (som trænger ud i Kinderne), Cic. Univ. 14; — c) sacer ignis: Betændelse, (efter Cels. forskiellig fra erysipelas el. Rosen); artus sacer ignis edebat, Virg. Ge. 3, 566; — B) „ment."; 1) Heftighed i Sindet, brændende Lidenskab; - exarsere ignes animo, Virg. Aen. 2, 575; laurigeri ignes: poetisk Begeistring, Stat.; — b) oftere Elskovsild el. Elskov; caeco carpitur igni, Virg. Aen. 4, 2; cf. Ovid. Met. 9, 519, o. Hor. Od. 1, 13, 8, ogs. id. ibd. 3, 7, 10; men castissimi ignes Porciae, Val. Max.; - „poet." ogs.: den elskede Gienstand; meus ignis, Amyntas, Virg. Ecl. 3, 66; — 2) den første ligesom Gnist til et Had el. til en Krig, odl.; - huic ordini novum ignem subjici etc., („alleg."), Cic. Rab. Post. 6; ligel. „alleg." Liv. 21, 3, om Hannibal: ne parvus hic ignis incendium ingens exsuscitet; cf. id. 29, 31, ogs. id. 10, 24; — b) ogs. erotisk: Pirringsmiddel, odl.; at ⋯ ebrietas ignis in igne fuit, Ovid. Her. 16, 230; — not.: abl. igni s. igne: s. ovens.; bes. ogs. i visse Forbindelser; saal. igni ferroque, igni et aqua, odl.

ignispicium, i, n., [ignis, spicio]: ligesom Ildskue; bs. Spaadom af Ilden; in pl., Plin. 7, 57. — ignītābŭlum, i, n., [ignio]: Ildtoi, Solin.; - ogs. „overs.": ∾ ingenii virtutisque, Macrob. — ignītŭlus, 3, demin.: noget ildlig, Mercurius, Tertull.; af — ignītus, 3: partic. af ignio. — ignivăgus, 3, [ignis, vagor]: ligesom en Lobeild, denunciatio, Capella. — ignivŏmus, 3, [ignis, vomo]: ildsprudende, sol, Lactant.

ignōbĭlis, e, [2. in-, nobilis]: ubekiendt; bs. I) „alm.": uberomt, ubemærket, uden Anseelse; - inglorius atque ignobilis etc., Cic. Tusc. 3, 24; cf. Virg. Aen. 7, 776; - ogs. m. Negation; non ignobilis dicendi magister, id. Brut. 91: non ignobilem argentariam exercere, Cic. Caecin. 4; men ∾ civitas et humilis, Caes. B. G. 5, 28; - compar., ∾ vinum, Plin. 23, 20; superl., ∾ artifices, id.; — II) „bes.": af ringe Herkomst el. Stand, ubetydelig el. ringe, virgo, Ter. Phorm. 1, 2, 70; ex aliqua familia non ignobili etc., Cic. Verr. 5, 11; ∾ vulgus, Virg. Aen. 1, 149, agmen, Liv. 10, 20; - men „poet.": ∾ regnum Tulli, Hor. Sat. 1, 6, 9; - ogs. som Skældsord, Plaut. Amph. 1, 1, 284: Vapulabis, ni hinc abis, ignobilis!

ignōbĭlĭtas, atis, f.; I) „alm.": Uberomthed; Mangel paa Navnkundighed el. paa Berommelse; - num igitur ignobilitas et humilitas ⋯ sapientem beatum esse prohibet? Cic. Tusc. 5, 36; cf. Ovid. Met. 6, 319; ∾ artificis, Plin.; — II) „bes."; ∾ generis, (ringe Herkomst), Cic. Mur. 8; — B) ogs. „overs.": Slethed el. Ringhed i sit Slags; ∾ vini, Colum. 3, 21; o. — ignōbĭlĭter, adv.; oprdl.: ubekiendt; bs. uanseeligen, uhæderligen, sepiliri, Eutrop. 7, 23.

ignōmĭnĭa, ae, f., [2. in-, nomen]; oprdl. ligesom Unddragelse af nogens gode Navn og Rygte, Berøvelse el. Fortabelse deraf; bs. Beskæmmelse, Skændsel, Vanære, Krænkelse; (in sing. o. pl.); I) „alm."; - ignominias cladesqus duas ⋯ accepit, Suet. Aug. 23; cf. Caes. B. G. 7, 17; per summum dedecus et ignominiam, Cic. Quint. 20; cf. id. ibd. 31: ∾ omnibus appetitus; s. ogs. id. Phil. 12, 4; in urbanas tribus transferri, ignominiae (dat.) est, Plin. 8, 3; - ogs. c. gen.; cum summa ignominia familiae, Nep. Timoth. 4; men ∾ senatus, Cic. Prov. cons. 7, (som Senatet paalægger); men ∾ amissarum navium, Caes. B. C. 1, 100; men labes ignominiaque mortis, Cic. Rab. perd. 10; — II) „bes." ogs.; A) i Krigssproget: beskæmmende Straf; - legionem totam cum ignominia missam fecit, Suet. Caes. 69; cf. Liv. 3, 5; ignominia notare eos, qui militiam subterfugerunt, Cic. Phil. 7, 9; cf. Suet. Aug. 24; men id. Tib. 19: animadversionum et ignominiarum genera; — B) i Statssproget: den af Censorerne paalagte Beskæmmelse; - quia ⋯ versatur tantummodo in nomine animadversio illa, ignominia dicta est, Cic. frgm. ap. Non.; cf. id. Cluent. 46 o. 47; men ignominiae causa post omnes interrogatus, Suet. Claud. 9; bs. — ignominiatus, 3: beskæmmet, Gell. 8, 15, (in lemmate).

ignōmĭnĭōse, adv.: med Beskæmmelse el. Skændsel, pugnare, Eutrop. 4, 24; - compar., Arnob.; superl., Oros.; af — ignōmĭnĭōsus, 3, [ignominia]: fuld af Beskæmmelse, beskæmmet el. vanæret, skammelig, skændig; I) om Personer: - exsul eras, ignominiosus, (offenligen beskæmmet), Quintil. 7, 1, 8; ∾ filia, Dig.; ogs. subst.; ignominiosis notas dempsit, Suet. Vit. 8; cf. Quintil. 3, 6, 75 o. 77, ogs. Tac. Germ. 6; — II) om Ting og om Begreber; ignominiosissimum caput, Tertull.; - ∾ et flagitiosa dominatio, Cic. Phil. 3, 14; ∾ fuga, Liv. 3, 23; ∾ dicta (et immunda), Hor. A. P. 247; ∾ missio: æreløs Afsked, Dig.

ignōrābĭlis, e, [ignoro]: ukiendelig, ikke til at kiende, ukiendt el. ubekiendt; - non ignorabile, (hvad enhver kan vide), Cic. Inv. 2, 32; quis hic est ⋯ ignorabilis, (som ingen kiender)? Plaut. Pseud. 2, 1, 18; - compar., Gell. 9, 12; — bs. adv.: ignōrābĭlĭter, litteratae laminae, (med ulæselig Skrift), Appul.

†ignōrans, tis: partic. o. adj. af ignoro; bs. — — ignōranter, adv., af Uvidenhed, facere aliquid, Cyprian.; o. — ignōrantia, ae, f.; Uvidenhed, Vankundighed; a) c. gen. obj.; ∾ loci, vid. Caes. B. C. 3, 68; men ∾ imperii Romani, Tac. Ann. 1, 59; ∾ scripturae, Suet.; ∾ recti, Tac., veri, Ovid.; cf. Nep. Ages. 8: ∾ bonarum rerum; — b) c. gen. subj.: ignorantiae lectorum (mederi), Nep. Pelop. 4; — c) absol.; temeritatem et ignorantiam et opinationem ⋯ a virtute sapientiaque removebat, Cic. Acad. 1, 11; men ∾ mutuā fallentes, Tac. Hist. 1, 75; cf. id. Germ.

40: ∾ sancta, quid sit illud, quod etc. — ignōrātio, onis, f., [ignoro], ligesom frgd.: Uvidenhed, Ukyndighed, Ubekiendtskab dermed; a) ofte st c. gen. obj.; - propter ignorationem locorum, Cic.; in maximarum rerum ignoratione versari, id.; quanta ignoratio sui, id. Cluent. 36; - ∾ numquam antea visi regis, Curt. 3, 12; ∾ facti, Dig.; — b) sieldn. m. de; cujus etc., ejus ignoratio de aliquo etc., Cic. Sull. 13 extr.

ignōro, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), [ignarus]: veed ikke, kiender ikke, har ingen Kundskab derom; - c. acc., el. m. Objects- el. Relativsætn., ogs. m. de, ogs. m. quin, ogs. absol.; - Erras, si id credis, et me ignoras, Ter. Heaut. 1, 1, 52; cf. id. Rab. Post. 12: si etc., et illum et me vehementer ignoras; men pass.: quia etc., ignoratur parens, Ter. Phorm. 2, 3, 10; men Cic. d. Rep. 1, 13: si etc., multa nobis et magna ignoranda sunt; men ignorabatur, (man kiendte ham ikke), Suet. Vit. 17; ligel. servili habitu ··· ignoratus evasit, Tac. Hist. 4, 36; cf. Sall. Jug. 54; men te ignorarier, (f. ignorari), Ter. Phorm. 5, 7, 38; men ignoratae artis crimen, vid. Hor. A. P. 262; - quis ignorabat, m. acc. c. inf., Cic. d. Rep. 3, 18; men m. flgd. relat.: quum, id quam vere fiat, ignores, Cic. Lael. 26; cf. id. ibd. 7; men non ignoro, quanti ejus nomen putetis, id. N. D. 3, 31; cf. Ovid. Met. 13, 913; - men ∾ de aliquo, Cic. Att. 8, 14; - men id. Flacc. 27: quis ignorat ··· quin etc.? - endel. absol.; an vero vos soli ignoratis? etc., id. Mil. 12; cf. Hor. Ep. 2, 3, 87; ligel. Plaut. Capt. prol. 50: Ita nunc ignorans suo sibi servit patri; — II) partic. ignorans, tis, ogs. som adj.: ukyndig; reversus ille, eventus belli non ignorans, etc., Caes. B. G. 6, 42.

ignoscens, tis: partic. o. adj. af ignosco; df. — ignoscentĭa, ae, f.: Tilgivelse; (efterel. Ord); in pl.: ignoscentias utiles esse rebus humanis, Gell. 7, 3. — ignoscĭbĭlis, e, [ignosco]: tilgivelig; si hic ··· vestitus de multo jam usu ignoscibilis est, Castril. ap. Gell. 13, 21.

ignosco, nōvi, nōtum, 3, v. a. o. n., [2. in-, gnosco, nosco]; oprdl.: veed ikke, kiender ikke; df. lader som jeg ikke veed noget; hvs. sædv.: tilgiver, alicui (aliquid, el. quod, el. si), ogs. ∾ aliquid, ogs. absol.; - ut eis delicta ignoscas, Plaut.; cf. Cic. Phil. 1, 6; men id. Att. 7, 12: velim mihi ignoscas, quod etc.; men id. Agr. 2, 18: mihi, quaeso, ignoscite, si etc.; men omnia sibi ignoscere, Vell. 2, 30; ∾ delictis, Plaut., vitiis, Hor.; men impers.: quum ··· ignosci nobis potulabimus, Auct. ad Her. 2, 17; cf. Ter. Hec. 5, 1, 10; ligel. Cic. Att. 11, 14: quibus non erat ignotum; men mihi profecto poterit ignosci, si etc., Quintil. 4, prooem.; - equidem istuc factum ignoscam, (vil tilgive det), Ter. Heaut. 4, 1, 34; men pass.: quae (culpa) sit ignoscenda, id. Phorm. 5, 3, 26; - ogs. absol.; ignosce, orat, etc., id. ibd. 5, 8, 46; ligel. Cic. Part. or. 37: ad ejus facti deprecationem ignoscendi petenda venia est; cf. id. Pis. 41; men impers.: ignotum est, tacitum est, Ter. Ad. 3, 4, 28; — II) partic. ignoscens, tis, ogs. som adj.: som gierne tilgiver overbærende, forsonlig; Quanto tuus est animus ignoscentior, etc., Ter. Heaut. 4, 1, 32.

1. ignōtus, 3: partic. af ignosco. — 2. ignōtus, 3, [2. in-, gnotus, i. e. notus]; I) pass.: ubekiendt; - ad ignotum arbitrum etc., Plaut. Rud. 4, 3, 101, etc.; ignoti homines et repentini etc., Cic. Brut. 64; men id. Flacc. 17: ab hoc ignotissimo Phryge nobilissimum civem (vindicare); longinqua eoque ignotior gens Liv. 5, 32; cf. Hor. Od. 4, 9, 27; - obscurum sane et ignotum (jus applicationis), vid. Cic. d. Or. 1, 39; ignotiora verba, Quintil.; men ille tibi non ignotus cursus animi mei, Cic. Att. 5, 15; — B) „bef." o. „poet.": ubekiendt efter Fødselen, af ringe Stand, ringe, ansœelig; vid. Hor. Sat. 1, 6, 36; cf. id. ibd. 24: Non minus ignotos generosis etc.; f. ogs. Ovid. Met. 9, 670, o. id. ibd. 2, 600; ogs. er at hidføre Hor. Sat. 1, 3, 108: ignotis mortibus (perire); — II) act., (men sieldn. f. d. sædv. ignarus): ubekiendt dermed, uvidende, ukyndig; - illi artifices corporis simulacra ignotis nota faciebant, Cic. Fam. 5, 12; cf. Phaedr. 1, 11: Ignotos fallit; f. ogs. Nep. Ages. 8.

Igŭvium, i, n.: By i Umbrien, Cic., Caes., Liv.; — b) df. Igŭvīnātes, ium, m., Cic. Balb. 20; - ogs. Igŭvini, orum, m., Plin. 3, 19, o. Caes. B. C. 1, 12: Indvaanerne deraf.

ilĕos, i, m., εἰλεός: Tarmegigt, Plin. 30, 20, oftere; (hos Cels. paa Græsk). — Ilerda, ae, f.: By i Hisp. Tarrac., ved Floden Sicoris, (hod. Lerida), Caes. B. C. 1, 41 flgd., Hor., Lucan.; — 2) df. Ilerdenses, ium, m.: Indvaanerne deraf, Plin. 3, 4. — Ilergetes, um, m.: Folk i Hisp. Tarrac., Plin. 3, 4, Liv. 21, 23, oftere. — īlex, ĭcis, f.: etslags Eg, Stenegen, (quercus ilex L.), Plin. 16, 8; ∾ arguta, Virg., procera, Hor., nigra, Ovid.; — b) „poet." ogs. f. ilignea glans; vid. Martial. 14, 70: ilice pastus (porcus).

1. īlia, ium, (dat. heterocl. iliis, Cels. 4, 1), n.: en Del af Underlivet, neml. fra de nederste Ribben til Kiønsdelene, Lysken, germ. die Weichen; vid. Ovid. Met. 3, 216, Virg., Hor., Plin.; - ilia ducere, Hor., trahere, Plin., (ligesom at flebe dem efter sig); men Virg. Ecl. 7, 26: rumpantur ut ilia Codro, (at han maa briste af Harme); — II) „overf.": Dyrenes Tarme el. Indvolde; saal. ilia rhombi, Hor. Sat. 2, 8, 30; cf. Martial. 10, 45, o. Juvenal. 5, 136.

2. Ilia, (il), ae, f.: poetisk Benævnelse af Rhea Silvia, Moder til Romulus og Remus; vid. Ovid. Fast. 2, 383 c. 598, Hor. Od. 1, 2, 17, oftere, o. Virg. Aen. 2, 274; — 2) df. Iliădes, ae, m.: Søn af Ilia, Ovid. Am. 3, 4, 40; ∾ pater, (i. e. Romulus), id.; men Iliadae fratres, (i. e. Romulus et Remus), id. — Iliacus, 3: f. und. Ilium. — Iliădes, ae, m.; I) en Trojaner; f. und. Ilium; — II) Søn af Ilia: f. und. 2. Ilia. — Ilias, ădis, f. und. Ilium.

īlĭcet, adv., [i: imperat. af ire, o. licet; cf. scilicet, o. videlicet; altf. oprdl.: man kan gaae; df.]; I) som term. techn.: det Udraab, hvormed en Forsamling ved Forhandlingens Ophør blev ophævet; altf. man kan gaae, el. I kunne gaae, odl.; vid. Donat. ad Ter. Phorm. 1, 4, 31, oftere, ogs. Serv. ad Virg. Aen. 2, 424, oftere; — B) df. „overf." o. „alm."; 1) ilicet: vi kunne gaae, her er intet videre at giøre; (ligel. forel.); vid. Ter. Phorm. 1, 4, 30, oftere; men Plaut. Capt. 3, 1, 9: Ilicet parasiticae arti maximam in malam crucem! — 2) ligesom vort: det er forbi, alt er tabt, odl.; (ligel. forel.); - vid. Ter. Eun. 2, 3, 56: Ilicet, desine, jam conclamatum est.: cf. Plaut. Cist. 4, 2, 17: Actum est, ilicet, me infelicem et scelestam! — II) m. Bibegr. af en Paaskyndelse el. Ilen, ligesom illico: strax, uden Ophold, odl.; (forel. o. hos d. augustiske Digtere); - Ilicet ignis edax summa ad fastigia vento Volvitur, Virg. Aen. 2, 758; cf. Tibull. 2, 6, 15.

*īlĭcētum, i, n.: Stenegeskov el. Egeskov, Martial. 12, 18; o. — īlĭcĕus 3: af Steneg el. af Eg; - ∾ trabes, Stat. Theb. 6, 101; — [ilex]. — Ilienses, ium: f. und. Ilium. — īlignĕus, 3: af Steneg el. af Eg; ∾ subscudes, Cato, frutices, Colum.; o. — īlignus, 3: = frgd.; ∾ pedes (lecti), Ter. Ad. 4, 2, 46; ∾ canales. Virg. Ge. 3, 33. — [ilex].

Ilion, i, f. und. Ilium. — Iliŏna, ae, o. Ilione, es, f., Ἰλιόνη: K. Priams ældste Datter, Gemalinde af Polymnestor, K. i Thracien; vid. Virg. Aen. 1, 653 (Serv.), o. Hygin.; cf. Cic. Acad. 2, 27; — not.: ogs. Navnet paa en Comoedie af Pacuvius, Hor. Sat. 2, 3, 61, o. Cic. Tusc. 1, 44. — Iliŏneus (quadrisyll.), i, m., Ἰλιονεύς: den yngste Søn af Niobe, Ovid. Met. 6, 281; — not.: ogs. en Ledsager af

Æneas, Virg.; — Ilios, i, f. und. Ilium. — īlĭōsus, 3, [1. ilia]: som lider af Tarmegigt. — Ilīthyia, (quadrisyll.), ae, f., Εἰλείθυια, hos Grækerne: den Gudinde, som styrker og frelser de Fødende, Romernes Juno Lucina, Hor. Carm. Sec. 14, ogs. Ovid. Met. 9, 283, o. id. Am. 2, 13, 21.

Ilium el. Ilion, (il), i, n., Ἴλιον: poetisk Benævnelse af Byen Troja; vid. Virg. Aen. 3, 3, oftere, Ovid. Met. 6, 94, oftere, Cic. Div. 1, 14, o. A.; - ogs. Ilios, i, f., efter Grækernes Ἴλιος, Hor. Od. 4, 9, 18, oftere, o. Ovid. Met. 14, 467, oftere; — B) df. 1) Ilius, 3: hørende til Ilium el. Troja, ilisk el. trojansk, tellus, Virg. Aen. 9, 285, matres, Hor. Epod. 17, 11; cf. id. Carm. Sec. 37; — b) df. subst. Ilii, orum, m.: Trojanerne, Plaut. Bacch. 4, 9, 27; — 2) Iliăcus, 3: = frgd.; - ∾ Penates, Virg.; ∾ fata, id.; men ∾ Vesta, (som dyrkedes i Troja), Ovid. Fast. 6, 227; men ∾ carmen: Iliaden, Hor. A. P. 129; cf. Ovid. Pont. 4, 16, 6: ∾ Macer, (der besang d. trojanske Krig); - ogs. f. romersk, Sil. 10, 387, oftere; — 3) Iliensēs, ium, m.: Indvaanerne af Ilium, Suet. Tib. 52, oftere; — 4) Iliădes, ae, m.: en Trojaner; saal. om Ganymedes, Ovid. Met. 10, 160; — 5) Ilias, ădis, f., Ἰλιάς; aa) en Trojanerinde; men om Helena, Ovid. Trist. 2, 371; - df. in pl. Iliades, um, vid. Virg. Aen. 3, 65; — bb) Iliaden, det berømte homeriske Epos over den trojanske Krig; - Ilias, aeternum, si latuisset, opus, etc., Ovid. A. A. 3, 413; men Propert. 2, 25, 58, (om Æneiden): Nescio quid majus nascitur Iliade; — b) df. „overf." om en uhyre Mængde el. Vidtløftighed el. Vanskelighed; vid. Ovid. Pont. 2, 7, 33; men paa Græsk, Cic. Att. 8, 11: tanta malorum impendet Ἰλιάς; cf. Propert. 2, 1, 14. — Ilius, 3: s. und. frgd.

illā, (abl. som adv.): s. und. ille — il.lābĕfactus, (2. in-), 3: urystet, urystelig, concordia, Ovid. Pont. 4, 12, 30; cf. id. ibd. 4, 8, 10. — il.lābor, [1. in-], psus sum, 3, v. dep. n.; I) „egentl.": at falde el. glide el. flyde ned el. ind deri; - c. dat., ogs. m. in o. ad, ogs. absol.; - ∾ mari, (om en Flod), Plin. 5, 31; ∾ in stomachum, (om Spiserne), Cic. N. D. 2, 54; men „poet.": Si fractus illabatur orbis, (falder el. styrter sammen), Hor. Od. 3, 3, 7; — II) „fig.": (voluptates) ad sensus affluere et illabi, Cic. Fin. 1, 11; men animis illabere nostris, (træng ind deri)! Virg. Aen. 3, 89; sensim pernicies illapsa civium in animos, Cic. Leg. 2, 15. — il.lăbōratus, [2. in-], 3: uforarbeidet, terra, Senec. Ep. 90; ∾ fructus, Quintil.; virtus obvia et illaborata, (som ikke har kostet Anstrængelse), id.; cf. id. 10, 1, 111. — il.lăbōro, [1. in-], are, v. n.: at arbeide derpaa; ∾ domibus (sc. aedificandis), Tac. Germ. 46.

illac, adv., s. und. 1. illic. — il.lăcĕrābĭlis, (2. in-), e: ikke til at sønderrive el. afrive, Sil. — il.lăcessītus, [2. in-], 3: uangreben el. uansægtet (af Fienden), Tac. Agric. 20, o. id. Germ. 36. — il.lăcrĭmābĭlis, [2. in-], e; I): som ikke er bleven begrædt, Hor. Od. 4, 9, 26; — II) df. „overf." o. „poet.": som ikke bevæges ved Taarer, Pluto, id. ibd. 2, 14, 6. — il.lacrĭmo, [1. in-], avi, atum, 1, v. n.: græder derover el. derved; c. dat. (respect.), ogs. c. abl., ogs. absol.; - qui meo infelici errori unus illacrimasti, Liv. 40, 56; ∾ caedibus parentum, Tac.; cf. Suet. Vesp. 15; men Liv. 25, 24: illacrimasse gaudio (abl.: af Glæde); ceterum et illacrimabat, (fældte Taarer), etc., Suet. Aug. 66; men oculi illacrimant, Cels., (løbe el. ere i Vand); — II) „overf.": at dryppe, at svede; - Aut fons illacrimet putei, (give sparsomt Vand), etc., Colum. 10, 25; Et moestum illacrimat templis ebur, Virg. Ge. 1, 480, (hvor templis er abl. loci). — il.lacrĭmor, [1. in-], atus sum, 1, v. dep. n.; ligesom frgd.: græder derved el. derover, morti alicujus, Cic. N. D. 3, 33; - ogs. c. acc.: ∾ mortem alicujus, Justin. 11, 12; - ogs. absol.: si paulum potes, illacrimare, Hor. Sat. 2, 5, 103.

illac.tĕnus, s. und. illatenus. — illaese, adv. af illaesus: ubeskadiget, uden Anstød, Paul. Nol. — illaesĭbĭlis, e, [2. in-, laedo]: usrænkelig, deus, Lactant. — il.laesus, [2. in-], 3: usrænket, uskadt, corpus, Ovid. Her. 15, 168; cf. Senec. Ep. 9; ∾ valetudo, Suet. — il.laetābĭlis, (2. in-), e: ikke til at glædes ved; df hoist sørgelig; (poetisk Ord); ∾ ora, Virg. Aen. 3, 707; cf. id. ibd. 719; ∾ manus, Stat. — illaevigātus, 3, s. und. illevigatus.

il.lamentatus, [2. in-], 3: ubegrædt, Vulgat. — — 1. illapsus, 3: partic. af illabor. — 2. illapsus, us, m., [illabor]: Falden el. Flyden deri; ∾ humoris et exitus, Colum. — 1. illaqueatus, 3: partic. af illaqueo. — 2. il.lăqueātus, [2. in-], 3: som ikke er besnæret, som ikke er fanget, Fest. — illăqueo, avi, atum, 1, v. a., [1. in-, laqueus]: besnærer el. fanger deri; ∾ avem pedicis, Prudent.; — II) df. „overf.": munera navium Saevos illaqueant duces, (bestikke dem), Hor. Od. 3, 16, 15; - illaqueatus legum periculis, Pseud. Cic. Harusp. 4. — illargio, ire, v. a., [1. in-, largior]: skienker dertil; pecuniam illargibo (f. illargiam) tibi, Cato ap. Non.

illatābĭlis, e, [2. in-, 2. latus]: uden Bredde, Gell. 1, 20, (som Oversættelse af ἀπλατής). — illătĕbro, are, v. a., [1. in-, latebra]: giemmer i et Smuthul; plerique ··· inermes illatebrant sese, Quadrig. ap. Gell. 17, 2. — illātĕnus, el. illactenus, adv., (ille, tenus]: saa vidt, forsaavidt; (eftercl. o. sield.), Gell. 16, 19, Appul.

*illātio, onis, f.: Indføren el. Indbringen deri; (efterel. Ord); I) „egentl."; ∾ mortui, (den Dødes Begravelse), Dig.; — B) „bef." ogs. illatio, (sc. tributi): Skatteydelse; df. Skatter el. Paalæg, Cassiod.; — II) „fig."; A) ∾ stupri, Voldtægt, Paul. Sent.; — B) den logiske Conclusion el. Slutning, Appul.; o. — illātivus, 3: logisk sluttende, (f. ovens. illatio nr. II, B); - ∾ particulae, (quamquam, quamvis, etsi, etc.), Plin. ap. Diomed.; — [af infero, illatus]. — il.lātro, [1. in-], are, v. n.: at gøe derad, c. dat.; ∾ Manibus, Lucan.; men c. abl.: illatrat jejunis faucibus Orthrus, (gøer dermed), Sil. — illātus, 3: partic. af infero.

il.laudābĭlis, [2. in-], e: urosværdig el. ringe i sit Slags, carmen, Stat. — *illaudandus, 3: = frgd.; ∾ facta plebis, Tertull; o. — il.laudātus, 3: urost, gubernator, vid. Plin. Ep. 9, 26; — II) „overf.": ikke til at rose; df. dadelværdig, afskyelig, Busiris, Virg. Ge. 3, 5; cf. Gell. 2, 6; — [2. in-, laudo]. — il.lautus, [2. in-], 3: uvasket; df. upyntet; s. und. illotus.

ille, a, ud, pronom. demonstr., [rimel. f. isle, af is]: hin, hint, (som henvisende til en fiernere Gienstand, i Modsætn. af hic, denne); I) „alm."; aa) m. subst.; - si quid vos per laborem recte feceritis, labor ille a vobis cito recedet ··· nequiter factum illud apud vos semper manebit, Cato ap. Gell. 16, 1; ligel. Ille vir haud magna cum re, sed plenu' fidei, Enn.; ligel. in illa vita atque otio conservatos etc., Cic. d. Rep. 1, 3; — bb) absol.; tum ille, non sum, inquit, nescius, etc., Cic. d. Or. 1, 11; ne illi sanguinem nostrum largiantur, Sall. Catil. 52; saal. m. Eftertryk: illum (i. e. Caesarem) ab Alexandria discessisse, Cic. Att. 11, 17; — b) in neutr. ogs. c. gen.; illud aetatis etc., Suet. Galb. 14; illud horae, id. Ner. 26; — cc) m. andre Pronomer; itaque quum etc., ego ille ipse factus sum, scis quem dicam, Cic. Fam. 2, 19; cf. id. d. Or. 1, 11; - hic est enim ille vultus semper idem, quem etc., Cic. Tusc. 3, 15; cf. Virg. Aen. 7, 255; ligel. idem ille, o. idem illud, Cic. d. Rep. 2, 91, o. id. Off. 2, 15; ligel. alterum (filium) ···,

illum alterum etc., Plaut. Men. prol. 26; — dd) Modsætningen af ille o. hic: s. und. hic; — II) „bes." ogs. at mærke; aa) prægnant el. med Eftertryk, ligesom vort hin, om en udmærket Person el. Gjenstand; vid. Cic. d. Or. 2, 11, o. id. Fam. 5, 12; ligel. Magno illi Alexandro simillimus, Vell. 2, 41; - honestum illud Solonis est, Cic. d. Senect. 14; — bb) i de eiendommelige Forbindelser og Udtryksmaader; a) hic et ille: denne og hin, den og den, (om enkelte Gjenstande i Modsætn. af det Hele); - non dicam, illinc hoc signum ablatum esse et illud; hoc dico, etc., Cic. Verr. 1, 20; - ligel. heder: ille aut ille, ogs. ille et ille: den el. den, den og den; vid. Cic. R. Am. 21, o. Suet. Caes. 14; — b) ille quidem ··· sed (el. tamen etc.); - minime mali illi quidem, sed etc., Cic. Off. 3, 9; bellum ··· non injustum illud quidem ··· tamen etc., id. Att. 10, 4; — c) ex illo (sc. tempore): fra den Tid, siden el. derefter; (poet.); Virg. Aen. 2, 169, o. Ovid. Met. 3, 394; — III) endnu ere at hidføre Adverbialformerne; A) illā, adv.: derad, ad den el. hin Vei; paa el. til hin Side, hist; - vid. Plaut. Mil. gl. 2, 3, 17; cf. Tac. Ann. 2, 17, o. id. Germ. 34; — B) illō, adv.: hen til hint Sted, histhen; 1) „egentl."; neque enim temere ··· illo adit quisquam, Caes. B. G. 4, 20; ligel. illo venire, Tac., advehere, Cic., spectare, Plin.; — 2) „overf."; a) til hin Sag, histhen el. derhen; - haec omnia ··· eodem illo pertinere, ut etc., Caes. B. G. 4, 11; ligel. illo spectare, Dig.; — b) efterel. ogs. f. ibi: hist el. der, Dig.; — C) illim, adv., forældt f. illinc (i. e. illince): hist fra el. derfra, Pompon. ap. Non.; (hos Cic., oftest m. Varianten illinc); vid. Cic. Att. 9, 14, o. id. Phil. 2, 31, oftere.

†illĕcēbra, ae, f., [illicio]: Lokkelse el. Ansporen (til det Bedre el. til det Værre); a) c. gen. (subj. o. obj.); - juventutis illecebra etc., Cic. Catil. 2, 4; voluptates corporis ··· illecebrae, et escae malorum, id.; cf. id. d. Rep. 2, 4, o. id Senect. 12; — b) absol.; ad quam illecebram etc., Liv. 10, 1; cf. Hor. A. P. 223; — II) „overf." o. „concret"; A) lokkende el. forførerisk Person; en Lokkefugl, odl., Plaut. As. 1, 2, 25, oftere; — B) som Plante: = andracne agria, Plin. 25, 103; df. — illĕcēbro, are, 1, v. a.: lokker dertil, lokker, oculos, Augustin. — illĕcēbrōse, adv.: lokkende, forførende: compar., Ammian.; af — illĕcēbrōsus, 3, [illecebra]: fuld af Lokkelser el. Fristelser, forførerisk; (for- o. efterel. Ord); - compar., istoc illecebrosius Fieri nihil potest ··· homini adulescentulo, Plaut. Bacch. 1, 1, 53; - ∾ insidiae, Ammian.

*illectāmentum, i, n.: Lokkemiddel, Lokkelse, Appul.; o. — illectātio, onis, f.: Tillokkelse; (efterel. Ord); in pl.: ∾ jucundae sermonum, Gell.; af — illecto, avi, 1, v. a., intens. af illicio: lokker dertil, Tertull. — 1. illectus, 3: partic. af illicio. — 2. illectus, 3, [2. in-, lego]: som ikke er samlet, stipula, Dig.; — II) „overf.": som ikke er læst, ulæst, scriptum, Ovid. A. A. 1, 409. — 3. illectus, us, m., [illicio]: Tillokkelse, Forforelse; df. Plaut. Bacch. 1, 1, 21, i et Ordspil: Magis illectum tuum, quam lectum metuo. — illēgitime, adv., [2. in-, legitimus]: ulovmæssigen, concipi, (avles udenfor Ægteskab), Gaj. Inst.

illĕpĭde, adv.: ufint, umanerligen, ukiønt; - qui ··· tam lepidam illepide appelles, Plaut. Bacch. 5, 2, 50; cf. Hor. Ep. 2, 1, 77; - ogs. m. Negation: animam sui pro sale datam, non illepide existimatur, (ikke uvittigen), Plin. 8, 77; af — il.lĕpĭdus, [2. in-], 3: ufin, ukiøn, umanerlig, anstødelig; - Deliciae illepidae atque inelegantes, Catull. 6, 2; - ogs. m. Negation: Votum non illepidum, neque invenustum, id. 36, 17; - „bes." ogs. vanskelig el. besværlig, gnaven el. haadsk imod andre; - Parentem habere avarum, illepidum, etc., Attius ap. Cic. N. D. 3, 29; cf. Gell. 18, 4; - ogs. fortrædelig, utilfreds; Impos animi, inamabilis, illepidus vivo, Plaut. Bacch. 4, 3, 3.

il.lēvīgatus, (illaev.), [2. in-], 3: ikke glattet; df. „overf.": raa el. skurrende, sonus, Gramm. — 1. illex, ĭcis, adj., [illicio]: tillokkende, forforende, (for- o. efterel. Ord); ∾ oculi, Appul.; — 2) df. subst.: som lokker el. forforer, illex animi Venus, Appul.; men Plaut. Poen. 3, 1, 35: Qui illi malae rei tantae fuimus illices; - cf. Plaut. As. 1, 3, 68: lectus illex est, (Lokkefuglen; al. illix). — 2. illex, ēgis, adj., [2. in-, lex], ligesom ἄνομος: lovløs, som lever el. handler imod Loven; (forel. Ord); sædv. comisk Skældsord, vid. Plaut. Pers. 3, 3, 4, o. Caecil. ap. Non.

*illĭbābĭlis, e: uformindskelig, Lactant.; o. — illībātus, 3: uformindsket, uden Afdrag, divitiae, Cic. Sest. 43, quadrans (hereditatis), Dig.; - ogs. usvækket, ukrænket, imperium, Liv. 3, 61, vires, id. 42, 30; ∾ gloriam servare, Tac. Ann. 2, 46; — [2. in-, libo].

il.lībĕrālis, [2. in-], e: som er uanstændig for en Fribaaren; df. uædel, nederdrægtig, smudsig; - ex illan' familia Tam illiberale facinus est ortum? Ter. Ad. 3, 4, 3; res ad cognoscendum non illiberalis, Cic. d. Or. 1, 32; illiberales et sordidi quaestus mercenariorum, quorum etc., id. Off. 1, 42; cf. id. ibd. 29; - servum haud illiberalem praebes te, Ter. Ad. 5, 5, 5; - ogs. utienstvillig el. uhoflig; si etc., non te in me illiberalem, sed me in se negligentem putabit, Cic. Fam. 13, 1.

*illĭbĕrālĭtas, atis, f.: uædel el. smudsig Adfærd, navnl. Gnieri; ut illiberalitatis avaritiaeque absit suspicio, Cic. Off. 2, 18; ligel. in culpa esse ··· illiberalitatem Curionis, id. Att. 8, 6; o. — illībĕrālĭter, adv.: uædelt, uanstændigen, lavt el. smudsigen; - ∾ factum a vobis, Ter.; cf. id. Phorm. 2, 3, 21; - oftere m. Negation; non illiberaliter institutus, (ikke knapt, d. e. rigeligen), Cic.; cf. id. Att. 16, 3; men id. ibd. 4, 2: cetera valde illiberaliter, (sc. aestimaverunt); — [illiberalis]. — illĭbĕris, e, [2. in-, liberi]: barnløs, Tertull.

1. illic, illaec, illuc el. illoc, pronom. demonstr., [ille, ce-]: hin der, el. den der, (m. Eftertryk; men alene forel.); - Sed Amphitruonis illic est servos Sosia, etc., Plaut. Amph. prol. 148 flgd.; qui (hvorledes) illaec (i. e. Alcumena) ··· sciat etc., id. ibd. 2, 2, 131; illuc est sapere, Ter. Eun. 4, 7, 12; men id. Andr. 3, 5, in.: Ubi illic est scelus, qui etc.; — II) af et dertil føiet enclit. ce- m. interrog. -ne formes: illiccine, etc.; - Si. Illiccine est.? Ps. illic est, Plaut. Pseud. 4, 1, 44; cf. Ter. Heaut. 4, 5, 3: Illanccine mulierem alere cum familia? — III) df. Localadverbierne; A) illac, (ad den Vei) paa hin Side; - Ita nunc hac, an illac eam, incerta sum animi, Plaut. Rud. 1, 3, 31; ligel. hac illac circumcursa, Ter. Heaut. 3, 2, in.; cf. id. Eun. 1, 2, 25; — 2) ogs. „overf."; a) c. verbis motus: histhen, hen til hin Side; - Forte revertebar ··· illac, qua etc., Ovid. Fast. 6, 395; — b) omnes damnatos ··· illac facere, (stode paa hin Side, hørte til hint Parti), Cic. Att. 7, 3; — B) illoc: histhen el. derhen; - Quum illoc advenio, etc., Ter. Andr. 2, 2, 26; ligel. Post illoc veni quam (f. postquam etc.), Plaut. Truc. 3, 1, 3.

2. illic, adv., [af 1. illic]: paa hint Sted, hist; (oftest forel.); - quae illic sunt res gestae, Plaut. Amph. 1, 1, 261; cf. Ter. Hec. 2, 1, 20; dog ogs. Caes. B. C. 3, 102: qui (cives) illic negotiarentur; — II) „overf.": hos hin Person el. Ting; Non isto vivitur illic ··· modo, Hor. Sat. 1, 9, 48; cf. Tac. Hist. 2, 17; men Ter. Andr. 4, 1, 14: illic, ubi nihil opus est, (oppon. hic, ubi opus est). — illiccine, s. und. 1. illic, nr. II.

illicet, s. und. ilicet. — illĭcĭo, lexi, lectum, 3, v. a., [1. in-, lacio]: lokker el. forleder dertil, (sædv.

til det Værre, i Modsætn. af allicio); - m. ad el. in, „poet." ogs. m. ut, ogs. absol.; - is (deus) me ad illam illexit, Plaut. Aul. 4, 10, 7; ∾ aliquem in fraudem, id., Ter.; Amorem multos illexe (s. illexisse) in dispendium, Plaut. Merc. 1, 1, 13; cf. Attius ap. Cic. N. D. 3, 27; men quos ad bellum illexerat spes rapinarum, Sall. Catil. 59; qua (vi) homines illiciat ad se (hyaena), Plin. 28, 27; ∾ aliquem, ut cupiat etc., Lucr. 5, 170; cf. Vell. 2, 13; - illectos ad proditionem etc., Sall. Jug. 51; illectus praemio, id., fraude, Tac.; - ogs. uden dadlende Bibegreb; ut populus illiciatur ad magistratus conspectum, (i. e. vocetur), Varr. L. L. 5, 9; - forel. er: illicere saltus, Naev. ap. Non., (i. e. laqueis instruere); — not.: illexe, pf. syncop. f. illexisse, s. ovens. — illĭcĭtator, oris, m., [1. in-, licitor]: som (efter Aftale) gior Overbud, Cic. Off. 3, 15. — illĭcĭte, adv.: paa en utilladelig Maade, Dig.; af — il.lĭcĭtus, [2. in-], 3: ikke tilladt, utilladelig; - ∾ amor, Tac. Ann. 12, 5; ipse per licita et illicita foedatus, id. Ann. 15, 37; - superl., Augustin.

illĭcĭum, i, n., [illicio], (alene forel.); I) Lokkemiddel; - quod illicium hoc (apibus) est, Varr.; ligel. in pl., id.; — II) Folkets Sammenkaldelse, id. L. L. 6, 9. — illĭco, adv., [s. in loco]; I) „egentl.", (men alene forel.): der paa Stedet, der, hist; sta illico, Ter.; ligel. illico consiste, id. Ad. 2, 1, 2; — b) ogs. derhen; quam longe est, quum isti illico? Turpil. ap. Non.; — II) „overf." om Tiden: strax, uden Ophold; - simul atque etc., artes illico nostrae conticescunt, Cic. Mur. 10; cf. id. Quint. 15: illicone ··· convenit? - ogs. m. flgd. ubi; illico, ubi ille poscit, denegavit etc., Plaut. Stich. 4, 1, 52.

illīdo, si, sum, 3, v. a., [1. in-, laedo]: støder derimod el. derpaa el. ind deri; - m. ad, ogs. m. in (sædv. c. acc., sield. c. abl.), ogs. c. dat., ogs. absol.; - cestus ··· illisit in ossa, Virg. Aen. 5, 480; in litus se fluctus illidit, Quintil.; men linum illisum in silice, (som man slaaer derpaa), Plin.; men „poet.": ∾ manus ad vulnus, (tage haardt derpaa), Cic. poët. Tusc. 3, 31; - ∾ caput foribus, (stöde derimod), Suet. Aug. 23; ∾ vultus solo, Plin. Pan. 52; cf. Virg. Aen. 1, 115; men id. ibd. 5, 206, absol.: illisaque prora pependit; men illisa gemma, (hvorpaa man har slaaet), Plin.; - ∾ aliquem pelago, (jage ud i Søen, nøde til at seile), Val. Fl.; ∾ cursus in aliquem, (styrte løs paa nogen), Stat.; — II) „overf.": knuser; serpens compressa et illisa (al. elisa), Pseud. Cic. Harusp. 25; illisis pedibus (pulli), Varr.

illĭgātĭo, onis, f.: Binden derom, Sammenbinding, Arnob., Capella; af — il.lĭgo, [1. in-], avi, atum, 1, v. a.; binder dertil el. deri el. derpaa; - m. in (c. acc., oftere c. abl.), ogs. m. post, ogs. c. dat., ogs. c. abl. (modi), ogs. absol.; - I) „egentl."; ∾ motus (stellarum) in sphaeram, Cic. Tusc. 1, 25; in currus distentum Metium illigat, Liv. 1, 28; litterae in jaculo illigatae, id. 5, 41; ∾ emblemata in aureis poculis, Cic. Verr. 4, 24; manibus post tergum illigatis, Liv. 5, 27; juvencis illigata ··· aratra; Hor. Epod. 1, 25; ut, quo etc., hoc artius illigata (tigna) tenerentur, Caes. B. G. 4, 17; — B) „bes.": indvikler el. hemmer el. standser (den frie Bevægelse), forvikler el. forrykker, obl.; (saal. „poet." o. i efteraug. Prosa); - inutilis inque ligatus, Virg. Aen. 10, 794, (s. illigatusque); men Tac. Ann. 13, 40: ne impeditis locis ··· se ··· illigaret; cf. id. ibd. 3, 21: illigatus praeda etc.; - men ut ··· lento veneno illigaret, id. ibd. 6, 32; ogs. illigatus peste textili, Cic. (poët.) Tusc. 2, 8, (e Sophocle); — II) „fig."; A) „alm.": føier el. knytter dertil, forbinder dermed; - ∾ paeonem in solutam orationem, Cic. Orat. 64; men id. ibd. 27: in quo (genere orationis) ··· omnes sententiarum illigantur lepores; cf. id. d. Or. 3, 44, o. id. Acad. 2, 2; men Liv. 33, 12: non iis conditionibus illigabitur pax, ut etc.; cf. id. 36, 11; — B) „bes.": forbinder el. forpligter dertil; indvikler deri; - tenere aliquem illigatum multis et magnis pignoribus, Cic. Phil. 13, 4; cf. Liv. 32, 22; men ∾ se cum Romanis foedere sociali, id. 45, 25; cf. Cic. d. Or. 2, 14; men ∾ primores classiariorum conscientia, Tac. Ann. 15, 51; ogs. „alleg.": Vix illigatum te etc., Hor. Od. 1, 27, 23.

illim, s. illinc, s. und. ille. — illīmātus, 3, [1. in-, limus], i. e. limo obductus; ∾ frondes, Colum. 9, 7, (Schneid.). — illīmis, e, (2. in-, limus): uden Dynd el. Ler; bf. klar; ∾ fons, Ovid. Met. 3, 407.

illinc, adv., [ille]; I) „egentl.": hist fra el. derfra, fra hint el. det Sted; - ubi primum poterit, se illinc subducet, Ter. Eun. 4, 1, 14; cf. id. Ad. 4, 7, 13: Illinc huc transferetur virgo; ligel. Cic. Att. 9, 14: illinc Cnaeum profectum etc.; — II) „fig.": fra hin Person el. Ting, histfra, fra el. paa hin Side; - si illinc beneficium non sit, Cic. Att. 9, 7; cf. id. Phil. 2, 31: omnem se amorem abjecisse illinc, (i. e. ab illa, al. illim m. s. Bem.), atque in hanc transfudisse.

illĭnĭmentum, i, n.: hvad der tiener til Paasmøring; bf. Paasmøring el. Smørelse; ∾ medicamentorum, Coel. Aur.; af — illĭnio, ire, v. a.: Biform af flgd., oftest hos Plin.; - ligel. illinire, Colum. — il.lĭno, [1. in-], lēvi, lĭtum, 3, v. a.; I) „alm."; ∾ alicui aliquid: at smøre derpaa, at stryge derover; - ∾ oculis collyria, Hor. Sat. 1, 5, 30; cf. Ovid. Med. fac. 100; ∾ psyllion fronti, Plin.; - ∾ aurum tecto, Senec., (at forgylde); aurum vestibus illitum, (indvævet deri, obl.), Hor. Od. 4, 9, 14; - men „poet.": si bruma nives ··· illinet agris, (udbreder derover), Hor. Ep. 1, 7, 10; cf. id. Sat. 1, 4, 36; — II) „bes."; ∾ aliquid aliqua re: at bestryge el. overtrække dermed; - ∾ ventrem sanguine, Plin., gingivas melle, Cels., faces taedamque pice, Liv., navem bitumine, Curt.; - men „poet.": illita Medis porticus, (bemalet dermed), Pers. 3, 53; ligel. ∾ tela dolis, (i. e. veneno), Lucan.; — B) „fig." (o. „alleg."): his ··· insidere (debet color) non fuco illitus, sed sanguine diffusus, Cic. d. Or. 3, 52; cf. Liv. 5, 2: id donum inimicorum veneno illitum fore.

il.līquĕfactus, [1. in-], 3: flydendegiort el. flydende, smeltet; men alene „alleg." o. lignelsesvis; - tamquam illiquefactae voluptates etc., Cic. Tusc. 4, 9. — il.līquor, [1. in-], qui, v. dep. n.: at flyde derind el. dertil; quum illis (cochleis) de coelo nihil illiquitur, Symmach. — illīsio, onis, f., [illido]: Slaaen el. Støden derpaa el. derimod, Hieronym. — 1. illīsus, 3: partic. af illido. — 2. illīsus, us, m., [illido]: = illisio; sædv. in abl. illisu, Plin. 2, 49, Sil.

il.littĕrātus, (illiter., 2. in-), 3; I) „egentl.": ikke skreven, ikke skriftlig; - tacito illitteratoque consensu (Atheniensium abolitae leges Draconis), Gell. 11, 18; — II) sædv. „fig."; A) om Mennesker: ulærd, udannet; navnl.: uden høiere el. videnskabelig Dannelse; - illitteratum (dicimus), non ex toto rudem, sed ad litteras altiores non perductum, Senec. Benef. 5, 13; men m. Negation: virum bonum, non illitteratum etc., Cic. d. Or. 2, 6; - men efter Colum. 1, 8, ∾ villicus: som ikke kan læse og skrive; — B) om Ting og om Begreber: uden Lærdom, uden Spor af Lærdom, (som intet har med Lærdom at giøre); - scribo plurimas, sed illitteratissimas litteras, Plin. Ep. 1, 10; illitteratum est, c. inf., (det røber Mangel paa Dannelse), id. ibd. 2, 3; ogs. m. Negation: nec illitterata, nec insulsa, etc., (hvad der siges) ikke uden Lærdom og Vid, Cic. Fam. 9, 6.

1. illĭtus, 3: partic. af illino. — 2. illĭtus, us, m., [illino]: Paasmøren el. Besmøren; bf. in abl.: illitu, (ved at smøres derpaa), Plin. — illiusmodi,

el. illius modi, som adj. indecl.: af hint el. det Slags, slig el. saadan; - aut illius modi quadruplatores, Cic. Div. in Caecil. 21. — illix, s. und. l.illex.

illo, adv., s. und. ille. — illoc; I) neutr. pron., s. und. l.illic; — 2) adv., s. und. l.illic, B. — illŏcābĭlis, e, [2.in-, loco]: som ikke kan udstyres el. bortgiftes, virgo, Plaut. Aul. 2, 2, 14, Varr.; — illorsum, adv., s. illo versum: histhen el. derhen, i hin el. den Retning, Cato ap. Fest. s. v. aliorsum, p. 27. — il.lōtus, [2.in-], 3: uvasket, uren, smudsig; ∾ manibus tractare, Plaut. Poen. 1, 2, 103; ∾ toralia, Hor. Sat. 2, 4, 31; ∾ cochleae, Plin.; ∾ echini, Hor. Sat. 2, 8, 52, (som ikke ere rensede); — b) ogs. figes ordsprogvis: facere aliquid illotis manibus, Gell., pedibus, Macrob., (d. e. uden vedbørlig Forberedelse); — not.: hertil høre endnu de tvende Former: illautus, 3, Plaut. Poen. 1, 2, 23; - o. illūtus, 3, vinacei, Cato; — II) ogs. „fig.": illotus sermo, Auct. Decl. in Sall., in.

illubricans, tis, partic., [l.in-, lubrico]: som sætter i en slibrig el. let Bevægelse; ∾ membra, Appul. — l.illuc: den hyppigere Form af illoc, som neutr. af l.illic. — 2.illuc, adv., [ille]: histhen el. did el. didhen el. derhen; - clam illuc redeundum est mihi, Plaut.; cf. Ter. Andr. 1, 5, 31: paulo momento huc illuc impelli; ligel. salientes huc illuc, Quintil.; cf. Cic. d. Or. 1, 40, o. Hor. Od. 4, 11, 9; — II) „fig.": til hin el. den Gienstand el. Person; vid. Plaut. Men. 4, 2, 54, o. Hor. Sat. 1, 2, 23, oftere.

il.lūcĕo, [l.in-], ēre, v. n.: at lyse el. skinne derpaa: c. dat., Plaut. Capt. 3, 4, 65. — il.lūcesco, [l.in-], el. illucisco, luxi, 3, v. n. o. a. inch.; I) som neutr.: at blive lys el. klar, at vise sit Lys, begynde at skinne; - illucescet aliquando ille dies, quum etc., Cic. Manil. 26; cf. id. N. D. 2, 38; qui (dies) ut illuxit, id. Tusc. 1, 47; cf. Ovid. Met. 7, 431; - ogs. c. dat.; ea nocte, cui illuxit dies caedis, Suet. Caes. 81; - ogs. impers.; ubi illuxit, Caes. B. C. 1, 23; cf. Liv. 2, 65; — B) „fig.": at fremskinne, at vise sig; - quum populo R. vox et auctoritas consulis ··· illuxerit, Cic. Agr. 1, 8; clarissimum deinde Homeri ingenium illuxit, Vell. 1, 5; - men impers.: si illuxerit, Cod. Just., (hvis det skulde vise sig); — II) act.: at beskinne; Ut mortales illuciscas luce clara et candida, Plaut. Amph. 1, 3, 49; cf. id. Bacch. 2, 3, 22.

illuctans, tis, partic., [l.in-, luctor]: kæmpende deri el. derpaa; (poetisk Ord); - verba illuctantia labris, Stat. Theb. 4, 790. — il.lūcŭbrātus, [2.in-], 3: som ikke er udarbeidet om Natten; df. skiødesløs; ∾ scripta, Sulp. Sev. — illūcŭlasco, ĕre, v. n., inch. af illuceo; (om Dagen): at bryde frem, Fronto.

illūdia, orum, n.: Blendværk, Bedaarelse, Tertull.; o. — illūdio, are, v. n., Biform af flgd.; vid. Gell. 1, 7; af — il.lūdo, [l.in-], si, sum, 3, v. n. o. a.; I) neutr.: ligesom at spille ind derpaa el. spillende at berøre; A) „alm."; - ubi quid datur oti, Illudo chartis, (skriver jeg for Morskabs Skyld), Hor. Sat. 1, 4, 139; Ima videbatur talis illudere palla, Tibull. 3, 4, 35; — B) „bes."; at drive sit Spil dermed, at have til Bedste, at spotte, odl.; - a) c. dat.; ∾ horum virorum dignitati, Cic. R. Am. 19; cf. Hor. Sat. 2, 8, 62, o. Virg. Aen. 2, 64; — b) ∾ in aliquem, ogs. in aliquo; - ut ne impune in nos illuseris, Ter. Eun. 5, 4, 20; cf. Cic. d. Or. 3, 43; - men in quibus sic illudatis, Ter. Andr. 4, 4, 19; — c) absol.: illuseras heri inter scyphos, quod (i Anledning deraf) etc., Cic. Fam. 7, 22; — B) (paa en spottende Maade) at krænke el. fordærve; ogs. at forføre; - a) c. dat.; ∾ pecuniae, (bortkaste til ingen Nytte), Tac. Hist. 2, 94; - men „poet. overf." om Dyrene, Virg. Ge. 2, 375; - ∾ matri alicujus, Tac. Ann. 15, 72; cf. Suet. Tib. 45; — b) absol. o. „overf."; Tum variae illudant pestes, Virg. Ge. 1, 181; — II) act.; A) „alm.": behandler let el. fint; saal. har Virg. Ge. 2, 461: illusas vestes auro, (guldvirkede); — B) „bes."; 1) driver Spil el. spotter dermed; - satis superbe illuditis me, Ter. Phorm. 5, 7, 22; cf. Cic. Lael. 26, o. id. d. Or. 2, 58; men saepe asperis facetiis illusus, Tac. Ann. 15. 68; — b) ogs. at giøre sig lystig derover, at skemte dermed; - pergisne eam illudere artem, in qua etc.? Cic. d. Rep. 1, 13; cf. id. d. Or. 1, 19 o. 57, ogs. Ovid. Met. 9, 66; men Virg. Aen. 9, 631: I, verbis virtutem illude superbis! — 3) fordærver, ødelægger; - dum etc., paene illusi vitam filiae, Ter. Andr. 5, 1, 3; men Illusique pedes (sc. crapula, d. e. usikkre efter Rusen), Hor. Sat. 2, 7, 108; men ∾ corpus alicujus, (mishandle), Tac. Ann. 1, 71.

*illūmĭnāte, adv.: belyst el. belysende; df. „fig.": ∾ et rebus et verbis dicere, (med Anvendelse af Troper el. Figurer), Cic. d. Or. 3, 14; — illūmĭnātio, onis, f.: Belysning, solis, Macrob.; - df. „fig.": Oplysning, Forklaring, bonorum, Tertull.; o. — illūmĭnātor, oris, m.: som belyser el. forklarer; ∾ novae religionis, Tertull.; af — il.lūmĭno, [l.in-], avi, atum, 1, v. n.: belyser el. oplyser, vias igni, Stat., noctem facibus, Appul.; luna illuminata a sole, Cic.; — II) „fig."; A) „overf.": pryder el. smykker; - corona ··· gemmis illuminata, Auct. ad Her. 4, 47; purpura vestem omnem illuminat, Plin.; — B) „ment."; 1) „alm.": forherliger, giør berømt; - nisi Thebas os unum Pindari illuminaret, Vell. 1, 18; — 2) „bes.": giør lys el. indlysende, forklarer el. tydeliggiør; ∾ orationem sententiis etc., Cic. d. Or. 3, 54; cf. id. Orat. 25, o. Vell. 2, 18; s. ogs. id. ibd. 35 o. 66; — b) forklarer el. beretter; quin mortis tuae illuminas arcana? Appul. — illūmĭnus, 3, [2.in-, lumen]: uden Lys, ubelyst el. dunkel, Appul.

illūnis, e, [2.in-, luna]: uden Maaneskin, nox, Plin. Ep. 6, 20; — not.: sidd. ogs. illūnus, 3, nox, Appul. — il.lŭo, [2.in-], ĕre, v. a.: at skylle ind derpaa; mare Hispanum ··· quatenus Hispanias illuit, Plin. 3, 10; — not.: quod amnis fundo illuit, (hvad den skyller op dertil), Dig. — Illuricus, etc., s. und. Illyrii, etc. — *illūsio, onis, f.: Spot; navnl. som Talefigur: Ironi el. Sarcasme, odl.; vid. Cic. d. Or. 3, 53; cf. Quintil. 8, 6, 54; o. — illūsor, oris, m.: en Spotter; ∾ legis, Tertull.; — [illudo].

*illustrāmentum, i, n.; oprdl.: det Belysende; df. „fig.": Forskiønnelsesmiddel; - haec sunt vel illustramenta pronunciationis, vel vitia, Quintil. 11, 3, 149; — illustrātio, onis, f.; oprdl.: Belysning; df. som rhetorisk Figur: levende Skildring el. Fremstilling igiennem Talen, (Grækernes ἐνάργεια, quae non tam dicere videtur, quam ostendere), vid. Quintil. 6, 2, 32; o. — illustrātor, oris, m.: som belyser el. oplyser; (efterel. Ord); ∾ rerum (deus), Augustin.; — [illustro].

illustre, som adv., s. und. flgd. — illustris, e, [l.in-, lustro]: som befinder sig i Lyset; belyst el. fuld af Lys, lysende el. skinnende, klar; I) „egenl."; ∾ stella et perlucida, Cic.; ∾ lumen, id. Arat.; de ··· illustri et claro quodam loco, id. Somn. Scip. 2; ∾ noctibus, (i lyse Nætter), Plin.; ∾ caput (Solis), Ovid. Met. 2, 50; - compar., ∾ candor solis, quam ullius ignis, Cic. N. D. 2, 25; men comisk: (ventus) illustriores fecit (sc. aedes), fenestrasque indidit, Plaut. Rud. 1, 1, 6; superl., s. nedenf.; — II) „fig." o. „ment."; A) „alm.": lys el. indlysende, tydelig el. aabenbar; - ∾ factum notumque omnibus, Cic. Verr. 5, 13; a certis et illustrioribus cohibere assensum, id. Acad. 2, 29; illustris oratio est, si etc., id. Part. or. 6; — B) „bes."; a) mærkelig el. navnkundig; - Themistoclis nomen est, quam Solonis, illustrius, Cic. Off. 1, 22; hujus illustrissimum est proelium

apud Plataeas, Nep. Paus. 1; men id. Reg. 1: Xerxi (gen.) maxime est illustre, quod etc.; men Gell. 18, 7: vos quoque philosophorum illustrissimi; — b) anselig el. vigtig el. berømmelig i sit Slags; ∾ causas defendere, Cic.; cf. Caes. B. G. 7, 3: illustrior res etc.; cum illustrioribus (sc. viris) provinciarum, Suet. Caes. 48; cf. id. Tib. 32; illustrius ad laudem, Cic.; illustriore loco natus, Caes. B. G. 6, 18; illustrissimus quisque pastor fuit, (havde Hiorder), Varr.; — III) af neutr. illustre som adv., er compar. illustrius: tydeligere, Cic. Fam. 10, 19, o. superl. illustrissime, describere, Gell. 9, 13.

illustro, avi, atum, 1, v. a., [illustris]: gjør lys el. lysende, belyser el. oplyser; I) „egenl."; sol cuncta sua luce illustrat et complet, Cic. d. Rep. 6, 17, (al. collustrat); leniter illustrans stellas (nox placida), Plin. 2, 16; cf. Hor. Od. 4, 14, 5; — II) „fig."; A) „alm.": aandigen at belyse, at aabenbare el. forklare, at bringe for Dagen, obl.; - ut ea consilia ··· illustrarentur, Cic. Catil. 3, 8; cf. id. ibd. 1, 3, o. 3, 1; men Lucr. 1, 138: Grajorum obscura reperta ··· illustrare Latinis versibus; men ∾ jus obscurum, Cic. d. Or. 1, 39; cf. id. Acad. 1, 1; - men id. Orat. 27: illustrant orationem, quasi stellae quaedam, translata verba atque immutata; cf. id. d. Or. 3, 36, o. Quintil. 4, 3, 4, oftere; — B) „bes.": gjør navnkundig el. berømt, forherliger; ∾ aliquem laudibus, Luccej. ap. Cic. Fam. 5, 14; ∾ familiam, Suet. Galb. 3; illustrabit ··· tuam magnitudinem hominum injuria. Cic. Fam. 1, 6; cf. id. Arch. 9, o. Nep. Them. 1; men quid prius illustrem etc.? Hor. Sat. 2, 6, 17; opus Graecis versibus illustratum, Plin. — illūsus, 3: partic. af illudo.

illūtĭbarbus, 3, [illutus, barba]: med uvasket el. smudsigt Skjæg, Marsyas. Appul. — illūtĭbĭlis, e, [2.in-, luo]: ikke til at udvaske, odor, Plaut. Men. 1, 2, 57. — illūtus, 3, s. und. illotus.

illŭvies, ēi, f.: I) [2.in-, luo]; oprdl.: uvasket Tilstand; bs. „alm.": Urenhed, Smudsighed; illuvie immunda (ancillula), Ter. Heaut. 2, 3, 54; illuvie deformis el. obsitus, Tac.; cf. Virg. Ge. 3, 561; ∾ obesa (suis), Colum.; - ogs. som Skældsord: germana illuvies etc., Plaut. Most. 1, 1, 39, (du Erkeskarn)! — II) [1.in-, luo]; ∾ aquarum: Oversvømmelse, Justin. 2, 1 o. 6; - ogs. det over sine Bredder optraadte Vand; (in) placida illuvie, Tac. Ann. 12, 51.

Illÿria, ae, etc., s. und. flgd. — Illÿrii, orum, m., Ἰλλύριοι: Folk ved det adriatiske Hav, i d. nuv. Dalmatien o. Albanien; vid. Mela 2, 2, o. Liv. 10, 2, ogs. id. 42, 26, oftere, o. A.; - in Illyriis, (i Illyrien), Plin. 2, 106; — B) bs. 1) Illÿrius, 3: illyrisk, ager, Cato ap. Gell., latro, Cic. Off. 2, 11; — b) bs. subst. Illyria, ae, f.: Landskabet Illyrien, Propert. 1, 8, 2; - men in pl., id. 2, 16, 10, som bestaaende af to Dele, d. romerske o. d. græske Illyrien; — 2) Illÿrĭcus, (ogs. Illuricus, Plaut. Trin. 4, 2, 10): illyrisk, mare, Cic., -sinus, Virg., undae, Hor., pix, Ovid.; — b) bs. ogs. subst. Illyricum, i, n.: Landskabet Illyrien, Varr., Cic. Att. 10, 6, Liv., Plin., o. A.; — C) Illÿriciānus, 3: illyrisk, gens, Val. ap. Treb. Claud. 14; — 4) Illÿris, ĭdis, f.: illyrisk, ora, Ovid. Trist. 2, 225, Epidamnos, Lucan.; — b) ogs. subst.: Landskabet Illyrien, Ovid. Pont. 2, 2, 70, o. Mela 1, 3.

Ilus, (ī), i, m., Ἶλος: K. i Troja, Søn af K. Tros, Broder af Ganymedes og Assaracus, Fader til Laomedon, har bygget el. udvidet d. efter ham benævnte Ilion; vid. Virg. Aen. 6, 650, o. Ovid. Met. 11, 756; — II) Tilnavn til Ascanius el. Julus, Virg. Aen. 1, 268. — Ilva, ae, f.: Øen Elba mellem Etrurien og Corsica, Mela 2, 7, Plin. 3, 12, Liv., o. A.

im, forcl. f. eum: acc. af is, Lucr. 3, 876, o. Cic. Leg. 2, 24, (e XII Tabb.) — Imachăra, (Imacar.), ae, f.: By paa Sicilien; - hvf. Imachărensis, e, ager, Cic. Verr. 3, 8; men Imacharenses, (Imacar.), ium: Indvaanerne deraf, id. ibd. 42; cf. Plin. 3, 14.

ĭmāgĭnābundus, 3, [imaginor]: som forestiller sig noget; c. acc., Appul. — *ĭmāgĭnālĭter, adv.: billedligen el. figurligen, Augustin.; o. — ĭmāgĭnārius, 3; I) hørende til et Billede, pictor, plastes, Edict. Diocl.; — b) bs. subst. imaginarius, i, m.: der bærer Keiserens Billede (som Standart), Veget.; — II) som alene er til i Indbildningen el. for Skins Skyld, fasces, Liv. 3, 41, militia, Suet. Claud. 27, venditio, Dig.; — bs. adv. ĭmāgĭnārĭe: efter Indbildningen el. Phantasien, Sidon.; — [imago].

*ĭmāgĭnātio, onis, f.: Indbildning, Phantasi, Grubleri; - provincias Orientis ··· secretis imaginationibus agitans, (pønsende paa en Reise dertil), Tac. Ann. 15, 36; - ligel. in pl., Plin. 20, 26; o. — ĭmāgĭnātīvus, 3: hørende til Indbildningen el. Phantasien; ∾ vis, (Indbildningskraften), Augustin.; — [imaginor]. — ĭmāgĭnĕus, 3, [imago]: afbildende, figurae, Venant.; — b) ∾ poenae, (som paalægges Fornegterne af Billeddyrkelsen), Sedul.; — ĭmāgĭnĭfer, a, um, [imago, fero]: der bærer Keiserens Billede (som Standart), Veget.; — ĭmāgĭno, (avi), atum, 1, v. a., [eftercl. Biform af flgd.]: afbilder el. afformer; speculum ··· nihil imaginat, Gell. 16, 18; terram digitis imaginatam (adorare), Lactant.

*ĭmāgĭnor, atus sum, 1, v. dep. a.: at afbilde i sit Indre, at forestille sig noget, at danne sig en Forestilling derom; - ∾ fercula triumphi, Plin. 9, 58; men eum (eloquentem) ··· tantum imaginatur et fingit (M. Tullius), Quintil. 12, 1, 21; men id. 9, 2, 41: etiam quae futura sint, aut futura fuerint, imaginamur; - ∾ aliquid per somnia, Plin. 20, 51; - men imaginata est, m. acc. c. inf., (hun drømte), Suet. Caes. 81; o. — ĭmāgĭnōsus, 3; hvf. Catull. 41, in fin.: solet haec imaginosum, (sædvanlig Virkning af Indbildningen el. Phantasien), inc.; — [flgd.].

ĭmāgo, inis, f., [af inus. imor, hvf. ogs. imitor, ogs. similis; besl. m. μιμέομαι]: Billede el. Afbildning af en Gjenstand, (som Maleri el. Billedstøtte el. Maske), ogs. Phantasibillede, obl.; — I) „egenl."; hominis imaginem gypso e facie ipsa exprimere, Plin. 35, 44; ∾ (Demosthenis) ex aere, id. Orat. 31; neque pictam, neque fictam imaginem suam etc., id. Fam. 5, 12; cf. id. Fin. 5, 1; ∾ cereae, Hor.; men epistola atque imago etc., vid. Plaut. Pseud. 4, 6, 35; — B) hertil mærkes; jus imaginis ad memoriam posteritatemque prodendae, etc., vid. Cic. Verr. 5, 14; - denne Ret har den Romer, i hvis Familie nogen har beklædt en Curulværdighed; - disse imagines, (efter Cassiod.: Buster, efter Schweigh.: Masker), vare opstillede in atrio, og bares ved Begravelser i Procession; vid. Hor. Epod. 8, 11, o. Cic. Agr. 2, 36; cf. id. ibd. 2, 1: qui imagines familiae suae consecuti sunt; s. ogs. Sall. Jug. 85, ogs. Liv. 3, 58 o. 78; — II) „fig." o. „overf."; A) enhver sandselig Afbildning, navnl. ogs. Phantasi- el. Skyggebillede, obl.; - Turni venientis imago, Virg. Aen. 10, 456; cf. Ovid. Her. 17, 45; bs. ogs. om en Skygge i Underverdenen, Virg. Aen. 6, 480; - men ogs. Billede el. Afbildning af hvad der foregaaer, el. tænkes at foregaae; saal. Virg. Aen. 2, 369: plurima mortis imago, (utallige Dødsmaader); cf. Tac. Ann. 15, 70: per ejus modi mortis imaginem (obire); - ogs. Billedet i Modsætn. af Væsenet; imaginem ··· penes nos, vim penes Parthos etc., Tac. Ann. 15, 14; - ogs. Billede el. Symbol el. Tegn derpaa; - ne quam imaginem servitii perferret, id. ibd. 31; men Cic. Fam. 1, 6: meorum temporum imaginem video in rebus tuis, (en Afbildning deraf); — 2) „bes." ogs. Lydens Afbildning, d. e. Echo; vocisque offensae···

imago, Virg. Ge. 4, 50; ligel. ∾ vocis, Ovid. Met. 3, 335, clamoris, Stat.; men absol.: (locus), ubi non resonent imagines, Varr.; cf. Hor. Od. 1, 12, 4; — B) „ment."; 1) Afbildning igiennem Ordene, d. e. Beskrivelse, Lignelse, Billede; vid. Cic. Inv. 1, 33; men haec a te non multum abludit imago, Hor. Sat. 2, 3, 320; — 2) Afbildning el. Billede el. Forestilling, som Sielen danner sig om en Gienstand; - cari genitoris imago, Virg. Aen. 2, 560; cf. id. ibd. 6, 401: tantae pietatis imago, (Tanken el. Forestillingen derom); partem nóctium in imagine tua exigo, (ved at tænke paa dig), Plin. Ep. 7, 5; imagines, quae εἴδωλα nominant etc., vid. Cic. Fin. 1, 6; cf. id. Acad. 2, 40; - ogs. Drømmebillede; vid. Virg. Aen. 1, 407; cf. Tibull. 3, 4, 56: Vanum (te) nocturnis fallit imaginibus (somnus).

ĭmāguncŭla, ae, f., demin. af imago: lidet Billede; - ∾ aerea puerilis, Suet. Aug. 7. — Imāus, i, m.: Biergstrækning i Asien, imellem d. caspiske Hav og Gangesfloden, (hod. Mustag), Plin. 5, 27.

imbalnities, ēi, f., [2.in-, balneum]: Mangel paa Bad el. paa Renselse, Lucil. ap. Non. — imbēcille, som adv. af imbecillus, men alene in compar. o. „fig."; ∾ horrere dolorem, (noget umandigen), Cic. Tusc. 5, 30; cf. id. Acad. 2, 17. — imbēcillis, e, (hos. imbecilli ingenio), Plin. Pan. 79; - sædv. imbēcillus, 3, [1.in-, bacillum, oprdl. som gaaer ved Staven]; 1) „egenl." om Personer el. m. Hensyn derpaa: svag el. svagelig; - quam fuit imbecillus etc., Cic. d. Senect. 11; cf. id. Fam. 7, 1, (hvor homo imbecillus, opp. valentissima bestia); - compar., et valetudine et natura imbecillior, Cic. Qu. Fr. 2, 10; men superl., ∾ materia, Cels., sanguis, Senec. 4, 18; - ogs. syg el. sygelig; vid. Vell. 2, 111; - ogs. subst. el. absol.: imbecillorum ··· misererier, Lucr. 5, 1022; — II) „fig."; A) „overf." om Ting, om Begreber og Forholde, osv.: svag el. kraftlos el. ringe i sit Slags; - ∾ regnum, (opp. firmum), Sall. Jug. 10; men Cic. Att. 10, 14, „alleg.": Imbecillior medicina, quam morbus; - imbecillae suspiciones, Tac. Ann. 2, 76; cf. id. Agr. 46: imbecilla vultus simulacra etc.; — B) „ment." el. om Personer og Characterer: svag, daarlig, feig; - superstitio imbecilli animi est atque anilis, Cic. Div. 2, 60; ab imbecillis accusatoribus accusari, Cic. Qu. Fr. 2, 6; - ogs. absol.: imbecillus, (Svagling el. Stakkel), Hor. Sat. 2, 7, 39; cf. Senec. Ep. 85: si imbecillimis fortior est (sapiens).

*imbēcillĭtas, atis, f.; 1) „egenl.": Svaghed el. Svagelighed, corporis, Cic.; imbecillitatem valetudinis sustentare et tueri, id. Fam. 7, 1; ogs. Upasselighed el. Sygdom, Suet. Tib. 11; — b) om Ting; ∾ materiae, Caes. B. C. 2, 15, (Tømmerets Svaghed); — II) „fig.": Svaghed, Kraftloshed, Feighed; ∾ generis humani, Cic., consilii, id.; ∾ magistratuum, id. Fam. 1, 6; ∾ ingenii, Plin. Ep., animi, Caes.; s. ogs. Cic. Tusc. 5, 1, Quintil. 6, 4, 13, o. Tac. Ann. 4, 8; o. — imbēcilliter, adv., s. und. imbecille; — [imbecillis el. imbecillus]. — imbēcillus, 3: d. sædv. Form f. imbecillis, s. und. imbecillis.

imbellĭa, ae, f.: Udygtighed til Krig, Gell. 5, 5; - men Senec. Benef. 4, 18: hominem imbellia cingit, (Mennesket er værgeløst; oppon. animalia vaga armata sunt); af — imbellis, e, [2.in-, bellum]; 1) „egenl.": ukrigersk, udygtig el. uskikket til Krig, turba, Liv., vulgus, Tac., aetas, id.; cf. Cic. Off. 1, 24: numquam ··· committendum est, ut imbelles timidique videamur; - strenui et imbelles etc., Sall. Jug. 67; men ignavi et imbelles inter hostes etc., Liv. 26, 2; - compar., major numerus et imbellior, Tac. Hist. 4, 33; - endel. „poet." om Dyrene; ∾ columba, Hor.; ∾ cervi, id.; - ligel. ∾ dii, Ovid. Amor. 1, 10, 20, (i. e. Venus et Cupido); — II) „overf." om Ting og om Begreber: ukrigersk, uskikket til Krig, odl.; - rebus imbellibus ··· fortes (viros) maxime dolere, Cic. Lael. 13; men Liv. 10, 1: ne prorsus imbellem annum agerent; - oftest „poet."; ∾ telum, (svagt), Virg. Aen. 2, 544; ∾ lacerti, Ovid. Met. 13, 109; men ∾ Tarentum, (forkelet), Hor.; ogs. ∾ Asia, Liv. 9, 19; ∾ cithara, Hor., lyra, id.; ∾ fretum, (det rolige Hav), Stat.; ∾ oliva, (som Fredens Symbol), Val. Fl.

imber, bris, m., ὄμβρος: stærk Regn, Skylregn el. Pladskregn; 1) „egenl."; - ita magnos et assiduos imbres habebamus, Cic.; cf. id. Verr. 4, 40: hiems summa ··· imber maximus; hvor ogs. in imbri, in frigore, etc.; cf. Hor. Sat. 1, 5, 95, o. id. Ep. 1, 11, 11; ligel. ∾ densissimus, Virg.; cf. id. Aen. 5, 695; - ∾ lapidum, sanguinis, ogs. ∾ lapideus, sanguineus; vid. Cic. Div. 1, 43, o. id. ibd. 2, 28; men Liv. 43, 13: imbre lapidavit; — bb) som Ordsprog mærkes: imbrem in cribrum gerere, (spilde sin Umage), Plaut. Pseud. 1, 1, 100; cf. id. Capt. 2, 2, 86; — II) „overf."; A) „alm."; a) Regnvand; piscinae cisternaeque servandis imbribus, Tac. Hist. 5, 12; — b) „poet.": Vand el. flydende Vædske; navnl. Vandet som Element el. Grundstof, Lucr. 1, 716; men ∾ Neptuni, (om Havet), Enn. Ann. 7, 78; cf. Virg. Aen. 1, 123, o. Ovid. Her. 18, 104; - men Virg. Ge. 4, 115, amici imbres: Vand til Vanding; - fremd. om Taarer, Ovid. Trist. 1, 3, 18; men ∾ sangvineus, Stat., cruentus, Lucan.: det udstrømmende Blod; — B) „bes." o. „poet."; a) stærkt Uveir; saal. caeruleus imber: en Uveirssky, Virg. Aen. 3, 194; men grandinis imbres: Haglslag el. Haglbyge, Lucr. 6, 107; — b) den ligesom Hagl el. Regn nedstyrtende Mængde, navnl. af Skudvaaben; vid. Virg. Aen. 12, 284: ferreus ingruit imber.

imberbis, e, [2.in-, barba]: uden Skæg, uskægget; (oppon. barbatus); vid. Cic. N. D. 3, 34; ∾ juvenis, Hor.; men id. Ep. 2, 1, 85: quae imberbes didicere, (i deres Ungdom); — not.: imberbus, 3, Biform af frgd., Lucil. ap. Non., o. Varr. ibd.

im.bĭbo, [2.in-], bibi, bibĭtum, 3, v. a.: drikker i mig, indsuer, nidorem (radicis) per infurnibulum, Plin. 24, 85; — II) „fig."; A) „alm."; ∾ animo: at modtage stærkt Indtryk el. at gribes deraf; - nisi de vobis malam opinionem animo imbibissent, Cic. Verr. Act. 1, 14; cf. Liv. 2, 58: tantum certamen imbiberant animis; — B) „bes.": ligesom indpreger mig, d. e. foresætter mig, beslutter; - quod initio consulatus imbiberat, Liv. 2, 47; - saal. oftere m. Objectssætn., el. c. infin.; vid. Cic. Quint. 6, o. Lucr. 3, 1010. — im.bīto, [1.in-], ĕre, (v. a.): gaaer ind deri; c. acc. (praepos.); meam domum ne imbitas, Plaut. Epid. 1, 2, 42. — im.bŏnĭtas, (2.in-), atis, f., (efterel. Ord): Umildhed, Raahed, Tertull.

im.bractĕo, [1.in-], (avi), atum, 1, v. a.: overtrækker med Metalblik; ∾ statuas auro, Ammian. — imbrex, icis, f., (ogs. m., Plin.), [imber; imbrices, quod accipiant imbres, Isid.]: Hultegl el. Hulteglsten, (hvorover Regnen falder ned; men tegula: den flade Tagsten); - tempestas ··· confringit tegulas imbricesque, Plaut.; cf. Plin. 35, 46, o. Virg. Ge. 2, 296; — II) „overf.": enhver hulteglformet Gienstand; bf. a) en Rende; imbricibus infusum, Colum.; inter duos imbrices, Plin. 17, 24; — b) den hule Haand til at klappe med, (el. Lyden deraf), Suet. Ner. 20; — b) ∾ narium: den Brusk, som deler Næseborerne, Arnob.; — c) ∾ porci, Martial. 2, 37: et vist hulteglformet Stykke af Svinet, navnl. Ribbet el. Ribbenet, odl.

imbriālis, e, [imber]: hørende til Regn; (efterel. Ord); ∾ aqua, Regnvand, Coel. Aur. — imbrĭcatim, adv., [imbrico]: hulteglformet; ∾ undata distinctione, Plin. 9, 52. — imbrĭcĭtor, oris, m., [imber, cieo, cio]: som afstedkommer Skylregn; ∾ spiritus Austri, Enn.; ∾ deus, Macrob., Juppiter,

Appul. — imbrĭco, avi, atum, 1, v. a., [imbrex]; 1) tækker med Hultegl, Sidon.; — II) gjør hulteglformet; ∾ caementa inter se, Vitruv.; ungues simiae imbricati, Plin. 11, 101. — *imbrĭcus, 3: regnig el. regnbringende; (for≈ o. efterel. Ord); ∾ auster, Plaut.; ∾ solstitium, Macrob. Sat. 5, 20; o. — imbrĭdus, 3: regnig, coelum, Solin., solum, Pallad.; — [imber].

imbrĭfer, a, um, [imber, fero]: regnbringende, regnig, Austri, Ovid., ver, Virg.; men ∾ arcus, (i. e. Iris el. Regnbuen), Tibull. 1, 4, 44; - men ∾ Nilus, (oversvømmende), Martial. 1, 62. — imbrĭfĭco, are, v. a., [imber, facio]: at beregne, at fylde med Regn, Capella. — Imbrus, (-bros), i, f., Ἴμβρος: Ø i Ægæerhavet, i Nærheden af Lemnos, (nu. Imbro), Mela 2, 7, Plin. 4, 23, Liv.; — 2) bf. Imbrius, 3, terra, (i. e. Imbrus), Ovid. Trist. 1, 10, 18.

imbŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a., [rimel. besl. m. ἐμβύω, i. e. impleo; men efter Doederl. er imbuo: ligesom causativum til imbibo]: - lader drikke el. udbrikke; bf. væder el. befugter, navnl. med en Farve; - ordenl. c. abl., der dog undert. er udfalden; „overf." ogs. absol., el. m. ad, el c. acc. comm., etc.; — I) „egenl."; ∾ lanam mundam liquoribus, Colum., cados amurca, Plin., guttura lacte, Ovid.; cf. Hor. Ep. 1, 2, 69, id. Od. 1, 13, 16, o. Martial. 8, 51; - vestis imbuta sanguine, Ovid.; cf. Hor. Epod. 5, 65; men Cic. Phil. 14, 3: imbuti sanguine gladii, vel potius madefacti, (vædede dermed el. rettere dryppende deraf); - illius aram ··· imbuet agnus (sc. sanguine, neml. ved at offres), Virg. Ecl. 1, 7; cf. Ovid. Pont. 2, 1, 65, ogs. Virg. Aen. 7, 554; - men „poet.": pavonum ridenti imbuta lepore Secla, Lucr. 2, 501; men id. ibd. 2, 734: Neve alium quemvis quae sunt imbuta colorem; — II) „fig."; A) „alm.": ligesom væder el. pletter el. besudler dermed; - quum semel gladium scelere imbuisset, Cic. Phil. 5, 7; men ∾ aures militum talibus promissis, Curt. 4, 10; - oftest in partic. imbutus, 3; saal. Liv. 4, 31: caede imbutis armis; cf. id. 40, 11: imbuti et infecti delenimentis, etc.; — 2) bf. ogs. gjør en Begyndelse dermed, prøver og ligesom indvier til en Brug; - infelix imbuit auctor opus, (om Kunstneren Perillus), Ovid. A. A. 1, 654; Illa rudem cursu prima imbuit Amphitriten, (i. e. prima navigavit, om Skibet Argo), Catull. 64, 11; Imbuis exemplum primae tu, Romule, palmae, (i. e. primus tu exemplum praebes), Propert. 4, 10, 5; cf. Virg. Aen. 7, 542; - bf. pass.: imbutus crudelitate hac, Cic. Phil. 3, 2, (efter at have gjort Begyndelsen dermed); — B) „bef."; 1) ligesom gjennemtrænger dermed el. indpræger deri; ∾ pietate omnium pectora, Liv. 1, 21; cf. id. 26, 2, o. Nep. Dion. 4; men nemo ··· cujus mentem non imbuerit deorum opinio, Cic. Tusc. 1, 13; - imbutus religione, Cic., superstitione, id., admiratione, Liv., (opfyldt dermed el. gjennemtrængt deraf); — 2) bibringer tidligen, afretter el. vænner dertil, giver Smag derpaa el. Sands derfor, underviser deri, osv.; - quibus ille studiis ··· se imbuerat, Cic. Dejot. 10; ∾ animum pueri his opinionibus, ut etc., Anton. ap. Cic. Att. 14, 13, B; cf. Liv. 26, 2; ∾ militem saevitia licentiaque, (forføre dertil, lade forfalde dertil), Tac. Hist. 4, 72; - ∾ socios ad officia legum, id. Ann. 12, 32, (holde el. vænne dem dertil); men Cic. Mil. 4: ad quam legem non instituti, sed imbuti etc.; - nec quicquam prius imbuuntur, quam contemnere deos, (f. nulla re prius imbuuntur, quam contemptu deorum), Tac. Hist. 5, 5; - f. ogs. Cic. Tusc. 1, 7, o. Suet. Gramm. 1; - ogs. om enhver Anførsel til noget; - parentum praeceptis imbuti, Cic. Off. 1, 32; aliquo jam imbutus usu, id. d. Or. 2, 39; — not.: ogs. om Dyrene; optime cum domito juvencus imbuitur, (afrettes el. tæmmes), Plin. 8, 70; bf. — imbūtāmentum, i, n.: Undervisning; (sild. Ord); ∾ varia dogmatum, Fulgent. — imbūtus, 3: partic. af imbuo.

*imĭtābĭlis, e: til at efterligne, som kan efterlignes; m. o. ud. dat.; - imitabilis videtur illa orationis subtilitas etc., Cic. Orat. 23; men Virg. Aen. 6, 590: non imitabile fulmen; men Plin. Ep. 7, 20: tu mihi maxime imitabilis etc.; - compar., neque est gemma alia imitabilior mendacio vitri, Plin. 37, 33; — ĭmĭtāmen, ĭnis, n.: Efterligning, Ovid. Met. 11, 626; - ogs. det Efterlignede, en Afbildning; Priscique imitamina facti, etc., id. Fast. 4, 211; o. — ĭmĭtāmentum, i, n.: d. fuldere prosaiske Form af frgd., o. m. f. Bem., Ammian.; - peractis tristitiae imitamentis, Tac. Ann. 13, 1; cf. id. ibd. 14, 57; men Gell. 7, 5: non simulacris, neque imitamentis, sed etc.; — [imitor].

*ĭmĭtātio, onis, f.; 1) „alm.": Efterligning; - virtutem, imitatione dignam, non invidia, putare, Cic. Phil. 14, 6; in omni re vincit imitationem veritas, id.; cf. id. d. Or. 3, 12, o. id. Off. 3, 1; - ogs. c. gen.; ∾ vitiorum, Tac., exempli, Cic. Flacc. 11; - longe difficillima est imitationis imitatio, (Afcopiering af en Copi), Plin. Ep. 4, 28; — II) „bef." o. technisk; A) den oratoriske Efterligning; vid. Auct. ad Her. 1, 2, ogs. Cic. d. Or. 2, 22 flgd., o. Quintil. 10, 2; — B) den i visse Ord hørlige Efterligning af Naturlydene; vid. hinnire, rudere, vagire, mugire, sibilare, etc.; cf. Auct. ad Her. 4, 31; o. — ĭmĭtātor, oris, m.: en Efterligner; a) c. gen.; ∾ summus moris majorum, Nep. Att. 18; cf. Cic. Leg. 3, 14; men Ovid. Fast. 2, 717: Brutus erat stulti sapiens imitator, etc.; cf. id. Met. 14, 618, o. Cic. Vatin. 9; — b) absol.; vid. Cic. d. Or. 2, 54, o. Hor. A. P. 134; men id. Ep. 1, 19, 19: O imitatores, servum pecus! — [imitor]. — ĭmĭtātrix, icis, fem. af imitator: Efterlignerske; imitatrix boni (voluptas), Cic.; cf. id. Tusc. 3, 2: ∾ gloriae (fama popularis); men ∾ avis (otus), Plin. 10, 33.

ĭmĭto, atum, 1, v. a.; som verb. fin.: alene forel. Biform af flgd.; - opus tuum nemo imitare potest, Varr. ap. Non.; - men in partic. m. passiv Bem.: imitata et efficta simulacra, Cic. Univ. 3; cf. Quintil. 11, 3, 61, o. Ovid. Met. 9, 481. — ĭmĭtor, atus sum, 1, v. dep. a., [besl. m. μιμέομαι, i. e. imitor; f. ogs. imago ab in.]; 1) „alm.": efterligner el. eftergjør, bringer til at ligne, obl.; saal. om en Maler: ∾ Coae Veneris pulchritudinem, Cic. Orat. 2; cf. id. Off. 3, 2, ogs. Hor. A. P. 33, o. id. Ep. 2, 2, 8; men ∾ aliquem (in scena), Cic. R. Com. 7; men om Taleren: ∾ antiquitatem, id. Brut. 36; men ∾ carmina, (gesticulerende at fremstille dem), Liv. 7, 2; men ∾ gaudia falsa, Tibull., moestitiam, Tac.; - men Virg. Ge. 3, 380: ∾ pocula vitea fermento atque sorbis; — II) „bef.": efterligner, d. e. handler el. færdes paa samme Viis el. Maade, tager til Mønster el. Forbillede; - si qui e nostris Hyperidem sint aut Demosthenem imitati, Cic. Acad. 1, 3; cf. id. d. Or 2, 22: aliquem imitando effingere et exprimere; men Plin. 35, 40: quem imitati sunt multi, aequavit nemo; men Cic. Fam. 3, 8: ne, in quo te objurgem, id ipsum videar imitari; men quod faciendum imitandumque est omnibus, id. Lael. 19; men Quintil. 10, 2, 24: qui maxime imitandus et qui solus imitandus est.

ĭmĭtus, adv. af imus: nedenfra, fra Grunden el. fra Dybet, funditus; (efterel. Ord); - ∾ commotae undae, Gell.; ∾ dehiscens terra, Appul.

imm- i Sammensætn., f. in.m-: f. 1. in, not., o. 2. in-. — immăcŭlābĭlis, e, [2. in-, maculo]: upletteliq, Auson. — im.măcŭlātus, [2. in-], 3, adj.: uplettet, Lucan. — im.măcŭlo, [1. in-], are, v. a.: bepletter el. besmudser, Jul. Firm. — im.mădesco, [1. in-], dŭi, 3, v. n. inch., (men alene in pf.): at blive ganske vaad el. fugtig; - quum terra immaduit imbre, Plin.; cf. Ovid. Trist. 1, 9, 34: lacrimis immaduisse genas.

immāne, adv., (den hyppigere o. classiske Form f. immaniter, af immanis): uhyre el. rædsomt, sonare, Virg. Ge. 3, 239; cf. id. Aen. 7, 10; - men immane quantum, (ligesom mirum quantum): aldeles uhyre, over al Maade, Hor. Od. 1, 27, 6, o. Tac. Hist. 4, 34, er immane neutr. absol. — im.mānĕo, [1.in-], ēre, v. n.: vedblive at være deri; ∾ vaporibus (aquam), Augustin.

immānis, e, [af l.in-, o. Stammen ma-, hvf. ogs. magnus]; I) „egenl.": af en uhyre Størrelse, pocula, Cic. Phil. 2, 25, antrum, Virg., baratrum, id., telum, id.; immania cete (pl.), id.; ∾ pondere cestus, id. Aen. 5, 401; ∾ praeda, Cic., pecunia, id., vox, Quintil.; immanis visu, (rædsom at see), Val. Fl.; immanis in antro Bacchatur vates, (rafer rædsomt; hvor neml. adj. immanis f. adv. immane), Virg. Aen. 6, 77; - ogs. „alm.": uhyre stor el. herlig; ∾ acta (Herculis), Ovid. Met. 9, 247; immanes res Caesaris, (hans uhyre Bedrifter i Gallien), Vell. 2, 46; — II) „fig." o. „ethisk": uhyre el. frækkelig, vild el. grusom: om Mennesker, Sæder, Handlinger, osv.; - hostis ferus et immanis, Cic. Verr. 2, 21; - compar., scelere ante alios immanior omnes, Virg. Aen. 1, 351; - superl., voluptatem immanissimus quisque acerrime sequitur, Cic. Part. or. 25; - ex agresti immanique vita etc., id. Leg. 2, 14; ∾ facinus, id. R. Am. 24; cf. Virg. Aen. 4, 612: ∾ coeptis etc.; — not.: neutr. immane, som adv.: vid. s. l.

*immānĭtas, atis, f.; I) „egenl.": uhyre Storhed el. Størrelse el. Grad; - immanitatis inusitatae serpens, Gell.; ∾ frigoris, Justin.; — II) „fig." o. „ethisk": Vildhed, Afskyelighed, Umenneskelighed; - istuc nihil dolere, (est) ··· immanitatis in animo, stuporis in corpore, Cic. Tusc. 3, 6; asperitas et immanitas naturae, (i Characteren), Cic. Lael. 23; gentes immanitate barbarae, id., efferatae, id.; cf. id. Vatin. 3; ∾ temporum, vid. Plin. Pan. 47; o. — immānĭter, adv.: uhyre stærkt, umanerligen, clamare, Gell.; - compar., Ammian.; — [immanis].

im.mansuētus, [2.in-], 3: utæmmet, utæmmelig, vild, bos, Senec.; ∾ ferumque ingenium, Ovid. Met. 15, 85; cf. Cic. Leg. 1, 8; - compar., quid immansuetius? Senec.; men superl., Ovid. Her. 18, 37, (til Boreas): At tu de rapidis immansuetissime ventis. — im.marcescibilis, e, [2.in-, marcesco]: uvisnelig, Tertull. — *immātūre, adv.: umodent, før Tiden; - ∾ praereptus filius, Vell. 2, 116; - compar., Appul.; o. — immātūrĭtas, atis, f.: Umodenhed; ∾ sponsarum, Suet. Aug. 34; — II) „fig.": Ubetimelighed, Overilelse; - quid haec festinatio, quid haec immaturitas tanta significat? Cic. Quint. 26; af — im.mātūrus, (2.in-], 3; I) „egenl." om Væxterne: umoden, pira, Cels., fruges, Appul.; ne immatura frons destringatur, Quintil.; - ∾ vomicam secare, Plaut. Pers. 2, 5, 14; — II) bf. „overf."; ∾ puella, (som endnu ikke er mandbar), Suet., sponsa, Dig.; men immaturus editus est (infans), Suet. Aug. 63; - negavi, posse mortem immaturam esse consulari, Cic. Phil. 2, 46; cf. Hor. Sat. 2, 8, 59, o. Propert. 4, 11, 17; ∾ funus, Quintil.; - ∾ consilia ante tempus praecipere, vid. Liv. 22, 38; cf. Suet. Aug. 8.

im.mĕdicābĭlis, [2.in-], e: uhelbredelig, vulnus, Ovid.; men ∾ telum, Virg. Aen. 12, 858, (der saarer ulægeligen); — II) „fig.": ikke til at formilde; ∾ ira, Sil., seditio, id. — im.mĕdicatus, [2.in-], 3: sminket, Appul. — immĕdĭtāte, adv.: uden foregaaende Overveielse, uoverlagt, Gell. Epil. 10; af — im.mĕdĭtātus, [2.in-], 3: ustuderet el. ukunstlet, incessus, Appul. — im.mējo, [1.in-], ĕre, v. n., (i. e. intus mejo), Pers.

im.mĕmor, [2.in-], ŏris, adj.: som ikke mindes el. som ikke betænker noget, glemsom el. ubetænksom; - oftest c. gen., ogs. absol., el. m. Objectsætn.; — a) c. gen.; ne me immemorem mandati tui etc., Cic. Att. 5, 16; cf. id. Sull. 30, o. id. Phil. 2, 22; ligel. hesternorum immemores, Quintil.; ∾ sepulcri, Hor.; cf. id. Od. 1, 1, 26; - ogs. om Dyrene, id. ibd. 1, 15, 30; men Liv. 9, 3: qua cibi, qua quietis immemor nox traducta est; — b) absol.; magna haec immemoris ingenii signa, Cic. Brut. 60; men ingratus et immemor etc., Ovid. Met. 14, 173; ∾ pectore, Catull., mente, id.; — c) m. Objectsætn.; suum qui officium facere immemor est, Plaut. Pseud. 4, 7, 3; cf. Suet. Calig. 57: immemor, (ikke tænkende derpaa), Chaeream Cassium nominari; — II) „overf."; A) ligesom pass.: hvorpaa man ikke tænker, forglemt; - quasi exprobratio ··· immemoris beneficii, Ter. Andr. 1, 1, 17; — B) ligesom act.: der foraarsager Forglemmelse; poetisk Epithet til Lethefloden, Stat., Sil., Senec. Herc. Oet. 936; - s. ogs. immemoris s. l.

im.mĕmŏrābĭlis, [2.in-], e, (forcl. Ord); I) ligesom pass.: ikke til at mindes; bf. a) uudtalelig; ∾ spatium (temporis), Lucr. 4, 193; — b) ikke til at omtale, d. e. slet el. ringe; ∾ versus (pl.), Plaut. Capt. prol. 56; — II) ligesom act.; ∾ anus, id. Cist. 2, 2, 3, (som ikke vil fortælle, som er forsigtig i sin Tale). — im.mĕmŏratus, [2.in-], 3; (poetisk Ord); som endnu ikke er ommeldt el. omtalt; bf. ny og interessant; - juvat immemorata ferentem (i. e. canentem) ··· legi, Hor. Ep. 1, 19, 33. — immĕmŏria, ae, f.: Forglemmelse, Tankeløshed, Dig.; af — immĕmŏris, e, forcl. Biform af immemor: forglemmende, glemsom, Caecil. ap. Prisc.

immensĭtas, atis, f.: Umaalelighed; - in hac immensitate latitudinum etc., Cic. N. D. 1, 20; immensitates camporum, id. ibd. 2, 39; af — im.mensus, [2.in-], 3: umaalelig, (nærmest om Rummet og om Tiden); bf. ogs. „alm.": uhyre stor el. megen i sit Slags; - ∾ et interminata magnitudo regionum, Cic. N. D. 1, 20; cf. id. d. Or. 3, 19; men id. Tusc. 1, 30: in mari immenso vehi; - ∾ domus, Ovid., via, id., series laborum, id. Her. 9, 5; - jacuitque per antrum immensus, Virg. Aen. 3, 632; - ∾ pondus auri, Cic.; ∾ pretiis emere, Suet. Calig. 39; - ∾ tempore etc., vid. Cic. Div. 1, 7; ∾ nox, Ovid.; ∾ morae, id.; ∾ fletus, id.; - ∾ vorago aut gurges vitiorum, Cic. Verr. 3, 9; cf. Auct. ad Her. 2, 27; men immensissimae voluptates, Spart. Hadr. 19; men Hor. Od. 4, 2, 7: immensusque ruit profundo Pindarus ore, er Billedet laant af en Strøm; - quod persequi, immensum est, Plin.; cf. Ovid. Fast. 4, 379; — B) absol.; a) som subst., immensum, i, n.: umaadelig Strækning el. Vidde; - Atque omne immensum peragravit mente animoque, Lucr. 1, 75; cf. id. ibd. 956; ∾ loci, Liv. 5, 37; per immensum proruta aedificia, Tac. Ann. 15, 40; men immenso mercari, (for el. til en uhyre Pris, Plin. 9, 64; men immensum quantum, id. 4, 34, oftere; — b) som adv.; immensum: umaadeligen, i en uhyre Grad, odl.; - ∾ crescere, Ovid., attolli, Tac.; luxus immensum proruperat, id. Ann. 3, 52; - ogs. kan hidføres: in immensum (editus mons), Sall. Jug. 92; cf. Ovid. Met. 2, 220; ligel. ad immensum (augere), Liv. 29, 25; men immenso plus (laudare), Plin. 20, 36; — not.: superl., s. ovenf.

im.mĕo, [1.in-], are, v. n.: at gaae derind el. ind deri; c. dat., el. absol.; - immeantes Nilo (Delphini), Plin. 8, 38; immeantis spiritus (tenuitas), id. 11, 92. — immĕrens, tis, adj., [2.in-, merens, mereo]: ufortient, uskyldig, uden Brøde; - In domini caput immerentis, Hor. Od. 2, 13, 11; cf. id. Epod. 6, 1, o. 7, 19, ogs. Suet. Tit. 10; men m. Tmesis: (telum) exanimatque indignos inque merentes, Lucr. 2, 1104; — b) sild. ogs. om Begreber; vid. Val. Max.

9, 12, 8: quaedam immerantia etc.; bſ. — immĕrenter, adv.: uforskyldt, uden Brøde; ∾ damnatus, Val. Max. 6, 2, 1.

im.mergo, [1.in-], mersi, mersum, 3, v. a.; I) „egenl." o. „alm.": sænker el. dukker el. stikker ned el. ind deri; - m. in, el. c. dat., el. c. abl., ogs. absol.; - ∾ manus in aquam ferventem, Plin.; immersus in flumen, Cic. Univ. 13; - ∾ ferrum candens aquae, Plin., nautas pelago, Ovid., arboris partem deflexam terrae, Colum.; - ∾ aliquem unda, Virg.; immergi melle, Plin.; - men immergere manus, Ovid. Met. 13, 563; men medial: ubi Ister amnis immergitur, (falder i Havet), Plin. 4, 18; cf. Plaut. Bacch. 4, 4, 26, (hvor immersti, f. immersisti); — II) „fig."; A) „overf." o. comisk: ∾ se aliquo in ganeum, Plaut., in concionem mediam, id., (forstikke sig el. skjule sig el. blive borte deri); - sild. ogs.: ∾ sese inter mucrones, (styrte sig deri), Justin.; — B) „ment."; ∾ se studiis, Senec.; ∾ se penitus praeceptis Pythagorae, Val. Max.; men Cic. Cluent. 13: blanditiis immergere se penitus in consuetudinem alicujus; — not.: immergēri, (f. immergi), Colum. 5, 9; immersti, (f. immersisti), s. ovenf.

immĕrĭto, abl. som adv., s. und. flgd. — immĕrĭtus, [2.in-], 3: ufortjent; bſ. I) act.: som ikke har fortjent el. forskyldt noget, uskyldig el. uden Brøde; - Delicta majorum immeritus lues, Hor. Od. 3, 6, in.; cf. id. ibd. 1, 28, 30, o. Ovid. Trist. 2, 271; ligel. ∾ gens, Virg. Aen. 3, in.; - „poet." ogs. c. inf.; virtus recludens immeritis mori Coelum etc., Hor. Od. 3, 2, 21; - ligel. „poet." om Ting; - ∾ locus, Hor. Ep. 1, 14, 2, paries, id. Sat. 2, 3, 7; men immeritamque vestem (scindere), id. Od. 1, 17, 28; ∾ arbor, Prop.; ∾ ungues, id.; — b) endel. ogs. subst.: immerito meo me morti dedere, (uden min Skyld el. Brøde), Plaut. Asin. 3, 3, 18; — II) pass.: ufortjent el. som man ikke har fortjent; - laudibus haud immeritis etc., Liv. 4, 13; ∾ ope (juvare), Ovid. Fast. 2, 42; men ∾ opes (rapere), Martial. 7, 32; — III) abl. immerito, som adv.: uskyldigen el. uforskyldt; vid. Cic. d. Or. 2, 79; men in superl.: te omnes nos accusare immeritissimo, Ter. Phorm. 2, 1, 60; - oftere m. Negation; non immerito approbare, (med al Ret), Quintil.; cf. Suet. Caes. 55, oftere; ligel. nec immerito, Senec. Ep.

immersābĭlis, e, [2.in-, merso]: ikke til at nedsænke el. overvælde; c. abl. o. „alleg.", Hor. Ep. 1, 2, 22. — immersio, onis, f., [immergo]: Nedsænken el. Neddukken, Arnob. — immersus, 3: partic. af immergo. — immētātus, 3, [2.in-, meto]: ikke afmaalt; ∾ jugera, Hor. Od. 3, 24, 12.

im.mĭgro, [1.in-], avi, atum, 1, v. n.: at drage el. flytte derind el. derhen; - m. in, ogs. m. adv.; - ∾ in domum et in paternos hortos, Cic. Phil. 13, 11; ubi illo (i. e. in eas aedes) immigrat nequam homo, Plaut. Most. 1, 2, 23; — II) „fig."; ∾ in ingenium suum, (at vende tilbage til sin egen Natur), id. ibd. 55; men Cic. Brut. 79: immigrasse in suum (locum verba: at de have indtaget deres rette Plads); immigrare (in remp.: faae Indgang deri), vid. Liv. praef.

immĭnentia, ae, f.: ligesom Fremragen; bſ. „overf.": det Forestaaende el. Truende; ∾ fraudis, Nigid. ap. Gell. 9, 12; af — im.mĭnĕo, [1.in-], ēre, v. n.: at rage frem, at rage el. hænge el. bøie sig derover el. derimod el. derhen; - oftest c. dat., ogs. absol., osv.; - populus antro Imminet, Virg. Ecl. 9, 1; imminens villae pinus, Hor. Od. 3, 22, 5; Imminet his aër, (omgiver dem), Ovid. Met. 1, 51; cf. id. ibd. 2, 7; - nemus desuper imminet, Virg. Aen. 1, 169; cf. id. ibd. 6, 603; men imminet e muris (virgo), Val. Fl.; - luna imminente, (i Maaneskin), Hor. Od. 1, 4, 5; imbres imminentes, (overhængende, truende), id. ibd. 3, 27, 10; - usædv. er Cic. Sest. 55: in ore hominis imminens, (s. in os: bøiende sig derimod); cf. id. d. Or. 2, 55: gestus imminens, (hvormed man ligesom gaaer løs paa nogen); — II) „fig."; A) „overf."; 1) at grændse el. støde dertil, ligel. c. dat.; - imminentia muris aedificia, Liv. 2, 33; cf. id. 29, 35; — b) at eftersætte el. trænge; Alexander Dario imminens, Curt. 3, 1; — 2) at være for Haanden, at forestaae el. true; vid. Cic. Catil. 1, 12; imminentium nescius, Tac.; bellum imminebat, Vell.; ligel. imminebat Seleucus, (truede med Angreb), Nep. Eum. 10; ligel. c. dat.; ∾ toti Asiae, Cic. Manil. 5; muris imminet hostis, Virg. Aen. 10, 26; — B) „ment.": higer el. stræber derefter; m. in o. ad, ogs. c. dat., ogs. absol.; - ∾ in fortunas alicujus, Cic. Phil. 5, 7; men Liv. 30, 28: quo magis in propinquam victoriam imminebant animis; ∾ in occasionem, id.; homo ad caedem imminens, Pseud.Cic. p. Dom. 6; imminens fortunis omnium et bonis, Cic.; ∾ triumpho, Liv., occasioni, id.; cf. Hor. Od. 1, 12, 53; men absol.: Verres avaritia semper hiante atque imminente fuit, Cic. Verr. 2, 51.

immĭnŭo, [1.in-], ŭi, ūtum, 3, v. a.; I) „egenl.": formindsker, indskrænker, svækker; - si istas copias quam minime imminueris, Cic. Fam. 3, 3; men imminuto pondere, Plin., pretio, id.; — II) „fig."; A) „alm."; ∾ aliquid de voluptate, Cic., nihil ex consuetudine luxuriae, Suet.; - bellum ··· imminutum (forringet el. formildet), Cic. Manil. 11; - men verbum imminutum, Cic. Orat. 47, (hvoraf noget er udfaldet, ligesom i nosse f. novisse); — B) „bes."; 1) svækker el. afkræfter; - per illecebras urbis imminuere corpus otio, animum libidinibus, vid. Tac. Hist. 2, 93; opes plebis imminutae, Sall. Catil. 40; s. ogs. Liv. 3, 28; — 2) krænker, forstyrrer, fordærver; ∾ majestatem summi ordinis (i. e. senatus), Liv. 3, 63; cf. Cic. R. Am. 38; ∾ libertatem, id. Caecin. 12, pacem, Sall.; men ∾ aliquem, styrte nogen, Tac. Ann. 14, 57; ∾ virginem, (krænke), Plaut.; mens imminuta, (Sindsforvirring), Sall. Jug. 69; cf. Gell. 15, 2; - men Sall. Jug. 110: id imminutum (sc. esse: at dette Forhold er forandret); — not.: compar. imminutior, Solin.

immĭnūtio, onis, f., [imminuo]: Formindskelse, Svækkelse, Forstyrrelse; - sine ulla imminutione dignitatis tuae, Cic. Fam. 3, 8; ∾ corporis, (Beskadigelse derpaa, Lemlæstelse), id. Fin. 5, 17; — b) navnl. ogs. i Rhetoriken; ∾ criminis: Beskyldningens Gjendrivelse el. Afkræftelse, Quintil. 7, 1, 3; - ogs. absol.: imminutio, som Talefigur, id. 9, 3, 90; cf. Cic. d. Or. 3, 53. — 1. immĭnūtus, 3: partic. af imminuo. — 2. immĭnūtus, [2.in-], 3, adj.: uformindsket, ukrænket; ∾ jus suum habere, Dig.

im.misceo, [1.in-], scŭi, xtum o. stum, 2, v. a.: blander deri el. dermed el. derimellem; - ordenl. c. dat., „overf." ogs. m. cum; - immiscentque manus manibus, (i. e. manus conserunt: de fægte), Virg. Aen. 5, 429; ∾ fugienda petendis, Hor. Sat. 1, 2, 75; - oftere ∾ se, o. immisceri: blande sig dermed el. derimellem; vid. Liv. 31, 35, o. Virg. Aen. 11, 815; ligel. immixti turbae militum togati, Liv. 3, 50; cf. Virg. Aen. 2, 396; men id. ibd. 10, 662: volans nubi se immiscuit, (blev borte el. forsvandt deri); - usædv. er Senec. Herc. Oet. 830: vestis immiscet cutem, (kleber derved, groer sammen dermed); men Virg. Ge. 1, 454: immiscerier (f. immisceri) igni, (blande sig dermed, vise sig deri); — II) „overf.": ∾ se rei alieni, (at indblande el. intrænge el. indlade sig deri); - ∾ se bello, Liv. 5, 8, negotiis alienis, Dig.; men Liv. 45, 14: ∾ sortem regni sui cum rebus Romanis, (underkaste samme Vilkaar); ∾ se alicui, Tac. Ann. 4, 40, (indgaae den nøieste Forbindelse med nogen).

im.mĭsĕrābĭlis, [2.in-], e: ubeklaget, uden at

finde Medynk; - ∾ captiva pubes, Hor. Od. 3, 5, 17. — *immīsĕrĭcordia, ae, f.: Ubarmhiertighed, Tertull.; o. — immīsĕrĭcordĭter, adv.: ubarmhiertigen; ∾ factum a vobis, Ter. Ad. 4, 5, 28; af — im.mīsĕrĭcors, [2.in-], dis, adj.: ubarmhiertig, Cic. Inv. 2, 36; cf. Gell. 14, 4.

*immissārium, i, n.: Vandsamling, hvortil Vandet indledes ved Rør el. Render, Vitruv. 8, 7; o. — immissio, onis, f.: Indladen deri; ∾ aquae aut fumi, Dig.; - ∾ sarmentorum, (deres Indvoxning, at lade dem voxe; opp. amputatio), Cic. d. Senect. 15; — [immitto]. — 1. immissus, 3: partic. af immitto. — 2. immissus, us, m., [immitto], ligesom immissio: Indladelse el. at indlade deri; immissu lucis, Macrob. — immistus, 3: s. und. immixtus.

immītīgābĭlis, e, [2.in-, mitigo]: ikke til at formilde, ardor, Coel. Aur. — im.mītis, [2.in-], e; I) „egenl." om Væxterne: umoden, uva, Hor. Od. 2, 5, 10; ∾ fructus, Plin. 13, 6; - ogs. vild el. udyrket, raphanus, Plin. 19, 26; — II) „fig."; A) „overf." om Steder og Egne: vild, udyrket, raa; - immitibus et desertis locis, Plin. 17, 26; ∾ insula, Tac. Ann. 1, 69; - ligel. om Naturen el. Elementerne: raa, haard, stræng; ∾ coelum, Plin. Ep. 8, 17; ∾ ventus, Tibull.; - ogs. om andre Gjenstande og Begreber: grusom el. skrækkelig, vulnera, Ovid.; men ∾ ara, id. Pont. 3, 2, 71, (hvorpaa der offres Mennesker); men ∾ mors, (i. e. immatura, acerba), Tibull. 1, 3, 55; - endel. ogs. om Dyrene: grum el. grusom; calcato immitior hydro, Ovid. Met. 12, 801; serpens, immitissimum animalium genus, Plin. 10, 96; — B) „ment." om Mennesker, om Handlinger, osv.: umild el. stræng el. grusom, odl.; - natura et moribus immitis ferusque, Liv. 23, 5; men „poet.": ∾ tyrannus, Virg. Ge. 4, 492, (i. e. Pluto); ligel. ∾ Parcae, Prop. 4, 21, 13; - ∾ caedes, (rædsomt Blodbad), Liv. 4, 59; ∾ mandata, Tac.; men „poet.": ∾ oculi, Ovid. Met. 6, 621; — not.: neutr. immite, som adv.; stridorque rudentum immite sibilat, Sil.

im.mitto, [1.in-], mīsi, missum, 3, v. a.: sender el. lader gaae el. kaster el. styder ind deri el. derind el. derhen el. derimod el. derpaa; - m. ad, oftere m. in, ogs. c. dat., ogs. absol.; — I) „egenl."; A) „alm."; ∾ servos ad fanum spoliandum, Cic. Verr. 4, 45; men servi in tecta nostra cum facibus immissi, id. Att. 14, 10; cf. id. Sest. 36; men ∾ corpus in undam, Ovid. Her. 2, 133; cf. id. Met. 4, 357: immitti undis, (s. ∾ se etc.); cf. id. ibd. 6, 615; men Plin. 28, 58: caseus immittitur ad utrumque vitium, (tilsættes som Middel derimod); - ofte ogs. i Krigssproget: ∾ telum in hostem, Cic.; ∾ equos effrenatos in hostes, Liv. 40, 40; cf. Caes. B. C. 3, 101; ∾ se in medios hostes, Liv. 9, 4; - men ∾ hostem relicto a se loco, (lade ham slippe derind), id. 21, 8; - ∾ navem (remis concitatam) in terram, (sætte paa Land), id. 30, 25; magna vis hominum simul immissa (sc. in segetem), id. 2, 5; cervos immissis canibus agitare, Virg. Ge. 3, 371; cf. Suet. Ner. 34; — B) „bes."; indføier el. indsætter deri, tignum in parietem, Dig.; cf. Caes. B. G. 4, 17; men Ovid. Met. 6, 68: Illic lentum filis immittitur aurum, (indvirkes deri); men Liv. 40, 22: immissorum aliorum in alios ramorum (densitas); - df. ogs. Virg. Ge. 2, 80: feraces Plantae immittuntur, (indsættes el. indpodes); — b) lægger el. anbringer derom, mappam circa cervices, Petron. 30; — b) lader løbe el. lader frit Løb, slipper løs el. jager afsted; - ∾ multitudinem ejus generis (jumentorum), Nep. Hann. 5; men immissis ··· jugis, (i. e. equis jugalibus, naar de have faaet Tøilen), Virg. Aen. 5, 146; — bb) hertil kan mærkes; a) ∾ rudentes, (fire Tougene), Plin. Ep. 84; df. „poet." o. „alleg.": classi immittit habenas, (lader den gaae for fulde Seil), Virg. Aen. 6, 1; cf. Ovid. Met. 1, 280; ligel. „alleg.": furit immissis Vulcanus habenis, (raser tøilesløst el. ustandset), Virg. Aen. 5, 662; — b) ∾ arbores, (lade dem voxe); s. nedenf.; ligel. ∾ crines; df. immissaque barba, (nedhængende el. sidt), Virg. Aen. 3, 593; cf. Ovid. Met. 12, 352, o. id. Fast. 1, 503; — II) „fig."; A) „overf."; a) sender derhen el. indsætter deri; df. navnl. om Dommeren, Cic. Verr. 1, 54: ∾ aliquem in bona alterius, (tilkiende som Besiddelse); — b) indbringer, d. e. lader indsnige sig, osv.; in eo ipso loco ··· immittit imprudens ipse senarium, Cic. Orat. 56; — c) lader frit Løb; df. ∾ arborem (lade voxe) in perticas assĕresve (derlil), Plin. 16, 61; vitis immittitur ad uvas pariendas, Varr.; cf. Virg. Ge. 2, 363; ogs. ∾ barbam, (lade Skægget voxe), Lucil. ap. Non.; s. ogs. ovenf.; — C) „ment."; a) indlader, aliquid in aures meas, Plaut. Epid. 3, 1, 14; — b) sender hemmeligen derimod, suborno; ogs. underskyder el. ophidser dertil el. derimod; - ∾ indices ad probationem rei, Justin. 32, 2; Suilium accusandis utrisque immittit, Tac. Ann. 11, 1; cf. id. ibd. 3, 16, o. 4, 54, ogs. Sall. Catil. 48; men Cic. Catil. 1, 11: immissus in urbem; — c) paafører el. tilføier; jactam et immissam a te nefariam in me injuriam etc., id. Parad. 4, 1; - Immisitque fugam Teucris atrumque timorem, Virg. Aen. 9, 719; ∾ alicui amorem, Senec., vires, Val. Fl.; — not.: perf. sync. immisti, (s. immisisti), Sil. — 1. immixtus, 3: partic. af immisceo. — 2. im.mixtus, [2.in-], 3, adj.: ublandet, merum, Auson.

immo, (ogs. imo), adv., [besl. m. imus, altf. oprdl.: paa den nedre el. fravendte Side; df.] i Svar: omvendt el. modsat (af det, som blev sagt), ingenlunde el. meget mere, ogs. men dog, alligevel, odl.; - saal. ofte hos Comikerne; vid. Ter. Andr. 1, 2, 30, id. Heaut. 1, 3, 28, oftere; ligel. Plaut. Most. 3, 1, 19: etiam fatetur de hospite? Th. immo pernegat; - causa igitur non bona est? immo optima; sed etc., Cic. Att. 9, 7; cf. id. Off. 3, 17, o. Hor. Sat. 1, 3, 20; s. ogs. Plaut. Bacch. 2, 2, 29, o. Ter. Andr. 1, 1, 2; — bb) ogs. ofte forstærket m. edepol, hercle, ecastor, vero, potius, etc.; - vid. Plaut. Capt. 2, 1, 16, o. Ter. Ad. 5, 8, 5, ogs. id. Hec. 5, 4, 37; ligel. Cic. Off. 3, 23: silebitne etc.? immo vero obsecrabit, etc.; cf. id. Catil. 1, 1, hvor ogs. etiam er tilføiet; cf. Ter. Andr. 4, 1, 46; ogs. ∾ quoque, Plaut. Bacch. 4, 5, 51; men immo contra ea etc., Liv. 41, 21; — cc) ogs. ligesom nei! el. hør engang! odl.; som Udbrud af Forundring; (men alene forel.); vid. Ter. Andr. 4, 2, 25, o. Plaut. Mil. gl. 2, 2, 86; — b) hertil mærkes ogs. d. forel. Udtryk: immo si scias, immo si audias, (vidste el. hørte du kun, osv.); vid. Ter. Eun. 2, 3, 64, o. Plaut. Cas. 5, 3, 35; - ogs. elliptisk, id. Pseud. 2, 4, 59, o. Ter. Heaut. 3, 3, 38; — II) „overf." s. d. sædv. vel potius, som forstærkende den fremskridende Tale: ja meget mere, ja; (rimel. alene efteraugustisk); - simulacra deum, deos immo ipsos convolsos ex sedibus suis etc., Liv. 38, 43; ipse aliquid, immo multa quotidie dicat, Quintil.; ligel. Senec. Ep. 58: quanta nobis verborum paupertas, immo egestas sit, etc.; cf. Suet. Aug. 65; — not.: sættes ogs. efter et andet Ord; saal. Liv. 39, 40: vivit immo vigetque; cf. Cic. Orat. 6 o. 39, o. A.

im.mōbĭlis, [2.in-], e; I) „egenl.": ubevægelig; - terra immobilis manens, etc., Cic. d. Rep. 6, 18; men ad flexum immobiles (balaenae), Plin.; men „poet.": His immobilior scopulis, violentior amne, Ovid. Met. 10, 801; — B) ∾ res (pl.) i Retssproget: urørligt Gods, Immobilier, Dig.; — II) „fig.": ubevægelig, urystelig, uforanderlig; vid. Virg. Aen. 7, 623; ∾ stupor mentis, Sløvhed, Følesløshed, Lactant.; donec princeps immobilem se precibus et invidiae

juxta ostendit, Tac. Ann. 16, 10; cf. id. Hist. 4, 2; f. ogſ. ovenf. Ovid. l. c.; men Suet. Vitell. 8: statua cum inscriptione: pietatis immobilis erga principem; bf. — immŏbĭlĭtas, atis, f.: Ubevægelighed, aquae, Justin. 36, 3; - men „ment.", ∾ animi: Slovhed el. Følesløshed, Lactant.; ogſ. in pl., Arnob.

immŏdĕrantia, ae, f., [2.in-, moderor]: = immoderatio, Tertull. — *immŏdĕrāte, adv.; I) „egentl.": uden bestemt Maal og Maade, d. e. uregelmæssigen, moveri, Cic. Univ. 13; cf. id. N. D. 2, 59; — II) „ment." o. „ethisk": uden Maadehold, umaadeligen; ∾ vivere, id. Univ. 12; ∾ ferre casum incommodorum (suorum), id. Fam. 5, 16; - superl., ∾ laetari, Spartian.; o. — immŏdĕrātio, onis, f.: Mangel paa Maal og Maade; bf. „overf.": immoderatione verborum efferri, (henrives til Overdrivelse i Udtrykket el. i Talen), Cic. Sull. 10; — [af flgd.].

im.mŏdĕrātus, [2.in-], 3: uden Regel, uden Maal og Maade; I) „egentl."; - Vides sublime fusum, immoderatum aethera, Cic. poët. N. D. 2, 25; cf. Lucr. 1, 1012, immoderatum: det umaalelige Rum; - ogſ. umaadelig, uhyre; ∾ tempestates, (Storme), Cic. R. Am. 45; ∾ potu aut pastu pars animi tumefacta, id. Div. 1, 29; — II) „fig.": uregelmæssig el. uordentlig; saal. om Foredraget: ne immoderata ··· sit oratio, (ikke skal mangle Takt og Numerus), id. Orat. 58; - men om Sindet, navnl. om Lidenskaberne: tøilesløs el. umaadelig, obl.; - motus animi immoderatiores, Gell. 19, 12; men luxuria immoderatissima, Suet.; - superbum, crudelem, immoderatum fuisse etc., Cic. Att. 13, 28; men omnium perturbationum esse matrem immoderatam quandam intemperantiam, id. Acad. 1, 10; res immoderata cupido est, Ovid. Pont. 4, 15, 31.

*immŏdeste, adv.: uden Maade, umaadeligen; sædv. „fig."; ∾ amare, Plaut.; - oftere: uden Maadehold, ubeskedent; immodice immodesteque gloriari, Liv. 22, 27; ∾ atque intemperanter facere multa, Quintil.; ∾ postulare missionem, Suet. Aug. 24; - compar., ∾ procedere, Senec. N. Qu. 1, 17; o. — immŏdestia, ae, f.: Umaadelighed, Overdrivelse; vid. Plaut. Amph. 1, 1, 9; men ∾ militum, Nep. Alcib. 8, (deres Mangel paa Disciplin); ∾ publicanorum, Tac. Ann. 13, 50, (deres Udsuelser); - ogſ. Ubeskedenhed, Usædelighed, Frækhed; ∾ histrionum, Tac. Ann. 4, 14; f. ogſ. Nep. l. c.; af — im.mŏdestus, [2.in-], 3: umaadelig, overdreven, overgiven, genus jocandi, Cic. Off. 1, 29; - ogſ. ubeskeden el. fræk; vid. Ter. Heaut. 3, 3, 7; ∾ fautores histrionum, Tac. Ann. 3, 28; ∾ mores, Usædelighed, Plaut.

immŏdĭce, adv.: umaadeligen, altfor meget; ∾ facere aliquid, Colum.; cf. Lucan. 10, 137, o. Plin. 30, 38; — II) bf. „fig.": overdrevent el. ubeskedent; f. Liv. 22, 27, und. immodeste; - ligel. ∾ sibi eloquentiam arrogare, Quintil.; ∾ ferocire, Gell.; af — im.mŏdĭcus, [2.in-], 3: umaadelig el. uhyre; I) „egentl."; ∾ rostrum, Ovid. Met. 6, 673; ∾ tuber, id.; ∾ fluctus, id.; continuae et immodicae tempestates, Suet. Aug. 47; ∾ frigus, Ovid.; — II) oftere „fig."; immodicus in appetendis honoribus, Vell. 2, 33; cf. Liv. 28, 23; immodicus lingua, id. 4, 49; cf. Suet. Dom. 12: cum rebus, tum verbis immodicus; men Liv. 31, 45: decreta immodica ad honores sociorum; men ∾ imperia, id. 21, 3, (Feltherrernes uindskrænkede Magt); — b) ogſ. (paa Grækernes Viis) c. gen.; immodicus gloriae, Vell.; ∾ laetitiae et moeroris, (som overdriver begge), Tac. Ann. 15, 23; cf. id. Hist. 1, 53. — im.mŏdŭlātus, [2.in-], 3: uden Velklang, ildelydende, poëmata, Hor. A. P. 263.

*immŏlātĭcius, (-tius), 3: hørende til et Offer, caro, Augustin.; — immŏlātio, onis, f.: Offring el. Offerslagtning; in ipsa immolatione, Cic. Div. 2, 16; - in pl.: ∾ nefandae, Tac. Ann. 3, 13; o. — immŏlātor, oris, m.: som anstiller en Slagtoffring, Cic. Div. 2, 15; — [immolo]. — immŏlĭtus, 3, partic. pass., [1.in-, molior]: begyndt el. opført derpaa, - quae in loca publica inaedificata immolitave etc., Liv. 39, 44.

immŏlo, avi, atum, 1, v. a., [1.in-, mola]; oprdl.: bestrøer (Offerdyret) med Offermel (el. mola salsa); boves immolatos profugisse etc., Cato ap. Serv. ad Virg. Aen. 10, 541; — II) bf. sædv. bringer et Offer, offrer; ∾ Musis bovem, Cic. N. D. 3, 36; cf. cf. Liv. 1, 45; men Cic. Fam. 6, 7: quum de ea re immolaret; men id. Leg. 2, 12: quibus hostiis (abl.) immolandum etc.; f. ogſ. und. hostia; - ogſ. om Menneskeoffere; vid. Caes. B. G. 4, 16, o. Virg. Aen. 10, 519; - men absol.: quum immolaret etc., Cic. Div. 1, 33; cf. Suet. Caes. 59; - ogſ. impers.: quum pluribus diis immolatur, Cic. Div. 2, 17; — B) „poet." ogſ.: at ombringe, at myrde, Phaedr. 4, 6, 10; cf. Virg. Aen. 12, 948: Pallas te hoc vulnere ··· immolat.

im.mordĕo, [1.in-], di, sum, 2, v. a.: bider deri; - immorsaque cadens ··· hasta, Stat.; Immorso ··· vulnera collo, Propert. 3, 6, 21; - men „overf.": (stomachus) immorsus, (pirret af Hunger), Hor. Sat. 2, 4, 61. — im.mŏrior, [1.in-], mortuus sum, 3, v. dep. n.: døer derover el. derved el. deri; c. dat., el. m. in, el. c. abl. (praepos.); - ∾ legationi, (under dens Udførelse), Quintil.; men Illa sorori immoritur, Ovid. Met. 6, 296; - apes immortuae in melle, Plin.; men ∾ aquis (f. in aquis), Ovid. Pont. 3, 7, 40; - men absol.: (manus recisa) immortua, Lucan. 3, 613; — II) „overf." o. „poet.": ∾ studiis etc., (arbeide til sit Sidste), Hor. Ep. 1, 7, 85; men aura immoritur velis, (tager af, ophører at blæse deri), Stat.

im.mŏror, [1.in-], atus sum, 1, v. dep. n.: at dvæle el. opholde sig deri el. derved; c. dat., el. m. in; - ∾ nidis, Colum.; - oftere „ment.": med Tanken el. Talen at dvæle derved; ∾ honestis cogitationibus, Plin. Ep. 1, 8; non mihi in hoc immorandum, quid sit etc., Quintil. 11, 2, 4. — immorsus, 3: partic. af immordeo.

im.mortālis, [2.in-], e: udødelig; I) „egentl."; corpus autem immortale nullum esse etc., Cic. N. D. 3, 12; ∾ natura, (opp. mortalis fortuna), Cic. Off. 1, 33; ∾ dii, f. und. deus; ogſ. absol. immortales, (sc. dii), Varr., Lucr. 5, 166; ∾ animi, Cic.; — II) „fig.": uforgængelig, evig; - quorum vivit immortalis memoria et gloria, Cic. Balb. 17; cf. id. Pis. 14; men ∾ opera edere, Liv. 1, 16; nemo ignavia immortalis factus est, Sall. Jug. 90; - men absol.: Immortalia ne speres, etc., Hor. Od. 4, 7, 7; — B) „poet." ligesom en Gud, d. e. høist lykkelig el. lyksalig; vid. Propert. 2, 11, 10, o. id. 2, 12, 39.

*immortālĭtas, atis, f.: Udødelighed; - de immortalitate animorum disserere, Cic. d. Senect. 21; cf. id. N. D. 2, 61; men id. ibd. 3, 18, in pl.: immortalitates, (udødelige Naturer el. Væsener); — II) „fig.": Udødelighed el. Evighed, evig Berømmelse, obl.; - non lugendam mortem, quam immortalitas consequatur, Cic. d. Senect. 20; cf. id. Pis. 3; men immortalitati commendare, id. d. Or. 2, 9, tradere, id. ibd. 3, 16; — B) Lyksalighed, den høieste Lykke, obl.; nam mihi immortalitas parta est, si etc., Ter. Andr. 5, 5, 4; — immortalĭter, adv.: udødeligen; bf. „overf.": over al Maade; - quod etc., immortaliter gaudeo, Cic. Qu. Fr. 3, 1; o. — immortālĭtus, adv.; ligesom fra de Udødelige, d. e. fra Guderne, ved Gudernes Tilskikkelse; ∾ obtulit se mihi facultas etc., Turpil. ap. Non.; — [immortalis]. — immortŭus, 3: partic. af immorior.

immōtus, 3, [2.in-, 1.motus, moveo]; I) „egentl.": ubevæget el. ubevægelig; immota manet (esculus: oprykkes ikke af Stormen), Virg. Ge. 2, 294; men om den sørgende Ceres, Ovid. Fast. 4, 505: Sub Jove duravit multis immota diebus; – ∾ aquae, (tilfrosne), id.; ∾ arenae, (uploiet el. udyrket Sandbund), Lucan.; men ∾ dies, Tac. Hist. 1, 86, (stille, uden Vind el. Blæst); — II) „fig.": ubevæget, uforandret, uforanderlig; A) „overf."; – manent immota tuorum fata tibi, Virg. Aen. 1, 257; ∾ pax, (uforstyrret), Tac., fides, Val. Fl.; — B) oftere „ment."; mens immota manet, (hendes Beslutning staaer fast), Virg. Aen. 4, 448; cf. id. ibd. 15: Si mihi non animo fixum immotumque sederet; ogs. Tac. Ann. 1, 47: immotum ··· Tiberio fuit, non omittere etc.; men immoto animo (contumeliam accipere), id. ibd. 15, 23.

im.mūgio, [1.in-], ivi o. ii, 4, v. n.: at brøle deri el. derimod; (poetisk Ord); – curvisque immugiit Aetna cavernis, (abl.: derfra), Virg. Aen. 3, 674; cf. id. ibd. 11, 38; men c. dat., Sil. 17, 256: procella Antennae immugit. — im.mulgĕo, [1.in-], ēre, v. a.: malker deri; ogs. alm. malker; m. o. ud. dat.; – teneris immulgens ubera labris, Virg. Aen. 11, 571; cf. Plin. 28, 21: si immulgeatur (lac).

*immundābĭlis, e: ikke til at rense; ∾ vitium, Tertull.; — immunde, adv.: urent, smudsigen; ∾ foedare templa, Jul. Obsequ. Prod. 115; — immundĭtia, ae, f.: Urenhed, Smudsighed el. Snavs, Plaut. Stich. 5, 5, 5; oftere in pl., Cato, Colum.; o. — immunditĭes, ēi, f., sild. Biform af frgd., Tertull.; — [flgd.].

im.mundus, [2.in-], 3: uren el. smudsig, odl.; – ∾ humus et lutulenta vino, Cic. frgm. ap. Quintil.; ∾ popinae, Hor. Sat. 2, 4, 63; men ∾ contactu etc., vid. Virg. Aen. 3, 228; ∾ homo, Plaut.; ogs. absol.: immunda, (du Smudsige)! id. Cist. 1, 1, 115; – compar., ∾ lapsu, Plin. 14, 23; superl., ∾ illos fuisse, Senec. Ep. 86; — b) ∾ ager, (urydbet, ikke opdyrket), Pallad.; — II) „overf.": som medfører Smudsighed, pauperies domus, Hor. Ep. 2, 2, 199; cf. Plaut. l. c.: Immundas fortunas aequum est squalorem sequi; men ∾ dicta, (Smudstaler), Hor. A. P. 247.

immūnĭfĭcus, [2.in-], 3: ikke gavmild; bf. paaholden, karrig; – civi immunifico scis quid cantari solet? etc., Plaut. Trin. 2, 2, 69. — im.mūnio, [1.in-], ivi el. ii, 4, v. a.: derved at befæste; ne etc., praesidium immunivit, Tac. Ann. 11, 19.

ímmūnis, e, [2.in-, munus]; oprdl.: uden Forpligtelse el. Byrder, fri for Tjenester el. Tyngder; I) „egentl."; – immunes civitates et liberae, Cic. Verr. 3, 6; men id. Fontej. 4: quum nemo immunis fuerit; men piratas immunes, socios vectigales habere, vid. id. Off. 3, 11; immunis militiā, vid. Liv. 1, 48; men immunes ab omni onere, Suet. Claud. 25; – ogs. c. gen.; immunes portoriorum, Liv. 38, 14; cf. Tac. Ann. 1, 36; – ∾ agri et liberi, (skattefrie), Cic. Verr. 2, 69; ligel. ∾ praedia, id. Agr. 3, 2; — II) „fig."; A) „alm.": som intet bidrager el. giver dertil; neque immunis, neque superba (est virtus), Cic. Lael. 14; – saal. oftest „poet."; non ego te ··· immunem etc., Hor. Od. 4, 12, 23, (i. e. asymbolum: uden at du giver dit Bidrag); cf. id. Ep. 1, 14, 33: immunem ··· placuisse etc., (uden Foræringer); men ∾ fucus, Virg. Ge. 4, 244, (i. e. ignavus); cf. Ovid. Met. 1, 101; – ogs. c. gen.; immunis aratri (bos: fri derfor), id. ibd. 3, 11; — B) udelagtig deri, fri derfor el. derfra; – vobis immunibus hujus Esse mali dabitur, Ovid. Met. 8, 690; cf. Virg. Aen. 12, 558; men immunis delictorum paternorum, Vell. 2, 7; – ogs. c. abl., id. ibd. 35: Cato omnibus humanis vitiis immunis; cf. Senec. Ep. 85: animum (alicujus) immunem esse tristitia; – immunis ab omnibus arbitris (domus: hvorind ingen kan see), Vell. 2, 14; immunes a dolore (dentes), Plin.; – men absol.; Immunis (sc. scelerum) aram si tetigit manus, Hor. Od. 3, 23, 17; cf. Plaut. Trin., in.: amicum castigare ob meritam noxiam, Immune est facinus, (en utaknemmelig Forretning), verum in aetate utile, etc.

immūnĭtas, atis, f., [immunis]; I) „bef.": Fritagelse fra offenlige Ydelser el. Tjenester; – militiae vacationem et omnium rerum immunitatem habere, Caes. B. G. 6, 14; cf. Suet. Aug. 40; – ogs. in pl.; tabulae figuntur, immunitates dantur, Cic. Fam. 12, 1; cf. Tac. Hist. 3, 55; — II) ogs. „alm.": Frihed el. Fritagelse derfra; saal. Cic. Acad. 2, 38, med Lune: qui det isti deo immunitatem magni quidem muneris, (Fritagelse fra et stort Arbeide). — immūnītus, 3, [2.in-, munitus, munio]: ubefæstet; ∾ oppida castellaque, Liv. 22, 11; – men ∾ via, (slet el. ufremkommelig), Cic. Caecin. 19.

im.murmŭro, [1.in-], are, v. n. (o. a.): at murre el. brumme el. larme deri el. derved; c. dat., el. absol.; („poet." o. i eftercl. Prosa); – silvis immurmurat Auster, Virg. Ge. 4, 261; cf. Ovid. Met. 11, 187; men id. ibd. 3, 646: totumque immurmurat agmen (sc. mihi); — b) ogs. c. acc. comm., vid. Pers. 2, 9: Illa sibi introrsum et sub lingua immurmurat, (derom beder han mumlende og uden at høres); – men absol.: immurmurantes ventos (audire), Ammian. — im.mūsĭcus, [2.in-], 3: umusikalsk, Tertull. — immussŭlus, el. immusulus, i, m.: Fugl af Gribbe- el. Falkeslægten, Plin. 10, 8, Arnob., Fest.

1. im.mūtābĭlis, [2.in-], e: uforanderlig; – ∾ causae, Cic. Fat. 12; ∾ res et aeterna (numerus), id. d. Rep. 3, 2; ∾ necessitas, Quintil.; – compar., concordi populo nihil esse immutabilius etc., Cic. d. Rep. 1, 32. — 2. immūtābĭlis, e, [immuto]: forandret; quia vestitum atque ornatum immutabilem habet haec, Plaut. Epid. 4, 2, 8. — *immūtābĭlĭtas, atis, f.: Uforanderlighed; in factis immutibilitatem apparere, in futuris non item, Cic. Fat. 9; o. — immutabiliter, adv.: uforanderligen, Dig.; — [1. immutabilis].

*immūtātio, onis, f.: Forandring el. Ombytning, verborum, Cic. Acad. 2, 6, ordinis, id. d. Or. 3, 44; – men id. Brut. 17: uti immutationibus verborum, (bruge figurlige Udtryk); cf. id. Orat. 27; – men Quintil. 1, 5, 12, (om en Soloecisme); o. — immūtātor, oris, m.: som forandrer noget, Oros.; — [immuto]. — 1. immūtātus, 3: partic. af immuto. — 2. im-.mūtātus, [2.in-], 3, som adj.: uforandret; quia me immutatum vidit etc., Ter. Andr. 1, 5, 7; cf. Cic. Inv. 2, 53.

im.mūtesco, [1.in-], tŭi, 3, v. n. inch.: bliver stum, forstummer, Quintil. 10, 3, 16, Stat. — 1. im-.mūtĭlātus, [1.in-], 3: lemlæstet; ∾ corpore, Sall. frgm. ap. Non. — 2. im.mūtĭlātus, [2.in-]: ukrænket el. ubeskadiget, Cod. Theod.

im.mūto, [1.in-], avi, atum, 1, v. a.: forandrer, forvandler; – ubi immutatus sum? etc., Plaut. Amph. 1, 1, 300; cf. Cic. Lael. 15: eos, qui etc., prosperis rebus immutari, etc.; men me immutarunt tibi, id. Fam. 5, 8; ∾ ordinem verborum, id. Orat. 63; men id. Flacc. 14: ∾ aliquid de institutis priorum; — II) „bef." i Rhetoriken: at bruge (Ordene) metonymisk; – immutata (verba), in quibus etc.; Ennius horridam Africam ··· quum dicit, pro Afris immutat Africam, Cic. Orat. 27. — imo, adv., s. und. immo.

im.pācātus, [2.in-], 3: ufredet; bf. ufredelig, krigersk, roversk; ∾ Iberi, Virg. Ge. 3, 408; – men ∾ vita: uroligt el. forstyrret Liv, Senec.; ∾ odia, Claudian. — impactio, onis, f., [impingo]: Støden el. Slaaen derimod el. derpaa, Sammenstød, nubium, Senec. N. Qu. 2, 12. — impactus, 3: partic. af

impingo. — impāges, is, f., [impingo]: det Paaslagne el. Paafæstede; df. en Liste (som Ornament), Vitruv. 4, 6; cf. Fest. p. 108. — im.pallesco, [1.in-], lŭi, 3, v. n. inch.: blive bleg el. blegner derved el. derover, eventu, Stat.; men Pers. 5, 52: At te nocturnis juvat impallescere chartis. — impalpebratio, onis, f., [2.in-, palpebrae]: Öienlaagenes Ubevægelighed, Coel. Aur.

im.par, āris, adj., [2.in-]: ulige i Tal el. i Beskaffenhed, ujevn, forskiellig; I) „alm."; - stellarum numerus par an impar sit, nescitur, Cic.; men Virg. Ecl. 8, 75: numero deus impare gaudet; cf. Fest. p. 109, o. Hor. Od. 3, 19, 13; men imparibus carmina facta modis, (d. e. Hexametret o. Pentametret), Ovid. Trist. 2, 220; men ludere par impar, (effen, ueffen), Hor. Sat. 2, 3, 248; men congressus impari numero, Caes. B. C. 1, 40 o. 47; - si toga dissidet impar, (sidder skievt), Hor. Ep. 1, 1, 96; men Imparibus currens amfractibus (sol), Lucr. 5, 682; - mensae pes tertius impar; vid. Ovid. Met. 8, 662; — b) ogs. c. dat.: nil fuit unquam Sic impar sibi, Hor. Sat. 1, 3, 19; — II) „bes.": som ikke er lige dermed, ringere el. svagere, odl.; - a) c. dat.; tibi miles impar, etc., Hor. Od. 4, 6, 5; cf. Suet. Dom. 10; men id. Tib. 23: velut impar dolori; cf. Tac. Ann. 15, 47; impar bello, id., sumptui, Dig.; — b) absol.; m. o. ud. abl. respect.; - omni parte virium impar, Liv. 22, 15; cf. id. 27, 1, o. Ovid. Met. 5, 610; - quod juncta impari esset, Liv. 6, 34; cf. Tac. Ann. 1, 53; — c) c. abl., (efter Analogien af indignus); Nec facies impar nobilitate fuit, Ovid. Fast. 4, 306; — B) „poet. overf.": ulige, d. e. som ikke kan holde ud derimod; - saal. impar certamen, Ovid.; ∾ pugna, Virg.; cf. Hor. Epod. 11, 18; — b) sieldn. c. infin.; vid. Grat. Cyneg. 61.

impărātio, onis, f., [2.in-, paro]: Mangel paa Fordøielse; ∾ stomachi, Marc. Emp. — im.părātus, [2.in-], 3: uforberedet, ikke belavet derpaa, ikke rustet, odl.; - me si imparatum ··· adortus esset, Ter. Andr. 3, 1, 20; cf. id. Phorm. 2, 1, 81, o. Nep. Ages. 2; men quamquam paratus in imparatos inciderat, Cic. Mil. 21; - men facere rem ex parata imparatam, Plaut. Cas. 4, 4, 8; - ogs. m. flgd. ab; sumus enim flagitiose imparati quum a militibus, tum a pecunia, Cic. Att. 7, 15; - ogs. c. abl.; saal. in superl., omnibus rebus imparatissimus, Caes. B. C. 1, 30.

impārentia, el. impārientia, ae, f., [2.in-, pareo]: Ulydighed, Gell. 1, 13; (al. impatientia), inc. — im.părĭlis, [2.in-], e: ulig, forskiellig; aevi longe imparilis (societas), Aur. Vict. Caes. 14; df. — impărĭlĭtas, atis, f.: Ulighed, Forskiellighed, Gell. 14, 1; - findes ogs. f. soloecismus; vid. id. 5, 20. — impărĭter, adv. af impar: ulige; df. Hor. A. P. 75: Versibus impariter junctis (i elegiske Vers) etc. — impartio, impartior, s. und. impertio, etc.

impascor, sci, v. pass., [1.in-, pasco]; om Hiorden: at græsse paa et Sted; quibus (locis) nullum impascitur pecus, Colum. 6, 5. — im.passĭbĭlis, [2.in-], e: som ikke er udsat for Lidelse el. Paavirkning; ∾ deus, Lactant.; df. — impassĭbĭlĭtas, atis, f.: Følesløshed el. Ufølsomhed, ἀπάθεια, Hieronym. — im.pastus, [2.in-], 3: forhungret; (poetisk Ord); ∾ leo, Virg.; ∾ volucres, Lucan.

im.pătĭbĭlis, [2.in-], e; I) pass.: ikke til at udholde, utaalelig; - facere dolorem impatibilem, (opp. tolerabilem), Cic. Fin. 2, 17; ∾ valetudo, Plin.; — II) act.: ufølsom el. følesløs; impatibile de patibili numquam oriri, Lactant. — im.pătiens, tis, adj., [2.in-]; I) „alm.": der ikke kan el. gider udholde el. bære el. taale noget, utaalmodig, odl.; (men rimel. ikke foraugustisk); - ordenl. c. gen.; sieldn. c. infin. el. absol.; - a) c. gen.; corpus laborum impatiens, Ovid.; cf. id. Met. 6, 322; ligel. miles impatiens solis, pulveris, etc., Tac. Hist. 2, 99; men id. ibd. 2, 40: aeger mora, et spei impatiens; ∾ vulneris, Virg., morbi, Suet., discidii, id.; - impatientes remediorum, id. Tib. 59; men impatiens viri, (som skyer Mandfolk el. Ægteskab), Ovid. Met. 1, 479; - impatiens irae (Ajax: som ikke kan styre sin Harme), id. ibd. 13, 3; cf. Liv. 5, 38; - superl., Marius quietis impatientissimus, Vell. 2, 23; men (sues) impatientissimae famis, Colum.; (compar., s. nedenf.); — b) c. infin.; impatiens nescire torum, Claudian.; cf. Sil. 11, 98; — c) absol.; nihil est impatientius imperitia, Macrob.; cf. Gell. 12, 1; — B) ogs. „overf." om Ting; - cera impatiens caloris, Ovid.; ∾ esculus humoris, Plin.; ∾ solum Cereris, id.; men ∾ mammae lactis, (som ikke kunne holde Melken), id. 23, 32; — II) „bes.": følesløs el. ufølsom, uden Lidelse el. Lidenskab; - quibus summum bonum visum est animus impatiens, Senec. Ep. 9; men impatientem dico, quia nihil patitur, Lactant.

*impătienter, adv.: utaalmodigen, ugierne, requirere aliquem, (savne nogen), Plin. Ep. 2, 7; men ∾ indoluit m. Objectsætn., (han harmedes derover), Tac. Ann. 4, 17; - compar., Plin. Ep. 6, 1; superl., id. ibd. 9, 22; o. — impătientia, ae, f.: Mangel paa Evne el. Villie til at bære el. taale noget; I) „alm.": Utaalmodighed, Misnøie, Harme; (efteraug. Ord); — a) c. gen.; ∾ nauseae (vitare), Suet. Calig. 23; ∾ frigorum, Plin.; men ∾ silentii, Tac. Ann. 4, 52; — b) absol.; ad impatientiam dilabi, id. ibd. 15, 63; — II) „bes.": Følesløshed el. Ufølsomhed, Grækernes ἀπάθεια, Senec. Ep. 9.

impausabilis, e, [2.in-, pausa]: som aldrig ophører; Ἀληκτώ Graece impausabilis etc., Fulgent.; — adv.: ∾ sumere cibum, (uden Ophør), Coel. Aur. — impăvĭde, adv.: uforfærdet; poculo impavide hausto, Liv. 39, 50; af — im.păvĭdus, [2.in-], 3: uforfærdet, vir, vid. Hor. Od. 3, 3, 8, leo, Virg. Aen. 12, 8; pectora semper impavida, Liv. 21, 30; — b) „overf.": impavidos ducere somnos, Senec. Herc. Oet.; cf. Ovid. Fast. 2, 840.

*impeccābilis, e: uden Synd, som ikke synder; is erit impeccabilis etc., Gell. 17, 19; o. — impeccantia, ae, f.: Frihed fra Synd, Hieronym.; — [2.in-, pecco]. — impedātio, onis, f., [impedo]: Vinstokkens Forsyning med Pæle el. Stiver, Colum. — impĕdĭco, are, v. a., [1.in-, pedica]: at hilde el. fange deri, cassibus mille impedicare aliquem, („alleg."), Amm.

impĕdīmentum, i, n., [impedio]; oprdl.: Hindring for Fødderne; impedimenta crurum, (Lænker derom), Senec. Tranqu. 10; df. I) „bes." o. „concret", sædv. in pl.: hvad der medføres paa en Marsch el. Reise, navnl. Tros el. Bagage; vid. Cic. Mil. 10, Caes. B. G. 1, 26, o. id. ibd. 5, 42; — b) sildn. ogs. de til Hæren hørende Lastdyr, Frontin., Stat., Veget.; cf. Caes. B. G. 7, 45; — II) „alm." o. „overf.": Hindring, Vanskelighed; impedimenta naturae diligentia et industria superare, Cic. d. Or. 1, 61; - impedimentum rei alicui inferre, id., afferre, facere, Dig.; esse impedimento alicui ad aliquid, Caes. B. G. 1, 25; cf. Cic. R. Am. 51; ogs. esse impedimenti loco, Caes. B. C. 3, 17; - opponuntur ··· labores ··· leve sane impedimentum vigilanti et industrio, Cic. d. Rep. 1, 3.

impĕdĭo, īvi o. ĭi, ītum, 4, v. a., [1.in-, pes; cf. compedes s. 1.]; oprdl.: at indvikle Foden; df. alm.: at indvikle el. forvikle; at binde el. holde fast, at hindre el. hemme el. standse, odl.; I) „egent."; A) „alm."; - Ipsus illic sese jam impedivit in plagas, Plaut. Mil. gl. 4, 9, 11, („alleg."); - df. ogs. i Jagtsproget; Aut impeditam cassibus refert damam, Martial. 3, 58; cf. Phaedr. 1, 12; ∾ pisces reti, Plaut. Truc. 1, 1, 17; cf. Ovid. Met. 12, 392; — B) „bes."; a) omgiver el. omvinder; ∾ aliquem amplexu, (omfavne), Ovid.;

∾ caput myrto, (omkrandse), Hor.; men ∾ equos frenis, (lægge Tømme derpaa), Ovid.; — b) at indvikle el. forvikle i hinanden; septenosque orbibus orbes impediunt, (neml. i el. paa Skjoldet), Virg. Aen. 8, 447; cf. id. ibd. 5, 583; — c) at forvikle el. tilspærre; vid. Curt. 6, 5; ∾ saltum munitionibus, Liv.; s. ogs. nedenf. id. 9, 2; (vineae) nexu traducum impeditae, Tac. Hist. 2, 25; — II) „fig."; A) „overf.": forvikler; ds. hindrer, standser, opholder, aliquem, Cic. Fam. 9, 19; ∾ profectionem alicujus, id. ibd. 7, 5; – ogs. hindrer el. afholder derfra, m. flgd. ab, el. c. abl., ogs. m. flgd. quo minus el. ne el. quin, ogs. c. inf., osv.; – ab delectatione omni negotiis impediri, Cic. Mur. 19; cf. Sall. Jug. 30; ∾ aliquem fuga (s. a fuga), Tac.; men impediri pudore (abl. caus., hindres deraf el. derved), Cic.; – nec aetas impedit, quo minus etc., id. d. Senect. 17; jam impedior, ne plura dicam, id. Sull. 33; hunc impedit pudor ··· exquirere, Cic. d. Or. 1, 35; cf. Virg. Aen. 11, 20; – men m. ad, vid. Cic. Sull. 17; – endel. ogs. forel. c. dat.; nam ad usum ··· novitati non impedit vetus consuetudo, Varr. L. L. 9, 14; — B) „ment.": indvikler el. forvirrer, bringer i Trængsel el. Vanskelighed; – sædv. absol., el. c. abl., s. ovenf.; – sin illud dices ··· ipse te impedies, Cic. Verr. 2, 18; cf. Ter. Andr. 1, 5, 25; ∾ mentem dolore, Cic.; animus ··· amore ··· impeditus, vid. id. Coel. 19, ogs. id. Sest. 45; — III) partic. impĕditus, 3, ogs. som adject.; A) „bes.", navnl. i Krigssproget; – ∾ miles, (der endnu bærer Bagagen, opp. expeditus), Liv., Caes.; ∾ agmen, Liv.; – compar., arctior et impeditior saltus, Liv. 9, 2; superl., ∾ itinera, Caes.; ligel. ∾ locus ad iter faciendum, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 13; — B) „alm.": forviklet el. vanskelig i sit Slags; ds. besværlig el. møisommelig el. tung, osl.; – ∾ navigatio, Caes.; ∾ bellum, Tac.; – compar., ∾ nomina, (usikkrere Fordringer), Liv. 7, 21; superl., ∾ tempora rei publicae, Cic. Pis. 1; cf. id. Mil. 20; — not.: m. Tmesis: inque pediri, inque peditus, s. impedirique, etc., Lucr.

*impedītio, onis, f.: Forvikling, Forbindring, Trængsel, Vitruv. 1, 5; — II) ds. „fig.": liber ab omni impeditione curarum (animus), Cic. Div. 1, 51; — impĕdīto, are, v. intens. a.: forhindrer; impeditant numero (sc. arma), Stat.; o. — impĕdītor, oris, m., i. e. qui impedit, Augustin.; — [impedio]. — impeditus, 3: partic. o. adj. af impedio. — im.pedo, [l. in-], are, v. a.: forsyner el. støtter med Pæle; statuminibus vinea statim impedanda est, Colum. 4, 16.

im.pello, [l. in-], pŭli, pulsum, 3, v. a.: støder derpaa, slaaer el. træffer med et Stød; I) „egenl."; A) „alm.", (oftest „poet."); – cuspide montem impulit in latus, Virg. Aen. 1, 82; ∾ aequora remis, id.; cf. Hor. Od. 4, 12, 2; men ∾ auras mugitibus, Ovid.; cf. Virg. Ge. 4, 349; men ∾ sensus, Lucr. 1, 304; — B) „bes.": støder el. driver fremad, sætter i en (stærkere) Bevægelse; – biremes ··· impulsas vectibus etc., Caes. B. C. 3, 40; cf. Virg. Aen. 5, 119; men ∾ aequor velis, Tac. Ann. 2, 23; ∾ arma, (svinge dem), Virg.; ∾ sagittam nervo, (afskyde den), Ovid.; – ∾ praecipitantem, (støde til nogen i Faldet), Cic. Cluent. 26; cf. Tac. Ann. 4, 22: reluctantis et impulsae (feminae) vestigia; – ∾ aciem el. hostem, (bringe til at vige, slaae paa Flugt), vid. Liv. 9, 27 o. 40; cf. Vell. 2, 70; oftere ogs. hos Tac.; — b) ogs. m. Angivelse af Maalet; – quum ignaviae ratio te in fugam atque in latebras impelleret, Cic. Rab. perd. 8; ∾ se in vulnus, Vell. 2, 70; cf. Ovid. Met. 12, 552; — II) „fig."; A) „alm.": sætter i Bevægelse, ophidser el. tilskynder, aliquem ad el. in aliquid, ogs. m. Maalets adv., ogs. c. inf., el. m. blot acc., ogs. absol.; — a) m. in el. ad aliquid; nisi eum dii immortales in eam mentem impulissent, ut etc., Cic. Mil. 33; cf. id. Lael. 24, o. id. d. Or. 2, 89; ligel. Quintil. 12, 10, 43: in plurimas animum audientium species impellere; hvor ogs. absol.: uno ictu saepe impellunt (sententiae); – ad eam (artem) impellere atque hortari, etc., Cic. d. Or. 1, 28; ∾ aliquem ad scelus, id., ad bellum, id.; facile ad credendum impelli, id.; cf. id. Brut. 5; – ogs. ∾ ad metum, crudelitatem, odium etc., Quintil.; — b) m. ut, el. m. adv.; – quae causa nos impulerit, ut etc., Cic. N. D. 1, 4; cf. id. d. Senect. 21, Caes. B. G. 4, 16, o. Hor. Ep. 2, 2, 51; – dum animus (ejus) ··· paullo momento huc illuc impellitur, Ter. Andr. 1, 5, 31; ligel. ∾ voluntates, quo velit, etc., Cic. d. Or. 1, 8; — c) c. inf., Virg. Aen. 2, 520; s. ogs. Tac. Ann. 14, 60, o. Hor. Od. 3, 7, 14; – d) m. blot acc., Hor. Sat. 1, 3, 65; hvs. ofte in pass.; vid. Cic. d. Or. 2, 77, o. Caes. B. G. 2, 14; ligel. Hac fama impulsus Chremes, Ter. Andr. 1, 1, 72; cf. Virg. Aen. 10, 68; — e) endel. absol.; vid. Cic. Div. 1, 54; ligel. nullo impellente, id. Flacc. 8; s. ogs. ovenf. Quintil. 12, 10, 43; — B) „bes.": ligesom at nedslaae el. forstyrre; ogs. at tilendebringe, osl.; – solus hic ··· animum ··· labantem impulit, Virg. Aen. 4, 23; men Tac. Hist. 2, 63: ∾ ruentem, (at fuldende nogens Undergang); men immenso momento ··· ad impellendos mores, (til at fuldende deres Fordærvelse), Plin. 33, 53; – impulsum bellum, (der næsten er endt), Lucan.; cf. Quintil. 3, 4, 2.

im.pendēo, [l. in-], ēre, v. n., (forel. ogs. a.); I) „egenl.": at hænge el. svæve derved el. derover; – c. dat., ogs. m. in o. super, ogs. absol.; – ∾ cervicibus alicujus, vid. Cic. Tusc. 5, 21; men quae (arbor) ex aedibus tuis in aedes illius impendet, Dig.; ∾ nucem super tegulas, Plaut. frgm. ap. Macrob.; men impendentes montes, (fremragende), Cic. N. D. 2, 39; — b) „poet." ogs. c. acc.: mare quae impendent (saxa), Lucr. 1, 327; — II) „overf.": at hænge over, d. e. at forestaae el. true; – omnibus semper aliquis terror impendet, Cic.; men ∾ ab aliquo, (true fra nogens Side), id. Verr. 5, 60; men tantae in te impendent ruinae, Plaut.; cf. Cic. R. Am. 11; quae partim adsunt, partim impendent, id.; impendente vento, Virg., pluvia, id., (naar det truer dermed); — b) c. acc.; tanta te impendent mala, Ter. Phorm. 1, 4, 2; — not.: partic. pass. impensus, 3, poet. ogs. f. impendens; vid. Lucr. 6, 491: tempestas ··· impensa superne.

impendio, abl. som adv.: s. und. impendium. — impendiōsus, 3: som gior store Udgifter; Nimio praestat, impendiosum te quam ingratum dicier, Plaut. Bacch. 3, 2, 12; af — impendium, i, n., [impendo]: den derpaa anvendte Bekostning el. Udgift; oftest in pl.; – qui quaestum sibi instituisset sine impendio, etc., Cic. Quint. 3; rapinis impendia munerum sustinuit, Suet. Caes. 51; men ∾ operae, (den anvendte Umage), Plin.; — B) ds. „bes."; a) Rente el. Interesse af en Capital, Varr.; impendium et fenus recusare, (erklære sig insolvent for Capital og Renter), Cic. Att. 6, 1; men id. Brut. 4, „alleg.": impendiis augere largitatem muneris; — b) Mulkt el. Boder, ovium boumque, Plin. 18, 3; — II) „fig."; A) Tab el. Forlis; tantulo impendio ingens victoria stetit, Curt. 3, 11; – nimium enim risus pretium est, si probitatis impendio constat, Quintil.; — B) abl. impendio, som adv., s. multo: meget el. saare; ordenl. hos compar.; at ille nunc impendio magis odit senatum, Cic. Att. 10, 4; cf. Ter. Eun. 3, 5, 39; – sildo. ogs. ud. compar.; impendio excusare, (meget el. omhyggeligen), Appul.

im.pendo, [l. in-], di, sum, 3, v. a.; oprdl.: veier dertil, afveier; ds. „overf.": anvender derpaa, forbruger dertil; m. in, ogs. m. ad, ogs. absol., etc.;

I) „egenl."; – ∼ pecuniam in eas res, quas etc., Cic. Verr. 4, 30; cf. id. ibd. 3, 98; men quod tu de tua pecunia dicis impensum, id. ibd. 5, 19; – sildr. ogs. ∼ pecuniam in opsonio, in unguentis, Dig.; – ogs. betaler, erlægger, pro introitu novi sacerdotii etc., vid. Suet. Claud. 9; – men Cic. Verr. 3, 52: sese sibi et populo R. ··· serere, impendere, laborare; — II) „fig.": anvender el. henvender derpaa; – ∼ operam, curam in aliquid, Cic. Verr. 4, 30; men m. flgd. ne, id. ibd. 5, 20; – ∼ studia juvenibus erudiendis, Quintil.; ∼ vitam usui alicujus, Tac. Ann. 12, 65; — III) partic. impensus, 3: som anvendes rigeligen; A) som adj.; 1) „egenl.": meget stor; – ∼ pretio emere, venire, (til høi Priis), Cic., Caes., Liv.; ligel. absol., impenso, (sc. pretio), Hor. Sat. 2, 3, 245; — 2) „overf.": betydelig el. vigtig el. stor; ogs. kostbar el. bekostelig; – ∼ voluntas erga aliquem, Liv. 35, 44; cf. Cic. Sest. 62; men ∼ libido, Lucr., opera, Gell.; – compar., ∼ cura, Tac.; cf. Ovid. Met. 2, 405; men Plaut. Bacch. 3, 2, 10: Nam pol homine ingrato nihil impensiu'st, (kostbarere el. skadeligere); – superl., ∼ preces, Suet. Tib. 13; — B) som subst., impensa, ae, f., (sc. pecunia): Udgift, Bekostning; 1) „egenl."; – facere impensam in aliquid, Cic. Att. 13, 25; men id. Verr. 3, 21: arationes magna impensa tueri; oppon. nulla impensa, (uden Udgift), id. ibd. 1, 55, ogs. sine impensa, id.; – ∼ publica, Suet.; men ∼ matris etc., id. Tib. 7; ∼ nostra, Ovid. Her. 7, 188; – ogs. in pl., vid. Cic. Off. 2, 17, o. Tac. Hist. 4, 4; ligel. ∼ coenarum, Hor. Ep. 1, 19, 38; — 2) „fig."; – ∼ cruoris, Ovid. Met. 8, 63, operum, Virg. Aen. 11, 288, officiorum, Liv. 37, 53; — b) df. sildr.: hvad der anvendes el. forbruges til en bestemt Hensigt; df. Materialier (til en Vandledning, odl.), Frontin. Aquaed. 24; ogs. Ingredienser til Spiserne, Arnob., til Offringer, Petron. Sat. 137.

im.pĕnetrābĭlis, e, [2.in–]: uigjennemtrængelig; ∼ silex ferro, Liv.; ∼ specus imbribus, Plin.; ∼ tergus hippopotami ad scuta, id. 8, 30; men ∼ crupellarii ictibus accipiendis, Tac. Ann. 3, 43; – quae impenetrabilia, quaeque pervia, id. ibd. 12, 35; — II) „fig.": ubetvingelig, uovervindelig; – ∼ ille luctibus, Sil.; impenetrabilis blanditiis, Senec.; – ∼ pudicitia Agrippinae, Tac. Ann. 4, 12.

impensa, ae, f.: s. und. impendo, no. III, B. — impense, adv. af impensus, 3, und. impendo; I) „egenl.": dyrt, kostbart, med Bekostning; – nunc impensius unge ··· puer, caules, Pers. 6, 68; ligel. in superl., Suet. Dom. 20: bibliothecas ··· impensissime reparari etc.; — II) „fig.": rigeligen, betydeligen, stærkt, meget; a) hos Verber; – magis impense cupere, Ter. Ad. 5, 9, 36; men Liv. 40, 35: si quis impense retineret, (med Magt el. med Strænghed); ∼ petere, Quintil., Suet.; – compar., nunc eo id facio impensius, quod etc., Cic. Fam. 13, 64; ligel. ∼ agere gratias, Liv., venerari numina, Ovid.; cf. Liv. 4, 46; ∼ consulere, Virg.; — b) hos Adjectiver; ut alias res est impense improbus, Plaut. Epid. 4, 1, 39; homo impense doctus, Gell. 13, 10. — 1. impensus, 3: partic. o. adj. af impendo; — not.: s. ogs. impendeo in fine. — 2. impensus, us, m., [impendo], efterel. Biform af impensa: Bekostning; majore impensu, Symmach.

impĕrātīve, adv.: paa en befalende Maade, Dig.; af — impĕrātīvus, 3, [impero]; (efterel. Ord); 1) befalet el. paabuden; – ∼ feriae, (som hvergang anordnes af Øvrigheden), Macrob.; — 2) befalende; ∼ modus, Gramm.

impĕrātor, (archaistisk ogs. enduperator el. induperator), oris, m., [impero]; oprdl. i Krigssproget: Feltherre el. øverste Befalingsmand over en Krigshær el. i en Krig, ogs. Overgeneral, odl.; – aliae sunt legati partes, aliae imperatoris, etc., Caes. B. C. 3, 51; cf. Cic. d. Or. 1, 48: imperator ··· administrator quidam belli gerendi etc.; ∼ bonus et fortis, id., sapiens et callidus, id., invictus, id.; cf. id. Manil. 2 o. 10, Caes. B. G. 2, 25, o. A.; – ogs. m. Eftertryk: en sand el. stor Feltherre; vid. Cic. Fam. 7, 3: ex eo tempore Pompejus ··· nullus imperator fuit; — B) prægnant er ogs. i Republikens Tid: imperator: en Ærestitel, som Krigshæren efter en større Seier tillægger Feltherren; – vid. Caes. B. C. 2, 26, ogs. id. ibd. 3, 7 o. 31; ligel. Cic. Phil. 14, 4 o. 5, o. Liv. 27, 19; — not.: denne Ærestitel sættes ordenligen efter Navnet; vid. Cic. Fam. 5, 5 o. 11; — II) udenf. Krigssproget; A) „alm.": Anfører, Overhovede, Foresat, odl.; – saal. binos imperatores (i. e. consules) etc., Sall. Catil. 6; men ∼ classis, Lucr. 5, 1226; – men comisk: ∼ histricus, (Skuespildirecteur), Plaut. Poen. prol. 3; – dux et imperator vitae mortalium animus est, Sall. Jug. 1; men imperatorem vitae nostrae necisque fieri (medicum), Plin. 29, 3; — B) „bes."; 1) Epithet til Juppiter; vid. Cic. Verr. 4, 58; — 2) sædv. Titel el. Benævnelse af d. romerske Keisere, men saal., at imperator sættes foran Navnet; vid. Suet. Caes. 76, oftere; — b) df. sildr. imperator, absol. f. romersk Keiser, (el. f. Keiseren); vid. Suet. Galb. 6, o. id. Claud. 13, oftere.

impĕrātōrie, adv.: paa en Feltherres Viis, Trebell. Poll.; af — impĕrātōrius, 3, [imperator]: hørende til en Feltherre, benævnt efter en saadan; – belli lege atque imperatorio jure, Cic. Verr. 1, 21; ∼ partes, Caes., manubiae, Cic. d. Or. 3, 3; cf. id. Tusc. 2, 26; – ∼ laus, id., forma, Nep.; men ∼ navis, (Admiralskibet), Plin.; — II) sildr.: keiserlig; ∼ genesin habere, Suet. Dom. 10; cf. Plin. Pan. 13. — impĕrātrix, icis, fem. af imperator, (ligesom Feltherrinde, spottende: om Clodia), Cic. Coel. 28; – men ∼ Italia, (som Herskerlandet), Plin. 26, 8. — 1. impĕrātus, 3: partic. af impero. — 2. impĕrātus, us, m., [impero]: Befaling, Ordre; in abl.: imperatu Gratiani, Ammian.

im.perceptus, [2.in–], 3: uopdaget, ukjendt, ukjendelig; ∼ mendacia, Ovid. Met. 9, 710; – compar., ∼ minora majoribus, Gell. 11, 1. — imperco, (ogs. imparco), [1.in–, parco], ĕre, v. n.: skaaner, alicui, Plaut. Cas. 4, 4, 12; – ogs. absol., imperce, (skaan dig), id. Amph. 1, 3, 2. — im.percussus, [2.in–], 3: hvormed man ikke støder an; ∼ pedes, Ovid. Am. 3, 1, 52. — im.perditus, [2.in–], 3: ufordærvet, ikke ombragt; Et vos, O Grajis imperdita corpora, Teucri, Virg. Aen. 10, 430; cf. Sil. 9, 161.

*imperfecte, adv.: ufuldkomment, ufuldstændigen; – ∼ atque praepostere syllogismo uti, Gell. 2, 8; o. — imperfectio, onis, f.: Ufuldkommenhed, Augustin.; af — im.perfectus, [2.in–], 3; 1) „egenl.": ufuldkommen, ufuldstændig, ufuldendt; – imperfecto autem nec absoluto simile pulchrum esse nihil potest, Cic. Univ. 4; pars imperfecta manebat, Virg. Aen. 8, 428; cf. Ovid. Met. 1, 427; ∼ pons, Caes.; ∼ opera, Suet.; ∼ sermo, Quintil.; – ogs. mangelfuld; ∼ vita, Lucr. 3, 971; ad imperfectos ··· non ad sapientem etc., Senec. Tranqu. 11. — im.perfossus, [2.in–], 3: ikke gjennemboret; – manet imperfossus ab omni ··· ictu, Ovid. Met. 12, 496. — imperfundies, ei, f., [2.in–, perfundo]: Mangel paa Overgydelse (med reent Vand); df. Urenhed el. Smudsighed; in abl., Lucil. ap. Non.

*impĕriābĭlĭter, adv.: = imperiose, Cato ap. Charis.; o. — impĕrĭālis, e: keiserlig, statua, Dig., culmen, Ammian.; — df. adv. imperialiter, Cod. Just.; — [imperium].

impĕrĭōse, adv.: befalende, strængt; ∼ praecipere, Gell.; ogs. tyrannisk, grusomt; compar., imperiosius, quam humanius, Varr. ap. Non.; af — impĕrĭōsus,

3, [imperium]; I) „alm.": herskende, mægtig, populi, Cic., urbes, dictatura, Liv.; men ∾ virga, (i. e. fasces), Ovid. Trist. 5, 6, 32; – ogs. c. gen. sui, el. dat. sibi, (som veed at beherske sig selv), Plin. 34, 19, o. Hor. Sat. 2, 7, 83; — II) „bes."; a) stræng, myndig, tyrannisk; – cupiditas honoris ··· quam imperiosa (domina)! Cic. Parad. 5, 3; nimis imperiosi philosophi est, vetare meminisse, id. Fin. 2, 32; – compar., ∾ aequor, (i. e. violentius), Hor. Od. 1, 14, 8; superl., ∾ familia et superbissima, Liv. 9, 34; — b) Imperiosus, som Tilnavn til Manlius Torquatus, (Fader og Søn); vid. Liv. 4, 29, o. id. 7, 3 o. 4; cf. Cic. Fin. 2, 19, o. Plin. 22, 5.

*impĕrite, adv.: uerfarent el. enfoldigen, uvidende el. dumt; – ∾ factum, Cic.; men m. Negation: non imperite dicebat, id. Brut. 47; – compar., quid potuit dici imperitius? id. Balb. 8; superl., ∾ dictum, id.; o. — impĕrītia, ae, f.: Uerfarenhed el. Enfoldighed, Uvidenhed el. Dumhed; ∾ legati, Sall., juvenum, Tac.; ogs. in pl.: insolentiarum et imperitiarum plenus (grammaticus), Gell.; – ogs. c. gen. obj.: ∾ rerum atque verborum, id. Epil. 12; — [imperitus].

impĕrīto, avi, atum, 1, v. n. o. a., intens. af impero: byder el. befaler som Herre, hersker el. regerer, odl.; — a) c. acc.; Quod antehac pro jure imperitabam meo, etc., Plaut. Capt. 2, 1, 47; cf. Hor. Sat. 2, 3, 189; — b) oftest c. dat.; vid. id. ibd. 1, 6, 4; oppon. servire, id. ibd. 2, 7, 81; – ligel. om Dyrene; galli gallinacei imperitant suo generi, Plin. 20, 24; – ogs. om Begreber; naturam ipsam, ceteris imperitantem, (vincere), Sall. Jug. 76; – endel. impers.; superbe avareque imperitatum victis esse, Liv. 21, 1; — c) absol., deels ogs. c. adv.; – decem imperitabant, (regerede ad Gangen), Liv. 1, 17; causam belli habere ··· lubidinem imperitandi, Sall.; ∾ adductius, quam etc., Tac. Hist. 3, 7; cf. id. Ann. 4, 4.

im.pĕrītus, [2.in–], 3: uerfaren deri, ukyndig, uvidende, odl.; ordenl. c. gen.; – ogs. impers. el. absol., sieldn. m. in; — a) c. gen.; imperitus foederis, rudis exemplorum, etc., Cic. Balb. 20; cf. id. d. Or. 3, 44; men ∾ morum (homo: som ikke veed at omgaaes Mennesker), id. R. Am. 49; cf. Caes. B. G. 1, 22. ogs. id. ibd. 1, 44; ∾ lyrae, Quintil.; men poëmatum quoque non imperitus, Suet. Aug. 89; — b) absol.; probus improbum ··· callidum imperitus fraudasse dicitur, id. R. Com. 7; apud indoctos imperitosque (dicere), id.; men Sall. Jug. 49: uti prudentes cum imperitis manus consererent; – ogs. saal. in compar., Cic. R. Am. 46; ligel. ∾ quidam (pl.), Quintil.; men in superl., quae (concio) ex imperitissimis constat, Cic. Lael. 25; – sieldn. om Begreber; – ∾ tuum ingenium, Plaut. Trin. 3, 2, 39; ligel. Quintil. 9, 4, 111: ∾ quodam initio (fusum poëma); — c) m. in; in verbis adeo imperitus, Quintil.; cf. id. 12, 3, 5.

impĕrium, i, n., [impero]; I) „egentl.": Befaling, Forskrift, Anordning, odl.; (saal. oprdl. forel.); – heri imperium exsequi (ogs. persequi), Plaut.; cf. Ter. Eun. 4, 1, 22; men Obsequens obediensque est mori atque imperiis patris, Plaut. Bacch. 3, 3, 55; – (ds. ogs. classisk); parere imperio, Caes. B. G. 5, 2; ∾ praesentis negligere, id. ibd. 7; men id. ibd. 2, 22: neque ab uno omnia imperia administrari poterant; – Imperio Jovis huc venio, Virg. Aen. 5, 726; cf. id. ibd. 747; – imperia (magistrorum dedignari), Quintil.; ∾ medentium, Plin. Pan.; cf. Plin. 8, in.; — II) „fig."; A) „alm.": Lov el. Magt el. Adkomst til at befale; – Meum imperium in te, non in me tibi est, Plaut. Pers. 3, 1, 15; cf. Cic. d. Senect. 11: non modo auctoritatem, sed etiam imperium in suos (tenere); ligel. Reges in ipsos imperium est Jovis, Hor. Od. 3, 1, 6; – ∾ domesticum etc., vid. Cic. Caecin. 18; ligel. in pl., id.; – „poet." ogs. om Juppiter, Hor. Od. 3, 4, 48: qui ··· Divosque mortalesque turbas Imperio regit unus aequo; cf. Virg. Aen. 6, 463; – quae (terra) numquam recusat imperium, Cic. d. Senect. 15; cf. Ovid. Met. 7, 373; — B) „bes."; 1) publicistisk: Statsmagten el. Regeringen, Overherredømmet, odl.; – (Numa rex) de suo imperio curiatam legem tulit, Cic. d. Rep. 2, 13; men ∾ singulare et potestas regia, (Enevælden og Kongemagten), id. ibd. 2, 9; – cum summo imperio ac potestate (esse, om en Consul), id. Verr. Act. 1, 13; ligel. bruges imperium om et Proconsulat, vid. Caes. B. C. 1, 5, o. Cic. Qu. Fr. 1, 1, 10; men omne imperium ··· penes singulos etc., (om Dictaturen), id. d. Rep. 1, 40; ogs. alm. en Øvrighedspost el. et høiere Statsembede; vid. id. ibd. 2, 12, o. id. Lael. 15; – navnl. ogs. Romerstatens Overherredømme over de betvungne el. forbundne Stater; – sub imperium ditionemque populi R. cadere, Cic. Fontej. 1; cf. Caes. B. G. 1, 31, o. id. ibd. 5, 29; – decertare de imperio cum Pyrrho et Hannibale, Cic. Lael. 8; cf. id. Off. 1, 12; – ogs. in pl., (Statsembeder); ∾ expetenda ··· deponenda etc., id. ibd. 1, 20; men om Borgerne: mandare imperia, magistratus etc., id.; cf. id. Lael. 17; – ligel. om de ydre Statsforholde; vid. Caes. B. G. 1, 17, o. id. ibd. 2, 1; — bb) ds. ogs. a) „overs." o. „concret"; α) den herskende Stat, navnl. Romerstaten; – finium imperii propagatio etc., Cic. Prov. Cons. 12; cf. id. Lael. 3; men „poet.": Imperium Oceano ··· qui terminet, Virg. Aen. 1, 287; cf. Hor. Od. 4, 15, 14, oftere; – reges socii partes membraque imperii, Suet. Aug. 48; breviarium totius imperii, id. ibd. 101; cf. Tac. Hist. 1, 16; — β) Befalingsmand el. Bestyrer, odl.; erat plena lictorum et imperiorum provincia, Caes. B. C. 3, 32; — b) „ment.": Herredømme el. den herskende Kraft; – si in animis hominum regale imperium sit, unius fore dominatum, consilii scilicet, etc., Cic. d. Rep. 1, 38; men id. Verr. 2, 32: imperium judiciorum tenere; — 2) i Krigssproget: Overbefaling, Commando; – ex iis, qui cum imperio sint, etc., Cic. Fam. 1, 1; men quibus (annis) in imperio fuit, Suet. Caes. 25; – navnl. ogs. i Modsætn. af magistratus, id. Tib. 12; o. ligel. in pl., id. Caes. 54, oftere; cf. Cic. Lael. 17; — b) ligel. „overs." o. „concret", imperia f. imperatores: Befalingsmænd el. Hærførere; vid. Cic. Leg. 3, 3, (ex XII Tabb.); cf. Caes. B. C. 1, 31, o. Val. Max. 1, 1, 9; — 3) endel. heder imperium oftere (efteraug.): den keiserlige Regering (el. Regeringen); – tandem, quasi coactus, recepit imrium, etc., Suet. Tib. 24; cf. id. Calig. 12 o. 16, oftere, o. A.

im.perjūrātus, [2.in–], 3; Epithet til Floden Styx: hvorved man ikke tør sværge falsk; ∾ aquae, Ovid. Ib. 78. — im.permissus, 3, [2.in–]: ikke tilladt, forbuden; ∾ gaudia, Hor. Od. 3, 6, 27. — im.permistus el. -mixtus, [2.in–], 3: ublandet; ∾ lymphorem etc., Lucil. ap. Non.

impĕro, avi, atum, 1, v. a. o. n., [1.in–, paro]: befaler, byder, anordner, foreskriver, odl.; I) „alm.; a) c. acc.; – Bonam atque justam rem imperas oppido, Ter. Heaut. 4, 3, 26, oftere; men cui (puero) coenam imperaret, Cic. R. Am. 21; men moram et sollicitudinem initiis impero, Quintil. 10, 3, 9; cf. Hor. Sat. 2, 1, 51; – ds. pass.: hoc ipsum imperari optimum est, Quintil.; imperata pensa, id.; — b) c. infin., el. m. Objects- el. Relativsætning; – Imperavi egomet mihi, omnia assentari, Ter. Eun. 2, 2, 21; cf. Ovid. Met. 2, 118, o. Lucr. 5, 671; – has (naves) actuarias fieri imperat, Caes. B. G. 5, 1; cf. Suet. Tib. 60, oftere; – men in pass., vid. Hor. Ep. 1, 5, 21; – Imperabat coram, quid etc., Ter. Andr. 3, 2, 10; cf. Plaut. Capt. 2, 3, 10; — c) m. ut el. ne, ogs. m. blot conjunctiv. (efter d. udfaldne ut); – his, uti conquirerent ··· imperat, Caes. B. G. 1, 28; – mihi, ne abs-

cedam, imperat, Ter. Eun. 3, 3, 50; cf. Caes. B. G. 1, 46; – letoque det, imperat, Argum. Ovid. Met. 1, 670; cf. id. ibd. 13, 659; — c) absol.; si quid opus est, impera, Plaut.; ligel. impera, si quid vis, id.; cf. Ter. Heaut. 5, 5, 11, oftere; – ogs. m. tilføiet dat.; si huic imperabo, etc., Plaut. Most. 4, 1, 14; — II) „bef."; A) publicistisk: befaler el. paalægger som Ydelse el. Afgift odl.; – (quum praetor) frumentum sibi in cellam imperavisset, Cic. Div. in Caecil. 10; ∾ pecuniam in remiges, id. Flacc. 14; ∾ equites civitatibus, Caes.; cf. id. B. G. 1, 7, id. ibd. 7, 64, o. Sall. Jug. 62; ogs. ud. dat.; ∾ obsides, Cic. Manil. 12; ∾ pecuniam, id., arma, Caes.; — B) i Stats- o. i Krigssproget: som Befalingsmand el. Hersker at anordne, at befale el. commandere el. herske; m. o. ud. dat.; – qui modeste paret, videtur, qui aliquando imperet, dignus esse etc., Cic. Leg. 3, 2; men om Romerfolket, id. Manil. 19: omnibus gentibus ac nationibus terra marique imperare; cf. Caes. B. G. 1, 36; men ∾ omni Numidiae, Sall. Jug. 13, (underkaste sig det); – cf. Hor. Carm. Sec. 51, o. id. Od. 3, 6, 5; – efteraug. betyder imperare ogs.: at være Keiser; vid. Plin. Pan. 5, o. Suet. Galb. 4, oftere; — b) ad imperandum: paa Commando, efter Ordre; nunc ades ad imperandum, vel ad parendum potius, etc., Cic. Fam. 9, 25; cf. Sall. Jug. 62; — C) „overf." paa andre Personer og Gienstande: at byde el. befale derover, at beherske, odl.; – ∾ liberis, vid. Ter. Ad. 1, 1, 51; men imperare sibi, maximum imperium est, Senec. Ep. 113; – ∾ cupiditatibus iis, quibus ceteri serviunt, Cic. Lael. 22; cf. id. Tusc. 2, 21; ∾ accensae irae, Ovid., dolori, Plin. Ep., lacrimis, Sil.; men Liv. 34, 31: imperare animo nequivi, quin etc.; – ∾ arvis, (drive Jorden stærkt), Virg. Ge. 1, 99; ligel. ∾ vitibus, (tvinge dem til Frugtbarhed), Colum.; dum nimis imperat voci, (bruger Stemmen altfor stærkt), Plin. Ep. 5, 19; – men absol.; animum rege; qui, nisi paret, imperat, Hor. Ep. 1, 2, 63; ligel. permittat (lex), an vetet, an imperet, Quintil. 7, 7, 7; — D) technisk; a) „forel."; ∾ exercitum, (sammenkalde en Forsamling); vid. Varr. L. L. 6, 9; men comisk, Plaut. Capt. 1, 2, 52; — b) i Lægesproget: at anordne el. foreskrive, Senec. d. Ir. 1, 16; ligel. si etc., imperanda tridui abstinentia est, Cels.; — c) i Grammatiken: imperandi declinatus, (Imperativets Forandringer), Varr. L. L. 10, 2; — III) af partic. imperatus, 3, er subst. n. imperatum, i: det Befalede; df. Befaling el. Ordre, odl.; – imperatum facere, Caes. B. G. 5, 37; cf. id. ibd. 6, 2: ad imperatum non venire; – oftere in pl.; imperata facere, id.; ligel. Suet. Caes. 54: quamquam nec imperata detrectarent, et etc.; — not.: archaistisk er imperassit (f. imperaverit), Cic. Leg. 3, 3.

im.perpĕtŭus, [2. in–], 3: som ikke vedbliver; cui quid abscedere potest, id imperpetuum est, Senec. Ep. 72. — im.persōnālis, [2. in–], e: upersonlig, verba, Diomed.; — df. adv., impersōnālĭter, (uden Benævnelse af Person), Dig. — im.perspĭcŭus, [2. in–], 3: ikke til at giennemskue el. indsee; ∾ ingenia judicum, Plin. Ep. 1, 20. — im.perterrĭtus, [2. in–], 3: uforfærdet; (poetisk Ord); manet imperterritus ille, Virg. Aen. 10, 770; — impertīlis, e, [2. in–, partilis]: udelelig; (sild. Ord); ∾ nota, (i Musiken), Augustin. — im.pertĭnens, [2. in–], tis, adj.: som ikke hører dertil; ∾ dii, Capella.

impertĭo, (ogs. impartio), [1. in–, partio], ivi el. ii, ītum, 4, v. a.: tildeler el. meddeler, lader tilkomme el. tilflyde; I) „egentl."; c. dat. person. el. rei, sield. absol.; – si etc., impertiant ea suis, communicentque cum proximis, Cic. Lael. 19; cf. id. d. Or. 2, 4; ligel. id. Fam. 5, 2: si aliquid impertivit tibi sui consilii; men id. Att. 2, 12: Terentia impertit tibi multam salutem, (beder dig meget at hilse); men id. R. Am. 4: ut qualem etc., talem te et nobis hoc tempore impertias: – a te peto, ut aliquid temporis huic quoque cogitationi impertias, id. Att. 9, 11, A; men ∾ aures studiis honestis, Tac. Ann. 14, 21; ∾ meum laborem hominum periculis sublevandis, Cic. Mur. 4; – s. dat. findes ogs. ad; saal. id. Att. 3, 15: quoniam nihil impertisti tuae prudentiae ad salutem meam; – df. in pass.: huic plausus maximi ··· a bonis impertiuntur, id. Att. 2, 18; cf. id. Catil. 3, 6; men Liv. 21, 41: pro his impertitis (til Giengield for disse Velgierninger) oppugnatum patriam nostram veniunt; men absol.: quibus potest, impertit, Lucil. ap. Non.; cf. Hor. Ep. 1, 6, 68; — II) „overf." ∾ aliquem aliqua re: giøre nogen delagtig deri, bestienke el. begave nogen dermed; – ∾ aliquem salute plurima, Ter., salva salute, Plaut., (hilse nogen, bede velkommen, odl.); men Plaut. Stich. 2, 1, 27: obsecret, ut se nuncio hoc impertiam; – ∾ aliquem osculo ··· resalutatione, Suet. Ner. 37; men solos numquam donis impertiendos putavit, id. Aug. 25; cf. id. Claud. 4; — not.: som depon. mærkes: Cesso, heram hoc malo impertiri, (at underrette hende derom), Ter. Ad. 3, 2, 22.

impertītĭo, onis, f., [impertio]: Meddelelse, honoris, Arnob. — impertītus, 3: partic. af impertio. — *imperturbābĭlis, e: uforstyrrelig, locus quietis, Augustin.; — *imperturbātio, onis, f.: uforstyrret Tilstand, (Grækernes ἀπάθεια), Hieronym.; o. — imperturbātus, 3: uforstyrret; imperturbata publicis occupationibus quies, Senec. Ep. 73; cf. Ovid. Ib. 562; — [2. in–, perturbo]. — im.pervĭus, [2. in–], 3: uveisom, ufremkommelig, ikke til at komme over el. igiennem; ∾ amnis, Ovid. Met. 9, 106; ∾ iter, Quintil.; cf. Tac. Ann. 3, 31; – ogs. „overf.": lapis ignibus impervius, (hvorpaa Ilden ikke virker), id. Ann. 15, 43.

impete, abl., o. impetis, gen.: Biformer af impetus; s. und. impetus, not. — impetĭbĭlis, e: Biform af impatibilis. — impĕtīgĭnōsus, 3: som lider af Hudsygdomme el. af Udslæt, Dig.; af — impĕtīgo, inis, f.: Hudsygdom el. Udslæt (hos Mennesker og Dyr), Plin., Cels., Colum.; – ogs. som Sygdom hos Træer, Plin. 17, 37; af — impĕto, (1. in–), ĕre, v. a.: gaaer løs derpaa, anholder, cedentem, Stat.; men Impetit os hasta, Sil.; — II) „overf.": anklager el. angriber; ∾ aliquem edacitatis, (anklager derfor), Sidon.

*impĕtrābĭlis, e; I) pass.: til at opnaae el. erholde; – ∾ triumphum facere, Liv. 39, 29; men Propert. 4, 1, 97: ∾ votum (facere Junoni); – compar., quo impetrabilior pax esset, Liv. 30, 16; — II) act.: som let erholder el. udvirker noget; (men alene for- o. efterel.); – ∾ orator, Plaut. Most. 5, 2, 40; men ∾ dies, (da man faaer sit Ønske opfyldt), id. Epid. 3, 2, 6; — df. adv. compar., ∾ petere, Symmach.; — impĕtrātio, onis, f.: Opnaaelse el. Erholdelse; – istas impetrationes nostras nihil valere, Cic. Att. 11, 22; o. — impĕtrātor, oris, m.: som erholder el. opnaaer, Cod. Theod.; — [impetro].

impetrio, (ivi), itum, 4, v. a.: Biform af impetro; men oftest technisk o. i Religionssproget: ved gunstige Varsler at erholde; – ut nunc extis, sic tunc avibus, magnae res impertriri solebant, Cic. Div. 1, 16; cf. id. ibd. 2, 15: qui impetrire velit, etc.; men Plaut. Asin. 2, 1, 11, impers.: impetritum, auguratum est.; — b) df. subst., impetritum, i, n.: lykkelige Varsler, Val. Max., Plin. 28, 3.

impetro, avi, atum, 1, v. a., [1. in–, patro]: udvirker el. bringer istand, tilveiebringer, erholder, (sædvl. m. Bibegr. af anvendt Umage, af Bøn el. Fordring, odl.); — I) „alm."; a) c. acc.; ∾ alicui civitatem a Caesare, Cic. Fam. 13, 36; cf. id. Lael. 20: quid patiare, a te impetrari; men Quintil. prooem.: post im-

petratam studiis meis quietem; cf. Hor. Od. 4, 2, 42; — b) m. ut, el. m. ne (ogſ. ut ne), el. c. conj. efter d. udſaldne ut; – impetrabis igitur a Caesare, ut tibi abesse liceat, Cic. Att. 9, 2, A; cf. Caes. B. G. 1, 9, o. Liv. 2, 46; – a te impetres, ne sis nugax, Petron.; cf. Plaut. Bacch. 3, 6, 4; men id. Trin. 2, 4, 190: tandem impetravi, abiret; – men impers.: aegre ab iis impetratum est, ut etc., Caes. B. C. 1, 1, hvor ogſ.: ut vero etc., impetrari non potuit; cf. Plin. 16, 52; – ſ. ogſ. in neutr. abl. partic. pass.: impetrato, ut manerent, Liv. 9, 30; cf. Vell. 2, 107; — c) absol.; Incipere multo est, quam impetrare, facilius, Plaut. Poen. 5, 2, 11; cf. Caes. B. G. 1, 35; – oftere ogſ.: ∾ de re aliqua; vid. id. ibd. 4, 13, o. id. B. C. 1, 22; — II) „beſ."; A) ligeſom impetrire: at erholde ved Varſler; – sacris quibusdam ⋯ vel cogi fulmina, vel impetrari, Plin. 2, 54; — B) absol.: at erholde en Gunſtbeviſning, Plaut. Men. 1, 3, 10; — not.: impetrassere, (inf. fut. act.), Plaut.

im.pĕtŭlans, [1. in–], tis, adj., d. forſtærkede petulans: meget overgiven; ∾ proruptio (cachinni), Capella, inc., (al. petulans). — impĕtŭōse, adv., [impetus]: med Heftighed, ilende; ∾ contendere ad moenia, Auctor de Progen. Aug. 5.

impĕtus, us, m., [impeto]: Indtrængen el. Paatrængen, Anfald el. Angreb; I) „egenl."; A) „alm."; impetum facere in aliquem, Caes., (men ad aliquem, Liv. 1, 5); ut undique ⋯ in hostes impetus fieret, Caes. B. G. 1, 22; men impetus (pl.) gladiorum excipere, id. ibd. 52; ogſ. facere impetum in agros, Liv.; ogſ. dare impetum in aliquem, id.; – fracto impetu levissimi hominis, Cic. Fam. 1, 5; impetum ferre, Caes., propulsare, Cic., coërcere, Plin.; – men Cic. Fin. 1, 13, „alleg.": nec hae (cupiditates) tantum in alios caeco impetu incurrunt, sed etc.; men id. poët. Tusc. 2, 8: non biformato impetu Centaurus; — B) „beſ."; a) hos Lægerne; ∾ febris: Feberanfald, Paroxysmus, Cels.; ∾ pituitae, Plin.; ∾ oculorum: Øienbetændelſe, id.; ogſ. absol.: tumores et impetus, id.; — b) i Mechaniken: Laſtens Tryk, Laſten, Trykket, Vitruv. 6, 3; — II) „fig."; A) „overſ." el. om andre Gienſtande: ligeſom Fremtrængen, heftig Bevægelſe el. Fremſkriden el. Strømmen, odl.; – in magno impetu maris atque aperto, Caes. B. G. 3, 8; cf. Cic. N. D. 2, 38: impetum coeli ⋯ moveri vertique etc.; men impetu nocturno, Attius ap. Cic. Div. 1, 22, (under Nattens Svingning el. Løb); men impetibus crebris (ventorum), Lucr. 1, 291; cf. Caes. B. G. 3, 13: tantos impetus ventorum etc.; men impete miro, odl.; vid. not. in fin.; — B) „ment.": heftig Drift el. Attraa el. Stræben, odl.; – ut tota mente omnique animi impetu in rem publicam, incumbas, Cic. Fam. 10, 5; men impetu magis, quam consilio, Liv. 42, 29; cf. Cic. Att. 11, 5; – ogſaa Heftighed el. Varme i Foredraget, id. Orat. 68, o. id. Dejot. 2; men ∾ benevolentiae, (det heftige Udbrud deraf), id. Lael. 17; men impetus famae, Tac. Agric. 39; men ∾ divinus: høiere Begeiſtring, (oppon. ratio humana), Cic. Div. 1, 49; – ogſ. in pl.; habere suos impetus atque appetitus, (om Dyrene: viſſe Drifter el. Inſtincter), id. Off. 2, 3; men insanos atque indomitos impetus vulgi cohibere non posse, id. d. Rep. 1, 5; cf. id. Tusc. 4, 22; — not.: anomale Former heraf efter 3 Decl. ere: gen. sing. impetis, Lucr. 6, 327, o. abl. sing. impete, id., Ovid., Sil.

im.pexus, [2. in–], 3: ukæmmet, uredet, barba, Virg., capilli, Ovid.; – ogſ. c. acc. graec.: Tisiphoneque impexa feros pro crinibus angues, Tibull. 1, 3, 69; men tegumen immane leonis Terribili impexum seta, Virg. Aen. 7, 666; — II) „fig." ſ. incultus: raa el. udannet; antiquitas tristis et impexa, Tac. Or. 20.

impiāmentum, i, n., [impio]: Beſmittelſe, Vanhelligelſe; altaris impiamenta, Cyprian. — im.pĭco, [1. in–], are, v. a.: tilbeder, amphoram, Colum.; ogſ. ∾ pediculos uvarum pice dura, id. — impĭe, adv.: ufromt, ugudeligen; – impie faciat, si etc., Cic. N. D. 2, 16; tam impie ingratus (in parentem), id. Tusc. 5, 2; ∾ loqui, Suet. Dom. 10, (majeſtætsforbryderſk); cf. Plin. Pan. 37; — not.: superl. impiissime, Salvian.; o. — impiĕtas, atis, f.: Ufromhed, Ugudelighed, navnl. Pligtforſømmelſe imod Slægtninger og Foreſatte; vid. Cic. Fin. 4, 21, o. Ovid. Met. 8, 475; – ſ. under Keiſerne: deferri impietatis in principem, (anklages for Majeſtætsforbrydelſe); vid. Tac. Ann. 6, 47, o. Plin. Pan. 33.

im.pĭger, [2. in–], gra, grum: ufortroden, driftig, flittig, opvakt; – impiger ad belli labores, Cic., in scribendo, id.; men impiger manu, (perſonligen tapper), Tac. Ann. 3, 20; – impigro atque acri ingenio esse, Sall. Jug. 7; men impigrae linguae, ignavi animi, id. frgm. (or. Lic. ad pl.); Lucr., men impiger hausit etc., (ſ. impigre), Virg. Aen. 1, 742; – ∾ equus, Lucr., Hor.; men id. Od. 4, 14, 22, c. inf.: impiger hostium Vexare turmas; – ogſ. c. gen. respect.: impiger militiae, Tac. Ann. 3, 18; men c. gen. partit.: impiger fluminum Rhodanus, (den hurtigſte iblandt dem), Val. Flacc. 3, 2.

*impigre, adv.: ufortrødent, driftigen; uden Vægring; vid. Plaut. Rud. 4, 2, 10; impigre prudenterque suorum et hostium res pariter attendere, Sall. Jug. 88; – consulem impigre sequi, Liv.; cf. id. 1, 10; men id. 3, 8: impigre promissum auxilium; — impigrĭtas, atis, f.: Ufortrodenhed, Aarvaagenhed, Driftighed; viri fortissimi fortitudinis, impigritatis, patientiae fructu numquam caruerunt, Cic. d. Rep. 3, 28; o. — impigritia, ae, f.: Biform af frgd., Non.; — [impiger]. — impĭlia, ium, n., [1. in–, pilus]: Filtſko, Plin. 19, 10, Dig.

impingo, pēgi, pactum, 3, v. a., [1. in–, pango]: ſtøder el. ſlaaer derimod el. derpaa, ſtøder derhen, odl.; I) „egenl."; – ∾ pugnum in os, Plaut. Rud. 3, 4, 5; men a paucioribus in vallum impingi, Tac. Hist. 2, 41; impactus in carcerem, Dig.; men huic crassas compedes impingier (ſ. impingi), Plaut. Capt. 3, 5, 76; – ∾ alicui lapidem, Phaedr., laqueum, Senec.; men ∾ caput parieti, Plin. Ep.; cf. Virg. Aen. 5, 805; – ∾ navem, (ſætte paa Grund), Quintil.; cf. Hor. Ep. 1, 13, 8; men ∾ se in columnas, (forſlaae ſig derpaa), Senec.; – men ſom Ordſprog: calcem impingere rei, (opgive et Forehavende), Petron. Sat. 46; — II) „fig."; A) „overſ.": rækker hen el. overgiver dertil, (tildels m. Bibegr. af Paatrængenhed); ∾ alicui epistolam, Cic. Att. 6, 1; cf. id. Tusc. 3, 19; — B) „ment."; driver dertil, indvikler deri; ∾ aliquem in lites ac molestiam, Senec.; ogſ. paaforer, paabyrder; ∾ alicui dicam grandem, Ter. Phorm. 2, 3, 92; cf. Flor. 3, 12; men libido se impingit, (paatrænger ſig), Senec. — impinguo, (avi), atum, 1, v. a. o. n., [1. in–, pinguis]; I) act.: feder, gior fed; cui cor impinguatum, Tertull.; — II) neutr.: at blive fed, Apic.

*impĭo, avi, atum, 1, v. a.: ſmitter el. gior uren ved nogen Synd el. Brøde; (for= o. efterel. Ord): – Si erga parentem aut deos me impiavi, (har forſyndet mig imod dem), Plaut. Rud. 1, 3, 8; men thalamos ⋯ Tanto impiatos facinore etc., Senec. Hippol. 1185; men ∾ oculos, Pacat. Paneg. 43; af — im.pius, [2. in–], 3: uden Fromhed og Ærefrygt, (navnl. imod Guddommen, el. imod Fædrelandet og Øvrigheden, el. imod egen Slægt); ſ. ogſ. ugudelig el. forbryderſk, odl.; I) „egenl."; – in impiorum et sceleratorum numero haberi, Caes. B. G. 6, 13; cf. Cic. Pis. 20; men impius erga parentes, Suet.; cf. Cic. Quint. 6, o. Hor. Od. 3, 11, 31, ogſ. id. ibd. 2, 17 o. 19; – men ∾ dii, (ſom paakaldes under Forbandelſer), Tac. Ann.

16, 31; men ∾ poëtae, (flette, affkyelige), Catull. 14, 7; - superl., ∾ filius, Dig.; — II) „overf." om Ting og om Begreber: forbryderſt, d. e. hvormed el. hvorved en Forbrydelſe oves; - ∾ bellum, (imod Fædrelandet), Cic. Catil. 1, 13; men „poet.": ∾ ensis, (hvormed Slægtninger myrdes), Ovid. Met. 14, 802; - ligel. impias propinquorum manus effugere, Cic.; cf. Hor. Epod. 3, 1; men impia verba, Tibull. 1, 3, 52; ∾ tura, Ovid. Her. 14, 26, venena, id. Am. 1, 8, 101; ∾ Tartara, (ſom de Ugudeliges Hiem), Virg. Aen. 5, 733; - ogſ. ſkrækkelig el. grufom; impia ··· Thracum pectora, Hor. Epod. 5, 13; - ∾ fama, (ondt Rygte), Virg. Aen. 4, 298; — not.: herba impia, Plin. 21, 113, (rimel. gnaphalium Gallicum L.).

*im.plācābĭlis, [2.in-], e: uforſonlig, in aliquem, Cic., ogſ. alicui, id., Liv., (imod nogen); cf. Nep. Dat. 9; men absol.: ∾ iracundiae, Cic. Qu. Fr. 1, 1 13; men Virg. Aen. 12, 816: Adjuro Stygii caput implacabile fontis; df. — impācābĭlĭtas, atis, f.: Uforſonlighed; Ammian.; o. — impācābĭlĭter, adv.: uforſonligen; in compar., cui implacabilius irascebatur, Tac. Ann. 1, 13.

im.plācātus, [2. in-], 3: uforſonet el. uforſonlig, ikke at tilfredsſtille; (poetiſk Ord); ∾ gula, Ovid. Met. 8, 845, Charybdis, Virg. Aen. 3, 420. — im.plăcĭdus, [2. in-], 3: umild, vild, grufom; (poetiſk Ord); Genaunos, implacidum genus, Hor. Od. 4, 14, 10; - df. superl.: Mars, Divum implacidissime, Stat.; - men implacido letalis Sirius igni, id.; ∾ fores, Prop. 4, 9, 14. — implăgo, are, v. a., [1. in-, 2. plaga], in retia: driver el. jager i Garnet, Sidon. — īm.plānus, [2. in-]: ujevn; (eſterel. Ord); inter implana urbis, Aur. Vict. Caes. 27.

implēbĭlis, e, [impleo]: fyldende; (eſterel. Ord); ∾ vomitus, Coel. Aur. — implectĭcus, 3, [2. in-, plecto]: ſom vender el. boier ſig med Vanſkelighed, bos, Veget., inc. — im.plecto, [1. in-], xi, xum, 1, v. a.: indfletter el. indvikler deri el. dermed el. tilſammen; (poet. o. i efteraug. Proſa; ſædv. in partic. perf.); — I) „egenl."; aurum crinibus implexum, Plin.; implexus ··· arundine crinis, Albinov. 1, 223; men implexae crinibus angues (acc. graec.) Eumenides, Virg. 4, 482; - dracones inter se cratium modo implexi, Plin. 8, 33; manibus implexis, (i. e. consertis), Senec.; — II) „fig."; vidua implexa luctu continuo etc., Tac. Ann. 16, 10.

implēmentum, i, n., capitis, (hvad den Syge ſætter ſig i Hovedet), Coel. Aur.; af — im.pleo, (1. in-), ēvi, ētum, 2, (bliver ofte in pff. ſyncoperet; ſaal. implerunt, Virg., implerint, Cic., implerat, implesset, Ovid.), v. a.: fylder deri el. derpaa, fylder ganſke, fylder; I) „egenl."; A) „alm."; a) ∾ aliquid (aliquem) aliqua re; - ∾ mero pateram, Virg.; cf. Cic. Phil. 2, 25; ∾ caput oleo, Cels.; men ∾ manum pinu, (tage den i Haanden), Virg. Aen. 9, 72; men comiſk: ∾ caput alicujus fusti, (tildække), Plaut.; ligel. ∾ aliquem flagris, id.; - ∾ totum volumen oraculis, (ſkrive en hel Bog derom), Cic. Div. 2, 56; cf. Virg. Aen. 7, 23; — b) f. abl. findes ogſ. gen., (efter Analogi af plenus); ∾ ollam denariorum, Cic. Fam. 9, 18; ſ. ogſ. nedenf. Virg. Aen. 1, 215; — c) ogſ. m. blot acc, el. m. flgd. de; ∾ amphoram ad summum, Colum.; alter de justitia quatuor implevit libros, Cic.; cf. id. Acad. 2, 27; — B) „bef."; 1) fylder med Spiſe, fylder el. mætter; - ∾ se coena, Petron.; men Virg. Aen. 1, 215: Implentur veteris Bacchi pinguisque ferinae; — 2) gior fyldig el. fed el. ſtærk; - implet corpus modica exercitatio, quies, unctio, Cels.; cf. Hor. Sat. 2, 4, 30; — b) ogſ. at beſvangre; vid. Ovid. Met. 11, 265, oftere; ogſ. om Dyrene: at giore drægtig, Plin., Colum.; — 3) at udfylde et Maal, at udgiore et viſt Maal; - ∾ quatuor ulnas hominum complectentium, (om et Træ), Plin.; cf. Ovid. Met. 8, 751; men id. ibd. 2, 344: Luna quater junctis implerat cornibus orbem; — II) „fig."; A) „alm.": fylder el. opfylder; mætter, tilfredsſtiller, odl.; a) ∾ aliquid (aliquem) aliqua re; - impleturae urbem tumultu etc., Liv. 24, 26; cf. Hor. Epod. 17, 59, o. id. Ep. 2, 1, 212; ∾ multitudinem exspectatione vana, Liv.; ∾ rem levem sententiarum pondere, Quintil.; men impletae modis saturae, vid. Liv. 7, 2; - ∾ dolorem suum lacrimis, Tac.; men ∾ sese sanguine sociorum etc., („alleg."), Cic. Agr. 2, 18; — b) ∾ aliquid (aliquem) rei alicujus; - ∾ aliquem ∾ religionis, Liv. 5, 48, hostes formidinis, id.; cf. id. 1, 46; — c) m. blot acc.; ſaal. ∾ terras, (om Hercules's Bedrifter), Ovid. Met. 9, 135; cf. id. ibd. 667; - ∾ aures alicujus (om Taleren), vid. Cic. Orat. 29; men ∾ animos rudes, (fylde med Uro, ophidſe), Tac. Ann. 1, 31; men ∾ vestigia alicujus, (naae ved Efterligning), Plin. Ep.; - urbs deinde impletur (sc. contagione morbi, Liv. 4, 30; — B) „bef."; 1) at udfylde (et Tidsrum el. Tal), at fuldende, odl.; ∾ octavum et nonagesimum annum (sc. aetatis), Quintil.; cf. Ovid. Met. 9, 338, o. Hor. Ep. 1, 20, 27; men finem vitae sponte an fato implevit, Tac. Ann. 2, 42; - impleta ut essent sex milia, Liv. 33, 14; cf. Vell. 2, 20; — 2) m. Bibegr. af en Virkſomhed: at opfylde (en Pligt, odl.), at fuldende el. fuldbringe; - id profiteri ··· quod non possim implere etc., Cic. Cluent. 18; ∾ promissum, Plin. Ep., munia sua, Tac., fata, Liv.; men ∾ censorem, Vell. 2, 25, (fylde hans Plads el. hævde hans Værdighed). — implētus, 3: partic. af impleo.

implexio, onis, f., [implecto]: Sammenfletning, Indſlyngning, serpentis gemini, Capella. — 1. implexus, 3: partic. af implecto. — 2. implexus, us, m., [implecto]: = implexio; (efteraug. o. alene in abl. sing.); cancellato brachiorum implexu (claudere, om Polypen), Plin.; cf. id. 2, 66.

*implĭcāmentum, i, n.: = flgd.; df. „overf.": implicamentis miseriarum se expedire, Augustin.; — implĭcātio, onis, f.: Indvikling el. Indfletning deri el. i hinanden; - nervorum implicatio toto corpore pertinens, Cic. N. D. 2, 55; - per implicationem locorum communium demonstrare, (ved deres Indfletning i Foredraget), id. Inv. 2, 32; - men ∾ rei familiaris, (forſtyrrede Formuesomſtændigheder), id. Sest. 46; o. — implĭcātūra, ae, f.: Forvikling el. Forvirring; (ſild. Ord); in pl., Sidon.; — [implico]. — implĭcatus, 3: partic. o. adj. af implico.

implĭcisco, ĕre, Biform af flgd.; ne quid tibi ex frigore impliciscat, (at du tager Skade deraf), poët. ap. Frontonem. — implĭciscor, sci, v. dep. n., [implico]: at geraade i Aandsforvirring, at gaae fra Forſtanden; - ubi tibi sensisti impliciscier (f. impliciscі, sc. bilem)? Plaut. Amph. 2, 2, 95; — implĭcĭte, adv. af implicitus: indviklet, utydeligen; ∾ et abscondite (continere quaestionem; oppon. patentius et expeditius), Cic. Inv. 2, 23. — implĭcĭto, are, v. a., intens. af implico: forvikler derom el. i hinanden; ∾ varios orbes, vid. Plin. Ep. 9, 33. — implĭcĭtus, 3: partic. o. adj. af flgd.

im.plĭco, (1. in-), avi, atum, o. ŭi, ĭtum, 1, v. a.: ſammenfolder; ſædv.: udvikler el. omſlynger, indfatter el. omfatter, odl.; I) „egenl."; - ∾ arborem, (om Vinranken), Catull. 61, 35; men id. ibd. 107, om en Omfavnelſe: implicari in complexum alicujus; men om den Flygtende: Et nunc huc, inde huc incertos implicat orbes, Virg. Aen. 12, 743; men dextrae (sc. patris) se ··· Implicuit, (ſtak ſin Haand i Faderens), id. ibd. 2, 724; - ∾ brachia collo, Ovid., circum mea colla, id.; ∾ comas sertis Tibull., crinem auro, Virg.; cf. Ovid. Fast. 5, 220: Sertaque coelestes implicitura comas; men Virg. Aen. 2, 552: Implicuitque comam laeva etc.; - ∾ pedes, (om Ornen: at for-

vikle), id. ibd. 11,752; men ∾ equitem, (om Hesten: falde el. ligge paa Rytteren), id. ibd. 10,894; - ∾ et perturbare aciem, Sall. Jug. 59; cf. Virg. Aen. 11,632; men ordines ··· implicati (inter se: om deres regelmæssige Forbindelse), Caes. B. G. 7, 73; - unum folium ··· ita implicatum, ut plures videantur, Plin. 21, 65; men c. acc. gr.: implicata viperis Crines (Canidia), Hor. Epod. 5, 15; — II) „fig." o. „ment.", om en indre el. aandig Indvikling deri el. Forbindelse dermed; A) „alm."; - dii immortales vim suam ··· hominum naturis implicant, Cic. Div. 1, 36; men id. Lael. 13: alienis (rebus) nimis implicari, molestum esse; cf. id. Off. 1, 32; ligel. neglecta (ratio) multis implicatur erroribus, id. Tusc. 4, 27; cf. Virg. Aen. 11, 109; men Liv. 40, 46: nisi forte implacabiles irae vestrae implicaverint animos vestros, (have omhyllet el. besnæret Eders Forstand); men elliptisk, id. 2, 21: tanti errores implicant temporum (sc. scriptorem), ut etc.; - nullis occupationibus implicatus est (deus), Cic. Div. 1, 19; men id. Vat. 1: inconstantia tua cum levitate, tum etiam perjurio implicata; cf id. Phil 2, 32; men inter se colligata atque implicata etc., id. Off. 1, 5; men id. R. Am. 13: implicatus ad severitatem, (i Analogi af d. frgd.: propensus ad misericordiam); men id. Manil. 7: haec ratio pecuniarum ··· implicita est cum illis pecuniis Asiaticis et cohaeret; — B) „bef.": nøie el. venskabeligen at forbinde dermed; hvf. pass.: at være nøie forbunden dermed; - ∾ se primum civium, deinde mortalium omnium societate, Cic. Fin. 2, 14; cf. id. Balb. 27: qui nostris familiaritatibus implicantur; implicatus amicitiis, id., familiaritate, id.; cf. id. Fam. 6, 12; men id. Lael. 22: implicati ultro et citro, vel usu diuturno, vel etiam officiis, etc.; — III) partic. implicatus, 3, ogs. som adj.: forviklet, forvirret, uforstaaelig; - nec in ejus sermone quicquam implicatum aut tortuosum fuit, Cic. Fin. 3, 1; cf. id. d. Or. 3, 14; - compar., implicatior ad loquendum, Ammian.; - superl., obscurissima et implicatissima quaestio, Gell. 6, 2.

*implorabilis, e: som bliver anraabt om Hielp; ∾ lumen nautis, Val. Fl.; o. — imploratio, onis, f.: Anraaben om Hielp; c. gen. subj., Cic. Verr. 5, 63: illius acerba imploratio etc.; ligel. c. gen obj., id. d. Or. 2, 47: omniumque deorum et hominum imploratio; men absol.: sive ad invidiosam implorationem (convertimur), etc., Quintil. 9, 2, 38; — [flgd.].

im.plōro, (1. in-), avi, atum, 1, v. a.: grædende at anraabe, (cum fletu rogare, Fest.), at paakalde til Hielp, indstændigen at bede el. bønfalde derom; I) m. Personsobjecter; - quem enim alium appellem? ··· quem obtester? Cic. Flacc. 2; cf. id. Catil. 2, 13: deos ··· implorare, ut etc.; men Caes. B. G. 1, 51: mulieres milites passis crinibus flentes implorabant, ne etc.; imploratus a Siculis in auxilium, Justin.; men Liv. 9, 4: an a Vejis exercitum ··· implorabunt? — II) m. Tings- o. Begrebsobjecter: bedende at anraabe el. udraabe, bedende at forlange; - ∾ misericordiam judicum, Cic. Mur. 40; cf. id. Mil. 31; implorarem sensus vestros, etc., id. Sull. 23; men implorantes jura libertatis et civitatis, id. Verr. 1, 3; men filii nomen implorans (mater: udraabende det med Taarer), id. ibd. 5, 49; ∾ auxilium a populo Romano, vid. Caes. B. G. 1, 31, ogs. auxilium alicujus, id. B. C. 1, 1; cf. id. d. Or. 2, 33; men ∾ unius opem, f. id. d. Rep. 1, 40; cf. Hor. Ep. 2, 1, 135; — not.: ogs. absol.: Plin. Pan. 46: mederis erroribus, sed implorantibus.

im.plumbo, [1. in-], avi, 1, v. a.: lodder el. befæster med Bly, Vitruv. 10, 6. — implūmis, e, [2. in-, pluma]: uden Fiedre; Ut assidens implumibus pullis avis, Hor. Epod. 1, 19; ∾ fetus (pl.) columbarum, Colum.; - df. „poet.": ∾ coni (galearum, i. e. sine crista), Sil.; — II) „overf.": uden Haar, skaldet; aliud implume etc., vid. Plin. 8, 81.

im.plŭo, [1. in-], ŭi, ūtum, 3, v. n. o. a.; I) som neutr., (oftest impers.): at regne ind el. ned deri el. derpaa; ogs. alm. at regne; - deorsum, quo impluebat, impluvium dictum, Varr.; in cujus (fani) quandam aream non impluit, Plin. 2, 97; - si etc., rorabit et leviter impluet, Senec. N. Qu. 1, 6; men ut asperginis fragor impluat, Sidon.; — II) som act.: at beregne, at regne derpaa; - Peneus ··· aspergine silvas impluit, Ovid. Met. 1, 572; — not.: partic. implūtus, 3, har Non.; — II) „fig."; Malum quum impluit ceteros, non impluat mihi! Plaut. Most. 4, 1, 15. — implūtus, 3: partic. af impluo.

implŭviātus, 3: som er i Form af et impluvium; df. med firkantet Indfatning el. Rand; ∾ vestis, Plaut. Epid. 2, 2, 40; af — implŭvĭum, i, n., [impluo]: det i Atrium af de romerske Vaaningshuse værende Basin, hvori Regnen falder ned fra Tagene, et Impluvium; vid. Varr. L. L. 5, 33, ogs. Fest. s. h. v., ogs. Liv. 43, 13, o. Cic. Verr. 1, 23 o. 56; — II) „overf.": det aabne el. udedækkede Rum i Atrium, (med Indbegreb af impluvium), Ter. Eun. 3, 5, 41, o. id. Phorm. 4, 4, 27, ogs. Vitr. 6, 4.

impoenitendus, 3, [2. in-, poenitet]: ikke til at fortryde; ∾ pauperies, Appul.; — im.poenitens, [2. in-], tis, adj.: som ikke fortryder: ∾ cor, Hieronym. — im.poenĭtentĭa, [2. in-], ae, f.: ikke at angre, d. e. Forhærdelse, Hieronym. — impoenitus, 3, f. impunitus: ustraffet; ∾ furta, Gell. 11, 18.

*impŏlite, adv.: udearbeidet; df. „overf." om Foredraget; ∾ dicere, (usmykket), Cic. d. Or. 1, 49; o. — impŏlitĭa, ae, f.: Mangel paa vedbørlig Pleie el. Rogt, incuria; (navnl. om Hestens Vanrogt ved Riddernes Mønstring for Censor); impolitiae notari (a censoribus), Gell. 4, 12; af — im.pŏlitus, [2. in-], 3: upoleret, uforarbeidet; df. lapidum impolitorum structurae. Quintil. 8, 6, 63; — II) df. „fig.": ufuldendt; impolitae res, Cic. Prov. Cons. 14, (i. e. non perfectae); — B) „ment.": udannet, raa; formam ingenii ··· admodum impolitam et plane rudem etc., Cic. Brut. 85; cf. id. Or. 2, 14: compositione verborum non impolitus. — im.pollūtus, [2. in-], 3: ubesmittet, ukrænket; ∾ virginitas, Tac., fides, Sil.

im.pōno, [1. in-], sui, situm, 3, v. a.: lægger el. sætter el. stiller el. skaffer derind el. derhen el. derpaa, odl.; - sædv.: ∾ aliquid in aliquam rem el. alicui rei, sieldn. in aliqua re; — I) „egentl."; A) „alm."; Metellum multi filii, filiae ··· in rogum imposuerunt, Cic. Tusc. 1, 35; cf. Ter. Andr. 1, 1, 102; men Caes. B. G. 1, 42: ∾ milites eo, (i. e. in equos); cf. id. ibd. 51: ut collegae diadema imponeret, Cic. Phil. 5, 12; - men ∾ clitellas bovi, id. Att. 5, 15; ∾ juvenes rogis, Virg., aliquem cymbae, Ovid.; cf. Hor. Od. 2, 3, 28, o. id. Ep. 1, 7, 77; men impositum saxis Anxur, id. Sat. 1, 5, 26; - Haec super imposuit liquidum aethera, Ovid. Met. 1, 67; cf. Virg. Aen. 1, 62; - Quidvis oneris impone, Ter. Andr. 5, 3, 20; cf. Hor. Od. 3, 4, 76; — B) „bef." o. technisk; a) i Somandssproget; ∾ legiones equitesque in naves, (indskibe dem), Caes. B. C. 3, 14; men vetustissima nave impositos etc., Caes. ap. Suet. Caes. 66; - ogs. absol.: ∾ exercitum (sc. in naves), Cic. Div. 2, 40; — b) i Lægesproget; allium imponitur in vulnus, Plin.; ogs. ∾ porrum vulneribus, id.; - ogs. absol.: folia per se imponuntur, id. 23, 71; — not.: asinum imponi equae, (om Parringen), Colum.; — II) „fig."; A) „alm."; paalægger el. overdrager el. overgiver, odl.; - numquam iste plus militi laboris imposuit, quam sibi sumpsit ipse, Cic. Mur. 18; vos mihi personam hanc imposuistis, ut etc., id. Agr. 2, 18; - ∾ vulnera rei publicae, (paaføre), id. Fin. 2, 21; men quibus tu in-

jurias plurimas ··· imposuisti, id. Verr. 4, 9; ∾ servitutem civibus, Sall. frgm.; ∾ belli invidiam consuli, id. Catil. 42; – huic praedae ac direptioni cellae nomen imponis, (tillægger el. giver dit Rov dette Navn), Cic. Verr. 3, 85; cf. Hor. Sat. 2, 3, 280; – ∾ finem volumini, Quintil., clausulam disputationi, Colum.; men lignelsesvis: quoniam operi ··· prope absoluto tamquam fastigium imponimus, Cic. Off. 3, 7; ligel. ∾ summam manum operi, (fuldende), Plin.; cf. Virg. Aen. 7, 573; men Liv. 4, 21: ∾ modum temporis (magistratui el. censoribus: begrændse deres Embedstid); men ∾ modum divortiis, Suet. Aug. 34; — B) „bef."; 1) indsætter deri, sætter derover; ∾ aliquem villicum, Varr.; consul est impositus is nobis, quem etc., Cic. Att. 1, 18; cf. Sall. Catil. 51, ogs. Liv. 45, 36; ogs. ∾ Masinissam in regnum Syphacis, id. 37, 25; men Cic. N. D. 1, 20: itaque imposuistis in cervicibus nostris dominum sempiternum, (al. om. in); — 2) paalægger el. paabyrder (navnl. en Ydelse, odl.); – ∾ vectigal agris publicis, Cic., fructibus, id.; ∾ stipendium victis, Caes., tributum in singula capita, id. B. C. 3, 32; ogs. ∾ frumentum, Cic. Att. 15, 10; — 3) ∾ alicui: føre bag Lyset, binde paa Ærmet, odl.; – Catoni egregie imposuit Milo noster, vid. Cic. Qu. Fr. 2, 6; men ∾ populo, id. ap. Quintil. 8, 6, 29; — not.: archaistisk perf.: imposivit, Plaut., o. imposisse, id.; – partic. perf. syncop. impostus, 3, Lucr., Virg.

imporcitor, oris, m.: den Plovfuren forestaaende Guddom, Fab. Pictor ap. Serv. ad Virg. Ge. 1, 21; af — imporco, (avi), atum, 1, v. a., [1.in-, porca]: indfurer, lægger i Plovfuren; – semen imporcatum occabimus, Colum. 2, 10.

im.portābĭlis, [2.in-], e: ikke til at udholde, Tertull. — importātīcius, (-tius), 3: indført fra fremmede Steder; ∾ frumentum, Auct. B. Afr. 20; af — importo, [1.in-], avi, atum, 1, v. a.: fører el. bærer el. bringer derind; navnl. indfører som Vare; I) „egenl."; commeatus importari in oppidum prohibere, Caes.; vinum ad se importari omnino non sinunt, id.; cf. id. B. G. 1, 1; men aere utuntur importato, id. ibd. 5, 12; – ∾ linguam Graecam, vid. Plin. 7, 31; men grandines Septentrio importat, (medfører), id. 2, 48; — II) „fig.": at paafore el. medføre el. foraarsage, m. o. ud. dat.; – ∾ fecunditatem feminis, viris rabiem, (om etslags Viin), Plin. 14, 22; si quid importetur nobis incommodi, propulsemus, Cic. Off. 2, 5; cf. id. d. Or. 1, 9, ogs. Hor. Ep. 1, 13, 5, o. Phaedr. 1, 28; – men ud. dat.; ∾ fraudem ac periculum, Liv. 39, 14; cf. Cic. Tusc. 4, 15.

*importūne, adv.: utilbørligen el. usømmeligen el. anstødeligen; ∾ insistere, Cic. Acad. 2, 25; ogs. haardt el. grusomt, vexare civitates etc., vid. Justin. 42, 1; – compar., Lactant.; superl., Gell.; o. — importūnĭtas, atis, f.: Upasselighed el. Ubeqvemhed: ∾ loci, (slet Stilling), Gell. 3, 7; – oftest „fig." o. „ment.": Fortrædelighed el. Bryderi, Paatrængenhed el. Raahed el. Uforskammethed, odl.; – ∾ aniculae, Ter. Andr. 1, 4, 4; ∾ incredibili et audacia (homo), Cic.; cf. id. Pis. 9; men ∾ tua, (opp. senatus bonitas), id. Verr. 3, 16; cf. id. d. Senect. 3; men Sall. Jug. 31: quantum importunitatis habent, (i Forhold til deres Frækhed); — [af flgd.].

importūnus, 3, [2.in-, porto; altf. oprdl.: som ikke bærer el. bidrager dertil; oppon. opportunus]: uskikket, upassende, ubeqvem; I) „alm." el. om ydre Gienstande, men alene sieldt.; – ∾ locus aggeribus turribusque, Sall. Jug. 92; men importuna locorum, Sil.; cf. Tac. Ann. 12, 12; — not.: Cic. d. Or. 2, 5, er at læse: inopportunum tempus; — II) „fig."; A) „overf." o. „alm.": besværlig, trykkende, farlig, odl.; ∾ pauperies, Hor. Od. 3, 16, 37; – ligel. „poet.": ∾ Caphareus, (farlig for de Søfarende), Ovid. Met. 14, 481; – men compar., non alius importunior morbus, Cels.; — B) oftest „ment." el. om Characteren, odl.: utilbørlig, raa, vild, haard; 1) om Personer; – ∾ atque amens tyrannus, Cic.; ligel. in superl., Liv. 29, 17; cf. Cic. Catil. 2, 6; men ∾ uxor atque incommoda, Plaut.; men dives et importunus, Hor. Ep. 2, 2, 185; – „poet." ogs. om Dyrene, vid. id. Sat. 1, 8, 6; — 2) om Begreber; – istius (Verris) immanis atque importuna natura, Cic.; men haec importuna clades civitatis, id. Brut. 97; ∾ mors, Ovid.; ∾ sitis famesque argenti, Hor. Ep. 1, 18, 23.

im.portŭōsus, [2.in-]: uden Havn; ∾ mare, Sall.; cf. Tac. Ann. 4, 67; ligel. ∾ litus, Plin. Ep.; – men in superl., ∾ insula omnium, Plin. 4, 23.

impos, ŏtis, adj., [2.in-, potis]: som ikke er Herre derover, som ikke er delagtig deri; (for- o. efterel. Ord; oppon. compos); – amanti homini adolescenti animi impoti etc., Plaut. Trin. 1, 2, 94; ligel. quae sui est impos animi, id. Cas. 3, 5, 7; – men absol.: impotem ipsum etc., Appul.; – impos veritatis, (udelagtig deri), id.

*impŏsĭtīcius, (-tius): indsat el. paasat; (for- o. efterel. Ord); ∾ canthari, (indsatte, men ikke fastgiorte), Dig.; — II) „overf."; ∾ nomina, (de Tingene tillagte Grundnavne), Varr.; s. und. flgd.; men ∾ causa, (antagen el. paaberaabt, oppon. naturalis), Dig.; — impŏsĭtio, onis, f.: Paalægning (af et Lægemiddel), vid. Plin. 27, 115; — II) „overf." i Grammatiken: at tillægge Gienstanden et Navn; df. den oprindelige Benævnelse (i Modsætn. af den afledede); vid. Varr. L. L. 8, 2: duo omnino verborum principia, impositio, et declinatio, etc., s. ogs. und. frgd.; — impŏsĭtīvus, 3, ligesom impositicius: tilføiet el. tillagt; ∾ nomina, ligesom Grundnavne, Plin. 26, 6; o. — impŏsĭtor, oris, m.: som benævner, som paasætter Tingen et Navn, Varr. L. L. 7, 1; — [impono]. — impositus, 3: partic. af impono.

†im.possĭbĭlis, [2.in-]: umulig; (efteraug. Ord); impossibilia aggredi, Quintil.; cf. id. 5, 10, 18; nihil impossibile arbitror, Appul.; cf. Justin. 2, 4; men impossibile est, ut etc., Dig.; df. — impossĭbĭlĭtas, atis, f.: Umulighed, Appul., Tertull. — impostor, oris, m.: en Bedrager, Dig., Hieron.; o. — impostūra, ae, f.: Bedrageri, Forfalskning, Dig., Trebell. Gallien.; — [af impono nr. II, B, 3]. — impostus, 3: s. und. impono not. in fin.

im.pŏtens, [2.in-], tis, adj.: afmægtig, svag, kraftløs; I) „alm."; a) absol.; ad opem impotentium etc., Cic. Mur. 28; homini infanti aut impotenti etc., id. Fin. 1, 16; — b) gens impotens rerum suarum prae domesticis seditionibus, Liv. 9, 11; impotens irae, id., laetitiae, id., amoris, Tac., animi, Curt., sui, id.; men equi impotentes regendi, Liv. 35, 11; — II) „bef."; a) om Personer: som ikke kan tæmme sine Lidenskaber, lidenskabelig, ilsindet, tøilesløs el. fræk, odl.; – impotens, iracundus, etc., Cic. Phil. 5, 9; ferociores impotentioresque (reddere), id. Fam. 4, 9; homo impotentissimus, ardens odio, etc., id. Phil. 5, 16; ferox atque impotens mulier, Suet.; cf. Vell. 2, 11; — b) „poet." ogs. c. inf.; quidlibet impotens sperare (regina), Hor. Od. 1, 37, 10; — B) om Begreber: heftig, uregerlig, forstyrret; – quae effrenatio impotentis animi? Cic. Phil. 5, 8; in multo impotentiorem rabiem accensi, Liv. 29, 9; impotentissimi dominatus possessio, Cic. Fam. 10, 27; ∾ jussa mulierum, Tac. Ann. 3, 33; impotens postulatum, Liv. 7, 41; men Catull. 35, 12: Illum deperit impotente amore; – „poet." ogs.: Aquilo impotens, Hor. Od. 3, 30, 3; ligel. per impotentia freta, Catull. 4, 18.

*impŏtenter, adv.; I) „alm.": svagt, kraftløst; compar., impotentius regi elephantos etc., Liv. 27, 48;

— II) heftigen, toilelost, uden Selvbeherskelse; - ne quid impotenter faciat puer, Quintil.; ∾ regnare, Hirt. B. Al. 33, flagitare, Justin.; - superl., quae impotentissime fecit, Senec. Benef. 4, 17; o. — impŏtentia, ae, f.; I) oprdl.: Kraftløshed, Svaghed, Uformuenhed, Ringhed; - propter suam impotentiam se semper credunt negligi, Ter. Ad. 4, 3, 16; — II) „bef.": vild Lidenskabelighed el. rasende Heftighed, Mangel paa Selvbeherskelse, odl.; - impotentiam quandam animi etc., Cic. Tusc. 4, 15; impotentia efferri, id.; ∾ muliebris, Tac., militum, id.; men Vell. 2, 29, om Pompejus: potentia sua numquam ··· ad impotentiam usus; - men „poet.": nullius astri Gregem aestuosa torret impotentia, Hor. Epod. 16, 62.

impraepĕdīte, adv.: uden Hindring, uhindret, Ammian.; af — im.praepedītus, [2.in-], 3: uhindret, cursus, id.; - ogs. absol. impraepedito, (abl. f. adv.): uhindret, id. — im.praepūtiātus, [2.in-], 3: som har Forhud, uomskaaren, Tertull. — im.praescientia, [2.in-], ae, f.: Ufornødvidenhed, Tertull. — impraesentiārum, adv., [1.in-, praesentia]: for nærværende Tid, netop nu, Cato; cf. Nep. Hann. 6; men quid in praesentiarum conduceret, Tac. Ann. 4, 59; dog oftest efterel.; ∾ gaudere, Appul., oftere, Sidon., o. A. — im.praestābĭlis, [2.in-], e: uduelig; (sild. Ord); longaevi et impraestabiles, Firmic. — im.pransus, [2.in-], 3: som ikke har spist Frokost; ogs. „alm.": som endnu ikke har spist, fastende; - quia illo die impransus fui, Plaut. Amph. 1, 1, 98; cf. Hor. Sat. 2, 2, 7, id. ibd. 2, 3, 257, o. id. Ep. 1, 15, 29.

imprĕcātio, onis, f.: ligesom Tilønskning el. at ønske nogen noget; (efteraugustisk Ord); bf. sædv. ∾ dira: Forbandelse, Plin.; ligel. dira imprecatione defigere caput alicujus, Senec. Benef. 6, 35; af — im.prĕcor, [1.in-], atus sum, 1, v. dep. a.; I) „alm.": tilønsker (nogen noget), sædv. c. dat.; - ∾ alicui salutem, (naar han nyser), Appul.; ogs. bene imprecari alicui, Petron.; - ∾ alicui diras, vid. Plin. 8, 7; cf. Virg. Aen. 4, 628; men Martial. 7, 21: Hoc tibi pro meritis et talibus imprecor ausis, Ut etc.; — II) „bef." (o. efterel.): beder dertil, anraaber; incrementa solis tacitus imprecatus, Appul. — imprensĭbĭlis, e, [2.in-, prehendo el. prendo]: ikke til at gribe; bf. „fig.": ubegribelig, veritas, Gell. 11, 5.

impresse, adv. af impressus: med et Tryk; (efterel. Ord); non impressius (defricare), Coel. Aur.; — II) „fig.": med Eftertryk; alte et impresse recogitare, Tertull. — impressio, onis, f., [imprimo]: Indtrykning el. Indtrængen deri; I) „egenl."; A) „alm."; quum visa in animis imprimuntur ··· inter impressiones etc., Cic. Acad. 2, 18; impressione formarum (signari materiam), Appul.; impressiones nummorum, Augustin.; — B) „bef.": fiendtlig Indtrængen, fiendsk Angreb el. Indfald; - ∾ facere in fines hostium, Hirt. B. G. 8, 6; ligel. ∾ dare, (giøre Angreb), Liv. 4, 28, non facere, id. 8, 9; men Cic. Fam. 5, 2: me ··· vi atque impressione evertere; — 2) Trængsel af Mennesker; turbae et impressioni se committere, Fronto; — II) „fig."; A) Indsnit el. Afdeling i Talen; - numerosum ··· quod habet quasdam impressiones, et quod metiri possumus intervallis aequalibus, Cic. d. Or. 3, 48; — B) den ved Tryk paa Ordene bevirkede Tydelighed, Talens Udtryk; - in lingua etiam explanatam vocum impressionem, Cic. Acad. 1, 5. — 1. impressus, 3: partic. af imprimo. — 2. impressus, us, m., [imprimo]: Indtrykken; sub pectoris impressu, Prudent. — imprimis, [f. in primis], som adv.: f. primus und. prior.

imprīmo, pressi, pressum, 3, v. a., [1.in-, premo]: trykker ind deri, paatrykker, indføier el. indgraver el. stikker deri; I) „egenl."; - ∾ sigilla in cera anulo, Cic. Acad. 2, 26; men ∾ visa in animis, id. ibd. 2, 18; cf. id. Part. or. 7; men te ··· vestigium ubi imprimas, non habere, Cic. Phil. 13, 15; cf. id. Caecin. 27; - ∾ signa tabellis, Hor., notam labris dente, id.; men m. græsk Constr.: Dido os impressa toro, Virg. Aen. 4, 659; - vix impressam orbitam videre („alleg."), Cic. Att. 2, 21; sulcus altius impressus, id.; men ∾ puteum, (grave den), Pallad.; - ∾ dentem, Tibull., basia, Martial.; - impresso pollice, Ovid. Met. 8, 452; cf. Virg. Aen. 12, 303: impressoque genu nitens; f. ogs. Plin. 17, 26: imprimitur ex alia (arbore) cortex par, etc.; — B) „bef."; ∾ aliquid (m. o. ud. aliqua re: (dermed) at indtrykke el. indgrave el. betegne; - imprimi, quasi ceram, animum etc., vid. Cic. Tusc. 1, 25; cf. Virg. Aen. 5, 536: Cratera impressum signis etc.; - impressis haedus ab uberibus, Propert. 2, 25, 70; — II) „fig." o. „ment."; - verum illud quidem impressum in animo atque mente, Cic.; cf. id. N. D. 1, 16, o. id. Leg. 1, 10; men id. d. Or. 2, 45: nisi omnes ii motus ··· in ipso oratore impressi esse atque inusti videantur; - impressa animo rudi memoria, Quintil.; cf. Cic. Mil. 27, ogs. id. Phil. 5, 6; men id. Balb. 5: quis est locus, in quo non exstent hujus cum fortitudinis ··· tum consilii impressa vestigia? — B) saal. ogs. m. forandret Construction, (f. ovenf. I, B): ∾ totam Italiam horum flagitiorum vestigiis, Cic. Phil. 2, 21; cf. id. Fam. 5, 20: quae ··· tot vestigiis impressa etc.

im.prŏbābĭlis, e, [2.in-]: ikke til at billige, forkastelig; - ∾ motus animi, Senec. Ep. 75; factum per se improbabile, Quintil.; ogs. m. Negation; haud improbabili argumento, Plin.; — bf. adv.: imprŏbābĭlĭter: forkasteligen, Sidon. — *imprŏbatio, onis, f.: Forkastelse, Misbilligelse; - ista omnis improbatio (frumenti) cogendae pecuniae causa nata est, Cic. Verr. 3, 71; ∾ testium, (opp. approbatio), Auct. ad Her. 2, 6; cf. Cic. Inv. 2, 10; — imprŏbator, oris, m.: som forkaster el. fordømmer; (efterel. Ord); - ∾ malorum, bonorum probator, Appul.; — [improbo]. — imprŏbatus, 3: partic. o. adj. af improbo.

imprŏbe, adv. af improbus; I) „egenl.": uden Maal og Maade, i en uhyre Grad, odl.; - quibus intestinum improbe prominet, Marc. Emp.; ogs. in compar., Suet. Vesp. 23; — II) „fig." o. „ethisk": slet el. forbrydersk, uretfærdigen, frækt el. skammeligen, odl.; - multa scelerate ··· multa improbe fecisti, Cic. R. Am. 36; men id. Off. 2, 22: quibus improbe datum, (opp. quibus injuste ademptum); men id. Sull. 10: si quid ab improbis de me improbe dicitur, etc.; - ∾ petere aliquid, Quintil., litigare, id.; ∾ atque indocte, Gell. 15, 9; - compar., ∾ fieri etc., Cic. Verr. 2, 60, Catull. 68, 126; superl., ∾ facere aliquid, Cic., respondere, id.; — not.: Biformen improbiter findes alene Petron. Sat. 66.

imprŏbĭtas, atis, f., [improbus]: Slethed; bf. I) „egenl.": slet Beskaffenhed; improbitatis et acerbitatis malorum silvestrium ··· vis tanta, ut etc., Plin. 15, 15; — II) „fig.": moralsk Slethed, Uredelighed, Skamløshed el. Forhærdelse, odl.; - amicorum neglectio improbitatem coarguit, Cic. Mur. 4; cf. id. Att. 1, 61, o. id. Brut. 62; ∾ perversitasque alicujus, id.; men ∾ cordis humani, Plin.; cf. Ovid. A. A. 1, 676; — bb) „overf." ogs. om Dyrene, vid. Cic. Div. 2, 32; ligel. ∾ muscae, Plin. 29, 8; ∾ alitum semina depascentium, id. — imprŏbĭter, adv.: f. und. improbe, not. — imprŏbĭto, are, v. a., intens. af improbo: høiligen at misbillige el. dadle; vid. Gell. 20, 1.

im.prŏbo, [2.in-], avi, atum, 1, v. a.: misbilliger, forkaster, dadler; - nec approbare, nec impro-

bare etc., Cic. Acad. 2, 30; opp. defendere, id. Div. 1, 33; opp. sequi, id. Acad. l. c.; men id. Off. 1, 42: improbantur ii quaestus, qui etc.; Curio utrumque improbans consilium, Caes. B. C. 2, 31; cf. Hor. Epod. 5, 8; - ∾ frumentum, Cic. Verr. 3, 76, (forkaste som slet Vare); men ∾ multorum opera, (ved Synsforretning at forkaste), id. Font. 4; - men „poet.": Improbat has pastor, (spotter derover), Ovid. Met. 14, 521; - ogs. absol.; inde invident humiliores, rident superiores, improbant boni, Quintil. 11, 1, 17; cf. Caes. B. C. 1, 32; — not.: af partic. improbatus, 3, som adj.: slet, forkastelig, er Superl. improbatissimus, Gell. 18, 13, (in lemmate). — improbŭlus, 3, demin. af improbus, men alene ethisk: noget slet, lidt svag, odl.; - finge tamen te Improbulum, Juvenal. 5, 73.

im.prŏbus, [2.in-], 3: slet el. daarlig i sit Slags; df. I) „egenl.": af en slet (ydre el. physisk) Beskaffenhed; navnl. ogs. uden Maal og Maade, uhyre, odl.; - si quae improbae sunt merces, Plaut.; ∾ panis, Martial. 10, 5; improbiores (postes), quam etc., Plaut. Most. 3, 2, 139; - ∾ mons, (uhyre), Virg. Aen. 12, 687; ligel. ∾ villus barbarum, Plin.; men improbior imber, (oppon. pluviae minutae), Senec. Qu. N. 4, 4; — II) „fig.": moralsk slet, forkastelig, uredelig, fræk, ugudelig, odl.; A) om Personer; - improbi esse hominis et perfidiosi, dicere, quae etc., Cic. d. Or. 2, 73; men id. ibd. 1, 46: populum inflammare in improbos, etc.; men id. Brut. 62: longe post natos homines improbissimus; ∾ anus, Hor.; cf. id. Ep. 1, 7, 63; - ab ingenio est improbus, Plaut. Truc. 4, 3, 59; quum in me tam improbus fuit, Cic. Att. 9, 15; - „poet." ogs. c. gen., Stat. Theb. 7, 300; — bb) df. ogs. „overf." om Dyrene; saal. ∾ anguis, Virg. Ge. 2, 331, (graadig el. slugen); — B) om Ting og om Begreber; - improbo Iracundior Adria, Hor. Od. 3, 9, 22; men Virg. Aen. 10, 727: ∾ ora (leonis); men ∾ oris homo, Suet.; cf. Quintil. 11, 3, 160: faciem tamquam improbam facere, (neml. ved at gnide det rødt); ∾ divitiae, Hor. Od. 3, 24, 62; - vos estis perditi ··· ingenio improbo, Plaut. Pseud. 1, 2, 16; ∾ facta, id., dicta, verba, carmina, Ovid.; - mala et improba defensione uti, Cic. Verr. 2, 41; men quo improbior est adulatio, hoc citius expugnat, Senec.; — bb) ogs. undert. „overf." o. uden dadlende Bibegr.; saal. Virg. Ge. 1, 145: labor omnia vicit Improbus, (utrættelig Anstrængelse).

im.prōcērus, [2.in-], 3: ikke høi, uanseelig; (efteraug. Ord); ∾ pecora, Tac., corpora, Gell. — improcreābilis, e, [2.in-, procreo]: som ikke kan skabes, materia, Appul. — im.professus, [2.in-], 3; I) medial: som ikke har giort Angivelse, (navnl. af sin Stand), Dig.; cf. Suet. Dom. 12; — II) sild. ogs. pass.: som ikke er angiven (til Fortoldning), Quintil. Decl. — im.prōmiscŭus, [2.in-], 3: ublandet; (efterel. Ord); ∾ suavitas (in his versibus), Gell. 12, 4; cf. id. 1, 7. — im.promptus, [2.in-], 3: som mangler Færdighed el. Lethed; - impromptus lingua, (med besværligt Taleorgan), Liv. 7, 4; - ogs. „fig.": imprompto jam Arimino, Tac. Ann. 2, 21. — im.prope, [1.in-], adv., ligesom prope: nær, i Nærheden; ∾ coelo, Tertull. — im.prŏpĕranter, [2.in-], adv.: ikke ilende; df. lidt efter lidt, Auson. — im.prŏperatus, [2.in-], 3: ikke ilende; df. langsom, Virg. Aen. 9, 798. — imprŏpĕrium, i, n., [2.impropero]: Bestæmmelse, Lactant. — 1. im.prŏpĕro, [1.in-], are, v. n.: iler derimod; quo si quis improperet sine glomere lini, etc., Varr. ap. Plin. 36, 19. — 2. impropero, are, v. n. o. a., [1.in-, probrum]: bebreider; non impropero illi, Petron. Sat. 38; improperia improperantium, Vulgat. — im.prŏpĕrus, [2.in-], 3: som ikke iler; df. langsom; improperae ducant cui fila sorores (i. e. Parcae), Sil. 3, 96.

*imprŏprie, adv.: uegentligen; ∾ loqui, Gell.; men m. Negation, Plin. 8, 10: haud improprie appellata manu, (om Elephantens Snabel); — imprŏprietas, atis, f.: Uegentlighed el. uegentlig Brug; ∾ verbi, Gell. 1, 22; af — im.prŏprius, [2.in-], 3: uegentlig; (efteraug. Ord); falsa et impropria ratio, Quintil.; særdv. om Udtrykket: som ikke egenligen tilkommer nogen; ∾ verba, id.; ∾ cognomen, Plin.; men maxime improprius (tropus), Quintil. 8, 6, 37; — b) df. absol. improprium, i, n.; improprium, ἄκυρον apud Graecos, vitium est contrarium proprietati; vid. Quintil. 8, 2, 3, (hvor ogs. anføres Virg. Aen. 4, 419: tantum sperare dolorem); ogs. in pl., Quintil. 1, 8, 13, oftere. — im.prŏpugnātus, [2.in-], 3: som ikke bliver forsvaret; ∾ civitas, Ammian.

improspecte, adv.: uforsigtigen, Tertull.; af — im.prospectus, [2.in-], 3: som ikke sees i Afstand, useet, Auct. Aetn. 339. — improspĕre, adv.: uheldigen, ulykkeligen; ∾ cedere, (faae slet Udfald), Colum.; cf. Tac. Ann. 1, 8; af — im.prosper, [2.in-], a, um: uheldig, ulykkelig; - ∾ (fortuna) domi, Tac. Ann. 3, 24; cf. id. ibd. 4, 44, o. 14, 65. — im.prōtectus, [2.in-], 3: udedækket, uforsvaret; (efterel. Ord); vid. Gell. 13, 27, ogs. Ammian. 21, 13.

*imprōvīde, adv.: uforsigtigen; tam improvide dare se in praeceps, vid. Liv. 27, 27; o. — im.prōvĭdentia, ae, f.: Uforsigtighed, Tertull.; af — im.prōvĭdus, [2.in-], 3: som ikke seer sig for; uforudseende, uforsigtig; a) c. gen.; ∾ futuri certaminis, Liv. 26, 39; improvidus consilii (Vitellius), Tac. Hist. 3, 56; improvida hujus mali civitas, Plin.; — b) absol.; ∾ senes et creduli, Cic. Lael. 26; cf. Liv. 22, 19; ∾ mentes hominum etc., Cic. Lig. 6; ∾ pectora, Virg. Aen. 2, 200; ∾ aetas puerorum, Lucr.; — c) c. inf.; ∾ hasta servasse (spatium campi), Sil. 4, 286.

imprŏvīse, adv. af improvisus: uforudseet, uformodet, Tertull. — improviso, abl. som adv.: s. und. flgd. — im.prŏvīsus, [2.in-], 3: uforudseet, uformodet; - ∾ mala graviora, Cic.; cf. id. Tusc. 4, 15; ∾ vis leti, Hor. Od. 2, 13, 19; men Virg. Aen. 2, 182: Improvisi aderunt; men ad improvisa, (for uforudsete Tilfælde), Tac. Hist. 5, 16; - compar.: quo improvisior ··· pestis fuit, id. Ann. 2, 47; — b) abl. improviso, som adv.: uforudseet, uformodenligen, pludseligen; - collem improviso occupat, Caes.; cf. Cic. Verr. 2, 74, o. Virg. Aen. 12, 570; - ligel. de improviso, Cic. R. Am. 52, Caes. B. G. 2, 3; - ligel. ex improviso, Cic. Verr. 1, 43, o. Plaut. Rud. 4, 5, 2.

im.prūdens, [2.in-], tis, adj.: som ikke forudseer noget, som intet formoder, uforberedt; - ogs. uvidende, ukyndig; — a) absol.; ∾ atque inopinantes hostes aggredi, Caes.; cf. id. B. G. 3, 29, oftere, o. Cic. R. Am. 8; men horum facta imprudens depinxit, (uden at vide det), Ter. Phorm. 2, 1, 38; cf. id. Hec. 5, 4, 10; men quod ex prima statim fronte dijudicare, imprudentium est, Quintil.; cf. Virg. Ge. 1, 373; - compar., quicquam horum ab imprudentioribus (fieri), Senec.; ligel. in superl., quae ab imprudentissimis aut aeque fieri videmus, aut peritius, etc., id. Ep. 90; — b) ofte c. gen. obj.: uvidende derom, ukyndig deri; ∾ legis, Cic., religionis, Liv., maris, id.; cf. Ter. Eun. 1, 2, 56; - men „poet." om Vinstokken, Virg. Ge. 2, 372: dum frons teres imprudensque laborum; — c) m. Objectsætning; non imprudens, quum etc., arsurum eum rubie, qua etc., Curt. 8, 8.

imprūdenter, adv. af imprudens: uafvidende, uforsigtigen, ubetænksomt, overilet; te nihil temere, nihil imprudenter facturum, etc., Caes. ap. Cic. Att. 10, 8, B; illud imprudenter, si etc., Cic. Acad. 1. 6;

cf. Vell. 1, 2; - compar., ∾ ad flammam accessit, Ter. Andr. 1, 1, 103.

imprūdentia, ae, f., [imprudens]: ikke at forudsee, ikke at vide; df. Uforsigtighed, Ubetænksomhed, Overilelse; - ignoscere imprudentiae etc., vid. Caes. B. G. 4, 27; qui perperam judicassent, quod saepe per imprudentiam fit, etc., Cic. Verr. 2, 23; - ogs. c. gen. obj.; ab imprudentia eventus, Liv. 4, 39; men ∾ teli emissi etc., id. d. Or. 3, 39; ∾ locorum, Petron.

impūbes, ĕris o. is, (nomin. impubis, Plin.), adj., [2.in-, pubes]: som endnu ikke har Skjæg, endnu ikke mandbar; - puer impubes, Ovid.; men puer impubis, Plin. 23, 64; filium ejus impuberem etc., Cic. Catil. 4, 6; cf. Virg. Aen. 5, 546, o. Hor. Od. 2, 9, 15; men impubem pubescere, Lucr. 5, 672; men impubes (acc. pl.) elegisse, Liv. 2, 13; impubium capillus, Plin.; impubem malas (acc. graec.) Lyxum, Sil.; — II) „overf."; A) om Ting og Begreber; - ∾ corpus, Hor. Epod. 5, 13; ∾ malae, Virg.; ∾ anni, Ovid.; — B) om Personer: som endnu lever ugift; qui diutissime impubes permanserunt, Caes. B. G. 6, 21. — impūbescens, tis, adj., [1.in-, pubesco]: som vorer til; corticem ejus (arboris) impubescentem (detrahere), Plin. 23, 64.

impŭdens, [2.in-], tis, adj.: som ikke skammer sig, skamløs, uforskammet; - pudens impudentem (fraudasse dicatur)? Cic. R. Com. 7; men m. Lune: bene et naviter esse impudentem etc., id. Fam. 5, 12; cf. id. Verr. 2, 78, o. Hor. Od. 3, 27, 49; - ∾ audacia hominis, Ter.; ∾ os, id., mendacium, Cic.; - compar., te nihil est impudentius, Plaut.; ∾ (homo), Cic., sermo, id.; superl., ∾ litterae, id. Att. 7, 2; ∾ oratio, Ter. Andr. 1, 1, 10.

*impŭdenter, adv.: skamløst, frækt, uforskammet; - ∾ facere, Cic. Fam. 5, 12; - compar.: multo impudentius (sc. dictum), id. ibd. 9, 22; superl., ∾ mentiri, id. Verr. 4, 7; o. — impŭdentia, ae, f.: Skamløshed, Uforskammethed; - impudentia atque audacia fretus, Cic. Flacc. 15; cf. id. d. Or. 1, 38; men cujus animi aut cujus impudentiae est? Caes. B. C. 3, 20; scribendi impudentiam (suscipere), Cic. Orat. 71; — [impudens].

*impŭdice, adv.: utugtigen, Tertull.; superl., ∾ vivere, id.; o. — impudicitia, ae, f.: Utugt el. Utugtighed el. Ukydskhed; - impudicitiam alicui opprobrare, Plaut., objectare, Tac.; cf. Suet. Aug. 71; af — impŭdicus, [2.in-], 3; oprdl.: skamløs el. uforskammet, facinus, Plaut. Rud. 2, 3, 62; — II) df. ukydsk el. utugtig, mulier, Cic.; cf. id. Catil. 2, 10: omnes impuri impudicique; - compar., Plaut. Curc. 1, 1, 52; superl., Cic. Phil. 2, 28; — B) df. „overf.": ∾ digitus, (Midfingeren), Martial. 6, 70; - men ∾ odor urcei, id. 12, 32, (hæslig Stank deraf).

impugnātio, onis, f., [impugno]: Bestormelse, Cic. Att. 4, 3. — 1. impugnatus, 3: partic. af impugno. — 2. impugnatus, [2.in-], 3, adj.: uangreben, uanfægtet, Gell. 1, 6.

impugno, [1.in-], avi, atum, 1, v. a.: kæmpende at trænge frem derimod, at angribe, at bekæmpe; I) „egenl." i Krigssproget; - ∾ terga hostium, (falde Fienden i Ryggen), Liv. 3, 70; ogs. ud. acc.; nostri ··· acrius impugnare coeperunt, Caes. B. G. 3, 26; — II) „overf." fra Krigssproget: angriber el. bekæmper (navnl. en Modstander i Statsstyrelsen), Suet. Caes. 21; ligel. ∾ dignitatem alicujus, Cic., Hirt.; men quae (malevolentia) te impugnare auderet, Cic. Fam. 3, 12; - ogs. i Retssproget; quae in aliis litibus impugnarunt ··· in aliis defendunt, etc., Quintil. 2, 17, 40: ∾ caput filii, id.; ogs. absol.: tempus impugnandi etc., Cic. Quint. 2; - ogs. „alm.": ∾ finitionem, (bestride), Quintil.; cf. Ovid. Met. 5, 151; - men ∾ aliquem veneficiis, (søge at forgive), Suet. Calig. 3.

*impulsio, onis, f.: Støden el. at støde derpaa el. dertil; df. I) „egenl." el. som ydre Indvirkning: Stød, Rystelse; - aliqua impulsione vehementi (labefactari et frangi), Cic. Univ. 5; — II) „fig.": indre Tilskyndelse el. Tilbøielighed, lidenskabelig Drift, Cic. Inv. 2, 5 o. 6; — B) „bes.": ad hilaritatem impulsio, (som rhetorisk Figur), Cic. d. Or. 3, 53, Quintil.; o. — impulsor, oris, m.: der ligesom giver Stødet dertil; df. „fig.": som tilskynder el. opmuntrer dertil; - suasor et impulsor profectionis meae, Cic. Att. 16, 7; me impulsore, (efter min Tilskyndelse), Ter.; cf. Cic. Vat. 10, o. Tac. Hist. 4, 68; — [impello].

1. impulsus, 3: partic. af impello. — 2. impulsus, us, m., [impello]; ligesom impulsio: Støden el. Stød derimod el. derpaa; df. I) „egenl.": Stød el. Sammenstød; ogs. Støden el. Dragen el. Bevægelse fremad; - impulsu scutorum, conflictu corporum, Cic. Caecin. 15; cf. id. N. D. 2, 12; - qui (sonus) impulsu motuque orbium conficitur, id. Somn. Scip. 11; cf. Virg. Aen. 8, 239; men ∾ turbae, (Folketrængsel), Suet.; — II) „fig.": Tilskyndelse el. Opmuntring (udenfra), Forførelse; - ne civitas eorum impulsu deficeret, Caes. B. G. 5, 25; cf. Cic. R. Am. 37; - ogs. indre Drift el. Tilskyndelse el. Fristelse; impulsu libidinum etc., Cic. Somn. Scip. 9; temeritatis impulsus (pl.), Val. Fl. — impulvereus, [2.in-], 3: uden Støv; df. „overf.": uden Møie, let vunden, victoria, Gell. 5, 6.

impunctus, [2.in-], 3: uden Punkter el. Prikker, crystallum, (d. e. rent, uplettet), Appul. — impūne, adv., [oprdl. neutr. af flgd.]: uden Tab el. Skade el. Fare; df. ustraffet el. upaatalt; - ut impune in otio esse possemus, Cic. Agr. 2, 4; cf. Hor. Od. 1, 31, 15; men ∾ Erravere jugis, (uden at giøre hinanden Skade), Virg. Aen. 11, 134; cf. Hor. Od. 1, 31, 15; men id. A. P. 381: ne risum tollant impune, (upaatalt); ligel. Cic. Fin. 2, 17: poterat autem impune (sc. negare factum); - ∾ habere el. abire, (komme ustraffet derfra), Ter. Eun. 5, 2 o. 7; cf. Tac. Ann. 3, 70; men Cic. Fam. 3, 72: nec se impune laturum (furta sua); men id. Att. 1, 16: (ut ei) impune sit, si etc., (at han ikke kan straffes derfor); men dicta impune erant, (bleve ustraffede), Tac.; - compar., quo impunius dicax esset, Cic. Quint. 3; cf. id. Dejot. 6; superl., impunissime, Plaut. Poen. 1, 3, 2; — not.: archaistisk ogs. impoene, Cato ap. Fronton.

†impūnis, e, [2.in-, poena]: ustraffet, fri for Straf; (som adj. rimel. alene efterel.; thi impune, Ovid. Met. 11, 67, o. paa lignende Steder, er adv.; s. und. impune; - impunem me fore, Appul.; mulier impunis rediit, Solin., inc.; df. — impunitas, atis, f.: Frihed el. Sikkerhed for Straf, Strafløshed; - ∾ peccatorum, Cic. Tusc. 4, 20; cf. id. Mil. 16 o. 31; men impunitate (tua: naar du bliver ustraffet), Liv. 8, 7; men impunitas a judicio, a sermone, vid. Cic. Rab. Post. 10; impunitatem dare alicui, id., promittere, Tac.; - ∾ gladiorum, (ustraffet Myrderi), Cic. Phil. 1, 11, flagitiorum, id. Pis. 9; men Tac. Ann. 3, 60: licentia atque impunitas asyla statuendi; men ∾ quaedam dicendi, (Overgivenhed i Foredraget), Cic. Brut. 91.

impūnite, adv., ligesom impune: ustraffet el. upaatalt; - aliis ne dolere quidem impunite licere, Matius ap. Cic. Fam. 11, 28; af — impūnitus, [2.in-], 3: ustraffet, upaatalt, fri for Straf, fri; - hanc injuriam ··· inultam impunitamque dimittere, Cic. Verr. 5, 58; cf. id. d. Or. 1, 52; ∾ mendacium, id. Planc. 11; - nisi multorum scelera impunita tulissemus, Cic. Off. 2, 8; cf. id. Catil. 1, 7; - compar., quo impunitior sit (libido Appii) etc., Liv. 3, 50; cf. Hor. Sat. 1, 7, 105.

impūre, adv. af impurus: urent el. smudsigen;

bf. „fig.": skændigen, skammeligen; - ∾ atque flagitiose vivere, Cic.; cf. id. Phil. 2, 21; - impurissime ab aliquo despici, id. Att. 9, 12. — im.purgābĭlis, [2.in-], e: ikke til at rense; - bf. „fig.": ikke til at retfærdiggiøre, Ammian.

*impūrĭtas, atis, f.: Urenhed, Smudsighed; bf. „fig.": Skændighed, skammelig Adfærd; - in pl., Cic. Phil. 2, 3; — impūrĭtia, ae, f.: = frgd.; ligel. in pl.: Tuas impuritias traloqui etc., Plaut. Pers. 3, 3, 7; o. — impūro, avi, atum, 1, v. a.: giør uren, tilsmudser; bf. „alleg.": utrum etc., an ipse pecuniam impuravit? Senec. Ep. 87; — II) bf. partic. impūrātus, 3, fædv. som adj. o. „fig.": umoralsk, uren el. smudsig, infam; bf. som comisk Skieldsord: Impuratus me ille ut etiam derideat? Ter. Phorm. 4, 3, 64; ligel. ∾ belua, Plaut.; - ligel. in superl., id. Rud. 3, 4, 46; — [af flgd.].

im.pūrus, [2.in-], 3: uren el. smudsig; vid. Ovid. Ib. 223: impurae matris ··· ab alvo; — II) oftest „fig.": moralsk smudsig el. hæslig, gemen, infam, forbrydersk; - O hominem impurum, (hvilket Skarn)! vid. Ter. Ad. 2, 1, 28; cf. Cic. Catil. 2, 10; ligel. id. R. Com. 7: persona illa lutulenta, impura, etc.; men m. Negation, Ter. Heaut. 4, 1, 16: anus haud impura, (ret skikkelig el. ordentlig); cf. id. Eun. 2, 2, 4; - compar., quis illo maledico impurior? Cic. Phil. 3, 6; superl., Pseud. Cic. p. Dom. 18; — B) ogs. om Ting og Begreber; ∾ animus, Sall. Catil. 15; ∾ mores, Catull. 108; ∾ historia, Ovid. Trist. 2, 416; ∾ medicamina, (i. e. venena), Flor. 2, 20; men quid impurius, quam etc.? Quintil. 9, 2, 80.

*impŭtātio, onis, f.: Beregning, Regnskabspost; in pl., Dig.; — impŭtātīvus, 3: tilregnende, beskyldende, Tertull.; o. — impŭtātor, oris, m.: som tilregner; - bf. „fig.": ∾ beneficii, (som anslaaer en Velgierning høit), Senec. Benef. 2, 17; — [imputo]. — 1. impŭtātus, 3: partic. af imputo. — 2. impŭtātus, [2.in-], 3: ubeskaaren, buxus, Plin.; cf. Hor. Epod. 16, 44: Et imputata floret usque vinea.

im.pŭto, [1.in-], avi, atum, 1, v. a., oprdl.: renser, bringer i det Rene; bf. I) „egenl.": beregner, bringer i Regning; - villici servi longe plus seminis jacti imputant, quam quod severint, Colum. 1, 7; - ogs. c. dat.; ∾ sumptus alicui, (føre nogen Udgifterne til Regning), Dig.; cf. Plin. Ep. 10, 52; - ogs. „alleg.": hoc non imputo tibi in solutum, Senec. Ep. 8; cf. Martial. 5, 20: Qui nobis pereunt et imputantur (soles, i. e. dies); — II) „fig.": tilregner el. tilskriver, alicui aliquid; aa) som Tieneste el. Fortieneste; ∾ alicui officium, Senec., beneficium, Phaedr. 1, 22; — b) bf. imputare aliquid, (giøre sig en Fortieneste deraf); - nec data (munera) imputant, Tac. Germ. 21; imputare perfidiam, (deraabe sig derpaa, neml. som Fortieneste), id. Hist. 3, 86, - f. acc. findes ogs. acc. c. inf., ogs. quod, (ogs. si, s. nedenf.); - dolo a se flexos etc., imputavit Civilis, id. ibd. 5, 24; imputant, quod etc., Plin. Ep. 8, 21; men absol., id. Pan. 21: copiam tui, non ut imputes, facis; cf. Suet. Ner. 36; — bb) som Feil el. Brøde; - natumque ··· imputat illis (sc. occisum), Ovid. Met. 2, 400; cf. id. ibd. 15, 170; ligel. cui caedes imputanda sit, Quintil.; tibi imputabis, si etc., (du vil anklage dig selv), Plin. Ep. 6, 10; men Tac. Agric. 27: prospera omnes sibi vindicant, adversa uni imputantur; — c) som Foræring el. Gave, d. e. tildeler el. skienker; Imputet et nobis otia parva, roga, (at han skienker mig el. min Bog en kort Tid), Martial. 4, 83; cf. id. 12, 48; men certamen hoc erit, quis mihi plurimum imputet, Tac. Hist. 1, 38.

im.pŭtresco, [1.in-], trui, 3, v. n. intens.; bf. quum imputruit (oleo mus: er raadnet el. opløst deri), Colum. 6, 17. — impŭtrĭbĭlis, e, [2.in-, putresco]: uvisnelig, uforgængelig, Hieronym.; — bf. adv.: impŭtrĭbĭlĭter, Augustin.

īmŭlus, 3, demin. af imus: den nederste el. underste; mollior ··· imula oricilla, Catull. 25, 2; (cf. Cic. Qu. Fr. 2, 13: auricula infima molliorem etc.). — imus, 3: s. und. inferus.

1. in, (archaistisk ogs. endo o. indu, Enn., Lucr., o. A.), praepos. c. abl. o. acc., [besl. m. ἐν o. εἰς], betegner deels Hvile deri el. derpaa, deels Bevægelse deri el. derind el. indad, (da det modsættes ex); - omtr. vort: ind, i, til, paa, efter, odl.; I) c. abl.; A) i Rummet; - sedere in rostris, Cic.; quae res in castris nostris gererentur, Caes. B. G. 2, 26; in illa domo etc., Cic. d. Senect. 11; men habere coronam in capite, in collo, id. Verr. 5, 11; sedere in equo, id., in leone, Plin.; in eo flumine pons erat, (var lagt derover), Caes. B. G. 2, 5; locare castra in limite, (paa Grændsevolden), Tac. Ann. 1, 50; - in barbaris (iblandt dem) etc., Caes. B. C. 1, 61; men Liv. 25, 16: qui in Bruttiis praeerat, (i det Bruttiske); - undert. ogs. hos Stedsnavne; saal. in Piraeeo etc., Ter. Eun. 3, 4, in.; in Cajeta ··· et Brundisii, Cic. Att. 8, 3; cf. Caes. B. C. 2, 18; — B) i Tiden, neml. m. Hensyn paa en Varighed: i el. imedens, under, i Løbet deraf, odl.; - in diebus paucis, Ter. Andr. 1, 1, 77; cf. Sall. Catil. 48; men in aetate, qua etc., Suet. Caes. 7; saal. ogs. in eo quidem anno, (i Løbet af det Aar), Cic. Off. 3, 25; in tota vita inconstans, id. Tusc. 4, 13; — bb) hertil mærkes; a) in tempore: til rette Tid, i Tide, betimeligen; (hos Cic.: tempore); - spreta in tempore gloria interdum cumulatior redit, Liv. 2, 17; cf. Ter. Phorm. 2, 4, 21; — b) in praesentia, o. in praesenti: for nærværende Tid, netop nu, i Øieblikket; ogs.: under disse Omstændigheder; - non solum in praesentia, sed etiam postero die etc., Cic. Tusc. 5, 35; cf. Liv. 21, 37; — c) hos gerund. o. fut. partic. pass. om en Tids Varighed: under el. i el. ved; - ut distrahatur in deliberando animus, Cic. Off. 1, 3; cf. Cic. Fam. 2, 6; men in quaerendis suis etc., Caes. B. G. 2, 21; cf. Cic. Catil. 3, 3; — C) om andre Forholde, hvori nogen (el. noget) tænkes at befinde sig; omtr. vort: i el. under el. ved; - in summo timore omnium etc., Cic. Cluent. 8; cf. id. Catil. 2, 8, o. Caes. B. C. 3, 31; men esse in vitio, Cic. Off. 1, 7, (handle urigtigen); cf. id. Fin. 5, 11; men quo in loco res esset, (hvorledes det stod til), Caes. B. G. 2, 26; cf. Liv. 37, 14; - in summa, Cic. Qu. Fr. 2, 16, ogs. in omni summa, id. ibd. 3, 5, (i det Hele); - in parte, ogs. ex parte, (delvis, tildels), vid. Liv. 44, 9; ligel. quod mihi in parte verum videtur, Quintil.; — bb) ved Betegnelsen af en Mængde: iblandt, imellem, odl.; - Thales ··· sapientissimus in septem, Cic. Leg. 1, 11; peto, ut eum ··· in tuis habeas, id. Fam. 13, 56; habere (el. ducere) aliquid in bonis, in malis, (holde el. ansee derfor), id.; cf. Liv. 27, 12; — II) c. acc.; A) i Rummet; 1) om en Bevægelse (el. c. verbis motus): ind deri, hen dertil, odl.; - migrare in domum veterem e nova ···, in novam e vetere etc., Cic. Acad. 1, 4, („alleg."); men a te ipso missi in ultimas gentes, id. Fam. 15, 9; - dog ogs. undert. hos collocare, ponere, etc., (s. in c. abl.); - prius me collocavi in arborem, Plaut. Aul. 4, 8, 6; cf. Caes. B. G. 1, 18, ogs. id. ibd. 4, 19; ligel. Liv. 29, 19: pecuniam in thesauros reponi; cf. Cic. Tusc. 5, 5; - navnl. ogs. om en Bevægelse i Veiret: op til, op imod, op paa, odl.; quid nunc supina sursum in coelum conspicis? Plaut. Cist. 2, 3, 78; cf. Cic. Lael. 23, o. id. d. Or. 1, 53; — 2) om en blot Retning derimod; omtr. vort: efter el. imod, odl.; - Belgae spectant in Septentriones etc., Caes. B. G. 1, 1; cf. Tac. Agric. 10; men in laevum, (til el. paa Venstre) etc., Stat.; - saal. ogs. m. tilføiet versus; vid. Caes. B. G. 7, 8,

o. Sall. Catil. 56; — B) i Tiden; - dormiet in lucem, (opad Dagen), Hor. Ep. 1, 18, 34; cf. Tac. Germ. 22; saal. ogs. Plin. Ep. 4, 9: dicere in noctem, (ind i Natten); - indutiae in centum annos factae, (for el. paa 100 Aar), Liv. 7, 20; (invitare aliquem) in posterum diem, Cic. Off. 3, 14; men in omne tempus, (for stedse), etc., id. Fam. 5, 15; - in multum diei (stare in acie), Liv. 27, 2; - ogs. tilføies usque; in illum usque diem servati, Quintil.; in serum usque etc., Suet. Oth. 11; — b) hertil mærkes endnu de adverbiale Udtryk: in posterum, (ogs. in posteritatem), ogs. in futurum, (i el. for Eftertiden, odl.; opp. in praesentia); vid. Cic. Catil. 1, 9, id. ibd. 4, 5, o. Liv. 30, 17; - in perpetuum, ogs. in aeternum, (for stedse); iccirco tibi (eum) amicum in perpetuum fore, Cic. Verr. 1, 30; cf. id. Fam. 13, 4; - in tempus: for Øieblikket, for en kort Tid; in tempus conficta etc., Tac. Ann. 1, 37; men id. ibd. 6, 11: ne etc., in tempus deligebatur, qui etc.; — C) i andre Forholde, hvori en Retning el. Bøining el. Stræben er tænkelig; omtr. vort: til el. imod el. efter el. over, odl.; - quod est in philosophos dictum, (om dem), Cic. Off. 1, 9; cf. id. d. Or. 2, 86; - indulgentia in liberos nostros, (imod dem), id.; cf. id. N. D. 3, 34; men id. Leg. 1, 10: quaecumque est hominis definitio, eadem in omnes valet; - quem fortuna in id certamen legeret, Liv. 21, 42; men Plin. 15, 1: multis fortuna parcit in poenam; - Rhegium in praesidium missa legio, Liv. 28, 28; in utramque partem disputare, Cic. Off. 3, 23; in optimam partem cognosci, id. ibd. 2, 12; quae in rem sunt, (det Nyttige), Liv.; cf. id. 37, 15; servilem in modum (cruciari: paa Slavers Vis), Cic.; men vaticinantis in modum, (ligesom en Spaamand), Liv. 5, 15; - in ea ipsa verba, quae etc., (judicium accipere), Cic. Quint. 20; ligel. in haec verba, Liv.; in has leges (pax data etc.), id. 33, 30; - binos censores in singulas civitates describere, Cic. Verr. 2, 53; cf. Liv. 2, 33; — bb) hertil mærkes endnu; a) Adverbialudtrykkene; in universum, i det Hele, almindeligen, aestimare, Tac. Germ. 6; cf. id. ibd 5, o. Liv. 9, 26; - ligel. in totum, Colum.; ogs. in plenum, Plin.; - virtutem alicujus in majus celebrare, Sall. Jug. 73; in melius, in pejus (se habere), Cels.; in deterius, Tac.; in incertum, (paa det Uvisse), Liv. 43, 12; men in tantum, (i en slig Grad, saa høiligen), id. 22, 27, o. Virg. Aen. 6, 876; men m. correlat.: in quantum, Vell. 2, 43, o. Ovid. Met. 11, 71; - ut simul in omnia paremur, Quintil.; cf. Vell. 2, 13; - dare in antecessum, (forud), Senec. Ep. 118; — b) hos esse o. habere staaer in undert. c. acc. for at betegne en Retning el. et Maal el. en Hensigt, osv.; - in eorum potestatem portum futurum etc., (vilde komme i deres Besiddelse), Cic. Verr. 5, 38; ligel. optimam rem publicam ··· quae sit in potestatem optimorum, id. Leg. 3, 17; cf. id. Div. in Caecil. 20; - ecquid in mentem est tibi, (falder dig noget ind)? Plaut. Bacch. 1, 2, 53; - adesse in senatum jussit etc., Cic. Phil. 5, 7; - facito, in memoriam habeas ··· te etc., Plaut. Poen. 5, 4, 108; cf. Liv. 22, 25: magistrum equitum ··· prope in custodiam habitum; s. ogs. Tac. Hist. 1, 87; - ogs. undert. hos andre Verber; saal. Cic. Phil. 3, 4: se provinciam Galliam retenturum in senatus populique Rom. potestatem; — III) i Sammensætninger assimilerer dette in ordenl. sit „n" m. d. flgd. „l", „m", „r"; saal. illabor, immitto, irrumpo; foran „b" o. „p" bliver in- til im-; saal. imbibo, impello; — b) efter Verbets Bemærkelse betegner dette in deels en Hvilen el. Væren paa Stedet, deels en Bevægelse el. Retning derimod; vid. inesse, inferre, etc.

2. in-, praepos. insep., [svarer til Grækernes ἀν- el. ἀ priv., og betegner Negationen af det derm. forbundne Ord, ligesom d. germaniske un-, o. vort u- (s. ikke); ogs. assimilerer det sit „n" m. d. flgd. „l", „m", „r", men forandrer det til „m" foran „b" o. „p"; - saal. illiberalis: uædel, immitis: umild, impar: ulige, osv.

in.a b r u p t u s, [2.in-], 3: uafreven, ubrækket, catena, Stat. — in.a b s ŏ l ū t u s, [2.in-], 3: ufuldendt, ufuldstændig, Appul. — in.a c c e n s u s, [2.in-], 3: uantændt, ignes, Sil. — in.a c c e s s i b i l i s, [2.in-], e: hvortil man ikke kan komme, utilgængelig; mare scopulis inaccessum, Plin.; ∾ montes, id.; cf. Virg. Aen. 7, 11. — in.a c c r e s c o, [1.in-], ĕre, v. n.: = accresco, Tertull. — in.a c c ū s ā t u s, [2.in-], 3: uanklaget, Tertull. — in.ă c e s c o, [1.in-], ăcŭi, 3, v. n. intens.: at blive meget suur, stærkt at surne el. at surne; quod (lac) velis inacescere, Plin.; — II) „overf." el. „alleg.": Haec tibi ··· inacescant, (maatte engang fortryde dig bitterligen), Ovid. Rem. 307.

I n ă c h i d e s, ae, m.: s. und. 2.Inachus. — I n ă c h i s, ĭdis, f., o. I n a c h i u s, 3: s. und. 1. o. 2.Inachus. — 1. I n a c h u s (i), i, m., Ἴναχος: Flod ved Argos el. i Argolis paa Peloponnesus, Plin. 4, 9, Ovid. Met. 1, 583 o. 642 flgd.; — B) df. 1) I n ă c h i u s, 3: benævnt efter Floden Inachus, undae, Val. Fl.; ogs. benævnt efter Søen Lerna ved Argos, Lucan.; — 2) I n ă c h i s, idis, fem. adj.: = frgd., ripa, Ovid. Met. 1, 640. — 2. I n ă c h u s (i), i, m., Ἴναχος: d. ældste K. i Argos, Fader til Jo og til Phoroneus; vid. Hor. Od. 2, 3 o. 3, 19, ogs. Ovid. Met. 2, 583 flgd.; — not.: Fabelens Sammenblandning af 1.Inachus hermed vid. Hygin. praef.; — B) df. 1) I n ă c h i d e s, ae, m.: en Søn el. Efterkommer af K. Inachus; sild. ogs. en Argiver; - df. Inachides, Ovid. Met. 1, 753, i. e. Epaphus, (Søn af Jo); men ibd. 4, 790: Inachides, i. e. Perseus, (Dattersøn af Argiverkongen Acrisius); - pl. Inachidae: Argiverne, Stat.; — 2) I n a c h i s, ĭdis, f., sc. filia, (i. e. Io), Ovid. Met. 1, 611; — b) Inachides, i. e. mulieres Argivae, Claudian.; — 3) I n a c h ī u s, 3: benævnt efter K. Inachus, juvenca, Virg. Ge. 3, 153, (i. e. Io); men ∾ Argi, (hvor K. Inachus regerede), id. Aen. 7, 286; — b) „poet." ogs. argivisk el. græsk, urbes, id. ibd. 11, 286, litus, Ovid. Fast. 5, 656; — not.: I n ă c h u s, 3: argivisk, pubes, Stat. — in.a c t ŭ ō s u s, (2.in-), 3: uvirksom, Augustin. — i n a c t u s, 3: partic. af inigo.

i n a d c-: de saal. begyndende Ord s. und. inacc-. — i n a d f e c t a t u s, 3: s. und. inaffectatus. — ĭn.ă d ī b ĭ l i s, e, [2.in-, 2.adeo]: utilgængelig, Sidon. — i n a d p-: de saal. begyndende Ord s. und. inapp-. — i n ă d s-: de saal. begyndende Ord s. und. inass-. — i n a d t-: de saal. begyndende Ord s. und. inatt-. — ĭn.ă d ū l ā b ĭ l i s, [2.in-], e: som ikke lader sig vinde ved Smiger, judex, Gell. 14, 4. — ĭn.a d u s t u s, [2.in-], 3: uforbrændt, usveden; ∾ corpus, Ovid. Her. 12, 93.

i n a e d i f i c ā t i o, onis, f.: Byggen el. at bygge derpaa el. derover; (alene comisk om den Grublende, der støtter Hagen paa Haanden); vid. Plaut. Mil. gl. 2, 2, 55; af — ĭn.a e d ĭ f ĭ c o, [2.in-], avi, atum, 1, v. a.: bygger deri el. derpaa el. derover; m. in (c. abl., sjeld. m. in c. acc.), ogs. m. supra, osv.; - I) „egenl."; inaedificata in muris ··· moenia etc., Caes. B. C. 2, 16; men quae in loca publica inaedificata ··· privati habebant, Liv. 39, 44; ∾ supra pilas, Dig.; cf. Hirt. B. G. 8, 9; — B) „bes." ogs. a) ligesom tilbygger, d. e. spærrer ved at bygge; ∾ vicos plateasque, Caes. B. C. 1, 27; cf. Liv. 44, 45: portae inaedificatae; — b) bebygger, locum, Dig.; — II) „overf."; inaedificata superne nubila, (ligesom optaarnede), Lucr. 6, 264; men Senec. Consol. ad Marc. 2: (laborem alicui) imponere, et ut ita dicam inaedificare, (lægge endnu mere dertil).

†in.a e q u ā b ĭ l i s, [2.in-], e: ulige el. ujevn; ∾

locus campester, Varr.; ∾ percussus venarum, Plin.; — II) „fig."; haec inaequabili varietate distinguimus, Cic. Part. or. 4; bf. — inaequābĭlĭtas, atis, f.: Ulighed, elementorum, Arnob.; o. — inaequābĭlĭter, adv.: forskielligen (i Tiden); ∾ maturescunt ova, Varr.; — II) „fig."; varie et inaequabiliter provinciam regere, (uden Fasthed), Suet. Galb. 9; ligel. ∾ censuram gerere, id. Claud. 16.

in.aequālis, [2.in-], e: ulige, ujevn; ∾ loca, Tac. Agric. 36; ogs. absol. inaequalia et confragosa, Quintil.; men „poet.": ∾ procellae, (som oprøre Havet), Hor. Od. 2, 9, 3; - men ∾ calices, id. Sat. 1, 6, 68, (hvori hver skienker efter Behag); ∾ juvenci, Ovid. Her. 4, 29, (med ulige Kræfter); men ∾ auctumni, id. Met. 1. 117, (da Veiret er ustadigt); - ∾ tonsor, Hor. Ep. 1, 1, 14, (med Lune: som klipper Haaret skievt); - compar.: s. nedenf.; superl., inaequalissimarum rerum sortes, (Lodder af de forskielligste Sager), Suet. Aug. 75; — II) „fig.": ulige, forskiellig; nihil est ipsa aequalitate inaequalius, si etc., Plin. Ep. 9, 5; - navnl. ogs. som er sig selv ulig, vægelsindet, characterløs, lunefuld; - Vixit inaequalis, etc., Hor. Sat. 2, 7, 10; illi stulti et inaequales, etc., Senec. Vit. beat. 12.

*inaequālitas, atis, f.: Ulighed, Forskiellighed, coloris, Quintil., spatiorum, sonorum, id. 11, 3, 43; - ogs. in pl., Plin. 2, 70; — II) „bes." i Grammatiken: Uregelmæssighed, Anomali, Varr., Gell. 2, 25; o. — inaequālĭter, adv.: ulige, skievt, findere arborem, Colum.; - ogs. „fig.": efter Lune el. Indfald, alios deprimere, alios extollere, Liv. 37, 53; — [inaequalis]. — in.aequātus, [2.in-], 3: ulige; ∾ onus, (paa Vægtskaalen), Tibull. 4, 1, 42. — in.aequo, [1.in-], are, v. a.: gior lige el. jevn; haec (opera) cratibus terraque inaequat, Caes. B. C. 1, 27.

in.aestĭmābĭlis, [2.in-], e: som ikke kan vurderes el. beregnes, uvis, upaalidelig; - nihil tam inaestimabile, quam animi multitudinis, Liv. 31, 34; — II) „bes."; A) ikke til at vurdere, uforlignelig, høist fortræffelig; ∾ gaudium, vid. Liv. 29, 32; cf. id. 35, 14; — B) ligesom under enhver Vurdering, (quod nullum pondus habeat dignum aestimatione), vid. Cic. Fin. 3, 6, altf. ringe el. ubetydelig; — in.aestĭmātus, [2.in-], 3: uvurderet, uden Taxation; ∾ fundus, Dig. — in.aestŭo, [1.in-], are, v. n.: at bruse el. koge el. rase deri; faal. c. abl. (praepos.), Hor. Epod. 11, 15.

in.affectātus, [2.in-], 3: ukunstlet, oratio, Quintil., color, id., veritas verborum, Plin. Pan. — in.aggerātus, 3, [1.in-, aggero]: opkastet derover, tellus, Sidon. — in.ăgĭtābĭlis, [2.in-], e: ubevægelig; ∾ aër, Senec. N. Q. 5, 5. — in.ăgĭtātus, [2.in-], 3: ubevæget; ∾ vastitas maris, Senec. Suas. 1; — II) „fig."; inagitati terroribus, Senec. Ep. 75.

in.albĕo, [1.in-], ere, v. n.: at være hvid el. lys; ∾ dies, Appul. — in.albesco, [1.in-], ere, v. n. inch.: at blive hvid el. lys; ∾ venae sub lingua, Cels. — in.albo, [1.in-], are, v. a.: at giore hvid el. lys; (for- o. efterel. Ord); vid. Enn. Ann. 6, 22, o. Appul. — in.algesco, [1.in-], ere, v. n. inch.: at blive kold (om Legemet el. om Lemmerne), Cels. — in.ălĭenātus, [2.in-], 3: uforbærvet, propolis, Scribon. — in.ălĭenus, [2.in-], 3: ikke fremmed, Tertull.

In.alpīnus, [1.in-], 3: som boer paa Alperne, gentes, Suet., populi, Plin.; - ogs. absol.: Inalpini, orum, (sc. populi), Brut. ap. Cic. Fam. 11, 4, Plin. 3, 5. — in.altero, [1.in-], avi, 1, v. a.: at omfatte det ene under det andet, Tertull. — in.alto, [1.in-], (avi), atum, 1, v. a.: ophøier el. former sphærisk, Appul.; - ogs. „overf.": ∾ humiles, (ophøie dem), Paul. Nol.

in.ămābĭlis, [2.in-], e: uelskværdig; bf. ubehagelig, fortrædelig; „poet." ogs.: forhadt el. afskyelig; vid. Plin. Ep. 9, 10; ∾ (homo: fortrædelig el. tedsommelig), Plaut. Bacch. 4, 3, 3; ∾ feritas, Ovid.; quiddam inamabile (sonare: give en hæslig Lyd fra sig), id. A. A. 3, 289; - „poet." ogs. om Underverdenen; ∾ regnum (sc. inferorum), id. Met. 14, 590; cf. Virg. Aen. 6, 438: ∾ palus (i. e. Styx); - compar., nihil est inamabilius, quam diligens stultitia, Senec. — in.ămāresco, [1.in-], ere, v. n. inch.: at blive bitter, at faae en bitter Smag; - Nempe inamarescunt epulae sine fine petitae, Hor. Sat. 2, 7, 107. — in.ămātus, [2.in-], 3: uelsket; bf. m. Negation o. „poet.": Iaccho haud inamatus ager, Sil.

in.ambĭtĭōsus, [2.in-], 3: fordringsløs, simpel; ∾ rura, Ovid. Met. 11, 765. — in.ambŭlātio, [2.in-], onis, f.: Spadseren el. Spadsering; bf. navnl. om Taleren: ∾ nulla, (naar han under Talen bliver staaende i de samme Spor); vid. Auct. ad Her. 3, 15, o. Cic. Brut. 43; - „poet." ogs. om anden Bevægelse, vid. Catull. 6; — II) „overf.": Spadseregang, Sted til Spadsering, Vitruv. 1, 3, Plin.; af — in.ambŭlo, [1.in-], are, v. n.: spadserer, in viridi opacaque ripa, Cic. Leg. 1, 5, domi, id.; ogs. absol., As. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 32; men ∾ per muros, Liv. 23, 43. — in.āmissĭbĭlis, e, [2.in-]: ufortabelig; ∾ voluntas pietatis, Augustin. — in.ămoenus, [2.in-], 3: ufrydelig, skrækkelig, sorgelig; (poetisk Ord); ∾ regna (sc. inferorum), Ovid. Met. 10, 15; ∾ Cocytus, Stat.

*ĭnānesco, ere, v. n. inch.: at blive tom; (sild. Ord); Ammian., Augustin.; o. — ĭnānĭae, arum, f., comisk Ord f. inanitas: Tomhed; Ita (aedes) inaniis sunt oppletae atque araneis, Plaut. Aul. 1, 2, 5; — [inanis]. — ĭnānĭlŏgus, 3, [inanis, λόγος]: som taler forgeves, Plaut. Pseud. 1, 3, 24.

in.ănĭmālis, [2.in-], e: livløs; (efterel. Ord); ∾ omnia, (oppon. animalia), Appul. — in.ănĭmans, [2.in-], tis, adj.: = frgd.; aut animantia sunt (corpora), aut inanimantia, Senec. Ep. 58. — in.ănĭmātus, [2.in-], 3, ligesom frgd.: uden Liv, livløs; - ∾ res (pl.), Cic.; quae sunt inanimata, id.; cl. id. Top. 18. — ĭnānĭmentum, i, n., [inanio]: Tomhed; in pl., Plaut. Stich. 1, 3, 19. — inănĭmis, e: uden Aande; ∾ ventus, (som ikke blæser), Appul.; - uden Liv, livløs, id.; o. — *inănĭmus, 3: uden Liv, livløs; inanimum ··· quod pulsu agitatur externo, Cic. Tusc. 1, 23; cf. id. Acad. 2, 12: inanimum nihil agit, animal agit aliquid; - men Liv. 41, 18: quae inanima erant, (rorligt Gods) etc.; cf. Tac. Ann. 1, 69; — [2.in-, anima].

ĭnānĭo, ivi el. ii, itum, 4, v. a.: tømmer el. udtømmer, gior tom; - Hoc ubi inanitur spatium, Lucr. 6, 1004; cf. id. ibd. 1023; inanit corpora (luna, opp. opplet), Plin. 2, 99; af — ĭnānis, e: tom, ledig, uden Indhold, (opp. plenus); I) „egentl." el. om ydre Gienstande, om Personer, odl.; - ∾ vas, vid. Cic. Fat. 11; hvor ogs.: quibus (physicis) inane esse nihil placet; cf. Lucr. 1, 528: pleno ··· distinguere inane; men granum inane cassumque, Plin.; ∾ naves, (opp. onustae), Caes.; men vix incedo inanis, (oppon. cum onere), Plaut.; cf. id. Asin. 3, 3, 70; - si pulset inanis (amator: med tomme Hænder), Propert.; men homo inanis, (fattig, forarmet), Plaut.; cf. Cic. Verr. 2, 9; ∾ equus, (uden Rytter), id.; cf. id. Catil. 1, 7; men siccus, inanis, (tørstig og hungrig), Hor. Sat. 2, 2, 14; cf. id. ibd. 1, 6, 127; - ∾ litterae, (uden Indhold), Cic. Fam. 6, 22; men ∾ corpus, (afsielet, livløst), id. Leg. 2, 18, Ovid.; hvf. ogs. ∾ vulgus, (i. e. Manes), Stat.; ligel. ∾ umbra, Ovid., imago, id.; cf. Virg. Aen. 6, 269; - poet ogs. ∾ leo, (en Lovehud), Stat., tigris, id.; — b) ogs. m. flgd. abl. el. gen.; nulla epistola ··· inanis aliqua re utili, Cic. Att. 2, 8; ager ··· (tot) aratoribus inanior, id.

Verr. 3, 52; - ∾ corpus animae, (afficlet), Ovid., Propert.; cf. Ovid. Her. 3, 60; - ufædv. er: inanis a marsupio, Prudent.; — B) df. subst. ĭnāne, is, n.: det Tomme, tomt Rum; - vacuum, quod inane vocamus, Lucr. 1, 440; cf. id. ibd. 331 o. 361, oftere, ogſ. Cic. N. D. 1, 23; men Plin. 30, 4: ad inane naturae etc.; - ogſ. in pl.; per inania (penetrare), Lucr.; cf. Ovid. Met. 2, 506; — II) „fig." el. om Begreber: tom, d. e. uden Indhold, uden Værd, uden Nytte; - quid plenum, quid inane sit, judicant (aures), Cic.; men id. Acad. 2, 22: honesti nomen inane esse; cf. id. d. Or. 1, 6; men id. ibd. 3, 2: O inanes contentiones nostras, quae etc.; cf. id. Mil. 34; ∾ spes, id., Virg.; ∾ cupiditates, Cic., causae, Virg., minae, Hor.; men Virg. Aen. 4, 433: tempus inane peto, (alene en Tidsfrist); men ∾ tempora (i Rhythmiken: Brugen af korte Stavelser for lange), Quintil. 9, 4, 21 (Spald.); - ∾ homo, (forfængelig), Sall. Jug. 64; cf. Hor. Sat. 1, 4, 76; men inaniora ingenia etc., vid. Liv. 45, 23; men inflati et inanes, (opp. pressi et integri), Quintil.; cf. Lucr. 1, 640; — b) ogſ. c. gen.; omnia plena consiliorum, inania verborum, Cic. d. Or. 1, 9; cf. id. Mur. 12: quae inanissima prudentiae reperta sunt; — B) som subst. neutr., inane, inania: det Tomme el. Intetsigende el. Forfængelige, odl.; - O quantum in rebus inane! Pers. 1, in.; men inane abscindere soldo, Hor. Sat. 1, 2, 113; men in pl., id. A. P. 230; ligel. Tac. Ann. 2, 78: inania famae (non pertimescenda).

*ĭnānĭtas, atis, f.: Tomhed, tomt Rum; per inanitatem ferri, Cic. Fat. 9; - men inanitate oris (resonare verba), Quintil. 1, 11, 6; comisk ogſ.: Mavens Tomhed, Plaut. Cas. 4, 3, 5; — II) „fig.": det Intetsigende el. Unyttige el. Daarlige; circumcisa omni inanitate etc., Cic. Fin. 1, 13; cf. id. Tusc. 3, 2: in summa inanitate (verti); inanitates verborum et imaginum, Gell. 13, 8; o. — ĭnānĭter, adv.: forgeves, uden Nytte; - medicas exercet inaniter artes, Ovid. Met. 2, 618: - men Hor. Ep. 2, 1, 211: meum qui pectus inaniter angit (poëta); quum inaniter et effuse animus exsultat, Cic. Tusc. 4, 6; ligel. quum animi inaniter moveantur, id. Acad. 2, 15; — [inanis]: — ĭnānītus, 3: partic. af inanio.

ĭn.ăpertus, [2. in-], 3: ikke aaben; - fraudique inaperta senectus, (ikke udsat derfor), Sil. 7, 26. — ĭn.appărātio, [2. in-], onis, f.: Mangel paa Tilberedelse, Auct. ad Her. 2, 1. — in.apprĕhensĭbĭlis, [2. in-], e: ubegribelig, Tertull. — ĭn.aquo, [1. in-], are, v. a.: gior el. forvandler til Vand, Coel. Aur. — in.aquōsus, [2. in-], 3: som har Mangel paa Vand, Tertull.

1. ĭnărātus, 3: partic. af inaro. — 2. ĭn.ărātus, [2. in-], 3: upløiet, terra, Virg. Ge. 1, 83, tellus, Ovid., Hor. — in.ardesco, arsi, 3, v. n. inch.: at geraade i Brand; arbusculae in igne inardescentes, Plin. 13, 51; - men „poet." om det forgiftede Klædebon: Nec munus humeris ··· Herculis Inarsit aestuosius, Hor. Epod. 3, 18; - poet. ogſ.: at blive ildfarvet el. ildrød; vid. Virg. Aen. 8, 623; ligel. Nunc inardescunt genae (rødme), Senec. Herc. Oet. 251; — II) „fig." o. „ment.": at vise sig heftig; at blive heftig el. opbragt; affectus omnis ··· nisi voce, vultu ··· inardescat, etc., Quintil. 11, 3, 2; men Tac. Ann. 6, 32: ∾ cupidine vindictae.

ĭn.ărefactus, [1. in-], 3: indtørret, Plin. 32, 43. — in.ăresco, [1. in-], rŭi, v. n. inch.: at indtørres derpaa; ogſ. alm. at indtørres; ∾ capiti animalium taedia, (indtørres derpaa), Plin.; ∾ in sole, ogſ. ∾ sole, (tørres deri), id.; men ∾ fructus ante maturitatem, Colum.: - men som Ordsprog: nihil facilius, quam lacrimas, inarescere, Quintil. 6, 1, 27; - men „alleg.": liberalitas ··· ita temperanda, ne nimia profusione inarescat, Plin. Ep. 2, 4.

ĭn.argentatus, [1. in-], 3: forsølvet, lamina, Plin., lecti, Dig. — inargūte, adv., m. Negation: non inargute, (ret skarpsindigen), Gell. 11, 13; af — ĭn.argūtus, [2. in-], 3: ikke skarpsindig; men m. Negation: non inarguta sententia, Dig. — Inarĭme, es, f.: Ø i Tyrrhenerhavet, ved Kysten af Campanien; vid. Virg. Aen. 8, 716, Ovid. Met. 14, 89, o. A.; (hod. Ischia). — ĭn.ăro, [1. in-], avi, atum, 1, v. a.; I) indpløier el. nedpløier, fabalia pro stercore, Varr.; ∾ fimum, Colum., semina, Plin.; — II) „overſ.": pløier el. dyrker: ∾ solum, id., agrum, Dig. — in.artĭcŭlatus, [2. in-], 3, om Stemmen: uartikuleret el. utydelig, Arnob. — ĭn.artĭfĭcĭālis, [2. in-], e, ἄτεχνος: som ikke er kunstmæssig, probatio, Quintil. 5, 1, in.; — df. adv. inartĭfĭcĭālĭter: ikke kunstmæssigen, uden Kunstheori; - ∾ se gerere in aliqua re, id. 2, 17, 12.

ĭn.ascensus, [2. in-], 3: ubesteget; - ∾ locus, Plin. Pan. 65. — in.aspectus, [2. in-], 3: useet, ikke seet, Stat. Theb. 1, 50. — ĭnaspĭcŭus, 3, [2. in-, aspicio]: usynlig, Auson. — inassatus, 3, [1. in-, asso]: som er stegt derpaa, el. som er stegt; ∾ arietinus pulmo, Plin.; — ĭn.assuetus, [2. in-], 3: uvant; ∾ equi, Ovid. Fast. 4, 450; cf. id. A. A. 1, 300: ∾ manu etc.; men absol. inassuetum (est: er ikke brugeligt), c. inf., Sil. 3, 236.

ĭn.attāmĭnātus, [2. in-]: ubesmittet, ukrænket, Tertull. — ĭn.attĕnŭātus, [2. in-], 3: uformindsket; ∾ fames, (ustillet), Ovid. Met. 8, 846. — in.attritus, [2. in-]: som ikke er slidt el. afslidt; ∾ aurum (trabeae), Paul. Nol.

ĭn.audax, [2. in-], ācis, adj.: ubehiertet, modløs, feig, Hor. Od. 3, 20, 3. — in.audībĭlis, [2. in-], e: uhørlig; ∾ melodia nobis, Censorin. — ĭn.audio, [1. in-], ivi o. ii, itum, 4, v. a.: hører el. erfarer derhos og ligesom leilighedsvis el. som Nyhed; oftest in tempp. perff.; - num quid de quo inaudisti? Cic. Att. 6, 1; ligel. quae te video inaudisse, id. Fam. 9, 24; men re inaudita, fore etc., id. Balb. 18; ligel. m. acc. c. inf., Plaut. Aul. 2, 2, 88; - ogſ. m. de, id. Most. 3, 1, 11, o. Cic. frgm. ap. Non. — in.audītiuncŭla, [1. in-], ae, f.: liden el. kort Lection el. Forelæsning; in pl., Gell. 5, 21.

1. ĭnauditus, 3: partic. af inaudio. — 2. ĭn.audĭtus, [2. in-], 3: som ikke er bleven hørt; df. I) „alm.": uhørt, endnu ikke hørt, (m. Bibegr. af Nyhed el. Usædvanlighed); - nihil dicam, aut inauditum vobis, aut cuiquam novum, Cic. d. Or. 1, 31; cf. id. Caecin. 13: novum est, non dico inusitatum, verum omnino inauditum; men insignis quaedam, inaudita, nova magnitudo animi, id. Sest. 39; — II) „bes.": som ikke er bleven forhørt for el. i Retten; vid. Tac. Ann. 2, 77, o. Suet. Vitell. 14.

ĭnaugŭrātio, onis, f., [inauguro]; oprdl.: Indvielse; df. „overſ.": Begyndelse, Tertull. — ĭnaugurato, abl. som adv.: f. und. flgd. — in.augŭro, [1. in-], avi, atum, 1, v. n. o. a.: anstiller Augurier, iagttager Varsler, spaaer af Varsler, spaaer; - ad inaugurandum etc., Liv. 1, 6; men inauguratum est, etc., Plaut. As. 2, 1, 11; - men Liv. 1, 36: divine, (du Spaamand), inaugura, fierine possit, quod etc.; — b) df. inaugurato, (oprdl. abl. absol.), som adv.: efter el. ved Anstillelse af Augurier; - ∾ consecrare locum, Liv. 1, 44; cf. id. 1, 36; — II) „overſ.": ved Anstillelse af Augurier at indvie et Sted el. en Person, at indvie el. inaugurere; - augures jussos adesse ··· locumque inaugurari, ubi etc., Liv. 3, 20; men id. 30, 26: augur in ejus locum inauguratus est filius; ligel. ∾ aliquem flaminem, id. 27, 28; cf. Cic. Phil. 2, 43; — b) sild. ogſ. om anden Indsættelse, Appul.

ĭnaurātor, oris, m., [inauro]: en Forgylder, Firmic. — 1. ĭnaurātus, 3: partic. af inauro. — 2. ĭn.aurātus, [2. in-], 3, adj.: uden Guld el. Guldsmykker; ∾ atque illauta mulier, Titin. ap. Charis. — *ĭnaurio, ire, v. a.: at giøre hørende, Lactant.; o. — ĭnauris, is, f., sædv. pl. inaures: Ørensmykker, Plaut. Men. 3, 3, 17; cf. Plin. 9, 81; — [1. in-, auris]. — ĭn.aurĭtus, [2. in-], 3: uden Øren; - aut inora inauritave (gigni animalia), Gell. 7, 6.

ĭn.auro, [1. in-], avi, atum, 1, v. a.: forgylde, overtrække med Guld; - laquearia primo inaurata sunt in Capitolio, Plin. 33, 18; inauratam statuam alicui ponere, Cic. Verr. 2, 21; men Ovid. Med. 18: inaurata vestis, (guldvirket); ligel. ∾ palla, Auct. ad Her. 4, 47; — II) „overf.": berige; - te malle a Caesare consuli, quam inaurari, Cic. Fam. 7, 13; ligel. „alleg.", Hor. Ep. 1, 12, 9; — not.: omni patagio inauratior pavo, Tertull.

inauspicato, adv., s. und. flgd. — in.auspĭcātus, [2. in-], 3; I) „alm.": hvorved Auspicierne ere tilsidesatte; ∾ lex, Liv. 7, 6; — b) bs. abl. inauspicato, som adv.: uden at have taget Auspicier, Cic. Div. 1, 17; — II) „bes.": uheldvarslende, ulykkelig; - ∾ nomen, Plin.; ∾ garrulitas (cornicis), id.; - superl., inauspicatissimum judicatur, (det holdes for et meget ondt Varsel), c. inf., id. 28, 5.

ĭn.ausus, [2. in-], 3: ikke til at vove, hvad ingen tør vove; - ne quid inausum ··· fuisset, Virg. Aen. 8, 205; audere inausa, Senec. Thyest. 20; cf. Tac. Ann. 1, 42: quid inausum vobis etc.? men Senec. Ep. 91: nihil inausum esse fortunae. — ĭnāversĭbĭlis, e, [2. in-, aversus]: uafvendelig, uforanderlig, aeternitas, Appul., (al. inaversabilis), inc. — inb-: de saal. begyndende Ord s. und. imb-.

in.caedŭus, [2. in-], 3: ikke afhuggen, silva, (hvori der ikke er hugget), Ovid.; ∾ lucus, id. — in.calcātus, [2. in-], 3: ubetraadt, humus, Paul. Nol. — in.călesco, [1. in-], calŭi, 3, v. n. inch.: at blive meget varm el. hed, at gløde osv.; saal. om Temperaturen; anni tempore incalescente, Colum.; cf. Liv. 22, 6; ogs. om anden Hede; vid. id. 1, 57: incaluerant vino; men „poet.": lacrimis incaluisse togam, (neml. i Sorg), Propert. 4, 7, 28; — II) „fig." o. „ment.": at geraade i Lidenskab; at blive begeistret; Ipsa quoque incalui (sc. amore), Ovid. Her. 11, 25; cf. id. Pont. 3, 4, 30; men id. Met. 2, 641: Incaluitque deo. — ĭn.calfacio, [1. in-], ere, v. a.: opvarme el. ophede, Ovid. Met. 15, 735; men om Solen, id. Fast. 4, 919.

incallĭde, adv.: uden List; bs. enfoldigen, men m. Negation: non incallide tergiversari, (ret listigen), Cic. Off. 3, 33; af — in.callĭdus, [2. in-], 3: ikke listig, ikke forslagen; oftere m. Negation: non incallidus servus, (ret forslagen el. forstandig), Cic. Cluent. 16; non incallidus in jure, (ret øvet el. dygtig deri), Capitol.; men Tac. Ann. 3, 8: incallidus alioqui, (ligefrem, oprigtig). — incallo, are, v. a., [1. in-, callum]: giør tykhudet, Veget.

in.candesco, [1. in-], dŭi, 3, v. n. inch.: at blive varm el. hed; vid. Ovid. Met. 2, 728, o. id. ibd. 12, 12, ogs. Virg. Ge. 3, 479. — in.candĭdo, [1. in-], are, v. a.: giør hvid, Firmic. — in.cānesco, [1. in-], nŭi, 3, v. n. inch.: at blive hvid; - ornusque incanuit albo Flore piri, Virg. Ge. 2, 71; men spumis incanuit unda, Catull. 63, 13; - men om Alderdommen: quum pigra incanuit aetas, Sil. 3, 328.

*incantāmentum, i, n., ligesom incantatio o. ἐπῳδή, oprdl.: Sang derover el. dertil; - bs. „overf.": Hexeformular; in pl., incantamenta carminum, Plin. 38, 3; — incantātio, onis, f.: = frgd.; pl., ∾ magicae, Tertull.; o. — incantator, oris, m.: som fortryller el. forhexer ved sin Sang el. ved andre Hexekunster, Tertull.; af — in.canto, [1. in-], avi, atum, 1, v. n. o. a.; oprdl.: at synge deri el. derpaa; passerem sepiculae incantantem, (s. in sepicula), etc., Appul.; — II) „bes.": at udsynge el. udsige en Trylleformular imod nogen, at fortrylle el. forhexe; - qui malum carmen incantasset, (en Hexeformular), Plin. 28, 4, e XII Tabb.; incantata mulier, (fortryllet, forhexet), Appul.; men incantata lacertis vincula, vid. Hor. Sat. 1, 8, 49. — in.cānus, [1. in-], 3: noget hvid el. graa, hvidlig el. graalig, crines, Catull., barba, Colum., caput, vid. Suet. Dom. 20; cf. Virg. Ge. 3, 311; - „poet.": incana secula, (i. e. multorum annorum secula), Catull. 95, 6.

incăpābĭlis, e, [2. in-, capio]: ufattelig, deus, Augustin. — in.capax, [2. in-]: ācis, adj.: som mangler Evne dertil; ∾ sacramenti, Prud.; men incapax solvi, (uopløselig), id. — ĭn.căpistro, [1. in-], avi, 1, v. a.: paalægger (nogen) Grime el. Tømme; bs. „overf.": ∾ aliquem malis erroribus, Appul. — incassum el. in cassum: s. und. cassus. — incaste, adv.: s. und. inceste. — incastīgātus, [2. in-], 3: ustraffet, udadlet, Hor. Ep. 1, 10, 45.

*incaute, adv.: uforsigtigen; stulte omnia atque incaute (sc. agere), Cic. Att. 7, 10; incaute et inconsulte (pugnare), Liv. 7, 15; - compar., ∾ murum subire, id. 21, 7; men Plin. Ep. 1, 15: nusquam incautius, (med større Tryghed); superl., Augustin.; o. — incautēla, ae, f.: Uforsigtighed, Salvian.; — [af flgd.].

in.cautus, [2. in-], 3: I) „alm.", o. ligesom act.: ubetænksom el. ubesindig el. uforsigtig; - hunc hominem incautum et rusticum etc., Cic. R. Am. 7; cf. Caes. B. G. 6, 30; men minime incautus patronus, Cic. Brut. 70; - incautus ad credendum pavor, Liv. 9, 12; - - compar., juventā incautiorem etc., id. 30, 13; superl., Sidon.; — b) ogs. m. ab, ogs. c. gen.; - incautus a fraude etc., Liv. 40, 5; incautusque sui, Stat.; — II) „bes." ogs. ligesom pass.: hvorfor man ikke tager sig iagt, uforudseet, usikker, farlig; - quod neglexeris, incautum atque apertum habes, Liv. 25, 38; ligel. iter ··· hostibus incautum, Tac. Ann. 1, 50; cf. Lucr. 6, 390, o. Propert. 2, 4, 14. — in.cavo, [1. in-], are, v. a.: at udhule, aliquid, Colum.

in.cedo, [1. in-], cessi, cessum, 3, v. n. o. a.: skrider frem el. gaaer skridtvis derad el. derpaa, osv., (undert. m. Bibegr. af Gravitet el. Værdighed, osv., hvs. Senec. Qu. N. 7, 31: non ambulamus, sed incedimus); bs. I) „egenl."; A) „alm."; - quam teter incedebat, etc., Cic. Sest. 8; cf. Virg. Aen. 5, 188 o. 553; ligel. quem modo ··· incedentem vidistis, Liv. 1, 16; cf. id. 2, 6; ligel. Matrona incedit census induta nepotum, Propert. 3, 13, 11; cf. Tibull. 2, 3, 52; — b) c. acc.: incedunt moestos locos etc., Tac. Ann. 1, 61; — B) „bes." i Krigssproget: at rykke el. drage el. marschere ud, at gaae løs derpaa, at marschere, osv.; - in perculsos acrius incedere, Sall. Jug. 101; cf. Liv. 9, 21; men id. 21, 33: et agmen reliquum incedere coepit; men propius incedentes, Tac. Ann. 4, 47; — II) „fig.", A) „alm.": at gaae imode, at gaae dertil; - malitiae lenonis contra incedam, Plaut. Rud. 3, 3, 31; men facilius ad inventionem animus incedit, si etc., Cic. Inv. 2, 14; men incessit itineri et proelio, (begav sig paa Marschen og til Slag), Tac. 1, 51; — B) „bes." om Tings- o. Begrebssubjecter: at paakomme el. gribe nogen, at falde nogen ind, at vise sig, osv.; a) c. dat.; - exercitui tantus incessit ··· dolor etc., Caes. B. C. 3, 74; cf. Sall. Catil. 31; ligel. gravior cura patribus incessit, Liv. 4, 57; cf. Tac. Ann. 3, 36; — b) c. acc.; ipsum ingens cupido incessit Tarenti potiundi, Liv. 24, 13; ligel. timor patres incessit, ne etc., id. 1, 7; - men Ter. Andr. 4, 3, 15: Nova nunc religio in te istaec incessit, (hvor in er at mærke);

— c) absol.: at falde ind, at indtræffe, at opstaae, odl.; - postquam tenebrae incedebant, Tac. Ann. 15, 37; ubi tempestas incessit, Colum.; ligel. ∾ siccitates, frigora, etc., id.; - ubi etc., lascivia atque superbia incessere, Sall. Jug. 41; cf. Tac. Ann. 3, 36: ubi pro modestia et pudore ambitio ac vis incedebat; men id. ibd. 2, 55: occultus rumor incedebat, m. acc. c. inf.; cf. Liv. 8, 17: religio deinde incessit, vitio eos creatos.

ĭn.cĕlĕber, [2. in-], bris, bre: ubekiendt, uberømt; - ∾ vallis, Sil.; men m. Negation: non incelebres libri, Gell. 5, 14. — in.cĕlĕbrātus, [2. in], 3: ikke omtalt, ikke omskreven; vid. Tac. Ann. 6, 7: nobis pleraque digna cognitu obvenere, quamquam ab aliis incelebrata.

incendĕ.făcio, fēci, 3, v. a., [incendo]: stikker i Brand, carraginem, Treb. Claud. 8. — *incendiālis, e: hørende til Ildebrand el. Opbrændelse; ∾ tunica, Tertull.; — incendiārius, 3: hørende til Antændelse, tela, Ammian.; men ∾ oleum, Veget., (i. e. naphtha); - ∾ avis: etslags ubekiendt Fugl, vid. Plin. 10, 17; — B) df. subst. incendiarius, i, m.: Brandstifter, Mordbrænder, Tac. Ann. 15, 67, o. Suet. Vitell. 17; o. — incendiōsus, 3: brændende; ∾ folia gustu, Appul.; - compar., Fulgent.; — [flgd.].

incendium, i, n., [incendo]: antændt Ild, Ildebrand, Brand; I) „egenl."; - ∾ facere, (lægge el. paasætte), Cic., Caes.; cf. nedenf. Cic. Mur. 25; in ipso urbis incendio, Caes.; men (frumentum) flumine atque incendio corruperunt, id. B. G. 7, 55; men nihil cogitant ··· nisi incendia, etc., Cic. Catil. 2, 5; men cunctos, qui etc., incendium hausit, Tac. Hist. 4, 60; - f. ogs. Hor. Ep. 1, 18, 35, o. Virg. Aen. 5, 680; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": Ild, Brand, Hede, odl.; - ∾ siderum, Plin.; cf. id. 18, 76: Auster Africae incendia affert cum serenitate; men Lucr. 4, 873: quae stomacho praebent incendia nostro: — 2) „concret.": Brand, Fakkel; (saal. alene „poet."); vid. Virg. Aen. 9, 71, o. Ovid. Met. 14, 539; — B) „ment."; 1) „alm.", men oftest „alleg."; - vid. Cic. Mur. 25: incendium in suas fortunas excitatum etc.; cf. id. d. Rep. 1, 1: oriens incendium belli ··· restinguere; ligel. id. Catil. 1, 11: invidiae incendio conflagrare; cf. Liv. 22, 40, o. id. 39, 6; — 2) „bes.": lidenskabelig Ild, brændende Harme el. Attraa el. Elskov, odl.; - cupiditatum incendiis inflammatus, Cic.; men restinctis jam animorum incendiis, id. Orat. 8; cf. id. d. Or. 2, 47; - ogs. om en Smerte, Vell. 2, 130, om et Oprør, id. ibd. 125; men Plaut. Merc. 3, 4, in.: Ita mihi in pectore ··· facit amor incendium; cf. Ovid. Fast. 1, 411: ∾ mitia praebere, o. id. A. A. 2, 301: ∾ movere.

incendo, di, sum, 3, v. a., [1. in-, candeo]: stikker i Brand, antænder, forbrænder; I) „egenl."; - cupas taeda ac pice refertas incendunt, etc., Caes. B. C. 2, 11; cf. id. B. G. 1, 5, o. id. ibd. 7, 3, ogs. Cic. Catil. 3, 4, oftere; ∾ naves el. classem, id.; - ∾ tus et odores, id. Verr. 4, 37; men ∾ altaria, Virg., ogs. aras votis, id. Aen. 3, 279; men ∾ agrus, (neml. for at rydde dem), id. Ge. 1, 84; men Cic. Verr. 1, 33: quum ipse circumsessus paene incenderere, (paa det nærmeste var bleven indebrændt); - men absol.: nec incendit, nisi ignis, Quintil. 6, 2, 28; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": at giøre lys el. skinnende, at belyse, odl.; - ejusdem (solis) incensa radiis luna, Cic. N.D. 1, 31; men quod sol incenderit (aurum), Ovid. Pont. 2, 1, 41; men digitos incendere gemmis, (smykke dem dermed), Stat.; — 2) „bes."; a) ∾ annonam, (opskrue Kornpriserne), Varr.; — b) si istuc ··· conare, tuum incendes genus, (skal du bringe Fordærvelse derover), Plaut. Trin. 3, 2, 49; — B) „ment.": at optænde en Lidenskab, at bringe i Hede, at ophidse, odl.; - ∾ judicem, Cic. d. Or. 2, 45; men ∾ plebem largiundo, etc., Sall. Catil. 38; cf. id. ibd. 13: ∾ juventutem ad facinora; men Virg. Aen. 4, 360: Desine meque tuis incendere teque querelis; cf. id. ibd. 5, 455: Tum pudor incendit vires et conscia virtus; men Cic. Tusc. 1, 2: incendi ad studia gloriā; cf. id. Prov. Cons. 14; men inimicitiis incensa contentio, id. Opt. Gen. Or. 7; - ogs. absol.: Dumque petit, petitur, pariterque incendit et ardet, Ovid. Met. 3, 425; cf. Ter. Phorm. 1, 4, 9: loquarne? incendam; etc.

incense, adv. af 1. incensus, ligesom antændt; df. „fig.": med Ild el. Heftighed, Gell. 10, 3. — *incensĭo, onis, f.: Antændelse el. Afbrændelse, Capitolii, Cic. Catil. 3, 4; men incensione urbem liberavi, id. Sull. 11; o. — incensor, oris, m.: som antænder, som sætter Ild derpaa; (eftercl. Ord); ∾ messium, Dig.; men ∾ specularum, (som tænder Ildsignaler), Appul.; - ogs. „overf.": ∾ turbarum, (som vækker Uroligheder), Ammian.; — [incendo]. — 1. incensus, 3: partic. af incendo. — 2. incensus, 3, adj., [2. in-, census, 3, censeo]: som ikke er anført paa Censorernes Lister; - hominem incensum vendere, Cic. Caecin. 34; cf. Liv. 1, 44: lex de incensis lata; men id. 4, 8: populus per multos annos incensus.

*incentĭo, onis, f.: Blæsen el. at blæse deri el. derpaa; incentiones tibiarum, Gell. 4, 13; - ogs. Istemmen el. Afsyngen, navnl. af en Trylleformular, id. 16, 11; — incentīvus, 3: ligesom opstemmende el. istemmende; (for- o. efterel. Ord); - ∾ tibia, (Discantfloiten), Varr.; (opp. tibia succentiva); — II) df. „fig."; A) „alleg.": som er foran el. forud (et andet); - pastorum vitam esse incentivam etc., id.; — B) „overf.": hidsende el. hidsig, lues, Prudent.; — b) df. subst.: incentivum, i, n.: Lokkemiddel Fristelse, vitiorum, Hieronym.; o. — incentor, oris, m.: en Forsanger; (efterel. Ord); ∾ carminis, Paul. Nol.; incentore canam Phoebo, Avien. Perieg. 895; — II) „fig.": som ophidser dertil; ∾ igneus turbarum, Ammian.; ∾ civilis belli, Oros.

*inceptio, onis, f.: Begyndelse, Foretagende; ∾ tam praeclari operis, Cic. Acad. 2, 38; - nam inceptio est amentium, etc., Ter. Andr. 1, 3, 13; — incepto, are, v. a. intens.: begynder derpaa, foretager; (for- o. efterel. Ord); - quo iter inceptas? Plaut.; ligel. quid inceptas? Ter. Eun. 5, 8, in.; men quod ··· inceptas facinus facere, Plaut. Curc. 1, 1, 23; - men Gell. 1, 11: tibicines canere inceptabant; o. — inceptor, oris, m.: som begynder derpaa, som fremkalder el. foranlediger noget; - O mearum voluptatum omnium inventor ··· inceptor, perfector! Ter. Eun. 5, 9, 4; — [incipio]. — inceptum, i, n.: s. und. incipio. — 1. inceptus, 3: partic. af incipio. — 2. inceptus, us, m., [incipio]: Begyndelse, Foretagende; in pl., Val. Fl. 6, 124.

incernĭcŭlum, i, n.; 1) Saald, Sigte, Cato; - ogs. ligesom τηλία: Melkasse el. Grynkasse, Plin. 8, 69; af — in.cerno, [1. in-], crēvi, crētum, 3: sigter el. sælder derpaa el. deri; ∾ cribro terram, Cato, Colum.; - piper album ··· Incretum, (paasigtet el. paastroet), Hor. Sat. 2, 4, 75; men ∾ marmor super fricaturam, Vitruv. — in.cēro, [1. in-], (avi), atum, 1, v. a.: voxer, overtrækker med Vox; canaliculo intus incerato, Cels.; - men „poet.": ∾ genua deorum, Juvenal. 10, 55, (lægge Votivtavler af Vox paa deres Knæer, d. e. at giøre dem Løfter).

1. incerte, adv. af incertus: usikkert, hid og did; ∾ errat animus, Enn. ap. Gell. 19, 10; ∾ vagat exsul, Pacuv. ap. Non. — 1. incerto, abl. som adv., s. und. incertus. — 2. incerto, are, v. a., [incertus]: gior uvis el. usikker; (for- o. efterel. Ord); - longa dies meum incertat animum, Plaut. Epid. 4, 1, 18; - ∾ prospectum alicui, Appul.; ∾ sermonem singultu, id.

incertus, [2.in-], 3; I) objectivt, om en ifølge nogen Beskaffenhed ligesom vaklende Gjenstand: uvis, usikker, ubestemt, osv.; – Amicus certus in re incerta cernitur, Enn. ap. Cic. Lael. 17; Quae nunc sunt certa ei consilia, incerta ut sient, Ter. Andr. 2, 3, 16; incertis itineribus ··· in hiberna perveniunt, Caes. B. G. 5, 37; ∾ status, Cic., dominatus, id.; men ∾ crines, (uordnede), Ovid.; per incertam lunam, (i svagt Maaneskin), Virg. Aen. 6, 270; cf. ∾ soles, id. ibd. 3, 203; men ∾ securis, id. ibd. 2, 221, (usikker, som ikke træffer rigtigt); ∾ vultus, (forstyrret Mine), Sall. Jug. 106; – „poet." ogs. in neutr. som adv.: incertum vigilans, Ovid. Her. 10, 9, Stat.; — II) subjectivt om det ifølge en Erkiendelse el. Overbevisning ligesom Vaklende: uvis, ubestemt, tvivlsom, osv.; – nihil est incertius vulgo, Cic. Mur. 17; men id. ibd. 32: quod est dubium, id relinquere incertum, etc.; cf. Plin. 17, 1: incerta atque dubia tractare; ∾ eventus reliqui temporis, Cic. Quint. 26; cf. id. Mil. 21; ∾ auctor, Quintil.; — b) saal. ofte m. en Relativsætning; – moriendum enim certe est, et id incertum, an hoc ipso die, Cic. d. Senect. 20; confessus est quidem, sed incertum, utrum quia verum erat, an quia etc., Plin. Ep. 4, 11; – Italicos incertos, socii an hostes essent, etc., Liv. 30, 35; cf. Sall. Jug. 49; – men Liv. 28, 36: incerto prae tenebris, quid aut peterent, aut vitarent; — bb) neutr. absol. incertum, i: det Uvisse, Uvisheden; ne cujus incerti vanique auctor esset, Liv. 4, 13; incerta maris et tempestatum, Tac.; ad incerta belli, Liv.; men Cic. Caecin. 27: in dubium incertumque revocari, (bringes i Fare); – in incertum, Liv. 4, 13: paa en ubestemt Tid; — b) ogs. m. Relativsætning; postremo fugere, an manere, tutius esset, in incerto erat, Sall. Jug. 38; ligel. in incerto habuere, quidnam consilii caperent, id. Catil. 41; — c) ogs. er at mærke abl. incerto, som adv.: usikkert el. uvist; ubi habitet dum, incerto scio, Plaut. Epid. 3, 4, 69, oftere; — B) „overf." paa den Person, som er i Uvished derom: uvis, tvivlende el. tvivlraadig, osv.; a) absol.; suspensam et incertam plebem Rom. etc., Cic. Agr. 2, 25; men Sall. Jug. 74: varius incertusque agitabat; cf. Plaut. Epid. 3, 4, 3; — b) m. Relativsætning; quid dicam hisce, incertus sum, Ter. Hec. 3, 4, 36; quum incertus essem, ubi esses, Cic. Att. 1, 9; cf. Virg. Aen. 3, 7, ogs. Hor. Sat. 1, 8, in.; — c) c. gen.; Incertusque meae paene salutis eram, Ovid. Trist. 3, 3, 4; incertus sententiae, Liv., ultionis, Tac.; – naves incertae locorum, Auct. B. Afr. 7; – incertus animi, Tac. Ann. 6, 46.

*incessābĭlis, e: uafladelig, uden Ophør, (efterel. Ord); ∾ labor, Capella; — df. adv. incessabiliter: uden Ophør, id.; o. — incessanter, adv.: uaflaeligen, Cod. Justin.; — [2.in-, cesso].

incesso, cessivi o. cessi, 3, v. a., intens. af incedo; I) „egentl.": gaaer løs derpaa, angriber el. anfalder fiendtligen; – quae (pars corporis) quum jaculis saxisque incesseretur, Liv. 8, 24; cf. Suet. Calig. 25, ogs. Ovid. Met. 13, 566; — b) ogs. absol.; saevisque parant incessere telis, id. ibd. 14, 402; cf. Suet. Vitell. 17; — II) „fig.": angriber el. forfølger, navnl. med Talen; df. anklager el. beskylder, osv.; – ∾ aliquem dictis protervis, Ovid. Met. 13, 232; ∾ adversarios maledictis, Suet.; cf. id. Tib. 57, oftere; – ∾ aliquem criminibus, Tac., occultis suspicionibus, id.; ogs. ∾ aliquem ut tumidiorem, Quintil.; cf. Tac. Hist. 3, 70; men sermo cum risu aliquos incessens, Quintil.; cf. id. 6, 3, 35: si aut nationes totae aut ordines incessantur.

incessus, us, m., [incedo]; I) „egentl." el. som Handling: Skriden el. Skridt, Gaaen el. Gang; navnl. Maaden at gaae paa; – status, incessus, sessio ··· teneant illud decorum, Cic. Off. 1, 35; ∾ citus modo, modo tardus, Sall. Catil. 15; cf. Cic. Pis. 11, o. Ovid. A. A. 3, 306, ogs. Virg. Aen. 1, 405; – ogs. om Dyrene, Plin. 10, 54; – „poet." ogs. in pl., Ovid. Met. 11, 636; — B) „bes." ogs.: fiendtligt Indfald el. Angreb; – primo incessu (solvere obsidium), Tac. Ann. 4, 24; cf. id. ibd. 12, 50; — II) „overf." o. „concret" el. som Sted: Indgang el. Adgang el. Tilgang; – quum alios incessus hostis clausisset, etc., Tac. Ann. 6, 33.

inceste, adv. af 1.incestus; I) syndigen, ugudeligen; ∾ facere sacrificium Dianae, Liv. 1, 45; cf. Lucr. 1, 99; — II) „bes.": ukydsk el. utugtigen; vid. Cic. Coel. 14, o. Suet. Ner. 28; – compar., Arnob. — incestĭfĭcus, 3, [1.incestus, facio]: som begaaer en Forbrydelse el. Skændsel, Senec. Phoen. 223. — incesto, avi, 1, v. a., [1.incestus]; I) „alm.": gjør uren, besmitter; – ∾ funere classem, (om den Ubegravne), Virg. Aen. 6, 150; ∾ aras, Stat., diem, id.; — II) „bes.": smitter el. skænder med Utugt; ∾ puellam, Plaut., filiam, Tac.; ∾ se coram aliquo, Suet. — incestum, i, n.: s. und. 1.incestus.

1.incestus, 3, [2.in, castus]; I) uren el. besmittet, syndig el. forbrydersk; virum optimum incesto ore lacerare, Cic. Phil. 11, 2; men incestus, Hor. Od. 3, 2, 30, (den Ugudelige); – concessa apud illos, quae apud nos incesta, Tac. Hist. 5, 4; incestarum avium catervae, Stat.; cf. Hor. A. P. 472; — II) „bes.": besmittet med Utugt, utugtig, ukydsk; – ∾ judex, Hor. Od. 3, 3, 19, (i. e. Paris); incestis temerari vocibus aures, Ovid. Trist. 2, 503; ∾ sermones, Liv., amores, Tac., Hor.; cf. Suet. Claud. 26; men sic incesta perit (Vestalis), Ovid. Fast. 6, 459; — B) df. neutr. incestum, i, som subst.: Utugt, navnl. ogs. som Religionsbrøde; – incestum summo supplicio sanciunto, Cic. Leg. 2, 10, e XII Tabb.; incestum facere, Cic., committere, Quintil., Dig.; incesti damnata, Quintil. 7, 7, 3; – pl. incesta, vid. Cic. Tusc. 4, 35; ligel. ∾ sororum, Suet., Vestalium, id.; df. — 2.incestus, us, ligesom incestum: Utugt el. Blodskam, osv.; de incestu quaestio, Cic. Mil. 22, oratio, id. Brut. 32.

in.chăraxo, [1.in-], are, v. a., ἐγχαράσσω: kradser el. ridser deri; ∾ avem, Apic. — inchŏāmenta, orum, n.: den første Undervisning, Capella; — inchŏātio, onis, f.: Begyndelse, Augustin. — inchŏātīvus, 3: som betegner en Begyndelse, verba, Prisc.; o. — inchŏātor, oris, m.: som begynder; ∾ mortis, (den første Manddraber), Prudent.; — [flgd.].

inchŏo, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.; (rimel. oprdl.: at gyde i Formen; ἐγχέειν; df. sædv.): begynder; A) „alm."; a) c. acc.; – ab alio (artifice) inchoatum (signum) accipere et perficere, Cic. Fin. 4, 13; cf. id. ibd.: qualem igitur natura hominem inchoavit? (ogs. er dette hele Sted at efterse i dets Sammenhæng); s. ogs. id. Off. 3, 2: qui (pictor) Coae Veneris eam partem, quam Apelles inchoatam reliquisset, absolveret; men id. ibd. 3, 7: quoniam operi inchoato ··· tamquam fastigium imponimus; – saal. ofte om Aandsværker; vid. Cic. Arch. 11, o. id. Orat. 9; ligel. id. Acad. 1, 3: philosophiam multis locis inchoasti; cf. id. Brut. 5; – ogs. om andre Gjenstande; saal. Favonius ver inchoat, Plin.; inchoandae vindemiae dies, id.; men „poet.": Tum Stygio regi nocturnas inchoat aras, Virg. Aen. 6, 252, (begynder at offre til ham); — b) c. inf., Lucr. 3, 181, o. Lucan. 10, 171; — B) „bes." heder ogs. partic. perf. inchoatus, 3: som alene er begyndt, (oppon. perfectus); vid. Cic. Top. 18, o. id. Fin. 4, 6; ligel. id. d. Or. 1, 2: quae ··· ex commentariolis nostris inchoata et rudia exciderunt; — II) neutr.: at begynde, at tage sin Begyndelse; (alene efterel.); inchoante mense,

Pallad.; — b) „poet." ogs., ligesom infit: begynder at tale, Stat. Theb. 8, 623.

in.cĭcur, ŏris, adj., [2.in-]: ikke tam; df. „overs.": vild, raa; reprime incicorem iracundiam, Pacuv. ap. Fest. — 1.in cĭdo, cidi, cāsum, 3, v. n., [1.in-, cado]: at falde deri el. derpaa, at falde el. styrte ind el. sammen, at geraade deri, osl.; I) „egenl."; A) „alm."; a) m. in c. acc.; - ∾ in foveam, Cic.; men ex spelunca saxum in crura ejus incidisse, id. Fat. 3; cf. Virg. Aen. 2, 305; men Liv. 27, 23: pestilentia incidit in urbem agrosque; - ogs. m. andre praepp.; saal. m. ad, Virg. Aen. 12, 926, m. super, id. ibd. 2, 467; — b) c. dat.; Sagunti ruinae nostris capitibus incident, Liv. 21, 10; cf. Ovid. Met. 5, 104; men ∾ Romanis ultimis, Liv. 28, 13; — B) „bes.": tilfældigen el. pludseligen at falde el. geraade el. komme deri el. stode derpaa, osl.; - qui in me ipsum incurrit et incidit, (neml. i Trængselen), Cic. Planc. 7; men ∾ in aliquas insidias, id. Fam. 7, 3; cf. id. R. Am. 52; ogs. ∾ inter catervas armatorum, Liv. 25, 39; - men quocumque inciderunt (oculi), Cic. Mil. in.; — II) „fig."; A) „alm."; 1) at falde el. geraade el. komme deri; - ∾ in morbum, Cic., in furorem et insaniam, id. Pis. 20; — 2) at overfalde el. tilstode, osl.; - tantus terror incidit exercitui etc., Caes. B. C. 3, 13; men Cic. d. Or. 1, 7: ut nihil incidisset postea civitati mali, quod non etc.; — B) „bes."; 1) tilfældigen at geraade deri el. at komme dertil, osl.; ogs. at geraade el. falde derpaa (i Tanken el. i Talen), osv.; - quod in id reip. tempus non incideris, sed veneris, etc., Cic. Fam. 2, 7; men id. Div. in Caecil. 15: quoniam non consulto, sed casu, in eorum mentionem incidi; cf. id. Brut. 2; men ∾ in amicitiam alicujus, (tilfældigen at blive nogens Ven), Sall. Catil. 14; ∾ in cupiditatem imperiorum, etc., Cic. Off. 1, 8; men id. Fam. 5, 8: non me ··· fortuito ad tuam amplitudinem meis officiis amplectendam incidisse; - quodcumque inciderit in mentem (m. o. ud. dat.: hvad der falder nogen ind), Ter. Heaut. 3, 1, 75; cf. id. Phorm. 1, 3, 5, oftere; ogs. Cic. Fin. 4, 16; men ex ipsa re mihi incidit suspicio, Ter. Andr. 2, 2, 22; ligel. id. Heaut. 3, 3, 37: ut aliud ex alio incidit; men Liv. 1, 57: potantibus his ··· incidit de uxoribus mentio; — 2) at falde ind el. at indtræffe i el. paa en vis Tid; - in quem diem Romana incidunt mysteria, Cic. Att. 6, 1; cf. id. Pis. 4, ogs. Quintil. 12, 11, 16; — 3) som Begivenhed at falde ind el. at tildrage sig el. finde Sted el. indtræffe, osl.; - in nostra civitate ··· optimis viris ··· tales casus incidisse, Cic. Fam. 5, 17; men id. Off. 1, 10: incidunt saepe tempora, quum etc.; cf. id. ibd. 1, 43; - potest incidere quaestio, Quintil.; men Plin. 2, 27: haec ideo facta, quia incasura erant illa; - forte ita incidit, ut etc., Liv. 26, 23; ligel. m. ne, id. 1, 46; men si quando ita incidat, Quintil.

2.in cido, cidi, cīsum, 3, v. a., [1.in-, caedo]: skærer deri el. derpaa, gior et Indsnit, beskærer, tilskærer, osl.; - ∾ arbores, Plin.; cf. Caes. B. G. 2, 17; ∾ venam, (slaae el. aabne den), Plin., Cels.; incisi nervi non solidantur, Plin.; men „alleg.": qui mihi pinnas inciderant, (havde stækket mine Vinger), etc., Cic. Att. 4, 2; - ∾ vites falce, Virg. Ecl. 3, 11; pulmo incisus (in extis), Cic. Div. 1, 39; - ∾ linum, (overskære), Cic. Catil. 3, 5; ∾ funem, Virg.; men ∾ corpora el. homines, (anatomere dem), Cels.; men Liv. 6, 29: tabula ··· his ferme litteris incisa; cf. Hor. Od. 4, 8, 13; — B) „bes."; 1) indskærer el. indhugger el. indgraver deri el. derpaa; oftest m. in c. abl., sieldn. m. in c. acc., vid. Cic. Phil. 1, 10, o. Liv. 3, 57; ogs. c. dat., ogs. absol.; - in qua basi grandibus litteris Africani nomen erat incisum, Cic. Verr. 4, 65; ligel. carmen incisum in sepulcro, id. d. Senect. 17; cf. id. Balb. 23; - ∾ fastos marmoreo parieti, Suet. Gramm. 17; cf. Plin. Pan. 54; men ∾ amores arboribus, Virg. Ecl. 10, 53; cf. Ovid. Met. 9, 529; - incidebantur domi leges, Cic. Mil. 32; — 2) forfærdiger skærende, tilskærer; ∾ faces, Virg. Ecl. 8, 29; cf. Ovid. Met. 8, 215; — II) „fig."; A) afbryder el. standser, holder inde, hører op, osl.; ∾ poëma, Cic. Qu. Fr. 3, 1; cf. id. d. Or. 2, 82, o. Liv. 32, 37; men ∾ novas lites, Virg. Ecl. 9, 14; cf. Hor. Ep. 1, 14, 36; — B) afskærer, borttager; - ∾ media, vid. Cic. Phil. 2, 19; men spe omni reditus incisa, Liv. 2, 15; cf. id. 44, 6 o. 13; men ∾ testamentum, (ophæve el. cassere), Dig.; — III) af partic. incisus, 3, er subst. neutr. incisum, i, Grækernes κόμμα: Afsnit el. Indsnit i Perioden, Komma; vid. Cic. Orat. 62; cf. Quintil. 9, 4, 22: incisum erit sensus non expleto numero, etc. — incidŭus, 3, s. und. incaeduus.

inciens, tis, adj., [besl. m. ἐγκύων, i. e. praegnans]; om Dyrene: drægtig, med Foster; ∾ sues, Plin., oves, Varr. — incīle, is, n., s. und. flgd. — incīlis, e, [skal være syncop. f. incidilis af 2.incido], ligesom indskaaren; df. fossa incilis, (Afløbsrende), Cato; — II) oftest subst. incile, is, n.: Afløbsrende, osl.; incilia excitare, Colum., aperire, Cato; ogs. incile ducere, Dig.; - df. lignelsesvis: tamquam in quodam incili omnia adhaeserunt, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 5. — incīlo, are, v. a.: udskælder, dadler; (forel. Ord); - spernere, incilare probris, Att. ap. Non.; men Lucr. 3, 977, absol.: jure increpet inciletque.

incinctus, 3: partic. af flgd. — incingo, [1.in-], cinxi, cinctum, 3, v. a.: omgiorder el. omgiver dermed; (oftest „poet." o. i efteraug. Prosa); - ∾ aras verbenis etc., Ovid. Met. 7, 242; incingi zona, id. Her. 9, 66; men Mela 2, 3, Arcadiam ··· undique ··· incingunt; men ∾ se etc., vid. Catull. 64, 259; - ogs. medial c. acc., Ovid. Met. 4, 483; men c. abl., id. ibd. 14, 720; — b) df. partic. incinctus, 3: omgiordet dermed, ifort; incinctus cinctu Gabino, Liv. 8, 9; cf. Virg. Aen. 7, 316, o. id. Ge. 4, 342; - df. „poet.", Margine gramineo patulos incinctus hiatus (acc. graec.), Ovid. Met. 3, 162; cf. id. ibd. 13, 891.

incĭno, ĕre: v. a. o. n., [1.in-, cano]: istemmer syngende el. blæsende; - varios incinit ore modos, Prop. 2, 18, 6; cf. Gell. 1, 11; - men som neutr.: si modulis lenibus tibicen incinat, id. 4, 13.

incipesso, ĕre, s. und. incipisso. — incĭpĭo, cēpi, ceptum, 3, v. a. o. n., [1.in-, capio]; egentl.: tager fat derpaa, (opp. desino el. desisto); df. (tildels m. Bibegr. af Virksomhed): begynder at handle, begynder; - oftest c. inf.; ogs. undert. absol., el. c. acc., el. m. ab, osv.; - (in tempp. perff. er Formen coepi hos Cic. d. sædvanlige; vid. id. Verr. 5, 10); — 1) act.; a) c. inf.; - ne nimis cito diligere incipiant, neve non dignos, Cic. Lael. 21; cf. id. ibd. 16; - jamque frumenta maturescere incipiebant, Caes.; cf. id B. G. 2, 2; men qua crus esse incipit, Ovid. Met. 6, 255; - Male quod mulier facere incepit, nisi etc., Plaut. Truc. 2, 5, 12; — b) absol.; ut incipiendi ratio fuerit, ita sit desinendi modus, Cic. Off. 1, 37; dum deliberamus, quando incipiendum sit, incipere jam serum est, Quintil.; - ac statim sic rex incipit, (begynder at tale), Sall. Jug. 109; cf. Hor. A. P. 136, oftere; men id. Ep. 1, 2, 41: sapere aude; Incipe, (begynd kun derpaa); - turpe inceptu, Ter.; incipientes (pueri: som begynde at lære), Quintil.; — c) c. acc.; ∾ bellum, (opp. deponere), Sall. Jug. 83; ∾ opus, Liv. 7, 34, sementem, Virg., Maenalios versus, id.; recentes sumus ad id, quod incipimus, Quintil.; - men pass.: tanta incepta res est, Plaut.; cf. Ter. Andr. 5, 1, 17, ogs. Hor. Epod. 14, 7, o. Virg.

Ge. 2, 39; f. ogf. Caes. B. G. 7, 17, o. Sall. Jug. 21; — d) m. ab: - a Jove incipiendum etc., vid. Cic. d. Rep. 1, 36; men om Taleren: ∾ ab excusatione aetatis, Quintil.; - men impers.: optime incipitur a longis etc., id.; — II) in neutr.: begynde at være, at tage sin Begyndelse, at begynde; - quum etc., tum incipere ver etc., Cic. Verr. 5, 10; - quoties incipit sensus, aut desinit, Quintil.; cf. Ter. Andr. 4, 2, 26, o. Virg. Aen. 2, 269; - men om en Localitet: mox Idumaea incipit etc., Plin. 5, 14; - incipiente aetate, id.; incipientes hydropici, id. 24, 80; — III) af partic. inceptus, 3, er subst. neutr. inceptum, i, n.: det begyndte Værk el. Arbeide, Begyndelse el. Foretagende, odl., (opp. factum), Cic. Catil. 2, 12; cf. Hor. A. P. 127, o. Sall. Catil. 4 o. 7; - incepto absistere, Liv., desistere, Virg.; haerere in incepto, id. Aen. 2, 654; ∾ peragere, id., perficere, Sall.; - ogf. in pl.; cupidus incepta patrandi, id. Jug. 70; cf. id. Catil. 17, ogf. Hor. A. P. 14; men di nostra incepta secundent, Virg. Aen. 7, 269; cf. Ovid. Am. 3, 2, 56; bf. — incipisso, (el. -esso), ĕre, v. a., (plautinsk Viform af frgd., o. m. f. Bem.); - ∾ magnam rem, Plaut.; cf. id. Capt. 3, 3, 17, o. id. ibd. 4, 2, 22.

in.circumcīsus, [2.in-], 3: uomskaaren, Prudent. — in.circumscriptus, [2.in-], 3: uindskrænket, Prudent. — incīse, o. incīsim, adv. af 1.incisus: i korte Affatser; vid. incisum, und. 2.incido, ogf. Cic. Orat. 63 o. 67. — incīsio, onis, f., [2.incido]; I) i Rhetoriken, ligesom incisum, Grækernes κόμμα, (ogf. vort Komma): Indsnit el. Affnit i Perioden; vid. Cic. Orat. 61 o. 64; — II) i Metriken: = caesura, Diomed.; — III) hos Lægerne: skærende Smerte i Underlivet; ∾ interiorum, Veget. — incīsum, i, n.: f. und. 2.incido. — incīsūra, ae, f., [2.incido]: Skaar el. Indsnit, Colum.; ab ipsa incisura (herbae), Plin. 11, 94; — II) „bes." ogf.; A) naturlig Fordybning, navnl. i Haanden; Plin. 11, 114; ogf. i Træernes Blade, id.; ogf. hos Insecterne; insecta appellata sunt ab incisuris, etc., id. 11, 1; — B) i Maleriet: Afskillelse af Lys og Skygge, vid. id. 33, 37. — 1.incīsus, 3: partic. af 2.incido. — 2.incīsus, us, m., [2.incido]: Indskæren deri el. Indsnit (i et Træ); proximo anno ab incisu, Plin. 16, 23.

*incītābŭlum, i, n.: Opmuntrings- el. Pirremiddel; ∾ ingenii et virtutis, Gell. 15, 2; o. — incitamentum, i, n., ligesom frgd.: Opmuntringsmiddel, Tilskyndelse, periculorum, (i. e. ad pericula), Cic. Arch. 10, ad honeste moriendum, Curt.; - ogf. in pl.: incitamenta irarum, Tac. Ann. 1, 55.

incitate, adv. af 1.incitatus: hurtigen, ilende; men alene om Talen o. in compar.; - fluit omnino numerus ··· tum incitatius ··· tum tardius etc., Cic. Orat. 63; cf. id. ibd. 20. — incĭtātio, onis, f.; oprdl.: stærk el. heftig Bevægelse, f. nedenf.; bf. I) ligesom m. activ Bem.: Opmuntring el. Tilskyndelse el. Ophidselse; - languentis populi incitatio etc., Cic. d. Or. 2, 9; cf. id. ibd. 2, 43: acri et vehementi quadam incitatione inflammari; — II) m. ligesom passiv Bem.; A) „egenl.": Hurtighed el. Hastighed; - (sol) tanta incitatione fertur, ut etc., Cic. Acad. 2, 26; — B) „fig." o. „ment.": brusende Heftighed i Sindet; ogf. Begeistring; ogf. Heftighed i Foredraget; - est quaedam animi incitatio atque alacritas etc., Caes. B. C. 3, 92; men mentis incitatione et permotione divina (divinare), Cic. Div. 1, 40; men ejus (orationis) vim atque incitationem etc., id. d. Or. 1, 35; o. — incĭtator, oris, m.: som ophidser el. oprører, Prudent., Ammian.; — bf. fem. incĭtātrix, icis, ad vitia, Arnob., libidinum, Lactant.; — [incito]. — 1.incĭtatus, 3: partic. o. adj. af incito. — 2.incĭtatus, us, m., [incito], ligesom incitatio: stærk Bevægelse; assiduo mundi incitatu, Plin. 2, 45.

in.cĭto, [1. in-], avi, atum, 1, v. a.: sætter i stærk Bevægelse, driver afsted; hvf. ∾ se: komme i stærk Bevægelse, ile afsted; I) „egenl."; - ∾ vehementius equos, Caes.; pavor incitat artus, (ryster dem), Lucr.; - stellarum motus tum incitantur, tum retardantur, Cic. N. D. 2, 40; men naves remis incitari, Caes.; - nostri ex castris se incitant, id.; quum se ex alto aestus incitasset, id.; cf. id. B. G. 4, 17, o. id. B. C. 3, 21; - som Ordsprog mærkes: ∾ currentem, (anvende Formaning, hvor den ikke behøves), Cic. Phil. 3, 8, o. id. Qu. Fr. 1, 1, 16. — II) „fig."; A) „overf.": vækker, pirrer, frembringer; - incitat unda sitim, Ovid. Remed. 632; - ogf. fremskynder el. befordrer; consuetudo ··· eloquendi celeritatem incitat, Cic. d. Or. 1, 20; navnl. ogf. i Landbruget: ∾ arborem el. vitem, Colum., Pallad., (befordre deres Vært, lade dem voxe); men amnis pluviis incitatus, Liv. 44, 8; — b) ogf. forøger forstørrer; ∾ coelibum poenas, Tac. Ann. 3, 25; — B) „ment."; a) ophidser el. opflammer, opmuntrer el. tilskynder; ∾ aliquem imitandi cupiditate, Cic.; ∾ juvenes ad studium cohortationibus, id.; cf. id. d. Or. 2, 35; — b) ophidser derimod el. dertil; m. ad el. in, ogf. m. contra; - ∾ aliquem ad bellum atque arma, Liv.; ∾ populum in consules, id.; cf. Cic. d. Or. 1, 46; men acrius incitati contra armatos, Hirt. B. G. 8, 35; — c) begeistrer; exclamant quasi mente incitati, Cic. Acad. 2, 5; cf. Catull. 63, 93; — III) partic. incĭtatus, 3, ogf. som adj.: farende el. ilende el. flyvende afsted, i fuld Fart; - equo incitato se in hostes immittens, (i Galop), Cic. N. D. 3, 6; - compar., ∾ cursus, id. Orat. 59; superl., ∾ conversio mundi, id. Somn. Scip. 5; men id. Orat. 12, „alleg.": Thucydides incitatior fertur; cf. ovenf. Liv. 41, 8.

1.incĭtus, 3, [1. in-, cieo]: som er sat i heftig Bevægelse, heftig, hurtig, stærk; (poetisk Ord); - ∾ vis venti, Lucr. 1, 272; inciti atque alacres ··· delphini, Cic. poët. N. D. 2, 35; ∾ hasta, Virg. Aen. 12, 492. — 2.in.cĭtus, [2. in-], 3: som ikke lader sig bevæge el. flytte, (neml. om Brikkerne i Bretspillet); bf. for- o. efterel. o. „overf.", men sædv. absol.: ad incitas redigi, (at blive mat, at bringes i den yderste Forlegenhed); - profecto ad incitas lenonem rediget, si etc., Plaut. Poen. 4, 2, 85; cf. id. Trin. 2, 4, 136; ad extremas incitas deducti, Appul.; - ligel. ad incita redigere, Lucil. ap. Non., redire, id. ibd.

†in.cīvīlis, [2. in-], e: uborgerlig, anstødelig; ogf. ubillig, urigtig; (efterel. Ord); - ∾ et improba verba, Gell. 10, 6; ∾ ingenii homo, Eutrop.; ∾ poenae, Dig.; ∾ factum, ibd.; bf. — incīvīlitas, atis, f.: uborgerlig Adfærd; Haardhed el. Grusomhed, Ammian.; o. — incīvīliter, adv.: utilbørligen, haardt, ilde, tractare aliquem, Appul.; ∾ extorta bona, Dig.; - compar., praefecturam egit aliquanto incivilius et violentius, Suet. Tit. 6; cf. Flor. 1, 26.

*inclāmātio, onis, f.: Tilraab, Udraab; ∾ imprecationis, Tertull.; o. — inclāmĭto, are, v. a. intens.: farer med Skrig el. skriger paa nogen; etiam inclamitor, quasi servus, Plaut. Epid. 5, 2, 46; — [flgd.].

in.clāmo, [1. in-], avi, atum, 1, v. a. o. n.: kalder el. raaber el. skriger derpaa; I) „alm." el. uden Bibegreb af Fiendskab; - comitem suum inclamavit, Cic. Inv. 2, 4; ogf. ∾ aliquem nomine, Liv. 26, 15; men delphinus inclamatus a puero, Plin.; - ogf. absol.; si inclamaro, Cic. Att. 2, 18 o. 20; cf. id. d. Or. 1, 53; — II) „bef.": fiendligen el. skældende at skrige derpaa el. at udraabe; vid. Fest. p. 108; saal. c. acc. el. dat. pers.; - si etc., nolito acriter eum inclamare, Plaut. Cist. 1, 1, 111; men Ovid. Am. 1, 7, 45: ∾ timidae puellae; cf. Liv. 1, 25: ∾ Curiatiis, uti etc.; - ogf. i andre Forbindelser; saal. Gell. 5, 9: repente in eum ··· magnum inclamavit, m. acc. c.

inf.; ogs. ~ contra aliquem voce maxima, Aur. Vict. Epit. 12; men m. flgd. or. dir.; quo tu turpissime? magna Inclamat voce, Hor. Sat. 1, 9, 76.

in.clāresco, [1. in–], rui, 3, v. n. inch.: bliver bekiendt el. beromt; – ~ genere docendi, Suet. Gramm. 17; ogs. ~ aliquo discipulo, Plin. 35, 40; men ~ in auro caelando, id. — in.clārus, [2. in–], 3: ubekiendt, Symmach.

†in.clēmens, [2. in–], tis, adj.: umild el. haard, grusom; – increpant inclementem dictatorem, Liv. 8, 32; – compar., ~ verbo appellare, id. 9, 34; superl., Dionysius inclementissimus Siciliae (tyrannus), Macrob.; ds. — inclēmenter, adv.: umildt, haardt, grovt; – ~ dicere in aliquem, Plaut.; ~ dicere el. loqui alicui, id.; – si quid inclementius in te sum invectus, Liv. 3, 48; cf. Ter. Eun. prol. 4, o. Liv. 3, 48; o. — inclēmentia, ae, f.: Umildhed, Haardhed, Strænghed; – inclementia divum Has evertit opes, Virg. Aen. 2, 602; – men durae inclementia mortis, (Dodens Bitterhed), id. Ge. 3, 68; – ogs. om Naturens Barskhed; ~ coeli, Justin., maris, Claudian.

*inclīnābĭlis, e: som let boies dertil; ds. „fig.": dubios et in pravum inclinabiles animos revocare ad rectum, Senec. Ep. 91; — inclīnāmentum, i, n.: Ordenes grammaticalske Boining el. Flexion; vid. Nigid. ap. Gell. 4, 9; o. — inclīnātĭo, onis, f.: Boining til en Side; I) „egentl."; – corporis ingressus, inclinatio, sessio etc., Cic. N. D. 1, 31; ~ fortis et virilis laterum, Quintil.; men merso navigio inclinatione lateris unius, Plin.; – ogs. in pl.; trepidantium inclinationibus mixti remiges etc., Tac. Hist. 2, 35; men (eam gemmam) ad inclinationes rubescere, Plin.; — B) „bes." er ~ coeli el. mundi, ligesom Grækernes κλίμα: Jordens Boining fra Æqvator imod Polerne, Polhoide, (ogs. Himmelegn), Vitruv., Gell. 14, 1; — not.: efter Varr. L. L. 9, 1, ere inclinationes (verborum): Ordenes grammaticalske Afledninger og Forandringer; – ~ vocis, (Stemmens Boining under Foredraget), Quintil.; — II) „fig."; A) „overf.": Vending, Forandring, Verel el. Afverling; – omnis illa inclinatio communium temporum etc., Cic. Balb. 26; men id. Phil. 5, 10: minimis momentis maximae inclinationes temporum fiunt; cf. id. Agr. 2, 29, o. id. Planc. 39, bes. ogs. id. Sest. 31; — B) „ment.": Sindets el. Stemningens Boining dertil; – crudelitas est inclinatio animi ad asperiora, Senec. Clem. 2, 4; – ds. oftere velvillig Tilboielighed, Hengivenhed el. Velvillie, odl.; – inclinatione voluntatis propendere in aliquem, Cic. d. Or. 2, 29; cf. id. Mur. 26; ligel. ~ judicum ad nos petitur initio parcius, Quintil.; men principum inclinatio in hos, offensio in illos, Tac. Ann. 4, 20; cf. id. Hist. 2, 92; – ~ senatus, id.; ~ animorum, vid. Liv. 44, 31; – utendum ea inclinatione Caesar ratus, Tac. Ann. 1, 28; — [inclino]. — 1. inclīnatus, 3: partic. o. adj. af inclino. — 2. inclīnatus, us, m., [inclino], ligesom inclinatio: Ordets grammaticalske Afledning el. Forandring; in abl., Gell. 3, 12.

1. inclīnis, e, [1. in–, inus. clino]: som boier sig, cervix, Val. Fl.; men absol.: ~ atque humilis, Minuc. Fel. — 2. inclīnis, e, [2. in–, clino]: som ikke boier sig, uforanderlig; pariterque rotantur Inclines etc., Manil. 1, 596.

inclīno, avi, atum, 1, v. a. o. n., [1. in–, inus. clino, κλίνω, i. e. flecto]; I) act.: boier derhen, boier el. krummer; A) „egentl."; – ~ genua arenis (boves), Ovid. Met. 11, 355; ~ aquas ad litora, (om Neptunus), id. ibd. 11, 208; – capite in latus inclinato, Quintil.; men ~ oculos (morientis: lukke hans Dine), Propert.; – prius sol meridie se inclinavit, quam etc.. Liv. 9, 32; cf. Cic. Tusc. 3, 3; – ogs. medial; terra inclinatur, (boier sig), etc., Lucr. 6, 572; men inclinari in judicem, Quintil.; — 2) „bes." i Krigssproget: at trænge tilbage, bringe til at vige; – ut etc., confestim inclinatur acies, Liv. 1, 12; cf. id. 7, 33: inclinari rem in fugam etc.; — b) comisk er: ~ se cum aliqua, Plaut.; cf. Juvenal. 9 o. 10; — B) „fig."; 1) „overf."; a) om Farven: at nærme sig dertil, at falde deri; – color inclinatus ad aurum, Plin., in luteum, id.; — b) i Grammatiken: at boie el. forandre Ordets Endelse; vid. Gell. 3, 13, oftere; ligel. id. 10, 13: partim (hoc loco) adverbium est, neque in casus inclinatur; — 2) „ment." el. om Begreber; a) „alm.": at boie el. vende derhen el. dertil; – ~ se ad Stoicos, (nærme sig til deres Lære), Cic. Fin. 3, 3; ~ culpam omnem in collegam, (skyde al Skylden paa ham), Liv. 5, 8; men inclinat judicem miseratio, Quintil.; men haec animum inclinant, ut credam, (bevæger mig til at troe), etc., Liv. 29, 33; men medial: inclinari opes ad Sabinos, (at Magten gik over til dem), id. 1, 10; — II) neutr.: at boie sig el. at have Retning derhen el. derimod; A) „egentl."; paullum inclinare corpora, Lucr.; ~ meridiem etc., Hor. Od. 3, 28, 5; — 2) „bes." i Krigssproget: at vige tilbage, at vige; inclinantur in neutram partem acies, Liv. 7, 33; men ~ in fugam, id. 31, 28; — B) „fig."; 1) „overf.": at vende sig, at forandres; ~ fata ducum, Lucan. 3, 752; — 2) „ment.": at boie sig derhen, at være tilboielig dertil; si ··· sua sponte ··· inclinant etc., Cic. d. Or. 2, 44; men ~ studiis in stirpem regiam, Curt. 10, 7; el. Hor. Sat. 1, 3, 71; – ~ ad pacem etc., Cic. d. Senect. 7; men ~ sententia eo, ut etc., Liv. 27, 46; men ~ sententiae, c. inf., id. 32, 13; — III) partic. inclinatus, 3, ogs. som adj.; A) boiet, sænket; ds. ~ vox: sænket el. dyb Stemme; vid. Cic. Orat. 8 o. 17; — B) nedsunken el. forværret; – ab excitata fortuna ad inclinatam et prope jacentem (desciscere), Cic. Fam. 2, 16; – men som subst. c. gen.; rerum inclinata feramus, Sil.; — C) tilboielig el. hengiven dertil; – plebs inclinatior ad Poenos, Liv. 23, 46; cf. id. 31, 33; men ~ mentes ad suspicionem, Tac. Hist. 1, 81. — inclitus, 3: s. und. inclutus.

inclūdo, si, sum, 3, v. a., [1. in–, cludo, claudo]: indeslutter (el. indslutter), indespærrer; oftest m. in c. abl. el. acc., ogs. m. blot abl.; sieldn. c. dat. el. absol.; — I) „egentl."; ~ armatos in cella Concordiae, Cic. Phil. 3, 12; men consule in carcere incluso, id. Att. 2, 1; cf. id. d. Senect. 21; men ~ sui similem imaginem in clypeo Minervae, (indfatte el. anbringe deri), id. Tusc. 1, 15; – ut in carcerem ··· includatur, Liv. 38, 59; cf. Cic. Verr. 5, 55; – ~ duces hostium carcere, Liv. 38, 60; minora castra majoribus inclusa, Caes.; ~ smaragdos auro, Lucr., suras auro, Virg.; – men id. Aen. 2, 19: corpora furtim Includunt caeco lateri; men Cic. Rab. perd. 7: inclusum atque abditum latere in occulto; – ~ se Heracleae, Liv. 36, 17, men Heracleam, id. ibd. 16; – endel. „poet."; huc aliena ex arbore germen Includunt, (indpode), Virg. Ge. 2, 76; — B) „bes." ogs.; 1) indesluttende at standse el. hemme, at tillukke el. spærre; – ~ vocem (dolor), Cic. Rab. Post. 17; ~ spiritum, Plin.; ~ os alicui inserta spongia, Senec.: — 2) indesluttende at afgrændse; Agrippa (Asiae partem) unam inclusit ab Phrygia ··· alteram etc., Plin. 5, 28; — II) „fig."; A) „alm.": indslutter el. indfoier deri; – quod ··· in jurisconsultorum includitur formulis, Cic. Brut. 79; men ~ aliquem in societatem hujus consilii, id. Phil. 2, 13; – quae mihi sunt inclusa medullis, id. Att. 13, 19; men nullis ··· temporis ··· inclusus angustiis, Liv. 24, 8; cf. Hor. Ep. 1, 1, 3; – ipsius oratio ··· Originum quinto libro inclusa, Liv. 45, 25; men intus inclusum periculum est, Cic. Catil. 2, 5; — B) „bes.": slutter el. ender i Tiden, fuldender, odl.; („poet." o. i efteraug.

Prosa); - sic nobis ··· Forsitan includet crastina fata dies, Propert. 2, 15, 54; cf. Hor. Od. 4, 13, 16; ∾ mellationem idibus Nov., Plin. 11, 15; ∾ omnes potiones aqua frigida, Cels.

*inclūsio, onis, f.: Indspærring, Fængsling; cujus (viri) inclusione contentus non eras, Cic. Vat. 10; o. — inclūsor, oris, m.: som indsætter el. indfatter; inclusores auri atque gemmarum, Hieronym.; — [includo]. — inclusus, 3: partic. af includo.

inclȳtus, (ogs. inclĭt. o. inclȳt.), 3, [1. in-, clueo; cf. κλυτός af κλύω]: bekiendt, berømt, herlig; - Jovi opulento, incluto, etc., Plaut. Pers. 2, 3, in.; ∾ justitia religioque Numae etc., Liv. 1, 18; cf. Virg. Aen. 2, 82: incluta famā Gloria (Palamedis); men Sagaris fluvius ex inclutis, Plin.; - ogs. c. gen.; incluta leti Lucretia, Sil.; - superl., ∾ dux, Colum. — inclytus, 3, f. und. frgd.

in.coactus, [2. in-], 3: utvungen, omne honestum ··· incoactum, Senec. Ep. 66. — *incoctĭlis, e: som er indkogt dermed; bf. „overf.": incoctilia (sc. vasa), Plin. 34, 48, (fortinnede Kar); o. — incoctio, onis, f.: Indkogning el. Kogning, Coel. Aur.; — [incoquo]. — 1. incoctus, 3, partic. af incoquo. — 2. in.coctus, [2. in-], 3, adj.: ukogt; (forel. Ord); - ∾ caro, Fab. Pict. ap. Gell.; - bf. „overf.": umoden el. overilet; incoctum non expromet, bene coctum dabit, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 53. — in.coenātus, [2. in-], 3: som ikke har spist, senex, Plaut. — incoenis, e, [2. in-, coena]: = frgd., id. — in.coeno, [1. in-], are, v. n., ligesom coeno: spiser, holder Maaltid; incoenante eo etc., Suet Tib. 39, inc. — incoeptum, incoepto, f. und. inceptum, etc.

in.cōgitābĭlis, [2. in-], e; I) pass.: utænkelig, ubegribelig; ∾ dementia, Amm.; men incogitabile est, m. acc. c. inf., Frgm. Jur. Civ., (ed. Maj.); — II) act.: ubetænksom, ubesindig, Plaut. Mil. gl. 2, 6, 63, Lactant. — incōgitans, tis, adj., [2. in-, cogito]: ubetænksom, ubesindig, Ter. Phorm. 1, 3, 3, id. ibd. 3, 2, 14; bf. — incōgitantĭa, ae, f.: Ubetænksomhed el. Ubesindighed, Plaut. Merc. 1, 1, 27. — in.cōgitātus, 3, adj., [2. in-, cogito]; I) ligesom pass.: ikke betænkt, uforberedt, overilet; - non esse hominem ··· incogitatum opus, Senec. Benef. 6, 23: ∾ alacritas, id. Ep. 57; — II) ligesom act.: ubetænksom el. ubesindig; ∾ animo (esse), Plaut. Bacch. 4, 3, inc. — in.cōgito, [1. in-], are, v. a.: tænker derpaa, udtænker; ∾ fraudem socio, Hor. Ep. 2, 1, 122.

incognĭtus, 3, [2. in-, cognosco]: ukiendt; bf. ubekiendt; m. o. ud. dat.; - vocabula nobis incognita, Cic.; incognitus famae, (om hvem man intet veed), Liv. 12, 52; - habere aliquem incognitum, (ikke at kiende), Suet. Aug. 91; - bf. absol.: incognitum, pl. incognita: hvad man ikke kiender; ne incognito assentiar, Cic. Acad. 2, 43; cf. Cic. Off. 1, 6; - incognita sub hasta veniere, (de Ting, som ingen kiendtes ved), Liv. 5, 16; — b) navnl. ogs.: som ikke er bleven undersøgt af Dommeren el. for Retten; incognita re judicare, id. N. D. 2, 29. — in.cognosco, [1. in-], ĕre, v. a.: derhos el. dertil at lære at kiende el. at erfare, Appul.

in.cŏhĭbeo, [1. in-], ēre, v. a.: at holde sammen i sig; vid. Lucr. 3, 445, (hvor incohibessit f. incohibeat). — in.cŏhĭbĭlis, [2. in-], e: ikke til at holde sammen; ∾ genus oneris, Gell. 5, 3; — B) ikke til at hemme el. standse; ∾ cursus, Ammian.

incŏla, ae, c., [1. in-, colo]: Indvaaner el. Indbygger; - quum incolas ejus insulae etc., Nep. Milt. 1; incola mundi, (en Verdensborger), Cic. Tusc. 5, 37; - navnl. som boer paa et Sted, uden at have Borgerret, (opp. civis); - peregrini et incolae officium est, etc., Cic. Off. 1, 34; cf. id. Verr. 4, 11; non ut incolae et habitatores, sed etc., id. N. D. 2, 56; Pythagoreos incolas paene nostros, etc., Cic. d. Senect. 21; ogs. som adj.: incola turba, (f. incolae), Fast. 3, 582; — II) „overf." om Dyrene, ogs. om Væxter, Floder, Vinde, etc.: der ligesom har hiemme paa et Sted, el. som findes der; - bestias nantes aquarum incolas esse etc., Cic. Tusc. 5, 13; cf. Phaedr. 1, 6; men quae ex his (arboribus) incolarum esse numero coeperunt, Plin. 12, 7; men incolae Padi (amnes: som flyde deri), id. 3, 23; „poet." ogs. som adj.: incolae aquilones, (som altid blæse paa et Sted), Hor. Od. 3, 10, 4.

incŏlātus, us, m.: den Fremmedes Ophold el. Ophold paa et Sted, Dig., Tertull.; af — 1. incŏlo, are, v. a.: Beboer; (sieldn. Biform af flgd.), Tertull. — 2. incŏlo, [1. in-], cŏlŭi, cultum, 3, v. a. o. n.; I) act.: beboer, Delum, Cic., urbem, id.: illum secessum incolere, inhabitare, etc., vid. Plin. Ep. 2, 17; - - cf. pass.: qui (loci) a quibusque incolebantur, Cic. Div. 1, 42; cf. id. ibd. 2, 41; — II) neutr.: har Bolig el. Ophold paa et Sted; - qui trans Rhenum incolunt, Caes.; cf. Liv. 1, 1; ogs. c. abl.: Neptuno, qui salsis locis incolit etc., Plaut. Rud. 4, 2, 2; men Sall. Jug. 47: oppidum, ubi incolere et mercari consueverant etc. — incŏlōrāte, adv., [2. in-, coloro]: uden Farve; bf. „fig.": uden Besmykkelse, uden Grunde; ∾ restitui, Dig.

in.cŏlŭmis, e, [2. in-]: uskadt el. ubeskadiget, ukrænket; - sint incolumes (cives mei), sint florentes, etc.! Cic. Mil. 31; qui ne equestrem quidem splendorem incolumem a calamitate judicii retinere potuisset, id. Planc. 5; quod salvum atque incolumem exercitum ··· transduxerim, Caes. B. C. 2, 32; cf. Cic. Catil. 3, 10, ogs. id. R. Am. 47, o. id. Fin. 4, 8; — b) ogs. om Ting; ∾ dotem sistere, (uformindsket), Plaut.; ∾ aedes, (i god Stand), Dig.; ∾ hedera et solida, Plin.; — not.: compar. incolumior, Quadrig. ap. Gell. 17, 2; bf. — incŏlŭmĭtas, atis, f.: ubeskadiget el. ukrænket Tilstand; - concordi populo et omnia referenti ad incolumitatem et ad libertatem suam, Cic. d. Rep. 1, 32; - navnl. ogs. personlig Sikkerhed; ad incolumitatem pervenire, Nep. Att. 10; incolumitatem deditis polliceri, Caes. B. C. 3, 28; men pro incolumitate principis vota suscipere, Tac.; men ∾ mundi, vid. Cic. N. D. 2, 46, - sild. ogs. in pl., Arnob.

in.cōmis, [2. in-], e: uvenlig; bf. raa el. udannet; - ab incomi tenebrosaque vita etc., Macrob. Sat. 1, 7. — in.cōmĭtātus, [2. in-], 3: uden Ledsagelse, uden Følge, virgines, Varr., funera, Lucr.; - ogs. „overf.": cujus artem ··· incomitatam etc., Cic. d. Or. 1, 55; cf. Ovid. Pont. 2, 3, 35: per seque petenda est Externis virtus incomitata bonis. — in.cōmĭtio, [1. in-], are, v. a.: udskælder; quaeso, ne me incomities, Plaut. Curc., act. 3, v. 30; cf. Fest. p. 107. — incomium, i, n.: etslags ubekiendt Ingrediens i en Salve, Veget.

incomma, (ogs. encomma), atis, n., ἔγκομμα: Indsnit; bf. Soldatermaal el. Soldatens Høide, Veget., o. A. — in.commeābĭlis, [2. in-], e: ugangbar el. ufremkommelig, via, Ammian. — in.commendātus, [2. in-], 3: som ikke er anbefalet; bf. „poet.": som er given til Pris; - incommendataque tellus Omnis et omne fretum, (udsat for Storme), Ovid. Met. 11, 431. — incommĭnātus, 3, [1. in-, comminor]; m. passiv Bem.: truet, hvormed der trues; - incomminata novercae nece, Appul. — in.commiscĭbĭlis, [2. in-], e: ikke til at blandes med et andet, ublandet, animus, Tertull.

in.commōbĭlĭtas, [2. in-], atis, f.: (aandelig) Ubevægelighed, Følesløshed el. Sløvhed, Grækernes ἀοργησία, Appul. — incommode, adv. af incommodus: upassende el. ubeleiligen; - ∾ fieri obviam alicui, Ter. Eun. 2, 3, 37; men m. Negation: posse te non incommode ad me venire etc., Cic. Att. 7, 8; - ogs. uheldigen; quod etsi etc., tamen incommode

accidit etc., Caes. B. G. 5, 33; - compar., mecum autem incommodius (actum est: jeg er værre faren), Cic. Lael. 4; superl., ∾ navigare, id. Att. 5, 9; - ogs. urigtigen el. feilagtigen; quae (signa) incommode opposita videbantur, Liv. 40, 51. — incommŏdĭstĭcus, 3: comisk Biform af incommodus, Plaut. Capt. 1, 1, 19.

*incommŏdĭtas, atis, f.: Ubeqvemhed el. Upasselighed; ds. Ubehagelighed el. Besværlighed, odl.; saal. ∾ temporis, (ubeldige Omstændigheder), Liv. 10, 11; ogs. absol.: Uheld el. Vanheld, Ter. Andr. 3, 3, 35; men Plaut. Mil. gl. 3, 1, 49, incommoditate abstinere: vogte sig for Uhoflighed; - ogs. in pl.: Brydderier, id. Aul. 3, 5, 59; o. — incommŏdo, avi, atum, 1, v. n. o. a.; 1) neutr.: falder besværlig, fortrædiger; c. dat. pers.; - mihi ut incommodet, Ter. Andr. 1, 1, 135; cf. Cic. Quint. 16; - men ud. dat.: etiam si incommodatura sit (scientia), id. Fin. 5, 19; — II) act.: besværliggjør el. hindrer, navigationem, Dig.; ds. pass.: si incommodatur ad usum manus, (gjøres ubrugelig), ibd.; — [incommodus].

incommŏdum, i, n.: s. und. flgd. — in.commŏdus, [2. in-]: ubeqvem el. upassende, besværlig el. brydsom, ubehagelig el. ugunstig, odl.; 1) som adj.; A) om Ting og Begreber; - tibi hoc incommodum evenisse iter, Ter.; cf. id. Hec. 4, 2, 27; colloquium pro re nata non incommodum, Cic. Att. 11, 6; ne voce quidem incommoda, nedum etc., Liv. 3, 11; ∾ severitas morum, id., valetudo, Cic.; non incommodum videtur, c. inf., id. Inv. 1, 34; - compar., ∾ exhibitio, Dig.; superl., in rebus ejus incommodissimis, Cic. Cluent. 59; — B) om Personer: brydsom, uvenlig, odl.; - ne incommodus nobis sis, Plaut. Poen. 1, 2, 189; ligel. Cic. N. D. 3, 29: patrem incommodum esse amanti filio etc.; — II) som subst., incommodum, i, n.: Ubehagelighed, Besværlighed, Modgang, Skade, odl.; - ut (is locus) plus habeat adjumenti, quam incommodi, Cic. d. Or. 2, 24; cf. id. Verr. 2, 46; nec ab isto officio abduci meo incommodo debui, id. Lael. 2; men id. Att. 12, 47, elliptisk: nec id incommodo tuo (sc. feceris); - ut acceptum incommodum virtute sarciretur, Caes.; cf. id. B. G. 7, 45, oftere; - men c. gen.: te commoveri incommodo valetudinis tuae, nolo, Cic. Att. 7, 7; cf. id. Mur. 23; — b) ogs. in pl.; multis incommodis difficultatibusque affectus etc., Cic. Div. in Caecil. 3; cf. id. N. D. 1, 9, o. id. Lael. 13; tot incommodis conflictati, Caes. B. G. 5, 35; cf. id. B. C. 3, 10; - ogs. c. gen.; ∾ corporum, (Sygdomme), Plin., pulmonum, id. — incommōte, adv., [2. in-, commotus]: ubevæget, uforstyrret, permanere, Cod. Justin.

in.commūnis, [2. in-]: som ikke er fælles, ceteris (dat.), Tertull. — in.commūtābĭlis, [2. in-]: uforanderlig; - ∾ omnia verbi principia etc., Varr. L. L. 56; non posse hunc incommutabilem conservari rei publicae statum, Cic. d. Rep. 2, 33; ds. — incommutabilitas, atis, f.: Uforanderlighed, Augustin.; o. — incommūtābĭlĭter, adv.: uforanderligen, Augustin.

in.compārābĭlis, [2. in-]: ikke til at sammenligne; ds. „overf.": uefterlignelig, fortrinlig; - illa fuit vera et incomparabilis sublimitas animi, Plin. 7, 26; ∾ magister, Quintil.; — ds. adv. incompārābĭlĭter: uden Sammenligning, Augustin. — in.compassĭbĭlis, e: som ikke kan deltage i en Lidelse, Tertull. — in.compertus, [2. in-], 3: hvorom man intet har erfaret, ubekiendt; - inter cetera vetustate incomperta, Liv. 4, 23; incompertum est mihi, ogs. incompertum habeo, (jeg veed intet derom), Plin. — in.competens, [2. in-], tis, adj.: uoverensstemmende, upassende, Theod. Prisc.; — ds. adv. incompetenter, Cod. Just. — in.complētus, [2. in-], 3: som ikke er fyldt; ds. „overf.": ∾ consilium, (uopfyldt), Firmic.

incompŏsĭte, adv.: uden Orden, uordenligen; - negligenter et incomposite incurrere in hostem venientem, Liv. 25, 37; - ogs. om Foredraget: horride atque incomposite efferre aliquid, Quintil. 10, 2, 17; af — in.compŏsĭtus, [2. in-], 3: uordnet, uordenlig, uregelmæssig; - ∾ agmine ··· euntem ··· adorti, Liv. 5, 28; ∾ hostes, (opp. compositi), id.; men motus incompositos (dare), vid. Virg. Ge. 1, 350; men ∾ pede (versus), vid. Hor. Sat. 1, 10, in.; - ofte ogs. om Foredraget og om Taleren; fortius quid incompositum potest esse, quam vinctum et collocatum, Quintil. 9, 4, 6; - (Aeschylus) rudis in plerisque et incompositus, id. 10, 1, 66; - men moribus incompositus (patronus), id. 4, 5, 10.

in.comprehensĭbĭlis, [2. in-], e; I) „egentl.": ikke til at gribe, ikke til at tage paa; - ∾ parvitas arenae, Colum. 10 praef.; men ∾ fuga (pollent alces), Solin.; — II) „fig." o. „ment.": ufattelig, ubegribelig, uforstaaelig; - ∾ et lubricus in disputando etc., Plin. Ep. 1. 20; ∾ praecepta, Quintil.; cf. Senec. Ep. 94; — ds. adv. incomprehensibiliter, Hieronym. — in.comprehensus, [2. in-], 3: som ikke er greben; ds. „fig.": ubegribelig, Prudent.; (alene efterel.); thi Cic. Acad. 2, 29, er at læse: non comprehensa.

incompte, adv.: usmykket, simpelt, dolare stipites, Ammian.; - men ∾ laudare, Stat.; af — in.comptus, [2. in-]: uopputset, caput, Hor. Epod. 5, 16, (hvis Haar er i Uorden); id. Od. 1, 12, 41; - compar., ∾ capillus, Suet. Aug. 69; men quamquam incompti, largi tamen apparatus etc., Tac. Germ. 14; - men incomptis versibus ludunt, Virg. Ge. 2, 386; cf. Cic. d. Or. 1, 55, o. id. Orat. 37, ogs. Hor. A. P. 446.

inconcessĭbĭlis, e: utilladelig, delicta, Tertull.; af — in.concessus, [2. in-], 3: ikke tilladt, utilladelig; inconcessosque hymenaeos etc., Virg. Aen. 1, 651; men quum ··· paene sit homini inconcessum, c. inf., Quintil. 10, 2, 26.

in.concĭlio, [1. in-], avi, atum, 1, v. a.: vinder dertil el. derfor; (fors. o. efterel. Ord); - Inconciliastin' eum, qui mandatu'st tibi? Plaut. Trin. 1, 2, 99; — II) „bef." ogs.: vinder derimod, gjør fiendsk el. hadsk; - Ne inconciliare quid nos porro postules, Plaut. Most. 3, 1, 85; cf. id. Bacch. 3, 6, 22: in me inconciliare omnes copias meas. — *inconcinne, adv.: upassende, urimeligen, causificari, Appul.; — inconcinnĭtas, atis, f.: Upasselighed, Urimelighed, Appul.; vitatis sententiarum ineptiis atque inconcinnitate, Suet. Aug. 86; o. — inconcinnĭter, adv.: Biform af inconcinne, Gell.; af — in.concinnus, [2. in-], 3: upassende, anstødelig, ubehøvlet; fædv. „ment.": - qui in aliquo genere aut inconcinnus aut multus est, is ineptus dicitur, Cic. d. Or. 2, 4; cf. Hor. Ep. 1, 17, 29, o. ibd. 1, 18, 6. — in.concĭtus, [2. in-], 3: ikke hurtig, d. e. langsom, gradus, Ammian.

in.concrētus, [2. in-], 3, substantia, (ulegemligt Væsen), Nazar. Pan. Const. — in.concŭpiscendus, 3, [1. in-, concupisco]: som er heftigen at attraae, alicui, (af nogen), Appul. — inconcusse, adv.: urystet, fast, retinere, Augustin.; af — inconcussus, 3, [2. in-, concutio]: urystet, ubevæget, uforandret; - Inconcussa suo volvuntur sidera lapsu, Lucan. 2, 268; - men oftest „fig."; qui non irascitur, inconcussus perstitit; qui irascitur, motus est, Senec. d. Ira, 3, 25; fratres proximorum certaminibus inconcussi, Tac. Ann. 2, 42; ∾ pax, id; ∾ otium, Senec., gaudium, id.

in.condemnatus, [2. in-]: ikke domfældet, uden Domfældelse, Cato ap. Gell. 13, 4. — incondĭte, adv.: uordenligen, forvirret; - nihil tam praepostere, tam incondite etc., Cic. Div. 2, 71; - navnl. ogs. om Mangel paa Numerus i Talen, Cic. d. Or. 3, 41; af — in.condĭtus, [2. in-] 3; I) „egentl.": uordenlig,

forvirret; ∾ acies, (som ikke er stillet i Orden), Liv. 44, 39; ∾ multitudo, id.; — B) „bes." ogs. a) som ikke er sammenlagt og forvaret; ∾ fructus, Colum.; jacent incondita ··· corpora, Lucan. 6, 101, (ubegravne); — b) som ikke er skabt, Tertull.; — II) „fig."; ∾ res (pl.: Forvirring), Liv. 26, 40; ∾ barbaria, id. 30, 28; ∾ clamor, Plin. Ep., fremitus, Plin.; ∾ libertas, Liv. 24, 24; - ∾ jus civile, (som ikke er bragt i Orden), Cic. d. Or. 1, 44; incondita antiquorum dicendi consuetudo, ibd. 3, 44; cf. id. Orat. 70; ∾ carmina, (ukunstlede el. raa), Liv. 4, 20; cf. Virg. Ecl. 2, 4.

in.confectus, [2. in-], 3: uforarbeidet, uforvoiet, Cels. — in.confūsus, [2. in-], 3: uforstyrret, uden at forstyrres; - ut inconfusus eat mundus, Senec. Qu. N. 2, 45; — II) „fig."; intrepidus inconfususque (animus), id. ibd. 3, praef.; cf. id. d. Ira, 1, 12.

incongĕlābĭlis, e, [2. in-, congelo]: som ikke kan fryse, mare, Gell. 17, 8, inc. — incongressĭbĭlis, e, [2. in-, congredior]: utilgængelig, Tertull. — incongrŭe, adv. af incongruus: upassende, Macrob. — †in.congrŭens, [2. in-], tis, adj.: upassende, sententia, Plin. Ep. 4, 9; - ogs. c. dat.: et sibi et nobis incongruens (disciplina Stoica), Gell. 12, 5; bs. — incongruenter, adv.: upassende, urigtigen, Tertull.; o. — incongruentia, ae, f.: upassende el. urigtigt Forhold, Tertull. — in.congrŭus, [2. in-], 3: upassende, urigtig, urimelig; incongruae inter se propositiones, Appul.

in.connexus, [2. in-], 3: ikke forbunden, usammenhængende, Auson. — in.connīvens, [2. in-], tis, adj.: som ikke lukker Øinene, Gell. 2, 1; - bs. „fig.": ∾ oculus justitiae, Ammian. — inconnīvus, 3, [2. in-, conniveo]: Biform af frgd.; ∾ oculi, Appul.

in.consentānĕus, [2. in-], 3: uoverensstemmende, upassende, Capella. — in.consĕquens, [2. in-], tis, adj.: som ikke (rigtigen) folger derpaa, (eftercl. Ord); ∾ locutio, Auson.; per inconsequens, Gell. 14, 1; bs. — inconsĕquentia, ae, f.: Mangel paa Sammenhæng; quae est inconsequentia rerum foedissima, Quintil. 8, 6, 10.

†inconsīdĕrans, tis, adj., [2. in-, considero]: som handler uden Overlæg; - superl., Tertull.; bs. — inconsīdĕranter, adv.: uden Overlæg, Hieronym.; o. — inconsīdĕrantia, ae, f.: Ubetænksomhed el. Fremfusenhed, Mangel paa Overlæg, Cic. Qu. Fr. 3, 9, o. Suet. Claud. 39.

*inconsīdĕrāte, adv.: uoverlagt, uden Overlæg; ∾ negligenterque agere, Cic. Off. 1, 29; - compar., Val. Max. 1, 5, 9; o. — inconsīdĕratio, onis, f.: sild. Biform af inconsiderantia, Salvian.; af — in.consīdĕratus, [2. in-], 3, adj.; I) pass.: uoverlagt, ilde betænkt, daarlig, cupiditas, Cic.; superl., ∾ temeritas, id.; — II) act.: som handler uden Overlæg, ubetænksom el. overilet i sin Adfærd; - ita leves et inconsiderati sumus, ut etc., Cic. Div. 2, 27; inconsideratior in secunda, quam in adversa fortuna, Nep. Con. 5. — inconsĭtus, 3, [2. in-, consero]: ubesaaet; ∾ ager; Varr.

inconsōlābĭlis, e, [2. in-, consolor]: utrøstelig; bs. „poet.": ∾ vulnus Mente gerit tacita, (ulægeligt Saar), Ovid. Met. 5, 426. — in.conspectus, [2. in-], 3; oprdl.: useet; bs. „fig.": ubetænkt, overilet; ∾ aliquid dicere, Gell. 17, 21. — in.conspĭcŭus, [2. in-], 3: umærkelig; bs. uberømt, uberømmelig, mors, Flor. 4, 2.

in.constans, [2. in-], tis, adj.: ubestandig, foranderlig; I) om Personer; - mihi ridicule visus es esse inconstans, qui etc., Cic. R. Com. 6; in omnibus inconstantissimus (populus), Senec. Ep. 99; — II) om Ting og om Begreber: - ∾ est, quod ab eodem de eadem re diverse dicitur, Cic. Inv. 1, 50; ∾ litterae, id.; medendi arte nulla est inconstantior, Plin. 29, 1; cf. Cic. Div. 2, 62.

*inconstanter, adv.: ubestandigen, foranderligen; - jactantibus se opinionibus inconstanter et turbide, (uden Sammenhæng og forvirret), Cic. Tusc. 4, 10; ∾ loqui, (uden Tankeforbindelse), id. Acad. 2, 17; haec dicuntur inconstantissime, (uden al Folgerigtighed), id. Fin. 2, 27; o. — inconstantia, ae, f.: Ubestandighed, Foranderlighed; I) om Personer; ∾ levitate implicata, Cic. Vat. 1; cf. id. Phil. 7, 3; nemo doctus mutationem consilii inconstantiam esse dixit, id. Att. 16, 7; cf. id. N. D. 3, 14; — II) om Ting o. om Begreber; ∾ fulgoris, Plin.; ∾ mensurae, id.; ∾ frontis ac hominum, Quintil.; ∾ mutabilitasque mentis, Cic. Tusc. 4, 35; cf. Pseud.Cic. p. Domo 2; — [inconstans].

in.consuētus, [2. in-], 3; I) usædvanlig; ∾ sermo, Vitruv. 5, praef.; — II) uvant; ∾ (miles) opimae mensae, vid. Sil. 11, 282. — inconsulte, adv. af inconsultus: ubesindigen, uoverlagt; - haec ··· quam inconsulte ac temere dicantur, etc., Cic. N. D. 1, 16; ∾ et incaute commissum proelium, Liv. 4, 37; - compar., quod eo ··· inconsultius processerant, Caes. B. C. 1, 45. — inconsulto, som adv.: s. und. flgd.

1. inconsultus, [2. in-], 3; I) pass.: som ikke er spurgt til Raads, som ikke er tagen paa Raad; (forel.); inscio atque inconsulto domino (discedere), Varr. R. R. 1, 10; — II) act.; A) uden Raad, uden at have faaet Raad; („poet."); Inconsulti abeunt, etc., Virg. Aen. 3, 452; — B) uoverlagt, ubesindig; 1) om Personer; haec homo inconsultus et temerarius non videbat, Cic. Dejot. 6; — 2) om Begreber; Bene consultum inconsultum est, si inimicis sit usui, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 6; illam Postumi ··· inconsultam rationem etc., Cic. Rab. Post. 1; men largitionem ··· inconsultam arguens, Liv. 5, 20; ∾ aures turbae, Senec.; — b) ogs. er at mærke neutr. abl. inconsulto som adv.: = inconsulte; - ∾ se in periculum mittere, Auct. ad Her. 3, 5; ∾ deleta et inducta, Dig. — 2. inconsultus, us, m., [2. in-, consulo]: ikke at sporge til Raads; (forel. o. alene in abl. sing.); - inconsultu meo Aedes venales inscribit, (uden at sporge mig til Raads), Plaut. Trin. 1, 2, 130.

inconsummatio, onis, f., [2. in-, consummo]: Ufuldendthed el. Ufuldkommenhed; ∾ generationis, Tertull. — in.consummatus, [2. in-], 3: ufuldendt, Ammian. — inconsumptus, [2. in-]: ufortæret el. uformindsket; - ∾ pars turis, Ovid.; ∾ jecur (Tityi), id.; cf. id. Met. 4, 17, til Bacchus: tibi enim inconsumpta juventus. — in.consūtus, [2. in-], 3: som ikke er sammensyet; ∾ tunica, Hieronym.

in.contāmĭnābĭlis, [2. in-], e: som ikke kan plettes el. smittes, Tertull. — in.contāmĭnātus, [2. in-], 3: uplettet el. usmittet; bs. „overs.": ufordærvet; - ne quid incontaminati sit etc., Liv. 4, 2. — incontanter, adv.: s. und. incunctanter. — in.contemplābĭlis, [2. in-], e: ubeskuelig, Tertull. — incontemptĭbĭlis, [2. in-], e: ikke til at foragte, Tertull. — in.contentus, [2. in-], 3: ikke spændt; ut omnes aeque incontentae sint (fides: lige forstemte), Cic. Fin. 4, 27.

in.contĭgŭus, [2. in-], 3: ikke til at berøre, deus, Arnob. — in.contĭnens, [2. in-], tis, adj.; I) „egentl.": som intet beholder, uterus, Plin.; - ogs. c. gen.; nihil est tam violentum et incontinens sui ··· quam magna vis undae, Senec. N. Q. 3, 30; — II) „fig.": som ikke holder Maade, som ikke kan beherske sig selv; madidus, nihili, incontinens (homo), Plaut. Asin. 5, 2, 9; ∾ Tityus, Hor. Od. 3, 4, 77; cf. id. ibd. 1, 17, 26.

*incontĭnenter, adv.: umaadeligen, uden Maadehold; ∾ cibum assumere, Cels.; - bs. „fig." o. ethisk: nihil incontinenter esse faciendum, etc., Cic.

Off. 3, 8; o. — incontĭnentia, ae, f.: Mangel paa Evne til at holde sammen el. til at beholde i sig; ∾ urinae, Plin. 20, 57; — II) „fig." o. „eth.": Mangel paa Maadehold, Umaadelighed el. Udsvævelse i Lyster og Lidenskaber: - cupiditas et incontinentia, Cic. Verr. 4, 15; cf. id. Coel. 11; — [incontinens]. — incontingĭbĭlis, e, [2.in-, contingo]: ikke til at berøre, Appul., inc. — in.contrādicĭbĭlis, [2.in-], e: uimodsigelig; compar., Tertull. — in.contrōversus, [2.in-], 3: ubestreden, ubestridelig, Cic. d. Or. 1, 57, inc.; (al. in controversiis).

†in.convĕniens, [2.in-], tis, adj.; I) „alm.": som ikke stemmer overeens dermed, som ikke passer dertil; - haec nostra facta non ···inconvenientia, sed etc., Caes. ap. Cic. Fam. 12, 13; inconvenientia jungere, Senec.; - ogs. m. Negation, Phaedr. 3, 13; — II) „bes." o. „ethisk": uanstændig el. upassende, alicui, (for nogen), Appul.; bf. — inconvĕnienter, adv.: uoverensstemmende; m. Negation o. c. dat., Augustin.; o. — inconvĕnientia, ae, f.: Mangel paa Overensstemmelse dermed el. med hinanden; ∾ voluntatis et facti, Tertull. — in.convertĭbĭlis, [2.in-], e: uforanderlig, Tertull. — in.convŏlūtus, [1.in-], 3: indhyllet deri; bf. „overf.": indviklet el. vanskelig, casus, Ammian.

in.cōpiōsus, [2.in-], 3: som ikke er forsynet med Forraad, Tertull. — in.cŏquo, xi, ctum, 3, v. a.: indkoger, koger, aliquid rei alicui el. re aliqua; - ∾ radices Baccho, (i Viin), Virg. Ge. 4, 279; ∾ cotonea melle, Plin.; allium fabae fractae incoctum, id.; cf. Hor. Epod. 3, 7; - ogs. ∾ succum cum melle, Cels.; — II) „fig."; A) „overf.": incocti corpora Mauri, (solbrændte, brune), Sil.; cf. Virg. Ge. 3, 307; men ∾ stannum aereis operibus, (fortinne dem), Plin. 39, 48; — B) „poet." o. „alleg.": incoctum generoso pectus honesto, (i.e. imbutum: giennemtrængt af Aandsadel), Pers. 2, 74.

incōram, el. in coram, hos Appul. f. coram; I) i Nærværelse deraf; c. gen.; ∾ omnium, id.; ∾ sui, id.; — II) offentligen; ∾ frequentare publicam populi caveam, id.

in.cŏrōnatus, [2.in-], 3: ubekrandset; ∾ simulacra, Appul. — incorpŏrābĭlis, e, [2.in-, corporo]: ulegemlig, habitus, Tertull. — †in.corpŏrālis, [2.in-], e: ulegemlig; - jus, quod sit incorporale, apprehendi manu non posse, Quintil. 5, 10, 116; cf. Senec. Ep. 90; bf. — incorpŏrālitas, atis, f.: Ulegemlighed, Macrob., Tertull.; o. — incorpŏrālĭter, adv.: ulegemligen, uden Legeme, Claud. Mam. d. Statu Animae. — in.corpŏreus, [2.in-], 3: ulegemlig, Macrob. Sat. 7, 15; — not.: Cic. Fin. 3, 11, er at læse: rerum in corpore sitarum. — in.corpŏro, [1.in-], avi, atum, 1, v. a.; I) forbinder til el. i et Legeme; ∾ varias effigies animalium, Solin.: — II) forsyner med et Legeme; bf. incorpŏrātus, 3: ifort et Legeme, legemliggiort, Prudent.; - men absol.: incorporata divellere, Augustin.

in.correctus, [2.in-], 3: uforbedret, urettet; - ∾ opus, (hvorpaa man ikke har lagt den sidste Haand), Ovid. Trist. 3, 14, 23. — incorrupte, adv. af incorruptus: ufordærvet, oprigtigen, judicare, Cic.; compar., id. Marc. 9. — in.corruptēla, [2.in-], ae, f.: Uforgængelighed, Tertull. — †in.corruptĭbĭlis, [2 in-], e: uforgængelig, ukrænkelig, Lactant.; bf. — incorruptĭbĭlitas, atis, f.: Uforgængelighed, Tertull.; o. — incorruptĭbĭlĭter, adv.: uforgængeligen; compar., Augustin. — *incorruptio, onis, f.: Uforgængelighed, Ukrænkelighed, Tertull.; — incorruptīvus, 3: uforgængelig, Hieronym.; o. — incorruptōrius, 3: = frgd., Tertull.; — [2.in-, corrumpo].

in.corruptus, [2.in-], 3: ufordærvet; I) „egenl."; ∾ succus et sanguis, Cic. Brut. 9; ∾ aqua, Plin., materia, id.; men ∾ templa, (uforstyrrede), Liv. 32, 33; — II) „fig.": ufordærvet el. ukrænket, uforfalsket el. ægte, ubestukken el. ubestikkelig; A) om Personer; - ∾ testis, Cic., custos, Hor., judex, Gell.; men incorruptus adversus blandientes, (som ikke hildes af Smigrere), Tac. Hist. 1, 35; — B) om Ting og om Begreber; ∾ praeda, (ufordærvet), Tac. Ann. 1, 68; ∾ sensus, Cic., animus, id.; ∾ fides, Tac.; men ∾ integritas Latini sermonis, Cic. Brut. 35; men ∾ judicium, vid. Liv. 4, 6; men quonam id modo incorruptum foret, (hvorledes det kunde gaae til med Oprigtighed), Tac. Ann. 2, 12. — incoxo, avi, are, v. a., [1.in-, coxa]: at dukke ned el. at bøie tilbage; ∾ nates, Pompon.

in.crasso, [1.in-], are, v. a: giør tyk, fortykker, Tertull.; bf. partic. incrassatus, 3: fortykket, tyk, id. — in.crēbresco, (-besco), brŭi, (-bŭi), [1.in-], 3, v. n. inch.: at blive hyppig el. stærk, at tiltage, at udbrede sig; - ventus increbrescit, (det blæser op), Cic. Fam. 7, 20; cf. Virg. Ge. 1, 359: nemorum increbrescere murmur; - oftere „overf." om et Rygte el. om en Tale, ogs. om en Skik el. Vane, odl.; - belli fama increbrescebat, Liv. 7, 12; men Cic. Opt. Gen. Or. 4: nonnullorum sermo increbruit, m. flgd. acc. c. inf.; ligel. impers.: proverbio increbruit, (det er blevet til et Ordsprog: rem ad triarios redisse), Liv. 8, 8; - quae increbruit (consuetudo), Cic. Phil. 14, 5; cf. id. Verr. 2, 3, ogs. id. Orat. 21. — in.crēbro, [1.in-], are, 1, v. a.: gior noget hyppigen; - si increbravit (sc. noctes), Plaut. Truc. 1, 1, 29.

incrēdendus, (-undus), 3, [2.in-, credo]: utrolig; ∾ fabula, Appul., potentia, id. — incrēdĭbĭlis, e, [2.in-, credo]; I) pass.; A) utrolig, overordentlig, uforlignelig; - ∾ quaedam et prope singularis et divina vis ingenii, Cic. d. Or. 1, 38; incredibilia probabilibus intexere, id. Part. or. 4; praeter spem atque incredibile hoc mihi obtigit, Ter. Phorm. 2, 1, 9; men incredibile est, quanta me molestia affecerit, Cic. Att. 15, 1; - incredibile quantum coaluere, Justin. 36, 2; cf. Sall. Catil. 6: incredibile memoratu, quam facile coaluerint; — B) ikke troværdig, upaalidelig; (forel.); ∾ imposque animi, Plaut. Bacch. 4, 3, 3; — II) act.: som ikke troer, vantro; (efterel.); incredibiles cogentur credere, Appul.

*incrēdĭbĭlĭtas, atis, f.: Utrolighed; - praetextu incredibilitatis, Dig.; — II) Vantro, Appul.; o. — incrēdĭbĭlĭter, adv.: utroligen, overordentligen; - quibus ego incredibiliter delector, Cic. d. Senect. 15; ∾ consentiens populi R. voluntas, id. Phil. 1, 15; — [incredibilis]. — in.crēdĭtus, [2.in-], 3: som ikke bliver troet; - ∾ inertia, Senec. Controv. 5, 30; ∾ vaticinia, Appul.

incrēdŭlĭtas, atis, f.: Vantro, Appul.; af — in.crēdŭlus, [2.in-], 3; — I) act.: som ikke troer derpaa, vantro; - incredulus odi, Hor. A. P. 188; ∾ patronus, Quintil. 12, 8, 11; ligel. increduli quidam, (visse Tvivlere), id.; — II) pass.: utrolig; ∾ res, Gell. 9, 4.

incrēmento, are, (v. a.): formerer; dominus incrementat, Augustin.; af — incrēmentum, i, n., [incresco]: Væxt el. Tilvæxt, at voxe; I) „egenl." om Planter og Dyr; - vitium satus, ortus, incrementa, etc., Cic. d. Senect. 15; parvi incrementi animalia, Colum.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „concret" o. „poet.", f. suboles: Afkom; saal. ∾ Jovis, Virg. Ecl. 4, 49; — 2) sild. ogs.: hvad der befordrer Væxten; alimentum (est) incrementum infantis, Fronto; — B) „ment."; 1) „alm.": Tilvæxt, Tiltagen, Befordring; - summo bono afferre incrementum diem etc., Cic. Fin. 2, 27; existimatus, initium et causa incrementorum patri fuisse, Suet. Vitell. 3; cf. Val. Max. 2, 5 1; — 2) „bes." som rhetorisk Figur: det forstærkende Udtryk; ∾ est potentissimum, quum

magna videntur, etiam quae inferiora sunt, vid. Quintil. 8, 4, 28. — in.cremo, (avi), atum, 1, v. a., [1.in-]: forbrænder; - bf. in partic. pass.: viginti centurionibus incrematis, Flor. 4, 12.

*incrĕpātio, onis, f., ligesom objurgatio: Udskælden, Tertull.; — incrĕpātive, adv.: skældende el. skændende, compellare, Sidon.; o. — incrĕpātōrius, 3: skældende el. skændende, Sidon.; — [increpo]. — incrĕpĭto, are, v. a. (o. n.), intens. af increpo; I) gjør stærk Larm, navnl. ved at skrige el. raabe; A) opmuntrende, men alene Virg. Aen. 1, 738: tum Bitiae dedit, increpitans, etc.; — B) oftere dadlende: skælder el. skænder; - ∾ atque accusare Belgas, qui etc., Caes. B. G. 2, 15; ogs. ∾ vocibus, id. ibd. 2, 30; cf. Liv. 1, 7; men quid increpitas? etc., Virg. Aen. 10, 900; - ogs. at beskylde, aliquem ignaviae, Sil.; men ∾ ignaviam alicui, (bebreide), Val. Max.; men ∾ aestatem seram, (skyde Skylden derpaa), Virg. Ge. 4, 138; — II) „overf.": slaaer; ∾ languentia pectora dextra, Stat. Theb. 10, 134. — 1. incrĕpĭtus, 3: partic. af increpo. — 2. incrĕpĭtus, us, m., [increpo]: Skælden el. Skænden; (efterel. o. in abl.), Appul., Tertull.

in.crĕpo, [1.in-], (avi, atum), ŭi, ĭtum, 1, v. n. o. a.: larmer stærkt, gjør stærk Larm; I) „egentl."; A) neutr.; - simul ut discus increpuit, Cic. d. Or. 2, 5; cf. Virg. Aen. 1, 382; — 2) „bes." ogs.: at lyde el. høres el. fornemmes; - quicquid increpuerit, etc., (ved mindste Larm el. Rygte), Cic. Catil. 1, 7; cf. id. Mur. 10; ligel. si quid increpuit terroris, Liv. 4, 40; — B) act.: lader larme el. tone, (poet.); saevas increpat aura minas, Propert. 1, 17, 6; cf. Virg. Aen. 9, 504; — II) „overf.": overfalder el. angriber med Skældsord el. Dadel, dadler heftigen, obl.; saal. c. acc.; - numquid increpavit filium? Plaut.; ∾ maledictis omnes bonos, Sall. Catil. 21; — b) ogs. beskylder derfor, singulos avaritiae, Suet.; populum saevitiae, id.; — c) m. Tingsobject: anklager, bebreider; ∾ arrogantiam eorum, Cic. Acad. 2, 23; ∾ perfidiam, id.; — III) bf. partic. incrĕpĭtus, 3, som adj.; A) strængt medtagen el. irettesat; - praefecti navium ··· graviter increpiti, Liv. 23, 26; — B) beskyldt el. anklaget; increpitus levitatis et inconstantiae, Appul.

in.cresco, [1.in-], ēvi, 3, v. n.; I) „egentl.": at voxe deri el. derpaa; ∾ taedia animalium capillis, Plin. 28, 16; — b) ogs. „alm.": at voxe, at tiltage; - qui increscit, (som er i Væxten), Cels.; quum increverint (arbores), Colum.; — II) „fig.": at voxe deri; ∾ animis discordibus irae, Virg. Aen. 9, 688; — b) ogs. „alm.": at voxe, at tiltage; ∾ dolor, Senec. Med., audacia, Liv.; - ogs. i Rhetoriken: at blive stærkere; hoc genus increscit, Quintil. 8, 4, 2.

increto, are, v. a., [1.in-, creta]: tilkridter, bestrøer med Kride; ∾ facies, Petron. Sat. 102. — incretus, 3, [2.in-, cretus, cerno]: som ikke er sældet el. sigtet; ∾ furfures, Appul.; — II) ikke adskilt derfra; bf. sammenblandet dermed; - ∾ piper album cum sale nigro, Hor. Sat. 2, 4, 74; ∾ minium candido pingui, Plin. 37, 23.

in.crīminatio, [2.in-], onis, f.: Skyldfrihed, Ustraffelighed, Tertull. — incrispatio, onis, f.: Krusning; in pl.: ∾ capillorum, Augustin.; af — incrispo, are, v. a., [1.in-, crispus]: kruser, Tertull., inc. — in.crŭentātus, [2.in-], 3: som ikke er vædet med Blod, Ovid. Met. 12, 497, (hvor m. Tmesis: inque cruentatus, f. incruentatusque). — 2. in-.cruentātus, [1.in-], 3: tilblodet, blodig; ∾ panis, Tertull. — incruente, adv.: uden Blodsudgydelse, vivere, Prudent.; af — in.crŭentus, [2.in-], 3: ublodig; - haud incruento proelio certatum foret, ni etc., Liv. 2, 56; ∾ victoria, id. 7, 8; - haudquaquam incruento milite, Liv. 8, 29; cf. Sall. Jug. 92; men ∾ urbem intrasset, Tac. Hist. 3, 66.

incrustātio, onis, f.: Overtrækning med en Skorpe, (m. Kalk, osv.); ∾ parietum, Dig.; ogs. absol. incrustationes, ibd.; af — incrusto, [1.in-], avi, atum, 1, v. a.: overtrækker (ligesom med en Skorpe); ∾ ollam sapa et farre, Varr.; ∾ parietem, Dig.; - men „alleg." Hor. Sat. 1, 3, 56: Sincerum cupimus vas incrustare.

*incŭbātio, onis, f.: Liggen el. at ligge derpaa, (navnl. om Høns); incubationi (al. incubitioni) datur initium post novam lunam, Plin. 10, 75; ∾ ovis noxia, id.; — II) „fig.": lang Besiddelse (af andres Eiendom), ligesom Rugen derover, Cod. Just.; o. — incŭbātor, oris, m.: som ligger el. dvæler paa et Sted; ∾ fani, Tertull.; — II) „overf.": som besidder noget med Uret el. ligesom ruger derover; - ∾ aulae Siculae (Dionysius), Macrob.; bf. absol., incubatores: uretmæssige Besiddere, Cod. Theod.; — [incubo]. — incŭbātus, us, m., [incubo]: Liggen derpaa el. Udrugen; in abl., Plin. 10, 75, (al. incubitu).

incŭbĭtio, onis, f., s. und. incubatio, inc.; af — incŭbĭto, atum, 1, v. n., frequ. af incubo: at ligge deri el. derpaa, (navnl. om Dyrene), Colum. 8, 14, o. Plin. 8, 68; - partic. incubitatus, 3, Plaut. — 1. incŭbĭtus, 3: partic. af 1.incubo. — 2. incŭbĭtus, us, m., [1.incubo]: Liggen el. at ligge derpaa; dextri lateris incubitu, Plin.; - ogs. om Fugle: at ligge paa Æg, id. 10, 75.

†1. in.cŭbo, [1.in-], ŭi, ĭtum, (sjeld. avi, atum), v. n. (o. a.): at ligge derpaa el. deri; I) „egentl."; - ∾ in fano Aesculapii, (neml. for at blive helbredet), Plaut. Curc.; men id. ibd. 2, 2, 16: ∾ Jovi, (f. in fano Jovis); - humero incubat hasta, (ligger derpaa), Ovid. Met. 6, 395; - partic. praes. incubans, ogs. localt: liggende derved; incubans jugum mari, Plin. 9, 20; — B) „bes."; 1) at ligge paa Æg; ∾ fetibus alienigenis, Colum.; ova incubanda, Plin., incubita, id.; — 2) at forblive paa et Sted; - quando etc., Rure incubabo in mea praefectura, Plaut. Cas. 1, 1, 21; ∾ lucos et colles, Appul.; men „poet.": ponto nox incubat atra, Virg. Aen. 1, 89; — II) „fig.": ligesom lægger mig derpaa el. derefter; higer el. stræber derefter, bevogter med Omhu, obl.; - ille ··· qui illi pecuniae ··· spe jam atque animo incubaret, Cic. Cluent. 26; saal. ogs.: ∾ auro, Virg., divitiis, id.; cf. Liv. 6, 15: ∾ publicis thesauris, (ruge derover); bf. — 2. incŭbo, onis, m.; (efterel. Ord); I) som ligger derpaa, som bevogter en Skat, Petron. frgm. Trag. 38; — II) som om Natten ligger paa den Sovende, Alp el. Mare, obl., Scribon., Tertull.; o. — incŭbus, i, m., ligesom frgd.: Alp el. Mare; Silvanos et Faunos vulgo incubos vocant, Augustin.

in.cūdo, [1.in-], di, sum, 3, v. a.: ligesom indsmeder el. indarbeider deri; men alene in partic. pass.: incusa auro dona, Pers. 2, 52; men ∾ lapis, (skærpet til Maling paa Haandqvernen), Virg. Ge. 1, 275.

*inculcātio, onis, f.: Indskærpelse; inculcationibus praeceptorum, Tertull.; o. — inculcātor, oris, m.: en Nedtræder; ∾ diaboli, Tertull.; — [inculco]. — inculcatus, 3: partic. o. adj. af flgd.

inculco, avi, atum, 1, v. a., [1.in-, calco]: træder el. trykker fast deri el. tilsammen; - ∾ aream, Colum.; ∾ semen obrutum pavicula, id. 11, 3; — II) oftest „fig."; A) indtvinger el. indblander deri; ut quidam, verba Graeca inculcantes, etc., Cic. Att. 1, 31; cf. id. Orat. 15; — B) paatrænger, indpræger; - ∾ firmissima quaeque memoriae judicis, Quintil.; cf. Cic. d. Or. 1, 28; men id. ibd. 2, 5: qui se inculcant auribus nostris; men ∾ alicui (sc. beneficia: paanøde), Senec.; — II) partic. inculcatus, 3, tildels ogs. som adj.; A) „egentl.": indpresset el. indtrykket deri;

∾ lana morsibus canis, Colum.; ∾ lapides, id.; — B) „fig.": indblandet el. indføiet deri; - inculcata inania quaedam verba etc., Cic. Orat. 69; men id. Att. 16, 3, σύνταγμα (i. e. opus el. volumen) crebris locis inculcatum et refectum, (d. e. udvidet og omarbeidet).

in.culpābĭlis, [2.in-], e: udadlelig, Prudent.; ∾ lapis, (uden Feil, uden Pletter), Solin. — in.culpātim, adv.: udadleligen, Cod. Theod.; af — in.culpātus, [2.in-], 3: udadlet, uden Dadel; sed vita fidesque inculpata fuit, Ovid. Met. 9, 671; ∾ tutela, Cod. Just.; - superl., ∾ vita, Gell. 14, 2.

*inculte, adv.: simpelt, uden Dannelse og Finhed; ∾ et horride vivere, Cic. Quint. 18; - compar., ∾ agitare etc., (være endnu vildere), Sall. Jug. 22 o. 94; - men non inculte dicere, (ikke uden Elegants), Cic. Brut. 28; af — 1. in.cultus, [2.in-], 3; I) „egentl.": udyrket el. ubearbeidet, ager, Cic., regiones, id., solum, id.; men ∾ via, (ubanet), id.; - compar., quid illis oppidis incultius (mere ubebygget)? id. Prov. Cons. 12; - ∾ canities, Virg.; ∾ comae, (ukæmmede), Ovid., genae, (smudsige), id.; ∾ equus, (uden Opsadling), Lucan.; — II) „fig.": raa, udannet; vid. Cic. Brut. 31, o. Sall. Catil. 2; ∾ ingenium, vid. Hor. Ep. 1, 3, 22; ∾ versus (pl., kaade el. slet byggede), id. ibd. 2, 1, 233. — 2. in.cultus, [2.in-], us, m.; I) egentl.": Mangel paa Pleie el. Dyrkning, forsømt Tilstand; men sædv. „overf.", s. nedenf.; — b) Smudsighed, Fælhed, Sall. Catil. 55, (hvor dog s. incultu, tenebris, ogs. læses: inculta tenebris); — II) „fig.": ingenium incultu atque socordia torpescere, id. Jug. 2; cf. Liv. 42, 12: honores desertos per incultum et negligentiam.

incumba, ae, f., i Bygningskunsten: Impost, d. e. fremspringende Gesims, hvorpaa en Bue hviler, Vitruv. 6, 11; af — incumbo, cŭbŭi, cŭbĭtum, ĕre, v. n. o. a., [1.in-, cubo]: at lægge el. boie el. stemme sig derpaa; I) „egentl."; m in, ad, super, el. c. dat., ogs. m. blot acc.; - quae (onera) in parietem incumbunt, Dig.; ∾ in aliquem, Curt.; men ad vos incumbere, Ovid. Met. 9, 385; ∾ super praedam, Petron.; men ∾ toro, Virg. Aen. 4, 650; men om Himmelhvælvingen: undique incumbere cardini suo, hoc est, terrae, Plin. 2, 64; - ∾ mare, (kaste sig deri), id. 5, 10; men fessi arma sua quisque stantes incumbere, Sall. frgm.; — B) „bes.": at boie sig el. at have Retning dertil el. derimod; - incumbebat ad amnem (silex), Virg. Aen. 8, 236; laurus incumbens arae, id. ibd. 2, 514; men ∾ in gladium, Cic., gladio, Auct. ad Her., ferro, Phaedr. 3, 10; men ∾ in hostem, (gaae løs derpaa), Liv. 30, 34; — II) „fig.": ivrigen at lægge sig derpaa el. derefter, at anstrænge sig derfor, osv.; m. in el. ad, el. c. dat.; - ∾ omni cogitatione curaque in rem publicam, Cic. Fam. 1, 2; cf. Caes. B. G. 7, 76; ∾ in aliquod studium, Cic., in causam, id. Phil. 4, 5; - ∾ toto pectore ad laudem, id.; cf. id. Phil. 6, 1; - ∾ legibus rogandis ita vehementer, ut etc., Flor 3, 16; ∾ cerae et stilo, Plin., novae cogitationi, Tac. Or. 3; — bb) undert. ogs.; a) m. ut, el. c. inf., el. absol.; - ∾ suis viribus (abl.), ut se consulem dicerent, Liv. 10, 15; ∾ delatorem pervertere, Tac. Hist. 2, 10; cf. Virg. Ge. 4, 249; men absol.: nunc incumbere tempus, Ovid. Met. 10, 657; — b) m. Maalets adv.; quocumque incubuerit (orator: til hvilket Maal han end vender sig), Cic. d. Or. 3, 14; ligel. id. Phil. 6, 7: eodem incumbunt municipia, (de have samme Stræben el. Attraa); — B) at paaligge; (saal. alene eftercl.); - ∾ accusandi necessitas domino, Dig.; ∾ ei probatio, ibd.

in.cūnābŭla, [1.in-], orum, n.; oprdl.: Svøb el. Svøbebaand; (men i denne Bem. alene forcl.); vid. Plaut. Truc. 5, 13; — II) oftest „fig."; A) „overf.": Fødested; - ego vero ··· ad incunabula nostra pergam, Cic. Att. 2, 15; ∾ Jovis, Ovid. Met. 8, 99; cf. Liv. 4, 36; — B) „ment.": Ophav el. Begyndelse; - de oratoris quasi incunabulis dicere, Cic. Orat. 13; cf. id. d. Or. 1, 6; men ab ipsis dicendi velut incunabulis, Quintil. prooem. 1.

incunctābĭlis, e, [2.in-, cunctor]: uopsættelig, testimonium, Dig. — in.cunctans, [2.in-], tis, adj.: uden Nølen; ∾ fide (poscere), Paul. Petroc.; bs. — incunctanter, adv.: uden Vægring; - ∾ et fortiter subire mortem, Lactant.; ∾ respondere, Appul. — in.cunctatus, o. in.contatus, [2.in-], 3: uden Ophold, uden Vægring, Dig.; men incunctati ··· penetrant etc., Appul., inc. — in.cŭpĭdus, [1.in-], 3: meget begierlig; (alene forcl.); c. gen. o. in compar.; majores nostri incupidiores liberum (s. liberorum) fuere, Afran. ap. Non.

in.cūrātus, [2.in-], 3: uhelbredet; ∾ ulcera, vid. Hor. Ep. 1, 16, 24; - men eftercl.: ubesørget, Vopisc. Aurel. 22. — incūria, ae, f., [2.in-, cura]: Mangel paa Omsorg el. paa Forsyning, forsømmelig el. ligegyltig Behandling; - ∾ magistratuum, (fra deres Side), Tac. Ann. 3, 31; cf. id. ibd. 4, 48; - oftere c. gen. obj.: tanta incuria rei maxime necessariae, Cic. Lael. 23; magna cura cibi, magna virtutis incuria, Cato ap. Ammian.; - men ogs. absol.; milites incuria absumpti, Cic. Prov. Cons. 3; cf. Hor. A. P. 351.

incūrĭōse, adv. af incuriosus: uden vedbørlig Omsorg, uagtsomt, osv.; - castra in hostico incuriose posita, Liv. 8, 38; cf. Tac. Hist. 1, 13; men id. ibd. 4, 28, in compar.: ∾ agentes (cohortes). — in.cūrĭōsitas, [2.in-], atis, f.: Mangel paa Omsorg, Cassiod. — in.cūrĭōsus, [2.in-], 3; I) act.: sorgløs el. ubekymret el. ligegyldig derved, forsømmelig el. efterladen deri; m. in c. abl., ogs. m. blot abl. (efter d. udfaldne in), ogs. c. gen., ogs. absol.; - incuriosus in capite comendo, Suet. Aug. 79; men incuriosi, serendis frugibus, Tac. Ann. 14, 38; - vetera extollimus, recentium incuriosi, Tac. Ann. 2, 88; aetas incuriosa suorum, id.; cf. Plin. Ep. 8, 4; men incuriosum videbatur, c. inf., Solin. praef.; — II) pass.: skiødesløst el. ligegyldigen behandlet, forsømt el. tilsidesat; - acribus initiis, incurioso fine, Tac. Ann. 6, 17; multiplicem, nec incuriosam historiam edidit, Suet. Galb. 3.

in.curro, [1.in-], curri (o. cucurri), cursum, 3, v. n. (o. a.): løber ind derpaa el. derimod, geraader deri; m. in c. acc., el. c. dat., el. m. blot acc.; I) „egentl."; - ∾ in columnas, Cic. Orat. 97; ∾ atque incidere in aliquem, id. Planc. 7; - ∾ levi armaturae hostium, Liv.; cf. Tac. Ann. 2, 16; men om Biørnen: armentis incurrere fortibus, Ovid. Met. 7, 546; - atque eos a tergo incurrerunt, Sall. frgm.; cf. Tac. Ann. 1, 51; — B) „bes."; 1) i Krigssproget: at giøre et Indfald, in Macedoniam, Liv. 36, 25; cf. id. 29, 5; — 2) localt: at løbe el. at strække sig ind deri; qui (agri) in publicum Campanum incurrebant, Cic. Agr. 2, 31; — II) „fig."; ∾ in oculos, (falde i Øinene, vække Opmærksomhed), Cic. Fam. 2, 16; hvor ogs. ∾ in voculas malevolorum, (blive Gienstand for deres Spot); cf. id. Att. 12, 21; ogs. ∾ oculis, Senec.; - ∾ in maximam fraudem, (geraade deri), Cic. Off. 3, 13; ∾ labor (noster) in varias reprehensiones, id. Fin. 1, 1; men qui nihil ··· offendat, nusquam incurrat, (støder an); - eftercl. er: ∾ aliquid vitii, Dig., o. ∾ aliquid, Lamprid., (begaae en Feil); - men om en Begivenhed: at indtræffe deri, at træffe sammen dermed; vid. Suet. Tib. 26, o. Cic. Att. 7, 7; - qui (casus) potest in sapientem incurrere, Cic. Tusc. 5, 10; men in aliquem non invasisse, sed in-

currisse, id. Sest. 6; men ∾ in memoriam aequalem, id. Brut. 69.

*incursātio, onis, f., ligesom incursio: Anfald el. Angreb, larvarum, Non. 44, 27; o. — incursax, ācis, adj.: som idelig en gior Anfald el. Indfald, Massagetae, Sidon.; — [incurso]. — *incursim, adv.: ilende, i en Fart, rem omnem perdere, Caecin. ap. Non.; o. — incursio, onis, f.: Løben el. at løbe derpaa el. derimod; ∾ atomorum, (deres Sammenstød), Cic. N. D. 1, 4; men ∾ atque impetus armatorum, (Anfald el. Angreb af dem), id. Caecin. 15; — II) „bes.": fiendtligt Indfald el. Streiftog; incursiones facere in fines Rom., Liv. 1, 11; prohibere hostem ab injuriis incursionibusque, Caes. B. G. 6, 10; — [incurro]. — incursīto, are, v. n., intens. af incurso: løber derimod el. derpaa; si etc., alter in alterum incursitate, Senec. Vit. beat. 27; tota vita incursitamus, (støde an), id. Ep. 110; ligel. absol.: incursitans, instans, etc., id.

incurso, avi, atum, 1, v. n. (o. a.), intens. af incurro: løber derpaa el. derimod; c. dat., ogs. m. in (c. acc.), ogs. m. blot acc., ogs. absol.; – luminis orbus Rupibus incursat, Ovid. Met. 14, 190; cf. id. ibd. 1, 302; – ∾ in agmen Romanum, (angribe), Liv. 36, 14; – hvs. ogs. pass.: agmen incursatum ab equitibus, Liv. 21, 41; cf. Tac. Ann. 15, 1; – comisk er Plaut. As. 1, 1, 22: ubi vivos homines mortui incursant boves; — II) „fig."; A) „overf."; quae oculis vel auribus incurrunt, (som falde deri), Quintil. 10, 3, 28; men Plin. 28, 28; cui (lanae) nullus alius color incursavit; — B) „ment."; nisi etc., incursabit in te dolor meus, Cic. Att. 12, 41; cf. Auct. ad Her. 4, 39: ∾ in omnes etc.

1. incursus, 3: partic. af incurro. — 2. incursus, us, m., [incurro]: Løben el. Stormen derimod, Anfald el. Angreb; I) „egentl."; vid. Caes. B. C. 1, 71 o. 72; saal. primo incursu, Liv. 2, 25; — II) „fig."; morborum incursibus mederi, Quintil. Decl.; men om en Oversvømmelse, Plin. Ep. 10, 73; ∾ sanguinis, Lucan.

incurvātio, onis, f., [incurvo]: Krummen el. Krumning; flagello ··· nasci coacto ··· incurvatione materiae, Plin. 17, 35. — incurvesco, (-isco), ĕre, v. n. inch., [incurvus]: at krumme sig; ∾ ramos, ubertate baccarum, Cic. d. Or. 3, 38, (e vetere poëta). — incurvĭcervĭcus, 3, [incurvus, cervix]: med krum el. krummet Hals el. Nakke; Nerei repandirostrum incurvicervicum pecus, Pacuv., Quintil. 1, 5, 67. — incurvisco: s. und. incurvesco.

*incurvo, avi, atum, 1, v. a.: krummer, gior krum, boier; – robur et olea incurvantur, (lade sig krumme el. boie), Plin. 16, 81; bacillum incurvatum de industria, (oppon. ita natum), Cic. Fin. 2, 11; men Virg. Aen. 5, 500: Tum validis flexos incurvant viribus arcus; cf. Catull. 64, 183; — II) „fig."; A) boier, bevæger, rorer; qui me volet incurvasse querela, Pers. 1, 91; — B) nedboier el. nedslaaer; non est magnus animus, quem incurvat injuria, Senec. Ep. 82; af — in.curvus, [1. in-], 3: krum, krummet: A) om Personer; incurvus, tremulus, labiis demissis, Ter. Eun. 2, 3, 44; cf. Plin. 11, 114; — B) om Ting; ∾ bacillum; Cic.; ∾ statua senilis, id. Verr. 2, 35; ∾ aratrum, Virg., litus, Lucr.

incus, ūdis, f., [incudo]: Ambolten; – Impositos duris crepitare incudibus enses, Virg. Ge. 2, 540; cf. Hor. Od. 1, 35, 39; men sine follibus et incudibus effici non posse, Cic. N. D. 1, 54; — B) hertil mærkes de allegoriske Udtryk: eandem incudem tundere, (holde fast derved), Cic. d. Or. 2, 39; incudi reddere, (omsmede, omarbeide), vid. Hor. A. P. 441; men comisk: Hic mihi incus est; procudam ego hodie hinc multos dolos, Plaut. Pseud. 2, 2, 20.

*incūsābĭlis, e: til at anklage; compar., Tertull.; — incūsātĭo, onis, f.: Beskyldning, Anklage; peccatorum acrem quandam ··· incusationem etc., Cic. d. Or. 3, 27; — incūsativus, i, m., m. o. ub. casus: = accusativus, Diomed.; o. — incūsator, oris, m., ligesom accusator: en Anklager, Cod. Just.; — [flgd.].

incūso, avi, atum, 1, v. a., [1. in-, causa]: anklager, beskylder, bebreider; a) ∾ aliquem rei alicujus; – qui alterum incusat probri, eum ipsum se intueri oportet, Plaut. Truc. 1, 2, 65; ligel. ∾ aliquem luxus et superbiae, Tac. Ann. 2, 78; — b) ogs. m. flgd. quod; vehementer eos incusavit, quod etc., Caes. B. G. 1, 40; – men m. flgd. relat.; Multaque se incusat, qui non acceperit ultro Dardanium Aeneam, Virg. Aen. 11, 471; — c) c. acc. rei: at klage el. beklage sig derover; ∾ factum alicujus, Ovid. Rem. Am. 479; ∾ angustias stipendii, etc., Tac. Ann. 1, 38; – df. partic. incūsatus, 3: anklaget, (el. hvorover man klager); sterilitas jure incusata, Colum.; Augusto incusatae liberorum mortes, (bleve lagte ham til Last), Plin. 7, 46.

incussor, oris, m, [incutio]: som slaaer el. støder derimod, Paul. Petroc. — 1. incussus, 3: partic. af incutio. — 2. incussus, us, m., [incutio]: Slaaen el. Stoden derimod; (alene in abl.); incussu armorum, Tac. Hist. 4, 23; ∾ arietis, Senec.

in.custōditus, [2. in-], 3; I) pass.: ubevogtet el. uforvaret; Incustoditum captat ovile lupus, Ovid. Trist. 1, 6, 10; men Tac. Ann. 15, 50, incustoditus: uden Vagt el. Escorte; – incustodita observatione dierum, (uden at agte derpaa), id. ibd. 15, 55; men id. ibd. 2, 4: ∾ amor, (som ikke skjules); — II) act.: som ikke tager sig iagt, uforsigtig; vid. Plin. Ep. 6, 29. — incūsus, 3, s. und. incudo.

incŭtio, cussi, cussum, 3, v. a., [1. in-, quatio]: slaaer el. støder ind deri el. derind el. derimod el. derpaa; I) „egentl."; – ∾ scipionem in caput alicujus, Liv. 5, 41; men Juvenal. 9, 5, comisk: ∾ colaphum servo, (slaae paa Øret); – ∾ pedem terrae, (stampe deri), Quintil.; men incutiebantur puppibus prorae, Curt.; — b) ogs. „alm.": udkaster el. udslynger; – ∾ faces et hastas tormentis (abl.), Tac.; ∾ tela saxaque, id.; men imber incutiens grandinem, Curt.; — II) „fig.": at indjage el. paafore el. volde (navnl. Frygt el. Ængstelse, odl.); c. dat., ogs. absol.; – ∾ alicui terrorem, Cic., religionem animo, Liv. 22, 42; men ∾ alicui foedum nuncium, id. 2, 8; cf. Hor. Sat. 2, 1, 80, o. id. Ep. 1, 21, 22; – timor incutitur aut ex ipsorum periculis, aut ex communibus, Cic. d. Or. 2, 51; — B) „bes." o. „poet.": heftigen at ryste; crebrior incussit mentem pavor, Val. Fl. 5, 551.

*indāgātĭo, onis, f.: Opsporen el. Opsøgen, Forsken; – ∾ veri atque inventio, Cic. Off. 1, 5; cf. id. Tusc. 5, 69; – ∾ verbi rarioris, Gell.; — indāgātor, oris, m.: som eftersporer el. opsporer; ∾ celati, Plaut., aquarum, Colum.; ogs. absol. indagator: som opsporer Vildtet, en Jæger, id. 9, 8; — df. fem. indāgatrix, īcis; ∾ virtutis (philosophia), Cic. Tusc. 5, 2; — indāgātus, us, m., ligesom indagatio: Opsporen, Opdagelse, Appul.; o. — indāges, is, f.: efterel. Biform af indagatio, Prudent.; — [flgd.].

1. indāgo, avi, atum, 1, v. a.: opsporer, eftersporer; I) „egentl."; – canis natus ad indagandum, Cic. Fin. 2, 13; ∾ feras, Appul.; — II) „fig.": opsporer, opsøger, udforsker; acutissime ··· quid cuique esset necesse, indagare et odorari, Cic. Verr. 2, 54; cf. id. Mil. 37; – men quicquid de re publica indagaris, id. Att. 2, 4; — not.: forel. depon.: quas (feras) indagatur (vestigiator), Varr. L. L. 5, 18.

2. indāgo, inis, f.: I) „egentl.": Indslutning el. Omgivelse af Vildbanen; (df. rimel. ogs. om det hertil

hørende Jægergarn); - Dum trepidant alae, saltusque indagine cingunt, Virg. Aen. 4, 121; ligel. densos indagine colles Claudere, Tibull. 4, 3, 7; — B) bf. sammenlignende: quasi per indaginem, el. quasi indagine, (ligesom i el. med et Garn); vid. Flor. 4, 2 o. 12, ogs. Hirt. B. G. 8, 18; cf. Tac. Ann. 13, 42: testamenta et orbos velut indagine capi; men Plin. Pan. 35, „alleg.„: in illa poenarum indagine inclusos (delatores reprimere); — II) „fig.": Efterforskning, Undersøgelse; - indaginibus doctrinae multis persuadere, Plin. 9, 6; ∾ cupediarum, Gell.; o. — indāgus, 3: eftersporende; indaga veri cura, Capella, inc.; — [1. indago].

inde, adv., [af is, m. Adverbialendelsen -de]: derfra; I) om Stedet: derfra, fra det Sted; - eo die mansi Calibus; inde has litteras dedi, Cic. Att. 7, 21; cf. Caes. B. G. 1, 33; nec inde venit, unde mallem, Cic. l. c. 13, 39; men haud procul inde, ubi etc., Liv. 8, 22; men inde ··· quo etc., Caes. B. C. 3, 45; — B) bf. „overf."; a) om Begreber; ex avaritia ··· audacia etc.; inde omnia scelera gignuntur, Cic. R. Am. 27; inde est, quod etc, Plin. Ep. 7, 5; — b) om Personer: nati filii duo; inde etc., Ter. Ad. 1, 1, 21; — II) om Tiden: derpaa el. derfra, derefter, odl.; vid. Nep. Phoc. 4; ligel. exhinc ··· inde ··· inde ···, Suet. Tib. 9; cf. Caes. B. C. 3, 9; — B) bf. ogs.: fra den Tid af; vid. Ter. Heaut. ab in.; — bb) ogs. at mærke; a) hos andre Adverbier; jam inde a principio etc., Cic. Prov. Cons. 13; ligel. jam inde ab incunabulis, Liv. 4, 36; — b) c. gen. loci, (dog alene poet. og om Tiden); vid. Lucr. 5, 789.

†indēbĭte, adv.: uden Forpligtelse, uden at skyldes; ∾ exposita cautio, Dig.; af — indēbĭtus, 3: som ikke skyldes, som ikke tilkommer nogen; m. o. ud. dat., sædv. m. Negation; vid. Virg. Aen. 6, 16; men non indebita posco (praemia), Ovid. Her. 16, 19; — b) bf. absol. indebitum, i, n.: hvad der ikke skyldes; ∾ solvere, Dig.; - men indebito, (abl. som adv.): uden Forpligtelse el. Skyldighed; ∾ promittere, ibd.

in.dĕcens, [2. in-], tis, adj.: uanstændig, anstødelig, hæslig; I) om Personer; numquid indecens sum? Petron.; cf. Martial. 5, 14; — II) om Ting og Begreber; ∾ nasus, id., morbus, id., risus, Suet. Claud. 30; ∾ morae, Quintil.; bf. — indĕcenter, adv.: uanstændigen el. anstødeligen el. hæsligen; - non indecenter efferri, Quintil.; ∾ lusca, Martial.; - compar., Senec. Ep. 27; superl., ∾ insistere, Quintil. — in.dĕcentia, [2. in-], ae, f.: Upasselighed, Anstødelighed; indecentiae vitium, Vitruv. — in.dĕcĕo, [2. in-], ēre, v. n., men alene i tredie Person c. acc. pers.; - juvenes adhuc confusa quaedam et quasi turbata haud indecent, Plin. Ep. 3, 1.

in.declīnābĭlis, [2. in-], e: uboielig, uforanderlig, fast, odl.; men alene „fig."; I) „alm." om Begreber (o. Personer); quae (virtus) animum rectum et indeclinabilem praestat, Senec. Ep. 66; ∾ justitia, id., series rerum, Gell.; men ∾ judex, Ammian.; — II) i Grammatiken: ∾ nomen, (der ikke lader sig declinere), Diomed. — in.declīnātus, [2. in-], 3: uforandret, uforanderlig, fast sikker; A) om Personer; - qui perstas indeclinatus amico, id. Pont. 4, 10, 83; — B) om Begreber; Teque ··· praesta constanter ad omne Indeclinatae munus amicitiae, id. Trist. 4, 5, 24.

in.dĕcor, ŏris, el. indĕcŏris, e, [2. in-, decus]: uanstændig, hæslig, skammelig, odl.; - ∾ atque humilis, Tac. Agr. 16; men Non erimus regno indecores, Virg. Aen. 7, 231; cf. id. ibd. 12, 25: Nec genus indecores. — indĕcŏrābĭlĭter, adv., [2. in-, decoro]: uanstændigen; ∾ alienos alunt, Attius ap. Charis. — indĕcŏre, adv. af indecorus: usømmeligen, uanstændigen; - ne quid indecore effeminateque faciat, Cic. Off. 1, 4; men Tac. Hist. 5, 23: haud indecore etc., (ikke ilde at see til). — in.dĕcŏro, [2. in-], are, v. a.: tilsmudser, skænder, vanærer; - me spernens ··· sermone indecorans, Att. ap. Non.; men Indecorant bene nata culpae, Hor. Od. 4, 4, 36, (al. dedecorant).

in.dĕcōrus, [2. in-], 3: usømmelig, uanstændig, hæslig; quod animo magno fit, id ··· decorum; quod contra, id., ut turpe, ita indecorum, Cic. Off. 1, 27; cf. id. Fin. 3, 1; - ∾ gestus, Quintil.; ∾ est omne nimium, id.; - ogs. c. dat.; ∾ studia seculo, Plin. Pan. 46.

*indēfătīgābĭlis, e: utrættelig; ∾ vigilia, Senec. d. Ir. 2, 12; o. — indē.fătīgātus, 3: utrættet; ∾ officia, Senec. Consol. ad Marc. 18; — [2. in-, defatigo]. — in.defectus, [2. in-], 3: uformindsket, afkræftet, vivacitas, Appul. — indēfense, adv.: uden Lovenes Forsvar, Cod. Just.; af — in.dēfensus, [2. in-], 3: uden Forsvar, ubeskyttet; vid. Liv. 25, 15, ogs. id. 4, 28; - men Tac. Ann. 2, 77: ut te inauditum et indefensum ··· rapiant; — indēfesse, adv.: utrætteligen, uden at trættes, Auson.; o. — indēfessim, adv.: = frgd., Sidon.; af — in.dēfessus, [2. in-], 3: utrættet, som ikke trættes: ∾ dextra, vid. Virg. Aen. 12, 651; men ∾ et assiduus, Tac. Ann. 16, 22; cf. Ovid. Met. 9, 199: ego sum indefessus agendo, (opp.: Juno ··· fessa jubendo).

indēfĭcĭens, tis, adj., [2. in-, deficio]: uformindsket, usvækket; ∾ decor, Tertull.; — bf. adv. indēficienter, Augustin. — indēfīnīte, adv.: ubestemt; ∾ largiri, Gell. 2, 21; af — in.dēfīnītus, [2. in-], 3: ubestemt; ∾ sermo, (uforstaaelig), Gell. 16, 4; - ∾ modo dicere, (uden Bestemmelse af Tid el. Person), id. 1, 7.

in.deflētus, [2. in-], 3: ubegrædt; Indefletaeque vagantur ··· animae, Ovid. Met. 7, 611. — in.deflexus, [2. in-], 3: uboiet, cursus, Appul.; bf. „overf.": ∾ maturitas aetatis, (som endnu ikke er i Aftagende), Plin. Pan. 4. — in.dējectus, [2. in-], 3: uomkastet, uomstyrtet; ∾ domus, Ovid. Met. 1, 288, (al. indisjecta m. s. Bem.).

in.dēlassatus, [2. in-], 3: utrættet el. utrættelig; ∾ labor, Manil. — in.dēlēbĭlis, [2. in-], e: uudslettelig, uforgængelig; ∾ nomen, Ovid. Met. 15, 876, decus, id. Pont. 2, 8, 26. — in.dēlectatus, [2. in-], 3: misfornøiet el. utilfreds; c. abl. o. m. Negation, Petron. Sat. 87: ille non indelectatus nequitia mea. — in.dēlībātus, [2. in-], 3: hvoraf der ikke er taget, uformindsket; men alene „fig." o. „poet."; - Indelibatas cuncta sequuntur opes, (store Midler), Ovid. Trist. 1, 5, 28; ∾ virgo, (ukrænket), Sil. — in.dēlictus, [2. in-], 3: fri for Brøde el. Synd, Attius ap. Fest. s. v. probrum.

indemnātus, 3, [2. in-, damnatus, damno]: ikke domfældet, ikke dømt; vid. Plaut. Curc. 5, 3, 17; ∾ civium bona vendere, Cic. Agr. 2, 21; cf. Vell. 2, 45. —

indemnis, e, [2. in-, damnum]: skadesløs, uden Tab, Senec. Ep. 9; ∾ socios praestare, Dig.; bf. — indemnĭtas, atis, f.: Skadesløsholdelse, Skadeserstatning, Forebyggelse af nogens Tab el. Skade; - indemnitati alicujus consulere, Dig., propicere, Ammian. — indēmonstrābĭlis, e, [2. in-, demonstro]: ubevislig; bf. „overf.": som ikke behøver at bevises, Appul. — indēmūtābĭlis, e, [2. in-, demuto]: uforanderlig; ∾ deus, Tertull. — in.dēnuncĭātus, [2. in-], 3: som ikke er forudforkyndt; ∾ arma, Senec. Suas. 5; ∾ sors, id. ibd. 2.

indepiscor, sci: s. und. indipiscor. — in.dēplōrātus, [2. in-], 3: ubegrædt; Indeploratum barbara terra teget, Ovid. Trist. 3, 3, 46. — in.deprāvātus, [2. in-], 3: ufordærvet, ufordærvelig; ∾ virtus, Senec. Ep. 76. — indēprĕcābĭlis, e, [2. in-, deprecor]: ikke til at afbede; ∾ poena, Gell. 1, 13. — *indēprehensĭbĭlis, e: ikke til at gribe el. naae; bf. „fig.": ubegribelig, Quintil. Decl.; o. — in.dē-

prĕhensus, (-prensus), 3, ligesom frgd.: ubemærket el. ubemærkelig; Falleret indeprensus et irremeabilis error (labyrinthi), Virg. Aen. 5, 591; ∾ vestigia, Stat.; — [2. in-, deprehendo, deprendo]. — indeptus, 3: s. und. indipiscor.

in.descriptus, [2. in-], 3: uafdelt; ∾ vites, Colum.; ∾ agri, Sidon. — in.dēsertus, [2. in-], 3: ikke forladt; Indeserta meo pectore regna tene! Ovid. Am. 2, 9, 52. — in.dĕses, [2. in-], ĭdis, adj.: ikke uvirksom, Gell. 7, 22. — indesĭnenter, adv., [2. in-, desino]: uafladeligen, inhaerere, Augustin. — in.despectus, [2. in-], 3: uoverseelig; usynlig; ∾ Tartara, Lucan. 6, 718. — in.destrictus, [2. in-], 3: uden at blive streifet el. saaret; tamen indestrictus abibo, Ovid. Met. 12, 93; (al. indistrictus).

in.dētermĭnābĭlis, [2. in-], e: ikke let at begrændse el. bestemme; ∾ quaestio, Tertull. — in.dētermĭnātus, [2. in-], 3: ubegrændset el. ubestemt: ∾ genealogiae, Tertull. — in.dētonsus, [2. in-], 3: uklippet el. uraget; ∾ Thyoneus, Ovid. Met. 4, 13. — *indētrībĭlis, e: uafslidelig; ∾ soliditas, Paul. Nol.; o. — indētrītus, 3: uafslidt; ∾ vestimenta, Tertull.; — [2. in-, detero].

in.dēvītātus, [2. in-], 3: uundgaaelig; ∾ telum, Ovid. Met. 1, 2, 605. — in.dēvŏrātus, 3, [1. in-, devoro]: helt nedslukt; Indevorato capite, Martial. 7, 20. — *indēvōte, adv.: ufromt, forbrydersk; ∾ percipere eas (hereditates), Justin. Novell.; — indēvōtio, onis, f.: Ufromhed, Ugudelighed, Dig.; af — in.dēvōtus, [2. in-], 3: ufrom, ugudelig; ∾ donator, Cod. Just.

index, ĭcis, c., [1. indico]: en Angiver; I) „egentl."; A) om Personer; - haec omnia indices detulerunt, rei confessi sunt, Cic. Catil. 4, 3; cf. id. Qu. Fr. 2, 3; men ∾ idem et testis, Tac. Ann. 4, 28; — 2) „bes." ogs. Forræder, Spion; Catilina vallatus indicibus atque sicariis, Cic. Mur. 24; cf. id. Sest. 44; — B) om Ting og om Begreber; quin continetis vocem, indicem stultitiae vestrae, testem paucitatis, id. Rab. perd. 6; ∾ auctoris anulus, Ovid. Pont. 2, 10, 3; herbae horarum indices, Plin.; cf. Cic. Orat. 18; — 2) bes. ogs. Pegefingeren; vid. Cic. Att. 13, 46, (hvor plane pollex, non index, sigter til d. frgd. Pollex, i. e. nomen servi); - ogs. m. tilføiet digitus, Hor. Sat. 2, 8, 25; — II) „fig."; A) Titel el. Overskrift, navnl. paa Bøger; - deceptus indicibus librorum, etc., Cic. d. Or. 2, 14; s. ogs. id. Att. 4, 4: ex qua (membranula) indices fiant; - ogs. Catalog el. Fortegnelse, poëtarum, Quintil.; - ogs. Indskrift paa Statuer og Malerier; - tabula ··· cum indice hoc posita est, Liv. 41, 28; cf. Tibull. 4, 1, 30; — B) Prøvestenen, hvorom Ovid. Met. 706: vertit in durum silicem, qui nunc quoque dicitur Index.

Indi, orum: s. und. Indus. — India, ae, f.: Indien, et af Asiens Hovedlande, ligger imellem Indusfloden og China; men ∾ citerior, ulterior, (paa denne og hin Side af Ganges); vid. Mela 3, 7, o. Plin. 6, 21 flgd.; - India mittit ebur, Virg. Ge. 1, 57; cf. Cic. Tusc. 5, 27; — B) ds. Indĭcus, 3: indisk, elephanti, Terent. Eun. 3, 1, 23; hede ogs. ∾ pecudes, Martial. 5, 37; ∾ dentes, id., ogs. ∾ cornu, id., (Elfenben); - Indicum, (sc. pigmentum), Ἰνδικόν: Indigo, blaat Pigment, id. 33, 37; ogs. ∾ color, Vitruv.

*indĭcābĭlis, e: angivende el. antydende; ∾ signum, Coel. Aur.; — indĭcātĭo, onis, f.: Angivelse, navnl. af Prisen paa en Vare, hos. Plaut. Pers. 4, 4, 37: tua merx est, tua indicatio; men ∾ mellis, (Prisen derpaa), Plin. 22, 50; — indĭcātīvus, 3, modus, (i Grammatiken), quia eo praesentem actionem indicamus, Diomed.; — indĭcātor, oris, m.: som angiver el. efterviser; indicator naturae Anaxgoras, Solin. 40; (al. indagator); inc.; o. — indĭcātūra, ae, f., ligesom indicatio: Angivelse, navnl. af en Tings Pris el. Værdi; ds. Pris el. Taxt; ∾ murrhini, Plin. 37, 7; men ∾ dolorum, (Honoraret for deres Helbredelse), id. 29, 8; — [1. indico].

indĭcens, tis, adj., [2. in, 2. dico]: som ikke siger noget; alts. non me indicente: ikke uden mit Tilsagn, d. e. paa min Befaling, Ter. Ad. 3, 5, 62. — indĭcina, ae, f., [index], eftercl. f. indicium: Angivelse, Appul.

indĭcium, i, n., [index]: Angivelse, Opdagelse, obl.; - facite indicium, si quis vidit, Plaut.; cf. Ter. Ad. 4, 4, 7; men ∾ conjurationis etc., Cic. Div. 2, 20; ∾ deferre ad aliquem, Tac. Ann. 2, 28; cf. Caes. B. G. 1, 4, o. Sall. Catil. 52; - men ∾ profiteri, id. Jug. 35, offerre, Tac. Ann. 11, 35, (love en Angivelse, navnl. for derved at unddrage sig selv fra en Straf); — B) „bes." ogs.; 1) Tilladelse til at giøre en Angivelse, vid. Cic. Att. 2, 24; — 2) Løn el. Betaling for en Angivelse; vid. Cic. Off. 3, 20: edictum cum poena atque indicio etc.; — II) „fig."; Angivelse, Tegn el. Mærke, Beviis, obl.; ∾ et vestigia veneni, Cic.; ∾ atque argumenta certissima sceleris, id. Catil. 3, 5; men ∾ insigne meae erga te benevolentiae, Cic. Fam. 7, 6; - ∾ dare (f. ostendere), Varr., ogs. ∾ edere, Lucr.; ei rei indicio sunt etc., Nep. Att. 16, cf. Ter. Ad. prol. 4; - ogs. m. Relativsætn.; vid. Nep. Lys. 3, o. Ter. Heaut. 2, 4, 4.

1 in.dĭco, [1. in-], avi, atum, 1, v. a.: anviser el. angiver, ogs. røber el. forraader, obl.; I) „alm."; A) om Personer; ∾ rem omnem dominae, Cic. Cluent. 64; ∾ conscios delendae tyrannidis, id. Tusc. 2, 22; cf. Liv. 8, 18; - ∾ de conjuratione, Sall. Catil. 48; ∾ aliquid in vulgus, Cic. Univ. 2; — B) om Ting og om Begreber; vultus indicat mores, Cic. Leg. 1, 9; supercilia maxime indicant fastum, Plin.; hos. pass.: aetas veterinorum indicatur dentibus, id.; - hoc res ipsa indicat, Terent.; cf. Cic. Brut. 94, o. Phaedr. 1, 15; — II) „bes."; A) anfører el. angiver fortrligen; - ∾ nominatim, Plin.; ut indicavimus, id.; cf. id. 6, 26; — B) angiver el. bestemmer Prisen, vurderer; - modo ut sciam, quanti indicet (puellam), Plaut. Pers. 4, 4, 25; cf. ibd. 37: indica, fac pretium; ligel. Cic. Off. 3, 15: ut sibi fundus ··· semel indicaretur; — not.: indicasso, f. indicavero, Plaut.

2. in.dīco, [1. in-], xi, ctum, 3, v. a.: tilsiger, forkynder, bestemmer, bekiendtgiør, obl.; (oftest i Rets- og Forretningsforholde); - Galliae concilium Bibracte indicitur, Caes. B. G. 7, 63; cf. id. ibd. 90; - ∾ exercitum in aliquem locum, Liv. 6, 12; men ∾ finitimis spectaculum, id. 1, 9; cf. Suet. Ner. 27; - ∾ bellum populo R. suo nomine, Cic. Catil. 2, 6; men ∾ funus, vid. Suet. Caes. 84; ∾ justitium, Cic. Phil. 5, 12; — II) „bes.": at paalægge som Straf el. Skat; obl.; - ∾ multam, Plin. 18, 3; ∾ tributum, Liv. 4, 60; cf. Tac. Hist. 3, 58; men ∾ populo famem, Suet. Calig. 26; - ∾ sibi patientiam, Senec. Ep. 123; — not.: imperat. indice f. indic., Plaut. Pseud. 1, 5, 133; - s. ogs. 1. indictus, o. 2. indictus, ss. II.

*indictĭcius, (-tius), 3: tillagt el. paalagt; ∾ onera, Cassiod.; — indictĭo, onis, f.; oprdl.: Tilsigelse til at betale en Skat; ds. Paalæg el. Skat; nec novis indictionibus pressi (cives) etc., Plin. Pan. 29; — ds. indictĭōnālis, e: hørende til et Paalæg; ∾ augmentum, Ammian.; o. — indictīvus, 3: tilsagt, el. hvortil nogen tilsiges, ∾ funus, Varr.; — [2. indico].

1. indictus, 3: partic. af 2. indico. — 2. indictus, 3, adj., [2. in, 2. dico]: usagt, ikke sagt; - quod dictum, indictum est, (ligesom det ikke var sagt), Ter. Phorm. 5, 7, 58; ut indicta sint (ea), Liv. 5, 15; - nec tu ··· indictus abibis, (ubesiungen), Virg. Aen. 7, 133; cf. Hor. Od. 3, 25, 8: adhuc indictum ore

alio; - indicta causa: uden Forhør, uden Forsvar, uden retlig Undersøgelse; saal. ∾ causa civem Romanum condemnare, Cic. Rab. perd. 4; rem indicta causa judicatam, id. Phil. 2, 23; ligel. ∾ causa fortunis omnibus everti, id. Verr. 2, 17; — not.: eftercl. ogs.: uudtalelig; ∾ deus, Appul. — indĭcŭlus, i, m., demin. af index: liden Fortegnelse, Symmach. — Indicus, 3: s. und. India.

indĭdem, adv., [inde, idem]; I) „egenl." om Stedet: sammestedsfra; sædv. m. Tilføielse af Stedet; - ∾ Thebis, Nep. Ep. 5; indidemne Ameria (abl.)? Cic. R. Am. 27; indidem ex Achaja, Liv. 25, 15; — — II) „overf.": af el. ud af den samme Sag el. Ting, m. correlat. unde, Cic. d. Or. 3, 40; men Liv. 39, 8: ex eadem officina ··· indidem etc.

in.differens, [2.in-], tis, adj.: ikke forskjellig; df. ligegyldig, Cic. Fin. 3, 16, som Oversættelse af ἀδιάφορον; — B) „bes." ogs. 1) om Personer: ligegyldig, rolig; - circa victum ··· adeo indifferentem fuisse, ut etc., Suet. Caes. 53; — 2) i Grammatiken om en syllaba anceps; vid. Quintil. 9, 4, 93; df. — indifferenter, adv.: uden Forskjel; ∾ uti utraque compellatione, Quintil.; - ∾ ferre aliquem occisum, (være ligegyldig derved), Suet. Dom. 23; o. — indifferentia, ae, f.: Mangel paa Forskjellighed; df. Lighed el. Overensstemmelse, utriusque vocabuli, Gell.

indĭgĕna, ae, comm., [indu- s. 1.in-, geno s. gigno]: indfødt; ogs. subst.: Indlænding; - ne majores quidem eorum indigenas, sed advenas etc., Liv. 21, 30: indigenas ··· Latinos etc., Virg Aen. 12, 823; qui (fundus) colonos indigenas haberet, Colum.; — II) „overf." ogs. om Dyr og om Væxter: indenlandsk, hjemmeavlet, odl.; - ∾ bos, Colum., (opp. peregrinus); cf. Ovid. Am. 3, 13, 4; ∾ aper, id.; — not.: ogs. forbindes ∾ vinum, Plin. 14, 8.

indĭgens, tis: partic. o. adj. af indigeo; df. — indĭgentia, ae, f.; I) „egenl.": Trang el. Nød; - a natura potius, quam ab indigentia, nata amicitia, Cic. Lael. 8; — II) „fig.": Umættelighed el. Unøisomhed; - indigentia est libido inexplebilis, id. Tusc. 4, 9; cf. id. ibd. 4, 7. — indĭgĕnus, 3: sild. Biform af indigena; ∾ sermo, (Modersmaalet), Appul.

indigeo, ŭi, ēre, v. n., [indu-, egeo]: har el. lider Mangel derpaa, mangler; c. abl.; - ∾ bona existimatione, Cic. R. Com. 15; ∾ pecunia, Nep.; cf. Caes. B. G. 4, 35; — II) „bes." ogs.; A) behøver, har nødig; a) c. gen.; indigeo tui consilii, Cic.; cf. id. Fam. 6, 4; — b) forcl. ogs. c. acc. comm.; dives, qui, ut deus, nihil indigere videtur, Varr.; — c) eftercl. ogs. c. infin.; hoc plane indigeo addiscere, Gell. 4, 1; - men impers.; quum praesidio eorum indigetur, Plin. 10, 39; — B) ønsker el. attraaer; - contemnere libidines, non auri, non argenti ··· indigere, Cic. Sull. 8; — III) partic. indigens, tis, ogs.; A) som adj.: trængende dertil; a) c. gen.; - indigens alienarum opum, Nep. Reg. 3; cf. Cic. Lael. 9; — b) c. abl.; cotes oleo indigentes, Plin.; cf. Gell. 14, 2; — B) som subst.: den Trængende el. Nødlidende; indigentibus bene facere, Cic. Off. 2, 15.

1. Indiges, ĕtis: s. und. Indigetes. — 2. indĭges, is, adj., [indigeo], ligesom indigens: trængende; (forcl.); quem ··· indigem liberum (s. liberorum), etc., Pacuv. ap. Cic. d. Or. 2, 46.

indigeste, adv. af indigestus: uordnet; - breviter et indigeste etc., Gell. Epil. — indīgestĭbilis, e, [2.in-, digero]: ufordøielig, Theod. Prisc. — in.digestio, [2.in-], onis, f.: Mangel paa Fordøielse, Hieron. — in.digestus, [2.in-], 3; I) „alm.": uordnet, uordentlig el. forvirret; - rudis indigestaque moles, Ovid. Met. 1, 7; ∾ simplicitas, Plin., turba, id.; — II) „bes." om Spiserne: ufordøiet, Macrob. Sat. 7, 7.

1. Indĭgĕtes, um, m., [indu- s. 1.in-, gigno]: de efter deres Død som et Lands Skytsguder ærede Heroer; - Indigetes proprie dii ex hominibus facti, quasi in diis agentes, Serv. ad Virg. Ge. 1, 498; cf. Liv. 8, 9; - sing. Indiges, ĕtis: vid. Virg. Aen. 12, 794, o. Gell. 2, 16. — 2. Indĭgĕtes, um, m.: Folk i Hisp. Tarrac., Plin. 3, 4.

indĭgĕto, el. indigito, avi, atum, 1, v. a.; i Religionssproget: anraaber en Guddom, beder til den; - namque Virgines Vestales ita indigetant: Apollo Medice, Apollo Paean, etc., Macrob. Sat. 1, 17; cf. Fest. p. 114 (Müll.). — indĭgĭtāmenta, orum, n.: Religionsbøger, der indeholde Gudernes Navne, deres Dyrkningsmaade, osv., Arnob.; cf. Fest. l. c.; af — indigito, s. und. indigeto.

indignābundus, 3, [indignor]: harmfuld, opbragt; muliebriter indignabunda, m. acc. c. inf., Liv. 38, 57; cf. Suet. Aug. 40: ∾ et calamitans. — indignans, tis: partic. o. adj. af indignor; df. — indignanter, adv.: med Harme, ferre, Ammian. — *indignātio, onis, f.: Harme, Fortrydelse, Ærgrelse; - ∾ liberrima (hominum), Hor. Epod. 4, 10; indignationem alicujus in se convertere, Plin.; ∾ movere, Liv.; ∾ publicae, id. 3, 48; cf. Vell. 2, 66; — B) „bes." i Rhetoriken: at vække Harme el. Uvillie imod nogen, vid. Cic. Inv. 1, 58; — II) „overf." (o. eftercl.): Beskadigelsen af et Lem, Veget.; — df. demin., indignātiuncula, ae, f.: liden Harme el. Ærgrelse, vid. Plin. Ep. 6, 17; o. — indignātīvus, 3: harmfuld, lidenskabelig; - indignativum, quod vocant θυμικόν, Tertull.; — [indignor]. — indignatus, 3; partic. o. adj. af indignor.

indigne, adv. af indignus; I) „alm.": uværdigen, uforskyldt, skammeligen; - ∾ aliquem injuria afficere, Ter. Phorm. 5, 1, 3; - superl., ∾ interire, Caes. B. G. 7, 38; cf. Cic. Verr. 5, 57; men in compar., vid. Ter. Phorm. 5, 8, 20; — II) „bes.": med Harme, med Ærgrelse; ∾ ferre, Nep. Eum. 1; ∾ pati, Cic. Verr. 5, 12, m. flgd. acc. c. inf., (at harmes el. at ærgre sig derover); men Phaedr. 3, 18: indigne ferens ··· quod etc.

indignĭtas, atis, f., [indignus]: Uværdighed, Slethed; hominis aut dignitas, aut indignitas etc., Cic. d. Or. 2, 32; cf. id. Div. in Caecil. 19: quorum nemo propter indignitatem repudiatus est; — b) ogs. om Ting og Begreber: infamia et indignitas rei, Caes. B. G. 7, 56; ligel. ∾ calamitatis, Cic. Verr. 5, 46; — II) „bes.": uværdig el. usømmelig Adfærd, Ubehagelighed, Krænkelse, odl.; - omnes indignitates contumeliasque perferre, Caes. B. G. 2, 14; cf. Liv. 42, 52; — B) df. ogs. Harme over en uværdig Behandling; - tacita poterit esse indignitas nostra? Cic. Att. 10, 8; cf. Liv. 5, 45. — indigniter, adv., poetisk Biform af indigne, Vet. Epigr. in Anthol. Lat.

indignor, atus sum, 1, v. dep. a., [indignus]; A) om Personer: holder el. anseer for uværdig, er harmfuld el. opbragt derover, optager ilde, odl.; — a) c. acc.; quae indignantur adversarii, Cic. Inv. 1, 17; ∾ imperia, Quintil. 1, 3, 4; - men alene eftercl. c. dat.; ∾ contaminationi, Dig.; — b) m. quod, ogs. m. si; - ∾ milites, quod etc., Caes. B. G. 7, 19; men Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5: indignamur, si quis nostrum interiit; — c) c. inf.; cedere peritis indignantur, Quintil.; ∾ discere, id., vinci, Ovid. Met. 10, 604; cf. Caes. B. C. 3, 108, o. Sall. Jug. 31; — B) om Ting og om Begreber; pontem indignatus Araxes, Virg. Aen. 8, 728; cf. id. ibd. 1, 55, o. id. Ge. 2, 162; — II) hertil hører endnu; A) partic. pass. indignandus, 3: som maa findes utilfredsstillende el. ringe; df. m. Negation: lecto non indignanda saligno (vestis: som ikke ilde passede dertil), Ovid. Met. 8, 660; — B) partic. praes. indignans,

tis, som adj.: harmfuld, forbittret, utaalmodig; - Verbaque querenti satis indignantia linguae Defuerunt, Ovid. Met. 6, 584; men ∾ pectus, id. Fast. 4, 896; - „poet." ogs. om Ting; fretaque indignantia miscent (venti: det oprørte Hav), id. Met. 11, 491: - men superl., indignantissimum servitutis (genus mulorum), Colum. 8, 17.

in.dignus, [2.in-], 3: uværdig; A) om Personer; a) c. abl.; „poet." ogs. c. gen.; - te omni honore indignissimum etc., Cic. Vat. 16; - magnorum haud umquam indignus avorum, Virg. Aen. 12, 649; — b) absol.; divitias quivis, quamvis indignus, habere potest, Cic. Tusc. 5, 16; — B) om Ting og om Begreber: uværdig, usømmelig; haard, stræng, grusom; - nulla vox populi R. majestate indigna etc., Caes. B. G. 7, 17; nihil, quod ipsis esset indignum, committebant, id. ibd. 5, 35; - ∾ modis acceptus, Ter.; cf. Liv. 29, 9: indignum in modum etc.; ∾ facinus, Ter.; ∾ mors, Virg.; - men c. inf.: fabula ··· non indigna referri, Ovid. A. A. 1, 681; - oftest in neutr.; hoc uno sol quicquam non vidit indignius, Cic. Off. 2, 8; men Liv. 1, 40: pro indignissimo habere, se etc.; cf. Cic. Quint. 31, o. Sall. Jug. 79; men m. 2.sup.: digna atque indigna relatu etc., Virg. Aen. 9, 595; men absol.: indigna pati, (lide en skammelig Behandling), Liv. 31, 30.

indĭgus, 3, [indigeo]: trængende; a) c. gen.; vid. Virg. Ge. 2, 428, ogs. Tac. Hist. 3, 22 o. 48; — b) c. abl.; vid. Lucr. 5, 224: indigus omni Vitāi auxilio; — II) „overf." o. „poet.": som attraaer el. efterhiger; ligel. c. gen.; indiga servitii ··· plebes, Lucan. 9, 254. — indĭgŭus, 3: sldn. Biform af indigus; quos magis indiguos opis vident, Paul. Nol.

†in.dīligens, [2.in-], tis, adj.; I) act.: efterladen, nagtsom; - vereor, ne indiligens nimium sies, Ter. Ad. 4, 5, 50; - compar., si indiligentiores fuerint, Caes. B. G. 7, 11; - ogs. c. gen.; Corn. Nepos rerum memoriae non indiligens; — II) pass: ∾ hortus, (forsømt), Plin. 19, 19; df. — indīlĭgenter, adv.: efterladent, nagtsomt; nihil ab eo ··· neque indiligenter, neque illiberaliter factum, Cic. Att. 16, 3; - compar., Caes. B. G. 2, 33; o. — indīlĭgentia, ae, f.: Efterladenhed, Nagtsomhed, Aeduorum, (fra deres Side), Caes. I c. 7, 17; ∾ litterarum, (i at skrive), Cic. Qu. Fr. 1, 2, 2; ∾ veri (i. e. in vero quaerendo), Tac. Hist. 4, 49. — in.dīmensus, [2.in-], 3: umaalelig, utallig; ∾ populi, Ammian. 19, 2. — in.dīmissus, [2.in-], 3: ikke bortsendt, uxor, Tertull.

indĭpisco, ĕre, v. a.: forel. Biform af flgd.; Numquam edepol quadrigis albis indipiscet postea (occasionem), Plaut. As. 2, 2, 13. — indĭpiscor, indeptus sum, indipisci, v. dep. a., [indu- s. 1.in-, apiscor]: indhenter el. griber, faaer el. opnaaer; - quam quis indeptus erat navem ferrea injecta manu etc., Liv. 26, 39; df. „poet.": simul atque hominem leti secura quies Indepta, Lucr. 3, 212; ∾ divitias magnas, Plaut., ogs. multum dolorem, id.; men id. Rud. 5, 2, 28: largiter mercedis indipiscor; - men Gell. 17, 2: ∾ animo, (opfatte, beholde); — II) „fig.": tager fat derpaa, begynder; Achaeos pugnam indipisci, etc., Gell. 1, 11.

in.dīrectus, [2.in-], 3: ikke ligefrem, som fordrer Omsvøb; ∾ actio, Quintil. 5, 13, 2. — in.dīreptus, [2.in-], 3: uplyndret; indefensum et indireptum Capitolium etc., Tac. Hist. 3, 71. — in.discĭplīnātio, [2.in-], onis, f.: Mangel paa Tugt el. Orden, Cassiod. — in.discĭplīnātus, [2.in-], 3: uden Tugt, uordenlig, Cyprian. — in.discissus, [2.in-], 3: uopskaaren; ∾ tunica, Hieronym.

*indiscrēte, adv.: uden Forskiel, Plin. 11, 65; o. — indiscrētim, adv.: = frgd., Solin.; af — in.discrētus, [2.in-], 3; I) „egenl.": uadskilt, uafsondret, i nøie Forbindelse; - quibusdam indiscretum caput, ut cancris, Plin. 11, 46; quum agriculturam ··· indiscretam haberent (sc. a re pecuaria), Varr.; suum cuique sanguinem indiscretum (ublandet), sed maxime principibus, Tac. Hist. 4, 52; — II) „overf.": uden Forskiel, d. e. ikke til at adskille fra et andet; - indiscretis his nominibus uti, Cels.; imagines similitudinis indiscretae (pingere), Plin. 35, 36; cf. Virg. Aen. 10, 392; men ∾ voces, (forvirrede), Tac.; ∾ dignitatis ducere, (tillægge lige Værdighed), Cod. Theod.

*indiscrīmĭnābĭlis, e: ikke til at afsondre el. adskille, Claud. Mam. d. Stat. An.; o. — indiscrīmĭnātim, adv.: uden Forskiel, ifleng, Varr. ap. Non.; — [2.in-, discrimino]. — in.discussus, [2.in-], 3: ikke udfunden, ikke undersøgt, Claud. Mam. d. Stat. An. — indīserte, adv.: uden Veltalenhed; m. Negation: non indiserte collaudare, Cic. Qu. Fr. 2, 1; af — in.dīsertus, [2.in-], 3: uden Veltalenhed; saal. m. Negation: non indisertum Academicum etc., Cic. N. D. 2, 1; - men om Begreber: malim equidem indisertam prudentiam, quam stultitiam loquacem, id. d. Or. 3, 35. — indisectus, 3: s. und. indesectus.

in.dispensatus, [2.in-], 3: uden rigtig Fordeling, uden Maal og Maade; ∾ nisus, Sil. 16, 342. — indispŏsĭte, adv.: uordenligen; ∾ et perturbate moveri, Senec. Ep. 124; af — in.dispŏsĭtus, [2.in-]: uordenlig, i Uorden; apud Vitellium omnia indisposita, temulenta, etc., Tac. Hist. 2, 68.

in.dissĭmĭlis, [2.in-]: ikke ulig; ∾ formae vocum, Varr. — indissĭmŭlābĭlis, e, [2.in-, dissimulo]: ikke til at forbolge, veritas, Gell. 10, 22. — in.dissŏcĭābĭlis, [2.in-]: uadskillelig; ∾ unitas, Lactant. — indis.sŏlūbĭlis, [2.in-], e: uopløselig, nodus, Plin.; cf. Cic. Univ. 11; — df. adv. indissŏlūbĭlĭter: uopløseligen; ∾ nexum, Claud. Mam. d. Statu Animae.

indistanter, adv., [2.in-, distare]: uden Ophold, uafbrudt, Priscian.; — II) „fig.": uden Forskiel, uden Undtagelse, Ammian. 27, 9. — indistincte, adv.: uden Forskiel; ∾ atque promiscue annotare, Gell. Epil. 2; ∾ legatis nummis, Dig.; af — in.distinctus, [2.in-], 3: uadskilt, uordnet; indistinctis plexos (flores) corollis, Catull. 64, 283; cf. Quintil. 8, 2, 23: neque inordinata, neque indistincta (dicere); — II) df. „overf." om Taleren og Foredraget: uordenlig, utydelig, forvirret; - (orator) et acutus, et non asper, et non indistinctus, etc., vid. Quintil. 12, 10, 39; men ∾ defensio, Tac. Ann. 6, 8. — indistrictus, 3: s. und. indestrictus.

indĭtus, 3: partic. af indo. — indīvĭdŭĭtas, atis, f.: Udelelighed, Uadskillelighed; ∾ animae, Tertull.; af — indīvĭdŭus, 3, [2.in-, divido]: udelelig, uadskillelig; ∾ corpora, (i. e. atomi), Cic. Fin. 1, 6; ligel. absol.: individua, (sc. corpora), id. Acad. 2, 17; - men apud Capreas individui (familiares: hans uadskillelige Omgangsvenner), Tac. Ann. 6, 10.

indīvise, adv. af indivisus: udelt; qui non indivise agit, Ascon. ad Cic. Verr. 1, 55. — indīvīsĭbĭlis, e, [2.in-, divido]: udelelig; ∾ anima, Tertull.; — df. adv. indīvīsĭbĭlĭter, id. — in.dīvīsus, [2.in-], 3; I) „egenl.": udelt; ∾ ungula (equi), Varr.; — II) „fig."; pro indiviso possidere, (besidde udelt el. i Fælleskab), Plin. 17, 1; ligel. pro indiviso valere, (i. e. aeque valere), id. 16, 59; in quod (pectus) omnes curae pro indiviso transferuntur, Senec. ad Helv. 17. — in.dīvulsus, [2.in-], 3: uadskilt, uadskillelig; ∾ comes, Macrob. Sat. 1, 11.

indo, dĭdi, dĭtum, 3, v. a., [1.in-, do, dedi]; I) „egenl.": kommer el. lægger el. sætter deri el. derpaa; - ∾ ignem in aram, Plaut., vini guttam in os, id.; - ogs. absol., ∾ fenestras, id. Rud. 1, 1, 6;

- ogs. c. dat.; ∾ compedes servis, id.; men vinclo fasciae indidit cervicem, Tac. Ann. 15, 57; — II) „fig."; A) indfører; ∾ novos ritus, Tac. Hist. 5, 4; — B) indgiver, fremkalder; ∾ pavorem suis, alacritatem hostibus, id. ibd 4, 31; men id. Ann. 2, 56: quod vocabulum illi (regi) indiderant ex nomine urbis; — III) partic. indītus, 3, ogs. som adj.; A) „egentl.": som er indbragt deri, som er sat dertil el. lagt derpaa el. forbunden dermed; - utrum deus extrinsecus (operi suo) circumfusus sit, an toti inditus, Senec. Ot. Sap. 31; inditum potioni venenum, Curt.; - ∾ vincula, Tac. Ann. 11, 2; ∾ pontes, id. ibd. 12, 57; — B) „overf.": inditi custodes, (som sættes derover), id. ibd. 3, 28; men huic urbi nomen Epidamno inditum est. Plaut. Men. 2, 1, 37.

indŏcĭbĭlis, e, [2.in-, doceo]: ulærvillig, Vulg.; hf. — indŏcĭbĭlĭtas, atis, f.: Ulærvillighed, Appul. — indŏcĭlis, e, [2. in-, doceo]; I) „alm.": ulærvillig, dorsk el. langsom til at lære; - quia nimis indociles quidam tardique sunt, Cic. N. D. 1, 5; - „poet." ogs. c. gen., ligel. c. infin.; ∾ pacis, Sil., quietis, id.; men indocilis pauperiem pati, (som ikke kan vænne sig dertil), Hor. Od. 1, 1, 18; - ogs. om Dyrene, vid. Plin. 10, 62, o. Ovid. Trist. 3, 12, 8; - endel. ogs. om et Læresag: non desiderare indocilem usus disciplinam, Cic. Acad. 2, 1; — II) „fig."; A) „alm.": ulærd, ukyndig, udannet; - ∾ genus, vid. Virg. Aen. 8, 321; men indocilis coeli agricola, Plin. 18, 60; - ogs. om Ting og Begreber; Indocili numero quum grave mollit opus (fossor: med sin raa Sang), Ovid. Trist. 4, 1, 6; men ∾ arbores nasci (at de ikke ville voxe) alibi, quam ubi coepere, Plin. 14, prooem.; — II) „bes.": som ikke er lært, som ikke er eftervist; hf. „poet.": Et sciat indociles currere lympha vias, Propert. 1, 2, 12.

indocte, adv. af indoctus: paa en ulærd el. enfoldig Maade; - non solum indocte, verum etiam impie etc., Cic. N. D. 2, 16; - compar., ∾ dicere et apertius, (oppon. sinuosius et solertius), Gell. 12, 5. — — indoctor, oris, m., [1. in-, doceo]: Opsynsmand; indoctores puerorum, Plaut. As. 3, 2, 6, inc.

in.doctus, [2.in-], 3: ulærd, udannet, raa; I) om Personer; - homo indoctus, quamvis sit ingeniosus, etc., Auct. ad Her. 2, 46; cf. id. Brut. 48; men ∾ et agreste (genus hominum; oppon. humanum et politum), id. Part. or. 25; - compar., ∾ habitus est, Cic. Tusc. 1, 2; superl., id. Div. 2, 63; - „poet." ogs. c. infin., Hor. Od. 2, 6, 2; ligel. c. gen., id. A. P. 380; efterel. ogs. c. acc.; homo pleraque alia non indoctus, Gell. 9, 10; — II) om Ting og om Begreber; ne sint indoctae rusticaeve manus, Quintil. 1, 11, 16; stultitia et moribus indoctis, Plaut. Bacch. 5, 1, 3; - men absol. indoctum (canere: uden Kunst), f. indocte, Hor. Ep. 2, 2, 9.

indŏlābĭlis, e, [2. in-, dolo]: ikke til at tilhugge el. bearbeide; ikke til at danne, Sidon. — in.dŏlātus, [2. in-], 3: utilhuggen; ∾ lignum, Arnob. — in.dŏlentĭa, [2. in-], ae, f., ligesom doloris vacuitas: smertefri Tilstand; - num idem voluptas est, quod, ut ita dicam, indolentia? Cic. Fin. 2, 4; cf. id. Off. 3, 3, o. Senec. Ep. 66.

indŏles, is, f., [indu- f. 1. in-, olesco]; I) „alm.": naturlig Beskaffenhed, medfødt Egenskab; - semina non tantum ad servandam indolem valent, quantum etc., Liv. 38, 17; ligel. ∾ arborum, Gell.; men quae indoles in savio est! Plaut.; — II) „bes." om Menneskets medfødte Egenskaber: Talent, Anlæg, Naturgaver; - ut adolescentibus bona indole praeditis sapientes senes delectantur, Cic. d. Senect. 8; ∾ virtutis, id.; ogs. ∾ ad virtutem major, id. Orat. 13; cf. Liv. 21, 4: gener ob altam indolem ascitus; ogs. ∾ praeclara, Tac., segnis, id.; - ogs. in pl.: ne bonas atque utiles indoles animi amittamus, Gell. 19, 12.

indŏlescŏ, ĕre, v. n., [1. in-, dolor]; I) „egentl.": at smerte, at giøre ondt; - tactu is locus indolescit, Cels.; ut indolescant (oculi), Plin.; — b) ogs. c. acc.: smerteligen at fornemme; ∾ tactum hominis, Justin. 12, 13; — II) „fig.": at føle Smerte derved, at bedrøve sig derover; a) m. acc. c. inf., el. m. quod; - quis fuit, qui non indoluerit, se etc.? Cic. Phil. 2, 25; ∾ non tam quod ··· quam quia etc., Ovid. Tr. 5, 11, 3; — b) c. acc. el. gen.; - id ipsum indoluit Juno, Ovid. Met. 2, 469; - successorumque Minervae indoluit, id. ibd. 2, 789, inc.; — not.: efterel. part. fut. pass., indolescendus, 3, Sidon. — indŏlŏrĭa, ae, f., [2. in-, dolor], ligesom indolentia: Frihed for Smerte, Sidon.

indŏmābĭlis, [2. in-, domo]: utæmmelig; ∾ equus, Plaut. Cas. 4, 3, 12. — in.dŏmĭtus, [2. in-]; I) „egentl.": utæmmet el. vild i sit Slags, boves, Varr., equus, Auct. ad Her.; — II) „fig."; A) „overf."; ∾ pastores, spe libertatis excitati, Caes. B. C. 1, 57; cf. Tac. Ann. 15, 57, o. Liv. 21, 20; — b) ogs. om Ting og Begreber; ∾ dextra, (ubeseiret), Ovid. Met. 13, 355; ∾ argentum, (upreget), Arnob.; mula indomitae tarditatis, Plin.; aurum igni indomitum, (som ikke smelter deri), id.; ∾ Falernum, Pers. 3, 3; ∾ mare, Tibull.; ∾ mors, Hor.; — B) „ment."; ∾ cupiditates (animi), Cic. R. Am. 14; cf. id. Cluent. 6; ligel. indomita mulier imposque animi, Plaut. Men. 1, 2 in.; ∾ irae, Virg. Aen. 2, 594; men ∾ ingenium, Quintil. 10, 2, 19, (som ikke lader sig danne).

in.dōnātus, [2. in-]: ubeskienket, Lamprid. — in.dormio, [1. in-], ivi (el. ii), itum, 4, v. n.: sover derover el. derpaa; - c. dat., el. m. in, el. c. abl.; - I) „egentl." congestis undique saccis Indormis, Hor. Sat. 1, 1, 70; cf. id. Epod. 5, 69; — b) ogs. absol. om et Lem: at sove, at være stivt, Veget.; — II) „fig.": sover derover, d. e. behandler skiødesløst; - ∾ tantae causae, Cic. Phil. 2, 12; cf. id. ibd. 3, 14; animus segnis sibi indormiens, Senec.; cf. Plin. Ep. 1, 2; men Cic. Qu. Fr. 2, 15: qui in isto homine colendo tam indormivi diu, (at jeg saa længe har forsømt ham).

in.dōtātus, 3, I) „egentl.": uden Medgift, indotatis ··· patrocinari, (Fruentimre uden Medgift), Ter. Phorm. 5, 7, 45; cf. Hor. Ep. 1, 17, 46; — II) „overf.": indotata ars, (usmykket, uden Prydelser), Cic. d. Or. 1, 55; ∾ corpora, Ovid. Met. 7, 609, (som ingen beviser den sidste Ære); men id. ibd. 4, 756: ∾ praemia, (i. e. uxorem sine dote).

indu, forel. f. 1. in; indu mari, Enn. ap. Macrob.; indu foro, Lucil. ap. Lactant.; - ogs. i Sammensætninger; f. indupero f. impero, o. a. — *in.dŭbĭtābĭlis, [2. in-], e: uomtvivlelig; - ∾ genus causae, Quintil.; — hf. adv.: indŭbĭtābĭlĭter, Arnob. — in.dŭbitandus, [2. in-], 3: = frgd.; ∾ veritas, Augustin. — in.dŭbĭtanter, adv., [2. in-]: uden al Tvivl, aldeles vist, id. — indŭbĭtāte, adv.: = frgd., Liv. 33, 40; - superl., Oros.; af — in.dŭbĭtātus, [2. in-], 3: som er udenfor al Tvivl, aldeles vis; - quae indubitata sunt, (hvorom ingen tvivler), Quintil.; indubitata litterarum inter se conjunctio, id.; ∾ spes, Plin.; - abl. indubitato, ogs. som a v., Tertull. — in.dŭbĭto, [1. in-], are, v. n.: tvivler derom, stoler ikke derpaa; c. dat., Virg. Aen. 8, 404: absiste precando Viribus indubitare tuis. — in.dŭbĭus, [2. in-], 3: utvivlsom, aldeles vis; plurimorum indubia innocentia, Tac. Ann. 14, 45.

inducia, ae: f. und. indutiae. — Induciomarus, (el. Indut-), i, m.: gallisk Høvding, vid. Caes. B. G. 5, 2. — in.dūco, [1. in-], xi, ctum, 3, v. a.: fører el. leder el. bringer ind deri, el. derind, el. derhen; I) „egentl."; A) „alm."; a) m. in c. acc.; - ∾ oves et armenta in rura, Varr., aquam in privatas domos, Auct. B. Al. 5; cf. Caes. B. C. 3, 112: in quam (partem regiae) ipse ··· erat inductus; - ogs. ofte i

Krigsſproget; ∾ exercitum in Macedoniam, Liv.; ∾ principes triariosque in cornua, id. 30, 34; cf. Sall. Catil. 60; — b) c. dat.; ∾ moenibus, (føre derind), Stat.; cf. Suet. Ner. 16; — c) absol.; inducunt venti nubilum, Plin. Ep. 2, 17; cf. Virg. Ann. 11, 620; — B) „beſ."; 1) indfører el. bringer paa Kamppladſen el. paa Scenen; bſ. „alleg.": a me autem gladiatorum par nobilissimum inducitur, Cic. Opt. Gen. Or. 6; ∾ elephantos in circum, Plin. Ep.; cf. Suet. Ner. 11; — b) ogſ. at føre for Retten; ∾ majestatis reos in curiam, Suet. Dom. 11; cf. id. Claud. 40; — 2) iſører; si sibi calceus perperam ··· induceretur, Suet. Aug. 92; ∾ humeros amictu, Stat.; men c. acc. gr.: tunicaque inducitur artus, Virg. Aen. 8, 457; — bb) bſ. ogſ.; a) overtrækker el. overſtryger, postes pice, Plaut., colorem picturae, Plin.; cf. Ovid. Met. 7, 612; men ∾ varias plumas, Hor. A. P. 2; - men „alleg.": ∾ omnibus caliginem magnitudine sua, (fordunkle dem derved), Vell. 2, 36; - ∾ scuta pellibus, Caes., coria super lateres, id.; men ∾ pontem, (ſlaae en Bro), Curt.; — b) overdrager for at jevne el. ſlette el. fylde; ita solo inducto, etc., Plin. 2, 82; - navnl. ogſ. at udfylde el. udſlette det paa Vortavlen Skrevne; sed vel induci vel mutari possunt (nomina), Cic. Att. 13, 14; cf. id. ibd. 1, 20; — II) „fig."; A) „alm.": fører el. bringer derhen el. dertil; indfører deri; - ∾ seditionem et discordiam in civitatem, Cic. Off. 1, 25; cf. id. d. Or. 2, 28; ∾ novum verbum in linguam Latinam, id.; - ∾ pecuniam in rationem, (indbringe i Regningen), id. Verr. 1, 41; men ∾ agrum alicui ingenti pecunia, (tilſkiode for en ſtor Sum), id. Agr. 2, 26; — b) efterel. ogſ.: ∾ testamento injuriam adversus liberos suos, Dig.; — B) „beſ."; 1) indfører talende, anfører, omtaler; - ∾ Tiresiam deplorantem caecitatem suam, Cic. Tusc. 5, 39; cf. id. Off. 3, 9; - ogſ. om en Tale el. Foreſtilling: at indlede el. indføre; puero me hic sermo inducitur, Cic. Att. 13, 19; cf. id. Coel. 23; - ligel. ∾ dubitationem, Tac. Ann. 1, 7; — 2) fører el. leder el. bringer dertil, foranlediger el. fremkalder; m. in c. acc., el. m. ad; - ∾ amicum in spem meliorem, Cic. Lael. 15, aliquem in errorem, id.; men ∾ aliquem pretio ··· (ad parricidium), Cic. R. Am. 28, (derved at forlede el. forføre dertil); ∾ ad misericordiam, id., ad credendum, id.; - ogſ. m. ut; ogſ. c. infin.; quem ego, ut mentiatur, inducere possum, Cic. R. Com. 30; ∾ consulem promissis, sententiam promere, Tac. Ann. 12, 9; — b) ∾ animum, ogſ. in animum: faae i Sinde, beſlutte, ſig dertil agte el. ville, odl.; c. inf., ogſ. m. ut el. ne; - ∾ animum, contemnere opes, Cic. Tusc. 5, 10; ∾ animum (potuit), ut··· oblivisceretur etc.? Cic. R. Am. 19; - postremo Caesar in animum induxerat, laborare, vigilare, etc., Sall. Catil. 54; cf. Ter. Heaut. 5, 4, 5, o. Liv. 27, 9; — 3) vildleder, fører bag Lyſet, ſkuffer el. bedrager; - hic eos, quibus erat ignotus, decepit, fefellit, induxit, Cic. Pis. 1; cf. id. R. Am. 40; men Tibull. 1, 6, in.: Semper, ut inducas, blandos affers mihi vultus, (al. inducar); — not.: induce, f. induc, Varr.; - induxti, f. induxisti, Terent.; — III) partic. inductus, 3, ogſ. ſom adj.: indbragt el. indført; bſ. fremmed, sermo, Plin. Ep. 4, 3; - ogſ. uvedkommende; si nihil inductum et quasi devium loquimur, id. ibd. 5, 6.

*inductibilis, e: til at drage el. ſmøre derpaa, Coel. Aur.; o. — inductio, onis, f.: Indføren el. Indleden deri el. derhen; I) „egenl."; - aquarum inductionibus terris fecunditatem dare, Cic. N. D. 2, 60; men ∾ juvenum in circum, vid. Liv. 41, 9; men ∾ ficta personarum, (neml. paa Scenen), Cic. d. Or. 3, 53; - ogſ. om en Overſtrygning (med en Farve, odl.), Pallad.; ogſ. om en Udſtrygning af det Skrevne, Dig.; — B) ogſ. „concret"; ∾ velorum, (paa Theatret): Forhæng el. Dække (imod Sol el. Regn), Vitruv.; — II) „fig."; A) „ment." el. „ethiſk"; ∾ animi: Forſæt, Villie, Beſlutning; - abstinentem esse, etc., positum est··· in quadam inductione animi atque voluntate, Cic. Qu. Fr. 1, 11; cf. id. Fam. 1, 8; — B) i Rhetoriken: Inductionen, d. e. Beviisforelſe ved at ſlutte fra det Enkelte til det Almindelige; vid. Quintil. 5, 11, in.; — [induco].

*inductīve, adv.: eftergivende; ∾ indulgere, Coel. Aur.; — inductrix, īcis, f.: Bedragerſke, (vulpes), Appul.; o. — inductūra, ae, f.: Overtrækning (med et Plaſter odl.), Coel. Aur.; — [induco]. — 1. inductus, 3: partic. o. adj. af induco. — 2. inductus, us, m., [induco], ligeſom inductio: Henleden el. Henføren dertil; bſ. „ment.": Forledelſe el. Lokkelſe, (alene in abl.): hujus persuasu et inductu, Cic. frgm. ap. Quintil.; cf. Auct. ad Her. 2, 17. — indŭcŭla, ae, f., [induo]: etſlags Underklædning, vid. Plaut. Epid. 2, 2, 39.

indŭgrĕdior, 3: forel. Biform f. ingredior, Lucr. — in.dulcĭtas, [2. in-], atis, f.: Uſødhed, Caecil. ap. Non. — in.dulco, [1. in-], avi, atum, 1, v. a.: gior ſød, forſøder, Tertull., Vulg.

†indulgens, tis: partic. o. adj. af indulgeo; bſ. — indulgenter, adv.: eftergivende el. overbærende, mildt el. venligen; - ne nimis indulgenter, et ut cum gravitate potius loquar, Cic. Att. 9, 9; cf. id. Fin. 2, 33; - compar., ∾ tractare, Senec.; superl., id. Consol. ad Helv. 5.

indulgentia, ae, f., [indulgens]: Eftergivenhed el. Overbærelſe, Mildhed el. Venlighed el. Velvillie, odl.; undert. ogſ. m. in c. acc.; - in hujus (matris) sinu indulgentiaque educatus, Tac. Agric. 4; cf. Cic. Leg. 1, 23: - ejus nimia indulgentia in Lepidum etc., Planc. ap. Cic. Fam. 10, 23; ligel. pro sua indulgentia in suos, Balb. et Opp. ap. Cic. Att. 9, 7, A; — II) „overſ." om Ting og Begreber; ∾ coeli: mild Luft, Plin.; ∾ fortunae, Vell. 2, 80; — B) efterel. ogſ.: Eftergivelſe af Straf el. af Tyngder, Capitolin., Ammian.

indulgeo, si, tum, 2, v. n. o. a.; I) ſom v. n.: A) „alm.": er overbærende el. eftergivende, viſer Mildhed el. Velvillie, giver efter derfor, lader gielde; a) c. dat.; - ∾ civitati Aeduorum, (begunſtige den), Caes. B. G. 1, 10; men ∾ sibi liberalius, (tillade ſig ſtørre Friheder), quam ut etc., Nep. Chabr. 3; cf. id. Lys. 1, ogſ. Cic. Tusc. 4, 18; - ∾ irae, Liv., odio, id, animo, Ovid. Met. 12, 598, precibus, Plin. Ep., amori, id.; men ∾ ardori legionum, Liv. 9, 43; men „poet.": ∾ ordinibus, Virg. Ge. 2, 277, (udvide dem); — b) forel. ogſ. c. acc. person.; male merentur de nobis··· qui nos tantopere indulgent in pueritia, Afran. ap. Non.; cf. Ter. Heaut. 5, 2, 34; — B) „beſ.": altfor ivrigen at lægge ſig derefter; - veteres amicitias spernere, indulgere novis, Cic. Lael. 15; ∾ theatris, Ovid. Rem. 751; ∾ somno, Tac. Ann. 16, 19; - ogſ. impers.: si aviditati indulgeretur, etc., Liv. 45, 35; — II) ſom v. a.: tillader, tilſtaaer, indrømmer, bevilger; - ∾ alicui usum pecuniae gratuitum ad certum tempus, Suet. Aug. 41; ∾ damnatis arbitrium mortis, id. Dom. 11; ∾ malis moribus nomen oratoris, Quintil.; - „poet." ogſ. c. inf., Sil. 14, 672; - ogſ. pass.: laxari indulgerique (animum), Gell.; quae publice indulgetur (abolitio reorum), Digest.; — III) partic. indulgens, tis, ogſ. ſom adj.; A) „alm.": eftergivende el. overbærende, venlig el. gunſtig; - c. dat.; obsequium·· peccatis indulgens, Cic. Lael. 24; - ogſ. m. in c. acc.; civitas minime in captivos ··· indulgens, Liv. 22, 61; - ogſ. c. gen.; irarum indulgentes ministri, id. 21, 25; - ogſ. absol.; quo indulgentius nomen maternum etc., Cic. Cluent. 5; — b) ogſ. hengiven el. forfalden dertil; indulgens aleae, Suet. Aug. 70; — B) „beſ." o. ligeſom pass.: imod hvem der viſes Overbærelſe, ſom elſkes med Omhed; indulgentissimus adolescens, Quintil. Decl.

*indulgitas, atis, f.: forel. Biform af indulgentia,

Sisenn. ap. Non., Coel. ap. Serv. ad Virg. Ge. 2, 345; — indultor, oris, m.: som billiger; ∾ legis, Tertull., (oppon. eversor); o. — indultum, i, n.: Bevilling, Tilladelse: ∾ legis, Cod. Just., principis, ibd.; — [indulgeo]. — 1. indultus, 3: partic. af indulgeo. — 2. indultus, us, m., [indulgeo]: Bevilling, Tilladelse; (eftercl.); indultu clementiae tuae, Sidon.

indūmentum, i, n.: Klædning, Dragt; in pl., Gell. 16, 9; — b) sildn. ogs. „overf.": ∾ carnis, Prudent.; af — indŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a., ἐνδύω; oprdl.: indbringer el. indføier deri, (ligesom Lemmerne i et Klædebon); ds. I) „egenl.": iforer, alicui vestem, (ogs. aliquem veste, s. nedenf.); - quum Herculi tunicam induisset, Cic. Tusc. 2, 8; cf. Ovid. Her. 21, 90; ∾ alicui arma, (bevæbne), Liv. 30, 31; ∾ sibi torquem, (hænge den om sig), Cic.; ogs. ∾ galeam (sc. sibi), Caes.; ligel. ∾ anulum articulis, Ovid.; ogs. ∾ anulum, Cic.; - ds. pass.: indui veste, (ifore sig den), Ovid.; indutus galea, Virg.; cf. Cic. d. Or. 3, 32; - in pass. ogs. c. acc.; quidlibet indutus, (i enhver Dragt), Hor. Ep. 1, 17, 28; cf. Virg. Aen. 2, 275; - men id. ibd. 7, 668: indutus capiti tegmen leonis; — b) ogs. bedækker el. omgiver dermed; Aegyptus segetibus induebatur, Plin. Pan.; navnl. om Væxterne; quum nux se ··· induet in florem, Virg. Ge. 1, 187; ligel. pomis se induit arbor, ibd. 4, 143; men ∾ cratera corona, (bekrandse), id. Aen. 3, 525; - ∾ scalam, (tage den over Hovedet), Ovid. Met. 14, 650; proin tu te in laqueum induas, Plaut.; ∾ se vallis acutissimis, Caes.; ligel. ∾ se mucrone, Virg., hastis, Liv. 44, 41; trunci induti armis, (behængte dermed), Virg.; quum venti se in nubem induerint, Plin.; induitur aures aselli, (faaer Æseløren), Ovid. Met. 11, 179; men id. ibd. 9, 82: induit ille toris (meis) lacertos suos, (omgav dem dermed, tog fat deri); — II) „fig."; A) „overf."; a) omgiver el. bedækker el. forsyner dermed; - indutos nos esse a natura duabus quasi personis. („alleg.": at os er tildelt en dobbelt Rolle), Cic. Off. 1, 30; dii induti specie humana, id. N. D. 2, 24; - navnl. om en Forvandling; quos ··· induerat Circe in vultus et terga ferarum, Virg. Aen. 7, 19; ∾ avem, (forvandle sig dertil), Appul.; men Liv. 10, 12: ∾ alicui speciem latronis, (fremstille el. forestille som saadan); — b) meddeler, bibringer, forskaffer, odl.; ∾ splendorem ferro, Sil., vino vetustatem, Plin.; fictam orationem induere personis, (tillægge dem en digtet Tale), Quintil. 4, 1, 28; cf. Liv. 6, 18; — B) „ment.", a) at indvikle el. forvikle deri; - ∾ se in captiones, Cic., in fraudem, Lucr.; cf. Cic. Acad. 2, 6; indui in poenas legum, Quintil.; indui sua confessione Cic. Verr. 5, 64; men ∾ se rei publicae, (forbinde sig dermed), Senec. Clem. 1, 4; — b) antager el. overtager; betiener mig deraf; ∾ sibi novum ingenium, Liv. 3, 33; ∾ mores Persarum, Curt., munia ducis, Terent.; - ∾ vultus severos: antage el. give sig en streng Mine, Martial.; cf. Virg. Aen. 1, 638; ∾ magnum animum, Tac., hostiles spiritus, id.; ∾ sibi persuasionem falsam scientiae, Quintil. 1, 1, 8; — c) tager Deel deri el. indlader mig deri; ∾ societatem alicujus, Tac. Ann. 12, 43; ∾ seditionem, id., hostilia, id.

induped-, induper-: de saal. begyndende Ord s. und. imped-, imper-.

induratus, 3: partic. o. adj. af induro. — indūresco, [1. in-], rŭi, 3, v. n. inch.: at blive haard el. stiv; - Stiriaque impexis induruit horrida barbis, Virg. Ge. 3, 366; ∾ grana, Colum.; — II) „fig."; ipso vexatum induruit usu (corpus), Ovid. Trist. 5, 2, 5; - induruerat pro Vitellio (miles: var bleven ham ufvigeligen tro), Tac. Hist. 3, 61; - quae in pravum indurucrunt, Quintil. 1, 3, 12.

in.dūro, avi, atum, 1, v. a.: hærder, gior haard; nivem indurat Boreas, Ovid.; carnes induratae sole, Plin.; — II) „fig.": hærder; ∾ se adversus omnia, quae etc., Senec. Ep. 4; ∾ vultum, (antage en streng Mine), Tac. Hist. 2, 46; men ∾ frontem, Senec. Benef. 7, 23, (at bortkaste al Skam); — not.: af partic. adj. induratus, 3, (indhærdet, indgroet, timor, Liv. 30, 18), er compar.: quid Germanis induratius ad omnem patientiam? Senec. d. Ir. 1, 11.

1. Indus, 3, Ἰνδός: indisk, ebur, Virg., dens, Catull., Ovid.: Elfenben; men ∾ conchae, (d. e. Perler), Prop. 1, 8, 39; — 2) ogs. subst.: Indus, i, m.: en Indier el. Indianer, turifer, Ovid.; pl., Indi extremi, Catull., longinqui, Prop., dites, id.; — not.: Indus, s. rector elephanti, Liv. 38, 14. — 2. Indus, i, m., Ἰνδός; I) en Flod i Indien; vid. Plin. 6, 23, ogs. Cic. N. D. 2, 52; — II) ogs. en Flod i Carien, Liv. 38, 14.

*indūsiārius, i, m.: som forfærdiger Dragten indusium, Plaut. Aul. 3, 5, 35; — indūsiatus, 3: ifort en Underklædning; (for- o. efterel. Ord); vid. Plaut. Epid. 2, 2, 47; - ∾ pueri, Appul.; o. — indūsio, are: iforer, Capella; af — indūsium, i, n., [induo]: etslags Fruentimmerklædning, Non.

1. industrĭa, ae, f.: vedholdende Flid, Driftighed, Stræbsomhed; - qui in scribendo tantum industriae ponam, Cic.; cf. id. Manil. 11; ligel. ingenium industria alitur, id. Coel. 19; cf. Nep. Cato 3; ∾ itineris (s. in itinere faciundo), Suet. Aug. 8; — b) hertil mærkes de adverbiale Dictioner: de industria (aliquid facere): med Flid, forsætligen, Ter., Cic.; ligel. ex industria, Liv. 26, 51; ligel. industriā, Plin., o. ob industriam, Plaut.; - men id. Most. 2, 1, in., in pl.: summis opibus atque industriis. — 2. Industria, ae, f.: By i Ligurien ved Posloden, Plin. 3, 7; ds. — Industrienses, ium, m.: Indvaanerne deraf, Inscript.

industrie, adv. af industrius: driftigen, ivrigen, omhyggeligen, rem publicam curare, Cato; cf. Caes. B. G. 7, 60; ∾ causas actitare, Suet. Galb. 31. — Industrĭōse, adv.: = industrie, Suet. Vit. Juvenal.; - superl., ∾ persequi, Cato ap. Charis.; af — industrĭōsus, 3, [industria]: driftig, ivrig, stræbsom; cui non industrioso otium poena est? Senec. Provid. 2.

industrĭus, 3, [1. industria]: driftig, stræbsom, udholdende; - gnavus et industrius (homo), Cic.; acer et industrius in rebus gerundis, id.; men industrios et ignavos pax in aequo tenet, Tac. Ann. 12, 12; — not.: forcl. compar., quo neque industrior de juventute erat, Plaut. Most. 1, 2, 71; - ogs. industriior, Cato ap. Prisc.

indūtĭae, (el. induciae), arum, f.: Stilstand el. Vaabenstilstand; - quum triginta dierum essent cum hoste pactae indutiae, Cic. Off. 1, 10; ligel. ∾ biennii, Liv. 10, 5; men in centum annos indutiae, id. 1, 15; indutias facere, Cic., agitare, Sall., tollere, Liv.; per indutias, (under Vaabenstilstanden), id.; - comisk er Ter. Eun. 1, 1, 15: in amore ··· indutiae, etc.; — II) „overf.", (men alene for- o. efterel.): Stilstand, Ro, Plaut. Amph. 1, 1, 133; noctis indutiae, Appul.

*indūtĭlis, e: til at sætte el. stikke ind deri, vomis, Cato, inc.; o. — indūtōrius, 3: til at ifore sig, pelles, Paul. Sent.; — [induo]. — 1. indūtus, 3: partic. af induo. — *2. indūtus, us, m.: Paaklædning; - veste, quam indutui gerebat, (sudorem detergere), Tac. Ann. 16, 4; — b) ogs. „concret.": Klædning el. Dragt; in pl., Ammian.; o. — indŭviae, arum, f.: Klædning, Dragt, Klæder; (for- o. efterel.); - Induviae tuae atque uxoris exuviae, rosa! Plaut. Men. 1, 3, 9; omnibus nudata induviis, Prudent.; o. — indŭvium, i, n., (den Træet omgivende Bark), Plin. 13, 4; — [induo].

*inēbrĭātĭo, onis, f.: Beruson, Beruselse, Firmic.;

o. — ĭnēbrĭātor, oris, m.: som beruser, som giør drukken, Tertull; af — in.ēbrĭo, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": giør drukken, beruser; - vescentes inebriat (palma adipsos), Plin. 12, 47; — II) „fig."; A) „overf.": fylder el. mætter med Vædske; radices inebriatae, (alt for vandige), id.; - ogs. om Farverne: at overmætte, id. 9, 65; amethystum inebriatur Tyrio; — B) „ment."; qui ··· miseram vinosus inebriet aurem, (fylder med Snak), Juvenal. 9, 113.

ĭnĕdia, ae, f., [2. in-, 1. edo]: Afholdenhed fra Mad el. Næring, Hungren el. Hunger; - vigiliis et inedia necatus, Cic. Fin. 5, 27; inedia vitam finire, Plin. Pan.; - ogs. in pl.: septimo (die) inedias durasse, Plin. 11, 118. — ĭn.ēdĭtus, [2.in-], 3: ikke udgiven, ikke bekiendtgiort; quorum ··· inedita cura, (hvis Arbeider el. Digte endnu ikke ere udgivne), Ovid. Pont. 4, 16, 39.

†in.effābĭlis, [2. in-], e: uudtalelig, nomina, Plin. 5, praef., verba, id.; df. — ineffābĭlĭtas, atis, f.: Uudtalelighed, Augustin.; o. — ineffabiliter, adv.: uudtaleligen, id. — ĭnefficācĭter, adv.: uden Virkning, Dig.; af — ĭn.efficax, ācis, adj.: uvirksom, forgjeves; absol. el. c. gen.; - ∾ ratio, Senec.; ∾ dii, (som forgjeves anraabes), id.; - vox inefficax verborum, (som ikke kan frembringe Ordene).

ĭn.effĭgĭābĭlis, [2. in-], e: som ikke kan afbildes, anima, Tertull. — ĭn.effĭgĭātus, [2. in-], 3: uafbildet, uden Gestalt, fetus, Gell., anima, Tertull. — ĭn.effūsus, [2. in-], 3: ikke udgydet, ikke udspredt; crinis, (som ikke flagrer løst), Appul.

ĭn.ēlābōrātus, [2. in-], 3: ubearbeidet, oratio, Senec. Tranqu. — †in.ēlegans, [2.in-], tis, adj.: ikke valgt; df. slet el. ringe i sit Slags; df. m. Negation: odor non inelegans, Plin. 21, 98; - orationis non inelegans copia, Cic. Brut. 81; cf. Catull. 6, 2; df. — ĭnēlēganter, adv.: uden Valg; sædv. „fig.": uskiønt, smagløst, aandløst; - ∾ dividere, Cic. Fin. 2, 9; historia non ineleganter scripta, (ikke uden Smag), id. Brut. 26; men Suet. Claud. 41: magis inepte, quam ineleganter; o. — ĭnēlēgantia, ae, f.: Uskiønhed; df. „overf.": ∾ juris: dens Ubillighed, Gaj. Inst. — ĭn.ēlŏquens, [2. in-], adj.: uden Veltalenhed, Lactant. — ĭnēlŏquĭbĭlis, e, [2. in-, eloquor]: uudtalelig, id. — ĭn.ēluctābĭlis, [2.in-], e: ikke til at kæmpe sig ud af; ∾ coenum, Stat.; - oftere „fig."; ∾ tempus, Virg. Aen. 2, 324, fatum, id. ibd. 8, 334, (ikke til at undgaae el. afvende); ∾ vis fati, Vell. 2, 57, servitus, Senec. — ĭnēlŭĭbĭlis, e, [2. in-, eluo]: ikke til at afvaske, uudslettelig; ∾ macula, Lactant.

ĭn.ēmendābĭlis, [2. in-], e: som ikke lader sig rette, uforbederlig; ∾ pravitas, Quintil; ∾ affectus, Senec. — ĭn.ēmendātus, [2. in-], 3: ikke rettet, urigtig, feilfuld; ∾ verba, (feilskrevne), Hieronym.; in compar., id. — inēmĕrĭbĭlis, e, [2. in-, emereo]: ikke til at erhverve, Tertull. — ĭn.ēmŏrĭor, [1. in-], mori, v. dep. n.: at hendøe derved el. derover; c. dat., Hor. Epod. 5, 34: Inemori spectaculo (dapis). — ĭn.emptus, [2.in-], 3: ukiøbt; - ∾ dapes, Virg. Ge. 4, 133, Hor. Epod. 2, 48; men consulatus inemptus, innoxius, Tac. Hist. 2, 60.

ĭn.ēnarrābĭlis, [2. in-], e: ikke til at fortælle, ubeskrivelig, usigelig; - ∾ labor descendentibus (dat. f. gen.) etc., Liv. 44, 5; ∾ natura (fluminum), Senec.; ∾ habitus, Plin.; — df. adv., inēnarrābĭlĭter: ubeskriveligen, Liv. 41, 15. — ĭn.ēnarrātus, [2. in-], 3: uforklaret; ∾ verba, Gell.; cf. id. 12, 6, in. — ĭnēnātābĭlis, e, [2. in-, enato]: hvorudaf man ikke kan svømme; ∾ profundum, Tertull. — ĭnēnōdābĭlis, e, [2.in-, enodo]: ikke til at udvikle; - ∾ capillus, (som ikke lader sig rede, uredt), Appul.; - ogs. „overf.": uopløselig, uforklarlig; ∾ res, Cic. Fat. 9. — ĭn.ēnormis, [2.in-], e: ikke uregelmæssig; ret passelig; ∾ proceritas, Appul. — ĭn.ēnuncĭābĭlis, [2. in-], e: uudtalelig, Censorin.

ĭn.ĕo, [1. in-], ii, (ivi), ĭtum, 4, v. n. o. a.; I) neutr.; A) „egentl.": gaaer derind el. ind deri, m. o. ud. in; - inire in urbem, Liv. 21, 9, (drage derind); men absol.: ut ovans iniret (sc. in urbem), Tac. Ann. 3, 11; comisk er Plaut. Cas. 3, 6, 25: si etc., inibitur tecum, (vil jeg gaae ind med dig); cf. id. Cist. 4, 2, 29; — B) „overf.": at begynde, at tage sin Begyndelse; - decus hoc aevi te consule inibit, etc., Virg. Ecl. 4, 11; bes. om Tiden i Forbindelserne: ineunte vere, Cic., anno, Suet.; ineunte adolescentia, Cic. Off. 1, 32; — II) act.; A) „egentl."; 1) „alm.": gaaer el. drager ind deri el. derind; - ∾ domum alicujus, Cic. Dejot. 3; triumphantes victore cum exercitu urbem inierunt, Liv. 3, 24; men ∾ agrum Rom., (rykke derind), id. 2, 43; ∾ convivia, (gaae til Giestebud), Cic.; men ∾ pericula proeliorum, (begive sig deri), id. Div. 1, 24; - ogs. pass.: nemus nullis illud initur equis, Ovid. Fast. 2, 266; Hispania prima Romanis inita est, Liv. 28, 12; — 2) „bes."; a) at gaae derpaa, at betræde, viam el. iter, (begive sig paa Veien); vid. Cic. Mur. 12, o. Curt. 3, 4; men ogs. „alleg.": ineamus viam aliquam, qua etc., (vi ville udfinde en Vei el. et Middel), Liv. 1, 23; — b) om Dyrenes Parring, (da act. bruges om Hannen, pass. om Hunnen), Varr., Liv., Plin., men velut inita semine arbor, (ligesom befrugtet), Colum.; — c) ogs. kan hidføres: inire nexum, komme i Gieldsfængsel), Liv. 7, 19; ligel. ∾ somnum, (lægge sig til Søvns), Virg. Ecl. 1, 56; men comisk: numquam te iniit febris, (har du aldrig havt Feberen)? — B) „fig."; 1) „overf."; a) gaaer dertil, tager fat derpaa, indlader mig deri; df. ogs. begynder; - ∾ proelium, Cic. Off. 1, 11; cf. Liv. 2, 20; ∾ bellum, ibd. 16; certamen initum, Vell.; ∾ magistratum, Cic., imperium, Suet., consulatum, Liv., (tiltræde); inito honore, Suet.; - usædv. er Cic. Leg. 3, 19: nondum initis tribunis plebis, (f. nondum ortis: inden Tribunatets Indstiftelse); — b) overtager el. forretter; Ipse ego paulisper pro te tua munera inibo, Virg. Aen. 5, 846; formam vitae iniit, quam etc., (valgte den Levevei), Tac. Ann. 1, 74; men ∾ suffragium, (give sin Stemme), Liv.; — 2) „ment."; a) „alm.": gaaer ind deri, d. e. behandler nøiagtigen, udforsker el. undersøger; ∾ numerum, (udfinde el. bestemme Tallet), Liv. 38, 23; cf. Cic. N. D. 3, 29: inire et subducere rationem; men ∾ rationem, qua etc., id. Verr. 3, 46, (udfinde et Middel dertil): cf. id. Fam. 5, 20; ligel. inire rationem de re, (overlægge el. betænke, id. Phil. 5, 19, ogs. ad rem, (udfinde Middel dertil), Nep. Hann. 10; men Liv. 29, 17: vix ratio iniri potest, uter etc., (det er neppe til at udfinde); - ∾ aestimationem rei, (vurdere el. taxere den), Senec.; ∾ mensuram agrorum, (opmaale dem), Colum.; - ∾ consilium, (lægge en Plan el. fatte en Beslutning), contra aliquem, Cic. Catil. 1, 7; men ∾ consilium facinoris etc., id. Dejot. 2; men ∾ consilium multae calliditatis, Ovid. Fast. 3, 380; ogs. ∾ consilium m. de, Caes. B. G. 7, 9, ogs. m. quemadmodum, (hvorledes), ibd. 43; ogs. c. inf.: iniit consilia ··· tollere etc., Nep. Lys. 3; men absol.: ante inito consilio, (efter foregaaende Overlæg), Caes. B. G. 2, 33; — b) „bes."; ∾ societatem, (indgaae deri), Cic., foedus, Prop., indutias, Plin. Pan. 11; - ∾ gratiam ab aliquo, (indlægge sig Tak hos nogen), Cic., Nep., Liv.; ogs. pass., id. 36, 5; ligel. Cic. Brut. 57: plures ineuntur gratiae, si etc.

ĭnepte, adv. af ineptus; oprdl.: paa urette Tid og Sted, ubeleiligen, i Utide; - ne ea res inepte mihi noceret, Caecin. ap. Cic. Fam. 6, 7; - df. sædv.: upassende, urimeligen; inepte sane (dixerunt, helt tosset,

ret hen i Veiret), Cic. Tusc. 1, 6; cf. id. Brut. 57: qui nec inepte dicunt, nec etc.; cf. Hor. A. P. 40; – compar., quo sano nullus aeger ineptius deliravit, Lactant.; superl., ∾ fieri, quum etc., Quintil. 11, 3, 31.

*ineptĭa, ae, f.: Urimelighed, Forkerthed; ∾ tua, Ter. Ad. 4, 7, 31; – sædv. in pl., ineptiae: Urimeligheder, Narrestreger; – pellantur istae ineptiae paene aniles, (bort med dem)! Cic. Tusc. 1, 39; cf. id. d. Or. 2, 4: omnium ineptiarum etc.; ferre ineptias alicujus, Ter.; ∾ sententiarum, Suet.; o. — ineptio, ire, v. n.: taler el. handler hen i Veiret; – ineptis, (du er ikke klog)! Ter. Ad. 5, 8, 10; desinas ineptire, Catull. 6; — [ineptus]. — ineptĭola, ae, f., demin. af ineptia, Auson. — ineptitūdo, inis, f.: forel. Biform af ineptia, Caecil. ap. Non.

ineptus, 3, [2. in-, aptus]; I) om Ting og om Forholde: paa urette Tid el. Sted, upassende, anstødelig, forkert; – ineptum sane negotium etc., Cic. Tusc. 1, 35; – compar., Nam risu inepto res ineptior nulla est, Catull. 39; superl., ineptissimum (est, discursare), Quintil. 11, 3, 126; — II) om Personer: forkert, naragtig, pedantisk; – vid. Cic. d. Or. 2, 4: quem enim nos ineptum vocamus, etc.; quid est, inepta, (du Tosse), quod rides? Ter. Eun. 5, 7, 6; ineptus hic et jactantior paulo est, (noget paatrængende el. ubeleilig), Hor. Sat. 1, 4, 49.

in.equĭtābĭlis, [2.in-], e: ikke til at ride paa; ∾ et lubrici campi, Curt. — ĭn.ĕquito, [1. in-], are, v. n. (o. a.): at ride derpaa; (efterel.); ∾ campis patentibus (abl.), Flor. 4, 12; — II) „fig."; Aurora coelum inequitabat, Appul.; b) c. dat.; ∾ philosophiae, (i. e. insultare), Macrob.

inermis, e, [2. in-, arma]: uden Vaaben, ubevæbnet, milites, Caes. B. G. 3, 29; ∾ pedites, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 10; ∾ brachia, Ovid. Met. 5, 175; — II) „fig.": uden Værn, ubeskyttet; – ex agro inermi et nudo praesidiis, Liv. 29, 40; cf. Cic. Fin. 1, 7: inermis ac nudus etc., — b) „poet." ogs.: ukrigersk, fredelig, svag, odl.; – carmen inerme lyrae, (uskikket til det heroiske Digt), Prop. 4, 6, 32; men Ovid. Ib. 2: Omne fuit Musae carmen inerme meae, (i. e. innoxium: saarede aldrig nogen)! – comisk er: inermis gingiva, (tandløs), Juvenal. 10, 200. – inermus, 3: Biform af frgd.; cum paucis inermis etc., Cic. Fam. 11, 12; cf. Lepid. ap. Cic. Fam. 10, 34.

ĭnerrābĭlis, e, [2. in-, erro]: som ikke kan forvildes; ∾ meatus (globorum coelestium), Appul. — 1. ĭnerrans, tis, adj., [2. in-, erro]: som ikke flakker hid og did; quae inerrantes dicuntur (stellae: Fixstjernerne), Cic. N. D. 2, 21. — 2. ĭnerrans, tis: partic. af flgd. — ĭn.erro, [1. in-], are, v. n. (o. a.): at flakke el. vandre derom el. derpaa; c. abl.; – ∾ montibus, vid. Plin. Ep. 1, 6; ogs. c. acc. comm.; decoros ambitus inerrare, (om de Dandsende), Appul.; — II) „fig."; memoria imaginis oculis inerrabat, Plin. Ep. 7, 27; men Tibull. 4, 1, 201: si tibi ··· summo ··· inerret in ore (versus noster).

iners, tis, adj., [2. in-, ars]: uden Konst; som ingen Konst forstaaer; quibus (artibus) qui carebant, inertes etc., Cic. Fin. 2, 34; — II) „alm.": dorsk el. træg, uvirksom, odl.; A) om Personer: – lingua factiosi, inertes opera, Plaut. Bacch. 3, 6, 13; homo inertior, ignavior proferri non potest, Cic. Verr. 2, 78; cf. id. d. Senect. 11, ogs. Ter. Andr. 3, 5, 2; men Propert. 2, 23, 70: Tendis, iners, docto retia nota mihi; — B) om Ting og Begreber; – ∾ aquae, (staaende Vand), Ovid. Her. 18, 121; men ∾ glebae, (ufrugtbare), Virg. Ge. 1, 74; men ∾ terra, Hor. Od. 3, 4, 45, (tung, ubevægelig); – men om en Spise: doven el. smagløs, odl.; ∾ caro, Hor. Sat. 2, 4, 41; ∾ blitum, Plin., sal, id.; – men ∾ stomachus, (sløv, uden Fordøielse, Ovid. Pont. 1, 10, 14; – fremdeles om Tiden: dorsk, uvirksom, ubrugt; ∾ horae, Hor. Sat. 2, 6, 61; ∾ tempus, Ovid. Pont. 1, 15, 25; ∾ vita, Tibull. 1, 1, 5, (roligt el. sorgfrit Liv); – men „poet." og ligesom activisk: som gjør dorsk el. træg, slappende; ∾ frigus, Ovid.; ∾ somni, id.; – ignavum et iners genus interrogationis, (tom, aandløs, intetsigende), Cic. Fat. 13; versus inertes, (uden Indhold), Hor. A. P. 445; men inertissimum et desidiosissimum otium, Cic. Agr. 2, 53; cf. id. Fin. 1, 2.

inertĭa, ae, f., [iners]: Mangel paa Kunst el. Kunstfærdighed; df. Uduelighed, odl.; – quomodo affecti sunt (animi) ··· artibus, inertiis, Cic. Part. or. 10; — II) oftest „fig.": Dorskhed el. Uvirksomhed, Cic. d. Or. 1, 15 o. 41, og id. Catil. 1, 2; mollitia et inertia animi, Sall. Catil. 56; – ogs. c. gen. obj.; inertia laboris, (dertil), Cic., operis, Liv.; – men Hor. Ep. 1, 11, 28: Strenua nos exercet inertia, (unyttig Sysslen, spildt Travlhed). — inertĭcŭlus, 3, demin. af iners: noget kraftløs i sit Slags; ∾ vitis, Colum., Plin., (der giver en Viin, som ikke er berusende).

inērudite, adv. af ineruditus: ukyndigen; men m. Negation: non inerudite ··· ficta materia, (ret kyndigen el. træffende), Quintil. 1, 10, 33. — in.ērŭdītĭo, [2. in-], onis, f.: Mangel paa Lærdom el. Dannelse, Vulgat. — ĭn.ērŭdītus, [2. in-], 3: uden lærd Dannelse, uden Lærdom, uvidende; ∾ judex, Quintil.; cf. Cic. Fin. 1, 21; men illud tam ineruditum (respondere), id. Acad. 2, 43; – superl., Suet. Gramm. 15; – ogs. om Begreber: ineruditae voluptates, (raae el. sandselige, i Modsætn. af de aandige), Quintil. 1, 12, 18.

ĭnescātĭo, onis, f.: Madding; df. „overf.": Lokkelse el. Fristelse, Augustin.; af — ĭn.esco, [1. in-], avi, atum, 1, v. a.: fanger el. lokker med Maddingen; sicut muta animalia inescantur cibo, sic etc., Petron. Sat. 140; — B) df. „fig.": forfører el. forlokker; – nescis inescare homines, Ter. Ad. 1, 2, 12; specie parvi beneficii inescamur, Liv. 41, 23; cf. Vell. 2, 13; — II) „bef.": fylder med Spise, overfylder el. overmætter; inescatus odore sulphuris, Appul.; inescati canes reliquiis etc., id.

ĭn.ēvectus, [1. in-], 3, ligesom evectus: stegen el. hævet i Veiret, Virg. Cul. 100 o. 310. — ĭn.ēvītābĭlis, [2. in-], 3: uundgaaelig; ∾ mala, Senec.; ∾ crimen, (som man ikke kan fralægge sig), Tac. Ann. 1, 74; — df. adv.: ĭnēvītābĭlĭter, Augustin. — ĭn.ēvŏlūtus, [2. in-], 3: uopviklet el. uaabnet, (liber), Martial. 11, 1. — inēvulsĭbĭlis, e, [2. in-, evulsus]: uadskillelig, uadskilt, Augustin.

ĭn.exāmĭnātus, [2. in-], 3: uprøvet, ikke undersøgt, Capella. — ĭn.excĭtābĭlis, [2. in-], e, somnus, Senec. Ep. 83, (hvoraf man ikke kan vækkes). — in.excĭtus, [2. in-], 3: uforstyrret, rolig, Ausonia, Virg. Aen. 7, 623. — ĭn.excoctus, [2. in-], 3: ikke udkogt, ikke udtæret, gleba, Sidon. — inexcōgĭtābĭlis, e, [2. in-, excogito]: uudtænkelig, ubegribelig, Lactant. — ĭn.excōgĭtātus, [2. in-], 3: ikke udtænkt, ikke opfunden; novum et inexcogitatum antea remedium, Plin. 36, 24.

ĭn.excultus, [2. in-], 3: upyntet, usmykket; ∾ et rudes villae, Gell. 13, 22, inc. — ĭn.excūsābĭlis, [2. in-], e: som ikke kan undskylde sig, Hor. Ep. 1, 18, 58; ∾ tempus, Ovid. Met. 7, 511, (som ikke tillader nogen Undskyldning); men ∾ onera, (uundgaaelige), Dig. — ĭn.excussus, [2. in-], 3: som ikke er rystet ud fra hinanden; df. „fig.": urystet, uforskrækket, juvenis, Virg. Cul. 301.

ĭn.exercĭtātus, [2. in-], 3: uøvet; rudis et inexercitatus miles, Cic.; ogs. m. Negation, vid. id. d. Or. 2, 17; cf. id. Brut. 36; — II) „overf.": ubeskæftiget, uden Arbeide, homo, Cels. — ĭn.exercĭtus, [2. in-], 3: = frgd. nr. II, Macrob. — ĭn.exēsus, [2. in-], 3:

ufortæret, (corpus), Min. Fel. — in.exhaustus, [2. in-], 3: uudtømt, uudtømmelig, metalla, (Metalgruber), Virg. Aen. 10, 174; ∾ urbes, (ikke plyndrede), Sil.; men Tac. Germ. 20: ∾ pubertas, (usvækket).

in.exōrābilis, [2. in-], e: som ikke bevæges ved Bønner, ubøielig, ubarmhiertig, in aliquem, Cic. Sull. 31, adversus aliquem, Liv. 34, 4, contra aliquem, Gell., delictis (dat.), Tac. Ann. 11, 18; - ogs. absol.; ∾ odium, Ovid. Met. 5, 241, fatum, Virg. Ge. 2, 491; ∾ disciplina, vid. Tac. Hist. 1, 51; cf. Liv. 2, 3: leges, rem surdam, inexorabilem esse; — II) „bes.": hvad der ikke lader sig erholde ved Bønner; - neque inexorabile certe, quod petimus, Val. Fl. — in.exōrātus, [2. in-], 3: hvorom man ikke har bedet; ∾ beneficia, Arnob.

inexpedībĭlis, e, [2. in-, expedio]: ikke til at oprikle; bs. „overf.": uundgaaelig, morae, Amm. — in.expĕdītus, [2. in-], 3: ikke færdig, ikke hurtig, altf. langsom; I) om Personer; inexpeditus in rebus obeundis, Arnob.; — II) om Begreber; inexpeditissimum vobis est, c. inf.: det er Eder hoist vanskeligt, id. — in.expĕrĭentĭa, [2. in-], ae, f.: Uerfarenhed; in pl., Tertull. — in.experrectus, [2. in-], 3: der ikke vækkes, der ikke lader sig vække, Ovid. Met. 12, 317. — in.expertus, [2. in-], 3: uerfaren; bs. I) act.: der ikke har forsøgt noget; absol., ogs. c. gen., ogs. c. dat., ogs. m. ad; - dulcis inexpertis (for de Uerfarne) etc., Hor. Ep. 1, 18, 86; men inexperta puppis, (som endnu ikke har prøvet Søen), Ovid. Her. 12, 23; - inexperti lasciviae, (ubekiendte dermed), Tac. Ann. 16, 5; — II) pass.: uerfaren el. uforsøgt deri; c. dat., el. m. ad, osv.; - bonis inexpertum et insuetum (exercitum) etc., Liv. 23, 18; cf. Tac. Hist. 2, 75: legiones civili bello inexpertae; - animus ad contumeliam inexpertus, Liv. 6, 18; - men absol.: committere se in fidem inexpertam, id. 28, 18; cf. Virg. Aen. 4, 415.

inexpĭābĭlis, e, [2. in-, expio]; I) i Religionssproget: som ikke affones, utilgivelig, scelus, Cic., fraus, id.; men inexpiabili religione sancire, (med ukrænkelig Hellighed), id. Tusc. 1, 12; — II) „alm.": uforsonlig; - inplacabilem et inexpiabilem se praebere alicui, Cic. Pis. 3; ∾ odium, Liv., bellum, id., Cic. Phil. 14, 3; bs. — inexpĭābĭlĭter, adv.: uudsonligen, uforbederligen; ∾ corruptus, Augustin. — in.expĭātus, [2. in-], 3: uaffonet, dedecus, Augustin.

in.explānābĭlis, [2. in-], e: uforklarlig, dunkel, Capella. — in.explānātus, [2. in-], 3: uforstaaelig; ∾ lingua, (tungt Organ), Plin. 11, 65. — inexplēbĭlis, e, [2. in-, expleo]: ikke til at fylde, umættelig, stomachus, Senec.; ∾ scorpiones potu, Plin. 11, 30: — II) „overf."; c. gen., el. absol.; - inexplebilis colloquiorum, Senec. ad Helv. 15; men Liv. 28, 17: vir inexplebilis virtutis, (af umættelig Tapperhed); cf. Cic. Tusc. 5, 6: cum inexplebili cupiditate appetere; men Tac. Hist. 2, 95: ∾ libidines Vitellii satiare etc. — in.explētus, [2. in-], 3: som ikke fyldes el mættes, alvus, Stat.; - bs. „overf.": umættelig, umættet; - inexpleto lumine spectare, Ovid. Met. 3, 439; ∾ amor, Stat.: — not.: neutr. ogs. som adv.: inexpletum lacrimans, Virg. Aen. 8, 559.

in.explĭcābĭlis, [2. in-], e: ikke til at oprikle, uoploselig, laqueus, Quintil., vinculum, Curt.; — II) „fig."; ∾ via: ufremkommelig, Liv. 40, 33; men ∾ morbus, (ulægelig), Plin. Ep.; ∾ bellum, (uendelig), Tac.; — B) oftere om Begreber; - o rem ··· inexplicabilem etc., Cic. Att. 8, 3; haec inexplicabilia esse etc., id. Acad. 2, 29; men inexplicabile est, de singulis disserere, Plin.; ∾ multitudo, (utallig), id.; - inexplicabili facilitate certare, (kappes med Hofligheder, som ikke kunne føre til noget), Liv. 37, 52; bs. — inexplĭcābĭlĭter, adv.: uforklarligen, Appul. — in.explĭcātus, [2. in-], 3: uforklaret, Arnob. — in.explĭcĭtus, [2. in-], 3: = frgd.; bs. „poet.": mørk, uforklarlig; ∾ dicta, Stat.; ligel. Martial. 9, 48: inexplicitosque Platonas etc.

*inexplōrāte, adv.: uden Undersøgelse; non temere, nec inexplorate etc., Gell. 5, 19; o. — inexplōrāto, abl. som adv.: s. und. flgd.; af — in.explōrātus, [2. in-], 3: ikke undersøgt, ikke forsøgt, ubekiendt; ∾ vada stagni, Liv. 26, 48; cf. Plin. 35, 25; — b) bs. absol. som adv., inexplorato, navnl. i Krigssproget: uden at have recognosceret; saal. Liv. 21, 25: ibi inexplorato profectus etc.; cf. id. ibd. 22, 4.

in.expugnābĭlis, [2. in-], e: uindtagelig, ubetvingelig; I) „egentl."; - ∾ arcem, etc., Liv. 2, 7; men ∾ populi, (hvis Land ikke let erobres), Vell. 2, 115; — II) „fig.": ikke til at bekæmpe el. modstaae; A) „overf."; terra prope inexpugnabilis, (næsten uigiennemtrængelig), Plin. 33, 21; ∾ gramen, (ikke til at udrydde), Ovid. Met. 5, 486; — B) „ment."; ∾ finitio (verborum: ubestridelig), Quintil.; men Cic. Tusc. 5, 14: eum, qui beatus sit, tutum esse, inexpugnabilem, septum atque munitum, etc.; naturalis affectus inexpugnabilis rationi, Senec. Ep. 57. — in.expugnātus, [2. in-], 3: ubetvungen, voluntas, Paul. Nol. — inexpŭtābĭlis, e, [2. in-, exputo]: ikke til at beregne; ∾ numerus, Colum.

in.exsătŭrābĭlis, [2. in-], e: umættelig; ∾ appetitus, Arnob. — inexsecutio, [1. in-], onis, f.: Forfølgelse, Jul. Val. Res gest. Al. M. — in.exspectatus, [2. in-], 3: uventet, overraskende; quam inexspectata (vis illa etc.), Cic. d. Or. 2, 55; ∾ hostis, Ovid. Met. 12, 65. — in.exstinctus, [2. in-], 3: uudslukket; uudslukkelig; ∾ ignis, Ovid. Fast. 6, 297; — II) „fig."; Nomen inexstinctum, Penelopea fides, (uforgængeligt Navn), id. Trist. 5, 14, 36; ∾ fames, id., libido, id., (ikke til at stille). — in.exstinguĭbĭlis, [2. in-], e: ikke til at slukke, flamma, Lactant.; — II) „fig."; mala consuetudo ··· inexstinguibilis, Varr. ap. Non. — in.exstirpābĭlis, [2. in-], e: ikke til at udrydde; ∾ radices, Plin. 15, 22. — in.exsŭpĕrābĭlis, [2. in-], e: uoverstigelig; ∾ (Alpes) visas etc., Liv. 5, 34; cf. id. 44, 35: ∾ ripa natura et operibus etc.; - ogs. c. dat.; quid militi armato inexsuperabile? id. 21, 30; — II) „fig."; ∾ vis fati, id. 8, 7; - men ∾ bonum (sapientis: uovertræffeligt), Senec. Ep. 85; cf. Liv. 37, 53.

ĭnextermĭnābĭlis, e, [2. in-, extermino]: uforgængelig, udødelig, homo, Claud. Mam. d. Stat. An. — ĭnextrĭcābĭlis, e, [2. in-, extrico]: uoploselig, ikke til at finde ud af; - ∾ error, Virg. Aen. 6, 27, (om Labyrinthen); ∾ cortex, (som ikke løsner fra Træet), Plin. 16, 74; — II) „fig"; ∾ vitia stomachi, (dens ulægelige Svagheder), id. 20, 86; - men ∾ profectio, (ubeskrivelig), id. 11, 1; bs. — ĭnextrĭcābĭlĭter, adv.: uoploseligen; ∾ contorta licia fati, Appul.

in.făbre, [2. in-], adv.: uden Kunst, d. e. plumpt el. slet; non infabre (facta vasa: ret artigen forarbeidede), Liv. 36, 40; cf. Hor. Sat. 2, 3, 22: quid sculptum infabre. — in.făbrĭcātus, [2. in-], 3: uforarbeidet; ∾ robora, vid. Virg. Aen. 4, 400.

*infăcēte, (ogs. inficete), adv.: ufint, umanerligen, hæsligt el. stødende; - non infacete (dicere: ret artigen el. træffende), Suet. Gramm., Vell. 2, 33; - inficetissime pictum Gallum etc., Plin. 35, 8; o. — infăcētĭae, (infic.), arum, f.: Platheder el. Smudsigheder; - Pleni ruris et infacetiarum (infic.) Annales Volusi, Catull. 36; af — in.făcētus, (ogs. inficetus), [2. in-], 3: ufin, umanerlig el. uvittig; oftere m. Negation; A) om Personer; - eques R., nec infacetus, (ogsaa en Mand af Dannelse), Cic. Off. 3, 14; qui tam inficetus etc., Plaut. Truc. 2, 4, 4; — B) om Be-

greber; - dictum non infacetum, (ret vittigt), Suet. Gramm. 23; cf. Martial. 5, 79; - non inficetum mendacium, Cic. Coel. 29; cf. Catull. 43; ogs. in compar., id. 22, 14: Idem inficeto est inficetior rure.

infăcundia, ae, f.: Mangel paa Veltalenhed, Gell. 11, 16; af — in.făcundus, [2. in-], 3: uden Veltalenhed; - vir acer, nec infacundus, Liv. 4, 49; - compar., quia infacundior sit et lingua impromptus, id. 7, 4. — infaeco, are, v. a., [1. in-, faex]: tilsmudser; ∾ animam concretione, Tertull. — in.falsatus, 3, [1. in-]: forfalsket; ∾ codices, Augustin.

infāmia, ae, f., [infamis]: ondt Rygte el. ond Omtale; ogs. den dermed forbundne Beskæmmelse el. Vanære; - Haec res est mihi infamiae, Ter. Andr. 2, 6, 13; in summa infamia esse, id. Heaut. 2, 3, 18; ligel. infamia flagrare, Cic., urgeri, id., laborare, Dig.; cf. Nep. Alcib. 3, ogs. infamiam habere, Caes., colligere, Justin., (være el. komme i ondt Rygte); infamiam alicui inferre, Caes., movere, Liv., ferre el. parare, Tac., irrogare, Dig., (paafore nogen ondt Rygte); - infamiam sarcire, Caes., discutere, refutare, Suet., expiare, Justin., (bøde derpaa, gjendrive, osv.); - ogs. c. gen. obj.; ∾ duarum legionum etc., vid. Caes. B. C. 1, 4; ∾ dedecorum, Suet.; men Ovid. Met. 1, 211, heder infamia temporis (gen. subj.): Tidsalderens Skændsel el. Fordærvelse; - ogs. in pl.: si ad paupertatem admigrant infamiae, Plaut. Pers. 3, 1, 19; ligel. infamias subire, Tac. Ann. 4, 33; — B) „bef." ogs.: en Skændsel, d. e. hvad der paafører Skændsel; Cacus, Aventinae timor atque infamia silvae, Ovid. Fast. 1, 551; ogs. kan hidføres: ∾ secli, id. Met. 8, 97; ∾ pecuniae, (skændig Gridskhed), Vell. 2, 32.

infāmis, e, [2. in-, fama]: ilde berygtet (el. berygtet), ilde omtalt; A) om Personer o. personlige Forholde; - homines ··· omni dedecore infames, Cic. Cluent. 47; infamis corpore, Tac., per flagitia, id., ob lucra et quaestus, id.; infamis in matrem, Quintil.; men Cic. Verr. 4, 9: multas familias ··· infames tuis flagitiis fecisti, (har paafort dem Beskæmmelse); — B) om Ting og om Begreber; ∾ mensa, Hor. Sat. 2, 2, 48, (neml. af dets Overdaadighed); ∾ cera, Cic. Div. in Caecil., (der brugtes til Stemmetavlernes Forfalskning); ∾ digitus, (Mid- el. Langfingeren), Pers. 2, 33; - b) ogs. afskyelig, fordærvelig, odl.; - ∾ annus, Liv. 8, 28, (hvori en Pest havde raset); ∾ domus, Plin. 7, 27, (hvori det spøgede); cf. Ovid. Rem. 254: ∾ carmen, (Hexeformular); fremdeles: ∾ scopuli, (hvorpaa Skibe sætte til), Hor. Od. 1, 3, 20; ∾ Salmasis, (hvis Vand var afkræftende), Ovid. Met. 9, 285; Alpes frigoribus infames, Liv. 21, 31; — not.: infames materiae, Gell. 17, 12, (naar man forsætligen roser det Slette, holder Lovtale over en Feber, odl.); df. — infāmiter, adv.; in superl., infamissime: paa en høist vanærende Maade, Capitolin.

infāmo, avi, atum, 1, v. a., [infamis]: bringer i ondt Rygte, omtaler ilde; vid. Nep. Alcib. 11: hunc, infamatum a plerisque, etc.; - infamandae rei causa, Liv. 40, 7; - ogs. beskæmmer, gjør til Skamme; ut tua moderatio aliorum infamet injuriam, Cic. Fam. 9, 12; — II) „overf.": beskylder, aliquem temeritatis, Senec. Ep. 22; ∾ fidem, Quintil. 10, 1, 74.

in.fandus, [2. in-], 3; egtl.: ikke til at udtale, uudtalelig; sædv. „fig.": uhørt, afskyelig, rædsom, navnl. ogs. sørgelig el. ulykkelig; - infandum ··· renovare dolorem, Virg. Aen. 2, 3; cf. id. ibd. 1, 601; ∾ mors, id., dies, id.; res crudelis, infanda etc., Cic. d. Or. 2, 79; men ∾ epulae, Liv. 23, 5, (af Menneskekjød); - ∾ caput, (i. e. homo exsecrabilis), Virg. Aen. 4, 613; ligel. ∾ Cyclopes, id. ibd. 3, 641; - ogs. absol.: infanda pati, (Afskyeligheder), Lucan.; ligel. forel. in superl., Jam fero infandissima, jam facere cogor, Varius ap. Quintil. 3, 8, 45; - ogs. er at mærke: neutr. infandum, som adv. o. Udraab: skrækkeligt! vid. Virg. Aen. 1, 215, o. id. Ge. 1, 479; men in pl., infanda furentem ··· circumsistunt, id. Aen. 8, 489.

infans, tis, adj., [2. in-, fans, fari]: som ikke kan tale, d. e. stum; ogs. som endnu ikke kan tale, liden el. ung; ogs. subst.: et Barn; - Croesi filium, quum infans esset, locutum etc., Cic. Div. 1, 53; - quum secum haberet infantem filium, Cic. Cluent. 9; ∾ puer, id.; ∾ pupilla, id.; — B) df. som subst. comm.: lidet el. spædt Barn; - non mulieribus, non infantibus (parcere), Caes.; infans natus etc., Liv. 31, 12, infantes parentibus orbatae, Plin. Ep.; ogs. om Fosteret i Moderslív, Liv. 21, 10; - ab infante, Senec., ab infantibus, (om flere), Cels., (fra Barnsben); — b) df. atter „poet." som adj.: barnlig, der findes hos et Barn; pectora infantia, (f. p. infantium), Ovid. Fast. 6, 145; cf. id. ibd. 4, 208: infanti ore vagire; men id. Her. 11, 119: infantes umbrae, (f. manes infantium); — II) „fig."; A) „overf." om Dyr og Værter: ung el. spæd, catuli, Plin., pulli, id., boletus, (ung Svamp), id.; df. ogs. „poet." om et Arbeide: ny, nyligen forfærdiget; ∾ statuae, Hor. Sat. 2, 5, 40; — B) „ment."; a) uden Veltalenhed; historia (ejus) ··· neque nimis infans, neque perfecte diserta, Cic. Brut. 26; nihil accusatore (isto) ··· infantius, id. Qu. Fr. 3, 4; si nihil dixissem, ne infantissimus, etc., id. Cluent. 18; — b) enfoldig, taabelig; nam illa omnia infantia fuere, (derved var intet at gjøre), id. Att. 10, 18; infantior, quam meus est mulio, (som Ordsprog), Varr. ap. Non.; pudor infans, (som forknytter), Hor. Sat. 1, 6, 57; — c) infans, f. infandus, (afskyelig), facinus, Att. ap. Non.

*infantārius, 3: hørende til smaa Børn; men alene subst.; infantaria non est, (hun holder ikke af smaa Børn), Martial. 4, 88; - infantarii, orum, m.: som offre spæde Børn, Tertull.; o. — infantia, ae, f., [infans]; egtl.: Mangel paa Evne til at tale; navnl. hos den Spæde; vid. Lucr. 5, 1030: ∾ linguae etc.; — B) „bef.": Mangel paa Veltalenhed, Uerfarenhed i at tale el. foredrage; - accusatorum incredibilis infantia, Cic. Att. 4, 16; cf. id. d. Or. 3, 35; ogs. infantia in dicendo, Quintil.; — II) „overf.": Barndommen; - quantum in infantia praesumptum est temporis, adolescentiae acquiritur, Quintil. 1, 1, 19; prima ab infantia, Tac. Ann. 1, 4; - saal. ogs. infantia, f. infantes; - infantiam irritare ad discendum, Quintil. l. c. 26; ligel. surculi infantiae alligati, Plin.; men Juvenal. 10, 199, tillægges den Udlevede: madidique infantia nasi; sild. ogs. om Dyr og Værter; - ∾ asini, Plin.; vinum quum in infantia est, Macrob.

infantĭcida, ae, m., [infans, caedo]: en Barnemorder, Tertull.; df. — infantĭcīdium, i, n.: Barnemord, id. — *infantilis, e: hørende til et Barn, vestis, Dig.; - ∾ uterus, Appul.; o. — infanto, are, v. a.: nærer el. føder ligesom et Barn, Tertull.; — [infans]. — infantŭla, ae, f.: liden Pige, Appul.; o. — infantŭlus, i, m.: liden Dreng, id.; — [dem. af infans].

in.farcio, (ogs. infercio), [2. in-], si, sum, (tum, ctum), 4, v. a.: stopper el. fylder deri; - ∾ salem largum in eas partes, Colum.; - men „fig.": inferciens verba etc., Cic. Orat. 69; — II) fylder dermed; - ∾ bracteas leviore materia, Plin. 33, 6; - ogs. absol.: ∾ parietes, (opføre Jordvægge), id. 35, 48. — infarsus, (-fersus), 3: s. und. frgd.

in.fastiditus, [2. in-], 3: ikke frastødende, Sidon. — in.fătigābĭlis, [2. in-], e: utrættelig; - ∾ cursus (equorum), Plin.; - ∾ animus, Senec.; cf. id. Vit. beat. 7; — df. adv.: infătigābĭlĭter, Augustin. — in.fătigātus, [2. in-], 3: utrættet el. utrættelig, Capella. — infătŭo, avi, atum, 1, v. a., [1. in-, fatuor]: forleder til Daarlighed, bedaarer,

aliquem, Cic. Fl. 20; cf. Cic. Phil. 3, 9: ut hominem stultum magis etiam infatuet, etc.

in.faustus, [2. in-], 3: ulykkelig; - socors domi, bellis infaustus, Tac. Ann. 12, 10; - oftere om Ting; ∾ castra, ibd. 1, 30: ∾ puppes (i. e. naves), Virg. Aen. 5, 635; - ogs. uheldvarslende, dies, Tac.; cf. id. Hist. 1, 6, o. Ovid. Her. 6, 40; — b) ogs. absol.; infaustum, i, n.: Uheld; infausto Atheniensium, Plin. 16, 66. — in.făvōrābĭlis, [2. in-], e: ugunstig, ubehagelig; ∾ sententia, Dig.; — adv.: infăvōrābĭlĭter, ibd.

1. infectio, onis, f., [2. in-, facio]: Ikkefuldendelse, Mangel paa Fuldendelse; Uvirksomhed, Eumen. Pan. Const., inc. — *2. infectio, onis, f.: Farven el. Farvning; in pl.: ∾ capillorum, Theod. Prisc.; — infectivus, 3: hørende til Farvning; - bf. subst. infectiva, orum: Plantefarver, Tincturer, Vitruv. 7, 14; o. — infector, oris, m.: en Farver, Cic. Fam. 2, 16; ∾ lanarum, Plin.: - bf. „overf.": infector ille succus, (Farvesaft el. Farve), id. 11, 3; — bf. infectārĭus, 3: hørende til Farvning, alumen, Marc. Emp.: — [inficio].

1. infectus, 3, [2. in-, factus]: som ikke er skeet, ugjort; ogs. uforarbeidet; ogs. ufuldendt; - Ea, quae sunt facta, infecta refert, Plaut. Amph. 3, 2, 3; Quando accusando fieri infectum nequit, Ter. Phorm. 5, 8, 45; si etc., omnia pro infecto sint, Liv. 9, 11; cf. Hor. Od. 3, 29, 47; men damnum infectum, i Retssproget, f. und. damnum; - re infecta abire, (med uforrettet Sag), Caes., Liv.; cf. Caes. B. C. 1, 33; pace infecta, Ter.; men infecta victoria, Liv. 9, 23, (i. e. aequo Marte); - infectum argentum, (umøntet), Liv. 34, 10, cf. Virg. Aen. 10, 527; ligel. infecta materies, (utilhugget Tømmer), Petron.; infecta pensa, (ikke færdige), Ovid. Met. 4, 10; cf. id. ibd. 6, 202; men ∾ dona facere, (tilbagekalde), Plaut.; facta, infecta loqui, (Sket og Ukket, Løst og Fast), Stat.; men nihil jam infectum Metello credens, (at Intet var ham umuligt), Sall. Jug. 79. — 2. infectus, 3: partic. af inficio. — 3. infectus, us, m., [inficio]: Farven el. Farvning; de infectu lanarum, Plin. 8, 73.

*infēcunde, adv.: ufrugtbart; bf. „fig.": ∾ et jejune laudare aliquem, Gell. 19, 3; o. — infēcundĭtas, atis, f.: Ufrugtbarhed, agrorum, Colum., terrarum, Tac., apium, Plin.; af — in.fēcundus, [2. in-], 3: ufrugtbar; quae etc., Infecunda quidem ··· surgunt, vid. Virg. Ge. 2, 48; ager ··· bonus pecori, arbore infecundus, Sall. Jug. 17; - compar., ∾ materia, Colum. 2, 4; - ogs. „fig." el. „alleg.": cujus (ingenii) et ante Fons infecundus, parvaque vena fuit, Ovid. Trist. 3, 14, 34.

*infēlīcĭtas, ātis, f.: Ulykke el. Elendighed; - ∾ omnem in dolore ponere, Cic. Fin. 2, 27; quid hoc, malum, infelicitatis! Ter. Ad. 4, 2, 5; cf. Liv. 40, 55; - ogs. in pl., Appul.; — infēlīcĭter, adv.: ulykkeligen, uheldigen, ∾ tentata res, Liv 1, 45; cf. Ter. Eun. 2, 3, 36; - compar., infelicius, Senec. Controv. 5; — infēlīcĭto, are, v. a.: gjør ulykkelig; ut te dii infelicitent etc., Caecil. ap. Non.; o. — infēlīco, are, v. a.: = frgd.; Dii me et te infelicent! Plaut. Cas. 2, 3, 30; — [flgd.].

in.fēlix, [2. in-], icis, adj.; oprdl.: ufrugtbar, (f. und. felix); - tellus frugibus infelix, Virg. Ge. 2, 239; ∾ oleaster, id.; ∾ lolium, id.; ∾ arbor, Plin. 24, 41; — B) oftest „fig.": ulykkelig, ulyksalig, elendig; hunc miserum atque infelicem etc., Cic. Quint. 30; cf. id. Verr. 5, 62; - ne infelicior domi, quam militiae, esset, Liv. 5, 12; pro homine miserrimo atque infelicissimo, Cic. R. Am. 41; - „poet." ogs. c. gen.; infelix animi (i. e. in animo), Virg. Aen. 4, 529; infelix fidei, Sil., ausi, id.; - ∾ ingenium, Plin.; infelix fama, Virg.; - II) act.: som bringer Ulykke el. Fordærvelse; m. o. ud. dat.; - qui rei publicae est infelix, felix esse nemo potest, Cic. Phil. 2, 26; ∾ vates, (som spaaer ilde), Virg. Aen. 3, 246; - ∾ terra Prometheo, Prop. 3, 3, 7; ∾ thalamus, Virg. Aen. 6, 521, baltheus, ibd. 12, 941; - men af en Lov: arbori infelici suspendito, (hæng i Galgen), Cic. Rab. perd. 4; cf. Liv. 1, 26.

*infense, adv.: fiendligen, med fiendlig Hu; ∾ invectus, Tac. Ann. 5, 3; - compar., ∾ adversari alicui, Cic. Orat. 51; o. — infenso, are, v. n. o. a.; I) neutr.: at være fiendsk; - quasi infensantibus diis, Tac. Ann. 13, 41; — II) act.: overfalder fiendligen; palam bello infensare Armeniam, id. ibd. 37; ∾ pabula, id. ibd. 6, 34; — [flgd.].

infensus, 3, [1. in-, inus. fendo, sædv. offendo]; oprdl.: som støder derimod; bf. sædv.: fiendsk, hadsk, forbittret; - infenso atque inimico animo venire, Cic. Verr. 2, 61; - ogs. c. dat.; infensus Turno etc., Virg. Aen. 11, 122; ligel. opes principibus infensae, (fordærvelige for dem), Tac. Ann. 11, 1; - compar., ∾ miles, Tac. Hist. 4, 25; cf. id. Ann. 1, 81: ad infensius servitium (erumpere); - men Liv. 2, 31: adeo coorta erat infensa plebs (f. infense).

infer, el. inferus, a, um, compar. inferior, superl. infimus, (o. imus), [ἔνερ, m. digamm. Aeol.: ἔνϝερ]; I) posit. infer el. inferus, a, um; A) „alm.": som er el. befinder sig derunder el. nedenfor et andet; - super ínferque vicinus, Cato; limen superum inferumque, salve, Plaut. Merc. 5, in.; omnia supera, infera (videre), id. Tusc. 1, 26; - inferi ictus (nedenfra), Plin.; infera fulmina, (som troedes at udgaae af Jorden), id.; - mare Inferum, (ogs. Tuscum o. Tyrrhenum), opp. mare Superum, (ogs. Hadriaticum), vid. Plin. 3, 10, o. Cic. d. Or. 3, 19; — B) „bes.": som er el. befinder sig i el. under Jorden, underjordisk; - inferus an superus deus, Liv. Andr. ap. Prisc.; dii inferi, Liv. 31, 31; - bf. inferi: de Afdøde; ogs. Underverdenen; apud inferos, (i Underverdenen), Cic. Tusc. 1, 5; ligel. ad inferos (poenas luere), id. Phil. 14, 12; ab inferis exsistere, (opstaae fra de Døde), Liv. 26, 32; ab inferis excitare, (vække el. hente op derfra), Cic. Catil. 2, 9; cf. id. Brut. 93, o. id. Orat. 25; - inferum furiae (f. inferorum), Senec. d. Ir. 2, 35; — not.: infra (f. infera sc. parte), som adv. o. praepos.: f. und. infra; — II) compar. infĕrior, us; 1) „egenl." om Stedet: nedre el. lavere; - ex inferiore loco subire, Caes.; cf. id. B. G. 7, 46: pars inferior (sublicarum: Nederdelen deraf); - Si quid et inferius, quam etc., Ovid. Pont. 4, 14, 12; in inferius ferri, (nedad), id. Met. 15, 240; - ex inferiore loco dicere, (om Taleren m. Hensyn paa Dommernes Tribunal), Cic. Att. 2, 24; men inferiores, Hirt. B. Al. 6, (som boe paa lavere Steder); cf. Tac. Hist. 1, 61: exercitus inferior, (i. e. exerc. Germaniae inferioris); men inferior versus, Ovid. Am. 1, 1, 3, (det følgende Vers, den følgende Linie); — B) „fig."; 1) „overf."; a) m. Hensyn paa Tiden: yngre el. sildigere; - quod erant inferiores paulo (oratores), quam etc., id. Brut. 49; ∾ aetas, ibd. 61; — b) navnl. i Krigssproget: svagere; - inferior numero navium, Caes. B. C. 1, 57; inferior copiis, Nep. Dat. 8; ogs. absol.: Alexandrum inferiorem fore, (vilde blive overvunden), Curt. 5, 1; — 2) „ment.": lavere el. ringere i Indsigt, i Stand, i Værdighed, osv.; m. in, oftere c. abl.; - in jure civili non inferior, quam magister, Cic. Brut. 48; dignitate non inferior, quam qui umquam fuerunt amplissimi, id. Qu. Fr. 1, 3; inferiores animo, (mindre modige), Caes.; inferiorem esse fortuna, (fattigere), id.; - ∾ ordines, (de lavere Officerposter), id.; vinci ··· ab inferiore, (af sin Undermand, af den Ringere), Cic. Quint. 31; men „poet.": non inferiora secutus, (en ikke ringere Helt), Virg. Aen. 6, 170; — III) superl.; A) infimus, 3; 1) „egenl." el. m. Hensyn paa Stedet: den underste el. nederste el. sidste; omnia supera esse meliora; terram autem esse infimam, quam etc., Cic.

N. D. 1, 6; quum scripsissem haec infima, quae etc., id. Qu. Fr. 3, 1; ab infimo secare, (nedenfra), Plaut.; - ogs. mærkes Forbindelsen: infimus collis, (f. infima pars collis: det Nederste deraf), Caes.; ligel. ab infima ara, Cic. Div. 1, 33; — 2) „fig."; a) den ringeste (af Stand el. Anseelse, odl.); - infimo loco natus, (af laveste Byrd), Plin.; summos cum infimis pari jure retinere, (de Hoieste og Laveste, de Fornemste og Ringeste), Cic. Off. 2, 12; cf. id. ibd. 1, 13; - ogs. c. gen.; Italiam velut infimam nationum etc., Tac. Ann. 13, 3; — b) slet el. usel el. foragtelig, faex populi, Cic. Qu. Fr. 2, 6; men infimis precibus petere, (med de ydmygste Bønner): — B) imus, 3: den nederste el. underste; 1) „egentl."; - ab imis unguibus usque ad verticem summum, Cic. R. Com. 7; terra ima sede semper haeret, id.; fundo volvuntur in imo, (længst nede), Virg. Aen. 6, 581; - ∾ vox, (Bassen, opp. vox summa el. Discanten), Hor. Sat. 1, 3, 7, Quintil.; - ∾ conviva, (som sidder nederst), Hor., Martial.; - ad imam quercum, (ved Foden deraf), Phaedr.; - men absol.: mutare el. miscere ima summis, (vende op og ned paa alt), Hor. Od. 1, 34, 12, Vell. 2, 2; - oftere in neutr. sing.; a) absol.; ab imo ad summum, Hor. Sat. 2, 3, 308; locus ab imo acclivis, Caes.; cf. id. B. G. 4, 17; - suspirare ab imo, (sukke dybt), Ovid.; men aquae perspicuae imo, (i Dybet), id.; cf id. Met. 11, 177; — b) c. gen.; superis imisque deorum Arbiter etc., id. Fast. 5, 665; ima maris, Plin.; ima montis, id.; — 2) „overf." om Tiden, men alene „poet."; saal. imus mensis, Ovid. Fast. 2, 52; — b) in neutr. absol.; ad imum: tilsidst, endeligen, Hor. Ep. 1, 18, 35, o. id. A. P. 126.

in.fĕrax, [2. in-], ācis, adj.: ufrugtbar, silva, Hieronym. — infercio: f. und. infarcio. — inferi, orum: f. und. infer. — infĕrĭae, arum, f., [inferi]: Offer for el. til de Underjordiske el. Afdøde, et Dødeoffer; - ∾ afferre alicui, Cic. N. D. 3, 16; Inferias tacitis manibus illa dabunt, Ovid. Fast. 5, 422; cf. Tac. Hist. 2, 95, o. Suet. Calig. 15; df. — infĕrĭālis, e: hørende til en Ligbegængelse, officia, Appul. — inferior, oris, adj. compar.: f. und. infer. — 1. infĕrĭus, 3, [infero]: der bringes som Offer; inferium vinum, Cato, Arnob. — 2. infĕrĭus, neutr. af adj. compar. inferior; f. und. infer. — 3. inferius, adv. compar.: f. und. infra.

in.fermentātus, [2. in-], 3: usyret, panes, Paul. Nol. — *infernalis, e: hørende til Underverdenen, (efterel.); ∾ Juppiter, (i. e. Pluto), Prudent.; — infernas, ātis, adj.: hørende til el. voxende paa lavere Steder; infernas abies supernati praefertur, Plin. 16, 76, o. — inferne, adv.: nedenfra, Tecta superne timent; metuunt inferne ⋯ ne etc., Lucr. 6, 596; — [flgd.].

infernus, 3, [infer]; I) „alm.": som er el. befinder sig under el. nedenfor et andet; - infernis de partibus, Cic. poët. N. D. 2, 44; mare infernum: Tyrrhenerhavet, Lucan.; stagna inferna, (som ligge lavere), Liv. 8, 14; - ogs. absol.: inferna, orum, (Afforelses-organerne); purgare per inferna, Plin.; — II) „bes.": underjordisk, hørende til Underverdenen, benævnt derefter; - inferni janua regis (i. e. Plutonis), Virg. Aen. 6, 106; Juno inferna, (i. e. Proserpina), id. ibd. 138; infernae sedes, id., tenebrae, id.; ∾ rota, (sc. Ixionis), Prop., ratis, (Charons Baad), id.; ∾ palus, (i. e. Styx), Ovid. Fast. 2, 610; men ara inferna, (som er helliget Underverdenens Guder), Sil.: inferni dii, (Underverdenens Guder), Liv. 24, 28; - men absol. inferni, orum: Underverdenens Beboere; - Theseus infernis, superis testatur Achilles, Prop. 2, 1, 37; - inferna, orum, (sc. loca): Underverdenen; eadem de infernis persuasio, Tac. Hist. 5, 5; ligel. Inferna tetigit, posset ut supera assequi, Senec. Herc. Fur. 423.

in.fĕro, [1. in-], intŭli, illatum (inl.), inferre, v. a.; I) „egentl.": fører el. bringer ind deri el. derind el. derhen; oftest m. in el. c. dat., ogs. m. ad, etc., ogs. absol.; - inferre aliquid in ignem, (kaste derpaa), Cic. Catil. 3, 9; men „poet.": ∾ ignem gentibus, (lære dem Ildens Brug), Hor. Od. 1, 3, 28; ∾ scalas ad moenia, Liv.; men ∾ vallum usque ad stationes, (udstrække Standsen lige dertil), id. 8, 38; ∾ aliquem in equum, (bringe paa Hesten), Caes.; men Ter. Phorm. 4, 4, 8, („alleg."): Qui te in scopulum e tranquillo inferat; - ∾ spolia opima templo, Liv. 4, 20, fontes urbi, (indlede deri), Tac., semina arvis, (nedlægge deri), id.; pedem quum intulero etc., Cic. Caecin. 14; ∾ oculos in urbem, (vende dem derhen), Cic. Font. 15; - res illatas (sc. domum) custodire, Cic. ap. Colum.; cf. Colum. 12, 1: quae domum inferuntur; men ∾ mensam secundam, Plin., lancem, id., (bringe paa Taffelet). — B) „bes."; 1) i Religionssproget; a) ∾ mortuum el. corpus mortui aliquo el. in sepulcrum, vid. Nep. Paus. 5, (begrave paa et Sted); cf. Suet. Aug. 101: filiam neptemque vetuit sepulcro suo inferri; men absol.: ∾ alienum, Cic. Leg. 2, 26; — b) ∾ jentaculum Veneri, (bringe hende den som Offer), Plaut. Curc. 1. 1, 72; navnl. ogs. om Dødeoffere, vid. Virg. Aen. 5, 652; ligel. ub. dat., id. ibd. 3, 66; — 2) i Skatte- og Regnskabsvæsenet; a) ∾ pecuniam aerario, (bringe derind), Plin. Ep. 2, 11, in aerarium, Dig.; df. ogs. absol. inferre: betale, erlægge, vicesimam, Plin. Pan. 39; — b) ∾ falsas rationes, (forfalske et Regnskab), Cic. Fl. 9; men ∾ rationibus, (bringe i Regning), id.; ogs. ∾ in rationes, Dig.; — 3) i Krigssproget; inferre signa el. arma in hostem el. hosti, vid. Caes. B. G. 2, 26, o. Liv. 3, 18, (rykke derimod el. angribe); ligel. ∾ pedem el. gradum, (trænge ind), vid. Liv. 10, 33, o. id. 35, 1; ligel. concitato impetu se inferre, id. 2, 14; men „poet.": ∾ se hostem alicui, (gaae løs paa nogen), Virg. Aen. 10, 66; ∾ pugnam, (angribe), Liv. 10, 41; — b) ligel. i Krigssproget: ∾ bellum alicui, Cic., patriae, ogs. contra patriam, id., Italiae, id., ogs. in Italiam, Nep. Ham. 4, (paaføre Krig el. bekrige); men Liv. 1, 30: utri prius arma inferrent, (hvo af dem der var den angribende); — 4) om en Fremskriden, odl.; - ∾ se aliquo, (gaae el. drage derhen), vid. Liv. 1, 21; ∾ se foribus, Virg., per medios, id.; men ∾ se flammae, (kaste sig derpaa), Vell.; men Cic. Caecin. 5, inferre se: at paatrænge sig; ligel. pass.: inferri, (trænge sig el. trænge derhen); in urbem illatum agmen, Liv. 6, 6; cf. id. 4, 34; men id. 41, 31; flumen mari infertur, (løber ud deri); - endel. ogs. ∾ se: at skride stolt frem; viden' ignavum, ut se inferat! Plaut. Mil. 4, 2, 34; — II) „fig.": A) „overf.": bringer deri (el. i en Tilstand); ∾ aliquem in pauperiem, Plaut. Truc. 2, 7, 19; ∾ se in periculum capitis, Cic. Balb. 10; men ∾ vim alicui el. in aliquem, ogs. manus alicui, (behandle voldsomt), Cic. Catil. 1, 8, o. Ovid. Ib. 116; — B) „ment."; 1) „alm."; a) inferre sermonem, Cic., mentionem, Liv.: indbringe el. bringe paa Bane el. anmælde; alius alia illata causa, Caes. B. G. 1, 39; ∾ urbibus causam belli, (søge Paaskud til Krig imod dem), Cic. Manil. 22; ∾ crimina, id. Lael. 18; — b) paafører el. bibringer, søger at paaføre el. bibringe; - ∾ misericordiam, invidiam, iracundiam, Cic. d. Or. 2, 53; - ∾ alicui terrorem, Caes.; cf. Liv. 3, 60: reddit timorem antea illatum; ∾ injurias in socios, Cic. Sest. 27, litem capitis in aliquem, id. Rab. Post.; ∾ certamen alicui, (begynde en Strid med nogen), Liv.; ∾ spem alicui, Caes.; — 2) „bes.": slutter, drager en Slutning; - quum etc.; aliud enim, quam cogebatur, illatum est, Cic. Inv. 1, 47; ligel. Quintil. 5, 11, 27: in hoc genere quaeritur, an simile sit, quod infertur.

infersus, o. infertus, 3: partic. af infercio, in-

farcio. — inferus, 3, f. und. infer. — in.fervefăcio, [1. in-], fēci, factum, 3, v. a.: koger deri el. dermed, Cato, Colum.; - pass. infervefio, factus sum, fieri, id. — in.ferveo, [1. in-], ere, v. n.: dertil el. dermed at blive opkogt el. ophedet, Cato; cum eo humore passum inferveat, Cels. — in.fervesco, ferbŭi, 3, v. n. inch.: at koge ind, at indsvinde ved Kogning; tertia pars (aquae) ut infervescat, Cato; men „poet.": hoc ubi inferbuit herbis, (i. e. cum herbis: er indkogt dermed), Hor. Sat. 2, 4, 67; - ogs. „alm.": at faae et Opkog; mulsum, quod inferbuit, Cels.; — II) „overf.": ne infervescat aqua sole, Plin. 19, 60; men „poet.": solem infervescere fronti, (brænde paa Panden), Sil. 13, 341.

*infestātĭo, onis, f.: fiendligt Angreb, Tertull.; o. — infestator, oris, m.: som angriber fiendligen, Plin. 6, 32; — [infesto]. — infeste, adv. af infestus: fiendligen, med fiendlig Hu; - quae infeste in nos fecerunt, Liv. 26, 13; - compar., ∾ circumscindere, (om Lictoren), id. 2, 55; superl., inimicissime atque infestissime contendere, Cic. Quint. 21. — infestĭvĭter, adv.: ufint, plumpt; m. Negation: non infestiviter vertere, (ret artigen, ordl.), Gell. 9, 9; af — in.festivus, 3: noget raa el. udannet; ∾ et subagreste ingenium, Gell. 1, 5.

infesto, avi, atum, 1, v. a., [infestus]: behandler fiendligen, angriber el. forurolliger; - Scylla latus dextrum, laevum Charybdis infestant, Ovid. Met. 13, 730; infestato mari latrociniis, Vell. 2, 73; — II) „fig."; ∾ stomachum, (være skadelig for den), Plin.; ∾ rem familiarem, (forringe Formuen), Colum.; ∾ animos superstitione, (forvirre dermed), Colum.

infestus, 3, [2. in-, men festus ligesom f. fenstus af inus. fendo, hvf. offendo, etc.]; I) pass.: udsat for Stød el. Mishandling el. Fare, truet eller usikker, ordl.; - filii vita infesta, Cic. R. Am. 11; ∾ iter et periculosum, id. Phil. 12, 10; mare infestum habere, (giøre usikkert), id.; cf. Liv. 26, 24; - compar., si esset infestior (salus hujus), Cic. Planc. 1; superl., ∾ pars Ciliciae, id. Fam. 2, 10; — II) act. o. neutr.: som gior usikker, som behandler fiendligen; truende, forstyrrende, fiendsk; oftest c. dat., ogs. absol.; - provincia huic victoriae maxime infesta, Cic. Lig. 8; cf. id. Phil. 10, 10, o. id. Catil. 1, 5, ogs. Sall. Catil. 52; men infestus in cognatos, Auct. ad Her.; - ofte ogs. i Krigssproget: fiendsk, angribende; ∾ exercitu ··· profecti etc., Liv. 3, 36; ∾ signis impetum facere, Caes.; ∾ pilis procurrere, id.; cf. Virg. Aen. 5, 582; - tam ··· infesta virtutibus tempora, Tac. Agric. 2; tam infestum scelus et immane, Cic. Cluent. 60; cf. id. Verr. 5, 55: animo infestissimo etc.; ∾ bellum, Liv. 9, 12.

in.fībŭlo, (avi), atum, 1, v. a.: at fæste sammen med et Spænde, at infibulere; ∾ adolescentulos ··· valetudinis causa, Cels. — inficete, o. inficetus: f. und. infacete, etc. — inficiae, etc.: f. und. infitiae, etc. — 1. inficĭens, tis, adj., [2. in-, faciens]: uvirksom, som intet bestiller; (forcl.); - ∾ homo, Varr.; ∾ apes et inertes, id. — 2. inficĭens, tis: partic. af flgd.

infĭcĭo, fēci, fectum, 3, v. a., [1. in-, facio]; oprdl.: at komme deri eller blande dermed; hoc (abl.) ··· amnem inficit (Venus), Virg. Aen. 12, 416; - bf. fædv.: dypper deri, væder el. farver dermed; ∾ se vitro, Caes. B. G. 5, 14; hvf. absol.: infecti Britanni, Propert.; ∾ lanas, Plin.; infecta conchylio lana, id.; ∾ locum sanguine suo, Tac. Hist. 2, 55; men Hor. Epod. 7, 15: inficit pallor ora; men Tibull. 3, 4, 32: Inficitur teneras ore rubente genas (acc. graec.); - ∾ coelum, (om Regnbuen), Ovid. Met. 6, 64; men id. ibd. 13, 601: ∾ diem, (fordunkle den); — II) „fig."; A) „overf."; a) bibringer, meddeler; olivas alieno sapore infici, Plin.; mel fronde infectum, (som smager deraf), id.; odorem non alind esse, quam infectum aëra, (Luft med Tilsætning), Plin. 9, 6; — b) besmitter el. fordærver; infecit pabula tabo, Virg. Ge. 3, 481; infecta venenis (Alecto), id. Aen. 7, 341; — B) „ment.": meddeler (ved Undervisning); iis artibus infici debet (puer), quae etc., Cic. Fin. 3, 2; teneros et rudes animos inficiunt et flectunt, ut volunt, id. Leg. 1, 17; — 2) smitter, besmænger; - ∾ animos deliciis, languore, etc., Cic. Tusc. 5, 27; principum vitiis infici solet tota civitas, id. Leg. 3, 13; homines superstitione infecti, Tac.; cf. Liv. 10, 10; men „alleg.": vitiis non inquinati sumus, sed infecti, (giennemtrængte deraf), Senec. Ep. 59; - scelus infectum, Virg. Aen. 6, 742, (i. e. scelus, quo infectae sunt animae); cf. Tac. Ann. 1, 13; — not.: adj. inficiens: uvirksom, f. und. 1. inficiens; - adj. infectus, 3: ugiort, f. und. 1. infectus. — inficior, ari, f. und. infitior. — infictus, 3, f. infixus, Dig.

+in.fĭdēlis, [2. in-]: upaalidelig, utro el. troløs; absol., ogs. c. dat.; - nullam esse fidem, quae infideli data sit, vid. Cic. Off. 3, 29; - compar., infidelior mihi ne fuas, quam etc., Plaut. Capt. 2, 3, 83; cf. Hor. Epod. 5, 49; superl., ex infidelissimis sociis firmissimos etc., Cic. Fam. 15, 4; - men som Sentens: infidelis recti magister est metus, Plin. Pan. 45; - silex infidelis ad structuram, nisi etc., Plin. 36, 49; — II) „bes." o. eccl.: vantro; ∾ Christiani, Salvian.; df. — infĭdēlĭtas, atis, f.: Troløshed, Utroskab, Uredelighed; ∾ (amicitiarum), Cic. Tusc. 5, 2; cf. Caes. B. C. 2, 33: - ogs. in pl., Cic. Mil. 26; o. — infĭdēlĭter, adv.: troløst, uredeligen; ∾ alicui suadere, Pseud. Cic. ad Brut. 2, 1; - superl., Salvian. — infidibulum, i, n.: f. und. infundibulum.

in.fīdus, 3, [2. in-], 3: utro eller troløs, upaalidelig; quos fidos amicos habuisset, quos infidos, Cic. Lael. 15; cf. Hor. Ep. 1, 18, 4; infida atque adversa nobis (civitas), Sall. Catil. 51; ∾ societas regni, Liv.; ∾ pax, id.; - ogs. „overf.": farlig el. farefuld; sedere ··· tam infida instabilique sede, vid. Plin. 36, 22; Infidi maris insidias ··· vitare, Lucr. 2, 557.

in.fīgo, xi, xum, 3; I) „egentl.": fæster el. hefter el. slaaer el. stikker el. støder ind deri el. derind; absol., el. m. in, ogs. c. abl. (praepos.), ogs. c. dat.; - timide evellebat (signum), quod fidenter infixerat, Cic. Div. 1, 31; (taleae) ferreis hamis infixis, Caes. B. G. 7, 13; in quorum tergis infixa stetere pila, Liv. 27, 14; men Virg. Aen. 5, 504: infigitur arbore mali (sagitta); cf. Cic. Tusc. 5, 24: sidera certis infixa sedibus; men Virg. Aen. 9, 746: portaeque infigitur hasta; ligel. infixa corpori extrahere, Plin.; men Cic. Tusc. 4, 22: ∾ hosti gladium in pectus; — II) ligesom befæster deri, d. e. som indpreger el. indprenter deri; (oftest in partic. perf.); - quod in communibus hominum sensibus ··· positum atque infixum est, Cic. Cluent. 6; - men infixi pectore vultus, Virg. Aen. 4, 4; - rem se suae memoriae infixam afferre, Liv. 3, 71; cf. Ovid. Trist. 1, 5, 9; - ogs. om en Undervisning; docere aliquid et infigere animis, Quintil.; ligel. ∾ rem auditori, id.; - infixum est mihi, c. inf., (jeg har fast besluttet det), Sil. 4, 331; men Tac. Ann. 15, 5: ei penitus infixum erat, arma Romana vitandi (sc. consilium). — infigūrābĭlis, e, [2. in-, figuro]: uformelig, Ammian.

*infĭmātis, e: den nederste el. laveste; ego infimatis infimus (accumbam; oppon. summates summi accumbant), Plaut. Stich. 3, 2, 86; — infĭmĭtas, atis, f.: Lavhed el. Ringhed; ∾ sortis, Amm.; o. — infĭmo, avi, atum, 1, v. a.: fornedrer, nedværdiger; ∾ deos, Appul.; ingenia ad miserias infimata, id.; af — infimus, 3: f. und. infer.

in.findo, [1. in-], fidi, fissum, 3, v. a.: skærer deri; m. o. ud. dat., men alene „poet."; ∾ sulcos telluri, (ploie Jorden), Virg. Ecl. 4,33; cf. id. Aen. 5, 142: ∾ sulcos (sc. mari: at roe).

infinibilis, e, [2. in-, finio]: uendelig, materia, Appul. — infinitas, atis, f., [2. in-, finis]: Uendelighed (i Rummet); infinitatem omnem (peregrinari: giennemvandre det hele uendelige Verdensrum), Cic. Tusc. 5, 39; ligel. ∾ locorum: det uendelige Rum, id. N. D. 1, 26. — infinite, adv. af infinitus: uden Ende el. Grændse (i Rummet); - infinite secare et dividere, (i det Uendelige), Cic. Acad. 1, 7; - oftest „fig."; A) uden Maal el. Maade, concupiscere, Cic. Parad. 6, 3; men ∾ (perorare), vid. id. Orat. 36; — B) ubestemt, referre de re publica, Gell. 14, 7. — *infinitio, onis, f., ligesom infinitas: Uendelighed, ἀπειρία, vid. Cic. Fin. 1, 16; o. — infinitivus, 3: ubestemt; ∾ modus, ogs. absol. infinitivus, i, m., i Grammatiken: Infinitivet, Gramm.; - [flgd.].

in.finitus, [2. in-], 3: uendelig, ubegrændset, uindskrænket; I) „egentl."; - ∾ spatium, Lucr.; mundus finitus et infinito similis, Plin.; ∾ intervalla et immensa, Cic.; nihil, quum habeat extremum, infinitum sit, etc., id. Div. 2, 50; - ogs. uendelig i Størrelse el. Mængde, i Tiden, osv.; ∾ multitudo eorum, qui egent, Cic. Off. 1, 16; ∾ numerus annorum, Gell.; ∾ tempus, Cic.; ∾ labor, id.; ∾ pretium, (uhyre Pris), Liv. 3, 19; - neutr. infinitum, som subst. c. gen.; infinitum auri, Eutrop.; - m. ad el. in som adv.; in infinitum ne abeamus, (i det Uendelige), Plin.; quum ad infinitum pretia creverint, id.; ligel. in infinito (aedificare: uden at Høiden er bestemt, altſ. efter Tykke), Dig.; - men absol.: infinitum quantum, (uendelig meget), Plin. 18, 68; - ligel.: infinito praestare, id., antecedere, Senec.; infinito plus el. magis, Quintil.; — II) „overf.", A) uendelig el. ubegrændset i sit Slags; 1) „alm."; - si cui nimis infinitum videtur, quod etc., Cic. d. Or. 1, 15; ∾ potestas, (vilkaarlig), Liv. 3, 9, o. Cic. Agr. 2, 13; ∾ spes, id. Dejot. 5; ∾ odium, id. Balb. 27; ∾ labor, id.; — 2) „bes." o. technisk; infinitae rei quaestio sine designatione personarum et temporum, Cic. d. Or. 1, 31; ∾ conjunctiones, o. ∾ connexa, (i Syllogismen: Sætninger af ubestemt Indhold), id. Fat. 8; - infinitior res el. distributio, id. Top. 8; - ∾ verbum, (Infinitivet), Quintil. 9, 3, 9; ligel. absol.: in infinitis, in infinito, (i Infinitivet), id. 1, 6, 7 o. 8; men ∾ nomen (qualis, quantus, quot: naar de ikke sporge), Prisc.; ∾ pronomen (quis, etc.), Varr.

infirmatio, onis, f., [infirmo]; 1) „alm.": Afkræftelse, Svækkelse; - sub perturbatione judiciorum, infirmatione rerum judicatarum, Cic. Agr. 2, 3; — II) „bes.": Giendrivelse; ex infirmatione et confirmatione rationis etc., id. Inv. 1, 13. — infirme, adv. af infirmus: svagt el. kraftløst, aandløst, osv.; socios infirme animatos esse, (at de vare modløse), Cic. Fam. 15, 1; - men jejune et infirme dictum, Plin. Ep. 1, 20; - compar., paulo infirmius (expavescere tonitrua: noget overtroisk), Suet. Aug. 9. — infirmis, e: Biform af infirmus, 3, Ammian.

infirmitas, atis, f., [infirmus]: Svaghed el. Svagelighed, Kraftløshed; I) „egentl."; - ∾ corporis, Cic. Brut. 91; ∾ puerorum, (oppon. ferocitas juvenum etc.), id. d. Senect. 10; ∾ valetudinis, id., oculorum, Plin. Ep., virium, Caes.; - ogs. absol.: Svagelighed, Upasselighed, Suet. Tib. 72; - ogs. in pl.: infirmitates meorum, (Sygdomme i mit Hus), Plin. Ep. 10, 16; — b) sield. om Ting; ∾ vini, (at den ikke kan holde sig), Colum.; ∾ aedificii, (Brostfældighed); — II) „fig."; patiendum est huic infirmitati, quodcumque etc., (det svagere Kiøn el. Qvinden), Liv. 34, 7; - ∾ mentis, Senec.; ogs. absol. infirmitas, Caecin. ap. Cic. Fam. 6, 7: Forstandsſvaghed, Enfoldighed; ∾ memoriae, Dig.; - ∾ animi: Modløshed, Cic. R. Am. 4; — B) „bes." ogs. Vægelsindighed, Upaalidelighed, Gallorum, vid. Caes. B. G. 4, 5. — infirmiter, adv. af infirmis: svagt, Arnob.

infirmo, avi, atum, 1, v. a., [infirmus]: svækker, afkræfter; - ∾ munimenta madore, Sall. frgm.; ∾ legiones promiscuis militum commeatibus, Tac. Ann. 15, 10; — II) „fig.": giendriver; res tam leves qua ratione infirmem, etc., Cic. R. Am. 15; ∾ fidem testis, id. R. Com. 15; ogs. ∾ fidem alicui, id. Att. 15, 26; - ∾ legem, (ophæve), Liv. 43, 3; ∾ contractum, legatum, testamentum, Dig.; men graviter ferens, aliquid a se factum infirmari, Vell. 2, 2.

in.firmus, [2. in-], 3: svag, kraftløs; nemo ··· viribus tam infirmus fuit, qui non etc., Cic. Verr. 4, 43; ∾ caput, Hor. Ep. 1, 16, 11; ∾ atque etiam aegra valetudo, Cic. Brut. 48; valetudo infirmissima, id.; - sum enim admodum infirmus, id. Acad. 1, 4, (meget svagelig); cf. Plin. Ep. 7, 26; men Caes. B. C. 3, 9: infirmi ad resistendum, (som manglede Kræfter dertil); - ogs. om Dyrene: infirmum pecus, (i. e. oves), Ovid.; — B) ogs. om Ting og Beskaffenheder: svag el. ringe i sit Slags; - civitas exigua et infirma, Caes. B. G. 7, 17; classis inops et infirma, Cic. Verr. 5, 33; infirmior panis, (mindre nærende), Cels.; infirmi saporis vinum, Plin.; - neutr. pl. ogs. som subst. c. gen.; usque ad infirma lineae, (indtil den tynde Del deraf), Plin. 9, 37; — II) „fig."; A) „overf.": uden Varighed el. Fasthed; ∾ nuptiae, Ter. Phorm. 5, 1, 6; navnl. som beviser lidet el. intet; ad probandum res infirma, Cic. Caecin. 23; cf. id. R. Com. 2; men vestrae cautiones infirmae sunt, (due ikke, gielde ikke), id. Fam. 7, 18; — B) „ment.": modløs, forknyt; - quorum vocibus terrentur infirmiores, (de Frygtsomme), Caes. B. C. 1, 3; cf. ibd. 32 o. 64; - „poet." ogs. overtroisk; At mi (religio est); sum paulo infirmior, Hor. Sat. 1, 9, 70; — b) vægelsindig, upaalidelig; imprudentissimi ··· deinde etiam infirmissimi etc., Colum. 3, 10.

infit, v. n. defect.; I) c. inf., ligesom incipit: begynder; infit ibi postulare, ut etc., Plaut. Aul. 2, 4, 38; caput erigere infit, Lucr. 5, 1207; cf. Virg. Aen. 11, 242: ita farier infit; — II) infit, (sc. dicere): begynder at tale; Tum pater omnipotens ··· infit, Virg. Aen. 10, 99; men id. ibd. 860: talibus infit; cf. Ovid. Met. 4, 475; men Liv. 3, 71: ibi infit, m. flgd. acc. c. inf.; — 2) sield. absol.: siger, Prudent.; — not.: infiunt, Capella; infio, Varr. ap. Prisc.

infitiae, (ogs. inficiae), arum, f., [2. in-, fateor]: Benegtelse; men alene in acc. m. verb. ire; bf. altſ. ire infitias: at benegte, m. o. ud. acc. comm., ogs. m. acc. c. inf.; - omnia infitias ire ea, quae etc., Plaut. Cist. 4, 1, 9; hoc unum ··· quod nemo eat inficias, Nep. Ep. 10: cf. Ter. 3, 2, 41: neque infitias eo, nos enixe operam dedisse, etc., Liv. 6, 40; sild. ogs. m. flgd. quin, Gell., Frontin.; - s. ogs. infitior, not.; bf. — infitialis, e, (i Rhetoriken): benegtende, quaestio, Cic. Top. 21, status, Quintil. 3, 6, 31.

*infitiatio, (infic.), onis, f.: Benegtelse, (navnl. for el. i Retten), vid. Cic. d. Or. 2, 25; — II) „bes.": Benegtelsen af en Gield el. af det Betroede; ∾ pecuniae debitae aut depositi, Senec. d. Ir. 2, 9; ligel. in pl.: fraudes, infitiationes, Dig.; o. — infitiator, (infic.), oris, m.: som benegter el. fragaaer sin Gield, en slet Betaler, Cic. d. Or. 1, 37; cf. id. Catil. 2, 10; ∾ lenti: slette Betalere; s. ogs. Martial. 1, 101; — bf. fem. inficiatrix, icis, Prudent.; — (flgd.].

infitior, (infic.), atus sum, 1, v. dep. a. (o. n.), [infitiae]: benegter, fragaaer; - quum id infitiari posset, etc., Cic. Catil. 3, 5; - ogs. m. acc. c. inf., ogs. m. de, ogs. absol.; - neque enim, in hoc me esse ho-

minem infitiabor umquam, Cic. Sest. 22; ∾ de re aliqua, Varr.; aut infitiando, aut definiendo, etc., vid. id. Part. or. 29; — B) „bef." ogf.: at fragaae en Gield, odl.; quid si infitiatur? etc., Cic. Qu. Fr. I, 2, 3; ligel. ∾ depositum, Juvenal. 13, 60; – ∾ praedas, quas promiserat, (tilbageholde el forholde). Flor. 1,22; — II) „fig." o. „poet.": benegter, d. e. undseer mig el. skammer mig derved; – Non erit hic nobis infitiandus amor, Ovid. Am. 2, 17, 26; cf. id. Her. 9, 4, o. Martial. 5, 30. — infixus, 3: partic. af infigo.

inflābellātus, 3, [1. in-, flabello]: som er indblæst deri; ∾ ignis elementis, Tertull. — inflābilis, e, [inflo]: der lader sig opblæse; ∾ viscus, (i. e. pulmo), Lactant. — in.flaccĕo, [1. in-], ēre, v. n.: visne hen; df. „overf." (o. foreld.): inflaccebant conditiones, (blevo til intet), Enn. ap. Non. — in.flāgro, [2. in-], are, v. n.: at blæse derpaa; nullo inflagrante halitu, Solin.

*inflammanter, adv.: antændende; – df. „overf." om Talen, Gell. 10, 3; — inflammātĭo, onis, f.: Antændelse, Opbrændelse, Brand; vid. Flor. 4, 2; ∾ inferre tectis, Auct. d. Harusp. resp. 2; — II) „fig."; A) „overf." i Lægesproget, el. som Sygdom: Betændelse, Inflammation; ∾ aurium, Plin., ulcerum, id.; ∾ movere el. excitare, Cels., lenire el. solvere, id., discutere, Plin.; — B) „ment.": Begeistring; poëtam bonum neminem sine inflammatione animorum exsistere posse, Cic. d. Or. 2, 46; o. — inflammātrix, icis, f.: Mordbrænderske, Amm.; — [flgd.].

in.flammo, [1. in-], avi, atum, 1, v. a.: tænder el. antænder; – inflammasse aedes iis ignibus, qui etc., Cic. Verr. 4, 48; men inflammata horrea etc., Suet. Ner. 38; – ofte saal. i Krigssproget: ∾ tecta, Liv. 10, 2, classem, Cic. Verr. 3, 35; men id. Att. 8, 2: patriam ··· inflammandam relinquimus; — II) „fig."; A) „overf." i Lægesproget: at foraarsage Betændelse el. Inflammation; ∾ vulnera ac morbos, Plin. 25, 5; buprestis bovem ita inflammat, ut rumpat, id.; inflammata sedare, (Betændelser el. Inflammationer), id. 28, 62; — B) „ment.": ophidser, opflammer, populum in improbos, Cic., concionibus invidiam senatus, (Hadet derimod), id. Verr. Act. 1, 1; ∾ sensus animorum motusque, id. d. Or. 1, 14, cupiditates, id., odium, id.; – corporis facibus inflammari ad omnes fere cupiditates, id. Tusc. 1, 19; inflammatus ad gloriam, di., amore in patriam, id., scelere ac furore, id.

inflāte, adv. af 1. inflatus: oppustet, opblæst; df. „fig.": opblæst, overdrevent; compar., latius et inflatius perscribere, etc., Caes. B. C. 2, 17; cf. id. ibd. 3, 79. — inflātio, onis, f., [inflo]: Opblæsen; ogf. opblæst Tilstand; – quod habet inflationem is cibus, Cic. Div. 1, 30; ∾ facere, Plin., levare, Cels., discutere, Plin.; – ogf. Blære el. Boble af kogende Vand, Vitruv.; — II) „overf.": ∾ praecordiorum, (Hævelse el. Betændelse deri), Suet. Aug. 41. — 1. inflatus, 3: f. und. inflo. — 2. inflātus, us, m., [inflo]: Blæsen el. at blæse deri el. derpaa; – tibiae inflatum si non recipiunt, Cic. Brut. 51; primo inflatu tibicinis, id. Acad. 2, 7; — II) „ment.": Indblæsen el. Begeistring; instinctu inflatuque divino futura praenunciant, Cic. Div. 1, 6.

in.flecto, xi, xum, 3, v. a.: boier el. krummer dertil el. derimod; ogf. alm. boier el. krummer; – quum ferrum se inflexisset, Caes.; inflectentes capita, Catull.; inflexo genu (cadere), Prop.; inflexum baculum, (Krumstav), Cic. Div. 1, 17; capillus leniter inflexus, (lidet krollet), Suet. Aug. 79; — b) ogf. medial; ubi ex alto sinus ad urbem ab litore inflectitur, Cic. Verr. 5, 12; cf. Plin. 4, 15; f. ogf. ovenf. Suet. l. c.; — II) „fig."; A) „overf.": boier el. blødgior, navnl. Tonen el. Stemmen; – inflexa ad miserabilem sonum voce, Cic. d. Or. 2, 64; hvf. inflexus sonus, id. Or. 17, (blødgiort el. sørgelig); men voces inflectere cantu, (synge blødt og smægtende), Cic. Brut. 9; — b) i Grammatiken hedder inflectere: at sætte Circumflex over en Vocal, (opp. acuere), Arnob.; — B) „ment.": boier, forandrer; – jus civile neque inflecti gratia potest, neque etc., Cic. Caecin. 26; men Virg. Aen. 4, 22: solus hic inflexit sensus etc.; – ogf. nedboier, svækker, magnitudinem animi, id. Fam. 1, 7; – „poet.": boier, bevæger, rører; precibusque inflectere nostris, (lad dig boie deraf), Virg. Aen. 12, 800.

in.flētus, [2. in-], 3: ubegrædt; inhumata indefletaque turba, Virg. Aen. 11, 372. — in.flexĭbĭlis, [2. in-], e: uboielig; ∾ dolor (cervicum), (ogf. opisthotonos), Plin. 28, 52; — II) „fig."; ∾ judicium, (uforanderlig), Senec. Ep. 95; men ∾ obstinatio, (Halsstarrighed), Plin. Ep. 9, 97. — inflexĭo, onis, f., [inflecto]: Boining, Krumning; – laterum inflexione hac forti ac virili etc., Cic. d. Or. 1, 59. — 1. inflexus, 3: partic. af inflecto. — 2. inflexus, us, m., [inflecto]: Boining el. Krumning; arcto vicorum inflexu, Juvenal. 3, 236; — II) „overf."; inflexu modulationis inertissimae (vocem torquere: forkunstlende at maniere Stemmen), Senec. Brev. Vit. 12; f. ogf. und. inflecto.

inflictĭo, onis, f., [inflīgo]; alene i d. sild. Retssprog: ∾ multae: Paalæggelse af Boder, Multering, Cod. Theod. — 1. inflictus, 3: partic. af infligo. — 2. inflictus, us, m., [infligo]: Slaaen el. at slaae derimod el. imod hinanden; – labiorum et dentium inflictu et mobilitate etc., Arnob.

in.flīgo, [1. in-], xi, ctum, 3, v. a.: slenger el. slaaer derpaa el. derimod; sædv. c. dat., ogf. m. in, ogf. absol.; – ∾ alicui securim, Cic. Planc. 29; puppis inflicta vadis, (som er stødt derpaa), Virg. Aen. 10, 303; men inflictaque late Terga sonant, (i. e. impulsa, verberata), Val. Fl.; — II) „overf.": tilfoier el. paaforer ved at slaae; ∾ alicui plagam, Cic. Vatin. 8, vulnus, id. Pis. 14; — B) ogf. „alm.": paaforer el. paalægger; – ∾ detrimenta civitati, (paafore den Tab), Justin., usuras graviores, (nøde til at betale hoiere Renter), Dig.; men Cic. Pis. 26: ∾ alicui turpitudinem.

in.flo, [1. in-], avi, atum, 1, v. a.: blæser deri el. derpaa, opblæser, oppuster; I) „egentl."; – ∾ aquam ex ore in os palumbi, Cato; tumidoque inflatur carbasus Austro, Virg. Aen. 3, 357; – „bef." ogf. om Blæseinstrumenter; ∾ cavas cicutas, Lucr., calamos leves, Virg.; cf. Cic. Brut. 51; ogf. ∾ sonum, (tage en Tone paa Floiten), id. d. Or. 3, 60; men id. Acad. 2, 27: simul inflavit tibicen (sc. sonum); – men ∾ buccas, (om den Opbragte), Hor. Sat. 1, 1, 21; – men ∾ corpus: at opblæse, Cels.; inflant legumina, id.; men „poet.": Inflatum hesterno venas ··· Iaccho (Silenum), Virg. Ecl. 6, 14; – verba inflata, (der ligesom udblæses), Cic. d. Or. 3, 11; hvf. „alleg." om en Historieskriver: paulo inflavit vehementius, (lod sig hore stærkere, brugte et hoiere Foredrag), id. Leg. 1, 2; – ligel. „alleg.": Crescentem tumidis infla sermonibus utrem, (blæs Sækken op dermed), Hor. Sat. 2, 5, 98; — II) „fig."; A) „overf.": forstorrer, vectigalia, Dig., (driver dem hoiere); — B) „ment.": quum tibi spe falsa animos rumor inflasset, Cic. Pis. 36; ligel. ∾ ad intolerabilem superbiam animos, Liv.; cf. id. 35, 42, o. id. 37, 26; men ipse erit gloria inflandus, Quintil.; — III) partic. inflatus, 3, ogf. som adj.; A) „egentl.": opsvulmet, hoven, osv.; – serpens inflato collo, Cic. Vatin. 2; inflati amnes, (opsvulmede), Liv.; ∾ capilli, (flagrende), Ovid.; – compar., inflatior vestis, Tert., bucca altera, Suet. Rhet. 5; — B) „fig."; 1) om Foredraget og om Taleren; opblæst el. svulstig; – ∾ oratio, Auct. ad Her. 4, 10; Attici (oratores) pressi et integri, Asiani inflati et inanes, Quintil. 12, 10, 16; men Prop. 2, 25, 32, m. Negation: Et non inflati somnia Callimachi, (der er simpel og jevn, som

elegisk Digter); — 2) „ment."; a) heftig el. lidenskabelig; inflatus et tumens animus, Cic. Tusc. 3, 9; – df. fædv.: opblæst el. overmodig, m. o. ud. abl.; – inflati ··· insolentia impii cives, Cic. Phil. 14, 6; cf id. Off. 1, 26, o. Liv. 29, 37; et ipse juvenis haud dubie inflatior redierat, id. 39, 53. — in.flōresco, [1.in-], rŭi, 3, v. n. inch.: at fremblomstre deri; ogs. „alm.": begynde at blomstre, Claudian.

in.flŭo, [1.in-], xi, xum, 3, v. n.; I) „egenl.": at flyde el. strømme ind deri el. derind; m. in c. acc.; – Rhenus multis capitibus in Oceanum influit, Caes.; cf. Cic. Div. 1, 35, o. Caes. B. G. 1, 8; – ogs. m. blot acc.; Oceanum qui influit (amnis), Plin. 6, 28; men flumen per mediam urbem influit, Justin.; – ogs. m. Localadv.: vid. Caes. B. G. 4, 1, o. Ovid. Pont. 4, 10, 48; – men absol.: gemino ore influentem Tanain etc., Plin. 6, 7; — II) „fig."; A) „overf.": at strømme el. komme el. trænge i Mængde derhen el. dertil; – influentes in Italiam Gallorum copias reprimere, Cic. Prov. Cons. 13; – ogs. „alm.": at komme el. være tilstede, at indløbe; cum influentibus negotiis, Plin. Pan. 8; tantum bonum casu nobis influere, Senec. Ep. 50; — B) „ment.": ligesom at flyde derind, d. e. ubemærkt at trænge sig el. komme derind, at indsnige sig el. indliste sig deri; a) „alm."; – paulatim sermone Graeco in proximas civitates Asiae influente, Quintil. 12, 10, 16; men dolor menti influit aegrae, Albinov.; – men om Taleren: ∾ in aures concionis; vid. Cic. Lael. 21; cf. id. Off. 2, 9: tamquam influere in animos, etc.

*in.flŭus, 3: som flyder el. kommer dertil; ∾ dona dei, Paul. Nol.; — in.flŭvĭum, i, n.: Sammenflyden; (uvis Læsem. f. effluvium), Vell 2, 120; — in.fluxio, onis, f.: Indflyden el. Indstrømmen; ∾ materialis in corpus, Macrob. Somn. Scip. 1, 12; o. — in.fluxus, us, m.: = frgd.; ∾ stellarum, (deres Indflydelse), Firmic.; — [influo].

in.fŏdio, [1.in-], fōdi, fossum, 3, v. a.: indgraver el. nedgraver deri; m. in, ogs. c. dat., oftere absol.; I) „egenl."; – ∾ taleas in terram, Caes. B. G. 7, 73; ∾ (gemmas) corpore, (i. e. cum corpore: begrave dermed), Plin. 12, 1; men Virg. Aen. 11, 205: corpora virum (f. virorum) terrae infodiunt, (begrave); cf. Nep. Paus. 5; men infossus puer, Hor. Epod. 3, 35; infossi libri, (nedgravede), Plin.; — b) „bef." ogs.: udgraver, frembringer ved Gravning; ∾ sulcum, Colum.; infossi lacus, (udgravede), id.; men ∾ locum alte duos pedes, (udgrave i den Dybde), id.; — II) „overf." o. „poet.": driver derind el. ind deri; perfractae cassidis aera Ossibus infodiens (saxum), Sil. 10, 235; cf. Stat. Theb. 8, 534. — in.foecunde, infoecundus: s. und. infecunde, etc. — in.foedĕratus, [2. in-]: ikke forbunden, ikke allieret; ∾ reges, Tertull.

in.formābĭlis, [2.in-], e: som ingen Gestalt antager, deus, Tertull. — *in.formātio, onis, f.: Afbildning, Afrids, Udkast, aedium sacrarum, (deraf el. dertil), Vitruv.; — II) „fig.": Afbildning i Sielen, d. e. Forestilling el. Begreb; – anticipationem ··· πρόληψιν ··· id est, anteceptam animo quandam informationem etc., Cic. N. D. 1, 16; cf. id. ibd. 36: habebam in animo insitam quandam informationem dei; men ∾ sententiae, id. d. Or. 2, 87, verbi, id. Part. or. 29, (det i Sætningen el. i Ordet liggende Begreb); o. — in.formātor, oris, m.: som former eller danner; ∾ populi (Moses), Tertull.; — [informo].

in.formīdābĭlis, [2. in-], e: ikke til at frygte for, Coripp. — in.formīdātus, [2. in-], 3: ikke frygtet, Sil. — in.formis, e, [2. in-, forma]; I) „egenl.": uformet, d. e. uden Gestalt, el. som ikke endnu har sin rette Gestalt; ∾ res, Auct. ad Her. 4, 53; ∾ alveos (facere), Liv. 21, 26; cf. Tac. Hist. 4, 23; ligel. mola est caro informis, Plin.; — II) „overf.": hæslig el. vederstyggelig i sit Slags, navnl. stødende for Sandserne; – ∾ situs, (Skimmel el. Fulbed), Hor., color, Tibull., nota, Prop. 1, 5, 16; ∾ cadaver, Virg.; men ∾ letum, (i. e. suspendium), id. Aen. 12, 603; cf. Tac. Ann. 4, 49; df. — in.formĭtas, atis, f.: Mangel paa Form el. Gestalt, Solin.; o. — in.formĭter, adv., hæsligen, sonare, Augustin.

in.formo, [1.in-], avi, atum, 1, v. a.: former el. danner dertil, giver noget en vis Form el. Gestalt el. Dannelse, anlægger, odl.; I) „egenl."; – His informatum manibus ··· Fulmen erat, (var begyndt at formes), Virg. Aen. 8, 426; cf. ibd. 447; men ∾ effigiem, Sil.; cf. poët. ap. Plin. Ep. 7, 9; – areae sic informandae, Colum.; — II) „fig."; A) „alm."; a) lægger ligesom den første Grundvold el. Plan dertil, begynder at indrette el. ordne; – ab illo, qui ante dixit, informata jam causa est, Cic. Quint. 10; ∾ indicium, (forberede el. tilveiebringe), id. Sull. 18; – df. in.formatus, 3, ligesom constitutus: grundlagt el. planlagt, id. Att. 1, 1; cf. id. ibd. 11, 6; ligel. id. Off. 1, 4: animus bene a natura informatus, (med gode naturlige Anlæg); — b) former el. danner, d. e. anfører el. underviser dertil; artes, quibus aetas puerilis ad humanitatem informari solet, Cic. Arch. 3; — B) „bef."; a) former el. udkaster et Billede i Sielen, danner mig et saadant; sive illa (visa) cogitatione informantur, sive etc., Cic. Acad. 2, 16; ita est informatum mentibus nostris, ut etc., (det er et Grundtræk i vor Siel), id. N. D. 1, 27; cf. id. ibd. 2, 5; — b) former el. afbilder el. skildrer i Skrift el. i Tale; „bef.": opstiller et Ideal el. Forbillede deraf; – talem informabo (oratorem), qualis fortasse nemo fuit, Cic. Orat. 2; cf. id. ibd. 9, o. id. Att. 7, 3; ligel. dictis informari non posse virtutem, (at den ikke lader sig bestemme el. definere), id.

in.fŏro, are, v. a., [1.in-, forum]: kalder hen paa Torvet el. for Retten, men alene comisk; vid. Plaut. Curc. a. 3, v. 30: Licetne inforare (sc. te), si incomitiare non licet? — 2. in.fŏro, [1.in-], are, v. a.: borer deri; ∾ medio trunco, Plin. 17, 24, (al. imperare), inc.

in.fortūnātus, [2.in-], 3: ulykkelig, senex, Ter.; – compar., nihil me infortunatius, Cic. Att. 2, 24; superl., Appul. — *in.fortūnĭtas, atis, f.: Ulykke, Gell. 6, 1; o. — in.fortūnium, i, n.: stor Ulykke el. Skade; si attigisses, ferres infortunium, (skulde du faae en Ulykke), Ter. Ad. 2, 1, 21; cf. Liv. 1, 50; infortunio aliquem mactare, Plaut., multare, id., (paaføre nogen en Ulykke); cavere infortunio, (vogte sig for Skade), id. Rud. 3, 5, 48; ligel. vitare infortunio, id. Curc. 2, 3, 19; — [2.in-, fortuna]. — in.fossio, onis, f., [infodio]: Nedgravning, Pallad. — in.fossus, 3: partic. af infodio.

in.fra, [af infer; oprdl. f. infera, sc. parte], adv. o. praepos.; A) som adv.: nedenfor, nedentil, nedenunder; I) „egenl."; infra nihil est, nisi mortale, Cic.; earum litterarum exemplum infra scripsi, id. Fam. 6, 8; supra, infra, dextra, etc., id. Acad. 2, 40; – ogs. m. flgd. quam; (in vite) paulo infra, quam insitum est, Varr.; cf. Ovid. Met. 2, 277; – ogs. absol. om Underverdenen; Non seges est infra, etc., Tibull. 1, 10, 35; – compar., in.ferius: længere nede, lavere, currere, Ovid. Met. 2, 208; ogs. m. flgd. quam, id. ibd. 12, 470; men Senec. Ep. 79, („alleg."): virtutem non flamma, non ruina inferius adducet; men Ovid. Trist. 2, 263: persequar inferius (længere nede); — B) „overf.": nedenfor (i Værd el. Anseelse); – infra esse, (være af ringere Beskaffenhed), Plin. 19, 15, oftere; liberos ejus, ut multum infra, despectare, Tac. Ann. 2, 43; inferius majestate sua rati, (under deres høie Værdighed), id. ibd. 3, 3; — II) som praepos. c. acc.: nedenfor, under; A) „egenl."; oprdl. om Stedet; ad mare infra oppidum etc., Cic. Verr. 4, 23; infra eum

locum, Caes.; cf. Tac. Agric. 12; - ogs. om en Størrelse; ogs. om et Tal; - magnitudine infra elephantos etc., Caes. B. G. 6, 28; non infra novena (ova) etc., Plin. 18, 62; - endel. om Tiden; Homerus non infra superiorem Lycurgum fuit, Cic. Brut. 10; — B) „fig.": under el. nedenfor i Værd el. Anseelse; - quem ego esse infra infimos omnes puto homines, Ter. Eun. 2, 3, 36; res humanas ··· infra se positas arbitrari, etc., Cic. Tusc. 3, 7; cf. id. Fin. 3, 7; - infra servos cliens, Vell. 2, 83; cf. Plin. Ep. 6, 2: infra Pallantis laudes (jacere); - men „poet.": non infra speciem (Hylae: ikke mindre skiøn, end H.), Prop. 1, 20, 5; - infra grammatici officium, Quintil.

infractio, onis, f., [infringo]: Sønderbrydning; bs. „fig.": cadere in infractionem quandam animi, (forfalde dertil), Cic. Tusc. 3, 7. — 1. in.fractus, [2.in-], 3: ikke sønderbrudt; bs. „fig.": usvækket; fractae opes infractos animos repererunt, Symmach. — 2. infractus, 3: partic. o. adj. af infringo. — infraenatus, 3, infraeno, etc.: s. und. infreno. — in.frăgĭlis, [2.in-], e: ikke til at sønderbryde, adamas, Plin.; — II) si vox infragilis ··· mihi, Ovid. Trist. 1. 5, 53; men summum bonum est infragilis animi rigor, Senec. Vit. beat. 9.

in.frĕmo, [1.in-], ui, 3, v. n.: at larme el. bruse el. brumme derved; (poetisk Ord); Infremuitque ferox (aper), Virg. Aen. 10, 711; - men „overs.": nec bellum ··· Acrius infremuit, (rasede ikke stærkere), Sil. 3, 230.

infrēnātio, onis, f., [infreno]: Tæmmelse, Betvingelse; ∾ libidinis, Tertull. — 1. in.frēnātus, [2.in-], 3: som ikke bruger Bidsel; equites frenatos et infrenatos, (som ride med og uden Bidsel), Liv. 21, 44. — 2. infrenatus, 3: partic. af infreno. — infrendeo, [1.in-], ēre, o. infrendo, ĕre, v. n.; bs. dentibus infrendens, skærende Tænder, Virg. Aen. 3, 664; men ∾ alicui, (i Harme at gaae løs derpaa), Stat.; — not.: Formen infrendo har Tertull. — infrendis, e, [2.in-, frendo]: som ikke kan skære Tænder; bs. „overs.": som endnu ikke har Tænder, Lactant. — infrēnis, e, o. infrēnus, 3, [2.in-, frenum]: uden Tømme, uden Bidsel, equus, Virg. Aen. 10, 750; men Numidae infreni, (som ride uden Bidsel), id. ibd. 4, 41; — II) „fig.": utæmmet, ustandset; infreno volitare cursu, (i ustandset Fart), Colum. poët. 10, 215; - men lingua tam prodiga infrenisque, Gell. 1, 15.

in.frēno, [1.in-], avi, atum, 1, v. a.: lægger Tømme el. Bidsel derpaa; ∾ equos, Liv. 37, 20; non stratos, non infrenatos ··· equos, id. ibd.; - ogs. forsyner med Bidsel; infrenatique manipli, (d. e. Rytterhobe), Sil. 4, 316; men Infrenant alii currus, (spænde for Vognene), Virg. Aen. 12, 287; — II) „overs.": hemmer el. standser; ∾ navigia ancoris, (lægge dem for Anker), Plin.; ∾ impetus, id. 32, in.; — not.: infrenatus, 3, s. non frenatus: s. 1. infrenatus. — infrēnus, 3: s. und. infrenis.

in.frĕquens, [2.in-], tis, adj.; oprdl.: som ikke skeer ofte, som ikke er i Mængde; bs. I) „egenl."; ∾ hostes ad portam etc., Liv. 34, 15; - ligel. in compar., hae copiae eo infrequentiores, quod etc., (des mindre fuldtallige, fordi osv.), Caes. B. G. 3, 2; superl., s. nedenf.; - bes. mærkes: senatus infrequens, (naar Forsamlingens ringe Antal ikke tillader at fatte en Beslutning), Cic. Qu. Fr. 2, 12; — B) „bes." ogs.: som gior noget sielden; - vid. Hor. Od. 1, 34, 11; men miles infrequens, (efterladen i Tienesten), vid. Cic. ap. Gell. 16, 4; men comisk: pro infrequenti militia, („alleg." om den knappe Giver), Plaut. Truc. 2, 1, 19; men Cic. Qu. Fr. 3, 9: et sum equidem et Romae et in praediis valde infrequens, (holder meget faa Slaver); — II) „overs.": hvis Brug ikke ofte finder Sted, ikke meget brugt el. bekiendt; tildels ogs. c. abl. el. gen.: som ikke har meget deraf; nævnl. om Steder: lidet besøgt, lidet beboet, ikke folkerig, ensom, osv.; - altera pars urbis infrequens aedificiis, Liv. 37, 22; qua infrequentissima urbis sunt, id. 31, 23; - signa infrequentia armatis, Liv. 10, 20; ogs. absol.: signa infrequentia, id. 7, 8, (hvorved alene lidet Mandskab indfinder sig); - ∾ vocabulum, Gell., interdictum, Dig.; men ∾ causa, (som ikke har mange Tilhørere), Cic. d. Or. 2, 79; - c. gen. ogs.: ukyndig deri; - infrequens rei militaris, Auct. ad Her. 4, 27; ligel. ∾ vocum Latinarum, Gell. 13, 24.

in.frĕquentatus, [2.in-], 3: lidet brugt, lidet brugelig, metrum, Sidon. — infrĕquentia, ae, f., [infrequens]: lidet el. ringe Antal; ∾ summa (senatus), vid. Cic. Qu. Fr. 3, 2; s. ogs. und. infrequens; cf. Liv. 2, 23; ∾ (exercitus: dens Ufuldtallighed), Tac. Ann. 15, 10; — II) „overs.": infrequentiae locorum subvenire, (afhielpe deres Mangel paa Indvaanere), id. ibd. 14, 27.

in.frĭco, [1.in-], cŭi, ctum o. catum, 1, v. a.: gnider el. river deri el. derpaa; m. o. ud. dat.; fuligo ulceri infricata, Colum.; sal infricatus, Plin.; men ∾ dentes, (gnide dem), id.; bs. — infrictio, onis, f.: Gnidning el. Frottering, Cels., inc. — infrictus, 3: partic. af infrico. — in.frīgesco, [1.in-], frixi, 3, v. n. inch.: at blive kold el. afkølet, Cels. — infrīgĭdātio, onis, f.: Afkøling; ∾ sudoris, Veget.; af — in.frīgĭdo, [1.in-], are, v. a.: gior kold el. kølig, Coel. Aur.

infringo, frēgi, fractum, 3, v. a., [1.in-, frango]: sønderbryder, afbryder, afbrækker; - ∾ violas ··· liliaque, Ovid. Met. 10, 190; infracta ossa extrahere, Plin.; cf. Virg. Aen. 10, 431: infractaque tela etc.; men infractus remus, Cic. Acad. 2, 25, (der i Vandet synes at være brækket); - men „poet.": ∾ vestes, (sønderrive), Ovid. Met. 9, 208; — b) ogs. brækker el. slaaer derpaa el. derimod; c. dat., el. m. in, el. absol.; - infregitque viro (cratera), Ovid. Met. 5, 82; ∾ aulam (ollam) cineris in caput alicujus, Plaut. frgm. ap. Non.; genibus ··· infringitur unda, (brækkes derimod), Val. Fl.; ∾ alicui colaphum, (slaae paa Øret), Ter. Andr. 2, 1, 46; ∾ digitos citharae, (spille derpaa), Stat.; men absol.: ∾ manus, Petron., articulos, Quintil., (knirke dermed); limina ··· quibus ··· infregi latus, (neml. ved at ligge derpaa), Hor. Epod. 11, 22; — II) „fig."; A) „overs.": afbrækker el. afbryder, svækker el. standser, nævnl. i Krigssproget, ogs. i Statssproget; - hoc proelium Samnitium res ita infregit, ut etc., Liv. 8, 39; cf. Virg. Aen. 12, in.; ∾ conatus adversariorum, Caes., animos hostium, Liv.; - ∾ jus consulis, Tac. Ann. 4, 19; ∾ tribunatum alicujus, Cic. d. Or. 1, 7; ∾ testamentum, (giøre det ugyldigt), Dig.; - ∾ difficultatem, Colum., improbitatem hominum, Cic., ferociam, Tac.; — B) „ment."; 1) „alm." om Modet og Characteren, odl.: at svække el. nedslaae; - quod te tantopere infringat, Cic. Att. 7, 2; ∾ animos hostium, Liv.; ∾ spem, Cic., florem dignitatis, id.; — b) bevæger, formilder; - ∾ deos precatu, Stat.; — 2) „bes." om Stilen, om Foredraget og Stemmen, osv.: at afbryde el. svække, at forvirre el. afkræfte; - si etc., infringitur ille quasi verborum ambitus, Cic. d. Or. 3, 48; cf. id. Orat. 69: infringendis numeris; men infringi linguam (metu), Lucr.; — III) partic. infractus, 3, ogs. ofte som adj.; A) „egenl.": brudt el. brækket; longis auribus infractisque (mares caprearum), Plin. 8, 56; — B) „fig."; 1) „alm.": svækket el. svag el. mat; - infractos animos gerere, Liv. 7, 31; torpent infractae ad proelium vires, Virg. Ann. 9, 499; cf. id. ibd. 12, in.; veritas pluribus modis infracta, Tac. Hist. 1, 1; infracta potentia matris, id. Ann. 13, 12; men infracta tributa, (forringede), id. ibd. 4, 57; — 2) „bes." om

Talen: afbrudt; - infracta et amputata loqui, Cic. Orat. 51; ligel. infracta loquela (nutricis: lelende el. lallende Udtale), Lucr. 5, 231; - ligel. om Stemmen: ∾ vox (delicati), Gell. 3, 5; — not.: infractus, 3, adj.: uboiet, vid. s. l.

in.frio, avi, atum, 1, v. a.: smaarîver derpaa el. deri; m. in, el. c. dat., el. absol.; - ∾ farinam in aquam, Cato; rutam cum bitumine infriatam potioni, Plin. 20, 51; aeris aerugine infriata, Colum. — infrons, dis, adj., [2.in-, frons, dis]: uden Løv; Hic agri infrondes (i. e. sine arboribus), Ovid. Pont. 4, 10, 31.

*infructŭōse, adv.: uden Frugt, uden Nytte, Hieronym.; - compar., Sidon.; o. — infructŭōsitas, atis, f.: Ufrugtbarhed, Tertull.; af — in.fructuōsus, [2.in-], 3: uden Frugt, ufrugtbar; ∾ vites, Colum.; — II) „fig.": uden Nytte, forgjeves; ∾ preces, (spildte Bønner), Plin. Ep. 8, 23; ∾ militia, (uden Fordel), Tac. Hist. 1, 51. — infrunitus, 3, [2.in-, fruniscor, fruor]: ikke til at bruge el. nyde; bf. smagløs, enfoldig, odl.; (jactare opes), infruniti animi est, Senec. Vit. beat. 13; ∾ mulier, id.; ∾ copia dicendi, Macrob.

1. in.fūcātus, [2.in-], 3: usminket, Arnob. — 2. in.fūcatus, [1.in-], 3: opsminket el. stærkt sminket; bf. „fig.": ∾ vitia (orationis), Cic. d. Or. 3, 25. — infudibulum, i, n.: s. und. infundibulum.

infŭla, ae, f.; I) „alm.": Baand el. Bind; - in infulis tantam rem depingere, Cic. d. Or. 3, 21; — II) „bes.": etslags ulden Hovedbedækning til helligt Brug, navnl. for Præster og for Bønfaldende; ogs. omvindes dermed ikke alene Offerdyr, men ogs. andre Gjenstande; s. nedens. Liv. l. c.; forresten befæstes den med en vitta; s. nedens. Virg. Ge. l. c.; - sacerdotes Cereris cum infulis et verbenis praesto mihi fuere, Cic. Verr. 4, 50; cf. Virg. Aen. 10, 538; men velata infulis ··· navis, Liv. 39, 36; ligel. inermes cum infulis, etc., Caes. B. C. 2, 20; cf. Tac. Hist. 1, 66: velamenta et infulas praeferentes etc.; - Lanea dum nivea circumdatur infula vitta, (for neml. at paahæftes Offerdyret), Virg. Ge. 3, 487; cf. Lucr. 2, 87; — b) infularum loco habere, (holde i stor Ære), Senec. ad Helv. 13; men infularum loco esse, (at holdes deri), id. Ep. 14; — II) „overf.": Prydelse el. Smykke; his insignibus atque infulis imperii venditis, Cic. Agr. 1, 2, (hvor Talen er om de offenlige Jorder el. Grundeiendomme); ligel. infulae honorum, (Embedsinsignier), Cod. Just.; — b) ogs. etslags Ornament paa Bygninger; vid. Lucan. 2, 354; s. ogs. ab in.; bf. — infŭlātus, 3: der bærer en Infula (ligesom et Offerdyr), Suet. Calig. 27.

in.fulcio, [1.in-], si, tum, 4, v. a.: stopper el. fylder deri; ∾ alicui cibum, Suet. Tib. 53; — II) „fig.": indbringer el. indtrænger deri, navnl. Ord i Talen, Senec. Ep. 114; - men id. ibd. 24: quid huic epistolae infulserim. — in.fūmatus, 3, [1.in-]: stærkt røget, gjennemrøget; ∾ cerebrum asini, Plin.

infundĭbŭlum, i, n.: Kar til at gyde el. helde i; navnl. en Tragt, Cato, Colum.; — II) „bes.": tragtformet Kar, hvorfra Kornet løber ned for at males, Vitruv. 10, 10; af — in.fundo, [1.in-], fūdi, fūsum, 3, v. a.: gyder el. helder el. lader flyde deri; staaer c. dat., ogs. m. in, ogs. absol.; men m. per el. c. abl., (derad el. derigjennem); I) „egentl."; - ∾ vinum faucibus, Colum., alicui aurum in os, Plin. 33, 14; ogs. ∾ aliquid per nares, Colum., in naribus, id.; men ∾ aliquid clystere, Plin.; ∾ sibi nardum, (begyde sig dermed), Auct. B. Hisp. 33; - ∾ alicui venenum (iskienke el. blande), Cic. Phil. 11, 6; cf. Hor. Epod. 5, 77; - infusus in multos sinus (oceanus), Plin.; maria infusa terrae, id.; cf. id. 3, 1; - ogs. begyder, olivas aceto, Colum.; fena pluviis infusa, (hvorpaa det har regnet), Pallad.; — B) „bes."; a) gyder el. kaster el. ryster derpaa el. derover el. derfor; - His ego ··· nimbum ··· Desuper infundam, Virg. Aen. 4, 121; cera infusa tabellis, Ovid. A. A. 1, 437; - ∾ hordea jumentis, (kaste derfor), Juvenal. 8, 154; men infuso pulvere foedans (canitiem), Catull. 64, 224; — b) gyder, d. e. lader strømme derind el. derimod; - populus circo infusus, (som er strømmet derind), Virg. Aen. 5, 552; hinc agmina infusa (in Graeciam), Curt. 5, 6; ∾ vim sagittarum navibus, id.; — II) „fig."; A) „overf." o. pass.: infundi m. in c. acc.: at trænge sig ind deri, at blande sig dermed; - quum homines humiliores in alienum ejusdem nominis genus infunderentur, Cic. Brut. 16; tunc, quum in urbem nostram infusa est peregrinitas, id. Fam. 9, 15; — B) „ment.": indgyder el. indbringer deri; ∾ orationem in aures, Cic. d. Or. 2, 87; bf. bibringer el. meddeler, monitus pueris, Pers. 1, 79; men Cic. l. c. 71: quod semel esset infusum, (hvad der engang var lært el. fattet); men ∾ vitia in civitatem, id. Leg. 3, 14; men Senec. Hippol. 151: rebus infundere lumen, (belyse); — III) partic. infūsus, 3, ogs. som adj.; A) „egentl.": ydet el. anbragt deri el. derpaa el. derover; - infuso lympharum rore superne, Lucr. 1, 179; succus infusus auribus, (ogs. in aurem), ogs. per nares, Plin.; men infusus vino, (beruset deraf), Macrob.; — B) „overf." om ikke flydende Sager; - nudos humeris infusa capillos, Ovid. Met. 7, 183; Jam sole infuso, Virg. Aen. 9, 461; collo infusa amantis, Ovid.; men infusa per artus Mens, Virg. Aen. 6, 726; - cera in gypsi formam infusa, Plin.; men imago senis cadaveri infusa, Quintil. 6, 1, 40.

infurnĭbŭlum, i, n., [1.in-, furnus]: liden Skorsten; bf. lidet Rør (til Indedampning), Plin. 24, 85, inc. — in.fusco, [1.in-], avi, atum, 1, v. a.: at fordunkle, (navnl. om Lyset og om Farven); - ∾ aquam effuso atramento, (om Blæksprutten), Plin.; ∾ colorem rubrum nigro, Gell.; cf. Virg. Ge. 3, 389 o. 493; men vinacea jam infuscata, Colum.; — b) vox ··· negligentia, non natura infuscata, (uren, utydelig), Senec. Contr.; cf. Plin. 10, 43; — II) „fig.": forvirrer, fordærver; quo sapor vini infuscetur, Colum.; men Plaut. Mil. gl. 2, 6, 46: metuo, ne quid infuscaverit, (i. e. turbaverit); - nec eos barbaries aliqua ··· infuscaverat, (den havde ikke fordærvet deres Sprog), Cic. Brut. 74; vicinitas non infuscata malevolentia, Cic. Planc. 9. — in.fuscus, [1.in-], 3: noget mørk el. dunkel; apes infusci coloris, Colum.

*infūsio, onis, f.: Indgydning el. Indsprøitning, in oleo, (med Olie), Plin.; - ∾ coelestis: Regn, Pallad.; o. — infūsor, oris, m.: som gyder deri, som indgiver; ∾ fidei, Prudent.; — [infundo]. — 1. infūsus, 3: partic. af infundo. — 2. infūsus, us, m., [infundo]: = infusio.

Ingaevones, um, m.: nedergermanisk Folkestamme; vid. Tac. Germ. 2. — Ingauni, orum, m.: Folk i Ligurien, Liv. 28, 46. — in.gĕmĭno, [1.in-], avi, atum, 1, v. a. o. n.; (poetisk Ord); I) act.: fordobler, gjør dobbelt, gjentager; - ter gutture voces Aut quater ingeminant (corvi), Virg. Ge. 1, 410; cf. id. ibd. 3, 45; men Nunc dextra ingeminans ictus nunc ille sinistra, id. Aen. 5, 457; men id. ibd. 434: vulnera ··· Multa cavo lateri ingeminant, (f. ad latus); - nobilitas ingeminata, Ovid. Pont. 4, 16, 44; - ogs. siger igjen, gjentager; ingeminat: me miserum, id. Met. 1, 613; cf. Virg. Aen. 2, 770; — II) neutr.: at fordoble sig, at fordobles, at forstærkes, odl.; - ingeminant austri, Virg. Ge. 1, 333; ingeminant curae, id. Aen. 4, 531; men id. ibd. 1, 751: ingeminant plausu Tyrii, (f. ingeminant plausum).

in.gĕmisco, [1.in-], ĕre, v. n. o. a.; I) neutr.:

sukker meget derover el. derved; c. dat., el. m. ad el. in, ogs. absol.; – quem vidit nemo ulli ingemiscentem malo, Cic. Tusc. 2, 9, (e poëta); cf. Plin. Pan. 53; ad omnem ejus mentionem ingemiscens, Suet. Aug. 65; men in quo tu quoque ingemiscis, (hvorved el. hvorover), Cic. Att. 7, 23; pueri Spartani non ingemiscunt etc., id. Tusc. 5, 27; — b) „overf." ogs. om Ting: tantum ignis ingemiscit, (knittrer el. brager), Senec. Herc. Oet. 1732; — II) act. el. c. acc.; ogs. m. acc. c. inf.; – ingemiscens suos casus, Appul.; quid ingemiscis, Dolabellam esse hostem judicatum? Cic. Phil. 13, 10; – ingemiscenda clades, Ammian.

in.gĕmo, [1.in–], ŭi, 3, v. n. o. a.; I) neutr., ligesom frgd.: sukker meget derover; m. in, oftere c. dat., „overf." ogs. absol.; – una illa in re ··· civitas ingemuit, Cic. Phil. 2, 26; ingemuerunt conditioni suae, Liv. 36, 28; ∾ agris, (giøre sig det tungt med deres Dyrkning), Tac. Germ. 46; cf. Hor. Epod. 5, 30, ogs. Virg. Ge. 1, 45; — b) „overf." ogs. om Ting; Ingemuit limen (knagede), Ovid. Met. 4, 449; cf. id. ibd. 14, 407; — II) act. el. c. acc.: at sukke derover, at bejamre, interitum alicujus, Virg. Ecl. 5, 27, patres caesos, Senec. Herc. Oet. 1785; ogs. m. acc. c. inf., vid. Martial. 9, 60.

ingĕnĕrasco, ĕre, v. n. inch.: at blive indplantet deri; vid. Lucr. 3, 745; af — in.gĕnĕro, [1.in–], avi, atum, 1, v. a.: at avle el. indplante deri, at lade medfødes, odl.; c. dat. el. absol.; – non ingenerantur hominibus mores etc., Cic. Agr. 2, 35; cf. id. Sest. 9; – natura ingenerat ··· amorem in eos, qui etc., id. Off. 1, 4; — B) ogs.: at frembringe el. skabe; animum esse ingeneratum a deo, id. Leg. 1, 8; societas, quam ingeneravit natura, Liv. 5, 27; — II) „overf.": ∾ tellurem, (beplante den), Colum. 10, 196.

ingĕnĭātus, 3, [ingenium]: af en vis naturlig Beskaffenhed; – qui lepide ingeniatus esset, (med gode Anlæg, af god Character), Plaut. Mil. gl. 3, 1, 136; ingeniatus ad astutiam, Appul. — Ingeniculatus, i, m.: s. und. flgd. — in.gĕnĭcŭlo, avi, atum, 1, v. a. (o. n.): lader bøie Knæ; – Herculem se ingeniculasse, (at han faldt paa Knæ), Hygin.; — II) df. subst., Ingeniculatus, i, m., Vitruv. 9, 6. ligesom Ingeniculus: Stiernebilledet Engonasi; — not.: sild. ogs. ingeniculare, (sc. se), at knæle, Lamprid. — Ingĕnĭcŭlus el. Ingenielus, 3, [1.in–, geniculum]: knælende; men alene i Forbindelsen: Ingenicla imago, Manil. 5, 646; hyf. sild. absol.: Ingeniculus, i, m., (sc. Hercules), Firm.: Stiernebilledet Engonasi; s. ogs. und. frgd.

ingĕnĭŏlum, i, n., demin. af ingenium, Hieronym.; ogs. in pl., Arnob. — ingĕnĭōse, adv.: vittigen, opfindsomt, aandfuldt; – tractantur ista ingeniose, Cic. Acad. 2, 27; – compar., Plin. 15, 12; superl., homo ingeniosissime nequam, Vell. 2, 48; af — ingĕnĭōsus, 3, [ingenium]; I) „egenl.": som af Naturen er fortrinligen skikket til sin Bestemmelse; df. „poet." om Jorden: ad segetes ingeniosus ager, Ovid. Fast. 4, 684; terra ingeniosa colenti, id. Her. 6, 117, (d. e. frugtbar); men vox ingeniosa sonis mutandis, (rig og boielig Stemme), id. Am. 2, 6, 18; — II) sædv. „fig."; A) om Mennesker; a) „alm.": med fortrinlige Naturgaver, meget begavet el. talentfuld; vid. Cic. Fin. 5, 13; – quo quis est solertior et ingeniosior, hoc etc., Cic. R. Com. 11; homo ingeniosissimus, id. Mur. 36; — b) „bes.": vittig el. opfindsom, m. ad o. in; – furtum ingeniosus ad omne, Ovid. Met. 11, 313; Inque meas poenas ingeniosus eram, id. Trist. 2, 342; men Martial. 1, praef.: in alieno libro ingeniosus; — B) om Begreber; a) hvortil der fordres Talent; Crede mihi: res est ingeniosa, dare, (der fordres Forstand dertil), Ovid. Am. 1, 8, 62; ingeniosior ad excogitandum simulatio veritate etc., Plin. Pan. 55; — b) vittigen udtænkt el. udfunden; ∾ argumentum, (om Æmnet i et Maleri), Plin. — 1. ingĕnĭtus, [2.in–], 3: som ikke er født, Arnob. — 2. ingĕnĭtus, [1.in–], 3: partic. af ingigno.

ingĕnĭum, i, n., [1.in–, gigno, geno]; I) „egenl." o. oprdl., ligesom natura: naturlig og ligesom medfødt Beskaffenhed el. Tilstand; saal. oftere om Jordsmonnet; vid. Virg. Ge. 2, 177: Nunc locus arvorum ingeniis; cf. Tac. Hist. 2, 4: campi suopte ingenio humentes; ligel. in pl.: ingenia soli, Plin.; men absol.: arbusta ingenio nata sunt, non obsita, Naev. ap. Non.; – men ogs. om andre Gienstande; ingenium velox igni, Auct. Aetn.; crines ingenio suo flexi, Petron.; — II) oftest „fig."; A) „alm.": Menneskets medfødte Anlæg el. Temperament; – Ut ingenium est omnium hominum ab labore proclive ab libidinem, Ter. Andr. 1, 1, 50; – df. ogs. Characteren el. Tænkemaaden; – feci ego ingenium meum, Plaut.; ingenio suo vivere, Liv. 3, 36; redire ad ingenium, Ter. Ad. 1, 1, 45; ∾ lene in liberos, id., pium et pudicum, id., durum et inexorabile, id.; men inverecundum animi ingenium, Cic. Inv. 1, 45; — B) „bes." ogs.; 1) den medfødte Evne el. Dygtighed, Naturgaver, naturlig Forstand, Geni, ogs. Talent, Hovede, osv.; – vid. Cic. Fin. 5, 13; ∾ acutum aut retusum, id. Div. 1, 36; excellentis cujusdam ingenii et singularis (responsum), id. d. Or. 2, 74; ∾ eximium, id., illustre, id., tardum, id., tenue, Quintil.; ingenii acies, Cic., acumen, id., vena, Hor., vigor, Ovid.; – cum ingenio in studio aliquo versari, (i. e. ingeniose), Cic. Fam. 13, 10; — 2) Skarpsindighed el Opfindsomhed, Vid el. Vittighed, Geni; – multum habet ingenii ad fingendum, (megen Opfindsomhed), Cic. Font. 14; celeres ingenii motus, id. d. Or. 1, 25; ingenio abundare, id. Fam. 4, 8; cf. id. R. Am. 22: nec ingenio accusatoris judicatur res, (efter hans opdigtede Fremstilling); men ingenium cui sit, Hor. Sat. 1, 4, 43, (Mand af Aand); — 3) hertil kan endnu mærkes; a) „meton.": ingenium, Geni el. Talent, d. e. Menneske af Aand og Lærdom, navnl. en Forfatter; – certis ingeniis immorari et innutriri, (i. e. certis auctoribus legendis), Senec. Ep. 2; cf. id. ad Polyb. 27: intentatum Romanis ingeniis opus etc.; men Suet. Aug. 89: ingenia seculi sui omnibus modis fovit; cf. id. Vesp. 18; — b) (som causa pro effectu): Opfindelse, Paafund, Indfald, odl.; – exquisita ingenia coenarum, Plin. Pan. 49; men Tac. Hist. 3, 28: Hormine id ingenium etc., (om dette Raad kom fra H.); cf. id. Ann. 14, 3: obtulit ingenium Anicetus etc.

in.gĕno, [1.in–], (ŭi, ĭtum), 3, v. a., alene forel. f. ingigno, Lucr. 3, 745, hvor inque genuntur (ved Tmesis f. ingenunturque: fremavles deri); — not.: perf. ingenui, o. sup. ingenitum, s. und. ingigno.

ingens, tis, adj., [efter Freund. af 2.in– o. gens el. genus, ligesom udenfor sit Slags, d. e. overordentlig]: stor el. meget stor, overordentlig, uhyre; I) om Ting og om Tilstande el. Beskaffenheder, ogs. om Handlinger og Begivenheder; – aquae ingentes eo anno fuere, Liv. 35, 9; ∾ acervus, Hor.; ingens immensusque campus, Cic., numerus, id., clamor, Liv. 2, 23; ∾ pecunia, Cic.; men ∾ argentum, (s. magnum argenti pondus), Virg. Aen. 3, 466; – stærkere end magnus; hvf. magnas vero gratias ···? Gn. ingentes, Ter. Eun. 3, 1, in.; hvortil s. Cic. Lael. 26; – ∾ bellum, Ovid., flagitium, Ter. Ad. 4, 7, 3; men ∾ exitus, Virg. Aen. 5, 523, (mærkelig el. paafaldende); ∾ facta, Flor.; – men absol.: ingentia polliceri, Liv. 1, 47; – compar. ingentior, s. nedenf.; superl., ∾ rotae, Veget.; — II) om Personer og om Egenskaber; A) stor, stærk, mægtig; c. abl. el. c. gen., „poet." ogs. c. inf.; – ingens viribus, (med store Legemskræfter), Liv. 8, 8; vir ingens rerum, (som har

udført store Betrifter), Tac. Hist. 4, 66; vir ingens animi, (med stort Mod), id.; men vir ingentis spiritus, Liv. 21, 1; - ingens ferre mala, (stærk el. standhaftig i Lidelser), Sil. 10, 216; — 2) stor el. anseelig, herlig el. berømt; sædv. c. abl., ogs. absol.; - vir fama ingens, ingentior armis, Virg. Aen. 11, 124; cf. id. ibd. 641; plebis favore ingens, Liv. 4, 6; men id. 5, 7: ingens haberi coeptus; men Virg. Aen. 12, 225: cui genus a proavis ingens.

ingenuatus, 3: s. und. ingeniatus. — *ingĕnŭe, adv.: som det anstaaer den Fribaarne, frit el. anstændigen, odl.; - honesta in familia institutus et educatus ingenue, Cic. Fin. 3, 11; aperte atque ingenue confiteri, id. Fam. 5, 2; isti autem ingenue (sc. egerunt), id. Att. 13, 27; - ogs. frimodigen, dicere pro suis, Quintil. 12, 3, 3; o. — ingĕnŭĭtas, atis, f.; egentl.: den Fribaarnes Stand og Stilling, fribaaren Fødsel el. Herkomst; - ornamenta non solum fortunae, sed etiam ingenuitatis (detrahere pupillae), Cic. Verr. 1, 44; ingenuitatis memor, Liv. 8, 28; assertus in ingenuitatem, Suet. Aug. 74; — II) „fig." o. „ethist": den en Fribaaren værdige Tænke- og Handlemaade; df. Oprigtighed el. Aabenhed, Ærbarhed el. Anstændighed; - ita moratus, ut prae se probitatem quandam ferat et ingenuitatem, Cic. Acad. 1, 9; praestare ingenuitatem et ruborem etc., id. d. Or. 2, 59; — [flgd.].

ingĕnŭus, 3, [ingeno, ingigno]; egentl.: ligesom indfødt; df. I) „egentl.": naturlig, som befinder sig i en naturlig og ufordærvet Tilstand; - ∾ fontes, Lucr. 1, 231; cf. Juvenal. 3, 20; ∾ color, Propert. 1, 4, 13; men Plaut. Mil. gl. 3, 1, 38: Inest in hoc amussitata ingenua sua sibi indoles; — II) „fig."; A) „alm.": fribaaren, d. e. født af frie Forældre; - patricios ··· primo esse factos ··· qui patrem ciere possent, id est, nihil ultra, quam ingenuos, Liv. 10, 8; cf. Cic. Catil. 4, 7, ogs. Hor. Sat. 1, 6, 91, o. id. Ep. 1, 19, 34; men Plaut. Mil. gl. 4, 1, 15: Ea ingenuan', an festuca facta serva libera est? — B) „bes.": som anstaaer en Fribaaren; df. a) oprigtig el. aabenhiertig; - aperte enim vel odisse, magis ingenui est, quam etc., Cic. Lael. 18; ingenuo liberoque fastidio (aliquid respuere), id. Brut. 67; cf. Hor. Sat. 2, 3, 186; — b) sømmelig el. beskeden, dannet el. ædel; Ingenui vultus puer ingenuique pudoris etc., Juvenal. 11, 154; timiditate quadam ingenua, Cic. d. Or. 2, 3; cf. id. Phil. 3, 11; men est animi ingenui, cui multum debeas, eidem plurimum velle debere, id. Fam. 2, 6; ∾ amor, Hor. Od. 1, 27, 15; — 2) df. atter „overf.": forfinet el. forkelet, odl., (neml. i Modsætn. af den haardføre Slave); saal. Ovid. Trist. 1, 5, 72: Invalidae vires ingenuaeque mihi; cf. Martial. 6, 11.

in.gero, [1.in-], gessi, gestum, 3, v. a.; I) „egentl.": bærer el. bringer derhen el. derind, kommer el. gyder deri el. derpaa; m. in, el. c. dat., ogs. absol.; - ∾ aquam e puteis in salinas, Plin.; men Plaut. Pseud. 1, 2, 21: aquam ingere (sc. in urnam); men id. ibd. 1, 3, 135, comist og „alleg.": In pertusum ingerimus dicta dolium; - ∾ ligna foco, Tibull., stercus vitibus, Colum.; men ∾ anseribus furfurem, (fodre dem dermed), Pallad.; - ∾ saxa in subeuntes, Liv. 2, 65; cf. id. 9, 35; men ∾ fugientibus ··· hastas in tergum, Virg. Aen. 9, 763; ∾ pugnos in ventrem, (puffe), Ter., manus capiti, Senec.; ∾ alicui verbera, Curt., supplicia, Senec., vulnera, Tac., (paafore, odl.); men ∾ alicui osculum, (paatvinge), Suet. Gramm. 23; - ∾ se aliquo, (trænge sig el. trænge derhen), Justin. 11, 14; — II) „fig."; A) „alm.": fremførinder, fremfører, dicta in aliquem, Plaut., convicia alicui, Ter., probra, Liv., multa mala, Ter. Andr. 4, 1, 16, (bruge onde Ord, skælde el. skænde); cf. Liv. 3, 68; men Suet. Aug. 54: quidam ingesserunt, (sc. Augusto: lode ham høre), licere oportere etc.; cf. Tac. Ann. 2, 79: magnitudinem imperatoris identidem ingerens, (raabende derpaa); — B) „bes.": paanøder el. paatvinger, alicui osculum, s. ovenf.; ∾ recusanti amicitiam suam, Suet. Vit. Hor.; men ∾ alicui aliquem judicem, (som Dommer), Cic. Verr. 3, 28; nomen a populo saepius (Tiberio) ingestum, Tac. Ann. 1, 72; men ∾ se, Plin. Pan. 83, være paatrængende; - men „poet.": Puerone parcit? an scelus sceleri ingerit? (sammenhober el. ophober), Senec. Thyest. 731; — not.: Inger (f. ingere) mi calices amariores, Catull. 27.

in.gestābĭlis, [2.in-], e: ikke til at bære; ∾ onus, Plin. 7, 5. — ingestio, onis, f., [ingero]: Frembringen, vocis primae, Capella. — in.gesto, are, v. a., ligesom ingero: bærer derhen, Appul., inc. — 1. ingestus, 3: partic. af ingero. — 2. ingestus, us, m., [ingero]: Paatagelse el. Iforelse, immortalitatis, Tertull.

in.gigno, genŭi, gĕnĭtum, 3, v. a.; I) „egentl.": lader voxe deri el. derpaa; herbasque nocentes Rupibus ingenuit tellus, Lucan. 6, 438; — II) sædv. bibringer el. indprenter fra Fødselen, lader medfødes; c. dat., ogs. absol.; - natura cupiditatem ingenuit homini veri videndi, Cic. Fin. 2, 14; cf. id. N. D. 2, 48; - df. ingenitus, 3: medfødt; quicquid infixum et ingenitum est, Senec. Ep. 11; (vitia) quasi tradita et ingenita, Suet. Ner. 1; ∾ nobilitas, Auct. Pan. ad Pis.

in.glŏmĕro, are, v. a.: sammenhvirvler; Auster inglomerat noctem, Stat. — inglōrius, 3, [2.in-, gloria]: uberømt, uden Navnkundighed; - qui sunt inglorii, Cic. Leg. 1, 11, (opp. honorati); ∾ vita, id.; cf. Virg. Ge. 4, 94; men Tac. Agr. 9: vincere, inglorium ··· arbitrabatur; - ogs. c. abl.: parmaque inglorius alba, Virg. Aen. 9, 548; ogs. c. gen.: nec inglorius militiae, Tac. Hist. 3, 59; - men „overf.": ingloria cassis, (i. e. sine crista), Stat.

inglŭvĭes, ēi, f., [1.in-, gula, vid. Fest.]; I) Kro el. Fuglekro; si vacua non est ingluvies pullorum gallinaceorum), Colum. 8, 5; - hos Dyr og Mennesker ogs.: Svælget; ∾ atra (anguis), Virg. Ge. 3, 430; restis ad ingluviem astricta, Appul.; — II) „overf.": Graadighed, Slugenhed; Harum videre ingluviem etc., Ter. Eun. 5, 4, 15, (al. illuviem); cf. Hor. Sat. 1, 2, 8; — b) ∾ fenoris, (Aagerrenter), Petron. Sat. 119.

in.grandesco, [1.in-], dŭi, 3, v. n.; om Dyr og om Værter: at blive stor; porrum si jam ingranduit, Colum. — ingrate, adv. af ingratus; I) „alm.": ubehageligen, uden at behage; ingrate virens gemma, Plin.; cf. Ovid. A. A. 2, 435; — II) „bes.": uden Tak, utaknemmeligen; ∾ abuti facilitate alicujus, Cic. Fam. 12, 1; ingrate deorum munera intelligere, Plin.; ∾ ferre aliquid, Tac. Hist. 1, 52; — b) df. „overf.": uden Nytte, forgeves; ∾ his (pomis) impendi succum, Pallad.

ingrātia, ae, f., [ingratus]: egentl.: Ubehagelighed; df. Utak el. Ustionsomhed; ∾ hominum, Tertull.; in ingratiam incidere, id.; — II) df. ingratiis (ctr. ingratis) som adv.: uden nogens Tak, imod nogens Villie; a) c. gen.; - vobis invitis atque amborum ingratiis, Plaut. Cas. 2, 5, 7; — b) absol.: ugierne, nødigen, imod nogens Villie; ∾ cogi ad depugnandum, Nep. Them. 4; cf. Ter. Eun. 2, 1, 14; ligel. Cic. Quint. 14: extorquendum est invito atque ingratiis; - ligel. ingratis, Lucr. 3, 1083, oftere; ligel. Cic. Verr. 4, 9: dicent, quae necesse erit, ingratis. — ingrātĭfĭcus, 3, [ingratus, facio]: utaknemmelig, ustionsom, Attius. ap. Cic. Sest. 57. — ingrātiis o. ingratis: s. und. ingratia.

ingrātĭtūdo, ĭnis, f.; I) Utaknemmelighed, Jul. Firm.; — II) Mishag el. Unaade, Cassiod.; af — in.grātus, [2.in-], 3; I) „alm.": ubehagelig; a) for

Sandserne; - non ingrati saporis caseus, Colum.; — b) for de indre Fornemmelser; m. o. ud. dat.; - non ingrata Gallis oratio, Caes. B. G. 7, 30; cf Hor. Od. 3, 10, 9; ∾ labor, Virg.; ∾ joci, Ovid.; ligel. absol.: Tiberio haud ingratum accidit, m. flgd. inf., (det kom ham ret til pas), Tac. Ann. 2, 5; cf. Cic. Fam. 5, 5; — II) „bef."; A) utaknemmelig, nerkiendlig; vid. Senec. Benef. 3, 1: ingratus est, qui etc.; - ingratum esse in aliquem, Cic., contra aliquem, Dig., adversus merita alicujus, Vell.; - compar., nihil novi ingratius, quo in vitio nihil mali non est, Cic. Att. 8, 4; superl., Senec. l. c., Vell.; - ogs. c. gen.; ingratus salutis (i. e. ob salutem acceptam), Virg. Aen. 10, 666; — b) „poet." ogs. m. passiv Bem.: som berøves sin Tak el. sin Løn, Stat. Theb. 1, 700; — B) „overf." om Ting og Begreber: hvad der ikke lønner sig; - Ingrato vocem prostituisse foro, Ovid. Am. 1, 15, 6; non ingratus ager, Martial.; men ∾ ingluvies, Hor. Sat. 1, 2, 8, (som ikke mindes det Modtagne); men Ter. Heaut. 5, 1, 60: Ignosces tamen postea; et id erit tibi ingratum, (uden at det bringer dig Tak); men Martial. 5, 19: (vitium hoc est), Quod colit ingratas pauper amicitias.

ingrăvāte, adv., [2.in-, gravatus]: ubesværet, d. e. villigen, gierne, Ammian. — ingrăvātio, onis, f., [ingravo]: Tyngde, Vægt, Last, Cod. Theod. — ingrăvesco, [1 in-], ĕre, v. n.: at blive tung el. tungere; vix credibili pondere ingravescit (sal), Plin.; men Plin. Ep. 2, 17, om et Sted: nec umquam aëre pigro ingravescit; men Lucr. 4, 1244, m. Tmesis: inque gravescunt, (f. ingravescuntque: blive frugtsommelige); men Cic. d. Senect. 11: corpora defatigatione ingravescunt, (blive mindre rørige); — II) „overf.": at tiltage, at gribe om sig; at blive tungere el besværligere, odl.; - ingravescens aetas, (den stigende Alder), id. d. Senect. 2; ingravescens morbus; ∾ intestinum malum, (den indre Forstyrrelse tager til), id. ad Brut. 1, 10; men id. Att. 10, 4: alter (i. e. Caesar) in dies ingravescit, (bliver farligere); - ∾ falsis (rumoribus: geraade i en større Fare), Tac. Hist. 3, 54.

ingrăvĭdo, [1.in-], (avi), atum, 1, v. a.; ∾ aliquam, (besvangre), Augustin. — ingrăvis, [1.in-], e: meget tung el. haard; ∾ valetudine affectus, Dig., inc. — ingrăvo, avi, atum, 1, v. a. (o. n.): at tynge el. trykke ned el. nedad; ∾ puppim, Stat.; — II) „fig.": at besvære el. trykke, odl.; - ingravatus morbo, (besværet el. lidende deraf), Spartian.; men ingravatae aures, Plin. 28, 48, (med tung Hørelse); - ogs. at forværre; Ingravat haec saevus Drances, Virg. Aen. 11, 220; cf. Ovid Trist. 3, 4, 60; - ogs. absol. el. ud. acc.: at falde besværlig el. trykkende; - si non saevitia hiemis ingravat, Plin. 19, 51; annis ingravantibus, Phaedr. 5, 10.

ingrĕdior, gressus sum, 3, v. dep. (n. o. a.), [1.in-, gradior]: gaaer, gaaer ind; I) „egentl."; - ∾ illam domum, Cic. Phil. 2, 27, pontem Mulvium, id. Catil. 3, 2: quam (viam) ingrediendum nobis sit, id. d. Senect. 2, (al. qua, sc. via); - ∾ intra finem ejus loci etc., id. Caecin. 8; cf. Caes. B. G. 5, 9; — B) „bef.": gaaer el. skrider frem, gaaer; - ∾ tardius, Cic. Tusc. 1, 31; men id. Att. 2, 23: si stas, ingredere; si ingrederis, curre; - ∾ gregatim, (i Hobe el. Hiorder: om Elefanterne), Plin.; ∾ in arvis, Virg. Ge. 3, 75; men ∾ solo, (f. in solo), id. Aen. 4, 177; men id. ibd. 5, 545: proximus ingreditur donis, (i. e. cum donis: erholder den næste Belønning); quacumque ingreditur, Ovid. Fast. 4, 481; ∾ per funes, Quintil.; — II) „fig."; A) at indtræde deri; at indlade sig deri, at befatte sig dermed, odl.; - in vitam paullo serius, tamquam in viam, ingressus, Cic. Brut. 96; cf. id. Off. 1, 32, o. id. Arch. 1; - ∾ in reliquam orationem, id. Phil. 7, 3; ∾ disputationem, id. d. Or. 1, 28; ∾ in remp., (begynde at tiene Staten), Auct. B. Afr. 22; ∾ in causam, (tage Parti), Cic. Fam. 6, 1; men id. Planc. 3, „alleg.": qua nolui janua, ingressus sum in causam; cf. id. Catil. 2, 6; ∾ ad discendum, id.; - ∾ annum decimum nonum, Quintil.; ∾ consulatum, id.; — B) begynder derpaa, begynder; a) c. infin., ogs. absol.; - quum ingressus essem dicere, Cic. Att 15, 11; cf. id. Acad. 1, 1; men sic contra est ingressa Venus, (begyndte derimod saaledes), Virg. Aen. 4, 107; cf. id ibd. 6, 868; — b) c. acc.; tibi res antiquae laudis et artis Ingredior, id. Ge. 2, 175; ∾ longinquam profectionem, Suet. Aug. 92; qui eadem pericula ingrediuntur, Cic. Mur. 2; — C) (efter frgd. nr. 1, B): at skride frem paa en vis Maade el. med en vis Holdning, odl.; - ∾ vestigiis patris, Cic., ogs. ∾ vestigia patris, Liv. 37, 53, (at træde i hans Fodspor); per titulos ingredimurque tuos, (skride frem i vor Digtning), Ovid. Fast. 2, 16; men om Foredraget: sublimia debent ingredi, (skride frem med en vis Værdighed), etc., vid. Quintil. 9, 4, 139; — not.: inque gredi, (per tmesin, f. ingredique), Lucr. 4, 888; - ingredier, (f. ingredi), Phaedr. 5, 7.

ingressio, onis, f., [ingredior]: Gaaen el. at gaae derind, Indgang el. Adgang; - ab ingressione fori ... propulsari, Cic. Phil. 5, 4; — II) „fig."; A) Indgang el. Indledning (til en Afhandling); hanc primam ingressionem meam e media philosophia repetitam, etc., id. Orat. 3; — B) moderata ingressio (orationis: Foredragets passende Fremskriden), id. ibd. 59.

1. ingressus, 3: partic. af ingredior. — 2. ingressus, us, m., [ingredior]: Gaaen el. Gang, Fremskriden el. Indtrængen; I) „egentl."; ingressus hostiles, (deres Indfald), Tac. Ann. 15, 3; — b) ogs. „overf.": en Indgang; tribus ingressibus adire, Prudent.; — B) Maaden at gaae paa; ingressus, cursus, etc., Cic. N. D. 1, 34; men prohiberi ingressu, Caes. B. C. 3, 85, (hindres fra at træde frem); - ogs. Træden el. at træde derpaa; saal. Liv. 21, 31: instabilem ingressum etc.; men Plin. 2, 96: quaedam terrae ad ingressum tremunt; — II) „fig.": Begyndelse, Indledning; in ingressu operis; Quintil. 8, prooem.; in ingressu causae et fine affectus maxime dominantur, id.; men Virg. Ge. 4, 316: Unde nova ingressus hominum experientia cepit?

ingrŭo, ŭi, 3, v. n., [1.in-, ruo, el. besl. m. χρούω, i. e. pulso]: at bryde el. styrte ind derpaa el. derimod; c. dat., el. absol., („overf." ogs. m. in); I) „egentl."; - Ingruit Aeneas Italiae, Virg. Aen. 12, 628; simul ingruunt, saxa jaciunt, Tac. Ann. 1, 27; ingruentes accusatores, id.; men ingruens fera, Plin.; — II) „fig." om Ting og om Begreber; A) „alm."; ingruunt morbi in remiges, Liv.; cf. id. 28, 44; ligel. si bellum ingrueret, Virg. Aen. 8, 535; men ingruens periculum, Liv.; cf. id. 5, 37: fortuna ubi vim suam ingruentem infringi non vult; — B) „bef." om Tiden: stærkt at nærme sig; ingruente aestate, Colum.; men „poet.": ingruit umbra vitibus, (udbreder sig derover), Virg. Ge. 2, 410.

inguen, ĭnis, n., [besl. m. inquino]; I) „egentl.": den Del af Underlivet, som fra Hoften ligger imod Kiønsdelene, Lysken; in sing. o. pl., Cels., Plin.; - laevum perforat inguen (hasta), Virg. Aen. 10, 589; cf. id. ibd. 786; men id. Ecl. 6, 75: succinctam inguina (acc. graec.) monstris (Scyllam) etc.; cf. Ovid. Met. 14, 60 o. 67; — B) df. „meton."; a) Underlivet, Suet. Dom. 17, Stat. Theb. 6, 900; — b) Kiønsdelene, Ovid. Fast. 2, 346, Hor., Virg., Juvenal.; tumores inguinum, Plin.; — c) inguen, f. tumor inguinum: Hævelse i Kiønsdelene, Cels.; inguinibus mederi, o. inguina discutere, id.; - sild. ogs. om anden Hævelse; inguen ex ulcere (in genu), Fronto; — II) „overf." paa Træer og Væxter: det Sted, hvor Grenen ud-

springer fra Stammen, Plin. 16,65; ds. — inguīnālis, e: hørende til inguen; ∾ herba: = argemone, Plin. 26,58; (al. inguinaria herba, m. f. Bem.).

ingurgĭtātio, onis, f.: Fraadseri el. Fylderi, Firmic.; af — ingurgĭto, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), [1.in-, gurges]; ordl.: at kaste el. styrte i et Svælg el. i en Afgrund; at dykke el. at sænke deri; c. dat., el. m. in, ogs. absol.; I) „egentl."; - humor ex nivibus ··· non ingurgitans (sc. se) ··· sed destillans, Plin. 17,2. sus se ingurtitat coeno, Lactant.; men ∾ se in merum, Plaut. Curc. 1,2,35, (al. ∾ merum in se); — B) „bes.": at overvælde med Mad og Drikke; - crudique postridie se rursus ingurgitant, Cic. Fin. 3,8; men ∾ ingenium poculis, (drikke Forstanden bort), Gell. 15,2; - ds. pass.: temeto ingurgitatus, Macrob.; anus ingurgitata, Petron.; — II) „fig."; ∾ se: at styrte el. kaste sig deri el. derpaa; - ∾ se in flagitia. Cic. Pis. 18; cf. id. Phil. 2,27: ∾ se in copias alicujus; men ∾ se in philosophiam, Gell. 5,16.

ingustābĭlis, e, [2.in-, gusto]: ildesmagende, ikke til at nyde, baccae, Plin., fons, id. — in.gustātus, [2.in-], 3: hvad man ikke for har smagt el. spist, ilia rhombi, Hor. Sat. 2,8,30. — in.gusto, [1.in-], are, v. a.: giver at smage; sanguis ingustatur Jovi, Tertull.

ĭn.hăbĭlis, [2.in-], e: ikke til at behandle, uhandelig; I) „egentl."; - inhabilis prope magnitudinis (navis), Liv. 33,30; ∾ telum ad remittendum imperitis, id. 24,34; cf. id. 9,2, o. Tac. Agr. 36; — II) „fig.": uskikket el. utienlig el. udygtig dertil; - inhabilem ad consensum (multitudinem), Liv. 26,16; reddere aliquem inhabilem studiis, Senec. Ep. 15; quasi inhabiles remp. tueri, Dig.

1. ĭn.hăbĭtābĭlis, [2.in-], e, 1) ubeboelig; ∾ maximas regiones terrae, Cic. N. D. 1,10; ∾ ostia Indi, Mela 3,7. — 2. *inhabitabilis, e, beboelig; ∾ orae terrae, Arnob.; — inhăbĭtātio, onis, f.: Beboelse el. Bolig, Tertull.; o. — inhăbĭtātor, oris, m.: en Beboer; vel dominus aedium, vel inhabitator, Dig.; af — ĭn.hăbĭto, [1.in-], avi, atum, 1, v. a. o. n.: beboer; - qui homines inhabitarent nobile solum, Petron.; illa regio inhabitatur, (er beboet), Plin. 6,20; men cemist: ∾ in corio asini homines, Appul.; ogs. absol.: inhabitantes, (Stedets Indvaanere), Plin. Ep. 7,27; — II) „overf.": at have el. bære som Dragt; quarum (formarum) pars gentilitus inhabitabantur, (bares som Nationaldragt), Tertull.

ĭn.haerĕo, [1.in-], haesi, haesum, 2, v. n.: at hænge el. sidde fast derved el. derpaa el. deri; m. ad, el. m. in c. abl., el. c. abl. (praepos.), ogs. absol.; I) „egentl."; - ad saxa nativis testis inhaerentes (beluae), Cic. N. D. 2,39; ∾ in visceribus, ogs. ∾ visceribus, id.; ∾ in rei natura, (være uadskilleligen forbunden dermed, opp. foris esse), id. d. Or. 2,39; sidera suis sedibus inhaerent, id. Univ. 2; astra coelo inhaerentia, id. d. Rep. 1,14; men ∾ cervicibus, Plin. Ep. 5,16; - quorum linguae inhaerent, ut etc., (ere saaledes voxede fast), id. Div. 2,46; men inhaesuro similis (canis), Ovid. Met. 1,525; cf. Virg Aen. 8,121; — II) „fig.": at hænge fast sammen dermed, at være indprentet deri el. uadskillelig derfra; - inhaeret in mentibus quoddam augurium, Cic. Tusc. 1,15; ∾ in rei natura, s. ovenf.; opinio inhaerens et penitus insita (sc. in mentibus), id. Tusc. 4,11; - ∾ studiis, (lægge sig ivrigen derefter), Ovid. Trist. 3,7,11; tibi semper inhaereat uni, id. A. A. 3,561.

*ĭnhaeresco, (haesi, haesum), 3, v. n.: at blive hængende el. siddende el. klebende fast derved; - ∾ in sordibus aurium, tamquam in visco, (om Insekterne), Cic. N. D. 2,57; ∾ succum villis, Plin.; ne quid emineret, ubi ignis inhaeresceret, (kunde tage fat el. tænde), Caes. B. C. 2,9; - ogs. „fig.": inhaerescunt in mentibus (poëtae: indprente sig deri), Cic. Tusc. 3,2; o. — inhaesio, onis, f.: Vedhængen, ofl., Augustin.; — [inhaereo].

ĭnhālātus, us, m.: Indaanden; ∾ cinnameo oris, Appul.; af — ĭn.hālo, avi, atum, 1, v. n. o. a.: aander el. puster derpaa; - inhalare cerae (dat.), Lactant.; - men Cic. Pis. 6: quum isto ore foetido teterrimam nobis popinam inhalasses, Cic. Pis. 6; — II) „fig.": ved Beaandning at fortrylle; surculus inhalatus, (i. e. magico carmine inflatus), Appul.

*ĭnhĭanter, adv.: gridsk, begjerligen, haurire, Augustin.; o. — ĭnhĭātio, onis, f.: Mundens Opspærring, Treb. Poll. Gallien. 9; — [inhio].

ĭnhĭbeo, bŭi, bĭtum, 2, v. a. (o. n.), [1.in-, habeo]; ordl.: holder derpaa, el. lægger Haand derpaa, navnl. for at holde tilbage, el. for at udføre noget; ds. I) „alm.": holder tilbage, hemmer el. standser; A) „egentl."; - vos tela inhibite, Virg. Aen. 12,693; cf. Liv. 30,10; ∾ frenos, id. 1,48, equos, Ovid. Met. 2,128; - ogs. ∾ remos, høre op at roe, Quintil. 12 praef., at roe baglæns el. bagud, vid. Cic. Att. 13,21, (hvorom ogs. inhibitio remorum, id. ibd.); ogs. absol. inhibere, Liv. 37,30, ogs. ∾ retro navem, id. 26,39; ogs. inhibere remis, Justin. 2,12, o. Curt. 4,4; — B) „overf.": standser, hemmer, hindrer; - ∾ impetum victoris, Liv. 39,21; - ogs. m. ab; a turpi mentem inhibere probro, Catull. 91; - ogs. m. quominus; nec tamen inhibere potuit, quominus ponerentur statuae etc., Plin. 34,14; - endel. ogs. c. inf; inhibentur rectum agere cursum, Plin. 1,13; men Senec. Herc. Oet. 1030: inhibenda tamen est (mater mori); — II) „bes.": bringer i Anvendelse, øver el. bruger, udfører el. iværksætter, ofl.; - ∾ imperium, bruge Magtens Ret, m. o. ud. dat., Plaut.; ligel. dum ego imperium inhibeam in deditos, Liv. 36,28; men absol.: ∾ imperium, (bruge Magten), id. 3,50; men id. ibd. 59: inhibito salubriter modo nimiae potestatis; - ∾ alicui supplicium, Cic. Phil. 13,18; cf. Liv. 4,53; men inhibitis lacrimis, Curt. 10,6; ds. — ĭnhĭbĭtĭo, onis, f., remigum, Cic. Att. 13,21, (at de roe baglæns, s. und. frgd.). — ĭnhĭbĭtus, 3: partic. af inhibeo.

ĭn.hinnĭo, ivi, 4, v. n.: at vrinske dertil, c. dat., Prudent. — ĭn.hĭo, avi, atum, 1, v. n. o. a.: at staae aaben, at være opspærret, at gabe; ora ··· inhiasse luporum, Stat.; - B) „fig.": med aaben Mund el. gabende at stirre, Virg. Ge. 4,483, o. id. Aen. 7,814; — II) spærrer Munden op derefter el. derover; - Romulus lacteus, uberibus lupinis inhians, Cic. Catil. 3,8; pecudumque reclusis Pectoribus inhians, etc., Virg. Aen. 4,64; inhians gazis, Senec., praedae, Val. Fl.; — B) „fig.": at hige derefter; - Illic homo tuam hereditatem inhiat, quasi esuriens lupus, Plaut. Stich. 4,2,25; ligel. ∾ mortem alicujus, Caecil. ap. Gell.; cf. Virg. Ge. 2,463; men Suet. Vit. Ter. 1, e poëta: dum Africani vocem divinam inhiat avidis auribus.

ĭnhŏnestāmentum, i, n., [inhonesto]: det Vanærende, Vanære el. Skændsel, Gracch. ap. Isid., Appul. — ĭn.hŏnestas, atis, f.: Vanære, Tertull. — *ĭnhŏneste, adv.: uhæderligen, med Vanære; - ∾ parare divitias, Ter. Andr. 4,6,2; ∾ accusare aliquem, Cic. Att. 2,1; - compar., Capitol., o. — ĭnhŏnesto, are, v. a.: vanærer, beskæmmer; ds. „poet." om Hesten: Ne cadat, et multas palmas inhonestet adeptas, Ovid. Trist. 4,8,19; af — ĭn.hŏnestus, [2.in-], 3; ordl.: hæslig af Udseende; illumne ··· inhonestum hominem? Ter. Eun. 2,3,65; cf. ibd. 5,4,16: quam inhonestae sint domi; men ∾ vulnus, Virg. Aen. 5,497; — II) oftest „fig.": ringe, uanselig; num ignota matre, inhonestus, Hor. Sat. 1,6,36; istam vitam miseram atque inhonestam etc.,

Sall. Catil. 20; men Cic. R. Am. 18: hominem turpissimum atque inhonestissimum (judicare aliquem); – ogs. uhæderlig, vanærende; quod sit injustum et inhonestum, etc., Pseud. Cic. p. Dom. 41; inhonestissima cupiditas, Cic. Qu. Fr. 1, 1, 6; men quid hoc joco inhonestius? Val. Max.; – inhonesta vulnera tergo etc., Ovid. Fast. 2, 111; ∾ mors, Prop.; men id. 2, 20, 58: Exitus hic nobis non inhonestus erit.

in.hŏnōrābĭlis, [2.in-], e: uæret, Tertull. — in.hŏnōrātus, 3: s. und. inhonoro. — in.hŏnōrĭfĭcus, [2.in-], 3: vanærende; ob factum dictumve inhonorificum, Senec. Const. Sap. 10. — inhonoris, e: sild. Biform af inhonorus, Jul. Val. Res Gestae Al. M.

in.hŏnōro, [2.in-], avi, atum, 1, v. a.: vanærer, Tertull.; — II) bs. partic. inhŏnōrātus, 3, som adj.; A) „alm.": uæret, uden Ære og Anseelse; – ∾ vita et ingloria, Cic. Tusc. 3, 31; compar., ∾ triumphus, Liv. 33, 28; men inhonorata dea, Ovid. Met. 8, 280, (til hvem man har forsømt at offre); — B) „bes.": uden Æresgave, ubeskjenket, uæret; – ne regem amicum inhonoratum dimitteretis, Liv. 37, 54; inhonoratissimi omnium Graeciae gentium, id. 35, 12; cf. Flor. 2, 8. — in.hŏnōrus, [2.in-], 3; I) „egentl.": hæslig at see til, uanseelig; ∾ facies, Sil.; men inhonora signa, Tac. Hist. 4, 62, i. e. sine ornamentis; — II) „overf.": uden Værd, uden Anseelse; ∾ pomum, (som ikke bliver søgt), Plin.; ∾ civitates, (uanselige el. ubetydelige), id.; men ∾ Hercules, (til hvem man ikke har offret), id. 15, 12.

in.horrĕo, [1.in-], ŭi, 2, v. n. (o. a.); oprdl.: at staae stiv, at stritte el. rage i Veiret; – haud secus quam vallo septa inhorreret acies, Liv. 8, 8; campis quum messis inhorruit, Virg. Ge. 1, 314; — B) „bes." ogs.: at geraade i en zittrende Bevægelse, at bevæge sig zittrende, at zittre; – Quum subito pennis agitatus inhorruit aether, Ovid. Pont. 3, 3, 9; cf. Virg. Aen. 3, 195; – men Lucr. 6, 1194, er af læse: in ore jacens rictum, (vid Freund.); — b) ogs. at ryste sig; inhorruit armos (aper). Virg. Aen. 10, 711, (hvor armos er acc. graec.); — II) „fig."; A) „overf.": at føle en Gysen, at gyse; – quum primum aliquis inhorruit, et ex horrore incaluit, Cels.; inhorrui frigore, Petron. Sat. 17; — B) „ment.": at rystes el. at ryste af Skræk, at forfærdes; horum severitate dicitur inhorruisse primum civitas, Cic. frgm. ap. Non.; igitur domus principis inhorruerat, Tac. Ann. 11, 28.

in.horresco, [1.in-], ĕre, v. n.; I) „egentl.": begynde at stivne; aër nivibus et glacie inhorrescit, Appul.; Atlas nemoribus inhorrescit, Solin.; — B) „bes." ogs.: begynde at zittre, at komme i zittrende Bevægelse; – inhorrescit mare, (oprøres), Pacuv. ap. Cic. Div. 1, 14; trifolium inhorrescere ··· contra tempestates, Plin. 18, 89; — II) „fig."; A) at faae en Rystelse, navnl. af Feber el. af Kulde; – qui facile inhorrescunt, (som let faae Feberanstød), Cels.; ∾ frigore, Plin.; — B) „ment.": at ryste af Skræk, at forfærdes, Appul.; tentat clausa, inhorrescit vacuis, Tac. Hist. 3, 85; – sild. ogs. c. acc.; quum tantae severitatis vim milites inhorrescunt, Aur. Vict. Caes. 24; – ogs. at rystes el. at gyse af Harme el. Uvillie; cum dicente aeque audientem inhorrescere etc., Quintil 9, 4, 126.

in.hortor, [1.in-], atus sum, 1, v. dep. a.: hidser derpaa el. derimod; – ∾ canes alicui, (hidse dem paa nogen), Appul.; — not.: partic. inhortatus, 3, ogs. m. pass. Bem.; canes in eorum exitium inhortatos immitti, id.

†in.hospĭtālis, [2.in-], e; I) „egentl.": ugjestfri; bs. uskikket til Ophold for Fremmede; – ∾ Caucasus, Hor. Od. 1, 22, 6; ∾ litus, Plin. Pan. 34; ∾ feritas (Ponti), vid. Plin. 6, praef.; – ogs. „overf.": ∾ duritia (arboris: naar det ikke modtager Indpodning), Plin. 17, 24; bs. — inhospĭtālĭtas, atis, f.: Mangel paa Gjestfrihed, Uvenlighed el. Uvillie imod Fremmede, vid. Cic. Tusc. 4, 11; o. — inhospĭtālĭter, adv.: ugjestfrit, Tertull. — in.hospĭtus, [2.in-], 3, ligesom inhospitalis: ugjestfri; – nec inhospita tecta Crotonis, Ovid. Met. 15, 15; – sædv. „overf.": ubeboet el. ubeboelig, syrtis, Virg., saxa, id.; deserta et inhospita tesqua, Hor. Ep. 1, 14, 19; – ogs. absol.: per inhospita ducere vitam, (i øde Egne), Sil.; – ogs. „overf.": nec inhospita Baccho (terra: som er skikket til Vinavl), id. 1, 237. — inhostus, 3, [1.in-, hostis]: fiendsk el. fiendlig; uvis Læsem., Tac. Hist. 2, 31, o. id. Ann. 15, 25.

*inhūmānātio, onis, f.: at blive til Menneske, Cod. Just.; o. — inhūmānātus, 3: som er bleven til Menneske, ibd.; — [1.in-, humanus, homo]. — inhūmāne, adv. af inhumanus: umenneskeligen; si etc., inhumane feceris, contraque legem naturae, Cic. Off. 3, 6; nimis graviter ··· nimisque inhumane etc., Ter. Heaut. 5, 5, 2; – compar., ∾ dicere, Cic. Lael. 13.

*inhūmānĭtas, atis, f.: Umenneskelighed; bs. I) „alm.": umenneskelig Adfærd, Grusomhed, Barbari; – illam clementiam mansuetudinemque ··· in crudelitatem inhumanitatemque esse conversam, Cic. Verr. 5, 41; cf. id. Dejot. 12; — II) „bes.": Mangel paa Levemaade; bs. A) Uhøflighed, Uartighed, Cic. d. Or. 1, 2, o. id. Phil. 2, 4; – ogs. Utjenstvillighed, id. Mur. 4; — B) Gnavenhed, Utilfredshed, id. d. Senect. 3; — C) Gnieri, Smudsighed, id. Mur. 36; o. — inhūmānĭter, adv.: = inhumane; illum tam inhumaniter fecisse, ut etc., (at han kunde være saa uhøflig), Cic. Qu. Fr. 3, 1; — [flgd.].

in.hūmānus, [2.in-], 3: upassende for de menneskelige Forholde; bs. I) umenneskelig; bs. A) raa, grusom, barbarisk; – quis tam durus et ferreus, quis tam inhumanus, qui non etc.? Cic. Verr. 5, 46; ∾ et scelerata vox, id.; ∾ crudelitas, Liv.; ∾ via, (bestrøet med Lig, Tac., Hist. 2, 70; cf. id. ibd. 3, 33; — B) udannet, uhøflig, umanerlig; moderati, nec difficiles, nec inhumani senes etc., Cic. d. Senect. 3; si etc., inhumanus videatur, id. Off. 1, 40; at mores commodi? ··· quis inhumanior? id. Verr. 2, 78; homo inhumanissimus, Ter. Phorm. 3, 2, 24; ∾ negligentia, Cic.; ∾ aures, id.; ∾ ingenium, Ter.; — II) overmenneskelig; inhumanae mensae lautitiis (reficere), Appul.

in.hūmātus, [2.in-], 3: ubegraven, ujordet, Virg.; is quum projectus esset inhumatus, Cic. Div. 2, 69; cf. Virg. Aen. 11, 22. — in.hūmectus, [2.in-], 3: uden Væde el. Vædske; ∾ atque siccum corpus, Coel. Aur. — in.hūmĭgo, [1.in-], are, v. a.: at væde el. oversvømme; ∾ campum totum, Liv. Andr. ap. Non. — in.hūmo, [1.in-], are, v. a.: nedgraver i Jorden; ∾ taleas, Plin. 17, 30.

in.ĭbi, [1.in-], adv.; I) „egentl." om Stedet: netop der; – superbia nata inibi ··· videtur, Cic. Agr. 1, 7; cf. Plaut. Pers. 1, 3, 45; — II) „overf." om Tiden: paa det nærmeste, næsten, ohl.; quod inibi esse, aut jam esse confectum etc., Cic. Phil. 14, 2; non sum (liber), verum inibi est, Caecil. ap. Non.

inĭdōnĕe, adv., [1.in-, idoneus]: = idonee, Appul., inc. — iniens, euntis: partic. af ineo. — ĭnĭgo, ēgi, actum, 3, v. a., [1.in-, ago]; I) „egentl.": driver derind el. derhen; – apud alios exteritur seges, grege jumentorum inacto, Varr.; – men anus ··· pendulum et nutantem praeceps inegit, (styrtede ham ned), Appul.; — II) „fig.": at drive el. nøde dertil; nunquam feras ad nocendum nisi necessitas inigit, Senec. Ep. 103.

*ĭnĭmīcālis, e: fiendlig, fiendsk; ∾ stimulis excitare in aliquem, Sidon.; — ĭnĭmīce, adv.: fiendtligen, fiendsk; vide, quam tecum agam non inimice,

Cic. Phil. 2, 11; ∾ insectari aliquem, id.; - compar., de nullis, quam de vobis, infestius inimiciusque consuluerunt, Liv. 28, 29; superl., ∾ contendere, Cic. Quint. 21; o. — inimiciter, adv.: = inimice, Pacuv. ap. Non.; — [inimicus].

*inimicitia, ae, f.: Uvenskab, Fiendskab; oftest in pl.; - inimicitiae sunt el. intercedunt mihi cum aliquo, (jeg lever i Fiendskab med nogen), Cic. R. Am. 6, o. id. Coel. 13; inimicitias in aliquem capere el. suscipere, Ter., habere conceptas ex aliqua re, Caes. B. C. 3, 16; ∾ exercere cum aliquo, Sall., denunciare alicui, Cic.; ∾ suas donare reipublicae, id. Fam. 5, 4, permittere reip. temporibus, id. Sest. 33; ∾ privatas ulcisci, Tac., fovere, id.; neque me poenitet, mortales inimicitias, immortales amicitias habere, Cic. Rab. Post. 12; — b) sield. in sing.; inimicitia est ira, ulciscendi tempus observans, Cic. Tusc. 4, 9; cf. Gell. 19, 8, o. Enn. ibd.; cum eo reveni ex inimicitia in gratiam, Plaut. Stich. 3, 1, 8; o. — inimico, are, v. a.: gior til Fiende, gior fiendsk; ira··· miseras inimicat urbes, Hor. Od. 4, 15, 20; „poet." ogs. om Trompeten; ∾ turmas, (drive dem til Kamp), Stat.; — [flgd.].

inimicus, 3, [2.in-, amicus]; I) „alm.": uvenlig; sædv. fiendlig, fiendsk, hadsk; m. o. ud. dat., sield. m. in; - inimicum infensumque esse alicui, Cic. Div. in Caecil. 13; Galliam ··· sibi armis animisque infensam inimicamque etc., id. Phil. 10, 10; cf. Nep. Paus. 3; - infenso animo atque inimico etc., Cic. Verr. 2, 61; - ogs. m. in, Plaut. Bacch. 3, 6, 18; — B) om Ting og Begreber: skadelig, fordærvelig; - ∾ raphani dentibus, Plin.; ∾ imber, Virg., odor, Hor.; men inimicum (est), c. inf., Plin. 17, 35; - compar., nec quicquam inimicius, quam oratio versibus, Cic. Orat. 57; superl., ∾ brassica stomacho, Plin. 20, 38; cf. Cic. Tusc. 4, 15; — b) „poet." ogs. f. hostilis, fiendlig; - ∾ nomina, Virg. Aen. 11, 84, tela, id. ibd. 809; men ∾ insigne, id. ibd. 12, 991, (den slagne Fiendes Bytte); — II) som subst., inimicus, i: Uven el. Fiende; quis plenior fuit inimicorum C. Mario, (hvo havde flere Fiender)? Cic. Prov. Cons. 8; insectari aliquem tanquam inimicum et hostem, Liv. 39, 28; cf. Cic. Verr. 2, 24; - ligel. in fem.: temperantia, libidinum inimica, Cic. Off. 3, 33; - ogs. neutr. pl. findes c. gen., ibd. 25: quam sint virtutis inimica; - ogs. superl staaer som subst., id. Mil. 9: ubi vidit ··· inimicissimum suum etc.; cf. Nep. Hann. 12.

in.imitabilis, [2.in-], e: uefterlignelig; illam virtutis inimitabilem arti auctoritatem (aspergere orationi), Quintil. 8, 3, 25; ∾ dulcedo morum, Vell. 2, 97. — in.imitatus. [2.in-], 3: som er uden Begyndelse, (deus), Claud. Mam. d. Stat. An. — in.intelligibilis, [2.in-], e: uforstaaelig, Ambros. — in.interpretabilis, [2.in-], e: uforklarlig, Tertull. — in.interpretatus, [2.in-], 3: uforklaret, Hieronym. — in.inventibilis, [2.in-], e: uudfindelig, Tertull. — in.vestigabilis, [2.in-], e: uudforskelig, Tertull.

inique, adv. af iniquus; oprdl.: ulige; ∾ dividere, (i ulige Dele), Aur. Vict.; sædv. „fig."; A) „overf.": urigtigen, forkert; - quam inique comparatum est! Ter. Phorm. 1, 1, 7; - compar., numquam vidi iniquius comparatam certationem, Ter. Ad. 2, 2, 3; superl., jam hoc prope iniquissime comparatum est, quod etc., Cic. Cluent. 21; — B) „ment.", 1) ubilligen, uretfærdigen; inique, an jure occidissent, Liv. 29, 48; ∾ causari locum, Hor. Ep. 1, 14, 12; — 2) utaalmodigen; iniquissime ferre, vid. Suet. Caes. 45.

*iniquitas, atis, f.; I) „egenl."; A) Jordbundens Ujevnhed; quid iniquitas loci habeat incommodi, Caes. B. G. 7, 45; in talibus iniquitatibus locorum, Liv. 38, 22; — B) ∾ ponderis: Vægtens Ulighed, Appul.; — C) ∾ operis: Arbeidets Overmaal, (naar neml. Arbeidet overstiger Kræfterne); iniquitate operis boves pessime multari, Colum. 12, 2; — II) „fig."; A) Besværlighed, Nød, Trængsel; in tanta rerum iniquitate etc., Caes. B. G. 2, 22; ligel. temporum iniquitate pressi, Liv. 35, 16; cf. Cic. R. Am. 1; — B) Ubillighed, Uretfærdighed; nostrorum hominum libido iniquitasque, Cic. Verr. 3, 89; in tanta hominum perfidia et iniquitate, id. Fam. 1, 2; ∾ exitii, Tac. Ann. 16, 17; - ogs. Ufkionsomhed, Caes. B. G. 7, 19; ogs. overdreven Fordring, Cic. d. Or. 1, 18; men Tac. Hist. 2, 84: ad obtinendas iniquitates, (ubillige Skatte-fordringer); cf. Plin. 28, 27: iniquitates potestatum; o. — iniquo, are, v. a.: opbringer, forbittrer; Aequum animum indignanti iniquat contumelia, Laber. ap. Non.; — [flgd.].

iniquus, 3, [2.in-, aequus]: ulige; I) „egenl."; A) ujevn, steil, odl.; - ∾ loco erat subeundum ad hostes, Liv. 2, 31; cf. id. 28, 16: subire iniquo ascensu; men dorso dum pendet iniquo (puppis), Virg. Aen. 10, 303; - compar., in locum iniquiorem progredi etc., Caes. B. G. 2, 10; — B) som ikke holder det rette Maal; for stor el. for liden; - heminae iniquae, Pers. 1, 130; ∾ pondere rastri, (altfor tunge); Virg. Ge. 1, 164; sol iniquus, (altfor hed), id. Aen. 7, 227; — II) „fig."; A) ubillig, uretfærdig; Quam iniqui sunt patres omnes in adolescentes judices! Ter. Heaut. 2, 1, in.; pacem vel iniqua conditione retinere, Cic. Att. 8, 11, D.; quid hoc dici potest iniquius aut indignius, id. Quint. 2; men ∾ Parcae, Hor. Od. 2, 6, 9; — B) fiendsk, ugunstig; - homines natura asperi atque omnibus iniqui, Cic. Planc. 16; animo iniquissimo infestissimoque aliquem intueri, id. Verr. 5, 55; cf. Ovid. A. A. 1, 313: vultu iniquo spectare; — b) ogs. som subst, iniquos vel meos vel defensorum meorum etc., Cic. Planc. 16; ligel. nonnulli nostri iniqui, id. ibd. 23; cf. id. Fam. 11, 27; — C) besværlig, brydsom, skadelig; - tributum iniquo suo tempore imperatum, Liv. 2, 23; vina iniqua capiti, Plin.; ∾ casus, Virg. Aen. 6, 475; — b) ogs. som er i Strid med et andet; vid. Plaut. Capt. prol. 61; — D) uvillig, utaalmodig, nødig; - iniquo animo aliquid ferre, Cic., pati, Ter.; iniquissimo animo mori, Cic. Tusc. 2, 22; - comisk er Hor. Sat. 1, 9, 20: iniquae mentis asellus etc.

initialis, e, [initium]: hørende til Begyndelsen, begyndende, oprindelig, Appul. — *initiamentum, i, n.: den første Undervisning el. Indvielse; initiamenta (sapientiae) etc., Senec. Ep. 90; — initiatio, onis, f.: Indvielse i en hemmelig Gudstieneste, Appul.; ogs. Deltagelse i en Religionshoitid, Suet. Ner. 34; o. — initiator, oris, m.: som indvier dertil el. deri; hs. Ophavsmand el. Stifter, Tertull.; — fem. initiatrix, icis, id.; — [flgd.].

initio, avi, atum, 1, v. a., [initium]; I) „alm." (o. efterel.): begynder; ex his initiata sunt cetera, Tertull.; pluvia initiante, Pallad.; — II) „bes."; A) i Religionssproget: indvier i en hemmelig Gudstieneste, navnl. i Ceres's (el. Demeters) Mysterier; c. dat., el. absol.; - initianturque Cereri eo ritu, qui etc., Cic. Leg. 2, 15; cf. ibd. 9; hvorom ogs. Liv. 31, 14: duo juvenes ··· non initiati; - initiari Bacchis, id. 39, 14, (med visse Cæremonier at optages i deres Samfund); — B) ∾ puerum, Ter. Phorm. 1, 1, 15, (efter Donat.: at indskrive i Borgerlisterne); vid. Freund.; hs. sild.: at døbe, Tertull.; — b) hs. „overf.": at indvie deri, at giøre fortrolig dermed; - neque enim est sanctius, sacris iisdem, quam studiis, initiari, Quintil. 1, 2, 20; cf. Plin. Ep. 5, 15.

initium, i, n., [ineo]; oprdl.: Indgang; hs. I) Begyndelse; initium capere a flumine Rhodano, Caes. B. G. 1, 1; initium nobis rerum omnium ortus noster affert, Cic. Tusc. 1, 38; men facere initium caedis ab

aliquo, id.; belli initium ducetur a fame, id. Att. 9, 9; ogs. initium ducere ex re aliqua, Quintil.; primum initium, Liv. 6, 12; – ligel. in pl.: ut male posuimus initia, etc., Cic. Att. 10, 18; cf. id. Brut. 34; – initio, (abl. som adv.): i Begyndelsen, forfra; quod initio scripsi, Cic.; cf. Nep. Timol. 3; ligel. ab initio, Cic. ad Brut. 1, 10; — B) „bef."; 1) Begyndelsesgrunde til en Videnskab; initia mathematicorum, Cic. Acad. 2, 36; — 2) hos Physikerne: Tingenes første Bestanddele el. Elementerne; inde est indagatio nata initiorum etc., id. Tusc. 1, 38; — 3) Opkomst el. Herkomst; natus obscurissimis initiis, Vell. 2, 76; — 4) Auspicier; vid. Curt. 5, 9: novis initiis et ominibus opus est; — II) i Religionssproget: initia, ligesom mysteria: den hemmelige Gudstjeneste, som ene tør bivaanes af de Indviede; – initia vocantur potissimum ea, quae Cereri fiunt sacra, Varr.; cf. Cic. Leg. 2, 14, o. Liv. 31, 14; ogs. om den hemmelige Bacchusdyrkelse el. om Bacchanalierne; vid. Liv. 39, 8; initia Samothracum, vid. Curt. 8, 1; — B) ds. ogs. „poet.": de til den hemmelige Gudstjeneste hørende Redskaber; Tympanum tubamque, tua, mater, initia, Catull. 63, 8.

ĭnĭto, are, v. n., frequ. af ineo: gaaer derind el. ind deri; (forel. Ord); loca horrida initas, Pacuv. ap. Diomed. — 1. ĭnĭtus, 3: partic. af ineo. — 2. ĭnĭtus, us, m., [ineo]; I) „alm."; A) „egenl.": Indgang, Ankomst; tuumque significant initum, Lucr. 1, 13; — B) „fig.": Begyndelse; Unde initum primum capiat res quaeque movendi, Lucr. 1, 384; cf id. 2, 269; — II) „bef.": Parring, Ovid. Fast. 4, 94, o. Plin. 8, 59.

injectio, onis, f., [injicio]; I) „egenl.": Paalægning el. Paalæggelse; navnl. i Retssproget: ∾ manus, (neml. for at tage i Besiddelse); patri in filium, patrono in libertum manus injectio sit, vid. Quintil. 7, 7, 9; cf. Gell. 20, 1, (e XII Tabb.); — b) ds. „alleg.": vera bona, in quae non est manus injectio, Senec. Const. Sap. 5; — II) „fig."; a) Indgivelse el. Indskydelse, (navnl. den Ondes); in pl., Tertull.; — b) Indvending el. Modsigelse, id.; ds. — injectionale, is, n., (sc. remedium): en Klyster, Theod. Prisc. — injecto, are, v. a., frequ. af injicio: lægger derpaa, dextram, (tager fat dermed), Stat. — 1. injectus, 3: partic. af injicio. — 2. inj'ectus, us, m., [injicio]; I) „egenl." el. „alm.": Kasten el. at kaste hen derpaa; injectu pulveris, (ved at kaste Støv derpaa), Plin. 11, 18; injectu multae vestis etc., Tac. Ann. 6, 56; – men unguium injectu, (ved at slaae Kloerne deri), Plin.; — II) „overf.": ligesom Indsætning deri; animi injectus (in corpora), vid. Lucr. 2, 738. — injexit, (f. injecerit), s. und. flgd. not.

injĭcio, jēci, jectum, 3, [1. in-, jacio]; I) „egenl.": kaster el. lægger deri el. derpaa; ud. o. m. dat., ogs. m. in, o^v.; A) „alm."; – ∾ semen, (at saae), Plin.; ∾ aquae congios duos, (hælde deri el. derpaa), Colum.; – ∾ ignem castris, (sætte Ild derpaa), Liv. 40, 31; men Cic. Pis. 11: injectis ignibus ardere; – ∾ se in ignem, Ter., flammae, Plin.; men ∾ se morti, Virg. Aen. 9, 552; men seque ipse per ignem Injecit saltu, (sprang deri el. derigjennem), id. ibd. 8, 257; cf. id. ibd. 2, 408; – ∾ manum foculo, Liv.: ∾ tragulam in aliquem, Plaut., tela in elephantos, Auct. B. Afr.; — B) „bef.": kaster derpaa el. derefter el. derom; ∾ securim (ligno: hugge den deri); hvs. „alleg.", Cic. Mur. 21; men ∾ taedas ad fastigia tectorum, Val. Fl.; ∾ pontem flumini, (slaae Bro derover), Liv. 26, 6; men eo super ligna bipedalia injiciunt, Caes. B. C. 2, 10; ∾ terram alicui, (begrave), Virg. Aen. 6, 366; cf. Catull. 64, 153; – ∾ collo manus, Catull., brachia, Ovid., (slynge derom); – navnl. ogs. kaster derom (for at bedække, ogs. for at binde); pallium injice in me huc, (kast Kaaben om mig), Plaut.; eique laneum pallium injecit, Cic. N. D. 3, 34; men Quintil. 11, 3, 156: togam ex integro injicere, (kaste om sig); – ∾ alicui manicas, Plaut., catenas, Cic., frenos, id., vincula, Virg., (fængsle el. binde); men „alleg.": ∾ vincula animo, (tvinge), Cic. Fin. 3, 22; — II) „fig."; A) „overf."; ∾ manum alicui, (lægge Haand derpaa), i Retssproget: at tilegne sig el. tage til sig som Eiendom; – virgini venienti ··· manum injecit, Liv. 3, 44; cf. Senec. ad Helv. 11: animo non possunt manus injici; men Plaut. Truc. 4, 2, 49: post id ego te manus injiciam quadrupli, (skal indstævne sig derfor, hvor acc. te f. dat. tibi); cf. id. Pers. 1, 2, 18, (hvor injexit f. injecerit); comisk ogs.: ∾ ungulas aliquo, id. Pseud. 2, 2, 47; ds. „poet.": Injice non timidas in tua jura manus, (læg driftig Haand derpaa), Ovid. Her. 8, 16; saal. ofte „alleg.": ipsa mihi veritas manum injecit, Cic. R. Com. 16, (har nødt mig til at standse); ligel. quieti ejus manum injeci, Plin. Ep. 10, 19; men Virg. Aen. 10, 419: Injecere manum Parcae (sc. ei: have bortrevet ham); — B) „ment."; 1) „alm."; ∾ verba, Ter. Heaut. 5, 1, 19, (lægge et Ord ind deri, sige dertil); mentio si qua ··· injecta etc., Hor. Sat. 1, 4, 91; quia nuper injecit etc., (fastede hen, lod sig forlyde dermed), Cic. Quint. 21; ligel. id. Att. 16, 5: quum Bruto saepe injecissem (de ea re: havde ofte mindet ham derom); — 2) „bef.": indbringer deri, d. e. bibringer el. indgiver; ogs. frembringer el. foraarsager; – ∾ alicui formidinem, Cic., suspicionem, Nep.; ∾ alicui curam, ne etc., Liv. 27, 4; ∾ alicui mentem, ut audeat etc., Cic Mil. 31; ∾ alicui metum in pectus, Plaut.; quod si ista cogitatio ··· nobis injecta non esset, (var det ikke faldet mig ind), Cic. Att. 7, 3; ∾ amentiam, id. Mil. 32; ligel. ∾ contentionem, Liv., certamen, id., scrupulum, Cic.; ∾ alacritatem ac studium pugnandi exercitui, Caes.; — b) in quam (magnitudinem) se injiciens animus, etc., (ligesom kastende sig derpaa, d. e. overtænkende, odl.), Cic. N. D. 1, 20; — not.: inicit, f. injicit, Sil.; endojacito, f. injicito, Fest. e XII Tabb.; injexit f. injecerit, Plaut.; — III) partic. injectus, 3, ogs. som adj.: henkastet el. henslængt, indsat el. paasat; A) „egenl."; – injecta manu ferrea etc., Caes. B. C. 1, 58; men id. B. G. 4, 17: materia injecta (contexi); – equo injectus, Liv. 27, 32; Turno injectae catenae, id. 1, 51; – injectos humeris ··· capillos, (flagrende om Skulderne) etc., Ovid. Met. 11, 770; men tunicas injectus (ifort), Appul.; — B) „fig." el. „alleg."; in hanc flammam injectum etc., Cic. Cluent. 29; men plaga injecta petitioni tuae, id. Mur. 23.

*injūcunde, adv.: ubehageligen, uvenligen; compar., asperius a nobis atque nostris et injucundius actae res etc., Cic. Att. 1, 20; o. — injūcunditas, atis, f.: Ubehagelighed, Anstød; – ne quid habeat injucunditatis oratio, Cic. N. D. 2, 55; af — injūcundus, [2. in-], 3; I) „alm.": ubehagelig, besværlig; c. dat., el. c. abl., (oftest m. Negation); – minime nobis injucundus labor, Cic. Fin. 1, 1; levis quidem, sed non injucundus tamen auctor, Quintil. 10, 2, 4; — II) „bef.": uvenlig, stræng; – ut bonis comis, ita injucundus in malos, Tac. Agric. 22.

injūdĭcātus, [2. in-], 3, homo, (hvis Sag ikke er paadømt), Cato ap. Gell.; — II) uafgjort; – id sane injudicatum relinquo, Quintil. 10, 1, 67. — injŭgātus, [2. in-], 3: som ikke er spændt i Aaget; ∾ taurus, Sidon. — injŭgis, e, [2. in-, jugum]: som ikke har været spændt i Aaget; ∾ hostia, Macrob.; ∾ boves, Fulgent. ap. Fest.

injunctio, onis, f., [injungo]: Paalæggelse (af et Embede, odl.), Sidon. — 1. injunctus, 3: par-

tic. af injungo. — 2. injunctus, [2.in-], 3: ikke forbunden; - ∾ fideles: de ugifte Troende, Tertull.

injungo, [1.in-], junxi, junctum, 3, v. a.; I) „egentl.": indføier el. indsætter; m. in, oftere c. dat., ogs. absol.; - in eos (asseres) transversi incumbentes tigni ··· injungebantur, Liv. 44, 5; cui (scrobi) arbor injuncta est, (hvori det er plantet), Pallad.; ligel. injungere (sc. scrobi): at plante, id.; — B) „bef.": føier el. sætter dertil, forbinder dermed; - vineae tantum non injunctae moenibus, Liv. 5, 7; cf. id. 37, 26; area injuncta domui, Dig.; - ∾ sarmenta, (opbinde), Pallad.; ∾ pondus, (hænge derved), Colum.; - ogs. „overf.": ∾ marem feminae, (lade parres dermed), id.; — II) „fig."; A) paaforer el. tilforer, foraarsager; - ∾ civitatibus aeternam servitutem, Caes. B. G. 7, 77; ∾ aliis injuriam a nobis propulsam, Liv. 3, 65; ∾ alicui onus, id., tributum, Tac., delectus, id.; ∾ sibi tormentum, (plage sig selv), Plin. Pan.; — B) paalægger el. paabyrder, overdrager; - ∾ alicui munus comitiorum habendorum, Liv. 3, 35; quid a te jucundius potuit mihi injungi, quam ut etc., Plin. Ep. 2, 18; ligel. injungo mihi, ut etc., (har besluttet), id. ibd. 10, 55.

injūrātus, [2.in-], 3: som ikke har svoret, som ikke er tagen i Ed; - quum id jurati dicunt, quod ego injuratus insimulo, Cic. Caecin. 1; cf. Liv. 10, 41: pariter jurati injuratique fugiunt.

injūrĭa, ae, f., [injurius, 3, sc. res; quod non jure fit, injuria dicitur, Dig.]; I) „egentl.": retsstridig Handling el. Adfærd, Uret, Krænkelse, Fornærmelse; - tibi a me nulla orta est injuria, (jeg har ingen Uret giort dig), Ter. Ad. 2, 1, 35; injuriam alicui offerre, id., inferre el. imponere, Cic., ogs. injuriam jacere et immittere in aliquem, id. Parad. 4; ligel. injuria aliquem afficere, Ter.; - injuriam ab aliquo accipere el. pati, Cic.; injuriam propulsare, id., defendere, Caes., repellere, Liv.; injuriam persequi el. ulcisci, Caes.; injurias condonare, (eftergive), id.; - ogs. mærkes de adverbiale Udtryk: per summam injuriam, (med største Uret), id. Verr. 3, 97; ligel. injuria (abl.), med Uret, uden Grund, id. Catil. 1, 7; men m. Negation: non injuria, id., neque id injuria, Ter., (med al Ret el. Grund); cf. id. Andr. 1, 3, 9: quo jure, quaque injuria, (ligemeget med Ret el. Uret); — II) „bef."; A) uretfærdig Handling el. Handlemaade, Uretfærdighed; A); 1) ligesom act.; - id accidit praetoris iniquitate atque injuria, Cic. Quint. 2; ut furiae, sic tuae tibi occurunt injuriae, id. Parad. 2, 18; men id. Caecin. 11: ut meum jus teneam, et injuriam tuam persequar; — 2) ligesom pass.; (mulieres), quarum ex injuria bellum ortum, Liv. 1, 13; cf. Caes. B. G. 1, 30: pro veteribus Helvetiorum injuriis populi Romani, (hvor begge Bem. findes); ligel. injuriae sociorum, (i. e. in socios), Sall. Catil. 51; cf. id. ibd. 51: injuriae suae, (i. e. ipsi illatae); — B) i Retssproget: den af nogen ved Ord el. Handling udøvede Fornærmelse el. tilføiede Skade, en Injurie; - injuriae sunt, quae aut pulsatione corpus, aut convicio aut aliqua turpitudine vitam cujuspiam violant, Auct. ad Her. 4, 25; actio injuriarum, (Injurieproces), Cic. Caecin. 12; ligel. agere injuriarum, Dig.; men teneri injuriarum, (være under Anklage derfor), ibd.; injuriarum dicam alicui scribere, Ter. Phorm. 2, 2, 15, multam dicere, Plaut. Poen. 5, 5, 27; — C) hertil hører injuria endnu; 1) ubillig Haardhed el. Strænghed; - ob meas injurias, Ter. Heaut. 1, 1, 85; — 2) krænkende Ringeagt, Beskæmmelse; - spretaeque injuria formae, Virg. Aen. 1, 27; cf. Plaut. Aul. 4, 10, 61; — 3) Hevn over lidt Uret; - injuria caedis nostrae, Virg. Aen. 3, 256; men injuria consulis etc., Liv. 42, 1; — 4) det med Uret Borttagne; - in pertinaces ad obtinendam injuriam (reddere judicia), Liv. 29, 1; — 5) Beskadigelse el. Skade, frigorum, grandinum, nivis, (som foraarsages deraf), Plin. 12, 47; veprem post injuriam renasci, (efter at være afbrændt), Colum.; injuriae serpentum, (deres Bid el. Stik), Plin.; aliquem ab injuria oblivionis asserere, (redde fra Forglemmelse), Plin. Ep. 3, 5; - comparere incolumem et sine injuria, Suet. Aug. 11.

injūrĭe, adv. af injurius: = injuriose; (for= o. efterel.); - ∾ facere, Naev. ap. Non.; - superl., injuriissime, Ammian. 16, 2, inc. — injūrĭor, atus sum, 1, v. dep. n., [injuria]: at forurette; - omne fortuitum circa nos saevit atque injuriatur, Senec. Const. Sap. 9, inc.; - ogs. impers.: plus victoriatum est, quam injuriatum, Tertull.

injūrĭōse, adv.: uretteligen, uretfærdigen; - qui in magistratibus injuriose decreverant, Cic. Qu. Fr. 1, 1, 7; compar., ∾ tractare, id. Manil. 5; superl., Augustin.; af — injūrĭōsus, 3, [2.in-, jus]: som gjør Uret, uretfærdig, fornærmende; - ∾ et facinorosa vita, Cic.; quod sunt injuriosi in proximos, id. Off. 1, 14; cf. id Balb. 1, 9: injuriosum est in socios etc.; - compar., injuriosior adversus patrem, Senec.; superl., ∾ genus hominum, Hadrian. ap. Vopisc.; — II) „overf." om Ting og om Begreber: skadelig, fordærvelig; ∾ ictu vitem verberare, Plin. 17, 37; - oftere „poet."; vid. Hor. Od. 1, 35, 13, o. id. Epod. 17, 31.

*injūrĭus, 3, ligesom frgd.: uretfærdig, ubillig; si etc., ipsus sibi injurius esse videatur, Ter. Andr. 2, 3, 2; - quia sit injurium, etc., Cic. Off. 3, 23; o. — injūrus, 3, ligesom frgd.: retløs el. uretfærdig, Plaut. Pers. 3, 3, 4, inc.; — [2.in-, jus].

1. injussus, [2.in-], 3: uden Befaling, af sig selv, frivillig; omne honestum injussum incoactumque est, Senec. Ep. 66; - ut ··· injussi numquam desistant (sc. cantare), Hor. Sat. 1, 3, 3; men Virg. Aen. 6, 375: ripamne injussus adibis (uden Tilladelse)? injussae capellae, (uden at drives), Hor. Epod. 16, 49; — II) „fig." ogs. om Ting; - tela injussa volant, (naar de afskydes uforvarendes), Lucan. 6, 78; men injussa virescunt Gramina, (uden Dyrkning), Virg. Ge. 1, 55. — 2. injussus, [2.in-], us, m., men alene in abl. injussu (som adv.): uden Befaling, imod Befaling; vid. Cic. d. Senect. 20; ligel. suo atque populi injussu, Sall. Jug. 43; cf. Cic. Balb. 15; ogs. absol.: ne injussu pugnam incipiant, (uden Ordre), Liv.; cf. id. 3, 63.

injuste, adv. af injustus: uretfærdigen, ubilligen; facis injuste, si putas etc., Cic. Fl. 17; cf. Nep. Them. 7; multa injuste fieri possunt, Cic. Fin. 2, 18; injuste facta, (Uretfærdigheder), id.; - superl., Sall. Jug. 85; — II) „overf."; morbus non injuste terret, (ikke uden Grund), Cels.

injustitia, ae, f., [injustus]: Uretfærdighed, uretfærdig Handlemaade (el. Handling), Ubillighed, osv.; - injustitiae duo genera sunt, unum eorum, qui etc., Cic. Off. 1, 7; cf. id. ibd. 13: totius autem injustitiae nulla capitalior est, quam eorum etc.; — II) „overf.": overdreven Strænghed, Ter. Heaut. 1, 1, 82.

injustus, [2.in-], 3; I) „egentl.": uretfærdig, ubillig; - vir maleficus natura, et injustus, Cic.; ∾ noverca, (slem, ubillig), Virg. Ecl. 3, 33; - compar., homine imperito numquam quicquam injustius, qui etc., Ter. Ad. 1, 2, 18; superl., s. nedens.; — II) „overf." om Begreber og Ting; A) „alm.": est injustus dolor aestimator rerum, Senec.; cf. Cic. d. Or. 2, 50; men „alleg.": injusto carpere dente, (i. e. iniquo el. maligno), Ovid. Pont. 3, 4, 74; men ∾ regna, id. Met. 5, 277, (den med Uret vundne Trone); injustissima atque acerbissima incommoda, Cic. Fam. 5, 17; - ogs. m. in; id quam injustum in

patriam, etc., id. Off. 3, 21; — b) men neutr. injustum, absol. s. injustitia, Hor. Sat. 1, 3, 111; — B) „bes.": uforholdsmæssig; ut si etc., injusti oneris impositi tua culpa sit, Cic. Orat. 10; ∾ foenus, Liv. 42, 5; injusto sub fasce, Virg. Ge. 3, 346.

inl-; de saaledes begyndende Ord s. und. ill-. — inm-; de saaledes begyndende Ord s. und. imm-.

innābĭlis, e, [2. in-, no]: uskikket til Svømning; sic erat ··· innabilis unda, Ovid. Met. 1, 16. — in.narrābĭlis, [2. in-], e: ikke til at fortælle, ubeskrivelig; ∾ soni, Lactant. — in.nascĭbĭlis, [2. in-], e: som ikke kan fødes el. opstaae; ∾ virtutem, id est deum, Tertull.

in.nascor, [1. in-], natus sum, 3, v. dep. n.; I) „alm.": at fødes el. vore deri el. derpaa; c. abl. (praepos.), ogs. m. in, overs. ogs. c. dat., o. absol.; - Incultis urenda filix innascitur agris, Hor. Sat. 1, 3, 37; eodem solo innati, quod incolunt, Justin.; innata in cornibus cervi hedera, Plin.; Fauni innati triviis, Hor. A. P. 245; robora innata rupibus, Ovid.; men calvitium innatum, vid. Plin. 11, 47. — II) „bes." o. „ment.": at opstaae deri el. derhos el. dermed, at være medfødt; - non mihi avaritia innata est, Plaut.; cf. Plin. Pan. 20; quod in hac elatione ··· animi facillime pertinacia ··· innascitur, Cic. Off. 1, 19; cf. Caes. B. G. 1, 41; — III) partic. innatus, 3, ogs. som adject.; A) „alm.": medfødt, naturlig, osv.; - tectus murice innato, Ovid. Met. 1, 332; carbunculi innato fulgore radiantes, Plin.; — B) „bes." o. „ment."; habere insitam quandam, vel potius innatam cupiditatem scientiae, Cic.; cf. id. Top. 18: innata atque insita anteponi assumptis atque adventiciis; men alacritas naturaliter innata omnibus, Caes. B. C. 3, 92; cf. Plin. Pan. 20.

in.năto, avi, atum, 1, v. n. (o. a.); I) „egent.": at svømme ind deri; - quum pisciculi in concham hiantem innataverint, Cic. N. D. 2, 48; - oftere: at svømme derpaa el. deri; c. dat., (hvs. ogs. findes acc.), ogs. absol.; homines flumini innatant, (synke ikke deri), Plin. 8, 38; cf. Hor. Sat. 2, 4, 59; men „poet": undam innatat alnus, Virg. Ge. 2, 451; — B) „bes.": at udgyde sig derover; Nilus innatat terrae, (oversvømmer den), Plin.; Tiberis ··· innatat campis, Plin. Ep.; cf. Ovid. Pont. 4, 10, 63; — II) „overs." el. „alleg."; tenui vagus innatat unda Crinis, (bølger, bevæger sig bølgende), Val. Fl.; - men innatans illa verborum facilitas, (der ligesom flyder ovenpaa, d. e. som fremtræder el. viser sig), Quintil. 10, 7, 28. — 1. in.nātus, [2. in-], 3, adj.: ikke født, Tertull. — 2. innatus, 3: partic. af innascor.

in.nāvĭgābĭlis, [2. in-], e: useilbar, (fluvius), Liv. 5, 13. — innāvĭgans, tis, [1. in-, navigo]: som seiler derpaa, Mela 2, 1.

in.necto, [1. in-], xŭi, xum, 3, v. a.: knytter eller binder sammen; ombinder el. omvinder dermed; absol., oftere c. abl.; - taenia vittae Innectit ... comas, Virg. Aen. 7, 351; Et paribus palmas am rum innexuit armis, (i. e. cestibus), id. ibd. 5, 425; ∾ colla lacertis, (omslynge dermed), Ovid.; - partic. pass. ogs. c. acc. graec.; Queis (i. e. quibus vinculis) innexa pedem (columba), Virg. Aen. 5, 510; cf. id. ibd. 6, 281; — b) ogs. binder el. slynger derom; c. dat.; - ∾ vincla gutturi, Hor. Epod. 17, 72; men pass.: innecti cervicibus, Tac. Hist. 4, 46; — II) „fig.": forbinder el. forvikler dermed, indvikler deri; ligel. absol. el. c. dat.; - causas innecte morandi, Virg. Aen. 4, 51; - fraus innexa clienti, (de for ham lagte Snarer), ibd. 6, 601; innexus alicui per affinitatem, Tac. Ann. 6, 36; men innexus conscientiae alicujus, (nogens Medvider), id. ibd. 3, 30. — innervis, e, [2. in-, nervus]: afkræftet; ∾ animus, Sidon.; — 1. innexus, 3: partic. af innecto. — 2. innexus, us, m., [innecto]: inderlig Forbindelse; in abl., Appul.

innisus, 3: partic. af flgd. — in.nitor, nixus (ogs. nisus) sum, v. dep. n.; I) „egent.": støtter el. lener mig derpaa, holder mig dertil; c. abl. (praepos.), el. c. dat., ogs. m. in (c. acc. el. abl.), ogs. absol.; - scutis innixi, Caes.; innixus baculo, Ovid., hasta, Liv., hastae, Stat.; innixus in cubitum, Nep. Att. 21, in fratrem, (støttende sig paa ham), Plin., ligel. innisus fratri, Tac. Ann. 2, 29; templa innixa columnis, (som hvile derpaa), Ovid. Pont. 3, 2, 49; cf. id. Met. 7, 401; men scuta innixa humeris, (som trykke derimod), Liv. 8, 8; cannae ad innitendum, (hvorved Ranken holder sig i Veiret), Plin. 17, 35; — II) „fig.": at støtte sig derpaa, at bestaae el. opretholdes derved; - salutem suam incolumitate Pisonis inniti, Tac. Ann. 15, 60; tuis promissis freti et innixi, Plin. Pan. 66; omnia curae tutelaeque unius innixa, Quintil. 6, 1, 36; — B) „techn."; a) i Grammatiken; syllabae nostrae (quaedam) in b literam et d innituntur, (støtte sig el. endes derpaa), Quintil. 12, 10, 32; — b) „poet.": innixum sidus, Avien. Arat. 205, i. e. Engonasi. — innixus, 3: partic. af innitor.

in.no, [1. in-], avi, atum, 1, v. n. (o. a.); I) „egent.": at svømme deri el. derpaa; - innabant pariter etc., Virg. Aen. 10, 222; men dummodo innare aquae (possent alvei: flyde paa Vandet), Liv. 21, 26; ligel. ∾ fluvio, Virg., pelago, id.; men id. Aen. 3, 143, c. acc.: fluviosque innare rapaces; cf. id. ibd. 8, 651; men marina aqua (abl.) innantibus beluis, Suet. Ner. 12; men Cic. N. D. 2, 39, absol.: fluitantes innantesque beluae; — B) „poet." ogs. at flyde derom, at beskylle; c. dat., Hor. Od. 3, 17, 7; — II) „overs.": at seile derpaa, at beseile; - quo levior classis vadoso mari innaret, Tac.; „poet." ogs.: Stygios lacus innare, (beseile dem), Virg. Aen. 6, 134. — in.nōbĭlĭtātus, [2. in-], 3, ligesom ignobilis: uædelig, Lamprid. Elag. 4.

in.nŏcens, [2. in-], tis, adj.; I) „alm." om Ting: uskadelig, uskyldig; - ∾ epistola, (som kunde læses af enhver), Cic. Fam. 5, 18; men Innocentis pocula Lesbii etc., Hor. Od. 1, 17, 21; - compar., nec est alius eis pomis innocentior cibus, Plin.; — II) „fig." om Personer og Characterer: som intet Ondt gior; qui nihil nocet, Cic. Tusc. 5, 14; bs. retskaffen el. ustraffelig, osv.; - vir integer, innocens, religiosus, id. Verr. 4, 4; innocens si accusatus sit, etc., id. R. Am. 20; innocentissimo patre privatus, id. Verr. 2, 33; - ogs. c. gen.; adeo factorum innocens sum, Tac. Ann. 4, 34; ligel. innocens parricidii, Flor.; — b) ogs. om de hidhørende Begreber; - innocens et beata vita, Plin.; men innocenti sanguine perfundi, (i. e. innocentis sanguine), Tac. Agric. 45; men ∾ contentiones, Vell. 1, 11, (som føres uden Bitterhed); — B) navnl. ogs. om en Øvrighedsperson: uegennyttig, afholden; - cum innocente abstinentiā certabat (Cato), Sall. Catil. 57; per innocentes praetores recreari, Cic. Verr. Act. 1, 4; cf. Suet. Vitell. 2.

in.nŏcenter, adv. af innocens; I) „alm.": uskadeligen; - compar., innocentius decrescente luna (caeduntur arbores etc.), Plin. 18, 75; — II) „bes." o. „ethisk": uskyldigen, ustraffeligen, retskaffent; - ∾ vivere, Quintil.; opes innocenter paratae, modeste habitae, Tac. Ann. 4, 44; - innocentius agere, id. Hist. 1, 9; innocentissime acta vita, Auct. decl. in Sall. 2.

innŏcentĭa, ae, f., [innocens]; I) „alm." el. om Ting: Uskadelighed; - ∾ ferorum animalium, Plin. 37, 77; ∾ fumi etc., vid. Pallad. 1, 35; — II) „bes." o. „ethisk": Uskyldighed, Ustraffelighed, Retskaffenhed; - nam est innocentia affectio talis animi, quae noceat nemini, Cic. Tusc. 3, 8; rigidae innocentiae Cato erat, Liv. 39, 40; - ogs. Sædelighed el. rene Sæder, (opp. libido); vid. Crass. ap. Cic. Orat. 65, ogsaa Sall. Jug. 33; — B) navnl. ogs. om Øvrighedspersoner: Uegen-

nyttighed, Afholdenhed; vid. Cic. Manil. 13, o. Nep. Ar. 2; ligel. Caes. B. G. 1, 40: suam innocentiam tota vita ··· perspectam.

innŏcŭe, adv.; I) „alm.": uskadeligen, uden at giøre Skade; – ∾ evadere per intervalla digitorum, (om de afskudte Pile), Suet. Dom. 19: — II) „bef." o. „ethisk": ustraffeligen; ∾ vivere, (uskyldigen, uden Brøde), Ovid. A. A. 1, 640; af — in.nŏcŭus, [2. in-], 3; I) „alm."; A) act.: uskadelig; m. o. ud. dat.; – imber leguminibus innocuus, Plin.; ∾ herba, Ovid.; ∾ litus, (hvor man finder Sikkerhed), Virg. Aen. 7, 229; men Innocuum ··· cui dedit ignis iter, (i. e. Aeneae), Ovid. Fast. 4, 800; — B) pass.: ubeskadiget, uskadt; sedere carinae Omnes innocuae, Virg. Aen. 10, 301; — II) „bef." o. „ethisk": uskyldig, ustraffelig; – viximus innocuae, Ovid. Met. 9, 373; men agere causas innocuas, (f. causas innocentium), id. Trist. 2, 273.

in.nōdo, avi, atum, 1, v. a.: tilbinder, tilsnører; ∾ guttur laquei nexibus, Amm.; – men „overf.": causa non multis ambagibus innodata, (ikke meget indviklet), Cod. Just. — innōmĭnābĭlis, e, [2. in-, nomino]: unævnelig, Appul.

in.nōtesco, [1. in-], tŭi, 3, v. n. inch.: at blive bekiendt, aliqua re, (derved), Phaedr. 1, 10; men Fallor? an nostris innotuit illa libellis? Ovid. Amor. 3, 12, 7; – ogs. ud. abl.; quae (carmina) vulgo innotuerunt, Suet. Ner. 12; — II) sild. ogs. erfarer, faaer at vide; ex quo innotuit tutor, se esse tutorem, Dig., inc.; — innōtĭtĭa, ae, f.: f. und. ignotitia. — in.nōto, [1. in-], are, v. a.; ligesom annoto: anmærker, Hygin. Astron. 4, 1, inc. — in.nōtus, [2. in-], 3; ligesom ignotus: ubekiendt, Ammian., inc.

innŏvātĭo, onis f.: Fornyelse, Appul.; af — in.nŏvo, [1. in-], avi, atum, 1, v. a.: fornyer; Labeo ··· innovare plurima instituit, Dig.; — II) „fig."; ∾ se ad aliquid, (vende tilbage dertil); – quum etc., quo te modo ad tuam intemperantiam innovasti? Cic. Pis. 36.

innoxĭe, adv.: uden Skade, uden at skade, Plin. 31, 45, inc.; — II) „fig." o. „ethisk": retskaffent, ustraffeligen, Minuc. Fel. Octav. 33; af — in.noxĭus, [2. in-], 3; I) act.: uskadelig; A) „alm."; – quaedam animalia indigenis innoxia, Plin.; ∾ vulnera, (ikke farlige), id.; ∾ saltus, (uden Rovdyr), id.; ∾ iter, (sikker Vei), Tac. Hist. 4, 20; – innoxium est, c. inf., (det er uden Fare), id. ibd. 3, 47; — B) „bef." o. „ethisk": som intet ondt giør, uskyldig; – innocentem servum atque innoxium etc., Plaut. Capt. 3, 5, 7; maluit eum innoxium plecti, quam etc., Nep. Milt. 8; cf. Ovid. Met. 9, 628; — b) ogs. om Begreber; ∾ paupertas, (uforskyldt), Tac. Ann. 14, 31; – compar., animus innoxior, (al. innoxiior), Cato ap. Prisc.; men c. gen.: fax innoxia rapti, Auct. Aetn. 354, inc.; — II) pass.: ubeskadiget, ukrænket; hi magistratus ··· ipsi innoxii, florentes, etc., Sall. Catil. 40; cf. Tibull. 2, 5, 63; – men innoxium durare, (i. e. incorruptum), Colum. 12, 33; — b) „poet." ogs. m. a b; – gens a saevo serpentum innoxia morsu, Lucan. 9, 892; faba ··· a curculionibus innoxia, Colum. 2, 10.

in.nūbilo, [1. in-], are, v. a.: omskyer, fordunkler; (lapillos) rufo colore innubilari, Solin. 53; – ogs. „fig."; ∾ serenitatem tristitia, Augustin. — in.nubilus, [2. in-], 3: uden Skyer; semper innubilus aether Integit, Lucr. 3, 21. — innūbis, e, [2. in-, nubes]: = frgd.; ∾ dies, Senec. Herc. Oet. 238. — in.nubo, [1. in-], psi, ptum, 3, v. n. (o. a.); om Fruentimmeret: at gifte sig ind deri, (el. ind i en Familie); c. dat., Ovid. Met. 7, 856; men Liv. 1, 34: quae innupsisset, (f. in quae el. in quam domum); — not.: innuptus, 3: ugift, vid. s. l. — innūbus, 3, [2. in-, nubo]: uden Ægteskab, ugift; Innuba permaneo, (siger Sibylla), Ovid. Met. 14, 142; — II) „poet. overf.": ∾ laurus, (hvortil den ugifte Daphne var bleven forvandlet), id. ibd. 10, 92.

†in.nŭmĕrābĭlis, [2. in-], e: utallig, ikke til at tælle; ∾ multitudo, Cic., pecunia, id. Quint. 11; men ∾ series annorum, Hor. Od. 3, 30, 4; df. — innumerabilĭtas, atis, f.: utallig Mængde, mundorum, Cic. N. D. 1, 26, atomorum, id.; o. — innŭmĕrābĭlĭter, adv.: utallige Gange, Lucr. 5, 274. — in.nŭmĕrālis, [2. in-], e: utallig; ∾ numerus, Lucr. 2, 1085. — in.nŭmĕrātus, [2. in-], 3: utalt el. utallig, Tertull.

innŭmerus, 3, [2. in-, numerus, i,]: utallig; ∾ numero semina, Lucr. 2, 1054; ∾ multitudo, Plin.; ∾ gentes, Virg.; men ∾ hostis, Ovid. Trist. 5, 12, 20; cf. ∾ militis instar (Hector), id. Her. 10, 368; — not.: numeri innumeri, vid. Gell. 1, 24, (rimel. f. versus comici, quia numeri quidem sunt, sed lege soluti); – men Auson. Idyll. 4, 47, bruges numeri innumeri f. Prosa.

in.nŭo, [1 in-], ŭi, 3, v. n.: nikker el. vinker dertil; m. o. ud. dat.; – Abiens innuit mihi, Ter. Eun. 4, 5, 9; si innuerim, id. Ad. 2, 1, 17; cf. Liv. 8, 4: ubi innuerint, etc.

in.nuptus, [2. in-], 3, adj.: ugift, (men alene om Fruentimret); – pueri innuptaeque puellae, Virg. Ge. 4, 476; men innupta manus, Sil., (i. e. Amazones); – „poet." ogs. om Dyrene; innupta bos, Senec. Oed.; – ogs. som Epithet til visse Gudinder; Innupta Minerva, Virg. Aen. 1, 32, Phoebe, Ovid. Met. 1, 476; — B) ogs. „overf." innuptae nuptiae, Vet. Poët. ap. Cic. d. Or. 3, 58, ligesom ἄγαμος γάμος: Ægteskab, som ikke fortiener dette Navn, d. e. Boleri, odl.; (cf. insepulta sepultura, Cic. Phil. 1, 29); — II) ogs. som subst.: innupta, ae, f.: en Jomfru, Catull. 62, 6, o. id. 61, 78.

in.nūtrĭbĭlis, e, [2. in-], e: ikke nærende, jusculum, Coel. Aur. — in.nūtrĭo, [1. in-], ivi, itum, 4, v. a.: opføder el. opfostrer deri eller derved; c. abl. (praepos.), ogs. (overf.) c. dat.; – innutriri castris, (i Leiren), Sil., mari, (paa Søen), Plin. Ep. 9, 3; innutritus amplis opibus, (i el. til Besiddelse deraf), Suet. Aug. 3; – innutritus disciplinis, (oplært deri), Senec. Consol. ad Polyb. 21; — II) „fig."; certis ingeniis ··· innutriri etc., (faae sin Dannelse af visse Forfatteres Læsning), id. Ep. 2. — 1. innūtritus, 3: partic. af innutrio. — 2. in.nutritus, [2. in-], 3: som ikke bliver næret, uden Næring, Coel. Aur.

Ino, [i], gen. us o. onis, f., Ἰνώ: Datter af K. Cadmus og Gemalinde af Thebanerkongen Athamas, Moder til Learchus o. Melicerta, Stifmoder til Helle og Phrixus; – efter at Athamas i Raseri havde dræbt Learchus, flygtede hun med Melicerta, med hvem hun ogs. styrtede sig i Havet, hvorefter begge forvandledes til Havguddomme; og dyrkedes nu Ino som Leucothea, Romernes Matuta, men Melicerta som Palaemon el. Portumnus; – vid. Cic. Tusc. 1, 12, Ovid. Met. 4, 416 flgd., o. id. Fast. 6, 485 flgd.; f. ogs. Hygin. Fabb. 2 o. 4, oftere; — B) df. Inōus, 3, Melicerta, Virg. Ge. 1, 437; Inōi sinus, Ovid. Met. 1, 496; cf. id. A. Am. 3, 176; men ∾ Isthmus, (hvor Athamas oprettede Kamplege til Ino's Ære, Stat.

inŏbaudientĭa, ae, f.: Ulydighed, Tertull.; af — in.obaudio, [2. in-], ire, v. n.: adlyder ikke, Tertull. — *inŏbēdĭenter, adv.: ulydigen; Augustin.; o. — inobēdientia, ae, f.: Ulydighed, Hieronym.; af — in.ŏbēdĭo, [2. in-], ire, v. n.: adlyder ikke, Ambros.; df. — inŏbēdus, 3: ulydig, Arnob., inc.

in.oblectior, [1. in-], ari, v. dep. n.: at fornøie sig deri el. derved, in aliquo, Tertull. — in.oblitĕratus, [2. in-], 3: uudslettet, uudslettelig; ∾ scientia, Tertull. — in.oblītus, [2. in-], 3: som ikke glemmer, som altid mindes; – Semper inoblita repetam tua

munera mente, Ovid. Pont. 4, 15, 37. — ĭn.obrŭtus, [2. in-], 3: ikke overvældet; effugit inobrutus undas, Ovid. Met. 7, 356.

ĭn.obscūrābĭlis, e, [2. in-, obscuro]: ikke til at fordunkle, Tertull. — ĭn.obscūro, [1. in-], are, v. a.: fordunkler, Cic. Phil. 9, 5, (hvor dog nu læses: obscurabit); inc. — ĭn.obseptus, [2. in-], 3: ikke tilspærret, d. e. aaben; ∾ foramina aurium, Lactant. — ĭn.obsĕquens, [2. in-], tis, adj.: som ikke giver efter; inobsequentes ··· frenis equi, Senec. Hippol. — ĭn.observābĭlis, [2. in-], e: umærkelig; ∾ error, Catull. 64, 115; ∾ cursus, Plin. — ĭn.observans, [2. in-], tis, adj.: uopmærksom; ∾ homines, Pallad.; df. — ĭnobservantĭa, ae, f.: Uopmærksomhed; df. Uregelmæssighed; vid. Suet. Aug. 76. — ĭn.observātus, [2. in-], 3: ikke iagttagen, ikke bemærket; ∾ sidera, Ovid. Fast. 3, 111; - ∾ tempus et incertum, Senec. — ĭn.obsŏlētus, [2. in-], 3: ikke forslidt; ∾ vestimenta, Tertull.

ĭn.occĭdŭus, [2. in-], 3: som ikke gaaer ned; ∾ axis, (Nordpolen), Lucan. 8, 175; — II) „overf."; ∾ ignes, (som ikke slukkes), Claudian.; ∾ visibus (spectare: med altid aabne Øine), Stat. — ĭn.occo, [1. in-], (avi), atum, 1, v. a.: nedharver; - quod jam inoccatum est (semen), Colum.; inoccare oportet, quae sparseris, id.

*ĭnŏcŭlātĭo, onis, f.: Inoculering el. Indpodning, Cato R. R. 42, Colum. 5, 11, oftere; ogs. Plin. 17, 23; o. — ĭnŏcŭlātor, oris, m.: der inoculerer el. indpoder, Plin. 18, 76; af — ĭn.ŏcŭlo, [1. in-], avi, atum, 1, v. a.: inoculerer el. indpoder; ∾ arbores ficorum, Colum. 11, 2; — II) „overf.": bullis aureis inoculatus, (prydet el. smykket dermed), Appul.; - ogs. „alleg.": ad hunc justitiae affectum pectoribus inoculandum, (for at indprege den deri), Macrob.

ĭn.ŏdōro, [1. in-], are, v. a.: gior lugtende; ∾ halitus (acc.) mandentium, (om Løg), Colum. 11, 3. — ĭn.ŏdōrus, [2. in-], 3: uden Lugt, flos, Appul.; ∾ ossa, (som ikke ere salvede), Pers. 6, 35, (al. inhonora); inc.; — II) „overf."; ∾ animalia, Gell. 7, 6, (som mangle Lugtens Sands).

ĭnoffense, adv.: uden Anstød, uden Hindring; compar., ∾ transmittere, Gell. 6, 2; af — in.offensus, [2. in-], 3; 1) „egentl.": som ikke støder derimod, som ikke støder sig; - inoffensum pedem referre, Tibull. 1, 7, 62; ∾ lumen oculorum, Pallad.; ∾ mare, (uhindret), vid. Virg. Aen. 10, 292; — b) „poet." ogs.: hvorpaa man ikke støder sig, meta, Lucan. 8, 201; ∾ via currere, Martial. 14, 209; Detur inoffensae tibi vitae tangere metam, Ovid. Trist. 1, 9, in.; — II) „fig.": som skrider let frem, uden Anstød, uden Vanskelighed; - inoffensa et molliter lapsa oratio, Senec. Ep. 52; ∾ cursu honorum etc., Tac. Hist. 1, 48; - navnl. om Orddannelsen og Ordforbindelsen; vid. Quintil. 1, 1, 31, o. id. 1, 10, 23.

ĭnoffĭcĭōsĭtas, atis, f.: Uhøflighed, Salvian.; af — ĭn.offĭcĭōsus, [2. in-], 3: som ikke opfylder sine Pligter, dei, (i. e. erga deum), Tertull.; ligel. inofficiosus patrono, (f. in patronum), Dig.; - testamentum non inofficiosum, Cic. Verr. 3, 42; — II) „bef.": inofficiosus in aliquem: uhøflig el. uartig imod nogen; - aliter fuissemus in hos inofficiosi, Cic. Att. 13, 27.

ĭn.ŏlens, [2. in-], tis, adj.: ikke lugtende, uden Lugt, olivum, Lucr. 2, 850. — ĭn.ŏlesco, [1. in-], ēvi, ētum, 3, v. n. o. a.; I) neutr.: at voxe el. groe sammen dermed el. ind deri; m. o. ud. dat., ogs. m. in; A) „egentl."; - ∾ libro (germen), Virg. Ge. 2, 76; tradux ··· dum inolescat, Colum.; cf. Virg. Aen. 6, 738; — B) „overf."; inoleverat linguae illius vox etc., vid. Gell. 5, 21; meditando inolescere menti, Auson.; — II) act: indplanter deri; - natura nobis inolevit amorem nostri, Gell. 12, 5; in moribus inolescendis, id. 12, 1.

ĭn.ōmĭnālis, [2. in-], e: ildevarslende, ulykkelig; ∾ dies, Gell. 5, 17. — ĭn.ōmĭnātus, [2. in-], 3: ulykkelig; ∾ cubilia, Hor. Epod. 16, 38. — ĭn.ŏpāco, [1. in-], are, v. a.: beskygger, Colum. — 1. ĭn.ŏpĕrātus, [2. in-], 3, adj.: ubeskæftiget, uvirksom, Tertull.; — 2. ĭnŏpĕrātus, 3: partic. af flgd. — in.ŏpĕror, [1. in-], atus sum, 1, v. dep. a.: bevirker el. indbringer deri, Tertull. — ĭn.ŏpertus, [2. in-], 3: ubedækket: capite inoperto, (med blottet Hovede), Senec.; — II) „overf.": inoperta veritas, id.

ĭnŏpĭa, ae, f., [inops]: Mangel; I) „alm."; ∾ argenti, Plaut.; ∾ summa rerum omnium, Caes.; mederi inopiae rei frumentariae, id.; cf. Sall. Jug. 91; men affici inopia consilii, Cic. Att. 6, 3; ∾ occasionis, Suet., remedii, Tac., advocatorum, id.; — — II) „bef.": Mangel paa det Nødvendige, Nød, Trang; - inopiae opem ferre, Plaut.; propter imbecillitatem atque inopiam ··· desiderata amicitia, Cic. Lael. 8; cf. id. ibd. 9; ad pudendam inopiam delabi, Tac.; manuum mercede inopiam tolerare, Sall. Catil. 38; in inopia et fame etc., Cic. Off. 3, 12; inopiam alicui facere, Tac. Hist. 3, 28; inopiam vitare, Caes.; cf. id. B. C. 1, 48, ogs. Liv. 23, 29, ogs. id. 4, 12; — B) bf. „overf."; 1) forladt el. hielpeløs Tilstand; - praesidio esse contra vim et gratiam solitudini atque inopiae, Cic. Quint. 1; cf. id. ibd. 27, o. id. Cluent. 20; men inopia locorum, Vell. 2, 54, o. Senec. ad Helv. 12: disse Egnes Armod el. Mangel paa det Nødvendige; — 2) Foredragets Armod; - sed cavenda est presso illi oratori inopia et jejunitas, Cic. Brut. 50.

ĭn.ŏpīnābĭlis, [2. in-], e: hvad ingen formoder, hvorpaa ingen-har tænkt, latebra, Gell. 17, 9; - men id. ibd. 12: infames materiae, sive ··· inopinabiles, etc. — ĭn.ŏpīnans, [2. in-], tis, adj.: som intet formoder, som lader sig overraske; vid. Caes. B. G. 1, 12, o. id. ibd. 6, 36; ligel. imprudente et inopinante Curione, id. B. C. 2, 3; df. — ĭnŏpīnanter, adv.: uformodentligen, overraskende, Suet. Tib. 60.

*ĭnŏpīnāte, adv.: = frgd.; quos inopinate occupavit (hostium adventus), Senec. ad Helv. 5; o. — ĭnŏpīnāto, abl. som adv.: f. und. flgd.; af — 1. ĭn.ŏpīnātus, [2. in-], 3: uformodet el. overraskende; - ∾ adventus classis, Vell. 2, 79; finis vitae repentinus et inopinatus, Suet. Caes. 87; ∾ malum, Caes.; ∾ fraus, Sil.; - quum hoc illi improvisum et inopinatum accidisset, Cic. Verr. 2, 28; ligel. neque hoc tam re est, quam dictu, inopinatum et mirabile, id. Parad. 5, 1; - superl., ∾ sensus, Augustin.; — — II) subst., inopinatum, i, n.: det Uformodede; nihil inopinati accidit, Cic. Tusc. 3, 31; plura inopinata, Plin. Pan.; bb) bf. som adv.; a) ex inopinato: uformodentligen, uventet, observare, Cic. N. D. 2, 48; ligel. repente et ex inopinato etc., Suet. Galb. 10; — b) inopinato: = frgd.; - ∾ irrumpere in castra, Liv. 26, 6. — 2. inopinatus, 3: f. und. flgd.

ĭn.ŏpīnor, [1. in-], atus sum, 1, v. dep. a.: mener, troer; - Verrii, inopinor, Flacci erat (liber), Gell. 18, 7; inc.; - inopinatus, m. acc. c. inf., Jul. Val. R. G. Al. M. — ĭn.ŏpīnus, 3: uventet, uformodet; ∾ quies, Virg., Fors, id.; cf. id. Aen. 6, 104; ∾ visus, Ovid.; ∾ siccitas, Plin. Pan.

ĭnŏpĭōsus, 3, [inopia]: som høiligen mangler noget; (forel. Ord); c. gen.; res dubias, egenas, inopiosas consilii, Plaut. Poen., in. — inoppidatus, 3, [2. in-, oppidum]: uden Byer, Sidon. — ĭn.opportūnus, [2. in-], 3: ubeqvem el. uskikket dertil; m. Negation o. c. dat., Cic. d. Or. 3, 5: est in eo loco sedes huic nostro non inopportuna sermoni.

ĭnops, ŏpis, adj., [2. in-, opis]: hielpeløs, uden Hielp; I) „alm."; a) m. ab; - sic inopes et ab amicis

et ab existimatione, Cic. Att. 1, 1; — b) „poet." ogſ. c. inf.; inopes laudis conscendere currum, (uden Evne dertil), Propert. 2, 10, 23; — c) absol.; - inopes relicti a duce, Cic. Verr. 5, 31; cf. Liv. 9, 1, o. Virg. Aen. 9, 290; — B) „overſ." om Taleren og Foredraget; maver el. tør, ordl.; - non erat abundans, non inops tamen, Cic. Brut. 67; cf. id. ibd. 70; men id. ibd. 76: inops ad ornandum (disciplina), etc.; men id. Fin. 1, 3: linguam Latinam non modo non inopem, sed etc.; — II) „beſ.": hielpeløs ifølge Mangel el. Armod, fattig, trængende, forarmet; a) absol.; - hic pauperes res sunt inopesque, Plaut.; aerarium inops et exhaustum, Cic. Verr. 3, 70; — b) oftere c. gen.; - inops humanitatis, Cic. d. Or. 2, 10, amicorum, id. Lael. 15; inops auxilii humani (senatus), Liv. 3, 7; - terra inops pacis, Ovid.; provinciae, nec virorum inopes, et etc., Tac. Hist. 2, 67; — B) „fig."; inopis ··· (et) pusilli ··· animi etc., (aandsfattig og forknyt), vid. Hor. Sat. 1, 4, 17; adversus atque inops amor, Lucr. 4, 1138; cf. Ovid. Ib. 21.

ĭn.optābĭlis, [2.in-], e: lidet ønſkelig, ubehagelig, Appul. — ĭn.optātus, [2.in-], 3: ikke ønſket el. uønſket; - lacrima est indicium rei inoptatae, Senec. — Inōpus, i, m., Ἰνωπὸς: Kilde og Flod paa Øen Delos, Plin. 2, 106, Val. Fl.

ĭnōrābĭlis, e, [2.in-, oro], forel. f. inexorabilis: ſom ikke bevæges ved Bønner; sed pervico Ajax animo atque inorabili, Attius ap. Non.; inc. — ĭn.ōrātus, [2.in-], 3: ſom ikke er bleven formeligen foredraget; re inorata etc., vid. Cic. R. Am. 9.

ĭnordĭnālĭter, adv., [2. in-, ordinalis]: uordenligen, uden beſtemt Orden, Coel. Aur. — *inordĭnāte, adv.: uordenligen, til ubeſtemte Tider, (redire febres), Cels.; o. — inordĭnātim, adv.: i Uorden, (incedere aciem), Ammian.; — [inordinatus]. — ĭn.ordĭnātĭo, [2.in-], onis, f.: Uorden, Forvirring, Appul. — ĭn.ordĭnātus, [2.in-], 3: uordenlig, i Uorden; - ∾ et incompositi milites, Liv. 22, 50; - superl., ∾ pili, Plin. 22, 46; — II) bſ. subst. inordinatum, i, n.: Uorden, Forvirring; - idque ex inordinato in ordinem reduxit, Cic. Univ. 3. — ĭn.ordĭno, [1.in-], are, v. a.: ordner, bringer i Orden, Colum. 11, 3, inc.

ĭn.ŏrĭor, [1.in-], iri, v. dep. n.: derhos at opſtaae el. viſe ſig; - quid si memoria eorum inoriretur, qui etc., (om man til at tænke paa dem), Tac. Ann. 11, 23, inc. — ĭnormis, e: ſterel. Biform af enormis, Spartian.; inc.; bf. — inormitas, atis, f.: = enormitas, Cod. Theod. — ĭnornate, adv.: uſmykket, uden Prydelſe; non inornate dicere, Auct. ad Her. 4, 31; - compar., ∾ scribere res, Fronto; af — in.ornātus, [2.in-], 3: upyntet, uſmykket, mulieres, Cic. Orat. 23, comae, Ovid.; — b) navnl. ogſ. m. Henſyn paa Talen; Lysias tenuis et inornatus, Cic. Orat. 9; inornata et dominantia nomina ··· verbaque, (ſom almindeligen ere i Brug), Hor. A. P. 234; — II) „overſ.": ubeſiungen, Hor. Od. 1, 9, 31. — in.orno, [1. in-], are, v. a.: ſmykker, pryder, Tertull. — ĭn.ōro, are, v.a., [1.in-, 1. ora]: befrandſer Randen; ∾ calicem, Tertull. — ĭnōrus, 3, [2.in-, 1. os]: uden Mund; inoras ostreas etc., Torpil. ap. Non.

ĭn.ōtĭōsus, [2.in-], 3: ikke ørkesløs, d. e. travl el. urolig; ∾ actio, vid. Quintil. 11, 3, 183; — Inōus, 3: ſ. und. Ino. — inp-; de ſaaledes begyndende Ord ſ. und. imp-.

in.quaesītus, [2.in-], 3: uopſøgt, Tertull. — inquam: ſ. und. inquio. — 1.in.quĭes, [2.in-], ētis, f.: Uro, Forſtyrrelſe; ∾ nocturna, Plin. 14, 28; bf. — 2.inquies, ētis, adj.: urolig, forſtyrret; - ∾ genus humanum et indomitum, Sall. frgm. ap. Prisc.; ∾ animus pascitur opere, Plin. praef.; Germanus haud minus inquies spe, cupidine, Tac. Ann. 1, 68; inquies animo, id.; vir inquies, Vell. 2, 68.

*inquĭētātĭo, onis, f.: ſtærk Bevægelſe; navnl. Søgang el. Brænding, Senec. Suas. 2; men ∾ capitum, Liv. 22, 17, inc.; o. — ĭnquĭētātor, oris, m.: ſom oprører el. forſtyrrer; ∾ animarum, Tertull.; — [inquieto]. — *inquĭēte, adv.: uden Ro, uden Ophør; ∾ flagrare, Solin.; - compar., Ammian.; — inquĭēto, avi, atum, 1, v. a.: foruroliger, forſtyrrer; - ne quem officii causa inquietaret, Suet. Aug. 53; ∾ aliquem litibus, id. Ner. 34; ∾ mentem opiniones inter se contrariae, Senec. Vit. beat. 12; - inquietatos custodes umbris, Suet. Calig. 59; o. — inquĭētūdo, inis, f.: feberagtig Uro el. Forſtyrrelſe i Legemet, Marc. Emp.; ∾ capitis, Solin.; - ogſ. Forbryderens indre Forſtyrrelſe, Senec. Ben. 2, 8; af — in.quĭētus, [2.in-], 3: urolig, forſtyrret; bf. „poet." om det oprørte Hav, Hor. Od. 3, 3, 3; - oftere „ment."; ∾ animus, Liv. 1, 46; ∾ ingenia et in novas res avida, id. 22, 21; - compar., Ammian.; superl., Senec. Benef. 7, 22.

inquĭlīnātus, us, m.: Beboelſe uden Eiendomsret, at boe tilleie, Tertull.; af — 1.inquĭlīnus, -a, m. o. f., [f. incolinus, af incolo]: Indbaaner uden Eiendomsret, (ſom boer tilleie, opp. dominus), Cic. Phil. 2, 41; inquilinos privatarum aedium et insularum etc., Suet. Ner. 44; - ogſ. „alm.": Indbaaner, (hujus) vici etc., Plin. 21, 43; - ogſ. ſom boer med el. hos en anden, Martial. 1, 37; — II) „fig.": ſom uberettiget trænger ſig ind; non discipulos philosophorum, sed inquilinos etc., Senec. Ep. 108; - men anima inquilina carnis, Tertull.; bf. — 2. inquĭlīnus, 3: af fremmed Fødſel; - ∾ civis etc., vid. Sall. Catil. 31.

*inquĭnāmentum, i, n.: Smuds, Skarn, Vitruv. 8, 5, o. Gell. 2, 6; o. — inquĭnāte, adv.: ſmudſigen; bf. „overſ.": ∾ loqui, Cic. Brut. 37, (føre et urent el. barbariſk Sprog); af — inquĭno, avi, atum, 1, v. a., [1.in-, cunire, vid. Fest. p. 39, coenum]: tilſmudſer; I) „egentl."; ∾ vestem, Plaut.; cf. Hor. Sat. 1, 8, 37; - men Ovid. Fast. 4, 928: Ruris opes niteant, inquinet arma situs! men id. Met. 14, 56: ∾ aquas venenis, (forgifte); - bis murice vellus inquinatum, (togange farvet dermed), Martial. 4, 4; hyſ. ſildv. „alleg.": litteris satis inquinatus, (i. e. imbutus), Petron.; — II) „fig.": nedværdiger, beſudler; - ∾ officiosam amicitiam nomine criminoso, Cic. Planc. 19; ∾ senatum ··· libertinorum filiis lectis, Liv. 9, 46; ∾ famam alterius, id. 29, 37; cf. Cic. Phil. 2, 17; - ∾ se vitiis atque flagitiis, id. R. Am. 21; beſ. ogſ. Hor. Od. 3, 6, 17, o. id. Epod. 16, 61; — III) partic. inquinatus, 3, ogſ. ſom adj.; A) ſom er tilſat el. farvet dermed; hyſ. „alleg.", Senec. Ep. 59: (istis vitiis) non inquinati sumus, sed infecti; — B) om Talen: uren el. ſmudſig; ∾ versus, Cic. Orat. 48; est vitiosum in verbis, si inquinatum etc., (plat el. pøbelagtigt), id. Opt. Gen. Or. 3; — C) „ethiſk": ſmudſig, ſkændig, uhumſk; - hominem ··· vita omni inquinatum etc., Cic. Coel. 32; quis in voluptatibus inquinatior? id. ibd. 6; cf. id. Fl. 22; ratio inquinatissima, id. Off. 2, 6; ſ. ogſ. id. R. Am. 21.

inquio, ſædv. inquam, verb. defect., [beſl. m. ἐνέπω]; (deraf findes Formerne: inquimus, Hor.; inquitis, Arnob.; inquiunt, Cic.; inquibat el. inquiebat, id.; inquisti, id.; inquies, Catull.; inquiet, Cic.; inque, Ter.; inquito, Plaut.; - ſiger; I) ved Anførelſen af nogens Ord; vid. Cic. Lael. 1; ligel. Juppiter, inquit, tuis avibus jussus etc., Liv. 1, 12; ligel. quoniam, inquit, victoriae patriae repugnas, Nep. Alcib. 8; cf. Cic. Catil. 3, 5; ligel. eccum me, inque: her er jeg, ſig! Ter. Heaut. 4, 7, in; ita dii faxint, inquito! Plaut. Aul. 4, 10, 53; — b) ogſ. c. dat.; en, inquit

mihi, haec etc., Cic. Att. 5, 1; — B) ved eftertrykkelig Gjentagelse af det allerede Anførte; - vid. Lucr. 2, 257; ligel. in foro etc., in foro, inquam, Syracusis, etc., Cic. Verr. 4, 29; cf. id. Phil. 2, 14; men id. Att. 1, 20: per mihi, per, inquam, gratum mihi feceris, si etc.; — II) i Indvendinger, omtr. vort: siger man, heder det, odl.; - vid. Cic. Leg. 3, 24, o. id. Cluent. 31; — not.: inquit er undertiden udfaldet ved Ellipse; vid. Phaedr. 5, 5, 38; - omvendt findes det ogs. pleonastisk, Nep. Hannib. 2, hoc adjunxit: pater, inquit, meus etc.; - endel. bliver det undert. gjentaget; vid. Cic. N. D. 1, 7, o. id. d. Or. 2, 3 o. 71.

inquīro, sivi, situm, 3, v. a. (o. n.), [1. in-, quaero]: opsøger, søger at finde; - priusquam ordine omnia inquisissent, Liv. 27, 7; - Flaminii corpus magna cum cura inquisitum etc., id. ibd.; rem inquisitam (deferre), id. 10, 40; ad sedes inquirendas (proficisci), Justin. 3, 4; — II) „fig."; A) „alm.": undersøger, efterforsker, anstiller Undersøgelse derover el. derefter; - vera illa honestas, quam virtus maxime inquirit, Cic. Tusc. 3, 2; cf. Hor. Sat. 1, 3, 28; - ogs. m. Objectsætning; Primum nam inquiram, quid sit furere, id. ibd. 2, 3, 41; hyp. pass. impers.: quum inquiritur, quid sequatur, Cic. d. Or. 3, 29; - ogs. m. de o. in; parum diligenter inquisisse de opere, quod etc., Quintil. 3, 11, 21; patrios inquirit in annos, (hvorlænge Faderen endnu har at leve), Ovid. Met. 1, 148; men Cic. Brut. 82: nimium inquirens in se, (altfor stræng imod sig selv); cf. Tac. Germ. 31: obstitit in se ··· inquiri; — B) „bef." i Retssproget: at anstille retlig Undersøgelse, in aliquem: imod nogen; vid. Cic. Mur. 21, o. id. Verr. 4, 65; ogs. absol.: inquirendi diem etc., id. ibd. Act. 1, 2; men inquisitum missi de iis, quorum etc., Liv. 40, 20.

inquisītio, onis, f., [inquiro]: Opsøgen el. Sammensøgen; - ∾ novorum militum, Curt., corporum, Plin. 8, 44; sed tu, cave, inquistioni mihi sis, (at jeg skal lede efter dig), Plaut. Cas. 3, 1, 16; — II) „fig."; A) „alm.": Undersøgelse, Efterforskning; - hominis est propria veri inquisitio atque investigatio, Cic. Off. 1, 4; — B) „bef." i Retssproget: retlig Undersøgelse for at begrunde en Anklage; - contra inquisitionem accusatoris (defendi), Cic. Verr. 2, 4; cf. id. Mur. 21; - inquisitionem postulare in aliquem, Plin. Ep.; ∾ annuam impetrare, Tac. Ann. 13, 13; cf. id. Agric. 2.

inquisitor, oris, m., [inquiro]; I) „egentl.": som opsøger el. opleder, navnl. de Proscriberede, Suet. Caes. 1; ogs. en Jæger, Plin. 8, 61; men inquisitores algae, vid. Juvenal. 4, 49; — II) non opificem verborum, sed rerum inquisitorem decet esse sapientem etc., Cic. ap. Augustin.; ∾ rerum naturae, Senec.; — B) „bef." i Retssproget: som samler Beviser for at begynde en Anklage; ille Achaicus inquisitor etc., Cic. Verr. Act. 1, 2; cf. Plin. Ep. 3, 9, o. Tac. Ann. 15, 66. — 1. inquisitus, 3: partic. af inquiro. — 2. inquisitus, [2. in-], 3: som ikke er undersøgt; ∾ res, Plaut., quaestio, id.

inr-; de saaledes begyndende Ord s. und. irr-. — in.sălūbris, [2. in-], bre; I) „egentl.": usund, skadelig for Sundheden; - ∾ fundus el. ager, (med usund Jordbund), Colum., Plin.; compar., quod est insalubrius etc., Gell. 19, 5; superl., insaluberrimum (vinum fumo veteratum), Plin. 23, 22; — II) „overf.": utjenlig, skadelig: c. dat.; - insalubre est colono, m. acc. c. inf., Plin 17, 2; — ds. adv. insălūbriter, indulgere naturae, Salvian. — in.sălūtātus, [2. in-], 3: ikke hilset, Sidon.; - men Virg. Aen. 9, 288, m. Tmesis: Inque salutatam, (s. insalutatamque).

in.sānābilis, e; I) „egentl.": uhelbredelig, morbus, Cic., venenum, Plin.; - ogs. absol.: insanabilibus remedia adhibere, Curt.; — II) „fig.": uforbedrelig, ingenium, Liv. 1, 28; men ∾ contumeliae, (ikke til at udsone), Cic. Orat. 26; men „alleg.": tribus Anticyris insanabile caput, Hor. A. P. 300; - men Liv. 28, 25: quod nihil tristius, nec insanabilius esset.

insane, adv. af insanus: afsindigen, uforstandigen, uden Maal og Maade, amare, Plaut. Curc. 1, 3, 20; - compar., Hor. Sat. 1, 10, 34; superl., Augustin.; — II) „overf.": umaadeligen, indtil Raseri: - esuriens insane bene, Plaut. Mil. gl. 1, 1, 24.

insānia, ae, f., [insanus]; I) „egentl.": Sindssvaghed, (mentis aegrotatio et morbus, Cic. Tusc. 3, 4), Sindsforvirring, (mens tranquillitate quadam constantiaque vacua, id. ibd.; cf. id. ibd.: ut furor in sapientem cadere possit, non possit insania, etc.); - ogs. „alm.": Raseri, Afsindighed; furorem et insaniam optare vobis, in quam incidistis, id. Pis. 26; - scelerata insania belli, Virg. Aen. 7, 461; concupiscere ad insaniam, Cic.; adigere ad insaniam, Ter.; - ligel. in pl.: incideram in hominum ··· insanias, Cic. Fam. 4, 1; cf. Plaut Aul. 4, 4, 15; — b) ogs. Hjernens Forstyrrelse, Cels. 3, 18; — II) „fig."; A) rasende Overdrivelse, umaadelig Størrelse; - ∾ ceterarum villarum, (deres overdrevne Pragt), Cic. Qu. Fr. 3, 1; ∾ libidinum, id., mensarum, vestium, Plin.; cf. Liv. 7, 2; — B) lignelsesvis ogs. Overdrivelse i Foredraget; insulsitatem et insolentiam, tamquam insaniam quandam orationis, odit, Cic. Brut. 82; — C) poetisk Begeistring; Auditis? an me ludit amabilis insania? Hor. Od. 3, 4, 6.

insānio, īvi o. ii, ītum, 4, v. n., [insanus]; I) „egentl.": raser el. er afsindig ifølge Sygdom, Cels. 3, 18; mederi insanientibus, Plin. 25, 22; cf. Cic. Verr. 4, 18: ut insanire et furere omnibus videatur; nisi ego insanio, id. Att. 7, 10; men ∾ cum ratione, Ter. Eun. 1, 1, 18, cf. Hor. Sat. 2, 3, 271; - ogs. om Dyrene, Plin. 2, 76; — II) „overf.": at rase, at handle som en Rasende; insanire libet quoniam tibi, Virg. Ecl. 3, 36; - men om Foredraget: corruptum dicendi genus, quod specie libertatis insanit, Quintil. 12, 10, 73; - men om den Byggelystne, Auct. ad Her. 4, 50; cf. Hor. Sat. 2, 3, 61: insanit ··· statuas emendo; men Ter. Phorm. 4, 3, 37: insanibat, (s. insaniebat: forlangte som en gal Mand); — bb) ogsaa at mærke; a) c. acc.; ∾ errorem, Hor., stultitiam, id.; men ∾ solennia, (paa hver Mands Vis), id. Ep. 1, 1, 101; men seros insanit amores, Propert. 2, 25, 25; dog ogs. Senec. Vit. beat. 12: ∾ hilarem insaniam, ac per risum furere; — b) m. in c. acc.; ∾ in libertinas, Hor. Sat. 1, 2, 49; ligel. Cic. Orat. 69: in alienos insanus insanisti; — c) impers.; in qua (domo totiens) insanitur a patre, Senec. Controv. 2, 9; — not.; insanientem sapientiam kalder Hor. Od. 1, 34, 2, Epikurs Lære, der benægter Guddommens Forsyn.

insānitas, atis, f.: Usundhed, Sygelighed, Sygdom; - insipientia, quasi insanitas quaedam, Cic. Tusc. 3, 5; cf. id. ibd. 3, 4; o. — insaniter, adv.: = insane; lucet nimium insaniter, Pompon. ap. Non.; — [flgd.].

in.sānus, [2. in-], 3; ikke sund, sygelig el. syg; men sædv. om Sielen; I) „egentl.": afsindig, rasende, fra Forstanden; - quod idem contingit insanis, ut etc., Cic. Acad. 2, 17; — II) „overf."; A) afsindig el. rasende, der handler som en Rasende; - Hic prorsus homines ex stultis insanos facit, Ter. Eun. 2, 2, 23; acrior et insanior cupiditas, Cic.; insanissima concio, id.; cf. id. R. Am. 12, ogs. Virg. Aen. 9, 760, o. id. Ecl. 10, 44; men ∾ forum, (hvor der hersker Forvirring), Propert.; ligel. ∾ nox, (hvori der rases), id.; — B) ogs. om Ting: rasende el. uhyre, odl.; - insani fluctus, Virg., venti, Tibull.; cf. Hor. Od. 3, 7, 6; men insanae vites, (som bære tregange), Plin. 16, 50; men ∾ montes, (af deres Høide), Liv. 3, 39, o. Flor. 2, 6; — C) som fremkalder Afsindighed el. Forstyrrelse; -

∾ laurus, vid. Plin. 16, 89; ∾ herba, Senec. Samm., ∾ fames, Lucan.; — D) rasende, overdreven, uhyre; substructionum insanis molibus etc., Cic. Mil. 31; cf. Plin. 36, 2; insanus labor, Virg.; ∾ trepidatio, Liv. 32, 17; cf. Hor. Sat. 2, 2, 5; — E) begeistret; insanam vatem aspicies etc., Virg. Aen. 3, 443; — not.: neutr. insanum ogs. som adv., f. insane: uhyre, umaadeligen; – quid porticum (sc. judicas)? Th. insanum bonam, Plaut. Most. 3, 3, 5; cf. id. Bacch. 4, 5, in.

†insătĭābĭlis, e, [2. in-, 1. satio]; I) „alm.": umættelig, ikke til at mætte el. tilfredsstille; ∾ avaritia, Sall., crudelitas, Cic.; – ogs. c. gen.; ∾ sanguinis, Justin.; men Liv. 4, 13: (animus) insatiabilis eo (i. e. in eo), quod fortuna spondet; — II) „bet.": hvoraf man ikke kan blive mæt; bs. om Naturens Frembringelser: uendelig, mangfoldig; – ∾ varietate distingui, Cic. N. D. 2, 39; nulla est enim insatiabilior species, nulla pulchrior, id. ibd. 62; bs. — insătĭābĭlĭter, adv.: umætteligen, uden Ophør; ∾ deflere, Lucr., desidere in re inani, Plin. Ep. 9, 6; cf. Tac. Ann. 4, 38.

in.sătĭātus, [2. in-], 3: umættet el. umættelig; ∾ ardor eundi, Stat. — in.sătĭĕtas, [2. in-], atis, f.: Umættelighed; in pl., Plaut. Aul. 3, 5, 13. — in.sătŭrābĭlis, [2. in-], e: umættelig; manebat insaturabile abdomen, copiae deficiebant, Cic. Sest. 51; bs. — insătŭrābĭlĭter, adv.: umætteligen, annis praeteritis expleri, (om Saturnus), Cic. N. D. 2, 25. — in.sătŭrātus, [2. in-], 3: umættet; bs. „poet.": noverca insaturata odiis, Avien. Arat. 183.

inscalpo, inscalptus: f. und. insculpo, etc. — inscendo, di, sum, 3, v. n. (o. a.), [1. in-, scando]: stiger derop el. derind el. ind deri; – ∾ in arborem, Plaut., in lectum, id., supra pilam, Cato; – ogs. c. acc. (praepos.): bestiger, quadrigas, Plaut., scenam, Tac. Ann. 4, 14, equum, Suet.; hvs. pass.: inscenso equo, id. Tit. 4; — b) absol.: inscendere (sc. navim el. in navim: gaae ombord), Plaut. Mil. gl. 2, 3, 37; — not.: som act. ogs. om Parringen, Appul.; bs. — inscensĭo, onis, f.: Bestigen; ∾ in navim, Plaut. Rud. 2, 6, 19. — 1. inscensus, 3: partic. af inscendo. — 2. inscensus, us, m., [inscendo]: Bespringen el. Parring; ∾ equarum, Appul.

inscie, adv. af inscius: uvitterligen, enfoldigen, Appul. — 1. in.sciens, tis, adj.: uvidende, ifølge Uvidenhed; – si peccavi, insciens feci, Ter. Heaut. 4, 1, 19; cf. Cic. Balb. 5: utrum ··· inscientem fecisse, an scientem; ligel. me insciente etc, Cic. Fam. 5, 2; — II) „overf.": uvidende, enfoldig, dum; abi, insciens, (du Enfoldige)! Ter. Phorm. 1, 2, 9. — 2. in.sciens, [1. in], tis, adj.: vidende; insciente domino, med Herrens Vidende, Dig., inc. — inscĭenter, adv. af 1. insciens: uvidende, ukyndigen; – ∾ inflata tuba a Graeculo, Liv. 23, 10; si etc., inscienter facias, Cic. Top. 8; – superl., Hygin.

inscĭentia, ae, f., [insciens]: Uvidenhed; I) „alm.": Mangel paa Kundskab el. Indsigt, Vankundighed, osv.; – quod inscientia multa versaretur in vita, Cic. Acad. 2, 47; cf. id. Sull. 14; – ogs. c. gen. subj.; ex inscientia vulgi, Caes. B. G. 7, 43; ∾ medicorum, Plin.; – ogs. c. gen. obj.; ∾ belli, Nep., locorum, Caes., lini (sc. elaborandi), id. B. G. 3, 13; — II) „bet." i Philosophien: den Uvidenhed, som ansporer til Forskning; – causam id est principium philosophiae esse inscientiam, Cic. N. D. 1, 1; – ogs. Mangel paa fuldkommen el. apodiktisk Visdom; si (sensum) ita erat comprehensum, ut convelli ratione non posset, scientiam, sin aliter, inscientiam nominabat, id. Acad. 1, 11.

*inscīte, adv.: ukyndigen, uforstandigen, daarligen; – naves inscite factas etc., Liv. 36, 43; men m. Negation: non inscite nugari, (ret artigen), Cic. Div. 2, 13; – superl., ∾ petere, Gell. 10, 16; o. — inscītĭa, ae, f.: Uvidenhed; ogs. Ukyndighed, Uerfarenhed, Udygtighed; – oftest c. gen. obj.; naves amissae per inscitiam regendi, Tac. Agric. 28; ligel. ∾ negotii gerendi, Cic., earum rerum, quae etc., id. d. Or. 1, 22; cf. id. Off. 1, 40; ∾ sanctarum legum, Hor. Sat. 2, 1, 81, veri, id., rei publicae, Tac., artis, Suet.; men Tac. Hist. 11, 25: inscitia erga domum suam; – dog ogs. c. gen. subj.; per inscitiam ceterorum, id. Hist. 1, 54, (uden at de øvrige vidste deraf); – ogs. absol.: quo fidem inscitiae pararet, id. Ann. 15, 58; – ligel. absol. (o. forel.): Dumhed, Enfoldighed, Ubesindighed; Male mereri de immerente, inscitia est, Plaut. Curc. 1, 3, 29; cf. Ter. Eun. 5, 9, 41; – (efterel.) ogs. in pl.: Pannoniorum inscitias, Fronto.

inscītŭlus, 3, demin.: noget uerfaren el. raa; bs. m. Negation: novi non inscitulam ancillulam, Afran. ap. Non.; af — in.scītus, [2. in-], 3: uvidende el. uerfaren, enfoldig el. daarlig; – Inscita ecastor tu quidem es, quae etc., Plaut. Most. 1, 3, 51; cf. id. Mil. gl. 3, 1, 141: qui deorum consilia culpat, stultus inscitusque est; – ogs. om Ting og Begreber; mirum atque inscitum somniavi somnium, id.; non inscitus jocus, Suet.; – men in compar., quid est autem inscitius, quam etc.? Cic. N. D. 2, 13; superl., sed tu ··· inscitissimus etc., Plaut. Most. 5, 2, 11; — b) ogs. pass.: ubevidst, ubekiendt; sed nescio quid aliud indictum inscitumque dicit, Gell. 1, 21.

in.scĭus, [2. in-], 3: uvidende, ukyndig; absol., sield. c. gen., el. m. relat., el. c. inf., ogs. m. acc. c. inf., sild. ogs. m. de, forel. ogs. c. acc.; – quem vos ad mortem inscii misistis, Cic. Phil. 9, 5; tu ··· me inscio, notes etc., (uden mit Vidende), id. Planc. 16; cf. Caes. B. G. 4, 4; – Socrates se omnium rerum inscium fingit et rudem, Cic. Brut. 85; men „poet.": inscia culpae istius (anima), Virg. Aen. 12, 648; cf. id. Ge. 3, 189; – inscii, quid gereretur, Caes. B. G. 7, 77; cf. Virg. Aen. 1, 720; – sutrinas facere inscius, Varr.; – men Cic. Fin. 5, 19: nec vero sum inscius, esse utilitatem in historia; inscius de malitia depopentis, Dig.; – quae (acc. comm.) fuisti inscius, Turpil. ap. Non.; — b) sild. ogs. pass.: som ikke vides, ubekiendt; inscio quodam tramite, Appul.

in.scrībo, [1. in-], psi, ptum, 3, v. a.: skriver derpaa el. deri el. dertil; I) „egentl."; – in statua ··· inscripsit: parenti optime merito, Cic. Fam. 12, 3; in basi tropaeorum incidi inscribique etc., id. Pis. 38; men id. Catil. 1, 13, („alleg."): sit inscriptum in fronte unius cujusque civis, quid etc.; – ∾ nomen suum in libellis, Cic. Arch. 11; men id. Att. 4, 1: epistolam inscriptam patri suo (med Udskrift til hans Fader) etc.; — B) „bet."; a) sætter en Indskrift derpaa; – quas tu poni inscribique jussisti (statuas), Cic. Verr. 2, 69; aras ostendi inscriptas, (med den Indskrift), Suet. Calig. 8; men Ovid. Met. 10, 215: AI AI Flos habet inscriptum; men Virg. Ecl. 3, 106: inscripti nomina (acc. graec.) regum ··· flores; – ogs. absol.: quae (domus) inscriptae non essent, Liv. 25, 10; – ogs. betegner el. risser; versa pulvis inscribitur hasta, Virg. Aen. 1, 482; — b) ∾ librum, (betitle, give den en Titel); – eosque (libros) rhetoricos inscribunt, Cic. d. Or. 3, 31; cf. id. Off. 2, 21; men id. d. Or. 2, 14: quod sunt fere inscripti (isti libri) de rebus notis etc.; men Suet. Caes. 55: oratio inscripta: pro Metello; – bs. subst., inscriptum, i, n.: Overskrift el. Titel, Gell. Epil.; — c) ∾ aedes venales, (opslaae til Salg), Plaut. Trin. 1, 2, 132; ligel. ∾ aedes mercede, (opslaae tilleie), Ter. Heaut. 1, 1, 92; — d) brændemærker; bs. partic.: inscripti, (sc. servi), Martial. 8, 75; inscripta ergastula, Juvenal. 14, 24; — II) „fig."; A) „alm.": at betegne el. fremstille el. forestille; – sua quemque deum Inscribit facies, Ovid. Met. 6, 73; — b) ∾ orationem in animo alicujus, (ind-

prege den deri), Cic. d. Or. 2, 87; — B) „bef.": at tilskrive el. tilegne; - ∾ sibi nomen philosophi, id. Tusc. 5, 26; men Ovid. Met. 15, 128: ipsos inscripsere deos sceleri, (satte Gudernes Navn derpaa, d. e. tilskreve Guderne dem); cf. Senec. Vit. beat. 12; — not.: inscriptus, 3, adj., f. non scriptus: f. und. 2.inscriptus.

*inscriptio, onis, f.: Overskrift, Titel: ∾ nominis, Pseud. Cic. p. Dom. 2; quod de inscriptione quaeris, (spørger om Bogens Titel), Cic. Att. 16, 11; - ogf. Indskrift paa et Monument, id. Phil. 13, 4, o. Plin. 29, 5; - ∾ frontis: Brændemærke, Petron. Sat. 106; - men efterel., libellos inscriptionis deponere: at indgive et Klageskrift, Dig.; - endel. lignelsesvis: et ars quidem ejus et quasi inscriptio: comoedus, Plin. Ep. 5, 19; o. — inscriptura, ae, f.: Indskrift el. Paaskrift, Tertull.; — [inscribo].

1. inscriptus, 3: partic. af inscribo. — 2. inscriptus, [2. in-], 3; I) „alm.": ikke skreven; alia esse scripta, alia inscripta, Quintil. 3, 6, 36; — II) „bef."; A) ikke indskreven i Toldlisterne; ∾ pecus, Varr.; — B) hvorom der intet er skrevet (i Lovbogen); ∾ maleficium, Senec. Controv.

inscrūtābĭlis, e, [2. in-, scrutor]: uudforskelig, Augustin. — in.scrūtor, [1. in-], ari, v. dep. a.: efterforsker el. udforsker, Macrob. Sat. 7, 1, inc.

in.sculpo, [1. in-], psi, ptum, 3, v. a.: indgraver el. indskærer deri; m. in, ogf. c. abl., ogf. c. dat.; - sortes in robore insculptae, Cic. Div. 2, 41; foedus columna aenea insculptum, Liv. 2, 33; ∾ litteras tabellae, Quintil.; cf Hor. Sat. 2, 3, 90; — II) „fig.": indpreger deri; natura insculpsit in mentibus, ut etc., Cic N. D. 1, 17; ogf. tilføies quasi, id. ibd. 2, 4. — insculptus, 3: partic. af frgd.

in.sĕcābĭlis, [2. in-], e: udelelig; ∾ corpora, Quintil. 2, 17, 38, (i. e. atomi); - ogf. absol.; novissime ··· insecabile inventum est, Senec. Ep. 118. — insece, forældr. Form, f. insequere, (forfølg el. bliv ved), Enn. ap. Gell. 18, 9. — insecendo, forældr. f. insequendo, (ved at fortælle, opp. legendo), Cato ap. Gell. 18, 9.

in.sĕco, [1. in-], cŭi, ctum, 1, v. a.: skærer deri; sønderskærer; - ∾ aliquid dentibus, Auct. ad Her.; ∾ corpora mortuorum, (anatomere dem), Plin.; men Ovid. Met. 6, 57: insecti pectine dentes; — II) df. subst., insecta, orum, n., (τὰ ἔντομα: Insecterne), appellata ab incisuris etc., Plin. 11, 1; insectorum quaedam etc., id. ibd. 33. — insecta, orum, n.: f. und. frgd.

*insectanter, adv.: med Forfølgelse el. Hadskhed, vituperari, Gell. 19, 3; — insectātio, onis, f.: Forfølgen el. Forfølgelse; sine insectatione hostis, Liv. 21, 47; — II) „fig.": forfølgende Had el. Krænkelse; - tanta est hominum ··· nostri insectatio, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 1; plebi insectatione principum conciliatus, Liv. 22, 34; ∾ fortunae alicujus, Quintil.; - ogf. in pl.: petere aliquem insectationibus, Tac. Ann. 2, 55; o. — insectator, oris, m: en Forfølger, plebis, Liv. 3, 33; Seneca egregius vitiorum insectator, Quintil. 2, 1, 129; — [insector]. — insectio, onis, f., [vid. insece s. 1.]: Fortælling, (forel.), vid. Gell. 18, 9.

insecto, are, v. a.: Biform af flgd.: forfølger, aliquem lapidibus, Plaut. Capt. 3, 4, 61; - df. ogf. pass. partic. insectatus, 3: forfulgt, Auct. B. Afr. 71. — in.sector, [1. in-], atus sum, 1, v. dep. a.: forfølger fiendtligen; - hastis insectatus est ··· patrem, Plaut. Capt. 3, 4, 17; insectans palantes hostes, Justin.; cf. Cic. Div. 1, 70; men ∾ aliquem verberibus, Tac. Ann. 1, 20; — b) „poet. overf."; assidue terram insectabere rastris, (forfølg den med Harven); Virg. Ge. 1, 155; — II) „fig.": forfølger med Had el. med onde Ord el. med Spot; - ∾ aliquem maledictis, (udskælde), Cic., irrisu et contumeliis, Tac. l. c.; ogf. ∾ aliquem inimice, Cic., vehementius, id.; men ∾ audaciam improborum, (forfølge, straffe), id.; men ∾ damnum corporis, Phaedr. 3, 11, (spottende at bebreide); ogf. ∾ aliquem, ut tumidum etc., (dadle som saadan), Tac. Hist. 4, 8; men id. ibd. 2, 96: insecutus, m. acc. c. inf., (dadlende med Strænghed); — B) „bef." ogf. i Retssproget: strængt at fordre Oplysning, vid. Cic. Font. 1; - men id. Leg. 1, 14, „ethisk": impios agitant insectanturque furiae. — insectūra, ae, f., [inseco]: Indsnit, Senec. — insectus, 3: partic. af inseco. — *insĕcūtio, onis, f.: Forfølgelse, Appul.; o. — insĕcūtor, oris, m.: en Forfølger, Tertull.; — [insequor]. — insĕcūtus, 3: partic. af insequor.

insēdābĭlĭter, adv., [2. in-, sedo]: uden at kunne stilles, uudslukkeligen; - ∾ sitis arida, Lucr. 6, 1174. — in.sēmino, [1. in-], avi, atum, 1, v. a.: avler el. frembringer deri; ∾ morbos visceribus, Gell. 19, 5; — b) ogf. absol.: avler; ex Jove inseminati et nati, Arnob; — II) „overf.": frugtbargior, befrugter; terra ex coelestium imbrium conceptionibus inseminata, Vitruv. 8, prooem.

in.sĕnesco, [2. in-], nŭi, 3, v. n. inch.: ældes el. bliver gammel derover el. derved; c. dat.; - insenuit libris et curis, Hor. Ep. 2, 2, 82; cf. Tac. Ann. 4, 6; — 2) „overf."; ∾ singulis actionis partibus, (aldrig blive færdig dermed), Quintil. — in.sensātus, [2. in-], 3: ufornuftig, Tertull. — in.sensĭbĭlis, [2. in-], e; I) act.: som intet fornemmer; ∾ simulacra, Lactant.; — II) pass.: som ikke fornemmes, morbus, Seren Samm.; - ogf. absol.: insensibile esse, (ubegribeligt), Gell. 17, 10: — in.sensĭlis, [2. in-], e: ikke til at fornemme med Sandserne, usandselig; - Ex insensibilibus ne credas sensile gigni, Lucr. 2, 887. — in.sensŭālis, [2. in-], e: = frgd.; ∾ res, Cassiod.

†insĕpărābĭlis, [2. in-], e: uadskillelig, ikke til at adskille derfra el. fra hinanden, Senec. Ep. 118; ∾ societas, Gell.; - compar., Augustin.; df. — insĕpărābĭlĭtas, atis, f.: Uadskillelighed, Augustin.; o. — insĕpărābĭlĭter, adv.: uadskilleligen, Lactant. — in.sĕpărātus, [2. in-], 3: uadskilt, Tertull. — 1. inseptus, 3, [1. in-, sepio]: omgierdet el. omgiven deraf; hunc inseptum ingenti muro etc., Senec. Benef. 4, 19. — 2. inseptus, [2. in-], 3, adj.: uomhegnet, Fest. p. 85 Lindem. — 1. in.sĕpultus, [2 in-], 3, adj.: ubegraven, Cic.; insepultos projicit, Liv. 29, 9; mortem insepultam minari alicui, (i. e. mortem sine sepultura), Senec. Tranqu. 14; men insepulta sepultura, (τάφος ἄταφος): Begravelse, som ikke fortiener dette Navn, el. uden de tilhørende Cæremonier, Cic. Phil. 1, 2. — 2. insĕpultus, 3, [1. in-, sepelio]: begraven deri, el. alm. begraven; men alene „overf."; nec ··· insepulta esse poterit (vestra virtus: forglemt), Cic. Phil. 14, 12.

insĕque, ligesom insece, (forel.): sig el. fortæl, Enn. ap. Fest. p. 83 Lindem., hvor ogf. insexit, (han fortalte). — 1. insĕquenter, adv., [insequor]: derpaa, strax, Non. — 2. in.sĕquenter, [2. in-], adv.: uden Følge, uden Sammenhæng; ∾ posita particula, Gell. 10, 29.

in.sĕquor, [1. in-], cūtus (quutus) sum, 3, v. dep. a. (o. n.); I) „egentl.": at følge derpaa el. derefter, navnl. i Tiden; men ogf. om Tiden selv; ogf. om en Ledsagelse el. Forbindelse, osv.; - hunc Themistocles insecutus est, Cic. Brut. 10; mors insecuta Gracchum, (f. mors Gracchi insecuta est: hans Død fulgte derpaa), id. Div. 2, 29: - men „poet.": ∾ lumine pinum, (see efter Skibet), Ovid. Met. 11, 468; - ogf. om en Række af Begreber; improborum facta primo suspicio insequitur, deinde etc., Cic. Fin. 1, 16; - men ogf. ofte

nd. Casus; nox insecuta est, Phaedr. 3, 2; annus insequens, Liv., dies, id.; insecuturo imbre, (imod Regn), Plin.: - insequitur clamor, Virg. Aen. 1, 87; cf. Lucr. 3, 173, ogs. Cic. Orat. 14 o. 48; — B) „bes.": forfolger fiendtligen, jager el. sætter derefter; vid. Caes. B. G. 1, 15; ardor ··· ad insequendum hostem, Liv. 26, 6; ~ aliquem gladio stricto, Cic. Phil. 2, 9, clamore ac minis, id. Sest. 11; - men „poet.": Nunc eadem fortuna viros ··· Insequitur, (samme Stiebne el. Trængsel), Virg. Aen. 1, 241; — II) „fig.": forfolger en Gierning, vedbliver iorigen dermed; - jacto qui semine arva ··· Insequitur, Virg. Ge. 1, 105; ligel. c. inf., id. Aen. 3, 32: lentum convellere vimen Insequor; - ogs. fortsætter Talen, gaaer videre; - pergam atque insequar longius, Cic. Verr. 3, 20; cf. id. N. D. 3, 17; — B) „bes." o. „ethisk": forfolger med Dadel el. Krænkelse, dadler strængt, odl.; - ~ homines benevolos contumelia, Cic. Att. 14, 14; ~ turpitudinem vitae alicujus, (giennemhegle), id. Sull. 29; - men id. d. Or. 2, 3: nec vero te ·· insequor, ut erudiam, (vil ikke plage el. bryde dig dermed).

in.serēnus, [2.in-], 3: mørk el. dunkel; ~ Hyas Stat. Silv. 1, 6. — 1. insĕro, sēvi, situm, 3, v. a., [1.in-, 1.sero]; I) „egentl.": saaer el. planter el. poder deri; - si frumentum non inseritur, etc., Colum. 5, 7; ~ pirum bonam in pirum silvaticam, Varr.; ~ omne genus surculi omni generi arboris, Colum.; quam (vitem) insiturus es etc., id.; men Virg. Ge. 2, 69: inseritur ··· fetu nucis arbutus, (indpodes dermed el. deraf); cf. Plin. 15, 17: insita nucibus arbutus etc.; men insita mala ferre pirum, (som derpaa ere indpodede), Virg. Ge. 2, 33; - df. subst. insitum, i: det Indpodede, en Podeqvist, Varr., Colum.; — c) utero (muiae) generis alieni stirps insita, (som er undfanget deri), Colum. 6, 16; — II) „fig."; A) „alm.": forener el. forbinder dermed; quum animos corporibus ··· inse visset, Cic. Univ. 12; men „alleg.": inseris aures fruge Cleanthēa, (f. frugem Cl. auribus), Pers. 5, 63; men Cic. Sest. 33: in Calatinos insitus (etc.), (i. e. ascriptus); — B) „bes.": indplanter, indprenter; - num qua tibi vitiorum inseverit olim Natura, etc., Hor. Sat. 1, 3, 35; - oftere pass.: hoc naturā insitum est, ut etc., Cic. Sull. 30; cf. id. Verr. 4, 48: ut animis illorum insitum et innatum esse videatur; — III) partic. insitus, 3, som adject.: medfødt, indgroet; notio quasi naturalis et insita in animis nostris, Cic. Fin. 1, 9; s. ogs. ovens. id. Verr. 4, 48, o. Hor. Od. 4, 4, 33; men Cic. Fin. 4, 2: insita vel potius innata cupiditas; ut esset insitum militibus nostris, aut vincere, aut emori, Cic. Off. 3, 32.

2. insĕro, [1.in-, 2.sero], sĕrŭi, sertum, 3; I) „egentl.": foier el. stikker el. sætter ind deri el. derind; sædv. m. in, ogs. c. dat.; - ~ caput in tentoria, Liv., collum in laqueum, Cic.; ~ infantibus cibum in os, id.; cf. Ovid. Met. 2, 93; - ciconia lagenae rostrum inserens, Phaedr. 1, 26; insertaque posti (sera), Ovid. Am. 2, 1, 27; cf. id. ibd. 2, 15, 12; men Quintil. 8, 2, 15, c. abl. (praepos.): ut medio sermone aliquem inserant sensum; men pinna per transversas inserta nares, Plin.; endel. absol.: inserto cornu, Virg. Ge. 3, 509; — B) „bes.": indpoder; surculi inserti, Colum.; - men „fig.": insertus familiae Liviorum, (som er optagen el. indlemmet deri), Suet. Tib. 3; cf. Suet. Aug. 42; — b) df. subst., inserta, ae, (indsat Smykke); hvf. lignelsesvis: Frugalitas inserta est rumoris boni, P. Syr. ap. Gell. 17, 14; — II) „fig.": indbringer el. indblander deri, m. o. ud. dat.; - adeo minimis etiam rebus prava religio inserit deos, Liv. 27, 23; historiae ··· inseruisse jocos, Ovid. Trist. 2, 444; saal. ofte: at indsætte i et Skrift; conciones directas operi suo inserendo, etc., Justin. 38, 3; cf. Suet. Tib. 61, o. Tac. Hist. 1, 23; s. ogs. ovens. Quintil 8, 2, 15; — B) „bes." ogs.: ~ se turbae, (blande sig deri), Ovid. A. A. 2, 605, bellis civilibus, id. Met. 13, 117; - ogs. absol.: ~ se, Tac. Hist. 2, 19; men id. ibd. 61: ~ se fortunae, (prove Lykkens Leilighed); — b) ~ aliquem vitae, (holde el. bevare i Live), Stat. Silv. 5, 5; ~ nomen famae, (giøre berømt, vinde Berømmelse), Tac. Or. 10.

in.serpo, [1.in-], ĕre, v. n.: at krybe derhen; df. „fig.": uformærkt at paakomme; c. dat.; - somnus avaris Inserpit curis, (overlister dem), Stat. — inserta, ae, f., (sc. res): s. und. 2.insero. — insertātĭo, onis, f., [inserto]: Indfoining deri, Coel. Aur. — *insertim, adv.: bringende derind; vid. Lucr. 2, 114; — insertio, onis, f.: Indfoining deri; insertiones surculorum, (Indpodninger deraf), Macrob.; — insertivus, 3: indpodet; df. „overf.": ~ stirps, (uægte Børn), Calpurn. decl.; ligel. ~ liberi, Phaedr. 3, 3; o. — inserto, are, v. a. frequ.: foier el. stikker ind deri; c. dat.; clypeoque sinistram Insertabam aptans, Virg. Aen. 2, 672; ~ manum leonibus, (stikke Haanden i deres Gab), Senec. Ep. 85; — [2.insero]. — insertus, 3: partic. af 2.insero.

in.servio, [1.in-], ivi, itum, 4, v. n. (o. a.): tiener, er tienstpligtig; df er Vasal el. Afhængig af en Mægtigere; - Antiochus inservientium regum ditissimus, Tac. Hist. 2, 81; - df. sædv.: tiener, d. e. beviser en Tieneste el. Velvillie; ogs. retter mig derefter, tager Hensyn dertil; c. dat., el. absol., (forel. ogs. c. acc.); - ~ amico atque aequali suo, Ter. Heaut. 3, 1, 8; - hvf. pass. impers.: plebi ad eam diem summa ope inservitum erat, Liv. 2, 21; cf. Cic. Fam. 6, 12: nihil est a me inservitum etc.; - ~ legibus definitionis, (rette sig derefter), Gell. 1, 25; ~ auribus, id.; - men c. acc.: si illum inservibis solum, Plaut. Most. 1, 3, 33; - ogs. at lægge Vind derpaa, at giøre sig Umage derfor; - ~ suis commodis; vid. Cic. Fin. 2, 35; ~ temporibus callidissime, Nep. Alc. 1; ~ honoribus, Cic., artibus, id., famae, Tac.; s. ogs. Cic. Fam. 16, 17. — in.servo, [1.in-], are, v. a.: iagttager, giver Agt derpaa; ~ volucres, Stat.; men absol.: inservante noverca, id. Theb. 10, 886.

insessor, oris, m., [insideo]; df. ~ viarum, (som holder dem besatte), Symmach. — 1. insessus, 3: partic. af insideo. — 2. insessus, 3, [2.in-, sedeo]: ikke besat, uden fast Bopæl; ~ gentes, Sicul. Flacc. — insexit, s. und. inseque.

in.sībĭlo, [1.in-], are, v. n. (o. a.): at pibe el. suse el. bruse (deri el. derom); - ubi trux insibilat Eurus etc., Ovid. Met. 15, 603; - ogs. c. acc. (comm.); atros insibilat ore tumores (Erinnys: ligesom fnyser af Harme), Sil. 2, 626.

in.siccābĭlis, [2.in-], e: ikke til at torre, Sidon. — in.siccātus, [2.in-], 3: utørret, vulnera, Stat., cruor, id. — †insĭcĭa, ae, f., o. insĭcium, i, n., [inseco]: etslags Kiødfars); - insicia ab eo, quod insecta est caro, Varr.; ab insectione insicium dictum, etc., Macrob. Sat. 7, 8; df. — insĭcĭārĭus, i, m.: som tilbereder Kiødfars, Hieronym.; o. — insĭcĭātus, 3: tilberedet med Kiødfars, pullus, Apic. — insĭcĭŏlum, ogs. isic., i, n., demin. af insicium: liden Kiødpølse.

insidĕo, sēdi, sessum, 2, v. n. o. a., [1.in-, sedeo]: sidder derpaa; c. dat., ogs. c. acc.; I) „egentl."; ~ toro, Ovid., equo, Liv.; men ubi Lydia ··· gens ··· jugis insedit Etruscis, (nedsatte sig), Virg. Aen. 8, 479; men Plin. 5, 14: Joppe insidet collem, (ligger derpaa); men Plin. Pan. 26: ~ vias, (holde dem besatte); - ogs. tager i Besiddelse, har inde, beboer; quem (locum) insideatis etc., Liv. 21, 54; cf. id. 26, 44; hvf. pass.: viaeque omnes hostium

praesidiis insidentur; — II) „fig.": at sidde el. ligge el. dvæle el. befinde sig paa et Sted; – quum in locis semen insedit, Cic. N. D. 2, 51; ligel. morbus quum penitus insedit, Cels.; insidens capulo manus, Tac. Ann. 2, 21; — B) df. „bef." o. „ment.": nihil etc., quod non penitus in memoria mea insederit, Cic. Orat. 5; cf. id. ibd.: insidebat in ejus mente species eloquentiae, quam etc.; cf. id. Leg. 1, 17; men id. Tusc. 4, 10: quum hic fervor ··· tamquam in venis medullisque insederit.

insĭdĭae, arum, f., [insideo]: Baghold; 1) „egentl."; A) om Personer; – sustinere primos impetus insidiarum, Hirt. B. G. 8, 19; ligel. Tac. Hist. 2, 21: donec insidiae coorirentur; — B) om Stedet; – collocare milites in insidiis, Caes. B. G. 3, 20; cf. Cic. Dejot. 7; men intrare insidias, Caes. B. C. 3, 38; — 2) ofte ogs. om anden Overlistelse el. Efterstræben, odl.; – insidias vitae alicujus facere el. ponere, Cic.; cf. id. Agr. 2, 18: insidias penitus abstrusas ponere contra aliquem; ligel. insidias parare alicui, id., tendere, id., collocare, ogs. comparare, ogs. struere, id.; insidias componere, Tac., in aliquem, Propert., alicui, Tibull.; insidias disponere, Quintil.; – men „poet.": insidias meditari pecori, Virg. Ecl. 5, 60, moliri avibus, id. Ge. 1, 271; — b) hertil mærkes endnu flgd. adverbiale Udtryk; interficere aliquem per insidias el. insidiis, (snigmordersk el. listigen), Cic.; ligel. per insidias circumvenire, Caes. B. G. 1, 42; ligel. insidiis invadere, Sall. Jug. 113; — II) „fig."; nimis insidiarum ad capiendas aures, Cic. Orat. 51; cf. id. ibd. 61; insidiae noctis, Virg. Ge. 1, 426; ∾ maris, Val. Fl.; men Cic. Orat. 12: non ex insidiis, sed aperte et palam elaborare; — not.: ogs. in sing., Sall. frgm. ap. Charis.: prima insidia etc.

insĭdĭātor, oris, m., [insidior]: som sidder el. ligger i Baghold; en Efterstræber, en Lurer; – ∾ nullus viae, Cic. Catil. 2, 12; insidiator in foro collocatus, id. Mil. 7; men insidiatores Caji, Suet. Claud. 10; df. — insĭdĭatrix, icis, f., manus, Ammian.

insĭdĭo, are, v. n.: Biform af flgd., Dig. — insĭdĭor, atus sum, 1, v. n. (o. a.), [insidiae]: sidder el. ligger i Baghold; vid. Auct. B. Afr. 65; df. sædv. ∾ alicui: at lure derpaa, at efterstræbe; vid. Nep. Dat. 9, o. Cic. Catil. 1, 5; men ∾ apris, (om Jægeren), Martial.; – ogs. in pass. partic.: in insidiandis legatis, Cic. Coel. 21; — B) „overf." ogs. om Begreber: at lure derpaa, at iagttage, odl.; vigilare ··· insidiantem somno maritorum, Cic. Catil. 1, 10; ∾ temporibus, Vell. 2, 21; cf. Liv. 23, 35.

insĭdĭōse, adv.; listigen, rænkefuldt; ∾ redire in gratiam cum aliquo, Cic. Rab. Post. 12; – superl., ∾ tractare aliquem, id. Qu. Fr. 1, 3; af — insĭdĭōsus, 3, [insidiae]: efterstræbende, listig, rænkefuld, farlig; A) om Personer; – quis insidiosior? etc., Cic. Verr. 2, 78; superl., ∾ princeps, Plin. Pan. 96; — B) om Gjenstande; – ∾ verba, Ovid., pocula Circes, id.; O facies oculis insidiosa meis, id. Her. 15, 22, ∾ clementia, Cic. Att. 8, 16; ∾ itinera, Suet.

in.sīdo, [l. in-], (sēdi, sessum), 3, v. n.: at sætte sig ned el. nedlade sig deri el. derpaa; sædv. c. dat.; 1) „egentl."; – ubi apes Floribus insidunt variis, Virg. Aen. 6, 708; digitos insidere membris, (at de trykke sig ind deri), Ovid. Met. 10, 257; – ogs. at sidde derpaa; vid. Colum. 2, 22: quo jugum melius aptum cervicibus insidat; – littera („i") sibi insidit, (skrives dobbelt, men udtales enkelt), Quintil. 1, 4, 11; – sild. „poet." ogs. in pass.; apex ··· insiditur astris, Stat. Theb 2, 35; — II) „fig.": dum illa verba ··· insidant memoriae, Quintil. 10, 7, 2; – s. ogs. und. insideo.

insigne, is, n.: s. und. insignis. — insignio, ivi, itum, 4, v. a., [insignis]: forsyner med et Mærke, mærker el. udmærker; ogs. smykker el. pryder; – clypeum ··· lo Auro insignibat (f. insigniebat), Virg. Aen. 7, 790; nulli insigniuntur barba gemina labro inferiore, Plin. 9, 30; men insignire oratorem fucatis et meretriciis vestibus, Tac. Or. 26; — II) „fig.": betegner, udmærker; – nulla tristi nota est insignitus, Liv. 4, 49; tempora ··· quod nullis calamitatibus insignirentur, Suet. Calig. 31; el. Tac. Agric. 31; – men Senec. Ep. 18: nec insigniri, (ikke at tildrage sig Opmærksomhed), nec misceri omnibus; – men Plin. Ep. 8, 22: insignire aliquem, (betegne tydeligen nogens Person); — III) partic. insignitus, 3, ogs. som adject.; A) „egentl.": mærket; df. subst. insignita, orum, n.: blaa Pletter paa Huden, Contusioner, odl., Plin. 27, 4; — B) „fig."; 1) udmarket el. mærkelig el. paafaldende i sit Slags; ∾ injuriae, Cato ap. Gell. 10, 3; – compar., ∾ ignominia, Liv. 7, 15; ∾ nomen, id. ibd. 6, flagitium, Tac. Ann. 3, 70; — 2) tydelig, kiendelig; utendum imaginibus insignitis, Cic. d. Or. 2, 87; men id. Div. 1, 30: tamquam insignitae notae veritatis etc.

insignis, e, [l. in-, signum]: mærkelig, udmærket, kiendelig; m. o. ud. abl., ogs. m. ad (med Hensyn derpaa), ogs. absol.; 1) „alm."; – maculis insignis et albo (bos, f. maculis albis), Virg. Ge. 3, 56; – ogs. som udmærker sig (til det Værre el. Bedre); Crinibus insignis Phoebus, Ovid. Am. 1, 1, 11; puer insignis facie, Virg.; cf. Suet. Calig. 26; men insignis ad deformitatem puer, Cic. Leg. 3, 8; men Lucil. ap. Non.: Coquus non curat caudam insignem esse, illa dum pinguis siet; — II) „bef." ogs.: mærkelig i sit Slags; – ∾ annus, Liv. 2, 21; quae insignia (paafaldende) et paene vitiosa Cic. d. Or. 2, 22; cf. Ter. Eun. 5, 6, 31: quamobrem insigne aliquid his faceret, (nogen stor Fortræd); haec sunt insignia ad laudem, Cic. Orat. 14; ∾ facta, Ovid., gaudia, Liv. 22, 7; ∾ improbitas, Cic., impudentia, id.; – compar., ∾ contumelia, Liv. 4, 4; superl., ∾ religio, Tertull.; — III) df. subst. insigne, is, n.; A) „egentl.": Mærke, Kiendemærke, Tegn, nullo insigni differentes etc., Liv. 24, 5; bulla ··· indicium et insigne fortunae, Cic. Verr. 2, 58; – ogs. Tegn el. Signal; quod erat insigne, quum etc., Caes. B. G. 2, 20; men Cic. d. Or. 3, 33: quod erat insigne, eum, qui etc., (Tegn derpaa); — 2) „bef."; insigne, pl. insĭgnia: de ydre Tegn paa et Embede el. paa en Værdighed, Insignier; – ∾ imperatoria, Caes. B. C. 3, 96; ∾ pontificalia el. sacerdotum, Liv.; ∾ militaria, vid. Caes. B. G. 7, 45, ogs id. ibd. 1, 22, o. 2, 21; insignia legionum, vid. Tac. Ann. 1, 22; – „poet." staaer Virg. Aen. 2, 393: clypeique insigne, f. insignem clypeum; cf. id. ibd. 12, 944; – insigne navis, (dets Flag), Caes. B. C. 2, 6; — B) „fig."; orationem distinguere quasi verborum et sententiarum insignibus, Cic. d. Or. 2, 9; – insignia enim virtutis multi sine virtute asseculi sunt, id. Fam. 3, 13; cf. id. Sull. 9: sibi habeant honores et alia praeclara laudis insignia.

insignite, adv. af insignitus: mærkeligen, paafaldende, overmaade; vid. Plaut. Cas. 5, 4, 31; tam insignite improbus, Cic. Quint. 23; cf. id. d. Or. 2, 85. — insigniter, adv. af insignis: = frgd.; – satius (est), unum aliquid insigniter, quam facere plurima mediocriter, Plin. Ep. 9, 29; amicos praecipue atque insigniter (diligere), Cic. Part. or. 33; verba nova et insigniter dicta, Gell. 19, 7. — insignītor, oris, m., [insignio]: en Graveur; insignitores gemmarum, Augustin. — insignītus, 3: partic. o. adj. af insignio.

insīlia, ium, n., pl.; (efter Freund.): Skammel el. Trin til Væveernes Brug, Lucr. 5, 1352, inc.; af — insĭlio, silui, (ogs. silii, inc.), 4, v. n., [l. in-, salio]: springer deri el. derpaa; oftest m. in c. acc., ogs. m. blot acc., ogs. c. dat., ogs. absol.; 1) „egentl.";

– e navi in scapham insiluimus, Plaut.; ∾ in equum, Liv.; ogf. om et Angreb; qui in phalangas insilirent, Caes. B. G. 1, 52; – ∾ undas, Ovid., Aetnam, Hor., tauros, Suet.; – prorae puppique recurvae Insilit (unda), Ovid. Trist. 1, 4, 8; cf. id. Met. 8, 367; – men Plin. 8, 19: leo, dum sequitur, insilit saltu; — II) ogf. „overf."; palmes insilit in jugum, Plin. 17, 49; men comisk: ∾ in malum cruciatum, (geraade deri), Plaut. Mil. gl. 2, 3, 8.

in.sĭmul, adv., [1.in–], ligesom simul: tillige, Flor. 2, 20, Stat. — insĭmŭlātĭo, onis, f.: Anklage el. Beskyldning derfor; – ∾ falsa et iniqua probrorum, Cic. Font. 13; cf. id. Verr. 5, 9; o. — insĭmŭlātor, oris, m.: en Anklager, Pacat. Paneg. Theod.; — [flgd.].

in.sĭmŭlo, [1.in–], avi, atum, 1, v. a.: foregiver, angiver, beskylder, anklager; c. gen. (sjeld. c. acc.) rei; – quod ego injuratus insimulo, Cic. Caecin. 1; si etc., tu male facis, Quae insontem insimules, Plaut. Men. 5, 2, 21; – ∾ herum avaritiae, Ter., uxorem probri, Plaut.; peccati se insimulant, quod etc., Cic. Tusc. 3, 27; – quod illum insimulat durum, (beskylder ham for Strænghed), Ter. Heaut. 1, 2, 30; men Plaut. Amph. 2, 2, extr.: me insimulare falsum facinus tam malum, (at han beskylder mig derfor); cf. ibd. 188; – sjeld. c. abl. el. m. adv.; Criminibus falsis insimulasse virum, Ovid. Her. 6, 22; men Cic. Verr. 5, 41: non possum quemquam insimulare falso; — not.: ogf. m. Tmesis: quasi numquam quidquam in eas simulem, (f. eas insimulem), Plaut. Stich. 1, 2, 19.

in.sincērus, [2.in–], 3: uægte i sit Slags, slet el. fordærvet, odl.; ∾ cruor, Virg. Ge. 4, 285; – ogf. „fig.": ikke oprigtig, d. e. listig, tvetydig; ∾ philosophus, Gell. 5, 3.

*insĭnŭātĭo, onis, f.; I) „egentl.": ligesom Indboining; df. krumt og snevert Sted el. Pas; saal. ∾ ponti, (om Strædet ved Gibraltar), Avien. Perieg. 397; — II) „fig.": den Del af Talens Indledning, hvorved Taleren søger at vinde sine Tilhørere; vid. Cic. Inv. 1, 15; — b) sild. ogf.: Bekiendtgiørelse, Cod. Just.; o. — insĭnŭātor, oris, m.: som indbringer el. indfører; ∾ deorum, Tertull.; — df. fem. insĭnŭātrix, icis; ∾ rei novae, Augustin.; — [flgd.].

in.sĭnŭo, [1.in–], avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.; oprdl.: at stikke i Barmen, (in sinum condere); ∾ manum, Tertull.; – df. „alm.": lader naae el. komme el. trænge derhen (igiennem Krumninger, odl.); ∾ terris ratem, (lande), Avien.; per septa domorum insinuare ··· aestum, (i. e. immittere, om Solen), Lucr. 6, 859; men Liv. 41, 41: Romani, quacumque data intervalla, insinuant ordines suos; men vox in aures insinuata, (som er trængt derind), Lucr. 4, 528; – ofte ogf. insinuare se: at trænge sig el. naae derhen el. derind el. derigiennem; m. adv., ogf. c. dat., ogf. m. inter: – qua te insinuaveris, via repetenda, Liv. 9, 2; Tigris mari se insinuat, (flyder i Havet), Curt.; ∾ se inter turmas equitum, Caes. B. G. 4, 33, inter corpus et arma, Liv. 7, 10; cf. ibd. 32, 31; — B) ogf. „fig."; ∾ se ad causam, Auct. ad Her., in antiquam philosophiam, Cic., (trænge ind deri, blive fortrolig dermed); – ∾ se in familiaritatem alicujus, Cic., in amicitiam cum aliquo, Plaut., in familiarem usum, Liv., (tilvinde sig el. opnaae, odl.); – df. pass.: Augusto insinuatus est, (blev anbefalet til ham), Suet. Gramm. 21; men insinuari sacris, (i. e. initiari), Appul.; men Propert. 3, 7, 28: Et tibi ··· insinuentur opes, (vorde dig til Del); – ∾ aliquem alicui: giøre yndet hos nogen, vid. Plin. Pan. 62; – endel. ogf. (efterel.): at bekiendtgiøre; ∾ voluntatem suam heredibus, Dig.; — II) neutr.: at indtrænge el. indsnige sig hos nogen el. at opnaae noget el. at bringe det dertil; – penitus insinuare in causam, Cic. d. Or. 2, 35; et blandiri et suppliciter insinuare iis, a quibus petendum esset, id. ibd. 1, 20; cf. Manil. 4, 602.

insĭpĭdus, 3, [2.in–, sapidus]: ildesmagende, sapor, Jul. Firm. — †insĭpĭens, tis, adj., [2.in–, sapiens]: uforstandig, daarlig, dum; – nec quicquam insipiente fortunato intolerabilius fieri potest, Cic. Lael. 15; cf id. Fin. 2, 15: sermo insipientium; – compar., id.; superl., Senec.; df. — insĭpĭenter, adv.: uforstandigen, daarligen; ∾ sperare, Cic. d. Senect. 19; cf. Plaut. Mil. gl. 2, 6, 78; o. — insĭpĭentĭa, ae, f.: Uforstandighed, Daarlighed, Dumhed; – justa ab injustis petere, insipientia est, Plaut.; cf. Cic. Tusc. 3, 5: ut sapientia sanitas sit animi, insipientia autem quasi insanitas quaedam. — insĭpo, ŭi, 3, [1.in–, inus. sipo f. jacio, f. ogf. dissipo]: kaster deri el. derind el. derpaa; (forel.); ita insipito in ollam novam, Cato.

in.sisto, [1.in–], stiti, 3, v. n. (o. a.): staaer el. træder derpaa; gaaer derefter, eftersætter, trænger; bliver staaende, holder inde, dvæler; holder ud derved, driver ivrigen, giør mig stor Umage, beder indstændigen, odl.; – oftest c. dat.; ogf. m. in c. acc. el. abl., ogf. m. blot acc., el. c. inf.; — I) „egentl."; a) c. dat.; – ut ··· proximi jacentibus insisterent, (stode paa dem), Caes. B. G. 2, 27; quae (villae) margini (fluminis) insistunt, Plin. Ep. 8, 8; men insistendum ei (arbori) paullum videtur, (vi maa dvæle lidt ved dets Beskrivelse), Plin. 13, 30; – adeo effusis (hostibus) institerunt, ut etc., Liv. 26, 41; cf. Nep. Eum. 4; men Tac. Hist. 3, 77: ∾ perdomandae Campaniae, (holde ud derved); — b) m. in c. acc. el. c. abl.; ∾ in jugo, Caes. B. G. 4, 33; in quo (cingulo) qui insistunt, etc., Cic. d. Rep. 6, 20; cf. id. Verr. 4, 49: insistebat in manu Cereris dextra simulacrum Victoriae; – ∾ in sinistrum pedem, Quintil. 11, 3, 125; – men m. blot acc.; ∾ plantam, Plaut. Cas. 4, 4, 21; ∾ limen, (betræde), Virg. Aen. 6, 563; — c) c. infin.: at fare fort el. at blive ved dermed; ne quid tu huic temere insistas credere, Plaut. Capt. 3, 4, 53; ceteros ··· institit tueri, Nep. Att. 11; men ∾ flagitare, ut etc., Cic. Fam. 10, 16; — d) absol.: at staae stille, at blive staaende, at holde inde, odl.; – saepe etiam insistunt (stellae), vid. Cic. N. D. 2, 40; ut non referat pedem, insistet certe, id. Phil. 12, 3; quae quum dixisset paullumque institisset, id. Fin. 5, 25; cf. id. Orat. 56; men id. ibd. 66: ut aut citius insistendum sit, aut longius progrediendum; — II) „fig."; a) c. dat.; insistere omnes vestigiis laudum suarum, Liv. 5, 30; ∾ honoribus alicujus, (at betræde samme Ærestrin), Plin. Ep. 4, 8; ∾ studiis, Quintil., curae rerum, Plin.; — b) m. in c. acc.: holder fast derved, anstrænger mig derfor; – Age jam nunc insiste in dolos, Plaut. Mil. gl. 2, 4, 4; men Caes. B. G. 6, 5: totus et mente et animo in bellum Treverorum insistit; – men in pass. imperson.: utque ··· usque in exitium insisteretur, Tac. Ann. 2, 62; — c) m. blot acc.: insistite hoc negotium sapienter, Plaut. Mil. gl. 2, 3, 54; quonam igitur modo tantum munus insistemus, ut etc.? Cic. d. Or. 3, 45; ligel. Caes. B. G. 3, 8: nec satis constabat, quam rationem pugnae insisterent, (hvilken Stridsmaade de brugte); — d) absol.: beder indstændigen derom; institit, quantum potuit, ut etc., Augustin.; cf. Tac. Ann. 2, 60: insistentibus contra etc.

insĭtīcĭus, (-tius), 3; I) „egentl.": indpodet; df. ∾ mulus, Varr., (af forskielligartede Forældre); — II) „overf."; A) indbragt el. fremmed; ∾ sermo, Plin. Ep. 4, 3; — B) indsat el. indskudt derimellem; ∾ somnus, (Middagssøvn), Varr.; af — insĭtĭo,

onis, f., [1.insero]; I) „egentl.": Indpodning el. Podning; - non consitiones modo delectant, sed etiam insitiones, quibus etc., Cic. d. Senect. 15; — II) „overf."; A) det indpodede Træ, Pallad.; — B) Indpodningstiden, Ovid. Remed. 195.

*insĭtīvus, 3, ligesom insiticius; I) „egentl.": indpodet; ∾ pira, Hor. Epod. 2, 19; — II) „overf.": uægte, underskudsen; ∾ liberi, (uægte), Phaedr. 3, 3; cf. Cic. Sest. 47; men ∾ heres, (i. e. per adoptionem factus), Senec. Contr. 2, 9; men ∾ alimentum lactis, (der træder istedetfor Modersmelken), Gell. 12, 1; o. — insĭtor, oris, m.: som indpoder, Plin., Prop. 4, 2, 17; — [1.insero]. — 1. insĭtus, 3: partic. af 1.insero. — 2. insĭtus, us, m., [1.insero], ligesom insitio: Indpodning, Plin. 15, 15.

in.sŏcĭābĭlis, [2.in-], e: ikke til at forene med et andet el. med hinanden; c. dat., el. absol.; - anum ··· insociabilem nurui reddebat, Tac. Ann. 4, 12; ∾ regnum est, (Medregenter forliges ikke), id. ibd. 13, 17; indomita et insociabilis gens, Liv. 37, 1.

insōlābĭlĭter, adv., [2.in-, solor]: utrøsteligen; ∾ dolere, Hor. Ep. 1, 14, 8. — in.sōlātĭo, onis, f., [insolo]: Udsætten i el. for Solen; ∾ cerae, (Vorets Blegning), Plin. 21, 49. — insŏlens, [2.in-], tis, adj.: imod Sædvane, uvant dertil, (c. gen.); oftere absol.: usædvanlig, ubrugelig, umaadelig, odl.; — a) c. gen.; multitudo insolens belli, Caes. B. C. 2, 36; insolens malarum artium, Sall. Catil. 3; men insolens infamiae, Cic. Att. 2, 21; ∾ audiendi, quae faceret, Tac. Ann. 15, 67; - ogs. m. in, Cic. Sest. 56: non sum tam insolens in dicendo, etc.; — b) absol.; quid tu Athenas insolens? Ter. Andr. 5, 4, 4; nullum verbum insolens ··· ponebat, Cic. Orat. 8; - sjeld. ogs. om et Sted; regio insolens, (ubefolket, øde), Pallad.; — II) „fig.": umaadelig, overdreven; navnl. ogs. overmodig, stolt; - ∾ alacritate gestire, Cic. Tusc. 5, 14; ∾ laetitia, Hor. Od. 2, 3, 4, ostentatio, Cic. Parad. 6; - nihil umquam insolens etc., (intet overmodigt Ord), Nep. Timol. 4; non fuisse insolentem in pecunia, Cic. d. Or. 3, 84; cf. id. R. Am. 8; - compar., secundis rebus insolentiores, Hirt. B. G. 8, 13; superl., ∾ homines, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 12; ∾ nomen, Quintil. 1, prooem.

insŏlenter, adv. af insolens: usædvanligen, imod Sædvane; vulgo ··· an insolenter et raro etc., Cic. Inv. 1, 28; - ogs. altfor meget, overdrevent; his festivitatibus insolentius abuti, Cic. Orat. 52; - ogs. overmodigen, stolt; ∾ efferre se, Cic. Tusc. 4, 17; ∾ gloriari victoria, Caes. B. G. 1, 14; - in superl., Val. Max. 3, 2.

insŏlentĭa, ae, f., [insolens]: I) „egentl.": Usædvanlighed, det Uvante el. Paafaldende; - propter insolentiam fori judiciorumque, (fordi han ikke er vant til Retssager), Cic. R. Am. 31; ∾ disputationis, id. d. Or. 1, 22; ∾ rerum secundarum, id. Pis. 11; - ogs. ud. gen.; ex insolentia ··· insanire, Liv. 30, 42; - ogs. Umaadelighed; vid. Cic. Phil. 9, 6, hvor ∾ hujus seculi modsættes continentia majorum; — II) „fig."; A) det Paafaldende el. Affecterede i Udtrykket; ∾ verborum, (usædvanlige Ord), Cic. d. Or. 3, 13; ∾ peregrina, id. ibd. 12; f. ogs. id. Brut. 82 und. insania; — B) om Personer: Overmod, Stolthed; illa tua singularis insolentia, superbia, etc., Cic. Verr. 4, 41; cf. Nep. Ages. 5; ∾ ex secundis rebus, Sall.; - ogs. vilkaarlig Behandling; vid. Hor. Epod. 17, 75; ogs. in pl.: A noxiorum premitur insolentiis, Phaedr. 3, Epil. 31, o. Gell. 13, 20.

in.sŏlĕo, [1.in-], ēre, v. n., ligesom soleo: pleier, er vant; (forcl.); Insoletne mulier decimo mense parere? Caecil. ap. Gell. 3, 16; df. — insŏlesco, ĕre, v. n.: at hæve sig, at blive overmodig; - ne Romani ··· ad superbiam ··· insolescerent, Cato ap. Gell. 7, 3; per licentiam animus humanus insolescit, Sall. Catil. 6; cf. Tac. Hist. 2, 7.

in.sŏlĭdus, [2.in-], 3: utæt, tynd, svag; ∾ herba, Ovid. Met. 15, 203. — insŏlĭte, adv.: usædvanligen, Augustin.; af — in.sŏlĭtus, [2.in-], 3: uvant, usædvanlig; A) act.: uvant dertil; a) absol.; - cur feminas ··· insolitas invitasque prodire cogis? Cic. Verr. 1, 37; — b) m. ad; insolitum ad laborem exercitum (defatigare), Caes. B. C. 3, 85; — c) c. gen.; civitas insolita rerum bellicarum, Sall. Jug. 39; — B) pass.: uvant, ny, usædvanlig; - quae causa me ad hanc insolitam mihi loquacitatem impulerit, Cic. d. Or. 2, 88; novum et moribus veterum insolitum, Tac. Ann. 12, 37; - ogs. m. ut, Plin. Pan. 60: in principe ··· prope insolitum, ut se obligatum putet; - endel. m. acc. c. inf.; idque insolitum esse fieri, Dig.

insōlo, avi, atum, 1, v. a., [1.in-, sol]: udsætter i el. for Solen, (for at varmes el. tørres, osv.); - ∾ uvas per triduum, Colum.; men pass.: sic insolatur humus, (bliver opvarmet af Solen), id.; - men „overf.": lepidis diebus et insolatis, (paa Solskinsdage), id.

†in.sŏlūbĭlis, [2.in-], e; I) „egentl.": uopløselig; ∾ vinculum, Macrob.; — II) „fig."; A) „alm.": ubetalelig; beneficium creditum insolubile est, Senec. Benef. 4, 12; — B) „bes.": ikke til at gjendrive, ubestridelig; - ubi est signum insolubile, ibi ne lis quidem est, Quintil. 5, 9, 3; df. — insŏlūbĭlĭtas, atis, f.: Uopløselighed, quaestionum, Sidon.; o. — insŏlūbĭlĭter, adv.: uopløseligen, vinciri, Macrob.

insomnĭa, ae, f., [insomnis]: Søvnløshed; incitari insomniā, (ophidses deraf), Suet. Calig. 50; cf. Plaut. Merc. 1, 1, 25; - men in pl.: vigilare, neque insomniis, neque labore fatigari, Sall. Catil. 27; df. — insomnĭōsus, 3: søvnløs, som lider af Søvnløshed, Cato. — insomnis, e, [2.in-, somnus]: søvnløs; insomnes magis, quam pervigiles (milites), Tac. Ann. 1, 65; ∾ draco, Ovid.; — II) „poet. overf.": insomnis nox, (hvori man ikke sover), Virg.; ∾ cura, Lucan. — 1. insomnĭum, i, n., [1.in-, somnus], ligesom ἐνύπνιον: en Drøm, Tac.; ogs. in pl.: insomnia, Drømme; ∾ falsa, Virg. Aen. 6, 897; cf. Tibull. 3, 4, in. — 2. insomnium, i, n., [2.in-, somnus]: Søvnløshed, sædv. in pl.; horsum te adigent insomnia, Ter. Eun. 2, 1, 13; cf. Plin. 20, 33.

in.sŏno, [1.in-], ŭi, 1, v. n. (o. a.): at tone el. larme el. bruse deri el. derpaa; - Boreae quum spiritus alto Insonat Aegaeo, Virg. Aen. 12, 366; - unda insonuit, Ovid. Met. 4, 688; - insonuit flagello, (knaldede dermed), Virg. Aen. 5, 579; men id. ibd. 7, 451: Verberaque insonuit, (lod smelde); men insonuit ··· nervus ab arcu, (klang el. surrede), Ovid. Met. 6, 286; - ∾ calamis, (spille derpaa), id. ibd. 11, 161; men insonuere tubae, (skraldede), Lucan.; insonuere cavernae, (gjenlode), Virg.; - quasi faucibus aliquid obstiterit, insonare, (romme sig), Quintil. 11, 3, 121.

in.sons, [2.in-], tis, adj.: uskyldig deri, uskyldig, uden Brøde; oftest absol.; ogs. c. gen. el. abl.; - insontem probri ··· accusare, Plaut.; cf. id. Bacch. 3, 3, 10; insontes, sicut sontes, circumvenire, etc., Sall. Catil. 16; - insontes publici consilii, Liv. 34, 32; men regni crimine insons, id. 4, 15; — II) „poet. overf.": uskadelig; ∾ Cerberus, Hor. Od. 2, 19, 29; ∾ casae, Ovid. Trist. 3, 10, 66; ∾ oliva, Stat. — insŏnus, 3, [2.in-, sonus, i]: uden Lyd, uden Larm; (efterel.); ∾ vestigia, Appul.; — II) „overf.": ∾ litterae, (i. e. mutae), id.

insōpĭbĭlis, e, [2.in-, sopio]: ikke til at dysse i Søvn; df. „overf.": ∾ ignis, (uudslukkelig), Capella. — in.sōpītus, [2.in-], 3: som ikke er dysset i

Søvn; vf. søvnløs, vaagen, draco, Ovid. Met. 7, 36; - vf. „overf.": ∾ ignis, (uudslukkelig), Claudian. — in.sordesco, [1.in-], dŭi, v. n. inch.; (eftercl. Ord): at blive smudsig el. hæslig, Sidon.; - men „overf.": nimbis insorduit aether, Rutil. Itin. 1, 617.

inspargo, insparsus: s. und. inspergo. — in.spatians, tis, partic., [1.in-, spatior]; ∾ inter flammas, (spadserende derimellem), Prudent. — in.spĕciatus, [2.in-], 3: uformet, uden Gestalt; ∾ substantia, Tertull. — in.spĕcĭōsus, [2.in-], 3: hæslig; non insperiosus puer, Petron.

*inspectatĭo, onis, f.: Besiuen el. Besiuelse; in pl., Senec. N. Qu. 1, 7; o. — inspectātor, oris, m.: = inspector, Symmach.; inc.; — [inspecto]. — inspectĭo, onis, f., [inspicio]; I) „egenl.": Beseen el. Beseelse; - prima inspectione agri, Colum.; - ∾ (tabularum: deres Undersøgelse el. Revision), Quintil. 5, 5, 2; — II) „fig.": Betragtning, Undersøgelse; - artium aliae positae in inspectione, id est, cognitione et aestimatione rerum, id. 2, 18, in.

inspecto, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), frequ. af inspicio: seer derpaa, beseer, betragter; - Illinc procul nos istuc inspectabimus, Plaut. Poen. 3, 3, 69; - men ud. acc.; ∾ per impluvium, id. Mil. gl. 2, 2, 18; ligel. absol.: inspectante me, (i mit Paasyn), Cic. Fam. 1, 9; cf. Caes. B. C. 2, 20. — inspector, oris, m., [inspicio]: som beseer el. betragter noget; ∾ siderum, Plin. 37, 28; - eftercl. ogs. Opsynsmand, Dig.; — vf. fem. inspectrix, īcis, Ambros. — 1. inspectus, 3: partic. af inspicio. — 2. inspectus, us, m., [inspicio]: = inspectio; oculis inspectu minacibus, Appul.; - men „fig.": animus ··· liber ad inspectum universi, Senec. Ep. 92.

in.spērābĭlis, [2.in-], e: ikke til at haabe, uhaabet; ∾ pacem et victoriam etc., Gell. 4, 18. — in.spērans, [2.in-], tis, adj.: imod el. udenfor nogens Haab el. Forventning; - insperanti mihi, sed valde optanti, cecidit, ut etc., Cic. d. Or. 1, 21; cf. Ter. Andr. 3, 4, 21, o. Cic. Marc. 7. — *in.spērāte, adv.: uhaabet; - compar., Val. Max. 3, 8; o. — in.spērāto, abl. som adv.: s. und. flgd.; af — in.spēratus, [2.in-], 3: uhaabet, uformodet, gaudium, Ter., praesidium, Cic. Phil. 10, 11; - ogs. absol.: Insperata accidunt magis saepe, quam quae speres, Plaut. Most. 1, 3, 40; - ogs. i Tiltale: O salve insperate ··· frater, id.; ligel. in superl.: Hanno, insperatissime mihi ··· salve, id. Poen. 5, 3, 8; - men ogs. om Uheld; ∾ et necopinatum malum, Cic. Tusc. 3, 13; cf. Liv. 3, 26; — b) som adv. mærkes: ex insperato, Liv. 2, 35, ogs. insperato, (abl.), Lucil. ap. Non., Appul.: uhaabet, uformodet.

inspergo, spersi, spersum, 3, [1.in-, spargo]: strøer el. sprænger el. spreder derpaa el. deri; - ∾ molam et vinum, Cic. Div. 2, 16; ∾ farinam potioni, (ogs. in potione), Plin.; - ogs. bespræ̈nger, oleam sale, Cato; — II) „overf." o. „alleg.": inspersos ··· corpore naevos etc., Hor. Sat. 1, 6, 67; — not.: s. inspergo, inspersus, findes ogs. inspargo, insparsus, Plin.; vf. — inspersĭo, onis, f.: Strøen el. at strøe derpaa; ∾ cineris, Pallad. — 1. inspersus, 3: partic. af inspergo. — 2. inspersus, us, m., [inspergo]: = inspersio; inspersu cineris, Appul.

inspĭcio, spexi, spectum, 3, v. a. (o. n.), [1.in-, specio]: seer el. skuer derind el. ind deri; I) „egenl."; - quum Romam inspexerit Eos, (har kastet sit Lys derind), Ovid. Fast. 4, 389; cf. Virg. Aen. 2, 40; hvf. ogs. pass., Ovid. Met. 12, 41: Unde quod est usquam ··· Inspicitur; - ogs. at efterseer el. efterlæse; ∾ libros, Plaut.; ∾ leges nostras, Cic. Balb. 14; cf. Liv. 3, 25; men Ovid. Trist. 3, 1, 9: Inspice, quid portem; — B) „bes.": beskuer el. betragter noie (el. i en vis Hensigt); ∾ (candelabrum), Cic. Verr. 4, 28, aedes, Plaut. Most. 3, 2, 65; ligel. in inspiciendo agro, Colum.; - ∾ rationes, (efterseer, prøver), Trajan. ap. Plin. Ep. 10, 57; cf. Liv. 6, 27: inspecto aere alieno; ∾ singulos milites, (mønstrer dem), id.; cf. Cic. Caecin. 21; - ∾ exta, Ovid. Met. 15, 577, fibras, ibd. 137; cf. Tac. Hist. 2, 78; - ∾ res sociorum, (undersøge og ordne deres Anliggender), Liv. 21, 6; — not.: for acc. findes ogs. in, Ter. Ad. 3, 3, 61: Inspicere, tamquam in speculum, in vitas omnium jubeo; ligel. findes: intro inspice, Plaut. Bacch. 1, 1, 71; — II) „fig.": betragter (med Sielen), undersøger el. eftergransker, lærer at kiende, giennemskuer; - ∾ aliquem a puero, vid. Cic. Phil. 2, 17; cf. Liv. 6, 41; qui ··· quid deceat, inspexerit, Quintil. 11, 1, 8; inspice, an possit fieri, Martial. 1, 55; inspectus experimentis, Colum.; cf. Cic. Fin. 3, 19; vf. — inspicium, i, n.: sild. Biform f. inspectio, Tertull. — in.spico, [1.in-], are, v. a.: tilspidser; ∾ faces ferro, Virg. Ge. 1, 292.

*inspīrāmentum, i, n.: Indblæsen, Indgivelse; - inspiramentis inserere, Coel. Aur. — inspīrātio, onis, f.: = flgd.; vf. „overf.": ∾ litteraria, (Begeistring), Solin.; o. — inspīrātor, oris, m.: som indblæser el. indgiver; vf. „overf.": ∾ furoris Apollo, Coel. Aur.; — [inspiro]. — in.spīrĭtālis, [2.in-], e: = non spiritalis, Paul. Nol.

in.spiro, [1.in-], avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr. el. c. dat.: at blæse deri; - ∾ conchae, Ovid. Met. 1, 331; men inspirantes ramis arborum aurae, Quintil.; - ∾ litterae, Gell. 2, 3: at udtale el. sætte spiritus asper el. „h" foran et Bogstav; — II) act. el. c. acc.; A) „egenl."; a) at blæse deri; ∾ foramen, Plin.; granaria aquilonibus inspirentur, Colum.; — b) at blæse el. ved Blæsning at bringe ind deri; vid. Plin. 34, 32; - ∾ venenum morsibus, (indblæse el. indbringe deri), Virg. Ge. 4, 236; ∾ animam homini, Colum.; — c) frembringer ved at blæse; ∾ sonum fistula, Gell. 1, 11; — B) „fig.": indblæser el. indgiver; - Occultum inspires ignem (ei), Virg. Aen. 1, 688; ∾ alicui iram, misericordiam, Quintil., fortitudinem, Curt.; - ∾ magnam mentem etc., vid. Virg. Aen. 6, 11; - ogs. absol.: inspirari, at begeistres, Justin. 41, 1; vates inspirati, id.; - ogs. om Taleren og om Foredraget: quibus viribus inspiret (orator sc. audientes), Quintil. 2, 5, 8.

inspissātus, [1.in-], 3: som er bleven tyk el. fast; - ∾ caro (in tubere), Veget. — in.spŏlĭātus, [2.in-], 3: ikke plyndret, Quintil. 7, 1, 33; - ogs. om Ting; ∾ arma, Virg. Aen. 11, 594. — in.spūmo, [1.in-], are, v. n.: skummer (af Harme), Tertull. — in.spŭo, [1.in-], 3, v. n.: spytter derhen el. derpaa; a) c. dat.; - et oculis jumentorum inspuitur, Plin. 31, 45; — b) m. in c. acc.; - inspuo alicui in frontem mediam, Senec.; ∾ in faciem alicujus, id. — inspūto, are, v. a., frequ. af inspuo: bespytter, aliquem; vid. Plaut. Capt. 3, 4, 21 o. 23.

†in.stābĭlis, [2.in-], e; I) „egenl.": ikke til at staae paa, vaklende, usikker; - Sic erat instabilis tellus, innabilis unda, Ovid. Met. 1, 16; ogs. locus ··· ad gradum instabilis, Tac. Ann. 1, 64; ∾ ingressus, Liv.; ∾ vestigium, Plin. Pan.; - vf. som ikke staaer fast, som drives hid og did; ∾ et fluctuans acies, Liv. 9, 35; ligel. ∾ hostis, id. 27, 18, (som ikke holde Stand); - men ∾ membrum (orationis: uden Holding), Quintil. 9, 4, 126; — II) „fig.": ubestandig, foranderlig; - ∾ et celerem motum habere, vid. Caes. B. G. 4, 23; nihil tam instabile et fluxum, quam fama potentiae non sua vi nixa, Tac. Ann. 13, 19; men ∾ animos (apium: deres Flygtighed), Virg. Ge. 4, 105; vf. — instābĭlĭtas, atis, f.: Ustadighed, Foranderlighed; ∾ lunae, Arnob.; - men ∾ mentis: Sindssvaghed, Plin. 24, 102; o. —

instābĭlĭter, adv.: ustadigen, ubestandigen; ∾ fluidum (genus humanum), Augustin.

†instans, tis: partic. af insto; vf. — instanter, adv.: paatrængende, heftigen; ∾ dicere, Quintil.; - compar., id.; superl., Appul.; o. — instantĭa, ae, f.; I) „egentl.": det nærmest Forestaaende, det Nærværende, Cic. Fat. 12, inc.; - vf. Indtrængen el. at paatrænge sig; ∾ fraudis, Nigid. ap. Gell. 9, 12; - ogs. det Indtrængende i Foredraget, Plin. Ep. 5, 8; — II) „fig.": Vedholdenhed, vedholdende Flid; quid est enim, quod haec instantia efficere non possit? Plin. Ep. 3, 5; - ogs. alm.: Vedholdenhed, Vedbliven; omissa est repetendi debiti instantia, Dig.

instar, n. indecl.: Billede, Afbildning, Udkast; Gestalt, Anseelse, Værd: - quod primum instar operis fuit, (det første Udkast dertil), Plin. 34, 18; men Liv. 28, 17: parvum instar eorum, quae etc., (lidet Forbillede deraf); — B) „bes." kan ogs. instar (m. o. ud. gen.) hede; a) ligesom; - quae (Erana) fuit non vici instar, sed urbis, Cic. Fam. 15, 4; instar montis equus, Virg. Aen. 2, 15; cf. Caes. B. G. 2, 17; — b) omtrent; (cohortes quasdam), quod instar legionis videretur, etc., Caes. B. C. 3, 66; cf. Hirt. B. Al. 19; men (epistolarum) instar septuaginta etc., Cic. Att. 16, 5; — c) Gestalt, Udseende; - quantum instar in ipso, Virg. Aen. 6, 866; terra ··· quasi puncti instar obtinet, Cic. Tusc. 1, 17; — d) Værd; - vix minimi momenti intar habere, id. Off. 3, 3; unus ille dies mihi immortalitatis instar fuit, quo etc., id. Pis. 22; men om Hector, Ovid. Her. 16, 368: Unus is innumeri militis instar fuit; cf. Cic. Brut. 51; men mortis instar putant etc., id. Off. 2, 20; — not.: „efterel." findes ogs. ad instar, (f. instar); saal. ad instar castrorum, Justin.; ad instar proprietatis, Dig.

*instaurātīcĭus, (-tius), 3: hørende til en Fornyelse; ∾ dies, Macrob., (paa hvilken Skuespillene fornyes el. gientages); — instaurātĭo, onis, f.: Fornyelse, Gientagelse, ludorum, Cic.; cf. Liv. 2, 36: ludi forte ex instauratione magni parabantur; - ∾ templorum, (deres Istandsættelse), Eumen. Pan. ad Constant.; o. — instaurātīvus, 3: fornyet el. gientagen; itaque, ludis intermissis, instaurativi constituti sunt, Cic. Div. 1, 26; — [flgd.].

instauro, avi, atum, 1, v. a.; [efter Varr. besl. m. instar]: fornyer, gientager; ∾ novum de integro bellum, Liv. 37, 19; ∾ scelus pristinum, Cic. Verr. Act. 1, 4; cf. id. R. Am. 53; men ∾ societatem, Suet. Ner. 51; - ogs. i Religionssproget; ∾ Latinas, Cic. Qu. Fr. 2, 6; ∾ sacrificium, id.; cf. Tac. Hist. 2, 70, o. Virg. Aen. 4, 63; — B) „bes." ogs.; ∾ vina, Plin. 14, 25, (give dem deres forrige Godhed tilbage); - ∾ sibi monumenta, (at opreise), id. 34, 3; — II) „poet. overf.": opfrisker, opmuntrer; instaurati animi, Virg. Aen. 2, 451; — B) giengielder; Di, talia Grajis Instaurate, Virg. Aen. 6, 530.

in.sterno, [l.in-], strāvi, strātum, 3, v. a.: kaster el. breder derover, bedækker dermed; - si caverna palea insternatur, Plin. 19, 26; equus instratus speciosius (med kostbarere Opsadling), quam etc., Liv. 29, 7; men Virg. Aen. 2, 722: humeros (acc. graec.) ··· insternor pelle leonis, (kaster derom); toro modice instrato (cubare), Suet. Aug. 73; - ogs. c. dat.: at kaste el. anbringe derpaa el. derover; - ∾ pulpita tignis (dat.), Hor. A. P. 279; men ∾ se ignibus, (styrte sig deri), Stat. Theb. 12, 800; — not.: instratum, i, n.: Dækken (el. Hestedækken, odl.), Cato.

*instīgātĭo, onis, f.: Ophidselse, Opmuntring; ∾ auditorum, Auct. ad Her. 2, 30; ogs. in pl.: ∾ novercales, Dig.; — instīgātor, oris, m.: en Ophidser el. Opmuntrer; sibi quisque dux et instigator, Tac. Hist. 1, 38; vf. — instīgātrix, īcis, f., id. ibd. 51; o. — instīgātus, us, m.: Ophidselse; instigatu alterius, Dig.; — [flgd.].

instīgo, avi, atum, 1, v. a., [efter Doederl. er instigare af instinguere, ligesom jugare af jungere]: ophidser el. opirrer; tilskynder el. opmuntrer, aliquem, Ter. Phorm. 5, 7, 76; men instigante te, (paa din Tilskyndelse), Cic. Pis. 11; vires instigat virtus, Stat.; - ∾ Romanos in Hannibalem, Liv. 33, 47, aliquem in arma, Vell. 1, 12; - ogs. c. inf., Lucr. 4, 1075.

instillātĭo, onis, f.: Dryppen deri el. derpaa; ∾ lactis, Plin. 29, 39; af — in.stillo, avi, atum, 1, v. a.: drypper el. lade dryppe deri el. derpaa; - ∾ oleum (lucernae), Cic., oleum caulibus, Hor., merum in ignes, Ovid.; vascula ··· sensim instillatis complentur, Quintil.; — b) „poet." ogs.: at bedryppe, at falde draabeviis derpaa; quae saxa assidue instillant Caucasi (guttae), Cic. Tusc. 2, 10, (ex Aeschylo); — II) „fig.": indgiver el. bibringer (ligesom draabeviis); - ∾ praeceptum auriculis, Hor. Ep. 1, 8, 16; cf. Cic. Att. 9, 7: quae (litterae) mihi quiddam quasi animulae instillarunt, (al. restillarunt).

instĭmŭlātor, oris, m.: en Ophidser; ∾ et concitatore seditionis, Pseud.Cic. p. Dom. 5, (al. stimulatore), inc.; af — in.stĭmŭlo, [l.in-], are, v. a.: ophidser; Latias Saturnia Bacchas Instimulat fictis insidiosa sonis, Ovid. Fast. 6, 508.

instinctor, oris, m., [instinguo]: som ophidser dertil; ∾ sceleris, Tac. Hist. 1, 22; ∾ belli, id. — 1. instinctus, 3: partic. af instinguo. — 2. instinctus, us, m., [instinguo]: Ophidselse el. Tilskyndelse el. Opmuntring dertil; - sædv. in abl.; milites instinctu decurionum transiere in partes, Tac. Hist. 1, 70; - ogs. Indskydelse, Begeistring; quae (oracula) instinctu divino afflatuque funduntur, Cic. Div. 1, 18; men instinctu quodam, Plin. Pan. 73, (efter et slags indre Drift).

in.stinguo, [l.in-], stinxi, stinctum, 3, v. a., [besl. m. στίζω, d. e. stikker]: ophidser, opmuntrer; - ∾ aliquem ad eloquentiam ··· affectandam, vid. Gell. 17, 20; — II) oftest in partic.: instinctus, 3: ophidset el. tilskyndet el. dreven dertil; - his vocibus instinctos milites etc, Liv. 9, 40; - instinctus furiis, id. 1, 47; cf. Cic. Verr. 5, 72; - instinctus divino spiritu vates, Quintil. 12, 10, 24.

in.stīpo, [l in-], are, v. a.: stopper deri, ficus naribus, Sext. Emp.; ∾ (vinum) in culeum, (fylde derpaa), Cato. — in.stīpŭlor, [l.in-], atus sum, 1, v. dep. a., ligesom stipulor: lader mig love el. tilsige, (fercl. Ord); - quas minas abs te est instipulatus, Plaut. Pseud. 4, 6, 7.

instĭta, ae, f., [insisto, institum]; I) Bord el. Garnitur (falbala) nedenom den romerske Damekiole (stola); vid. Hor. Sat. 1, 2, 29, ogs. Ovid. A. A. 1, 32; - men id. ibd. 2, 600, „meton.": Luditur in nostris instita nulla jocis, (ingen ærbar Matrone); — II) sitd.: Baand el. Line, Petron. Sat. 20; ogs. Sengegiord el. Sofagiord), id. ibd. 97; ogs. f. taenia, Stat. — instĭtĭo, onis, f., [insisto]: Stilleſtaaen; institiones stellarum, Cic. Tusc. 1, 25.

instĭtor, oris, m., [quod negotio gerendo instat, Dig.]: Kræmmer el. Smaahandler, Høker el. Vertshusmand, odl.; institor mercis, Liv. 22, 25; ∾ cauponum, Dig., popinarum, Senec.; habet institores aqua, (ogs. Vand bliver solgt), Senec.; amata ··· institoribus, (som besøges af dem), Hor. Epod. 17, 20; - ogs. Modehandler, odl.; vid. Ovid. A. A. 1, 421, o. Prop. 4, 2, 38; men vestis institores, (som sælge syede Klæder), Plin. 18, 60; men „fig.": ambitiosus institor eloquentiae, (som praler dermed), Quintil. 8, 3, 12; vf. — instĭtōrĭus, 3: der angaaer institores el. Udsælgere; ∾ actio, ogs. absol. institoria (sc. actio:

en saadan Proces), Dig.; - ogs. som subst.: institorium, i, n.: Kroholdt el. Udsalg, Suet. Ner. 21.

instĭtŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a. (o. n.), [1.in-, statuo]; oprdl.: stiller el. sætter el. bringer ind deri el. derind; - arborem ab ipso institutam etc., (som var plantet af ham), Suet. Galb. 1; - men comiſt: argumenta in pectus multa institui, (har samlet i mit Indre), Plaut. Most. 1, 2, 2; cf. Ter. Ad. 1, 1, 13; - men Caes. B. G. 3, 8: ∾ remiges ex provincia, (bringe sammen); — B) „bes." ogs.: opforer, bygger; - ∾ turres, Caes. B. G. 5, 50, naves, id., pontem, id., exedria, Cic.; men „poet.": amphora coepit Institui, Hor. A. P. 22; - ogs. anlægger el. indretter, metalla, (Biergværker), Liv. 39, 24, vineas, (Vinbierge), Cic., segetes, (Kornagre), Varr., plantaria, (Træskoler), Plin., officinam, Cic., bibliothecam, Plin.; — II) „fig."; A) „alm.": foretager, c. inf.; vid. Nep. Alcib. 5; df. sædv.; a) begynder derpaa; ∾ historiam, vid. Cic. Leg. 1, 3; ∾ viam, Qu. Cic. Pet. Cons. 14; - ogs. absol.: perge, ut instituisti, Cic. d. Or. 2, 28; ogs. c. inf., id. Fam. 7, 19, (s. ogs. ovenf.); - institutum iter, Hor., opus, Quintil.; institutum ordinem sequi, id.; — b) anstiller, holder, delectum, Caes., sermonem, id. B. G. 5, 36; ∾ convivia, Suet., dapes, Virg.; — c) indforer el. indstifter, censum, Liv. 1, 42, dies festos, id. 2, 21, ludos, Ovid. Met. 1, 446; — B) „bes." ogs.; a) tilveiebringer, forskaffer; - ∾ sibi quaestum sine impendio, Cic. Quint. 3; ∾ aliquos sibi amicos, id. Verr. 4, 9; men ∾ iniquam legem periculis hominum, (indfore el. anvende derpaa), id. Mur. 28; — b) indretter el. ordner paa en vis Maade, actionem, Cic. Mur. 9, similem rationem operis, Caes. B. C. 1, 42; familia bene instituta, (vel indrettet el. ordnet), Quintil. 10, 3, 19; - ogs. absol.: indretter saa el. saa, m. flgd. ut; instituit, ut ipsi dicerent, etc., Cic. Fin. 2, 1; ligel. c. inf.: ut quotannis facere instituerat, Caes. B. G. 5, 1; — c) anordner el. forordner, legem, Cic., poenam, id.; men „poet." m. acc. c. inf., Virg. Aen. 6, 143; ogs. m. conj. efter d. udfaldne ut, vid. Suet. Caes. 41; - ∾ aliquem cum tutorem, tum etiam heredem secundum, (beskikke dertil), Cic. Fam. 13, 61; hvs. pass.: heres bonis omnibus institutus, Plin. 7, 36; — d) danner el. former, underviser el. oplærer; - ∾ mores, Quintil.; cf. Cic. Verr. 3, 69; ∾ aliquem artibus, vid. Quintil. 1, 3, 18; ∾ lyra, id., ad lectionem, id., in aliquid, id. 1, 11, in.; - ogs. c. inf.: ∾ aliquem Latine loqui. Colum.; - ogs. at afrette, boves, id.; — III) af partic. institutus, 3, er subst. institutum, i, n.: Forehavende, Hensigt, Plan; - ad hujus libri institutum illa nihil pertinent, Cic. Top. 6; — B) df. ogs.; a) Indretning el. Forfatning, Vis el. Maade el. Færd; - meo instituto usus etc., Caes. ap. Cic. Att. 9, p. 8; me oblitum instituti mei, Cic. Att. 4, 18; institutum vitae capere, (gribe en Leveplan), id. Fin. 4, 15; - bes. ogs. offenlig Vedtægt el. Regel; institutis patriae parere, Nep. Ages. 4; cf. id. praef.; — b) erkiendt Forskrift el. Forpligtelse; cur militem ex instituto non dedisset? Liv. 6, 10; — 2) Regel el. Lære el. Lærdom; abundare praeceptis institutisque philosophiae, Cic. Off. 2, 1; optimis institutis mentem infantium informare, Quintil. 1, 1, 16.

*instĭtūtio, onis, f.; I) „alm.": Indretning, Anordning, Beskaffenhed; - neque dici potest, in ulla rerum institutione non esse aliquid extremum et perfectum, Cic. N. D. 2, 13; - ogs. Bestemmelse, Fremgangsmaade, Plan; - conservans rationem institutionemque nostram etc., Cic. Att. 1, 17; — II) „bes.": Oplærelse el. Undervisning; prima illa puerili institutione, Cic. d. Or. 2, 1; Graecis institutionibus eruditi, id. N. D. 1, 4; o. — instĭtūtor, oris, m.: en Begrunder el. Stifter, urbium, Ammian.; - ogs. „fig.": en Lærer, Lamprid.; — [instituo]. — instĭtūtum, i, n., o. institutus, 3, partic.: s. und. instituo.

insto, stĭti, statum, are, v. n. (o. a.), [1.in-, sto, steti, etc.]; I) „egenl.": at staae deri el. derpaa; c. dat., el. m. in c. abl., el. c. acc. comm., el. absol.; - instare jugis, Virg. Aen. 11, 529; instans in medio triclinio, Suet. Tib. 72; - men comiſt o. „alleg.": rectam ··· instas viam, (du er paa rette Vei, du har Ret), Plaut. As. 1, 1, 29; — B) „bes.": at være meget nær el. at nærme sig, navnl. i Krigssproget; cum legionibus instare Varum, Caes. B. C. 2, 43; — b) ligel. i Krigssproget: at sætte el. trænge ind derpaa, at eftersætte el. forfolge; ligel. c. dat., ogs. c. acc., ogs. absol.; - cedenti instaturum alterum etc., Liv. 10, 36; quum ··· audacius instaret hostes, etc., Nep. Ep. 9; men Caes. B. C. 1, 80: instabat agmen Caesaris; cf. Cic. Verr. 1, 26: ferro instare, (bruge Vold); ogs. pass. impers.: ubi instabatur, cedens, Tac. Ann. 3, 21, — II) „fig."; A) „overf."; 1) om Begreber: at nærme sig, at forestaae, odl.; - poenas ··· aut instare jam plane, aut etc., Cic. Catil. 2, 5; quum illi iter instaret, (da han havde en Reise at giore), id. Att. 13, 23; tibi ab iis instat periculum, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 20; cf. Liv. 35, 32; - comiſt ogs. c. acc. (f. dat.); tantum eum instat exitii, Plaut. Poen. 4, 2, 96; - navnl. ogs. om Tiden: at nærme sig, at være for Haanden el. nærværende; noctem, quae instabat, antecapere, Sall. Catil. 58; — 2) om Personer: at anstrænge sig derfor, ivrigen at arbeide derpaa, c. dat., „poet." ogs. c. acc.; - instans operi regnisque futuris, Virg. Aen. 1, 504; cf. id. Ge. 2, 220; men currum rotasque ··· Instabant, (arbeidede ivrigen derpaa), Virg. Aen. 8, 433; ligel. instat mercaturam, spero, (driver en Handel), Naev. ap. Non.; te instante, (naar du trænger derpaa), Cic. Att. 3, 15; navnl. ogs. comiſt: Syre, insta, (skynd dig)! Ter. Ad. 2, 4, 14; ogs. findes instare sibi, (giore sig Umage), Auct. ad Her. 4, 56; — B) ment."; a) paastaaer, d. e. forlanger el. begierer ivrigen; m. ut o. ne, ogs. absol.; - tibi instat Hortensius, ut eas in consilium, Cic. Quint. 10; cf. Ter. Heaut. 5, 1, 22; uxor tua acriter instat, ne mihi detur, Plaut. Cas. 2, 5, 33; - cupienti atque instanti negare etc., Cic. d. Or. 1, 29; efficiunt instando etc., Liv. 2, 4; — b) paastaaer el. erklærer, vedbliver min Paastand el. Mening; ego negare factum, ille instat factum, Ter. Andr. 1, 1, 120; instat (sc. poscere recuperatores: holder ved at begiere dem), Cic. Verr. 3, 59; — III) partic. instans, tis, ogs. som adject.; — A) om Tiden: nærværende; - quae enim venientia metuuntur, eadem afficiunt aegritudine instantia, Cic. Tusc. 4, 6; cf. id. d. Or. 2, 25: ex controversia ··· futuri ··· instantis ··· facti, etc.; ligel. id Phil. 11, 10: de instanti bello etc.; — b) df. ogs. i Grammatiken, instans tempus, ligesom praesens tempus: den nærværende Tid, Charis.; — B) om en Handling, odl.: paatrængende, heftig, anstrængt, gestus, Quintil. 11, 3, 93; - compar., ∾ argumentatio, id. ibd., admonitio, Gell.; superl., ∾ petitio, Augustin.; - ogs. truende, rædsom; vultus instantis tyranni, Hor. Od. 3, 3, 3; eadem species ··· instantior, Tac. Hist. 4, 83.

instrāgŭlum, i, n., [insterno]: Tæppe, Dækken, odl., Cato. — instrātum, i, n., o. instratus, 3, partic.: s. und. insterno. — instrēnŭe, adv.: umandigen; df. m. Negation: non instrenue mori, Justin.; af — instrēnŭus, [2.in-], 3: udygtig, dorsk, feig; sædv. m. Negation; animi pudentis ··· non instrenui (signum), Ter. Heaut. 1, 1, 68; non instrenuo duce (opus esse), Suet. Vesp. 4.

instrĕpito, are, v. n. frequ.: at tone el. surre derom; floribus instrepitans (apis), Venant.; af — instrĕpo, [1.in-], ŭi, ĭtum, 3, v. n. (o. a.): at tone el. brage el. larme derved; - sub pondere ··· axis

Instrepat, Virg. Ge. 3, 173; - sild. ogs. c. acc. graec.; ∾ lamentabiles questus, Appul.

instrictus, 3: partic. af instringo. — instrīdens, tis, partic., [1.in-, strideo]: sydende deri; - fax ··· instridens pelago, Sil. 14, 435. — in.stringo, nxi, ctum. 3, v. a.: binder deri el. dermed, captivum vinculis, Quintil. decl.; - ogs. „fig.": dolore instrictus, Appul.

instructe, adv. af 1.instructus: med stor Tilberedelse, prægtigen; compar., ludos opulentius instructiusque fecit, quam etc., Liv. 1, 35. — in.structīlis, [2.in-], e: usammensøiet; ∾ anima, Tertull. — *instructīo, onis, f.; I) „egenl.": Opførelse, novi balinei, Traj. ap. Plin. Ep. 10, 35; men ∾ tubulorum in cloacas, (i. e. immissio), Vitruv. 5, 9; — II) „fig.": Anordning, Opstilling i en vis Orden; instructione ··· signorum etc., Cic. Caecin. 15; — B) sild. ogs. Undervisning, Veiledning, Arnob.; — instrūctor, oris, m.: en Anordner el. Besørger, convivii, Pseud.Cic. in Sen. 6; o. — instructūra, ae, f., ligesom instructio: Opstilling i Slagorden, Macedonum, Frontin. Strateg.; - ogs. „fig.": ∾ compositionis, Fronto; — [instruo]. — 1. instructus, 3: partic. o. adj. af instruo. — 2. instructus, us, m., [instruo]: Forsyning, Forraad; in abl.; - oratio, quocumque ingreditur, eodem est instructu ornatuque comitata, Cic. d. Or. 3, 6.

instrūmentum, i, n., [instruo]; I) „egenl.": Værktøi, Redskab, Instrument; hf. oftest in sing. som collect.: de til en Sysfel hørende Sager; - ∾ villae, (Avlsredskaber), Cic.; ligel. ∾ rusticum, Phaedr.; hverom ogs. absol. instrumentum, Cic. Verr. 3, 21; men absol.: in instrumento ac supellectili Verris (numerari), id. ibd. 4, 44, (imellem hans Indbo el. Bohave); - instrumentum artis, Hor. Sat. 1, 3, 131, (Haandværksredskaber): ∾ militare, Caes., o. ∾ belli, Liv., Cic.: Krigsfornødenheder, Vaaben, Proviant, osv.; - men ogs. er instrumentum: det enkelte Værktøi; pl. instrumenta, ogs. „poet." om Klædningsstykker, Ovid. Met. 14, 767, ogs. om en Prydelse, id. Trist. 1, 1, 9; - ∾ ciborum, Plin. 7, 51, (Fordøielsesorganerne); — II) „fig."; A) skrevet Document; instrumentum imperii, vid. Suet. Vesp. 8, o. id. Calig. 9; ∾ omne litis, Quintil. 12, 8, 12: Sagens samtlige Documenter; ∾ emptionis, Dig.; — B) Forraad, rigelig Forsyning; hvf. Cic. d. Or. 1, 36, „alleg.": in oratoris instrumento etc.; cf. id. ibd. 2, 31: hoc instrumentum causarum etc.; — b) Hjelpemiddel, Befordringsmiddel; instrumenta virtutis, Cic. Catil. 2, 5, ad obtinendam sapientiam, id. Leg. 1, 22; ∾ graviorum artium, id. Brut. 97, dicendi, Quintil.

in.strŭo, [1.in-], struxi, structum, 3, v. a.; I) „egenl.": sammenføier ordenligen, opfører el. bygger, muros, Nep., aggerem, Tac.; - ogs. indbygger el. indføier deri, contabulationem in parietes, Caes. B. C. 2, 9, tabulas in parietibus, Vitruv.; - ogs. anlægger, hortos, Colum.; — B) „bes." ogs.; a) opstiller i Slagorden, aciem, Caes.; cf. Cic. Catil. 2, 11; ∾ suos pugnae, Sallust.; ∾ (milites) in plures ordines, Liv. 8, 8; instructos acie ··· Teucros, Virg. Aen. 11, 449; cf. Liv. 4, 18; men comisk: jam instructa sunt mihi in corde consilia omnia, Ter. Phorm. 2, 2, 7; — b) indretter, besørger; ∾ apparatum belli, Liv. 7, 14; ∾ insidias in aliquo loco, Cic. Cluent. 66; ∾ fraudem, Liv. 23, 35; — c) forsørger el. forsyner med det Fornødne el. Tilhørende; - ∾ agrum, Liv. 6, 5, convivium omnibus rebus, Cic., mensas epulis, Ovid.; - ogs. udruster, socios armis, Virg., classem, Justin.; - ogs. forskaffer, mulieri aurum et ornamenta, Plaut. Mil. gl. 4, 1, 31; men ∾ filiam, (udstyre), Suet.; — II) „fig."; A) illa accusatio ··· a matre instruitur, (foranstaltes el. fremholdes af hende), Cic. Cluent. 6; men id. Verr. 4, 19: ∾ se ad judicium, (forberede sit Forsvar for Retten); — B) underviser, oplærer; ∾ aliquem scientia rei alicujus, Quintil.; cf. Cic. Coel. 30, o. id. d. Or. 3, 16; ligel. deique Ritibus instruitur, Ovid. Met. 6, 590; — III) partic. instructus, 3, ogs. som adj.; A) „alm.": rustet el. færdig, dimicationi, Liv. 1, 15, in tumultus, id. 22, 12, ad caedem, id. 21, 24; - ogs. absol.: fundus instructus, (med Besætning og Avlsredskaber), Dig.; cf. Cic. Off. 3, 14; - compar., ∾ copiae, (bedre rustede), Liv. 27, 45; superl., instructissimus artibus, Cic.; - ogs. m. ab; a jure civili, ab historia instructior, (kyndigere deri), Cic. Brut. 43; men id. d. Or. 3, 8: ad dicendum instructissimus a natura; men Hor. Ep. 1, 18, 25, (med Lune): decem vitiis instructior, (som har ti Feil flere); — B) „bes." o. „ment.": oplært, ad mortem contemnendam, Cic. Fin. 2, 17; - ogs. afrettet dertil; instructa pulchre ad perniciem, Ter. Heaut. 3, 1, 41; men absol.: accusatores instructi et subornati, Cic. Vatin. 1; cf. Virg. Aen. 2, 152.

in.stūdĭōsus, [2.in-]: der ikke gjør sig Umage derfor; c. gen. o. m. Negation; medicinae neque instudiosus, neque inexpertus, Appul. — instŭpens, tis, partic., [1.in-, stupeo]: uden Følelse; membrum, (som sover), Plin. — insuāsum, i, n.: etslags dunkel Farve, Plaut. Truc. 2, 2, 16. — in.suāvis, [2.in-], e: usød, ubehagelig; - herba cibo non insuavis, Plin.; non insuavis odor, Colum.; — II) „fig."; A) „overf." om Lyden: ubehagelig, stødende; vid. Cic. Orat. 47; - compar., quid insuavius etc.? Auct. ad Her. 3, 12; superl., insuavissima littera, Cic. Orat. 49; — B) „ment."; ∾ vita, Cic. Att. 10, 4; men Hor. Sat. 1, 3, 85: habeare insuavis, (vil ansees for inhuman); df. — insuāvĭtas, atis, f., dictionis: det Stødende el. Haarde i Udtrykket, Gell. 1, 21.

Insŭber, bris, m., Cic. frgm.; pl. Insubres, (brum o. brium): Insubrerne, gallisk Folk i d. Mailandske; Insubres condidere Mediolanum, Plin. 3, 21; in agro Insubrium Gallorum, Liv. 30, 18; cf. id. 5, 34; — ogs. adj: Insuber, bris, bre, eques, id. 22, 6; — not.: Insubris, f. Insuber, Spartian.

insŭbĭde, adv.: enfoldigen, tosset, disserere, Gell. 2, 2; af — in.sŭbĭdus, [1.in-], 3: enfoldig, Gell.; - compar., nihil istis imperitius, nihil insubidius, qui etc., id. 6, 1. — in.subtīlis, [2.in-], e: ufin, usleben; df. m. Negation: non insubtili ratione, (ret artigen), Dig.; — df. adv.: insubtiliter, ibd. — insubulum, i, n.: Væverstol el. Væverbom, Isid.

insucco, (avi), atum, 1, v. a., [1.in-, succus]: væder, befugter; lana oleo insuccata, (ogs. insuccanda), Colum. — in.sūdo, [1.in-], are, v. n.: sveder derover; - Quis (f. quibus, sc. libellis) manus insudet vulgi, Hor. Sat. 1, 4, 72; - ogs. absol.: at svede; si corpus dormientis insudat, Cels.

insuēfactus, 3, [1.in-, inus. insueo, facio]: som er vænnet el. afrettet dertil; ∾ equi, Caes. B. G. 4, 24. — in.suesco, [1.in-], ēvi, ētum, 3, v. n. o. a., inch.; I) neutr.: vænner mig el. bliver vant dertil; c. dat., Tac. Ann. 11, 29; - ogs. m. ad; ∾ ad disciplinam militiae, Liv. 5, 6; - oftere c. inf.: Nam qui mentiri ··· insuevit, Ter. Ad. 1, 1, 30; cf. Sall. Catil. 11, o. id. Jug. 8; — II) act.: vænner el. holder dertil; insuevit pater optimus hoc (acc.) me, Ut etc., Hor. Sat. 1, 4, 105; - men si pecus aquā insuescas, Colum.; - df. pass.: sic insuesci debent, id.; ita se a pueris insuetos, Liv. 24, 48; — not.: adj. insuetus, 3: f. und. 1.insuetus.

*insuēte, adv.: uvant, imod Sædvane, Coel. Aur.; compar., Augustin.; o. — insuētūdo, ĭnis, f.: Uvanthed, cibi, Spartian.; af — 1. insuētus,

[2.in-], 3: uvant; bf. I) uvant, som ikke er vant dertil; c. gen., ogs. c. dat., oftere c. inf., ogs. m. ad; - homines insueti laboris, Caes., operum, id., navigandi, id.; cf. Nep. Dion. 7; - insuetus moribus Romanis, Liv. 28, 18; insuetae operi manus, Tibull.; - insuetus vera audire, Liv. 31, 18; insueta vinci civitas, id. 4, 31; - eques insuetus ad stabilem pugnam, id. 31, 35; cf. Caes. B. C. 1, 78; — II) pass.: hvortil man ikke er vant, usædvanlig; oftest absol., sieldn. c. dat.; - ∾ limen Olympi, Virg. Ecl. 5, 56, iter, id. Aen. 6, 16, studium, Suet. Dom. 2; ∾ solitudo, Liv.; insueti fetus, (Misfostere), id. 21, 28; men id. 41, 2: quibus insuetus liberalior victus esset; — not.: n. pl. insueta, ogs. som adv.: usædvanligen; insueta rudentem (Cacum) etc., Virg. Aen. 8, 218. — 2. insuētus, 3: partic. af insuesco.

in.sufficiens, tis, adj., [2.in-, sufficio]: utilstrækkelig, c. dat., Tertull.; bf. — insufficientia, ae, f.: Utilstrækkelighed; bf. „overf.": Uvidsomhed, id. — insufflātio, onis, f.: Indblæsen el. Indblæsning deri; ∾ aceti naribus, Coel. Aur.; af — in.sufflo, [1.in-], avi, 1, v. a.: indblæser deri, Tertull.

insŭla, ae, f.: I) „egenl.": en Ø; ∾ Britannia, Cic.; ∾ Circes, Virg. Aen. 3, 386; - ogs. ethvert af Vand omgivet Jordsmon: vid. Liv. 2, 5; - bf. ogs. (som nom. pr., el. som Oversættelse af Νῆσος): en Del af Byen Syrakus, id. 24, 25; - f. ogs. und. deporto o. relego; — II) „overf."; insulae hed i Rom: de (oprdl. affondrede el. enkeltstaaende) Bygninger, der, som Leieboliger for den simplere Klasse, vare opforte bagved de Stores Palladser (domus); - fructus insularum, (Leie el. Indtægt deraf), Cic. Att. 16, 1; cf. id. Off. 3, 16; insula Clodii, id. Coel. 7; men Suet. Caes. 41: recensum populi per dominos insularum egit; cf. id. Ner. 38, o. Tac. Ann. 6, 45.

*insŭlānus, 3: paa el. fra en Ø; som subst., insulani, orum: Øboerne, Cic. N. D. 3, 18; o. — insŭlāris, e: hørende til en Ø, benævnt derefter; ∾ poena, (Forvisning dertil), Ammian.; — not.: insulares, pl.: Tempelvogtere, Justin. 32, 2; — insŭlārius, i, m.; I) som boer tilleie, Petron. Sat. 95; — II) Betient el. Slave, som indkræver Huusleien af insulae, Dig.; — insŭlātus, 3: som er bleven til en Ø: terras continentes ··· fluctibus insulatas, Appul.; — insŭlensis, e: = insularis, Solin., inc.; o. — insŭlōsus, 3: med mange Øer; ∾ mare, Ammian.; — [insula].

*insulse, adv.: uden Salt; bf. „fig.": smagløst, aandløst; vid. Cic. Att. 15, 4; ogs. m. Negation: non insulse interpretari, id. d. Or. 2, 54; - compar., Gell.; superl., id.; o. — insulsĭtas, atis, f.; oprdl.: Mangel paa Salt; bf. „fig.": Smagløshed, Forkerthed; - ∾ villae, Cic. Att. 13, 29; - men id. Brut. 82: insulsitatem et insolentiam (orationis) etc.; — [flgd.].

insulsus, 3, [2.in-, salsus]; oprdl.: uden Salt, usaltet, amurca, Colum.; bf. ildesmagende; cibus insulsior, Hieronym.; — II) oftere „fig.": smagløs, urimelig, dum; - non tam insulsus, quam non verecundus, Cic. Coel. 29; fatuus, insulsus, tardus, Ter. Eun. 5, 9, 49; men m. Negation: acuti, nec insulsi hominis etc., Cic. Tusc. 1, 8; cf. id. Or. 2, 64; men insulsissimus est homo, etc., Catull. 17, 12.

*insultābundus, 3, ligesom insultans: spottende, haanende, Augustin.; — insultātio, onis, f.; oprdl.: Springen derpaa, Springen el. Hoppen, (elephantorum), Solin.; — II) „fig.": haad el. haanlig Adfærd imod nogen, Forhaanelse, Bespottelse, barbarorum, Flor. 4, 12; cf. Quintil. 8, 5, 11; — insultātōrius, 3: haanende, spottende, verbum, Tertull.; — bf. adv.: insultatorie, Sidon.; o. — insultatrix, .icis, f.: Spotterske, Hieronym.; — [flgd.].

†insulto, avi, atum, 1, v. n. (o. a.), intens. af insilio; I) „egenl.": springer ind derpaa el. derimod; oftest c. dat.; „poet." ogs. c. acc., ogs. absol.; - ∾ solo, (om Rytteren), Virg. Ge. 3, 116; ∾ busto, Hor., rogis, Propert.; men fluctibus ··· insultavere carinae, Ovid. Met. 1, 133; cf. Tac. Ann. 2, 8; - ∾ (fores) calcibus, (sparke derimod), Ter. Eun. 2, 2, 54; cf. Virg. Aen. 7, 580: nemora avia matres Insultant thiasis; - men absol., id. ibd. 11, 599, o. id. Ge. 4, 10; — II) „fig.": behandler overmodigt el. krænkende, forhaaner, mishandler; - ∾ alicui in calamitate, Cic. Verr. 5, 50; ∾ jacenti, Ovid., casibus alicujus, id.; cf. Suet. Caes. 22; - ogs. ∾ in rem publicam, Cic. Mil. 32; cf. id. N. D. 2, 29; - ogs. ∾ aliquem, Sall. frgm. ap. Donat.; men Tac. Ann. 4, 59: ∾ patientiam et segnitiam alicujus; - „poet." ogs. ∾ morte alicujus, Prop. 3, 4, 24; - men absol: quippe impune se insultaturos etc., Liv. 2, 45; bf. — insultūra, ae, f.: Springen el. at springe deri, (in malum), Plaut. Mil. gl. 2, 3, 9; o. — insultus, us, m.; „fig.": Forhaanelse, Krænkelse, Lactant.

in.sum, infui, inesse, v. n. anom.; I) „egenl.": at være el. befinde sig deri el. derpaa, odl.; m. in, el. c. dat., ogs. absol.; - nummi in marsupio infuerunt, Plaut. Rud. 5, 2, 26; comae insunt capiti, Ovid.; nec digitis anulus ullus inest, id. Fast. 4, 658; - omnia, ut infuere ··· sistentur, (ligesom det var deri), Plaut. Rud. 5, 3, 3; cf. Lucr. 3, 1093; — II) „fig."; ligel. m. in, el. c. dat., el. absol.; - In amore haec omnia insunt vitia, Ter. Ad. 5, 3, 35; cf. Nep. Alcib. 1; ligel. Cic. Off. 1, 37: vitium aliquod inesse in moribus; - men quibus artibus prudentia major inest etc., vid. ibd. 42; cf. Sall. Catil. 20 o. 23; ligel. Tarda solet magnis rebus inesse fides, Ovid. Her. 17, 130; - inest tamen aliquid, quod etc., Cic. Phil. 11, 1; men inerat conscientia, m. acc. c. inf., (han var sig det bevidst), Tac. Agr. 39.

in.sūmo, sumpsi, sumptum, 3, v. a.; I) „egenl.": tager dertil; bf. sædv. anvender el. gior Udgift dertil el. derpaa; m. in, el. c. dat.; - ut nullus teruncius insumatur in quemquam, Cic. Att. 5, 17; cf. id. Inv. 2, 38; - paucos dies insumpsit reficiendae classi, Tac. Ann. 2, 53; — II) „fig.": anvender, bruger; ∾ operam libellis accusatorum, (sysselsætte sig dermed), Tac. Ann. 2, 53; - ogs. ∾ operam in re aliqua, id. Or. 29, men omnis cura ad speculandum hoc malum insumitur, Plin. 9, 70; - ogs. absol.: operam frustra insumere, Liv. 10, 18; — B) tiltager mig; - servum interficiendi domini animum insumpsisse, (havde fattet det Forsæt), Tac. Ann. 14, 41; dignas insumite mentes Coeptibus, Stat.; bf. — insumptio, onis, f.: Udgift, Bekostning, sportularum, (derpaa), Cod. Theod.

in.sŭo, [1.in-], sŭi, sūtum, 3, v. a.: indsyer deri, aliquem in culeum, vid. Cic. R. Am. 11, culeo, Senec.; cf. Ovid. Ib. 319; - ogs. indsyer el. broderer deri; insutum vestibus aurum, Ovid. A. A. 3, 131; men Virg. Aen. 5, 405: plumbo insuto etc.; — not.: Liv. 40, 51, læses ogs. insuerat, f. imposuerat, (havde paalagt).

in.sŭper, [1.in-], adv. o. praepos.; I) adv.: derover, ovenpaa; - cumulatis in aquas sarcinis insuper incumbebant, Liv. 22, 2; cf. Sall. Catil. 58: atque insuper camera etc., ogs. Lucr. 6, 190; — b) „poet." ogs. ovenfra; gravis insuper ictus etc., Lucan. 3, 610; — B) „overf.": ovenpaa, d. e. endnu dertil; - atque adjuret insuper, etc., Plaut. Amph. 3, 2, 8: si etc., insuper etiam poenas expetite, Liv. 3, 67; cf. Virg. Aen. 2, 593; - eftercl. ogs. insuper habere: at ringeagte, Gell. 1, 19, Appul.; — II) praepos. c. acc. el. abl.: over, ovenover; A) c. acc.; insuper eam aequationem pila struatur, Vitruv. 5, 12; — B) c. abl.; quo (tigno) insuper collocata erat materies, id. 10, 21.

in.sŭpĕrābĭlis, [2. in-], e: ikke til at overstige,

ufremkommelig; - ∾ transitus Alpium, Liv. 21, 23; ∾ via, id. ibd. 36; — II) „fig.": uovervindelig; genus insuperabile bello, Virg. Aen. 4, 40; cf. Ovid. Met. 12, 613; — B) „bef."; a) ∾ valetudo: uhelbredelig Svaghed, Plin. Ep. 2, 2; — b) ∾ fatum: uundgaaelig Skiebne, Ovid. Met. 15, 807; — df. adv.: insŭpĕrābĭlĭter, Augustin. — in.sŭpĕrātus, [2. in-], 3: uovervunden, uovervindelig; tolerantia rerum Spernebat cunctas insuperata minas, Cornel. Gall. 1, 33. — in.sŭpero, [1. in-], avi, 1, v. n.: er seierrig, seirer, Jul. Val. Res gestae Al. M.

in.surgo, [1. in-], surrexi, surrectum, 3, v. n. (o. a.); I) „egenl."; A) „alm.": hæver mig el. reiser mig derved el. dertil; c. dat., el. c. abl., ogs. absol.; - pariterque insurgite remis, Virg. Aen. 3, 560; men tenebras insurgere ponto, id. ibd. 9, 33; ogs. insurgens capite, (med Hovedet), Sil.; men c. acc.: insurgere jugum, (at bestige Bognen), Appul.; - ogs. hæver mig for at kaste; Altior insurgens ··· heros, Virg. Aen. 12, 902; - ogs. at reise sig (af et Fald); hvs. Tac. Germ. 29: si etc., insurgere haud licitum est; — B) „bef." ogs. „poet.": at reise sig, at opstaae; - Insurgat aquilo, quantus etc., Hor. Epod. 10, 7; s. ogs. overs. Virg. Aen. 9, 33, (hvor ogs. om en Støvsky): tenebras insurgere campis; - men om en Beliggenhed: at hæve sig i Veiret, at hvælve sig derover; pone tergum insurgebat silva, Tac. Ann. 2, 16; men silex ··· speluncae dorso insurgens, Virg. Aen. 8, 233; — II) „fig."; A) „overf.": at hæve sig, at blive mægtigere el. stærkere; - insurgere paulatim (sc. coepit Caesar, i. e. Augustus), Tac. Ann. 1, 2; ligel. Romanas opes insurgere, id. ibd. 11, 16; - men Ovid. Met. 9, 444: regnis insurgere alicujus, (hæve sig derimod); — B) „ment."; a) at hæve sig, at blive begeistret, odl.; - quibus mens pariter et oratio insurgat, Quintil. 12, 2, 28; insurgit aliquando (Horatius), id. 10, 1, 96; - ogs. om Stemmen, id. 11, 3, 13; — — b) anstrænger mig; invigilare publicis utilitatibus et insurgere, Plin. Pan. 66.

in.susceptus, [2. in-], 3: hvad man ikke paatager sig; ∾ vota, Albinov. 1, 197. — in.sustentābĭlis, [2. in-]: ikke til at udholde; ∾ dolor, Lactant. — insŭsurrātio, onis, f.: Tilhviskeu; hemmelig Indgivelse, Capitolin.; af — in.sŭsurro, [1. in-], avi, atum, 1, v. a. (o. n.): tilhvisker, cantilenam alicui, Cic. Att. 1, 19; men ∾ vota diis, (naar man ikke vil være sin Bøn bekiendt), Senec. Ep. 10; men Cic. Tusc. 5, 36: susurrus mulierculae insusurrantis alteri: hic est ille etc.; - men ogs. absol.: ad aurem (praetoris) familiariter insusurrare, id. Verr. 5, 11; cf. Suet. Calig. 22; - df. impers. pass.: sint aures tuae ··· non in quas ficte et simulate insusurretur, Cic. Qu. Fr. 1, 1, 4; — b) df. m. Lune: quoniam ··· etiam Favonius ipse insusurrat, m. acc. c. inf., (ved sin Susen minder derom), id. Acad. 2, 48. — insūtīcius, (-tius), 3: hvori noget bliver indsyet, asinus, Appul.; af — insūtus, 3: partic. af insuo.

in.tābesco, [1. in-], būi, 3, v. n. inch.: at svinde hen, at fortæres lidt efter lidt; ∾ morbo, Cic. N. D. 3, 35; quum ··· intabuissent pupulae, Hor. Epod. 5, 40; - men „poet.": intabescitque videndo Successus hominum (Invidia), Ovid. Met. 2, 780; cf. Pers. 3, 38; - ogs. c. dat.; ∾ dolori, Senec. ad Polyb. 24; — II) „overf.": at smelte, at opløses; ∾ igne cerae, Ovid. Met. 3, 487; cf. id. ibd. 14, 826.

in.tactĭlis, [2. in-], e: som ikke lader sig tage el. føle paa; sin intactile erit, etc., vid. Lucr. 1, 435. — 1. in.tactus, [2. in-], 3; I) „egenl.": urørt el. uberørt; - caput intactum buxo, (ukæmmet), Juvenal.; ∾ nix, (ubetraadt), Liv.; intacta cervice juvencae, (som ikke ere blevne spændte i Aaget), Virg. Ge. 4, 540; — II) „fig."; A) „overf.": uskadt el. ukrænket, (silva: hvori der ikke er hugget), Plin. 16, 2; regio intacta (sc. bello: uhærget), Curt.; ∾ Britannus, (ubetvungen), Hor. Epod. 7, 7; men ∾ juventus, Virg. Aen. 11, 419, (som ikke er medtagen i Krigen); cf. Liv. 5, 38; - ogs. m. ab: intactus ab sibilo, (ad hvem der ikke er peben), Coel. ap. Cic. Fam. 8, 2; cf. Justin. 2, 3; — B) „ment."; a) ikke behandlet, ikke forsøgt; nova intactaque ratione, Plin.; intacti carminis auctor, Hor. Sat. 1, 10, 66; cf. Virg. Ge. 3, 40; — b) intactus superstitione, Curt., cupiditate, Liv.; haud intacti religione animi (vir: der ikke var uden Tro paa det Overnaturlige), id. 5, 15; — 2) „bef." ogs. ren el. kydsk; intactior omni Sabina, (i. e. castior), Juvenal. 6, 162; Intacta Pallas, (jomfruelig), Hor. Od. 1, 7, 5; cf. Virg. Aen. 1, 349. — 2. in.tactus, [2. in-], us, m.: ligesom Uberørlighed; Tactus corporibus cunctis, intactus inani, Lucr. 1, 455.

intāmĭnātus, 3, [2. in-, inus. tamino, hvs. ogs. contamino]: ubesmittet; - virtus ··· Intaminatis fulget honoribus, Hor. Od. 3, 2, 18. — in.tardo, [1. in-], (avi), atum, 1, v. n.: dvæler deri el. derved, men alene in participp. intardans o. intardatus, Coel. Aur.

1. intectus, 3: partic. af intego. — 2. in.tectus, [2. in-], 3: ubedækket; dux ··· prope intectus, (næsten uden Klæder), Tac. Hist. 5, 22; intectis pedibus (incedere: uden Sko, med blotte Sandaler), id. Ann. 2, 59; — II) uforbeholden, aabenhiertig, alicui, (imod nogen), Tac. Ann. 4, 1.

intĕgellus, 3, dem.: saa nogenledes uskadt: ∾ aliquem praestare, Cic. Fam. 9, 10; cf. Catull. 15, 4; af — intĕger, gra, grum, [2. in-, tago, i. e. tango]; I) „egenl."; A) „alm.": urørt, uskadt, som er i uskadt Tilstand el. i god Behold; - forte is integer fuit, (ikke saaret), Liv. 1, 25; cf. id. 5, 38: integri intactique fugerunt; men Cic. Fin. 2, 11: ut integrum se salvumque velit (infans); — b) df. neutr. integrum: den tidligere ukrænkede Tilstand el. Velværen; in integrum restituere, (bringe tilbage dertil), Ter. Phorm. 2, 1, 11; cf. Caes. B. C. 3, 1; ogs. at skaffe nogen Opreisning, Suet. Caes. 16; — B) df. „bef.", a) uforbærvet el. uforvansket i sit Slags; - ut anteponantur integra contaminatis, Cic. Top. 18; ∾ fontes, (rene el. klare), Hor. Od. 1, 26, 6; ∾ aper, (som endnu er frisk, opp. vitiatus), id. Sat. 2, 2, 91; - ogs. sund el. frisk, corpus, Cels.; men corpora sana et integri sanguinis, Quintil. 8, prooem.; ∾ valetudo, Cic.; — b) uforandret el. uforanderlig; rem integram ad reditum suum esse, Cic. Off. 2, 23; cf. id. Fam. 13, 4; men re integra, id. Mur. 21, (opp. amisso jam tempore); ogs. m. flgd. ad, Caes. B. C. 1, 85; men ∾ certamen, (uafgiort), Liv.; cf. Tac. Ann. 3, 24; — d) som endnu er ny, som endnu ikke er brugt; ut uti possim causa hac integra, (som et nyt Paaskud), Ter. Hec. 1, 2, 5; - df. ogs. de integro, el. ab integro, Cic., ex integro, Suet., ligesom denuo, fra ny el. forfra; Magnus ab integro seclorum nascitur ordo, Virg. Ecl. 4, 5; — II) „fig.", A) „overf."; a) frisk, kraftfuld, usvækket; integrae gentes, Cic. Manil. 9; integris viribus repugnare, Caes. B. G. 3, 4; cohortes integrae a labore, id. 5, 26; quo integriore exercitu decerneret, (med des friskere el. mindre udmattet Hær), Nep. Ep. 9; men Caes. B. C. 2, 5: integri (milites, opp. victi); - ogs. „alm.": usvækket; si ad quietem integri iremus, (opp. onusti cibo etc.), Cic. Div. 2, 29; — b) som er i god og forsvarlig el. uskadt Tilstand; ∾ loca, (som intet have lidt af Krigen), Caes. B. C. 1, 49; ∾ vectigalia, Cic. Manil. 8; non scilicet integra re, sed tamen minus affecta, (vel ikke under lykkelige Omstændigheder, men dog under mindre ulykkelige), Atticus ap. Cic. Att. 9, 10; - ogs. kan hidføres Cic. Quint. 15: dum existimatio est integra, facile consolatur honestas egestatem; - ogs. om Personer: Integer et laetus laeta et juvenalia lusi, (forinden Tabet af min Velfærd), Ovid. Trist. 5, 1, 7; — c) som

endnu er ung: „poet." c. gen.; integer aevi, Virg. Aen. 9, 255; cf. ibd. 2, 638; - ligel. „poet." c. acc. graec.: puer malasque comamque integer, Stat.; men mulier ··· aetate integra, Ter. Andr. 4, 1, 45; cf. Suet. Tib. 10; men dum rugis integer annus, (i. e. ab rugis liber), Prop. 4, 5, 57; — d) som endnu er i nogens Magt, om kan behandles efter Tykke; df. neutr. integrum, (fri Magt el. Raadighed); - quoad erit integrum, (saalænge det lader sig giore), Cic.; men id. Pis. 24: non est Pompejo integrum, consilio uti tuo; men id. Phil. 1, 10: de quibus (legibus) est integrum nobis; - ogs. m. flgd. ut, id. Tusc. 5, 21; dum in integro res sit, Liv.; — B) „ment."; 1) „alm."; a) aandigen dygtig, livfuld, kraftig; - ∾ sententiae, Cic. d. Or. 2, 45; ∾ veritate, (uden Sandhedens Krænkelse), Suet. Tib. 68; - navnl. ogs. om Aandskræfterne; integra Cum mente (senectam), Hor. Od. 1, 31, 18, (med sund Sands); cf. id. Sat. 2, 3, 65 o. 219, — b) som er fri og uafhængig i sine Domme, ubestukken el. upartisk, osv.; - ∾ discipulus, (som ikke har nogen forudfattet Mening), Cic. N. D. 3, 3; integrum se servare, (forbeholde sig sin Dom), id. Att. 7, 26; integer laudo, (upartisk), Hor. Od. 2, 4, 22; — 2) „bes." o. „ethisk"; a) uden moralsk Brøst el. Lyde, d. e. redelig, retskaffen; - ∾ homines innocentes, religiosi, Cic. Verr. 4, 3; incorrupti atque integri testes, id. Fin. 1, 21; illo ··· nemo neque integrior ··· neque sanctior, id. d. Or. 1, 53; integerrima vita, modestissimi mores, id. Planc. 1: - ogs. c. gen.: Integer vitae, Hor. Od. 1, 22, in.; ogs. om en Embedsforelse: integrum illic proconsulatum ··· egerat, Tac. Hist. 2, 97; — b) ren, kydsk, ubesmittet; liberos conjugesque suas integras ab istius petulantia conservare, Cic. Verr. Act. 1, 5; cf. Ter. Hec. 1, 2, 70; men integer ab conjuratione, (som ingen Del har deri), Tac. Ann. 15, 22.

in.tĕgo, [1. in-], xi, ctum, 3, v. a.: lægger Tag derpaa, tækker; ogs. bedækker, odl.; - villam integundam ··· totam mihi, Plaut. Rud. 1, 2, 13; ∾ turres coriis, Caes ; cf. id. ibd. 7, 73; men ∾ statuas auro, (forgylde), Plin.; - men „poet. overf.": Qua formosa suo Clitumnus flumina luco Integit, Prop. 2, 15, 25.

*integrasco, ĕre, v. n. inch.: at fornyes, at begynde forfra; - hoc malum integrascit, Ter. Andr. 1, 2, 5; — intĕgrātĭo, onis, f.: Fornyelse, Forfriskelse; ∾ amoris, id. ibd. 3, 3, 23; o. — intĕgrātor, oris, m.: som fornyer, veritatis, Tertull.; — [integro].

integre, adv. af integer; I) „egentl.": helt, ganske, aldeles, mutare aliquid, Tac. Hist. 1, 52; — II) „fig."; A) „alm.": rent el. rigtigen el. uforværet, navnl. om Foredraget; - ∾ dicere, Cic. Opt. Gen. Or. 1, loqui, Gell.; recte atque integre scriptum, id.; — B) „bes." o. „ethisk"; a) oprigtigen, upartisk; incorrupte atque integre judicare, Cic. Fin. 1, 9; quid hac quaestione ··· integrius? quid incorruptius? id. Mil. 22; — b) hæderligen, retskaffent, uegennyttigen; ∾ in amicorum periculis versari, Cic. Manil. 1; procuratione provinciae integerrime functus, Plin. Ep. 7, 25: cf. Suet. Vesp. 4.

*intĕgrĭtas, atis, f.; I) „egentl.": Helheden (i Modsætn. af dens Dele); quum pars movetur quiescente integritate, Macrob. Somn. Scip. 2, 14; - b) df. ogs. Fuldstændighed, (el. Delenes Nærværelse); ∾ corporis, Cic. Fin. 5, 14; - ∾ valetudinis, Cic. Tusc. 5, 31; df. absol. integritas: Frihed for Feberen, Cels.; — II) „fig."; A) „alm."; a) ∾ mentis: Sielens Sundhed, uhindret Brug af Forstanden, Dig.; cf. Cic. Acad. 2, 17: non eandem esse vim neque integritatem dormientium et vigilantium etc.; — b) Redelighed, Retskaffenhed, navnl. Uegennyttighed i de offenlige Forhold; - ∾ vitae, Nep. Phoc. 1; ∾ et abstinentia, Tac. Agric. 9; cf. Cic. Qu. Fr. 1, 1, 16; — B) „bes."; a) Renhed el. Kydskhed; mulierem ··· eam summa integritate pudicitiaque existimari, Cic. Verr. 1, 25; — b) Renhed og Rigtighed i Udtrykket; incorrupta quaedam Latini sermonis integritas, id. Brut. 35; o. — intĕgrĭtūdo, inis, f., ligesom integritas: Oprigtighed, Redelighed; - secutus animi mei integritudinem, Imper. Trajan. in Dig.; — [integer].

intĕgro, avi, atum, 1, v. a., [integer]; I) „egentl.": fornyer, sætter el. bringer istand el. ilave; - ut ··· mare fluminis undis Integrent (amnes, Lucr. 1, 1029; cf. id. 2, 1145; - ∾ elapsos in pravum artus, Tac. Hist. 4, 81. — B) „bes." ogs.: fornyer, begynder paa ny; ∾ pugnam, Liv. 7, 7; ∾ seditionem, id., lacrimas, id.; cf. Virg. Ge. 4, 514; — II) „fig.": forfrisker el. opmuntrer; animus defessus, aut admiratione integratur, aut risu renovatur, Cic. Inv. 1, 17; cf. Gell. 15, 2: refici integrarique animos etc.

intĕgŭmentum, i, n., [intego]: Tilhylling, Bedækning; lana cum integumentis etc., vid. Liv. 40, 59; — II) „fig." o. „alleg.": per quaedam involucra atque integumenta etc., Cic. d. Or. 1, 35, cf. id. ibd. 2, 86: te aliquando evolutum integumentis dissimulationis tuae etc.; s. ogs. id. Pis. 6, o. id. Coel. 20; - comisk er Plaut. Bacch. 1, 2, 19: illius sum integumentum corporis, (d. e. hans bestandige Ledsager).

*intellectĭo, onis, f.: Forstaaen el. at forstaae; som rhetorisk Figur, s. synecdoche, quum res tota parva de parte cognoscitur, aut de toto pars, Auct. ad Her. 4, 33; o. — intellector, oris, m.: som forstaaer noget, Augustin.; — [intelligo]. — intellectŭālis, e, [2. intellectus]: hørende til Forstanden, Appul.; df. — intellectŭālĭtas, atis, f.: Forstaaen el. at forstaae noget, Tertull.

1. intellectus, 3: partic. af intelligo. — 2. intellectus, us, m., [intelligo]; oprdl.: Valg derimellem; df. I) „egentl.": den sandselige Fornemmelse el. Erkiendelse; - intellectus saporum ··· homini in palato, Plin. 11, 65; intellectus in cortice protinus peritis, (de kiende Træet paa Barken), id. 16, 76; — II) „fig."; A) „alm.": Forstaaen el. at forstaae noget, Kundskab derom el. Indsigt deri; - quis (s. quibus) neque boni intellectus, neque mali cura, Tac. Ann. 6, 36; facere multis intellectum sui, (giøre sig kiendt af mange), Senec. Ep. 120; intellectus scriptorum facilior, (lettere at forstaae dem), Quintil.; dissimulare intellectum rei, (lade som om man ikke forstaaer noget), Tac. Ann. 13, 38; cf. id. Germ. 26; stilus confusus caret intellectu, (er uforstaaelig), Quintil.; — not.: tillægges ogs. Dyrene, navnl. Elephanten og Hesten; vid. Plin. 8, 1 o. 65; — B) „bes.", ligesom intelligentia; 1) Forstand el. Begreb, Evnen til at begribe el. indsee; - per analogiam nostro intellectu et honestum et bonum judicante, Senec. Ep. 120; — B) Bemærkelse, Betydning el. Begreb, der ligger i et Ord el. Udtryk; verba quaedam diversos intellectus habent, ut cerno; translata ··· alium natura intellectum, alium loco praebent, Quintil. 7, 9, 2. — intellego, s. und. intelligo.

†intellĭgens, tis: partic. o. adj. af intelligo; df. — intellĭgenter, adv.: forstaaeligen, forstandigen; - ut amice, ut intelligenter, ut attente audiamur, Cic. Part. or. 8; ∾ lectitare, Plin. Ep. 5, 16; o. — intellĭgentia, ae, f.; oprdl., ligesom 2. intellectus: Valg derimellem; df. sædv.; I) „alm.": Indsigt deri, Kundskab derom; - ∾ juris, Cic. Phil. 9, 5; ogs. m. in, vid. id. R. Am. 17; men id. Acad. 2, 7: in gustu et odoratu intelligentia, etsi vitiosa, est quaedam tamen; - men m. Lune: in homine intelligentiam esse, non avaritiam, id. Verr. 4, 21; — II) „bes.", Forstand el. Begreb el. Indsigt; A) subjectivt, el. som Evne i Sielen; vid. Cic. Inv. 2, 53; men deus intelligentiam in animo, animum inclusit in corpore, id. Univ. 3; cf. id. N. D. 1, 18; ligel. quod in nostram intelligentiam cadit, id. Off. 2, 4, (hvad vi kunne begribe); cf. id. d. Or. 1, 3; ∾ communis, (almindelig Menneskeforstand), id. Leg. 1, 10; — B) objectivt: Be-

grebets inderste Væsen, tilligemed den rigtige Forestilling derom; - quia difficilis erat animi, quid, aut qualis esset, intelligentia, etc., Cic. Tusc. 1, 22; - ogs. in pl., id. Leg. 1, 22: rerum omnium quasi adumbratas intelligentias animo ac mente concipere.

intellĭgĭbĭlis, e, [intelligo]; I) fornemmelig; ds. som falder i Sandserne, sandselig, corpus, Macrob. Somn.-Scip. 1, 6; — II) til at indsee med Forstanden, tænkelig; vid. Senec. Ep. 124, (hvor intelligibile o. sensibile modsættes hinanden); ds. — intellĭgĭbĭlĭter, adv.: paa en begribelig el. forstaaelig Maade, Augustin.

intellĭgo, (-lego), lexi, lectum, 3, v. a., [inter, 2. lego]; oprdl.: stiller derimellem; ds. I) „alm." el. om Sielens Virksomhed; A) forstaaer el. indseer, har Begreb el. Kundskab derom; - magna saepe intelligimus ex parvis, Cic. Off. 1, 41; de gestu intelligo, quid respondeas, id. Vatin. 15; quid intelligit honestum, (hvad forstaaer han derved el. derunder)? id. Fin. 2, 15; facile intellectu est, quam invisa sit etc., Nep. Dion. 9; cf. id. Att. 15; men intelligere et sapere plus, quam ceteros, id. Off. 2, 14; — b) ogs. at stille derfra; ∾ oraculorum praestigias a veritate, Lactant.; — B) fornemmer, begriber, mærker, odl.; si quid ··· non intelligent, Cic. Fam. 16, 22; intelligebat, m. acc. c. inf., (han indsaae el. mærkede), Nep. Eum. 3; - ne falsi intelligerentur, (at deres Forstillelse ikke skulde mærkes), Tac. Ann. 3, 3; ex quo intelligitur, m. acc. c. inf., (hvoraf det sees), Cic. Off. 1, 4; cf. id. Pis. 30, ogs. Nep. Att. 11; — II) „bes." el. „overf." ogs. om de sandselige Fornemmelser: at føle el. fornemme, odl.; - quum frigus ··· intellexeris, Colum.; vestigia hominum intelligi a feris, Plin. 8, 21; - cf. Ovid. Trist. 3, 14, 39, ogs. Quintil. 10, 1, 14; — not.: intellexti, f. intellexisti, Ter., ogs. Cic. Att. 13, 32; - intellexes, f. intellexisses, Plaut. Cist. 2, 3, 81; — III) partic. intelligens, tis, ogs. som adj.: forstandig, indsigtsfuld; absol., el. m. in, el. c. gen.; - doctus et intelligens vir, Cic.; non acriter intelligens, (noget slov el. langsom), id. Pis. 28; cf. id. Brut. 49; ogs. intelligens judicium (habere), id. Opt. Gen. Or. 4; - in his rebus intelligens, (som forstaaer sig derpaa), id. Verr. 4, 15; - men c. gen., vid. id. Fin. 2, 20; intelligens imminentium, Tac. Ann. 5, 9; intelligens principis nostri, (der kiender hans Tænkemaade), Plin. Ep. 6, 27; - compar., vigilantiore atque intelligentiore mente, Augustin.

intemĕrābĭlis, e, [2. in-, temero]: ukrænkelig; ∾ divinitas, Claud. Mam. d. Stat. An. — in.tĕmĕrandus, [2. in], 3: som ikke bør krænkes; ∾ templa, Val. Fl. — intĕmĕrāte, adv.: uforbærvet, Cod. Theod., inc.; af — in.tĕmĕrātus, [2. in-], 3: usmittet, ukrænket, ren, kydsk; - ∾ (Diana), Virg. Aen. 11, 583; ∾ fides, id.; - quid ··· inausum intemeratumve vobis? Tac. Ann. 1, 42; cf. id. Hist. 4, 58; - compar., Capella.

in.tempĕrābĭlis, e: ikke til at stille el. formilde, Coel. Aur. — in.tempĕrans, [2. in-], tis, adj.; I) „egenl.": umaadelig; ∾ permixtio, Appul.; — II) „fig.": som ikke holder Maade; A) „alm."; intemperans in ejus rei cupiditate, Cic. Att. 13, 26; avidi et intemperantes animi, Liv. 21, 25; - compar.: paulo intemperantior fortasse etc., Cic Vatin. 1; superl., s. nedens.; — B) „bes.": udsvævende i Kiønsdriftens Tilfredsstillelse; vid. Cic. Verr. 3, 68, o. id. d. Senect. 9; - intemperantissima pecus, vid. Cic. Pis. 29; ds. — intempĕranter, adv.: uden Maadehold, overgivent, lidenskabeligen, Cic. Phil. 1, 5; cf. Plin. Ep. 1, 5; - compar., ∾ uti opibus suis, Cic. Phil. 5, 18, insequi, Liv. 31, 37; superl., ∾ gloriari, Appul.

intempĕrantĭa, ae, f., [intemperans]; I) „egenl.": Mangel paa Delenes rigtige Blanding el. Forhold; - ∾ coeli, (overdreven Hede el. Kulde), Colum., Senec.; — II) sædv. „fig."; A) „alm.": Umaadelighed el. Uregelmæssighed i Lyster og Lidenskaber; - omnium perturbationum fontem esse intemperantiam, quae etc., Cic. Tusc. 4, 9; cf. id. ibd.: menti inimica intemperantia etc.; - ∾ libidinum, id., vini, Liv. 44, 30; ∾ linguae, Tac. Ann. 4, 18, risus, Plin.; — B) „bes.": Opsætsighed, Mangel paa Krigstugt, Overmod og Ulydighed imod Foresatte; vid. Nep. Eum. 8; cf. id. Arist. 2, hvor ∾ Pausaniae, opp. justitia Aristidis.

intempĕrāte, adv.: umaadeligen, vellystigen, vivere, Cic. Univ. 12; af — in.tempĕrātus, [2. in-], 3; I) „egenl."; som mangler det rette Forhold el. den rigtige Blanding el. Temperatur; - compar., quid ad coeli naturam intemperatius? Senec. ad Helv. 6; men intemperatum vinum, (ublandet), Coel. Aur.; — II) „fig.": uden Maadehold, som overstiger den rette Grændse; ne intemperata quaedam benevolentia impediat etc., Cic. Lael. 20; men intemperatissimae perpotationes, id. Pis. 10.

intempĕrĭae, arum, f., [for. o. efterel. Biform af flgd.]; I) „egenl.": Delenes Misforhold; navnl. usund Luft el. Temperatur; - calamitates intemperiasque prohibessis, (af en Bønformular), Cato; — II) „fig.": Forrykthed; - quae te intemperiae tenent? Plaut. Mil. gl. 2, 5, 24; cf. id. Aul. 4, 4, 15; Xantippes intemperias in maritum etc., Gell. 1, 17.

in.tempĕrĭes, [2. in-], ēi, f.: ligesom frgd.; I) „egenl." :uforholdsmæssig Blandning el. Beskaffenhed; navnl. Veirets og Luftens skadelige Temperatur; - coeli noxia frugibus intemperies, Liv. 8, 18; ∾ solis aut anni, Colum.; cf. Liv. 3, 31, o. id. 22, 2; - ogs. absol.: Uveir, Plaut. Capt. 4, 4, 3; — b) Umaadelighed; ∾ ebrietatis, Justin. 12, 13; — II) „fig.": Sindets Forstyrrelse el. Forvirring; intemperiem, quae μελαγχολία dicitur, non parvis, nec abjectis ingeniis accidere, Gell. 18, 7; — 2) „bes.": upassende el. stødende Adfærd; amici intemperiem non tulisse, Cic. Att. 4, 6; ∾ cohortium, (deres Opsætsighed), Tac. Hist. 1, 64; men Gell. 1, 23: quid illa mulierum intemperies sibi vellet.

*intempestīve, adv.: ubetimeligen, i Utide; ∾ adire ad aliquem, Cic. Fam. 11, 16; omnia intempestive agendi certamen etc., Liv. 45, 21; cf. Phaedr. 3, 19; - intempestīvĭtas, atis, f.: Ubetimelighed; ∾ octavi mensis, (Abort i den ottende Maaned), Gell. 3, 16; o. — intempestīvĭter, adv.: ubetimeligen i Utide; ∾ joca dicere, Gell. 4, 20, (in lemm.); — [flgd.].

in.tempestīvus, [2. in-], 3: utidig, ubetimelig; - amicitia numquam intempestiva (est: falder aldrig besværlig), Cic. Lael. 6; ∾ cupido, Ovid. Met. 10, 689; men id. ibd. 4, 33: Intempestivā turbantes festa Minervā, (med deres ubetimelige Udarbeide); - compar., quid hoc joco intempestivius? Val. Max.; — II) „overf.": som giør noget i Utide; anseres clangore continuo intempestivi, Plin. 18, 87.

intempestus, 3, [2. in-, tempestas]; I) „egenl.": utidig, navnl. i Forbindelsen: intempesta nox, (da der ikke er Tid til at foretage noget), efter Macrob.: inter concubiam noctem et mediam; - quum intempesta nox esset, (midt om Natten), Cic. Phil. 1, 3; - „poet." ogs.: en rædsom Nat; illic ··· intempesta silet nox Semper, Virg. Ge. 1, 247; men id. Aen. 12, 846, er Nox intempesta: Furiernes Moder; — II) „overf."; a) usund; ∾ Graviscae, Virg. Aen. 10, 184: med usund el. slet Luft; — b) stormende; per imbres ··· intempestumque tonantem, (igiennem Regn og stormende Torden), Stat. Theb.

†in.tempŏrālis, [2. in-], e: uden Tid, d. e. evig, Appul.; — II) „overf.": utidig el. ubetimelig, cibus, Coel. Aur.; ds. — intempŏrālĭtas, atis, f.: Ubetimelighed; ∾ somni, id.; o. — intempŏrālĭter, adv.: i Utide, id.

intendĭtus, 3: f. flgd. in fin. — in.tendo, [1.in-], di, tum, (ogf. sum), 3, v. a. (o. n.); I) „egenl."; A) udstrækker, ursprænder; - ∾ dextram ad statuam, Cic. Att. 16, 15, ∾ brachia remis, Virg. Aen. 5, 136; ∾ nervos aut remittere, Plin.: cf. id. 8, 53: quum intendit cutem (hystrix); men Zephyri intendunt vela, (fylde dem), Virg. Aen. 5, 31; — b) ogf. spænder, strammer; ∾ arcum, Virg., Ovid., chordas, Cic.; — B) spænder derom el. derover, omspænder, bespænder; - ∾ vincula collo, Virg. Aen. 2, 237; ∾ folia scarificationi, (lægge derpaa), Colum.; ∾ sellam loris, Quintil., citharam nervis, id., tabernacula velis, Cic. Verr. 5, 12; ∾ locum sertis, (bekrandse), Virg.; men id. Aen. 5, 403: ∾ brachia tergo, (i. e. induere cestus); — C) ∾ sagittam, (afskyde), Virg.; ogf. ∾ telum nervo equino, id.; men id. Aen. 9, 776: ∾ numeros nervis, (spille paa Citharen); — b) „techn.": ∾ syllabam, (udtale den lang), Gell. 13, 22; — II) „fig."; A) „overf."; 1) anstrænger el. anspænder; ∾ corpus, Cic., latera, fauces, id.; intentae vires, Val. Fl.; intentus labor, Ovid.; - ogf.: forstærker el. forøger; ∾ vocem, Virg. Aen. 7, 513; ∾ pretia alimentorum, (fordyre), Tac.; - ∾ formidinem, Tac., odium, id.; cf. id. Hist. 1, 12, o. 2, 54; men ∾ leges, (skærpe, giøre haardere), Plin. Ep. 4, 9; cf. Tac. Ann. 14, 45; — 2) retter el. giver Retning derhen el. dertil el. derimod; - ∾ iter coeptum in Italiam, Liv. 21, 29; quonam hostes iter intendissent, id. 31, 33; cf. id. 4, 19: quacumque se intendisset; - men ogf. absol. el. m. udfaldet iter el. gressum el. se; - quo nunc primum intendam, Ter. Andr. 2, 2, 6; ligel. Cic. Mur. 9: ut eo, quo intendit ··· perveniat; - navnl. ogf. om Synet, og om Hørelsen; ∾ aciem oculorum in omnes partes, Cic. Tusc. 2, 23; men quo intendisset oculos, Tac. Ann. 4, 70; ∾ aures ad verba, Ovid. Pont. 4, 4, 36; - endel. om Vaaben; ∾ telum in jugulum, Plin. Ep. 3, 9; stans telo intento, (med draget el. truende Sværd), Liv. 7, 5; - men primis se intendentibus tenebris, id. 1, 57; cf. id. 7, 28; — B) „ment."; 1) anspænder el. henspænder derpaa; ∾ animum acriter ad aliquid, Liv. praef.; quid speret, aut quo animum intendat, (hvilken hans Plan er), Cic. Verr. Act. 1, 3; ∾ animum in regnum alicujus, Sall. Jug. 23, (have Planer derpaa); ∾ animum studiis, Hor., cogitationem ad aliquid, Liv., considerationem in aliquid, Cic.; men ∾ aliquem ad custodiae curam, (opfordre el. holde dertil), Liv. 21, 49; - quod (acc. comm.) animo intenderat, Cic. Phil. 10, 4, (hvad der havde været hans Plan); ∾ se ad firmitatem, id. Tusc. 2, 23; ∾ se in rem, (anstrænge sig derfor), Quintil.; ligel. animo intendi in rem, (have Opmærksomheden henvendt derpaa), Liv. 1, 25; omnium eo curae sunt intentae, id. 9, 31; vis omnis intendenda est rebus, (bør være henvendt paa Tankerne el. Indholdet), Quintil.; — b) men ogf. er acc. animum el. se undert. udfalden; intende libro, quem etc., Plin. Ep. 8, 19, (ret den med Omhu); quocumque intenderat, res adversae erant, Sall. Jug. 77; ligel. c. inf.: altum petere intendit, (vedblev), Liv. 36, 44; cf. id. ibd. 45; ogf. m. ut; convenire intendentibus, ut oratores fiant, etc., Quintil.; - men ogf. kan der for ad el. in etc. følge acc.; neque, quod intenderat, efficere poterat, Sall. Jug. 27; cf. Ter. Andr. 4, 3, 18; men Liv. 7, 37: an longiorem intenderent fugam, (om de skulde tænke paa at flygte længere); — 2) paastaaer; hanc (sororem) se intendit esse, etc., Ter. Eun. 3, 3, 19; quo modo nunc intendit, (som han nu paastaaer), Cic. Quint. 29; — 3) truer dermed, søger el. tænker at paafore; - ∾ periculum in omnes, Cic. R. Am. 3; cf. id. Mil. 14, o. Suet. Vitell. 7; spem afferre, metum intendere, Tac. Ann. 1, 28; - intenta nex, Val. Fl.; cf. Cic. Pis. 2; — III) participp. intentus, o. intensus, 3, ogf. som adj.; A) intentus, 3; 1) „alm.": ligesom spændt, d. e. stærk el. heftig el. stræng, febris, Cels.; men oratio intenta et vehemens, Cic. d. Or. 2, 52; - compar., ∾ sermo, id. ibd. 1, 60; ∾ disciplina, (strængere Krigstugt), Tac. Ann. 12, 42; superl., f. nedenf.; — b) omhyggelig, nøiagtig; intentiore custodia aliquem asservare, Liv. 39, 19; intentissima cura, Quintil., conquisitio, Liv.; — 2) „bef.": opmærksom derpaa; intentus in occasionem, Liv. 2, 11; intentior ad parendum, id. ibd. 18: intenti, quam mox signum daretur, Liv. 5, 45; in ea re ··· intentis, animis, Caes. B. G. 3, 22; men aliquo negotio intentus (rimel. af d. udfaldne in), Sall. Catil. 2; - ogf. m. flgd. sive ··· sive, Liv. 6, 6; — B) intensus, 3; 1) „egenl.": spændt, udspændt; per intensos funes ire, Senec. d. Ira, 2, 13; — 2) „fig.": heftig; intensior impetus, id. l. c. 2, 35; — not.: partic.: intenditus, 3: = 1. intentus, Fronto. — intense, adv.: heftigen; compar., intensius, Fronto; af — intensus, 3: f. und. intendo nr. III, B.

intentātio, onis, f., [intento]: Udstrækken el. at udstrække derimod el. derefter; ad intentationem subitam digitorum etc., Senec. d. Ir. 2, 4; — II) „fig.": Truen el. Trusel; ∾ criminum, Tertull. — 1. intentatus, 3: partic. af intento. — 2. in.tentātus, [2. in-], 3, adj.; I) „egenl.": uberørt; vacca intentata jugo, Senec. Med. 62; — II) „fig.": uforsøgt, uprøvet; - Nil intentatum ··· liquere, Hor. A. P. 285; cf. id. Od. 1, 5, 13: quibus Intentata nites; men ∾ iter, Tac. 1, 50; f. ogf. Virg. Aen. 10, 39.

intente, adv. af 1. intentus: med Anstrængelse, med Opmærksomhed; ∾ pronunciare, Plin. Ep. 5, 19; ∾ et modeste audire aliquem, Quintil.; — II) „fig.": strængt el. alvorligen; - compar., intentius delectum habere, quam etc., Liv. 8, 17; - men ∾ se excusare, Tac., premere obsessos, id.; superl., ∾ exspectans, Lamprid.

intentĭo, onis, f., [intendo]; I) „egenl."; A) Udstrækken el. Udspænden, nervorum, Colum.; Spænding el. Anstrængelse; corporis intentionem quandam etc., Cic. Tusc. 1, 10; ∾ vocis, Plin., vultus, Tac.; — B) Forstørrelse, Tilvært; Senec. Ep. 78; — not.: i Grammatiken svarer intentio til Grækernes ἐπίτασις, vid. Gell. 16, 5; — II) „fig."; A) „alm.": Sielens Henvendelse derpaa el. Retning derimod; Opmærksomhed; - ∾ auditoris, Plin. Ep., judicis, Quintil.; ogf. c. gen. obj.; ∾ lusus, (paa Spillet), Liv. 4, 17; ogf. absol.; tantum curae intentionisque suscipere, Plin. Ep. 2, 19; — 2) ogf. „techn."; a) i Retssproget: den forebragte Klage el. Beskyldning, Cic. Inv. 1, 10; men judiciale genus ··· intentionis ac depulsionis etc., Quintil. 3, 9, 11; — b) i Dialectiken: Syllogismens første Sætning, (propositio major); - ita erit prima intentio, secunda assumptio, tertia connexio, Quintil. 5, 11, 6; — B) „bef."; a) ∾ animi, ogf. absol. intentio: Sielens Anstrængelse el. Omhu el. Stræben; - patientiam dolorum animi intentione firmare, Cic. Tusc. 2, 27; cf. ibd. 23; men haec intentio tua etc., Plin. Pan. 78; men ∾ operis, Quintil.; ogf. in pl.: animos ad intentiones capiendas habiliores fieri, Gell. 15, 2; — b) Forehavende el. Forsæt, Villie el. Hensigt; ∾ defuncti, Dig.

intento, avi, atum, 1, v. a., intens. af intendo; I) „egenl."; strækker el. holder derimod, navnl. truende; m. in el. c. dat.; - intentans in Appium manus, Liv. 3, 47; cf. Tac. Hist. 1, 69; men gladii plerisque intentati, Liv. 9, 6; cf. Cic. R. Am. 35; - ogf. absol.: ∾ ictus, Tac.; ∾ verbera, Justin.; - men ∾ manus ad sidera, Petron.; — II) „overf."; A) retter hen derpaa; ∾ oculos in proeliantes, Petron.; — B) truer dermed; - Romanum imperium intentantes, Liv. 42, 12; cf. Virg. Aen. 1, 95: men Latinis ··· arma intentari, (at de blede

truede med Krig), Liv. 6, 27; ligel. Cic. Inv, 2. 13. — 1. intentus, 3: partic. af intendo. — 2. intentus, us, m., [intendo]: truende at udstrække derimod; in pl.: voces et palmarum intentus, etc., Cic. Sest. 55.

in.tĕpĕo, ēre, v. n.: at være lunken el. affølet; - Et lacus aestivis intepet Umber aquis, Prop. 4, 1, 124. — intepesco, pŭi, 3, v. n., inch. af frgd.: at blive lunken el. affølet; - jam intepescit annus, (bliver mildere), Colum.; Et variae radiis intepuere comae (arborum), Ovid. Fast. 5, 215; - ogs. „fig.": paullatim intepescante saevitia, Petron. Sat. 94.

inter, praepos. c. acc., [in m. Adverbialendelsen -ter]; I) „egenl." om Stedet: imellem; - qui (ager) inter urbem et Tiberim fuit, Liv. 2, 5; cf. Caes. B. G. 1, 2; inter hostium tela versari, Cic. d. Or. 1, 46; men Suet. Vitell. 2: introiit inter signa et vexilla; inter manus e convivio auferri, Cic. Verr. 5, 11; — II) „fig."; A) om Personer og Ting: imellem, blandt; a) med Hensyn paa en Omgivelse el. Samværen; - domi et inter suos, Suet. Aug. 61; inter homines esse, (pleie Omgang med dem), Cic. R. Am. 28; quum exerceretur inter equites, Liv. 10, 11; inter socios Catilinae nominatus, Suet. Caes. 17; - color inter aquilum candidumque, id. Aug. 79; inter paucas memorata clades, Liv. 22, 7; — b) med Hensyn paa en Forskjellighed el. Fortrinlighed el. Strid; - ut inter eos ne minimum quidem intersit, etc., Cic. Acad. 2, 17; cf. id. Lael. 25, oftere; - quantum unus inter omnes excellat (Demosthenes), Cic. Orat. 3; inter paucos disertus, (som faa), Quintil.; - inter quos magna fuit contentio, Nep. Milt. 4; cf. Hor. Ep. 1, 2, 11; — c) dertil hører endnu: inter m. pron. pers., hvortil svarer vort: hinanden el. indbyrdes, (invicem); - quasi non norimus nos inter nos, (som om vi ikke kiendte hinanden), Ter. Ad. 2, 4, 7; men oftest er det første pron. udfaldet, og inter se staaer da f. se invicem el. sibi invicem; - Cicerones pueri amant inter se, Cic. Att. 6, 1; namque obtrectarunt inter se, (i. e. sibi invicem), Nep. Arist. 1; cf. Cic. Lael. 22; men inter se complecti, Nep., Liv., consultare, Cic.; — B) om Tid og Handling, hvor inter nærmest svarer til vort: medens, (germ. während), men kan ogs. hede: under, el. ved, obl.; - inter coenam (dictare: under Maaltidet), Cic., inter tumultum, Liv.; inter noctem lux orta, (om Natten), id. 32, 29; inter decem annos, postquam etc., (igiennem 10 Aar), Cic. Verr. 1, 13: - inter agendum, (under Drivningen), Virg. Ecl. 9, 24; inter viam, Cic., inter vias, Ter., (paa Veien el. undervejs); inter haec, Cic., inter quae, Suet., Tac., (imidlertid); f. ogs. intereā s. l.; — 2) ogs. kan inter undert. hede; a) hos el. iblandt: - inter omnes constat, Cic.; more inter veteres recepto, Tac. Ann. 2, 89; cf. id. Hist. 2, 34; men provincia inter peregrinos, (i. e. praetura peregrina], Liv. 41, 15; — b) ligesom ad el. in: hen til; nunc te mea dextra ··· magna inter praemia ducet, Virg. Aen. 12, 436, (vid. Serv.); venisse inter falcarios, (i. e. ad falcarios el. in vicum falcariorum: i Smedegaden el. i Smedeqvarteret), Cic. Catil. 1, 4; — c) ligesom in: i; inter novam rem verbum insurpabo vetus, Plaut. Cist. 2, 1, 29; inter manus auferri, f. ovenf.; — d) i Retssproget: inter sicarios defendere, Cic. Phil. 2, 4, (i. e. de crimine sicariorum: i Anledning deraf); ligel. inter sicarios accusare, id. R. Am. 32; — not. a: inter staaer ogs. efter sin Casus; quae si quos inter societas est, aut fuit etc., Cic. Lael. 22; ligel. imellem tvende Accusativer: Faesulas inter Arretiumque, Liv. 22, 31; andre poetiske Omsætninger deraf, vid. Hor. Od. 3, 27, 51, o. Virg. Ecl. 9, 36; — not. b: i Sammensætninger er inter undert. ogs. forstærkende; saal. interficio, (i. e. penitus conficio); undert. ogs. forbydende; saal. interdico; — not. c: „poet." findes inter ogs. som adv. el. uden Casus: derimellem, obl.; vid. Val. Fl. 8, 382, oftere.

interaestuans, tis, adj., [aestuo]: som af og til har Qvalme, stomachus, Plin. Ep. 6, 16. — interāmenta, orum, n., [inter]; cf. Liv. 28, 45: interamenta navium, rimel.: det indre Tømmer i Skibet, Krumholter, obl.

Interamna, ae, [oprdl. fem. af interamnus, 3, sc. urbs]: Navnet paa flere Byer i Italien; vid. Varr. L. L. 5, 5; - her mærkes Interamna, By i Umbrien ved Floden Nar, (Historikeren Tacitus's og Keiser Tacitus's Fødeby; hod. Terni), Cic. Mil. 17, oftere; — B) df. Interamnas; pl. Interamnates, um, m.: Indvaanerne deraf, Cic. Att. 4, 15; ogs. Interamnates cognomine Nartes, Plin. 13, 19. — interamnanus, 3: Biform af interamnus, Lamprid., inc. — Interamnas, pl. Interamnates: f. und. Interamna. — interamnus, 3, [amnis]: imellem tvende Aaer el. Floder; ∾ terrae, (d. e. Mesopotamien), Lamprid.; ∾ spatia, (d. e. Delta), Solin.

interănĕus, 3, [inter]: indre, indvendig, indvortes; ∾ vomicae, Scrib. Larg.; — II) df. subst., interăneum: en Tarm; ∾ procidens, Plin. 32, 33; pl. interanea, orum: Indvoldene, id. 30, 20, Colum. — intĕr.ăresco, ĕre, v. n. inch.: at tørres el. indtørres; glebae ··· ut interarescant, Vitruv. 7, 8; — II) „fig.": at svinde hen, at aftage, vid. Cic. Tusc. 5, 14.

inter.bĭbo, ĕre, v. a.: uddrikker el. udtømmer ganske; ∾ Corinthiensem fontem Pirenen, Plaut. Aul. 3, 6, 22. — inter.bĭto, ĕre, v. n., [beto], ligesom intereo: gaaer til Grunde; ne interbitat quaestio, Plaut. Most. 5, 1, 47. — interblandiens, tis, partic., [blandior]: smigrende derfor, c. dat., Augustin.

*intercălāris, e, [intercalo]: indskudt; ∾ dies: Skuddag, Plin. 2, 6; ∾ mensis: Skudmaaned, Macrob. Sat. 1, 13; ∾ calendae: den første Dag i en Skudmaaned, Liv. 45, 44; men ∾ calendae priores, Cic. Fam. 6, 14: d. første Dag i den første af to paa hinanden følgende Skudmaaneder, (hvilke Jul. Caesar indskiød a. u. c. 707, for at ordne det borgerlige Aar efter det naturlige); — II) „overf."; ∾ versus, (svarer til vort: Omqvæde, gall. refrain); vid. Serv. ad Virg. Ecl. 8, 21: Incipe Maenalios etc.; df. — intercălārius, 3: = frgd.; ∾ mensis, Liv. 37, 59; df. Cic. Verr. 2, 52: decreverunt intercalarium (sc. mensem) XL dies longum etc.; men intercalarios diei noctisque quadrantes etc., Plin. 18, 57. — *intercălātio, onis, f.: Indskydelse af en Dag el. af en Maaned, Plin. 2, 47; o. — intercălātor, oris m., dies, Macrob., inc.; f. und. intercalo: not.; — [intercalo].

intercaleo, are: f. und. interculco. — inter.călo, avi, atum, 1, v. a.; I) oprdl.: udraaber el. bekiendtgiør, at en intercalatio vil finde Sted; df. foretager en saadan; men sædv. pass.; ut unus dies quarto quoque anno intercaletur, Suet. Caes. 40; - oftest impers.; si intercalatum erit calendis Majis, Cato; ligel. ne intercaletur, Cic. Att. 5, 9; (forend neml. Jul. Caesar ordnede den romerske Calender, vid. Suet. l. c., traf det hyppigen, at Pontifices af Privathensyn deels indskiøde nogle Dage, deels undlode denne Indskydelse); — not.: Macrob. Sat. 1, 13, findes dies intercalantes (f. intercalati el. intercalares), el. intercalatores, m. f. Bem.; — II) „overf.": udsætter el. opsætter; hanc jam ut intercalatae poenae usuram habeant, Liv. 9, 9.

intercăpēdĭno, are, v. a., men alene in participp.; I) intercăpēdĭnans, tis, ligesom intermittens el. cessans: som af og til ophører, Fulgent.; — II) intercăpēdĭnātus, 3: afbrudt el. ophørt for en Tid, Coel. Aur.; af — intercăpēdo, inis, f., [capio]: Mellemrum, Afbrydelse, midlertidigt Ophold, obl.; - in eorum vita nulla est intercapedo molestiae, Cic.

Fin. 1, 18; post longam intercapedinem etc., Suet. Aug. 38; ligel. Plin. Ep. 9, 15; — not.: brugtes in nom. sing., (ligesom divisio): sensu obscoeno, Quintil., Cic. — intercardinātus, 3; bf. ∾ trabes, (som ere indfældede i hinanden, cardine colligatae), Vitruv. 10, 20.

inter.cēdo, cessi, cessum, 3, v. n.; I) „egenl.": at gaae el. komme derimellem el. dertil; – huc si quis intercedat tertius, Plaut. Most. 5, 1, 56; etsi nemo intercedebat, qui se illi anteferret, Cic. Brut. 47; cf. Caes. B. C. 1, 21, o. Ter. Andr. 5, 5, 4; — b) ogs. locall: at være el. befinde sig derimellem; – quae palus perpetua intercedebat etc., Caes. B. G. 7, 26; cf. ibd. 5, 52; men intercedente via publica, Plin.; — c) om Tiden: at være el. forløbe derimellem; vix annus intercesserat, quum etc., Cic. d. Or. 2, 21; cf. Liv. 2, 64; men Nep. Att. 20: nullus dies temere intercessit, quo non etc.; — II) „fig."; a) at komme derimellem el. dertil, at finde Sted, navnl. som Grund el. Handling; – quum vestra auctoritas intercessisset, ut ego etc., Cic. Fam. 15, 2; cf. id. ibd. 1, 9, ogs. id. ibd. 1, 2; men Liv. 31, 1: inter bellorum curas res parva intercessit, — b) om ethvert Forhold imellem tvende Personer el. Ting: at opstaae el. bestaae derimellem el. derved; sædv. m. inter, el. m. dat. o. cum, ogs. absol.; – inter nosmet vetus usus intercedit, Cic. Fam. 13, 23; cf. Nep. Att. 20; quicum (f. quocum) tibi ··· omnes necessitudines intercedebant, Cic. Quint. 15; cf. id. Coel. 3, o. Caes. B. G. 5, 11; – quum ··· contractus pignoris intercedit, Dig.; — B) „ment.": at gaae derimellem; bf. 1) at giøre Indsigelse el. at protestere derimod; ofte i Stats- o. Forretningssproget, o. navnl. om Almuetribunerne; vid. Liv. 2, 33, o. id. 6, 35, ogs. Suet. Caes. 30; sædv. c. dat., ogs. m. flgd. quo minus, ogs. m. pro, ogs. m. de, osv., – ∾ rogationi, Cic. d. Or. 2, 47; cui (auctoritati) scis esse intercessum, id. Fam. 1, 7; praetori non intercedere tribunos, quo minus etc., Liv. 38, 60; – ∾ pro aliquo, (imod en for nogen skadelig Beslutning), vid. Suet. l. c.; qua (lege) intercedi de provinciis non licebit, Cic. Prov. cons. 8; – – ogs. om Keiserne, (som Besiddere af Tribunmagten); vid. Suet. Tib. 16 flgd., o. Plin. Pan. 4; – om visse Øvrighedspersoners Ret til at intercedere s. ogs. Varr. ap. Gell. 14, 7, o. Liv. 5, 9; — b) bf. ogs. „alm.": forbyder el. forhindrer el. afværger; – ∾ imaginibus, (forlange dem afskaffede), vid. Tac. Agr. 46; ∾ casibus, (afhielpe Uheld), Plin. Pan.; ∾ iniquitatibus magistratuum, (afværge dem), id. ibd.; — 2) ligel. i Forretningssproget: at gaae i Borgen, at cavere; intercessisse se pro iis magnam pecuniam, (f. de magna pecunia), Cic. Att. 6, 1; tantum enim se pro te intercessisse, id. Phil. 2, 18; ogs. absol.: promisit, intercessit, (han gav Sikkerhed for Opfyldelsen af sit Løfte), dedit, id. Att. 1, 16.

*interceptio, onis, f.: Borttagelse; ∾ poculi, Cic. Cluent. 60; o. — interceptor, oris, m.: som borttager el. bortsnapper; praedae interceptorem fraudatoremque etc., Liv. 4, 50; ∾ donativi, Tac. Hist. 3, 10; — [intercipio]. — 1. interceptus, 3: partic. af intercipio. — 2. interceptus, us, m.: = interceptio, Fulgent.

intercessio, onis, f., [intercedo]; I) „egenl.": Mellemkomst, Tilstedeværelse; ∾ testium, Gell. 11, 2; — II) „overf."; A) Mellemkomst el. Indsigelse, Protest, navnl. Tribunernes, s. und. intercedo; – intercessionem liberam (tribuniciae potestati) reliquisse, Caes. B. C. 1, 7; ligel. om Tribunerne: remittere intercessionem, Liv. 38, 51, facere, Gell.; — B) Mægling, navnl. i en Pengesag, Cic. Att. 1, 4; bf. ogs. Caution el. Borgen; – intercessiones pecuniarum in coitionibus candidatorum, id. Parad. 6, 2; — c) ligesom exsecutio: Fuldbyrdelse, Cod. Just.

*intercessor, oris, m.: som kommer derimellem; bf. I) i Stats- o. Forretningssproget; som giør Indsigelser el. som protesterer derimod, navnl. som Almuetribun; s. und. intercedo; s. ogs. Liv. 4, 53, ogs. Cic. Sull. 23, o. id. Agr. 2, 12; – men ogs. om andre Forretningsmænd; vid. id. Qu. Fr. 3, 8, o. id. Leg. 3, 4; — II) „alm."; A) Mellemmand el. Underhandler el. Mægler; isto hortatore, auctore, intercessore, etc., Cic. R. Am. 38; – ogs. Mægler el. Cautionist i Pengesager; per intercessorem mutuari, Senec. Ep. 119; — B) ligesom exsecutor: en Fuldbyrder, Cod. Just.; o. — intercessus, us, m.: Mellemkomst; in abl.; I) „egenl."; consulem graviter saucium intecessu suo servavit, Val. Max. 5, 4; — II) „fig."; intercessu auctoritatis suae prohibere, ne etc., frgm. jur. antej., ed. Maj.; — [intercedo].

intercīdo, cīdi, cīsum, 3, v. a., [caedo]; I) „egenl.": giennemskærer, sønderskærer, afskærer; – cuniculis venae fontis intercisae, Hirt. B. G. 8, 13; ∾ arundinetum, (deelvis at afskære), Colum.; ∾ commentarios, (udskære Blade deraf), Plin. Ep. 6, 22; hederae intercisae, (hvori der er skaaret), Plin.; — II) „overf.": ∾ pontem, (afbryde), Caes. B. G. 2, 9, (al. interscindere); ∾ aedes, (nedbryde), Dig.; men Att. 4, 15: lacus emissus interciso monte, (ved at giennembryde det); cf. Hirt. B. G. 8, 14; – ogs. om en naturlig Adskillelse; insula ab Italia freto intercisa, Senec. ad Marc. 17; — B) „bes. el. „techn."; a) ∾ sententias: tale i afbrudte Sætninger, vid. Gell. 13, 30; — b) dies intercisi, (overskaarne, d. e. halve Helligdage), Macrob. Sat. 1, 16.

2. intercĭdo, cĭdi, 3, v. n., [cado]; I) „egenl.": at falde derimellem; nullo inter arma corporaque vano intercidente telo, Liv. 21, 8; cf. id. 26, 39; — II) „overf."; A) at komme el. indtræffe derimellem; tilfældigen at finde Sted; – si qua interciderunt, etc., Cic. Fam. 5, 8; — B) at gaae tilgrunde, at gaae tabt; intercidĕre (oppida) Coressus, etc., Liv. 4, 20; dum una inimici intercidant, Cic. Dejot. 9, (e poëta); quum verba intercidant invalescantque temporibus, Quintil. 10, 2, 13; credo ··· memoriā intercidisse (consulatum ejus: at det er bleven glemt), Liv. 2, 8; cf. Hor. Sat. 2, 4, 6. — Intercidona, ae, f.: s. und. intercisio.

intercĭno, ĕre, (v. a.), [cano]: synger derimellem; c. acc. praepos.; ne quid medios intercinat actus, Quod non etc., Hor. A. P. 194.

intercĭpio, cēpi, ceptum, 3, [capio]; I) „egenl.": opfanger el. optager el. griber, bortsnapper el. bortvender, odl.; – ut pila intercepta remitterent, Caes. B. G. 2, 27; (men „poet.", Virg. Aen. 10, 401, intercipere hastam: at blive truffen deraf); – ∾ litteras, Cic.; cf. id. Att. 10, 8; men quod nos capere oportet, haec intercipit, (det tilvender hun sig), Ter. Eun. 1, 1, 35; – navnl. ogs. i Krigssproget: ∾ commeatus, Liv. 36, 3; cf. Caes. B. C. 1, 55, o. Liv. 29, 9; – ogs. „alm.": borttager, fraraver; ∾ agrum ab aliquo, Liv. 3, 72; men ∾ alicui aliquid, Ovid. Pont. 4, 7, 25; interceptae e publico pecuniae, Tac. Ann. 4, 45; — II) „overf."; A) at afbryde el. standse; – ∾ medios sermones, Quintil. 6, 4, 11; ∾ iter, Curt. 4, 2; — B) borttager; ogs. fordærver, ødelægger; – colla intercepta videntur, (synes at være borte), Ovid. Met. 6, 379; men id. ibd. 8, 292: Et Cererem in spicis intercipit etc.; cf. Phaedr. 4, 12; — C) om Døden: at bortrykke el. bortrive; – si me ··· fata intercepissent, Quintil. 6, prooem.; mortalitate interceptus, Plin. Ep. 10, 50; men interceptus veneno, Tac. Ann. 3, 12.

intercise, adv. af intercisus: ligesom giennemskaaren; bf. afbrudt, imellem hverandre, vid. Cic. Part. or. 7; cf. Gell. 11, 2; men id. 15, 3: autumno dictum intercise, quasi abaestimo, (i. e. per syncopen). — intercīsio, onis, f., [1. intercido]: Skæren el. Huggen deri; – Intercidonam (Deam) nuncupari a securis

intercisione, Varr. ap. Augustin. — intercisivus, 3: f. und. intersecivus. — intercisus, 3: partic. af 1. intercido.

interclamans, tis, partic., [clamo]: som skriger derimellem el. dertil, Ammian. — intercludo, si, sum, 3, v. a., [claudo]; I) „egentl.": tillukker, afskærer, afspærrer; - ∾ alicui fugam, Caes., omnes aditus ad aliquem, Cic. R. Am. 38; ob interclusos commeatus etc., Suet. Aug. 16; fervore et aestu anima interclusa, Liv. 23, 7; — B) „bes."; a) at udelukke el. afskære derfra; - ∾ adversarios re frumentaria, Caes.; interclusus itinere, id.; cf. id. B. C. 2, 20; - ligel. m. a b, id. ibd. 1, 13; cf. Liv. 8, 24; — b) ligesom includo: indelukker, indeslutter, hostem angustiis, Caes. B. G. 3, 6; ogs. ∾ in iis ipsis insidiis, quas etc., Cic. Caecin. 29; ogs. „alleg.": interclusi captique sumus, id. Att. 9, 6; — II) „overf.": hindrer, standser; - intercludor dolore, quo minus ad te plura scribam, Cic. Att. 8, 8; — III) partic. inclūsus, 3, ogs. som adj.: afskaaren, spærret; via ⋯ interclusa frondibus et virgultis, Cic. Coel. 18; men „alleg.": Pontum erumpentem ⋯ cervicibus interclusum suis, etc., id. Prov. cons. 4; vf. — interclūsio, onis, f.: Afspærring, Tilspærring; ∾ animae, (at tabe Veiret), vid. Cic. d. Or. 3, 46; — not.: i Rhetoriken: Parenthesen; vid. Quintil. 9, 3, 23. — interclūsus, 3: partic. o. adj. af intercludo.

intercŏlumnĭum, i, n., [columna], sc. spatium: ligesom Søileviдde, d. e. Rummet imellem tvende Søiler; - hedera convestit intercolumnia ambulationis, Cic. Qu. Fr. 3, 1; cf. id. Verr. 1, 19. — interconcilio, are, (v. a.): gjør mig nogen gunstig; in interconciliando (sc. auditores el. animos auditorum), Quintil. 12, 10, 59. — intercrĕātus, 3, [creo]: avlet el. opstaaen deri, humor, Coel. Aur.

interculco, (el. inter.calco), are, v. a.: træder derimellem, Colum. 12, 43. — inter.curro, curri, (cucurri), cursum, 3, v. n. o. a.; I) neutr.; A) „egentl.": at løbe derimellem, Plin. 3, 13; - bf. fædv. ligesom intercedere: at være el. befinde sig derimellem, m. o. ud. dat.; vid. Lucr. 2, 373, (hvor ogs. Tmesis er at mærke); men folium intercurrentibus spinis, Plin. 12, 7; — b) ipse interim Vejos intercurrit, (iler imidlertid derhen), Liv. 5, 19; — B) „overf."; 1) træder derimellem som Mægler, odl.; qui intercurrerent, misimus tres principes civitatis, Cic. Phil. 8, 6; — 2) at blande sig deri el. dermed; iis exercitationibus dolor intercurrit, id. Tusc. 2, 15; — II) act.: gjennemløber; intercurso spatio maris, Ammian.

intercurso, are, v. n. (o. a.), frequ. af frgd.: løber derimellem; bf. ligesom incurso: angriber, Liv. 21, 25; — II) „overf." at befinde sig derimellem; acinos foliis intercursantibus, Plin. 14, 4; - ogs. m. Tmesis: Inter enim cursant primordia principiorum, Lucr. 3, 263. — 1. intercursus, 3: partic., af intercurro. — 2. intercursus, us, m., [intercurro]: Løben el. at løbe derimellem, Mellemkomst; intercursu consulum rixa sedata est, Liv. 2, 29; cf. id. 37, 42.

intercus, cŭtis, adj., [cutis]: som befinder sig under Huden; aqua intercus: Vattersot, el. Vandsot, Cic. Off. 3, 24; morbus aquae intercutis, Suet.; ogs. subst. morbus intercutis (sc. aquae), Hieronym.; — II) „overf.": indvendig el. indvortes; intercutibus ipsi vitiis madentes, Gell. 13, 8; men comiſk: ∾ aquam in animo habere, Lucil. ap. Non. — intercussus, us, m., [quatio]: Nedslaaen el. Nedslag, navnl. Lynets; nox ⋯ horrida intercussu luminis diri, Senec.

inter.dătus, 3, adj.: fordelt; Et recreet vires interdatus (cibus), Lucr. 4, 866. — interdĭānus, 3, [interdiu]: Dagen igjennem, daglig; ∾ cibus, Coel. Aur.

inter.dīco, xi, ctum, 3, v. a. (o. a.); I) „egentl."; A) „alm.": taler el. siger derimellem, el. leilighedsvis; vid. Auct. ad Her. 2, 11, inc.; — B) „bes."; 1) gjør Indsigelse derimod; cui (praetori) nemo interdicere (al. intercedere) possit, Cic. Verr. 2, 12; — 2) forbyder; a) m. ne; - interdico, ne ⋯ velis etc., Ter. Hec. 4, 1, 48; cf. Caes. B. G. 5, 22 o. 58, ogs. Cic. d. Or. 1, 49; — b) pass.: interdictum est mare (al. mari) populo Antiati, Liv. 8, 14; quod interdici non poterat socero gener, Nep. Hamilc. 3; — c) ogs. m. acc. c. inf.; interdixit, commeatus peti, Suet. Galb. 6; ogs. c. inf.: ∾ alicui arte sua uti, Dig.; — d) c. abl.; si etc., sacrificiis interdicunt, Caes. B. G. 6, 12; cf. Cic. Coel. 20, o. id. d. Senect. 7; — 3) ∾ alicui igni et aqua, (at erklære fredløs), Caes. B. G. 6, 44; men Brut. ap. Cic. Fam. 11, 1: futurum, ut ⋯ aqua et igni nobis interdicatur; — II) „overf."; A) om Prætor: at udstede et Interdict el. en midlertidig Forordning; - praetor interdixit, ut unde dejectus esset, eo restitueretur, Cic. Caecin. 28; — B) gjør Brug af Prætorens Interdict; ∾ adversus aliquem, Dig., cum aliquo, ibd.; non interdicere, sed petere, Quintil. 3, 6, 70; — not.: interdixem f. interdixissem, Qu. Catul. ap. Gell. 19, 9; — III) af partic. interdictus, 3: forbuden, vid. Hor. Ep. 6, 63, o. Ovid. Met. 10, 336, er subst. interdictum, i, n.; A) „alm.": Forbud; interdictis meis, Plaut. As. 3, 1, in.; numen interdictumque deorum immortalium etc., Cic. Pis. 21; — B) „bes.": Prætorens Kiendelse, hvorledes der skal gaaes frem i en Sag, indtil den er paakiendt; per interdictum repetere, Cic. Caecin. 3; cf. id. d. Or. 1, 10, o. id. Agr. 3, 3.

*interdictĭo, onis, f.: Forbud; - ∾ aquae et ignis etc., (Fordrivelse fra Italien), Pseud. Cic. p. Dom. 30; ∾ finium nostrorum, Liv. 41, 24; o. — interdictor, oris, m.: som forbyder noget; ∾ delicti, Tertull.; — bf. interdictōrius, 3: forbydende, Salvian.; — [Interdico]. — interdictum, i, n., o. interdictus, 3, partic.: f. und. interdico.

interdĭgĭtālia, orum, n., Plin. Val., o. interdĭgĭtĭa, orum, n., Marc. Emp., [digitus]: etslags Vorter el. Bylder imellem Fingrene el. Tæerne. — inter.dĭu, adv.: om Dagen, oppon. noctu, Caes., o. A.; nec noctu, nec interdiu, Liv. 1, 47. — interdius, adv., forel. Biform af frgd., Plaut. Aul. 1, 1, 32, oftere.

interdŭātim, adv., forældr. f. interdum: undertiden, Plaut. Truc. 4, 4, 29. — inter.ductus, us, m.: Indsnit, Interpunction; - interductu librarii (insistere orationem), Cic. Orat. 68.

inter.dum, adv.: undertiden, mangengang, nu og da; - interdum ⋯ interdum, (snart ⋯ snart), Cic. Orat. 59; ligel. modo ⋯ interdum, Sueton.; cf. id. Ner. 49; ogs. forbindes: saepe ⋯ nonnumquam ⋯ interdum, id. Brut. 67; ligel. interdum ⋯ alias, id. d. Or. 3, 54; — B) efterang. o. efterel. heder interdum ogs.: imidlertid; - laetique interdum nuncii vulgabantur, Tac. Ann. 1, 5; ligel. nec vendere cum interdum alii potest, Dig. — interduo, hos Plaut. forældr. Form, f. interdo: giver derfor el. derimellem; - Dum pereas, nihil interduo, dicant vivere, id. Capt. 3, 5, 36; ciccum non interduim, id. Trin. 4, 2, 152.

intĕrĕā, adv., [inter ea; cf. anteā, etc.]: imidlertid; sieldn. absol.; quid interea? Ter. Hec. 1, 2, 82; oftere m. Correlat.; haec dum Romae geruntur, interea etc., Cic. Quint. 6; ligel. id. d. Or. 1, 42: atque interea tamen, dum haec etc.; ligel. interea, quoad etc., Caes.; — not.: f. interea bruge Comikerne ogsaa: interea loci, Ter. Eun. 2, 2, 21, oftere; — B) kan ogs. i Modsætninger hede: desuagtet, med alt det, odl., vid. Virg. Ge. 1, 83.

*interemptĭbĭlis, e: til at borttage el. ombringe, Tert.; — interemptĭo, onis, f.: Ombringelse, Gallorum, Cic. Manil. 11; o. — interemptor, oris, m.: en Morder; ∾ fratris, Vell., heri, Senec. Ep. 70; — bf. fem. interemptrix, icis: Morderske;

∾ fratris, Lactant.; - men „fig.": ∾ pudoris, Tertull.; — [interimo]. — interemptus, 3: partic. af interimo.

inter.ĕo, ivi o. ii, ĭtum, ire, v. n.: at gaae under, at forgaae, at tabe sig; - ut stilla muriae interit magnitudine maris Aegaei, Cic. Fin. 3, 14; - bf. sædv.: at forgaae, at gaae tilgrunde, at omkomme, obl.: - ∾ corpora nimio calore, etc., vid. Cic. N. D. 3, 14; ∾ pecunia, (tabes el. spildes), Nep. Them. 2; ligel. om Ilden: at slukkes, Cic.; om et Brev: at blive borte, id.; cf. Caes. B. C. 2, 16; men interire possessionem, (at den ophører), Dig.; - men „poet.": pergunt interire lunae, (at forsvinde), Hor. Od. 2, 18, 16; cf. id. ibd. 4, 7, 9; - ∾ aut fame aut ferro, Caes. B. G. 5, 30; cf. Nep. Paus. 5; — b) „bes." ogs. i Forsikkringer; Inteream, si etc., Hor. Sat. 1, 9, 38; ligel. i Udraab: interii, (det er ude med mig)! Ter. Hec. 3, 1, 12; — not. a: interire er stærkere end perire; hvs. Plaut. Capt. 3, 5, 32 (Lindem.): Qui per virtutem peritat, non interit; — not. b: for- o. efterel. er perf. partic. interitus, 3, Quadrig. ap. Prisc., Sidon.

interĕquitans, tis, partic., [equito]: ridende derimellem; interequitantes alarii, Liv. 35, 5; - ogs. c. acc.: interequitans ordines, id. 6, 7. — inter.erro, are, v. n.: at flakke el. færdes deromkring, (efterel. Ord), Minuc. Fel. Octav. 10, Prudent.

inter.făcio, ĕre, v. a.: bygger el. opfører derimellem; - simul interfaciendo muro, (al. simul in faciendo muro), Liv. 25, 11, inc. — inter.fari, atus sum, 1, v. dep. (a.): taler derimellem, afbryder nogens Tale; - priusquam etc., interfatur Appius, Liv. 3, 47; men c. acc., id. 32, 34: orsum eum dicere interfatus; bf. — interfātio, onis, f.: Afbrydelse, Modsigelse, Cic. Sest. 37, inc.; — II) i Rhetoriken: en indskudt Overgangssætning; vid. Quintil. 4, 2, 50.

*interfectĭbilis, e: dræbende; c. gen., Appul.; — interfectio, onis, f.: Myrden, et Mord, Trebonii, (paa ham), Brut. ap. Cic. ad Brut. 2, 3, Clodii, Ascon.; — interfectīvus, 3: dræbende, morbus, Coel. Aur.; o. — interfector, oris, m.: en Morder, alicujus, Cic. Mil. 27; — II) „overf.": en Fordærver, veritatis, Tertull.; — bf. fem. interfectrix, īcis: Morderske, nepotis, Tac. Ann. 3, 17; — [interficio]. — interfectus, 3: partic. af interficio. — interfēmĭnĭum, i, n., [femen], (sc. membrum): det qvindelige Lem, Appul.

interfĭcio, fēci, fectum, 3, [facio]: I) „alm.": gior aldeles af dermed, tilintetgior, fordærver, ødelægger; - herbas arescere et interfici, Cic. frgm. ap. Non.; ∾ messes, Virg.; men comisk: usus, fructus ··· mihi harunc aedium ··· interfectus est, Plaut. Merc. 5, 1, 4; men c. abl.: ∾ aliquem vita et lumine, (aldeles at berøve), id. Truc. 2, 6, 37, cf. Gell. 12, 7; - „poet." ogs. torris interfectus, (fortæret i Lucerne), Attius ap. Non.; — II) „bes.": ombringer, myrder, dræber; navnl. ogs. i Krigssproget: nedhugger, nedsabler; - undique circumventos interficiunt, Caes.; quo (proelio) barbarorum exercitus interfectus est, Nep. Arist. 2; ∾ aliquem insidiis, id., per insidias, Cic.; s. ogs. Plaut. Most. 1, 3, 35; men ∾ feras, Lucr. 5, 1218. — interfio, ĕri, v. pass. anom. af interficio: bliver tilintetgiort; (forel.); - ut flammis interfiat (mortuus), Lucr. 3, 885; men comisk: si possent interfieri (mores mali), Plaut. Trin. 2, 4, 136.

inter.flŭo, xi, 3, v. n. (o. a.): at flyde derimellem; angusto freto interfluente, Plin. 3, 11; - ogs. c. acc. (praepos.): quod (fretum) Naupactum et Patras interfluit, Liv. 24, 29; hvs. pass.: insulae interfluuntur (sc. mari), Appul.; bf. — interflŭus, 3: som flyder el. løber derimellem; interfluo Euphrate, Plin. 6, 30.

inter.fŏdio, fōdi, fossum, 3, v. a.: graver el. stikker derigiennem; ∾ pupillas, Lucr. 4, 720; - interfossis radicibus, Pallad. — interfor, s. und. interfari. — interfossus, 3: partic. af interfodio.

inter.frīgesco, ĕre, v. n.: derhos el. imidlertid at afkøles el. svækkes, obl.; - per quod (tempus) res interfrigescat, frgm. jur. antej., ed. Maj. — inter.fringo, frēgi, 3, v. a., [frango]: bryder i Stykker; si quid ventus interfregerit, Cato; cf. Plin. 17, 30. — inter.fŭgio, ere, v. n.: flygter derimellem el. ind deri; bf. m. Tmesis: Inter enim fugit, et penetrat per rara viarum, Lucr. 6, 331. — interfulgens, tis, partic., [fulgeo]: skinnende el. glimrende derimellem; aurum ··· cumulo aliarum rerum interfulgens, Liv. 28, 23.

inter.fundo, fūdi, fūsum, 3, v. a.: udgyder derimellem el. deri; - pass.: at udgyde sig el. flyde derimellem; „poet." ogs. c. acc.; - Sic vasti moles pelagi interfunditur oras, Avien. Perieg. 250; ligel. in partic., Hor. Od. 1, 14, 19; cf. Virg. Aen. 4, 642: maculis interfusa genas; - interfuso mari avulsa etc., Plin. 3, 14; - ogs. „overf.": nox interfusa, Stat. — inter.fŭro, ĕre, (v. a.): at giennemrase el. overfare; alternum Mavors interfurit orbem, Stat. — interfūsio, onis, f., [interfundo]: Flyden el. at flyde derimellem; ∾ maris, Lactant. — interfūsus, 3: partic. af interfundo. — interfŭtūrus, 3: s. und. intersum.

intergannitus, 3, [gannio, gøer, bjæffer]: s. und. flgd. — intergarritus, 3, partic., [garrio]: som snakkes el. sladdres derimellem; ∾ verba, Appul.; (al. intergannita, m. s. Bem.). — *intergerinus, 3: s. und. intergerivus. — intergĕrium, i, n.: hvad der indføies derimellem, navnl. Liim, Plin. 13, 26; o. — intergĕrīvus, 3: som er indsat derimellem; bf. subst. intergerivus, (sc. paries): Mellemvæg el. Skillerum, Plin. 35, 49, o. id. 11, 10; cf. Fest. p. 82; (men overalt med Varianten intergerinus, m. s. Bem.); af — inter.gĕro, ĕre, v. a.: indføier derimellem, Fest. l. c. — intergressus, us, m., [gradior]: Mellemkomst, Minuc. Fel. Octav. 15. — intĕr.hio, are, v. a.: at være aaben el. at aabne sig derimellem, Tertull.

intĕr.ibi, adv.: imidlertid, Plaut. Pers. 1, 3, 85; interibi, dum etc., Gell. 3, 7. — intĕrībĭlis, e, [intereo]: forgængelig, dødelig, Tertull. — intĕrim, adv., [inter]; I) „alm.", ligesom interea: imidlertid; - funus interim procedit, Ter. Andr. 1, 1, 100; cf. Cic. Fam. 10, 12; - interim ad me venit etc.; ligel. interim, dum ante ostium sto, etc., Ter. Eun. 5, 2, 3; — II) „bes." ogs."; a) undertiden, nu og da, obl.; ut cibis acor ipse interim jucundus est, Quintil. 9, 3, 27; ogs. forbindes interim ··· interim, (snart ··· snart), id. 5, 10, 35; — b) derhos, dog, med alt det, (hvorfor dog ogs. kan siges: imidlertid); - interim velim mihi ignoscas, Cic. Att. 7, 12; interim mihi videris etc., id. R. Am. 29.

intĕrĭmo, ēmi, emptum, 3, v. a., [emo]; I) „egentl."; A) „alm.": borttager, ødelægger, forstyrrer; - ∾ sensus, Lucr., vitam, Plaut.; interimendorum sacrorum causa, (for at ophæve dem), Cic. Mur. 12; dilatione interempta, (uden al Udsættelse), Dig.; — B) „bes.": ombringer, myrder, dræber, (navnl. ved List el. hemmeligen); vid. Liv. 1, 3, o. Hor. Sat. 2, 3, 131; men Cic. N. D. 1, 19: quae interimant, (opp. quae conservent); men Hor. Od. 4, 4, 72: Hasdrubale interempto, (s. interfecto); — II) „fig.": ligesom at ængste tildøde; me quidem ··· interimunt hae voces Milonis etc., Cic. Mil. 31; cf. Plaut. Merc. 3, 4, 22.

intĕrĭor, interius, adj. compar., [intra]; superl., intimus, 3; — I) interior, us; A) „alm.": den el. det indre el. nærmere; - quibuscum in interiore aedium parte vivebat, Cic. Sest. 10; cf. Ovid. Met. 7, 670: in interius

spatium etc., ogſ. Liv. 40, 8; men interiore epistola (scribere: længere inde i Brevet), Cic. Qu. Fr. 3, 1; interior lectus, (torus, sponda), Ovid., (nærmere Væggen); cf. Suet. Caes. 49; – erit aliquid interius, ··· quid autem interius mente? Cic. N. D. 1, 11; – ogſ. absol.: interiorum morbi, (indvortes Sygdomme), Cels.; ligel. interiora: Indvoldene, Pallad.; men interiores, Caes. B. G. 7, 82, (de Beleirede); – men in interiora regni se recipere, (længere ind i Landet), Liv. 42, 39; cf. Caes. B. G. 2, 2, o. Cic. Manil. 22; — B) „bef.": a) om den Kæmpende: nærmere; interior periculo vulneris factus, (da han var kommen for nær til at kunne saares), Liv. 7, 10; ligel. interior ictibus, id. 21, 24; — b) om den Spadserende: ibat ··· interior, si comes unus erat, (rimel. gik nærmest Væggen el. Husene, el. paa den venstre Side), Ovid. Fast. 5, 68; cf. Hor. Sat. 2, 2, 17, (o. Acron. ibd.); — c) ved Veddekjørsler hedder interior rota, o. ∾ equus: venstre el. nærmere, (fordi man fra Høire til Venstre dreiede omkring Spidsſøilen el. meta); bſ. „alleg.": Nunc stringam metas interiore rota, Ovid. Amor. 3, 2, 12; cf. Virg. Aen. 5, 70; ligel. cursu interiore, Cic. N. D. 2, 4, (ad en nærmere el. kortere Vei); cf. Hor. Sat. 2, 6, 26; — B) „fig."; I) „alm.": indre el. nærmere i ſit Slags; interior (societas est) eorum, qui etc., Cic. Off. 3, 17; ∾ timor, (som nærmere angaaer os ſelv), id. d. Or. 2, 51; — 2) „bef."; a) ædlere i ſit Slags; seu te ··· bearis Interiore nota Falerni, Hor. Od. 2, 3, 8; — b) indre, hemmeligere; litterae interiores, (dybere Lærdom), Cic. N. D. 3, 16; ∾ consilia, Nep. Hann. 3; ogſ. absol.: nunc interiora videamus, id. Div. 2, 60; — c) inderligere, fortroligere; spem amicitiae interioris (facere), Liv. 42, 17; alii adepti interiorem potentiam, Tac. Hist. 1, 2; interiores aulici, Suet. Calig. 19; — II) superl. intimus, 3; A) „egenl.": den inderste, som er længst inde; – in eo sacrario intimo etc., Cic. Verr. 4, 55; in intimam Macedoniam (se abdere: i det Inderste deraf), id. Fam. 13, 29; ligel. in intimo sinu Corinthiaco, Liv. 36, 21; – men absol.: in intima finium, id. 34, 47; — B) „fig.": den inderste el. yppersté i ſit Slags; – ex intimo artificio depromere, vid. Cic. Cluent. 21; cf. id. Leg. 1, 5; ligel. disputatio artis intimae, id. Orat. 53; – ogſ. den inderligste el. fortroligste; intima familiaritate conjunctus alicui, Nep. Att. 12; – bſ. intimus alicujus o. alicui, (nogens fortrolige Ven), Cic. Catil. 2, 5, o. Nep. Dion. 1; qui intimus est eorum consiliis, Ter. Andr. 3, 3, 44; itaque ex intimis est meis, quum etc., Cic. Att. 4, 16; cf. id. Fam. 3, 17.

intĕrĭtĭo, onis, f., [intereo]: Undergang, Fordærvelse, aratorum, Cic. Verr. 3, 54. — 1. intĕrĭtus, 3: partic. af intereo. — 2. intĕrĭtus, us, m., [intereo]: Undergang, Fordærvelse; – natura omnium rerum interitus atque obitus conficit, Cic. Div. 2, 16; ab interitu (retrahere), Nep. Ep. 8; illius immaturo interitu, (ved hans tidlige Død), Cic. Brut. 33; ∾ legum, id., pravitatis, id. — 1. intĕrius: adj. compar. neutr. af interior. — 2. intĕrius: adv. compar. af intra.

inter.jăcĕo, ēre, v. n. (o. a.): at ligge derimellem; absol., ogſ. m. inter, ogſ. c. dat., ogſ. c. acc. (praepos.); – interjacebat campus, Liv. 37, 41; – interjacet haec inter eam et Rhodum, Plin. 1, 20; – quod (spatium) sulcis interjacet, Colum.; cf. Liv. 21, 30; – quae duas syrtes interjacet (regio), Plin. 5, 4. — interjăcĭo, ĕre, ſ. und. interjicio.

*interjectio, onis, f.: Indsætten el. Indskyden deri el. derimellem; ∾ verborum, Auct. ad Her. 1, 6; — II) „overſ." o. „techn."; A) i Grammatiken: Interjectionen el. Udraabsordet; ſaal. euge! vah! vid. Quintil. 1, 4, 19; — B) i Rhetoriken: Parenthesen el. Indskudssætningen, id. 8, 2, 15; o. — interjectivus, 3: som indsættes derimellem, Simplic. de Re agraria; — bſ. adv. interjective, Prisc.; — [interjicio].

1. interjectus, 3: partic. af interjicio. — 2. interjectus, us, m., [interjicio]: Kasten el. at kaste derimellem el. imellem hinanden, Appul.; — II) oftere „overſ.": Mellemkomst; – luna interpositu interjectuque terrae repente deficit, Cic. N. D. 2, 40; interjectu temporis, Tac., noctis, id.; men Colum. 3, 21: interjectibus capere fructum, (til forskjellige Tider).

interjĭcĭo, o. interjacio, jēci, jectum, 3, v. a., [jacio]: kaster derimellem; bſ. ſædv. ſætter el. anbringer derimellem; hyſ. pass.: at være ſat el. at ligge derimellem; – absol., el. m. inter, el. c. dat.; – ∾ cohortes legionarias, vid. Caes. B. C. 1, 73; sepibus interjectis etc., id. B. G. 2, 22; aër interjectus inter mare et coelum, Cic. N. D. 2, 26; – nasus, quasi murus, oculis interjectus, id. ibd. 2, 57; interjectus equiti pedes, Tac.; cf. Liv. 21, 54; – navnl. ogſ. om Tiden: paucis interjectis diebus, Liv. 1, 58; ligel. brevi spatio interjecto, Caes. B. G. 3, 4; men Cic. Off. 1, 9: quasi longo intervallo interjecto, (ligesom i lang Fraſtand); – „poet." ogſ. c. acc. gr.: interjecta comas, (med flagrende Haar), Claudian.; – men interjecta inter Romam et Arpos, (sc. loca), Liv. 9, 13; — not.: ogſ. m. Tmeſis: inter enim jecta, (ſ. interjecta enim). Lucr. 3, 872.

interjunctus, 3: partic. af flgd. — inter.jungo, junxi, junctum, 3, v. a. o. n.; I) at forbinde el. forene ſammen el. med hinanden; – tum dextrae interjunctae, Liv. 22, 30; men ∾ equum equis, (ſpænde ſammen dermed), Stat.; — II) at afſtille; bſ. A) „egenl.": at ſpænde fra; hyſ. „poet.": et hora lassos Interjungit equos meridiana, Martial. 3, 67; – ogſ. absol. (el. ud. equos): Interjungere quaeris ad Camoenas, (i. e. ad templum Camoenae), Martial. 2, 6; — B) „fig.": at tage ſig Hvile, at ophøre med Arbeidet; quidam medio die interjunxerunt, Senec. Tranqu. 15; cf. id. Ep. 83.

inter.lābor, labi, v. dep. n.: at falde el. glide el. flyde derimellem; stellae interlabentes, Stat.; – men m. Tmeſis: Inter enim labentur aquae, Virg. Ge. 2, 349. — inter.lătĕo, ēre, v. n.: at være ſkjult derimellem; (quin) multum spiritus interlateat, (neml. i Jordens Indre), Senec. Qu. N. 6, 16. — interlātrans, tis, partic., [latro]: ſom gøer derimellem, Paul. Nol.

interlectĭo, onis, f.: Læſen el. at læſe derimellem, Tertull.; af — inter.lĕgo, lēgi, lectum, 3, v. a.: plukker el. tager derimellem el. ud deraf, poma vitiosa, Pallad.; – ogſ. m. Tmeſis; Carpendae frondes manibus interque legendae, Virg. Ge. 2, 366.

interlīdo, si, sum, 3, v. a., [laedo]: udſtøder af Midten; – Jovis glans, interlisis litteris, juglans dicitur, Macrob. Sat. 2, 14; – ogſ. at ſtøde haardt derimod; ∾ dentem, Paul. Nol. — inter.līgo, are, v. a.: ombinder el. underbinder, maculas ostro, Stat. — inter.lĭno, lēvi, lĭtum, 3, v. a.; I) „egenl.": ſmører el. ſtryger derimellem; – caementa interlita luto, Liv. 21, 11; – ogſ. beſmører; caseus oleo interlinitur, Plin.; — II) „overſ.": udſtryger el. udſtreger (det Skrevne, navnl. for at ſkrive derover, el. for at forfalske); – qui testamentum, interleverit, Cic. Cluent. 41; corruptae et interlitae tabulae, id. Verr. 2, 42. — interlīsus, 3: partic. af interlido. — interlĭtus, 3: partic. af interlino.

inter.lŏco, are, v. a.: ſtiller derimellem, Mela 2, 1. — interlŏcūtĭo, onis, f.; I) „egenl.": Talen el. at tale derimellem; bſ. retlig Indſigelſe, Interlocution, Quintil. 5, 7, 36; — II) „overſ.": foreløbig Kjendelſe i en Retsſag, Dig.; af — inter.lŏquor, cūtus (quūtus)

sum, 3, v. dep. n.: taler derimellem, falder negen i Talen; - siccine mihi interloquere? Ter. Heaut. 4, 3, 13; cf. Gell. 14, 2; — II) „bes.": giver en foreløbig Kiendelse i en Retssag, Dig.

interlūcātio, onis, f., [interluco]: Bortskærelse af de unyttige Grene, Plin. 17, 45. — inter.lūceo, xi, 2, v. n.; I) „egentl."; a) at skinne igiennem el. frem; duos soles ··· noctu interluxisse, Liv. 29, 14; — II) „fig."; A) om en Slagorden: at være giennemsigtig (el. altfor tynd); vid. Virg. Aen. 9, 508; — B) at vise sig fortrinligen el. fremfor et andet; - quibus (ordinibus) inter gradus dignitatis fortunaeque interlucet aliquid, Liv. 1, 42; - men „rhet.": ut loci distincte interlucere possint, Auct. ad Her. 3, 18. — interlūco, (avi), atum, 1, v. a., [lux]: gior lysere; bf. særd. ∾ arbores, (neml. ved at berøve Træerne de unyttige Grene), Plin. 17, 19. — interlūdens, tis, partic., [ludo]: legende derimellem, c. acc., Auson.

interlūnis, e, [luna]: i Nymaane; ∾ nox, Ammian.; bf. — interlūnium, i, n., (sc. tempus): Nymaane el. Ny, quum luna apparere desierit, Plin. 18, 75; ogs. in pl.: sub interlunia, Hor. Od. 1, 25, 11. — inter.lŭo, ĕre, v. a. (o. n.); ∾ manus, (at vaske dem derimellem el. derved), Cato; — II) „overf.": at flyde el. strømme derimellem; quod Capreas et Surrentum interluit fretum, Tac. Ann. 6, 1; cf. Virg. Aen. 3, 418; - men ud. acc., Liv. 41, 23: quantum enim interluit fretum, (al. interfluit); bf. — interlŭvĭes, ēi, f.: et derimellem flydende Vand, Solin. 22.

inter.măneo, ēre, v. n.: forbliver derimellem (el. derpaa); mediis intermanet agris (Caesar), Lucan. 6, 47. — inter.mĕdĭus, 3: som befinder sig derimellem el. i Midten; porticus ··· intermediis arbusculis ··· ordinatae, Varr. — inter.menstrŭus, 3: imellem tvende Maaneder; bf. ∾ luna, (Nymaane), Plin.; ogs. intermenstruum (sc. tempus), Varr.; cf. Cic. d. Rep. 1, 16. — inter.mĕo, are, (v. a.): at gaae el. flyde derigiennem; Pergamum ··· intermeat Selinus, Plin. 5, 33. — intermestris, e, [mensis]: = intermenstruus; ∾ luna, Plin. 16, 75.

inter.mĭco, are, v. n. (o. a.): afbrudt el. zittrende at skinne el. glimre frem; ut ··· moriens intermicet ignis, Stat.; - tenebras ··· intermicat ignis, (skinner derigiennem), Val. Fl. — intermĭnābĭlis, e, [2. in-, termino]: uendelig, aetas, Tertull. — intermĭnātĭo, onis, f., [intermino]: Truen el. Trusel, judicii, Cod. Theod. — 1. in.termĭnātus, [2. in-], 3: ubegrændset; bf. uendelig el. umaadelig; ∾ magnitudo regionum, Cic. N. D. 1, 20; ∾ cupiditas imperii, Vell. — 2. interminatus, 3: partic. af flgd..

intermĭno, avi, atum, 1, (v. n. o. a.). poetisk Biform af flgd.: udstøder Trusler, truer skrigende; - quis homo interminat? Plaut. Mil. gl. 2, 3, 42; - men pass., interminatus cibus, (som forbydes med Trusler), Hor. Epod. 5, 39. — inter.mĭnor, atus sum, v. dep. a: truer strængt; - ∾ alicui vitam, Plaut. Cas. 3, 5, 28; men ∾ m. flgd. acc. c. inf., id. As. 2, 2, 95; - ogs. at forbyde truende, m. flgd. ne; - Eminor, interminorque, ne quis etc., Plaut. Capt. 4, 2, 11. — intermĭnus, 3, [2. in-, terminus, i]: ubegrændset, oceanus, Avien. Perieg. 74; ogs. uendelig, felicitas, Auson.

inter.misceo, scŭi, stum o. xtum, 2, v. a.: blander derimellem el. dermed; c. dat., el. absol.; - turbam indignorum intermiscendo dignis, Liv. 4, 56; intermixti hostibus, id. 10, 20; cf. Virg. Ecl. 10, 5; - turbant equos pedites intermixti, Liv. 21, 46.

intermissĭo, onis, f., [intermitto]: Afladen el. Ophøren; Ophold el. Standsning el. Afbrydelse; m. o. ud. gen.; - ∾ forensis operae, Cic., epistolarum, id., consuetudinis, id.; - a qua (sc. actione) tamen saepe fit intermissio, id. Off. 1, 6; men per intermissiones et intervalla Liv. 5, 5; si furiosus habet intermissionem, Dig.

1. intermissus, 3: partic. o. adj. af intermitto. — 2. intermissus, us, m., [intermitto], ligesom intermissio: Ophør el. Afbrydelse; - garrulus sine intermissu cantus (lusciniarum), Plin. 10, 43. — intermistus, 3: partic. af intermisceo.

inter.mitto, misi, missum, 3, v. a. o. n.; I) act.: lader gaae hen, aflader derfra, afbryder, odl.; c. acc., ogs. m. ab el. ad el. inf.; - numquam intermittis studia doctrinae, Cic.; ∾ proelium, Caes., opus, id., laborem, Ovid.; - ∾ reliquum tempus a labore, Caes.; cf. id. B. G. 7, 24; men id. ibd. 5, 40, m. ad; men c. inf., id. ibd. 4, 31, ogs. Cic. Fam. 7, 12, o. id. Tusc. 1, 28; — II) neutr.: at aflade el. ophøre; qua flumen intermittit, (ophører), Caes. B. G. 1, 38; cf. Cic. Div. 1, 34; men aves, quibus longa colla, intermittentes bibunt, (ligesom i Afsatser el. med Afbrydelser), Plin. 10, 63; — III) partic. intermissus, 3, ogs. som adj.: ophørt el. ophørende el. afbrudt, ventus, Caes., flamma, id.; si qui ··· Non intermissis cursibus ibit equus, Ovid. Pont. 1, 4, 16; intermissa libertas, (som man for en Tid har savnet), Cic. Off. 2, 7; cf. Caes. B. G. 7, 70, ogs. ibd. 17; men intermissa custodiis loca, (hvor Vagtposterne ophørte), Liv. 24, 35; intermissis passibus CD, (i en Afstand deraf), Caes. B. C. 1, 41; - trabes paribus spatiis intermissae, (i lige Afstand), id. B. G. 7, 23. — intermixtus, 3: partic. af intermisceo.

inter.mŏrĭor, mortŭus sum, 3, v. dep. n.; I) „egentl."; A) om Mennesker: at hendøe; bf. at være ligesom død el. næsten død, at daane, at falde i Afmagt; - prope intermortuus jacuit, Suet. Ner. 42; cf. Liv. 37, 53; — B) om Ting, navnl. om Værterne, om Ilden, odl.: at hendøe, at gaae ud; - radices intermoriuntur, Plin. 21, 69; si qua intermoreretur ignis, Curt.; — II) „fig." el. om Begreber: at gaae tilgrunde, at affræftes el. tabe sig; - nullum officium tuum apud me intermoriturum etc., Bithyn. ap. Cic. Fam. 6, 16; men intermori civitatem etc., vid. Liv. 34, 49; - illae intermortuae conciones etc., vid. Cic. Mil. 5; cf. id. Pis. 1; men id. Mur. 1: ∾ memoria generis, — intermortŭus, 3: partic. af intermorior. — — inter.mŏveo, ēre, v. a.: at drage derimellem; alios sulcos stilo intermoves, Symmach.

intermundium, i, n., [mundus], sc. spatium; efter Epicurs Lære ere intermundia: etslags Mellemrum imellem de flere Verdener, hvor hans Guder leve i deres Rolighed; vid. Cic. Fin. 2, 23, o. id. N. D. 1, 8. — inter.mūrālis, e, amnis, (som flyder imellem tvende Mure), Liv. 41, 46. — inter.mūtatus, 3; bf. ∾ manibus, (med forslagte Hænder), Tertull.

inter.nascor, nātus sum, 3, v. dep. n.: at voxe derimellem; men alene in participp.: internascens, tis, o. internatus, 3; - internatas saxis herbas evellentes, Tac. Hist. 4, 60; men internata virgulta, Liv. 28, 2; internascentes herbas excludi, Plin. 18, 43. — internatus, 3, s. und. frgd.

interne, adv. af internus: indvendigen, i det Indre, Auson. — internĕcialis, (-nicialis), e, [interneccio]: dræbende, morbus, Liv. 27, 23, (al. pernicialis), inc. — internĕcinus, 3: s. und. internecivus. — internĕcĭo, (-nicio), onis, f., [interneco]: fuldkommen Udryddelse el. Undergang el. Fordærvelse; - nec resisti sine internecione posse, Cic. Att. 2, 20; cf. id. Catil. 3, 10: internecione civium etc.; in pl., Colum.; - ad internecionem deleri, Liv. 9, 45; armis inter se ad internecionem concurrere, (kæmpe paa Liv og Død), Suet. Oth. 12; cf. Nep. Eum. 3; men Liv. 25, 26: ad internecionem omnes perierunt, (omkom indtil sidste Mand); - men „overf.": vineta ad internecionem perducere, (ødelægge i Bund og Grund), Colum.;

men internecionem memoriae inducere, (bringe i fuldkommen Forglemmelse), Plin. 14, 1.

internēcīve, adv.: fordærveligen, Ammian.; af — internēcīvus, (-cinus), 3, [internecio]: aldeles ødelæggende, bellum, Cic. Phil. 14, 3, Liv. 9, 25; men internecivi actio, (angaaende Giftblanderi), Cod. Theod. — inter.nĕco, avi, atum, 1, v. a.: ombringer el. fordærver aldeles; (for- o. efterel.); - internecatis hostibus, Plaut. Amph. 1, 1, 34; - men „overf.": Ne forte culmum fibra ··· internecet, Prudent. — inter.necto, ĕre, v. a.: knytter el. binder tilsammen; - ut fibula crinem Auro internectat, Virg. Aen. 7, 816; men ∾ plagas: forbinde Saarene, Stat.

internicio, onis, f.: s. und. internecio. — inter.nīdĭfĭco, are, v. n.: at bygge Reder derimellem, Plin. 10, 49. — inter.nīgrans, tis, partic., [nigro]; ∾ maculae, (som derimellem vise sig sorte el. mørke), Stat. — inter.nĭtĕo, ĕre, a. o. n.: at skinne derigiennem; si qua sidera internitebant, Curt.; tellure internitentes smaragdi, Plin.

internōdĭum, i, n., [nodus], sc. spatium; I) paa Væxterne: Rummet imellem tvende Led el. Knuder el. Knæer; - ∾ singula (arundinum), Plin. 7, 2; cf. Colum. Arb. 3; — II) hos Mennesker og Dyr: Rummet imellem tvende Ledemod; qua Mollia nervosus facit internodia poples, Ovid. Met. 6, 256, (Læggen hos et Menneske); — b) longa internodia, (s. longa crura, sc. canis), Calpurn.

inter.nosco, nōvi, nōtum, 3, v. a.: adskiller derfra el. fra hinanden; - ∾ geminos consuetudine oculorum, Cic. Acad. 2, 18; ut internoscat, visa illa vera sint, an falsa, ibd. 15; quae internosci a falsis non possunt, ibd. 7; cf. id. Lael. 25; men Pacuv. ap. Auct. ad Her.: Fortuna dignum atque indignum nequit internoscere; men Cic. R. Am. 20: ∾ fures (sc. a ceteris).

internucŭlus, i, m.: som lader sig bruge til Utugt, Petron. — inter.nuncĭo, (-tio), are, v. n.: at sende Bud til hinanden; - paulisper internunciando cunctatio fuit, Liv. 42, 39. — inter.nuncĭus, (-tius), 3; sædv. subst.; A) internuncĭus, i, m.: Mellembud, Underhandler, Ter. Eun. 2, 2, 56; colloqui per internuncium cum aliquo, Nep. Alcib. 5; internunciis ultro citroque missis, Caes. B. C. 1, 20; - men Cic. Phil. 13, 5, hede Augurerne: Jovis interpretes internunciique; — B) internuncia, ae, f.: Budbærerske, Plaut. Mil. gl. 4, 1, 39; men aves internunciae Jovis, Cic. Div. 2, 34; cf. Plin. 10, 53; — C) internuncĭum, i, n.; sf. pl.: internuncia sentiendi, (Sandseredskaberne), Appul.

internundinium, i, n., [nundinae], sc. spatium: Tidsrummet imellem tvende nundinae (el. 9 Dage), Mar. Vict.; - s. ogs. und. nundinae. — internuntio, o. internuntius: s. und. internuncio, etc.

interne, adv.: indvendigen, Auson.; af — internus, 3, [intra]: indvendig, indvortes, indre; - ∾ ignes, (underjordisk Ild), Senec.; ∾ maria, (i Bugter og Fiorde), Plin.; - ogs. absol.: bonum interna, (deres Indvolde), Veget.; - oftere „overf.": indre el. indbyrdes el. indvortes; - ∾ bellum, Tac. Hist. 2, 69, (opp. externum); ∾ certamina, id.; - ogs. absol.: si quando ad interna praeverterent, (vendte sig til de indvortes Anliggender), id. Ann. 4, 32.

in.tĕro, trivi, trītum, 3, v. a.: river el. brækker deri, aliquid eo, (i. e. in catinum), Cato, aliquid potioni, Plin.; - bf. som Ordsprog: Tute hoc intristi (s. intrivisti), tibi omne exedendum est, Ter. Phorm. 2, 2, 4; - panis intritus in aquam, Varr.; cf. Phaedr. 1, 26; men hordeum intritum in aqua, (udblødet deri), Varr.; — II) af partic. intritus, 3, er subst.; A) intrita, ae, f., (sc. res): det deri Brokkede; bf. a) som Ret el. Spise: omtr. vor Koldskaal; intrita panis e vino, Plin., ogs. intrita e vino, id.; — b) Kalk el. Ler til at mure med, (germ. Mörtel), id. 36, 55; men ∾ laterum, (til Teglsten), id.; — B) intrītum, i, n., ligesom intrita: Dei el. Blanding; intritum lacte confectum, (Melkebrod, o. dl.), Appul.

interordĭnium, i, n., [ordo]: Rummet imellem tvende Rader el. Rækker; ∾ quindecim pedum, Colum. — inter.pătĕo, ēre, v. n.: derimellem el. i Midten at staae aaben, Macrob. Sat. 1, 18. — inter.pĕdĭo, ire, v. a., [pes]: forhindrer, Macrob. Sat. 7, 12.

*interpellatĭo, onis, f.: at tale derimellem, at falde nogen i Talen; cursum orationis interpellatione impedire, Cic. d. Or. 2, 10; - ogs. „overf.": Forstyrrelse, Afbrydelse; in quibus (litteris) sine ulla interpellatione versor, id. Fam. 6, 18; — b) sild. ogs. Indlæg i Retten; aliquid sine interpellatione obtinere, Dig.; — interpellator, oris, m.: som falder nogen i Talen, Auct. ad Her. 2, 11, - ogs. „overf.": en Forstyrrer; oblectare se sine interpellatoribus, Cic. Off. 3, 14; cf. Suet. Aug. 97; men ∾ matrimoniorum, (Ægteskabsforstyrrer), Dig.; — bf. fem. interpellatrix, icis, Hieronym.; o. — interpellatus, us, m.: Afbrydelse el. Forstyrrelse; efterel. o. in abl., Plin. Val. Res gest. Al. M.; — [flgd.].

inter.pello, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": afbryder nogen med min Tale el. Meddelelse, afbryder nogens Tale; - nihil (s. non) te interpellabo etc., Cic. Tusc. 1, 8; cf. id. Qu. Fr. 2, 10; - ogs. fremsætter som en Indvending; quod et ··· interpellavit Hortensius, id. Verr. 1, 28; — B) „bes." ogs., ∾ aliquem: søge nogens Hielp, Suet. Tib. 34; - men ∾ debitorem, (kræve el. mane ham), Dig.; - ∾ mulierem el. puellam, (søge at forføre), ibd.; — II) „overf.": afbryder, forhindrer, forstyrrer; - quod in suo jure se interpellaremus, Caes. B. G. 1, 44; interpellatur adventu Caesaris, id. B. C. 3, 105; partam jam victoriam interpellare, (forstyrre, giøre unyttig), id. ibd. 73; — B) ogs. m. flgd. quo minus, el. quin, el. ne; - interpellent me, quo minus honoratus sim, dum ne interpellent, quo minus res publica a me administrari possit, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 10; Caesar numquam interpellavit (sc. me), quin, quibus vellem, uterer, Matius ibd. 28; ∾ aliquem, ne etc., Liv. 4, 43; - „poet." ogs. c. inf., vid. Hor. Sat. 1, 6, 127; - undert. er ogs. acc. udfalden, navnl. hos partic.; gemmae purpureae nigris interpellantibus maculis, Plin. 37, 56. — interpensīva, orum, n., [pendeo], (sc. tigilla): Stikbiælker el. Tværbiælker, Vitruv. 6, 3.

inter.plĭco, are, v. a.: indfletter el. indvikler derimellem el. deri, (anguem), Stat.; interplicat infula cristas, id. — *interpŏlāmentum, i, n.: Forandring, Forfalskning, Claud. Mamert. d. Stat. An.; — interpŏlātĭo, onis, f.: Omarbeidelse, Plin. 13, 23; — interpŏlātor, oris, m.: som oppudser (Klæder, o. dl., Tertull.; — II) „overf.": en Fordærver el. Forfalsker; ∾ veritatis, id.; — bf. fem. interpŏlātrix, icis, id.; — [interpolo]. — interpŏlis, e, [polio]: foranderlig, forandret; „bes.": opsminket, forfalsket, uægte; - sparti natura interpolis, Plin. 19, 8; — II) „fig."; istaec interpoles, Vetulae, edentulae, etc., Plaut. Most. 1, 3, 117; ars (medendi) mutatur quatidie, toties interpolis, Plin. 29, 5; — [flgd.].

interpŏlo, avi, atum, 1, v. a., [interpolis]: forandrer, oppudser, togam praetextam quotannis, Cic. Qu. Fr. 2, 12; ∾ tura, (raffinere), Plin.; ∾ veteratores (servos: opstudse dem), Dig.; men comisk: me interpolabit, (vil tilrede mig med Prygl), Plaut. Amph. 1, 1, 161; — II) „fig.": forfalsker el. fordærver; vid. Cic. Verr. 1, 61: semper aliquid ··· ne litura appareat, interpolando; - men Curt. 6, 2: ∾ satietatem epularum ludo, (lade afvexle dermed); — interpŏlus, 3, Biform af interpolis: opstudset el. oppudset; ∾ vestimenta, Dig.

inter.pōno, pŏsŭi, posĭtum, 3, v. a.: sætter el. lægger el. stiller derimellem; c. dat., el. absol., ogs.

underf. m. in, osv.; I) „egenl."; ∾ aliquem convivio, Suet.; ∾ equitatui levis armaturae praesidia, Hirt. B. G. 8, 17; men ∾ inter eos etc., Auct. B. Afr. 13; ∾ frigidam cibis, (trikke koldt Vand dertil), Plin. 28, 14; — ogs. at indsætte i Talen; saal. Cic. Lael. 1: ne „inquam" et „inquit" saepius interponeretur; men Nep. Pelop. 3: libet interponere, (indføre el. anføre derhos); — men om Tiden: spatio interposito, (efter en Tid), Cic. Cluent 2; ligel. tridui mora interposita, Caes.; cf. Cic. Acad. 1, 1; — II) „fig."; A) „alm.": at indsætte el. indbringe el. indblande deri, navnl. i Talen, el. i en Forhandling, odl.; — querelis de re publica interponendis, Cic. Qu. Fr. 2, 3; ∾ nomen alicujus in re turpi, id. Verr. 3, 57; ∾ fidem suam in eam rem, (gaae i Borgen derfor), id. R. Am. 39, o. Caes. B. G. 5, 36; men ∾ decretum, Liv. 3, 46, (afgive en Kiendelse imellem de stridende Parter); — bb) hertil mærkes; a) ∾ se: blande sig deri, befatte sig dermed; — ∾ se bello, Liv. 35, 48; si te in istam pacificationem non interpones, (neml. som Mægler), Cic. Fam. 10, 27; — ogs. absol.: semper se interposuit, (optraadte som Mægler), Nep. Att. 2; men nihil me interpono, (har intet derimod), Cic. Qu. Fr. 4, 4; — men id. Vatin. 15: qui se interponat, quo minus etc.; — b) hemmeligen at indbringe el. indliste deri; — interposuistis accusatorem, qui etc., Cic. Verr. 1, 11; — c) at lade optræde derimod; df. ogs. at sætte el. indvende derimod, at beraabe sig derpaa; — interposita senatus auctoritate, Hirt. B. G. 8, 52; suspicione interposita, (i. e. orta), Caes. B. G. 4, 32; — ∾ exceptionem actioni, (sætte derimod), Dig.; neque interea verbum ullum interposuit, (indvendte ikke et eneste Ord), Cic. Quint. 4; cf. Nep. Them. 7; ligel. ∾ gladiatores, Cic. Sull. 19, (beraabe sig derpaa i sin Klage); men id. Div. in Caecil. 19: ∾ laborem pro aliquo, (anvende, odl.); — b) at bestemme el. anordne derhos el. i Forbindelse dermed; — ob decreta interponenda pecuniam accipere, Cic. Verr. 2, 48; poenis compromissisque interpositis, id. ibd. 27.

interpŏsĭtio, onis, f., [interpono]: Indsætten el. Indsætning derimellem; — interpositiones columnarum, Vitruv.; cf. Cic. Inv. 1, 6; — B) „bef." ogs.; a) en imellem Linierne indskreven Tilsætning, vid. Cic. Fam. 16, 22; — b) (i Rhetoriken): en Parenthesis el. Indskudssætning, Quintil. 9, 3, 23. — 1. interpŏsĭtus, 3: partic. af interpono. — 2. interpŏsĭtus, us, m., [interpono]: Indtræden derimellem, men alene in abl.; — luna interpositu suo radios solis auferens terrae, Plin. 2, 7; cf. Cic. N. D. 2, 46, und. interjectus.

interpres, ĕtis, c.; [rimel. beskl. m. praes el. pretium]; I) „egenl."; A) „alm.": den Mellemperson, igiennem hvilken man taler el. underhandler med andre, en Mægler el. Underhandler; — aut sequestres aut interpretes corrumpendi judicii etc., Cic. Verr. Act. 1, 12; men se pacis ejus interpretem fore, Liv. 21, 12; — df. heder ogs. Mercurius „poet.": interpres Divum, Virg. Aen. 4, 377; men ibd. 608, til Juno; Tuque harum interpres curarum, (som har stiftet denne Forbindelse); — B) „bef."; a) en Fortolker el. Udlægger el. Forklarer, juris, Cic. Top. 1; nullam artem ··· sine interprete ··· percipi posse, id. Fam. 7, 19; grammatici interpretes poëtarum, id.; — b) interpretes hede ogs. Augurerne og andre Spaamænd; — augures, interpretes internunciique Jovis, Cic. Phil. 13, 5; men haruspices ··· interpretes comitiorum, (der af Varslerne udtyde, hvorvidt comitia blive lovligen afholdte), id. N. D. 2, 4; conjector quidam et interpres portentorum, id. Div. 2, 28; men ibd. 35, heder en Varselsfugl: interpres et satelles Jovis; — c) en Tolk; tum litterae lectae per interpretem, Liv. 27, 43; cf. Caes. B. G. 1, 19; — d) en Oversætter; non ut interpres, sed ut orator etc.; vid. Cic. d. Opt. Gen. Or. 5; cf. id. Off. 1, 2; men exprimi verbum e verbo ··· ut interpretes indiserti solent, id. Fin. 3, 4; — II) „fig."; interpres est mentis oratio, (er Tankens Tolk), Cic. Leg. 1, 10; cf. Hor. A. P. 111; men Liv. 27, 44: metu interprete semper in deteriora inclinato.

*interpretābilis, e: til at forklare el. oversætte, Tertull.; — interpretāmentum, i, n.: Forklaring, Udlægning, Oversættelse; vid. Gell. 6, 2, o. id. 13, 9; ∾ somniorum, Petron.; — interpretātio, onis, f.; I) „egenl.": Forklaring, Fortolkning, Udtydning; — ∾ juris nimis callida, sed malitiosa, Cic. Off. 1, 10; sententiam suam interpretatione lenire, Suet. Caes. 14; — ogs. Betydning el. Bemærkelse, foederis, vid. Cic. Balb. 6, nominis, Plin.; cf. id. 18, 6: singula magnas interpretationes habent; — II) „overf." i Rhetoriken: den Talefigur, der forklarende el. med andre Ord gientager det allerede Anførte; vid. Auct. ad Her. 4, 28; — df. demin.: interprĕtātĭuncŭla, ae, f., Hieronym.: o. — interprĕtātor, oris, m.: som forklarer el. udlægger el. udtyder, Tertull.; — [interpretor]. — interprĕtium, i, n., [interpres]: Mæglerløn, Handelsfordel, Ammian.

interprĕtor, atus sum, 1, v. dep. a., [interpres]; I) „alm.": udtolker el. forklarer el. udtyder; — ∾ jus populo, Cic. Leg. 1, 4; philosophia, si interpretari velis ··· studium sapientiae, id. Off. 2, 2; ∾ monstra et fulgura, id., somnia, id., (forudsige deres Betydning); — b) oversætter, epistolam totidem fere verbis, Cic. Fin. 2, 31; — II) „bef.": forklarer el. forstaaer el. optager saa el. saa; — bene dicta male interpretari, Cic. N. D. 3, 31; ∾ meliorem in partem, id. Mur. 31; ∾ jussa ducum, quam exsequi malle, Tac. Hist. 2, 39; — ogs. m. acc. c. inf., vid. Cic. Off. 3, 32; men totam victoriam ut suam interpretari, Vell. 2, 80; — ∾ consilium ex necessitate, etc., Cic. Rab. Pos. 11; — f. acc. findes de, id. ad Planc. ap. Cic. Att. 16, p. 16; — ∾ memoriae alicujus, (giette sig til nogens Tanker), Plaut. Epid. 4, 1, 25, — endel. m. flgd. Objectsætning; neque recte, an perperam, interpretor, Liv. 1, 23; — not. a.: ogs. m. Tmesis: inter quaecumque pretantur, Lucr. 4, 830; — not. b: ogs. m. passiv Bem., Ammian.; saal. oftest in partic. interpretatus, 3: fortolket, oversat; — e quo illud somnium ita esse interpretatum, ut etc., Cic. Div. 1, 25; cf. Liv. 23, 11, o. Cic. Leg. 2, 12.

interprĭmo, pressi, 3, [premo], v. a., (for: e. efterel.): sammentrykker, alicui fauces, Plaut. Rud. 3, 2, 46; — ogs. „fig.": undertrykker, skiuler (navnl. et Guderbillede), Minuc. Fel. Octav. 10.

interpunctio, onis, f., [interpungo]: Ordenes Adskillelse el. Afdeling med Punkter; — in singulis litteris atque interpunctione verborum etc., Cic. Mur. 11. — interpunctum, i, n.: = frgd.; vid. Cic. d. Or. 3, 46; af — interpunctus, 3: partic. af flgd. — inter.pungo, nxi, nctum, 3, v. a. (o. n.): sætter et Punkt imellem Ordene, adskiller dem ved Punkter, Senec. Ep. 40; — II) partic. interpunctus, 3, ogs. som adj.: afdelt og ordnet; — distincta et interpuncta intervalla, Cic. Orat. 16; cf. id. d. Or. 2, 80. — inter.purgo, are, v. a.: derhos el. af og til at rense el. oppudse, Plin. 18, 65. — inter.pŭto, are, v. a.: hist og her el. af og til at beskære; ∾ oleam, Varr., ficos, Cato, rosas, Colum.

inter.quĕror, questus sum. 3, v. dep. n.: klager el. beklager derhos, m. flgd. quod.; vid. Liv. 33, 35. — inter.quĭesco, quievi, 3, v. n. inch.: holder op el. hviler derimellem el. imidlertid; — quum haec dixissem et paululum interquievissem, etc., Cic. Brut. 23; — „overf." ogs. om Begreber: midlertidigen at ophøre; — ∾ dolor, Senec. Ep. 78; ∾ lites, Plin. Ep. 8, 21.

inter.rādo, si, sum, 3, v. a.: skraber el. polerer derimellem el. hist og her; — ∾ latera (vasorum, rimel. at forarbeide dem giennemvirkede el. med Fi-

gurer), Plin. 33, 49; df. interrasum marmor, (med Figurer), id. 35, 1; - „bef.": at beskære el. udskære hist og her; ∾ arbores, Colum. Arb. 19; df. — interrāsĭlis, e: som er skrabet el. beskaaren hist og her; interrasile aurum, Plin. 12, 42, (med giennemvirket Arbeide el. smykket med Figurer). — interrāsus, 3: partic. af interrado.

inter.regnum, i, n.: den Mellemregering, som finder Sted fra den ene Konges Død til den følgendes Udnævnelse; vid. Liv. 1, 17, hvor det ogs. hedder: id ab re, quod nunc quoque tenet nomen, interregnum appellatum; - ogs. i Republiken heder interregnum: den Mellemregering, som indsættes i Mangel af den ordenlige høieste Statsmagt; s. nedens. und. interrex; - rem ad interregnum venire el. adduci, Cic., redire, Liv., (at der indsættes en interrex); interregnum inire, Liv. 3, 8, (at blive interrex).

inter.rex, ēgis, m.: ligesom Mellemkonge el. Vicekonge el. Regent, der udnævnes efter en Konges Død; - interregem nominare, Liv. 1, 32; cf. id. ibd. 17; - ogs. i Republiken udnævntes, i Mangel af den ordenlige høieste Statsmagt, en interrex, for at holde comitia til nye Øvrighedspersoners Valg; vid. Ascon. ad Cic. Mil. 5, o. Liv. 7, 21; - interregem prodere, (udnævne), id. 3, 40, creare, id., nominare, s. ovens.

interrĭte, adv.: uforfærdet, Capella; af — in.terrĭtus, [2.in-], 3: uforfærdet; - spectatque interrita pugnas, Virg. Aen. 11, 737; interrito vultu, Quintil.; - „poet." ogs. c. gen.: mens interrita leti, Ovid. Met. 10, 616; - men „poet. overf.": interrita classis, (uden Anstød el. Fare), Virg. Aen. 5, 863. — interrīvātĭo, onis, f.: Vandafledning derimellem, Capella; o. — interrīvātus, 3: afledet derimellem, Capella; — [rivo].

interrŏgātĭo, onis, f., [interrogo]; I) „alm.": Spørgsmaal, Adspørgen el. Udspørgen; - sententia per interrogationem, Quintil. 8, 5, 5; - ogs. Vidneforhør; instare interrogationi, id.; ∾ testium, Tac. Ann. 6, 47; - ogs. Forhør over en Forbryder, Dig.; — II) „bef." o. technisk; A) i Rhetoriken: den Talefigur: quum non simpliciter sciscitandi gratia quicquam interrogamus, sed instandi et urgendi, Quintil.; cf. id. 9, 2, 15; — B) i Dialectiken: Beviisforelse, Fornuftslutning, Syllogismus, (rimel. af dens oprindelige spørgende Form); vid. Cic. Fat. 12; — df. demin.: interrŏgātĭuncŭla, ae, f.: liden Syllogismus; saal. in pl., Cic. Parad. prooem.: ∾ minutis et quasi punctis etc.; cf. Senec. Ep. 82.

interrŏgātīve, adv.: spørgende, spørgsmaalsviis, pronunciare, Ascon.; af — interrŏgātīvus, 3, [interrogo]; i Grammatiken: spørgende, particula, Diomed. — interrŏgātor, oris, m., [interrogo]: en Spørger; navnl. som holder el. optager et Forhør, Dig.; df. — interrŏgātōrĭus, 3: hørende til et Spørgsmaal el. til et Forhør, actio, Dig.

interrŏgo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": spørger el. udspørger; - ∾ aliquem Latine de aliqua re, Cic. Part. or. 1; interrogavit suos, quis esset, id.; cf. id. d. Or. 2, 54; ligel. m. flgd. num, utrum, etc.; vid. id. Catil. 1, 5, o. Nep. Iphicr. 3; ligel. interrogans (eos), solerentne etc., Caes. B. C. 3, 71; ∾ testes in reos, (forhøre dem), Plin. Ep. 1, 5; - ogs. tilføies acc. rei, der undert. vedbliver hos pass.; - ∾ aliquem aliquid, Cic. Tusc. 1, 24; ligel. hoc, quod te interrogo, responde, Plaut.; - men ud. acc. pers.: illud interrogo, (derom spørger jeg), Liv.; quid haec interrogo? id.; - df. pass.: interrogatus sententiam, (da han blev opfordret til at sige sin Mening), Liv. 36, 7; cf. Tac. Hist. 2, 5, o. Liv. 24, 25; men Quintil. 4, 2, 92: non respondere ad quae interrogatur, (f. ad ea, quae etc.); — b) hertil hører endnu subst. interrogatum, det Omspurgte, et Spørgsmaal, Dig.; cf. Cic. Orat. 40: ad interrogata respondere; — B) „bef." ogs. i Retssproget; ∾ testem in reos, s. ovens.; cf. Cic. Fl. 10; - men ∾ aliquem lege el. legibus, ogs. absol., ∾ aliquem: drage til Ansvar for Retten el. efter Lovene; legibus interrogari, etc., Liv. 38, 50; cf. Sall. Catil. 18; - men Tac. Ann. 13, 14: pepigerat, ne cujus facti in praeteritum interrogaretur; cf. id. ibd. 14, 46; — II) „overf.": adspørger el. raadspørger; ∾ aurem, (bruge Gehøret), Gell. 13, 20; - ogs. slutter, giør en Slutning el. Syllogismus; sic interrogandum etc., Senec. Ep. 87; — not.: casus interrogandi, (i. e. genitivus), Nigid. ap. Gell. 13, 25.

inter.rumpo, rūpi, ruptum, 3, v. a.; I) „egenl.": bryder el. brækker fra hinanden, afbryder el. afskærer, odl.; - ∾ pontem, (affaste el. affkære den), Caes., Liv.; s. ogs. bef. Cic. N. D. 2, 45; - dog oftest in partic.; - interruptae venae, (overskaarne), Tac.; interrupta itinera et impervia, id.; interrupta acies, (giennembrudt), Liv. 40, 40; cf. Virg. Aen. 9, 239, o. Cic. d. Rep. 6, 19; — II) „fig.": afbryder el. standser, lader ophøre; pendent opera interrupta, Virg. Aen. 4, 88; ∾ orationem alicujus, Caes. B. G. 3, 19; ∾ iter amoris nostri („alleg."), Cic. Att 4, 2; navnl. ogs. om Foredraget el. om en Udarbeidelse; ∾ ordinem coeptum, Tac., tenorem rerum, Liv.; cf. Cic. Leg. 1, 3; men interruptus actionis impetus, Quintil.; — not.: ogs. m. Tmesis: inter quasi rumpere, Lucr. 5, 288; cf. id. ibd. 300.

interrupte, adv. af interruptus: afbrudt, med Afbrydelser; - si non interrupte narrabitur, Cic. d. Or. 2, 80. — interruptio, onis, f., [interrumpo]: Afbrydelse, Ophør; - ∾ usucapionis, Dig.; — B) ogs. ligesom reticentia, (ἀποσιώπησις): Talens Afbrydelse, vid. Quintil. 9, 2, 14. — interruptus, 3: partic. af interrumpo.

interscalmĭum, i, n., [scalmus]: Rummet imellem tvende scalmi el. Aaretræer, Vitruv. — inter.scalptus, 3: indgravet el. udskaaren i Midten, Jul. Val. Res gest. Al. M. — interscăpĭlium, i, n., [scapula]: Rummet imellem Skuldrene, Appul. — inter.scindo, scidi, scissum, 3, v. a.; I) „egenl.": afskærer el. afbryder el. afriver; - ∾ pontem, Cic. Leg. 2, 4; ∾ aggerem, Caes.; men ∾ brachiorum venas, (overskære den), Tac.; — II) „fig." saepe ruina interscindit aquam, (afbryder dets Løb), Senec.; men Liv. 28, 7: Chalcis arcte interscinditur freto, (afskæres el. affondres derved); — B) „ment."; afbryder, laetitiam, Senec. Ep. 72; men „alleg.": ∾ vinculum illud animi atque amoris, quo etc., Gell. 12, 1. — inter.scrībo, ere, v. a.: skriver derimellem; alia interscribere, alia rescribere, etc., Plin. Ep. 7, 9; - men „overf.": interscribentes eum (lapidem) venae, Solin. 5.

intersĕcīvus, 3: afskaaren, adskilt, termini, Frontin.; af — inter.sĕco, cŭi, ctum, 1, v. a.; I) „egenl.": skærer fra hinanden, sønderskærer, lateres, Vitruv.; - ogs. om en Flod: at giennemskære el. adskille; Tiberis moenia intersecans, Ammian.; — II) „fig.": ipsa pronunciatione res ··· intersecare in animis auditorum, (deelviis at indprente dem deri), Auct ad Her. 3, 14; df. — intersectĭo, onis, f.; ligesom μετοχή: Fordybning imellem de tandformede Zirater paa Søilen, Vitruv. 3, 3.

intersēmĭnātus, 3, partic., [semino]: som er saaet derimellem, Appul. — inter.sēpĭo, psi, ptum 4, v. a.: med et Hegn el. en Vold at affondre el. afskære derfra; - vallo urbem ab arce intersepire, Liv 25, 11; cf. id. 24, 23; men legio densis arbustis intersepta, Tac. Hist. 3, 21; - ogs. tilstopper, spærrer quae (foramina) ··· sunt intersepta quodammodo Cic. Tusc. 1, 20; ∾ quaedam operibus, Liv. 34 40; - ogs. „overf.": at forhindre el. betage, alicui conspectum etc., Liv. 1, 27; men „alleg.": ne interseptum sit his iter ad hoc amplissimum praemium civitatis Cic. Balb. 18. — interseptus, 3: partic. af frgd.

1. inter.sĕro, sevi, sĭtum, 3, v. a.: saaer el. plante

derimellem; – ∾ vites malleolis, Colum. 3, 9; quae pomis intersita dulcibus, etc., Lucr. 5, 1376; – ogs. „overf.": nullis ossibus spinisve intersitis, etc., Plin. 9, 17; cf. Plin. Ep. 3, 19. — 2.inter.sero, sĕrui, sertum, 3, v. a.: indsætter el. indføier derimellem; bs. „fig.": causam interserens, se etc., (indførende el. angivende som Grund), Nep. Milt. 4; men Ovid. Met. 10, 559: mediis interserit oscula verbis, (blander derimellem).

inter.sisto, ĕre, v. n.: bliver staaende el. standser derimellem; men sædv. „overf.": at standse i Foredraget; – ∾ turpissime, Quintil.; men id. 9, 4, 33: vocalium concursu hiat aut intersistit ··· oratio; – ligel. pass. impers.: ubi clausulis non intersistitur, ibd. 18. — intersĭtus, 3: partic. (o. adj.) af 1. intersero. — inter.sŏno, are, v. n.: at synge derimellem el. dertil; ∾ remigiis, Stat.

interspersus, 3: partic., [spargo]: besprængt el. bestroet hist og her; interspersus rara canitie, Appul. — interspīrātio, onis, f.: Aandedrag el. at drage Aande derimellem; sine interspiratione (potare), Plin.; cf. Cic. d. Or. 3, 44; af — inter.spīro, are, v. n.; qua interspirat (vas: hvor Karret har Aabning), Cato.

interstes, stĭtis, adj., [sto]: som staaer el. befinder sig derimellem, Tertull. — interstinctio, onis, f., [interstinguo], Forskjellighed; bs. „bef.": Lysvexel el. Lysglimt, Arnob. — interstinctus, 3: partic. af flgd. — inter.stinguo, nxi, nctum, 3, v. a.; oprdl.: stikker el. fæster el. hefter derimellem el. derpaa el. deri; men alene in partic. interstīnctus, 3; – facies interstincta medicaminibus, (med paaheftede Plastre), Tac. Ann. 4, 57; men lapis interstinctus aureis guttis, Plin.; — II) „overf.": qvæler el. myrder, aliquam, Appul.; men interstingui ignes, Lucr. 5, 760, (ligesom exstingui: at udslukkes).

*interstĭtĭo, onis, f.: Stillestaaen, Mellemrum, Ophold; vid. Gell. 20, 1; – ogs. Afstand el. Forskjellighed, (som Planeternes), Arnob.; o. — interstĭtium, i, n., ligesom frgd.: Mellemrum; A) om Stedet, Macrob. Somn. Scip. 1, 6; — B) om Tiden, Capella; men Tac. Ann. 5, 4: dandum interstitium poenae, inc.; — [intersisto]. — inter.sto, stĕti, stare, v. n.: at staae el. være derimellem; quum tempus interstetisset exiguum, Ammian.; – ogs. c. acc. (praepos); interstat jugo mediam (Asiam Taurus), Avien. Perieg. 849.

interstrātus, 3, partic., [sterno]: som er stroet el. lagt el. strøgen derimellem; – arenae vice interstrato bitumine, Justin. 1, 2; cf. Plin. 29, 9. — inter.strĕpo, ere, v. n.: at larme el. bruse derimellem; mediis Nereus interstrepit undis, Claudian.; – ogs. c. acc. (praepos.), Virg. Ecl. 9, 36: interstrepere ··· olores. — inter.stringo, ĕre, v. a.: tilsnører, gulam alicui, Plaut. Aul. 4, 4, 31. — inter.strŭo, ĕre, v. a.: sammenføier; – qua spina interstruit artus, Sil. 10, 147; – ogs. „overf.": indføier deri, distinctionem, Tertull.

inter.sum, fŭi, esse, v. n. anom.; I) som verb. person.; A) „egentl."; 1) „alm."; at være derimellem; – ut Tiberis inter eos ··· interesset, Cic. Catil. 3, 2; cf. Liv. 22, 4; – ogs. om Tiden; vid. Cic. d. Senect. 17; — b) ogs. at være bortfjernet derfra el. fra hinanden; clatros interesse oportet pede, Cato; — 2) „bef.": at være tilstede el. nærværende derved, at bivaane; absol., el. c. dat., el. m. in; – perinde ··· ac si ipse interfuerit, Cic. Inv. 1, 54; interfuisse me adolescentulum, quum etc., Suet. Dom. 12; – interesse rebus divinis, Caes., proelio, id., bello, Liv.; omnibus negotiis non interfuit solum, sed etiam praefuit, Cic. Fam. 1, 6; men Suet. Oth. 6: sacrificanti interfuit, (s. affuit); – neque hic in testamento faciendo interfuit, Cic. Cluent. 59, cf. id. R. Am. 14; — B) „overf."; 1) „alm.": at være forskjellig derfra; sædv. m. ab, ogs. c. dat., ogs. c. gen.; men absol.: at være indbyrdes forskjellige; – qui illa visa ··· negant quicquam a falsis interesse, Cic. Acad. 2, 9; cf. id. ibd. 26; – stulto intelligens quid intersit, Ter. Eun. 2, 2, 2; – quoniam τὸ νεμεσᾶν interest τοῦ φθονεῖν, (i. e. indignatio differt ab invidentia), Cic. Att. 5, 19; – hoc (abl. deri) pater et dominus interest, Ter. Ad. 1, 1, 51; neque rem ullam, nisi tempus, interesse, Nep. Eum. 8; — 2) „bef." ogs. om Begreber: at finde Sted, at komme i Anvendelse; vid. Cic. Inv. 2, 5; ligel. absentis collegae consilia omnibus gerendis intererant rebus, Liv. 10, 39; — II) impers.: interest, interfuit, etc.; A) der er Forskjel; dog sædv. m. hosstaaende nomin. comm.: hoc, illud, nihil, etc.; – inter hominem et beluam hoc maxime interest, quod etc., Cic. Off. 1, 4; inter ceteras res nihil omnino interesse, id. Fin. 4, 25; vide, quantum interfuturum sit inter meam et tuam defensionem, id. Div. in Caecil. 11; — B) det vedkommer el. angaaer, det er af Vigtighed, m. o. ud. nomin. comm. hoc, etc.: – hertil er at mærke; a) paa Spørgsmaalet: for hvem? staaer gen.; – hoc vehementer rei publicae interest, Cic.; quid illius interest, (hvad kommer det ham ved)? id.; cf. id. Fam. 4, 10; – f. mei, tui, sui, nostri, staaer hos interest.: acc. pl. mea, tua, sua, nostra, vestra; – tua et mea maxime interest, te valere, Cic. Fam. 16, 4; rei publicae magis interest, quam mea, etc., Liv. 26, 31; – saal. findes ogs. cuja f. cujus: ei, cuja nihil interfuit, Cic. frgm. ap. Prisc.; – ogs. absol. m. flgd. relat., el. m. acc. c. inf., el. m. adv.; – non tam interest, (det kommer ikke saa meget derpaa an), quo animo scribatur, quam quo accipiatur, Caecin. ap. Cic. Fam. 6, 7; multum interest, te venire, Cic.; – interesse ad laudem civitatis, id. N. D. 1, 4: cf. Liv. 5, 6; men Cic. Fin. 5, 16: utrum sit ··· necne, ad id, quod agimus, nihil interest; — b) paa Spørgsmaalet: hvad el. hvormeget? staaer neutr. multum, tantum, nihil, quid, etc.; – quid illius interest? s. ovenf.; – ligel. adv. quantitatis; vestra hoc ··· maxime interest, Cic.; quantopere intersit, opprimi Dolabellam, id. ad Brut. 1, 5; – ligel. gen. magni, parvi, etc.; illud mea magni interest, te ut videam, Cic.; vel minoris, vel pluris interesse, (være af større el. mindre Vigtighed), Dig.; — c) paa Spørgsmaalet: hvad? staaer acc. c. inf., ogs. ut el. ne, ogs. relat. quis, utrum, etc, ogs. undert. nomin.; – quantum salutis communis intersit, duos esse consules etc., Cic. Mur. 2; – non tam sua, quam rei publicae interesse, ut salvus esset, Suet. Caes. 86; vestra interest, ne imperatorem pessimi faciant, Tac. Hist. 1, 30; – non tam interest, quo animo scribatur, quam quo accipiatur, s. ovenf."; interest in omni conjunctione, qualis primus aditus sit, Cic. Fam. 4, 10; – non quo mea intersit loci natura, id. Att. 3, 19.

inter.texo, xŭi, xtum 3, v. a.: væver derimellem; flores hederis intertextas, Ovid. Met. 6, 128; – ogs. giennemvæver dermed, intertextam auro chlamydem, Virg. Aen. 8, 167; cf. Quintil. 8, 5, 28; – ogs. „overf.": føier dertil el. forbinder dermed; ∾ alicui aliquid, Macrob. Somn. Scip. 1, 6. — intertextus, 3: partic. af intertexo. — intertignĭum, i, n., [tignum]: Rummet imellem tvende Bjælker, Vitruv. 4, 2.

inter.tortus, 3: snoet el. vreden derimellem, Petron. Sat. 124. — inter.trăho, xi, ctum, 3, v. a.: alicui aliquid: unddrager el. berøver; bs. comisk: ∾ puteo animam omnem, (udtømme), Plaut. Amph. 2, 2, 41. — *intertrīgo, ĭnis, f.: Gnidning imod hinanden; bs. sæd. Hudløshed (af Ridning, ovl.), Varr.; cf. Plin. 2?, 53; — intertrīmentum, i, n.; I) „egentl.": hvad der bortslides ved Brugen; – in quo (auro) ··· nihil intertrimenti fit, vid. Liv. 34, 7; ligel. ∾ culleorum, Dig.; ogs. Afgang el. Forringelse ved

Smeltning, Liv. 32, 2; — II) „overf.": Afdrag el. Afgang (fra en Arv, odl.), Cic. Verr. 1, 50; - ogf. „alm.": Tab, Bekostning, Ter. Heaut. 3, 1, 39; o. — intertrītūra, ae, f., ligesom frgd.: Afslidning el. Slid, culleorum, Dig.; — [tero].

interturbātĭo, onis, f.: pludselig Uro el. Forvirring; ∾ animi, Liv. 23, 8; af — inter.turbo, are, v. a.: afstedkommer Forvirring i en Sag; quis homo istuc interturbat? Ter. Andr. 4, 1, 39.

interŭlus, 3, demin. af inus. interus, (hvf. ogf. intra, etc.): indvendig, indre; - ∾ nexus, Capella; ∾ tunica, ogf. absol. interula: den indre Tunika, (svarende til vor Skiorte), Appul. — inter.undatus, 3: med bølgende Striber derimellem, Solin. — interūsūrĭum, i, n., [usura]: den i en Mellemtid forefaldne Rente, Dig.

inter.văcans, tis, partic., [vaco], spatium: Mellemrum, Colum. 4, 32. — intervallātus, 3: med Mellemrum; med Ophold el. Afbrydelse; febris biduo medio intervallata, Gell. 1, 12; af — inter.vallum, i, n.; oprdl.: Mellemrummet imellem tvende Pallisader; vid. Caes. B. G. 7, 23; df. I) „egenl.": Mellemrum, Afstand, Bortfiernelse, vid. Cic. N. D. 2, 20; ligel. magnis intervallis sequi, (i lang Afstand), Liv.; men pari intervallo, (i lige Afstand), Caes.; intervalla digitorum, Suet., sonorum, Cic.; intervallo locorum et temporum disjuncti, Cic. Fam. 1, 7; — II) „overf."; A) Mellemtid, Ophold, Standsning; ∾ litterarum, vid. Cic. Fam. 7, 18; men ∾ annuum regni, Liv. 1, 17, (i. e. interregnum annuum); hoc intervalli datum, (denne Tidsfrist el. Udsættelse), id. 3, 25; tanto intervallo, (efter saa lang Tid), Cic. Fam. 15, 14; longo intervallo, id.; ligel. ex tanto intervallo, Liv.; men id. 28, 44: quae ex intervallo non apparent; — b) ogf. Pause el. Ophold i Foredraget; distincta et interpuncta intervalla, Cic. Orat. 16; cf. id. ibd. 57 o. 66; men id. d. Or. 3, 48: sine intervallo loquacitas; — B) Forskiel el. Ulighed; - quantum intervallum sit interjectum inter majorum consilia et istorum dementiam, Cic. Agr. 2, 33; cf. id. Rab. perd. 5.

intervectus, 3, partic., [veho]: som hæver sig derimellem, Jul. Val. Res gest. Al. M. — inter.vello, velli, (vulsi), vulsum, 3, v. a.; I) „egenl.": udrykker el. afplukker el. afskærer derimellem el. hist og her; qui aut vellunt barbam, aut intervellunt, Senec. Ep. 114; - ∾ poma, Plin. 17, 47, arbores, Colum., segetes, id.; — II) „overf.": borttager el. udelader deraf, aliquid ex illis (praeparatis) etc., Quintil. 12, 9, 17; cf. id. 10, 7, 5.

inter.vĕnĭo, vēni, ventum, 4, v. n. (o. a.); I) „egenl.": at komme derimellem, at komme dertil; c. dat., el. absol., sield. c. acc.; A) om Personer; - ne molesti vobis interveniremus, Cic. d. Or. 2, 3; men id. Cluent. 16: quum multi ··· intervenissent; men ∾ orationi, Liv. 1, 48; casu Germani equites interveniunt, Caes. B. G. 6, 37; - men pass. impers.: ubi de improviso interventum est mulieri, Ter. Heut. 2, 3, 40; — B) om Ting og Begreber; - ni nox proelio intervenisset, Liv. 23, 18; - qui (dies) cognitionem intervenerant, Tac. Ann. 3, 23; - interveniente via publica, Dig.; — II) „overf."; A) „alm.": at komme til, at tilstøde el. vederfares; - vid. Ter. Heaut. 4, 3, in.; men fortunam exiguam intervenire sapienti, Cic. Fin. 1, 19; - ogf. at indtræffe, at finde Sted; quae (res) inter nos intervenerit, Ter. Hec. 3, 2, 16; casus mirificus quidam intervenit, Cic. Fam. 7, 6; — B) „bef."; a) at komme el. være i Veien derfor, at forhindre, odl.; - ∾ alienae gloriae, Tac.; Quis vestro deus intervenit amori? Calpurn.; ogf. m. flgd. ne, Suet. Tib. 33; men id. Claud. 38, absol.: villicumque intervenientem etc.; men „poet.": verboque intervenit omni Planctus, Ovid. Met. 11, 708; — b) mæglende at træde derimellem; neque senatu interveniente, (da Senatet ikke antog sig Sagen), Suet. Caes. 30; ∾ pro aliquo, (gaae i Borgen for nogen), Dig.; men ∾ rebus alicujus, (besørge nogens Anliggender, drage Omsorg derfor), ibd.

intervenĭum, i, n., [vena]: Rum el. Afstand imellem Aarerne (i Jorden, i Stene, odl.), Vitruv. — *interventĭo, onis, f.: Mellemkomst, Mægling, Dig.; — interventor, oris, m.: som kommer dertil; som gior et Besøg; vacuo ab interventoribus die, Cic. Fat. 1; - ogf. „overf.": en Mægler el. Cautionist, Dig.; - ogf. som gaaer i Forbøn derfor, Lamprid. Commod. 4; o. — interventus, us, m.; I) „egenl.": Mellemkomst el. Ankomst; ∾ alicujus, Cic.; cf. id. Catil. 3, 3; ligel. ne cujus interventus coepta impediret, Liv. 23, 41; - ogf. om Begreber og om Ting; arceri amnis interventu, Plin.; noctis interventu, Caes.; nullo malorum interventu, Cic. N. D. 1, 40; — II) „overf.": Mellemkomst el. Mægling el. Bistand; creditores interventu sponsorum removere, Suet. Caes. 18; — [intervenio].

interversĭo, onis, f., [interverto]; Forstyrrelse, Tertull.; - df. i Retssproget: Bortvendelse el. Underslæb, Cod. Just. — 1. inter.versor, ari, v. dep. n.: at vende sig hid og did; df. Plin. 9, 74: interversando, (om de legende Fiske). — *2. interversor, oris, m.: som begaaer Underslæb, Cod. Just.; o. — interversūra, ae f.: Bøining, agri, Hygin.; — [interverto]. — interversus, 3: partic. af flgd.

inter.verto, (-vorto), ti, sum, 3, v. a.; I) „egenl.": leder bort, giver en anden Retning; ∾ aquae ductum, Dig.; cf. Vitruv. 4, 3; — II) „fig.": forandrer, navnl. til det Værre; ingenia interversa plerumque sunt, Senec. Consol. ad Marc. 22; — B) „bef." ogf.; a) bortvender el. borttager paa en bedragersk Maade; - interverso hoc reguli dono, Cic. Verr. 4, 30; cf. id. Phil. 2, 32; ligel. interversis patroni rebus, Tac. Ann. 16, 10; ∾ possessionem alicui, Dig.; - ogf. ∾ aliquem muliere, Plaut., dominum possessione, Gell.; — b) forøder el. tilsætter; intervertisse novies millies sestertium paucissimis mensibus, (om Vitellius), Tac. Hist. 2, 95.

intervībrans, tis, partic., [vibro]: glimtende derimellem, aethra, Capella. — inter.vĭgĭlo, are, v. n.: at vaage derimellem el. derved, Lamprid. — inter.vĭrĕo, ēre, v. n.: at vise sig grøn derimellem el. deri; c. dat.; - intervirel herbis (anguis), Stat. — inter.viso, ĕre, v. a. (o. n.): fra Tid til anden el. oftere at see dertil el. eftersee el. besøge; - Nunc interviso, jamne a portu advenerit, Plaut.; cf. id. Aul. 2, 9, in.; men Cic. Qu. Fr. 3, 1: sed etiam ipse crebro interviso (sc. aedificationem tuam); - quod nos minus intervisis, (at du ikke besøger mig), etc., id. Fam. 7, 1; ∾ uxorem, Suet. Aug. 24.

inter.vōcālĭter, adv.: giennemlydende el. giennemtrængende, clamare, Appul. — inter.vŏlĭto, are, v. n. frequ.: vedblive at flyve derimellem el. hid og did; intervolitando rapuisse etc., (om Fuglene), Liv. 3, 10; af — inter.vŏlo, are, v. n.: at flyve derimellem, egenl. om Fugle, Colum.; df. sædv. „overf." o. „poet.": om enhver hurtig Bevægelse; c. dat.; oculis intervolat Idmon (svæver for Øinene), Val. Fl.; men c. acc.; mediasque intervolat urbes, id. — inter.vŏmo, ĕre, v. a.: at udgyde sig derimellem el. deri; Quod dulces inter salsas intervomit undas (aequor), Lucr. 6, 894. — intervulsus, 3: partic. af intervello.

in.testābĭlis, e; I) i Retssproget: der har forbrudt sin Ret til at fremtræde som Vidne (testis), el. til at giøre Testamente, Dig.; - compar., f. nedenf.; - f. ogf. und. intestatus; — II) „overf.": uærlig, afskyelig; A) om Personer; quia etc., improbus intestabilisque videtur, Sall. Jug. 71; intestabilior et saevior (Nerone), Tac. Hist 4, 42; — B) om Ting og Begreber; intestabili perjurio incessere, Liv. 37, 57, inc.; ar-

magica intestabilis, irrita, inanis, Plin. 30, 6; — not.: comiſk er Plaut. Curc. 1, 1, 30: ne sis intestabilis, (berøvet din Ære el. din Mandbom).

*intestato som adv.: ſ. und. ſlgd. — in.testātus, [2. in-], 3; I) „alm.": der er død uden Testamente; - etiam si esset intestata mortua (mulier), Cic. Verr. 2, 22; — b) bſ. absol. el. som adv., intestato, ogſ. ab intestato: uden Testamente; - quum mortuus esset intestato, Cic. d. Or. 1, 40; ab intestato heres, Dig., succedere, ibd.; — II) „beſ."; A) som ikke er overbeviſt med Vidner; - hoccine pacto ··· intestatum me arripi, Plaut. Curc. 5, 3, 17; — B) comiſk er: intestatus, ſ. testiculis privatus, Plaut. Mil. gl. a. 5, v. 23.

intestīna, orum: ſ. und. intestinus. — Intestinārius, i, m., (sc. faber el. artifex): som gjør det indre Arbeide (navnl. Snedkerarbeide) i Huset, Cod. Theod.; af — intestīnus, 3, [intus]; I) som adj.; A) „egenl.": indre el. indvendig, opus, Varr.; pl. ∾ opera, Plin. 16, 82: indvendigt Arbeide, navnl. fint Snedkerarbeide i Husets Indre; ogſ. absol. intestina, (sc. opera), Plaut. Pseud. 1, 3, 109; — B) „overſ.": indre el. indvortes; intestinum ac domesticum malum, Cic., bellum, id., incommodum, Liv. 4, 52; men inter intestinum et oblatum (tremorem: indenfra ··· udenfra), vid. Cic. Acad. 2, 15; — II) subst., intestinum, i, n., (sc. viscus): Tarm, Lucr. 4, 126; ſædv. in pl., intestina, orum: Tarmene; - tum astringentibus se intestinis, tum relaxantibus, Cic. N. D. 2, 55; ex intestinis laborare, id.; - ogſ. kan efter Cels. 4, 1, mærkes: ∾ jejunum, (hvorigjennem Maden alene gaaer); ∾ caecum, (uden Udgang), rectum, (Maſttarmen), oſv.; men ∾ medium, Cic. N. D. 2, 55, ligeſom mesenterium: Krøſet el. Tarmehinden; — not.: ſ. intestinum findes ogſ. intestīnus, i, m., (sc. canalis), Varr. ap. Non., Plin. 11, 78. — intestis, e, [2. in-, testis, is]: caſtreret, Arnob.

in.texo, xui, xtum, 3, v. a.; I) „egenl.": indvæver el. indfletter deri; oftest m. dat., ogſ. m. in c. abl., el. c. abl. (efter v. udfaldne in), ogſ. absol.; - ∾ notas filis, Ovid. Met. 6, 577, diversos colores picturae, Plin. 8, 74; intextum vestibus aurum, Ovid.; men Virg. Ge. 3, 24: intexti Britanni (sc. aulaeis); - ogſ. fletter ſammen dermed, lilia violis, Claudian.; venae toto corpore intextae, Cic. N. D. 2, 55; - ogſ. at gjennemvæve el. omflette el. omgive dermed, m. o. ud. abl.; - stragula auro intexta, Suet. Ner. 50; ∾ hastas foliis, Virg., ulmos vitibus, id.; cf. id. Aen. 10, 785; men ∾ nidum ex lino, Plin. 10, 50; — II) „overſ.": at indflette el. indbringe deri; ∾ aliquid in causa prudenter, Cic. d. Or. 2, 16; ∾ parva magnis, etc., id. Part. or. 4; ∾ Varronem, (indføre ham talende), id. Att. 13, 12; cf. Tibull. 4, 1, 5; ligel. ridicula intexta versibus, Liv. 7, 2.

1. intextus, 3: partic. af frgd. — 2. intextus, us, m., [intexo]: Indvævning el. Sammenføining; - aeterna est coelestibus natura, intexentibus mundum, intextuque concretis, Plin. 2, 50.

*intimatĭo, onis, f.: Forkyndelſe, Capella; o. — intĭmātor, oris, m.: som forkynder el. beretter noget, Capitol.; — [intimo]. — intĭme, adv. af intimus: inderſt, længſt inde; - si etc., ureris intime, Appul.; - ſædv. „fig."; ∾ uti aliquo, (omgaaes fortroligen), Nep. Att. 5; quem scribis ··· tibi a me intime commendari, (inderligen el. ombyggeligen), Cic. Qu. Fr. 1, 2, 2. — in.tĭmĭde, [2. in-], adv.: uden Frygt; - compar., ∾ incedere, Ammian.

intĭmo, avi, atum, 1, v. a., [intimus]; I) „egenl.": indbringer el. indfører deri; (efterel. Ord); Nilus mari intimatur, (flyder deri), Solin.; — II) „fig."; A) ∾ sibi imaginem aliquam, (indprente ſig den), Tertull.; — B) meddeler el. bekiendtgjør, (som Efterretning el. Befaling); ∾ alicui aliquid, Symmach., Cod. Just.; af — intimus, 3, superl.: ſ. und. interior.

intinctĭo, onis, f., [intingo]: Dyppen el. at dyppe deri; ∾ buccellae, Hieronym.; - ogſ. „overſ.": Daaben, Tertull. — 1. intinctus, 3: partic. af intingo. — 2. intinctus, us, m.: Dyppelſe el. Sauß paa Maden; ∾ aceti, Plin. 20, 26; af — in.tingo, el. intinguo, [1. in-], nxi, nctum, 3, v. a.: dypper ned deri; c. abl., el. m. in., el. absol.; - faces intinctae sanguine, Ovid. Met. 7, 260; ogſ. intinctus in aqua, Vitruv., in acetum, Cato; quoad intinguntur calami, Quintil.; - quae intinguntur, (nedlagte Sager, Sylte, odl.), Plin. 20, 72; - ogſ. „overſ.": at døbe, Tertull.

in.tŏlĕrābĭlis, [2. in-], e: utaalelig, uudholdelig, sumptus, Plaut., dolor, Cic., frigus, id., vitium, id.; men ∾ verba, id. Orat. 8; - compar., Intolerabilius nihil est, quam femina dives, Juvenal.; — II) ſorel. ogſ. m. activ Bem.: utaalmodig, Afran. ap. Non.; bſ. — intŏlĕrābĭlĭter, adv.: ikke til at udholde, Colum. 1, 4. — in.tŏlĕrandus, [2. in-], 3: utaalelig, uudholdelig; ∾ tyrannus, Cic. Vatin. 9; - oftere om Begreber; ∾ et indigna res, id.; cf. id. Agr. 1, 5; - ogſ. c. dat.; dominatio nobilitati plebique juxta intoleranda, Tac. Ann. 12, 10; — b) neutr. intolerandum, ogſ. som adv.; ∾ fervet (olla), Gell. 17, 8.

†in.tŏlĕrans, [2. in-], tis, adj.; I) act.: som ikke kan taale el. udholde noget; ſædv. c. gen.; - superbia viri, aequalium quoque intolerantis, Tac. Hist. 4, 80; - men om Al. d. St. in compar., quarum (rerum secundarum) nemo intolerantior fuit, vid. Liv. 9, 18; superl., ∾ corpora laboris atque aestus, id. 10, 28; — II) pass.: utaalelig, uudholdelig; vir ingens gloria, atque eo ··· subjectis intolerantior, Tac. Ann. 11, 10; cf. Flor. 4, 12; bſ. — intŏlĕranter, adv.: utaaleligen, umaadeligen, dolere, Cic. Tusc. 2, 9; - compar., ∾ insequi, Caes. B. G. 7, 51; superl., ∾ gloriari, Cic. Vat. 12; o. — intŏlĕrantĭa, ae, f.; I) act.: Udragelighed, ikke at finde ſig deri; vid. Gell. 17, 19; — II) pass.: Uudholdelighed, Uudſtaaelighed; illa superbia atque intolerantia etc., Cic. Cluent. 40; cf. id. Agr. 2, 13; men acerbitas et intolerantia morum, Suet. Tib. 51. — in.tŏlĕrātus, [2. in-], 3: som ikke vederqvæges ved Spiſer, aeger, Coel. Aur. — in.tollo, [1. in-], ĕre, v. a.: at hæve el. løfte; ∾ clamores, absonos, Appul.

in.tondĕo, [1. in-], ēre, v. a.: beklipper el. beſkærer, fibrarum summas partes, Colum. 11, 3; — not.: intonsus, 3, som adj.: uklippet, vid. s. l. — in.tŏno, [1. in-], ŭi, (avi, atum), 1, v. n. (o. a); I) „egenl.": ſtærkt at tordne; - Partibus intonuit pater coeli ipse sinistris, Cic. (poët.) Div. 1, 47; men Virg. Aen. 1, 91: Intonuere poli; cf. ibd. 2, 693; men ibd. 8, 527: fragor intonat ingens; — II) „fig."; A) „alm.": tordnende el. truende at lade ſig høre; - jam ··· intonuit vox perniciosa tribuni, Cic. Mur. 38; - ogſ. c. acc. comm.: quum haec intonuisset plenus irae, Liv. 23, 48; cf. Ovid. Am. 1, 7, 46, o. Propert. 2, 1, 40; - „poet." ogſ. quae (fortuna) simul intonuit, (har viſt ſin Ugunſt), Ovid. Pont. 2, 3, 27; — B) „beſ." ogſ. a) om en ſtærk Naturlyd: at larme el. bruſe som en Torden; - intonuit ingenti latratu canis, Plin.; silvae intonuere profundae, Virg. Aen. 7, 515; men Hor. Epod. 2, 51, in partic. pass.: Eois intonata fluctibus hiems; — b) ſildv. „poet.": at lade ſtyrte el. fare løs derpaa; clavamque superne Intonat, Val. Fl.

in.tonsus, [2. in-], 3; I) „egenl.": uklippet, capilli, Hor., caput, Ovid.; men ∾ ora, Virg. Aen. 9, 181, (i. e. nondum rasa, altſ. ungdommelig); ligel. ∾ deus, (i. e. Apollo), Ovid. Trist. 3, 1, 60; - ogſ. c. acc. graec.: Intonsamque comas Elycen, Ovid. Met. 5, 87; - intonsae oves, Colum.; — B) „beſ." bruges ogſ. intonsus; a) som Epithet til de gamle Romere,

der endnu lode Skægget være, (ogs. m. Bibegr. af Alderdommens og Oldtidens Værdighed); - ∾ Cato, Hor., Numa, Ovid.; cf. id. Fast. 2, 30; f. ogs. Plin. 7, 59, und. tonsor; — b) om barbariske Folk, som Udtryk af Raahed el. Vildhed, vid. Liv. 21, 32; saal. ogs. „poet.": ∾ Cilices, Tibull., Getae, Ovid.; — II) „overf." om Træer: ubeskaarne, d. e. beløvet el. frodig; - quales ··· intonsae ··· coelo Attollunt capita (quercus), Virg. Aen. 9, 681; ∾ myrtus, Stat.; - men intonsi montes, Virg. Ecl. 5, 63, (i. e. nemorosi el. incaedui: skovgroede).

in.torqueo, [1. in-], torsi, tortum, 2, v. a.; I) „egentl.": dreier el. vender el. snoer derhen el. til en Side; - ∾ mentum in dicendo, Cic. d. Or. 2, 66; ad haec ··· oculos intorsit, Virg. Ge. 4, 451; intorti capillis (Eumenidum angues: indflettede deri), Hor. Od. 2, 13, 35; men absol.: capilli intorti, (krøllede), Martial. 8, 33; men ∾ talum, (forvride), Auct. B. Hisp. 38; paludamento circa laevum brachium intorto, Liv. 25, 16; men navis intorta, id. 28, 30 (som hvirvles af Strømmen); — B) „bes." ogs.: slynger el. kaster derimod; - ∾ hastam equo, Virg. Aen. 11, 637; cf. Cic. Att. 9, 7; ligel. ∾ telum in hostem, Virg., Senec.; men Virg. Aen. 10, 382: hunc ··· intorto figit telo; cf. Tac. Ann. 14, 36; — II) „fig.": vrider el. vrænger; bs. intorta oratio, (forvirret, uforstaaelig), Plaut. Cist. 4, 2, 63; men sonus intortus (lusciniae: sloifet), Plin. 10, 43; — B) „bes." ogs.: udstøder truende, vocem diram, Sil.; cf. Cic. Tusc. 4, 36; — b) Intorti mores, (fordærvede), Pers. 5, 38.

intorte, adv. af intortus: snoet el. kruset; compar., bruscum intortius crispum, Plin. 16, 27. — intortio, onis, f., [intorqueo]: Omdreining, Krusning, capillorum, Arnob. — intortus, 3: partic. af intorqueo.

intra, adv. o. praepos., [beslægt. m. inter, hvf. adj. inus. interus, abl. intera, sc. parte, ctr. intra]; I) som adv.; A) „egentl.": indvendigen, indentil; - vasa extrinsecus et intra picata, (inden og uden), Colum.; quae intra ··· quae extra (est pars), Cels.; intra forisque, Petron.; intraque lectus eburneus, Suet. Caes. 84; - compar., interius: længere inde; vid. Ovid. Met. 6, 306, o. Plin. 3, 29; interius habitare, (længere inde i Landet), Mela; men ∾ penetrare, (længere ind), Vell. 2, 120; superl. intime vid. s. l.; — b) „bes." bruges ogs. intra hos Geographerne: om Middelhavet og dets Kyster, (ligesom extra: om Oceanet); - intra extraque circumvectus orbem, Mela 1, 4, orbe terrarum extra intraque indicato, Plin. 6, 32; — B) „fig.", men sædv. in compar.; - in his spatiis vitae interius flectendum est. („alleg.": man maae søge den kortere Vei), Senec. Tranqu. 9; ligel. „alleg.": ne insistat interius (oratio), ne excurrat longius, (at den ikke skal være for kort el. for lang), Cic. d. Or. 3, 49; men Juvenal. 11, 15: interius si attendas, (giver nøiere Agt); — II) som praepos. c. acc.; A) „egentl."; 1) om Stedet: indenfor; a) paa Spørgsmaalet: hvor? intra parietes meos etc., vid. Cic. Att. 3, 10; locus intra Oceanum nullus est, quo etc., id. Verr. 3, 38; intra Apenninum se tenuere, Liv. 5, 35; men intra se consumunt, (i deres eget Land, el. uden at føre det ud), Plin. 12, 45; — b) paa Spørgsmaalet: hvorhen? ingrediens intra finem ejus loci, Cic. Caecin. 8; cf. Caes. B. G. 1, 32; compulsus intra moenia, Liv.; — bb) men ogs. staaer intra undert.; a) f. in, navnl. hos Suet.; - intra palatium habitantes, id. Galb. 14; stans intra porticum mediam, id. Calig. 7; — b) f. inter; qui intra Macedonum fines erant, Curt. 4, 4; — 2) om Tiden: inden, forinden; - quod intra annos XIV tectum non subiissent, Caes. B. G. 1, 36, (i de sidste 14 Aar); quod dii me intra juventam raperent, Tac. Ann. 2, 71, intra Idus, Plin., intra Calendas, Gell., (inden den Dag er til Ende); - ogs. m. flgd. quam; intra decimum diem, quam Pheras venerat, Liv. 36, 10: cf. Suet. Caes. 35; — B) „overf." paa andre Forholde betegner intra; a) en Indskrænkning dertil: indenfor; - intra aquam manere, (indskrænke sig dertil), Cels.; se intra silentium tenere, (vedblive at tie), Plin. Ep. 4, 17; intra vos futura (esse: at Tingen skal blive imellem Eder), id. ibd. 3, 10; men intra nosmet ipsos, (hos os selv, el. i Tankerne), Quintil.; — b) en Underordning: under, (d. e. mindre end), Quintil. 11, 3, 8; intra legem epulari, (mindre kostbart, end Loven tillader det), Cic. Fam. 9, 26; — not.: Tac. Ann. 4, 81, staaer intra efter sin casus; dum populatio lucem intra sisteretur.

intrābĭlis, e, [2. intro]: tilgængelig; ∾ os amnis, Liv. 22, 19, (feilbar Munding). — in.tractābĭlis, [2. in-], e: ubehandlelig, vanskelig at behandle; bs. A) om Mennesker og Characterer: raa, vild, utæmmelig; - genus intractabile bello, (ikke let at bekrige), Virg. Aen. 1, 339; ∾ animus, Senec.; - compar., ∾ et morosior (homo) natura, Gell. 18, 7; — B) om andre Gienstande: haard, stræng; - ∾ loca frigore, (ubeboelige), Just.; ∾ bruma, Virg. Ge. 1, 211. — in.tractātus, [2. in-], 3; egtl.: uberørt; bs. uforsøgt el. uprøvet; equo (uti) ··· intractato et novo, (utilreden), Cic. Lael. 19; - men Virg. Aen. 8, 205: Ne quid intractatum scelerisve dolive fuisset.

intractio, onis, f.: klebende Bevægelse; ∾ linguae, Plin. 7, 6; af — in.trăho, [1. in-], ĕre, v. a.: at drage el. trække derhen el. med sig el. efter sig, Appul. — intrāmūrānus, 3, [murus]: som befinder sig indenfor Murene, magistratus, Ascon., Lamprid. — *intransībĭlis, e: ikke til at komme over, (fluvius), Hieronym.; o. — intransĭtīvus, 3, i Grammatiken: intransitiv, Prisc.; — bs. adv. intransitive, id.; — [2. in-, transeo].

intrĕmisco, ĕre, 3, v. n. inch.: begynder at ryste, Cels.; ∾ metu insidiarum, (om Elephanten), Plin. 8, 5; af — in.trĕmo, [1. in-], ĕre, v. n. (o. a.): ryster el. zittrer el. bæver; - totum corpus intremit, Cels.; cf. Virg. Aen. 3, 581; genua intremuere timore Ovid. Met. 2, 180; - men c. acc.: zittrer el. ængstes derfor, Sil. 16, 664, inc.; bs. — intrĕmŭlus, 3: zittrende, rystende, manus, Auson.

intrĕpidanter, adv., [2. in-, trepido]: = frgd., Non. — intrĕpĭde, adv. af intrepidus: uden at forskrækkes, uden Forvirring; satis intrepide fieri, (om en Manoeuvre), Liv. 26, 4. — in.trĕpĭdo, [1. in-], avi, 1, v. a.: ligesom zittrende (d. e. hurtigen) at giennemile, multos orbes, Symmach. — in.trĕpĭdus, [2. in-], 3: uforfærdet; A) om Personer: intrepidus minantibus, Tac. Hist. 1, 35; men c. acc. gr.: intrepidus voltum, Lucan. 5, 317; — B) om Ting og Begreber: ∾ vultus (pl.), Ovid. Met. 13, 478; ∾ verba, Senec. Hippol.; men ∾ hiems, Tac. Agr. 22, (rolige Vinterqvarterer).

intrībŭlatus, 3, [1. in-, tribulo]: presset, vinum, Cato. — in.trĭbŭo, [1. in-], ĕre, v. a.: betaler Skat el. Tribut dertil, Trajan. ap. Plin. Ep. 10, 33; bs. — intrĭbūtio, onis, f.: Afgivt el. Skat, obl., Dig. — intrīco, avi, atum, 1, v. a., [1. in-, tricor]; A) om Personer: indvikler, hilder, besnærer; - lenonem ita intricatum dabo (i. e. intricabo), ut etc., Plaut. Pers. 4, 1, 9; Chrysippus intricatur hoc modo, Cic. frgm. ap. Gell. 6, 2; — B) om Ting og Begreber; bringer i Forvirring; ∾ rem, Afran. ap. Non., peculium, Dig.

intrīgo, ĭnis, f.: forel. Biform af intertrigo, Varr. — intrīmentum, i, n., [intero]: hvad der rives deri el. derpaa, d. e. Krydderier, obl., Appul. — intrin.sĕcus, adv., [intra]: indvendigen, indentil, Varr.; ∾ et exterius (picata vasa), Colum.; ∾ replicata jocinora, Suet. Aug. 95. — intrīta, ae, f.: f. und. intero. — intrītus, [2. in-], 3, som adj.:

udfladt, udvæltet; – intritam oleam prelo subjicere, Colum.; – men „overf.": intritae ab labore (cohortes), Caes. B. G. 3, 26, (al. integrae; — not.: intritus, 3, som partic.: s. und. intero.

1. intro, adv., [ctr. f. intero, sc. loco]; A) derind el. ind deri; filiam tuam ··· intro vocari, (ind til os), Cic. Verr. 1, 26; cf. Ter. Eun. 5, 7, 2, o. id. Andr. in.; — B) for- o. efterel.: indentil, indvendigen; intro quae dolitabunt, (sana facere) Cato.

2. intro, avi, atum, 1, v. a. o. n., [1. intro]; I) act.; A) „egentl."; ligesom introeo og ingredior: gaaer el. træder derind, betræder; – ∾ limen, Cic. Phil. 2, 27, pomoerium, id. N. D. 2, 4, regnum, id. Rab. Post. 8; Tot maria intravi duce te, (har beseilet), Virg. Aen. 5, 59; men i Krigssproget: ∾ Ciminios saltus, Liv. 9, 36, (trænge derind); hyps. pass.: ubi rursus silvae intratae etc., id. 21, 25; cf. Tac. Ann. 2, 5; – men „poet.": Intrata superis quod domus una tribus, Ovid. Pont. 2, 8, 56; — B) „fig."; 1) „poet.": ∾ hostem, (trænge ind derpaa, angribe), Stat.; men ∾ cuspide aprum, (faare den dermed), Martial.; cf. id. 14, 30; — 2) „ment.": trænger ind deri, gjennemtrænger; vid. Cic. Acad. 2, 39; ∾ mentes superum, (forstaae dem), Sil. 1, 124; men pavidos ··· intrat metus, etc., (Frygt gjennemtrænger dem), Tac. Ann. 1, 39; cf. id. Agr. 3; men Phoebo jam intrata sacerdos, (d. e. begeistret af ham), Stat.; — II) neutr.; A) „egentl.": gaaer el. træder derind eller derhen el. hen dertil; m. adv. eo, quo, el. m. praepos. in, intra, ad, per, „poet." ogs. c. dat., ogs. absol.; – quo qui intraverant, etc., Caes. B. G. 7, 73; cf. ibd. 2, 17: quo non modo intrari (pass. impers.), sed ne perspici quidem possit; – ∾ in Capitolium, Cic., in hortos, Ovid., intra praesidia, Caes., per rimas, Martial., ad aliquem, Curt.; – ∾ coelo, Sil., ponto, id.; – absol. ogs.: at træde ind, at indlades, navnl. for en Øvrighed; vid. Plin. Ep. 5, 4, o. id. ibd. 6, 31; — B) fig."; ∾ in sensum et mentem judicis, (trænge ind deri, blive ret forstaaet), id. d. Or. 2, 25; men ∾ in rerum naturam, (trænge ind deri, udforske dens forborgne Væsen), id. Fin. 5, 16.

intrō.cēdo, cessi, 3, v. n.: træder el. gaaer el. kommer derind, Appul. — intrō.curro, ere, v. n.: løber derind, per fretum, Nov. ap. Non. — intrō.dūco, xi, ctum, 3, v. a.; I) „egentl.": fører el. bringer derind el. ind deri; – ∾ copias in fines hostium, Caes., exercitum in Ligures, Liv. 40, 25; eo naves introduxerunt, Caes. B. C. 3, 26; – ∾ aliquem in senatum ad gratias agendas, Suet. Oth. 2; ∾ aliquem in possessionem, Dig.; — II) „fig."; A) „alm.": indbringer el. indfører, philosophiam in domos, Cic. Tusc. 5, 4; – navnl. indfører som Skik, odl.; introducta consuetudo, Cic. Fil. ap. Cic. Fam. 16, 21; ∾ exemplum, Liv. 4, 16; cf. Cic. Phil 11, 8; — B) „bes.": indfører, d. e. foredrager, lærer, paastaaer; – non modo natum mundum introduxit, sed etiam paene manu factum, Cic. N. D. 1, 8; cf. id. Fat. 9, o. id. Acad. 2, 42.

*intrōductĭo, onis, f.: Indførelse, alicujus, (af nogen), Cic. Att. 1, 16; o. — intrōductor, oris, m.: en Lærer, Rufin. Invect. in Hieron.; — df. introductōrĭus, 3: underviisende, Cassiod.; — [introduco]. — intrōductus, 3: partic. af introduco.

intrō.ĕo, ivi o. ii, itum, 4, v. a. o. n.; I) act. el. c. acc. loci: gaaer derind el. ind deri; – An tu ··· domum tuam te introire putas? Cic. Phil. 2, 28; ∾ curiam, urbem, theatrum, Sueton.; ∾ Oceanum triremibus, id. Calig. 17; – df. pass.: domum suam vi introitam esse, Dig.; — II) neutr.; A) „egentl."; sædv. m. in o. ad: gaaer el. kommer derind, in urbem, Cic. Att. 7, 7; cf. id. Phil. 5, 8: ad urbem venturum, introiturum, etc.; ∾ in Thraciam, (trænge derind), Nep. Alc. 7; – ∾ ad aliquem, Sall. Catil. 28, o. Ter.; – ogs. c. inf.; introiit videre etc., id. Hec. 3, 2, 10; – forel. ogs. m. in c. abl. (s. in c. acc.), Cato; – men in pass. impers.: si in fundum alienum introitum sit, Dig.; — not.: findes ogs. adskilt og omsat: eamus intro, Ter. Andr. 1, 1, 144; i intro, id.; — B) „fig."; ut prius introieram (sc. in vitam), sic etc., Cic. Lael. 4.

intrō.fĕro, (tuli), latum, ferre, v. a.: fører el. bærer el. bringer derind; – lectica in urbem introferri, Cic. Verr. 5, 13; cf. Liv. 43, 7. — intrōgredior, gressus sum, 3, v. dep. (a.), [gradior]: gaaer el. kommer derind; – Postquam introgressi, etc., Virg. Aen. 1, 520. — 1. intrŏĭtus, 3: partic. af introeo. — 2. intrŏĭtus, us, m., [introeo]; I) „egentl."; A) som Handling: Indgaaen el. Indgang deri; – nocturnus introitus Smyrnam, quasi in hostium urbem, Cic. Phil. 11, 2, (hvor den verbale Construction er at mærke); aliquem introitu prohibere, id. Caecin. 13; – ogs. Tiltrædelsen af et Embede; pro introitu sacerdotii, Suet. Claud. 9; – sol introitum facit in Geminos, Colum., ogs. in Cancro, id.; — B) som Sted: Indgang el. Vei dertil; – duros et quasi corneolos introitus (aures habere), Cic. N. D. 2, 57; cf. id. Verr. 5, 31; omnes introitus praeclusi erant, Caes. B. G. 5, 9; — II) „fig.": Indgang el. Indledning, ogs. Begyndelse el. Ophav; – primus introitus in causam etc., Cic. Att. 1, 18; hic introitus defensionis etc., id. Coel. 2; in introitu hujus operis, Plin.

intrōlātus, 3: partic. af introfero. — intrōmissus, 3: partic. af flgd. — intrō.mitto, misi, missum, 3, v. a.; I) „egentl.": indlader, lader komme ind; ogs. sender derhen el. derind; – ∾ Phaedriam comissatum, Ter. Eun. 3, 1, 52; ut intromissus meo more etc., Cic. Sull. 18; – men ∾ centurionem ad aliquem, vid. Tac. Ann. 15, 61; men ∾ legiones, (sc. in oppidum), Caes. B. G. 7, 11; cf. Liv. 24, 13; — II) „fig.": indfører el. indbringer deri; verba ··· a Laberio ··· in usum linguae intromissa etc., Gell. 19, 13; ∾ exemplum, id. 1, 13.

intrō.rēpo, ĕre, v. n.: kryber derind, Appul. — introrsum, (-sus), adv., [ctr. f. introversum, etc.]; I) „egentl.": indad, indefter, derind; – hostem introrsum in media castra accipiunt, Liv. 10, 33; cf. Caes. B. G. 2, 18, o. Tac. Ann. 2, 25; – ogs. indentil el. indvendigen; quae foris nitent, intus misera sunt, Senec. Vit. beat. 3; — II) „fig.": indvendigen, d. e. indvortes el. i Virkeligheden, (i Modsætn. af d. blotte Skin); hunc ··· Introrsus turpem etc., Hor. Ep. 1, 16, 45; cf. id. Sat. 2, 1, 65; ogs. Liv. 25, 21. — intrō.rumpo, rūpi, 3, v. n.: bryder derind; – ea non posse interrumpere etc., Caes. B. G. 5, 49; ∾ recta in aedes, Plaut. Mil. gl. 2, 5, 59.

*introspecto, are, v. n. frequ.: seer derind, Plaut. Most. 4, 2, 27; o. — introspector, oris, m.: som seer derind, Augustin.; af — introspĭcĭo, spexi, spectum, 3, v. a. (o. n.), [specio]; I) „egentl.": seer ind deri; ∾ domum alicujus, Pseud. Cic. d. Har. resp. 15; — II) „fig.": gjennemskuer, betragter nøie; ogs. indseer, lærer at kiende; – penitus introspicite ··· (eorum) mentes, Cic. Sull. 27; ad introspiciendas procerum voluntates, Tac. Ann. 1, 7; – undert. ogs. m. in; tute introspice in mentem tuam ipse, Cic. Fin. 2, 25; cf. id. Font. 15; – ogs. „alm.": seer derpaa, betragter; ∾ recentem aliorum felicitatem aegris oculis, Tac. Hist. 2, 20.

intro.trūdo, ĕre, v. a.: støder derind; ∾ turundam, Cato. — intrō.versus, adv.: den ældre og fuldere Form f. introrsus: indad; – ut introversus ··· spectent ··· vestigia, Lucil. ap. Non. — intrōvŏcātus, us, m.: Indkaldelse; in abl., Ammian.; af — intrō.vŏco, are, v. a.: kalder ind, lader komme ind, Cic. Verr. 1, 26; men om Tribus: intro-

vocari ad suffragium, Liv. 10, 21. — in.trudo, [1.in-], ere, v. a.: støder derind; - df. „fig."; atque etiam se ipse inferebat et intrudebat, (trængte sig ind), Cic. Caecin. 5.

intŭbăceus, 3, folia: Endivieblade, Plin. 27, 82; af — intŭbus, (intyb.), i, c., ogs. intubum, i, n., ἔντυβον: Endivie el. Cichorie; vid. Plin. 20, 29, ogs. Virg. Ge. 1, 120, ogs. Colum. 10, 110.

in.tŭĕor, [1.in-], itus sum, 2, v. dep. a. o. n.; I) „egentl.": seer vist derpaa, beskuer, betragter; seer derhen el. derefter; a) c. acc.; - intueri solem adversum nequitis, Cic. d. Rep. 6, 18; quae oculis intuemur, id.; cf. id. Planc. 1; — b) m. in c. acc., ogs. m. adv.; - sed in te ··· intuens, doleo, id. Brut. 97; - huc atque illuc intuens, id. d. Orat. 1, 40; — II) „fig."; A) „overf.": at have Udsigt el. Retning derimod, at ligge ligeoverfor; - cubiculum ··· vineas, montes intuetur, Plin. Ep. 5, 6; — B) „ment.": betragter, betænker; tager Hensyn dertil; - mentis acies, se ipsam intuens, nonnumquam hebescit, Cic. Tusc. 1, 30; - quid est, quod ··· intueri debeant, (som de bør have for Øine)? id. Sest. 45; men Nep. Att. 9: quid se facere par esset, intuebatur, etc.; non tam veteranos intuendos vobis, quam etc., Cic. Phil. 11, 15; - ogs. at see hen derpaa med Haab el. Beundring; vestrum numen ··· juxta ac deos ··· intuentur, Liv. 37, 54; cf. Cic. Manil. 11; — not. a: ogs. m. Tmesis, Lucr. 4, 711: Inque tueri; — not. b: m. passiv Bem.: contacta loca nec intueri, nec calcari debere, Ammian. — 1. intŭĭtus, 3: partic. af foreg. — 2. intŭĭtus, us, m., [intueor]: Skue, Udseende; - abies hilarior intuitu, Plin. 16, 19; - men „fig."; pietatis intuitu: med Hensyn derpaa, Dig.

in.tŭmesco, [1.in-], mŭi, 3, v. n. inch.; I) „egentl.": at svulme el. hovne op; - intumuisse genas, (neml. ved at blæse paa Fløite), Ovid. Fast. 6, 700; men ibd. 1, 215: quibus intumuit suffusa venter ab unda, (de Vattersottige); fluctus flatu intumescens, Plin.; - men om et Sted, ligesom surgere: hæve sig, blive høiere, Colum. 1, 4; — II) „fig."; A) „overf.": at voxe el. tiltage, at blive stærkere; intumescente motu, Tac. Ann. 1, 38; quo plenior ··· vox repercussu intumescat, id. Germ. 3; — B) „ment.": at svulme af Lidenskab el. af Overmod, odl.; - ∾ superbia ferociaque, Tac. Hist. 4, 19, secundis rebus, Plin. Ep.; cf. Quintil. 1, 1, 8; men irae intumuere, Stat.; df. ∾ alicui: vredes paa Nogen, vid. Ovid. Pont. 4, 14, 31; ogs. absol.: Juppiter intumuit, (blev vred), id. Fast. 2, 607. — in.tŭmŭlatus, [2.in-], 3: ubegraven, Ovid. Her. 2, 136. — in.tundo, [1.in-], ĕre, v. a.: støder sammen deri, Scribon.

in.tŭor, 3, v. dep. a.; forel. o. poetisk Biform af intueor; - oculis ··· cupide intui, Turpil. ap. Non.; cornicem nullam intuor, Plaut. Most. 3, 2, 150; quod monstrum intuor? Senec. Hippol. 898. — in.turbatus, [2.in-], 3: som ikke forvirres, som beholder sin Fatning, Plin. Pan. 64. — in.turbĭdus, [2.in-], 3: uforstyrret, rolig; ∾ annus externis rebus, Tac. Ann. 3, 52; - vir sanctus, inturbidus, etc., id. Hist. 3, 39. — in.turgesco, [1.in-], ĕre, v. n. inch.: at hæve sig, at svulme, odl., Veget.

intus, adv., ἐντός; A) „alm.": inde, derinde, indvendigen; - intus esse: være hjemme, Ter. Ad. 4, 2, 30, o. Cic. d. Or. 2, 68; cf. id. d. Senect. 4; - ogs. indvortes; quae sunt intus in corpore, id. Fin. 3, 5; - hvf. „alleg." om Statens Farer: intus sunt insidiae, id. Catil. 2, 5; ligel. om Menneskets Indre; ego te intus et in cute novi, Pers. 3, 30; - intus canere: s. und. Aspendius, o. Cic. Verr. 1, 20; ogs. som Ordsprog om den, der alene søger egen Fordel, id. Agr. 2, 26; - ogs. c. gen.; intus aedium, Appul.; - ogs. c. acc.; Sitne ··· intus domum, Plaut. Mil. gl. 2, 6, 55; — B) „bes." ogs.; a) ind, derind, ind deri; intus deducere, Plaut. Cas. 5, 2, 7; quo simul atque intus itum est, Caes. B. C. 3, 26; — b) indenfra, d. e. ud derfra, ud deraf; intus pateram proferto foras, Plaut. Amph. 2, 2, 134; — c) intus f. interius: længere inde, nærmere (til Meta); ∾ equos agere, Ovid. Fast. 6, 585, („alleg.").

intusium: s. und. indusium. — in.tūtus, [2.in-], 3: usikker, ubefæstet; ∾ neglectaque castra, Liv. 5, 45; ∾ urbs, id. 9, 41; - intuta moenium firmare, Tac. Hist. 3, 76; - compar., intutior, Nazar.; — II) „fig.": usikker, ikke til at stole paa; ∾ amicitia, Tac.; proinde intuta, quae indecora, id. Hist. 1, 33. — intybus, intybum: s. und. intubus.

ĭn.ūber, ĕris, adj.: ikke fuld; ∾ ostreae macraeque, Gell. 20, 8. — ĭnŭla, ae, f., ogs. helenium, germ. Alant: etslags Plante; vid. Plin. 19, 29; - in pl.: ∾ tristes, Colum., amarae, Hor. Sat. 2, 8, 51. — ĭn.ulcĕro, [1.in-], are, v. a.: saarer, pellem jumenti, Veget. — inulte, adv.: uhævnet, perire, Curt. 4, 4, inc.; af — ĭn.ultus, [2.in-], 3: uhævnet; A) om Personer; vid. Cic. Sest. 23, o. id. Cluent. 62; Non me ··· inulto laetabere, Virg. Aen. 10, 739; — B) om Ting og Begreber; ut ceterorum injuriae sint impunitae atque inultae, Cic. Div. in Caecil. 16; cf. Val. Max. 9, 7: tantum scelus inultum habuit; men inultae preces, Hor. Od. 1, 28, 33.

ĭnumbrātĭo, onis, f.: Beskyggelse, Fordunkling, Capella; af — ĭn.umbro, [1.in-], avi, atum, 1, v. a.; I) „egentl."; A) „alm.": beskygger, udbreder Skygge derover; - ∾ forum velis, Plin.; cf. Virg. Aen. 11, 66; men Terra inumbratur (nimbis), Lucr.; - ogs. absol.: vespera inumbrante, Tac. Hist. 3, 19; — B) „bes." o. „techn."; ∾ solarium, (giøre Skyggerids deraf, aftegne det), Varr.; — II) „fig."; A) „overf.": bedækker, ora coronis, Lucr. 3, 927; „poet." ogs. om det første Skæg: ∾ genas, Claudian.; — B) „ment.": fordunkler, Plin. Pan. 19.

ĭn.unco, [1.in-], avi, atum, 1, v. a.: at slaae en Hage el. ligesom en Hage deri; ∾ agnum unguibus, (om Ørnen: at slaae Kløer deri), Appul.; - ogs. „overf.": ∾ nummos, (rive dem til sig), Lucil. ap. Non. — ĭn.unctĭo, onis, f., [inungo]: Bestrygelse med en Salve; ∾ vitiorum (oculi), Plin.; ogs. Paasmørelse, medicamentorum, Cels. — ĭnunctus, 3: partic. af inungo.

ĭnundātĭo, onis, f.: Oversvømmelse, terrarum, Plin., fluminum, Colum.; men absol.: ad coërcendas inundationes, Suet. Aug. 30; af — ĭn.undo, [1.in-], avi, atum, 1, v. a. (o. n.); I) „egentl.": at oversvømme; - ut terram ··· aqua inundet, Cic. N. D. 1, 37; men imbres ··· campis inundantes, Liv. 8, 24; men sanguine Enna inundabitur, id. 24, 38; men absol. inundant sanguine fossae, Virg. Aen. 10, 24; — II) „fig."; Cimbros inundasse Italiam, Justin.; cf. Curt. 5, 7: quibus Europa inundata est; men ud. acc.: hinc densi rursus inundant Troes, Virg. Aen. 12, 280; inundatus invidia, Petron.; mens inundata flumine litterarum, („alleg."), id.

ĭn.ungĭto, are, v. a. frequ.: indsmører; ∾ capillos cinere, (bestrøe dermed), Cato; af — ĭn.ungo, (-guo), [1.in-], nxi, nctum, 3, v. a.; 1) besmører, indsalver, oculos, Varr.; cf. Hor. Ep. 1, 1, 29: non ··· contemnas lippus inungi; men ∾ lentem oleo, (tilsætte dermed), Plin.; hvf. Martial. 7, 77: conchis inuncta, (i. e. oleo e conchis perfusa); — 2) smører derpaa; inunctus succus hyoscyami, Plin. 25, 103. — ĭn.ūnĭtus, 3, [1.in-, 1.unio]: forenet, forbunden, Tertull.

ĭnurbāne, adv.: uden Finhed, uden Vid og Aand; df. m. Negation: non inurbane, (ret artigen el. vittigen), Cic. N. D. 3, 19, Quintil.; af — ĭn.urbā-

nus, [2.in-], 3: uden Finhed, uden Aand og Vid; df. m. Negation: non inurbanus (erat ejus tamquam habitus: ret artig el. dannet), Cic. Brut. 63; – men Scinas inurbanum lepido seponere dictum, (skille imellem en Vittighed og en Plathed), Hor. A. P. 273; ∾ gestus, Quintil.; – ogs. uhøflig, uden Levemaade; non essem tam inurbanus et paene inhumanus, ut etc., Cic. d. Or. 2, 90.

in.urgeo, [1.in-], ēre, (v. a.): at trænge ind derpaa, at støde derimod; infensus ··· inurget (cornibus vitulus), Lucr. 5, 1034; – men „fig.": ∾ linguae saucianlis susurros, Appul. — in.ūrīno, [1.in-], are, v. n.: at dukke ned deri; ∾ lacubus et piscinis, (om Fugle), Colum. 8, 11.

in.ūro, [1.in-], ussi, ustum, 3. v. a.; I) „egenl.": indbrænder, notas et nomina gentis (vitulis), Virg. Ge. 3, 158; quae inuruntur (tabulae: encaustiske Malerier), Plin. 35, 10; — B) „bef." ogs.; a) forbrænder, opbrænder: – ∾ quicquid vitiosi est, Colum.; mederi inustis, Plin. 22, 16; cf. Ovid. Met. 12, 275; men ros inustus sole, (fortorret deraf), Plin.; — b) brænder el. heder; sol inurens, (brændende), Cels.; axis inustus solis equis, Lucan.; – ogs. om Kulden: at affvie; solum frigoribus inurendum, Colum.; — II) „fig.": indbrænder, d. e. paatrykker el. paatrænger, (m. Bibegr. dels af Vold og Befæmmelse, dels af Indtrykkets Varighed); – quas ille leges fuit nobis ··· inusturus? Cic. Mil. 12; ∾ plurima mala reip., id. Phil. 2, 46; ∾ eam maculam Claudiae genti, ut etc., Liv. 3, 58; – men Cic. Cluent. 46: inuri nota etc.; – men in partic. pass.; odium inustum animis hominum, Pseud.Cic. d. Harusp. resp. 25; – f. dat. staaer ogs. in, Cic. d. Or. 2, 45; – men id. Planc. 12: signa probitatis inusta notis veritatis, (er notis: abl.).

inūsitāte, adv. af inusitatus: usædvanligen, imod Skik og Brug; – ∾ scriptae epistolae, Cic. Qu. Fr. 1, 2, 3; – compar., ∾ contrahere, id. Orat. 46; superl., ∾ dicere, Macrob., inc. — inusitato, abl. som adv., f. und. flgd. — in.ūsitātus, [2.in-], 3: usædvanlig; – leporem quendam inusitatum nostris oratoribus etc., Cic. d. Or. 2, 23; – compar., ∾ species navium, Caes. B. G. 4, 25; — b) df. abl. inusitato, som adv.: usædvanligen, Plin. Pan. 5, inc. — inusque, el. in usque, f. usque in, Stat. Theb. 1, 410. — inustus, 3: partic. af inuro. — in.ūsus, [2. in-], us, m.: Ubrugbarhed, Plaut. Most. 1, 2, 65, inc.

in.ūtĭlis, [2.in-], e; I) „egenl.": ubrugelig, unyttig, uduelig; A) om Personer; m. ad, el. c. dat., el. absol.; – per aetatem ad pugnam inutiles, Caes. B. G. 2, 16; valetudine aut aetate inutiles bello, id. ibd. 7, 78; homo iners et inutilis, Cic. Off. 3, 6; men inutilissimus quisque, Colum.; — B) om Ting og Begreber; ∾ naves ad navigandum, Caes.; cf. id. 7, 37; men ∾ rami, Hor. Epod. 2, 13; — II) „overf.": skadelig el. fordærvelig; seditiosus et inutilis civis, Cic. Off. 2, 14; – haec ··· nonne inutile est tot subire vitiorum nomina? ibd. 3, 13; orationem habuit ··· inutilem sibi et civitati suae, Liv. 42, 14; cf. Ovid. Met. 13, 37.

*inūtĭlĭtas, atis, f.: Ubrugbarhed el. Utienlighed; aurumque jacebat Propter inutilitatem, (fordi det ikke duede til Vaaben), Lucr. 5, 1272; – ogs. Skadelighed; vitandarum rerum turpitudo et inutilitas, Cic. Inv. 2, 52; o. — inūtĭlĭter, adv.: unyttigen; – non inutiliter respondere, Liv. 3, 51; – ogs. skadeligen; multa Romae male et inutiliter administrari, Hirt. B. Al. 65; – compar., Varr.; — [inutilis]. — Inūus, 3, [ineo]: romersk Landgudtom for Hiordens Frugtbarhed; vid. Liv. 1, 5; – derefter benævnes Castrum Inui: Kystby i Latium, i Nærheden af Antium, Virg. Aen. 6, 775. — inuxōrus, 3, [2.in-, uxor]: ugift, i ugift Stand, Tertull.

in.vādo, [1.in-], si, sum, 3, v. n. o. a.; I) „egenl.": gaaer el. drager derind el. derhen; – ignis quocumque invasit, etc., Cic. N. D. 2, 15; men Vicinos ··· invadere portus, Virg. Aen. 3, 382; – ogs. at betræde en Vei; Tuque invade viam, (begiv dig paa Veien), id. ibd. 6, 260; men Tac. Ann. 11, 8: biduo tria millia stadiorum invasit, (tilbagelagde dem); — II) „fig."; A) „overf.": gaaer løs derpaa, anfalder el. angriber; a) c. acc.; – Xerxes Europam ··· invasit etc., Nep. Them. 2; ∾ castra, Liv., urbem, Virg.; ogs. pass.; effusos hostes invadi posse, Sall. Jug. 92; ligel. impers.; undique simul ··· invaditur, ibd. 121; – ∾ barbam alicui, (gribe deri), Suet. Caes. 71; cf. Propert. 3, 6, 5; — b) m. in; ∾ in eas urbes cum exercitu, Cic. Verr. 1, 20; ∾ cum ferro in aliquem, id. Caecin. 9; ∾ in collum, (falde om Halsen), id. Phil. 2, 11; men pass.: in oculos invadi, Plaut. Asin. 5, 2, 58; — B) „ment."; 1) at tage fat derpaa; aliquid jamdudum invadere magnum Mens agitat mihi, Virg. Aen. 9, 186; – ogs. at gaae løs derpaa, at rive til sig; ∾ dictaturam, Suet. Caes. 9; – ligel. m. in; ∾ in pecunias hominum alienissimorum, Cic. Phil. 2, 16; ∾ in arcem illius causae, (angribe Hovedsagen), id. Fam. 1, 9; cf. id. Off. 1, 22: in quod invadi solet, etc.; – men „poet.": Continuo invadit, Virg. Aen. 4, 265, (begynder at tale); — 2) om Lidenskaber, om Tilstande, odl.: at overfalde, at paakomme, odl.; a) c. acc.; – ne reliquos populares metus invaderet, Sall. Jug. 39; — b) ogs. m. in, ogs. absol., ogs. c. dat.; – negat, ullam pestem majorem in vitam hominum invasisse, quam etc., Cic. Off. 3, 7; repente terror invaserat, ut etc., Caes. B. C. 1, 14; quibus invaserat timor, Gell. 19, 4; — not.: pass. partic. invasus, 3, ramus: indpodet Gren, Pallad.

in.vălentĭa, [2.in-], ae, f.: Svagelighed, Skrantenhed, Gell. 20, 1. — in.văleo, [1.in-], ēre, v. n.: er stærk; df. Lucr. 2, 300, m. Tmesis: inque valebunt; (perf. invalui: f. und. flgd.); df. — invălesco, lŭi, 3, v. n. inch.: bliver stærk; df. „overf."; a) at tiltage i Styrke, om en Sammenrottelse, Suet. Aug. 19; men paulatim invalescentibus vitiis, id. Ner. 27; – ogs. at blive mægtig; rex ipse tantum opibus invaluit, ut etc, Cic. Mur. 15; – ogs. at vinde i Erkiendelse, Tac. Hist. 2, 98. — in.vălētūdo, [2.in-], inis, f.: Svagelighed, Upasselighed, Cic. Att. 7, 2.

invălĭde, adv.: svagt, dicere, Arnob.; af – in.vălĭdus, [2.in-], 3; I) „egenl.": kraftløs, svag; med ringe Evne el. Formue; ogs. sygelig el. svagelig; m. ad, el. absol.; – ad munera corporis senecta invalidus, Liv. 6, 8; ∾ milites, (Invalider), id. 23, 16; cf. Virg. Aen. 5, 716: quicquid invalidum est; invalidus atque aeger, Suet. Aug. 13; ∾ corpus, Ovid.; ∾ vires, id.; – compar., ∾ Parthi, Justin. 41, 6; superl., ∾ caput urso, Plin.; — II) „overf.": svag udygtig el. unyttig; ∾ moenia adversus irrumpentes, Tac. Ann. 12, 16; ∾ causa, Lucan.; ∾ argumentum, Dig.

*invāsio, onis, f.: Anfald el. Angreb, Symmach.; o. — invāsor, oris, m.: en Angriber; ab invasoribus receptare, Aur. Vict. Epit. 55; — [invado]. — 1. invāsus, 3: partic. af invado. — 2. invāsus, us, m., [invado]: Anfald el. Angreb; primo invasu (febris), Coel. Aur.

*invectīcius, (-tius), 3, [inveho]: indført el. indbragt, som ikke har hiemme paa et Sted; – ∾ columbas esse in Asia, Plin. 10, 44; – df. „overf.": ∾ gaudium ··· fundamento caret, Senec. Ep. 23; — invectĭo, onis, f.; I) „egenl.": Indforsel, earum rerum, quibus egemus, Cic. Off. 2, 3; — II) „overf.":

haarde Ord el. Beskyldninger; in pl., Cic. Inv. 2, 51; o. — invectivus, 3: angribende, dadlende, oratio, Ammian.; — df. adv. invectivalĭter, carpere vitia, Sidon.; — [inveho].

invector, oris, m., [inveho]: som indfører; ∾ pecoris lanati, Symm.; — df. fem. invectrix, icis; ∾ mali voluptas, Ambros. — 1. invectus, 3: partic. af inveho. — 2. invectus, us, m., [inveho]: Indførsel, (mercium), Varr.; men ∾ terrae, ogs. ∾ fluminum, (den Jord, som Vandet tilfører og afsætter til et Jordsmon), Plin. 1, 2.

in.veho, vexi, vectum, 3, v. a.; I) „egenl.": fører el. bringer derind el. ind deri; m. in, el. absol., ogs. c. dat.; - tantum pecuniae in aerarium invexit, ut etc., Cic. Off. 2, 22; navnl. ogs. om Indførsel af Varer; ∾ vinum in Galliam, Liv. 5, 33; invehi peregrinas merces (sc. Romam), Plin.; men id. 33, 53: victoria Achaica signa et tabulas pictas invexit (sc. Romam: havde deres Indførelse i Rom til Følge); - invecta urbi ··· regia gaza, Suet. Aug. 41; terrae motus mare fluminibus invexit, Liv. 22, 5; — b) df. sild. i Retssproget: invecta et illata, ogs. invecta illata, rørligt Gods, Indbo, som Leieren indflytter i en Leiebolig, Dig.; — B) „bef."; invehere se: at trænge sig til; df. at trænge frem, at angribe; - quum undique se victores inveherent, Liv. 28, 15; cf. id. 6, 32; - ligel. som dep. invehi, (f. invehere se), m. o. ud. in; Valerium invectum in exsulum aciem, Liv. 2, 20; utrimque invehi hostes, id. 5, 8; — b) navnl. heder ogs. dep. invehor, (m. o. ud. curru, equo, navi): at kiøre, ride, seile, ogs. drage el. ile derhen el. afsted, da det ogs. undert. som transit. har acc. f. in; - invecta carpento in forum, Liv. 1, 48; cf. ibd. 59: invecta corpori patris (filia); quum eris curru in Capitolium invectus, (neml. som Triumpherende), Cic. d. Rep. 6, 11; cf. Virg. Aen. 6, 785; men Liv. 4, 29: triumphans invectus urbem etc.; df. „poet.": per auras junctis vecta columbis, Ovid. Met. 14, 597; cf. id. Trist. 5, 3, 19; - quocumque equo invectus est etc., (hvorhen han red), Liv. 8, 9; cf. Virg. Aen. 5, 571; men concitatis equis invectus, (om et Rytterangreb), Liv. 22, 15; s. ogs. ovenf. id. 2, 20; - quinqueremi nave ad ostium portus invectus, id. 35, 39; in portum ex alto invehi, Cic. Mur. 2; ogs. invehi portum, Liv. 44, 7; invehi litori, (lande paa Kysten), ibd. 2; - hertil hører endnu: lacum invectus (delphinus: som var svømmet derind), Plin. 9, 80; men angues volucres invectas, (som vare komne flyvende), Cic. N. D. 1, 36; - endel. mærkes dep. invehens, (f. invectus); Triton pingitur natantibus invehens beluis, id. ibd. 1, 28; s. ogs. nedenf. id. Phil. 2, 29; — II) „fig."; A) „alm.", men altid som dep.; invehi in aliquem, (gaae løs paa nogen med haarde Ord, angribe el. dadle strængt); ∾ acerbius, Cic. d. Or. 2, 75; Caesar ··· aperte in te invehens (f. invectus) etc., id. Phil. 2, 29; ogs. tristibus invectus verbis, Ovid.; - ogs. tilføies acc. comm.; quum multa invectus esset in Thebanos, Nep. Ep. 6; cf. id. Timol. 5; si quid inclementius sum in te invectus, Liv. 3, 48; — B) „bef.": at indbringe el. medbringe el. have tilfølge; divitiae avaritiam, cupiditates desiderium invexere, Liv. praef.; ut quemcumque casum fortuna invexerit, hunc quiete ferat, Cic. Tusc. 4, 17; men quae (vitia) tecum invehis, Senec. Oed. 79.

in.vēlātus, [2.in-], 3: ubedækket, Capella. — in.vendĭbĭlis, [2.in-], e: vanskelig at sælge el. forhandle, merx, Plaut. Poen. 1, 2, 128. — in.vendĭtus, [2.in-], 3: usolgt, praedia, Dig.

in.vĕnio, [1.in-], vēni, ventum, 4, v. a.; oprdl.: kommer dertil el. derhen, træffer derpaa; df. I) „egenl.": finder el. træffer; - ubi inveniam Pamphylum? Ter.; - ogs. finder el. opdager; ∾ thesaurum, vid. Cic. Div. 2, 7; cf. Ovid. Fast. 1, 556; - ogs. forefinder i en vis Tilstand, (df. m. dobbelt acc. el. nom.); quem si invenisset idoneum, Nep. Dion. 8; cf. Caes. B. G. 5, 5, o. Cic. d. Or. 1, 2; men omnes inveniri similes tibi vis, Plaut. Capt. 3, 4, 50; — II) „fig."; A) udfinder el. opfinder, skaffer tilstede, erhverver; - invenietur (argentum), exquiretur, Plaut. Merc. 2, 2, 21; ligel. quod des, invento est opus, id.; cf. Ter. Phorm. 3, 3, in.; - hic primus hoc cognomen invenit, (var den første, som erhvervede det), Cic. Fin. 1, 7; - comisk ogs.: ∾ infortunium, (faae en Skam), Plaut.; men ∾ laudem, (vinde Ros), Ter.; cf. Tac. Ann. 1, 71, (om Delatorerne): quod seculi ··· perniciem aliis et postremo sibi invenere; - men auspiciis inventis etc., Cic. Vatin. 9; cf. Liv. 1, 53, o. id. 5, 16; — B) „bef."; a) finder el. erfarer, faaer at vide; - ∾ ex captivis, m. acc. c. inf., Caes. B. G. 2, 16; ligel. apud auctores invenio etc., Liv. 3, 23; Gnatam inveni nuptam cum filio tuo, Ter. Phorm. 5, 3, 34; cf. Cic. Catil. 3, 7; — b) udfinder, udtænker; Inveni nuper quamdam fallaciam, Ter. Heaut. 3, 3, 36; - ogs. m. Objectsætning; ille, quomodo crimen confirmaret, non inveniebat, Cic. R. Am. 15; cf. Ovid. Pont. 4, 12, 45; - ogs. i Rhetoriken: at udfinde de for Sagen tienlige Momenter; vid. Cic. d. Or. 2, 41; ligel. absol.: tanta in eo inveniendi copia, Quintil. 10, 1, 69; - men inventum (est), ut etc., Plin. 27, 61; ligel. inventum est, c. inf., id.; cf. Virg. Ge. 1, 139, o. Tibull. 1, 9, 35; — c) se invenire: være tilstede, vise sig paa sin rette Plads; vid. Senec. Benef. 5, 12; — III) af partic. inventus, 3, er subst. neutr. inventum, i: Opfindelse; - quia numerus inventum Minervae sit, Liv. 7, 3; aemuli inventorum Zenonis (Stoici), Cic. Mur. 29; Inventum medicina meum est, (siger Apollo), Ovid. Met. 1, 521; - ogs. Paafund, Ter. Heaut. 4, 6, 7; — not.: invenibit, f. inveniet, Pompon. ap. Non.

*inventārium, i, n., ligesom repertorium: Fortegnelse, Catalog, Dig.; — inventĭo, onis, f.: Opfindelse; A) „alm.": som Aandsevne, Cic. Tusc. 1, 25; — B) „bef." i Rhetoriken, vid. Cic. Inv. 1, 7; quo minus adjuvat sermo, rerum inventione est pugnandum, Quintil. 12, 10, 36; — not.: ogs. et Ungdomsværk af Cicero har Overskriften: de Inventione; — df. dem. inventĭuncŭla, ae, f.: liden Opfindelse, Quintil. 8, 5, 22; o. — inventor, oris, m.; I) „egenl.": første Opfinder, olivae ··· Aristaeus, Cic. N. D. 3, 18; ∾ harum disputationum ··· Plato, id. d. Or. 1, 11; ∾ omnium artium (Mercurius), Caes. B. G. 6, 17; - ogs. Ophavsmand, legis, vid. Liv. 2, 56, (opp. auctor); scelerumque inventor Ulysses, Virg. Aen. 2, 164; — df. fem. inventrix, īcis, Minerva ··· oleae, Virg. Ge. 1, 18; cf. Cic. N. D. 3, 21; - illas omnium doctrinarum inventrices Athenas, id. d. Or. 1, 4; — [invenio]. — inventum, i, n., s. und. invenio. — 1. inventus, 3: partic. af invenio. — 2. inventus, us, m., [invenio], ligesom inventio: Opfindelse; inventu novitio etc., Plin. 25, 5.

invĕnuste, adv.: uskiønt el. smagløst; df. m. Negation: non invenuste dici, (ret artigen, ret smukt), Quintil. 1, 6, 27; af — in.vĕnustus, [2.in-], 3; oprdl.: ulykkelig i Elskov, Ter. Andr. 1, 5, 10; - sædv. „overf.": stødende el. smagløs; Sordida res et invenusta, Catull. 12, 5; - ogs. m. Negation: non invenustus orator, Cic. Brut. 67, (ret behagelig).

*inverecunde, adv.: ubeskedent, postulare, Dig.; - ogs. m. Negation: non inverecunde, (ret beskedent el. passende), Quintil.; - compar., Hieronym.; o. — in.vĕrēcundĭa, ae, f.: Ubeskedenhed, Frækhed, Tertull.; af — in.vĕrēcundus, [2.in-], 3: ubeskeden, fræk, kaad; ∾ ingenium animi, Cic. Inv. 1,

45; ~ frons, Quintil.; - inverecundum est, c. inf., Dig.; - compar., Val. Max.; superl., ~ (homo), Plaut.; - ~ deus, (i. e. Bacchus, som altfor aaben el. overgiven), Hor. Epod. 11, 13.

in.vergo, [2.in-], ĕre, v. a.; oprdl.: at vende derimod; df. „poet.": frontique invergens vina sacerdos, (udgydende derpaa som Drikoffer), Virg. Aen. 6, 244; cf. Ovid. Met. 7, 246; men comisk: Invergere in me liquores tuos etc., Plaut. Curc. 1, 2, 12.

inversĭo, onis, f., [inverto]: Vending; df. i Rhetoriken, ~ verborum: Trope el. Figur, figurlig Diction; df. a) Ironien, Cic. d. Or. 2, 65; — b) Allegorien, Quintil. 8, 6, 44. — in.versor, [1.in-], ari, v. dep. n.: befinder mig deri, beskæftiger mig dermed; - queis (f. quibus) inversamur ··· rebus, Lucil. ap. Lactant. — inversūra, ae, f., [inverto]: Boining, Krumning; aditus sine inversuris, Vitruv. — inversus, 3: partic. af flgd.

in.verto, (-vorto), [1.in-], ti, sum, 3, v. a.; I) „egentl.": vender om el. vender op og ned derpaa; - ~ vomere terras, (omploie), Virg.; nox humida invertit coelum, id. Aen. 11, 202; invertunt ··· vinaria, (vende dem om, udtømme dem), Hor. Sat. 2, 8, 39; Boreas invertit ornos, (omstyrter dem), Lucan.; — b) df. pass. partic. inversus, 3: omvendt; ~ alvei (navium: hvis Kiol er vendt i Veiret), Sall. Jug. 21; ~ manus, opp. supina, Plin.; ~ charta, (i. e. aversa), Martial.; men Hor. Sat. 1, 1, 36: simul inversum contristat Aquarius annum; — B) „bes.": forvrider, talum, Appul.; df. inversa verba, Ter. Heaut. 2, 2, 131, (som udtales forkert); — II) „fig.": forandrer; ~ verba alicujus, Tac. Ann. 15, 63, (omskrivende at overføre dem i en Fortælling); men verba inversa, Lucr. 1, 642, (i. e. translata: figurlige el. dunkle Udtryk); cf. Cic. Part. or. 7: invertatur ordo etc.; - „bes." ogs. forandrer el. sammenblander; at nos virtutes ipsas invertimus, (misforstaae dem), Hor. Sat. 1, 3, 55; inversi mores, (i. e. in pejus versi: fordærvede), id. Od. 3, 5, 7; inversa consuetudo, Quintil. 3, 9, 9; men inversus annus, (den udløbne Aarskreds, det fuldendte Aar), Hor. Sat. 1, 1, 36.

in.vespĕrascit, [1.in-], ĕre, v. n. impers.: at blive Aften, at morknes, Liv. 39, 50. — *investīgābĭlis, e: til at opspore el. udforske, Tertull.; — investīgātio, onis, f.: Opsporen, Udforskning el. Undersøgelse; - ~ veri, Cic. Off. 1, 4, rerum occultissimarum, id. Fin. 5, 4; o. — investīgātor, oris, m.: som opsporer el. opdager; ~ conjurationis, Cic. Sull. 30; cf. id. Univ. 5; — df. fem.: investīgātrix, īcis, comprehensio, Capella; — [flgd.].

in.vestīgo, [1.in-], avi, atum, 1, v. a.; I) „egentl." om Hundene: at opspore, Cic. N. D. 2, 63; df. „alleg.", id. Verr. 4, 21: illi Cibyratici canes ··· investigabant ··· omnia; — II) „fig.": efterspører el. undersøger; ut investiges ex eorum tabulis, sitne ita, Cic. Att. 12, 17; - ogs. udforsker el. udfinder el. erfarer, Ter. Heaut. 4, 2, 8; men Cic. Lig. 1: quoniam diligentia inimici investigatum est, quod latebat.

in.vestĭo, [1.in-], īvi, ītum, 4, v. a.: beklæder el. bedækker; - ~ publicas porticus pictura, Plin. 35, 33; cf. Senec. Ep. 114. — investis, e, [2.in-, vestis, is]: uden Klæder, homo, Tertull.; — II) „overf."; a) uden Skæg, puer, Appul.; - df. ogs. ugift, Tertull.; — b) investis dotalibus, (som er berøvet sin Medgift), id.

in.vĕtĕrasco, āvi, 3, v. n., inch. af invetero; I) „egentl.": bliver gammel el. forældet; - ~ in Gallia exercitum populi Rom., etc., Caes. B. G. 2, 1; ~ eorum aes alienum etc., Nep. Att. 2; - quae (macula) inveteravit in nomine populi Rom., Cic. Manil. 3; cf. id. Fam. 14, 3; — II) „fig.": at blive gammel el. stærk, at tage Overhaand; - ~ hanc consuetudinem etc., Caes. B. G. 5, 40; inveteravit jam opinio etc., m. flgd. acc. c. inf., Cic. Verr. Act. 1, 1; cf. id. Sull. 1, o. id. Catil. 3, 11; - ogs. impers.: inveterasse a bonis temporibus, ut etc., id. Off. 2, 16.

invĕtĕrātĭo, onis, f.: Rodfæstelse af et Onde; ~ (morbi: gammel Skade), Cic. Tusc. 4, 37; af — in.vĕtĕro, avi, atum, 1, v. a.; I) „egentl.": lader blive gammel, opbevarer; ~ aquam coelestem, Colum., allium caepamque diutius, Plin.; - ligel. pass.: inveterari vina, id.; — II) „fig.": lader forældes, d. e. afskaffer el. udsletter, bringer i Forglemmelse, Lactant.; — III) partic. inveteratus, 3, ogs. som adj.: gammel, indgroet, befæstet; pro nostra ··· inveterata amicitia, Cic. Fam. 3, 9; ligel. ~ malum fit plerumque robustius, id. Phil. 5, 11; cf. Nep. Eum. 8. — in.vĕtĭtus, [2.in-], 3: ikke forbuden; df. „poet.": uhindret; invetitum saltus penetrat pecus, Sil. 2, 442.

invĭcem, el. in vicem, som adv., [1.in-, vicis]; A) „alm.": vexelvis el. afvexlende; - defatigatis invicem integri succedunt, Caes. B. G. 7, 85; - cf. id. ibd. 4, 1, o. Liv. 2, 44 o. 57; — B) „bes."; a) imod hinanden, imellem sig, indbyrdes; haec invicem obstant, Quintil.; ~ diligere, Plin. Ep., odisse, Suet.; — b) derimod, omvendt, til Gjengjeld; habes res urbanas; invicem rusticas scribe, Plin. Ep. 2, 11; — not.: ogs. m. Tmesis: inque vicem, Stat., o. A.; s. ogs. und. vicis.

invicte, adv.: uovervindeligen; superl., ~ defendi, Augustin.; af — in.victus, [2.in-], 3: uovervunden, uovervindelig, ubetvingelig; m. ab, m. in c. abl. el. acc., m. ad, contra, adversum, ogs. m. blot abl., ogs. c. gen. o. inf., ogs. absol.; - invictum se a labore praestare, Cic. Off. 1, 20; animus ab hostibus civibusque invictus, Liv. 22, 26; - spartum in aquis invictum, Plin.; - in hostem et in mortem invictus animus, Justin. 12, 15; - invictum ad vulnera corpus, Ovid. Met. 12, 167; invictus adversus gratiam animus, Tac. Ann. 15, 21; - contra ictus invicta cutis, Plin.; men invictus armis (Hannibal), Cic. Agr. 2, 35; - „poet." ogs. c. gen. o. m. flgd. inf., vid. Sil. 3, 326; - men absol.: recte igitur invictus es, qui etc., Cic. Marc. 4; - ogs. at mærke som Epithet til Guder og Heroer; uxor invicti Jovis, Hor. Od. 3, 27, 73; invictus juvenis, Prop. 1, 20, 23, (i. e. Hercules); - ogs. in compar., invictiore ratione approbari, Augustin.

invīdens, tis: partic. o. adj. af 1.invideo; df. — invĭdentĭa, ae, f.: Misundelse; - ~ est aegritudo ex alterius rebus secundis, Cic. Tusc. 3, 10; cf. id. ibd. 4, 8. — 1. in.vĭdeo, [1.in-], vīdi, visum, 3, v. n. (o. a.); oprdl.: seer noie derpaa, (vid. Cic. Tusc. 3, 9); — II) „bes."; A) seer skievt dertil, misunder; c. dat. (paa Spørgsmaalet: hvem el. hvad), hvortil Aarsags- el. Objectsbegrebet kan foies in acc., ogs. in gen., el. in abl., el. in inf., el. in acc. c. inf., ogs. m. ut, ogs. m. in; - invident autem homines maxime paribus aut inferioribus, Cic. d. Or. 2, 52; cf. id. Agr. 2, 37; - ut nobis naturam optimam invidisse videantur, qui etc., id. Tusc. 3, 2; cf. Hor. Sat. 1, 6, 50, o. Liv. 2, 40; hos. Hor. Od. 2, 10, 7, pass.: Caret invidenda sobrius aula; cf. Cic. d. Or. 2, 51; - neque illi Sepositi ciceris ··· invidit, Hor. Sat. 2, 6, 84; - quousque invidebis ··· tibi maxima laude, nobis voluptate, Plin. Ep. 2, 10; cf. Quintil. 9, 3, in.; - invidere aliis, bene esse, Plaut.; cf. id. Bacch. 3, 6, 14; - invidisse, ut etc., Virg., s. nedenf.; - qua in re tibi invideo, quod etc., Cic. Fl. 29; cf. id. d. Or. 2, 56; - men oprdl. var acc. brugt f. dat., vid. Cic. Tusc. 3, 29, o. Attius ibd.; df. ogs. pass. invideor, (f. invidetur mihi); vid. Hor. A. P. 56; - endel. absol. el. ud. Casus; qui invidet, (den Misundelige), Cic. Planc. 3; ligel. qui invident, Plaut.; — B) seer ugierne, vil ikke, lader nodigen skee;

„poet." o. c. infin.; - his te ··· jungere ··· Invideo, Lucan. 2, 550; cf. Hor. Od. 1, 37, 30: invidens ··· deduci etc.; — C) forhindrer el. forbyder, m. acc. c. inf., Hor. Sat. 1, 2, 100; men vinum Africae solo natura invidit, Plin.; cf. Virg. Ecl. 7, 57; men Invidisse deos ··· ut Calydona viderem, Virg. Aen. 11, 270; cf. ibd. 43; — III) partic.; A) invidens, tis, absol.: den Misundelige; - nocere invidenti, Cic. Tusc. 4, 8; — B) invisus, 3, som adj.; 1) om Personer: forhadt; Invisos nos omnes esse illis, Ter. Hec. 3, 1, 4; - compar., quo quis versutior ··· hoc invisior, Cic. Off. 2, 9; superl., ipsi invisissimus, Plin. Ep. 2, 20; — 2) om Ting og Begreber; - ∾ cupressus, Hor. Od. 1, 14, 23; ∾ oratio, Cic. Manil. 16; cf. Hor. Ep. 1, 14, 17; — not.: invisus, 3, adj.: usct, vid. s. l. — 2. in.vĭdeo, [2.in-], vidi, 2, v. a.: seer ikke; (efterel.); - invidit profecto, id mihi secum esse commune, Appul.

invĭdĭa, ae, f., [invidus]: Misundelse, Misgunst; A) act.; - invidiā ducum ··· deditus est, Nep. Eum. 10; digna imitatione, non invidia, excellentium hominum virtus est, Cic. Phil. 14, 6; cf. Hor. Ep. 1, 2, 58; men Martial. 3, 64: sine invidia (dare: fuldt op el. rundeligen); — B) Misundelse, Misgunst, Had el. Folkehad, odl.; - absit verbo invidia, Liv. 36, 7; si quis est invidiae metus, num etc., Cic. Catil. 1, 11; invidiam alicui facere, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 1, conflare, Cic., (giøre forhadt el. ilde omtalt); ligel. adducere aliquem in invidiam, id.; esse alicui invidiae, Liv.; cf. Nep. Thras. 4; men invidiam habere, (være Gjenstand for Had), Cic. Agr. 2, 26; ligel. in invidia esse, Sall.; cf. Nep. Eum. 7; ligel. invidiam subire, Cic., pati, Ovid.; invidia opprimi, Quintil.; - invidiam sedare, exstinguere, Cic., lenire, Sall.; intacta invidia media sunt, ad summa ferme tendit, Liv. 45, 35; - ogs. in pl.: vita remota a procella invidiarum, Cic. Cluent. 56.

invĭdĭōse, adv.: paa en misundelig el. hadsk Maade, hadeligen, dicere, Cic. Acad. 2, 47; cf. id. Mil. 5; - compar., Vell. 2, 45; af — invĭdĭōsus, 3, [invidia]: fuld af Misundelse, misundelig, vetustas, Ovid. Met. 15, 234; „poet." ogs. c. dat.; Prae se formosis invidiosa dea est, Prop. 2, 21, 12; - værd at misunde; pecunia non invidiosa, (middelmaadig Formue), Cic. Balb. 25; cf. Ovid. Fast. 4, 434; ∾ possessiones tenere, Cic. Agr. 2, 26; - invidiosus et multis offensus, id. Cluent. 58; - compar., ∾ damnatio, id. Verr. 2, 17; superl., quod fuit in eo judicio invidiosissimum, id. Cluent. 37; - invidiosum ad bonos, (hos dem, i deres Øine), id. Att. 8, 3; men invidiosum in aliquem, (imod nogen), id. Coel. 9; ligel. invidiosum vobis est, m. acc. c. inf., Liv. 3, 9.

invĭdus, 3, [invideo]: misundelig; A) om Personer; a) som adj.; absol., el. c. dat.; - et invidi et malevoli etc., quia etc., Cic. Tusc. 4, 12; cf. Hor. Ep. 1, 2, 57; men Senec. Herc. Fur. 524: O Fortuna, viris invida fortibus! cf. Nep. Timoth. 3; — b) som subst. c. adj. el. c. gen.; - persuaserat nonnullis invidis meis, Cic. Fam. 7, 2; si forte ··· laudis invidus exstitisset, id. Flacc. 1; — B) „poet." om de Ting og Begreber, hvorved noget unddrages os; ∾ taciturnitas, (som unddrager Fortienesten sin Berømmelse), Hor. Od. 4, 8, 24; dum loquimur, fugerit invida aetas, ibd. 1, 11, 7; cf. Ovid. Met. 10, 330; ligel. nox ··· coeptis invida nostris, id. ibd. 9, 485.

in.vĭgĭlo, [1.in-], (avi), atum, 1, v. n. (o. a.): vaager derover; c. dat.; „poet." ogs. m. pro, ogs. ud. Casus, osv.; - ∾ malis, (over Sygdommen), Ovid. Fast. 4, 530; - oftest „fig."; sed mens invigilat curis, (er sysselsat dermed), Sil.; hvs. „poet." om Bierne, Virg. Ge. 4, 158: Namque aliae victu (f. victui) invigilant; cf. id. Aen. 9, 605; men Ovid. Trist. 1, 5, 43: Invigiles igitur nostris pro casibus, oro, etc.; men absol.: Invigilate, viri, Colum.; ogs. c. inf., Val. Fl.; - endel. ogs. in pass.: invigilata lucernis Carmina, (udarbeidede derved), Cinna ap. Isid.

in.vincĭbĭlis, [2.in-], e: uovervindelig; ∾ malum, Tertull.; - ogs. uigiendrivelig, Appul.; — ds. adv. invincibiliter, id. — invinctus, 3, [1.in-, vincio]: stærkt bunden el. forvaret, Dig., inc. — invīnius, 3, [2.in-, vinum]: som afholder sig fra Viin, Appul.

1. invĭo, abl. som adv., af invius. — 2. in.vĭo, [1.in-], are, v. a.: betræder, Solin. — in.vĭŏlābĭlis, [2.in-], e: ukrænkelig, uforanderlig, Lucr.; ∾ pignus (pacis), Virg. Aen. 11, 363; men ∾ perfugium (Dianae, som Asyl), Tac. Ann. 3, 62. — invĭŏlāte, adv.: ukrænkeligen, uforanderligen; - ∾ servare memoriam alicujus, Cic. d. Senect. 22; af — in.vĭŏlātus, [2.in-], 3: ukrænket, uskadt; - ∾ terra, (som ikke saares af Ploven), Varr.; ∾ homo, Cic.; - nihil ··· inviolatum vobis est, Liv. 28, 28; - ogs. ukrænkelig; ∾ templum, id. 2, 1; ∾ tribunus, id. 3, 55 o. 65.

in.viscĕro, [1.in-], avi, atum, 1, v. a.; - ∾ aliquid canibus, (at indbringe i deres Indvolde el. i deres Indre), Nemes. Cyneg. 214; - men „fig.": inviseratum in cordibus nostris, (indgroet deri), Augustin. — †invīsĭbĭlis, e: usynlig, foramen, (Pore), Cels.; ds. — invīsĭbĭlĭtas, atis, f.: Usynlighed, Tertull.; o. — invīsĭbĭlĭter, adv.: usynligen, id. — in.vīsĭtātus, [2.in-], 3: useet, som man ikke for har seet; invisitati alienigenis (Galli) etc., Liv. 27, 39; omnia visitata et invisitata etc., Vitruv.

in.vīso, [1.in-], ere, v. a. (o. n.): seer ofte, beseer el. efterseer; navnl. besøger; - ad meam majorem filiam invisam domum, Plaut. Stich. 1, 2, 9; ut nos invisas ··· rogo, etc., Cic. Att. 1, 20; ∾ res rusticas, vid. Cic. d. Or. 1, 58; domum nostram invisas, (at du har Tilsyn dermed), id. Att. 4, 6; - cf. Virg. Ge. 1, 25, o. id. Aen. 4, 144. — invīsor, oris, m., [invideo]: en Misunder, en Avindsmand, Appul. — 1. invīsus, 3: partic. af 1.invideo. — 2. in.vīsus, [2.in-], 3, adj.: useet; hvad man ikke har seet; - sacra maribus invisa, Pseud.Cic. d. Har. resp. 27; ut invisis ··· rebus magis confidamus, Caes. B. C. 2, 4.

*invītābĭlis, e: indbydende, lokkende, sermones, Gell. 13, 11; — invītāmentum, i, n.: Indbydelse; ds. sædv. „overs.": Lokkelse, Tilskyndelse; non invitamentum ad tempus, etc., Cic. Fam. 10, 10; prima invitamenta naturae, id. Fin. 5, 6; men invitamenta ad res necessarias, id. ap. Non.; o. — invītātĭo, onis, f.; I) „egenl.": Indbydelse, in Epirum, Cic. Att. 9, 12; (vasa comparare) ad invitationes hospitum, id. Verr. 2, 34; — b) „bes." ogs. Indbydelse el. Opmuntring til Giesterne, at giøre sig tilgode ved Bordet; ds. Tildrikken, odl.; ∾ benigna, Liv. 10, 7; cf. Cic. Verr. 3, 26; ds. ∾ vini largior, (stærk Svir), Gell. 15, 2; — II) „ment.": Lokkelse, Tilskyndelse; aegritudo ··· exoritur ··· quadam invitatione ad dolendum, Cic. Tusc. 3, 34; — ds. dem. invītātĭuncula, ae, f.; in pl.: ∾ vini laetiores et largiores, Gell. l. c., in lemmate; — [invito].

invītātor, oris, m., [invito]: som indbyder til et Giestebud, Caesaris, (fra Keiseren), Martial. 9, 93; ds. — invītātōrius, 3: hørende til en Indbydelse, Tertull. — invītātrix, icis, fem. af invitator: Indbyderske, religionis, Symmach. — invītātus, us, m., [invito]: Indbydelse; - ut ··· invitatu tuo mittendum illum duxerim, Cic. Fam. 7, 5.

invīte, adv. af invitus: nødigen, ugierne; invite cepi Capuam, (neml. som Provinds), Cic. Att. 8, 3; - compar., ∾ ad hoc genus sermonis accedere, id.

d. Or. 2, 89. — in.vĭtĭābĭlis, [2.in-], e: ufrænkelig, spes, Prudent.

invīto, avi, atum, 1, v. a., [efter Doederl. en causal Biform af invisere]; I) „egentl.": indbyder el. opfordrer; m. in el. ad, ogs. m. ut, ogs. m. inf.; – a Caesare liberaliter invitatus in legationem, Cic. Att. 2, 18; ∾ aliquem ad spectaculum, Suet.; – invitati, uti ab Rheno discederent, Caes. B. G. 4, 6; „poet." ogs. c. inf., vid. Virg. Ge. 4, 23; – indbyder til Gjest, aliquem ad coenam, Cic.; invito eum per litteras, ut etc., id. Att. 13, 2; ∾ aliquem hospitio, id., in hospitium, Liv., ogs. tecto et domo, Cic. Verr. 5, 11; cf. Liv. 1, 9; – ogs. absol.: quum me aliquoties invitaret, Cic. Fam. 7, 16; men Caes. B. C. 1, 74: invitandi causa, (for at beverte dem); cf. Liv. 1, 57; – ∾ aliquem poculis, (drikke nogen til), Plaut.; ∾ se, (gjøre sig tilgode), id., Suet.; men Virg. Ge. 1, 302: Invitat genialis hiems, (indbyder til Selskabets Glæder); – ds. endel. comisk: ∾ aliquem gladio, Plaut. Cas. 3, 6, 21, clava, id., (ligesom at modtage el. beverte dermed); — II) „fig." o. „ment."; a) indbyder el. tilskynder el. opmuntrer, aliquem praemiis ad aliquid, Cic. Lig. 4; ∾ in libidinem, Suet. Calig. 41; — b) fremkalder el. fremlokker, assentationem, Cic. Lael. 26, somnos, Hor. Epod. 2, 28; invitant omnia culpam, Ovid. Her. 17, 183; — not.: fossis factis mare invitare, (i. e. derivare), Solin. 2.

in.vĭtŭpĕrābĭlis, [2.in-], e: udadlelig, Tertull. — invītus, 3, [efter Doederl. causal Biform af 1.invisus]; A) om Personer: der gjør noget imod sin Villie el. ugjerne el. nødigen; – soli hoc contingit sapienti, ut nihil faciat invitus, Cic. Parad. 5, 1; feci invitus, ut … ejicerem, id. d. Senect. 12; – ligel. in superl., ego illum a me invitissimus dimisi, id. Fam. 13, 63; cf. id. Verr. 2, 62; men compar., invitior, Plaut. frgm. Cist.; – si se invito conarentur etc., (imod hans Villie), vid. Caes. B. G. 1, 8; cf. Nep. Eum. 4, ogs. Cic. Att. 5, 21; – ds. som Ordsprog: diis hominibusque invitis, id. Qu. Fr. 2, 2; men invita Minerva, s. und. Minerva; – ogs. m. Negation; itaque feci non invitus, ut etc., id. Lael. 1; cf. Hor. A. P. 311; – sild. ogs. c. gen.: hujus solutionis non invitum fore, Dig.; — B) „overf." ogs. om Ting og Begreber: som sker ugjerne; invita in hoc loco versatur oratio, etc., Cic. N. D. 3, 35; invita saepe juvamur ope, Ovid. Pont. 2, 1, 16; men mors invita, (voldsom el. tidlig Død), Lucan.

invĭus, 3, [2.in, via]: uden Vei, ufremkommelig, saltus (pl.), Liv. 9, 14, lustra, Virg. Aen. 4, 151; men maria invia Teucris, id. ibd. 9, 130; ogs. absol.: ruunt caeci per vias, per invia, Liv. 38, 23; ligel. invio, (i. e. in invio, per invia), Fronto; – „poet." ogs. c. inf.: Acheron invius renavigari, Senec. Herc. Fur. 715; – ds. „alleg.": Invia virtuti nulla est via, Ovid. Met. 14, 113; cf. Tac. Agr. 27: nil virtuti est invium; — B) „bes." ogs.; a) utilgængelig; ∾ regio undique rupibus, Plin. 12, 30; cf. Ovid. Fast. 5, 582; — b) uigjennemtrængelig; ∾ lorica sagittis, Martial. 7, 1; cf. Sil. 14, 639.

invŏcātĭo, onis, f., [invoco]: Paakaldelse, dearum, deorum, Quintil. 10, 1, 33. — 1. invŏcātus, 3: partic. af invoco. — 2. invŏcātus, 3, [2.in-, voco]: ukaldet; – imagines ad dormientem veniunt invocatae, Cic. N. D. 1, 38; – ogs. uindbuden; quos invocatos vidisset in foro, Nep. Cim. 4; cf. Plaut. Capt. in., o. Ter. Eun. 5, 8, 29. — 3. invocatus, us, m., [2.in-, voco]; in abl.; ∾ meo: uden min Opfordring, Fronto.

in.vŏco, [1 in-], avi, atum, 1, v. a.; I) „egentl."; A) „alm.": kalder el. raaber derpaa; alium invocat, cum alio cantat, Enn. ap. Isid.; — B) „bes.": paakalder el. anraaber; Junonem Lucinam invocant in pariendo, Cic. N. D. 2, 17; ∾ deos in auxilium, Quintil. 4, prooem., Musas initiis suorum operum, id. ibd.; – ogs. m. ut; Invoco vos Lares, ut me juvetis, Plaut. Merc. 5, 2, 23; – ∾ deos patrios testes fidei suae, Curt. 5, 12; si fallat, Jovem patrem aliosque iratos invocat deos, Liv. 2, 45; – ogs. paakalder, opfordrer, auxilia libertati, Tac., arma alicujus adversus aliquem, id., leges, id., aliquem ad communem fortunam defendendam, Cic. d. Or. 2, 46; men Tac. Hist. 4, 79: invocantium … accingeretur etc., er ut udfaldet foran conj.; — II) „overf.": kalder el. nævner; – hoc sublime candens, quem invocant omnes Jovem, Enn. ap. Cic. N. D. 2, 2; cf. Curt. 10, 5.

invŏlātus, us, m., [involo]: Flyven el. Flugt; ex alitis involatu etc., Cic. Fam. 6, 6. — involgo, are, s. und. invulgo. — in.vŏlĭto, are, v. n. frequ.: at flyve derom el. derpaa, Prudent.; – ogs. „overf.": at flagre derom; Et quae nunc humeris involitant … comae, Hor. Od. 4, 10, 3; — in.vŏlo, [1.in-], avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) „egentl.": at flyve derind el. derhen; m. in, el. c. dat., el. m. ad; – ∾ in villam intro, Varr., nidis (dat.), Colum.; – ogs. at flyve el. fare løs derpaa, at styrte sig derover; ∾ unguibus alicui in oculos, Ter. Eun. 4, 3, 6; cf. ibd. 5, 2, 20; ogs. ∾ oculis, Lucil.; ∾ in aliquem, Appul., ad aliquem, Hirt. B. Al. 52; men in quam (possessionem) homines involarunt, (som de have kastet sig over el. tilrevet sig), Cic. d. Or. 3, 31; — II) „overf.": overfalder, borttager el. bortsnapper, odl.; adeo improvisi castra involaverunt, Tac. Hist. 4, 33; – ∾ pallium, (bortsnappe), Catull., anulum alicui, Petron.; — B) ogs. om Begreber; animos cupido involat eundi in hostem, Tac. Ann. 1, 49.

invŏlūcre, is, n., [involvo], (sc. linteum): Omslag el. Serviet, Plaut. Capt. 2, 2, 17. — in.vŏlūcris, [2.in-], cre: som ikke kan flyve, pulli, Gell. 2, 29. — *invŏlūcrum, i, n.: Tilhylling, Dække, Foderal, clypei, Cic.; cf. id. Verr. 4, 28; men involucra chartarum, (Kræmmerhuse), Plin.; – ogs. „overf." o. „alleg.": per quaedam involucra et impedimenta (perspicere), vid. Cic. d. Or. 1, 35; multis simulationum involucris etc., id. Qu. Fr. 1, 1, 5; o. — invŏlūmentum, i, n.: = frgd., Augustin.; — [involvo].

invŏluntārĭe, adv.: ufrivilligen, uforsætligen, (opp. sponte), Dig.; af — in.vŏluntārĭus, [2.in-], 3: uforsætlig, Coel. Aur. — in.vŏluntas, [2.in-], atis, f.: ligesom Ikkevillen; ex involuntate: imod sin Villie, Tertull. — in.vŏlūte, adv. af involutus: indhyllet, dunkelt, uforstaaeligen, queri, Spartian. — invŏlūtĭo, onis, f., [involvo]: Omslyngning, ἕλιγμα, (i Bygningskunsten), Vitruv. 10, 11. — invŏlūto, are, v. a., intens. af involvo: vikler derom, folia lauri, Apic. — invŏlūtus, 3: partic. af flgd.

in.volvo, [1.in-], volvi, vŏlūtum, 3, v. a.: vælter el. ruller derhen el. derpaa; – involutae (cupae in musculum) labuntur, Caes. B. C. 2, 11; – ogs. c. dat.; Ossae frondosum involvere Olympum, Virg. Ge. 1, 282; ligel. involvitur aris In caput, id. Aen. 12, 292; men id. ibd. 688: (mons) silvas, armenta, virosque involvens secum, (hvirvlende med sig); — B) „bes.": indhyller el. bedækker, m. o. ud. abl.; – sinistras sagis involvunt, Caes. B. C. 1, 75; mann ad digitos usque involuta, Liv. 1, 21; cf. Tibull. 3, 1, 9; ligel. Involvere diem nimbi, Virg. Aen. 3, 198; – Involvit nubibus se venti vortex, Lucr. 6, 442; cf. Virg. Aen. 6, 336, o. Tac. Ann. 1, 70; – men Plin. 11, 27: ∾ corpori, (vikle noget derom); men involutus lodiculā, Suet. Aug. 83; men sal in linteolo involutus, Plin. 31, 45; men absol.: involutum candelabrum, Cic. Verr. 4, 28; — II) „fig.": ligesom indvikler el. indhyller deri el. dermed; – ∾ se litteris, Cic. Fam. 9, 20; cf. Hor. Od.

3, 29, 55; - ogſ. hilder el. forvikler deri; ∾ se laqueis insidiosae interrogationis, Plin. Ep. I, 5; - ogſ. ſkiuler derunder; bellum pacis nomine involutum, Cic. Phil. 7, 6; cf. Tac. Ann. 16, 32; - men obscuris vera involvens, Virg. Aen. 6, 100; — III) partic. involūtus, 3, ogſ. ſom adj.: dunkel, uforſtaaelig; - res involutae, (Dunkelheder), Cic.; cf. id. Fin. I, 9, o. id. Acad. 1, 4; - superl., res maxima atque involutissima, Senec. — involvŭlus, (-olus), i. m., [involvo], (sc. vermis), germ. Wickelraupe: Orm, ſom indvikler ſig i Vinløvet; vid. Plaut. Cist. 4, 2, 63.

in.vulgo, (-volgo), [1.in-], avi, atum, 1, v. a.: offenliggiør, bekiendtgiør, Gell. 20, 5; verba invulgata et sordentia, id. 12, 7; - men Cic. Att. 2, 1, absol.: quo die Allobroges involgarunt, (giorde Angivelſe i den catilinariſke Sag). — in.vulnĕrābĭlis, [2.in-], e: uſaarelig, hostis, Senec., ukrænkelig, animus, id. — in.vulnĕratus, [2.in-], 3: uſaaret, ukrænket, uſkadt, Cic. Sest. 67.

1. io! ἰώ, ἰού, interj. el. Udraab; A) i Glæde: hei! odl.; vid. Serv. ad Virg. 7, 400: Clamat, io, matres etc.; ogſ. Ovid. A. A. 2, 1: Dicite, io, Paean, etc.; ligel. Plin. Ep. 3, 9; — B) kaldende: hei! odl.; vid. Ovid. Met. 5, 625: io, Arethusa, etc.; — C) i Smerte: ach! vid. Tibull. 2, 4, 6: Uror, io, remove, saeva puella, faces!

2. Io, gen. us o. onis, f., Ἰώ: Io, Datter af Argiverkongen Inachus, blev elſket af Juppiter, der, for at redde hende fra Junos Skinſyge, forvandlede hende til en Ko, ſom Juno lod den hundredøiede Argus bevogte; - efter at være kommen til Ægypten, blev hun gift med Oſiris, og ſiden under Navnet Iſis dyrket ſom Gudinde; vid. Ovid. Met. 1, 588 flgd., o. Hygin. Fab. 145; ſ. ogſ. Plaut. Aul. 3, 6, 20: Argus, quem quondam Ioni Juno custodem addidit.

Iŏcasta, ae, o. Iocaste, es, f., Ἰοκάστη: Gemalinde af K. Laius, og ved ham Moder til Oedipus, ved hvem hun, uvidende om dette Slægtſkab, ſildigere blev Moder til Eteocles, Polynices o. Antigone, vid. Hygin. Fab. 66 flgd., o. Senec. Oedip., ogſ. Stat. Theb. 1, 681.

iŏhĭa, interj., ſom negtende Udraab, Plaut. Merc. 4, 3, 31. — Iŏlāus, i, m., Ἰόλαος: Søn af Iphiklus og Broder af Hercules; vid. Ovid. Met. 9, 399. — Iolcus, (-os), i, m., Ἰωλκός: By og Havn i Theſſalien, hvſ. Jaſon med Argonauterne afſeilede til Colchis; vid. Plin. 4, 16; — B) df. 1) Iolcĭăcus, 3: iolkiſk, foci, Prop. 2, 1, 56, portus, Ovid. Met. 7, 158; — 2) Iŏlci, orum, m.: Indvaanerne af Byen Jolkos, Serv. ad Virg. Ecl. 4, 34. — Iŏlē, es, f., Ἰόλη: Datter af K. Eurytus i Oechalien, blev af Hercules giftet med dennes Søn Hyllus; vid. Ovid. Met. 9, 140 flgd.

1. ĭon, i, n., ἴον; I) den blaa Viol; vid. Plin. 21, 14; — II) etſlags violfarvet Ædelſten, id. 37, 61. — 2. Ion, ōnis, m., Ἴων: Søn af Xuthus af Athenen, anlagde efter Apollos Orakelſvar paa Kyſten af Lilleaſien de Colonier, der ſiden hede Ionia, Vitruv. 4, 1.

Iōnes, um, m., Ἴωνες: Ionerne el. Indvaanerne i Ionien, ſ. und. 2. Ion; cf. Cic. Fl. 27, o. Plin. 5, 31; — B) df. I) Iōnĭus, 3: joniſk, attagen, Plin. 10, 68; — bb) df. a) Ionia, ae, f., (sc. terra), Ionien, Landſkab i Lilleaſien ved Ægæerhavet, imellem Carien og Æolis; vid. Mel. 1, 17, o. Plin. 5, 31; mollis qua tendit Ionia, Prop. 1, 6, 31; — b) mare Ionium; α) oprdl.: den Ionien nærmeſte Del af Ægæerhavet; df. Ægæerhavet ſelv, Val. Fl. 1, 24; — β) ſtere: Havet imellem Italien, Sicilien og Grækenland, (rimel. af den forældr. Benævnelſe: Iones ſ. Athenienses); vid. Liv. 23, 33, o. Virg. Aen. 5, 193; ogſ. aequor Ionium, Ovid. Met. 15, 700; ogſ. ∾ sinus, Hor. Epod. 10, 19; ∾ ros, Prop. 2, 20, 2; - ogſ. absol.: Ionium, (sc. mare), Virg. Aen. 3, 211; - om Udſtrækningen af dette Hav, vid. Plin. 4, 18; - Cic. d. Or. 3, 19, heder d. adriatiſke Hav: mare superum Ionium; men efter Solin. 23, kaldte Grækerne ogſ. d. etruriſke Hav: mare Ionium; — 2) Iōnis, ĭdis, fem. af Ionius: joniſk, nurus (pl.), Senec. Troad. 361; men Ionides insulae, (i Ægæerhavet), Avien.; — 3) Iōnĭcus, 3: joniſk, gens, Plin., attagen, Hor. Epod. 2, 54, Martial.; — bb) dertil mærkes; a) Iōnica, orum, n.; α) den joniſke Mundart el. Dialect; ut si Atticis Dorica, Ionica, Aeolica etiam confundas, Quintil. 8, 3, 59; — β) en joniſk Dands, der var berygtet for ſin Blødhed og Kaadhed, Plaut. Pseud. 5, 1, 9; cf. id. Stich. 5, 7, in.; ogſ. hører hertil Hor. Od. 3, 6, 21: motus doceri Ionicos; — not.: Ionicus, (sc. pes), Gramm.; — b) ∾ columnae, o. ∾ genus columnarum: den joniſke Søileorden, hvorom ſ. Vitruv. 4, 1, o. Plin. 36, 56; — cc) df. adv. Iōnĭce: i d. joniſke Dialect, paa Ioniſk, Gell. 6, 15; — 4) Iōnĭăcus, 3: joniſk, puellae, Ovid. Her. 9, 13; — 5) Iōnus, 3, ſ. Ionius: joniſk; df. subst. Iona, ae, f., ſ. Ionia: Ionien, Prop. 2, 21, 53. — Ionia, Ioniacus, etc., ſ. und. frgd.

Ios, i, f., Ἴος: Ø i Ægæerhavet, en af Sporaderne; efter Plin. 4, 23: berømt af Homers Grav; — B) df. Iētae, arum, m.: dens Indvaanere, Varr. ap. Gell. 3, 11. — Iōsēphus, i, m.: jødiſk Hiſtorieſkriver; vid. Suet. Vesp. 5. — iōta, n. indecl., ἰῶτα, Grækernes „i"; (i Græſken: trisyll., i Latinen: disyll.); - ut iota litteram tollas, etc., Cic. d. Or. 3, 12; - ogſ. ſom fem., (sc. littera), Auson. — iōtăcismus, i, ἰωτακισμός: altfor hyppig Brug el. Udtale af I-Lyden, Capella.

Iphĭănassaeus, 3: af Iphianasse el. Iphigenia, sanguis, Lucr. 1, 86. — Iphĭas, ădis, f.: Datter af Iphis, d. e. Evadne, Ovid. Trist. 5, 14, 38. — Iphicrates, is, m.: berømt athenienſiſk Feltherre; vid. Nep. Iphicrates.

Iphĭgĕnīa, ae, f.: Datter af K. Agamemnon, der i Aulis ved hendes Offring vilde forſone den fortornede Diana; men Gudinden indſatte hende til ſin Præſtinde paa Cherſoneſus Taurica; hvſ. hun med Broderen Oreſtes bragte Gudindens Billede til Nemus Aricinum ved Tiberen; - vid. Ovid. Met. 12, 27, id. Trist. 4, 4, 63, „bcſ." id. Pont. 3, 2, 45 flgd., ogſ. Cic. Tusc. 1, 48, o. id. Off. 3, 25; — not.: acc. (graec.): Iphigenian (f. -am), Ovid. l. c. 62.

Iphĭmĕdĭa, ae, o. Iphĭmĕde, es, f.: Gemalinde af Aloeus, ved Neptunus Moder til Otus o. Ephialtes, Serv. ad Virg. Aen. 6, 582, o. Hygin. Fab. 28. — 1. Iphis, is, m.: Yngling paa Cyperen; hans ulykkelige Elſkov fortælles Ovid. Met. 14, 698. — 2. Iphis, ĭdis, f.: en Mø paa Creta, hvis Forvandling til en Yngling fortælles Ovid. Met. 9, 665 flgd.

ipse, a, um, pronom. demonstr., [af is, m. Anhangspartiklen -pse]: ſelv; - herom er at mærke; I) ipse ſtaaer ordenl.; a) hos andre Pronomer; - ego ipse cum eodem ipso non invitus erraverim, Cic. Tusc. 1, 17; tute ipse etc., Ter. Andr. I, 1, 121; - ofte ogſ. hos me, mihi, te, tibi, se, sibi; mihi ipse assentor fortasse, Cic. Fam. 3, 11; medici ipsi se curare non possunt, Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; - in orationibus hisce ipsis, Cic. d. Or. 1, 16; ea ipsa hora, id. Fam. 7, 23; - men hos relat.: qui ipse esset miser, etc., id. Mur. 25; — b) hos Subſtantiver; adest optume ipse frater, Ter. Eun. 5, 2, 66; valvae se ipsae aperuerunt, Cic. Div. 1, 34; cf. id. Off. 1, 22; — c) absol.; quales ipsi esse non possunt, etc., id. Lael. 22; hvor ogſ.: par est autem, ipsum esse virum bonum, tum etc.; — II) hos Talbeſtemmelſer, odl., kan ipse ogſ. hede: netop; - triginta dies erant ipsi, quum etc., Cic. Att. 3, 21; men in tempore ipso mihi advenis, Ter. Andr. 5, 6, 10; — III) ipse, ipsa: han ſelv, hun ſelv, (d. e. Herren el. Fruen); - ego eo, quo me ipsa misit, Plaut. Cas. 4, 2, 10; - df. ogſ. Pythagoreernes: ipse dixit, αὐτὸς

ἔγα, om Pythagoras, Cic. N. D. 1, 5; — not: nomin. masc. ipsus, f. ipse, Cato, Plaut., Ter.; - gen. ipsi, f. ipsius, Afran. ap. Prisc.; - comiſk superl., ipsissimus, Plaut. Trin. 4, 2, 146, (Grækernes αὐτότατος).

īra, ae, f.: Vrede, Harme; - ut ira sit libido puniendi ejus, qui videatur laesisse injuria, Cic. Tusc. 4, 9; men Ira furor brevis est, Hor. Ep. 1, 2, 62; facere aliquid per iram, (i Vrede), Cic. Tusc. 4, 37; ira commotus, Sall., incensus, Nep.; quibus iris impulsus, Ter. Hec. 3, 5, 35; neque ira, neque gratia teneri, Cic. N. D. 1, 17; - iram concire, Ter., asperare, Tac.; ogſ. iras excitare, vid. Virg. Aen. 2, 594; men ibd. 10, 714: justae quibus est ··· irae, (ſom han med Grund forbittrer); iram evomere in aliquem, Ter.; irae indulgere, Liv.; ira deflagrat, id., defervescit, (afbruſer), Cic., decedit, Ter.; irae coelestes, (Gudernes Vrede), Liv. 9, 1; - ogſ. at mærke c. gen. obj.; ob iram praedae amissae, Liv. 1, 5; men id. 2, 61: plenus suarum, plenus paternarum irarum, (overvæltet af Folkets Forbittrelſe imod dem); — II) „overſ."; A) Aarſag til at vredes el. harmes; Dic aliquam, quae te commutaverit, iram, Ovid. Pont. 4, 3, 21; — B) bruſende Larm el. Uro el. Oprør, navnl. Elementernes; - ∾ ventorum, Sil., maris, Val. Fl.; ira belli, Sall. ap. Prisc.; men Sil. 7, 345: dant mucronibus iras, (hvæsſe dem); — not.: Seneca har ſkrevet tres libros de Ira, hvilke endnu haves.

*īrācunde, adv.: vredladent, arrigen, agere cum aliquo, Cic. Phil. 8, 5; - compar., ∾ docere, id. R. Com. 11; — īrācundia, ae, f.; 1) Tilbøielighed til Vrede el. Heftighed; - vid. Cic. Tusc. 4, 12; cf. id. Acad. 2, 44: ipsam iracundiam (Evnen til at vredes) fortitudinis quasi cotem esse; — B) bſ. ogſ. ligeſom ira: Sindets Opbruſen, heftig Vrede el. Harme; - prae iracundia vix sum apud me, Ter. Heaut. 5, 1, 47; ligel. iracundia ardere, id., exardescere, Cic., inflammari, id.; men iracundiam remittere, cohibere, id., reprimere, Ter.; ſ. ogſ. Caes. B. G. 1, 8, o. Sall. Catil. 50; o. — īrācundĭter, adv., forel. Biform af iracunde, Caecil. ap. Prisc.; — [af flgd.].

īrācundus, 3, [ira]: tilbøielig til Vrede el. Harme, let til at vredes, opfarende el. hidſig; - vid. Cic. Tusc. 4, 12; ∾ et difficiles senes, Cic. d. Senect. 18; cf. Caes. B. G. 1, 31; ogſ. iracundus in aliquem, Cic. Planc. 26; - compar.: iracundior est paullo, (bliver let vred), Hor. Sat. 1, 3, 29; superl., Senec. d. Ir. 2, 6; — B) „poet. overſ."; iracunda fulmina (Jovis: hvormed han neml. ſtraffer i Vrede), Hor. Od. 1, 3, 40; - ligel. om Dyrenes Vildhed: tigres iracundique leones, Ovid. Met. 15, 86.

*īrascentia, ae, f.: = iracundia, Appul.; o. — īrascībĭlis, e: = iracundus, Firm.; af — īrascor, sci, v. dep. n., [ira]: vredes el. harmes; - numquam sapiens irascitur, Cic. Tusc. 3, 9; - ogſ. c. dat.; graviter irasci inimicis, Caes.; ∾ admonitioni alicujus, Quintil.; hvortil ogſ. kan føies de el. ex el. ob; ∾ alicui de nihilo, Plaut., ob multiloquentiam, id.; non ex pactione verborum, sed ex perfidia ··· hominibus irasci (deos) etc., Cic. R. Com. 16; men irascentemque, quod etc., Ovid. Met. 6, 269; - ligel. c. acc. comm.; idne irascimini, si quis superbior est, quam vos? Cato ap. Gell.; ne nostram vicem irascaris, (at du ikke ſkal vredes paa vort Forhold), Liv. 34, 32; — II) „overſ." ogſ. om Elementerne; mare irascens, (det oprørte Hav), Plin.; ligel. quum pelago ventus irascitur, Petron. Sat. 104; - men om Tyren: ∾ in cornua, (ſtange), Virg. Aen. 12, 104; — not.: irascere (ſom act.), f. irasci, Pompon. ap. Non.; - men iratus, 3, ſom adj., vid. s. l.

īrāte, adv.: i Vrede, Phaedr. 4, 24; - compar., ∾ intueri conservos, Colum.; af — īrātus, 3, [ira]: vred, harmfuld; vid. Cic. Tusc. 4, 12: estque aliud iracundum esse, aliud iratum, etc.; men quo te modo accepissem, nisi iratus essem? id. ibd. 36; hvor ogſ. c. dat. o. in compar.: quum villico factus esset iratior; superl., Caesar illis fuerat iratissimus, id. Phil. 8, 6; - ogſ. m. flgd. Cauſalpartikel: de, ex, propter, quod; - iratus de judicio et de villico, Cic. Flacc. 4; qua ex re iratus etc., Nep. Cato 2; iratus propter has res, Plaut., quod esset evocatus, Plin. Ep.; - men ſom Ordſprog: diis iratis (natus: til idel Ulykke), Phaedr. 4, 19; cf. Hor. Sat. 2, 3, 88; — II) „overſ." ogſ. om Ting og Begreber; - ∾ ignes, Prop. 4, 8, 56; ∾ manus, id. 3, 23, 30; men m. Lune: ∾ venter, (knurrende, hungrig), Hor. Sat. 2, 8, 5; - „bſ." ogſ. om de oprørte Elementer; ∾ venti, Prop. fluctus, Plin. Pan. 35; ∾ mare, Hor. Epod. 2, 6; men irati vultus lunae, (i. e. rubentes), Claudian.

īrēnarches, (-archa), ae, m., εἰρηνάρχης: en Fredsdommer, Dig. — iri, o. irier, ſ. und. eo, ire. — Iriātes, um, m.: Indvaanerne af Byen Julia Iria i Ligurien, Liv. 31, 10. — īrĭcŏlor, ōris, adj., [iris, color]: regnbuefarvet, pluma columbae, Auson. — īrĭnus, 3, ἴρινος: af Værten iris; ∾ unguentum, ogſ. absol.: irinum, (sc. unguentum), Cels., Plin. — īrĭo, onis, m.: etſlags Sommerkorn; vid. Plin. 22, 75.

īris, is, oftere īdis, f., ἶρις: Regnbuen, beſkrives Senec. Qu. N. 1, 3 flgd., o. Plin. 2, 60; — B) bſ. rimel. af Farvens Lighed; a) etſlags velluglende Plante, omtr. vor Sværdlillie; vid. Plin. 21, 19 o. 83; — b) Regnbueſtenen, etſlags Ædelſten, id. 37, 52; — II) efter Mythen er Iris: Datter af Thaumas ved Electra, o. Gudernes Sendebud; vid. Virg. Aen. 5, 606, ogſ. ibd. 4. 700, o. ibd. 9, 3 flgd., ogſ. Ovid. Met. 14, 836; men id. ibd. 1, 270: varios induta colores Concipit Iris aquas. — irnea, ſ. und. hirnea.

īrōnīa, ae, f., εἰρωνεία: den Del af Allegorien, der vil have forſtaaet det Modſatte af hvad der ſiges; ogſ. dissimulatio, inversio, illusio; vid. Quintil. 9, 1, in., oftere; - om den ſocratiſke Ironi, vid. Cic. d. Or. 2, 67, o. id. Brut. 85; men sine ulla mehercule ironia loquor, id. Qu. Fr. 3, 4; bſ. — īrōnĭce, adv.: ironiſk, ſpottende, Ascon.

irpex, icis, m., [beſl. m. ἅρπαξ]: etſlags Harve, hvormed Ukrud bortrives, Varr.; ogſ. urpex, Cato. — Irpinus, 3, ſ. und. Hirpinus.

irr-, ſ. inr-, ſ. not. und. 1.in- o. und. 2.in-. — ir.rădĭo, [1.in-], avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.: beſtraaler, Stat.; - ogſ. „overſ.": belyſer, Claudian.; — II) neutr.; dies irradiat: Dagen lyſer el. ſkinner frem, Sedul. — ir.rādo, [1.in-], si, sum, 3, v. a.: ſkraber el. river deri; ∾ sylphium eodem, Cato; — b) ſkraber derpaa; bſ. rager el. glatter; cum irraso capite, (neml. ſom Skibbruden), Plaut. Rud. 5, 2, 16; (cf. Juvenal. 12, 81). — 1. irrāsus, 3: partic. af irrado. — 2. irrāsus, 3, [2.in-, rado]: ſom ikke er glattet; irrasae robora clavae, (ikke tilhuggen), Sil.

†ir.rătĭōnābĭlis, [2.in-], e: ufornuftig, Cels., inc.; bſ. — irrationabilitas, atis, f.: Ufornuftighed, Appul.; o. — irrationabiliter, adv.: ufornuftigen, Tertull. — †ir.rătĭōnālis, [2.in-], e: ufornuftig; vid. Senec. Ep. 92; men Quintil. 8, 6, 13: idem de irrationalibus etc.; men ∾ usus, (mechaniſk Øvelſe), id.; bſ. — irrătĭōnālĭtas, atis, f.: Ufornuftighed, Arnob.; o. — irrătĭōnālĭter, adv.: ufornuftigen, Tertull. — irraucĕo, rausi, 3, [1.in-, raucus], v. n. inch.: bliver hæs; si paullum irrauserit, (om en Acteur), Cic. d. Or. 1, 61.

irrĕcĭtābĭlĭter, adv., [2.in-, recito]: ubdtaleligen, Venant. — ir.rĕcŏgĭtātĭo, [2.in-], onis, f.: Mangel paa Overveielſe, Tertull. — ir.rĕcordābĭlis, [2.in-], e: ikke til at mindes, oblitteratio, Arnob. — irrĕcŭpĕrābĭlis, e, [2.in-, recupero]:

ikke til at gjenvinde; bf. uforbederlig, immunditia, Tertull. — ir.rĕcūsābĭlis, [2.in-], e: hvorfra man ikke bør unddrage sig, occasio, Cod. Just. — ir.rĕdĭvīvus, [2.in-], 3: som ikke kan istandsættes, ponticulus, Catull. 17, 2. — ir.rĕdux, [2.in-], ŭcis, adj.: som ikke fører tilbage; ∾ via, (hvorad man ikke kan komme tilbage), Lucan.

irrĕformābĭlis, e, [2.in-, reformo]: uforanderlig, Tertull. — ir.rĕfūtābĭlis, (2.in-), e: ugjendrivelig, Arnob. — ir.rĕfūtātus, [2.in-], 3: ugjendreven, Lactant. — ir.rĕgĭbĭlis, [2.in-], e: uregerlig; - bf. „overf.": umaadelig, uhyre, Coel. Aur. — irrĕgressĭbĭlis, e, [2.in-, regredior]: hvorover el. hvorigjennem man ikke kan komme tilbage, transgressio, Augustin.

ir.rĕlĭgātus, [2.in-], 3: ikke bunden; irreligata comas (acc. graec.): med uopbundet Haar, Ovid. A. A. 1, 530; ∾ ratis, (om Charons Baad), Albinov. — ir.rĕlĭgĭo, [2.in-], onis, f.: Samvittighedsløshed, Ugudelighed, Appul. — *irrĕlĭgĭōse, adv.: ugudeligen, ufromt, Tac. Ann. 2, 50; o. — ir-rĕlĭgĭōsĭtas, atis, f.: Ugudelighed, Tertull.; af — ir.rĕlĭgĭōsus, [2.in-], 3: som strider imod Religionens Forskrift, ugudelig, utilladelig; - irreligiosum ratus, m. acc. c. inf., Liv. 5, 4; ogs. c. inf., Plin. Ep. 4, 1; - compar., Arnob.; superl., Tertull.

ir.rĕmĕābĭlis, [2.in-], e: hvorover el. hvorigjennem man ikke tør vende tilbage; ∾ unda, Virg. Aen. 6, 425, (i. e. Styx); ∾ error, ibd. 5, 591, (om Labyrinthen); ∾ via, Senec. Herc. Fur. — ir.rĕmĕdĭābĭlis, [2.in], e: ulægelig, Plin. 25, 95; - ogs. „overf.": uforsonlig, factio, Maecen. ap. Senec. Ep. 114. — ir.rĕmisse, [2.in-], adv.: uden Eftergivelse, Ammian. — ir.rĕmissĭbĭlis, [2.in-], e: ueftergivelig, Tertull. — ir.rĕmōtus, [2.in-], 3: ikke bortfjernet, Prudent. — irrĕmūnĕrābĭlis, e, [2.in-, remunero]: ugjengjeldelig, Appul. — ir.rĕmūnĕrātus, [2.in-], 3: ikke gjengjeldt, uerstattet, Cassiod.

ir.rĕpărābĭlis, [2.in-], e: uerstattelig, tempus, Virg. Ge. 3, 284, fuga temporis, Colum., vita, Senec. — ir.rĕpercussus, [2.in-], 3: ikke tilbageslaaen; ikke gjendreven, rumor, Tertull. — ir.rĕpertus, [2.in-], 3: ikke funden, aurum, Hor. Od. 3, 3, 49; men ∾ puer (Herculi), Senec. Med. 648. — ir.rĕplētus, [2.in-], 3: ikke opfyldt, Paul. Nol.

ir.rēpo, [1.in-], psi, ptum, 3, v. n. (o. a.); I) „egenl.": kryber el. kommer umærkeligen derind el. derhen, (om Mennesker, Dyr og Ting); c. dat., el. m. ad el. in, ogs. absol.; - salamandra si arbori irrepsit, Plin. 29, 23; draconem irrepsisse ad eam, Suet. Aug. 94; irrepentibus aquis, Colum.; ogs. c. acc., Appul.; — II) „fig.": listigen el. umærkeligen at snige el. trænge sig derind, in testamenta locupletium, Cic., in tabulas municipiorum, id.; - men om Foredraget: ∾ in sensus, in mentes hominum, id. Orat. 28, o. id. d. Or. 3, 53; - irrepet dolor animo, Senec.; cf. Plin. Ep. 3, 20; - ogs. absol.: at indsnige el. indliste sig som Ven; vid. Tac. Ann. 13, 12, o. id. Hist. 2, 63.

irrĕposcĭbĭlis, e, [2.in-, reposco]: som ikke kan fordres tilbage, Appul. — irrĕprĕhensĭbĭlis, e, [2.in-, reprehendo]: udadlelig, Tertull. — ir.rĕprĕhensus, [2.in-], 3: udadlet, probitas, Ovid.; men id. Met. 3, 340: ∾ responsa, (i. e. vera). — irreptio, onis, f., [irrepo]: Kryben el. at krybe derind, Augustin. — irrepto, are, v. n. (o. a.), frequ. af irrepo: kryber derind el. derhen el. derpaa, c. dat., Stat., c. acc., id. — irreptor, oris, m., [irrepo]: som indsniger sig deri, som tilsniger sig noget; ∾ agrorum, Cod. Theod.

irrĕquĭēbĭlis, e, [2.in-, requiesco]: ikke til at stille, sitis, Scribon. — irrĕquĭes, ētis, adj., [2.in-, requies, subst.]: urolig, Auson. — ir.rĕquĭētus, [2.in-], 3: uden Hvile, urolig; ∾ Charybdis, Ovid. Met. 13, 730; ∾ bella, id.; ∾ circuitus mundi, Plin.; cf. Ovid. Met. 2, 386.

ir.rĕsectus, [2.in-], 3: ikke afskaaren; men ∾ pollex, (med ubeskaaren Negl), Hor. Epod. 5, 47. — ir.rĕsŏlūbĭlis, [2.in-], e: uopløselig, Appul. — ir.rĕsŏlūtus, [2.in-], 3: uopløst; ∾ vincula (arcus), Ovid. Pont. 1, 2, 22. — irrespīrābĭlis, e, [2.in-, respiro]: hvor man ikke kan aande, Tertull. — ir.restinctus, [2.in-], 3: ikke udslukket, altaria, Sil.

irrētĭo, īvi el. ĭi, ītum, 4, [1.in-, rete]: indvikler i et Net el. ligesom i et Net, Colum. 4, 2; oftere „alleg.": hilder el. besnærer el. fanger; - utrum tacentem irretiat (te), an loquentem, Cic. Acad. 2, 29; cf. id. d. Or. 1, 10; — II) bf. „fig.": indvikler el. forvirrer; - ∾ homines judiciis iniquissimis, Cic. Vatin. 5; ∾ adolescentes illecebrarum corruptelis, id. — ir.rĕtortus, [2.in-], 3: som ikke er vendt el. dreiet tilbage dertil; ∾ oculo, (uden engang at see derefter), Hor. Od. 2, 2, 23. — irretractābĭlis, e, [2.in-, retracto]: ugjenkaldelig, sententia, Augustin.

†ir.rĕvĕrens, [2.in-], tis, adj.: uærbødig, skamløs el. uforskammet; - irreverens est, c. inf., Tertull.; ogs. c. gen., ogs. c. dat., ogs. m. in; - irreverens operis, Plin. Ep. 8, 21; irreverens alicui, Spartian., in aliquem, Tertull.; bf. — irrĕvĕrenter, adv.: uærbødigen, skamløst, transire ad declamandum; vid. Plin. Ep. 2, 14; o. — irrĕvĕrentĭa, ae, f.: Uærbødighed; bf. ogs. Skamløshed, Frækhed; - juventutis irreverentiam decretis notare, Tac. Ann. 3, 31; cf. ibd. 13, 26, o. id. Hist. 3, 51.

ir.rĕvŏcābĭlis, [2.in-], e; I) „egenl.": ugjenkaldelig, aetas praeterita, Lucr.; ∾ verbum, Hor. Ep. 1, 18, 71; — II) „fig."; A) „overf.": som ikke kan trækkes tilbage; - ancorae pondere irrevocabili, (naar Ankeret er for tungt til at trækkes op), Plin. 32, 1; — b) uforanderlig, Plin. Ep. 3, 7; in casum irrevocabilem se dare, Liv. 22, 62; — B) „ment.": uforsonlig; Domitiani natura ··· quo obscurior, eo irrevocabilior, Tac. Agr. 42; bf. — irrĕvŏcābĭlĭter, adv.: ugjenkaldeligen, ustandset, progredi, Augustin.

ir.rĕvŏcandus, [2.in-], 3: = irrevocabilis; ∾ error, (ikke til at rette), Claudian. — ir.rĕvŏcatus, [2.in-], 3: som ikke er bleven kaldt tilbage, uombedet, uanmodet; vid. Hor. Ep. 2, 1, 223; - ogs. som ikke lader sig holde tilbage; irrevocatus ab acri caede lupus, Ovid. Met. 11, 401. — ir.rĕvŏlūtus, [2.in-], 3: s. und. inevolutus.

irrīdenter, adv.: spottende; ∾ petere, Laber. ap. Charis.; - compar., Fronto; af — ir.rīdĕo, [1.in-], si, sum, 2, v. n. o. a.; I) neutr.: leer el. spotter derover; irrides in re tanta···? Ter. Heaut. 5, 2, 29; Cynici irrident, quod etc., Cic. Off. 1, 35; ogs. absol., Nep. Milt. 1; ligel. multum irridentibus, qui etc., Tac. Ann. 1, 8; - ligel. absol.: skjemter el. spøger; Caesar mihi irridere visus est, Cic. Att. 12, 6; — II) act.: udleer, bespotter; - ∾ res malas alicujus, Plaut. Trin. 2, 4, 45; vos ab illo irridemini, etc., Cic. Acad. 2, 39; irridendi sui facultatem dare, id. Div. 2, 17; me impune irrisum esse habitum, Plaut. Epid. 3, 4, 83; ad vana et toties irrisa revolutus, Tac. Ann. 4, 9; cf. Virg. Aen. 7, 425 o. 435.

ir.rīdĭcŭle, [2.in-], adv.: uden at vække Latter, d. e. uvittigen; bf. m. Negation: non irridicule ··· dixit, Caes. B. G. 1, 42. — irrīdĭcŭlum, i, n., [1.in-, ridiculus]: Haanhed, Spot, Beskæmmelse; - irridiculo haberi ab aliquo, (blive udleet deraf), Plaut. Poen. 5, 4, 8; cf. id. Cas. 5, 2, 3.

*irrĭgātĭo, onis, f.: Vanding; a) c. gen. subj.; ∾ fluminis, Plin.; — b) c. gen. obj.; ∾ agrorum,

Cic.; o. — irrĭgātor, oris, m.: som vander, Augustin.; af — ir.rĭgo, [l.in-], avi, atum, 1, v. a.; I) „egentl.": leder (Vandet) derhen; - ∾ aquam in areas, Cato, amurcam ad arbores, id.; men Virg. Ge. 4,115: amicos irrigat imbres, (i. e. aquam, sc. plantis); - ogs. vander, hortulos fontibus, Cic.; Aegyptum Nilus irrigat, id.; cf. Liv. 7, 3; - men „poet.": ∾ genas fletu, Senec. Phoen.; ligel. irrigat terram cruor, id. Thyest.; — II) „overf.": udgyder derover, quietem per membra, Virg. Aen. 1, 695; - ogs. opfylder dermed, coelum candore, vid. Lucr. 5, 282; men Virg. Aen. 3, 511: fessos sopor irrigat artus, (vederqvæger dem); men comisk: hominem irrigatum plagis etc., Plaut. Epid. 1, 2, 18.

ir.rĭgŭus, [l.in-], 3; I) „egentl.": henledet for at vande, fons, Virg., aquae, Ovid.; — b) bf. subst., aquarum irrigua, Plin. 5, 3: Vanding el. Vandledning; — B) vandet, hortus, Hor., herba, Plaut., regio, Plin.; — II) bf. „poet. overf."; ∾ ignis, (der ligesom Vand strømmer ud af Jorden, d. e. Lava), Auct. Aetn. 28; men ∾ carmen, ibd. 295, (de af Vandorgelet frembragte Toner); — B) ∾ somnus, (qvægende, forfriskende), Pers. 5, 56; - men irriguumque mero ··· corpus, (vædet el. forfrisket deraf), Hor. Sat. 2, 1, 9.

ir.rīmor, [l.in-], ari, v. dep. a.: eftersporer, opsøger, incultos ··· sinus, Pacuv. ap. Non. — *irrīsĭbĭlis, e: til at udlee, Augustin.; — irrīsĭo, onis, f.: at blive udleet, Latter, Spot; - cum irrisione omnium etc., (spottet af alle), Cic. Off. 1, 38; cf. id. d. Or. 1, 12; liber ab tali irrisione, id.; — irrīsīve, adv.: udleende, spottende, Ammian.; o. — irrīsor, oris. m.: en Spotter, hujus orationis, (derover), Cic. Parad. 1, 3; ogs. absol.: irrisor, (du Spotter)! Prop. 1, 9, in.; — bf. irrīsōrĭus, 3: spottende, Capella; — [irrideo].

1. irrīsus, 3: partic. af irrideo. — 2. irrīsus, us, m., [irrideo]: Udleen, Latter, Spot; - suam virtutem irrisui fore, Caes. B. G. 2, 15; linguam ab irrisu exserens etc., Liv. 7, 10; irrisum ex eo sperans pueri, (at han skulde blive udleet), Tac. Ann. 13, 15.

irrītābĭlis, e, [irrito]: let at ophidse, som let vredes; - ∾ animos hominum etc., Cic. Att. 1, 17; cf. Hor. Ep. 2, 2, 102; — II) „overf.": som let bringer i Lidenskab, forførende, formae, Lactant.; bf. — irrītābĭlĭtas, atis, f.: Pirrelighed, navnl. til Vrede, Appul.

*irrītāmen, ĭnis, n., ligesom flgd.: Middel til at ophidse; irritamina (tauri, vestes puniceae), Ovid. Met. 12, 102; ogs. Lokkemiddel, id. ibd. 13, 431; — irrītāmentum, i, n., (den sildere ogs. prosaiske Form af frgd.): Ophidselsesmiddel, certaminum, Liv.; cf. id. 40, 27; ∾ belli, Just., irarum, Plin. Pan.; - ogs. Lokkemiddel el. Pirremiddel, pacis, (i. e. ad pacem), Tac. Agr. 20; ∾ gulae, Sall., luxuriae, Val. Max.; irritamenta malorum (opes), Ovid. Met. 1, 140; — II) „overf."; tot incitatus irritamentis (fluvius el. Nilus), Plin. 5, 10; — irrĭtate, adv.: pirrende, Ammian.; — irrītātĭo, onis, f.: Ophidselse, animorum, Liv. 31, 14; men Senec. Ep. 9: ∾ naturalis (ad amicitiam: ligesom Indbydelse dertil); cf. Tac. Germ. 19; o. — irrītātor, oris, m.: som opmuntrer el. lokker el. forfører; quum irritator accessit, Senec. Ep. 118; — [flgd.].

1. irrīto, avi, atum, 1, v. a., [efter Doederl. frequ. af irruo]; I) „egentl.": ophidser, opmuntrer, tilskynder; - ∾ aliquem ad certamen, Liv. 6, 27, hostem ad iram, Ovid. Met. 8, 418, infantiam ad discendum, Quintil.; Ingenium potis irritat Musa poëtis, Prop. 4, 6, 75; cf. Hor. A. P. 180; ∾ vitia vetando, Ovid., suspiciones, Tac.; ∾ simultates sibi, Liv. 33, 46; — B) „bes.": ophidser til Vrede, opbringer el. forbittrer; vid. Cic. Mil. 31; men ita sum irritatus ··· ut etc., Ter. Phorm. 2, 1, 10; — II) „overf." el. „alleg." ogs. om Ting: diluvies ··· quietas irritat amnes, Hor. Od. 3, 29, 40; — III) partic. irritatus, 3, ogs. som adj.: opbragt, hidsig, arrig, animus, Gell., canis, Plaut.; - compar., Gell. 15, 9.

2. irrīto, are, v. a.: gjør ugyldig, Cod. Theod.; af — irrĭtus, 3, [2.in-, ratus]; I) „egentl.": ugyldig; - testamentum irritum facere, Cic. Phil. 2, 42; pro irrito habere, Suet. Tib. 51; cf. Cic. Verr. 2, 26 o. 57; men Ter. Phorm. 5, 7, 58: quod modo erat ratum, irritum est; men aves irritae, (hvis Varsler ikke gjelde), Gell. 13, 14; — II) „overf.": som er forgjeves, uden Virkning, uden Nytte; A) om Ting og om Begreber; - ab irrito incepto abscedere, Liv. 29, 35; ∾ labor, (forgjeves, spildt), Ovid., Quintil.; ∾ dona, Virg., promissa, Catull.; cf. id. 30, 9; men ∾ praeda, (som ikke bliver til Nytte), Tac. Hist. 3, 31; ∾ lingua, (hvis Udsagn ikke bliver troet), Prop. 2, 11, 166; - navnl. ogs. i Retssproget: ∾ contractus, (ugyldig), Dig.; ∾ emptio, venditio, ibd.; — b) bf. neutr. irrĭtum, i, ogs. som subst.: det Forfeilede el. Mislykkede; - spes ad irritum redacta, Liv. 28, 31; ligel. victoria ad irritum revolvebatur, Tac. Hist. 3, 26; cf. ibd. 53; - bf. ogs. abl. irrito, som adv.: forgjeves, Eumen.; — B) om Personer: som arbeider forgjeves el. uden Virkning el. uden Nytte; - legati irriti remittuntur, (med uforrettet Sag), Tac. Ann. 15, 25; cf. Virg. Aen. 5, 442; men Venit et e templis irrita turba domum, Tibull. 2, 3, 22, (uden Orakelsvar); - ogs. c. gen.; irritus legationis, (hvis Sendelse er forfeilet), Tac. Hist. 4, 32, consilii, (hvis Plan mislykkes), Vell.; — b) ∾ homo, Cato ap. Gell. 11, 2, (i. e. nequam, inutilis).

ir.rŏbŏrasco, [l.in-], avi, ĕre, v. n. inch.: at faae Styrke el. Varighed; men alene Gell. 1, 22: irroboravit ··· aliena verbi significatio, (er bleven den gjeldende).

irrŏgātio, onis, f.: Paalæggelse el. Tilkjendelse, multae, (af en Pengestraf), Cic. Rab. perd. 3, dupli vel quadrupli, Plin. Pan. 40; af — ir.rŏgo, [l.in-], avi, atum, 1, v. a.; oprdl.: bringer i Forslag el. bevirker en offenlig Beslutning imod nogen; - ∾ leges privatis hominibus, Pseud.Cic. p. Dom. 17; ∾ alicui privilegium, id. Sest. 30, mulctam, id., o. Liv. 5, 11, oftere; - bf. „alm.": at paalægge som Straf; ∾ alicui tributum, Plin. Pan., supplicium el. poenam, Tac.; irrogatum accusatori exsilium, id. Ann. 13, 28; men ∾ imperium in aliquem, Plin. 2, 5; — II) „overf." el. udenfor Retten; ∾ poenas aequas peccatis, Hor. Sat. 1, 3, 118; ∾ sibi mortem, (ombringe sig selv), Tac. Ann. 4, 10; labori non plus irrogare, quam etc., (ikke anvende mere Flid derpaa), Quintil. 10, 3, 26; — not.: irrogassit, (f. irrogaverit), Cic. Leg. 3, 3, e XII Tabb.

ir.rōro, [l.in-], avi, atum, 1, v. a. a. (o. n.); I) bedugger, væder med Dug; ne irroretur (res: at Duggen ikke skal falde derpaa), Colum.; irroratis floribus, (naar Duggen ligger derpaa), id.; - ogs. ligesom bedugger, d. e. væder el. befugter; ∾ crinem aquis, Ovid., cibos (oleo), Colum.; bf. „poet. overf.": Zephyrus ··· irrorat flatibus annum, Claudian.; — II) „overf.": bedrypper, lader dryppe derpaa; - ∾ liquores vestibus et capiti, Ovid. Met. 1, 371; - „poet." ogs.: strøer (enkelt el. sparsomt) derpaa el. derover; ∾ piper patinae, Pers. 6, 21; — not.: ogs. som neutr.: at dryppe el. falde draabeviis derpaa; lacrimae irrorant foliis, Ovid. Met. 9, 369; men Africus irrorat, (i. e. mittit rorem), Colum. — ir.rŏto, [l.in-], are, v. a.: lader rulle el. fare hen; ∾ testam super undas, Min. Fel. Oct. 3.

ir.rŭbesco, [l.in-], bŭi, ĕre, v. n. inch.: at blive rød, sanguine, Stat. — ir.ructo, [l.in-], are, v. n.: at ræbe, alicui in os, Plaut. Pseud. 5, 2, 6. —

ir.rūfo, [l.in-], avi, atum, 1, v. a.: farver rød, capillum, Hieron.; barba facta irrufata, Tertull.

irrūgātĭo, onis, f.: rynket Beskaffenhed, Serv. ad Virg. Aen. 1, 652; af — ir.rūgo, [l.in-], are, v. a.: at giøre rynket; - ∾ aequor ventis, (at oprøre), Gell. 12, 1; men ∾ sinum nodo, Stat. — irrŭmo, are, [l.in-, ruma]; oprdl.: at give Bryst; df. at drive etslags unaturlig Utugt, Catull., Auct. Priap.; — II) „overf.": behandler smudsigen, optrækker, odl.; vid. Catull. 29, 9; - men aqua irrumata, (besudlet), Martial. 2, 70; df. — irrŭmātĭo, onis, f.: at drive unaturlig Utugt, Catull.; o. — irrŭmātor, oris, m.: som driver denne Handel, id.

ir.rumpo, [l.in-], rūpi, ruptum, 3. v. n. (o. a.); I) „egenl.": bryder el. trænger el. styrter ind deri el. derind el. derhen; - cesso huc intro irrumpere? Ter. Eun. 5, 7, 26; - oftere m. in, ogs. m. ad, ogs. c. acc. (efter d. udfaldne in), „poet." ogs. c. dat., ogs. absol.; - ∾ in castra, Cic., in eam (partem hostium), Caes.; - ogs. om Havet, (at trænge ind, at danne Bugter), Plin. 6, 15; - uti ad sese irrumperent (liberti), Sall. Catil. 49; - ∾ portam, Sall., domum, Caes., stationem hostium, Tac.; - men ∾ thalamo, Virg. Aen. 6. 528; - ne ··· conaretur irrumpere, vid. Cic. N. D. 2, 57; - usædv. er: ∾ se in curiam, (f. irrumpere in c.), Varr. ap. Non.; — II) „fig.": at trænge ind deri, odl.; - imagines in animum per corpus irrumpunt, Cic. Acad. 2, 40; cf. id. ibd. 44; qui in nostrum patrimonium irruperunt, „alleg.", id. d. Or. 3, 27; - quae (calamitates) ad me irruperunt, et ad quas ego irrupi, Senec. Ep. 117; irrumpunt curae, Ovid.; irrumpet adulatio, Tac.; - „poet." ogs. ∾ deos, (udforske deres Villie), Stat.; men om Gudommen: ∾ mentem, (at begeistre), id.; — not.: irruptus, 3, som adj., vid. s. l.

ir.rŭo, [l.in-], ŭi, 3, v. n. (o. a.); I) „egenl.": bryder el. trænger el. styrter ind deri el. derind el. derhen; m. in, ogs. c. dat., ogs. absol.; - ∾ in aedes alienas, Ter., in mediam aciem, Cic.; ogs. ∾ omni impetu in aliquem, id.; - men ∾ flammis, Claudian.; - quam mox irruimus? Ter. Eun. 4, 7, 18; cf. Virg. Aen. 3 222; - men comisk: ne illa huc prorsus se irruat, Ter. Ad. 4, 2, 11; — II) „overf."; ∾ in possessiones alienas, Cic. d. Or. 1, 10, („alleg."); cf. ibd. 3, 41, o. id. Verr. Act. 1, 2; men id. d. Or. 2, 74: ne quo irruas, („alleg.": skal løbe ind derpaa); - ogs. c. dat.; ∾ cladibus, Lucan. 7, 60.

irruptĭo, onis, f., [irrumpo]: Indtrængen el. Indfald el. Indbrud; - etiam si irruptio nulla facta sit, Cic. Manil. 6; ∾ belli, Flor., ferarum, Plin. Pan. — ir.ruptus, [2.in-], 3: ubrudt, ikke sønderreven; - quos irrupta tenet copula, Hor. Od. 1, 13, 18, („alleg.").

irtiola (el. irc.) vitis: etslags ubekiendt Vinstok, Colum., Plin. 14, 4. — Irus, (-os), i, m.: en Tigger el. Staadder paa Ithaka; nævnes ofte for enhver Staadder; - Irus et est subito, qui modo Croesus erat, Ovid. Trist. 3, 7, 42; cf. Prop. 3, 3, 39, o. Martial. 6, 77; men Ovid. Ib. 419: binominis, fordi han ogs. hed Arnaeus efter Moderen.

is, ea, id, pronom. demonstr., [af d. forældr. ἴς, el. beslægt. m. ὅς]: han, hun, den, det; - fuit quidam senex mercator; navem is fregit ··· is obiit mortem, Ter. Andr. 1, 3, 16; venit mihi obviam tuus puer; is mihi litteras abs te reddidit, Cic. Att. 2, 1; — bb) ogs. at mærke; a) hos pronom. pers.; α) af første Person; atque haec omnia is feci, qui eram etc., Cic. Fam. 12, 14; cf. Plaut. Merc. 3, 4, 47; — β) af anden Person; qui etc., is ··· cucurristi, Cic. Phil. 2, 30; — b) hos et Nomen; ea res ut est enunciata, Caes. B. G. 1, 4; quam urbem is rex condidit, Plin. 6, 21; — c) hos Relativum, hvor det ordenligen er udfaldet, naar det staaer i samme Casus, som Relativet; men gaaer Relativet foran, staaer is undert. med etslags Eftertryk; - male se res habet, quum, quod virtute effici debet, id tentatur pecunia, Cic. Off. 2, 6; — d) hos -que o. quidem tiener is til at fremhæve det foregaaende Begreb; - cum una legione, eaque vacillante, Cic. Phil. 3, 12; imprimis nobis sermo, isque multus, de te fuit, id. Att. 5, 1; — e) ogs. staaer det undert. f. pronom. refl.; - Helvetii persuadent Rauracis, ut una cum iis proficiscantur, (f. secum), Caes. B. G. 1, 5: cf. id. ibd. 1, 12: quod ejus soceri avum etc.; — f) ogs. staaer det undert. forstærkende efter et Relativum (i samme Sætning); - quorum eorum unus etc., Plaut. Trin. 4, 3, 16; ligel. quid est enim, quo non progrediatur eodem ira, quo furor? Cic. Tusc. 4, 36; ligel. efter frgd. partic., vid. Liv. 1, 19; — g) endel. forstærkes det ved Anhangspartiklen -pse; - alios collaudat, eapse se vero non potest, Plaut. Truc. 2, 6, 15; eampse vos audistis, id. Cist. 1, 3, 22; — B) „bes." kan ogs. is, ea, id, ifølge Sammenhængen hede: en saadan, en slig, odl.; - neque enim tu is es, qui, quid sis, nescias, Cic. Fam. 5, 12; itaque ego is in illum sum, quem tu me esse vis, id. Att. 7, 8; cf. id. Flacc. 15, ogs. Ter. Ad. 5, 6, 5; — not.: forældede Former deraf ere; - gen. eiius, Prisc.; - dat. eii, Plaut., Lucr.; men ei (monosyll.), Catull. 82, 3; fem. eae, Cato; - in pl. dat. o. abl. iibus o. ibus, (f. iis), Plaut.; in fem. eabus, (f. iis), Cato.

Isaeus, i, m., Ἰσαῖος: græsk Taler fra Chalcis, Lærer for Demosthenes; vid. Quintil. 12, 10, 22; — not.: ogs. en Rhetor i Rom under K. Trajan; vid. Plin. Ep. 2, 3; Isaeo torrentior (sermo), Juvenal. 3, 74. — īsăgōge, es, f., εἰςαγωγή: Indledning, Gell. 1, 2. — īsăgōgĭcus, 3, εἰςαγωγικός: indledende, Gell. 14, 7 (i Overskriften). — Isăra, ae, m.: Flod i Gall. Narb., hod. Isère, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 23, falder i Rhonen; vid. Lucan. 1, 399. — īsătis, is, o. idis, f., ἴσατις: Plante, der giver en blaa Farve, germ. Waid, Plin. 22, 2; - ogs. etslags Lægeplante, id. 20, 25. — Isaurĭa, ae, f.: Kystland imellem Pamphylien og Cilicien, vid. Plin. 5, 23; — B) df. 1) Isaurĭcus, 3: isaurisk, forum, Cic. Att. 5, 21; ∾ gens, Plin. l. c.; — b) Isauricus kaldtes de isauriske Soroveres Overvinder, Servilius; vid. Liv. Epit. 93, o. Flor. 3, 6; — 2) Isaurus, 3, ligesom frgd.: isaurisk, opes, Ovid. Fast. 1, 593; — b) df. subst. Isauri, orum, m.: Indvaanerne af Isaurien, Liv. l. c.; ogs. deres Land, Cic. Fam. 15, 2; - men Isaura, orum, n.: By i Isaurien, Plin. l. c.; heder ogs. Isaurus, (-os), i, f., Flor. l. c., hvor den kaldes arx Ciliciae; — not.: Isaurus, i, m.: Flod i d. Picenske, Lucan. 2, 406.

ischaemon, ŏnis, n., ἴσχαιμον: etslags blodstillende Plante, Plin. 25, 45. — ischĭăcus, 3, ἰσχιακός: som lider af Lendeværk, Cato, Gell. — ischĭădĭcus, 3, ἰσχιαδικός: = frgd., Plin. 25, 106; — b) ∾ dolores, Lendeværk, id. — ischias, ădis, f., ἰσχιάς; I) Lendeværk, Plin. 17, 16; — II) „overf.": en imod Lendeværk tienlig Plante, sædv. leucacantha, id. 22, 28. — Ischŏmăche, es, f., Ἰσχομάχη: Pirithous's Gemalinde, Prop. 2, 2, 61. — ischūrĭa, ae, f., ἰσχουρία: Urinens Standsning, Stranguri, Veget.

īsēlastĭcus, 3, εἰςελαστικός: hørende til et Indtog; ∾ certamen, (el. ∾ agon): saadan Kampleg, (navnl. i Olympia), fra hvilken Seierviuderen drog ind i sin Fødeby i etslags Triumph, Plin. Ep. 10, 119; — II) df. subst. iselasticum, i, n., (sc. praemium): den en slig Seierviuder tillagte Belønning el. Æresgave, Trajan. ibd. 120. — Isēum, (-īum), i, n., o. Isiacus, 3: f. und. Isis. — Isĭdōrus, i, m.: Navnet paa flere Forfattere, hvoraf her mærkes: Isidorus Hispaliensis, (Biskop af Hispalis, i d.

7de Aarh.), af hvem haves XX Libri Originum, (et etymologisk Værk).

Isis, is o. idis (el. idos), f., Ἶσις: berømt ægyptisk Gudinde, Gemalinde af Osiris; s. ogs. und. Io, cgs. Ovid. Met. 9, 772 flgd., Cic. N. D. 3, 19, o. Lucan. 9, 158; — not.: Isidis crinis: etslags ubekiendt Træ, vid. Plin. 13,52; - men Isidis sidus: en Benævnelse paa Planeten Venus, id. 2, 6; — B) df. 1) Isiăcus, 3: isisk; ∾ conjectores, (hendes Spaamænd), Enn. ap. Cic. Div. 1, 58; Isiacos ante sedere focos, Ovid. Pont. 1, 1, 52; ∾ sistrum, Manil.; — b) df. subst. el. absol.: Isiacus, i, m., (sc. sacerdos): en Isispræst, Suet. Dom. 1; — 2) Iseum, o. Isium, i, n., Ἴσειον: et Isistempel, Plin. 5, 10, Lamprid. Al. Sev. 27.

Ismărus, (-os), i, m., pl. Ismara, orum, n., Ἴσμαρος: Ismarus, Bierg i Thracien ved Hebrus; - nec tantum ··· miratur Ismarus Orphea, Virg. Ecl. 6, 30; ogs. berømt af sin kostelige Vin; hvf. id. Ge. 2, 37: Ismara Baccho Conserere; — b) df. „overf.": Ismara, ae, f.: By ved Foden deraf, id. Aen. 10, 351; - heder ogs. Ismaron, i, Plin. 4, 18; — B) df. 1) Ismărĭcus, 3: = flgd., aquilo, Avien.; — 2) oftere Ismărius, 3: ismarisk el. thracisk; ∾ tyrannus, Ovid. Am. 2, 6, 7, (i. e. Tereus); ∾ Bacchae, id.; men ∾ vallis, Prop. 2, 10, 6, (hvor Orpheus sang); ∾ merum, id. 2, 24, 32.

Ismēnus, (-os), i, m., Ἰσμῆνος: Flod i Boeotien ved Theben, Stat.; ogs. som Flodgud, id. Theb. 9, 404; — B) df. 1) Ismēnius, 3: ismenisk el. thebansk, hospes, Ovid. Met. 13, 682, heros, Stat. Theb. 2, 307, (i. e. Polynices); — 2) Ismēnis, idis, fem. af frgd.: en Thebanerinde, Ovid. Met. 3, 733.

īsŏcinnămon, i, n., ἰσοκίνναμον: etslags vellugtende Buskvært, vid. Plin. 12, 43. — Isocrătes, is, m., Ἰσοκράτης: berømt Veltalenhedslærer i Athenen, ogs. Ven af Plato; - vid. Cic. Orat. 52, id. d. Or. 2, 13, o. id. Brut. 56; af ham haves, foruden Breve, ogs. flere Taler, hvoriblandt hans Panathenaicus, (Lovtale over Athenen); — B) df. 1) Isocrăteus, 3: isocratisk, modus (dicendi: hans Foredragsmaade), Cic. Orat. 61, ratio oratoria, id. Fam. 1, 9; — 2) Isocrătius, 3: = frgd., Lucil. ap. Gell. 18, 8; - ogs. subst.; qui se Isocratios videri volunt, Gell. l. c.

īsŏdŏmos, on, adj., [ἴσος, δομέω]: som er bygget lige; ∾ genus structurae, Plin. 36, 51. — īsŏĕtes, is, n., ἰσοετές, (som bliver sig selv lig hele Aaret igiennem), genus aïzoi minusculum, (den mindre Husløg), Plin. 25, 102. — īsopleuros, on, adj.: ligesidet, Auson. — īsŏpyron, i, n., ἰσόπυρον: etslags ubekiendt Vært el. Plante, Plin. 27, 70. — īsoscĕles, is, adj., [ἴσος, σκέλος]: ligebenet, Auson. — Isrăel, ēlis, m.: Israel, Prudent., Sidon.; — B) df. 1) Israēlitae, arum, m.: Israeliterne, Juvenc.; — 2) Israēlitis, idis, f., (sc. femina): Israelitinde, Hieronym.; — 3) Israeliticus, 3: israelitisk, Not. Tir.

1. Issa, ae, f.: Ø ved Kysten af Illyrien, (hod. Lissa), Plin. 3, 30, o. A.; — B) df. 1) Issensis, e, naves, Liv., legati, id.; — b) df. subst., Issenses; Indvaanerne, id. 31, 45; — 2) Issaeus, 3; df. absol. Issaei, ligesom Issenses: Indvaanerne, id. 45, 26; — 3) Issăĭcus, 3, lembi, id. 31, 21. — Issus, i, f.: Søstad i Cilicien, hvorved Alexander overvandt Darius; vid. Plin. 5, 6, o. Cic. Fam. 2, 10; — B) df. Issĭcus, 3: issisk, sinus, Plin. 2, 112.

istac, abl. af istic, som adv.: derad, ad den Vei; - abi sane istac, istorsum, quovis, Ter. Heaut. 3, 3, 27; df. — istactĕnus, el. istac tenus, (sc. parte), som adv.: lige dertil, saavidt, Plaut. Bacch. 1, 2, 58. — istaec, s. und. 1. istic. — Istaevones, um, m.: Navnet paa en germanisk Folkestamme ved Rhinen, Tac. Germ. 2, o. Plin. 4, 28.

iste, a, ud, pronom. demonstr., [is m. Anhangspartiklen -te]: hin, hint; ogs. denne, dette; - tum iste vir optimus, qui etc., Cic. Quint. 5; nec enim ab isto officio abduci debui, id. Lael. 2; — bb) ogs. at mærke; a) i Forbindelse m. andre Pronomer; - scio ista haec facta, etc., Plaut. Amph. 2, 2, 125; istius ipsius facultatis etc., Cic. d. Or. 2, 29; ligel. idem iste sapiens etc., id. Tusc. 5, 25; - men hos pron. relat., Auct. ad Her. 4, 16: necesse est, eam ··· timere permultos; quos istos? — b) ligesom is, f. tantus el. talis: saadan el. slig; - quum ista sis auctoritate etc., Cic. Mur. 6; cf. id. R. Am. 53; — c) men ogs. omvendt m. Bibegr. af Foragt; - animi ista mollities, non virtus, etc., Caes. B. G. 7, 77; ligel. Cic. N. D. 1, 44: non erit ista amicitia, sed mercatura; — d) m. Anhangspartiklen -ce; argentum pro istisce ambabus dedi, Plaut. Rud. 3, 4, 40; — not. a: abl. isto som adv., s. und. isto; — not. b: gen. istīus, (f. istius), Virg.; — not. c: foræld. Former ere: gen. isti, (f. istius), Cato ap. Prisc., Plaut. Trin. 5, 38; ligel. dat. fem. istae, (f. isti), id. ibd. 4, 3, 16.

Ister, (el. Hister), stri, m., Ἴστρος: Donaufloden, dog ikkun den nedre Del deraf, neml. fra Istrien el. Illyrien, (el. saavidt denne Strøm var kiendt af Grækerne); vid. Plin. 4, 24; men Turbidus et torquens flaventes Ister arenas, Virg. Ge. 3, 350; ripa ··· binominis Istri, Ovid. Pont. 1, 8, 11; — II) „poet." ogs. de omkring Isteren boende Folk, Claudian.

Isthmia, orum: s. und. Isthmius. — Isthmĭăcus, 3, Ἰσθμιακός, Stat., o. Isthmĭcus, 3, Ἰσθμικός, Val. Max.: = flgd.; men Isthmiaci coloni, Sil. 14, 341, (i. e. Syracusani; fordi Syracus var en Coloni fra Corinthen, s. nedenf.). — Isthmĭus, 3, Ἴσθμιος: hørende til en Landtunge; df. sædv. hørende til el. benævnt efter den corinthiske Tange; - ∾ Dione, (d. e. Venus, som i Corinthen havde et Tempel), Stat.; - df. absol.: Isthmia (sc. solennia el. certamina): de høitidelige Kamplege ved Neptunus's Tempel paa den corinthiske Isthmus el. Tange; vare efter Plin. 4, 9: ludi quinquennales; cf. id. 15, 9; s. „bes." Liv. 33, 32, hvor de hede ludi Isthmii, ogs. Isthmiorum statum ludicrum; men Hor. Od. 4, 3, 3, bruges derom „poet.": labor Isthmius.

Isthmus, (-os), i, m., Ἰσθμός; oprdl.: Landtunge el. Tange, som forbinder tvende Lande; df. „bes." den corinthiske Tange, hvorpaa de isthmiske Lege holdtes; s. Isthmia und. Isthmius; - heder Isthmus bimaris, Ovid. Met. 7, 406; - men om Giennemskiærelsen deraf, vid. Plin. 4, 5, o. Suet. Ner. 18; — II) „poet. overf.": Sund el. Stræde, der forbinder tvende Have; Propontiaca qua fluit Isthmus aqua, (d. e. Dardanellerne), Prop. 3, 21, 2.

1. istic, (ogs. isthic), aec, oc o. uc, pron. dem., [iste, hic]: denne der, el. den der, odl.; - isne istic fuit, quem vendidisti? Plaut. Capt. 5, 3, 10; miserrima istaec miseria etc., id. Amph. 2, 1, 43; - si istuc ita est, Varr.; istuc quidem considerabo, Cic. Acad. 1, 4; istoc (abl.) magis, (saa meget mere), Plaut. Amph. 1, 1, 222; istaec res, Ter.; non posse istaec sic abire, Cic.; - quid istuc est verbi? Plaut. Curc. 1, 1, 32; istuc aetatis homo, Ter. Heaut. 1, 1, 56; — b) ogs. at mærke m. Anhangspartiklen -ce, oftere spørgende -cine; - istaecce ridicularia, Plaut. Truc. 3, 2, 16; istoccine pacto me adjutas? Plaut. Pseud. 1, 1, 81.

2. istic, (ogs. isthic), adv., [1. istic]; I) „egentl." o. localt: derhenne, hist, der, odl.; - te istic prodesse, (opp. hic: her paa Stedet), Cic. Att. 3, 12; cf. id. Fam. 1, 10, hvor istic, ubi etc., oppon. ibi, ubi etc.; cf. Ter. Andr. 5, 2, 8; — II) „overf.": deri, i denne Sag, odl.; - neque istic, neque alibi tibi usquam in me erit mora, id. ibd. 2, 5, 9; cf. Cic. Fin. 5, 26: istic sum, (jeg har det, jeg forstaaer dig).

istinc, (ogſ. isthinc), adv., [iste, hinc]; I) „egenl." el. localt: hiſtfra, derfra; – istinc loquere, si quid vis, Plaut. Capt. 3, 4, 71; qui istinc veniunt, Cic. Fam. 1, 10; — II) „overf.": deraf, af den Ting; – Memento, dimidium mihi istinc de praeda dare, Plaut. Pseud. 4, 7, 68. — istiusmodi, (ogſ. adſkilt istius modi), adj. indecl., [iste, modus]: af det Slags, ſaaledes beſkaffen; – istiusmodi amicos etc., Plaut. Epid. 1, 2, 16; istiusmodi rationi aliquo consilio obsistere, Cic. Verr. Act. 1, 11.

isto, adv., [iste]; I) „egenl." o. localt: derhen, hiſthen; – liceat modo isto venire, Cic. Fam. 9, 16; cf. Plin. Ep. 4, 12; — II) „overf."; a) ind deri, ind i den Sag; – Trebatium meum quod eo admisceas, nihil est, Cic. Qu. Fr. 3, 1; — b) derfor, af den Aarſag; – Isto tu pauper es, quod nimis sancte pius, Plaut. Rud. 4, 7, 8. — istoc, adv., [1.istic]: derhen, hiſthen; – nimium istoc abisti, Ter. Ad. 2, 1, 15; cf. Plaut. Truc. 4, 2, 6. — istorsum, adv., [isto, versum]: hiſthen, til den anden Side, Ter. Phorm. 5, 1, 14, o. id. Heaut. 3, 3, 27.

Istri, (ogſ. Histri), orum, m.: Iſtrierne el. Indvaanerne af Iſtrien, vid. Liv. 41, 2, o. Plin. 3, 23; — B) df. 1) Istria, (Histria), ae, f.: italienſk Landſkab paa Grændſen af Illyrien; vid. Plin. 3, 23, ogſ. Liv. 38, 55; — 2) Istriani, orum, m.: Indvaanerne af Iſtrien, Justin. 9, 2; — 3) Istricus, 3: iſtriſk, bellum, Liv. 41, 1 o. 11; — not.: Istrici, orum, m., hede ogſ. de om og ved Iſteren boende Folk, Mela 2, 1; — 4) Istrus, (Histrus), 3: iſtriſk, testa, Martial. 12, 63: iſtriſk Olie paa Krukker; — not.: subst. Istri, (Histri), orum, vid. ab in.

istuc, (ogſ. isthuc), adv., [iste, huc]; I) „egenl." o. localt: derhen, hiſthen; – concedite istuc, Plaut. As. 3, 3, 56; jam istuc ego revortor, id. Poen. 3, 2, in.; dabo operam, ut istuc veniam ante, quam etc., (derhen el. til dig), Cic. Fam. 7, 14; — II) „overf.": dertil el. til den Gienſtand (i Fortællingen); – post istuc veniam, Ter. Heaut. 2, 3, 33; ligel. id. Ad. 5, 3, 35: istuc ibam. — istuccine, ſ. und. 1.istic.

ĭta, adv., [is]: ſaa el. ſaaledes; ſaaledes beſkaffent, paa ſlig Viis el. Maade; – nam ita vita est hominum, quasi quum ludas tesseris, Ter. Ad. 4, 7, 21; nam ita est homo, id. ibd. 1, 2, 63; non est ita, Cic.; sitne ita, (investigare), id. Att. 12, 7; quod putasti fore ··· factum est ita, id. ibd. 7, 8; — bb) ogſ. at mærke; a) m. flgd. tamquam, quasi, prout, quomodo, velut; – neque enim se gessit ita, tamquam etc., sed ita, quasi etc., Cic. Verr. 4, 22; cf. id. Phil. 5, 17, o. id. Agr. 2, 1; — b) m. flgd. superl., efter frgd. ut m. superl.; – ut quisque (morbus) est difficillimus, ita medicus nobilissimus quaeritur, id. Cluent. 21; ut quisque est vir optimus, ita difficillime esse alios improbos suspicatur, id. Qu. Fr. 1, 1, 4; — c) ita statuere el. constituere, m. flgd. acc. c. inf., vid. id. Fam. 6, 2, o. id. Cluent. 19; — d) hos Sporgsmaal; – accusatis Roscium; quid ita? quia etc., id. R. Am. 12; quid ita passus est Eretriam capi? Liv. 32, 21; — e) i Svar: ja, netop, odl.; – quid istic tibi negotii est? D. mihine? Si. ita, Ter. Andr. 5, 2, 9; ligel. ita vero, Plaut. Men. 5, 9, 37; — f) i Forſikkringer, i Beſværgelſer, odl.: ſaa ſandt; – vid. Cic. Catil. 4, 6; ligel. ita me dii bene ament, non nihil timeo, Ter. Eun. 4, 1, in.; ligel. Propert. 1, 7, 3: Atque, ita sim felix, primo contendis Homero; — g) endel. heder non ita: ikke juſt, ikke ſynderligen; – simulacra praeclara, sed non ita antiqua, Cic. Verr. 4, 49; nec ita multo post etc., id. Quint. 4.

Itălĭa, (it anc.), ae, f., [efter Varr. af ἰταλός, i. e. vitulus, juvencus, med Henſyn paa dette Lands ypperlige Hornqvæg]: Italien; vid. Plin. 3, 6, o. id. 37, 67, o. A.; – ogſ. i Appoſition: Italia terra, Cato ap. Gell. 3, 6; — b) ogſ. „overf.", f. Italiens Indvaanere, Cic. Dejot. 4: totam Italiam esse effusam; — B) df. 1) Ităl̆ĭcus, 3: hørende til Italien, italiſk el. italienſk; – ∾ jus habere, Plin. 3, 25; ∾ coloniae, Tac. Ann. 6, 12; ∾ bellum, (i. e. bellum sociale: Forbundskrigen), Cic. Verr. 5, 15; ∾ philosophi, (i. e. Pythagorei), id. d. Senect. 21; — b) ogſ. subst. Italicus, i, m.: en Italiener; – Italicus es, an provincialis? Plin. Ep. 9, 23; cf. Liv. 24, 47; — 2) Ităl̆is, ĭdis, f.: italienſk, ora, Ovid. Pont. 2, 3, 34, matres, Martial. II, 53; — b) ogſ. subst.: Italienerinde; in pl., Virg. Aen. 11, 655; — 3) Itălus, 3: italienſk; („poet." o. efteraug.); – Italis longe disjungimur oris, Virg. Aen. 1, 252; ∾ terra, id., virtus, id.; men ∾ sermone, (oppon. Graeco), Arnob.; — bb) df. subst., Itălus, i, m.; a) en Italiener; – Itali et Latini, Pseud.-Cic. d. Har. resp. 9; cf. Virg. Aen. 6, 92, (hvor Italum f. Italorum); — b) en gammel italienſk Konge, efter hvem Italien ſkal have ſit Navn, Serv. ad Virg. Aen. 1, 2, Hygin. Fab. 127.

Italica, ae, f.; I) en Benævnelſe paa Byen Corfinium, ſom de Forbundnes Hovedſtad i Forbundskrigen; vid. Vell. 2, 16; — II) Navnet paa en By i Hisp. Baetica; ogſ. at mærke ſom K. Trajans o. K. Hadrians Fødeby; vid. Plin. 3, 3, o. Eutrop. 8, 2; — B) df. Italicenses, (m. o. ud. homines: Indvaanerne deraf), Auct. B. Al. 52, o. Gell. 16, 13. — Italicus, Italis, etc.: ſ. und. Italia.

ĭtă.que, conj.; I) f. et ita: og ſaaledes; vid. Caes. B. G. 1, 52; ligel. itaque fecerunt, Nep. Alcib. 4; itaque cautum est, Liv. 3, 30; si cetera sunt ita, ut vis, itaque, ut etc., Ter. Hec. 4, 2, 28; ligel. i Forſikkringer: ita me dii ament, itaque ··· contingant etc., id. ibd. 2, 1, 3; — II) ſom Cauſalpartikel: derefter el. derfor, af den Grund, altſaa; vid. Cic. Lael. 1, o. Caes. B. G. 1, 9; — bb) ogſ. kan herom mærkes; a) itaque kan ſtaae efter et el. flere Ord i ſin Sætning; – est itaque id genus totum etc., Cic. Part. or. 7; omnium sententiis absolutus itaque est, Plin. 18, 8; — b) efter en Parentheſis optager itaque igien Sætningens Forbindelſe; deinde ibidem homo acutus, quum etc., itaque attulit rem commenticiam, etc., Cic. Fin. 1, 6 (Madv.); — c) ogſ. forbindes itaque ergo, (ligeſom vort: derfor altſaa); itaque ergo perpaucis effugium patuit, Liv. 9, 31; cf. Ter. Eun. 2, 3, 25. — ista.tenus, adv.: ſaa vidt, for ſaa vidt, m. flgd. ut, Claud. Mam. d. Stat. An.

ĭtem, adv., [is]: ligeſaa, ligedan, paa ſamme Viis el. Maade; – Postquam amans accessit unus et item alter, Ter. Andr. 1, 1, 49; Romulus augur cum fratre item augure, Cic. Div. 1, 48; ipse armatus, item milites cogebat, Sall. Jug. 105; cf. Hor. Sat. 1, 3, 77, o. id. A. P. 90; – ogſ. m. flgd. ut, quasi, quemadmodum, atque, tamquam, etc.; – item, ut de frumento anseres, clamore absterreat (me), Plaut. Truc. 2, 1, 41; fecisti item, uti praedones, Cic. Verr. 4, 9; ligel. item ··· quemadmodum, ibd. 2, 22; item ··· quasi, Liv. 39, 19; tamquam ··· item, Ter. Eun. 2, 2, 33; – ogſ. forbindes: semel ··· item, Suet. Tib. 6; – i Modſætninger udtrykkes non item ved: men ikke; spectaculum uni Crasso jucundum, non item ceteris, Cic. Att. 2, 21.

ĭter, gen. ĭtĕris, ſædv. ĭtĭnĕrĭs, (af d. uſædv. itiner), n., [beſl. m. itum, ire, eo]; I) „egenl."; A) ſom Handling: Gaaen el. Gang; – dicam in itinere, (undervejs), Ter. Phorm. 3, 3, 34; iter hac habui, id. Eun. 5, 9, 35; iter in forum, Plin. Pan. 77; iter pergere, Ter., Virg. Aen. 6, 384, (fortſætte ſin Vei); — B) „beſ." ogſ.; 1) Gaaen el. Gang til et fiernere Sted; df. Vei el. Reiſe; ogſ. Hærens Marſch; – iter facere, (giøre en Reiſe, gaae el. drage el. marſchere derhen), in Santonum fines, Caes. B. G. 1, 10; habere iter Capuam, (være paa Marſchen dertil), Cic.; men Caes. B. C. 3, 106: in Aegyptum iter habere, (begive

sig derhen); movere iter aliquo, (bække op til et Sted), Liv. 21, 29; cf. Cic. R. Am. 31, o. Virg. Aen. 1, 370; iter maturare, Caes., properare, Tac.; ∾ continuare die ac nocte, (marschere Dag og Nat), Caes.; iter ad regem comparare, Nep. Alcib. 10; quum illi iter instaret, Cic. Att. 12, 23; iter ingredi, (tiltræde), Cic., Liv.; esse in itinere, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 13; ex itinere redire el. reverti, Cic.; iter conficere via aestuosa et pulverulenta, id. Att. 5, 14; – men „poet.": longum Carpentes iter, (reisende langsomt), Hor. Sat. 1, 5, 95; ligel. Ovid. Met. 2, 714: iterque Non agit in rectum, (flyver ikke i ret Linie); — 2) ds. ogs. Reise, Vei, Marsch; – iter unius diei, (en Dagmarsch), Cic. Fam. 15, 4; magnis itineribus contendere, Caes.; ingens iter agminis, (Hærens lange Marsch), Liv. 32, 13; – „bes." ogs. som Længdemaal; vid. Caes. B. G. 6, 25; — 3) som Sted: Vei, Gang, Aabning; qua ibant, ab ito iter appellabant, Varr.; navnl. ogs. Gang el. Forbindelse imellem Værelserne i en Bygning, Vitruv. 6, 9; – iter aquae, Colum., urinae, id.; ∾ vocis, Virg.; – ogs. Landevei, Hærvei, odl.; – erant omnino itinera duo etc., Caes. B. G. 1, 6; dare alicui iter per provinciam, ibd. 1, 8; ∾ pedestria, ibd. 3, 9; cf. id. B. C. 1, 27, o. Cic. Manil. 11; men iter ferro aperire, Sall. Catil. 61; men facere iter sceleri („alleg."), Ovid. Met. 15, 106; iter claudere el. sepire, (spærre Veien), Liv.; – itinera hede ogs. Gader og Stræder i en By, id. 26, 10; — 4) i Retssproget: Vei over en andens Eiendom, (neml. som Rettighed og Servitut), vid. Cic. Caecin. 26; — II) „fig.": Gang el. Vei, d. e. Beskaffenhed el. Maade hvorpaa noget er el. skeer; – patiamur, puerum ire nostris itineribus, („alleg.": at han oplæres paa den Maade, paa hvilken vi ere oplærte), Cic. Qu. Fr. 3, 3; iter pronum ad honores, Plin. Ep. 8, 10; iter amoris nostri, (vor fortsatte Kiærlighed), Cic. Att. 4, 2; cf. Virg. Aen. 2, 387; men naturam suo quodam itinere ad ultima pervenire, (ad sine egne Veie), Cic. N. D. 2, 13; men id. Leg. 1, 13: iter quod sit hujus sermonis, (Gangen el. Planen deri); — not.: nomin. itiner, (f. iter), Plaut., Lucr., Varr. ap. Non.; abl. itere, (f. itinere), Lucr. 5, 652.

*itĕrābĭlis, e: som kan gientages; ∾ carmen, poët. in Anthol. Lat.; ∾ injuria, Tertull.; o. — itĕrātĭo, onis, f.: Fordobling, Gientagelse; – iterationes verborum, (i Rhetoriken), Cic. Orat. 25; cf. id. d. Or. 3, 53; – ∾ arationis, (anden Pløining), Colum.; ligel. occatio et iteratio (sc. occationis: første og anden Harvning), Plin.; – ds. „alleg.": lectio ··· multa iteratione mollita, Quintil. 10, 1, 19; o. — ĭtĕrātivus, 3: gientagende; ∾ verbum, i. e. frequentativum, Gramm.; — [itero]. — ĭtĕrāto, abl. som adv., s. und. flgd.

ĭtĕro, avi, atum, 1, v. a., [besl. m. iterum]; 1) „alm.": giør noget andengang, gientager; – ∾ pugnam, (fornye den), Liv., tumulum, (opføre paa ny), Tac.; – navnl. ogs. i Agerbruget: ∾ agrum fossione, (omgrave), Colum.; ∾ segetes, (i. e. iterum sarrire), Plin.; men ager iteratus, (andengang ploiet), Cic.; – ∾ vitam morte, (leve op paa ny), Plin. 7, 56; – ofte ogs. „poet.": Cras ingens iterabimus aequor, (seile vi atter), Hor. Od. 1, 7, 31; cf. ibd. 1, 34, 3; men ibd. 2, 19, 11: ∾ mella, (paa ny at besynge); – ligel. „poet.": ∾ januam, Ovid. Met. 8, 172, (atter at finde Døren el. ud deraf); – ligel. c. pass. partic.: iterant jactata (semina, f. iterum jactant), ibd. 4, 748; cf. Hor. Epod. 12, 21; — b) ds. neutr. abl. absol. iterato, som adv.: andengang, Justin.; — II) „bes." om den mundlige Meddelelse: a) siger igien el. paa ny; – itera dum eadem ista mihi, Cic. Att. 14, 14; cf. Plaut. Poen. 4, 2, 99; ogs. pleonastisk: ∾ bis el. iterum, id.; men Cic. Orat. 39: quum duplicantur iteranturque verba, (som rhetorisk Figur); men „poet." om Echo: resonis iterabat vocibus eheu, Ovid. Met. 3, 496; — b) ligesom gientager det Sagte el. Skete, d. e. fortæller, beretter; – operam date, dum mea facta itero, Plaut. Cas. 5, 2, 5; cf. id. Amph. 1, 1, 56.

ĭtĕrum, adv., [ligesom frgd., besl. m. iter o. eo]; 1) „egentl." om Tid og Handling: igien, atter, andengang; ds. ogs. endnu engang; – ∾ legere, Cic. Brut. 18; cf. id. Div. 1, 35, o. Hor. Od. 1, 5, 4; — bb) hertil mærkes; a) Forbindelsen med andre Adverbier; – semel atque iterum, Caes. B. G. 1, 31; primo ··· iterum ··· tertio, Cic. Inv. 1, 39; iterum atque tertium (tribuni), Liv. 3, 19; iterum ac saepius, id.; — b) de forstærkende Gientagelser: iterum iterumque, o. iterumque iterumque, (atter og atter, gientagne Gange); – praeque omnibus unum Praedicam, et repetens iterumque iterumque monebo, Virg. Aen. 3, 436; cf. Hor. Sat. 1, 10, 39; — II) „overf." ogs. i Modsætninger, ligesom vicissim: paa den anden Side, derimod; – ut etc., sic iterum etc., Caes. B. G. 1, 44.

Ĭthăca, ae, (o. Ithace, es), f., Ἰθάκη, (nu Theaki): liden Ø i d. joniske Hav, imellem Cephallonia o. Ætolien, berømt som Ulysses's Fødeland og Rige, men efter hans Fader Laërtes: Laërtia regna, Virg. Aen. 3, 272; cf. Plin. 4, 19, o. Cic. Leg. 2, 1; — B) ds. 1) Ithăcensis, e: ithakisk, Ulysses, Hor. Ep. 1, 6, 63; — 2) Ithăcēsĭus, 3: = frgd.; ∾ sedes, Sil. 8, 512, (i. e. Bajae, hvor Ulysses's Styrmand Bajus blev begravet); — 3) Ithăcus, 3: = frgd.; ∾ puppis, Ovid.; cf. Prop. 3, 10, 29; — b) ogs. subst. Ithăcus, (i. e. Ulysses), Virg. Aen. 2, 104. — Ithace, es, etc., s. und. Ithaca. — Ithōme, es, f., Ἰθώμη: By i Messenien, Plin. 4, 7, Stat.

Ithȳphallus, i, m., Ἰθύφαλλος; I) oprdl.: en Afbildning af det mandlige Lem, som paa Bacchusfesten bares i Procession; — II) „overf.", f. Priapus; numen Ithyphalli, Colum. 10, 31; — B) ds. Ithyphallicus, 3, carmen, (Vers el. Metrum af trende Trochæer), Serv. in Centim.

ĭtĭdem, adv., [ita]: ligesaa, ligeledes, paa lige Vis el. Maade; a) absol.; – itidem populum R. victis ··· imperare, Caes. B. G. 1, 36; — b) oftere m. flgd. quasi el. ut; – ubi etc., illico itidem olent, quasi quum etc., Plaut. Most. 1, 3, 119; cf. Ter. Eun. 1, 2, 13; s. ogs. Cic. Part. or. 22.

ĭtĭner, ĕris, n., s. und. iter. — ĭtĭnĕrārĭus, 3, [iter]: hørende til en Reise el. Marsch; – ∾ sumptus, Lamprid., motus, Ammian.; — II) ds. subst. itinerarium, i, n.; a) sc. signum: Signal el. Tegn til Opbrud el. Afmarsch, Ammian.; — b) sc. scriptum: Reisebeskrivelse, Veget.

ĭtĭo, onis, f., [eo, ire]: Gaaen el. Gang; – de obviam itione etc., Cic. Att. 11, 16, o. reditum et domum itionem dari, id. Div. 1, 32, (i Analogi af: ire obviam, ire domum); – Haecine erant itiones crebrae etc.? Ter. Phorm. 5, 8, 23. — ĭtĭto, are, v. n., intens. af ito, Naev. frgm. — Itĭus (el. Iccius) portus, Caes. B. G. 5, 2: Kysthavn i Gall. Belg., (hvor nu Boulogne). — ĭto, are, v. n., intens. af eo, ire: gaaer ofte derhen, ad legionem, Plaut.; ∾ ad coenas, Cic. Fam. 9, 34. — Itōnus, (-os), i, m. o. f.: By og Bierg i Thessalien, med et Minervatempel; hvf. sancti incola Itoni, Catull. 64, 228, (i. e. Minerva); — ds. Itōnis, idis, adj. f.: itonisk, Minerva, vid. Fest. p. 105; cf. Liv. 36, 20.

Itūraea, (Ityr.), ae, f.: Landskab i Coelosyrien; vid. Plin. 5, 19; — B) ds. a) adj., Itūraeus, (Ityraeus, Ityrēus), 3: ituræisk, arcus, Virg., sagittae, Lucan.; — b) subst. Ituraei, orum: Indvaanerne af Iturien, vare fortrinlige Bueskytter; vid. Cic. Phil. 2, 14. — ĭtus, us, m., [eo, ire]; I) „alm.": Gaaen el. Gang; ∾ animantis, vid. Lucr. 3, 389; — II) „bes."; quis porro noster itus, reditus ··· inter istos?

Cic. Att. 15, 5; vota pro itu ac reditu suo etc., Suet. Tib. 38.

Itўlus, i, m.: Søn af Zethus ved Aedon; - bliver forvexlet m. Itys, Catull. 65, 14. — Ityraeus, (-ēus), 3, f. und. Ituraea. — Itys, ўos, yn, Ἴτυς: Søn af Tereus og Progne; efter at være ombragt af sin Moder, bliver han forvandlet til en Phasan, Ovid. Met. 6, 652 flgd.; - f. ogf. und. Itylus.

1. Iūlus, i, m., ἴουλος: det Uldagtige el. Trevlede paa flere Værter og Planter, germ. Kätzchen, Plin. 16, 52. — 2. Iūlus, i, m., Ἴουλος: Søn af Ascanius, Sønnesøn af Æneas, blev anseet som den juliske Slægts Stamfader, Virg. Aen. 1, 288.

Ixion, ŏnis, m., Ἰξίων: Konge over Lapitherne i Thessalien, Fader til Pirithous; - ved at omarme en Sky (istedetfor Juno), blev han Fader til Centaurerne; - i Underverdenen er han bunden til et Hjul, hvormed han uafladeligen omdreies; Volvitur Ixion, et se sequiturque fugitque, Ovid. Met. 4, 460; cf. Virg. Aen. 6, 601; - Ixione natus, Ovid. Met. 12, 200, i. e. Pirithous; men id. ibd. 508: Ixione nati, i. e. Centauri; — B) df. 1) Ixīŏnēus, (-ius), 3: ixionisk; rota orbis Ixionei, Virg. Ge. 4, 484; — 2) Ixīŏnīdes, ae, m.: Søn af Ixion, i. e. Pirithous, Prop. 2, 1, 38; - men pl. Ixionidae, arum, m., i. e. Centauri, Ovid. Met. 8, 556.

ïynx, gis, f., ἴυγξ: etslags Fugl; collum circumagit in adversum, Plin. 11, 107; df. Vendehals; iynx torquilla L.; ogf. skal den være brugt til Elskovstrylleríer, vid. Plin. l. c., o. Appul.; (cf. Theocr. 2, 17, flgd.).

J.

J, j, jota, havde vel oprdl. blot Skrifttegnet I el. i, da det dog i Udtalen blev adskilt fra „i", hvilket ogf. Positionen viser; - om Fordoblingen deraf inde i Ordet, f. Quintil. 1, 4, 11, o. A.; — bb) derom kan forresten mærkes; a) Overgangen imellem „j" o. „i"; saal. Pompejus, Pompei; jam, etiam; ajo, aibam; - men alene „poet." o. for Positionens Skyld findes abjete, f. abiete, odl.; - ligel. Overgangen imellem „j" o. „g"; saal. major, magis; — b) Composita af jacio bortkaste undert. j; saal. findes abicit f. abjicit; navnl. ogf. i Synæresis m. en frgd. Vocal; saal. reicit (disyll.) f. rejicit; cf. Gell. 4, 17; — c) Abbreviaturerne: J. O. M., (i. e. Jovi Optimo Maximo), o. J. R., (i. e. Juno Regina).

Jăbŏlēnus, (Jav.), i, m.: berømt Retslærd under K. Trajanus og hans tvende Eftermænd, Capitol. Antonin. 2, Dig. — jăcēo, ŭi, ĭtum, 2, v. n.; [oprdl. neutr. til act. jacio, altf.: at være kastet]; I) „egenl.": at ligge; - ∾ humi, Cic.; ∾ stratum ad pedes alicujus, (for nogens Fødder), id. Quint. 31; ∾ in lecto, id., lecto, Ovid.; ∾ in aversa ora, id., super corpus alicujus, id.: — B) „bes." ogf.; 1) om Personer; a) at ligge til Bords, Senec. d. Ir. 2, 33, Sil.; - ogf. at ligge for at hvile, Cic. Phil. 2, 18, el. for at studere, Hor. Sat. 1, 6, 122; men Cic. Att. 11, 6: Brundisii jacere, (forblive der uvirksom); — b) at ligge syg; te jacente etc., Cic. Fam. 9, 20; graviter jacet (ille), Plin. Ep. 5, 9; quum ··· morbo defessa jaceres, Tibull. 1, 5, 9; saucius jaceo, id.; — c) at ligge el. være falden el. død; spolia jacentis hostium exercitus, Liv. 41, 45; Qui bene pro patria cum patriaque jacent, Ovid. Her. 3, 106; men id. Fast. 3, 707: Morte jacent merita, (ligge paa deres Gjerninger); — 2) om Ting; a) jacentes oculi, (tunge af Søvn), Ovid. Met. 11, 618; jacens vultus, ibd. 4, 144; men pisces jacentes, (af deres Gestalt: Fladfiske el. Flyndre), Colum.; - ogf. om Haaret, om Klæderne, odl.: at ligge el. hænge skiødesløst; vid. Ovid. Met. 2, 673, ogf. id. A. A. 3, 236; men ∾ in aqua, (ligge i Blod), Plaut. Pseud. 1, 2, 33; — b) navnl. ogf. om Egne og Steder: at ligge, at være beliggende; - quae gens jacet supra Ciliciam, Nep. Dat. 4; ad Hesperum jacentes terrae, Plin.; cf. Ovid. Pont. 2, 7, 63; - ogf. at ligge udstrakt; tantum campi jacet, Virg. Ge. 3, 343; cf. id. Aen. 11, 526; per plana jacens Aegyptus, Lucan.; df. ogf. „poet." om det rolige Hav: Sed postquam jacuit mare, Juvenal. 12, 62; - ogf. at ligge lavt, at være nedtrykt; jacentia et plana urbis loca, Tac. Hist. 1, 86; depressam, caecam, jacentem domum etc., vid. Cic. Orat. 67; — II) „fig."; A) „overf."; 1) at ligge hen, at være ubrugt el. ubenyttet; - nomen hoc jacet in adversariis, (bliver staaende i Kladdebogen), Cic. R. Com. 3; cf. ibd. 1; men Plin. Ep. 10, 62: otiosae jacent (pecuniae: giøres ikke frugtbringende); - men bona jacent, (blive uden Eiermand), Dig.; — b) ligel. om en Værdi: at aftage, at være ringe; jacent pretia praediorum, vid. Cic. R. Com. 12; agri jacent, (give intet af sig, ere ufrugtbare), Petron.; — 2) at blive tilsidesat el. forsømt, ingen Fremgang at have: - jacent ea semper, quae apud quosque improbantur, Cic. Tusc. 1, 2; maximas virtutes jacere, etc., id. Fin. 2, 35; quum judicia jacebant, id. Parad. 4, 1; cf. Ovid. Trist. 4, 3, 77; - ogf. om Personer: pauper ubique jacet, (er ringeagtet), id. Fast. 1, 218; Marius ··· quum jaceret, (var bleven uden Befordring til Consulatet), Cic. Off. 3, 20; — b) df. ogf. ∾ sub aliquo el. infra aliquem: blive tilsidesat derfor, gielde el. formaae mindre; - Nobilitas sub amore jacet, (maae vige derfor), Ovid. Her. 4, 161; Marii ··· infra Pallantis laudes jacebunt, Plin. Ep. 8, 6; — B) „ment."; 1) om Talen el. Foredraget, ogf. om Taleren: at være mat el. aandløs; - jacens oratio, Gell.; quibus (figuris) detractis, jacet (oratio), Quintil. 9, 2, 4; men id. 8, 5, 32: dum timent, ne aliquando cadant, semper jacent; - surda et jacenti aure esse, Gell. 1, 7; — b) verba jacentia, Cic. d. Or. 3, 45, (d. e. almindelige); — 2) „ethisk" el. om Characteren: at være nedslaaen el. nedbøiet el. modløs; - me ita dolere, ut non jaceam, Cic. Att. 12, 25; sed militum jacere animos, Liv. 10, 35; cf. Cic. Lael. 16; mente jacens, Ovid.; cf. Cic. Mur. 8; - ogf. at være dorsk el. uvirksom; in pace jacere, quam in bello vigere, maluit, id. Phil. 10, 7; — 3) med Hensyn paa en Tilstand: at ligge under, at være fortabt el. ulykkelig; - quam valde illi jaceant, etc., Cic. Catil. 2, 11; cf. id. Fam. 1, 5; men si jacens (i. e. supplex) nobiscum aliquid ageret, etc., id. Phil. 12, 2; men jacent suis testibus, (fældes af dem), id. Mil. 18; - ogf. m. Bibegr. af Varighed: jacere in maerore, id. Att. 10, 4.

jăcĭo, jēci, jactum, 3, [besl. m. ἴω, sædv. ἵημι, i. e. mitto el. jacio]; I) „egenl.": sætter i stærk Bevægelse; df. kaster, slynger; - ∾ lapides, Cic., tela manu, Virg., materiam de muro in aggerem, Caes. B. G. 7, 24; men ∾ pilam ponto, (f. in pontum), Virg. Aen. 7, 712; cf. ibd. 10, 683; tridens jactus in thynnos, Plin.; - ∾ se in profundum, (styrte sig deri), Cic., aliquem

in praeceps, Tac. Ann. 4, 22; ∾ pedes ante se, Plin.; quum ··· plumbum funda jacit, Ovid. Met. 2, 727; ∾ genu ad aliquem, (puffe med Knæet), Plaut. Capt. 2, 2, 17; ∾ rete, id., ancoram, Plin.; cf. Virg. Aen. 6, 902: – ∾ talum el. talos, (kaste Terninger), Cic., Plaut.; hvf. jacta alea est, f. und. alea; – ∾ scuta, (kaste fra sig, kaste bort), Plaut. Trin. 4, 3, 37; ∾ merces navis levandae causa, (kaste over Bord), Dig.; — B) „bes.": a) at henkaste el. udkaste, at kaste fra sig, at udsprede; – ∾ oscula, (neml. ved at kysse paa Fingerspidserne), Tac. Hist. 1, 36; – ∾ flores, (udstroe), Virg., semen, (udsaae), id., farra, Ovid.; – ∾ odorem de corpore, Lucr. 2, 845; men sol arborum ··· umbras jacit etc., vid. Plin. 11, 8; cf. Ovid. A. A. 1, 747; men Cic. Att. 15, 26, „alleg.": nonnullos interdum jacit igniculos viriles, (ligesom udkaster, d. e. viser, lader fremskinne); — b) at lægge el. nedlægge el. anlægge; ds. at opføre el. opreise el. bygge, odl.; – hic prima urbi fundamenta jeci, Liv. 1, 12; ∾ muros, Virg. Aen. 5, 631, (i. e. exstruere); cf. Suet. Calig. 22; – ds. ofte i Krigssproget: ∾ vallum, Liv., aggerem, Caes., (opkaste); navnl. ogs. om en Vandbygning el. Dæmning; vid. Caes. ap. Cic. Att. 9, 14, o. Hor. Od. 3, 1, 34; — II) „fig."; A) „alm.": ligesom henkaster, d. e. lader mig forlyde dermed, siger ligesom tilfældigen, udstøder; ogs. kaster om mig dermed; ogs. erklærer el. paastaaer; – ∾ sermones etc., Cic. Att. 2, 23; jacta vox aut suspicio, id. Flacc. 3; quod jacis obscure, etc., id. Att. 2, 7; cf. Suet. Ner. 37: multas significationes jecit, m. acc. c. inf., (han lod sig paa mange Maader mærke dermed); ogs. Tac. Ann. 6, 31; – ∾ contumeliam in aliquem, Cic., probra in feminas illustres, Tac.; cf. id. Hist. 3, 7, ogs. Prop. 2, 7, 40, o. id. 3, 22, 14, ogs. Ovid. Fast. 6, 408; in jaciendo mittendoque ridiculo etc., Cic. Orat. 26; men Liv. 6, 14: inter quos (sermones) ··· jecit, m. acc. c. inf., (henkastede, d. e. erklærede); cf. Cic. Part. or. 13, ogs. Tac. Ann. 4, 68, ogs. ibd. 1, 11; men m. udsald. acc., Liv. 5, 15: quis esset, qui per ambages de Albano lacu jaceret, (som henkastede Gaader derom); — B) „bes.": henkaster og ligesom begrunder; hunc quasi gradum quendam atque aditum ad cetera jactum etc., Cic. Agr. 2, 15; ds. ∾ fundamenta pacis, id. Phil. 1, 1; men ∾ fundamenta futuro oratori, Quintil. 1, 4, 5; – men Virg. Ge. 4, 294: Omnis in hac certam regio jacit arte salutem, (sætter sit Haab dertil).

jactābundus, 3, [jacto]: som kastes hid og did; ∾ mare, (oprørt el. stormende), Gell. 19, 1; — II) „fig.": pralende, in aliqua re, id. 15, 2. — †jactans, tis: partic. o. adj. af jacto; ds. — jactanter, adv.: kastende om sig; ds. „fig.": pralende, Ammian.; – ds. compar.: jactantius, quam etc., (med større Selvros, i høiere Tone), Tac. Hist. 3, 53; cf. id. Ann. 2, 77; o. — jactantĭa, ae, f.; oprdl.: Kasten el. Tumlen; ds. „fig.": Lyst til at vise sig, Praleri; – ∾ frivola in parvis, Quintil.; ∾ sui, Tac. Ann. 2, 46; ∾ militaris, id. Agric. 25; o. — jactantĭcŭlus, 3, dem.: noget pralende, Augustin.

jactātĭo, onis, f., [jacto]; I) „egentl.": stærk Rystelse el. Bevægelse; – ex magna jactatione, (efter en stærk Omtumling paa Søen etc., „alleg."), Cic. Mur. 2; ∾ maritima, Liv., vulneris, id.; cf. id. 29, 32; – ∾ corporis, Cic. Orat. 25, o. ∾ manus, Quintil., (om Talerens Gesticulation); — II) „fig."; A) „alm."; ∾ verborum, (udstødte Trusler), Brut. ap. Cic. Fam. 11, 21; men ∾ popularis: Stræben efter Folkegunst, (oppon. innocentia), Cic. Cluent. 35; cf. id. Orat. 3; — B) „bes.": Praleri, overmodig Higen efter at synes, hvad man ikke er; – jactatio est voluptas gestiens et se efferens insolentius, Cic. Tusc. 4, 9; ∾ eruditionis, Quintil.; men nulla cultus jactatio, Tac. Germ. 6.

jactātor, oris, m.; oprdl.: som kaster el. udkaster; ds. især. „fig.": som gierne fremstiller el. omtaler noget, navnl. for at prale dermed; – ∾ rerum a se gestarum, Quintil. 11, 1, 17; ∾ civilitatis, Suet. Claud. 35, lectionis Sallustianae, Gell.; – „poet." ogs. c. inf., Sil. 11, 403; — fem. jactātrix, icis, Sidon.; o. — jactātus, us, m., ligesom jactatio: stærk Rystelse el. Bevægelse; – quarum (pennarum) jactatibus etc., Ovid. Met. 6, 703; men ∾ maris, (Omtumling paa Søen), Plin.; crebro jactatu, (ved idelig Rystelse), id.; — [jacto].

jactĭtābundus, 3, ligesom jactabundus: pralende, Sidon.; af — jactĭto, are, v. a., frequ. af jacto; oprdl.: henkaster el. udkaster; ds. „fig.": fremdrager el. foredrager oftere og offenligen; – inter se more antiquo ridicula intexta versibus jactitare, vid. Liv. 7, 2; – ogs. praler ideligen dermed; come officium jactitans, Phaedr. 2, 5.

jacto, avi, atum, 1, v. a., frequ. af jacio; I) „egentl.": at kaste el. slynge, faces in tecta, Cic., vestem argentumque de muro, Caes., ossa magnae parentis (i. e. lapides) post tergum, Ovid. Met. 1, 383; ∾ cinerem per agros, (udstroe), Virg.; ∾ semen, (udsaae), Varr.; cf. Ovid. Met. 4, 748, o. id. Her. 3, 11; ∾ manus a facie, Juvenal. 3, 106, (neml. for at tilkaste Kys; f. und. jacio); – ogs. om Terningspil; ∾ numeros eburnos, (i. e. talos eb.: kaste dem), Ovid. A. A. 2, 203; men jacto basilicum (sc. jactum), Plaut. Curc. 2, 3, 80; — B) „bes."; 1) at kaste el. svinge el. tumle hid og did, cerviculam, (slaae med Nakken), Cic. Verr. 3, 19; cf. Lucr. 4, 770; diu jactato brachio, Caes. B. G. 1, 25; navnl. ogs. om Taleren: ∾ se, Cic. Brut. 60; – in jactandis cestibus, (ved at svinge dermed), id.; ∾ duros bidentes, (tumle dem), Virg.; ∾ sistra manu, (slaae derpaa), Ovid.; – maritimis fluctibus jactari, Nep. Att. 6; cf. Hor. Sat. 1, 1, 6; jactari in turba, vid. Cic. Planc. 7; cf. id. Verr. 1, 26; — b) jactabatur ··· nummus sic, ut etc., (Montfoden var saa vaklende el. usikker, osv.), id. Off. 3, 20; — 2) kaster bort, kaster fra mig; ∾ arma, Liv. 1, 27; men ∾ jugum, (afkaste Aaget), Juvenal.; ∾ merces, (kaste over Bord), Plaut.; — b) „poet.": at udkaste el. give fra sig, at udbrede, suam proprio ··· de corpore lucem, Lucr. 5, 576, odorem late, Virg. Ge. 2, 132; — II) „fig."; A) „overs."; a) tumler dermed, er sysselsat dermed, odl.; – ∾ curas pectore, Virg. Aen. 1, 227; ∾ se in causis etc., Cic. d. Or. 1, 38; cf. id. Tusc. 2, 29, o. ibd. 4, 10; — b) tumler, plager, ængster; te vero ··· quam (sit) omni ratione jactaturus, Cic. Div. in Caecil. 14; cf. id. Cluent. 3 o. 31; men Jactor, crucior, etc., Plaut. Cist. 2, 1, 4; jactari morbis, Lucr.; cf. Cic. Catil. 1, 13; — B) „ment."; 1) „alm.": ligesom henkaster, d. e. forebringer el. fremfører, lader mig høre el. forlyde dermed; – voces jactare per umbram, (raabe i Mørket), Virg. Aen. 2, 768; cf. id. ibd. 1, 102; men ∾ aliquem beatum, (udraabe som lykkelig), Hor. Ep. 1, 16, 18; – ∾ rem sermonibus, (tale meget derom), Liv. 8, 29; ligel. ∾ terrorem, Cic. Sest. 23; men alterni versus ··· jactati, (bleve afsiungne), Liv. 4, 53; ∾ munus irritum, (mælde derom, love), id. 2, 42; – Fabula ··· tota jactaris in urbe, (du er en Fabel over hele Byen), Ovid. Am. 3, 1, 21; jactatum est in conditionibus, (der blev paastaaet el. forlangt), Liv. 2, 13; – ogs. at beraabe sig derpaa, at giøre sig til deraf; ∾ urbanam gratiam et dignitatem, Caes. B. C. 3, 83; cf. Hor. Od. 1, 14, 13; — 2) „bes."; ∾ se: at giøre sig til, at giøre sig gieldende; – quum in eo ··· se jactavisset. Cic. Att. 2, 1; cf. id. Verr. 5, 1; men id. ibd. 4, 21: jactat se de Caninio, (med Hensyn til ham); ogs. ∾ se actionibus tribuniciis, (deri), Liv. 3, 1; – men ∾ se in bonis alicujus, (ødsle dermed), Cic. R. Am. 9; cf. id. Catil. 2, 9; – men ogs. uden dadlende Bibegr.; Iliae dum se ··· jactat ul-

torem, (viser sig el. optræder som hendes Havner), Hor. Od. 1, 2, 17; Ne quis sit lucus, quo se plus jactet Apollo, (som han mere yndeer), Virg. Ecl. 6, 74; — III) partic. jactans, tis, ogs. som adj.; A) „egentl.": kastende, tumlende; in via jactanti, (paa en Vei, som stoder), Liv. 21, 48; — B) bs. „fig."; a) som viser sig til sin Fordel, prægtig el. glimrende; - jactantior Roma, Stat., aula, Claudian.; — b) som gior sig til, pralende; - sui jactans, (en Praler), Quintil. ap. Non.; ligel. absol.: jactans, Cic. ibd.; cf. Plin. Ep. 3, 9: ∾ epistolae et gloriosae; - jactantior hic paullo est, (noget fuldmundet), Hor. Sat. 1, 3, 50; cf. Plin. Ep. 9, 23; superl., Spartian.

jactūra, ae, f., [jacio]; I) „egentl.": Kasten el. Bortkasten; navnl. at kaste (Varer) over Bord, (for at redde Skib og Folk); - si in mari jactura facienda sit, Cic. Off. 3, 23; — II) „overf."; A) „alm.": Tab el. Forlis af Gods el. Formue; vid. Cic. Att. 12, 29; - navnl. ogs. Bortødslen af en Formue, store Udgifter, odl.; - vid. Caes. B. G. 6, 1, o. id. B. C. 3, 29; men provincia sumptibus et jacturis exhausta, Cic. Att. 6, 1; — B) „bes." ogs. andet Tab, navnl. af Mennesker, af Anseelse el. Indflydelse i Staten, af et Stof, odl.; - parva jactura accepta, Liv. 4, 32, (i. e. levi clade); in unius mulierculae animula si jactura facta est, Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; facere jacturam dignitatis, Cic., Caes.; cf. Cic. Planc. 22, o. id. Att. 16, 2; - jacturam criminum facere, (forbigaae), Cic. Verr. 1, 12; cf. id. Div. 2, 15; - temporis jacturam facere, Liv. 39, 4; cf. Ovid. Am. 1, 15, 15.

1. jactus, 3: partic. af jacio. — 2. jactus, us, m., [jacio]; I) „egentl."; A) „alm.": Kasten el. Udslyngen, Kast; - ∾ fulminum, Cic. Catil. 3, 8; in tesserarum prospero jactu, Liv. 4, 17; intra teli jactum, (indenfor Skudvidde), Virg. Aen. 11, 608; cf. id. Ge. 4, 528; — b) ∾ radiorum, (at udskyde el. udbrede dem), Plin. 2, 45; — B) „bes."; a) mercium jactum facere, (kaste Varer over Bord), Dig.; s. und. jactura; — b) jactus retis, Dig., ogs. absol.: jactus, Val. Max., (Fiskedræt); — II) „overf."; fortuitus vocis jactus, id. 1, 5: tilfældigen henkastet Yttring.

*jăcŭlābilis, e: til at udkaste el. udslynge; ∾ telum, Ovid. Met. 7, 679; — jăcŭlāmentum, i, n.: Skudvaaben; in pl., Non.; — jăcŭlātio, onis, f.: Udkasten el. Udslyngen; - ∾ equestris, vid. Plin. 8, 45, o. Plin. Ep. 3, 5; men fulminatio est jaculatio cum ictu, Senec. N. Qu. 2, 12; — II) „overf." o. lignelsesvis om Udtalen; - in hac velut jaculatione verborum etc., Quintil. 6, 3, 43; o. — jăcŭlātor, oris, m.; I) „alm.": som udkaster el. udslynger; ∾ fulminis, Stat.; cf. Hor. Od. 3, 4, 55; — II) „bes."; A) ligesom Spydskytte: etslags letbevæbnet Soldat; vid. Liv. 21, 21, o. id. 36, 18; — B) en Fisker, Plaut. ap. Isid.; — [jaculor]. — *jăcŭlātōrius, 3, campus, (hvor man over sig i Spydkast), Dig.; o. — jăcŭlātrix, icis, f.: som kaster med Spyd, d. e. Jægerinde; Epithet til Diana, Ovid. Met. 5, 375; — [jaculator]. — jăcŭlātus, us, m., [jaculor], ligesom jaculatio: Kasten el. at kaste med Spyd, Spydkast, Tertull.

jăcŭlor, atus sum, 1, v. dep. (n. o. a.), [jaculum]; I) „egentl.": udkaster el. udslynger derimod el. derefter; - ∾ faces et glandes in obsessos, Tac. Hist. 2, 21; men ∾ ignem puppibus (dat.), Virg. Aen. 2, 276; ∾ fulmina, Plin., ignes, Colum.; — b) ogs. absol.: at udslynge Kastespydet, at fægte med Kastespyd; - equitando, jaculando, etc., vid. Cic. Off. 2, 13; men ∾ in latus dextrum, Liv. 22, 50; men totum diem jaculans, (den hele Dag kastende til Maals), Cic. Div. 2, 59; - men ∾ cervos, (skyde derefter), Hor.; ∾ aliquem ferro, Ovid.; ∾ aëra disco, id.; — B) „bes."; a) se in tela hostium jaculatus, (efter at have styrtet sig deri), Flor. 1, 14; in quas partes se jaculetur cometes, (i. e. feratur), Plin. 2, 23; — b) ∾ lucem, (om Dine, som lyse i Mørke), Plin. 11, 55; ∾ umbram, vid. id. 36, 15; — II) „fig."; A) ligesom at henkaste el. udstøde; - ∾ verbum, Lucr. 4, 1130, sententias, Quintil.; sed abrupta quaedam ... jaculantur, id. 2, 11, 12; — b) ogs. ud. acc.; ∾ probris procacibus in aliquem, Liv. 42, 45; cf. Quintil. 9, 2, 79; — B) „poet.": ligesom at sigte derefter, d. e. søge at opnaae; Quid brevi fortes jaculamur aevo Multa? Hor. Od. 2, 16, 17.

jăcŭlum, i, n., s. und. flgd. — jăcŭlus, 3, [jacio]: som bliver kastet; ∾ rete, (Fiskergarn), Plaut. As. 1, 1, 86; — II) bs. sædv. subst.; A) jăcŭlum, i, n.; a) sc. rete: Fiskergarn, Ovid. A. A. 1, 763; — b) sc. telum: Kastespyd; - ∾ septena etc., Liv. 26, 4; jacula tormentis aut manu emissa, Sall. Jug. 61; ∾ fervefacta, (etslags Brandpile), Caes.; murum jaculo trajicere, Cic. Fin. 4, 9, (kaste derover); cf. Caes. B. G. 5, 44; jaculum cum amento etc., Plin. 7, 58; — B) jaculus, i, m.; a) sc. anguis, ἀκοντίας: en Slangeart, der skyder sig frem, Lucan. 9, 822; — b) sc. funis: Reb el. Slynge, der kastes om Øxnenes Horn, Colum. 6, 2, inc.

jam, adv., [besl. m. is; hvs. oprdl.: til den Tid]; I) „egentl.": allerede, nu, odl., (neml. om den nærværende Tid); - jam tu autem nobis praeturam geris? Plaut. Epid. 1, 1, 23; quam pridem etc.? sunt duo menses jam, dices, Cic. R. Com. 3; cf. Caes. B. G. 1, 11, o. id. ibd. 6, 5; — bb) hertil mærkes; a) jam ut, saa snart; - jam ut me collocaveram, Plaut. Curc. 5, 2, 46; — b) jam non: ikke mere, ikke længere; - Impune abire quia jam non potest, Phaedr. 1, 8; — II) „overf."; A) allerede, (neml. om det Forbigangne); - jam ab illo tempore, quum etc., Cic. Fam. 2, 16; jam a prima adolescentia, id.; cf. id. d. Or. 1, 10; — B) snart, som snarest, (om den tilkommende Tid); - ille quidem aut jam hic aderit, aut jam adest, Plaut. Epid. 2, 2, 72; id tu jam intelliges, quum etc., Cic. Brut. 46; cf. id. Tusc. 4, 24; — C) jam ... jam, ligesom modo ... modo: snart ... snart; - vid. Virg. Aen. 4, 246, o. Hor. Sat. 2, 7, 20; ligel. jam huc, jam illuc missi duces, Flor. 2, 17; — D) som Forbindelsespartikel: endnu el. end mere, fremdeles, altsaa, odl.; - jam quantum consilio ... valeat, cognostis, Cic. Manil. 14; cf. id. Phil. 2, 8.

Jāna, ae, f., i. e. Diana el. Luna, Varr.; cf. Nigid. ap. Macrob. Sat. 1, 9. — Jānālis, e, s. und. Janus. — Jānĭcŭlum, i, n.: en af Roms syv Hoie, hvorpaa tidligere en af Janus anlagt By af samme Navn; vid. Ovid. Fast. 1, 245, ogs. Liv. 1, 33; — not.: Janicularis mons, (i. e. Janiculum), Serv. ad Virg. Aen. 6, 784. — Jānigĕna, ae, c., [Janus, gigno]: Søn el. Datter af Janus, Ovid. Met. 14, 381.

jānĭtor, oris, m., [janua]: Dørvogter, Portner; ∾ carceris, Cic.; - i private Huse vare janitores undert. lænkede til Døren; hvs. Ovid. Am. 1, 6, in.: janitor ... dura religate catena; cf. Colum. 1, praef.; — B) hos Digterne er janitor coelestis aulae (i. e. coeli): Guden Janus, Ovid. Fast. 1, 125 o. 139; men janitor inferorum, (i. e. Cerberus), Virg. Aen. 6, 400. — jānĭtrices, um, f.: Konerne af tvende Brødre, Digest., (hvorefter Ordet er fordærvet af det græske εἰνατέρες. — jānĭtrix, icis, fem. af janitor: Dørvogterske el. Portnerske; - anus hic solet excubare janitrix, Plaut. Curc. 1, 1, 76; — II) „overf.": laurus janitrix Caesarum pontificumque, (som er plantet foran deres Døre), Plin. 15, 39.

jānŭa, ae, f.; I) „egentl.": Dør el. Husdør, hvorom Cic. N. D. 2, 27: (ab Jano) fores in liminibus profanarum aedium januae nominatae; - januam pultare, Plaut., reserare, aperire, Ovid., frangere, Hor.; cf. Cic. d. Or. 2, 68; — II) „fig."; A) „poet. overf.":

Indgang el. Aabning; - ∾ Ditis el. inferni regis, (til Underverdenen), Virg. Aen. 6, 127 o. 106; ∾ maris gemini, (i. e. Bosporus Thracicus), Ovid. Trist. 1, 10, 32; — B) „ment." (o. „alleg."): Indgang el. Indledning; vid. Cic. Planc. 3, o. id. d. Or. 1, 47; - ogs. Vei el. Bane el. Anledning; ∾ famae, vid. Plin. Ep. 1, 18; - janua animi frons est, Qu. Cic. d. Pet. Cons. 11. — Jānŭālis, e, o. Jānŭārius, 3, s. und. flgd.

Jānus, i, m., [besl. m. Ζάν, i. e. Ζεύς; cf. Juppiter af Ζεὺς πατήρ; - dog er at mærke Cic. N. D. 2, 27: Jani nomen ab eundo est ductum, ex quo transitiones perviae Jani]; - I) oprdl.: Guden Janus, gammel italiensk Guddom, der afbildedes med tvende Ansigter; hvf. geminus, Plin., bifrons, Virg. Aen. 7, 180, biceps, Ovid. Fast. 1, 65; cf. ibd. 135 flgd.; - ogs. Bevogter af Himmelens Porte, id. ibd. 125, ogs. af alle Dore og Veie, hvf. Patulcius o. Clusius, ibd. 129, ogs. af Elementerne, ibd. 117, endel. af Freden, ibd. 121; — b) fremdeles tænkte man sig ved Guden Janus: deels Solen, vid. Nigid. ap. Macrob. Sat. 1, 9; deels det gamle Chaos el. Urstof; vid. Ovid. l. c. 103 flgd.; — B) endel. er Janus: en gammel italiensk Konge, der har bygget Byen Janiculum, og modtaget den flygtende Saturnus; vid. Ovid. l. c. 245 flgd., Virg. Aen. 8, 358, o. Macrob. Sat. 1, 7 flgd.; - efter ham heder ogs. Aarets forste Maaned: mensis Jani, vid. Ovid. Fast. 2, 48; s. nedens. Januarius; — II) Janus, el. Janus geminus: et til Guden Janus af K. Numa indviet Tempel el. Capel med tvende hinanden modsatte Dore, der alene i Fredstider bleve lukkede; - Janum ··· indicem belli pacisque fecit, etc., Liv. 1, 19; cf. Ovid. Fast. 1, 277 flgd.; hed ogs. Janus Quirinus, hvf. Suet. Aug. 22: Janum Quirinum clusit; cf. Hor. Od. 4, 15, 9; — B) ds. heder Janus ogs.: enhver bedækket Giennemgang, navnl. Hvælving med Giennemgang; vid. Suet. Dom. 13, o. id. Aug. 31, ogs. Liv. 41, 47; s. ogs. ab in. Cic. N. D. 2, 27; — b) navnl. ogs. en tredobbelt hvælvet Giennemgang paa el. ved Forum, hvor Kiobmænd, navnl. Vexelerere, Boghandlere, osv., dreve deres Haandteringer; alts. den romerske Vors; - Qui puteal Janumque timet, Ovid. Remed. 561; haec Janus summus ab imo Prodocet, Hor. Ep. 1, 1, 54; men Janum ad medium, id. Sat. 2, 3, 18; cf. Cic. Off. 2, 25; — not.: Janus, f. mensis Jani: s. nedens. und. Januarius; — III) ds. A) Jānālis, e, virga ··· de spina alba, Ovid. Fast. 6, 165: en Gudinden Carna af Janus skienket Hvidtornstav; — B) Jānŭālis, e, porta, Varr. L. L. 4, 34; — b) ds. subst. januăl, (f. januale), sc. libum: etslags Offerkage, som alene bragtes Guden Janus, Fest.; — C) Jānŭārius, 3, mensis, Cic. Agr. 1, 2, oftere; ogs. absol. Januarius, (sc. mensis), Caes. B. C. 1, 5: Aarets forste Maaned; heder ogs. Jani mensis, (som hellig til el. benævnt efter Guden Janus); vid. Ovid. Fast. 2, 48; men Janus, id. ibd. in.; hvf. ogs. Calendae Jani, Martial. 8, 33; - om de hoitidelige Skikke, som fandt Sted paa Aarets forste Dag, vid. Ovid. Fast. 1, 64 flgd.

jĕcĭnĕrōsus, 3, o. jĕcŏrĭtĭcus, 3: = flgd., Marc. Emp.; o. — jĕcŏrōsus, 3: leversyg, Sidon.; af — jĕcur, gen. jĕcŏris, ogs. jĕcĭnŏris, o. jŏcĭnŏris, (Grækernes ἧπαρ): Leveren; vid. Cic. N. D. 1, 35, o. ibd. 2, 55; - bes. toges Varsler af Offerdyrets Lever; vid. Liv. 8, 9, o. Cic. Div. 1, 52; s. ogs. und. caput o. fissus, findo; — II) „bes." o. „overf." er jecur at mærke, som Sædet for de heftigere Lidenskaber, navnl. for Elskov og Vrede; vid. Hor. Od. 1, 25, 15, ibd. 4, 1, 12, o. id. Ep. 1, 18, 12; s. ogs. Juvenal. 1, 51, o. id. 6, 447. — jĕcuscŭlum, i, n., dem. af jecur: liden Lever, Cic. Div. 2, 14, o. Plin. 11, 76.

*jējūnātio, onis, f.: Fasten el. at faste, Tertull.; o. — jējūnātor, oris, m.: som holder Faste, Augustin.; — [jejuno]. — jējūne, adv. af jejunus: tort, mavert, aandlost; - ∾ et exiliter disputare, Cic. d. Or. 1, 11; - haec dicuntur fortasse jejunius, id. Fin. 3, 5; cf. id. Att. 12, 21, o. Plin. Ep. 1, 20. — jējūnĭōsus, 3, [jejunium]: meget hungrig, forsulten; compar., Plaut. Capt. 3, 1, 6.

jējūnĭtas, atis, f., [jejunus]; I) „egenl.": fastende Tilstand; ds. comisk: jejunitatis plenus, Plaut. Merc. 3, 3, 13; — b) ∾ humoris: Mangel paa Vædske, Vitruv. 2, 6; — II) „fig.": Torhed el. Maverhed i Foredraget, Vortfiernelse af Talens Prydelser; - deels som Feil el. Mangel, vid. Cic. Brut. 55; - deels som den nogle Atticere egne Simpelhed; vid. ibd. 82; — B) jejunitas bonarum artium: Mangel paa Videnskab og Aand, id. d. Or. 2, 3.

*jējūnĭum, i, n.; I) „egenl.": Fasten el. at faste, Cels.; cf. Suet. Aug. 76; — b) navnl. ogs. som Religionsskik; vid. Liv. 36, 37, o. Hor. Sat. 2, 3, 291; jejunia solvere el. ponere, (hore op at faste), Ovid.; — II) „overf.": Hunger; placare ··· jejunia ventris, Ovid. Met. 15, 95; cf. ibd. 8, 821; - ogs. Hungersnod, id. ibd. 1, 312; - men „poet.": undae jejunia, Mangel paa Vand, Torst, Lucan. 4, 332; — B) udhungret Tilstand, Maverhed, navnl. hos Dyrene, Virg. Ge. 3, 127; — b) ogs. om Jorden: jejunio laborare, (være maver el. ufrugtbar), Colum. 3, 12; o. — jējūno, are, v. n.: at holde Faste, Hieronym.; — b) c. dat.: at afholde sig derfra, Tertull.; — [flgd.].

jējūnus, 3, [skal være at sammenl. m. ἰνέω, i. e. inanio]; I) „alm.": fastende, som ikke har taget Næring til sig; vid. Cic. Fam. 7, 26; ∾ cupido, Lucr., aviditas, Plin.; ore jejuno, id.; ∾ saliva, (den Fastendes), id.; - ogs. forsulten, hungrig; ∾ plebecula, Cic. Att. 1, 16; men ∾ Fames, (som Person), Ovid. Met. 8, 791; men ∾ sono (Cerberus, i. e. latratu famelico), Prop. 4, 5, 4; - corpora succo jejuna, Lucr. 2, 844; intestinum jejunum, (den tomme Tarm i Legemet), Cels.; — b) „poet." ogs. torstig; Vilem jejunae saepe negavit aquam, Prop. 3, 13, 18; — II) „fig."; A) „overf."; a) maver, tor, ufrugtbar, ager, Cic. Verr. 3, 37, glarea, Virg. Ge. 2, 212; quid jejunius (hoc saxo)? Senec.; — b) liden el. ringe, sanies, Virg. Ge. 3, 493; — B) „ment."; 1) om Foredraget og om Taleren: tor, maver, blottet for Interesse el. Prydelse; - jejunae res, (mavert Stof), Cic. d. Or. 3, 14, orationes, (af mavert Indhold), id. Brut. 30; ∾ artem eloquentiae etc., Quintil. 1, 4, 5; - Antonium fuisse jejuniorem ··· Crassum pleniorem, Cic. d. Or. 3, 4; cf. Quintil. 12, 10, 13; — 2) „alm.": ufrugtbar, unyttig, cognitio, Cic. Off. 1, 44; frigida et jejuna calumnia, id. Div. in Caecil. 21; — b) ringe el. slet, uden Værd; - si non jejunum, quod gessi, Cic. Fam. 15, 17; nihil in me humile aut jejunum debes agnoscere, (Lavt el. Smaaligt), ibd. 3, 10; cf. id. Phil. 14, 6, o. id. Fam. 2, 17.

*jentācŭlum, i, n.: Frokost; in pl., Suet. Vitell. 13, o. Martial. 14, 223; - inferre Veneri jentaculum, Plaut. Curc. 1, 1, 72; o. — jentātio, onis, f.: Frokosteren, at spise Frokost, Jul. Firm.; af — jento, avi, 1, v. n.: spiser Frokost; vid. Suet. Vitell. 7, o. Martial. 8, 67. — Jēsus, (disyll. Sedul., ogs. trisyll. Juvenc.), u, m., Ἰησοῦς: Jesus; — not.: hos Prudent. ogs. f. Josua.

jŏcābundus, 3, [jocor]: skiemtende, spogende, i el. for Skiemt, Val. Max. 2, 4. — jŏcālĭter, adv., [jocus]: Biform af jocular iter, Ammian. — jŏcātio, onis, f., [jocor]: Skiemten el. Spogen, Skiemt el. Spog; - nunc venio ad jocationes tuas, Cic. Fam. 9, 16. — jocinor, oris, f. und. jecur.

jŏco, are, v. n.: Biform af flgd., Plaut. Cas. 4, 4, 10. — jŏcor, atus sum, 1, v. dep. (n. o. a.), [jocus]: skiemter, spoger; - duplex jocandi genus etc., Cic. Off. 1, 29; ∾ cum aliquo de re gravissima, id.

Fam. 7, 11; jocansne, an ita sentiens, etc., id. Acad. 2, 19; - jocatus in valetudinem oculorum, (spottende derover), Liv. 32, 34; quoties voluit fortuna jocari, (drive sit Spil), Juvenal. 3, 39; — II) „bes.": siger noget i Skjemt el. spøgende el. spottende; - haec enim jocatus sum, Cic. Fam. 9, 14; s. ogs. Liv. l. c., ogs. Hor. Sat. 1, 5, 62.

jŏcōse, adv.: skjemtende el. spøgende; spottende el. overgivent; - cumque lusi jocose satis, Cic. Qu. Fr. 2, 12; cf. Nep. Alcib. 2; - compar., si forte jocosius (dixero quid), Hor. Sat. 1, 4, 104; af — jŏcōsus, 3, [jocus]: fuld af Skjemt el. Spøg, morende el. morsom; ogs. spottende el. overgiven; A) om Personer; ∾ homo, (Spøgefugl), Varr.; cf. Hor. Epod. 3, 20; — B) om Ting og Begreber; - jocosis de rebus etc., Cic. Off. 1, 37; ∾ furtum, Hor. Od. 1, 10, 7; men ∾ dicta, Liv. 10, 7: Spotterier; Vita verecunda est, Musa jocosa mihi, (overgiven), Ovid. Trist. 2, 354; - men ∾ imago (vocis: den ligesom skjemtende Echo), Hor. Od. 1, 12, 3; men ∾ Nilus, Ovid. Trist. 1, 2, 80, (hvorved der hersker Skjemt og Munterhed).

jŏcŭlans, tis, partic. af inus. joculor, [joculus]: skjemtende, syngende i Skjemt; - incondita quaedam ··· joculantes, Liv. 7, 10; ds. — jŏcŭlanter, adv.: skjemtende, i Skjemt, compellare, Sidon. — jŏcŭlāris, e, (joculus): latterlig, til at lee ad; - ∾ licentia, Cic. Fat. 8, audacia, Ter.; joculare istuc quidem, Cic. Leg. 1, 20; - ogs. absol. jocularia percurrere, Hor. Sat. 1, 1, 23, fundere, Liv. 7, 2; ds. — jŏcŭlārĭter, adv.: skjemtende el. spøgende, med el. under Skjemt og Spøg; - ∾ festos dies celebrare, Suet. Aug. 75; - ogs. spottende el. overgivent, carmina canere, id. Caes. 49. — jŏcŭlārĭus, 3, Biform af jocularis: latterlig; ∾ malum, Ter. Andr. 4, 4, 43.

*jŏcŭlātĭo, onis, f.: Skjemten el. Skjemt el. Morskab; in pl., Firm.; o. — jŏcŭlātor, oris, m.: en Spøgefugl, Cic. Att. 4, 16; af — jŏcŭlor, ari, inus., s. und. joculans; af — jŏcŭlus, i, m., dem. af jocus: Skjemt el. Spøg; - per joculum: i Skjemt, Plaut.; ligel. joculo dicere aliquid, id.; — II) pl. heterog. jocula, orum, n.: Legetøi, Vitruv. 4, 1. — jŏcundus, 3: Biform af jucundus.

jŏcus, i, m., pl. joci o. joca, (den sidste Form navnl. hos Cic. o. Lucr.), orum, [beslægt. m. juvo, ligesom focus m. foveo]; I) „alm.": Skjemt, Spøg, Morskab, (opp. serium), Quintil.; saal. Cic. Fin. 2, 26: quicum joca, seria, ut dicitur; cf. Sall. Jug. 101; - navnl. ogs. skjemtende el. lunefuld Tale; joca tua plena facetiarum, Cic. Att. 14, 14; hospes multi joci, (som gierne skjemter), id. Fam. 10, 26; - risus et jocus comes levitatis, (Latter og Spot), id. Fin. 2, 20; cf. Hor. Sat. 1, 5, 98, o. id. Ep. 1, 19, 20; ogs. esse jocum alicui, (at være til bedste for nogen), Prop. 2, 18, 64; cf. Hor. Sat. 2, 5, 37; - joco o. per jocum: i Skjemt; jocon' an serio haec dicat, nescio, Ter. Heaut. 3, 2, 30; cf. Nep. Ep. 3; Si quid per jocum dictum est, (i Spøg), Plaut.; cf. Cic. Fam. 4, 4; opp., extra jocum, el. remoto joco, (uden at skjemte, Spøg tilsidesat), id. ibd. 7, 11 o. 16; ogs. forbindes: per ludum et jocum, Cic. Verr. 1, 60, o. Plin. Ep. 5, 14; s. ogs. nedens.; — II) „overf."; a) Skjemt el. Leg, d. e. Ubetydelighed; - ludum jocumque dices fuisse illum alterum, Ter. Eun. 2, 3, 8; cf. Martial. 4, 49, o. Liv. 28, 42; — b) Leg el. Spil, (alts. s. lusus); Mille facesse jocos etc., Ovid. A. A. 3, 367.

Jŏvĭālis, e, [Jovis, Juppiter]: hørende til Jupiter; ∾ stella, (Planeten Jupiter), Macrob. — Jovianus, 3: s. und. Jovius. — Jŏvis, is, m., s. Juppiter, Varr.; ogs. er efter Gell. 5, 12, Juppiter: etr., s. Jovis pater; s. ogs. diespiter s. l. — Jovis jurandum, i, n., [Juppiter]: Ed ved Juppiter, Enn. ap. Appul. — 1. Jŏvĭus, 3, ligesom Jovialis: hørende til Juppiter; ∾ nomen, Arnob. — 2. Jŏvĭus, i, m.: Tilnavn til K. Diocletianus; — B) ds. 1) Jŏvĭus, 3: benævnt efter K. Diocletian; ∾ cohors, (hans Æreslegion), Claudian.; — 2) Jŏvĭānus, 3: = frgd.; hvs. ogs. Joviani, (sc. milites), Ammian. 22, 3.

1. jŭba, ae, f.: de om Dyrenes Hals flagrende lange Haar, navnl. Hestens og Løvens Man el. Manke; - vid. Cic. Div. 1, 33, o. Virg. Aen. 11, 497, ogs. Plin. 8, 17; — B) ds. lignelsesvis om Foredragets Frihed: (orationem) tori quidam et quasi jubae decent, Plin. Ep. 5, 8; — II) „overf." ifølge etslags Lighed; A) ligesom coma: Hovedhaaret, Senec., Martial. 1, 32; - ogs. en Comethale, (sædv. pogonias), Plin. 2, 22; - ogs. Haarene paa Hundens Hals, Val. Fl.; - ogs. nedhængende Løv, Plin. 6, 21; - ogs. Kam el. Fiederbusk el. hvad der af samme Slags rager frem paa el. ved Hovedet; - jubae deinde variae (de paa Hanens Hals nedhængende Fiedre), Colum. 8, 2; - ligel. Slangens Top, Virg. Aen. 2, 206; - ligel. Haarbusk el. Fiederbusk paa Krigerens Hielm, ibd. 2, 412, o. 7, 785; - ogs. Barbens Finne, Auson.

2. Jŭba, ae, m.: Konge i Numidien, blev tilsidst overvunden af Cæsar; vid. Caes. B. C. 2, 25, o. Auct. B. Afr. 25, oftere; ds. Jubae tellus, Hor. Od. 1, 22, 15, (i. e. Numidia); — not.: om hans ved Lærdom udmærkede Søn, (K. i Mauritanien), vid. Plin. 5, 1, o. id. 6, 27, ogs. Tac. Ann. 4, 5 o. 23, o. Suet. Calig. 26.

jŭbar, (f. jubare, sc. lumen, Varr.), āris, n., [1. juba]; I) „egenl.": Straaleglandsen af et Himmellegeme; ogs. det straalende Himmellegeme selv; ogs. alm. Straaleglands, og hvad der udkaster en saadan; - nitidum jubar extulit ··· Lucifer, Ovid. Fast. 2, 149; ligel. om Maanens Lys, ibd. 4, 944, om Solens, Lucr. 5, 696; - jubare exorto, (i. e. sole), Virg. Aen. 4, 130; cf. Ovid. Met. 1, 768; men id. ibd. 15, 840: Hanc animam interea ··· Fac jubar (i. e. stellam); - ogs. om Ildens Glands el. Skin, id. Fast. 1, 77; ligel. om Guldets Glands, Val. Fl.; men cristarum galeae jubar, Stat.; — II) „overf.": den af et Menneskes Aasyn fremstraalende Høihed og Kraft; vid. Senec. Troad. 418, o. Martial. 8, 65; — not.: ogs. som masc.: ∾ aureus, Auct. Aetn., albus, Enn. ap. Prisc. — jŭbātus, 3, [1. juba]: forsynet med Man (el. Manke) el. Top; ∾ leo, Plin., anguis, Liv. 41, 21; - ∾ stella, (i. e. jubas sive radios habens), Varr.

jŭbĕo, jussi, jussum, 2, v. a.: udtaler el. siger, hvad der er at giøre, befaler, byder; I) „alm."; a) absol.; - jubesne? Ch. jubeo, cogo atque impero, Ter. Eun. 2, 3, 97; — b) m. Objectssætn.; jubeto, istos foras exire, id. ibd. 2, 3, 16; cf. Caes. B. G. 1, 27; — c) c. conj., m. o. ud. ut; jussitque, ut ··· naves Euboeam peterent, Liv. 32, 16; cf. Hor. Sat. 1, 4, 121; - rescribat multa, jubeto, Ovid. Am. 1, 11, 19; - ogs. m. ne, Hirt. B. G. 8, 52; — d) c. dat. pers.; hae mihi litterae ··· jubent reverti etc., Cic. Att. 9, 13; Britannico jussit, exsurgeret etc., Tac. Ann. 13, 15; cf. Caes. B. C. 3, 98; — e) c. acc. person. el. rei; jube famulos, rem divinam mihi apparent, Plaut. Stich. 2, 2, 71; cf. Cic. Fam. 13, 26; ligel. Sed tu jussisses Eurysthea, (havde befalet over ham), Martial. 9, 66; - Nero jussit scelera, non spectavit, Tac. Agric. 45; — f) c. acc. rei o. dat. pers.; tributum iis Drusus jusserat modicum, Tac. Ann. 4, 72; — g) pass.; quod jussi sunt, faciunt, Caes. B. G. 3, 6; consules jubentur scribere exercitum, Liv. 3, 30; Germanos non juberi, non regi, sed cuncta ex libidine agere, Tac. Hist. 4, 76; — II) „bes."; A) ønsker, vil gierne, forlanger; - sperare nos amici jubent, Cic. Fam. 14, 1; valde jubeo gaudere te, id. ibd. 7, 2; Caesar te sine cura esse jussit, id. Att. 12, 6; — B) i Statssproget: at befale Antagelsen af en ny foreslaaen Lov; - legem

populus R. jussit de civitate tribuenda, Cic. Balb. 17; cf. id. d. Or. 1, 14; men Tullum Hostilium regem populus jussit, Liv. 1, 22; cf. id. 3, 30; men Sall. Jug. 85: postquam ei (i. e. Mario) provinciam Numidiam populus jussit; men Cic. Verr. 2, 67: senatus decrevit, populusque jussit, ut etc.; - velitis, jubeatis, etc., er den Form, hvori Øvrigheden opfordrede Folket til en slig Votering; cf. Liv. 31, 6: rogationem promulgavit: vellent, juberent, Philippo regi bellum indici; — b) „poet. overf." ogs. om Varsler; si volucres habuissem regna jubentes, Ovid. Fast. 5, 461; — not.: jusso, f. jussero, Virg. Aen. 11, 467; - justi, f. jussisti, Ter. Eun. 5, 1, 15; - jussitur, f. jubetur, Cato.

jūbilaeus, 3, annus: Jubelaaret hos Joderne, Arat. — *jūbĭlātĭo, onis, f.: vildt Skrig, som Hundenes, Appul.; af — jūbĭlo, are, v. n. (o. a.): oploster et Skrig, Varr.; ogs. paakalder med Skrig, Attius ap. Varr.; af — jūbĭlum, i, n.: vildt el. stærkt Skrig el. Raab, som Jægernes og Hostfolkenes, Fronto; ogs. larmende el. raa Sang, som Hyrdernes, Sil.; ∾ montana, Calpurn.

*jūcunde, adv.: behageligen, fornøieligen, muntert; - ∾ vivere, Cic., producere coenam, Hor.; ∾ olere, (om en Vært), Plin.; - compar., ∾ condire, Cic.; cf. id. Tusc. 5, 34: negavit, umquam se bibisse jucundius; superl., ∾ vivere, id. Fin. 2, 22, loqui, Val. Max.; — jūcundĭtas, atis, f.: Behagelighed, Fornøielse, Nydelse; - ∾ (vitae) et commoditas, Cic. Off. 1, 3; dare se jucunditati, ibd. 34; men ea est in homine jucunditas, (Forekommenhed, Velvillie), id. d. Or. 1, 7; ∾ vocis et claritas, Quintil.; - ogs. in pl., Cic. Att. 10, 8: ex plurimis tuis jucunditatibus etc.; o. — jūcundo, are, v. a., (efterel. Ord): fornøier, morer, animam, Augustin.; - pass.: jucundari, at fornøie sig, Lactant.; — [flgd.].

jūcundus, (joc.), 3, [besl. m. jocus o. juvo, cf. Cic. Fin. 2, 4]: behagelig el. fornøielig; glædelig el. frydefuld, obl.; m. o. ud. dat. pers.; vid. Cic. Catil. 4, 1, o. Caes. B. C. 1, 86; - aqua potui jucunda, Plin.; men verba ad audiendum jucunda, Cic. d. Or. 1, 49; - agri jucundi et fertiles, id. Agr. 2, 16; odor suavis et jucundus, id.; - compar., ∾ officia alicui, id. Fam. 4, 6; cf. Hor. Epod. 2, 55; superl., conspectus vester mihi multo jucundissimus etc., id. Manil. 1; - jucundus er stærkere end gratus; vid. id. Fam. 5, 15; - ∾ vita, opp. gravis, Hor. Epod. 1, 5.

Jūdaea, ae, f., Ἰουδαία: Jødeland; det af Stammerne Juda og Benjamin beboede Land; men sædv. m. Indbegreb af Idumæa, Samaria og Galilæa, altf.: = Palæstina; vid. Plin. 5, 15, o. Tac. Hist. 2, 73 flgd.; — B) df. 1) Jūdaeus, 3, Ἰουδαῖος: jødisk, resina, Plin.; - men subst., Judaeus, i, m.: en Jøde, Hor. Sat. 1, 5, 100; pl. Judaei, Cic.; f. bes. Tac. Hist. 5, 4, ogs. Justin. 36, 2, o. Plin. 12, 55; — 2) Jūdăĭcus, 3, Ἰουδαϊκός, ligesom Judaeus: jødisk, aurum, Cic. Flacc. 28, Tac.; men ∾ panis, id., (usyret Brød); — b) df. adv.: Judaice, jødisk, overtroisk, Cod. Just. — Jūdăĭsmus, i, m., Ἰουδαϊσμός: Jødedommet, den jødiske Religion, Tertull. — Jūdăĭzo, are, v. n.: lever paa jødisk Vis, Vulgat. — Jūdas, ae, m., Ἰούδας: en af Apostlerne, Sedul.

jūdex, ĭcis, m., ogs. f., [judico]; 1) „egenl." el. i Retssproget: en Dommer; - judex, quod jus dicat accepta potestate, Varro; plurimarum rerum judex sanctissimus et justissimus, Cic.; opp. judex nequam et levis, id.; apud judicem causam agere, id. d. Or. 2, 48; - sedere judicem, (som Dommer), in aliquem, Cic. Cluent. 38; ligel. esse judicem de re pecuniaria, ibd. 43, ogs. inter aliquos, id. Fam. 9, 10; men nullos habemus judices, id. Qu. Fr. 3, 2, (d. e. alene uduelige el. bestikkelige Dommere); — bb) hertil mærkes; a) dare judicem, om Prætor, Cic. Verr. 2, 12, o. id. d. Or. 2, 70; men judicem ferre alicui, om Klageren; vid. Cic. l. c., o. ibd. 56; saal. ogs. m. flgd. ni, Liv. 3, 24; men judicem dicere, om den Anklagede: at antage nogen til Dommer; unius tantum criminis ni judicem dices, m. acc. c. inf., ibd. 56; — b) judex quaestionis, Cic. Brut. 76, o. id. Cluent. 54: som paa Prætors Vegne præsiderer i en Ret; qui quaestioni judex praeest, id. R. Am. 21; — not.: af deres ordl. Dommerembede hed ogs. de ældste Consuler: judices; vid. Liv. 3, 55, o. Varr. L. L. 5, 9; — II) „overf." el. udenfor Retten: en Dommer, d. e. som bedømmer el. bestemmer el. afgiør, hvad noget er el. ikke er; - vos eritis judices, laudine, an vitio etc., Ter. Ad. prol.; aequissimus eorum studiorum existimator et judex, Cic. Fin. 3, 2; cf. Hor. Sat. 1, 10, 38, o. id. A. P. 78, ogs. Ovid. Met. 2, 428.

*jūdĭcābĭlis, e: hvorover el. hvorom der kan dømmes, Capella; o. — jūdĭcātĭo, onis, f.: Bedømmelse, Undersøgelse; - ∾ longi subsellii, vid. Cic. Fam. 3, 9, (hvortil fordres lang Siddеn el. lang Tid); — B) df. i Rhetoriken: Bedømmelse el. Vurdering af de anførte Grunde; vid. Auct. ad Her. 1, 16, o. Quintil. 6, 5, 11; — [judico].

jūdĭcāto, abl. som adv.: f. und. judico. — *jūdĭcātōrĭus, 3: hørende til en Dommer; ∾ rigor, Augustin.; — jūdĭcātrix, icis, f.: Dommerinde, men alene teknisk ap. Quintil. 2, 15, 21: inventrix et judicatrix et enunciatrix (rhetorice); o. — jūdĭcātus, us, m.: Dommerembedet, Cic. Phil. 1, 8; cf. Gell. 14, 2; — [judico].

*jūdĭcĭālis, e: hørende til Retten el. til Rettergang, retlig, consuetudo, (som finder Sted for el. i Retten), Cic. Arch. 12; cf. id. Verr. 4, 47; men ∾ annus, id. Brut. 69, (i hvilket Pompejus havde givet Retterne en ny og strængere Form); - ∾ laudatio, vid. Suet. Aug. 56; - ∾ genus, hos Rhetorerne: hvorved Anklage og Forsvar finder Sted, Cic. Inv. 1, 5; o. — jūdĭcĭārĭus, 3: = frgd.; ∾ lex, (i. e. lex de judiciis), Cic. Pis. 39; ∾ controversia, id. Verr. 1, 2; — [judicium]. — jūdĭcĭŏlum, i, n., dem. af judicium, Ammian.

jūdĭcĭum, i, n., [judex]; I) „egenl."; A) „alm.": Rettergang, retlig Undersøgelse; - vid. Cic. Caecin. 2; ∾ publicum, (i Anledning af en Forbrydelse imod det Offenlige), id. Div. in Caecil. 1, o. id. Brut. 33; opp. ∾ privatum, (i Anledning af Enkeltes Interesser), id. d. Or. 1, 38; ∾ turpe, (vanærende), vid. Cic. Fam. 9, 25, o. id. R. Am. 38; cf. id. Quint. 2; - qui judicium exercet, Cic. Arch. 12, (i. e. praetor); ligel. qui judicia dant, id. Verr. 2, 12, (i. e. praetores); cf. id. Quint. 22; - judicium accipere pro aliquo, (neml. som Sagfører), id. ibd. 20; ligel. judicio aliquem defendere, ibd.; - judicium pati, (være under Anklage), ibd.; judicio defendi, f. ibd.; men om Klageren: aliquem in judicium vocare, Cic. Coel. 1; ligel. judicio aliquem arcessere, id. Flacc. 6; cf. id. Opt. Gen. Or. 7; - paa Spørgsmaalet: hvorfor? staaer deels en Præpos., deels genit.; hinc tot judicia de fide mala, tutelae, mandati, pro socio, fiduciae, Cic. N. D. 3, 30: judicium inter sicarios committi, (i Anledning af Snigmord), id. R. Am. 4; in judicio consulis designati, id. Mur. 2; - edictum cum poena atque judicio, (at den Overtrædende skulde blive anklaget og domfældet), id. Off. 3, 20; - men Nep. Att. 6: judicium nullum habuit, (han var aldrig anklaget); — B) „bes."; 1) Retssag el. Proces; f. ovenf. Nep. Att. 6; ligel. habere judicium fortunarum omnium, (have en Velfærdssag for Retten), Cic. Verr. 1, 53; cf. ibd. 2, 19; men judicia contraria, (gjensidigt Søgsmaal), id. Off. 3, 17; judicium vincere, (vinde sin Proces), id. Verr. 1, 53; — 2) Dommerens el. Rettens Kiendelse

el. Dom i en Retsfag; - multis optimis viris injustis judiciis tales casus incidisse, Cic. Fam. 5, 17; domi judicia conflabant (decemviri), Liv. 3, 36; judicium populi, id. ibd. 7; — not.: censorum judicium, vid. Cic. Cluent. 44; — 3) Retten, d. e. Sted, hvor Retten holdes; - venire in judicium, Nep. Ep. 8; — 4) Retten, d. e. Dommerne; - judicium sortiri, Cic. Verr. 2, 18; quum quatuor judicia cogerentur, (fire Retter), Quintil. 12, 5, 6; — 5) det retlige Foredrag, en Retstale; - quid enim simile habet epistola aut judicio, aut concioni? Cic. Fam. 9, 21; — II) „overf." el. udenf. Retssproget; A) „alm."; a) Dom el. Mening, Afgiørelse el. Betænkning; - meum semper judicium fuit, m. acc. c. inf., Cic. Tusc. 1, 1; facti tui judicium ··· ex eventu homines esse facturos, id. Fam. 1, 7; ejus judicio permitto omnia, (til hans Afgiørelse), Ter. Phorm. 5, 8, 56; meo judicio: efter min Mening, Cic.; cf. Hor. A. P. 386, o. Tac. Ann. 2, 26; men Nep. Att. 10: ille autem sui judicii, (selvstændig i sin Dom), etc.; - ogs. den igiennem en Handling fremtrædende Dom; - ex Chrysogoni judicio, Cic. R. Am. 37; ligel. ex vestro judicio, id. Manil. 1; - deraf judicium, Justin. 5, 11, ogs. judicium supremum, Suet. Aug. 66, o. Val. Max.: et Testamente; — B) „bes."; a) Kraft el. Indsigt el. Evne til at dømme, Dømmekraft el. Skiønsomhed; - neque sui judicii esse ··· discernere, (de forstode sig ikke derpaa), Caes. B. G. 1, 35; si quid mei judicii est, Cic. Fin. 2, 12; cf. id. Orat. 7, o. Hor. Ep. 2, 1, 242; - ogs. Betænksomhed, Skiønsomhed, Overlæg; non inertia, sed judicio aliquid facere, Cic. Qu. Fr. 3, 1; cf. Tac. Hist. 1, 83.

jūdĭco, avi, atum, 1, v. n. (o. a.), [jus, dico]; I) „egenl." el. i Retssproget; A) absol. el. m. adv.: er Dommer, beklæder en Dommers Post el. Embede; - hi homines ··· ex Cal. Jan. non judicabunt, Cic. Verr. Act. 1, 10; qui judicant, ibd. 2, 12, (i. e. judices); judex severus in judicando, (som Dommer), id. Manil. 13; - ogs. at dømme el. fælde en Dom; si recte et ordine judicaris, Cic. R. Am. 48; — not.: hvor der f. acc. staaer gen., (vid. Liv. 1, 26: judicare alicui perduellionis, ogs. id. 43, 16), - er acc. at supplere; f. nedenf.; — B) c. acc.: paadømmer el. paakiender, afgiør ved Dom el. Kiendelse; - itaque recuperatores contra istum rem minime dubiam prima actione judicarunt, Cic. Flacc. 20; in rebus judicandis spectatus et cognitus, id. Verr. Act. 1, 10; - ogs. m. acc. c. inf.: judicare, deberi viro dotem, id. Caecin. 25; - „poet." ogs. ∾ judicium, vid. id. Div. 1, 50; — bb) „bes." ogs.; a) dømmer skyldig, domfælder; - ut judicetur, qui ··· incenderit, Cic. N. D. 3, 30; ∾ alicui perduellionem, Liv. 43, 16, (dømme el. anklage som skyldig deri); dog staaer i dette Forhold Brøden el. Straffen oftere in gen., f. ovenf.; cf. Liv. 26, 3: ∾ alicui capitis vel pecuniae; — b) deraf ogs. i Statssproget: ∾ aliquem hostem: dømme nogen el. offenligen at erklære nogen for Fiende, Nep. Con. 4; ligel. ∾ aliquem exsulem, (til Landflygtighed), id. Hann. 7; deraf pass.: ut ··· judicaretur ··· hostis Antonius, Cic. Phil. 3, 6; cf. Nep. Att. 9; — cc) hertil hører endnu partic. judicatus, 3; a) om Personer: dømt el. domfældet; - centurionem, pecuniae judicatum, quum duci vidisset, Liv. 6, 14; cf. ibd. 34, o. Cic. d. Or. 2, 63; — b) om Ting: paadømt el. paakiendt, afgiort ved en Dom; - causa judicata atque damnata, Cic. Rab. Post. 4; re judicata stari, (at den fældede Dom blev gieldende el. uforandret), id. Flacc. 21; cf. id. Verr. 2, 48, o. id. Phil. 11, 5; — c) deraf absol., judicatum, i, n.: den paadømte Sag; ogs. det Idømte; ogs. den fældede Dom; - si judicatum negaret, Cic. Flacc. 21, (naar han ikke efterkom Dommen); men ibd. 20: quum judicatum non faceret, (ikke betalte det Idømte); cf. id. Quint. 8; - rarum aliquod judicatum afferre, (sieldent Præjudicat), id. Inv. 1, 41; — II) „overf." el. udenf. Retssproget; A) absol. el. uden acc.: at fælde en afgiørende Dom derover; - disserere malui, quam judicare, Cic.; de itinere ipsos mox judicaturos, Caes. B. G. 1, 40; quum contra, ac Dejotarus sensit, victoria judicarit, Cic. Phil. 11, 13; — B) c. acc.; 1) „alm.": dømmer derom, bedømmer; - quid de me judicet heres, Hor. Ep. 2, 2, 192; ∾ aliquem ex ingeniis aliorum, (bedømme derefter); vid. Ter. Eun. 1, 2, 118; non enim numero haec judicantur, sed pondere, Cic. Off. 2, 22; cf. Nep. praef.; - deraf absol.: judicato (abl. som adv.) ita existimare, (efter moden Overlæg), Gell. 14, 1; — 2) deraf „bes."; a) troer, mener, antager; - quod ego ··· jam antea judicaram, Cic. Fam. 3, 4; cf. id. d. Or. 2, 28; - ogs. seer el. indseer; hyppigst pass. impers.: ut judicari possit, plus etc., Nep. Att. 5; — b) beslutter; quum ab eorum consiliis abesse judicasti, Caes. ap. Cic. Att. 10, p. 8; deraf pass. impers.: mihi judicatum est, deponere illam personam, id. Fam. 7, 33; — c) ligesom yttrer el. røber min Dom; deraf erklærer el. tilkiendegiver; - ipse judicavit, quam esset beatus, Cic. Tusc. 5, 20; cf. id. d. Senect. 21; — not.: judicassit, f. judicaverit, Cic. Leg. 3, 3.

jŭgābĭlis, e, [jugo]: som lader sig sammenføie, Macrob. — jŭgālis, e, [jugum]; I) „egenl.": som kan føies til Aaget el. spændes deri, jumenta, Curt. 10, 9; - deraf absol.: jugales, (sc. equi), Virg. Aen. 7, 280, Sil.; — B) deraf ifølge etslags Lighed; a) tela jugalis, (jog.), Cato, (ogs. tela plana), den liggende el. horizontale Væv, (opp. tela recta el. pendula); — b) os jugale, Cels. 8, 1, ligesom Aagbenet, strækker sig ovenfor Øiet imod Tindingen; — II) „poet. overf.": ægteskabelig, vinculum, Virg. Aen. 4, 16, lectus, ibd. 469, anni, (som tilbringes i Ægteskab), Martial.; cf. Catull. 64, 303; men Virg. Aen. 7, 320: ignes jugales, (Paris's Ægteskab, som Fakkelen til Trojas Brand).

jugamento, jugamentum: f. und. jugumento, etc. — jŭgārĭus, i, m., [jugum], sc. servus: som rogter Øxnene, Colum.; — not.: Vicus Jugarius, Gade i Rom, hvor Juno Juga (Ægteskabsgudinden) havde et Altar, Liv. 35, 21. — *Jŭgātīnus, i, m., sc. deus: Ægteskabsguden, Augustin.; — jŭgātĭo, onis, f.; I) Binden el. at binde til Aaget; deraf navnl. Vinrankens Opbinding til Aaget (el. til de aagformede Tværlægter); - jugationis species duae, etc., Varr. R. R. 1, 8; cf. Cic. d. Senect. 15; — II) (a jugo boum), ligesom jugerum: et vist Stykke Agerland, en Jordlod, Cod. Just.; o. — jŭgātor, oris, m., boum: som spænder Øxnene i Aaget, Arnob.; — [jugo]. — jŭgātus, 3: partic. o. adj. af jugo.

jŭge, adv. af jugis, o. Biform af jugiter: uafbrudt, durare, Prudent. — *jŭgĕrālis, e: hørende til en Jordlod (jugerum), tabula, Pallad.; — jŭgĕrātim, adv., (efter el. for hver Tønde Land el. jugerum), Colum.; o. — jŭgĕrātĭo, onis, f.; I) Inddeling efter jugera, Frontin.; — II) = jugatio nr. II, Cod. Theod.; — [flgd.].

jŭgĕrum, i, ogs. eris, n., [rimel. af jugum, altsaa oprdl.: en Dags Ploieland]: en Jordlod af 240 Fod i Længden, 120 Fod i Bredden, el. af 28,800 Qvadratfod; germ. Juchert, ogs. Morgen Landes; - medimnum ex jugere decumano dari etc., Cic. Verr. 3, 47; Ut multam innumero jugere pascat ovem, Tibull. 2, 6, 24; partes (facere) nescio quotenorum jugerum, Cic. Att. 12, 33; cf. Juvenal. 9, 60.

jŭgifluus, 3, [jugis, fluo]: altid flydende, Paul. Nol. — †jŭgis, e, [rimel. besl. m. jungo], ligesom perennis: vedvarende, bestandig, navnl. om Vand el. med Hensyn derpaa; - ex puteis jugibus (som altid have Vand) aquam calidam trahi, Cic. N. D. 2, 10;

ligel. jugis fons, (levende Kilde), Hor. Sat. 2, 6, 2; cf. Sall. Jug. 91; — II) bf. „overf.": is mihi thesaurus jugis in nostra domo, Plaut. Pseud. 1, 1, 82; jugi concordia (vivere), Gell. 12, 8; - men juge auspicium, rimel.: Varsel af et Spand Oxen, Cic. Div. 2, 36; cf. Serv. ad Virg. Aen. 3, 537; bf. — jŭgĭtas, atis, f.: Vedvaren el. Vedbliven, lacrimarum, Marc. Emp.; o. — jŭgĭter, adv.: bestandigen, uafbrudt, Appul.; - ogs. strax, uden Ophold, Auson.

juglans, dis, f., [a Jove et glande appellata, Varr.]: Valnodden; juglandium putamina, Cic.; ogs. nux juglans, Plin.; — II) Valnoddetræet; hvs. juglandium umbra gravis et noxia, id. 17, 18.

1. jŭgo, avi, atum, 1, v. a., [jugum]; I) „egenl.": binder til Aaget; ogs. „alm.": binder dertil; - ∾ vineam, Colum., s. und. jugatio; ∾ furcas vel palas perticis, Colum.; — II) „fig."; A) „poet. overf.": forbinder ved Ægteskab, aliquam alicui, Virg. Aen. 1, 349; ogs. ∾ Thesea Thetidi, Catull. 64, 21; — B) „ment.": forener el. forbinder; omnes inter se nexae et jugatae (virtutes), Cic. Tusc. 3, 8; — b) bf. i Grammatiken: verba jugata, Quintil. 5, 10, 95, o. id. 6, 3, 96, (i. e. conjugata: forbundne, nedstammende fra hinanden, som justus, juste). — 2. jŭgo, ĕre, v. n., efter Varr. ap. Non.: Glentens Naturlyd. — jŭgōsus, 3, [jugum]: biergig; ∾ silvae, Ovid. Am. 1, 1, 9, o. id. Her. 4, 85.

Jŭgŭla, ae, sædv. Jŭgŭlae, arum, f., [jugulus]: fire Stierner i Orions Bælte, vid. Varr. L. L. 7, 3; cf. Plaut. Amph. 1, 1, 119.

*jŭgŭlātio, onis, f.: Myrderi, Nedsabling, oppidanorum, Auct. B. Afr. 16; o. — jŭgŭlātor, oris, m.: en Morder, Salvian.; af — jŭgŭlo, avi, atum, 1, v. a., [jugulum]; I) „egenl.": overskærer Halsen; bf. slagter, suem, Cic.; cf. Virg. Aen. 11, 198; - bf. „alm.": myrder el. ombringer, aliquem, Nep. Ep. 12; ∾ cives optimos, Cic. Phil. 3, 2; ogs. ∾ se fame, Plaut.; quartana (febris) neminem jugulat, (er aldrig dræbende), Cels.; — II) „overf.": fælder, fordærver, beskæmmer; - jugulari sua confessione, (fældes derved), Cic. Verr. 2, 61; bf. comisk: jugularas hominem (sc. dictis), Ter. Eun. 3, 2, 27; men causa toties jugulata, (aldeles tabt), Anton. ap. Cic. Phil. 13, 18; - „alleg." er Ter. Ad. 5, 8, 35: suo sibi gladio hunc jugulo, (vender hans Vaaben imod ham selv); men Cic. Att. 1, 16, ordsprogsvis: illum plumbeo gladio jugulatum iri, (at han let vilde fældes); - endel. „poet.": ∾ Falernum, (fordærve ved Tilsætning af Vand), Martial. 1, 19; ∾ curas, (fordrive dem), id. 8, 51.

jŭgŭlum, i, n., ogs. jŭgŭlus, i, m., [jungo]; oprdl.: det forbindende Led; bf. sædv., ligesom clavicula: Nøglebenet, (der forbinder Brystet med Skuldrene); - ∾ dextrum, sinistrum, Cels.; uni homini juguli, humeri; ceteris armi, Plin. 11, 98; — B) „bes." ogs.; a) Fordybningen ovenfor Nøglebenet ved Struben; - jugula concava, Cic. Fat. 5; — b) bf. sædv. Struben selv; - jugulum alicui dare el. offerre, (udsætte sig for nogens Morderdolke); vid. Cic. Mil. 11, o. id. Att. 1, 16; cf. jugulo porrecto, Hor. Sat. 1, 3, 89; - jugulum resolvere, Ovid., perfodere, Tac.; ferrum jugulo condere, Ovid., mergere, Senec.; cf. Cic. Phil. 14, 9; — II) „overf." o. „alleg." om en Sagforer: jugulum petere, (gaae løs paa Hovedpunktet), Quintil. 8, 6, 51; cf. Plin. Ep. 1, 20: jugulum video (sc. causae).

jŭgum, i, n., [jungo]; I) „egenl.": det Aag el. krumme Tværtræ om Lastdyrenes Hals, hvormed disse spændes sammen; - imponere juga (bobus), Cic. N. D. 2, 60; bos juga detractans, Virg.; solvere juga tauris, id., demere, Hor.; men „poet." om Heste: frena jugo concordia ferre, Virg. Aen. 3, 541; ligel. colla jugo eripere, Ovid. Met. 2, 318; men ∾ asinarium, Cato; cf. Phaedr. 3, 6; ligel. leones jugo subdere, Plin.; men collo tigres juga trahentes, Hor. Od. 3, 3, 14; — B) „bes." ifolge etslags Lighed; 1) Tværtræ, der forbinder de opreiste Vinpæle, for dertil at opbinde Vinrankerne; hvorom vineam (i. e. vites) sub jugum mittere, Colum., ad jugum perducere, Plin.; — b) bf. ogs. den aagformede Ramme, hvorunder man lod den overvundne Fiende gaae, beskrives Liv. 3, 28: tribus hastis jugum fit, etc.; sub jugo mittere, ibd.; oftere: sub jugum mittere, id.; cf. id. 1, 26, o. Cic. Off. 3, 30; — 2) Vægtbiælken el. det Tværtræ paa Vægten, ved hvis Ender Vægtskaalerne ere befæstede; — bf. ogs. a) ligesom libra: Stiernebilledet Vægten; in Jugo quum esset luna, Cic. D. 2, 47; — b) ogs. paa Vognen: Aaget el. det Tværtræ, hvori Vognstangen fæstes; - cuspides ab jugo circa temonem ··· exstantes, Liv. 37, 41; - ogs. ∾ plaustri, Justin.; cf. Virg. Aen. 12, 374; — c) ogs. Væverbommen; tela jugo vincta, Ovid. Met. 6, 55; — d) ligel. en Rorbænk; per juga longa sedebant, Virg. Aen. 6, 411; — e) endel. Skulderträ el. Skulderaag; ut jugum continet scirpiculos, Varr. R. R. 2, 2; — 3) den øverste Tværlinie, der ligesom forbinder Siderne el. Skraaningerne af et Bierg el. Field, altf.: Fieldryg el. Aas; ogs. Rygningen el. det Øverste af en Hoi el. Bakke; - Dum juga montis aper etc., Virg. Ecl. 5, 76; ut ex Apennino (jugo) etc., Cic. d. Or. 3, 18; jugum Alpium, vid. Liv. 21, 35; per Isthmi jugum, id. 42, 16; cf. Caes. B. G. 7, 36; ogs. absol.: summum jugum nacti, ibd. 67; Quo seges in campo, quo viret uva jugo, Prop. 2, 25, 78; — not.: jugum boum, (til Ploining), Plin., s. nedenf.; — II) „fig."; A) „overf.": det Sammenfoiede; bf. 1) ∾ boum: et Spand Oxen; men ogs. m. underforst. boum; - uti minus multis jugis ararent, si qui etc., Cic. Verr. 3, 54; - ogs. et Spand Heste el. de forspændte Heste, Virg. Aen. 5, 146, o. ibd. 6, 803; bf. ogs. den forspændte Vogn, ibd. 10, 594; — 2) bf. ogs.; a) en Dags Ploieland, el. det Stykke Mark, som paa en Dag ploies med et Par Oxen; - jugum ··· quod ab uno jugo boum in die exarari posset, Plin. 18, 3; cf. Varr. R. R. 1, 10; — b) to af et Slags, et Par; jugum aquilarum, Plin.; cf. Cic. Phil. 11, 2; — B) „alleg." o. „ment.": Aag, Tvang, Afhængighed; - cujus e cervicibus jugum servile dejecerat, Cic. Phil. 1, 2; jugum exuere, Tac. Agr. 31, excutere, Plin. Pan. 11: at afkaste Aaget; - bf. „poet.": eripe turpi Colla jugo, (afryst din Svaghed), Hor. Sat. 2, 7, 91; men Juvenal. 13, 31: Nec jactare jugum, (ikke at vride sig under Aaget); men Hor. Od. 1, 35, 26: amici Ferre jugum pariter dolosi, (der svige i Nodens Time); ogs. om Ægtestandens Aag, ibd. 2, 5, in.; cf. id. ibd. 3, 8, 18; - pari jugo niti, (med lige Anstrængelse), Plin. Ep. 1, 9.

jŭgūmento, (jugam.), are, v. a.: forbinder paatværs el. med Tværtræer, parietes, Vitruv. 2, 1; af — jŭgūmentum, (jugam.), i, n., [jugo]: Sammenfoining el. Forbindelse; bf. Tværbiælke el. Tværtræ el. Dortærskel, Cato.

Jŭgurtha, ae, f.: Konge i Numidien; - om hans Krig med Romerne vid. Sallustii Bellum Jugurthinum; — B) bf. Jŭgurthīnus, 3: jugurthinsk, bellum, s. ovenf.; men ∾ conjuratio, Cic. N. D. 3, 30, (det Medhold, han i Rom vandt ved Bestikkelser; vid. Sall. Jug. 13). — jŭgus, 3, [best. m. jugo o. jugum], ligesom conjunctus: hørende sammen; sex juga vasa, Cato, Varr.; — not.: Juno Juga, (i. e. dea matrimonii), Fest.

Jūlēus, (-aeus), 3: hørende til gens Julia, (sædv. „poet." om Cæsar og Augustus); - Actia Juleae pelagus monumenta carinae, Propert. 4, 6, 17; men

Tempus Juleis cras est natale Calendis, Ovid. Fast. 6, 797; ligel. ∾ mons, (i. e. Albanus m.), Martial. 13, 109. — Jūliăcum, i, n.: By i Gall. Belg., (hod. Jülich), Ammian. — 1. Jūliānus, 3, o. Juliani, orum: f. und. Julius. — 2. Jūliānus, i, m.: romerst Mandsnavn, hvoraf mærkes trende romerske Keisere, neml. Didius Julianus Augustus, o. Julianus Augustus Apostata; vid. Spartian., Ammian., Eutrop. — Juliensis, e: f. und. Julius. — jūlis, idis, f.: etslags Stenfisk, Plin. 32, 31.

Jūlius, Julia: romersk Slægts- og Personsnavn, hvoraf mærkes; I) C. Julius Caesar (dictator), hvis Commentarii de bello Gallico o. de bello civili fortælle de af ham forte Krige; cf. Suetonii Julius Caesar; — 2) hans Sostersøn og adopterede Son Octavius, der efter ham heder C. Julius Caesar (Octavianus), sild. sædv. Augustus, vid. Svetonii Augustus; — 3) L. Julius Caesar, f. nedenf.; — B) hertil mærkes; 1) Julius, 3: julisk, lex, af Dictatoren Cæsar; vid. Cic. Phil. 1, 9; - af Augustus, vid. Suet. Aug. 34, hvorom ogs. edicta Julia, Hor. Od. 4, 14, 22; - ogs. af L. Jul. Cæsar: de civitate sociis Latinis et Italis danda; vid. Cic. Balb. 8; — bb) efter Dictatoren Caesar benævnes ogs.; a) sidus Julium, Hor. Od. 1, 12, 47, (d. e. den Comet, som viste sig efter hans Dod, og som blev hentydet paa hans Forgudelse); — b) mensis Julius, ogs. absol. Julius, Mart. 10, 62, der tidligere hed Quintilis; vid. Suet. Caes. 76; df. Cal. Juliae, (den 1ste Julii), Martial. 12, 32; — c) efter ham benævntes rimel. ogs. basilica Julia, hvori causae centumvirales behandledes, Quintil. 12, 5, 6, o. Plin. Ep. 5, 21; — cc) efter K. Augustus benævnes: edicta Julia, f. ovenf.; ligel. portus Julius, Suet. Aug. 16, hvorom ogs. Virg. Ge. 2, 163: ∾ unda, (i. e. sinus Bajanus); — 2) Jūliānus, 3: hidrørende fra Dictatoren Cæsar, vectigalia, vid. Anton. ap. Cic. Phil. 13, 15; - ogs. absol.: Juliani, (sc. milites), Suet. Caes. 75; — not.: Jūliensis, e; hvf. subst. Julienses, ium, m., hos Plin.: Indbyggerne af flere Byer med Tilnavnet Julia el. Julium. — Julus, i: f. und. Iulus.

jūmentārius, 3: horende til Lastdyr, mola, (til at trække deraf), Dig.; af — jūmentum, i, n., [ctr. af jugumentum af jungo]: Forspandsdyr el. Lastdyr; - ∾ oneraria, Liv., sarcinaria, Caes.; ogs. til at kiore med, Nep. Timol. 5, o. Cic. Tusc. 1, 47; ogs. om Rytterheste, Nep. Eum. 5; ogs. om Oxen, id. Hann. 5; - dog modsættes i Retssproget boves o. jumenta; jumentis legatis, boves non continentur, Dig.; — not.: i det ældre Retssprog ogs.: den forspændte Vogn, Gell. 20, 1, (e XII Tabb.).

*juncētum, i, n.: et med Siv el. Ror bevoxet Sted, Varr.; — junceus, 3: af Siv el. Ror, vincula, Ovid., sporta, Colum., cratis, Plin., fusus, id.; — II) som ligner Siv el. Ror; herba caule junceo, Plin.; — b) comisk er Ter. Eun. 2, 3, 24: reddunt ··· junceas, (smalle som Siv); men Plaut. Stich. 4, 2, 56: ∾ potione onerare sibi gulam, (qvæle sig med en Sivstrikke); — juncīnus, 3: af Siv el. Ror, oleum, Plin. 15, 7; o. — juncōsus, 3: fuld af Siv el. Ror, ager, Plin., litora, Ovid.; — [juncus].

*junctim, adv.: tilsammen, ved Siden af hinanden, collocare apud mensam, Gell. 12, 8; - ogs. sammenhængende (i Tiden), uafbrudt, efter hinanden; duos primos (consulatus) junctim (gessit), Suet. Claud. 14; — junctio, onis, f.: Forbindelse, Forening; junctione aliqua (teneri), Cic. Tusc. 2, 29; o. — junctor, oris, m.: som spænder for, Dig.; — [jungo].

junctūra, ae, f., [jungo]; I) „egenl.": Sammenfoining; - hoc genus juncturae (boum: denne Forspændingsmaade), Colum.; men laterum juncturas, vid. Virg. Aen. 12, 273; ∾ genuum, Ovid.; cf. id. Met. 12, 288; men latente junctura, vid. Plin. 13, 29; — II) „fig."; A) „overf."; ∾ generis, Slægtskabsforbindelse, Ovid. Her. 4, 135; — B) „ment.": ∾ verborum, (Ordforbindelsen), vid. Hor. A. P. 47 o. 242; junctura est in verbis, incisis, membris, periodis, Quintil. 9, 4, 32. — 1. junctus, 3: partic. o. adj. af jungo. — 2. junctus, us, m., [jungo]: = junctio, Varr.

juncus, i, m., σχοῖνος: Siv el. Ror; vid. Plin. 21, 69 flgd.; juncique palustres, Ovid.; cf. Virg. Ecl. 1, 49; contorti stamina junci, (flettet Rorkurv), Colum.; cf. Tibull. 2, 3, 15; — II) „overf.": enhver vidieagtig Gren; vid. Plin. 26, 46.

jungo, nxi, nctum, 3, v. a., [sat sammenl. m. Grækernes ζεύγω, sædv. ζευγνύω el. ζεύγνυμι, ligesom jugum m. ζυγόν]; I) „egenl."; A) „alm.": sammenfoier el. sammenknytter, forbinder el. forener; - ∾ tigna bina inter se, (med hinanden), Caes.; ∾ homines inter se domiciliis, Cic.; cf. id. N. D. 2, 45: corpora inter se juncta; - men ogs. er inter se undert. alene at underforstaae; saal. Hor. Sat. 1, 3, 54; - ogs. ofte m. cum, der dog undert. falder ud foran abl.; ogs. staaer dat. undert. f. cum m. abl.; ogs. kan cum el. dat. ombyttes m. ad; - pacem cum Aenea ··· junxisse, Liv. 1, 1; cf. Cic. Dejot. 9, o. id. Brut. 97; ligel. ∾ aliquam secum matrimonio, Liv., el. in matrimonio, Curt.; - improbitas ··· scelere juncta, Cic. d. Or. 2, 58; cf. id. Brut. 44; - dextrae jungere dextras, Virg. Aen. 1, 408; armaque armis jungunt, Liv. 23, 27; cf. Hor. Od. 1, 4, 6; men ∾ socia arma alicui, Liv. 1, 2, (giore Forbund med nogen); - curru (f. currui) jungere equos, Virg. Aen. 7, 724; men jungentur gryphes equis, id. Ecl. 8, 27, (skulle spændes sammen dermed); ogs. ∾ equos ad currum, Plin.; ogs. absol., ∾ equos, (spænde for), Virg. Ge. 3, 114; cf. id. ibd. 169; — B) „bes." ogs.; a) ∾ equos curru (f. currui), el. ad currum, f. ovenf.; men quatuor ··· jungere equos, (firspænde, bruge Firspand), Virg. Ge. 3, 114; men id. Aen. 12, 735: quum ··· junctos Conscendebat equos, (i. e. currum junctis equis tractum); men rheda equis juncta, (forspændt), Cic.; hvf. absol.: juncta vehicula, Liv. 42, 65; men carris junctis, Caes. B. C. 1, 54, (som ere bundne til hinanden); cf. navibus junctis, ibd. 61; — b) jungere ponte Ticinum, (slaae Bro derover), Liv. 21, 45; ogs. absol.: Hellesponto juncto, Cic. Fin. 2, 34; ogs. juncto ponte milites transmittere, Tac. Ann. 1, 49; - men „poet.": saltu jungere fossas, (springe derover), Stat.; men Plin. Pan. 12: quum Danubius ripas gelu jungit; — II) „fig."; A) ∾ se ad aliquem, (forbinde sig dermed), Cic. R. Am. 47; cf. id. Fin. 5, 14; - f. abl. modi, som sanguine junctus, (ved Slægtskab), Ovid. Fast. 2, 788, (cf. Liv. 26, 21: foedere jungi alicui), findes ogs. ab; - materno a sanguine junctus, Ovid. Met. 2, 368; - men alene „poet." findes jungere, f. jungere se el. jungi, Virg. Aen. 10, 240; - juncta facere, f. jungere, at forbinde, Cic. Fin. 2, 6; — b) hyppigere staaer ogs. jungere absol. c. acc., f. ovenf.; hertil hore endnu Udtrykkene: ∾ oscula, (at kysses), Ovid., Petron.; jungi amore, (elske hinanden), Tibull.; ∾ gradus, (at gaae sammen), Sil.; ∾ ostia, (lukke Doren), Juven.; cf. junctae fenestrae, Hor. Od. 1, 25, in.; men ∾ vulnera, (helbrede el. læge dem), Stat.; ∾ taedas, (gifte sig), id.; — B) ∾ verba (sammensætte) aut ex duobus Latinis integris, ut superfui, aut etc., vid. Quintil. 1, 5, 68; men id. 9, 4, 13, heder ∾ verba: at anvise dem deres Plads i Talen; ligel. verba juncta, (i. e. composita), Cic. Part. or. 15; men oratio juncta, id. d. Or. 3, 43, (velbygget, harmonisk); - „poet." ogs. at udtale; junget vix tria verba miser, Martial. 6, 54; — 2) vedbliver el. fortsætter uafbrudt el. uden Mellemrum;

- difficilius est, laborem repetere, quam jungere, Plin. Ep. 4, 9; cf. Justin. 12, 13; ∾ fundos, (sammenstiøde hele Strækninger), Petron.; cf. Lucan. 1, 167; men junctis quinque diebus, Ovid. Fast. 3, 810; cf. Plin. Ep. 1, 9; — III) partic. junctus, 3, ogs. som adj., s. ovenf.; - ogs. compar., causa ··· cum exitu junctior, Cic. Fat. 16; cf. Ovid. Pont. 1, 4, 31; ogs. superl., ∾ pectora, id.; cf. id. Met. 5, 60; ligel. principum ··· adversa ad junctissimos pertinent, Tac. Hist. 4, 52.

Jūniānus, 3, s. und. 1.Junius. — jūnīcŭlus, i, m.: etslags gammel Vinranke, vid. Plin. 17, 35. — jūnĭor, s. und. juvenis. — jūnĭpĕrus, i, f.: Enebærbusken, Plin. 16, 25, Virg. Ecl. 7, 53, o. id. ibd. 10, 76.

1.Jūnĭus, a: romersk Slægts- og Personsnavn, hvoraf her mærkes; I) L. Junius Brutus, Kongernes Fordriver, og Roms første Consul; - vid. Liv. 1, 50 flgd., o. id. 2, 1 flgd.; — 2) M. Junius Brutus, der af Cæsars Fortrolige blev hans Morder; - vid. Suet. Caes. 80, o. Vell. 2, 56, (ogs. Cic. Epp. ad Brutum); — B) df. 1) Jūnĭus, 3, lex, (der er given af en Junius); - vid. Cic. Off. 3, 11; — 2) Jūnĭānus, 3, judicium, Cic. Cluent. 1, (hvori en Junius var quaesitor). — 2.Jūnĭus, i, m., ogs. mensis Junius: Aarets sjette Maaned; - vid. Cic. Att. 6, 2; — B) df. adj. Jūnĭus, 3, Calendae, Colum.; — not.: efter Ovid. Fast. 6, 26, benævnt efter Gudinden Juno; men a junoribus, ibd. 88, el. af Foreningen med Sabinerne, (altf. besl. m. jungo), ibd. 96. — jūnix, ĭcis, f., [ctr. f. juvenis]: Qvie el. Ungnød, Plaut. Mil. gl. 2, 3, 33, Pers. 2, 47.

Jūno, ōnis, f., [efter Cic. N. D. 2, 26: a juvando; efter andre f. Jovino, i. e. Ζηνώ, som fem. til Ζήν el. Ζάν]: Juno, Grækernes Ἥρη, Romernes ypperste Gudinde, Datter af Saturnus ved Ops, Søster og Gemalinde af Juppiter, ved hvem hun er Moder til Vulcanus; ogs. Hebe og Mars ere hendes Børn; - forresten er Hoihed el. Majestæt og stolt Heftighed iblandt de hende af Digterne laante Træk; vid. Virg. Aen. 1, 15 o. 36, ogs. Ovid. Fast. 6, 285; - iblandt hendes Epitheter ere: Argia, Samia, etc., (efter de Steder, hvor hun fortrinligen dyrkedes); ligel. Sospita, Regina, etc., (af hendes Egenskaber); - aër autem interjectus inter mare et coelum Junonis nomine consecratur, etc., vid. Cic. N. D. 2, 26; - urbs Junonis, Ovid. Her. 14, 28: Byen Argos, hvor Juno fortrinligen dyrkedes; - Junonis sacra ferre, (gaae ligesom i Procession), Hor. Sat. 1, 3, 11; - stella Junonis kaldes af nogle Planeten Venus, Plin. 2, 6, (ogs. stella Junonia, Appul.); — bb) hertil mærkes; a) Juno, ligesom dea: enhver Gudinde; - saal. Juno inferna, Virg., infera, Stat., profunda, Claudian., Averna, Ovid., (i. e. Proserpina); - rimel. er ogs. at hidføre: Juno Lucina, (i. e. dea parturientium); ligel. Juno pronuba el. jugalis, (Ægteskabets Gudinde); s. und. Lucina, pronuba, jugalis; — b) Juno heder ogs. Qvindernes Skytsaand, ligesom Genius er Mændenes; - vid. Plin. 3, 5: quum singuli quoque ex semet ipsis totidem deos faciant, Junones Geniosque adoptando sibi; heder ogs. Juno natalis, Tibull. 4, 6, in.; ogs. sværge Qvinderne ved denne deres Juno, Petron.; — c) comisk el. m. Lune staaer Juno for den strænge Hustru, Plaut. Casin. 2, 3, 14: - Eja mea Juno! non decet te esse tam tristem tuo Jovi; — B) df. 1) Jūnōnālis, e: = flgd., tempus, Ovid. Fast. 6, 63, (i. e. mensis Junius, som neml. Juno hellig; cf. ibd. 26); — 2) Jūnōnĭus, 3: benævnt efter Gudinden Juno, custos, Ovid. Met. 1, 678, (i. e. Argus); ∾ mensis, Ovid. Fast. 6, 61, (i. e. mensis Junius), s. und. frgd.; ∾ Hebe, (som Juno's Datter), Val. Fl.; men ∾ Iris, Ovid. Met. 14, 85, (som Juno's Sendebud); ∾ ales, Ovid. Am. 2, 6, 55, (i. e. pavo); men ∾ hospitia, Virg. Aen. 1, 671, (i. e. Carthago, hvor hun fortrinligen dyrkedes); s. ogs. und. Samos; ∾ anguis, Sil. 6, 184, (som hun satte over Hesperidernes Have); endel. ∾ stella, s. Venus, s. und. Juno.

Jūnōnālis, e, s. und. frgd., nr. B, I. — Jūnōnĭcŏla, ae, m., [Juno, colo]: som dyrker Gudinden Juno, Falisci, Ovid. Fast. 6, 49. — Jūnōnĭgĕna, ae, m., [Juno, gigno]: Søn af Juno, Ovid. Met. 4, 173, (i. e. Vulcanus). — Junonius, 3, s. und. Juno, nr. B. 2.

Juppĭter, (Jūpiter), gen. Jŏvis, m., [skal være f. Jovis pater el. Ζεὺς πατήρ, men efter Doederl. f. Diespiter, efter Cic. f. juvans pater]: Juppiter, Grækernes Ζεύς, Romernes ypperste Gud, Søn af Saturnus ved Ops, Broder og Gemal af Juno, Broder af Neptunus og Pluto; - ∾ optimus maximus, vid. Cic. N. D. 2, 25; - jurare Jovem lapidem, Cic. Fam. 7, 12, Gell. 1, 21; efter Fest. s. v. Lapidem: holdende paa en Steen at sværge: si sciens fallo, tum me Diespiter ··· bonis ejiciat, ut ego hunc lapidem; - Jovis ales, Ovid., satelles, Cic. (ex Aeschylo), (i. e. aquila); - aethera esse eum, quem homines Jovem appellarent, vid. Cic. N. D. 1, 15; cf. Enn. ibd. 2, 25; men „poet.": ferunt ··· ignemque Jovemque In Danaas classes, Ovid. Met. 13, 91, (i. e. Jovem faventem el. Jovis auxilium); men id. ibd. 384, om Ajax: qui ferrum ignemque Jovemque Sustinuit toties, (i. e. Jovem aversum el. iram Jovis); - iblandt Gudens Epitheter ere: salutaris, hospitalis, stator, custos, etc.; — II) Juppiter staaer ogs. ofte; A) „alm." f. deus; - ∾ Stygius, Ovid., Virg., Senec., (i. e. Pluto); ∾ indiges (Nationalgud), heder Aeneas, Liv. 1, 2; — B) „poet." ogs. f. Luften (s. ovenf.); - sub Jove durare, (under aaben Himmel, i fri Luft), Ovid.; ligel. ∾ frigidus, Hor.; ∾ malus, (tyk el. usund Luft), id.; ligel. metuendus Juppiter uvis, Virg. Ge. 2, 419, (i. e. coelum pluvium); ligel. ∾ uvidus, id., vernus, Juvenal., hibernus, Stat.; — C) om Planeten Juppiter s. Cic. N. D. 2, 20; — not.: nomin. Jovis, vid. s. l.; s. ogs. Jovis pater ovenf.

Jūra, ae, m.: Grændsebierg imellem Gallien og Helvetien; - vid. Caes. B. G. 1, 2: monte Jura altissimo etc. — *jūrāmentum, i, n., efterel. f. jusjurandum: en Eed, Ammian., Cod. Just.; — jūrandum, i, n., forel. f. jusjurandum: en Eed; - ubi jurando tuo satis sit subsidii, Plaut. Cist. 2, 1, 26; o. — jūrātĭo, onis, f.: Sværgen el. at sværge; - ∾ jurationis verba, (Edsformular), Macrob.; — [juro]. — jurāto, abl. som adv., s. und. juro. — jūrātor, ōris, m., [juro]; I) „alm.": som sværger, Macrob. 5, 19; — II) „best.": edsvoren; om Censor, Plaut. Trin. 4, 2, 30; ogs. edsvoren Dommer, id. Poen. prol. 58; — b) edsvorent Vidne, Symmach.; df. — jūrātōrĭus, 3: bunden ved Eed, edelig, cautio, Digest. — juratus, 3, s. und. jurgo.

jūrĕconsultus, 3: s. und. jurisconsultus. — jūrĕjūro, are, v. n., [2.jus]: sværger; - praetores ambo in eadem verba jurejurarunt, Liv. 41, 15. — jūrĕpĕrītus, 3, s. und. jurisperitus. — jūrĕus, 3, [1.jus]: fuld af Sauds; - jurea (sc. placenta), Plaut. Pers. 1, 3, 17.

*jurgātōrĭus, 3: trættende, skændende, sonus, Ammian.; o. — jurgātrix, ĭcis, f.: som trættes el. skændes, Hieronym.; — [jurgo]. — jurgĭōsus, 3: som idelig en trættes, trættekiær, Xanthippe, Gell. 1, 17; ∾ facundia, id. 19, 9; af — jurgĭum, i, n., [jurgo]: Trætte, Ordstrid; - ex inimicitiis jurgia, maledicta, etc., Cic. Lael. 21; in jurgio respondere, id.; jurgio lacessere aliquem, Tac.; jurgia jactare, Virg., nectere cum aliquo, Ovid.; ∾ acre, Tac.

jurgo, avi, atum, 1, (v. n. o. a.), [ctr. f. jure ago, Varro]: at føre en Ordstrid, at skændes, at trættes, odl.; - quid jurgabit tecum? Ter. Andr. 2, 3, 15;

ne ··· saevus Jurgares ··· quod etc., Hor. Ep. 2, 2, 21; cf. Liv. 8, 33; haec simul jurgans, querens, etc.; - ogſ. pass.: jure ··· Trausius istis Jurgatur verbis, (irettesættes, bører ilde), Hor. Sat. 2, 2, 99.

*jūrĭdĭcĭālis, e: retlig, hørende til Retten, constitutio el. quaestio, auct. ad Her. 1, 14, o. Cic. Top. 24; o. — jūrĭdĭcīna, ae, f., Biform af jurisdictio: Dommerembedet el. Præturen, Tertull.; af — jūrĭdĭcus, 3, [2.jus, 2.dico]: hørende til Rettens Forvaltning; - juridici conventus (Baeticae) quatuor, (fire Thingsteder, hvor neml. Retten holdes), Gaditanus, etc., Plin. 1, 3; — II) df. subst., jūrĭdĭcus, i, m.: Dommer, Senec. Herc. Fur.; navnl. ogſ. Overdommeren i Ægypten, Digest.

jūrisconsultus, el. jūrĕconsultus, i, m., ogſ. consultus juris el. jure: kyndig el. erfaren i Lov og Ret, en Retslærd, en Jurist; - vid. Cic. d. Or. 1, 48, o. id. Mur. 11 flgd.; cf. Quintil. 5, 14, 3: jurisconsultorum summus circa proprietatem verborum labor.

jūrisdictĭo, el. juris dictio, onis, f.; I) „egenl.": Rettens Haandhævelse el. Forvaltning; - quoniam jurisdictionem confeceram, Cic. Fam. 2, 13; cf. Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 12; — II) „overf."; A) den dømmende Magt; - vid. Cic. Agr. 2, 36, o. Suet. Calig. 16; skrives ogſ. adſkilt: haec causa jurisque dictio consuli decreta est, Liv. 41, 9; — B) Retssted el. Thingsted, Sted el. By, hvor Retten holdes, Plin. 5, 29. — jūrĭsŏnus, 3, [2.jus, sono]: som toner el. taler Lov og Ret, lingua, poëta in Anthol. Lat. 1, 515.

jūrispĕrītus, el. jūrĕpĕrītus, ogſ. juris el. jure peritus, i, m., ligesom jurisconsultus: som er kyndig el. erfaren i Lov og Ret; - juris et litterarum bene peritus, Cic. Brut. 21; - ogſ. som adj. in compar. o. superl., quis jure peritior? id. Cluent. 38; ut eloquentium jurisperitissimus Crassus, etc., vid. id. Brut. 39. — jūrisprūdentĭa, ae, f., el. juris prudentia, [2.jus]: Retsvidenskaben, Digest.

jūro, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), o. juror, atus sum, v. depon., [2.jus]; I) juro; A) „alm.": sværger, aflægger en Ed; - qui si, aram tenens, juraret, Cic. Flacc. 36; men Caes. B. C. 3, 13: jurat, se eum non deserturum; - ~ falsum, Cic. Off. 3, 29; opp. ~ vere, id. Fam. 5, 2; - ~ per Jovem, m. acc. c. inf., id. Acad. 2, 20; - ogſ. kan per være udfaldet; ~ Jovem lapidem, id., (ſ. und. Juppiter); ~ quaevis numina, Ovid., sidera, Virg.; hvſ. pass.: Dis juranda palus, (i. e. Styx), Ovid.; - ~ in verba alicujus: sværge paa nogens Ord el. besværge dem, (idet man neml. eftersiger den foresagte Edsformular, hvorom ogſ. ~ alio praeeunte, Plin. Pan. 64), vid. Liv. 28, 29, o. Caes. B. C. 1, 76; men „overf.": jurare in verba magistri, (tankeløst at eftersige, hvad man hører), Hor. Ep. 1, 1, 14; - nisi, in quae ipse concepisset verba, juraret, etc., (i. e. nisi in ea verba, quae etc.), Liv. 7, 5; ogſ. ~ verba excusandae valetudini, (sværge efter den derved brugelige Formular), id. 6, 22; - fremdeles ~ in nomen el. in verba principis, (tilsværge ham Troskab), Suet., Tac.; ~ in litem, (besværge en Fordrings Rigtighed), Cic. R. Com. 1; ~ in legem, id. Cluent. 33 o. 34, (besværge dens Efterlevelse); ligel. ~ in foedus, Liv.; - ogſ. absol.: jurantia verba, (Edens Ord), Ovid. Her. 21, 143; — B) „beſ." ogſ.; a) „poet. overf.", jurare f. conjurare: at sammensværge ſig, in facinus, Ovid. Met. 1, 242; men id. Her. 10, 117: In me jurarunt somnus ventusque fidesque; - forel. er jurarunt inter se, c. inf., Cato ap. Plin. 29, 7; — b) m. beſl. acc.; - ~ jusjurandum verissimum: sværge en sandfærdig Ed, Cic. Fam. 5, 2; cf. ibd.: quod (jusjurandum) me vere jurasse etc.; df. jurandum: en Ed, Plaut. Cist. 2, 1, 26; ſ. ogſ. jusjurandum s. 1.; ligel. ~ sacramentum in nomen alicujus, Petron., Lucan.; — c) m. Edens Object in acc.: sværger derpaa, forsikrer el. bekræfter med en Ed; - ~ morbum, Cic. Att. 12, 13; men Coel. ap. Cic. Fam. 8, 8: ~ calumniam, (at afsværge, at sværge ſig fri derfor); men Liv. 2, 45: idem ··· in se quisque jurat; - ogſ. ~ alicui aliquid, vid. Sil. 3, 83; - ogſ. m. flgd. acc. c. inf.; vid. Caes. B. C. 3, 13 o. 87; ligel. Cic. Acad. 2, 20: jurarem ··· me ea sentire, quae etc.; - „poet." ogſ. m. nomin. c. inf.: Jurabo, et bis sex integer esse dies, Propert. 3, 4, 40; - ogſ. m. flgd. ut; vid. Liv. 22, 53; - ogſ. c. inf., Sil. 2, 352; - ogſ. pass.: quod juratum est, id servandum est, Cic. Off. 3, 29; cf. Sil. 11, 145: juratum bellum: den (Romerne) tilsvorne Krig; — d) som impers.: scis, tibi ubique jurari, Plin. Pan. 68; ligel. ne in sua acta juraretur, Suet. Tib. 26; — II) depon. jūror, atus sum, 1; - dog alene in perf. juratus sum: har svoret, o. in partic. juratus, 3; - Gr. non tu juratus mihi es? L. Juratus sum; et nunc jurabo, etc., Plaut. Rud. 5, 3, 16; - demonstrandum est judici, quid juratus sit, (hvad han har svoret), Cic.; ligel. in quam (legem) jurati sitis, id.; — III) partic. jurātus, 3; A) m. passiv Bem.; 1) der ved en Ed paakaldes som Vidne; - nec te jurata reducunt Numina, Ovid. Her. 2, 23; — 2) som er bunden ved Ed; - Regulus juratus missus est ad senatum, ut etc., Cic. Off. 3, 26; — B) act.: som har svoret, som har aflagt Ed derpaa; - quae juratus in maxima concione dixi, Cic. Sull. 11; men juratus, se etc., Liv. 32, 22; — bb) dertil mærkes; a) superl., juratissimi auctores: de paalideligste Forfattere, Plin. praef.; — b) abl. absol. jurato, som adv.: edeligen, under Ed, promittere, Digest.

*jūrŭlentĭa, ae, f.: Sauds, Tertull.; af — jūrŭlentus, 3: med Sauds, cibus, Cels.; af — 1.jus, gen. juris, n., [beſl. m. ζέω, ζύω, i. e. ferveo]: Sauds el. Suppe; - ~ fervens, Cic. Fam. 9, 20; ~ nigrum, (d. spartanske Blodsuppe), id. Tusc. 5, 34; - comiſk er: in jus vocat pisces cocus, Varro; - ogſ. in pl., Plaut. Most. 4, 3, 120: quum una multa jura confudit coquus, etc.; — not.: Cic. Verr. 1, 46: tam nequam esse jus Verrinum, er at mærke det dobbelte Ordspil m. 1.jus o. 2.jus, o. m. verres (Orne), o. Prætoren Verres; — II) „overf.": Saft el. Vædske, navnl. Purpursneglens, Plin. 35, 26.

2.jūs, gen. jūris, n., [beſl. m. jubeo]; I) „alm.": Ret el. det Rette, det Lovlige el. ved Loven Bestemte, det nogen efter Loven Tilkommende; - ut per interdictum jus meum teneam, Cic. Caecin. 11; cf. id. Quint. 9; - ogſ. Ret el. Rettighed; cum plebe agendi jus etc., Cic. Leg. 2, 12; cf. Liv. 5, 55; - jus summum: den strænge el. bogstavelige Ret, hvorom Ordsproget: summum jus, summa injuria; vid. Cic. Off. 1, 10, ogſ. Ter. Heaut. 4, 5, 48; df. summo jure agere cum aliquo, Cic. Verr. 5, 2; opp. aequo jure agere el. disceptare, id. ibd. 2, 15; — b) hertil hører ogſ. abl. jure som adv.: med Rette, med Grund; - ~ animadvertere in aliquem, Cic. Verr. 2, 8; men non quaero, jure an injuria, id. ibd. 2, 61; cf. Ter. Andr. 1, 3, 9: Quo jure, quave injuria; - men meo jure, suo jure, (med en vis eiendommelig Ret), Cic. Off. 1, 1, o. id. Arch. 8; cf. Ter. Hec. 2, 2, in., Liv. 3, 3, o. A.; - men Flor. 3, 17, m. Lune: (equites R.), interceptis vectigalibus, peculabantur suo jure rem publicam, (paa deres Vis el. Maade); men Liv. 1, 26: jure causae, (ifølge Sagens Natur); — II) „beſ."; A) Retten el. Loven, navnl. Lovens Fortolkning el. Forklaring; - de jure alicui respondere, Cic. d. Or. 2, 33; ligel. jus respondere, id. Leg. 1, 4; men consulere jus, Liv. 39, 40, (ſ. consulere de jure); - ogſ. Dommerens Kiendelse; hvſ. om Dommeren: jus reddere, Liv. 3, 33, o. Ovid. Fast. 1, 252; ligel. jus dare, id. ibd. 207, o. Liv. 42, 24; ligel. jus dicere, Caes., Liv.; - navnl. bruges ogſ. jus dicere om Prætor i Rom el. i Provindsen, (df. ogſ. undert. f. praetorem

esse: forvalte Retten); vid. Cic. Mur. 20, id. Flacc. 3, o. Liv. 42, 28; - ogſ. det ifølge lovlig el. lovformelig Befaling Gieldende, altſ. Lov og Ret; - senatum jus facere posse, Digest.; cf. Cic. Leg. 3, 3, (e XII Tabb.): quod is, qui bellum gerit, imperassit, jus ratumque esto; — B) navnl. ogſ. i Statsſproget; a) Retsſyſtem, d. e. Indbegreb af de visſe Forholde angaaende Love el. Anordninger og Vedtægter; - jus civile, Cic. Sest. 42; jus gentium, (Folkeretten), id. Off. 3, 5, o. Liv. 5, 36; ligel. ∾ pontificium, Cic., praediatorium, id. Balb. 20; — b) Indbegrebet af visſe lovbeſtemte Rettigheder el. Fordele; hertil hører: jus Latium, ſ. und. Latius; jus Quiritium, ſ. und. Quirites; jus trium liberorum, ſ. und. liberi; — c) Øvrighedens Ret; ogſ. visſe offenlige el. borgerlige Forholdes Ret el. Rettighed el. Ukrænkelighed el. Vilkaar; - ut sit propraetore eo jure, quo qui optimo, Cic. Phil. 5, 16; ut eodem jure essent, quo fuissent, id. Verr. 3, 6; cf. Liv. 9, 34; - ogſ. undert. Magt el. Commando; decem legiones ··· sui juris fecerat, Vell. 2, 69; cf. id. ibd. 108, ogſ. Ovid. Met. 2, 48; — II) ogſ. „overf.": det Sted, hvor Retten holdes; - in jus ambula, Ter. Phorm. 5, 8, 43; ligel. in jus ire, Nep. Att. 6; — not.: gen. jurum ſ. jurium, Cato ap. Charis.

juscellum, i, n., demin. af flgd., o. m. ſ. Bem., Theod. Prisc. — jusculum, i, n., demin. af 1. jus: Sauſ, Suppe, Cato.

jusjūrandum, el. jus jurandum, gen. jurisjurandi, n., [2. jus, juro, ſ. ogſ. not. in fin.]: Ed, edelig Forſikkring; - est enim jusjurandum affirmatio religiosa, Cic. Off. 3, 29; cf. Caes. B. C. 3, 28; jurare jusjurandum verissimum, vid. Cic. Fam. 5, 2; inter se fidem et jusjurandum dant, m. acc. c. inf., (tilſværge hinanden), Caes. B. G. 1, 3; ∾ accepto, id. B. C. 3, 18; ∾ interposito, Liv. 34, 25; ∾ deferre alicui, Quintil., exigere ab aliquo, id.; adigere aliquem ad jusjurandum, Caes., Sall., (lade ſværge); ligel. (efter d. udfaldne ad): adigere aliquem jusjurandum, Caes., Liv., ogſ. jurejurando, id. 10, 38; hvſ. adactio juris jurandi, id. 22, 38; ogſ. adigere aliquem per jusjurandum in verba alicujus, (lade ſværge Troſkab til nogen), Caes. B. C. 2, 18; - ∾ concipere, Tac. Hist. 4, 41, (at affatte en Edsformular, el. at aflægge en Ed); jurejurando aliquid sancire, Caes., fidem astringere, Cic., (beſværge); jusjurandum servare el. conservare, Nep.; ligel. jurejurando stare, Quintil.; — not.: ogſ. adſkilt: vestrae religionis jurisque jurandi etc., Cic. Coel. 12; Quid tibi nunc prodest jurandi formula juris? vid. Ovid. Her. 21, 133; men omvendt, Plaut. Pseud. 1, 2, 63; - pl., jurajuranda, Pacuv. ap. Fest.

jussio, onis, f., [jubeo]: Befaling, Anordning, Digest. — 1. jusso, ĕre, forcl. Biform af jubeo, hvſ. jussitur, ſ. jubetur, Cato. — 2. jusso, ſ. jussero, ſ. und. jubeo. — jussŭlentus, 3, ſ. jurulentus, piscis, Appul. — jussum, i, n., o. 1. jussus, 3, ſ. und. jubeo. — 2. jussus, us, m., [jubeo]: Befaling el. Anordning, men alene in abl.; - vestro jussu coactus, Cic. Manil. 9; cf. Nep. Timol. 4.

juste, adv. af justus: retligen, med Rette; efter Ret og Billighed; - ∾ et legitime imperare, Cic. Off. 1, 4; cf. Tac. Agr. 9; - compar., ∾ reprehendi, (med større Grund), Hor. Sat. 2, 4, 86; cf. Phaedr. 3, epil. 23: Quanto ··· justius etc.? ſ. ogſ. Ovid. Her. 17, 168; superl., ∾ in hunc transferri etc., Quintil. 10, 1, 82.

*justĭfĭcātĭo, onis, f.: Retfærdiggiørelse, Salvian.; o. — justĭfĭcātrix, icis, f.: ſom retfærdiggiør, Tertull.; af — justĭfĭco, avi, atum, 1, v. a., [justus, facio]; (eftercl. Ord): behandler retfærdigen, aliquem, Tertull.; — II) retfærdigiør, aliquem, Coripp.; - df. pass. partic. justificātus, 3: retfærdiggiort, Prudent.; df. — justĭfĭcus, 3: retlig el. retfærdig; - justifica deorum mens, Catull. 64, 407.

1. Justiniānus, 3, ſ. und. 2. Justinus. — 2. Justĭnĭānus, i, m.: Navnet paa tvende græſke Keiſere; - efter den ældre (den. ann. Chr. DLXV) benævnes corpus juris Justinianēum. — 1. Justīnus, i, m.: en latinſk Hiſtorieſkriver i d. andet Aarh. e. Chr., giorde et til os kommet Udtog af Pompejus Trogus. — 2. Justīnus, i, m.: Navnet paa tvende græſke Keiſere; — B) df. adj. Justiniānus, 3: benævnt efter Juſtinus d. anden, labores, Coripp.

justĭtĭa, ae, f., [justus]: Retfærdighed; - ∾ (est) affectio animi, suum cuique tribuens, etc., Cic. Fin. 5, 23; justitia erga deos: religio, erga parentes: pietas, id. Part. or. 22; cf. Virg. Aen. 1, 523; - ogſ. Billighed el. Maadehold, (opp. intemperantia), Nep. Paus. 2; cf. Caes. B. C. 1, 32, o. Cic. Marc. 4; - ogſ. Godhed, Billighed, Sagtmodighed; - vid. Ter. Heaut. 4, 1, 33, Caes. B. G. 5, 4; Justitiā vires temperat ille suas, Ovid. Pont. 3, 6, 28; — II) „overf.": Retsſyſtem, Indbegreb af Lovene; - ordinataque erat in XII tabulas tota justitia, Flor. 1, 21; — not.: den af Romerne ſom Guddom dyrkede Justitia beſkrives Gell. 14, 4.

justĭtĭum, i, n., [ctr. af jurisstitium, af 2. jus o. sisto, vid. Gell. 20, 1]: formelig Ophævelse el. Indſtilling af Rettens Pleie; hvorom: justitium edicere el. indicere, Cic. Phil. 5, 12; cf. Liv. 3, 5; men ∾ remittere, id. 10, 21, (ophæve denne Standsning); - ſ. ogſ. id. 26, 26, o. Tac. Ann. 1, 16 o. 50, ogſ. id. ibd. 2, 82, o. Suet. Calig. 24; — not.: ſild. ogſ. „overf.": almindelig Sorg, Landeſorg, odl., Sidon.

justus, 3, [2. jus]; I) „alm.": retlig el. retmæsſig, rigtig el. lovlig; - ∾ mater familias, Liv, 39, 53; (opp. pellex); ∾ heres, Justin.; - compar., ſ. nedenf.; superl., Caes. B. G. 1, 45; cf. id. ibd. 4, 16; men justus hostis, Cic. Off. 3, 29, (der har Ret til at føre Krig); — B) df. ogſ. 1) rigtig el. ordenlig el. formelig; - ∾ bellum, vid. Cic. Catil. 2, 1; ∾ proelium, Liv. 39, 2; ∾ victoria, (der medfører Triumph), Cic. Fam. 2, 10; ∾ iter, (ordenlig Dagmarſch), Caes.; — 2) vedbørlig, tilſtrækkelig, ſvarende til ſin Beſtemmelſe; - ∾ numerus, Liv. 42, 35, exercitus, id. 23, 23; ∾ loca, Tac. Ann. 2, 5, (opp. iniqua); ∾ altitudo muri, Caes.; justi reditus, (tilſtrækkelige), Tac.; justi dies, (lovbeſtemte), Cic. Leg. 2, 9; cf. Ovid. Met. 10, 36: quum justos ··· peregerit annos, (de beſtemte Aar); — b) df neutr. justum: det Tilbørlige el. Pasſelige, navnl. i Forbindelſen: gravius justo dolere, (ſørge for meget), Ovid. Met. 3, 33; cf. Hor. Od. 3, 7, 24; ligel. membrum (Led el. Sætning i Talen) justo longius, etc., Quintil. 9, 4, 125; ligel. praeter justum, (altfor meget), Lucr. 4, 1234; — B) tilbørlig, ſom tilkommer nogen, el. ſom hører til et Forhold, men ſædv. in neutr. pl.; - qui possit noscere Tua justa etc., Ter. Phorm. 2, 1, 54; cf. Cic. Off. 1, 12: justa servis praebere; ligel. nisi omnia justa perceperit (vitis: den tilhørende Pleie), Colum.; — b) df. ogſ. neutr. justa: de behørige Skikke el. Ceremonier; - ∾ militaria, Liv. 24, 48; ∾ ludorum, Pseud. Cic. Har. Resp. 10; justa exsequiarum, Cic. Leg. 2, 17, ogſ. absol. justa (ſ. nedenſ.): Begravelſesſkikke, de dertil hørende Ceremonier; - justa facere alicui, Cic.; ∾ solvere funeri paterno, (beviſe den ſidſte Ære), id. R. Am. 8; ∾ ferre alicui, Ovid. Fast. 5, 480, dare manibus alicujus, Flor. 4, 2; — II) „beſ." o. ethiſk; A) om Perſoner: retfærdig, retſkaffen; - vir justus et bonus, Cic. Off. 2, 12; justus in socios, ogſ. justus mercatoribus (dat.), id. Planc. 26; omnium justissimus, id. Sest. 67; — B) om Begreber: retfærdig, forſkyldt; - ∾ supplicia, Cic. Catil. 1, 8; ∾ querela, Ovid. Pont. 4, 3, 22; — b) df. subst. neutr. justum: hvad der er Ret, d. e.

Retfærdigheden; - justum ac jus colere, Cic. Leg. 2, 91; justi prope mater et aequi (utilitas), vid. Hor. Sat. 1, 3, 98; praeter justum, Lucr., f. ovenf.

Jūturna, ae, f.; I) Navnet paa en Kilde i Nærheden af Floden Numicius i Latium; vid. Serv. ad Virg. Aen. 2, 139; — II) df. ogf. i Fabelen: en Nymphe, Søster af Rutulerfyrsten Turnus, Virg. l. c. 146, 154, oftere; — B) df. Juturnālia, ium, n.: hendes Fest, vid. Serv. l. c.; - ogf. havde hun et Tempel i Rom, hvorom: ad Juturnae (sc. aedem), Cic. Cluent. 36; — not.: ogf. er Juturna: Navnet paa en Kilde i Rom, (ad Castoris); vid. Ovid. Fast. 7, 108. — jūtus, 3: partic. af juvo.

*jŭvāmen, ĭnis, n.: = flgd., Aemil. Macer; o. — jŭvāmentum, i, n.: Hielp, Bistand, Veget.; — [juvo]. — I. jŭvĕnālis, e, [juvenis]: ungdommelig, corpus, Virg. Aen. 5, 475; ligel. ∾ certamen armorum, Liv. 40, 14; — II) df. Jŭvĕnālia (sc. solennia), ogf. ludi juvenales: en Ungdomsfest; - vid. Tac. Ann. 1, 15, o. id. ibd. 15, 33, ogf. Suet. Ner. 11, o. id. Calig. 17. — 2. Jŭvĕnālis, D. Junius: latinsk Satiredigter under Trajan og Hadrian; - hans til os komne 16 Satirer skildre med Aand og Bitterhed hans Tids Sæder; - nævnes ogf. Martial. 7, 24; - hans Vita findes tilføiet Svetonius.

jŭvenca, ae, f., f. und. juvencus; — df. demin. jŭvencŭla, ae, f.: ung Pige, Tertull.; ∾ viduae: unge Enker, id. — I. jŭvencus, 3, [f. juvenicus af juvenis]: ung, equus, Lucr., gallinae, Plin.; — II) df. subst.; A) juvencus, i, m.; 1) (sc. bos): ung Stud, Virg. Ecl. 2, 66, Varr. R. R. 2, 5; — b) df. „poet. overf.": Oxelæder, Stat. Theb. 3, 591; — 2) (sc. homo): ungt Menneske, Yngling, Hor. Od. 2, 8, 21; — B) juvenca, ae, f.; 1) (sc. bos): ung Ko, Virg. Ge. 3, 219; — 2) (sc. femina): ung Pige el. Kone, Ovid. Her. 5, 117. — 2. Juvencus, i, m.: har paa Constantin d. Stores Tid metrisk oversat de fire Evangelier.

jŭvĕnesco, nŭi, 3, v. n. inch., [juvenis]; I) „egenl.": at voxe til, at blive voxen og stærk, Hor. Od. 4, 2, 55; ex quo junuit, Tertull.; — II) at forynges, at blive ung paa ny; A) „egenl."; - Pylius juvenescere possit, Ovid. Am. 3, 7, 41; - ogf. om Væxterne; rosa recisa juvenescit, Plin.; — B) „overf.": lacerum corpus juvenescere regni, Claudian.; gladios ··· attrito cogunt juvenescere saxo, (de hvæsse dem derpaa), Stat.

jŭvĕnīlis, e, [juvenis]: ungdommelig; - ∾ quaedam dicendi impunitas et licentia, Cic. Brut. 91; ∾ anni, Ovid.; cf. id. Trist. 2, 167, o. id. Met. 1, 564; - compar., Silvanusque suis semper juvenilior annis, id. ibd. 14, 639; — II) „fig."; A) kaad, overgiven; - Integer et laetus laeta et juvenilia lusi, id. Trist. 5, 1, 7; — B) stærk, heftig; - subiti praeceps juvenile pericli, (i. e. periculum ingens), Stat. Silv. 1, 4, 50.

*jŭvĕnīlĭtas, atis, f.: Ungdommen; (forel. Ord); - ∾ multicupida, Varr.; o. — jŭvĕnīlĭter, adv.: ungdommeligen; - ∾ exsultans, Cic. d. Senect. 4; cf. Ovid. Met. 7, 805; - ogf. overgivent; Ingenio ··· videar quamvis nimium juveniliter usus ··· tamen etc., vid. Ovid. Trist. 2, 116; — [juvenilis].

jŭvĕnis, is; A) adj. c., compar. junior, (sild. ogf. juvenior): ungdommelig; - ∾ annos (reddere alicui), Ovid. Met. 7, 292; ∾ deus, Calpurn.; - compar., juniores patrum, vid. Liv. 3, 4; mense brevi ··· junior, Hor. Ep. 2, 1, 44; - Formen juvenior har Plin. Ep. 4, 8, o. Appul.; — B) subst. c.: den unge Mand, (omtr. fra d. 20de til d. 40de Aar); df. juvenes, Liv. 1, 43, o. juniores, id. 3, 41: det unge krigsdygtige Mandskab; men Cic. d. Senect. 10: infirmitas puerorum, et ferocitas juvenum, etc.; cf. id. Off. 2, 13; - ogf. som fem.: ungt Fruentimmer; juvenis est et parere adhuc potest, Plin. 7, 36; cf. ∾ pulchra, Ovid. A. A. 1, 63; — II) „poet." ogf.; a) f. juventus; - differ in juvenem (i. e. in juventam), Claudian.; — b) f. filius; - domitosve ··· Telluris juvenes, (i. e. Gigantes), Hor. Od. 2, 12, 6; — not.: Ovid. Fast. 6, 7, 35: juvenis telis afflatus avitis, (i. e. Aesculapius, som Stjernebilledet Ophiuchos); df. — jŭvĕnor, ari, v. depon. n.: sværmer ungdommeligen, versibus, Hor. A. P. 246.

*jŭventa, ae, f.; I) „egenl.": Ungdommen, Ynglingsalderen; - a juventa, (fra Ungdommen af), Liv. 35, 42; robur juventae, id.; citra juventam, Ovid. Met. 10, 84, (d. e. i Drengeaarene); — b) ogf. om Dyrene; vid. Plin. 8, 10, o. Virg. Ge. 3, 437; - ogf. om Træer, Plin. 16, 25; — II) „overf." o. „meton.", ligesom juventus: Ungdommen, d. e. unge Mennesker; - Quintiliane, vagae moderator summe juventae, Martial. 2, 90; — not.: f. ogf. und. flgd., nr. II; — o. — jŭventas, atis, f., alene „poet." f. juventus: Ungdomsaarene; - si nunc foret illa juventas, Virg. Aen. 5, 398; cf. Hor. Od. 2, 11, 6; — II) Juventas: Ungdommens Gudinde, sædv. Hebe, Cic. N. D. 1, 40; om hendes Tempel i Rom f. Liv. 36, 36; - ogf. Juventa, ae, f., Ovid. Pont. 1, 10, 11: Nectar et ambrosiam ··· Det mihi formosa nava Juventa manu; — [juvenis].

jŭventus, ūtis, f., [juvenis]; I) „egenl.": Ungdommen, Ynglingsalderen, (omtr. fra d. 20de til d. 40de Aar, f. und. juvenis); - quae geruntur juventute et viribus, Cic. d. Senect. 6; cf. Sall. Catil. 7; — II) oftere „overf." o. „meton.": Ungdommen, d. e. unge Mennesker el. Ynglinger, (omtr. fra d. 20de Aar); f. und. juvenis; f. ogf. adolescentia s. l., ogf. Cic. d. Or. 3, 24; - „bes." ogf. det krigsdygtige unge Mandskab; vid. Caes. B. G. 3, 16, o. Liv. 28, 46; men Sall. Catil. 7, navnl. om den romerske Ungdom: jam primum juventus simul laboris et belli patiens erat; — not.: „poet." ogf. om Biernes Yngel, Virg. Ge. 4, 22; — bb) hertil mærkes: princeps juventutis; a) i Fristaten: rimel. den øverste paa Censorernes Liste over Ridderstanden; df. „alm.": ung Mand af udmærket Haab, Cic. Vatin. 10; ligel. principes juventutis, (om de romerske Riddere), Liv. 42, 61; — b) under Keiserne er princeps juventutis: Ærestitel for en Prinds af det keiserlige Hus; vid. Tac. Ann. 1, 3.

jŭvo, jūvi, jūtum, 1, v. a. (o. n.); I) „egenl.": hielper el. understøtter, nytter el. gavner; - ∾ aliquem quibuscumque rebus honeste possis, Cic. Fam. 13, 22; ∾ aliquem auxilio, Ovid., hostes frumento, Caes.; cf. Cic. Att. 16, 16; ogf. at befordre el. fremme, beatae vitae disciplinam, id. Fin. 1, 21; juvit facundia causam, Ovid. Met. 7, 505; - „poet." ogf. at helbrede; herba iuvans, (opp. h. nocens), Ovid. Trist. 2, 270; cf. Plin. 23, 10; ogf. absol.: juvante deo, (σὺν θεῷ: med Guddommens Bistand), Cic. N. D. 2, 66; ligel. diis bene juvantibus, Liv.; - df. pass., juvari: finde Hielp; Lex Cornelia proscriptum juvari vetat, Cic. Verr. 1, 47; viatico a me juvabitur, Liv. 44, 22: qua sim tibi parte juvandus, Ovid. Pont. 4, 12, 49; - solertia tempore juta, Tac. Ann. 14, 4; - endel. impers. m. Subjectsfætning; juvat, Ismara Baccho Conserere, Virg. Ge. 2, 37, (det er nyttigt); — II) „overf.": at fornøie, at behage el. tilfredsstille; - nec me vita juvaret, invisa etc., Liv. 28, 27; Multos castra juvant, Hor. Od. 1, 1, 23; aurem ··· juvantia verba, Ovid. A. A. 2, 159; - ogf. pass.: ita se juvari dicent (aures), Cic. Orat. 48; - oftere impers. m. Subjectsfætning: det fornøier el. behager; forsan et haec olim meminisse juvabit, Virg. Aen. 1, 203; cf. Liv. 31, 1; ligel. juvat me, tibi tuas litteras profuisse, Cic. Fam. 5, 21; quam juvat, quod in illa tempora non incidi, Plin. Ep. 8, 6; — not.: juvaturus f. juturus, Sall. Jug. 47, o. Plin. Ep. 4, 15.

juxtā, adv. o. praepos., [besl. m. jungo]; I) adv.; A) „egenl." om Stedet: derhos, derved, i Nærheden

deraf; - quae juxta constiterat (legio), Caes. B. G. 2, 26; cf. Virg. Aen. 6, 605; accedere juxta, Ovid. Met. 8, 809; qui juxta erant, (hans Omgivelser), Suet. Calig. 10; — B) „overf." om en Lighed: paa lige Maade, ligeledes; - ceteri juxta insontes etc., Liv. 21, 5; eorum ego vitam mortemque juxta aestimo, Sall. Catil. 2; cf. id. ibd. 61; men m. flgd. dat., Liv. 24, 19: rem parvam ac juxta magnis difficilem; - eftere (som Lighedsbegreb), m. flgd. ac, atque, quam, cum, etc.; - juxta eam curo cum mea, Plaut.; ligel. juxta mecum omnes intelligitis, etc., Sall. Catil. 60; litteris juxta atque doctissime eruditus, (ligesaavel som den bedst oplærte), id. Jug. 10; cf. Liv. 1, 54, o. id. 9, 13; men id. 10, 6: juxta eam rem aegre passi patres (sc. sunt), quam quum etc.; — II) praepos. c. acc.; A) „egenl." om Stedet: nær ved, nær til; - juxta murum castra posuit, Caes.; cf. Nep. Dat. 1; juxta focum atque ignes (agere), Tac. Germ. 17; - staaer ogs. efter sin Casus; hanc juxta, Nep. Paus. 4; cf. Virg. Aen. 3, 506; — B) „overf."; a) næst efter el. næst; - juxta Varronem doctissimus, Gell.; juxta seditionem ventum est, Tac. Ann. 6, 13; men velocitas juxta formidinem, (nærmer sig dertil), Germ. 30; — b) tilligemed, ved Siden deraf; - juxta ancillas, Varro; juxta libertatem, Tac. Germ. 21; — c) efter, d. e. overensstemmende dermed, i Forhold dertil; - juxta praeceptum Themistoclis, Justin. 2, 12; virtus juxta magnitudinem exantlandi laboris erigitur, Nazar. Paneg. Const.

juxtim, adv. o. praepos.: Biform af frgd.; I) som adv.; a) derhos el. derved; - assidebatque juxtim, vel ex adverso, etc., Suet. Tib. 33; — b) nærved el. i Nærheden, (opp. procul), Lucr. 4, 504; — II) som praepos.: hos el. ved, d. e. i Nærheden deraf; - juxtim Numicium flumen, Sisenn. ap. Non.

K.

K, k, betegnede i det ældste latinske Skriftsprog: K-Lyden, imedens C endnu brugtes for G-Lyden; - efterat i den flgd. Tid C blev brugt for K, og efter Indførelsen af G med sammes eiendommelige Lyd, beholdtes K alene i enkelte Abbreviaturer, som K f. Caeso, Kal. f. Calendae; - vid. Quintil. 1, 4, 9, o. id. 1, 7, 10.

Kalendae, Karthago, f. und. Calendae, Carthago. — kalo, are, f. und. calo. — koppa, n., indecl., κόππα, d. forældede græske Bogstav Ϙ, hvf. d. latinske Q; - (koppa) apud Graecos nunc tantum in numero valet, (sc. nonaginta), Quintil. 1, 4, 9.

Ny

Latinsk Ordbog.

Anden Afdeling.

L.

1. **L**, l, n. indecl., ogſ. (m. underforſt. littera) f., er Grækernes Λ m. forandret Stilling; — bb) ogſ. kan derom mærkes; a) den hyppige Indtræden af „l" f. „r"; ſaal. er lilium af λείριον, Palilia af Parilia, Lemuria af Remuria; ogſ. ere Endelſerne -alis o. -aris at ſammenligne; - fremdeles omvexles l o. n i lympha, af νύμφη; - men Omvexlingen af „l" o. „d" f. und. Bogſtavet D; — b) ved Asſimilation opſtaaer „l" af flere Conſonanter; ſaal. er libellus, f. liberulus, af liber; ligel. er alligo, f. adligo, o. ullus, f. unulus; — c) udfaldet er „l" i vis, f. velis; — d) ſom Abbreviatur er L. oftest Fornavnet: Lucius; men ogſ. undert. f. libens o. locus. — 2. L ſom Taltegn betyder 50, (og er i Formen, ſom det halve C, analogt m. V f. 5).

lăbărum, i, n., λαβαρόν: prægtig Krigsfane paa Conſtantin d. Stores Tid, Prudent. — lābasco, ĕre, v. n. inch., [labo]; I) „egenl.": ville til at falde, true med Fald, Lucr. 4, 1281; — II) „fig.": at vakle, at være ſvag el. kraftlos; - Labascit victus uno verbo, quam cito! Ter. Eun. 1, 2, 98. — lābascor, sci, v. dep. n., Biform af frgd., men alene „fig."; misericordia labasci mentem infirmam populi, Varr. ap. Non.

labda, ae, m.: = irrumator, Varr. ap. Non. — Labdacides, ſ. und. Labdacus. — labdacismus, i, m., λαβδακισμός: altfor hyppig Brug af Bogſtavet „l", Capella. — Labdăcus, i, m.: Konge i Theben og Fader til Lajus, Hygin., Senec.; — B) df. 1) Labdăcĭdes, ae, m.: hans Efterkommer; df. Stat. Theb. 6, 451, f. Sønneſønnen Polynices; men ibd. 9, 777, Labdacidae, i. e. Thebani; — 2) Labdăcĭus, 3, dux, ibd. 2, 210, (i. e. Eteocles).

lăbea, ae, f., ligeſom labio, Biform af labium: Læbe; in pl., Gell. 18, 4; — II) „overf.": en Del af Oliepresſen, (trapetum), Cato. — Labeātae, arum, Liv., o. Labeātes, um, Plin., m.: Folk i Illyrien med Hovedſtaden Scodra; — B) df. fem. adj. Labēātis, idis, palus, Liv. 44, 31, terra, ibd. 23. — lābĕcŭla, ae, f., dem. af labes: en Plet el. Smudsplet; df. „alleg.": labeculam aspergere alicui, Cic. Vatin. 17.

lăbĕfăcio, fēci, factum, 3, v. a., pass. lăbĕfīo, factus sum, [labo]; I) „egenl.: bringer til at vakle el. ryſte; - ∾ dentes alicui, Ter. Ad. 2, 2, 36; labefacta pars muri, Caes.; cf. Tac. Ann. 1, 75; - navnl. ogſ. ryſter for at udrive el. losrive; ∾ (hastile), Ovid. Met. 3, 69; cf. id. Pont. 3, 8, 6; — B) „beſ." ogſ.; a) ſætter i ryſtende Bevægelſe, tumler, odl.; - membra voluptatis vi labefacta, Lucr. 4, 1108; cf. Virg. Aen. 8, 391; men id. Ge. 2, 264: jugera labefacta movens, (i. e. labefaciendo movens); — b) ryſter, d. e. angriber el. ſvækker; ∾ ceteros contagione (om den Syge), Colum.; cf. Tac. Hist. 3, 93; - ogſ. om Ting: ignes labefacti aëre multo, Lucr. 5, 652; nix labefacta, (der tøer), Senec.; — II) „fig."; A) „overf."; a) bringer til at vakle, gior uſikker; - haec ··· jam labefacta, (den ryſtede Stat), Pseud. Cic. d. Har. resp. 27; ligel. prope labefacta jam fide, Suet. Vesp. 4, (da hans Credit næſten var tilintetgiort); — b) ſtyrter i Fordærvelſe, gior ulykkelig, - hunc labefecit ··· Macronis odium, Tac. Ann. 6, 29; cf. Cic. d. Senect. 6; — B) „ment.": ryſter el. forleder, bringer paa Afveie; - quem nulla umquam vis ··· labefecit, Cic. Sest. 57; ∾ primores classiariorum, (forføre til Frafald), Tac. Ann. 15, 51; - men m. græſk Conſtruction: magnoque animum labefactus amore, Virg. Aen. 4, 395.

lăbĕfactātĭo, onis, f.: Ryſtelſe; ∾ dentium, Plin. 23, 27; - df. „overf.": Forſtyrrelſe el. Forvirring (i Staten), Quintil. 8, 4, 14; af — lăbĕfacto, avi, atum, 1, v. a., intens. af labefacio; I) „egenl.": bringer til at vakle el. ryſte, brækker los derpaa; - ∾ signum vectibus, Cic. Verr. 4, 43; cf. Suet. Ner. 38; — II) „fig."; A) „overf.": beſkadiger, fordærver; - ∾ onus ventris, (fordrive Livsfrugten), Ovid. Am. 2, 13, in.; ∾ colla boum, (ſaare), Colum.; — B) „ment.": ryſter el. ſvækker, aliquem, (nogens Anſeelſe), Cic. Fam. 12, 25, ligel. dignitatem alicujus, id. Rab. Post. 16; - ogſ. fordærver el. forſtyrrer, rem publicam, id. Fin. 1, 13; men ∾ ea, quae dicta sunt, (ſvække el. giendrive), id. Acad. 2, 12; haud absistens spe labefactandae fidei, (ikke afladende fra Haabet, at bringe dem til Frafald), Liv. 24, 20. — labefactus, 3: partic. af labefacio. — labefio, factus sum: pass. til labefacio.

lăbellum, i, n., dem. af labrum: liden Læbe; - Platoni apes in labellis consedisse, vid. Cic. Div. 1, 36; cf. Virg. Ecl. 2, 34; - ogſ. kelende: meum labellum! Plaut.; — II) „overf." o. ifølge etſlags Lighed: læbeformet Trug el. Kar; - ∾ fictile, Colum.; df. „poet." f. balneum, Catull. 55, 4, inc.; — not.: ogſ. anføres labellum, ſom etſlags Gravornament, Cic. Leg. 2, 26.

1. lăbĕo, ōnis, m., [labium]: med ſtore Læber, Arnob.; cf. Plin. 11, 60; df. — II) Labeo, onis, m.: romerſk Tilnavn, hvoraf mærkes: den ſtore Retslærde, Antistius Labeo, paa K. Auguſtus's Tid; vid. Gell. 13, 10, o. Dig. — Lăbĕrĭus, a: romerſk Slægts- o. Perſonsnavn, hvoraf mærkes: D. Laberius, Mimedigter paa Cæſars Tid; vid. Suet. Caes. 39, beſ. Hor. Sat. 1, 10, 6 o. 8; — df. Lăbĕrĭānus, 3, versus, Senec. d. Ir. 2, 11.

lābes, is, f., [1. labor]; I) „alm.": Fald, Indſtyrtning; A) „egenl."; ∾ agri, Cic. Div. 1, 23, terrae, Liv. 42, 15: Jordens Indſtyrtning, Jordfald; - ogſ. in pl.; ut labes factae sint etc., Cic. l. c. 35; labem dare, (ſtyrte ſammen), Lucr. 2, 1146; — B) „fig."; 1) „overf.": Indbrud el. Indſtyrtning, Ulykke el. Fordærvelſe; - innocentiae labes et ruina, Cic. Flacc. 10; cf. Virg. Aen. 2, 97; men Plaut. Capt. 4, 3, 3, m. comiſk Pathos: quanta labes larido (veniet)? - ogſ. om et fordærveligt Menneſke: labes atque pestis provinciae (Verres), id. Verr. Act. 1, 1; - ogſ. Sygdom el. Peſt,

Gratian. Cyneg. 468; — II) „bes.": Plet, Smudsplet, odl.; A) „egenl."; - notam labemque etc., Hor. Ep. 2, 1, 235; sit ··· sine labe toga, Ovid.; victima labe carens, id.; men purum et sine labe salinum, Pers. 3, 25; men aliqua corporis labe insignis, Suet. Aug. 38; — B) „ment." o. „ethisk": Skamplet, Skændsel; - est hujus seculi labes quaedam et macula, virtuti invidere, Cic. Balb. 6; labem integris inferre, id. Coel. 18; Mores labe carent, Ovid.; vita sine labe peracta, id.; - animi labes: Sielens Urenhed, Cic. Leg. 2, 10; cf. Virg. Aen. 6, 745; - ogs. in pl.; quas conscientiae labes etc.? Cic. Off. 3, 21; — b) „metonym." (el. abstr. pr. concreto): skændigt el. ryggesløst Menneske; vid. Cic. Sest. 8 o. 11; — not.: abl. labi f. labe, Lucr. 5, 928.

lăbĭa, ae, f., ligesom labea, Biform af labium: Læbe, Appul. — 1. Lăbĭci, (Lav.), orum, m., Liv., Cic., o. Lăbĭcum, i, n., Sil.: By i Latium, imellem Tusculum og Præneste; — B) df. 1) Lăbĭci, orum, m.: Indbyggerne deraf, Virg. Aen. 7, 796; — 2) Lăbĭcānus, (Lav.), 3: labicansk, ager, Liv., via, id.; — bb) df. subst.; a) Labicanum, i, n.: det Labicanske, Cic. Parad. 6, 3; - ogs. et Landgods i denne Egn, Suet.; — b) Lăbĭcāni, (Lav.), orum: Indvaanerne i det Labicanske, Liv. 4, 45. — lăbĭdus, 3, [1.labor]: til at falde el. glide paa, iter, Vitruv. 6 prooem.

Lăbĭēnus, i, m.: en af Cæsars Generaler el. Legater i Gallien; - under Borgerkrigen gik han over til Pompejus; vid. Caes. B. C. 3, 13, oftere; — B) df. Lăbĭēnĭānus, 3, milites, Auct. B. Afr. 29. — lăbĭlis, e, [1.labor]: hvori man let glider, limus, Ammian.; — II) „overf.": som let forfalder, forgængelig, Arnob. — *lăbĭo, onis, m.: = flgd., Verr. Fl. ap. Charis.; o. — lăbĭōsus, 3: med store Læber, Lucr. 4, 1162; af — lăbĭum, i, n., (oftere labrum), [besl. m. λαβεῖν, i. e. capere]: Læbe; - labiis demissis, Terent. Eun. 2, 3, 41; labiorum fissurae, Plin.

lăbo, avi, 1, v. n.; [oprdl. Stamordet til 1.labor]; 1) „egenl.": at vakle, ville til at falde, staae usikker, odl.; - signum illud nulla parte lababat, quum etc., Cic. Verr. 4, 43; labantes dentes, (som sidde løse), Plin., juncturae, Virg. Aen. 2, 492; cf. Ovid. Met. 2, 163; men labantque pedes, (rave el. snuble), id.; men littera labat, id. Her. 10, 140; — II) „fig."; A) „overf.": at vakle, at staae paa slette Fødder, at være el. komme i Forfald; - labante causa decemvirorum, Liv. 3, 60; cf. Tac. Hist. 2, 86; men non labasse sermone, Plin. 24, 28; labat memoria, (bliver svag), Liv. 5, 18; comisk er Plaut. Stich. 4, 1, 16: si res lassa labat, (ere Sagerne i Forfald); — B) „ment.": at vakle i Tænkemaade el. Troskab, at være ubestandig el. upaalidelig el. foranderlig; - vid. Liv. 22, 61; ligel. labare fidem sociorum, id.; men labare meum consilium, (at jeg er tvivlraadig), Cic. Att. 8, 14; cf. Hor. Od. 3, 5, 45.

1. lābor, lapsus sum, labi, v. dep. n.; I) „egenl."; A) „alm.": at falde el. glide ned derfra, bes. umærkeligen; - incitata semel proclivi labuntur, Cic. Tusc. 4, 18; demissum lapsi per funem, (som glide ned derad), Virg. Aen. 2, 262; cf. id. 11, 588; men labitur ex oculis gutta, Ovid.; cf. Hor. Od. 1, 13, 7; men lapsuram subire domum, (gaae ind deri), Ovid. Ib. 513; cf. Hor. Od. 3, 6, 3; - lapsa cadunt folia, Virg.; somno lapsi ocelli, Prop.; men labentes genae, (indfaldne), Suet. Aug. 99; labentibus super corpus armis, Liv. 2, 20; lapsus pede, (snublende), Hor. Sat. 2, 8, 72; cf. Cic. Vatin. 3; — B) „bes.": ligesom at falde el. komme derhen, (neml. ub. Bibegr.: nedad), at bevæge sig i en Retning; - quia continuo laberentur et fluerent omnia, Cic. Acad. 1, 8; - ignis lapsus in porticus, (som har udbredt sig dertil), Tac. Hist. 3, 71; - oftest „poet."; labi per aequor rate, Ovid. Her. 10, 65; cf. Virg. Aen. 8, 91; - navnl. ogs. om Slangens Bevægelser, ibd. 7, 374; men somnus labitur per artus, Ovid. Met. 11, 631; — II) „fig."; A) „overf."; a) „alm.": at falde el. synke ned, at geraade i Forfald, at gaae til Grunde; - labentem et prope cadentem rem publicam fulcire, Cic. Phil. 2, 21; cf. id. Rab. Post. 16; men ut mores magis magisque lapsi sint, (ere forfaldne), Liv. praef.; men labi spiritum, (at Aandedraget aftog), Tac. Ann. 6, 50; - df. lapsus, 3: ødelagt, ulykkelig; Regia ··· res est, succurrere lapsis, Ovid. Pont. 2, 9, 11; cf. Prop. 1, 1, 25, o. Virg. Ge. 4, 249; — b) „bes.": at gaae el. ile hen el. bort; navnl. om Tiden: at hensvinde umærkeligen; - Labitur occulte fallitque volubilis aetas, Ovid. Am. 1, 8, 49; cf. id. Trist. 4, 6, 17; - ogs. at slippe bort, at undløbe; lapsus custodiā, Tac., e manibus, Curt.; - ogs. om Begreber; forte lapsa vox, (undsluppen), Tac. Ann. 11, 31; men labi pectore, (blive glemt), Virg. Ecl. 1, 64; cf. Cic. N. D. 2, 57; - endel. ∾ in somnum, Petron., somno, Prop., (falde i Søvn); — B) „ment." o. „ethisk"; a) „alm.": henfalder el. forfalder deri; - ∾ ad opinionem, Cic. Acad. 2, 45; ∾ eo, ut etc., ibd.; labi ad illos, qui etc., id. Att. 4, 5; - labi in adulationem, Tac., in vitium, Hor.; - lapsus mente, (afsindig), Cels.; — b) „bes.": tager Feil, feiler, propter imprudentiam, Caes., errore communi, Cic. Dejot. 3; men ∾ consilio, (tage en urigtig Beslutning), id. Agr. 2, 3; cf. Liv. 9, 12: inter consilia media lapsi; ∾ a vera ratione, Lucr.; ogs. absol.: labi, errare, etc., Cic. Off. 1, 6; cf. id. Fam. 2, 7: numquam labēre, si te audies.

2. lăbor, (forældr. ogs. labos), oris, m.; I) „egenl."; A) som Handling: Møie, Anstrængelse; - labor est functio quaedam vel animi vel corporis, gravioris operis et muneris, etc., Cic. Tusc. 2, 15; cf. id. Coel. 17; laborem sibi sumere et alteri imponere, id. Mur. 18; laborem insumere in rem, Cic., in arte, id. d. Or. 1, 55; ∾ impendere ad incertum casum, id. Verr. 3, 98, men rei alicui, Virg. Ge. 2, 61; - res est laboris magni, Cic. d. Or. 1, 55; ligel. labor est, c. inf., Plin.; esse in labore, (at arbeide: om Bierne), id.; - laborem adire, Virg., obire, Liv., subire, suscipere, capere, Cic., (overtage); - ex labore se reficere, Caes.; - si discendi labor est, (f. discere), id. Off. 3, 2; sine ullo labore, Plin.; — B) som Frembringelse: Arbeide el. Gierning, bes. „poet."; - terras hominumque labores Despicit, Ovid. Met. 2, 401; cf. Virg. Aen. 2, 306, o. id. Ge. 1, 325; - ogs. Bedrift; labores belli, id. Aen. 11, 126; - navnl. ogs. Kunstens Arbeider, ibd. 1, 455; hvs. ogs. om Labyrinthen, ibd. 6, 26; - ligel. i Prosa: møisommelig Gierning; labor belli, (Krigsstrabadser), Cic. Fam. 7, 8; cf. id. Manil. 14, o. Caes. B. G. 5, 11; — II) „fig."; A) „alm.": Nød, Møie, Vanskelighed; - tantum laborem capere ob talem filium, Ter. Andr. 5, 2, 9; cf. Nep. Hann. 13, ogs. Virg. Aen. 2, 11, o. ibd. 5, 617; ligel. mox et frumentis labor additus, id. Ge. 1, 150; - ogs. Arbeidsomhed el. Driftighed, odl.; labor in negotio, Cic. Manil. 11; cf. id. d. Or. 1, 61; - men „poet.": labores lunae, Virg. Ge. 2, 478, solis, id. Aen. 1, 742, (Sol- og Maaneformørkelse); — B) „bes." ogs.; a) Sygdom, navnl. Biernes, Colum.; ∾ nervorum, (Nervesvaghed), Vitruv.; — b) Vægt, Tyngde; df. om Stene: laborem tolerare, Plin., sustinere, Vitruv., bære Vægten; — c) labores uteri, (f. filii el. Born), Claudian.; — III) ogs. findes Labor som Person i Underverdenen, Virg. Aen. 6, 27.

*lăbōrātĭo, onis, f.: stor Anstrængelse; in pl., Fronto; o. — lăbōrātor, oris, m.: en Arbeider, August.; — [laboro]. — lăbōrātus, 3: partic. o. adj. af laboro. — Lăboriae, f. und. Laborinus. — lăbōrĭfer, a, um, [labor, fero]: som udholder

Arbeide el. Anstrængelse, Hercules, Ovid. Met. 9, 285, juvencus, ibd. 15, 129. — Lăbōrīnus, 3, campus, el. ∾ campi, ogs. Laboriae, arum, f.: Egn i Campanien, ved Capua og Nola, Grækernes campus Phlegraeus; (nod. Terra di Lavoro); vid. Plin. 3, 9, o. 17, 3, ogs. id. 18, 29.

lăbōrĭōse, adv.: med Arbeide og Anstrængelse, besværligen, møisommeligen; – ∾ est mihi, vid. Catull. 38, 2; – compar., ∾ docere, Cic. R. Com. 11; superl., ∾ accusare, id. Verr. Act. 1, 21; af — lăbōrĭōsus, 3, [2.labor]; I) „egenl.": fuld af Arbeide, møisommelig, besværlig; – ∾ deambulatio, Ter. Heaut. 4, 6, 3; – compar., nihil erit iis ··· laboriosius molestiusque provincia, Cic. Leg. 3, 8; cf. Nep. Att. 12; superl., operum omnium longe maximum laboriosissimumque, Liv. 5, 19; — II) „fig.": overvældet af Arbeide og Møie; – vos laboriosos existimet, quibus etc., Cic. Coel. 1; quid enim nobis duobus laboriosius? id. Mil. 2; cf. Hor. Epod. 17, 16; – ogs. som lider af Legemssmerter, Cic. Phil. 11, 4; — B) arbeidsom; – industrios homines ··· (nos appellamus) laboriosos, id. Tusc. 2, 15; cf. Nep. Timoth. 1.

lăbōro, avi, atum, 1, v. n. o. a., [2.labor]; I) neutr.; A) „egenl.": arbeider, anstrænger mig; (Marius) cum aestu magno ducebat agmen, laborabat, vid. Cic. Tusc. 2, 15, (hvor laborare opp. dolere); cf. id. Phil. 5, 6; men sese sibi ··· serere, impendere, laborare, id. Verr. 3, 52; — B) „fig."; 1) lider ilde, plages el. besværes; – te laborare (sc. morbo: at du er syg), Cic. Att. 7, 2; ∾ ex intestino, (lide af Dysenteri), id., ex pedibus, (have Podagra), id.; men ∾ e dolore, Ter. Ad. 1, 5, 38; ∾ utero, Hor. Od. 3, 22, 2, (have Fødselssmerter); ∾ frigore, Colum., a frigore, Plin., fame, id.; – ∾ re frumentaria, (være slet forsynet dermed), Caes.; ∾ ex aere alieno, (være trykket af Gjeld), id.; – ogs. absol.: laborantes, Quintil. 4, 1, 11, (som ere anklagede for Retten); – navnl. i Krigssproget: at være i Nød el. Fare; quos laborantes etc., Caes. B. G. 4, 26; – ogs. pass. impers.: maxime ··· laboratur etc., ibd. 7, 85, (haardest er Kampen der); ligel. om Krigsskibe, id. B. C. 2, 6; – ds. „poet." om Træer (i Storm), vid. Hor. Od. 2, 9, 7, o. ibd. 1, 9, 3; ligel. om en Maaneformørkelse, Prop. 2, 25, 52, s. und. 2.labor; – endel. om Begreber: veritatem laborare nimis saepe ··· exstingui numquam, Liv. 22, 39; men nullo in motu laborare, Cic. N. D. 2, 60, (om Fingerbevægelser: aldrig at have Vanskelighed); — B) „ment."; a) gjør mig Umage derfor, m. flgd. ut el. ne, ogs. m. in el. de etc., ogs. c. inf.; – animo laborabat, ut etc., Cic. Verr. 3, 57; ∾ in re aliqua, Cic. N. D. 3, 24, de re aliqua, id. Caecin., pro salute, id., in famam, Senec., circa memoriam, Quintil.; – quem perspexisse laborant, Hor. A. P. 431; cf. id. Od. 2, 3, 11, o. Nep. Pelop. 3; — b) er bekymret derfor, sørger derover; – te laborare malis alienis, Cic. Fam. 4, 3; nihil laboro, nisi ut salvus sis, ibd. 16, 20; de se nihil laborat, id. Phil. 8, 9; — c) lider deraf el. derunder, er Offer derfor; – ∾ ex invidia, Cic.; ∾ odio apud hostes, contemptu inter socios, Liv. 6, 2; cf. id. 34, 4, o. Hor. Sat. 1, 4, 26; men laborantes in uno etc., (som ere forelskede i den samme Ulykkes), id. Od. 1, 17, 19; — II) act.: forarbeider el. bearbeider; tilveiebringer ved Arbeide; – ∾ castrensia pensa, Prop. 4, 3, 33; cf. Hor. Epod. 5, 60; ∾ frumenta ceterosque fructus patientius, quam etc., Tac. Germ. 45; – ds. pass.: quae a me ipso laborata proferri viderentur, Cic. Coel. 22; cf. Quintil. 12, 6, 5; arte laboratae vestes, Virg. Aen. 1, 644; laborati libri, Martial. 4, 33; — III) partic. lăbōrātus, 3, sjld. ogs. som adj.: møisommelig, vita, Stat., aevum, Val. Fl.; – compar., ∾ continentia, (som koster mere Umage), Tertull.

lăbos, ōris, m.: ældre Form af 2.labor, Sall., Virg., vid. Quintil. 1, 4, 13; ds. — lăbōsus, 3, forel. s. laboriosus: møisommelig; ∾ iter, Lucil. ap. Non.

Labradeus, (trisyll.), o. Labrandeus, ei o. eos, m.: Epithet til Juppiter; efter Byen Labranda i Carien, hvor han havde et Tempel, Plin. 32, 7, Lactant. — Labro, onis, f.: Havn i Etrurien, (hvor nu Livorno), Cic. Qu. Fr. 2, 6. — labros, (-us), i, m., λάβρος, (i. e. vorax): Navnet paa en Fisk, Plin. 32, 54; — not.: ogs. Navnet paa en Hund, Ovid. — lăbrōsus, 3: med læbeformet Rand, ferramentum, Cels.; af — 1. lăbrum, i, n., [lambo]: Læbe; – barba in superiore labro, Plin.; labra movet etc., Hor. Ep. 1, 16, 60; cf. Cic. Div. 2, 31; – „alleg." er Udtrykket: primis el. primoribus labris gustasse el. attigisse, (alene overfladisk at have lært noget), Cic. N. D. 1, 8, oftere; — II) „overf." ifølge etslags Lighed; A) Rand el. Kant; – cornua (Drikkehornene) ab labris argento circumcludunt, Caes. B. G. 6, 28; labra fossae, ibd. 7, 72; in labris fontis, Plin.; — b) „poet." ogs.: en Grav el. Grøft med en Dam, Auson.; — c) ∾ Venerium, Plin., Veneris, Ser Samm.: en ved Floder voxende Plante. — 2. labrum, i, n., [lavo]: Kar el. Bækken el. Kiedel, navnl. til Badning; – labrum si in balneo non est, Cic. Fam. 14, 20; cf. Plin. Ep. 5, 6, o. Virg. Aen. 12, 417; – „poet." ogs. Labra Dianae, Ovid. Fast. 4, 761, (Sted hvor hun bader sig); – ligel. „poet.": Kar i Vinpressen; spumat plenis vindemia labris, Virg. Ge. 2, 6.

lăbrus, i, m., s. und. labros. — lăbrusca vitis, Plin. 12, 28, ogs. absol.: labrusca, (sc. vitis), Virg. Ecl. 5, 7: etslags vild Ranke, (vitis labrusca L.); – uva labrusca, Colum., ogs. absol. labruscum, i, n., Virg. Ecl. 52: Druen el. Frugten af den vilde Ranke. — lăbundus, 3, [1.labor]: faldende; unda sub undis labunda sonit, Attius ap. Non. — lăburnum, i, n.: bredbladet Bønnetræ; (cytisus laburnum L.); vid. Plin. 16, 31.

lăbўrinthēus, 3, flexus (pl.), Catull.; o. — lăbўrinthĭcus, 3, viae, Sidon.: labyrinthisk; af — labўrinthus, i, m., λαβύρινθος: en Labyrinth, d. e. Sted el. Bygning med forviklede Gange el. Veie; – om den ægyptiske Labyrinth ved Heliopolis, vid. Plin. 36, 19, o. Mela 1, 9; – om en Efterligning deraf paa Creta, vid. Plin. l. c., ogs. Ovid. Met. 8, 159, o. Virg. Aen. 5, 588; – ogs. om en tredie Labyrinth paa Lemnos, ogs. om en fierde i Etrurien, fortæller Plin. l. c.

lac, gen. lactis, n., γάλα, gen. γάλακτος: Melk; – ∾ bubulum el. vaccinum, Komelk, Plin.; ∾ humanum, id., muliebre, Cels.; lac dare alicui, (give Die), Ovid.; cum lacte nutricis errorem suxisse, Cic. Tusc. 3, 1; ∾ recens, Ovid., novum, Virg., (nymalket); lacte atque pecore vivere, (af Melke- og Kiødspiser), Caes. B G. 4, 1; – ogs. til Offringer brugtes Melk; vid. Virg. Ecl. 5, 67, o. Hor. Ep. 2, 1, 143; cf. Plin. praef.; – ordsprogsvis siges: lac gallinaceum (ὀρνίθων γάλα) om en Sieldenhed, ibd., Petron.; — II) ds. „overf." ifølge etslags Lighed; A) lac herbarum, Planternes melkeagtige Saft; – vid. Ovid. Met. 11, 606; ∾ caprifici, Cels.; ∾ ficulneum, Colum.; — b) ds. sammenlignende el. „alleg.": satiari velut quodam jucundiore disciplinae lacte, Quintil. 2, 4, 5; — B) Melkefarve; cetera lactis erant, (forresten var den melkehvid), Ovid. A. A. 1, 290; — not. a: ogs. som masc.; aeque unum lactem biberunt, Petron.; cf. Plaut. Bacch. 5, 2, 16; — not. b: nomin. lacte f. lac, id. Men. 5, 9, 30; ligel. lacte ··· hoc vocatur, Plin. 15, 16; — not. c: lactes, s. und. lactis.

Lăcaena, ae, f., Λάκαινα, fem. adj.: spartansk el. laconisk; – ∾ virgines, Virg. Ge. 2, 487; — b) ogs.

subst.: Spartanerinde, Cic. Tusc. 1, 42; ligel. f. Helena, Virg. Aen. 2, 601, f. Leda. Martial. 9, 106. — lacca, ae, f.; I) Saar paa Lastdyrets Skinneben, Veget.; — II) Navnet paa en forresten ubekiendt Plante, Appul. — Lăcĕdaemon, ŏnis, f., Λακεδαίμων: By paa Peloponnesus, sædv. Sparta; acc. Lacedaemona (mitiere), Nep. Lys. 3; – bebor af sine strænge Sæder: severa, Cic. Leg. 3, 15, patiens, Hor. Od. 1, 7, 10; — not.: abl. (loc.): Lacedaemoni, f. Lacedaemone, Nep. praef.; — B) df. 1) Lacedaemones, um, m.: Lacedæmonerne, Mamert. Pan. ad Maxim. 9; — 2) Lacedaemonius, 3: lacedæmonisk el. spartansk; ∾ marmor, vid. Plin. 36, 11; ∾ orbis, (rimel. Skive el. Bord deraf), Juvenal. 11, 173; ∾ Tarentum, Hor. Od. 3, 5, 56, Ovid., (der er anlagt af Lacedæmonier); ∾ Galesus, (Flod ved Tarenten), Martial. 2, 43; — b) df. subst. Lacedaemonius, i, Nep. Paus. 1; pl. Lacedaemonii, orum, id. Con. 4, oftere.

lăcer, a, um, [rimel. besl. m. λακεῖν: at revne]; I) fonderreven, sondersliſt, corpus, Liv. 1, 28, vestis, Tac.; ogs. sonderbrudt, currus, Ovid., puppis, id.; – ogs. lemlæstet, „poet." c. acc. graec.; caput lacerum cornu, Ovid. Met. 9, 97; cf. Virg. Aen. 6, 495; — B) „overf."; ∾ gentilitates, Plin. Pan. 39; ∾ domus, Senec. Thyest.; — II) ligesom act.: sonderrivende; – lacero divellere morsu, Ovid. Met. 8, 878. — *lăcĕrābĭlis, e: som let sonderrives, d. e. skrøbelig, corpus, Auson.; — lăcĕrātio, onis, f.: Sonderriven, corporis, Cic.: ogs. in pl.: ∾ genarum, (i Sorg), id. Tusc. 3, 26; o. — lăcĕrātor, oris, m.: som sonderriver, Augustin.; — fem. lăcĕrātrix, icis, cutis scabies, Macer; — [lacero].

lăcerna, ae, f.: tyk ulden Kappe imod Regn og Kulde, navnl. til Brug paa Reiser el. i Krigen; vid. Cic. Phil. 2, 30, o. Suet. Aug. 46; – rimel. ogs. undert. Frak el. Surtout; vid. Suet. Claud. 6. (hvor lacernae under Skuespillet aflægges, for at vise Prindsen Opmærksomhed; – til dens Brug i Krigen el. i Leiren viser Ovid. Fast. 2, 745, o. Prop. 4, 3, 18; – fildt. nævnes ogs. lacernae Tyriae el. purpureae el. coccineae, ogs. auratae (guldvirkede), Juvenal., Martial.; df. — lăcernātus, 3: som er ifort en lacerna el. Regnkappe, Vell. 2, 80; men ∾ amica, Juvenal. 1, 62, (rimel. om en Yndling af Nero). — lăcernŭla, ae, f., dem. af lacerna, Arnob.

lăcĕro, avi, atum, 1, v. a., [lacer]; I) „egenl.": sonderriver el. sondersliber, ora, comas, vestem, Ovid. Met. 11, 726; ∾ verbere terga, id.; cf. Liv. 3, 58; men ∾ ferro ··· Cornua monstri, Hor. Od. 3, 27, 46; morsu canis laceratus, Phaedr.; – Neptunus navem laceravit Ulyssis, (adsplittede det), Ovid. Pont. 3, 6, 19; men ∾ opsonium, Petron., (tage el. skære Maden i Stykker); — II) „fig."; A) „overf.": adsplitter, ødelægger, fordærver; – ∾ rem suam, (tilsætte), Plin.; cf. Cic. Quint. 15: ad reliquias vitae ejus lacerandas etc., (for at adsplitte Resten af hans Livsmidler el. Underholdning); — B) „ment."; a) mishandler, forstyrrer, plager; – meus me moeror quotidianus lacerat et conficit, Cic. Att. 3, 8; ∾ patriam omni scelere, id. Off. 1, 17; — b) mishandler el. nedværdiger med onde Ord, udskælder; – ∾ aliquem verborum contumeliis, Cic., probris, Liv.; (obtrectatio invidiaque) ··· solet lacerare plerosque, Cic. Brut. 42, crebro vulgi sermone laceratur, tamquam etc., Tac. Ann. 15, 73.

lăcerta, ae, f.: Ogle, Firben; vid. Plin. 8, 60; ∾ virides, Hor. Od. 1, 23, 6; – ordsprogsviis findes Juvenal. 3, 231: Unius sese dominum fecisse lacertae, (af en Oglerede el. Myretue); – ogs. etslags Sofisk; f. und. lacertus. — lăcertōsus, 3, [lacertus, nr. II]: fuld af Muskler, kiødfuld; df. ogs. stærk, kraftfuld, equus, Varr.; pugnaces et lacertosi centuriones, Cic. Phil. 8, 9; cf. Ovid. Met. 11, 33.

lăcertus, i, m.; I) opr. som Dyr, ligesom lacerta; A) Ogle el. Firben, Plin. 8, 60; picti squalentia terga lacerti, Virg. Ge. 4, 13; — B) rimel. af Ligheden m. frgd.: etslags Sofisk; – ad captandos lacertos etc., Cic. Att. 2, 6 (Orell.); brugtes til Nedsaltning, Colum.; – ogs. lacerta, ae, f., Dig.; ogs. lacertum, i, n., Attius ap. Non.; — II) af Musklernes Lighed m. frgd. nr. I o. 2, (cf. musculus af μῦς), beder lacertus: A) „egenl.": den muskelfulde Deel af Armen, navnl. Overarmen, (opp. brachium: Forarmen); – vid. Ovid. Met. 14, 303: subjecta lacertis Brachia; f. ogs. ibd. 1, 500; ligel. „poet.": o lacertorum tori, Cic. Tusc. 2, 9, e Sophocl.; cf. id. d. Senect. 9; — 2) df. ogs.; a) „bef." o. „poet.": den hele Arm, Armen; – lacertis colla innectere, Ovid. Met. 11, 240; lacertis amplecti el. cingere, (omarme), id.; lacerto excusso (telum torquere), Senec.; men adducto lacerto, Virg. Aen. 11, 561; — b) den muskelfulde Arm el. Armmusklerne; – athleta, cujus lacertos exercitatio expressit, Quintil. 8, 3, 10; – „poet." ogs. om Bierne: aptantque lacertos, Virg. Ge. 4, 74; ligel. „poet": ventos anteire lacerto, (ved at kaste med den stærke Arm), Sil. 16, 562; — B) „overf." el. „alleg." bruges lacerti, (ligesom vort: Muskler, Nerver, Sener), navnl. om Talens el. Foredragets Styrke; – in Lysia (oratore) sunt saepe lacerti, etc., Cic. Brut. 16; cf. id. d. Or. 1, 57; men Hor. Ep. 2, 2, 48: arma, Caesaris Augusti non responsura lacertis, (hans stærke Arm, hans Krigstapperhed).

lăcessītio, onis, f.: Angreb, Udfordring; in pl., Amm.; af — lacesso, ivi el. ii, itum, 3, v. a., intens. af lacio; I) „egenl.": slaaer larmende derimod, slaaer derpaa; – manibusque lacessunt Pectora plausa cavis, Virg. Aen. 12, 85; cf. Ovid. Trist. 5, 9, 30: pede ··· lacessit equus (fores carceris); men Virg. Aen. 7, 526: aeraque fulgent Sole lacessita; ∾ aures, visum, Lucr.; – men Hor. Ep. 2, 1, 250, „alleg.": cruento Dente lacessiti; — II) oftest „fig."; A) „overf."; a) angriber, anfalder, virum fortissimum ferro, Cic. Mil. 31, hostes proelio, Caes., bello, id.; ogs. absol.: quorum ··· alter lacessitus (sc. armis) etc., Cic. Manil. 2; men vindemia pluviis lacessita, Colum.; – pax lacessita, (forstyrret), Tac.; men Plin. Ep. 1, 5: ∾ aliquem capitaliter apud centumviros; men ∾ deos (sc. precibus: iøvrigen at anraabe dem), Hor. Od. 2, 18, 12; — b) udfordrer, aliquem ad pugnam, Liv. 2, 45; men Virg. Aen. 7, 165: cursuque ictuque lacessunt (sc. sese invicem); men ∾ aliquem cratere, Val. Fl., (i. e. invitare); ∾ aliquem sponsione, Cic. Pis. 23; — c) tager fat derpaa, d. e. forsøger el. prøver (tento), pelagus carinā, Hor. Od. 1, 35, 7; ligel. ∾ pugnam, Virg., ferrum (i. e. pugnam), id., bella ignota, id.; — B) ligel. „ment."; a) angriber, navnl. med krænkende Tale; – ultro me maledictis lacessisti, Cic. Phil. 2, 1; ligel. ∾ aliquem injuria, (fornærme, krænke), id., Caes.; jurgio, Liv., jocis petulantibus, Suet.; — b) udfordrer el. opfordrer, aliquem scripto, Cic. Fam. 12, 20; cf. id. Att. 1, 13; men id. Fam. 3, 8: hos ego sermones ··· lacessivi numquam, (har aldrig fremkaldt el. foranlediget dem); — not.: lacessiri, f. lacessi, Colum. — Lacetāni, orum, m.: Folk i Hisp. Tarrac., Liv. 21, 60; — Lacetānia, ae, f.: deres Land, id., Plin.

lăchănizo, (-isso), are, v. n., [λάχανον, i. e. olus], i Almuesproget, f. langueo: er svag el. slov, odl.; vid. Suet. Aug. 87. — Lăchĕsis, is, f., Λάχεσις: den af Parcerne, som spinder Menneskets Livstraad, Ovid. Trist. 5, 10, 45; dum superest Lachesi, quod torqueat, Juvenal. 3, 27.

Laciădes, ae, m.: Borger af Cantonen Lakias

(δῆμος Λακιάς) i Attika, Cic. Off. 2, 18. — 1. lăcĭnia, ae, f., λακίς; I) „alm.": Flig el. Stiod af et Klædebon; lacinia togae ··· detinere, Suet. Calig. 15; men (lacinia) abstergere sibi sudorem, Plaut.; — b) df. ordsprogsvis: lacinia obtinere, (med sterste Vanskelighed), Cic. d. Or. 3, 28, — B) sild. ogs. en Klædning, Appul.; — II) „bes."; a) afrevet Stykke Toi, Klud el. Klæde, odl.; - allium in laciniis colligatum, Plin. 19, 36; — b) en Afdeling af Hiorden; gregem in lacinias distribuere, Colum.; — c) Landstrimmel el. Landtunge, Plin. 5, 33; — d) endel. hos visse Dyr: en nedhængende Kiodddel el. Kiodlap; laciniae a cervice (caprae) binae dependentes, id. 8, 76. — 2. Lacinia Juno, s. und. Lacinium. — lăcĭnĭātim, adv., [1.lacinia]: delvis el. stykkevis, (dispergere), Appul., (opp. cuneatim stipare).

lăcĭnĭōse, adv.: s. und. flgd. — lăcĭnĭōsus, 3, [1.lacinia]: fuld af Flipper el. Kanter el. Indsnit, folia, Plin. 25, 21; — df. adv.: vena laciniose crispa, id. 16, 83; — II) „overf."; a) meget vidtloftig el. udsvævende, sermo, Tertull.; ogs. in superl., Hieronym.; — b) meget brydsom el. besværlig, vita, Tertull., imbecillitas, Appul.

Lăcĭnĭum, i, n., Plin. 3, 15, Liv. 24, 3: Forbierg i Nærheden af Croton med et berømt Junotempel; — B) df. Lacinius, 3: lacinisk, promontorium, Plin., litora, templa, Ovid. Met. 15, 13 o. 701; - „bes." benævnes deresfter Juno Lacinia, Liv. l. c., Cic. Div. 1, 24; ogs. diva Lacinia, Virg. Aen. 3, 552, (hvortil vid. Serv.). — lăcĭo, ĕre, v. a.: lokker; quae lacere in fraudem possent, Lucr. 4, 1200; cf. Fest. p. 117, (Müll.)

Lăco el. Lăcon, ōnis, m., Λάκων: Laconier el. Lacedæmonier el. Spartaner, Nep., Hor.; pl. Lacones, Spartanerne, Propert.; men ∾ Ledaei, Martial., pii, id., (Brødrene Castor og Pollux), hvorom ogs. sidus Laconum, (i. e. Gemini), id.; — b) fulvus Laco, Hor. Epod. 6, 5, (spartansk Jagthund); cf. Virg. Ge. 3, 405; — B) df. 1) Lăcōnĭcus, 3, Λακωνικός: laconisk, purpurae, Hor. Od. 2, 18, 7, clavis, (af laconisk Opfindelse), Plaut. Most. 2, 1, 57; Laconicum, m. o. ud. balneum, (Svededbad), vid. Vitruv. 5, 10, ogs. Cic. Att. 4, 10, bes. Colum. praef.; — bb) df. subst.; a) Lăcōnĭca, ae, f., (sc. terra), ogs. Laconice, es: Laconien el. det Landskab paa Peloponnesus, hvis Hovedstad var Sparta el. Lacedæmon, Plin. 9, 60, Nep., Vell.; — b) Laconicum, i, n., (sc. vestimentum), Plaut., (sc. balneum), s. ovenf.; — 2) Lăcōnĭus, 3: = frgd.; — b) df. subst. Laconia, ae, f., (sc. terra): = Laconica, Plin. 6, 39; — 3) Lăcōnis, ĭdis, fem. adj.; matre Laconide nati, Ovid. Met. 3, 223; — b) ogs. subst. Laconis, (sc. terra): = Laconica, Mela. — Laconia, Laconicus, etc.: s. und. Laco. — lacotomos, i, f., λακότομος: en ret Linie, som skærer Æqvator, Vitruv. 9, 8.

lăcrĭma, (lacryma, lacruma), ae, f., δάκρυ, δάκρυον, δάκρυμα, I) „egenl.": Taare; - cito arescit lacrima, praesertim in malis alienis, Cic. Part. or. 17; - oftest in pl.: Taarer el. Graad; - prae lacrimis loqui non posse, id. Mil. 38; dare lacrimas alicui, (begræde nogen), Ovid.; lacrimis confici, Cic.; in lacrimas effundi, Tac., ire, Virg., (briste i Graad); lacrimas effundere, Cic., emittere, Ovid., ciere, Virg., (udgyde el. fælde); multis cum lacrimis obsecrare, Caes.; lacrimis oculos suffusa nitentes, (acc. graec.), Virg. Aen. 1, 232; — II) „overf."; lacrimae arborum, Plin. 11, 5: den Fugtighed, som Træerne draabeviis udsvede; lacrima vitium, quae veluti gummi est, etc., id. 23, 3.

*lacrĭmābĭlis, e: begrædelig, til at græde over; Vixque tenet lacrimas (Invidia), quia nil lacrimabile cernit, Ovid. Met. 2, 796; - „poet." ogs.: som fremkalder Taarer, fuld af Taarer, gemitus, Virg., bellum, id.; — II) „overf.": taareagtig, destillatio, Arnob.; — df. adv. lacrĭmābĭlĭter: med Taarer, deprecari, Hieronym.; — lacrĭmābundus, 3: med el. under Taarer, grædende, Liv. 3, 46; o. — lacrĭmātĭo, onis, f.: at fælde Taarer; df. lacrimationes oculorum: rindende Dine, Plin. 23, praef.; lacrimationum salivae, id. 11, 53.

lacrĭmo, (-ymo, -umo), avi, atum, 1, v. n. (o. a.), [lacrima]; I) „egenl.": fælder Taarer, græder; - te, ut a me discesseris, lacrimasse, Cic. Att. 15, 27; - discunt lacrimare decenter, Ovid. A. A. 3, 291; lacrimandum est, non plorandum, Senec., s. und. ploro; — b) ogs. c. acc. comm.; quid igitur lacrimas, (hvorfor el. hvorover)? Ter.; cf. id. Eun. 5, 1, 13; - men som act.: ∾ casum alicujus, (begræde), Nep. Alcib. 6; hos. pass.: lacrimandus est, Stat.; — II) „overf." om Planter og Træer: at udsvede en Fugtighed; - lacrimantes calamos inseri non oportet, Plin.; — b) ogs. c. acc.; hos. Ovid. Fast. 1, 339, pass.: lacrimatas cortice myrrhas etc. — lacrĭmor, ari, v. dep. n.: = frgd., Cic. Verr. 5, 46, inc.

lacrĭmōse, adv.: med mange Taarer, dicere, Gell.; af — lacrĭmōsus, 3, [lacrima]; I) „egenl.": fuld af Taarer, oculi, (som let rinde), Plin. 19, 7; men „poet.": lacrimosaque vino Lumina (anūs), Ovid. Am. 1, 8. 111; ∾ voces, (klagende), Virg. Aen. 11, 274; — b) „bes." ogs. om Gienstande, som bringe Vand i Dinene; - saal. ∾ fumus, Hor. Sat. 1, 5, 80, o. Ovid. Met. 10, 6; ∾ odor caepis omnibus, Plin.; - ogs. til at græde over, sørgelig, jammerlig, bellum, Hor., Ovid., funera, Hor.; men ∾ carmen, (Sørgedigt), Ovid. Trist. 5, 1, 35; cf. Hor. Ep. 1, 1, 67; — II) „overf." om Væxterne: svedende; - si sunt lacrimosae (radices vitium), Plin. 11, 47. — lacrĭmŭla, ae, f., demin. af lacrima: liden Taare, Cic. Planc. 31, o. Ter. Eun. 1, 1, 26. — lacruma o. lacryma, m. Afledninger, s. und. lacrima.

lacta, ae, f.: en Art af Cassia, Plin. 12, 43. — lactānĕus, 3: melkeagtig, color, Theod. Prisc. — Lactantius, i, m.: christelig Forfatter i Beg. af d. fierde Aarh., (quasi quidam fluvius eloquentiae Tullianae), Hieronym. — *lactāris, e, capra, (som har Melk), Marc. Emp.; o. — lactārius, 3: som har Melk i sig, som giver Melk; ∾ boves, Malkekøer, Varr.; — B) „bes." ogs.; a) lavet el. tilberedet af el. med Melk; ∾ opus, Lamprid.; — b) som tilbereder Melkespiser, id.; — II) „overf."; ∾ herba: Melkeurt, Plin. 26, 39.

lacte, is: s. und. lac. — lactĕo, ĕre, v. n., [lac]; I) at die el. patte; men hæde. in partic.; - Romulus parvus atque lactens etc., (som Billede), Cic. Catil. 3, 8; - hostiae lactentes, id.; hos. absol.: rem divinam lactentibus facere (sc. hostiis el. animalibus), Liv. 37, 3; men viscera lactentia, (diende Born), Ovid. Fast. 6, 137; — II) at have Melk i sig; navnl. „overf." om Væxterne: at have melkeagtige Safter; - dum adhuc lactent (legumina), Colum.; lactens lactuca, Plin.; lactentia sata, Ovid., frumenta, Virg.; men lactens annus, Ovid. Met. 15, 201, (naar Planterne have deres Melkesaft); — b) ogs. subst. lactentia, ium, n.: Melkespiser, Cels. — lactĕŏlus, 3, demin. af lacteus: melkehvid, puellae, Catull. 55, 17, agni, Prudent.

lactes, ium, s. und. lactis. — lactesco, ere, v. n., inch. af lacteo; I) „alm.": at blive til Melk; quum etc., omnis fere cibus matrum lactescere incipit, Cic. N. D. 2, 51; — II) „bes.": at faae Melk i Brysterne el. i Yveret, Plin. 11, 96; — b) ogs. om Væxterne: at faae Melkesafter; sata cuncta lactescunt, id. 18, 69.

lactĕus, 3, [lac]; I) „egentl.": af el. med Melk, fuld af Melk; – ~ humor, (i. e. lac), Lucr., Ovid.; ~ ubera, Virg.; — b) ogs. som drikker el. dier Melk, Martial.; ~ verna, id.; — II) som ligner Melk; bs. sædv. „poet.": melkehvid el. melkefarvet, cervix, Virg., colla, id.; men ~ via, Ovid. Met. 1, 169, ogs. ~ circulus, Plin., (Melkeveien paa Himmelen); ogs. ~ orbis, (Grækernes γαλαξίας κύκλος), Cic. d. Rep. 6, 16.

lactĭcinium, i, n., [lac]: Melkespise, Apic. — lactĭcŏlor, oris, adj., [lac, color, oris, m.]: melkefarvet, spongia, Auson. — *lactilāgo, ĭnis, f.: = chamaedaphne, Appul.; — lactĭnĕus, 3: melkefarvet, d. e. hvid, cultus, Venant.; o. — lactis, is, f.: en Tarm; ~ agnina, Titin. ap. Prisc.; – sædv. in pl. lactes, ium: Tarmene, bes. de finere Dele deraf, (a Graeco γαλακτίδες dictae, Prisc.); men Plin. 11, 79: lactes in homine et ove ··· in ceteris hillae; – ogs. undert. Indvoldene; vid. Pers. 2, 31; – laxis lactibus, (med tomme Tarme), Plaut. Curc. 2, 3, 40; men som Ordsprog, id. Pseud. 1, 3, 85: alligare canem fugitivam agninis lactibus; – ogs. Melken hos Fiskene; lactes muraenarum, Suet. Vit. 13; — [lac]. — lactīto, are, v. n., intens. af 1. lacto: giver Die; cur uxor lactitet? Martial. 7, 101.

1. lacto, avi, atum, 1, v. n., [lac]; I) „alm.": at have Melk, at give Die; ubera lactantia, Ovid. Met. 6, 242; — II) „bes.": at die, at drikke Melk af Brystet; infans lactavit, Auson.; anni lactantes, (da Barnet endnu dier), id.; — not.: metae lactantes, (friskt Ost), Martial. 1, 44.

2. lacto, avi, atum, 1, v. a., intens. af lacio: lokker til mig for at skuffe el. føre bag Lyset, lokker, forfører, bedrager; (forel. Ord); – Sollicitando et pollicitando eorum animos lactas, Ter. Andr. 5, 4, 9; cf. id. ibd. 4, 1, 24; ~ aliquem dictis lenibus, Attius ap. Non.; men Plaut. Cist. 2, 1, 9: Ita me amor ··· lactat. — lactōris, (is), f., [lac]: etslags Plante med melkeagtig Saft, Plin. 24, 104.

lactūca, ae, f., [lac]: Lactuk, Havesalat; vid. Plin. 19, 38, ogs. Martial. 13, 13, o. Hor. Sat. 2, 4, 59; ~ sessilis, Plin., sedens, Martial., (en lavstammet Art deraf); men ~ marina, Cels., caprina, Plin., ogs. tithymalus, (en vild Art deraf); bs. — lactūcŭla, ae, f., demin.: liden el. ung Lactuk; lactuculae thyrsum pro potione sumere, Suet. Aug. 77. — Lacturcia, ae, f., i. e. dea lactescentium frumentorum, Augustin.; (al. deus Lacturnus). — Lacturnus, i, m., s. und. frgd.

lăcūna, ae, f., [lacus]; I) „egentl.": Fordybning, navnl. hvori Vandet samles; vid. Fest. p. 117 (Müll.); ogs. Grav el. Groft el. Hule; – „poet." ogs. Afgrund; vastasque lacunas (orci), Lucr. 1, 115; cf. Cic. Arat. 431; men magnas in aquae vastasque lacunas etc., Lucr. 6, 551; cf. Virg. Ge. 1, 117; bs. lucunae salsae, Lucr., Neptuniae, vid. Auct. ad Her. 4, 10, (i. e. mare); — B) ogs. „alm.": Fordybning, Hul, Revne, (pavimentorum, deri), Vitruv.; quum aratrum vomere lacunam facit, Varr.; – sint parvae utrimque lacunae, (Smilehuller), Ovid. A. A. 3, 283; — II) „overf.": Hul, d. e. Mangel el. Tab; – lacunam rei familiaris explere, Cic. Verr. 2, 55; ne qua lacuna sit in auro, etc., id. Att. 12, 6; men lignelsesvis: illa labes et quasi lacuna famae, Gell. 1, 3.

lăcūnar, āris, n., [af lacuna; neml. f. lacunare: med Fordybninger, sc. tectum el. opus]: et med Felter el. Fordybninger forsynet Loft, Vitruv. 7, 2; (s. ogs. und. laquear); – gladium e lacunari demitti, Cic. Tusc. 5, 21; cf. Hor. Od. 2, 18, 2; – som Ordsprog: spectare lacunar, Juvenal. 1, 56, (at være forstyrret el. adspredt); — B) lacunaria hede ogs. Felterne i Kransens (el. Kranslistens) nedre Flade, Vitruv. 4, 3; — not.: pl. gen. o. dat.: lacunariorum, lacunariis, id.

*lacūnārĭus, i, m., fossor: en Groftegraver, Jul. Firm.; — lăcūno, (avi), atum, 1, v. a.; I) „egentl.": fordyber; – lacunati tori (nucis pineae), Plin. 15, 9; — II) „overf.": pryder el. smykker ligesom med Tavl el. Felter; vid. Ovid. Met. 8, 561; o. — lăcūnōsus, 3: med Fordybninger; – figura, quae nihil (habet) eminens, nihil lacunosum, Cic. N. D. 2, 18; — II) sild. ogs.: fuld af Vandgraver, convallis, Appul.; ~ incilibus (via), id.; — [lacuna].

lăcus, us, m., [besl. m. λάκκος, i. e. fossa, puteus, oprdl. enhver Fordybning]; bs. I) „alm.": Fordybning med staaende Vand, (dog ogs. med Afløb og Tilløb); – quae illos Ennenses lacus lucosque colitis (deae)! Cic. Verr. 5, 72; ~ Averni, Lucr. 6, 747; ~ Albanus, vid. Liv. 5, 15 o. 16; – efter Varr. L. L. 4, 5, er lacus ··· lacuna magna, ubi aqua contineri potest, altf. Brønd el. Vandbeholdning el. Bassin, odl., hvoraf en stor Mængde fandtes i Rom; vid. Plin. 36, 24; – til dette sidste Slags hører Liv. 39, 44: lacus sternendos lapide locare, (om Censorerne); ligel. Hor. Sat. 1, 4, 37: a furno redeuntes ··· lacuque; — B) bs. ogs. „poet.": Vand, Kilde, Flod; – vid. Ovid. Met. 3, 476: reddita forma lacu (f. lacui); cf. Virg. Aen. 8, 74, ogs. ibd. 6, 134, (om Styx i Underverdenen); — II) „bes."; A) ethvert større Kar til flydende Sager; bs. navnl. Vandtrug, hvori gloende Jern afkøles og hærdes, Virg. Ge. 4, 17; ligel. Trug (el. Hule), hvori Kalken udlæskes, Vitruv. 7, 2; ligel. Kar, hvori Oliebærmen (amurca) optages, Colum.; — B) det Kar, hvori den presfede Vin flyder; vid. Ovid. Fast. 4, 888; ogs. ~ vinarius, Cato, Colum.; — bb) bs. ogs. a) „meton.": den Vin, som presses paa engang, el. som Pressekarret rummer, Plin. 18, 74; — b) sammenlignende o. „alleg." har Cic. Brut. 83: quasi de musto ac lacu fervidam orationem fugiendam; — C) Fordybning el. Giemmested til Bælgfrugter, Kornsorter, odl., Colum. 1, 6; – men ~ leonum, (hvori de forvares), Prudent.; — not.: lacus, f. lacunar, Lucil. ap. Serv. ad Virg. Aen. 1, 726: resultant aedesque, lacusque; – men ordsprogsvis: sicco vilior ··· lacu, Propert. 2, 11, 11.

lăcuscŭlus, i, m., demin. af frgd.; I) liden Sø el. Dam, Colum. 3, 8; — II) Fordybning el. Giemmested til Oliver, odl., id. 12, 50. — lacu.turris, is, m., [lacus], (sc. caulis): etslags Hovedkaal, Plin. 19, 41.

lāda, ae, f., ogs. lēdon, (-um), i, n., λῆδος: etslags Buskvært, hvoraf man samlede Gummien ladănum el. ledanum, λήδανον; – vid. Plin. 26, 30 o. 50; (cistus Creticus L.). — lādănum, i, n., s. und. frgd. — Lādas, ae, m.: en Alexand. d. St. tilhørende berømt Løber og Seierdvinder i Olympia, Auct. ad Her. 4, 3, Martial., Juvenal. — Lādon, ōnis, m.: Flod i Arcadien, Ovid. Met. 1, 702; efter Mythen Fader til Daphne; — not.: ogs. en af Actæons Hunde.

Laeca, ae, m.: romersk Tilnavn, Sall., Cic. — laedo, si, sum, 3, v. a.; I) „egentl.": slaaer el. støder heftigen derimod; – ~ naves ad saxa, Lucr. 5, 999; – bs. sædv.: støder, saarer, beskadiger, aliquem vulnere, Ovid.; laesus cuspide, ogs. a cuspide, id.; ogs. absol., laesus: saaret, (gladiator), Martial.; cf. Ovid. Rem. 615: Dum spectant oculi laesos, laeduntur et ipsi; – frondes laedit hiems, id.; herbas morsu laesere juvencae, id.; cf. Virg. Ge. 2, 220 o. 301, ogs. id. Aen. 7, 809; — II) „fig."; A) „overf.": at falde tung el. besværlig; – minus via laedet, (bliver mindre trættende), id. Ecl. 9, 64; men quae laedunt oculum, Hor. Ep. 1, 2, 38; cf. ibd. 1, 17, 8; men smaragdi sole laeduntur, (fordunkles deri), Plin.; grandine laesa Ceres, (nedslaaen), Ovid.; men silvae laesae, id. Met. 2, 408, (afbrændte); men Hor. Od. 3,

27, 60: zonā ··· Laedere collum, (i. e. elidere, frangere); — B) „ment."; a) bedrøver, nedslaaer; - tunc tua me infortunia laedent, Hor. A. P. 103; cf. Ovid. Pont. 3, 9, 25; - navnl. ogs.: krænker el. saarer med Ord, odl.; quum laesisset testis Pisonem, (havde vidnet imod ham), Cic. d. Or. 2, 70; cf. id. Caecin. 10; men ∾ tristi versu, Hor. Sat. 2, 1, 21; ogs. kan hidføres Ter. Ad. 5, 4, 10: nulli laedere os etc.; — b) fornærmer, krænker nogens Ret; - quod neque laedebat quemquam, etc., Nep. Att. 11; cf. Tac. Agr. 22; nulla laesus injuria, Cic. Verr. 3, 1; - ogs. bryder el. krænker en Forpligtelse el. et Pligtforhold; ∾ fidem, Cic. R. Am. 38; laesum foedus, Virg. Aen. 12, 496; laesa dignitas, Cic., pietas, Nep., religio, Tac., opinio, Quintil.

Laelius, Laelia: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf her mærkes; I) C. Laelius, Ven af Scipio Africanus d. yngre, i hvis Bedrifter han tog en vigtig Deel; vid. Liv. 30 (paa flere Steder); - efter dette Forhold bærer Cicero's Bog de Amicitia: Laelius; - ogs. hædredes han med Tilnavnet sophos el. sapiens, (den Vise), Cic.; cf. id. Fin. 2, 8, e Lucil.; hvorom ogs. Hor. Sat. 2, 1, 72: Mitis sapientia Laeli; — II) Laelia, Svigermoder af Taleren L. Crassus, vid. Cic. Brut. 58; — not.: Laelianus, 3, naves, Caes. B. C. 3, 100, (som commanderedes af en D. Lælius).

laena, ae, f., χλαῖνα: etslags Overklædning el. Kappe; findes som Embedsdragt for flamines, vid. Cic. Brut. 14; bares ogs. undert. af Fyrster og Konger, vid. Virg. Aen. 4, 262, (o. Serv. ibd.); men som Bordbragt, Pers. 1, 30; - endel. som almindelig Kappe el. Kavai, vid. Juvenal. 5, 130; navnl. imod Kulden, vid. Martial. 14, 136. — Laenas, atis, m.: Tilnavn in Gente Popilia. — laeŏtŏmos, i, f., λαιότομος: Chorden til et Segment el. Cirkelafsnit, Vitruv. 9, 7, (Schneid.).

Laërtes, (-ta), ae, m., Λαέρτης: Fader til Ulysses, Ovid. Her. 1; — B) df. 1) Laërtiădes, ae, m.: Søn af Laertes, (i. e. Ulysses), Hor., Ovid.; — 2) Laërtĭus, 3, heros, (i. e. Ulysses), Ovid. Trist. 5, 5, 3; ∾ regna, (i. e. Ithaca), Virg. Aen. 3, 272; — not.: Diogenes Laërtius, græsk Historiker i d. 3die chr. Aarh., var fra Laërte, en Sostad i Cilicien.

laesĭo, onis, f., [laedo]: Fornærmelse el. Krænkelse, Lactant.; — II) som rhetorisk Figur: Angreb paa Modparten, Cic. d. Or. 3, 53. — Laestrȳgon, ŏnis, m.; oftere in pl. Laestrȳgŏnes, Λαιστρυγόνες: oprdl. et Folk i Latium, i Egnen omkring Formiæ, derefter ogs. paa Sicilien; vare efter Mythen vilde og Menneskeædere; vid. Ovid. Met. 14, 233, o. Plin. 3, 9; - quis non Antiphaten Laestrygona devovet? Ovid. Pont. 2, 9, 41; cf. Juvenal. 15, 18, ogs. Sil. 14, 127; — B) df. Laestrȳgŏnĭus, 3; a) f. Formianus; ∾ domus, Ovid. Ib. 390, (i. e. Formiae); cf. Sil. 7, 176 o. 410; men Bacchus in Laestrygonia amphora, (i. e. vinum Formianum), Hor. Od. 3, 16, 34; — b) ∾ campi paa Sicilien, Plin. 3, 14. — laesūra, ae, f., [laedo]: Krænkelse, Tab; ∾ divitiarum, Tertull. — laesus, 3: partic. af laedo.

laeta, orum, etc.: f. und. 2.laetus. — *laetābĭlis, e: glædelig; - cui nihil ··· nimis laetabile etc., Cic. Tusc. 4, 17; cf. Ovid. Met. 9, 255; - compar., Mamert. Genethl. 18; — laetābundus, 3: meget glad el. fornøiet; - qui abunde laetus est, Gell. 11, 15; — laetāmen, inis, n., i Agerbruget: Markens Forbedring ved Giødsel; df. Giødsel el. Giødning, Plin. 18, 40; — laetanter, adv.: med Glæde, accipere, Lamprid. Comm. 3; o. — laetātĭo, onis, f.: overgiven Glæde, Caes. B. G. 5, 52; — [laeto].

laete, adv. af 1.laetus; I) „alm.": med Glæde, frydefuldt, fornøieligen; - laete atque insolenter ferre, m. acc. c. inf., Cic. Phil. 9, 3; laete aut severe dicere, (muntert el. alvorligen), Quintil.; - compar., neque quisquam ··· receptus est laetius, (quam Cicero), Vell. 2, 45; superl., ∾ gaudere, Gell. 3, 15; — II) „overf." om Værterne: frodigen, frugtbart; - seges laete virens, Plin.; laurus recisa laetius fruticat, id.

laeti, orum, o. laeticus, 3: f. und. 2.laetus. — *laetĭfĭcātĭo, onis, f.: at glæde el. fornøie, Arnob.; o. — laetĭfĭcator, oris, m.: som glæder el. fornøier, Tertull.; af — laetĭfĭco, avi, atum, 1, v. a., [laetificus]; I) „egenl." m. Personsobjecter: fryder, glæder, fornøier; - non illum gloria ··· laetificat, Lucan.; - df. pass.: at fryde sig, at være glad el. fornøiet, malo alterius, Plaut.; — not.: partic. laetificans, tis, ogs. som depon., f. laetus: fornøiet, glad; - Omnes hilaros, lubentes, laetificantes, faciam, ut fiant, Plaut. Pers. 5, 1, 8; — II) „overf." om Tingsobjecter; - sol ··· terram laetificat, (oplivér den), Cic. N. D. 2, 40; - df. navnl.: at frugtbargiøre el. giøde; Indus ··· agros laetificat et mitigat, ibd. 52; faba solum ··· laetificat stercoris vice, Plin.; laetificata seges, Sedul.

laetĭfĭcus, 3, [laetus, facio]: som fryder el. glæder, plausus, Stat.; laetifica referre alicui, (bringe godt Budskab), Senec. Troad.; — II) df. „overf." om Naturens Frembringelser: frydelig, herlig, velsignet; - laetificos ··· fetus submittere, Lucr. 1, 194; vites laetificae pampinis pubescere, Cic. Tusc. 1, 28, e poëta. — laetisco, ĕre, v. n. inch., [1.laetus], aliqua re: fryder mig derover, Sisenn. ap. Non.

laetĭtĭa, ae, f., [1.laetus]; I) „alm.": stor Glæde el. Fryd derover; - laetitia est opinio recens boni praesentis, etc., Cic. Tusc. 4, 7; laetitiā efferri, exsultare, affici, (hovere af Glæde), Cic.; laetitiam capere oculis, id. Att. 14, 14; laetitiam alicui dare, id., offerre, objicere, Ter.; ne me in laetitiam frustra conjicias, id. Heaut. 2, 3, 51; - tantam ex metu fecere laetitiam, ut etc., Liv. 4, 40; haec victoria tantae fuit Atticis laetitiae, ut etc., Nep. Timoth. 2; magna laetitia est nobis, quum etc., Sall. Jug. 109; recta et honesta ··· facere ipsa per se laetitiam, id est, voluptatem, Cic. Fin. 1, 7; - ogs. in pl.; repente vero incessi omnibus laetitiis, (om en overgiven Glæde), id. Fam. 2, 6; cf. id. Fin. 2, 4, e Caecil.: laetum esse omnibus laetitiis; — II) „fig.": hvad der opvækker el. medfører stor Glæde; df. A) „overf." om den ydre Natur: smukt Udseende, Skiønhed; - ∾ membrorum, Stat.; navnl. om Jorden og om Værterne: Frugtbarhed, Frodighed, Rigdom, odl.; - loci laetitia, (opp. exilitas), Colum.; ∾ trunci (in vite), id., pabuli, Justin.; — B) „bes." om Talen; laetitia et pulchritudo orationis, (Talens Rigdom el. Fylde og Skiønhed), Tac. Or. 20. — laetĭtūdo, inis, f., forel. Biform af frgd., Attius ap. Non.

laeto, avi, atum, 1, v. a., [1.laetus]; I) „egenl.", men alene forel.: fryder el. glæder, oculos specie optabili, Liv. Andr. ap. Non.; - df. pass. laetari: at fryde sig, f. und. laetor; — II) „overf." paa Agerdyrkningen, men alene efterel.: at frugtbargiøre, at giøde; in laetandis arboribus, Pallad.

laetor, atus sum, 1, v. dep. n., [oprdl. pass. af frgd.]; I) „egenl.": fryder mig el. glæder mig høiligen derover; - c. abl., el. m. de, el. m. in, el. m. acc. comm., el. m. acc. c. inf., „poet." ogs. c. gen.; - ∾ sperata alicujus dignitate, Cic. Fam. 2, 9; ∾ de communi omnium salute, id. Marcell. 11; men id. Phil. 11, 4: in hoc est semper laetatus, quod etc.; men id. Fam. 7, 1: illud laetor (derover), m. flgd. acc. c. inf.; ligel. quod toto pectore laetor, Ovid. Pont. 1, 8, 63; hyf. pass.: laetandum magis, quam dolendum casum tuum, Sall. Jug. 14; cf. Cic. Manil. 1; - quae perfecta esse ··· laetor, Cic. R. Am. 47; men

non laetatus sum, me etc., Virg. Aen. 6, 392, (det bekom mig ilde), (litotes); - nec veterum memini laetorve malorum, ibd. 11, 280, (hvor dog gen. kan henføres til memini); — II) „overf." om Værterne og om Jorden; - omne genus vitis laetatur tepore potius, quam frigore, (trives bedre derved), Colum.; loca sterilia incendii beneficio laetantur, Pallad.; — III) partic. laetans, tis, ogs. som adj.: meget glad el. fornøiet; - laetanti animo et spe optima etc., Cic. Cluent. 9; cf. Catull. 64, 33; - „poet." ogs. laetantes agmine cygni, (deres muntre Flok), Virg. Aen. 1, 397; — B) „overf." ogs. om Egne, odl.: skiøn, yndig; - laetantia loca ··· aquarum etc., Lucr. 2, 344. — Laetōrĭus, a, s. und. Plaetorius.

1. laetus, 3; I) „egenl.", oftest om Personer og om deres Attributer; A) „alm.": meget glad; navnl. som viser el. ytrer sin Glæde; - Catilina alacer atque laetus, Cic. Mur. 29; laetus est, nescio quid (hvorover), Ter. Andr. 2, 2, 3; men fronte laetus, pectore anxius, Tac. Agr. 39; - ∾ ore alloqui, Ovid.; ∾ vultu gratulari, Cic.; ∾ clamor, Virg.; luctum laeto cultu mutare, Tac. Ann. 2, 75; - res laetae, (Medgang, Lykke), Quintil.; cf. Liv. 1, 13; - ogs. m. de, Ter. Ad. 2, 2, 44; ogs. m. acc. c. inf., id. Phorm. 5, 4, in.; - ogs. c. gen., Virg. Aen. 11, 73: laetus laborum; ligel. laetus incepti, Sil.; men Tac. Ann. 2, 26: miles laetus animi, (vel tilmode), quod etc.; - compar., ∾ color, Plin.; superl., ∾ severitatis vir, Vell. 2, 127; - endel. laetus est omnibus laetitiis, (hyperbole), Caecil. ap. Cic. Fin. 2, 4; men neutra acies laeta ex eo certamine abiit, (litotes), Liv. 1, 2; — B) „bes."; a) som fryder sig ved at giøre noget, som giør noget gierne el. villigen; - senatus ··· laetus decreverat etc., Sall. Jug. 84; cf. Virg. Aen. 9, 88; ogs. munter el. modig; vid. ibd. 7, 430; — b) som forlyster sig derved, c. abl., el. c. inf.; - gens saevis laeta, Sil.; cf. Hor. Od. 3, 4, 34, o. Sil. 9, 223; — c) tilfreds el. fornøiet dermed; - Contentus modicis meoque laetus, Martial. 4, 77; ogs. c. gen.; laetus opum pacisque, Val. Fl.; — II) „fig."; A) „alm." oftest om Ting og om Begreber; 1) frydelig, glædelig, lykkelig, behagelig, m. o. ud. dat.; - omnia erant facta hoc biduo laetiora, Cic. Att. 7, 26; virtus haud laeta tyranno, Val. Fl.; laetum militibus id nomen, Tac. Hist. 4, 68; - „bes." ogs.: begunstigende, heldvarslende, prodigium, Plin., augurium, Tac.; exta ··· futura laetiora, Suet. Caes. 77; — 2) som yder et behageligt Skue, med livfuldt el. frodigt Udseende, behagelig, yndig, skiøn, color, s. ovenf.; et laetos oculis afflavit honores, Virg. Aen. 1, 591; - men laetum rubet, (neutr. som adv.: rødmer yndigt), Stat.; — 3) „bes." ogs., oftest „poet.", om Gienstande af Naturen, om Dyrene, Værterne, Jorden, odl.; a) smuk, frodig, frugtbar; - ∾ seges, Virg. Ge. in.; hiberno laetissima pulvere farra, ibd. 1, 101; laeta boum armenta, id. Aen. 3, 220; glande sues laeti, (fede el. mæskede dermed), id. Ge. 2, 520; — b) ∾ ager: stærk el. fed Jord, Varr.; ∾ pascua, Hor.; ogs. c. gen.: pabuli laetus ager, Sall. frgm. ap. Serv.; — c) rigelig, overflødig; flumina mammis pressis laeta manabunt, Virg. Ge. 3, 310; ogs. c. gen.: lucus laetissimus umbrae, id. Aen. 1, 441, — B) „bes."; a) om Talentet; laeta indoles, Quintil.; laetissimum ingenium, Plin. Ep., (rigt el. frugtbart); — b) om Foredraget: copia dicendi floribus laeta, (blomstrende), Quintil. 8, 3, 88; cf. Cic. d. Or. 1, 18; stilus laetior, (fyldigere, rigere), Plin. Ep.; men Quintil. 10, 1, 46, om Homerus: idem laetus et pressus, jucundus et gravis; — not.: neutr. laetum, som adv. f. laete, s. ovenf.

2. laetus, i, m., i sildigere Tider: etslags Livegen, der imod en vis Afgift erholdt et Stykke Jord til Dyrkning; vid. Amm. 20, 8; - saadanne Jordlodder hede: laeticae terrae, Cod. Theod.; rimel. ogs. laeta, orum, n., ibd.

laeva, ae, f.: den venstre Haand, s. und. laevus. — laeve, adv. af laevus: paa el. til Venstre; df. „fig.": urigtigen, vrangt, forkert; vid. Hor. Ep. 1, 7, 52, hvor non laeve (accipere: ret forstandigen). — laevigatio, laevigo, s. und. levigatio, etc. — Laevinus, i, m., [laevus]: romersk Tilnavn in gente Valeria, Liv. — laevis, e, s. und. 1. levis. — laevitas, s. und. 1. levitas. — Laevius, i, m.: forel. romersk Digter, af hvem Fragmenter hos Gell. o. Priscian.; — B) df. Laevianus, 3, carmen, verba, Gell. 19, 7. — laevorsum, (-us), adv., [laevus, versum]: til Venstre, (opp. dextrorsum), Appul.

laevus, 3, λαιός; I) „egenl.": venstre, manus, Cic., auris, pes, humerus, Ovid., oculus, Lucr., latus, Ovid.; - df. ogs. som ligger til el. paa venstre Haand el. Side (af den Talende el. Handlende); - ∾ Pontus, Ovid. Pont. 4, 9, 119; laevo fulmina missa polo, (i. e. a laeva coeli parte), id. Fast. 4, 834; cf. Virg. Aen. 3, 561, o. ibd. 5, 170; - ofte ogs. absol.: laeva, (sc. manus el. pars), laevum, (sc. latus), ogs. pl. laeva, (sc. loca); - vid. Virg. Aen. 1, 611, o. id. ibd. 3, 562, ogs. Liv. 21, 43; ligel. ad laevam, Cic. Univ. 13, in laevam, Plin.; ligel. Fleximus in laevum cursus, Ovid. Trist. 1, 10, 17; men laeva Propontidis intrat (sc. loca), id. Fast. 5, 257; cf. Virg. Aen. 5, 825; men ibd. 2, 693: Intonuit laevum, (som adv., f. ad laevum latus), s. nedenf.; — II) „fig."; A) „overf."; a) upassende, ubeqvem, tempus, Hor. Sat. 2, 4, 4; — b) ulykkelig, ignis, (i. e. pestilentia), Stat.; ∾ fata deum, (deres tunge Tilskikkelser), Virg. Aen. 2, 54; „bes." om Varsler, s. nedenf.; — B) „ment.": daarlig, forkert; - si mens non laeva fuisset, Virg. Aen. 2, 54; o ego laevus, qui etc., Hor. A. P. 301; — C) i Religionssproget: som varsler Held el. Uheld; neml. a) i d. romerske Augursprog: heldvarslende, lykkelig; (fordi neml. Auguren, ved at tage Auspicier, vendte Ansigtet imod Syden); - vid. Liv. 1, 18, „bes." ogs. Plin. 2, 25: laeva prospera existimantur, quoniam laeva parte mundi ortus est; - tonitru dedit omina laevo Juppiter, etc. ··· Augurio laeti etc., vid. Ovid. Fast. 4, 833; hertil hører ogs. Virg. Aen. 2, 693, s. ovenf.; ogs. id. Ge. 4, 7: ∾ numina, (de naadige Guder); — b) omvendt heder laevus ogs. undert. paa Grækernes Viis, (fordi disse, ved at tage Varsler, vendte Ansigtet imod Nord): uheldvarslende el. ulykkelig; - ∾ picus, Hor. Od. 3, 27, 15; ∾ omen, Val. Fl. 6, 70; cf. Senec. Thyest. 699; — not. a: laevum som adv., s. ad laevum latus, s. ovenf.; — not. b: Laevi (el. Levi), orum, m.: et gammelt italiensk Folk, Liv. 33, 37.

lăgănum, i, n., λάγανον: etslags Kage el. Pandekage af Mel og Olie, Hor. Sat. 1, 6, 115, Cels. — lăgēna, ae, f., λάγηνος: etslags Dunk el. Flaske med Hals og Hanke; df. fædv. absol.: Viinflaske, Hor. Sat. 2, 8, 41; - nisi lagena defecisset, Quintil. 6, 2, 10; ∾ nivaria, (til el. med Isvand), Martial.; ogs. til Opbevaring af Frugter, Colum.; - sædv. af Leer, dog ogs. undert. flettet, Plin. 16, 56; men Syra lagena, Martial. 4, 46, (i. e. vitrea); — not.: af λάγυνος findes ogs. lagoena, lagona, laguna. — Lăgēos, i, f.: en græsk Viin; tenuisque Lageos, Virg. Ge. 2, 93; - hvortil ogs. hører: vitis Lagea, Plin. 14, 4. — Lăgēus, 3, s. und. Lagus.

lagoena, lagona, s. und. lagena. — lăgōis, ĭdis, f., λαγωΐς: Hasselhønen, Hor. Sat. 2, 2, 22. — lăgŏnŏpŏnos, i, m., (λαγόνων πόνος): Smerte i Underlivet, Plin. 26, 13. — lăgophthalmos, i, m., λαγώφθαλμος, (Hareøie), d. e. den Dienfeil, at det øvre Dienlaag ikke bedækker Diet, Cels. 7, 7. — lăgōpus, ŏdis, f., λαγώπους, (Harefod); df. 1) etslags Fugl med laadne Fødder, Plin. 19, 68, rimel.

Snehønen, (tetrao lagopus L.); — II) som Plante: Harefod, Harekløver, id. 26, 31.

lăgunculă, ae, f., demin. af lagena, laguna: liden Flaske, Colum., Plin. Ep. 2, 6. — lăgunculus, i, m.: etslags Kage el. Bagværk, Stat.; (al. lucunculus). — Lāgus, i, m.: Fader til den Ptolemæus, der var den første Konge i Ægypten, og som deraf heder Ptolemaeus Lagi (sc. filius); hf. „poet.", flumina Lagi, (Nilfloden i Ægypten), Sil.; ligel. regia Lagi, (Ptolemæernes Kongeborg el. Residens el. Hof), Lucan.; — B) hf. Lāgeus, 3: lagisk, amnis, Sil., (i. e. Nilus), litora, Martial.

Lăïădes, ae, m., s. und. Laius. — lāĭcus, i, m., λαϊκός: Lægmand, Tertull. — Lăis, ĭdis el. ĭdos, f., Λαΐς: berømt Hetære i Corinth, Cic. Fam. 9, 26; multis amata viris, Ovid. Am. 1, 5, 12. — Lăïus, i, m., Λάϊος: Konge i Theben, Fader til Oedipus, Stat., Hygin.; — B) hf. Lăïădes, ae, m., Ovid. Met. 7, 759: hans Søn Oedipus.

Lalage, es, f.: Pigenavn, Hor. — Lălĕtānia, ae, f.: Egn i Hisp. Tarrac., (omtr. hvor nu Barcellona), Sall. frgm., Martial. 1, 50; — B) hf. Lălĕtānus, 3, vinum, Plin., faex, Martial.; - men subst. Laletani, orum: Indvaanerne, Plin. 3, 4. — lālisio, onis, m., (africansk Ord): Føllet efter det vilde Æsel, Plin. 8, 69, Martial. 13, 67. — lallo, are, v. n., om Ammen: at lalle el. lulle Barnet i Søvn; lallare recusas, (vil ikke lade dig dysse i Søvn), Pers. 3, 17; hf. — lallus, i, m., el. lallum, i, n.: Ammens Lullen el. Nynnen ved Vuggen, Auson.

lama, ae, f.; I) Sump el. Morads; in pl., Hor. Ep. 1, 13, 10; lamasque lutosas, har Enn. ap. vet. schol. ad Hor. l. c.; besl. m. λάμος, λαιμός, (i. e. ingluvies, vorago); — II) en Art af Mastixtræet, Plin. 12, 36.

lambdăcismus, i, m.: s. und. labdacismus. — lambĕro, are, v. a., (lamberat, i. e. scindit et laniat, Fest.), altf. sønderriver; hf. mishandler, men alene comisk, Plaut. Pseud. 2, 4, 53: lepide ··· me ludo meo lamberas, (betaler mig med min egen Mønt).

*lambīto, are, v. a. frequ.: at slikke; ∾ (aquam), om Hundene ved Nilen, Solin. 15; o. — lambitus, us, m.: Slikken el. Beslikken, Aur. Vict. d. Or. G. R. 20; af — lambo, bi, bitum, 3, v. a.; I) „egentl.": slikker el. beslikker; - ∾ labra, (som Ustik), Quintil.; - oftest om Dyrene; hvf. „alleg.": hi canes, quos tribunal meum lambere vides, Cic. Verr. 3, 11; cf. Plin. Pan. 48; - ∾ collum lagonae, (om Ræven), Phaedr. 1, 26; ∾ cibos, (om visse Fiske), Colum.; — II) „poet. overf.", om enhver let og flagrende Bevægelse; navnl. om Luerne: ∾ tectum, (omflagre), Hor. Sat. 1, 5, 73; cf. Virg. Aen. 2, 684, o. ibd. 3, 574; ogs. om en Flod, Hor. Od. 1, 22, 7, (at bespyle); men om Vedbenden, Pers. prol. 5: quorum imagines lambunt Hederae sequaces, (omsnoe el. omslynge).

lāmella, ae, f., demin. af lamina: tynd Metalplade, Metalblik; speculum argenteum tenui lamella ductum, Vitruv.; cf. Senec. Br. V. 21; hf. — lāmellŭla, ae, f., demin.: == frgd., Petron. 57.

*lāmenta, ae, f., forel. f. lamentatio: Hylen, Veklage, Pacuv. ap. Non.; o. — lāmentabilis, e: ynkværdig, begrædelig; - ∾ regnum (Trojae), Virg. Aen. 2, 4, tributum, Ovid. Met. 8, 263; — II) „overf."; ∾ vox: klagende, ynkelig, Cic.; cf. id. Leg. 2, 25; — [lamentor]. — lāmentārius, 3, [lamentum]: hvorover der græthe, til at græde over, aedes, Plaut. Capt. 1, 1, 28. — lāmentātĭo, onis, f., [lamentor]: hylende Veklage, Klageskrig, aegritudo cum ejulatu, Cic. Tusc. 4, 8; ogs. ∾ lugubris, id.; ogs. in pl.: quas hic lamentationes fieri solitas etc.? id. Verr. 4, 21. — lamentatus, 3: partic. pass., s. und. flgd.

lāmentor, atus sum, 1, v. dep. n. o. a., [lamentum]; I) neutr.: klager lydeligen, bryder ud i høie Klager; - matrem ··· miseram lamentantemque etc., Gracch. ap. Cic. d. Or. 3, 56; cf. ibd. 1, 57; men lamentari ac plangere, Suet. Ner. 49; — II) act.: græder høit el. lydeligen derover, bejamrer el. begræder el. beklager bitterligen; - Conqueri fortunam adversam, non lamentari, decet, Pacuv. ap. Cic. Tusc. 2, 21; ∾ caecitatem, Cic., matrem mortuam, Ter.; ogs. m. acc. c. inf., Hor. Ep. 2, 1, 224; - men „overf.": ∾ vitam, Cic. Tusc. 1, 31, (vise Jordlivets forgjelige Lod); — III) partic. lamentatus, 3, som pass.; A) „alm.": begrædt; quam sunt tua fata ··· lamentata diu! Sil. 13, 711; — B) „overf.": opfyldt med Klageskrig; quum lamentata resultant Dindyma, Stat. Theb. 12, 224.

lāmentum, i, n., [efter Doederl. f. lacumentum, af λακεῖν, lacero, etc.; cf. jumentum, f. jugmentum]; sædv. in pl.: lydelig Veklage, Klageskrig, Cic. d. Senect. 20; Lamentis gemituque etc., Virg. Aen. 4, 667; planctus et lamenta, Tac.; - ogs. „overf.": lamenta gallinarum, Plin. 10, 76.

1. lămĭa, ae, f., λαμία; I) Troldqvind el. Hex, der, ligesom Uhyret strix, udsuer Blodet af Børn, el. endog opsluger dem selv; - vid. Hor. A. P. 340; lamiae turres, (Hexehistorier), Tertull.; — II) Navnet paa en Flodfisk el. Brustfisk, Plin. 9, 40. — 2. Lămia, ae, m.: Tilnavn in gente Lamia, s. und. Lamus, ogs. Hor. Od. 3, 27, 2, o. Juvenal. 4, 154; — B) hf. Lămĭānus, 3, horti, Suet., Cic.

lāmĭna, (ctr. lamna), ae, f., [besl. m. ἔλασμα: det Drevne el. Hamrede, ligesom remus m. ἐρετμός]; I) „alm.": tyndt Stykke el. tynd Plade el. Skive af Metal el. af anden Materie; - aes in laminas tenuare, Plin.; ex argento laminas ducere, id.; lamna (el. lamina) aenea, Liv. 23, 19; ∾ plumbi, Plin.; men ∾ argenti, Ovid. Fast. 1, 209, (rimel. Sølvkar); men id. Met. 11, 121: ∾ fulva, (det Guld, hvortil Midas's Spiser forvandledes); men laminae utriusque materiae (i. e. auri et argenti), Senec. Benef. 7, 2; hvf. Hor. Od. 2, 2, 2, absol.: inimicus lamnae, (s. laminae, i. e. auri et argenti); - tigna laminis clavisque religant, (med Jernplader), Caes. B. C. 2, 10; ∾ ardentes, (gloende Metalblik, som Torturredskab), Cic. Verr. 5, 63; ∾ serrae, (Saugbladet), Virg. Ge. 1, 143; ∾ ensis, (Sværdklingen), Ovid. Met. 5, 173; laminae doliorum, (til Spunser paa Fade), Plin.; cornua el. ossa in laminas secare, id.; — II) „overf."; A) ifølge etslags Lighed; a) den endnu bløde Frugtskal; vid. Ovid. Nux 95; — b) laminae aurium: Øreflipperne, Arnob.; — B) „meton.": Mønt, Penge, Rigdom; s. ovens. Hor. Od. 2, 2, 2: inimicus lamnae. — lāmium, i, n.: Neldeart, som ikke stikker, vid. Plin. 21, 55; germ. Taubnessel. — lamna, ae, f., ctr. f. lamina. — lamnŭla, ae, f., ligesom lamella, demin. af lamina, lamna, Tertull.

lampădārius, i, m., [lampas]: Lampebærer, Fakkelbærer, Cod. Just. — lampadĭas, ae, m., λαμπαδίας, sc. cometes: ligesom Fakkelcomet, (af dens Gestalt), Plin. 2, 22. — lampădĭon, i, n., λαμπαδίον: liden Fakkel; paa Græsk, Lucr. 4, 1158.

lampas, ădis, f., λαμπάς; I) „egentl.": brændende Lampe el. Løgte, ogs. brændende Fakkel, navnl. til Krigsbrug; - ∾ ardens, Virg. Aen. 9, 535; ogs. ere lampades: Cupido's Attribut, Ovid.; cf. Cic. Verr. 2, 47; - ogs. hørte lampades el. Fakler til Bryllupper, Ter. Ad. 5, 7, 9, (hvor acc. gr. lampadas); hf. prima lampade, f. primis nuptiis, Stat.; — not.: hos Athenienserne gaves der Fakkelløb, el. Veddeløb med Fakler, da den Løbende ved Banens Ende havde at overgive den brændende Fakkel til en Anden; - hf. „alleg.": nunc cursu tibi lampada trado, (nu træder du i mit Sted), Varr.; cf. Pers. 6, 61; men Lucr. 2, 78: vitāi lampada

tradunt, (deres Bane er endt); — b) ogs. Lampe, (el. Metallampe, odl.); - ∾ ferrea, Colum., aenea, Juvenal., praecincta auro, Ovid. Her. 14, 25; — II) „overf."; A) „alm.": Lys, Glands, Skin; nec lampade clara ··· perculsus, Stat. Theb. 10, 121; — B) „bes." ogs.; a) Himmelens Lys; navnl. Sollyset el. Solen, Virg. Aen. 7, 148; cf. id. ibd. 3, 647; men nona lampade, (f. nono die), Lucr. 6, 1196; - ogs. Maanens Lys el. Maanen; ds. „poet.", Val. Fl. 7, 366: decima sub lampade Phoebes, (i. e. nocte decima lunae); — b) Luftsyn el. Meteor, der ligner en brændende Fakkel, Senec. Qu. N. 1, 15; ligel. Plin. 2, 25: lampades vocant plane faces, (opp. bolides). — Lampĕtĭe, es, f.: -ofter af Phaethon; vid. Ovid. Met. 2, 349.

Lamprĭdĭus, i, m., Aelius: har skrevet de sildigere romerske Keiseres Levnet, fra Hadrianus indtil Carinus, levede under K. Constantinus. — Lampsăcum, i, n., o. Lampsăcus, (-os), i, f.: By i Mysien ved Hellespenten, Cic. Verr. 1, 24, o. A.; — B) ds. 1) Lampsăcēnus, 3: lampsakisk, urbs, (i. e. Lampsacus), Val. Fl.; — b) ds. subst. Lampsăcēni, orum: Indvaanerne, Cic. Verr. 1, 32; — 2) Lampsăcĭus, 3: = frgd., puella, Martial.; ∾ versus, (i. e. obscoenus), id. 11, 16. — lampȳris, ĭdis, f., λαμπυρίς: Johannisormen, cicindela, Plin. 11, 34.

Lămus, i, m.: mythisk Konge over Læstrigonerne, og Stifter af Byen Formiæ, som deraf heder: urbs Lami, Ovid. Met. 14, 233; cf. Hor. Od. 3, 17, in.; — II) en Søn af Hercules ved Omphale, Ovid. Her. 9, 54. — lămȳrus, i, m.: etslags Sofisk, Plin. 32, 53.

lāna, ae, f., λῆνος, dor. λᾶνος: Uld, Faareuld; - lanam ducere, Ovid., trahere, Juvenal., (spinde), carrere, Plaut., carmine trahere, Lucr., (karde); lanam facere, Lucr., Ovid., tractare, Justin., (behandle, forarbeide); — II) ds. „overf."; A) Uldarbeide; - lana et tela victum quaeritans, (ved at spinde og væve), Ter. Andr. 1, 1, 48; dedita lanae, (som passer sin Uld), Liv. 1, 57; - ordsprogvis siges: cogitare de lana sua, (passe sin Dont), Ovid. A. A. 2, 692; — B) de bløde Haar paa el. af andre Dyr, (saal. Hareuld, odl.); ogs. de indre bløde Fiedre el. Dun; - ∾ leporina, caprina, anserina, Dig.; ∾ cygni, Martial. 14, 161; - som Ordsprog kan mærkes: de lana caprina (pugnare: stride om Ubetydeligheder), Hor. Ep. 1, 18, 15; — C) Uld el. Dun paa Træernes Frugter og Blade; - ∾ cydonia, Martial. 10, 42; cf. Virg. Ge. 2, 120: nemora Aethiopum, molli canentia lana, (d. e. Bomuldsbusken); cf. Plin. 12, 21; — b) ogs. Trævler el. Traader paa visse Planter; vid. Martial. 13, 57; — D) „alleg." er: vellera tenuia lanae, (de tynde og ligesom uldagtige Skyer), Virg. Ge. 1, 397; cf. Plin. 18, 82: si nubes, ut vellera lanae, spargentur, etc.

*lānāris, e: med Uld, uldbærende, pecus, Varr.; — lānārĭus, 3: hørende til Uld el. til dens Forarbeidning; - ∾ herba, Plin., radix, Colum., (Sæbeurt, hvormed Klæder rensés); — II) ds. subst., lanarius, i, m.: en Uldarbeider, Plaut.; o. — lānātus, 3: med Ulden, pellis, Colum.; ∾ ovis, (uklippet), id.; - lanatae, (sc. oves), Juvenal. 8, 155; ligel. absol.: lanata (pl.) sunt animalium stultissima, Plin.; — II) „overf." om Værter og Blade: med uldagtige Haar, vitis, Colum., mala, Plin.; ogs. compar., folia lanatiore canitie, id. 21, 84; - men lanati (lupi: Giedder) a candore mollitiaque carnis, id. 9, 28; - som Sentens kan mærkes Petron. 44: dii lanatos habent pedes, (Gudernes Hævn kommer uventet); — not.: ogs. er Lanatus, i: Tilnavn in gente Menenia, Liv. 4, 13; — [lana].

lancea, ae, f., λόγχη: Lanse, Spyd; - som Kastespyd var Lansen i Midten forsynet med en Rem (amentum), hvorved den kunde udslynges, hvs. Sil. 1, 318: impulsa levi torquetur lancea nodo; cf. Virg. Aen. 12, 374, (hvor lata er: lato ferro praefixa); f. ogs. Tac. Hist. 1, 79, o. ibd. 3, 27; men spiculatores cum lanceis, Suet. Claud. 35. — lancĕārĭus, f. und. lanciarius. — lancĕo, are, v. n.: svinger Lansen, Tertull.; o. — lancĕŏla, (el. lanciola), ae, f., demin.: liden Lanse, Capitolin.; — ds. lanceolatus, 3: forsynet med Spids, (plantago minor), Macer; — [lancea]. — lances, f. und. lanx.

lanciarius, i, m., [lancea]: Lansedrager, Ammian. — lancicŭla, ae, f., demin. af lanx: lidet Fad, Arnob. — lancĭnator, oris, m.: som sønderriver; ∾ gregum, Prudent.; af — lancĭno, avi, atum, 1, v. a., [rimel. besl. m. lacero]: sønderriver, sønderslider, aliquem morsu, Plin. 9, 5; — II) ogs. „overf.": ∾ bona, (ødelægge el. adsplitte), Catull. 29, 18; vitam ··· lancinamus, (splitte Tiden til Unytte), Senec. Ep. 32. — lancŭla, ae, f., demin. af lanx: liden Vægtskaal, Vitruv.

*lānestris, e: ulden, af Uld, pallium, Vopisc.; o. — lānĕus, 3; 1) „egenl.": ulden, af Uld, pallium, Cic. N. D. 3, 34; ∾ thorax subuculae, Suet.; ∾ infula, Virg., vitta, Prop.; - som Ordsprog mærkes: dii irati laneos habent pedes, Macrob. Sat. 1, 8; (f. ogs. und. lanatus). — II) „overf."; A) uldagtig, laaden el. haaret paa Overfladen; pira corio laneo, Plin.; — B) blød som Uld, latusculum, Catull. 25; ∾ lupus, Martial. 13, 89, (f. und. lanatus).

langa, ae, f., [celtisk Ord]: etslags Firben, af hvis Urin Stenen langurium (el. lyncurium) troedes at opstaae, Plin. 37, 11. — Langŏbardi, orum, m.: Folk i Nordtydskland, vestlig for Elben, Tac. Germ. 40, Vell. 2, 106; - Aar efter Chr. 568 droge de til Italien, hvor de gave Lombardiet Navn.

languĕfăcio, ere, v. a.: gior mat el. kraftlos; ds. „overf.": formilder el. beroliger; - excitare languentes, et languefacere excitatos, Cic. Leg. 2, 15; af — languĕo, ēre, v. n.; 1) „egenl.": at være mat el. træt el. dorsk; - quum de via languerem, Cic. Phil. 1, 5; cf. Ovid. Her. 18, 161; - languere m. o. ud. abl. morbo: at være syg el. sygelig; vid. Virg. Ge. 4, 252, o. Suet. Aug. 81; cf. Ovid. Pont. 1, 4, 3: languent in corpore vires; — II) „fig."; A) „overf.": at være mat el. svag i sit Slags; flos languet, (visner), Prop.; lunae languet jubar, Stat.; - ligel. in partic.; vox nec languens, nec canora, Cic. Off. 1, 37; languens hyacinthus, (naar den er afplukket), Virg. Aen. 11, 69; men languentes ramos convaluisse, Suet. Aug. 92; languenti stomacho esse, (have slet Fordøielse), Coel. ap. Cic. Fam. 8, 13; — b) „poet." heder languere om Havet: at være stille, Martial. 10, 30; ligel. coelo languente fretoque, (naar ingen Vind rører sig), Lucan.; cf. Virg. Aen. 10, 289; — B) „ment."; a) „alm.": at være aandigen slov el. ligegyldig; vid. Cic. Leg. 2, 15, und. languefacio; men „alleg." id. d. Or. 2, 44; — b) „bes.": at være uvirksom el. dorsk el. efterladen; - languet juventus, nec etc., Cic. Pis. 33; ∾ otio, id., in otio, id.; cf. id. Off. 3, 1; ligel. nostri languentes atque animo remissi, Caes. B. C. 2, 14; cf. Sall. Catil. 52, o. Cic. Fam. 10, 28; ligel. Et, si nulla subest aemula, languet amor, Ovid. A. A. 2, 436; — not.: partic. languens, tis, som adj., f. ovenf.

languesco, gŭi, 3, v. n., inch. af frgd.; 1) „egenl.": at blive svag el. mat; - ∾ senectute, Cic., corpore, id.; men ∾ corpora, Ovid. Trist. 3, 3, 39; — II) „fig."; A) „overf."; a) at komme i Aftagende, at forfalde el. hensvinde; - flos succisus aratro languescit moriens, Virg. Aen. 9, 436; languescunt lumina morte, (udslukkes), Catull. 64, 188; - ∾ vites, si etc., Plin.; color in luteum languescens, id.; - Ut solet a magno fluctus languescere flatu, (lægge sig), Ovid. Fast. 2, 775; luna claro repente coelo visa languescere, Tac. Ann. 1, 28; — b) om Vin: at miste sin Skarphed ved at ligge, Hor. Od. 3, 16, 35; — B) „ment.": aandigen at sløves el. aftage

el. ophøre; affectus omnes languescant, necesse est, nisi etc., Quintil. 11, 3, 2; ligel. si nos languescimus, Cic. Phil. 8, 2; cf. ibd. 12, 3, o. Plin. Pan. 18; — not.: rabies ··· paullum Languit (trisyll.), Lucan. 7, 246.

*languide, adv.: mat, svagt, langsomt, procedere, Colum.; - compar., ∾ versari in opere, Caes. B. G. 7, 27; — II) oftere „fig."; A) „overf."; - ∾ dulces palmae, Plin., languidius lucere, (om en Ædelsten), id.; — B) „ment.": kraftløst, umandigen; negant ··· quicquem dictum esse languidius, Cic. Tusc. 5, 9; o. — languidŭlus, 3, demin.: noget mat el. svag, somnus, (som hidrører fra Mathed), Catull.; - men „overf.": ∾ coronae, (visnende el. visne), Cic. frgm. ap. Quintil. 8, 3, 66; — [flgd.].

languidus, 3, [langueo]; I) „egenl."; A) „alm.": mat, dorsk, langsom; - vino vigiliisque languidus, Cic. Verr. 3, 12; cf. id. Catil. 2, 5; - ogs. om Dyrene; tarda aliqua et languida pecus, Cic. Fin. 2, 13; cf. Hor. Epod. 5, 55; — II) „fig."; A) „overf."; 1) som gjør dorsk; - ∾ otia, Tibull.; men Virg. Aen. 12, 908: ∾ quies, (i. e. somnus); — 2) sygelig, skrantende; Languidior noster si quando est Paullus, Martial. 9, 86; - oftere: mat el. svag i sit Slags, aftagende el. ophørende, odl.; navnl. om Elementerne, om Farverne, osv.; - ignes languidos sufflare, Plin.; ∾ aquā mergi, Liv. 1, 4; ∾ ventus, Hor.; hvf. „poet.": ∾ carbasa, (som Vinden ikke fylder), Lucan.; - ∾ color, Plin.; men languidus et quasi dubius dies, Plin. Ep. 6, 20; - men vultus severus, nec maestus, nec languidus, Quintil. 11, 3, 159; — b) vina languidiora, Hor. Od. 3, 21, 8, (som ved at ligge have tabt deres Skarphed); — B) „ment.": mat, svag, forkelet, umandig, odl.; - philosophus mollis, languidus, enervatus, Cic. d. Or. 1, 52; cf. id. d. Senect. 8: senectus non modo languida et iners non est, etc.; languidiore, credo, studio in causa fuistis, Cic. Lig. 9; languidioribus nostris etc., Caes. B. G. 3, 5; - men absol.: nihil remissi, nihil languidi (pati), Sall. Jug. 53. — languificus, 3, [langueo, facio]: udmattende, Auson.

languor, oris, m., [langueo]; I) „egenl.": Mathed el. Træthed; - haec deambulatio me ad languorem dedit, Ter. Heaut. 4, 6, 3; multis languoribus peresus, Catull. 55, 32; cf. Ovid. Met. 11, 648; - ∾ corporis, (Mathed, Upasselighed), Cic. Div. 2, 62; men ∾ aquosus, (ifølge Vattersot), Hor. Od. 2, 2, 16; ∾ ficius, (foregiven Upasselighed), Ovid.; incidere in languorem, (blive svagelig), Suet.; ∾ faucium, (Ondt i Halsen), id.; — II) „fig."; A) „overf.": Mathed el. Svaghed, som Farvens, odl.; - vitium gemmarum: languor, etc., Plin. 37, 46; - men maria pigro fixa languore, (hvis Vande staae aldeles stille), Senec. Ag.; — B) „ment.": Sløvhed, Dorskhed, Uvirksomhed; - ne languori se desidiaeque dedat (senectus), Cic. Off. 1, 34; ∾ bonorum (Patrioternes), id. Att. 14, 6; cf. id. Phil. 7, 1; men mentes falsum gaudium in languorem vertit, Tac. Hist. 2, 42. — languria, ae, f.: = langa. — langurium, i, n., f. und. langa, Plin. 37, 11.

lāniārium, i, n., [lanius], ligesom laniena: Kiødbod, Varr. R. R. 2, 4. — *lāniātio, onis, f.: Slagtning, Myrden; in pl.: ∾ hominum, Senec.; o. — lāniātus, us, m., ligesom frgd.: Sondersliding, ferarum, (af vilde Dyr), Cic. Tusc. 1, 43; - ogs. „alleg." om Sielens Lidelser: si etc., posse aspici laniatus et ictus, quando ··· libidine ··· animus dilaceretur, Tac. Ann. 6, 6; — [1. lanio].

*lānĭcĭa, ae, f., Laber. ap. Non., o. lānĭcĭes, ēi, f., Tertull., sædv. lānĭcĭum, i, n.: Uld; - si tibi lanicium curae etc., Virg. Ge. 3, 384; men Plin. 6, 20: Seres lanicio silvarum nobiles, (ved deres Bomuld); — b) sjld. ogs. lanicium, „overf." f pecus lanatum, (i. e. oves), Arnob.; o. — lānĭcĭus, 3: med Uld; custos gregis laniciі, Arnob.; — [lana]. —

lānĭcus, tis, adj., [lana, cutis, is, f.]: med Uld paa Skindet el. med Uldskind, aries, Laber. ap. Tertull. — laniēna, ae, f., [lanius]; I) sc. taberna: Slagterbod, Kiødbod; in pl., Plaut., o. Liv. 41, 16; — II) sjld. ogs. „overf.": Sonderlemmelse el. Section, Anatomering, Prudent.

lānĭfer, a, um, [lana, fero]: uldbærende, arbor, Plin. 13, 28. — lānĭfĭcium, i, n.: Uldarbeide, Justin., Colum.; af — lānĭfĭcus, 3, [lana, facio]: som forarbeider Ulden; - ∾ manus, Tibull.; cf. Ovid. Met. 6, 6; men ∾ puellae, Martial. 6, 58, (i. e. Parcae); — b) ogs. subst., lanifica, ae, f., (sc. mulier): Uldspinderske, Vitruv. — lānĭger, a, um, [lana, gero]: uldbærende, bedækket med Uld, bidentes, Virg., greges, id., pecus, Attius ap. Cic., (Faarene); men ∾ arbores, Bomuldstræerne, Plin. 12, 26; — b) ogs. absol., laniger, (sc. agnus), Phaedr. 1, 1; men laniger, (sc. aries), Vedderen, Ovid. Met. 7, 312; ogs. Vedderen som Himmeltegn, Manil.

1. lānĭo, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": sonderriver, sondersliber; - vid. Cic. Fam. 7, 1, o. Liv. 9, 1, ogs. Virg. Ge. 3, 514; men id. Aen. 12, 606: laniata comas, (acc. graec.), Ovid. Met. 4, 139; - ogs. afriver, tunicam, Ovid., vestem, Tac.; cf. Ovid. Met. 5, 398; - ∾ crinem manibus, ibd. 2, 350; cf. Tac. Hist. 1, 1: ∾ foede crura brachiaque; — II) „fig.": adsplitter; quin lanient mundum (venti), Ovid. Met. 1, 69; laniata classis, (som har lidt af Storm), Ovid. Her. 7, 125; - men „ment.": vitia cor laniant, Senec. Ep. 51.

2. lānĭo, onis, m., [besl. m. frgd.], ligesom lanius: en Slagter, Petron., Dig.; df. — lānĭōnius, 3: hørende til en Slagter, mensa, (Kiødblok, Skarpretterblok), Suet. Claud. 15. — lānĭpendia, ae, f., [lana, pendo], sc. mulier: som udveier Ulden (til de spindende Piger), Dig. — lānĭpes, ĕdis, adj., [lana, pes], senex, (hvis Fødder ere omviklede med Uld), Cassius ap. Quintil. 5, 11, 25.

*lanista, ae, m.; I) „egenl.": som holder el. oplærer Gladiatorer, (for neml. at sælge dem til Brug ved de offenlige Lege); - vid. Suet. Caes. 26, o. id. Aug. 42; - saadanne Personers Haandtering var lidet hæderlig, vid. Cic. R. Am. 40; hvorfor lanistae, Juvenal. 6, 216, sammenstilles med lenones; — II) „overf.": som ophidser til Strid, som sætter de Stridende sammen; vid. Liv. 35, 33, o. Anton. ap. Cic. Phil. 13, 19; men lanistae avium rixosarum, (som afrette dem til Hanekamp), Colum.; - ogs. som Skieldsord: Bandithøvding, odl., Cic. R. Am. 6 o. 40; df. — lānĭstĭcius, (-itius), 3, familia, (Samling af Gladiatorer, som en lanista har kiøbt, el. som han holder og indøver), Petron.

lānĭtia, lanities, lanitium, f. und. lanicia, etc. — lānius, i, m., [besl. m. lanio]: en Slagter, Ter., Liv.; - pendere ad (f. apud) lanium, Phaedr. 3, 4; - ogs. en Offerslagter, Plaut. Pseud. 1, 3, 93; ogs. en Skarpretter el. Bøddel, ibd. 98. — Lanivium, etc., f. und. Lanuvium, etc.

lānōsitas, atis, f.: ulden el. af haaret Beskaffenhed; ∾ conchae, Tertull.; af — lānōsus, 3, [lana]: fuld af Uld, med Uld; ∾ uterus (ovis), Colum.; ∾ vellus, Appul. — lanterna, lanternarius, f. und. laterna, etc.

*lānūgĭneus, 3: = flgd., Appul.; o. — lānūgĭnōsus, 3: med fine Haar el. Dun paa Overfladen, folia, Plin.; - compar., ∾ herba, id.; af — lānūgo, inis, f., [lana]; I) „egenl.": de fine el. bløde Haar el. Dun paa Overfladen; - tenera lanugine mala, Virg. Ecl. 2, 51; lanuginis instar (comae), Ovid. Am. 1, 14, 23; ∾ arundinum, Plin.; ∾ linea, (Fnug paa Linned el. Lerred), id.; — II) ifølge etslags Lighed; a) Melkehaarene el. det første bløde Skæg, Virg. Aen. 10, 324, o. Ovid. Met. 13, 754; — b) de

fine Træspaanner efter Boret, Colum. 4, 29. — lānŭla, ae, f., demin. af lana: en Uldtot, Cels.

Lānŭvĭum, (Laniv-), i, n.: By i Latium ved Via Appia, med et til Juno Sospita helliget Tempel; vid. Cic. Agr. 2, 35, o. id. Mil. 10 o. 17, ogſ. Liv. 3, 29, oftere; — B) deraf. Lānŭvīnus, 3: lanuvinſk, ager, Hor., municipes, Liv.; — b) subst. Lanuvini, orum, m.: Indvaanerne af L., id.; - men Lanuvinum, i, n., (sc. praedium): Landgods i denne Egn, Cic. Att. 9, 9.

lanx, cis, f.; I) „egentl.": Bordfad el. Madfad; ogſ. en Skaal, odl.; - ∾ rotundae, Hor. Sat. 2, 2, 41, cavae, Martial., quadratae, Dig.; - ∾ caelata, (udgraveret), Ovid., filicata, Cic.; - brugtes ogſ. ved Offringer; vid. Virg. Ge. 2, 194 o. 394, ogſ. Ovid. Pont. 4, 8, 10, (hvor parva acerra, opp. grandis lanx); — not.: per lancem et licium furtum concipere, vid. Fest. in Lance; herom ogſ. Gaj. Inst.: qui furtum quaerere vult, nudus quaerat, linteo cinctus, lancem habens, etc.; — II) „overf.": Vægtſkaalen; lancem in libra ··· ponderibus impositis deprimi, Cic. Acad. 2, 12; cf. id. Tusc. 5, 7, o. Virg. Aen. 12, 725; — b) deraf. ogſ. „ment." o. „alleg.": vitam aequa lance pensitare, (bevare Ligevægt i Livet), Plin. 7, 5; cf. Pers. 4, 10: Scis enim justum gemina suspendere lance Ancipitis librae? - men aequa lance servari, (i. e. pari modo), Dig.

Lāŏcŏon, ontis, m.: trojanſk Fyrſte, Præſt for d. thymbræiſke Apollo; - vid. Virg. Aen. 2, 41 flgd., o. ibd. 201 flgd., ogſ. Hygin. Fab. 135; — not.: om det berømte Kunſtværk, (Gruppe, symplegma), ſom bærer hans Navn, vid. Plin. 36, 4.

Lāŏdămīa, ae, f., Λαοδάμεια: Datter af Acaſtus, Gemalinde af Proteſilaus; - vid. Ovid. Her. 13, o. Hygin. Fab. 243. — Lāŏdĭcēa, ae, f., Λαοδίκεια: Navnet paa flere Byer, navnl. paa en By i Storphrygien; vid. Cic. Fam. 2, 17, o. ibd. 15, 4; heder Laodicensis civitas, ibd. 5, 20; - men Lāŏdĭcēni, orum, m.: Indvaanere deraf, Cassius ibd. 12, 13; - ogſ. er Laodicea Navnet paa en By i Syrien, vid. Lentul. ibd. 12, 14 o. 15, ogſ. paa en By i Coeloſyrien, Mela 1, 12. — Laodiceni, orum, m., o. Laodicensis, e, ſ. und. Laodicea.

Lāŏmĕdon, tis, m., Λαομέδων: Konge i Troja, Søn af Ilus, Fader til Priamus o. Ganymedes; - vid. Cic. Tusc. 1, 26, Hygin. Fab. 89, o. Hor. Od. 3, 3, 22, beſ. ogſ. Ovid. Met. 6, 96 flgd.; - nurus (Laomedontis), Ovid. Fast. 6, 729, (i. e. Aurora, ſom Tithonus's Gemalinde); — B) deraf. 1) Lāŏmĕdontēus, 3, gens, Virg. Aen. 4, 542, (Trojanerne); men ∾ flammae, Sil. 1, 543, (i. e. ignis Vestae); — 2) Lāŏmĕdontĭus, 3, heros, Virg. Aen. 8, 18, (i. e. Aeneas); men ∾ pubes, ibd. 7, 105, (i. e. Trojana juventus); — 3) Lāŏmĕdontĭădes, ae, m.: Søn el. Efterkommer af L.; deraf. Virg. Aen. 8, 158, ſ. Priamus; - men ibd. 3, 248, in pl.: Laomedontiadae, ſ. Trojani; hos Sil. ogſ. ſ. Romani.

lăpăthĭum, i, n., Varr., o. lăpăthum, i, n., λάπαθον, Plin. 20, 85, ogſ. lapathus (-os), i, f., Colum., Lucil. ap. Cic.: en Bregneart, germ. Ampfer el. Sauerampfer. — *lăpĭcīda, Varr., ogſ. lăpĭdĭcīda, ae, m., Sidon.: Stenhugger; o. — lăpĭcīdīna, ae, f.: Stenbrud; ſædv. in pl., vid. Cic. Div. 1, 13, o. Plaut. Capt. 5, 1, 24; - men lapicidina bituminis, (hvoraf Jordbeg vindes), Vitruv.; — [lapis, caedo]. — lăpĭdārius, 3, [lapis]; I) hørende til Sten el. benævnt derefter; - ∾ latomiae, (Stenbrud), Plaut.; ∾ navis, (ſom fører Sten), Petron.; — B) fuld af Sten, ſtenig, campi, Solin.; — II) ogſ. subst. lapidarius, i, m., (sc. artifex): Stenhugger, Dig. — *lăpĭdātio, onis, f.: Stenkaſt, Stenregn; fit magna lapidatio, Cic. Verr. 4, 43; cf. Flor. 3, 8; — II) „overf."; ∾ grandinis: Haglſlag el. Haglbyge, Dig.; o. — lăpidātor, oris, m.: ſom kaſter Stene, ſom ſtener, Pseud. Cic. p. Dom. 5; — [lapido].

*lăpĭdesco, ĕre, v. n. inch.: bliver til Sten, bliver forſtenet; - ∾ (curalium) tactu, Plin.; o. — lăpĭdĕus, 3: af Sten; ∾ murus, (Stenmur), Liv., imber, (Stenregn), Cic. Div. 2, 28; - men „fig."; lapideus, sum: bliver ligeſom forſtenet, (neml. af Forundring), Plaut. Truc. 4, 3, 44; — II) „overf.": fuld af Sten, med mange Stene, ſtenig, campi, (Sted i Gall. Narb.); vid. Plin. 3, 4; — [lapis]. — lăpĭdĭcīda, ſ. und. lapicida. — lăpĭdĭcīnae, arum, Fest., ſ. und. lapicidinae.

lăpĭdo, avi, atum; 1, v. a. o. n., [lapis]; I) act.: kaſter Stene derpaa, ſtener; ∾ aliquem, Petron., Flor. 1, 22; - deraf. pass.: lapidata sunt templa, Suet. Calig. 5; — b) ∾ mortuum, (bedække nogens Levninger med Sten), Petron.; — II) neutr., men alene impers., og om Jertegn; - Reate (i R.) imbri (abl.) lapidavit, Liv. 43, 13; cf. id. 27, 37; ligel. pass. impers., id. 29, 14: quod de coelo lapidatum esset; cf. ibd. c. 10: propter crebrius eo anno de coelo lapidatum (libris Sibyllinis inspectis).

lăpĭdōsĭtas, atis, f.: ſtenagtig Haardhed; - ∾ quaedam est in piscium cerebris, Tertull.; af — lăpĭdōsus, 3, [lapis]: fuld af Sten, ſtenig, terra, Varr., ager, Ovid., montes, id. Met. 1, 44; men ∾ corna, (med ſtenhaard Kierne), Virg. Ge. 2, 34; — II) „overf.": haard ſom Sten, ſtenhaard, panis, Hor. Sat. 1, 5, 92; cf. Senec. Benef. 2, 7; - ogſ. in compar., sory ··· est lapidosius, (haardere el. mere ſtenagtigt), Plin. 34, 30; - men chiragra lapidosa, (med haarde Knuder), Pers. 5, 58.

lapillesco, (o. -isco), ĕre, v. n. inch.: at blive ſtenhaard, Tertull.; o. — lăpillŭlus, i, m., dem.: liden Sten, Solin.; af — lăpillus, i, m., demin. af lapis; I) „egentl.": liden Sten, Ovid. Met. 11, 604; lapillum pede tenentes (grues), Plin.; - ogſ. Sten i Legemet, (Blæreſten, Nyreſten), id. 28, 9; — not.: om den Skik, at udmærke de lykkelige Dage med hvide Stene, ſ. Plin. 7, 41; deraf. diem signare melioribus lapillis, Martial. 9, 53; cf. Pers. 2, in.; - om hvide og ſorte Smaaſtene til Afſtemning i en Retsſag, vid. Ovid. Met. 15, 41; — II) „overf.": Ædelſten el. Perle; inter niveos viridesque lapillos, (Perler og Smaragder), Hor. Sat. 1, 2, 80; - lapilli Indici, Martial., Erythraei, id., Eōi, Prop., (Perler derfra); ligel. caris ornare aures lapillis, (hænge Perler i Ørene), Ovid. A. A. 3, 129; - men ∾ Libyci, Hor. Ep. 1, 10, 19, (Stykker el. Fliſer af numidiſk Marmor). — lăpĭo, ire, v. a., [lapis], alene forel. o. „fig.": at forſtene el. ſlove; lapit cor cura, Pacuv. ap. Non.

lăpis, ĭdis, m., λᾶας; I) „egentl." el. „alm.": en Sten, (navnl. af det mindre Slags, og i ſin naturlige Tilſtand); - lapis est petra suae formae, Vitruv.; cf. Plin. 36, 49: viridis silex ··· ubi invenitur, lapis, non saxum, est; - lapidibus pugnare, Sall., cooperire aliquem, Cic., Liv.; lapide ictus, Nep., percussus, Plaut., (truffen deraf); - ∾ bibulus, (Pimpſten), Virg., molaris, (Mølleſten), Quintil., incusus, (ſkærpet), Virg.; ligel. ubi lapis lapidem terit, (i Møllen), Plaut. As. 1, 1, 16; men ∾ albus, Hor. Sat. 1, 6, 116, (i. e. mensa e marmore); - ſom Ordſprog kan mærkes: lapide candidiore diem notare, Catull., (ſ. und. lapillus); - ligel. verberare lapidem, (anſtrænge ſig forgeves), Plaut. Curc. 1, 3, 41; - lapides loqui, (føre en haard el. ſørgelig Tale), id. Aul. 2, 1, 29; - men til den Enfoldige el. Sløve: quid stas, lapis! Ter. Heaut. 4, 7, 3; cf. ibd. 5, 1, 44, o. Tibull. 1, 11, 59; — II) „overf." el. „beſ."; a) Grændſeſten, Tibull. 1, 3, 43; ogſ. ∾ sacer, Liv. 41, 13, ſ. ogſ. und. terminus; — b) Gravſtenen; Fac lapis his scriptus sit super ossa notis, Tibull. 1, 3, 51; cf. Prop. 3, 1, 37; ogſ. ∾ ultimus, id. 1, 17, 20; — c) Ædelſten, beſ.

en Perle; - elapsus aure lapis, Ovid. A. A. 1, 432; cf. Martial. 11, 50, Hor. Od. 3, 24, 48, ogs. Tac. Ann. 3, 53, o. Catull. 69, 3; - men ∾ Phrygius, Hor. Od. 3, 1, 41, d. e. Marmor; ligel. ∾ albus, id., s. ovenf.; — d) Milesten, (som fandtes paa alle brolagte Veie fra Rom, ogs. fra andre Byer, for hvert 1000 Skridt); - ad quintum lapidem, (5000 Skridt fra Byen), Nep. Att. 22; cf. Liv. 5, 4; men ad duodecimum a Cremona (sc. lapidem), Tac. Hist. 2, 24; — e) Steen el. Steenforhøining, hvorpaa Præco udraabte Slaver til Salg, Plaut. Bacch. 4, 7, 17; de lapide comparare (servos), Colum.; men Cic. Pis. 15, „alleg.": praeter duos de lapide emptos tribunos, (der, ligesom Trælle, vare aabenbare kiøbte); — not. a: Jovem lapidem jurare, s. und. juro; — not. b: af lapis, is, findes abl. lapi, f. lapide, Enn. ap. Prisc.; - ogs. som fem.: sublatae lapides, Enn. ap. Non.

Lăpĭtha, o. Lăpĭthes, ae, m., pl. Lapithae, arum, *Λαπίθαι*: thessalisk Biergfolk ved Olympen; - Lapitherness Krig med Centaurerne beskriver Ovid. Met. 12, 261 flgd.; cf. Hor. Od. 1, 18, 8, o. Virg. Aen. 7, 304, (hvor Lapithum, f. Lapitharum); - ogs. adj.: Lapithes eques, Val. Fl.; - ogs. fem.: Lapithae genus heroinae, (Ischomache), Prop. 2, 2, 61; — B) df. 1) Lăpĭthaeus, 3, gens, Ovid. Met. 12, 530; — 2) Lăpĭthēĭus, 3, proelia, ibd. 11, 670; — 3) Lăpĭthōnĭus, 3, nympha, Stat. Theb. 7, 297.

†lappa, ae, f.: en Borre, (etslags Ukrud i Sæden), Virg. Ge. 1, 152, Plin. 18, 44; Mixta tenax segeti crescere lappa solet, Ovid. Pont. 2, 1, 14; df. — lappācĕus, 3: borreagtig el. borreformet, (caput helxines), Plin. 22, 19; o. — lappāgo, ĭnis, f.: etslags borreagtig Plante, id. 26, 65. — Laprius, i, m.: Epithet til Juppiter, Lactant.

lapsāna, ae, f., *λαψανή*, Varr., ogs. lampsana, ae, f., *λαμψάνη*, Cels.: Marksennep, etslags spiselig Plante, Plin. 20, 37, (sinapis arvensis L.) — lapsĭo, onis, f., [1.labor]: Gliden el. Snublen; df. „overf.": Feiltrin el. Feil, Cic. Tusc. 4, 12. — lapso, are, v. n., frequ. af 1.labor: at glide el. snuble el. rave, in sanguine, Virg. Aen. 2, 551; cf. Tac. Ann. 1, 65; - ogs. at falde, vulnere, Stat.; — II) „overf.": verba lapsantia, (der ligesom falde fra nogen), Gell. 1, 15.

1. lapsus, 3: partic. af 1.labor. — 2. lapsus, us, m., [1.labor]; I) „egentl.": Falden el. Fald; - sustinere se a lapsu, Liv. 21, 35; cf. Virg. Aen. 10, 750; men lapsu scalarum exanimari, (ved at falde ned deraf), Plin.; - lapsus terrae, (Jordskred el. Jordfald), Liv. 21, 36; — II) „fig."; A) „overf.": enhver ligesom glidende el. jevnt fremskridende Bevægelse, som Himmellegemernes, Vandets, Fuglenes, osv.; - quum medio volvuntur sidera lapsu, Virg. Aen. 4, 542; si lacus emissus lapsu et cursu suo ad mare profluxisset, Cic. Div. 1, 44; cf. Hor. Od. 1, 12, 10; volucrum lapsus (pl.: deres Flugt), Cic. N. D. 2, 39; men om Slangens Bevægelse, vid. Virg. Aen. 2, 225; men vitis serpens multiplici lapsu etc., s. Cic. d. Senect. 15; — b) df. „poet.": lapsus rotarum, Virg. Aen. 2, 236, (f. rotae labentes: de rullende Hjul); — B) „ment.": Feiltagelse, Vildfarelse; ab omni lapsu continere temeritatem, Cic. Acad. 1, 12; quum sint populares multi variique lapsus, id. d. Or. 2, 83; cf. Plin. 5, 1.

lăquĕar, āris, n., [laqueus], ligesom lacunar: Loft med Fordybninger, (oprdl.: den gitterformede Indfatning af de enkelte Felter); sædv. in pl.; - summa laquearia tecti, Virg. Aen. 8, 25; cf. ibd. 1, 726; men versatilia coenationum laquearia, vid. Senec. Ep. 90; cf. Plin. 33, 18; — not.: sing. laqueare, Virg. Cul. 63; df. — lăquĕārĭus, i, m.: som forfærdiger laquearia, Cod. Theod.

1. lăquĕo, (avi), atum, 1, v. a., [laqueus]: hilder i Snare, fanger i Garn, odl.; df. omspænder; - ∾ profundum Retibus, Manil.; corpus laqueatum, (bundet), Colum. 6, 19. — 2. lăqueo, (avi), atum, 1, v. a., [besl. m. frgd., s. und. laquear]; — I) „egentl.": anbringer Fordybninger el. Felter i et Loft; men alene in partic. laqueatus, 3: prydet med Felter, tecta, Cic. Leg. 2, 1, o. Hor. Od. 2, 16, 11; ogs. med tavlet og fordybet Loft; ∾ templa, Lucr.; ∾ coenationes, Suet. Ner. 31; — b) „poet." ogs. om Naturens Arbeider; antra ··· laqueata ··· pumice vivo, Ovid. Fast. 2, 316; — II) „poet. overf.", men alene in partic. act.: laqueans, tis: der danner ligesom feltformede Afdelinger; - saal. Manil. 1, 532: sidera ··· in varias coelum laqueantia formas.

lăquĕus, i, m.; I) „egentl.": Strikke el. Baand med Slynge el. Løkke, Slynge el. Snare; - laqueis captare feras, Virg. Ge. 1, 139; cf. Phaedr. 4, 2, o. Hor. Ep. 1, 16, 37; men laqueis avertere falces, Caes. B. G. 7, 22; cf. Sall. Jug. 94; non ante ··· Cornua (f. cornibus) quam validis haeserit in laqueis (taurus), Prop. 2, 25, 48; - navnl. ogs. Strikke til at hænge el. qvæle med; collum inserere in laqueum, Cic. Verr. 4, 17; laqueo gulam alicui frangere, Sall. Catil. 58; laqueum injicere cervicibus, Suet. Vitell. 17; ogs. ud. dat., Liv. 1, 26; laqueo vitam finire, Senec. Hippol., claudere animam, Ovid., premere collum, Hor.; — II) „fig."; A) „overf.": ligesom Slynge el. Snare, hvori nogen fanges el. hildes, (hvor da Udtrykket tildels er „allegorisk"); - quum illam belluam, judicii laqueos declinantem, etc., Cic. Mil. 15; cf. id. Cluent. 55: laquei legum, etc.; - ogs. Bryderi el. Forhindring; numquamne hos arctissimos laqueos ··· abrumpam? Plin. Ep. 2, 8; — B) ogs. „ment.": listig el. overlistende Tale el. Slutningsmaade el. Ordfortolkning; - verbi laqueo capere, Cic. Caecin. 29; cf. id. d. Or. 1, 10; in laqueos inexplicabiles incidere, Quintil. 5, 10, 101; laqueos juris enodare, Gell.

1. Lār, el. Lars, tis, m.: romersk o. etrurisk Fornavn; Lar Herminius, consul, Liv. 3, 65; Lars Tolumnius, id. 4, 58; — not.: skal oprdl. bemærke: Herre el. Fyrste; rimel. ogs. besl. m. flgd. — 2. Lar, gen. Lăris, m., pl. Lăres, gen. um, Cic., ĭum, Liv.; - efter Ovid. Fast. 2, 615, ere der tvende Sønner af Nymphen Lara el. Larunda: qui compita servant, Et vigilant nostra semper in urbe Lares; - ogs. ere Lares: etslags Skytsguder for Byer og Veie; hvf. Lares viales, Plaut., vicini, (i. e. vicorum), id., ogs. compitales, vid. Suet. Aug. 31, ogs. praestites, (Forstandere), Ovid. Fast. 5, 129, ogs. permarini, (som tages med paa Søreiser), Liv. 40, 52, ogs. rŭrales, hvf. pauperis agri custodes Lares, Tibull. 1, 1, 20; - „bes." er der ogs. en Lar el. Skytsgud for hvert enkelt Hus; hvf. Plaut. Aul. prol. 2: Ego Lar sum familiaris ex hac familia, unde etc.; cf. Ovid Fast. 5, 138 flgd.; - som Byens Skytsguder havde Lares deres Tempel i Rom; vid. Ovid. l. c. 6, 591; - men desuden offrede enhver Husfader hiemme til sin Lar, enten i Atrium, el. paa Arnestedet (focus), el. i et dertil indrettet Capel (Lararium); - vid. Hor. Od. 3, 23, 4, o. id. Sat. 2, 3, 164 flgd., ogs. Suet. Aug. 31; — II) Lar, el. Lares, el. Lar familiaris, staaer ogs. undert. „overf." f. Hus og Hiem el. Bolig, odl.; - nostro ··· juncta fuere Lari, Ovid. Trist. 1, 3, 30; apto cum Lare fundus, Hor. Od. 1, 12, 43; cf. id. Ep. 1, 7, 58; men Lar conductus, (Leiebolig), Martial.; cf. id. 1, 77; df. ad Larem suum el. ad suum Larem familiarem (redire el. reverti), Cic.; ligel. in pl., nostros Lares, Ovid.; ogs. forbindes: urbe, tecto, Lare (recipere), Liv.; — b) „poet." ogs. om Fuglenes Reder, Val. Fl.; — B) df. 1) Lărālĭa, sc. sacra: Larernes Fest, Fest. p. 119 (Müll.); — 2) Lărārĭum, i, n., (sc. sacellum): Capel til Larernes Dyrkelse, Lamprid. Al. Sev. 29.

Lăra el. Lărunda, ae, f.: en Nymphe, (hed oprdl.

Lala, af λαλεῖν, men dea muta, efterat Juppiter havde berøvet hende den misbrugte Tunge); vid. Ovid. Fast. 2, 599; – ved Mercurius blev hun Moder til Larerne, ibd. 615. — Laralia, o. Lararium, s. und. 2.Lar.

lardum, i, n., s. und. laridum. — Lārentālĭa, s. und. flgd. — Lārentia, ae, f., ogs. Acca Larentia: Hyrden Faustulus's Hustru, der opfostrede Romulus og Remus; ogs. er hun Moder til de tolv Arvalbrødre; – vid. Ovid. Fast. 3, 55, o. Gell. 6, 7; — B) df. Lārentālĭa, ium, n., sc. solennia: hendes Fest, Ovid. l. c. 57, o. Fest. p. 119 (Müll.) — Lāres, um o. ium, m., s. und. 2.Lar.

large, adv. af largus: rigt el. rigeligen, donare, Cic. R. Am. 8, bibere, Plin., convivari, Suet.; ∾ adorare deos, (med megen Rogelse), Plin.; – compar., ∾ suo usi, (som have bortødslet deres Eiendom), Sall. Catil. 16; – compar., largius aequo (potus: stærkt beruset), Hor. Ep. 2, 2, 215; ∾ pronunciare, (med fyldigere Stemme), Gell.; – superl., ∾ suppetere, Plin. Ep. 9, 2; ∾ facere alicui copiam rei alicujus, Cic. Verr. 1, 61; quibus largissime contigit vita, Plin. 7, 51.

largĭfĭcus, 3, [1.largus, facio]: rigelig, overflodig; – ∾ stipe ditantes, Lucr. 2, 628. — largĭflŭus, 3, [large, fluo]: som flyder rigeligen, imber, Attius ap. Cic. d. Or. 3, 39, fons, Lucr. — largĭlŏquus, 3, [large, loquor]: meget snaksom el. sladdsig, Plaut. Cist. 1, 2, 2; ∾ lingua, id. — largimentum, i, n., [largior]: Skenk el. Foræring, Lactant.

largĭo, īre, v. a.: Biform af flgd.; df. largito, Att. ap. Non.; largi, Lucil., ibd.; – df. part. pass. largitus, 3: bortskenket, Tibull. 4, 1, 129. — largĭor, itus sum, 4, v. dep. a. (o. n.), [1.largus]; I) „egenl.": giver el. skenker rigeligen; giver el. skenker; – ∾ alicui civitatem, Cic. Balb. 22; cf. id. Leg. 3, 17; — b) ogs. bestikker el. forfører med Skenk el. Gave; – saal. ogs. m. ex el. de; ad largiendum ex alieno restrictior, id. Fam. 3, 8; largiendo de alieno popularem fieri, Liv. 3, 1; cf. Cic. Off. 1, 14; – ogs. absol.: quemcumque possint largiendo parare, Sall. Catil. 13; cf. id. ibd. 38; — c) ogs. m. Tings- o. Begrebssubjecter; – sol universis idem lucis largitur, Quintil.; cf. Caes. B. G. 6, 21; — II) „overf." el. „bef.": indrømmer el. tilstaaer, gior nogen til Villie, odl.; – (ut) amori nostro etiam plusculum ··· largiare, Cic. Fam. 5, 12; men m. flgd. ut: si quis deus hoc mihi largiatur, ut etc., id. d. Senect. 23; ∾ injurias reip., (eftergive den Staten tilføiede Uret), Tac. Ann. 3, 70; – men Plaut. Mil. gl. 4, 6, 18: si te ultro largiere, (dersom du frembyder dig); — b) tildeler, alicui laetitiam, Plaut., occasionem impudentiae, Plin.; quod (mens divina hominibus) rationem largita est, Cic. N. D. 3, 27; — not.: largibar, (f. largiebar), Prop. 1, 3, 25; – largibor, (f. largiar), Plaut. Bacch. 4, 7, 30; – pass. partic.: largitus, 3, s. und. largio.

*largĭtas, atis, f.: rigelig Ydelse el. Meddelelse, muneris, Cic. Brut. 4; aut largitate nimia aut parsimonia, Ter. Heaut. 3, 1, 31; terra fruges cum maxima largitate fundit, Cic. N. D. 2, 62; o. — largĭter, adv.; I) „egenl.": rigeligen, overflodigen, fuldt op; – utrem ut habeat (nutrix) veteris vini largiter, Plaut. Truc. a. 5, v. 11; – ogs. c. gen.: illic inesse auri largiter, (en Mængde Guld), id. Rud. 4, 4, 144; cf. ibd. 5, 2, 27; — II) „overf.": meget el. høiligen; – ∾ posse, (have stor Indflydelse), Caes. B. G. 1, 18; men istinc largiter auferre, (borttage meget deraf), Hor. Sat. 1, 4, 132; ∾ distare, (være meget forskiellige), Lucr. 6, 1110; — [largus].

largĭtĭo, onis, f., [largior]; I) „egenl." el. „alm.": rigelig Skenk el. Gave; – largitione benevolentiam alicujus consectari, Cic. Off. 2, 15; cf. Caes. B. C. 1 39; maximas largitiones facere, ibd. 3, 31; ∾ aedilicia, (som Ædilembedet medfører), Liv. 25, 2; – ∾ in milites, Hirt. B. Al. 4; men ∾ latronum, (s. in latrones), Auct. B. Hisp. 1; ∾ civitatis, Cic. Balb. 13; ∾ aequitatis, id. Mur. 20; — C) „bef.": Bortskenken af Eget el. af Andres, for derved at opnaae en vis Fordel, navnl. et Statsembede, odl.; vid. Suet. Caes. 13 o. 26; df. ogs. Bestikkelse, odl.; – liberalitatem ac benignitatem ab ambitu atque largitione sejungere, Cic. d. Or. 2, 25; cf. id. Planc. 15; ligel. largitioni (tribunorum) resistere, id. Mur. 11; cf. id. ibd. 37, o. Nep. Milt. 6; — b) ogs. Bortødslen, beneficiorum, Senec. Benef. 1, 2; – ogs. Ødselhed, hvorom Ordsproget: largitio fundum non habet, Cic. Off. 2, 15; — II) under de sildigere romerske Keisere hede largitiones metonym o. concret: de keiserlige Kasser; neml. ∾ sacrae, (hvoraf de egenlige Statsudgifter udredes), o. ∾ privatae, (til personlige el. tilfældige Udgifter), Cod. Just.; — not.: de over disse Kasser ansatte Embedsmænd hede: largitionales, ogs. comites largitionum, ibd. — largĭtĭōnālis, is, m., s. und. frgd. no. II, not.

1.largĭtor, ari, v. dep. a., frequ. af largior: rigeligen at give el. yde el. udbetale; – Ex illa (dote) largitari te illi (sc. partem el. aliquid), Plaut. Trin. 3, 3, 14. — 2.largĭtor, oris, m., [largior]; I) „alm.": som gior Foræringer, som viser sig gavmild; c. gen., Sall. Jug. 95; ligel. ∾ praedae, Liv.; – ogs. ud. gen., id. 6, 2 o. 16; — II) „bef.": som bortskenker el. bortødsler Eget el. Andres, for derved at opnaae visse Fordele, som bestikker ved Gaver; – vid. Cic. Off. 1, 19, o. id. Catil. 4, 5; men id. Planc. 15: cujuscumque tribus largitor esset, etc. — *largĭtūdo, inis, f., sield. Biform af largitas, Nep. ap. Charis.; o. — 1.largĭtus, adv.: sield. Biform, s. largiter el. large, Afran. ap. Non.; — [largus]. — 2.largĭtus, 3: partic. af largio o. largior. — largĭuscŭlus, 3, demin. af compar. largior (af 1.largus): temmelig megen el. rigelig, haustus salivarum, Solin. 7.

1.largus, 3; I) „alm.": rigelig, megen, overflodig; sædv. om Ting og om Begreber; – quum sol terras larga luce compleverit, Cic. N. D. 2, 19; ∾ imber, Virg.; largi copia lactis, id.; cf. id. Ge. 2, 390; ∾ opes, Ovid.; – compar., ∾ ignis, Hor.; cf. Liv. 40, 14; ∾ stipendia, Tac.; cf. Hor. Od. 2, 18, 13; superl., ∾ munus (edere, anstille), Suet. Tib. 7; – ogs. c. gen.: fons largus aquae, Lucan.; ogs. c. abl.: folia larga succo, Plin.; – „poet." ogs. c. inf.; Spes donare novas largus (cadus), Hor. Od. 4, 12, 19; — II) „bef." om Personer: gavmild, som giver gierne el. meget; ogs. som gior noget gierne el. villigen; – duo sunt genera largorum ··· prodigi ··· liberales, Cic. Off. 2, 16; si largissimus esse vellet, id. Verr. 3, 50; – ogs. c. abl., „poet." ogs. c. gen., el. c. inf.; – largus opera, (som tilbyder sin Tieneste), Plaut.; largus promissis, Tac.; cf. id. Hist. 2, 59; – largus rapinae, (i. e. qui largitur de alieno), Sil.; largus animae, Stat. — 2.Largus, i, m.: romersk Tilnavn, bes. in gente Scribonia, Cic., Tac.; — df. Largianus, 3, senatusconsultum de liberorum successione, Cod. Just.

lārĭdum, (Plaut.), syncop. lardum, i, n., [besl. m. λαρός, λαρινός, d. e. fed]: Flesk el. Svinekiød, Hor. Sat. 2, 6, 64 o. 85; ogs. in pl.: pinguia larda, Ovid. Fast. 6, 169; — not.: Biformen larida, (sc. caro), Cod. Theod.

lārĭfŭga, ae, m., [2.Lar, fugio]: som løber fra Hus og Hiem, en Landstryger, Petron. — lārignus, 3, [larix]: af Lærketræ, materies, Vitruv. — Lārīnum, i, n.: By i Nederitalien, i d. Frentanske, (hod. Larino), Cic. Cluent. 8, Mela 2, 4; — B) df. Lārīnas, ātis; 1) adj.: larinatisk, (mulier), Cic. l. c. 7, municipium, ibd. 5; — 2) subst. Larinates, ium, m.: Indvaanerne deraf; in foro Larinatium, id. ibd. 13.

Lārissa, ae, f.: Navnet paa flere Byer, hvoriblandt: en By i Thessalien, ved Floden Peneus, Plin. 4, 15, Caes. B. C. 3, 80 o. 97, o. Hor. Od. 1, 7, 11; — B) df. 1) Larissaeus, 3, Achilles, Virg. Aen. 2, 197; - ogs. subst. Larissaei, orum: Indvaanerne af Byen L., Caes.; — 2) Larissensis, e; hvs. subst. Larissenses, ium, m.: Indvaanerne af Byen L., Liv. 31, 31; — not.: hertil kan endnu mærkes: Larissa Cremaste i Phthiotis, Liv. l. c.; o. - Larissa, ae, f.: en Fæstning i Argos, id. 32, 25.

Lārius, i, m.: Indsø i Gall. Cisalp., hvorved Byen Comum; (hvs. hod. Lago di Como); vid. Plin. 2, 106, o. Plin. Ep. 5, 7, ogs. Virg. Ge. 3, 159; — B) df. adj. Lārius, 3, litus, Catull. 35, 4. — lărix, ĭcis, c.: Lærketræet, Vitruv., Plin. 16, 19. — laros, s. und. larus. — Lars, tis, s. und. 1.Lar. — Lartidius, i, m.: et Mandsnavn, (en Efterligner af Ulysses), Cic. Att. 7, 1. — Larunda, ae, f.: s. und. Lara. — larus (-os), i, m., λάρος: etslags graadig Søfugl, rimel. Maagen, Vulgat..

†larva, (ogs. lărŭa), ae, f., [besl. m. 2.Lar]; I) „egentl.": Spøgelse, Gienganger; - ex hominibus fieri Lares, si boni, Lemures, si mali, seu larvas; Manes autem deos dicit, si incertum etc., Augustin. ex Platone; - larvae stimulant virum, (han seer Spøgelser, han er afsindig), Plaut. Capt. 3, 4, 66; cum mortuis non nisi larvas luctari, Plin. praef.; - ogs. som Skældsord, Plaut. Merc. 5, 4, 20; — II) „overf."; A) Maske, Hor. Sat. 1, 5, 64; — B) Skelet, Petron.; df. — larvālis, e: spøgelseagtig, habitus, Senec. Ep. 24; - ogs. larvialis, (el. larualis), e, macies, Auct. Priap. 33; o. — larvo, (avi), atum, 1, v. a.: forhexer el. fortryller, artus, Firmic.; - df. partic. larvatus, 3: forhexet el. fortryllet, Plaut. Men. 5, 4, 2, Appul. — lăsănum, i, n., λάσανον: etslags Kar; df. rimel. etslags Kogekar, Hor. Sat. 1, 6, 109; - sild. ogs. Commoditet, Petron. Sat. 41.

*lascive, adv.: overgivent, loqui, Martial.; - compar., ∾ appetere herbas, (graadigere), Avien. Arat.; o. — lascīvia, ae, f.: Overgivenhed, Skjemt el. Leg, odl.; - hilaritate et lascivia etc., Cic. Fin. 2, 20; men ∾ audax, (om en Vaabendans), Tac. Germ. 24; ∾ piscium, Pacuv. ap. Cic. Div. 1, 14; ∾ naturae, vid. Plin. 11, 45; — II) „bef." ogs. til det Værre: Kaadhed, Frækhed; - ∾ theatralis, Tac. Hist. 3, 33; cf. Sall. Jug. 39 o. 41; men ∾ maledicendi, Quintil.; - ogs. Smudsighed el. Utugt, Suet. Calig. 36; cf. ibd. 25; - ogs. letsindig Overgivenhed i Foredraget, Quintil. 2, 5, 22, o. id. 10, 1, 43.

lascīvibundus, 3: overgiven, Plaut. Stich. 2, 1, 16; af — lascīvio, ii, itum, 4, v. n., [lascivus]; I) „egentl.": er overgiven el. kaad el. tøiles; - lascivire magis plebem, quam saevire, Liv. 2, 29; licentiam omnem lasciviendi (alslags overgiven Lystighed) etc, Suet. Caes. 67: - ogs. om Dyrene: at hoppe el. springe afsted; Lascivitque fuga (agnus), Ovid. Met. 7, 321; piscium lascivientium modo, Liv. 27, 4; — II) „fig." om Foredraget: at være regelløst el. yppigt el. overgivent; - ∾ puerilibus sententiolis, Quintil. 12, 10, 73; ligel. id. 9, 4, 6: pedes in oratione simili licentia lascivientes; cf. id. ibd. 142.

*lascīvitas, atis, f.: Kaadhed el. Overgivenhed, Coel. Aur.; — lascīviter, adv.: kaadt el. overgivent, ludere, Laev. ap. Charis.; o. — lascīvŭlus, 3, demin.: noget kaad el. overgiven; manu lascivula et tenellula, Laev. ap. Prisc.; — [flgd.].

lascīvus, 3, [f. laxivus, af laxus]: kaad el. overgiven, puella, Virg., pueri, Hor.; lasciva decentius aetas, (som Overgivenhed klæder bedre), id. Ep. 2, 2, 216; men tenero lascivior hoedo (Galatea), Ovid. Met. 13, 791; ∾ Amores, Hor. 2, 11, 17; teneras lasciva per herbas Ludit (proles), Lucr. 1, 261; — B) „overf."; a) om Dyrene: som springer el. hopper el. leger, odl.; ∾ capella, Virg.; ∾ pisces, Rutil.; s. ogs. ovens. Ovid. l. c.; - ogs. om Væxterne; ∾ hederae, (som slynge sig vildt), Hor. Od. 1, 36, 20; - ogs. om Ting; ∾ numismata, (som kastes ud iflæng), Martial. 8, 78; ∾ acus, (som hører til overdreven Pynt), id. 11, 45; — b) ogs. om Foredraget: verba decent ··· Ludentem lasciva, etc., vid. Hor. A. P. 107; cf Quintil. 6, 3, 27: (dictum) lascivum et hilare, etc.; — II) „bef." til det Værre: overgiven el. overmodig, vid. Cic. Att. 2, 3; ogs. kaad, vellystig, utugtig, odl.; ∾ puella, Ovid. A. A. 1, 523; - ∾ libelli, Martial. 5, 2; lascivissimae picturae, Suet. Tib. 43; - ogs. om Talen: kaad el. overgiven; vid. Gell. 12, 2.

lāser, ĕris, n, λάσαρον: den harpixagtige Saft af Planten laserpitium el. silphium, Plin. 19, 15, (vort: asa foetida el. Dyvelsdræk); ∾ Cyrenaicum, Colum.; — II) „metonym." ogs. f. laserpitium el. denne Plante selv; radix laseris, Plin. l. c. 43; df. — lāsĕrātus, 3: tilsat med Saften laser; ∾ acetum, Plin. Val.; df. — laseratum, i, n.: etslags Kryderi af laser, Apic. — lāserpītiātus, 3: tilberedet el. tilsat med laserpitium, acetum, Cato, Plin. — lāserpītĭfer, a, um, [laserpitium, fero]: som frembringer laserpitium, Cyrenae, Catull. 7, 4. — laserpitium, (-icium), i, n., ligesom silphium: den Plante, hvoraf man faaer Saften laser; vid. Plin. 19, 15; (ferula asa foetida L.); — b) ogs. undert. f. laser el. Saften deraf; laserpitii pondo XXX, Plin. l. c.

*lassesco, ĕre, v. n. inch.: bliver træt; ∾ sub lorica, Hieronym.; - df. „overf.": at aftage el. ophøre; ne lassescat fortuna, metus est, Plin.; vitis fertilitatem lassescentem (sustinere), id.; o. — lassĭtūdo, ĭnis, f.: Træthed; - artius ex lassitudine dormire, Cic.; a lassitudine quiescere, Nep.; lassitudine confici, Caes.; lassitudinem sedare, Nep.; - ogs. c. gen. caus.; lassitudo armorum equitandive, Plin., itinerum, id.; - citra lassitudinem exercere aliquid, (saa at man ikke bliver træt), Senec.; men Cic. Fam. 12, 25: nulla lassitudo impedire officium et fidem debet; in lassitudine proniores ad iracundiam, Plin.; — [lassus].

lasso, avi, atum, 1, v. a. o. n., [lassus]; I) act.: trætter el. udmatter; - nostris lassavit brachia plagis, Prop. 4, 8, 67; cf. Ovid. Her. 20, 241: Longior infirmum ne lasset epistola corpus; - „poet." ogs.: lassare numina (sc. precibus), Lucan.; cf. Martial. 8, 31; men id. 4, 3: sidus ··· lassare Bootae, (holde ud dermed el. derunder); - ogs. om Elementerne: lassari o. lassare se, at stilles, at ophøre; mare lassatur, Lucan.; lassatum fluctibus aequor, (som har lagt sig), id.; men astra lassata, Manil., (som formørkes el. gaae ned); cf. Lucan. 2, 727; — II) neutr.: at ophøre, odl.; alterius (aedificii) fundamenta lassarunt, (ere sunkne el. svækkede), Senec. Ep. 52.

lassŭlus, 3, demin. af flgd.: noget træt, Catull. 63, 35. — lassus, 3, [besl. m. laxus]: ligesom afspændt; df. træt, mat, udmattet, odl.; absol., el. c. abl., el. m. de el. ab; „poet." ogs. undert. c. gen., el. c. inf.; - lassos milites reficere, Justin.; ∾ stomachus, Hor.; men Saepe tulit lassis succus amarus opem, Ovid. Am. 3, 11, 8; men animus lassus, cura confectus, Ter.; - itinere et proelio fessi lassique, Sall. Jug. 5, 3; lassus assiduo gaudio, Plin., lacrimis ··· luctuque, Lucr.; - lassus ab equo indomito, Hor. Sat. 2, 2, 70, ab hoste, Ovid. A. A. 2, 712, de via, Plaut.; - lassus maris et viarum etc., Hor. Od. 2, 6, 7; men Plaut. Cist. 2, 1, 8: lassus animi; - ogs. staaer, paa Grækernes Vis, acc. f. abl., Senec. Oed. 1599: Lassus an pondus (f. pondere) titubavit Atlas? - Ne fueris lassa nomen vocare meum, Prop.; cf. id. 2, 12, 46; — II) „overf." om Ting og om Begreber: medtagen, udtømt, odl.; - Fructibus assiduis

lassa senescit humus, Ovid. Pont. 1, 4, 14; lassa et effeta natura, Plin. Ep.; men Plaut. Stich. 4, 1, 16: si res lassa labat, itidem amici collabascunt. — lastaurus, i, m., λάσταυρος: utugtigt Menneske, Suet. Gramm. 15.

lătace, es, f.: etslags Trylleurt; vid. Plin. 26, 9. — lāte, adv. af 1.latus; I) „egenl." om Rummet: bredt, i Bredden; - longe lateque incensis aedificiis, Caes. B. G. 4, 35; cf. Cic. Leg. 1, 2; - ligel. vidt, vidt og bredt; vallis late patens, Hirt. B. G. 8, 9; - compar., ∾ possidere agros, Ovid.; cf. Liv. 21, 11; superl., ∾ continuatus ··· ager Sullanus, Cic. Agr. 2, 26; - populus late rex, (i. e. late regnans), Virg. Aen. 1, 21; cf. Hor. Od. 3, 17, 9; — II) „fig."; ars late patet, (er af stort Omfang), Cic. d. Or. 1, 55; fidei bonae nomen latissime patet, (strækker sig til en Mængde Forholde), id. Off. 3, 17; - ogs. om Foredraget: vidtløftigen, udførligen; latius (loquuntur) rhetores, dialectici compressius, Cic. Fin. 2, 6; men verba late concipere, (tage dem i en vid Forstand), Dig.

lătebra, ae, f., [lateo]; I) „egenl.": forborgent Sted, Smuthul; - quae latebra togatis hominibus esse possit (in balneis), Cic. Coel. 26; cf. Sueton. Vitell. 17, o. id. Ner. 48; - oftere in pl.; latebrae ferarum, Ovid.; cf. Virg. Aen. 4, 424; - men latebras animae etc., (Livets inderste Sæde el. Middelpunkt), ibd. 10, 601; - „poet." ogs.: ensomt Opholdssted, Hor. Ep. 1, 16, 15; - men lunae latebrae, (Maaneformørkelser), Lucr. 5, 750; — II) „fig."; A) „alm.": Smuthul, Afftrog, Skiul, odl.; - ex latebris atque ex tenebris erumpere, Cic. Sest. 4; omnes latebras suspicionum peragrare dicendo, id. Coel. 22; - ogs. in sing.: adhibere latebram obscuritatis, id. Div. 1, 45; cf. id. Fam. 3, 12; men ∾ scribendi, (dunkel Udtryksmaade), Gell. 17, 9; — B) „bes.": Udflugt el. Undskyldning; - si etc., latebram haberes, Cic. Fin. 2, 33; videant, ne quaeratur latebra perjurio, id. Off. 3, 29; latebram dare vitiis, Ovid. A. A. 3, 754.

lătebrĭcŏla, ae, c., [latebra, colo]: som holder til paa urene Steder, Plaut. Trin. 2, 1, 14. — lătebrōse, adv.: i en Krog el. Vinkel, occultare se, Plaut. Trin. 2, 2, 2; af — lătebrōsus, 3, [latebra]: med mange Smuthuller el. Vinkler el. Kroge; ds. dunkel el. forborgen; - ∾ via, qua veniebat, Cic. Sest. 59; cf. Liv. 21, 54; ∾ flumina, Virg. Aen. 8, 713; - men ∾ loca, Plaut. Bacch. 3, 3, 26: Kipper el. Bordeller; — b) ogs. „fig." o. in superl., ∾ quaestio, (yderst dunkel Opgave), Augustin.

lătens, tis: partic. o. adj. af lateo; — ds. lătenter, adv.: hemmeligen, ufornærkt, amare, Ovid. Pont. 3, 6, 60; men ∾ efficitur etc., Cic. Top. 17; af — lătĕo, ŭi, 2, v. n., [λαθεῖν, λανθάνω]; I) „egenl.": at være skiult el. forborgen; - abditum latere in occulto, Cic. Rab. perd. 7; ligel. ∾ in tenebris, id.; latet anguis in herba, Virg. Ecl. 3, 93; ogs. herbā coluber latens, Ovid.; cf. Hor. Epod. 9, 19; men id. A. P. 437: animi sub vulpe latentes; cf. Virg. Aen. 4, 582; - partic. latens, tis, ogs. absol.: skiult, forborgen; - ∾ saxa, Virg.; ∾ junctura, Plin.; — II) „fig."; A) „overf."; a) at holde sig forborgen el. skiult; ds. fraudationis causa latere, (udeblive fra Retten), Cic. Quint. 13; men Nep. Att. 10: ∾ apud aliquem, (neml. af Frygt for Proscription); — b) at leve i Stilhed el. ubemærket; Crede mihi, bene qui latuit, bene vixit, etc., Ovid. Trist. 3, 4, 25; - ds. ogs. at være el. leve i Sikkerhed; ∾ sub umbra amicitiae Romanae, Liv. 34, 9; cf. Phaedr. 4, 5; — B) „ment.": at være dunkel el. ubekiendt; - ∾ aliquem, (for nogen), sieldnere alicui, ogs. absol.; - quod latet sensum nostrum, Varr.; Nil illum, quod fit toto in orbe, latet, Ovid. Pont. 4, 9, 126; cf. Virg. Aen. 1, 134; men mihi semper lates, Lucan. 1, 119; ligel. ∾ hosti, Sil.; - ogs. absol.: qua ratione etc., latet, (det er ubekiendt), Nep. Lys. 1; cf. causa latet, Virg. Aen. 5, 5; - „bes." ogs. in partic.; rem latentem definiendo explicare, Cic. Brut. 41; in latenti jus civile retinere, Dig.; — not.: compar., ∾ origo, Augustin.

lăter, ĕris, m.: Tegl el. Teglsten; - in latere aut in caemento ··· ex quibus urbs effecta est, Cic. Div. 2, 47; cf. Caes. B. C. 2, 10; ∾ coctiles, (brændte, opp. crudi), Varr.; ligel. ∾ coctus, ogs. testaceus, (brændt Teglsten), Vitruv.; lateres ducere, (stryge Tegl), id., coquere, (brænde), id.; - men som Ordsprog om et unyttigt Arbeide: laterem lavare, Ter. Phorm. 1, 4, 9; — II) „overf.", fra Gestaltens Lighed: lateres aurei, argentei, (teglstenformede Masser el. Barrer af Guld og Sølv), Plin. 33, 17; — not.: hos Varr. ogs. in neutr.: aureum later.

lătĕrālis, e, [2.latus]: paa el. i Siden, dolor, Lucil. ap. Victorin.; — II) „overf.", subst. pl., lateralia: Giemmesteder (Tasker, Lommer) paa Siden af Saddelen, Dig. — lătĕrāmen, ĭnis, n., [later]: det af Tegl Forfærdigede; - lateramina vasis, (rimel. f. vas latericium), Lucr. 6, 232. — Lătĕrānus, a: Familienavn i flere romerske gentes; vid. Tac. Ann. 15, 49; Lateranorum aedes, paa Mons Caelius, Juvenal. 10, 17, (hvorefter endnu Lateranet benævnes); — II) Lateranus hed ogsaa Guden for Arnestedet (focus, fordi det sædv. var opført af lateres el. Teglsten), Arnob. — 1. lătĕrārius, 3, [later]: hørende til Tegl, terra, (hvoraf Teglsten stryges), Plin. 19, 45; — II) ds. subst.; A) laterarius, i, m.: en Teglstryger, Non.; — B) lateraria, ae, (sc. officina): Teglhytte, Plin. 7, 57. — 2. lătĕrārius, 3, [2.latus]: hørende til Siden el. til Siderne; ds. subst.: lateraria, (sc. tigna): Sidebiælker, Vitruv.

lătercŭlensis, is, m.: som fører Opsigt over Fortegnelsen over de offenlige Embeder, Cod. Just.; af — lătercŭlum, i n., demin. af later. egtl. aflang Firkant; ds. en Bog i denne Format; ds.]: Fortegnelse over alle Embeder og Værdigheder i det romerske Rige, Cod. Just. — lătercŭlus, 3, demin. af later, men sædv. f. later: Teglsten, Caes. B. C. 2, 9; ∾ crudi, Plin., coctiles, id., s. und. later.; — II) „overf."; A) etslags Bagværk, Plaut. Poen. 1, 2, 112; — B) hos Agrimensorerne: et teglstenformet Stykke Land, Sicul. Flacc. ap. Goes.

1. lătĕrensis, e, [2. latus]: hørende til Siden; ds. subst.: Drabant el. Garvist, Tertull. — 2. Laterensis, is, m., som romersk Tilnavn, s. Cic. Planc. 1, oftere. — *lătĕrĭcius, (-itius), 3: som er giort af Tegl el. Teglsten, muri, Caes., turris, id.; ∾ urbs, (opp. marmorea), Suet. Aug. 28; ∾ opus, Colum., ogs. absol. latericium, (sc. opus), Caes. B. C. 2, 9: Værk el. Arbeide af Teglsten; o. — lătĕrīna, ae, f., (sc. officina): Teglhytte, Tertull.; — [later]. — Lateritāna, el. -itiana, orum, n., (pira): en fortrinlig Pæreart, Colum.; (rimel. benævnte efter Laterium, i, n.: en Villa i det Arpinatiske; cf. Cic. Att. 4, 7, o. id. ibd. 10, 11.

lăterna, (ogs. lanterna), ae, f.: Løgte el. Haandløgte, Punica, (giennemsigtig), Plaut. Aul. 3, 6, 30, linea, (indsvøbt i Linned), Cic. Att. 4, 3, (Orell.); Dux laterna viae clausis feror aurea flammis, Martial. 14, 61; ds. — lăternārius, (lantern.), i, m., (sc. servus): som bærer Lygten el. som lyser for nogen, alicujus, Cic. Pis. 9.

1. lătesco, ĕre, v. n. inch., [1. latus]: at blive bred, at tiltage i Bredden; - napi non in ventrem latescunt, Colum.; ossa paullatim latescentia, Cels. — 2. lătesco, ĕre, v. n., inch. af lateo: at skiule sig, at blive usynlig, Cic. Arat. 385. — latet, impers., s. und. lateo.

lătex, ĭcis, m., sædv. „poet.": enhver Vædske el. Vædske; - saal. om Vand: Copia tot laticum, (i. e. fluviorum), Ovid. Pont. 4, 10, 59; Nec tibi sunt fontes

laticis, nisi paene marini, ibd. 3, 1, 17; securos latices (potant: Vand af Lethefloden), Virg. Aen. 6, 715; men laticum frugumque cupido, (d. e. Hunger og Tørst), Lucr. 4, 1086; – men om Vin: latex meri, Ovid., latex Lyaeus el. Lenaeus, Virg., ogs. latex liquoris vitigeni, Lucr. 5, 15, ogs. absol. latex, Virg. Aen. 1, 736; – ogs. om anden Vædske; Palladii latices, Ovid. Met. 4, 274, (d. e. Olie); ∾ absinthii, (Malurtsaft), Lucr.; ∾ nivei, (Melk), Prudent.; — not.: forel. ogs. som fem., Attius ap. Prisc.

lathўris, idis, f., λαθυρίς: etslags Ulvemelk, (euphorbia lathyris L.), Plin. 27, 71; – Biformen lathyr hos Seren. Samm. er uvis. — lathyros, i, f., λάθυρος: = leontopodion, Appul. — Lathyrus, (Lathur.), i, m., Ptolemaeus: d. syvende græske Konge i Ægypten, Mela 3, 9, Plin. 2, 67.

Lătĭālis, o. Lătĭăris, etc., s. und. Latium. — lătĭbŭlo, are, v. n.: Biform af flgd., Varr., inc. — lătĭbŭlor, ari, v. dep. n., Naev. o. Att. ap. Non., ligesom lateo: skiuler mig; af — lătĭbŭlum, i, n., [lateo]: skiult el. forborgent Sted, Smuthul el. Afkrog; oftere in pl.; – navnl. ogs. de vilde Dyrs Leie el. Hie, odl.; – quum etiam ferae latibulis se tegant, Cic. Rab. Post. 15; cf. id. Off. 1, 4; – ogs. alm. skiult Sted el. Skiul, vid. Cic. Flacc. 13; — II) „overf.": volo aliquod emere latibulum et perfugium doloris mei, Cic. Att. 12, 13.

laticlavium, i, n., s. und. flgd. — lātĭclāvĭus, 3, [1. latus, clavus]: forsynet med den brede Purpurstribe; – ∾ tunica, Val. Max. 5, 1, 7, mappa, Petron. Sat. 32; – men ∾ tribunus, Suet. Dom. 10; — II) bf. subst.; A) laticlavius, i, m., i. e. senator, (el. med Senators Rang), Suet. Aug. 38, o. id. Ner. 26; — B) laticlavium, i, n.: = flgd.; ∾ petere, Dig.; ∾ honor, Lamprid. — lātĭclāvus, i, m., [1. latus, clavus]: den brede Purpurstribe paa Senatorernes Toga, Cod. Theod.

lātĭfŏlĭus, 3, [1. latus, folium]: bredbladet, laurus, Plin. 15, 7. — lātĭfundĭum, i, n., [1. latus, fundus], (sc. praedium): stort Landgods, Jordegods; latifundia perdidere Italiam, Plin. 18, 7; cf. Senec. Ep. 88, Flor. 3, 19, o. A.

Latinae, arum, (sc. feriae), Latine, Latini, Latiniensis, s. und. Latium. — *lătĭnĭtas, atis, f.; I) det rene latinske Udtryk; vid. Auct. ad Her. 4, 12; men (Caecilius) malus auctor latinitatis, Cic. Att. 7, 3; — II) = jus Latii, s. und. Latium; – latinitate vel civitate donare, Suet. Aug. 47; cf. Cic. Att. 14, 12; — lătĭnīzo, are, v. a.: oversætter paa Latin, Coel. Aur.; o. — lătīno, avi, 1, v. a.: udtrykker paa Latin, Coel. Aur.; af — 1. Latinus, 3, s. und. Latium.

2. Lătīnus, i, m.: Konge over Laurentierne i Latium; efter Virg. Aen. 7, 47, var han Søn af Faunus ved Nymphen Marica, (vid. Serv. ibd.); endelig indgik han Fred og Forbund med den landflygtige Trojanerfyrste Æneas, til hvem han gav sin Datter Lavinia med Arveret til Riget; vid. Liv. 1, 1 o. 2, o. Justin. 43, 1; s. ogs. Virg. l. c.

lātĭo, onis, f., [3. latus]: Henbringen el. Henforen; men alene „fig."; I) „alm."; auxilii latio: Ydelse af Hielp, Liv. 2, 33; — II) „bes."; A) suffragii latio: Stemmen el. Voteren; ogs. Stemmeret; vid. Liv. 9, 43, ogs. id. 38, 36, ogs. id. 45, 15; – ∾ legis, at giøre et Lovforslag; ogs. det giorte Lovforslag selv; – legum lationem exspectare, Cic. Att. 3, 26; — B) i Regnskabsvæsenet heder latio expensi: Indskrivning el. Indførelse af en Udgift, Gell. 14, 2. — lātĭpes, edis, adj., [1. latus, pes]: bredfodet, anas, Avien.

*lătĭtābundus, 3: som holder sig skiult, Sidon.; — lătĭtātĭo, onis, f.: at holde sig skiult; Udeblivelse fra Retten, Quintil., Dig.; o. — lătĭtātor, oris, m.: som holder sig skiult, Augustin.; af — lătĭto, avi, atum, 1, v. n., frequ. af lateo; I) „alm.": skiuler mig, holder mig skiult; vid. Cic. Cluent. 13; ∾ per tecta, Ovid., in terris, Lucr.; men ∾ alicui, Plaut., aliquem, Dig., (giemme sig for nogen); – ogs. om Dyrene, Hor. Od. 3, 12, 10; – men latitantia sidera, Ovid. Met. 10, 449, (som ikke sees); cf. Caes. B. C. 2, 14; — II) „bes.": udebliver fra Retten, undlader at mode; – qui fraudationis causa latitarit, Cic. Quint. 19, (ex edicto praetoris); cf. ibd. 17: si latitare ac diutius ludificare videatur.

lātĭtūdo, inis, f., [1. latus]; I) „egenl.": Gienstandens Bredde; – in hac immensitate latitudinum, longitudinum, etc., Cic. N. D. 1, 20; quindecim M. passuum in latitudinem patere, Plin. 3, prooem., cf. Caes. B. G. 2, 7 o. 8; – ogs. in pl.; vires humerorum et latitudines etc., Cic. N. D. 2, 63; — b) med Indbegreb af andre Dimensioner: Vidde el. Omfang el. Udstrækning, odl.; – latitudinem possessionum tueri (non posse), Cic. Agr. 2, 26; — II) „fig."; A) ∾ verborum, (Ordenes brede og grove Udtale), Cic. d. Or. 2, 22; — B) Platonicam illam sublimitatem et latitudinem effingere, (Plato's Høihed og Rigdom el. Fylde i Foredraget), Plin. Ep. 1, 10.

Lătĭum, i, n., [efter Ovid. Fast. 1, 238: a latendo; cf. Virg. Aen. 8, 322, efter Varr.: a rege Latino]: Latium, Landskab i Mellemitalien, hvori Rom ligger; – ∾ antiquum: fra Tiberen til Circeji; ∾ novum: med Tillæg af Æqvier, Volsker, Herniker, Aurunker; vid. Plin. 3, 9, hvorefter det ogs. sild. strakte sig lige til Lirisfloden; s. ogs. Virg. Aen. 7, 674 flgd., Cic. d. Rep. 2, 24, o. A.; — bb) efter Latium (i Modsætning af Rom) benævntes ogs. jus Latii, ligesom Latinitas: den latinske Ret, d. e. de Rettigheder og Fordele, som tilkom først Indvaanerne i Latium, derefter ogs. de med dem ligeberettigede Folkeslag; – in jus Latii transferre, Tac. Ann. 15, 32; — b) f. jus Latii findes ogs. Latium, (sc. jus); externis Latium dilargiri, Tac. Hist. 3, 55; Latio donata oppida, Plin. 3, 3; — B) bf. 1) Lătĭus, 3: benævnt efter Latium, latinsk el. romersk, duces, Ovid. Met. 1, 560, annus, id., ager, id., Juppiter, id. Trist. 3, 12, 46; ∾ forum, (i. e. Romanum, hvor neml. Retssager føres), ibd. 4, 4, 6; – jus Latium, hvorfor ogs. absol. Latium, s. ovens.; — 2) Lătĭālis, (ogs. Latiaris, s. nedens.), e: = Latius, populus, Ovid. Met. 15, 481, (i. e. Romani), sermo, Plin.; – „bes." dyrkedes Juppiter Latialis (el. Latiaris) i Fællesskab af samtlige latinske Folkeslag ved en Offerfest (Latiar) paa Albanerbierget; vid. Suet. Calig. 22, o. Cic. Mil. 31; – Latiale caput, Lucan. 1, 535, (d. e. Hovedet paa Juppiter Latialis's Støtte); — b) bf. adv. Lătĭālĭter: paa Latin, i det latinske Sprog, sonare, Sidon., (al. Latiariter, m. s. Bem.); — bb) Lătĭāris, e: = Latialis, hvormed det oftere forverles; saal. Juppiter Latiaris (el. Latialis), Cic. Mil. 31, o. Liv. 21, 63; — b) bf. neutr. Latiar, (f. Latiare, sc. sacrum el. solenne): den ovennævnte Fest til Ære for Juppiter Latialis, Cic. Qu. Fr. 2, 4; Latiar, hoc est, Latinarum solenne, Macrob.; — not.: adv. Latiariter, s. ovens. und. Latialiter; — 3) Lătīnus, 3, ligesom Latius: latinsk el. romersk; – genus unde Latinum, (Romerfolket), Virg. Aen. 1, 6; – bf. navnl. ogs. med Hensyn paa Sproget: lingua Latina, vid. Cic. Fin. 1, 3; vertere Graeca in Latinum, (oversætte paa Latin), Quintil. 10, 5, 2; – hertil hører compar., nihil Latinius his voluminibus, Hieronym.; o. superl., homo Latinissimus, (en ypperlig Latiner), id.; – casus Latinus, f. casus ablativus, (som alene tilhører Latinen), Varr. ap. Diomed.; — bb) „bes." er ogs. at mærke; a) feriae Latinae, Liv. 21, 63, o. id. 22, 1; – ogs. absol. Latinae, (sc. feriae), Liv. 5, 17 o. 19, o. Cic. Att. 1, 3, oftere: aarlig Fest, som i

fire Dage holdtes paa Albanerbierget til Ære for Juppiter Latialis af samtlige latinske Stammer; - ogs. blev denne Fest, (ifolge nogen indloben Feil, el. af Statsgrunde), undert. fornyet; vid. Cic. Qu. Fr. 2, 6, o. Liv. 32, 1; - derim. var den aarlige Congres af Latinerne (concilium Latinorum ad lucum Ferentinae ved Albanerbierget) ophørt fra Roms Aar 441, vid. Liv. 8, 2 o. 3, o. Fest.: — b) via Latina, Cic. Cluent. 59, o. Liv. 2, 39, ogs. absol. Latina, Juvenal. 1, 171, gik fra porta Latina igiennem Latium til Casilinum, hvor den løb sammen med via Appia; — c) subst. Latini, orum, m.: Indvaanerne af Latium; vid. Liv. 1, 2 flgd., o. ibd. 32 flgd, ogs. Cic. Off. 1, 12, oftere; - ogs. de Folk, som have jus Latii, oftest i Forbindelsen: socii et Latini, Cic. Balb. 8, o. id Lael. 3; ogs. de Folk, som tale det latinske Sprog, vid. Quintil. 10, 5, 4; — cc) af Latinus, 3, afledes fremdeles, adv. Lătīne: paa Latin, i det latinske Sprog; - ut publice Latine loquerentur, (at det latinske Sprog skulde bruges i offenlige Forhandlinger), etc., Liv. 40, 42; Latine reddere, (oversætte paa Latin), Cic. d. Or. 1, 34: Latine scire: kunne el. forstaae el. tale Latin, id. Caecin. 19, o. id. Brut. 37; — b) „bes." heder ogs. Latine loqui; α) at tale det latinske Sprog rigtigt el. vel el. til Fuldkommenhed, vid. Cic. Brut. 45, o. id. d. Or. 1, 32; — β) at tale uden Omsvøb el. ligefrem, id. Verr. 4, 1, o. id. Phil. 6, 17; — 4) Lătīnĭensis; pl. Latinienses, ium, m., Pseud. Cic. d. Har. resp. 28: en Folkestamme i Latium, inc., vid. Orell.; cf. Plin. 3, 9; — bb) bf. a) Latiniensis, e, ager, Pseud Cic. l. c. 10, vina. Plin. 3, 9; — b) Latiniensis, is, m.: romersk Familienavn, Cic. Manil. 19; — 5) Lătĭārius, i, m.: Biform af Latiaris, Juppiter, Plin. 34, 18, inc.

Latmos, (-us), i, m., Λάτμος: Bierg i Carien, paa hvilket den sovende Endymion blev kysset af Gudinden Luna, Cic. Tusc. 1, 38; — B) bf. Latmius, 3: latmisk, Endymion, Ovid. A. A. 3, 84.

†Lāto, us, f., Λαθώ, (dor. f. Ληθώ): Gudinden Latona, Varr. ap. Gell. 13, 22; — B) bf. de græciserende Former; 1) Lātōĭdes, (f. Lātōīdes), ae, m.: Søn af Latona, (i. e. Phoebus), Stat.; men pl. Latoidae, um (f. arum), (i. e. Phoebus et Diana), Auson.; — 2) Lātōis, (Let.), ĭdis o. ĭdos, f., Λητωΐς; a) adj.; ∾ Calaurea, (som er Latona hellig), Ovid. Met. 7, 384; — b) subst.: Datter af Latona, (i. e. Diana), id. Her. 21, 153, o. id. Met. 8, 278; — 3) Lātōĭus, (Let.), 3, Λητώϊος, Λητῷος, proles, Ovid., (i. e. Apollo el. Diana, el. Apollo et Diana); - ligel. subst. Latoius, (Let.), (i. e. Apollo), id. Met. 11, 196; Latoia, (i. e. Diana), ibd. 8, 541; — bb) ligel. er af adj. ctr. Lātōus, 3: subst. Latous, (i. e. Apollo), Hor. Od. 1, 31, 18, o. Ovid. Met. 6, 384. — lātŏmĭa, ae, f., s. und. lautumiae.

Lātōna, ae, f., Λητώ: Latona, Datter af Titanen Coeus ved Phoebe, Ovid. Met. 6, 185 o. 366, ved Juppiter Moder til Tvillingguderne: Apollo o. Diana, dem hun fødte paa Øen Delos; - vid. Cic. Verr. 1, 18, Ovid. Met. 6, 336 flgd., o. Hygin. Fab. 14, ogs. Cic. l. c. 5, 72; — B) bf. Lātōnĭus, 3: latonisk, Delos, Virg., Cynthus, (Bierg paa Delos, hvor Latona blev Moder), Stat.; men ∾ virgo, Virg., Tibull., i. e. Diana; ligel. absol. Latonia, Virg. Aen. 9, 405, o. Catull. 34, 5.

Lātōnĭgĕna, ae, comm., [Latona, gigno]: Barn af Latona; hvf. Ovid. Met. 6, 160: Latonigenisque duobus, (i. e. Apollini et Dianae), som ogs. Senec. Ag. 320 hede: Latonigenae dii. — Lātōnĭus, 3: s. und. Latona. — lātor, oris, m., [fero, tuli, latum]: som fører el. bringer derhen; bf. „overf.", lator legis el. rogationis: som bringer en Lov i Forslag; vid. Liv. 3, 9 o. 31, ogs. Cic. Catil. 4, 5; men legis ambitus lator, id. Mur. 2; cf. Caes. B. C. 1, 5. — Lātōus, 3: s. und. Lato.

*latrābĭlis, e: goende, vox, Coel. Aur.; — latrātor, oris, m.: som goer; - ∾ Molossi (canes), Martial. 12, 1; men latrator Anubis, (fordi han afbildes med et Hundehovede), Virg. Aen. 8, 698, o. Ovid. Met. 9, 690; — II) „overf.": der goer og skriger for el. i Retten, en saadan Rabulist; - in rabulam latratoremque converti, Quintil. 12, 9, 12; o. — latrātus, us, m.: Goen; canis vasti latratus canorique, Colum.; - ogs. in pl.; latratus edere, Ovid.; latratibus auras implere, id.; cf. Virg. Ge. 3, 411. — [1. latro].

latrĭa, ae, f., λατρεία: Tieneste el. Dyrkelse, Cassiod. — lātrīna, ae, f., [ctr. f. lavatrina, Varr.]; I) et Bad, Lucil. ap. Non.; — II) Cloak el. Locum, Plaut., Suet., Colum.; — B) bf. „overf.": Kippe el. Bordel, ofl., Tertull. — latrīnum, i, n., Biform af frgd.: et Bad, Lucil. o. Laber. ap. Non. — Lātris, ĭdis, f., (λάτρις, i. e. serva el. ancilla), som nom. pr., Prop. 4, 7, 75.

1. latro, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.; A) „egenl." om Hunden: at goe; - si luce quoque latrent (canes), Cic. R. Am. 20; cf. Virg. Ecl. 3, 18; ogs. pass. impers.: Scit, cui latretur, (ad hvem Hunden goer), Ovid. Trist. 2, 459; - partic. latrans, tis, ogs. „poet." subst. f. canis, id. Met. 8, 344, Phaedr.; men aeternum latrans (Cerberus), Virg. Aen. 6, 401; — B) „fig.": at bruse el. larme, ofl.; navnl. om det oprørte Hav; - fertur latrantibus undis, Sil.; - ogs. om den brusende Lidenskab el. Attraa; - animus quum pectore latrat, Enn. ap. Varr.; cf. Hor. Sat. 2, 2, 17; — 2) „bes." ogs.: at skrige og larme, navnl. om slette Sagførere i el. for Retten; vid. Cic. Brut. 15; cf. id. d. Or. 3, 34: ∾ ad clepsydram; - ogs. udenfor Retten: at skænde og larme; miserque Rumperis et latras, Hor. Sat. 1, 3, 135; — II) act., (saal. oftest „poet."); A) „egenl."; ∾ aliquem, (f. allatrare aliquem): goe ad nogen, Hor. Epod. 5. 59; ∾ pellem, id. Ep. 1, 2, 66; men Plaut. Poen. 5, 4, 64, „alleg.": Etiam me meae latrant canes; - ogs. pass.: latrari (aliquem) a canibus, Plin. 25, 78; — B) „fig.": dadler bittert; - si quis Opprobriis dignum latraverit, integer ipse? Hor. Sat. 2, 1, 84; - „poet." ogs.: kræver el. fordrer med Strænghed; Nil aliud sibi naturam latrare, nisi ut etc., Lucr. 2, 17.

2. lătro, onis, m., [rimel. besl. m. λάτρις, i. e. servus; cf. Varr. L. L. 6, 3]; oprdl.: Drabant el. Livvagt, vid. Varr. l. c.; ligel. latrones dicta facessunt, Enn. ap. Non.; - navnl. ogs. Leiesoldat; vid. Plaut. Poen. 3, 3, 50, o. id. Mil. gl. 4, 1, 3; — B) bf. sædv. Røver el. Stratenrøver, Bandit; - non semper viator a latrone ··· occiditur, Cic. Mil. 21; cf. Juvenal. 10, 22, ogs. Hor. Ep. 1, 2, 31, o. Caes. B. C. 3, 109; - „poet." findes ogs. latro om Ulven, Phaedr. 1, 1; — II) „overf."; A) af Haandværkets Lighed: en Jæger, Virg. Aen. 12, 7; — B) i det gamle Schakspil, f. latrunculus: en Brikke el. Steen, (som forestiller en Soldat); latronum proelia (ludere: spille Schak), Ovid. A. A. 3, 357; cf. Martial. 14, 20: bella latronum (ludere).

3. Latro, onis, m., Porcius: berømt Taler og Rhetor, Samtidig med og Ven af M. Ann. Seneca; vid. Senec. Contr. 1, praef.; heder primus clari nominis professor, Quintil. 10, 5, 18; — B) bf. Latrōniānus, 3, color (sc. orationis), Senec. l. c. 7.

lătrōcĭnālis, e, [latrocinium]: hørende til Røvere, manus: en Røverbande, Appul.; bf. — lătrōcĭnālĭter, adv.: paa Røveres Viis, Capella. — *lătrōcĭnātĭo, onis, f.: Røveri el. Stratenrøveri, Plin. 19, 19; — lătrōcĭnātor, oris, m.: en Røver el. Stratenrøver, Dig; o. — lătrōcĭnĭum, i, n.; I) „egenl."; A) oprdl.: Krigstieneste; - qui apud regem in latrocinio fuisti, Plaut. frgm. ap. Non.; — b) „poet." ogs. om Schakspillet; s. und. 2. latro, o. Ovid. A. A. 2, 207; — B) bf. sædv.: Røveri el. Stratenrøveri; ex occultis insidiis in apertum latrocinium etc., Cic. Catil. 3, 1; in furto aut latrocinio comprehensi, Caes.;

– paa Røveres Vis el. Maade; pugna latrocinio ··· similis, Sall. Jug. 97; – ogs. Sørøveri, Vell. 2,73; men latrocinio maris vitam tolerare, Justin.; — II) „overf.“; A) aabenbart el. voldsomt Bedrageri el anden røverisk Adfærd, (navnl. som oves imod Medborgere, og i Modsætn. af furtum); – furtim et per latrocinia ··· ad imperia et ad honores niti, Sall. Jug. 4; cf. Cic. R. Am. 22; — 2) bf. abstr. pr. concr.: Røverbande el. røverisk Complot imod den alm. Sikkerhed; si ex tanto latrocinio iste unus tolleretur, Cic. Catil. 1, 13; — B) Schakspillet; – Sive latrocinii sub imagine calculus ibit, Ovid. A. A. 2, 207; — [flgd.].

lātrōcinor, atus sum, 1, v. dep. n., [2.latro]; I) oprdl.: gjør Krigstjeneste, Plaut. Mil. gl. 2, 6, 19, o. id. Trin. 2, 4, 198; — II) bf. sædv.: er Røver el. Stratenrøver, s. und. 2.latro; – liberam vagandi latrocinandique facultatem habere, Hirt. B. G. 8, 32; – ogs. aabenbart el. voldsomt at bedrage el. udplyndre (navnl. sine Medborgere); – latrocinantem interfici etc., Cic. Catil. 2, 7; cf. id. Mil. 7; — B) „overf.“; a) om en Rovfisk: latrocinari ex occulto, Plin. 9, 57; — b) latrocinans medicus, (som gjør en Dissection, som anatomerer), Cels. – Lātrōnianus, 3, s. und. 3.Latro.

*latruncŭlārius, 3; oprdl.: hørende til en Soldat; vid. 2.latro ab in.; bf. „overf.“: hørende til Schakspillet; ∾ tabula, Schakbrettet, Senec. Ep. 117; o. — lātruncŭlātor, oris, m.: som anstiller en Undersøgelse imod Røvere, Dig.; af — lātruncŭlus, i, m., dem. af 2.latro; I) oprdl.: Soldat; bf. „overf.“: Brikke i Schakspillet; – latrunculis ludere, (spille Schak), Senec. Ep. 106; — II) sædv.: Røver el. Stratenrøver; s. und. 2.latro; vid. Cic. Prov. Cons. 7; navnl. ogs.: mod hvem der føres Krig uden foregaaende Erklæring, (opp. hostis), Dig.; cf. Vopisc. Firm. 2. — lātŭmĭa, ae, f., s. und. lautumiae.

1.lātus, 3, [besl. m. πλατύς]; I) „egenl.“ om Rummet; A) „alm.“: bred, via, Cic., mare, id.; – compar., s. nedenf.; superl., ∾ flumen, Caes.; – obnixus latis humeris, Virg. Aen. 9, 725; cf. ibd. 5, 312; – men neutr. absol.: in latum crescere, Ovid. Met. 1, 336; – ogs. tilføies Maalet in acc., ogs. in gen., el. in abl.; – fossa quindecim pedes lata, Caes. B. G 7, 72; singula latera pedum lata tricenum, Plin. 36, 19; longum sesquipede, latum pede, id. 35, 49; cf. Caes. B. G. 7, 19; — B) „besl.“ ogs.; a) ligel. om Rummet: vid el. udstrakt, af stort Omfang, stor; – ∾ fundi, Virg. Ge. 2, 468, agri, Liv.; cf. Ovid. Met. 2, 307, o. Hor. Od. 1, 12, 57; ∾ moenia, Virg.; cf. id. Aen. 2, 482; — b) om Personer: bred, bredskuldret; ogs. kæmpestor el. uhyre; – non sic altos, quemadmodum latos et lacertosos viros etc., Colum. 1, 9; men lato ··· caligat in hoste, Sil. 1, 499; ligel. om Lemmerne; ∾ humeri, (s. ovenf.), artus (pl.), Tac. Ann. 2, 21; – ogs. som gjør sig bred el. stor; quum lati incesserunt (histriones), Senec. Ep. 76; ligel. Hor. Sat. 2,3,82: latus ut in circo spatiere, (brystende dig); – comisk er Phaedr. 1, 24: an bove esset latior? — II) „fig.“; A) „alm.“: bred, vid, omfattende; – lata verba, Cic. d. Or. 3, 12, (som udtales bredt el. tykt); minus claram et quasi latiorem (vocem facere), Quintil. 11, 3, 82; ∾ interpretatio, (naar Ordene tages mindre strængt), Dig.; lata gloria, Plin. Ep. 4, 12, (som gjør Opsigt; opp. magna gloria); ∾ culpa, (aabenbar el. haandgribelig), Dig.; ∾ fuga, (naar Exulanten er indskrænket til et bestemt Sted), ibd.; — B) „besl.“ om Foredraget: vidtløftig, udførlig, rig; – oratio Academicorum liberior et latior, quam etc., Cic. Brut. 31; genus orandi latum et sonans, Tac. Hist. 1, 90; latiore quadam comprehensione, Quintil. 2, 5, 14; – Aeschines nonne his latior et audentior, id. 12, 10, 33.

2.lătus, ĕris, n., [besl. m. frgd., dog m. forandret Qvantitet]; I) „egenl.“; A) „alm.“: Siden hos Mennesker og Dyr; bf. om Ting: hvad der er imellem Forsiden og Bagsiden; – dolor lateris el. laterum, Smerte el. Sting i Siden, Cic., Hor., Cels.; juxta se dextro latere collocavit, Suet. Ner. 13; – men om Dyren: latus niveum (acc. graec.) molli fultus hyacintho, Virg. Ecl. 6, 53; – latus unum castrorum, Caes.; ∾ (insulae), id. B. G. 5, 13; – navnl. ogs. i Krigssproget: a fronte, a tergo, a lateribus (teneri: holdes indesluttet fra alle Sider), Cic. Phil. 3, 13; men equites ad latera disponere, (paa Hærens Fløie), Caes.; aperto latere aggredi, (i den aabne Flanke), id.; – latus aedificii, (Fløi deraf), Plin. Ep. 2, 17; ∾ navis, Virg.; cf. Hor. Od. 1, 14, 4; men ∾ mundi, ibd. 1, 22, 19; – navnl. heder om Fægterne: latus praebere el. dare, (blotte sig), Val. Fl.; s. ogs. nedenf.; men artifex lateris, Ovid. A. A. 3, 351; rimel. en Balletdandser; — B) „besl.“ ogs.; a) med Hensyn paa Taleren og Stemmen. Brystet; ogs. Stemmen selv; – bonis lateribus, Cic. d. Senect. 5; est enim munus (oratoris) non ingenii solum, sed laterum etiam et virium etc., ibd. 9; cf. id. d. Or. 1, 25 o. 60; – men id. d. Senect. 9: ex lateribus etc., bruges latera om Brystets og Sidernes stærke Bygning; men latere petitus imo spiritus, Hor. Epod. 11, 10, (i. e. imo pectore); — b) „meton.“ ogs. for Legemet el. Kroppen; latus fessum militia, Hor. Od. 2, 7, 18; cf. ibd. 3, 10, 20; ligel. Ovid. Met. 3, 23: latus submisit in herba; — II) „overf.“; A) „alm.“; a) „alleg.“: dare latus alicui, (blotte sig for nogens Angreb), vid. Tibull. 1, 1, 52; ligel. praebere latus adulatoribus, (lade sig skuffe el. blende af dem), Senec.; cf. Hor. Sat. 1, 3, 59; men Ter. Heaut. 4, 2, 5: tecto latere abscedere, (komme vel derfra); — b) om nogens Omgivelser; a latere tyranni, Liv. 24, 5, (i. e. familiares regis); cf. Martial. 6, 68; ille tuum ··· dulce latus, (i. e. familiarissimus tuus); – men tegere latus alicujus el. alicui, Hirt. B. Al. 52, o. Hor. Sat. 2, 5, 18: at gaae ved nogens Side, (bes. paa nogens venstre Side, for at bevise ham Ære); ligel. latus alicui claudere, Juvenal.; ligel. latus alicui dare, Senec.; – omvendt heder: adhaerere lateri (alicujus), Liv. 39, 25: være nogen paa Siden, idelig en at true nogen, odl.; — B) „besl.“ betegner latus: Side, d. e. Slægtskab; a meo tuoque latere etc., Plin. Ep. 8, 10; ogs. Sideslægtskab; sunt et ex lateribus cognati, ut fratres sororesque, Dig. — 3. lātus, 3: partic. af fero. — lătuscŭlum, i, n., demin. af 2.latus: liden Side; ∾ laneum, (Dundyne), Catull. 25; – men latuscula speculorum, Lucr. 4, 312.

†laudābĭlis, e, [laudo]: rosværdig, orator, Cic., carmen, Hor. A. P. 403; honestum ··· naturā esse laudabile, Cic. Off. 1, 4; cf. Auct. ad Her. 3, 4; – compar. melioremne efficit virum aut laudabiliorem (voluptas)? Cic. Parad. 1, 2; cf. Liv. 36, 21; — II) „overf.“: god el. fortrinlig i sit Slags; maxime laudabile mel rutilum, Plin.; cf. id. 17, 3; men vinum laudabilius, id. 14, 4; bf. — laudābĭlĭtas, atis, f.: Rosværdighed; bf. som Ærestitel for el. til en Comes metallorum, Cod. Theod.; o. — laudābĭlĭter, adv.: rosværdigen, hæderligen; ad recte, honeste, laudabiliter vivendum etc., Cic. Tusc. 5, 5; – compar., Val. Max. 5, 1, 2.

*laudāte, adv.; „egenl.“: rosværdigen; bf. „overf“: fortrinligen i sit Slags; – regias domos laudatissime ebore exornans, Plin. 36, 5; — laudātĭo, onis, f.: Rosen, at rose; bf. A) „alm.“: Lovtale; – si etc., quam lauream cum tua laudatione conferrem? Cic. Fam. 15, 6 ligel. c. gen. subj.: ∾ hominis turpissimi, id. Pis. 29; – oftere c. gen. obj.: laudationes ··· eorum, qui etc., id. Fin. 2, 35; ligel. ∾ legis, Quintil.; s. ogs. nedenf.; — B) „besl.“; a) Lovtale, rosende Vidnesbyrd for el. i Retten til den Anklagedes Fordel; vid. Cic. Coel. 2, id. Font. 2, o. id. Flacc. 15; ligel. ∾ judi-

cialis, Suet. Aug. 56; f. ogf. und. laudator; — b) laudatio funebris, Cic. Mil. 13, Liv., Quintil., ogf. absol. laudatio: Ligtale el. Mindetale, alicujus (over nogen), Liv. 2, 61; cf. id 5, 50: ut earum ··· laudatio solennis esset; cf. Cic. d. Senect. 4, o. id. Fin. 2, 35; o. — laudātivus, 3: hørende el. passende til en Lovtale; bf. i Rhetoriken, ∾ genus orationis, f. demonstrativum g or.: det fremstillende Foredrag; vid. Quintil. 3, 4, 12, oftere; ∾ materia, id.; - ogf. absol.: laudativa tota, quae est tertia rhetorices pars, id. 2, 15, 20; — [laudo].

†laudātor, oris, m., [laudo]; A) „alm.": en Lovtaler; ∾ integritatis et elegantiae (meae), Cic. Att. 6, 2; ∾ tuus, (som roser dig), id.; ogf. absol.: ∾ verus, Hor. A. P. 433; cf. Ovid. Her. 21, 33; — B) „bef."; a) som for el. i Retten taler el. vidner til den Anklagedes Fordel, f. und. laudatio; - excitare laudatores, Cic. Balb. 18; cf. id. Verr. 5, 22; (slige laudatores bleve neml. undert. af el. fra Provinsen sendte til Rom i dette Øiemed); — b) som holder en Mindetale el. Ligtale over nogen; - idem in utroque (et collega et fratre) laudator fuit, Liv. 2, 47; cf. Plin. Ep. 2, 1; bf. — laudātōrius, 3: hørende til en Lovtale, Fulgent.; o. — laudātrix, icis, f.: Lovtalerinde; - ∾ vitiorum fama popularis, Cic. Tusc. 3, 2; cf. Ovid. Her. 17, 126. — laudatus, 3: partic. o. adj. af laudo. — laudicoenus, i, m., [laudo, coena]: som roser (den Reciterende) for at indbydes til et Maaltid Mad, hvorom f. Plin. Ep. 2, 14.

laudo, avi, atum, 1, v. a., [laus]; I) „egenl."; A) „alm.": roser el. berømmer; - ∾ ornatius, (opp. vituperare asperius), Cic. d. Or. 2, 9; ∾ maligne, Hor. Ep. 2, 1, 209, nimis valde, (overdrevent), Cic., ore pleniore, (i fuldere el. stærkere Udtryk), id. Off. 1, 18; - „poet." ogf. ∾ aliquem, (prise lykkelig), Hor. Sat. 1, 1, 9; cf. ibd. 3 o. 109; ogf. c. gen.: ∾ aliquem leti, (i. e. ob letum), Sil.; - mihi illam laudas? Ter.; men laudatus alicui, (f. ab aliquo), Cic. Fam. 1, 9; cf. Tac. Ann. 4, 57; endel. ∾ laudibus, (rose overmaade), Plaut.; cf. Cic. Leg. 3, 1; — B) „bef."; a) roser el. berømmer offenligen; - donatum atque laudatum magnifice pro concione (Jugurtham) etc., vid. Sall. Jug. 8; f. ogf. und. laudatio o. laudator; — b) holder Mindetale el. Ligtale over nogen; - (Serranum) laudavit pater scripto meo, Cic. Qu. Fr. 3, 8; cf. id. Mur. 36; — c) antager, holder for tienlig, obl.; - apri cerebrum contra serpentes laudatur, Plin. 28, 42; — II) „overf.": anfører, angiver, nævner; - Idque ut scias, Jovem supremum testem laudo, Plaut. Capt. 2, 3, 66; cf. Cic. Brut. 11, o. id. d. Or. 3, 18 o. 49, bef. ogf. Gell. 2, 6; — III) partic. laudatus, 3, ogf. som adj.; A) om Personer og Begreber: rosværdig, fortraffelig, ypperlig, obl.; - Laetus sum, laudari me abs te, pater, a laudato viro, Naev. ap. Cic. Fam. 15, 6, oftere; cf. Ovid. Met. 9, 715, hvor superl.; - laudatarum omnium artium procreatrix philosophia, Cic. d. Or. 1, 3; - compar., f. nedenf.; — B) om Ting: god el. tienlig el. dygtig i sit Slags; saccharon et Arabia fert, sed laudatius India, Plin. 12, 17; feniculum pulmonibus laudatissimum, id. 20, 96.

laurāgo, inis, f., [laurus]: en laurbæragtig Plante, Appul. — laurea, ae, f., f. und. laureus; bf. — laureātus, 3: bekranset el. smykket med Laurbærgrene, navnl. i Anledning af en Seier; - ∾ lictores, Cic., fasces, id.; ∾ litterae, Liv. 45, 1; ogf. absol. laureatae (sc. litterae), vid. Tac. Agric. 18; - ogf. i Anledning af andre lykkelige el. hæderlige Begivenheder; vid. Cic. Mur. 41: imaginem parentis sui ··· laureatam etc.

Laurens, tis, Laurentinus, 3, Laurentis, idis, f., o. Laurentius, 3, f. und. flgd. — Laurentum, i, n.: Kystby i Latium, imellem Ostia o. Lavinium; vid. Mela 2, 4, o. Plin. 3, 9; — B) bf. 1) Laurens, tis, adj., ager, (det Laurentinske), Liv. 1, 4, arva, Virg.; cf. id. Aen. 5, 797: Laurentem attingere Tibrim; f. ogf. Plin. Ep. 2, 17, und. Laurentinus; - ogf. subst. Laurentes: Byens og Egnens Indvaanere, Liv. 8, 11, o. Virg. 12, 137; — b) „poet." ogf. f. romersk, bella, Sil., praeda, id.; - 2) Laurentinus, 3: = frgd., via, Plin. Ep. 2, 1, litus, Martial.; — b) bf. subst., Laurentinum, (sc. praedium), vid. Plin. Ep. 2, 17, (hvor det ogf. heder Laurens); — 3) Laurentis, idis, fem. adj., terra, Enn. ap. Prisc.; — 4) Laurentius, 3, palus, Virg. Aen. 10, 709.

laurĕŏla, ae, f., demin. af laurea: Laurbærgren el. Laurbærkrands, navnl. som Æresteegn for de Triumpherende; bf. ogf. „overf.": Triumphen selv; - tantum modo ut haberem negotii, quod esset ad laureolam satis, Cic. Fam. 2, 10; cf. id. Att. 5, 20, (hvor laureolam in mustaceo quaerere, som Ordsprog, om en daarlig el. mislykket Stræben, navnl. efter Triumphens Ære; f. und. mustaceum). — Laurĕŏlus, i, m.: Navnet paa en berygtet Røver; vid. Juvenal. 8, 184, o. Martial. Spect. 7.

*Laurētum, i, n.: et med Laurbærtræer bevoxet Sted, en Laurbærskov; - bf. et saal. benævnt Sted paa Aventinerbierget, Varr., Plin.; o. — laurĕus, 3: af Laurbærtræet el. hørende dertil, folia, Cato, vectes, id., nemus (Laurbærlund), Martial.; men ∾ pira, (af deres Laurbærlugt), Plin.; men ∾ cerasa, id., (som ere indpodede paa Laurbærtræet); — b) som er giort af Laurbærgrene, corona, Liv. 23, 11, o. Cic. Pis. 24; — II) bf. som subst., laurea; A) sc. arbor: Laurbærtræet: - laurea in puppi navis longae enata, Liv. 32, 1; spissa ramis laurea, Hor. Od. 2, 15, 9; — B) sc. corona el. virga: Laurbærkrans el. Laurbærgren, som navnl. de Triumpherende bare paa Hovedet; bf. ogf. „meton.": Triumphen selv, el. en triumphbringende Seier; - si etc., quam lauream cum tua laudatione conferrem? Cic. Fam. 15, 6; ligel. deportare lauream, (komme hiem med Seier og Triumph), Tac. Ann. 2, 26; cf. Cic. Pis. 26; - undert. noiedes den til Triumph berettigede Seierherre med at bringe Jupiter paa Capitolium en Laurbærkrans; vid. Plin. Pan. 8, o. Suet. Dom. 6; — b) ligesom Laurbærtræet er Apollo helliget, saa bærer han ogf. en Laurbærkrans, hvormed ogf. hans Yndlinger, de sande Digtere, ere smykkede; - vid. Ovid. Rem. 75, o. Hor. Od. 4, 2, 9; - ligel. bæres en Laurbærkrands af dem, som raadsporge Guden, Liv. 23, 11, ogf. af Flamines paa visse Festdage, Ovid. Fast. 3, 137; endel. bekransedes dermed Forfædrenes Billeder i Anledning af en heldig Begivenhed; vid. Cic. Mur. 41; - men „alleg." heder Cicero: primus in toga triumphum linguaeque lauream meritus, Plin. 7, 31; — [laurus]. — laurex el. laurix, (nomin. inus.), icis, m.; pl. laurices: spæde Kaninunger, (som lækker Spise); vid. Plin. 8, 81.

laurĭcŏmus, 3, [laurus, coma]: med Laurbærlov, med Laurbærtræer, mons, Lucr. 6, 152. — laurĭfer, a, um, [laurus, fero]; I) som frembringer Laurbærtræer, tellus, Plin. 15, 40; — II) som bærer en Laurbærkrans, juventa, Lucan. 8, 25. — lauriger, a, um, [laurus, gero]: bærende en Laurbærkrans; laurigero sacrata palatia Phoebo, Ovid. A. A. 3, 389; - ogf. „alm.": omvunden el. smykket med Laurbær; ∾ manus, (Phoebi), vid. Propert. 4, 6, 54; men ∾ cuspis, (den laurbæromvundne Lanse), Martial. 7, 6. — laurinus, 3, [laurus], ligesom laureus: af Laurbærtræet el. af Laurbær, folium, Plin., oleum, id. — Laurĭōtis, idis, f.: benævnt efter Egnen Laurion i Attika; vid. Plin. 34, 34. — laurĭpŏtens, tis, adj., [laurus]: laurbærmægtig, Epithet til Apollo, Capella. — Lauron, ōnis, f.: By i Hisp. Tarr., Flor. 3, 22, o. id. 4, 22; — B) bf. Laurōnensis, e, vina, Plin. 14, 8.

laurus, i, (gen. laurus, Plin., abl. lauru, nomin. pl. laurus, Tibull.), f.: Laurbærtræet, Lauren; vid.

Plin. 15, 39 o. 40; silva lauri, id.; sub laura mea, Hor. Od. 7, 19; — B) „bes." er derom at mærke; Lauren (laurus, δάφνη, s. und. Daphne) er Apollo hellig; vid. Phaedr. 3, 17; selv er Guden smykket dermed; vid. Ovid. Met. 1, 559; – ogs. bæres Lauren af Gudens Begeistrede og Yndlinger, (el. af de sande Digtere); vid. Ovid. Pont. 2, 7, 67, o. Hor. Od. 4, 2, 6; — b) men ligesom Apollo ogs. er Spaadommens Gud, bæres ogs. hans Laure af dem, der adsporge hans Orakel i Delphi; vid. Liv. 23, 11; – ogs. spaaede man deraf; vid. Tibull. 2, 5, 81, o. Propert. 2, 21, 36; – hvf. ogs. (laurus) praescia futuri, Claudian.; cf. Tibull. 2, 5, 63, o. Juvenal. 7, 19; — c) hvorledes den paa en vis Fest (Aarets ældste Begyndelse) bares af flamines, og smykkede visse hellige Steder, vid. Ovid. Fast. 3, 137 flgd.; — B) „alm." er Lauren Glædens og Kraftens og Seierens herlige Symbol; derfor bæres dens Krans (laurea el. synecd. laurus) af den triumpherende Feltherre; ogs. hans lictores, fasces, litterae, omvindes med Laurbærgrene; s. und. laureatus o. laurea; s. ogs. „bes." Plin. 16, 52: laurus triumphis proprie dicatur etc.; — II) „metonym." staaer ogs. laurus, ligesom laurea, f. Triumphen selv; – laurus nostra incurrit in oculos etc., Cic. Fam. 2, 16; Laurus Sarmatica, Martial. 7, 5, Parthica, Plin. Pan. 14; — not.: s. ogs. Cic. Mur. 11 und. laureatus.

1. laus, dis, f., [rimel. besl. m. κλύω, κλέος]; I) „egentl."; A) „alm.": Ros, Berømmelse; – qui in laude vixerunt, (berømte Mænd), Cic.; esse in laude et gratia cum populo, id. Verr. Act. 1, 17; et in laude et in vitio nomen (aemulationis est), id. Tusc. 4, 8; ligel. laus est, c. inf., Hor. Ep. 1, 17, 31; neque hoc in laude tua pone, Cic.; ligel. haec in laudem dicuntur, Gell.; – dicere laudes alicujus, (besynge), Virg. Ecl. 6, 6; ligel. dicere laudes de aliquo, Ovid. Pont. 4, 13, 36; ligel. habere laudes de aliquo, Cic. Att. 13, 18, (holde en Lovtale); men Ovid. Her. 17, 18: habere laudem de aliquo, (have Fordel over nogen); men laudem habere, Cic. Brut. 13, (fortjene Ros); cf. id. Off. 2, 13; parere sibi laudem ex re aliqua; – hoc mihi est laudi, (geraader mig til Ære), Hor., Ovid.; Fabio laudi datum (est), quod etc., Cic. Tusc. 1, 2; ligel. laudi ducitur alicui, Nep. praef.; – laudes et grates diis agere, (prise og takke dem), Liv. 7, 36; cf. Tac. Ann. 1, 69; – laude aliquem afficere, (berømme, ære), Cic.; laudem alicui tribuere, id; laudes alicujus celebrare, id.; — B) „bes." ogs.: Lovtale el. Lovsang, odl.; Quid prius dicam solitis parentum Laudibus, (deres vante Lovsang til Guddommen), Hor. Od. 1, 12, 13; – men laudes funebres, Liv. 8, 40, supremae, Plin. 7, 45, ligesom laudatio: Mindetale over en Afdød; — II) „overf."; A) berømmelig Daad el. rosværdig Handling, Fortjeneste; – vir abundans bellicis laudibus (Pompejus), Cic. Off. 1, 22; sunt hic etiam sua praemia laudi, Virg. Aen. 1, 461; cf. ibd. 9, 252; men quarum laudum gloriam adamaris, etc., Cic. Fam. 2, 4; ligel. nostras laudes in astra sustulit, id. Att. 2, 12; — B) om Ting: Fortrinlighed el. fortrinlig Brugbarhed, odl.; – Creticae cotes diu maximam laudem habuere, Plin. 36, 47; coccum Galatiae in maxima laude est, id. 9, 65; — 2. Laus, dis, f.: Navnet paa flere Byer; navnl. ogs. paa en By i Gall. Cisalp., Cic. Qu. Fr. 2, 15; heder ogs. Laus Pompeji, Plin. 3, 21.

laute, adv. af lautus; oprdl.: vaskel, renligen, rent; df. sædv. „fig."; A) „overf.": prægtigen, paa fornem Fod; – laute exornatus: rigt pyntet, Plaut.; quod vivebat laute, Nep. Chabr. 3; cf. Ter. Ad. 5, 1, 2; – compar., Suet. Calig. 55; superl., s. nedens.; – ogs. dygtigen, hæderligen; melius tueri et lautius etc., Cic. Tusc. 1, 1; — B) „ment.": skiønt, artigen, ludificare aliquem, Plaut.; cf. Cic. Lael. 26 e poët., hvor superl. lautissime; – ogs. som Udraab: facete, laute, lepide, (skiønt, prægtigt)! Ter. Eun. 3, 1, 37.

lautia, orum, n., [rimel. besl. m. lautus]: de Foræringer, (navnl. Kosten med Tilbehør), der i Rom paa offenlig Bekostning tildeltes venskabelige Staters Gesandter og andre høie Fremmede; – locus, (frit Qvarter) inde lautiaque legatis praeberi jussa, Liv. 28, 38; cf. id. 30, 17, oftere; — II) hos Appul. ogs. „overf." o. ironisk, lautia praebere: at forsorge.

lautitia, ae, f., [lautus]: overdaadig Pragt i Bolig og Levemaade; vid. Senec. Ep. 111, hvor ogs.: deinde ad coenas lautitia transfertur (sc. ab aediliciis); cf. Plin. 35, 46: summa coenarum lautitia; men med Lune: fama de nova mea lautitia etc., Cic. Fam. 9, 16; – ogs. in pl., Suet. Caes. 46, o. id. Aug. 71. — lautiusculus, 3, demin. af compar. lautior: temmelig prægtig el. galant, vestis; ∾ Appul.

Lautulae, (Lautolae), arum, f., [lavo], (sc. aquae); I) Sted i Rom med varme Bade, Varr. L. L. 5, 32; cf. Serv. ad Virg. Aen. 8, 361; — II) ligel. Sted med varme Bade i Latium, imellem Anxur o. Fundi, Liv. 7, 39. — lautumiae, (lātŏmiae), arum, f., (λατομία, i. e. lapicidina); I) „alm.": Stenbrud, (hvis Bearbeidelse var en hyppig Forbryderstraf); – vel in lautumiis, vel in pistrino ··· aetatem agere etc., Plaut. Poen. 4, 2, 5; Inde ibis porro in latomias lapidarias, id. Capt. 3, 5, 65; — II) df. „bes.": et i Sten udhugget Fængsel; A) i Syracus, hvorom Cic. Verr. 5, 57: (Lautumiae Syracusanae) ··· opus est ingens ··· totum ex saxo etc.; — B) med Henspillen herpaa brugtes ogs. i Rom: Lautumiae, el. carcer Lautumiarum, s. carcer Tullianus; – triumviri carceris Lautumiarum etc., Liv. 32, 26; cf. id. 37, 3; df. — lautumius, 3: hørende til et Stenbrud; ∾ carcer, Senec. Cons. ad Marc. 17. — lautus, 3: partic. o. adj. af lavo.

*lăvācrum, i, n.: et Bad; ∾ refrigerantia, Gell. 1, 2; — lăvandria, orum, n.: Vask el. Toi til at vaske; elutriare lintea et lavandria, Laber. ap. Gell. 16, 7; — lăvātio, onis, f.; I) „egentl.": Vasken, Baden, Badning el. Bad; – ∾ calida, Cels., ogs. ∾ calidae aquae, Plin.; vasa ad lavationem, Cic. frgm. ap. Colum.; — II) „overf.": Badekar el. Badetoi, hvad der hører til Badning, Dig.; ∾ argentea, Phaedr. 4, 4; cf. Cic. Fam. 9, 5; – ogs. Bad el. Badested el. Badekammer, odl., Vitruv.; o. — lăvātrīna, ae, f., Varr., s. und. latrina; — [lavo].

laver, ĕris, n.: etslags Plante, sædv. sion, germ. Merk, Plin. 22, 41. — †Lăverna, ae, f.: den Gudinde, til hvilken Tyve og Bedragere bade om Beskyttelse; efter schol. Cruq. ad Hor. Ep. 1, 16, 60: fortasse dicta a latendo, nam fures olim laterniones et laverniones dicebantur; – df. Hor. l. c.: pulchra Laverna, Da mihi fallere, etc.; df. — Lăvernālis, e, porta: en af Roms Porte, (i Nærheden af et Altar for denne Gudinde), Varr.; o. — lăvernio, onis, m: en Tyv, Fest. p. 117 (Müll.); s. ogs. ovens. und. Laverna.

Lavici, etc., s. und. Labici. — Lăvīnia, ae, f.: Datter af K. Latinus og Gemalinde af Æneas; vid. Liv. 1, 1 o. 2, ogs. Virg. Aen. 6, 761, o. Ovid. Met. 14, 449 o. 570; s. ogs. und. flgd. — Lăvīnium, i, n.: By i Latium, bygget af Æneas, og benævnt efter hans Gemalinde; s. und. frgd.; s. ogs. Ovid. Met. 15, 728; — B) df. 1) Lăvīnienses, ium, m.: Indvaanerne af Byen L., Varr.; — 2) Lăvīnĭus, 3: lavinisk, arva, Virg. Aen. 4, 236, litora, ibd. 1, in.; men ∾ sedes, (s. Lavinium), Lucan.; — 3) Lăvīnus, 3, poët. f. Lavinius, litora, Prop. 2, 25, 61; dog kan gen. Lavini, (Virg. Aen. 6, 84, oftere), være etr. f. Lavinii. — lăvito, are, v. a., intens. af flgd., Auct. ap. Merul. frgm. Enn. p. 308.

lăvo, lāvi, lavatum, lautum o. lōtum, 1 o. 3, v. a. e. n., λούω; I) „egentl."; A) „alm.": vaske el. bade; – manus lava, et coena, vid. Cic. d. Or. 2, 60; qui Xantho lavis crines amne, Hor. Od. 4, 6, 26; men id. Sat. 2, 3, 21: quo ··· pedes lavisset ··· aere, (s. in el. ex quo vase aereo); men Sacra lavaturas

manc petebat aquas, Ovid. Fast. 3, 12; - ds. medial, lavari: at bade sig, in fluminibus, Caes. B. G. 4, 1; cf. Ovid. Her. 21, 177; men lavari cum aliquo, (i Selskab med nogen), Cic. Off. 1, 35; - for partic. lavatus, 3, Plaut. Poen. 1, 2, inc., bruges sædv. i denne Bem., lotus, 3: vasket el. renvasket, vestimenta, Petron., pedes, Plin.; dog ogs. lautus, 3, manus, Hor. Sat. 2, 3, 281; navnl. ogs. om den, der har været i Bad for Maaltidet; vid. Cic. Dejot. 7, o. Ter. Phorm. 2, 2, 25; — b) ogs. er at mærke lavare, (absol. f. lavare se): at bade sig, at gaae i Bad; ubi nos laverimus, si voles, lavato, Ter. Eun. 3, 5, 48; men ibd. 53: abeunt lavatum; cf. Hor. Sat. 1, 3 o. 6; men lavanti regi ··· nunciatum dicunt etc., Liv. 44, 6; — B) „bes." o. „poet.": væder, bader, befugter; tabellas ··· lacrimis lavis, Plaut. Pseud. 1, 1, 8; quas ··· mare lavit arenas, Ovid. Met. 7, 267; cf. Virg. Aen. 10, 727; — II) „overf.": bortskyller el. fordriver; mala vino lavere, Hor. Od. 3, 12, 2; venias nunc precibus lautum peccatum tuum, Ter. Phorm. 5, 7, 80; - comisk er lavere alvum marsupio, (udtømme og ligesom rense), Varr. ap. Non.; — III) hertil er endnu at mærke: partic. lautus, 3, som adj.; A) om Personer: fornem, artig, galant; - quum in primis lautus esset eques Romanus, Nep. Att. 13; cf. Cic. Verr. 1, 6; - compar., ∾ liberti. id. Att. 13, 51; superl., s. nedens.; - men med Lune: valde jam lautus es, qui etc., (du er da bleven saa fornem, osv.), id. Fam. 7, 14; - ogs. c. inf.: rhombos ··· libertis ponere lautus, (som viser sit Galanteri deri), Pers. 6, 23; — B) om Ting, ogs. om Begreber; a) prægtig, smagfuld, fin, supellex, Cic.; ad lautiora opera, (til finere Arbeider el. Meubler) etc., Plin.; coena lautissima, Plin. Ep.; men Cic. Pis. 27: nihil apud hunc lautum, nihil elegans, etc.; — b) rig, rigelig, anselig, patrimonium, Cic.; cf. Ter. Heaut. 4, 5, 50; men civitas ··· tam lauta, quam nobilis, Cic. Fam. 13, 32; cf. Virg. Aen. 8, 361; — c) ogs. om Begreber: illa liberalitas (quae opera fit) lautior ac splendidior, (ædlere el. smukkere), Cic. Off. 2, 15; lautum negotium: hæderlig Forretning, id. Att. 6, 1; men lautissima cura, (den omhyggeligste Pleie, Plin. 19, 42.

*laxāmentum, i, n.; I) „egenl.": Udvidelse i Rummet, Rum el. Plads; - ∾ amplum cellae (efficere), Vitruv. 4, 7; - ogs. Plads el. Aabning; ventus per minima laxamentum sibi parat, Senec.; - ∾ ventris, (Afforelse), Macrob.; — B) ogs. concret: vidt Rum el. vid Plads, Vitruv. 5, 9; — II) „fig."; A) Ophør, Hvile, Tidsfrist; - si quid laxamenti a bello esset, Liv. 9, 41; cf. id. 7, 38; ligel. nactus pusillum laxamenti, Trebon. ap. Cic. Fam. 12, 16; — B) Lettelse, Lindring, Formildelse; - legem nihil laxamenti, nec veniae habere, Liv. 2, 3; cf. Cic. Cluent. 33; — laxātio, onis, f., ligesom frgd.: Udvidelse el. Mellemrum, duorum digitorum, (af to Fingres Bredde), Vitruv.; — II) „fig.": Lindring, Coel. Aur.; o. — laxātivus, 3, hos Lægerne: lindrende el. formildende, cataplasma, Coel. Aur.; — [laxo]. — laxatus, 3: partic. o. adj. af laxo.

laxe, adv. af laxus; I) „egenl." om Rummet: vidt el. vide, rummeligen, habitare, Cic.; ne laxe capiat (surculum ramus), aut ne parum, (at Aabningen er for vid el. for smal), Plin. 17, 24; - ogs. vidt el. langt; ∾ distare, (være langt derfra), Plin.; - compar., nec aliud (metallum) laxius dilatatur, (quam aurum), id.; superl., laxissime vagatur Mercurii stella, id.; — II) „fig."; A) „bes." om Tiden og Tallet. - laxius proferre diem, Cic. Att. 13, 14; men ibd. 15, 20: laxius volo (sc. curari pecuniam: med længere Udsættelse, med længere Terminer); - de numero pastorum laxius constituere, (antage et større Antal; opp. angustius const.), Varr.; — B) „alm.": fri, uindskrænket; - in hostico laxius rapto vivere, Liv. 28, 21; men Sall. Jug. 85: Romanos ··· laxius licentiusque futuros, (de vilde giøre sig det mageligere, osv.), staaer adv. f. adj.

laxitas, atis, f., [laxus]; I) „egenl.": Vidde, Rummelighed; - in domo clari hominis ··· adhibenda est cura laxitatis, Cic. Off. 1, 39; laxitas loci, Sall. frgm. ap. Non., maris, Plin.; ∾ aëris, (den frie Luft), Pallad.; opportunam laxitatem praebere, Colum.; — II) „overf.": Blødhed, Slaphed, Arnob.

laxo, avi, atum, 1, v. a., [laxus], I) „egenl.": giør vid el. rummelig, giør videre eller større, udvider eller aabner; - ut forum laxaremus etc., Cic. Att. 4, 16; men laxata foramina retis, Ovid. Hal. 27; - ∾ manipulos, (udvide el. aabne dem), Caes. B. G. 2, 25; lilium ab angustiis in latitudinem paullatim se laxans, Plin. 21, 11; ∾ flores, (oplukke), Plin., claustra, Virg.; men id. Ge. 2, 331: laxant arva sinus, (aabne deres Skiød); - ∾ vincula epistolae, Nep., nodos Herculeos, Lucan.; men ∾ vocem, (aabne den Vei), Justin. 42, 4; men ∾ ructum, (fremkalde), Plin. 19, 26; — B) „bes."; a) løser, slapper; - ∾ arcum, (nedspænde), Phaedr. 3, 14; ad nervos laxandos oleum utile, Plin. 23, 80; ∾ intestina concreta, (neml. ved Afførelse osv.), id. 8, 54; men ∾ ferrum, (smelte det), Stat.; men Ovid. A. A. 3, 73: quam cito ··· laxantur corpora rugis, (blive rynkede); - ∾ rudentes, (fire Tougene), Virg., habenas, (give Tømmen), Val. Fl., frenos, Lucan.; — b) „poet." ogs. ligesom fortynder el. formindsker; laxabant astra tenebras, Stat.; men ∾ humeros pharetra graves, (lette eller befrie dem derfra), Senec. Herc. Oet. 787; — II) „fig."; A) „overf."; udvider, navnl. i Tiden, d. e. forlænger; ogs. udsætter, osv.; - ∾ diem fugae, Senec. Med.; men ∾ necessitatem dicendi longiore dierum spatio, Quintil. 10, 5, 22; — b) opløser, svækker; nulla scribendi securitate laxari, id.; men corpore laxati, (befriede derfra), Cic. d. Rep. 6, 15; men Liv. 26, 20: annona laxaverat (sc. se: Priserne vare faldne); ligel. vis morbi laxata, Curt.; - ut sibi ··· laxaret aliquid laboris, (skulde unde dem nogen Lettelse), Liv. 9, 16; men quies laxaverat artus, Virg. Aen. 5, 857; cf. Flor. 2, 4, ogs. Cic. d. Or. 3, 61, o. id. Brut. 93; — B) „ment."; a) opløser, svækker; ex eo (amore) ··· laxari aliquid, etc., Cic. Att. 6, 2; ∾ iram (formilde), Stat., temeritatem, (aflægge), Petron.; — b) letter eller lindrer; ut istis te molestiis laxes, (befrier dig derfra), Luccej. ap. Cic. Fam. 5, 14; ∾ animos ab laboribus, Liv. 32, 5; — not.: laxare, f. laxari el. laxare se, s. ovenf. Liv. 26, 20; — III) partic. laxatus, 3, ogs. som adj.: udvidet el. vid, adskilt el. opløst; A) „egenl."; ut primum laxatas sensit custodias, Liv. 21, 32; laxati ordines aciei abrumpuntur, Tac. Hist. 3, 25; membrana laxatior, Plin. 19, 3; men laxata pugna, (det afbrudte Slag), Liv. 21, 59; — B) „fig.", laxatus curis, Cic. Tusc. 1, 19; cf. id. d. Senect. 3.

laxus, 3, [efter Doederl. en anden Form af lassus]; I) „egenl.": vid, rummelig, aaben, hullet, (opp. astrictus); - laxos tenui de vimine circlos, etc., Virg. Ge. 3, 166; ∾ spatium, Senec.; - navnl. om Dragten; ferre sinu laxo, Hor. Sat. 2, 3, 171; male laxus in pede calceus haeret, id. ibd. 1, 3, 32; ∾ anulus, Ovid.; ∾ toga, Tibull.; - compar., ∾ domus, Vell., locus, Liv.; - ∾ janua, Ovid., compages, Virg. Aen. 1, 122; ∾ cutis, (med aabne Porer), Martial. 5, 80, ∾ vox, Gell. 13, 30, (som udtales med opspærret Mund); - laxiore agmine ire, Sall. fragm. ap. Non.; — b) slap, løs, arcus, (nedspændt), Virg., Hor., Ovid., funis, Hor., frena, Ovid., habenae, Virg.; hvf. Cic. Lael. 13, „alleg.": quam laxissimas habenas habere amicitiae, etc.; men caput laxum, Pers. 3, 53, (i. e. solutum et languidum, (som den Sovendes); — II) „fig."; A) „alm.": vid, stor, vidtløftig; - ∾ opes, Martial.; annona laxior, Liv. 2, 52, (rigere Forraad el. lettere Priser); - ds. om Foredraget: laxioribus verbis dicere, (udførligere), Gell. 16, 1; — b) navnl. ogs. om Tiden:

diem statuo satis laxam, (temmelig lang Termin), Cic. Att. 6, 1; ligel. tempus laxius sibi postulavit, (længere Udsættelse), Plin. Ep. 4, 9; — B) „bes.": ligesom aaben el. uforvaret, d. e. skiødesløs, nagtsom, ligegyldig; milites laxiore imperio habere, Sall. Jug. 64; in quo (hoste) negligentiae laxior locus esset, Liv. 21, 8; s. ogs. ovens., Cic. Lael. 13.

lĕă, ae, fem. til leo, „poet." f. leaena: Løvinden, Lucr.; hirsutas comminus ire leas, Ovid. Fast. 5, 176. — 1. leaena, ae, f., λέαινα, (i. e. leo femina): Løvinden, fulva, torva, Virg., Gaetula, Hor., Libyca, Ovid.; cf. id. Met. 13, 547; men „alleg.": Quaenam te genuit sola sub rupe Leaena? Catull. 64, 154; — ∾ aerea, Cic. frgm. — 2. Leaena, ae, f.: Navnet paa en Hetære i Athenen, vid. Plin. 7, 23.

Lēander, (-drus), dri, m., Λείανδρος: en Yngling af Abydos ved Hellesponten, pleiede at svømme over til sin elskede Hero i det modliggende Sestus, indtil han omkom i det oprørte Hav, vid. Ovid. Her. 18 o. 19; — B) bf. Lēandrĭcus, 3, natatus (pl.), Fulgent., o. Lēandrĭus, 3, Hellespontus, Sil. — Lēarchus, i, m., Λέαρχος: Søn af Athamas o. Ino, hvem Faderen ombragte i Raseri; vid. Ovid. Met. 4, 515, o. Hygin.; — B) bf. Learchēus, 3, umbrae, Ovid. Fast. 6 491; cf. id. ibd. 479.

Lĕbădia, (-ea, Plin.), ae, f.: By i Boeotien, hvorved Trophonius's Hule og Tempel, Cic. Div. 1, 34, Liv. 45, 27, o. Gell. 12, 5. — Lĕbĕdus (-os), i, f.: By i Jonien, nordlig for Colophon, Hor. Ep. 1, 11, 6, Plin. 5, 31. — lĕbes, ētis, m., λέβης: Metalkar, Kiedel, Bækken; - saadanne lebetes vare ofte af et fortrinligt Arbeide, hvorfor de ogsaa findes som Foræringer og Æresgaver; - vid. Ovid. Her. 3, 31, o. Virg. Aen. 3, 466; ligel. id. ibd. 266: Tertia dona facit geminos ex aere lebetas. — Lebynthus, (-os), el. Lebinthus, (-os), i, f., Λέβινθος: en af de sporadiske Øer, Mela 2, 7, o. Ovid. Met. 8, 222.

Lĕchaeum, i, n., Λέχαιον, o. Lechaeae, arum, f.: By og Havn ved de corinthiske (el. crisæiske) Havbugt, (ligeoverfor Cenchreae ved d. saroniske Bugt), Plin. 4, 5, Prop. 3, 20, 19, o. Liv. 32, 23; — B) bf. Lĕchaeus, 3, spatia, Grat. Cyneg. 227.

lecte, adv. af 1. lectus: med Valg, fortræffeligen, Varr.; superl., lectissime, id. — lectica, ae, f., [besl. m. 2. lectus]: etslags Sofabænk, navnl. som Bærestol; - lectica octophoro ferebatur, in qua pulvinus etc., Cic. Verr. 5, 11; cf. Catull. 5, 10, o. Hor. Sat. 2, 3, 214; - lecticae gestamine uti, (lade sig bære), Tac. Ann. 2, 2; ligel. lectica deferri, (om en Reisende), Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 12; cf. Suet. Aug. 43; s. ogs. und. lecticula; - aperire lecticam, (aabne dens Gardiner el. Vinduer), Cic.; cf. Juvenal. 3, 243; - lecticae usum alieni adimere, vid. Suet. Caes. 43; s. ogs. und. lecticarius; — not.: lectica scutorum, (opfyldt dermed), Cic. Phil. 2, 12; — II) „overf." el. ifølge etslags Lighed, heder lectica in arbore: det Sted paa Træet, hvor Grenene udbrede sig fra Stammen, (ligesom Sæder), Plin. 17, 22.

lectīcāriŏla, ae, f.: som holder til med lecticarii, Martial. 12, 58; dem. af — lectīcārius, i, m., [lectica]: Bærestolbærer el. Porteur; vid. Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 12, o. Cic. R. Am. 46; — not.: sild. udgiorde lecticarii et eget Laug, hvf. castra lecticariorum, P. Vict. — lectīcŭla, ae, f., dem. af lectica, dog oftest for lectica el. Bærestol; - Scipio lecticula in aciem illatus, (han var neml. saaret), Liv. 24, 42; cf. Cic. Div. 1, 26; — B) ogs. kan mærkes; a) lecticula lucubratoria, (hvorpaa man arbeider el. studerer), vid. Suet. Aug. 78; s. ogs. und. lectulus; — b) Nep. Att. 22, bruges lecticula som Ligbaare; — II) „overf." heder ogs. Hønens Leie: consuetae lecticulae cubile, Appul.

lectĭo, onis, f., [2. lego]; I) oprdl.: Samlen el. Samling, lapidum (ex agro), Colum., (florum), Arnob.; — B) bf. „overf.": Vælgen el. Valg, Udvælgelse, judicum, Cic. Phil. 5, 6 o. 16; — b) „bes." mærkes: lectio senatus, der i Republikens Tid foretoges af Censorerne, sild. af Keiserne, neml. ved Oplæsning af en Liste over Senatet; - hvo af de ældre Senatorer var udeladt paa denne Liste, var dermed udstødt af Senatet; vid. Liv. 9, 29, ogs. id. 27, 11, o. Suet. Aug. 35; - dog kan overalt denne lectio senatus ogs. forklares ved den ovennævnte Oplæsning; s. ogs. nedens.; — II) Læsen eller Læsning, librorum, Cic. Acad. 2, 2; ogs. Oplæsning, Recitation, Nep. Att. 14; - ∾ senatus, (Oplæsning af Listen over Senatet), s. ovens.; — B) sield. ogs. „meton.": det oplæste Stykke; bf. lectio juris: Lovens Ord el. Text, Amm. 30, 4, Macrob.

lectisternĭātor, oris, m.: der belægger Spisebænkene med Hynder, (en Taffeldækker), Plaut. Pseud. 1, 2, 29; af — lectisternĭum, i, n., [2. lectus, sterno], oprdl. Spisebænkenes Bedækning med Hynder; ogs. Taffelets Dækning og Tilberedelse; bf. sædv. i Religionssproget: hoitideligt Offermaaltid, hvorved Gudernes Billeder vare anbragte paa prægtigen opredte Bordsenge, medens dem foresattes de mest udvalgte Retter; - disse Gudermaaltider besørgede Septemviri Epulones, der ogs. bagefter fortærede Retterne; vid. Liv. 5, 13, o. id. 22, 1 o. 10, oftere: — II) ogs. hos de Christne betegner lectisternium: et Erindringsmaaltid el. Indvielsesmaaltid, Sidon.

lectĭto, avi, atum, 1, v. a., intens. af 2. lego; I) oprdl.: samler ofte, pleier at samle, conchulas in litore, Val. Max. 8, 8; — II) bf. sædv. „overf.": læser ofte, pleier at læse; - ∾ libros alicujus, Cic., auctores, id.; cf. Tac. Ann. 14, 50; men non legendos libros, sed lectitandos, etc., Plin. Ep. 2, 17; — b) forelæser, orationes, ibd. 5, 5. — lectĭuncŭla, ae, f., dem. af lectio: liden el. kort Læsning; in pl., Cic. Fam. 7, 1. — lector, oris, m., [2. lego]; oprdl.: en Samler; bf. sædv. en Læser; - nihil aptius ad delectationem lectoris, quam etc., Cic. Fam. 5, 12; cf. Nep. Pelop. 1, o. Hor. Ep. 2, 1, 214; — B) en Forelæser, Plin. Ep. 9, 17; — II) sild. o. „overf.": en Værdighed i Kirken, Tertull.

*lectŭālis, e: som nøder til at holde Sengen, morbus, Spartian.; o. — lectuārius, 3: hørende til Sengen, sindon, (Sengelagen), Non., inc.; — [2. lectus]. — lectŭlus, i, m.: dem. af 2. lectus, men ogs. f. 2. lectus; oprdl.: Leie, Seng el. Bænk el. Sofa til at ligge paa; bf. I) „alm.": Seng til at sove i, Cic. Catil. 1, 4; ogs. Ægtesengen, Martial. 10, 38; men ∾ liber, Cic. Att. 14, 13, (den Ugiftes Seng el. ugift Stand); — II) bf. bes.; A) Sofa el. Loibænk, hvorpaa man hviler sig om Dagen, bes. hvorpaa man ligger for at studere el. skrive; vid. Plin. Ep. 5, 5, o. Ovid. Trist. 1, 1, 38; — B) Bordbænk el. Spisebænk, hvorpaa man ligger tilbords; - lecticulos jube sterni nobis, Ter. Ad. 2, 4, 21; cf. Cic. Mur. 36; — C) Seng el. Baare, hvorpaa den Afdøde lægges el. udbæres, Tac. Ann. 16, 11. — lectum, i, n., s. und. 2. lectus. — lectŭrio, ire, v. n., desid. af 2. lego: vil gierne læse, Sidon.

1. lectus, 3: partic. o. adj. af 2. lego. — 2. lectus, i, m., [2. lego; kan ogs. sammenl. m. λέκτρον, i. e. lectus]; oprdl.: Leie; bf. „alm.": Seng til at sove i; - cubare in lecto, Nep. Dion. 9; lecto surgere, Prop., descendere, Tibull., desilire, Hor.; men recipere se lecto, (gaae til Sengs), Prop. 2, 24, 41; - ogs. lectus cubicularis, Cic. Tusc. 5, 20; — b) ogs. Sygesengen; te in lecto esse, quod etc., (at du holdt Sengen), id. Fam. 9, 23; ligel. lecto teneri, id. Verr. 5, 7; — II) bf. „bes." A) Ægtesengen el. Brudesengen; - ∾ jugalis, Virg. Aen. 4, 496, ogs. ∾ genialis, Cic. Cluent. 5, o. Hor. Ep. 1, 1, 87; ogs. absol. lectus: Ægtesengen, Ovid. Her. 5, 101; heder ogs. ∾ adversus, af dens Plads ligeoverfor Døren, Prop. 4, 11, 85; - derimod

lectus caelebs, Ovid., vacuus, Propert., (enlig el. uden Ægtefælle): — B) Spisesofaen; - non quaero, unde habueris quinquaginta tricliniorum lectos, Verr. 2,74; lecto recumbere, Hor. Ep. 1, 5, in.; in imo lecto residere, Suet. Aug. 74; lectus est stratus, Plaut.; — C) Seng el. Loibænk, hvorpaa man ligger for at hvile sig, navnl. ogs. for at studere; - quaedam (studia) lectum et otium et secretum desiderant, Senec. Ep. 72; s. ogs. und. lecticula o. lectulus; — D) Ligseng el. Ligbaare el. Paradeseng, odl.; vid. Tibull. 1, 1, 61, Prop. 2,8, 33, o. Suet. Caes. 84; — not. a: gen. sing. lectus, f. lecti, Plaut. Amph. 1, 3, 15; nomin. pl. lectus, f. lecti, Cornific. ap. Prisc.; — not. b: lectum, i, n., f. lectus, Dig. — 3. lectus, us, m.: s. und. frgd. not. a.

1. lēda, ae, f., s. und. lada. — 2. Lēda, ae, o. Lēde, es, f., Λήδη: Datter af Thestius, Gemalinde af d. spartanske K. Tyndareus; ved sin Mand, men ogsaa ved Juppiter under en Svanes Gestalt, kom hun ned med tvende Æg; af hvilke fremstode, som udødelige: Pollux og Helena, som dødelige: Castor og Clytæmnestra; vid. Hygin. Fab. 77; cf. Ovid. Her. 17, 55: Dat mihi Leda Jovem, cycno decepta, parentem; cf. id. Am. 1, 10, 3; men pueri Ledae, (i. e. Castor et Pollux), Hor. Od. 1, 12, 25; — B) df. Lēdaeus, 3: nedstammende fra el. benævnt efter Leda; - ∾ Helena, Virg.; ∾ Hermione, (Helena's Datter), id.; men ∾ dii, Ovid., fratres, Sil., Lacones, Martial. 1, 37, (i. e. Castor et Pollux); hvorom ogs. ∾ astrum, id., ogs. ∾ sidera, Lucan., (egenl. som Stiernebilledet Gemini el. Tvillingerne); ∾ olores, o. ∾ ovum, Martial., (med Henspillen paa Leda's Undfangelse); — 2) „overf." f. spartansk; ∾ - Amyclae, (hvor Leda skal have boet), Sil.; men ∾ Phalantum, Martial. 8, 28: det af Spartaneren Phalantus byggede Tarent; ∾ gurges, (i. e. Eurotas), Stat. — lēdanum, i, n., s. und. ladanum.

lēgālis, e, [lex]: hørende til Loven; ∾ genus quaestionis, Quintil.; ∾ tractatus, (pl.), id.; — II) df. sild. „overf.": efter Lovens Forskrivt, lovmæssig, vita, Tertull.; df. — lēgālĭter, adv.: lovmæssigen, Cassiod. — lēgārĭum, i, n., [2. lego]: Visform af legumen, Bælgfrugt, Varr. R. R. 1, 32.

lēgātārĭus, 3, [legatum]: testamentarisk, bestemt ved Testamente; ∾ editiones, Tertull.; — II) df. subst.; A) legatarius, i, m.: der arver efter Testamente, Suet. Galb. 5, Dig.; — B) df. fem. legataria, ogs. ∾ mulier, Dig.

lēgātĭo, onis, f., [1. lego]; I) i Statssproget: A) „alm.": Afsendelse af en Gesandt el. af et Gesandtskab; df. en Gesandts Forretning el. Embede, et Gesandtskab; - is sibi legationem ad civitates suscepit, Caes. B. G. 1, 3; cf. Cic. Flacc. 29; - legationem administrare, Nep., obire, id., Cic., peragere, Liv., gerere Quintil.: besørge el. forvalte en offenlig Sendelse; ligel. legatione fungi, Quintil.; - legationis munus el. officium, Caes.; — bb) hertil mærkes; a) legatio libera, naar en Senator reiser i Provinserne med offenlig Auctoritet og paa offenlig Bekostning, men alene i sine egne private Anliggender; vid. Cic. Fam. 12, 21; - om den heraf giorte Misbrug, vid. Cic. Leg. 3, 8, hvor ogs. legatio staaer f. legatio libera; - ∾ libera har sit Navn deraf, at under sammes Varighed kunde Vedkommende drage ind i Rom uden at nedlægge deres Værdighed; — b) angik en slig Reise tillige Opfyldelsen af et Religionsløfte, da hed den legatio votiva; vid. Cic. Att. 4, 2; — B) df. „bes."; 1) Gienstanden for en offenlig Sendelse, den et Gesandtskab paalagte Sag el. Forretning; - mitis legatio, nisi etc., Liv. 5, 36; - ogs. Udfaldet af en offenlig Sendelse el. Beretningen derom; df. legationem renunciare, Cic. Phil. 9, 1, Liv. 23, 6, oftere, o. legationem referre, id. 7, 32, oftere: at foredrage sit Ærinde som Gesandt, men ogs. at aflægge Beretning om Sendelsens Udfald; cf. Cic. Opt. Gen. Or. 7: quod legationem ementitus esset; — B) „meton.": Gesandterne selv; legationem mittere, Caes., Liv.; cujus legationis princeps etc., Caes. B. G. 1, 13; cf. id. ibd. 2, 35; — II) i Krigssproget: Undercommando el. den Næstcommanderendes Post ved Hæren; - cum imperio aut legatione in provinciam proficisci, Cic. Verr. 4, 5; ligel. legationem obire, id. Acad. 2, 2; s. ogs. legatus, i, und. 1. lego.

lēgātīvus, 3, [legatus, i]: hørende til et Gesandtskab, viaticum, Dig.; ligel. absol., legativum, (sc. viaticum: Diætpenge, odl.), ibd. — lēgātor, oris, m., [1. lego]: som giver el. skenker noget ved Testamente, Suet. Tib. 31. — lēgātōrĭa provincia, urigtig Læsem. f. locatoria pr., s. und. locatorius. — lēgātum, i, n., o. lēgātus, i, m.: s. und. 1. lego, nr. III.

lĕgĭbĭlis, e, [2. lego]: læselig, Dig. — lēgĭfer, a, [lex, fero]: Lovgiver, Minos, Ovid. Am. 3, 10, 41; men legifera Ceres: C. som Lovgiverinde, Virg. Aen. 4, 58; — not.: ogs. subst., legifer, i, m.: Lovgiveren, (i. e. Moses), Prudent. — lĕgio, onis, f., [2. lego]; I) „egenl.": en Legion; df. A) hos Romerne: et Corps el. en Division af Krigsfolket, var inddelt i 10 Cohorter, hver (efter et Middeltal) med 420 Mand; til disse 4200 Mand kom endnu 300 Ryttere; vid. Liv. 7, 25; - dog angives Legionens Styrke forskielligen til forskiellige Tider, saal. til 5000 Mand Fodfolk, og 300 Ryttere, id. 26, 28; - og da der til hver Legion, (der ordenl. ene bestod af romerske Borgere), sædv. foiedes et ligesaa stort Antal af de Forbundnes Tropper, (socii el. auxilia), saa havde den, med Indbegreb af Rytteriet en Styrke af omtr. 10000 Mand; - ikkun i den yderste Fare optoges Slaver i de romerske Legioner; vid. Liv. 22, 57; - til Indtrædelse i den romerske Legion hørte en Alder af 17 Aar, vid. Liv. 25, 5; - endel. var Legionens Hovedfane: en Solvørn; s. und. aquila; — B) ogs. findes legio o. legiones undert. brugt om andre (el. ikke romerske) Tropper, navnl. om Forbundstropperne; - duae legiones Rom., duae socium (f. sociorum) etc., Liv.; men ogs. om Gallernes Tropper, id. 22, 14, om Carthagernes, id. 26, 6; — II) „poet. overf." f. Trop el. Hær; vid. Virg. Aen. 7, 681, o. ibd. 9, 368; — b) comisk ogs. Hielp el. Bistand; saal. Plaut. Cas. prol. 50: Sibi nunc uterque contra legiones parat, („alleg.": seer sig om efter Hielp); df. — lĕgĭōnārĭus, 3: hørende til en Legion, cohors, Cic., milites, id.

*lēgĭrŭpa, ae, m.: som gior Brud paa Loven, Plaut.; - ogs. lēgĭrŭpĭo, onis, m., id.; o. — lēgĭrŭpus, 3: = frgd., Prudent.; — [lex, rumpo]. — legis.doctor, (skrives ogs. adskilt), oris, m., [lex]: en Retslærer, en Lovgiver, Vulgat. — lēgis.lator, o. legumlator, (skrives oftest hos Classikerne adskilt), oris, m., [lex]: en Lovgiver, Liv. 34, 31, Val. Max. 5, 6. — lēgis.pĕrītus, i, m., [lex]: den Retslærde, Vulgat.

lēgĭtĭme, adv.: lovmæssigen, retmæssigen, imperare, Cic. Off. 1, 4; cf. id. Caecin. 20; — II) „overf." behørigen; ∾ coquere, Plin.; ogs. ∾ studere, (paa den rette Maade), Tac. Orat. 32; af — lēgĭtĭmus, 3, [lex]; I) „egenl.": lovbestemt, lovligen forordnet, lovmæssig el. retmæssig; - ∾ dies comitiis habendis, Cic. Verr. 2, 52; ∾ controversiae, (som afgiøres efter Lovene), id. Orat. 34; ∾ imperium, (om Kongernes Regering), Sall. Catil. 6; men ∾ imperium, Cic. Phil. 11, 10, (opp. extraordinarium); ∾ filius, (opp. nothus), Quintil.; ∾ conjux, Ovid.; ogs. absol., legitima, orum: Lovformer el. Formaliteter, Nep. Phoc. 4; — II) „overf."; A) vedbørlig, rigtig, passende i sit Slags; - illum quasi legitimum numerum explere, Cic. Verr. 5, 22; ∾ poëma, Hor. Ep. 2, 2. 109; ∾ finis (orationis), Quintil. 9, 2, 57; - legitimum est, (det er brugeligt el. vedtaget, det er i sin Orden), c. inf., Plin. 19, 31, oftere; — B) fuldkommen el. ægte

i sit Slags; - ne olus quidem legitimum, sed scandicem etc., Plin. 22, 38; ∾ sonus, Hor. A. P. 273. — lēgito, are, sield. Biform f. lectito, Priscian. — lĕgiuncŭla, ae, f., dem. af legio: liden el. ufuldstændig Legion, Liv. 35, 49.

1. lēgo, avi, atum, 1, v. a., [besl. m. flgd.]; I) „alm.": sender, famulum aliquo, (i et Ærinde), Catull. 66, 57; — b) overdrager, giver i Ærinde, odl.; Quin potius, quod legatam est tibi negotium, id curas? Plaut. Cas. a. 1, v. 12; — II) „bes.", A) i Statssproget: sender som Gesandt; - in Africam legantur, qui reges adeant, etc., Sall. Jug. 21; s. ogs. Cic. Fam. 3, 8; — 2) ds. subst., lēgātus, i, m.: offenligt Sendebud, en Gesandt; - ut legati ex auctoritate senatus legarentur, Cic. Vatin. 15; legati, nuncii pacis et belli, ibd.; legatos mittere de pace, Liv., ad bellum indicendum, id.; cf. Nep. Them. 6, flgd.; — B) ligel. i Krigs- o. Statssproget: legare aliquem, (ansætte som Legat, d. e. som Undergeneral el. Understatholder), alicui, hos eller under nogen; - ne legaretur Gabinius Pompejo, Cic. Manil. 19; me a Pompejo legari (sc. sibi), etc., id. Att. 4, 2; cf. Sall. Jug. 28: ∾ sibi aliquem, o. Cic. Sest. 14: legatum sibi legare aliquem; — 2) ds. subst., legatus, i, m.: en Legat, d. e.; a) ved Hæren: Underfeltherre el. Næstcommanderende; - sædv. commanderede tvende Legater Hærens tvende Floie, Caes., Liv.; dog forholdtes hermed forskielligen; vid. Caes. B. G. 1, 52, o. Liv. 26, 5 o. 6; - i Overgeneralens Fraværelse førte ogs. Legaten Commandoen; vid. Caes. B. C. 2, 17; - sild. ere legati legionum: Befalingsmænd over enkelte Legioner, vid. Tac. Ann. 4, 73, o. ibd. 15, 28; — b) i Provinsen: ligesom Understatholder, d. e. Statholderens øverste Medhielper, saavel i Hærens Commando, som i Rettens Forvaltning; - vid. Nep. Att. 6, o. Suet. Tib. 63; legatum esse alicui: beklæde en Legats Post hos nogen, Cic. Cluent. 36, s. ogs. ovens. id. Sest. 14; — c) sild. hede legati: de af Keiseren til Provinserne sendte Statholdere; vid. Tac. Ann. 12, 40, o. id. Agr. 33; disse legati ere da enten consulares el. praetorii; vid. id. Agr. 7, o. Suet. Vesp. 4; — C) i Retssproget: overdrager el. skenker ved Testamente; - ∾ usumfructum omnium bonorum alicui, Cic. Caecin. 4, pecuniam, id. Top. 3; cf. Suet. Aug. 101, o. Cic. Phil. 2, 42; men legare alicui aliquid ab aliquo, (ligesom giennem nogen el. ved Anvisning paa nogen); vid. Cic. Cluent. 12, o. id. Top. 4; — 2) ds. subst. legatum, i, n.: et Legat, d. e. en ved Testamente bestemt Skenk el. Gave; - Hortensii legata cognovi, Cic. Att. 7, 3; jus capiendi legata alicui adimere, Suet. Dom. 8; legatum el. legata petere, exsolvere, duplicare, Tac., praestare, Dig.

2. lego, lēgi, lectum, 3, v. a., λέγω; I) „egentl."; A) „alm.": tager el. borttager stykkevis el. lidt efter lidt; ds. a) tager sammen, opsamler, indsamler; - ∾ nuces, (plukke dem), Cic., flores in calathos, Ovid., poma ab arboribus, Tibull.; men Ovid. Fast. 2, 251: ficus non erat apta legi; - ∾ spolia caesorum, Liv. 5, 39; men ∾ ossa, (opsamle Benene af de forbrændte Lig), Ovid.; cf. Virg. Aen. 6, 228; — b) tager sammen el. til mig, tager el. vikler sammen; - ∾ vela, Virg., Ovid., ancoras, Senec., funem, Val. Fl.; ∾ stamen, (vinde), Prop.; cf. Ovid. Fast. 3, 462: fila legenda, (som Theseus havde at opsamle og folge); — c) borttager hemmeligen, bortlister el. stiæler; - ∾ omnia viscatis manibus, Lucil. ap. Non.; bes. ogs. ∾ sacra, (begaae Tempelran), Auct. ad Her. 2, 30, Hor. Sat. 1, 3, 17; - ogs. „ment.": ∾ sermonem alicujus, (belure), Plaut. Pseud. 1, 4, 21: — B) „bes." m. Localobjecter, (cf. Virg. Aen. 9, 393: vestigia Observata legit, folger Sporene, ogs. ibd. 12, 481): drager el. vandrer el. streifer derigiennem el. derover; - ∾ saltus, (om Jægeren), Ovid Met. 5, 578; luna coelum freno propiore legit, Senec. Med.; — b) ds. ogs. ∾ aequora, (seile derover), Ovid. Fast. 4, 289; cf. Virg. Aen. 2, 207; men Liv. 21, 51: navibus oram Italiae legens, (seilende langs dermed); cf. Ovid. Met. 15, 709: men Virg. Ge. 2, 44, „alleg.": primi lege litoris oram, (hold dig ved Kysten); — II) „fig."; A) „overs.": ligesom tager sammen el. giennemløber med Dinene; ds. 1) overskuer, betragter; - omnes longo ordine ... Adversos legere etc., Virg. Aen. 6, 751; — 2) ds. sædv. læser; ut eos libros ipse per te legeres, Cic. Top. 1; ∾ apud aliquem, m. flgd. acc. c. inf., id. Acad. 2, 45; men ibd, 2, 1: quos legisset, s. de quibus legisset; - ogs. absol.: legens, tis, s. lector: Læseren, Plin.; cf. Ovid. Trist. 1, 7, 25; - ogs. pass., id. ibd. 5, 14, 5; lecti versus (pl.), id.; cf. Cic. Fam. 6, 5; — bb) ds. ogs. a) oplæser el. reciterer; - quum legerit iis volumen suum etc., Cic. Brut. 51; cf. Plin. Ep. 5, 29; — b) forelæser og forklarer, satiras Lucilii, Suet. Gramm. 2; cf. id. ibd. 11; — c) legere senatum, om Censorerne: at oplæse en Liste over Senatorerne; s. und. lectio; s. ogs. Liv. 40, 51, oftere, (hvor dog legere senatum overalt kunde hede: at vælge el. udvælge; vid. Liv. 9, 30 o. 46; s. ogs. nedens.); — B) „ment.": udtager el. udsoger, sædv. vælger el. udvælger; a) „alm."; quae leget, quaeque rejiciet, Cic. Fin. 4, 15; ∾ conditiones nubendi, id. Coel. 15; cf. Ovid. Met. 1, 27; - ∾ milites, Liv. 37, 15, men Tac. Hist. 1, 18: exemplo militari, quo vir virum legeret, etc., sigter rimel. til en gammel Krigsbrug, hvorefter hver Kriger udtog sig en Staldbroder, (til at dele Faren ved en Expedition odl.); cf. Suet. Aug. 35; men Virg. Aen. 11, 632: legitque virum vir, (vælger sig en Modstander); — b) udvælger el. beskikker dertil; hos judices legere, (vælge de Mænd til Dommere), quorum etc., Cic. Phil. 5, 6; ligel. consulares (acc.) legēre (sc. dictatorem et magistrum equitum, de valgte dem iblandt Consularerne), Liv. 2, 18; - ogs. ∾ aliquem in judices, Gell., aliquem in senatum, Cic., Liv., in patres, Liv. 23, 22, in bulen (i. e. in senatum), Plin. Ep 10, 113; — III) partic. lectus, 3, ogs. som adj.: udsøgt, verba, vid. Cic. d. Or. 3, 37; - ogs. fuldkommen i sit Slags, Massicum (sc. vinum), Hor. Od. 3, 21, 5; lectum est (argentum) etc., Ter. Phorm. 1, 2, 3; - ogs. „ment.": udmærket el. fortrinlig; neque vir melior, neque femina lectior etc., Cic. Inv. 1, 31; lectissimi atque ornatissimi viri, id. Verr. 1, 6; ogs. c. gen.; lectis equitum etc., Virg. Aen. 9, 48.

legŭla, ae, f.; ds. legulae aurium: Dreflipperne, Sidon. — lēgŭlējus, i, m., [lex]: som aandløst holder paa Lovens Bogstav; - ∾ quidam cautus et acutus, Cic. d. Or. 1, 55. — *lēgŭlus, i, m.: en Samler el. Opsamler, (olearum, uvarum), Varr.; — lĕgūmen, inis, n.: Bælgfrugt; vario leguminum genere (feta terra), Cic. N. D. 2, 62; cf. Virg. Ge. 1, 74; o. — lĕgūmentum, i, n.: Biform af frgd., Gell. 4, 11; — [2. lego].

leiostrea, (liostr.), ae, f., λειόστρεον (-ειον): Østers med glat Skal, Lamprid. — Lĕlĕgēis, etc., s. und. flgd. — Lĕleges, um, m., Λέλεγες: en i Lilleasien og i Grækenland udbredt pelasgisk Stamme; navnl. fandtes Leleger i Jonien, s. nedens. Plin. 5, 31, paa Grændsen af Carien, hvs. Ovid. Met. 9, 614, forbinder Caras et armiferos Lelegas; cf. Virg. Aen. 8, 725; fremdeles i Thessalien, Lucan., i d. Locriske, Plin., navnl. i d. Megariske, s. nedens.; — B) ds. 1) Lĕlĕgēis, idis, fem. adj.: lelegisk, nymphae, Ovid. Met. 9, 651; - efter Plin. 5, 31, blev Byen Miletus i Jonien ogs. engang kaldet Lelegeis; — 2) Lĕlĕgēïus, 3: lelegisk; ∾ litora, Ovid. Met. 8, 8, (i. e. Megarensia); men ∾ moenia, ibd. 7, 443, (i. e. Megara); — not.: sing. Lelex, som nom. pr., Ovid. Met. 8, 565.

lēma, ae, f., λήμη; in pl. lemae, (ligesom gramiae): Slim el. Materie i Diekrigen; - si lemae in oculis erunt, Plin. 23, 4. — Lemannus, m. o. ud.

lacus: Genferfoen, Caes., Lucan.; f. ogf. Plin. 3, 5, o. Mela 2, 5. — lembŭlus, i, m., dem. af lembus, Prudent. — lembunculus, i, f. und. lenunculus. — lembus, i, m., λέμβος; A) letfeilende Krigsſkib; - cum classe lemborum etc., Liv. 45, 10; — B) Baad el. Jolle, Plaut. Merc. 2, 1, 35, o. Virg. Ge. 201; ogf. Fiſkerbaad, Attius ap. Non.

lemma, ătis, n., λῆμμα, (techniſk Ord); oprdl.: hvad der tages el. opſtilles for at forklares el. beviſes; df. I) Materie el. Opgave el. Thema, odl., Plin. Ep. 4, 27; — II) df. ogf. a) en Overſkrift over et Epigram, ſom betegnende dets Indhold, vid. Martial. 14, 2; - ogf. Epigrammet ſelv, id. 10, 59, o. Plin. Ep. l. c.; — b) lidet Eventyr; nutricis lemmata, Auson.; — II) „overf.": det Antagne el. Vedtagne; df. ligeſom sumptio: den ene af Syllogismens Forſætninger; vid. Gell. 9, 16: vitium ··· sub falsa lemmatis specie latens.

Lemniacus, 3, o. Lemnias, ădis, f., f. und. Lemnos. — Lemnĭcŏla, ae, c., [Lemnos, colo]: Indvaaner paa Oen Lemnos; - df. Epithet til Ildguden, Ovid. Met. 2, 757, hvor Lemnicolae stirps, (i. e. Erichthonius, Vulcani filius).

lemniscātus, 3: ſmykket med Baand, f. und. flgd.; cf. Cic. R. Am. 35; af — lemniscus, i, m., λημνίσκος: nedhængende Baand paa Seierskranſe, hvorved disſe bleve end mere hædrende; f. und. frgd. Cic. l. c.; (lemniscos) adjici, ipsarum coronarum honos erat etc., Plin. 21, 4; cf. id. 16, 25; - ogſaa tildeltes disſe lemnisci ſærſkilt; vid. Liv. 33, 33. o. Suet. Ner. 25; — II) ſild. ogf. vædet Linſkav el. Charpi til Saar, Veget.

Lemnĭus, 3, etc., f. und. flgd. — Lemnos, (-us), i, f., Λῆμνος: O i Ægæerhavet imod Hellespønten, Vulcania, Val. Fl., (ſom Ildgudens Hiem), vid. Serv. ad Virg. Aen. 8, 454, o. Plin. 4, 23; - Lemni, (f. in Lemno), Ter. Phorm. 5, 7, 49; cf. Nep. Milt. 1; — B) df. 1) Lemnĭas, ădis, fem. adj.: lemniſk; ∾ exsul, (i. e. Hypsipyle), Stat.; ogf. subst. Lemnierinde; hvf. Ovid. A. A. 3, 672: Lemniasi (græſk Dativ: ταῖς Λημνιάσι) gladios in mea fata dabo; (neml. med Undtagelſe af Hypſipyle havde Lemnierinderne dræbt deres mandlige Slægtninger); cf. id. Her. 6, 52; — 2) Lemnĭăcus, 3, catenae, (hvori Mars o. Venus fangedes ved Vulcanus's Kunſt), Martial. 5, 7, Stat.; — 3) Lemnĭus, 3, pater, Virg. Aen. 8, 454, ogf. absol. Lemnius, Ovid. Met. 4, 185, (i. e. Vulcanus); - ∾ saxa, id. Trist. 5, 1, 62, f. und. Philoctetes; ∾ rubrica: en Jordart, vid. Plin. 28, 24; men ∾ furtum (Promethei), vid. Cic. Tusc. 2, 10; — b) Lemnii, orum: Indvaanerne af Lemnos, Nep. Milt. 1.

Lemonia tribus, ved Rom, Cic. Planc. 16, har ſit Navn af Landsbyen Lemonium, udenfor porta Capena; vid. Fest. p. 115 (Müll.). — lemonium, f. und. limonion. — Lĕmŏvices, um, m.: Folk i Gall. Aquit., (hvor nu Limosin), Caes. B. G. 7, 4.

Lĕmŭres, um, m.: de Afdødes Skygger; Lemures animos dixere silentum, Ovid. Fast. 5, 483; — II) „overf.": Lemures larvae nocturnae et terrificationes imaginum et bestiarum, Varr.; ∾ nocturni, Hor., nigri, Pers.; - sing. Lemurem har Appul.; df. — Lĕmŭrĭa, (m. forandret Qvantitet), orum, n.: Feſt, hvorved Lemures udſonedes, vid. Ovid. Fast. 5, 421; beſkrives ibd. 431 flgd.; men ibd. 479 flgd. fortælles, at denne Feſt oprdl. hed Remuria, og at den var indſtiftet for at udſone den dræbte Remus's Skygge.

lēna, ae, fem. til leno; I) „egenl.": Koblerſke; ∾ obscoena, Martial. 11, 6; cf. Tibull. 1, 6, 12, o. Prop. 4, 5, in.; — II) „overf.": ſom ſtifter Kærlighed el. Forbindelſe; - quasi sui lena natura etc., Cic. N. D. 1, 27; cf. Ovid. A. A. 3, 316; — not.: ogf. ſom appos. el. ſom adj.: lena anus, Ovid.; ∾ pictura, Claudian.

1. Lēnaeus, 3, Ληναῖος: lenæiſk, d. e. bacchiſk; ∾ latices, (i. e. vinum), Virg. Ge. 3, 510; ligel. Lenaeum honorem libare Jovi, id. Aen. 4, 207; Lenaeus pater, ogf. absol. Lenaeus, (i. e. Bacchus), id. Ge. 2, 7, o. ibd. 3, 529. — 2. Lenaeus, i, m.: udmærket Grammatiker; vid. Suet. Gramm. 15; — not.: Ovid. Ib. 331, er Lenaeus: en Benævnelſe paa en forreſten ubekjendt Konge.

lēne, ſom adv., f. leniter, f. und. 2. lenis. — *lēnīmen, ĭnis, n.: Lindringsmiddel, Lindring; testudo ··· laborum Dulce lenimen, Hor. Od. 1, 32, 15; cf. Ovid. Met. 6, 500, o. id. ibd. 11, 450; o. — lēnīmentum, i, n.: = frgd., Plin.; - men „overf.": ∾ honestae missionis, Tac. Hist. 2, 67; — [flgd.].

lēnĭo, ivi o. ii, itum, 4, v. a. o. n., [2. lenis]; I) act.: lindrer, ſtiller, formilder; A) „alm." el. phyſiſk; - ∾ vulnera, Propert. 3, 20, 32; men ∾ fluvium tumentem, (formindſke dens Heftighed), Virg. Aen. 8, 86; ∾ inopiam frumenti, Sall.; ∾ stomachum latrantem, (ſtille Hungeren), Hor. Sat. 2, 2, 17; men ∾ clamorem, (ſkrige mindre ſtærkt), id. Od. 1, 27, 7; - navnl. ogf. om Lægemidler: ∾ dyspnoeas, collectiones, etc., Plin., articulares morbos, id.; — B) „beſ." o. „ment.": te dies leniet, (vil formilde dig), Cic. Mur. 31; cf. Liv. 2, 45; vicit is, qui odium suum bonitate ··· leniret, id. Marc. 10; temperantia animos quasi concordia quadam placat et lenit, id. Fin. 1, 14; men Plaut. Bacch. 5, 2, 31: aliquem lenitum reddere, (i. e. lenire: bringe i god Stemning); - ∾ dolentem solando, Virg., dolores requie, Ovid., miserias alicui, Ter. Heaut. 1, 1, 75; — b) „poet." ogf.: ſøger at formilde el. tröſte; talibus ··· Lenibat dictis animum, Virg. Aen. 6, 468; — II) neutr.: at blive mildere, at formildes; - dum hae ··· irae leniunt, Plaut. Mil. gl. 2, 6, 99; — not.: lenibat, (f. leniebat), Virg. l. c.; lenibunt, (f. lenient), Prop. l. c.

lēnis, e; I) „egenl.": lind, blød, ſagte, umærkelig; - sensus judicat ··· lene et asperum, Cic.; ∾ (fricatio) mollit, Plin.; ∾ igne coquere, (ved ſagte Ild), id.; ∾ cibi, (opp. acria), Cels.; ∾ venenum, (ſom virker langſomt), Cic. Att. 2, 21, men ∾ tormentum, Hor. Od. 3, 21, 13; - compar., ∾ vinum, (opp. asperius), Ter. Heaut. 3, 1, 50; superl., ∾ ventus, (meget ſagte), Caes., Cic.; - navnl. ogf. om en Bevægelſe, om en Beliggenhed, om Farven, om Lyden el. Stemmen, odl.; - ∾ volatus, Ovid., motus laterum, Quintil.; ∾ gradus, (langſom, ſagte), Liv.; stagnum lenius, (ſom flyder langſommere), id. 1, 4; - ∾ clivus, (med mild Skraaning), id.; cf. Caes. B. C. 2, 24; - color suavior et lenior, Plin.; - ∾ sonus, id.; ∾ vox, (opp. aspera); Quintil.; cf. Cic. N. D. 2, 58; spiritum lenem agere, (aande mildt), Tibull. 1, 9, 57; (spiritus lenis i Grammatiken, opp. asper, Priscian.); — not.: neutr. lene findes ogf. „poet." ſom adv., f. leniter: mildt el. ſagte; - rivo lene sonantis aquae, Ovid. Fast. 2, 704; clivi lene surgentes, Calpurn.; — II) „fig."; A) „overf." o. „ment."; 1) om Foredraget og om Udtalen: mild, jevn, rolig; - saepe placida, submissa, lenis (quaeritur oratio), Cic. d. Or. 2, 43; cf. ibd. 13; - lenis et fluens contextus orationis, Quintil.; prooemio lenis ··· convenit pronunciatio, id.; — 2) ogf. om den foredragne Gienſtand; - lenia (debent) duci, acria currere, etc., id. 9, 4, 139; cf. Hor. A. P. 26; — B) „ethiſk" el. om Characteren: mild, ſagtmodig, eftergivende; - lenis a te et facilis existimari debeo, qui etc., Cic. Fam. 5, 2; leni ingenio esse in liberos, Ter.; lenissimus in hostes, Cic. R. Am. 53; men obtrectatoribus lenis, Suet. Calig. 3; - „poet." ogf. c. inf., Hor. Od. 1, 24, 17; - ligel. om en Meddelelſe: leniorem sententiam dicere, Caes. B. C. 1, 2; lene consilium dare, Hor. Od. 3, 4, 41; - ∾ jocus, (mild, ikke bitter), Quintil. 6, 3, 27; — b) ogf. altfor eftergivende, ſvag; te tam leni et victo animo esse etc., Ter. Heaut. 3, 1, 29. — 2. lenis, is, m.: et Slags Kar, Afran. o. Laber. ap. Non.

lēnĭtas, atis, f., [1. lenis]; I) „egenl.": Blødhed

el. Mygheb, (neml. med Hensyn paa Sandserne), opp. asperitas; ∾ lini, Plin. 13,26; ∾ vini, (dens Mildhed), id 14,24; - ogs. om Farven: ∾ viridis (smaragdi), id.; men ∾ incredibili (fluere: yderst sagte el. langsomt), Caes. B. G. 1, 12; — II) „fig."; A) „alm." o. „ment.", om Foredraget, osv.: Mildhed, Jevnhed, Rolighed; - ∾ orationis, Cic., verborum, id., vocis, id., compositionis, Quintil.; cf. Cic. d.Or.2,15 o. 43, ogs. id. Brut. 48; — B) „bes." o. „ethisk"; Mildhed el. Maadehold, Sagtmodighed el. Eftergivenhed; - qua mollitia sum animi et lenitate etc., Cic. Sull. 6; cf. id. d. Or. 1, 12; dare se ad lenitatem, id.; men lenitas (praetoris) audiendi (s. in audiendo), id. Mur. 20; ogs. ∾ legum, (deres Mildhed), id. Rab. perd. 3; - men inepta lenitas patris, (hans utidige Eftergivenhed, Ter. Ad. 3, 3, 36.

lēnĭter, adv. af 1. lenis; I) „egenl." (el. m. Hensyn paa de ydre Fornemmelser): sagte el. mildt, lidt efter lidt, osv.; - ∾ ire per excubias custodum, Ovid. Am. 1, 6, 7; - compar., torrens lenius decurrit, (mindre stridt), id. Met. 3, 568; superl., s. nedenf.; - ∾ acclivis el. editus collis, (med mild Skraaning), Liv., Caes.; ∾ blandus aspectu color, Plin.; ∾ hirsuta folia, id.; — II) „fig."; A) om Foredraget: mildt, roligen, uden Heftighed; - multa leniter, multa aspere (dicere), Cic Brut. 44; ∾ agere versum, (i. e. leni gestu), id. d. Or. 3, 26; — B) „ethisk": mildt, sagtmodigen, ogs. roligen, tilfreds; - qui mihi lenissime sentire visi sunt, (at stemme for de mildeste Forholdsregler), Cic. Fam. 5, 2; leniter traducere aevum, Hor. Ep. 1, 18, 97; cf. Ovid. Her. 5, 7; — b) kraftløst, uden Eftertryk; sin ··· agat lenius (senatus), Caes. B. C. 1, 1.

lēnĭtūdo, ĭnis, f.: Biform af lenitas, men alene „fig."; A) om Foredraget: Mildhed, Rolighed, Jevnhed; - ∾ orationis, Cic. Tusc. 5, 6; — B) „ethisk": Eftergivenhed, Føielighed, in aliquem, id. Verr. 4, 6.

1. lēno, (avi), atum, 1, v. a.: at drive Kobleri, Poët. in Anthol. Lat. B.; af — 2. lēno, ōnis, m., [lenio]: en Kobler; - ∾ perjurus, Plaut., pernicies communis adolescentium, Ter. Ad. 2,1,34; cf. id. Phorm. 3, 2, 23: ne parum leno sies; ∾ improbissimus et perjurissimus, Cic.; — II) „overf." er Forfører; lenonem quendam Lentuli etc., Cic. Catil. 4, 8; men Ovid. Am. 3, 12, 10, med Lune: puella ··· Me lenone placet, (ved min Anbefaling, ved mine Vers). — *lēnōcĭnāmentum, i, n.: ligesom lenocinium: Kobleri, Sidon.; o. — lēnōcĭnator, oris, m.: som ved Smiger vinder el. tilveiebringer noget; ∾ gratiae, Tertull.; — [lenocinor].

lēnōcĭnium, i, n., [2. leno]; I) „egenl.": Kobleri, Forførelse til Utugt; - ∾ facere, (drive denne Haandtering), Plaut.; ∾ profiteri, (angive sig for at drive den), Suet. Tib. 35; men ∾ uxori facere, (bortkoble hende) Dig.; — II) „overf."; A) „alm": Lokkemiddel, Forførelse, odl.; - vitiorum illecebris et cupiditatum lenociniis (se dedere), Cic. Sest. 66; cf. id. Mur. 35: ∾ petere ab aliquo, (en letfindig Nydelse); — B) „bes." ogs.: 1) sogt el. overdreven Pynt el. Udsmykkelse; - - quo corporum lenocinia processerint, etc., Cic. N. D. 2, 58; cf. Suet. Aug. 79: omnis lenocinii negligens etc.; — 2) ogs. opsminket Tale el. Foredrag, Suet. Calig. 39; men Quintil. 8, prooem.: qui non ornamenta quaerimus, sed lenocinia; — 3) Anbefaling; ∾ muneris (metus antecedens), Senec. Benef. 1, 11; cf. Tac. Hist. 1, 18; men om et Kunstværk, Plin. 35, 40: in lenocinio commendationis dolor est.

2. lēnōcĭnor, atus sum, 1, v. dep. n., [leno]: ordl.: er en leno, el. driver hans Haandtering: df. sædv. „overf."; A) smigrer derfor, retter mig derefter, søger at behage, odl.; - tibi serviet, tibi lenocinabitur, etc., Cic. Div. in Caecil. 15; men ∾ insitae feritati arte et tempore, Tac. Germ. 43; — B) at hielpe derpaa, at befordre el. anbefale; ut libro isti novitas lenocinetur, Plin. Ep. 2, 19; cf. ibd. 1, 8; - men Quintil. 5, 12, 17: quo vitio mancipiorum negotiatores (Slavehandlere) formae puerorum lenocinantur.

lēnōnĭce, adv.: paa Koblerens Vis, facere aliquid, Lamprid.; o. — lēnōnĭus: 3: hørende til en leno el. benævnt efter en saadan, aedes, Plaut.; men ∾ servitus (i. e. apud lenonem), id.; ∾ fide uti, id. Rud. 5, 3, 30; ∾ lutum el. coenum, (som Skjældsord), id.

1. lens, dis, f., pl. lendes: Lusæg eller Gnidder i Haaret, Plin. 29, 35. — 2. lens, tis, f.: Linse, (som Bælgfrugt), Colum., Plin. 18, 31; ∾ Pelusiaca, Virg. Ge. 1, 228, palustris, Plin.; — not: acc. lentim, Cato; abl. lenti calido, (som masc.), Titin. ap. Non.

lente, adv. af lentus; I) „egenl."; A) seit el. klæbrigt; - compar., arida ligna lentius serrae cedunt, Plin. 16, 83; — B) langsomt, procedere, Caes., augescere, (voxe), Tac. Agr. 3; lentius subsequi, Caes.; lentissime mandere, (om Eselet), Colum.; — b) i lang Tid; lentius spe trahi, Liv.; — II) „fig.": langsomt, trægt, skjødesløst; - ∾ ferre, (være ligegyldig derved), Cic. d. Or. 2, 45; cf. id. Parad. 1, 3; ∾ agere, (være langsom el. dorsk), Liv. 1, 10; — b) ogs. til det Bedre: langsomt, betænksomt, nølende; - nisi eum (librum) lente et fastidiose probassem, Cic. Att. 2, 1.

lentĕo, ēre, v. n., [lentus]: at være langsom; lentet opus, (i. e. lente procedit), Lucil. ap. Priscian.; df. — lentesco, ĕre. v. n. inch,; I) „egenl.": at blive seig el. blød el. bøielig; - dum lentescat (cicer in aqua), Colum.; men ∾ tellus, (bliver klæbrig), vid. Virg. Ge. 2, 250; — II) „fig.": at formildes, at aftage; lentescunt tempore curae, Ovid. A. A. 2, 357.

lentĭcŭla, ae, f., dem. af 2. lens; I) „egenl.": liden Linse, en Linse, Cels.; — II) „overf."; a) linseformet Gestalt, figura (in gemmis) etc., Plin. 37, 75; — b) etslags linseformet Lerkar, Cels.: — c) linseformet Plet paa Huden, navnl. Sommerfregne, id.; cf. Plin. 26, 5; df. — lentĭcŭlāris, e, forma: linseformet Gestalt, Appul.

lentīgĭnōsus, 3: fuld af Sommerfregner, Val. Max.; af — lentigo, ĭnis, f., [2. lens]: linseformet Plet, chartae, Plin.; stellio plenus lentigine, id.; — II) „bes.": Sommerfregne; lentigines ac maculas e facie tollere, id. 20, 4. — lentĭpes, ĕdis, adj., [lentus, pes, m.]: som gaaer langsomt, Auson.

lentiscĭfer, a, um, [lentiscus, fero]: som bærer Mastixtræer, bevoxen dermed, Liternum, Ovid. Met. 15, 713. — lentiscĭnus, 3: af Mastix el. Mastixtræ, oleum, Plin., resina, id.; af — lentiscus, i, f., o. lentiscum, i, n.: Mastixtræet, (pistacia lentiscus L.), vid. Cic. poët. Div. 1, 9, o. Plin. 15, 6; — II) „overf."; A) Mastixolie, Cato, Plin,; — B) en Tandstikker af Mastixtræ, Martial. 3, 82, oftere.

*lentĭtĭa, ae, f.: Bøielighed, Smidighed, virgarum (salicis), Plin. 16, 68; cf. ibd. 77; - ogs. Klebrighed; ∾ pituitae, id.; — lentĭtĭes, ei, f.: = frgd.; ∾ (plumbi), Auct. Aetn. 540; o. — lentĭtūdo, ĭnis, f., I) „egenl.": Langsomhed til at handle, Udsættelse, Uvirksomhed; - ∾ conjuratorum, Tac. Ann. 15, 51; cf. Vell. 2, 11; - ogs. alm. Langsomhed el. langsom Fremskriden; - durante tractu et lentitudine mortis, id. Ann. 15, 64; — II) „fig.": indre Slovhed, Følesløshed, Ligegyldighed; - eam, quam lenitatem dicimus nos, vitioso lentitudinis nomine appellant, etc., Cic. Tusc. 4, 19; cf. id. Qu. Fr. 1, 1, 13; — b) ogs. om Talen; ceteros ejusdem lentitudinis et teporis libros, etc., Tac. Orat. 21; — [lentus].

1. lento, avi, atum, 1, v. a., [lentus]; I) „egenl."; bøier el. krummer; - ∾ arcum, (spænde Buen), Stat.; ∾ remos adductos, (neml. ved at roe), Senec. Ag.; cf. Virg. Aen. 3, 384; — II) df. „fig."; A) udtrager i Længden; ∾ bella, Sil. 8, 11, (om Fabius Cunctator); — B) formilder el. forringer; lentatus vapor., (i. e.

remissus calor), Sidon. — 2. Lento, onis, m., [af lentus, altsaa den Langsomme]: romersk Tilnavn, Cic. Phil. 11, 6. — lentor, oris, m., [lentus]: Boielighed; ad rotarum axes lentore fraxinus utilis, Plin. 16, 84; - ogs. Klebrighed el. Seihed; usque ad lentorem subigere, id. 17, 24.

Lentŭlĭtas, atis, f.: s. und. 2. Lentulus. — 1. lentŭlus, 3, dem. af lentus: noget langsom el. ligegyldig, (navnl. som Debitor); vid. Cic. Att. 10, 11. — 2. Lentŭlus, i, m., [a lente, vid. Plin. 18, 3]: romersk Tilnavn i den corneliske Slægt; — her mærkes P. Cornelius Lentulus Spinther, der som Consul arbeidede for Cicero's Tilbagekaldelse fra hans Landflygtighed; til ham ere ogs. Cic. Fam. 1, 1-9; df. — Lentŭlĭtas, atis, f.: comisk om Lentulernes høie Adel og Anseelse; vid. ibd. 3, 7.

lentus, 3; I) „egenl.; A) sei, lind, myg, boielig; - ∾ vimen, Virg.; ∾ vitis, id.; men ∾ argentum, id. Aen. 7, 634, (som lader sig hamre); cf. id. Ge. 4, 170; - ∾ radix, stirps, id. Aen. 12, 773 o. 781; oftest m. Bibegr. af Smidighed el. Boielighed; ∾ flagellum, Phaedr. 3, 6; df. „alleg.": lentior et salicis virgis, vid. Ovid. Met. 13, 800; men ∾ brachia, (som slynge sig fast derom), Hor. Epod. 15, 6; cf. brachia lentissima, id. Sat. 1, 6, 61; ligel. ∾ vincula, Plaut. Men. 1, 1, 18; — B) klebrig el. klebende; - gluten visco et pice lentius, Virg. Ge. 4, 41; — II) „fig."; A) „overf.": ligesom sei, d. e. sen el. langsom, tung el. svag el. slov i sit Slags; a) med Hensyn til Indtrykket paa Sandserne; - lentus hic amnis fluit, Plin. 36, 65; cf. Virg. Aen. 7, 28: ∾ marmor, (i. e. ∾ mare: roligt, ubevægeligt); ∾ igne coquere, (ved sagte Ild), Plin.; cf. Hor. Od. 1, 3, 8, o. Ovid. Trist. 13, 11, 47; ligel. ∾ carbones, ibd.; - lentior calor, (svag el. mat), Plin.; - pugna lentior, (noget dorsk), Liv. 10, 28; — b) med Hensyn paa Tiden; - ∾ somnus, (som indfinder sig langsomt), Val. Fl.; ∾ spes, (som langsomt el. sent gaaer i Opfyldelse), Liv., Ovid.; ligel. spes lentior, Liv.; men ∾ amor, (vedholdende), Tibull., Hor.; men taedium lentissimum, Senec. Ep. 70; - ogs. om Personer; lentus abesto, (bliv længe borte), Ovid. Rem. 243; - df. m. Lune: ∾ negotium, (om en langsom Betaler), Cic. Att. 1, 12 o. 13; cf. id. Catil. 2, 10; - „poet." ogs. c. gen.; lentus coepti, Sil.; ligel. c. inf.; nec ··· lenta incaluisse etc., id.; — c) „poet." ogs.: som gior tung el. langsom; ∾ pondera, Prop. 4, 1, 96; — B) „ment."; 1) med Hensyn paa Foredraget: langsom, mat, dvl.; - lentus in dicendo et paene frigidus, Cic. Brut. 48; — 2) ethisk; a) langsom, dorsk, ligegyldig; - Hannibalem ··· lenti spectamus, Liv. 22, 14; men Ovid. Pont. 3, 2, 66: Haec est pro miseri lenta salute viri; cf. Cic. Att. 1, 18: nihil est illo lentius; men lenta puella, Tibull.; ligel. lentissima pectora, Ovid. Her. 15, 169; — b) langmodig, overbærende, taalmodig; - sane lentus in suo dolore esset, Tac. Ann. 3, 70; cf. Tibull. 4, 11, 6; - ogs. sindig, betænksom; - ∾ judex et consideratus, Cic. frgm. ap. Auson.: - ogs. rolig, sorgløs, Virg. Ecl. 1, 4.

lēnullus, i, m., dem. af leno, Plaut. Poen. a. 2, v. 24. — 1. lēnuncŭlus, i, m., dem. af leno, Plaut. Poen. 5, 5, 7. — 2. lēnuncŭlus, i, m., [f. lembunculus, dem. af lembus]: lidet Fartoi, Caes. B. C. 2, 43; occursu lenunculorum, Tac. Ann. 14, 5.

leo, ōnis, m., λέων: Loven; vid. Plin. 8, 17; rex ferarum, Phaedr.; cf. Virg. Aen. 12, 4, ogs. Ovid. Trist. 3, 5, 33; s. ogs. und. Cybele; — b) ogs. mærkes; leo femina, f. leaena; men ogs. absol. leo, f. leaena, Val. Fl., Stat.; — II) „overf."; A) leo, f. pellis leonis, Val. Fl.; — B) Stiernebilledet Loven, Hor. Ep. 1, 10, 15; quum sol in leone est, Plin.; — C) en Krebseart, Plin. 9, 51; — D) etslags Plante, rimel. Lovemund, Colum. 10, 98 o. 260. — E) endel. efterel. o. „alleg.", om overmodige Mennesker: in pace leones, in proelio cervi, Tertull.; ligel. Petron. 4, 4: domi leones, foris vulpes; — not.: Leones Mithrae, hede Mithras's Præster, Tertull.

Lĕōcŏrion, i, n., Λεωκόριον: Tempel i Athenen til Ære for en vis Leos's trende Døttre, der i en Hungersnød lode sig offre for Statens Frelse; vid Cic. N. D. 3, 19; heder ogs. Leoidum delubrum, ibd. — Leōides, um, f., s. und. frgd. — Leōnidas, ae, m., Λεωνίδας: beromt Konge i Sparta, faldt ved Thermopylæ, Cic., Nep. Them. 3. — 1. leōnīnus, 3, [leo]: af en Love, horende dertil, pellis, Plin., jubae, id.; ∾ specie canis, Varr.; II) „overf.": ∾ societas, (hvoraf den ene har Fordelen, den anden Skaden), Dig. — 2. Lĕōnīnus, 3: benævnt efter Keiser Leo; ∾ lex, Cod. Just.

lĕontīce, es, f., λεοντική: etslags Plante, ogs. cacalia, Plin. 25, 85. — Lĕontini, orum, m.: By paa Østkysten af Sicilien, Plin. 3, 14, o. Cic. Verr. 2, 66; — B) df. ogs. a) det leontinske, Liv. 24, 7 o. 30; — b) Indvaanerne deraf, id. ibd. 29; — 2) adj.: Leontinus, 3, ager, Cic., campus, id., Plin. — leontios, i, f., λεόντιος, (sc. gemma): etslags ubekiendt Ædelsten, (benævnt af dens brandgule Farve), Plin. 37, 73. — lĕontŏpĕtălon, i, n., λεοντοπέταλον, (Loveblad): etslags Plante, Plin. 27, 72. — lĕontŏphŏnos, i, m., λεοντοφόνος, (Lovemorderen): etslags lidet Dyr; vid. Plin. 8, 57. — lĕontŏpŏdĭon, i, n., λεοντοπόδιον, (Lovefod): = leontopetalon, Plin. 26, 34. — lĕŏpardinus, 3: af en Leopard, adeps, Marc. Emp.; af — lĕŏpardus, i, m., λεοπάρδαλος: Leoparden, Vopisc., Lamprid.

lĕpas, (ogs. lopas, Non.), ădis, f., λεπάς, sc. concha: en Muslingart, der suer sig fast til Klipper, Plaut. Rud. 2, 1, 8, o. id. Cas. 2, 8, 57.

Lĕpĭdānus, 3: s. und. 2. Lepidus. — lĕpĭde, adv. af 1. lepidus; I) „alm.": artigen, skont, tilpas; - ubi lepide voles esse tibi, (naar du vil giore dig tilgode), Plaut. Bacch. 1, 1, 50; - compar., eo potuerit lepidius fieri, (des bedre vil det kunne skee), id. Mil. gl. 3, 3, 50; superl., dare operam lepidissime et comissime, ibd. 66; - df. i Dialogen: billigende el. bekræftende, ogs. udraabsvis; - lepide facis, id.; Quid si etc.? B. lepide; licet! id. Bacch. in; Facete, lepide, nihil supra, Ter. Eun. 3, 1, 37; — II) „bes.": fint, vittigen, aandsfuldt; - in quo ··· lepide lusit is, qui etc., vid. Cic. d. Or. 3, 43; cf. id. Orat. 44.

Lĕpĭdĭānus, 3: s. und. 2. Lepidus. — lĕpĭdĭum, i, n., λεπίδιον: Karse el. Havekarse, (lepidium sativum L.), Plin. 19, 57, Colum. — lĕpĭdōtis, idis, f., sc. gemma, [λεπιδωτός, ή, όν, i. e. squamatus, skælfuld]: en os ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 62.

lĕpĭdŭlus, 3: ret artig el. vittig, Capella; dem. af — 1. lĕpĭdus, 3, [besl. m. lepor]; I) „alm.": artig, net, fin, behagelig, manerlig, puella, Ter., forma, Plaut., mores, id.; - compar., Non invenies alium lepidiorem ad omnes res, id. Mil. gl. 3, 1, 66; superl., lepidissime pater, (bedste el. kæreste Fader)! Plaut.; men ∾ locus, (hvor man befinder sig vel); - ogs. dadlende el. ironisk; hi pueri tam lepidi et delicati, Cic. Catil. 2, 10; — II) „bes." om Talen og Udtrykket: artig, vittig, aandsfuld, lunefuld; - Scimus inurbano lepidum seponere dicto, Hor. A. P. 273; cf. Catull. 6, 17: Ad coelum lepido vocare versu.

2. Lepidus, i, m.: romersk Tilnavn in gente Aemiliana; heraf mærkes: 1) M. Aem. Lep., som princeps senatus, Liv. 41, 27; — 2) M. Aem. Lep., som efter Sullas's Død sogte at omstyrte hans Acta; — b) hertil horer: Lepidanum bellum, Sall. frgm. ap. Arus., o. Lepidianus tumultus, Macrob. Sat. 1, 13; — 3) M. Aem. Lep., der med Antonius og Octavianus indgik

det andet Triumvirat; - til ham er Cic. Fam. 10, 6; men fra ham til Cicero er 34 o. 35, ibd.

lĕpis, idis, f.: λεπίς: Skæl, (squama), Plin. 34, 24. — lĕpista, ae, f., [besl. m. λεπάς, i. e. concha]: Drikkeskaal el. Skaal; - ∾ fictilis aut aenea, Varr. ap. Non. — Lepontii, orum, m.: et Alpefolk i Nærheden af lacus Verbanus, (hod. Lago Maggiore), Plin. 3, 24, o. Caes. B. G. 4, 10; — b) df. Lepontĭcus, i, m., som Mandsnavn, Sil.

lĕpor, (-os), ōris, m.; I) „alm.": Behagelighed, Ynde; hvf. lepos Liberi, (Vinens Velsmag), Plaut.; ogs. absol.: medio de fonte leporum Surgit amari aliquid etc., Lucr. 4, 1126; cf. Cic. Fam. 7, 1: ludi ne id quidem leporis habuerunt; — II) „bes."; A) fin Levemaade, Artighed, Manerlighed; lepore et venustate affluens, Cic. Verr. 5, 54; — B) ∾ dicendi, Cic., lepores sententiarum, id. Orat. 27: Behagelighed i Tale og Tanke; cf. id. d. Or. 1, 7: magnus in jocando lepor; - bes. ogs. absol.: Vid el. Vittighed, Skemt el. Lune; vid. Cic. d. Or. 2, 54: in utroque genere leporis etc.; cf. id. Off. 1, 37.

*lĕpŏrārĭum, i, n.: Sted el. Hegn ved Gaarden, hvor Harer (ogsaa andre Dyr) holdes, Dyrehave, Varr.; o. — lĕpŏrīnus, 3: af en Hare, pilus, Plin., lana, Dig.; — [lepus]. — lĕpos, ōris: s. und. lepor. — lĕpra, ae, f., λέπρα, o. pl. leprae, arum: Hudsygdom el. Udslæt, hvorved Huden bliver ru el. hvas og skællet (ligesom Bark); vid. Plin. 20, 70 o. 86; — df. leprōsus, 3: som lider deraf, Sidon.

Leptis, is, f.: Navnet paa tvende Søstæder i Afrika; I) Leptis magna, ved den store Syrte, Mela 1, 7, o. Plin. 5, 3, ogs. Sall. Jug. 19; — B) df. Leptimagnensis civitas, Cod. Just.; — II) Leptis parva, i Nærheden af Adrumetum, Mela o. Sall. ll. cc., Cic. Verr. 5, 59, o. Liv.; — B) df. Leptĭcus, 3: leptisk, ostrea, Plin.; ogs. Leptĭtānus, 3, hvf. Leptitani, orum: Indvaanerne, Caes. B. C. 2, 38, Sall. Jug. 77 o. 79, o. Tac. Hist. 4, 50.

lepton centaurium, κενταύριον λεπτόν, i. e., centaurium minus: etslags Plante, Plin. 25, 31. — leptŏphyllon, i, n., λεπτόφυλλον: en Art af Væxten tithymalus, Plin. 26, 45. — leptŏpsēphos, i, λεπτόψηφος: en Porphyrart med smaa Pletter, Plin. 36, 11, (al. leucostictos). — leptorax, ăgis, f., λεπτόραξ, pl. leptorăges: de mindste Vinbær el. Druer (omtr. vore Corender), Plin. 14, 3.

lĕpus, ŏris, m., (gen. epic.), Biform af λαγώς, i. e. lepus: Haren, Plaut.; Auritosque sequi lepores, (jage dem), Virg. Ge. 1, 308; - ogs. om Hunnen findes masc.; qui lepus etc., Varr.; men Fecundae leporis etc., Hor. Sat. 2, 4, 44, (al. Fecundi l.); — som Ordsprog kan mærkes: aliis leporem excitare, (arbeide for andre), Petron.; cf. Ovid. A. A. 3, 662; ogs. som Kjeleord: mea columba, mi lepus! Plaut. Cas. 1, 50; — II) af etslags Lighed dermed benævnes ogs.; A) lepus marinus, Søharen, Plin. 32, 3; — B) Stiernebilledet Haren, Hygin. Astr. 3, 22, o. Cic. N. D. 2, 44; df. — lĕpuscŭlus, i, m., dem.: liden Hare, Hareunge, ogs. alm. en Hare, Cic., Colum.; men Cic. Verr. 4, 21, „alleg.": pro lepusculis capiebantur, etc.

Lerna, ae, o. Lerne, es, f.: By og Sø med en derigiennem løbende Flod i Nærheden af Argos paa Peloponnesus; vid. Mela 2, 3, o. Plin. 4, 9; - her var det, at Hercules dræbte hin syvhovedede Slange, paa hvilken for hvert afhugget Hovede tvende nye fremvoxede, imedens en Krebs søgte at bide Hercules i Benet; - df. belua Lernae, (i. e. hydra Lernae), Virg. Aen. 6, 287; cf. Cic. Tusc. 2, 9, e Soph.; — B) df. adj. Lernaeus, 3; a) lernæisk, anguis, Virg., hydra, Prop., pestis, Lucr., echidna, Ovid., (den ovenmældte Slange); ∾ cancer, Colum.: den ovenmældte Krebs; s. ogs. und. cancer; — b) „poet." ogs.: argivisk el. græsk, reges, coloni, alumni, Stat.

Lesbiacus, etc., s. und. flgd. — Lesbos, (-us), i, f., Λέσβος: Ø i Ægæerhavet, imod Kysten af Troas el. Mysien, (hod. Metelino), med Hovedstaden Lesbos el. Mitylene; er berømt af sin Frugtbarhed, af sin Vin, af sine Piger, navnl. ogs. som Fødeland for Pittacus, Alcæus, Arion, Sappho, o. Theophrastus; vid. Mela 2, 7, Plin. 5, 39, o. A.; — B) df. 1) Lesbiăcus, 3: lesbisk; ∾ libri, af Dicæarchus, quod Mitylenis sermo habetur etc., vid. Cic. Tusc. 1, 31; — 2) Lesbĭas, ădis, f.; df. Lesbiades, (sc. feminae). Lesbierinderne, Ovid. Her. 15, 16; — 3) Lesbis, ĭdis, f.; df. Lesbides, (sc. feminae): = frgd., Ovid. Her. 15, 199; men Lesbi puella. (voc., i. e. Sappho), ibd. 100; ligel. id. Am. 2, 18, 26, heder Sappho: Aeoliae Lesbis amica lyrae; men id. Fast. 2, 82: Lesbis lyra, (i. e. Arionis); — 4) Lesbĭus, 3, civis, Hor. Od. 1, 32, 5, (i. e. Alcaeus); ∾ plectrum, ibd. 1, 26, 11, (i. e. Alcaicum el. lyricum); ∾ pes, ibd. 4, 6, 34, (i. e. carmen lyricum); Lesbia vates, Ovid. Trist. 3, 7, 20, (i. e. Sappho); men Lesbium (sc. vinum), Hor.; ogs. ∾ vinum, Plin., marmor, id.; — 5) Lesbōus, 3, hvf. Hor. Od. 1, 1, 35: Lesboum ··· tendere barbiton, (stemme Sapphos's og Alcæus's Lyre, digte lyriske Sange).

lessus, (men alene in acc. lessum): Klageskrig over en Afdød, (bes. som Begravelses Cæremoni); vid. Cic. Leg. 2, 23, (e XII Tabb.); lessum alicui facere, Plaut., habere, Cic. l. c.

lētābĭlis, e, [leto]: dræbende, lues, Amm. — lētālis, e, [letum]: dødelig, vulnus, Virg., Suet. Caes. 82, arundo, Virg., ensis, Ovid.; df. — lētālĭter, adv.: paa en dræbende Maade, Plin. 11, 41.

Lethaeus, 3, s. und. Lethe. — lethalis, etc., s. und. letalis. — lēthargia, ae, f., ληθαργία: = lethargus, Plin. — lēthargĭcus, 3, ληθαργικός; I) som lider af Sovesyge, Hor. Sat. 2, 3, 30, Plin.; — II) ∾ morbus: Sovesyge, Plin. — lēthargus, i, m., λήθαργος: Sovesyge, Cels.; cf. Hor. Sat. 2, 3, 145; ogs. in pl.: lethargos resolvere, Plin.

Lēthe, es, f., [λήθη, i. e. oblivio: Forglemmelse]: Flod i Underverdenen, hvoraf de Afdødes Skygger drikke Forglemmelse af det Forbigangne; - df. securae ··· pocula Lethes, Ovid. Pont. 2, 4, 23; cf. ibd. 4, 1, 17: hebetantem pectora Lethen; — B) df. Lēthaeus, 3; a) som bevirker Forglemmelse; - Lethaeo perfusa papavera somno, Virg. Ge. 1, 78; cf. Ovid. Met. 7, 151: Lethaei gramina succi; ogs. id. A. A. 3, 648: quae ··· Lethaea lumina nocte premunt, (i. e. gravi sopore); b) hørende til Lethefloden el. til Underverdenen, amnis, Virg., gurges, Catull., stagna, Prop., (d. e. Lethefloden); ∾ ratis, (Charons Baad), Tibull.; ∾ tyrannus, (i. e. Pluto), Lucan.; ∾ dii, (i. e. dii inferi), id.; ∾ janitor, (i. e. Cerberus), Stat.; men ∾ vincula abrumpere alicui, Hor. Od. 4, 7, 27, (afvriste nogen Dødens Lænker).

lētĭfer, a, um, [letum, fero]: dødbringende, dræbende, fordærvelig, arcus, Virg., ictus, Ovid., morbus, Colum., annus, (pestbringende, usund), Virg. Aen. 3, 169; men ∾ locus, Ovid. Met. 5, 133, (hvor et Saar er dødeligt). — lēto, avi, atum, 1, v. a., [letum]: døder el. dræber, aliquem, Ovid. Ib. 505; letata ··· corpora, id. Met. 3, 55. — Lētois, Lētōĭus, s. und. Lātōis, etc.

lētum, i, n., [efter de Ældre af λήθη, i. e. oblivio, efter Doederl. af levare, men efter Prisc. af inus. leo, hvf. deleo]; I) „alm.": Døden, navnl. voldsom Død; - eodem sibi leto, quo ipse interiisset, esse pereundum, Cic. Div. 1, 26; pari leto affectus ab aliquo, Nep. Reg. 3; - dog oftest „poet": letum sibi consciscere, Plaut., Lucr., (ombringe sig selv); ligel. letum sibi parĕre manu, Virg. Aen. 6, 434; - instantes Teucros letumque ferentes, (dødbringende), ibd. 11, 872; dare aliquem leto, (ombringe), id., Ovid., Phaedr.;

- død ogs. Cic. Leg. 3, 9, e XII Tabb., leto datus: omkommen el. afdød; ligel. mortis letique potitus, Lucr. 4, 767; — II) „poet. overf." ogs.: Undergang, Fordærvelse; - Teucrum (s. Teucrorum) res eripe leto, Virg. Aen. 5, 699; — not.: ogs. er Letum: en Person i Underverdenen, ibd. 6, 277.

leuca, (leuga), ae, f.: gallisk Mil, (lieu): = 1500 romerske Skridt, Amm.; — not.: pl. Leucae, s. und. 2. Leuce. — leucăcantha, ae, f., λευκάκανθα: Hvidtornen, hvoraf tvende Arter; I) phyllon el. ischias el. polygonaton, Plin. 22, 18; ogs. leucacanthos, id. 21, 56; — II) = phalangites el. leucanthemon, id. 27, 98. — leucacanthos, i, m., s. und. frgd. — leucăchātes, ae, m., λευκαχάτης: hvid Achat el. Melkeachat, Plin. 37, 54.

Leucădĭa, ae, f., (sc. insula): Ø, (fordum Halvø), i d. joniske Hav, paa Kysten af Acarnanien, (hod. S. Maura), vid. Liv. 33, 17, o. Plin. 4, 2; - ved ogs. Leucas, ădis, f.; hvf. Ovid. Met. 15, 289: Leucada continuam (sammenhængende med Fastlandet) veteres habuere coloni; Nunc freta circumeunt; cf. Plin. l. c.; s. ogs. Leucas s. l.; — B) df. 1) Leucădĭus, 3: leucadisk, aequor, Ovid., litus, Plin.; men ∾ deus, Ovid. Trist. 3, 1, 42, oftere, (d. e. Apollo, som her havde et Tempel); - Leucadio sacra peracta modo, id. Fast. 5, 630, vid. Serv. ad Virg. Aen. 3, 279; men Ovid. Her. 15, 220: Ut mihi Leucadiae fata petantur aquae, (at jeg kaster mig deri for at omkomme); - Leucadia, (sc. puella, fra Leucadien), Prop. 2, 25, 86; - ogs. er Leucadia: etslags Skuespil af Turpilius; vid. Cic. Tusc. 4, 34; — b) subst. Leucadii, orum: Indvaanerne af Leucadien, Liv. 33, 17; — 2) Leucas, adis, f.: Hovedstaden paa Leucadien, Mela 2, 3, Plin. 4, 2, o. Liv. 33, 17.

Leuçaethĭŏpes, um, m., Λευκαιθίοπες, Plin. 5, 8, ogs. Leucoaethiopes, Mela 1, 4: de hvide Æthioper i Libyen. — leucanthĕmis, ĭdis, f., λευκάνθεμις, ligesom anthemis: Camillaen, Plin. 22, 6. — leucanthĕmon, (-um), i, n.: λευκάνθεμον; 1) = frgd., Plin. 22, 26; — 2) = leucacantha, id. 27, 98; — 3) etslags Plante, der lugter ligesom abrotonum el. Malurt, id. 21, 31. — leucanthes, is, n., λευκανθές: = perdicium, id. 21, 104.

leucargillos, i, f., λευκάργιλλος: hvid Ler el. Lerjord, Plin. 17, 4. — Leucas, ădis, f., [Λευκάς, i. e. alba]: = Leucadia; - ogs. Hovedstaden paa Øen Leucadia, s. und. Leucadia; — II) ogs. s. Leucata: Forbierg paa Øen Leucadia; vid. Leucata s. l. — leucaspis, ĭdis, fem. adj., λεύκασπις, (i. e. albo scuto instructa): med hvidt Skiold; - legionem ducere adversus leucaspida phalangem, Liv. 44, 41. — Leucāta el. Leucātes, ae, m., Λευκάτης: Forbierg paa Øen Leucadia, Liv. 26, 26, o. Plin. 4, 2; havde et berømt Apollotempel, vid. Virg. Aen. 3, 274; s. ogs. und. Leucadius; - qui se e Leucata praecipitaverit, Cic. Tusc. 4, 18.

1. leuce, es, f., λεύκη, (i. e. alba); I) hvid Plet paa Huden, Cels.; — II) som Bært el. Plante; A) en plettet Neldeart, (lamium maculatum L.), Plin. 27, 77; — B) etslags vild Ræddike, id. 19, 26; — C) det vilde Poppeltræ, vid. Serv. ad Virg. Ecl. 7, 61. — 2. Leuce, es, f., Λεύκη; Navnet paa flere Øer; navnl.; I) paa en Ø ved Creta, vid. Plin. 4, 20; — II) paa en Ø ved Mundingen af Borysthenes, id. 4, 27. — leŭcēŏron, i, n., λευκήορον: = leontopodion, Plin. 26, 34.

Leuci, orum, m.: Folk i Gall. Belg., Caes., Plin. 4, 31; - sing. Leucus, i, Lucan.; — Leucippus, i, m.: Fader til Phoebe o. Hilaïra, som bleve bortførte af Castor og Pollux; vid. Hygin. Fab. 80, o. Ovid. Fast. 5, 709; — B) df. Leucippis, ĭdis, f., Phoebe, (Datter af Leucippus), Prop. I, 2, 15; pl. Leucippĭdes, Ovid. Her. 16, 327.

leucŏchrȳsos, i, f., λευκόχρυσος: I) etslags Ædelsten af Chrysolitharten, Plin. 37, 44; — II) etslags crystalklar hvid Ædelsten, id. 37, 62. — leucŏcŏmus. 3, λευκόκομος, (hvidhaaret): med hvide Blomster el. Blade, om Granatæbletræet, Plin. 13, 34. — leucŏcōum, i, n., (sc. vinum), λευκοκῷον: coisk Hvidvin, Plin. 14, 10. — leucŏgaeus, 3, λευκόγαιος: med hvid Jord, colles, (imellem Puteoli o. Neapolis), Plin. 18, 29; men ∾ fontes, id. 31, 8, (som ere benævnte derefter); — II) leucogaea, (sc. gemma): etslags Ædelsten, ogs. leucographia, ogs. galactitis, id. 37, 59. — leucŏgrăphīa, ae, f., λευκογραφία, s. und. frgd. no. II. — leucŏgrăphis, ĭdis, f., λευκογραφίς: en Tidselart, (carduus leucographus L.), Plin. 27, 78.

leucŏīon, i, n., λευκόϊον: den hvide Viol; df. vor Levkoi, Colum. 9, 4. — Leucon, onis, m.; I) Navnet paa en af Actæons Hunde, Ovid.; — II) Navnet paa en Konge i Pontus, id. Ib. 312. — Leucŏnĭcus, 3, lana, Martial. 11, 56, ogs. absol. Leuconicum, (sc. tomentum), id. 11, 21, som har sit Navn efter et Folk Leuci el. Leucones i Gallien. — Leucŏnŏtus, i, m., Λευκόνοτος: den opklarende Sydvestvind; ∾ Lips, Auson.

Leucŏpĕtra, ae, f., [λευκός, i. e. albus, πέτρα, i. e. rupes]: Forbierg ved Rhegium imod fretum Siculum, Cic. Phil. 1, 3, o. id. Att. 16, 6. — leucŏphaeātus, 3: som bærer morkegraa el. askegraa Klæder, amator, Martial. 1, 97; af — Leucophaeus, 3, λευκόφαιος: mørkegraa el. askegraa, etl., vellera, Vitruv., pannus, Plin. — leucŏphŏrum, i, n., λευκόφορον: Guldlim, Plin. 35, 17. — Leucŏphrȳna, ae, f., Λευκοφρύνη, (med hvide Øienbryn): Gudinden Diana's Tilnavn hos Magnesierne, Tac. Ann. 3, 62, Arnob. — leucophthalmos, i, m., λευκόφθαλμος, (Hvidøie), sc. gemma: etslags Ædelsten, Plin. 37, 62. — leucŏpoecilus, (-os), i, f., λευκοποίκιλος, (hvidplettet), sc. gemma: etslags Ædelsten, Plin. 37, 62.

leucos, on, λευκός, (i. e. albus); leucon ⋯ genus ardeolarum, Plin. 10, 79; — Leucŏsĭa, ae, f.: Ø i d. etruriske Hav ved Pæstum, Ovid. Met. 15, 705; ogs. Leucothea, Plin. 3, 13. — Leucŏsȳri, orum, m.: de hvide Syrer, Folk ved Pontus Euxinus, hede siid. Cappadoces, Plin. 6, 3, Curt.

Leucŏthea, ae, o. Leucothee, es, f., Λευκοθέα: en Havgudinde, Romernes Matuta, s. und. Ino; - Leucothee Grajis, Matuta vocabere nostris, Ovid. Fast. 6, 545; - s. ogs. und. Leucosia. — Leucŏthŏe, es, f.: Datter af K. Orchamus i Babylon; hendes Forvandling til et med Røgelse dryppende Træ, vid. Ovid. Met. 4, 196. — leucozŏmus, 3, λευκόζωμος: med hvid Sauce, pullus, Apic. — leucrŏcŏta, (-cūta), ae, f.: indisk Rovdyr af uhyre Hurtighed, beskrives Plin. 8, 30; skrives ogs. leocrocota.

Leuctra, orum, n., τὰ Λεῦκτρα; I) By el. Landsby i Boeotien, hvorved den thebanske Hærfører Epaminondas overvandt Lacedæmonierne; - vid. Nep. Ep. 8, id. Ag. 6, o. Cic. Off. 1, 18; pugna in Leuctris, (s. ad Leuctra), id. N. D. 2, 25; — B) df. Leuctrĭcus, 3, pugna: det ovennævnte Slag ved L., hvorom ogs. ∾ calamitas, id. Div. 1, 34; — not.: med Lune dateres Cic. Att. 5, 1: post Leuctricam pugnam die 765, (i. e. post caedem Clodii); — II) By i Laconien, Plin. 4, 8. — Leucus, i, s. und. Leuci. — leuga, ae, s. und. leuca. — leus, 3, λεῖος: glat, brassica, Plin. 20, 33.

*lĕvābĭlis, e: som kan lettes el. lindres, motus, Coel. Aur.; o. — lĕvāmen, ĭnis, n.: Lettelse el. Lindring, Cic. Att. 12, 16; ∾ curae, Virg. Aen. 3,

709; — [2.levo]. — lĕvāmentārius, 3, navicularius: som fører et mindre Fartøi, hvormed et større lettes el. losses, Cod. Theod.; af — lĕvāmentum, i, n., [2.levo], ligesom levamen: Lettelse el. Lindring; - ∾ miseriarum, Cic.; ∾ unicum doloris, studia, Plin. Ep.; - ∾ tributi, Tac. — Lĕvāna, ae, f., [2.levo]: Gudinde for de nyfødte Børn, naar de løftes op fra Jorden, Augustin.

*lĕvātio, onis, f.; I) „egentl.": Løften el. at løfte i Veiret; - levationes onerum facere, Vitruv.; — II) „fig."; A) Aftagelse, Formindskelse; - levationem vitiorum fieri negant, (at Feilene aftage), Cic. Fin. 4, 24; ∾ periculi, Vell. 2, 130; — B) „ment.": Lettelse, Lindring; - magnae tibi levationi esse etc., (at det er dig til stor Trøst), Cic. Fam. 6, 4; o. — lĕvātor, oris, m.: som borttager el. bortraner, en Tyv, Petron.; — [2.levo]. — 1. lĕvatus, 3: partic. o. adj. af 1.levo. — 2. lĕvatus, 3: partic. af 2.levo. — lĕvenna, ae, m., i. e. levis: letsindig; ∾ homo, Laber. ap. Gell. 16, 7.

lĕvĭcŭlus, 3, demin. af 2.levis: let; df. „fig."; A) „overf.": ringe, ubetydelig; ∾ res, (en Ubetydelighed), Gell. 13, 39; — B) ethisk: noget forfængelig, Cic. Tusc. 5, 36. — lĕvĭdensis, e, [2.levis, denso]; oprdl.: af tynd og grov Væv; df. „overf.": ringe el. ubetydelig i sit Slags, munusculum, Cic. Fam. 9, 12, (om Talen for K. Dejotarus). — lĕvĭfĭdus, 3, [2.levis]: lidet at troe, troløs; omnes sunt lenae levifidae, Plaut. Pers. 2, 2, 61.

lēvĭgātĭo, onis, f.: Glatning; in pl., Vitruv.; af — 1. lēvĭgo, avi, atum, 1, v. a., [1.levis, ago]; I) „alm.": glatter, parietes tectorio, Varr., truncum falce, id.; — II) „bes."; A) ∾ alvum, (rense Maven), Gell.; — B) knuser el. støder tilsammen; omnia eadem in unum levigata, Colum. 9, 13; — not.: af partic. levigatus er adj. compar. levigatius oleum et spissius, Macrob. Sat. 1, 12. — 2. lĕvĭgo, avi, atum, 1, v. a., [2.levis, ago]: gior let, Cassiod. — lĕvĭpes, ĕdis, adj., [2.levis, pes]: letfodet, lepus, Cic. Arat. — lēvir, i, m., δαήρ: Mandens Broder, Dig.; levir est uxori meae frater meus, Fest.

1. lēvis, e, λεῖος; I) „egentl."; A) „alm.": glat, jevn, slet, (opp. asper); - ∾ corpora, Cic.; ∾ loci, id. Part. or. 10; ∾ stamina, Ovid.; men ∾ pocula, (glatte, polerede), Virg.; coma pectine levis, (glattet dermed), Ovid.; - compar., Levior assiduo detritis aequore conchis, id. Met. 13, 792; superl., ∾ corpora, Lucr. 4, 660; — b) neutr. leve, ogs. som subst., den glatte Flade; ut per leve ··· Effundat junctura ungues, Pers. 1, 64; cf. Hor. Sat. 2, 7, 87; — B) „bes."; a) glat, d. e. uden Haar el. Skæg, juventas, Hor. Od. 2, 11, 5; ∾ ora, (glat Ansigt el. Hage), Tibull.; men ∾ senex: glat, d. e. skaldet, Ovid.; - df. ogs. „poet.": glat el. ungdommelig, pectus, Virg. Aen. 11, 40; — b) glat, slibrig; levi sanguine ··· labi, Virg. Aen. 5, 328; - ogs. glattende el. opløsende, malvae, Hor. Od. 1, 31, 16; — c) levia, fint stødte el. revne Sager, Scrib. Larg.; — II) „fig."; A) „alm.": glat, pyntet, opstudset; - Femina quid faciat, quum vir sit levior ista? Ovid. A. A. 3, 437; cf. Pers. 1, 82; — B) „bes." el. om Foredraget: glat, uden Anstød, godt sammenføiet, flydende; - ∾ concursus verborum, Cic. d. Or. 3, 43; ∾ oratio, id. Orat. 4, opp. aspera; - ogs. kan hidføres Hor. A. P. 26: sectantem levia etc.

2. lĕvis, e; I) „egentl."; A) „alm.": let, let i Vægten; - ∾ pondus, Ovid., (opp. grave); ∾ stipulae, Virg.; - compar., levior, quam pluma, Plaut.; men levior compedibus, (af hvem Lænkerne ere tagne), id. Capt. 5, 4, 28; superl., levissimum ex his frumentis hordeum, Plin.; - ∾ armatura, let Rustning, Caes. B. G. 2, 10; s. ogs. nedenf.; ∾ terra, (let, maver), Virg. Ge. 2, 92; men „alleg." til den Begravede: sit tibi terra levis, (el. som Indskrift: S. T. T. L.); cf. Tibull. 2, 4, 50; — B) „bes."; a) som bevæger sig med Lethed; - ∾ milites, letbevæbnede, vid. Liv. 8, 8, hvorfor ogs. „meton.": ∾ armatura, Cic. Phil. 10, 6; cf. Liv. 2, 65: quo leviores etc., o. Nep. Iphicr. 1; „poet." ogs. c. inf.: omnes ire leves, Sil.; - df. let, hurtig, flygtig, cursus, Phaedr., cervus, Virg., apes, id.; ∾ Somnus, (Søvnguden), id. Aen. 5, 838 flgd.; ∾ Parthi, (som Krigere), id. Ge. 4, 314; — b) let, ikke stærk; vinum levissimum, (ikke berusende), Hor.; loca leviora et ideo salubriora, (med lettere Uddunstninger, med bedre Luft), Varr.; men levis aura, Sil.: mild el. sagte Luften; — II) „fig."; A) „overf."; 1) let at giøre el. behandle el. udføre; - eo, quod videbatur levissimum, decursum est, ut etc., Liv. 5, 23; df. „poet.": leviora tolli Pergama, (lettere at forstyrre), Hor. Od. 2, 4, 11; — b) navnl. om Spiserne: let at fordøie; ∾ cibis nutrire, Cels.; levior piscis, qui in alto vivit, quam qui in vado, id.; — 2) let el. ringe el. ubetydelig i sit Slags; - quam pro levibus noxiis etc., Ter. Hec. 3, 1, 30; levius periculum, Caes.; men mea in vos merita ··· mea voluntate leviora, id. B. C. 2, 32; dolor in longinquitate levis, etc., Cic. Fin. 1, 12; cf. Hor. Od. 1, 24, 19; levi brachio aliquid agere, (med Lune: at tage sig noget let), Cic. Att. 4, 16; cui levissima pecunia semper fuit, Cic. R. Com. 5, (som aldeles ringeagtede Penge el. Vinding); in levi persona, id. Agr. 2, 17, (hos et Menneske uden Værd el. Anseelse); — B) „ment."; 1) „alm.": let, mild; - ∾ reprehensio, Cic. Acad. 2, 32; cf. ibd. 1, 40 und. 2.levitas; men ∾ Musa, (skiemtende), Ovid. Pont. 4, 16, 30; cf. Phaedr. 4, 1; men Ovid. Trist. 2, 339: leve opus etc., (let Digtning); ligel. levia carmina, Tac.; — b) uden Vægt, intetsigende; - ∾ auditio, (løst Rygte), Caes.; levia verba, tomme Ord, daarlig Snak, Petron.; sit, precor, illa levis, (gid hun maa sige usandt)! Tibull. 1, 6, 56; - df. neutr. leve, absol.: hvad der er uden Vægt, intetsigende, Cic. Planc. 26; in levi habere, (ringeagte), Tac.; — 2) „bes."; a) mild, venlig; - qui suis se concinnat levem, Plaut. Trin. 3, 2, 78; cf. Prop. 1, 18, 11: Sic mihi te referas levis, (s. levem), ut non etc.; — b) letsindig, upaalidelig, ubestandig, odl.; quidam ··· quam sint leves etc., Cic. Lael. 17; men leves amicitiae, ibd. 26; Parva leves capiunt animos, Ovid.; levi sententia esse, (være letsindig), Ter. Hec. 3, 1, 32; quid levius aut turpius, quam etc., Caes. B. G. 5, 28; men Cic. Cluent. 28: leves et numarii judices, (uredelige og bestikkelige). — lĕvĭsomnus, 3, [2.levis, somnus, i]: letsovende; ∾ corda canum, Lucr. 5, 862. — levisticum, i, s. und. ligusticus, 3.

Lēvīta, ae, m.: s. und. Levites. — 1. lēvĭtas, atis, f., [1.levis]; I) „alm.": Glathed, glat Beskaffenhed, speculorum, Cic.; cf. id. d. Or. 3, 25; - men ∾ intestinorum, (deres glatte og gode Tilstand), Cels.; — II) „fig."; ∾ verborum et compositionis probabilis, (deres flydende Forbindelse), Quintil. 10, 1, 52; ∾ effeminata, id.

2. lĕvĭtas, atis, f., [2.levis]; I) „egentl.": Lethed, d. e. ringe Vægt el. Tyngde; - ∾ armorum, Caes.; qui nimia levitate cadunt etc., Lucr. 3, 388; — II) „fig."; A) „overf.": Lethed til at bevæge sig, id. 4, 203; „poet." ogs. Flygtighed; - Termine, post illud levitas tibi libera non est, Ovid. Fast. 2, 673; — B) „ment."; 1) „alm.": Overfladiskhed, Urigtighed; - ∾ opinionum, Cic. N. D. 2, 17; — 2) „bes."; a) Letsindighed, Flygtighed, Ustadighed, Ubestandighed; - levitatibus amatoriis dediti, Cic. Fin. 1, 18; levitas temere assentientium, id. Acad. 2, 38; cf. id. Brut. 27: ∾ perpetua in populari ratione; men „poet." om Lykkens

Gudinde, Ovid. Trist. 5, 8, 18: Et tantum constans in levitate sua est; men mobilitate et levitate animi etc., Caes. B. G. 2, 1; — b) Slethed; ∾ judiciorum, (deres Uredelighed el. Bestikkelighed), Cic. Div. in Caecil. 3.

lĕvĭter, adv., [2.levis]; I) „egenl.": let, d. e. uden Vægt el. Tyngde; - ∾ armati, Curt. 4, 13; — b) navnl. om Stød el. Slag; - ∾ tundere baccas, Plin.; non leviter attingere, Suet. Gramm. 9; - compar., ∾ casura pila etc., Caes. B. C. 3, 92; superl., f. nedenf.; — II) „fig."; A) „overf.": let el. lidet, ikke synderligen; - ∾ saucius, (let saaret), Cic., aegrotans, id.; ∾ eminentes (genae: lidet udstaaende), id. N. D. 2, 57; cf. id. Div. 1, 17; men comisk: non leviter lucra liguriens, id. Verr. 3, 76; ligel. m. Lune: quamquam bene volumus leviter lenonibus, (just ikke synderligen), Plaut. Poen. 3, 3, 9; ligel. ∾ laudare, id. 35; — B) „ment."; 1) „alm.": let, d. e. overfladisk; - ∾ agnoscere, Cic. Fin. 2, 11; ligel. ∾ in transitu attingere, Quintil.; homines leviter eruditi, Cic. d. Or. 3, 6; - tanto levius miser, Hor. Sat. 2, 7, 18; levius dolere, Ovid.; men Cic. Catil. 3, 7: ut levissime dicam; — 2) „bef.": let, d. e. uden Møie og Besværlighed; - levius el. levissime ferre, (tage sig noget let, bære det taalmodigen), Cic.; men Liv. 29, 9: a Scipione ··· nimis leviter latam suam injuriam ratus, etc.; men omnia levius casura, (alt vilde falde el. gaae lettere), id. Div. 2, 10; — b) levius custodiri, (i. e. negligentius), Curt. 4, 10.

Lēvītes, (-ta), ae, m.: en Levit, en af Levi Stamme, Prudent.; - „overf." ogs. f. diaconus, Sidon.; — B) df. 1) Lēvītĭcus, 3: levitisk, genus, stirps, Vulgat.; - ogs. subst., Lēvītĭcus, (sc. liber: tredie Mosebog), Isid.; — 2) Lēvītis, ĭdis, fem. adj.: levitisk, gens, (i. e. Levitae), Prudent. — lēvĭtūdo, ĭnis, f., [1.levis], ligesom 1.levitas o. levor: Glathed; ∾ granorum, Lactant.

1. lēvo, avi, atum, 1, v. a., [1.levis]; I) „egenl.": glatter, polerer; - ∾ et radere tigna, Lucr.; cf. Virg. Aen. 5, 306; ∾ corpus, Cic. frgm.; — not.: partic. compar.: levatiora, Gell. 17, 8; — II) „fig.": glatter, sletter, udbedrer; - nimis aspera sano Levabit cultu, Hor. Ep. 2, 2, 123.

2. lĕvo, avi, atum, 1, v. a., [2.levis]; I) „egenl."; A) „alm.": letter el. løfter, hæver i Veiret; - levasse superpositum capiti decus, Liv. 1, 34; cf. Hor. Od. 4, 2, 25: levat aura cygnum, (i. e. tollit); - ∾ se de caespite, Ovid., saxo, id.; cf. Virg. Aen. 4, 690; men ∾ se alis, (derpaa), Liv. 7, 26; - paullumque levatus, Ovid. Met. 3, 440; men aqua levata vento, Liv. 21, 58; — B) „bef."; a) løfter el. hæver el. tager, tergum suillum furcā, (ned deraf), Ovid. Met. 8, 647, men vincla viro, (aftager ham dem), Virg. Aen. 2, 140; - ∾ tributum, (hæve el. incassere), Dig.; — b) „bef.": letter, giør lettere; - ∾ aliquem fasce, (tage den af ham), Virg. Ecl. 9, 65; men arbores pulatione onere levatae, Plin.; ogs. absol., ∾ dentes (sc. sordibus: rense el. pudse dem), Martial. 14, 22; — II) „fig."; A) „overf."; a) ligesom løfter, d. e. udriver deraf, aegrum ex praecipiti, Hor. Sat. 2, 3, 292; df. ∾ se aere alieno, (afbetale paa sin Gield), Cic. Att. 6, 2; — b) giør lettere, d. e. formindsker el. forminsker; - ∾ pretia frugum, Tac. Ann. 2, 59, annonam, Liv., Cic.; men ∾ omen, Virg. Aen. 3, 36, (afværge el. afvende); — c) letter el. lindrer, sitim fonte, Ovid.; cf. id. Rem. 239; men vulnus nil malum levantia (fomenta), Hor. Epod. 11, 17; ∾ artus fessos, id.; men ∾ membra gramine, (i. e. in gramine), Ovid.; — d) ∾ viros auxilio, (komme dem til Hielp), Virg. Aen. 2, 452; — B) „ment."; a) ligesom fremhæver el. udriver deraf, d. e. befrier derfra; - Levare diris pectora sollicitudinibus, Hor. Epod. 13, 10; ligel. levatus curis, Ovid.; ∾ se infamia, Cic. Verr. 3, 61, aliquem metu, Liv., animos religione, id.; - ogs. c. gen.: ut me omnium laborum jam levas! Plaut. Rud. 1, 4, 27; - men ogs. omvendt: ∾ metum alicui, Cic. Tusc. 2, 24, alicui paupertatem, Plaut. Epid. 4, 1, 19; — b) borttager, formindsker, svækker; ∾ suspicionem, et a se removere, Cic. Verr. 3, 59; ∾ injuriam, Caes. B. C. 1, 9; cf. Hor. Ep. 2, 2, 10; — c) vederqvæger, forfrisker; - ut me levarat tuus adventus, etc., Cic. Att. 12, 50; animi exercitatione levantur, id. d. Senect. 11; — not.: levasso, archaistisk fut. exact., f. levavero, Enn. ibd. 1.

lēvor, oris, m., (1.levis): Glathed, (chartae), Plin.; men Cic. Univ. 13: in levore consedit, (paa den glatte Overflade); — II) „overf.": levor vocis, Lucr. 4, 554.

lex, gen. lēgis, f., [2.lego]; oprdl.: Loven, hvorom Cic. Leg. 1, 15: lex est recta ratio imperandi et prohibendi, etc.; cf. Quintil. 7, 5, 5: omnis lex, aut tribuit, aut adimit, aut punit, aut vetat, aut jubet, aut permittit; f. ogs. Cic. Leg. 3, 1; — df. I) „egenl."; A) „alm.": offenlig Lov el. Forordning, hvorefter alle og enkelte sig have at rette, under en vis Straf for dens Overtrædelse; - hertil mærkes navnl. i Rom: leges XII Tabularum, der vare forfattede af Decemvirerne; vid. Liv. 3, 33 flgd., o. Cic. d. Or. 1, 43 flgd.; - populis leges vivendi et disciplinam dare, Cic. Leg. 1, 22; df. ofte lege el. legibus, (i. e. secundum leges); vid. Ter. Andr. 4, 5, 4, o. id. Phorm. 4, 2, 21, ogs. Nep. Phoc. 3, o. id. Cim. 1; - leges alicui imponere, (paalægge), Cic., constituere el. facere, id., dare, id., Ovid., ponere, Hor.; ligel. legem sancire, (med Hensyn paa den tilføiede Straffebestemmelse), Cic., condere, Liv., scribere, (foreskrive), Cic.; men leges figere, (opslaae som gieldende, altf. udstede), id. Att. 14, 12; - legibus aliquem solvere, (fritage derfra), id. Phil. 11, 5; legibus cedere, (underkaste sig dem), id. Mil. 23; - men legem negligere, evertere, perfringere el. perrumpere, (foragte, giennembryde, osv.), id.; - lege agere, Cic. d. Or. 1, 36 o. 38: føre sin Sag for Retten; cf. Ter. Phorm. 5, 7, 90; ogs. legibus experiri, Nep. Timol. 5; (men om en Lictor heder lege agere: at opfylde Øvrighedens Befaling, at exeqvere en Straf, Liv. 26, 15); - sub legis vincula conjicere, (lægge under Loven, give en Lov derfor), Liv. 4, 4; men „poet.": per leges ire, (leve under el. efter Lovene), Ovid. Her. 16, 267; - endel. m. flgd, ut el. ne; lex erat Thebis, ne etc., Nep. Ep. 7; cf. Liv. 3, 9; — B) „bef." heder lex med Hensyn paa den romerske Statsforfatning i Republikens Tid, (tildels ogs. i andre Fristater); 1) Lovforslag (el. Bil), som af en Øvrighedsperson paa Talerstolen bliver foreslaaet Folket til Antagelse; - legem ferre, Cic. Off. 2, 21, o. Liv. 3, 11, o. legem rogare, Cic. Phil. 2, 29: at giøre Folket et Lovforslag; (men legem ferre, f. legem perferre, osv., f. nedenf.); legem promulgare: offenligen at bekiendtgiøre el. opslaae et Lovforslag, for at lade stemme derover, Liv. 33, 46; df. om Folket: legem de aliqua re sciscere, Cic. Planc. 14, jubere, id. Balb. 17, ogs. legem accipere, id. Off. 3, 30: at antage det giorte Lovforslag som Lov; opp. legem repudiare, (forkaste), id. Lael. 25, ogs. antiquare, vid. id. Off. 2, 21; - endel. ogs. om Lovens Auctor el. Ophavsmand: legem perferre, (at faae et Lovforslag antaget som Lov), Liv. 3, 46; ligel. ogs. legem ferre, (f. perferre), Cic. Agr. 2, 12, o. id. Sest. 26; — 2) det ved Folkets Billigelse el. Afstemning i Comitierne til Lov hævede Forslag, en saadan Lov el. Forordning; - df. om Folket, legem ferre, Liv. 3, 55: at give en Lov; legem abrogare, id. 4, 35, Cic. Phil. 5, 6: at afskaffe el. ophæve en Lov; — 3) i Forhandlingerne imellem det Offenlige og Privatpersoner, (ogs. imellem disse), heder lex: Contract el. vedtagen Bestemmelse; - in mancipii lege, (i Kiøbecon-

tracten), Cic. d. Or. 1, 39; lex censoria, id. Verr. 3, 7, ogs. absol. lex, ibd.: Contract, som Censorerne (ogs. andre) indgaae med Generalforpagtere, Entrepreneurer, odl.; df. ogs. undert. Forpagtningscontract el. Leverancecontract, odl.; - legem dicere, (bekiendtgiøre), Cic. l. c.; - ogs. Punkt el. Betingelse i en Contract el. Overeenskomst; accipinnt legem, Ovid. Met. 4, 170; ligel. syngraphi leges: Contractens Punkter, Plaut. As. 4, 1, 2; - ogs. Fredsbetingelse; pax data Philippo in has leges, Liv. 33, 30; leges foederis dicere, Virg. Aen. 11, 322; - ogs. alm. Vilkaar el. Betingelse; df. ea lege etc., Ter. Andr. 1, 2, 18; - ogs. „overf."; nos ea lege natos, ut etc., Cic. Fam. 5, 16; ligel. lex vitae, id. Tusc. 3, 16; — II) „fig."; A) „overf."; a) en vis Orden el. Regel el. Anordning; - sparsi sine lege capilli, (i Uorden), Ovid. Her. 15, 73; — b) en vis Maade el. Beskaffenhed; sub lege loci, Ovid. Hal. 32; cf. id. Am. 2, 2, 20; men optima lege, Cic. Agr. 2, 11, (under de heldigste Omstændigheder); — B) „ment."; 1) „alm.": Regel el. Forskrift, navnl. for en Kunst el. Videnskab, ogs. for en Veddestrid; ogs. for Livets Forholde; - versibus est certa lex, Cic. Orat. 38; cf. id. d. Or. 3, 49; in certando legi obedire, Suet. Ner. 21; - lex vitae, s. ovenf.; lex justae veraeque amicitiae, id. Planc. 2; — 2) „bes.": Regel el. Bestemmelse, som man paalægger sig selv, el. som man vedtager at følge; - legem sibi statuere, Cic. Verr. 3, 2; - ogs. Vis el. Maner el. Vane; mea lege utar, ut etc., Ter. Phorm. 3, 2, 48.

lexīdĭon, (-um), i, n., λεξίδιον: lidet Ord, ubetydelig Glose; in pl., colligere lexidia, Gell. 18, 7. — lexĭpўrĕtos, (-us), i, m. o. f., ληξιπύρετος: som fordriver Feberen, vid. Plin. 20, 76. — lexĭpўrexia, ae, f., ληξιπυρεξία: Feberens Ophør, Marc. Emp. — lexis, is, f., λέξις: Ord el. Glose; vid. Lucil. ap. Cic. d. Or. 3, 43; opp. phrasis, (Udtrykket), Senec. Contr. 3, praef. — Lexovii, el. Lexobii, orum, m.: Folk i Gall. Lugd., ved Udløbet af Sequana, (hvor nu Lisieux), Caes. B. G. 3, 9, oftere.

lībācuncŭlus, i, m., i. e. parvum libum: liden Kage, Tertull. — lībădĭon, i, n., λιβάδιον: en liden Art af Værten Tusindstion, Plin. 25, 31. — lībāmen, ĭnis, n., [libo], „poet." f. libamentum; oprdl.: hvad der tages bort deraf; df. „overf.": libamina famae, (Formindskelse el. Krænkelse af nogens Ære), Ovid. Her. 4, 27; — II) „bes.": det til Offring Borttagne; df. det Offrede; ogs. Offeret selv; hvs. libamina prima, (som det første Offer), Virg. Aen. 6, 246; - ogs. hvad der kastes paa Ligbaalet, Stat.; — not.: Ovid. Fast. 3, 733, bliver libamen afledet af Liber, i. e. Bacchus.

lībāmentum, i, n., [libo], ligesom frgd., oprdl.: det deraf Tagne el. Borttagne; df. „overf."; A) „alm.": hvad man først tager deraf, den første Prøve; - primitias quasdam et quasi libamenta ingenuarum artium etc., Gell. Epil. 13; — B) „bes." hvad der tages deraf for at offres; df. Offring; ogs. Offeret selv; - ut libamenta sacrificiorum serventur, (Ydelsen af Offere), Cic. Leg. 2, 12; libamenta Veneri solvere, Justin. 12, 10.

lībănĭos, i, f., λιβάνιος: etslags Vinstok med Røgelselugt, Plin. 14, 22. — lībănītis, idis, f., λιβανῖτις: en Benævnelse paa Værten polion, Appul. — lībănŏchrus, i, f., λιβανόχρους, (røgelsefarvet): etslags Ædelsten, Plin. 37, 62. — lībănōtis, ĭdis, f., λιβανωτίς, sc. herba: Rosmarinen, quod odorem turis reddit, Plin. 19, 61. — Lĭbănus, i, m., Λίβανος: Bierg i Syrien, Plin. 5, 17; — II) „overf."; libanus f. tus: Røgelse, Vulgat.

lībārĭus, i, m., [libum]: som tillaver og udsælger liba el. Kager, Senec. Ep. 56. — *lībātĭo, onis, f.: Drikoffer el. Libation, Pseud. Cic. d. Har. resp. 10; o. — lībātor, oris, m., [libo]: som offrer; - coenarum libator (Numa), Fronto; — df. lībātōrĭum, i, n.: Offerkar til Libation, Vulgat.

lībella, ae, f., dem. af libra; i Regnskabsvæsenet: liden Mynt; - libella argentea, (quae libram aeris valebat), nummi denarii decuma (sc. pars); vid. Varr. L. L. 5, 36, o. Plin. 33, 13; - df. ligesom vort: Skilling el. Styver, odl.: det allermindste; - Una libella liber possum fieri, Plaut.; cf. id. Capt. 5, 1, 27, o. Cic. Verr. 2, 10; men ad libellam deberi sibi etc., (netop saa meget), id. R. Com. 4; — b) df. i Arvesager, ligesom as: hele Arven; - fecit te palam ex libella (sc. heredem), me ex teruncio, id. Att. 7, 2; — II) technisk: Blyvægt el. Vandvægt; - locus ad libellam aequus, Varr.; materiam (Tømmeret) ad regulam libellamque exigere, Plin.; cf. Lucr. 4, 516.

*lībellāris, e: boglig; ∾ opus, (i. e. libellus), Sidon.; — lībellātĭci, orum, m.: saadanne Christne, der, (for at undgaae Forfølgelse), forsynede sig med et Øvrigheden afkiøbt Vidnesbyrd (libelli), at de havde offret, Cyprian.; — lībellensis, is, m.: som modtager og protocollerer Ansøgninger til Keiseren, Cod. Just.; — lībellĭo, onis, m.; I) en Notarius el. Skriver, Varr. ap. Non.; — II) ringe Boghandler el. Bogheker, Stat.; o. — lībellŭlus, i, m., dem.: liden Bog, Capella; — [flgd.].

lībellus, i, m., dem. af 2. liber; — I) oprdl.: den under Træets Bark værende Bast, der brugtes til at skrive paa; - Levis in aridulo malvae descripta libello (carmina), Cinna ap. Isid.; — II) sædv. „overf."; A) „alm.": liden Bog el. lidet Skrift, Afhandling el. Opsats; - scripsi etiam illud quodam in libello, qui etc., Cic. d. Or. 1, 21; men Liv. 29, 19: quod ··· libellis (sc. Graecorum) et palaestrae operam daret, (at han lagde sig efter Græsk og Gymnastik); - ogs. om et lidet Digt, Cic. Arch. 10; cf. Hor. Ep. 1, 13, 4; men libellus famosus: et Nidskrift, Suet. Aug. 55; — b) in pl. ogs. „meton": en Boghandling el. Boglade, Catull. 55, 4, o. Martial. 5, 20; — B) „bes." ogs.; 1) Hukommelsesbog, Erindringsliste, Dagbog; - si quid memoriae causa in libellum retulit, Cic. Phil. 1, 8; ogs. ∾ memorialis, Suet. Caes. 56; - ogs. Antegnelse el. Notis el. Fortegnelse, odl.; - mandatorum mihi libellum dedit, id. Att. 6, 1; - navnl. ogs. Antegnelse til egen el. andres Efterretning, Journal el. Rapport; - ut ex libellis suis animadverti, Brut. ap. Fam. 11, 11, (af hans Papirer); men libelli gladiatorum, (Fortegnelse el. Program derover), Cic. Phil. 2, 38; — 2) skriftlig Indstilling el. Klage el. Angivelse el. Bekiendtgiørelse, odl.; - in libellis laudationum (i skriftlige Anbefalinger) etc., Cic. Cluent. 69; tam multis rusticorum libellis et querelis, (saa mange Klageskrifter), Plin. Ep. 9, 15; cf. Plaut. Curc. 1, 3, 6; men libellum indicem insidiarum etc., Suet. Caes. 81; - navnl. skreven el. opslaaen Udbydelse til Salg; hvs. libellum el. libellos dejicere, at protestere imod en slig Udbydelse, at forhindre samme; vid. Cic. Quint. 6, o. Senec. Benef. 4, 12; - ogs. skreven Indbydelse el. Billet, navnl. til at bivaane en Recitation, Tac. Orat. 9, ligel. til Gladiatorlegene, s. ovenf. Cic. Phil. 2, 38; — 3) Bønskrift el. Ansøgning; - libellum componere, (opsætte el. forfatte), Cic. ad Planc. ap. Cic. Att. 16, 16; libellos signare, Suet. Aug. 50, subnotare, Plin. Ep. 1, 10: undertegne el. paategne, besvare, resolvere derpaa; ogs. libelli supplices, Martial. 8, 31; - df. a libellis, (Hofembedsmand, som modtager Bønskrifter til Keiseren), Suet. Dom. 14; — 4) Bevis el. Certificat; significare aliquid libello manu sua subscripto, Dig.

†lĭbens, (lub.), tis: partic. af impers. libet; df. — lĭbenter, (lub.), adv.: gierne, villigen, med Fornøielse, audire aliquem, Cic. Div. in Caecil. 12; cf. Caes. B. G. 1, 18; men bene libenter victitas, (vil gierne leve godt), Ter. Eun. 5, 8, 44; cf. Hor. Sat. 1, 1, 63; - compar., eoque libentius, quod etc., Nep. Ages. 6; men Cic. Fam. 9, 19: nusquam se umquam libentius, (sc. coenasse el. fuisse); superl., cui ego,

quibuscumque rebus potero, libentissime commodabo, Cic. frgm. ap. Non.; — libentia, (luh.), ae, f.: Fornøielse, Munterhed, Plaut. Stich. 2, 1, 3; – ogs. in pl., Gell. 15, 2; — II) personificeret er Lubentia: Fornøielsens Gudinde, Plaut. As. 2, 2, 2; o. — Libentina, (Lub.), ae, f.: Epithet til Gudinden Venus: vid. Cic. N. D. 2, 23: Voluptatis et Lubentinae Veneris vocabula etc.; lucus Veneris Lubentinae, Varr. ap. Non.

1. liber, era, erum, [rimel. at sammenl. m. libet, el. m. ἐλυθ-, hvf. ἐλεύθερος]: fri; I) „egenl."; A) „alm."; 1) om Personer: som har sin borgerlige el. naturlige Frihed; df. a) som ikke er Slave; – omnes servi atque liberi, Nep. Them. 6; in jure civili, qui est matre libera, liber est, Cic. N. D. 3, 18; men „overf." id. Verr. 1, 48: quos numquam liberos putavit, (aldrig ansaae for frie Mennesker); — b) som har sin Frihed; df. som ikke er bunden; – ∾ captivus, (som gaaer frit omkring), Plaut. Capt. 1, 2, 7; men Cic. Fam. 7, 1, heder liber: som ikke er sysselsat; men id. Verr. 2, 78: som har bevaret sin Uafhængighed; — 2) om Folk el. Byer, ofl.: politisk fri, d. e. selvstændig, uafhængig; – populus liber, Liv. 2, 1: som ikke regeres af Konger; men id. 37, 54: Carthago libera cum suis legibus est, (er fri el. uafhængig); cf. ibd. 55; — 3) ∾ bestiae, (som have deres naturlige Frihed), Cic. Fin. 5, 20; – ogs. om Ting og Begreber: fri el. uindskrænket i sit Slags; libera custodia, (hvori Fangen nyder større Frihed), Sall.; cf. Liv. 39, 14; – navnl. om Rummet; liberior aqua, Ovid., o. ∾ campus (sc. aquae), id., d. e. Havet; liberiore frui coelo, id. Met. 15, 301; — b) navnl. ogs.: som betegner en fri Stand el. Tilstand; – toga libera el. liberior, Ovid., ogs. vestis libera, id.: Mandstogaen, (der anlagdes i det 16de Aar, og hvormed en større Frihed indtraadte); men liber lectulus, Cic. Att. 14, 13, (den Ugiftes Seng, df. ugift Stand); — II) „fig."; A) „overf."; a) fri derfra, som ikke hindres el. indskrænkes deraf el. derved; absol., el. m. ab, el. c. abl., el. c. gen.; – liberae aedes, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 84, o. liber locus, id. Cas. 3, 2, 4, (hvor man er fri el. uforstyrret); men ∾ aedes: fri Bolig, Liv., f. nedenf.; ligel. otia liberrima, (aldeles uindskrænket Frihed), Hor. Ep. 1, 7, 36; – loca ··· ab arbitris libera, Cic. Att. 15, 16; libera a ferro crura, Ovid.; – liber carcere equus, id. Am. 2, 9, 20; liber metu, f. nedenf., – liber laborum, Hor. A. P. 212; men liber revertendi, (som kan vende tilbage), Ovid. Her. 1, 80; cf. Virg. Aen. 10, 151; — b) hvormed el. hvorved man kan handle frit el. efter Godtbefindende; – liberis mandatis venire, (med uindskrænket Fuldmagt), Liv. 38, 8; ∾ arbitrium rei alicujus el. de re aliqua, id. 31, 11, o. id. 37, 1, (fri Raadighed derover); ∾ fide incepta exsequi, (uden at være bunden ved et Løfte), id. 30, 4; – liberum est mihi, c. inf., (det staaer i min Magt), Cic. Phil. 1, 5; men ea libera est conjectura, (f. ejus rei, el de ea re: derom kan hver troe, hvad ham synes), Liv. 4, 20; – ∾ fenus, (hvor Renten ikke indskrænkes af Lovene), Liv. 35, 7; ∾ quaestio, (som ikke er indskrænket til visse Personer og Tider, altf. f. infinita quaestio), Cic. d. Or. 2, 16; men legatio libera, f. und. legatio; — c) som haves frit, hvorfor der ikke betales; – ∾ aedes, Liv. 30, 17, (oftere); df. ogs.: hvorpaa der ikke hefter nogen Gield; vid. Brut. ap. Cic. Fam. 11, 10; men ∾ agri, (skattefrie), Cic.; ∾ civitates, Liv. 37, 55; — B) „ment."; 1) „alm.": fri el. frimodig, dierv el. modig; – ∾ homo ad scribendi licentiam, Cic. N. D. 1, 44; integro animo et libero etc., id. Sull. 31; ∾ vocem mittere adversus aliquem, Liv. 35, 32; liberiores litterae, Cic. Att. 1, 13; liberrime Lolli, (som ikke ved af nogen Forstillelse), Hor. Ep. 1, 18 in.; ligel. liberrima indignatio, (som udtaler sig frit), id. Epod. 4, 10; — 2) „bef."; a) aandigen fri el. selvstændig; vid. Pers. 5, 83; nisi sapientem, liberum esse neminem, Cic. Parad. 5, 1; cf. Hor. Ep. 1, 16, 63 o. 66; – ogs. veltænkende, hoihiertet; neutiquam officium liberi esse hominis ··· postulare, etc., Ter. Andr. 2, 1, 30; – men liber religione animus, (fri fra Overtro), Liv. 2, 36; liber metu, id.; — b) altfor fri, overgiven, kaad, toilesløs; – sit adolescentia liberior, Cic. Coel. 18; cf. Ter. Eun. 3, 1, 40; men libera turba temulentorum, Cic. frgm.; men „poet.": ∾ vina, (overgivent Drikkelag), Hor. A. P. 85; men ∾ consuetudo peccandi, Cic. Verr. 5, 76.

2. liber, bri, m.; I) oprdl.: Træets Bast, (el. den indre Bark under cortex); ogs. undert. ligesom cortex: Barken; – obducuntur libro aut cortice trunci, etc., Cic. N. D. 2, 47; remittere librum, (slippe Barken), Colum.; cf. Virg. Ge. 2, 77, o. id. Aen. 11, 554; — II) fordi man oprdl. skrev paa hin indre Bark, navnl. paa det Slags, som man aftrak Papyrusværten, (vid. Plin. 13, 11), saa heder sildn. liber, (ligesom βίβλος): en Bog (neml. som Indbegreb af flere beskrevne Blade); df. ogs. undert. Skrift el. Værk, ofl.; – in eo libro, quem de rebus rusticis scripsi, Cato ap. Cic. d. Senect. 15; libros pervolutare, evolvere, volvere, (giennemblade, giennemgaae, studere), Cic.; libros legere, id., scribere, id., conficere, id., Nep., componere, Quintil., emittere, (udgive), id., edere, Cic.; – ogs. bruges liber om et Digt; (Horatii) de arte poëtica Liber, Quintil.; – ogs. om en Tale; iisdem ex libris perspicis, (i. e. ex orationibus), Cic. Att. 2, 1; – ogs. en Afdeling af et Skrift el. Værk; tres libri ··· de Natura Deorum, id. Div. 2, 1; men quinque in Verrem Actionis secundae Libri, Quintil. 11, 2, 25; — B) hertil mærkes; 1) libri, absol.; a) f. libri augurales, Cic. N. D. 2, 4; cf. id. Att. 9, 9, o. id. Div. 2, 23; — b) f. libri Sibyllini; libri per duumviros sacrorum aditi, Liv.; cf. id. 34, 55, ogs. id. 21, 62; — 2) liber, Fortegnelse el. Register el. Catalog; – in litterarum allatis libris, Cic. Verr. 3, 71; — C) Skrivelse el. skriftlig Anbefaling; – librum gravem multis verbis conscripsit etc., Nep. Lys. 4; — D) liber principis: keiserligt Rescript, Plin. Ep. 5, 14.

3. Līber, ĕri, m., [rimel. besl. m. 1. liber, o. svarende til Λυαῖος, d. e. Befrieren]: gammel italiensk Guddom for Forplantningen; efter nogle oprdl.: Solen; vid. Macrob. Sat. 1, 18, ogs. Serv. ad Virg. Ge. 1, 5: Vos o clarissima mundi Lumina ··· Liber et alma Ceres! – sildn. forvexles Liber m. Grækernes Bacchus, som Vinens Opfinder, men benævnes da sædv.: Liber Pater; – Libero Patri, repertori vini, hirci immolantur, Varr.; cf. Hor. Ep. 2, 1, 5; — II) „meton." staaer Liber f. vinum; – Condita quum verax aperit praecordia Liber, Hor. Sat. 1, 4, 89; men Sine Cerere et Libero friget Venus, Ter. Eun. 4, 5, 6; cf. Cic. N. D. 2, 23, o. Quintil. 8, 6, 24; df. ogs. flos Liberi, o. lepos Liberi, (den ædleste Vin), Plaut.

4. līber, ĕri, m., [besl. m. 1. liber; hvf. pl. liberi: Børnene, oppos. servi: Tyendet], ligesom filius: en Søn; men in sing. alene sildn. o. sieldn.; – si quis libero maximam portionem relinquit, Cod. Just.; liberi et parentis non alius affectus, Quintil. Decl. 11; – sædv. in pl., liberi, orum: Børn, (neml. m. Hensyn paa Forældrene, men ikke paa Alderen); – cum conjugibus et liberis, Cic., Liv.; susceperas enim liberos etc., Cic. Verr. 3, 69; liberos procreare, id., gignere, Tac., educare et instituere, Suet.; – per liberos te precor, Hor. Epod. 5, 5, (men spottende); – jus trium liberorum hed visse Forrettigheder, som tillagdes dem, som havde tre Børn, men blev undert. af Keiserne tildelt saadanne, som ikke havde tre Børn; vid. Plin. Ep. 2, 13, o. Suet. Galb. 14; — not. a: Ter. Andr. 5, 3, 20, staaer pl. liberi ogs. m. Lune om et eneste Barn; — not. b: liberi, f. filii, opp. filiae, Hygin. Fab. 9; ogs. findes liberi f. nepotes

o. pronepotes, Dig.; — not. c: Plaut. Capt. 4, 2, 38, ogſ. „overſ." om Dyrene; - Lanii, qui concinnant liberis orbas oves; — not. d: liberum, f. liberorum, Cic., Liv.; progenies liberum, (f. liberi), Liv. 1, 13.

Lībĕra, ae, f., [3.Liber], ſom Gudinde: Gemalinde af Guden Liber; vid. Cic. N. D. 2, 21; - supplicatio ad Cereris, Liberi Liberaeque fuit (sc. aedes), Liv. 41, 28; hendes Tempel var i Nærheden af Cirkus Maximus, Tac. Ann. 2, 49; - efter Augustin. blev Venus af Qvinderne dyrket under dette Navn; — II) Libera heder ogſ. Ariadne, ſom Guden Bacchus's Gemalinde, Ovid. Fast. 3, 512.

1. Lībĕrālis, e, [3.Liber]: hørende til el. benævnt efter Guden Liber el. Bacchus; hf. Liberalia, (sc. solennia el. sacra, vid. Ovid. Fast. 3, 713): Bacchusfeſten, paa hvilken Dag Romerne gave deres Sønner Mandstogaen; vid. Cic. Att. 6, 1, o. Ovid. Fast. 3, 771; - ogſ. Liberales ludi, Naev. ap. Fest.

2. lībĕrālis, e, [1.liber]; I) „egenl.": hørende til Friheden, navnl. til Menneſkets borgerlige og perſonlige Frihed el. frie Stand; - in liberali causa, qui asserebatur etc., (i en Retsſag angaaende nogens frie Stand), Cic. Flacc. 17; cf. Ter. Ad. 2, 1, 40: aliquem liberali causa manu asserere, (paaſtaae for Retten, at nogen er frifødt); ligel. judicium liberale, (i. e. in causa liberali), Quintil. 6, 3, 32; - ∾ nuptiae, (imellem Fribaarne), Plaut. Cas. prol. 74; cf. Ter. Andr. 3, 3, 29; — II) hf. „fig."; A) „overſ."; a) af ædelt el. ſmukt Udſeende; - pulcher et liberalis visus, Plaut. Mil. gl. 1, 1, 64; quam liberali facie (virgo)! Ter. Eun. 3, 2, 20; — b) rigelig, overflødig, viaticum, Cic., epulae, Tac.; liberalior victus, (bedre el. rigere Koſt el. Næring), Liv. 41, 2; men liberalior fortuna, id. 22, 26, (bedre Kaar el. mere Anſeelſe, odl.); — B) „ment."; 1) „alm.": hørende el. paſſende til den Fribaarnes el. frie Mands Dannelſe, navnl. om Lærdom og Videnſkab; - vid. Cic. d. Or. 3, 32; liberalibus studiis dediti, Tac.; studia liberalissima, Cic. Arch. 3; — 2) „beſ." o. „ethiſk"; a) friſindet, d. e. ædel og aandfuld, høihjertet el. veltænkende; - nam ingenium tuum novi liberale, Ter. Ad. 4, 5, 50; men mens tua liberalis, (din Retſindighed), Cic. Coel. 21; cf. Ter. Ad. 3, 4, 18; — b) velvillig, forekommende; ∾ voluntas gratificandi, Cic. Off. 2, 15; responso minus liberali perterritus etc., id. Att. 3, 15; — c) godgiørende, gavmild; vid. Cic. Off. 2, 16; ligel. in omne genus hominum liberalissimus, Suet. Vesp. 7; men liberales ex fortunis sociorum, (ſom odſle dermed), Sall. Catil. 52; - ogſ. c. gen., ibd. 7: laudis avidi, pecuniae liberales erant; - liberales sumptus, Cic. Off. 2, 12: Godgiørenhed, milde Gaver.

lībĕrālĭtas, atis, f., [2.liberalis]; oprdl.: den Fribaarnes el. frie Mands Stand og Vilkaar; hf. ſædv. „ment."; A) „alm.": høi og ædel Tænkemaade, Høimodighed, Ædelmodighed; - ut eorum probetur ··· liberalitas, Cic. Lael. 5; a quibus videtur decipi potuisse liberalitas tua, id. Qu. Fr. 1, 1, 4; — B) „beſ." ogſ.; 1) Godmodighed el. Venlighed, Mildhed el. Overbærelſe; - Pudore et liberalitate liberos retinere, Ter. Ad. 1, 1, 32; opp. tristitia, Cic. Brut. 25; — 2) Godgiørenhed, Gavmildhed; - beneficientia, quam eandem ··· liberalitatem appellare licet, Cic. Off. 1, 7; cf. ibd. 14; — b) hf. ogſ. under Keiſerne „overſ." (el. abstr. pr. concr.): frivillig Skenk el. Gave, - vid. Tac. Ann. 2, 37, o. id. Hist. 1, 20; ligel. Suet. Claud. 29: ne enumerem revocatas liberalitates ejus etc.

lībĕrālĭter, adv. af 2.liberalis: paa den Fribaarnes el. frie Mands Viis og Maade; hf. ſædv. „fig."; A) „overſ.": rigeligen el. overflødigen; - quod erant instructi liberaliter, Caes. B. C. 3, 61; - compar., ∾ indulgere sibi, Nep. Chabr. 3; cf. Cic. Qu. Fr. 2, 6; - superl., ſ. nedenſ.; — B) „ment."; 1) „alm.": paa en dannet og aandfuld Maade; - esse hominis ingenui et liberaliter educati, velle bene audire a parentibus, Cic. Fin. 3, 17; ligel. qui liberaliter eruditi, etc., id. Tusc. 2, 2; — 2) „beſ." o. „ethiſk"; a) med god og ædel Tænkemaade, retſindigen; - Propterea quod serviebas liberaliter, Ter. Andr. 1, 1, 11; ∾ vivere, vid. Cic. Lael. 23; — b) velvilligen, forekommende; - ∾ respondere, Caes., polliceri, Nep. Lys. 4; cf. Cic. Att. 5, 13: tametsi liberalissime erat pollicitus omnibus tuis; — c) gavmildt, høimodigen; - qua in re senatus ··· large et liberaliter aestimasset etc., (havde beſtemt Landmændene gode Priſer), Cic. Verr. 3, 88; cf. ibd. 85; men id. Att. 16, 6: nec potui accipi liberalius.

*lībĕrātĭo, onis, f.: Befrielſe; A) fra Trældom el. Afhængighed; - sub obtentu liberationis (rei publicae), Justin. 5, 8; — B) fra en Brøde, d. e. Friſiendelſe el. Frifindelſe; a) for Retten; in pl., Cic. Pis. 26; — b) udenfor Retten; quum a te ··· liberationem culpae ··· impetravissent, id. Lig. 1; — C) fra en Gield; liberationem debitori legare, Dig.; - ogſ. fra anden Trængſel; liberatione molestiae gaudere, Cic. Fin. 1, 11; ∾ mali, Quintil.; o. — lībĕrātor, oris, m.: en Befrier; - patriae liberatores etc., Cic. Phil. 1, 2; men Liv. 1, 56, ſom appos.: liberator ille populi R. animus; cf. id. 35, 18; — not.: Liberator, (Befrieren), ſom Tilnavn til Jupyter, vid. Tac. Ann. 15, 64; — [libero].

lībĕre, adv. af 1.liber; I) „alm.": frit, uhindret, uindſkrænket; - quem tu respirare libere non sinis, Cic. Quint. 11; - compar., liberius vivendi potestas, Ter. Andr. 1, 1, 23; - men „alleg." om Talens Fremſkriden: ingredi libere, non errare licenter, Cic. Orat. 23; — II) „beſ."; A) ſom det ſømmer den Fribaarne el. den frie Mand; - ∾ educatus, Ter. Andr. 5, 4, 8; — B) frimodigen; constanter et libere (me gessi), Cic. Att. 4, 16; men id. Planc. 13: imo fortasse liberius (sc. locutus est: har maaſkee talt altfor frit); cf. Hor. Sat. 1, 4, 103, o. 2, 8, 37; — C) gavmildt, rigeligen; hf. „poet.": Omnia liberius nullo poscente ferebat (tellus), Virg. Ge. 1, 127. — lībĕri, orum, m.: Børnene, ſ. und. 4.liber.

lībĕro, avi, atum, 1, v. a., [1.liber]; I) „egenl."; A) „alm.": befrier, frigiør, udløſer, navnl. af Trældom el. Slaveri; - servos omnes puberes liberaverunt, Caes. B. C. 3, 9; cf. Cic. d. Or. 1, 40; men ∾ se a Venere, (løskiøbe ſig fra hendes Tieneſte), id. Div. in Caecil. 17; - ogſ. befrier el. løslader af en Indeſpærring; cavea liberati pulli, Cic. N. D. 2, 3; cf. Phaedr. 3, 2; — B) „beſ.": løſer el. løsgiør; - quorum linguae ··· scalpello resectae, liberarentur, (hvis Tungebaand løſtes), Cic. Div. 2, 46; men „poet.": vaginā liberat ensem, (uddrager deraf), Ovid. Met. 6, 551; - ogſ. opløſer el. ophæver, obsidionem urbis, Liv. 26, 8; — b) ſild. ogſ.: ∾ flumen, (paſſere), Hygin, Frontin. Strat. 1, 4; — II) „fig."; A) „overſ."; 1) „alm.": befrier el. udfrier derfra; a) m. ab el. ex, el. c. abl. (efter d. udfaldne praepos.); - liberatus a quartana, Cic. Att. 10, 15; cf. id. Qu. Fr. 3, 1; - multos ex his incommodis pecunia se liberasse, id. Verr. 5, 9; - ∾ aere alieno, (befrie fra Gield), Sall. Catil. 41; ∾ obsidione, Caes.; - f. abl. ſtaaer ogſ. undert. gen., ſ. nedenſ.; — b) men ofte er det Forhold, hvorfra nogen el. noget frigiøres, alene at forſtaae af Sammenhængen; - ∾ Byzantios (sc. vectigalibus: giøre dem ſkattefrie), Cic. Verr. 2, 31; ligel. ∾ loca publica (i. e. agros publicos), id. Agr. 2, 21; cf. ibd. 1, 1; men ut eos ··· liberarem, (sc. ab interdicto meo: fritog dem fra Forbudet), id. Fam. 13, 7; Buthrotios quum Caesar liberavisset, (sc. ne eorum ager lege agraria divideretur), id. Att. 16, 16, C.; - men templa liberata habento, (bevare deres Rettigheder, odl.), Cic. Leg. 2, 8, e XII Tabb.; — 2) „beſ.": befrier fra en Pengefor-

Pligtelse, indfrier et Pant el. en Forskrivning; - Volusii liberandi consilium etc., (Planen at frigiore denne Eiendom fra Heftelse), Cic. Fam. 5, 20; ligel. ∾ fundum alii obligatum, Dig.; ∾ fidem aerario obligatam, Suet. Claud. 9; cf. Liv. 7, 21: ∾ nomina, (indfrie el. ordne Gieldsposterne); men Cic. Off. 1, 10: quae promissa ··· jure liberantur, (erklæres af Retten for ugyldige); — B) „ment.“; a) befrier derfra, frikiender, odl.; df. pass.: liberatus a scelere, Cic. Marc. 5; cf. id. Tusc. 1, 22; - ogs. c. abl. ud. ab; ∾ aliquem culpa, id. Att. 13, 22; - ogs. c. gen.; ∾ aliquem culpae, Liv. 41, 19; men id. 5, 28: voti liberari, at befries fra sit Løfte, (d. e. at opfylde sit Løfte); — b) df. ogs. i Retssproget: ∾ aliquem, (opp. condemnare), Cic. Cluent. 22; men id. Mil. 18: liberatur ··· non eo consilio profectus esse, ut etc., (han frikiendes derfor); — not.: liberasso, f. liberavero, Plaut. Most. 1, 3, 66.

liberta, ae, f., s. und. libertus. — lībertas, atis, f., [l. liber]; I) „egenl.“: Friheden, d. e. det frie Menneskes Tilstand; - libertas est ··· potestas vivendi, ut velis, Cic. Parad. 5, 1; df. A) den personlige og borgerlige Frihed, d. e.; a) Friheden i Modsætn. af Trældom og Slaveri; - vindicare se in libertatem, Cic. d. Or. 2, 33 (alleg.); servo dare libertatem, id. Rab. perd. 11; cf. Caes. B. G. 3, 10; - comisk er Plaut. Cas. 2, 8, 70, in pl.: Tribus non conduci possim libertatibus, quin etc.; dog ogs. in pl. libertates, (om fleres Frihed), Dig.; — b) den i en Fristat levende Borgers Fordele og Rettigheder, navnl. hans Stemmeret ved Antagelsen af Love og ved Valget af Øvrigheder; - df. ad usurpandam libertatem vocare, (lade frit stemme el. votere), Cic. Agr. 2, 7; men libertatem eripere, Liv. 45, 15, (ikke tillade den frie Votering); ligel. libertas imminuta, id. Caecin. 12, (Krænkelsen af denne Ret); — c) sild. ogs. Skattefrihed, Dig.; — B) den politiske Frihed el. Statens frie Forfatning, (i Modsætn. af Kongedømmet); - vid. Liv. 2, 1; herom ogs. Tac. Ann. 1, 1: libertatem et consulatum L. Brutus instituit; arma capere pro communi libertate, Cic. Rab. perd. 9; asserere libertatem rei publicae, Quintil.; - ogs. en Stats Uafhængighed af andre Stater; non posse Graeciam in libertate esse, quoad etc., Liv. 42, 42; — II) „fig.“; A) „alm.“: Frihed el. Evne el. Formue til at giøre el. lade; vid. ab in.; - tabella dat populo eam libertatem, ut, quod velint (homines), faciant, Cic. Planc. 6; libertas ··· in plorando, ibd. 14; ogs. c. gen.; omnium rerum libertatem, imo licentiam desiderant (mulieres), Liv. 34, 2; - ogs. c. inf.; Sit modo libertas, quae velet ira, loqui, Prop. 1, 1, 28; men nimia in adolescentia libertas, (Tøilesløshed el. Udsvævelse), Cic.; — B) „bes.“: Frihed i Talen, Frimodighed, odl.; - aliquid de libertate mea imminutum, Cic. Planc. 38; libertate intemperantius invectus in regem, Liv. 42, 14; cf. Hor. Sat. 1, 4, 5, o. Ovid. Her. 15, 68; — III) som Gudinde havde Libertas sit Tempel paa Aventinerbierget; vid. Liv. 24, 16, o. Cic. N. D. 2, 23; det derved værende Atrium omtales Liv. 25, 7, o. Cic. Mil. 22; - om det af Clodius opførte templum Libertatis, vid. Pseud. Cic. p. Domo 51, o. Cic. Leg. 2, 17; — not.: pl. libertates, s. ovenf.

*lībertīnitas, atis, f.: den Frigivnes Stand, Dig.; o. — lībertīnium, i, n.: den Frigivnes Arv efter Herrens Død, Calpurn. Decl., inc.; af — lībertīnus, 3, [libertus]: hørende til de Frigivnes Stand el. Klasse; - ∾ plebs, Plin., conditio, Dig.; ∾ patre natus, Hor. Sat. 1, 6, 6; ∾ milite uti, vid. Suet. Aug. 25; ∾ homo, Cic.; — B) df. absol. el. subst., libertinus, i, m., Cic., Liv., fem. libertina, ae, Hor. Sat. 1, 2, 48: den Frigivne, (neml. med Hensyn paa hans Stand, thi med Hensyn paa hans Forhold til hans Herre heder han libertus); - dog findes ogs. libertinus f. libertus, (men ikke omvendt); vid. Plaut. Pers. 5, 3, 56, o. Dig.; - naar det, Suet. Claud. 24 heder: Appium Caecum Censorem (a. u. c. 442) libertinorum filios in senatum allegisse; saa forstaaes ved libertini paa hin Tid: ikke liberti men libertorum filii; thi først Sønnesønnen af en Frigiven tillagdes ingenuitas; sild. bleve allerede Sønnerne af liberti holdte for ingenui.

lībertus, 3, [f. liberatus]: som er sat i Frihed; df. subst. libertus, i, m.: Frigiven, (neml. med Hensyn til sin Herre; s. und. frgd.); - Feci, e servo ut esses libertus mihi, Ter. Andr. 1, 1, 10; men servos nostros libertos suos fecisset, Cic. Mil. 33; - fem. liberta, ae, Hor. Sat. 1, 1, 10; ligel. liberta Veneris, Cic. Div. in Caecil. 17: som har kiøbt sig fri fra Gudindens Tieneste; — not.: libertis libertabusque, Dig.

lĭbet, (ogs. lŭbet), libuit o. libitum est, 2, v. n. impers.: det behager el. lyster (mig el. dig osv.), (jeg) vil gierne; - det staaer; a) c. nomin. pron. dem. el. relat., m. o. ud. dat.; - quod tibi lubet, idem mihi lubet, Plaut. Most. 1, 3, 138; men Cic. Att. 14, 19: mihi id, quod rogaret, ne licere quidem, non modo non libere; cf. id. Quint. 30; - men in pl., alene Suet. Caes. 20: quae cuique libuissent, (hvortil nogen havde faaet Lyst); - men ud. dat.; nihil vident, nisi quod lubet, Ter.; cf. Cic. d. Senect. 12: ut id non liberet, quod non oporteret; — b) c. inf., el. m. en Subjectsætning; ligel. m. o. ud. dat.; - non libet mihi deplorare vitam, quod etc., Cic. d. Senect. 23; cf. id. d. Or. 2, 85: libitum est mihi etc., o. Ter. Andr. 1, 5, 28; - ogs. ud. dat.; praedeambulare huc libitum est, id. Ad. 5, 1, 4; ligel. inchoare haec studia vel non vacabit, vel non libebit, Quintil.; cf. Cic. Lael. 12; — c) absol., m. o. ud. dat.; - ubicumque libitum fuerit animo meo, Plaut. As. 1, 1, 97; - dog saal. oftest ud. dat.; adde etiam, si libet, (hvis dig saa synes), etc., Cic. Tusc. 5, 15; men ut libet, i Svar: som du vil, odl., Ter. Heaut. 4, 4, 16, oftere; men Plaut. Pseud. 1, 3, 114: cur id ausus facere? B. lubuit, (det lystede mig saa); — II) hertil mærkes; A) partic. libens, (o. lubens), tis, som adj.; a) som giør noget gierne el. villigen, som er fornøiet el. tilfreds dermed el. derved; - tibi ··· Lubens bene faxim, Ter. Ad. 5, 6, 7; fugin' hinc? B. ego vero ac lubens, id. Andr. 2, 1, 37; animo aequo, imo vero etiam gaudenti ac lubenti etc., Cic. Att. 2, 4; cf. ibd. 10, 4; - ogs. in superl., libentissimo senatu uti, ibd. 1, 17; compar., s. nedenf.; - men lubens meritoque, som Bon- el. Offerformular, Plaut. Pers. 2, 3, 3; ligel. laetus, lubens, id. Trin. 4, 1, 3; — b) fornøiet, glad, munter, odl.; - hilarum ac lubentem fac te in gnati nuptiis, Ter. Ad. 4, 7, 38; uti ego illos lubentiores faciam, quam Lubentia est, Plaut. As. 2, 2, 2; — B) af partic. libitus, 3, er subst. pl. libita, orum, n.: Godtbefindende, Vilkaarlighed, Lune; - sua ipsi libita, velut in captivos, exercebant, Tac. Ann. 6, 1; ad libita Caesarum, id. ibd. 12, 6; cf. id. ibd. 14, 2.

Lĭbēthra, ae, f., el. Libethra, orum, n., Mela 2, 3, Plin. 4, 16, ogs. Libethrus, i, m., Solin., Λειβηθρα, Λειβηθρος,: en Muserne hellig Kilde i Macedonien; - i Nærheden deraf er Byen Libethrum, i, n., vid. Liv. 44, 5; — B) df. Lĭbēthris, ĭdis, fem. adj.; Nymphae ··· Libethrides, Virg. Ecl. 7, 21, d. e. Muserne; vid. Serv. ibd.

*lĭbīdĭnĭtas, (lub.), atis, f.: Kaadhed, Wellyst, Laber. ap. Non.; o. — lĭbīdĭnor, ari, v. dep. n.: giør kaade Streger, Suet. Ner. 28, o. Martial. 7, 67; — [libido].

lĭbīdĭnōse, adv.: efter Lyst el. Lune, med el. af Kaadhed, overgiven, skamløst; - quae ille libidinose fecerit, Cic. Div. in Caecil. 12; cf. id. Off. 1, 4, o. Liv. 3, 36; - compar., Tertull.; af — lĭbīdĭnōsus, 3, [libido]; oprdl.: fuld af heftig Lyst el. Attraa, s. und.

flgd.; fædv. dadlende; I) „egenl." om Personer: lunefuld, regelløs, faad, overgiven; ogſ. vellystig; – homo dissolutus et libidinosus, Nep. Alcib. 1; – compar.„ nihil isto esse ··· libidinosius, Cic. Pis. 27; superl. ∾ homo, id. Verr. 2, 78; – men Senec. ad Marc. 10: Fortuna, ut varia, ut libidinosa domina etc.; — b) „poet." ogſ. om Dyrene; ∾ caper, (ſpringſk el. geil), Hor. Epod. 10, 23; — c) ſild. ogſ. c. gen.: ſom higer derefter; libidinosus gloriae, Tertull.; — II) „overf." om Ting el. Begreber: ſom behandles med Vilkaarlighed el. Frækhed; df. faad, fræk, vellystig; – quid ··· libidinosissimas liberationes (de vilkaarligſte Fritagelſer) proferam? Cic. Pis. 36; – ∾ eloquentia, udſvævende, Quintil. 5, 12, 20; ∾ voluptatum cupiditates, Cic. Fin. 1, 18.

lĭbīdo, (o. lubido), ĭnis, f., [libet]; I) „alm.": heftig Lyst el. Attraa el. Begierlighed; vid. Cic. Tusc. 4, 6, o. Sall. Catil. 7; – ad libidinem fingere aliquid, (efter Tykke el. Indfald), Cic. Fin. 1, 6; cf. id. R. Am. 49; ad libidinem aliorum judicare, id. Font. 12; per libidinem (deserere locum), vid. Liv. 25, 21; ne regibus quidem parēre, nisi ex libidine, Tac. Ann. 4, 46; cf. Sall. Catil. 8; men Cic. Quint. 4: quas (res) libidine, non ratione gesserat; – in libidine esse, (være i Lidenſkab), id. Fin. 3, 9; cf. id. Tusc. 3, 5: iracundia libidinis est pars; sic enim definitur: iracundia, ulciscendi libido; – ligel. c. gen.; ∾ citharae, cantus, Plin., (om Nero); faal. ogſ. om en Naturtrang; ∾ nauseae, Cato, urinae, Gell.; – ogſ. c. inf.; Hunc irridere lenonem, lubido est, Plaut. Pers. 5, 2, 26; qui tibi lubido est, male loqui? id.; men Lucr. 4, 780: quod cuique lubido Venerit, ejus etc., (hvortil nogen faaer Lyst); — II) „beſ."; A) uregelmæsſig Lyst el. Lidenſkab, Kaadhed el. Frækhed; – spiritu ipso libertas mea libidinem tuam refutabit, Crass. ap. Cic. d. Or. 3, 1; in alterius voluntate, ne dicam libidine, (positum), id. Fam. 9, 16; temperantia libidinum inimica; libidines autem consectatrices voluptatis, id. Off. 3, 33; – ∾ judicum, (deres Vilkaarlighed el. Partiſkhed, odl.), Cic. Rab. Post. 5; ligel. ∾ in jure dicundo, id. Verr. 1, 46; cf. Liv. 25, 21: ad libidinem militum etc.; — B) Uregelmæsſighed i Omgang med Kionnet, Vellyst el. Udſvævelſe; – ne quod in vita vestigium libidinis appareat, Cic. l. c. 3, 2; cf. Liv. 1, 57, o. Ter. Andr. 2, 1, 8; — not.: libidines hede ogſ.: kaade Afbildninger paa Kunſtværker; in poculis libidines caelere, Plin. 33, praef.; cf. Cic. Leg. 3, 13.

Lĭbĭtīna, ae, f.: Liggudinden, d. e. den Gudinde, fra hvis Tempel i Rom de Dødes Begravelſe beſørgedes, hvor ogſ. en Fortegnelſe optoges over de Afdøde; hvf. in Libitinae rationem venire, (at komme paa Dødeliſten), Suet. Ner. 39; men Libitinae quaestus acerbae, (om den uſunde Aarstid), Hor. Sat. 2, 6, 19; — II) df. „overf."; A) det hele Begravelſesvæſen; – ne liberorum quidem funeribus Libitina sufficiebat, Liv. 41, 21; cf. ibd. 40, 19; df. qui Libitinam exercet, Val. Max. 5, 2, (ſom beſørger Begravelſer); men Phaedr. 4, 18: Libitina ne quid de tuo faciat lucri; — B) ogſ. visſe til Begravelſer hørende Gienſtande, navnl. Ligbaalet, Martial. 10, 97; men Plin. 37, 11: Libitina erat ex succino, (den Baare, hvorpaa de faldne Gladiatorer udfortes af Arena); — C) „poet." ogſ. Døden; – si Libitinam evaserit aeger, Juvenal. 14, 122; multaque pars mei Vitabit Libitinam, Hor. Od. 3, 30, 7.

*Lĭbĭtīnārĭus, i, m., i. e. qui Libitinam exercet, (en Graver), Senec. Benef. 6, 38; o. — Lĭbĭtīnensis, e, porta, Lamprid. Commod. 16, rimel. den Port, hvorigiennem de faldne Gladiatorer udbares af Arena; — [Libitina]. — lĭbĭtus, 3, o. libitum, i, n., ſ. und. libet.

1. lībo, avi, atum, 1, v. a., λείβω; I) „egenl."; A) „alm.": borttager noget lidet deraf; – ∾ gramina dentibus, (afbide: om Føllet), Calpurn. Ecl.; navnl. tager for at nyde; df. nyder (ſpiſer el. drikker) deraf; – Rejice libatos illius ore cibos, Ovid. Am. 1, 4, 34; libabant pocula Bacchi, id. Aen. 3, 354; – ligel. „poet." om Dyrene, id. Ecl. 5, 56, o. id. Ge. 4, 54; men ogſ. Liv. 25, 16: libato jecinore (efter at have ædt deraf) angues abiisse; — B) „beſ."; a) tager derpaa, berører; – ∾ cibos digitis, Ovid. A. A. 1, 577; cf. id. Met. 10, 653; men oscula libavit natae, (kysſede hende), Virg. Aen. 1, 256; — b) borttager, formindſker, forminder; – vid. Lucr. 5, 261 o. 569; men ne quid eras libet ab ore dies, (at Alderen ikke ſkal forringe Skiønheden), Prop. 4, 5, 58; nusquam ante libatis viribus, Liv. 21, 29; libata virginitas, (krænket), Ovid.; — II) df. „fig."; A) „overf." i Religionsſproget: tager deraf for at offre; df. a) bringer el. udgyder ſom Drikoffer; – in mensam laticum libavit honorem (i. e. vinum), Virg. Aen. 1, 740; cf. ibd. 5, 77; men nunc pateras libate Jovi, ibd. 7, 133; men ibd. 12, 174: paterisque altaria libant, (beſprænge dem deraf); ogſ. hos Plin.: ∾ lacte, vino; — b) offrer, diis dapes, Liv. 39, 43; navnl. offrer ſom Førſtegrøde el. ſom det Førſte i ſit Slags; vid. Tibull. 1, 11, 21, o. Cic. Leg. 2, 8, (e XII Tabb.); — c) „alm.": offrer, uvam, Tibull., frugem Cereri, Ovid.; men ∾ ovis viscera flammis, (kaſte paa Ilden ſom Offer), id. Fast. 1, 588; – df. pass.: Falcifero libata seni ··· corpora, ibd. 5, 627; ogſ. absol.: quum Jovi libaretur, Gell. 12, 8; — d) df. ogſ. „alm.": helliger el. hengiver dertil; ∾ lacrimas ad-empto, Ovid. Pont. 1, 9, 41; ∾ carmina aris, Prop. 4, 6, 8; — B) „ment.": tager el. ſamler el. excerperer, odl.; – libasque ex omnibus, quodcumque te maxime specie veritatis movet, Cic. Tusc. 5, 29; cf. id. d. Or. 1, 50: aliena libasse etc.; – men id. Div. 2, 11: unde animos haustos ··· aut libatos habemus. — 2. Lībo, onis, m.: romerſk Tilnavn, beſ. in gente Scribonia, Caes. B. C. 3, 5, oftere; cf. Hor. Ep. 1, 19, 8. — Lĭbŏnŏtus, (-os), i, m., λιβόνοτος: = Austroafricus, Senec., Plin.

lībra, ae, f., λίτρα; I) ſom Vægt: det romerſke Pund, (el. 12 Unzer); – erat as libra pondus, Varr.; (hvf. ogſ. libra, ligeſom as, har duodecim uncias); – libra radicis, (et Pund deraf), Plin.; ogſ. tilføies pondo, (Vægt); coronam auream libram pondo, (af et Punds Vægt), Liv. 4, 20; – ogſ. om flydende Sager; denas olei libras, Suet. Caes. 38; — II) ſom Inſtrument til at veie med: Vægt el. Vægtſkaal; – in alteram librae lancem (imponere etc.), Cic. Tusc. 5, 17; aequa utrimque libra, Plin.; df. librā et aere, (for formelig Betaling), Liv. 6, 14, Hor. Ep. 2, 2, 158; df. per aes et libram, el. aere et libra, (ſom Retsformel om et Skinkiøb); ſ. und. mancipium; cf. Plin. 33, 13; hvf. ogſ. Ovid. Pont. 4, 15, 42: libra ··· et aere minus; — B) df. ifølge etſlags Lighed; a) Vægten, ſom Stiernebillede el. Himmeltegn; vid. Ovid. Fast. 4, 386, o. Virg. Ge. 1, 208; alterum aequinoctium Librae, Plin. 18, 59; — b) „techniſk": Vandvægten el. Blyvægten, ogſ. libra aquaria, Vitruv. 8, 6; df. ad libram (turres factae: af lige Høide), Caes. B. C. 3, 40; men libra, ſ. pondus aequilibratum, (d. e. Ligevægt), Plin. 16, 65.

*lībrālis, e, [libra]: af et Punds Vægt, ſom veier et Pund; – ∾ pondus, Plin.; ∾ offae, Colum.; ſ. ogſ. und. librilis; — lībrāmen, ĭnis, n.; egenl. ligeſom flgd.: Vægt el. Tyngde; df. „overf.": Bevægelſens Ligevægt, Legemets Sving el. Svingkraft; – huic (spiculo) ad libramen pennae tres, velut sagittis solent, circumdabantur, Liv. 42, 65; o. — lībrāmentum, i, n.; I) „egenl.": Vægt el. Tryk el. Tyngde af et udkaſtet el. bevæget Legeme; df. navnl. i Krigsſproget: libramenta plumbi etc., Liv. 38, 5; cf. ibd. 42, 63; – men libramentum aquae, Plin., rivi, Vitruv.: Vandets Fald; cf. Plin. Ep. 4, 30; — b) ogſ. hvad der giver et Legeme dets Svingkraft; –

libramenta tormentorum, (de derved arbeidende Remmer), Tac. Hist. 3,23; — II) „overf."; A) den ved en Vægt el. Tyngde tilveiebragte Ligevægt; df. horizontal Stilling; - ∾ pavimenti, Vitruv.; df. i Geometrien: extremitatem et quasi libramentum, in quo nulla crassitudo sit, (Horizontalflade), vid. Cic. Acad. 2, 36; — B) Ligevægt el. Lighed el. lige Beskaffenhed; - ∾ ventorum hiemalium et aestivorum, Colum.; cf. Senec. Benef. 5, 6; — [libro].

lĭbrārĭa, ae, f., f. und. 1.librarius. — lĭbrārĭŏlum, i, n., demin. af librarium: liden Bogsamling, Cic. Leg. 1, 2. — lĭbrārĭŏlus, i, m., demin. af 1.librarius, sc. servus: en Afskriver el. Bogbinder, ovl.; vid. Cic. Att. 4,4: de tuis librariolis etc.; cf. id. Balb. 6. — lĭbrārĭum, i, f. und. flgd.

1. lĭbrārĭus, 3, [2.liber]: hørende til Bøger, scriba, Varr., scriptor, Hor. A. P. 354: som afskriver Bøger; ∾ taberna, Cic. Phil. 2, 9, ogs. absol. libraria, (sc. taberna), Gell. 5, 4: en Boglade; ∾ atramentum, Plin.; — B) df. subst.; 1) librarius; a) (sc. servus el. scriba): en Afskriver; ogs. alm. Skriver el. Haandskriver; - librarii mendum, (en Afskriverfeil), Liv. 38, 55; litterae sunt librarii manu, Cic. Phil. 2, 4; - ogs. Skriver hos en Øvrighedsperson, vid. id. Agr. 2, 13; - ogs. en Regnskabsfører el. Bogholder; ∾ horreorum, Veget., depositorum, Dig.; — b) (sc. venditor), Boghandler, Senec. Benef. 4, 6, Gell.; — 2) libraria, ae, f.; a) sc. femina: Skriverinde, Capella; — b) (sc. taberna): Boghandling el. hvor Bøger sælges, Gell. 5, 4; — 3) librarium, i, n., (sc. scrinium): Skab el. Kasse til Bøger el. til Documenter; - librarium illud legum vestrarum, Cic. Mil. 12; ∾ omnia, Ammian.

2. lĭbrārĭus, 3, [libra]; 1) som holder el. veier et Pund; - ∾ asses, Gell. 20, 1; ∾ frustum (carnis), Colum.; — II) subst. libraria (sc. ancilla: som tilveier Slavinderne Ulden), Juvenal. 6, 475.

*lĭbrātĭo, onis, f.; I) Afveining, Veining, Vitruv. 8, 6; — II) horizontal Flade, id. 6, 1; — lĭbrātor, oris, m.; I) oprdl.: som veier el. afveier; df. technisk: som med Vandvægten bestemmer Vandets Høide og Fald, Frontin. Aquaed. 105, Plin. Ep. 10, 50; ogs. libratores aquae, Cod. Theod.; — II) i Krigssproget: som udslynger Skudvaaben; - funditores libratoresque excutere tela, Tac. Ann. 2, 20; cf. id. ibd. 13, 39; o. — lĭbrātūra, ae, f.: = libratio; df. „overf."; ∾ cutis: Hudens Glatten el. Glatning, Veget.; — [libro]. — libratus, 3: partic. o. adj. af libro.

lĭbrĭger, a, um, [2.liber, gero]: som bærer el. bringer Bøger, Paul. Nol. — librilis, e, [libra], men alene in neutr. librile, is, (sc. instrumentum): en Vægt; - in librili perpendere, Gell. 1, 1; men librile, scapus librae, (Vægtbiælken), Fest.; — not.: librile, (sc. saxum: Sten af et Punds Vægt), Caes. B. G. 7, 81. — lĭbrĭpens, dis, m., [libra, pendo]; I) i Retssproget: som under Kiøbet per aes et libram holder Vægtskaalen, og ligesom veier Monten; vid. Plin. 33, 13; — II) i det ældre Krigssprog: som tilveier (d. e. udbetaler) Soldaterne deres Sold; sædv. dispensator; vid. Plin. l. c.

lībro, avi, atum, 1, v. a., [libra]; I) „egenl.": veier el. afveier; - ∾ aquam: ved Vandvægten at bestemme Vandets Fald, Vitruv. 8, 6; — II) „fig."; A) „overf."; 1) gior lige el. vandret el. horizontal; - ∾ pavimenta, Cato; aquam non esse libratam, sed sphaeroides habere schema, Vitruv.; — 2) holder i Ligevægt; quibus terra librata ponderibus, Cic. Tusc. 5, 24; cf. Ovid. Met. 1, 13, o. Plin. 2, 4; - df. „poet.": stat librata dies, (naar Solen er i Middagslinien), Lucan.; - df. „alleg.": si immensum imperii corpus stare et librari sine rectore posset, Tac. Hist. 1, 16; — bb) df. ogs. a) bringer i Ligevægt; (Quum) paribus Titan orbem libraverit horis, Colum. poët. 10, 42; — b) lader hænge ned el. svæve, holder i en hængende el. svævende Stilling; - vela ··· dubia librantur ab aura, (flagre i Luften), Ovid. Fast. 3, 585; men Plin. 19, 24: tenui pediculo libratur pondus (cucurbitae: hænger el. holdes fast derved); — 3) udsvinger el. udslynger i en Retning el. imod et Maal; - summa telum librabat ab aure, Virg. Aen. 9, 417; cf. ibd. 10, 479; men Liv. 38, 29: librata quum sederit (glans, der er kastet el. slynget med stor Kraft; f. nedenf.); - df. ogs. ∾ se, om Fugle og Bier: at svinge sig el. flyve; librans ex alto sese (haliaëtos), Plin. 10, 3; cf. Virg. Ge. 4, 196; ligel. ∾ cursum in aëre, Ovid. Am. 2, 6, 11; - ogs. om den flyvende Dædalus: ∾ corpus in alas geminas, id. Met. 8, 201; ∾ corpus in iter, id. A. A. 2, 63; men id. Fast. 1, 492: ∾ corpus in herba, (sagte at glide el. lægge sig ned deri); — B) „ment.": overveier, betænker; - ∾ metus, Stat., proscriptiones, Cod. Theod.; men Pers. 1, 86, om den rhetoriske Pedant: crimina rasis librat in antithetis; — III) partic. libratus, 3, ogs. som adj.: fast, stærk, sikker; - ire vestigiis libratis, (med faste el. sikkre Skridt, om Elephanten), Plin. 8, 2; cf. Tac. Hist. 2, 22: librato magis et certo ictu; ligel. in compar., Liv. 30, 10: gravior et pondere ipso superne libratior ictus.

Libs, gen. Libis, adj., *Λίψ, Λιβός*: fra Libyen el. Afrika; Libs (sc. ventus), ligesom Africus: Vestsydvestvinden, Plin. 2, 69; — not.: Libs: den Libyer, (i. e. Antaeus), Sidon. — Lĭbŭi, orum, m.: Folk i Gall. Transpad., Liv. 5, 35, oftere.

lībum, i, n.: etslags Kage, hvorom vid. Cato R. R. 75, o. Ovid. Fast. 3, 670; men Virg. Aen. 7, 109: adorea liba etc.; - bes. ogs. etslags Offerkage af Mel, Honning, Olie, osv.; libum, quod libaretur, etc., Varr.; cf. Ovid. Fast. 3, 733; ogs. Hor. Ep. 1, 10, 10, o. Tibull. 1, 7, 51; - ogs. til Fødselsdage hørte liba; vid. Juvenal. 16, 38, ogs. Ovid. Am. 1, 8, 94; cf. Martial. 10, 24: quinquagesima liba: den 50de Fødselsdag; — not.: ogs. in gen. masc.: libos duos etc., Nigid. ap. Non.

Lĭburnia, ae, f.: Landskab i Illyrien imellem Dalmatien og Istrien, (hvor nu Croatien), Mela 2, 3, o. Liv. 10, 2; — B) df. 1) Lĭburnus, 3: liburnisk, terrae, Lucan.; men ∾ rostra, (i. e. naves Liburnicae), Prop. 3, 9, 44; — bb) df. subst.; a) Liburni, orum, m.: Indvaanerne af Liburnien, Liv., Mela, ll. cc., o. Virg. Aen. 1, 144; — not.: ogs. findes Liburni i Rom, som Porteurer, Juvenal. 3, 239, o. id. 4, 75; — b) Liburna, ae, f., (sc. navis): let Fartøi, Caes. B. C. 3, 9, Hor., Tac.; — 2) Lĭburnicus, 3: liburnisk, insulae, Plin. 3, 30, oleum, Pallad.; — b) df. Lĭburnica, ae, f., (sc. navis), ligesom Liburna: let Fartøi el. Krigsskib, Suet. Aug. 17.

Lĭbўa, ae, o. Libўe, es, f., *Λιβύη*: Libyen, d. e. den Del af Afrika, som ligger imellem Æthiopien og Atlanterhavet, hvor Gaetuli, Garamantes, etc., Virg. Ge. 3, 249, o. Cic. N. D. 1, 36; - men ogs. i snevrere Forstand: Landet imellem Ægypten og Syrterne, der ogs. heder Libya Mareotis, Plin. 5, 6; — b) „poet." ogs. f. hele Afrika, Virg. Ge. 1, 240; cf. Plin. 5, 1: Africam Graeci Libyam appellavere; — not.: f. ogs. nedenf. Libyus, 3; — B) df. 1) Lĭbўcus, 3, *Λιβυκός*: libysk el. afrikansk, mare, (Havet ved Afrika), Plin. 5, 1; ∾ lapilli, (Fliser af numidisk Marmor), Hor. Ep. 1, 10, 19; men ∾ cursus, Virg. Aen. 6, 338, (i. e. navigatio per mare Libycum); ∾ areae, Hor. Od. 1, 1, 10, (fordi Libyen var rigt Kornland); ∾ fera, (i. e. leaena), Ovid.; ∾ Juppiter, (i. e. Ammon), id.; men ∾ dens, (i. e. dens elephanti), Martial.; ∾ orbis, (i. e. mensa rotunda e citro), id.; — b) df. subst. Libyci, orum, m.: Indvaanerne af Libyen el. Afrika, Macrob.; — 2) Lĭbўus, 3: = frgd., citrus, Varr., terra, Tac.; — 3) Lĭbyssus, 3: = frgd., arena, Catull., gens, Sil.; — 4) Lĭbystīnus, 3: = frgd., montes, Catull. 60, 1; — 5) Libys, ўos, m., *Λίβυς*: en

Libyer, Ovid. Fast. 4, 570; pl. Libyes: Indvaanerne af Libyen, Sall. Jug. 21; — b) ogſ. ſom adj.; ∾ ductor, (i. e. Hannibal), Sil.; ∾ lectulus, (i. e. citreus), Virg. Cir. 440; — 6) Libystis, idis, fem. (adj.), libyſk el. africanſk, ursa, Virg. Aen. 5, 37.

Lĭbȳaegyptii, orum, m., [Libyes]: en Blanding af begge Folk i Libyen el. i Ægypten, Plin. 5, 8, Mela 1, 4. — Libycus, 3, ſ. und. Libya. — Lĭbȳphoenices, um, m., Λιβυφοίνικες: et fra Phoeniciernе nedſtammende Folk i Egnen af Byzacium, Plin. 5, 3, o. Liv. 21, 22. — Libys, etc., ſ. und. Libya.

1. lĭcens, tis: partic. af licet. — 2. licens, tis: partic. af liceor. — lĭcenter, adv. af 1. licens: altfor frit, uden Regel og Orden, overgivent, toileløſt, frækt, odl.; – ∾ scribere, Hor. A. P. 265, (uden at agte paa Reglerne); cf. Cic. Orat. 23, hvor ∾ errare, opp. libere ingredi; at quam licenter, (hvor vilkaarligen)! id. N. D. 1, 39; – ogſ. overmodigen, overgivent el. udſvævende; ∾ et otiose facere aliquid, Liv. 26, 10; multa licentius efflagitata, quam solitum adversus imperatorem, Tac. Ann. 6, 13; licentius vivere cum aliqua, Cic. Coel. 23; cf. Sall. Jug. 87.

lĭcentĭa, ae, f., [1. licens]; I) „alm.": Frihed el. Tilladelſe til at giøre el. lade; – pueris non omnem licentiam ludendi damus, Cic. Off. 1, 29; cf. ibd. 3, 1, o. id. d. Senect. 13; ∾ omnem lasciviendi (permittere militibus), Suet. Caes. 67; — II) „beſ.": den Frihed, ſom man tager ſig ſelv; df. A) om Foredraget; vid. Cic. Brut. 91; men verba prisca et vetusta, poëtarum licentiae liberiora, quam nostrae, id. d. Or. 3, 38; — b) df. ſom rhetoriſk Figur, ſvarende til Grækernes παῤῥησία, Auct. ad Her. 4, 36; — B) altfor ſtor Frihed, Vilkaarlighed el. Selvraadighed; df. ogſ. Udſvævelſe, Frækhed; – tantum licentiae sumpsisse (eos), ut etc., Liv. 6, 40; civitas inter libertatem et licentiam incerta, Tac. Hist. 2, 10; ∾ intercalandi, (Vilkaarlighed deri), Suet. Caes. 40; cf. Cic. Lael. 22; men ∾ militum, Nep. Eum. 8, hujus saeculi, Cic. Coel. 20; ∾ sempiterna, (uendelig), id. Mil. 31, indomita, (utæmmet), Hor. Od. 3, 24, 29; men ſom Sentens: deteriores omnes licentia sumus, Ter.; — 2) „poet. overſ." ogſ. om Ting; – immensa licentia ponti, Ovid. Met. 1, 309; cf. Cic. Fam. 4, 9: ∾ magna gladiorum est, (man myrder frækt); — not.: Licentia, ſom Perſon el. Væſen, i Modſætn. af Libertas, vid. Cic. Leg. 2, 17.

*lĭcentĭātus, us, m.: Frihed, Vilkaarlighed; in abl., ∾ meo, Laber. ap. Non.; o. — licentiōsus, 3: altfor fri, overgiven, kaad, udſvævende; – licentiosum est, c. inf., Quintil. 1, 6, 25; – compar., Senec.; superl., Augustin.; — [licentia].

lĭcĕo, cŭi, citum, 2, v. n., [beſl. m. licet]: at være udbuden til Salg, at være el. holdes tilfals; c. gen. el. abl. pretii; – quiqui licebunt praesenti pecunia, Plaut. Men. 5, 9, 97; quanti licuisse tu scribis (hortos), Cic. Att. 12, 23; cf. Hor. Sat. 1, 6, 12; — II) „overſ." om Sælgeren: at udbyde ſin Vare til en vis Pris, at forlange derfor; – quanti (ille) liceret opera effecta, Plin. 35, 36; ligeſ. Martial. 6, 66: Parvo quum pretio diu liceret (ille puellam).

lĭcĕor, ĭtus sum, ēri, v. dep. (a. o. n.), [beſl. m. frgd.]: ſom Kiøber at byde derpaa, navnl. ved Auction; m. o. ud. acc. rei, derhos c. abl. el. adv. pretii, men ogſ. abſol.; – istos hortos liceri cogitant, (agte at byde derpaa), Cic. Att. 12, 38; cf. Pers. 5, 191: Et centum Graecos (100 Bind af Grækernes Skrifter) curto centusse licentur; – liciti sunt usque eo, quoad etc., Cic. Verr. 3, 33; men Caes. B. G. 1, 18: propterea quod, illo licente, contra liceri audebat nemo, (at byde imod ham); men digito liceri, Cic. Verr. 3, 11, (række Fingeren i Veiret ſom Høiſtbydende); — II) „fig.": vurderer til en vis Pris; – tunc avidi matronam oculi licentur, (ligeſom beſtemme hendes Pris), Plin. 14, 28.

1. lĭcet, lĭcŭit o. licitum est, ēre, verb. n. impers.: det er tilladt el. forundt, det er frit, man kan el. maa el. tør, odl.; – forbindes m. neutr. af pron. demonstr. o. relat., ogſ. m. infin., el. m. Subjectsſætning, m. o. ud. dat., ogſ. m. dat. o. infin., ogſ. m. ut el. m. conj. efter d. udfaldne ut, ſtaaer ogſ. abſol.; — a) m. nomin. pron. ſom Subject, m. o. ud. dat.; – neque enim, quod quisque potest, id ei licet, Cic. Phil. 13, 6; licere id dicimus, quod legibus, quod more majorum ··· conceditur, id. ibd.; quid deceat vos, non quantum liceat vobis, (spectare), id. Rab. Post. 5; cf. id. Quint. 30, o. id. Mil. 16; – ſield. in pl.; quum in servum omnia liceant, etc., Senec. Clem. 1, 18; — b) c. infin., el. m. en Subjectsſætning, m. o. ud. dat.; – licet nemini contra patriam ducere exercitum, Cic. Phil. 13, 6; – ogſ. kan til dat. føies et appositum; ſaal. Cic. Att. 2, 1: quod nihilo magis ei licitum esset plebejo, rem publicam perdere, quam similibus ejus patriciis esset licitum; – ogſ. ud. dat.; licet rogare, (er det tilladt, at ſpørge)? Cic. d. Or. 2, 60; men Ter. Heaut. 5, 2, 20: licetne (sc. loqui: tør jeg tale)? ligeſ. dum licet, Hor. Od. 2, 11, 15; hinc cognosci licuit, quantum etc., Caes. B. C. 3, 28; – ſaal. ogſ. c. inf. pass.; hic cognosci licuit, quantum etc., Caes. B. C. 3, 28; men quam eandem benignitatem appellari licet, Cic. Off. 1, 7; cf. id. Verr. 2, 19; – Subjectsſætningens Nomen ſtaaer ordenl. in acc.; non licet hominem saepe esse ita, ut vult, si res non sinit, Ter. Heaut. 4, 1, 53; cf. id. ibd. 4, 2, 5; – ſaal. oftest hos esse o. fieri; medios esse jam non licet, Cic. Att. 10, 8; ut jam liceat ante tempus consulem fieri, Auct. ad Her. 3, 2; – men ogſ. kan acc. her forbindes m. dat.; ſaal. si civi Romano licet esse Gaditanum, Cic. Balb. 12; Quo mihi commisso non licet esse piam! Ovid. Her. 11, 64; ligeſ. quo (anno) per leges ei consulem fieri liceret, Caes. B. C. 3, 1; — c) licet alicui, c. dat. o. inf., navnl. hos esse; – licuit esse otioso Themistocli, Cic. Tusc. 1, 15; cur iis per te ··· esse liberis non licet? id. Flacc. 29; quibus licet jam esse fortunatissimis, Caes. B. G. 6, 35; – ogſ. hos andre Verber; ut sibi triumphanti urbem invehi liceret, Liv. 38, 44; cf. Cic. R. Am. 49: – ogſ. er her undert. d. førſte dat. udfaldet; atqui licet esse beatis (sc. iis), Hor. Sat. 1, 1, 19; ligeſ. ut incolumi cedere ··· liceat (sc. sibi), Liv. 26, 41; cf. id. 3, 50; — d) m. ut, oftere m. blot conj. efter d. udfaldne ut; – neque jam mihi licet ··· ut ··· non impertiam, Cic. Mur. 4; – postilla jam, ut lubet, ludas licet, Ter. Phorm. 2, 2, 33; fremant omnes, licet, dicam quod sentio, Cic. d. Or. 1, 44; cf. id. R. Am. 17, o. Hor. Epod. 14, 19; – ogſ. m. tilføiet quamvis; quamvis licet insectemur istos, id. Tusc. 4, 21; cf. id. Leg. 3, 10; — e) endel. ogſ. ſom impers. abſol., m. o. ud. dat.; – immo aliis si licet, tibi non licet, Ter. Heaut. 4, 15, 49; quum licitum est ei ··· amavit, id Andr. 2, 6, 12; quod faciam, si mihi ··· licebit, Cic. Fam. 1, 8; quod postea, si ··· licitum erit, aperietur, id. R. Am. 44; cf. id. Agr. 2, 7: quoad fas esset, quoad liceret, etc.; — not.: licessit, ſ. licuerit, Plaut. As. 3, 3, 13; — II) til licet hører ogſ.; A) partic. licens, tis, ſædv. ſom adj.; a) om Mennesker: fri, diærv, modig; ogſ. kaad, overgiven; – audaces et licentes sumus, Gell. 15, 1; ∾ Lupercus, Prop. 4, 1, 26; — b) om Begreber: regelløs, overgiven, jocus, Stat.; – licentior dithyrambus, Cic., epistola, Plin.; gressu ··· ire licenti, Martial. 4, 8; — B) partic. lĭcĭtus, 3: ſom er tilladt; – si licitum esset, Cic.; idque jure licitum (esse), Tac.; ſ. ogſ. ovenf.; — b) df. ogſ. ſom adj.: tilladt, fri, uhindret; – et licito tandem sermone fruuntur, Virg. Aen. 8, 468; ∾ torus, Stat.; ∾ negotiatio, Dig.; – per licita et illicita

foedatus, Tac. Ann. 15, 37; – ogſ. absol., abl. licito, ſom adv.: paa en tilladt Maade, med Rette, Solin.

2. licet, conjunctio, [egenl. et Ord m. d. frgd.]: endſkjøndt, omendſkjøndt, ihvorvel, odl.; ſædv. c. conjunctivo, o. m. flgd. el. underforſt. tamen; – licet tibi significarim, ut ad me venires, tamen intelligo, etc., Cic. Att. 3, 12; cf. id. R. Am. 11; — b) ſild. ogſ. c. indic.: licet imperator rescripsit, Dig.

lichănos, i, m., λιχανός: en vis Tone paa Tetrachorden; vid. Vitruv. 5, 4. — Lĭchas, ae, m.: Hercules's Betient, om hvem ſ. Ovid. Met. 9, 155 flgd. — līchen, ēnis, m., λειχήν: Udſlæt paa Huden; – lichenas ··· Latine mentagras appellavere, quoniam a mento fere oriebatur (is morbus), Plin. 23, 63; ∾ sordidi, Martial.; in lichene fricando, Plin.; – ogſ. ſom Sygdom hos Dyrene, navnl. hos Heſten, id. 28, 49; — II) ogſ. Navnet paa en Plante, ſom Middel imod lichenes nr. I, vid. id. 26, 10.

*liciātōrium, i, n.: Vævertræ el. Væverbom, Vulgat.; — liciātus, 3, „egenl.": fæſtet i Væv; – df. „overſ.", ligeſom inchoatus: begyndt, Augustin.; o. — licinĭum, i, n., Linſkav, opplukket Linned, Veget.; — [licium].

Lĭcĭnĭus, a: romerſk Slægts- o. Perſonsnavn, hvoraf mærkes; 1) C. Licinius Crassus orator, der indføres i Cicero's Bøger de Oratore; ſ. beſ. ibd. 3, 1 flgd.; — 2) Triumviren M. Licinius Crassus; – Licinia, ae, f.: Søſter af den Sidſtnævnte, omtales Cic. Fam. 7, 23; — not.: ſ. ogſ. und. Archias; — B) df. 1) Lĭcĭnĭus, 3, liciniſk, olea, Colum.; men ∾ atria, Cic., ſ. und. atrium; – lex Licinia Mucia de peregrinis; vid. Cic. d. Or. 2, 64, o. id. Off. 3, 11, (given af Taleren Crassus og Juriſten Scævola i deres Conſulat); cf. Cic. Brut. 16; — 2) Lĭcĭnĭānus, 3: = frgd., olea, Colum.; — not.: ogſ. er Licinianus, i, m.: romerſk Tilnavn; vid. Plin. 7, 12. — lĭcīnus, 3: krumbøiet opad; ∾ boves, Serv.; — not.: ogſ. er Licinus: romerſk Tilnavn in gente Fabia et Porcia.

lĭcĭtātĭo, onis, f. [licitor]: Byden el. at byde derpaa; – licitationibus factis, Cic. Verr. 2, 53; praedam ad licitationem dividere, (til den Høiſtbydende), Suet. Ner. 26; cf. id. Calig. 22. — lĭcĭtator, oris, m.: urigtig Læsem. f. illicitator, Cic. Off. 3, 15, o. id. Fam. 7, 2.

lĭcĭte adv. af licitus und. licet: paa en tilladt Maade, med Ret, Dig. — lĭcĭto, adv., eftercl. Biform af frgd., Dig. — lĭcĭtor, ari, v. dep. n. o. a., intens. af liceor, (for- o. eftercl. Ord); I) „egenl.", ligeſom liceor: byder derpaa, overbyder; – ∾ contra aliquem; vid. Plaut. Merc. 2, 3, 101; ∾ capita hostium, (byde Penge derfor), Curt. 4, 1; — II) „overſ.": ∾ inter se, (ſtride el. fægte ſammen); Enn. ap Non.; ∾ machaera adversus aliquem, Caecil. ibd. — 1. lĭcĭtus, 3: partic. o. adj. af licet. — 2. lĭcĭtus, 3: partic. af liceor.

lĭcĭum, i, n.; I) „beſ.", men ſædv. in pl.: Endetraaderne af den fuldendte Vævs Rending, hvortil den nye Vævs Rending knyttes, germ. das Trumm; – df. licia telae addere, (ſ. telam incipere: ſætte i Væv), Virg. Ge. 1, 285; cf. Tibull. 1, 6, 79: annectit licia telis; — b) ogſ. Vævertraaden, (Rending, Iſlæt); – plurimis liciis texere, quae polymita appellant, Plin. 8, 74; per licia texta etc., Auson.; — II) df. „alm.": enhver Traad; – licia dependent etc., Ovid. Fast. 3, 267, (de Traader el. Liner, hvori tabulae votivae hænge); illigatum licio e collo suspendere etc., Plin. 23, 63; — B) df. ogſ. a) Traad til Forhexelſe el. Trylleri; vid. id. 28, 12, Virg. Ecl. 8, 73, o. Ovid. Fast. 2, 575, ogſ. id. Am. 1, 8, 9; — b) lidet Bælte om Underlivet; hvſ. Retsformularen: per laucem et licium furtum concipere; ſ. und. lanx; — c) etſlags qvindelig Hovedpynt, Prudent.

lictor, oris, m., [efter Fest. a ligando]: offenlig Øvrighedstiener, hvoraf visſe Øvrighedsperſoner havde et beſtemt Antal foran ſig ſaaledes, at de gik Mand for Mand, bærende paa den venſtre Skulder (ſom Magtens Symbol) Risknipper el. Bunter af Kieppe, hvori ogſ. tildels Øxer vare indbundne; – lictor primus giorde Plads, (submovebat populum), vid. Liv. 8, 33, o. Hor. Od. 2, 16, 10; ogſ. affordrede han de Tilſtedeværende pasſende Æresbeviisninger, (animadvertebat), vid. Liv. 24, 44, hvor ogſ. nævnes lictor proximus, der gaaer Øvrigheden nærmeſt; – forreſten vare lictores af Romulus indførte fra Etrurien; vid. Liv. 1, 8; de vedbleve under Conſulerne, under Decemvirerne og Conſulartribunerne, id. 3, 33 o. 36, o. id. 4, 7; – foran Conſulen gik 12 Lictorer, foran Dictatoren 21, foran Prætoren 6; – ogſ. de høieſte Befalingsmænd i en Provins havde Lictorer; vid. Cic. Planc. 41, o. Sall. Catil. 19; – om Lictorer i Municipierne vid. Cic. Agr. 2, 24; – ogſ. flamen dialis, o. Veſtalinderne havde deres Lictorer; vid. Cic. Leg. 2, 24, o. Hor. Ep. 1, 7, 6; — b) til Lictorernes Forretning hørte navnl. ogſ.: paa Øvrighedens Befaling at gribe og afſtraffe de Skyldige, naar disſe vare frie el. Borgere; vid. Liv. 1, 26, id. 2, 5, ogſ. id. 8, 7, oftere; — not.: in comitiis curiatis foreſtillede 30 Lictorer de 30 Curier, og voterede for disſe; vid. Cic. Agr. 2, 12, o. Gell. 5, 27; df. lictor curiatus: der ſammenkalder til disſe Møder, Gell. l. c.; — not.: comiſk er Plin. 9, 56: lictorem feminae in publico unionem esse; df. — lictorius, 3: hørende til en Lictor; ∾ virga, Flor. 1, 26. — Lĭcus, i, m.: Flod i Vindelicien, (hod. Lech), Venant.

lien, ēnis, o. liēnis, is, m., [blødere Form af σπλήν]: Milten; – ventriculo annectitur lien in sinistra parte adversus jecur, Plin. 11, 80; lienis (nomin.) ubi affectus est, intumescit, Cels.; – ogſ. pl.; lienes cursorum exstinguere, Plin. 26, 83; ſ. ogſ. splen s. l.; — b) ogſ. lignelſesvis: (Trajanus) fiscum lienem vocavit, etc., vid. Aur. Vict. Epit. 42 in fine; df. — liēnōsus, 3: miltſyg, cor, Plaut. Cas. 2, 6, 62; df. absol.: lienosis mederi, Plin., bono esse, Cels. — lientĕrĭcus, 3: ſom lider af Svækkelſe i Underlivet (λειεντερία), Plin. 29, 11.

*lĭgāmen, inis, n.: Baand el. Bind, papyri, (deraf), Colum.; oftere in pl.: ligamina vitium, (derom), id.; men ligamina mitrae, (i. e. mitra), Prop.; cf. Ovid. Met. 14, 230; o. — lĭgāmentum, i, n., ligeſom frgd.: Bind el. Omſlag; – ligamenta aurium, Quintil.; ligamenta vulneribus parare, Tac. Ann. 15, 54; — [1. ligo]. — Lĭgārius, i, m., Qu., til hvis Forſvar Cicero holdt en Tale hos Cæſar; — B) df. adj. Ligarianus, 3; Ligariana (m. o. ud. oratio: den ovennævnte Tale), Cic. Att. 13, 19, o. id. ibd. 44. — *lĭgātĭo, onis, f.: Binden; df. Knude; ∾ nervorum, Scrib. Larg.; o. — lĭgātūra, ae, f.: Opbindning, navnl. Rankernes, Pallad.; — II) „overſ.": den ombundne Amulet, Augustin.; — [1. ligo].

Ligdus, (el. Lygdus), i, m.: Fader til Iphis, Ovid. Met. 9, 670. — Lĭgēa, ae, f., Λίγεια, (den Tonende): Navnet paa en Flodnymphe, Virg. Ge. 4, 336. — Lĭger, ĕris, m.: Flod i Gall. Celt., (hod. Loire); acc. Ligerim, Caes., abl. Ligere o. Ligeri, id.; caerula lympha Liger, Tibull. 1, 7, 12. — Ligii, (ogſ. Lygii): germaniſk Folk ved Veſeren, Tac. Germ. 43.

lignārius, 3, [lignum]: hørende til Træ (el. Ved el. Brænde), negotiatio, Capitolin.; ogſ. absol., lignarius, (sc. negotiator: Brændehandler; hvſ. Liv. 35, 41: inter lignarios, (Benævnelſe paa et Sted ved Rom udenfor porta trigemina, ligeſom Brændetorvet el. Tømmerpladſen); — B) ſild. ogſ. lignarius, i, m.; a) (sc. servus): ſom beſørger Brændeved til et Tempel, Hieronym.; — b) ogſ. en Brændehugger, Gramm.

*lignātĭo, onis, f.: Træfældning, Skovning; df. i Krigsſproget: at hugge og hente Ved el. Brænde; vid. Caes. B. G. 5, 38; — II) „fig.": Sted, hvor Brænde hugges og hentes; – (sit) lignatio (vicina), Colum. 1, 5;

o. — lignator, oris, m.: som hugger og henter Brænde el. Ved (til Leiren); sædv. in pl., Liv., Caes., — [lignor].

ligneŏlus, 3, dem.: som er giort af Træ, (sædv. om mindre Gienstande), lychnuchus, Cic. Qu. Fr. 3, 7, scuta, (liden Træskaal), Lucil. ap. Prisc.; af — ligneus, 3, [lignum]; I) „egenl.": af Træ, ponticulus, Cic., Caes., moenia, murus, vid. Nep. Them. 2, oppida, Quintil.; men ∾ deus, (Gudebillede af Træ), Tibull. 1, 11, 20; men comisk; ∾ custodia, (s. compedes lignei), Plaut. Poen. 5, 6, 28; — b) træagtig, haard som Træ, putamen, Plin., semen, id.; — II) „poet. overf.": tør el. haard som Træ, conjux, Catull. 23, 6; ogs. fast el. stærk som Træ; nervosa et lignea (puella), Lucr. 4, 1156; — b) comisk er lignea salus, (Hielpen, som er skreven paa en Trætavle), Plaut. Pseud. 1, 1, 45.

*lignor, atus, sum, v. dep. n.: henter el. skaffer Ved el. Brænde (til Leiren); - lignatum ire, Liv. 10, 25; cf. Caes. B. C. 3, 15 o. 76; o. — lignōsus, 3: træagtig, ligesom Træ, haard som Træ, fructus (arboris), Plin. 24, 42, nucleus, id.; - compar., ∾ (olera), id. 19, 27; af — lignum, i, n.: I) „egenl.": Ved el. Brændeved; df. in pl., ligna, (som bestaaende af flere Stykker), opp. materia (Tømmer el. Gavntræ); nec materia pro ligno (uti), Dig.; ligel. ligna materiae, Plin. Ep.; ligna et sarmenta circumdare etc., Cic. Verr. 1, 27; cf. Hor. Od. 1, 9, 5; - som Ordsprog mærkes: in silvam ligna ferre, (giore et unyttigt Arbeide), vid. Hor. Sat. 1, 10, 34; — II) „overf."; A) „poet.": en Skrivertavle af Træ; vid. Juvenal. 16, 41: Vana supervacui ··· chirographa ligni; — B) det Haarde el. Træagtige i el. paa Træfrugten, hvorom Plin. 15, 34: aliorum intus corpus, et foris lignum, ut nucum, etc.; — b) „techn." ogs. den Feil i Mennbeltræ, at Aarerne ikke ere flammede og snirklede, men lige el. rette, vid. Plin. 13, 30.

1. ligo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": binder, binder fast, odl.; - nemo, nisi vinculis ligatus etc., Tac. Germ. 39; manus ligatae post terga, Ovid.; ∾ mulam, Hor.; — B) „bes."; binder el. befæster dertil el. derpaa; - ∾ funem litoribus, Lucan., capitibus cornua, Phaedr. 4, 6, cornu ad crus, Plin.; - ogs. ombinder dermed; ∾ crus fascia, Phaedr. 5, 7, guttura laqueo, (tilsnører), Ovid. Met. 6, 134; - ogs. binder derom, sudarium circa collum, Suet. Ner. 51; - ogs. forbinder, vulnera veste, Ovid. Met. 7, 849; - ogs. absol.: binder el. knytter, nodos, Senec. Hippol. 1087; — II) „fig."; A) „overf." forbinder, sammenføier, bolder sammen; - digitosque - ligat junctura, Ovid. Met. 2, 375; in glacie pisces ··· ligatos, (frosne fast deri), id.; nimbi ligati, (i. e. glacies, Is), Petron.; — B) „ment."; ∾ argumenta in catenas, (sammenføie ligesom i en Kæde), Quintil. 5, 14, 32; - ogs. om Elementernes Forbindelse, Ovid. Met. 1, 25; - ogs. om en Elskovsforbindelse; vinclo tecum propiore ligari, ibd. 9, 548.

2. ligo, onis, m.: Hakke til Agerbrug; - ligonibus versare glebas, Hor. Od. 3, 6, 38; cf. Ovid. Pont. 1, 8, 59; ∾ fractus, (af dens Form), Colum.; — II) „poet. overf." f. agricultura; - cassidis atque ligonis (patiens aetas), Juvenal. 7, 33.

lĭgŭla, (ogs. lingula, vid. Martial. 14, 120), ae, f., demin. af lingua: liden Tunge; sædv. ifølge etslags Lighed „overf."; I) Jordtunge, Tange, Næs; - in extremis lingulis promontoriisque etc., Caes. B. G. 3, 12; — 2) Skorem, Martial. 2, 29, o. Juvenal. 5, 20; - kan som Skældsord, Plaut. Poen. 5, 5, 30, ogs. henføres til flgd.; — 3) liden Ske til at skumme med, Colum., ogs. til Paasmøring, Plin. 21, 49; ogs. som Maal, id. 20, 18: Skefuld; — 4) den tilspidsede Ende af en Pæl, Colum., ogs. af et Rør, som indføies i et andet, Vitruv.; df. tubulatio ligulae, rørformet Huling dertil, Appul.; — 5) hertil hører ligula endnu; a) Tungen el. den flade Ende af Løftestangen, Vitruv.; — b) Klappen paa en Fløite, Plin. 16, 66; — c) ligulas kalder Appul. ogs.: visse Ben el. Dele af Blæksprutten; — d) endel. forel.: liden Dolk el. Sabel; haud lingua, verum ligula, Naev. ap. Varr.

Lĭgur, o. Ligus, ŭris, c.: Ligurer, Ligurerinde; - Ligus iste nescio qui, (med Foragt), Cic. Sest. 31; assuetumque malo Ligurem, (d. e. haardfør), Virg. Ge. 2, 168; - ogs. adj.: Ligus femina el. mulier, Tac., Sall.; - pl. Ligures, Ligurerne: Folk i Gall. Cisalp., (hvor nu Piemont og Genua); vid. Plin. 3, 7, Liv. 5, 35, o. Virg. Aen. 10, 185; men terrae motus in Liguribus, (i det Liguriske), Cic. Div. 1, 35; Ligus ora, Pers. 6, 6; cf. Liv. 33, 37, oftere; — B) df. 1) Lĭgŭria, ae, f.: Ligurien, Landskab i Italien, (hvor nu d. Genuesiske); vid. Plin. l. c., Tac., Flor.; — 2) Lĭgŭrinus, 3: ligurisk, Alpes, Gratian. Cyn. 510; — 3) Lĭgustĭcus, 3, Λιγυστικός, ligurisk, mons, ager, Varr., mare, ora, Plin.; — b) df. subst. ligusticum, i, s. und. ligusticum. — 4) Lĭgustis, idis, f.: ligurisk, gens, Sidon.; — 5) Lĭgustinus, 3: = Ligusticus, ager, Liv., montes, id., tumultus, id. 41, 19; — b) subst. Ligustini, orum, ligesom Ligures: Ligurerne, Plin. 10, 31. — Lĭgŭria, ae, f., o. Lĭgŭrinus, 3, s. und. Ligur.

*lĭgūrio, (ligurr.), ivi o. ii, itum, 4, v. n. o. a., [lingo]; I) neutr.: at være slikvorn el. slugen, Ter. Eun. 5, 4, 14; — II) act.: A) „egenl.": slikker derpaa, beslikker; pungunt (apes unctum), non, ut muscae, liguriunt, Varr.; df. om en Slikmund: qui Semesos pisces ··· ligurierit, Hor. Sat. 1, 3, 81; cf. ibd. 2, 4, 79; men Plaut. Capt. 1, 1, 14, om Snyltegiesten: ∾ homines, s. cibos hominum; — B) „overf." o. „alleg.": at naske el. smaastiele, odl.; ∾ haec improbissima lucra, Cic. Verr. 3, 76; — b) ∾ agrariam curationem, (være lysten derefter), id. Fam. 11, 21; df. — lĭgūrītio (ligurr.), onis, f.: Slikvornhed, Cic. Tusc. 4, 11; o. — lĭgūrītor, (ligurr.), oris, m.: Slikmund, Lucil. ap. Macrob.

Lĭgus, s. und. Ligur. — lĭgustĭcum, i, n.: etslags Skiermplante, germ. Liebstöckel, (ligusticum levisticum L.), er silvestre, el. sativum, Plin. 19, 50; oprdl. neutr. af — Ligusticus, 3, s. und. Ligur. — Lĭgustinus, 3, o. Ligustis, idis, f., s. und. Ligur.

lĭgustrum, i, n., (germ. Hartriegel, dan. Benved): etslags Buskvært el. lavstammet Træ, (ligustrum vulgare L.); vid. Plin. 16, 31; Alba ligustra cadunt, Virg. Ecl. 2, 18, (rimel. de hvide Blomster deraf); cf. Ovid. Met. 13, 789, o. Martial. 1, 116; men id. 9, 27: dare ligustra colono, (som Ordsprog: giore et unyttigt Arbeide); — not.: efter Plin. 21, 45, er ligustrum ogs. af nogle blevet brugt som Synonym med Træet cypros; hvortil da rimel. hører: ∾ nigrum, Colum. 10, 300.

lĭlĭācĕus, 3: af Lilier, oleum, Pallad.; o. — lĭlĭetum, i, n.: Liliebed, id.; af — lĭlium, i, n., λείριον: Lilien; beskrives Plin. 21, 11; - ∾ breve, (fortblomstrende), Hor. Od. 1, 36, 16; - oftest d. hvide Lilie; hvf. ∾ candida, Virg., Prop., candentia, Ovid., lucida, argentea, Prop., alba, Tibull.; - ogs. af andre Farver; saal. ∾ rubens, purpureum, Plin.; - ogs. af Gestalten; ∾ grandia, Virg., hiantia, Ovid.; — II) „overf.": en lilieformet Grube, med en i Midten nedrammet Pæl, kaldte Cæsars Soldater ex similitudine floris: lilium, Caes. B. G. 7, 73.

Lĭlўbaetanus, 3, s. und. flgd. — Lĭlўbaeum, i, n., Λιλύβαιον; I) (sc. promontorium): Forbierg paa Sicilien, imod Afrika; vid. Mela 2, 7, o. Plin. 3, 14; (nu: Capo di Boco); — II) sc. oppidum: By ved dette Forbierg, Cic. Div. in Caecil. 17, Liv.; — B) df. 1) Lĭlўbaetanus, 3: = flgd., mulier, Cic., fra el. af Byen Lilybæum; cf. id. Fam. 13, 34; — 2) Lĭbўbaeus, 3: lilybæisk, litus, Lucan. — Lĭbўbe, es, f.: Biform af Lilybaeum, (sc. ἄκρα, i. e. promontorium):

Forbierget Libybæum, Priscian. Perieg. 482; — B) df. Libybēĭus, 3: libybæiſk, vada, Virg. Aen. 3, 706.

līma, ae, f.; I) „egenl.": Filen; vipera limam momordit, etc., Phaedr. 4, 7; limam sentire, (lade ſig file), Plin.; limā polire, proterere, id.; — II) „fig." o. „alleg.": Filen, d. e. ſtræng Bedømmelſe og Udbedring af det Skrevne; - lima mordacius uti, Ovid. Pont. 1, 5, 19; limae labor et mora, (den beſværlige og langſomme Retning el. Udbedring), vid. Hor. A. P. 291; ∾ ultima, Ovid., extrema, Plin. Ep.; cf. id. ibd. 1. 8, ogſ. Vell. 2, 9; men carmina rasa lima recenti, Martial 10, 2.

līmācĕus, 3, [2. limus]: af Ler el. af Jord, (homo), Tertull. — Limaeas, el. Limaea, ae, m.: Flod i Hisp. Tarrac., (nu Lima), Mela 3, 1, o. Plin. 4, 35. — līmārĭus, 3, [2. limus]: med Ler el. Dynd; ∾ piscina, (hvis Vand afſætter Dynd), Frontin.

līmāte, adv. af limatus: filet, med Anvendelſe af Filen; - compar., limatius scriptum etc., (opp. populariter scriptum), Cic. Fin. 5, 5. — līmātŭlus, 3, demin.: noget filet el. ſleben el. dannet; ∾ judicium et politum, Cic. Fam. 7, 33; af — līmātus, 3: partic. o. adj. af 2. limo. — līmax, ācis, c., [a limo, in quo vivit, Varr.]: en Snegleart; - limaces et cochleae, Plin.; cf. Colum. poët. 10, 323; — B) df. „overſ.": limaces lividae, Plaut. frgm. ap. Varr., (rimel. f. meretrices).

*limbātus, 3, i. e. limbo ornatus: med Bord el. Bræmme, chlamydes, Gallien. ap. Treb. Poll.; o. — limbŏlārĭus, (f. limbul.), i, m., textor: ſom gior Border el. Beſætning til Dameklæder, Plaut. Aul. 3, 5, 45; af — limbus, i, m.: Stribe el. Baand el. Bælte; df. Bryſtbind, Stat., Pandebind, Claudian.; - ogſ. Stribe el. Kant el. Indfatning; navnl. Bord el. Bræmme el. Beſætning om el. paa Klæder; - chlamydem ··· limbus obibat Aureus, Ovid. Met. 5, 51; cf. Virg. Aen. 4, 137; - ogſ. Kant el. Bord paa vævet Tøi; Ultima pars telae tenui circumdata limbo; Ovid. Met. 6, 127; — II) „overſ."; A) limbus XII signorum, (Dyrkredſen), Varr. R. R. 2, 3; — B) Slynge, hvori Dyrene fanges, Grat. Cyneg. 25.

līmen, ĭnis, n.: Dørtræet; er dobbelt, neml. limen inferius, men ofteſt absol. limen: Dørtærſkelen, og limen superius: Tværtræet over Døren; - Limen superum inferumque, salve, Plaut. Merc. 5, 1, in.; men id. Cas. 4, 4, in.: Sensim superattolle limen pedes, nova nupta; cf. Virg. Ge. 3, 317; — II) df. „fig."; A) „meton."; 1) Døren el. Indgangen; - fores in liminibus profanarum aedium, Cic. N. D. 2, 27; cf. Caes. B. C. 3, 105; intrare intra limen, Plaut., o. intrare limen, Juvenal., ogſ. limen subire, id.: gaae ind af Døren; ad limen consulis adesse, Liv. 2, 48; contineri limine, (holdes inden Døre), id. 43, 1; men limine pelli, (drives bort derfra), Virg. Aen. 7, 579; — b) df. „alleg." o. „poet.": a limine leti reverti, vid. Lucr. 2, 258; ligel. „alleg.": a limine salutare, (ligeſom hilſe i Forbigaaende, d. e. alene let at berøre), Senec. Ep. 49; - ogſ. kan bidføres, Virg. Aen. 5, 316: limenque relinquunt, (Løbebanens Skranker); — 2) Hus, Bolig, Opholdsſted; ſ. ovenf. Liv. ll. cc.; - ofteſt „poet."; miratur limen Olympi, Virg. Ecl. 5, 56; cf. id. Ge. 2, 504 o. 511; men id. Aen. 6, 563: sceleratum insistere limen, (betræde de Ugudeliges Boliger); - ogſ. undert. Værelſe el. Kammer; limen intrare, Ovid. Met. 7, 33; — B) „overſ." o. „alleg."; 1) Indgang el. Begyndelſe; in limine belli, Tac. Ann. 3, 74; in primo limine vitae, Senec. Herc. Fur. 1132; — 2) ligel. omvendt: Udgang, d. e. Ende el. Grændſe, Appul.; limen Appuliae, (dets Grændſer), Hor. Od. 3, 4, 10; df. ogſ. Skranke; ſ. ovenf. Virg. Aen. 5, 316; men limen maris interni, Plin. prooem., i. e. fretum Gaditanum.

līmĕnarcha, ae, m., λιμενάρχης: Havnemeſter, Dig. — Līmentīnus, i, m., [limen], (sc. deus): Gud for Dørtærſkelen el. for Døren, Tertull.

līmes, ĭtis, m.; [beſl. m. limen]; I) „alm."; A) „egenl."; a) Grændſe el. Grændſelinie, navnl. imellem Naboernes Marker; - partiri limite campum, Virg. Ge. 1, 126; men id. Aen. 12, 897: saxum ··· Limes agro positus etc.; — b) Veiſkiel el. Vei el. Sti igiennem en Mark, heder cardo i Retningen mod Syd og Nord, decumanus i Retningen mod Øſt og Veſt; vid. Plin. 18, 77; ſ. ogſ. prorsus o. transversus; — c) befæſtet Grændſe el. Grændſelinie; - cuncta novis limitibus aggeribusque permunita, Tac. Ann. 2, 7; - ogſ. den til Grændſe el. Forſvar tienende Jordvold; vid. ibd. I, 50, ogſ. id. Germ. 29. ogſ. Vell. 2, 120; — B) „overſ."; a) Grændſe el. Omfang, carminis, Stat.; — b) Afſtand el. Forſkiel; Judiciumque brevi limite falle tuum, Ovid. Rem. 325; — II) „beſ."; A) „egenl.": Vei el. Biveï el. Sti udenfor Byen, (forſkiellig fra Landeveien, via); - transversis limitibus proficisci, Liv. 31, 39; cf. ibd. 31; limite recto fugere, Ovid. Met. 7, 782; ∾ lutosus, Varr.; - ogſ. Vei el. Gang, navnl. paa Cirkus, Tertull., i Bikuben, Plin. 11, 10; men lato te limite ducam, Virg. Aen. 9, 323; limitem agere, (bane ſig Vei), Sil.; — bb) df. ogſ. a) Vei el. Bane el. Linie, ſom et Legeme beſkriver ved ſin Bevægelſe; - navnl. Flodleie, Ovid. Met. 8, 541; ogſ. Meteorets Bane, ſ. Virg. Aen. 2, 697, o. Ovid. Met. 15, 849; cf. Plin. 2, 25: bolis ··· longiorem trahit limitem; — b) en Linie, navnl. paa el. i en Ædelſten, Plin. 37, 69; - df. ogſ. poet. om den Kredslinie el. det Bælte, ſom Zodiacus el. Dyrkredſen indtager, Ovid. Met. 2, 130; — B) „overſ."; a) ſammenlignende: Vei el. Bane; bene meritis de patria quasi limes ad coeli aditum patet, Cic. d. Rep. 6, 24; — b) „alleg.": Vei, Maade, Adfærd; - Si malediceris, vostro gradiar limite, (ſaa træder jeg i Eders Fodſpor), Plaut. Poen. 3, 3, 18; nec ··· ut etc., idem limes agendus erit, (kan man gaae ſamme Vei el. bruge ſamme Middel), Ovid. A. A. 3, 558.

līmĭcŏla, ae, c., [2. limus, colo]: ſom lever i Dynd el. Mudder, ostrea, Auson. — līmĭgĕnus, 3, [2. limus, gigno]: ſom voxer i Dynd, ulva, Auson. — līmĭnāris, e, [limen]: hørende til Dørtærſkelen, lapis, Vitruv.; ∾ trabes: de Sidebiælker, ſom bære Loftet, id.; — II) „overſ.": in liminari pagina, paa den førſte Side, Augustin. — līmis, e: Biform af 1. limus, 3, oculi, Amm.

*līmĭtāneus, 3: ſom befinder ſig paa Grændſen, civitas, Capitol., duces et milites, (Grændſevagt), Spartian.; ſ. ogſ. und. limitrophus; o. — līmĭtāris, e: hørende til en Grændſe, iter, ligeſom limes: en Markvei, Varr.; — [limes]. — līmĭtātĭo, onis, f.: Afgrændsning, Grændſebeſtemmelſe; ∾ terrae vinealis, Colum.; af — līmĭto, avi, atum, 1, v. a., [limes]: begrændſer: - vineas limitari decumano (sc. limite), etc.; vid. Plin. 17, 35; — II) „overſ."; limitata est (haec) quaestio, (er tilendebragt), Varr. ┬ limitotrophus, (o. limitrophus), i, m., [limes, τρέφω, i. e. nutrio]; df. ∾ agri el. fundi, (hvoraf Grændſeſoldaterne el. limitanei have deres Underholdning), Cod. Theod.

limma, ătis, n., λεῖμμα: det Overblevne, Reſten; df. „overſ." f. semitonium: Halvtone, Macrob. — Limnātis, ĭdis, f., Λιμνᾶτις: benævnt efter en Sump; - de jure templi Dianae Limnatidis, vid. Tac. Ann. 4, 43. — limne, es, f., [λίμνη, i. e. lacus]: Sø el. Indſø: Asphaltitis, Vitruv. 8, 3.

1. līmo, abl. ſom adv., ſ. und. 1. limus, 3. — 2. līmo, avi, atum, 1, v. a., [lima]; I) „egenl.": filer; - gemmis scalpendis atque limandis, Plin. 36, 10; — B) df. ogſ.; a) filer el. gnider for at hvæſſe; df. hvæſſer; cornu ad saxa limato etc., Plin. 8, 29; - comiſk er: ∾ caput cum aliquo, (at ſtikke Hovederne ſammen), Plaut. Merc. 3, 1, 40; — b) bortfiler el. affiler; limatum plumbum, (Blyſpaan), Plin. 34, 50; limata

scobs, id. ibd.; — II) „fig.": affiler, d. e. polerer el. uddbeder; - quae limantur a me politius, Cic. Acad. 1, 1; cf. id. d. Or. 1, 25, o. ibd. 3, 49; vir nostrorum hominum urbanitate limatus, Cic. N. D. 2, 29; - men ∾ se ad aliquid, id. d. Opt. Gen. Or. 3; — B) „bef."; A) ligesom underfoger med Filen, d. e. prøver el. bestemmer nøiagtigen; - quum veritas ipsa limatur in disputatione, Cic. Off. 2, 10; cf. Phaedr. 3, 10: ∾ subtiliter mendacium; — B) ligesom bortfiler, d. e. forringer el. nedsætter; vid. Hor. Ep. 1, 14, 37: Non istic obliquo oculo mea commoda quisquam Limat; ogs. alm.: at forringe el. formindske; vid. Cic. Fam. 3, 8; men id. d. Or. 3, 9, om Læreren: tantum alteri affinxit, de altero limavit, (borttog, hvad der var for meget); — III) partic. līmātus, 3, ogs. som adj.: uddannet el. fin el. nøiagtig i sit Slags; - vir oratione maxime limatus, Cic. d. Or. 1, 39; - compar., ∾ ingenium, Plin. Ep.; ligel. ∾ genus dicendi, Cic. Brut. 21; s. ogs. Hor. Sat. 1, 10, 65, o. Martial. 7, 51.

3. limo, are, v. a., [2. limus]: tilsmører med Dynd, men alene comisk; - limum petam ··· ut tibi et illi limem caput, Plaut. Poen. 1, 2, 80. — 4. Limo, onis, m., (λειμών, i. e. pratum): Navnet paa et Skrift af Cicero, Suet. in vita Terentii. — limŏdŏrum, i, n., λιμόδωρον: etslags ubekiendt Plante, Plin. 19, 57.

limōnia, ae, f.: λειμωνία, (i. e. pratensis); I) etslags Anemone, Plin. 21, 38; — II) en Benævnelse paa Væxten scolymos, id. 22, 43. — līmōnĭātis, idis, f., λειμωνιᾶτις: grøn Ædelsten; eadem videtur, quae smaragdus, Plin. 67, 62. — līmōnĭon, el. limōnium, i, n., λειμώνιον: den vilde Bede, Plin. 25, 61. — Limōnum, i, n., By i Gall. Aquit., hod. Poitiers, Hirt. B. G. 8, 26. — līmōsus, 3, [2. limus]: fuld af Dynd, dyndet, lacus, Virg.; cf. id. Ecl. 1, 49; ∾ ripae, Ovid.; ∾ radix, Plin.; - men absol.: nasci in limosis (sc. locis), id. 9, 66.

limpido, are, v. a.: gior klar, klarer, humores, Macer; df. renser, vulnera, Veget.; af — limpĭdus, 3, [rimel. en Biform af liquidus]: giennemsigtig, klar, lacus, Catull., chrysolithi, Plin., vox, id.; - compar., ∾ aqua, Vitruv.; superl., ∾ vinum, Colum.; df. — limpitūdo, inis, f.: Klarhed, Giennemsigtighed; ∾ maris, Plin. 32, 51.

limŭla, ae, f., dem. af lima: liden Fil, Terent. Maur. — limŭlus, 3, dem.; df. limulis (sc. oculis) intueri, (skele el. skotte dertil), Plaut. Bacch. 5, 2, 12; af — 1. līmus, 3: skev, sædv. skelende, ogs. seende fra Siden; oftest m. oculi, der dog ogsaa kan være udfaldet; - aspicito limis oculis, ne etc., Plaut. Mil. gl. 4, 6, 2; cf. Ter. Eun. 3, 5, 53; men limi (sc. oculi) et, ut ita dicam, venerei, Quintil. 11, 3, 76; cf. Plin. 11, 54; men limis subrisit ocellis, Ovid. Am. 3, 1, 33; — b) abl. limo, som adv.; df. ∾ videre, (see fra Siden), Solin. 27; — II) „overf.": limus, (sc. homo): som ser skelende hen for sig, Varr. ap. Non.; - men ∾ dii, Arnob., (som beskytte hvad der er skevt).

2. limus, i, m.: Dynd eller Mudder, som Vandet fører med sig, el. som det afsætter; - vid. Virg. Ge. 1, 116, o. ibd. 2, 188, (hvor ∾ felix, som gødende), ogs. Hor. Sat. 1, 1, 59; men profundo limo hauriri, (blive borte el. synke deri), Liv. 31, 27; cf. id. 2, 5; men mundi quasi limus etc., Lucr. 5, 498; - men Ovid. Pont. 4, 2, 16, lignelsesvis: Scilicet ut limus venas excaecat in undis ··· Pectora sunt mea sic luto vitiata malorum; — II) „overf."; A) s. lutum el. coenum; limum inducere, Ovid. Fast. 3, 779; — B) Urenhed i Tarmene, Pallad. — 3. limus, i, m.: et med Purpurbræmmer besat Forklæde el. Skiørt, som bæres af Offerpræsterne; vid. Virg. Aen. 12, 120, (o. dertil Serv.). — Lĭmўra, ae, f., o. Limyra, orum, n.: Flod og By i Lycien, Mela 1, 15, Plin. 5, 28; - ogs. Limyre, es, f., Ovid.

linamentum, i, n., [linum]: Linned el. Lerred; ∾ accensa, Plin. 32, 46; — II) „bes." ogs. Charpi el. opplukket Linned, Colum., Cels. — 1. linctus, 3: partic. af lingo. — 2. linctus, us, m., [lingo]: Slikken el. at slikke i sig, at tage ind; in abl.; linctu salis discutere tussim veterem, Plin. 31, 45.

Lindus, (-os), i, f.: By paa Rhodus, anlagt af Lindos, Broder af Jalysus, Mela 2, 7, Plin. 5, 36, o. Cic. N. D. 3, 21; — B) df. adj. Lindius, 3: Lindisk, Minerva, (som dyrkedes i L.), Plin., Cleobulus, (en af de syv Vise), Auson.

†linea, ae, f., [linum]; I) „egenl.": linned Traad el. Snor; - nectere lineas, restes, funes, Varr.; linea margaritarum el. e margaritis: Perlesnor, Dig.; „poet." ogs. linea dives, Martial. 8, 78; - in plagis lineae (Liner), Plin.; cf. id. 9, 26; - ogs. Anglesnor, Martial. 3, 58; hvs. „alleg.", Plaut. Most. 5, 1, 22: mittam lineam, (vil bruge List); - „bes" ogs.: Bygmesterens Line el. Maalesnor, Vitruv 5, 3; perpendiculo et linea uti etc., Cic. Qu. Fr. 3, 1; df. som Ordsprog: alba, ut dicitur, linea, (skodesløst, uden Valg), Gell. epil. 41; - ogs. Buesene, Terent. Maur.; — B) „bes.": Streg el. Træk med en Pensel, d. e. en Linie; og det navnl.; a) i Geometrien; - linea est longitudo sine latitudine et altitudine, Varr. ap. Gell. 1, 20; linea circumcurrens, (Cirkellinie), Quintil.; lineae, quae emittuntur e centro, (Radierne), Plin.; linea recta, Cic., Caes.; ferri suo deorsum pondere ad lineam (sc. rectam: lodret, perpendiculært), Cic. Fin. 1, 6; cf. id. Tusc. 1, 17; — b) i Malerkunsten; penicillo ex colore lineam ducere summae tenuitatis in tabula, Plin. 35, 36; (quotidie) lineam ducendo exercere artem; hvs. Ordsproget: nulla dies sine linea, id. ibd.; extremae lineae: Omrids, Contour, id. ibd.; df. lignelsesvis: aliquid velut primis lineis designare, (giøre det første Udkast dertil), Quintil. 4, 2, 120; cf. Gell. 17, 20; — II) „overf."; A) Grændselinie, Grændse, Frontin.; ogs. ligesom limes: Veiskiel el. Markvei, Prudent.; ogs. ere lineae in agris, velut limites angustiores etc., vid. Hygin. d. Lim. ap. Goes., hvor de ogs. hede limites lineares; - ogs. i Theatret tiente linea, (rimel. etslags Tværliste), til at adskille hver enkelt Tilskuers Sæde fra Naboens; hvs. Ovid. Am. 3, 2, 19: cogit nos linea jungi, (vi sidde jo sammen); cf. id. A. A. 1, 141; hvs. ogs. Quintil. 11, 3, 133: adversus aliquem lineas poscere; cf. Cic. Parad. 3, 1: peccare est, tamquam transilire lineas, etc.; - ogs. er hertil at mærke: linea paa Cirkus, sædv. calx, Cassiod.; — b) df. heder linea ogs.: den yderste Grændse, Enden el. Maalet; mors ultima linea rerum, Hor. Ep. 1, 16, 79; admoveri lineas, (at Enden el. Døden nærmer sig), Senec. Ep. 49; men Ter. Eun. 4, 2, 12: extrema linea amare, (alene i lang Afstand); — B) Slægtskabslinie; - stemmata cognationum ··· in duas lineas separantur, Dig.; clara gentis linea, Stat.; — C) lineae, ligesom lineamenta: Lineamenter el. Ansigtstræk, Arnob.; df. — lineālis, e: bestaaende af Linier, giort med Linier, ambitus, Anim.; — df. adv. lineālĭter: ved el. med el. efter Linier, Capella.

lineāmentum, i, n., [linea]; I) „egenl.": dragen el. trukken Linie; df. sædv. Linie, Træk, Streg; - in geometria lineamenta, formae, etc., Cic. d. Or. 1, 41; lineamentum, longitudinem latitudine carentem, id. Acad. 2, 36; — B) „bes." in pl. lineamenta: de Linier el. Træk, som afbilde en Gienstand; - ∾ oris, Cic., corporis, Liv.; ogs. absol.: figura et lineamenta hospitae, Cic. Verr. 2, 36; — II) „fig.", ligel. in pl.: Grundtrækkene el. det Characteristiske og Fuldendte, navnl. i Kunstens og Veltalenhedens Værker; - operum lineamenta solertissime perspicere, Cic. Verr. 4, 44; - Catonis lineamentis nihil nisi ··· pigmentorum colorem defuisse, id. Brut. 87; - numerus quasi ···

extrema lineamenta orationi attulit, id. Orat. 56; – men ligneliesvis: linementa animi sunt pulchriora, quam corporis, id. Fin. 3, 22.

*lĭnĕāris, e: bestaaende af Linier, pictura, (i Tegnekunsten): det blotte Omrids el. Udkast; vid. Plin. 35, 3; – ∾ ratio: Geometrien, Quintil. 1, 10, 36, probatio: Beviis med el. af Linier, ibd.; o. — lĭnĕārĭus, 3: = frgd.; ∾ limes, Hygin d. Lim., (er smallere, end limes actuarius); — [linea].

lĭnĕātio, onis, f.: at drage en Linie, ogs. den dragne Linie, el. alm. en Linie, Vitruv. 9, 1; — II) „overf.": ∾ corporis, (et Menneskes eiendommelige Figur el. Gestalt), Firmic.; af — lĭnĕo, avi, atum, 1, v. a., [linea]; I) „egenl.": aftegner med Linier, udkaster; – Bene lineatam si semel carinam collocavit, Plaut. Mil. gl. 3, 3, 40; — II) „overf.": afpasser efter den rette Linie, materiam, Cato; — bf. pass. lineari, om Solstraalerne: at falde i en ret Linie el. lodret, Vitruv. 4, 9. — lĭnĕŏla, ae, f., dem. af linea: liden Linie, vid. Gell. 10, 1.

lĭnĕus, 3, [linum]: af Lin el. Hør, af Linned el. Lerred, amictus (pl.), Tac., vestes, Plin., panni, Cels.; – ∾ terga, Virg. Aen. 10, 784, (Skioldets Overtræk af Lerred, vid. Serv.); ∾ vincula, ibd. 5, 510, (Linsnorer el. Snorer).

lingo, linxi, linctum, 3, v. a., λείχω: slikker, beslikker, digitos, Plin. Ep.; cf. Catull. 98, 5; – ogs. at slikke i sig el. tage til sig; mel mihi videor lingere, (det smager mig som Honning), Plaut. Cas. 2, 8, 21; sulphur linctum, Plin. 35, 50.

Lingon, ōnis, m., pl. Lingones, um: Folk i Gall. Celt. (hvor nu Langres), Caes. B. G. 1, 26, Plin. 4, 31; – in sing., Tac. Hist. 4, 55; – (findes ogs. sild. ved Posloden, Liv. 5, 35); — B) bf. 1) Lingŏnĭcus, 3: lingonisk, saga, Martial., bardocucullus, (etslags grov Kittel), id.; — 2) Lingonus, 3: = frgd., Gallus, id. 8, 75, o. Tac. Hist. 4, 55.

lingua, ae, f., (forældr. ogs. dingua); I) „egenl.": Tungen; – ∾ sita in ore ··· finitur dentibus ··· vocem fingit et terminat, etc., Cic. N. D. 2, 59; cf. Liv. 7, 10, o. Cic. d. Or. 2, 66; prima pars linguae, (Tungespidsen), Plin.; lingua minor, (i. e. epiglossis), id. 11, 66; — II) „overf."; A) med Hensyn paa Sproget; 1) Tungen som Talens Organ; bf. ogs. Talen selv; – lingua haesitantes, Cic. d. Or. 1, 25; linguam tenere, (at tæmme sin Tunge el. Tale), Ovid.; lingua haeret metu, Ter. Eun. 5, 6, 7; – commercia linguae: Meddelelser igiennem Sproget, Ovid. Trist. 3, 11, 9; lingua astricta mercede, Cic. Pis. 13; cf. Liv. 45, 11: venalem linguam habere; ogs. Sall. Jug. 10; men linguas (hominum) minus facile vitare, (ikke let at undgaae Omtale el. Dadel), Cic. Fam. 9, 2; Rumor est, linguae te tamen esse malae, Martial. 3, 80; – „poet." er mala lingua ogs.: Hexeformular el. Forhexelse, Virg. Ecl. 7, 28; – men aliena lingua (dicere, efter Andres Beretning), Plin. 32, 21; – men Quintil. 1, 1, 34: linguae secretioris interpretatio, (Forklaringen af et dunklere Udtryk); — b) „poet." ogsaa Veltalenheden; vid. Virg. Aen. 11, 338, o. Hor. Ep. 2, 2, 121; — 2) Tunge el. Tungemaal el. Sprog; ogs. Mundart el. Dialect; – Latinam linguam ··· locupletiorem, quam ··· Graecam etc., Cic. Fin. 1, 3; cf. Caes. B. G. 1, 1 o. 17; men utraque lingua (i. e. Graeca et Latina), Hor., Quintil.; linguas ediscere, (lægge sig efter flere Sprog), Ovid.; men Quintil. 12, 10, 43: linguae inter se differentes, (i. e. dialecti); — b) bf. ogs. „poet.": Lyd el. Tone; – volucrum linguae, Virg. 3, 361, oftere, (i. e. avium cantus el. garritus); cf. Phaedr. 1, 23; — B) ifølge nogen Lighed betegnes ogs. ved lingua; 1) etslags Væxt el. Plante, sædv. lingulaca: Tungeurt el. Tungeblad, Plin. 24, 104; – men ∾ bubula, ligesom buglossa: Oxetunge, id. 17, 21; – men ∾ canina, Cels., o. ∾ canis, Appul., ligesom cynoglossa: Hundetunge; — 2) Jordtunge, Næs, Tange; vid. Liv. 44, 11, o. Caes. B. G. 3, 12; „poet." ogs. Forbierg; vid. Ovid. Met. 13, 724; — 3) hos Lægerne: Ske el. Skefuld, Plin. 26, 73; — 4) Klap paa Floiten, Plin. 10, 43; — 5) den flade Ende af Loftestangen, sædv. ligula, Vitruv. 10, 8.

*lingŭārium, i, n., (sc. pretium): ligesom Tungepenge; bf. med Lune, ∾ dare: bøde for sin Mund, Senec. Benef. 1, 36; — linguatus, 3: tungefærdig, veltalende, Tertull.; o. — linguax, ācis, adj.: sladdrende, mundkaad, Gell. 1, 15, inc.; — [lingua]. — †lingŭla, ae, f., s. und. ligula; bf. — lingŭlāca, ae; I) c.: Sladderhank el. Sladdrerske, Plaut. Cas. 2, 8, 62; lingulacae obtrectatores, Varr. ap. Non.; cf. Gell. 1, 15; — II) som fem.: A) Tungefisken, Varr.; cf. Fest. p. 117; — B) som Plante: Sumphanefod, (ranunculus lingua L.), Plin. 25, 84; — lingŭlātus, 3: tungeformet, tubuli, Vitruv.; o. — lingŭlus, 3: meget snaksom el. trættekær, Ajax, Poët. ap. Wernsd. Poët. Lat. min. 2, p. 237. — linguōsus, 3, [lingua]: snaksom, Petron.

lĭnĭfĭcus, i, m., [linum, facio]; Linnedvæver, Cod. Theod. — lĭnĭger, a, um, [linum, gero]: som bærer Linklæder, turba, Ovid., grex, Juvenal., (Isispræsterne); – ogs. ∾ Isis, Ovid. Pont. 1, 1, 51, (fordi hun havde lært Ægyptierne Hørrens Avling og Behandling); heder ogs. ∾ juvenca, id. A. A. 1, 77; s. ogs. und. Io.

lĭnĭmen, ĭnis, n.: Biform af flgd., Theod. Prisc.; o. — lĭnĭmentum, i, n.: Smørelse, dolii, Pallad.; af — lĭnĭo, (ivi), itum, 4, v. a.: Biform af lino, ēre: smører dermed; – ∾ pice et oleo, Colum. 6, 17; cf. Plin. 17, 47. — lĭnĭphĭārius, i, o. liniphio, onis, f. und. linyphiarius, etc. — 1. lĭnĭtus, 3: partic. af linio. — 2. lĭnĭtus, us, m., [linio]: Paasmørelse, men alene in abl.; praevalere (buselinon) contra serpentes potu et linitu, Plin. 20, 47.

lĭno, līvi (Colum.), o. lēvi (Hor.), lĭtum, 3, v. a.; I) „egenl.": paasmører el. paastryger; – ut ··· lini per corpora possint (medicamenta), Ovid. Med. 81; — B) sædv. besmører el. tilsmører, spiramenta cera, Virg. Ge. 4, 39, opercula gypso, Colum.; ∾ vinum (pice: tildæge), vid. Hor. Od. 1, 20, 3; – ogs. oversmører, spicula felle etc., Ovid. Pont. 1, 2, 18; – ∾ faciem, (sminke sig), Juvenal.; cf. lita mater, Martial. 10, 68; men linenda cedro (carmina, neml. for at bevares), Hor. A. P. 331; men som Ordsprog: linere labra alicui, (smøre om Munden, bf. have til Bedste), Martial. 3, 42; — II) „fig."; A) „overf."; a) overtrækker dermed, tecta auro, (forgylder), Ovid.; cf. Suet. Ner. 31: cuncta auro lita; men Virg. Ge. 4, 100: lita corpora guttis, (ligesom sprængte dermed); — b) udstreger el. udsletter (det Skrevne); – plurima ··· digna lini, Ovid. Pont. 1, 5, 16; — B) „ment.": vanzirer, udskæmmer; – carmine foedo Splendida facta linunt, Hor. Ep. 2, 1, 136. — lĭnostrŏphon, i, n., λινόστροφον: = marrubium, Plin. 20, 89. — lĭnōzostis, is o. idis, f., λινόζωστις: en Benævnelse paa Planten mercurialis, Plin. 25, 18.

linquo, līqui, (lictum), 3, v. a., λείπω; I) „egenl.": forlader; – ∾ terram eam, quam etc., Cic. Planc. 10, fines patriae, Virg. Ecl. 1, 3; urbem exsul linquat factus etc., Plaut. Most. 3, 1, 69; — B) „bes."; a) efterlader, lader tilbage, aliquem in insula, Cic. Fat. 16, filium domi, Tac.; cf. id. Ann. 3, 46; men ∾ aliquem in obsidione, Plaut. Asin. 2, 2, 14, (lade i Stikken); cf. Hor. Od. 1, 28, 33; – ogs. lader blive (paa et Sted), lupum apud oves, Plaut., – ogs. efterlader i en Tilstand, vacuos cultoribus agros, Lucan.; — b) lader fare, mister; linquebant dulces animas, Virg. Aen. 3, 140; ogs. omvendt: succiso liquerunt poplite

nervi, (svigtede ham), Ovid. Met. 8, 364; - ogs. kan bidføres: linqui animo, (at besvime), Suet. Caes. 45; ogs. me liquit animus, Senec. Troad. 623; ogs. absol., linquor, (besvimer), Ovid. Her. 2, 130; — II) „overf."; A) lader fare, forbigaaer el. overgaaer; - linquamus naturam, artesque videamus, Cic. d. Or. 3, 46; cf. Hor. A. P. 285; ligel. linque severa, id. Od. 3, 8, 28; — B) overlader el. overgiver dertil, ignotae ··· socios terrae, Virg. Aen. 5, 795; me linque meae menti, Sil.; — not. a: Plin. 3, 16: ubi linquit (sc. fluvius), rimel. absol. (ligesom λείπει): ophører; cf. linquente spiritu, (da Aandedrættet ophørte), Curt. 6, 1; — not. b: pass. impers., linquitur, (det er tilbage); c. inf., Sil. 4, 628; m. ut, Lucr. 2, 914; — not. c: partic. lictus, 3, Capitolin., inc.

*lintĕāmen, ĭnis, n.: Linklæde, Appul.; — lintĕārius, 3, negotiatio: Handel med Lerreder, Dig.; — II) subst., lintearius, i, m., (sc. artifex): Linnedvæver, ibd.; — lintĕātus, 3: klædt i Lerred; - ∾ legio, Liv. 10, 38; ∾ senex, Senec.; — lintĕo, onis, m.: Linnedvæver, Plaut. Aul. 3, 5, 38; o. — lintĕŏlum, i, n., dem.: lidet Stykke Lerred, Plin.; ∾ concerptum: Linskav el. Charpi, id.; men Plaut. Epid. 2, 2, 46: et Stykke Linned; — [linteum]. — lintĕŏlus, 3, demin. af linteus: af Lerred, palliolum, Prudent.

linter, tris, f.: liden Baad el. Jolle; - lintres ··· cavabant ex singulis arboribus, Liv. 21, 26; cf. Caes. B. G. 1, 12, o. Cic. Mil. 27; - comisk er id. Brut. 60: quis loqueretur e lintre, (ligesom roende); - df. „poet." o. „alleg.": dum in liquida nat tibi linter aqua, (imedens du har Alt efter Ønske), Tibull. 1, 7, 38; cf. Prop. 2, 3, 11; men Ovid. Fast. 2, 864: Naviget hinc alia jam mihi linter aqua, (herfra begynder jeg paa en ny Sang); — II) „overf.": baadformet Kar el. Trug; - cavat arbore lintres, Virg. Ge. 1, 262; cf. Tibull. 1, 5, 23; — not.: linter som masc., Tibull. 2, 5, 34; - nom. lintris, Sidon. — Linternum, i, n., f. und. Liternum.

lintĕum, i, n., f. und. flgd. — linteus, 3, [linum]: af Lin el. Hør el. Lerred, linned, vestis, Cic., tunica, Liv.; men id. 4, 7 o. 20, eftere, ere libri lintei: en paa Lerred skreven romersk Chronik el. Annal el. Aarbog, som forvaredes i Juno Moneta's Tempel; - lorica lintea, (Linnedharnisk, med flere Lag af Lerred), Nep. Iphicr. 1; cf. Plin. 19, 2; — II) df. subst. linteum, i, n.; A) „alm.": Lerred; - polliciti sunt lintea in vela, Liv. 28, 45; — b) hvad der er af Lerred, som Haandklæde, Plaut., Lommetørklæde, Catull. 12; stare succinctum linteo, Suet. Calig. 26; men Cic. Rab. Post. 14: merces linteis et vitro delatae, (fint Kram deraf); — B) „bes." ogs.; a) Seil el. Skibsseil; - Zephyri veniant in lintea pleni, Ovid. Am. 2, 11, 41; cf. Hor. Od. 1, 14, 9, o. Virg. Aen. 3, 686; — b) Forhæng el. Gardin af Lerred, Martial. 2, 57; — not.: ogs. findes lintea brugt om andre Toier, navnl. af Bomuld; vid. Plin. 12, 22.

lintrārius, i, m., [linter], Baadfører, Dig. — lintrĭcŭlus, i, m., demin. af linter: liden Baad el. Jolle; - lintriculo, si navis non erit, eripiam me etc., Cic. Att. 10, 10. — lintris, is, f. und. linter.

linum, i, n., λίνον; I) „alm.": Lin el. Hør; vid. Plin. 19, ab in.; lini tenuitas, splendor, candor, firmitas, ibd.; linum tundere, pectere, carminare, nere, texere, ibd.; - lini seges, vid. Virg. Ge. 1, 77; cf. ibd. 212; — II) „overf.": hvad der er giort af Lin el. af Hør; df. A) Traad, Line, Snor, navnl.; a) til Giennemtrækning af Documenter; vid. Suet. Ner. 17: ter lino per foramina (tabellarum) trajecto; til Ombindning af Breve, (for at de kunne forsegles); vid. Cic. Catil. 3, 5, o. Nep. Paus. 4; ogs. til at sye med, Cels.; men reticulum tenuissimo lino, (af det fineste Hørgarn), Cic. Verr. 5, 11; — b) Fiskesnor el. Angelsnor, Ovid. Met. 13, 923; - ogs. Line el. Toug, hvorved Seilene styres; torto subducere carbasa lino, id. Fast. 3, 587; — c) Garn el. Net til Jagt og til Fiskeri; - lina madent ··· cruore ferarum, Ovid.; ogs. lina plagarum, id. Met. 7, 768; pelago ··· trahit humida lina, Virg. Ge. 1, 142; cymbae linique magister: en Fisker, Juvenal. 4, 45; — B) Linklæde el. linned Toi el. Klud; lino celantibus ulvam ··· toris etc., Ovid. Fast. 5, 519; Massica (vina) ··· lino vitiata, (i. e. colata), Hor. Sat. 2, 4, 54; — b) Dragt el. Skort af Lerred, vid. Virg. Aen. 12, 120; navnl. ogs. Lerredsharnisk (med mange Lag), Sil.; — c) Seil el. Skibsseil; Nunc lina sinu tendere toto, Senec. Med. 320; — not.: ogs. om Bomuldstoier, Curt.

1. Lĭnus, (-os), i, m.: Søn af Apollo ved Musen Terpsichore, (el. af Mercurius ved Musen Urania), gammel thebansk Digter, Lærer for Orpheus, ogs. for Hercules, (der slog ham ihiel med Lyren); vid. Plaut. Bacch. 1, 2, 47, o. Virg. Ecl. 4, 56; — not.: Prop. 2, 10, 8, kaldes han Inachius, (i. e. Argivus), rimel. ved Forvexling m. d. flgd. — 2. Lĭnus, i, m., Crotopiades: Søn af Apollo ved Argiverkongen Crotopus's Datter, Psamathe, Stat. Theb. 6, 64; f. ogs. frgd. not. — linўphus, i, linўphio, onis, o. linyphiarius, i, m., λινοῦφος, λινοῦφος: Linnedvæver, Cod. Theod.

lio, are, v. a., λειόω: glatter, overstryger, cisternam, Tertull. — liostrea, ae, f. und. leiostrea. — Līothasius, 3, [λεῖος, i. e. levis, glat, Θάσιος, thasisk], genus naporum, Plin. 19, 25.

1. Lĭpăra, ae, o. Lipare, es, f.: den største af de æoliske Øer i d. etruriske Hav, Mela 2, 7, o. Plin. 3, 14; ogs. in pl., Liv. 5, 28; — B) df. 1) Lĭpăraeus, 3, taberna, Juvenal.; - Liparaei, orum, m.: Indvaanerne af L., Plin. l. c.; — 2) Lĭpărensis, e, ager, Plin., piratae, Liv.; - Liparenses, ium, m.: Indvaanerne af L., Cic.; — 3) Lĭpărĭtānus, 3, obsidio, Val. Max.; - Liparitani, orum, m.: Indvaanerne af L., id. — 2. lĭpăra, ae, f., λιπαρά, (i. e. pinguis); I) etslags mildt Plaster, Plin. 23, 81; — II) etslags ubekiendt Ædelsten, id. 37, 62. — Liparaeus, 3, o. Liparensis, e, f. und. 1. Lipara. — lĭpăris, is el. idis, f., [besl. m. λιπαρός, i. e. pinguis]: etslags Fisk, Plin. 32, 53: — not.: ogs. er Liparis: en Benævnelse paa Øen Lipara, Appul. — Liparitanus, 3, f. und. 1. Lipara.

lĭpio, ire, v. n.: om Glentens Skrig, Auct. Carm. d. Philomela, 24. — *lippio, ivi, itum, 4, v. n.: har Øienbetændelse, har sure el. rindende Øine; - quum fluenter lippirem, Cic. Att. 7, 14; calor juvat lippientes, si etc., Cels.; ogs. pass. impers.: ne omnino lippiatur, Plin. 28, 27; - comisk er: lippiunt fauces fame, Plaut. Curc. 2, 3, 37; o. — lippĭtūdo, ĭnis, f.: Øienbetændelse, navnl. den rindende, Cic.; men ∾ arida, Cels., sicca, Plin., (tør el. uden at væske); - ogs. in pl.; lippitudines arcere, Plin., abstergere, id.; — [lippus].

lippŭlus, 3, Arnob., dem. af — lippus, 3, som har Øienbetændelse el. Øienflod, suroiet, mulier, Plaut.; cf. Hor. Sat. 1, 5, 30, o. id. Ep. 1, 1, 29; men fuligine lippus, Juvenal. 10, 130; ogs. absol., Hor. Sat. 1, 7, 3; — II) df. „fig."; A) „overf.": rindende, dryppende, oculus, Plaut., lacuna, (Diehulen), Martial. 8, 59, ficus, (der drypper som overmoden), id. 7, 20; — B) „ment.": som ikke ret kan see el. indsee noget, Pers. 5, 77; cf. id. 1, 79.

*līquābĭlis, e: som lader sig smelte, cera, Appul.; o. — līquāmen, ĭnis, n., Colum., o. līquāmentum, i, n., Appul., Saus; — [liquo]. — *līquāmĭnātus, 3: som er med el. i sin egen Saus, porcus, Apic.; o. — līquāmĭnōsus, 3: fuld af Saus el. Lage, res, Marc. Emp.: — [liquamen]. — †līquatio, onis, f.: Smelten el. Smeltning; in pl., Vopisc.; o. — līquātōrium, i, n., (sc. vas): en Si, Coel. Aur.; — [liquo].

lĭquĕ.făcĭo, fēci, factum, 3, v. a.; pass. lĭquĕfio, factus sum, etc., [liqueo]; I) „egentl.": smelter, gjør flydende; – ∾ omentum in flamma, Catull. 89; sol ceram liquefacit, Plin.; – liquefacta aera legum, (smeltede af Lynilden), Cic. Catil. 3, 8; margaritas aceto liquefactas, Suet. Calig. 37; — b) ogs. om anden Opløsning; cibos mansos et prope liquefactos etc., Quintil. 10, 1, 19; liquefacta viscera (boum: forraadnede), Virg. Ge. 4, 555; — II) „fig."; Pieriā liquefacta lyrā (carmina: som foredrages blødt og smeltende derpaa), Sil. 11, 417; — B) opløser el. svækker; quos ... nullae futiles laetitiae exsultantes languidis liquefaciunt voluptatibus, Cic. Tusc. 5, 6. — lĭquefīo, factus sum, s. und. liquefacio.

1. lĭquens, tis: partic. o. adj. af liqueo. — 2. lĭquens, tis: partic. af 1. liquor. — lĭquĕo, liqui o. licui, 2, v. n., [besl. m. λείβω]; I) „egentl.": at være flydende, men alene in partic. liquens, tis: flydende; – lac ... liquentium omnium maxime alibile, Varr.; ∾ vina, Virg., mella, id.; ∾ campi, (i. e. mare), id. Aen. 6, 724; — II) „fig."; A) „alm.", men oftest in 3 pers. sing.; a) at være klar el. lys el. skinnende; – liquet polus, (Himmelen er klar), Prud.; — b) at være klar el. tydelig el. indlysende, m. o. ud. dat. pers., ogs. m. o. ud. nomin. comm., ogs. undert. m. acc. c. inf., el. m. interrog.; – quicquid ... incerti fuit ... Nunc liquet etc., Plaut. Pseud. 2, 4, 69; hoc non liquet ... utrum potius etc., id. Trin. 2, 1, 3; Dissimulare velis; te liquet esse meum, Ovid Trist. 1, 1, 62; cf. Ter. Eun. 2, 3, 39, o. Cic. N. D. 1, 12 o. 42; — B) „bes." er i Retssproget; non liquet, (N. L.), den Formular, hvorved Dommerne hverken frikiendte el. domfældte den Anklagede; vid. Cic. Cluent. 28; men omvendt om Dommeren: quum etc., dixisse, sibi liquere, (at han nu vidste nok om Sagen), id. Caecin. 10; cf. Quintil. 3, 6, 12.

lĭquesco, lĭcŭi, ĕre, v. n., inch. af liqueo; I) „egentl.": at blive flydende, at flyde ud, at smelte; – haec ut cera liquescit, Virg. Ecl. 8, 80; cf. id. Aen. 8, 446; tabes nivis liquescentis, Liv. 21, 36; ogs. at opløses i Forraadnelse, Ovid. Met. 7, 550; — II) „fig."; A) „overf."; a) at blive klar; saal. om Vandet, Hirt. B. Al. 5; — b) at opløses, at gaae tilgrunde; – Sic tua ... fortuna liquescat, Ovid. Ib. 525; cf. id. Pont. 1, 1, 68, o. Senec. Ep. 26; — B) „ment.": at blive blødagtig el. forkelet; quum voluptate liquescimus, etc., Cic. Tusc. 2, 22. — lĭquet, impers., s. und. liqueo.

*lĭquĭde, adv.; I) „egentl.": klart el. lyst; – ∾ serenum coelum, Gell.; – compar., ∾ audire, Plin. 10, 88; — II) „fig.": klarligen, visseligen; haudquaquam liquide consistere, (ingenlunde at være paalideligt), Gell. 14, 1; men in compar., ∾ judicare de re, Cic., negare, id., (mere bestemt); superl., Augustin.; — lĭquĭdĭtas, atis, f.: flydende Beskaffenhed, aëris, Appul.; o. — lĭquĭdĭuscŭlus, 3, demin. compar.: noget mere flydende; hvs. Plaut. Mil. gl. 3, 1, 70, comisk: liquidiusculusque ero, quam ventus est Favonius, (mildere el. blidere); — [liquidus]. — lĭquĭdo, abl. som adv., s. und. flgd.

lĭquĭdus, 3, [liqueo]; I) „egentl.": flydende, klar; – ∾ coelum, (opp. spissum), Ovid. Met. 1, 23; ∾ odores, (i. e. unguenta), Hor. Od. 1, 5, 2; ∾ aes, (smeltet), Lucr.; ∾ flumina, Plin. Pan. 82, (opp. rigentia gelu); men Ovid. Met. 1, 704: ∾ sorores, (i. e. Nymphae fontium el. Najades); men ∾ iter, (igiennem Luften), Virg. Aen. 5, 217, (over Søen), Prop. 3, 20, 14; — b) ds. neutr. liquidum, som subst., s. aqua el. humor; vid. Lucr. 4, 1252; ligel. liquidi ... urna, (Krukke el. Spand Vand), Hor. Sat. 1, 1, 45; cf. Ovid. Met. 5, 453; — II) „fig."; A) „overf.": lys el. klar el. ren, (navnl. at see el. høre); – ∾ vinum et sine faece, Colum., Falernum, Hor.; ∾ fontes, Virg.; ∾ mella, id.; ∾ ignis, aër, aether, id., color, Hor.; – liquidior lux, Curt.; liquidissima tempestas, Lucr.; – ∾ Bajae, (med klar Luft), Hor.; ∾ nox, klar el. stierneklar Nat, Virg.; – ∾ vox, (ren el. klar Stemme), Lucr., Virg., Hor.; men liquidum citharae carmen, Lucr. 4, 678; ds. Ovid. Am. 1, 13, 8: Et liquidum tenui gutture cantat avis, (hvor liquidum som adv.); — b) consonantes liquidae, (l, m, n, r), Priscian.; — B) „ment."; 1) „alm."; a) flydende; – ∾ genus sermonis, Cic. d. Or. 2, 38; men „poet.": ∾ somnus, (ligesom irriguus, qvægende), Val. Fl.; — b) klar, tydelig; – oratio ita pura, ut nihil liquidius, Cic. Brut. 78; ogs. kunde bidføres id. d. Or. 2, 38; — 2) „bes."; a) ren el. oprigtig, fides, Ovid. Pont. 1, 9, 4; — b) ren, uforstyrret, voluptas, Lucr.; cf. Cic. Fin. 1, 18; men ∾ animo et tranquillo esse, (forholde sig rolig, være ubekymret), Plaut.; men mens liquida, (klar el. fuld Bevidsthed), Catull.; — bb) klar el. vis, bestemt el. paalidelig, auspicium, Plaut. Pseud. 2, 4, 72; — hertil hører; a) neutr. liquidum, i, som subst.: Vished el. Paalidelighed; donec ad liquidum veritas explorata esset, Liv. 35, 8; – ad liquidum confessumque perducere, Quintil.; — b) neutr. abl. liquido, som adv.: med fuld Vished, aldeles bestemt, dicere el. confirmare, Cic., jurare, Ter.; cf. Liv. 39, 47; men ∾ patere m. acc. c. inf., (være indlysende), Plin.; ligel. i Retssproget: si liquido appareat el. constiterit, Dig.; — not. a: liquidum som adv.: klart el. lysende, s. ovenf.; — not. b: liquĭdus, f. lĭquĭdus, Lucr. 1, 350, eftere.

lĭquĭrĭtia, ae, f., [fordærvet af γλυκύῤῥιζα]: Sødtræet el. Sødroden, (hvoraf Lakrits), Veget. — liquis, e, [simplex til obliquus]: skiev, Frontin.

lĭquo, avi, atum, 1, v. a.; [som act. til liqueo; besl. m. λείβω]; I) „egentl.": gjør flydende, navnl. smelter; – fornacibus (vitrum), ut aes, liquatur, Plin.; lapis liquatus igni, id.; – liquari in aqua, (opløses deri), id.; ∾ alvum, (i. e. alvum liquidam facere), Cels.; liquatae nives, Plin., guttae ... ardore solis, Cic. ex Aesch.; – men Ovid. Fast. 4, 152: expressis mella liquata favis; — II) „fig."; A) „overf.": klarer ved at sie, sier el. giennemsier; saccus, quo vinum liquatur, Colum.; succus per colum liquatus, id.; cf. Hor. Od. 1, 11, 6; – „poet." ogs.: renser, silicem rivo saliente, Manil.; — b) liquata vox: klar el. ren Stemme, Auct. ap. Macrob. 6, 3; — B) „ment.": bortsmelter, formilder; quae (dicta) defervisse tempore et annis liquata, jam senior idem (Cicero) fatetur, Quintil. 12, 6, 4.

1. lĭquor, inf. liqui, v. dep. n., [besl. m. liqueo, λείβω, etc.]; I) „egentl.": at være el. blive flydende, at flyde ned el. ud, at smelte el. opløses, odl.; – quum montibus humor Liquitur, Virg. Ge. 1, 43; liquitur ut glacies, Ovid. Met. 2, 808; cf. Virg. Aen. 9, 813; – ds. partic. liquens, tis: flydende el. klar, flumina, ibd. 9, 679, mella, ibd. 1, 432; — II) „fig.": at opløses, at forgaae; in partem pejorem liquitur aetas, Lucr. 2, 1130; Illico res foras labitur, liquitur, Plaut. Trin. 2, 1, 17; — not.: liquier, (f. liqui, i. e. defluere), Attius ap. Cic. Div. 1, 22.

2. lĭquor, oris, m., [liqueo]; I) „alm.": flydende Beskaffenhed, opp. concretio, Cic. Univ. 14; aquae admixtum esse calorem ... ipse liquor declarat, id. N. D. 2, 10; — II) „bes.": Legeme i flydende Tilstand, enhver flydende Vædske; – liquores perlucidi amnium, Cic. N. D. 2, 39; ∾ mellis, Lucr.; ogs. absol. liquores (sc. mellis), Colum.; ∾ albus ovorum, (Æggehvide), Colum.; dedit uva liquores, (i. e. vinum), Tibull.; ogs. liquoris vitigeni latex, Lucr.; ∾ oleaceus, (i. e. oleum), Plin.; ∾ Assyrius, (i. e. amomum), Stat.; ∾ Virgineus, (i. e. aqua Virgo), Ovid. Pont. 1, 8, 38; ∾ fluidus, (i. e. tabes), Virg.

Ge. 3, 481; ∾ salis, (i. e. mare), Cic. poët. Div. 1,7; cf. Hor. Od. 3, 3, 46: qua medius liquor, (i. e. mare medium) etc.; — not.: Lucr. 1, 453, findes liquor aquāi, (f. liquor aquae).

lira, ae, f.: den imellem tvende Furer opkastede Jord; - liras vocant porcas, quum ··· inter duos ··· sulcos medius cumulus etc., Colum. 2, 4; sulci lirarum, id.; — II) „overf.": Fure el. Fordybning efter Pløiningen, Non.; — df. adv. līrātim: furevis, efter Furer, serere, Colum. 11, 3.

līrinon, i, n., λείρινον, (sc. oleum): Liliéolie, Plin. 21, 11. — līrĭon, i, n., λείριον: Lilien, Appul. — Liriŏpe, es, f.: en Kildenymphe, ved Cephisus Moder til Narcissos, Ovid. Met. 3, 342. — Liris, is, m.: Grændsefloden imellem Latium og Campanien, (hod. Garigliane; tidl. ogs. Clanis el. Glanis), Mela 7, 4, Plin. 2, 106, o. Cic. Leg. 2, 3; — B) df. Lirinas, atis, adj.; pl. Lirinates (Interamnates), vid. Plin. 3, 9.

līro, avi, atum, 1, v. a., [lira]; I) „egenl.": indfurer el. nedpløier Sæden; - terram ··· tertio quum arant, jacto semine, lirare dicuntur, Varr.; cf. Plin. 18, 49, o. Colum. 11, 2; — II) „fig."; A) „overf.": ∾ labias alicui, (f. lacerare, sønderslide), Pompon. ap. Non.; — B) sild. ogs. lirare, f. delirare: at rase, Auson. — līroe, λῆροι, i. e. nugae: Narrestreger, obl.; hos. Plaut. Poen. 1, 1, 9: Gerrae germanae, atque edepol liroe, liroe.

lis, gen. lītis, f., [besl. m. ἔρις, ogs. m. rixa; rimel. ogs. igiennem d. archaistiske stlis, stlitis, at sammenl. m. Streit, Strid; vid. Freund.]; I) „alm.": Strid, Trætte; - lites factae sunt inter eos, (de ere blevne uenige), Ter. Eun. 4, 5, 8; litem componere, discernere, incidere, (stille Trætten), Virg.; in litem ··· issent, (skulde være komne i Strid), Ovid. Fast. 6, 89; - navnl. ogs. Strid imellem de Lærde; mecum vero quid habent litium, qui etc.? Cic. Acad. 2, 30; cf. Hor. A. P. 78: adhuc sub judice lis est („alleg."); ogs. kan hidføres id. Sat. 2, 3, 105: litem quod lite resolvit (exemplum); - „poet." ogs. om Begreber: Lis est cum forma magna pudicitiae, Ovid. Her. 16, 288, (de ere i Strid); — II) „bes."; A) Strid for Retten, Retssag el. Proces; - lites privatae, Cic. Fin. 2, 12; cf. id. Verr. 3, 13; litem alicui intendere, id., inferre in aliquem, id.: paaføre nogen Proces; lites sequi el. sectari, (søge Processer), Ter.; litem obtinere aut amittere, id. R. Com. 4, perdere, Hor.; quid litem faciat, (Processens Gienstand), Quintil.; litem orare, (føre Sagen for Retten), vid. Cic. Off. 3, 10; - litem suam facere, Cic. d. Or. 2, 75, om Taleren; men om Dommeren: litem suam facere: at sælge Retten, Dig.; - dare litem secundum eas tabulas, (lægge dem til Grund for en Kiendelse), Cic. R. Com. 1; men dare litem secundum aliquem, domme til nogens Fordel, Val. Max.; — B) ogs. „meton.": Sag el. Ting, hvorom der procederes, Gienstanden for den retlige Undersøgelse og Kiendelse; - judices litem in suam rem vertunt, Liv. 3, 71; cf. ibd.: interceptor litis alienae; men litem aestimare, (bestemme den Tabendes Boder el. Erstatningssum), Cic. Mur. 20, oftere, Nep. Milt. 7, Caes. B. G. 5, 1; ogs. m. tilføiet alicui o. alicujus, Cic. Rab. Post. 1, o. id. Verr. 4, 10; men id. Rab. Post. 4: in inferendis litibus, (rimel.: ved at beregne den Sum, hvorom der procederes; hvorom ogs. summa litis, ibd.); men Liv. 45, 24: aestimare litem voluntatis, (bestemme Boderne for den onde Villie el. for Hensigten at skade); — not.: om d. forældr. stlis, f. lis, vid. Quintil. 1, 4, 16; f. ogs. und. stlis. — Lissus, i, f., o. Lissum, i, n.: By i d. sydlige Dalmatien, paa Grændsen af Macedonien, Caes. B. C. 3, 26, Plin. 3, 26, Liv.

lītābĭlis, e: tienlig til Offring, hvormed der offres heldigen, victima, Lactant.; ogs. in compar., id.; o. — lītāmen, inis, n.: Offring; litamina extrema, (hvorefter ingen ny Offring tør foretages), Stat.; — [lito]. — Lītāna silva, ogs. absol. Litana, ae, f.: Skovstrækning i Gall. Cisalp., strakte sig igiennem det Liguriske og Etrurien, Liv. 23, 24, oftere. — lĭtania, ae, f., λιτανεία, (i. e. supplicatio): ydmyg Bøn til Guddommene, Sidon.; litanias facere: anstille offenlige Bønner, Cod. Just. — lĭtatio, onis, f., [lito]: lykkeligt Udfald el. Varsel af en Offring; - hostiae majores sine litatione caesae, Liv. 27, 23; cf. id. 41, 15; majoribus hostiis usque ad litationem sacrificari.

lĭtera, ae, f., m. Afledninger, f. und. littera etc. — Līternum, i, n.: By i Campanien, ved en Flod af samme Navn, hvf. stagnosum, Sil.; cf. Liv. 32, 19, o. Plin. 3, 9; — B) df. 1) Līternīnus, 3, rus, Plin.; - ogs. absol.: Liternīnum, (sc. praedium), Liv. 38, 52; — 2) Liternus, 3, ager, Cic. Agr. 2, 25. — lĭterosus, etc., f. und. litterosus, etc.

lĭthănĭcus, 3, [λιθιάω]: som lider af Stensmerter, Plin. 20, 87. — lĭthargўrus, (-os), i, m., (λιθάργυρος): Stensølv, Sølverglød, Plin. 26, 64. — lĭthizon, tis, m., (λιθίζων: stenagtig); pl. lithizontes, Plin. 37, 25: indisk Carfunkelart med mat Glands. — lĭthospermon, i, n., λιθόσπερμον: ligesom Stensæd, d. e. Stenhirse, et slags Væxt el. Plante, Plin. 27, 74. — lĭthostrotus, um, λιθόστρωτος, ον: stenlagt el. brolagt, pavimentum, Varr.: et med farvede Smaastene el. Marmorstykker indlagt Gulv; - ogs. subst. lĭthostrotum: Musivarbeide, id.; in pl., Plin. 36, 60. — lĭticen, inis, m., [lituus, cano], i. e. lituo canens: Basunblæser, Varr., Stat.

lĭtĭgātor, oris, m.: som har en Strid, som strider el. trættes, Lactant., bes. f. Retten, alts. Saghaveren, (i Modsætn. af Taleren), Quintil.; cf. Tac. Ann. 13, 42; — b) sild. ogs. som fører en lærd Strid, som disputerer, Lactant.; o. — lĭtĭgātus, us, m.: Strid el. Proces, Quintil. Decl.; — [litigo].

*lĭtĭgiōsus, 3; I) „egenl.": fuld af Strid el. Trætte el. forbunden dermed, disputatio, Cic. Fin. 5, 26; men ∾ fora, (hvor idelige Processer føres), Ovid. Fast. 4, 188; — B) hvorom der procederes, praediolum, Cic. d. Or. 3, 27; — II) „overf." paa Personer: stridig, trættekær, som elsker Strid el. Processer; - homo minime litigiosus, Cic. Verr. 2, 19; - compar., Sidon.; superl., Augustin.; af — lĭtĭgium, i, n., [litigo]: Strid, Trætte; - Cum viro litigium natum, Plaut.; cf. id. Cas. 3, 2, 31.

lĭtĭgo, avi, atum, 1, v. n., [f. litem ago]: strider, trættes; I) „alm." el. uden for Retten; - Hirtium cum Quinto acerrime pro me litigasse, Cic. Att. 13, 36; qua de re litigatis inter vos? Plaut.; ogs. m. quare, Martial. 11, 35; litigare cum ventis, (om en forgæves Anstrængelse), Petron.; — II) „bes." el. for Retten: fører Proces, procederer; - noli pati, litigare fratres etc., Cic. Fam. 9, 25; - df. litigantes: de Procederende, Plin. 19, 6.

lĭto, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.; A) „alm.": bringer et Sonoffer, offrer, diis, (dat.: til Guderne), m. o. ud. Offerets abl.; - ut litetur aliis (diis), aliis non litetur, Cic. Div. 2, 17; men Tac. Germ. 9: Mercurio ··· humanis hostiis litare; ogs. Virg. Aen. 2, 118; men Plin. praef. som Ordsprog: mola tantum salsa litant, qui non habent tura; — b) df. prægnant: offrer lykkeligen, erholder lykkeligt Varsel af det anstillede Offer; - quum litare non posset, Suet. Caes. 81; Manlium egregie litasse, Liv. 8, 9; cf. ibd.: bene habet, si ab collega (meo) litatum est; ligel. id. 5, 38, absol.: nec auspicato, nec litato; ogs. c. abl. (hostia), Cic. Div. 2, 15; — B) „bes." ogs.; 1) om Offeret: at give et lykkeligt Varsel; sacrificio non litante, Suet. Aug. 96; cf. Martial. 10, 73; — 2) „overf." o. „alleg.": at udsone el. formilde; litemus Lentulo, (ironisk), Cic. Flacc. 38; ∾ do-

lori suo, Senec. Med.; — II) act.; A) „alm.": offrer, exta ovis, Prop.; men Ovid. Fast. 4, 630, m. tilføiet abl.: Pontifices fordā sacra litate bove; — b) prægnant ogs.: offrer lykkeligen; sacrisque ex more litatis, Ovid. Met. 14, 456; cf. Virg. Aen. 4, 50; — B) „bef." o. „overf.": udsoner; – ∾ sepulcrum alicujus cruore, Appul.

*lītŏrālis, e: paa el. ved Kysten, Indi, Justin., pisces, Plin.; – men ∾ dii, (som beskytte Kysten), Catull. 4, 22; — lītŏrārĭus, 3: = frgd., Coel. Aurel.; — lītŏrĕus, 3: paa el. ved Kysten, oves, Virg., cancer, Ovid., arena, id.; o. — lītŏrōsus, 3: = frgd.; ∾ mari similis, (ligesom Havet ved Kysten), Plin.; – superl., ∾ ager, (fuld af Strandsand), Fab. Max. ap. Serv. ad Virg. Aen. 1, 3; — [2. litus]. — lītŏtes, ĕtis, f., λιτότης: den rhetoriske Figur, hvorved man synes at sige mindre, end man virkeligen siger: vid. Serv. ad Virg. Ge. 2, 129: non innoxia verba, (f. nocentissima verba).

littĕra, ae, f., [af lino, litum; skrives ogs. ofte lĭtera]; oprdl.: en Streg; bf. I) „egenl.": et Bogstav; pl. litterae, arum: Bogstaverne; – humi A litteram imprimere, Cic. Div. 1, 13; cf. ibd. 2, 41: priscarum litterarum notis (insculptae sortes); men litterarum ordine explicare (gemmas: i alphabetisk Orden), Plin.; ligel. in litteram digerere, (ordne efter Alphabetet), Senec.; litteris maximis incisum, Cic.; (f. ogs. und. quadratus); – lenis appellatio litterarum, (deres bløde Udtale), Cic. Brut. 74; – littera tristis hedder Bogstavet C (paa Dommerens Tavle, f. condemno), derimod er A (f. absolvo): littera salutaris, Cic. Mil. 6; – comisk er homo trium litterarum, (f. fur), Plaut.; ligel. litteram longam ex se facere, (i. e. I, neml. ved at hænge sig), id.; — II) „fig."; A) et Bogstav, et Ord, en Linie, odl.; – ne litteram quidem ullam facimus, nisi forensem, (skriver ikke et Bogstav, uden i Retssager), Cic. Acad. 2, 2; cf. id. Fam. 2, 17: ad me litteram numquam misit; – ogs. den hidhørende Elementarkundskab; litteras nescire, Suet. Ner. 10; sine litteris (homo), Varr.; scientia litterarum, Dig.; – ogs. betegner littera alicujus, nogens eiendommelige Bogstavtræk el. Haandskrift; vid. Cic. Att. 7, 2: quod tam prope accedebat ad similitudinem tuae litterae; – ad litteram, efter Bogstavet, bogstaveligen, ogs. Ord for Ord, ordret, Quintil. 9, 1, 15; cf. Cic. Part. or. 39: verba ac litterae legis; bf. hedder littera ogs.: det enkelte skrevne Ord; vid. ibd. 36: ea littera (Ordet praevaricator) solet dari judici etc.; (cf. ovenf. Cic. Mil. 6); — not.: om Bogstavernes Indførelse fra Phoenicien til Grækenland ved Cadmus, og om Andres hidhørende Opfindelser, vid. Plin. 7, 57; cf. Suet. Claud. 41; — B) oftest in pl. litterae, arum; I) „alm.": hvad der er skrevet el. skriftligen affattet, Skrift el. Skrifter; bf. a) Document el. Actstykke el. Opsats; ogs. Fortegnelse el. Regnskab; – litteras publicas, quas in aerario sanctiore conditas habent, etc., Cic. Verr. 4, 63; etenim hic sunt, ut opinor, litterae factae, ibd. 16; – fremdeles litterae rerum decretarum, (Fortegnelse derover), ibd. 5, 22; litterae missae et allatae, (de ind- og udgaaende Brevskaber), vid. id. Font. 4, o. id. Verr. 2, 71; cf. id. Quint. 11: ubi erat ratio omnis et omnes litterae; ligel. litterae publicanorum, id. Verr. 3, 71; men Liv. 25, 1: eos libros omnes litterasque etc., (alle saadanne Bøger og Skrifter); — b) Brev, Sendebrev, Skrivelse; – litteras dare alicui ad aliquem, Cic. Catil. 3, 4; litteras alicui reddere el. remittere, id.; litteras dare el. mittere ad aliquem, (skrive til nogen), id.; unis litteris res gestas ad senatum perscribere, id. Fam. 3, 7; cf. Planc. ad Cic. ibd. 10, 18; venio ad tuas litteras, quas pluribus epistolis accepi, (i flere Sendelser, el. i forskjellige Pakker), id. Qu. Fr. 3, 1; queri apud aliquem per litteras, (skriftligen), id.; litteras resolvere (aabne), Liv., resignare, Plaut.; – Ovid. Her. 3, 1, oftere staaer ogs. littera f. litterae; cf. Martial. 10, 73, o. A.; — c) Skrift el. Skriftværk, Bog; f. ovenf. Liv. 25, 1; – litterae Graecae de philosophia, (Grækernes Skrifter derom), Cic. Div. 2, 2; nullam artem ··· litteris percipi posse, (alene af Bøger), id. Fam. 7, 19; litteris mandare, id., Caes., consignare, Cic., opskrive el. optegne; — not.: ogs. undert.: Skriveri el. Forfatterskab; vid. Nep. Hann. 13; — 2) navnl. ogs. et Folks Sprog og Litteratur, (som indbyrdes forbundne); – historia abest litteris nostris, (er ikke bearbeidet i vor Litteratur), Cic. Leg. 1, 2; cf. Nep. Them. 10; — b) ogs. et Folks Historie i Forbindelse med dets Litteratur, undert. m. Bibegr. af begges flittige Studium; – expertes litterarum Graecarum, Nep. praef.; cupidissimus litterarum fuit, id. Cato 3; qui litteris delectantur, Cic. Leg. 1, 2; — 3) endel. ogs. Lærdom el. Videnskab; – tinctus litteris, (med videnskabelig Dannelse), Cic.; litterae, nec eae vulgares, sed interiores quaedam et reconditae, id. Brut. 76; – navnl. hede de skjønne Videnskaber el. Humaniora: studia humanitatis et litterarum, id. Arch. 3, ogs. litterarum scientia el. cognitio, id.; cf. id. Att. 4, 16, o. id. Leg. 2, 1; – dog ogs. om de strængere Videnskaber; iis dico litteris (quid dulcius), quibus infinitatem rerum atque naturae ··· cognoscimus? Cic. Tusc. 5, 36.

*littĕrālis, e, i. e. ad litteras pertinens; ∾ commercium, (ved Breve), Symmach.; o. — littĕrārĭus, 3: = frgd.; ∾ ludus, Quintil., Suet., o. A.: Skole til Underviisning i Sprog og i anden Børnelærdom; — [litterae].

littĕrāte, adv. af litteratus; I) „egenl.": bogstaveligen el. nøiagtigen; – ∾ perscriptae rationes, Cic. Pis. 25; – ogs. efter Bogstaven, Pseud. Cic. d. Harusp. resp. 8; — II) oftere „overf.": paa en lærd el. dannet el. aandfuld Maade; – belle et litterate dicta, Cic. d. Or. 2, 62; cf. id. Brut. 56; – ogs. compar., perbene Latine loqui ··· litteratiusque, quam ceteri, ibd. 28.

*littĕrātĭo, onis, f.: Underviisning el. Kundskab i Læsning og Skrivning, odl., Varr. ap. Augustin.; o. — littĕrātor, oris, m.: som underviser i de første Elementer, navnl. i Læsning og Skrivning, qui ruditatem eximit, Appul.; ∾ linguae latinae: Lærer i d. latinske Sprog, Gell.; – er efter Suet. Gramm. 4, som blot imbutus litteris, forskjellig fra litteratus, (i. e. perfectus litteris); – dog heder litterator oftest, ligesom litteratus: Lærd el. Sproglærd, Grammatiker, Kritiker, Philolog, vid. Suet. l. c., o. Catull. 14, 9; — bf. littĕrātōrĭus, 3: grammatikalsk, eruditio, Tertull.; — not.: litteratoria, ae, o. litteratrix, icis, f. grammatice, misbilliges, Quintil. 2, 14, 3; — [litterae]. — littĕrātrix, īcis, fem. af litterator, f. und. frgd.

littĕrātūra, ae, f., [litterae]; I) „alm.": en Skrift; – ∾ constat ex notis litterarum, et ex eo, in quo imprimuntur illae notae, etc., Cic. Part. or. 7; – ogs. Bogstavskriften el. Bogstaverne, hvorom Tac. Ann. 11, 13: Graecam quoque litteraturam non simul coeptam absolutamque; — II) „bef.": Sprogunderviisningen; – prima illa ··· litteratura, per quam pueris elementa traduntur, etc., Senec. Ep. 88; — b) bf. ogs. Sproglære el. Grammatik; ogs. Sprogvidenskab el. Philologi; vid. Quintil. 2, 1, 4, o. id. 2, 14, 3; – ogs. Lærdom el. lærd Dannelse, Cic. Phil. 2, 45.

littĕrātus, 3, [litterae]; I) „alm.": hørende til Bogstaver; bf. A) betegnet ved Bogstaver, ensiculus aureolus, Plaut. Rud. 4, 4, 112; ligel. ∾ urna, (med Indskrift), id.; men ∾ servus, id. Cas. 2, 6, 49, (i. e. stigmate notatus); f. ogs. nedenf.; — B) som kan læse og skrive; hvs. Cic. Brut. 22: servi litterati, (Haandskrivere, ogs. scriptores, ibd.); — II) „bef.": hørende til Lærdom; bf. A) om Personer: med lærd el. videnskabelig Dannelse; – nec infacetus et satis

litteratus, Cic. Off. 3, 14; — b) navnl. ogs.: hvis Fag er Sprogvidenskaben el. Philologien; - hominibus litteratis et historicis notior, etc., id. Mur. 7; - comp., quibus nec litteratior quisquam, nec melior, Senec. Qu. N. 4, 13; superl., quem litteratissimum fuisse judico, etc., Cic. Fam. 9, 16; - df. ogs. en Grammatiker el. Philolog el. Kritiker; vid. Suet. Gramm. 4; — B) om Begreber; otium litteratum, (f. litterarium): Fritid el. Frihed, som anvendes paa Studeringer; vid. Cic. Tusc. 5, 36. — littĕrĭo, ōnis, m.: etslags deminutiv Biform af litterator: en Sproglærer; - men med Foragt el. som Skjældsord: appellantes (eum) ··· litterionem Graecum etc., Ammian. 17, 11.

*littĕrōsus, 3, ligesom litteratus: lærd, homo, Cass. Hem. ap. Non.; o. — littĕrŭla, ae, f., dem.; I) „alm."; a) in sing.: et Bogstav; - epistola litterulis vacillantibus (neml. ifølge den Syges rystende Haand) etc., Cic. Fam. 16, 15; — b) pl.: lidet el. kort Brev; hoc litterularum exaravi etc., Cic. Att. 12, 1; — II) „bef." hede ogs. litterulae: Studeringer el. lærde Sysler; og det; a) bestedent; - litterulae meae sive nostrae desiderio tui oblanguerunt, Cic. Fam. 16, 10; — b) nedsættende; - propter litterularum nescio quid etc., Cic. Att. 7, 2; cf. Hor. Ep. 2, 2, 7: Litterulis Graecis imbutus (verna: som har lært en Smule Græsk); — [littera, litterae]. — littus, ŏris, n., m. Afledn.: s. und. 3. litus etc.

lĭtūra, ae, f., [lino]; I) „egenl."; A) „alm.": Besmøren el. Bestrygning, Colum.; navnl. at oversmøre med Vox og derved at udstryge et paa Voxtavlen skrevet Ord el. Bogstav, altſ. Udstrygning el. Udslettelse af det Skrevne; - unius nominis litura se commotum etc., Cic. Arch. 5; — B) „bef." o. „meton.": det overstrøgne el. udslettede Ord el. Sted; - esse in litura, om de Bogstaver el. Ord, som skrives paa det udslettede Sted el. istedetfor det Udslettede; vid. Cic. Verr. 2, 76, o. ibd. 77; — II) „fig."; A) „overf." ifølge etslags Lighed; a) enhver Plet, som opstaaer under Skrivningen el. i det Skrevne; - liturae atramenti, (Blækpletter), Plin.; - navnl. ogs. (hos Erotikerne): Pletter paa Papiret efter de under Skrivningen fældede Taarer; - Si qua tamen etc., Haec erit e lacrimis facta litura meis, Prop. 4, 3, 4; cf. Ovid. Trist. 3, 1, 15; — b) df. Plet el. Rynke; - quum corpus nulla litura notet, Martial. 7, 18; — B) „ment.", a) Rettelse el. Udbedring af det Skrevne; - mendum scripturae litura tollit, Caecin. ap. Cic. Fam. 6, 7; - navnl. Forfatterens critiske Udbedring og Filing af hans Arbeide, hvorom Hor. A. P. 239: carmen reprehendite, quod non ··· multa litura Coërcuit; cf. id. Ep. 2, 1, 167, o. Martial. 7, 17; — b) Forandring i det Skrevne; df. alm. Forandring; nec ulla in ipsis decretis ejus litura, Senec. Vit. beat. 8.

lĭtūrārĭus, 3, [litura]: hørende til Udsletning el. Udstrygning; - df. liturarii, sc. libri el. codicilli: Conceptbøger el. Kladdebøger, Auson. — liturgus, i, m., λειτουργός: Person (el. Træl), som afgives til den offenlige Tjeneste, Cod. Theod. — lĭtūro, avi, atum, 1, v. a., [litura]: udsletter eller retter, aliqua, Sidon.

1. lĭtus, 3: partic. af lino; — 2. lĭtus, us, m., [lino]: Paasmøren; in abl., Plin. 33, 25. — 3. lĭtus, (ogs. littus), ŏris, n., [lino]; I) „alm.": Strøg ved Havet, Strandbred el. Havbred el. Kyst; - litus (esse) ··· qua fluctus eluderet, Cic. Top. 7; litus tunditur unda, Catull.; cf. Virg. Ecl. 9, 43; ∾ curvum, Hor., sinuosum, Val. Fl.; - „poet." ogs. om de over deres Bredder stegne Floder: pro ripis littora pulsant, Ovid. Met. 1, 42; - som Ordsprog mærkes: litus arare, (arbeide forgjeves), Ovid. Trist. 5, 4, 48; ligel. in litus arenas (fundere), ibd. 5, 6, 44; — II) „bef."; A) Egn ved Kysten: - cui litus arandum ··· dedimus, Virg. Aen. 4, 212; ogs. beqvemt Landingssted, Suet. Tib. 40; cf. Ovid. Met. 14, 104: litus intrare, (at naae en Havn); — B) „poet." ogs. a) Bredden af en Indsø el. en Egn derved; - litus Larium, (f. litus lacus Larii), Catull. 35, 4; ligel. litora Trasimena, Ovid. Fast. 6, 765; — b) en Flodbred, Virg. Aen. 8, 43, oftere; — not.: Plin. 6, 32, heder Byen Gaza i Syrien: oppidum litoris nostri, (i. e. maris mediterranei).

*lĭtŭus, i, m.; I) Augurens Krumstav el. Augurstaven, incurvum et leviter a summo inflexum bacillum, vid. Cic. Div. 1, 17 (Orell.); cf. Liv. 1, 18: baculum sine nodo aduncum, quem lituum apellavere; - ogs. mærkes Virg. Aen. 7, 187: Ipse Quirinali lituo (sc. instructus) ··· sedebat ··· Picus, (hvor lituus er baade Præstedommets og Kongemagtens Insigne); — II) ifølge Gestaltens Lighed: etslags Blæseinstrument, som Horn el. Halvmaane; - vid. Hor. Od. 1, 1, 23: lituo tubae Permixtus sonitus; cf. Ovid. Fast. 3, 216; men Virg. Ge. 3, 183: lituosque pati, (om Hesten); — B) df. „overf.": en Tilskynder; saal. Cic. Att. 11, 12: Quintum fratrem lituum fuisse profectionis meae, (i. e. impulsorem); — not.: efter Müller: etrurisk Ord m. Grundbem. krum.

*līvēdo, ĭnis, f.: blaa Plet efter Slag el. Stød, Appul.; o. — līventer, adv.: med blaa Plet efter Slag el. Stød, Paul. Petroc.; af — līveo, ēre, v. n.: at være blyfarvet el. blaalig; f. nedenf. Virg. Aen. 7, 687; cf. Ovid. Met. 2, 776: livent rubigine dentes; - „bef.": at være blaalig el. blaagul efter Slag el. Stød; livere catenis Brachia, Prop. 4, 7, 65; cf. Ovid. Am. 2, 2, 47; — II) „fig.": at være bleg af Misundelse, at være misundelig, Martial. 8, 64; - ogs. at misunde, id. 6, 68; cf. Tac. Ann. 13, 42; — III) partic. līvens, tis, ogs. som adj.: A) „alm.": blyfarvet el. blaalig, plumbum, Virg. Aen. 7, 687; liventibus uva racemis, Prop.; cf. Ovid. Met. 13, 817; — B) „bef." o. „ethisk": misundelig, Martial. 8, 61; df. — līvesco, ĕre, v. n. inch.; I) „egenl.": at blive blaalig el. blyfarvet; - digiti livescunt in pedibus, Lucr. 3, 529; — — II) „fig." o. „ethisk": at blive misundelig; - nec enim livescere fas est ··· deos, Claudian.

Livia, Livianus, f. und. Livius. — *līvĭde, adv.: blyfarvet, blaaligt; - compar., languidius et lividius lucere, (om en Stenart), Plin. 37, 2; — līvĭdinans, tis, adj., ligesom livens: blaalig; df. „fig." o. „ethisk": blaa af Misundelse, misundelig, Petron. Sat. 138, (Burm.), inc.; — līvĭdo, are, v. a.: gjør blyfarvet el. blaalig; ∾ vultum pallore, Paul. Nol.; o. — līvĭdŭlus, 3, dem. men alene „fig." o. „ethisk": noget misundelig, Juvenal. 11, 110; — [flgd.].

līvĭdus, 3, [liveo]: I) „egenl.": blyfarvet, blaalig, smudsblaa el. dunkel, unda (Stygis), Virg. Aen. 6, 320; - compar., f. nedenf.; superl., ∾ vorago (paludis), Catull. 17, 11: men ∾ racemi, Hor. Od. 2, 5, 10; ∾ dens, id. Epod. 5, 47; - navnl. ogs. om Legemet; blaalig el. blaabrun af Slag el. Stød el. Tryk; - livida in armis Brachia, Hor. Od. 1, 8, 10; cf. Ovid. Her. 20, 82; — II) „fig." o. „ethisk": bleg af Misundelse; - et invidi et malevoli et lividi, etc., vid. Cic. Tusc. 4, 12; ogs. „alm.": misundelig, hadsk; - Omnibus invideas, livide, nemo tibi, Martial. 1, 41; cf. Hor. Sat. 1, 4, 93, o. id. Ep. 2, 1, 89; - ogs. om Begreber; vid. id. Od. 4, 9, 53; tuos ··· labores ··· carpere lividas Obliviones; ∾ sententia, Senec. Contr. 2, 11.

Livĭus, Livia: romersk Slægts- og Personsnavn, hvoraf her mærkes; 1) Skuespildigteren Livius Andronicus; f. und. Andronicus; — 2) T. Livius (Patavinus: fra Patavium el. Padua), skrev paa K. Augustus's Tid d. romerske Historie i 140 Bøger, (men hvoraf alene 35 ere komne til os); om ham f. bes. Quintil. 10, 1, 101; ligesom ham ibd. 32 tillægges lactea ubertas; heder Tac. Ann. 4, 34: eloquentiae et fidei praeclarus imprimis etc.; — 3) Livia (Drusilla), anden Gemalinde af K. Augustus; vid. Suet. Aug. 29

o. 63, o. id. Tib. 4; — B) bſ. 1) Līvius, 3: liviſk el. livianſk, leges, Cic. Leg. 2, 6 o. 12, (af Almuetribunen M. Livius Drusus); vid. Liv. Epit. 71; ∾ familia, Tac. Ann. 6, 51; — 2) Līviānus, 3: = frgd.; ∾ exercitus, (under Anførsel af Consulen M. Livius), vid. Liv. 28, 9; men ∾ charta, (benævnt efter Livia), Plin. 13, 24.

līvor, oris, m., [liveo]; I) „egenl.": blaalig Farve, navnl. blaalig el. blaabrun Plet paa Legemet efter Slag el. Tryk, odl.; - niger livor in pectore, Ovid., subcruentus, (med underløbet Blod), Cels; - ogſ. in pl., Plin.; ligel. livores et tumores in corpore etc., Quintil. 2, 21, 19; - ogſ. Plet el. Skade paa Træfrugten; contusione livorem contrahere (olivam), Colum.; men Juvenal. 2, 81: Uvaque conspecta livorem ducit ab uva; — II) „fig." o. „ethiſk": den blege el. gunſtne Avind, Misundelſe, Hadſkhed, odl.; - summa malevolentia et livore impediri, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 10; cf. Suet. Calig. 34; - Pascitur in vivis livor, post fata quiescit, Ovid. Am. 1, 15, 39; cf. Tac. Ann. 1, 1.

lix, (icis, m.), est cinis foci, (Aſke af Arnen), Varr. ap. Plin. 36, 69; men humor cineri admixtus, (Aſkelud), Non. 12, 11. — lixa, ae, m.: Markedender ved Hæren, vid. Liv. 23, 16, o. Just. 38, 10; - lixae modo ··· profectum esse, Liv. 21, 63; - in pl. lixae, arum: det hele Tros af Markedendere og Opvartere, vid. Justin. l. c., o. Val. Max. 2, 7, 2; oppon. milites, Quintil. 3, 6, 42; — II) „overſ.": etſlags Øvrigsbedstiener, Appul.

*lixivius, 3: udludet; bſ. lixivius cinis: Aſkelud, Plin.; - ogſ. subst., lixivia cineris, Colum.; ligel. absol., lixivia, ae, f., id., ogſ. lixivium, i, n., Coel. Aur.; o. — lixīvus, 3: = frgd.; bſ. lixivum, i, n., Colum., Pallad., ogſ. cinis lixiva, Scrib. Larg.: Aſkelud el. Lud; — [lix]. — lixŭlae, arum, f., i d. Sabinſke: = circuli (Kringler) ex farina et caseo etc., Varr.

loba, ae, f.; I) Halmen af indiſk Hirſe, Plin. 11, 10; — II) ligeſom strychnos: Natſkygge, Appul.

†lŏcālis, e, [locus]: hørende til Stedet, local, Tertull.; bſ. — lŏcālĭtas, atis, f.: Legemets Væren paa et beſtemt Sted, Claud. Mam. d. statu an.; o. — lŏcālĭter, adv.: med Henſyn paa Stedet, Tertull. — lŏcārĭus, 3, [locus]: hørende til Stedet; bſ. subst.; I) lŏcārĭus, i, m.: ſom udleier Pladſer, navnl. ved Skueſpillene; hvſ. Martial. 5, 24, en meget ſøgt Gladiator heder: divitiae locariorum; — II) locarium, i, n., (sc. pretium): Leie af et Stade el. af en Bod, odl., Varr. L. L. 5, 2.

*lŏcātĭcius, (-tius), 3: udleiet, Sidon.; — lŏcātĭo, onis, f.; I) „alm.": Henſtilling el. Anordning; - ∾ vitiosa verborum, Quintil. 9, 4, 32; — II) bſ. i Oekonomien: Borttingelſe (navnl. ved Licitation), Bortforpagtning; (opp. conductio el. redemptio); - quae (porticus) ex S. C. consulum locatione reficiebatur, Cic. Att. 4, 3; men Liv. 45, 18: locationes praediorum rusticorum, (de kongelige Domæner); — B) „overſ.": Contract el. Forpagtningscontract, Cic. Att. 1, 17; o. — lŏcātor, oris, m.: ſom bortforpagter el. udleier; ∾ funeris, Plin. 7, 53; ∾ insulae, fundi, Dig.; — bſ. lŏcātōrius, 3: hørende til Udleining el. Forpagtning; - ∾ provincia, vid. Cic. Att. 15, 9, (Orell.); — [loco].

lŏcellus, i, m., dem. af loculus: lidet Sted; bſ. I) Stuffe el. Hylde el. Ledike i et Skab, Martial. 10, 88; — II) Skrin el. Kasſe el. Æſke, id. 14, 13, o. Val. Max. 7, 8, 9. — lŏcĭto, are, v. a., intens. af flgd.: forpagter, udleier, agellum; vid. Ter. Ad. 5, 8, 26.

lŏco, avi, atum, 1, v. a., [locus]; I) „egenl.": lægger el. ſtiller el. ſætter paa et Sted; opreiſer el. anlægger, odl.; - crates adversas locari jubet, Caes. B. C. 3, 46; membra suo quaeque loco locata, Cic. Brut. 57; - ∾ castra ad Cybistra, (opſlaae), id. Fam. 15, 2; ∾ castra pro moenibus, Liv. 2, 53; ∾ urbem, (anlægge), Virg., fundamenta urbis, id.; - ∾ milites super vallum in munimentis, Sall. Jug. 105; ∾ tribunos primos et extremos, ibd.; cf. Cic. Coel. 28, o. Virg. Aen. 8, 176; men ibd. 1, 698: se ··· mediamque locavit, (ſatte ſig i Midten); - dii nuper hac sede locati, Ovid. Fast. 3. 615; cf. id. Pont. 4, 9, 129; - ogſ. at nedlægge el. forvare, stipendium et commeatum alicubi, Sall. Jug. 95; — II) „fig."; A) „overſ.": henſiger el. overdrager dertil; - bſ. a) ∾ aliquam in matrimonium, (bortgifte), Plaut., ogſ. in matrimonio stabili et certo, Cic. Phil. 2, 18; ogſ. ∾ virginem alicui nuptum, Ter. Phorm. 5, 1, 25; ogſ. ∾ aliquam in familiam locupletem, Plaut. Cist. 3, 2, 18; ogſ. ∾ aliquam alicui, id. Aul. 2, 2, 24; — b) ∾ pecuniam: udſætte el. udlaane Penge; vid. Plaut. Most. 3, 1, 4; men Cic. R. Com. 10: ∾ se non minus etc., (forrente ſig med ikke mindre); — c) bortforpagter, overdrager imod en Afgivt; (opp. conduco); ∾ portorium, Cic., vectigalia, id.; cf. Suet. Ner. 37; - ogſ. c. abl. pretii; ∾ agrum frumento, (imod en Afgift i Korn), Liv. 27, 3; cf. Plin. Ep. 9, 37; - bſ. locatum (et conductum: den gjenſidige Forpagtning); judicia, quae fiunt ex locato et conducto, Cic. N. D. 3, 30; ex locato et conducto agere cum aliquo, (procedere med nogen ifølge en Forpagtningscontract), Dig.; — d) ligel. ∾ se el. operam suam: udleie ſig el. ſin Tjeneſte; - vid. Plaut. Rud. 2, 6, 57, id. Trin. 4, 2, 2, o. Gell. 3, 3; ∾ vocem, (udleie ſig ſom Udraaber), Juvenal. 8, 185; ſ. ogſ. ovenſ. Cic. R. Com. 10; men ∾ noctes, Ovid.; - endel. om en Rabuliſt: iras et verba locare, Senec. Herc. Fur. 137; — e) bortſtinger (navnl. ved Licitation), overdrager til nogen at levere et Arbeide imod en vis Betaling; (opp. redimo el. suscipio); - ut quaestores ··· statuam faciendam ··· locent, quantique locaverint, tantam pecuniam etc., Cic. Phil. 9, 7; cf. id. Verr. 2, 67; ligel. ∾ aedem ex S. C. (sc. faciendam), Liv. 40, 34; ∾ templum Junoni (sc. exstruendum), id. 5, 23; ligel. ∾ vestimenta praesenti pecunia exercitui, (Klæder til Hæren, sc. facienda), id. 27, 10; cf. Cic. R. Am. 20; - ∾ aliquem efferendum, Plaut.; hvſ. funus locatum, Plin.; cf. Cic. Verr. 5, 43; — B) „ment.", a) henlægger el. ſætter deri el. derpaa; - inter recte facta et peccata quaedam media locabat, Cic. Acad. 1, 10; cf. id. d. Or. 1, 31; - ∾ homines in amplissimo gradu dignitatis, id. Mur. 14; cf. id. Lael. 12: eo loco locati sumus, ut etc.; - ∾ aliquem in numero veterum, Quintil.; men Lucr. 5, 11: Fluctibus e tantis vitam ··· In tam tranquillo ··· locavit; - hortor vos, ut ita virtutem locetis, ut etc., (at I anſee den ſaaledes), Cic. Lael. 27; cf. id. Off. 3, 17: prudentia est locata in delectu bonorum et malorum, (beroer derpaa, har ſit Væſen deri); — b) anvender el. anbringer; - ∾ operam pulchre, Plaut., beneficium apud gratos, Liv.; cf. Enn. ap. Cic. Off. 2, 18: Benefacta, male locata, malefacta arbitror; men omnia mea studia ··· mentem denique omnem in Milonis magistratu fixi et locavi, Cic. Fam. 2, 6; — not.: locassit f. locaverit, Cic. Leg. 3, 4, e XII Tabb.

Lŏcrensis, e: ſ. und. flgd. — Lŏcri, orum, m.; I) Folk i Grækenland i Landſkabet Locris; neml. dels ∾ Epicnemidii, ved Cephisſus, (med Byen Opus, hvſ. ogſ. ∾ Opuntii); dels ∾ Ozolae, (med Byen Oeanthe), imod Ætolien; vid. Plin. 4, 4 o. 7; — II) Folk i det Bruttiſke, i Nederitalien, ogſ. ∾ Epizephyrii, af Forbierget Epizephyrium; ogſ. ere de en Coloni fra Locris i Grækenland; vid. Plin. 3, 10; hede ogſ. ∾ Nerycii, Virg. Aen. 3, 399, (af Byen Nerycium hos Locri Epicnem.); — 2) Locri heder ogſaa en By i d. Bruttiſke Locris; vid. Liv. 28, 6: haud procul urbe Locris; - men Cic. Att. 6, 1: Zaleucum Locris leges scripsisse, kan Locris være dat. el. abl.; — B) bſ. 1) Lŏcris, idis, f., Λοκρίς; a) det af de græſke Locrier beboede Landſkab imellem Ætolien, Phocis og Boeotien, Liv. 26, 26; — b) det af Locrierne beboede Landſkab i d. Bruttiſke, (Thucyd.); — 2) Locrensis, e: hørende til Landſkabet Locris i Italien; ∾

ager, Plin. 11, 27; - ds. subst. Locrenses, ium, m.: Indvaanerne deraf, Cic. Verr. 5, 34, Liv. 29, 6, oftere; - ogs. Indvaanerne af Locris i Grækenland, Liv. 33, 34.

*lŏcŭlāmentum, i, n.: afdelt Rum el. Fag; - tecto tenus exstructa loculamenta, (Bogreoler, som naae til Loftet), Senec. Tranqu. 9; ligel. afdelt Rum til en Duerede, Colum.; - ∼ dentium, (i Tandkiødet), Veget.; ogs. „alm.": Hylster eller Kapsel, Vitruv.; — lŏcŭlāris, e, resina, (som giemmes i Kapsler), Pallad.; — lŏcŭlātus, 3: med flere Rum el. Afdelinger el. Fordybninger, areulae, Varr.; o. — lŏcŭlōsus, 3: med Fordybning el. Fordybninger, putamen, (Nøddeskal) Plin. 15, 21; — [flgd.].

lŏcŭlus, i, m., dem. af locus; I) „alm.": lidet Sted el. Rum; - in cella est paullum nimis loculi lubrici; Ibi etc., Plaut. Mil. gl. 3, 2, 38; — II) „bes.": afdelt Rum el. Fag; a) i Krybben til hvert enkelt Hoved, Veget.; — b) ligel. i Gravstedet, hvor de enkelte Lig ere henlagte; vid. Plin. 7, 16, o. Justin. 36, 1; ogs. f. Ligbaare, feretrum el. sandapila, Fulg. Planc.; — c) in pl.: liden Kasse, hvori man giemmer navnl. Penge og Smykker; - nummos in loculum demittere, Hor. Ep. 2, 1, 145; cf. Martial. 5, 40, o. Ovid. Fast. 6, 749; men Hor. Sat. 1, 6, 74: Laevo suspensi loculos tabulamque lacerto (pueri, rimel. Kasse med Regnepenge, odl.); - ogs. Kasse el. Giemme til Husholdningens Nøgler, Plin. 14, 14; - comisk bruges stimulorum loculi om en Slave, som er fuld af Ar, Plaut. Cas. 2, 8, 11.

lŏcŭples, ētis, (gen. pl. etum o. etium), adj., [locus, plenus]; — I) „egentl."; A) ordl.: rig paa Grundstykker el. Landeiendomme; cf. Plin. 18, 3: locupletes dicebant loci, hoc est, agri plenos; cf. Cic. d. Rep. 2, 9, bes. id. Catil. 2, 8, ogs. Ovid. Fast. 5, 281; — B) „alm.": rig, bemidlet; absol., el. c. abl., el. c. gen.; - egebat? imo locuples erat, Cic. R. Com. 8; mulier copiosa plane et locuples, id.; - mancipiis locuples, Hor.; cf. id. Od. 2, 18, 22; men locuples pecuniae, Appul.; - compar., ∼ domini, Hirt.; superl., ∼ urbes, Caes.; - ogs. rigeligt forsynet, villa, Cic. d. Senect. 16; — b) ds. rigelig el. overflødig i sit Slags, munera, Nep. Thras. 4; annus locuples frugibus, Hor. Ep. 2, 1, 137; men ∼ aquila, Juvenal. 14, 197, (i. e. munus primipili satis fructuosum); — II) „fig."; A) „alm.": rigelig el. overflødig til sin Bestemmelse; - locupletior igitur hominum natura ad beate vivendum, quam etc., Cic. N. D. 1, 40; men id. Fin. 5, 5: Lysias oratione locuples, rebus ipsis jejunior, (har vel Rigdom i Udtrykket, men osv.); — B) „bes.": vederhæftig; - Samnitibus nos sponsores sumus rei satis locupletes, (og vi kunne som skyldige opfylde vore Forpligtelser), Liv. 9, 6; - ogs. paalidelig el. efterrettelig, som er at stole paa, tabellarius, Cic. Qu. Fr. 3, 9; - navnl. ogs. troværdig el. sanddru, odl.; testis locuples el. locupletissimus, Cic.; Pythagoras et Plato, locupletissimi auctores, id. Div. 2, 58.

lŏcŭplētātor, oris, m., [locupleto]: som beriger; ∼ familiarium, Eutrop. 10, 15. — lŏcŭplēte, adv.: rigeligen; ds. superl., ∼ muneratus etc., Spart. Hadr. 3; - men „overf." o. in compar.: fuldstændigere, tydeligere, Fronto ad Anton. Imp. 1, 3; o. — lŏcŭplēto, avi, atum, 1, v. a.: beriger, gior rig; - ∼ aliquem fortunis, Cic. Agr. 2, 26; mancipiis ··· argento locupletatus, id. Verr. 5, 31; - ogs. forsyner rigeligen dermed; ∼ templum picturis, Cic. Inv. 2, 1; - ogs. „overf." om Begreber; sapientem locupletat ipsa natura, id. Fin. 2. 28; - ogs. „ment.": ipsam eloquentiam locupletavisti graviorum artium instrumento, id. Brut. 97; — [locuples].

lŏcus, i, m., pl. loci (flere enkelte Steder), o. loca; I) „egentl."; A) „alm.": Sted el. Plads, (ubi quicquam constitit, Varr.); - ultra eum locum, quo in loco etc., Caes. B. G. 1, 49; proximos nostro mari locos (Egne) etc., Sall. Jug. 21; cf. ibd. 32: Romae per omnes locos, (i alle Dele af Byen), etc.; qui ea loca incolerent, Caes. B. G. 2, 4; - locum fecerunt sub terra, (Rum el. Aflukke), Nep. Paus. 4; primus locus aedium. (i. e. atrium el. Forværelset), id. praef.; - ogs. er locus: Grunden, (i Modsætn. af hvad derpaa har staaet el. nu staaer); locus Pherae, (hvorpaa Byen Ph. engang stod), Plin. 4, 6; cf. Ovid. Fast. 2, 280; - ex el. de superiore loco (agere, dicere, concionari), i. e. ex rostris el. ex tribunali, (om en Øvrighedsperson); opp. ex aequo loco, (i. e. in senatu), men ex inferiore loco, (i. e apud judices); vid. Cic. d. Or. 3, 6, o. id. Fam. 3, 8; - dare locum: give Plads, bes. en Friplads ved Skuespillene; vid. Cic. Mur. 34; ogs. locum ad spectandum dare, ibd.; s. ogs. und. lautia, Liv. 30, 17, etc.; - men ogs. heder dare locum, ligesom cedere loco: at give Plads, at gaae af Veien; da locum melioribus, Ter. Phorm. 3, 2, 37; men Hor. Ep. 2, 2, 30: loco dejicere, (fordrive fra en Stilling); ligel. movere loco, Ter., Cic., s. nedens.; - loca publica: Grunde, som tilhøre det Offenlige, navnl. Torve og Veie, odl., Dig.; - quo loci nascerentur, (s. quo loco), Cic.; ligel. eo loci, (s. eo loco), id., Tac.; ligel. eodem loci consistere, (s. eodem loco), Suet. Calig. 53; - ogs. staaer loci o. locorum undert. pleonastisk hos Stedsadverbierne; saal. ubicumque locorum, Hor. Ep. 1, 3, 34; ibidem loci, Plaut.; s. ogs. nedens.; — B) „bes."; a) Sted el. Stykke el. Parcel af en Gaard el. Grund; - locus non est fundus, sed pars fundi, Dig.; - dog ogs. undert.: Grundstykke; saal. loca, possessiones, Cic. Agr. 3, 2; s. ogs. und. locuples; — b) Sted el. Hus el. Bolig: saal. loca tuenda, Liv. 42, 3; ogs. kunde hidføres loca et lautia, s. und. lautia; — c) Sted el. By med Hensyn paa sammes Beliggenhed el. Beskaffenhed; - opportunitas loci, Cic. Off. 1, 11; locus Pherae, (hvor denne By havde staaet), s. ovens.; - men „poet.": loca tacentia, (Underverdenen), Virg. Aen. 6, 265; ds. ogs. Graven, Inscr.; — d) loci o. loca: Steder paa el. i det dyriske Legeme; ds. navnl. Kiønsdelene hos Hunnen; saaledes om Fruentimret, Plin., Cels.; om Dyrene, Cic. N. D. 2, 51, o. Lucr. 4, 1239: — e) Sted i en Bog, Stykke el. Del af en Materie, s. nedens.; - verba movere loco, (udslette), Hor. Ep. 2, 2, 113; cf. ibd. 2, 1, 223; — II) „overf."; A) „alm.": Sted el. Plads; ds. 1) Indgang el. Anvendelse el. blivende Sted; - si etc., aliquid loci consilio et rationi dedisses, Cic. Quint. 16; men qui etc., apud eum quem habet locum fortitudo? Cic. Off. 3, 34; cf. id. d. Or. 2, 31; - in poëtis non Homero soli locus est, aut etc., id. Orat. 1; maledicto in hisce rebus nihil loci est, quod etc., id. Mur. 5; - nihil est preci loci, Ter. Andr. 3, 4, 22; cf. Cic. Quint. 15; men id. Fam. 1, 1: nec precibus nostris relinquit locum, (han forekommer vore Bønner); — 2) Sted el. Plads el. Forhold, hvori nogen befinder sig, el. hvorefter noget bedømmes; - quem locum apud Caesarem obtinuisti? Cic. Phil. 2, 29; ut locum oratorum tenerent, id. Brut. 36; - hertil hører ogs.: loco alicujus (personae el. rei: som el. ligesom); habere aliquem loco patris, Brut. ap. Cic. ad Brut. 1, 17; cf. Ter. Andr. 1, 5, 57; criminis loco putant, quod vivam, Cic. Fam. 7, 3; prodigii ea res loco habita, Liv. 8, 18; - ligel. eo loco, (saaledes); nullo loco, (som intet); Socrates voluptatem nullo loco numerat, Cic. Fin. 2, 28; honestatem eo loco habe, ut etc., ibd. 15; men id. Fam. 4, 4: si eo loco esset, s. nedens.; in locum alicujus invitari, id. Att. 2, 19; — b) navnl. ogs. med Hensyn paa en vis Orden el. Følge mærkes Udtrykkene: priore loco causam dicere, Cic. Quint. 9, (tale først, d. e. forsvare sig, forend man er anklaget); opp. posteriore loco dicere, (have det sidste Ord), ibd.; men id. Fam. 1, 6: secundo loco; dernæst, for det andet; men id. d. Or. 3, 6: aliquot locis, (paa

nogle el. flere Steder i Talen); — 3) Sted el. Plads el. Post el. Embede, som nogen beklæder; bf. bes. Æres-post el. Værdighed, odl.; - huic Caesar majorum locum restituerat, (i. e. regnum), Caes. B. G. 5, 25; locum senatorium emere, vendere, vid. Cic. Verr. 2, 50; duo consularia loca, Liv. 10, 15; cf. id. 4, 16; men loco movit signiferos, (afsatte dem fra deres Poster), Caes. B. C. 3, 72; summus locus civitatis, Cic. Cluent. 55: — bb) bf. ogs.; a) Stand el. Rang el. Fødsel; - Tanaquil, summo loco nata, (af høieste Byrd), Liv. 1, 34; homines inferiore loco, Cic. Verr. 2, 48; cf. Sall. Catil. 24; — b) Post el. Stilling, som den Kæmpende har at forsvare; - loco ille motus est, quum etc., Cic. Catil. 2, 1; cf. Hor. Ep. 2, 2, 30; men id. ibd. 1, 16, 67: locum virtutis deseruit, qui etc.; — 4) Sted el. Stykke el. Del af en videnskabelig Materie el. af et Aandsværk; - vid. Cic. Fam. 5, 12; ut in eo loco etc., (paa det Sted, ved Behandlingen af det Punkt) etc., id. R. Am. 27; — bb) bf. „bes.": a) Stykke el. Afsnit el. Punkt, Sag el. Gienstand; - ex quatuor autem locis, in quos etc., Cic. Off. 1, 6; alter erat locus cautionis, ne etc., ibd, 14; men id. Verr. Act. 1, 15: cui loco ··· judices, consulite et providete; — b) Almensted el almindelig Materie; - vid. Cic. Orat. 33; cf. ibd. 48, o. Plin. Ep. 1, 8; — c) Bevissted; - locum esse sedem argumenti, id. Top. 2; cf. id. Orat. 35; men id. Parad. prooem., ere loci communes: de almindelige Bevissteder; — B) „bes."; 1) Tid el. Tidspunkt, navnl. i d. adverbiale Dictioner: inde loci, (s. inde: derpaa el. herpaa), Lucr. 5, 438; post id locorum, (s. tunc), Tertull.; ad id locorum, (dertil el. hertil), Sall. Jug. 63, o. Liv. 22, 38; men ad locum, (strax), ibd. 27, 27; — b) bf. den rette el. beleilige Tid, hvs, navnl.: in loco, (til rette Tid), Cic. Fam. 11, 16, Ter. Ad. 2, 2, 8, o. Hor. Od. 4, 21, 28; ligel. loco (s. in loco) dicere Cic. Leg. 3, 18; - ogs. heder in loco: vedbørligen, rigtigen; in loco posita aedilitas, (som er betroet til den rette Mand), Cic. Verr. 5, 14; ligel. loco ponere versus, (rigtigen at anvende dem), id. Fam. 9, 16; — 2) Leilighed el. Anledning; - nactus locum resecandae libidinis, id. Att. 1, 18: cf. id. Fam. 3, 6, ogs. Nep. Hamilc. 1; - dare locum suspicioni, Cic., dubitationi, id., (foranledige); men Liv. 5, 11: ab his datum locum ··· ad incendenda opera; — 3) Omstændighed, Beskaffenhed, Forfatning, Tilstand; - meliore loco erant res nostrae, Cic. Att. 11, 13; cf. Ter. Ad. 3, 2, 46; men res erat eo loci, (s. eo loco), Cic. Sest. 31; si eo loco esset, (i den Stilling), id. Fam. 4, 4; cf. Virg. Aen. 9, 723, o. Hor. Ep. 1, 12, 25.

1. lŏcusta, ae, f.; I) Græshoppen; vid. Plin. 11, 35, ogs. Plaut. Men. 5, 5, 24; - men som Ordsprog om en Umulighed: prius locusta pariet Lucam bovem, Enn. ap. Varr.; — II) etslags Skaldyr el. Søkrebs, Plin. 9, 50; ogs. locusta marina, Petron. — 2. Lŏcusta, ae, f.: Navnet paa en berygtet Giftblanderske, Tac., Juvenal; — not.: Locusta, ae, m., som Mandsnavn, Cic. Qu. Fr. 3, 1.

lŏcūtĭo, (loqu.), onis, f., [loquor]; I) „alm.": Talen el. at tale; (opp. reticentia), Cic. Off. 1, 41; cf. id. Orat. 19: quamquam enim omnis locutio oratio est, tamen unius oratoris oratio hoc nomine signata est; — II) „bes."; A) Talen el. Udtrykket el. Sproget; locutio emendata et Latina, vid. id. Brut. 74; quid tam necessarium, quam recta locutio, Quintil.; — B) Talemaade el. Udtryksmaade; - locutionum talium copia, Gell. 1, 7; - quidam dicere maluerunt locutiones, (quam verba), Quintil. 1, 5, 2. — Lŏcūtĭus, (deus): s. und. Ajus.

lŏcūtor, (loqu.), ōris, m.: som taler el. udtaler; ~ sermonis exotici, Appul.; - bes. ogs. ~ leves et futiles: daarligere Snakkere, Gell. 1, 15; o. — lŏcūtŭlējus, (loqu.), i, m.: Snakker, Sladdrer, Sladderhank; - homines in verba projectos locutulejos et blaterones et lingulacas dixerunt, Gell. 1, 15; — [loquor]. — 1. lŏcūtus, (loqu.), 3: partic. af loquor. — 2. locutus, (loqu.), us, m., [loquor]: Tale el. Foredrag; in abl., Appul.

lōdĭcŭla, ae, f., dem., Suet. Aug. 83; af — lōdix, ĭcis, f.: vævet Tæppe el. Sengetæppe, Juvenal. 6, 194; in pl., Martial. 14, 152. — loedŏrĭa, ae, f., (rigtigere λοιδορία): Udskælden, Macrob. Sat. 7, 3.

lŏgārĭum, i, n., λογάριον: liden Regning el. Antegnelse, Dig.; — lŏgēum, lŏgīum, i, n., λογεῖον, λόγιον; I) Archiv, Cic. Fam. 5, 20, inc.; — II) ligesom pulpitum: den Del af Scenen, hvor Acteurerne foredrage deres Roller, Vitruv. 5, 8.

lŏgĭce, es, f., λογική, (sc. τέχνη), ogs. logica, ae, f.: Logiken, Disputerkunsten, Tankelæren; (philosophiae pars), quae est quaerendi et disserendi, Cic. Fin. 1, 7; cf. id. Fat. 1: quam (logicen) rationem disserendi voco. — lŏgĭcus, 3, λογικός: hørende til Logiken; bf. logica, orum, n.: logiske Gienstande el. Materier, Cic. Tusc. 4, 14; - sing. logicum, Sidon. — lŏgista, ae, m., λογιστής: Regnskabsfører for en Commune, Cod. Just. — lŏgistŏrĭcum, i, n., λογιστορικόν: et tabt Skrift af Varro; vid. Gell. 4, 19, o. id. 20, 11.

lŏgŏdaedălĭa, ae, f., λογοδαιδαλία: Ordkunsteleri, Auson. — lŏgŏgrăphus, i, m., λογογράφος: en Regnskabsbetient, Dig. — lŏgos, (-us), i, m., λόγος; I) „alm.": Ordet; in pl.: Talen; - loquere ··· paucis ··· non longos logos, Plaut. Men. 5, 2, 29; — II) „bes."; A) blotte Ord, tom Snak, cf. Plaut. Pers. 3, 1, 66: dabuntur dotis tibi sexcenti logi; — B) Indfald, (bon mot), navnl. af det scurrile Slags, hvs. Parasiten, Plaut. Stich. 1, 3, 68: logos ridiculos vendo; agite, licemini; cf. Cic. frgm. ap. Non.: omnes logos, qui ludis dicti sunt, animadvertisse; — C) Fabelen, (som Digtningsart); fabulae et Aesopei logi etc., vid. Senec. Cons. ad Polyb. 27; — D) sild. ogs. ligesom ratio: Theori, (i Modsætn. af Erfaring), Auson.

*lōlĭācĕus, 3: af Heire, farina, Varr.; o. — lōlĭārĭus, 3: hørende til Heire, cribrum, Colum.; — [lolium]. — lōlīgo, (loll.), ĭnis, f.: Blækfisken, (sepia loligo L.); efter Plin. 9, 20, forskiellig fra sepia, (sepia officinalis L.); s. ogs. Cic. Div. 2, 70, Ovid. Hal. 120, o. A.; - men „alleg.": hic nigrae succus loliginis, (den sorte Avind), Hor. Sat. 1, 4, 100; — bf. demin., lōlīguncŭla, ae, f.: liden Blæksisk, Plaut. Casin. 2, 8, 58. — lōlium, i, n.: Heire el. Landhavre, etslags Ukrud i Sæden, (lolium temulentum L.), germ. Lolch; vid. Plin. 18, 44; bf. ~ infelix, Virg. Ge. 1, 153; - troedes at skade Synet; vid. Ovid. Fast. 1, 691, (hvor pl.), o. Plaut. Mil. gl. 2, 3, 50.

Lollius, Lollia: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf her mærkes: M. Lollius, Statholder i Gallien, ogs. Opdrager af Augustus's Dattersøn, Cajus, led et Nederlag i Germanien, (clades Lolliana); vid. Tac. Ann. 1, 10, Suet. Aug. 23, o. Vell. 2, 97; - til ham ere Hor. Od. 4, 9; ligesom id. Ep. 1, 2 o. 18, er til hans Søn; - om hans Sønnedatter, Lollia Paulina, vid. Suet. Calig. 25, ogs. Tac. Ann. 14, 12, oftere; — B) bf. Lolliānus, 3, clades, s. ovens.

lōmentum, i, n., (lavo); I) etslags Renselsesmiddel af Bønnemel, (farina fabae), til Hudens Glatning; vid. Martial. 3, 42; ogs. ~ fabae, Veget.; — B) bf. overs. o. lignelsesvis: Renselsesmiddel; - censuram lomentum aut nitrum esse, etc., Coel. ap. Cic. Fam. 8, 14; s. ogs. und. nitrum; — II) etslags blaalig Farve, germ. Eschel, Plin. 33, 57.

lonchitis, ĭdis, f., λογχῖτις: etslags lanseformet Plante, (serapias lingua L.), Plin. 25, 88. — lonchus, i, m., λόγχος: Spyd el. Lanse, Tertull. — Londinium, i, n.: Byen London i Britannien el. England, Tac. Ann. 14, 33, Ammian.; — B) bf. Londiniensis, e, oppidum, Eumen. Pan. ad Const.

longaevitas, atis, f.: høi Alder, Elde, corvorum, Macrob. Sat. 7,5; af — longaevus, 3, [longus, aevum]: meget gammel, parens, Virg. Aen. 3, 169; - ogs. absol., longaevus, (s. senex), ibd. 2,525; - fem. longaeva, (s. anus), Ovid. Met. 10, 462; — II) „overf." ogs. om Begreber; ∾ senectus, Prop., vetustas, Martial. — longāno (-on), ogs. longão o. longābo el. longāvo, ōnis, m., [longus]; I) Masttarmen. Veget.; — II) en Pølse af denne Form, el. alm. en Pølse, Varr. L.L. 5,2.

longe, adv. af longus; I) „egentl." om Stedet el. Rummet; A) „alm.": langt; - longe gradi, (tage lange Skridt), Virg. Aen. 10, 572; longe lateque, (vidt og bredt), Cic.; longe ac late fuso agmine, Liv. 5, 37; B) „bes."; ogs. 1) langt bort, til el. i det Fjerne; ∾ videre, Cic., audire, Virg.; - longe mihi obviam processerunt, (langt Stykke Vei), Cic. Verr. 2, 27; quam longe est hinc in saltum Gallicanum, (hvor langt er der osv.)? id. Quint. 25; cf. id. Flacc. 29; - forstærk. tilføies ogs. gen. gentium; tu autem abes longe gentium, Cic. Att. 6, 3; cf. id. Fam. 12, 22; - compar., ∾ discedere, Cic., progredi, Virg.; superl., ∾ abesse a vero, Cic.; cf. Liv. 1, 18; - efter longius kan ogs. quam være udfaldet; longius ab urbe mille passuum, (mere end 1000 Skridt), Liv. 3, 20; — b) med Lune „overf." heder ogs. longe abesse ab aliquo el. alicui: intet at hjelpe el. nytte nogen; vid. Caes. B. G. 1, 36; ligel. Virg. Aen. 12, 53: longe illi ··· mater erit: men adeo longe ab oratore (abesse: saa aldeles ikke at være passende el. anstændigt for ham), Quintil. 12, 9, 8; — 2) langt borte fra, fra det Fjerne, accurrit ad me, quam longe quidem? Ter. Eun. 2, 3, 43; ∾ videre, Ovid. Pont. 2, 7, 11, subsequi, Quintil. 1, 1, 14; - ∾ repetere, Cic. Fam. 13, 29; ∾ prospicere, id. Lael. 12; — 3) saa langt borte el. i slig Afstand derfra; - locum castris deligit ··· ab Avarico longe millia passuum XVI, Caes. B. G. 7, 16; — II) „overf."; A) om Tiden: længe; - longe ante videre, (længe i Forveien), Cic. Tusc. 3, 14; nec longe post, (ikke længe derefter), Gell.; cf. Virg. Aen. 10, 317; - aetate longius provectus, (i en høiere Alder), Cic.; paulo etiam longius tolerare posse etc., Caes. B. G. 7, 71; - quam dudum ··· venis? Ep. longissime, Plaut. Stich. 4, 1, 24; quid longissime meministi in patria tua? id. Men. 5, 9, 52; — B) om en Grad el. Størrelse: meget, overmaade, høiligen; - ∾ errare, Ter. Ad. 1, 1, 40, recusare, Virg. Aen. 5, 406; - men hos compar., longe melior, Virg., fortior, Phaedr.; longe magis prosperum (proelium), Vell.; - hos superl., longe maximae atque occultissimae religiones, Cic. Verr. 5, 72; longe primus civitatis, id.; - ligel. hos andre comparative Udtryk; inter aequales longe praestitit, id. Brut. 61; cf. id. Verr. 4, 53; men ibd. 2, 4: a quo longissime mea ratio ··· abhorrebat; quod longe secus est, (forholder sig ganske anderledes), Cic. Lael. 9; ligel. longe aliter se habet, id.; - med Eftertryk forbindes longe multumque, Cic. Fin. 5, 14; cf. ibd. 2, 21; ligel. longe longeque, Hor. Sat. 1, 6, 18; cf. Ovid. Met. 4, 325; — C) „bes." om Talen el. om Foredraget: udførligen, vidtløftigen; haec dixi ··· longius, quam etc., Cic. Orat. 48; si quid modo longius circumduxerunt, (have brugt en vidtløftigere Omskrivning), Quintil. 10, 2, 17.

longimănus, 3, [longus, manus, us]: langhaandet, Hieronym.; cf. Nep. Reg. 1. — *longinque, adv.; I) „egentl.": langt borte, fjernt, a domo, Attius ap. Non.; - compar., ∾ abesse, Gell.; — II) „overf." om Udtrykket: forældet, scribere, Fronto; — longinquitas, atis, f.; I) egentl. om Stedet; A) „alm.": Længde, viae, Flor., itineris, Tac., navigandi, Plin.; — B) „bes.": lang Afstand, Fjernhed, regionum, Tac. Agr. 19; cf. Cic. Fam. 2, 9; — II) „overf." om Tiden; A) „alm.": Længde, temporis, Cic., aetatis, Ter.; - ligel. ∾ morbi, Cic., bellorum, Liv.; — B) „bes." lang Tid, Langvarighed; - dolores longinquitate producti, Cic. Tusc. 5, 40; cf. Liv. 9, 33: longinquitate potestatum dominantem etc.; o. — 1. longinquo, are, v. a.: bortfierner; ∾ deum a se, Claud. Mam.; — [longinquus]. — — 2. longinquo, abl. som adv., s. und. flgd.

longinquus, 3, [forlænget Form af longus, ligesom propinquus af prope]; I) „egentl." om Rummet; A) „alm.": lang, vid, udstrakt, linea, Plin., aequora, Claudian.; — B) „bes."; 1) fjern, bortfjernet, langt borte, locus, Cic., hostis, id.; nos quidem longinqui etc., id. Fam. 15, 9; - ∾ militia, (i det Fjerne), Tac.; men ∾ cura, Liv. 22, 23, (i. e. cura rei procul remotae); ∾ vulnera, Lucan., (i. e. ex longinquo accepta); - e longinquo, (fra det Fjerne), videre, Plin., venire, id.; ex longinquo suadere, Senec.; longinqua imperii adire, Tac. Ann. 3, 34; - compar., ∾ loci, Caes. B. G. 4, 27; — 2) som lever i det Fjerne, fremmed el. fjern, ubl.; ∾ homo et alienigena, Cic. Dejot. 3; cf. id. Mil. 28; men ∾ piscis, Ovid. Ib. 550; — II) „fig."; A) „overf." om Tiden; 1) lang, tempus, Cic.; longinquiore tempore etc., Nep. Them. 4; ogs. varig el. langvarig, oppugnatio, Caes., morbus, Liv., dolores, Cic., militia, Liv. 4, 18; ∾ consuetudo, Caes., observatio, Cic., (som længe har fundet Sted); - neutr. ogs. som adv.; longinquo (sc. tempore), i. e. diu, Dig.; men longinquum loqui, Plaut. Merc. 3, 4, 23, tale vidtløftigen; — 2) som længe har været, gammel el. forældet; - ∾ monumenta Gracchorum, (om deres Haandskrifter paa Plinius's Tid), vid. Plin. 13, 26; — B) ogs. „ment.": fjern, uvis; - omissa spe longinqua et sera, Tac. Ann. 13, 37; cf. Plaut. Merc. 5, 2, 55: longinquum istuc est amanti.

Longīnus, i, m.: romersk Tilnavn in gente Cassia. — longĭpes, ĕdis, adj., [longus, pes]: langbenet, scarabaeus, Plin. 30, 10. — *longisco, ĕre, v. n. inch., [longus]: at blive lang, at vore i Længden, Enn. ap. Non. — longĭter, adv., forcl. Biform af longe: langt borte; non ··· id ab leto jam longiter errat, Lucr. 3, 676. — longĭtia, ae, f., [longus]: Længde, Auct. d. Limit. ap. Goes.

longĭtūdo, ĭnis, f., [longus]: Længde; I) „egentl." el. i Rummet; - ∾ itineris, Cic., agminis, Caes.; in longitudinem: efter Længden, diffindere, Cic. Univ. 7; men Caes. B. G. 6, 29: millibus amplius quingentis in longitudinem patere; ligel. longitudine o. per longitudinem, Plin.; - ogs. in pl., Cic. N. D. 1, 20; — II) „overf." om Tiden: Længde, Langvarighed; - consulere in longitudinem, Ter. Heaut. 5, 2, 10, (betænke længe forud); ∾ noctis, Cic.; men longitudines et brevitates in sonis, id. Orat. 51.

longĭturnĭtas, atis, f.: Langvarighed, Længde, vitae, Cassiod.; af — longĭturnus, 3, [longus]: langvarig, Vulgat. — longĭuscŭle, adv.: noget langt, el. noget for langt, progredi, Sidon.; af — longĭuscŭlus, 3, dem. af compar. af longus: noget lang; alternis versibus longiusculis, Cic. Arch. 10. — Longobardi, orum, m., s. und. Langobardi.

longŭle, adv.: noget el. temmelig langt; haud longule ex hoc loco, Plaut.; cf. Ter. Heaut. 2, 2, 10; af — longŭlus, 3, dem. af longus: noget lang, altfor lang; - longulum sane iter, et via inepta, Cic. Att. 16, 13. — longŭrĭo, onis, m., som Skældsord: lang Lømmel, Varr. ap. Non.; o. — longŭrĭus, i, m.: lang Stang, Varr., Caes. B.G. 3, 14, oftere; — [flgd.].

1. longus, 3; I) „egentl.": lang el. udstrakt i Rummet; A) „alm."; Rhenus longo spatio citatus fertur, Caes. B. G. 4, 9; cf. Virg. Aen. 3, 382; - compar., ∾ processio (exercitus: dens længere Fremrykken), Cic. Manil. 9; sesquipede est quam tu longior, Plaut.; men Catull. 67, 47, heder longus homo (med Lune): lang Dumrian; superl., ∾ agmen, Caes.; ∾ epistola, Cic.; ∾ arator, Colum.; - longa navis: Langskib el.

Krigsstil, Liv. 21, 36, oftere; ∾ versus, (i. e. heroicus el. hexameter), Enn. ap. Cic. Leg. 2, 27; men Ovid. Her. 17, 166: An nescis, longas regibus esse manus, („alleg.": at de ere mægtige); — B) „bef." ogf.; a) langt bortfjernet, fjern – tam longa a domo militia etc., Justin. 18, 1; — b) „poet." ogf. om andre Udstrækninger: vid, bred, stor; – ∾ fluctus (pl.), Hor. Od. 3, 27, 12; ∾ Olympus, Virg. Ge. 3, 223; ex aethere longo, id. Aen. 7, 288; — bb) ogf. er at mærke; a) til longus sættes Længden el. Maalet: in acc., el. in abl., el. in gen.; – umbilicus septem pedes longus, Plin.; scrobes longas tribus pedibus, Pallad.; longus pedum sex, Colum.; – ogf. undert. m. flgd. in el. ad, (indtil); sulcus in quatuor pedes longus, Colum.; longa folia fere ad sex digitos, Plin.; — b) neutr. longum: Længde; – nubes in longum porrecta, Plin.; quatuor pedes in longo, id.; (oftere faal. om Tiden, f. nedenf.); — II) „overf.": lang el. udstrakt i Tiden; A) „alm."; – ∾ intervallum, Cic.; ∾ mora, Caes.; longos promiserat annos, (i. e. longam vitam), Virg. Aen. 10, 549; – ogf. om Tiden selv: longo tempore, (alt længe), Ovid. Fast. 6, 670; uno die longiorem mensem aut biduo, (om abl. hos longus, f. ovenf.), Cic. Verr. 2, 52; longissima spatia noctis et diei, Plin.; — bb) „bef." kan hertil mærkes; a) Forbindelsen: hiemem, quam longa (est) etc., f. hiemem totam, Virg. Aen. 4, 193; cf. ibd. 8, 86; — b) neutr. longum (sc. tempus) som subst. o. adv.; – in longum ducere, (længe at henholde el. skuffe), Virg. Ecl. 9, 56; odium in longum jaciens, Tac.; nec in longius consultans, id. Hist. 2, 95; – per longum (sc. tempus), i. e. diu: længe, Sil. 2, 461; – ex longo (sc. tempore): alt længe el. for længe siden, Virg. Aen. 9, 64; – ogf. absol. longum: længe, i lang Tid; – nec longum laetabere, ibd. 10, 740; – men som adv.: longum clamare, Hor. A. P. 459; cf. Virg. Ecl. 3, 79, o. Stat. Theb. 7, 300; — c) „techn.": ∾ syllaba atque producta, opp. brevis, Cic. d. Or. 3, 47; — B) „bef." ogf. med Hensyn paa Tiden: lang el. langvarig, osv.; – longus spe, Hor. A. P. 172, (langsom til at haabe); men ∾ spes auxiliorum, (hvorom der alene er fjernt Haab), Sall. frgm. ap. Serv.; cf. Hor. Od. 1, 11, 7, o. ibd. 1, 4, 15; – ∾ morbus, (chronisk Sygdom, opp. acutus), Cels.; ∾ societas, (som længe har bestaaet), Liv. 6, 32; — b) bf. ofte in neutr., longum est: det er langt; – longum est dicere, Cic., enumerare, Nep.; cf. Tac. Hist. 2, 2, o. Ovid. Met. 5, 463; longum est, si tibi narrem, Ter. Heaut. 2, 3, 91; ne longum sit, Cic., ne longum faciam, Hor.; – men ogf. om den Talende; nolo esse longior, Cic.; cf. Quintil. 10, 1, 118: in compositione verborum longior, (noget udsvævende); – men absol., non est longum, (det er snart gjort), Ter. Phorm. 3, 2, 10; cf. id. Andr. 5, 6, 13; – navnl. in compar. m. flgd. quam; nec mihi longius quicquam est, quam videre etc., (længes ikke efter noget mere), Cic. Rab. Post, 12; ligel. m. quam ut, id. Fam. 11, 27; ligel. m. quam dum, id. Verr. 4, 39. — 2. Longus, i, m.: romersk Tilnavn; vid. Quintil. 1, 4, 25.

lŏpas, ădis, f. und. lepas. — *lŏquācĭtas, atis, f.: Snaksomhed, Ordgyderi; – non loquacitas mea, sed benevolentia etc., Cic. Fam. 6, 4; cf. id. d. Or. 1, 23; – ogf. Sladder el. Udbæren el. Rygtebæren; vid. Liv. 44, 35, o. Quintil. 5, 10, 91; — II) „overf." om Fuglenes Qviddren; – ∾ expressior picarum generi, Plin. 10, 59; o. — lŏquācĭter, adv.: snaksomt el. sladdrende; ∾ litigiosus, Cic. Mur. 12; – ogf. ordrigt el. med mange Ord, Hor. Ep. 1, 16, 4; – compar., Paul. Nol.; — [loquax]. — lŏquācŭlus, 3, dem. af loquax: noget snaksom, Lucr. 4, 1162.

lŏquax, ācis, adj., [loquor]; I) „egenl.": snaksom; – loquax magis, quam facundus, Sall. frgm. ap. Quintil.; loquacem esse de aliquo, Prop. 3, 23, 22; – compar., senectus est natura loquacior, Cic.; superl., ∾ homo obmutuit, id. Flacc. 20; cf. id. d. Or. 2, 38; — II) „overf."; A) om flere Naturlyd; – avium loquaciores, quae minores, Plin.; bf. „poet.": ∾ nidi, (hvori de qviddre), Virg.; ∾ ranae, id.; hyf. ogf. ∾ stagna, (som tone af deres Skrig), id. Aen. 11, 458; ∾ lymphae, (rislende), Hor.; — B) ogf. om Miner og Gebærder, odl.: talende el. udtryksfuld; – ∾ vultus, Ovid.; ∾ nutus (pl.), Tibull., oculi, id.; cf. Cic. Leg. 1, 9, und. loquor.

*lŏquēla, ae, f.: Snak el. Tale; – ∾ blanda nutricis, (hendes Kelcord), Lucr.; – fundit has ore loquelas, (udgyder denne Tale), Virg. Aen. 5, 842; — II) „poet." ogf.: Tungemaal; – Grajaque quod Getico victa loquela sono est, Ovid. Trist. 5, 2, 68; — not.: quidam loquelam dixerunt verbum, Varr. L. L. 6, 7; — bf. lŏquēlāris, e: hørende til Talen, praepositio, Gramm.; — lŏquentĭa, ae, f.: Snaksomhed, Tungefærdighed, Ordgyderi; – aliud esse loquentiam, aliud eloquentiam, Plin. Ep. 5, 20; men til Sall. Catil. 6: satis loquentiae, sapientiae parum, vid. Gell. 1, 15; o. — lŏquĭtor, atus sum, ari, v. dep. n. intens.: snakker meget og uforstandigen, Appul.; Eho tu loquitatusne es gnato meo male Per sermonem? Plaut. Bacch. 4, 7, 5; — [flgd.].

lŏquor, lŏcūtus (-quūtus) sum, loqui, v. dep. n. o. a., [besl. m. λόγος, λέγω]; I) neutr.; A) „egenl.": taler, vere et libere, Cic., male, id., pure et Latine, id. d. Or. 1, 32; men Liv. 40, 42: ut publice Latine loquerentur; – loqui cum aliquo de aliqua re, Cic. Fam. 1, 8, o. Liv. 36, 5; men Ter. Andr. 1, 5, 30; ∾ adversus hunc, (f. coram hoc, el. cum hoc); ∾ alicui, (til el. med nogen), Plaut.; men ∾ alicui male, id., Ter., (udskælde); vento et fluctibus loqui, (spilde sin Tale), Lucan.; ad quem sic ore locuta est, Virg. Aen. 9, 5; cf. Ovid. Pont. 4, 6, 10; – loqui pro aliquo, Cic. Att. 3, 1, oftere, (til nogens Forsvar), men id. Marc. 10, (paa nogens Vegne); – in judiciis, apud populum, in senatu copiose loqui, id. d. Or. 1, 11; men ibd. 2, 14: quasi alia quadam lingua loqui, (om Digterne); – endel. absol., quum antea non loquens fuisset, (ikke havde kunnet tale), Gell. 5, 9; f. ogf. nedenf. Cic. Brut. 15, o. id. Leg. 3, 1; — not: naar loqui modsættes dicere, saa bruges dette sidste, (ligesom λέγειν), mere om Talerens egenlige Foredrag, loqui derimod, (ligesom λαλεῖν), mere om Taleevnen, og om den mundlige Meddelelse; – dog findes ogf. loqui brugt om det videnskabelige Udtryk; vid. Cic. Brut. 58, o. id. Orat. 32; men id. Brut. 15: ut eloquentia loqui paene dedisceret, (næsten tabte Mælet); — B) „overf.": ligesom at tale, d. e. at forkynde, odl.; „poet." ogf. at tone el. lyde; – magistratum legem esse loquentem, Cic. Leg. 3, 1; ut consuetudo loquitur, (som Talebrugen lyder), id.; cf. id. Fam. 15, 11; rescriptum sic loquitur, Dig.; – pinus loquentes, (tonende, susende), Virg. Ecl. 8, 22; cf. Catull. 4, 11; — II) act.; A) „egenl.": taler el. siger; quae fueramus ··· inter nos locuti, Cic. Att. 5, 1; men ibd. 14, 4: quae loquuntur, (hvilket Sprog de føre); – ogf. udtaler el. udsiger; aperte ipsam rem modo locutus etc., Ter. Andr. 1, 2, 31; loquere tuum mihi nomen, Plaut.; – ogf. omtaler; ne singulas loquar urbes, Liv. 5, 54; ∾ aliquem absentem, Ovid.; men ∾ pugnantia, (modsige sig selv), Cic. Tusc. 1, 7; loquuntur el. loquebantur, m. acc. c. inf., (der siges el. sagdes, at osv.); vid. Virg. Aen. 1, 631, o. Cic. Att. 15, 10; – proelia loqui ··· victas et urbes, Hor. Od. 4, 15, in., (besynge i et Heltedigt); — b) „bef." ogf.: taler gjerne el. ofte derom, har ideligen i Munden, beraaber mig derpaa; – nil nisi classes loquens et exercitus, Cic. Att. 9, 2; omnia magna loquens, (som tager Munden fuld), Hor. Sat. 1, 3, 13; cf. Prop.

4, 11, 30; — B) „overf.": at vise el. forkynde el. røbe; - oculi nimis arguti, quemadmodum animo affecti simus, loquuntur, Cic. Leg. 1, 9; cf. Virg. Ecl. 5, 28; — not.: pass. impers., de damnatione frequenter loqui est coeptum, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 8.

1. lōra, ae, f., germ. Lauer: Eftervin af de presfede Druers Skaller og Kierner, Varr., Plin. 14, 12, Colum., o. A. — 2. lora, ae, f. und. lura. — *lōrāmentum, i, n.: Rem, Justin. 11, 7; — lōrārius, i, m., (sc. servus): som paa Herrens Befaling med Remme binder el. tugter de andre Slaver, Plaut., Gell. 10, 3; o. — lōrātus, 3: bunden med Remmer, Virg. Moret. 122; — [lorum]. — lōrea, ae, f.: = 1. lora, Cato, Gell. — loretum, i, n., f. und. lauretum. — lōrĕus, 3, [lorum]: af Remmer, funes, Cato; men ∾ latera, (garvede el. pryglede af el. til Remmer), Plaut. Mil. gl. 2, 2, 2.

lōrīca, ae, f., [efter Varro af lorum]; I) „egenl.": Brystharnisk, Panser, Brynie; - ∾ lata insignisque, vid. Cic. Mur. 26; men graves loricis, (nedtyngede deraf), Liv. 5, 38; Virg. Aen. 8, 621, har loricam ex aere rigentem; cf. ibd. 3, 467; var ogs. undert. lintea, f. und. linteus; f. ogs. Suet. Galb. 19; - libros Mutare loricis Iberis, (ombytte Bogen med Staalpanseret), Hor. Od. 1, 29, 15; — II) „overf." ifølge en Lighed; A) etslags Brystværn el. Forhøining paa en Skandse (vallum); - pinnae loricaeque ex cratibus attexuntur, Caes. B. G. 5, 39; cf. ibd. 7, 72, o. Tac. Hist. 4, 37; — B) Tillukning el. Hegn; - ∾ extrema domus, Appul.; — C) paa el. i Bygninger: Murens Overstrygning med Kalk, edl., Vitruv.; ∾ testacea, id.; df. — lōrīcārius, 3, fabrica, (hvor Brystharnisker forfærdiges), Veget.

lōrīcātio, onis, f.: Beklædning, (oprdl. med et Harnisk); df. „overf.": ∾ dupplex, Vitruv., (dobbelt Bredegulv); af — lōrīco, (avi), atum, 1, v. a., [lorica]; I) „egenl.": forsyner med Brystharnisk; df. pass. partic.: ifort et Brystharnisk; - loricati equites, (cataphractos ipsi appellant), etc., Liv. 37, 40; cf. ibd. 23, 19: loricata statua etc.; — II) „overf." paa Bygninger: overtrækker (med Kalk, odl.; parietes opere tectorio loricandi, Varr.; - men pluribus se coriis loricare, vid. Plin. 8, 36. — lōrīcŭla, ae, f., dem. af lorica no. II: lidet Brystværn; coronis loriculam inaedificari, Hirt. B. G. 8, 9.

lōrĭŏla, ae, f., dem. af lora, Varr. ap. Non. — lōrĭpes, edis, adj., [lorum, pes]: med slæbende Ben el. Fødder; - gentem ··· anguium modo loripedem, Plin. 7, 2; cf. id. 5, 8; - rimel. ogs. krumbenet; hvf. Loripedem rectus derideat, Juvenal. 2, 23; - ogs. alm.: med slæbende Gang, Plaut. Poen. 3, 1, 7.

lōrum, i, n.; I) „egenl.": Rem, (navnl. til at binde med, el. hvorved noget holdes el. føres; - quin tu ··· adducis lorum? Liv. 9, 10; cf. Prop. 3, 12, 9, o. Ovid. Met. 10, 114; — II) „overf."; A) hvad der er giort af Remmer; - df. a) Tømme el. Tøile; loris ducere equos, Liv.; lora dare el. remittere, (give Hestene Tøilen), Ovid.; cf. id. Met. 2, 127; — b) Læderpidsk el. Lædersvøbe, som Strafferedskab, navnl. til Slaver, Plaut.; loris operiri, Ter., uri, Hor., caedi, Cic.; loris rumpere aliquem, Dig.; — c) Læderrem (med Knap, bulla), som bares af fattige Forældres Børn, (ligesom bulla aurea af de Rigeres); vid. Juvenal. 5, 165, o. Plin. 33, 4; — B) ifølge etslags Lighed; a) ligesom flagellum: tynd Green el. Ranke paa Vinstokken, Plin. 14, 3; — b) „poet.", Martial. 6, 21: Dixit, et arcano percussit pectora loro, (med Venusbæltet); cf. ibd. 13. — lorus, i, m.: Biform af frgd., Appul., Petron.

lōtaster, stri, m., [lotos]: den vilde Lotus, el. et Jagtspyd deraf, Gratian. Cyneg. 131, (Wernsd.). — lōtio, onis, f., [lavo]: Vaskning el. Udvaskning, (navnl. af Jordarter), Vitruv. 7, 9. — lōtĭŏlente, adv., [lotium]: smudsigen, Titin. ap. Non. — Lōtis, idis, f.: en Nymphe, hvis Forvandling til Lotustræet vid. Ovid. Met. 9, 347, o. id. Fast. 1, 416. — lōtium, i, n., [lavo]: Urinen, Cels.; lotium facere, (være urindrivende), Cato; men om den Udygtige: non valet lotium suum, Petron.

lōtŏmētra, ae, m., λωτομήτρα: en Art af Lotusværten, Plin. 22, 28. — Lōtŏphăgi, orum, λωτοφάγοι: Lotusæderne, Folk i Afrika, ved den lille Syrte; vid. Mela 1, 7, o. Plin. 5, 4 o. 7; f. ogs. und. flgd. — lōtos, (-us), i, f., λωτός; I) Navnet paa flere Værter, hvoriblandt; A) den ægyptiske Vandlilie, Plin. 13, 32; — B) et Træ paa Nordkysten af Afrika, med velsmagende og vellugtende Frugt, hvoraf Lotophagerne have deres Navn; ogs. Frugten af dette Træ; vid. Ovid. Rem. 789, o. Hygin. Fab. 125; ogs. Plin. 13, 32; — C) et italiensk Træ, germ. die italische Dattelpflaume, (celtis australis L.); vid. Plin. 16, 53; — II) „overf.": en af Lotustræet giort Fløite; df. ogs. „poet.": Fløiten; vid. Ovid. Fast. 4, 190: horrendo lotos adunca sono; cf. Martial. 8, 51, hvor gen. m.

lōtūra, ae, f., [lavo]: Vaskning el. Udvaskning, vid. Plin. 34, 23, o. Martial. 2, 52. — 1. lōtus, 3: partic. af lavo. — 2. lōtus, i, f. (o. m.), f. und. lotos. — 3. lōtus, us, m., [lavo]: Vaskning el. Badning, Cels.

Loxias, ae, m., Λοξίας, [λοξός, i. e. obliquus], heder Guden Apollo, af hans dunkle Orakelsvar, vid. Macrob. Sat. 1, 17.

Lŭa, ae, f., [luo]: en Gudinde, til hvilken man indviede de erobrede Vaaben, ved at opbrænde samme; vid. Liv. 8, 1, o. id. 45, 33; heder ogs. Lua Saturni, (sc. filia), Gell. 13, 22.

lŭbet, lŭbido, etc., f. und. libet, etc. — *lūbrĭcitas, atis, f., ligesom lubricum: Slibrighed, Cassiod.; o. — lūbrĭco, avi, atum, 1, v. a. (o. n.): gior slibrig el. glat, Juvenal. 11, 173; lubricatus oleo lapis, Arnob.; — not.: som neutr.: at være slibrig el. glat, Appul., inc.; af — lūbrĭcus, 3; I) „egenl."; A) „alm.": glat el. slibrig, d. e. hvor man glider, loculus, Plaut. Mil. gl. 3, 2, 38; men lubricus imbre lapis, Martial.; ∾ via et praeceps, Cic. Flacc. 42, (hvor dog, ligesom id. Coel. 17, Udtrykket er allegorisk); cf. Liv. 44, 9; — b) df. subst. lubricum, i: slibrigt Sted, vid. Plin. 36, 21; ogs. c. gen.: in lubrico paludis lapsantes (equi), Tac. Ann. 1, 65; — B) „bes.": slibrig el. glat at tage paa, anguis, Virg., pisces, Plin., conchylia, Hor.; ∾ corpus levitate continua, Plin.; cf. id. 36, 17: ∾ Sphinx, (som Kunstværk); — II) „fig."; A) „overf.": som bevæger sig let ifølge sin Glathed og Væske; - natura lubricos oculos fecit, Cic. N. D. 2, 57; - df. „poet.": ∾ amnis, Ovid.; cf. Hor. Epod. 13, 14; ∾ annus, Ovid.; men ∾ umbra, (som undgaaer den Gribende), id. Fast. 5, 476; — b) ogs. om Foredraget: flydende; - historia lubrica est et fluit, Quintil. 9, 4, 129; — B) „ment."; 1) vanskelig; ∾ locus et praeceps, Plin. Ep. 1, 8; cf. Cic. Planc. 2; in lubrico versari, id. Orat. 48; lubricos assensus sustinere, (overilet Bifald), id. Acad. 2, 32; men lubricum linguae, (overilet el. uforsigtig Tale), Dig.; — 2) farlig el. usikker; ∾ cupiditas dominandi, Cic. Phil. 5, 18; lubricum aetatis, Plin. Ep.; - ogs. farlig el. forførerisk; vultus nimium lubricus aspici, Hor. Od. 1, 19, 8; cf. Martial. 9, 57; - ogs. skuffende el. bedragerisk; vid. Virg. Aen. 11, 716: Nequicquam patrias tentasti lubricus artes; - men lubricum fidei, (i. e. fluxa fides), usikkert Løfte, Macrob.

1. Lūca, ae, f.: By i Etrurien, (hod. Lucca), Liv. 21, 59, oftere; — B) df. Lūcensis, e, municipium, Cic. Fam. 13, 13. — 2. Lūca, (Lucas), ae, m., ligesom Lucanus: lucansk; men alene i Forbindelsen: bos Luca, lucansk Oxe, d. e. Elephanten, (som Ro-

merne først lærte at kiende i Lucanien, neml. i Krigen med Pyrrhus), Varr. L. L. 7, 3, o. Lucr. 5, 1301 o. 1338; boves Lucae, vid. Plin. 8, 6.

Lūcānĭa, ae, f., *Λευκανία*, (hod. Basilicata): Landskab i Nederitalien; vid. Mela 2, 4, o. Hor. Sat. 2, 1, 38; — B) df. 1) Lūcānus, 3: lucansk, legio, Liv. 8, 24, montes, id., pascua, Hor.; cf. id. Sat. 2, 3, 234; — b) df. subst. Lucani, orum: Indvaanerne af Lucanien, Cic., Liv.; - ogs. Lucani: det Lucanske el. Lucanien, Liv. o. Plin.; — 2) Lūcānĭcus, 3: = Lucanus, Spartian.; — b) df. subst. Lucanica, (sc. hira el. hilla), Apic.; — 3) Luca, ae, m., bos, s. und. 2.Luca. — Lūcānĭcus, 3, o. Lucanica, ae, s. und. frgd.

1. Lūcānus, 3: s. und. Lucania. — 2.lūcānus, i, m., (sc. scarabaeus): en Torbistart, (den flyvende Hiort), Plin. 11, 34. — 3. Lūcānus, i, m., M. Annaeus, af Corduba i Spanien, Broderson af Philosophen Seneca; - om hans ufuldendte Digt, Pharsalia, (Borgerkrigen imellem Pompejus og Caesar), vid. Quintil. 10, 1, 90, o. Martial. 1, 62, o. 7, 20; omkom (som delagtig i Sammensværgelsen imod Nero) i hans 26de Aar; vid. Suet. Ner. 36, o. Tac. Ann. 15, 49; s. ogs. Martial. 14, 194.

lūcar, āris, n., (f. lucare, sc. aes; s. und. lucaris, e): Skuespillernes Løn el. Honorar; - de modo lucaris, etc., Tac. Ann. 1, 77; (s. ogs. und. flgd.). — lūcāris, e, [lucus]: hørende til el. benævnt efter en Lund, pecunia, (som indtages af Lunde el. Skove), Fest.; — II) pl. Lucaria, sc. solennia el. festa: en romersk Fest, hvoraf Skuespillernes lucar benævnes, vid. Fest. p. 119, o. Masur. ap. Macrob. Sat. 1, 4. — 1. Lucas, bos, s. und. 2. Luca. — 2. Lūcas, ae, m., *Λευκᾶς*, Lucas, den tredie Evangelist, Prudent.

Luccējus, i, m.: romersk Mandsnavn; vid. Cic. Fam. 5, 12, oftere. — lūcellum, i, n., demin. af lucrum: en liden Fordel el. Vinding, dulce, Hor.; lucelli aliquid facere, (erhverve), Cic. Verr. 3, 44; cf. Hor. Sat. 2, 5, 82, o. id. Ep. 1, 18, 102; ∾ hujus diei, Senec. Ep. 5. — Lucensis, e, s. und. 1.Luca, ogs. und. 2.Lucus, ogs. und. flgd. — Lucentia, ae, f., Mela 2, 6, ogs. Lucentum, i, n., Plin. 3, 4: By i Hisp. Tarrac., (hodie Alicante); — B) df. Lucensis, e, ostrea, id. 32, 21.

lūcēo, luxi, 2, (v. n. o. a.), [lux]; I) „egenl.": at lyse el. skinne klart; navnl. om Himmellegemerne, om Ilden, om Farverne, odl.; - stella illa ··· luce lucebat aliena, Cic. d. Rep. 6, 16; cf. Ovid. Met. 2, 24, o. Lucr. 5, 609; lucens lunae globus, Virg.; - lucentes faces, Ovid.; cf. Virg. Aen. 11, 143; men dum meus assiduo luceat igne focus, Tibull.; - niveo lucet in ore rubor, Ovid.; cf. Virg. Aen. 8, 660; men lucent oculi, Ovid.; cf. id. Met. 4, 297; men Plaut. Casin. act. 1, v. 30, ogs. c. acc.: ∾ facem alicui; — b) df. impers., lucet: det er lyst, det er Dag, Plaut.; nondum lucebat, quum etc., Cic. R. Am. 34; si luxerit, (naar det er blevet lyst), Catull. 14, 17; - ogs. tilføies hoc (m. Haandbevægelse imod Himmelen), Plaut. Mil. gl. 2, 2, 63; cf. id. Curc. 2, 3, 26, (hvor luce er tilføiet); — B) „bes.": at lyse el. skinne frem deraf el. derigiennem; - lucet ··· per bombycina corpus, Martial. 8, 68; cf. Propert. 2, 2, 25; — II) „fig.": at vise sig klart el. tydeligen, at skinne el. glimre, alicui, (for nogen), Cic. Manil. 14; men tam claris argumentis signisque (abl.: deraf), id. Mil. 23; ogs. absol.: virtus lucet in tenebris splendetque per se semper, id. Sest. 28; cf. id. Att. 3, 15.

Lūcērenses, Fest., sædv. Lūcēres, um, m.: etrurisk Stamme, af hvis Forbindelse med Ramnes (el. Latinerne), o. Taties (el. Sabinerne), den ældste romerske Stat opstod, ligesom Romulus efter dem benævnte de tre ældste Ryttercenturier; vid. Varr. L. L. 5, 9, Cic. d. Rep. 2, 8, o. Liv. 1, 13, ogs. Ovid. Fast. 3, 131, o. Prop. 4, 1, 31. — Lūcĕrĭa, ae, f.: By i Appul., Plin., Hor.; — B) df. Lūcerinus, 3, finis, Liv. 10, 35; — b) ogs. subst. Lucerini, orum: Indvaanerne af Byen L., id. 9, 26, oftere.

†lŭcerna, ae, f., [luceo]: Lampe; - nisi me lucerna desereret, (gik ud for mig), Cic. Att. 7, 7; duo lucernae lumina, id.; cf. Hor. Sat. 2, 1, 15; - ante lucernas, (i. e. ante noctem, Juvenal.; men ad extremas lucernas, (langt ud paa Aftenen), Propert.; ∾ Venusina, (f. lucubrationes Horatii), Juvenal. 1, 51; ∾ polymyxos, (med mange Næb), Martial. 14, 41; — II) „overf.": etslags Fisk, som lyser i stille Nætter, (trigla lucerna L.), germ. die Seeleuchte, vid. Plin. 9, 43; df. — lŭcernāria, ae, f.: Lyseurt, Marc. Emp.; — lŭcernārium, i, n.: Tiden til at tænde Lys, Augustin.; — lŭcernātus, 3: forsynet med en Lampe, janua, Tertull.; o. — lŭcernŭla, ae, f., demin.: liden Lampe, Hieronym.

lūcesco, o. lucisco, ĕre, v. n., inch. af luceo: begynde at lyse el. skinne; - novum ··· lucescere solem, Virg. Ecl. 6, 37; men om Dagens Frembrud, vid. Ovid. Fast. 5, 417; saal. oftest impers.; et jam lucescebat, Liv. 4, 28; cf. Cic. Fam. 15, 4: quum lucesceret; men Plaut. Amph. 1, 3, 5: lucescit hoc jam; (cf. id. Mil. gl. 2, 2, 73, und. luceo); — II) „fig."; luciscentis amoris tui etc., Fronto. — Lūcētĭus, i, m., o. Lūcētia, ae, f., [lux]: lysbringende; df. frelsende; ∾ Juppiter, Naev. ap. Gell.; ∾ Juno, Capella.

lūci, f. luce, abl. af lux. — lūcĭde, adv.: klart, lyst; df. „fig.": tydeligen, indlysende, definire verbum, Cic. d. Or. 2, 25; emendate et lucide dicere, Quintil.; - compar., lucidius, (med klarere Bevidsthed), Senec. Ep. 71; superl., ∾ ostendere causam, Quintil.; af — lūcĭdus, 3, [lux]; I) „egenl.": lys, klar, skinnende, sidera, Hor., funalia, id., aër, Lucr., amnis, Ovid., Quintil., nox, Plin., vestis, (giennemsigtig), id.; - compar., ∾ domus, Ovid. Fast. 1, 94; superl., ∾ stella, Vitruv.; - neutr. ogs. som adv.; lucidum fulgentes oculi, Hor. Od. 2, 12, 14; — b) ogs. lys, hvid, lilia, Prop., ovis, Tibull. 2, 1, 62; — II) „fig.": lysende, d. e. smuk, skion, puella, Ovid. Her. 19, 133; - lys, klar, tydelig; ∾ ratio et manifesta, Quintil.; quo sit lucidior res, id.; cf. Hor. A. P. 41; men Quintil. 12, 10, 21: (oratores Attici) tenues et lucidi et significantes.

lūcĭfer, a, um, [lux, fero]: lysbringende, luna, Ovid.; ∾ pars lunae, (den oplyste Del deraf), Lucr.; — B) „overf.": som frembringer for Lyset; ∾ manus (pl., sc. deae Lucinae), Ovid. Her. 20, 192; cf. Cic. N. D. 2, 27: ut apud Graecos Dianam, eamque luciferam, sic etc.; — II) subst., Lūcĭfer, i, m.: Planeten Venus el. Morgenstiernen; - stella Veneris, quae *Φωσφόρος* Graece, Lucifer Latine dicitur, quum antegreditur solem, etc., Cic. N. D. 2, 20; cf. Plin. 2, 6, Tibull. 1, 10, 62, o. Ovid. Trist. 1, 3, 71; — b) efter Fabelen er Lucifer: Søn af Aurora ved Cephalus, vid. Ovid. Met. 11, 271 flgd.; men Lucifero genitus, ibd. 346, i. e. Ceyx; — B) „poet. overf." ogs. f. dies el. Dagen; venturum paucis me tibi Luciferis, Prop. 2, 15, 28; cf. Ovid. Fast. 1, 46, o. id. ibd. 3, 877.

lūcĭfĭco, are, v. a.: belyser, Laber. ap. Gell. 10, 17; af — lūcĭfĭcus, 3, [lux, facio]: lysbringende, sol, Coel. Aur. — lūcĭflŭus, 3, [lux, fluo]: lysflydende, d. e. lys, klar, Juvenc.; - ogs. „fig.": lysstraalende, guddommelig, id. — *lūcĭfŭga, ae, c.: som flyer Lyset, Appul.; - ogs. som gior Nat til Dag, Senec. Ep. 122; — lūcĭfŭgax, ācis, adj.: = flgd., Min. Fel.; o. — lūcĭfŭgus, 3: lysky, blatta, Virg. Ge. 4, 243; — B) „fig.": ∾ nebulo, Lucil. ap. Non.; cf. Cic. Fin. 1, 18; — [lux, fugio].

Lūcīlius, i, m., C., fra Suessa Aurunca i Campanien, romersk Ridder, og Opfinderen af d. romerske Satire; hvf. Plin. praef.: primus condidit stili nasum; homo doctus et perurbanus, Cic.; cf. Hor. Sat. 1, 4 o. 10, o. Quintil. 10, 1, 93 o. 96, ogs. Juvenal. 1, 19, (Auruncae alumnus); — not.: Lucilius Bassus, en slet Forfatter, omtales Cic. Att. 12, 5; — B) df. Lūcīliānus, 3: lucilisk, versus, Plin., character, Varr.

Lūcīna, ae, f., [luceo], sc. dea; I) Fødselsgudinden, (der bringer Menneskene frem for Lyset); anraabes af de Fødende som Juno Lucina, Plaut., Ter.; cf. Catull. 35, 13, o. Cic. N. D. 2, 27; - oftere absol. Lucina; vid. Virg. Ecl. 4, 8, Hor. Epod. 5, 5, o. Ovid. Fast. 2, 449; — B) „poet. overf.": Fødsel el. at føde, Virg. Ge. 3, 60; cf. ibd. 4, 339, ogs. Ovid. A. A. 3, 785; — II) f. Hecate, som sender onde Drømme og Nattespøgelser; vid. Tibull. 3, 4, 13: Efficiat raros noctis Lucina timores. — lūcīnus, 3, [Lucina, no. I]: hørende til Fødselen; - ∾ horae, Prudent.

lūcĭpărens, tis, adj., [lux]: lysbringende, nox, Avien. — Lūcipor, s. und. Lucius. — lūcĭsător, oris, m., i. e. lucis sator sive auctor: den Lysbringende, Prudent. — lūcisco, ĕre, s. und. lucesco. — 1. Lūcĭus, i, m.: romersk Fornavn, men skrives sædv. L.; saal. L. Sulla; Lucii, nati prima luce, Varr.; — B) df. Lucipor, i. e. Lucii puer, vid. Plin. 33, 6. — 2. lūcĭus, i, m.: etslags Fisk, rimel. Giedden, Auson.

*lŭcrātĭo, onis, f.: Vinding, Fordel, Tertull.; o. — lŭcrātīvus, 3; I) „alm.": vunden, erhvervet, opera, Quintil. 10, 7, 27, inc.; — II) „bes.": som er forbunden med en Fordel, navnl. om Arveforholde; - ∾ possessio el. acquisitio, Dig.; ∾ causa, ibd.; — [lucror].

Lŭcrētĭlis, is, m.: Bierg i det Sabinske, Hor. Od. 1. 17, in.; — B) df. Lŭcrētīnus, 3: i Nærheden af dette Bierg, hvor ogs. Atticus havde et Landsted, hvortil der sigtes Cic. Att. 7, 11: in tuo Lucretino sole.

Lŭcrētĭus, Lucretia: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf her mærkes; — I) T. Lucretius Carus: Digter og epicureisk Philosoph paa Ciceros Tid; vi have hans Digt: De Rerum Natura, i 6 Bøger, poëma multae artis, Cic.; cf. Quintil. 10, 1, 87; - Carmina sublimis tum sunt peritura Lucreti, Exitio terras quum dabit una dies, Ovid. Am. 1, 15, 23; — II) Lucretia: Datter af Lucretius Tricipitinus, og Gemalinde af Tarqvinius Collatinus, fremkaldte, nærmest ved ikke at ville overleve sin Ære, Kongemagtens Ophævelse i Rom; - vid. Liv. 1, 57 flgd., Cic. d. Rep. 2, 25, o. Ovid. Fast. 2, 658; — b) df. nævnes ogs. Lucretia for enhver kydsk Dame, Martial., Petron.

lŭcrĭfăcĭo, fēci, factum, 3, v. a., ogs. lucri facio, etc., s. und. lucrum; - pass. lucrifio, factus sum, ogs. lucri fio, etc.; - vinder, profiterer; - ab isto omnem illam ex aerario ··· pecuniam lucrifactam etc., Cic. Verr. 3, 75; cf. id. ibd. 3, 46; ∾ pallium, Petron.; — II) „fig.": vinder el. erholder el. opnaaer; - ∾ nomen, Varr. R. R. 3, 4; men ∾ injuriam, Plin., maleficium, Auct. B. Hisp. 36, (undgaae Straffen derfor); cf. Val. Max. 4, 1, 10: lucrifac censoriam notam. — lŭcrĭfactus, 3: partic. af frgd.

*lŭcrĭfĭcābĭlis, e: som bringer Vinding, dies, Plaut. Pers. 4, 7, 2; af — lŭcrĭfĭco, are, v. a.: giør en Vinding; ∾ omnes, Tertull.; af — lŭcrĭfĭcus, 3, [lucrum, facio]: som skaffer el. bringer Fordel; - ∾ faculam tibi allucere etc., Plaut. Pers. 4, 3, 46. — lucrifio, factus sum, s. und. lucrifacio. — lŭcrĭfŭga, ae, c., [lucrum, fugio]: som flyer sin Fordel, (som søger sit Tab); - hos lucrifugas (homines) etc., Plaut. Pseud. 4, 7, 33.

Lŭcrīnus, 3, lacus, Hor. Od. 2, 15, 3, ogs. absol. Lucrinus, (sc. lacus), Cic. Att. 4, 16, (Lucrinersøen (ved Bajae i Campanien); vid. Suet. Aug. 16, o. Virg. Ge. 2, 161; — B) df. I) Lŭcrīnus: lucrinsk; - ∾ ostrea, Plin., ogs. absol. Lucrina, orum, Martial., ogs. ∾ conchylia, Hor. Epod. 2, 49: Østers fra Lucrinersøen; — 2) Lucrīnensis, e: = frgd.; hvf. comisk: ∾ res (pl., i. e. ostrea Lucrina), Cic. Att. 4, 10.

lŭcrĭpĕta, ae, m., [lucrum, peto]: som efterjager Vinding, Auct. Arg. Most. Plaut.; — not.: in pl. ogs. lucripetes, um, Cassiod. — lŭcrĭus, 3, [lucrum]: som giver Vinding, dii, (navnl. Mercurius), Arnob.

lŭcror, atus sum, 1, v. dep. a., [lucrum]: vinder, profiterer; - ∾ impune auri pondo decem, Cic. Parad. 3, 1; ∾ alienum, (om Debitorerne), id. Off. 2, 24; men id. Verr. 5, 24: ∾ omne stipendium (nautarum: stikke det til sig, giøre sig selv Indtægt deraf); cf. Hor. A. P. 238; - men id. Od. 4, 8, 19: domita nomen ab Africa Lucratus, (i. e. adeptus: om Scipio Africanus); - ogs. at vinde i Spil; vid. Suet. Calig. 41, o. Tac. Germ. 24; — II) „overf.": profiterer, d. e. slipper derfra, undgaaer, navnl. en fortient Straf el. Dadbel; - lucretur indicia veteris infamiae, Cic. Verr. 1, 12.

lŭcrōse, adv.: fordelagtigen; compar., Hieronym.; af — lucrōsus, 3: fordelagtig, m. o. ud. dat.; - Cur mihi sit damno, tibi sit lucrosa voluptas? Ovid. Am. 1, 10, 35; cf. Tac. Agr. 19; - compar., Plin.; superl., id.; af — lŭcrum, i, n., [luo]; I) „egenl.": Fordel, Vinding; (quaestus: mere det ved Arbeide Erhvervede); - lucri sui causa defendere etc., Cic. Phil. 2, 42; ad lucrum praedamque revocare, (giøre ligesom til Prisgods), ibd. 3, 12; in lucris ponere, (holde for en Vinding), id. Fam. 7, 25; cf. Ter. Phorm. 2, 1, 16; ligel. id. Ad. 5, 3, 31: id de lucro putare esse; cf. Hor. Od. 1, 9, 14: lucro Appone etc.; - quid mihi lucri est, (c. inf.: hvad Fordel har jeg deraf)? Ter. Phorm. 1, 2, 11; cf. Anton. ap. Cic. Phil. 13, 19; men esse in lucro alicui, Ovid. Trist. 1, 3, 68; - lucrum facere, (vinde, profitere), Plaut.; cf. Cic. Verr. 3, 38: ex vectigalibus tanta lucra facit, (giør sig slige Fordele deraf); — B) hertil mærkes; a) gen. lucri hos dare, facere, etc., (som Vinding el. Profit); - me esse hos trecentos Philippos facturum lucri, Plaut. Poen. 3, 5, 26; cf. Cic. Verr. 1, 46, o. ibd. 3, 41; men Nep. Thras. 1: quae ille naturali bono fecit lucri, (havde sine Anlægs Ypperlighed at takke); — b) de lucro vivere, (have sit Liv Tilfældet at takke), Cic. Fam. 9, 17; cf. Liv. 40, 8; — II) „overf." o. „poet."; A) Rigdom; - quum etc., Omne lucrum tenebris alta premebat humus, Ovid. Am. 3, 8, 35; — B) smudsig Vinding; Pro lucri pallida fames! Lucan. 4, 96; ligel. impius lucri furor, Senec. Hippol. 540; cf. Phaedr. 5, 4.

*lucta, ae, f.: Brydning el. Brydekamp; certamen luctae, Auson.; — luctāmen, inis, n.: = frgd., Lamprid. Al. Sev. 30; — II) „fig."; A) „overf.": Anstrængelse; remo ut luctamen abesset, Virg. Aen. 8, 87, (at Aaren ikke behøvede at arbeide); - men sine luctamine alterius generis (saporum: uden Modvirkning deraf), Pallad.; — B) „ment.": emendatio morum ··· difficile luctamen, Mamert. Grat. Act. ad Jul.; — luctātĭo, onis, f.: Brydning el. Brydekamp; - cursu, pugilatu, luctatione, etc., Cic. Leg. 2, 15; cf. id. Fat. 13; — II) „fig."; A) „overf.": stor Anstrængelse og Besværlighed; - tetra ibi luctatio erat, (paa den glatte Is), Liv. 21, 36; — B) „ment.": Ordstrid el. lærd Strid, cum Academicis, Cic. Fin. 2, 14; ogs. Meningsstrid; vid. Vell. 2, 124; — [luctor]. — Luctatius, etc., s. und. Lutatius.

*luctātor, oris, m.: Brydekæmpe; - Aonio luctator ab hospite fusus, (den af Hercules fældede Antæus). Ovid. Ib. 393; - til denne Brydekamp indsmurte man sig med Olie o. Vor, hvf. Senec. Ep. 88: luctatores, et

totam oleo et luto constantem scientiam etc.; – men comisk om Vinen: Pedes captat primum; luctator dolosus est, etc., Plaut. Pseud. 5, 1, 6; o. — luctātus, us, m., ligesom luctatio: Brydning el. Brydekamp, Plin. 8, 12; ogs. in pl., id. 29, 8: luctatus, ceromata valetudinis causa instituta; — [luctor].

luctĭfer, a, um, [luctus, fero]: sorgbringende, annus, Val. Fl., bubo, Senec. Herc. Fur. — luctĭfĭcābĭlis, e: fuld af Sorg el. Kummer, cor, Pers. 1, 78, e Pacuv.; af — luctĭfĭcus, 3, [luctus, facio]: sorgbringende, sorgelig, jammerlig; – ∾ clades, Cic. Tusc. 2, 10, ex Aeschylo; ∾ Alecto, Virg. Aen. 7, 324; – neutr. luctificum, ogs. som adv., Val. Fl. — luctĭsŏnus, 3, [luctus, sono]: sorgtonende, sorgelig, klagende, mugitus, Ovid. Met. 1, 733. — luctĭto, are, v. n., intens. af flgd.: kæmper med Anstrængelse, Priscian.

lucto, are, v. a., forel. Biform af flgd., Ter. Hec. 5, 3, 31; – partic. luctans, s. und. flgd. — luctor, ātus sum, 1, v. dep. n., [lucta]; I) „egenl.": brydes, kæmper; – ∾ cum aliquo, s. nedenf.; – luctabitur Olympiis (abl.) Milo, Cic. Fat. 13; cf. Virg. Aen. 6, 643, o. Nep. Ep. 2; men viri luctantes, (i. e. luctatores), Prop. 3, 12, 4; — II) ofte ogs. „fig."; A) „overf.": brydes el. kæmper el. strider dermed, cum aliquo, Cic. Sull. 16, („alleg."); cum difficultate locorum luctatus, Vell. 2, 116; men Plin. 18, 6: ∾ cum agro, (dyrke en utaknemmelig Jordbund); – ∾ inter se cornibus, (stanges), Virg. Ge. 2, 525; – „poet." ogs.: ∾ alicui, (s. cum aliquo); vid. Hor. Od. 1, 1, 15, o. id. Ep. 2, 2, 74; ∾ hiemi, Stat., morti, Sil., men robore (rimel. f. in robore), Lucan. 3, 503; — 2) „bes.": anstrænger mig el. bryder mig el. har min store Nod dermed; a) m. in, ogs. m. ad, osv.; – ∾ in pestilenti atque arido solo, Liv. 7, 38, in turba, (i Trængselen), Hor. Sat. 2, 6, 28; men „poet.": ∾ in undis, (om Skibet), Prop. 4, 1, 148, („alleg."); cf. Virg. Aen. 7, 28; – ∾ remis ad opem ferendam, (roe af alle Kræfter), Ovid. Trist. 4, 5, 19; men „alleg.": Angustum per iter luctantes ambitionis, Lucr. 5, 1129; — b) „poet." ogs. c. inf., Virg. Aen. 12, 387; ligel. luctor celare furorem, Ovid.; (s. ogs. nedenf.); — c) partic. luctans: kæmpende, stræbende, ogs. absol.; s. ovenf. Prop. 3, 12, 4; ∾ venti, (som stræbe at bryde løs), Virg. Aen. 1, 53; ∾ anima, id.; ∾ oscula capere, Ovid., Martial., (i. e. ab invito et reluctante); — B) „ment."; diu, quarum partium esset, secum luctatus, (efter lang Strid med sig selv), Vell. 2, 63; navnl. om Taleren, s. ovenf. Cic. Sull. 16; ∾ circa omnia momenta, Quintil. 5, 13, 51, (allevegne at giøre sig det tungt); – non luctor de nomine, (trættes ikke derom), Ovid. Fast. 6, 69; men luctor deducere versum, (anstrænger mig derfor), id. Pont. 1, 5, 13.

luctŭōse, adv.: sorgeligen, ynkeligen, canere, Varr.; – compar. c. dat., vid. Liv. 28, 39; af — luctŭōsus, 3, [luctus]: fuld af Sorg; bs. I) „alm.": som medfører Sorg, sorgelig, ulykkelig; m. o. ud. dat.; – o diem ··· reip. luctuosum! Cic. Sest. 12; cf. id. d. Or. 3, 2; ∾ preces, id.; ∾ victoria et cruenta, Sall.; – compar., luctuosius (est, tradi) inimico, Cic. Quint. 31; superl., ∾ bellum, id., exitium, id.; — II) „poet.": sorgende, som befinder sig i Sorg og Elendighed; – Di multa neglecti dederunt Hesperiae mala luctuosae, Hor. Od. 3, 6, 8.

luctus, us, m., [lugeo]; I) „egenl.": Sorg, Kummer, Bedrøvelse over Tabet af vore Elskede, over egne el. andres Lidelser, osv.; – filius luctu perditus, vid. Cic. R. Am. 8; ligel. in luctibus maximis esse, (neml. over Sønnens Død), id. Off. 3, 25; cf. ibd. 1, 10: in luctus maximos incidere; – luctu atque caede omnia complentur, Sall. Jug. 97; cf. id. ibd. 16; men Cic. Pis. 36, (om en ruineret Mand): in sordibus luctuque jacēre; s. ogs. id. Verr. 3, 89; – luctum ex aliqua re percipere, id., haurire, id.; luctum abstergere, minuere, levare, id.; cf. id. Fam. 5, 16; — II) „bes."; A) Sorgen over Afdøde (osv.), med Hensyn paa dens ydre Tegn, navnl. paa Dragten; – luctum amissae sororis laeto cultu mutare, Tac. Ann. 2, 75; erat in luctu senatus, (havde anlagt Sorgedragt, neml. i Anledning af Cicero's Landflygtighed), Cic. Sest. 14; cf. Liv. 22, 56; men luctus domesticus, Familiesorg, vid. Cic. Tusc. 3, 27; — B) Gienstanden for en stor Sorg; – tu non inventa reperta Luctus eras levior, Ovid. Met. 1, 654; — C) som Person el. Genius har Luctus sit Hiem i Indgangen til Orcus, Virg. Aen. 6, 274; — not.: gen. lucti, s. luctus, Attius ap. Non.

lūcu, s. luce, s. und. lux. — lūcŭbrātĭo, onis, f., [lucubro]: Arbeide ved Lys el. om Natten; in pl., Colum. 11, 2; ∾ vespertina, antelucana, id.; – navnl. den Lærdes Arbeide ved Lys el. om Natten; – nunc lucubrationes detraxi, et meridiationes addidi, Cic. Div. 2, 68; — II) „overf.": det ved Lys el. om Natten Udarbeidede; – perire lucubrationem meam nolui, (i. e. epistolam noctu scriptum), Cic. Fam. 9, 2; bs. — lūcŭbrātiuncula, ae, f., demin.; I) Nattearbeide, Auson., o. A.; — II) „overf.": det om Natten Udarbeidede, Gell. epil. 14.

lūcŭbrātōrius, 3: hørende til Nattearbeide, lecticula, Suet. Aug. 78; af — lūcŭbro, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: arbeider ved Lys el. om Natten; – inter lucubrantes ancillas etc., Liv. 1, 57; – navnl. studerer om Natten; vid. Plin. Ep. 3, 5; — II) act.: udfører el. udarbeider noget ved Lys el. om Natten; ∾ viam, (reise om Natten), Appul.; – opusculum lucubratum his noctibus etc., Cic. Parad. prooem.; men nox lucubrata, (tilbragt med Arbeide), Martial. 4, 90.

*lūcŭlente, adv.; I) „egenl.": tydeligen, ioinefaldende; – ∾ scriptus liber, (med tydelig Haand), Gell. 13, 30; — II) „fig."; A) „overf.": anseligen el. dygtigen i sit Slags; – ∾ vendere, (med Fordel), Plaut.; ∾ diem habere, (giøre sig tilgode), id.; men ∾ calefacere aliquem ad populum, (dygtigen at medtage), Cic. Qu. Fr. 3, 2; — B) „ment.": tydeligen, træffende; ∾ scribere (aliquid), Cic. Brut. 14; quamquam etc., luculente tamen dicitur, id. Off. 3, 28; — lūcŭlenter, adv.: = frgd.; – sane texebatur opus luculenter, Cic. Qu. Fr. 3, 5; quum Graece ··· luculenter sciam, (fuldkommen forstaaer Græsk), id. Fin. 2, 5; cf. id. Off. 3, 14; — lūcŭlentĭa, ae, f.: det Ioinefaldende el. Udmærkede i sit Slags; – luculentias (verborum) a Cicerone sumere, Arnob.; o. — lūcŭlentĭtas, atis, f.: = frgd., Lucil. ap. Non.; — [af flgd.].

lūcŭlentus, 3, [lux]; I) „egenl.": fuld af Lys; bs. ioinefaldende, anselig, prægtig; – ∾ vestibulum ante aedes, Plaut. Most. 3, 2, 132; ogs. „alm.": synlig, mærkelig, betydelig; ∾ plaga, Cic. Phil. 7, 6; — II) „fig."; A) „overf."; a) som viser sig til sin Fordel, dygtig i sit Slags, caminus, Cic. Fam. 7, 10, navigia, id.; ∾ patrimonium, id.; ∾ familia, (velhavende, bemidlet), Plaut.; — b) anselig el. prægtig at see, smuk, skiøn, femina, Plaut.; cf. Ter. Heaut. 3, 2, 12, o. Plaut. Capt. 2, 7, 76; ogs. kan hidføres Planc. ap. Cic. Fam. 10, 24: tironum vel luculentissima ex omnibus una (legio); — c) skiøn, lykkelig, dies, Plaut. Epid. 3, 2, 4, auspicia, Macer ap. Non.; — B) „ment."; a) tydelig, hensigtsmæssig, oratio, Sall. Catil. 32; verba luculentiora, Cic. Att. 12, 21; quum scriptor luculentus esset, ibd. 7, 17; — b) paalidelig, troværdig, auctor, Cic. Att. 10, 14; cf. ibd. 2, 12.

*Lūcullus, i, m.: romersk Tilnavn in gente

Licinia, hvoraf her mærkes: L. Licinius Lucullus, Hærfører imod K. Mithridates for Pompejus; vid. Cic. Manil. 8; hans Lærdom omtaler id. Acad. 2, 1; ogs. have vi hans Levnetsbeskrivelse paa Græsk af Plutarch; — B) bf. 1) Lūcullānus, 3: lucullisk, ager, Frontin.; — 2) Lūcullīānus, 3, horti, Tac., villa, Sueton.; — 3) Lūcullēus, 3, lancea, (som benævnt efter en Lucullus), Suet. Dom. 10. — lūcŭlus, i, m., demin. af lucus: liden Lund; circa Tiburtini luculum etc., Suet. Vit. Hor.

1. Lūcŭmo, (etr. Lucmo, Prop. 4, 1, 29), ōnis, m.; (etrurisk Ord); efter Fest. p. 120 (Müll.) oprdl.: Besat el. Begeistret; — II) bf. „overf."; A) en etrurisk Hovding el. Præst; vid. Serv. ad Virg. Aen. 8, 475, o. Fest. l. c.; — B) en Etrurier; vid. Propert. 4, 1, 29; — C) ∾ Samius, (i. e. Pythagoras), Auson.; — bf. Lūcŭmōnius, 3, arma, Propert. 4, 2, 51. — 2. Lūcŭmo, onis, m.: Søn af Demaratus fra Corinth; blev, under Navn af Tarquinius Priscus, Konge i Rom; vid. Liv. 1, 34. — lūcuncŭlus, i, m., demin., Appul.; af — lūcuns, tis, f.: etslags Bagværk el. Kage, Varr. ap. Non.

1. lūcus, i, m., [rimel. besl. m. d. forældl. λόξ el. λόκη, i. e. diluculum, Dæmring]: en til en Gud-dom indviet Lund; vid. Serv. ad Virg. Aen. 1, 445: Lucus in urbe fuit media; - lucus Vestae, Cic.; luci Albani, id. Mil. 31; men lucum ligna (putare: om en Fritænker), Hor. Ep. 1, 6, 32; cf. Liv. 24, 3; men nemora ··· sacros imitantia lucos, Tibull. 3, 3, 14; cf. Tac. Germ. 9; - inter Lucos: Sted i Rom, ved Nedgangen fra Capitolium, og i Nærheden af Asylum, Cic. Att. 4, 3; cf. Liv. 1, 8; — II) „poet. overf." findes ogs. lucus f. silva; vid. Virg. Ecl. 8, 86, o. id. Ge. 2, 122; - ligel. f. lignum, Plaut. frgm. ap. Charis.

2. Lūcus, i, m.: Navnet paa flere Byer, hvoraf her mærkes: I) Lucus (Augusti) i Hisp. Tarrac., (hod. Lugo i Gallicien); — B) bf. Lucensis, e, conventus, Plin. 3, 4; — II) Lucus (Angitiae) ved Fucinersoen; — B) bf. Lucenses, ium: dens Indvaanere, Plin. l. c. 17.

lūdĭa, ae, fem. af ludius; I) Skuespillerinde, Danserinde, Martial. 5, 25; — II) en Gladiators Elskerinde, Juvenal. 6, 265. — lūdĭbrĭōse, adv.: spottende, Amm.; af — lūdĭbrĭōsus, 3: spottende; - ∾ probra quaedam, Gell. 7, 11; af — lūdĭbrĭum, i, n., [ludo]; I) „alm.": Spot, spottende Krænkelse; - ludibrio esse alicui, Cic. ad Brut. 1, 2; ogs. ud. dat. pers.: haud dubie ludibrio esse miserias suas, Liv. 2, 23; cf. Ter. Hec. 4, 1, 11: Non sic ludibrio tuis factis (abl.) habitus essem, men ludibrio sibi habere, (drive Spot dermed), vid. Lucr. 5, 1234; — bb) ogs. at mærke; a) c. gen. subj.; - hoc quoque ludibrium casus ediderit fortuna, ut etc., Liv. 30, 30; cf. Suet. Vitell. 17; haec ludibria fortunae ne sua quidem (esse) etc., Cic. Parad. 1, 1; cf. ludibria naturae etc., Suet. Aug. 83, o. Vell. 3, 71; — b) c. gen. obj.; ludibrio fratris, (for at giøre sig lystig over ham), Liv. 1, 7; ludibria oculorum auriumque credita pro veris, id. 24, 44; cf. id. 22, 16; — II) „overf."; A) hvormed der drives Spot, som haves til Bedste; ludibrium verius, quam comes, Liv. 1, 56; cf. id. 2, 36, o. Suet. Ner. 6; bf. „poet.": rabidis ludibria ventis, Virg. Aen. 6, 75; cf. Hor. Od. 1, 14, 16; — b) ogs. Blendværk, Daarlighed, Skuffelse; quid ··· non ludibrium illud (hin af Bagagen opkastede Forskandsning) ··· distraherent? Liv. 25, 36; cf. ibd. 37, 41; — B) voldsom Krænkelse, Voldtægt, Curt. 10, 1, o. id. 4, 10.

lūdĭbundus, 3, [ludo], ligesom ludens: skemtende, spøgende, overgiven, lystig; vid. Plaut. Pseud. 5, 1, 49, o. Liv. 21, 16; — II) „overf.": ligesom skemtende, d. e. uden Anstrængelse; bf. om en heldig Seilads: in Italiam ludibundi pervenimus, Cic. Fam. 16, 9; cf. id. Verr. 3, 67.

lūdĭcer el. lūdĭcrus, (nom. m. sing. inus.), cra, crum, [ludo]; I) „alm.": hørende til Morskab el. Tidsfordriv, morsom, skemtende; - ∾ sermones, Cic.; ∾ aliqua exercitatione delectari, id. N. D. 1, 37; ∾ certamen, Vell. 1, 18, ligel. ∾ artes, (Morskaber), Senec.; — b) bf. subst. ludicrum, i, n.: Skemt el. Spøg; - in proverbii ludicrum vertere, (blive til Ordsprog), Plin. 3, 16; pl. ludicra, Hor. Ep. 1, 1, 10; — II) „bes.": hørende til Skuespillene; - ∾ ars: Skuespilkunsten, Liv. 7, 2; in modum ludicrum, (paa Skuespillernes Vis), Tac. Ann. 4, 4; ∾ praemia, Virg., o. ∾ coronae, Plin., (som gives Skuespillerne); — b) bf. subst. ludicrum, i, n.: Skuespil el. Lege paa Theatret, paa Circus, osv.; - vid. Liv. 1, 9 o. 35; Olympiorum solenne ludicrum, id. 28, 7; cf. id. 33, 32, id. 34, 41, o. Hor. Ep. 1, 6, 7; men id ludicrum, (i. e. lusus Trojae), Suet. Aug. 43; coronae ludicro partae, Plin. — *lūdĭcre, adv.: til Morskab, jactare saxa, Enn. ap. Non.; o. — lūdĭcror, ari, v. dep. n.: morer mig, Fronto; af — lūdĭcrus, 3, s. und. ludicer.

lūdĭfăcĭo, feci, 3, v. a., [ludus], aliquem de aliqua re: har nogen til Bedste dermed, Plaut. Epid. 5, 2, 41. — *lūdĭfĭcābĭlis, e: hvormed man har nogen til Bedste, ludi, Plaut. Cas. 4, 1, 2; — lūdĭfĭcātĭo, onis, f.: spottende Skuffelse; - omni mora, ludificatione, calumnia, etc., Cic. Sest. 35; ∾ hostis, Liv. 22, 18; men id. 26, 6: ea ludificatio veri ipsa in verum vertit; — lūdĭfĭcātor, oris, m.: som har nogen til Bedste el. til Nar; - ∾ meus, Plaut. Most. 5, 1, 18; — bf. lūdĭfĭcatōrius, 3: skuffende, Augustin.; o. — lūdĭfĭcātus, us, m.: = ludificatio; - habere aliquem ludificatui, Plaut. Poen. 5, 5, 2; — [af flgd.].

lūdĭfĭco, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), [ludus, facio], ligesom flgd.: har til Bedste, fører bag Lyset, skuffer, bedrager; - ∾ herum dictis delirantibus, Plaut.; ∾ consulem pacis mora, Sall. Jug. 36; men comisk: ∾ corium alicujus, (s. caedere), Plaut. Most. 5, 1, 19; - ogs. pass.: ludificati incerto proelio (milites), Sall. Jug. 50; cf. Lucr. 1, 938; - ogs. ud. acc., Cic. Quint. 17: latitare et diutius ludificare etc., (bruge Udflugter).

lūdĭfĭcor, atus sum, 1, v. dep. a. o. n.; I) „alm.", ligesom frgd.: skuffer, bedrager, aliquem lepide, Plaut.; ∾ virginem, (krænke, vanære), Ter.; men om Tiberius, Tac. Ann. 1, 46: ∾ patres et plebem cunctatione ficta, (henholde i Uvished); - navnl. ogs. i Krigssproget; vid. Liv. 27, 46, o. Tac. Ann. 3, 21; - ogs. ud. acc., Cic. R. Am. 20: aperte ludificari etc.; — II) „bes." ogs.: fragaaer el. unddrager mig derfra paa en listig og underfundig Maade; qui ludificati priorem locationem erant, Liv. 39, 44; - ogs. tilintetgiør el. spilder ved Kunst el. ved Maskiner; vid. Liv. 24, 34.

lūdĭmăgister, el. ludi magister, stri, m., [ludus]: Skolemester; ∾ fuit, (holdt Skole), Cic. N. D. 1, 26; ludimagistrum professus (Dionysius), vid. Justin. 21, 5; ogs. omsat: magister ludi nescio qui etc., Cic. Div. in Caecil. 14. — lūdĭo, onis, m.: Biform af flgd.; ludiones ex Etruria acciti etc., Liv. 7, 2; convivalia ludionum oblectamenta adjecta epulis, id. 39, 6.

lūdĭus, i, m.: Skuespiller, Acteur; ogs. en Danser, en Pantomimist; - hvilket Slags var blevet indkaldt fra Etrurien; vid. Liv. 7, 2, o. Cic. Sest. 54; triviales ex circo ludios etc., Suet. Aug. 74; s. ogs. Ovid. A. A. 1, 112; ∾ vulsus, s. und. vello; — II) ogs. f. gladiator el. Fægter, Juvenal. 6, 82.

lūdo, si, sum, 3, v. n. o. a.; I) neutr.; A) „egentl.": leger, spiller, morer mig med Leg og Spil; - ∾ tesseris, Ter., talis, Hor., trocho, id., nucibus,

Martial., folle, id.; ∾ pila et duodecim scriptis, Cic. d. Or. 1, 50; ∾ alea, (spille Hazardspil), id. Phil. 2, 23; ogs. ∾ in alea, Dig.; ∾ in pecuniam, (om Penge), ibd.; ∾ ad latrunculos, (spille Schak), Vopisc.; s. und. tessera, talus, trochus, etc.; - ogs. absol.: lusimus per omnes dies, Suet. Aug. 71; — b) ogs. om afrettede Dyr i Kamplegene: ludis Circensibus elephantos lusisse, Liv. 44, 18; ogs. om en Krebsdans: ∾ in numerum, Virg. Ecl. 6, 28; — B) bs. „fig."; 1) „overf." om enhver spillende Bevægelse, som Fiskens i Vandet, Ter. Ad. 3, 4, 13, Baadens paa Vandet, Ovid. Trist. 2, 329; cf. Virg. Ge. 1, 363, o. id. Aen. 11, 497; — 2) „ment.": ligesom spøgende el. til Tidsfordriv at sysselsætte sig dermed; - si ludentes minamur (i Spøg), etc., Cic. Fin. 5, 11; cf. id. Parad. prooem.; men ad ludendum, an ad pugnandum etc., id. d. Or. 2, 20; Credite, non ludo, (i. e. non jocor), Hor. Ep. 1, 17, 61; — 3) „bes." ogs.; a) om Legemsøvelser; Ludere qui nescit, etc., id. A. P. 379; cf. Cic. Off. 1, 29, o. Ovid. Her. 16, 149; — b) om den lettere Digtning; coloni versibus incomptis ludunt, Virg. Ge. 2, 386; cf. Catull. 50, 2; — c) endel. om Elskovshandeler; ∾ in aliqua, Prop. 2, 5, 4; cf. Hor. Ep. 2, 2, 211; — II) act.; A) „egentl.": leger, spiller, aleam, (Hazardspil), Suet.; hvs. Ovid. Trist. 2, 471, pass.: quibus (artibus: efter hvilke Regler) alea luditur; ∾ proelia latronum, (spille Schak), id. A. A. 3, 357; men Hor. Od. 3, 29, 50, „alleg.": Ludum insolentem ludere etc.; cf. Ter. Eun. 3, 5, 58; - ∾ catenas, Lucr. 2, 630, (at dandse en Runddands); — B) „fig."; 1) „alm."; a) behandler el. øver noget til Skjemt el. til Tidsfordriv; - ∾ carmina, (digte lette el. spøgende Vers), Virg. Ge. 4, 565; cf. Ovid. Trist. 2, 491; men ∾ otium, Martial., pericula, id.; — b) ∾ bonum civem, (paa Skromt at give sig ud derfor), Coel. ap. Cic. Fam. 8, 9; ∾ magistratum, Appul.; cf. Suet. Ner. 35; — 2) „bes."; a) har til Bedste, fører bag Lyset, gjør mig lystig derover; - sophistas lusos videmus a Socrate, Cic. Fin. 2, 1; cf. id. Qu. Fr. 3, 12; men ∾ verbum aliquod, id. Fam. 7, 5, (have til Bedste); cf. Virg. Aen. 7, 442, o. Hor. Od. 3, 4, 5; ogs. ∾ aliquem dolis, Ter. Eun. 2, 3, 94; — b) ∾ operam, (spilde sin Umage), Plaut.; cf. Ter. Phorm. 2, 3, 18: in his opera luditur.

lūdus, i, m., [ludo]; I) „egentl."; A) „alm.": Leg el. Spil til Morskab el. Tidsfordriv; - ut novum sibi aliquem excogitent in otio ludum, etc., Cic. d. Or. 3, 15; ∾ campester, id. Coel. 5; incidere ludum, (afbryde), Hor. Ep. 1, 14, 35; opp. seria, Virg. Ecl. 7, 17; — B) „bes."; ludi: Skuespil el. Lege; - quum ludos spectatum iret, Nep. Reg. 2; cf. Cic. Arch. 6, o. Virg. Aen. 5, 113; — b) de romerske Skuespil el. Lege vare, efter Stedet, hvor de holdtes: ludi Circenses, scenici, compitalicii, etc.; efter deres Beskaffenhed: ∾ gladiatorii, gymnici, etc.; efter den Guddom, til hvis Ære de holdtes: ∾ Capitolini, Cereales, Apollinares, etc.; efter deres Anledning: ∾ juvenales, funebres, votivi, etc.; efter Tiden: ∾ seculares, etc.; efter deres Omfang: ∾ magni, maximi, etc.; - s. und. Circensis, scenicus, etc.; — c) hertil høre endnu Forbindelserne: ludi Cerealia, Liv. 30, 39; ludi Megalesia, Quintil., Ovid., o. A.; ogs. findes absol.: ludis, (s. tempore ludorum: under Legene), Cic., Liv.; - undert. bruges ogs. ludi om Forestillinger paa Scenen i Modsætn. af andre Skuespil; vid. Suet. Caes. 10; cf. id. ibd. 39; - ludos facere, (anstille Skuespil), vid. Cic. Brut. 20, o. Liv. 5, 19; men ludos committere, (lade Legene begynde), Cic., Liv.; — II) „fig."; A) „alm.": Leg, Spøg, Skjemt, Morskab; - datur enim huic aliquis ludus aetati, Cic. Coel. 11; dare ludum amori, (lade den frit Spillerum), Hor. Od. 3, 12, in.; ludos sibi facere, (more sig), Petron.; — 2) bs. ogs. a) Leg el. Skjemt, (i Modsætn. af Alvor); bs. ogs. Løier el. Narrestreger; vid. Hor. Sat. 1, 1, 27; ligel. per ludum et negligentiam ad honores pervenire, Cic. Verr. 3, 50; cf. id. Off. 1, 29; - ut ludos facit, Ter. Phorm. 5, 7, 52; cf. id. Eun. 3, 5, 39, o. Hor. Od. 3, 29, 50; — b) Puds el. listig Streg; quos mihi ludos redderet! Ter. Andr. 3, 1, 21; cf. id. Eun. 5, 7, 9; - men comisk: ludos facere aliquem, (have til Nar), Plaut.; cf. id. Pseud. 4, 7, 72; men Cic. Flacc. 5: quibus ··· testimonium ludus est, (som lege dermed); — B) „bes." som Sted, (rimel. oprdl. til Legemsøvelser): en Skole; bs. a) ∾ militaris, Krigsskole, Liv. 7, 33, gladiatorius, Fægterskole, Suet. Caes. 31; cf. Caes. B. C. 1, 14; men ∾ fidicinus, (Musikskole), Plaut. Rud. prol. 43; — b) ludus litterarum, Liv., litterarius, Quintil., discendi, Cic., ogs. absol.: ludus, id., Nep. Att. 10: Skole, hvori boglige Kunster læres; - ludum aperire, (aabne el. begynde en Skole), Cic., habere, (holde), id., exercere, Tac.; in ludum litterarium itare, (gaae i Skole), Caes.; cf. Cic. d. Or. 2, 22; s. ogs. magister ludi und. ludimagister; — not.: Ludus Naevii: Navnet paa en Bog de rebus ludicris, Cic. d. Sen. 6.

*lŭēla, ae, f., ligesom luitio: Bod el. Straf; scelerisque luela, Carcer, Lucr. 3, 1028; o. — lŭes, is, f.; I) „egentl."; A) „alm.": Opløsning, som Sneens; bs. det urene el. lerede Snevand, Petron. Sat. 123; — B) „bes.": opløsende Sygdom hos Mennesker, Dyr og Værter, navnl. ifølge Luftens el. Jordbundens Beskaffenhed; hvs. terrae coelique lues, Lucan.; cf. Virg. Aen. 3, 138, o. Ovid. Met. 15, 626; ogs. Pestsyge, Senec. Thyest.; ogs. s. lichenes, Plin. 26, 3; — II) bs. „fig."; A) „alm.": hvad der volder el. udbreder Fordærvelse, (som Krig, Jordskjælv, osv.); vid. Tac. Hist. 3, 15, o. id. Ann. 2, 47; ogs. om en Ildebrand, Senec. Hippol. 1103; ogs. om Slangegift, Virg. Aen. 7, 354; - men lues morum, (deres Fordærvelse), Plin. 29, 8; — B) „bes." ogs. a) om et fordærveligt Menneske, Pseud.Cic. d. Har. resp. 12; — b) om Harpyierne, Val. Fl.; ligel. heder Sphinx: lues Thebarum, Senec. Phoen. 13; — [luo].

Lugdūnum, i, n.: Byen Lyon, i Gall. Lugd., ved Rhodanus, Plin. 4, 32; — B) bs. Lugdūnensis, e, provincia, Plin. l. c.; cf. Suet. Calig. 4: ∾ Gallia: den Del af Gallien, hvori Lugdunum laa; sædv. Gallia Celtica, Plin. 4, 31.

lūgĕo, luxi, ctum, 2, v. n. o. a., [besl. m. λυγρός, i. e. tristis]; I) neutr.: sørger el. bærer Sorgedragt (for en Afdød, for en Anklaget, osv.); - vid. Senec. Ep. 63, o. Cic. Mil. 8; genera lugendi, paedores, lacerationes, etc., id. Tusc. 3, 26; men hos pro me lugere (neml. som forvist), id. Planc. 42; - men pass. impers.: si pii ad rogum filii Lugetur, Catull. 39, 4; - men absol. lugentes: som have Sorg, som sørge, Liv. 22, 56; — B) „poet. overf.": pullo lugentes vellere lanae, Martial. 14, 157, (skikkede til Sørgedragt); - - campi lugentes, (de Sørgendes Opholdssted i Underverdenen), Virg. Aen. 6, 441; — II) act.; - ∾ aliquem: at sørge el. bære Sorg for nogen, Liv. 2, 7; cf. Cic. Phil. 12, 25: ∾ mortem alicujus; - men Ovid. Met. 10, 141, til Cypressen: lugebere nobis, Lugebisque alios; — B) „overf." o. „alm.": sørger derover, beklager; - ∾ vitam hominum, Cic., interitum reip., id.; men id. Verr. 3, 18, oratorisk: ut ager ipse lugere dominum videretur; - ogs. m. acc. c. inf., id. Catil. 2, 1; — not.: luxti, f. luxisti, Catull. 66, 21.

lūgubris, e, [lugeo]; I) „egentl.": sørgende, hørende til Sorg, navnl. over en Afdød el. Forvist; - ∾ lamentatio, Cic.; ∾ sordes, id.; ∾ cantus (pl.: Sørgesange), Hor. Od. 1, 24, 2; ∾ cultus, Tac., vestis, Ter.: Sørgedragt; - ligel. absol., lugubria, Ovid., Senec.; cf. Prop. 4, 11, 97; — b) ogs. som er el. befinder sig i Sorg, domus, Liv. 3, 32, genitor,

Ovid. Met. 4, 690; — II) „overf."; A) sorgbringende, bellum, Hor. Od. 2, 1, 33, sidus, Val. Fl.; ∾ vultus (pl.), Ovid. Trist. 1, 8, 23; men ∾ ales, (sorgvarslende), Hor. Od. 3, 3, 61; — B) sorgelig el. klagende, vox, Lucr., vagitus, id., verba, Ovid. Ib. 99, cantus, Hor., s. ovenf.; — b) neutr. lugubre ogs. som adv.: sorgeligen el. skrækkeligen; - ∾ rubere, (om en Comet), Virg. Aen. 10, 273; df. — lūgŭbrĭter, adv.: sorgende el. klagende, ejulare, Appul. — lŭĭtĭo, onis, f., [luo]: Betaling; ∾ pignoris: Udløsningen af et Pant, Dig.; ∾ captivi, ibd.

lūma, ae, f.: en Tornart el. en Torn, vid. Fest. p. 120; df. — lūmārĭus, 3, falx: hvormed Torne afskæres, Varr. — *lumbāgo, ĭnis, f.: Svaghed i Lenderne el. Hofterne, Fest. p. 120.; o. — lumbāre, is, n.: Hoftebedækning, Hieronym.; — [lumbus]. — lumbellus, i, m., demin. af lumbulus, Apic. — lumbĭfrāgĭum, i, n., [lumbus, frango]: Lendernes el. Hofternes Knusning el. Mishandling, Plaut. Amph. 1, 1, 298. — lumbrīcōsus, 3: med Orme i Indvoldene, Coel. Aur.; af — lumbrīcus, i, m., [skal være for lumbicus af lumbus]: Orm i Indvoldene hos Mennesker og Dyr; ogs. en Orm i Jorden, en Regnorm, Cels., Colum.; cf. Plin. 11, 52; - ogs. som Skældsord, Plaut. Aul. 4, 4, in.

lumbŭlus, i, m., demin.: liden Lend el. Hofte; - lumbuli suum, Svinemorbrad, Plin.; af — lumbus, i, m.; I) „egenl.": Lenden el. Hoften (fra Bæltestedet til Sædet); - lumborum tenus, (til Bæltestedet), Cic. Arat.; cf. Hor. Sat. 1, 5, 22; - comisk er: lumbos surgite atque extollite, Plaut. Epid. extr.; lumborum dolores, Plin.; men lumbus aprugnus, (Vildsvinskinke), id.; — II) „overf."; A) (ærbart) f. Kiønsdelene, Juvenal., Pers.; — B) af Gestaltens Lighed: den Del af Vinstokken, hvor Grenene skyde ud fra Stammen, Colum., Plin.

lūmectum, i, n., [luma]: et med Torne bevoxet Sted, Varr. — lūmen, ĭnis, n., [luceo, alts. f. lucimen]; I) „egenl."; A) „alm.": det Lysende, Lyset, det fra et Legeme udgaaende Lys; - a solis lumine collustrari, (om Maanen), Cic.; ∾ lucernae, id.; lumen de suo lumine accendere, Enn. ap. Cic. Off. 1, 16; ∾ diurnum, Dagslyset, Ovid.; cf. Virg. Aen. 4, 584; — b) df. „poet.": Dagslyset el. Dagen, - lumine quarto, (paa den fierde Dag), Virg. Aen. 6, 356; cf. Enn. ap. Cic. Rab. Post. 11; — B) „bes."; 1) Lys, der brænder el. tændes, Løgte el. Lampe, Kierte el. Fakkel; - lumine apposito, Cic.; lumini oleum instillare, id.; luminibus accensis (advolitare), Plin.; cf. Liv. 29, 25, (hvor lumina ere: Lyssignalerne til Skibs); ad lumina, Suet. Caes. 37, (ved Fakkelskin); men Hor. Ep. 2, 2, 98: ad lumina prima, (naar Lysene tændes); men lumina dimittere, (neml. ved Dagens Frembrud, om den Reisende), Cic. Att. 16, 12; — 2) Lyset i Bygninger, d. e. det frie Dagslys; - luminibus alicujus obstruere, Pseud. Cic. p. Dom. 44, officere, Dig.; cf. Cic. d. Or. 1, 39; - df. „alleg.": nec mentis quasi luminibus officit altitudo fortunae et gloriae, id. Rab. Post. 16; cf. id. Brut. 17; — bb) df. a) Aabning, hvorigiennem Lyset kommer; ∾ hypothyri, Vitruv.; ogs. et Lufthul, Plin. 31, 31; navnl. Vindue, Appul.; lumina immittere (aedibus: indsætte Vinduer deri), Dig.; - endel. „poet.": Revne el. Sprække, Val. Fl.; — b) Belysning; - tabulas bene pictas collocare in bono lumine, Cic. Brut. 75; ogs. Lyset i et Maleri, (opp. umbra), vid. Plin. 35, 11, o. Plin. Ep. 3, 13; — 3) Glands, Skin, ferri, Stat.; ∾ calthae, loti, (deres Glands el. Skønhed), Colum.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) Livslyset, Livet; ecquid agis ···! lumen linque! Plaut. Cist. a. 3, v. 12; nec lumen ademptum (mihi), etc., Ovid. Trist. 4, 4, 45; cf. Lucr. 3, 1017, o. Virg. Aen. 6, 366 o. 735; — 2) lumen o. lumina, m. o. ud. oculi el. oculorum: Diets Lys, Diet; - lumina oculorum amittere, Nep. Timol. 4; luminibus amissis, Cic. Tusc. 5, 39; caecitas luminis, id.; inconstantia frontis et luminum, Quintil.; astantes lumine torvo, (med vildt Blik), etc., Virg. Aen. 3, 677; cf. ibd. 6, 156 o. 300; parcite luminibus, (vender Dinene bort)! Ovid. Met. 5, 248; men ibd. 1, 720, (til den hundredøiede Argus: in tot lumina (i. e. oculos) lumen (i. e. vim cernendi) habebas; - lumina fodere, (udstikke), id.; — B) „ment."; 1) „alm."; a) lumen animi: Aandens Lys, Colum. praef.; cf. Cic. d. Rep. 6, 12: hic tu ostendas oportebit patriae lumen animi, ingenii, consiliique tui; ogs. det Lys, som meddeles os ovenfra; vid. id. Sull. 14; — b) Klarhed el. Tydelighed i Forestillingen; - ordo est, qui memoriae lumen affert, Cic. d. Or. 2, 86; — 2) „bes."; a) det Fremskinnende el. Ypperste i sit Slags; - quasi lumen aliquod virtutis et probitatis, Cic. Lael. 8; cf. id. Catil. 3, 10: lumina civitatis; - men totius Graeciae lumen, (om Byen Corinth i dens Velmagt), id. Manil. 5; - men lumina verborum ac sententiarum, Cic. Brut. 79, (σχήματα el. Talefigurer); cf. id. d. Or. 2, 27: certa dicendi lumina; — b) Lys, d. e. Hielp, Beskyttelse; - hunc (puerum) lumen quondam rebus nostris futurum etc., Liv. 1, 39; cf. Cic. Sull. 11: urbem hanc ··· lumen gentium, etc.

*lūmĭnar, is, n, (alene in pl.); I) Vinduesfarm, Vindue, Cato, Cic. Att. 15, 26; — II) sild. Lys el. Løgte, Hieronym.; — lūmĭno, avi, atum, 1, v. a.: oplyser el. belyser, Appul.; — II) df. „overf.": male luminatus: med slet Syn, id.; o. — lūmĭnōsus, 3: fuld af Lys, med stærk Lysning, aedificium, Vitruv.; - compar., Augustin.; — II) „overf.": fremskinnende, udmærket; - ∾ partes (orationis), vid. Cic. Orat. 26; - superl., Augustin.; — [lumen].

1. lūna, ae, f., [ctr. f. lucina, af luceo]: Maanen, μήνη, ultima a coelo (stella), citima terris, lucet luce aliena, etc., Cic. d. Rep. 6, 16; efter Plin. 2, 6: crescens semper, aut senescens, etc.; s. ogs. Cic. N. D. 2, 19 o. 27; - luna pernox, Liv., plena, Plin., nova, id.; cf. Hor. Od. 2, 18, 16; ∾ prima, (Nymaane), Vitruv.; men ∾ deficiens, Plin., laborans, Juvenal., (formørket); hvs. lunae defectus, Liv., senium, Plin., (Maaneformørkelse); - luna tertia, quarta, etc.: tredie ··· Dag efter Nymaane, Colum., Plin.; luna extrema et prima, (ἕνη καὶ νέα, ogs. novissima primaque), Plin.: den sidste Dag i Maaneden; - Luna bicornis, regina siderum, Hor. Carm. Sec., argentea, aurea, nivea, Ovid.; cf. Hor. Od. 4, 7, 13, o. Virg. Ge. 1, 427; - dies lunae, Inscript.; men oblati per lunam, (i Maaneskin), Virg. Aen. 2, 340; — II) „overf."; A) f. mensis el. Maaned, Plin. 18, 57; cf. Ovid. Met. 7, 531; — B) „poet." ogs. f. nox el. Natten, Virg. Ge. 4, 421, Stat.; — C) halvmaaneformet Legeme, Sidon.; - „bes." den Halvmaane, (oprdl. Bogstavet „C"), som de fra Roms ældste Senatorer (vid. Liv. 1, 8) nedstammende Raadsherrer bare syet paa deres Sko el. Fodtøi; vid. Juvenal. 7, 191, o. Martial. 2, 29; — III) efter Fabelen er Gudinden Luna: Datter af Hyperion o. Latona (el. Æthra, Hygin. praef.); hendes Tempel paa Aventinum omtales Liv. 40, 2.

2. Lūna, ae, f.: Sostad med Havn i Etrurien, ved Floden Macra; vid. Plin. 3, 8, o. Sil. 8, 482; — B) df. Lūnensis, e, ager, Liv., legati, id., marmor, (carrarisk Marmor), Plin. 36, 7 o. 18; men ∾ ara, Suet. Ner. 50, (opført af dette Marmor); ∾ caseus, Plin., Martial.; — b) ogs. subst., Lunenses, ium, m.: Indvaanerne af Byen L., Plin. 36, 4.

*lūnāris, e: hørende til Maanen, cursus, (dens Løb), Cic., equi, Ovid. Fast. 5, 17, (dens Heste), mensis, Vitruv.; men ∾ ratio, Plin. 16, 74, (Hensyn paa Maanens Tiltagen og Aftagen); — II) maane-

formet; - ∾ cornua, Ovid. Met. 9, 296; o. — lūnātĭcus, 3: maanesyg, mancipium, Dig., oculus (maaneblind), Veget.; — [luna]. — lūnātus, 3: partic. o. adj. af luno. — lunchus, 3, ligesom lonchus: et Spyd, Tertull. — Lūnensis, e: s. und. 2.Luna.

lūno, avi, atum, 1, v. a., [1.luna]: bøier el. krummer halvmaaneformet el. kugleformet; - ∾ arcum, Ovid. Am. 1, 1, 23; cf. Prop. 4, 6, 25; — II) bf. partic. lūnātus, 3, som adj.: halvmaaneformet el. segelformet, pelta, Virg., ferrum, (i. e. harpe), Lucan., cauda (delphini), Senec. Oed.; - men ∾ pellis, Martial. 1, 50, (i. e. calceus lunula ornatus). — lūnŭla, ae, f., demin. af luna: liden Maane; bf. halvmaaneformet Smykke, Plaut. Epid. 5, 1, 33. — Lūnus, i, m.: Maanen, personificeret som mandlig Guddom, Spartian. Carac. 6 o. 7.

lŭo, lŭi, (lūitum), 3; I) [λούω, i. e. lavo]; A) „egentl.": vasker, væder, bestyller; - Graecia ··· Ionio luitur ··· profundo, Sil. 11, 22; — B) bf. „fig."; a) ∾ insontes errore, (rense el. befrie dem derfra), Val. Fl.; — b) at bøde el. afbøde; - ∾ noxam pecunia, Liv. 38, 37; cf. Cic. Fin. 5, 22; ligel. ∾ sanguine perjuria, Virg. Ge. 1, 502; cf. Cic. Verr. 1, 30; — c) ved Bøder el. Straf at afvende; ut luendis periculis publicis piacula simus, Liv. 10, 28; — II) [λύω, i. e. solvo]; A) „egentl.": betaler, aes alienum alicujus, (nogens Gield), Curt. 10, 2; - bf. indfrier el. indløser, fundum a testatore obligatum, Dig., pignus, ibd.; men ∾ sponsionem: opfylde Forpligtelsen, vid. Liv. 9, 9; — B) bf. „fig."; a) ligesom betaler, d. e. bøder el. lider derfor; - luo poenam peccati mei, Cic. Att. 3, 9; ∾ poenam pro caede, Ovid. Met. 3, 624; ∾ peccata sua, Liv. 38, 48, delicta majorum, Hor. Od. 3, 6, in.; cf. Cic. Sull. 27; — not.: luiturus, Claudian., o. A.

lŭpa, ae, fem. til lupus: Ulvinde, vid. Liv. 1, 4, rava, Hor.; men „alleg.": rabidae tradis ovile lupae, Ovid. A. A. 3, 8; — II) „overf." f. meretrix: Skøge; vid. Liv. l. c.; cf. Plaut. Epid. 3, 3, 22. — lŭpānar, āris, n., s. und. flgd. — lŭpānāris, e: hørende til en Skøge, infamia, Appul.; — 2) bf. subst. neutr., lupanare, sædv. lupanar, āris, (sc. stabulum): Bordel, Catull. 42, 13; o. — lŭpānārĭum, i, n.: = lupanar, Dig.; — [lupa, nr. II]. — lŭpātus, 3, [lupus]: forsynet med ulvetandformede Jernpigger, frena, Hor. Od. 1, 8, 6; - ogs. absol. lupata, (sc. frena); duris parere lupatis, (om den tæmmede Hest), Virg. Ge. 3, 208; aurea lupata, Martial.; - ogs. lupati, (sc. freni), Solin.

Lŭperca, ae, fem. til Lupercus, efter Varr. ap. Arnob.: den som Gudinde dyrkede Lupa, der frelste de udsatte Tvillingbrødre, Romulus og Remus; vid. Liv. 1, 4. — Lŭpercal, alis, n., s. und. flgd. — Lŭpercālis, e: hørende til Guden Pan (Lupercus), el. til hans Præster (Luperci); - ∾ sacrum, Suet. Aug. 31, o. Lupercalia, (sc. sacra el. solennia), Fest til Ære for Guden Pan; vid. Ovid. Fast. 2, 267 flgd., o. 425 flgd., ogs. Liv. 1, 5. hvorefter denne Fest af Evander er indført fra Arcadien; — II) s. Lupercale brugtes sædv. Lupercal; a) sc. ludicrum: Lupercalfesten; vid. Liv. l. c.; — b) (sc. antrum): en Guden Pan helliget Hule el. Grotte ved Palatinerbierget; vid. Ovid. Fast. 2, 381, o. Virg. Aen. 8, 343; - men Cic. Fam. 7, 20, er Lupercal rimel.: en Strækning i Nærheden af hin Hule; cf. Ovid. Fast. 2, 421 flgd.

Lŭpercus, i, m., [quasi lupos arcens]; oprdl.: Guden Pan; vid. Justin. 43, 1; s. ogs. und. Lycēus; — II) sædv. Præst for Guden Pan; vid. Cic. Phil. 2, 34; - Luperci nudi, (alene bedækkede med et Livbælte, s. nedenf.), Virg. Aen. 8, 663, o. Liv. 1, 5; ∾ cincti, Ovid. Fast. 5, 101; s. ogs. id. ibd. 2, 385, o. Juvenal. 2, 142; — not.: til Luperci Fabii o. Quintilii, Ovid. Fast. 2, 375, (Fabiani, Quintiliani, Fest.), føiedes siden Luperci Julii; vid. Suet. Caes. 76.

Lūpĭa, (Lupp.), ae, m.: Floden Lippe i Germanien, Vell., Tac., Mela 3, 3. — *lŭpillus, i, m., demin.: liden Lupine el. Ulvebønne, Plaut. Stich. 5, 4, 9; — lŭpīnācĕus, 3: af Ulvebønner, lomentum, Appul.; o. — lŭpīnārĭus, 3: hørende til Ulvebønner el. Lupiner, labrum, Cato; — II) lupinarius, i, m.: som handler med Lupiner; — [flgd. nr. II].

lŭpīnus, 3, [1.lupus]: hørende til en Ulv el. til Ulve, som er deraf, ubera, vid. Cic. Catil. 3, 8, pellis, (Ulveskind), Plin., galea, (som er giort deraf), Prop. 4, 10, 20; — II) bf. subst., lŭpīnus, i, m., o. lupinum, i, n.: Lupine, Figenbønne, Ulvebønne, (lupinus albus L.), vid. Plin. 18, 36; ∾ tristis, Virg. Ge. 1, 75; - ogs. brugtes lupini i Comoedien for møntede Penge, (ligesom vore Regnepenge, jettons); vid. Plaut. Poen. 3, 2, 20; hvs. Hor. Ep. 1, 7, 23: quid distent aera lupinis.

lŭpor, ari, v. dep. n.: = scortari, cum meretrice, Atta ap. Non.; o. — lŭpŭla, ae, f., demin.: liden Ulvinde; som Skældsord: liden Hex, obl.; Appul.; — [lupa].

lŭpus, i, m., λύκος, (cf. sequor, ἕπομαι, o. fl.): Ulven, Martius, Virg., Martial., Hor., (som tilhørende Guden Mars); genus acre luporum, Virg.; — B) om dette Rovdyr kan her mærkes; 1) ifølge Folketroen, Udtrykkene; a) Et sua nocturno fallere terga lupo, Prop. 4, 5, 14, (forvandle sig til en Ulv); cf. Virg. Ecl. 8, 97; — b) lupi Moerin videre priores, (hvorved M. altf. blev stum), id. ibd. 9, 53; cf. Plin. 8, 34; - bf. Ordsproget: lupus in fabula, Ter., Cic.; ligel. eccum tibi lupum in sermone, Plaut. Stich. 4, 1, 71; — 2) til Ulvens rovørske Natur sigte Ordsprogene: a) ovem lupo committere, Ter. Eun. 5, 1, 16; cf. Cic. Phil. 3, 11: o praeclarum custodem ovium, ut ajunt, lupum! men lupo agnum eripere, (om en Umulighed), Plaut. Poen. 3, 3, 31; hvorom ogs. oves fugit lupus, Virg. Ecl. 8, 52; — b) lupum tenere auribus, (være yderst forlegen el. raadvild), Ter. Phorm. 3, 2, 21, o. Suet. Tib. 25; cf. Hor. Sat. 2, 3, 64: hac lupus urget, hac canis; — not.: lupus femina, ogs. absol. lupus, f. lupa, Varr. ap. Quintil. 1, 6, 12, o. Fest.; ligel. lupus femina feta, Enn. ap. Serv.; — II) „overf." el. ifølge etslags Lighed betegnes ved lupus; A) en Fiskeart; lupus piscis, Plin. 9, 58, rimel. Geddén, germ. der Hecht; ogs. ∾ lanarius, (af Kiødets Blødhed og Finhed), Colum.; cf. Hor. Sat. 2, 2, 32; — B) etslags Edderkop, sædv. phalangium, Plin. 11, 28; — C) ligesom frenum lupatum: Bidsel med Jerntagger, Ovid. Trist. 4, 6, 4; — D) liden Saug el. Stiksaug, Pallad.; — E) etslags Hage til Krigsbrug, Liv. 28, 3; — F) ∾ salictarius, Plin. 21, 50, (humulus lupulus L.): en Humleart. — 2. Lŭpus, i, m.: romersk Tilnavn, s. und. Rutilius.

lūra, ae, f.: Aabningen paa en Lædersæk el. Læderflaske, Fest. p. 120; — II) „overf."; A) en Lædersæk, Auson.; — B) Indvoldene, Lucil. ap. Cic. Tusc. 4, 21, inc. — lurchinābundus, (lurcinab., lucrab.), 3: slugende, slugen, graadig, Cato ap. Quintil.; af — 1. lurco, are, v. a., o. lurcor, ari, v. dep. (a.): sluger el. æder, lardum, Pompon. ap. Non., o. Lucil. ibd.; af — 2. lurco, onis, m., [efter Fest. besl. m. lura]: Slughals, Fraaser; - Vivite, lurcones, comedones, vivite, ventres! Lucil. ap. Non.; - ogs. som Skældsord, Plaut. Pers. 3, 3, 17, o. Suet. Gramm. 15.

*lūrĭdātus, 3: tilsmudset; - luridati maculis, Tertull.; af — lūrĭdus, 3: noget bleg, gulbleg, gusten; - ∾ membra (den Hængtes), Ovid.; cf. Hor. Epod. 17, 21; men sol luridus, qualis esse, quum deficit, solet, Plin. Ep. 6, 20; - ogs. gulagtig el. gul,

dentes, (som have tabt deres Hvidhed), Hor., sulphur Ovid., bilis, Senec.; — II) „poet. overf.": som gior bleg el. bleggul el. gusten, horror, Ovid., aconita, id., mors, Sil.; af — lūror, oris, m.: Blyfarve el. Ligblegked, Lucr. 4, 332; - ogs. alm. bleg Farve; luror permanat in herbas, Claudian.

luscĭnĭa, ae, f., [luscus, cano; oprdl.: som synger i Morkningen]: Nattergalen, vid. Plin. 10, 43; tiente ogs. til Lækkerbid, vid. Hor. Sat. 2, 3, 245; df. — luscĭnĭŏla, ae, f., demin., Plaut. Bacch. 1, 1, 4. — 1. luscĭnĭus, i, m.: Biform af luscinia, Phaedr. 3, 18. — 2. luscĭnĭus, 3: enoiet, Lamprid. Commod. 10; af — luscĭnus, 3, [luscus]: enoiet; vid. Plin. 11, 55; — not.: Luscinus, i, som Tilnavn in gente Fabricia; vid. Gell. 17, 21, o. Cic. Agr. 2, 24.

*lusciōsus, 3: med svagt Syn, stærblind, odl.; - lusciosos putant a Graecis nyctalopas dictos, Plin. 28, 47; vesperi non videre ··· lusciosos, Varr. ap. Non.; — luscĭtĭo, onis, f.: svagt Syn, Dig.; s. ogs. Fest. p. 120 (Müll.); o. — luscĭtĭōsus, 3: = lusciosus; - edepol tu quidem caecus es, non luscitiosus, Plaut. Mil. gl. 2, 3, 51; af — luscus, 3: enoiet; vid. Cic. d. Or. 2, 60, o. Martial. 4, 65, ogs. Juvenal. 10, 228; men id. 7, 125: statua lusca, (med hule el. indfaldne Dine).

lūsĭo, onis, f., [ludo]: Leg, Spil; ∾ pilae, (Boldspil), Cic.; men id. Qu. Fr. 3, 4: in ludum discendi, non lusionis etc.; ogs. in pl.: lusionibus laboriosis delectari, id. Fin. 5, 20; ∾ pilae, id., pilaris, Stat.

Lūsĭtānĭa, ae, f.: den vestlige Del af Hispania el. Spanien, som nu udgior Portugal; vid. Plin. 3, 3, o. Caes. B. C. 1, 38; — B) df. Lusitanus, 3: lusitansk, latro, Senec., (i. e. Viriathus); vid. Liv. Epit. 52; — b) df. subst. Lusitani, orum: Indvaanerne af L., Caes. l. c., Cic., Liv. — 1. lūsĭto, are, v. n., intens. af ludo: oftere at spille el. lege, Plaut. Capt. 5, 4, 6; ∾ aleā, Gell. 18, 13. — Lusius, i, m.: Flod i Arcadien, Cic. N. D. 3, 22.

lūsor, oris, m., [ludo]; I) „alm.": en Spiller, en Hazardspiller; Sic, ne perdiderit, non cessat perdere lusor, Ovid. A. A. 1, 451; - ogs. en Boldspiller, Senec. Benef. 2, 17; — II) „bef." ogs.; A) som har nogen til Bedste el. til Nar; - Te ut deludam contra, lusorem meum, Plaut. Amph. 2, 2, 62; — B) der gior noget ligesom i Spog el. skiemtende; - tenerorum lusor amorum, Ovid. Trist. 4, 10, in., (der skriver erotiske Digte).

lūsōrĭe, adv.: paa Skromt, forstilt; - ∾ agere causam, (spille under Dække med Modparten), Dig.; af — lūsōrĭus, 3, [lusor]; I) „alm.": hørende til Spil el. Leg; - ∾ pila, Plin.; ∾ alveus cum tesseris, id.; — b) df. subst., lusorium, i, n.: Sted, hvor Gladiatorer og vilde Dyr kæmpede, Lamprid. Heliog. 25; — B) „overf.": ligesom spillende, d. e. farende hid og did; - naves lusoriae, Ammian.; — b) ogs. absol. lusoriae, (sc. naves), Vopisc.; — II) „bef."; A) hørende til Tidsfordriv el. Morskab, quaestio, Plin., spectaculum, Senec.; ∾ arma, (opp. decertoria), id. Ep. 117; — B) som sker paa Skromt el. for et Syns Skyld, minae, Dig.; ∾ nomen, (fingeret Forskrivning), Senec.; ∾ imperium, (ugyldigt el. uden Virkning), Dig.

lustrāgo, inis, f.: en Benævnelse paa Planten verbenaca, Appul. — lustrālis, e, [2.lustrum]; oprdl.: hørende til Renselse fra Synd el. til Gudernes Udsoning; - ∾ sacrificium, (Renselsesoffer el. Sonoffer), Liv. 1, 28; ∾ aqua, (Vievand), Ovid. Pont. 3, 2, 73; ∾ exta, Virg. Aen. 8, 182; men ∾ caput, (om Iphigenia), Senec. Ag. 163; — II) df. „bef.": der finder Sted ved den femaarige Renselsesfest el. hvert femte Aar; - ∾ certamen, Tac. Ann. 6, 4; - men ∾ collatio, Cod. Theod., (en Afgift af forskiellig Smaahandel, der betales hvert femte Aar).

lustrāmen, ĭnis, n., [lustro]: Renselsesmiddel, Val. Fl. — lustrāmentum, i, n., [lustror]: Pirremiddel til Vellyst, Dig. — *lustrātio, onis, f.; I) „egenl.": Renselse ved Offer; - sacro lustrationis peracto, Liv. 40, 6; — II) „overf." (fra Præsternes Ombæren af Sonofferne): Giennemvandring el. Giennemreise; - ∾ municipiorum, Cic. Phil. 2, 23; - men cursus et lustrationes ferarum, (deres Omstreifen), id. Tusc. 5, 27; ∾ solis, (dens Løb), id. N. D. 1, 31; o. — lustrātor, oris, m.: som giennemvandrer mange Steder, Appul.; — [1.lustro].

lustrĭcus, 3, [2.lustrum]: hørende til Renselse; - ∾ dies, (paa hvilken man for den Nyfødte anstillede Renselsesoffer og gav Barnet Navn; vid. Fest. p. 120, o. Macrob. Sat. 1, 16, ogs. Suet. Ner. 6, o. Arnob. — lustrĭfĭcus, 3, [2.lustrum, facio]: rensende, cantus, Val. Fl.

lustro, avi, atum, 1, v. a., [2.lustrum]; I) „egenl.": renser med et Sonoffer; - ∾ agrum, Cato; quum imperator exercitum, censor populum lustraret, Cic. Div. 1, 45; cf. Liv. 1, 44, o. id. 40, 6; - ∾ aliquem taedis, Tibull., senem sulphure, Ovid.; men Virg. Aen. 3, 279: Lustramurque Jovi; — II) „overf."; A) at menstre; - in castra veni ··· exercitum lustravi, Cic. Att. 5, 20; cf. Hirt. B. G. 8, 52, o. Virg. Aen. 6, 679; — B) beseer el. betragter nøie, (saal. „poet."); vid. Virg. Aen. 8, 152; ligel. quae sit me circum copia, lustro, id. ibd. 2, 564; cf. id. ibd. 4, 607, oftere; — b) df. ogs. „ment.": quum omnia animo rationeque lustraris, Cic. Off. 1, 17; — C) drager derom el. derigiennem, giennemvandrer; - ∾ Aegyptum, Cic. Fin. 5, 29; cf. id. N. D. 2, 20; men lustrandum aequor navibus, Virg. Aen. 3, 385; - df. pass.: Pede barbaro lustrata Rhodope, (giennemstreifet deraf), Hor. Od. 3, 25, 12; cf. Plin. 6, 31: Tigris (fluvius) ··· lustratis montibus etc.

lustror, atus sum, 1, v. dep. n.: beseger Kipper el. urene Steder, Plaut. Pseud. 4, 7, 6, o. id. Cas. 2, 3, 29; af — 1. lustrum, i, n., [luo, lavo]; I) „egenl.": Vandsted el. Pyt el. Pol; - sues (acc.) prodiguut in lutosos limites et lustra etc., Varr.; — II) „overf."; A) Dyrenes el. Vildtets Opholdssted el. Leie i Skoven; - saltus et lustra ferarum, Virg. Ge. 2, 471; cf. id. Aen. 3, 646; — b) ogs. Skoven som Vildtets Hiem, vid. ibd. 4, 151, o. 11, 570; ogs. Ovid. Met. 3, 146 o. 370; — B) urent Sted, Kippe el. Bordel; - in lustris, popinis, alea, vino, tempus aetatis omne consumere, Cic. Phil. 13, 11; jacere in lustra, (s. in lustris), Plaut. Cas. 2, 3, 26; — b) df. ogs. Udsvævelse, Liderlighed; - vino lustrisque confectus, Cic. Phil. 2, 3; cf. Hor. Sat. 1, 6, 68, o. Lucr. 4, 1129.

2. lustrum, i, n., [luceo]; I) „egenl.": Renselse, Renselsesoffer el. Forsoningsoffer, som hvert femte Aar, efter fuldendt Census, af den ene Censor (oprdl. af Kongerne) bragtes for det hele Folk; - lustrum condere: efter fuldendt Census at forrette dette Offer; vid. Liv. 1, 44; cf. id. 3, 22 o. 24; sub lustrum censeri, (forst imod Slutningen af Census), Cic. Att. 1, 18; — II) „overf."; A) ethvert Forsoningsoffer; - Delphis Apollini pro me exercitibusque et classibus lustra sacrificavi, Liv. 45, 41; — B) det Tidsrum af fem Aar, som forløb imellem tvende Lustra; - vid. Varr. L. L. 5, 2; cf. Cic. Att. 6, 2, ogs. Hor. Od. 2, 4, 24, o. Ovid. Trist. 4, 10, 78; — C) et Tidsrum af visse Aar, navnl. af fire Aar, Ovid. Fast. 3, 163; cf. Plin. 2, 47 o. 48; men Martial. 4, 1: ingens lustrum: Tidsrum af 100 Aar, (med Hensyn paa ludi seculares); — D) fra K. Domitianus: de hvert femte Aar tilbagevendende capitolinske Lege; vid. Suet. Dom. 4, Censorin., Stat.

1. lūsus, 3: partic. af ludo. — 2. lūsus, us, m., [ludo]; I) „egenl.": Spillen el. Spil; - ∾ calculorum, (Bretspil), Plin. Ep.; ∾ aleae, (Hazardspil), Suet.; ogs. absol.: effuse liberalis in lusu etc., id. Aug. 71; exercere lusibus undas, Ovid. Met.

11,556; - Quique alii lusus ··· Perdere rem caram, tempora nostra, possunt, Ovid. Trist. 2,483; — II) „overf."; A) Leg til Ovelse, Optog el. Skuespil; - lusus Trojae, Suet. Claud. 21; heder Troici lusus sacrum, Senec. Troad. 778; - ogs. etslags let Digtning (Impromptu) heder lusus (pl.), Plin. Ep. 7, 9; — B) Leg, Skjemt, Spøg, Tidsfordriv; - per lusum atque lasciviam, vid. Liv. 1, 5; sunt apti lusibus anni, (til Elskovshandeler), Ovid. Am. 2, 3, 13; ogs. hvad man gjør legende el. skjødesløst; vid. Martial. 4, 49; — C) Spot, Bespottelse; - dare alicui lusus de se, Quintil. 5, 13, 46, (gjøre sig latterlig for nogen); lusum ludere aliquem, Gell. 18, 13.

lūtāmentum, i, n., [1. luto]: Overstrygning med Ler, el. den paastrøgne Ler, Cato. — lūtārius, 3, [2. lutum]: hørende til Dynd, testudo, (som lever i Dynd), Plin. 32, 14; - men ∾ mullus, id. 9, 30, (som har sin Næring af Dynd). — Lūtātius, a: romersk Slægts- og Personsnavn; Qu. Lutatius Catulus; vid. Cic. Brut. 35, oftere; — B) df. 1) Lūtātīus, 3, lex de vi; vid. Cic. Coel. 29; — 2) Lūtātiānus, 3, praedia, Dig.

1. lūtĕa, ae, f., s. und. 1.luteus. — lūtensis, e, [2.lutum]: som lever el. findes i Dynd, genus purpurarum, Plin. 9, 61. — lūtĕŏlus, 3, dem. af 1.luteus: gulagtig, caltha, Virg. Ecl. 2, 50, viola, Colum. — lūter, eris, m., λουτήρ: Vaskebækken, Hieronym. — lūtesco, ĕre, v. n. inch., [2.lutum]: at blive leret, Colum. 8, 17. — Lutetia Parisiorum, Caes. B. G. 6, 3, ogs. absol. Lutetia, ibd. 7, 57, Byen Paris.

lūtĕum, i, n., s. und. flgd. — 1. lūtĕus, 3, [1.lutum]; I) som er farvet med Planten lutum; - chrysocolla lutea: etslags Bjerggrønt, Plin. 33, 26; ogs. absol. lutea, (s. chrysocolla), ibd.; — II) gulagtig el. guldgul el. orangegul; - ∾ apices (rosae), Plin. 21, 10; ∾ color, ibd. 22; ∾ palla, Tibull.; men ∾ Aurora, (i Guldglands el. gylden), Virg. Aen. 8, 26; - ogs. rosenfarvet el. purpurfarvet, papaver, Catull. 19,12; - ogs. bleggul, pallor, Hor. Epod. 10, 16, pellis, Pers.; — III) df. subst. luteum, i, n.; a) det Gule, navnl. i Ægget; lutea ovorum quinque, (fem Æggeblommer), Plin.; - ogs. „alm." s. color luteus; color in luteum inclinatus el. languescens, id.; — b) ligesom 1.lutum: en Farveplante, Vitruv. 7, 14, inc.

2. lūtĕus, 3, [2.lutum]; I) „egenl."; a) af Dynd el. af Ler, opus, Ovid. Fast. 1, 157, (Svalens Rede), aedificium, Plin.; men ∾ caput, (formet i el. af Ler), Hor. Sat. 1, 10, 37; ligel. Martial. 4,46: Hispanae luteum rotae toreuma, (i. e. synthesis el. Sæt Bægere af spansk Pottemagerarbeide); — b) fuld af Dynd el. Ler; ∾ pedibus (gallina), Plin.; - df. alm. besmurt el. bestrøgen; luteum ceromate corpus, Martial. 11, 48; men ∾ Vulcanus, Juvenal. 10, 132: fuld af Sod, sodet; — II) „overf.": slet el. ringe i sit Slags; ∾ negotium, Cic. Verr. 4, 14, (om tvende Sølvbægere af slet Arbeide); Blitea et lutea (meretrix) etc., Plaut. Truc. 4, 4, in.

1. lūto, avi, atum, 1. v. a., [2.lutum]: kliner el. stryger med Ler, granaria, Cato; men ∾ nidos, (om Svalen), Calpurn.; — II) ogs. „alm.": besmører; Ne lutet immundum nitidos ceroma capillos, Martial. 14, 50. — 2. lūto, avi, 1, v. a., efter Varr. ap. Non. 2, 482, frequ. af luo, i. e. solvo: betaler. — lūtōsus, 3, [2.lutum]: fuld af Dynd el. Ler, terra, Plin., ager, Colum. — lutra, (lytra, Varr.), ae, f.: Fiskeodderen, Plin. 8, 47.

*lŭtŭlentus, 3; I) „egenl.": fuld af Ler el. af Dynd el. af Skarn; - diluvio tellus lutulenta recenti, Ovid. Met. 1, 434; ∾ amnis, id.; men ∾ sus, som holder til i Dyndet), Hor. Ep. 2, 2, 75; - men Martial. 7, 66, som er indsmurt el. salvet; - compar., Plaut. Poen. 1, 1, 29: lenone istoc non lutum est lutulentius; — II) „fig."; A) „alm.": uren, smudsig, skarnagtig, persona illa lenonis) etc., Cic. R. Com. 7; cf. id. Pis. 12; men ista lutulenta tua vitia, ibd. 1; — B) „bes." Hor. Sat. 1, 4, 11: quum flueret lutulentus (Lucilius, ligesom strømmede i et urent el. skjødesløst Sprog); s. ogs. und. Lucilius; o. — lŭtŭlo, are, v. a.: tilsmudser; df. „fig." Plaut. Trin. 2, 2, 15: Hi mores majorum laudant, eosque lutulant, quos collaudant; — [2.lutum].

1. lūtum, i, n.: Plante, som giver en gul Farve, (reseda luteola L.), Vaidplanten; - herba, quae lutum appellatur, Vitruv. 7, 14, (al. luteum); cf. Plin. 33, 26; - ogs. den gule Farve selv; vid. Virg. Ecl. 4, 44, o. Tibull. 1, 9, 92.

2. lŭtum, i, n., [λύω, løser]; I) „alm.": vaad el. blød Jord, Dynd el. Ler; - crates luto contegere, Caes.; cf. id. B. C. 2, 9; - navnl. ogs. Dynd og Snavs, Skarn paa Veie og Gader; vid. Hor. Ep. 1, 11, 11, o. Ter. Andr. 4, 4, 58; luto opplere aliquem, Suet. Vesp. 5; - ogs. „alleg.": in luto esse el. haerere el. haesitare, (være ilde faren), Plaut., Ter.; - df. ogs. som Skjældsord, Cic. Pis. 26, o. Catull. 42, 13; s. ogs. Cic. Verr. 4, 24; — II) „bes."; A) Lerjord, navnl. Pottemagerler; - de facili compositque luto (pocula fictilia agrestis), Tibull. 1, 1, 31; - navnl. ogs. m. Henspillen paa Kunstneren Prometheus; vid. Juvenal. 14, 34, o. Pers. 3, 23; - lutum Punicum: etslags fed Lerjord i Afrika, Colum. 9, 7; — B) Sand el. Støv, hvormed luctatores bestrøede sig selv el. hinanden, Senec. Ep. 88; — not.: pl. luta, Cic. frgm. ap. Non.; - sing. lutus, i, m., Quadrig. ap. Non.

lux, gen. lūcis, f., [luceo]; I) „egenl."; A) „alm.": Lys el. Glands el. Skin, som udbreder sig fra en Gjenstand; - solis luce clarius, Cic.; auctor lucis, (i. e. Phoebus el. Sol), Ovid.; men luce sub maligna (lunae: i svagt Maaneskin), Virg. Aen. 6, 270; lux est alia solis et lychnorum, Cic. Coel. 28; - lux aestiva, (Sommersolen el. Sommeren), Virg. Ge. 4, 52; ∾ brumalis, (Vintersolen, Vinteren), Ovid. Trist. 1, 10, 39; - viridis lux smaragdi, (dens grønne Glands), Lucr.; luce coruscus aëna, (i skinnende Kobberrustning), Virg. Aen. 2, 470; — B) „bes." ogs.; a) lysende Himmellegeme; - lux immensi publica mundi, (i. e. Phoebus el. Sol), Ovid. Met. 2, 35; quae fulgent luces ex ore corusco, (i. e. stellae), Cic. Arat. 95; — b) lux diei, o. lux diurna: Dagslyset, Lucr.; oftere absol.: ante lucem, (for Dag), Cic., Liv.; cum prima luce, (med første Daggry), Cic.; ligel. prima luce, Liv.; cf. id. 5, 28; men ad lucem, (imod Morgenstunden), Suet. Caes. 31; - luce, (ved hvilys Dag, om Dagen), Cic. Off. 3, 24; ligel. luci, (s. luce), id. Phil. 12, 10, oftere, Plaut.; multa luce, (da det var ganske lyst), Tac.; - ogs. Dagen selv; centesima lux est haec etc., Cic. Mil. 35; nocte ··· luce, (Nætter og Dage), Ovid.; ∾ crastina, Virg.; ∾ natalis, Ovid., annua, Gell., (Fødselsdagen); his lucibus, (i disse Dage), Ovid. Fast. 3, 398; — II) „fig."; A) „overf."; a) Livslyset, Livet; - intueri lucem, Cic., videre, Ovid., (skue Dagen, leve); haec lux hujus vitae, Cic.; cf. id. R. Am. 22; lucis usuram dare alicui, id. Verr. 5, 29; - ogs. Livet selv; lucem propriam accipere, id. Cluent. 11, (at fødes); — b) Øinenes Lys, Øinene el. Synet, (alene sjld. o. „poet."); - damnum lucis ademptae, Ovid. Met. 14, 197; sicca luce, (med tørre Øine), Rutil.; — B) „ment."; a) ligesom Belysning el. Synlighed, d. e. Offenlighed; - benefacta in luce collocari, (at deres gode Handlinger skulle sees af Menneskene), Cic. Tusc. 2, 26; in luce atque in oculis civium, (opp. intus domique, id. d. Senect. 4; e tenebris in lucem vocare, („alleg.": bringe i Veiret el. til Anseelse), id. Dejot. 11; in lucem proferre, (bringe til offenlig Kundskab), Cic. Acad. 2, 19; — b) Lys, Belysning, Forklaring; - historia ··· lux veri-

tatis, id. d. Or. 2, 9; ratio quasi quaedam lux vitae, id. Acad. 2, 8; cf. id. N. D. 1, 5; — c) Lys, d. e. Opmuntring, Trøst; ogs. Hielp, Bistand, Redning; – lux quaedam affulsisse civitati visa est, Liv. 9, 10; lucem afferre reip., Cic. Manil. 12; cf. id. Lig. 10, o. id. d. Or. 1, 4; – ogs. kan hidføres Udraabet: lux mea, (mit Lys, min Trøst, osv.), Cic. Fam. 14, 2, o. Ovid. Trist. 3, 3, 52; — d) Lys, d. e. Smykke, Prydelse; – hanc urbem ··· lucem orbis terrarum etc., Cic. Catil. 4, 6, atque illi sine luce genus, (uberømt el. dunkel Herkomst), Sil. 8, 218; men Cicero, lux altera doctrinarum (post Homerum), Plin. 17, 3; — not. a: af lux som masc. er abl. luce claro, Plaut. Aul. 4, 10, 18; — not. b: abl. luci, f. luce, forekommer ofte; – abii mane cum luci simul, Plaut. Merc. 2, 1, 31; ut veniamus luci, id. Cas. 4, 2, 7; ligel. Cic. Phil. 12, 10: quis audeat luci? quis in militari via? — not. c: abl. lucu, f. luce, Ter. Ad. 5, 3, 55: cum primo lucu ibo hinc.

luxātūra, ae, f.: Forvridning; in pl., Marc. Emp.; af — luxo, avi, atum, v. a., λοξόω; I) „egentl.": forvrider; ut luxata (pars) in locum reponatur, Senec.; luxati articuli, Plin.; — II) df. „overf.": beskadiger; – ∾ vitium radices, (neml. ved at pløie), Plin.; ligel. ne luxetur calamus (Podeqvisten), id.; luxatis machinis, (naar de kom af Lave), id. 36, 21; luxata cornua (boum), i. e. distorta, id. 8, 70. — luxor, ari, v. dep. n., [2. luxus]: lever overdaadigen; – luxantur, lustrantur, comedunt, quod habent. Plaut. Pseud. 4, 7, 6, (al. luxuriantur).

luxŭrĭa, ae, ogs. luxŭrĭes, ēi, f., [2. luxus]; I) „egentl.": stærk Vært, Yppighed; – luxuries segetum, Virg. Ge. 1, 112; ∾ foliorum, id.; si vitis luxuria se consumpserit, Plin. 17, 35, cf. Cic. d. Or. 2, 23; – ogs. stor Mængde el. Overflødighed, humoris, Plin. 9, 1; — B) „poet." om Dyrene: Overgivenhed, Uregerlighed, taurorum, Val. Fl.; — II) „fig."; A) „alm.": Overdrivelse, Umaadelighed el. Overdaadighed i Mad og Drikke, i Klæder og Bolig, osv.; opp. frugalitas, Plin. Pan.; – vid. Cic. R. Am. 27, id. Agr. 1, 7, ogs. id. Mur. 36, o. Caes. B. G. 2, 18; – diffluere luxuria, etc., Cic. Off. 1, 30; cf. Ter. Heaut. 5, 1, 72, ogs. Nep. Dion. 6, o. id. Cato 2; — B) „bef.": Yppighed el. Svulstighed i Foredraget; – in oratione ··· interdum ··· inest luxuries quaedam, quae stilo depascenda est, Cic. d. Or. 2, 23; — not.: personificeret er Luxuria, som Moder til Inopia, Plaut. Trinumm. prol.

luxŭrĭo, avi, atum, 1, v. n.; ogs. undert. luxurior, atus sum, 1, v. dep. n.; [efter Doederl.: desid. af luxor, ligesom nixurio af nixor; altf. egtl.: at komme af Lave]; df. I) „egentl."; A) om Værterne, om Jorden, osv.: at være altfor yppig el. frodig; – caules ··· ne in frondem luxurient, Plin.; cf. Ovid. d. Nuce 20; ogs. absol., cacumina virgarum ne luxurientur, Colum.; men luxuriat ··· humus, Ovid. Her. 1, 51; – ogs. om yppig Vært af det dyriske Legeme; vid. Gell. 7, 22, o. Virg. Ge. 3, 81; — B) ogs. „alm.": at have stor Overflødighed deraf, at have i stor Mængde; sædv. c. abl.; – ager assidua luxuriabat aqua, Ovid. Fast. 1, 611; men id. Her. 16, 192: Deliciisque decet luxuriare novis (hanc faciem: være rigeligen forsynet dermed); — II) „fig."; A) „overf." om Dyrene: at være livsfuld el. uregerlig, at lege, at tumle sig; – Ludit et in pratis luxuriatque pecus, Ovid. Fast. 1, 156; luxurians (equus, i. e. lasciviens et exsultans), Virg. Aen. 11, 496; — B) „ment." o. „ethisk"; a) „alm.": at være umaadelig el. udsvævende i sine Nydelser, at være forfalden til Vellevnet el. Overdaadighed; – ne otio luxuriarentur animi, Liv. 1, 19; cf. Flor. 2, 15, o. Curt. 10, 7; ogs. kan hidføres Liv. 23, 2: Capuam ··· luxuriantem longa felicitate etc.; – ogs. at udarte til det Værre, at blive misbrugt; vereor, ne haec quoque laetitia luxuriet nobis (dat.: geraader os til Skade), id. 23, 12; cf. id. 3, 33; — b) „bef." om Talentet og om Foredraget: – luxuriantis ingenii fertilitate dictum, Plin. 17, 2; – ogs. absol., luxuriantia compescet, (det Overdrevne el. Svulstige), Hor. Ep. 2, 2, 122; ligel. Quintil. 10, 4, in.: luxuriantia astringere (sc. stilo).

luxŭrĭōse, adv. af flgd., men alene „fig."; A) udsvævende, overgivent, regelløst, – ne haec laetitia nimis luxuriose eveniat, (skal udarte til Udsvævelse), Cato ap. Gell. 7, 3; exercitum luxuriose habere, (tillade den Udsvævelser), Sall. Catil. 11; — B) overdaadigen, vellystigen, ødselt; – cum libidinosis luxuriose vivere, Cic. Coel. 6; – compar., ∾ epulari, Nep.; superl., ∾ bibere, Augustin.

luxŭrĭōsus, 3, [luxuria]; I) „egentl.": altfor yppig el. frodig i Væxten, frumenta, Cic., vitis, Colum.; cf. Ovid. Fast. 1, 690: (seges ne) Divitiis pereat luxuriosa suis; — II) „fig."; A) udsvævende, overmodig; – patribus nimis luxuriosa fuit ea laetitia, Liv. 2, 21; Divitiis alitur luxuriosus amor, Ovid. Rem. 746; — B) udsvævende, umaadelig, vellystig, vid. Cic. Fin. 2, 7, o. Nep. Alcib. 1; – nihil esse luxuriosius, nihil libidinosius (illo homine), Cic. Pis. 27; ∾ convivium, Justin., otium (som tilbringes i Nydelser), Sall. Jug. 103; oppida Asiae luxuriosissima, Memmius ap. Serv. ad Virg. Aen. 1, 175.

1. luxus, 3, λοξός: forvreden, pes, Sall. frgm. ap. Prob.; – ogs. absol.: ad luxa et fracta (utile emplastrum), Marc. Emp.; df. — 2. luxus, us, m.: hvad der forstyrrer god Skik og Orden; df. I) „egentl.": Forvridning af et Lem, Appul.; ad luxum aut ad fracturam alligare, Cato; — II) „fig."; A) „overf.": glimrende Pragt el. Rigdom el. Overflod; – ∾ regalis, Virg. Aen. 1, 637, regificus, ibd. 6, 604; men Tac. Ann. 16, 18: habebaturque non ganeo et profligator ··· sed erudito luxu: — B) „ment." o. „ethisk"; a) „alm.": Kaadhed, Frækhed, Vilkaarlighed; – (delictum) onerabant ministri avaritia et luxu, Tac. Hist. 4, 14; — b) „bef.": Umaadelighed el. Ødselhed i Levemaade, naml. i Mad og Drikke, i Klædedragt og Bopæl, osv.; ogs. Liderlighed, Udsvævelse; – luxu atque desidia corrupta civitas, Sall. Catil. 57; cf. id. Jug. 2; men ibd. 6: non se luxu (dat. f. luxui) ··· corrumpendum dedit; – in vino ac luxu, Cic.; adolescens luxu perditus, Ter.; – „poet." ogs. in pl.; Nondum translatos Romana in saecula luxus, Lucan. 10, 109; cf. Sil. 11, 402.

Lўaeus, i, m., Λυαῖος: Løseren, Befrieren; Epithet til Vinguden Bacchus; vid. Ovid. Met. 4, 11; ogs. „poet." f. Bacchus, Virg. Aen. 4, 58, o. Ovid. Am. 3, 15, 17; – II) „overf.": Vinen; – dulci Lyaeo solvere curam, Hor. Epod. 9, 38; cf. id. Od. 1, 7, 22, o. id. ibd. 3, 21, 16; – b) ogs. adject., Regales inter mensas laticemque Lyaeum, (under Vinen), Virg. Aen. 2, 686.

Lўcaeus, i, m., (sc. mons), Λυκαῖος: Bierg i Arcadien, hvor Juppiter og Pan dyrkedes, (som Hiordernes Beskyttere imod dets Ulve el. λύκοι); vid. Plin. 4, 10, o. Virg. Ecl. 10, 15; – ogs. om Faunus heder det, Ovid. Fast. 2, 424: Faunus in Arcadia nomen Lycaeus habet; — B) df. Lўcaeus, 3, nemus, Ovid. Met. 8, 317; Panos de more Lycaei, Virg. Aen. 8, 344; Juppiter Lycaeus, vid. Plin. l. c.

Lўcambes, ae, m.: en Thebaner, hængte sig i Fortvivlelse over de bidende Jamber, hvormed Digteren Archilochus hævnede sig paa hans Troløshed; – vid. Hor. Epod. 6, 13, o. id. Ep. 1, 19, 30; — B) df. Lўcambēus, 3, sanguis, Ovid. Ib. 52, o. Martial. 7, 11.

1. Lўcāon, ŏnis, m.: Konge i Arcadien, Fader til Callisto; om hans Handeler og endelige Forvandling til en Ulv, vid. Ovid. Met. 1, 198 flgd.; — B) df. 1) Lўcāŏnĭus, 3: lycaonisk, mensa, Ovid. Ib. 433, (hvorved L. beværtede Guderne med Menneskekiød); vid. Ovid. Met. l. c.: – ∾ parens, ibd. 2, 496: den ovennævnte Callisto, som Moder til Arcas; – ogs. heder hun, efterat være forvandlet til Stiernebillede: ∾ Ar-

ctos, id. Fast. 3, 793; - hvf. atter ∾ axis, id. Trist. 3, 2, 2, f. Septentrio el. Norden, (hvor neml. Arctos viser sig); — 2) Lycāŏnis, ĭdis, f.: den ovennævnte Datter af Lycaon, Ovid. Fast. 2, 173, o. Catull. 66, 66. — 2. Lycāon, ŏnis, m., ved sin Moder Callisto: Dattersøn af d. ældre Lycaon, sædv. Arcas; men som Stiernebillede: = Arctophylax, Ovid. Fast. 6, 235. — 3. Lycāon, onis, m., pl. Lycaones, s. und. Lycaonia. — 4. lycāon, ŏnis, m.: Dyr af Ulveslægten, i Æthiopien, Mela 3, 9, i Indien, Plin. 8, 52.

Lycāŏnĭa, ae, f.: Landskab i Lilleasien, imellem Cilicien, Cappadocien og Pisidien, Liv., Cic. Att. 5, 15, Plin. 5, 25; — B) df. 1) Lycāŏnĭus, 3: af el. fra Lycaonien, Virg. Aen. 10, 749; — 2) subst. Lycāon, ŏnis, m., pl. Lycaones, um: Indvaanerne af Lycaonien, Mela 1, 2, o. Plin. 5, 29. — Lycāŏnis, ĭdis, f., s. und. 1. Lycaon. — Lycāŏnĭus, 3, s. und. 1. Lycaon. o. und. Lycaonia.

Lycēum, (-ium), i, n., Λύκειον: Gymnasium ved Athenen, hvor Aristoteles underviste, Cic. d. Or. 1, 21, o. id. Div. 1, 13; s. ogs. Liv. 31, 24, Cic. Acad. 1, 4, o. Gell. 18, 5; — not.: Lyceum hed derefter: en Del af Cicero's Gymnasium paa hans Tusculum, vid. Cic. Divin. 1, 5; ogs. K. Hadrians Villa ved Tibur havde et Lyceum, Spart. Hadr. 27.

lychnĭcus, 3, λυχνικός (lysende), lapis, Hygin.: = lychnites. — lychnis, ĭdis, f., λυχνίς, (lysende); I) adj.; puellae lychnides, (med Lamper), Fulgent.; — II) subst.; A) sc. gemma: etslags ildfarvet Ædelsten, Plin. 37, 29; — B) sc. herba: etslags Rose med ildfarvet Blomst, id. 21, 10. — lychnites, ae, m., λυχνίτης (lysende), lapis: etslags hvidt Marmor paa Øen Paros, efter Varr. ap. Plin. 36, 4: fordi den brødes ved Skin af Lamper. — lychnitis, ĭtidis, f., λυχνῖτις (lysende), sc. herba: Plante til Lampeveger, Plin. 25, 74. — lychnŏbĭus, i, m., λυχνόβιος: der lever ved Lampen; altf. der gior Nat til Dag, Senec. Ep. 122. — lychnūchus, i, m., λυχνοῦχος: som holder el. bærer Lyset, en Lysestage, Cic., Suet.; ∾ pensiles in delubris, Plin. — lychnus, i, m., λύχνος: Løgte, Lampe, Fakkel, odl.; lux lychnorum, s. und. lux; lychni pendentes, Lucr.; cf. Virg. Aen. 1, 726.

Lycĭa, ae, f., Λυκία: Lycien, Landskab i Lilleasien, imellem Carien og Pamphylien; vid. Mela 1, 2 o. 15, o. Plin. 5, 27; heder Chimaerifera, Ovid. Met. 6, 339, efter d. ildsprudende Bierg Chimæra; har efter Mela 1, 15, sit Navn efter K. Pandions Søn, Lycus; — B) df. 1) adj., Lycĭus, 3: lycisk, hasta, Ovid. Her. 1, 19, (i. e. Sarpedonis, Lyciae regis); ∾ catervae, (hans Tropper for Troja), Hor. Od. 1, 8, 16; - bes. vare Lycierne vakkre Bueskytter, hvortil mærkes: ∾ cornu, Virg. 11, 773; ∾ sagittae, o. ∾ pharetra, id.; — b) Lycius deus, Prop. 3, 1, 38, i. e. Apollo, som i Byen Patara havde et Orakel, hvorom Lyciae sortes, Virg. Aen. 4, 346; — 2) subst.; a) Lycii, orum: Indvaanerne af Lycien, Liv., Virg., Cic. Div. 1, 15, oftere; — b) Lycium, i, n., (sc. medicamentum): Lægemiddel af en lycisk Tornart, beskrives Plin. 24, 76 o. 77.

Lycimnĭus, 3, stagna, Stat., i Nærheden af Borgen Lycimna i Argolis. — Lycisca, ae, (-sce, es), f., [λύκος, i. e. lupus]; I) Navnet paa en Hund, Virg.; — II) Navnet paa en Glædespige, Juvenal. — Lycīum, i, n., s. und. Lyceum. — Lycĭus, 3, s. und. Lycia.

Lycŏmēdes, is, m.: Konge paa Scyros, ved hvis Datter Deidamia Achilles blev Fader til Pyrrhus el. Neoptolemus, Stat. Achill. 1, 202; cf. Cic. Lael. 20, (hvor Neoptolemus er forvexlet med Achilles). — lycophos, ōtis, n., λυκόφως: Morgendæmringen, Macrob. Sat. 1, 17. — Lycŏphron, ŏnis, m., Λυκόφρων: alexandrisk Grammatiker og Tragoediedigter, fra Chalcis paa Euboea; heder af sin Dunkelhed: ater, Stat. Silv. 5, 3, s. ogs. und. Cassandra. — lycophthalmos, i, m., λυκόφθαλμος, (Ulveøie), etslags Ædelsten, Plin. 37, 72. — lycopsis, is, f., λύκοψις, (Ulveansigt), etslags Plante, der ligner Oxetunge el. anchusa, Plin. 27, 73.

Lycōrĭas, ădis, f.: Navnet paa en Havnymphe, Virg. Ge. 4, 339. — Lycōris, ĭdis, f.: Navnet paa en frigiven Pige, der blev elsket af Digteren Gallus, sildigere af Triumviren Antonius; heder ogs. Cytheris; vid. Virg. Ecl. 10, Ovid. A. A. 3, 537, o. Propert. 2, 25, 91. — Lycormas, ae, m.: Flod i Ætolien, Ovid. Met. 2, 245. — lycos, i, m., λύκος (en Ulv); bf. Plin. 30, 17: etslags Edderkop. — Lyctus, (-os), i, f.: By paa Øen Creta, Plin. 4, 20; — B) df Lyctius, 3: lyctisk el. cretensisk, Idomeneus, Virg., classis, Ovid.

Lycurgēus, 3, o. Lycurgides, ae, m., s. und. flgd. — Lycurgus, i, m., Λυκοῦργος: Navnet paa flere historiske og mythiske Personer, iblandt hvilke her mærkes; 1) Sparta's berømte Lovgiver, hvis Levnetsbeskrivelse af Plutarchus vi have; s. ogs. Cic. Off. 2, 22, o. Justin. 3, 2 flgd.: — 2) en Taler i Athenen, samtidig med Demosthenes; vid. Cic. Brut. 31; — b) df. Lycurgēus, 3, (stræng), vid. Cic. Att. 1, 13; — 3) en Konge i Nemea, Søn af Pheres og Fader til Archemorus, vid. Stat. Theb. 5, 39; — 4) en Konge i Thracien, som af Bacchus blev straffet med Raseri; vid. Ovid. Met. 4, 22, ogs. id. Trist. 5, 3, 39; s. ogs. und. Dryas; — 5) en Arcadier, Søn af Aleus, og Fader til Ancaeus; — b) df. Lycurgides, ae, m., (i. e. Ancaeus, Lycurgi filius), Ovid. Ib. 505.

1. Lycus, (-os), i, m., Λύκος: Navnet paa flere Personer, iblandt hvilke her mærkes; 1) en Konge i Theben, hvis første Gemalinde Antiopa, Datter af K. Nycteus, ved Juppiter blev Moder til Amphion o. Zethus, der ombragte K. Lycos tilligem. hans anden Gemalinde, den grusomme Dirce; s. ogs. und. Antiopa; — 2) en Søn af K. Pandion i Athenen, blev Konge i Lycien, som efter ham har sit Navn; vid. Mela 1, 15; — 3) en Historieskriver af Rhegium, Adoptivfader af Digteren Lycophron, Plin. 31, 19. — 2. Lycus, i, m., Λύκος: Navnet paa flere Floder, navnl. ogs. paa en Flod i Storphrygien ved Laodicea, Plin., Ovid.; ligel. paa en Flod i Bithynien, Plin., i Mysien, id., osv., — not.: ogs. er Lycus: Navnet paa en By i d. græske Illyrien, Liv. 32, 9.

Lydĭa, ae, f.: Landskab i Lilleasien, imellem Jonien, Mysien, Phrygien og Carien, (fordum Maeonia); giennemstrømmedes af den bugtede Mæander, og havde Hovedstaden Sardes ved Foden af Bierget Tmolus, hvf. den gyldne Pactolus udstrømmede; vid. Plin. 5, 30, ogs. Liv. 38, 39; — not.: fordi Etrurierne nedstammede fra Lydien, vid. Plin. 3, 8, saa findes Lydia ogs. „poet." f. Etruria, Rutil. It. 1, 596; — B) df. 1) Lydĭus, 3; a) lydisk, haruspex, Cic., moduli, (genus mucises querulae, Appul.), Plin., tibiae, Hor. Od. 1, 15, 30; ∾ lapis: Probersten, ogs. Slibesten, (disse fandtes neml. først i Bierget Tmolus), Plin. 33, 43; ∾ aurifer amnis, Tibull. 3, 3, 29, i. e. Pactolus; ∾ mitra, (etslags Hovedtøi el. Turban for Fruentimmer, ogs. for qvindagtige Mandfolk), Propert., Virg. Aen. 4, 216; — b) etrurisk, (fordi neml. Etrurierne skulde nedstamme fra Lydien, s. ovens.; s. ogs. Tac. Ann. 4, 55, o. Virg. Aen. 8, 479); - ∾ Thybris, Virg. Aen. 2, 780; ∾ ripa, (Tiberens høire el. etruriske Bred), Stat.; men ∾ stagna, (Trasimenersøen), Sil.; men ∾ undae, Catull. 31, 13, (de lacu Benaci, hvorved en etrurisk-lydisk Coloni havde nedsat sig); — not.: Lydius cothurnus, Ovid. Am. 3, 1, 14, enten lydisk, (man tillagde neml. Lydierne Opfindelsen af Spil og Leg), el. etrurisk, (fordi Romernes ludii el. lydii hentedes fra Etrurien); - 2) Lydus, 3, ligesom Lydius; a) lydisk, puella, Ovid. Fast. 2, 356. (i. e.

Omphale); ∾ urbes, v. ∾ agri, id.; - ogs. subst. Lydus: en Lydier, Cic. Flacc. 27; - pl. Lydi, orum: Lydierne el. Indvaanerne i Lydien, Mela 1, 2, Liv. 37, 40; — b) „poet." ogs.: etrurisk, ora, Sil. 9, 190; - bs. subst., Lydorum manus, Virg. Aen. 9, 11. (i. e. Tuscorum copiae); men Plaut. Curc. 1, 2, 63: Lydi barbari, (i. e. ludii, Acteurer el. Dansere fra Etrurien); — not.: Lydion, (Λύδιον, f. Lydium), genus laterum, en Teglstenart, vid. Plin. 35, 49, Hard. — Lydĭus, 3, o. Lydus, 3, s. und. Lydia.

lygdĭnus lapis, λύγδινος λίθος: blendende hvidt Marmor paa Oen Paros; vid. Plin. 36, 13, s. ogs. und. flgd. — lygdos, i, f., ἡ λύγδος, ligesom frgd.: det hvideste pariske Marmor; vid. Martial. 6, 13 o. 42. — lўgos, i, f., λύγος, i. e. vitis: en Vidieart, (germ. Keuschbaum el. Keuschlamm), Plin. 24, 38.

lympha, ae, f., [efter Doederl. bess. m. limpidus, libare, λείβειν]; sædv. „poet.": Vand, putealis, Lucr., fluvialis, Virg.; cf. Hor. Od. 3, 13, 16: ∾ loquaces etc.; men Catull. 27, 5, med Lune: lymphae, Vini pernicies! men Hor. Sat. 1, 5, 98: lymphis iratis exstructa (urbs. rimel.: som er udsat for Oversvommelse, el. med slet el. lidet Vand, vid. Schol. Cruqu. ibd.); — B) bs. „overf."; a) lympha, som Saft el. Salve el. Mixtur, vid. Virg. Aen. 12, 430; — b) lympha intercus, ligesom aqua intercus: Vattersot, Seren. Samm.; — II) ogs. personificeret som Guddom, Varr. R. R. in.: nec non etiam precor Lympham ··· quoniam etc.

*lymphacēus, 3: klar som Vand, klar som Krystal, Capella; o. — lymphātĭcus, 3; oprdl. ligesom ὑδροφόβος: som har Vandskræk; - medetur (helleborum) lymphaticis etc., Plin. 25, 25; ∾ metus (pl.), Senec. Ep. 13, rimel. Vandskræk; - ligel. subst., lymphaticum, i, n., Plaut. Poen. 1, 2, 132, s. morbus lymphaticus el. Vandskræk; — II) „alm." o. „overf.": forfærdet, afsindig, ovl.; - ∾ pavor, Liv. 10, 28, (ligesom panisk Skræk, el. overvældende Skræk); - men comisk: ∾ nummi, (som man iler at forode); — [lympha]. — lymphātĭo, onis, f., [lympho]: Vandskræk el. Afsindighed, Plin. 37, 15. — 1. lymphatus, 3: partic. o. adj. af lympho. — 2. lymphātus, us, m., [lympho]: = lymphatio, Plin. 37, 54.

lympho, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), [lympha]: bedøver, gior forstyrret el. afsindig; - lymphaverat urbem (deus), Val. Fl.; ogs. absol., lymphante deo, Stat.; men pass.: hac herba pota lymphari homines, Plin. 24, 102; — II) bs. partic. lymphatus, 3, ofte som adj., s. lymphaticus: afsindig, rasende; - lymphati et attoniti, Liv. 7, 17; cf. Virg. Aen. 7, 377; ∾ pectora, Ovid. Met. 11, 3; ogs. c. abl.: lymphatis pavore animis (militum), Tac.; men Hor. Od. 1, 37, 14: Mentemque lymphatam Mareotico (vino); — not.: animus lymphans, (s. lymphatus), Plin. 27, 83; ligel. religiose lymphantes, (s. lymphati), Appul. — lymphor, oris, m., forel. Biform af lympha, Lucil. ap. Non.

Lyncestae, arum, m., etc., s. und. 2. Lyncus. — Lynceus, (disyll.), ĕi el. ĕos, m., Λυγκεύς: Navnet paa flere mythiske Personer, hvoraf her mærkes; 1) Lynceus fra Messenien, Broder af Idas, og Son af Aphareus, var en af Argonauterne, derhos saa skarpsynet, at han saae endog de Ting, som ere skiulte i Jorden; - vid. Plin. 2, 15, o. Hor. Ep. 1, 1, 28; - hvorledes han fældede Castor, men selv blev fældet af Pollux, vid. Ovid. Fast. 5, 711, o. Prop. 2, 25, 9 flgd.; — B) bs. 1) Lyncēus, 3, ensis, (hans Sværd), Ovid. l. c. 709; — b) „overf.": skarpsynet el. skarpseende; - quis est tam Lynceus, qui etc.? Cic. Fam. 9, 2; cf. Hor. Sat. 1, 2, 90; — 2) Lyncides, ae, m.: Efterkommer af Lynceus, Ovid. Met. 5, 99, oftere; — II) en Son af K. Aegyptus, hvem hans Gemalinde Hypermnestra reddede fra Doden; vid. Ovid. Her. 14, o. Hygin. Fab. 273; — III) en Son af Thestius, og Broder af Althæa, faldt for Meleager, Hygin. Fab. 173 flgd.

lyncūrĭon, (-um), i, n., λυγκούριον: Losstenen, vid. Plin. 8, 57, o. id. 37, 12 c. 13; rimel. Hyacinthen. — 1. Lyncus, i, m.: en Konge i Scythien, blev forvandlet til en Los; vid. Ovid. Met. 5, 650 flgd. — 2. Lyncus, i, f.: By i Macedonien, Liv. 26, 25; — B) bs. Lyncestae, arum, m.: Indvaanerne af denne By og dens Omegn; vid. Plin. 4, 17, o. Liv. 45, 30; — 2) bs. atter; a) Lyncestis, idis, f.: lyncestisk, aqua, etslags Sundhedsbrond i denne Egn, Plin. 2, 16; — b) Lyncestius, 3, o. Lyncestus, 3: lyncestisk, amnis, Ovid. Met. 15, 329, fons, Vitruv. 8, 3.

lynx, cis, c, λύγξ: Lossen; - (lynces) clarissime omnium quadrupedum cernunt, Plin. 28, 32; lynces Bacchi variae, (som spændte for hans Vogn), Virg. Ge. 3, 264; cf. Ovid. Met. 4, 25, o. Prop. 3, 15, 8; timidos agitare lyncas, Hor. Od. 2, 13, 40; — b) „poet." ogs.: Lossens Skind el. en Pels deraf, Stat.

lўra, ae, f., λύρα: Lyren, en Strængeleg, der lignede Citharen; vid. Ovid. Fast. 5, 106; - Mercurius, (lyrae parens, el. Lyrens Opfinder, Hor. Od. 1, 10, 6), forærede den til Apollo, hvs. Ovid. Rem. 705: Phoebus adest; sonuere lyrae; - navnl. tillægges Lyren Sangdigterne og Odedigterne, som deraf hede Lyrici (el. lyriske Digtere); — II) bs. „overf."; A) den lyriske Poesi; - Non haec jocosae conveniunt lyrae, Hor. Od. 3, 3, 69; cf. ibd. 1, 6, 10; men Pindaricae fidicen ·· lyrae, Ovid. Pont. 4, 16, 28, (en lyrisk Digter); Aeoliae Lesbis amica lyrae (Sappho), id. Am. 2, 18, 26; — B) ifolge Gestaltens Lighed: Stiernebilledet Lyren, Ovid. Fast. 1, 315, Varr., Hygin.

Lyrcēus, (-ius), i, m.: Kilde i Argolis, hvs. Inachus har sit Udspring, Stat. Theb. 4, 711; — B) bs. 1) Lyrcēius, 3, tellus, Val. Fl.; — 2) Lyrcēus, (-aeus), 3, arva, Ovid. Met. 1, 598.

lўrĭcen, inis, m., [lyra, cano]: som spiller paa en Lyre, Auson. — lўrĭcus, 3, λυρικός: lyrisk, modi, soni, Ovid.; men ∾ senex, id. Trist. 2, 364, (i. e. Anacreon); - lyrici, (sc. poëtae), Quintil.; lyricorum carmina, id.; ogs. absol. lyrica, (sc. carmina), vid. Plin. Ep. 7, 17: Lyrica non lectorem, sed chorum et lyram poscunt; men paa Græsk, Cic. Orat. 55. — lyristes, ae, m., λυριστής: Lyrespiller, Plin. Ep. 1, 15.

Lyrnēsus, (-essus, -os), i, f.: By i Mysien el. Troas, hvor Briseis var fodt; vid. Plin. 5, 32; — B) bs. 1) Lyrnēsis, (-essis), idis, f., sc. puella: den ovennævnte Briseis, (ogs. Hippodamia), Achilles's Elskede, Ovid. Trist. 4, 1, 15, o. id. A. A. 2, 403; — 2) Lyrnēsius, (-essius), 3: lyrnesisk, moenia, id. Her. 3, 45, (d. e. Byen Lyrnessus). — lyron, i, n., λύρον: en Benævnelse paa Urten alisma, Plin. 25, 77.

Lўsander, dri, m., Λύσανδρος: spartansk Feltherre, hvis Levnetsbeskrivelser af Nepos og af Plutarchus endnu haves; omtales ogs. Cic. Off. 1, 22 o. 30; — not.: om en spartansk Ephor af dette Navn, som levede omtr. 100 Aar sildigere, vid. Cic. l. c. 2, 23. — lўsas, antis, f.: en Benævnelse paa Urten artemisia, Appul.

Lўsias, ae, m.: beromt Taler i Athenen; vid. Cic. Brut. 9 o. 85, oftere, ogs. Quintil. 10, 1, 78; — B) bs. Lўsĭăcus, 3: som egner en L., gracilitas, Quintil. — 1. lysimachia, ae, f.: etslags Plante, Plin. 25, 35; (lysimachia vulgaris L.). — 1. Lўsĭmăchia, ae, f., etc., s. und. 2. Lysimachus. — 1. lysimachus, i, m., λυσίμαχος: etslags Ædelsten, Plin. 37, 62. — 2. Lўsĭmăchus, i, m., Λυσίμαχος; - den beromteste af dette Navn er Al. d. Stores Staldmester, der blev

Konge i Thracien; vid. Justin. 17, ab in., Cic. Tusc. 1, 43, o. ibd. 5, 40; — B) df. Lȳsĭmăchīa, ae, f.: en af ham anlagt By paa d. thraciske Chersonesos, i Nærheden af Isthmos, Mela 2, 2, Plin. 4, 18, Justin. l. c., Liv.; — b) df. Lȳsimăchienses, ium: Indvaanerne deraf, Liv. 33, 38.

Lȳsippus, i, m.: berømt Billedhugger og Billedstøber af Sicyon; om ham f. Plin. 7, 38, o. id. 34, 17; - ad veritatem ··· accessisse optime affirmant, Quintil.; cf. Hor. Ep. 2, 1, 240, o. Cic. Fam. 5, 12. — 1. lȳsis, is, f., λύσις, om Tømmeret i en Bygning: Opløsning, obl., Vitruv. 6, 11; — II) som Ornament: etslags Fordybning, (germ. die Kehlleiste), id. 3, 3. — 2. Lȳsis, idis, m.: pythagoreisk Philosoph af Tarent, Lærer for Epaminondas, Nep. Ep. 2; cf. Cic. d. Or. 3, 34.

lytrōtes, ae, m., λυτρωτής, (Udløseren): en af de valentinske Æoner. — lytrum, (-on), i, n., λύτρον: Løsepenge; df. Hectoris Lytra: en Tragoedie af Ennius; vid. Fest. s. v. redhostire, p. 270, (Müll.). — lytta, ae, f., λύττα el. λύσσα, (i. e. rabies canum), efter Plin. 29, 32: vermiculus in lingua canum, quo exemplo, etc.

M.

M, m, det tolvte Bogstav i d. latinske Alphabet, svarende til Grækernes *M*; — herom er at mærke; A) i Ordets Begyndelse el. som Anlyd kan „m" ikke paa Grækkens Vis umiddelbart forbindes m. „n"; dvs. μνᾶ bliver til mina; — b) derimod kan „m" i Latinen (men ikke i Græsken) staae som Udlyd el. i Ordets Ende, dog med en saa svag Udtale, at det endog i Vers (ved Ecthlipsis) tilligem. d. frgd. Vocal aldeles ikke høres, naar d. flgd. Ord begynder med en Vocal; altf. læses Multum ille i Vers, som Mult ille; vid. Quintil. 9, 4, 40, Priscian., o. A.; - af denne svækkede Udtale forklares ogs. Formen attinge, (f. attingam), f. und. Bogstavet „E"; ligel. coëo f. comeo, vendo f. venum do, donec f. donicum, animadverto f. animum adverto, osv.; — B) „m" ombyttes hyppigen m. „n"; saal. eundem (f. eumdem), quendam (f. quemdam), etc.; - omvendt indtræder „m" f. „n" foran Læbebogstaverne; saal. imbellis, impar, immanis, (f. inbellis, etc.); — C) som Abbreviatur staaer M. f. Marcus, M'. f. Manius; - men M. f. mille, er fordærvet af CIↃ.

Măcărēis, ĭdis o. ĭdos, f., *Μακαρηΐς*, Isse: Datter af Macareus; vid. Ovid. Met. 6, 124. — Măcăreus, (trisyll.), ĕi o. ĕos: Søn af Æolus; vid. Ovid. Her. 11, o. id. Ib. 562; — not.: ogs. en Ledsager af Æneas, (tidligere af Ulysses); f. Ovid. Met. 14, 159, oftere. — macariotes, etis, f., μακαριότης, (d. e. Lyksalighed): en af valentinske Æoner, Tertull. — maccus, i, m., [μακκοάω]; I) en Harlequin i Atellanspillene, Diomed.; — II) „overf.": enfoldigt el. taabeligt Menneske, Appul.

1. Măcēdo, ŏnis; pl. Măcēdŏnes, um, *Μακεδόνες*: Macedonierne; - Macedonum exercitus, Nep., legio, Liv.; - Macedo Alexander, Cic.; men ∾ vir, Hor. Od. 3, 16, 14, (i. e. Philippus); ogs. absol. Macedon, Lucan. 8, 694, i. e. Alexander; - ogs. adj.: Macedones milites, Nep.; — not. a: robur Macedonum, Liv. 36, 18: rimel. en Vaabenart; — not. b: Hyrcani Macedones, Tac. Ann. 2, 47, Plin. 5, 31: rimel. en Coloni i Lydien, bestaaende af begge Folkeslag. — 2. Măcēdo, ŏnis, m.: Navnet paa en Aagerkarl, efter hvem er benævnt: senatus consultum Macedonianum: ne cui, qui filio familias mutuam pecuniam dedisset, post mortem parentis ejus actio petitioque daretur, Dig.

Măcēdŏnĭa, ae, f., *Μακεδονία*: en Del af Grækenland, el. Landskabet imellem Thessalien og Thracien, fra d. ægæiske Hav til d. joniske; - vid. Mela 1, 3, Plin. 4, 17, Liv. 9, 18, o. A.; — B) df. 1) Măcēdŏnĭcus, 3: macedonisk, miles, Plaut., mare, (en Del af Ægæerhavet, Plin. 1, 18; — not.: Tilnavnet Macedonicus antog Qu. Caecilius Metellus efter Macedoniens Forvandling til romersk Provinds, a. u. c. 500; vid. Vell. 1, 11, o. Plin. 7, 45; — 2) Măcēdŏniensis, e: = frgd., vir, Plaut. Pseud. 4, 4, 4; — 3) Măcēdŏnĭus, 3: = frgd., miles, Plaut., colonia, Justin. 11, 11; (men Ovid. Met. 12, 466, findes Macĕd-, for Verfets Skyld). — Macedonianus, 3, f. und. 2. Macedo. — Macedonicus, etc., f. und. Macedonia.

măcellārĭus, 3: hørende til Udsalget af Kiød og af andre Levnetsmidler, taberna, Val. Max. 3, 4, 4; — II) df. subst. macellarius, i, m.: der handler med Kiød og andre Victualier, Slagter el. Høker, Varro, Sueton. Caes. 26, oftere; o. — Măcellīnus, i, m., (Slagteren), kaldtes K. Opilius Macrinus; vid. Capitolin. Macrin. 13; — [af flgd.].

măcellum, i, n., [rimel. besl. m. μάχαιρα]; Sted el. Torv (i Rom), hvor Kiød og andre Spisevarer vare til Salg; - vid. Plaut. Aul. 2, 8, 3; men annonam in macello cariorem fore, Cic. Div. 2, 17; ∾ cetariorum, Varr.; - coquos ex macello conducere, Plin.; — II) „overf.": Madvarer el. Victualier, Manil. 5, 371; ex horto plebi macellum, Plin. 19, 19; men Hor. Ep. 1, 15, 31: Pernicies ··· macelli, (comisk om en Slughals el. Fraaser); cf. Cic. Fin. 2, 15. — 1. măcellus, i, m., Biform af frgd., Martial. 10, 96. — 2. măcellus, 3, demin. af macer: noget maver, homo, Lucil. ap. Non.

măcĕo, ēre, v. n.: at være maver; ita (ille) curā macet, Plaut. Aul. 3, 6, 28; af — 1. măcer, cra, crum, [μακρός, i. e. longus]: maver, taurus, Virg., ostrea, Gell.; cf. Hor. Ep. 1, 7, 33; men om Forbindelsen hominem macrum, vid. Quintil. 6, 3, 58; men in macerrimis corporis partibus, Senec. Ep. 78; — B) ofte ogs. om Jorden og om Værterne; - solum exile et macrum, Cic.; - compar., ∾ ager, Varr.; superl., ∾ stirpes, Colum.; — II) „overf.": tynd, liden; ∾ libellus, vid. Martial. 2, 6; men Hor. Ep. 2, 1, 180: si me Palma negata macrum ··· reducit, (ærgrer mig maver); — not.: Macri Campi, f. und. Macra. — 2. Măcer, cri: romersk Tilnavn; saal. Aemilius Macer, Digter og Ven af Virgilius o. Ovidius; vid. Ovid. Trist. 4, 10, 43; - ogs. Licinius Macer, en Historieskriver, anføres af Cic. o. Liv.

*mācĕrātio, onis, f.: Opløsning (i Vand, calcis), Vitruv.; — II) Forraadnelse, viscerum, Arnob.; o. — mācĕresco, ĕre, v. inch. n.: at opløses el. opblødes (i Vand), Cato; — [macero]. — mācĕrĭa, ae, f., [besl. m. μάκελος, μάκελλον]: Gierde el. Indhegning, navnl. om en Have el. Vingaard, Cato, Varro; ligel. hanc in horto maceriam etc., Ter. Ad. 5, 7, 10; - ogs. et opkastet Brystværn, Caes. B. G. 7, 69. — 1. mācĕrĭes, ei, f., efterel. Biform af frgd.,

Prudent. — 2. măcĕrĭes, ēi, f., [macer, macies]: Sorg, Kummer, Afran. ap. Non.

măcĕro, avi, atum, 1, v. a., [rimel. en anden Form af maceo]; I) „egenl.": gior myg el. blød, opbløder el. udbløder; - ∾ vimina et virgas in piscina, Colum.; men ∾ glebas calcis, (udlæske), Vitruv.; ∾ aliquid sale (salte), fumo (røge), Plin.; ogs. ∾ in aceto, ogs. ex aceto, (opløse deri), id.; ogs. absol.: salsamenta haec fac macerentur probe, Ter. Ad. 3, 3, 27; — II) „fig.": svækker, afkræfter, plager; A) legemligen; - multos iste morbus macerat homines, Plaut.; ∾ aliquem fame, Liv. 26, 13; cf. Flor. 2, 6; men muscus macerat crura vitium situ et veterno, Colum.; — B) aandigen; - cur me macero? Ter. Andr. 5, 3, 15; quae vos ··· desiderio macerent, Liv. 5, 54; cf. Lucr. 3, 72: Macerat invidia, m. acc. c. inf.; - ogs. medial: maceror, quod (fordi), Ovid. Her. 2, 125; macerari aliqua, (være forelsket deri), Calpurn.; ogs. ex desiderio maceror, Afran. ap. Charis.; cf. Hor. Od. 1, 13, 8.

Maces, s. und. Macetes. — măcesco, ere, v. n., inch. af maceo: at blive maver; om Dyrene, om Jorden og Væxterne; - macescentes boves melius concipere, Varr.; ∾ arva segetibus (hordei), Colum.; - ogs. „fig.": ego tuo maerore maceror, Macesco ··· miser, Plaut. Capt. 1, 2, 30. — Măcĕtae, arum (ctr. um): = Macedones, Gell., Sil., Stat. — Măcĕtes, um, m.: Folk i Nærheden af Syrterne, Sil.; sing. Maces, id.

măchaera, ae, f., μάχαιρα: Sabel el. Sværd; - ni hebes machaera foret, Plaut. Mil. gl. 1, 1, 53; carnificem cum machaera etc., Suet. Claud. 15. — măchaerion, i, n., μαχαίριον: liden Sabel, Plaut. Rud. 2, 2, 9. — măchaerŏphŏrus, i, m., μαχαιροφόρος: Sværddrager, Drabant, Cic. Qu. Fr. 2, 10.

Măchāon, ŏnis, m., Μαχάων: Søn af Æsculapius, berømt Læge og Saarlæge, ogs. en af Heltene for Troja, Cels. praef.; Tarda Philoctetae sanavit crura Machaon, Prop. 2, 1, 61; - ogs. „poet.": enhver Læge; hvs. in pl.: dimitte Machaonas omnes, Martial. 2, 16; — ds. Măchāŏnius, 3: machaonisk; Ille Machaonia vix ope sanus erit, Ovid. Rem. 546; - ogs. Măchāŏnicus, 3, ars, Sidon.

măchilla, ae, f.: dem. af flgd., Petron. Sat. 74, inc. — māchĭna, ae, f., μηχανή; I) „egenl."; A) „alm.": Maskine, d. e. ethvert kunstigen sammensat Værk el. Arbeide; navnl. ogs. Værktøi el. Indretning til Opnaaelsen af en bestemt Hensigt; - moles et machina mundi, (Verdensbygningen), Lucr. 5, 96; cf. Plin. 36, 24, om Curio's Amphitheater; men Vitruv. 10, 1: machina est continens ex materia conjunctio, maximas ad onerum motus habens virtutes; cf. Cic. Verr. 1, 55, o. Hor. Ep. 2, 2, 73; men id. Od. 1, 4, 2: Valse el. Rulle til Skibsbrug; ∾ frumentaria, Kornmølle, Dig.; — B) „bef." ogs.; a) Maskine el. Stillads, hvorpaa Slaver udstilledes til Salg, sædv. catasta, Qu. Cic.; - ∾ aedificiorum, Bygningsstillads, Plin.; ligel. absol. machina, Dig.; - ogs. Malerstillads, (germ. Staffelei); hvs. Plin. 35, 37: pingere in machinis; — b) Krigsmaskine, navnl. det grovere Skyts, Sall. Jug. 24; men ∾ arietaria, Vitruv.; ogs. ∾ murales, Plin., Murbrækkere; cf. Liv. 1, 43; men Virg. Aen. 2, 46, bruges machina om den berygtede Træhest; — II) „fig.": kunstig Plan el. Forholdsregel for at bevirke noget; (dog sædv. sammenlignende el. alleg.); - hanc legem ··· tamquam machinam comparari, Cic. Agr. 2, 18; cf. Quintil. 11, 1, 44; - men quantas moveo machinas! Plaut.; aliquam machinabor machinam, unde etc., id Bacch. 2, 2, 54.

măchĭnālis, e, [machina]: mechanisk, scientia, Plin. — măchĭnāmentum, i, n., [machinor]; men sædv. in pl.: Krigsmaskiner, Liv. 24, 34; cf. Tac. Hist. 4, 30; - ogs. Maskine til chirurgisk Brug, Cels., ogs. til Tortur, Senec. Ep. 24; — II) sild. ogs. "fig."; A) machinamenta: Sandseredskaberne, Appul.; — B) ∾ callida: Kunstgreb, Rænker, Cod. Theod. — măchĭnārius, 3, [machina]: hørende til en Maskine; - ∾ mola, (som dreies ved Hielp af en Maskine), Appul.; ∾ asinus, (som trækker i Møllen), Dig.; ∾ mensor, Landmaaler, ibd.; — II) subst. machinarius, i, m.: som arbeider paa en Stillads, ibd.

măchĭnātĭo, onis, f., [machinor]; I) „egenl."; A) „alm.": kunstig Indretning el. Mechanisme, hvorved noget sættes i Bevægelse; - machinationes plaustrorum, navicularum, Vitruv.; cf. Cic. N. D. 2, 38; — B) „bef." ogs., ligesom machina: Maskine til forskielligt Brug; saal. Krigsmaskine, Caes. B. G. 2, 30 o. 31; ogs. Maskine til Vandets Hævelse, Hirt. B. Al. 5, til Nedramning af Pæle, Caes. B. G. 4, 17; — II) „fig."; A) „overf.": data est quibusdam bestiis etiam machinatio quaedam et sollertia, (etslags Kunstinstinct), Cic. N. D. 2, 48; cf. id. ibd. 38; — 2) ogs. (abstr. pr. concr.), ligesom machina: en Maskine; - tantae altitudinis machinationes etc., Caes. B. G. 2, 21; cf. Liv. 37, 5; — B) „ment.": Kunstgreb el. Kunstmiddel i sit Slags, navnl. til at fremkalde en Stemning; - tamquam machinatione aliqua etc., Cic. d. Or. 2, 17; ogs. List el. Rænke, Dig.

*măchĭnātor, oris, m.: som udtænker og bygger Maskiner; en Mechanicus; - ∾ tormentorum bellicorum (Archimedes), Liv. 24, 34; - ogs. mechanisk Kunstner, Senec. Ep. 88; ogs. Architect el. Bygmester, Tac. Ann. 15, 42; — II) „fig."; A) ∾ rerum omnium (dens: alle Tings Skaber), Augustin.; — B) der listigen udtænker el. udfører noget; - ∾ hujus belli, Liv. 1, 28; cf. Cic. R. Am. 45; ogs. id. Agr. 1, 5, o. id. Catil. 3, 3; — ds. fem. măchĭnātrix, icis, malorum facinorum, Senec. Med. 266; o. — măchĭnātus, us, m.: = machinatio; in abl. sing. o. „fig.": Anstiftelse, List el. Rænke, Appul., Sidon.; — [af flgd.].

*măchĭnor, atus sum, 1, v. dep. a.; I) „alm.": udtænker el. udfører et Kunstværk; - ita machinatus est Tritonem aereum, ut vento circumageretur, Vitruv. 1, 6; - ds. kunstigen at udfinde el. tilveiebringe; ad usum orationis ··· quanta opera machinata natura sit, Cic. N. D. 2, 59; cf. id. d. Or. 3, 44; — II) „bef.": udtænker en List el. et Puds; navnl. ogs. udtænker ondt imod nogen; vid. Plaut. Bacch. 2, 2, 54, und. machina; - ∾ sibi (ipsi) nefariam pestem, Cic. N. D. 3, 26; ogs. ∾ pestem in aliquem, id. Catil. 1, 1; ogs. ∾ necem alicui, Liv. 1, 51; cf. Sall. Catil. 18; — not.: partic. machinatus, 3, ogs. som pass.; - cum machinato strepitu tonitruum, Sall. frgm. ap. Macrob.; (indicium) ab Autronio machinatum, Sall. Catil. 48; — măchĭnōsus, 3: kunstigen sammenføiet, navigium, Suet. Ner. 34; o. — măchĭnŭla, ae, f., demin.: liden Maskine, Paul. Nol.; — [machina].

Machlyes, um, m.: fabelagtigt Folk i Afrika; vid. Plin. 7, 2. — măcĭes, ēi, f., [maceo]: Maverhed, nærmest hos Mennesker og Dyr; ds. ogs. om Jorden og Væxterne; - homo vegrandi macie horridus, Cic. Agr. 2, 34; cf. Virg. Aen. 3, 590, o. Hor. Od. 3, 27, 53; equi macie corrupti, Caes.; - in exili terra maciem soli diligentia vincere, Colum. 1, 4; seges macie deficit, Ovid. Fast. 1, 689; men ∾ aquarum, (Vandets Aftagen i Ebbetiden), Solin.; — II) „fig." o. „alleg." ogs. om Foredraget; - qui haec ossa et hanc maciem probant, Tac. Or. 21; ds. — măcĭlentus, 3: maver; ∾ ore, Plaut.; ∾ malis, id.; o. — măcĭo, are, v. a.: gior maver; ds. „overf.": lader aftage; maciari imbribus, (om Vand; opp. crescere aestibus), Solin. 15.

macir, indecl. μάκερ: etslags rødlig Krydderbark fra Indien, Plin. 12, 16. — macis, idis, f.: etslags

fingeret Kryderi, Plaut. Pseud. 3, 2, 43. — măcor, ōris, m., [maceo]: Mavrhed; (forel. f. macies); – Corpus meum tabe, maerore, macore senet, Pacuv. ap. Non.: (al. macrore m. f. Bem.).

Macra, ae, m.: Flod imellem Etrurien og Ligurien, (hod. Magra), Plin. 3, 7. o. Liv. 39, 32; — B) bf. Campi Macri: den derom liggende Egn, id. 41, 18; — not.: Macra Come, Μακρὰ Κώμη: locrist Landsby, paa Grændsen af Thessalien, id. 32, 13. — macresco, ere, v. n. inch., [macer]: bliver mager, Varr.; ∾ pecus, Colum.; – cf. Hor. Ep. 1, 2, 57. — Macri Campi, s. und. Macra. — Macris. idis, f., Μακρίς: Navnet paa flere Øer ved Kysten af Jonien; vid. Liv. 27, 13, oftere; – efter Plin. 4, 21, er Macris ogs. ældre Navn paa Øen Euboea. – mācrĭtas, atis, f.: Magerhed; – bf. „overf.": Tyndhed el. Finhed, arenae, Vitruv.; o. — mācrĭtūdo, ĭnis, f., ligesom macies: Magerhed, Plaut. Capt. 1, 2, 32; – [macer].

1. măcrŏbĭus, i, m., μακρόβιος: som lever længe; bf. Macrobii, orum: Folk i Æthiopien; vid. Mela 3, 9, o. Plin. 7, 2. — 2. Macrobius, i, m.: vir consularis et illustris, sacrique cubiculi praefectus, under Keiserne Honorius o. Theodosius d. yngre; – af ham haves: Commentaria in Ciceronem d. Somn. Scip., o. Saturnaliun Libri VII; vid. Macrob. Sat. praef.

măcrŏchēra, (μακρόχειρα, i. e. longimana), sc. tunica, (med lange Ærmer), Lamprid. — Măcrŏchir, μακρόχειρ, (i. e. longimanus): langhaandet el. langarmet; vid. Nep. Reg. 1. — macrŏcōlum el. macrocollum, i, n., μακρόκωλον: Papir af meget stor Format, Cic. Att. 16, 3, o. Plin. 13, 21. — macror, oris, m., s. und. macor.

*mactābĭlis, e: dødelig, dræbende, plaga, Lucr. 6, 806; — mactatio, onis, f.: Slagten, Myrden; (efterel. Ord); ∾ animalium, Arnob.; — mactātor, oris, m.: som slagter el. myrder; – ∾ senum, Senec. Troad. 1002; o. — mactātus, us, m.: = mactatio; in abl., Lucr. 1, 100; — [macto]. — macte o. macti, s. und. mactus. — mactea, s. und. mattea.

macto, avi, atum, 1, v. a., intens. af inus. mago, (hvf. ogs. mactus, magis o. magnus); oprdl. forøger, forstørrer; bf. I) „alm.": begaver el. beskenker, aliquem aliqua re; – ferunt laudibus, mactant honoribus, Cic. ap. Non.; hvf. pass.: magno mactatu' triumpho, Enn. ap. Serv. ad Virg. Aen. 9, 641; men Cic. Vatin. 6: ∾ deos Manes extis, (ære el. udsone dem dermed); — b) omvendt (o. ironisk): ∾ aliquem infortunio (paasøre), Ter. Phorm. 5, 8, 39; cf. Plaut. Aul. 3, 5, 62; — II) „bef."; A) i Offersproget; ∾ (hostiam) mola salsa, (bestrøe dermed, og saal. indvie til Guderne); mola mactatus porcus, Varr. ap. Non.; – bf. særdv. bringer som Offer el. Slagtoffer, offrer el. slagter; – mactant lectas de more bidentes, Virg. Aen. 4, 57; (cf. Serv. ibd.); ligel. corpora mactata deo, Ovid.; hostia mactata, Hor. Od. 1, 19, 16; – eos se Orco mactare, Liv. 9, 40; cf. id. 10, 28: legiones hostium Telluri et diis manibus mactandas dabo; — B) „overf."; 1) ligesom offrer, d. e. ombringer, myrder; – ∾ aliquem summo supplicio, (henrette), Cic. Catil. 1, 11; cf. id. d. Rep. 2, 35, o. id. Catil. 1. 13; – „poet." ogs. at nedlægge paa Jagten el. i Krigen, Martial. 1, 50, o. Virg. Aen. 10, 413; — 2) fordærver, tilintetgjør; – jus civitatis illo supplicio esse mactatum, Cic. Verr. 4, 11: cf. id. Flacc. 7 o. 22; men ruptores pacis ultioni et gloriae esse mactandos, Tac. Ann. 2, 13; – aut castra mactabo in mare, (skal styrte Leiren ud i Havet), Att. ap. Non.

mactus, 3, [vid. macto ab in.], ligesom mactatus; oprdl.: forstørret; bf. I) „egenl." i Offersproget, vid. Serv. ad Virg. Aen. 9, 641; a) om Offerdyret: mactus est taurus vino, ture etc., (ligesom: Offerdyret er tilberedet dermed); vid. Serv. l. c.; — b) om Guderne: herliggjort el. forsonet med et Offer; hvf. Offerformlerne: mactus hoc ferclo (esto)! Cato: ligel. macte hoc vino inferio esto! id.; — II) „overf." el. udenfor Offersproget; A) som lykønskende el. hædrende Tilraab: macte, oftere macte virtute esto, (pl. macti virtute este): til Lykke med din el. Eders Daad (el. med dit el. Eders Mod)! o dl.; – vid. Senec. Ep. 66: macte virtute esto ··· ex acie redeuntibus dicitur; cf. Liv. 7, 36: macti virtute este! ligel. macti ingenio este, Plin. 2, 9; macte animo el. bonis animi, Stat.; macte hac gloria, (til Lykke dermed)! Plin. Pan. 46; — bb) hertil mærkes; a) f. abl. findes ogs. poet. gen. animi, Martial. 12, 6, Stat.; – men Cic. Att. 15, 29, absol, macte: fortræffeligt! — b) macte bliver uforandret i Objectssætninger; saal. Liv. 2, 12: juberem (te) macte virtute esse, si etc.; ligel. Flor. 2, 18: macte fortissimam civitatem! — B) mactus, 3, „poet." f. mactatus: truffen, slagtet; ferro male mactae (boves Lucae), Lucr. 5, 1338.

mācŭla, ae, f.; I) „egenl."; A) „alm.": en Plet; equus albis maculis, Virg.; men id. Ge. 3, 56: maculis insignis et albo (bos, f. maculis albis); ∾ versicolores (marmoris), Plin.; men Cic. d. Rep. 6, 19: in ipsis quasi maculis (terrae), ubi habitatur; — B) „bef.": Smudsplet, Smudsighed; – maculas auferre de vestibus, Ovid., e veste abluere, Plin.; – ligel. Plet paa Legemet; vid. Cic. N. D. 1, 28; combibit os maculas, (bliver plettet), Ovid. Met. 5, 455; — II) „fig."; A) „overf." ifølge elslags Lighed: Maske el. Aabning; – reticulum minutis maculis, (med fine Masker), Cic. Verr. 5, 11; retia maculis distincta, Ovid. Her. 5, 19; ogs. Maskerne i Edderkoppens Væv, Plin. 11, 28; — B) „ment.": Plet, Skamplet, Skændsel; – est hujus saeculi labes quaedam et macula, virtuti invidere, Cic. Balb. 6; cf. id. Manil. 3; men maculae scelerum, furtorum et flagitiorum, id. Verr. 5, 46; – men ∾ familiae, (Plet derpaa), adolescentiae, id.; men id. Planc. 12: hunc vitae splendorem maculis aspergere etc.; cf. id. R. Am. 24, o. Hor. A. P. 352; – comisk er Plaut. Capt. 4, 2, 61: Inest amoris macula huic homini in pectore.

*măcŭlātĭo, onis, f.: Beplettelse, Appul.; – ogs. „fig.": ∾ infamiae, Jul. Firm.; af — măcŭlo, avi, atum, 1, v. a., [macula]: gjør plettet el. spraglet; ∾ telas ostro, Val. Fl.; — B) særdv. bepletter, tilsmudser, besudler; – maculata cruore (dextra), Ovid.; cf. Virg. Aen. 9, 28: Et terram tabe maculant; — II) ogs. „fig.": at besmitte, at skænde el. vanære; – ∾ belli gloriam turpi morte, Nep.; ne macularent partus suos parricidio, Liv. 1, 13; cf. Cic. Sest. 28, o. Virg. Aen. 10, 851, ogs. Lucr. 5, 1150.

mācŭlōsus, 3, [macula]; I) „egenl.": fuld af Pletter, med Pletter, plettet; – maculosae tegmine lyncis, Virg.; ∾ marmor, Plin.; ∾ coloris equus, Colum.; — B) „bef." til det Værre: tilplettet, tilsmudset, vestis, Cic. Phil. 2, 29; ∾ littera, (som er løbet ud), Ovid. Trist. 3, 1, 15; ogs. c. abl.: maculosae sanguine arenae, id.; — II) „fig.": smudsig, skændig; – ∾ senatores, (berygtede), Cic. Att. 1, 16; cf. Tac. Hist. 3, 38; ∾ nefas, Hor. Od. 1, 5, 22; – compar., Fronto.

Mădăros, (μαδαρός, i. e. calvus, skaldet), kaldtes C. Matius, Cic. Att. 14, 2. — Mădaura, ae, f., o. Madauri, orum, m.: By i Numidien, Augustin. — Madaurensis, e: hørende til en By Madaura (paa Grændsen af Numidien o. Gætulien, o. forskjellig fra d. frgd., vid. Freund.); Appulejus Madaurensis, Augustin., Appul.

mădĕfăcĭo, fēci, factum, 3, v. a.; pass. madĕfio, factus sum, fieri, [madeo]: gjør vaad, væder; – sanguis ··· madefecerat herbas, Virg.; cf. Cic. Phil. 14, 3; men id. Div. 1, 32: madefactum iri Graeciam sanguine; — b) gjennembløder; – ∾ caules concisos, Plin.; ogs. ∾ lanam aceto et nitro, (lade gjennemtrækkes deraf),

id.; — II) „overf.": A) „alm."; a) væder el. farver; - succis bis madefacta (vellera), Tibull.; — b) udgyder derover; - terramque suo madefecit odore, (udgød sin Vellugt derover), Ovid. Met. 4, 253; — B) "bef.": a) berufer; - multo madefactus Iaccho, Colum.; — b) opløser, svækker; - molli luxu madefacta membra, (slappede el. svækkede), Sil.; df. — mādĕfacto, are, v. a. intens.: at væde el. vande rigeligen, Venant. — madefactus, 3, o. madefio, etc., f. und. madefacio.

mădĕo, ēre, v. n., μαδάω; I) „egenl.": A) som verb. fin: er vaad; c. abl.: at være vaad el. at rinde deraf, at svømme deri; - madebant parietes (vino), Cic.; vestis madens sanguine, (dryppende deraf), Quintil.; cf. Virg. Aen 12, 690; madentes spongiae, Plin.; lacrimis madere genas, Ovid.; men ∾ nimbo, Martial., Jove, id.; cf. Virg. Ge. 3, 429: capilli madent (sc. unguento), Martial.; comisk er: madere metu, (svede af Angest), Plaut. Most. 2, 1, 48; — B) partic. mădens, tis, ogs. som adj.: vaad, blød; ogs. regnig el. regnfuld; - sudor per collum madens, Lucr.; madentes campi, (oversvømmede), Tac.; men deus madens, Stat., i. e. Neptunus; More nivis ... sole madentis, (som smelter i Solen), Ovid. Her. 13, 52; ∾ auster, Senec. Herc. Oet.; ∾ bruma, Martial.; - men „overf.": madentes flammae, (strømmende el. hvirvlende), Auct. Aetn.: — II) „overf."; A) madere m. o. ud. vino: være berufet; - mersum vino et madentem, Senec.; ∾ mero, Tibull.; - comisk er: non vides, ut madide madeam? Plaut. Pseud. 5, 2, 7; cf. Lucr. 3, 478; — B) at blive mør ved Kogning; - Jam ergo haec madebunt, faxo, Plaut. Men. 2, 2, 51; cf. Virg. Ge. 1, 196; — C) ligesom at flyde over deraf; df. at besidde i en fortrinlig Grad; oftest c. abl.; - madeant generoso pocula Baccho, Tibull. 3, 6, 5; - arte madent simulacra, (ere af en fortrinlig Kunst), Lucr. 4, 793; cf. Hor. Od. 3, 21, 9, o. Martial. 7, 69; - ogs. ud. abl.; caecubae vites in Pomptinis paludibus madent, (findes der i Mængde), Plin. 17, 3.

mădesco, dŭi, ĕre, v. n., inch. af madeo: bliver vaad el. tilregnet, odl.; - pluvioque madescit ab austro (tellus), Ovid. Met. 1, 66; men semusta madescunt Robora, Virg. Aen. 5, 697; cf. Martial. Spect. 3, 8: Cilices nimbis maduere suis, (i. e. perfusi sunt croco); - ∾ quotidie, (berufe sig), Fronto; — II) "overf.": at blive mør el. blød; - ne humore madescant ungulae (equi), Colum.; in qua (aqua) folia ea maduerunt, Plin.

*mădĭde, adv.: giennemvædet; df. „overf.": i berufet Tilstand; - vid. Plaut. Pseud. 5, 2, 7. und. madeo; — mădĭdo, avi, atum, 1, v. a.: væder el. giennemvæder, Arnob.; madidatae spongiae, Appul.; — not.: madidantes spongiae, f. madidatae, Claudian.; — b) „bef." ogs. madidari mero, o. madidatus, 3, om den Berusede, Arnob.; af — mădĭdus, 3, [madeo]; I) „egenl.": vaad, giennemvaad; - fasciculum epistolarum totum madidum aqua etc., Cic. Qu. Fr. 2, 12; ∾ genae (sc. lacrimis), Ovid.; ∾ comae (sc. unguento), id.; ∾ Juppiter, Martial., (i. e. pluvius: Regnveir); - ∾ fossae, (fulde af Vand), Ovid.; ligel. ∾ palus, id.; - fild. ogs. c. gen.; rosas madidas divini roris etc., Appul.; — II) „overf.": A) „alm.": mør, blød; navnl. om Spiserne: mør ved Kogning el. paa anden Maade; ogs. opløst, fordærvet; - semina madidiora etc., Plin. 17, 21; cf. Plaut. Pers. 1, 3, 14: men madidum thymi de sale sumen, Martial. 10, 48; - jecur tabe madidum, Lucan.; — B) „bef."; a) madidus, m. o. ud. vino: berufet, drukken, Plaut.; men dies madidi, (i. e. Saturnalicii), Martial. 14, 1; — b) farvet el. dyppet deri; ogs. alm. opfyldt dermed el. fuld deraf; c. abl.; - vestis cocco madida, Martial; men radix succo madida, (saftfuld), Plin.; - madidus artibus Minervae, Martial. 1, 40; libellus madidus jocis, id. 4, 14; — c) ∾ memoria, (aldeles sløv el. svag), Caecil. ap. Priscian.

madon, i, n., o. mados, i, f., μαδός: en Art af vitis alba, Plin. 23, 16; cf. id. 25, 37. — *mădor, oris, m.: Væde el. Vand; - madore infirmari (om en Mur), Sall. ap. Non.; ∾ telluris, Arnob.; o. — mădulsa, ae, m.: som er drukken el. berufet, Plaut. Pseud. 5, 1, 7; — [madeo].

Maeander, dri, f. und. Maeandros. — Maeandratus, etc., f. und. flgd. — Maeandros, (-drus, -der), dri, m.: en ved sine Krumninger mærkelig Flod i Phrygien o. Carien, falder ved Miletus i d. icariske Hav; - vid. Plin. 5, 31, o. Ovid. Met. 8, 162; df. more Maeandri, i Krumninger, Colum.; - f. ogs. und. Cyane; — B) df. Maeandrius, 3: mæandrisk, flumina, Claudian.; men ∾ juvenis, Ovid. Met. 9, 573, i. e. Caunus, Flodgudens Dattersøn; f. und. Cyane; - ogs. Maeandricus, 3, fluxus, Tertull., inc.; — II) „overf." som appell. betegner maeandros: en Krumning, (efter Auson. navnl. Formen af d. græske Ξ); df. A) en bugtet Vei, en Krumvei; - quos tum maeandros quaesisti? Cic. Pis. 22; - in illis dialecticae gyris atque maeandris, Gell. 16, 8; — B) det i Bugter og Slyngninger Udsvede; vid. Virg. Aen. 5, 250; Purpura maeandro duplici etc.; — b) df. Maeandratus, 3: fuld af Krumninger, facies, Varr. ap. Non.

Maecēnas, ātis, m., C. Cilnius, Tyrrhena regum progenies, Hor. Od. 3, 29, in.; cf. Vell. 2, 88; - Ven og Fortrolig af K. Augustus, vid. Tac. Ann. 6, 11; - dertil en saa oprigtig og lykkelig Ven og Beskytter af Digterne Virgilius, Horatius, o. fl., at Maecenas er blevet Hædersnavn for enhver varm Befordrer af sand Lærdom og Kunst; hvf. ogs. Martial. 8, 56: Sint Maecenates, non deerunt, Flacce, Marones; cf. Hor. Epod. 1, o. id. Od. 1, 1, oftere; — B) df. Maecēnātĭānus, 3: mæcenatisk, turris, Suet., horti, id. — Maecia tribus, vid. Liv. 8, 17; rimel. benævnt efter Maecium (castrum) i Latium; vid. id. 6, 2: ad Maecium is locus dicitur; — not.: ogs. er Maecius, a: romersk Slægtsnavn, f. und. Tarpa.

Maedi, orum, m.: Folk i Thracien, Plin. 4, 1; — B) df. Maedica (sc. regio), deres Land, Liv. 26, 25. — Maeles, f. und. Meles. — Maelianus, 3, f. und. Maelius. — maelium, i, n., f. und. mellum. — Maelius, Sp., de imod ham giorte Beskyldninger for at stræbe efter Enevoldsmagten, og hans Ombringelse ved Servilius Ahala, f. Liv. 4, 13 o. 14; cf. Cic. Catil. 1, 1, oftere; — B) df. Maeliānus, 3, caedes, (i. e. Maelii caedes), Liv. l. c. 16; - men subst., Maeliani, orum: Tilhængerne af denne Mælius, ibd. 14.

maena, (mena), ae, f., μαίνη: etslags liden og ringe Fisk, (nedsaltedes ligesom vor Sild); vid. Pers. 3, 76, Ovid. Hal. 120, o. Cic. Fin. 2, 28; deglupta maena, (som Skældsord), Plaut. Poen. 5, 5, 33. — Maenades, um, f. und. Maenas.

Maenala, orum, etc., f. und. flgd. — †Maenalus, (-os), i, m., Μαίναλος, ogs. Maenala, orum, n.: arcadisk Bierg med en By af samme Navn; vid. Mela 2, 3, o. Plin. 4, 10; - var bekiendt af sine Hiorder og Hyrder, hvf. ogs. helliget Hyrdeguden Pan; - Pan, custos ovium etc., Virg. Ge. 1, 17; - ogs. besøgt af Diana; vid. Ovid. Met. 2, 412; — B) df. 1) Maenălius, 3, deus, i. e. Pan, f. ovenf., ogs. Ovid. Fast. 4, 650; men ∾ ales, Stat., i. e. Mercurius; ∾ pater, Colum., i. e. Bacchus; ∾ versus, Virg., Hyrdesangen; ∾ ramus, Prop., (Hercules's Kølle, som her var skaaren); ∾ Arctos, Ovid. Fast. 2, 192, i. e. Callisto; — 2) Maenălis, idis, f., ursa, Ovid. Trist. 3, 11, 8, i. e. Callisto; ∾ ora, id. Fast. 3, 84, i. e. Arcadia; — 3) Maenălĭdes, ae, m., i. e. Pan, Auson.

Maenas, ădis, f., Μαινάς: alm. ethvert afsindigt el. begeistret Fruentimmer; saal. den spaaende Cassandra, Propert. 3, 11, 64; - navnl. ogs. en sværmende Bacchantinde, id. 3, 6, 1, o. Pers. 1, 105; - oftere

in pl.: vid. Catull. 63, 23, Ovid. Fast. 1, 458, o. ibd. 6, 501; — men Maenades Priapi, (denne Guds sværmende Præstinder), Juvenal. 6, 315.

Maeniānus, 3, s. und. flgd. — Maenius, (Men.), Maenia: romersk Slægts- o. Personsnavn; — B) df. 1) Maenius, 3: benævnt efter en Mænius; ∾ lex, Cic. Brut. 14; — Maenia Columna paa Forum, hvor der holdtes Ret over Tyve og Fallenter; — vid. Cic. Div. in Caecil. 16, id. Sest. 58, o. id. Cluent. 13; ogs. absol. columna; — B) Maeniānum, (Men.), i, n., (sc. tabulatum): etslags Udbygning (projectum) el. Balcon el. Altan paa Husets øvre Del; vid. Fest. p. 134 (Müll.): Maeniana appellata sunt a censore Maenio, etc.; Maenianorum umbram sequi, vid. Cic. Acad. 2, 22; s. ogs. Suet. Calig. 18, Vitruv. 5, 1, o. Dig. — maenomenon, (*μαινόμενον*, i. e. furens), mel: en Honningart, hvis Nydelse bringer i Raseri, Plin. 24, 45.

†Maeon, ŏnis, m., *Μαίων*: Mæonier el. Lydier; — dicti post Maeona regem Maeones, Claudian., (neml. Maeones er d. ældre Navn f. Lydi); — B) df. 1) Maeŏnia, ae, f.; a) det ældre Navn paa Lydien, Plin. 5, 30; — b) „poet." ogs. f. Etrurien, Virg. Aen. 8, 499; — 2) Maeŏnĭdes, ae, m.; a) en Lydier; — besl. nævnes Homerus saal., som (efter et Sagn) født i Colophon el. i Smyrna; vid. Ovid. Am. 3, 9, 25, o. Martial. 5, 10; — b) en Etrurier; s. ovenf.; s. ogs. Virg. Aen. 11, 757; tellus Maeonidum, (f. Maeonidarum), Sil. 6, 607, i. e. Etruria; — 3) Maeŏnis, idis, f.: Lydierinde, Ovid. Am. 2, 5, 39; — ogs. absol. f. Arachne, id. Met. 6, 103, f. Omphale, id. Fast. 2, 310; o. — 4) Maeŏnius, 3, *Μαιόνιος*: mæonisk; — df. aa) lydisk; ∾ rex, Virg. Aen. 9, 546; men Claudian. in Ruf. 1, 165, f. Midas; men ∾ Bacchus, Virg. Ge. 2, 280, i. e. vinum Lydicum; — men subst., Maeonii, orum: Lydierne, Plin. 5, 30; — b) oftere ogs. om Homerus; (s. ovenf. und. Maeonides); saal. ∾ senex, Ovid. A. A. 2, 4, vates, id. Trist. 1, 6, 21, (i. e. Homerus): — df. ogs. ∾ carmen, o. ∾ chartae, f. carmen heroicum el. Heltedigtet, id.; — Fortia Maeonio gaudent pede bella referri, id. Remed. 373; — c) ∾ ora, Sil. 7, 43: Kysten af Jonien, (der fordum regnedes til Mæonien el. Lydien); — bb) etrurisk; (s. ovenf. und. Maeonia); — ∾ nautae, s. Ovid. Met. 4, 423; besl. ofte hos Sil.; saal. ∾ lacus, (Trasimenersøen); ∾ gens, id., terra, id.; — men subst. Maeonii, (f. Etrusci), id. 5, 10. — Maeonia, ae, etc., s. und. Maeon.

Maeōtae, arum, s. und. flgd. — Maeōtis, ĭdis o. ĭdos, ogs. is, adj. o. subst. fem., neml. m. o. ut. palus: den mæotiske Sø, el. Søen Mæotis, (d. nuv. asovske Hav); vid. Plin. 4, 26, hvor ogs. lacus Maeotis; men Maeoti' paludes, (f. Maeotis paludes), Enn. ap. Cic. Tusc. 5, 17; — men Maeotides peltiferae, (d. e. Amazonerne ved Donfloden), Sab. Ep. 2, 9; — B) df. „alm." som adject.: mæotisk, d. e. benævnt efter Søen Mæotis el. efter dens Omegn; — ∾ ora, Ovid. Pont. 3, 2, 59; men ∾ ara, (d. e. taurisk, hvorpaa der neml. offredes Mennesker), Juvenal. 15, 115; men ∾ Penthesilea, (fra denne Egn), Prop. 3, 9, 14; — II) df. A) subst., Maeōtae, arum, m.: de scythiske Stammer el. Folkefærd omkring palus Maeotis, Plin. 4, 26, ogs. Maeotici, orum, id. 6, 7, ogs. Maeotidae, arum, Vopisc.; — B) adj.; a) Maeōtĭcus, 3: mæotisk, palus, Plin., glacies, Juvenal.; s. ogs. ovenf.; — b) Maeōtĭus, 3: = frgd., lacus, Plin., tellus, Virg.; qua Scythiae gentes Maeotiaque unda etc., id. Ge. 3, 349.

Maera, ae, f., *Μαῖρα*: Navnet paa en Hund; s. und. Erigone; s. ogs. Ovid. Met. 7, 362, o. Hygin. Fab. 131. — maerēo, (moereo), ēre, v. n. o. a., [rimel., tilligem. maestus, besl. m. miser]; I) neutr.: sørger, er meget bedrøvet; (mere om den ydre Sorg; ligesom doleo, mere om den indre); — qui tuo dolore maerent (amici), Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; cf. Cic. Balb. 25; — „poet." ogs. c. abl. pers.; Maereat haec genero, etc., Tibull. 3, 2, 14; men absol., Ovid. Fast. 1, 487, Cic. Orat. 22, o. id. Tusc. 3, 27; — pass. impers. maeretur, Appul.; — B) partic. maerens, tis, ogs. som adj.: meget bedrøvet el. nedslaaen, Cic.; cf. Hor. Od. 3, 5, 47; ∾ vultus, Ovid., fletus, Cic.; cf. id. d. Or. 2, 47; — II) act.; ∾ casum ejusmodi, Cic., calamitatem reipublicae, id.; ogs. m. acc. c. inf., id. Sest. 11; — B) „poet." ogs.: forebringer sørgende el. klagende; — Talia maerenti etc., Ovid. Met. 1, 664; — not.: dep. maereor, m. acc. c. inf., Matius ap. Varr., inc.

maeror, (moeror), ōris, m., [maereo]: Sorg, Kummer, (navnl. mere den ydre og synlige Sorg, ligesom dolor mere den indre); — maerorem minui, dolorem nec potui, nec etc., Cic. Att. 12, 28; cf. id. Tusc. 4, 8: moeror est aegritudo flebilis; — in maerore jacere, id., esse, Ter.; a maerore recreari, Cic.; maerorem atque luctum deponere, id.; — ogs. in pl.: accedunt ··· maerores, qui etc., id. Fin. 1, 18.

Maesia silva, i det Veientiske, paa Grændsen af Etrurien, Liv. 1, 33. — maeste, (moeste), adv. af maestus: med Udtryk af Sorg, opp. hilariter, Auct. ad Her. 3, 14. — maestĭfĭco, are, i. e. maestum facio, Augustin. — maestĭter, (moest.), adv.: forel. Biform af maeste; ∾ vestitus, Plaut. Rud. 1, 5, 6.

*maestĭtĭa, (moest.), ae, f.: Sorg, Bedrøvelse, Kummer; — maestitiam ex animis pellere, Cic. Fin. 1, 13; esse in maestitia, id.; — ogs. ligesom maeror: den synlige Sorg el. Udtrykket af Sorg; ex maestitia, ex hilaritate, etc., Cic. Off. 1, 41; cf. id. Tusc. 1, 44; men os in maestitiam flectere, Tac.; — II) „overf."; orationis quasi maestitiam sequi, (beflitte sig paa et strængt og mørkt Foredrag), Cic. Orat. 16; ∾ frigorum, (Kuldens Strænghed), Colum.; — maestĭtūdo, (moest.), inis, f., for- o. efterel. Biform af frgd.; — cui tanta maestitudo obtigit, Plaut. Aul. 4, 10, in.; ∾ captivitatis, Pallad.; o. — maesto, (moest.), are, v. a., [maestus]: gior bedrøvet, Laber. ap. Non.; — [flgd.].

maestus, (moest.), 3, [ligesom maereo, besl. m. miser]; I) „egenl."; meget bedrøvet, sorgfuld el. kummerfuld, (besl. af Udseende); — vid. Cic. d. Or. 2, 47: quum excitavi maestum et sordidatum senem; ∾ plebs, (nedslaaen), Tac. Hist. 1, 82; ogs. maestus morte alicujus, Hor. Sat. 1, 2, 3; — compar., ∾ Ulysses, Cic. Orat. 22, (hvor tristis: harmfuld, maestus: nedslaaen); superl., ∾ Hector, Virg. Aen. 2, 270; — ogs. om Ting og Begreber; maesta et lugentia castra, Justin.; — „poet". ogs. maestae manus, Ovid.; maesto pendentia collo (brachia), id. Trist. 3, 5, 15; — men Tac. Orat. 21: maesti oratores et inculti, (med mørkt og haardt Foredrag); — II) df. „overf."; A) som betegner Sorg; som bebuder el. varsler Sorg; — ∾ vultus, Virg.; ∾ vestis, Prop.; ∾ tubae, (Sorgetrompeter), id.; cf. Virg. Aen. 5, 47, o. id. Ge. 4, 515; ∾ avis, Ovid. Ib. 128, i. e. mali ominis; cf. Virg. Ge. 1, 480; — B) sørgelig, d. e. som medfører el. foraarsager Sorg, funera, Ovid., timor, Virg.; men Ovid. Fast. 3, 641: maestum fuge ··· tectum, (i. e. funestum, in quo insidiae parantur). — Maevius, Maevia: romersk Slægts- og Personsnavn, Dig.; — not.: om Digteren Maevius s. Virg. Ecl. 3, 90, o. Hor. Epod. 10, 2; — B) df. Maevianus, 3, fundus, Dig.

măga, ae, fem. af magus: Troldqvinde, Hex; cantusque artesque magarum, Ovid. Met. 7, 195. — māgālia, ium, n., (punisk Ord): Nomadehytter el. Nomadetelte, Virg. Aen. 1, 421, hvortil s. Serv.: magalia ··· quasi cohortes rotundas etc.; cf. Virg. Aen. 4, 259; — II) Magalia, ium, n.: Forstad ved Carthago, Plaut. Poen. prol. 86; (al. Magaria). — Māgăria, ium, s. und. frgd. — magdalia, orum,

n., Plin. Val., o. magdalīdes, um, f., Scrib. Larg.: ctslags cylinderformede Plastre.

măge, adv., poet. apocop. af 2. magis: mere; - utrum haec me mage amet, an marsupium, Plaut. Men. 2, 3, 11; cf. Virg. Aen. 10, 481, Propert. 1, 11, 9, o. A. — măgĭa, ae, f., *μαγεία*: Magiernes Videnskab, Appul.; — 2) df. sædv. Troldom, Hexeri, Fortryllelse, Appul.; (var forbuden ved de tolv Tavlers Love).

măgĭce, es, f., sc. ars, *μαγική*, sc. *τέχνη*: = magia, vid. Plin. 30, 3. — măgĭcus, 3, *μαγικός*: magisk; df. I) „alm.": fortryllende, forheксende; - ∾ artes, Virg., superstitiones, Tac., vanitates, Plin.; cf. id. 30, 6: artem (magicam) intestabilem (esse), irritam et inanem; ∾ sacra, Virg. Ecl. 8, 66, auxilia, Tibull. 1, 9, 24, arma (i. e. artes), Ovid. Met. 5, 197; men ibd. 7, 330: magicaeque potentia linguae, (i. e. peritia carminum magicorum); — II) „bes.": som paakaldes ved Trylleri el. Forhexelser; men om Ting: som anvendes el. benyttes dertil; - ∾ dii, Tibull., Virg., Ovid.; - ∾ herbae, Plin., aquae, Prop., artes, (s. ovenf.); — not.: Sculptaque servabant magicas animalia linguas, (Hieroglypher el. Billedskrift), Lucan. 3, 224.

măgĭda, ae, f., [1. magis]: etslags Spisefar el. Madfad, Varr. — măgīra, ae, f., [*μάγειρος*, i. e. coquus]: Kogekunsten; - magiras facere, Fronto. — măgīriscium, i, n., [demin. af *μάγειρος*, i. e. coquus]: Kokkedreng; in pl., Plin. 33, 57. — 1. măgis, ĭdis, f., *μαγίς*, ligesom magida: etslags Madfad el. Spisefar, Plin. 33, 52; — II) ligesom mactra: Kar el. Trug til Æltning, Marc. Emp.; df. Deintrug, Dig.

2. măgis, adv. compar. irr. af adj. compar. major, und. magnus; superl. maxime; (m. Biformen mage): mere, i høiere Grad; A) „alm."; aa) med Tilføining af det sammenlignede Begreb; a) hos Verber; - magis lubet (vendere istanc), quam perdere, Plaut.; nisi forte magis erit parricida, si etc., quam si etc., Cic. Mil. 7; cf. Caes. B. G. 7, 20; - ligel. magis est, quod el. ut, (der er mere Grund dertil) etc.; vid. Cic. Att. 16, 5, o. id. Coel. 6; — b) hos Substantiver; - umbra es amantum magis, quam amator, Plaut.; magis virtute, quam dolo (contendere), Caes.; cf. Cic. d. Or. 2, 4; - f. quam findes atque, Ter. Andr. 4, 2, 15; ligel. abl. compar., Hor. Sat. 2, 8, 17; — c) hos Pronomer; - quis homo sit magis meus, quam tu es? Plaut. Mil. gl. 3, 1, 20; - efter utrum følger an (f. quam), id. Men. 2, 3, 35; - ogs. her findes abl. compar. f. quam; vid. Lucr. 3, 275, o. Virg. Aen. 1, 15; — d) hos Adjectiver og Adverbier, navnl. ogs. hos saadanne, hvis Endelse ikke tillader Dannelsen af Comparativus; - neque lac lacti magis est simile, quam etc., Plaut. Amph. 2, 1, 54; cf. Cic. d. Or. 1, 43, o. Liv. 5, 44; - f. quam staaer ogs. abl. compar.; ab secundis rebus magis etiam solito incauti, Liv. 5, 44; cf. Plaut. Pseud. 4, 1, 27; - ogs. hos compar. som forstærkende, Plaut. Aul. 2, 3, 8; — bb) uden Tilføining af d. sammenlignede Begreb: a) hos Verber; - leniter qui saeviunt, sapiunt magis, Plaut.; tum magis id diceres ··· si etc., Cic. Lael. 7; - men magis velle, f. malle, Ter. Eun. 5, 7, in.; — b) hos Substantiver; - magis aedilis fieri non potuisset, (paa en mere glimrende Maade), Cic. Planc. 24; — c) hos Pronomer; - vid. Plaut. Truc. 1, 2, 75; — d) oftest hos Adjectiver o. Adverbier; - quadam magis necessaria ratione etc., Cic. Verr. 3, 1; cf. Ovid. Met. 1, 182; - nec magis compositum quicquam, nec magis elegans, Ter. Eun. 5, 4, 12; ad planiora et communia magis verba (descendere), Quintil. 8, 3, 24; - magis aperte, Ter. Ad. 4, 5, 30, cf. ibd. 5, 9, 36; - ogs. forstærkende hos compar.; Qui dederit, magis majores nugas egerit, Plaut. Men. prol. 55; — 2) forstærket; a) ved etiam, multo, tanto, eo, quo, tam, quam, ogs. ved d. negerende nihilo; - illud ad me, ac multo etiam magis ad vos etc., Cic. d. Or. 2, 32; cf. id. Off. 1, 21; men quanto plura etc., tanto magis etc., id. Mil. 9; - eoque magis, quod etc., id. Lael. 2; men id. Agr. 2, 35: immo vero etiam hoc magis, quam illi veteres, quod etc.; men quo magis etc., Nep. Thras. 2; - magis quam id reputo, tam magis uror, Plaut. Bacch. 5, 1, 5; cf. Virg. Aen. 7, 787; men Lucr. 4, 79: quanto mage ··· tam magis etc.; men quam magis ··· magis etc., Plaut. Bacch. 4, 10, in.; - men Caes. B. G. 6, 53: quum nihilo magis in aequum locum descenderet; — b) ved Fordobling: magis magisque, magis et (el. ac el. atque) magis, „poet." ogs. magis magis: mere og mere, stedse mere; - Ex desiderio magis magisque maceror, Afran. ap. Charis.; cf. Cic. Phil. 1, 2; ligel. magis et magis, id. Att. 14, 18; ogs. magisque ac magis, Suet.; magis atque magis, Catull.; men id. 61, 275: post ··· magis magis increbescunt; — B) „bes.": non (el. neque) magis, quam etc.; 1) om en fuldkommen Lighed mellem to Paastande; a) bekræftende: ligesaa meget, som; ei alene, men ogsaa; - non Hannibale magis victo a se, quam Fabio, Liv. 22, 27; cf. Cic. Verr. 4, 3, o. id. Fam. 13, 3; - men negtende: ligesaa lidet, som; si etc., non magis mihi deerit inimicus, quam Verri defuit, Cic. Verr. 3, 69; cf. id. d. Or. 2, 8, o. Suet. Calig. 19; men Cic. Leg. 3, 4, elliptisk: nec eo magis lege liberi sunto, (ligesaa lidet, (neml. som de Øvrige); — 2) som Indskrænkning af den Sætning, hvori non magis er udtrykt, omtr. vort: ikke saa meget, el. ikke just, (m. flgd.: som el. som meget mere); - me hoc non pro Lysone magis, quam pro omnibus scribere, Cic. Fam. 13, 24; miserebat non poenae magis homines, quam sceleris, quo etc., Liv. 2, 5; cf. id. 1, 28; — not.: efteraugustisk er: magis minusve el. magis ac minus, f. d. sædv. plus minusve; vid. Quintil. 11, 1, 14 o. 27, o. Plin. 17, 37, ogs. id. 37, 18; — II) superl. maxime, (maxume): mest, i høieste Grad; ogs. fortrinligen, besynderligen, overmaade, edl.; A) „egentl."; - de te audiebamus, quae maxime vellemus, Cic. Fam. 12, 25; quod vis maxime tibi evenire, Plaut.; nos coluit maxime, Ter.; quod ··· rem publicam contineat maxime, Cic. Leg. 2, 27; cf. id. Off. 1, 2; - loca maxime frumentaria, Caes.; cf. id. B. G. 2, 4, o. Cic. Lael. 21; (elegiae) tersus atque elegans maxime auctor (Tibullus), Quintil. 10, 1, 93; — 2) bliver ogs. forstærket ved unus el. unus omnium, ligel. ved omnium, multo, vel, tam, quam, etc.; - quum ··· unus omnium maxime floreret, Nep. Milt. 1; (gens) maxime omnium belli avida, Liv. 23, 49; - multo maxime miserabile etc., Sall. Catil. 36; - vel maxime confirmare, Cic. N. D. 2, 65; cf. id. d. Or. 1, 8; - quam potes, tam verba confer maxime ad compendium, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 186; men Ter. Ad. 5, 8, 2: quam maxime unam facere hanc familiam; men memoriam nostri quam maxime longam efficere, Sall. Catil. 1; - (dicere) quam maxime ad veritatem accommodate; Cic. d. Or. 1, 33; - men Forbindelserne: quam qui maxime, o. ut qui maxime, f. Cic. Fam. 5, 2, o. Liv. 5, 25, ogs. id. 7, 33; — 3) ogs. at mærke i Forbindelsen: ut quisque ··· ita maxime etc., (i jo høiere Grad ··· desto mere); vid. Cic. Off. 1, 15 o. 19, o. id. Leg. 1, 18; — 4) ved Gradationer, som betegnende det Første el. Fortrinligste, kan maxime ogs. hede: nærmest el. først; - maxime fuit optandum etc., secundo loco etc., Cic. Caecin. 9; cf. id. Phil. 8, 10; ligel. forbindes maxime ··· dein el. deinde ··· post el. postea, Colum., Plin.; men id. 18, 7: post Chium (vinum) maxime laudatur Creticum, mox Aegyptium; — B) „overf."; 1) ligesom potissimum, med Fremhævelse af et Begreb: fortrinligen, besynderligen; - quae ratio poetas, maxime Homerum impulit, ut etc., Cic. N. D. 2, 6; cf. id. Fin. 5, 1; ligel.

id. Att. 13, 1: maxime scilicet ob eam causam, quae etc.; – ligel. i Forbindelserne: quum el. tum ··· tum maxime: saavel ··· som ogs. besynderligen: vid. Cic. Off. 3, 11, o. id. d. Or. 2, 23; – men i Forbindelse med nunc, nuper, tum, quum: netop el. just, o. dl.: – quos nuper maxime liberaverat, Caes. B. C. 3, 9; haec quum maxime loqueretur, Cic. Verr. 5, 51; cf. id. Off. 1, 13, o. Liv. 4, 3; – ogs. er at bidføre: quum maxime, (ogs. quummaxime el. cummaxime), s. und. quum; — 2) i Omgangssproget som bekræftende el. indrømmende Svar: meget gierne; men med immo som bekræftende det Modsatte: visseligen; – Jace, pater, talos ···; D. maxime, Plaut. As. 5, 2, 54; cf. Ter. Andr. 4, 5, 23; – numquid peccatum est? S. immo maxime, Plaut. Pseud. 1, 5, 80; cf. Ter. Hec. 2, 1, 31, o. Sall. Catil. 52.

măgister, stri, m., [rimel. af Stammen mag-, hvs. magnus, etc]; I) Formand, Forstander, Mester, Directeur, o. dl.; A) „alm.": 1) i offenlige Forholde; – magister populi, (i. e. dictator); vid. Cic. Leg. 3, 3, bes. Varr. L. L. 4, 14, o. Fest. s. v. optima lex, p. 198 (Müll.); men Liv. 2, 18: Lartium moderatorem et magistrum consulibus appositum: – af dictator udnævntes iremb. magister equitum, qui ei soli parebat, etc.; vid. Varr. l. c.; cf. Liv. 3, 27, id. 7, 21, o. id. 23, 11; – ogs. findes magister morum, Cic. Fam. 3, 13, (med Lune) s. censor; – ∾ sacrorum: Overpræst, Liv. 39, 18; – ∾ vici: en Districtsforstander, Suet. Aug. 30; ∾ curiae: Forstander for en Curie, Plaut. Aul. 1, 2, 29: — b) ogs. hører hertil paa en Maade: magister societatis el. in societate (publicanorum): Directeur for et Compagni af Toldforpagtere el. Opsynsmand over dets Forretninger; vid. Cic. Planc. 13; ligel. ∾ scripturae el. in scriptura, o. ∾ portus, vid. id. Verr. 2, 70, o. ibd. 74, ogs. id. Att. 11, 10; – magister (auctionis): Auctionsforvalter, navnl. som forvalter og sælger Debitorens Creditor tildømte Eiendom; – cui magistri fiunt, Cic. Quint. 15; cf. id. Att. 1, 1, o. ibd. 6, 1; — 2) i private Forholde: magister chori canentium, (Capelmester), Colum.; ∾ officiorum el. operum (s. operarum), (Opsynsmand over Arbeidsfolkene, Avlsforvalter, o. dl.), id.; ∾ pecoris, Liv. 1, 4, ligesom Overhyrde, ogs. absol. magister, Virg. Ge. 3, 445; ∾ elephanti (dens Styrer), Sil.; – ∾ convivii el. in convivio, (Formanden), Varr.; ∾ navis: Skibets Capitain el. Styrmand, Liv., Virg.; ludi magister el. ludimagister: Skolemester, Martial.; — B) „bes.": 1) Lærer, navnl. Ungdomslærer, Skolemester; – invideo magistro tuo, qui te, tanta mercede, nihil sapere docuit, Cic. Phil. 2, 4; cf. id. d. Or. 1, 57: pueri apud magistros exercentur; magistri artium liberalium, id., virtutis, id.; — 2) Opsynsmand over Ungdommen, Opdrager el. Pædagog; – senes me filiis relinquunt, quasi magistrum, Ter. Phorm. 1, 2, 21; — II) „fig."; A) Formand el. Anfører: – dux isti et magister quondam ad despoliandum templum etc., Cic. Verr. 3, 21; cf. Ter. Andr. 1, 2, 21; ogs. absol.: Saepe in magistrum scelera redierunt sua, Senec. Thyest. 311; — B) hvad der bevirker noget; – stilus dicendi effector et magister, Cic.; timor non diuturnus magister officii, id.; cf. Pers. prol. 10: Magister artis ingeniique largitor venter.

măgistĕrĭum, i, n., 1) en Forstanders el. Directeurs Embede el. Post; ∾ equitum, Suet. Tib. 3; ∾ morum, (i. e. censura), Cic. Prov. cons. 19; ∾ sacerdotii, collegii, Suet.; magisteria municipalia, id. Aug. 2; ∾ pedestre: en Infanterigenerals Post, Aurel. Vict. Caes. 42; – magisteria, (sc. conviviorum), Cic. d. Senect. 14; (heder regnum vini, Hor. Od. 1, 4, 13); – ogs. „overs." paa Dyrene; vid. Plin. 8, 61; — B) „bes.": en Lærers el. Hovmesters Embede el. Forretning; – Jam excessit mihi aetas ex magisterio tuo, Plaut. Bacch. 1, 2, 40; — II) „fig.": Underviisning, Raad, Forskrift; – virtute id factum et magisterio tuo, Plaut. Most. 1, 1, 32; cf. Tibull. 1, 4, 81; ogs. Lægens Forskrift, Cels.; — măgistĕrĭus, 3: hørende til en Øvrighed, potestas, Cod. Just.; o. — măgistĕro, (syncop. magistro), avi, atum, 1, v. a.: beklæder en Formands Post el. Embede; vid. Fest. p. 152 (Müll.); – vitam militarem magistrans, Spartian. Hadrian. 10; — [magister].

măgistra, ae, fem. af magister: Forstanderske; ei ludo ··· magistram hanc esse, Ter. Hec. 2, 1, 7; — II) „fig."; lex quasi dux vitae et magistra officiorum, Cic. N. D. 1, 15; cf. id. R. Am. 27; ligel. philosophia magistra vitae, id.; – poet. ogs. adjectivisk: nunc viribus usus ··· omni nunc arte magistra, Virg. Aen. 8, 442; – men Ovid. Her. 16, 83: Sic abeunt studia in mores, artesque magistrae. — măgistrālis, e, [magister]: hørende til en Lærer el. Skolemester, pergulae, Vopisc. — măgistrātio, onis, f., [magistro]: Anførsel, Underviisning, (eftercl. Ord), Appul.; — II) ogs. concret: en Skole, Cod. Theod.

măgistrātus, us, m., [magister]; I) „alm.: Øvrighedspost el. Statsembede, navnl. i Rom: Consulatet, Præturen, o. s. v.; – hf. om Folket: magistratus dare, mandare, committere, Cic.; om Candidaten: magistratum petere, id.; ogs. accedere ad magistratum, id.; men om en Øvrighedsperson: magistratum adipisci, Cic.; ∾ accipere, Liv., ingredi, Sall., inire, Cic., habere, gerere, id., obtinere, Caes. B. G. 7, 33; ogs. in magistratu esse, Liv., manere, id.; men ∾ deponere, Caes., o. magistratu abire, Cic., Liv.; cf. Sall. Catil. 47: magistratu abdicato, etc.; men magistratum abrogare alicui, Cic. Verr. 2, 57, (afsætte derfra); — b) ogs. findes magistratus udenfor Rom: saal. paa Sicilien, Cic. l. c. 67, i Gallien, Caes. B. G. 5, 33, o. A; – ogs. undert. s. imperium; saal. Nep. Chabr. 4, o. id. Alcib. 7; s. ogs. nedenf.; — B) hertil mærkes endnu; 1) de romerske magistratus el. Øvrighedsembeder ere; a) enten ordinarii, der vælges paa bestemte Tider, som consulatus, praetura, etc.; el. extraordinarii, der vælges i nogen særskilt Anledning, som dictatura, magisterium equitum, etc.; — b) enten curules, hvortil hører Brugen af sella curulis, som consulatus, etc.; el. plebeji, som aedilitas plebis o. tribunatus plebis; — c) endel. enten majores, som vælges i comitiis centuriatis; el. minores, som vælges i comitiis curiatiis; vid. Gell. 13, 15; — 2) navnl. forsaavidt magistratus o. imperia modsættes hinanden, saa bruges magistratus om Øvrighedsposter i Byen, imperia, deels om Commandoen over Hæren, deels om Statholderskabet el. Proconsulatet i en Provinds; – vid. Sall. Jug. 3, Suet. Caes. 54, ogs. Cic. Lael. 17; – magistratus i Rom modsættes ogs. undert. potestates i Provindserne; vid. Suet. Claud. 23; — II) „overs.": en Øvrighedsperson, en Magistrat; – creare magistratus, Cic., Liv.; cf. Cic. Off. 1, 35, o. A. — măgistro, are, s. und. magistero.

magma, ătis, m., μάγμα: Bundfaldet af en Salve, Plin. 13, 3. — magmentum, i, n., [s. magimentum, af inus. mago, hvs. macto]: Tilsætning til Offeret, Varr. L. L. 5, 22; hf. — magmentārius, 3: hørende til en Offertilsætning, id. ibd. — magnālia, ium, n., [magnus]: store Ting el. Værker, Tertull.

magnanĭmĭtas, atis, f.: Stormodighed, Heihiertethed; (opp. moderatio o. modestia), Cic. Off. 1, 43, o. Plin. Pan. 58: af — magnănĭmus, 3, [magnus, animus, i]: stormodig, høihiertet; – viros fortes, magnanimos eosdem bonos et simplices, etc., Cic. Off. 1, 19; ∾ heroes, Virg.; — II) „poet. overs." ogs. om Dyrene, hvs. id. Aen. 5, 704: magnanimum (s. magnanimorum) generator equorum; men ∾ factum, Gell. 7, 19. — magnārĭus, i, m., [magnus], sc. negotiator: der handler i det Store, en Groshandler, Appul.

1. Magnes, ētis, m., s. und. Magnesia. — 2. magnes, ētis, m., m. o. ud. lapis: Magneten el. Magnetstenen; - vid. Plin. 36, 25; ogs. Cic. Div. 1, 39; men Lucret. 6, 910: (lapis) quem magneta vocant ··· Magnetum quia sit in finibus ortus. — Magnēsĭa, ae, f., Μαγνησία; A) Landskab i Thessalien ved Ægæerhavet, Mela 2, 3, Plin. 4, 16, o. Liv. 42, 54; — B) en By i Carien, ved Floden Mæander, Plin. 5, 31, Liv., Nep. Them. 10; — C) en By i Lydien, ved Sipylus, Plin. 2, 93, Liv. 37, 45, flgd.; — bb) df. Magnētes, um, m.: Indvaanerne af alle disse Byer; Liv. 33, 32, Lucr. 6, 909, o. Ovid. Met. 11, 408; - men in sing., Magnes, ētis: en Magnesier, Cic. Brut. 91; ogs. som adj.: Magnes campus, Val. Fl.; — df. fem.; a) Magnessa, ae: Magnesierinde, Hor. Od. 3, 7, 18; — b) Magnētis, ĭdis, Μαγνῆτις: magnesisk el. thessalisk, Argo, Ovid. Her. 12, 9. — magnēsĭus, 3, μαγνήσιος, saxum, Lucr. 6, 1062: Magneten. — Magnessa, ae, s. und. Magnesia. — Magnetarches, ae, m., Μαγνητάρχης: den høieste Øvrighed hos Magnesierne i Thessalien, Liv. 35, 31. — Magnetes, um, s. Magnes und. Magnesia. — magnētĭcus, 3: = magnesius, gemma, Claudian. — Magnētis, ĭdis, s. und. Magnesia.

magnĭdĭcus, 3, [magnus, dico]: stortalende, homo, Plaut. Mil. gl. 3, 3, 18; - men „overf.": ∾ mendacium, id. Rud. 2, 6, 31; — magnĭfăcio, ĕre, v. a.: gior meget deraf, agter høit, holder i Ære; (forel. Ord); - neminem meum dictum magnifacere, Plaut.; - (hos Classikerne derimod adskilt). — magnĭfĭce, adv. af magnificus: prægtigen, herligen, med ydre Pragt og Pomp; - ∾ exornare triclinium, Cic., habitare, id., donare aliquem, Nep.; — II) „fig."; A) „overf.": hoiligen, fortrinligen, prodesse ad tussim, Plin.; men ∾ laudare aliquem: prægtigen, Cic.; — B) „ment."; a) herligen, berømmeligen, vincere, Cic. Catil. 2, 1, vivere, id. Off. 1, 26; — b) overmodigen el pralende; - ∾ loqui, (tage Munden fuld), Tibull. 2, 6, 11; ∾ jactare, se atque ostentare, Auct. ad Her., incedere, Liv. 2, 6, inferre se, Plaut.; — not.: forel. compar., magnificius, Cato ap. Fest.; forel. superl., magnificissime, Attius ap. Prisc.; s. ogs. und. flgd.

*magnĭfĭcenter, adv.: prægtigen, glimrende; ∾ aedificatum oppidum, Vitruv. 1, 6; — II) sædv. „fig."; compar., excelsius magnificentiusque et dicere et sentire, Cic. Orat. 34; - superl., ∾ et optime consulatum gessisse, id. Fam. 4, 7; cf. id. Att. 11, 4; o. — magnĭfĭcentĭa, ae, f.: ydre Pragt og Glands, epularum, villarum, Cic., publicorum operum, Liv. 1, 57; cf. Cic. Off. 1, 39, o. Vell. 2, 1; — II) oftest „fig."; A) „alm.": Storhed, Ypperlighed, det Storartede i sit Slags, navnl. i Kunstens Værker; - vid. Plin. 36, 1, om Phidias: illam magnificentiam aequalem fuisse et in parvis; cf. Cic. Invent. 2, 51; - ∾ verborum: prægtige Udtryk og Talemaader, id. Lael. 6; — B) „bes.": høi og ædel Tænkemaade, en ædel Aands Storhed og Styrke; - vid. Cic. Off. 1, 21, ogs. id. Agr. 2, 18; — b) magnificentia (sc. verborum), Ter. Phorm. 5, 8, 37: Stortalenhed, Praleri; — [magnificus].

magnĭfĭco, are, v. a.: gior meget deraf; - ∾ te unum ex omnibus, Plaut. Men. 2, 3, 19; ligel. ∾ illam haud minus, quam se ipsum, Ter. Hec. 2, 2, 18; — II) „overf.": omtaler med Berømmelse, Plin. 35, 45, oftere; af — magnĭfĭcus, 3, [magnus, facio], compar. magnificentior, us, superl. magnificentissimus, 3; I) „egentl.", om Personer, Characterer, edl.: som handler storartet, der viser sig paa en glimrende Maade, prægtig, herlig, anseelig; - vir factis magnificus, Liv. 1, 10; animus excelsus magnificusque, Cic.; civitas magna et magnifica, Sall.; quam magnificus in publicum, Plin. Pan.; cives in suppliciis deorum magnifici, Sall. Catil. 9; cf. Nep. Att. 13, o. Vell. 2, 130; - ogs. fornem og ødsel, Ter. Heaut. 2, 1, 15; saal. ogs. dadlende: der gior sig til, stortalende, pralende; vid. Plaut. As. 2, 2, 81, o. id. Bacch. 4, 9, 42; — II) „fig."; A) „overf." om Ting og om Begreber; a) „alm.": prægtig, kostbar, glimrende, apparatus, Cic.; ∾ villae, id.; men ∾ venationes, (som Folkefornøielser), id.; cf. id. Off. 2, 16: magnificentissima aedilitas; men ∾ res gestae, Liv. 26, 2: glimrende Bedrifter; — b) „bes." ogs. om Væxter: tienlig, gavnlig; - ∾ laser in usu et medicamentis, Plin.; cf. id. 24, 95; — B) „ment."; a) „alm.": glimrende, berømmelig, hæderlig; - magnificentius est, dicere etc., Cic. Pis. 2, (det gior mig større Ære); magnificentissimum factum, Nep. Them. 1; — b) „bes." om Foredraget: magnificentius genus dicendi, Cic. Brut. 32; cf. id. d. Or. 2, 21; men Ter. Eun. 4, 6, 3: ∾ verba: Praleri.

magnĭlŏquentĭa, ae, f.; I) „alm.": Stortalenhed; navnl. Heltedigtets og Hexametrets høie og stærke Sprog; - ∾ Homeri, Cic.; cf. id. Orat. 57; — II) ogs. dadlende: Stortalenhed, Praleri, Liv. 44, 15, Gell. 1, 2; af — magnĭlŏquus, 3, [magnus, loquor], Homerus: som fører Heltedigtets høie Sprog, Stat.; — II) ogs. dadlende: stortalende, pralende; - prompti post eventum ac magniloqui, Tac. Agric. 27; cf. Ovid. Met. 8, 396: Talia magniloquo tumidus memoraverat ore.

magnĭpendo, (ogs. magni pendo), ĕre, v. a.; ligesom magnifacio: gior meget deraf, holder i Ære; - ∾ aliquem, Plaut.; magnipendi et amari, Ter. Ad. 5, 4, 25. — magnĭsŏnans, 3, [magnus, sono]: stærktonende: ∾ saxa, Attius ap. Non., inc. — magnĭtas, atis, f., forel. f. magnitudo, Attius ap. Non.; o. — magnĭtĭes, ei, f., forel. f. magnitudo, Auct. Carm. d. Phoenice; — [magnus].

magnĭtūdo, inis, f., [magnus]: Størrelse, Storhed; I) „egentl." o. nærmest om Ting; A) „alm."; magnitudinem mundi metiri, Cic.; minores magnitudine, quam etc., Varr.; (gemma) in parva magnitudine multicolor, Plin.; ad fabae magnitudinem, Cels.; ciceris magnitudine, Plin.; - ∾ maris Aegaei, Cic., fluctuum, Caes., fluminis, id.; ∾ ingens corporum, id.; cf. id. B. G. 6, 9: ∾ infinitae silva; — B) „bes."; a) stor Mængde, copiarum (af Tropper), Nep., fructuum, Cic., quaestus, (af Vinding), id.; ∾ aeris alieni, (uhyre Gield el. Skyld), id.; — b) ogs. om Tiden; - dierum et noctium magnitudines, (deres Længde), Plin. 26, 25; - men ∾ vocis: stærk el. fyldig Stemme, Auct. ad Her.; — II) „fig."; A) „overf.": Storhed; ogs. Styrke el. Heftighed; - ∾ rerum gestarum, Nep., virium, id., ingenii, Plin., fortunae, Vell.; - ∾ periculi, Auct. ad Her., acerbitatis et odii, Cic.; ∾ et vis amoris, id.; — B) „ment." o. „ethisk": Characterens Storhed og Ypperlighed; stort og høit Mod; Stormodighed, Selvbeherskelse; - magnitudinem animi tui ne unquam inflectas cujusquam injuria, Cic. Fam. 1, 7; cf. Caes. B. G. 2, 27; - men om Pompejus, qui nunquam mercatus est agrum finitimum, vid. Plin. 18, 7; — b) ogs. politisk Storhed el. høi Rang; ∾ imperatoria, Tac. Ann. 16, 23; cf. ibd. 11, 54; - df. sild. som Ærestitel, omtr. vort: Høihed el. Excellence, Cassiod.; - not.: pl. magnitudines, s. ovens.; cf. Cic. d. Or. 1, 42.

magnŏpĕre, (ogs. magno opere), adverb., [magnus, opus]; oprdl.: med meget Arbeide; df. sædv.: meget, saare meget, overmaade, osv.; - ∾ desiderare, Cic.; men qui eum magnopere evocarent, id. d. Or. 2, 86; men non magnopere curo, quorsum etc., (bryder mig ikke meget derom), id. R. Com. 15; nulla magnopere clade accepta, (i. e. nulla magna clade), Liv. 3, 26; - ogs. adskilt: magnoque opere abs te peto, Cic. Fam. 13, 31; ogs. omsat: opere magno, Attius ap. Non.; - ogs. in compar., majore opere, Cato ap. Gell.; ogs. in superl., maximopere, Ter.

Heaut. 4, 1, 33; ligel. Cic. Fam. 3, 2: a te maximopere etiam atque etiam quaeso et peto, ut etc.; cf. Liv. 42, 57; ogs. adskilt, Ter. Eun. 3, 3, 26; ogs. omvendt: opere maximo, Ter. Phorm. 5, 1, 33.

magnus, 3, comp. major, us, superl. maximus, 3, [igjennem Stammen mag- el. μεγ- besl. m. μέγας, magis, macto, etc.]; - megen el. stor (i alle disse Ords Betydninger); I) „egenl."; A) „alm.": stor af Omfang og Udstrækning; hos. comisk: magnus homo, (lang Lømmel), Lucil. ap. Varr.; cf. Martial. 9, 51, ogs. Virg. Aen. 5, 422; - sjld. ogs. magni crines, (langt Haar), Lamprid.; - ∾ montes, Catull.; ∾ domus, Cic., pars regionis, Caes.; oppidum longe maximum, id.; ∾ aquae, (høie Vande, Oversvømmelse), Liv. 24, 9; - ∾ Hesperia, Virg., Italia, id.; ∾ urbes, id.; ∾ coelum, id., aequor, id., mare, Lucr.; magnae quercus, Enn.; — B) „bes."; 1) stor i Antal el. i Mængde: - ∾ multitudo peditatus, Caes.; ∾ copia pabuli, id.; cf. Cic. Verr. 2, 72; ∾ pecunia, id.; ∾ divitiae, Nep.; magni concursus, (Tilløb af mange), id.; ∾ et copiosa mercatura, (Groshandelen), Cic. Off. 1, 42; — b) hertil mærkes: gen. magni, (majoris, maximi), sc. pretii, o. abl. magno, sc. pretio; - aestimare magni el. magno, (vurdere til en høi Pris, agte meget høit); vid. Cic. Fin. 2, 17, o. ibd. 3, 3; - ligel. magni facere; s. und. magnifacio; cf. Ter. Andr. 1, 5, 58; - ligel. magni pendere, id., aestimare, Suet.; men magni esse apud aliquem, (gjelde meget hos nogen), Cic. Fam. 13, 72; magni interesse ad aliquid, (være af Vigtighed derfor), id. N. D. 1, 4; - magno vendere, conducere, emere, (for el. til en høi Pris), id.; magno illi ea cunctatio stetit, (kom ham dyrt at staae), Liv. 2, 36; - majoris venire, (koste mere), Phaedr.; men agrum pretii majoris etc., Ter. Heaut. 1, 1, 12; — 2) oftere om Tiden, og om det, der er el. sker i Tiden; - magno tempore, i. e. diu: i lang Tid, Petron., Justin.; non magno post tempore, id.; - ∾ sermones, (Overdrivelser), Liv. 35, 2; - navnl. om Alderen c. abl. natu; vid. Nep. Paus. 5, o. id. Dat. 7; - ligel. staaer hos Personer af en vis Alder: major o. maximus m. o. ud. natu; qui fuit major natu, quam Plautus, Cic.; audivi ex majoribus natu, (af ældre Folk), id.; natu major frater, Liv.; frater major, Ter., (den ældre Broder); men major annis viginti, (over 20 Aar), Suet. Caes. 42; ogs. c. gen., (s. abl.), Liv. 38, 38; o. Suet. Aug. 38; - ogs. absol. majores, (de Ældre el. Forfædrene), Cic. Phil. 3, 10, oftere; ogs. majores natu, Nep. Iphicr. 1; men Liv. 1, 32: majores natu, s. senatus; - major herus o. hera, (Herren og Fruen i Huset); opp. minor herus o. hera, (Sønnen og Datteren), Plaut. As. 2, 2, 63; - maximus stirpis, (den ældste Søn), Liv. 1, 3; maxima virgo, (den ældste Vestalinde), Suet. Dom. 8; ogs. m. tilføiet natu, Virg. Aen. 5, 644; - endel. om Slægtskabsgraderne: patruus magnus, major, maximus, i. e. frater avi, proavi, abavi, Dig.; ligel. amita magna, etc., i. e. soror avi, etc., ibd.; — II) „fig."; A) „alm.": stor el. stærk, vægtig el. vigtig i sit Slags; - ∾ vox, Cic.; ∾ clamor, id.; homines feri et magnae virtutis, (meget tappre), Caes. B. G. 2, 15; cf. ibd. 1, 46; ∾ spes, Nep.: neque eloquentia majore, nec ··· studio, etc., Cic. Fam. 1, 1; magno accidit casu, (ved et besynderligt Tilfælde), Caes. B. G. 6, 30; cf. ibd.: magnae fuit fortunae etc.; cf. Planc. ap. Cic. Fam. 10, 18; - major morbus, (Epilepsi), Cels.; - magnae res: store Bedrifter, Nep. Pelop. 2; ∾ opus et arduum, Cic. Orat. 10; ∾ annus, s. und. annus; — bb) hertil mærkes; a) neutr. magnum, majus, absol.: noget Stort el. Vigtigt, det Store el. Vigtige; - At magnum fecit, quod etc., Hor. Sat. 1, 10, 20; magna curant, (det Vigtige), vid. Cic. N. D. 2, 66; magnum est, c. inf., id. Acad. 1, 2; cf. id. Lael. 9: quod majus est, etc.; — b) in majus accipere, (paa en forstørrende el. overdreven Maade), Liv. 4, 1, extollere, id., ferre, id.; ligel. Tac. Hist. 3, 38: nunciare in majus, o. ibd. 1, 18: credere in majus; men Hor. Od. 3, 4, 67: provehere in majus, (befordre); referre alicui gratiam in majus, (s. gratiam majorem), Senec.; — c) magnum o. maximum, som adverb. hos clamare o. exclamare: meget stærkt el. høit, Plaut.; cf. Gell. 5, 9; — not.: major c. gen.; omnium triumphorum lauream adepte majorem, Plin. 7, 31; - major s. magnus; quibus absentibus numquam majora opera fiunt, Cic. d. Senect. 7; - maximus stirpis, s. major fratrum, (omvendt), Liv. 1, 3; — 2) stor, prægtig, glimrende; - Magni ludi, Liv. 2, 36; hede ogs. ludi Maximi, Pseud. Cic. d. Har. resp. 6; cf. Suet. Ner. 11; - ogs. ligesom potens: magnus amicus, Juvenal. 6, 312: stor, mægtig; cf. Hor. Epod. 4, 15; s. ogs. nedens., — B) „bes."; med stor og herlig Aandskraft el. Fortieneste; ogs. mægtig, hellig, ærværdig; - magnus hoc bello, etc., Nep. Them. 6; quo ··· nec ··· nec bello major et armis, Virg. Aen. 1, 549; Democritus vir magnus inprimis, (af stor Aand og Lærdom), Cic. N. D. 1, 43; - ogs. om Guddommen: Juppiter Optimus Maximus, (den Algode, Allstore), Cic., Liv.; men Virg. Aen. 3, 697: numina magna loci; ∾ sacerdos: (den ærværdige), ibd. 6, 544; - ogs. er praetor maximus: en Benævnelse paa Dictator, Liv. 7, 3; men pontifex maximus, s. und. pontifex; - ogs. er at hidføre Tilnavnet Magnus, s. und. Pompejus; — 2) modig el. overmodig; navnl. stortalende, pralende; - ut res dant sese, ita magni atque humiles sumus, Ter. Hec. 3, 3, 20, cf. Plaut. Mil. gl. 4, 2, 53: magnum nunc faciam me, (vil bryste mig); - verba magna, (stortalende el. imponerende), Liv. 34, 5; men Tibull. 2, 6, 11: magna loqui, (i. e. magnifice: overmodigen, pralende); cf. Virg. Aen. 10, 547: Dixerat ille aliquid magnum; ogs. ibd. 11, 381; ogs. Hor. Od. 4, 6, in.: magna lingua, (i. e. superba et impie locuta); — not.: som romersk Tilnavn mærkes Magnus, s. ovens.; ogs. Maximus, vid. Liv. 9, 46; - Maximus Tyrius: en Platoniker, Lærer s. K. M. Antoninus; - Stedsnavne ere: Magni Campi ved Utica, Liv. 30, 8, o. Promontorium Magnum i Lusitanien, Plin. 4, 35.

Măgo, onis, m.; I) en carthagisk Forfatter, hvis Bøger de Re Rustica det romerske Senat lod oversætte paa Latin, Cic. d. Or. 1, 58; heder hos Colum.: pater rusticationis; — II) en Broder af Hannibal, Nep., Liv. — Magontĭăcum, i, n.: Byen Main; ved Rhinen, Tac. Hist. 4, 15, oftere; - ogs. Moguntiacum, Eutrop., o. Maguntia, Venant. — magŭdăris, (magy.), is, f., μαγύδαρις: Stilken (el. Froet, el. Saften) af Værten laserpitium; Plin. 19, 15 flgd., o. Plaut. Rud. 3, 2, 16. — 1. măgus, 3: magisk, fortryllende, forhexende; - Illa magas artes Aeaeaque carmina novit, Ovid. Am. 1, 8, 5; cf. id. Med. fac. 36; af — 2. măgus, i, m., μάγος, [oprdl. persisk Ord]: en Mager (el. Magier), en persisk Viis el. Lærd; vid. Cic. Div. 1, 23 o. 41; - ogs. en Besværger el. Troldmand, Hor. Od. 1, 27, 22, o. id. Ep. 2, 1, 213; — II) ds. fem. maga, ae: en Hex, ddl.; cantusque artesque magarum, Ovid. Met. 7, 195. — magydaris, s. und. magudaris.

1. Māja, ae, f., Μαῖα; I) Datter af Atlas ved Plejone; ogs. er hun ved Juppiter Moder til Mercurius, Cic. N. D. 3, 22; hos. Virg. Aen. 4, 297: Maja genitum demittit ab alto; — II) en Datter af Faunus, Macrob. Sat. 1, 12; — III) en af Plejaderne; hos. Virg. Ge. 1, 225: ante occasum Majae; — 2. māja, ae, f.: en stor Art Søkrebs, Plin. 9, 51. — mājālis, is, m.: det skaarne Hanssvin, en Galt, Varr. R. R. 2, 4; men som Skjældsord, Cic. Pis. 9.

Mājesta, ae, f.: Vulcans Gemalinde, Auct. ap. Macrob. Sat. 1, 12. — 1. mājestas, ātis, f., [1. majus]; I) „alm.":

Høihed, Ypperlighed, Ærværdighed; ogs. Hellighed og Ukrænkelighed; – tillægges nærmest Guderne; – neque hoc alienum ducunt majestate sua (dii), Cic. Div. 1, 38; men reddere diis majestatem suam etc., Senec. Ep. 95; – ∾ Praenestinarum sortium, Suet. Tib. 63; – dernæst ogs. om Mennesker; saal. ∾ patria, Liv., senatus, id., judicum, Cic.; cf. Hor. Ep. 2, 1, 257: ∾ tua, (til K. Augustus); hvf. ogs. siden som Ærestitel om og til de romerske Keisere; — B) „overf." ogs.: enhver Fortrinlighed og Ypperlighed i sit Slags; – ∾ loci, (Stedets Hellighed), Liv. 1, 53; ∾ aetatis et dignitatis, Gell.; men ∾ boum, Varr., (af deres fortrinlige Nytte i Landbruget); in arctum coacta rerum naturae majestas, (om Ædelstenene), Plin. 11, 17; — II) „bes.": med Hensyn paa Staten er majestas: den høieste Statsmagt el. Souverænitetten, navnl. ogs. denne Magts Ukrænkelighed; – i den romerske Fristat tillægges denne majestas el. Souverænitet udelukkende det romerske Folk, (ligesom auctoritas tilhører Senatet); – vid. Cic. Phil. 3, 5; cf. id. Part. or. 30; bf. ogs. i et Forbund: imperium majestatemque populi R. conservato, Liv. 38, 11; cf. Cic. Balb. 16; — B) hertil mærkes; a) fra Republiken gik denne majestas el. Souverænitet igiennem jus tribunicium over paa Keiserne; s. ovenf. Hor. l. c.; cf. ∾ ducis, Phaedr. 2, 5; s. bes. Tac. Ann. 1, 72; — b) majestatis deminutio, ogs. majestas minuta el. laesa: Statsforbrydelse; vid. Tac. l. c., o. Cic. Verr. 4, 41; men sædv. staaer derfor absol. majestas; – lege majestatis teneri, Cic. Cluent. 35; damnatus majestatis, ibd.; dog ogs. majestatis laesae accusari, Senec. Contr. — 2. Majestas, atis, f., er som Gudinde: Datter af Honor o. Reverentia; vid. Ovid. Fast. 5, 23 o. 26.

mājor, mājōres, s. und. magnus. — mājōrīnus, 3, [major]: af et større Slags; – ∾ olivae, Plin. 15, 4; ∾ pecunia, Cod. Theod., — Mājūgĕna, ae, m., [Maja, gigno]: Maja's Søn, i. e. Mercurius, Capella. — mājūma, ae, f., [Majus]: etslags Maifest paa Vandet, Cod. Just. — 1. mājus, 3, forældt Ord f. d. besl. magnus: stor, herlig; – deus Majus, Macrob. Sat. 1, 12, (i. e. Juppiter); dea Maja, ibd. — 2. Majus, i, m., sædv. mensis Majus: Mai Maaned, om hvilken Benævnelse vid. Ovid. Fast. 5, ab in.; cf. id. ibd. 490, o. Cic. Phil. 2, 39; men absol.: Majus, (sc. mensis), Ovid. l. c. 185; — b) ogs. adject., Idus Majae, (den 15de), Prop., Calendae Majae, (d. 1ste), Cic., Ovid. — mājuscŭlus, 3, demin. af major, m. flgd. quam: noget større, Plin. 26, 15; – ogs. noget ældre, Ter. Eun. 3, 3, 20; — II) „overf.": temmelig stor el. vigtig; in aliqua majuscula cura negotiove versari, Cic. Fam. 9, 10.

māla, ae, f., [af 2. mando, ligesom scala af scando; men efter Cic. Orat. 45, er mala: syncop. af maxilla, ligesom velum af vexillum]; I) „egenl.": Kiæven el. Kiævebenet; – vid. Cels. 8, 1; dentium pars maxillae, pars superiori ossi malarum haeret, id. ibd.; – saal. oftest in pl.; vid. Poët. ap. Cic. d. Orat. 3, 58; cf. Lucr. 2, 637, o. Virg. Aen. 3, 257; – tillægges ogs. Dyrene; vid. id. ibd. 12, 755: Increpuitque malis (canis); cf. ibd. 11, 680, ogs. Hor. Od. 2, 19, 23, (hvor sing. f. pl.); — II) „overf.": Kinden; ferire malam alicui, Plaut.; – sædv. in pl.: Kinderne; – infra oculos malae homini tantum, etc., Plin. 11, 58; cf. Virg. Aen. 10, 324, o. Ovid. Met. 12, 391, ogs. Lucr. 5, 887.

malabathron, s. und. malobathron. — Malaca, ae, f.: By i Hisp. Baet., (hod. Malaga), Mela 2, 6, o. Plin. 3, 3; ogs. Malacha, id. 5, 1. — malache, ogs. moloche, es, f., μαλάχη, μολόχη: en Malveart, Plin. 20, 84, Colum. 10, 247.

mălăcia, ae, f., μαλακία: Vindstille, Havblik, Caes. B. G. 3, 15; — II) „fig."; A) „overf.", malacia, m. o. ud. stomachi: Mavens Uvirksomhed, Mangel paa Madlyst; – absinthium pellit malaciam stomachi. Plin. 27, 28; cf. id. 23, 56; — B) „ethisk": Dorskhed el. Slovhed; – in otio jacere, non est tranquillitas, malacia est, Senec. Ep. 67. — mălăcisso, are, v. a., μαλακίζω: gior blød el. smidig, articulos, Senec. Ep. 66; – men comisk: malacissandus es, Plaut. Bacch. 1, 1, 31. — mălacticus, 3, μαλακτικός: formildende, virtus (medicamenti), Theod. Prisc. — mălăcus, 3, μαλακός, (mollis): blød el. myg, (forel. Ord); – ∾ pallium et calidum, Plaut.; – ogs. smidig; ad saltandum ··· non aeque malacus, atque ego, id.; men malacum in modum, (blødagtigen), id. Bacch. 2, 3, 121. — mălagma, ătis, n., μάλαγμα, (ogs. malagma, ae, f., Veget.): blødgiørende el. formildende Omslag el. Middel, Cels., Plin.; — not.: dat. pl. malagmatis, id. 3, 33. — mălandrĭōsus, 3: fuld af Blærer el. Udslæt paa Halsen, Marc. Emp.; af — malandrium, i, n., (sædv. in pl.), o. malandria, ae, f.: Blære el. Udslæt paa Halsen, (navnl. hos Heste), id., Veget. — mălaxātĭo, onis, f.: Blødgiøren, Theod. Prisc.; af — mălaxo, avi, 1, v. a., ligesom malacisso: blødgiør; malaxavi malas, Laber. ap. Gell. 16, 7. — maldacon, i, n.: Gummi af Træet bdellium, Plin. 12, 19.

mălĕ, adv. af 2. malus; comp. pejus; superl. pessime; I) „alm.": ilde, slet, slemt, (værre, værst); – ∾ olere, Cic.; dii isti (homini) male faciant, (faae han en Skam)! id. Fam. 11, 21; men facere male alicui, vid. Plaut. Poen. 4, 2, 60; male velle alicui, (ville nogen ilde), id.; male cogitare de aliquo, Cic. d. Senect. 6; male dicis, Ter. Andr. 4, 4, 14, (bruger onde Ord); cf. Cic. Mur. 30; s. ogs. maledico; ligel. male loqui, Cic. R. Am. 48; ogs. m. tilføiet dat., (imod nogen), Ter. Phorm. 2, 3, 25; – male accipere aliquem verbis, (udskælde), Cic.; men male accipere aliquem, (i Krigssproget): medtage ilde, Nep. Eum. 8; cf. male habere aliquem, Caes. B. C. 1, 63; men Ter. Andr. 2, 8, 51: hoc male habet virum, (gior ham forlegen); – male se habere: befinde sig ilde, være mismodig, id. Eun. 4, 2, 6; – pessime secum actum esse: at han var meget ilde faren, Cic.; cf. Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; men male agere: handle slet el. bedragerisk, Cic. Quint. 16, – ogs. som Klager, ibd. 14; – animo male est (el. factum est), faaer el. har ondt, Plaut.; male tibi esse malo, quam molliter, Senec. Ep. 82; male sit ei, (faae han en Ulykke)! Cic.; cf. Ter. Ad. 2, 1, 37: quae res tibi male vertat, (ilde bekomme)! — II) „bes."; A) slet, urigtigen, feilagtigen, til Skade; – male facere sponsionem, Cic. Coel. 28; cf. ovenf.: ∾ agere, (om Klageren), id. Quint. 14; si etc., male omnino faciet, Atticus ap. Cic. Att. 9, 10; male vestitus, Cic., praecinctus, Suet., (slet, skiødesløst); male (pejus) consulere patriae, (ilde el. daarligen at sørge derfor), Nep. Ep. 10; pessime consulere in aliquem, (behandle meget ilde), Ter. Heaut. 3, 1, 28; male conciliatus servus, (som man har kiøbt til sin Skade), id. Eun. 4, 4, 2; male emere, vendere, (slet el. med Tab), Cic.; — B) slet, ilde, ulykkeligen, ynkeligen; – tantos suos labores male cecidisse, Caes. B. C. 2, 15; o factum male, (o Jammer)! o miselle passer! Catull. 3; cf. Cic. Att. 15, 1; — C) ilde, forkert; bf. a) paa en Maade negerende: male gratus, (utaknemmelig), Ovid.; male sanus, (ikke ret klog); men Hor. Od. 1, 9, 24: male pertinax (digitus: som gior Modstand paa Skromt); ligel. male laetus, (med forstilt Glæde), Val. Fl.; — — b) altfor; – calceus male laxus, (for vid), Hor. Sat. 1, 3, 31; cf. Virg. Ge. 1, 105; male metuo, ne etc., (frygter meget), Ter. Hec. 3, 2, 2; ligel. ∾ odisse, Caes. ap. Cic. Att. 14, 1; men Hor. Ep. 2, 17, 30: cave pejus et angue (vitare); — c) neppe, vanskeligen, med Nød; – male me continui, Ovid. Met. 7, 728; male sustinere arma, Liv. 1, 25; cf. id. 35, 39: duarum male plena-

rum legiuncularum etc.; ogs. kan bidføres Hor. Sat. 1,5,45: male validus filius, (skrantende); cf. Virg. Aen. 2,23; ligel. Suet. Aug. 21: nationes male quietae; s. ogs. ovens. male gratus, male sanus, etc.

Mălĕa, o. Malēa, ae, f., *Μαλέα*, *Μάλεια*: Forbierg paa Sydkysten af Laconien, (hod. Capo Malio), Mela 2, 3, Plin. 4, 8, Virg. Aen. 5,193, o. Prop. 3, 17, 7; — B) df. Mălēus, 3: maleisk; ∾ jugum, Flor. 2,9.

mălĕ.dĭcax, el. male dicax, ācis, adj.: = maledicus, Plaut. Curc. 4, 2, 26, Macrob. — mălĕdīce, adv. af maledicus: skældende, krænkende; – ∾ et contumeliose dicere de aliquo; vid. Cic. Att. 1, 37; ∾ ac maligne loqui, Liv. 45, 39. — mălĕdīcens, tis: partic. o. adj. af maledico; df. — mălĕdīcentia, ae, f.: ond og fornærmende Tale, Gell. 3, 3; cf. id. 17, 14: ∾ et arrogantia Laberii.

mălĕ.dīco, xi, ctum, 3, (ogs. male dico), v. n.: taler ilde, skælder el. skænder; c. dat. el. absol., sild. ogs. c. acc.; – maledicere alicui, vid. Cic. Dejot. 10, o. Hor. Sat. 2, 3, 140; – aliud est maledicere, aliud accusare, Cic. Coel. 3; – men ∾ aliquem, vid. Petron. Sat. 96, oftere; – ogs. imperson.: indignis si maledicitur, maledictum id esse dico, Plaut. Curc. 1, 2, 27; — II) df. A) partic. mălĕdīcens, tis, som adj.: dadlesyg, bagtalersk; – ∾ homines, Plaut. Merc. 2, 3, 75; – compar., maledicentiorem, quam te, vidi neminem, id. ibd. 1, 2, 31; superl., ∾ civitas, Cic. Flacc. 3; ∾ carmina, Suet. Caes. 23; — B) partic. mălĕdictus, 3, som adj.: forbandet, Spartian.; — 2) df. subst. maledictum, i, n.; a) Skældsord, (oppon. crimen), Cic. Cluent. 23; maledicta in aliquem dicere, id., conferre, id., conjicere, id.; maledictis aliquem figere, id., vexare, id.; cf. id. Phil. 13, 19; s. ogs. Plaut. Curc. 4, 2, 27, ovens.; — b) Forbandelse; – esse in maledictis jam antiquis strigem, Plin. 11, 95; — c) ond og forførende Tale; maledictis iniquorum ··· in spem adducti, etc., Sall. frgm.

*mălĕdictĭo, onis, f.: Udskælden, onde Ord, blind Dadel, (opp. accusatio), Cic. Coel. 3; o. — mălĕdictĭto, (el. male dictito), are, v. n. intens.: omtaler ilde: df. impers. pass.: Maledictitatur tibi vulgo in omnibus sermonibus, Plaut. Trin. 1, 2, 62; — [maledico]. — mălĕdictum, i, o. mălĕdictus, 3, s. und. maledico. — mălĕdīcus, 3, [maledico]: som bruger onde Ord, skældende, skændende; dadlesyg, bagtalersk; – in tam suspiciosa et maledica civitate, Cic. Flacc. 28; ∾ convitiator, id.; maledicus in aliquem, Quintil.

mălĕ.făber, bra, brum: ond, listig, forslagen; – ∾ suadelae, Prudent. — mălĕ.făcĭo, (ogs. adskilt male facio), fēci, factum, 3, v. a.: handler slet el. ilde derimod; c. dat.; – Nescio quid malefactum a nostra huic familia est, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 11; quod mihi re malefeceris, Ter. Ad. 2, 1, 10; — B) df. subst. malefactum, i, n.: ond Handling, Udaad, Misgierning, Cic. Inv. 2, 30; men Benefacta, male locata, malefacta arbitror, Enn. ap. Cic. Off. 2, 18; cf. Ter. l. c. 45; — mălĕfactor, oris, m.: som tilføier nogen Ondt; Malefactorem amitti satius, quam relinqui beneficum, Plaut. Bacch. 3, 2, 11. — mălĕfactum, i, n., s. und. malefacio.

*mălĕfĭce, adv.: ondskabsfuldt, i en ond Hensigt; nec malefice ··· quicquam ago, Plaut. Pseud. 4, 7, 113; — mălĕfĭcentia, ae, f.: tilføiet Skade el. Fortræd, Lactant.; df. „overf."; vid. Plin. 9, 11; o. — mălĕfĭcium, i, n.; I) „egenl."; A) „alm.": ond Handling, Misgierning, Forbrydelse; – conscientia maleficiorum, Cic.; cf. id. R. Am. 3 o. 40; ∾ committere el. admittere, id.; — B) „bes."; 1) Bedrageri, Falskneri, Quintil. 7, 4, 36, o. Plin. 12, 54; — 2) Troldbom el. Forhexelse, Tac. Ann. 2, 69, (al. malefica): ogs. ∾ magica, Appul.; — II) „overf."; A) den tilføiede Skade, navnl. ved Fiendehaand; vid. Caes. B. G. 2, 28, id. B. C. 2, 20, Liv. 5, 20, o. A.; — B) hvad der gior Skade el. Fortræd, navnl. Kryb el. Orme el. Insecter; vid. Plin. 18, 73, o. id. 20, 51, oftere; — [af flgd.].

mălĕfĭcus, 3, [malefacio]: som handler ilde, som gior Ondt, forbrydersk el. ugudelig; – eundem tamen maleficum natura et injustum etc., vid. Cic. Tusc. 5, 20; cf. id. Verr. 5, 55; ∾ mores hominum, Plaut.; homo ··· maleficae vitae, Tac. Ann. 4, 21; men Suet. Galb. 15: maleficentissimos incolumes praestitit, (de værste Forbrydere: superl. af inus. maleficens); — B) „bes.": forhexende; subst. Hexemester el. Troldmand, Cod. Just.; men Tac. Ann. 2, 69, inc.; — II) „overf."; A) mislig, ugunstig; – (naturam) maleficam nactus in corpore fingendo, Nep. Ages. 8; — B) skadelig, fordærvelig, succus, Vitruv.; ogs. c. dat.: bestia piscibus malefica, Plin.; men ∾ superstitio, Suet. — mălĕsuādus, el. male suadus, 3, i. e. male suadens: ilderaadende, forførersk, vitilena, Plaut. Most. 1, 3, 56, fames, Virg. Aen. 6, 276. — mălĕtractātio, onis, f., [male, tracto]: slet Behandling, Arnob.

Mălēus, 3, s. und. Malea. — Mălĕventum, i, n.: ældre Navn paa Byen Beneventum i d. Hirpinske; s. und. Beneventum. — *mălĕvŏlens, (ogs. maliv.), tis, adj.: med ond Villie, ildesindet, fiendsk; – Est miserorum, ut malevolentes sint, ut invideant bonis, Plaut. Capt. 3, 4, 51; ∾ ingenio natus, id.; – superl., malevolentissimae obtrectationes, Cic. Fam. 1, 7; — df. mălĕvŏlentia, ae, f.: ond Villie, Hadskhed; efter Cic. Tusc. 4, 9: voluptas ex malo alterius, sine emolumento suo; men id. Fam. 1, 9: animus nulla in ceteros malevolentia suffusus; – forbindes med obtrectatio, id., m. invidia, Sall. Catil. 3; o. — mălĕvŏlus, (ogs. maliv.), 3: ildesindet, hadsk, alicui, ogs. in aliquem, imod nogen; vid. Cic. Fam. 2, 17, o. id. Att. 7, 2; ogs. absol.: ∾ reprehensores, Gell.; – ogs. „overf." om Begreber; ∾ sermones, Cic. Fam. 3, 10; – ogs. subst., omnium malevolorum animos frangere, id. Balb. 25; – mea inimica malevola, Plaut. Poen. 1, 2, 181; — [male, volo, velle].

*Mālĭăcus sinus: Bugt af Ægæerhavet, imellem Thessalien o. Achaja, Mela 2, 3, Plin. 4, 12, o. Liv. 27, 30; — B) df. 1) Māliensis, e, ager, Liv. 42, 30; — 2) Mālius, 3, lympha, Catull. 68, 54. — mālĭ.cŏrium, i, n., [1.malum]: Skalden af Granatæblet; vid. Plin. 23, 57. — Māliensis, e, s. und. Maliacus. — mālĭfer, a, um, [1.malum, fero]: som bærer el. frembringer Æbler, Abella, Virg. Aen. 7, 740. — malificus, 3, s. und. malef–.

mălignĕ, adv. af malignus; I) „alm.": hadsk, fiendsk; – maledice et maligne loqui, Liv. 45, 39; cf. Ovid. Met. 13, 270; – ogs. in compar., Curt. 8, 1; — II) „bes."; A) knapt, sparsomt, karrigt; – ager maligne divisus plebi, Liv. 8, 12; non ··· mihi fuit tam maligne, ut etc., (saa knapt havde jeg det ikke), Catull. 10, 18; ∾ laudare, Hor.; – compar., ∾ tecum egisse naturam, Senec. Ep. 44; — B) lidet, i ringe Grad, odl.; – ∾ virens, Plin.; ∾ apertus, Senec.; cf. Mela 2, 2.

*mălignĭtas, atis, f.; I) „egenl.": ondartet el. slet Beskaffenhed; navnl. Væxternes Udartning, Colum. 3, 10; — II) oftere „fig."; A) „overf.": Knaphed, Karrighed, Nidskhed; – ∾ conferendi ex privato, Liv. 31, 34; cf. Plaut. Capt. 3, 1, 4; — B) „ethisk": Ondskab, Hadskhed, Misgunst; – malignitatis auctores, (hadske Raadgivere), Liv. 5, 22; ∾ et livor, Tac., Suet.; ∾ interpretantium, Plin. Ep.; quippe ··· malignitati falsa species libertatis inest, Tac. Hist. 2, 1; – ogs. in pl., Prudent.; o. — mălĭgno, are, v. a.: at frembringe noget Ondt; – malignantes venena (angues), Amm.; – men malignatus est, som depon., Vulgat.; — [flgd.].

mălignus, 3, [s. malĭgĕnus, i. e. mali generis]: ondartet, af en ond Natur el. Beskaffenhed; (oppon.

benignus); — I) „alm.": karrig el. knap; om Jorden: ufrugtbar; om Ting: liden el. ringe el. svag i sit Slags; - malignus, largus, etc., Plaut. Bacch. 3, 2, 17; ∾ caupones, Hor. Sat. 1, 5, 4; in laudando ··· nec malignus, nec effusus, etc., Quintil. 2, 2, 6; cf. Ovid. Her. 16, 143; - nec maligna tellus, Plin. Pan. 31; ligel. compar., ∾ (terram) ceteris, id. Ep. 2, 17; cf. Virg. Ge. 2, 179; superl., f. nedenf.; - ∾ victus, Sil.; sub luce maligna, Virg. Aen. 6, 270, (naar det næsten er mørkt); aditusque maligni, (trange el. snevre), ibd. 11, 524; ∾ portus, Lucan.; — II) „bes." o. „ethisk": ondskabsfuld, hadsk, nidsk; - ∾ sermone carpere, Suet.; ∾ vulgus spernere, Hor. Od. 2, 16, 40; ∾ caupones, f. ovenf.; ∾ oculis spectare, Virg.; malignissima capita, et optimo cuique inimicissima, Senec.; cf. Ter. Hec. 1, 2, 84: maligna multo et magis procax; — b) „poet." ogs.: ond, fiendsk, skadelig, leges, vid. Ovid. Met. 10, 329; ∾ studia, (i. e. noxia), id. Trist. 4, 1, 101; ∾ mens, Catull.; ∾ volum, id.; ∾ verba, Manil.

mălĭlŏquax, ācis, adj., [male]: som taler ilde, lingua, P. Syr. — mălĭlŏquium, i, n., [male, loquor]: ond Omtale, Tertull. — mālĭnus, 3, μάλινος, [dor. f. μήλινος]: benævnt efter et Æbletræ; ∾ pruna, (som indpodes derpaa), Plin. 15, 12.

*mălĭtas, atis, f., [eftercl. Biform af flgd.]: et Onde, en Ulykke, Dig., inc.; o. — mălĭtĭa, ae, f.: slet Beskaffenhed, Slethed, arboris, Pallad., terrae, (dens Ufrugtbarhed), id.; — II) sædv. „fig." o. „ethisk": Slethed, Ondskab, Ugudelighed; navnl. ogs. Underfundighed, Træsthed; - virtute, non malitia etc., Sall. Jug. 25; est enim malitia versuta et fallax nocendi ratio, Cic. N. D. 3, 30; cf. id. Off. 3, 17; ad malitiam et fraudem versare mentem suam, id. Cluent. 26; - ogs. m Lune: List el. Puds; nisi tua mălitia mihi affuisset, (din Snuhed), Cic. Att. 15, 26; cf. id. Fam. 9, 19; - men comisk: sine omni mala malitia, Plaut.; - ogs. in pl.; everriculum malitiarum omnium (judicium de dolo malo), Cic. N. D. 3, 30; - men om Dyrene, vid. Plin. 17, 44.

*mălĭtĭōse, adv.: arglistigen, underfundigen; - nihil sane vafre et malitiose facere, Cic. Verr. 2, 53; cf. Nep. Alcib. 7; - compar., ∾ gerere rem mandatam etc., Cic. R. Am. 38; o. — mălĭtĭōsĭtas, atis, f.: listig Ondskab, Underfundighed, Tertull.; af — mălĭtĭōsus, 3, [malitia]: ondskabsfuld, underfundig, homo, Cic. Off. 1, 15; cf. ∾ interpretatio juris, ibd. 10; - superl., ∾ (homines), Fronto; — not.: Silva Malitiosa, i d. Sabinske, vid. Liv. 1, 30. — Mālĭus, 3, f. und. Maliacus. — mălĭvŏlus, f. und. malevolus.

mallĕātor, oris, m.: som hamrer, som forarbeider med Hammeren; ∾ ballucis, Martial. 12, 57; o. — mallĕātus, 3: hamret, slettet med Hammeren; - ∾ liber, (planeret), Dig.; ∾ spartum, Colum.; — [malleus]. — mallĕŏlāris, e, virga, ligesom malleolus: Snitling af Vinstokken, Colum. Arb. 3, 3; af — mallĕŏlus, i, m., demin. af malleus: liden Hammer; scalprum malleolo ferire, Cels.; — II) sædv. „overf." ifølge etslags Lighed; A) hammerformet Stud el. Snitling af Vinstokken til Udplantning, quod prominens utrimque mallei speciem praebet, Colum. 3, 6; cf. Plin. 17, 35, o. Cic. d. Senect. 5; malleolos pangere, Colum., serere sulco vel scrobe, id., demergere el. deponere el. depangere, Plin.; ogs. Snitling af andre Træer, Plin. 12, 51; — B) i Krigssproget: etslags Brandpil; beskrives Amm. 23, 4; cf. Fest. p. 135 (Müll.); malleolos stuppae illitos pice etc., Liv. 42, 64; cf. Cic. Catil. 1, 13, o. id. Mil. 24; — not.: Malleolus, som romersk Tilnavn, Liv.

mallĕus, i, m.: en Hammer, en Knippel, ovl.; - malleorum rostra, Plin.; aes malleis fragile, id.; ∾ stupparius, (hvormed Hør brydes), id.; ogs. etslags Hammerøxe til Offerbrug, Ovid. Met. 2, 624, o Suet. Calig. 32; - men som Ordsprog: malleum sapientiorem excusso manubrio, Plaut. Epid. 3, 4, 87; — II) „overf.": etslags Sygdom hos Fæet, Veget.

Mallius, i, m.: romersk Mandsnavn, Cic., Sall. — mallo, onis, m., μαλλός; sædv. mallo caeparum: Løgstilk el. Løggræs, Veget.; — II) „overf.": etslags Knæbyld hos Dyrene, id. — Malloea, ae, f.: By i Thessalien, Liv. 32, 41, oftere. — Mallos, (-us), i, f.: By i Cilicien, Mela 1, 13, Lucan.; — B) df. Mallōtes, ae, m.: nedstammende fra Byen Mallos, Crates, Suet. Gramm. 2. — mallus, i, m., μαλλός: en Uldtot, Cato. — *mallŭviae, arum, f.: Vaskevand til Hænderne; o. — mallŭvĭum, i, n.: Bækken til at vaske Hænderne i; vid. Fest. p. 160 (Müll.); — [manus, lavo].

mālo, mālui, malle, [magis, volo]: I) „alm.": vil hellere; — a) c. acc. pers. el. rei; - sed, ut spero, bonos et senatum malet, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 4; pro certis et olim partis nova, ambigua, ancipitia malebat, Tac. Hist. 2, 86; — b) m. Objectssætning el. c. inf.; - judicium prius de probro, quam de re, fieri maluit, Cic. Quint. 2; Cato jam servire, quam pugnare, mavult, id. Att. 7, 15; quod mallem, Ovid.; — c) c. conjunct., (men „poet."); - Mallem divitias mihi dedisses, Quam etc., Catull. 24, 1; cf. Tibull. 2, 3, 31; — d) hertil er endnu at mærke; α) f. quam findes ogs. abl.; vid. Hor. Sat. 2, 8, 79; ligel. armis incruentas conditiones malle, Tac. Ann. 12, 46; — β) pleonastisk staaer undert. potius el. magis derhos; - nisi casum potius, quam te, laudari mavis, Cato ap. Cic. Fam. 15, 5; cf. Cic. Div. in Caecil. 6; ligel. qui magis vere vincere, quam diu imperare malit, Liv. 22, 34; — γ) bliver ogs. forstærket med multo el. haud paullo; - meo judicio multo stare malo, quam aliorum, Cic. Att. 12, 22; cf. id. Tusc. 1, 42; — II) „bes.": hellere at unde nogen noget, at være nogen gunstig; c. dat.; - quamquam illi omnia malo, quam mihi, Cic. Planc. 21; in hac re malo universae Asiae et negotiatoribus, id. Att. 2, 16; — not.: archaistiske Former ere: mavolo, f. malo, Plaut., Ter.; mavolunt, f. malunt, Naevius ap. Fest.; mavelim, is, it, f. malim, etc., Plaut.; mavellem, f. mallem, o. mavolet, f. malet, id.

mălobăthrātus, 3, (i. e. malobathro unctus), Sidon.; af — mălŏbăthrum, (-on), i, n., μαλόβαθρον, efter Plin. 12, 50, syrisk og ægyptisk Træ, af hvis Blade man presfede en kostelig Salve, som ogs. heder malobathron, Hor. Od. 2, 7, 8; - efter Cels. o. Plin. 23, 48, brugtes denne Salve ogs. i Medicinen. — mălogrānātum, i, n., f. malum granatum: Granatæblet, Plin. 13, 2.

mălŏpe, es, f.: en Malveart, af det større og dyrkede Slags, Plin. 20, 84. — maltha, ae, f., μάλθα, μάλθη; I) etslags fed Biergolie el. Biergtiere - in stagno Samosatensi Commagenes; vid. Plin. 2, 108; f. ogs. naphtha, s. 1.; — II) „overf.": etslags Fernis el. Kit, hvorved Træ sikkres imod Orm og imod Vandets Paavirkning, id. 36, 38; — not.: forcl. ogs. en Svægling el. Vellystling; quem maltham ac feminam dici etc., Lucil. ap. Non.; (hvf. ogs. d. fingerede Mandsnavn Malthinus, Hor. Sat. 1, 2, 25); df. — maltho, are, v. a.: overtrække med Fernis, sammenføie med Kit; - quod malthatur, Plin 36, 58. — Maluginensis, is, m.: romersk Tilnavn, Liv.

1. mālum, i, n., μᾶλον (dor. f. μῆλον): et Æble; hos Romerne m. Indbegreb af den Træfrugt, som har Kernen indvendigen, oppon. nux; - saal. Plin. 15, 14 o. 15: malum citreum, cydonium, Persicum, etc.; ∾ aurea, (Ovæder), Virg. Ecl. 3, 71; - som Ordsprog mærkes: malum discordiae, (Tvistens Æble, f. und. Paris), vid. Justin. 12, 15; men Hor. Sat. 1, 3, 7: ab ovo usque ad mala: fra Maaltidets Begyndelse (med Æg) til dets Ende (med Frugt); — II) „overf.": malum terrae, Plin. 25, 54, ogs. malum terrenum, Veget.: en Jordvært med fire Afarter, Plin.

l. c. — 2. mălum, i, n., f. und. 2.malus. — malundrum, i, n.: Navnet paa en næsten ubekendt Plante, vid. Plin. 26,21.

1. mālus, i; I) fem., ligesom μηλέα: Æbletræet; – Et steriles platani malos gessere valentes, vid. Virg. Ge. 2,70; ∾ bifera, Varr.; — II) „overf."; malus, i, m.; A) Mastetræ el. Mast; – malos scandere, Cic.; malum erigi, id. Verr. 5,34; malos attolli, Virg.; men ∾ saucius, Hor. Od. I, 14, 6; malum et antennam Daedalus invenit, Plin. 7,57; ogs. arbor mali, s. malus, Virg. Aen. 5, 504; — B) paa Cirkus og i Theatret: opreist Stang, hvorved vela befæstedes, Liv. 39,7, o. Lucr. 6, 109; — C) det opretstaaende Træ i Vinpressen, Plin. 18,74; — not.: ad Malum Punicum hed et Sted i Roms fiette Region, Suet. Dom. I.

2. mălus, 3, compar. pejor, superl. pessimus: ond el. slet (i disse Ords videste Omfang), ringe el. daarlig, (værre, værst); oppon. bonus; I) „egenl." el. om en ydre Beskaffenhed; – ∾ aper: slet i Kiødet, Hor. Sat. 2, 4, 42; ∾ sutor, Phaedr., poëta, Cic. Arch. 10, versus, id.; ∾ falx, (som ikke bider), Virg.; – pejor via, Hor.; pessimus poëta, Catull.; – comisk er Plaut. Amph. I, I, 156: Haud malum huic est pondus pugno, (ikke saa ringe); — B) „bes." ogs.; a) af slet Udseende, hæslig, vanskabt; – haud mala est mulier, Plaut.; non malum est mancipium, Ter.; ∾ forma, Plaut., facies, Quintil.; ne sit crure malo, (med vanskabt Ben), Hor. Sat. I, 2, 102; — b) slet, daarlig, syg; – quum aeger pejor fiat, Cels.; quum aegri pessimi fiunt, id.; — II) „fig."; A) „overf.": slet, urigtig, feilagtig; – malo arbitrio, Liv. 6, 34, (ifølge slet Valg); ∾ pudor, (falsk Undseelse), Hor. Ep. I, 16, 24; ∾ opinio, (urigtig Forestilling), Cic., consuetudo, Hor. Sat. I, 3, 26; — b) ond, skadelig, fordærvelig; ogs. forhexende, giftig; „alm." ondartet; – ∾ lingua, Virg. Ecl. 7, 28; ∾ herbae, Tibull.; ∾ gramina, Virg.; ∾ cicuta, Hor.; ∾ carmen, (i. e. magicum), Plin. 28, 4, ex XII Tabb.; ∾ scabies, Hor.; ∾ contagia, id.; — c) ond, besværlig; ogs. ulykkelig, elendig; – ∾ aetas, (i. e. senectus), vid. Plaut. Men. 5,3,6; mala merx (som intet duer), id. Men. 5,2,6; ∾ pugna, ulykkeligt el. tabt Slag, Cic., Sall.; ∾ nuncius, (som bebuder Uheld), Cic.; cf. Hor. Od. I, 15, 5; ∾ res, spes multo asperior, Sall. Catil. 21; abi in malam rem, (gaa til ···)! Ter.; res pejore loco non potis est esse, id. Ad. 3, 2, 46; (ut respublica) ··· ex pulcherrima pessima ac flagitiosissima facta sit, Sall. Catil. 5; — B) „ment." o. „ethisk": ond, slet, forbrydersk, lastefuld; – malus et nequam homo, Plaut.; odisse malos cives, Nep. Att. 9; nemo malus felix, Juvenal.; nemo malus, nisi stultus, Quintil.; – mali mores, Sall., pessimi, Quintil.; ad pejora facilis, id.; cf. Hor. Od. 3, 6, 46; — III) neutr. mălum, (pejus, pessimum), ogs. som subst.; A) „egenl.": et Onde, en Ulykke; ogs. Lidelse, Nød, Besværlighed; Skade, Fordærvelse; ogs. Sygdom; – mors non est in malis, Cic.; cf. id. Lael. 3: nihil mali accidisse Scipioni etc.; cavere malum, id. d. Or. I, 58; ∾ externum, Nep. Hamilc. 2, (i. e. bellum); ∾ civilia, Cic. Planc. 24; servitus malorum omnium pessimum, id.; – sed pejus victoribus, quam victis, accidisse, (en større Ulykke havde truffet dem), Caes. B. G. I, 31; cf. Ovid. Her. 12, 144, ogs. Virg. Ge. I, 200: in pejus ruere; – pessimo publico, (med største Skade for Staten), Liv. 2, I; – assuetus malo (i. e. laboribus: vant dertil), Virg. Ge. 2, 168; cf. id. Aen. 6, 95: Tu ne cede malis, sed contra audentior ito; – malo tuo, (til din egen Skade), Plaut.; ligel. malo suo, id.; clementiam illi malo fuisse, (om Cæsar), Cic. Att. 14, 22; cf. Nep. Alcib. 7; – id malum, (den Sygdom), Cels.; cf. Ovid. Pont. I, 3, 18: Interdum docta plus valet arte malum; – men om en Naturvirkning: coeleste frugum vinearumque malum est robigo, Plin.; — 2) „bes." det Onde, som paaføres nogen, navnl. Straf, Mishandling, Prygl, osv.; ogs. Strænghed el. Haardhed; – pudore magis, quam malo, exercitum coërcere, Sall. Jug. 105; malum (sc. erit) militibus meis, nisi etc., (de skulle faae en Ulykke)! Liv. 4, 49; cf. ibd.: sicut servis, malum minitantem militibus; s. ogs. Cic. Verr. 3,23, o. ibd. 4,34, ogs. Ter. Eun. 4, 4, 45; – malo domandam tribuniciam potestatem, Liv. 2, 54; — B) „fig." o. „ethisk": Ondskab el. Forbrydelse; – Effodiuntur opes, irritamenta malorum, (ligesom Lasternes Lokkemad), Ovid. Met. I, 140; cf. Virg. Aen. 6, 527; men pessimum malum exordiri, Plaut. Cas. 3, 5, 22; — C) ogs. er malum at mærke; a) som Skældsord; – quid tu, malum, me sequere? Plaut. Cas. I, 3; – df. ogs. som interject. el. Udraab i Harme: for en Ulykke! quae, malum, est ista ratio etc.? Cic. Phil. 10, 9; cf. id. Verr. I, 20. — b) som adv. s. male, Hor. Sat. 2, 4, 18.

malva, ae, f., μαλάχη: Malve, brugtes som Salat, til at befordre Fordøielsen; vid. Cic. Fam. 7, 26, Martial. 10, 48, o. Plin. 20, 84; df. — malvāceus, 3: malveformet, caulis, Plin. 21, 10.

Māmercus, i, m.; I) oskisk Fornavn, s. Marcus, Fest.; — II) romersk Familienavn, bes. in gente Æmilia, vid. Cic. Brut. 47; af — Māmers, tis, m.; saal. hedder Guden Mars i det oskiske Sprog, Fest. p. 131 (Müll.); ogs. hos Sabinerne, Varr.; — B) df. Māmertini, orum: Indvaanerne i Messana paa Sicilien; vid. Cic. Verr. 2,5, o. Liv. 22,21, df. — 1. Mamertinus, 3: mamertinsk; ∾ civitas, i. e. Messana; vid. Cic. l. c. — 2. Mamertinus, i, m., Claudius; af hvem haves: Gratiarum Actio til K. Julianus, (a. p. Chr. 362). — Mamilius, a: romersk Slægts- og Personsnavn, Cic., Liv.; — B) df. Mamilius, 3: mamilisk, lex, Cic.; s. bes. Sall. Jug. 65; ligel. Mamilia rogatio, ibd. 40.

†mămilla, ae, f., dem. af mamma: lidet Bryst, Vell., Juvenal.; – ogs. som Kelcord, Plaut. Pseud. I, 2, 47; – ogs. Dyrenes Patte, Juvenal. 14, 74; — II) „overf." ifølge en Lighed: Rør el. Tude, hvoraf Vandet løber ud, Varr.; df. — mămillānus, 3, ficus, (der svulmer af Fylde, ligesom Bryster), Plin. 15, 19; o. — mămillāre, is, n., (sc. vinculum el. velum): Brystbind el. Brystdug, Martial. 14, 66, (i Overskriften).

mamma, ae, f., μάμμα, μάμμη: Brystet; I) „egenl."; a) Qvindens diende Bryst, hvs. mammam appetere, Cic., dare puero, Plin.; ∾ exserta, (blottet), Virg.; — b) Hundyrets Patte, Cic. N. D. 2, 51; mammam sugere, Varr., ogs. mammas premere, Plin.: at patte; men mammas praebere, (om Moderen), id.; men mamma sterilescit, (udtørres), id.; — c) om Mandens Bryster har id. 11, 95: mammas homo solus e maribus habet etc.; cf. Cic. Fin. 3, 5; — II) „overf."; A) i Børnesproget: Mama el. Moder, Varr. ap. Non.; cf. Martial. I, 101; ogs. som Kelcord, Plaut. Most. I, 4, 7; — B) paa Træernes Bark: den Hævelse, hvoraf en ny Spire frembryder, Plin. 17, 26.

Mammaea, ae, f.: K. Alexander Severus's Moder, Lamprid. Al. Sev. 3; — B) df. Mammaeānus, 3: mammæansk, puellae, pueri, (som hun lod undervise), Lamprid. Al. Sev. 57. — *mammālis, e: tienlig for Brystet, herba, (i. e. chamaepitys), Appul.; — mammātus, 3: forsynet med Bryster; df. „overf.": forsynet med Rør el. Tude, Plin. 35, 46; o. — mammeātus, 3: = mammosus, amica, Plaut. Poen. I, 2, 81; — [mamma].

mammōnas el. mammona, ae, m., μαμμωνᾶς, (syrisk Ord): Rigdom el. Formue, Augustin.; df. — mammōneus, 3: vindesyg, Prudent. — *mammōsus, 3: med store Bryster; om Mennesker og Dyr, Martial., Varr.; — II) „overf": brystformet, fyldig; – ∾ pira, Plin.; men ∾ tus, (ligesom draaeformet), id.; o. — mammŭla, ae, f., demin.: lidet Bryst, Varr.; — [mamma].

mamphūla, ae, f.: etslags syrisk Brød, Lucil. ap.

Fest. p. 142 (Müll.). — Māmurius, i, m., Veturius, forfærdigede paa K. Numa's Tid 11 Ancilier saa kunstforstandigen, at det himmelfaldne Ancile ikke lod sig skille derfra; til Belønning derfor erholdt han at nævnes i Saliernes Sange; - vid. Fest. p. 131 (Müll.), ogs. Ovid. Fast. 3, 391, o. Prop. 4, 2, 61. — Māmurra, ae, m.: romersk Ridder fra Formiae, som efter ham heder urbs Mamurrarum, Hor. Sat. 1, 5, 37; var Caesars praefectus fabrum i Gallien; vid. Catull. 29, 3, o. Plin. 36, 7.

Mana et Manuana: ere praestites for Sumanes, Capella. — mānābĭlis, e, [mano]: flydende; bf. „overf.": indtrængende, frigus, Lucr. 1, 535. — mănacus, i, m., μάναχος, dor. f. μήναχος: Maanedscirkelen paa Soluhret, Vitruv. 9, 8; (hos Schneid. menaeus). — 1. mānālis, e, [mano]: flydende, fons, (i Augurſproget) f. puteus perennis, Fest. p. 157; cf. id. p. 128, (hvor ogs. lapis manalis extra portam Capenam omtales); — II) manale (sc. vas): Vandkrukke, Varr. ap. Non. — 2. Mānālis, e, [Manes], lapis, i. e. ostium Orci, Fest. p. 128 (Müll.). — *mānāmen, inis, n.: Flyden, Strømmen; bf. ∾ bivium, Auson., (d. e. Ebbe og Flod); o. — mānātio, onis, f.: Flyden el. Rinden, Udløb el. Læk; in pl., Frontin. Aquaed. 65; — [mano].

manceps, ipis, m., [manus, capio]; oprdl.: som lægger Haand derpaa, (neml. som paa sin Eiendom); bf. I) „egenl.": som kjøber el. erhverver en Besiddelse, navnl. som høistbydende ved Auction over Proscriberedes Gods; vid. Fest. p. 151 (Müll.); - ∾ praedae, Pseud. Cic. p. Domo, 18; men id. R. Am. 8: hominis studiosissimi nobilitatis manceps fit Chrysogonus; cf. Nep. Atticus, 6; - ogs. alm. en Kjøber el. Opkjøber; manceps annonam flagellat, Plin. 33, 57; — B) „bes."; a) Forpagter, navnl. af visse Statsindkomster; vid. Ascon. ad Cic. Div. in Caecil. 10; men mancipes (agrorum), Plin. Ep. 3, 19; - manceps operarum, (der tager Folk i sin Tieneste for atter at udleie dem), Suet. Vesp. 1; — b) som imod en vis Betaling overtager et Arbeide, navnl. Opførelse el. Reparation af en offenlig Bygning; - si res abiret ab eo mancipe, quem etc., Cic. Verr. 1, 54; cf. Tac. Ann. 3, 31; — II) „overf."; A) Borgen el. Cautionist; - erat nobis curata pecunia Valerii mancipis nomine, Cic. Fam. 5, 20; cf. Plaut. Curc. 1, 2, 29: ego mancipem te nihil moror; — B) som hverver Klappere el. Claqueurer (til de Reciterende), Plin. Ep. 2, 14; — C) Eiermand, Besidder; - ∾ quendam divinitatis, qui etc., Tertull.

Mancinus, C. Hostilius, blev udleveret til Numantinerne, med hvilke han havde sluttet et vanærende Forbund; - vid. Cic. d. Or. 1, 40, oftere, id. Off. 3, 30, ogs. id. d. Rep. 3, 18; — B) bf. Mancinĭānus, 3, deditio, Flor. 3, 14. — manciŏla, ae, f., dem. af inus. mancia (i. e. manus): liden Haand; - manciolis tenellis, Naev. ap. Gell. 17, 7.

*mancĭpātĭo, (mancup.), onis, f.: Haandspaalæggelse; bf. Besiddelsestagelse, navnl. Erhvervelse ved Kjøb, et Kjøb; - mancipatio dicitur, quia mancipio res capitur, Dig.; mancupationem (gemmarum) tabulis probare, Plin. 6, 58; o. — mancĭpātus, (mancup.), us, m.: = frgd.; - in mancipatum venire, (være Gienstand for Kjøb og Salg, blive solgt), Plin. 9, 60; — II) i Retsſproget: en Forpagters Forpligtelse el. Contract, Cod. Theod.; — [mancipo].

mancipi, ctr. f. mancipii, f. und. flgd. — mancĭpĭum, (mancup.), i, n., [manceps]: oprdl. Haandspaalæggelse, Besiddelsestagelse; bf. I) „egenl.": det formelige og med visse Ceremonier forbundne Kjøb, hvorom det Gaj. Dig. 1, 119, heder: adhibitis non minus quinque testibus etc., is, qui mancipio accipit (Kjøberen), rem tenens, ita dicit: hunc ego hominem ex jure Quiritium meum esse ajo, isque mihi emptus est hoc aere aeneaque libra; deinde aere percutit libram, idque aes dat ei, a quo mancipio accipit (til Sælgeren), quasi pretii loco, etc.; - navnl. var det ogs. ved dette tregange gientagne Skinkjøb, at Sønnen udtraadte af Faderens Værgemaal, ibd.: - hoc in mancipio non dixerat, (under Kjøbets Afslutning el. i Skødet), Cic. Off. 3, 16; cf. id. d. Or. 1, 39; lex mancipii (i Retsſproget oftest ctr. mancipi): Kjøbecontracten, ibd.; emptio mancipi (f. mancipii), den saaledes afſluttede Handel), Plin.; jus mancipi, (den deraf opſtaaede Eiendomsret); hvf. jure mancipi esse, (besiddes med fuld Eiendomsret), Cic. Caecin. 26; mancipio dare, (formligen at sælge); opp. mancipio accipere, (formeligen at kjøbe), id. Att. 3, 50, o. id. Top. 10; bes. ogs. Plaut. Curc. 4, 2, 9; — II) „overf."; A) den af et formeligt Kjøb opſtaaede Eiendomsret; bf. „alm.": Eiendomsret; varig og sikker Besiddelse; - quae (res) mancipi sunt, Cic. Mur. 2; cf. id. Top. 5; men quae in mariti manu mancupioque est (materfamilias: i cf. under Mandens Værge), Gell. 18, 6; — b) „alleg."; vitaque mancipio nulli datur, Lucr. 3, 985; fortuna nihil dat mancipio, Senec. Ep. 72; cf. Curius ap. Cic. Fam. 7, 29; — B) bf. „concret": en kjøbt Slave; ogs. „alm.": Slave el. Slavinde; - mancipia ··· quae sunt dominorum facta nexu aut aliquo jure civili, Cic. Parad. 5, 1; cf. id. Att. 8, 11, o. Hor. Ep. 1, 6, 39; ligel. mancipia argento parata, Liv. 41, 6; — b) bf. „alleg.": se fore mancipium tempus in omne tuum, (din Tiener el. Træl), Ovid. Pont. 4, 5, 40.

mancĭpo, (mancupo), avi, atum, 1, v. a. [manceps]; oprdl. lægger Haand derpaa; bf efterel.: fanger, alcem, Solin. 20; — II) bf. sædv.; A) „egenl." el. i Retsſproget: overgiver til Eiendom, navnl. ved Salg, men ogs. paa andre Maader; (Cic. har derfor: emancipare, vid. Freund.); - alienos mancipatis, Plaut. Curc. 4, 2, 10; - ∾ servos singulos actori publico, Tac. Ann. 2, 3; men Plin. Ep. 7, 18: agrum ex meis ··· actori publico mancipavi, (neml. ved Skinkjøb, for at overgaae til en offenlig Stiftelse); — B) bf. „overf.": Quaedam ··· mancipat usus, (giver Eiendomsret dertil), Hor. Ep. 2, 2, 159; - men Tac. Hist. 2, 71: luxu (f. luxui) et saginae mancipatus emptusque, (ligesom solgt og kjøbt dertil).

mancupatio, etc., f. und. mancipatio, etc. — mancus, 3; I) „egenl.": lam paa Haanden, (ligesom claudus: lam paa Foden); ogs. alm. lam el. svag el. vanfør; - hunc non scaevam (keithaandet), sed mancum esse dicimus, Dig.; cf. Ovid. Fast. 3, 825; ligel. te mancorum et debilium ducem etc., Liv. 7, 13; f. ogs. Cic. Rab. perd. 7; — II) „overf.": mangelfuld, ufuldſtændig, kraftløs; - vid. Cic. Fin. 3, 9, o. id. Off. 1, 43; men mancam ac debilem praeturam suam futuram etc., id. Mil. 9; men „poet.": In quem manca ruit semper Fortuna, (hvem den forgeves angriber), Hor. Sat. 2, 7, 88; — not.: neutr. ogs. som adv.; - Errorque mancum claudicat, Prudent.

mandātārius, i, m., [mandatum]: Fuldmægtig, Commissionær, Dig., inc. — *mandātio, onis, f.: overdragen Forretning, Commission, ibd.; — mandātor, oris, m.; I) „alm.": som lader noget besørge ved en anden; - ∾ caedis, ibd.; — II) „bes."; A) som forfører andre til falske Angivelser el. til Denunciationer; - vid. Suet. Tit. 8: delatores mandatoresque ··· flagellis caesos venire imperavit; — B) Commissionær el. Mægler for et Pengelaan, Dig.; — [mando]. — mandātōrius, 3: hørende til en Fuldmagt; - ∾ nomine, Cod. Just.; o. — mandātrix, icis, f.: som overdrager til Besørgelse; - ∾ operum, Claudian.; — [mandator].

mandātum, i, n., f. und. 1. mando. — mandātus, us, m., [1. mando]: Ærinde, Fuldmagt, Commission; ogs. undert. Befaling; men sædv. in abl.; - id mandatu Sullae ··· se loqui, Cic. Sull. 23; de pantheris ··· agitur mandatu meo diligenter, id. Fam. 2, 11, (Orell., al. mandato); mandatu praetoris, Suet. Caes. 7. — Mandēla, ae, f.: ubetydelig Landsby i d. Sa=

binske, rugosus frigore pagus, Hor. Ep. 1, 18, 105. — mandĭbŭlum, i, n., el. mandibula, ae, f., [2. mando]: hvormed der tygges; bs. in pl.: Tandbenene el. Kjæverne; - mandibulis cibaria confecta, Macrob.; dentes mandibulis emergere, id.

1. mando, avi, atum, 1, v. a., [manus, do]; I) „egentl."; A) „alm.": overdrager at besørge, giver i Ærinde; ogs. paalægger; ogs. anbefaler, alicui aliquid; ogs. staaer f. acc.: ut, el. ne, el. conj. efter d. udsaldne ut, ogs. inf.; - praeterea typos tibi mando, quos etc., Cic. Att. 1, 10; si quid velis, huic mandes, etc., Ter. Phorm. 4,1,7; men te Clodio mandasse, quae illum mecum loqui velles, Cic. Fam. 3, 4; cf. ibd. 5: tibi de nostris rebus nihil sum mandaturus per litteras; - Voluseno mandat, ut etc., Caes. B. G. 4, 21; huic mandat, Remos adeat, ibd. 3, 11; per litteras Trebonio mandaverat, ne ··· pateretur etc., id. B. C. 2, 13; - men c. inf.: Non aliter cineres mando jacere meos, Martial. 1, 89; — B) „bes."; 1) mandare ad aliquem: sende Bud til nogen, lade nogen vide; - si quid ad uxores suas mandarent, (om de vilde have noget Bud til dem), Flor. 3, 3; cf. Suet. Calig. 25, (hvor der følger orat. direct.: noli etc.); ogs. er at hidføre Tac. Ann. 11, 38: mandaverat in urbem, nullum finem ··· exspectarent, nisi etc.; men Eutrop. 5, 3: senatuique mandavit, se etc., (forkyndte for det); — 2) overdrager, overgiver, betroer; - ∾ alicui magistratum, Caes., honores, Cic.; cf. id. Manil. 16; men ∾ filiam viro, (give til Hustru), Plaut. Men. 5, 2, 32; bona nostra ··· tuae mando fidei, Ter. Andr. 1, 5, 61; — II) „overf.": at overlevere el. overgive dertil; - ∾ aliquem vinculis, Cic. Catil. 4, 5; cf. id. ibd. 1, 8; - ∾ se fugae, (tage Flugten), Caes.; - ∾ semen terrae, Colum., hordea sulcis, Virg., (at saae); ∾ corpus humo, (begrave dem), Virg.; - ∾ aliquid mentibus, (indprege deri), Cic., memoriae, id.; men ∾ litteris el. scriptis, (skriftligen at optegne), id.; ligel. ∾ historiae el. monumentis el. versibus, id.; - ∾ fruges vetustati, (forvare længe, lade ældes), id. N. D. 1, 66; — b) „poet." ogs. ∾ caput clavae, (lene op dertil), Senec. Herc. Fur.; men Fortunae minaci mandare laqueum, (diærvt at trodse den truende Skiæbne), Juvenal. 10, 52; — III) af particip. mandatus, 3, er subst. mandatum, i, n.; A) „alm.": overdragen Forretning, Ærinde, Commission; oftest in pl.; - dare alicui mandata ad aliquem, Cic. Fam. 3, 11; ogs. dare alicui mandata, ut etc., id. Phil. 6, 3; mandata alicujus exsequi, id., perficere, Liv., efficere, Sall.; mandata ad aliquem habere, Caes., ferre, Ovid., perferre, Cic.; mandata edere, Nep., peragere, Ovid.; men ∾ negligere, id., fallere, frangere, Hor.; - ogs. c. inf., Ovid. Her. 13, 143; ogs. in sing.: ut mandatum scias me curasse, id. Att. 5, 7; — B) „bes." ogs.; a) Andrag, Ordre, Befaling; vid. Cic. Phil. 8, 8; - ds. ogs. sild. mandatum: en keiserlig Befaling; vid. Plin. Ep. 10, 111, o. Frontin. Aquaed. 3; — b) frivillig Overtagelse og Udførelse af visse Forretninger, el. en dertil hørende Fuldmagt, af hvis Forsømmelse el. Misbrug dog fulgte en Anklage el. Retssag: actio mandati el. judicium mandati; vid. Cic. R. Am. 38, o. id. N. D. 3, 30; derom ogs.: mandati conveniri, Dig., teneri, condemnari, ibd.

2. mando, di, sum, 3, v. a., [besl. m. μάω, μάσσω]; I) „egentl.": tygger; - alia animalia sugunt ··· alia mandunt, Cic. N. D. 2, 47; cf. ibd. 54: dentibus manditur ··· cibus; - men poët.: mandere tristia ··· Vulnera dente, (spise Kiødet af slagtede Dyr), Ovid. Met. 15, 92; ∾ lentissime, Plin., ex commodo aut festinanter, Colum.; omnia minima mansa etc., (smaatygget), vid. Cic. d. Or. 2, 39; — II) „overf." o. „alm.": at æde el. fortære; - ∾ apros, Plin.; men ∾ lora, vid. Liv. 23, 19; men „poet.": (leo) manditque trahitque Molle pecus, Virg. Aen. 9, 338; men ibd. 11, 668: ∾ humum, (ligesom mordere humum): at bide i Græsset; men corpora ··· mandier igni, (bleve fortærede deraf), Matius ap. Varr.; ds. — 3. mando, onis, m.: en Æder, en Fraaser; - omnes mandonum gulae, Lucil. ap. Varr.

mandra, ae, f., μάνδρα: Stald, mulorum, Martial. 5, 22; — II) „overf."; A) Tog el. Række af Lastdyr, Juvenal. 3, 237; — B) Pionerne el. Bønderne i Skakspillet, Martial. 7, 72; — not.: sild. et Kloster; (hvf. archimandrita: = abbas). — mandrăgŏras, ae, m., μανδραγόρας: Alrunen, etslags Plante; delet stigmata in facie, Plin. 25, 110; cf. Colum. 10, 20.

Mandūbii, orum, m.: Folk i Gall. Celt., hvis Hovedstad Alesia, Caes. B. G. 7, 68 o. 78. — *mandūcātio, onis, f.: Tyggen el. at tygge, Augustin.; o. — mandūcātor, oris, m.: som tygger, id.; af — 1. mandūco, avi, atum, 1, v. a., [forlænget Form af 2. mando]: tygger, spiser tyggende; - pullos manducato pane farcire, Varr.; exspecto jam, ut manducata ponantur, Senec. Ep. 95; - duas bucceas in balineo manducavi etc., Augustus ap. Suet. Aug. 76; — not.: forel. ogs. som dep.: simul manducatur et molit (asinus), Pompon. ap. Non.; ds. — 2. mandūco, ōnis, m.: som altid tygger el. æder, asinus, Appul.; o. — mandūcus, i, m.: = frgd.; - ∾ camelus, Pompon. ap. Non.; — II) „overf.": etslags comisk Maske med klapprende Tænder; vid. Fest. p. 128 (Müll.), hvor ogs. citeres Plaut. Rud. 2, 6, 51: quid si ad ludos me pro manduco locem? etc. — Manduria, ae, f.: By i Nederitalien, i det Sallentinske, Liv. 27, 25.

māne; I) neutr. indecl., (dog ogs. m. archaistisk abl. mani, ligesom luci, vesperi): Morgenen, (quum lux videtur solis), Macrob.; - noctes vigilabat ad ipsum Mane, (til den lyse Dag), Hor. Sat. 1, 3, 18; a primo mane opus aggredi, Colum.; multo mane, Cic.; dum mane novum, Virg. Ge. 3, 325; ∾ clarum, Pers.: mane erat, Ovid.; a mane diei, Auct. B. Afr.; men dudum a mani, Plaut. Poen. 3, 3, 37; mane totum dormies, Martial.; — II) som adverb.: tidligen, i Morgenstunden; - postridie ejus diei mane, Caes. B. G. 4, 53; numquam tam mane egredior, Ter. Heaut. 1, 1, 15; bene mane haec scripsi, (meget tidligen), Cic. Att. 4, 9; cf. id. Catil. 3, 9.

mănĕo, mansi, mansum, 2, v. n. o. a., μένω; I) neutr.; A) „egentl.": bliver el. forbliver paa et Sted; — 1) „alm."; - ∾ in patria, Cic., domi, Caes.; ∾ in loco, (blive paa sin Plads), id. B. C. 1, 42; men ibd. 3, 75: manendum eo loco, (om Hærens Stilling); ogs. absol.: seu maneant, seu proficiscantur, id. B. G. 5, 30; - ogs. impers. pass., ibd. 5, 31, o. Cic. Att. 3, 8; ligel. Ter. Heaut. 1, 2, 26: mansum tamen oportuit, (han burde være bleven hjemme); — 2) „bes." ogs.: at overnatte, osv.; - in tabernaculo manere plerumque, (neml. istedetfor at tage Qvarter i Byerne), Cic. Att. 5, 1; cf. Liv. 3, 45: ∾ extra domum patris; men „poet.": manet sub Jove frigido Venator, Hor. Od. 1, 1, 25; — B) „fig."; 1) om Personer: at blive el. holde fast derved, at være standhaftig deri; - si in eo manerent, quod convenisset, (hvis de opfyldte det Indgaaede), Caes. B. G. 1, 36; ∾ in veritate, (holde fast derved), Cic.; ∾ in sententia, id., in voluntate, id., in pactione, Nep.: - men comisk: mane, dum narro, Plaut.; ogs. manedum, id.; ogs. mane, mane etc., Ter. Heaut. 3, 352; - men manet imperterritus ille, Virg. Aen. 10, 770, (holder Stand); manere alicui, (at forestaae nogen), s. nedenf.; — 2) om Ting og om Begreber: vedblive at være, at bestaae; - nihil semper suo statu manet, Cic. N. D. 1, 12; ∾ memoria, id. Off. 2, 22; - ogs. c. dat.; manent ingenia senibus, Cic. d. Senect. 7: ligel. Liv. 1, 53: manere his bellum; - men absol., Cic. Off. 3, 12: maneat ergo, quod turpe sit id numquam esse utile; cf. id. Rab. Post. 9; — II) act.; A) „egentl.: venter el. bier derpaa el. derefter, oppebier; - mansurus patruum pater est, Ter. Phorm. 3, 1, 16; ∾ adventum hostium, Liv. 42,

66; — B) „overf.": at forestaae; - Longius aut propius mors sua quemque manet, Prop. 2, 21, 58; cf. Virg. Aen. 6, 71, o. ibd. 7, 596; ligel. ibd. 3, 505: maneat nostros ea cura nepotes; — not. a: f. acc. i denne Forbindelse findes ogs. dat.; vid. Cic. Phil. 2, 5: cujus idem tibi fatum manet, etc.; men Liv. 26, 13: quae manent victis (al. victos); cf. Catull. 8, 15: quae tibi vita manet; men Virg. Aen. 9, 302: Haec eadem matri ··· manebunt, (Ilke blive hende til Del); — not. b: mansti f. mansisti, Lucil. ap. Gell.

Mānes, ium, m., [efter Fest. af 2. manus, i. e. bonus]; I) „egentl."; Dii Manes: Underverdenens Guder; - Deorum Manium jura sacra sunto, Cic. Leg. 2, 9, e XII Tabb.; - ligel. absol.: Manes, Virg. Ge. 4, 489, o. id. Aen. 8, 303; - ogs. in sing.: Manem Deum, Appul.; — B) de Afdødes Aander; - manes arcessere conjugis, Virg. Ge. 4, 489; manes Virginiae, Liv. 3, 58; - ogs. hører hertil det i Indskrifter saa hyppige, D. M. i. e. Diis manibus; — II) „overf."; A) Underverdenen, Virg. Aen. 4, 387, o. id. Ge. 1, 243; ogs. hører hertil Hor. Od. 1, 4, 16: fabulaeque manes, (i. e. manes, quae fabulae sunt); — B) ligesom cadaver el. reliquiae: den Afdødes Legeme, et Lig, Plin. 11, 55; omnium nudatos manes, Liv. 31, 30; cf. Prop. 2, 13, 32; — C) Underverdenens Straffe, Stat. Theb. 8, 84; ogs. er efter Serv. at hidføre Virg. Aen. 6, 743: quisquis suos patimur manes.

mango, ōnis, m., [besl. m. μάγγανον, i. e. fucus: Sminke]: Slavehandler, som opstudser unge Slaver, for at bedrage dermed; - qui colorem fuco, et verum robur inani sagina mentiuntur, Quintil. 2, 15, 25; vid. Martial. 1, 59, o. id. 9, 7; men mangones gemmarum, Plin. 37, 76; ogs. om Vinforfalskere, id.; om Salvekræmmere, id., om Høkere, (som kiøbe for at sælge), vid. Suet. Vesp. 4.

*mangōnicus, 3: hørende til en Kræmmer el. Slavehandler; - ∾ quaestus, Suet. Vesp. 4; ∾ venalicii, (som handle med opstudsede Slaver), Plin. 21, 97; — mangōnium, i, n., (sc. artificium): Forfalskning af Varer til Salg, Plin. 10, 71; o. — mangōnizo, are, v. a.: opstudser el. forfalsker for at sælge, pueros, el. corpora, Plin.; ita mangonizatas villas vendendo etc., id. 9, 79; — [mango].

māni, f. und. mane. — 1. Mānia, ae, f., [besl. m. Manes], i. e. mater Larium, Varr.; — not.: maniae, (ogs. maniolae), efter Tertull. o. Arnob.: hæslige Billeder, hvormed man skræmmede Børn. — 2. mănĭa, ae, f., μανία: Raseri, navnl. ogs. som etslags Sygdom hos Hornqvæget, Veget.

mănĭca, ae, f., [manus], sædv. in pl. manicae, arum; I) lange Ærmer, der tillige som Handsker bedække Hænderne; - Et tunicae manicas ··· habent, (som Tegn paa Blødhed), Virg. Aen. 9, 616; cf. Tac. Germ. 17; - sildn. ogs. etslags Handsker; vid. Plin Ep. 3, 5, o. Cic. Phil. 11, 11; men Juvenal. 6, 255, ogs. til Krigsbrug; — II) „overf."; A) Haandlænke el. Haandjern; - manicas alicui injicere, Plaut.; manicis jacentem occupat, (lænkebinder ham), Virg. Ge. 4, 439; cf. Hor. Ep. 1, 16, 76; - men „alleg.": si laqueis, manicis, pedicis irretita est, Lucil. ap. Non.; — B) etslags Jernhaand el. Entrehage til at slaae i fiendlige Skibe, Lucan. 3, 565; df. — mănĭcātus, 3: forsynet med lange Ærmer, som bedække Hænderne, tunicae, Cic. Catil. 2, 10; men manicatae pelles, (i. e. manicae de pellibus), Pallad.: Skindhandsker, Colum. — Manichaei, orum, m.: en Kettersect iblandt de Christne, Prudent. — manĭco, are, v. n., [mane]: at ankomme tidligen, Vulgat.

mănĭcon, i, n., μανικόν (som giør rasende), genus strychni, Plin. 21, 105. — 1. mănĭcula, ae, f., demin. af manica: liden Haand; - ∾ duae connexae, (som Legetøi), Plaut. Rud. 4, 4, 127. — 2. mănĭcŭla, ae, f., [manica]: Greb paa Ploven, Varro.

mănĭfestārius, 3, for o. efterel. Biform af manifestus: haandgribelig el. aabenbar; - ∾ hunc teneo, Plaut.; ∾ res, id.; ∾ soloecismus, Gell. — *mănĭfestātĭo, ōnis, f.: Aabenbarelse, Kundgiørelse, Augustin.; o. — mănĭfestātŏr, oris, m.: som aabenbarer el. forkynder; ∾ rei, Non.; — [2. manifesto]. — mănĭfeste, adv. af manifestus: haandgribeligen, aabenbare, comperire, Appul; - compar., ∾ apparere, Virg. Aen. 8, 16; cf. Tac. Hist. 4, 23; superl., ∾ patere, Appul., probare, Dig.

1. manifesto, som adv., f. und. manifestus. — 2. mănĭfesto, (avi), atum, 1, v. a., [manifestus]: aabenbarer, opdager, røber; - Ipse nitor galeae ··· manifestabit ··· latentem, Ovid. Met. 13, 106; quod vel ex eo manifestari, quod etc., Justin. 11, 3.

mănĭfestus, 3, [manus, fendo, i. e. offendo]; I) „alm.": haandgribelig, aabenbar, øiensynlig, indlysende; - res ita notas ··· ita manifestas, Cic.; ∾ scelus atque deprehensum, id.; ∾ furtum ··· quod deprehenditur, dum fit, Massur. ap. Gell.; cf. Cic. Verr. 2, 78: manifestis in rebus teneri; - multo manifesti lumine (Penates), Virg. Aen. 3, 150; manifestum est, m. acc. c. inf., Plin.; habere aliquid pro manifesto, Liv.; manifesta videre, (see alt tydeligen), Ovid. Met. 9, 691; - compar., ∾ fraus, Plin.; superl., ∾ exemplum, id.; - ogs. er at mærke neutr. abl. manifesto, som adv., f. manifeste: haandgribeligen, øiensynligen; - ∾ deprehendere, Cic.; cf. id. Cluent. 14: manifesto compertum facinus; — II) „besl." om Personer: hvorom noget vides med Vished, aabenbarligen befunden el. greben deri; - ut eos quam maxime manifestos habeant, Sall. Catil. 42; ∾ nocentes: aabenbare Forbrydere, Ovid.; - oftere ogs. c. gen.; manifestam mendacii, mala, te teneo, Plaut. Truc. 1, 2, 30; manifesti rerum capitalium, (aabenbare Forbrydere), Sall. Catil. 56; manifesta vitae, (som yttrer sikkre Livstegn), Tac. Ann. 12, 51; cf. ibd. 15, 54: manifestus magnae cogitationis; men manifestus doloris, (som ikke skiuler sin Smerte), Ovid. Fast. 5, 313; - ogs. c. inf.; dissentire manifestus, Tac. Ann. 2, 57. — mănĭfŏlium, i, n.: = personata el. personacia: etslags Plante, Appul.

Mānīlius, Mānīlia: romersk Slægts- og Personsnavn, hvoraf her mærkes; I) Almuetribunen C. Manilius; vid. Cic. Or. p. lege Manil. 21; — II) M. Manilius, der under K. Augustus (el. sildigere) digtede V libros Astronomicon, som dog ikke haves fuldstændigen; — not.: en Manilia optræder Juvenal. 6, 242; — B) df. 1) Mānīlius, 3, lex, Cic. Orat. 29; cf. id. Orat. pro lege Manilia; — 2) Mānīliānus, 3, leges, Cic. d. Or. 1, 58, (visse Retsformler af en Manilius). — mănĭŏlae, arum, f., f. und. 1. Mania. — mănĭŏpocos, i, [μανιοποιός: som giør rasende], Epithet til Væxten hyoscyamos, Appul. — mănĭōsus, 3, [2. mania]: rasende, Amm. 28, 4, (al. famosus], inc.

maniplaris, maniplus, f. und. manipularis, etc. — *manipretium, f. und. manupretium. — mănĭpŭlāris, (manipl.), is, m. o. ud. miles: af samme Manipel el. Compagni; vid. Ovid. Fast. 3, 117, und. manipulus; - tres suos nactus manipulares, Caes. B. G. 5, 47; cf. id. B. C. 3, 71; men tamquam unus manipularis, (som simpel Soldat), Cic. Att. 9, 10; men id. Phil. 1, 8: ∾ judices, (som af simple Soldater ere giorte til Dommere); men om Marius: e manipulari milite imperator, etc., Plin. 32, 53; o. — mănĭpŭlārius, 3: hørende til en manipularis el. simpel Soldat; - ∾ habitu inter milites educabatur, (klædt som simpel Soldat); Suet. Calig. 9; — [manipulus].

mănĭpŭlātim, adv., [manipulus]: haandfuldviis, knippeviis, componere, Plin. 12, 28; — II) „overf." i Krigssproget: manipelviis, efter Manipler el. Compagnier, - ∾ structa acies, Liv. 8, 8; ∾ alloqui (milites),

Tac. Hist. 1, 8; — b) bf. comisk: i hele Hobe; - ∾ mihi munerigeruli ··· assint, Plaut. Pseud. 1, 2, 48.

mănĭpŭlus, (ctr. maniplus), i, m., [manus, inus, pleo f. impleo]; 1) oprdl. Haandfuld; bf. Bundt el. Knippe, navnl. Straaknippe; - filicumque maniplis Sternere humum, Virg. Ge. 3, 297; manipulos vincire, Colum., alligare, Plin.; — b) et saadant Straaknippe paa en Stang skal Romulus have brugt som Mærke el. Standart for et vist Antal Krigere; hvorom Ovid. Fast. 3, 117: Pertica suspensos portabat longa maniplos; Inde maniplaris nomina miles habet; — II) bf. „overf.": det under samme Standart el. Mærke samlede Mandskab, en Manipel el. Fane, omtrent svarende til vort Compagni; - iidem ordines manipulique etc., Caes.; manipulos laxare, id.; continere ad signa manipulos, id; men comisk: ∾ furum, Ter. Eun. 4, 7, 6; — not.: ordenl. bestod manipulus hos velites, hastati o. principes, af 120 Mand, hos Triarii derimod, af 60 Mand; fire saadanne manipuli el. 420 Mand udgjorde en Cohort; (f. cohors. ogf. centuria o. legio, ss. II.); - ordenl. bruges manipuli alene om Fodfolket, dog hos Sil. o. Appul. ogf. om Rytteriet.

Manius, i: romersk Fornavn, skrives forkortet M'; Manii, quod mane nati essent, Varr. — Manlianus, 3, f. und. flgd. — Manlius, Manlia: romersk Slægts- og Personsnavn, hvoraf mærkes; I) M. Manlius (Capitolinus), vid. Liv. 5, 31 og 47, o. id. 6, 11, flgd.; — II) L. Manlius (Imperiosus), vid. Cic. Off. 3, 31, o. Liv. 7, 3 o. 4; - ogf. dennes Søn, T. Manlius, fik ligel. ved sin Strænghed Tilnavnet Imperiosus; vid. Cic. l. c. o. Liv. 8, 7; - hertil sigter ogf. Cic. Fin. 2, 32, f. nedenf.; — B) bf. 1) Manlius, 3, gens, Cic., Liv.; — 2) Manlianus, 3, imperia, som Ordsprog ifølge Manliernes Strænghed; vid. Cic. Fin. 2. 32: ne ista sint Manliana vestra, etc.; - ∾ māla, (som benævnes efter en Manlius; men Manlianum, (sc. praedium), vid. Cic. Qu. Fr. 3, 1.

1. manna, ae, f., μάννα: den til Korn forhærdede Plantesaft, Plin. 12, 32; ∾ turis, id., croci, Veget. — 2. manna, neutr. indecl., (hebraisk Ord): Israeliternes Manna, Tertull.

mannŭlus, i, m., demin. af flgd.: liden gallisk Hest, Plin. Ep. 4, 2, Martial. 12, 24. — 1. mannus, i, m., (celtisk Ord): etslags liden gallisk Hurtiglober, navnl. som Forspandshest til Lystreisespand; hvf. rapientibus esseda mannis, Ovid. Am. 2, 16, 49; cf. Lucr. 3, 1076, o. Hor. Od. 3, 27, 6; ∾ detonsi, (med klippet Man), Propert.; cf. Senec. Ep. 87. — 2. Mannus, i, m., efter Tac. Germ. 2: en Nationalgud hos de gamle Germaner, Søn af Tuisco: - (besl. derme der Mann, Mand; ligesom Mensch nærmst er af d. germ. Manisco).

māno, avi, atum 1, v. n. (o. a); I) „egenl.": at flyde el. rinde el. strømme; A) „alm.": om enhver Vædske, der da staaer enten som Subject in nom., el. som Materiens abl. el. acc., (det sidste paa Grækernes Vis); - manant ex arbore guttae, Ovid.; cf. Hor. Od. 3, 11, 19, ogf. id. Ep. 1. 17, 59, ogf. Liv. 5, 7; - simulacrum multo sudore manavit, Cic.; cf. Ovid. Met. 10, 500, o. Liv. 1, 59; - sudorem manat (gemma), Plin. 37, 61; - hvf. ogf. „poet.": te manare solum mella poëtica, Hor. Ep. 1, 19, 44; - ogf. absol. Tac. Ann. 2, 23: alvei manantes per latera, (i. e. aquam admittentes); — B) „bef.": om Luften, om Lyset, om Lyden, osv.: flydende el. strømmende at udbrede sig; - aër per maria manat, Cic.; manat dies ab oriente, Varr.; cf. Lucr. 6, 927; men multa a luna manant et fluunt etc., Cic. N. D. 2. 19; cf. Catull. 65, 24. ogf. Fest. p. 158 (Müll.); — II) „fig."; A) „alm.": at udbrede sig el. udvide sig derover; - quum id malum manaret in dies latius, Cic. Phil. 1, 2; cf. id. Catil. 4, 6; manat tota urbe rumor, Liv. 2, 24; cf. Cic. Planc. 28; fidei bonae nomen manat latissime, (strækker sig meget vidt), id. Off. 3, 17; cf. id. Tusc. 5, 25; men id. Att. 3, 12: (eam orationem) numquam manaturam, (vilde aldrig komme ud el. blive bekiendt); — B) „bef.": a) at flyde el. udspringe el. fremstaae deraf; - peccata ex vitiis manant, Cic.; cf. id. Off. 1, 43, o. id. d. Or. 3, 63; ligel. ibd. 2, 27: unde omnia manant, videre; — b) at flyde bort, at forsvinde el. glemmes; - Omne supervacuum pleno de pectore manat, Hor. A. P. 337. — mānon, i, n., μανόν: etslags blød og fin Svamp, Plin. 9, 69, (hvor ogf. mana, ae, f., m. f. Bem.).

mansio, ōnis, f., [maneo]; I) „alm.": Bliven el. Forbliven, Ophold el. Dvælen paa et Sted; - mansiones diutinae Lemni, Ter. Phorm. 5, 8, 23; ligel. ∾ Formiis, Cic.; men id. Att. 8, 23: cautior certe est mansio, (at blive i Italien, opp. trajectio); ligel. ∾ in vita, (opp. excessus e vita), id. 3, 18; — II) „overf."; A) Opholdsted el. Ophold el. Bolig (for Folk og Fæ); - mansiones aestivae, hibernae, Pallad.; ∾ pecorum, Plin.; — B) Natteqvarter, Herberge, Station, (hvorfra ogf. undert. f. Dagreise); - ad primam statim mansionem, Suet. Tit. 10; men ∾ camelorum, (hvor de standse for at drikke), Plin. 6, 26; - b) bf. i Retssproget: mala mansio, (oprdl. slet Qvarter; bf. etslags Forbryderstraf, at ligge krum, obl.), Dig.

*mansĭto, avi, 1, v, a., intens. af maneo: opholder mig el. boer el. lever paa et Sted, sub eodem tecto, Tac. Ann. 14, 42; cf. ibd. 13, 44. — mansiuncula, ae, f., demin. af mansio: liden Bolig, Vulgat. — mansor, ōris, m., [maneo]: som bliver hos nogen, en Giest, Sedul. — manstūtor, oris, m., [manus, tutor], i. e. qui manu tuetur: en Beskytter; video eccum, qui manstutorem me adoptavit bonis, Plaut. Truc. 4, 4, 6, inc.

mansuēfăcio, fēci, factum, 3, v. a.; pass. mansuefio, factus sum, fieri, [mansues]; I) „egenl.": vænner til Haanden, gior tam, tæmmer; - ∾ animalia, Quintil; cf. Caes. B. G. 6, 27; mansuefactus tigris, Plin.; — II) „fig."; A) „overf." o. lignelsesvis; - aes attritu domitum ··· veluti mansuefactum, Plin. 34, 20; — B) oftere „ment.": tæmmer, formilder, forædler; - quibus mansuefacti et exculti etc., Cic. Tusc. 1, 25; cf. Liv. 3, 14, o. Suet. Calig. 11. — mansuefio, factus sum, f. und. frgd. — mansues, is o. ētis, adj., [manus, suesco], for- o. efterel. Biform af mansuetus: vant til Haanden, d. e. tam el. tæmmet; - quadrupedem mansuem, Varr. ap. Non.; men leo ··· mitis et mansues, Gell.

mansuesco, suēvi, suētum, 3, v. a. o. n., [mansues]; I) act.: vænner til Haanden, gior tam, tæmmer, animalia, Varr. R. R. 2, 1; - partic. pass. mansuetus, 3. som adj., f. nedenf.; — II) neutr.; A) „egenl.": at blive tam, Colum.; - sic ubi ··· mansuevere ferae, Lucan. 4, 238; buculi ··· triduo fere mansuescunt, Colum. 6, 2; — B) „fig."; a) om Characteren el. Stemningen osv.: at formildes el. forædles; - mansueverat annis, Stat.; men Virg. Ge. 4, 469: Nesciaque humanis precibus mansuescere corda (Inferorum: kunne ikke røres); — b) oftere om Ting: at formildes el. forædles til Brug og Nytte; - humor ··· ut mansuescat, (at Vandet bliver drikkeligt), Lucr. 2, 474; cf. ibd. 5, 1367: fructusque feros mansuescere etc.; f. ogf. Virg. Ge. 2, 239; — III) partic. mansuētus, 3, som adject.; A) „egenl.": tæmmet el. tam, sus, Liv. 35, 49, juvenci, Varr.; - quum sint apes neque mansueti generis nec feri, Plin. 11, 4; men ∾ stabula, (f. mansuetarum pecudum st.), Gratian.; — B) „fig."; 1) „overf.": mild, maadeholden; - In me mansuetas non habet illa manus, Prop. 3, 11, 10; ∾ litora, (hvorved der landes uden Fare), id. 1, 17, 28; ∾ malum, Liv. 3, 16: (mindre heftigt Onde, el. hvortil man er bleven vant); — B) „ment.": mild, sagtmodig, eftergivende; - tam mansuetus in senatu, (opp. tam ferus in edictis), Cic. Phil. 3, 9; ∾ animus, Ter.; - Numinis ut laesi fiat mansuetior ira, Ovid. Trist. 3, 6, 23; mansuetiores

Musae, (Philosophien, neml. i Modsætning af Retsvidenskaben), Cic. Fam. 1, 9; ut mansuetissimus … viderer, (oppon. acerrimus), id. d. Or. 2, 49.

*mansuētārĭus, i, m.: som tæmmer vilde Dyr, Lamprid. Heliog. 21; o. — mansuēte, adv.: tæmmet el. tamt; sædv. „fig.": mildt, sagtmodigen, osv.; - aliquid mansuete, moderate factum, etc., Cic. Marc. 3; cf. Liv. 3, 29: adeo mansuete obediens imperio etc.; compar., ∾ versari, Appul.; — [mansuetus].

mansuētūdo, ĭnis, f.: Tamhed, delphini, Plin. Ep., elephanti, Justin.; — II) oftere „fig." o. „ethisk": Mildhed, Sagtmodighed, Eftergivenhed; - illam clementiam et mansuetudinem nostri imperii etc., Cic. Verr. 5, 44; cf. Caes. B. G. 2, 14; men comitas in socios, mansuetudo in hostes, Tac. Ann. 2, 72; - ∾ morum, Cic., animorum, id.; — not.: sild. ogs. som Titulatur til Keiseren, (Eders Naade); - ex voluntate Mansuetudinis Tuae etc.; vid. Entrop. praefat. ad Valentem Imper.; af — mansuētus, 3, partic. o. adj. af mansuesco. — mansus, 3, partic.; 1) af 2. mando; — 2) af maneo.

mantēium (tetrasyll.), el. manteum, i, n., *μαντεῖον*: Sted, hvor Orakelsvar meddeles, et Orakel, Plin. 5, 31. — mantēle, o. mantīle, is, n., [manus]: Haandklæde; - tonsis … mantelia villis, (glat afklippede, ikke laadne), Virg. Aen. 1, 706; cf. Ovid. Fast. 4, 933: villis mantele solutis, etc.; - ogs. Stykke til at have for Brystet, (ligesom Serviet), Plin. 7, 2; — B) sild. ogs. en Bordduug, Isid., Trebell. Gallien. — mantelĭum, (-tilium), i, n.: Biform af frgd., Varr. — mantellum, (-tēlum), i, n., (besl. m. frgd.): Klædebon til Bedækning, germ. Mantel; - bf. „overf.": Skjul el. Dække; - Nec mendaciis subdolis mihi usquam mantelum est meis, Plaut. Capt. 3, 3, 5.

mantĭca, ae, f.: Vadsæk el. Tværsæk; vid. Hor. Sat. 1, 6, 104; ogs. til at bære over Axelen, Appul.: - bf. „alleg.": Sed non videmus manticae quod in tergo est, Catull. 22, 21; cf. Pers. 4, 24: Sed praecedenti spectatur mantica tergo. — mantichōra, (el. -chora), ae, m.: fabelagtigt Dyr i Indien; vid. Plin. 8, 30, Calpurn. — mantĭcŭla, ae, f., demin. af mantica: liden Vadsæk; Fest. p. 133 (Müll.); bf. — mantĭcŭlārĭus, i, m., (sc. fur.): Vadsæktyv el. Lommetyv, (germ. Beutelschneider), Tertull.; o. — mantĭcŭlor, ari, v. dep. a.: stiæler, utrem, Appul.; ∾ ogs. absol.; ad manticulandum astu aggreditur, Pacuv. ap. Fest. l. c.

mantīle, mantilium, s. und. mantele, etc. — Mantinēa, ae, f.: By i Arcadien, bekiendt af Epaminandas's Seier og Fald, Nep. Ep. 9, o. Cic. Fin. 2, 30. — mantisa, el. mantissa, ae, f., efter Fest. p. 132 (Müll.), ligesom additamentum: Tillæg el. Tilgift; hvs. som Ordsprog: mantisa obsonia vincit, Lucil. ap. Fest. p. 132. — mantiscĭnor, atus sum, 1, v. dep. n., [af *μάντις*, i. e. vates, ligesom vaticinor af vates]: spaaer el. forudsiger, Plaut. Capt. 4, 2, 116.

1. manto, are, v. n. (o. a), [f. manso, som intens. af maneo]; (forel. Ord): bliver el. forbliver, in voltu eodem etc., Caecil. ap. Non.; - venter, bier; manta modo, Plaut.; cf. id. Most. 1, 2, 35; - men c. acc., ∾ aliquem: bie paa nogen, id. Poen. 1, 2, 52. — 2. Manto, us, f., *Μαντώ*; I) Datter af Spaamanden Tiresias, Moder til Spaamanden Mopsus, Ovid. Met. 6, 107, Mela 1, 17, o. Hygin.; — II) en italiensk Nymphe, ved Tiberguden Moder til Ocnus, der benævnte det af ham anlagte Mantua efter sin Moder; vid. Virg. Aen. 10, 198.

Mantua, ae, f.: By i Overitalien, i Gall. Cispad., ved Minciusfloden; - om dens Stifter og Navn s. und. frgd.; s. ogs. Plin. 3, 21, o. Virg. Aen. 10, 200 flgd.; - men navnligen er Mantua forherliget ved Digteren Virgilius, der, som fød i en derved liggende Landby Andes, ogs. kaldes Mantuanus Homerus, Macrob.; cf. Ovid. Am. 3, 15, 7: Mantua Virgilio gaudet, Verona Catullo; ogs. Sil. 8, 595; — B) bf. Mantuanus, 3, s. und. frgd. — mantuēlis, e, [af mantuelum s. mantelum]; som ligner en Kappe, chlamys, Trebell. Claud. 17. — Manturna, ae, f., [manto, maneo], dea, quae facit, ut conjuges inter se maneant, Augustin.

mănŭālis, e, [manus]: hørende til Haanden, til at tage i el. med Haanden; - ∾ aqua, (Haandvand), Tertull.; - ∾ saxa jactare, Tac.; ∾ fasciculi, Plin.; ∾ mola, (Haandmølle), Hieron.; — II) subst. manuale, (sc. involucrum): etslags Træfoderal til Bogers Forvaring; vid. lemma Martial. 14, 84. — Manuāna, s. und. Mana. — *mănŭārĭus, 3: = manualis; - ∾ mola: Haandmølle, Dig.; — B) „overf.": ∾ aes, el. ∾ pecunia: Indsats el. Gevinst i Terningespil, Gell. 18, 13; cf. manus i denne Bem., Suet. Aug. 71; — II) subst. manuarius i, m.: en Tyv, Laber. ap. Gell. 16, 7; o. — mănŭātus, 3: forsynet med Hænder, Capella; — [manus].

mănŭ.ballista (-balista), ae, f., [manus], ligesom Haandballista, Veget.; — bf. mănŭballistarius, i, m., (der bruger en saadan), id. — †mănŭbĭae, arum, f., s. und. manubius, 3; bf. — mănŭbĭālis, e: hørende til Byttet; - ∾ pecunia, (de deraf indløste Penge), Suet. Aug. 30; o. — mănŭbĭārĭus, 3: = frgd.; bf. „overf.", ∾ amicus, (af hvem man drager Nytte), Plaut. Truc. 4, 4, 27.

mănŭbĭus, 3, [manus: Vold, Styrke; vid. Gell. 13, 24]: som er giort til Bytte; - ∾ machaera, Plaut. Truc. 5, 35, inc.; — II) bf. subst.: manubiae, arum, f.; A) sc. res; 1) „egenl.": det Fienden fratagne Bytte; ∾ armorum, Flor. 2, 18; manubias partiri, Petron.; — bb) navnl. ogs.; a) de af Krigsbyttets Salg indkomne Penge; hvs. praeda et manubiae: det usolgte og solgte Bytte, vid. Cic. Verr. 3, 80; s. ogs. Gell. l. c.; — b) Feldtherrens Andel af Byttepengene, (vid. Liv. 10, 46), med hvilke Penge ofte opførtes noget offenligt Mindesmærke, vid. Liv. l. c., ogs. Cic. Arch. 11, o. id. Verr. 1, 59; men sacratae ab Augusto manubiae, (Apollotemplet ved Actium), Tac. Ann. 2, 53; cf. Suet. Aug. 18; - ogs. hos Grækerne findes denne Anvendelse af Krigsbyttet, vid. Nep. Cim. 2; — 2) „overf.": røvet Gods, Rov; - vid. Suet. Vesp. 16, o. id. Calig. 41; — B) i Augursproget: Juppiters Lyn, el. visse Arter deraf; hvorom Senec. Qu. Nat. 2, 41: tres Jovi manubias dant; prima … movet etc.

*manubriatus, 3: forsynet med Skaft el. Greb, serrula, Pallad., cultri, Amm.; o. — mănŭbrĭŏlum, i, n., demin.: lidet Skaft el. Greb, scalpelli, Cels.; af — mănŭbrĭum, i, n., [manus]: hvori el. hvormed man tager noget, d. e. Skaft el. Greb el. Hanke; - vas vinarium … manubrio aureo, Cic. Verr. 4, 27; ∾ ossea cultellorum, Juvenal.; epistomiorum manubria, (Tapper el. Haner deri), Vitruv.; - som Ordsprog mærkes: eximere alicui e manu manubrium, Plaut. Aul. 3, 4, 12, (berøve nogen den gode Leilighed).

mănŭcĭŏlum, i, n., demin. af inus. manucium, [af manus]: lidet Bundt el. Knippe, de stramentis factum, Petron. Sat. 63. — mănŭcŭla, manucla, s. und. manulea. — mănŭfactus, 3; skrives rigtigere: manu factus. — †mănŭlea, ae, f., [manus], ligesom manica: Ærme el. Muffe, som bedækker Haanden, Plaut. frgm.; — II) „overf."; paa Catapulten: Trykkeren, som holder Senen opspændt, Vitruv. 10, 15; bf. — mănŭleārĭus, i, m., (sc. artifex): som giør Ærmer el. Handsker, Plaut. Aul. 3, 5, 37; o. — mănŭleātus, 3; I) forsynet med Ærmer, tunica, Plaut. Pseud. 2, 4, 48; — II) som bærer lange Ærmer, (hos Romerne Tegn paa Blødhed, s. und. manica), Suet. Calig. 52.

mănŭmissĭo, onis, f., [manumitto]: Løsladelse, (neml. ved at slippe af Haanden); bf. sædv. en Slaves Løsladelse el. Frigivelse; s. nedenf.; - ista

manumissio (sc. servorum) etc., Cic. Coel. 29; — bb) hertil kan endnu mærkes; - som borgerlig Act er denne Frigivelse toslags; a) manumissio justa, (fuldkommen Frigivelse), neml. ved Census, (naar den Frigivne af Censor sættes paa Borgernes Liste); el. ved vindicta, (s. und. vindicta); el. ved Testamente; vid. Cic. Top. 2; s. ogs. und. census o. testamentum; — b) manumissio non justa, (ufuldkommen), skede inter amicos, ogs. per epistolam, ogs. derved, at Slaven spiste med Herren og dennes Gjester; vid. Plin. Ep. 7, 16, o. Senec. Vit. beat. 24.

mănūmissor, oris, m.: som loslader el. frigiver nogen, Dig.; af — mănŭmitto, el. manu mitto, misi, missum, 3, [manus]: lader el. slipper af Haanden; sædv. loslader el. frigiver; - ∾ servum, ogs. aliquem, (nogen af Trældom); s. und. manumissio; cf. Cic. Mil. 22, o. id. Coel. 29; testamento manumissi etc., Tac. Ann. 13, 32; cf. Liv. 41, 9; — not.: findes ogs. adskilt; -manu vero cur miserit, Cic. Mil. 22; ligel. ut manu me mittat, Plaut. Aul. 5, 4, 9.

mănūprĕtĭōsus, el. manu pretiosus, 3: kostbart forarbeidet; - ∾ vestimentum, Cato ap. Gell. 13, 23; af — mănūprĕtĭum, ogs. mănĭprĕtĭum, ogs. manus pretium, i, n., [manus]; I) „egenl.": Arbeidsløn, bes. Kunstnerløn; - cedo aurum; ego manupretium dabo, Plaut. Men. 3, 13, 27; manipretium cujusque signi, Plin. 34, 17; manus pretium machinae, Cic. Verr. 1, 56; cf. Liv. 34, 7; — II) „overs."; A) Arbeidets Værdi el. Kostbarhed (i Modsætning af Materiens); plerumque plus est in manus pretio, quam in re, Dig.; — B) Betaling el. Løn; - quum provincia tibi ista fuerit manupretium ··· perditae civitatis, Cic. Pis. 24; castrensium laborum tarda manupretia, Senec. Ep. 101.

1. mănus, us, f., [efter nogle af μάω, d. e. tager derpaa]; I) „alm.": Haanden, (el. den øverste Del af Armen); - quam multarum artium ministras manus natura homini dedit! Cic. N. D. 2, 60; sumere in manus, id.; tenere in manu, id., manu, Ovid.; men „alleg.", tenere manu: vide med Vished, Cic. Brut. 80; hvs. pass., manibus teneri, id. Sest. 32; - de manibus deponere el. ponere, id.; excidere e manibus, (falde fra nogen), id.; emittere e manibus el. manibus, Liv., (slippe, ovl.); de manibus extorquere, Cic.; - manus tendere ad aliquem, ogs. alicui, (imod nogen), id.; - manum porrigere, (for at overgive noget), id. Coel. 26, (for at votere el. bifalde), id. Flacc. 6; - accedere ad manum (om Dyrene), id. Att. 2, 1, Varr.; (s. ogs. nedenf.); men temere alicui ad manum venire, (komme for Haanden el. tilbyde sig), Liv. 38, 21; men om et Skrift: venire in manus doctorum, Quintil.; - manum ad os opponere, (for at paalægge Taushed), Coel. ap. Cic. Fam. 8, 1; - manu venerari, (kysse sin egen Haand og ligesom tilkaste en anden dette Kys), Tac. Ann. 16, 4; - jactare manus, (om den Dansendes Haandbevægelser), Ovid., (ogs. om Talerens), Quintil.; - tollere manum supra oculos, (for bedre at see), id.; ogs. tollere manus, (som Udtryk af Forundring), Cic. Fam. 7, 5; - manum dare alicui, (for at hjelpe el. lede), Quintil., Ovid.; oftere manus dare, (om den Overvundne el. Tabende: at række Hænderne frem, at erklære sig for overvunden, at give tabt), Cic., Nep., Caes.; ogs. dare manus victos, ogs. manus dedere, Lucr., Virg.; - manum non vertere ejus rei causa, (ikke bryde sig det mindste derom); vid. Cic. Fam. 5, 31; - manum adire alicui, (have til Bedste), Plaut., s. und. adeo, -ire; manus afferre o. inferre alicui, s. und. affero o. infero; manum injicere alicui, s. und. injicio o. injectio; — B) hertil mærkes; 1) som Ordsprog; - manus manum lavat, (Lige for Lige, ovl.), Senec.; manibus pedibusque, (af alle Kræfter), Ter.; utraque manu, (meget gjerne), Martial.; plena manu, (rigeligen, liberalt), Tibull., Cic.; brevi manu, (i en Skyndsing); opp. longa manu, (langsomt), Dig.; men manum de tabula, Cic. Fam. 7, 25, (egenl. Haanden fra Maleriet, neml. for at det ikke skal forkunstles; bf. nu nok derom); — 2) Brugen af nogle Præpositioner med manus; a) est in manibus oratio el. laudatio, (er bekiendt, bliver læst), Cic.; (s. ogs. ovens.); men id. d. Senect. 11: est mihi in manibus liber, (jeg arbeider el. skriver derpaa); ligel. quae in manibus habebam, id. Att. 13, 47; men quae in manibus sunt, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 3, (det Nærværende); ligel. hostes sunt in manibus, Caes.; cf. Virg. Aen. 10, 280; ligel. proelium in manibus facere, (i. e. cominus), Sall. Jug. 57, inc.; men Cic. Fam. 1, 9: habere in manibus, (omarme); — b) ad manum esse alicui, (ved Haanden, tilstede), Liv. 9, 19; ad manum habere, Cic. d. Or. 3, 60; ad manum intueri, (besee i Nærheden), Plin.; men Nep. Eum. 1: habere ad manum scribae loco; (cf. Suet. Caes. 74, servus a manu: Haandskriver); - men Cic. Verr. 5, 11: res venit ad manus atque ad pugnam, (det kom til Slagsmaal); cf. Liv. 2, 30 o. 46; — c) de manu, med egen Haand, reddere strenam, Suet. Tib. 34, jacere scyphum, Cic. Verr. 4, 10; ogs. manu, (s. de manu), Virg. Aen. 6, 435; - ogs. de manu, (paa egen Bekostning), Colum.; men Cic. Fam. 7, 5: de manu in manum tradere, (af Haand i Haand); ligel. e manibus in manus, Plaut. Trin. 4, 2, 57; — d) per manus trahere, (ved Hænderne), Caes. B. G. 6, 38; per manus servulae (servatus), Cic. Att. 1, 12; per manus ··· transditas glebas etc., (som raktes fra Haand til Haand), Caes. B. G. 7, 25; - bf. „overs.": traditae per manus religiones, (fra Fader til Søn, fra Slægt til Slægt), Liv. 5, 51; - men per manus, Sall. Jug. 31, (i. e. per vim, med væbnet Haand); — e) prae manu, ogs. prae manibus: ved Haanden, paa rede Haand; - quod fuit prae manu (aurum), Plaut.; si huic paululum (pecuniae) prae manu dederis, (som Haandskilling), Ter. Ad. 5, 9, 23; si liber est prae manibus, (ved Haanden), Gell.; — f) inter manus: imellem el. i Hænderne, auferri, Cic.; ligel. inter manus versari, (være under Behandling), Coel. ap. Cic. Fam. 8, 3; ogs. fra Haand til Haand, Caes. B. C. 2, 2; men „overs.": inter manus esse, Virg. Aen. 11, 311, (være til at tage paa, være haandgribelig); — g) sub manu, o. sub manum: ved Haanden, i Nærheden, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 23, o. Suet. Aug. 49; consilium sub manu ··· nascatur, (man maa vide at hjelpe sig), Senec. Ep. 71; sub manus succedere, (have god Fremgang), Plaut. Pers. 4, 1, 2; — II) „overs."; A) Haand el. Arm; bf. ogs. Haandens Bedrift; navnl. Kamp el. Tapperhed; ogs. Vold el. Fægtning; - manu fortis, Nep., fortissimus, Liv.; manu vincere, Ovid., urbes capere, Sall.; cf. Caes. B. C. 3, 86; - committere manum Teucris, (levere dem et Slag), Virg. Aen. 12, 60; ligel. manum o. manus conserere, Liv., conferre, id.; cf. Virg. Aen. 5, 403; men manu reducere, (med Vaabenmagt), Flor. 1, 10; - ad manum venire, Liv., accedere, Nep., in manus venire, Sall., komme i Fægtning; cf. Liv. 2, 46; - plura manu agens, Tac. Agr. 9, (ved Magtsprog); manu sternere, Virg. Aen. 9, 702, (i Kamp, med Sværdet); — B) Haanden; bf. Haandens Arbeide el. Gjerning; ogs. Kunsten og dens Anvendelse; ogs. Syssel el. Maade el. Adfærd; - aratro et manu quaerere, (erhverve ved Agerdyrkning), Cic. Verr. 3, 86; cf. Caes. B. C. 3, 44; men manu adjutum, (ved Arbeide, ved Kunst), Liv. 2, 5; urbs manu munitissima, (ved Kunst), Cic.; quaedam ingenia manu, quod ajunt, facienda, Senec. Ep. 52; morbi quos manu facimus, (som vi paadrage os ved vor Levemaade), id.; - manu moliri urinam, (ved Kunstmidler), Cels.; - ligesom ofte manus el. Kunsten modsættes Naturen,

faal. ogs. om Foredraget; – oratio fucata et manu facta, (forkunstlet), Senec. Ep. 115; cf. Quintil. 5, 14, 32; — bb) bs. ogs.; a) Arbeiderens Kunst; – marmora deformata prima manu, Quintil. 5, 11, 30, (i det første Omrids); opp. summa manus in excolendis operibus, (deres Fuldendelse), Cic. Brut. 33; summam abesse manum (sc. a carminibus: den sidste Haand el. Politur), Ovid. Trist. 1, 6, 28; cf. id. A. A. 3, 226; bs. summam imponere manum, (at fuldende), Virg. Aen. 7, 572; men ibd. 6, 684: manusque (sc. virorum): deres Bedrifter; s. ogs. manus pretium und. manupretium; — b) Arbeidet el. Kunstværket selv; – Praxitelis manus Scopaeque, (deres Værker), Martial. 4, 39; cf. Virg. Aen. 1, 459; bs. ogs. en Bygning, Cic. Top. 20; — 2) fremdeles heder manus: den Skrivendes Haand, Haandskrift el. Skrift, osv.; – librarii manus etc., Cic. Att. 8, 13; redii ad manum, (her begynder min egen Haand), ibd. 11, 24; cf. id. Catil. 3, 5; men manus eorum, (deres Haandskrift, el. hvad der er skrevet med deres egen Haand), Quintil. 1, 7, 20; men i Retssproget: emissa ab eis manus, (deres Haandskrift el. Revers), Dig.; — 3) ogs. anden Haandbevægelse; bs. a) i Fægterkunsten: Stød el. Hug; – ut gladiatorum manus, quae secundae vocantur, fiunt, et tertiae, etc., Quintil. 5, 13, 54; cf. ibd. 9, 1, 20: rectae et simplices manus, opp. aversae et tectae; manum exigere, (anbringe), id. 6, 4, 8; — b) Terningkast; navnl. den Indsats, som nogen har at giøre efter et uheldigt Kast, vid. Suet. Aug. 71; — C) Haand, d. e. Magt el. Styrke, ogs. Vilkaar el. Raadighed, ogs. Værgemaal, osv.; – haec non sunt in manu nostra, Cic. Fam. 14, 2; in tua manu positum est etc., Tac. Hist. 2, 7; cf. Ter. Hec. 4, 5, 44; men quin tibi in manu est, quid credas, (det staaer jo til dig, at troe hvad du vil), Plaut.; – in manu et tutela mulieres, non in servitio, habere, Liv. 34, 7; cf. id. 39, 18; bs. ogs. convenire in manum: at komme under Mandens Værgemaal, at blive gift, Cic. Flacc. 34; – ogs. hører hertil: manumittere, (s. manu mittere), s. und. manumissio; – ogs. kunde hidføres af Krigssproget: emittere hostem e manibus, Liv., o. A.; — 2) bs. Styrke af Mandskab, Corps el. Trop af Krigsfolk, (maaske oprdl., fordi en Haand tiente dem til Standart el. Mærke); – ogs. „alm.": Hob el. Samling af Mennesker; – magnam manum conducere, Caes. B. G. 5, 37; evocatorum firmam manum comparare, Cic. Fam. 15, 4; cf. id. Liv. 30, 7, o. Nep. Milt. 5; – nostra antiqua manus bonorum, Cic. Qu. Fr. 1, 2, 5; ∾ conjuratorum, id., juvenum, Virg., clientium, Suet.; – ogs. en Hob Arbeidsfolk, Virg. Aen. 11, 329; men „poet.": bicorporem manum, (i. e. Centauros), Cic. Tusc. 2, 9, e Sophocle; — D) ifølge etslags Lighed; a) Dyrenes Labber, som Biørnens, Plin. 8, 54; „bes." Elephantens Snabel, hvorom Cic. N. D. 2, 47: manus etiam data elephantis etc.; cf. Curt. 8, 14; — b) Træernes Grene; – Innumeraeque manus (platani), Stat.; manus fraxineae, Pallad.; — c) etslags Hage el. Entrehage til Krigsbrug; – manus ferreas in hostium naves injicere, Liv. 36, 44; cf. Caes. B. C. 1, 57; ogs. absol.: harpagonas et manus, etc., Plin. 7, 57; — not.: dat. manu, f. manui, Prop. 1, 11, 12, o. id. 2, 1, 68.

2. mānus, 3: god: men alene hos Fest. s. v. cerus manus. — mănūtĭgĭum, i, n., [l. manus, tango]: Befølelse med Hænderne, Coel. Aur. — manzer, ĕris, (hebraisk Ord): = nothus el. spurius: uægte Barn; bs. „overs.", manzeres populi, Sedul.

māpāle, is, n., [punisk Ord]; oftest in pl. mapalia: Telte el. bevægelige Hytter, som de africanske Nomadefolk pleiede at føre med sig paa Vogne; – familiae aliquot cum mapalibus etc., Liv. 29, 31; cf. Virg. Ge. 3, 340; beskrives Sall. Jug. 18; – ogs. alm.: liden el. ringe Hytte, Val. Fl.; – cf. Sall. Jug. 46, hvor oppida o. mapalia modsættes hinanden.

mappa, ae, f., [punisk Ord, vid. Quintil. 1, 5, 57]: Serviet til Brug ved Maaltidet, Hor. Sat. 2, 8, 63, o. id. Ep. 1, 5, 22; – efter Martial. 12, 89: Attulerat mappam nemo, dum furta timentur, blev mappa medbragt af Giæsterne; cf. mantele s. l.; – ogs. var denne mappa undertiden: lato variata clavo, Martial., laticlavia, Petron.; — II) mittere mappam, Suet. Ner. 22, Martial. 12, 29, o. A.: med en mappa el. med et Klæde atgive Tegn til Veddeløbenes Begyndelse; – dette Tegn gaves af Consulen, Ennius ap. Cic. Div. 1, 28, af Prætor, Liv. 8, 40; men Suet. Ner. 22: aliquo liberto mittente mappam, unde etc.; — bs. demin. mappŭla, ae, f., Hieron.

Mărăthēnus, 3, s. und. Marathos. — Mărăthon, ōnis, f., (ogs. m., Mela 2, 3), Μαραθών: Egn i Attika, berømt af Miltiades's Seier over Perserne; vid. Nep. Milt. 4, o. Cic. Off. 1, 18; – proelium apud Marathona, Plin.; interfecti el. caesi in Marathone, Quintil.; – ogs. navnkundig ved Theseus's Seier over den marathonske Tyr; vid. Ovid. Met. 7, 434: te, maxime Theseu! Mirata est Marathon etc.; — B) bs. 1) Marathōnius, 3; a) marathonisk, pugna, Cic., tropaeum, Nep., victoria, id., taurus, Cic. Tusc. 4, 22; cf. Ovid. l. c.; — b) „poet." ogs. s. attisk el. atheniensisk, virgo, Stat., (i. e. Erigone), hostis, Sil. 14, 651; — 2) Marathōnis, ĭdis, f., ligesom frgd.: marathonisk, quercus, (i. e. hasta), Stat., silva, id. — Mărăthos, (-us), f., Μάραθος: gammel By i Phoenicien, ligeoverfor Arados, Mela 1, 12, o. Plin. 5, 17; — B) bs. Marathēnus, 3, Menelaus, en Rhetor fra Byen M., Cic. Brut. 26. — mărăthrus, i, m., el. mărăthrum, i, n., μάραθρον: Fennikel, d. lat. feniculum; vid. Ovid. Med. fac. 91, o. Plin. 8, 41; — bs. mărăthrites, (μαραθρίτης οἶνος), vinum: Fennikelvin, Colum. — Mărăthus, i, m., Μάραθος: Navnet paa en skiøn Yngling, Tibull.; – ogs. Navnet paa en Frigiven, Suet. Aug. 79; – s. ogs. und. Marathos.

Marcellus, Marcella: romersk Familienavn i den plebejiske gens Claudia; vid. Cic. d. Or. 1, 39; — deraf mærkes; I) M. Claudius Marcellus, der erobrede Syracus; vid. Liv. 25, 23 flgd.; cf. Cic. Off. 1, 18, o. Virg. Aen. 6, 856; — b) til hans Ære holdtes Festen Marcellea, (sc. solennia), paa Sicilien; vid. Cic. Verr. 2, 21 o. 63; — II) M. Marcellus, der som Consul foranledigede Senatsdecretet de revocando Caesare; vid. Cic. Orat. pro Marcello; — III) M. Marcellus, K. Augustus's Søstersøn og Svigersøn; om hans tidlige Død vid. Suet. Aug. 63; cf. Virg. Aen. 6, 860 flgd.; – efter ham benævnes: theatrum Marcellianum, Suet. Vesp. 19; cf. id. Aug. 29.

marceo, ēre, v. n.: at være vissen el. indtørret; – marcebant fronde coronae, Claudian.; marcet silva comis, Stat.; — II) oftere „fig.": at være svag el. svækket, navnl. af Alderdom, af Vellyst, osv.; – annis corpus jam marcet, Lucr.; ∾ ab annis, Ovid.; ∾ luxuria, vino, epulis, etc., Liv. 23, 45; cf. Tac. Hist. 3, 36; men marcentia in te excita, (din Slovhed), Senec.; — III) partic. marcens, tis, ogs. som adj.; A) vissen el. indtørret, corona, Claudian., uvae, Stat.; – ogs. svag el. svækket; ∾ guttura senis, Ovid.; ∾ potor, Hor. Sat. 2, 4, 58, stomachus, Suet., visus, Senec. Ag.; – men ogs. ligesom act.: som fremkalder Slaphed el. Slovhed, pocula, Stat., pax, vid. Tac. Germ. 36.

marcesco, ēre, v. n., inch. af frgd.: at visne el. falme el. falde hen; – quae spectatissime floreant, celerrime marcescere, Plin. 21, 1; — II) bs. „fig.": at aftage el. svækkes el. hensvinde; – ∾ senio, id., vino, Ovid., desidia, Liv.; cf. Ovid. Pont. 1, 2, 9; – ogs. om Hiorden: ∾ morbo, Colum.

Marcia Aqua, o. Marciānus, 3, f. und. Marcius. — marcĭdŭlus, 3, dem.: noget svag el. mat, lumina, Capella; af — marcĭdus, 3, [marceo]: vissen, henfalden, forfalden; - ∾ lilia, Ovid.; ∾ aures (in equis fessis: hængende el. slappe); ∾ asseres vetustate, Vitruv.; — II) „fig."; ∾ oculi libidine, (matte el. indfaldne), Appul.; - somno et libidinosis vigiliis marcidus, Tac. Ann. 6, 4; ∾ otia luxu, Claudian.

Marcion, ōnis, m.: Ketter i d. andet chr. Aarh., Prudent.; — B) df. Marcionensis, e, Tertull., ogs. Marcionita, ae, m., deus, Prudent.; - Marcionitae, arum: Tilhængere af denne M., Cod. Just. — Marcĭpor, ŏris, m., (i. e. Marci puer, M.'s Dreng el. Slave), vid. Plin. 33, 6, ogs. Quintil. 1, 4, 26.

Marcius, Marcia: romersk Persons- o. Slægtsnavn, hvoraf her mærkes: 1) Ancus Marcius, Roms fierde Konge; vid. Liv. 1, 31; - efter ham, ogs. efter en Qu. Marcius Rex, (vid. Plin. 31, 24), benævnes Aqua Marcia i Rom, berømt af sin Kølighed, Stat.; „poet." ogs. ∾ liquor, Prop., ogs. ∾ lympha, Tibull.; — not.: s. ogs. und. Coriolanus; — II) tvende Spaamænd og Brødre af dette Navn, fra hvem Carmina Marciana hidrøre; vid. Liv. 25, 12, Cic. Div. 1, 40, o. ibd. 2, 55; — B) df. 1) Marcius, 3, aqua, s. ovenf., saltus, vid. Liv. 39, 20; — 2) Marcianus, 3, carmina, s. ovenf.; - men ∾ foedus, (som var sluttet med Indvaanerne af Gades, af Centurionen Marcius), Cic. Balb. 17; cf. Liv. 27, 37; - men ∾ Sodales, qui Divi Marci sacra curabant, Capitolin.

Marcŏmani, (-māni, -manni), orum, m.: Folk i Tydskland; først ved Rhinen, siden i Bøhmen; vid. Caes. B. G. 1, 51, o. Tac. Germ. 42; — B) df. 1) Marcomannia, ae, f.: deres Land, Capitolin.; — 2) Marcomannicus, 3, bellum, Capitol., Eutrop. — marcor, ōris, m., [marceo]: Vissenhed; df. forfalden Tilstand, Affældighed, obl.; - ∾ panni, Plin.; — II) „fig."; A) „overf.": Dorskhed el. Lethargi, Cels.; men ∾ segetum, (Sædens Goldhed), Senec.; — B) „ment.": aandig Sløvhed el. Dorskhed; vid. Senec. Tranq. 2, o. Vell. 2, 119; df. — marcŭlentus, 3: vissen el. bleg, folia, Fulgent.

marcŭlus, el. martulus, i, m., demin.: liden Hammer, el. alm. en Hammer; - aerariorum marculi, Martial. 12, 57; s. ogs. martulus; af — 1. marcus, i, m.: Hammer, Isid.; (er rimel. en anden Udtale af malleus). — 2. Marcus, i, m.: romersk Fornavn; men skrives sædv. M.; saal. M. Tullius Cicero; — not.: efter K. M. Aurelius benævnes: Sodales Marciani, Capitolin. Pertin. 15. — Mardi, orum, m.: røversk Folkestamme i Høiasien; vid. Plin. 6, 5 o. 18; - in sing.: natione Mardus, Curt. 3, 13.

măre, is, n., [besl. m. d. celtiske mor, i. e. mare]; I) „egentl."; A) „alm.": Havet el. Søen, (i Modsætning af Landjorden); - ∾ ventosum, Hor., ventosissimum, Cic., incertum, iratum, Hor., tumidum, Virg., saevum, Tac.; - mare transire, Cic., mari navigare, Caes., ire, Virg.; - mare ingredi, (gaae til Søes), Cic.; vastum maris aequor arandum, Virg. Aen. 2, 780; ligel. maria sulcare, (pløie Havene), id.; maria alta tumescunt, id.; mare tranquillum, Cic., placidum, Virg., tutum, Ovid.; - ad mare missus, Nep. Con. 4; plenum exiliis mare, Tac. Hist. 1, 2; — b) ogs. findes mare f. aqua marina: Søvand; - vinum mari condire, (tilsætte dermed), Plin. 14, 9; cf. Hor. Sat. 2, 8, 18; — B) hertil mærkes; 1) Udtrykkene; a) mari: til Søes; - res magnas mari gessit, Nep. Con.; imperator summus mari et terra, (til Lands og Vands), id. Alcib. 1; ligel. terra marique, Sallust., Cic.; — b) nostrum mare, i. e. Mediterraneum, Caes.; ogs. mare conclusum, id. B. G. 3, 9; opp. ∾ magnum, Sall., i. e. Oceanus; (men ∾ clausum, Cic. Manil. 12, spærret af Sørøvere); - ∾ superum, Cic., (i. e. Hadriaticum); ∾ inferum, id., (i. e. Tuscum); ∾ oceanum, Caes., Tac., (i. e. Oceanus); cf. Caes. B. G. 5, 1: in reliquis maribus etc.; — c) „poet." omskrivende staaer maris pontus (Havets Dyb), o. maris aequor (Havets Flade), f. mare, Virg.; — 2) som Ordsprog el. Ordspil siges; a) e mari natus, mare te genuit, obl., til el. om et haardhiertet Menneske, Tibull., Ovid.; cf. Plaut. As. 3, 1, 8: vos mare acerrimum, etc.; — b) mare coelo miscere, (sætte Alt i Bevægelse), Virg. Aen. 5, 789; cf. Juvenal. 6, 282; — c) maria et montes polliceri, Sall. Catil. 23, (love Guld og grønne Skove); cf. Ter. Phorm. 1, 2, 18; — d) in mare fundere aquas, (anstrænge sig forgeves), Ovid. Trist. 5, 6, 44; — e) endel. som Udraab: o coelum, o terra, o maria Neptuni! Ter.; cf. Ovid. Trist. 2, 53; — II) „overf."; A) Søens Farve el. den grønne Farve; est (in eo lapide) smaragdi virens mare, Plin. 37, 21; — B) mare aëris, ligesom Lufthav, d. e. Luften, Lucr. 5, 276; — not.: abl. mare, f. mari, Lucr., Ovid.; gen. marum, f. marium, Naev. ap. Priscian.

Marĕōta, ae, f.: By i Nederægypten, Edict. Just.; — B) df. 1) Mărĕōtis, idis o. idos, f., *Μαρεῶτις*: mareotisk; - ∾ Libya: en Del af Libyen paa Grændsen af Ægypten, hvis Indvaanere: Mareotae, arum, m., Plin. 5, 6; - ogs. absol.: Mareotis, (sc. Libya el. regio), Mart. 4, 12; - fremdeles: ∾ palus, Curt.; ogs. absol.: Mareotis, (sc. palus), Lucan.; ogs. ∾ lacus, Plin., (den mareotiske Sø); ∾ vitis, Virg., uva, Lucan., (som voxer derved); men ∾ puppis, Stat., (poet. f. alexandrinsk); — 2) Mărĕōtĭcus, 3: mareotisk el. ægyptisk, vitis, Colum.; men absol.: Mareoticum, (sc. vinum), Hor. Od. 1, 37, 14; men ∾ labor, Martial., (d. e. Pyramiderne), cortex, id., (i. e. papyrus); ∾ arbiter arae, (i. e. Busiris), Stat.; — not.: Mareōtae, arum, m., s. ovenf. und. no. B, 1.

marga, ae, f.: Mergel, vid. Plin. 17, 4. — margarĭdes, um, f., *μαργαρίδες*: rundagtige Palmedaddeler, Plin. 13, 4. — margărīta, ae, f., o. margărītum, i, n., *μαργαρίτης* (*λίθος*): en Perle; vid. Plin. 9, 53; - gemmam aut margaritum etc., Cic. Verr. 4, 1; margarita subfusca et liventia, Tac. Agr. 12; - ogs. som Kelcord, Petron.; df. — margărītārius, 3, porticus, P. Vict., (hvor der handles med Perler); o. — margarītatus, 3: besat med Perler, sinus, Venant. — margărītĭfer, a, um, i. e. margarita ferens, concha, (hvori der findes Perler), Plin. 22, 53. — margărītum, i, n., s. und. margarita.

Margiane, es, (o. -a, ae), f.: Landskab ved d. caspiske Hav, imellem Hyrcanien o. Bactrien, benævnt efter Floden Margus, Plin. 6, 18. — margĭno, avi, atum, 1, v. a.: forsyner med en Rand; - vias marginandas locare, Liv. 41, 27; tabulae marginatae, (med Rammer), Plin. 35, 4; af — margo, ĭnis, f.; I) „alm.": Rand, Kant, Bredde; - ∾ lapideis flumen, Varr.; ∾ conchae, gemmae, calicis, Plin.; - „poet." ogs. f. Strandbredden el. Kysten, (litus, ora); vid. Ovid. Met. 1, 14; — II) „bes." ogs.; a) Randen af det beskrevne Blad; ∾ libri, Juvenal.; cf. Ovid. Met. 9, 561, o. id. Am. 1, 11, 22; — b) Udkant el. Grændse; - vixque Haec et inimperii margine terra tui, Ovid. Trist. 2, 200; cf. Plin. 12, 13.

Măria, oftere Măria, ae, f.: hyppigt Fruentimmernavn, Claudian., Prudent. — Măriandȳni, orum, m.: Folk i Bithynien, Mela 1, 19, Val. Fl.; — B) df. Măriandȳnus, 3, sinus, Plin. 6, 1. — Măriānus, 3, s. und. Marius. — Mărīca, ae, f.: Nymphe, hvis Lund, (lucus Maricae, Liv. 27, 37), ved Byen Minturnæ ved Lirisfloden; df. ogs. palus Maricae: en derved liggende Sø, Vell. 2, 19; (cf. Hor. Od. 3, 17, 7, hvor Marica, f. palus Maricae); - efter Mythen er hun ved Faunus Moder til K. Latinus, Virg. Aen. 7, 46.

mărīnus, 3, [mare]: hørende til Havet el. be-

nævnt derefter; - ∾ humores, (Søvandet), Cic., aestus, id.; ∾ casus, (pl.), Virg.; ∾ naves, opp. fluviales, Dig.; ∾ Venus, (i. e. ex mari orta), Hor. Od. 3, 26, 5; ∾ ros, (Rosmarinen), ibd. 3, 23, 15. — marisca, ae, f.: stor Figenart, men med slet Smag; hos. Martial. 7, 25, har: fatuasque mariscas; Cato o. Varro have: ficos mariscas; — II) „overf.": Figenvorte, Juvenal. 2, 13. — mariscos, (-us), i, m.: en Sivart, Plin. 21, 69.

mărīta, ae, f., s. und. maritus. — mărītālis, e, [maritus]: ægteskabelig, conjugium, Colum., vestis, Ovid., oculi, (forelskede), Senec. Oed.; Stulta maritali jam porrigit ora capistro, (tænker paa at gifte sig), Juvenal. 6, 43. — mărītātus, 3, [marita]: hørende til Konen; bf. maritata dos, (rimel. hvorover Konen er raadig), Plaut. Epid. 2, 1, 11.

mărĭtimus, (-tumus), 3, [mare]; I) „egenl."; A) „alm.": hørende til Søen el. benævnt derefter, aestus, Cic., fluctus, Nep.; ∾ praedones, id.; ∾ naves, (opp. fluviales, Liv.; ∾ homines, (som færdes paa el. ved Søen), Cic. Verr. 5, 27; ∾ res (pl.): Søvæsenet, id.; ∾ imperii summa: Overanførselen til Søes, Nep.; cf. Caes. B. C. 3, 5; ∾ bellum, (Søkrig), Cic.; — B) „bes.": som ligger ved Havet, civitates, Caes.; men ∾ loci, an remoti a mari, Cic. Part. or. 10; ∾ oppidum, (Kystby, Søstad), Caes., Liv.; ∾ accessus, (opp. pedester), Hirt. B. Al. 26; — b) ogs. absol.: maritima Africae, (sc. loca), Plin.; cf. Cic. Fam. 2, 16: in maritimis sum; — II) „overf.": foranderlig el. ustadig (ligesom Søen); - Maritimis moribus mecum experitur, Plaut. Cist. 2, 1, 11.

mărīto, avi, atum, 1, v. a., [maritus]; I) „egenl.": gifter, bortgifter, filiam alicujus, Suet. Vesp. 14; maritandum principem etc., Tac Ann. 12, 6; cf. Suet. Aug. 34: de maritandis ordinibus (lex); — B) sildb. om Dyrene, maritari; a) medial: at parres, Varr. R. R. 2, 10; — b) passiv: at blive drægtig, Colum., Plin. 16, 39; — II) „overf."; A) maritari vite, siges om det Træ el. den Stamme, hvortil Vinstokken opbindes; - ulmi vitibus maritantur, Colum.; cf. Hor. Epod. 2, 9; — B) at befrugte; - Zephyrus glebas fecundo rore maritat, Claudian.; cf. Plin. 16, 39: hoc (vento) maritantur virescentia e terra.

mărītus, i. m., fem. mărīta, ae, [mas]: Ægtemand el. Manden, Ægtekone el. Konen; pl. mariti, Ægtefolkene, Dig.; - Unico gaudens mulier marito, Hor. Od. 3, 14, 5; cf. Cic. Inv. 1, 31; castas esse maritas, Ovid. Fast. 2, 139; cf. Hor. Epod. 8, 14; - „poet." heder maritus ogs.: Brudgom el. Kæreste, ogs. Frier el. Elsker; vid. Tibull. 3, 4, 31, Virg. Aen. 4, 35, o. Prop. 2, 21, 10; — b) maritus heder ogs. Hannen iblandt Dyrene; - olens maritus (sc. caprarum): Bukken, Hor. Od. 1, 17, 7; mariti gregum, Colum.; ligel. om Hanen, Virg. Ge. 3, 145; — II) mărītus, 3: hørende til Ægtefolkene el. til Ægteskabet; - per domos maritas, (hvori gifte Folk leve), Liv. 27, 31; marita lex, Hor. Carm. Saec. 18, (i. e. lex de maritandis ordinibus); cf. Suet. Aug. 34; ∾ foedus, Ovid., ogs. ∾ sacra, Prop., (Ægteskabet); ∾ Venus, (ægteskabelig Kærlighed), id.; — B) „overf."; 1) arbores maritae, Cato, (hvortil Vinranker opbindes); s. und. marito; ∾ oliveturn, Colum.; bf. ogs. Catull. 62, 54: ulmo conjuncta marito (vitis); — 2) sildb. ogs. befrugtende, fluctus (Nili), Avien., imbres, Pervig. Ven. 4, 11.

Mărĭus, i, m., C.: syvgange Consul, Jugurtha's og Cimbrernes Overvinder, Folkepartiets Forsvarer imod Sulla; - vid. Sall. Jug., o. Flor. 3, 21; - (ogs. haves paa Græsk hans Levnetsbeskrivelse af Plutarchus); — B) bf.; 1) Mărius, 3, lex, (af den ovennævnte C. Marius, som Almuetribun, om Udelukkelse af Uvedkommende fra de Broer el. pontes, hvorover de stemmegivende Borgere maatte gaae); vid. Cic. Leg. 3, 17; cf. id. Agr. 3, 2; — 2) Mărĭānus, 3: = frgd.; - Mariani consulatus, Cic.; ∾ quercus, vid. id. Leg. 1, in.; ∾ bella, Flor.; — not.: hertil kan mærkes: Marius Gratidianus; vid. Cic. Off. 3, 20; - ogs. Marius Victorinus: berømt Grammatiker i d. fierde chr. Aarh.

Marmărĭca, ae, f.: Landskab i Afrika, imellem Ægypten og Syrterne; (hod. Barca); — B) bf. 1) Marmărĭcus, 3: marmarisk, genus capparis, Plin. 13, 44; - ogs. africansk, catervae, (Krigsskarer), Lucan.; cf. Sil. 7, 83; ∾ fera, Sidon., i. e. elephas; — 2) Marmărĭdes, ae, m., Ovid., Sil.; pl. Marmaridae, (-um, f. arum, Sil.): Indvaanerne af dette Land, Plin. 5, 5 o. 6. — marmărĭtis, idis, f., sc. herba: etslags imellem Marmorbrokker voxende Plante, Plin. 21, 17.

marmor, ŏris, n., μάρμαρος: Marmor el. Marmorsten; - Ennius ··· e marmore, (hans Marmorstotte), Cic. Arch. 9; vivos ducent de marmore vultus etc., Virg. Aen. 6, 848; secare marmor in crustas, Plin.; ∾ polire, Quintil.; - om de forskiellige Marmorarter, s. Plin. 36, 11; - men „poet.", Ovid. Met 15, 314: flumen, quod tactis inducit marmora rebus, (forstener dem); — II) „overf.": hvad der er af Marmor; bf. A) Værk el. Arbeide el. Billedstotte af Marmor; - vid. Plin. 7, 39: Gnidias marmore nobilitatus etc., (i. e. statua marmorea Veneris Gnidiae); cf. Hor. Od. 4, 8, 13; ligel. in tumuli marmore carmen, Ovid. Her. 7, 194; — B) f. marmorea farina, (Marmormel), Cato, Colum., Plin. 14, 24; — C) Milesten af Marmor, (el. alm. Milesten), Martial. 7, 31; — D) med Hensyn paa den skinnende Farve; 1) Havets Flade el. Havet; vid. Lucr. 2, 767, - marmora pelagi, Catull. 63, 88; - oftere absol.; luctantur marmore tonsae, Virg. Aen. 7, 28; cf. ibd. 718; ligel. ibd. 10, 208: spumant vada marmore verso; — 2) Isen, Val. Fl.; bf. — marmŏrārĭus, 3, faber: som arbeider i Marmor, Senec. Ep. 90; - ligel. absol.: marmorarius, i, m., (sc. faber), id. ibd. 88, Vitruv.

marmŏrātio, onis, f., [marmoro]: Marmorering, d. e. Overtrækning el. Beklædning med Marmor, Appul. — marmŏrĕus, 3, [marmor]: af Marmor, signum, (Marmorstotte), Cic., solum, (Marmorgulv), id., Ovid.; cf. Cic. Parad. 1, 4; ∾ aliquem facere el. ponere, (opreise nogen en Støtte af Marmor), Virg. Ecl. 7, 35, o. Hor. Od. 4, 1, 20; — b) hørende til Marmor; ∾ ars, (Billedhuggerkunsten), Vitruv.; — II) „overf.": skinnende el. blendende hvid, (ligesom Marmor), Paros, (af dets hvide Marmor), Ovid., aequor, (Havet), Virg., gelu, (Isen), Ovid.; men ∾ candor, Lucr. 2, 761, (opp. color niger); ogs. m. cervix, palmae, pedes, Virg., manus, Martial.

*marmoro, avi, atum, 1, v. a.: marmorerer, d. e. overtrækker med Marmor, Lamprid. Al. Sev. 25; — II) tectorium marmoratum, Varr., ogs. absol marmoratum, id., Plin. 36, 55: etslags med el. af Marmor tilberedet Kalk til Paastrygning; o. — marmŏrōsus, 3: marmoragtig, haard som Marmor; - ∾ sil: etslags Bergguli, Plin. 33, 56; — [marmor].

1. Măro, ōnis, P. Virgilius: Æneidens berømte Sanger, s. und. Virgilius; - Maronis Altisoni ··· carmina, Juvenal. 11, 178; cf. Martial. 8, 56, und. Maecenas; — B) bf. Mărōnēus, 3, templum, Stat.; - ogs. Mărōnĭānus, 3, stilus, id.; — not.: Prop. 2, 23, 48: sopito Marone, skal rimel. (som Billedstotte i sovende Stilling) forestille, enten Digteren Maro, el. en peloponnesisk Flodgud Maron.

Marobodŭus, i, m.: en svevisk Konge, blev fordrevet af Arminius; vid. Vell. 2, 108, o. Tac. Ann. 2, 26, oftere. — 1. Mărōnēa, (o. -ia), ae, f.: berømt Vinegn i Thracien, Plin., Liv.; — B) bf. 1) Maronitae, arum, m.: denne Egns Indvaanere, Liv. 31, 31; — 2) Mărōnēus, 3, vinum, Plin. 14, 6, Bacchus, (i. e. vinum), Tibull. 4, 1, 56. — 2. Maronea,

ae, f.: By i det Samnitiske, Liv. 27, 1. — Maroneus, 3, s. und. 1.Maro, o. und. 1.Maronea. — Mărōniānus, 3, s. und. 1.Maro. — maronion, i, n., som Plante: = centaurea major, Appul. — Mărōnītes, ae, s. und. 1.Maronea.

1. Marpēsius, (Marpess.), 3: fra Marpesfus i Troas, Tibull. 2, 5, 67, inc. — Marpēsus, i, m.: Bierg paa Öen Paros; — B) bf. 2.Marpēsius, 3: marpesisk, cautes, Virg. Aen. 6, 477, (Serv.).

marra, ae, f.: Hakke til at borttage Ukrud, Colum., Plin.; — II) „overf.": etslags Jernkrog el. Fiskerkrog; - silurus marris extrahitur, Plin. 9, 17. — 1. marrŭbĭum, i, n.: etslags Urt, germ. Andorn, Plin. 20, 81, Colum. — 2. Marrŭbĭum, el. Marruvium, i, n.: By i Latium, Marsernes Hovedstad, Sil. 8, 50; — B) bf. Marrŭbius, 3, gens, Virg. Aen. 7, 750; - mensubst. Marrubii, orum, m.: Indvaanerne af Byen M., Plin. 3, 17. — Marrŭcini, orum, m.: Folk ved Kysten af Latium, ikke langt fra Floden Aternus, med Hovedstaden Theate (hod. Chieti), Cic., Caes. B. C. 1, 23, Liv.; — B) bf. Marrŭcinus, 3, ager, Liv. 27, 43, Plin.; ∾ gens, Sil.

Mars, tis, m., [rimel. Ἄρης m. Forslag af „m"; s. ogs. Mavors s. 1.; - s. Mars pater fandtes ogs. Marspiter, tris, Gell. 5, 12, Macrob., Varr.]: Krigsguden Mars el. Ares, Søn af Juppiter og Juno, Hygin. praef., (el. af Juno alene, Ovid. Fast. 5, 229 flgd.); - ved Rhea Silvia Fader til Romulus, er han ogs. Romernes Stamfader; vid. Liv. 1, 6; - ogs. ∾ Gradivus, ibd. 20, torvus, Hor., indomitus, Virg., ferox, Ovid.; men Cic. Att. 15, 11: Martem spirare (eum) diceres, (at han var den livagtige Krigsgud); — II) bf. „overf."; A) Krig, Kamp, Slag, Fægtning, odl.; - ∾ decennis, Senec. Ag. 921; vis Martis (i. e. belli), Cic. Marc. 6; invadunt Martem, (begynde at kæmpe), Virg.; Martem accendere cantu, (ophidse til Kamp), id.; suo Marte cadunt, (kæmpende sammen), Ovid.; Marte aperto, (ved Kamp i aaben Mark), id.; men Virg. Aen. 2, 335: caeco resistunt Marte, (i Mørke og Forvirring); Hectoreo Marte concurrere, kæmpe med Hector), Ovid.; — b) bf. „poet."; ∾ forensis: Retsstrid el. Proces, Ovid.; cf. id. Fast. 4, 188; - men ordsprogvis: suo Marte, nostro Marte, osv.: paa egen Haand, uden fremmed Hielp; - rex ipse ··· suo Marte res suas recuperavit, Cic. Phil. 2, 37; cf. id. Off. 3, 7; — B) den hver Vaabenart egne Maade at fægte paa; saal. om Rytteriet: suo Marte pugnare, (d. e. til Hest); derim. alieno Marte, (naar det kæmper til Fods), vid. Liv. 3, 62; men id. 21, 48: pedestri Marte (fidere, f. pedestribus copiis); — C) Slagets Gang el. Udfald, Krigslykken; - pari Marte, vid. Hirt. B. G. 8, 19; - men ogs. kan aequo Marte hede: med lige Styrke paa begge Sider; vid. Caes. B. G. 7, 19, o. Liv. 1, 25; - quum omnis Mars belli communis sit, (Krigslykken el. Krigens Udfald), Cic. Fam. 6, 4; cf. Liv. 21, 1, oftere: ∾ vario pugnare, Quintil., incerto, Tac., dubio, Vell.; men ∾ verso, (med forandret Krigslykke), Liv. 29, 3; — b) „poet." ogs. Tapperhed; - Si patrii quid Martis habes, Virg. Aen. 11, 374; cf. Ovid. Her. 16, 370; — D) paa Himmelen er stella Martis: Planeten Mars; vid. Cic. N. D. 2, 20, o. ibd. 46; — not. a: af de romerske Landmænd paakaldtes Mars Silvanus, ogs. Mars pater; vid. Cato 83 o. 141; - dog ogs. Mars pater til Krigsguden Mars, Liv. 8, 9; — not. b: Martialis, e, o. Martius, 3, vid. ss. ll.

Marsăcii, o. Marsaci, orum, m.: Folk i Gall. Belg.; vid. Plin. 4, 29, o. Tac. Hist. 4, 56. — 1.Marsi, orum, m.: Folk i Latium ved Fucinersøen; - som nedstammende fra Circe's Søn, Marsus, vare Marserne Spaamænd og Hexemestere, navnl. Slangebesværgere; -, vid. Enn. ap. Cic. Div. 1, 58, o. ibd. 2, 33, ogs. Plin. 7, 2, o. Flor. 3, 18, o. A.; — b) ogs. staaer Marsi f. d. Marsiske; - per Marsos profecti, Liv. 8, 6; cf. Caes. B. C. 1, 15; — B) bf.; 1) Marsĭcus, 3, bellum, Cic. Agr. 2, 33, id. Div. 1, 44, o. 2, 27, (ogs. bellum sociale); - Marserne vare neml. de første, som grebe til Vaaben i denne Krig; vid. Plin. 2, 85, o. Flor. 3, 18; - ∾ pubes, Sil.; ∾ vina, Martial. 13, 120; — 2) Marsus, 3, „poet." f. Marsicus; - ∾ duellum, (f. bellum Marsicum el. sociale), Hor. Od. 3, 14, 18; ∾ nenia, (Hexesang), id. Epod. 17, 29, Ovid.; - dog ogs. centuriones Marsi duo, Caes. B. C. 1, 15. — 2. Marsi, orum: Folk i Germanien ved Rhinen, Tac. Germ. 2, o. id. Ann. 1, 50 o. 56, oftere.

Marsĭcus, 3, s. und. 1.Marsi. — Marsigni, orum, m.: Folk i Germanien, udgiorde en Deel af Svevernc, Tac. Germ. 43. — Marspĭter, tris, m., f. Mars pater, Gell. 5, 12. — marsŭpĭum, i, n., μαρσύπιον: Pengepungen, Plaut., Varr. ap. Non. — 1.Marsus, 3, s. und. 1.Marsi. — 2. Marsus, Domitius, en Epigramdigter paa K. Augustus's Tid, men af hvem alene haves dette Tetrastichon: Te quoque Virgilio comitem ··· Tibulle, etc.; vid. Tibull. 4, 13.

Marsȳas, o. Marsya, ae, m.; - denne phrygiske Satyrs Veddekamp med Apollo s. Ovid. Met. 6, 383 flgd., ogs. id. Fast. 6, 705 flgd.; — not.: ved hans Støtte paa Forum i Rom behandledes visse Vexelforretninger retligen; vid. Hor. Sat. 1, 6, 120, o. Martial. 2, 64; - ogs. ∾ deus, Plin. 21, 6; — II) en Flod i Phrygien, opstaaen af Satyrernes og Nymphernes Graad over Fløitespilleren Marsyas's Skæbne; vid. Ovid. ll. cc.; falder i Mæander, Liv. 38, 13.

martes, is, f.: Maaren, Martial. 10, 37, 18, (al. mele), inc. — 1. Martĭālis, e: benævnt efter Guden Mars, ham tilhørende; - ∾ flamen, Pseud.Cic. d. Har. resp. 6; ∾ ludi, vid. Suet. Claud. 4, lupi, (som ham tilhørende el. hellige), Hor. Od. 1, 17, 9; men Martiales ··· ministri publici Martis etc., Cic. Cluent. 15; ∾ Campus, paa Mons Coelius, hvor ludi Martiales holdtes, naar Campus Martius var oversvømmet, Ovid. Fast. 3, 519; — b) ∾ milites, (af legio Martia), Cic. Phil. 4, 2. — 2. Martĭālis, M. Val., af Bibilis i Celtiberien: berømt romersk Epigramdigter, samtidig m. d. yngre Plinius; vid. Plin. Ep. 3, 21, o. Martial. Ep. 10, 19. — 1. Martianus, el. Marcianus, i, m.: berømt Retslærd, Lamprid., Dig. — 2. Martianus, (Marc.) Capella, s. und. Capella.

Martĭcŏla, ae, m., [Mars, colo]: som dyrker Guden Mars, Getes, Ovid. Trist. 5, 3, 21. — Martĭgena, ae, m., [Mars, gigno]: Afkom af Guden Mars, (d. e. Romulus og Remus), Ovid. Am. 3, 4, 39, o. id. Fast. 1, 199; - ogs. „overf.": ∾ vulgus, (krigersk), Sil. 16, 533. — martiŏbarbŭlus, i, m., [Mars]: en med Blykugler væbnet Soldat, Veget., inc.

Martĭus, 3, [Mars]: benævnt efter Krigsguden Mars; navnl. som er ham tilhørende el. helliget; - ∾ bella, Hor., tela, Virg.; ∾ canor aeris, (Krigstrompetens Skraldd), id. Ge. 4, 71; ∾ proles, Ovid. Fast. 3, 59, (i. e. Romulus o. Remus, som Sønner af Krigsguden Mars); cf. ∾ miles, (f. Romanus), id. Met. 14, 798, o. ∾ Roma, id.; ∾ lupus, (som er ham hellig), Virg. Aen. 9, 566; cf. Liv. 10, 27; men legio Martia, (benævnt efter Krigsguden Mars), Cic.; — B) „bes." kan ogs. mærkes; 1) ∾ mensis; - vid. Plin. 15, 4, o. Ovid. Fast. 3, 75; begyndte engang det romerske Aar; vid. id. l. c. 2, 49 o. 54; ∾ Calendae, Hor., Idus (d. 15de), Cic.; — 2) Campus Martius, el. Marsmarken, imellem Rom og Tiberen, hvor Comitierne holdtes, hvor Ungdommen øvedes, osv.; - vid. Liv. 2, 5, o. Cic. Qu. Fr. 2, 2; derom ogs. „poet.": ∾ gramen, Hor. Od. 3, 7, 26; heder ogs. Campus Martis, Tac.; — 3) arena Martia: Sted paa Circus, hvor Gladiatorerne fægtede, Ovid. Trist. 2, 282, o. Martial. 2, 75; — not.: iblandt flere derefter be-

nævnte Byer kunne ogs. mærkes: Narbo Martius, (hod. Narbonne), Mela, Cic., o. Telo Martius, (hod. Toulon), Anton. Itin., begge i Gallien; — II) „overf.": krigersk, Penthesilea, Virg. Aen. 9, 556, men ∾ Thebe, Ovid. Am. 3, 6, 37, (hvorom el. hvorved mange Krige ere førte); ogs. kunde hidføres: ∾ vulnera, Virg., bella, Hor.; ligel. ∾ Roma, s. ovens.; — III) paa Himmelen er fulgor Martius: Planeten Mars, Cic. d. Rep. 6, 17; — not.: s. ogs. Māvortius s. 1.

martŭlus, i, m., s. und. marculus. — martyr, ўris, c., μάρτυρ, (i. e. testis, Vidne): Martyr el. Martyrinde, (der med sit Blod bevidner den christelige Religions Sandhed), Prudent. — martўrium, i, n., μαρτύριον, (i. e. testimonium, Vidnesbyrd): Martyrdom; navnl. det med Blod beseglede Vidnesbyrd om el. for den christelige Religions Sandhed, Tertull.; — II) „overf."; A) en Martyrs Grav el. Gravsted, id.; — B) ds. en til en Helgen indviet Kirke, Hieronym. — mărum, (-on), i, n., μάρον: etslags stærklugtende Plante, Plin. 12, 53; (rimel. teucrium marum L.). — Marus, i, m.: Floden Morawa i Mähren, Tac. Ann. 2, 3, Plin. — Maruvium, etc., s. und. Marrubium.

mas, gen. măris, m., [rimel. besl. m. ἄῤῥην, ἄρσην, m. Forslag af „m"]: mandlig el. af Hankønnet, (om Guder og Mennesker, om Dyr og Værter); - vid. Cic. N. D. 1, 34, o. ibd. 2, 51; teneri mares, (Drengebørn), Ovid.; cf. Liv. 27, 37; - marem vitellum, (Hanekylling), Hor. Sat. 2, 4, 11; cf. Cic. Div. 1, 18, o. ibd. 2, 29; - mares oleas etc.. Ovid. Fast. 4, 741; in tilia mas et femina differunt, Plin.; — II) „fig.": mandig, modig; - mares animos etc., Hor. A. P. 402; cf. id. Ep. 1, 1, 61; men Pers. 6, 3: marem strepitum etc., (i. e. forte et generosum carmen); men Catull. 16, 13: male mas, (umandig el. feig); — not.: neutr. mare et femineum secus junguntur, Appul.

mascarpĭo, ōnis, m., [mas, carpo]: = masturbator, Petron., inc. — *mascŭlatus, 3: mandlig, mercurialis, Appul.; — mascŭlesco, ĕre, v. n. inch., Plin. 18, 34: at blive til Hankønsplante; o. — mascŭlētum, i, n., id. 17, 35: et med Hankønsplanter bevoxet Sted; — [masculus]. — mascŭlinus, 3, [masculus]: mandlig, facies, (Udseende), Appul.; ogs. om Værterne: masculini sexus (rapa), Plin. 19, 25; — II) „fig."; A) „overf." i Grammatiken el. om Kiønnet: mandlig; ∾ genus, Quintil., nomen, id.; — B) „ment.": mandig, som anstaaer en Mand, id. 5, 2, 10; — ds. adv. masculine: i Hankønnet, Arnob., Fest. p. 151 (Müll.); - sild. ogs. masculiniter.

mascŭlus, 3, demin. af mas: af Hankønnet, (om Mennesker og Dyr, ogs. om Værter og Mineralier); - infans ··· masculus, an femina etc., Liv. 31, 12; ∾ nomen, Martial., genus, Phaedr.; - ∾ tura, Virg., Ovid.; men Plin. 37, 25, om Ædelstene: masculi appellati acrius refulgentes, etc.; men om Planter, id. 21, 32; — II) „fig."; A) „overf." ifølge etslags Lighed el. Analogi; ∾ cardo, (Tappen i Dørhængselen; opp. cardo femina), Vitruv. 9, 6; — B) „ment.": mandig, modig, tapper, proles, Hor. Od. 3, 6, 37; cf. ∾ bilis, Pers. 5, 44; men mascula Sappho, Hor. Ep. 1, 19, 28, (af hendes mandige og aandfulde Digtning); cf. Quintil. 5, 12, 20.

Masinissa, ae, m.: Konge i Numidien, Liv. 24, 48, oftere; cf. Cic. d. Senect. 10, o. Sall. Jug. 5, oftere. — maspĕtum, i, n., μάσπετον, i. e. folium laserpitii, Plin. 19, 15. — 1. massa, ae, f., μάζα: deiagtig Klump el. Masse, vid. Colum. 12, 15; - ds. „poet." ligesom chaos: Elementernes forvirrede Blanding; vid. Ovid. Met. 1, 70, o. id. Fast. 1, 108; - „bes." ogs. Klump, Stykke, Masse, picis, Virg. Ge. 1, 275; muros massis salis facere, Plin.; - navnl. ogs. om Metaller, Stene, osv.; ∾ ferri, Colum., chalybis, Ovid., vitri, Plin., marmoris, id.; men marmor in massa (invectum), Plin. 36, 8; - men absol.: contactu gleba potenti Massa fit (sc. auri el. aurea), Ovid. Met. 11, 112; cf. Virg. Aen. 8, 453; - ogs. en sammenløben Masse; ∾ lactis coacti el. alligati, (d. e. Ost), Ovid., Martial. — 2. Massa, ae, m.: romersk Tilnavn, Liv.

Massaesўli, (Masaes.), orum, m.: Folk i det vestlige Numidien, Liv. 28, 17, o. Plin. 5, 1; (ligesom Massyli i det østlige); — B) ds. Massaesylia, ae, f.: deres Land, Plin. 10, 9. — Massăgĕtae, arum, m.: skythisk Folk paa Østsiden af det caspiske Hav, Hor. Od. 1, 35, 40, Plin. 6, 19, o. A.; in sing., Sil., Lucan. — massălis, e, [massa]: som udgiør en Masse, moles, Tertull., (i. e. chaos); ds. ogs. det Hele, id.; ds. — massălĭter, adv.: i en Masse, tilsammen, Tertull. — massăris, is, f.: Druen af den vilde Vinstok labrusca, Plin. 12, 61.

Massĭcus, i, m., mons, Liv. 22, 14, o. absol. Massicus, (sc. mons), Cic. Agr. 2, 25: et af sin Vin berømt Bierg i Campanien; vid. Plin. 14, 8; — B) ds. Massĭcus, 3, vinum, Hor.; ogs. absol. Massicum, (sc. vinum), id., Martial., Plin.; ogs. Bacchi Massicus humor, Virg. Ge. 2, 143; cf. ibd. 3, 626; - men Massica, (sc. juga), i. e. mons Massicus, Virg. Aen. 7, 725; ∾ ager, Colum.

Massĭlĭa, ae, f.: By i Gall. Narb.; (hod. Marseille); vid. Caes. B. C. 2, 1, Mela 2, 5, o. Plin. 3, 5; - var en Coloni fra Phocæa i Lilleasien; vid. Liv. 5, 34, o. id. 33, 9; — B) ds. 1) Massĭlĭānus, 3: massiliensisk, vinum, Martial. 13, 123; — 2) Massĭliensis, e: = frgd., mores, Plaut.; - men subst. Massilienses: Indvaanerne af Byen M., Cic., Liv., Caes.; — 3) Massĭlĭōtĭcus, 3: = frgd., ostium Rhodani, Plin.; — 4) Massĭlĭtānus, 3; ds. Massilitani, orum: = Massilienses, Enn., Vitruv.

masso, are, v. a., μάσσω: ælter til Dei; ds. ligesom mastico: tygger, Theod. Prisc. — massŭla, ae, f., demin. af massa: liden Masse el. Klump; - ∾ salis, Colum.; ∾ plures, id. — Massūrĭus, (Masur.), i, m., Sabinus: stor Retslærd paa K. Tiberius's Tid, Gell. 5, 16; hvorom ogs. Pers. 5, 90: Excepto, si quid Masuri rubrica vetavit; — B) ds. Masurianus, 3, M. Aur. ap. Front.

Massўli, orum, m., s. und. Massaesyli; Massylum gentes, (s. Massylorum), Virg. Aen. 6, 60; — B) ds. 1) Massўlus, 3: massylisk, serpens el. draco, Martial., (som bevogter Hesperidernes Haver); men ∾ robora, Stat., i. e. ligna citrea; — 2) Massylaeus, (-ēus), 3: = frgd., equus, Martial.; — 3) Massўlius, 3: = frgd., gens, Lucan.

mastĭcātĭo, onis, f., [mastico]: Tyggen el. at tygge, Coel. Aur. — mastĭchatum, i, n., (sc. vinum): en med Mastix tilsat Vin, Lamprid.; af — mastĭche, el. mastice, es, f., μαστίχη: etslags vellugtende Gummi el. Harpix af Mastixtræet, (pistacia lentiscus L.); - ∾ Chia, Plin. 12, 36. — mastĭchĭnus, (-cinus), 3, μαστίχινος, oleum: Mastixolie, Pallad. — mastĭchum el. masticum, i, n., ligesom mastiche: Mastix, Pallad., inc. — mastĭco, (avi), atum, 1, v. a.: tygger, Appul.

mastīgia, ae; I) masc., μαστιγίας: til at slaae med Svøben; ogs. som Skældsord: Slyngel, odl., Plaut.; non manum abstines, mastigia? Ter. Ad. 5, 2, 6; — II) fem., ligesom mastix o. verber: Pidsk el. Svøbe, Sulp. Sev. — mastĭgŏphŏrus, i, m., μαστιγοφόρος, (Svøbebæreren): etslags Opsigtsbetient, navnl. ved Skuespillene, Dig. — mastix, ichis, f., μάστιξ: eftercl. Biform af mastiche; in gen. o. abl., Seren. Samm. — mastos, i, f., (μαστός, Brystet): etslags Vært, som er tienlig for Brystet, Plin. 26, 52.

mastrūca, el. mastrūga, ae, f., [efter Quintil. 1, 5, 8: sardinisk Ord]: Faarepels el. Skindpels, Cic. ap. Quintil. l. c., o. id. ap. Isid.; ogs. som Skældsord: du Skindpels! odl., Plaut. Poen. 5, 5, 31; ds. — mastrūcatus, 3: som er iført en Skindpels el. Faarepels, Cic. Prov. Cons. 7. — masturbator, oris,

m.: en Selvbesmitter, en Onanist, Martial. 11, 203; af — masturbor, ari, v. dep., [manus, stupro]: at drive Selvbesmittelse el. Onani, Martial. 11, 105; - in partic. perf., id. 9, 42. — Masur-, s. und. Massur-.

matara, o. mataris, s. und. materis. — mataxa, s. und. metaxa. — mătella, ae, f., demin. af matula: lidet Kar el. Vandkar; - matella aquae, Plaut.; „bes." ogs. Urinkar el. Natkar, Martial. 10, 11, oftere. — mătellĭo, onis, m., som dem. af frgd.: lidet Kar; - ∾ Corinthius, Cic. Parad. 5, 2, o. Varr. — mătĕŏla, ae, f.: etslags Redskab, hvormed der nedrammes i Jorden, Cato o. Plin.

māter, tris, f., μήτηρ, dor. μάτηρ: Moder, alicujus, Cic.: - quae matre Asteria est, (som har A. til Moder), id.; ogs. matrem esse alicui, Ovid. Met. 11, 222; matre satus terra, id.; matrem fieri de Jove, (ved Juppiter), id.; ligel. matrem esse de aliquo, id.; matrem facere, (besvangre), id.; - mater familias el. familiae: Konen i Huset, Husmoderen; ogs. Hustruen; ogs. alm. Kone el. Fruentimmer; vid. Cic. Verr. 1, 24, o. Liv. 34, 7; s. ogs. und. familia; - bes. er ogs. mater familias: den formeligen ægteviede Hustru; cf. Cic. Top. 3: uxoris duae formae, una matrum familias, quae in manum convenerunt, etc.; - ogs. heder mater, matres, undert. absol.: Konerne el. Fruentimrene; vid. Virg. Aen. 6, 306, o. Liv. 5, 23; - navnl. ogs. i Tiltale til ældre Fruentimre, ligesom vort: Moder, (Mutter, Morlille); jubemus te salvere, mater, Plaut. Rud. 1, 5, 5: - ogs. om Dyrene; porcos sinunt cum matribus, Varr.; cf. Virg. Aen. 1, 632, ibd. 9, 628, o. id. Ge. 3, 398; — II) „fig." ogs.; A) „overf."; a) en Amme, Plaut. Men. prol. 19; cf. Virg. Aen. 8, 632; — b) ogs. om Træer og Stammer med Hensyn paa Grenene, ibd. 2, 23; - flagellum matri detractum Colum.; cf. Plin. 12, 11; ogs. hører hertil Plaut. Amph. 1, 1, 274: (vinum merum) ut matre fuerat natum; — 2) navnl. tillægges Mater ogs. Gudinderne, deels som Æres titel, deels med Hensyn paa deres Affom; - saal. Magna Mater, Cic., Liv., ogs. Mater deum, id., Virg., i. e. Cybele; ogs. Mater Terra, vid. Liv. 8, 6, o. Ovid. Fast. 2, 715; Flora Mater, Lucr.; ogs. mater florum, Ovid.; fremdeles er Ceres: mater frugum, Ovid.; ligel. er Venus: mater Amorum, id., Cupidinum, Hor.; Mater Matuta, Liv.; Mater Vesta, Virg., Ovid.; — 3) ogs. „alm.": som frembringer noget; - apes mellis matres, Varr.; quam (paludem) matrem ejus (fluvii) appellant, Mela 2, 1; — B) ogs. ofte „ment."; 1) „alm."; a) Moder el. Kilde dertil, Ophav el. Udspring; - mater bonarum artium est sapientia, Cic.; cf. id. Acad. 1, 10, o. id. d. Or. 2, 10; ligel. Atque ipsa utilitas prope justi mater et aequi, Hor. Sat. 1, 3, 98; — 2) „bes." ogs.: den moderlige Kærlighed el. Følelse; - saal. mater redit, Senec. Med. 917; cf. Ovid. Met. 6, 629, o. ibd. 12, 30.

mātercŭla, ae, f., demin. af mater: Morlille; ogs. skemtende el. kelende; vid. Cic. Flacc. 36, o. Hor. Ep. 1, 7, 7. — materfamilias, o. materfamiliae, s. und. mater, ogs. und. familia.

mātĕrĭa, ae, o. mātĕrĭes, ēi, f., [mater]; I) „egenl."; A) „alm.": Materie el. Stof, hvoraf noget opstaaer el. forfærdiges; - materia rerum, ex qua et in qua sunt omnia, Cic. N. D. 3, 39; cf. id. Acad. 1, 6; men quaeque sua de materia grandescere, Lucr. 1, 192; ∾ rudis, (i. e. chaos), Lucan.; materiam superabat opus, Ovid. Met. 2, 4; — B) „bes.": Bygningsmaterialier; navnl. Bygningstømmer; ogs. alm. Træ el. Ved; - delata materia omnis infra Veliam, Liv. 2, 7; cf. Tac. Ann. 1, 35; - materiam, calcem ··· convehere, Cic. Mil. 27; - ogs. Skibstømmer, Cic. Verr. 5 18, o. Caes. B. G. 4, 31; ligel. jacet omnis ad undam Materies, Virg. Aen. 11, 328; - ogs. Gavntømmer, (opp. ligna, Brænde), Dig.; cf. Plin. 16, 74 flgd., ogs. Caes. B. G. 4, 17 o. 18; materiam caedere, (fælde Træer), Liv., Colum.; — b) ogs. findes materia f. arbor o. lignum, (Træ og Ved), ogs. f. ramus, (Gren); - ∾ culta et silvestris, Cic.; inter librum et materiam, (imellem Bark og Træ), Colum.; quorum crispa materies, ut acer, palma, etc., Plin.; (vitis) rubente materia, id.; materies ulmea, pinea, id.; in materiam effundi, (skyde Grene, om Vinstokken), Colum.; ligel. plures materias submittere, (lade vore), id.; ligel. citata materies, (frembrudt Gren), id.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": a) Næringsstof, Næring, Spise; - ovum durum valentissimae materiae est, Cels.; — b) Materie i el. af et Saar el. en Byld; - ne coitus inutilis materiae fiat, Cels.; — 2) „bes.": om Dyrene: Art el. Slægt el. Stamme el. Race til Forplantning; - est enim generosa materies (equorum), Colum.; quod ex vetere materia nascitur, (af ældre Faar), id.; — B) „ment."; 1) „alm."; a) Materie el. Stof til Behandling, navnl. til at tale om el. afhandle; - satis bella materia ad jocandum, Cic.; ∾ sermonum, id., artis rhetoricae, id.; cf. Hor. A. P. 38, o. Ovid. Am. 1, 3, 19; men materia aequitatis, (i. e. locus communis el. Almensted om det Billige), Cic. Caecin. 28; — b) ligel. Stof el. Anledning, Aarsag el. Kilde; - materies omnium malorum, Sall.; cf. Hor. Od. 3, 24, 49; materiam dare invidiae, Cic.; cf. id. d. Or. 2, 84; men absol.: ne quid materiae daret Neroni, (Stof til Dadel), Suet. Galb. 9; cf. Ovid. Met. 10, 133: pro materia, (i Forhold til Anledningen); men ∾ facilis, c. inf., vid. Cic. Phil. 2, 17; — 2) „bes.": Stof el. Anlæg hos et Menneske; Naturgaver, Talent, Character; - M. Catonis materiem atque indolem etc., Cic. Verr. 3, 68; materia ··· in animis humanis etc., id. Inv. 1, 2; ∾ ingentis decoris, Liv. 1, 39; nihil materiae ··· ad audaciam etc., ibd. 46; Non sum materia digna perire tua, (ved din Grusomhed), Ovid. Her. 4, 86.

*mātĕrĭālis, e: materiel, bestaaende af Materie, influxio, Macrob.; — df. adv. materialiter, Sidon.; o. — mātĕrĭārĭus, 3: hørende til Træ el. Tømmer, fabrica, (Tømmerhaandværket), Plin., faber, (Tømmermand), Inscr.; - men subst. materiarius (sc. negotiator), som leverer Bygningstømmer, Plaut. Mil. gl. 3, 3, 45; — II) „overf.": ∾ haeretici, (som holde Materien for evig), Tertull.; — [materia]. — *mātĕrĭātĭo, onis, f.: Tømmerværket el. Bjælkerne i en Bygning, Vitruv.; o. — mātĕrĭātūra, ae, f.: Tilberedelsen af Bygningstømmer; ∾ fabrilis, Vitruv.; — [materio]. — mātĕrĭātus, 3, s. und. materio.

mātĕrĭes, ēi, f., s. und. materia. — mātĕrĭo, (avi), atum, 1, v. a., [materia]: bygger af Træ el. Tømmer, Vitruv.; men Cic. Off. 3, 33: aedes male materiatae, (af slet Tømmer). — mātĕrĭŏla, ae, f., demin. af materia: liden el. ringe Gjenstand el. Materie, Tertull. — mātĕrĭor, ari, v. dep. n., [materia]: at hugge el. fælde og transportere Træer, Caes. B. G. 7, 73. — mātĕris el. mataris, is, f., o. mātăra, ae, f., (celtisk Ord): etslags Kastespyd el. Lanse; - den første Form har Auct. ad Her., den anden har Liv., den tredie har Caes.

1. māternus, 3, [mater]: hørende til Moderen, moderlig; - ∾ nomen, vid. Cic. Cluent. 5; ∾ sanguis, id. R. Am. 34; ∾ animus, Ter. Heaut. 4, 1, 21; - ∾ tempora, (Svangerskabets Tid), Ovid. Met. 3, 312; - men ∾ tempora, (de moderlige Tidender), Virg. Ge. 1, 28, (fordi Cæsar igjennem Æneas's Søn el. Sønnesøn Julus nedstammer fra Venus); cf. ∾ arma, id. Aen. 12, 107, (som Moderen havde ladet Vulcanus smede til Æneas); men ∾ aequora, Ovid. Fast. 4, 141, (hvoraf Venus er opstaaen, hvs. Ἀναδυομένη); ∾ Delos (Apollinis, hvor han er født af La-

tona), Virg. Aen. 4, 144; - ∾ nobilitas, ibd. 11, 340; (paa Moderens Side); ligel. ∾ patria, Liv. 1, 34; ∾ Numa, Ovid. Pont. 3, 2, 105, (Stamfader paa Moderens Side); men ∾ Idus (Majae, som Mercurs Fødselsdag), Martial. 7, 74; — b) ogs. om Dyrene; ∾ alimentum, (Modersmelken), Colum.; cf. Plin. 10, 51: materna vacans cura (avis).

2. Maternus, Jul. Firmicus, skrev und. K. Constantin d. Store: De Mathesi, o. de Errore Profanarum Religionum. — mātertĕra, ae, f., [mater]: Moderens Søster, Moster el. Tante, Cic., Ovid.; (hvortil correlat. amita, Faster); - ∾ magna, major, i. e. soror aviae, proaviae, Dig.

mathēmătĭcus, 3, μαθηματικός: mathematisk; - ∾ ratio (musices), Vitruv.; ∾ artes, (de mathematiske Videnskaber), Plin. 30, 1; men ∾ disciplinae, (Geometri, Arithmetik, Astronomi, osv.), Gell. 1, 8; — II) subst.; A) mathematicus, i, m.; 1) en Mathematiker; vid. Cic. d. Or. 1, 3; — 2) en Astrolog el. Stiernetyder el. Tegnsudlægger; vid. Tac. Hist. 1, 22, o. Juvenal. 14, 248; — B) Mathematica, ae, f.; 1) Mathematiken; vid. Senec. Ep. 88; — 2) Astrologien el. Stiernetyderkunsten; - quippe addictus mathematicae, Suet. Tib. 69. — măthēsis, is, f., μάθησις, (oprdl. Kundskab el. Videnskab); ds. 1) Mathematiken, Cassiod.; — II) Astrologien, Spartian. Hadr. 16, o. Firmic. Math. 1.

Mătīnus, i, m.: Bierg i Apputien; (hod. Matinete); - buxeta Matini, Lucan. 9, 185; — B) ds. Mătīnus, 3, apis, Hor. Od. 4, 2, 27; ∾ litus, id., cacumen, id. — Mătius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf her mærkes; 1) Cn. Matius: gammel romersk Digter; vid. Gell. 9, 14; — 2) C. Matius: Ven af Cicero og Cæsar; vid. Cic. Fam. 11, 27 o. 28; — B) ds. Matianus, 3, mala (el. Æbler), der ere benævnte efter en Matius, Colum., Suet. Dom. 21.

Mātrālia, ium, n., [mater]; ds. Matralia festa, Ovid. Fast. 6, 533, ogs. absol. Matralia, id., Varr.: Modrenes el. Konernes Fest, til Ære for Mater Matuta (el. Ino), hvorom Ovid. l. c. 475: Ite, bonae matres, vostrum Matralia festum. — mātresco, ere, v. n. inch., [mater]: komme til at ligne Moderen; - ∾ ingenio, Pacuv. ap. Non.

mātrīcālis, e, [matrix]: hørende til Moderen; ∾ herba: Moderurt, Appul.; - vena: Moderaare, Veget. — mātrĭcīda, ae, c., [mater, caedo]: Modermorder, Cic.; — not.: ogs. in tmesi: matrique cida Nero, Auson.; ds. — mātrĭcīdium, i, n.: Modermord, Cic., Juvenal. 1, 13. — mātrĭcŭla, ae, f., demin. af matrix: offenlig Fortegnelse el. Matrikel, navnl. over Soldaterne, Veget.

mātrĭmōnĭālis, e: ægteskabelig; - ∾ tabulae, Firmic.; af — mātrĭmōnĭum, i, n., [mater]: Ægteskab el. Ægtestand; - ∾ alicujus tenere, (være gift med nogen), Cic. Coel. 14; in matrimonium dare alicui filiam suam, Caes. B. G. 1, 3; - habere in matrimonio, Cic.; in matrimonium, Justin.; collocare in matrimonium, Cic.; ligel. locare in matrimonio stabili, id.; - ire in matrimonium, (gifte sig), Plaut.; petere aliquam in matrimonium, Suet.; matrimonia contrahere, dimittere, id.; matrimonio exturbare el. depellere, Tac.; — II) „overs." o. efteraug. staaer matrimonia ogs. f. uxores; - ∾ provincialibus non abstinere, Suet. Caes. 52; cf. Tac. Ann. 2, 13, ogs. Justin. 3, 5, o. Flor. 1, 1.

*mātrīmus, 3: som endnu har sin Moder i Live, puer, Cic.; cf. Tac. Hist. 4, 53, o. Liv. 37, 3; - s. ogs. patrimus s. l.; — not.: Fest. p. 126 (Müll.) har Biformerne matrimes, patrimes; — mātrix, īcis, f.: Moderen, (alene m. Hensyn paa Forplantningen, dog ikke om Mennesker); ds. I) „egentl.": Moderdyret, der neml. holdes for Forplantningens Skyld, en saadan Ko, Varr.: et stigt Faar, Colum.; en Liggehøne, id.; — II) „fig."; A) „overs."; 1) Moderstammen, hvoraf Grenene udvoxe, Suet. Aug. 94; — 2) Moderen el. Fosterleiet, Veget.: — 3) offenlig Fortegnelse el. Matrikel, (hvorfra neml. den følgende Orden el. Anordning maa udgaae), Tertull., Veget.; — B) „ment.": Aarsag el. Ophav el. første Kilde dertil, Tertull.; — [mater].

1. mātrōna, ae, f., [mater]: Æresnavn for enhver fribaaren og ærbar Kone el. Husmoder; vid. Gell. 18, 6; - Cum prole matronisque nostris, Hor. Od. 4, 15, 27; matronarum sanctitas etc., vid. Cic. Coel. 13; ∾ opulentae optimates, Enn. ap. Cic. Fam. 7, 6; ∾ summates, Plaut.; - „poet." ogs. Matrona Juno, Hor. Od. 3, 4, 59; - ogs. c. gen.; ∾ bellantis tyranni, (hans Gemalinde), ibd. 3, 2, 7; cf. Plin. 9, 58: quae fuit Coi principis matrona; - endel. ogs. „alm.": enhver gift Kone; vid. Virg. Aen. 11, 476, o. Suet. Tib. 35. — 2. Matrŏna, ae, m.: Flod i Gallien, falder i Sequana, vid. Caes. B. G. 1, 1; (hod. Marne).

*mātrōnālis, e: passende for en Matrone el. Dannequinde; - ∾ locus, Liv. 21, 6; cf. id. 26, 49; ∾ gravitas, Plin. Ep., sedulitas, Colum.; ∾ habitus, (i. e. stola), Dig.; — II) ds. Matronalia, (sc. festa el. sacra; ogs. Matronales feriae, Tertull.): Fest, som de romerske Matroner holdt d. 1ste Martii til Ære for Juno; vid. Ovid. Fast. 3, 170 flgd., o. ibd. 229 flgd.

mātrōnātus, us, m., [matrona]: en Matrones el. Dames Dragt og Anstand, Appul. — Matrōum, i, n., Μητρῷον: Tempel for Gudernes Moder, Cybele; Smyrnae apud Matroum etc., Plin. 16, 50. — mātrŭēlis, is, m., [mater], sc. frater: Morbroders Søn, Dig.

matta, ae, f.: Matte el. grovt Dække, scirpea, af Siv, Ovid. Fast. 6, 68; ds. — mattārius, i, m.: som sover paa en Sivmatte, Augustin. — mattēa, (mactea), el. mattya, ae, f., ματτύα: etslags lækker Spise el. Lækkerbid, Suet. Calig. 38, o. Martial. 10, 59, o. id. 13, 92; — ds. dem. mattĕŏla, (mateola, macteola), ae, f., Arnob.

Matthaeus, i, m., Ματθαῖος: Navnet paa en Evangelist, Prudent. — Mattiăcum, i, n., (af d. germaniske Matte, d. e. Wiese el. Eng), By i Nærheden af d. nuv. Wisbaden; — B) ds. 1) Mattiăcus, 3; ∾ fontes calidi, Plin. 31, 17; ∾ pilae, (etslags Sæbekugler til Haarets Farvning), Martial.; — 2) subst. Mattiaci, orum: Indvaanerne af denne Egn, Tac. Hist. 4, 37, o. id. Germ. 29. — Mattium, i, n.: Hovedstaden i Chatternes Land, Tac. Ann. 1, 56; (efter nogle: d. nuv. Marburg). — mattus, el. matus, 3, rimel. Biform af madidus f. ebrius, Petron. — mattya, s. und. mattea. — mătŭla, ae, f.: liden Vandskaal el. Vandpotte; s. ogs. matella; ds. ogs. Urinkar, Plaut.; ogs. som Skældsord, id. Pers. 4, 3, 64.

Mātūra, ae, f., [maturus, 3], sc. dea: Gudinde for Væxternes Modenhed, Augustin.; (al. Matuta). — *mātūrāte, adv.: betimeligen, ilende, hurtigt, properare, Plaut.; quantum maxime possent maturate sequi, Liv. 32, 16; o. — mātūrātĭo, onis, f.: Fremskyndelse; vid. Auct. ad Her. 3, 2; — [maturo].

mātūre, adv. af maturus; oprdl.: modent; ds. færdv. „overs."; A) betimeligen, til rette Tid, quod neque serius etc., Nigid. ap. Gell. 10, 11; ∾ custodes sentiunt, Cic. Verr. 4, 44; cf. Sall. Catil. 1; — B) tidligt, hurtigt, snart; - ∾ fieri senem, id.; maturius proficisci, Caes.; cf. Cic. Verr. 3, 21; men quibus rebus quam maturrime occurrendum putavit, (snarest muligt), Caes. B. G. 2, 33; cf. Cic. Caecin. 12, (hvor maturissime); — b) altfor tidligt el. meget tidligt; pater mature decessit, Nep. Att. 2; cf. Plaut. Curc. 3, 1, 10 flgd.: qui etc., mature esurit.

mātūrĕfăcio, ĕre, v. a., [maturus]: at giøre moden, at modne; - ∾ duritiam, Theod. Prisc. —

mātūresco, rŭi, ĕre, v. n. inch., [maturus]: at blive moden; - ∾ frumenta, Caes.; fructus maturescens, Plin.: cf. Ovid. Met. 11, 191; — II) „fig."; A) „overf.": at modnes, at naae den vedbørlige Styrke el. Fuldkommenhed; - partus maturescunt novem lunae cursibus, (blive fuldbaarne), Cic. N. D. 2, 37; nubilibus maturuit annis (puella), Ovid. Met. 14, 335, (blev mandbar); — B) „ment."; nondum satis maturuisse (libros meos), Quintil. Ep. ad Tryph.; virtus maturescens, Liv. 3, 12; cf. Plin. Ep. 5, 9.

mātūrĭtas, atis, f., [maturus]; I) „egenl.": Modenhed, frumentorum, Caes., frugum, Cic.; - ogs. en passende Blanding el. Temperatur; ∾ muriae, Colum.; — II) „fig."; A) „alm.": Modenhed, d. e. den modne el. rette Tid dertil; - maturitates gignendi (i. e. pariendi: betimelige Fødsler), Cic. N. D. 2, 46; ∾ aetatis ad prudentiam, id. Fam. 4, 4; habere maturitatem suam, vid. Cic. Brut. 92; omnium scelerum maturitas, id. Catil. 1, 13; - ∾ temporum, den rette Aarstid, Cic. N. D. 1, 36; - ogs. den beqvemme Tid el. Leilighed; ejus rei maturitas neque dum venit, id. Qu. Fr. 3, 8; — b) ogs. „ment.": den fuldmodne Indsigt el. Forstand, Vell. 2, 125, o. Tac. Ann. 1, 8; — B) „bes."; 1) concret: den modne Frugt; - celerius occidere festinatam maturitatem, (alleg.), Quintil. 6, prooem.; maturitatem cum acerbitate legere, Pallad.; — 2) Fremskyndelse; - maturitatem poenae precari, Suet. Tib. 61.

mātūro, avi, atum, 1, v. n. o. a., [maturus]; I) neutr.; A) „egenl.": at modnes, at blive moden; - quae (ficus) sero maturant, Pallad.; ∾ tardius, id.; — B) „overf.": at ile, at skynde sig; - maturare est jussus, Liv. 39, 45; (i hvilke Forbindelser dog ogs. kan underforstaaes enten inf., som venire, cf. Hor. Od. 2, 11, 23, m. Caes. B. G. 1, 7; el. et bestl. subst., som iter; cf. Cic. Fam. 2, 18: non potest iter maturare, m. Caes. B. C. 1, 63); - ogs. er at hidføre den absolute Brug af maturare; saal. maturandum ratus, Liv. 24, 12; maturato opus est, id. 8, 13; cf. id. 2, 22; — II) act.: gior moden, bringer til Modenhed; A) „egenl."; a) oprdl. om Naturens Frembringelser; - annus ··· maturat ··· uvas, Tibull.; amygdala ··· pomum maturat, Plin.; frumenta maturantur etc., id. 18, 10; uva maturata dulcescit, Cic. d. Senect. 13; — b) om andre Gienstande; - ∾ suppurationes, Plin., partus conceptos, id.; ova in sicco maturari, (udruges), id.; ∾ olivas muria, Pallad.; mustum maturatum, (afgæret el. renset), Plin.; cf. Cic. N. D. 1, 2; — B) „overf."; 1) „alm.": gior noget betimeligen el. til rette Tid; gior færdig; - multa ··· maturare datur etc., Virg. Ge. 1, 260; cf. Gell. 10, 11; — 2) „bes.": fremskynder, bringer til Udførelse; a) c. acc.; - ad coepta maturanda redire, Liv. 24, 13; ∾ iter, Caes., fugam, Virg., negotia, Suet., censum, Liv., nuptias, id.; fuga maturata, (ilsom), Justin.; - ogs. m. tilføiet dat.; ∾ necem alicui, Hor. Od. 3, 7, 16, exitium sibi, Suet. Dom. 15; — b) c. inf.; - ∾ venire, Cic., proficisci ab urbe, Caes.; cf. Sall. Jug. 79; ligel. quod ni Catilina maturasset ··· sociis signum dare, id. Catil. 18.

mātūrus, 3: moden; I) „egenl." om Værter og Frugter; - si matura et cocta poma decidunt, Cic.; ∾ fruges, Virg., uvae, id.; - compar., f. nedenf.; superl.: maturissimae ficus, Colum.; - Formen maturrimus, f. nedenf.; - ogs. m. tilføiet dat.; maturiora messibus loca, Liv.; cf. id. 2, 5; — II) oftest „overf."; A) „alm.": moden el. dygtig til sin Bestemmelse; - ∾ muria, (som har den rette Styrke el. Temperatur), Colum.; maturis solibus aestas, (naar Solen er i sin fulde Kraft), Virg. Ge. 1, 65; progenies matura militiae, Liv. 42, 52; ogs. absol.: ∾ aetas, Virg. Aen. 12, 438; - filia matura viro, (mandbar el. giftefærdig), ibd. 7, 53; ogs. absol.: ∾ virgo, Hor. Od. 3, 6, 22; men ∾ venter, Ovid., o. ∾ mulier, id., (nær ved at føde); - navnl. ogs. om Alderen og Aarene, om Characteren, osv., der da kan tilføies in gen. el. abl., deels ogs. underforstaaes; - maturus aevi, Virg., animi, id.; ligel. maturus aevo, Ovid., animo, id.; ∾ patres, Hor. Od. 4, 1, 55; cf. id. A. P. 115; ligel. ∾ centuriones, (udtiente), Suet. Calig. 44; - ogs. om Foredraget: multo maturior fuisset et mitior (Thucydides), si etc., Cic. Brut. 83; men Sall. Jug. 85: omnia matura sunt, (alt er modent, paa rede Haand); - ∾ gloria, (Ærens høieste Spids), Liv.; ∾ causa belli, (fuldkommen el. tilstrækkelig), id. 35, 22; - „poet." ogs. maturus ad arma, Sil.; ligel. maturus laudum, (f. ad laudes), id.; — B) „bes."; 1) betimelig, d. e. som er el. skeer til rette Tid el. beleiligen; - maturum videbatur, (m. acc. c. inf.), Liv. 5, 46; tempus scribendi maturius, Cic. Att. 15, 4; ∾ mors, (i en høi Alder), id. Div. 1, 18; — 2) tidlig, snar, hurtig; - ∾ hiemes, (som indfinde sig tidligt), Caes.; ∾ decessio (ex provincia), Cic. Qu. Fr. 1, 1, in.; maturior libertas, (tidligere), Liv. 1, 46; ego sum maturior illo, (er den først fødte af os begge), Ovid. Met. 13, 300; aetas maturissima, (den tidligste Alder), Auct. ad Her.; men Tac. Ann. 12, 65: robur aetatis quam maturrimum, (tidlig Modenhed); — b) bs. „poet.": altfor tidlig; maturior vis, (altfor tidlig Død), Hor. Od. 1, 17, 6; cf. Tibull. 4, 1, 205. — matus, 3, f. und. mattus.

Mātūta, ae, f., er som Gudinde: Grækernes Leucothea, oprdl.: Ino, Datter af Cadmus; - vid. Cic. Tusc. 1, 12, o. Ovid. Fast. 6, 476 flgd.; ogs. Matuta parens, ibd. 479; f. ogs. Matralia s. l.; men om hendes Tempel i Rom, f. Liv. 5, 19 o. 23; - efter Lucr. 5, 655: roseam Matuta per oras Aetheris auroram defert, er hun ogs. Morgenrødens el. Morgenens Gudinde.

*mātūtīnālis, e, sild. Biform af matutinus: tidlig, tempus, Auct. Carm. d. Philom. 16; o. — mātūtīne, adv., ligesom mane: tidligen, i Morgenstunden, Priscian.; — [matutinus]. — mātūtīno, abl. som adverb., f. und. flgd. — mātūtīnus, 3, [Matuta, vid. Prisc.]: som er el. skeer tidligt el. i Morgenstunden; - ∾ tempora, Cic., ogs. ∾ dies, Colum.: Morgenen el. Morgenstunden; ogs. m. frigus, Hor., somnus, Martial., nebula, Liv.; men ∾ cliens, (som gior Opvartning i den tidlige Morgen), Martial.; ∾ Juppiter, (som hilses el. æres om Morgenen), id.; men ∾ pater, Hor. Sat. 2, 6, 20, i. e. pater Janus, el. Tidens Gud, (der paakaldes om Morgenen); ∾ equi, Ovid. Fast. 5, 160, (i. e. equi Aurorae); ∾ arena, (i. e. ∾ venatio in Circo), id.; hvs. ogs. ∾ ferae, Martial.; - se matutinus agebat, (var tidligt paa Færde), Virg. Aen. 8, 465; — b) bs. neutr. absol. matutinum (sc. tempus): Morgenen el. Morgenstunden; - omnibus matutinis, (hver Morgen), Plin.; eodem matutino, (samme Morgen), Quintil.; - ligel. absol. matutino (sc. tempore), som adv.: tidligen, Plin., Appul.

Mauretania, (Maurit.), ae, und. flgd. — Mauri, orum, m., [rimel. besl. m. μαυρός, i. e. obscurus]: Maurerne, d. e. Indvaanerne af Mauritanien, imellem Atlanterhavet og Numidien; - proxime Hispaniam Mauri sunt, Sall. Jug. 18; cf. Plin. 13, 29; - sing. Maurus, i: en Maurer; Et Mauri celeres, et Mauro obscurior Indus, Juvenal. 11, 125. — B) bs. 1) Maurus, 3: maurisk el. mauritansk, ogs. africansk, equites, Auct. B. Afr. 7; men ∾ unda, Hor. Od. 2, 6, 3, i. e. mare Africum, men Juvenal. 10, 148, f. Oceanus; men Mauras manus (f. Punicas), Ovid. Fast. 6, 213; - silvae filia Maurae, Martial. 14, 90, i. e. e citro arbore; — 2) Mauricus, 3: = Maurus, 3, Coripp.;

— bb) df. a) **Mauricatim**, adv.: paa Maurisk, i d. mauriske Sprog; - ∾ scire, (kunne Maurisk), Laber. ap. Charis.; — b) **Maurice**, adv.: paa maurisk Vis el. Maner, Varr. ap. Gell. 2, 25; — 3) **Mauritānia**, (Mauret.), ae, f.: Maurernes Land i Africa, (hvor nu Fez o. Marocco), Caes. B. C. 1, 6 o. 39; - var und. Keiserne dobbelt: ∾ Tingitana imod Atlanterhavet, o. ∾ Caesariensis imod Numidien; vid. Plin. 5, 2. — Mauricatim, Maurice, Mauricus, Mauritania, o. Maurus, 3, f. und. frgd. — **Maurūsia**, ae, o. Maurusiacus, 3, f. und. flgd. — **Maurusii**, orum, m.: den græske Benævnelse paa Indvaanerne i Mauritanien, ligesom Mauri er d. latinske; vid. Plin. 5, 1; in Maurusios refugit, Liv. 24, 49; — B) df.; 1) **Maurusīus**, 3, ligesom Maurus, 3: maurisk el. africansk, gens, Virg., pubes, Sil.; men ∾ robora, Lucan., i. e. citrus; — 2) **Maurusia**, ae, f., efter Vitruv. 8, 2: d. græske Benævnelse af Mauritanien.

Mausōlēum, i, n.: f. und. flgd. — **Mausōlus**, i, m.: Konge i Carien, Gemal af Artemisia, Cic. Tusc. 3, 31; — B) df. **Mausōlēum** sepulcrum, Prop. 3, 2, 19; sædv. absol. Mausoleum, (sc. sepulcrum); 1) det prægtige Gravminde, som for ham opreistes i Halicarnassus af hans Gemalinde; — 2) df. betegner Mausoleum i den folgende Tid: ethvert prægtigt Gravminde el. ligesom Gravtempel; saal. ∾ Caesarum, Suet. Vesp. 23; cf. id. Aug. 100, o. Flor. 4, 11.

mavōlo f. malo, mavelim f. malim, etc., f. und. malo. — **Māvors**, tis, m., „poet." f. Mars, quia magna vertit, Cic. N. D. 3, 24, cf. ibd. 2, 26; Mavortis ad urbem (i. e. Romam), Virg. Aen. 6, 873; cf. Hor. Od. 4, 8, 23; — b) fildt. ogs. „overf." f. Krig, Auson.; — B) df. **Māvortĭus**, 3, ligesom Martius; 1) benævnt efter Krigsguden Mars el. ham tilhørende; - ∾ moenia, Virg. Aen. 1, 276, (i. e. Roma); ∾ tellus, id. Ge. 4, 464, (i. e. Thracia); ∾ proles, Ovid. Met. 3, 531, (de af hin til Mars helligede Slangers Tænder opvoxne Kæmper); men absol. Mavortius, ibd. 8, 437, (i. e. Meleager, der holdtes for en Søn af Mars); — 2) ogs. „overf.": krigersk el. tapper, Amazon, Val. Fl.; ∾ facta, Sil.; men ∾ vulnera, Grat. Cyn., 344, (som man har faaet i Krigen).

Maxentĭus, i, m.: romersk Keiser; vid. Entrop. 9, 12, flgd., o. Aur. Vict. Epit. 40; — B) df. **Maxentianus**, 3, milites, Lactant. — **maxilla**, ae, f., [demin. af mala; dog cf. Cic. Orat. 45]; ligesom mala: Kjævebenet, (hvori Tænderne sidde); - ∾ superior, Plin.; sub tam lentis maxillis etc., „alleg.", Augustus ap. Suet. Tib. 21; — II) „overf.": Hagen; men alene Pers. 4, 37: Tu quum in maxillis balanatum gausape pectas, etc.; df. — **maxillāris**, e: hørende til Kjævebenet, dentes: Kindtænderne, Cels.

maxime, (maxume), f. und. magis. — **maxĭmĭtas**; atis, f., [maximus]: Storhed; (for- o. efterel. Ord); - ∾ immanis, Lucr. 2, 497; in maximitatem producere, Arnob. — **maxĭmŏpĕre**, f. und. magnopere. — **maxĭmus**, (maxumus), 3, f. und. magnus.

māza, ae, f., *μάζα*: etslags Bygvelling, navnl. til Hundeføde, Varr., Gratian. Cyneg. 307. — **Māzaca**, ae, f.: By i Cappadocien, Hirt. B. Al. 66; ogs. Mazaca, orum, n., Vitruv. — **Māzăces**, um, m.: en Folkestamme i Numidien; findes som Ryttere i Nero's Følge, Suet. Ner. 30; - sing. Mazax, Lucan., Claudian. — **māzŏnŏmus**, i, m., *μαζόνομος*, (sc. *κύκλος*), el. **māzŏnŏmum**, i, n., *μαζόνομον*, (sc. *ἀγγεῖον*): stort Madfad; vid. Hor. Sat. 2, 8, 86, o. Varr. R. R. 3, 4.

me, f. mihi, f. und. ego. — ***meābĭlis**, e: til at gaae igiennem; - transitus meabilis bubus, Plin. 6, 1; — II) „overf." o. ligesom act.: giennemtrængende; - aër vitalis et per cuncta rerum meabilis, Plin. 2, 4; o.˘ — **meācŭlum**, i, n., ligesom meatus: en Gang, Capella; — [meo]. — **meamet**, f. mea el. mea ipsius; - ∾ culpa, Plaut. Poen. 1, 3, 37. — **meapte**, f. meā el. mea ipsius; - ∾ causa, Ter. Heaut. 4, 3, 8; men meopte ingenio, Plaut. Most. 1, 2, 77. — **meātim**, adv. af meus: paa min Vis, (formet som tuatim), Priscian.

meātus, us, m., [meo, are]: Gang el. Løb el. Vandring; - solis lunaeque meatus (pl.), Lucr.; cf. Virg. Aen. 6, 850; - ogs. Flugt el. Flyven, Tac. Hist. 1, 62, o. id. Ann. 6, 28; men ∾ flexuosus draconum, (deres bugtede Slyngninger), Plin.; - ∾ gravior animae, (tungere Aandedrag), Plin. Ep. 6, 16; — II) „fig"; A) „overf." o. „concret.": Vei el. Gang el. Bane, odl.; - ∾ spirandi, Plin., Tac.; sex meatibus erumpere Danubium, (igiennem sex Mundinger), id. Germ. 4; cur signa meatus Deseruere suos? Lucan. 1, 664; — B) „poet." o. „ment.": Gang el. Vis el. Methode, Lucr. 2, 957, o. id. 5, 194.

mēcastor, ligesom ecastor, i Forsikkringer: *νὴ τὸν Κάστορα*, d. e. ved Castor; sædv. Fruentimmereds, hos Ter. o. Plaut.; dog med Undtagelser, vid. Plaut. Asin. 5, 2, 46; f. ogs. ecastor o. Castor ss. II. — **mēchănēma**, ătis, n., *μηχάνημα*: Kunststykke, kunstig Opfindelse, Sidon. — **mēchănĭcus**, 3, *μηχανικός*: hørende til en kunstig Sammensætning el. Bearbeidelse, mechanisk, ars, Firm., disciplina, Gell.: Mechaniken; — II) subst.; A) **mechanicus**, i, sc. artifex, Mechaniker, Suet. Vesp. 18; — B) **mechanica**, ae, f., (sc. ars): Mechaniken, Cassiod.

mechir, iris, m.: Navnet paa en ægyptisk Maaned, Plin. 6, 26. — **mēcon**, ōnis, f., *μήκων*: en Valmueart, Plin. 20, 80. — **mēcōnis**, idis, f., (*μηκωνίς*: valmueagtig): en søvnbringende Lactukart, Plin. 19, 38. — **mēcōnītes**, ae, m., (*μηκωνίτης*: valmueagtig), sc. lapis: en os ubekiendt Ædelsteen, Plin. 37, 63. — **mēcōnĭum**, i, n., *μηκώνιον*: Valmuesaft, Plin. 20, 7; — B) en Benævnelse paa Planten peplis, id. 27, 93. — III) den første Affondring fra det nyfødte Barn, id. 28, 13. — **mecum**, f. cum me, f. und. cum o. ego.

med, f. me, (f. und. ego), Plaut. Amph. 1, 2, 278; (cf. ted f. te, f. und. tu). — **meddix**, (el. medix), hos Oskerne: Navnet paa en Øvrighed el. magistratus, Enn. ap. Fest. p. 123 (Müll.); ogs. m. tuticus, (i. e. summus, rimel. besl. m. totus); hvf. ogs. meddixtuticus (i et Ord), Liv. 24, 19, o. id. 26, 6. — 1. **Mēdēa**, ae, f., *Μήδεια*: Datter af K. Æetes i Colchis, og berømt Troldqvinde, flygtede med Argonauten Jason, af hvem hun sildigere blev forskudt; - vid. Ovid. Met. 7, 9 flgd.; - ogs. er **Medea**: Tragoedie af Seneca; cf. Cic. Manil. 9, o. Hor. A. P. 185; - ogs. „overf." Cic. Coel. 8: Medea Palatina, i. e. Clodia. — 2. **medea**, ae, f.: en os ubekiendt sort Ædelsteen, Plin. 37, 63. — **Mēdēis**, idis, fem. adj., benævnt efter 1. **Medea**; Medeides herbae: Hexeurter, Ovid. A. A. 2, 101.

mĕdēla, ae, f.: Helbredelse, Lægedom; - herbarum succis medelarum miracula facere, (forrette Undercurer derved), Gell. 6, 11; - ogs. „overf.": legum medelae, id. 20, 1; - ogs. lignelsesvis: velut medela quaedam etc., vid. Justin. 11, 1; af — **mĕdeor**, ēri, v. dep. n. (o. a.), [rimel. besl. m. *μέλομαι*, i. e. curo]: læger, helbreder, curerer; sædv. c. dat.; ogs. m. contra; ogs. absol.; - cui (morbo) mederi volet (medicus), Cic. d. Or. 2, 44; ∾ capiti, id. R. Am. 44 („alleg."); - radix succo (abl.) medetur dolori dentium, (er et Middel derimod), Plin.; - mederi contra serpentium ictus, id.; - ars medendi: Lægekunsten, Ovid., Senec.; cf. Virg. Aen. 12, 46: aegrescitque medendo, (ved at helbredes); — b) sieldt. pass.: corporibus medendis, Vell.; cf. Suet. Vesp. 8; f. ogs. nedenf.; — II) df. „overf.": at raade Bod derpaa, at hielpe tilrette, at afhielpe; - ∾ huic malo etc., Cic. Agr. 1, 9; dies stultis quoque mederi solet, id.; ∾ inopiae rei frumentariae, Caes.; cf. Nep. Pelop. 2; ∾ invidiae, Sall., timori, Ovid.; — b)

sield. c. acc.; ∾ cupiditates, vid. Ter. Phorm. 5, 4, 3; hvf. pass.: ut dolor medeatur, Hieronym.; men impers.: ut huic vitio medeatur, Vitruv.; pass. part. medendus, 3, s. ovenf.; — III) partic. mĕdens, tis, ogs. som subst., s. medicus: Lægen; - vid. Lucr. 1, 934; ligel. nil artes posse medentum, Ovid.; esse in usu medentium, (blive anvendt af Lægerne), Tac. Hist. 5, 6.

Mēdi, orum, m.: Mederne, Indvaanerne af Medien; - „poet." ogs. s. Assyrii, Persae, Parthi; vid. Mela 1, 2, Cic. Off. 2, 12, o. Hor. Od. 1, 2, 51; ogs. in sing. Medus, ibd. 4, 14, 42; — B) df. 1) Mēdus, 3, medisk; ogs. parthisk el. persisk; ogs. alm. østerlandsk; - ∾ acinaces, Hor., Hydaspes, Virg.; men ∾ flumen, Hor. Od. 2, 9, 21, (d. e. Euphrates); — 2) Mēdĭa, ae, f., Μηδία: Landskab i Asien, (hvor nu Schirwan osv.); vid. Plin. 6, 29; cf. Virg. Ge. 2, 126; — 3) Mēdĭcus, 3, Μηδικός: medisk, hørende til Medien el. til Mederne; ogs. persisk el. assyrisk el. østerlandsk; - ∾ vestis, Nep. Paus. 3, (i. e. Persica); ∾ mala, (i. e. Assyria: Orangefrugter), Plin.; ∾ arbor, (Orangetræet), id.; - not.: Medicus, (Medernes Overvinder), kaldtes Keiser Verus, Capitolin. Ver. 7.

*mĕdĭālis, e: Biform af medius, Solin.; — mĕdĭānus, 3, ligesom frgd., Biform af medius: som er i Midten; - ∾ columna, (den mellemste), Vitruv.; ∾ digitus, Veget.; — b) ogs. subst. medianum coenaculi, (den mellemste Del deraf), Dig.; o. — mĕdĭastīnus, i, m., (servus): Slave til Besørgelse af de ringeste Bestillinger; - vid. Hor. Ep. 1, 14, 14; findes ogs. ved Jordbruget, Colum. 2, 18, ogs. hos Lægerne, o. i Badet, Plin. 29, 2; - s. ogs. Cic. Catil. 2, 3; — [medius]. — mediātĕnus, adv., [medius: formet som hactenus]: indtil det Halve, Capella. — mĕdĭātor, oris, m., [medio]: Mellemmand, Mægler, Appul.; — df. fem. mĕdĭātrix, icis: Mæglerske, Alcim. Avit.

1. Mēdĭca, ae, f., (sc. herba): en fra Medien i Grækenland indført Kløverart, (medicago sativa L.), Varr., Colum.; cf. Plin. 18, 43, o. Virg. Ge. 1, 215. — 2. mĕdĭca, ae, f., s. und. 1. medicus. — *mĕdĭcābĭlis, e: til at helbrede, som lader sig helbrede; - nullis ··· medicabilis herbis (amor), Ovid. Met. 1, 523; men id. Rem. 135: nostrae medicabilis arti; — II) „overf." el. act.: helbredende, lægende, succus, Colum., mel, Pallad.; — df. adv.: mĕdĭcābĭlĭter: helbredende, Pallad.; o. — mĕdĭcābŭlum, i, n., in pl.: Steder, som besøges for Sundhedens Skyld, Appul.; — [medicor].

mĕdĭcāmen, inis, n., [medicor]; I) „egenl.": Lægemiddel el. Medicament; - ∾ vinolentis curari, Cic. Pis. 6; ∾ agrestia (vulneribus) adhibere, Tac. Ann. 12, 51; men Juvenal. 6, 660: ∾ Pontica (Mithridatis: den af ham opfundne Modgift); - ogs. et Plaster, Tac. Ann. 4, 57; - men Ovid. Met. 7, 116: tantum medicamina possunt, (den Tryllesaft, hvormed Medea bestrøg Jason); cf. ibd. 2, 122; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": ethvert Middel eller Kunstmiddel, hvorved Tingens naturlige Beskaffenhed forandres, som Kryderi, osl.; - vina medicamine instaurare, Plin. 14, 25; ligel. ∾ seminum: et Gødningsmiddel, id. 17, 22; — 2) „bes.", a) giftig Saft, Gift, Tac. Ann. 12, 67; navnl. ogs. Middel til at bevirke Abort, Juvenal. 6, 594; — b) Tryllesaft el. Tryllemiddel, Ovid. Met. 7, 311; cf. ibd. 116; — c) Farvesaft; df. Purpurfarven, Plin. 9, 62; ∾ croceum, Lucan.; — d) Forskjønnelsesmiddel el. Sminke; hvf. Ovidii: de Medicamine Faciei; cf. id. A. A. 3, 205: vestrae medicamina formae etc.; — B) „ment." o. „poet.": Middel el. Lægemiddel imod Sielens Sygdomme el. imod Lidenskaberne, ogs. imod anden Nød el. Trængsel; vid. Ovid. A. A. 2, 489 flgd., o. Sil. 15, 7.

*mĕdĭcāmentārius, 3: hørende til Lægemidler; sædv. subst. medicamentaria, (sc. ars): Lægemidlernes Tilberedelse, el. den dertil hørende Videnskab, (Pharmaceutiken), Plin. 7, 57; - medicamentarius (sc. artifex), som tilbereder Lægemidler, (Pharmaceut el. Apotheker), id. 19, 33; — II) sild.: som tilbereder Gift; df. medicamentarius, medicamentaria: Giftblander, Giftblanderske, Cod. Theod.; o. — mĕdĭcāmentōsus, 3: som har en helbredende Kraft, aqua, Vitruv.; - compar., Cato; — [flgd.].

mĕdĭcāmentum, i, n., [medicor]; I) „egenl.": Lægemiddel el. Medicin, ad aquam intercutem, (imod Vattersot), Cic. Off. 3, 21; eo medicamento sanus factus etc., ibd.; ogs. til udvortes Brug, id. Brut. 60; ogs. Lægedrik; ∾ potandum praebere, Colum.; ∾ bibere el. sumere, Curt.: - ∾ suppuratorium, stypticum, osv., Plin.; - ∾ salubria, Cic., salutaria, Liv.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": ethvert Kunstmiddel, hvorved Tingens naturlige Beskaffenhed forvandles (til det Bedre el. Værre); df. a) kunstigt Forbedringsmiddel, Tilsætning el. Kryderi; - ut defrutum et medicamenta coëant, Colum; — b) Skjønhedsmiddel el. Skjønhedsvand, Senec. Benef. 7, 9; - ogs. „alleg." om Foredragets uægte Prydelser, fucati medicamenta candoris et ruboris etc., Cic. Orat. 23; — c) sild. ogs. Marmorkalk, hvormed Vægge og Huse overtrækkes, Vopisc.; — d) Farvesaft el. Farve; medicamentis inebriatum, Plin. 35, 26; sufficere lanam quibusdam medicamentis, Cic. ap. Non.; — 2) „bes."; a) skadeligt Middel, navnl. Gift el. Giftdrik: - medicamentis partum abigere, Cic. Cluent. 11; cf. Liv. 8, 18; medicamenta coquere; men Suet. Calig. 50: ∾ amatorio potionatus, (der har faaet en Elskovsdrik); medicamento sagittas tingere, Plin.; men malo medicamento laesus, id.; — b) df. ogs. Tryllemiddel el. Trylledrik; - medicamento fecisse rursus ex sene adolescentulum etc., Plaut. Pseud. 3, 2, 80; — B) „ment.": Middel derimod; - ∾ multorum laborum, Cic. Cluent. 71, doloris, id. Fin. 2, 7; men id. Verr. 3, 65, „alleg.": panchrestum medicamentum, (Universalbalsam, om de Penge, hvormed Verres skulde kjøbe sig Venner).

*mĕdĭcātĭo, onis, f.; oprdl.: Helbredelse; men alene „overf.": Sædens Bestænkelse med Plantesaft, for at sikkre den imod Orm, Colum. 2, 10; o. — mĕdĭcātor, oris, m.: en Læge, Tertull.; — [medicor]. — 1. medicatus, 3: partic. o. adj. af medico. — 2. mĕdĭcātus, us, m., [medicor]: Lægemiddel; df. ogs. Tryllemiddel; - Quaeque feros populi doctis medicatibus ignes etc., Ovid. Her. 12, 165.

mĕdĭcīna, ae, f., s. und. medicinus; df. — mĕdĭcīnālis, e: hørende til Lægekunsten, ogs. til Saarlægekunsten, ogs. til Lægen el. Saarlægen; - ∾ ars: Lægekunsten, Cels.; men ∾ cucurbitulae, (som bruges til Kopsætninger), Plin.; — not.: ∾ digitus, (Ringfingeren), Macrob.

mĕdĭcīnus, 3, [medicus]: hørende til Helbredelse el. Lægedom; - ∾ ars: Lægekunsten, Varr., Hygin.; — II) df. sædv. som subst. mĕdĭcīna, ae, f.; A) „egenl."; 1) (sc. ars), Lægekunsten el. Lægevidenskaben; - ut medicina valetudinis (est ars), Cic. Fin. 5, 6; pars medicinae, quae manu curat, (d. e. Chirurgien), Cels.; medicinam exercere, Cic., facere, Phaedr., factitare, Quintil., (practisere som Læge); cf. Cic. Off 1, 42; — 2) (sc. taberna el. officina): Lægens el. Saarlægens Officin; - efter Plin. 29, 6, fandtes saadanne medicinae i Rom fra Byens Aar 535; - cf. Plaut. Amph. 4, 1, 5: per medicinas, per tonstrinas, etc.; — 3) (sc. res): Lægemiddel el. Medicin; - petere medicinam a medico, Cic.; men om Lægen: medicinam facere alicui, (helbrede nogen), vid. id. Fam. 14, 7; ogs. ∾ dare, id. Div. 2, 59; men ∾ adhibere desperatis, (anvende den derpaa), id. Att. 15, 16; — B) „fig."; I) „overf.": Middel el. Befordringsmiddel dertil el. derimod; - ex recenti

medicina, (i. e. putatione vitis), Plin. 17, 35; — 2) „ment.": Middel el. Lægedom imod en Lidelse; - exspectare medicinam temporis, (vente Trøst el. Lindring af Tiden), Cic. Fam. 5, 16; cf. id. Tusc. 3, 16; men ∾ doloris, calamitatis, periculorum, (Middel derimod), id.; ogs. absol.: sed non egeo medicina; me ipse consolor, id. Lael. 3; - ogs. in pl.; his quatuor causis totidem medicinae opponantur, id. d. Or. 2, 83.

mĕdĭco, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), (medicus]; I) „egenl.": læger el. helbreder; - vulneris aestus Expertis medicare modis, Sil.; odore (galbani) medicantur (apes), Colum.; — b) sildn. ogs. c. dat.; medicantia membris (jura), Seren. Samm.; — II) „overf.", A) „alm.": tilsætter el. blander dermed, forbedrer el. forandrer ved en Tilsætning; - ∾ semina, Virg. Ge. 1, 193, (besprænge el. blode); cf. ibd. 4, 96: medicatae sedes, (besprængte med Plantesaft); - medicata potio, (Lægedrik el. Mixtur), Curt.; medicatus somnus, (frembragt ved visse Safter), Ovid. Her. 12, 107; men medicatus sapor aquae, (mineralsk), Plin. Ep.; cf. Virg. Aen. 12, 417: occulte medicans (aquas: meddelende dem en helbredende Kraft); arte medicati mortui, (Mumier), Mela; — B) „bes."; a) farver; - ∾ capillos, Ovid.; lana medicata fuco, Hor. Od. 3, 5, 28; cf. Ovid. Rem. 707; — b) forgifter; - boletum medicatum alicui offerre, Suet. Claud. 44; medicata veneno tela, Sil.; — III) partic. mĕdĭcatus, 3, ogs. som adj.: helbredende, tienlig for Helbreden, aquae, Senec., fontes, Plin.; - compar., medicatius lac bubulum (stomacho), Plin. 28, 23; superl., rutam et hederas, res medicatissimas etc., id. 28, 23.

*mĕdĭcor, atus sum, 1, v. dep. a.; I) „egenl.": helbreder, læger; - ∾ cuspidis ictum, Virg. Aen. 7, 756; cf. Plin. 11, 41; - ogs. c. dat.; hoc (herved) ··· senibus medicantur anhelis, Virg. 2, 134; — II) ogs. „fig.": at forbedre, at lindre el. afhielpe; - eius labore atque dolore gnato ut medicarer tuo, (skulde forbedre ham), Ter. Andr. 5, 1, 12; ego istum lepide medicabor metum, Plaut. Most. 2, 1, 40; o. — mĕdĭcōsus, 3: helbredende, fomentationes, Coel. Aur.; — [medicus].

1. mĕdĭcus, 3, [medeor]: hørende til en Læge el. til Lægekunsten; bes. ogs. helbredende el. tienlig for Helbreden, medicinsk; - medicas adhibere manus ad vulnera, Virg. Ge. 3, 4, 55; medicae ··· artis opera, Ovid.; cf. id. Pont. 1, 3, 6; men fons calidus medicae salubritatis, Plin.; esse in usu medico. (blive anvendt som Lægemiddel), id.; — B) „overf.": som forstaaer sig paa Tryllekunster ob[.]; - Marmaridae, medicum vulgus, Sil. 3, 300; — not.: ∾ digitus, Plin., ogs. absol., medicus, (sc. digitus): Ringfingeren, Plin. 30, 31; — II) som subst.; A) mĕdĭcus, i, m.: Læge el. Doctor; - ut quisque est (morbus) difficillimus, ita medicus nobilissimus atque optimus quaeritur, Cic. Cluent. 21; medicum arcessere, Plaut., adducere ad aegrum, Cic., admovere aegro, Suet.; - medicus vulnerum: Saarlæge, Plin.; - om de første Læger i Rom s. id. 29, cap. 1; - men medici pecorum: Dyrlæger, Varr.; — B) mĕdĭca, ae, f.: en Doctorinde, Appul. — 2. Mēdĭcus, i, m.: s. und. Medi.

*mĕdĭe, adv.: middelmaadigen, ligesom midt imellem begge, med Maade, Appul., Eutrop.; men ortus medie humilis, Aur. Vict. Caes. 20; - dog ogs. Tac. Hist. 1, 19: qui noluerant, medie, (de holdt sig tilbage); o. — mĕdĭĕtas, atis, f.: Midten el. det Mellemste; vid. Cic. Univ. 7, hvor medietates s. Grækernes μεσότητες; - dog findes sildn. medietas arboris, Pallad., loci, Appul.; — II) „overf."; A) Halvdelen el. Hælften, debiti, Cod. Theod.; — B) Middelveien; - ∾ quandam sequi, Dig.; — [medius].

mĕdĭlūnĭa, ae, f., [medius, luna]: den halve Maane, el. Maanen i første Qvarter, Capella. — mĕdimnum, i, n., Cic., o. medimnus, i, m., Nep., μέδιμνος: den græske Skieppe, (som Kornmaal: svarende til sex romerske modii); - vid. Nep. Att. 2, o. Cic. Verr. 3, 47, (hvor ogs. gen. medimnum). — mĕdĭo, are, v. a., [medius]: deler, skærer midt over; - ∾ cauliculos elixatos, Apic.; — II) ds. partic. mĕdĭans, tis, som adject.: halv; - ∾ Junio, (i Midten deraf), Pallad.

mĕdĭocrĭcŭlus, 3, demin.: temmelig liden el. ringe, exercitus, Cato ap. Fest.; af — mĕdĭŏcris, e, [medius]: middelmaadig, som holder Middelveien, af det sædvanlige el. almindelige Slags; - de omnibus minimis, maximis, mediocribusque rebus (scribere), Cic. Fam. 5, 8; cf. id. d. Or. 1, 2; ∾ spatium, Caes., castellum, Sall.; ∾ vir, (af Middelstanden), Justin., orator, (antagelig, taalelig), Cic.; ∾ homines, id. d. Or. 1, 21, (af middelmaadig Dannelse); men Sall. Jug. 6, ∾ viri: som holde Middelveien; cf. ibd. 8, o. Caes. B. C. 3, 20; — II) „overf.": middelmaadig, ubetydelig, ringe; - omne malum, etiam mediocre, magnum est, Cic.; cf. Hor. Sat. 1, 4, 30, o. id. A. P. 372; - navnl. ligger denne Bem. til Grund i Udtrykket: non mediocris, ikke middelmaadig el. ikke ringe i sit Slags, d. e. ualmindelig, fortrinlig, betydelig; - non mediocris hominis ··· officia, Ter. Ad. 5, 9, 9; non mediocris summae statua, Suet.; — not.: ∾ syllaba, i. e. anceps, Gell.

*mĕdĭocrĭtas, atis, f.: Middelmaadighed, d. e. Maadehold el. Middelveien, quae est inter nimium et parum, Cic. Off. 1, 25; ∾ aurea, vid. Hor. Od. 2, 10, 5; - navnl. ogs. Maadehold i Lidenskaberne, Cic. Acad. 2, 44; - ∾ dicendi el. in dicendo, id.; — II) „overf.": Middelmaadighed, d. e. Ubetydelighed el. Ringhed, ingenii, Cic. Phil. 2, 1; - ogs. ringe Kaar, id. Vesp. 12; - men Vell. 2, 111: ∾ nostra, (jeg ringe Menneske); o. — mĕdĭocrĭter, adv.: middelmaadigen, d. e. med Maadehold el. ved at følge Middelveien, Ter. Andr. 1, 1, 32; - ogs. taaligen el. taalmodigen; altså. non mediocriter ferre, (tage sig noget meget nær, s. und. mediocris), Cic. Verr. 3, 41; - compar., hoc vellem mediocrius (sc. cuperet), id. Att. 1, 20; — II) „overf.": middelmaadigen, d. e. a) nogenledes, nogenlunde, taaleligen; - ne mediocriter quidem disertus, Cic. d. Or. 1, 20; — b) maadeligen, ubetydeligen, i ringe Grad; - ∾ aegrum corpus, Cic.; ∾ vestitam etc., Ter. Heaut. 2, 3, 45; — [mediocris].

Mĕdĭōlānum, i, n.: Byen Mailand, (Milano), i Overitalien, Hovedstaden i det Insubriske; - vid. Liv. 5, 34, o. Plin. Ep. 4, 13; — B) ds. Mĕdĭōlānensis, e: mailandsk, praeco, Cic., ager, Varr.; — ogs. absol., Mediolanenses: Indvaanerne af Byen M., id. — Mĕdĭōmatrici, orum. m.: Folk i Gall. Belg., ved Moselen, i Egnen af Metz, Caes. B. G. 4, 10, oftere, Tac. — mēdĭon, i., n., μήδιον: en medisk Plante, Plin. 37, 79. — Mędionii, orum, m.: Indvaanerne af Byen Medion i Acarnanien, Liv. 36, 12. — mĕdĭoxĭme, (-ŭme), adv., ligesom mediocriter: ad Middelveien, Varr. ap. Non.; af — mĕdĭoxĭmus, (-ŭmus), 3, forældet. s. medius: som er i Midten, den mellemste, uxor, Plaut.; cf. id. Cist. 2, 1, 35. — mĕdĭpontus, i, m.: tyk Line, navnl. i Vinpressen; ∾ privos loreos, Cato, inc.

*mĕdĭtābundus, 3, ligesom meditans: tænkende derpaa; saal. c. acc.: meditabundus Rom. bellum, Justin. 38, 3; — mĕdĭtāmen, inis, n., ligesom flgd.: Pønsen el. at pønse derpaa; - ∾ belli, Sil.; — mĕdĭtāmentum, i, n.: Pønsen el. Tænken derpaa el. derover, Stræben derefter, Forberedelse dertil; - meditamenta summae curae, Tac. Ann. 15, 35; cf. id. Hist. 4, 26; — II) „overf.": hvori el. hvorpaa man øver sig; - ∾ puerilia, (Grammatikens Elementer), Gell. 8, 6 (lemm.); o. — mĕdĭtāte, adv.: efter Betænkning el. Forberedelse og ligesom udstuderet; - ∾ fundere probra, Senec.; — II) „overf.": noiagtigen, tenere aliquid, Plaut. Bacch. 3, 6, 16; — [meditor].

mĕdĭtātio, onis, f., [meditor]; I) „alm."; A)

Forudbetænkning, mali futuri, Cic. Tusc. 3, 15; — B) sædv. Eftertanke derover og Forberedelse derpaa, Meditering, Studering; - in ipsa cura et meditatione obeundi sui muneris, Cic. Phil. 9, 1; ogs. absol., naturae vitium meditatione et exercitatione tollere, id. Div. 2, 46; — b) navnl. ogs. Talerens Forberedelse; vid. Cic. Brut. 37: nulla meditationis suspicio, etc.; men id. d. Or. 2, 27: multa commentatione et meditatione (hos locos) paratos et expeditos habere; - ogs. anden forberedende Øvelse; ∾ campestris, Plin. Pan. 13, Soldaternes Exercits; men ∾ dicendi, Quintil. 2, 10, 2: Declamationen, som Forberedelse til Veltalenheden; — II) „bes." o. „overf.; A) suspirium ··· meditationem mortis, (Forberedelse dertil, el. Forbud derpaa), Senec. Ep. 54; — B) idelig Vane; - ramum edomari meditatione curvandi, Plin. 17, 30.

*mĕdĭtātīvus, 3: hvorpaa man tænker, (men alene i Grammatiken); - ∾ verba, (esurio, parturio, etc.), Diomed.; o. — mĕdĭtātus, us, m.: = meditatio, Appul.; — [meditor].

mĕdĭterrānĕus, 3, [medius, terra]; ligesom middellandsk, d. e. som er el. findes i Indlandet el. Oplandet, (i Modsætn. af Kystlandet); - ∾ urbs, (Landstad), Cic. Verr. 5, 83; ∾ homines, ibd. 27; - ogs. absol., ut mediterranei mare esse non credant etc., id. N. D. 1, 31; ∾ locus, an maritimus, Quintil.; ogs. m. loca, regio, iter, Liv., commercium, Plin.; - ogs. subst. mediterraneum, Plin., pl. mediterranea, (sc. loca), id., Liv.: Indlandet el. Oplandet; - in mediterraneis Hispaniae, Plin.; — not.: ∾ mare, (Middelhavet), har først Isid. — mĕdĭterrĕus, 3, efter Fest. e Sisenna: den rigtigere Form, f. mediterraneus.

mĕdĭtor, atus sum, 1, v. dep. a. o. n., [besl. m. μελετάω, ligesom lacrima m. δάκρυον]; I) „alm.": eftertænker, betænker, overveier; - a) c. acc.; ea para, meditare, cogita, quae etc., Cic. Fam. 2, 5; ∾ forum, subsellia, rostra curiamque, id. d. Or. 1, 8; ∾ fugam ad legiones, Suet. Tib. 65; — b) m. ad el. de; - ne ad eam rem meditere, id. Fam. 2, 3; - ut jam de tua quoque ratione meditere, id. ibd. 1, 8; - men c. dat., alene forel.; hic ··· nugis meditatur male, Plaut. Pseud. 4, 7, 107; — c) c. inf.; multos annos regnare meditatus magno labore, etc., Cic. Phil. 2, 45; quum animo meditaretur proficisci in Persas, Nep. Ag. 4; - d) m. relat.; ego, te disputante, quid contra dicerem, mecum ipse meditabar, Cic. N. D. 3, 1; ex ejus nuncio meditabor, quomodo cum ipso loquar, id. Att. 9, 17, — e) absol.; multis modis meditatus egomet mecum sum, et ita esse arbitror, etc., Plaut. Bacch. 3, 2, in.; — II) „bes." o. „overf.": øver mig med Anstrængelse deri el. derpaa, driver med stor Omhu; - perfecitque meditando (Demosthenes), ut etc., Cic. d. Or. 1, 61; quid ageret meditandi aut discendi causa, id. ibd. 30; cf. id. Brut. 88: ∾ extra forum, (opp. dicere in foro); - ogs. om Dyrene; cervi editos partus ··· fugam meditari docent, Plin. 8, 50; ogs. om Ting, id. 11, 30; — III) in pass., som verb. fin.: alene efterel. o. sieldn.; vid. Minuc. Fel. Octav. 25; - derim. ofte in partic. perf. meditatus, 3, m. passiv Bem.: overlagt el. betænkt el. indstuderet, odl.; - quae meditata et praeparata inferuntur, Cic. Off. 1, 8; ∾ et composita oratio, Suet. Aug. 84; ∾ doli, Plaut.; cf. Cic. d. Orat. 1, 60, o. id. Phil. 2, 34.

Mĕdĭtrīna, dea, [medeor, Varr.]: en helbredende Gudinde i Latium; — B) ds. Mĕdĭtrīnālĭa, (sc. sacra), hendes Fest, Varr. L. L. 5, 3, o. Fest. p. 123 (Müll.). — mĕdĭtullĭum, i, n., [efter Serv. ap. Cic. Top. 8: forlænget af medium]: Midten; - in ipso meditullio scenae, Appul. — mĕdĭum, i, n.: Midten, s. und. flgd.

mĕdĭus, 3, μέσος; I) „egentl."; A) „alm.": som er i Midten el. midt inde deri, den el. det mellemste el. midterste, (dog uden strængt Hensyn paa et bestemt Middelpunkt); - prima et media et extrema pars (versus), Cic.; ultimum, proximum, medium tempus, id.; ∾ tempore, (imidlertid), Suet.; ∾ diebus, Liv.; cf. Ovid. Fast. 6, 217; men vinum novum, vetus, medium, Varr. ap. Gell. 13, 30; — B) „bes."; 1) særskilt er at mærke; a) medius forbindes gierne med Sætningens Hovedbegreb igiennem alle Casus; - in solio medius consedit acerno, Ovid. Fast 3, 359; cf. Virg. Aen. 10, 147; men medium arripere aliquem, (gribe midt om Livet), Ter.; — b) medius forbindes med inter; - quum inter bellum et pacem medium nihil sit, Cic. Phil. 8, 1; men absol. ibd. 2, 13: nego, quicquam esse medium (sc. inter familiarem et socium); - men c. gen.: locum delectum medium regionum earum etc., (s. inter eas regiones), Caes. B. G. 4, 19; cf. Ovid. Met. 6, 409; ligel. medius omnium rex erat, Liv. 42, 58; cf. id. 28, 6; - men c. abl.: Megaram mediam Corintho Athenisque etc., Vell. 2, 2; cf. Ovid. Am. 2, 16, 13; — c) ofte staaer ogs. media res, medius locus, etc., f. medium rei el. loci, etc.; - in medio foro, (midt paa Torvet), Cic.; ligel. in colle medio, Caes.; in viam mediam, Ter.; in media potione, Cic. Cluent. 10; cf. Virg. Ge. 3, 486; medius dies: Middagen, Ovid.; cf. Hor. Ep. 1, 3, 30, o. id. Sat. 2, 8, 3; men Virg. Ge. 3, 303: ad medium conversa diem, (imod Sønden); — 2) medius, 3: halv, den el. det halve; - hieme demum cibum medium, Varr.; cancer medius occidit, Colum.; - ds. subst. medium: Hælften, s. nedens.; — II) „fig.", A) „overf."; a) middelmaadig, almindelig; - ∾ bella, (mindre vigtige), Liv. 5, 37; ∾ vulgus, o. ∾ plebs, (Mængden el. Pøbelen), id.; Pompejus ··· eloquentia medius, (hørte til de middelgode Talere), Vell. 2, 29; cf. Tac. Hist. 1, 49; — b) midaldrende; - adolescentem, senem, medium, etc., Senec. Ep. 22; ∾ aetas, (Manddomsaarene), Cic. d. Senect. 26; — c) som tager Del i tvende Ting; men ogs. omvendt: som ikke tager noget Parti, alts. neutral; - sed idem Pacis eras mediusque belli, (lige herlig i begge), Hor. Od. 2, 19, 28; men medius fratris et sororis, (som mægler Fred imellem dem), Ovid. Met. 5, 564; cf. Vell. 2, 114; - medios esse jam non licebit, Cic. Att. 10, 8; medium se gerendo etc., Liv. 2, 14; cf. Suet. Caes. 75; — d) som kommer derimellem, (for at hindre noget); - Ne qua scire dolos mediusve occurrrre possit, Virg. Aen. 1, 682; — e) tvetydig el. tvivlsom, responsum, Liv., vocabulum, Gell., (som kan have modsatte Betydninger; s. und. facinus, venenum, valetudo); — B) „ment."; a) middelmaadig (og ligesom underordnet); - ∾ officia, Cic. Off. 3, 3: almindelige Pligter; (opp. officia perfecta: som alene den sande Vise kan opfylde); cf. ibd. 1, 3, o. id. Fin. 3, 17; - ds. media: det Middelmaadige el. Almindelige, s. nedens.; — b) maadeholden, d. e. som holder Middelveien; - mediis ··· dicentibus, Liv. 27, 25; ∾ oratio, id. 10, 26; s. ogs. nedens.; — c) ubestemt el. uvis; - ∾ artes, quae neque laudari per se, neque vituperari possunt, Quintil. 2, 20, 7; — III) neutr. medium o. media, som subst.; A) „egentl."; medium: Midten, det Mellemste eller Midterste; - medium diei, Liv.; in medio aedium sedere, id. 1, 57, ogs. medio aedium, id. 5, 41; saepe in medio adesse, (i Centrum), Sall. Jug. 45; ogs. medio f. in medio, Virg. Ge. 3, 488, o. Tac. Ann. 13, 38; ligel. medio montium, id.; medio temporis, id.; cf. Ovid. Met. 2, 137: medio tutissimus ibis; — B) „fig."; 1) „overf."; a) medium: Midten, d. e. det Almindelige el. Offenlige, Almenheden el. Publicum; - tabulae sunt in medio, (for Alles Øine, til Alles Eftersyn), Cic. Verr. 2, 42; ogs. rem in medium proferre, rem in medio proponere, (bekiendtgiøre), id.; - mater in medio est, (er her tilstede), Ter. Ad. 3, 4, 35; praeda est in medio, (tilhører Alle), Liv. 45, 18; cf. id. 40, 11: si in medio ponitur regnum, (naar vi have lige Adgang dertil);

– in medio relinquere, (overlade til Publicum, lade nafgiort), Cic., Sall.; rem in medium vocare, (fremdrage offenligen el. til Ansvar), Cic. Cluent. 28; men communes utilitates in medium offerre, id. Off. 1, 7; laudem in medium conferre, (giøre alle delagtige deri), Liv.; in medium consulere, (sørge for det Heles Vel), id.; cf. Virg. Aen. 11, 335; men id. Ge. 1, 127: in medium quaerere; men Tac. Hist. 1, 64: bona in medium cedant, (bor tilfalde den offenlige Kasse); – aliquem de medio adjicere, (nogen af de Nærværende), Liv. 26, 48; – ex medio res arcessit comoedia, (fra det daglige Liv), Hor. Ep. 2, 1, 168; tollere verba e medio, (bruge almindelige el. gangbare Ord), Cic. d. Or. 3, 45; cf. Ovid. A. A. 3, 479; – tollere de medio hominem, (skaffe af Veien, ombringe), Cic. R. Am. 7; e medio excedere, (gaae af Veien, vige Pladsen), Ter.; recede de medio, (gaae din Vei), Cic. R. Am. 48; – endel. in medium venire el. procedere, (fremtræde offenligen), id.; — b) Middel dertil, navnl. til Vinens Krydring, Pallad.; — c) Halvdelen el. Hælften deraf; – medium scillae, Varr.; scrobem ad medium complere, Colum.; — 2) „ment."; a) Midten el. Middelveien, ogs. det Maadeholdne; – ire per medium, (holde Middelveien, Quintil.; cf. Plin. Ep. 4, 9: medium quiddam tenere; men medium ferire, (træffe Midten el. det Rette), Cic. Fat. 17; men mediis, Liv. 4, 43: ved maadeholdne Beslutninger; men id. 2, 49: nihil medium ··· volventes animo, (med umaadelige Forhaabninger); — b) en Mellemting; ds. ere hos Stoikerne media: de Affectioner, der ligesom ligge imellem bona og mala; vid. Cic. Acad. 1, 10, o. id. Fin. 4, 25; — c) det Middelmaadige og ligesom Underordnede; – intacta invidia media sunt, Liv. 45, 35. — 2. Medius Fidius, s. und. Fidius.

medix, o. medixtuticus, s. ogs. und. meddix. — Mĕdon, ontis, m.: Søn af K. Codrus, ogs. den første Archont i Athenen; — B) ds. Mĕdontĭdae, arum, m.: hans Efterkommere, Vell. 1, 2.

mĕdulla, ae, f., [medius]; 1) „egenl.": Marven, navnl. i Benene og Knoklerne, Hor. Epod. 5, 37, Ovid. Met. 14, 208; ogs. Rygmarven; vid. Plin. 11, 67; — II) „fig."; A) „overf.": Marven hos Værter og Træer, id., Colum.; ogs. Kerne i Sæden og Kornet; hvs. ∾ candidior, (s. farina), Plin.; nuces sine medulla, Petron.; men caesis ··· montis medullis, Catull. 68, 111, (neml. ved aabne Vandet Vei derigiennem); — B) „ment."; 1) „alm.": det Inderste i enhver Ting: – versari in medullis litium, (der at finde Sted el. Anvendelse), Quintil 2, 1, 11; — 2) „bes." ogs.; a) det Inderste el. Inderligste hos Mennesket; – qui mihi haeres in medullis, Cic. Fam. 15, 16, (hvem jeg elsker inderligen); cf. id. Att. 15, 4, ogs. Virg. Aen. 4, 66, o. Hor. Ep. 1, 10, 28; — b) ligel. det Fortræffeligste el. Ypperste i sit Slags og ligesom Kernen deraf; saal. navnl. suadae medulla, Enn. ap. Cic. Brut. 15; (hvs. Gell. har suada medulla); ds. ogs. ∾ verborum, Gell. 18, 4.

mĕdullāris, e, [medulla]: hørende til Marven; ds. „overf."; ∾ dolor, (som gaaer til Marv og Ben), Appul. — Medullinus, 3; 1) hørende til Alpefolket – Medulli, orum, m., Auson., Plin. 3, 14; — II) hørende til Byen – Medullia, ae, f., i Latium, Liv. 1, 33, Plin. 3, 9. — *mĕdullitus, adv.: i Marven, amare, Plaut.; — mĕdullo, (avi), atum, 1, v. a.: fylder med Marv, ossa, Augustin., artus, Appul.; — mĕdullōsus, 3: fuld af Marv, humerus, Cels.; o. — mĕdullŭla, ae, f., demin.: liden Marv, anseris, Catull. 25; — [medulla]. — Medulus, i; sædv. in pl., Mĕdŭli, orum, m.: Folk i Gall. Aquit., (hvor nu Medoc), Auson.; — B) ds. adj. Medulus, 3, ostrea, Plin. 32, 21, hvorom ogs. Medulica supellex, (d. e. Østers), Sidon.

1. Mēdus, i, m.: en Meder, o. Medus, 3: medisk; s. und Medi, orum. — 2. Mēdus, i, m.: Søn af Medea, Hygin.; – ogs. Navnet paa en Tragoedie af Pacuvius, Cic. Off. 1, 31. — Mĕdūsa, ae, f., Μέδουσα: en af Gorgonerne, Datter af Phorcys o. Ceto; hendes slangehaarede, til Steen forvandlende Hoved afhuggede Perseus; og fremstod af Blodet den vingede Hest Pegasus; vid. Ovid. Met. 4, 614 flgd., o. ibd. 793 flgd., ogs. Lucan. 9, 624 flgd.; – dette Medusahoved indsatte Minerva i sit Skiold el. i sit Harnisk, Virg. Aen. 8, 435; ds. — Mĕdūsaeus, 3, equus el. monstrum, Ovid., (i. e. Pegasus), fons, id., (i. e. Hippocrene, fordi denne Kilde opstod under Pegasus's Hov), Ovid. Met. 5, 312.

Mĕgăbyzus, i, m.: Navnet paa en persisk Eunuch, Quintil. 5, 12, 21. — Mĕgaera, ae, f., Μέγαιρα, (den Vrede): en af Furierne, Virg. Aen. 12, 846; s. ogs. und. Furia. — Mĕgălē, es, f., Μεγάλη, (den Store), Epithet til Magna Mater, Inscr.; ds. — Mĕgălensis, e: hørende til Gudinden Cybele; – ∾ sacra, Plin. 7, 37, ogs. absol. Megalensia, Cic. Fam. 2, 11: den til hendes Ære holdte Fest, der navnl. bestod af dramatiske Skuespil; ds. ludi Megalenses, Gell.; — 2) hørende til disse Skuespil, purpura, (som Prætor bar paa denne Fest), Martial. 10, 41. — Mĕgălēsiăcus, 3: hørende til Skuespillene paa Cybelesfesten, mappa, Juvenal. 11, 191; af — Mĕgălēsius, 3: = Megalensis; ds. sædv. subst. Megalesia, ligesom Megalensia, (sc. spectacula); – ∾ spectare, Cic., facere, id.; ludi fuere; Megalesia appellata, Liv. 29, 14; – men om Indførelsen af disse Skuespil i Rom, og om selve Gudindens Ankomst dertil, vid. Liv. l. c., o. Ovid. Fast. 4, 353 flgd., hvor ogs. Megalesia ludi; men Tac. Ann. 3, 6: ludorum Megalesium spectaculum, (s. Megalesiorum); — not.: forskiellige herfra ere Ludi Magni, som vare Circenses; vid. Cic. Verr. 5, 14.

Megalia, ae, f.: liden Ø ved Campanien, Stat.; ogs. Megaris, Plin. 3, 12; — megalium, i, n., μεγάλειον: etslags Salve; vid. Plin. 13, 2. — mĕgălŏgrăphĭa, ae, f., μεγαλογραφία: Maleri af høie og store Gienstande, (opp. ῥυπαρογραφία), Vitruv. 7, 4 o. 5. — Mĕgălŏpŏlis, is, f., Μεγαλόπολις: By i Arcadien, (Historieskriveren Polybius's Fødested), Liv., Plin. 4, 10; — B) ds. Megalopolitae, arum, m., o. Megalopolitāni, orum, m., Liv.: Indvaanerne af Byen M.; ogs. in sing. Megalopolitanus, i, id.

1. Mĕgăra, ae, f., o. Megara, orum, n.: By i Landskabet Megaris, paa Grændsen af Attica, Liv., Cic., o. A., er Philosophen Euclides's Fødeby, Cic. Acad. 2, 42: — not.: Megaribus f. Megaris, Plaut.; — B) ds. Megarēïus, 3: megarisk, arva, Stat.; ogs. Megarensis, e, homines, Gell.; ogs. absol. Megarenses, (Indvaanerne af M.), Plin.; — 2. Mĕgăra, ae, f.: By paa Sicilien, ved Syracusæ, Liv. 24, 30 flgd.; heder ogs. Megaris, idis, Cic. Verr. 5, 25, Plin.; ogs. Megarēa, orum, Ovid. Fast. 4, 471; — B) ds. Mĕgărus, 3: megarisk; hvs. Virg. Aen. 3, 689: Megarosque sinus etc.

Mĕgărēius, 3, s. und. 1. Megara, o. und. 2. Megareus. — Megarensis, e, s. und. 1. Megara. — 1. Megareus, (quadrisyll.), 3, Μεγάρειος: megarisk, Euclides, Cic. Acad. 2, 42: — not.: Mĕgarēa, Ovid., s. und. 2. Megara. — 2. Mĕgăreus, (trisyll.), ĕi o. ĕos, m., Μεγαρεύς: Søn af Neptunus og Fader til Hippomenes, som deraf heder Megărēïus heros, vid. Ovid. Met. 10, 605 o. 659, ogs. Hygin.; men Megareus Euclides, (neml. m. græsk Declination), Cic., s. und. 1. Megareus.

Mĕgăricus, 3, Μεγαρικός: megarisk, signa, (af megarisk Marmor), Cic.; — II) Megarici, m. o. nd. philosophi, Cic.: Tilhængere af Philosophen Euclides af Megara, el. af hans Sect. — Mĕgăris, idis, f.: Landskab paa Grændsen af Attica, hvori Byen Megara, Plin. 4, 11; — not.: s. ogs. und. 2. Megara. — Mĕgărus, 3, s. und. 2. Megara.

mĕgistānes, um, m., μεγιστᾶνες: de Store el. Magnaterne i et Rige, Tac. Ann. 15, 27, Senec. Ep. 21, o. Suet. Calig. 5. — mehercule, mehercle, mehercules: ved Hercules! som Ed, s. und. Hercules. — mējo, ĕre, ὀμίχω, mingo, urinam reddo: lader Vandet, Pers. 1, 114; men Hor. Sat. 2, 7, 52, „overf.": ∾ eodem, (i. e. rem habere cum eadem); - „poet." ogs. om et Kar: at rinde, Martial.

mel, gen. mellis, n., μέλι: Honning, Cic.; mel facere, Senec., eximere, Plin.; cf. id. 11, 14; - pl. mella, (oprdl. alene in nom. o. acc.), Plin., Colum.; ∾ roscida, Virg., aurea, flava, candida, Ovid.; - men ordsprogvis: mella petere in medio flumine: søge forgeves): - om Honningens Brug til Balsamering vid. Nep. Ages. 8; - om dens Opfindelse vid. Ovid. Fast. 3, 736 o. 762: — II) ofte ogs. „overf." o. „alleg.": det Behagelige el. Fortrinlige i sit Slags; - Hoc juvat, et melli est, Hor. Sat. 2, 6, 32; men manare poëtica mella, id. Ep. 1, 19, 44; cf. Plin. Ep. 4, 3; - ogs. som Kelеord: meum mel, meum cor, Plaut. Poen. 1, 2, 151; cf. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 8; — not.: abl. melli, f. melle, Plaut. Truc. 2, 4, 20.

Mĕla, ae, m., Pomponius, fra Spanien, skrev under K. Claudius: de Situ Orbis Libros tres, som endnu haves; — not.: s. ogs. und. Mella. — melamphyllon, (-um), i, n., μελάμφυλλον: en Benævnelse paa Værten acanthus el. paederos, Plin. 22, 34. — mĕlampŏdĭon, i, n., μελαμπόδιον: sort Nyseurt, (benævnt efter Lægen Melampus), Plin. 25, 21. — mĕlampsȳthĭum, i, n., μελαμψύθιον: sort Rosinvin, Plin. 14, 11. — Mĕlampus, ŏdis, m., Μελάμπους: berømt Læge og Spaamand, Søn af Amythaon, Virg. Ge. 3, 550, Cic. Leg. 2, 13, Stat.

mĕlănăĕtos, i, m., μελαναετός: den sorte Ørn, falco aquila L., Plin. 10, 3. — mĕlanchŏlĭcus, 3, μελαγχολικός: med sort Galde, melancholsk; - omnes ingeniosos melancholicos esse, etc., Cic. Tusc. 1, 33; cf. id. Div. 1, 37; ∾ vertigines, Plin. — melancŏryphos, i, m., μελαγκόρυφος: med sort Top, genus avium, vid. Fest. p. 124 (Müll.). — mĕlancrănis, is, f., μελάγκρανις: en Sivart med sort Top, Plin. 21, 69.

melandrȳum, i, n., μελάνδρυον: Stykke nedsaltet Thunfisk; - melandrya vocantur caesis quercus assulis simillima, Plin. 9, 18; cf. Martial. 3, 77. — mĕlănĭa, ae, f., μελανία; in pl.: sorte Pletter paa Huden, Plin. 24, 29. — Mĕlănippe, es, f., ved Neptunus Moder til Boeotus o. Æolus, Hygin. Fab. 186. — mĕlanspermon, i, n., μελάνσπερμον, ligesom gith: en sort Kommenart, Plin. 20, 71. — mĕlanthĕmum, i, n., μελάνθεμον, ligesom anthemis: Camillaen, Plin. 22, 26. — Mĕlanthēus, 3, benævnt efter en Melanthus, caedes, Ovid. Ib. 623. — mĕlanthĭum, i, n., μελάνθιον: = melanspermon, Plin. 20, 71. — Mĕlanthĭus, i, m.: Ulysses's Gedehyrde, Ovid. Her. 1, 95. — Mĕlantho, us, f.: Havnymphe, Datter af Deucalion, Ovid. Met. 6, 120. — mĕlanthum, i, n.: = melanthium, Seren. Samm. — 1. Mĕlanthus, i, m.: Flod i Sarmatien, Ovid. Pont. 4, 10, 54. — 2. Melanthus, i, m.: Fader til K. Codrus i Athenen, Vell. 2, 1. — mĕlănūros, i, m., μελάνουρος, (ligesom Sorthale): etslags Søfisk, Ovid. Hal. 113.

mēlăpĭum, i, n., [μῆλον, i. e. malum: Æble, ἄπιον, i. e. pirum]: en Æbleart, der har Lighed med Pærer, Plin. 15, 15. — 1. mĕlas, ănis o. ănos, (μέλας, i. e. niger), pl. melanes, acc. melanas, (sorte Pletter), Cels. — 2. Mēlas, anis, etc., sc. fluvius: Flod i Thessalien, (af Vandets mørke Farve), Liv. 36, 23; - ogs. Navnet paa flere andre Floder; vid. Plin. 4, 18, oftere. — melcŭlum, (us), s. und. melliculum. — Meldae, arum, o. Meldi, orum, m.: Folk i Gall. Celt., (hvor nu Meaux), Plin. 4, 32; - in Meldis, (i deres Land), Caes. B. G. 5, 5.

mĕle: pl. gr. af 1. melos. — Mĕlĕāger o. Mĕlĕāgrus, (-os), i, m.: Søn af K. Oeneus i Calydon, ved Althæa; - hvorledes denne Moder berøvede ham Livet, ved i sin Harme at kaste paa Ilden en slukt Brand, paa hvis Bevarelse hans Liv beroede, vid. Ovid. Met. 8, 270 flgd., og Hygin. Fab. 171 flgd.; — B) df. 1) Meleagrēus, (Lucan.), o. -grius, (Stat.), 3: meleagrisk; — 2) Mĕlĕăgris, ĭdis, f., pl. Meleagrides: Meleagers Søstre, der, ved at begræde hans Død, efter Fabelen bleve forvandlede til de efter dem benævnte meleagrides (el. Perlehøns), der efter Plin. 10, 38, til visse Tider kæmpe ved hans Gravhøi; (en lignende Fabel om Memnoniderne vid. ibd. 37); cf. Ovid. Met. 8, 534, o. Hygin. Fab. 174; — b) meleagrides (sc. aves), vid. Plin. l. c. 38, o. Varr. R. R. 3, 9, rimel. etslags Perlehøns, der efter Colum. 8, 2, have megen Lighed med gallinae Africanae. — meleagris, idis, f.: en Perlehøne, s. und. Meleager, B. 2, b.

1. Mĕles, ĭtis, m.: Flod i Jonien ved Smyrna, Plin. 5, 31, Stat.; — not.: som født i Smyrna benævnes Homerus efter denne Flod: Mĕlēsĭgĕnes, Arnob.; — B) df. Mĕlĕtēus, (el. -taeus), 3: homerisk, Tibull. 4, 1, 200. — 2. mēles (mael.), el. melis (mael.), is, f.: rimel. Maaren (el. Grævlingen); - ne feles aut meles … introire possit (leporarium), Varr.; cf. Plin. 8, 58; s. ogs. Martial. 10, 37, und. marte. — Melesigenes, is, f. und. 1. Meles. — Melĕte, es, f., (μελέτη, i. e. cura, meditatio): en af de ældste Muser, Cic. N. D. 3, 21. — Mĕlĕtēus, (-aeus), 3, s. und. 1. Meles.

Mĕlĭboea, ae, f., Μελίβοια: Søstad i Thessalien, ved Bierget Ossa, Philoctets Fødeby; - vid. Mela 2, 3, Plin. 4, 16, o. Liv. 44, 13; — B) df. Mĕlĭboeus, 3, meliboeisk, dux, Virg. Aen. 3, 401, (i. e. Philoctetes), purpura, Lucr. 2, 499; - ogs. Meliboeensis, e, Serv. ad Virg. Aen. 5, 251.

mĕlĭcēris, ĭdis, f., μελικηρίς: etslags Byld, (ligesom Honningbyld); - meliloles contra meliceridas efficax, Plin. 21, 87: - hos Cels. μελικήρα. — Mĕlĭcerta, (-tes), ae, m.: Søn af Athamas o. Ino; - efter at være styrtet i Havet, (s. und. Ino), blev Melicerta som Havgud: Grækernes Palaemon, og Romernes Portumnus; - vid. Ovid. Met. 4, 521 flgd., o. id. Fast. 6, 484 flgd.; ogs. Virg. Ge. 1, 437, o. Pers. 5, 103.

mĕlĭchlōros, i, m., μελίχλωρος: honningfarvet Ædelsten, Plin. 37, 73. — mĕlĭchrȳsos, i, m., μελίχρυσος: guldfarvet Chrysolith, Plin. 37, 15. — mĕlĭcrătum, i, n., μελίκρατον: Honningvand el. Miødvand, Veget.

1. mĕlĭcus, 3, μελικός: musicalsk, sonores, Lucr. 5, 335; — II) bes. lyrisk, poëma, Cic. Opt. Gen. Or. 1; — B) df. subst.; a) melicus, sc. poëta: Odedigter el. Lyriker, Plin. 7, 24; (cf. Phaedr. 4, 21); — b) melica, ae, f.: den lyriske Digtning, Sang el. Ode, Petron. Sat. 64. — 2. Mĕlĭcus, 3: skal være brugt i Folkesproget f. Mēdicus: medisk, fra Medien; - df. ∾ gallinae, (etslags større Høns, som vare indførte fra Medien), Varr. R. R. 3, 9; s. ogs. Colum. 8, 2, o. Plin. 10, 54. — Mĕlĭe, es, f., Μελία: Navnet paa flere Nympher, Hygin. praef.; cf. Ovid. Am. 3, 6, 25.

mĕlĭlōtos, (-us), i, f., μελίλωτος, ogs. mĕlĭlōton, (um), i, n., μελίλωτον: Melilote, etslags Steenklever, ogs. sertula campana, Plin. 21, 37. — mĕlĭmēla, orum, n., μελίμηλα: Honningæbler; a sapore melleo, Plin. 15, 15; cf. Hor. Sat. 7, 8, 31, o. A.; (tidligere ogs. mala mustea), Verr.; s. ogs. melomeli s. 1.

1. mēlīna, ae, f., [2. meles], (sc. crumena el. mantica): Ransel af Maarskind el. Grævlingeskind; - aut si in melina attulisti, Plaut. Epid. 1, 1, 20. — 2. mĕlīna, ae, f., [meli], sc. potio: Honningdrik el. Honningmiød; - melinon promere, Plaut. Pseud. 2, 4,

51, (al. mellinam). — 1. mēlĭnum, i, n., [μῆλον, mālum: Qvædeæble]; A) (sc. oleum), Plin. 13, 2: en af Qvædeblomster tilberedet Olie; men (sc. unguentum), id. ibd.: en Salve deraf; — B) (sc. vestimentum), Plaut. Epid. 2, 2, 49: qvædegul el. qvædefarvet Dragt. — 2. melinum, s. und. flgd. — Mēlinus, 3: fra Øen Melos el. benævnt derefter; - ∾ pigmentum, ogs. absol. melinum: etslags naturlig hvid Farve, melisk Hvidt; vid. Plin. 35, 17: men neque melinum, neque ullam aliam offuciam etc., Plaut. Most. 1, 3, 106.

mĕlior, melius, s. und. bonus. — mĕlĭōrātĭo, onis, f.: Forbedring, navnl. Jordforbedring, Cod. Just.; af — mĕlĭōro, (avi), atum, 1, v. a., [melior]: forbedrer, proprietatem, Dig.; melioratum praedium, Cod. Just. — mēlis, is, s. und. 2. meles. — mĕlisphyllum, i, n., Virg. Ge. 4, 63, ogs. melissophyllon, i, n., Plin. 20, 45, μελισσόφυλλον o. μελίφυλλον, (Honningblad), ogs. apiastrum: etslags Plante, som Bierne søge, germ. Melisse, (melissa officinalis L.).

Mĕlissa, ae, f., Μέλισσα; I) en Nymphe, som skal have opfundet Biavlen, Colum. 9, 2; — II) en Datter af Creterkongen Melissus; - tilligem. Søsteren Amalthea opfostrede hun den spæde Juppiter med Melken af en Ged, (s. ogs. und. Amalthea), Lactant. — Melisseus, s. und. 1. Melissus. — melissophyllon, i, s. und. melisphyllum. — 1. Mĕlissus, i, m., ogs. Mĕlisseus, ĕi o. ĕos: gammel Konge paa Creta, Lactant., s. ogs. und. Melissa nr. II. — 2. Mĕlissus, i, m.: Grammatiker og comisk Digter, vid. Suet. Gramm. 21, o. Ovid. Pont. 4, 16, 30.

1. Mĕlĭta, ae, o. Mĕlĭte, es, f.: Øen Malta, imellem Sicilien og Africa, Plin. 3, 14; var beromt af fine Væverier, Cic. Verr. 4, 46; — B) df. I) Mĕlĭtensis, e: melitisk, vestis, Cic. l. c. 2, 72 o. 74, (forarbeidet el. virket paa M.); — b) df. Melitensia (sc. vestimenta), Lucr. 4, 1123; — 2) Mĕlĭtēsius, 3, coralia, Gratian. Cyn. 404, — 2. Mĕlĭta, ae, f.: Øen Meleda paa Kysten af Dalmatien; Plin. 3, 30; — B) df. Mĕlĭtaeus, 3, catuli, id. 30, 14. — Mĕlĭte, es, Mĕlĭtensis, e, o. Melitesius, 3, s. und. 1. Melita.

mĕlĭtinus, 3, μελίτινος: hørende til Honning, honningblandet, cera, Plin. Val. — mĕlĭtis, idis, f., μηλῖτις: qvædefarvet Ædelsten, (al. melites). Plin. 37, 73. — mĕlĭtites, ae, m., μελιτίτης: etslags af Honning og Most tilberedet Drik, Plin. 14, 11; — II) melitites, sc. lapis, ligesom Honningstenen: etslags ubekiendt Ædelsten, id. 36, 33. — mĕlittaena, ae, f., μελίτταινα; I) en Benævnelse paa Planten melisphyllum, Plin. 21, 86; — II) en Benævnelse paa Planten marrubium, Appul. — mĕlitturgus; i, m., μελιττουργός: en Bivogter, Varr.

melium, i, n., s. und. mellum. — 1. Melius, 3, s. und. Melos. — 2. mĕlĭus; I) compar. neutr. af adj. bonus; — 2) compar. af adv. bene. — mĕliuscule, adv.: noget bedre, temmelig vel; - ∾ quum tibi esset, Cic. Fam. 16, 5; — II) „overf.": noget mere el. derover; - vide sis, ne meliuscule, quam sat fuerit, biberis, Plaut. Most. 4, 2, 51; af — mĕlĭuscŭlus, 3, demin. compar. af melius und. bonus: noget bedre; - ex mala meliusculam (rem suam facere), Plaut. Capt. 5, 2, 6; - ogs. in neutr. c. inf.; meliusculum est, monere, Plaut. Curc. 4, 2, 3; — II) „overf.": som befinder sig noget bedre (efter en Sygdom), Cels.; cf. Ter. Hec. 3, 2, 19. — mĕlĭzōmum, i, n., μελίζωμον, Honningsaus, Apic.

1. Mella, (Mela), ae, m.: Flod i Gall. Cisalp. (ved Brescia): - Flavus quam molli percurrit flumine Mella, (Brixia), Catull. 67, 33; cf. Virg. Ge. 4, 278; — II) romersk Tilnavn in gente Annaea; vid. Tac. Ann. 16, 17. — *2. mella, ae, f., [mel]: Honningvand, hvis Tillavning findes Colum. 12, 11; — mellācĕum, i, n., sildt. Ord f. sapa, Non.; o. — mellārĭus, 3: med el. til Honning, vas, Plin.; — II) df. subst.; A) mellarius, i, m., (sc. homo): som driver Biavl, Varr.; — B) mellarium, i, n., (sc. stabulum): Bistade, Varr., — [mel]. — mellātio, onis, f., [mello]: Honningens Udtagelse af Kuben, Colum.; ∾ aestiva, Plin. 11, 15.

*mellĕus, 3, [mel]: af el. med Honning, crustum, Auson.; - ogs. honningagtig, sapor, Plin., color, id.; ∾ sardonyches, (honningfarvede), id.; — II) „overf.": honningsød, yndig el. elskelig, modulator, Appul., adventio, Auson. — mellĭcŭlum, i. n., [dem. af mel], som Kieleord: Allerkæreste, Plaut.; cf. id. Cas. 4, 4, 14, hvor der ogsaa læses melculum; - af Sifor men melculus er voc. melcule, Aug. ap. Macrob. Sat. 2, 4.

mellĭfer, a, um, [mel, fero]: honningbringende, apes, Ovid. Met. 15, 383. — mellĭfĭcium, i, n.: Honningavl, Honningens Frembringelse, Varr., Colum.; af — mellĭfico, are, v. n., om Bierne: at frembringe Honnig, Plin. 11, 19; Sic vos non vobis mellificatis, apes, Virg. ap. Donat. in Vit. Virg.; af — mellĭfĭcus, 3, [mel, facio]: skikket til at frembringe Honning, opus, Colum. 9, 13, saltus, cf. id. 9, 8. — *mellifluens, tis, adj.: flydende med Honning; df. „fig.": med honningsød Tale, Nestor, Auson.; o. — mellifluus, 3: = frgd.; ∾ antra, Avien.; df. „fig.": Homerus mellifui oris, Boëth.; — [mel, fluo].

mellĭgĕnus, 3, [mel, genus, eris]: honningagtig, succus, Plin. 16, 10. — *mellĭgo, inis, f.: den af Bierne udsuede Plantesaft, forinden den beredes til Honning, Plin. 11, 5; — II) umoden Druesaft, id. 12, 60; — mellilla, ae, f., (sc. res): det Honningsøde; df. „overf." som Kieleord: ∾ mea: min Allersødeste, Plaut. Cas. a. 1, v. 47; o. — mellinia, ac, f., (rimel. sc. potio: Honningdrik); df. „overf.": Behagelighed; - Hoc nimio magnae melliniae est mihi, Plaut. Truc. 4, 1, 6; — [mel]. — mellĭtŭlus, 3, demin.: honningsød, allerkæreste, corpusculum, Plaut. Cas. 4, 4, 19, puella, Hieronym.; - ogs. subst., ∾ mea: min Allerkæreste, Appul.; af — mellitus, 3, [mel]: tilberedet med Honning, favus, Varr., placenta, Hor.; men ∾ succus, Plin., (honningsød); — II) „overf.": honningsød, d. e. elskelig, allerkæreste; - cum mellito Cicerone (filio), Cic. Att. 1, 18; ∾ oculi (yndige), Catull.; superl., ∾ savium, Aur. ap. Front.

Mellōna, ae, f., [mel]: Gudinden for Bier og Honning, Augustin.; ogs. Mellonia, Arnob. — mello.proximus, i, m., [μέλλω]: som er nærmest til at blive proximus el. magister sacrorum seriniorum, Cod Just. — mellōsus, 3, [mel]: fuld af Honning, honningagtig, dulcedo, Coel. Aur. — mellum, i, n.: Hundehalsbaand, Varr. R. R. 2, 9, (Schneid.), al. melium el. maelium; men millus, i, Fest. p. 151 (Müll.).

1. Melo, ōnis, m., forældt. Benævnelse paa Nilfloden, rimel. besl. m. μέλας, i. e. niger, vid. Fest. p. 124 (Müll.). — 2. mēlo, ōnis, m., μῆλον: den æbleformede Melon, Pallad. — melocarpon, i, n.: en Benævnelse paa Planten aristolochia, Appul. — mĕlōdia, ae, f., μελῳδία: behagelig Sang, Melodi, Capella; df. — mĕlōdina, orum, n.: Harmoni, Melodi, Varr. ap. Non. — Melodūnum, i, n.: By i det Senoniske, (hod. Melun), Caes. B. G. 7, 58. — mĕlōdus, 3, μελῳδός: vellydende, melodisk, carmen, Prudent. — mēlŏfŏlĭum, i, n., [μῆλον, folium]: en Æbleart med et Blad paa Siden, Plin. 15, 15. — mēlŏmĕli, n., μηλόμελι: Saften af de i Honning nedlagte Qvæder, Colum. 12, 47, (al. melimeli). — mēlŏpĕpo, onis, m., μηλοπέπων: etslags Agurke el. Melon, Plin. 19, 23.

mĕlŏpoeia, ae, f., μελοποιΐα: Tonesætningen, Capella. — 1. mĕlos, n., μέλος: Sang, Digt til at synge, Hor. Od. 3, 4, 2; ogs. Melodi; vid. Attius. ap. Cic. N. D. 2, 35; — not.: plur. mele, (μέλη), Lucr., men

aí masc. melus findes acc. pl.: quosdam melos, Cato ap. Non.; men acc. sing. n.: flebile melum, Pacuv. ibd. — 2. Mēlos (-us), i, f., Μῆλος: Ø i Ægæerhavet; vid. Mela 2, 7, o. Plin. 4, 23; — B) df. 1) Mēlīnus, 3: melisk; ∾ pigmentum, Plin.; s. und. Melinus; — 2) Mēlius, 3: af el. fra Øen Melos, Diagoras, Cic. N. D. 1, 1. — mēlōta, ae, (o. -te, es), f., μηλωτή: Faareskind med Ulden, Faarepels, Vulgat. — mēlōthron, i, n., μήλωθρον: en Benævnelse paa Værten vitis alba, Plin. 21, 29. — Mēlōtis, idis, f.: Landskab i Thessalien, Liv. 32, 13.

Melpŏmĕne, es, f., Μελπομένη, (den Syngende): en af de ni Muser, navnl. Musen for den tragiske Digtning; - vid. Anson. Idyll. 20, 2: Melpomene tragico proclamat maesta boatu; - men ogs. er hun den lyriske Digtnings Musa; vid. Hor. Od. 1, 24, 3, o. id. ibd 4, 3, ab in.

membrāna, ae, f., [membrum]; I) „egentl.": Hinde el. tynd Hud paa el. i d. dyriske Legeme; - ∾ tenuissimis natura vestivit oculos, Cic. N. D. 2, 57; ∾ cerebri, Cels.; membranis volant insecta, Plin.; - ogs. paa andre Naturlegemer er membrana: den inderste Hinde, saal. paa Nøddekernen, osv., Plin. 15, 25; ∾ putaminis ovi, (indenfor Æggeskallen), id.; tenues tunicae multiplici membrana, (Lindebast), id.; — II) „overf.": Hud el. Skind; saal. „poet.": Slangens Hud el. Ham, Ovid. Met. 7, 272; — B) tilberedet Skind til at skrive paa, (Pergament, s. und. Pergamus); - usus membranarum (af Skrivertavler af Pergament), Quintil. 10, 3, 31; cf. Hor. Sat. 2, 3, 2, o. Martial. 14, 7; men Tibull. 3, 1, 9, er ∾ lutea: morkerødt Pergamentbind; — C) hvad der viser sig udenpaa, Overfladen; - tenuis summi membrana coloris Quum jacitur, Lucr. 4, 93.

*membrānăcĕus, (-cius), 3: bestaaende af en Hinde; - ∾ pinnae (vespertilionis), Plin. 10, 81; — II) der ligner en Hinde; - ∾ cortex (vitis, arundinis), id. 16, 55; — membrānārius, i, m.: som forfærdiger Pergament, Edict. Diocl.; — membrānĕus, 3: af Pergament, codices, Dig.; — membrānŭla, ae, f., dem.; I) „alm.": liden el. tynd Hinde; ∾ oculi, Cels.; — II) „bes." o. „overf."; a) lidet Stykke Pergament (til Bogtitler), Cic. Att. 4, 4; — b) Document el. Instrument; - membranulis mea manu scriptis, Dig.; o. — membrānŭlum, i, n.: Biform af frgd., Appul.; — [membrana].

*membrātim, adv., [membrum]: ledvis, Led for Led; ogs. Lem for Lem, fra Lem til Lem; - Et membratim vitalem totum deperdere sensum, Lucr. 3, 526; quae membratim sentiuntur (mala), Plin.; men ∾ caesi thynni, (i Stykker), id.; — II) „overf."; stykkevis, enkelt, enumerare, Varr.; cf. Cic. Part. or. 35; ligel. generatim membratimque, (efter deres Slægter og Arter), Plin. 12, praef.; — B) membratim dicere, Cic. Orat. 63 o. 67, i. e. per membra, (el. i korte Sætninger af 9 til 16 Stavelser); cf. Quintil. 9, 4, 126. — membrātūra, ae, f., [membror]: Lemmernes Dannelse el. Legemets Beskaffenhed, Vitruv. 8, 5. — *membror, ari, v. a. dep. n.: at forme sig til Lemmer el. til et Legeme; - XXXV diebus infans membratur, Censorin.; o. — membrōsus, 3: med store Lemmer; - compar., membrosior aequo custos hortorum, (i. e. Priapus), Auct. Priap. prooem. — [flgd.].

membrum, i, n.; I) „alm.": Lem el. organisk Del af det dyriske Legeme; - jam membrorum, id est, partium corporis, alia etc., vid. Cic. Fin. 3, 5; - dare membra sopori, Hor.; cf. Virg. Ge. 4, 438; - compactis firmisque membris, Suet. Vesp. 20; - ærbart heder ogs. membrum: Lemmet el. Avlelemmet, Auct. Priap.; - i Omskrivningen: magnos membrorum artus, (Virg. Aen. 5, 422), s. magna membra el. magnum corpus, er artus egentl.: Lemmernes Sammenføining el. Forbindelse; ogs. forbindes artus et membra, Ovid. Am. 1, 7, 53; — II) „overf."; A) „alm.": Lem el. Del af ethvert Helt, af et Hus, af et Skib, osv.; - cubicula et ejusmodi membra, Cic.; ∾ dormitorium, (Soveværelse), Plin. Ep.; cf. Ovid. Trist. 1, 2, 12; - men membra partesque imperii, Suet.; membra philosophiae, vid. Cic. N. D. 1, 4; — B) „bes.": Led i Talen el. i Perioden; κόμματα el. κῶλα ··· incisa et membra; vid. Cic. Orat. 62 o. 66; cf. id. d. Or. 3, 49. — mēmĕcylon, i, n., μημέκυλον: Jordbærtræets Frugt, Plin. 15, 28. — memet, s. und. ego o. -met.

mĕmĭnens, tis: for- o. efterel. particip. praes. til flgd., Liv. Andr. ap. Prisc., Sidon. — mĕmĭni, isse, v. defect. n. o. a., [besl. m. μέμνημαι; som perf. at henføre til d. forældr. meno, μνάω]; I) „alm.": mindes, husker, erindrer mig, tænker derpaa; - aa) absol.; - cui placet, obliviscitur; cui dolet, meminit, Cic. Mur. 20; ligel. memini bene, (jeg husker det nok), Hor. Sat. 1, 9, 68; ogs. in parenthesi: si memini, (husker jeg ret), Ovid. Am. 3, 1, 33; - ogs. undert. m. praeterit. Bem.; nam memini juvenis admodum, (har indprentet mig det meget tidligt), Quintil. 8, 3, 31; cf. Cic. d. Senect. 9; — bb) ogs. at mærke i visse Forbindelser: a) c. gen.; ut hujus loci ··· memineris etc., Ter. Eun. 4, 7, 31; cf. Cic. Fin. 5, 1; — b) c. acc. (pers. o. rei); - qui patriae beneficia meminerunt, Cic. Planc. 33; cf. Virg. Ecl. 9, 45, ogs. Cic. Phil. 5, 6; ligel. quos innocentissimos meminimus, id. Verr. 3, 82; — c) m. de; de palla memento, amabo, (vær saa god at huske derpaa)! Plaut. As. 4, 2, 84; de Herode ··· meminero etc., Cic. Att. 15, 27; — d) m. relative Partikler og Pronomer; saal. m. ut c. conj., (hvorledes), Ter. Phorm. 1, 4, 47; cf. Hor. Epod. 10, 3; men Cic. Fam. 7, 38: memini, quum mihi desipere videbare; - men ordenl. staaer relat. her c. conj.; vid. id. Lael. 1, o. Phaedr. 3, 2; — e) ofte ogs. m. acc. c. inf., (hvor da praes. er hyppigere end perf.); - memini, te mihi ··· narrare, Cic.; cf. Virg. Ecl. 9, 52; meministis, me ita distribuisse causam, Cic. R. Am. 42; cf. Virg. Ge. 4, 125; — II) „bes." el. ifølge Talens Sammenhæng og Tankeforbindelsen kan meminisse ogs. undertiden oversættes ved: A) tænker derpaa, betænker, tager Hensyn dertil; - meminisse oportebit, ut ··· frondem pecudibus caedamus, Colum.; ligel. m. ut, Hor. Epod. 10, 3; el. c. inf., id. Ep. 1, 8, 16; ligel. c. acc., ∾ rem suam, Plaut.; ogs. absol., fac memineris, Ter. Heaut. 3, 2, 29, (husk el. tænk du derpaa); ogs. c. gen., ∾ ignominiae acceptae, Liv. 3, 61; men Cic. Fam. 15, 17: memineris mei, (husk paa mig, skriv mig til); ogs. m. acc. c. inf., mementote, hos esse pertimescendos etc., Cic. Catil. 2, 3; cf. Sall. Jug. 44; — B) veed el. veed vel; - nec meminisse viae, Virg. Aen. 3, 202, (ikke vide Veien); — b) df. „poet. overf." om Ting el. Begreber: at kunne el. formaae; vid. Lucr. 4, 154; — C) mindes, omtaler; - meministi ipse de exsulibus, Cic. Phil. 2, 36; ∾ judicii, Plin. Ep. 1, 5; cf. Quintil. 11, 2, 16; — not.: infin. meminisse, s. memoria, Lucr. 4, 769.

Memmius, Memmia: romersk Slægts- o. Personsnavn; s. ogs. Virg. Aen. 5, 117; — B) df. 1) Memmiădes, ae, m.: af den memmiske Slægt, altf. en Memmius, Lucr. 1, 27; - til denne gens Memmia hører iblandt Flere: den „de ambitu" domfældte C. Memmius, vid. Cic. Fam. 13 ab in.; — 2) Memmiānus, 3: tilhørende en Memmius, praedia, Cic. Att. 5, 1.

Memnon, (Mennon), ŏnis, m.: K. i Æthiopien, Søn af Tithonus o. Aurora, blev for Troja fældet af Achilles; - vid. Virg. Aen. 1, 483, o. Ovid. Met. 13, 600 flgd.; men id. Fast. 4, 714: Memnonis ··· lutea mater (i. e. Aurora); — B) df. 1) Memnŏnis, idis, f.; pl. Memnonides, (sc. aves), Plin. 10, 37, o. Ovid. Met. 13, 18, ogs. Memnoniae aves, Solin.: (visse

Fugle, der efter Fabelen fløi op af Memnons forbrændte Aske, hvoreiter de aarligen droge til Troja, for at kæmpe ved hans Grav); — 2) Memnŏnĭus, 3, aves, Solin., s. ovenf.; — b) færdv. „overf."; ∾ color, (i. e. niger), Ovid. Pont. 3, 3, 96; ligel. ∾ regna, (i. e. orientalia), Lucan.; ligel. Memnonia domus, (f. Orienten el. Østen), Prop. 1, 6, 4.

mĕmor, ŏris, adj., [memini]; I) „egenl."; A) „alm.": som mindes noget; c. gen., ogs. m. Objectssætning, ogs. absol.; - memor pristinarum virtutum, Nep. Hann. 12; cf. Sall. Jug. 58; gratum et memorem esse beneficii, Cic.; - memor, quae dicta essent contra, id. Brut. 88; cf. Hor. Sat. 2, 6, 97; memor, Lucullum periisse, Plin. 25, 7; - memorem gratumque esse, Cic. Fam. 13, 25, o. Ter. Ad. 2, 2, 43; men som Ordsprog: mendacem memorem esse oportet, Quintil.; — B) „bes." ogs.; a) taknemmelig, erkiendtlig; - animus memor in bene meritos, Cic. Fam. 1, 9; memor et gratus, s. ovenf.; thura ··· memori debita ferre manu, Ovid.; cf. id. Pont. 4, 4, 18; — b) som tænker derpaa el. tager Hensyn dertil, som betænker el. overveier; - supplicium exempli parum memoris rerum humanarum, Liv. 1, 28; cf. id. 2, 47, ogs. id. 3, 36 o. 69; - bs. ogs. „overf.": hævnende; memori deum ira, id. 9, 29; cf. Virg. Aen. 1, 4; — c) som har en god Hukommelse; - hominis ingeniosi et memoris ··· exercitatio etc., Cic. d. Or. 3, 50; cf. Ovid. Her. 20, 98; — II) „poet. overf." o. ligesom act.: som erindrer el. minder derom; - ∾ versu (perscribere), Ovid.; cf. Hor. Od. 1, 13, 12: ∾ notam etc.; men ibd. 3, 11, 51: nostri memorem ··· querelam etc.; ligel. Exigit indicii memorem Cythereïa poenam, Ovid. Met. 4, 190; men memorem brevis aevi (Genium etc.), Hor. Ep. 2, 1, 144; — not.: adv. memore, vid. s. l.

*mĕmŏrābĭlis, e: værd at mindes el. at omtale; vid. Plaut. Curc. in.; - ogs. som lader sig sige el. tænke; vid. Ter. Andr. 4, 1, in.; - „bes." ogs.: mærkelig, mærkværdig, udmærket; - ∾ ac divina virtus, Cic. Phil. 13, 19; maxime memorabilis ··· familiaritas, id. Lael. 1; cf. Sall. Jug. 79; - ogs. c. abl.; memorabilior (pars vitae) bellicis quam pacis artibus, Liv. 38, 53; o. — mĕmŏrācŭlum, i, n.: Mindesmærke, Appul.; — [memoro]. — mĕmŏrālĭter, adv., [memoria]: mærkeligen el. mindeværdigen, Venant.

*mĕmŏrātĭo, onis, f.: Mindelse el. Tale derom; - Dura satis miseris memoratio prisca bonorum, Corn. Gall. 1, 291; — mĕmŏrātor, oris, m.: som minder el. fortæller derom; - tui casus memorator Homerus, Prop. 3, 1, 33; — bs. fem. mĕmŏrātrix, icis, Val. Fl.; o. — mĕmŏrātus, us, m.: Mindelse el. Tale el. Fortælling derom; - Ista sunt lepida memoratu, Plaut. Bacch. 1, 1, 28; parva et levia memoratu, Tac. Ann. 4, 32; — [memoro]. — mĕmŏrĕ, adv. af memor: == memoriter, Pompon. ap. Priscian.

mĕmŏrĭa, ae, f., [memor]; I) „alm.": Hukommelsen, som Aandsevne; - ∾ tardior aut firmior, Quintil.; memoriae duplex virtus, facile percipere, et fideliter continere, id. 1, 3, in.; cf. Cic. d. Or. 1, 5; memoriā comprehendere el. complecti, id., tenere, id., continere, Quintil., custodire, Cic., memoriae mandare, (memorere), id.; hoc in memoria mea penitus insedit, id. d. Or. 2, 28; cf. Liv. 3, 71; in memoriam redigere el. reducere, (gienkalde i sin Hukommelse), id.; e memoria excedere, Liv., ligel. memoriā dilabi, Cic. Phil. 13, 5, (gaae af Minde); ligel. fugere memoriam alicujus, (blive glemt af nogen), id.; deponere ex memoria, (ikke længere at mindes), id.; men ex memoria exponere, id. Catil. 3, 6, (af Hukommelsen, udenad); — II) „bes.": Hukommelsen, som Aandsvirksomhed, Erindring el. at erindre sig noget, Mindelse el. at mindes; A) „egenl."; - nullam adhibuit memoriam contumeliae, (lod den være glemt), Nep. Ep. 7; - memoriam rei conservare, retinere, Cic., redintegrare, revocare, Liv., (bevare, fornye en Erindring); memoriam rei oblivione delere, Cic. Phil. 1, 1, exstinguere, id., (udslette Mindet derom); hoc affert mihi memoriam Platonis, (det minder mig om ham), id.; memoria rei abolevit, (Tingen er glemt), ogs. abiit; vid. Liv. 2, 4, o. id. 3, 55; - ogs. c. gen. subj.; vid. Cic. Arch. 4, oftere; - men tanta tot versuum memoria etc., Cic. Fin. 1, 7; cf. id. d. Senect. 19: ante partorum memoria et copia etc.; - ogs. at minde sig derom, Overtænkning el. Betænkning deraf, Hensyn derpaa; ∾ periculi, Liv. 7, 15; ∾ moris divini humanique, id. 8, 11; cf. id. 27, 3; s. ogs. ovenf. Nep. Ep. 7; - memoriae prodere, Cic., tradere, Liv., (efterlade til Erindring, d. e. optegne el. fortælle), hvorom ogs. Liv. 3, 67: hoc posteris memoriae traditum iri, (at dette skal blive fortalt dem)! - comisk er Plaut. Truc. 2, 1, 10: verterunt sese memoriae, etc.; — B) „overf."; 1) den Tid, hvorigiennem en Erindring gaaer, alts. saavel den forbigangne, som nærværende; - quod persaepe et nostra et patrum memoria accidit, Cic. Font. 7; in omni memoria, (i enhver Tid el. Alder), id. Vat. 11; post hominum memoriam (i Mands Minde), id. Catil. 1, 7; hujus memoriae philosophi, (vor Tids Philosopher), id. Off. 3, 1; - men ogs. om Eftertiden heder det: ad memoriam posteritatemque etc., Cic. Verr. 5, 14; cf. Vell. 2, 66; - ogs. en Begivenhed, som man fra en vis Tid erindrer sig; vid. Cic. d. Or. 1, 2, o. id. Brut. 69; - ogs. Minde, Eftermæle, Omtale, Tac. Ann. 7, 32; — 2) historisk Fortælling el. Beretning; - quo (libro) omnium rerum memoriam complexus est, vid. Cic. Brut. 3 o. 5; de interitu Magonis duplex memoria tradita est, (dobbelt Beretning), Nep. Hann. 8; quod nulla memoria annalium habeat, Liv. 22, 27; ogs. in pl.: memoriarum veterum exsequentissimus, Gell. 10, 12; — bb) bs. ogs.; a) Mindeskrift (memoire) el. historisk Opsats om en Person el. Begivenhed; ogs. Dagbog el. Journal el. Annal; - in veteribus memoriis legimus etc., Gell.; ejus vitae memoriam composuit, Suet. Claud. 1; — b) navnl. heder ogs. under Keiserne memoria: Optegnelsen af deres daglige Handeler; hvs. a memoria, (den Embedsmand, der besorger disse Optegnelser), Lamprid. Al. Sev. 31; — not.: sild. ogs. Gravminde el. Gravmæle el. Monument, Inscr.; — III) Memoria, ae, f., Μνημοσύνη, er som Gudinde: Visdommens Moder; hvs. Afran. ap. Gell. 13, 8, Visdommen siger: Usus me genuit; mater peperit Memoria; Sophiam vocant me Graji, vos Sapientiam.

*mĕmŏrĭālis, e: til at huskes, tienlig for Hukommelsen, libellus, Suet. Caes. 56: Hukommelsesbog, Dagbog; - men memoriales libri, ogs. libri memorialium, hede Commentarier af Juristen Masfurius, Gell., Dig.; — II) „overf." o. subst.; A) Memorialis, is, m., under Keiserne, ligesom a memoria: Historiograph, Cod. Just.; — B) memorialia, ium, n.: Mærkeligheder, ovl.; s. ovenf.; o. — mĕmŏrĭŏla, ae, f., demin.: svag Hukommelse; - memoriola vacillare, (have en svag Hukommelse), Cic. Att. 12, 1; — [memoria]. — mĕmŏrĭter, adv. af memor, memoris: ud af Hukommelsen, udenad; - ∾ habere orationem, Cic. Acad. 2, 19; ∾ tenere, Plin. Ep., meminisse, Plaut., cognoscere, Ter.; ∾ salutare, Suet. Ner. 10.

mĕmŏro, avi, atum, 1, v. a., [memor]: mindes el. siger, udtaler el. fortæller; c. acc.; - nomen tuum memora mihi, Plaut.; mira memoras, id.; honoratorum virorum laudes in concione memorentur, vid. Cic Leg. 2, 24; - ogs. m. acc. c. inf., Plaut. Truc. 1, 1, 65; - ogs. m. de; quia de natura nimis obscure memoravit, (i. e. disseruit), Cic. Fin. 2, 5; cf. Suet. Tib. 32; - ogs. m. flgd. si (om), Plaut. Poen. 5, 2, 103; - men quid istis memoratis opus est, (f. me-

morare ista)? id. Mil. gl. 3, 3, 39; cf. Hor. Ep. 2, 2, 117; — not.: efter Fest. p. 124 (Müll.) findes memorare ogs. f. memoriae mandare: at memorere; — II) hertil hører endnu; A) partic. memoratus, 3, som adj., ligesom memorandus o. memorabilis: bekiendt, beromt, mærkværdig; hos. Gell. 10, 18; in superl., ∾ sepulcrum illud (Artemisiae), id.; ligel. memoratissima illa imago Jalysi, id.; — B) partic. memorandus, 3, som adj.: værd at omtale, udmærket, berømmelig, juvenis, Virg. Aen. 10, 793; — ogs. om Ting og om Begreber; ∾ pugnae meae, Plaut.; ∾ locus, Flor., exitus, id.

Memphis, is o. ĭdis el. ĭdos, f.: By i Mellemægypten, beromt af Pyramiderne og af Apisdyrkelsen; ogs. Isis o. Venus dyrkedes her; – vid. Plin. 5, 9, o. Mela 1, 9, ogs. Martial. Spect. 1, ogs. Ovid. Am. 2, 13, 7, o. Hor. Od. 3, 26, 10; – (Ruiner deraf har Landsbyen Menf, 3 Mil sonden for Cairo); — B) df. 1) Memphites, ae, adj. m., bos, (i. e. Apis), Tibull., lapis, (i. e. ophites), Plin. 36, 11; — 2) Memphitĭcus, 3, ligesom frgd.: memphisk; ogs. ægyptisk; – linigerae Memphitica sacra juvencae, (i. e. Isidis), Ovid. A. A. 1, 76; — 3) Memphītis, ĭdis, adj. fem.: = frgd.; ∾ vacca, (i. e. Io), ibd. 3, 393; ∾ cymba, Lucan.

Men, el. Menen., f. und. Menenius. — 1. Mēna, ae, f., (*μήνη*, Maanen), dea, quae menstruis feminarum praeesse putabatur, Augustin. — 2. mena, ae, f., som Fisk, f. und. maena. — Mĕnae, arum, f.: By paa Sicilien i Nærheden af Syracus, (hod. Mineo); — B) df. 1) Mĕnaeni o. Menaenii, orum, Cic. Verr. 3, 43, Plin., (Indbaanerne deraf); ogs. in sing., Cic. l. c. 32; — 2) Mĕnaeus, 3: menæisk; ∾ viri, Sil. — Mĕnaechmi, orum: Comoedie af Plautus, hvori tvende Tvillingbrodre af dette Navn ere Hovedpersonerne. — 1. mēnaeus, 3, *μηναῖος*, (maanedlig), sc. circulus, Vitruv. 9, 8, inc.; (al. manacus). — 2. Mĕnaeus, 3: f. und. Menae.

Mĕnălippe, es, o. Mĕnălippa, ae, f.: Søster af Amazondronningen Antiopa, blev fanget af Hercules; vid. Justin. 2, 4, o. Juvenal. 8, 229; — II) Navnet paa en Tragoedie af Attius, Cic. Off. 1, 31. — Mĕnălippus, i, m.: Navnet paa en Tragoedie af Attius, Cic. Tusc. 3, 9; — not.: f. ogs. Stat. Theb. 8, 740.

Mĕnander o. Mĕnandros (-us), i, m., *Μένανδρος*: den yppersté Comoediedigter i den nyere græske Comoedie; om hans Ypperlighed, vid. Quintil. 10, 1, 69 flgd., ogs. Ovid. Am. 1, 15, 17, o. Prop. 3, 20, 28; – dimidiatus Menander kaldtes Terentius af Jul. Cæsar, (quod ejus verborum lenitatem, non vim assequeretur), Suet. in Vit. Ter.; — B) df. Menandrēus, 3: menandrisk; ∾ Thaïs, (som af ham er bragt paa Scenen), Prop. 2, 5, 3. — Mĕnăpii, orum, m.: Folk i Gall. Belg., imellem Maas og Scheldefloden, Caes. B. G. 4, 4, Plin. 4, 31, Tac. Hist. 4, 28; — not.: Menapis, (f. Menapiis), Martial. 13, 54. — Mēnas, ae, m.: en Frigiven af Sextus Pompejus, overgav forræderisk den ham betroede Flaade, Plin. 35, 58; cf. Hor. Epod. 4.

menda, ae, f., [besl. m. mendum]; I) „alm.": Feil, Mangel; navnl. Legemsfeil; – ∾ in corpore, Ovid.; ogs. absol.: Nocte latent mendae, id.; — II) „overf.": Feil i et Skrift el. Haandskrift, en Skriverfeil, Suet. Aug. 87; menda in extremo verbo, Gell.

mendācĭlŏquus, 3, [mendacium, loquor]: som taler Løgn el. Usandhed; – compar., nihil est mendaciloquius etc., Plaut. Trin. 1, 2, 162; – ogs. subst. mendaciloqui: Løgnere, Tertull. — *mendācĭtas, atis, f.: Løgnagtighed, Tertull.; o. — mendācĭter, adv.: løgnagtigen, Solin.; – superl., ∾ dicere, Augustin.; — [mendax].

mendācĭum, i, n., [mendax]: Løgn; – ∾ magnum et impudens, Cic.; mendacium neque dicebat, neque pati poterat, Nep. Att. 15; nulla mendacii religione obstrictus, Caes. C. B. 1, 11; improbi hominis est, mendacio fallere, Cic. Mur. 30); – mendacia vatum, Ovid.; men Conscia mens recti Famae mendacia risit, id. Fast. 4, 311; — II) „overf." om Ting: Efterligning, Forfalskning; – mendacia chrysocollae, Plin. 35, 29; ligel. id. 37, 33: neque est alia (gemma) imitabilior mendacio vitri; df. — mendācĭuncŭlum, i, n., demin.: liden Løgn, Cic. d. Or. 2, 59, (hvor dog f. mendaciunculis ogs. læses mendaciolis).

mendax, ācis, adj., [mentior]: løgnagtig; ogs. subst. en Løgner; – quum mendaci homini, ne verum quidem dicenti, credere soleamus, Cic. Div. 2, 71; mendacem esse in aliquem, Hor., ogs. alicui, Ovid., men in aliqua re, Pers.; – compar., mendacior Parthis, Hor. Ep. 2, 1, 112; superl., ni etc., tum ego ero mendacissimus, Plaut. Rud. 3, 4, 49; – men som Ordsprog: mendacem memorem esse oportet, Quintil.; — II) „overf." om Ting og Begreber: skuffende, bedragerisk, fundus, Hor. Od. 3, 1, 30, (som skuffer Dyrkerens Haab), somnus, Tibull.; cf. Cic. Div. 2, 62; — bb) df. ogs.; a) eftergiort, efterlignet, forstilt; – Non bene mendaci risus componitur ore, Tibull. 3, 6, 35; ∾ pennae, Ovid. Met. 10, 159; — b) falsk, ugrundet, opdigtet; – ∾ infamia etc., Hor. Ep. 1, 16, 39; cf. id. Epod. 17, 39; ∾ damnum, (forstilt el. løiet), Ovid. A. A. 1, 431.

Mendes, ētis, f.: By i Nederægypten, ved et af Nilens Udløb; — B) df. 1) Mendēsĭus, 3: mendesisk, Celadon, (af el. fra Byen Mendes), Ovid. Met. 5, 144; ∾ nomos, Plin. 5, 9; — 2) Mendēsĭcus, 3: = frgd.; ∾ ostium, Plin. 5, 11.

*mendĭcābŭlum, i, n., comisk Ord, f. mendicus: en Tigger, Plaut. Aul. 4, 8, 3, ∾ circumforaneum, Appul.; — mendīcābundus, 3, ligesom mendicus: tiggende, Augustin.; o. — mendīcātio, onis, f.: Tiggeri; ∾ foeda vitae, Senec. Ep. 101; — [mendico]. — *mendice, adv.: som en Tigger, agere cum aliquo, Senec.; – compar., Tertull.; — mendĭcĭmōnĭum, i, n., comisk Biform af flgd., Laber. ap. Gell. 16, 7; o. — mendīcĭtas, atis, f.: Tiggeri, tiggefærdig Armod; – in summa mendicitate, Cic. R. Am. 31; ∾ perpeti, id. Fin. 5, 11; — [mendicus].

*mendīco, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: tigger el. betler, gaaer omkring for at tigge; – mendicantem vivere, Plaut.; cf. Juvenal. 4, 117; — not.: ogs. som depon. mendicarier, (f. mendicari), Plaut. Capt. prol. 13; — II) act: tigger el. betler derom, tilbetler mig; – quia ··· a me malum mendicas, Plaut. Amph. 4, 2, 12; mendicatus panis, Juvenal.; cf. Ovid. Trist. 5, 8, 14; o. — mendīcŭla, ae, f., sc. vestis: Tiggerdragt; an mendiculam (induta)? Plaut. Epid. 2, 2, 32; — [flgd.].

mendīcus, 3: meget fattig, tiggefærdig, nødlidende; ogs. subst., en Tigger; – mendicum mendicando vincere, Plaut. Bacch. 3, 4, 16; cf. Cic. Fin. 5, 28; – compar., Tertull.; superl., Cic. Mur. 29; – ogs. som Skældsord: clamitent me mendicum, Ter. Andr. 4, 5, 20; — II) „overf.": fattig el. ringe i sit Slags; instrumentum ··· exiguum sane atque mendicum (alleg.), Cic. d. Or. 3, 24.

mendōse, adv.: feilagtigen, med Feil; ∾ scribi, (med Skriverfeil), Cic. Qu. Fr. 3, 5; men superl., ∾ scripta (ars), id. d. Inv. 1, 7; ligel. mendose colligis, Pers. 5, 85; af — mendōsus, 3, [mendum]: fuld af Feil, feilagtig; – ∾ exempla testamenti, Plin. Ep. 10, 75; – in quo, et deesse aliquam partem, et superare, mendosum est, id. d. Or. 2, 19; ∾ facies, Ovid.; ∾ mores, id.; – compar., his laudationibus mendosior

(historia nostra facta est etc.), Cic. Brut. 16; — not.: neutr. mendosum, som adv., f. mendose, Pers. 5, 106; — II) „overf."; A) som begaaer en Feil; - semper in nomine Verrutii mendosus, Cic. Verr. 4, 77; — B) skuffende, bedragersk; - ∾ risu cavillantes, Appul.

mendum, i, n., [vid. mentior]: Feil, navnl. Skriverfeil; - librariorum menda tollere, Cic.; cf. id. Verr. 2, 42; - ogs. Feil i Ansigtet, Ovid. A. A. 3, 261; - ogs. „alm.": Feil, Forseelse; magnum enim mendum continent (Idus Martiae), Cic. Att. 14, 22.

Mĕnecles, is, m.: en Taler fra Alabanda i Asien, vid. Cic. Orat. 69; — B) df. adj. Mĕneclius, 3, studium, id. Brut. 95. — Mĕnĕdēmus, i, m.: Navnet paa flere græske Philosopher og Rhetorer, Cic., Gell. — Mĕnĕlāus, (-os), i, m.: Søn af Atreus, Broder til Agamemnon, og Gemal af den ved Paris bortførte Helena; vid. Hygin. Fabb. 78, 108, etc.; — b) efter ham er benævnt: portus Menelai i Marmarica, Nep. Ag. 8; — B) df. 1) Mĕnĕlāēus, 3, thalamus, Prop. 2, 12, 14; — 2) Menelāites, ae, m., nomos: en efter ham benævnt Provinds i Nederægypten, Plin. 5, 9; — 3) Menelaïus, i, m.: Bierg i L[...]onien ved Eurotas, Liv. 34, 28; — not.: Menelaus Marathenus, (fra Byen Marathus i Phoenicien), græsk Rhetor, Cic. Brut. 26.

Mĕnēnĭus, a: romersk Slægts- og Personsnavn; - Menenius Agrippa, vid. Liv. 2, 16 o. 32; — not.: til en Modsætning heraf sigter Hor. Sat. 2, 3, 287: fecunda in gente Meneni; — B) df. 1) Mĕnēnius, 3: menenisk; - ∾ tribus, men skrives sædv. Men., (f. Meneniā, sc. tribu); vid. Cic. Fam. 13, 9; — 2) Mĕnēnĭānus, 3: = frgd.; ∾ judicium, Liv. 2, 52.

Menia Columna, o. Menianum, f. und. Maenius. — Mēninx, gis, f., Μῆνιγξ: Ø i Nærheden af den lille Syrte, hod. Gerbi, Plin. 5, 7, o. Liv. 22, 31. — Mĕnippus, i, m.: cynisk Philosoph, hvis bidske Satirer Varro har efterlignet, hvf. ogs. hans Satirer hede Menippeae; vid. Macrob. Sat. 1, 11; — B) df. Menippēus, 3, satira, Macrob., Varro, Arnob.; — II) en asiatisk Taler fra Stratonica, Cic. Brut. 91.

mēnis, ĭdis, f., [μήνη, Maane]: en Halvmaane, der som Prydelse fattes foran Bøger; hvf. menis libri, (Bogens Begyndelse), Auson. — Mennon, etc., f. und. Memnon. — mennónia, ae, f.: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 63. — Mĕnoeceus, ĕi o. ĕos, m.: Søn af d. thebanske K. Creon, opoffrede sig for sit Fædreneland; vid. Cic. Tusc. 1, 18, o. Stat. Theb. 10, 751 flgd.; — B) df. Mĕnoecēus, 3, sanguis, Stat. — Mĕnoetĭus, i, m.: Søn af Actor, og Fader til Patroclus, Hygin.; — B) df. patron. Mĕnoetĭădes, ae, m., Μενοιτιάδης, (af M.'s Slægt), den ovennævnte Patroclus; vid. Propert. 2, 1, 37. — mēnŏīdes, is, μηνοειδής, (i. e. lunae similis): Maanen i de første Dage efter Ny, Firm. Math. 4 praef.

mens, tis, f., [igiennem Stammen men- besl. m. memini, ogs. m. μένος, i. e. vis animi]; I) „egenl."; A) „alm.": Sielens Evne til at tænke el. dømme, Tænkekraften, Dømmekraften, Forstanden; hvf. ogs. mens, som Sielens ædleste Del, modsættes animus; vid. Cic. Tusc. 3, 5: mens, cui regnum totius animi a natura tributum est; cf. id. Fin. 5, 12; ligel. Liv. 37, 45: animos, qui nostrae mentis sunt, in omni fortuna eosdem gessimus, (vort Sindelag, der beroer paa vort frie Valg), etc.; - df. ogs. mens animi, Plaut., Lucr.; ogs. forbindes begge, Virg. Aen. 6, 11, o. Hor. Ep. 1, 14, 8; - df. bliver ogs. mens (ogs. ratio), som immateriel og evig, tillagt Guddommen, Cic. N. D. 1, 2: deorum mente atque ratione totum mundum administrari; - mente comprehendere el. complecti (begribe), Cic.; - suae mentis esse, (el. compotem esse): være ved sin Forstand, id.; hvorom ogs. in potestate mentis esse, id.; opp. mente captus, id., lapsus, Suet., ogs. mentis inops el. egens el. exsul, Ovid., (fra Forstanden, afsindig); men mens alienata, Liv., Caes., mota el. commota el. deminuta, Plin.: Afsindighed; ligel. mens mala, Tibull. 2, 5, 113; (derim. Ter. Andr. 1, 1, 137, mala mens, malus animus, (Dumhed og Slethed høre sammen); — B) „bef.": Tænkekraftens Virksomhed el. Anvendelse; df. navnl. Anskuelsesmaade el. Sindelav; ogs. Forsæt el. Beslutning; ogs. Besindelse el. Hukommelse, osv.; - hac eum tum mente fuisse ··· ut etc., Cic. d. Or. 1, 39; cf. id. Mil. 31, o. ibd. 33: men id. Fam. 12, 14: ea mente, ut etc., (i den Hensigt, at osv.); cf. Nep. Pelop. 1; - venit mihi in mentem, (det falder mig ind), c. nomin., el. c. gen., el. c. infin., ogs. m. de; - si quid in mentem venit, (falder dig ind), Cic.; cf. Liv. 8, 5; men solet mihi in mentem venire illius temporis, (jeg tænker ofte derpaa), Cic. Fam. 7, 3; venit mihi in mentem, subverceri etc., id.; astute venit (illi) in mentem de speculo, Plaut.; - huic solitam effluere mentem, (tabe sin sædvanlige Hukommelse), Cic. Brut. 61; — II) „overf." findes ogs. mens f. animus el. de forskiellige Sindsbevægelser, altf.: Sindet, Gemyttet, Stemningen; ogs. en Lidenskab; ogs. Modet; ogs. Tænkemaade; - mollis ··· ad calamitatem perferendam mens, Caes.; hominum erga se mentes etc., Suet. Calig. 60; mentem addere alicui, (sætte Mod i nogen), Hor.; cf. Liv. 6, 18; men mentes demittere, (lade Modet synke), Virg.; nocentes mutari in bonam mentem, (overføres til Retskaffenhed), Quintil. 12, 1, 42; (cf. ovenf. Ter. Andr. 1, 1, 137); men bonae mentis juvenes, (med god el. sund Dømmekraft), Quintil.; cf. id. 12, 11, 12; — not.: nomin. mentis, f. mens, Enn. ap. Priscian.; — III) Mens dyrkedes ogs. af Romerne, som en Guddom; vid. Liv. 22, 10, o. Ovid. Fast. 6, 241.

mensa, ae, f., [skal igiennem Stammen men- være besl. m. eminere, altf. oprdl. det Ophøiede; kunde ogs. sammenlignes m. metiri, mensus]; I) „egenl.": et Bord, (et Arbeidsbord, odl.); df. navnl.; A) Spisebordet; - ad mensam consistere, Cic. Tusc. 5, 21, (neml. for at opvarte); mensas dapibus onerare el. instruere, Virg.; cibum alicui ponere in mensam, Plaut., in mensa, Ovid.; mensam auferre el. tollere, Cic., removere, Virg.; men id. Aen. 7, 116: mensas consumimus, (Brødkage el. Fladbrød, hvorpaa Maden lagdes); super mensam, Curt., apud mensam, Plaut.: ved Bordet el. under Maaltidet; — 2) df. ogs. „overf."; a) Bord, Spisning, Maaltid; - adhibere aliquem mensae, Colum., ogs. communicare aliquem mensa sua, Plaut., (lade spise med sig); cf. Cic. Att. 5, 1, o. Tac. Ann. 13, 16; - ogs. Beværtningen el. Retterne; saal. Cic. Tusc. 5, 35: ∾ Syracusiae, (overdaadigt Taffel); — b) ∾ secunda: Efterbordet el. Deserten, (navnl. Frugter el. Confiturer), vid. Ovid. Met. 11, 92, o. Plin. 14, 3, ogs. Nep. Ages. 8; ligel. mensa altera, Hor. Od. 4, 5, 32; - men usædv. staaer mensa f. convivae el. Giesterne, poët. ap. Suet. Aug. 70; — B) fordi der til Pengenes Eftertælling og Udtælling ogs. hører et Bord, (vid. Hor. Sat. 2, 3, 148; cf. Cic. Pis. 36: mensis palam propositis etc.), saa heder mensa ogs. „overf.": Vexelcomptoir el. Bank el. Casse; hvf. Donat. ad Ter. Ad. 2, 4, 13: de mensae scriptura numerare, (udbetale deraf el. anvise derpaa; opp. ex arca domoque); cf. Cic. Flacc. 19: si etc., quaestor a mensa publica (numeravit: gav Anvisning paa Statskassen); — C) Offerbord el. Altar, vid. Fest. s. v. curiales p. 64 (Müll.); ligel. Virg. Aen. 2, 764: mensaeque deorum etc.; ligel. Jovis mensa, Plin. 25, 59; — D) ∾ lanionia: Huggeblok, Kiødblok; vid. Suet. Claud. 15; — II) „overf."; A) en aflang Flade paa det grove Skyts, navnl. paa Catapulten, Vitruv.

10, 16; — B) Forhøining, hvorpaa Slaver udstilles til Salg, Appul.

*mensālis, e: hørende til Bordet el. Taffelet; ∼ argentum, (Bordsølv), Vopisc., vinum, (Bordvin), Auctor ap. Vopisc.; — mensārius, 3: hørende til et Bord; sædv. „overf."; A) mensarius, i, m., (sc. negotiator), Vexelerer el. Vexelmægler, vid. Fest. p. 121 (Müll.), o. Cass. Parmens. ap. Suet. Aug. 4; — B) triumviri mensarii, Liv. 23, 21, o. id. 26, 36: som ordnede det offentlige Pengevæsen; cf. id. 7, 21, ogs. Cic. Flacc. 19; o. — mensātim, adv.: bordviis el. fra Bord til Bord, Juvenc.; — [mensa].

mensio, onis, f., [metior]: Maalen el. Afmaalen; – naturalem quandam vocum omnium mensionem etc., vid. Cic. Orat. 53. — mensis, is, m., [efter Varr. af μήν, μήνη, i. e. mensis, luna; efter Cic. N. D. 2, 27, af metior, mensus]: Maaned; – om de romerske Maaneder, f. Liv. 1, 19; cf. Suet. Aug. 31, ogs. Ovid. Fast. 1, 27, oftere; – primis ··· a mensibus anni, Virg. Ge. 1, 64; men mense primo, id. Aen. 6, 453, i Maanedens Begyndelse; men id. Ge. 1, 335: coeli menses et sidera, skal efter Serv. coeli menses betegne: duodecim signa Zodiaci; — II) „overf."; menses (m. o. ud. mulierum: deres maanedlige Renselser), Plin. 21, 89, ogs. in sing., id. 17, 47; — b) ds. ogs. de dertil svarende (sædv. aarlige) Affendringer hos Dyrene, Varr. R. R. 2, 7; — not.: mensum, f. mensium, Ovid. Met. 8, 500; cf. Cic. Phil. 12, 9, (Or.).

mensor, oris, m., [metior]: som maaler el. udmaaler; I) „alm."; ∼ maris et terrae, Hor. Od. 1, 28 in.; ∼ frumentarius, Dig.; — II) „bes."; A) en Landmaaler, Colum. 6, 1; cf. Ovid. Met. 1, 136: humum ··· signavit limite mensor; — B) en Bygmester el. Architect, Plin. Ep. 10, 28 o. 29; — C) i Feltsproget: som i Leiren afstikker Teltene, Veget., Cod. Theod.

*menstrŭa, orum, s. und. menstruus. — *menstrŭālis, e: maanedlig; ds. I) „alm.": som varer en Maaned; ∼ epulas adipiscier, Plaut. Capt. 3, 1, 22; — II) „bes.": som finder Sted hver Maaned; solum menstruale animal mulier, (har alene sine maanedlige Tider el. Renselser), Plin. 7, 13; ligel. ∼ mulier, id.; — menstruans, tis, mulier, (som har det Maanedlige), Pallad.; o. — menstruatus, 3: hørende til Qvindens Maanedlige, pannus, Vulgat.; — [menstruus]. — menstruum, i, n., s. und. flgd.

menstrŭus, 3, [mensis]: maanedlig; ds. I) „alm.": som finder Sted hver Maaned el. maanedligen; – ∼ ferias edicere, Varr.; ∼ usura, Cic. Att. 6, 1; ∼ tura, Tibull.; ∼ luna, Virg. Ge. 1, 353, (som hver Maaned vender tilbage); – men ∼ purgationes, ogs. subst. menstruum, Plin., pl. menstrua, Cels., (Fruentimmerets maanedlige Renselser); ds. menstrua femina, (som har saadanne), Plin.; – ligel. in neutr. absol.: ad menstrua solvenda, (det maanedlige Offer), Sall. frgm. ap. Non.; men Plin. Ep. 10, 24: menstruum meum: min maanedlige Tjeneste; — II) „bes.": som varer en Maaned, vita, Cic., spatium, id.; men ∼ cibaria: den maanedlige Kost, id. Verr. 3, 30; – ogs. absol.: menstruum secum ferre, (sc. frumentum), Liv. 44, 2.

mensŭla, ae, f., demin. af mensa: lidet Bord, Plaut. Most. 1, 3, 150; ds. — mensŭlārius, i, m., ligesom mensarius: en Vexelerer, Dig.

mensūra, ae, f., [metior]; I) „alm.": Maalen el. at maale; – mensuram rei facere, Ovid., inire, Colum., agere, Plin. Ep.: at foretage en Opmaalning, at opmaale el. maale; — II) „bes."; A) „egentl.": det Maal, hvorved el. hvorefter noget maales, (som Skieppe, Alen, odl.); – majore mensura reddere etc., Cic. Off. 1, 15; qui modus mensurae etc., Nep. Att. 2; mensuras et pondera (Maal og Vægt) invenisse, vid. Plin. 7, 57; certis ex aqua mensuris, (ved Vanduhre), Caes. B. G. 5, 13; — b) et vist Maal, en Portion, en Deel; – ∼ certa bibendi, vid. Ovid. A. A. 1, 589; ad unam mensuram (lactis) duas aquae (reddere), Plin.; nosse mensuras itinerum, Caes.; ∼ pedalis, Colum.; ∼ roboris, (Omfanget), Ovid.; ∼ census, (Formuens Størrelse), Juvenal.; sub mensuram aurium cadere, (ligesom at blive maalt af Øret, d. e. at have Fald el. Rhythmus), Cic. Orat. 20; — B) „overf.": Maal el. Grad el. Beskaffenhed; – ∼ legati consularis, (hans Værdighed), Tac. Hist. 1, 52; submittere se ad mensuram discentis, (nedlade sig til hans Fatteevne), Quintil.; cf. Tac. Ann. 14, 54, o. Ovid. Pont. 1, 2, in.; — b) i Maleriet: Delenes rigtige Holdning og Forhold, vid. Plin. 35, 36.

mensūrābĭlis, e, [mensuro]: som lader sig maale, spatium, Prudent. — mensūrālis, e, [mensura]; hørende el. tienlig til Maalning, linea, Sicul. Flacc.; — ds. adv. mensūrālĭter: ved el. ifølge Opmaalning, Hygin. — mensūrātĭo, onis, f., [mensuro]: Opmaalning; de mensuratione jugeri, Auct. d. Limitib. ap. Goes. — mensūro, are, v. a., [mensura]: maaler el. opmaaler, fossam, Veget. — 1. mensus, 3, partic. af metior. — 2. mensus, us, m., [metior]: Maalen el. Maalning; men alene in abl. mensu, Appul.

menta, ae, f., s. und. mentha. — mentagra, ae, f., [mentum, ἄγρα; formet som podagra]; oprdl. Hagesygdom; ds. Udslæt paa Hagen el. i Ansigtet; vid. Plin. 26, 2. — mentastrum, i, n., [menta]: vild Mynte, Plin.; ogs. ∼ sylvestre, Colum. — mentha el. menta, ae, f., μίνθη: Mynte el. Krusemynte, Plin. 19, 47; cf. Ovid. Met. 10, 728; ∼ ructatrix, Martial.; ∼ serpens, Colum. poët. — mentigo, inis, f., [mentum]: Udslæt el. Skab, navnl. hos Lammene, Colum. 7, 5.

mentio, ōnis, f., [memini]: Mindelse el. Mældelse el. Erindring el. Tale derom; sield. c. gen. subj.; vid. Liv. 4, 5: ante mentionem ullam plebis tribunorumve, (førend de bragte Sagen paa Bane); – oftere c. gen. obj., ogs. m. de, ogs. m. ut, ogs. m. inf., osv.; – mentionem rei alicujus facere, Cic., movere, Liv., ligel. de re aliqua, Cic., de aliquo homine, Nep.; cf. Liv. 1, 56; men mentio illata ··· ut liceret etc., id. 4, 1; faciunt mentionem, placere statui etc., Cic. Verr. 2, 39; ogs. m. flgd. quid, Liv. 39, 11; ogs. in pl., Liv. 3, 43: secessionis mentiones ··· serentem etc.; – endel. comisk: facere mentionem cum aliquo, (tale med nogen), Plaut. Aul. 4, 7, 3.

mentior, itus sum, 4, v. dep. n. o. a., [rimel. besl. m. memini; vid. comminiscor, commentum]; I) neutr.: lyver; – ne joco quidem mentiri, Nep. Ep. 3; ∼ aperte, Cic., in re aliqua, (i en Sag), ogs. de re aliqua, id., ogs. apud aliquem, (for el. hos nogen), Plaut., ligel. adversus aliquem, id., ad aliquem, Gell.; – cadit in bonum virum mentiri? Cic. Off. 3, 28; – ogs. i Forsikkringer; mentior, nisi etc., Senec. Ep. 106 o. 118; si mentior etc., Ovid. Fast. 4, 227; – ogs. om Ting og Begreber: at skuffe el. vildlede; frons, oculi, vultus, saepe mentiuntur etc., Cic. Qu. Fr. 1, 1, 6; cf. id. N. D. 2, 5; – ogs. m. Lune: ikke at holde sit Ord, vid. Cic. Off. 3, 21; men quibus mentitur amica, Hor.; — II) act.; ∼ aliquid in aliquem, Prop. 2, 20, 3; ∼ noctem, ibd. 13, 57; nulli quicquam mentite! Hor. Sat. 2, 5, 5; ogs. m. acc. c. inf., Liv. 35, 5; – ogs. at foregive el. opdigte; – ∼ dolores capitis, Ovid., tantam rem, Sall. Catil. 49, auspicium, Liv. 10, 40; – „poet." ogs. om Begreber; vid. Martial. 5, 40: Mentitur tua quod subinde tussis, (at du neml. skal døe); – ogs. at give sig Udseende deraf, at forestille el. efterligne; – ∼ juvenem unctis capillis, Martial. 3, 43; color, qui chrysocollam men-

titur, Plin.; cf. Virg. Ecl. 4, 42; ligel. mentiri motum etc., Colum., (f. imitari); - ogſ. at ſkuffe el. ſvige; spem mentita seges, Hor. Ep. 1, 7, 87; — III) hertil er endnu at mærke; A) partic. mentiens, tis, ſom subst.: falſk Slutning, (neml. ſom Overſættelſe af ψευδόμενος), Cic. Div. 2, 4; — B) partic. mentitus, 3, m. paſſiv Bem.: løiet el. forſtilt; - mentitaque tela, Virg. Aen. 2, 422; cf. Ovid. Met. 5, 326, o. Plin. Ep. 6, 20; —. not. a: ſild. ogſ. in verb. fin. m. paſſiv Bem.; si a debitore obligatio mentiatur, (fragaaes), Dig.; — not. b: archaiſtiſk er mentibitur, (f. mentietur). Plaut. Mil. gl. 2, 2, 101.

mentitio, onis, f., [mentior]: Løgn, Skuffelſe, Auct. ad Her. 3, 2. — mentītus, 3, partic. af mentior. — mento, ōnis, m., [mentum]: ſom har en lang Hage, Arnob. — Mentonōmon, i, n.: Navnet paa en germaniſk Kyſtſtrækning imod Nordſoen; vid. Plin. 37, 2. — Mentor, ŏris, m.: berømt Kunſtner i ophøiet Metalarbeide; vid. Plin. 33, 53, o. Cic. Verr. 4, 18; — II) „poet. overſ.": et med ſtor Kunſt forfærdiget Bæger el. Bordkar: - rarae sine Mentore mensae, Juvenal. 8, 104; cf. Martial. 11, 11. (hvor acc. Mentora); df. — Mentorĕus, 3: ved el. af en Mentors Kunſt; - Lesbia Mentoreo vina bibas opere! Propert. 1, 14, 2; cf. Martial. 9, 60: Pocula Mentorea nobilitata manu. — mentŭla, ae, f.: det mandlige Lem, Catull., Martial.; df. — mentŭlātus, 3; in compar., Auct. Priap. 37.

mentum, i, n.: Hagen, malae inferioris media et infima pars, Cels.; - in supplicando mentum attingere, Plin.; cf. Cic. Verr. 4, 43; men Virg. Aen. 6, 809: nosco crines incanaque menta Regis Romani; men Plin. 8, 76: dependet caprarum mento villus; — II) „overſ." i Bygningskunſten: ∾ coronae: den fremragende Del af Kranſen el. af Hovedgeſimſet, hvoraf Vandet løber ned, Vitruv. 4, 3. — menui: indiſk Navn paa en Ædelſten, ſom Grækerne kalde xanthos, Plin. 37, 63.

mĕo, avi, atum, 1, v. n.: gaaer el. drager afſted; - in occidentem atque orientem meavisse etc., Tac. Ann. 3, 34; cf. Hor. Od. 1, 4, 17; ∾ equo, Ovid.; — II) „overſ.": om Gienſtande, ſom ſættes i Bevægelſe, ſom Vogne og Skibe, Plin., Tac. Ann. 4, 5, el. ſom bevæges ved en Naturkraft, ſom Varmen, Lucr. 2, 150; qua sidera lege mearent, Ovid. Met. 15, 71. — meopte (i. e. meo el. meo ipsius) ingenio, Plaut. Most. 1, 2, 77; ſ. ogſ. und. meus.

mĕphitĭcus, 3: peſtagtig el. uſund, odor, Sidon.; af — mĕphitis, is, f.: peſtagtig el. uſund Uddunſtning af Jorden, Virg. Aen. 7, 84, o. Pers. 3, 99; — II) Mephitis, is, f.: Gudinde, der afvender ſkadelige Uddunſtninger; vid. Tac. Hist. 3, 34, o. Plin. 2, 95. — mepte, (f. me el. me ipsum), Plaut. Men. 5, 8, 10.

*mĕrăce, adv.: ublandet, reent; - compar., ∾ rubere, Solin.; navnl. ogſ. om Vin: meracius mixti cyathi, (med mindre Vand), Scribon.; o. — mĕrācŭlus, (meraclus), 3, demin.: lidet blandet, næſten ublandet; - ∾ vinum, Plin.; meraclo flore Libyco, (i. e. vino meraculo), Plaut. Cas. 3, 5, 15; af — mĕrăcus, 3, [Biform af merus]: ublandet, reen; navnl. ∾ vinum, (uden Tilſætning af Vand), Cels.; ligel. ∾ uva, (f. ∾ vinum), Prop.; - compar., meracius (sc. vinum) bibere, Cic., (opp. dilutius vinum, Cels.); — b) ſield. om andre Gienſtande; - meracum helleborum, (ublandet Nyſerod), Hor. Ep. 2, 2, 137; — II) „fig." o. „alleg."; non modice temperatam meracam libertatem sitiens (populus), Cic. d. Rep. 1, 43; - superl., ∾ fons scientiae, Sidon. — mĕrālis, e, [merus], calix, (med ublandet Vin), Marc. Emp.

mercābĭlis, e, [mercor]: tilkiøbs el. tilfals, aere, Ovid. Am. 1, 10, 21. — mercālis, e, (merx): = frgd., Cod. Just. — *mercātio, onis, f.: Varehandel; in mercationibus pecuniam perdere, Gell. 3, 3; o. — mercātor, oris, m.: Handelsmand, Kiøbmand, navnl. ſom handler i det Store, (opp. caupo); vid. Cic. Off. 2, 42, o. id. Or. 70; ogſ. reiſende Kiøbmand, Caes. B. G. 4, 3; — II) „overſ.": en Kiøber; - non consules, sed mercatores provinciarum, Pseud. Cic. in Senat. 4; df. — mercātōrius, 3, navis: Handelsſkib el. Koffardiſkib, Plaut. Bacch. 2, 3, 2; — [mercor].

mercātūra, ae, f., [mercor]: Kiøbmandſkab, Handel; - mercatura si tenuis est, (naar den drives i det Smaa; opp. magna et copiosa), Cic. Off. 1, 42; - ogſ. in pl.: mercaturas facere, id. Verr. 5, 28; cf. Caes. B. G. 6, 17; — B) „fig." o. „alleg.": tamquam ad mercaturam bonarum artium etc., Cic. Off. 3, 2; cf. id. N. D. 1, 44; — II) „overſ.": Handelsvare; - mercaturamne, an venales habuit, Plaut. Trin. 2, 2, 51.

mercātus, us, m., [mercor]; I) „egentl."; A) „alm.", ligeſom frgd.: Kiøbmandshandel, oſv.; vid. Cic. Phil. 2, 3, o. 3, 12, (hvor dog Talen er om en forbryderſk Handel med Statens Eiendom; — B) „beſ."; 1) Sted el. Samlingsſted til Kiøb og Salg; df. Torv el. Marked; - ∾ frequens, Liv. 1, 30; — 2) Handel med Markedsvarer, Markedsforretninger; - mercatum habere, (holde Torv el. Marked), Cic. Tusc. 5, 3; - men „alleg.": tanto mercatu indicto, id. Verr. 2, 53; — II) „overſ.": offenlig og talrig Sammenkomſt el. Forſamling; - ∾ Olympicus, Justin. 13, 5; cf. Cic. d. Rep. 2, 14.

1. mercēdōnius, 3, [merces, do], dies: Lønningsdag el. Betalingsdag, Fest. p. 124 (Müll.); — II) subst. mercedonius, i, m.: ſom betaler Arbeidet, Isid. — 2. mercēdŏnius, μερκεδόνιος, mensis: en Skudmaaned af 22 til 23 Dage i den af K. Numa ordnede Calender; betegnes Merk. in Vet. Cal. ap. Grut.

mercēdŭla, ae, f., dem.: liden el. ringe Løn; - infimi homines mercedula inducti etc., Cic. d. Or. 1, 45; — II) liden Afgift el. Indtægt; mercedulas praediorum constituere, id. Att. 13, 11; o. — mercēnārius, 3: ſom gior noget for Løn el. Betaling; betalt, beſoldet, leiet; ogſ. for hvilken der gives Løn el. Betaling; - ∾ miles (collect.): Leietropper, Liv. 24, 49; ∾ praetor, (i. e. Verres), Cic.; ∾ vincla, (hans betalte Tieneſte ſom Udraaber), Hor. Ep. 1, 7, 67; ∾ liberalitas, (opp. gratuita), Cic.; — II) subst. mercenarius, i, m.: Daglønner, Arbeidsmand, Cic. Off. 1, 13 o. 42; ogſ. ∾ alienjus, id. Cluent. 59; cf. Plaut. Poen. 2, 55.

1. merces, ēdis, f., [mereo]; I) „egentl."; A) „alm.": Løn el. Betaling for et Arbeide; - mercede manuum inopiam tolerare, Sall.; - ad mercedem et quaestum (abduci artem), Cic. Div. 1, 41; - dog ogſ. Lærerens Honorar, Cic. Acad. 2, 30, o. id. Phil. 2, 4; - mercedes scenicorum, (deres Løn), Suet. Tib. 34; - men pretio et mercede etc., id. Verr. 5, 20, (ved at lade ſig beſtikke); cf. Cic. Pis. 13: lingua mercede astricta; — B) „beſ.": Betaling el. Leie el. Afgift deraf; ogſ. Forpagtningsafgift; - merces praediorum el. insularum, Cic.; ligel. mercedes annuas habitationum etc., (den aarlige Leie deraf), Caes. B. C. 3, 21; cf. Suet. Caes. 20; ogſ. Renterne af en Capital, Hor. Sat. 1, 2, 14; cf. ibd. 1, 3, 88; — II) „fig." o. „ment.": Løn el. Giengield; df. A) Belønning el. Pris; - Ipsa quidem virtus sibimet pulcherrima merces, Sil.; cf. Hor. Od. 2, 4, 25; men mercedem regni etc., Liv. 2, 41, (i. e. legem agrariam); non alia mercede etc., Hor. Od. 1, 27, 13; — B) den forſkyldte Løn el. Straf; - ∾ gravem temeritatis etc., Liv. 39, 55; ∾ spreti numinis, id. 2, 36; - ogſ. Bryderi el. Ubehagelighed (og ligeſom Lærepenge); - non ita magna mercede, Cic. Fam. 1, 9; cf. id. Tusc. 3, 6; men Virg. Aen. 7, 317: hac mercede

··· suorum, (i. e. pernicie). — 2. merces, f. merx, f. und. dette Ord.

mercīmōnĭum, i, n., [merx]: Vare el. Handelsvare; - mercimonia emere, vendere, vid. Plaut. Amph. prol., in.; id mercimonium ··· quo flamma alitur, Tac. Ann. 15, 38; cf. Plaut. Most. 3, 3, in.: quid tibi visum est hoc mercimonium, (hvad synes dig om denne Handel)?

mercor, atus sum, 1. v. dep. a., [merx]: tilhandler mig, kiøber; - ∾ fundum de pupillo, Cic. Flacc. 20; ogs. ∾ ab aliquo, id. Off. 1, 42; - ogs. m. Værdiens abl. el. gen.; ∾ aliquid pretio, Liv.; quanti mercatura (nullum) luxuria? Plin. 9, 31; - men absol.: ire mercatum, (til Marked), Plaut. Merc. prol. 82; — II) „overf." o. „alleg."; haec officia mercanda vita puto, Cic. Att. 9, 4; ∾ amorem muneribus, Propert. 2, 16, 15; — not. a: partic. mercatus, 3, ogs. pass.; - Naturae decus mercato perdere cultu, Prop. 1, 2, 5; cf. Plin. 37, 10; — not. b: mercarier. inf. f. mercari, Hor. Sat. 2, 3, 24.

Mercŭrĭālis, e: hørende til el. benævnt efter Guden Mercurius; - ∾ cognomen, Hor. Sat. 2, 3, 25, (i. e. cognomen Mercurii); — B) „bes." hede ∾ viri, ogs. absol. Mercuriales; 1) Lærde og Digtere, navnl. Lyrikerne; vid. Hor. Od. 2, 17, 29; (ligesom Mercurius, ibd. 1, 10, 6, heder Lyrae parens, i. e. Lyrae inventor); — 2) Kiøbmænd el. Handelsmænd, (hvis Patron Mercurius er); vid. Plaut. Amph. prol. init.; - Mercuriales hede ogs. Medlemmerne af det a. u. c. 259 oprettede collegium mercatorum; vid. Liv. 2, 27; cf. Ovid. Fast. 5, 671, o. Cic. Qu. Fr. 2, 5; — b) hertil kan mærkes; ∾ saliva, Pers. 5, 112, (naar Munden løber i Vand af Higen efter Fordel); — II) „overf."; A) ∾ cursus, (i. e. cursus stellae Mercurii), Macrob. Somn. Scip. 2, 4; — B) ∾ herba, Cato, ogs. absol., mercurialis, (sc. herba), Plin. 35, 18, germ. Bingelkraut; o. — Mercŭrĭŏlus, i, m., demin.: lidet Mercursbillede, Appul.; — [af flgd.].

Mercŭrĭus, i, m., [a mercibus dictus, Fest.]: Søn af Jupiter ved Maja, er bes. at mærke; A) som Veltalenhedens og Sprogets Gud, ogs. som Opfinder af Lyren og af Palæstra (el. Gymnastiken); - vid. Hor. Od. 1, 10, in., o. Ovid. Fast. 5, 663 flgd.; - som Gudeherold tillægges ham: petasus (Vingehat), og talaria (Vingesko), ogs. virga el. caduceus el. Stav, hvormed han fører de Afdødes Siele ned til Underverdenen, ogs. undertiden tilbage derfra; - vid. Virg. Aen. 4, 239 flgd., Ovid. l. c., o. id. Met. 1, 671 flgd.; f. ogs. Argiphontes; — B) som Gud for kloge og snedige Indfald el. Anslag, for List og Rænker, ogs. for Handel og Kiøbmandskab; vid. Ovid. Fast. 5, 671 flgd.; — II) ogs. kan mærkes; A) aedes Mercurii; vid. Liv. 2, 21 o. 27, e. aqua Mercurii; vid. Ovid. Fast. 5, 673 flgd.; — B) Mercurius, f. Gudens Billedstøtte; vid. Nep. Alcib. 3, o. hermae; — C) Mercurius, som Planet: vid. Cic. N. D. 2, 20; — not.: om de forskiellige Guder af dette Navn vid. Cic. N. D. 3, 22.

merda, ae, f.: de dyriske Excrementer; - ∾ bubula, Veget., corvorum, Hor. Sat. 1, 8, 37; df. — merdăceus, 3: besudlet med Excrementer, Anthol. Lat. — mĕre, adv., [af merus]: ublandet, uden Tilsætning; - Si semel amoris poculum accepit mere, Plaut. Truc. 1, 1, 22; ∾ ferreum id erat, etc., Plin. 33, 4. — mĕrenda, ae, f., [mereo]: Midaftensmad el. Mellemmad, (for: o. efterel. Ord); vid. Fest. p. 123, o. Plaut. Most. 4, 2, 50; - „overf." ogs. som Qvægfoden, Enn. ap. Fest. p. 59 (Müll.); df. — mĕrendārĭus, i, m.: som erholder Midaftensmad, Sener. Contr. 5, 33. — mĕrens, tis, partic. o. adj., f. und. flgd.

mĕrĕo, ui, ĭtum, 2, v. a. (o. n.), ogs. ofte som depon.: mereor, meritus sum, mereri; [efter Voss. af μέρος, i. e. pars, hvf. μείρομαι, i. e. consequor, faaer min Deel]; I) „egenl."; A) „alm.": fortiener, gior mig værdig dertil; ogs. forskylder, paadrager mig; - non minorem laudem exercitus, quam imperator, meritus videbatur, Caes. B. G. 1, 40; mereri favorem aut odium, Quintil., poenam, Liv., supplicium, Ovid.; cf. Liv. 8, 7; - ogs. ud. acc.; si mereor, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 17; quin morere, ut merita es, Virg. Aen. 4, 547; - ogs. m. flgd. ut el. ne, el. e. inf., el. m. cur, osv.; - sese meruisse, ut etc., Cic. d. Or. 1, 54; Quae merui vitio perdere cuncta meo, Ovid. Tr. 5, 11, 16; nec meruerant, cur diriperentur, Liv. 31, 45; — B) „bes.": fortiener, erhverver, vinder; - merere ··· duodecim aeris, (som Daglon), Cic. R. Com. 10; cf. Suet. Calig. 40: quantum quisque uno die mereret; f. ogs. id. Ner. 20; men Hor. A. P. 345: Hic meret aera liber Sosiis, (indbringer dem Penge); si etc., Nardo vina merebere, (kan du tilbytte dig den derfor), id. Od. 4, 12, 16; df. ogs. at tilkiøbe sig, viros dote, Plaut.; ogs. alm. at erhverve, gloriam, Plin. Ep. 1, 8; men absol., ad merendum coactus puer, Gell., (f. und. meritorius); — bb) hertil mærkes endnu; a) quid mereas, ut etc.? ogs. quid merearis, ut etc.? (hvad skulde man give dig, for at du osv.)? Cic.; cf. id. Phil. 1, 14, ogs. id. Verr. 4, 60; ligel. Plaut. Men. 1, 3. 34: Neque hodie, ut te perdam, meream deum divitias mihi, (ikke for nogen Priis); — b) merere o. mereri stipendia, ogs. absol. merere, (sc. stipendia), at tiene for Sold; df. sædv.: at giøre Krigstieneste, at være Soldat; - vid. Cic. Mur. 5, ogs. Caes. B. G. 7, 17, ogs. Liv. 21, 4, o. 22, 2; - merere pedibus, (ved Fodfolket), equo, (i Rytteriet), Cic., Liv.; merere aere publico, ogs. mereri aes militare, Varr. ap. Non.; tribunus militum meruit etc., Suet. Vesp. 2; — II) „overf."; A) „alm.": giøre mig fortient deraf, (bene el. male, til det Bedre el. Værre), sædv. m. de, ogs. absol.; - de re publica bene mereri, Cic., meruisse optime, id.; cf. id. Leg. 1, 3, o. ibd. 3, 14; - nam meritus de me est (sc. ita) ··· illi ut commodem, Ter. Hec. 5, 1, 34; cf. Caes. B. G. 1, 11; men Ter. Heaut. 1, 1, 31: quid de te tantum (mali) meruisti? - Quique sui memores alios fecere merendo, (som ved Fortienester have foreviget deres Navn), Virg. Aen. 6, 664; — B) „bes."; a) handler saa el. saa; - saepe, quod vellem, meritam scio, (at hun har føiet sig efter mig), Ter. Hec. 3, 5, 37; — b) oftere: at begaae (en Daarlighed); - vid. Virg. Aen. 7, 307; men esse hac in re culpam meritum, Ter. Phorm. 5, 8, 25; men Plaut. Trin. in., in pass.: ob meritam noxiam; f. ogs. nedenf.; — III) om Participierne mærkes; A) partic. merens, tis, ogs. som adj.: fortient el. værdig dertil; - laudare, increpare merentes, Sall. Jug. 105; cf. Virg. Aen. 2, 229 o. 585; ligel. cives odere merentem, Ovid.; men ita de re publica merentem etc., Cic. ap. Non., (saa velfortient deraf); ogs. bene merenti tribuit, Auct. B. Afr.; men bene merentem tibi, (f. de te), Plaut. Men. 4, 3. 19; — B) partic. mĕrĭtus, 3, ogs. som adject.: som har giort sig fortient, fortient el. værdig; oftest m. bene el. optime; - vid. Caes. B. G. 1, 11, id. B. C. 3, 99; ligel. milites mirifice de re publica meriti, Cic. Fam. 12, 12; — 2) oftere pass.: fortient el. forskyldt, billig el. grundet; - illam iracundiam meritam ac debitam fuisse, Cic. d. Or. 2, 50; cf. Virg. Aen. 5, 696, ogs. Plaut. Trin. ab in.; men superl., fama optima et meritissima frui, Plin. Ep. 5, 15; — C) df. 1) subst. mĕrĭtum, i, n.; aa) „alm.": Forskyldelse, den forskyldte Løn el. Straf, (men alene for: o. efterel.); - nihil suave meritum est, Ter. Phorm. 2, 1, 75; men quale meritum reportaverit, Appul.; ∾ delicti, Tertull.; — bb) „bes." ogs.; a) Tieneste, Velgierning; - pro singulari eorum merito, Cic. Catil. 3, 6; cf. id. Phil. 3, 6; magna ejus sunt in me, non

dico officia, sed merita, id. Fam. 11, 17; cf. id. Lael. 8, o. Liv. 39, 28; - ogf. omvendt: Skyld, Forseelse; leniter, ex merito quicquid patiare, ferendum est, Ovid. Her. 5, 7; cf. Cic. Sest. 17: a me nullo meo merito alienus; men nullo meo in se merito, Liv. 40, 15; — b) Værd, Vigtighed, Betydning; - Et quo sit merito quaeque notata dies, Ovid. Fast. 1, 8; cf. Martial. 8, 65; men secundi meriti thymbra, Pallad. 1, 37; — 2) adv. merito: efter Fortjeneste, billigen, med Rette; - merito iratus alicui, Cic. Verr. 3, 68; ∾ ac jure laudantur, id. Catil. 3, 6; ligel. recte ac merito commoveri, id. Verr. 5, 67; - men in superl., meritissimo, id. d. Or. 1, 55; - men Plaut. Asin. 3, 3, 147, c. gen.: meritissimo ejus. — mereor, s. und. mereo.

meretricie, adv.: som en Skjøge; - quam digne ornata ··· haud meretricie, Plaut. Mil. gl. 3, 2, 58; af — meretricius, 3: hørende til en meretrix, domus, Ter., quaestus, Cic., amores, id.; — II) in neutr. ogs. som subst.; quae meretricium fecissent, Suet. Calig. 40; o. — meretricula, ae, f., demin., ligesom meretrix: en Skjøge, Cic. N. D. 1, 33, Hor., Quintil.; af — meretrix, icis, f., [mereo], (som fortjener Penge med Kroppen); - ∾ mulier, Ter.; oftere absol. meretrix: Skjøge, offenligt Fruentimmer; vid. Cic. Coel. 20, o. Ovid. Am. 1, 10, 21, ogs. Hor. Ep. 1, 18, 3; — not.: s. gen. meretricum, Ovid., findes ogs. meretricium, Plaut. Cas. 3, 3, 22.

mergae, arum, f., [mergo]: togrenet Gaffel, hvormed det afmeiede Korn opsamles; (quod messores eas in fruges demergunt, Fest.); vid. Colum. 2, 21, o. Plaut. Poen. 5, 2, 28; men ∾ pugneae, comisk f. pugni (el. Næverne), id. Rud. 3, 4, 58; df. — merges, itis, f.: Neg el. Kornneg; - exuberet annus ··· cerealis mergite culmi, Virg. Ge. 2, 517. — mergito, are, v. a., intens. af flgd.: at dukke ned, Tertull., (al. mersito), inc.

mergo, mersi, mersum, 3, v. a.; I) „egentl."; A) „alm.": nedsænker el. neddukker deri; - mergi in aquam (pullos), Cic. N. D. 2, 3; quae se in mari mergunt (aves), id.; cf. Ovid. Fast. 4, 48; ogs. ∾ sub aequoribus, Tibull.; nec me deus aequore mersit, Virg. Aen. 6, 348; cf. Liv. 1, 4: mergi aqua, (at drukne deri); - ogs. absol., ut ··· mergeretur, (for at blive druknet), ibd. 51; - partem classis mersit, (borede i Sænk), Vell. 2, 42; men mersa rate, (efter at hans Baad var sunken), Juvenal.; - „poet." ogs. te mersuras ··· aquas, Ovid. Ib. 343; men fluctu terram mergente, (om en Oversvømmelse), Lucan.; cf. Ovid. Met. 13, 878: sub aequore mergor, (dukker mig deri); — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": ligesom nedsænker, indføier el. indbringer og fordyber deri; - palmitem per jugum mergi, (blive trukken derigiennem), Plin.; ∾ manum in ora ursae, Martial.; men ∾ rostra in corpore, (om Hundene), Ovid. Met. 3, 249; ∾ ferrum visceribus, (giennembore dermed), Claudian.; ∾ caput in terram effossam, Liv. 22, 61; - endel. heder mergi om Himmellegemerne: at gaae ned, Ovid. Fast. 3, 405; cf. Catull. 66, 68; — B) „bef.": nedsænker el. skjuler el. gjør usynlig deri; - ∾ vultus in cortice, Ovid., ora humo, Stat.; ∾ diem el. lucem, (om den nedgaaende Sol), Senec. Thyest.; coelum sidera mergens, (Vesten), Lucan. 4, 54; men ∾ montes el. terram, (om de Søfarende: at faae af Syne), Val. Fl.; - rebus mersis in ventrem, (om en Ødeland), Juvenal.; — b) ogs. tilsætter, forbruger, ruinerer; - mersus foro, (falleret), Plaut.; ut mergantur pupilli, (blive forarmede), Dig.; qui peritissime mergit domini censum (cocus), Plin.; mergentibus sortem usuris, (da Renterne opslugte el. medtoge Capitalen), Liv. 6, 14; - quae mergit (potatio: berusende), Senec. Ep. 12; — B) „ment.": nedsænker el. indhyller deri, nedbøier derunder; - sed me fata mea ··· His mersere malis, (have styrtet mig deri), Virg. Aen. 6, 511; cf. ibd. 11, 28; - ∾ se in voluptates, (styrte sig deri), Liv. 23, 18: men pass.; mersus rebus secundis, (overvældet deraf), id. 9, 18; vino somnoque mersi jacent, id. 41, 3; men vita libidine mersa, Sil.

mergulus, i, m.: etslags Vandfugl, Vulgat.; af — mergus, i, m., [mergo]; I) Dukkeren, etslags Vandfugl, rimel. Maagen el. Strandmaagen; - vid. Plin. 18, 87, ogs. Ovid. Met. 8, 625, o. Hor. Epod. 10, 22; - men „alleg.": ∾ agrarius: som higer efter Landeiendomme, Lucil. ap. Capitolin.; — II) Aflægger el. Sænker af Vinstokken; vid. Colum. 4, 15, o. Pallad.

meribibulus, 3, [merum]: som drikker ublandet Viin, en Dranker, Augustin. — meridialis, e: sydlig, ventus, Gell. 2, 22; o. — meridianus, 3: hørende til Middagen; ∾ tempus, Cic., o. ∾ hora, Martial.: Middagen; ∾ sol, Liv., somnus, Plin. Ep.; - meridiani, (sc. gladiatores), Suet. Claud. 34, (som fægtede i Middagsstunden); - meridiano, (sc. tempore), i Middagsstunden, Plin.; — II) „overf.": hørende til Middagstiden; sydlig, imod Syden el. Sønden; - ∾ plaga, orbis, id., vallis, Liv.; ∾ circulus, (Middagslinien el. Æqvator), Senec.; - ogs. absol., sub meridiano, (under Linien), Flor.; meridiana, (sc. loca), Plin.; — [meridies]. — meridiatio, onis, f., [meridio]: Middagshvile, Cic. Div. 2, 68.

meridies, ei, m., [f. medius dies; vid. Cic. Orat. 47]: Middagen el. Middagstiden; - ante ··· post meridiem, (om Formiddagen, om Eftermiddagen), Cic.; meridie ipso, (i selve Middagsstunden), Ter.; inclinare meridiem, (at det er over Middag), Hor. Od. 3, 28, 5; — II) „overf."; A) Middelpunktet i et Tidsrum, (men alene forel.); - noctis circiter meridiem, Varr. ap. Non.; — B) Sydsiden, d. e. Syden el. Sønden; - inflectens sol cursum, tum ad septentriones, tum ad meridiem, Cic. N. D. 2, 19; cf. Tac. Hist. 5, 6, o. id. Agr. 10.

*meridio, are, v. n., Suet. Calig. 38, ogs. meridior, ari, v. dep., Cels.: at holde Middagshvile; — meridionalis, e: sydlig, imod Sønden, plaga, Lactant.; o. — meridionarius, 3: = meridianus, Titin. ap. Appul.; — [meridies]. — Meriones, ae, m., Μηριόνης: en af Heroerne for Troja, Staldbroder af Idomeneus, hvis Vogn han styrede, og hvis Skib han førte; vid. Ovid. Met. 13, 359, ogs. Hor. Od. 1, 6, 15, o. ibd. 1, 15, 26.

meritissimo, s. und. mereo. — 1. merito, adv., s. und. mereo. — 2. merito, avi, atum, 1, v. a., intens. af mereo; I) „alm.": fortjener el. erhverver, har som Indtægt; - HS. D. annua meritasse, Plin. 7, 40; — II) „bef.": tiener for Sold, gjør Krigstieneste; vid. Cato ap. Fest. p. 152 (Müll.); men Siculas ··· meritare per oras, Sil. 10, 656.

meritorius, 3, [mereo]: hvorved man fortiener Penge, hvorfor man lader sig betale; ∾ artificia, Senec., vehicula, Suet., balinea, Plin. Ep.; — B) ogs. subst., meritoria, (sc. cubicula el. loca): Leieboliger, Juvenal., Dig.; — II) „bef."; ∾ pueri, Cic., o. ∾ scorta, Suet., (som udleies til Utugt); — B) df. subst. meritorium, i, n., (Kippe for slig Handel), Firmic. — meritum, i, n., s. und. mereo. — meritus, 3: partic. o. adj. af mereo.

merkedonius, mensis, s. und. 2. mercedonius. — Mermessus, i, f.: By paa Idabierget, Lactant.; — B) df. Mermessia, ae, f., (i. e. Sibylla Hellespontiaca), Tibull. 2, 5, 67.

Mero, onis, m., comisk Forvexling m. Nero, (m. Henspillen paa merum), vid. Suet. Tib. 42. — merobibus, 3, [merum, bibo]: som drikker ublandet Viin; df. „overf.": fordrukken, anus, Plaut. Curc. 1, 1, 77. — †Meroë, es, f.: æthiopisk Ø el. Halvø i Nilen, (hod. Atbar); vid. Mela 1, 9, Plin. 2, 75, o. Ovid. Fast. 4, 570, ogs. Lucan. 10, 303; df. — Meroëticus, 3:

meroetisk, ebenus, Lucan. 10, 117; o. — Meroïs, idis, f., Μεροῖς: meroisk, herba, Plin. 24, 102.

Mĕrŏpe, es, f., Μερόπη: Datter af Atlas og Plejone, er en af Plejaderne; - hvorfor hun skinner mattere, end hendes Søstre, s. Ovid. Fast. 4, 173; s. ogs. und. Sisyphus; — not.: s. ogs. Hygin. Fab. 152 o. 185. — 1. Mĕrops, ŏpis, m., Μέροψ: K. i Æthiopien, Gemal af Clymene, ogs. den formodede Fader til hendes Søn Phaethon; - vid. Ovid. Met. 1, 763, o. ibd. 2, 184. — 2. Mĕrops, ŏpis, m.: Konge paa Øen Cos, som ogs. efter ham heder Mĕrŏpe o. Mĕrŏpis, Plin. 5, 36, ligesom dens Indvaanere efter ham hede: Mĕrŏpes, Quintil. 8, 6, 71. — 3. mĕrops, ŏpis, m.: Bislugeren, en Fugl, som æder Bier, (merops apiaster L.), Virg. Ge. 4, 13, o. Plin. 10, 51. — mĕrōsus, 3, [merum]: ren, ublandet; ∾ vinum, Agroet. d. Orthogr.

mersito, are, v. a., intens. af flgd., Solin.; s. ogs. und. mergito. — merso, avi, atum, 1, v. a. intens. af mergo: sænker el. dukker ned deri; -∾ gregem fluvio, (bade den deri), Virg. Ge. 1, 272; men calida aqua mersatur (ille, neml. for at drukneš), Tac. Ann. 15, 69; — II) „fig.": overvælder; hunc rerum copia mersat, Lucr. 5, 1005; cf. Hor. Ep. 1, 1, 16, o. Catull. 68, 13. — mersus, 3, partic. af mergo. — merthryx, ўgis, f., μερθρύξ: en Benævnelse paa Planten geranion, Plin. 26, 68. — merto, are, Biform af merso, Attius ap. Non.

1. mĕrŭla, ae, f.; I) Drosselen, etslags liden Fugl, Plin. 10, 42, Cic.; merulis intentus ⋯ auceps, Hor. A. P. 458; — B) etslags Fisk, Sødrosselen, Plin. 32, 53; merulaeque virentes, Ovid. Hal. 114; — II) „overf.": etslags hydraulisk Maskine; vid. Vitruv. 10, 12. — 2. Merula, ae, m.: romersk Tilnavn, Liv. — mĕrŭlentus, 3, [merum]: drukken, Fulgent. — mĕrŭlus, i, m., Biform af merula: Drosselen, Auct. Carm. d. Phil. 13.

mĕrum, i, n., s. und. flgd. — mĕrus, 3; I) „egentl.": uden Tilsætning, ublandet, ren, skær; - gustus uvarum non mixtus, sed merus, Colum.; ∾ lacte uti, Varr.; ∾ undae: det klare Vand, (uden Tilsætning af Vin), Ovid. Met. 15, 324; men ibd. 13, 331: si mera vina bibisset; — B) df. subst. mĕrum, i, n., (sc. vinum): ublandet Vin, (som ikke ordenl. blev drukket af ædruelige Personer); vid. Hor. Ep. 1, 19, 12, o. id. Od. 1, 36, 13; - df. ogs. f. stærk Drik, Drikfældighed; ad merum pronior, Plin.; mero victus, (beruset), Senec.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) blot, nøgen; -∾ pede etc., Juvenal. 6, 158; — 2) blot, d. e. intet andet end, ipsum; - habere meram tunicam, Varr. ap. Non.; nihil nisi spem meram, Ter. Phorm. 1, 2, 95; mera monstra nunciare, Cic. Att. 4, 7; ∾ scelera loqui, id.; — B) „ment.": ren, ublandet; - nimis avide libertatem meram haurire, vid. Liv. 39, 26, (hvor Udtrykket er „alleg." med Hensyn paa Nydelsen af stærk Drik); - derim. ∾ libertas, Hor. Ep. 1, 18, 8, (ren, ægte); ligel. in illam veram et meram Graeciam etc., Plin. Ep. 8, 24.

merx, cis, f., [besl. m. mercor]; I) „egentl.": Vare, Kramvare; - ∾ invendibilis, Plaut. Poen. 1, 2, 128, opp. proba, ibd.; ∾ esculenta, Spisevare, Colum.; sarmenta quoque in merce sunt, (ere en Handelsartikel), Plin.; merces fallaces et fucosae etc., Cic. Rab. Post. 14; ∾ femineae, (for Fruentimre), Ovid. Met. 13, 165; — II) „overf."; mala merx: hvad der er ondt og fordærveligt i sit Slags; - ut aetas mala merx est tergo! Plaut. Men. 5, 2, 6; - comisk ogs. om Personer; merx tu mala es, (mauvais sujet), id. Pers. 2, 2, 56; — not.: s. nomin. merx findes ogs. merces, (ligesom plebes f. plebs), Sall. frgm. ap. Charis.

mēsa, ae, f., μέση, (i. e. media): Mellemsorten af Hamp el. cannabis, vid. Plin. 19, 56. — mĕsanŭlon, i, n., μεσάγκυλον, (Kastespyd, ved hvis Midte en Rem er befæstet), Gell. 10, 25. — Mesap-, s. und. Messap-. — mĕsaulae, arum, f., τὰ μέσαυλα, ligesom andrones: smalle Gang imellem Værelserne og Væggen, Vitruv. 6, 10. — mĕse, es, f., μέση, media: den mellemste Tone, Tonen a, Vitruv. 5, 4. — Mesembria, ae, f.: By i Thracien, ved det sorte Hav, Mela 2, 2, Plin. 4, 18; — B) df. Mĕsembriăcus, 3, portus, Ovid. Trist. 1, 10, 37. — mĕses, ae, m., μέσης: Nordnordostvinden, (imellem boreas o. caecias), Plin. 2, 46.

mĕsobrăchys, (sc. pes), μεσόβραχυς: Versfod af fem Stavelser, hvoraf alene den mellemste er kort; (saal. pulcherrĭmarum), Diomed. — mĕsŏchŏrus, i, m., μεσόχορος: som indtager Midten af de Dansendes og Syngendes Chor, d. e. Chorets Anfører, Sidon. — mĕsŏīdes, is, f., μεσοειδής: en vis musicalsk Modulation, Capella. — mĕsŏlăbĭum, i, n., μεσολάβιον: Instrument, hvorved Mellemproportionallinierne udfindes, Vitruv. 9, 3. — mĕsŏleucos, i, m., μεσόλευκος, (hvid i Midten): etslags sort Ædelsten med hvid Stribe, Plin. 37, 63; — II) en Benævnelse paa Planten leuce, id. 27, 73.

mĕsŏmacros, i, m., μεσόμακρος, sc. pes: Versfod af fem Stavelser, hvoraf alene den mellemste er lang; (saal. ăvĭdissĭmus), Diomed. — mĕsŏmĕlas, ănos, μεσόμελας: hvid Ædelsten med sort Stribe, Plin. 37, 63. — mĕsŏnauta, ae, m., μεσοναύτης: etslags Baadsmand, (der neml. staaer imellem Styrmanden og Rorsfolket), Dig.

Mĕsŏpŏtămĭa, ae, f., Μεσοποταμία: Landet imellem Floderne Euphrat og Tigris, Cic. N. D. 2, 52, Mela 1, 11, o. Plin. 5, 13; — df. Mĕsŏpŏtămĭus, 3: mesopotamisk, milites, Valerian. ap. Vopisc. — mĕsosphaerum, i, n., μεσόσφαιρον: en Nardusart, vid. Plin. 12, 26. — mespĭlum, i, n., μέσπιλον: Mispel el. Frugten af Mispeltræet, Plin. 15, 22; - ogs. Mispeltræet selv, Pallad. — mespĭlus, i, f., μεσπίλη: Mispeltræet, Plin. 7, 37; - ogs. Mispeltræets Frugt, Pallad.

Messāla, el. Messalla, ae, m.: romersk Tilnavn in gente Valeria; - her nævnes Taleren M. Valerius Messala Corvinus, samtidig m. Cicero o. Augustus; vid. Cic. Att. 15, 17, o. ibd. 16, 16, A, ogs. Hor. A. P. 317, o. Tibull. 4, 1; - men in pl., vid. Ovid. Pont. 4, 16, 43. — Messālīnus, el. Messallinus, i, m.: ligel. romersk Tilnavn, Tac. Ann. 2, 32, o. id. Agric. 45; — df. fem. Messalina, el. Messallina, ae; - om K. Claudius's Gemalinde af dette Navn, vid. Suet. Claud. 26, o. Tac. Ann. 11, 15, oftere.

Messāna, ae, f., Μεσσήνη: By paa Sicilien, ved Strædet imellem Italien og Sicilien, (nu. Messina, ford. Zancle), Coloni fra Messene paa Peloponnesus; vid. Plin. 3, 14; s. ogs. Cic. Verr. 5, 30, o. Caes. B. C. 2, 3; — not.: „poet." findes ogs. Messana f. Messene paa Peloponnesus, Stat. Achill. 1, 422. — Messanius, 3, s. und. Messenius.

Messāpĭa, (Mesap-), ae, f.: ældre Navn paa en Del af Nederitalien (el. paa Appulien og Calabrien); vid. Fest. p. 125 (Müll.), o. Plin. 3, 16; — B) df. Messapius, (Mesap.), 3: hørende til Messapien, messapisk, ogs. appulisk el. calabrisk; -∾ arva, Ovid. Met. 14, 513; - in pl. Messapii, (Mesap-), orum: Messapierne, Liv. 8, 24. — Messapus, (Mesap-), i, m.: mythisk Fyrste i Messapien, Virg. Aen. 7, 691; cf. Festus s. v. Messapia p. 125 (Müll.)

Messēïs, ïdis, f., Μεσσηΐς: Kilde i Thessalien, Plin. 4, 15; ogs. adject.; flerunt Messeides undae, Val. Fl. — Messēne, es, ogs. Messena, (Messana), ae, f., Μεσσήνη: By paa Peloponnesus, i Landskabet Messenien, Mela 2, 3, Plin. 4, 7, o. Ovid. Met. 6, 417; — B) df. Messēnius, (Messanius), 3: messenisk, arva, Ovid. Met. 2, 679; — 2) df. subst.; a) Messēnia, ae, f.: Messenien, el. Egnen om Byen

Messene, Plin. 4, 7; — b) Messenii, orum, m.: Messenierne, Liv. 36, 31. — Messia, ae, f., [messis]: Høstens Gudinde, Tertull. — Messias, ae, m., (hebraisk Ord): den Salvede, Christus, Vulg. — messio, onis, f., [1.meto]: Kornets Afmeining, Varr. R. R. 1, 50.

messis, is, f., [1.meto]: Væxternes Indhøstning, navnl. Kornets Afmeining og Indsamling; - quid sit sementis, quid sit messis, etc., Cic. d. Or. 1, 88; messem facere, Plin. 18, 72; cf. Varr. R. R. 1, 50; - „poet." ogs. om anden Indsamling af Aarets Frembringelser; duo tempora messis, Virg. Ge. 4, 231, (til Honningens Udtagelse); — II) „fig."; A) „overf."; 1) concret; a) det indhøstede Korn; vid. Virg. Ge. 1, 49; videre messim (f. messem) in granario, Varr.; - ogs. om andre Væxter; saal. messis Cilicum et Arabum, (deres Saffran og Røgelse), Stat.; — b) Korn el. Afgrøde til Indhøstning, Ovid. Met. 8, 293 o. 781; Et magnas messes terra benigna daret, Tibull. 3, 3, 6; - men som Ordsprog: adhuc tua messis in herba est, (du er endnu langt fra Maalet), Ovid. Her. 17, 263; ligel. urere suas messes, (skade sig selv el. sine Clienter), Tibull. 1, 5, 56; — 2) Høsten el. Høstens Tid; si messis, in umbra, Virg. Ecl. 5, 70; per messes, Plin.; circa messem, Colum.; — b) ds. atter „poet. overf." om Aaret; sexagesima messis, Martial. 4, 79; cf. id. 1, 102; — B) „ment.": en Høst, d. e. Følge el. Virkning; - pro benefactis mali messem metere, Plaut. Epid. 5, 2, 53; Sullani temporis messem recordari, Cic. Parad. 6, 2; — not. a: acc. messim, f. messem, s. ovenf.; — not. b: messis, som masc.; non magno messe, Lucil. ap. Non.

messor, oris, m., [meto]: som meier Sæden, en Meier, durus, Ovid.; messores imitari, (gebærde sig som raae Mennesker), Cic. d. Or. 3, 12; ∾ feniseca, (som slaaer Hø), Colum.; — II) „fig."; Sator scelerum et messor maxume, Plaut. Capt. 3, 5, 3; ds. — messōrius, 3: hørende til Kornets Afmeining, corbis, Cic., falx, Pallad.; messoria una opera: en Meiers Dagværk, Colum. — messūra, ae, f., [1. meto]: = messis, Diomed. — messus, 3: particip. af 1.meto.

met, enclitisk Endestavelse, som tilføies visse Pronomer; saal. egomet, Ter., memet, Cic., tutemet, Lucr., nosmet, Plaut., illummet, Cic.; - udtrykker nærmest en Adskillelse og Modsætning, omtr. vort selv; dog tilføies ogs. ipse med Eftertryk; - de memet ipso etc., Cic. d. Or. 3, 20; cf. id. N. D. 3, 18, o. Virg. Aen. 5, 650.

mēta, ae, f.; I) „egenl."; A) „alm.": enhver kegleformet Gestalt, en Kegle; - in metas exstrui (fenum), Colum.; collis in modum metae etc., vid. Liv. 37, 27; figura umbrae (terrae) similis metae aut turbini inverso, Plin. 2, 7; cf. Cic. Div. 2, 6; metas imitata cupressus, Ovid.; meta lactis, (pyramideformet Ost), ogs. lactentes metae, (f. lactis metae), Martial.; - meta heder ogs. ifølge Gestaltens Lighed: den øvre Møllesten el. Løberen, (opp. catillus el. Liggeren), Dig.; men Senec. Ep. 56, er meta sudans: en spids Sten, hvoraf Vandet springer ud; — B) „bes." heder meta: den Spidssøile paa Circus, om hvilken Kapkiørerne maatte dreie syvgange, og det saa nær muligt; - An prius infecto deposcit praemia cursu, Septima quam metam triverit ante rota, Prop. 1, 19, 65; cf. Ovid. Trist. 4, 8, 35, bes. Virg. Aen. 5, 159 flgd., o. Hor. Od. 1, 1, 5; Interior curru meta terenda meo est, (bør holde mig til Digtningens Gienstand), Ovid. A. A. 2, 426; cf. id. Am. 3, 2, 69: metam spatioso circuit orbe, (kommer for langt derfra); - ligel. „alleg.", haerere ad metas: støde an, blive ulykkelig, vid. Cic. Coel. 31; — II) „overf."; ifølge etslags Lighed med Spidssøilen paa Circus heder meta ogs.; A) det Sted, hvorfra man vender om el. tilbage, altf. ligesom Vendepunktet; - metas lustrare Pachyni, (at omseile det), Virg. Aen. 3, 429; cf. Liv. 1, 19: ad metam eandem solis, etc., (i. e. initium anni solaris, etc.); — B) Maalet; metamque tenebant, Virg. Aen. 5, 159; cf. Hor. A. P. 412; men ∾ mortis el. aevi, Virg., Livets Maal el. Grændse; saal. ogs. alm.: Maal el. Ende el. Grændse, viarum, id.; cf. id. Aen. 1, 278; properare ad metam, Ovid.; ∾ ultima, id.; — b) ds. ogs. ethvert fast Punkt (med Hensyn paa en Bevægelse); - Et sol ex aequo meta distabat utraque, Ovid. Met. 3, 144.

Mĕtăbus, i, m.: Konge over Volskerne, Fader til Heltinden Camilla, Virg. Aen. 11, 540. — mĕtăcismus, i, m., μετακισμός: hyppig og anstødelig Brug af Bogstavet „m", Capella; ogs. Brugen af „m" i Ordets Ende foran en Vocal, Diomed. — mĕtălepsis, is, f., μετάληψις, som Talefigur: Forverling af d. frgd. m. d. flgd.; - saal. aristae, f. messis el. f. annus, (Virg. Ecl. 1, 70); vid. Quintil. 6, 3, 52, o. id. 8, 6, 38. — mĕtālis, e, [meta]: kegleformet; ∾ forma: Kegleformen, Festus s. v. tutulus, p. 355; — ds. adv. mĕtālĭter: kegleformet, Capella.

*mĕtallārius, i, m., o. metallaria, ae, f.: som arbeider i Biergværkerne, Cod. Just.; c. — mĕtallĭcus, 3: hørende til Metallerne, metallisk; - ∾ natura aloës, Plin. 27, 5; - ogs. hørende til Biergværkerne, canon, Afgift deraf, Cod. Theod.; — II) subst. metallicus, i, m.; A) Biergmand, Arbeider i et Biergværk, Plin. 34, 47; — B) som er dømt til Biergværkerne, Dig.; — [metallum] — mĕtallifer, a, um, [metallum, fero]: som frembringer Metaller, rig paa Metaller; - ∾ terrae, Sil. 15, 500, Stat.

mĕtallum, i, n., μέταλλον: Metal; - ∾ aeris, auri, Virg.; ogs. absol.: fecunda metalli (Amathus), Ovid. Met. 10, 220; potior metallis libertas, (i. e. potior argento et auro), Hor. Ep. 1, 10, 39; — not.: om den græske Benævnelse, ifølge den sædv. Forbindelse el. indbyrdes Nærhed af flere Metalaarer, vid. Plin. 33, 31; — II) „fig."; A) „alm.": et Fossile el. hvad der udgraves af Jorden; saal. Marmor, Stat., Svovel, Appul., Suet., Prudent., Kride, Plin.; — b) sild. ogs. „alleg." f. Sagens indre Natur el. naturlige Beskaffenhed; - saal. metallo meliore saecula, mores, Claudian.; — B) „bes.": Sted hvor Metaller el. Fossilier udgraves, et Biergværk; - ∾ aurarium et argentarium, Plin., miniarium, ogs. cretae, id.; metalla ferri, Jernbiergværker, id.; metalla silicum, (Stenbrud), Lucan., sandarachae, Vitruv.; cf. Liv. 45, 29; - ogs. absol. metallum, oftere metalla: Biergværker, Nep. Cim. 1, o. id. Them. 2; ligel. ∾ vetera intermissa recoluit etc., Liv. 39, 24; men damnare in metallum, Plin. Ep., ogs. dare aliquem in metallum, ligesom condemnare ad metalla, Suet.: dømme til Arbeide i Biergværkerne el. i Stenbrudene; hvf. pass.: metallo plecti el. puniri, Dig.; - jus metallorum, (Ret til at anlægge Biergværker paa nogens Grund), Suet. Tib. 49.

mĕtămĕlos, i, m., μετάμελος: Anger, Forbrydelse, (est) inconstantiae filius, Varr. — mĕtămorphōsis, is, f., μεταμόρφωσις: Forvandling; ds. pl. Metamorphoses, (Forvandlingerne): bekiendt Digt af Ovidius; opus ··· quod ··· nec poterit ··· edax abolere vetustas, Ovid. Met. 15, 871; cf. Quintil. 4, 1, 77, (hvor den græske Dativform metamorphosesi); — not.: Metamorphoses heder ogs. en Fortælling af Appulejus. — mĕtănoea, ae, f., μετάνοια: Anger, Ruelse, Auson. Epigr. 12.

mĕtăphŏra, ae, f., μεταφορά: Metaphoren, d. e. Udtrykkets Overførelse til en uegenlig Betydning, d. latinske translatio; vid. Quintil. 8, 6, 4, oftere, o. Cic. d. Or. 3, 38. — mĕtaplasmus, i, m., μεταπλασμός: Forandring af Ordets Form, navnl. ved

Syncope el. Aphæresis, osv., Quintil. 1, 8, 14. — Mĕtăpontum, i, n.: By i Lucanien, Plin. 3, 15; ogs. berømt af Pythagoras's Ophold der, Cic. Fin. 5, 12, Liv. 1, 18; — B) df. Metapontinus, 3, ager, Liv.; - Metapontini, orum: Indvaanerne deraf, id.

mĕtārius, 3, [meta, Grændse]: begrændsende, circumscriptio, Arnob. — mĕtăthĕsis, is, f., μετάθεσις: Bogstavomsætning, transpositio, Gramm. — mĕtātĭo, onis, f.: Afmaalning el. Afstikning, vinearum, Colum. 7, 15; o. — mĕtātor, oris, m.: som afmaaler el. afstikker; ∾ castrorum, urbis, vid. Cic. Phil. 11, 5; ∾ oliveti, Plin.; — df. mĕtātōrius, 3: hørende til et Steds Afstikning el. Udmaalning; - df. „overf."; ∾ pagina: etslags Qvarterbillet, Sidon.; o. — mĕtātūra, ae, f.: = metatio, Lactant.; — [1.meto].

Mĕtaurus, i, m.; I) Flod i Umbrien, hvorved Hasdrubal blev slagen; vid. Liv. 27, 43 flgd.; — B) df. 1) Mĕtaurus, 3: metaurisk, flumen, Hor. Od. 4.4, 38, (dog kan Metaurum her være appositum); — 2) Metaurenses, ium, m.: de derom boende Folk, Plin. 3, 19; — II) Flod i d. Bruttiske, hvorved ogs. en By Metaurum, Plin. 5, 10. — mĕtaxa, (mataxa), ae, f., μέταξα: den raa Silke, Silkeormens Spind, Dig.; —II) „overf.": en Line, Vitruv. 7, 3; - linique metaxam, Lucil. ap. Fest.; df. — mĕtaxārius, i, m., (sc. negotiator: en Silkehandler), Cod. Just.

mĕtella, ae, f.: etslags Faschine, vid. Veget. Mil. 4, 6, inc. — Mĕtellus, i, m.: Tilnavn in gente Caecilia; - fem. Metella; - hertil høre iblandt flere; 1) Qu. Metellus Macedonicus, (der forvandlede Macedonien til romersk Provinds); ogs. dennes Søn Qu. Met. Balearicus; — 2) Qu. Caecil. Metellus Numidicus, (vid. Sall. Jug.), og dennes Søn Qu. Met. Pius, vid. Vell. 2, 15; — 3) Qu. Metellus Nepos, der som Consul befordrede Ciceros Tilbagekaldelse fra Landflygtighed, efter for, navnl. som Almuetribun, at have været hans Modstander; — b) df. Metellinus, 3, oratio (Ciceronis), imod den sidstnævnte Metellus, Cic. Att. 1, 13; — not.: f. ogs. Fest. p. 146 flgd. (Müll.)

mĕtensōmătōsis, is, f., μετενσωμάτωσις: det ene Legemes Forvandling i el. til det andet, Tertull. — mĕtĕōria, ae, f., μετεωρία: Glemsomhed, M. Aur. ap. Front. — Mĕtĕreus, 3, hvf. Ovid. Trist. 2, 191: Meterea turba, om et Folk ved Donauen og det sorte Hav.

mĕthŏdĭce, es, f., μεθοδική, sc. pars grammatices, Quintil. 1, 9, in.: Methodiken el. den methodiske Del af Grammatiken, (neml. de ratione loquendi; opp. historice, i. e. enarratio auctorum). — mĕthŏdĭcus, 3, μεθοδικός: methodisk; - ∾ medici, vid. Cels. praef. — mĕthŏdium, i, n., μεθόδιον: lystigt el. listigt Indfald, Petron. Sat. 36. — mĕthŏdus, (-os), i, f., μέθοδος: Methode, d. e. Vis el. Maade, hvorpaa noget foretages el. behandles, navnl. af Lægerne, Auson.; f. ogs. methodicus s. 1.

Mēthymna, ae, f., Μήθυμνα: By paa Øen Lesbos, berømt af Omegnens Viin, ogs. som Arions Fødeby, Mela 2, 7, o. Liv. 45, 31; cf. Ovid. A. A. 1, 57: quot habet Methymna racemos; — B) df. 1) Mēthymnaeus, 3: methymnæisk, Arion, (f. ovenf.), Cic. Tusc. 2, 27; - ogs. m. palmes, Virg., uva, Hor., Lesbos, Ovid. Met. 11, 55; — b) df. Methymnaei, orum, m.: Indvaanerne af Byen M., Curt. 4, 5; — 2) Mēthymnias, ădis, fem. adj.: = frgd.; Methymniadesque puellae, Ovid. Her. 15, 15.

Metia Porta, i Rom, imellem P. Esquilina o. P. Querquetulana, Plaut. Casin. 2, 62. — mĕtĭcŭlōsus, 3, [metus]: fuld af Frygt; df. I) bange, frygtsom, feig; - nullus aeque meticulosus, Plaut. Amph. 1, 1, 137; ∾ lepus, Appul.; — II) til at frygte for, farlig; - quam meticulosa res sit, ire ··· ad judicem, id. Most. 5, 1, 51. — Metilius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn, Liv. 5. 11; — df. adj. Metilia lex, Plin. 36, 57.

mētĭor, mensus sum, 4, v. dep. a.; I) „egenl."; A) „alm.": maaler el. udmaaler el. opmaaler (for at finde en Størrelse); - ∾ agrum, Cic., frumentum, id.; men ∾ numos, Hor. Sat. 1, 1, 96, (ifølge deres Mængde); ∾ pedes syllabis, (derefter), Cic. Orat. 57; - qui metior annum, Ovid. Met. 4, 226, (som maaler Aaret og inddeler det i 12 Maaneder); — not.: partic.; mensus, 3, ogs. m. passiv Bem.: mensa spatia conficere, Cic. N. D. 2, 27; — B) „bes.": tilmaaler, tildeler efter Maal; - ∾ frumentum militibus, Caes. B. G. 1. 16; men Hor. Epod. 9, 34: metire nobis Caecubum, (skenk i for os): — not.: ogs. pass.: stipendium mensum est (militibus), Curt. 5, 1; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": maaler med Skridt el. gaaende, d. e. gjennemvandrer, tilbagelægger; men Hor. Epod. 4, 7: sacram metiente te viam etc., (med Hensyn paa den Overmodiges afmaalte Skridt); - metiens iter annuum (luna), Catull. 34, 17; carina metiri aquas, (gjennemseile), Ovid. Met. 9, 447; men Jamque duas partes lucis (i. e. coeli) Hyperione (i. e. sole) menso, (da den havde tilbagelagt to Trediedele af Himmelbanen), ibd. 8, 564; men comisk: metiri (sc. viam) f. ire, Plaut. Pseud. 4, 4, 11; — 2) „bes.": maaler dermed el. derefter; - ∾ sonantia omnia ··· auribus, Cic. Orat. 62; ∾ latus alicujus oculis, Hor. Sat. 1, 2, 103; ∾ aequora prospectu, (skue ud derover), Ovid.; ogs. metiri ad aliquid, (derefter), f. nedenf.; — B) „ment.": maaler el. afmaaler derefter, d. e. bedømmer el. bestemmer derefter: - ∾ magnos homines virtute, non fortuna, Nep. Eum. 1; cf. id. Att. 14, ogs. Cic. Leg. 1, 14, o. Liv. 3, 54, o. Sall. Catil. 32; - ogs. hører hertil Hor. Ep. 1, 7, 198: Metiri se quemque suo modulo ac pede, verum est; men Juvenal. 6, 357: se metiri ad illum modum; men ∾ aliquid ex sua conscientia, Cic. Fam. 10, 4; - men absol.: Qui sua metitur pondera, ferre potest, Martial. 12, 99; ligel. ∾ vires suas, Quintil; men ∾ aliquid animo, (overlægge i sit Indre), Ovid.; — not.: mētītus, 3, sild. Biform af mensus, 3, Dig.; - mensus, 3, m. passiv Bem., f. ovenf.

Metiosedum, i, n.: By i Gall. Belg., (hod. Meudon), Caes. B. G. 7, 61. — mētītor, oris, m., [metior]: eftercl. Biform af mensor, Frontin. — metitus, 3, f. und. metior, not. — Mĕtĭus, i, m.: italiensk Mandsnavn; - saal. Metius Fuffetius, Liv. 1, 12 flgd.

1. mēto, (avi), atum, 1, v. a.: Biform af metor: afmaaler, afstikker, loca, vid. Virg. Cul. 72; - df. pass. metor, etc.; vid. Senec. Thyest. 462; ligel. castris eo loco metatis, Hirt. B. G. 8, 15.

2. mĕto, messui, messum, 3, v. n. o. a.; I) neutr.: meier; afmeier, høster; - quum est matura seges, metendum, Varr.; metendi genera complura, Colum.; ogs. om Viinhøsten; postremus metito, Virg. Ge. 2, 410; - ogs. mærkes Ordsprogene: ut sementem feceris, ita metes, Cic. d. Or. 2, 65; ligel. tibi aras ··· tibi eidem metes, Plaut.; men sibi quisque ruri metit, (tænker først paa sig selv), id.; cf. id. Epid. 2, 2, 80; — II) act.; A) „egenl.": meier, afmeier, høster; afskærer, afplukker; - ∾ farra, Ovid., pabula falce, id.; ∾ arva, Prop.; Falcibus et messae ad lunam ··· herbae, Virg. Aen. 4, 513; - ∾ vindemiam, Plin.; metimus tua munera, Iacche! Colum. 10, 426; uva metitur, (afplukkes), Plin.; ∾ tus, (indsamle), id.; - „poet." ogs. om Bierne; ∾ flores, Virg. Ge. 4, 54; — B) „overf."; 1) „alm.": at afskære el. afrive el. affondre derfra; - virgā lilia summa metit, (hugger dem af dermed), Ovid. Fast. 2, 706; ∾ barbam forfice, Martial.; men ud. abl., ∾ barbam, Juvenal., capillos, Martial.; men ∾ rosam pollice, (afplukke den), id; men Ovid. Am. 3, 10, 40: farra metebat aper, (afaad Sæden); — 2) „bes." o. „poet."; a) at afmeie el. nedhugge el. nedsable; vid. Virg. Aen. 10, 513, o. Hor. Od. 4, 14, 31; - ogs. om Døden: metit Orcus Grandia cum parvis, id. Ep. 2, 2, 178; — b) men om

et Steds Indvaanere: metere locum, f. incolere, Sil. 8, 566; — not.: perf. messui, Cato ap. Priscian.

mĕtŏche, es, f., *μετοχή*, i. e. participium, Auson. Epigr. 6. — mĕlodium, i, n., f. und. methodium. — mĕtoecus, i, m., *μέτοιχος*: ny Indvaaner uden Borgerret, (det lat. inquilinus el. incola), Eumen. Paneg.

Mĕton, (Meto), ōnis, m.: beromt Astronom af Athenen, Avien. Progn. 48; — not.: om en langsom Betaler af dette Navn hedder det, Cic. Att. 12, 3, med Lune: quando iste Metonis annus veniet? — mĕtōnȳmĭa, ae, f., *μετωνυμία*: Figur, hvorved Navne forvexles med Navne, altf. Navnforvexling, (denominatio); saal. Bacchus, f. vinum; vid. Fest. p. 153, (Müll.); hos Quintil. alene paa Græsk.

mĕtŏpa, ae, f., *μετόπη*, i Bygningskunsten: Rummet imellem twende Fordybninger, (inter denticulos ac triglyphos), Vitruv. 4, 2. — mĕtōpĭon, (ium), i, n., *μετώπιον*; I) den taareformede Gummi af et africansk Træ, sædv. gummi ammoniacum, Plin. 12, 49; — II) etslags Olie af bittre Mandler, Mandelolie, id. 15, 7; — III) en med Galban blandet Salve, id. 13, 2. — mĕtōposcŏpus, i, m., *μετωποσκόπος*, ligesom Pandeskuer, d. e. som af Panden stiller et Menneskes Nativitet, Suet. Tit. 2. — mĕtops, ŏpis, f.: Biform af metopion, Solin. 20.

mĕtor, atus sum, 1, v. dep. a., [meta]; I) „alm.": maaler, afmaaler, udmaaler, coelum, Ovid., Indiam, Plin.; men Gell. 1, 1: stadium Hercules pedibus suis metatus est, etc.; — b) „poet." ogs.: ∾ agros, Sil. 6, 58: at giennemvandre el. giennemdrage dem; cf. Senec. Hippol. 505; — II) „bes.": afstikker, begrændser; (Alexandriam) metatus est Dinochares architectus, (inddelte el. afstak dens Grund), Plin. 5, 11; men Liv. 1, 10: quas modo (regiones) animo metatus sum; - bes. ofte metari castra, (afstikke Leirpladsen; d. at slaae Leir), Sall., Tac., o. A.; ogs. ∾ frontem castrorum, Liv. 41, 36; - men pass.: castra metata etc., f. und. meto; — b) ogs. findes ∾ tabernacula ciliciis, (at opreise el. opslaae Telte deraf), Plin. 6, 32.

mĕtrēta, ae, f., *μετρητής*: græsk Maal for flydende Sager, der holder 10 congios; d. ogs. Fad el. Tønde, som holder dette; (ogs. et større Maal); - picis liquidae metretam adde in labrum etc., Colum. 12, 22; ∾ olivariae, id.; men ∾ Hispanae, Martial. 5, 16, (Tønder el. Fade med Varer fra Spanien); ∾ trecentas tollere, (om et Skib: at lade 300 Tønder), Plaut. Merc. prol. — mĕtrĭcus, 3, *μετρικός*; I) „alm.": hørende til Afmaalning el. til et vist Maal; ∾ leges, (om Pulsaarens regelmæssige Slag), Plin. 11, 88; — II) „bes.": hørende til Metriken, metrisk; - ∾ pedes, Quintil. 9, 4, 52; — B) ogs. subst., metricus, sc. scriptor: som skriver om Versets Afmaalning og Bygning, Gell. 18, 15.

mētrŏcōmĭa, ae, f., *μητροκωμία*: Moderlandsby, d. e. Landsby, hvorfra andre Landsbyer ere blevne bebyggede, Cod. Theod. o. Cod. Just. — 1. mētrŏpŏlis, is, f., *μητρόπολις*: ligesom Moderstad el. Moderby, hvorfra neml. andre Byer ere blevne bebyggede; d. sædv. Hovedstaden i en Provinds, Cod. Theod., o. Cod. Just.; — B) d. I) mētrŏpŏlīta, ae, m., *μητροπολίτης*: Metropolit, Biskop i en Hovedstad, Venant.; — 2) mētrŏpŏlītānus, 3: hørende til Hovedstaden; ∾ nomen, Cod. Just. — 2. Mētrŏpŏlis, is, f.: Navnet paa flere Byer; deriblandt paa en By i Thessalien, Caes. B. C. 3, 80, Liv. 32, 13; — B) d. Metropolitae, arum, m., Caes. l. c., 81: Indvaanerne deraf; — not.: ogs. ere Metropolitae, Plin. 5, 29: Indvaanerne af en By Metropolis i Storphrygien; hvortil ogs. hører Campus Metropolitanus, id. 38, 15.

mĕtrum, i, n., *μέτρον*: et Maal, navnl. Stavelsemaalet, Versets Afmaalning efter dets Stavelser og Fødder, lat. dimensio; vid. Quintil. 9, 4, 45 flgd.; metri necessitas, id.; metro servire, id.; metri causa, id.; compositos metro Tibulli ··· libellos, (i. e. carmine elegiaco), Martial. 4, 6; - men metris Virgilii, (i Hexametrer), Colum. 3, 10, inc. — mĕtuens, tis, partic. o. adj. af metuo. — mētŭla, ae, f., demin. af meta: liden Spidsstøtte, Plin. Ep. 5, 6.

mĕtŭo, ŭi, (ūtum), 3, v. n. o. a., [metus]; I) neutr.: frygter, er i Frygt, (neml. ifølge Forestillingen om en truende Fare; derim. timere: at være ræd el. bange, neml. ifølge Folelsen af en indjaget Skræk; vid. Doederl.); - forbindes navnl. a) m. de; neque tam de vita sua, quam de me metuit, Cic. Att. 10, 4, (frygter derfor); — b) m. ab; metuens ab Hannibale, (for ham), Liv. 23, 36; — c) c. dat. el. m. pro, (derfor); metuens pueris, Plaut. Amph. 5, 1, 60; cf. Virg. Ge. 1. 186; ligel. pro quo metuunt, Petron. Sat. 123; — II) act.; A) „alm.": frygter derfor, befrygter; a) c. acc.; - ∾ aliquem, (opp. vereri), Cic. d. Senect. 11; hyf. pass.: malunt se metui, quam diligi, Nep. Dion. 9; res metuendae, Cic.; men alene Lucr. 5, 1139, in particip.: ante metutum, (i. e. quod ante metuerant); ∾ insidias ab aliquo, Cic.; cf. id. R. Am. 3; ogs. ∾ periculum ex aliquo, (f. ab aliquo), Sall. Catil. 55; ogs. ∾ aliquid alicui, (paa nogens Vegne), vid. Liv. 1, 9; — b) c. inf.; Nil metuunt jurare, nihil promittere parcunt, Catull. 64, 146; cf. Liv. 32, 31; men metuentes reddere soldum, (i. e. nolentes: slette Betalere), Hor. Sat. 2, 5, 65; - men m. relativ Objectsætning: venter med Frygt, er i ængstelig Uvished derom; - metuo, quid agam, (veed ikke, hvad jeg skal giøre), Ter.; cf. id. Heaut. 3, 3, 8; - men Plaut. Truc. 4, 3, 35: jam metuo, patres quot fuerint, (det gad jeg vide); - ogs. kan hidføres: non metuo, quin etc., (jeg tvivler ikke derom, at jo osv.), Plaut. Amph. 4, 1, 54; — c) m. Objectspartiklerne: ne, (at, at muligen), o. ut el. ne non, (at ikke); - meque, metuo, ne otio ··· privarim, Cic. Fam. 4, 4; cf. Ter. Eun. 3, 1, 59; - ne non sat esses leno, (at du kun altfor meget var det), id metuebat miser, Plaut. Pers. 1, 6, 4; cf. id. Curc. 4, 1, 3; — B) „bes." ogs.; 1) ligesom cavere: vogte sig derfor, søge at undgaae, nocentem corporibus Austrum, Hor. Od. 2, 14, 15; men c. inf., ibd. 3, 11, 10: metuitque tangi, (taaler ikke at berøres); — 2) om Ting og om Begreber; quae res quotidie videntur, minus metuunt furem, Varr.; Culpari metuit Fides, (viser sig udadlelig), Hor. Od. 4, 5, 20; cf. ibd. 2, 2, 7: penna metuente solvi, (paa uopløselig Vinge); — III) particip. metuens, tis, ogs. som adject.: frygtende el. bekymret derfor; c. gen., el. absol.; - Contentus parvo, metuensque futuri, Hor. Sat. 2, 2, 110; cf. Juvenal. 7, 210; - compar., quo non metuentius ullum Numinis ingenium, vid. Ovid. Fast. 6, 259; metuentior in posterum, Tac. Ann. 13, 25; — not. a: metutum, af d. forældt. partic. metutus, f. ovenf.; — not. b: metuiri, f. metutum iri, Dig.

mĕtus, ūs, m.; I) „egenl.": Frygt, Bekymring, Ængstelse; - est enim metus futurae aegritudinis sollicita exspectatio, Cic. Tusc. 5, 18; cf. ibd. 4, 30; men metum duplicem intelligi volo, quem facimus, et quem patimur, Quintil. 6, 2, 21; d. esse in metu: at frygte, Cic., Ter.; men Cic. Att. 3, 9: mihi unum de malis in metu est, (volder mig Frygt); cf. ibd. 14, 21: aliquid in metu ponere, (at frygte derfor); ligel. metum habere, (være bange), Coel. ap. Cic. 8, 10; men Ovid. Her. 16, 342: vanos res habet ista metus, (er ikke at frygte for); - metum concipere, id., capere, Liv., (blive bange); opp. metum ponere, Ovid., deponere, Hirt.; ogs. metus solvere, Virg.;

metum excutere, Ovid., dejicere el. pellere, Cic., (lade Frygten fare, ophøre at frygte); metum alicui injicere, Caes., (indjage Frygt), inferre, Liv., objicere, Cic.; opp. metum alicui adimere, Ter., metu aliquem liberare, Cic., exonerare, Liv.; – metu perterritus, Cic., perculsus, Sall.; magno metu victi, Cic. Verr. 4, 34; men metu levatus, (befriet derfra), Liv. 2, 22; — b) „poet." ogs.: religiøs Frygt el. Ærefrygt; vid. Virg. Aen. 7, 60: multosque metu servata per annos (quercus); ligel. metum numenque loco addidit, Val. Fl.; ogs. hellig Begeistring, Hor. Od. 2, 19, 5; — bb) hertil kan mærkes; a) det Begreb, hvorfor man frygter, staaer in gen., ogs. m. ab, men udtrykkes ogs. undert. ved ne, el. ved acc. c. inf., osv.; – nullus hostium metus in propinquo, Liv. 31, 23; ∾ existimationis vivorum, Cic. Verr. 1, 37; – metus ab hoste et a cive, Liv. 2, 24; cf. id. 45, 26; – certe, ne lassescat fortuna, metus est, Plin.; Esse metus coepit, ne ··· Non bene servasset etc., Ovid. Met. 7, 215, (at hun ikke havde osv.); Quantus metus est mihi, venire huc salvum nunc patruum, Ter. Phorm. 3, 1, 18; – ogs. kan her mærkes: metus alienus, (s. aliorum), Ter. Ad. 1, 5, 50; ogs. esse in metu propter te unum, Cic. Catil. 1, 7; ligel. omni te de me metu libero, (i Anledning af mig), id. Fam. 11, 21; — b) som Ordsprog siges Plin. Pan. 45: infidelis recti magister est metus; cf. Cic. Off. 2, 7; — II) „overf." o. „metonym.": hvad der virker Frygt el. Skræk, Skrækkebillede, Rædsel, osv.; saal. metus Libyci, (om Medusahovedet), Stat.; Pelias ··· longus populis metus, Val. Fl.; rimari metus alicujus, (Grundene til nogens Frygt), Tac.; — not. a: metus som fem., Enn. ap. Fest. p. 223, (Müll.); — not. b: Metus som Person i Underverdenen, vid. Virg. Aen. 6, 276. — mĕtūtus, 3, partic. af metuo.

mēum, i, n., μῆον: et slags Skjermplante, germ. Bärwurz, Plin. 20, 94, (aethusa meum L.). — mĕus, 3, ἐμός, pron. adj. poss., [af me, und. ego, mei, etc.]: min, mit, mig tilhørende el. vedkommende; – ∾ gnatus, Ter., herus, Plaut.; ∾ carmina, Virg.; men ∾ crimina, (imod mig), Liv. 35, 19; cf. Sall. Jug. 14; men Liv. 7, 40: meum factum dictumve consulis, (af mig som Consul; hvor ogs. denne Brug af genit. er at mærke); mei sunt ordines, mea descriptio, (det er af mig, det er mit Værk), Cic. d. Senect. 17; – simulatio non est mea, (er ikke min Sag), Ter.; ligel. mentiri non est meum, id.; cf. Cic. Fam. 6, 5: puto esse meum, quid sentiam, exponere; – ogs. findes meus at være udfaldet, hvor Tydeligheden tillader det; cum fratre locutus sum, Cic., (med min Broder); — bb) hertil kan endnu mærkes; a) meum, pl. mea, ogs. mei, som subst. el. absol.: det el. de mig tilhørende; – obsonat, potat ··· de meo, (paa min Bekostning), Ter. Ad. 1, 2, 37; mea finxisse ··· minora, (at jeg har nedsat min Evne under det Virkelige), Hor. Ep. 1, 9, 8; ego meorum solus sum meus, (af alle Mine, af mit hele Hus), Ter. Phorm. 4, 1, 21; cf. Virg. Aen. 2, 431; praeter omnes meos, Cic. Fam. 3, 11; — b) min egen, min elskelige, osv.; Nero meus, (min Ven N.), Cic.; mea Pythias, Ter.; o mea! Ovid. Met. 14, 76; mea tu, Ter. Ad. 3, 1, 2; cf. id. Eun. 1, 2, 116; — c) meus est, (er i min Vold); vid. Plaut. Curc. 3, 61, o. Ovid. Met. 4, 356; – men meus sum: er min egen, er uafhængig el. fri; Vindicta postquam meus (i. e. liber) a praetore recessi, Pers. 5, 88; men Cic. Leg. 2, 7: nisi plane vellem esse meus, (uafhængig af andre Forfattere); – men meus (sum: er ved min Samling); hvs. Ovid. Met. 3, 689: vixque (sc. me) meum firmat deus etc.; — d) med Lune siges: meus homo, Phaedr. 5, 7, 32; ligel. meus stupor, Catull. 17, 21, (min Dumrian); men meus homo, Petron. Sat. 62, (den omtalte Person); — not. a: vocat. sing. masc. mi findes ogs. f. mea o. meum; mi soror, Appul.; mi sidus, id.; ogs. in pl.: mi homines, Plaut. Cist. 4, 2, 8; o mi hospites, Petron.; – omvendt findes ogs. meus f. mi, Virg. Aen. 6, 836: sanguis meus, (min Søn)! — not. b: meum f. meorum, Plaut. Cas. 1, 6, 66; — not. c: meopte (ingenio), f. meo el. meo ipsius ingenio, Plaut. Most. 1, 2, 77; ligel. meapte (causa), f. mea el. mea ipsius, Ter. Heaut. 4, 3, 8; ligel. meamet (culpa), Plaut. Poen. 1, 3, 37.

Mēvānĭa, ae, f.: By i Umbrien, (hod. Bevagna), Plin. 3, 19, Prop. 4, 1, 123; — B) df. Mēvānas, ātis, ager, Plin.; men subst. Mevanates: Indbyggerne af Byen M., id. — Mēzentius, i, m.: etrurisk Mandsnavn; vid. Liv. 1, 2, o. Virg. Aen. 7, 648.

mi; I) f. mihi, dat. af ego; — II) vocat. af meus. — mīca, ae, f.: liden Krumme el. Smule, et Korn; – tus in micas friatur, Plin.; mica auri, Lucr.; men ∾ panis, (Mundfuld), Petron.; mica salis, Plin.; men Hor. Od. 3, 23, 20: mica saliens (sc. salis); ogs. absol. parva mica (sc. turis), Tibull. 4, 1, 14; — II) „overf."; A) (ligesom Gnist) heder mica salis, Catull. 86, 4, o. Martial. 7, 21: en Smule Vid el. Forstand; — B) Mica kaldtes, efter Martial. 2, 59: et lidet Spiseværelse, (coenatio parva), rimel. i K. Domitians Pallads. — micans, tis, partic. o. adj. af mico. — mīcārĭus, i, m., [mica]: der samler Krummerne, d. e. meget sparsom, Petron. Sat. 73.

mĭcātus, us, m., [mico]: hurtig el. zittrende Bevægelse; – micatibus crebris linguarum etc., Capella. — Miccotrōgus, (el. Micotr.): fingeret Navn paa en Snyltegjest, Plaut. Stich. — mĭcĭdus, 3, [mica]: smaalig, trængende, Innocent. Agrar. ap. Goes. — Micipsa, ae, m.: Søn af Masinissa, K. i Numidien, Sall. Jug. 5 flgd.; – „poet." in pl., f. Numidier el. Africaner, Juvenal. 5, 89.

mĭco, ui, 1, v. n., [meo]: at bevæge sig zittrende; saal. „poet." om Stjernerne, om Lynet, odl.: at glimte el. blinke el. lyne; – micat inter omnes Julium sidus („alleg."), vid. Hor. Od. 1, 12, 16; ligel. micantes stellae, Ovid.; men om Lynet: fulmina micant undique, Liv.; cf. id. 21, 58, ogs. Ovid. Trist. 1, 2, 45, o. Virg. Aen. 1, 90; – ogs. om Vaaben og om Metaller; gladii micant, (blinke), Liv. 6, 12; hvorfor ogs. micare gladiis, id. 4, 37; cf. Virg. Aen. 7, 743; micans aurum, Ovid.; – ogs. om Øiet el. Blikket: oculis (s. ex oculis) micat ignis, Virg. Aen. 12, 102; cf. Lucr. 3, 290; men Liv. 6, 13: vultum hostis ardore animi micantem etc., (hans af brændende Mod gnistrende Aasyn); – venae et arteriae micare non desinunt, quasi quodam igneo motu, Cic. N. D. 2, 9, (vedblive at slaae); men om Slangen: linguis micat ore trisulcis, Virg. Ge. 3, 439; micat auribus (equus), id.; ogs. micantes aures equis pavidis, Plin.; micant digiti, (paa den afhuggede Haand), Virg. Aen. 10, 396; corda timore micant, Ovid.; men micuere novi ··· fontes, (sprudede frem), Lucan.; — II) „bes." heder micare (sc. digitis): meget hurtigen at udstrække een el. flere Fingre, imedens Modparten gietter de udstrakte Fingres Antal, el. om dette Antal er lige el. ulige; -(sors est) idem propemodum, quod micare, quod talos jacere, etc., Cic. Div. 2, 41; cf. Suet. Aug. 13, ogs. Cic. Off. 3, 23; df. ogs. som Ordsprog om en ærlig Mand: dignus, quicum in tenebris mices, ibd. 3, 19; — not.: af particip. micans er compar., micantior sole radius, Prudent.

microcosmus, i, m., μικρόκοσμος: en Verden i det Smaa, Isid. — micropsȳchos, i, μικρόψυχος, pusillanimus: kleinmodig, smaalig, Plin. 22, 51. — microsphaerum, i, n., μικρόσφαιρον: et slags smaabladet Narde, Plin. 12, 25. — *mictĭlis, e; „overf.": slet el. foragtelig, merx, Lucil. ap. Non. —

mictio, f. und. minctio. — *mictōrĭus, 3: urindrivende, medicamenta, Coel. Aur.; — . mictŭālis, e: = frgd., Appul.; — micturio, ire, v. n. desid.: vil til el. gaaer hen at lade Vandet, Juvenal.; o. — mictus, us, m.: at lade Vandet, Coel. Aur.; — [mingo]. — micŭla, ae, f., demin. af mica: liden Smule, lidet Korn, Cels., Arnob.

Mĭdas, (Mida), ae, m.: Konge i Phrygien, fik af Guden Bacchus opfyldt den Bøn, at, hvad han rørte ved, blev til Guld; - for nu ikke herved at omkomme af Hunger, maatte han bade sig i Floden Pactolus, som fra den Tid fører Guldsand med sig; - vid. Ovid. Met. 11, 85 flgd., ogs. Cic. Tusc. 1, 18, oftere; - da han siddigere, i en musicalsk Veddestrid imellem Citharspilleren Apollo og Fløitespilleren Pan, havde foretrukket den sidste, blev han af Apollo beskenket med et Par Eselsøren; den lystige Maade, hvorpaa disse Øren opdagedes, s. Ovid. l. c. 174; — B) df. Midīnus, 3: hvad der kunde ligne en Midas; Midinum sapere, Capella.

Migdĭlybs, ȳbis, m., [μίγδα, i. e. mixtim, Λίψ el. Λύψ]: blandet Libyer, d. e. nægte Libyer: vid. Plaut. Poen. 5, 2, 73: Migdilybs, Bisulcilingua, etc. — migma, atis, n., μίγμα: Blanding, Vulgat.

mīgratio, onis, f., [migro]: Dragen el. Flytning fra Sted til andet, Liv. 5, 53; cf. Cic. Coel. 8; - men „alleg.": mors est migratio in oras eas etc., id. Tusc. 1, 41; — II) „overf.", ligesom translatio o. metaphora: Ordets Overgang til en uegenlig Bemærkelse; vid. id. Fam. 16, 17: (verbi fideliter) migrationes in alienum multae etc.

migro, avi, atum, 1. v. n. o. a., [efter Doederl. af meo]; I) neutr.; A) „egenl.": drager bort derfra, flytter; ogs. drager el. flytter derhen el. dertil; - ex urbe rus habitatum migrare, Ter. Hec. 4, 2, 13; - ogs. absol., at flytte, at forandre Bopæl; vid. Cic. Verr. 2, 36, o. id. Att. 14, 9; men om et Folk: numquam finibus migrasse, Plin.; - ∾ ad generum, Cic., ad integra omnia Vejos, Liv. 5, 53; - ogs. pass. imperson.: Romam migratum est a propinquis raptarum, id. 1, 11; cf. id. 5, 49; — B) „overf."; ∾ ex hac vita, ogs. de vita, Cic.; cf. Hor. Ep. 2, 1, 187; omnia migrant, (gaaer over til noget andet, d. e. forandres), Lucr. 5, 828; men id. 2, 774: in marmoreum migrare colorem, (at gaae over dertil); cornua in mucronem migrantia, (som løbe ud deri), Plin.; — II) act.; A) „egenl.": at bringe el. skaffe el. flytte derfra el. derhen, Gell. 2, 29; relictis, quae difficilia migratu essent, Liv. 10, 34; — B) „fig."; 1) „overf."; num migrantur Rhoeteia regna In Libyam Superis? Sil. 7, 431; — 2) „ment.": overskrider el. overtræder; qui migraret (jus civile), injustum fore, Cic. Fin. 3, 20; cf. id. Off. 1, 10; ogs. hører hertil id. Leg. 3, 4, e XII Tabb.: quod quis earum rerum migrassit, (f. migraverit). — mihi, s. und. ego. — mihipte, i. e. mihi ipsi, Cato ap. Fest.

Mīlănĭon, ōnis (ōnos), m.: Gemal af Atalanta, (Datter af Jasius), Ovid. A. A. 2, 188. — mile, milies, milesimus, etc., s. und. mille, etc. — milĕon, i, n.: en Benævnelse paa Planten scelerata, Appul.

mīles, ĭtis, m., [af mile, s. mille, Varr. L. L. 5, 16]: Soldat el. Krigsmand, navnl. af Fodfolket; - milites legere, (udtage til Krigstieneste), Liv., scribere, id., Sall., ordinare, (indordne i Geleder), Liv., contrahere, armare, Pompej. ap. Cic. Att. 8, 12; ∾ mercede conducere, Liv., dimittere, Cic.; — bb) ogs. er at mærke; a) miles, collect. f. milites; - hic miles magis placuit, Liv. 22, 57; cf. Virg. Aen. 2, 495, o. Tac. Ann. 2, 17, oftere; men „poet." om Hector: Unus is innumeri militis instar habet, Ovid. Her. 16, 366; — b) i Modsætn. af eques heder miles: en Infanterist; vid. Liv. 22, 37, o. Caes. B. G. 5, 10; — c) miles, f. dux el. Officier, ødl., navnl. hos Comikerne; vid. Ter. Eun., o. Plaut. Mil. gl.; - dog mærkes ogs. Modsætn. af miles o. imperator (i den samme Person), Sall. Catil. 60; cf. id. Jug. 62; ligel. consiliis dux, miles manu, Vell. 2, 18; — II) „overf."; A) ligesom Keiserne hede: imperatores, saaledes hede ogs. dens civile Tienere undert. milites, Cod. Theod.; ogs. Øvrighedens Tienere hede undert.: milites f. apparitores; — B) som fem. Ovid. Met. 2, 414, om en Nymphe af Dianas Følge: Miles erat Phoebes; men id. Her. 11, 48: nova miles („alleg.": som føder første Gang); — C) en Brikke i Schakspillet; vid. Ovid. Trist. 2, 477; s. ogs. und. latro o. latrunculus.

Mīlēsĭus, 3, s. und. 2. Miletus. — Mīlētis, ĭdis, f., s. und. 1. Miletus o. 2. Miletus. — Mīlētŏpŏlis, is, f., sild. Olbiopolis, (nod. Oczakow): en af Milesierne anlagt By ved Borysthenes el. Dnisteren, Plin. 4, 12. — 1. Mīlētus, i, m., Μίλητος: Fader til Caunus og Byblis, (hvilken sidste deraf heder Miletis); ogs. er han Stifter af Byen Miletus i Jonien; - vid. Ovid. Met. 9, 442; — B) df. Mīlētis, ĭdis, f., i. e. Byblis, s. ovenf.

2. Mīlētus, i, f., Μίλητος: Hovedstaden i Jonien, berømt af sine mange Colonier, af sin ypperlige Uld, (s. nedenf.), navnl. ogs. som den vise Thales's Fødeby; vid. Mela 1, 17, Plin. 5, 31, o. Cic. Att. 9, 9; — B) df. 1) Mīlēsĭus, 3: miletisk, mulier, Cic., lana, Plin., oves, Colum.; (cf. Hor. Ep. 1, 17, 30); - ∾ deus, (i. e. Apollo), Appul.; men ∾ carmina, Ovid. Trist. 2, 413, (Navnet paa disse kaade el. overgivne Fortællinger og Digte); — b) df. Milesii, orum: Indbaaerne af Miletus, Liv. 38, 39, Mela, Plin.; — 2) Mīlēsĭa, ae, f., (sc. urbs): Byen Miletus, Appul.; — 3) Mīlētis, idis, fem. adj., urbs, Ovid. Trist. 1, 9, 41, i. e. Tomi, (som Coloni fra Byen Miletus).

mĭlĭācĕus, 3, [milium]: af Hirse, puls, Fest. — mĭlĭārĭum, (mill.), i, n., sc. vas: etslags høit og smalt Kar til forskielligt Brug i Badet, ogs. ved Bordet, navnl. til at varme noget i, Cato, Senec.; ogs. ∾ argenteum nævnes imellem Bordsølvet, Dig.; - rimel. forresten benævnt af Gestaltens Lighed med milliarium, (Milesten), s. und. milliarius. — mĭlĭārĭus, 3, [milium]: hørende til Hirse, aves, (som blive fedede dermed), Varr.; ∾ herba, Plin. 22, 78: etslags Ukrud i Hirsen. — milio, onis, m.: Biform af milvus, Marc. Emp.

mīlĭtārĭe, adv., af militarius: paa Soldatervis, Treb. Poll. XXX Tyr. 22, inc. — †mīlĭtāris, e, [miles]: hørende til Soldater el. til Krigen el. til Krigsvæsenet; A) om Personer; ∾ pueri, Plaut. Truc. 5, 16; ∾ tribuni, Cic., homines, Sall.; ∾ vir, Tac.; - ogs. absol. militaris, is: en Kriger el. Soldat, Hor. Od. 1, 8, 5; cf. Tac. Ann. 14, 33; — B) om Ting og om Begreber; ∾ institutum, Caes.; ∾ mos, Liv., Krigsbrug, res, Caes., Krigsvæsenet, disciplina, Liv., Krigstugten; ∾ leges, Cic., Krigslovene; ∾ signa, id., Fanerne; ∾ ornatus, id. Off. 1, 28, Krigsdragten; ∾ genus, Liv. 24, 32, Soldaterne; - men ∾ Daunia, Hor. Od. 1, 22, 13, i. e. bellicosa; - compar., Tertull.; — bb) hertil kan endnu mærkes; a) aetas militaris, Liv. 25, 5, o. Tac. Ann. 2, 60, (hvori nogen er forpligtet til Krigstieneste, omtr. fra d. 17de til det 46de Aar); — b) via militaris, Liv. 36, 15, Cic. Prov. Cons. 2, (ligesom Hærvei el. Krigsvei; ogs. alm. Hovedvei el. Landevei); — c) herba militaris, Plin. 24, 104, etslags saarlægende Plante, rimel.: = millefolium; — not.: compar., quis militarior Scipione? Tertull.; df. — mīlĭtārĭter, adv.: paa Soldatervis; - ∾ gravis (oratio), Liv. 4, 41; ∾ locutus, Tac. Hist. 2, 80; o. — mīlĭtārĭus, 3, forel. Biform af militaris; - quin hinc metimur gradibus militariis? Plaut. Pseud. 4, 4, 11.

mīlĭtĭa, ae, f., [miles]; I) „egenl."; A) „alm.";

Krigstjeneste, Krigens Stand og Haandtering; disciplina militiae, (den første Undervisning deri), Cic. Manil. 10; militiam ferre, Hor., tolerare, Virg.; cf. Caes. B. G. 6, 17; aetas militiae patiens, (krigsdygtig Alder), Sall.; militiam subterfugere, Cic., detrectare, Ovid., (unddrage sig derfra); vacationem militiae habere, (være fritagen fra Krigstjeneste), Caes. B. G. 6, 13; — B) „bes."; 1) Krigstog el. Feldtog; prima illa militia (Verris) renovabitur, (s. memoria primae ejus militiae), Cic. Verr. 5, 13; cf. id. Div. 1, 25: in ea militia, qua etc.; s. ogs. Vell. 2, 5 o. 40; ∾ transmarina, Hirt.; - „poet." ogs. in pl.; Optavit lentas et mihi militias, Tibull. 1, 3, 82; — 2) Krig; qui ··· militiam Italiae minabatur, Vell. 2, 120; magister militiae, Liv. 22, 23; - hertil hører gen. militiae (s. in militia) et domi, (i Krig og Fred), vid. Cic. Tusc. 5, 19, o. Ter. Ad. 3, 4, 49; men Liv. 7, 12: ne infelicior domi, quam militiae esset; ogs. ud. Modsætn. af domi: plerosque militiae, paucos fama cognitos etc., Sall. Jug. 84; — 3) Soldaterne el. Mandskabet; cum omni militia interficitur, Justin. 32, 2; cf. Liv. 4, 26, o. Tac. Hist. 3, 18; — 4) og fordi Officiererne ogs. ere og hede milites, saa betegner militia ogs.: en Officierpost; bs. militiam comparare, vendere, Dig.; equestres militias ita ordinavit, ut etc., Suet. Claud. 25, (neml. de Officierposter ved Rytteriet, som pleiede at tilfalde Ridderstanden); — II) „fig."; A) enhver med stor Anstrængelse forbunden Tjeneste el. Forretning; - hanc urbanam militiam respondendi ··· secutus est, (om en Retslærd), Cic. Mur. 9; Hanc me militiam fata subire cogunt, (siger den erotiske Digter), Prop. 1, 6, 3; cf. Ovid. Fast. 2, 90; — B) Krigermod; virilis militiae femina, Flor. 4, 5; — C) under Keiserne bruges militia ogs. om visse Hofembeder; s. und. miles; bs. — milĭtĭŏla, ae, f., demin.; in pl., ∾ semestres, Suet. Vit. Juvenal.

milĭto, avi, atum, 1, v. n., [miles]: er Soldat, gjør Krigstjeneste, el. er i Tjenesten; - ∾ in exercitu alicujus, Cic., ogs. sub signis alicujus, Liv., ogs. sub aliquo, id., (tjene under nogen); ogs. ∾ apud aliquem el. cum aliquo, Curt., ogs. alicui, Tac.; - ogs. absol.: vellentne militare, (tage Krigstjeneste), Liv. 22, 57; cf. Ter. Heaut. 1, 1, 65; - med Lune ogs. om Jagthunden: Militat in silvis catulus, Hor. Ep. 1, 2, 67; - „poet." ogs. m. en best. acc.; ∾ bellum el. militiam; hvf. pass., Hor. Epod. 1, 23; cf. Plaut. Pers 2, 2, 50; — II) „overf."; A) „poet.": at krige under Amors Fane; hvf. Ovid. Am. 1, 9, in.: Militat omnis amans, etc.; cf. Hor. Od. 3, 26, 2; ogs. ∾ stipendia Veneri, Appul.; — B) at beklæde et Embede ved det keiserlige Hof, el. alm. at beklæde et Embede, Cod. Just.; — not.: sildv. o. „alleg." om Ting; aries (machina) muros frangere militat, (bruges dertil), Tertull. — mĭlĭum, i, n.: Hirse, (en Kornart); vid. Plin. 18, 73, o. Virg. Ge. 1, 216, ogs. Varr. R. R. 1, 57.

mille, (ogs. mile), in pl. millia (o. milia), num. adj.: tusinde; - mille passibus, Caes.; cf. Virg. Ecl. 2, 21; mille equites, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 9; - ogs. ud. subst.: primus de mille fuisses (sc. procis), Ovid. Her. 17, 105; — B) som subst. n., in sing. indecl. c. gen.: Tusinde; pl. millia, (oftere milia, ium, ibus, etc.); - ibi occiditur mille hominum, Quadrig. ap. Gell. 1, 16, (hvor Verbets sing. er at mærke); oftere staaer Verbet in pl.; mille passuum inter urbem erant castraque, Liv. 23, 44; - pl. millia el. milia, (flere) Tusinder; decem millia armatorum, (ti Tusinde Bevæbnede), Nep.; decies centena (el. centum) milia, Plin.; ogs. er milia undert. at supplere af d. frgd.; viginti milibus peditum, quatuor equitum (sc. milibus), Liv. 31, 34; — C) hertil kan endnu mærkes; a) milia hedder ogs. distrib.: hvert Tusinde; - in milia acris asses singulos, (for hvert Tusinde), Liv. 29, 15; men Suet. Caes. 28: captivorum milia etc., (Tusinder el. enkelte Tusinder af Fanger); cf. Liv. 22, 26; — b) Forbindelsen: armati duo milia missi, Liv. 37, 40; hvf. ogs. findes ibd. 39: duo milia relicti (sc. homines); — c) mile passuum: 1000 Skridt, el. en italiensk Mil; - vid. Cic. Sest. 12: milia passuum ducenta etc.; - men oftest udelades passuum; saal. ultra quadringenta milia, Cic. Att. 3, 4; cf. Sall. Jug. 106, o. Liv. 9, 44; — II) „overf." bruges mille og milia om en utallig el. dog ubestemt Mængde; Mille trahens ··· colores (Iris), Virg. Aen. 4, 701; mile nova consilia, Liv. 35, 42; cf. Hor. Od. 3, 7, 12; milia crabronum etc., Ovid. Fast. 3, 753.

millĕfŏlĭa, ae, f., (sc. herba), o. millefolium, i, n.: Tusindblad, germ. Schafgarbe; vid. Plin. 25, 19 o. 95. — millĕformis, e, [forma]: tusindformet, Prudent. — millēnārĭus, 3: som indeholder Tusinde, numerus, Augustin.; af — millēni, ae, a, numeral. distrib., [mille]: tusinde til hver; bs. alm. tusinde; - millenum numero navium, Plaut. Bacch. 4, 9, 4. — millĕpĕda, ae, f., [pes]: Tusindben, etslags Insect, Plin. 20, 6.

millēsĭmus, 3, num. ord., [mille]: den tusindeste, pars, Cic. Att. 2, 4; millesimo ante anno, (1000 Aar tidligere), id. Fat. 7; men Ovid. Her. 13, 97: Inter mille rates tua sit millesima puppis, (i. e. ultima); ogs. absol. millesima (sc. pars); vid. Petron. Sat. 67: ex millesimis Mercurii etc.; ∾ usura: en af Tusinde (om Maaneden), Senec.

*milliārensis, (miliar.), e: som holder tusinde Skridt, porticus, Vopisc.; o. — milliārius, (miliar.), 3, „alm.": som indeholder Tusinde i et af sit Slags; - ∾ greges, (af 1000 Faar), Varr.; ∾ ala, (som har 1000 Ryttere), Plin. Ep. 7, 31; ∾ aper, (som veier 1000 Pund), Senec.; ∾ oleae ··· a pondere olei, quod ferant annuo proventu, Plin. 17, 19; — b) ogs. subst., milliarium (sc. spatium, Tidsrum) annorum, Augustin.; - bs. milliarii, orum, (χιλιασταί): som antage et tusindaarigt Rige, id.; — II) „bes.": som holder 1000 Skridt, clivus, Varr.; bs. subst.; a) milliarius, i, (sc. lapis), el. milliarium, i, (sc. marmor el. spatium): Milesten, der betegner 1000 Skridt el. en italiensk Mil (⅕ tydsk Mil); - ad tertium milliarium, etc., Cic. Brut. 14; suburbanum circa quartum milliarium, Suet. Ner. 48; — b) ogs. er at mærke det paa Roms Forum af K. Augustus opreiste milliarium aureum, hvorpaa alle Italiens Veie vare betegnede; vid. Tac. Hist. 1, 27, o. Suet. Oth. 6; — c) ogs. kan milliarium, som betegnende Veiens Udstrækning el. Længde, hede: italiensk el. romersk Mil; per CLX milliaria, Suet. Ner. 31.

millies, (milliens), adv., [mille]: 1000 Gange; quinquies millies, Plin.; ter millies mille, Vitruv.; — II) „overf.": utallige Gange; - plus millies audivi, Ter.; moreretur prius millies, Cic. Rab. perd. 5. — milliformis, e, s. und. milleformis. — millĭmŏdus, 3, [mille, modus, i]: tusindfold, Venant. — millio, onis, m.: en Høgeart, Marc. Emp. — millus, i, m., s. und. mellum.

1. Mīlo, el. Mīlon, ōnis, m.: berømt Athlet fra Croton; vid. Cic. d. Senect. 9 o. 10, o. Plin. 7, 19; — not.: ogs. en Konge i Pisa i Elis; vid. Ovid. Ib. 325. — 2. Mīlo, ōnis, m.: romersk Tilnavn in gente Annia, hvoraf mærkes T. Annius Milo, der ombragte Clodius, forsvaredes af Cicero, gik i Landflygtighed, og omkom i Borgerkrigen; vid. Cic. Or. p. Mil., o. Caes. B. C. 3, 21 o. 22; — B) bs. Mīlōnĭānus, 3: milonisk, tempora, Balb. ap. Cic. Att. 9, 7, B; ∾ oratio, (Tale til hans Forsvar af Cicero), Capella.

Miltĭădes, ae, m.: berømt atheniensisk Feltherre; vid. Nep. Miltiades, o. Cic. Tusc. 4, 19. — mil-

tĭtes, ae, m., lapis, *μιλτίτης λίθος*: en Blodstenart, Plin. 36, 38. — miltos, i, f., *μίλτος*: Bjergzinnober el. Minie el. Monie, (Farvestof), Plin. 36, 38, Vitruv.

*milva, ae, f.: ligesom Hunhog el. Hunfalk; men alene „overf." som Skældsord, Petron. Sat. 75; — milvāgo, ĭnis, f., ligesom milvus nr. II: etslags Rovfisk, Plin. 32, 6; o. — milvīnus, 3: af en Høg el. Falk, plumae, Plin., ungulae, Plaut. Pseud. 3, 2, 62; men ∾ pullus, vid. Cic. Qu. Fr. 1, 2, 2; — II) „overf."; A) adj.; ∾ pes, Plin. 27, 35: etslags Plante; ∾ tibia, Solin., f. nedenf.; — B) subst. milvina, ae, f.; a) (sc. fames): rasende Hunger, Plaut. Men. 1, 3, 28; — b) (sc. tibia): Fløite el. Pibe med skingrende Tone, Fest. p. 123, (Müll.); f. ogs. ovenf.; — [milvus]. — Milvius Pons, f. und. Mulvius.

milvus, („poet." ogs. milŭus, trisyll.), i, m., som Rovfugl: etslags Høg el. Falk, Duehøg, (falco milvus L.), Plin. 10, 12, Cic. N. D. 2, 49, o. Hor. Epod. 16, 31; - „alleg." ogs. om et roverst Menneske, Plaut. Poen. 5, 5, 13; - men ordsprogvis: quantum (sc. agri) non milvus oberret, Pers. 4, 26; — II) „overf." ifølge etslags Lighed; A) ligesom milvago: etslags Rovfisk; vid. Ovid. Hal. 95, o. Hor. Ep. 1, 16, 50; — B) et Stjernebillede; f. Ovid. Fast. 3, 791. — Milyas, ădis, f., Liv. 38, 39, ogs. Milyadum Commune, Cic. Verr. 1, 38: Landskab med By i Storphrygien, paa Grændsen af Lycien, hvortil det ogs. sildo. henregnedes; vid. Plin. 5, 25 o. 42.

mīma, ae, fem. af mimus: mimisk Kunstnerinde paa Theatret; ogs. „alm.": Actrice el. Danserinde, Cic., Hor. Sat. 1, 2, 56: men in appos., Cic. Phil. 2, 8: a mima uxore etc. — Mĭmallŏnes, um, f., *Μιμάλλονες*, hede Bacchantinderne, Stat. Theb. 4, 660; — B) df. 1) Mĭmallŏnĕus, 3: bacchantisk, bombi (cornuum), Pers. 1, 99; — 2) Mĭmallŏnis, idis, (sc. femina): Bacchantinde; in pl., Ovid. A. A. 1, 541. — mimārius, 3, [mimus]: = mimicus; ∾ scurrae, Capitol. Ver. 8. — 1. Mĭmas, antis, m., *Μίμας*: Forbjerg i Jonien ved Colophon, Plin. 5, 31, o. Ovid. Met. 2, 222; cf. Cic. Att. 16, 13. — 2. Mĭmas, antis, m., *Μίμας*: Navnet paa en af Giganterne, Hor. Od. 3, 4, 55, o. Sil.

mīmiambi, orum, m.: mimisk Digt i Jamber, Plin. Ep. 6, 21. — mīmĭce, adv.: mimisk, med Gebærdespil, incedere, Catull. 42, 8; af — mīmĭcus, 3, *μιμικός*: mimisk, paa Mimikeres el. Gøgleres Vis; ∾ jocus, vid. Cic. d. Or. 2, 59; - df. ogs. scenisk el. comisk; haec non debent esse mimica, Quintil.; — II) „fig."; res mimicae et ineptae, cf. Plin. Ep. 7, 29; ogs. forstilt; ∾ mors, Petron. Sat. 94.

mimmŭlus, i, m.: Navnet paa en Plante, Plin. 18, 67. — Mimnermus, i, m.: græsk elegisk Digter paa Solons Tid, er Opfinder af Pentametret; - Plus in amore valet Mimnermi versus Homero, Propert. 1, 9, 11; cf. Hor. Ep. 1, 6, 65, o. ibd. 2, 2, 101. — mīmŏgrăphus, i, m., *μιμογράφος*: som skriver mimiske Digte, Suet. Gramm. 18. — mimŏlŏgus, i, m., *μιμολόγος*: Acteur i mimiske Skuespil, Firmic. — mīmŭla, ae, f., dem. af mima: Actrice el. Danserinde, vid. Cic. Phil. 2, 25. — mimŭlus, i, m., demin. af flgd.: liden Mime; ogs. alm. mimisk Acteur, Arnob.

mīmus, i, m., *μῖμος*: en Mimiker el. Gebærdekunstner, navnl. som med Gebærder og Tale efterligner el. efteraber andre for at vække Latter, være sig paa Theatret, el. ved Giæstebude, osv., en Pantomimist, en Gøgler; - vid. Cic. Verr. 3, 34, ogs. id. d. Or. 2, 59; - aliquam mimo saltante puellam, Ovid. A. A. 1, 501; cf. Hor. Ep. 1, 18, 14; — II) „overf.": det mimiske Skuespil, en Mime el. Farce; - mimum agere, Suet. Caes. 39; men mimos scribere, vid. Ovid. Trist. 2, 497, commentari, Cic.; cf. id. Coel. 27, hvor mimus o. fabula modsættes hinanden; mimorum poëta, Plin.; — B) df. „ment.": det blotte Skin, en tom Efterligning; - in hoc quoque mimo praeter modum intemperans, Suet. Calig. 45; men Senec. Ep. 80: vitae humanae mimus, (Jordlivets Forfængelighed); mimus et simulatio, ibd. 26.

1. min, f. minium, f. und. dette Ord. — 2. min', f. mihine, f. und. ego. — 1. mīna, (ogs. mna), ae, f., *μνᾶ*: græsk Vægt af 100 attiske Drachmer, vid. Plin. 21, 109, o. Rhemn. Fann. d. Pond. 32 flgd.; udgjor ogs. en 60de Del af en Talent; vid. Plin. l. c.; — II) sildo. er mina ogs. en græsk Mønt el. Pengesum, da mina argenti, ogs. absol. mina, gjaldt 100 attiske Drachmer el. rom. Denarier, (omtr. 22 Rdl. Cour. el. 33 Rbd.); vid. Cic. Acad. 2, 30; - men Plaut. Mil. gl. 5, 27, findes mina aurea (omtr. af den femfolde Værdi). — 2. mina, ae, f., f. und. minae. — 3. mina ovis, i. e. glabro ventre ovis, med glat Bug, Varr.; men Plaut. Truc. 3, 1, 9, comisk: minas oves in crumena ··· detuli, (d. e. Pengene for de solgte Faar).

*mĭnācĭae, arum, f.: Trusler, Plaut. Rud. 3, 5, 16, oftere; o. — mĭnācĭter, adv.: truende, med Trusler; - ∾ terrere, Cic. d. Or. 1, 20; - compar., dixisse eum minacius, quam facturum, etc., id. Phil. 5, 8; — [minax].

mĭnae, arum, f., [bsl. m. mineo]; I) „egenl.": fremragende Spids el. Tinde, (navnl. af en Mur under Bygning), Virg. Aen. 4, 88; — II) df. „fig.": Trusler, truende Ord el. Gebærder; - non minis et vi ac metu etc., Cic. d. Or. 1, 58; minas jactare, id.; accusandi terrores et minae etc., id. Mur. 21; cf. Sall. Jug. 25, o. Tac. Ann. 3, 36; — b) „poet." ogs. de Trusler, hvormed Qvæget drives; vid. Ovid. Pont. 1, 8, 56; - ligel. „poet." om Dyrene; nullae in fronte minae, (ingen Vildhed), id. Met. 2, 857; men Virg. Ge. 3, 421, „metonym.": Tollentemque minas (anguem, i. e. minaciter tollentem se); - navnl. ogs. om Elementerne; ∾ hibernae, Tibull., frigoris, Ovid.; - men Flor. 2, 8, ere minae coelestes, truende Varsler af Luften; — not.: sing. mina, Cato ap. Fest., inc. — Minaei, (Minn.), orum, m.: Folk i Arabien, Plin. 6, 32; — B) df. Minaeus, (Minn.), 3: arabisk, thus, id., myrrha, id.

*mĭnanter, adv.: truende; ∾ agere, (opp. submisse), Ovid. A. A. 3, 582; — mĭnātĭo, onis, f.: Trusel; pl. minationes, ogs. som oratorisk Figur, Cic. d. Or. 2, 71; o. — mĭnātor, oris, m.: som driver Qvæget med Trusler, Tertull.; — df. mĭnātōrĭus, 3: truende, sonitus, Amm.; o. — mĭnax, ācis, adj.: fremragende og ligesom truende; - minaci Pendentem scopulo etc., Virg. Aen. 8, 668; — II) „fig.": truende, fuld af Trusler; - ille minax et arrogans, Cic. Font. 12; ∾ et acerbae litterae, id. Fam. 16, 11; ∾ voce terrere, Hor.; ∾ verba, Ovid.; - compar., f. nedenf.; superl., adversus barbaros minacissimus, Suet. Calig. 51; - „poet." ogs. om Dyrene; boves cornu minaces, Ovid.; cf. id. Halieut. 41; - ogs. alm. om Ting og om Begreber: truende, farlig; ∾ fluvii, Virg.; ∾ aequor, Ovid.; men ∾ nox, Tac. Ann. 1, 28, (der truer med Oprør); men ∾ ripae, Plin. Pan. 56, (der holdes besatte af Fienden); pestilentia minacior, quam perniciosior, Liv. 4, 52; — [minor, ari].

Mincĭus, i, m.: Flod ved Mantua, Virg. Ge. 3, 15; — B) df. Minciădes, ae, m., (i. e. Virgilius), Juvenc. — minctĭo, onis, f., [mingo]: at lade Vandet, Veget.; men minctura, ae, f., m. f. Bem., id., inc. — mĭneo, ere, v. n., [bsl. m. minae]: at staae op el. frem, at rage i Veiret, Lucr. 6, 562; frons tenta minebat, ibd. 1193.

Mĭnerva, [maaske rigtigere Menerva af *μένος*,

i. e. vis animi, quod bene moneat etc., Arnob.], ae, f.: romersk Gudinde, der er identisk med Grækernes Pallas Athene; Gudinde for Visdom og Videnskab, for Aand og Kunst; ogs. er hun i fuld Rustning udsprungen af Juppiters Hovede, fordi al Visdom er fra Gud; – iblandt hendes Gaver el. Opfindelser mærkes: Olietræet, Varr., Phaedr.; fremdeles: Uldens Behandling tilligemed dens Vævning og Farvning; vid. Ovid. Fast. 3, 817 flgd.; ogs. den høiere Krigskunst, hvf. dea bellatrix o. bellicosa, id.; ogs. den høiere Bygningskunst tilligemed de bildende og tegnende Kunster, vid. Ovid. l. c. 835 flgd.; – men „bes." er hun Lærdommens og Poesiens Gudinde; hvf. ibd. 833: Mille dea est operum; certe dea carminis illa est, etc.; – i Athenen er hun Borgens Skytsgudinde, praeses arcis, Liv. 31, 30; ligel. i Troja, id. 37, 37; – men Minerva nostra, Cic. Fam. 12, 25, (hendes Billede paa Capitolium); – om de flere Gudinder af dette Navn, vid. Cic. N. D. 3, 23; — II) „overf."; A) den menneskel. Aand el. Genius, forsaavidt den er mere el. mindre skikket til aandelig Sysel; hf. pingui Minerva, ut ajunt, etc., Cic. Lael. 5, (uden Lærdom, paa Lægmands Vis); cf. Hor. Sat. 2, 2, 3; „bes." de medfødte Gaver og Anlæg; vid. Cic. Off. 1, 31, o. Hor. A. P. 385; ogs. siges: non invita Minerva, om en aandsfuld Behandling af en Gjenstand, Cic. Fam. 12, 25; men omnis Minervae homo, (med alsidig Dannelse), Petron. frgm. 43; – som Ordsprog mærkes: sus Minervam (sc. docet el. monet), naar den Enfoldige forlanger at undervise den Forstandige), Cic. Acad. 1, 4; — B) „poet." o. „metonym.": Uldarbeide, som Spinden og Væven; vid. Virg. Aen. 8, 409, o. Hor. Od. 3, 12, 4, ogs. Ovid. Met. 4, 33; men Prop. 2, 7, 43: falsa Minerva, (om Penelopes Væv, som hun tog op om Natten); — not.: man skrev ogs. Menerva, Quintil. 1, 4, 17; vid. ab init.

Mĭnerval, s. Minervale, s. und. flgd. — *Minervalis, e: hørende til Minerva el. til Forstand og Lærdom, artes, Tertull.; ∾ munus, Hieronym., ogs. absol. Minerval (s. Minervale, sc. munus el. donum el. praemium): Skolepenge, Lærerens Løn el. Honorar, Varr.; o. — Mĭnervĭus, 3: tilhørende Minerva; ∾ cives, (i. e. Athenienses), Arnob.; – Minervium, (sc. templum), id.; — [Minerva].

mingo, inxi, inctum o. ictum, 3, v. n. o. a., ὀμίχω: lader Vandet, Hor.; men om en Svaghed: cum urina super potionum modum mingitur, Cels. 4, 20; – ogs. sensu obscoeno, Catull.

*mĭnĭācĕus, (-cius), 3: miniefarvet, zinnoberrød, expolitio, Vitruv., cuneus, id.; — mĭnĭānus, 3: = frgd.; ∾ Juppiter, (hans zinnoberfarvede Billedstøtte), Cic. Fam. 9, 16; o. — mĭnĭārĭus, 3: hørende til Minie el. Zinnober, metallum, Plin. 33, 40; — b) ogs. absol., miniarium: Zinnobergrube el. Miniegrube, ibd.; — [minium]. — mĭnĭātŭlus, 3, demin. af miniatus und. minio: farvet el. tilsat med noget Zinnober, zinnoberfarvet; ∾ cerula, Cic. Att. 16, 11. — mĭnĭme, adv., superl., s. und. parum. — minimus, 3, superl., s. und. parvus.

1. mĭnĭo, (avi), atum, 1, v. a., [minium]: overtrækker med Minie, farver zinnoberrød; dette skede paa visse Festdage med Juppiters Billede, hvorom Plin. 33, 38: a censoribus Jovem miniandum locari; – miniata cerula, (rødt Vox), vid. Cic. Att. 15, 14; – ogs. om en naturlig Zinnoberfarve; miniatus torques (psittaci), Plin. 10, 58. — 2. Minio, onis, m.: liden Flod i Etrurien, (hod. Mignone); – qui sunt Minionis in arvis, Virg. Aen. 10, 183; — not.: ogs. en By ved denne Flod, Mela 2, 4.

mĭnister, stra, strum, [manus]: som gaaer tilhaande, tienende; men som adj. alene „poet."; – Lumina (i. e. oculi) propositi facta ministra tui, Ovid. Her. 21, 114; — II) bf. fædv. subst.; A) minister, stri, m.; 1) „egentl.": Betient, Tiener, Opvarter, Mundskenk, etc.; vid. Virg. Aen. 1, 705; minister vetuli puer Falerni, (Mundskenk), Catull.; cf. Martial. 12, 15: ∾ Phrygius, (i. e. Ganymedes); – ogs. om anden Tieneste; bf. Lægens Medhjelper, Cels.; ogs. som af Velvillie søger at giøre sin Tieneste gieldende; vid. Hor. Ep. 1, 13, 5; — bb) „bes."; a) Medhjelper hos Præsterne el. ved Offertienesten; – Martiales ··· ministri publici Martis, Cic. Cluent. 15; cf. Virg. Ge. 3, 487: Inter cunctantes ··· ministros etc.; — b) en Øvrighedstiener, navnl. en underordnet Embedsmand i Provindserne; te ··· omnes ministros imperii tui praestare rei publicae, (at du er Staten ansvarlig for dem), Cic. Qu. Fr. 1, 1, 3; men ∾ regni, (ligesom Rigsforstander), Justin. 16, 1; — 2) „fig."; a) „alm." om Personer: som fremmer el. befordrer, som bringer til Udførelse; – legum ministri magistratus, id.; ∾ sermonum, (Mellemhandler), Tac. Hist. 2, 99; cf. Liv. 33, 28; men ministro Calchante, (ved hans Hjelp), Virg. Aen. 2, 100; minister bello datus, (i. e. adjutor), Tac. Ann. 15, 28; ∾ libidinis, Cic., in maleficio, id.; men ministri regis, Sall. Jug. 29, (de af Kongen bestukne Senatorer), ministrum se praebere alicui, (være nogens Haandlanger), Cic. d. Or. 1, 45; cf. id. Off. 2, 15; men „poet." heder Juppiters Ørn: ales minister fulminis etc., Hor. 4, 4, in.; — b) „bes." ogs. om Ting og om Begreber; – sit anulus tuus ··· non minister alienae voluntatis, sed testis tuae, Cic. Qu. Fr. 1, 1, 4; baculo ministro, (ved dens Hjelp el. ved den), Ovid. Ib. 261; cf. Lucr. 5, 298: ardore ministro Suppeditare novum lumen (taedas); — B) ministra, ae, f.; 1) „egentl.": Tienerinde el. Opvarterske; Accipiat missas apta ministra notas, Ovid. A. Am. 3, 370; — b) „bes." ogs.: en Guddommens Tienerinde; saal. pariente ministra, (om Vestalinden Silvia), Ovid. Fast. 3, 47; – ligel. hos de Christne; vid. Plin. Ep. 10, 98: quae (ancillae) ministrae vocabantur; — 2) „fig."; artes comites et ministrae oratoris, Cic. d. Or. 1, 17; ministra et famula corporis res familiaris, id. Tusc. 1, 31; cf. id. Fin. 2, 12: virtutes voluptatum satellites et ministras esse voluisti.

mĭnistĕrĭum, i, n., [minister]; I) „egentl.": Tieneste, Betiening, Opvartning, servorum, Justin.; ∾ alicui facere, id., praebere, Dig., (at opvarte nogen); velut ministerio missa etc., (ligesom til hans Betiening), Liv. 1, 34; quod ministerium fuerat (coci), ars haberi coepta, id. 39, 6; cf. Hor. Ep. 2, 2, 6; — b) ogs. „alm.": Tieneste, Betiening; ministeria diurna, (Dagens Arbeider), Ovid.; ∾ scribarum, Liv.; ∾ nauticum, (Matrostieneste), id.; eo ministerio aediles functos, (havde besørget den Forretning), id. 3, 57; ∾ imperii, id. 8, 40, (den offenlige Tieneste); cf. id. 4, 17: ad subita belli ministeria; acribus ministeriis etc., Tac. Ann. 3, 48, (ved Iver i den offenlige Tieneste); ministerio Catonis etc., Vell. 2, 38, (under hans Forvaltning); ministeria principatus, Tac. Hist. 1, 58, (Hofembeder under Keiserne); — II) „overs."; A) „alm.": Tieneste el. Nytte deraf; – ∾ pedum, Plin.; cameli jumentorum ministeriis dorso funguntur, id.; — B) „bes." o. „concret": Tienerskabet, d. e. Tienere el. Opvartere; in ministerio ejus relinquendos (ex his militibus) etc., Plin. Ep. 10, 36; ∾ aulicum: Hoffolkene, Lamprid.; – ligel. in pl.: ministeria magistratibus et sacerdotibus conscribere, (i. e. lictores, viatores, etc.), Tac. Ann. 13, 27; — b) sild. heder ministerium ogs.: Bordsølv el. Taffelservice, Lamprid., Paul. Sent.

mĭnistra, ae, f., s. und. minister. — *ministratio, onis, f.: Betiening el. Haandrækning, lavationis, Vitruv.; o. — mĭnistrātor, oris, m.: som betiener nogen, en Opvarter, navnl. ved Bordet,

Senec. Ep. 95, som Mundskenk, Petron.; ogs. som gior personlig Tieneste hos nogen; vid. Suet. Vitell. 17; — II) „overf.": som gaaer nogen tilhaande ved en Forretning, som paaminder om noget, osv.; saal. er den Retslærde: minisirator (juris) hos Taleren; vid. Cic. d. Or. 2, 75, ogs. ibd. 1, 45 o. 59; men id. Flacc. 22: hic mihi quasi ministrator aderat, subjiciens, quid dicerem etc.; — [ministro]. — *mĭnistrātōrĭus, 3: hvoraf man betiener sig, urceoli, Martial. 14, 105, (in lemmate); o. — mĭnistratrix, īcis, f.: Medhielperinde; vid. Cic. d. Or. 1, 17: comites et ministratrices oratoris etc., (al. ministras), inc.; — [ministrator].

mĭnistro, avi, atum, 1, v. n. o. a., [minister]; I) neutr.: betiener, opvarter; c. dat. pers., ogs. absol.; - quo commodius tibi ministretur, (impers.: at du kan have des bedre Opvartning), Cic. Fam. 16, 14; cf. Suet. Aug. 45; men Cic. Verr. 3, 44: quum maximis poculis (abl.) ministraretur, (da der beværtedes deraf el. dermed); ligel. ∾ alicui fictilibus, Tac. Hist. 1, 48; servi sordidati ministrant, (varte op), Cic. Pis. 27; men Plaut. Stich. 5, 4, 7: Nosmet inter nos ministremus; — B) „overf.": drager Omsorg derfor, besorger; ligel. c. dat.; - ∾ velis, (besorge Seilene), Virg. Aen. 6, 302; cf. ibd. 10, 218; ligel. ∾ habenis, (styre Tømmen), Stat. Theb. 7, 752; ∾ sumptibus, Varr., (bestride Udgifterne); men „poet.": luna ministrat equis, (viser dem Veien), Prop. 3, 11, 15; — II) act.: opvarter dermed; ∾ cibos, vid. Tac. Ann. 2, 33, pocula, Cic.; ogs. ∾ Jovi bibere, (s. pocula el. potum), id. Tusc. 1, 26; - sieldn. c. acc. pers., hvs. pass., Colum. 12, 1: ut is quam commodissime ministretur; — b) ogs. besorger, forvalter, leder; (undert. c. dat., s. ovens.); - quod non medicorum jussa ministro, Ovid. Her. 20, 133; ds. pass.: naves nec velis ministrantur, nec etc., (styres ikke med Seil, føre ikke Seil), Tac. Germ. 44; - ogs. alm. behandler, res omnes timide, Hor. A. P. 171; — B) „overf.": yder, forskaffer; - ∾ victum alicui, Varr.; ∾ nova semina bello, Tac.; cf. Cic. Pis. 11; - ogs. ud. dat.; ∾ prolem, Tibull., (yde el. skienke), vires animumque, Virg. Aen. 9, 764; - ogs. om Ting og om Begreber; ∾ umbram potantibus (platanus), Virg. Ge. 4, 146; furor arma ministrat, id. Aen. 1, 150; cf. Hor. Ep. 1, 15, 20.

*mĭnĭtābĭlĭter, adv.: truende, Pacuv. ap. Non.; o. — mĭnĭtābundus, 3: truende, Liv. 39, 41, o. Tac. Ann. 2, 10; — [minitor]. — mĭnĭto, are, Biform af flgd.; quae minitas mihi, Plaut. Capt. 3, 5, 85. — mĭnĭtor, atus sum, 1. v. dep. a., intens. af 1.minor: truer, alicui mortem, Cic. Phil. 6, 4; cf. Liv. 3, 57; men m. udfald. acc.: ut Caesari gladio (abl.) minitarentur, Sall. Catil. 49; cf. Cic. Phil. 11, 14, o. ibd. 13, 21 (Orell.); mihin' malum minitaris? Plaut.; ogs. m. udfaldet malum; minitarier populo, ni etc., id. Amph. 3, 4, 3; ogs. ud. dat.: ∾ vulnera, Ovid. Met. 2, 199; ogs. absol.: etiamne, carnifex, minitare? Plaut. Bacch. 4, 6, 16; ogs. c. inf.: quod nunc minitare facere, Ter. Hec. 3, 4, 13; men m. acc. c. inf., Plaut. As. 3, 3, 21.

mĭnĭum, i, n., [besl. m. 2.Minius]: Bergzinnober, (cinnabaris nativa), sædv. Minie el. Monie, Iberum, Prop. 2, 2, 21; ligel. Nec titulus minio ··· notetur, Ovid. Trist. 1, 1, 7; vid. Plin. 33, 40 flgd.; — not.: ogs. apocop. min, vid. Quintil. 8, 3, 28, o. Auson. Grammatomast. 9; ds. — 1. mĭnĭus, (-ĕus), 3: af Zinnober, zinnoberrød, color rosarum, Appul. — 2. Mĭnĭus, i, m.: Flod i Hisp. Tarr., (hod. Minho); vid. Plin. 4, 34; - efter Vitruv. giver denne Flod Fossilet minium dets Navn; efter Andre omvendt.

mĭno, are, 1, v. a., sildn. Biform af 1.minor: truer, Prisc.; sædv. „overf.": driver afsted (ved at true el. slaae); ∾ equum, asinum, Appul.; - (ds. d. Galliske mener). — Minoïs, idis, o. Minoius, 3, s. und. Minos.

1. mĭnor, atus sum, 1, v. dep. a. o. n., [besl. m. minae o. m. mineo]; I) „egentl." o. som neutr.: at rage op el. frem el. i Veiret; - geminique minantur In coelum scopuli, Virg. Aen. 1, 162; saxa minantur coelo, Sil.; - ogs. at true med Fald; (ornus) illa usque minatur, Virg. Aen. 2, 628; cf. ibd. 240; — II) „fig." m. og ud. acc.; A) „alm.": truer, alicui vehementer, Cic., alicui crucem, id.; men minari extis (abl.: true el. varsle derved), id.; ogs. m. acc. c. inf.; ab hac minatur se abiturum, Plaut.; cf. Ter. Heaut. 3, 1, 80; — B) „bes." ogs.; a) om Ting; - quum domus mea ··· deflagrationem urbi minaretur, Cic. Planc. 40; cf. Virg. Aen. 10, 196; men Hor. A. P. 350: quodcumque minabitur arcus, (hvorefter den sigter); — b) med Lune om Personer: at true dermed, at kaste om sig dermed, at love; - vid. Hor. Sat. 2, 3, 9, o. id. Ep. 1, 3, 3; ligel. Phaedr. 4, 22: Qui, magna quum minaris, extricas nihil.

2. mĭnor, (-us), ōris, adj. compar. af parvus, s. und. parvus; ds. — mĭnōro, (avi), atum, 1, v. a.: forringer, Tertull.; minorato pretio, Dig.

Mīnos, ōis, (ogs. ōnis, Sall. frgm.) m., *Μίνως*; I) Søn af Juppiter og Europa, Konge og Lovgiver paa Creta, Broder til Rhadamanthus, og tilligemed denne Dommer i Underverdenen; - vid. Virg. Aen. 6, 432, o. Cic. Tusc. 1, 41; — II) en Sønnesøn af ovennævnte, ligel. Konge paa Creta, ved Pasiphae Fader til Ariadne, Phaedra, Androgeos o. Deucalion, Labyrinthens Grunder, osv.; vid. Ovid. Met. 8, 6 flgd.; — B) ds. 1) Mīnōïs, ĭdis, f., *Μινωίς*: minoisk, hørende til Minos; sædv. subst.: Fruentimmer af hans Slægt, som Phædra el. Pasiphae, Senec. Hippol.; men „bes." ogs. hans Datter Ariadne, vid. Ovid. Met. 8, 174; voc. Minoi, Tibull. 3, 6, 41; — 2) Mīnōĭus, 3, *Μινώϊος*: minoisk, benævnt efter K. Minos, regnum, Virg., (i. e. Creta), tela, Sil., (i. e. Cretensia); - ∾ sella, Propert., urna, Claudian., (hørende til Minos som Dommer i Underverdenen); cf. Virg. Aen. 6, 432; - ∾ virgo, Ovid. Her. 17, 193, i. e. Ariadna; — 3) Mīnōus, 3, *Μινῷος*: benævnt efter K. Minos; ogs. undert. cretisk el. cretensisk; - ∾ Thoas, (Søn af Ariadne), Ovid. Her. 6, 114; men ∾ puer, Claudian., i. e. Glaucus, (Søn af K. Minos); ∾ arenae, Ovid. Ib. 511, i. e. litus Creticum.

Mīnōtaurus, i, m., *Μινώταυρος*: Søn af den ovennævnte Pasiphae ved en Tyr, med hvis Kærlighed Venus straffede hende; K. Minos forvarede dette Uhyre, halv Tyr og halv Menneske, i den af Dædalus hertil byggede Labyrinth, indtil Theseus ombragte samme; - vid. Ovid. Met. 8, 152 flgd., o. Virg. Aen. 6, 24; ogs. Hygin. Fab. 41; — not.: Cic. Fam. 12, 25 staaer Minotaurus comisk, s. Calvisius et Taurus; - s. ogs. Fest. p. 148 (Müll.). — Mīnōus, 3, s. und. Minos.

mintha, ae, f., d. græske *μίνθα*, s. mentha: Mynte, Plin. 19, 47. — mintrio, ire, el. mintro, are, v. n.: Musens Naturlyd: at pibe; mus avidus mintrit (al. mintrat), Auct. Carm. d. Philom. 61. — Minturnae, arum, f.: By paa Grændsen af Latium og Campanien ved Udløbet af Lirisfloden, Plin. 3, 9, Liv. 9, 25, Hor.; - om Marius's Ophold i denne Egn, vid. Liv. Epit. 77, o. Vell. 2, 19; — B) ds. Minturnensis, e: minturnisk, populus, Liv., litterae, (et fra Minturnæ skrevet Brev), Cic.; — b) Minturnenses, ium: Indvaanerne af Byen M., Vell. l. c.

Mĭnūcius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf kan mærkes: M. Minucius Rufus, magister equitum under Fabius Cunctator, vid. Liv. 22, 8 flgd.; — not.: Minucius Felix: christelig Forfatter i det 3die Aarh., s. und. Octavius; — B) ds. Mĭnūcius, 3,

gens, Cic., via, (gik fra Rom til Brundisium), id.; (heder via Minuci, f. Minucii, Hor. Ep. 1, 18, 20); - ∾ porticus, Cic. Phil. 2, 31. — mĭnŭisco, ĕre, v. n., [minuo]: formindskes, aftager, Auson., inc. — minume, minumus, f. und. minime, minimus.

mĭnŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a., [1. minus]: giør mindre, formindsker; I) „egenl.", (oftest „poet."); - ∾ ligna, Ovid., ramalia, id., (smaahugge, klove); men ∾ portarum objectus, (gjennembryde, sprænge), Stat.; men Ovid. Ib. 571: pila minuaris in alta, (du blive stødt deri)! - ∾ sanguinem, aarelade, Veget.; - minuuntur corporis artus, (aftage, svinde), Ovid. Met. 7, 317; ligel. minuuntur corpora siccis, Plin.; - men ligesom neutr.: minuente aestu (sc. se), Caes. B. G. 3, 12; ligel. minuente luna, Pallad.; — II) „fig."; A) „overf.": giør mindre, formindsker, indskrænker; - ∾ sumptus civitatum, Cic., rem familiarem, Hor., pretium frumenti etc., Tac. Ann. 15, 39; ogs. at indskrænke i Tiden; ∾ censuram, Liv. 4, 24; — b) ofte ogs. om Begreber og om Forestillinger: at svække el. indskrænke; - ∾ opinionem profectionis, Cic. Att. 10, 16; cf. id. Off. 1, 22, o. Caes. B. G. 5, 26; ogs. c. inf.: at aflade, mirari, vid. Lucr. 2, 1028; — B) „ment.": krænker, forringer, nedværdiger; - ∾ majestatem populi R. per vim, Cic. Phil. 1, 9, religionem, Nep. Ag. 4; men Liv. 21, 52: vulnere suo minutus (i. e. debilitatus), f. nedenf.; - navnl. hede capite minuti: som have tabt af deres Stands Rettigheder, f. und. caput o. deminuo; — b) formilder, letter, lindrer; - ∾ molestias vitae, Cic., curas, Hor., luctus, Ovid., laborem, Ter.; - men med Lune: minue vero iram, (vær ikke saa vred)! id. Phorm. 2, 3, 88; — III) particip. mĭnūtus, 3, ofte ogs. som adj.; A) „egenl.": liden el. smaalig; - res minutae, (smaat Kram), Cic. Cluent. 64; cf. id. Acad. 2, 38: minutorum opusculorum fabricator, (af de fineste Arbeider); ∾ pisciculi, (Smaafisk), Ter.; ∾ fruges, (rimel. Bælgfrugter), Cic. Verr. 3, 7; ∾ navis, Catull.; in minutas partes dispergi, (i Partikler el. Smaadele), Lucr.; - compar., ∾ aër, (tyndere, finere), id.; superl., ∾ ramenta ad scobis modum, Plin.; — B) „fig.": liden el. ringe i sit Slags; - dii omnes magni minutique, (Høie og Lave), Plaut.; ∾ plebes, Phaedr.; ∾ populus, Petron.; ogs. ∾ imperator, Cic., philosophus, id., (af det ringere Slags); - navnl. ogs. om Foredraget: smaalig el. enkelt; vid. Cic. d. Or. 2, 38; - ogs. smaalig el. ængstelig; minutioris curae est, c. infin., Quintil. 2, 6, 18; men id. 2, 1, 130, om Seneca: si rerum pondera sententiis minutissimis non fregisset; - men Cic. Orat. 27: quum minutum animum pro parvo dicimus.

mĭnūrĭo, el. minurrio, ire, v. n., *μινυρίζω*, om Smaafugle: at qvidre, Spartian., Sidon. — 1. mĭnus: mindre, compar.; I) af adj. parvus; — 2) af adv. parum. — 2. minus, 3, f. und. 3. mina. — mĭnuscŭlārĭus, 3: som har med mindre betydelige Ting at giøre, conductores vectigalium, som forpagte enkelte Dele af de offenlige Indkomster, (i Modsætn. af Generalforpagterne), Augustin.; - ogs. subst. minuscularii, sc. exactores, Cod. Theod.; — 2) „alm.": liden el. ringe, res, Cod. Just., aquaeductus, ibd.; af — mĭnuscŭlus, 3, demin. af compar. minus: noget mindre el. mindre, noget liden el. liden, villa, Cic., theatrum, Vitruv.; ∾ nomen, (noget kort), Plaut. Trin. 4, 2, 46; ∾ epistola, Cic.

mĭnūtal, f. und. flgd. — mĭnūtālis, e, [minutus]: ringe, ubetydelig, regnum, Tertull.; — II) bf. subst. minutale, sædv. affortet minutal; A) „alm.": en Ubetydelighed; - culices ··· et hoc genus minutalia, (dette Slags Kryb), id.; — B) „bef.": smaahakket Spise, Hakkemad el. Pølsemad, Martial. 11, 31, o. Juvenal. 14, 129.

mĭnūtātim, adv., [af minutus]; I) „egenl.": i smaa Stykker, consecare, Varr., concidere, Colum., (smaahakke), terram cribrare, (finsigte), Plin.; — II) „overf."; a) smaaligen el. i el. efter smaa Dele og ligesom partikelvis; - ∾ interrogare, (i det man atter og atter lægger noget lidet til Spørgsmaalet), Cic. Acad. 2, 16; cf. ibd.: quum minutatim aliquid additur; — b) lidt efter lidt, smaaligen og ligesom umærkeligen, discere, Lucr., assuefacere, Varr.; ∾ cedere el. se recipere, Auct. B. Afr.; — c) efterhaanden; ∾ singulos convenire, Dig.

mĭnūte, adv. af minutus, ligesom frgd.: i smaa Dele el. Stykker, smaat el. fint; - ∾ tritus sal, (finstødt), Colum.; ligel. ∾ molita (farra), id.; - compar., ∾ concidere, (smaahakke), Cic.; superl., ∾ commolere, Colum.; — II) „fig.": smaaligen, simpelt, usmykket; ∾ dicere, Cic. Orat. 36; minutius res tractare, id. Fin. 4, 3; — b) nøiagtigen, indtil den mindste Enkelthed; minutius et scrupulosius omnia scrutari, Quintil. 5, 14, 28.

*mĭnūtĭa, ae, f.: Smaahed el. Finhed, fint Støv, osv.; - grana ··· ad minutiam redigere, Senec. Ep. 70; o. — mĭnūtĭes, ēi, f.: = frgd., Appul.; — [minutus]. — mĭnūtĭlŏquium, i, n., [minutus, loquor]: kort el. spidsfindig Udtryksmaade, Tertull. — mĭnūtim, adv. af minutus, ligesom minute: i smaa Stykker, smaat el. fint, concidere, Varr., frangere, Plin.; men aequaliter et minutim terga soli convertere, Colum. — mĭnūtĭo, onis, f., [minuo]: Forringelse, Formindskelse; (oppon. incrementum), Quintil., Gell.; minutio capitis, (f. deminutio capitis): Forandring af Stand), id., Dig.; ∾ sanguinis, Aareladning, Veget.

1. Mĭnūtĭus, etc., f. und. Minucius. — 2. mĭnūtĭus, compar.; I) neutr. af minutus, 3, f. und. minuo; — II) adv. af minute, f. und. minute. — mĭnūtŭlārĭus, 3, f. und. minuscularius. — mĭnūtŭlus, 3, demin.: ganske liden el. spæd; ∾ pueri infantes, Plaut. Poen. prol. 28; — II) „overf.": saare ringe el. ubetydelig; - ∾ summa pecuniae, Dig.; af — mĭnūtus, 3: partic. o. adj. af minuo.

Mĭnўae, arum, m., *Μινύαι*: Argonauterne, f. und. 1. Minyas; — mĭnўanthes, is, n., *μινυανθές*: en storbladet Kløverart, Plin. 21, 30. — 1. Mĭnўas, ae, m.: Konge i Thessalien, fra hvem Jason og flere andre Argonauter nedstamme, hvorfor de ogs. ofte kaldes Minyae; vid. Hygin. Fab. 14, o. Ovid. Met. 7, in.; — B) bf. 1) Mĭnўēĭus, 3, proles: hans Døttre, Ovid. l. c. 389; — 2) Mĭnўēĭas, ădis, f., o. Mĭnўēĭs, ĭdos, f.: en Datter af Minyas, id. ibd. 1 o. 32. — 2. mĭnўas, ădis, f.: Navnet paa en Plante, heder ogs. corysidia, Plin. 24, 100. — Mĭnўēĭas, ădis, f., o. Mĭnўēĭs, ĭdis, f., o. Mĭnyēĭus, 3, f. und. 1. Minyas. — Mĭnўēus, (quadrisyll.), ĕi, m., *Μινυεῖος*: ældre Navn paa Floden Orchomenus i Thessalien, Plin. 4, 15.

mīrābĭlĭārĭus, i, m.: Mirakelmager, Augustin.; af — mīrābĭlis, e, [miror]; I) „alm.": underlig, forunderlig, besynderlig; - hoc magnum et mirabile esse etc., Cic. d. Or. 2, 46; - ogs. m. acc. c. inf., Ter. Heaut. 2, 4, 7; ogs. m. flgd. quam el. quomodo, Cic. l. c. 3, 51, o. id. Div. 2, 19; non est mirabile, si etc., Ovid.; - ogs. staaer mirabile dictu el. visu, som Udraab; vid. Virg. Ge. 2, 30, o. Liv. 7, 26; - compar., eo mirabilius etc., Cic. Acad. 2, 2; mirabiliores, quam Alexander, Liv. 9, 18; superl., ∾ soboles, Colum.; — II) „bef.": beundringsværdig, overordenlig, cupiditas pugnandi, Nep. Milt. 5; quo mirabiliora etc., Cic. d. Or. 2, 18; mirabile quantum, ligesom mirum quantum: overordenligen, Sil.; ogs. m. tilføiet dat. pers., vid. Hor. Ep. 1, 6, 23.

*mīrābĭlĭtas, atis, f.: Forunderlighed, Beundringsværdighed; - ∾ operum ejus, Lactant.; o. — mīrābĭlĭter, adv.; I) „alm.": forunderligen, overordentligen; - ∾ mutata est voluntas vulgi, Nep. Dion. 10; ∾ moratus est, (har en besynderlig Character), Cic. Att. 2, 25; ∾ cupere, id., laetari, id.; — II) „bes.": beundringsværdigen, med Beundring; - ∾ sentire et loqui de aliquo, Cic. Fam. 4, 13; - compar., ∾ et magnificentius augere atque exornare, id. d. Or. 1, 21; — [mirabilis]. — mīrābundus, 3: d. forstærk. mirans, [miror]: forundrende sig; - plebem mirabundam ··· quidnam accidisset, cur etc., Liv. 3, 38; cf. id, 25, 37: mirabundi, unde etc.

mīrācŭla, ae, f., o. miraculum, i, n., s. und. flgd. — mīrācŭlus, 3, [miror]: vidunderlig, afskyelig; dog i denne Form og Bem. alene forel.; - miraculae (meretrices), Plaut. frgm. ap. Varr., som tilføier: miraculae a miris, i. e. monstris; — II) sædv. subst.: mīrācŭlum, i, n.; A) „alm.": Vidunder, Mirakel, vidunderlig Ting el. Sag, det Vidunderlige el. Ubegribelige; - adjiciunt miracula pugnae, (overnaturlige Begivenheder), Liv, 2, 7; quid non miraculum est, quum primum in notitiam venit? Plin.; esse in miraculo, id.; eximere rem miraculo, (borttage det Overordentlige deri), Liv. 5, 15; esse majoris miraculi, ogs. majore miraculo, (være mere underligt), Plin.; septem illa miracula (mundi): de syv Underværker, Senec. Consol. Polyb.; — B) „bes." ogs.; 1) vidunderlig el. paafaldende Beskaffenhed; - ∾ magnitudinis (apri), Liv. 25, 9; ∾ litterarum, (den høist mærkelige Bogstavskrift), id. 1, 7; ligel. ∾ rei el. victoriae, id.; - ogs. kan hidføres Cic. N. D. 1, 8: portenta et miracula philosophorum somniantium, (urimelige Meninger af dem); — 2) vidunderlig Gestalt, Spøgelse, obl.; - vid. Ovid. Met. 3, 673, o. Virg. Ge. 4, 441, ogs. Hor. Ep. 2, 2, 208.

*mīrātĭo, onis, f.: Forundring; - ignoratio causarum in re nova mirationem facit, Cic. Div. 2, 22; o. — mīrātor, oris, m.: en Beundrer, rerum, Ovid., inanium, Plin.; mirator tantum sui, Senec.; — df. fem., mīrātrix, icis, turba, Juvenal. 4, 62, fama, Senec. Hippol. 742; — [miror].

mīre, adv. af mirus: forunderligen, overordentligen, høiligen; - ∾ favere alicui, Cic.; id mire gratum regi fuit, Liv. 2, 45; ogs. forbindes mire quam, (ligesom mirum quantum): overordentligen; mire quam illius loci ··· cogitatio delectat, Cic. Att. 1, 11.

mīrĭfĭce, adv.: forunderligen, overordentligen, delectari lectione librorum, Cic. Acad. 2, 2; ∾ prodesse, Plin.; af — mīrĭfĭcus, 3, [mirus, facio]: forunderlig, overordentlig; ∾ homo, Cic., in doctrinis, Gell.; - ∾ operibus exstructa (turris), Caes.; ∾ (structura carminis), vid. Ovid. Pont. 4, 13, 5; - ∾ gratias agere alicui, Cic.; ∾ convicium facere alicui, id.; — bb) superl.; a) mirificissimum facinus, Ter. Phorm. 5, 6, 32; — b) mirificentissima potentia (Alexandri), Augustin. — mīrĭmŏdis, adv., f. miris modis, Plaut. — mīrĭo, ōnis, m., [mirus]: Vidunder, Vanskabning, Varr.; - miriones a miris, id est monstris, id.; — II) sild.: en Beundrer, Tertull.

mirmillo, ōnis, m.: etslags Gladiator, ogs. Gallus, af hans galliske Hielm, hvorpaa en Fisk (piscis) var anbragt, pleiede at stilles imod en Threx, el. imod en retiarius; vid. Fest. s. v. retiarius p. 281 flgd.; men Cic. Phil. 6, 5: ex mirmillone dux, etc.

mīro, are, v. a., forel. Biform af flgd., Varr. ap. Non., o. Pompon. ibd.; - df. efterel. partic. miratus, 3, m. passiv Bem., Juvenc. — mīror, atus sum, 1, v. dep. a. (o. n.); I) „egentl."; A) „alm.": undres eller forundres el. forundrer mig; a) sield. absol.; - miraretur, qui tum cerneret etc., Liv. 34, 9; cf. Virg. Aen. 6, 317, ogs. Ter. Heaut. 2, 3, 133; — b) oftere c. acc., el. m. acc. c. inf.; - ∾ negligentiam hominis, Cic. Att. 10, 5; cf. id. d. Or. 2, 14, o. Virg. Ge. 4, 363; ogs. ∾ aliquem, (undres over nogen), Pseud.Cic. d. resp. Har. 22; - men si quis forte miretur, me ad accusandum descendere, id. Div. in Caecil. 1; cf. Hor. Od. 2, 13, 30, (hvor dicere f. dicentem); — c) m. relativ Partikel el. Pronomen; - mirari se, quod non rideret haruspex, etc., Cic. Div. 2, 24; ligel. m. flgd. si, id. Lael. 15; men ne miraretur, cur idem iterum faceret, id. Att. 1, 14; ligel. m. flgd. unde, id. N. D. 1, 34; - ne quis miretur, qui sim, Plaut.; ligel. miror, quid (hvorfor) abierit, Ter.; cf. Cic. R. Am. 1, o. id. Div. 1, 7; - hos Comikerne heder miror ogs. m. Lune: begriber ikke, gad nok vide; - mirabar, quid hic negotii esset tibi, Ter. Ad. 4, 5, 8; cf. id. Andr. 4, 4, 11; — B) „bes.": beundrer, agter høit; navnligen ogs. seer begierligen derpaa, er indtagen deri; - primis et te miretur ab annis, (som sit Forbillede), Virg. Aen. 8, 517; quod ··· miraris in illo, Ovid. Her. 2, 77; - ∾ signa, tabulas, etc., Sall. Catil. 11; cf. Hor. Ep. 1, 6, 18, o. Cic. Verr. 4, 56; ogs. Virg. Ge. 3, 44; men tamque se ipse miratur, (er saa indtagen i sig selv), Catull. 22, 17; - „poet." ogs. c. gen.; Justitiaene prius mirer belline laborum? Virg. Aen. 11, 126; — II) „overs." ogs. om Ting; - miratur (arbor) novas frondes et non sua poma, Virg. Ge. 2, 82; — III) partic. pass. mirandus, 3, ogs. som adj.: til at undres over, beundringsværdig; - opus ex saxo in mirandam altitudinem depresso, Cic. Verr. 5, 27; mirandum in modum, id. Att. 9, 7; ∾ fides, Stat.

mīrus, 3; I) „alm.": forunderlig, vidunderlig; - sibi mirum videri, quid ··· esset, Caes. B. G. 1, 34; mirum est, ut excitetur, Plin. Ep. 1, 6; ligel. mirum dictu, ut etc., Tac. Hist. 1, 79; — B) df. neutr. mirum, som subst.: det Forunderlige, en Underlighed, et Under el. Vidunder; - nec mirum: intet Under, Cic.; non mirum fecit, Ter. Hec. 4, 4, 87; cf. Ovid. Fast. 2, 503; - pl., nimia mira memoras, Plaut., tanta mira, id.; mirum est, ogs. mira sunt, ni el. nisi etc., id.; quid mirum? hvad Under? Ovid. A. A. 3, 110; — bb) hertil mærkes Udtrykkene; a) mirum quam el. quantum, d. e. overordentligen, overmaade; - mirum quam inimicus erat, Cic. Att. 13, 40; mirum quantum profuit, Liv. 2, 1; ogs. m. flgd. Conjunctiv; mirum, quantum ··· fidei fuerit, id. 1, 16, (alts. f. mirum est); cf. Tac. Ann. 15, 54; — b) mirum, ni el. nisi, (bekræftende), det skulde undre mig, hvis ikke etc., d. e. formodentligen, vistnok, rimeligen; - mirum, ni domi est, Ter.; mirum, ni cantem, (jeg skulde vel endog synge); condemnatus sum, poët. ap. Cic. d. Or. 2, 69; ligel. ironisk: mirum ··· quin ab avo ejus ··· acciperem, Plaut. Trin. 4, 2, 125, (Under, at ikke han betalte mig)! — II) „bes.": beundringsværdig, overordentlig, meget stor el. heftig; - ∾ alacritas, Cic., scientia pugnandi, Vell.; - miris modis odisse, Ter.; ligel. mirum in modum, Caes.; ∾ desiderium urbis, Cic.

mis, forældet gen., f. mei, Enn. ap. Prisc. — Mīsargȳrĭdes, ae, m., (ligesom osor pecuniae), er Plaut. Most. 3, 1, 11, per antiphrasin: Navnet paa en Aagerkarl. — miscellānĕus, 3: sammenblandet, bestaaende af allehaande; - ∾ turba, (Mennesker af alle Stænder), Appul.; — II) df. subst. miscellanea, orum, n.; A) Gladiatorernes blandede og ringe Føde, Juvenal. 11, 20; — B) Skrift af blandet Indhold, Tertull.; af — miscellus, 3, [misceo]: sammenblandet, uensartet; - ∾ uvae, Cato; ∾ ludi, Suet. Calig. 20; ∾ doctrina, Gell.; ∾ genus columbarum, (ved Parring af vilde og tamme Duer), Varro.

miscĕo, miscŭi, mixtum el. mistum, 2, v. a., μίσγω, μίγνυμι; I) „egentl.": blander, sammenblander; - dulce amarumque una nunc misces mihi, Plaut. Pseud. 1, 1, 61; cf. Cic. Div. 2, 41: (sortes) pueri manu miscentur, etc.; s. ogs. Virg. Aen. 12, 714, o. Hor. Od.

1, 28, 19; - ∾ aquas nectare, Ovid.; cf. Sall. Jug. 57, o. Cic. N. D. 1, 27; ogſ. ∾ fletum cruori, Ovid.; ∾ iram cum luctu, id.; ogſ. ∾ helleborum ad faecem, Colum.; mistus in vino sal, Plin.; - bona mixta ex dissimilibus etc., Cic. Tusc. 5, 15; mixta modestiae gravitas, id.; cf. Ovid. Fast. 6, 463; ∾ pavidos milites in integram aciem, Liv. 30, 34; — — II) „fig."; A) „overſ."; 1) „alm."; a) ſammenblander, forener; - ∾ corpus cum aliqua, Cic. Div. 1, 29; ogſ. ∾ se alicui, Ovid. Met. 13, 867, (have legemlig Omgang dermed); ∾ sanguinem et genus cum aliquo, (gifte ſig med nogen), Liv. 1, 9; cf. id. 39, 38; — b) ∾ se viris, Virg. Aen. 1, 440, (træde op imellem dem); men id. Ge. 4, 75: circa regem Miscentur (apes); — c) ∾ certamina, Liv., proelia, Virg.: at fægte eller kæmpe ſammen; ∾ inter se vulnera, (at bibringe hinanden Saar), id. Aen. 12, 720; — 2) „beſ."; a) fordi neml. de Gamle ordenl. blandede deres Vin med Vand, ſaa heder miscere alicui: at ſkenke i for nogen, at tilberede nogen en Drik; - quod tibi miscuerit ··· bibat ipse jubeto, Ovid. Am. 1, 4, 29; men qui pocula miscet (sc. Jovi, i. e. Ganymedes), id. Met. 10, 160; ∾ alteri mulsum, Cic.; cf. Hor. Od. 3, 19, 12; — b) blander imellem hinanden, bringer i Forvirring el. Uorden, navnl. om Elementernes Voldsomhed; - magno misceri murmure pontum, (at opreres med ſtærk Bruſen), Virg. Aen. 1, 124; cf. ibd. 134, ogſ. id. ibd. 9, 714; bf. ogſ. „alleg.": ∾ coelum et terram, (afſtedkomme ſtor Larm og Forvirring), Liv. 4, 3; men Juvenal. 2, 25: ∾ coelum terris, (ſkrige el. larme i høien Sky); — c) caeco pulvere campus Miscetur, (opfyldes dermed), Virg. Aen. 12, 444; ∾ omnia flamma ferroque, Liv. 1, 29; - Sinon incendia miscet, Virg. Aen. 2, 329, (udbreder); cf. ibd. 4, 209; — B) „ment."; 1) „alm.": forbinder el. forener; - cujus animum ita cum suo misceat, ut efficiat paene unum ex duobus, Cic. Lael. 21; nec vero finis bonorum ··· ex dissimillimis rebus misceri ac temperari potest, id. Off. 3, 30; cf. id. Orat. 58: ita hi (numeri) sunt inter se miscendi et temperandi; — b) bf. ogſ. blander dermed, gjør delagtig deri; - ∾ cum amico omnes curas cogitationesque, Senec. Ep. 3; ∾ se negotiis, (tage Del deri), Dig.; — 2) „beſ.": oprører, forvirrer; - omnia infima summis paria fecit, turbavit, miscuit, Cic. Leg. 3, 17; ∾ rem publicam malis concionibus, etc., id. Agr. 2, 33; ∾ coetus, Tac. Ann. 1, 16; cf. id. Hist. 4, 68, ogſ. Cic. d. Or. 1, 51, o. id. Catil. 4, 3. — miscillus, 3: Biform af miscellus, Capella. — miscix, icis, adj., [misceo]: vaklende i ſin Mening, inconstans, Petron. Sat. 45, (al. mittix), inc.

mĭsellus, 3, demin. af miser: elendig el. ulykkelig; - cui misello (filio meo) etc., Cic. Att. 3, 23; ligel. id. Fam. 14, 4: illius misellae matrimonio etc.; navnl. ogſ. om en Afdød, Petron. Sat. 65; cf. Catull. 3, 17; — II) „overſ." ogſ. om Ting og Begreber: yderſt daarlig el. ringe i ſit Slags; - redactus ··· ad hoc misellum pallium, Plaut. Rud. 2, 6, 65; ∾ spes, Lucr.

Mīsēnum, i, n.: By og Forbjerg i Campanien; det ſidſte ogſ. Misenus, i, m., (sc. mons), Mela 2, 4, o. Fest. p. 123 (Müller); cf. Virg. Aen. 6, 234; men Misena, orum, n., Prop. 1, 11, 4, nobilia, (ſom berømt efter Trompeteren Misenus); vid. Virg. Aen. 6, 162; ogſ. promontorium Miseni, Liv. 24, 14; — B) bf. 1) pl. Mīsēnātes: Indvaanerne af Misenum, Veget.; — 2) Mīsēnensis, e, villa, Phaedr., classis, Tac.; - men absol.: in Misenensi: i det Miſenſke, Plin. 18, 7. — Misenus, i, m., ſ. und. frgd.

mĭser, a, um: elendig, ulykkelig, beklagelig; I) „egenl." om Menneſker; A) „alm."; - miseris et laborantibus nihil negare, Cic.; miser atque infelix, id.; domini pauperis miserique (servus), Ter. Eun. 3, 2, 33; - compar., quis me miserior uno? Cic.; superl., habere aliquem miserrimum, (behandle meget ilde), id., Plaut.; cf. Cic. Phil. 11, 4; - ogſ. ſom Udraab: Miseram me! Ter.; vae misero mihi! id.; heu miseri, qui etc.! Lucan.; - ogſ. c. gen. caus.; miser ambitionis, (i. e. propter ambitionem), Plin. Pan. 50; — B) „beſ."; a) elendig el. daarlig el. ſyg paa Legeme el. Siel; - morbo misera sum, Plaut.; miserrimus Fui fugitando, (udmattet af at løbe), Ter. Eun. 5, 2, 7; miserum esse ex animo, (paa Sielen), Plaut., Lucr.; — b) ynkværdig, beklagelig; - illum ··· non improbum, sed miserum, Cic. Catil. 2, 7; cf. id. Verr. 1, 15; — c) moralſk elendig el. fordærvet; vid. Ter. Eun. 3, 1, 28, o. ibd. 5, 6, 11; — II) „overſ." om Ting og om Begreber; A) „alm.": ulykkelig; - ∾ fortuna, Cic., res, id.; bonum liberi, misera orbitas, id. Fin. 5, 28; est nobis miserum ··· desertam rem publicam invadi, Liv. 3, 9; — b) navnl. ogſ.: hvorved man bliver ulykkelig, voluptates, Plin., ambitio, Hor., curae, Lucr., amor, Virg.; — c) neutr. miserum ogſ. ſom Udraab, (o Jammer)! id. Aen. 6, 21; — B) „beſ.": daarlig, ſlet el. ringe i ſit Slags; - ∾ praeda, (ubetydeligt Bytte), Caes. B. G. 6, 35; ∾ carmen, (usſelt Digt), Virg., remedium, Cels.; nihil fieri potest miserius etc., Cic. Att. 8, 11.

mĭsĕrābĭlis, e, [miseror]: ſom vækker Medlidenhed, squalor, Cic; Sisque miser semper, nec sis miserabilis ulli, Ovid. Ib. 117; - „alm.": til at ynkes over, d. e. elendig el. kummerlig; - nihil est tam miserabile, quam ex beato miser, Cic. Part. or. 17; ∾ voces, (Klageſkrig), Liv.; ∾ elegi, (Sorgedigte), Hor.; ∾ corpus, (mishandlet, ilde medtaget), Ovid. Her. 21, 213; - compar., ∾ causa mortis, Liv. 1, 59; - ogſ. ſom Udraab: miserabile visu, (ynkeligt Syn)! Virg. Aen. 1, 111; — not.: neutr. miserabile, ſom adv., f. miserabiliter, Virg. Aen. 12, 338; bf. — mĭsĕrābĭlĭter, adv.: paa en medynkvækkende Maade; - ∾ scripta epistola, Cic.; cf. id. Att. 14, 10; ∾ deflere, Liv. 45, 42; - compar., ∾ dicere, Senec. Excerpt.; - ogſ. ynkværdigen, jammerligen; perire, Val. Max. 2, 6, cadere, Curt. 4, 10.

*mĭsĕranter, adv.: klagende, Gell. 10, 3; — mĭsĕrātio, onis, f.: Medynk, Medlidenhed, Beklagelſe; - cum quadam miseratione delectare, (om den bvende Helt), Cic. Fam. 5, 12; miserationem commovere, Quintil., petere, Plin.; ∾ infantis (derover), Justin.; — II) „fig.": den Del af Foredraget, ſom ſøger at vække Medlidenhed; - illa ··· tua miseratio etc., Cic. Phil. 2, 36, (om Antonius's Ligtale over Cæſar); cf. Suet. Ner. 47, ogſ. Caes. B. C. 1, 85; - ogſ. ſom rhetoriſk Figur; vid. Cic. Brut. 21, o. id. Orat. 38; men affectus, qui miseratione constant, Quintil. 10, 1, 68; o. — mĭsĕrātor, oris, m.: ſom ynkes derover, ſom beklager nogen, Tertull.; — [miseror].

mĭsĕre, adv. af miser: ynkeligen el. ulykkeligen; - misere vivere, Cic.; homo misere miser, Plaut.; - compar., ∾ servire, Senec.; superl., ∾ lugere, id.; - men comiſk: misere scriptum ···; Ps. o miserrime! Plaut. Pseud. 1, 1, 72; — II) „overſ.", (men ofteſt comiſk): ſtærkt eller iøvrigen, over al Maade; - quia tam misere hoc esse cupio verum, Ter. Ad. 4, 5, 61; ∾ amare, id., invidere, id.; cf. Hor. Sat. 1, 9, 8; misere discedere quaerens.

mĭsĕrĕo, ŭi, ĭtum, 2, v. n., o. misereor, ĭtus sum, (m. for- o. efterel. partic. misertus), 2, v. dep. n., [miser]: har Medlidenhed dermed, ynkes derover; I) ſom verb. fin.; A) misereo, (alene forel.); - cogebat hostes ··· ut misererent, Enn. ap. Priscian.; men c. gen.: ipse sui miseret, Lucr. 3, 894; — B) misereor, ordenl. c. gen.; - aliquando misereminí sociorum, Cic. Verr. 1, 28; qui etiam, quum misereri mei debent, non desinunt invidere, id. Att. 4, 5; cf. Liv. 27,

33, o. Virg. Aen. 2, 143; - men c. dat.: cui Venus postea miserta est, Hygin. Fab. 28; - men c. acc.: Tot miserere animas, Gratian. Cyneg. 410, (al. miserare), inc.; — II) imperson., miseret o. miseretur me alicujus: jeg ynkes derover, har Medlidenhed dermed; — A) Miseret te aliorum, tui te nec miseret, nec pudet, Plaut. Trin. 2, 4, 30; eorum nos magis miseret, qui etc., Cic. Mil. 34; — B) cave, te fratrum ··· misereatur, Cic. Lig. 5, (Prisc., al. misereat), inc.; quo me rei publicae maxime misertum est, Scip. Afr. ap. Macrob. Sat. 2, 10; men m. blot gen. miseretur tui, Pacuv. ap. Non.; — b) zeugmatisk er impers. pass.: ut ··· assurgatur, ut supplicum misereatur, Cic. Inv. 1, 30. — misereor, itus sum, 2, s. und. frgd.

mĭsĕresco, ĕre, v. n., inch. af misereo; I) „alm.": at have Medlidenhed dermed, at forbarme sig derover; - ordenl. c. gen.; saal. Virg. Aen. 8, 573; quaeso, miserescite regis; dog ibd. 2, 145, absol.: et miserescimus ultro; — b) impers.; inopis nunc te miserescat mei, Ter. Heaut. 5, 4, 3; — II) „bef.": miserescere, s. miserum fieri: blive ulykkelig el. elendig; - quod miserescat miser ex animo, Plaut. Epid. 4, 1, in. — miseret, o. miseretur, s. und. misereo, no. II.

mĭsĕrĭa, ae, f., [miser]: Elendighed, Ulykke, Møisommelighed; - ubi virtus est, ibi esse miseria et aerumna non potest, Cic. Fin. 5, 32; in miseria esse, ogs. in miseriis versari, (være ulykkelig), id.; a miseriis se vindicare, id.; cf. Sall. Catil. 10; miseria praeditus: ulykkelig, elendig, Cic.; miseria plebis, Liv. 5, 34, (dens forgjeldede Tilstand); - ogs. Besværlighed, Bryderi, Fortræd; miseriam omnem ego capio, Ter. Ad. 5, 4, 22; cum miseria erudire, Cic. R. Com. 11; nimiae miseriae est: det er altfor besværligt, Quintil.; - ogs. Ængstelighed; vid. Cic. Div. 2, 41; — II) som Person er Miseria: Datter af Erebus o. Nox, Cic. N. D. 3, 17, Hygin. Fab. praef.

mĭsĕrĭcordĭa, ae, f., [misericors]; I) „egenl.": Barmhiertighed, Medlidenhed, aegritudo ex miseria alterius, etc., Cic. Tusc. 4, 8; - misericordia commoveri, ogs. capi, id.; ogs. ∾ adhibere in hominum fortunis, id. Rab. perd. 2; ogs. misericordias habere, (vise sig medlidende), Plaut. Most. 2, 3, 115; men Cic. Mur. 40: magnam misericordiam habere, (vække el. nyde en høi Grad af Medlidenhed); - misericordiam populi (gen. subj.) concitare, Cic. d. Or. 1, 53; cf. id. Planc. 1; - men ogs. c. gen. obj.; frangor misericordia puerorum, (af Medynk over dem), Cic. Att. 7, 12; ligel. ∾ hujus, Ter. Andr. 1, 5, 26; - ogs. undert. det Udtryk af Sorg, hvormed man søger at vække Medlidenhed; haec cum magna misericordia fletuque pronunciantur, Caes. B. C. 2, 12; - ogs. medlidende Bistand, Cic. Qu. Fr. 1, 3; — II) Misericordia som Person, vid. Quintil. 5, 11, 38, Appul.

mĭsĕrĭcordĭter, adv.: barmhiertigen, medlidende, (for- o. efterel.), Quadrig. ap. Non.; - compar., Augustin.; af — mĭsĕrĭcors, dis, adj., [misereo, cor]: barmhiertig, medlidende, in aliquem, Cic. Lig. 5, ogs. in aliquo (s. in aliquem), vid. Sall. Catil. 52; cf. Cic. Caecin. 10; ∾ animus, id.; men ∾ mendacium, vid. id. Lig. 5; - compar., Plaut. Rud. 1, 5, 23; superl., Augustin.

*mĭsĕrĭmōnĭum, i, n., forel. f. miseria: Elendighed, Laber. ap. Non.; — mĭsĕrĭter, adv., forel. f. misere: klagende, id. ibd.; ∾ alloqui, Catull. 63, 49; o. — mĭsĕrĭtūdo, inis, f.; I) f. miseria: Elendighed, Nød, Jammer, Attius ap. Non.; — II) f. miseratio: Medynk, id. ibd.; — [miser]. — mĭsĕrĭtus, 3, partic. af misereor und. misereo.

mĭsĕro, are, forel. Biform af flgd.; ∾ haec mala, Attius. ap. Non. — mĭsĕror, atus sum, 1, v. dep. a., [miser]; I) „egenl.": bejamrer eller beklager, aliquem o. aliquid; - quae ipsa se miseratur, (klager sin Nød), Plaut. Epid. 4, 1, 6; cf. Cic. Mur. 27; ligel. miserando casum suum, Sall. Jug. 23; cf. Tac. Ann. 1, 39; ligel. Caes. B. G. 1, 39: cum aliquo commune periculum miserari; - (miserari ad misericordiae sensum pertinet; misereri ad misericordiae significationem, Doederl.; cf. Fest. p. 123, Müll.); — II) „overf." ligesom misereor: har el. føler Barmhiertighed dermed, ynkes derover: - Trojae miserata labores, Virg. Aen. 1, 597; cf. ibd. 10, 686, (hvor ogs. tilføies animi, f. animo el. in animo); ipsius casum miseratus, Tac. Ann. 3, 17; ligel. miserans inopem, Virg. Ge. 2, 499; — b) „poet." ogs. c. gen. (f. acc.); miserabar mei, Att. ap. Non.; cf. Sil. 11, 381; - not.: sild. ogs. c. dat.; servis egenis miseratus dominus, Coripp.; — III) partic. pass. miserandus, 3, ogs. som adject.: beklagelig, ynkværdig, homo, Cic., Virg., fortuna, Sall.; cf. Cic. Catil. 4, 6: misera atque miseranda etc.; - ogs. c. dat. pers.; vel Priamo miseranda manus, Virg. Aen. 11, 259; cf. Ovid. Met. 6, 276; - miserandum in modum, (paa det ynkeligste, ubarmhiertigen), Cic. Prov. Cons. 3. — mĭsertor, oris, m., [syncop. af miserator af miseror]: som føler Medlidenhed dermed, Venant. — mĭsertus, 3, partic. af misereor. — mĭsĕrŭlus, 3, dem. af miser: = misellus, animula, Serenus. ap. Non.

*missĭbĭlĭa, ium, n.: = missilia, Sidon.; — missĭcĭus, (-tius), 3: afskediget af Krigstieneste; ∾ praetorianus, Suet. Ner. 48; o. — missĭcŭlo, are, v. a. frequ., (men alene comisk): sender oftere, literulas ad aliquem, Plaut. Epid. 1, 1, 92; — [mitto].

missĭlis, e, [mitto]: til at udkaste el. udslynge, som udkastes el. udskydes; - ∾ lapides, (Slyngestene), Liv. 1, 43; cf. missile ··· disci pondus, Prop. 3, 12, 10; men hystrici ··· aculei ··· missiles, (som den kan skyde ud), Plin.; - „poet." ogs. ∾ telum el. ferrum: Skudvaaben, Virg. Aen. 10, 773 o. 421; — II) subst.; A) missile, sc. telum; oftest in pl., missilia: Skudvaaben, vid. Virg. l. c. 718, o. Liv. 34, 39; men sing. collect.: Spargitur innumerum diversis missile votis, Lucan. 7, 485; — B) missilia, ium, n., el. res missiles: Foræringer, (som Keiserne lode udkaste til Folket); - vid. Suet. Ner. 11, o. id. Aug. 98; — b) bf. „overf.": missilia fortunae, (Lykkens tilfældige Gaver), Senec. Ep. 74.

missĭo, onis, f., [mitto]; I) „egenl."; A) „alm.": Bortsenden el. Afsenden el. Sendelse, litterarum, Cic., legatorum, id. Phil. 7, 1 o. 5; - missio in aedes, Dig., (Indsættelse deri); — B) bf. „bef."; a) Udkasten el. Udskyden; - extra telorum missionem, (udenfor Skudvidde el. Spydkast), Vitruv.; — b) missio sanguinis, (Aareladning), Cels.; — II) „overf."; A) „alm.": Løsladelse, navnl. af Fangenskab; - saal. hoc ei muneris pro sua missione dedisse, Cic. Tusc. 1, 48; - sild. ogs. Eftergivelse af en Straf, Petron.; — B) „bef." ogs. 1) Afskedigelse el. Afsked fra en Tieneste el. Forretning; og det navnl.; a) Soldatens Afsked af Krigstieneste; - vid. Liv. 26, 1; ligel. id. 7, 39: purgare exercitum missionibus etc.; - fremdeles: ∾ justa et honesta, (efter fuldendt Tienestetid), id.; ∾ nondum justa, id.; cf. id. 43, 14; men ∾ causaria, (ifølge Sygdom), Dig., ignominiosa, quum quis propter delictum sacramento absolvitur, ibd.; — b) om Cæsar som Qvæstor i en Provinds: continuo missionem efflagitavit, vid. Suet. Caes. 7; — c) om Gladiatorerne; Befrielse fra at fægte længere, navnl. den Saaredes; - vid. Martial. 12, 29; cf. Liv. 41, 20: modo vulnerum tenus, modo sine missione etiam, (saa at der fægtedes paa Liv og Død); cf. Flor. 3, 20; - bf. „alleg.": sine missione nascimur, Senec. Ep. 37; — 2) Afladen derfra, d. e. Ende el. Ophør; ante ludorum missionem, Cic. Fam. 5, 12.

*missĭto, avi, atum, 1, v. a. intens.: sender ofte

el. oftere; - ~ alicui auxilia, Liv. 9, 45; missitatos codicillos, Plin. 33, 4; o. — missor, oris, m., (sc. sagittae), Cic. Arat. 84: Stiernebilledet Sagittarius el. Skytten, inc.; — [mitto]. — 1. missus, 3, partic. af mitto. — 2. missus, us, m., [mitto]; I) „egenl."; A) „alm.": Senden el. Sendelse; sædv. in abl.; - missu Caesaris, Caes. B. G. 5, 27; cf. Virg. Aen. 7, 750; — B) „bes.": Kasten el. Kast; - pilum haud paullo, quam hasta, vehementius ictu missuque telum, Liv. 9, 19; — b) bs. ogs. „poet.", ~ sagittae: Skud el. Skudvidde, Lucr. 4, 410; — II) „overf.": Gang el. Omgang el. Tur, o. det navnl.; a) ved Skuespillene el. Legene: hver enkelt Fægtning el. hvert enkelt Veddeløb; - quo facilius centum missus peragerentur, Suet. Dom. 4; cf. id. Ner. 22: — b) ved Taffelet: Gang eller Anretning, d. e. de Retter, som paa engang fremsættes, Capitolin., Lamprid.

*mistarius, (mixt.), i, m.: Skaal el. Bolle, hvori Vinen blandes med Vand, Lucil. ap. Non.; — misticius, (mixt.), 3: af blandede el. fremmede Forældre, Hieronym.; — mistim, (mixt.), adv., sammenblandet, Lucr. 3, 565; — mistio, (mixt.), onis, f., ligesom mixtura: Sammenblanding; Parring, avium, piscium, Vitruv.; — II) „overf.": Blanding, d. e. de sammenblandede Ting, Pallad.; o. — mistura, (mixt.), ae, f.; I) „egenl."; ligesom frgd.; Sammenblandning; - ~ rerum, Lucr., unguentorum, Plin.; - men ~ Veneris externae, Lucan., cum fero, Plin., (Omgang eller Parringen dermed); — II) „fig."; A) „overf.": Blanding, d. e. de sammenblandede Ting, Mixtur, Colum. 7, 5, oftere; — B) „ment.": Forening, Forbindelse; - ~ aequabilis vitiorum atque virtutum, Suet. Dom. 3; raram facit mixturam cum sapientia forma, Petron. Sat. 94; ~ mira figurarum, Quintil.; cf. id. 6, 3, 63: ~ aliorum generum cum aliis; — [misceo]. — 1. mistus, (mixt.), 3, partic. af misceo. — 2. mistus, (mixt.), us, m., [misceo]: = mistio, men alene in abl., Colum. 6, 37, inc.

misy, yos, n., μίσυ; I) som Plante: etslags Svamp el. Trøffel, Plin. 19, 12; — II) som Mineral: rimel. Atramentsten el. Vitriolerts, id. 34, 29; — not.: gen. misys, Scrib., misy, Cels.

mite, neutr. af mitis, som adverb.: mildt, connivere, Appul.; - in compar. o. superl. sædv. „fig."; mitius perire, Ovid. Pont. 3, 7, 27, ferre aliquid, id.; quam mitissime potest, legatos appellat, Caes. B. G. 7, 43. — mitella, ae, f., dem. af mitra: Bind el. Armbind, Cels. 8, 10; — II) etslags Hovedbind el. Turban, Graja, Virg. Cop., in.; cf. Cic. Rab. Post. 10. — mitellita, (el. mitellica), ae, f., Suet. Ner. 27, er efter Freund.: urigtig Læsem., f. mellita.

mitesco, ĕre, v. n. inch., [mitis]; I) „egenl." om Værterne: at modnes, at blive moden el. mor el. spiselig; ogs. at opblødes (i Vand), at blive mor ved Kogning, osv.; - uvae a sole mitescunt, Colum., Cic. ap. Gell.; cornus, arbutus, etc., diversis temporibus mitescunt, Colum. 7, 9; - arvum madefactum mitescit, Plin.; mitescere flamma (herbas), Ovid. Met. 15, 78; — II) „fig."; A) „overf."; a) om Naturen: at blive mildere, at tabe sin Strænghed; - ~ coelum, Cic. e poët.; mitescente jam hieme, Liv.; cf. Hor. Od. 4, 7, 9; men freta mitescunt, Ovid.; men mitescentia Alpium juga, (hvis Luft bliver mildere), Plin. 3, 28; — b) om Dyrene: at tæmmes; vid. Liv. 33, 45, o. Plin. 10, 62; — B) „ment." o. „ethisk": at formildes, osv.; vid. Hor. Ep. 1, 1, 39, und. ferus, ogs. Vell. 2, 118; men mitescere discordiae coeptae, Liv. 5, 17; cf. Ovid. Pont. 2, 7, 79; ligel. ~ precibus, Claudian., pace et otio, Tac.

Mithras, (-thres, Curt.), ae, m., Μίθρας; I) den persiske Solgud, Claudian., Stat.; — II) hos Appul. ogs. Navnet paa en høi Isispræst. — mithrax, (mitr.), ācis, f.: persisk Ædelsten, Plin. 37, 63; ogs. mithridax, Solin. 37. — Mithriacus, 3: hørende til Solguden Mithras, sacra, Lamprid. — Mithridātes, ae, m., Μιθριδάτης: Navnet paa flere Konger og Fyrster; iblandt hvilke den mærkeligste er: Mithridates d. Store, K. i Pontus, odio in Romanos Hannibal, vid. Vell. 2, 18; cf. Flor. 3, 8, Cic. Manil., o. A.; - berømt er ogs.: antidotum Mithridatis, vid. Cels. 5, 23, ogs. antidotum Mithridaticum, Plin. 29, 8; ogs. antidotus Mithridatios, Gell. 17, 16; cf. Martial. 6, 77, o. Juvenal. 14, 252, ogs. Plin. 25, 2: — B) bs. Mithridātēus, 3: mithridatisk, vultus, Manil., ogs. Mithridaticus o. Mithridatius (-tios), 3, s. ovenf.; — not.: Mithridaticum crimen, Cic. Flacc. 17, (med Hensyn paa et Vidne af dette Navn). — mithrĭdax, ācis, f. und. mithrax.

mitifico, avi, atum, 1, v. a.: gior blød; - cibus mitificatus, (i. e. concoctus, fordøiet), Cic.; (luna) tepido fulgore mitificat (locustas marinas: etslags Skaldyr), Plin. 9, 50; - ogs. „overf."; ~ elephantum hordei succo, (tæmme den dermed), Plin.; — b) sidd. ogs. „ment."; ~ homines, (formilde dem), Gell.; af — mitĭfĭcus, 3, [mitis, facio]: formildende, vapores, Prudent.; - men ~ mens, Sil. 12, 474: mildt Gemyt.

*mitīgābĭlĭter, o. mitiganter, adv.: blødgiørende, formildende, relaxare, mollire, Coel. Aur.; — mitigātio, onis, f.: Formildelse; bs. „overf.": Beroligelse, Cic. d. Or. 3, 30; - ligel. in pl., Auct. ad Her. 4, 37; — mitigātivus, 3: formildende, curatio, Coel. Aur.; o. — mitigātōrius, 3: = frgd.; - mitigatorium est, c. inf., Plin. 28, 17; — [flgd.].

mitigo, avi, atum, 1, v. a., [mitem ago, i. e. mitem facio]; I) „egenl.": gior blød el. mor; - ~ fruges aestiva maturitate, (modne dem), Cic. frgm. ap. Non.; ad mitigandum cibum, (til dens Kogning), Cic. N. D. 2, 60; ~ agros, (blødgiøre dem til Sæden: om Indusfloden), ibd. 52; men Hor. Ep. 2, 2, 186: ~ agrum silvestrem flammis et ferro, (rydde den); ~ silvestres arbores, (forædle ved Omplantning), Plin.; ~ vina diluendo, (formilde, fortynde), id., ~ amaritudinem frugum, (borttage deres bittre Smag), id.; ~ artus torpentes, (giøre Lemmerne myge og smidige), Sil.; men comisk: ~ alicui sandalio caput, Turpil. ap. Non; cf. Ter. Eun. 5, 8, 4; — II) „fig."; A) „overf."; a) at tæmme, at tvinge, duritias cervicum, Plin., rabiem suum, id., feritatem animalium, id.; cf. Senec. Benef. 1, 3, ogs. Curt. 8. 14; — b) at lindre el. formilde, febrem quiete et abstinentia, Quintil., morbum temperantia, Plin. Ep.; - ogs. om Naturen; hiems mitigata, Plin.; — B) „ment.": at formilde el. berolige, animum alicujus, ogs. aliquem, Cic.; cf. id. Mur. 31, o. Virg. Aen. 5, 783; ~ acerbam severitatem condimentis humanitatis, Cic. Qu. Fr. 1, 1, 7; cf. Tac. Ann. 6, 38; — b) ogs. at formilde, at lette; ~ leges, (opp. intendere), Plin. Ep, 3, 9; ad mitigandam temporum atrocitatem, Suet. Tib. 48. — mitilo, are, v. n.: Stillitsens Naturlyd; mitilans (acredula), Auct. Carm. d. Phil. 16, inc.

mitis, e; I) „egenl.": myg, mild; bs. navnl. om Værter og Frugter: moden, poma, uvae, vindemia, Virg., ogs. Bacchus, (i. e. vinum), id.; cum succis mitibus herbas etc., Ovid. Met. 14, 690; - men comisk: mitis fustibus, (d. e. mørbanket), Plaut. Mil. gl. a. 5, v. 31; — II) „fig."; A) „overf."; a) mild, frugtbar, solum Tiburis, Hor. Od. 1, 18, 2; — b) mild, sagte; - ~ fluvius in morem stagni, (med umærkeligt Fald), Virg. Aen. 8, 88; men ~ flamma, Sil. 16, 121, (som flagrer mildt og ustadeligen); - ogs. om Stemmen; miti lenia verba sono, Tibull. 1, 8, 2; — c) om Dyrene: tam eller tæmmet, taurus, Ovid. Met. 2, 68; — B) „ment." o. „ethisk": mild, blid, sagtfærdig, human; -

∾ animus et misericors, Cic.; vir ingenio mitis, Vell.; men Hor. Od. 3, 10, 18, c. acc. resp.: Nec Mauris animum mitior anguibus; - mitiores affectus, Quintil.; homo mitissimus et lenissimus, Cic.; - ogſ. om Talen: diserti senis compta et mitis oratio, Cic. d. Senect. 9; cf. id. Brut. 83: Thucydides, si etc., multo maturior fuisset et mitior; men id. Mur. 29: doctrina non mitis etc., (ikke mild i ſine Fordringer); - ogſ. mild, naadig; mitius exsilium, Ovid.; mitior poena, Quintil.; ogſ. c. dat.; mites hostibus ··· deos etc., Ovid. Pont. 2, 1, 48; eoque poenitentiae mitior, (imod de Angerfulde), Tac. Agr. 16; — not.: neutr. mĭte, ſom adverb., compar. mitius, superl. mitissime, ſ. und. mite. — mītiuscŭlus, 3, demin. af mitior: noget mildere, Coel. Aur.

mitra, ae, f., μίτρα: Hovedbind el. Turban, ſom i Orienten bares af begge Kjøn; - mitra velatus Arabs, Claudian.; - hos Romerne bares Mitra af ældre Fruentimre; vid. Pseud. Cic. d. Har. resp. 21, o. Ovid. Fast. 4, 517; ogſ. af Vellyſtlinger el. Spradet; vid. Lucr. 4, 1123, o. Cic. Rab. Post. 10; - bſ. ogſ. dadlende med Henſyn paa aſiatiſk Blødhed; vid. Virg. Aen. 4, 215; cf. ibd. 9, 616: habent redimicula mitrae, (hvormed de neml. bandtes under Hagen); - ogſ. Guden Bacchus pryder en Mitra; vid. Prop. 4, 2, 31, ligel. Hercules hos Omphale, Senec. Herc. Oet.; — II) ſild. ogſ. Skibsline el. Skibstoug, Prudent., Isid.; bſ. — mitrātus, 3: ſom bærer en Mitra, chori, Prop. 4, 7, 42, Arabes, Plin. — mitrŭla, ae, f., ligeſom mitella, dem. af mitra, Solin.

mittendārius, i, m.: Embedsmand, ſom ſendes til Provindſerne, for at indkræve Skatter, Cod. Theod.; af — mitto, misi, missum, 3, v. a., [ſom causat. til meo, oprdl.: lader gaae]; I) „egentl."; A) „alm.": lader gaae, lader fare; navnl. ſender bort el. fra mig, ſender el. affender; - ad Trojam quum misi (eum) ··· Scibam, me in mortiferum bellum, non in epulas mittere, Poët. ap. Cic. Tusc. 3, 13; ∾ filium foras etc., Cic. Verr. 1, 26; ∾ legatos ad aliquem de deditione, Caes.; - men m. supin., id. B. G. 1, 40; cf. Virg. Aen. 2, 114, o. Nep. Them. 2; men Ter. Phorm. 5, 6, 42: missus sum, te ut requirerem; men Plaut. Casin. 3, 5, 48: Ego huc missa sum ludere; - ∾ equitatum auxilio alicui, Caes.; ∾ subsidium alicui, id.; - ogſ. m. flgd. relat.; quum etc., misi pro amicitia, qui hoc diceret, Cic. Phil. 1, 5; cf. id. Att. 1, 3; - ogſ. m. Objectsſætning; legatos ad me misit, se ··· esse venturum, id. Fam. 15, 4; - men missum facere, ſ. mittere: at tilſende; ut cohortes, quae etc., ad me missum facias, Pompej. ap. Cic. Att. 8, 2; - ∾ aliquem morti, Plaut., ad mortem, Cic., in possessionem, id. Quint. 26; — B) „bſ."; 1) lader fare, løslader, ſlipper; - unde mittuntur equi, nunc dicuntur carceres, Varro; cf. Ovid. Am. 3, 2, 66; men ∾ cutem, Hor. A. P. 476, (ſlippe den); - mitte me: lad mig gaae, ſlip mig, Ter. Ad. 5, 2, 5; men id. Andr. 5, 1, 14: nos missos face (ſ. fac); cf. Nep. Eum. 11: aut interfici, aut missum fieri etc.; - ∾ aliquem in negotium, (ſætte i Virkſomhed), Cic. Rab. Post. 2; men ∾ (judices) in consilium, (om Prætoren: at indlade Sagen til Doms), vid. Cic. Verr. 1, 9; men ∾ aedes sub titulum, (opſlaae til Salg), Ovid. Rem. 302; - ∾ se in aliquem, (gaae løs derpaa, overfalde el. angribe), vid. Cic. Mil. 28; - men missos facere honores, id. Sest. 66, (reſignere derpaa); - missam facere legionem, (afſkedige), Suet. Caes. 69; cf. Auct. B. Afr. 54; - men missam facere (aliquam), Suet. Calig. 26, (ſkille ſig derved); men ∾ senatum, (hæve dets Samling el. Seſſion), Caes. B. C. 1, 13; cf. ∾ praetorium, Liv. 2, 54; — 2) kaſter, ſkyder, ſlynger; - ∾ pila, Caes. B. C. 3, 93; ∾ lapides in aliquem, Petron.; cf. Ovid. Met. 11, 8: hastam ··· vocalia misit in ora; ∾ fulmina, (udſlynge), Hor.; ∾ aliquid igni, (kaſte derpaa), Val. Fl.; ∾ aliquem de ponte, (nedſtøde), Catull.; ∾ aliquem praecipitem ex arce, Ovid. Met. 8, 250; cf. ibd. 1, 340; ∾ se in aquas, id.; - men om Terningkaſt: ut quisque canem aut senionem miserat, August. ap. Suet. Aug. 71; men ∾ talos in phimum, Hor. Sat. 2, 7, 17; - ∾ panem, (kaſte hen), Phaedr. 1, 23; Accidere in mensas ut rosa missa solet, (naar man lader den falde), Ovid. Fast. 5, 360; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": lader el. driver ud; lader fremkomme eller fremſpringe; - ∾ sanguinem alicui, (at aarelade nogen), Cels., a capite, Petron.; - men „alleg.": Appius quum ··· sanguinem miserit (provinciae: har udplyndret den), Cic. Att. 6, 1; - men om Væxterne: ∾ radices, Colum., folia, Plin., florem, id., (ſkyde Rødder, oſv.); - ∾ sibila, (lade høre), Ovid. Met. 3, 38; men Cic. Sest. 19: vocem pro me ac pro re publica nemo mittit, (løfter Stemmen, taler et Ord); men ∾ vocem liberam, (tale et frit Ord), Liv. 35, 32; men ex ipsius Pompeji ore mitti (hanc orationem), Caes. B. C. 1, 2; men ∾ signa timoris, id. ibd. 71; cf. Virg. Ge. 1, 229; men Lucr. 1, 881: ∾ signum sanguinis, (ſee ud ſom Blod); — 2) „bſ." o. „poet." om Lande eller Egne: at ſende, d. e. at levere eller frembringe; - India mittit ebur, molles sua tura Sabini, etc., Virg. Ge. 1, 57; ligel. Ovid. Met. 2, 366: Padus electra mittit etc.; — B) „ment."; 1) ſender eller meddeler en Efterretning el. Befaling, odl., lader vide, tilmælder; - misi Curio (dat.), ut medico honor haberetur, Cic. Fam. 16, 9; cf. id. Att. 13, 10; men ∾ salutem alicui, (tilmælde nogen ſin Hilſen), Ovid. Trist. 5, 13, in.; — 2) bortſkaffer el. bortfierner, lader fare (navnl. en Stemning el. Lidenſkab); - revocate animos, maestumque timorem Mittite, Virg. Aen. 1, 206; ∾ ac finire odium, Liv. 40, 46; cf. Hor. Ep. 1, 5, 9; ligel. missam iram facere, Ter. Hec. 5, 2, 14; — b) at lade uomtalt, at udelade el. forbigaae; - mitto proelia, etc., Cic. Mur. 15: ∾ maledicta omnia, Ter. Ad. 5, 3, 9, - ogſ. c. inf.; mitte, male loqui, id. Andr. 5, 3, 2; - ogſ. m. flgd. quod; mitto, quod invidiam, quod pericula ··· subire paratissimus fueris, Cic. Fam. 15, 4; - ogſ. m. flgd. de; mitto de amissa maxima parte exercitus (sc. dicere), id. Pis. 20; - ut haec missa faciam, quae etc., id. R. Am. 45; cf. id. Verr. 3, 44; — not.: misti, ſ. misisti, Catull. 14, 14.

mitŭlus, i, ſ. und. mytulus. — Mĭtȳlēne, (ogſ. Mytil), es, o. Mitylenae, arum, f., Μιτυλήνη: Hovedſtaden paa Lesbos, Fødeby for Pittacus, Alcæus og Sappho, Plin., Liv., o. A.; in sing., Hor. Od. 1, 7, in.; in pl., Cic. Fam. 4, 31; — B) bſ. 1) Mĭtȳlēnaeus, 3, Cic., triremes, Liv.; — b) ogſ. subst. Mitylenaei, orum: Indvaanerne af Byen M., id., Nep.; ogſ. in sing., Cic. Att. 7, 7; — 2) Mĭtȳlēnensis, e, secretum, (Stedets Enſomhed), Tac. Ann. 14, 53. — miūrus versus, μείουρος στίχος: Hexameter, der ender med en Jambe, (iſtedetfor med en Spondeus), Ter. Maur. — mius, 3, forældt. ſ. meus, hvſ. voc. mi, Diomed. — mixtarius, mixtio, etc., ſ. und. mistarius, etc.

mna, ſ. mina, Plin., ſ. und. mina. — Mnēmon, ŏnis, (μνήμων: med god Hukommelſe), Artaxerxes, vid. Nep. Reg. 1. — Mnēmŏnĭdes, um, f., (i. e. natae Mnemosynes, Auson.), hede Muſerne, Ovid. Met. 5, 267, hvor acc. Mnemonidas. — Mnēmŏsȳne, es, f., Μνημοσύνη, (Hukommelſen): Muſernes Moder, Cic. N. D. 3, 21, o. Phaedr. 3, prol.; ſ. ogſ. und. frgd. — mnēmŏsȳnon, (-um), i, n., μνημόσυνον, Minde el. Mindesmærke, mei sodalis, Catull. 12, 13. — mnester, ēris, m., μνηστήρ, i. e. procus: en Frier, Hygin. Fab. 126. — Mnēvis, idis, m.: etſlags Gudbom, ſom i Ægypten dyrkedes under Billedet af en Oxe, Plin. 26, 14.

mōbĭlis, e, [f. movibilis, af moveo]; I) „egenl.": bevægelig, til at bevæge el. flytte, turris, vid. Liv. 21, 11; ∾ oculi et lubrici, Cic.; ∾ supercilia et pariter et alterne, Plin.; nervis alienis mobile lignum, (Ledebukke), Hor. Sat. 2, 7, 82; – compar., ∾ aër, Lucr., fervor, Cic.; superl., ∾ ardor, id.; – mobiles dentium, (løse Tænder), Plin.; – ogs. i Retssproget: res mobiles, ogs. res mobilis: rørligt Gods, Dig.; — b) let el. hurtig; – mobilis sum pedibus, (hurtig til Fods), Plaut.; ∾ venti, Ovid.; ∾ ignis, (i. e. fulmen), Lucr.; — II) „fig."; A) „overf."; – ∾ hora (ilende), Senec. Hippol.; mobiliore quodam opus erit ingenio, (hurtigere, fyrigere), Quintil. 10, 7, 22; men Virg. Ge. 3, 165: ∾ aetas, (den rørige Alder, Ungdommen); — B) „ment."; a) bevægelig el. bøielig, d. e. som let modtager Indtryk, ingenium, aetas, s. ovenf.; — b) oftere: foranderlig, letsindig, ustadig; – ∾ gens ad omnem auram spei etc., vid. Liv. 29, 3; populus mobilior ad cupiditatem agri, id. 6, 6; mobilissimus quisque ingenio, Tac. Hist. 1, 24; mobili animo esse in aliquem, Cic. Fam. 5, 2; cf. Caes. B. G. 4, 5; men ∾ voluntates regiae, Sall.; cf. Hor. Od. 1, 1, 7, o. Nep. Timoth. 5.

*mōbĭlĭtas, atis, f.; I) „egenl.": Bevægelighed, let el. hurtig Bevægelse; – ∾ equitum, Caes., linguae, Cic.; – mobilitates dentium, (deres Vaklen), Plin.; — II) „fig.": Foranderlighed; – ∾ fortunae, Nep. Dion. 6; – ogs. Vægelsindighed, Letsindighed; mobilitate senatus quid turpius? Cic. Phil. 7, 3; ∾ ingenii, Sall., vulgi, Tac.; — mōbĭlĭter, adv.: med hurtig Bevægelse, hurtigen, palpitare, Cic. N. D. 2, 9; o. — mōbĭlĭto, are, v. a.: bevæger hurtigen, sætter i hurtig Bevægelse, (forel. Ord); – inde omnia mobilitantur, Lucr. 3, 249; men Caecil. ap. Non.: laetitia me mobilitat, (bringer mig til at zittre); — [mobilis].

*mŏdĕrābĭlis, e: til at tæmme el. styre; – nihil moderabile etc., Ovid. Am. 1, 6, 59; — mŏdĕrāmen, inis, n.: hvad der styrer, el. hvormed man styrer; bs. Skibsroret, Ovid. Met. 3, 644, (hvor pl.), o. ibd. 15, 726; men ibd. 2, 48: ∾ equorum, (at styre dem); men ∾ rerum: Statsroret, ibd. 6, 677; — II) sild. „overf.": Middel el. Udvei; – ∾ invenire, Cod. Theod.; — mŏdĕrāmentum, i, n., sild. forlænget Form af frgd.; bs. moderamenta vocum: = accentus, Gell. 13, 6; o. — mŏdĕranter, adv.: tæmmende, styrende, Lucr. 2, 1095; — [moderor].

*mŏdĕrāte, adv.: med Maadehold; – ∾ uti iis, quisbuscum congregamur, Cic. Off. 2, 5; clementer et moderate jus dicere, Caes.; rebus secundis uti modeste et moderate, Liv. 30, 42; cf. Cic. Fam. 6, 1; – compar., ∾ temperare (has festivitates), Cic. Orat. 52; cf. Ovid. Met. 1, 510, o. Hirt. B. G. 8, 12; superl., sapientissime et moderatissime constituta res, vid. Cic. Leg. 3, 8; o. — mŏdĕrātim, adv., ligesom frgd.: med Maade, lidt efter lidt; – ∾ crescere, Lucr. 1, 323; — [moderatus].

mŏdĕrātio, onis, f., [moderor]; I) „egenl."; A) „alm.": regelmæssig Indretning eller Beskaffenhed el. Anordning; – ∾ numerorum, Cic., rei familiaris, id.; – bs. ogs. i Retssproget: Bestemmelse el. Modification; hvf. ∾ inculpatae tutelae, (Nødværge), Cod. Just.; – ogs. Luftens passende Temperatur; vid. Cic. N. D. 2, 35: moderatione et temperatione (aëris) sublata; — B) „bes.": Regering, Styrelse; – ∾ mundi, vid. Cic. N. D. 3, 35; men id. Verr. Act. 1, 7: in unius potestate et moderatione verti; — II) „fig." o. „ethisk": Maadehold i Lyster og Lidenskaber; ogs. Passelighed og Mildhed i Adfærd og Handling, Grækernes σωφροσύνη; – vid. Cic. Tusc. 3, 8; ∾ animi et aequitas, id. d. Senect. 1; cf. id. Off. 3, 25; moderationem clementiamque exhibere, Suet. Caes. 75; – ogs. med Hensyn paa Foredraget, Cic. Phil. 2, 5.

mŏdĕrātor, ōris, m., [moderor]: som indretter el. styrer paa en vis Maade el. efter en vis Regel; vid. Cic. N. D. 2, 35; men id. Tusc. 1, 28: sol moderator dierum etc.; – Quintiliane, vagae moderator summe juventae! Martial. 2, 90; cf. Vell. 2, 102; moderator (exercitus), Tac.; – bs. „poet.": ∾ equorum, (en Kudsk), Ovid., arundinis, (en Fisker), id.; ∾ curvi aratri, (som pløier), Lucr. 6, 1251.

mŏdĕrātrix, icis, fem. til frgd.: Styrerinde, Lederinde; vid. Cic. N. D. 3, 39; men (rem publicam) sibi judicem et moderatricem omnium factorum etc., id. Phil. 5, 18; temperantia est moderatrix omnium commotionum, id.; anus ··· sibi moderatrix, (som holder Maade), Plaut. Cist. 2, 2, 3. — mŏdĕrātus, 3, partic. o. adj. af modero o. moderor.

mŏdĕro, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), activ Biform af moderor; I) som verb. fin. alene for- o. efterel.; A) indskrænker inden visse Grændser, tæmmer el. styrer; – nec tuum te ingenium moderat, Pacuv. ap. Non.; – ogs. c. dat.; ∾ voci, (tale sagtere), Plaut. Mil. gl. 2, 2, 115; — B) anordner, regulerer; si ita res moderetur, Dig.; — II) partic. mŏdĕrātus, 3, sædv. som adj.: maadeholden, passelig, som holder Middelveien; om Mennesker og Characterer; ogs. undert. om andre Gjenstande: maadelig, passelig; – moderati senes, vid. Cic. d. Senect. 4; ∾ homines et temperati etc., vid. id. Mur. 30; cf. id. Font. 14; – ita moderatis moribus, ut etc., id. Fam. 12, 27; men moderatae orationis pronunciatio, id.; cf. id. d. Or. 2, 8; ∾ otium, id., convivium, id.; ∾ unguenta, (ikke for stærke), id.; ∾ venti, Ovid. Trist. 4, 4, 57; nihil pensi atque moderati habere, (ingen Maade at holde), Sall. Catil. 12; – compar., quem ··· castiorem, moderatiorem, etc., Cic. Balb. 1; superl., ∾ sensus, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 24.

mŏdĕror, atus sum, 1, v. dep. n. o. a., [modus]; I) neutr.: sætter Maal el. Grændse derfor, holder Maade dermed; sædv. c. dat.; – Non vinum hominibus moderari, sed vino homines etc., Plaut. Truc. 4, 3, 57; – ∾ animo et orationi, quum sis iratus, Cic.; ∾ irae, (betvinge den), Hor., Liv.; ∾ fortunae suae, (bruge den med Maadehold), Liv.; oratio ··· ut sibi ipsa moderetur, (holder Middelveien), Cic. d. Or. 3, 48; men id. Att. 5, 20: cui moderabor diligentius, (skal have nøiere Tilsyn med ham); ∾ cursui, (seile langsommere), Tac. Ann. 2, 70; – men absol., Sall. Jug. 73: ceterum in utroque studia partium ··· moderata sunt, (giorde Udslaget); — II) act.; A) formilder, begrændser; – ∾ duritiam legum, Suet.; ∾ pretia, (nedsætte), id.; ∾ gaudium, (yttre den med Maadehold), Tac.; — B) styrer el. leder el. regerer; – ∾ equum frenis, Lucr., equos, Caes., navem, Cic.; – non voluptate, sed consilio officia moderari, id. Fin. 2, 25; cf. id. Verr. 3, 98; men mens, quae omnia moderatur, movet, regit, id. Acad. 2, 27.

mŏdeste, adv. af modestus; I) „alm.": med Maadehold; – ∾ continere insolentiam, Cic.; rebus secundis modeste et moderate uti, Liv. 31, 42; men Tac. Hist. 2, 68: partes modeste distraxerat, (rimel. forsigtigen el. skaansomt); – compar., s. nedenf.; superl., ∾ vivere, Varr.; — II) „bes.": beskedent, ærbart el. blyfærdigen; – ∾ intuens terram, Ter.; ∾ parere, Cic.; – modestius erant etc., (f. modestiores erant), C. Gracch. ap. Gell. 15, 12; modestius praetentare misericordiam judicis, Quintil. 4, 1, 28; cf. Ovid. Her. 15, 99, o. Plin. Ep. 1, 19.

mŏdestĭa, ae, f., [modestus]; I) „alm.": middelmaadig Beskaffenhed; bs. A) Passelighed; – ∾ hiemis, (dens Mildhed), Tac., aquarum, (Strømmens rolige Fald), Plin. 6, 23; — B) Middelmaadighed, Indskrænkning; magnitudine imperii, sua modestia etc., Tac. Ann. 1, 11; — II) „bes." o. „ethisk"; A) maade-

holden Attraa og Adfærd; vid. Cic. Tusc. 3, 8; men neque modum, neque modestiam victores habent, Sall. Catil. 11; cf. Tac. Ann. 3, 12; — B) Beskedenhed, Sædelighed, Ærefrygt, (opp. virtus: Tapperhed), Caes. B. G. 7, 52, (opp. metus), Liv. 8, 7; - ∾ vultus, Quintil., orationis, vid. Cic. Phil. 2, 5; ∾ vitae valet contra falsos rumores, Matius ap. Cic. Fam. 11, 29; - ogs. den hermed forbundne Følelse af Undseelse el. Skam; df. ogs. Æresfølelse; vid. Sall. Catil. 14: neque modestiae suae parcere, etc.; df. ogs. Skamrødme, Stat. Theb. 2, 232; — b) hos Stoikerne: den Forstandighed og ligesom Takt, der veed at giøre og lade hver Ting paa rette Tid og Sted; vid. Cic. Off. 1, 40; Grækernes εὐταξία.

mŏdestus, 3, [modus]; I) „egentl." el. oprdl.: maadelig el. middelmaadig, irrigationes, Pallad.; — II) sædv. „overf." o. „ethisk"; A) maadeholden i Attraa og Adfærd, beskeden, homo, Cic. Att. 2, 1, (opp. petulans); ∾ mulier, Ter. Ad. 5, 8, 7; - ∾ oculi, Ovid.; ∾ vultus, id.; - compar., ∾ epistola, Cic. Fam. 3, 13; superl., ∾ plebs, (opp. seditiosa), id. Agr. 2, 32; ∾ mores, id. Planc. 1; — B) sagtmodig, mild, eftergivende; - o modestum ordinem! Cic. Verr. 1, 47, (som tæmmer sin Harme); cf. id. Att. 10, 5: modestior non ero; men Sall. frgm. ap. Donat.: modestus ad alia omnia, nisi ad dominationem; - ogs. c. dat.; (ut) semper mendicis modesti sint (dii: naadige el. velgiørende imod dem), Plaut. Trin. 4, 1, 12; — C) sikkelig, sædelig, anstændig; - rebus flagitiosis modestos (maxime dolere), Cic. Lael. 13; ingenui parum modesti, (usædelige), Quintil.; ∾ servitia, (som ikke krænke nogens Ret), Tac. Ann. 4, 7.

***mŏdĭālis**, e: som holder en romersk Skeppe, aula (s. olla), Plaut.; o. — **mŏdĭātĭo**, onis, f.: Maalen el. Afmaalen med den romerske Skeppe; - sædv. „overf.: det dermed Afmaalte; - ∾ certa tritici, Cod. Just.; — [modius].

mŏdĭce, adv. af modicus; I) „alm.": middelmaadigen, ikke ret meget, ikke for meget, saa nogenledes; - ∾ locuples, Liv., vinosus, id.; ∾ instrato toro, (med ganske simpel Opredning), Suet. Aug. 73; ∾ se recipere, (langsomt), Liv. 28, 15; men Cic. Att. 2, 19: minae Clodii modice me tangunt, (derom bryder jeg mig kun lidet); — II) „bes." o. „ethisk": maadeholdent, med det rette Maal; ogs. sindigen, taalmodigen; - modice hoc faciam, aut etiam intra modum, Cic. Fam. 4, 4; timide et modice dicere de re aliqua, id. Sull. 29; ∾ vitam vivere, Plaut.; ∾ ferre, (taaligen), Cic. Phil. 11, 3; — B) paa den rette Vis el. Maade; - ∾ et scienter uti re aliqua, id. d. Or. 1, 29.

mŏdĭco, abl. som adv., s. und. flgd. — **mŏdĭcus**, 3, [modus]; I) „egentl.": middelmaadig, passelig; - ∾ gradu ire, Plaut.; ∾ rationes, Cic.; - navnl. om Væxten; ∾ Andromache, Ovid.; ∾ hominis altitudo, Colum.; men ∾ oculi, (opp. grandiores, parvi), Plin.; - ∾ quoddam corpus (libri: Bog af Middelstørrelse), Cic. Fam. 5, 12; ∾ amnes, Tac.; — II) „fig."; A) „overf.": maadelig, d. e. ikke betydelig, ringe i sit Slags; - ∾ murus, (ikke høi), Ovid.; pecunia mediocris ··· modica: middelstor, Cic. Parad. 6, 2; cf. ∾ acervus, Hor. Ep. 2, 2, 190; - df. absol.: modicum, (ringe Kaar), Juvenal. 9, 9; men Cic. Fin. 2, 19: Graecis hoc modicum est, (finder ikke ofte Sted hos dem); - ∾ tempus, (kort Tidsfrist), Quintil.; - df. ogs. sildr. som adv.: modicum, o. modico, progredi, Appul.; - ligel. efteraug. c. gen.: modicus originis, (af dunkel Herkomst), Tac.; modicus pecuniae, id.; modicus virium, Vell.; — B) „ment." o. „ethisk": maadeholden, beskeden, som holder den rette Maade; saal. navnl. om Mennesker og om Characterer; industrios ··· modicos etc., Sall. Jug. 87; animus ··· domi modicus, (om Marius), ibd. 67; ∾ severitas, (som holder Middelveien), Cic. Sest. 28; - ogs. om Foredraget; quae cum populo agentur, modica sunto, id. Leg. 3, 18, (e XII Tabb.); ∾ orator, vid. id. Orat. 28; - ogs. om andre Forholde; modicus severitate, Tac.; (femina) modica cultu, id.; ogs. c. gen.; modicus voluptatum, id.; modicus voti, Sil.

***mŏdĭfĭcātĭo**, onis, f.: Maalen el. Afmaalen, versuum, Senec., verborum, Gell.; o. — **mŏdĭfĭcātor**, oris, m.: som rigtigen afmaaler (navnl. Tonerne); df. en Musicus, Appul.; — [modificor].

mŏdĭfĭco, (avi), atum, 1, v. a.; I) som verb. fin., alene sildr. Biform af flgd.: afmaaler rigtigen (navnl. Tonerne), Augustin.; ogs. ∾ alicui in aliqua re, (ligesom moderari): indskrænke el. lede, Fronto; — II) sædv. in partic. pass.; A) verba ab oratore modificata etc., Cic. Part. or. 5; cf. id. d. Or. 3, 48; — B) tempereret, corpora, Appul.; ogs. moduleret, querelae lusciniae, Sidon.

mŏdĭfĭcor, atus sum, 1, v. dep. a. (o. n.); I) „egentl.": maaler el. udmaaler; - quanta longinquitas corporis ei mensurae (pedis Herculanei) conveniret, modificatus est, Gell. 1, 1; — II) „fig." ogs. c. dat.: sætter Maal el. Grændse derfor; - ∾ desideriis alicujus, Appul., sumptibus, id.; af — **mŏdĭfĭcus**, 3, [modus, facio]: afmaalt, mela (Sange), Auson. — **mŏdimpĕrātor**, oris, m., f. modi imperator: som ved et Drikkelag har Forsædet, Varr. ap. Non.

mŏdĭŏlus, i, m., demin. af modius: lidet Maal el. Skeppemaal; df. ifølge Gestaltens Lighed; A) etslags Drikkekar, Dig.; — B) modioli quadrati: de smaa Kasser paa Vandhiulet, Vitruv.; men ∾ gemelli: Kolberørene i Trykværket, id.; — C) Hiulnave, Plin. 9, 3; — D) Fordybning el. Kar i Oliemøllen, Cato; — E) etslags Fordybning el. Kasse omkring den chirurgiske Borer el. Trepan, el. denne Borer selv, Cels. 8, 3.

mŏdĭum, i, n., Biform af modius: Skeppe, Cato; modia vicena in jugera, Plin. 18, 44. — **mŏdĭus**, i, m., [modus]: Maade el. Maal el. Skeppe; som romersk Kornmaal: = $\frac{1}{6}$ medimnus, cf. Nep. Att. 2; - ∾ tritici, Cic. Div. in Caecil. 10; ogs. modius, (sc. frumenti), id. Off. 2, 17; ∾ salis, vid. id. Lael. 19; cf. Liv. 23, 12; men modio numos metiri, Petron., (om en rig Knast); (cf. Hor. Sat. 1, 1, 95); ligel. som Ordsprog: pleno modio, (fuldt op, rigeligen), vid. Cic. Att. 6, 1; — B) hos Landmaalerne er modius: = $\frac{1}{3}$ jugerum, Pallad.; — not. a: Modius hed ogs. en Satire af Varr., hvoraf Fragmenter hos Non.; — not. b: gen. modium, s. modiorum, Cic. Verr. 1, 46.

mŏdo, adv., [oprdl. abl. af modus]; I) med Maade; df. ligesom tantum, m. indskrænkende Bem.: ikkun (el. kun), blot, alene; A) „alm."; 1) affirmativt; - Ter sub armis malim vitam cernere, quam semel modo parere, (ikkun en eneste Gang), Enn. ap. Varr.; si Pompejus paullum modo ostenderit, sibi placere, faciet, Cic. Fam. 1, 5; cf. Caes. B. G. 6, 35; men solere modo (homines), non etiam oportere etc., Cic. Off. 3, 4; men circi modo spectaculum fuerat, Liv. 7, 2; - modo facito, ut illam serves, Ter. Ad. 5, 3, 59; cf. Cic. Fam. 16, 11: modo fac ··· ne quid aliud cures, etc.; modo ut tacere possis, Ter. Phorm. 1, 2, 9; cf. Cic. Fam. 14, 14: modo ut haec tenere loca nobis liceat, etc.; — not.: Forbindelserne dummodo, solummodo, tantummodo, s. und. dum, solum, tantum; — 2) negativt: non modo ··· sed (el. verum) etiam (el. et, el. blot sed): ei alene ··· men ogsaa; - non modo agendo, verum etiam cogitando, Cic. Coel. 19; men non modo ··· sed et etc., id. Att. 11, 9; men id. d. Rep. 2, 41: non modo falsum id esse, sed hoc verissimum; — not.: om Udeladelsen

af det andet non i Efterfætningen, f. und. sed o. non; — B) „bef." i restringerende Sætninger; 1) ligesom f. ullo modo el. aliquo modo: iffun, paa en Maade, quidem; - qui (servus) modo tolerabili conditione sit servitutis, Cic. Catil. 4, 8; cf. id. Flacc. 27, o. Liv. 22, 2; - tum quam plurimis, modo dignis, se utilem praebeat, Cic. Off. 1, 26; cf. id. ibd. 2, 17; ligel. decerne, modo recte, id. R. Am. 48; — bb) hertil mærkes endnu; a) si modo: naar iffun, naar ellers; - tu si modo es Romae, etc., Cic. Att. 5, 8; contudi animum, et fortasse vici, si modo permansero. id. ibd. 12, 44; - „poet." ogf. c. conj.; Hic licet occultos proferre impune dolores, Si modo sola queant saxa tenere fidem, Propert. 1, 18, 4; — b) modo fom conjunctio c. conjunctivo, f. dummodo: naar iffun, saavidt iffun; - quos, valetudo modo bona sit, tenuitas delectat, Cic. Brut. 16, („alleg."); manent ingenia senibus, modo permaneat studium et industria, id. d. Senect. 7; - ligel. modo ne, f. dummodo ne: naar fun ikke, saavidt ikke; modo ne sit (is) ex pecudum genere, etc., Cic. Off. 1, 30; cf. id. Att. 5, 4; — 2) modo non, (μόνον οὐχί, oprdl. fun ikke ganske): næsten, propemodum; (for- o. eftercl.); - modo non montes auri pollicens, Ter. Phorm. 1, 2, 17; cf. Val. Max. 8, 45; — 3) i Omgangssproget c. imper.: iffun, dog, odl.; - sequere hac modo, Plaut.; vide modo; etiam atque etiam considera, Cic. Div. in Caecil. 14; cf. Hor. Sat. 2, 3, 275; - ogf. undert. ftænbende: i modo, Plaut.; tace modo, id.; - „poet." o. eftercl. ogf. m. tu el. vos; - Tu modo, dum licet, hunc fructum ne desere vitae, Propert. 2, 15, 49; cf. Virg. Ge. 3, 73, o. Phaedr. 2, 8, ogf. Curt. 9, 6; — II) hos Tidsbestemmelser; A) ligesom Grækens ἄρτι, (oprdl. tilpas, fuldt): netop, just; a) om d. Nærværende, (men forcl. o. „poet."); - modo dolores, mea tu, occipiunt, Ter. Ad. 3, 1, 2; cf. Tibull. 1, 1, 25, o. Virg. Aen. 9, 140; — b) om d. nærmeste Fortid: ganske nyligen, odl.; - quid dico nuper? immo vero modo et plane paullo ante etc., Cic. Verr. 4, 3; cf. Ter. Eun. 4, 4, 30, o. Cic. Off. 2, 8; - oppon. nunc, id. Mur. 40 o. 41; cf. Propert. 1, 18, 7; - ogf. m. flgd. tunc, Tac. Ann. 2, 75; — c) om d. nærmeste Fremtid; - domum modo ibo, Ter. Andr. 3, 4, 15; cf. Liv. 26, 15, o. Tac. Ann. 6, 32; — B) modo ··· modo: fnart ··· fnart; - modo ait, modo negat, Ter. Eun. 4, 4, 46; men modo hoc, modo illo modo (temperari coelum), Cic. Div. 2, 44; cf. id. Att. 13, 25; - citus modo, modo tardus incessus, Sall. Catil. 15; cf. id. Jug. 60; - f. det andet modo findes ogf. (navnl. „poet." o. efteraug.): nunc, aliquando, interdum, nonnumquam, saepe, rursus; vid. H. cc. ap. Freund.; — C) modo ··· tum (el. deinde el. postea etc.): først ··· derpaa, odl.; - sol modo accedens, tum autem recedens etc., Cic. N. D. 2, 40; cf. id. ibd. 1, 13; men Sall. Jug. 93: paullum modo prona (ilex), deinde flexa etc.; men modo ··· modo ··· postremum, Tac. Hist. 4, 46; men Cic. Leg. 2, 17: modo timentes, vicissim contemnentes religiones; — not.: modŏ, f. modō, Cic. poët. N. D. 2, 42.

*mŏdŭlābĭlis, e: til at synge el. spille, carmen, Calpurn.; — mŏdŭlāmen, ĭnis, n.: det Melodiske el. Vellydende, Vellyd el. Velklang, Gell. 13, 20; ∾ siderum, Macrob.; — mŏdŭlāmentum, i, n.: = frgd.; modulamenta orationis Tullii, Gell. 1, 7; o. — mŏdŭlāte, adv.: afmaalt; bf. efter Takten; - ∾ canentes tibiae, Cic. N. D. 2, 6; - compar., ∾ collocata verba, (mere rhythmisk), Gell.; ∾ incedere, (mere taktfast), Amm.; — [modulor].

*mŏdŭlātĭo, onis, f.: regelmæssig el. proportioneret Afmaalning (i Bygningskunsten); - ∾ operis, Vitruv.; ∾ incedendi, (Marscheren efter Takten), Gell.; — b) fædv. taktmæssig Bevægelse, pedum, vocis, Quintil.; ∾ scenica (minime convenit oratori), id. 11, 3, 57; - modulationum genera tria, (de trende Tonearter), Vitruv.; o. — mŏdŭlātor, oris, m.: som afmaaler regelmæssigen; - ∾ vocis et cantus, Colum.; ∾ optimus, Hor. Sat. 1, 3, 129, ypperlig Musikus; — bf. fem. mŏdŭlātrix, īcis: som indretter el. ordner; modulatrices mundi aquae, Tertull.; o. — 1. mŏdŭlātus, us, m., ligesom modulatio: Velklang, Melodi; - canoro saxa modulatu trahens (Amphion), Senec. Herc. Fur.; — [modulor]. — 2. mŏdŭlātus, 3, partic. o. adj. af flgd.

mŏdŭlor, atus sum, 1, v. dep. a., [modulus]; I) „alm.": maaler el. udmaaler; - in modulanda status (Herculis) praestantia, (i. e. dimetienda), Gell. 1, 1; - navnl. om Talen og om Tonerne; vid. Cic. d. Or. 3, 48, o. id. Orat. 18; - bf. ogf. pass.: cantica ad aliorum similitudinem modulata, (ligesom indrettede til en anden Melodi), Quintil. 9, 2, 35; — II) „bef." ogf.; A) dansende at udtrykke; - virgines, sonum vocis pulsu pedum modulantes, incesserunt, Liv. 27, 37; — B) at synge, at spille, syngende el. spillende at foredrage; - carmina ··· modulans, Virg. Ecl. 5, 14; cf. id. ibd. 10, 51; - ogf. pass.: carmina modulata, (afsungne), Suet. Aug. 57; - (lyram) plectro modulatus, Tibull. 3, 4, 39; men Hor. Od. 1, 32, 4, pass.: barbite ··· Lesbio primum modulate civi, (som først blev spillet af ham); endel. ∾ cantus, (at digte), Calpurn.; — III) partic. mŏdŭlātus, 3, som pass., f. ovenf.; men heder ogf. som adj.: taktmæssig, melodisk, musikalsk; - ∾ sonum edere, (om Nattegalen), Plin.; cf. Ovid. Met. 14, 428; - compar., ∾ oratio, Gell.; superl., ∾ cantus tibiarum aut fidium, Flor. 2, 7; — b) fild. ogf. „ment.": harmonisk stemt; - animi (militum) ··· ut moderatiores modulatioresque fierent, Gell. 1, 11.

mŏdŭlus, i, m., [efter Formen: dem. af modus]; I) „egenl.": Maal el. Maalestok; bf. ogf.: et vist Maal, d. e. en Gjenstands Størrelse el. Dimension; - scrobem dimensus ad corporis sui modulum, Suet. Ner. 49; cf. Hor. Sat. 1, 3, 78; men ibd. 2, 3, 309: ad summum moduli bipedalis (esse: ikke over to Fod), hvf. ogf. Regelen: metiri se suo modulo, Hor. Ep. 1, 7, 98; — B) bf. ogf. navnl.; a) i Bygningskunsten: den formindskede Maalestok, Modellet, Vitruv.; — b) i en Vandledning, (ligesom calix el. Bægeret): det Rum, hvori Vandet optages, og hvorfra det afledes; vid. Frontin. Aquaed. 36; — II) „overf.": Tonernes el. Stavelsernes Afmaalning efter Takten; bf. Tact, Melodi, Musik, Toneart; - Lydios modulos invenit Amphion, Dorios Thamyras Thrax, Phrygios Marsyas Phryx, (den lydiske Musik el. Toneart, osv.), Plin. 7, 57; - moduli verborum, vid. Gell. 5, 1; cf. id. 1, 4: agmen orationis modulo ipso numerorum venustum.

mŏdus, i, m., [besl. m. μέσος o. medius]; I) „egenl."; A) Maal, Maalestok; - modos, quibus metirentur agros, alius alios constituit, Varr.: — B) en Gjenstands Maal el. Størrelse el. Omfang; - modum jugeri continens clivus, Colum.: agri certus modus, Caes.; hastae modum dupplicavit, (dets Længde), Nep. Iphicr. 1; modus gestaminum, (Mængden af Ting, der ere at bære), Appul.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": Vis el. Maade, hvorpaa noget er el. skeer; - in modum venti, nunc huc, nunc illuc verso mari, etc., Liv. 28, 6; - „poet." ogf. c. inf.; Nec modus inserere atque oculos imponere simplex, Virg. Ge. 2, 73; - ogf. kan hidføres: modus concludendi, (Slutningsmaade), Cic.; ligel. Udtrykkene: modo, in modum, ad modum, c. gen. el. adj.: som, ligesom, paa slig Maade; - pecorum modo trucidari, Tac.; cf. Hor. Od. 4, 2, 27; non itineris modo, sed etc., (ikke som paa en Marsch), Liv. 27, 48; vaticinantis in modum, id. 5, 15; - nec semper tractantur

uno modo, Cic. Orat. 35; ad hunc modum naves factae, Caes.; cf. id. B. G. 5, 21, oftere; omnibus modis: paa alle Maader, aldeles, Ter. Hec. 4, 4, 79; omni modo, Cic.; ogs. majorem in modum, id.; ogs. mirum in modum, (overmaade), Caes.; men bono modo, Cic. Qu. Fr 2, 6; — 2) „bes." o. „techn."; a) i Musiken: det rette Tonemaal el. Toneholdt, d. e. Takten; ds. modi: Takt el. Melodi; - saltare ad tibicinis modos, Liv. 7, 2; musicis modis accendere exercitum, Quintil.; carmen et rebus et verbis et modis lugubre, Cic. Tusc. 3, 29; cf. ibd. 1, 44, ogs. Ovid. Met. 10, 148; men Hor. A. P. 404: gratia regum Pieriis tentata modis, (ved Digtning); cf. id. Od. 3, 30, 14, o. id. Ep. 1, 3, 12; — b) i Grammatiken: modi verborum, (hvorigjennem Verberne conjugeres), vid. Quintil. 1, 5, 41; — B) „ment."; 1) „alm.": Maal el. Maade, navnl. det rette Maal; - etsi suus cuique modus est, tamen etc., Cic. Orat. 22; cf. id. Off. 1, 5 o. 40; ligel. more et modo facere aliquid, id. Mur. 31; modum adhibere rei (alicui): holde Maade deri, bruge med Maade, id. Off. 1, 39; ligel. habere modum rei (alicujus), id. Verr. 2, 59, ogs. in aliqua re, Liv. 31, 37; ogs. absol. verum modum habere, id. Fin. 2, 9; ds. extra modum, ogs. praeter modum, (over al Maade), id.; men Liv. 4, 58: nulla virtute superari virium humanarum modum, (overstredes deres virkelige Maal); — 2) „bes."; a) Maadehold i Magtens Brug, el. Magtens maadeholdne Brug; - tantum in summa potestate modum etc, Cic. Marc. 1; — b) Maade, d. e. Regel, Forskrift, Bestemmelse; vid. Cic. R. Am. 43, o. Liv. 9, 14; ds. ogs. indskrænkende Bestemmelse, Indskrænkning, Grændse; - facere modum licentiae, Liv., cupiditatibus, id., sumptibus, id.; modum imponere magistratui, (indskrænke dens Magt), id. 4, 24; modum rei statuere el. constituere el. definire, Cic., (sætte en vis Grændse derfor); men facere modum controversiarum, (giøre Ende derpaa), id. Leg. 1, 20; cf. Virg. Aen. 7, 129: modum ponere exitiis; s. ogs. Ovid. A. A. 2, 25; ligel. lugendi modum facere, Cic. Fam. 5, 16; hvs. ogs. „poet.": quis erit saevire modus? Stat.; — c) Maade el. Vis at være el. handle paa; - tali modo etc., Nep. Att. 21, (ved denne Levevis); ligel. sine, meo me vivere modo, Ter. Andr. 1, 1, 126; si humano modo ··· peccasset, Cic. Verr. 2, 3; gerant habeantque suo modo imperia, Sall. frgm.; cf. Hor. Od. 3, 7, 11.

moecha, ae, fem. af moechus: Horqvinde, Hor., Martial. — **moechia**, ae, f., μοιχεία: Ægteskabsbrud, Tertull. — *****moechile**, is, n., (i. e. locus adulterii), Petron. Sat. 113, (al. cubile); — **moechīmōnĭum**, i, n.: = moechia, Laber. ap. Gell.; o. — **moechisso**, are, v. a., aliquam, (have utugtig Omgang dermed), Plaut.; — [moechus]. — **moechŏcĭnaedus**, i, m.: som paa engang er moechus o. cinaedus, Lucil. ap. Non. — **moechor**, ari, v. dep. n.: at begaae Ægteskabsbrud, Hor., Catull.; af — **moechus**, i, m., μοιχός: Horkarl, Boler, Ter., Hor., o. A.; ogs. moechus mulierum, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 180.

moene, is, n., [besl. m. munio]; I) „egenl."; A) Bymuren; (in sing. alene forel.); - hostium per moene, Enn. ap. Fest. p. 145; - sædv. in pl. **moenia**; oppidum altissimis moenibus, Caes.; urbem moenibus cingere, Cic.; cf. Nep. Them. 6, ogs. Virg. Aen. 2, 234; — B) de imod en By opførte Skandser, Caes. B. C. 2, 16; — II) „overf."; A) de af Bymuren (murus) indesluttede Huse el. Bygninger; - cujus (urbis) moenia duplici muro sepsit, Vitruv.; cf. Virg. Aen. 6, 549; ligel. ibd. 2, 252: per moenia fusi; cf. Cic. Catil. 2, 1: moenibus ipsis intra moenia etc.; — B) ligesom Mure el. Vægge; hvad der omgiver et Sted; - ∾ theatri, Lucr.; ∾ navis, Ovid.; ogs. ∾ coeli, id. Met. 2, 401; ∾ mundi, Lucr. 1, 73; — C) „poet." ogs. om en enkelt Bygning; saal. ∾ Ditis, Virg. Aen. 6, 541, (Pluto's Borg el. Hovedstad).

moenĕra, forel. pl., s. munera; - fera moenera militiāi, Lucr. 1, 30; s. und. munus. — 1. **moenia**, ium, n.: Mure el. Bymure, s. und. moene. — 2. **moenia**, ium, n., forel. f. munia; I) Tjeneste, Plaut. Stich. 5, 4, 13; — II) Udgifter el. Afgifter, id. Trin. 3, 2, 60. — **moenio**, ire, forel. f. munio, Plaut. — **Moenis**, is, m., Mela 3, 3, ogs. **Moenus**, i, m., Tac. Germ. 28: Mainfloden i Tydskland.

moera, ae, f., μοῖρα, (i. e. sors, fatum): Skebnen, Sidon.; - men Gell. 3, 16, er Moera: en af Parcerne. — **moereo**, moereor, s. und. maereo, etc. — **Moeris**, ĭdis, f., Μοῖρις: Sø el. Indsø i Ægypten, Mela 1, 9; in Moeridis lacu aedificatus labyrinthus, Plin. 5, 9. — **moerus**, i, m., forel. f. murus; - de moeris rem gerit Oscus, Enn. ap. Fest.: men Lucr. o. Virg., inc.

Moesi, orum, m., s. und. flgd. — **Moesĭa**, ae, f., efter Plin. 3, 29: provincia Pannoniae juncta, (grændsende til Ungarn), et usque ad Pontum Euxinum decurrens, (altså d. nuv. Bulgarien og Serbien); cf. Suet. Tib. 41, o. id. Vesp. 6; var dobbelt: superior o. inferior; ds. ogs. in pl., id. Vitell. 15; — B) ds. 1) **Moesĭcus**, 3: moesisk, gentes, Plin., legiones, Tac.; - ogs. **Moesĭăcus**, 3, exercitus, Suet., copiae, Tac.; — 2) **Moesi**, orum, m.: Indvaanerne i Moesien, Eutrop.; men Tac. Ann. 15, 6: e Moesis, fra d. Moesiske; s. ogs. und. Mysia o. Mysi. — **moeste**, **moestus**, etc., s. und. maeste, etc. — **Mogontiacum**, i, n.: Byen Mainz i Tydskland, Eutrop.; s. ogs. und. Magontiacum; - sild. ogs. **Moguntia**, Venant.

mŏla, ae, f., μύλη: Molle (el. Maleværk); - ∾ trusatiles el. manuariae, (Haandmoller), Gell. o. Dig.; (hvortil rimel. ogs. høre Skibsmoller, vid. Liv. 28, 45); ∾ aquariae, (Vandmoller), Pallad., asinariae, Cato, olearia, Varro; - molam versare, Ovid., circumagere, Gell.; hordeum molis frangere, Plin.; men molis suspensis olivam frangere, Colum.; — II) „overf.": straaet el. grovmalet Mel, der, blandet med Salt, (hvs. mola salsa), deels paastrøedes Offerdyrene, (vid. immolare), deels særskilt offredes til Guderne; - vid. Cic. Div. 2, 16: simul ac molam et vinum insperseris; cf. Tibull. 1, 5, 14; - oftere mola salsa, (s. ovens.); rustici mola tantum salsa litant, Plin.; - ogs. in pl., Martial. 7, 53; - ogs. brugtes denne mola ved Fortryllelser, Virg. Ecl. 8, 82; — B) en Udvæxt el. Gevæxt i Maven; beskrives Plin. 7, 13. — **Molae** Martis, vid. Gell. 13, 22, rimel. Døttre af Guden Mars, beskyttede Mollerne.

*****mŏlāris**, e: hørende til en Molle, lapis, Plin.; ogs. absol. molaris, (sc. lapis): Mollesten, „poet." s. enhver stor Sten; vid. Ovid. Met. 3, 59, o. Virg. Aen. 8, 249; — II) „overf.": malende; ds. **molaris**, (sc. dens), Kindtand; vid. Juvenal. 13. 212; o. — **mŏlārĭus**, 3: hørende til en Molle el. til Malningen, asinus, Molleesel, Varro; — [mola]. — *****mŏlendārĭus**, 3: = molarius; ∾ asina, Dig.; — **mŏlendīnārĭus**, 3: = frgd., metae: Mollestene, Amm.; — II) **mŏlendīnārĭus**, i, m.: en Moller, Inscr.; o. — **mŏlendīnum**, i, n.: Malested el. Mollehus, Augustin.; — [af molo el. mola].

mōles, is, f.; I) „egenl."; A) „alm.": stor Last el. Vægt el. Masse; hvs. ogs. Chaos el. Urstoffet heder: rudis indigestaque moles, Ovid. Met. 1, 7; India mole ferarum mirabilis, (ved dets uhyre Skabninger), Colum.; cf. Virg. Aen. 3, 656; ligel. moles jacta dehiscit, (Klippestykket revner el. aabner sig), Ovid. Met. 13, 890; s. ogs. und. Sisyphus; men ∾ Pinea, Prop. 4, 6, 19, (Skibe af uhyre Størrelse); -

moles aquarum: uhyre Vandmasse, Sil.; ligel. moles maris, Lucan.; — B) „bes." ogs.; a) uhyre Bygning el. Dæmning el. Vold; - moles lapidum, Cic.; ogs. absol.: moles impositae fluctibus, id. Off. 2, 4; cf. Caes. B. C. 1, 25, o. Hor. Od. 3, 1, 34; - insanae substructionum moles, Cic. Mil. 31; cf. Hor. Od. 2, 15, 2, o. ibd. 3, 29, 10; - ogs. om et prægtigt Gravminde el. Monument, Cic. Phil. 14, 12; cf. Virg. Aen. 6, 232; — b) moles belli: Krigsbygning el. Krigsmaskiner; ogs. Krigsmagt; - refectis vineis aliaque mole belli, Liv. 2, 17; cf. Virg. Aen. 5, 439; men Tac. Hist. 1, 61: tota mole belli secuturus, (med den hele Krigsmagt); cf. id. Ann. 6, 36, ogs. Liv. 2, 16; — c) samlet el. sammentrængt Hob el. Mængde el. Masse; - densaque ad muros mole feruntur, Virg. Aen. 12, 575, (i. e. denso agmine); — II) „fig."; A) „overf."; a) Last, Vægt, Storhed; - ∾ tanti imperii, Liv. 1, 55; ∾ unius exercitus, id. 3, 2; ∾ pugnae, (haard Fægtning), id. 26, 6; ∾ fortunae, (trykkende Høihed), Tac. Ann. 15, 52; — b) Magt el. Styrke; - Herculea prostrati mole Gigantes, (i. e. viribus Herculis), Sil. 12, 143; — B) „ment.": uhyre Vægt el. Grad, navnl. af Lidelser el. Trængsler; - ∾ curarum, Tac. Ann. 12, 66, invidiae, Cic. Catil. 1, 9; ∾ mali, Liv. 5, 37, o. Cic. Catil. 3, 7; - ogs. Besværlighed, Møie; navnl. ogs. stor Anstrængelse; - majore mole pugnare, Liv. 8, 13; cf. id. 25, 11; ligel. Corbuloni plus molis adversus ignaviam militum etc., Tac. Ann. 13, 35; cf. Liv. 6, 2; in tanta mole rerum, Suet. Aug. 84; men Tantae molis erat Romanam condere gentem, Virg. Aen. 1, 33; — b) Heftighed el. Styrke: Vis consili expers mole ruit sua, Hor. Od. 3, 4, 65; ∾ Herculea, Sil., s. ovenf.

mŏlestē, adv. af molestus: besværligen, trykkende; men sædv. „fig."; A) „overf.": brydsomt, fortrædeligen; - amici moleste seduli, Curt. 3, 6; - ogs. om Talen: ∾ scribere aut loqui, (uforstaaeligen, dunkelt), Suet. Aug. 86; cf. Quintil. 11, 3, 181; — B) „ment.": ærgerligen, kummerligen; - moleste ferre: ærgre sig el. harmes derved; sædv. m. acc. c. inf., ogs. c. acc., ogs. m. quod; - te exerceri de aviae praedio, moleste fero, Cic. Att. 13, 22; cf. Caes. B. G. 2, 1; - compar., est quiddam in hac re mihi molestius ferendum, Cic. Qu. Fr. 1, 1, in.; superl., ea molestissime ferre etc., ibd.

mŏlestĭa, ae, f., [molestus]; I) „alm.": trykkende Beskaffenhed, Bryderi, Lidelse, Smerte; - ut dentes cadant sine molestia, Plin.; ∾ navigandi, (Søsyge), Suet.; ligel. ∾ nauseae, Cic.; - sjeld. om Ting; molestiae in facie, (Pletter i Ansigtet), Plin. 28, 28; - men comisk om et brydsomt Menneske: amovi a foribus maximam molestiam, Plaut. Amph. 1, 2, in.; — II) „bes."; A) Besværlighed; - elegantia diligens sine molestia etc., Cic. Brut. 38, (uden Kunstlen el. Pedanteri); — B) eftere: Sorg, Kummer, Ærgrelse; - alicui molestiam exhibere, Cic., aspergere, id., afferre, Ter.: skaffe nogen Bryderi paa Halsen; ligel. esse alicui molestiae, Plaut.; si, quod sine tua molestia fiat, (saavidt det ikke bryder dig), eum juveris, Cic. Fam. 13, 23; - habere molestiam: volde Bryderi, id. Att. 8, 3; men id. Fam. 16, 12: habeo etiam illam molestiam, quod c. indic.; - esse in molestia: være i Nød, id.; molestiam ex re aliqua capere, trahere, (sørge derover), id.; molestia sum tanta affectus, (er saa overvældet af Kummer), id. Att. 1, 17.

mŏlesto, are, v. a.: bryder, fortræder; - meliorem noli molestare, Petron. Sat. 58; molestari nomine debiti, Dig.; af — mŏlestus, 3, [af moles, men m. forandret Qvantitet]; I) „alm.": brydsom, besværlig; ogs. skadelig; ogs. vanskelig; - ∾ mures, Phaedr.; ∾ separatio, Dig.; Otium, Catulle, tibi molestum est, Catull. 51, 12; - tunica molesta, (et slags Forbrydertrøie til at brændes i), Juvenal., Martial.; - provincia negotiosa et molesta, Cic. Mur. 8; - compar., nihil erit his ··· laboriosius molestiusque provinciā, id. Leg. 3, 8; superl., s. nedenf.; — II) „fig."; A) „alm." o. „overf.": brydsom el. anstødelig, kunstlet el. affecteret; - ∾ veritas, opp. simplex, vid. Cic. Brut. 80; ∾ verba, (vanskelige el. dunkle), Ovid. A. A. 1, 451; ∾ pronunciatio, Quintil. 11, 3, 183; cf. Suet. Tib. 56; — B) „bes." o. „ethisk": brydsom, fortrædelig; - nisi molestum est, (hvis det ikke bryder dig), Ter., Cic.; cupidis rerum talium odiosum et molestum est fortasse, (iis) carere, Cic. d. Senect. 14; arrogantia ··· ingenii atque eloquentiae multo molestissima, id. Div. in Caecil. 11.

mŏlĕtrīna, ae, f., [molo]: en Mølle, Cato. — mŏlīle, is, n., [mola]: Line el. Reb, hvorved Eselet trækker i Møllen, Cato. — mōlīmen, ĭnis, n., [molior]: stor Anstrængelse, stort Foretagende, hvad der er meget vigtigt i sit Slags; - tanto molimine luctor, Ovid. Met. 6, 694; cf. ibd. 12, 356; res ··· suo ipsa molimine gravis, Liv. 2, 56; magna ··· rerum molimina, Ovid. Pont. 1, 2, 75; cf. id. Met. 15, 578 o. 809; - „poet." ogs. om Vinden: Trudit agens magnam magno molimine navim, Lucr. 4, 900; - men Hor. Ep. 2, 2, 93: quanto molimine etc., (med hvilke Ophævelser).

mōlīmentum, i, n., den forlængede Form af frgd.: stor Anstrængelse, megen Umage; - neque sine molimento etc., Caes. B. G. 1, 34; res molimenti magni est, etc., Senec.; parvi molimenti adminiculis, (med ubetydelig Maskinkraft), Liv. 5, 22; cf. id. 37, 14 o. 15. — mŏlīna, ae, f. und. flgd. — mŏlīnus, 3, [mŏlo, ĕre]: hørende til Møllen, saxum, Møllesten, Tertull.; — II) bf. subst. fem. mŏlīna, (sc. officina): Malerværk el. Mølle, Amm.

mŏlĭo, ire, Biform af flgd.; vid. Frontin. Aquaed. 129; men som pass., Lucil. o. Caecil. ap. Non., inc. — mōlĭor, ītus sum, 4, v. dep. n. o. a., [moles]; I) neutr.: anvender stor Anstrængelse, gior mig stor Umage; - agam per me ipse et moliar, Cic. Fam. 6, 10; in demoliendo signo ··· moliebantur, id. Verr. 4, 43; de occupando regno molientem etc., id. d. Rep. 2, 35; - „bes.": at anstrænge sig for at komme i Bevægelse el. afsted; - dum moliuntur, Ter. Heaut. 2, 2, 11; men Hannibalem hinc molientem, (som truede herfra), Liv. 28, 44; - „overf." ogs. om Skibe: ∾ a terra, (arbeide sig udfra Land), Liv. 37, 11; ligel. ∾ in loco, (neml. for at lette Anker, el. for at klare Toiet), Cic. Verr. 5, 34; - ogs. „ment.": paullum adversus praesentem formidinem molitus, (efter kort Kamp derimod), Tac.; — II) act.; A) „egentl.": gior el. foretager noget med megen Anstrængelse, navnl. om Jordens Dyrkning, om alslags Bygning og Befæstning, osv.; - Agricola incurvo terram molitus aratro, Virg. Ge. 1, 494; molirier arva, (f. moliri), Lucr.; ligel. altius moliri terram, (grave dybere), Liv.; - ∾ arcem, Virg., classem, id.; Moliturque locum, (bebygger Stedet), id. Aen. 7, 158; ad moliendum etc., Liv. 25, 36, (til Befæstning, til Forskandsning); — 2) „bes." ogs.: med Kraftanstrængelse at sætte i Bevægelse el. gaae løs derpaa el. slynge; - et validam in vites molire bipennem, (hug Øxen deri, omhug dem), Virg. Ge. 4, 331; ∾ portam, Liv., fores, Tac., (bryde el. sprænge); ∾ ancoras, (hive el. lette), Liv.; ∾ corpora ex somno, (søge at vække), id.; ∾ montes sede sua, (skaffe bort), id. 9, 3; ogs. absol., ∾ onera objecta, (søge at kaste tilside), id. 25, 36; ∾ obices, (søge at udrive), id.; - ∾ habenas, (tumle el. styre dem), Virg.; cf. id. Ge. 1, 329; — B) „fig."; 1) „alm.": tilveiebringer med Anstrængelse; tilveiebringer, bevirker; - ∾ tantos motus mutationesque, Cic. Acad. 2, 38; ogs. ∾ aliquid cum labore, id. N. D. 2, 23; men si ··· Nec super ipse tua moliris laude laborem,

(arbeider for din egen Hæder), Virg. Aen. 4, 273; jam molire animum, qui duret, Ovid. A. A. 2, 119, (forskaf dig en saadan); — b) men ogs. omvendt, ∾ fidem: angribe el. svække Crediten, Liv. 6, 11; — 2) „bes.": stræber at bevirke el. opnaae; omgaaes dermed, forsøger, (men altid med Bibegr. af stor Anstrængelse, af stor List, osv.); - nihil est, quod moliris, (den Plan hielper dig intet), Cic. Verr. 1, 51; ∾ triumphos, Ovid., fugam, Virg., moram, id., bellum in animo, Vell. 2, 46; - ∾ periculum civibus, perniciem rei publicae, Cic. Sest. 1; - ∾ defectionem, (søge at bevirke), Liv. 6, 22; ∾ crimina et accusationem, (paafore), Tac. Ann. 12, 22; - ogs. c. inf.; mundum efficere moliens deus, Cic. Univ. 4; - df. ogs. arbeider paa at erholde el. erhverve; ∾ regnum, Liv. 1, 47, alia praesidia, ibd. 42; - men pass.: apud judices oratione molienda sunt amor, odium, iracundia etc., Cic. d. Or. 2, 51.

¯mōlītio, onis, f.; 1) „egenl.": at sætte i stærk Bevægelse; - ∾ terrae el. terrena, (Jordens Pløining el. Bearbeidelse), Colum.; ∾ valli, (Udrykkelsen deraf), Liv. 35, 5; — II) „overf.": et med stor Anstrængelse el. Forberedelse forbundet Foretagende; - quae molitio, quae ferramenta, etc.? Cic. N. D. 1, 8; ligel. tanta rerum molitio, ibd.; cf. id. Univ. 3; o. — 1. mōlītor, oris, m.: som foretager el. udfører noget Stort el. Paafaldende; vid. Cic. Univ. 5; primaeque ratis molitor Iason, Ovid. Met. 8, 302; ogs. Ophavsmand, Anstifter, novarum rerum, Suet., caedis, Tac., sceleris, Senec.; — [molior].

2. mŏlĭtor, oris, m., [mŏlo, ĕre]: en Møller, Dig. — mōlītrix, īcis, fem. af 1. molitor: Anstifterinde, rerum novarum, Suet. Ner. 35. — mōlītūra, ae, f., [molo]: Malen el. Malning, Plin. 15, 25. — 1. mōlītus, 3: partic. af molior. — 2. mŏlĭtus, 3, partic. af molo.

mollĕo, ēre, v. n., [mollis]: at være blød, Theod. Prisc.; df. — mollesco, ĕre, v. n. inch.: at blive blød; - ∾ tactu, Plin.; Tentatum mollescit ebur, Ovid. Met. 10, 283; cf. Catull. 64, 38; — II) „fig."; A) at formildes el. forædles; - Tum genus humanum primum mollescere coepit, Lucr. 5, 1013; Artibus ingenuis ··· Pectora mollescunt, Ovid. Pont. 1, 6, 8; — B) at blive forkelet el. umandig, id. Met. 4, 386. — mollĭcellus, 3, demin. af molliculus: meget blød el. fin, Catull. 25. — mollĭcina, ae, f., [mollis], sc. vestis: etslags blød el. fin Dragt, Naev. ap. Non. — mollĭcŏmus, 3, [mollis, coma]: blødhaaret, herbae, Avien. — mollĭcŭlus, 3, demin. af mollis: meget blød el. myg, esca, Plaut.; men ∾ caseus, (som Keleord), id. Poen. 1, 2, 154; men ∾ versiculi, (kelne, bløde), Catull. 16. — mollĭfĭco, are, v. a.: at blødgiøre, ventrem, Macer; af — mollĭfĭcus, 3, [mollis, facio]: som gjør blød el. smidig; ∾ corporis, Coel. Aur. — molligo, s. und. mollugo. — mollīmentum, i, n., [mollio]: hvad der blødgiør; - df. „overf.": Lindringsmiddel; - ∾ calamitatum, Senec. Tranqu. 10.

mollio, ivi o. ii, itum, 4, v. a., [mollis]; I) „egenl.": giør blød el. myg el. smidig, (navnl. ved Gnidning el. Æltning, ved Varme el. Væde, osv.); - ∾ lanam trahendo, ogs. ud. trahendo, (spinde el. bearbeide), Ovid. Met. 2, 411, o. 3, 70; oleum mollit corpora, Plin.; - flavam modo pollice ceram Mollibat (f. molliebat), Ovid. Met. 8, 198; semina mollit humus, id.; cf. Cic. N. D. 2, 52; dum ferrum molliat ignis, (blødgiør el. smelter det), Hor. Sat. 1, 4, 20; humor ··· mollitur tepefactus, (Isen opløses af Varmen), Cic. l. c. 2, 10; - ∾ alvum el. ventrem, (opløse mildt), Plin.; ∾ collectiones el. duritias, (fordele), id.; - ∾ Cererem (i. e. panem) in vino, (opblode deri), Ovid.; ∾ humum foliis, (blødgiore el. bestroe dermed), id.; — II) „fig."; A) „overf."; a) formilder el. forædler; fructusque feros mollite colendo, Virg. Ge. 2, 36; ∾ ritus, Plin., coelum, id.; lectio iteratione mollita etc., Quintil. 10, 1, 19; cf. Cic. N. D. 1, 31: ∾ verba usu; ligel. id. d. Or. 3, 41: ∾ translationem paullo duriorem; — b) letter, giør lettere; - ∾ opus, Ovid. Trist. 4, 1, 6, poenam, ibd. 3, 5, 53; - ad molliendum clivum, (for at giore den mindre steil el. brat), Caes. B. G. 7, 46; — c) afkræfter el. svækker; - ∾ vocem deliciis, (giore den blød el. umandig ved Kunstlen), Quintil.; ferro mollita juventus, (berøvet Manddommen), Lucan.; — B) „ment."; a) blødgiør el. formilder, tæmmer el. tvinger; - (Fabius) Hannibalem exsultantem patientia sua molliebat, Cic. d. Senect. 4; ∾ iras, Liv. 1, 9, animos, Virg.; — b) giør svag el. modløs el. blød og umandig; - poëtae ··· molliunt animos nostros, Cic. Tusc. 2, 11; cf. id. Phil. 12, 3, o. Plin. Pan. 82; men Cic. Att. 10, 9: lacrimae meorum molliunt me, (røre mig). — mollĭpes, ĕdis, adj., [mollis, pes]: med bløde Fødder el. Klove, boves, Cic. (poët.) Div. 1, 9.

mollis, e, [ctr. f. mobilis, af moveo]; I) „egenl."; A) „alm.": let at bevæge el. boie, boielig el. smidig; - ∾ commissurae (digitorum), Cic.; ∾ internodia, (Ledemodene), Ovid., colla (equorum), Virg., brachia (saltantium), Ovid. A. A. 1, 595; ∾ acanthus, Virg., tilia, Ovid.; men Virg. Aen. 10, 818: tunicam molli neverat auro, (af fin Guldtraad); — B) „bes.": blød at tage paa, som giver efter; - ∾ litus, (med blød Sand), Caes. B. G. 5, 9; ogs. m. lana, Ovid., ovum, Cels., humus, Ovid.; cf. Virg. Aen. 11, 64; ∾ thyrsi, (omvundne med Vinløv), id.; mollia panis, (Krummer), Plin.; - men absol. mollia: Mollusker el. Blodfiske, (loligo, sepia, polypus, osv.), id. 9, 44; - compar., s. nedenf.; superl., ∾ cera, Cic.; - ∾ arcus, (let at spænde), Ovid. Her. 4, 92; - ogs. blød, fin, genae, Ovid., manus, id.; men som Ordsprog: in molli carne vermes nascuntur, Petron.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": som bevæger el. berører (noget) mildt el. sagte; - ∾ pilentum, (magelig Vogn), Virg. Aen. 8, 666; ∾ gestatio, Plin. Ep. 1, 3; - men „poet.": Euphrates ibat jam mollior undis, Virg. l. c. 726; mollius aequor, Lucan.; ∾ zephyri, Ovid.; ∾ tactus, (mild el. sagte Berørelse), id. Pont. 2, 7, 13; cf. Cic. Att. 2, 1: ∾ brachio objurgare, (paaminde mildt); — 2) „bes."; a) blød el. fin, som giør mildt Indtryk, mild el. behagelig, umbra, Virg., somnus, Ovid., coelum, Flor.; ∾ regio, id.; mollior aestas, Virg.; molliores flexiones in cantu, Cic. d. Or. 3, 25; casia odoris mollissimi, Colum.; — b) om en Retning el. Beliggenhed: mild, (d. e. ikke brat), via el. iter, Quintil.; men Liv. 31, 17, „alleg.": quam mollissima via consequi, (ved de mildeste Midler); cf. Virg. Ecl. 9, 8, o. Caes. B. G. 2, 10; — c) om Omrids og Former i Kunstens Værker: blød, mild, let, smagfuld; - vid. Cic. Brut. 18: signa ··· molliora etc.; cf. Hor. A. P. 33; — B) „ment." o. „ethisk"; 1) „alm."; a) blød, mild, boielig; - ∾ animus et ad accipiendam et ad deponendam offensionem, Cic. Att. 1, 17; cf. ibd. 3, 9; men mollis in obsequium, Ovid.; ∾ cor, pectus, id., (følsomt Gemyt); ∾ os, id. Trist. 4, 3, 70, (naar man let rødmer); men aures mollissimae, (som ikke gierne høre Lovtaler), Plin. Pan. 68; - men ordsprogvis: auricula infima mollior, (yderst blødhiertet), Cic. Qu. Fr. 2, 15; ∾ aetas, (den unge Alder), vid. Ovid. A. A. 1, 10; men aevum molle, id. Fast. 6, 116, (blid Alderdom); dea mollior, (mild, naadig), id. A. A. 2, 565; — b) mild el. gunstig i sit Slags; - ∾ jussa, Virg., Ovid., (som let kunne efterkommes); men cuncta in mollius relata ad imperatorem, Tac. Ann. 14, 39; viri molles aditus, (naar man bedst kan tale med ham), Virg. Aen. 4, 423; cf. ibd. 293; ligel. Et veniet votis mollior hora tuis, Ovid. Pont. 3, 3, 84; — c) om Ordene og om Talen;

- ~ oratio et tenera, (blød og fin), Cic. Orat. 16; (men ibd. 19 er ~ oratio: umandig Tale; f. nedenf.); cf. id. Brut. 9; - „poet." ogſ. blød, kælende, rørende; verbis mollibus lenire, Hor. Epod. 5, 83; cf. id. Od. 2, 9, 17, o. Tibull. 3, 4, 76; men molles evolvere versus, (erotiſke Vers el. Digte), Ovid. Trist. 2, 307; — 2) „bef."; a) blød, umandig, feig; - ~ consul, Liv. 2, 27, (altfor eftergivende); mens mollis et minime resistens etc., (Modløshed), Caes. B. G. 3, 19; - ~ sententiae, (ſom foreſlaae milde og ſvage Forholdsregler), Cic. Catil. 1, 12; - „poet." ogſ. om Dyrene; ~ pecus, Virg. Aen. 9, 340; ~ lepores, Prop.; ~ columbae, Hor.; - ogſ. forkelet el. umandig; ne quid effeminatum aut molle etc., Cic. Off. 1, 35; ~ educatio, Quintil., vox, id., actio, id., disciplina, vid. Cic. Fin. 1, 11; cf. id. d. Or. 1, 52; ~ Sabaei, Virg. Ge. 1, 57; men Liv. 33, 28, ſtaaer viri molles f. pathici; cf. Ovid. Trist. 2, 411, Phaedr. 4, 14, o. A.; — b) ubeſtandig, foranderlig; nihil est tam molle, quam voluntas erga nos civium, Cic. Mil. 16; — not.: ſom adv. findes neutr. molle, ogſ. mollia, dog alene „poet."; - molle sedere, Stat.; mollia ridere, Ovid. A. A. 3, 513.

mollĭter, adv. af mollis; I) „egentl.": blødt at tage paa, blødt; - ~ recubans et delicate, Cic.; - compar., f. nedenf.; superl., ~ substernere nidos, Cic. N. D. 2, 52; molliter siste nunc me, (ſiger den Beruſede), Plaut. Pseud. 5, 2, 7; - men ſom Afſkedshilſen til en Afdød: molliter ossa cubent! Ovid. Trist. 3, 3, 76; — II) „fig."; A) „overf."; 1) om en Beliggenhed; - ~ devexi colles, (med mild Skraaning), Colum.; mollissime devexus ager, id.; — 2) mildt, blødt, kælent, incedere, Ovid. Am. 2, 4, 23; cf. Prop. 2, 9, 21; - men „poet.": spirantia mollius signa, (Billeder, der ligeſom aande en mildere Kunſt), Virg. Aen. 6, 847; — B) „ment." o. „ethiſk"; 1) „alm.": ſagtmodigen, taalmodigen; - mollius abnuere, (mindre ſtrængt el. beſtemt), Liv. 30, 3; mollius interpretari, (paa den mildere Maade), Tac.; quod ferendum est molliter sapienti, Cic. d. Senect. 2; — 2) „bef.": ſvagt, kraftløſt; mollius (a senatu) consultum etc., Liv. 3, 59; nimis molliter aegritudinem pati, Sall. Jug. 82; cf. Cic. Fin. 2, 20; - ogſ. blødt, umandigen, vellyſtigen; - ~ vivere, Cic. Off. 1, 30; ~ se curare, (pleie ſig godt), Ter. Ad. 5, 1, in.

mollĭtĭa, ae, o. mollĭtĭes, ēi, f., [mollis]; I) „egentl.": Blødhed, Boielighed, cervicum, Cic. Orat. 18; ogſ. blød Beſkaffenhed; ~ lanae, Plin., carnis, id.; men Cic. Fin. 5, 21: in primo ortu inest teneritas et mollities quaedam; — II) „fig." o. „ment."; A) „alm.": Blødhed, Følſomhed, Eftergivenhed; - qua mollitie sum animi et lenitate etc., Cic. Sull. 6; ligel. agilitas mollitiesque naturae, id. Att. 1, 17; cf. Ovid. Am. 3, 8, 18; - ~ frontis, (Undſeelſe, Skamrødme), vid. Plin. Ep. 6, 29; — B) „bef.": Blødhed el. Kraftløshed; ogſ. Modløshed el. Feighed; - animi est ista mollities ··· inopiam ferre non posse, Caes. B. G. 7, 77; mollities et socordia, Sall. Jug. 70; - ogſ. Blødhed el. Umandighed el. Vellyſt; civitatum mores lapsi ad mollitiam, Cic. Leg. 2, 15; cf. Vell. 1, 88, o. Justin. 1, 7; - ogſ. Ukydſkhed el. Utugt, Plin. 28, 27; ogſ. ~ corporis, Tac. Ann. 11, 2.

mollĭtūdo, ĭnis, f., [mollis], ligeſom frgd.: Blødhed el. Boielighed, vocis, Auct. ad Her.; - ogſ. blød Beſkaffenhed; ~ in pulmonibus etc., Cic. N. D. 2, 55; cf. id. d. Or. 3, 25; — II] „fig." o. „ethiſk"; A) Bevægelighed, Følſomhed; - ~ humanitatis, Cic. d. Or. 3, 40; — B) ſild.: ~ vitiorum, (let at forfalde dertil), Arnob.; ogſ. in pl.: ~ femineae, id.

mollūgo, ĭnis, f.: en liden Art af Væxten lappago, (Klebeurt), Plin. 26, 65. — molluscus, 3, [mollis]: blød, nux, (Nøddeart med tynd Skal), Plin. 15, 24; — II) df. molluscum, i, (sc. tuber): Ahornſvampen, id. 16, 27.

mŏlo, ŭi, ĭtum, 3, v. n. o. a., [mola]; I) neutr.: maler (i el. paa Møllen); - Ceres ··· invenit ··· molere, Plin.; molendum usque in pistrino, Ter. Phorm. 1, 1, 15; — II) act.: maler el. formaler, hordeum in farinam, Plin. 18, 14; - ofteſt in partic. pass. mŏlĭtus, 3: malet; ~ cibaria, Caes.; ~ hordeum, Plin.; ogſ. ~ micae marmoris, Vitruv.; — b) sensu obscoeno, f. re venerea uti, Petron., Auson.

+mŏlŏche, es, f. und. malache; df. — mŏlŏchĭnārĭus, i, m., (sc. infector): der farver med Malve, Plaut. Aul. 3, 5, 40; o. — mŏlŏchĭnus, 3: malvefarvet, Caecil. ap. Non. — mŏlŏchītes, ae, m., μολοχίτης: malvefarvet Ædelſten, (Malachit?), Plin. 37, 36.

1. Mŏlon, (Molo), ōnis, Apollonius: ſtor Taler og Veltalenhedslærer paa Rhodus; vid. Cic. Brut. 90, o. Quintil. 12, 6, 7. — 2. mōlon, ōnis, m.: en Benævnelſe paa Væxten moly, Plin. 26, 19. — Mŏlorchus, i, m.: fattig Vingaardsmand ved Nemea, hvis Gieſtfrihed Hercules belønnede med et ſtort Stykke Land, Stat., Martial.; lucosque Molorchi, Virg. Ge. 3, 19, i. e. silvam Nemeaeam; — B) df. Mŏlorchēus, (-chaeus), 3, tecta, Tibull. 4, 1, 13. — mŏlorthus, i, m.: Blylodded, Stat. Silv. 3, 2, inc.

Mŏlossi, orum, m.: Folk i Epirus, hvis Land hed Molossis, (Liv.), el. Molossia, (Serv.); vid. Plin. 4, prooem.; — B) df. 1) Mŏlossĭcus, 3, parasiti, (el. canes), Plaut. Capt. 1, 1, 19; — 2) Mŏlossis, ĭdis, f.: Molosſernes Land i Epirus; vid. Liv. 8, 24; — 3) Mŏlossus, 3: molosſiſk, gens, Ovid. Met. 1, 226; ~ canes, (fortrinlige Jagthunde), Hor., Lucr.; ogſ. absol.: Molossus acer, (sc. canis), Virg. — 1. Molossus, 3, f. und. frgd. — 2. Mŏlossus, i, m.: Søn af Pyrrhus o. Andromache, Molosſernes Stamfader, Serv. ad Virg. Aen. 3, 297. — 3. mŏlossus, i, m., (pes): Versfod af tre lange Stavelſer, (everto), Quintil. 9, 4, 82, oftere. — mŏlucrum, i, n., ligeſom mola: en Forhærdelſe i Moderen, Afran. ap. Fest.

mōly, ȳos, n., μῶλυ: etſlags Plante med hvide Blomſter og ſort Rod; vid. Ovid. Met. 14, 291, o. Plin. 25, 8. — mŏlybdaena, ae, f., μολύβδαινα; I) Vandbly, (etſlags Metalkis), id. 34, 53; — II) ligeſom plumbago: Blyurt, Plin. 25, 97. — mŏlybdus, i, m., o. mŏlybdĭtis, ĭdis, f., μολυβδῖτις: Blyſkum el. Blyaſke, Plin. 33, 35.

mōmen, inis, n., Biform af momentum; I) Bevægelſe, Lucr. 6, 473; — II) Vægt, id. 3, 189, Arnob.; — III) pl. momina: Tidsrum, Manil. 3, 675. — *mōmentālĭter, adv.: i Dieblikket, Fulgent.; — mōmentānĕus, 3: af kort Varighed, ardor, Tertull.; — mōmentārĭus, 3: = frgd.; ~ vita, Appul., cura, Dig.; - ~ venenum, (ſom virker hurtigt), Appul.; o. — mōmentōsus, 3: ſom er et Dieblikks Sag, rapina (apis), Quintil. Decl.; — [af flgd.].

mōmentum, i, n., [f. movimentum, af moveo]; I) „egentl.": den ligeſom vaiende el. vuggende Bevægelſe; df. ogſ. Ligevægt el. Vægt; - astra forma ipsa figuraque sua momenta sustentant, (bevare deres Ligevægt), Cic. N. D. 2, 46; levi (caudae) momento velocitatem suam flectunt (pisces), Senec. Ep. 90; cf. Ovid. Met. 4, 180; — II) „fig."; A) „overf."; 1) Forandring; - nullum momentum annonae facere, Liv. 4, 12; men levia fortunae momenta, ibd. 32; cf. Cic. Agr. 2, 29; - ogſ. Forſtyrrelſe; magnis momentis provincias concutere, Vell. 2, 78; — 2) hvad der gior Udſlaget, en ſaadan liden Deel, det afgiørende Punkt el. Moment; ogſ. en liden Deel, en Smule, odl.; - oesypum cum myrrhae momento etc., Plin. 30, 27; pro ignobili momento esse, (ſom ubetydeligt Tillæg), Justin. 7, 3; ex alio coeli momento, quam pridie, (oriri solem), Plin. 18, 67; in parva momenta

diducere corpus orationis, Quintil.; cf. Cic. Mur. 2; — 3) „bef." om Tiden; - parvis momentis natura multa aut affingit ··· aut detrahit, Cic. Div. 1, 52; ligel. parvo momento, Caes. B. C. 2, 6; ogs. momento temporis, Liv. 21, 33; momento horae, Hor. Sat. 1, 1, 7; ligel. brevi horarum momento, (i den korte Tid af nogle Timer), Justin. 2, 14; ogs. absol. momento, (i et Dieblik), Senec.; — B) „ment.": Aarsag, Grund, Omstændighed, Vægt, Indflydelse, odl.; - minimis momentis maximae inclinationes temporum fiunt, Cic. Phil. 5, 10; men unamquamque rem ··· momento suo ponderare, id. Fontej. 6; men magnum in utramque partem momentum habere, Caes. B. C. 3, 70; men hoc momenti habere, ut etc., Liv. 29, 35; cf. Cic. Mur. 30; magno ad persuadendum momento esse, id.; men momenta Leonis (sideris: Indflydelsen deraf), Hor. Ep. 1, 10, 16; men praebere momenta saluti, (befordre, bevirke), Ovid.; cf. id. Met. 11, 285: momenta potentia; - levi momento aestimare aliquid, (ringeagte), Caes. B. G. 7, 39; cf. Cic. Vatin. 1: cujus testimonium ··· nullius momenti putaretur; cf. ibd. 4: id est maximi momenti et ponderis; men Nep. Alcib. 8: se ··· nullius momenti apud exercitum futurum.

Mŏna, ae, f.: Navnet paa flere Øer; saal. paa Øen Man ved Britannien, Caes. B. G. 5, 13, Plin. 2, 77; - ligel. paa Øen Anglesea, Tac. Ann. 14, 29, o. id. Agric. 14 o. 18; - ogs. paa den danske Ø Møen ved Sielland. — mŏnăcha, ae, f., μοναχή: en Nonne, Hieronym. — mŏnăchĭcus, 3, μοναχικός: hørende til Munkene, certamen, Justin. Nov. Const. — mŏnăchīum, i, n., μοναχεῖον: et Kloster, Cod. Just. — mŏnăchus, i, m., μοναχός, (som lever ensomt), en Munk.

Mŏnaeses, is, m.: Konge over Partherne; vid. Hor. Od. 3, 6, 9, (o. schol. Acron. ibd.). — mŏnălĭter, adv., [monas]: alene, Capella, (al. monauliter: paa den enkelte Fløite), inc. — mŏnarcha, ae, m., μονάρχης: Enehersker, Monarch; poët. ap. Mar. Victorin. — mŏnarchĭa, ae, f., μοναρχία: Monarchi, Enevælde, Tertull. — mŏnas, ădis, f., μονάς: Enheden, Macrob. Somn. Scip. 1, 6, Tertull. — mŏnastērĭālis, e: klosterlig, Sidon.; af — mŏnastērĭum, i, n., μοναστήριον: Kloster, id. — mŏnastrĭa, ae, f., μονάστρια: en Nonne, Justin. Nov. Const. — mŏnaulĭter, s. und. monaliter; af — monaulos, (-us), i, m., μόναυλος: den enkelte Fløite, Rørpibe af et eneste Rør; vid. Plin. 7, 57: fistulam et monaulum (invenit) Pan, etc.; cf. Martial. 14, 64. — mŏnăzon, ontis, μονάζων, i. e. monachus, Cod. Just.

mŏnēdŭla, ae, f.: Staden, (corvus monedula L.); vid. Plin. 10, 41, o. Cic. Flacc. 31; „bef." ogs. Ovid. Met. 7, 465 flgd., hvor en troløs Nymphe forvandles til denne Fugl; - ogs. som Kelord, Plaut. As. 3, 3, 104.

mŏnēla, ae, f.: Erindring, Tertull.; af — mŏneo, ŭi, ĭtum, ēre, v. a., [af Stammen men, hvs. ogs. memini, mens, etc.]; I) „egent.": minder el. paaminder, erindrer derom; — a) absol.; eaque (auctoritas) adhibeatur ad monendum, non modo aperte, sed etiam acriter, si etc., Cic. Lael. 13; — b) ∾ aliquem de re aliqua, ogs. aliquem aliquid, ogs. aliquem alicujus rei; - quod me de retinenda Sestii gratia literis monuisti, Cic. Qu. Fr. 2, 3; cf. id. Att. 11, 16; - id ipsum, quod me mones, quatriduo ante ad eum scripseram, id. Att. 11, 19; df. ogs. pass.: moneri aliquid; vid id. Lael. 24: nec ea, quae ab ea (natura) monemur, audimus; - tunc contractos in principia ··· temporis et necessitatis monuit, Tac. Ann. 1, 67; — c) m. flgd. ut el. ne, el. m. blot conj.; - illud erat amoris mei, monere te atque hortari, ut in rem publicam incumberes, Cic. Fam. 10, 1; cf. Caes. B. G. 1, 20; - sed eos hoc moneo, desinant furere, Cic. Catil. 2, 9; cf. id. Verr. Act. 1, 12; - Macedonas monebat, ne multitudine hostium moverentur, Justin. 11, 13; — d) m. flgd. Objects- el. Relativsætning; - monet, rationem frumenti esse habendam, Hirt. B. G. 8, 34; cf. Auct. ad Her. 1, 1, moneo, quid facto opus sit, Ter. Ad. 3, 4, 65; — B) om Tings- og Begrebssubjecter; - et res ipsa monebat ··· finem inter nos scribendi fieri tempus esse, Cic. Att. 10, 8; sol caecos instare tumultus Saepe monet, Virg. Ge. 1, 464; cf. Hor. Od. 4, 7, 7; men natura monet festinare, Plin. 18, 60; — II) „overf.", (oftest „poet." o. i efteraug. Prosa); A) „alm." (el. ud. Bibegr. af en Erindring om d. frgd.): at lære el. undervise, at sige el. meddele; ogs. at forudsige; - Tu vatem, tu, Diva, mone, (underviis du Sangeren)! Virg. Aen. 7, 41; cf. ibd. 3, 712: quum multa horrenda moneret (vates); s. ogs. id. Ecl. 9, 15, o. Ammian. 28, 1; — B) at straffe el. tugte; puerili verbere moneri, Tac. Ann. 6, 9; — not.: moneris, monerit, forcl. f. monueris, etc., Pacuv. ap. Non.; — III) af partic. monitus, 3, er subst. mŏnĭtum, i, n.; A) Erindring, Paamindelse; - meis consiliis monitisque nituntur, Cic. Fam. 5, 8; cf. ibd. 13; ligel. id. Phil. 14, 7: omnium praeceptis monitisque etc.; — B) Forudsigelse, Spaadom; - tremenda Carmentis ··· monita, Virg. Aen. 8, 335; ligel. deorum monita, Pseud. Cic. d. Har. resp. 35.

mŏnēris, is, f., μονήρης, (sc. navis): euradaaret Skib, Liv. 38, 38. — Mŏnēta, ae, f., [moneo], sc. dea, i. e. Mnemosyne: Hukommelsens Gudinde og Musernes Moder, Hygin. Fabb. praef.; — II) Juno Moneta, (ligesom monens, vid. Cic. Div. 1, 45), havde sit Tempel paa Capitolium; vid. Cic. l. c., Ovid. Fast. 6, 183, o. Liv. 7, 28; — B) fordi der i dette Junotempel ogs. var den offenlige Mont, saa hedder moneta ogs. „overf."; 1) Monten, d. e. det Sted, hvor Penge montes; vid. Suet. Caes. 76; - in moneta publica operari, Dig.; - rimel. ogs. et dermed forbundet Vexelcomtoir; - de viatico sive a moneta, sive ab Oppiis, vid. Cic. Att. 8, 7; — 2) Mont, d. e. montede Penge; Victaque concedit prisca moneta novae, Ovid. Fast. 1, 222; ∾ fulva, (Guldmont), Martial., nigra, (forligget Kobbermont), id., falsa, Plin.; — 3) Montens Preg el. Stempel; vid. Martial. 12, 55; — bb) ogs. „overf."; a) Værksted, hominis formandi, (d. e. Modersliv), Macrob.; - men „alleg." o. lignelsesviis: quaedam ex nostra, ut ita dicam, moneta proferri, (i. e. ex doctrina Stoicorum), Senec. Benef. 3, 35; — b) Preg el. Gehalt; Communi feriat carmen triviale moneta, („alleg.": skrive et slet og simpelt Digt), Juvenal. 7, 55.

*mŏnētālis, e; I) hørende til Monten el. til Montvæsenet; - ∾ Triumviri, (de trende Montdirecteurer), Dig.; cf. Cic. Att. 10, 11; — II) ∾ aurum: montet Guld, Appul.; o. — mŏnētārĭus, 3: = frgd.; - df. subst. monetarii, (sc. triumviri): Montdirecteurerne, Eutrop.; — [moneta].

mŏnīle, is, n., [rimel. at sammenl. m. μονάς, i. e. unio, Perle]: Halsbaand el. Halssmykke, navnl. for Fruentimre, Cic. Verr. 4, 18; cf. Virg. Aen. 1, 654: colloque monile Baccatum, (Perlesnor); - monilibus et margaritis deformantur viri, Quintil.; - bæres undert. ogs. af Drenge, vid. Ovid. Met. 5, 52, endog af Hercules hos Omphale, id. Her. 9, 57, (hvor pl.); - „poet." ogs. som Prydelse paa Heste, Virg. Aen. 7, 277, paa en tam Hiort, Ovid. Met. 10, 112; — b) pl. monilia: Perler el. Juveler, Appul. — mŏnĭmentārĭus, monimentum, s. und. monument-.

*mŏnĭtĭo, onis, f.; I) „alm.": Paamindelse; - ∾ acerbitate careat, Cic. Lael. 24; addita monitione, ut etc., Suet. Tib. 18; — II) „overf.": Advarsel el. Varsel; vid. Suet. Ner. 56; o. — mŏnĭto, are, v. a. intens.: paaminder, Venant.; — [moneo].

monitor, oris, m., [moneo]; I) „alm.": som minder el. paaminder, som minder derom, som husker (nogen) derpaa; - adjutor meus et monitor, Ter. Heaut. 5, 1, 2; ∾ officii, vid. Sall. Jug. 85; — B) ds. ogs. a) etslags Betient (el. Amanuensis) hos Taleren, Cic. Div. in Caecil. 16; — b): = nomenclator; per monitorem appellandi etc., Cic. Mur. 36; — II) „bes.": som paaminder el. advarer derom, (hvad der neml. er at giøre el. lade); - monitoribus asper, Hor. A. P. 163; praeceptum monitoris non fatui, Cic.; — B) ds. ogs. a) Ungdomslærer, Gouverneur, Stat.; — b) Opsynsmand el. Driver, som holder Slaverne til Arbeide, Colum.; ds. — mŏnĭtōrĭus, 3: paamindende, advarende; - ∾ fulmen, Senec. Qu. N. 2, 39 o. 49.

mŏnĭtum, i, neutr. af flgd.; s. und. moneo. — 1. mŏnĭtus, 3, partic. af moneo. — 2. mŏnĭtus, us, m., [moneo]; I) „alm.": Paamindelse, Erindring, Advarsel; - finierat monitus (pl.), Ovid. Met. 2, 103; monitu nutricis amaro, id. Her. 18, 115; — II) „bes." ogs.: Paamindelse el. Advarsel el. Varsel fra Guderne; - monitu divum, Virg. Aen. 6, 533, numinis, Plin.; cf. Cic. Div. 2, 41; men monitus fulgurum, (Varsler deraf), Plin.; pecudumque per aras Terrifici monitus, Val. Fl.

mŏnŏbĕlus, i, m., μονόβελος, (med stort Lem), Lamprid. — mŏnŏbŏlon, i, n., ligesom μόνος βόλος el. Enekast, (rimel. uden Balancestang, oppon. contomonobolon), Cod. Just. — mŏnŏcĕros, ōtis, m., μονόκερως: Enhiørningen, det asiatiske Næsehorn, vid. Plin. 8, 31. — mŏnŏchrōmătēus, μονοχρωμάτειος: = flgd.; - ∾ genera picturae, Plin. 35, 11. — mŏnŏchrōmătos, -on, μονοχρώματος: malet med en eneste Farve, pictura, Plin. 35, 5; monochromata (sc. opera) pingere, id. 33, 39; - ogs. monochromos, on, Petron. Sat. 83. — mŏnŏchrŏnos, on, μονόχρονος, (i Metriken): med en eneste Længde, Capella. — mŏnŏclōnos, on, μονόκλωνος: med en eneste Green el. Stamme el. Stilk, herba, Appul. — mŏnŏcōlus, i, m., μονόκωλος: med et eneste Lem el. paa en eneste Fod; vid. Plin. 7, 2. — mŏnŏcrēpis, ĭdis, m., μονοκρηπίς: som alene har den ene Sko paa, Hygin. — mŏnŏcŭlus, i, m., [μόνος, oculus]: Enøiet, Jul. Firm.

Mŏnoecus, i, m., Μόνοικος, (d. e. som boer ensomt): Tilnavn til Hercules; Monoeci (Herculis) portus, Tac., Plin., arx, Virg., statio, Lucan., saxa, Sil., (Forbierg med Havn i d. Liguriske; hod. Monaco); cf. Amm. 15, 10.

mŏnŏgămĭa, ae, f., μονογαμία: Monogami, (d. e. et eneste Ægteskab), Tertull.; af — mŏnŏgămus, i, m., μονόγαμος, (kun engang gift), Hieronym. — mŏnŏgramma, ătis, n., μονόγραμμα: Bogstavtræk el. Navnetræk, Paul. Nol. — mŏnŏgrammos, (-us), on, μονόγραμμος: bestaaende af blotte Linier el. Omrids; - ∾ dii: der alene bestaae af Linier og Omrids, (altsaa ulegemlige), Cic. N. D. 2, 23; — II) comisk „overs.": ∾ homo, (Skindmaver), Lucil. ap. Non.

mŏnŏlĭnum, i, n., μονόλινον: enkelt Snor el. Perlesnor, Capitolin. — mŏnŏlĭthus, 3, μονόλιθος: som bestaaer af en eneste Steen; ∾ columnae, Laber. ap. Non. — mŏnŏmăchĭa, ae, f., μονομαχία: Enekamp el. Tvekamp, Cassiod.

mŏnŏpŏdĭus, 3, μονοπόδιος: som ikkun har det ene Been, homo, Lamprid.; — II) ds. subst. monopodium, i, n.: Bord med en eneste Fod, (oprdl. som Pragtstykke); vid. Liv. 39, 6. — mŏnŏpōla, ae, m., μονοπώλης: som har Ret til Enehandel med en Vare paa et Sted, Capella. — mŏnŏpōlium, i, n., μονοπώλιον: Eneret til at drive en Handel; vid. Suet. Tib. 71, o. Plin. 8, 56. — mŏnŏptĕros, on, μονόπτερος: med en eneste Fløi el. en eneste Søilerække, aedes, Vitruv. — mŏnoptōta, orum, n., μονόπτωτα, sc. nomina, (som ikkun have en Casusform), Diomed.

mŏnostĭchĭum, i, n., o. mŏnostĭchum, μονοστίχιον el. -στιχον, sc. carmen: Digt, som bestaaer af et eneste Vers, Auson. — mŏnŏsyllăbus, 3, μονοσύλλαβος: enstavelset; ∾ verba, Quintil. 9, 4, 42. — mŏnotrīglўphus, (-os), 3, μονοτρίγλυφος: som har en eneste Triglyph, Vitruv. — mŏnotrŏphus, i, m., μονότροφος: som spiser alene, Plaut. Stich. 5, 4, 7. — mŏnoxўlus, 3, μονόξυλος: som bestaaer af et eneste Stykke Træ, linter, Plin. 6, 23.

mons, tis, m., [af Stammen min, hvf. emineo]: Bierg, Field; - ∾ saxeus in immensum editus, Sall. Jug. 92; montes lapidosi, Ovid., avii, Hor.; ∾ iniquus, (steilt), Ovid., aërius, Virg.; ∾ vestiti atque silvestres, Cic.; sub radicibus montis, (ved dets Rødder), Nep.; montes concurrere, Ovid. Met. 7, 63, (i. e. Symplegadas); - men som Ordsprog om tomme Ophævelser: Parturiunt montes etc., Hor. A. P. 139; cf. Phaedr. 4, 22; — II) ds. „overs.": enhver stor og uhyre Masse; - ∾ aquae, Virg., armorum, Sil.; ∾ Tusculanus, Cic. Pis. 21, (hoi Bygning ved Tusculum); — B) ds. ogs.; a) ordsprogvis; - montes auri polliceri, Ter.; ligel. maria montesque polliceri, Sall., (love Guld og grønne Skove); cf. Pers. 3, 65; — b) „poet.", mons improbus, s. saxum ingens: uhyre Klippestykke, Virg. Aen. 12, 687; ligel. montes Graji, s. marmora Graeca, Stat.; - ligel. „poet.": consumant totos spectacula montes, (i. e. omnes feras montium), Claudian.

*monstrābĭlis, e: til at fremvise; ds. „overs.": fortrinlig; - probitate morum monstrabilis, Plin. Ep. 6, 21; — monstrātĭo, onis, f.: Visen el. at vise; ds. comisk: cum tua monstratione etc., (som du viser mig Vei), Ter. Ad. 4, 6, in.; - ogs. „overs.": Eftervisning, Anførsel, Vitruv.; — monstrātor, oris, m.: som paaviser el. efterviser; - ∾ hospitii, Tac. Germ. 21; — II) „poet. overs.": puer monstrator aratri, Virg. Ge. 1, 19, (i. e. Triptolemus, der lærte Menneskene Plovens Brug); cf. Ovid. Ib. 397; o. — monstrātus, us, m.: = monstratio; in abl., Appul.; — [monstro].

monstrĭfer, a, um, [monstrum, fero]: som frembringer Uhyrer, campus, Val. Fl.; - ∾ noverca heder Juno, der sendte hine Uhyrer imod Hercules, id.; — II) „overs.": uhyre, vidunderlig, skrækkelig; - monstriferae effigies animalium, Plin. 6, 35. — monstrĭfĭcābĭlis, e, forældt. Biform af monstrificus, Lucil. ap. Non. — monstrĭfĭce, adv.: vidunderligen, Plin. 28, 49; af — monstrĭfĭcus, 3, [monstrum, facio]: vidunderlig, effigies, Plin.; men ∾ ingenia hominum, (som udfinde det Vidunderlige), id.; ∾ artes, (i. e. magicae), Val. Fl. — monstrĭgĕna, ae, m., [monstrum, gigno]: som frembringer Uhyrer; fluctibus monstrigenis, Avien.

monstro, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), [ligesom monstrum, af moneo]; I) „alm.": viser, paaviser, lader see, betegner; - ∾ aliquid digito, Nep. Dat. 11; cf. Hor. Sat. 2, 8, 26; men qui sibi semitam non sapiunt, alteri monstrant viam, Enn. ap. Cic. Div. 1, 58; cf. Virg. Aen. 1, 418; men digito monstrari, (peges paa el. udmærkes), Pers. 1, 28; cf. Hor. Od. 4, 3, 22; herba monstrata Pericli somnio a Minerva, Plin. 22, 20; — II) „bes." o. „overs."; A) viser el. efterviser; underviser el. lærer; - vid. Hor. A. P. 74; men Cic. Fam. 16, 22: si quid ··· non intelligent, monstrabis, (forklarer du det for dem); cf. Virg. Aen. 1, 321; - men c. inf.: leniter ire Monstrat, Ovid. Am. 1, 6, 7; cf. Hor. Sat. 2, 8, 52; ogs. absol.: bene monstrantem pugnis caedere, Plaut. Curc. 1, 3, 43; - ogs. beskriver; juventa, qualem monstravimus, etc., Tac. Hist. 2, 59; - ogs. henviser dertil, antyder; Chalcedonii monstrabantur, id. Ann. 12, 63; monstratus fatis, (hvis til-

kommende Sterhed antydes), id. Agr. 13; men id. Hist. 3, 28: ni duces ··· Cremonam monstrassent, (neml. til Plyndring); — B) „bef."; a) forkynder, anordner, bestemmer; - monstrata piacula, (de befalede Soneofre), Virg. Aen. 4, 636; cf. id. Ge. 4, 549; - ogs. tilskynder, ophidser, c. inf., id. Aen. 9, 44; — b) angiver, anklager; alii ab amicis monstrabantur, Tac. Hist. 4, 1; cf. ibd. 41; - ogs. beviser, godtgiør, m. acc. c. inf., Plin. 22, 44; men pass.: qui adversus ea fecisse monstretur, Dig.; — III) partic. monstrātus, 3, ogs. som adj.: som tildrager sig Opmærksomhed, udmærket, paafaldende; - hostibus simul suisque monstrati etc., Tac. Germ. 31; cf. id. Hist. 1, 88: vetusto nomine ··· monstratus, (fremhævet derved). — monstrōse, adv.: vidunderligen el. unaturligen i sit Slags; - nihil tam monstrose cogitari potest, quod non etc., Cic. Div. 2, 71; af — monstrōsus, 3, [monstrum]: vidunderlig, paafaldende, unaturlig; - ∾ partus hominum, Lucan.; - compar., ∾ ferculum, Petron. Sat. 69; superl., ∾ bestia, (om Aben), Cic.; - men „overf.", ∾ (homines: med underlig el. paafaldende Adfærd), id. Fin. 1, 18, inc.

monstrum, i, n., [ligesom monstro, af moneo; cf. Cic. Div. 1, 42: quia enim ostendunt, portendunt, monstrant, praedicunt, ostenta, portenta, monstra, prodigia dicuntur]; - I) egtl.: Varsel el. Jertegn, navnl. som bebuder Uheld el. Ulykke; - monstra deum, (fra Guderne), Virg. Aen. 3, 59; cf. ibd. 2, 171; ligel. i Udraabet: mirabile monstrum, ibd. 9, 120; - dog har Flor. 1, 7: ∾ pulcherrimum; cf. ibd. 10: monstra virtutum; — II) „alm.": Uhyre, d. e. det Vidunderlige el. Paafaldende; sædv. det Rædsomme el. Afskyelige; A) om Personer; - Monstrum horrendum, informe, ingens, Virg. Aen. 3, 658, (om Polyphem); ligel. monstrum hominis, Ter. Eun. 4, 4, 29; cf. ibd. 5, 2, 21; — b) df. ogs. m. Hensyn paa Characteren, osv.; - ∾ mulieris, Plaut. Poen. 1, 2, 61; ∾ foedissimum, Cic. Pis. 14; cf. id. Catil. 2, 1, ogs. Hor. Od. 1, 37, 21, o. Ovid. Met. 8, 100; — B) om Dyr: Hoc quondam monstro (i. e. oestro) etc., Virg. Ge. 3, 152; cf. ibd. 1, 185: quae plurima terrae Monstra ferunt, (skadelige Kryb, osv.); fert monstra sub aequore pontus, (Havuhyrer), id.; cf. id. Ecl. 6, 75; — C) om Ting, om Begivenheder, om Handlinger, osv.; - huic confidere monstro, (om Havet), Virg. Aen. 5, 849; ligel. ∾ infelix, (om d. trojanske Hest), ibd. 2, 245; ogs. Skibet Argo heder monstrum, Catull. 64, 15; - ingentibus excita monstris, (af rædsomme Syner), Virg. Aen. 7, 376; - jam mihi non furtum, sed monstrum et portentum videbatur, c. inf., Cic. Verr. 3, 73; cf. id. R. Am. 22; - monstra et portenta loquuntur, (Urimeligheder el. Umuligheder), Lucr. 4, 591; cf. Cic. Tusc. 4, 24, o. id. Att. 4, 7. — monstruose, monstruosus, s. und. monstrose, etc.

montānus, 3, [mons]; I) „alm.": biergig, fuld af Bierge, loca, Varr.; men montana (sc. loca), Liv., Plin.: Biergegne; — II) „bef."; A) som findes i Bierge el. paa Bierge, ager, Varr.; cf. Liv. 9, 13; ligel. Ligures montani etc., Cic. Agr. 2, 35; - ∾ antra, Ovid., oppida, Virg.; - montanaque numina. Panes, Ovid. Her. 4, 171; — B) som kommer fra Biergene; - ∾ sal, Colum., fructus, Plin.; rapidus montano flumine torrens, Virg. Aen. 2, 305.

montĭcŏla, ae, c., [mons, colo]: Biergboer; monticolae Silvani, Ovid. Met. 1, 193. — montifer, a, um, [mons, fero]: biergbærende, Titan, Senec. Herc. Oet., (i. e. Gyges monte obrutus). — Montinus, i, m., [mons]: en Bierggud, el. Biergenes Gud, Arnob. — montĭvăgus, 3, [mons]: som streifer om paa Biergene; - ∾ Diana, (Jagtgudinden), Stat., fera, Lucr.; men ∾ cursus (pl.), Cic. Tusc. 5, 27. — montŭōsus, o. montōsus, 3, [mons]: fuld af Bierge, biergig, regio, Cic., loci, id.; men montuosa Ciliciae (sc. loca), Plin.

mŏnŭbĭlis, e, [moneo]: til Ihukommelse, columna, Sidon. — mŏnŭmentārius, (monim.), 3: hørende til et Minde el. Gravminde, ceraula, (Hornblæser), Appul.; af — mŏnŭmentum, (monim.), i, n., [moneo]; I) „egenl.": Minde el. Mindesmærke, og det navnl.; A) Bygning el. Billedstøtte el. andet Kunstværk, (forsaavidt samme minder om en Person el. Bedrift); - ∾ Marii, Cic. Div. 1, 28, (d. af M. opførte Tempel); cf. id. Arch. 11; men id. Verr. 1, 4: Marcelli et Africani monumenta ··· ex fanis ··· auferre, (Billedstøtter, Malerier); cf. Caes. B. C. 2, 21; men monumenta majorum suorum, (i. e. majorum Clodii: den appiske Vei), Cic. Mil. 7; — B) monumentum, m. o. ud. gen. sepulcri: Gravminde; - vid. Nep. Dion. 10, o. Cic. Phil. 14, 12; ligel. ∾ marmoreum ei faciendum locarent, Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 12; - ogs. Familiebegravelse; ∾ Scipionum, Liv.; cf. Nep. Att. 22; — C) Mærke, (Klenodie el. Smykke), hvorved et udsat Barn kiendes igien; - cistellam ··· cum monumentis etc., Ter. Eun. 4, 6, 15; — D) som Skrift: monumenta annalium, Cic. Rab. Post. 16, rerum gestarum, id. d. Or. 1, 46: historiske Mindeskrifter; ogs. absol.: monumenta pontificum, Pseud. Cic. p. Dom. 55; — II) „overf." o. „alm.": ethvert Minde om en Person el. Handling el. Begivenhed, hvad der minder el. kan minde derom; - multa sunt tuae clementiae monumenta, Cic. Dejot. 14; - ogs. om Ting: Cratera impressum signis ··· Ferre sui dederat monumentum ··· amoris, Virg. Aen. 5, 538; cf. Cic. R. Am. 50: ne monumenti quidem causa, (til Amindelse el. Erindring).

Mopsōpius, 3, Μοψόπιος, [Μοψοπία: gammelt Navn paa Attika]; „poet." f. attisk el. atheniensisk; - ∾ juvenis, Ovid. Met. 5, 661, (i. e. Triptolemus); ∾ muri, ibd. 6, 423, (i. e. Athenae); men arte Mopsopia potens, (i. e. Daedalus), Senec. Hippol.; hvor ogs. Mopsopia, ae, f. Attica el. Athenae. — Mopsuhestia el. Mopsuestia, ae, f., (Μόψου Ἑστία): By i Cilicien, Cic. Fam. 3, 8. — Mopsus, i, m., Μόψος: Spaamand og Konge i Argos, Cic. N. D. 2, 3, oftere; - ogs. en Spaamand i Thessalien, Ovid. Met. 12, 456; - ogs. en Spaamand i Cilicien, Tertull.; — not: ogs. er Mopsus hos Virg.: Navnet paa en Hyrde.

1. mŏra, ae, f.; I) „alm.": Ophold, Dvælen, Standsning; - bello moram et tarditatem afferre, Cic. Phil. 5, 9; moram ad insequendum inferre, Caes. B. C. 3, 75; moram facere dimicandi, Liv.; men Ter. Andr. 3, 5, 9: producere malo moram, (vinde en Udsættelse derfor); men Formae non ullam fata dedere moram, Tibull. 1, 4, 36; - moliri moram, (med Flid at opholde), Virg. Aen. 2, 414; men ibd. 10, 888: tot traxisse moras, (have nølet saa længe); - moram rumpere, id., praecipitare, id., pellere, Ovid., corripere, id., (afbryde Opholdet, ikke nøle længere); - res habet moram, (gaaer i Langdrag), Cic. Att. 13, 31; sibi paullulum esse morae, quod etc., id. Catil. 1, 4; esse in mora alicui, (opholde nogen), Ter. Andr. 3, 1, 9; morae esse nuptiis, id. Ad. 4, 5, 78; ogs. hoc mihi est morae, (dette opholder el. sinker mig), ibd. 5, 7, 6; per me nulla mora est, id.; ogs. nulla in me est mora, Virg. Ecl. 3, 52; - nulla mora est, (det skal strax skee), Nep. Con. 3; ogs. c. inf., Ovid. Fast. 3, 768; ogs. m. quin, Ter. Andr. 5, 6, 7; ligel. longa mora est, c. inf., (det tager lang Tid), Ovid.; - sine mora, (uden Ophold), Cic.; haud mora (nomin.), Virg.; nec mora fit, Prop.; men id. 3, 14, 2: nulla ··· adesse mora (abl.), uden Ophold; inter moras, (imidlertid), Plin. Ep. 9, 13; eripe te morae, Hor. Od. 3, 29, 5; — II) „bef." ogs.; A) Hindring, Standsning, hvad der er i Veien for noget; - ∾ Capuae resti-

tuendae, Liv. 23, 9; cf. Virg. Aen. 10, 429 o. 186; men alias ex aliis fingendo moras, Liv. 7, 39; — B) ∾ temporis: Tidsfrist, Mellemtid; vid. Ovid. Met. 9, 731; cf. id, Pont. 4, 10, 12: et placidae saepe fuere morae; — navnl. ogs. Ophold el. Pause i Foredraget; alios ··· morae respirationesque delectant, Cic. Orat. 16; — men ∾ temporaria, (opp. aeternitas), Plin. 36, 24.

2. mŏra, ae, f., μόρα, [besl. m. μοῖρα, i. e. pars]; — ∾ Lacedaemoniorum, Nep. Iphicr. 2, Spartiatarum, Cic. Tusc. 2, 16, Corps el. Afdeling af d. spartanske Hær; bestod af 300 el. 500 el. 700 Mand. — moraciae nuces, haarde at knække, Titin. ap. Fest. p. 139, (Müll.) — mōrālis, e, [mores]: hørende til Sæderne, moralsk el. ethisk; — ∾ pars philosophiae, Cic. Fat. 1; cf. Senec. Ep. 89, ogs. Quintil. 6, 2, 8; ∾ epistolae, Gell.; hf. — mōrālĭtas, atis, f.: sædelig Beskaffenhed, Sædelighed, Macrob. Sat. 5.

*mŏrāmentum, i, n.: Ophold, Hindring, Appul.; — mŏrāte, adv.: langsomt; — compar., moratius, Senec. Qu. N. 6, 14; — mŏrātim, adv.: langsomt, Solin. 3; — mŏrātio, onis, f.: Ophold, Standsning, Vitruv.; o. — mŏrātor, oris, m.: som opholder en Sag, som lægger Hindringer i Veien derfor; — ∾ commodi publici, Liv. 2, 4; — ex illo grege moratorum, qui etc., (som alene opholde Sagen), Cic. Div. in Caecil. 15; — II) „bes." ogs.: Efternøler ved Hæren, Liv. 21, 47 o. 48; — hf. mŏrātōrĭus, 3: langsom, sinkende; (efterel. Ord); ∾ cunctatio, Dig.; ∾ ambages, Cod. Just.; — [moror].

1. mŏrātus, 3, partic. af moror. — 2. mōrātus, 3, [mores]: af el. med saadanne Sæder, af slig Art; sædv. m. adv.; — mulier si male morata est, Plaut.; cf. Cic. Fin. 1, 19, o. id. d. Or. 2, 43; men c. abl.: quibus moratam moribus (uxorem habes)? Ter. Hec. 4, 4, 22; — male moratus venter, Ovid. Met. 15, 95, (graadig el. umættelig); men comisk: Ita morata est haec janua, (har slig Vane), Plaut. As. 2, 3, 10; — II) „overf." om et Digt, osv.: med en rigtigen fremstillet og vedligeholdt Character; — O poëma tenerum, et moratum, atque molle! Cic. Div. 1, 31; cf. Hor. A. P. 319: morataque recte Fabula. — mŏrax, ācis, adj., [moror]: som medfører Nølen el. Sinkelse, cogitatio, Varr. ap. Non.

morbĭde, adv.: sygeligen, Hieron.; af — morbĭdus, 3, [morbus]: sygelig, apes, Varr., corpus, Plin.; — II) „overf.": som medfører Sygdom, usund, aër, Lucr.; cf. id. 6, 1222. — morbĭfer, a, um, [morbus, fero]: som bringer Sygdom, Paul. Nol. — Morbonia, ae, f., comisk formet af morbus: ligesom Pestlandet; men alene i Udtrykket: Morboniam ire jubere, (vise Pokker i Vold); vid. Suet. Vesp. 14. — morbōsĭtas, atis, f.: Sygelighed, Usundhed, Pallad.; af — morbōsus, 3, [morbus]: sygelig, servus, Cato; men ∾ equus, vid. Labeo ap. Gell. 4, 2; — II) „bes.": syg el. svækket ved Vellyst, Catull. 57, 6; men morbosior omnibus cinaedis, Auct. Priap. 47.

morbus, i, m.: Sygdom; I) „egenl.", el. m. Hensyn paa d. dyriske Legeme; — morbum ··· totius corporis corruptionem etc., Cic. Tusc. 4, 13; cf. ibd.: aeger morbo gravi; — in morbum incidere, cadere, delabi, (falde i Sygdom), id.; ligel. implicari in morbum, Nep., morbo, Caes.; ligel morbum nanciscі, Nep.; — in morbo esse, ogs. morbo laborare el. afflictum esse, Cic.; morbo conflictari, Nep., vexari, Suet., jactari, Hor., (være meget syg); morbus ingravescit, Cic., aggravescit, Ter., (bliver haardere); — morbo mederi, ogs. curationem adhibere, Cic., ogs. medicinam facere, Plaut., (anvende Lægemidler derimod); ex morbo convalescere, Cic., evadere, id., (blive frisk); morbi senescentis remissio, id.; — ∾ major el. comitialis, Cels., caducus, Appul.: faldende Syge, Epilepsi; — ∾ regius el. arcuatus: Gulsot, Cels.; — II) „fig."; A) „overf.": Sygdom hos Træer og Planter, vid. Plin. 17, 37, 1 o. 5; — B) „ment." o. „ethisk"; 1) „alm."; — morbi animi (Sielens Sygdomme) sunt inveterata vitia etc., vid. Senec. Ep. 75; cf. Cic. Fin. 1, 18: animi morbi sunt cupiditates immensae et inanes divitiarum, etc.; ogs. id. Verr. 3, 36, o. ibd. 4, 1; — om Brugen af morbi f. perturbationes animi, (Lidenskaberne, πάθη), vid. id. Tusc. 3, 4; — 2) „bes." ogs.; a) morbi rei publicae, Cic. Sull. 27: Sædernes Fordærvelse, som Kilde til Sammensværgelser; cf. Sall. Catil. 37; men Cic. Att. 2, 20, (om Statens Forvirring ved Clodius): nunc novo quodam morbo civitas moritur; — b) om Elskov; quid hoc morbi est? Ter. Eun. 2, 1, 19; ligel. Catull. 66, 25: tetrum hunc deponere morbum; — c) Bekymring, Kummer, Plaut. Trin. 1, 2, 38, o. id. Truc. 2, 5, 12; — III) Morbus som Person findes i Underverdenen, Virg. Aen. 6, 275; cf. Cic. N. D. 3, 17.

*mordācĭtas, atis, f.: Bidskhed, bidende Beskaffenhed, dentium, Arnob., urticae, (dens Stikken el. Brænden), Plin.; ∾ vinosa: snærpende Vinsmag, id.; o. — mordācĭter, adv.: bidende el. bittert; hf. „overf."; ∾ respondere, Macrob.; — men in compar. o. „alleg.": lima mordacius uti, Ovid. Pont. 1, 5, 19; — [af flgd.].

mordax, ācis, adj., [mordeo]; I) „egenl."; A) „alm.": bidsk, som gierne bider el. vil bide; — ∾ canis, Plaut., equus, Labeo ap. Gell. 4, 2; men comisk: num janua est mordax? Plaut. Truc. 2, 4, in.; cf. Auct. ap. Cic. d. Or. 2, 59; — ∾ fibula, Sidon., (hvis Torn bider el. hefter); — B) „bes."; a) bidende, stikkende, brændende, urtica, Ovid.; ogs. rivende, hvas, rubus, id.; men compar., ∾ arista hordeo, Plin.; — ogs. bitter el snærpende, acetum, Pers., fel, Ovid., succus croci, Plin.; „poet." ogs. ∾ ferrum, (i. e. securis: huggende), Hor. Od. 4, 6, 9; — — b) bortædende el. corrosiv, pulvis, Plin. 17, 4, pumex, (som borttager Haarene), Ovid.; men mordacissima marga, (som brænder Jordbunden), Plin.; — II) „fig." o. „ment."; a) bidende, bidsk, krænkende; om Talen, og om Personer; — teneras mordaci radere vero Auriculas, Pers. 1, 107; cf. Ovid. Trist. 2, 563; — Mordacem Cynicum sic eludebat, Hor. Ep. 1, 17, 18; cf. Phaedr. 4, 7; — b) om Sorger og Ærgrelser; ∾ invidia, id.; ∾ sollicitudines, Hor. Od. 2, 18, 4.

mordeo, mŏmordi, morsum, mordēre, v. a. (o. n.); I) „egenl."; A) „alm.": bider; — si me canis momorderit, Enn. ap. Gell.; morsi a cane, Plin.; ogs. absol.: canes ··· mordere etc., Cic. R. Am. 24; — ogs. at bide deri; ∾ hastile, (om den saarede Slange), Ovid. Met. 3, 689; ∾ labra, (bide sig deri), Quintil.; cf. ungue morso, Prop. 3, 23, 24; ∾ frenum, (som Ordsprog: at vise sig modig), s. und. frenum; men om den Faldne: ∾ humum ore, (bide i Græsset), Virg. Aen. 11, 418; ligel. ∾ arenas, Ovid. Met. 9, 61; — B) „bes." ogs.; a) bider deri el. derpaa, d. e. tygger, æder, fortærer; — pabula ··· dente momordi, Ovid. Met. 13, 593; ∾ ostrea, Juvenal.; cf. id. 5, 11, o. Pers. 4, 30; men comisk: ∾ centum millia nummum, (opæde el. tilsætte), Laber. ap. Gell.; — b) om et Spænde, osv.: ligesom at bide deri, d. e. at hefte el. fæste sammen; — huic summam mordebat fibula vestem, (fæstede den sammen oventil), Ovid. Met. 8, 318; cf. Virg. Aen. 12, 274; — vomer mordet terram, (giennemtrænger den), Plin.; men arbor humum mordet, (trænger ind, slaaer Rødder), Stat.; men quod a lino mordetur, (hvori Traaden trænger ind), Cels.; — men ogs. omvendt: qui (locus corporis) mucronem (teli) momordit, (der omfatter den, der er giennemtrængt deraf), id.; cf. Ovid. Met. 5, 143: jaculum ··· ore momordit, (fik Spydet i Munden); — „poet." ogs. om en Flod: at begnave el. at beskylle; quae (rura) Liris ··· Mordet aquā, Hor. Od. 1, 31, 7; — II) „fig.";

A) „overf."; a) om en bidende el. stikkende Indvirkning el. Fornemmelse; - radix gustu acri mordet, Plin. 27, 109; (crocum) ··· faciem oculosque mordeat, id. 21, 17; - urtica foliis non mordentibus, id. 22, 16; men id. 29, 9: prout quaeque mulceri morderive opus sit, (at bones el. beitses); — b) navnl. ogs. om Indvirkningen af Hede og Kulde; vid. Hor. Sat. 2, 6, 45, o. id. Ep. 1, 8, 5; si vites mordeat quaedam hiemis ruminatio, Plin. 17, 35; cf. Martial. 8, 14; — B) „ment."; a) ligesom bider med Ord, angriber dadlende el. stiklende; - si ··· Mordear opprobriis falsis, Hor. Ep. 1, 16, 38; cf. Ovid. Trist. 1, 1, 25; ogs. absol.: joco mordente facetus, Juvenal.; cf. Ter. Eun. 3, 1, 21 o. 55; — b) krænker, ærgrer, ængster; - morderi occulto dolore, Ovid., conscientia, Cic.; si paupertas momordit, id.; morderi te ··· quod non simul sis, id. Att. 6, 2; cf. ibd. 13, 12; men hunc mordebit objurgatio, hunc excitabit, Quintil.; — III) af partic. morsus, 3, er subst. morsum, i, n.: en Bid; ds. lidet Stykke; - lanea morsa, (smaa Uldtaver), Catull. 64, 317; — not.: memordi, f. momordi, vid. Gell. 7, 9.

*mordĭcans, tis, partic.: bidende, stikkende, skarp; ∾ qualitas, Coel. Aur.; o. — mordĭcātĭo, onis, f.: Biden; ∾ ventris, (Bugvrid), Coel. Aur.; — [af inus. mordico]. — mordĭcĭtus, adv., forlæng. Biform af mordicus, Plaut., Appul., inc. — mordĭcus, adv., [mordeo]: bidende, med Tænderne, Plaut.; ∾ auriculam auferre, (afbide), Cic. Qu. Fr. 3, 4; ∾ trahere paludamentum, Suet. Caes. 64; — II) „fig.": af alle Kræfter, af al Magt; - ∾ perspicuitatem tenere, Cic. Acad. 2, 16; verba tenent mordicus, id. Fin. 4, 28.

mōre, adv. af 1. morus: taabeligen; - more hoc fit atque stulte, Plaut. Stich. 5, 1, in. — mōrētārĭus, 3: hørende til Retten moretum, Apic.; — II) ds. subst. moretarium, i, n.: = moretum, Donat. ad Ter. Phorm. 2, 2, 4; af — mōrētum, i, n.: etslags landlig Ret, herbosum, (som bestaaende af Løg og andet Grønt), Ovid. Fast. 4, 367; beskrives i Digtet Moretum, (der tillægges Virgilius).

mŏrĭbundus, 3, [morior]: døende, næsten død; - jacentem moribundumque etc., Cic. Sest. 39; cf. Liv. 26, 15; - men „poet.": ∾ anima, Ovid., vox, Stat.; men moribunda membra, (dødelige), Virg. Aen. 6, 732; — II) „poet. overf." o. ligesom act.: dødende et dræbende; - moribunda a sede Pisauri, (med dræbende Luft), Catull. 81, 3.

*mōrĭgĕrātĭo, onis, f.: Føielighed, Afran. ap. Non.; o. — mōrĭgĕrātor, oris, m.: som viser Føielighed, Sidon.; — [morigeror]. — mōrĭgĕro, are, v. n., Biform af flgd.; ∾ sibi cum aliqua, vid. Plaut. Amph. 3, 3, 26. — mōrĭgĕror, atus sum, 1, v. dep. n.: føier mig derefter; - ∾ adolescenti, Ter. Ad. 2, 2, 10; men ∾ servituti, (skikke sig deri), Plaut. Capt. 2, 1, 4; - voluptati aurium morigerari debet oratio, Cic. Orat. 46; - men sensu obscoeno: ∾ ore, Suet. Tib. 44; af — mōrĭgĕrus, 3, [mos, gero]: som viser sig føielig el. hørig o. lydig; (forel. Ord); - meo me ··· morigerum patri etc., Plaut. Amph. 3, 4, 21; male morigerus mihi est danista, id. Epid. 5, 1, in.; — b) „bes." ogs. in re venerea; vid. id. Cas. 5, 2, 20; ligel. morigeris modis, (i. e. morem gerendo), Lucr. 4, 1275.

Mŏrĭni, orum, m.: Folk i Gall. Belg., ved Canalen, Caes. B. G. 2, 4, oftere, Mela 3, 2, o. Plin. 4, 31; hede extremi hominum, Virg. Aen. 8, 727. — 1. mōrĭo, ōnis, m., [μωρός, i. e. stultus]: Tosse, Fjante, Dumrian, Plin. Ep. 9, 17, o. Martial. 8, 13. — 2. mōrĭo el. morion, onis, m.: etslags mørk Ædelsten, (rimel. Røgtopasen), Plin. 37, 63. — mōrĭon, i, n., μώριον; I) en Art af Værten strychnos, (Natskygge); ab aliis moly appellatum, Plin. 21, 105; — II) den hvide Hanplante af Alrunen (mandragoras), id. 25, 94.

mŏrĭor, mortuus sum, 3, v. dep. n., [rimel. af μόρος, i. e. fatum, mors]; I) „egenl.": døer; - moriendum certe est, etc., Cic. d. Senect. 20; desiderio tui mortuam esse, id. Att. 1, 3; ∾ vulnere, Plin., ex vulnere, As. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 33; ∾ ferro, Liv., in tormentis, id.; cf. Sall. frgm.: ne simplici quidem morte moriebantur, (henrettedes end ikke uden Tortur); - virgo jussa mori, Virg. Aen. 3, 322; Codrus, pro patria non timidus mori, etc., Hor. Od. 3, 19, in.; - morientes voces, (den Døendes), Cic. Coel. 24; - men i Forsikkringer: moriar, si etc., o. moriar, ni etc., (vil døe derpaa); vid. Cic. Att. 8, 6, o. id. Fam. 7, 13; ogs. truende: moriēre, si emiseris vocem, Liv. 1, 59; — II) „overf." om Ting og Begreber; A) „alm.": at uddøe el. hensvinde, at afkræftes el. svækkes; - saal. om Planter og andre Naturlegemer; - segetes moriuntur in herbis, Ovid.; flos ··· moriens, Virg.; mortui flores, Plin.; men om Salver: at tabe deres Lugt, id.; - om Lemmerne: at henvisne el. afkræftes; lacerti mortui, Cic.; artus morientes, Ovid.; men comisk: virgae moriuntur etc., (blive opslidte), Plaut.; - fremdeles „poet." om Ilden: at gaae ud, at slukkes, Ovid. Am. 1, 2, 12: - men om Tiden: at forløbe, at hensvinde; dies moritur, Plaut. Men. 1, 2, 45, Stat.; ogs. om en Comet: begynde at blive usynlig, Claudian.; - ligel. om Begreber odl.: at aftage el. ophøre; - Tunc igitur meriti morietur gratia vestri, Quum etc., Ovid. Pont. 3, 2, 27; cf. Cic. d. Senect. 2; - ogs. om et Rygte: ut iste sermo ··· moreretur, id. Coel. 31; cf. id. Pis. 38; — III) partic. mortuus, 3, er ogs. at mærke; A) „egenl.": ligesom død; mortuus concidisti, Cic. Pis. 36; - ogs. som subst.: den Døde el. hans Lig; - mortuum in domum alicujus inferre, Cic. Mil. 27; mandare aliquem infra mortuos, (ombringe), id. Quint. 15; a mortuis excitare, id. d. Or. 1, 57; voluntas mortuorum, id.; - comisk er: mortuo verba facere, (snakke for døve Øren), Plaut. Poen. 4, 2, 18; — B) „overf."; - mortua re verba facere, (komme for sildigt med en Tale), Plaut. Pseud. 1, 3, 27; venire (in theatrum) mortuo plausu, (under matte Bifaldsyttringer), Cic. Att. 2, 19; ∾ leges, (som ikke længere anvendes), id. Verr. 5, 18; - mare mortuum i Palæstina beskriver Justin. 36, 3; — not.: morīmur, f. morĭmur, Enn. ap. Prisc.; - inf. moriri, f. mori, Plaut., Ovid. Met. 14, 215. — mŏrītūrio, ire, v. n., desid. af frg.: vilde gerne døe, Cic. ap. Augustin.

mormyr, ȳris, f., μορμύρος: etslags Søfisk, picta, Ovid. Hal. 110; cf. Plin. 32, 54. — mŏro, are, v. n., Biform af 2. moror: nøler el. dvæler, Pacuv. o. Naev. ap. Diomed.; men pass. impers.: ut moretur (i. e. maneatur) etc., Coel. ap. Cic. Fam. 8, 5. — mŏrŏchītis, idis, f.: en løgfarvet Ædelsten, Plin. 37, 63. — mōrŏlŏgus, 3, μωρόλογος: som fører en daarlig Tale; - ∾ fio, Plaut., ∾ sermones, id. — 1. mōror, ari, [μωρός, i. e. stultus el. fatuus]: at være tosset; vid. Suet. Ner. 33: morari inter homines ··· producta prima syllaba etc.

2. mŏror, atus sum, 1, v. dep. n. o. a., [1. mora]; I) neutr.; A) „alm.": opholder mig, dvæler el. nøler; - valde morari, (give sig god Tid), vid. Cic. Att. 16, 5; morantes (apes): nølende, dorske, Virg.; cf. Liv. 21, 47, und. morator; - ogs. med en tilføiet Tidsbestemmelse in acc.; paucos dies morati, Hirt.; haud multa moratus, (uden langt Ophold), Virg. Aen. 3, 610; - andre Forbindelser ere: nec longo deinde moranti Tempore, (i. e. neque ita multo post), Virg. Ge. 3, 565; men Cic. Verr. 4, 46: ne multis morer (sc. verbis: for at være kort); quid moror, (hvorfor)? Hor. Od. 2, 17, 6; ira morata, (som bliver gammel), Ovid. Am. 1, 8, 82; — B) „bes." ogs.: at dvæle el. forblive paa et Sted, Brundisii, Cic., in provincia, id.; cf. Virg. Aen. 4, 235; men Hor. Od. 1, 38, 4: rosa quo locorum (f. ubi) sera moretur, (hvor den fin-

des); – ∾ cum aliquo, (leve med nogen, omgaaes nogen), Senec.; men id. Ep. 2, „ment.": posse ··· morari secum, (vide at være sig selv nok); — II) act.; A) „alm.": opholder, holder tilbage, lader dvæle el. vente; – si aliqua res eum vel impediet, vel morabitur, Cic. Fam. 6, 20; ∾ impetum hostium, Caes., victoriam, id.; cf. Cic. Phil. 5, 9, ogs. Hor. Ep. 1, 1, 24, o. ibd. 2, 1, 4; – men id. Od, 3, 27, 50: Impudens Orcum moror, (nøler med at døe); — B) „bes." ogs.; 1) nihil morari aliquem, (lade nogen gaae, navnl. at hæve en Retssag imod nogen); vid. Liv. 4, 42, o. id. 8, 35; – ligel. id. 13, 16: negavit, se Gracchum morari; ligel. m. flgd. quominus; vid. Liv. 3, 54, ogs. id. 9, 11; ligel. (istos) moratus nemo sit, quominus abeant, id.; ogs. c. inf. o. Negation, Ovid. Her. 12, 186: Nec moror ante tuos procubuisse pedes; – ogs. hører hertil Udraabet: heu, cui moremur bellum inferre! Cic. Phil. 5, 12; — 2) nihil moror, el. non moror; a) c. acc.: bryder mig ikke derom, agter ikke derpaa; – vid. Hor. Ep. 2, 1, 261, o. Virg. Aen. 5, 400; men Liv. 3, 56: nullo morante, (da ingen agtede derpaa); — b) c. inf.: gider ikke, støtter ikke derom; alieno uti, nihil moror, Plaut. Capt. prol. 16; men Ter. Eun. 1, 2, 104, absol.: nihil moror, jeg bier ikke længere; — c) m. acc. c. inf.: nihil moror, eos salvos esse, (jeg har intet derimod), Anton. ap. Cic. Phil. 13, 17; — 3) „poet." ogs.: henholder, d. e. fornøier, moror; – Carmina, quae possent oculos auresque morari Caesaris, Hor. Ep. 1, 13, 17, cf. id. A. P. 321; ligel. sunt, quos Pacuvius ··· moretur, Pers. 1, 77.

*mōrōse, adv.; I) „alm.": egensindigen, gnavent, Cic. Brut. 67; — II) „bes.": smaaligen, nøiagtigen, ængsteligen, Plin.; compar., Tertull.; superl., Suet. Aug. 66; o. — mōrōsitas, atis, f.; I) „alm.": Egensindighed, Gnavenhed, Vrantenhed; in morositatem ··· incidere, (blive vranten); vid. Cic. Off. 1, 25; cf. id. d. Senect. 18; — II) „bes.": ængstelig Nøiagtighed; navnl. Pedanteri i Udtrykket; vid. Suet. Tib. 70; — [af flgd.].

mōrōsus, 3, [af mos: Egensindighed]; I) „alm.": egensindig, gnaven, sær el. lunefuld, odl.; – ∾ senes et anxii, Cic. d. Senect. 18; cf. id. Orat. 29; ligel. Hor. Od. 1, 9, 17: ∾ canities; men (amor) mores hominum moros et morosos efficit, Plaut. Trin. 3, 2, 43; – compar., morosior circa curam corporis, Suet. Caes. 45; — II) „bes." o. „overf." om Ting: brydsom, fortrædelig; – Si tibi morosa prurigine verminat auris, Martial. 14, 23; men ∾ morbus, Ovid. A. A. 2, 323, (vanskelig at behandle el. helbrede); cupressus natu morosa, (som voxer vanskeligen el. langsomt), Plin.

Morpheus, (disyll.), ĕi o. eos, m., *Μορφεύς*: en Søn af Søvnen, og Drømmenes Gud; – vid. Ovid. Met. 11, 634, flgd. — morphnos, *μορφνός*: en Ørneart, vid. Plin. 10, 3.

mors, tis, f., [rimel. etr. f. *μόρος*, i. e. sors, fatum]; I) „egentl.": Døden; – omnium rerum mors est extremum, Cic.; cf. Hor. Ep. 1, 16, 79: mors ultima linea rerum est; – mortem obire el. oppetere, (gaae i Døden), Cic.; cf. Virg. Aen. 2, 62: certae occumbere morti; men Sulpic. ap. Cic. Fam. 5, 4: mortem commutare cum vita; men mortem sibi consciscere, (ombringe sig selv), Cic. Verr. 3, 56; – mortem alicui afferre, Sulpic. ap. Cic. Fam., offerre, Cic., ogs. inferre per scelus, id., (at ombringe nogen); ligel. dare ad mortem, Plaut., morti sternere el. demittere, Virg.; ligel. id. Aen. 11, 796: subita morte sternere; – morte multare el. mactare, (straffe paa Livet), Cic.; morti esse alicui, (volde nogens Død), id. Phil. 9, 1; vadem te ad mortem tyranno dabis pro amico, ut etc.? id. Fin. 2, 24; morte justa cadere, Hor.; immiti morte consumi, Tibull.; acerbissima morte affici, (omkomme paa det Ynkværdigste), Sulpic. ap. Cic. Fam.; – mortis honore carens, (ubegraven), Virg. Aen. 6, 333; in morte, (i el. efter Døden), ibd. 371; – ∾ cita, Hor., rapax, Tibull., rigida, Lucr., bona, (let el. mild), Plin. Ep.; mori sua morte, (døe en naturlig Død), Senec.; cf. Suet. Caes. 89; – om flere ogs. in pl.; praeclarae mortes imperatorum, Cic. Fin. 2, 30; mortes meorum, (Dødsfald i min Familie), Plin. Ep.; cf. Tac. Hist. 3, 28, o. Virg. Aen. 10, 854; — B) personificeret er Mors som Dødens Gudinde: Datter af Erebus o. Nox, Cic. N. D. 3, 17; — II) „overf."; A) den Døde, den Dødes Lig, oftest „poet."; – mortem ejus (i. e. Clodii) lacerari etc., Cic. Mil. 32; cf. Propert. 2, 10, 22: Nec sit in Attalico mors mea nixa toro; dog ogs. Plin. 14, 23: quam (vitem) juxta mors hominis laqueo pependerit; — b) comisk ogs. om en Olding; odiosum est, mortem amplexari, Plaut. Bacch. 5, 2, 33; — B) hvad der bringer Døden; navnl. „poet." om Skudvaaben; – per pectora saevas Exceptat mortes, Sil. 9, 369; ligel. inde cadunt mortes, (i. e. mortiferae sagittae), Lucan. 7, 517.

morsĭcātim, adv.: bidende; – ∾ lusitare labellis, Naevius ap. Non.; af — morsĭco, are, v. n., intens. af mordeo: at bide el. smaabide, Appul.; – bs. „overf.": morsicantes oculi, (forelskede Øine), id. — morsĭuncŭla, ae, f., dem., [2. morsus]: liden Bid el. Mundfuld, Appul.; – bs. „overf.": teneris labellis molles morsiunculae, Plaut. Pseud. 1, 1, 65.

morsum, i, n., o. 1. morsus, 3, s. und. mordeo. — 2. morsus, us, m., [mordeo]; I) „egentl."; A) „alm.": Biden el. Bid, serpentis, Cic.; contra avium morsus, id.; cf. id. Tusc. 5, 28; men morsibus insequi, (bide derefter), Ovid.; cf. id. Met. 7, 785; ligel. morsu appetere, Tac.; — B) „bes." ogs.; a) Biden el. at bide deri el. derpaa (for at spise); bs. Spisen el. at spise; vid. Virg. Aen. 3, 394, o. Juvenal. 4, 142; — b) bidende Skarphed, aceti, Martial. 7, 24; urtica morsu carens, (som ikke brænder), Plin.; men morsus rubiginis, (ædende el. fortærende Rust), Lucan.; — II) „fig."; A) „overf." o. „meton."; a) hvormed man bider, d. e. Tand el. Tænder; – vertere morsus Exiguam in Cererem, (bide deri, spise deraf), Virg. Aen. 7, 112; – unco ··· ancora morsu, ibd. 1, 169; – ogs. in pl.: Sted el. Spalte, hvori noget sidder fast, ibd. 12, 782; ligel. ∾ loricae, Sil.; — b) bidt Sted, Bid el. Hul; – ∾ canis rabiosi, Plin.; — B) „ment."; a) Bidskhed, Hadskhed, hadsk Nedsættelse el. Dadel; – odio obscuro morsuque etc., Hor. Ep. 1, 14, 38; morsus famae depellere, Sil.; — b) bidende el. gnavende Kummer og Smerte i Sielen; – perpetuos curarum ··· morsus etc., Ovid. Pont. 1, 1, 73; cf. Cic. Tusc. 4, 7, o. id. Off. 2, 7.

Morta, ae, f., (*Μορτή*, i. e. fatum): en af Parcerne; – tria nomina Parcarum: Nona, Decima, Morta, Caesell. ap. Gell. 3, 16; quando dies adveniet, quem profata Morta est? Liv. Andr. ibd. — mortālis, e, [mors]: dødelig, som engang maae døe; – omne animal mortale, Cic.; quid in iis mortale et caducum (sit), etc., id. Leg. 1, 23; — II) bs. „overf."; A) menneskelig, jordisk; – ∾ mucro, (som føres af et Menneskes Haand), Virg. Aen. 12, 740; cf. ibd. 797; men ∾ conditio vitae, (opp. immortalitas), Cic. Phil. 14, 12; – ∾ opera, Liv. 1, 2, acta, Ovid. Trist. 1, 2, 97; — 2) bs. ogs.; a) absol.: mentem mortalia tangunt, Virg. Aen. 1, 462; men som adv.: mortale sonare, (lyde som Menneskestemme), ibd. 6, 50; – ogs. in compar., nihil ipso homine mortalius, Plin.; — b) bs. subst., mortales: Mennesker, Menneskene; – hercle mortalem catum et subdolum! Plaut.; multos mortales defendo, Cic. Div. in Caecil. 2; cf. id. Pis. 40; ogs. Hor. Od. 1, 13, 37, ogs. Liv. 5, 16; — B) forgængelig, som ophører at være; – ∾ inimicitiae, (opp. sempiternae amicitiae), Cic. Rab. Post. 12; cf. Tac. Agr. 46; men Liv. 34, 6: si etc., mortales (eas leges) ··· et mutabiles etc.

*mortālitas, atis, f.: Dødelighed, de Dødeliges Lod; - omne, quod ortum est, mortalitatem consequitur, Cic. N. D. 1, 10; mortalitatem explere, Tac. Ann. 6, 50, (i. e. mori); - ogs. om Ting: Mangel paa Varighed; - ∾ totī, Plin. 36, 48; - ogs. alm. Døden; metu meae mortalitatis, Quintil.; exstinguitur crimen mortalitate, Dig.; cf. Plin. Ep. 10, 50; — II) „overf." o. „concret": Menneskeheden, Menneskene; - contra fortunam non satis cauta mortalitas, Curt. 8, 4; cf. Plin. 2, 5; o. — mortālĭter, adv.: ligesom en Dødelig; ∾ vivere, Augustin.; — [mortalis].

mortāriŏlum, i, n., dem.: liden Morter, Aemil. Macer; af — mortārĭum, i, n.: en Morter, Colum.; - aereis mortariis pistillisque (terere), Plin.; lapides mortariorum, (hvoraf Mortere giøres), id.; — II) „overf." ifølge et slags Lighed; A) en Kalkbænk; - arenatum in mortario ligneis vectibus subigere, Plin. 36, 55; — 2) bf. „concret": den deri staaende Kalk; - mortario caementum addere, Vitruv.; — B) morterformet Fordybning, navnlig omkring Træer; - arbori mortarium facere, Pallad.

mortĭcīnus, 3, [mors]; I) „egenl." om Kreaturer: selvdød, ovis, Varr., volucres, pisces, id.; — b) som comiskt Skældsord: morticine, (du Aadsel), Plaut.; — B) hvad der er af selvdøde Kreaturer; - in sacris ne morticinum quid sit, Varr.; — II) „overf.": uddød, henvisnet, caro, Senec. Ep. 122, clavus, (Ligtorn), Plaut.; — B) hørende til en Afdød, urnae reorum, (deres Gravsteder), Prudent.

mortĭfer, el. mortĭfĕrus, 3, [mors, fero]: dødbringende, dødelig, morbus, Cic., vulnus, poculum, id., bellum, Liv., Virg.; - ogs. absol.: mortifera tam multa terra marique, Cic. Acad. 2, 38; bf. — mortĭfĕre, adv.: dødeligen, aegrotare, Plin. Ep., vulnerare, Dig. — *mortĭfĭcātĭo, onis, f.: Døden el. at døe, Tertull.; af — mortĭfĭco, (avi), atum, 1, v. a.: døder, Tertull.; af — mortĭfĭcus, 3. [mors, facio]: dødende, dødelig, dræbende, cibus, Tertull.

*mortŭālis, e: hørende til et Lig el. til en Afdød; bf. særd. absol. mortualia; a) sc. carmina, Ligvers, Plaut. As. 4, 1, 63; — b) sc. vestimenta: Ligklæder, Naev. ap. Non.; o. — mortŭārĭus, 3: = frgd.; ∾ glossaria, Cato ap. Gell. 18, 7: indholdsløst Ordkram; o. — mortŭōsus, 3: som ligner en Død el. et Lig, vultus, Coel. Aur.; af — mortŭus, 3, partic. o. adj. af morior.

mōrŭla, ae, f., dem. af 1. mora: lidet Ophold, kort Dvælen, Augustin.; modicum illud morulae, Appul. — mōrŭlus, 3, dem. af 2. morus: noget mørk el. dunkel; - ∾ facies, (af Slag), Plaut. Poen. 5, 5, 10. — mōrum, i, n., μῶρον, ogs. μόρον: Morbærret, ogs. Brombærret; - qui nigris prandia moris Finiet, Hor. Sat. 2, 4, 22; cf. Plin. 15, 27, o. Ovid. Met. 1, 105. — 1. mōrus, 3, μωρός: taabelig, tosset; - more moro, (paa en enfoldig Maade), Plaut.; cf. id. Trin. 3, 2, 48: Amor mores hominum moros et morosos facit; - ogs. subst., morus es, id. Mil. gl. 3, 1, 78, (du var en Nar); — fem. mora, ae, id. ibd. 2, 4, 17. — 2. mōrus, i, f., sc. arbor: Morbærtræet, Ovid. Met. 4, 90 flgd., o. Plin. 16, 41.

mos, gen. mōris, m., [skal være befl. m. modus]; I) „egenl."; A) „alm.": Skik el. Vane, Adfærd el. Maner, Brug el. Vedtægt, (neml. i Modsætn. af det Lovbestemte); - quum alieno more vivendum est mihi, etc., Ter. Andr. 1, 1, 125; cf. id. Heaut. 1, 2, 21; men leges mori serviunt, Plaut. Trin. 4, 3, 36, (om Misbrug); men quae more aguntur institutisque civilibus, (efter borgerlig Skik og Vedtægt), Cic. Off. 1, 41; cf. id. Univ. 11: legi morique parendum est; - mos est hominum, ut etc., Cic. Brut. 21; men Virginibus Tyriis mos est gestare pharetram, Virg. Aen. 1, 336; cf. Cic. Verr. 5, 11: ut mos est Bithyniae regibus, etc.; sicut meus est mos, Hor. Sat. 1, 9, in.; men mos ita rogandi etc., Cic. Fam. 13, 17; — b) hertil mærkes endnu Forbindelserne; - moris est Graecorum, (det er Skik hos dem), ut etc., Cic. Verr. 1, 26; men sicuti Pompejo moris erat, (som P. pleiede), Vell. 2, 37; - praeter civium morem, (imod borgerlig Skik), Ter. Andr. 5, 3, 9; men sine more, Stat., ogs. nullo more, id., (usædvanligen); ogs. supra morem, Virg. Ge. 2, 227; - perducere aliquid in morem, (indføre som Skik), Cic. Inv. 2, 54; quod jam in morem venerat, Liv. 42, 21; — B) „bef.": moralsk (el. umoralsk) Færd el. Adfærd el. Opførsel; in pl.: Sæder el. Character; - est ita temperatis moderatisque moribus, ut etc., Cic. Fam. 12, 27; mores boni, id., justi, id., severi et pudici, Plin.; men mores feri immanisque natura, Cic. R. Am. 13; cf. ibd. 38; - praefectura morum, (Opsigt over Sæderne), Suet. Caes. 76; - men „poet.": Moribus et coelum patuit, (for rene Sæder), Propert. 4, 11, 101; - men propitiis, si per nostros mores (ifølge vore Laster) liceret, diis, Tac. Hist. 3, 72; — II) „overf."; A) „alm.": naturlig Beskaffenhed, Natur, Viis el. Maade; - mores siderum, Plin. 18, 56; mores coeli, Virg. Ge. 1, 51; - Carneadeo more, (paa C.'s Viis el. Maade), Cic. Univ. 1; men Graeco more bibere, id. Verr. 1, 26; - ad morem actionum, Quintil.; in morem fluminis, (ligesom en Flod), Virg. Ge. 1, 245; men eundem morem vestis tenere, Justin. 1, 2; — B) „bef.": Forskrift, Regel, Lov; - moresque viris et moenia ponet, Virg. Aen. 1, 264; cf. id. ibd. 6, 853; - men Plin. 36, 25, om Jernet: pati mores, (lade sig smede el. forme); men om Løvennen: accipere mores, (lade sig tæmme), Stat.; men Virg. Aen. 5, 556: Omnibus in morem tonsa coma pressa corona, (ordentligen el. vedbørligen).

Mōsa, ae, m.: Maasfloden, Caes. B. G. 4, 9, Plin. 4, 28, o. Tac. — Moschi, orum, m.: Folk imellem d. sorte og caspiske Hav, Mela 1, 2; in Moschis, (i deres Land), Plin. 6, 4; — B) bf Moschus, 3, mons, Mela, o. Moschĭcus, 3. montes, Plin. — Moschus, i, m.; en Rhetor fra Pergamus; blev anklaget for Giftblanderi; vid. schol. ad Hor. Ep. 1, 5, 9. — moscillus, i, m., dem. af mos; in pl.: daarlig Skik el. Vane, Cato ap. Fest. p. 159, (Müll.). — Mosēĭus, 3, f. und. Moses. — Mōsella, ae, m. o. f.: Moselen, Flod i Gall. Belg., Tac. Ann. 13, 53, oftere; — B) bf. Mōsellēus, 3, Symmach.

Mōses, el. Moyses, is, m., Μωσῆς: Moses, Israeliternes berømte Lovgiver og Anfører, Juvenal. 14, 102, o. Tac. Hist. 5, 4, ogs. Plin. 30, 2; — B) bf. Mōsēĭus, 3, Paul. Nol., o. Mōsēus, 3, Juvenc. — Mostellāria, ae, f., (Huusspøgelset): Comoedie af Plautus; [af mostellum, dem. af monstrum].

mōtābĭlis, e, [moto]: bevægelig; ∾ anima, Vulgat. — motacilla, ae, f.: den hvide Vippestiert, (motacilla alba L.), Varr., Plin. 57, 56. — *mōtārĭum, i, n.: Charpi el. Linskav til Saar, Coel. Aur.; — mōtātĭo, onis, f.: hyppig Bevægelse, Tertull.; o. — mōtātor, oris, m.: som idelig sætter i Bevægelse, Tertull.; — [moto].

mōtĭo, onis, f., [moveo]: Bevægelse, corporum, Cic.; - motio (sc. venarum): feberagtig Bevægelse i Blodet, Cels.; — b) motio ab ordine, (Bortfiernelse el. Affættelse), Dig.; — II) „fig."; motiones animi: Sielens Bevægelser el. Lidenskaber, Cic. Acad. 1, 8, o. id. Tusc. 1, 10. — mōtĭto, are, v. a., intens. af moto: bevæger ofte, Gell. 9, 5. — mōtĭuncŭla, ae, f., dem. af motio: lidet Feberanstød, Suet. Vesp. 24, o. Senec. Ep. 63.

mōto, are, v. a., intens. af moveo: bevæger oftere, vedbliver at bevæge, Virg. Ecl. 5, 5; ∾ lacertos, Ovid. Met. 11, 674. — mōtor, oris, m., [moveo]: som bevæger, som sætter i Bevægelse; - ∾ cunarum,

(som bugger), Martial. 11, 40; bf. — mōtōrĭus, 3: som er i Bevægelse; - ∾ modus agendi, (oppon. statarius), Donat. ad Ter. Ad. prol. 24, oftere; — II) bf. absol. motorium, i. e. vis movendi, Tertull.

1. mōtus, 3, partic. o. adj. af moveo. — 2. mōtus, us, m., [moveo]; I) „egenl."; A) „alm.": Bevægelse; - deus motum dedit coelo eum, qui etc., Cic. Univ. 6; natura omnia ciens et agitans motibus et mutationibus suis, id. N. D. 3, 11; - motus crebri terrae, Curt. 4, 4; - men „poet.": motus futuri, (den forestaaende Afreise), Virg. Aen. 4, 297; — B) „bes.": kunstmæssig el. kunstnerisk Bevægelse el. Gesticulation el. Dans, odl.; - ludiones ··· haud indecoros motus more Tusco dabant, Liv. 7, 2; ligel. motus Ionici, Hor. Od. 3, 6, 21; men dare motus Cereri, (opføre Danse paa hendes Fest), Virg. Ge. 1, 350; - motus palaestrici, (i Brydekampe), Cic. Off. 1, 36; men om Talerens Gesticulation, id. Brut. 30; endel. om Krigsøvelser, vid. Nep. Iphicr. 1; — II) „fig."; A) „overf." om Planternes Spiren og Vært; - tres esse motus in vite ··· naturales: unum, quo germinet, alterum, quo floreat, tertium, quo maturescat, Colum. 4, 28; — B) „ment."; 1) „alm.": Aandens el. Sindets Bevægelse el. Virksomhed, Heftighed el. Lidenskab, odl.; - quum (animus) ··· nec principium motus habeat, quia se ipse moveat, etc., vid. Cic. d. Senect. 21; men motus animorum duplices, alteri cogitationis, alteri appetitus, id. Off. 1, 36; cf. ibd. 38; quae (res) dulcem motum afferunt sensibus, (behagelige Fornemmelser), id. Fin. 2, 3; - men divino concita motu (Manto), Ovid. Met. 6, 158; — 2) „bes.": politisk Bevægelse, Opstand el. Opløb, odl.; - omnes Catilinae motus conatusque prohibere, Cic. Catil. 2, 12; ∾ populi, id. d. Or. 2, 48; ∾ servilis, (Slaveopstand), Liv. 39, 29; men motum in re publica ··· impendere, (at en Statsbevægelse forestaaer), vid. Cic. Att. 3, 8; — b) i Rhetoriken brugtes ogs. motus (pl.) f. tropi; vid. Quintil. 9, 1, 2; — c) Bevæggrund; - audisti consilii mei motus, Plin. Ep. 3, 4.

mŏvens, tis, partic. o. adject. af flgd. — mŏvĕo, mōvi, mōtum, 2, v. a. o. n., [skal være causativum til meo, altf. oprdl.: lader gaae]; I) act.; A) „egenl.": bevæger, sætter i Bevægelse, rører el. ryster, bringer afsted el. bort; - Ut festis matrona moveri jussa diebus, (at danse), Hor. A. P. 232; men id. Ep. 2, 2, 125; Cyclopa moveri, (dansende el. gesticulerende at forestille ham); - ∾ fila sonantia, (røre dem, gribe deri), Ovid. Met. 10, 89; ∾ citharam cum voce, id.; - quum signifer signum non posset movere loco, Cic. Div. 1, 35; men ne se ex eo loco moverent, Liv. 34, 20; - ∾ castra ex eo loco, Caes. B. G. 1, 15; men Cic. Att. 9, 1: postquam ille Canusio moverat (sc. castra); - hostem ··· statu movere, (fordrive fra en Stilling), Liv.; ∾ aliquem possessione, Cic.; ∾ aliquem senatu, (udstøde af Senatet), id.; ogs. ∾ aliquem agro, (fordrive derfra), id. Fam. 13, 5; men ∾ consulem de sententia, (afbringe derfra), Liv. 3, 31; - move abs te moram, (nøl ikke saa)! Plaut.; men move te ocius, (skynd dig noget)! Ter.; ∾ gradum, (at gaae), Senec. Thyest.; men ∾ literam, (at borttage), Cic. Fin. 3, 22; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": frembringer el. foraarsager, opvækker el. begynder; - ∾ sudorem, Cels., alvum, Cato; ∾ lacrimas, Quintil., fletum populo, Cic. d. Or. 1, 53, exspectationem de re quapiam, id. Att. 2, 14; ∾ suspicionem, id., indignationem, Liv.; - ∾ bellum, (begynde derpaa), Cic. Off. 1, 11; ∾ litem el. controversiam, Dig.; ∾ mentionem alicujus rei, (bringe paa Bane), Liv. 28, 11; movere et moliri aliquid, (søge at vække Urolighed), id. 23, 39; cf. id. 35, 13: ne quid moveretur; — 2) „bes." ogs.; a) at ryste el. angribe; - vis aestus ··· omnium ferme corpora moverat, Liv. 25, 26; - men ∾ sententiam alicujus, (bringe til at vakle), Cic. Att. 7, 3; — b) i Offersproget: at bringe; - ferctum Jovi moveto et mactato sic, etc., Cato; — c) om Planterne heder movere se, ogs. moveri: at skyde el. spire; - si tamen se gemmae (vitis) nondum moveant, Colum. 11, 2; de palmite gemma movetur, Ovid. Trist. 3, 12, 13; — B) „ment.": aandigen at bevæge el. opvække el. fremkalde; - ∾ approbationem eorum, quibuscum vivitur, vid. Cic. Off. 1, 28; men multum moveri consuetudine regionum etc., (at paavirkes stærkt deraf), Caes. B. G. 1, 44; - ∾ aliquem ad bellum, (ophidse dertil), Liv. 35, 12; men ∾ numina Dianae, (fortørne), Hor. Epod. 17, 3; men Multa movens animo, (betænkende med sig selv), Virg. Aen. 3, 34; - moverat plebem oratio consulis, (havde giort Indtryk derpaa), Liv. 3, 20; ∾ animos judicum, Quintil.; ∾ affectus, id.; - Nil moveor lacrimis, Propert. 3, 23, 25; men absiste moveri, (lad Frygten fare), Virg. Aen. 6, 399; — II) neutr.: at bevæge sig, (men alene sield.); - terra dies duodequadraginta movit, Liv. 35, 40; — III) ogs. er hertil at mærke; A) partic. mŏvens, tis, som adject.: bevægelig; - quae (praeda) rerum moventium sit, (bestaaer af rørligt Gods), Liv. 5, 25; men voluptas movens, (som bestaaer i Bevægelse), Cic. Fin. 2, 10; — B) partic. mōtus, 3, som adject.: bevæget el. bedrøvet, vred el. greben; - At non sic Ithaci digressu mota Calypso, Propert. 1, 15, 9; motus dictis, Ovid., precibus, Curt.; — not.: syncop. mostis, f. movistis, Martial. 3, 67; ligel. morunt, f. moverunt, Sil. 14, 141.

mox, adv., [moveo]; I) „egenl." om Tiden; A) „alm.": strax, d. e. i el. inden kort Tid; ordenl. c. fut.; - mox se venturum, Cic.; dog ogs. c. praes. (f. fut.); mox ego huc revertor, Ter.; - ogs. m. quam; - quam mox coctum est prandium? Plaut. Rud. 2, 3, 12; exspecto, quam mox etc., Cic. R. Com. 1; - mox ubi: saa snart som, Liv. 3, 52; - mox ut ··· statim etc., Flor. 2, 4; - mox quam: saa snart som, Dig.; — B) „bes." ogs. a) relativt: strax derpaa el. strax efter; de numero mox (sc. dicam), nunc de sono, Cic. Orat. 49; extemplo ··· mox ··· postremo, vid. Liv. 40, 48; — b) ogs. om en noget fiernere Fremtid; vid. Suet. Ner. 6; — c) kort før, for kort siden; - de altero, quod mox proposueram, etc., Colum. 3, 20; — II) „overf."; A) om Stedet; ultra eos etc., deinde ···, mox etc., Plin. 6, 35; — B) om en Værdi; tenuissimum lac camelis, mox equis, id. 11, 96; cf. id. 18, 17. — Moyses, s. und. Moses; df. — Mōysītĭcus, 3: mosaisk, Venant.

mu, interj., ligesom μῦ: en Betegnelse af den svageste uartikulerede Lyd; - mussare, quod muti non amplius quam mu dicant, Varr. L. L. 7, 5; vid. Enn. ibd.; men Plaut. Stich. 1, 3, 102: nec mu, nec mutuum, etc., er rimel. Ordspil, (ikke et Muk har man at undvære); — II) som interj. dolentis: mu, perii hercle, etc., Plaut. ap. Charis.

muccedo, muccidus, 3, muccinium, i, muccosus, 3, mucculentus, 3, o. muccus, i, s. und. mucedo, mucidus, etc. — *mūcēdo, ĭnis, f.: Slim (i Legemet), Appul.; o. — mūcĕo, ŭi, 2, v. n.: at være skimlet; quod (vinum) neque muceat, neque aceat, Cato; — df. mūcesco, ĕre, v. n., inch., (om Vin): at blive skimlet, Plin. 14, 26; — [mucus].

Mucia, Mucianus, s. und. Mucius. — mūcĭdus, 3, [mucus]: skimlet; ∾ frusta (panis), Juvenal. 14, 128; ∾ vina, Martial. 8, 6; — II) slimet, med Snue; ∾ senex, Plaut.; qui me emunxisti mucidum, id. Epid. 3, 4, 58. — Mūcius, Mūcia: romersk Slægtso. Personsnavn, hvoraf her mærkes; 1) C. Mucius (Scaevola), vid. Liv. 2, 12 o. 13; - df. Mucia prata, vid. ibd.; — 2) Qu. Mucius Scaevola: ypperlig Retslærd, ogs. pontifex maximus; blev ombragt paa For-

anstaltning af den yngre Marius; - hvorom exitus Mucianus, Cic. Att. 9, 12; - vid. Vell. 2, 26, o. Liv. Epit. 86; - til Minde om hans Retfærdighed som Statholder i Asien indstiftedes: Mucia (sc. solennia); vid. Cic. Div. in Caecil. 17, o. id. Verr. 2, 21; — 3) Mucia, ae, f.: Søster af Metellerne Celer og Nepos, var gift med Pompejus, vid. Suet. Caes. 50; — B) bf. adj. Mucius, 3, o. Mucianus, 3, s. ovenf.; — not. a: om Augùren Qu. Mucius Scaevola, s. Cic. Brut. 58, o. id. Phil. 8, 10; — not. b: ogs. er Mucianus, i, at mærke som nom. pr. pers., Tac. Hist. 3.

mūcor, oris, m., [muceo]; I) „alm.": Muggenhed; - ne situ penora mucorem contrahant, Colum.; - periculum mucoris et acoris vini praestare, (dens Skimlen), Dig.; - ogs. etslags af Vinstokken udrindende Vædske, som er den meget skadelig, Plin. 17, 25. — mūcōsus, 3, [mucus]: slimfuld, slimet; - ∾ proluvies ventris, Colum.

mucro, onis, m., I) „egentl."; A) „alm.": enhver Spids; - ∾ falcis, Colum., dentis, Plin.; folium mucrone aculeatum, (der danner en Spids), id.; adamas ··· in mucronem turbinatus, id. 37, 15; mucro (stiriae: Istap), Martial. 4, 18; — B) „bes." ogs. en Kaardespids el. Sværdspids, (opp. medius ensis, Ovid. Met. 12, 481); hvs. ogs. „meton.": Kaarden el. Sværdet selv; - nisi cautibus asper Exarsit mucro, Lucan.; cf. Virg. Aen. 2, 333; men mucrones militum tremere etc., vid. Cic. Phil. 14, 2; mucronem stringere, Virg.; men ∾ mortalis, id., s. und. mortalis; — II) „fig."; A) det Yderste el. den høieste Grad deraf; Ancipiti quoniam mucrone utrimque notantur, Lucr. 2, 520; men ∾ faucium: smalt el. spydformet Sund, Plin. 6, 11; — B) det Vigtigste el. Afgiørende el. Sagens Styrke; - ∾ tribunicius, Cic. Leg. 3, 9; cf. id. Cluent. 44; ∾ defensionis, id. Caecin. 29; ∾ ingenii, Quintil.; men „alleg.": mucronibus pugnare, (af alle Kræfter), id.; bf. — mucrōnātus, 3: forsynet med en Spids, rostrum, Plin. 32, 6.

mūcŭlentus, 3: slimet, fuld af Slim el. Snue; ∾ nares, Prudent.; af — mūcus, (mucc.), i, m., [mungo]: Slim, Snue, Cels., Catull. 23, 17. — mūgil, ogs. mūgilis, is, m., μύξος: etslags Søfisk, (ligesom Slimfisken), Plin. 9, 46, o. Juvenal. 10, 317. — mūginor, ari, v. dep. n., [skal være fordærvet af nugor]; alts. fiaser, giver mig god Tid; bf. nøler; - dum tu muginaris, nec ··· rescribis, Cic. Att. 16, 12; - ogs. c. acc. comm.; dum ista muginamur, Plin. praef. ex Varrone, (al. musinamur m. s. Bem.).

mūgio, ivi el. ii, itum, 4, v. n., [ligesom μυκάω, af Naturlyden mu, μῦ]; I) „egentl." om Hornqvæget: at bøge el. brøle, Liv. 1, 7; - partic. ogs. som subst.; mugientium greges, (i. e. boum), Hor. Epod. 2, 11; — II) oftest „overf." om andre Naturlyd: at brøle el. brage el. tordne; - Garganum mugire ··· nemus, aut mare Tuscum; vid. Hor. Ep. 2, 1, 202; cf. Virg. Aen. 8, 526, ogs. Hor. Od. 3, 29, 56; ligel. quum tuba mugit, (skralder), Lucr.; - comisk ogs. ∾ alicui sophōs (i. e. σοφῶς el. sapienter: at tilbrøle el. tilraabe nogen saaledes), Martial. 3, 46; — not.: Quintil. 12, 10, 31 heder Bogstavet „M": littera quasi mugiens.

Mūgiōnĭa (porta, i d. ældste Rom) efter Varr.: a mugitu boum; s. ogs. Fest. p. 100. — *mūgītor, oris, m.: en Brøler; - ∾ Vesvius (s. Vesuvius), Val. Fl.; o. — mūgītus, us, m.: Brølen el. Brøl, boum, Virg.; mugitus tollere, id., edere el. dare, Ovid.; cf. Virg. Aen. 12, 103; — II) „overf.": ∾ terrae, (underjordisk Dron), Cic.; — [mugio].

mūla, ae, fem. af mulus: Mulæselinde, Varr.; ogs. alm. Muldyr; vid. Plin. 8, 69: ex asino et equa mula gignitur, etc.; - brugtes hyppigen til Forspand, Suet., o. A.; cf. Hor. Sat. 1, 5, 13 o. 22; - fra det Sagn, at Mulæselinden ikke kan blive drægtig, (vid. Cic. Div. 2, 22), hidrører Ordsproget: quum mula pepererit, (om en Umulighed), Suet. Galb. 4; cf. Juvenal. 13, 66; — not.: mulabus f. mulis, Capitol. — mūlāris, e, [mulus]: hørende til Muldyr; - ∾ materies: Muldyrslægten, Colum.

mulcēdo, inis, f.: Behagelighed, Ynde, Veneris atque Musae, Gell. 19, 9; af — mulceo, si, sum, (sjeld. mulctum), 2, v. a., [at sammenl. m. μέλγω, ἀμέλγω]; I) „egentl."; A) „alm."; stryger el. bestryger, berører el. bevæger let el. sagte; - ∾ manu ··· ad pectora barbam, Ovid. Fast. 1, 259; cf. id. Met. 10, 118; ∾ caput, (som Gebærde af Taleren), Quintil.; - ∾ capillos virga, Ovid. Met. 14, 295; - ∾ summas aristas, (om Vinden), id.; nubes ··· Aëra mulcentes motu, Lucr. 4, 138; cf. Ovid. Met. 1, 108: tepentibus auris Mulcebant Zephyri flores; s. ogs. Prop. 4, 7, 60; ligel. mulcens (aquila) ··· aethera pennis, Cic. Arat.; — II) „fig."; A) „overf."; a) beroliger el. stiller; ogs. formilder el. lindrer; - ∾ aquas, Ovid., fluctus, Virg.; „poet." ogs.: ∾ tigres carmine, (om Orpheus), id. Ge. 4, 510; - ∾ dolores nervorum, Plin., vulnera, Ovid. Fast. 5, 102; — b) gior behagelig el. velsmagende; pocula ··· succis mulcere Lyaei, Sil. 7. 169; — B) „ment."; a) tæmmer, aliquem dictis, Virg. Aen. 5, 461; jure mulceri, Vell. 2, 117, (opp. gladiis domari); — b) opmuntrer, glæder, puellas carmine, Hor. Od. 3, 11, 22; mulceri aures figmentis verborum, Gell.; - ogs. trøster; vid. Liv. 25, 37: mulcente ipso etc.; — not.: perf. mulsi hører ogs. til mulgeo; - men mulsus, 3, som adj., s. und. mulsus. — mulcētra, ae, f.: en Benævnelse paa Planten heliotropium, Appul.

Mulcĭber, bĕris o. bĕri (o. sync. bri), m., i. e. mulcens el. molliens ferrum; Epithet til Guden Vulcanus; vid. Fest. p. 144 (Müll.); bf. ogs. s. Vulcanus; - Mulciber in Trojam, pro Troja stabat Apollo, Ovid. Trist. 1, 2, 5; — II) „poet. overf.", s. Ilden, Ovid. Met. 14, 533, o. Cic. poët. Tusc. 2, 10.

mulco, avi, atum, 1, v. a.: giennemprygler el. mørbanker; - ∾ omnem familiam usque ad mortem, Ter. Ad. 1, 2, 10; prostratos verberibus mulcant, Tac. Ann. 1, 32; cf. Cic. Verr. 4, 43; - ogs. „overf.": at tilrede ilde, at mishandle; - illos male mulcatos etc., Cic. Brut. 22; corpore utcumque mulcato, (hvor lemlæstet end), Liv. 8, 24; men male mulcare naves, vid. id. 28, 30; — not.: mulcassitis, f. mulcaveritis, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 8.

mulcta, ae, s. und. multa. — mulctātīcius, 3, s. und. multaticius. — mulctatio, onis, f., s. und. multatio. — mulcto, avi, etc., s. und. multo, avi, etc.

*mulctra, ae, f.: Melkespand, Melkebøtte, Virg. Ecl. 3, 30; vaccas prohibere mulctra, (ikke malke dem), Colum.; — II) „overf.": den friske Melk i Melkebøtten, id. 7, 8; — mulctrārium, i, n., ligesom mulctra: en Melkespand, Virg. Ge. 3, 177, (al. mulctralia, af mulctrale, is, m. s. Bem.); — mulctrum, i, n.: = mulctra, Hor. Epod. 16, 49; — mulctus, us, m.: Malken el. Malkning; a mulctu (pecudum), Varr.; o. — mulgaria, ium, n., (svagere Udtale af mulctraria), Auct. ap. Serv. ad Virg. Ge. 3, 177; af — mulgeo, si, (xi, Lucr. 4, 1206), ctum, 2, v. a., ἀμέλγω: malker, oves, Virg. Ecl. 3, 5; cf. id. Ge. 3, 400; - ∾ hircos, (om en Umulighed, el. som Forbandelse), id. Ecl. 3, 91.

mŭlĭebris, e, [mulier]: qvindelig, vestis, Nep., comitatus ancillarum etc., Cic. Mil. 10; ∾ tutela, Liv 1, 3, (som føres af et Fruentimmer); men ∾ injuria, id. 26, 49, (hvorfor et Fruentimmer er udsat); ∾ certamen, id. 1, 57, (i. e. de mulieribus); templum Fortunae muliebri aedificatum, vid. id. 2, 40; — bb) ogs. absol. muliebria; a) Fødselsdelene, Tac.; — b) Fruentimmerpynt, Plin. 37, 6; — c) muliebria

pati: være en pathicus, Sall. Catil. 13; — II) „overf.": qvindelig, umandig, vox, Cic.; - oftere „ethisk": umandig, feig; - ∾ animus, Enn. ap. Cic. Off. 1, 18; cf. Ovid. Pont. 1, 3, 31; men enervata muliebrisque sententia, Cic. Tusc. 2, 6.

*mŭlĭebrĭtas, atis, f.: Fruentimmerets gifte Stand, Tertull.; — mŭlĭebrĭter, adv.: som et Fruentimmer, ingemiscens, Plin.; - oftere „ethisk": qvindagtigen, umandigen; ∾ se lacrimis lamentisque dedere, Cic. Tusc. 2, 21; cf. id. ibd. 23, o. Hor. Od. 1, 37, 21; o. — mŭlĭebrōsus, 3: = mulierosus, Plaut. Poen. 5, 5, 21; — [muliebris].

mŭlĭer, ĕris, f., [a mollitie, Varr.]; I) „alm.": Fruentimmer; - mulieres etc., quaecumque sexus sunt feminei, Dig.; cf. Cic. Fam. 14, 18: df. ogs. om en Jomfru, id. Verr. 1, 26; - men mulier, om Dyrenes Hun, Plin. 10, 33, inc.; — II) „bes." ogs. gift Fruentimmer, Kone; virgo aut mulier, Cic.; ∾ pudica, Hor. Epod. 2, 39; — III) „comisk overf." som Skjældsord: Qvinde el. Fruentimmer; - Non me arbitratur militem, sed mulierem, qui etc., Plaut. Bacch. 4, 8, 4.

mŭlĭĕrārĭus, 3, [mulier]: et Fruentimmer tilhørende el. hengiven; - ∾ manus, (den af Clodia udsendte Bande), Cic. Coel. 28; — II) subst. mulierarius, i, m.: Fruentimmerjæger, Capitolin. — mŭlĭercŭla, ae, f., demin. af mulier, sædv. m. Ringeagt; vid. Cic. Catil. 2, 10, o. Hor. Epod. 11, 23; ogs. med Hensyn paa Kjønnets Svaghed; - in unius mulierculae animula etc., Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; - ogs. m. Lune (ligesom vort: Kærling), id. Tusc 5, 36; df. — mŭlĭercŭlārĭus, i, m.: stor el. altfor stor Fruentimmerven, Cod. Theod.

*mŭlĭĕrĭtas, atis, f.: = muliebritas, Tertull.; o. — mŭlĭĕro, avi, 1, v. a.: gjør til Fruentimmer, gjør qvindagtig; - ∾ ephebum, Varr. ap. Non.; — [mulier]. — mŭlĭĕrōsĭtas, atis, f., φιλογύνεια, Cic. Tusc. 4, 11, at være: — mŭlĭĕrōsus, i, m., [mulier]: stor el. altfor stor Fruentimmerven, Cic. Fat. 5.

*mūlīnus, 3: af et Mulesel, ungula, Vitruv., nares, Plin.; o. — mūlĭo, ōnis, m.; I) „egentl.": som har med Mulesler at gjøre, som handler med Mulesler, Suet. Vesp. 4; - ogs. Muleseldriver, Juvenal. 3, 317, o. Suet. Ner. 30; infantior, quam meus est mulio, (høist enfoldigt Menneske), Varr. ap. Non.; — II) „overf.": etslags Myg, der angriber Bierne, Plin. 11, 19; — [mulus]. — mūlĭōnĭcus, el. mūlĭōnĭus, 3, [mulio]: hørende til en Muleseldriver, paenula, Cic. Sest. 38.

mullĕŏlus, 3, demin.: purpurfarvet, calceus, Tertull.; af — mullĕus, 3, calceus, ogs. absol. mulleus, i, m.; in pl.: rødlige el. purpurfarvede Sko, som alene turde bæres af magistratus curules, Cato ap. Fest. p. 124 (Müll.); vid. Vopisc. Aurel. 49, o. Titin. ap. Fest. l. c.; ogs. ∾ calciamenta, Plin. 9, 30; o. — mullŭlus, i, m., demin.: liden Søbarbe, Cic. Parad. 5, 2, inc.; af — mullus, i, m.: Søbarben el. Rødbarben, etslags kostelig Søfisk; - tenui suffusus sanguine mullus, Ovid. Hal. 123; ogs. mullus barbatus o. barbatulus, Cic. Att. 9, 1; s. ogs. Cic. Parad. 5, 2, und. frgd.; cf. Plin. 9, 30 o. 31. — mūlŏmēdĭcīna, ae, f.: Muldyrlægekunsten; df. alm. Dyrlægekunsten, Veterinærvidenskaben, Veget.; af — mūlŏmēdĭcus, i, m., [mulus]: Muldyrlæge; df. „alm.": Dyrlæge, Veterinær, Veget.

mulsa, ae, f. und. mulsus, 3. — mulsĕus, 3, [mulsum]: tilsat med Honning, aqua, Colum.; - df. „overf.": honningsød el. alm. sød, sapor, id. — mulsum, i, n., s. und. mulsus, 3. — mulsūra, ae, f., [mulgeo]: Malken el. Malkning; df. „overf.": det Malkede, Melken selv, Calpurn. — mulsus, 3, oprdl. partic. af mulceo; df. som adj.; I) „egentl.": honningblandet, tilsat el. tilberedet med Honning, aqua, Colum., acetum, Plin., lac, id.; — b) df. subst. mulsum, sc. vinum: Vinmiød, el. alm. Miød; - vid. Colum. 12, 41; ∾ frigidum, Cic., lene, Hor.; mulsum aceti: Honningæddike, Ser. Samm.; — II) „overf.": honningsød, pirum, Colum.; - oftere „ment."; ∾ dicta, (elskelig Tale), Plaut.; - men som Kjælord: mulsa mea, (min Søde), Plaut. Stich. 5, 5, 14.

multa, (ogs. mulcta), ae, f., [sabinisk Ord, Varr. ap. Gell. 11, 1; cf. Fest. p. 142, Müll.]: Straf el. Bod el. Boder, oprdl. af Faar el. Oxen; hvf. sildt. Pengestraf, Mult; (oppon. poena: Legems- el. Fængselsstraf, odl.); - quum pecore diceretur multa, Varro; quando etc., ego si unum ovem multam ei dico, (dicterer el. bestemmer en Straf deraf; hvor ogs. ovis som masc. er at mærke), id. ap. Gell. l. c.; - men om en Pengestraf: multa praesens quingentum millium aeris in singulas civitates imposita, Liv. 10, 37; - multam committere, (forfalde i Boder), Cic. Cluent. 37, ogs. ∾ subire, Ovid. Fast. 5, 289; multam dicere, Plin., exigere, Varr., remittere, Cic.; - multam irrogare, (om Klageren el. om en Almuetribun: at paafaae Boder); vid. Cic. Mil. 14; ligel. ∾ petere, id. Cluent. 37; - men om begge Parter: multam certare, (stride om Multens Størrelse); vid. Liv. 25, 3; — II) „overf.": en paalagt Straf; - si etc., haec ei multa esto: vino ··· ut careat, Plaut. As. 4, 1, 55.

multangŭlus, (multiang.), 3, [multus, angulus, i]: mangevinklet, Lucr. 4, 658, Capella. — multātīcius, (mulct.), 3, [multa]: hørende til el. hidrørende fra Pengeboder el. Multer; - ∾ pecunia, Liv. 10, 23; cf. id. 30, 39. — multātĭo, (mulct.), onis, f., [2. multo]: Straf, navnligen paa Formuen; - misera (est) multatio bonorum, Cic. Rab. perd. 5; cf. Plin. 18, 3.

multēsĭmus, 3, [af multus, ligesom millesimus af mille]: en af de mange, d. e. saare liden; vid. Lucr. 6, 651: Quam sit parvula pars, et quam multesima constet.

multĭbarbus, 3, [multus, barba]: med stærkt Skæg, (al. illutibarbus), Appul. — multĭbĭbus, 3, [multus, bibo]: som drikker meget, anus, Plaut., lena, id. — multĭcaulis, e, [multus, caulis, is]: med mange Stilke, carduus, Plin. 21, 56. — multĭcăvātus, 3, [multus]: med mange Huller el. Fordybninger, favus, Varr. R. R. 3, 16. — multĭcăvus, 3, [multus]: = frgd., pumex, Ovid. Met. 8, 561. — multĭcĭus, (-tius), 3, (skal være f. multilicius: med mange Traader), „poet." o. eftercl. om Klæder: fin, med fin Væv, tunica, Vopisc. Aurel. 12; - men absol. multicia, orum, n.: fine og prægtige Klæder, Juvenal. 11, 186. — multĭcŏlor, oris, adj., Plin., o. multĭcŏlōrus, 3, Gell., [multus, color]: mangefarvet. — multĭcŏmus, 3, [multus, coma]: med mange Haar; df. sildt. „poet.": ∾ flamma, Paul. Nol. — multĭcŭpĭdus, 3, [multus]: som attraaer meget, juvenilitas, Varr. ap. Non.

multĭfăcĭo, ogs. multi facio, fēci, 3, v. a., [multus], forel. f. d. sædv. magnifacio: gjør meget deraf, agter el. vurderer meget høit; - neque fidem ··· multifacit, Cato ap. Fest. p. 152 (Müll.); cf. Plaut. Rud. 3, 2, 59. — *multĭfărĭam, adv.: paa mange Steder; - ∾ defossum (aurum), Cic. d. Or. 2, 41; cf. id. Leg. 1, 14, o. Liv. 3, 50; o. — multĭfărĭe, adv.: = frgd., Plin. 18, 20; — II) „overf.": forskjelligen, under forskjellige Navne, tradi, Solin. 11; af — multĭfărĭus, 3, [af multus o. fari, Prisc.; cf. Fest. p. 142, Müll.]: mangfoldig, mangeslags; - ∾ coronae militares, Gell. 5, 6.

multĭfer, a, um, [multus, fero]: meget frugtbar;

∾ robora, Plin. 16, 11. — multĭfĭdus, 3, [multus, findo]: kløvet el. til at kløve i mange Dele; - ∾ faces, Ovid. Met. 8, 616; men ∾ pinus, Senec. Med., quercus, Stat., (f. fax e pinu, e quercu); ∾ buxus, (Buxbomkam), Martial.; — II) „poet. overf.": mangedelt; bs. om en Flod: med mange Arme el. Udløb; ∾ Timavus, Martial., Ister, Lucan.; - fremdeles om Lyset og om Ilden: med mange Straaler; ∾ jubar solis, Val. Fl.; men ∾ horror, (om Lynilden), id.; men ∾ Phoebus, Claudian.: mangfoldig el. rig Begeistring. — multĭflŭus, 3, [multus, fluo]: som flyder rigeligen, verba, Juvenc.

multĭfŏrābĭlis, o. multĭfŏrātĭlis, e, [multus, foro]: med mange Huller, tibia, Appul. — multĭfŏris, e, [multus, foris, is]: med mange Døre el. Aabninger; - specus, qui sunt in terra multifores, Plin. 8, 81. — multĭformis, e, [multus, forma]: mangeformet, nuces, Colum., partus animalium, Plin.; — II) bs. „fig.": mangeartet, mangeslags, artes, Gell.; cf. Cic. Acad. 1, 7: qualitates variae et quasi multiformes; men Senec. Ep. 120: ceteri multiformes sumus, (uden indre Fasthed); bs. — multĭformĭter, adv.: paa mange el. forskjellige Maader; - pestilentiae ··· ignis suffitu multiformiter auxiliari, Plin. 36, 61. — multĭfŏrus, 3, Biform af multiforis: med mange Aabninger; multifori ··· tibia buxi, Ovid. Met. 12, 158.

*multĭgĕnĕris, e: mangeslags, milites, Plaut. Capt. 1, 2, 56; men absol. unguenta multigenerum multa, f. multorum generum, id. Stich. 2, 2, 59; — multĭgĕnĕrus, 3, f. und. flgd.; o. — multĭgĕnus, 3: mangeartet, mangeslags, figurae, Lucr. 2, 335; ∾ vita, Plin. 11, 1, (al. multigenera); — [multus, genus]. — multĭgrŭmus, 3, [multus, grumus, i], ligesom tumidus: opsvulmet; - ∾ fluctus, Naev. ap. Gell. 19, 7.

multĭjŭgis, e, o. multĭjŭgus, 3, [multus, jugum]; I) „egenl.": mangespændt; - iret ··· multijugis equis, (paa den med mange Heste forspændte Triumphvogn), Liv. 28, 9; ∾ quadrigae, Gell. 19, 8; — II) „overf.": hvoraf der ere mange tilsammen; bs. mange, mangfoldige; multijuges litterae, Cic. Att. 14, 9; multijuga spolia, Gell.; men id. 14, 2: ∾ et sinuosa quaestio.

multĭlaudus, 3, [multus, laus]: meget rost, meget at rose, vir, Amm. 21, 10, inc. — multĭlĭcius, 3, [multus, licium]: mangetraadet, tunica, Vopisc., inc., f. und. multicius. — multĭlŏquax, ācis, [multus]: = multiloquus, Plaut. Aul. 2, 1, 5. — multĭlŏquĭum, i, n.: megen Tale, Plaut. Merc. prol. 31; af — multĭlŏquus, 3, [multus, loquor]: som taler el. snakker meget, anus, Plaut., coquus, id.

multĭmammĭa, ae, f., [multus, mamma]: med mange Bryster; Epithet til Gudinden Diana i Ephesus, Hieronym. — multĭmĕter, tri, m., [multus, metrum]: som bruger mange Versemaal, Sidon. — multĭmŏdis, ădv., oprdl. multi' modis, (f. multis modis): paa mange Maader; - ∾ sapis, Plaut., injurius es, Ter.; ∾ immixta semina, Lucr.; cf. Nep. Them. 10: ∾ scriptum etc.; af — multĭmŏdus, 3, [multus, modus, i]: mangfoldig, mangeslags; - ∾ arte distineri, Liv. 21, 8.

multĭnŏdis, e, o. multĭnŏdus, 3, [multus, nodus, i]: med mange Knuder; - multinodis voluminibus serpens coluber, Appul.; — II) „overf.": multinodes ambages (explicare), id. — multĭnŏmĭnis, e, [multus, nomen]: med mange Navne; ∾ dea, Appul. — *multĭnŭbentĭa, ae, f.: Giftermaal med mange, Polygami, Tertull.; o. — multĭnŭbus, 3: som gifter sig med mange, Polygamist, Hieronym.; — [multus, nubo]. — multĭnŭmus, 3, [multus, nummus, i]: som koster mange Penge, dyr, asini, Varr., piscis, id.

multĭpartītus, 3, [multus]: mangfoldigen delt el. inddelt, mangfoldig; - ∾ vita, (mangfoldig Syssel), Plin. 6, 22. — *multĭpĕda, ae, f., ligesom millepeda: Tusindben (som Insect), Plin. 29, 39; o. — multĭpes, ĕdis, adj.: mangefoddet; - sic et multipedibus (sc. animalibus) etc., Plin. 11, 103; — [multus, pes].

multĭplex, ĭcis, adj., [multus, inus. plica]; I) „egenl.": med mange Folder el. Bugter; - alvus est multiplex et tortuosa, Cic. N. D. 2, 54; ogs. med mange Lag, cortex, vid. Plin. 16, 55; men ∾ lorica, Virg. Aen. 5, 261; — B) „bef." ogs.; a) med mange Krumninger el. forborgne Steder, domus, Ovid. Met. 8, 158, i. e. labyrinthus; — b) mangfoldig, megen; pl. mange; - ∾ lapsu serpens vitis, Cic. d. Senect. 15; ∾ fetus procreare, id.; men ∾ folia (fabae etc.), Plin. 18, 10; — c) mangfoldig, vidtløftig, stor; - ∾ spatium loci, vid. Lucr. 2, 162; cf. Cic. Off. 1, 39, und. multiplico; - i denne Bem. ogs. ligesom compar., m. flgd. quam; multiplex quam pro numero damnum, (større end i Forhold til Antallet), Liv. 7, 8; — II) „fig."; A) „overf."; a) mangfoldig el. mangeslags, d. e. forskjellig, sermones, Cic., genus orationis, id., ratio disputandi (Socratis), id. Tusc. 5, 4; — b) som udstrækker sig vide el. til mange; - ∾ potestates verborum, Auct. ad Her. 4, 54; Asiae jurisdictio ··· multiplex ad suspiciones, Cic. Flacc. 3; — B) „ment."; a) om Characteren: mangfoldig, forviklet, forborgen; - ∾ ingenium et tortuosum, Cic. Lael. 13; cf. id. Att. 6, 2; ∾ naturae hominum, id.; homo est animal multiplex, id.; — b) af udbredt Virksomhed; vir multiplex in virtutibus, Vell. 2, 105.

*multĭplĭcābĭlis, e: i mange Folder el. Bugter; - ∾ tortu draco, Cic. Tusc. 2, 9, e Soph.: — multĭplĭcātĭo, onis, f.: Mangfoldiggjørelse, frugum, Colum.; — II) „technisk": Multiplicationen, Tallenes Multiplicering; - quae summa ex multiplicatione efficitur, id. 5, 2, Vitruv.; o. — multĭplĭcātor, oris, m.: en Mangfoldiggjører, Paul. Nol.; — [multiplico]. — multĭplĭcĭter, adv. af multiplex: mangfoldigen, paa mange Maader; - ∾ intueri non rem tantum, sed personam quoque et locum, Quintil. 7, 4, 22; tam saepe et tam multipliciter, Gell. 14, 1.

*multĭplĭco, avi, atum, 1, v. a.: mangfoldiggjør, forstørrer, formerer; - multiplicandis usuris etc., Nep. Att. 2; domus multiplicata, (meget udvidet el. forstørret), Cic. Off. 1, 39; haec multiplicata verbis etc., Liv. 42, 61; multiplicata gloria discedere, Cic. Qu. Fr. 1, 2, 5; — II) technisk: multiplicerer; - multiplicantur in se duo latera, Colum. 5, 2; o. — multĭplĭcus, 3: mangfoldig, mangfoldigen sammensat; - quae multiplica ludens composuit (Laevius), Gell. 19, 7; — [multiplex]. — multĭpŏtens, tis, adj., [multum]: saare mægtig, Venus, Plaut.; cf. id. Trin. 4, 1, in.; men ∾ pectus, (uendelig Snildhed), id. Bacch. 4, 4, 9.

multĭrādix, ĭcis, adv., [multus, radix]: med mange Rødder, centaurea minor, Appul. — multĭrāmis, e, [multus, ramus]: med mange Grene, hyoscyamos, Appul. — multĭscĭus, 3, [multum]: som veed meget; - multiscium reddere aliquem, Appul. — multĭsŏnōrus, 3, [multum]: som toner el. larmer stærkt; ∾ esseda, Claudian. — multĭsŏnus, 3, [multus, sonus, i]: med mange Toner; - Sic ubi multisona fervet sacer atthide lucus, (bruser af Nattergalens Sang), Martial. 1, 54; ∾ sistra, Stat. — multĭtĭus, 3, f. und. multicius.

multĭtūdo, ĭnis, f., [multus]; I) „alm.": Mængde, stort Antal; - nationes eas ··· numero hominum et multitudine ipsa in provincias nostras redundare etc., Cic. Prov. Cons. 12; ∾ navium, Nep., sacrorum, Cic. d. Or. 3, 19; — II) „bef." ogs.; A) Mængde el.

Sværm el. Hob af Mennesker (el. af Krigsfolk); - domum reduci cum maxima frequentia et multitudine, Cic. Verr. Act. 1, 7; cf. Caes. B. G. 2, 6, o. Liv. 6, 15, ogs. Nep. Hann. 12; - men in pl. om flere Hobe, vid. Sall. Catil. 51, in.; — 2) navnl. ogs. Mængden, den store Hob, Pøbelen; - multitudinis judicio moveri, Cic. Tusc. 2, 26; cf. id. Off. 1, 19; men multitudinis soboles, (opp. copia ingenuorum), Suet. Aug. 46; — B) „techn." el. i Grammatiken heder Flertallet el. pluralis ogs.: numerus multitudinis, Gell. 19, 8, ogs. absol. multitudo, Varro; ligel. in pl., id.

multĭvăgus, 3, [multum]: der flagrer el. streifer vide omfring; ∾ avis (columba), Plin. 10, 52; ∾ flexus lunae, id.; men ∾ domus (pl.), Senec. Herc. Fur., (Skythernes Nomadetelte). — multivĭdus, 3, [multus, video]: som seer meget, Capella. — multĭvĭra, ae, f., [multus, vir]: som har havt flere Mænd, (opp. univira), Minuc. Fel. Oct. 24. — multĭvĭus, 3, [multus, via]: paa el. ad mange Veie; ∾ circuitus jumentorum, Appul. — multĭvŏlus, 3, [multus, volo, velle]: som vil el. begierer meget; ∾ est mulier, Catull. 68, 128. — multĭvŏrantĭa, ae, f., [multus, voro]: Slugenhed, Graadighed, Tertull.

1. multo, neutr. abl. som adv., s. und. multus. — 2. multo, (ogs. mulcto), avi, atum, 1. v. a., [multa]; I) „egentl.": paalægger en Straf, straffer dermed; ogs. alm. straffer; - populus Gaditanus accusatorem hujus multa et poena multavit, Cic. Balb. 18; cf. id. d. Or. 1, 43; - saal. ordentl. c. abl.; ∾ populos stipendio, id., exsules bonis, id., aliquem pecunia, Nep. Pelop. 1, sacerdotio, Suet.; - men ud. abl.; ab ipsa fortuna crudelissime esse hujus consilia multata etc., Cic. Rab. Post. 1; — II) „overf.": lider el. udstaaer som Straf; - quam multas tecum miserias multaverim, Plaut. Stich. 3, 1, 19. — multŏtĭes, (ogs. multotiens), adv., [multus, toties]: mangegange, oftere, Justinian. Novell. — multum, adv., s. und. flgd.

multus, (forældr. moltus), 3, [oprdl. partic. af molere: at formere]: megen; in pl.: mange; I) posit.; A) „egentl."; - Multi suam rem bene gessere et publicam patria procul, poët. ap. Cic. Fam. 7, 6; multis fortissimis viris tales casus accidisse, Cic. Fam. 5, 17; cf. ibd. 3, 8: tam multis verbis (scribere ad aliquem); - multi alii etc., Ter. Andr. 5, 4, 28; men c. gen. partit.: multi hominum, Plin.; ligel. multae arborum silvestrium, id.; - neutr. pl. multa, orum: mange Ting, meget; sed de nostris rebus satis, etiam nimium multa, Cic. Fam. 4, 14; ne parum multa scisse viderentur, Auct. ad Her. 1, 1; - inermes bene multi, (temmelig mange), As. Pollio ap. Cic. Fam. 10, 33; men minime multi remiges, (ganske faa), Cic. Verr. 5, 34; cf. Nep. Timol. 3; - ogs. findes multi, s. multi alii, vid. Suet. Caes. 50; - „poet." staaer ofte sing. s. plur.; saal. multa cane, Hor. Epod. 2, 31; cf. Virg. Ecl. 1, 43; men multa prece prosequi, Hor. Od. 4. 5, 33; sieldn. saal. om Personer; vid. Lucan. 3, 707; - fremdeles alm. om Ting og om Begreber: megen el. stor i sit Slags; multo labore quaerere aliquid, Cic.; cf. id. d. Or. 1, 60; ∾ sol, Plin.; multam salutem dicere alicui, (hilse nogen forbindligen), Plaut. Poen. 1, 2, 194; men si quis etc., multa cum libertate notabant, Hor. Sat. 1, 4, 5; multum aurum argentumque, Sall. Jug. 13; men velut multa pace, (ligesom i dyb Fred), Tac. Hist. 4, 35; men multa opinio est, Gell. 3, 16, (s. multorum opinio est); men comisk: multus homo es, Catull. 112, (til Manges Tieneste); - ofte ogs. om Tiden; jam multum diei processerat, Sall.; men ad multum diem: langt op paa Dagen, Cic. Att. 13, 9; men multo adhuc die, (da det endnu var langt til Aften), Tac. Hist. 2, 44; men multo denique die, (langt ud paa Dagen), Caes. B. G. 4, 22; multa nocte, Cic.; multo mane, (meget tidlig), id.; - pl. multi, orum, heder ogs. Mængden el. den store Hob; Probis probatus potius, quam multis forem, Attius ap. Non.; hs. ofte unus e multis (ogs. de multis): hørende til Mængden el. til den simplere Klasse; vid. Cic. Fin. 2, 20, o. id. Off. 1, 30; men id. Brut. 79: non fuit orator unus e multis, (af det almindelige Slags), etc.; ligel. numerari in multis, id. ibd.; men una e multis sit tibi, (bør ikke foretrækkes osv.), Ovid. Rem. 682; - multum est, c. infin.: det er vigtigt; adeo in teneris consuescere multum est, Virg. Ge. 2, 272; - endnu er at mærke neutr. absol.: ne multa el. ne multis: kort at fortælle, odl.; vid. Cic. Cluent. 16 o. 64; ligel. quid multis moror? Egomet etc., Ter. Andr. 1, 1, 87; - ogs. heder multa undert. som adv.: meget, overmaade, heftigen; - multa reluctari, Virg. Ge. 4, 301; multa gemens, id. Aen. 5, 869; multa invehi, Nep. Ep. 6; — B) „bef."; 1) megen el. altfor megen; - supellex modica, non multa, Nep. Att. 13; — b) navnl. om Taleren: overdreven, udsvævende, altfor vidtløftig; - qui in aliquo genere inconcinnus aut multus est, is ineptus dicitur, Cic. d. Or. 2, 4; cf. id. ibd. 87; — 2) hyppig, ivrig; - in agmine, ad vigilias, multus adesse, Sall. Jug. 101; cf. Flor. 4, 2: multus in eo proelio Caesar fuit, etc.; — b) ogs. altfor hyppig, brydsom el. besværlig; - heu hercle hominem multum et odiosum mihi! Plaut. Men. 2, 2, 41; cf. Sall. Jug. 86; — C) hertil hører endnu: multum o. multo som adv.; 1) multum: meget, mangfoldigen, høiligen; ogs. ofte el. længe, odl.; - salve multum, gnate mi, Plaut. Trin. 5, 2, 56; multum vale, id.; non ita multum uti aliquo, Cic.; cf. id. Att. 8, 13; non multum confidere, (ikke synderligen at troe derpaa), Caes. B. G. 3, 25; ∾ esse in venationibus, id.; ∾ gratia valere, Nep. Con. 2; - res ··· multum et saepe quaesita, Cic. Leg. 3, 15; longe omnes multumque superare, id.; cf. id. d. Or. 1, 33; - multum loquaces merito omnes habemur, Plaut. Aul. 2, 1, 5; ∾ inepti labores, Plin. Ep. 1, 9; - „poet." ogs. hos compar.; multum improbiores etc., Plaut. Most. 3, 2, 139; cf. Juvenal. 10, 197: multum hic robustior illo; - men ut multum: i det høieste, Martial. 10, 11; — 2) multo: meget, (um vieles), ogs. vidt el. langt, odl.; a) hos Comparativer; ogs. hos Verber, der betegne en Overgaaen, odl.; - multo pauciores oratores, quam poëtae, boni reperiuntur, Cic. d. Or. 1, 3; multo facilius atque expeditius iter, Caes.; - virtutem omnibus rebus multo anteponentes, Cic.; ligel. multo ceteros anteire, Tac.; ligel. hos praestare, Sall. Catil. 36; ligel. hos malle, Cic. Att. 12, 21; — b) hos Superlat.; - multo maxima pars, Cic. Manil. 18; multo optimum, Quintil.; multo maxime, Auct. ad Her. 4, 44; — c) hos Ord, som udtrykke en Forskiellighed; - Verum aliter evenire multo intelligit, Ter. Andr. prol. 4; multo aliter, ac sperabat, Nep. Hamilc. 2; quod non multo secus fieret, si etc., Cic. Fam. 4, 9; — d) hos Tidsbestemmelser foran ante o. post; - mala multo ante providens, Cic. Fam. 4, 1; non multo post, quam etc., id. Att. 12, 49; cf. Nep. Eum. 3; — II) compar. plus, pl. plures, plura, gen. plurium; [af Stammen „ple", hvf. plenus, compleo, etc.]; A) in sing. (som subst. o. adv.): mere; - si volet, plus dato, frgm. ex XII Tabb. ap. Gell. 20, 1, hvor ogs. Modsætningen plus minusve; ne quid plus minusve faxit, quod nos post pigeat, Ter. Phorm. 3, 3, 21; cf. Suet. Aug. 84, plus minusve: for meget el. for lidet; - ogs. heder plus minusve, ligesom circiter: omtrent; vid. Hirt. B. G. 8, 20, o. Martial. 8, 71; - tantum et plus etiam ipse mihi deberet, Cic. Att. 7, 3; quod plus est, (hvad der siger mere), etc., Liv. 9, 24; apud me argumenta plus,

quam testes, valent, Cic.; - ogs. c. genit. partit.; plus pecuniae habere, id.; plus virium, id., hostium, Liv.; cf. Hor. Ep. 1, 17, 51; - ogs. m. flgd. quam; Albano non plus animi, quam fidei, erat, Liv. 1, 27; ligel. ne plus reddat, quam acceperit, Cic.Lael.16; si ab urbe plus quam decem dies abfuisset, id. Phil. 2, 13; cf. Liv. 38, 38; - men m. udfaldet quam; plus mille capti, id. 24, 41; plus millies audivi, Ter. Eun. 3, 1, 32; ferre plus dimidiati mensis cibaria, Cic. Tusc. 2, 16; paullo plus ducentos passus a castris, Liv. 31, 34; - ogs. c. abl. compar.; ogs. m. Maalets abl.; Plus posecente ferent, Hor. Ep. 1, 17, 44; quamquam ex his alius alio plus habet virium, Cic. Leg. 1, 2; alterum certe non potest (fieri), ut plus una (sententia) vera sit, id. N. D. 1, 2; annos LX natus, aut plus eo, Ter. Heaut. 1, 1, 11; cf. Cic. Lael. 16: ne plus aequo quid etc.; - ubi adbibit paullo plus, Ter. Heaut. 2, 1, 8; ligel. paullo plus, Liv., plus nimio (altfor meget), Hor. Ep. 1, 10, 30; cf. Liv. 2, 7; — 2) gen. pluris pretii: af høiere Værd, Varr. R. R. 1, 7; men sædv. er pretii udfaldet; - ager multo pluris est: er meget mere værd, Cic. R. Com. 12; quod praefinisti, ne pluris emerem, id. Fam. 7, 2; ligel. pluris vendere, (til høiere Priis, dyrere), id., Hor.; men mea mihi conscientia pluris est, quam omnium sermo, (er mig mere værd), Cic. Att. 12, 28; aliquem pluris facere, (agte høiere), id., habere, aestimare, ducere, putare, id.; — not.: alene sield. findes abl. pretii f. gen.; - plure vendunt, Lucil. ap. Charis.; - plure venit, Cic. ibd.; — bb) ogs. er at mærke; a) plus plusque: mere og mere; - quem mehercule plus plusque in dies diligo, Cic. Att. 6, 2; — b) plus, ligesom magis, hos adject.; - saal. plus formosus, f. formosior, Nemes. Ecl. 4, 72; — B) plur. plures, plura; 1) comparativt: flere; - quos plures esse intelligo, quam putaram, Cic. Att. 7, 3; ligel. plures quam etc., id. d. Rep. 2, 22; Nemini plura ego acerba credo esse ··· oblata, quam mi (f. mihi), Ter. Hec. 3, 1, in.; ligel. erunt enim plura multo, quam quae etc., Quintil. 3, 6, 28; — 2) „alm." om en Mængde: flere, mange; - pluribus praesentibus, Caes. B. G. 1, 18; cf. Cic. Manil. 7: plures secum in eandem calamitatem trahere; - plures dies (manere), id.; pluribus diebus, Quintil.; plurium rerum congeries, id.; pluribus verbis docere, Cic.; men quid ego de actione plura dicam? id. d. Or. 1, 5; - men elliptisk: quid plura? ne plura, (ligesom quid multa? ne multa): kort og godt, osv.; vid. Cic. Leg. 2, 1, o. id. Fam. 13, 1; — not.: euphemistisk er plures, (ligesom πλείονες), f. de Døde; - quin prius me ad plures penetravi! Plaut. Trin. 2, 2, 14; — III) superl. plurimus, 3, [besl. m. plus]: den el. det meste, saare megen; in pl.: de fleste; ogs. mange el. saare mange; - hujus (dei) sunt plurima simulacra, Caes. B. G. 6, 17; haec plurimis a me verbis dicta sunt, Cic.; - plurimus ei (magistro) de honesto ac bono sit sermo, Quintil. 2, 2, 5; men salutem plurimam dicit, (ogs. abbrev. S. P. D.): bringer kærligst Hilsen, (ofte ogs. som Overskrift over Breve); - men „poet.": Plurima qua silva est, (hvor den er tykkest), Ovid.; cf. id. Met. 14, 53, oftere; men collectivt: Plurimus in Junonis honorem etc., (ret mange Digtere), Hor. Od. 1, 7, 8; cf. Martial. 9, 56, o. Ovid. Fast. 4, 441; — bb) hertil mærkes; a) neutr. absol. (som subst. el. adv.); - an ··· id agebat, ut haberet quam plurimum? Cic. Rab. Post. 14; caput autem est, quam plurimum scribere, id. d. Or. 1, 33; - qui apud me dignitate plurimum possunt, id. R. Am. 1; ut te plurimum diligam, id.; men hoc ego utor uno omnium plurimum, id. Fam. 11, 16; quantum plurimum possunt, (saa meget muligt), Quintil.; - men alene sild., plurimum quantum: overmaade meget, nocere. Min. Fel. Oct. 22; - plurimum: i det høieste, Plin. 25, 22; ligel. quum plurimum, ligesom plerumque: sædvanligen, id. 15, 4; — b) neutr. c. gen. partit.; - plurimum artis, Quintil.; ut laboris, sic utilitatis etiam longe plurimum, id.; — c) neutr. plurimi, som gen. pretii; - quem unum Alexander plurimi fecerat, Nep. Eum. 2; ut quisque, quod plurimi sit, possideat, ita ditissimus habendus etc., Cic. Parad. 6, 2.

Mulucha, ae, m.: Flod i Africa, imellem Numidien og Mauritanien, (hod. Mulia), Sall. Jug., Mela 5, 1, Plin.; - ogs. en By derved, Flor. 3, 1. — mūlus, i, m.: Muldyr el. Mulesel; - ∾ clitellarius, Cic. Top. 8; ∾ rhedarii, Varro; cf. Hor. Sat. 1, 6, 105; s. ogs. Fest. p. 148, (Müll.); - ogs. comisk Skældsord: mule etc., Catull. 83; ogs. som Ordsprog: mutuum muli scabunt, Auson., el. mutua muli, Pompon. ap. Varr. — Mulviānus, 3, controversia, Cic. Att. 2, 15, (benævnt efter en Mulvius); ligel. ∾ cotonea, Plin. 15, 10. — Mulvius (Milvius), 3, pons: Bro over Tiberen, ovenfor Rom, hvor den flaminiske Vei til Etrurien begynder, (hod. Ponte Molle), Cic., Liv., o. A.; heder Milvius agger, Stat. Silv. 2, 1.

Mummĭus, Mummia: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf mærkes L. Mummius Achaicus, (cons. a. u. c. 608), forstyrrede Corinthen; vid. Cic. Verr. 1, 21, o. Vell. 1, 13; - fem. Mummia, ae: K. Galba's Gemalinde, Suet. Galb. 3. — Munātius, Munatia: romersk Slægts- o. Personsnavn; - L. Munatius Plancus, Cæsars Legat, vid. Caes. B. G. 5, 21; - til og fra ham er Cic. Fam. 10, 1 flgd. — munctio, onis, f., [mungo]: at snyde sig, at snyde Næsen; ∾ muculentae, Arnob.

Munda, ae, f., By i Hisp. Baet., (hod. Landsbyen Monda), bekiendt af Pompejanernes sidste Nederlag; - vid. Auct. B. Hisp. 27 flgd., o. Flor. 4, 2; — B) df. Mundensis, e, proelium, Suet. Caes. 56; — not.: ogs. er Munda, ae, m., Navnet paa en Flod i Lusitanien, (hod. Mondego), Mela, Plin.

mundānus, 3, [2. mundus]: hørende til Verden, benævnt derefter; - ∾ anima, ligesom anima mundi: Verdenssielen, Macrob. Somn. Scip. 2, 16; ∾ annus, (bestaaende af 15000 Aar), ibd. 11; - men ∾ ora, (i. e. coelestis), Avien. Arat. 216; — II) subst., mundanus, i, m.: en Verdensborger; vid. Cic. Tusc. 5, 37. — *mundātio, onis, f.: Renselse, Augustin.; o. — mundātor, oris, m.: som renser, Jul. Firm.; — df. mundātōrius, 3: rensende, medicamentum, Plin. Val.; — [mundo]. — munde, adv. af 1. mundus: rent, renligt; df. net, artigen, smukt, Plaut. Poen. 5, 4, 5; - parum munde et parum decenter, Senec. Ep. 70; - superl., quam mundissime purissimeque fiat, Cato. — Mundensis, e, s. und. Munda.

mundiālis, e, [2. mundus]: verdslig, jordisk, Tertull.; df. — mundiāliter, adv.; ∾ vivere, id. — mundicīna, ae, f., [1. mundus]: Renselsesmiddel; in pl.: ∾ dentium, Appul. — mundicors, dis, adj., [1. mundus, cor]: med rent Hierte, Augustin. — mundĭfico, are, v. a., [1. mundus, facio]: renser, stomachum, Macer. — mundĭger, a, um, [2. mundus, gero]: som bærer Verden, axis, poët. in Anthol. Lat. B. — mundĭpŏtens, tis, adj., [2. mundus]: beherskende Verden, Tertull. — mundĭtĕnens, tis, adj., [2. mundus, teneo]: = frgd., Tertull.

*munditer, adv.: Biform af munde: renligen; - quum sedulo munditer nos habemus, Plaut. Poen. 1, 2, 26; - ogs. „overf.": anstændigen, ærbart, Appul.; o. — mundĭtĭa, ae, o. mundities, ēi, f.; I) „egenl.": Renlighed; - munditias fieri volo, (at der skal giøres rent), Plaut.; Munditia illecebra est animo amantium, id. Men. 2, 3, 1; — II) „fig."; A) „overf.": Pyntelighed, Nethed i Paaklædning, i Bolig og Bohave, i Levemaade, osv.; - vid. Suet. Caes. 46, o. Nep. Att. 13; ligel.: qua munditia homines, qua elegantia, (hvilke

fine Herrer)! Cic. Fam. 9, 20; simplex munditiis, (i din simple Pynt), Hor. Od. 1, 5, 5; munditias mulieribus, viris laborem convenire, Sall. Jug. 85; cf. ibd. 63; — B) „ment.": Foredragets el. Udtrykkets anstændige Udsmykning; vid. Cic. Orat. 23, o. Quintil. 8, 3, 87.

mundo, (avi), atum, 1, v. a., [1. mundus]: renser; stibium mundatur nitro, Plin. 33, 34; — not.: compar., mundatior ab illa peste, Augustin. — mundŭle, adv.: renligen, net; - linea tunica mundule amicta (puella), Appul.; af — mundŭlus, 3, dem. af 1. mundus: ret pyntelig el. elegant; - ∾ amasii urbani, Plaut. Truc. 3, 1, 13. — mundum, i, n., forel. Biform af 2. mundus: Fruentimmerpynt, Lucil. ap. Gell. 4, 1.

1. mundus, 3; I) „egentl."; A) „alm.": ren, renlig, net, supellex, Hor., coena, id., cultus corporis, Lucr.; ∾ ager, (renset el. rydder), Gell.; - mundae sedulitatis anus, Ovid. Fast. 3, 668; - compar., nihil videtur mundius, Ter. Eun, 5, 4, 12; superl., ∾ cubile, Colum.; — B) „bef.": pyntet, elegant, fin, prægtig, (tildels m. Bibegr. af Overdrivelse); - propter mundiorem justo cultum, (af hendes altfor fine Pynt), Liv. 8, 15; mundos, elegantes, etc., Cic. Fin. 2, 8, — II) „fig."; A) om Ordene: ren, net, passende; - Munda, sed e medio ··· verba, Ovid. A. A. 3, 479; men quibus (versibus) mundius ··· nihil, Gell. 19, 9; — B) forel. ogs. „alm.": forsynet el. smykket dermed; loca munda navibus facit, Enn. ap. Fest.

2. mundus, i, m., [besl. m. frgd.]; I) „alm." ligesom κόσμος: Pynt, Prydelse; navnl. ∾ muliebris, Liv. 34, 7, ogs. absol. mundus, Appul.: Fruentimmerpynt; - dog undert. i Modsætn. af ornamenta, (i. e. aurum, gemmae, etc.), er mundus muliebris: quo mulier mundior fit ··· specula, unguenta, etc., Dig.; — B) sild. ogs. „alm.": Redskab el. Værktøi, odl.; operae messoriae mundus omnis, Appul.; - ds. d. forel. Udtryk, in mundo: ved Haanden, i Beredskab, Plaut. Pers. 1, 1, 46; — II) „bef."; A) den pragtfulde med Stierner smykkede Himmel; - ∾ arduus, Virg. Ge. 1, 240; concussit ··· sidera mundus, Catull. 64, 206; mundi magnum et versatile templum, Lucr. 5, 1435; ogs. mundus coeli, Enn. ap. Macrob.; ogs. ∾ lucens, Cic. Univ. 10, aetherius, Tibull.; ligel. tacitus labitur mundus, Plin. 2, 3; cf. Senec. Qu. N. 7, 2: utrum mundus, stante terra, circumeat, etc.; — B) ds. (navnl. hos Philosopherne): Verden el. Verdensbygningen el. Universet; - mundus, quoniam omnia complexus est, etc., Cic. N. D. 2, 14; cf. ibd. 2, 72; men coelum ··· extremum atque ultimum mundi etc., id. Div. 2, 43; oculus mundi, (i. e. sol), Ovid.; cf. id. Fast. 5, 11: Post chaos, ut primum data sunt tria corpora mundo; men Cic. Acad. 1, 17: Democritus dicit, innumerabiles esse mundos; - endel. om Guddommen, som Verdens Siel, vid. Senec. Qu. N. 2, 45, o. ibd. 3, 28; — C) ds. (navnl. poet.): Verden, d. e. Jorden el. Jordkredsen; vid. Hor. Od. 3, 3, 53, o. ibd. 1, 22, 19; - men om Jordklodens Mennesker, Lucan. 5, 469; ligel. quem mundus et superi timent, Senec. Herc. Oet.; cf. Hor. Sat. 1, 3, 112: Tempora si fastosque velis evolvere mundi; — B) euphemistisk ogs.: Underverdenen; - Aabningen til denne mundus fandtes i Rom paa Comitium, men var tildækket med Stenen lapis manalis, der alene borttoges trende Dage om Aaret, da det hed: mundus patet; vid. Varr. ap. Macrob. 1, 16: mundus quum patet, deorum ··· inferum quasi janua patet; cf. Macrob. ibd.

mūnerābundus, 3, [muneror]: som bringer Foræringer, Appul. — *mūnĕrālis, e: hørende til Foræringer; - ∾ lex (Cincia: som forbyder Bestikkelsen); vid. Plaut. ap. Fest. p. 143; o. — mūnĕrārius, 3: hørende til Gladiatorlegene; - ∾ libellus, (Fortegnelse over de kæmpende Gladiatorer), Treb. Poll. Claud. 5; — II) subst., munerarius, i, m.: som giver Folket Fægterlege, Suet. Dom. 10, o. Senec. Contr. 4 praef.; (cf. Quintil. 8, 3, 34); — [munus).

*mūnĕrātio, onis, f., Beskenken, Foræring, Dig.; o. — mūnĕrātor, oris, m., ligesom munerarius: som lader opføre Fægterspil for Folket; vid. Flor. 3, 20: de gladiatore munerator etc.; — [munero]. — mūnĕrĭgĕrŭlus, i, m., [munus, gero]: som bringer Foræringer, Plaut. Pseud. 1, 2, 48.

*mūnĕro, avi, atum, 1, v. a.; I) skenker el. forærer, coronam virgini, Attius ap. Non.; ∾ beneficium bene merenti, Plaut. Capt. 5, 1, 15; quibus rex te munerare constituerat, Cic. Dejot. 6; inani me lance muneras, Senec.; - ogs. ud. abl.; ob haec a Trajano muneratus, Spartian.; o. — mūnĕror, atus sum, 1, v. dep. a.: = frgd.; - natura aliud alii muneratur, Cic. Inv. 2, 1; - ∾ aliquem opipare, id.; cf. Ter. Heaut. 2, 3, 59; men Hor. Epod. 2, 21: Qua (uva) muneretur te, Priape; — [munus]. — mungo, ĕre: at snyde (Næsen), s. und. emungo.

mūnia, ium, n., [munis, e], (men classisk alene in nom. o. acc.): de Forretninger el. Pligter, som de forskiellige Livsforholde medføre; - ∾ belli pacisque, Liv. 1, 42; ∾ candidatorum, Cic. Mur. 35; consulatus munia obire, Tac. Ann. 2, 26; munia ducis implere, id. Hist. 1, 62; munia vitae servare, Hor. Ep. 2, 2, 131.

mūnĭceps, ĭpis, c., [munia, capio]; I) „egentl.": Borger af et Municipium, muneris tantum cum populo R. honorarii particeps, (som i Rom har Adgang til Æresposter), vid. Gell. 16, 13, o. Fest. p. 131, (Müll.); - ∾ Cosanus, Cic.; ∾ ejus municipii, Dig.; — II) „overf."; A) fra el. af samme By, Medborger, Landsmand; fem. Medborgerinde, Landsmandinde; - ∾ noster, Cic.; amavit Glyceram, municipem suam, Plin.; men „poet": ∾ Salonis, Martial. 12, 21, (fra Floden Salo i Celtiberien); — bb) hertil mærkes; a) dii municipes, (spottende): som dyrkes paa enkelte Steder, Min. Fel. Octav. 6; — b) „poet." o. m. Lune ogs. om Ting; municipes Jovis ··· lagenas, (i. e. Cretenses), Juvenal. 14, 271; testa municeps Sibyllae, (i. e. Cumana), Martial.; — B) den i et Municipium Frigivne, Dig.

*mūnĭcĭpālis, e: i el. fra et Municipium, hørende dertil, homines, Cic. Att. 8, 13; ogs. absol.: municipalis honestissimi generis, id. Sull. 8; men ∾ dolor, (i. e. municipum dolor), id. Att. 7, 11; men Tac. Ann. 3, 62: ∾ ambitio, (Stræben efter at vinde Indvaanerne i Municipierne); - undert. ogs. m. Bibegr. af Ringeagt, el. i Modsætn. af Rom; saal. ∾ eques, Juvenal. 8, 238; — ds. adv.: mūnĭcĭpālĭter: i et Municipium, natus, Sidon.; — mūnĭcĭpātim, adv.: efter Municipier; - ∾ dividendos custodiendosque etc., Suet. Caes. 14; o. — mūnĭcĭpātus, us, m.: Borgerret, Tertull.; — [municipium].

mūnĭcĭpĭŏlum, i, n., Sidon., dem. af flgd. — mūnĭcĭpĭum, 1, n., [municeps]: By udenfor Rom, navnl. i Italien, som, tilligemed egne Love og Øvrigheder, ogs. har romersk Borgerret, hvis Borgere altså kunne i Rom give deres Stemmer i offenlige Anliggender, erholde Statsværdigheder, osv., et Municipium, en Fristad; - Cato ortus municipio Tusculo, Nep. Cato 1; cf. Cic. R. Am. 6; ∾ Tarquiniense, id.; men Liv. 26, 8: per Appiae municipia, (som ligge ved den appiske Vei); — b) undert. ogs. f. colonia; saal. longe princeps municipii Lucensis, Cic. Fam. 13, 13.

mūnĭfex, ĭcis, adj., [munia, facio]: tienstgiørende; munifices milites, Veget.; - ogs. „overf.": ∾ mamma, (som vedbliver at give Melk), Plin. 11, 95. — *mūnĭfĭce, adv.: gavmildt, veldædigen, adjuvare rem alicujus, Liv. 22, 37; cf. Cic. N. D. 3, 27; — mūnĭfĭcentĭa, ae, f.: Gavmildhed, (navnl. som Character hos de romerske Stormænd); vid. Sall. Catil. 54, o. Suet. Caes. 10; men ∾ animi, Sall. Jug. 7; - ogs. overf."; ∾ naturae, Plin. 11, 95; — mūnĭfĭcium,

i, n.: Skenk el. Gave, Dig., inc.; o. — mūnĭfĭco, are, v. a.: at beskenke el. at begave; - ∾ mortales salute, Lucr. 2, 625; — [af flgd.].

1. mūnĭfĭcus, 3, [munus, facio]; I) „egenl.": som gierne gior Foræringer, gavmild; ogs. veldædig, velgiørende; - munificum esse in dando, vid. Cic. Off. 2, 18; quid ··· tam munificum, quam opem ferre supplicibus, id. d. Or. 1, 8; - pro tam munifica patria etc., vid. Liv. 4, 50; - „poet." ogs. til Ceres: Te, dea, munificam ··· loquuntur, Ovid. Am. 3, 10, 5; — II) „overf.": hvormed el. hvoraf der vises Gavmildhed, opes, Ovid. Pont. 4, 1, 24, arca, Martial. 8, 38; — not. a: „poet." ogs. c. gen.; ∾ laudis, Claudian.; — not. b: compar. munificior, Cato, munificentior, Fest.; superl., munificentissimus, Cic. R. Com. 8. — 2. mūnĭfĭcus, 3, [munia, facio], ligesom munifex: tienstgiørende; - munifici milites, Dig., (al. munifices), inc.

mūnīmen, ĭnis, n., [forkortet o. poetisk Biform af flgd.]: Værn, Beskyttelsesmiddel; - clausae munimina portae, Ovid. Am. 1, 6, 29; men hoc effusos munimen ad imbres, Virg. Ge. 2, 352. — mūnīmentum, i, n., [munio]; I) „egenl.": Befæstnings- el. Sikkerhedsmiddel, Værn el. Beskyttelse; oftest i Krigssproget; - ut instar muri hae sepes munimenta praeberent, Caes. B. G. 2, 17; cf. Liv. 1, 33; - navnl. ogs. Vold el. Skanse; hvf. munimenta ogs. om Leirvolden el. den befæstede Leir; - quae munimenta inchoaverat, permunivit, Liv. 30, 16; munimenta ingredi, Tac., perrumpere, id.; cf. id. Ann. 13, 36; ogs. Beleiringsskanse, Liv. 10, 9; cf. Vell. 2, 51; - ogs. om Grændsesloder, Curt. 4, 5; ogs. om en Rustning, id. 4, 13; - ∾ sepis: Indhegning, Plin.; lacernae ··· munimenta togae, (som trækkes derover), Juvenal. 9, 28; — II) „overf.": hvad der tiener til Værn el. til Beskyttelse; saal. om Horatius Cocles: id munimentum illo die etc., Liv. 2, 10; tribuniciam potestatem, munimentum libertati etc., id. 3, 37; cf. Sall. Jug. 97: noctem sibi munimento fore; s. ogs. Tac. Hist. 4, 52.

1. mūnĭo, ivi el. ii, itum, 4, v. n. o. a., [tilligem. moene, moenia, besl. m. ἀμύνω, i. e. arceo, defendo]; I) neutr.: opfører en Mur el. en Befæstning; - quod idoneum ad muniendum putarent, Nep. Them. 6; muniendi gratia vallum petere, Auct. B. Afr. 31; cf. Liv. 1, 8; — II) oftere act.; A) „egenl.": murer el. bygger el. opfører, moenia, Plaut.; ∾ arcem, Nep. Them. 3; df. — a) befæster, sikrer, forvarer; - ∾ castra vallo fossaque, Caes., locum muro, id.; cf. Cic. Att. 4, 16; men ∾ domum praesidiis, id. Catil. 1, 4; cf. Hor. Od. 3, 16, 3; ∾ hortum ab incursu hominum, Colum.; - ogs. om en naturlig Beskyttelse el. Bedækning; Alpibus Italiam munierat natura, Cic.; spica ··· munitur vallo aristarum, id. d. Senect. 15; - ogs. om Bedækning med Klæder, vid. Suet. Aug. 82; — b) ∾ viam el. iter, (bane, giøre fremkommelig), Nep. Hann. 3; ad rupem muniendam, (til at bane Vei derover), Liv. 21, 37; — B) „fig."; 1) „overf."; a) ∾ aliquem, (forsyne el. forsørge); - non meretriculis muniendis rem coëgit, Plaut. Truc. 2, 2, 54; — b) munire sibi viam ad consulatum, Cic., viam accusandi, id. Mur. 23, (bane sig Veien dertil); cf. id. Tusc. 1, 14; — 2) „ment."; munio me ad haec tempora, (ruster mig dermed), Cic. Fam. 9, 18; multorum se benevolentia tueri et munire, id. Fin. 2, 26; — — III) partic. mūnītus, 3, som adject.: forvaret, sikker; - nihil tam munitum est etc., Cic. Verr. Act. 1, 2; cujus ingenio ··· munitiores esse debebant, id. Mur. 27; et loci natura et manu munitissima castra, Caes. B. G. 4, 55. — 2. mūnio, onis, skulde Cic. d. Or. 1, 59, betegne en vis Versfod, men hvor man retter munionem til nomum; vid. Orell.

mūnis, e, [besl. m. munus]: tienstfærdig, tienstvillig; Munifici munesque viri, Lucil. ap. Non. — mūnīte, adv. af munitus: forvaret, sikkert; quo munitius essent, Varr. L. L. 5, 32.

mūnītĭo, onis, f., [munio]: Befæstning, Forvaring; I) „egenl."; - milites munitione prohibere, Caes. B. G. 1, 49; ∾ operis, ibd. 8; ∾ Dyrrachina. (Blokade el. Indslutning deraf), Suet. Caes. 68; munitiones fluminum, (at slaae Bro derover), Tac. Ann. 1, 56; — B) „bef."; - ∾ viae: Veibygning el. Veianlæg; in munitiones viarum condemnare, Suet. Calig. 27; cf. Cic. Font. 4; - men „alleg.": aditum ad causam et munitionem etc., vid. Cic. d. Or. 2, 59; — II) „overf." o. concret: hvad der tiener til Befæstning el. Sikkerhed, navnl. Volde og Skanser el. Mure; - urbem munitionibus sepire, Cic.; munitiones incendere, Nep.; cf. id. Them. 7, ogs. Tac. Ann. 3, 74, o. Liv. 5, 5; - ogs. Dæmning el. Dam, Cic. Verr. 4, 53: nisi munitione ac mole lapidum a mari disjunctus esset (fons).

*mūnīto, are, v. a. intens., men alene „overf."; - quam viam munitet, (hvilken Vei den søger at bane sig), Cic. R. Am. 48; — mūnītor, oris, m., som bygger; - ∾ Trojae, Ovid. Her. 5, 139, (i. e. Apollo); - sædv. i Krigssproget ere munitores: Skansegravere el. Minearbeidere, Liv. 5, 19, o. id. 7, 23; ligel. Tac. Ann. 1, 64: inferre se munitoribus; o. — mūnītūra, ae, f.: hvad der tiener til Bedækning, navnl. Forklæde el. Skiødsskind, odl., Augustin.; — [munio]. — mūnītus, 3, partic. o. adj. af 1. munio.

mūnus, ĕris, n., [rimel. besl. m. ἀμύνω o. munio]; I) „egenl.": Tieneste, Forretning, Embede, Syssel; df. ogs. undert. den Pligt, som en vis Stilling medfører; - lauteque munus administrasti tuum, Ter. Ad. 5, 1, in.; illud munus suum non esse, Cic. Verr. 1, 25, (dette Ombud); ad omne officii munus instruere, (til Opfyldelsen af enhver Pligt), id. d. Senect. 9; munera rei publicae explere, id.; cf. id. Brut. 30, o. id. d. Or. 1, 45; - munera belli, Liv. 24, 35; ∾ vigiliarum, (Vagttieneste), id., equitis, (Rytteritieneste), id.; - ogs. absol. munere vacare, id. 25, 7, (være fri for Krigstieneste); - ∾ amicitiae, Cic. Lael. 19, (Venskabets Pligt); ∾ principum est, c. inf., (deres Pligt el. Kald), id. Mil. 8; cf. id. Fam. 11, 5: tuum est hoc munus etc.; — II) „overf."; A) Tieneste el. Velgierning, som bevises nogen; - si quo fungitur (munere) etc, Cic. Off. 2, 20; tempestivo principum in multitudinem munere, Liv. 4, 59; me ··· Muneris esse tui, (at jeg skylder dig alt, at jeg er til ved din Velgierning), Ovid. Met. 14, 125; cf. Hor. Od. 4. 3, 21; — B) Ytring af Erkiendelse el. af Ærefrygt, osv.; - tantarum in munere laudum, (ved at hædre slig Fortieneste, neml. ved en Offerfest), Virg. Aen. 8, 273; - navnl. ogs. Dødeoffer, Æresbevisning imod den Afdøde; vid. ibd. 6, 887, ogs. ibd. 11, 26, ogs. id. Ge. 4, 520; s. ogs. nedens. munus funeris; — C) Gave, Skenk, Foræring; - mittere alicui munera, Cic., alicui aliquid muneri, Nep., ogs. munere, Plin.; aliquem munere donare, Virg. Aen. 5, 282; genitori in magno munere dare, (som en herlig Foræring), ibd. 5, 537; ogs. forbindes dono atque munere, Cic. Arch. 8; cf. id. Cluent. 21; — bb) df. ogs.; a) „poet.": munera Liberi, (d. e. Vinen), Hor.; terrae munere vesci, (i. e. frugibus), id.; ∾ Cereris, (Brødet), Ovid.; — b) ∾ solitudinis, (Frugt el. Værk af nogens Ensomhed), Cic. Off. 2, 1; cf. id. Parad. prooem.: illud majorum vigiliarum munus etc.; — 2) navnl. ogs. i Rom: Stormændenes Gaver til Romerfolket, Skuespil el. Fægterspil, odl.; - munus magnificum dare el. praebere, Cic., edere, Suet.; df. Cic. Off. 2, 16: functus est aedilicio maximo munere, (gav som Ædil et herligt Skuespil); men ∾ funeris, (i Anledning af en Begravelse), id. Vat. 12; - ogs. om Skuespillene paa Cirkus; vid. Ovid. Fast. 5. 190; — bb) dertil mærkes; a) munera hede ogs.: de prægtige Bygninger el. Anlæg, som enkelte

Stormænd opførte, som Gaver, til Folket; - Pompeji munera absumpta igni, (i. e. theatrum Pompeji), Vell. 2, 130; Nec sua conspiciet ··· Munera Drusus, Albinov. 1, 287, (i. e. aedem Concordiae); cf. Ovid. A. A. 1, 69, m. Suet. Aug. 29; — b) ogs. anden Bygning el. Pragtbygning; vid. Cic. Qu. Fr. 3, 1, 3; — c) endel. ogs. Verdensbygningen el. Universet; - moderator tanti operis et muneris, Cic. Tusc. 1, 29; cf. id. N. D. 2, 35.

mūnuscŭlārius, i, m.: som indsamler Gaver, Augustin.; af — mūnuscŭlum, i, n., dem. af munus: liden Gave el. Foræring; - ∾ levidense, crasso filo, kalder Cicero (med Lune) sin Tale for K. Dejotarus, Cic. Fam. 9, 12; - ∾ facinoris alieni, (Fordele af en andens Brøde), id. Off. 3, 18. — Mūnȳchia, ae, f., *Μουνυχία*: Havn i Attika ved Athenen, Nep. Thras. 4; — B) ds. Mūnȳchius, 3, „poet." f. atheniensisk, agri, Ovid., arces, Stat.

1. mūraena, ae, f., *μύραινα*: Murænen, en af de Gamle meget yndet Søfisk, Cic. Fam. 7, 26, Martial., o. A.; — II) „overf.": en murænefformet sort Stribe i Træet Citrus, Plin. 13, 30. — 2. Mūraena, ae, m.: romersk Tilnavn in gente Licinia, hvoraf her mærkes; 1) L. Licinius Muraena, for hvem en Tale af Cicero haves; - oratio Muraeniana, Capella; — 2) L. Varro Muraena: Broder af Mæcenas's Gemalinde, Hor. Sat. 1, 5, 38. — mūraeniŏla, ae, f., dem. af 1. muraena: liden Muræne, Hieronym.; — II) „overf.": etslags liden Halskæde, id.

*mūrālis, e; I) „alm.": hørende til el. benævnt efter en Mur; - ∾ herba, Cels., Plin. 21, 104; (heder ogs. muralium, i, n., Plin. l. c.); - ∾ pila, Caes., (til at udkaste fra Muren); men ∾ tormentum, Virg. Aen. 12, 921, (hvormed Murene nedskydes); men ∾ falces, vid. Caes. B. G. 3, 14; — II) „bes." mærkes: corona muralis; a) Æreskrans for den, der først besteg den fiendlige Mur, Gell., Plin.; cf. Liv. 23, 13; „poet." ogs. honor muralis, Claudian.; — b) Kransen paa Gudinden Cybele's Hovede, Lucr. 2, 606; — mūrālium, i, n., s. und. frgd.; o. — mūrātus, 3: forsynet med Mure, Veget.; — [murus].

1. Murcia, ae, f.: Epithet til Venus, af den hende hellige Myrte, Varr. L. L. 5, 32; efter Plin. 15, 36, ogs. Murtia el. Myrtea. — *2. Murcia, ae, f., efter Augustin.: Dorskhedens Gudinde; havde et Tempel ved Foden af Aventinerbierget, som deraf tidligere hed Murcus, Fest. p. 148, s. v. Murciae deae; o. — murcĭdus, 3: dorsk, Pompon. ap. Augustin.; — [murcus]. — Murcius, 3, s. und. 2. Murcia. — murcus, i, m., efter Amm. 15, 12: som afskærer sig Tommelfingeren, for ikke at blive Soldat; (Italorum: poltrone, a pollice truncato); — not.: s. ogs. und. 2. Murcia. — Murena, ae, s. und. Muraena.

mūrex, ĭcis, m.; I) „egenl.": etslags Somusling med pigget Skal; vid. Plin. 9, 60, o. Hor. Sat. 2, 4, 32; - ogs. Purpursneglen el. purpura, s. nedens.; — II) „overf."; A) Saften af denne Snegl el. Musling, der tiente til Farvning; ds. sædv. Purpurfarve el. Purpursaft el. Purpur; - Tyrioque ardebat murice laena, Virg. Aen. 4, 262; cf. id. Ecl. 4, 44, ogs. Martial. 13, 87, (hvis Overskrift: murices); — B) Muslingskallen murex tiener ogs. Havguden Triton, ligesom buccina, til at blæse paa, Val. Fl., ogs. til Beklædning, vid. Ovid. Met. 1, 332; - ogs. bruges denne Musling som Bordkar til flydende Sager, Martial. 3, 82, ogs. til Grotters Udsmykning, Ovid. Met. 8, 563; — C) ifølge etslags Lighed; 1) spids el. skarp Sten el. Klippe; vid. Virg. Aen. 5, 205; ligel. sternendum forum muricibus, (neml. til Ubeqvemhed for de Trættesyge), Plin. 19, 6; — 2) ∾ ferrei: etslags Fodangler, Curt. 4, 13; — 3) ∾ acuti, Stat. Achill. 1, 921: Bidsler med Pigger; men Gell. 6, 4: in armario muricibus praefixo, (forsynet med Pigger).

Murgantia, (ogs. Murgentia), ae, f.: By paa Sicilien, Liv. 26, 21, Sil.; — B) ds. Murgantīnus, (Murgent.), 3, ager, Cic. Verr. 3, 18; - men pl. Murgentini, orum: Indvaanerne af Byen M., Plin. 3, 14; — not.: ogs. er Murgantia, ae, f.: italiensk By i det Samnitiske, Liv. 10, 17.

mūrĭa, ae, f., [besl. m. *ἁλμυρίς*, i. e. salsugo el. muria]: Saltlage; - condere oleas in muria, Cato; ∾ dura, vid. Colum. 12, 6; cf. Hor. Sat. 2, 8, 53, ogs. Plin. 26, 11; ds. — mŭrĭātĭcus, 3: nedlagt i Saltlage; ds. absol.: muriatica macerare, vid. Plaut. Poen. 1, 2, 32 o. 38.

*mūrĭcātim, adv.: purpursneglformet; - ∾ intortus vertex, Plin. 9, 32; ds. — mūrĭcātus, 3: purpursneglformet; ds. tilspidset el. spids; - ∾ cacumina (foliorum), Plin. 20, 99; — II) „overf.": gressus muricati, (ligesom Trinen paa skarpe Stene, d. e. ængstelig el. frygtsom Fremskriden), Fulgent.; o. — mūrĭcĕus, 3: fuld af Spidser el. Kanter, ru el. hvas, lacunae, Auson.; — [murex]. — mūrĭcĭdus, 3, [mus, caedo]: som dræber Mus; ds. som Skældsord: muricide homo: du feige Karl! Plaut. Epid. 3, 1, 12. — mūrĭcŭlus, dem. af murex: liden Purpursnegl, Enn. ap. Appul.

mūrĭes, ēi, f.: Biform af muria: Saltlage, Cato. — mūrĭlĕgŭlus, i, m., [murex]: som samler el. fisker Purpursnegle, Cod. Just. — mūrīnus, 3, [mus]: af Mus, sanguis, Plin., fimus, id., pellis, (Museskind), id., color, (Musefarve), Colum.; — II) „overf." ifølge etslags Lighed; ∾ hordeum: Musebyg, (etslags Ukrud), Plin. 22, 65; ∾ auricula: Museøre, (etslags Plante), Scrib. Larg.; — men ∾ pelles, Justin. 2, 2, rimel. Maarskind el. Hermelinskind, odl.

murmur, ŭris, n., [af Naturlyden mur; vid. Quintil. 8, 6, 31]; I) om Mennesker: Murren, Mumlen; ogs. Brummen el. Knurren; - nolo murmur ullum nec susurrum fieri, Plaut. Rud. 5, 3, 48; murmur populi, m. acc. c. inf., Liv. 45, 1; cf. Virg. Aen. 12, 239; men contemnere murmura famae, (Rygtets Hvisken), Prop. 2, 4, 29; precibus et murmure longo, (med lange mumlende Bønner), Ovid. Met. 7, 251; men ∾ saevo, (om Skolemesterens Brummen), Martial. 9, 70; — b) ogs. om Dyrenes uartikulerede Brummen; - saal. om Løven og Tigeren, vid. Martial. 8, 55, o. Stat. Theb. 12, 170; ogs. om Biernes Summen, Virg. Aen. 6, 709; — II) ligel. som Naturlyd el. som Efterligning deraf: Brummen el. Brusen el. Larmen; - ∾ maris, Cic. d. Or. 3, 46; cf. Hor. Ep. 1, 10, 21; men om en Storm: magno misceri murmure coelum, Virg. Aen. 4, 160; cf. id. Ecl. 9, 58, o. Lucr. 6, 141; - fremdeles om et ildsprudende Bierg, Suet. Calig. 51, om Jordskielv, Plin. 2, 82; om Larmen af blæsende Instrumenter, Prop. 4, 4, 61, o. Hor. Od. 2, 1, 17, ogs. Ovid. Met. 14, 537; - ∾ aurium, (Susen for Ørene), Plin.; — not.: som masc.: murmur verus, Varr. ap. Non.

*murmŭrābundus, 3: murrende, knurrende, Appul.; — murmŭrātĭo, onis, f.: murrende Lyd el. Tone; - ∾ querula aquilarum, Plin. 10, 3; — II) „fig": Murren, Knurren, Misnøie; - deum sine murmuratione comitari, Senec. Ep. 107; o. — murmŭrātor, oris, m.: som mumler el. murrer el. knurrer; - illi adversus deum murmuratores, Augustin.; — [murmuro].

murmŭrillo, are, v. n., dem.: ligesom smaaknurrer, Plaut. ap. Non.; af — murmŭro, avi, atum, 1, v. n. (o. a.), *μορμύρω*, [s. und. murmur]; I) om Mennesker; A) at murre el. mumle, at tale sagte el. utydeligen; vid. Varr. L. L. 5, 7; - flebile (som adv.) lingua Murmurat exanimis, Ovid. Met. 11, 52; - dog ogs. c. acc.; hvs. pass.: magia murmurata carminibus, Appul.; — B) at murre el. knurre; - At ut scelesta sola secum murmurat! Plaut. Aul. 1, 1, 13; cf. id. Mil. gl. 3, 1, 149; — II) som Naturlyd, og som disses Efterligning: at bruse el. brage el. larme: om Havet,

Cic. Tusc. 5, 40, o. Virg. Aen. 10, 212; om en Flod, Stat.; ignes murmurantes, (som Forbud paa Uveir), Plin. 18, 85; – comisk er: intestina murmurant (knurre) etc., Plaut. Cas. 4, 3, 6; men om Nattergalen: interdum et secum ipse murmurat, Plin. 10, 43. — murmŭror, ari: Biform af frgd.; ventrem murmurari, Varro; — b) ogs. c. acc. (obj.); ∾ aliquid, (knurre derover), Appul.

Murrānus, i, m.: Navnet paa en mythisk Konge hos Latinerne, Virg. Aen. 12, 529. — murrha (murra, myrrha), ae, f., μύῤῥα, efter en ældre Forestilling: etslags orientalsk Sten- el. Jordart, hvoraf murrhina (sc. vasa); vid. Plin. 33, praef., o. id. 37, 8; – efter de Nyeres Undersøgelser er derim. murrha: virkeligt Porcellain; – maculosae pocula murrhae, Martial.; – ogs. staaer murrha, f. vas murrhinum; saal. murrha bibere, id. 4, 86; – skrives ogs. myrrha; — not.: murrha, f. myrrha: Myrra, s. und. myrrha. — murrhatus, 3, s. und. myrrhatus.

*murrhĕus, 3: = flgd.; ∾ poculum, Senec.; cf. Prop. 4, 5, 26; o. — 1. murrhīnus, 3: giort af Murrha; df. murrhina, (sc. vasa), Plin.; s. und. murrha; ∾ trulla trecentis talentis empta, id. 37, 7; cf. Suet. Aug. 71; — b) ∾ vitrum, Plin. 36, 37: Glas, som ved Bemaling efterligner vasa murrhina; — [murrha]. — 2. murrhīnus, 3, s. myrrhinus. — murrhŏbathrārĭus (murrob., murob.), i, m., [μύῤῥα, βάθρον]: som forfærdiger Damesko, der lugte af Balsam, Plaut. Aul. 3, 5, 37. — murrinus, 3, s. und. myrrhinus.

Mursa, el. Mursia, ae, f.: By i Pannonien, (hod. Esseck), Eutrop.; — B) df. 1) Mursensis el. Mursiensis, e, Amm.; — 2) Mursīnus, 3, labes, Aur. Vict. Caes. 33. — murta, ae, s. und. myrtus. — murtātus, 3, o. murtĕus, 3, s. und. myrtatus, etc. — Murtia, ae, s. und. 1. Murcia.

mūrus, (forældet moerus), i, m., [rimel. at sammenl. m. moenia, munio]: en Mur, navnl. Bymuren; – vid. Cic. Catil. 1, 5, o. id. Off. 1, 11; saal. oftest in pl.; muri urbis, quos ··· sanctos esse dicitis, id. N. D. 3, 40; – „poet." ogs. f. urbs, Ovid. Met. 9, 103; – ogs. Mure el. Vægge i private Bygninger; vid. Tac. Ann. 15, 43: (ut) propriis quaeque aedificia muris ambirentur; cf. Cic. Att. 2, 4; — II) „fig."; A) „overf." ifølge Ligheden med en Mur; 1) det Omgivende el. Indesluttende; df. navnl. Jordvold el. Dige, Varro; – cor munitum costarum et pectoris muro, Plin.; men om Randen el. Kanten af en Potte, Juvenal. 4, 132; — 2) „poet." findes ogsaa muri om de turres lignei, som bares af Elephanterne, Sil.; men murus crinalis: Gudinden Cybele's Taarnkrone, Claudian.; — B) „ment." o. „alleg.": en Mur, d. e. Værn, Beskyttelse, Sikkerhed, – lex Aelia etc., propugnacula murique tranquillitatis atque otii, Cic. Pis. 4; murus urbi civium virtus, Justin.; cf. Sall. Catil. 58, o. Hor. Ep. 1, 1, 60; – „poet." ogs. om Personer; murus Grajum (Achilles), Ovid. Met. 13, 281.

1. mus, gen. mūris, comm., μῦς: Musen; – ∾ exiguus, Virg., rusticus, urbanus, vid. Hor. Sat. 2, 6, 80; murium fetus, Plin.; ex una mure genitos etc., id.; – som Ordsprog, vid. Hor. A. P. 139; ligel. Romae mures molam lingunt, (brudne Kar i alle Lande), Plin.; s. ogs. Phaedr. 4, 22; – ogs. som Skældsord, Petron. Sat. 58; – ogs. som Kelcord, Martial. 11, 29, inc.; — II) men ogs. findes mus brugt om nogle andre Dyr, (ifølge etslags Lighed); – mus Ponticus, rimel. Hermelinen; ligel. ere rimel. Amm. 31, 2, pelles silvestrium murium: flere Slags Pelsværk, som Maarskind, og Zobelskind; cf. Senec. Ep. 90; – fremdeles er mus odorifer: Bisamdyret, (moschus moschifer L.), af dets vellugtende Skind, Hieronym.; – men mus araneus, s. und. araneus; – endel. mus marinus: Sømusen; vid. Plin. 8, 82, o. id. 9, 35. — 2. Mus, ūris, m.: romersk Tilnavn in gente Decia; saal. P. Decius Mus, Liv. 10, 14; s. ogs. Cic. Sest. 21, o. id. d. Senect. 13.

1. Mūsa, ae, f., Μοῦσα: Musen, Lærdommens, navnl. Digtekunstens og Musikens Gudinde; – efter Cic. N. D. 3, 21, vare de fire ældste Muser: Thelxinoe, Aoede, Arche, Melete; – men efter den almindelige Forestilling ere der 9 Muser, Døttre af Juppiter og Mnemosyne, neml. Calliope, Clio, Melpomene, Thalia, Euterpe, Erato, Urania, Polyhymnia, Therpsichore; – om deres særskilte Functioner s. Auson. Idyll. 20, hvorfra dog Digterne ofte afvige; vid. Virg. Aen. 7, 37, hvor Erato staaer f. Calliope, el. alm. f. Sanggudinden; cf. Ovid. Trist. 2, 568; s. ogs. Musagetes; — II) „overf." staaer musa ogs.; A) f. Digt el. Digtningsart; – ∾ procax, Hor. Od. 2, 1, 37; men ∾ silvestris, Virg., Lucr., (Hyrdedigt); ∾ pedestris, (den lavere Digtningsart), Hor. Sat. 2, 6, 17; — B) f. Lærdom el. lærde Sysler; – musae mansuetiores, (i. e. studium philosophiae), Cic. Fam. 1, 9; men ∾ agrestiores, (det mindre dannede Forretningsliv), id. Orat. 3; – sine ulla musa, (uden Aand og Vid), Varr. ap. Non.; men crassiore musa, Quintil. 1, 10, 28, (paa en mindre subtil el. mere fattelig Maade); cf. Martial. 2, 89. — 2. Mūsa, ae, m.: romersk Tilnavn; saal. Antonius Musa: K. Augustus's Livlæge, Suet. Aug. 59.

mūsaeum, i, n., s. und. museum. — Mūsaeus, i, m.: gammel græsk Digter, Discipel af Linus el. af Orpheus; vid. Serv. ad Virg. Aen. 6, 667. — Mūsāgĕtes, ae, m., Μουσαγέτης, (i. e. dux Musarum), Epithet, saavel til Apollo, som til Hercules, Eumen. d. Restaur. Schol.; cf. Suet. Aug. 29.

Musca, ae, f., [μυῖα]: en Flue; – muscae liguriunt, Varro; muscas fugare, Martial., abigere, Cic.; — II) df. „comisk overf.": en Snyltegiest, Plaut. Poen. 3, 3, 78; ogs. en Nysgierrig, id. Merc. 2, 3, 26; men til den Dadlesyge: neu conarere Telis infesto mi icere, musca, caput, etc., Catull. 115, 4, inc. — muscārĭum, i, n., s. und. flgd. — muscārĭus, 3, [musca]: hørende til Fluer el. som har Lighed dermed; – ∾ araneus, (som jager el. fanger dem), Plin.; ∾ clavus, Vitruv., (hvis Hovede ligner en Flue); — II) df. subst., muscārium, i, n.; A) Fluesmekker; ogs. Støvekost; vid. Martial. 14, 65, ogs. ibd. 69, hvor ∾ bubulum: Kohale; df. ogs. muscarium: Hestehale, Veget.; — B) det flueformede Frøhovede hos visse Planter, vid. Plin. 12, 57.

muscerda, ae, f., [mus]: Musekarn, Varr. ap. Plin. 29, 31. — muscĭdus, 3, [muscus]: mosgroet, pumices, Sidon. — muscĭpŭla, ae, f., o. muscĭpŭlum, i, n., [mus, capio]: Musefælde; – ∾ contenta, (opspændt), Lucil. ap. Non.; cf. Phaedr. 4, 1. — muscōse, adv.: mosbegroet, Sidon.; af — muscōsus, 3, [muscus]: fuld af Mos, mosgroet, fontes, Virg., lapis, Catull., pumex, Plin., solum, Prop. 3, 2, 26; – compar., nihil alsius, nihil muscosius etc., Cic. Qu. Fr. 3, 1, 2.

muscŭla, ae, f., dem. af musca: liden Flue, Augustin. — muscŭlōsus, 3: med stærke Muskler, kiødfuld, pectora, Colum., cor, Cels.; af — muscŭlus, i, m., dem. af mus: liden Mus, Cic. Div. 2, 14; — II) „overf." ifølge etslags Lighed; A) om andre Dyr; 1) en stor Hvalfiskart, germ. Bartenwallfisch, Plin. 9, 88; — 2) en Muslingart, germ. die Miesmuschel, Cels.; — B) ifølge den musformede Gestalt; 1) Muskel i d. dyriske Legeme, Cels.; – df. „alleg." om Foredraget; orationem ossa, musculi, nervi decent, Plin. Ep. 5, 8; — 2) etslags Krigsmaskine el. hvælvet Tag, hvorunder Beleirerne arbeidede, beskrives Caes. B. C. 2, 10 o. 11.

muscus, i, m.: Mos; – musco circumlita saxa, Hor. Ep. 1, 10, 7; cf. Virg. Ecl. 6, 62; – ogs. in pl.: muscis et herbis, Appul.; — II) sild. ogs.: Moschus el. Bisam, Hieronym.

mūsēum, i, n., μουσεῖον: et til Muserne (el. til Lærdom og lærde Sysler) indviet Sted, Museum, Academi, Bibliothek; – veteri museo alterum additum etc., Suet. Claud. 42; — not.: Plin. 36, 42, er museum efter nogle: en Grotte, (rimel. af dens Musivarbeide). — mūsēus, 3, μουσεῖος: hørende til Muserne (el. til Lærdom og lærde Sysler); vf. museum, s. frgd.; – ogs. poetisk el. musikalsk; musea mele (pl.), Lucr. 2, 412; museo contingere cuncta lepore, id. 1, 933; — II) = musivus; vid. musivus in fin.

mūsĭca, ae, o. musice, es, f., sc. ars, μουσική, sc. τέχνη: Musiken el. Tonekunsten; – musicam tractare, vid. Cic. d. Or. 3, 33; – men oprdl. omfattede musica: den hele høiere Aandsdannelse, og navnl. Grammatik, Poetik o. Philosophi; vid. Quintil. 1, 10, 9 o. 10; cf. Cic. d. Or. 3, 44, und. musicus; vf. — mūsĭcātus, 3: indrettet til Musik, sat i Musik, cantilena, Appul. — 1. musice, es, f., s. und. musica. — 2. mūsĭce, adv. af musicus, men alene „overf." (ligesom μουσικῶς, s. eleganter): herligen, prægtigen, aetatem agere, Plaut. Most. 3, 2, 40.

mūsĭcus, 3, μουσικός: hørende til Musiken, musikalsk; – ∾ leges, Cic. Leg. 2, 15; ∾ ratio numerorum, Quintil.; ∾ pedes, Plin.; men ∾ agones, el. ∾ certamen, (musikalsk Veddestrid), Suet. Ner. 12 o. 22; — B) vf. ogs. subst.; a) musicus, i, m.: en Musikus, en Tonekunstner, en Sanger; – ut in fidibus musicorum aures vel minima sentiunt, Cic. Off. 1, 41; cf. id. Tusc. 2, 4: qui se haberi velit musicum; — b) mūsĭca, orum, n., sc. studia: Musiken, Tonekunsten; – dedere se musicis, Cic. d. Or. 1, 30; cf. ibd. 42; — II) „overf."; A) hørende til Poesien, poetisk; – ∾ studium, (Digtekunsten), Ter.; ligel. ∾ ars, id.; musici, qui erant quondam iidem poëtae, Cic. d. Or. 3, 44; – vf. musicus, i: en Digter, Auson. Ep. 11 o. 21; — B) hørende til Lærdom, lærd, videnskabelig, ludus, vid. Gell. epil. 20; s. ogs. und. musica.

mūsĭgĕna, ae, m., [musa, gigno]: en Musason, Rufin. — mūsĭmo, el. musmo, ōnis, m., μούσμων, efter Plin. 8, 75: et Dyr paa Sardinien, rimel. Stamfaderen til det tamme Faar; – hos Cato o. Lucil. ap. Non. rimel. en Benævnelse paa Heste og Esler, som ikke ere castrerede; cf. Serv. ad Virg. Ge. 3, 446. — musinor, ari, s. und. muginor. — mūsium, i, n., s. und. museum. — mūsivārius, i, m., [musivum]: en Musivarbeider, Cod. Just. — mūsivum, i, n., μουσεῖον: Musivarbeide el. Musivmaleri; (efterel. Ord); – pictum de musivo (hominem), Spart. Pesc. 6; musivo picta, Augustin. — musivus, 3, s. und. frgd. — musmo, onis, s. und. musimo.

mussātio, onis, f., [musso]: Stemmens Undertrykkelse, at tie stille, Amm. — mussĭtātio, onis, f., = frgd., navnl. om Jagthunden, Appul.: af — mussĭto, are, v. n. o. a., intens. af musso; I) neutr.; mumler, smaamumler, hvisker; – mussitantes etc., Liv. 1, 50; – vf. ogs.: lader mig ikke mærke med noget, tier stille; ∾ metu, Plaut.; si sapis, mussitabis, (saa holder du Mund), id. Mil. gl. 2, 5, 66; — II) act.; mumler, siger sagte; – ego haec mecum mussito: Bona mea inhiant, ibd. 3, 1, 120; – ogs. tier stille dertil, tilbageholder min Klage eller Misnøie derover; – mussitanda est injuria adolescentium, Ter. Ad. 2, 1, 53; cf. Plaut. Pseud. 1, 5, 86.

musso, are, v. n. o. a., intens. af mutio; I) „egenl.": at mumle el. knurre el. hviske (ifølge undertrykt Misnøie el. Harme); – id decretum clam mussantes carpebant, Liv. 33, 31; ligel. Plaut. Aul. 2, 1, 10: Ut aequum est, quod etc., Neque occultum id haberi, neque per metum mussari, Quin etc.; ligel. non decet mussare bonos, Enn. ap. Fest.; Flent maesti mussantque patres, Virg. Aen. 11, 454; — b) „poet." ogs. om Biernes Brummen, id. Ge. 4, 188; — II) „overf.": frygter for at tale el. handle, er i Uvished; – mussat rex ipse Latinus, Quos generos vocet, Virg. Aen. 12, 657; ligel. mussant medici, Plin. Ep. 7, 1; – ogs. om Dyrene; mussantque juvencae, Quis etc., Virg. Aen. 12, 718; — not.: mussati discumbimus, Varr. ap. Non., af depon. mussor, s. musso.

*mustāce, es, f.: storbladet Art af Laurbærtræet, quoniam mustaceis subjiceretur, Plin. 15, 39; — mustācĕus, i, m., el. mustaceum, i, n.: Mostkage el. Laurbærkage, der brugtes navnl. ved Bryllupper; vid. Cato R. R. 121, o. Juvenal. 6, 202; — not.: Cic. Att. 5, 20, s. und. laureola; o. — mustārius, 3: hørende til Most, urceus, Cato; — [mustum].

mustēcŭla, ae, f., dem. af flgd.: liden Vesel, Auct. Carm. Phil. 61, inc. — †mustēla, (mustella), ae, f., [mus]; I) Veselen, vid. Plin. 29, 16; decies in die mutat locum, Plaut. Stich. 3, 2, 45; — II) en Fiskeart, (rimel. Lampretten), vid. Plin. 9, 29; vf. — mustēlātus, (mustell.), 3: veselfarvet, peplum, Appul., inc.; o. — mustēlīnus, (mustell.), 3: af en Vesel, utriculus, Plin. 30, 43; men ∾ colore (senex), Ter. Eun. 4, 4, 22. — mustella, ae, s. und. mustela. — mustellāgo, inis, f.: som Plante: = laurago o. chamaedaphne, Appul.

mustĕus, 3, [mustum]: som ligner Most; – ∾ mala, Mostæbler, Plin.; hede ogs. melimela, Cato; ∾ fructus, Colum.; — II) „overf.": ung, frisk, ny, caseus, Plin., piper (nyligen afplukket), Martial.; – men ∾ liber, (nyligen skreven), Plin. Ep. 8, 21; ∾ virgo, (som endnu er ung), Naev. ap. Fest. — musticus, 3, s. und. mysticus. — mustrĭcŏla (-cŭla), ae, f.: en Skomagerlæst, Afran. ap. Fest. p. 147, (Müll.). — mustŭlentus, 3: fuld af Most, auctumnus, Appul.; – comisk er: ∾ aestus el. ventus: (Mostlugt el. Vinlugt), Plaut. frgm. ap. Non.; af — mustum, i, n.: Most, s. und. flgd.

mustus, 3, [efter Nogle at sammenl. m. μόσχος, i. e. tener, spæd]: ung, ny, frisk; men som adj. alene forel.; – ∾ agna, Cato; ∾ vinum, id.; — II) subst. mustum, (sc. vinum): den nypressede og ugærede Vin, id.; heder dulcis musti humor, Virg. Ge. 1, 295, ogs. mustum novum, Plin. Ep. 9, 16; ogs. in plur., vid. Plin. 23, 18: musta sunt candida, aut nigra, aut inter utrumque etc.; ligel. pleno pinguia musta lacu, Tibull. 1, 1, 10; – „poet." ogs.: mustis uva tumebit, Ovid.; musta Falerna, Martial.; – ligel. „poet.": tercentum musta videre, (i. e. CCC auctumnos el. annos), Ovid. Met. 14, 146; – men lignelsesvis: quasi de musto et lacu fervidam orationem esse fugiendam, Cic. Brut. 83; — B) „overf." om Olie; ars olei musta temperandi, (den nye Olie), Plin. 15, 2.

Mūta, ae, f., [mutus], (ogs. Tacita): Larernes Moder, (Lara el. Larunda), vid. Ovid. Fast. 2, 583, o. Lactant. — †mūtābĭlis, e, [1. muto]: foranderlig; – omne corpus est mutabile, Cic.; mutabilis vultu, Hor. Ep. 2, 2, 189; – navnl. ogs. om Sindet; ∾ animus vulgi, Liv.; cf. Ovid. Met. 2, 145, o. Virg. Aen. 4, 569; – compar., quid ··· mutabilius? Val. Max. 6, 19; superl., mutabilissimae sunt deorum voluntates, Porc. Latr.; vf. — mūtābĭlĭtas, atis, f.: Foranderlighed; – haec inconstantia mutabilitasque mentis, Cic. Tusc. 4, 35; o. — mūtābĭlĭter, adv.: foranderligen, Varr. ap. Non.

*mūtātio, onis, f., [1. muto]; I) „alm.": Forandring; – consilii mutatio optimus est portus poenitenti, Cic. Phil. 12, 2; men ∾ rerum, id. Att. 8, 3: Statsforfatningens Forandring; cf. id. d. Rep. 1, 41: cursus istos mutationum ··· noscere; men Tac. Ann. 3, 44, absol.: cupido mutationis, (Higen derefter); — II) „bes.": Ombytning el. Omverling; – ∾ vestis, Ter. Eun. 4, 4, 4; ∾ officiorum: gjensidige Tjenester, Cic.

Off. 1. 7; — B) i Postværset: Ombytning af Heste, Amm., Cod. Theod.

*mūtātor, oris, m.: som ombytter el. omvexler; - ∾ mercis, Lucan.; men ∾ equorum, (i. e. desultor), Val. Fl.; mutatores domorum (Sauromatae: som flytte omkring med deres Telte), Stat.; - men mutator circulus anni, Lucan. 10, 202, (i. e. zodiacus); — df. mūtātōrĭus, 3, hørende til Ombytning; - ∾ indumentum, Tertull.; - ogs. som subst., mutatorium, i, n.: Klædning til at skifte, Hieronym.; o. — mūtātus, us, m.: = mutatio; in abl., Tertull.; — [muto]. — mūtesco, ĕre, v. n. inch., [mutus]: at blive stum, Appul.

mŭtĭcus, 3, Biform af mutilus: afstudset, spica, Varro. — mŭtĭlāgo, ĭnis, f.: en Benævnelse paa Væxten tithymalus, Appul. — mŭtĭlo, avi, atum, 1, v. a., [mutilus]: afstudser, afstumper; ogs. afskærer, afhugger, lemlæster; - ∾ alicui aures, Curt.; ∾ corpora securibus, id.; cf. Liv. 29, 9; - mutilatae cauda colubrae, Ovid. Met. 6, 559; (elephantus) altero dente mutilato, Plin.; claudas mutilatasque naves etc., Liv. 37, 21; - men dentes ··· mutilantes verba, (ligesom afbidende Ordene), Plin. 7, 15; — II) „overf.": formindsker, fordærver; - mutilatum exercitum etc., (Levningerne af en Hær), Cic. Phil. 3, 12; ∾ patrimonium, Cod. Just.; cf. Ter. Hec. 1, 1, 8; ∾ jura libertatis, Cod. Just.

1. mŭtĭlus, 3, μίτυλος, μύτιλος: afstumpet, afhugget, lemlæstet; - ∾ homo, (ligesom murcus: med afhuggen Tommelfinger), Cod. Theod.; - navnl. om Dyrene; alces sunt mutilae cornibus, (have ingen Horn), Colum.; men comisk, Hor. Sat. 1, 5, 60: quum Sic mutilus minitaris, (i. e. exsecto cornu: med Henspillen paa hans Ar i Panden); - ogs. om Ting; grabatulus uno pede mutilus, (som mangler et Ben), Appul.; ∾ litera, Gell.; — II) „fig." om Talen; mutila quaedam loqui, (manglende el. ufuldstændigt), Cic. Orat. 9; cf. ibd. 53; — 2. mŭtĭlus, i, m.: Muslling, s. und. mytilus.

Mŭtĭna, ae, f.: By i Gall. Cisalp., (hodie Modena), hvori D. Brutus blev beleiret af Antonius; vid. Cic. Phil. 5, 9; — B) df. Mŭtĭnensis, e, ager, Plin., bellum, Suet., arma, Ovid. — Mūtĭnus, el. Mūtūnus, i, m., [2. muto]: = Priapus, Lactant.; men Auct. Priap. 73: = 2. muto; — not.: Mutini, orum, m.: Indvaanerne af Byen Mute paa Sicilien, Liv. 25, 40.

mūtĭo, (muttio), ivi, itum, 4, v. n. (o. a.), [af Lyden mu]; oftest hos Comikerne: mukker, mumler, taler sagte; - Etiam muttis? So. jam tacebo, Plaut. Amph. 1, 1, 225; si muttiverit, id.; - ogs. m. bestl. acc.; Muttire unum verbum audes? id. Men. 5, 1, 11; cf. Ter. Andr. 3, 2, 25; men id. Hec. 5, 4, 25: neque opus est Adeo muttito, (ikke et Muk tor der høres); cf. Phaedr. 3, epil. 34, o. Pers. 1, 119; — II) „overf.": mutire capris, om Gedebukken, (mimre, germ. meckern), Auct. Carm. Phil. 58; df. — mūtītĭo, (mutt.), onis, f.: Mukken, Hvisken, Plaut. Amph. 1, 3, 21. — mūtīto, are, v. a., intens. af 1. muto: oftere at forandre; df afvexlende at foretage el. anstille; - qui ··· antiquo ritu mutitarent, id est, mutua inter se convivia agitarent, Gell. 2, 24; cf. id. 18, 2.

1. mūto, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), [etr. af inus. movito]; I) „egenl.": bevæger el. fører bort derfra el. derhen; - Neque se luna quoquam mutat, (kommer ikke af Stedet), Plaut. Amph. 1, 1, 117; cf. Hor. Sat. 2, 7, 64; men Cic. Balb. 13: ne quis invitus civitate mutetur, (bliver imod sin Villie udelukket af Samfundet); men Ovid. Trist. 5, 2, 73: Hinc ego dum muter, naar jeg alene forflyttes herfra; — II) „overf."; A) forandrer; - ∾ sententiam, Cic., consuetudinem dicendi, id. Brut. 91; men ∾ fidem cum aliquo, (ikke holde sit Ord), Plaut., Ter.; facilis mutatu gens, (ubestandig), Tac. Ann. 14, 23; bona facile mutantur in pejus, Quintil. 1, 1, 5; - De uxore ··· nil mutat, (forandrer intet, bliver ved sit Tilsagn), Ter. Andr. 5, 4, 46; — 2) „bes." ogs.; a) at forandre til det Bedre, at rette; - Placet tibi factum? M. non, si queam mutare, Ter. Ad. 4, 7, 19; — b) at fordærve; vinum mutatum, (som har slaaet sig), Hor. Sat. 2, 2, 58; men balsamum melle mutatum, (forfalsket dermed), Plin. 12, 51; — bb) ogs. at mærke som neutr.; a) f. mutari el. mutare se: at forandre sig; - mores populi R. quantum mutaverint etc., Liv. 39, 51; cf. id. 5, 13; ligel. id. 9, 12: adeo animi mutaverant; — b) at være forskjellig, at afvige derfra; - pastiones hiberno ac verno tempore hoc (abl.) mutant, quod etc., Varr. R. R. 2, 2; quantumque mutare a Menandro Caecilius visus est! Gell. 2, 13; — B) omvexler el. ombytter dermed, bortbytter, sælger, omsætter, odl.; - pecoris et mancipiorum praedas ··· mutare cum mercatoribus vino adventicio, Sall. Jug. 48; ligel. ∾ porcos aere, Colum.; men ∾ uvam strigili, (kiøbe den derfor), Hor. Sat. 2, 7, 109; ogs. ∾ res inter se, Sall.; ∾ merces, Hor.; — b) ogs. om anden Omvexling el. Ombytning el. Forandring; - ∾ vestimenta, Suet.; men ∾ vestem cum aliquo, Ter. Eun. 3, 5, 24; ∾ locum ex loco, Plin.; cf. Hor. Od. 2, 16, 18: quid terras alio calentes Sole mutamus? cf. id. Carm. Saec. 39; men ∾ solum, Cic. Parad. 4: at gaae i Landflygtighed; - mutare orationem, forandre Udtrykket, Cic. Orat. 31; men mutata verba, tropiske el. metonymiske Udtryk, id. ibd. 27. — 2. mūto, ōnis, m.: = penis, Lucil. ap. Porphyr. ad Hor. Sat. 1, 2, 68; df. — mūtōnĭātus, 3: = mutone praeditus, Martial. — muttio, muttitio, f. und. mutio, etc.

mūtŭārĭus, 3, [mutuus]: gjensidig; - ∾ operas cambire cum vicinis, Appul. — *mūtŭātĭcĭus, (-tius), 3: laant, borget; ∾ pecunia, Gell. 20, 1, inc.; o. — mūtŭātĭo, onis, f.: Laantagen, Laanen, Laan; - quum multos minutis mutuationibus defraudasset, Cic. Flacc. 20; cf. id. d. Or. 3, 38; — [mutuor]. — mūtŭātus, 3, partic.; 1) af 2. mutuo; 2) af mutuor.

mūtŭe, adv. af mutuus: gjensidigen, gjengjeldende, (respondere officiis), Cic. Fam. 5, 7, (al. mutuo); cf. ibd. 5, 2. — mūtŭĭter, adv.: Biform af mutue el. mutuo; - ∾ amare aliquem, Varr. ap. Non. — 1. mutŭlus, i, m.; i Bygningskunsten: det af Muren fremstaaende Bjælkehovede, Varro, Vitruv. — 2. mutulus, i, m., f. und. mytilus.

1. mūtŭo, abl. som adv.: gjensidigen; f. und. mutuus. — 2. mūtŭo, avi, atum, 1, v. a., activ Biform af flgd.: laaner, tager paa Borg, (pecuniam), Caecil. ap. Non.; - ogs. laaner, modtager, erholder; ∾ regem a finitimis, Val. Max. 3, 4; — II) df. partic. mutuatus, 3, m. passiv Bem.; mutuata a sole luce fulget (luna), Plin. 2, 6; ∾ calor, Appul. — mūtŭor, ātus sum, 1, v. dep. a., [mutuus]; I) „alm.": laaner el. borger, tager tillaans el. paa Borg, navnl. Penge el. hvad der betales tilbage efter dets Værdi; - quam maximas potuerunt pecunias mutuati, Caes. B. C. 3, 60; ∾ levioribus usuris, Suet.; ∾ ab aliquo in sumptum (sc. pecuniam), Cic. Att. 7, 3, oftere; cf. Tac. Ann. 6, 17: facta mutuandi copia sine usuris etc.; - dog ogs. om Ting, som tilbageleveres; ∾ domum, Tac. Or. 9, auxilia ad bellum, Hirt. B. G. 8, 21; — II) „fig.": laaner el. tager for at bruge, modtager el. faaer deraf; - ∾ subtilitatem ab Academia, Cic. Fat. 3; ∾ verbum a simili, (bruge Metaphorer), id. Orat. 62; cf. Quintil. 6, 3, 61: quum, quod in alia re fieri solet, in aliam mutuamur, etc.; men a viris virtus nomen est mutuata, Cic. Tusc. 2, 18; ∾ praesidium ab audacia, Tac.; cf. Liv. 30, 12: ∾ consilium ab amore.

mūtus, 3, [rimel. af Lyden mu]; I) „egenl.":

stum, d. e. som ikke kan tale, el. som ikke vil tale; - nonne satius est, mutum esse, quam etc., (at være stum, at tie), Cic. Phil. 3, 9; mutum me dices, (jeg skal ikke sige et Ord), Ter.; mutus illico (sc. factus est: han forstummede), id. Eun. 3, 1, 27; men Cic. Leg. 3, 1: legem (esse) mutum magistratum; - ∾ bestia, Cic., agna, Hor., (umælende); - Omnis pro nobis gratia muta fuit, (ingen Velynder talte min Sag), Ovid. Pont. 2, 7, 52; mutus miserorum aspectus etc., Quintil. 6, 1, 26; — II) „fig."; A) „alm.": stum, d. e. som ingen Lyd giver fra sig; - ∾ imago, Cic. Catil. 3, 5; cf. ibd. 11; men mutae res, quum ipsas loqui fingimus, etc., Quintil. 6, 1, 25; pecus mutum metu, Virg.; - ∾ consonantes, Quintil. 1, 4, 6, (efter Diom.: quae sine auxilio vocalium enunciari non possunt, neml. b. c. d. g. k. p. q. t.); - ∾ instrumentum fundi, i. e. plaustra, etc.; (opp. instr. semivocale, i. e. boves etc., o. instr. vocale, i. e. servi), Varro; - artes quasi mutae, (der ikke benytte Sproget; altf. i Modsætn. af Veltalenheden), Cic. d. Or. 3, 7; ligel. ∾ scientia, Quintil.; ∾ magistri, (i. e. libri), Gell.; — B) „bes."; a) om et Sted: som ikke toner af Ord el. Tale, hvor ingen Tale lyder; ∾ forum, Cic.; ∾ solitudo, id., - ligel. om den Tid, hvori alt er taust og stille; - tempus ··· mutum a litteris, Cic. Att. 8, 14; per muta silentia noctis, Ovid. Met. 7, 184; — b) om Personer, ogs. om Ting: hvorom der ikke bliver talt, uberømt, uberømmelig; saal. blive mutae artes, (som Lægekunsten), modsatte Krigerens Berømmelse, Virg. Aen. 12, 397; men Sil. 3, 579: mutum volvens inglorius aevum. — Mūtusca, ae, f.: By i d. Sabinske, olivifera, Virg. Aen. 7, 711.

mūtŭus, 3, [1.muto]; I) „egentl.": som tager tillaans el. paa Borg, nærmest om Penge el. Korn, der tilbagebetales efter Værdien; - ∾ argentum quaerere, Plaut. Pers. 1, 1, 5, exorare alicunde, ibd. 44; quaerere pecunias mutuas fenore, (imod Rente), Liv. 35, 49; ogs. pecunias a quibus videtur ad rem militarem mutuas sumere, Cic. Phil. 10, 11; ∾ pecuniam praecipere, (optage forskudsvis), Caes. B. C. 3, 31, exigere, (optage som tvunget Laan), ibd. 32; - civitatibus frumentum mutuum dare, (udlaane til dem), Cic.; — b) df. som subst., mutuum, i, n.: det giorte Laan, den laante Sum; - mutui datio: Udlaanen, Dig.; df. ogs. som Ordspil: Ego autem cum illa facere nolo mutuum, (opp. proprium: vil ikke have til Leie, men til Eie), Plaut. Curc. 1, 1, 47; - df. abl. mutuo: tillaans el. som Laan; - ∾ petere ab aliquo pecuniam, ogs. naves, militum auxilia, Justin.; cf. Cic. Orat. 24; — II) „overf.": gienfidig, vexelvis, paa begge Sider; - tua voluntas erga me, meaque erga te par atque mutua, Cic.; ∾ benevolentia, id.; ∾ beneficia, Nep., convivia, Virg. Ge. 1, 301; a mutuo inter se auxilio (intercludere), Liv. 8, 24; omnia erroris mutui implesse, (hos begge Hære el. Folk), ibd. 41; ∾ vulnera, Just.; ∾ accusationem intendere, (true hinanden med Anklage), Tac. Ann. 6, 4; aequabat ··· mutua Mavors Funera, (giorde Mandfaldet lige paa begge Sider), Virg. Aen. 10, 755; — bb) df. ogs.; a) subst. mutuum, i, n.: gienfidig Adfærd, Giengield; - mutuum in amicitia hoc arbitror, quum etc., Cic. Fam. 5, 2; mutuum mecum facit, (hun gior mig Giengield), Plaut. Trin. 2, 4, 37; ligel. id. Mil. gl. 4, 6, 38: mutuum fit (sc. a me: jeg gior hende Giengield); — b) abl. mutuo som adv.: gienfidigen, til Giengield; - meque mutuo diligas, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 15; mutuo me facturum etc., ibd. 9; officia cum multis mutuo exercuit, Suet. Aug. 53; cf. id. Tib. 44; mutuo de aliquo sentire, (giengielde nogens Sindelav), Hirt. B. Al. 48; — c) ligesom adv. mutuo bruges per mutua: gienfidigen; vid. Virg. Aen. 7, 66: pedibus per mutua nexis; - ligel. absol. mutua, (f. per mutua); hvf. Lucr. 2, 75: inter se mortales mutua vivunt; cf. id. 4, 302; ligel. Prop. 1, 5, 30: cogemur amore Alter in alterius mutua flere sinu. — Mūtўce, es, ogs. Mūtўca, ae, f.: By paa Sicilien, imellem Camarina o. Syracusae, Sil.; — df. Mūtўcensis, e, ager, Cic. Verr. 3, 43 o. 51.

mўa, ae, f., μύα: en Muslingart ved Bosporus Thracius, Plin. 9, 56. — mўăcanthon, i, n., o. mўăcanthos, i, f., μυάκανθον (-ος): Musetorn el. vild Asparges, corruda, Plin. 19, 42. — mўăces, um, m., μύακες: en Muslingart, Plin. 32, 31. — mўăgros, i, m., μύαγρος, herba ferulacea est etc., Plin. 27, 81.

Mўcăle, es, f., Μυκάλη: Forbierg og By i Jonien, ligeoverfor Øen Samos, Ovid. Met. 2, 223, Justin. 2, 14; — B) df. Mўcălaeus, 3, litora, Claudian., o. Mўcălensis, e, vertex, Val. Max. — Mўcălessos, (-esos), i, m.: Bierg og By i Boeotien, Stat.; — B) df. Mўcălēsius, 3, cuspis, id.

mycēmătĭas, ae, m., μυκηματίας: Jordskiælv med hult Drøn, Amm. — Mўcēnae, arum, ogs. Mўcēna, ae, o. Mўcēne, es, f., Μυκῆναι, Μυκήνη: By paa Peloponnesus i Argolis, hvor Agamemnon var Konge; - df. Mycenae Agamemnoniae, Virg., ogs. Pelopēïades, (som K. Pelops's Residens), Ovid. Met. 6, 414; men ∾ malae, Martial. 14, 1, (med Hensyn paa Pelopidernes Forbrydelser, s. und. Thyestes); — B) df. 1) Mўcēnaeus, 3, dux, Ovid., ductor, Virg., (i. e. Agamemnon); ligel. ∾ manus, Ovid. Her. 5, 2, (i. e. Agamemnonis); ∾ rates, (Grækernes Flaade under Agamemnons Anførsel), Prop. 2, 18, 32; — 2) Mўcēnenses, ium, m.: Indvaanerne af Byen M., Cic. Fin. 2, 6, e poët.; — 3) Mўcēnis, ĭdis, f.: Mycenerinden, (i. e. Iphigenia), Ovid. Met. 12, 34. — mycētĭas, ae, m., μυκητίας: = mycematias, Appul. — Mўcŏnos, i, f., Μύκονος: en af de cycladiske Øer i Ægæerhavet, Mela 2, 7, Ovid.; — B) df. Mўcŏnĭus, 3, hospes, Ter. Hec. 3, 4, 19; - Myconii, orum, m.: Indvaanerne af Øen M., Plin.

mydrĭăsis, is, f., μυδρίασις: Udvidelse og Svækkelse i Pupillen, Cels. 6, 6. — Mygdŏnes, um, m., Μυγδόνες: Folk i Thracien, Plin. 4, 17; erobrede ogs. en Del af Phrygien, id. 5, 33, (f. nedenf.); — B) df. 1) Mygdŏnĭa, ae, f.: Landskab i Thracien, Plin. 4, 17; - ogs. i Phrygien, id. 5, 41; - ogs. i Mesopotamien, id. 6, 13; - ogs. i Bithynien, Solin. 42; — 2) Mygdŏnius, 3: mygdonisk; df. fædv. „poet.": phrygisk el. lydisk, campi, Hor.; cf. id. Od. 2, 12, 22, ogs. Ovid. Her. 20, 106; men ∾ mater, Val. Fl., i. e. Cybele; ∾ senex, Stat., i. e. Tithonus; — 3) Mygdŏnis, ĭdis, fem. adj. til frgd.; Mygdonidesque nurus, Ovid. Met. 6, 45, (i. e. Lydiae). — Mygdŏnĭdes, ae, m.: Søn af en Mygdon, Virg. Aen. 2, 342. — Mygdonis, Mygdonius, f. und. Mygdones. — Myiagros, (-us), i, m., Μυίαγρος, (Fluejægeren), blev efter Plin. 10, 40, som en Gud af Eleerne paakaldt imod Fluer; - hed ogs. Myiŏdes, is, m., Μυιώδης, Plin. l. c. — myïsca, ae, f., o. myïscus, i, m., μυΐσκα, μυΐσκος: en liden Muslingart, Plin. 32, 31.

Mўlae, arum, f., Μύλαι; I) By paa Sicilien, Plin. 3, 14; cf. Suet. Aug. 16; — II) By i Thessalien, Liv. 42, 54. — Mўlăsa, el. Mylassa, orum, n.: By i Carien, Plin. 5, 29; — B) df. Mўlasenses, Cic., Liv., ogs. Mўlăseis (trisyll., ligesom Μυλασεῖς), Cic. Fam. 13, 56, ogs. Mўlăsēni, Liv. 38, 39: Indvaanerne af Byen M. — mўloecus, (-os), i, f., μύλοικος: en Molart, (genus blattarum), som opholder sig i Møller, Plin. 29, 39. — Myndus, (-os), i, f., Μύνδος: By i Carien, (hod. Mendes), Liv., Plin.; — B) df. Myndenses: Indvaanerne af Byen M., Cic. Fam. 3, 8; ogs. Myndii, Liv. 33, 30.

myŏbarbum, i, n., [μῦς, barba]: etslags tragtformet Drikkekar, Auson., inc. — myŏctŏnos, i, m., μυοκτόνος, (som dræber Mus): etslags aconitum, hvis Lugt er dræbende for Mus, Plin. 27, 2. — Myŏnnēsus, (-os), i, m.: Forbierg i Jonien, med en By af samme Navn, Liv. 37, 13, oftere; — II) en Ø i Nærheden af Ephesus, Plin. 5, 31. — myŏpăro, ōnis, m., μυοπάρων: etslags let Sorøverskib, Cic. Verr. 3, 80; ogs. etslags Krigsfartøi, ibd. 1, 34. — myŏphŏnon, i, n., μυοφόνον, (som dræber Mus), rimel.: = myoctonos, Plin. 21, 30. — myŏps, ōpis, m., μύωψ: meget nærsynet, Dig. — myŏsōta, ae, o. myŏsōtis, idis, f., μυοσώτη, μυοσωτίς: Museøre, etslags Plante, Plin. 27, 80. — myŏsōton, i, n., μυόσωτον: = alsine, Plin. 27, 8.

myrăpĭa, el. myrrhapia, μυράπια, m. o. ub. pira: etslags vellugtende Pærer, Cels., Plin. 15, 16. — myrīce, es, o. myrica, ae, f., μυρίκη: Tamarisken, etslags Buskvært, Plin. 13, 37; ∾ humiles, Virg., fragiles, Ovid.; sudent electra myricae, (om en Umulighed), Virg. Ecl. 8, 54. — Myrīna, ae, f.: æolisk By i Lilleasien, Cic. Fam. 5, 20, Liv., Tac.; (Nu. Sebastopolis); — B) ds. Myrīnus, 3, campi, Martial. 9, 43; — not.: ogs. en By paa Øen Lemnos, Plin. 4, 23. — myrĭŏphyllon, i, n., μυριόφυλλον, millefolium: Tusindblad, Plin. 24, 95.

Myrmēces scopuli: Skær el. Øer i Nærheden af Smyrna, Plin. 5, 31. — myrmēcĭas, ae, m., μυρμηκίας: sort Ædelsten med vorteformede Ujevnheder, Plin. 37, 63. — myrmēcītis, idis, f., (gemma), μυρμηκῖτις: Ædelsten, hvori der sees en Myre (ligesom undert. i Ravstykker), Plin. 37, 72. — myrmēcĭum, i, n., μυρμήκιον, af Gestaltens Lighed med en Myre; I) etslags Vorte, in pl., Cels.; — II) etslags Edderkop, Plin. 29. 29. — Myrmĭdŏnes, um, m., Μυρμιδόνες: Folkeslag i Phthiotis o. Thessalien, udgiorde for Troja Achilles's Tropper; vid. Virg. Aen. 2, 7; - om deres Ophav s. Ovid. Met. 7, 618; - in sing. ogs. som fem., Stat. Theb. 5, 223. — Myrmillo, s. und. Mirmillo.

myrŏbălănum, i, n., o. myrŏbălănus, i, f., μυροβάλανος: Balsamtræets Frugt, hvoraf Balsam tilberededes; ogs. Balsamen selv; vid. Plin. 12, 46. — 1. Myron, (Myro), ōnis, m.: berømt Billedformer (plastes); vid. Cic. Verr. 4, 3 o. 43, ogs. Plin. 34, 19; - berømt er navnl. ogs. hans Ko; vid. Ovid. Pont. 4, 1, 34, o. Cic. l. c. 60. — 2. myron, (-um), i, n., μύρον: Salve, Hieronym. — myrŏpōla, ae, m., μυροπώλης: Salvekræmmer, Plaut. — myrŏpōlium, i, n., μυροπώλιον: Salvebontik, Plaut. — myrŏthēcium, i, n., μυροθήκιον: Salvedaase el. Balsambøsse, men paa Græsk, Cic. Att. 2, 1, in.

1. myrrha, (murrha, murra), ae, f., μύῤῥα: Myrrhetræet; vid. Plin. 12, 33 flgd.; — B) „overf.": Myrrhaen selv, d. e. den af Myrrhatræet dryppende Harpix, hvormed man tilsatte Vin, vid. Plin. 14, 15, ligesom man dermed salvede Haaret, vid. Ovid. Met. 5, 53; - ogs. at mærke som Skionhedsmiddel, id. Med. Fac. 88; — II) i Mythologien er Myrrha: den til et Myrrhatræ forvandlede Datter af Cinyras; vid. Ovid. Met. 10, 298 flgd., o. Hygin. Fab. 58. — 2. myrrha, ae, f., ogs. myrrhis, idis, f.: etslags vellugtende Kervel, (scandix odorata L.), vid. Plin. 24, 9. — 3. myrrha, ae, f.: den Sten el. Masse, hvoraf vasa murrhina forfærdigedes; s. und. murrha.

*myrrhātus, (murrhatus, murratus), 3; balsameret el. tilsat med Myrrha, Sidon.; ∾ potio, vid. Fest. p. 158, (Müll.); — myrrhēus, (murrheus, murreus), 3; I) = frgd.; ∾ crinis, Hor. Od. 3, 14, 22; — II) myrrhefarvet el. gulagtig, onyx, Prop. 3, 8, 22; o. — 1. myrrhīnus, (murrhinus, murrinus), 3; af Myrrhe el. Myrrhesalve, odor, Plaut.; myrrhina, (sc. potio: Myrrheliqueur), id. Pseud. 2, 1, 51, Varro, Plin. 14, 15; — [1. myrrha]. — 2. myrrhīnus, (murrh.), 3: af Stenen el. Massen myrrha, s. und. murrhinus. — myrrhis, idis, f., s. und. 2. myrrha. — myrrhites, ae, m., μυῤῥίτης: en myrrhefarvet Ædelsten, Plin. 37, 63.

Myrsĭlus, i, m.: en Konge i Lydien, hed ogs. Candaules, Plin. 35, 34. — myrsineum, i, n., efter Plin. 20, 23, en Benævnelse paa feniculum silvestre. — myrsinītes, ae, m., μυρσινίτης; I) som Plante: en Art af Værten tithymalus, Plin. 26, 46; — II) en Ædelsten med Myrrhelugt, id. 37, 63. — myrta o. murta, s. und. myrtus. — myrtăcĕus, 3, [myrtus]: af en Myrte, folium, Cels. — Myrtāle, es, f.: en Veninde af Digteren Horatius, Hor. 1, 33, 14. — myrtātum, i, n., Plin., [myrtus], ogs. murtatum, Varro, (sc. farcimen): etslags med Myrtebær tilsat Kiødmad el. Farce. — myrtĕŏlus, (murteol.), 3, demin. af myrteus: myrteblomstfarvet, crinis, Colum. poët. 10, 237.

*myrtēta, ae, f.: = flgd., Plaut. ap. Prisc.; — myrtētum, (murt.), i, n.: Myrteskov el. Myrtelund; - in pl., Virg. Ge. 2, 112, o. Sall. Jug. 48; — not.: Murteta hed ogs. et Sted ved Bajæ, hvor den hede Jorddamp tiente til Svedebad, Hor. Ep. 1, 15, 5; cf. Cels. 2, 17; o. — myrtĕus, (murt.), 3: af Myrte el. Myrter, silva, Virg., virga, Ovid.; ∾ serta, Tibull.; ∾ oleum, Plin.; ogs. absol. myrteum (sc. oleum), Cels.; ∾ vinum, Plin., Colum.; — II) „overf."; A) med en Myrte; - ∾ coma, (myrtekranset), Tibull. 3, 4, 28, (men kunde ogs. anføres und. d. flgd. Bem.); — B) myrtefarvet el. kastaniebrun, coma, s. ovens., gausapina, Petron., color, Pallad.; — C) olea myrtea el. murtea, en Art af Olietræet, Colum. 5, 8.

myrtĭdānum, i, n., [myrtus], sc. vinum: som er tilsat med vilde Myrtebær, Plin. 14, 19. — Myrtĭlus, i, m.: Søn af Mercurius, blev ombragt af Pelops; vid. Cic. N. D. 3, 38. — myrtīnus, (murt.), 3, μύρτινος: af Myrter, oleum, Appul. — myrtĭŏlus, 3, s. und. myrteolus. — myrtītes, ae, m., μυρτίτης (οἶνος): Myrtevin, Colum., Cato; dog ogs. vinum myrtites, Pallad.

myrtŏpĕtălon, i, n., [μύρτος, πέταλον]: Myrteblad, ogs. polygonon, etslags Plante, Plin. 27, 91. — Myrtōus, 3, Μυρτῷος; ds. Myrtoum mare: en Del af Ægæerhavet, neml. imellem Creta, Peloponnesus og Euboea, Hor. Od. 1, 1, 14; har, efter Plin. 4, 18, sit Navn af Øen Myrtos ved Euboea. — myrtum, i, n., μύρτον: Myrtens Frugt, Myrtebærret; - ∾ cruenta, Virg. Ge. 1, 306; cf. Plin. 15, 35.

myrtŭōsus, 3: som ligner Myrten, frutex, Plin. 12, 38; af — myrtus, i o. us, f. (o. m., Cato), μύρτος: Myrten el. Myrtetræet; vid. Plin. 15, 37 flgd., var Venus hellig, Virg. Ecl. 7, 62, bares som Krans, navnl. af de Triumpherende, ogs. ved Giestebude, ogs. af de erotiske Digtere; - vid. Plin. l. c.; cf. Hor. Od. 1, 4, 9, o. ibd. 1, 38, 5; ogs. Ovid. A. A. 2, 734; - ogs. Myrtens Ved el. Træ brugtes til Spydskaft, Virg. Aen. 7, 817; cf. id. Ge. 2, 447; — not.: pl. myrtus, Virg. Ge. 2, 64, o. Catull. 64, 89; ogs. findes pl. murta, (myrta), Cato; men murti nigrae baccae, Scribon. — myrus, i, m., μῦρος: Hannen til Fisken muraena, Plin. 9, 39; ogs. smyrus, id. 32, 53.

1. mys, gen. myos, m., μῦς: etslags Perlemusling, Plin. 32, 53. — 2. Mys, gen. Myos, m., Μῦς: berømt Kunstner i ophøiet Arbeide, Martial. 8, 51. — Myscĕlos, (-us), i, m.: Stifteren af Byen Croton i Italien; vid. Ovid. Met. 15, 20 flgd.

Mysi, orum, m., s. und. flgd. — Mysĭa, ae, f.: dobbelt Landskab i Lilleasien, neml. Lillemysien ved

Hellespонten, og Stormysien ved Ægæerhavet, Mela 1, 18, o. Plin. 5, 40; — B) df. 1) Mȳsĭus, 3: mysisk, Olympus (mons), Mela; hominis ··· Mysii querela, (med Foragt), Cic. Qu. Fr. 1, 1, 6; — 2) Mȳsus, 3, dux, Ovid. Pont. 2, 2, 26, juvenis, Prop. 2, 1, 65, (i. e. Telephus, Konge i Mysien); — b) df. subst., Mȳsi, orum, m.: Mysierne el. Indvaanerne af Mysien; vare i meget slemt Rygte; vid. Cic. l. c., o. id. lacc. 27, ogs. Flor. 4, 4; — 3) Mȳsĭcus, 3: = Mysius; ∾ scammonium, Plin. 26, 38. — Mȳsŏmăcĕdŏnes, um, m.: et af Myser og Macedonier bestaaende Folk i Mysien, Plin. 5, 31.

mysta, el. mystes, ae, m., μύστης: som er Præst ved el. for en hemmelig Gudstjeneste, Ovid. Fast. 4, 536, o. Auson. — mystăgōgus, i, m., μυσταγωγός: som fører Fremmede omkring paa hemmelige og hellige Steder, Cic. Verr. 4, 59. — mystēriarches, ae, m., μυστηριάρχης: Forstander for en hemmelig Gudstjeneste, Prudent.

mystērium, i, n., μυστήριον; I) „alm.": Hemmelighed, el. hvorpaa der lægges Skjul; - epistolae nostrae tantum habent mysteriorum, ut etc., Cic. Att. 4, 18; - df. ogs. Kunstens Inderste og ligesom Helligdom; mysteria rhetorum aperire, Cic. Tusc. 4, 25; — II) „bes.": det Hemmelige i Religionssager; - mysteria Cereris initiorum sacra enunciare, Justin. 5, 1; — B) df. 1) hemmelig Gudstjeneste el. religiøs Sammenkomst, hvortil alene de deri Indviede have Adgang, navnl. til Ære for Gudinden Ceres; - vid. Cic. N. D. 2, 24, o. id. Leg. 2, 14; mysteria facere, Nep. Alcib. 3: at holde denne Gudstjeneste; — 2) Religionsfest, som holdes med visse hemmelige Ceremonier, navnl. til Ære for Ceres; - hertil høre ogs. mysteria Romana, Cic. Att. 6, 1; ogs. absol. mysteria, ibd. 5, 21, (d. e. Festen til Ære for Dea Bona). — mystes, ae, m., s. und. mysta.

mystĭce, adv.: hemmeligen, forborgent, Solin. 32; af — mystĭcus, 3, μυστικός: hemmelig el. hemmelighedsfuld; navnl. hørende til den hemmelige Gudstjeneste (mysteria), mystisk; - per mystica sacra Dindymenes, Martial. 8, 81; ∾ vannus Iacchi, Virg. Ge. 1, 166, (der med en vis hemmelig Betydning bares i de bacchiske Mysterier); cf. ∾ vitis, Tibull. 3, 6, in.; — not.: Mysticum vinum, s. und. 1. Mystus. — mystrum, i, n., μύστρον, i. e. pars quarta cyathi, Rhemn. Fann. d. Pond. 77. — 1. Mystus, i, f.: O ved Ætolien, Plin. 4, 19; man henfører hertil vinum Mysticum, id. 14, 9, inc. — 2. mystus, i, m.: etslags Fisk, Plin. 33, 11. — Mȳsus, 3, s. und. Mysia.

mythicus, 3, μυθικός: hørende til Fabler el. Myther, pantomimus (af mythisk Indhold), Plin. 7, 54; - ogs. absol. mythicus, (sc. scriptor): en Fabeldigter el. Mythedigter, Macrob. Sat. 1, 8. — mȳthistŏrĭa, ae, f., μυθιστορία: fabelagtig Fortælling, Capitolin. — mȳthistŏrĭcus, 3, μυθιστορικός: som indeholder Fabler, blandet med Fabler, volumina, Vopisc. Firm. 1.

mȳthŏlŏgĭa, ae, f., μυθολογία: Fabelfortælling; df. Mythologiarum Liber, (Værk af Fulgentius Planciades); ogs. Mythologicon Liber (s. Mythologicorum). — mȳthŏlŏgĭcus, 3, μυθολογικός: hørende til Fabelfortællinger, s. und. frgd. — mȳthus, (-os), i, m., μῦθος: Fabel el. Mythe, Sagn el. digtet Fortælling, Auson.; callentes mython, (d. græske gen. μύθων), id.

Mytilene, es, el. Mytilenae, arum, etc., s. und. Mitylene, etc. — mȳtĭlus, i, m., μυτίλος: en spiselig Muslingart, germ. Miesmuschel, Plin. 9, 74; — not.: skrives ogs. mitylus, mitulus, mutulus.

Myus, untis, f., Μυοῦς: By i Jonien, Nep. Them. 10, el. i Carien, Vitruv. 4, 1. — myxa, ae, f., μύξα: etslags Blommetræ, Plin. 13, 10. — myxo, el. myxon, ōnis, m., μύξων: etslags Fisk, ogs. bacchus, Plin. 32, 25. — myxos el. myxus, i, m., μύξος: Lampenæb el. Lampepibe; - quum etc., Totque geram myxos, una lucerna vocor, Martial. 14, 41. — myxum, i, n., [myxa]: Frugten af Træet myxa, Pallad.

N.

N, n, det 13de Bogstav i d. lat. Alphabet, svarer til Grækernes *N* el. *ν*; - og kan derom mærkes; aa) med Hensyn paa Udtalen; a) dets svage el. svækkede Lyd inde i Ordet, navnl. i Formerne amnis, damnum, Priscian.; — b) dets Nærmelse til G-Lyden foran Gutturalerne, (hvf. man ogs. skrev Agchises, osv.); cf. Nigid. ap. Gell. 19, 14; — bb) Assimilationen foran l, m, r; illabor, immitto, irrumpo; - foran Labialerne gaaer det over til m; imberbis, impar; — cc) med Hensyn paa en dialectisk Forskjellighed findes „n" snart at indtræde, snart at udfalde, navnl. foran s i Ordene: Megalesia o. Megalensia, frons o. frus, quoties o. quotiens, osv.; sjeldnere foran andre Consonanter; saal. lanterna f. laterna, ligula o. lingula; — b) de dobbelte Former alioqui o. alioquin, ceteroqui o. ceteroquin, hidrøre fra Vellyden; — dd) af Abbreviaturen mærkes her: N. som Fornavn, f. Numerius; ogs. staaer N. f. natus, nepos, etc.; fremdeles N. L. f. non liquet, s. und. liqueo.

Năbăthaea, (-taea), ae, f.: Egn i Arabia Petraea, Plin. 21, 72; — B) df. 1) Năbăthaeus, 3: „poet." f. arabisk el. østerlandsk, regna, Ovid. Met. 1, 61; — b) Nabathaei, orum, m.: Indvaanerne af hin Egn, Plin. l. c., Hirt. B. Al. 1; - men Nabathaei Troglodytae: Folk i Africa, Plin. 12, 44; — 2) Năbăthes, ae, m: = Nabathaeus, Senec. Herc. Oet. 160. — 1. nabis el. nabun, efter Plin. 8, 27: æthiopisk Navn paa Kamelparderen el. Giraffen. — 2. Nabis, is, m.: Konge i Sparta, Liv. 29, 12, o. id. 31, 25. — nablium, i, n., s. und. naulium. — nabun, s. und. 1. nabis.

nacca, (nacta, natta), ae, m., [quod omnia fere opera ex lana nacae dicuntur a Graecis, Fest. p. 166, Müll.], ligesom fullo: en Valker el. Valkemøller, Appul.; df. — naccinus, (nactinus), 3: som passer for en Valkemøller; ∾ truculentia, id. — nactus, 3: particip. af nanciscor.

nae, ne, adv., ναί, νή: visseligen, sandeligen; - Faciunt nae intelligendo, ut nihil intelligant, Ter. Andr. prol. 17; nae impudenter impudens, Plaut. Rud. 4, 3, 38; cf. Liv. 34, 4; — bb) „bes." ogs. at mærke; a) hos Pronomer, (saal. altid hos Cicero); - nae tu, si id fecisses, melius famae tuae consuluisses, Cic. Phil. 2, 2; cf. id. Catil. 2, 3, oftere; — b) hos andre affirmative Partikler; - Edepol nae meam herus esse operam deputat parvi pretii, Ter. Hec. 5, 3, in.; cf. Cic. Att. 4, 4: medius fidius nae tu emisti locum praeclarum.

naenia, ae, f. und. nenia. — Naeviānus, 3, f. und. flgd. — 1. Naevĭus, i, m., Cn.: romersk Skuespildigter fra Campanien, noget ældre end Ennius; besang ogs. d. første puniske Krig, hvori han havde tient; (død omtr. a. u. c. 550); – vid. Cic. Brut. 15, o. Gell. 1, 14, oftere; — B) df. Naeviānus, 3, Hector, Cic. Fam. 5, 12, (som i et Skuespil indføres af Nævius); ∾ modi, id.; ∾ scripta, id. — 2. Naevĭus, 3: benævnt efter en Nævius, porta, Liv. 2, 11, olea, Colum.; – ligel. Naeviānus, 3, pira, id. — *3. naevĭus, i, m.: som har et Modersmærke paa Legemet, Arnob.; o. — naevŭlus, i, m., demin.: lidet Modersmærke, Gell. 12, 1; — II) „overf.": liden Skionplet, Appul., Fronto; af — naevus, i, m.: medfødt Plet paa Legemet, Fødselsplet el. Modersmærke; – aliquem naevo agnoscere, Cic.; cf. id. N. D. 1, 28; si etc., Nullus in egregio corpore naevus erit, Ovid. Trist. 5, 13, 14; cf. Hor. Sat. 1, 6, 67; tollere naevos, vid. Plin. 22, 67; — II) sild. „overf.": Plet, Feil, Symmach. — Nahanarvāli, el. Naharvali, orum, m.: østgermanisk Folk af Lygiernes Stamme, Tac. Germ. 43.

Nāĭas, ădis, o. Nāis, ĭdis o. ĭdos, f., *Ναϊάς*, *Ναΐς*, (oprdl. svømmende el. flydende); I) „egenl.": Vandnymphe, Najade; – illum fontana petebant Numina, Naiades, Ovid. Met. 14, 327; cf. Virg. Ecl. 6, 21; – men Nais Amalthea, etc., Ovid. Fast. 5, 115; – men „alleg.": Naida Bacchus amat, Tibull. 3, 6, 57; — b) ogs. adj.: puellae Naides, Virg. Ecl. 10, 10; — II) „overf." o. „alm.": enhver Nymphe, (Hamadryade, Nereide, osv.); – Illa (arbor) perit; fatum Naidos arbor erat, Ovid. Fast. 4, 232; cf. id. Met. 1, 690, o. ibd. 14, 556.

nam, conj.; I) „egenl.": thi, fordi, eftersom, (neml. til Begrundelse el. Forklaring af en foregaaende Paastand); – utinam ne etc.; nam numquam etc., Enn. ap. Auct. ad Her. 2, 22; ligel. quamobrem, Quirites, etc.; nam multi saepe honores etc., Cic. Catil. 3, 10; – har ogs. undert. „poet." et andet Ord foran sig i Sætningen; saal. ego nam videor mihi sanus, Hor. Sat. 2, 3, 302; — II) „overf."; A) i Overgange m. adversativ og concessiv Bem.: dog, men, derimod, vistnok, (i hvilket Fald nam sigter til en udeladt Sætning, som det begrunder); – una domus erat ··· Nam quid ego de studiis dicam etc.? Cic. Lael. 27; ligel. id. Fam. 1, 9: nam de Appio quod scribis, etc.; cf. id. Off. 2, 11, o. id. Cluent. 45; — B) i Spørgsmaalssætninger, ligesom Grækernes *γάρ*, o. vort nemlig el. dog, staaer nam forstærkende, og bliver da i classisk Prosa vedhængt et andet Ord, hvorim. det forel. o. poet. staaer adskilt, undert. ogs. foran: – cujusnam modi est Tarquinii somnium? Cic. Div. 1, 22; ex quibus requiram, quonam modo latuerint, id. Coel. 28; – Quando istaec (vomica) innata est nam tibi? Plaut. Pers. 2, 5, 13; – Nam quid ita? Ter. Eun. 5, 2, 58; Nam quid ago? Virg. Aen. 12, 637.

nam.que, conj., *καὶ γάρ*: thi netop, thi virkeligen, nemlig; – staaer hyppigen foran Vocaler, hos Cic. o. Caes. altid først i Sætningen; – Pol mihi fortuna magis nunc defit, quam genus; Namque regnum suppetebat mi etc., Enn. ap. Cic. Tusc. 3, 19; namque hoc praestat amicitia propinquitati etc., Cic. Lael. 5; cf. id. d. Or. 1, 16, o. Hor. Sat. 1, 6, 41; – dog ogs. efter et andet Ord i Sætningen; ibi namque in tabernis literarum ludi erant, Liv. 3, 44; omnia namque ista etc., Quintil.; duodecim namque populos etc., Flor. 1, 5.

nana, ae, f. und. nanus. — nancĭo, ire, v. a., [besl. m. *λάχω*, *λαγχάνω*, i. e. nanciscor], forel. Grundform til nanciscor, Gracch. ap. Prisc.; df. — nanciscor, nactus (o. nanctus) sum, 3, v. dep. a.; I) „alm.": at erholde (navnl. tilfældigen), at faae fat derpaa, at komme dertil; – unde anulum istum nactus? Ter. Hec. 5, 3, 27; sorte nactus provinciam etc., Nep. Cato 2; quam nacti erant praedam etc., Caes.; men Cic. N. D. 2, 61: immanes beluas nanciscimur venando, (vi indhente dem); cf. Hor. A. P. 299; – nactus est morbum, (faldt i en Sygdom), Nep. Att. 21, febrim, id. Ages. 8; – ogs. at lange el. naae derhen; – locum nacti ··· munitum, Caes. B. G. 5, 9; cf. Cic. d. Senect. 15, o. Ovid. Met. 1, 232; – ogs. at træffe el. støde derpaa; ∾ castra intuta, (uforvaret), Liv. 5, 45; nactus sum, qui ··· cuperet etc., Cic. Orat. 9; — II) „overf." om Dyr el. Fugle; saal. om Glenten og Ravnen: ergo alter alterius ubicumque nactus est ova, frangit, Cic. N. D. 2, 49; ligel. om Ting og om Begreber; – Meum quod rete atque hami nacti sunt, Plaut. Rud. 4, 3, 46; quicquid est nacta (vitis), complectitur, Cic. d. Senect. 15; – men „poet.": Multaque praeterea, tempore nacta fidem, etc., (som med Tiden ere gaaede i Opfyldelse), Ovid. Fast. 1, 476; – not.: nanctus, 3, m. passiv Bem., Hygin. Fab. 1, oftere. — nanctus, 3, f. und. frgd.

Nannētes, (Namnētes), um, m.: Folk i Gall. Celt., hvor nu Nantes, Caes. B. G. 3, 9, o. Plin. 4, 32. — nanque, f. und. namque. — Nantŭātes, um, m.: Folk i Gall. Narb., ved Foden af Alperne, Caes. B. G. 3, 1, o. Plin. 3, 24. — nānus, i, m., *νάνος*: en Dværg, (lat. pumilio), Prop. 4, 8, 41, o. Juvenal. 8, 32; — b) fem. nana, Lamprid.; — II) „overf."; A) liden Hest, Helv. Cinna ap. Gell. 19, 13; — B) lidet el. lavt Drikkekar, Varr. L. L. 5, 25, o. Fest. p. 176, (Müll.).

năpaeus, 3, *ναπαῖος*, [*νάπος*, i. e. saltus]: hørende til en Skovdal el. Biergskov, nymphae, Colum. poët. 10, 264; — II) subst. Napaeae, arum, f.: Dalnympherne; – faciles venerare Napaeas, Virg. Ge. 4, 535. — naphtha, ae, f., *ἡ νάφθα*: fin Biergolie, profluens bituminis liquidi modo, Plin. 2, 109. — nāpīna, ae, f., sc. terra: Mark el. Ager med Roevæxten napus, Colum. — napurae, arum, f.: etslags Straaliner; vid. Fest. s. v. nectere, p. 165, (Müll.). — nāpus, i, m.: en Roeart, germ. Steckrübe, Colum., Plin. — nāpy, ўos, n., *νᾶπυ*, (forældr. f. *σίναπι*), Senep, Plin. 19, 54.

Nar, gen. Nāris, m.: Flod fra Apenninerne; løber igiennem Umbrien osv. ud i Tiberen, (hod. Nera); tillægges sulphurea aqua, Plin. 3, 17; cf. Virg. Aen. 7, 517; men quod lacus Velinus in Narem defluit, Cic. Att. 4, 15; cf. Tac. Ann. 3, 9. — Narbo, ōnis, m., Marcius: By i Gall. Narb., som ogs. benævnes deraf, (hod. Narbonne), Cic. Font. 1, o. Plin. 3, 5; – heder Marcius efter Consulen Qu. Marcius Rex, som a. u. c. 636 hidførte en Coloni; – ogs. absol. Narbo, Caes., Suet.; men Martial. 8, 72: Narbo pulcherrima (sc. urbs); — B) df. 1) Narbōnensis, e: narbonensisk, coloni, Cic. Font. 2; men ∾ provincia, Plin. l. c.: Provindsen Gallien hinsides Alperne (fra Rom); ligel. ∾ Gallia, id. 4, 31, Mela 2, 5; — 2) Narbōnĭcus, 3, vitis, Plin. 14, 4.

narce, es, f., *νάρκη*, i. e. torpor: Stivhed, Bedøvelse; – a narce narcissos dictus etc., Plin. 21, 75. — narcissīnus, 3, *ναρκίσσινος*: tilberedet af Narcisser, oleum el. unguentum, Plin. — narcissītes, ae, m., *ναρκισσίτης*: etslags Ædelsteen (af dens Narcisfarve), Plin. 37, 73. — 1. narcissus, i, m., *νάρκισσος*: Narcissen, en Lilliegrt, purpureus, (med rød Rand), Virg. Ecl. 5, 38; men ∾ sera comans, (der blomstrer sildigt), id. Ge. 4, 122. — 2. Narcissus, i, m., efter Fabelen: en til en Narcisblomst forvandlet Yngling; vid. Ovid. Met. 3, 407 flgd.; — not.: Narcissus: en Frigiven af K. Claudius; vid. Tac. Ann. 11, 29, Suet.

nardĭfer, a, um, [nardus, fero]: som frembringer

Nardus, Ganges, Gratian. Cyneg. 311. — nardĭfŏlium, i, n., [nardus]: Nardusblad, Plin. 12, 25. — nardīnus, 3: tilberedet af el. med Nardus, unguentum, Plin. 13, 2; men nardinum, (sc. vinum: tilsat med Nardus el. med Nardusolie), Plaut. Mil. gl. 3, 2, 11; — II) „overf.", ∾ pira, (en Pæreart med Nardusługt), Plin. 15, 16. — nardostăchȳon, i, n., ναρδόσταχυς, i. e. nardi spica: den axformede Nardusblomst, Apic. 7, 6; – ogſ. nardostachyos, i, m., Theod. Prisc.

nardus, i, f., o. nardum, i, n., νάρδος: etſlags vellugtende Plante med axformet Blomst; vid. Plin. 12, 26; – det ypperste Slags er nardus Indica el. spica nardi, af hvis Blomst den kostelige Nardusolie tilberededes, Plin. l. c.; – ogſ. gaves der vild Narde, baccar el. baccaris, id. ibd.; — II) „overf.": den af Nardus tilberedede Olie el. Salve; – Syrio madefactus tempora nardo, Tibull.; cf. Hor. Od. 2, 11, 16, (hvor Assyria f. Syria), ogſ. Ovid. A. A. 3, 443, (hvor den bruges til Haaret).

nāres, ium, f. und. naris. — nārīnōsus, 3: med ſtor el. bred Næſe, Lactant., inc.; af — nāris, is, f.: Næſebor; – ab altera nare etc., Plin. 25, 105; cf. Ovid. Met. 3, 675, o. ibd. 6, 141; f. ogſ. nedenf.; – oftere in pl. nāres: Næſeborerne; ogſ. Næſen; – fasciculum ad nares admovere, Cic.; cf. Hor. Od. 4, 1, 21: ducere naribus tura; ogſ. ibd. 2, 15, 6: omnis copia narium; ogſ. Cic. N. D. 2, 56 o. 57; – „poet." ogſ. hos Dyrene; canes naribus acres, Ovid.; cf. Virg. Ge. 1, 376; – nares corrugare, (rynke Næſen), Quintil.; cf. Hor. Ep. 1, 5, 23; – „poet." ogſ. sing. naris, f. pl. nares: Næſen; Inque cava ··· nare etc., Ovid. A. A. 1, 520; balba de nare loqui, (ſnøvle), Pers. 1, 33; — B) „bef." o. „alleg.": Næſe el. god Næſe el. god Lugteevne; d. e. Finhed i at dømme, navnl. i at træffe el. dadle; – ad haec ··· naribus uti, (opholde ſig el. ſpotte derover), Hor. Ep. 1, 19, 45; cf. nimis uncis naribus indulges, Pers. 1, 41; – homo emunctae naris, Hor. Sat. 1, 4, 8, (fin, vittig); oppon. homo obesae naris, (ſlov, aandløs), id. Epod. 12, 3; cf. id. Sat. 1, 3, 29; – f. ogſ. Quintil. 11, 3, 80: naribus labrisque non fere quicquam decenter ostendimus, tametsi etc.; — II) „overf.": Aabning el. Munding el. Udløb (af en Canal, odl.), Vitruv., Pallad.

Narisci, orum, m.: germaniſk Folk, Efterkommere af Hermundurerne, Tac. Germ. 42. — nārīta, ae, ναρίτης: etſlags Skaldyr el. Søſnegl, Plaut. ap. Fest. p. 166, (Müll.). — nārītas, atis, f., [narus, gnarus]: Indſigt, Kundſkab, Donat. ad Ter. Ad. 3, 3, 43. — Narnĭa, ae, f.: By el. Coloni i Umbrien ved Narfloden; vid. Liv. 10, 10, oftere; — B) df. Narnĭensis, e, ager, Plin., equites, Liv. 27, 50; – Narnienses, ium, m.: Indvaanerne af Byen N., Plin. 3, 19. — Narōna, ae, f.: By i Dalmatien, Mela 2, 3, Plin. 3, 26, o. A.

*narrābĭlis, e: ſom lader ſig fortælle; vid. Ovid. Pont. 2, 2, 61; — narrātĭo, onis, f.: Fortælling, (neml. ſaavel at fortælle, ſom det Fortalte); – beſ. ogſ. at mærke, ſom en Del af det retlige Foredrag; vid. Quintil. 4, 2, 31 o. 78, ogſ. Cic. Or. 26 o. 62; cf. id. d. Or. 2, 19: ut verisimilis narratio sit, ut aperta, ut brevis; — df. dem. narrātĭuncŭla, ae, f.: liden el. kort Fortælling, Quintil., Plin. Ep.; — narrātor, oris, m.: en Fortæller, facetus, Cic. Orat. 51; ∾ rerum suarum, Quintil.; o. — narrātus, us, m.: = narratio; df. pl.: veniet narratibus hora Tempestiva meis, Ovid. Met. 5, 499; — [flgd.].

narro, avi, atum, 1, v. a., [rimel. beſl. m. narus el. gnarus; altſ. oprdl. gior nogen bekiendt dermed]; df. I) „alm.": gier bekiendt, ſiger, fortæller; – ego tibi ea narro, quae etc., Cic. Fam. 9, 6; cf. Ter. Ad. 4, 1, 20; men quid istaec (tabulae) narrant, (hvad ſtaaer der i Brevet)? Plaut. Pers. 4, 3, 29; — bb) hertil mærkes; a) f. acc. findes ogſ. de, el. acc. c. inf., ogſ. quomodo el. ut, (hvorledes); – quum de animo tuo ··· mihi narraret, Cic. Fam. 3, 1, (fortalte mig derom); mihi narravit, te sollicitum etc., ibd. 6, 1; si res publica tibi narrare posset, quomodo sese haberet, (hvorledes den befandt ſig), ibd. 3, 1; cf. Ter. Hec. 1, 2, 70; men id. Ad. 3, 5, 3: ut res gesta est, (ligeſom det er gaaet til), narrabo ordine; — b) de paſſive Udtryk: narror, narraris, (man fortæller om mig, om dig), ſædv. c. inf.; – Versiculos in me narratur scribere Cinna, Martial. 3, 9; cf. Ovid. Her. 6, 19; ogſ. hører hertil Martial. 12, 52: narraris fabula (sc. esse); cf. Hor. Ep. 1, 2, 6; – multis narrata (belua, f. a multis: hvorom mange have fortalt), Plin. 8, 16; men praeter narrata, Hor. Sat. 2, 5, in.; – endel. narrant, (man fortæller), m. acc. c. inf., Plin. 2, 48, oftere; — II) „beſ.": ſiger el. taler; (ofteſt om Samtaler, navnl. hos Comikerne, ogſ. i Breve); – ab Andria est etc.; quid narras, (hvad ſiger du)? Ter. Andr. 3, 1, 3; cf. ibd. 2, 6, 3; non opinor ···; D. opinor, narras, (du ſiger: formoder)? id. ibd. 2, 2, 30; men filium narras mihi, (f. de filio), id. Phorm. 2, 3, 51; cf. Cic. Fam. 9, 15; – narra mihi ··· non solent, (lad høre el. ſvar engang), id. Att. 2, 7; ligel. narro tibi ··· videor etc., (dette ſiger jeg dig), ibd.; – male narras de Nepotis filio, ibd. 16, 14, (det er en ſlem Tidende); cf. ibd. 13, 33; — b) ogſ. ſnakker altid derom, har altid i Munden; – Navita de ventis, de tauris narrat arator, Prop. 2, 1, 43; — not.: narratum, i, n., f. ovenf. Hor. Sat. 2, 5, in.

narthēcĭa, (-cȳa), ae, f., ναρθηκία (-κύα): en lavſtammet Art af Væxten ferula, Plin. 13, 42. — narthēcium, i, n., ναρθήκιον: Æſke el. Kasſe til Salver el. Medicamenter, Cic. Fin. 2, 7; cf. Martial. 14, 78. — narthex, ēcis, f., νάρθηξ: Buſkvæxten ferula, Plin. 13, 42. — narus, f. d. ſædv. gnarus, vid. Cic. Orat. 47.

Narycia, ae, f. und. flgd. — Nārȳcĭum, i, n., ogſ. Nāryx, ȳcis, f.: By i Locris i Grækenland, hvſ. en Coloni drog til Italien, og byggede Byen Locri, vid. Plin. 4, 12; — B) df. Nārȳcĭus, 3: naryciſk, Locri, Virg. Aen. 3, 399, (de græſke Locrier); men ∾ heros, Ovid. Met. 14, 468, (i. e. Ajax Oïlei filius, ſom nedſtammede herfra); – men Narycia, (sc. urbs), Ovid. Met. 15, 705, Byen Locri i Italien; – df. Narycia pix, Virg. Ge. 2, 438, (fra det Lokriſke i Italien).

Năsămon, ŏnis, m.; pl. Nasamōnes: Folk i Africa, ved d. ſtore Syrte, Plin. 5, 5; cf. Lucan. 9, 443; — B) df. 1) Năsămōnĭăcus, 3: naſamoniſk, ager, Ovid. Met. 5, 129; – ogſ. afrikanſk; ∾ rex, Stat., (i. e. Hannibal); — 2) Năsămōnĭus, 3: = frgd.; ∾ Tonans, (i. e. Juppiter Ammon), Stat. Silv. 2, 7; — 3) Năsămōnĭas, ădis, f.: = frgd.; ∾ Harpe, Sil. 2, 117; — 4) Năsămōnītis, idis, f., sc. gemma: etſlags ubekiendt Ædelſten, Plin. 37, 64.

nascens, tis: partic. o. adj. af nascor; df. — nascentĭa, ae, f.: Fødſel el. Fødſelstime, (opp. conceptio), Vitruv.

nascor, nātus sum, 3, v. dep., [igiennem gnascor beſl. m. γεννάω]; I) „egentl.": at blive født el. avlet, at fødes; – quod ex nobis natos liberos appellamus, idcirco Cerere nati nominati sunt Liber et Libera, Cic. N. D. 2, 24; cf. Ter. Heaut. 5, 4, 8: ita etc., ut ex me atque ex hoc natus es; men Cic. R. Am. 16: ut patre certo nascerere; ligel. amplissima familia nati adolescentes, Caes.; cf. Virg. Aen. 1, 286; men Ovid. Met. 15, 639: Apolline natus; men ibd. 9, 612: neque enim de tigride natus; cf. ibd. 11, 313; men Tac. Hist. 1, 16: generari et nasci a principibus, fortuitum est; – nasci in miseriam sempiternam, Cic. Tusc. 1, 5; men nasci in pedes, (med Fødderne foran: om Fuglene), Plin. 10, 74; men Gell. 3, 10: ad homines nascendos (pertinere: at det indvirker paa Foſterets

Dannelse); — II) „fig."; A) „overf.": at opstaae el. fremgaae, at tage sin Begyndelse, odl.; - nascitur ibi plumbum album etc., Caes. B. G. 5, 12; ex palude nascitur amnis, Plin. 36, 65; - oftere „poet."; Nascere ··· Lucifer, (staa op, vis dig), Virg. Ecl. 8, 17; cf. Hor. Od. 3, 23, in.; men om et Uveir, Virg. Ge. 3, 279; men nascentia templa, (som ere under Bygning), Martial. 6, 4; - men in supino: cupressus natu morosa, (voxer langsomt), Plin.; — b) „bes." ogs.: at hæve sig i Veiret; - ab eo flumine collis nascebatur, Caes. B. G. 2, 18; cf. Sil. 3, 530; — B) „ment.": at opstaae el. udspringe el. fremgaae; - ut mihi nascatur epistolae argumentum, Cic. Fam. 16, 22; ex quo uno omnia haec nata et profecta esse, etc., id. Quint. 28; men id. Off. 2, 5: nulla ··· pestis, quae non homini ab homine nascatur; men Caes. B. G. 7, 43: profectio nata a timore defectionis; cf. Catull. 64, 198; — III) hertil er endnu at mærke; A) partic. nascens, tis; 1) som adj.: opstaaende, begyndende; - non nascentibus Athenis, sed jam adultis etc., Cic. Brut. 7; — 2) som subst., nascentia, ium, n.: organiske Legemer, navnl. Væxterne, Vitruv. 5, 1 o. 8; — B) partic. nātus, 3: født el. baaren; 1) som subst., natus (gnatus), i, m., o. nata (gnata), ae, f.: Søn, Datter; pl. nati (gnati): Børnene; - caritas, quae est inter natos et parentes, Cic. Lael. 8; cf. Virg. Aen. 7, 518, Hor. Sat. 1, 3, 43, o. ibd. 2, 3, 199 o. 219; men maxima natarum Priami etc., Virg. Aen. 1, 654; cf. Ovid. Met. 13, 661; — 2) som adj.; a) ligesom født el. skabt el. baaren dertil; c. dat., el. m. ad; „poet." ogs. c. inf., el. m. in c. acc.; - non sibi se soli natum meminerit, sed patriae, sed suis, Cic. Fin. 2, 14; cf. Ter. Ad. 4, 2, 6; nationes natae servituti, Cic.; - vir ad omnia summa natus, id.; ad laudem et ad decus nati, suscepti, instituti sumus, id. Fin. 5, 22; cf. ibd. 2, 13; men „poet.": natus ad sacra Cithaeron, Ovid. Met. 2, 223; - (boves) animal ··· natum tolerare labores, ibd. 15, 120; - Natis in usum laetitiae scyphis etc., Hor. Od. 1, 27, in.; cf. Ovid. Met. 14, 99; — b) saa el. saa beskaffen; - alius ager bene natus, alius male, Varro; ita natus locus est: saltus duo etc., Liv. 9, 2; men inculti versus et male nati, Hor. Ep. 2, 1, 233; - pro re nata, (for- o. efterkl. ogs.: e re nata): under denne Sagernes Tilstand, efter Omstændighederne, odl.; - vid. Cic. Att. 7, 8 o. 14; men e re nata melius fieri haud potuit, quam factum est, Ter. Ad. 3, 1, 8; — c) hos en Tidsbestemmelse: saa gammel, i en Alder af osv.; - annos natus unum et viginti, Cic. d. Or. 3, 20; men id. Cluent. 40: quum annos ad quinquaginta natus esset; - ogs. tilføies major el. minor, uden el. m. quam; annos natus major quadraginta, id. R. Am. 14; cf. Nep. d. Reg. 2; men cum liberis majoribus quam quindecim annos natis, Liv. 45, 32; cf. Gell. 1, 12; — not. a: partic. gnatus f. natus, forcl. o. „poet.", s. ovenf.; — not. b: forcl. inf. act. nascere (germen, f. nasci), Cato R. R. 151.

nāsīca, ae, adj. comm., [nasus]: spidsnæset, (opp. displosis naribus), Arnob.; — II) df. er Nasica: Tilnavn i Scipionernes Familie; - vid. Liv. 29, 14, Cic. Brut. 20, o. Ovid. Fast. 4, 347. — Nāsīdiānus, 3, naves, Caes. B. C. 2, 7, (benævnte efter en Nasidius). — Nāsīdiēnus Rufus, giver et Giestebud, Hor. Sat. 2, 8. — nāsīterna, ae, f., [nasus, ternus]: Vandkande med tre Tuder el. Rør, Plaut., Varro; df. — nāsīternātus, 3: som bærer en tretudet Vandkande, Calpurn. ap. Fulgent.

Nāso, ōnis, m., [af nasus, oprdl. med stor Næse]: romersk Familienavn; saal. P. Ovidius Naso, s. und. Ovidius; cf. Ovid. Trist. 3, 3, 74: Ingenio perii Naso poëta meo. — Nasos, i, f., [νᾶσος, dor. f. νῆσος, i. e. insula]: en Del af Byen Syracus, Liv. 25, 30 flgd.

nassa, ae, f., ogs. naxa: Fiskeruse, etslags Sivkurv med snever Aabning, Plin. 9, 61; scarus inclusus nassis, id.; — II) df. „overf." o. „alleg.": farligt Sted; - Numquam hercle ex ista nassa ego hodie cibum petam, Plaut. Mil. gl. 2, 6, 98; cf. Cic. Att. 15, 20: ex hac nassa exire constitui. — nassĭterna, ae, f. und. nasiterna. — nastŭrtĭum, i, n., [a naso torquendo, Varro; cf. Plin. 19, 44]: etslags Karse; ad panem adhibere ··· nasturtium, Cic. Tusc. 5, 34.

nāsum, i, n., forcl. Biform af flgd., Plaut. Amph. 1, 1, 288, oftere, o. Lucil. ap. Non. — 1. nāsus, i, m.: Næsen; vid. Cic. N. D. 2, 57, o. Plin. 11, 57; ∾ aduncus, Ter., acutus, Plaut., pravus, Hor.; naso clamare magnum, (comisk: at snorke stærkt), Plaut.; men Juvenal. 1, 57: vigilanti stertere naso, (lade som man sov); — II) „fig." antages Næsen som Sædet for Harme, bes. for Spot; hvs. Pers. 5, 91: sed ira cadat naso; men Hor. Sat. 1, 6, 5: nec ··· naso suspendis adunco Ignotos, (du har dem ikke til Spot); cf. ibd. 2, 8, 64; — b) df. ogs.: bidende Vittighed el. Spot el. Satire; - Lucilius ··· primus condidit stili nasum (i. e. satiram), Plin. praef.; cf. Martial. 1, 42: Non cuicumque datum est, habere nasum; ∾ Atticus, Senec.; - men om en fin Lugt el. Sands, Hor. Sat. 2, 2, 89: non quia nasus illis nullus erat; — B) „overf." ifølge etslags Lighed: den paa et Kar næseformigen fremragende Del til at hælde af; allf. Næb el. Tude, odl.; vid. Juvenal. 5, 47, o. Martial. 14, 96. — 2. Nasus, (-os), i, f., s. und. Nasos.

nāsūte, adv.: ligesom rynkende Næsen; df. „ment.": næsvist el. spottende; - Tu, qui nasute scripta destringis mea, Phaedr. 4, 7; af — nāsūtus, 3, [1. nasus]: som har en stor Næse, Hor. Sat. 1, 2, 93; — II) oftest „fig.": som har en fin el. skarp Næse; df. spottende el. næsvis; - Nasutus sis usque licet, sis denique nasus, Martial. 13, 2; - compar., Nil nasutius hac maligniusque est, id. 2, 54; superl., ∾ homo, Senec. Suas. 7.

nāta, ae, f., s. und. nascor. — *nātābĭlis, e: = natatilis, Coripp.; o. — nātābŭlum, i, n.: Svømmeplads; in pl., Appul.; — [nato]. — nātālĭcĭus, (-itius), 3, [natalis]: hørende til Fødselsdagen el. Fødselstimen, sidera, Cic. Div. 2, 43; ∾ praedicta Chaldaeorum, (Nativitetsstilling), ibd. 42; ∾ dapes, Martial., ogs. absol. natalicia, Cic. Phil. 2, 6: Fødselsdagsmaaltid; men natalicium (sc. munus): Fødselsdagsforæring, Censorin.

nātālis, e, [3. natus]; I) adject.: hørende til en Fødsel, dies, Cic., lux, Ovid., (Fødselsdagen); cf. Cic. Fin. 2, 31; — B) df. ogs. „overf."; 1) dies natalis: Aarsdagen efter en vigtig Begivenhed; - ∾ dies reditus mei (neml. fra Landflygtighed), id. Att. 3, 20; cf. id. Flacc. 40: diem vere natalem urbis, (paa hvilken Staten var bleven frelst fra den catilinariske Sammensværgelse); - fremdeles ∾ hora, Hor., ∾ tempus, Ovid.: Fødselstimen; cf. Hor. Ep. 2, 2, 187; - ∾ humus, Ovid., ∾ solum, id., o. ∾ rura, id.: Fædrenejorden; - Juno natalis, Tibull. 4, 6, in., (Fødselsgudinden); — 2) medfødt, morbus, Manil., sterilitas, Colum., decus, Val. Fl.; — II) som subst.; A) „egentl.", da natalis er at forklare ved Hielp af et underforstaaet subst., som locus, dies, ogs. deus el. genius; - Delos, natalis Apollinis, Hor. Od. 1, 21, 10; - ad urbem (veni) III Non. (Jan.), natali meo, Cic. Att. 7, 5; Natales grate numeras? Hor. Ep. 2, 2, 210; meus est natalis, Virg. Ecl. 3, 76; - df. ogs. „poet." pl. natales, s. Aarene; Sex mihi natales ierant, Ovid. Her. 15, 61; cf. id. Met. 2, 497; - ogs. „overf.": Stiftelsesdag; natalis Romae, id. Fast. 4, 806: Festen Palilia; natalis Minervae, vid. ibd. 3, 838; - Optime Natalis ··· Candidus huc venias etc., Ovid. Trist. 5, 5, 13; At tu, Natalis, quoniam deus omnia sentis, etc., Tibull. 4,

5, 19; — B) „overf."; a) Tilblivelse, Fødsel, Opstaaen; - Erepto natale, (i. e. facultate nascendi), Lucan. 7, 391; ∾ praeposterus (hominis: at fødes med Benene først), Plin.; - men pl.: natales adamantis, (dens Opstaaen el. Tilblivelse), id. 37, 15; — b) ligel. in pl.: Fødsel el. Herkomst, Stand el. Familie; - (vir) claris natalibus, Tac. Hist. 2, 88; natalium claritas, id., splendor, Plin. Ep., dedecus, Tac.; natalibus suis restitui el. reddi, (indsættes i Fødselens Rettigheder), Dig.; — c) ligel. in pl.: Nativitet el. Fødselsstiebne; - natalium periti, Senec. Qu. N. 2, 32. — nātālĭtĭus, 3, f. und. natalicius.

*nătātĭlis, e: som kan svømme, Tertull.; — nătātĭo, onis, f.: Svømmen el. at svømme, Cels.; cf. Cic. d. Senect. 16; — II) „overf.": Svømmeplads; - ∾ naturales, (opp. manu factae), Cels.; — nătātor, oris, m.: en Svømmer, Ovid. Her. 19, 70; — df. nătātōrĭus, 3: hørende til Svømning, cortex, Fest.; - men absol. natatoria, (sc. aqua): Svømmeplads, Sidon.; o. — nătātus, us, m.: Svømmen el. at svømme, Stat., o. A.; — [nato].

nates, ium, f., f. und. natis. — nătĭnor, ari, v. dep. n.: at være i stærk Bevægelse; (forel. Ord); Etruriam, Samnites, Lucanos inter se natinari, atque factiosos esse, Cato ap. Fest. p. 166, (Müll.).

nātĭo, onis, f., [nascor], oprdl.: Føden el. Fødsel; df. „overf."; I) Natio, Fødselsgudinden; vid. Cic. N. D. 3, 18; — II) sædv.; A) Slægt el. Art el. Race af Mennesker og Dyr; - saal. om Slaver: si natione alter est melior, Varro; cf. Hirt. B. Al. 7; - ∾ equorum, Varro, (Slags el. Race); cf. Fest. p. 167, (Müll.); — b) ogs. om Ting; - mellis causas nationesque etc., (Slags el. Oprindelse), Plin. 22, 50; cera natione Pontica, id.; — B) Nation el. Folkestamme, (navnl. med Hensyn paa fælles Sprog); df. ∾ barbarae, (Galli, Hispani, Afri), vid. Cic. Qu. Fr. 1, 1, 9; patre natione Care ··· natus, (hans Fader var en Carier), Nep. Dat. 1; men natio hominis etc., Cic. Fam. 15, 20, (hans Landsmandsskab, el. at han er en Sabiner); - ogs. forbindes natio o. gens, Cic. Font. 11, el. de modsættes hinanden (som Arten og Slægten); vid. Tac. Germ. 2 o. 38; — not.: Porticus ad nationes: Navnet paa et Galleri i Rom; vid. Plin. 30, 40; — C) ogs. mærkes; a) natio: en vis Stand el. Klasse af Mennesker; - ∾ candidatorum, Cic., optimatium, vid. id. Sest. 44; cf. ibd. 45 o. 63; ∾ Epicureorum, (deres Sect el. Skole), id.; men ∾ ardelionum, (deres Laug), Phaedr.; — b) nationes: Hedningerne, Tertull.

nătis, is, f.: Bagen, Sædet, Rumpen; - df. comisk om Priapusbilledet: diffissa nate, Hor. Sat. 1, 8, 47; - oftest in pl. nates, ium; vid. Martial. 14, 18, o. Juvenal. 6, 611; - ogs. om Dyrene, Martial. 3, 82.

*nātīvĭtas, atis, f.: Fødsel, Herkomst, Dig.; o. — nātīvĭtus, adv.: efter el. ved Fødselen, Tertull.; af — nātīvus, 3, [nascor]; I) „egenl.": opstaaen ved at fødes, el. alm. opstaaen, som har en Begyndelse; - nativos animantibus et mortales Esse animos, Lucr. 3, 418; ∾ mundus, id. 5, 66; nativos esse deos etc., vid. Cic. N. D. 1, 10; — II) „overf."; A) medfødt, ligesom medbelt ved Fødselen; - ∾ testae (beluarum), Cic. N. D. 2, 39; - in eo nativum quendam leporem esse, non ascitum, Nep. Att. 4; ∾ malum, (opp. delatum), Pseud. Cic. p. Dom. 5; — B) naturlig, (opp. kunstig el. frembragt ved Kunst), coma, Ovid., color, Plin., sal, id.; ∾ oves, (hvis Uld har sin naturlige Farve), id.; ∾ arcus, Ovid. Met. 3, 160, o. specus, Tac. Ann. 4, 59, (som Naturen har dannet); — 2) „bes." i Grammatiken, nativa verba: Stammeord; - simplicia verba partim nativa sunt, partim reperta, etc., vid. Cic. Part. or. 5; cf. Quintil. 8, 3, 36.

năto, avi, atum, 1, v. n. (o. a.), [efter Formen intens. af no, nare]; I) „egenl.": - natant aequore pisces, Ovid.; hvf. absol.: natantes (sc. bestiae), f. pisces, Virg. Ge. 3, 541; men Cic. Fam. 7, 10: natare in oceano, (med Lune, f. at feile derpaa); - „poet." ogs. om den Skibbrudne: Totque hiemis noctes, totque natasse dies, Propert. 3, 10, 32; - ogs. m. bestl. acc.; ∾ freta, Virg. Ge. 3, 259, (svømme derover), aquas el. vadum, Martial.; hvf. pass.: quot piscibus unda natatur, Ovid. Trist. 5, 2, 25; cf. id. A. A. 1, 48; amnes natatos etc., Stat.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) om Vandet og om andre bølgeformigen bevægede Legemer: at svømme el. strømme over, at kaste sig el. flagre hid og did; - qua ··· campo liberiore natat (Tiberis: neml. efterat være falden i Havet), Ovid. Fast. 4, 292; „poet." ogs. om den flyvende Fugl, Lucan., om de flagrende Blade, Propert., om Ilden, Stat.; men hos Colum. ogs. om de paa Overfladen udbredte Rødder; — 2) om en Grund: ligesom at svømme deri; df. at være overssvømmet deraf; sædv. c. abl.; - natabant pavimenta vino, Cic. Phil. 2, 41; amnibus arva natant, Ovid.; cf. Virg. Ge. 1, 372; — bb) „poet." ogs. natantes campi; a) Havfladen, Lucr. 5, 489; — b) en bølgende Kornager, Virg. Ge. 3, 198; — 3) om anden ligesom svømmende, d. e. vaklende el. usikker Bevægelse, navnl. Diets hos den Drukne el. Søvnige el. Døende; - vid. Ovid. Fast. 6, 673, Virg. Aen. 5, 856, o. id. Ge. 4, 496; - ligel. om den svævende Vægtskaal, Tibull. 4, 1, 44; men Ovid. A. A. 1, 516: Nec vagus in laxa pes tibi pelle natet, (hvor pellis f. calceus); ogs. om et Baand, odl.: at være for vid; monilia natant, Calpurn.; — B) „ment.": at vakle (i sin Mening), at være i Uvished el. Ængstelse; - natare ··· in natura deorum, (ingen bestemt Mening at have derom), Cic. N. D. 1, 43; natare animum, Senec. Ep. 35; cf. Hor. Sat. 2, 7, 7: pars multa natat, etc.; — not.: natantes, „poet." f. pisces, f. ovenf.

natrix, īcis, f. (o. m.), [no, nare]: Vandslange el. Vandsnog, Cic. Acad. 2, 38; - ogs. forbindes: natrix, violator aquae, Lucan. 9, 720; — II) „overf."; A) ifølge Gestaltens Lighed; a) etslags Pidsk el. Svøbe, Lucil. ap. Non.; — b) etslags Vært, vid. Plin. 27, 83, (ononis natrix L.); — B) „alleg.": natricem populo R. ··· educare, (en Hugorm, en Fordærver), vid. Suet. Calig. 11. — natta, ae, f. und. nacca.

nātu, abl. af 3. natus. — nātūra, ae, f., [nascor, natus]; I) „alm.": Naturen; df. — A) naturlig Tilblivelse el. Fremstaaen, d. e. Fødsel, Herkomst; - qui est tuus natura filius, Cic.; cf. Ter. Ad. 5, 7, 4; ligel. natura frater, adoptione filius, Liv. 42, 52; — B) naturlig Beskaffenhed, Natur el. Væsen; 1) hos Ting og Begreber; - ∾ montis, Caes. B. G. 1, 21; cf. ibd. 2: natura loci contineri, (af de naturlige Grændser); men Cic. Qu. Fr. 2, 16: quas naturas rerum et locorum etc.; ∾ aëris, Lucr., animi, id.; haec est natura propria animae et vis, (sc. motu cieri interno), Cic. d. Rep. 7, 26; tametsi bona natura, etc., (Legemsbeskaffenhed el. Constitution), Ter. Eun. 2, 3, 25; naturas apibus quas etc., expediam, Virg. Ge. 4, 149; exiguae naturae homo, (liden af Vært), Macrob.; — 2) navnl. ogs.; a) Menneskets aandige Natur, Gemytsart, Tænkemaade, Character; - versare suam naturam et regere ad tempus etc., (om Catilina), Cic. Coel. 6; cf. id. Verr. 1, 15: ea natura etc., (den Character, det Uhyre); men homo ··· difficillima natura, (høist vanskelig og særsindet), Nep. Att. 5; dissimiles naturas ··· habere, vid. Cic. N. D. 2, 45; praeter naturam, (imod min Natur el. Maner), Ter. Ad. 5, 5, 4; men id. Andr. 4, 4, 56: ex animo ··· ut fert natura, etc., (naturligen, oprigtigen); quae tua natura est, Cic. Fam. 13, 78, (ifølge din naturlige Godhed); men som Ordsprog: Naturam expellas furca, tamen usque recurret, Hor. Ep. 1, 10, 21; —

b) naturlig Følelse el. Drift; - itaque idem, natura victus, etc., Cic. Fin. 2, 15; societatem ingeneravit natura, (naturlig Drift el. Trang), Liv. 5, 27; ogs. staaer derfor natura rerum, Val. Max. 5, 4, 5; — c) hvad man gior sig til Natur, el. ligesom den anden (el. erhvervede) Natur; - mihi benefacere jam ex consuetudine in naturam vertit, Sall. Jug. 85; hujus rei naturam sibi faciat (puer: han giore sig det til en anden Natur), Quintil. 1, 4, 17; — II) „bes."; A) Tingenes el. Verdens Natur, Naturens Indretning og Orden; - hoc exigit ipsa naturae ratio, quae est lex divina atque humana, Cic. Off. 3, 5; secundum naturam vivere, id.; jus in natura esse positum, id.; cf. id. Leg. 1, 12; quod non fit natura, sed quodam instituto, id. Orat. 48; — 2) ds. ogs.; a) Naturlighed el. naturlig Mulighed el. Grændse; - naturae concedere, Sall., satisfacere, Cic., (at opfylde Naturens Krav, at døe); cf. id. Sest. 21: vita reservata naturae; - haec tria in rerum natura fuisse, (at der vare trende Muligheder), id. Rab. perd. 8; cf. id. Acad. 2, 17; in rerum naturam hoc cadit, Quintil.; ligel. est in rerum natura, ut etc., Cels.: det kan indtræffe, det er et muligt Tilfælde; — b) Naturens virkende Kraft el. Virksomhed; - cujus rei tanta est vis ac tanta natura, ut etc., Cic. d. Or. 1, 44; - ogs. Guddommens Virksomhed i Naturen; vid. id. Leg. 1, 7; cf. nedens. id. N. D. 3, 24; - navnl. ogs. Avlekraften; ogs. (ærbart): Avlelemmet hos Mennesker og Dyr; vid. Cic. N. D. 3, 22, o. id. Div. 2, 70; ligel. Varr. R. R. 2, 4, o. A.; — B) Natur el. Væsen el. Substans; - ut una ex duabus naturis conflata esse videatur, (neml. Land og Vand), Cic. N. D. 2, 39; - quintam quandam naturam etc., (Urstof el. Element), id. Tusc. 1, 10; (deos) ··· rerum naturas esse, non figuras etc., (Væsener, ikke blotte Gestalter), id. N. D. 3, 24; — 2) ds. ogs. a) Naturen el. Universet el. Verden med dens bestaaende Orden; - deorum vi ··· omnem naturam regi, Cic. Leg. 1, 7; (s. ogs. ovens.); cf. id. N. D. 1, 11: per omnem rerum naturam etc., ogs. ibd. 9: in omni rerum natura; — b) endel. ogs. efter nogle Philosophers Dogmaer: den høieste skabende og styrende Kraft, d. e. Guddommen selv; vid. Cic. N. D. 2, 22 o. 34, oftere.

nātūrābĭlis, e, Biform af flgd., Appul. — nātūrālis, e, [natura]: naturlig, d. e.; I) „egenl.": A) „alm.": efter Naturen el. Fødselen, kiødelig; - ∾ pater, Cic. Phil. 3, 6, filius, Liv. 42, 52, avus, Dig.; (opp. adoptivus); - sild. ogs. ∾ filius, (uægte el. avlet udenfor Ægteskab), Dig.; ligel. ∾ pater, ibd.; — B) „bes.": hidrørende fra Naturen, (ikke fra Kunsten); - ∾ moles, vid. Caes. B. C. 3, 40; ∾ saxum, Colum.; men ∾ dies, (fra Solens Opgang til dens Nedgang), Censorin.; (s. und. civilis); ∾ mors, (opp. voldsom), Plin.; - ∾ loca, Colum., ogs. absol. naturalia (sc. loca el. membra): Kiønsdelene (hos Mennesker og Dyr); ogs. sing. naturale, Cels.; — II) „fig."; A) „alm."; a) begrundet i Naturen, ordenlig, sædvanlig, motus (in inferiorem partem), Cic. Fin. 1, 6, notio (in animis nostris), ibd. 9; — b) navnl. ogs. om Characteren: medfødt, eiendommelig, bonitas, vid. Nep. Att. 9; cf. Cic. Coel. 5; - ogs. om Dyrene; ∾ pavor, (hos Hiorten), Ovid.; — B) „bes."; a) hørende til Naturen, som afhandler Naturen, quaestiones, Cic. Part. or. 18; Naturalis Historiae Libri, Plin. praef., in.; — b) som findes i Naturen; duos Joves ··· alterum naturalem, alterum fabulosum etc., Lactant.

*nātūrālĭtas, atis, f.: Naturlighed, Tertull.; — nātūrālĭter, adv.: naturligen, overensstemmende med Naturen, efter Naturens Orden; - ∾ innata omnibus (alacritas animi), vid. Caes. B. C. 3, 92; ∾ divinare, Cic. Div. 1, 50; o. — nātūrālĭtus, adv., sild. Biform af frgd., Sidon.; — [naturalis]. — nātūrĭfĭcātus, 3, [natura, facio]: ligesom naturliggiort, indført i Naturen; ∾ animae, Tertull.

1. nātus, 3, o. 2. nātus, i, m., s. und. nascor. — 3. natus, us, m., [nascor]: Tilbliven, Opstaaen; ds. Fødsel, neml. med Hensyn paa Alderen el. Aarene; ds. sædv. Alderen el. Aarene, men alene in abl. natu, og i Forbindelse med el. afhængigt af Adjectiverne: magnus, parvus, major, minor, etc.; - Scaptius ··· magno natu, (en gammel Mand), Liv. 3, 71; men maximo natu filius, (den ældste af hans Sønner), Nep. Dat. 7, (alts. f. d. sædv. maximus natu); vid. id. Ages. 1; men quamquam eum ··· non admodum grandem natu, sed etc., Cic. d. Senect. 4; major natu, quam Plautus etc., id.; minimus natu, id.; tantus natu, (saa gammel), Plaut.; - men Ter. Heaut. 4, 1, 33: quanto tuus est animus natu gravior, (jo mere sat ved Aarene); — II) „overs.": Fremkomst, Vært; cupressus natu morosa, (vorer langsomt), Plin. 16, 60, (hvor dog natu ogs. som sup. kan henføres til nascor).

Naubŏlĭdes, ae, m.: Søn af Naubolus (K. i Phocis, Stat.), i. e. Iphitus, en Argonaut, Val. Fl. — nauci, s. und. naucum. — nauclērĭcus, o. -clērius, 3, ναυκληρικός, o. -κλήριος: hørende til en nauclerus, ornatus, (hans Dragt), Plaut.; af — nauclērus, i, m., ναύκληρος: Skibets Eier el. Patron el. Reder, el. Skibscapitainen, id. Mil. gl. 4, 3, 16.

Naucrătes, is, m., Ναυκράτης: græsk Historiker, Cic. d. Or. 2, 23, Quintil. — Naucrătis, is, f.: By i Ægypten paa Delta, Plin. 5, 11; — B) ds. Naucrătites, ae, m., nomos, ibd. 9; o. Naucrătĭcus, 3, ostium, ibd. 11. — naucŭla, s. navicula, Paulin. — naucŭlor, ari, s. und. naviculor. — naucum, (el. naucus), i: en Ubetydelighed, det Allerringeste, hvad der ikke duer; naucum ··· poni pro nugis etc., vid. Fest. p 166, (Müll.); forel. Ord, ordenl. in gen. nauci m. Negation; - Qui homo timidus erit in rebus dubiis, nauci non erit, (duer ikke det Mindste), Plaut. Most. 5, 1, in.; cf. Enn. ap. Cic. Div. 1, 58: non nauci habere; - dog ogs. nauco ducere, (s. nauci ducere), Naev. ap. Fest. l. c.

*naufrăgālis, e: hvorpaa der let strandes, Capraria (insula), Capella; o. — naufrăgiōsus, 3: fuld af Skibbrud, pelagus, Sidon.; af — naufrăgĭum, i, n., [naufragus]: Skibbrud; - ∾ facere, Cic., pati, Senec., (lide Skibbrud); naufragio perire, (omkomme derved), Cic.; naufragio interceptus, Tac.; cf. Caes. B. C. 3, 27: tabula de naufragio, Cic. Att. 4, 18; - men ordsprogvis: naufragia alicujus e terra intueri, ibd. 2, 7; cf. Lucr. 2, 1; — II) „fig."; A) „poet. overs."; a) Stormen; - naufragiis ··· coortis, Lucr. 2, 552; — b) skibbrudne Mennesker og Ting, et Vrag; - ubi ··· Eurus Naufragium spargens operit freta, Sil. 1, 323; — B) „overs." o. „alleg.": Skibbrud, d. e. Ulykke, Fordærvelse, Forlis; - ∾ luculenti patrimonii, Cic. Phil. 12, 8: propter rei familiaris naufragia, id. Fam. 1, 9; - men om Nederlag i Krigen: naufragio belli facto, Flor. 4, 11; - „poet." ogs. om den Landflygtiges Elendighed: Mollia naufragiis littora posse dari, Ovid. Pont. 1, 2, 62; cf. ibd. 2, 9, 9; — b) ogs. Vraget el. Resten af fordums Velstand; - naufragia amicorum Caesaris, Cic. Phil. 13, 2; cf. id. Sest. 6: in naufragio rei publicae colligendo etc.; men id. Att. 4, 18, „alleg.": haec enim me una ex hoc naufragio tabula delectat.

naufrăgo, avi, 1, v. n.: lider Skibbrud, Sidon.; - omnes naves naufragarunt, Petron. Sat. 76; af — naufrăgus, 3, [navis, frango]: som lider el. har lidt Skibbrud, skibbruden; - naufragum quendam natantem etc., Cic. Inv. 2, 51; dare naufrago tabulam: kaste et Bret til den Skibbrudne, Senec.; - ∾ mulier, Tac.; men ∾ puppis, (strandet), Ovid.; — II) ogs. „overs."; A) som er geraadet i Ulykke el. Fordærvelse, Cic. Pis.

19; „bef." ogf. patrimonio naufragus, ogf. absol. naufragus: forarmet, ødelagt, Cic. Sull. 14, o. id. Catil. 1, 12; — B) „poet.": som sønderbryder Skibe, mare, Hor., unda, Tibull.; Et vos, Nysaei, naufraga monstra, canes, Ovid. Fast. 4, 500.

naulĭa, ogf. nablia, orum, n., ναῦλα, νάβλα: etslags Strængeleg, hvorom Ovid. A. A. 3, 327: duplici genialia naulia palma Verrere. — naulum, i, n., ναῦλον: Fragtpenge el. Passagerpenge til Skibsføreren, Juvenal. 8, 97; in naulis navium, Dig.

naumăchĭa, ae, f., ναυμαχία: Søtræfning, (neml. som Skuespil til Folkets Fornøielse); - naumachiam committere el. exhibere, ogf. naumachiae spectaculum edere, (anstille en saadan), Suet.; — II) „overf.": Sted el. Bassin til en slig Søtræfning, id. Tib. 7, oftere; df. — naumăchĭārĭus, 3: hørende til en Lystsøtræfning, pons, Plin. 16, 74; - men subst. naumachiarius, i, m.: som fægter i en saadan Træfning, Suet. Claud. 21.

Naupactus, i, f., o. Naupactum, i, n.: By i Ætolien ved d. corinthiske Bugt, (hod. Lepanto), Mela 2, 3, Cic., Liv.; — B) df. Naupactōus, 3: naupactisk, Achelous, Ovid. Fast. 2, 43. — naupēgus, i, m., ναυπηγός: Skibstømmermand, Dig. — Nauplĭădes, ae, m., Ovid. Met. 13, 310, i. e. Palamedes, Søn af — 1. Nauplĭus, i, m.: Konge paa Euboea, der, for at hævne sin Søn, ved Ildsignaler paaførte den fra Troja tilbagevendende græske Flaade et stort Tab, hvorom Propert. 4, 1, 115: Nauplius ultores sub noctem porrigit ignes; vid. Hygin. Fab. 116. — 2. nauplĭus, i, m.: etslags Skaldyr, der ligesom seiler paa sin Skal, Plin. 9, 49. — Nauportum, i, n.: By i Overpannonien, (hod. Laibach), Tac. Ann. 1, 20, o. Vell. 2, 110; - ved Floden Nauportus, i, m., Plin. 3, 22.

nausĕa, ae, f., ναυσία: Søsyge; - nauseae molestiam suscipere, Cic. Fam. 16, 11; nausea pressus, Cels.; — II) „overf." o. „alm.": Ildebefindende, Qvalme, Plin.; cf. Hor. Epod. 9, 35; — b) „poet." ogf.: Kedsomhed; vid. Martial. 4, 37. — *nausĕābĭlis, e: som foraarsager Qvalme, Coel. Aur.; — nausĕābundus, 3: som er ved at blive søsyg, Senec. Ep. 108; cf. ibd. 47; o. — nausĕātor, oris, m.: som er søsyg, ibd. 53; af — nausĕo, avi, atum, 1, v. n., [nausea]; I) „egenl.": at være søsyg, Hor. Ep. 1, 1, 93; ogf. at lide af Ildebefindende el. Qvalme, Cels.; ogf. at brække sig; - quidlibet, modo ne nauseet, faciat, Cic. Phil. 2, 34; — II) „fig.": ligesom at brække af sig; - ista effutientem nauseare, Cic. N. D. 1, 30; - men Phaedr. 4, 6: qui stultia nauseant, (røbe en taabelig Ækelhed el. Foragt). — *nausĕŏla, ae, f., demin.: lidet Ildebefindende, Cic. Att. 14, 8; o. — nausĕōsus, 3: som foraarsager Qvalme, radix, Plin. 26, 38; — [nausea]. — Nausĭcăa, ae, o. Nausĭcăē, es, f.: Datter af K. Alcinous, Gell. 9, 9, o. Martial. 12, 31. — Naustathmos, i, m., Ναύσταθμος: Skibshavn i Jonien, i Nærheden af Phocæa, Liv. 37, 31. — nausum, i, n.: gallisk Fartøi el. Skib, Auson.

nauta, ae, m., f. und. navita; df. — nautālis, e: hørende til en Sømand, forma, Auson. — nautĕa, ae, f., ναυτία, ligesom d. besl. nausea: Ildebefindende, Ækelhed, Plaut. ap. Fest. p. 165, (Müll.); — II) stinkende Vand, rimel. ligesom sentina: Kjølvand, Plaut. Asin. 5, 2, 44, oftere.

nautĭcus, 3, ναυτικός: hørende til Søfolk el. til Søvæsenet; - ∾ clamor, (af Matroserne), Virg.; ∾ res (pl.), Søvæsenet, Cic., Liv.; ∾ verbum, (Skibsudtryk el. Søtermin), Cic. Att. 13, 21; men ∾ exuviae, (Gallionerne af de erobrede Skibe, hvormed Talerstolen paa Forum i Rom var prydet; f. und. rostra), id. Manil. 18; men ∾ pinus, „poet." f. navis, Virg. Ecl. 4, 38; ∾ castra, (Skibsleir, Skibsstation), Nep. Alcib. 8; ∾ pecunia, (Bodmeripenge), Dig.; ∾ homines, Hirt.; — b) ogf. absol. nautici (sc. homines): Søfolk el. Sømandskab, Liv. 37, 28, oftere; ogf. som fare paa Floder, Plin. 16, 70. — nautĭlus, i, m., ναυτίλος: etslags Skaldyr, der ligesom seiler paa sin Skal, Plin. 9, 47; hedder ogf. pompilus; s. ogf. 2. nauplius. — Nautĭus, a: romersk Slægtsnavn, Liv.; — not.: dea Nautia, (i. e. Minerva); vid. Serv. ad Virg. Aen. 2, 166, oftere.

Nāva, ae, m.: germanisk Flod, løber ved Bingen i Rhinen, Tac. Hist. 4, 70, (hod. Nahe). — nāvāle, is, n., s. und. flgd. — nāvālis, e, [navis]: hørende til Skibe el. til Søvæsenet el. til Søkrigen, osv.; - ∾ pugna, (Søslag), Cic.; ∾ bellum, (Søkrig), id.; ∾ disciplina et gloria, id. Manil. 18; ∾ artes, (Søkrigsvidenskaben), Plin.; ∾ triumphus, (i Anledning af en Søseier), Liv.; ∾ corona, Virg. Aen. 8, 684, (i. e. ob victoriam navalem); ligel. ∾ honor, Ovid. A. A. 3, 392, (i. e. corona navalis); navali surgentes aere columnae, Virg. Ge. 3, 29, („poet." f. columnae rostratae); - ∾ materia, (Skibstømmer), Liv., arbor, (som er skikket dertil), Plin.; ∾ stagnum, (ad naumachiam edendam), Tac.; ∾ castra, (Befæstning el. Vold omkring de paa Land dragne Skibe), Caes., Liv.; - duumviri navales, (som forestaae en Krigsflaades Udrustning), Liv. 40, 26; ∾ socii, sædv. Skibsmandskabet el. Matroserne, (opp. milites, Søsoldaterne), id. 21. 50; dog ere de ogf. undert. væbnede som Søsoldater, id. 26, 17; cf. id. 37, 10; - navales pedes hede Rorsknægtene med Foragt, Plaut. Men. 2, 2, 75; — II) df. subst., navale, is, n., oftere navalia, ium; A) Skibsværft el. Dokke, hvori Skibe bygges el. istandsættes; - vid. Liv. 26, 51, Cic. Off. 2, 17, o id. d. Or. 1, 14; - navalibus navem deducere, Caes., rates deripere, Virg.; cf. Ovid. Trist. 4, 8, 17; - navnl. hede ogf. navalia: de romerske Skibsværfter hinsides Tiberen; vid. Liv. 3, 26, o. 8, 14; - ogf. kan navale undert. forklares ved: Havn el. Red el. Station; saal. Ovid. Her. 18, 207: Illic est aptum nostrae navale carinae; oftere; — B) navalia, (sc. instrumenta): hvad der hører til en Flaades Udrustning, Skibsmaterialier, obl.; - navalibus, armis ··· ad omnia (nos) paratos fore, Liv. 45, 23; cf. Virg. Aen. 11, 329; - men Plin. 16, 21: pix ··· navalibus muniendis, (rimel. f. navibus muniendis); — not.: navaliorum f. navalium, Vitruv. — nāvarchus, i, m, ναύαρχος: Skibscapitain, Cic. Verr. 5, 24 o. 32.

nāve, adv. af navus, ligesom naviter: frisk, rask; - Nave agere oportet, quod agas, non ductarier, Plaut. ap. Fest. p. 169, (Müll.) — nāvia, ae, f.: i Folkesproget f. navis i Udtrykket: aut capita aut navia, vid. Aur. Vict. Or. G. R. 3, o. Macrob. Sat. 1, 7; — II) „overf.": aflangt el. baadformet Kar el. Trug, Fest. p. 169, (Müll.); cf. Mela 3, 7. — nāvĭcella, ae, f., demin.: = flgd., Dig. — nāvĭcŭla, ae, f., dem. af navis: lidet Skib el. Fartøi, Baad el. Jolle, Cic. Acad. 2, 48.

*nāvĭcŭlāris, e: = flgd., res, Dig.; — nāvĭcŭlārĭus, 3: hørende til mindre Skibe el. Fartøier, el. til Forseler og Transporter med saadanne; - navicularium (sc. rem) facere, at drive Haandtering som Fragtskipper, Cic. Verr. 5, 18; - navicularius, (sc. vir), en Fragtskipper, ibd. 2, 55; cf. Tac. Ann. 12, 55; - ∾ functio, Cod. Just.: hørende til en saadan Person el. Haandtering; o. — nāvĭcŭlor, (el. nauculor), ari, v. dep. n.: seiler paa el. med en Baad el. Jolle, Martial. 3, 20.

nāvĭfrăgus, 3, „poet." opløst f. naufragus: som foraarsager Skibbrud, farlig; - ∾ fretum, Ovid. Met. 14, 6, Scylaceum, Virg. Aen. 3, 553. — *nāvĭgābĭlis, e: seilbar, mare, amnis, Liv.; navigabilia inter se litora, Tac. Ann. 13, 53; — nāvĭgātĭo, onis, f.:

Seilen el. Seilads el. Søreise; – navigationum tuarum cursus (pl.), Cic. Fam. 13, 68; te neque navigationi, neque viae committas, quoad etc., ibd. 16, 4; diei navigatione abesse, Plin.; ∾ fluminis, Hirt.; cf. Tac. Ann. 2, 53: ∾ adversam maris Jonii perpessus; navigationem eam prodere scripto, (beskrive den Søreise), Plin.; – men „alleg.": aliquando in portum ex longa navigatione venire, Cic. d. Senect. 19; o. — nāvĭgātor, oris, m.: Skipper el. Sømand, (oppon. miles, rusticus, etc.), Quintil. 5, 10, 27; — [navigo].

nāvĭger, a, um, [navis, gero]: som bærer el. fører Skibe, mare, Lucr. 1, 3, iter, Martial.; — II) seilende; ∾ similitudo, Plin. 9, 49: Ligheden med et seilende Skib, (om Sosneglen nautilus). — nāvĭgĭŏlum, i, n.: lidet Fartøi, en Baad, Lentul. ap. Cic. Fam. 12, 15, o. Hirt. B. Al. 63; demin. af — nāvĭgĭum, i, n., [navigo]; I) egtdl., ligesom navigatio: Seilads el. Søreise; hvf. Lucr. 5, 1004: Improba navigii ratio tum caeca jacebat, (der var ingen Seilads); quasi perfecto navigio, Dig.; — II) sædv. ethvert Fartøi til Brug paa Søen; – proficisci probo navigio, Cic.; cf. id. d. Or. 3, 46, ogs. Virg. Ge. 2, 107; – men lignelsesvis, Liv. 44, 22: qui in eodem velut navigio participes sunt periculi; — b) ogs. en Tømmerflaade, (ratis), Dig.

nāvĭgo, avi, atum, 1, v. n. o. a., [navis, ago]; I) neutr.; A) „alm.": seiler; a) om Mennesker; – ∾ his navibus ex Asia in Macedoniam, Cic. Flacc. 14; ∾ ab Aegina Megaram versus, Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; men ∾ Anticyram, (seile derhen), Hor.; cf. Suet. Tib. 13; men Cic. Verr. 5, 31, heder navigare om en Prætor: at krydse imod Sørøvere; – ogs. heder navigare: at afseile, Cic. Fam. 2, 16; ligel. absol. navigantes, (Passagerer el. Reisende til Søes), id. Off. 3, 23; – endel. som Ordsprog: in portu navigo, (er i Sikkerhed), Ter. Andr. 3, 1, 22; — b) om Skibe: at seile, at være i Farten el. paa Krydstog; – utrum ista classis cursu et remis, an etc., navigarit, (virkeligen har været i Søen), Cic. Flacc. 14; ut classis in Italiam navigaret, ibd. 13; – men „alleg." (om en ny Sang el. et nyt Æmne): Naviget hinc alia jam mihi linter aqua, Ovid. Fast. 2, 864; — c) om Varer: at føres over Søen; – utrum merces periculo creditoris navigent, Dig.; — B) „poet. overf."; a) at svømme; hvf. Ovid. Her. 19, 47: jam certe navigat; – ligel. at flyde el. strømme; in ipso ore navigat mare, Manil.; — b) „oratorisk": at udbrede sig over Havet; – quam celeriter ··· belli impetus navigavit, Cic. Manil. 12; cf. Flor. 2, 8; — II) act., (dog oftest m. bestl. acc.); A) „alm.": at beseile, Tyrrhenum aequor, Virg. Aen. 1, 67; men Cic. Fin. 2, 34, om Xerxes: quum maria ambulavisset, terramque navigasset; – df. pass.: occidens totus hodie navigatur, etc., Plin. 2, 67; cf. Tac. Germ. 34: lacus immensos Rom. classibus navigatos; men urbs subter navigata, (hvorunder man seiler), Plin.; — B) „bes."; a) nautae ··· qui navis navigandae causa in navi sint, (for at føre Skibet), Dig.; — b) quae homines arant, navigant, etc., Sall. Catil. 2, (hvad de erhverve derved).

nāvis, is, f., ναῦς: Skib; alm. ethvert Fartøi til Brug paa Søen, dog navnl. af det større Slags; vid. Gell. 10, 25; – ∾ longa, (Langskib el. Krigsskib), Caes., Liv., tecta el. constrata, (Dæksskib), id., opp. aperta, id., Cic.; ∾ oneraria, (Transportskib), Nep., Liv.; ∾ praetoria, (Admiralskib), Liv.; ∾ tabellaria, speculatoria, actuaria, vectoria, etc., s. und. tabellarius, etc.; – paa Skibets For- og Bagstavn var sædv. afbildet el. malet en Skytsgud (tutela) el. andet Symbol, der ogs. gav Skibet dets Navn; vid. Virg. Aen. 10, 157, bes. ibd. 5, 116 flgd., ogs. Ovid. Her. 16, 112; – navis auri el. paleae, (som er ladet dermed), Cic. Parad. 3, 1; – navem facere, Caes., aedificare el. construere, Cic., (bygge), adornare el. armare, Caes., ligel. instruere armareque, Liv., (udruste), reficere, (udbedre), Caes.; naves deducere in aquam, Liv., litore, Virg., ogs. absol.: naves deducere, Caes., (drage ned i Vandet); opp. naves subducere (m. o. ud.: in aridum), id.; – navem solvere, (lette Anker, gaae til Seils), Caes.; ogs. navis solvit, id. B. G. 4, 28; navem moliri a terra, ogs. absol., navem moliri, s. und. molior; navem in alto constituere, (ankre paa Dybet), Caes.; ∾ tenere in ancoris, (blive liggende for Anker), Nep.; – conscendere navem, Cic., Nep., in navem, Cic., (gaae ombord); ligel. ascendere navem, Ter., in navem, Nep.; opp. egredi navi, Ter., Caes.; – navem gubernare, Cic., agere, Hor., (styre el. føre); in nave vehi, o. nave ferri, Hor., (reise til Søes); – milites in naves imponere, (indskibe dem), Liv., ex navibus exponere, (udskibe), Caes.; – navibus rem gerere, Hor. Od. 1, 6, 3, (fægte til Søes); men som Ordsprog, id. Ep. 1, 11, 28: navibus atque Quadrigis etc., (af alle Kræfter); – navem appellere ad villam, Cic., litori, Curt.; ligel. navem applicare ad terram, Caes., terrae, Liv., (lægge til Land); – navem deprimere, (bore i Grund), Nep., Tac., impingere, (støde paa Grund), Quintil., evertere, (kantre), Cic., frangere, (bryde), Ter.; – om Grækernes ældste Brug af større Skibe, vid. Plin. 7, 57; — II) „fig."; A) „alleg.": Statens Skib el. Statssamfundet, Statsstyrelsen, osv.; – una navis est jam bonorum omnium, Cic. Fam. 12, 25; cf. id. Sest. 20; ligel. id. Att. 2, 7: quum cogar exire de navi; — B) i Mythologien er Navis Argolica, Cic. Arat., ogs. absol. Navis, ibd. 390: Skibet Argo som Stjernebillede; — C) comisk ogs. f. membrum muliebre, Plaut.; — not.: acc. navem, ogs. navim, (saal. Cic. Inv. 2, 31); abl. nave o. navi, s. ovenf.

nāvīta, ctr. nauta, ae, m., [navis, ναύτης]: Sømand; df. Skipper, Skibsfører, Baadfører; ogs. Matros, odl.; – audivi ex nauta etc., Ter.; cf. Hor. Od. 1, 1, 14; quoniam nauta significat, etc., Cic. Acad. 2, 48; men Tibull. 1, 10, 40: Stygiae navita turpis aquae, (i. e. Charon); – nautas comparare, (Mandskab el. Besætning til Flaaden), Caes. B. G. 3, 9; — not.: Formen navita mest „poet." o. i sild. Prosa; – Navita de ventis, de tauris narrat arator, Prop. 2, 1, 43; cf. Gell. 16, 19.

*nāvĭtas, (gn.), atis, f.: Bestræbelse, Anstrængelse, Iver; – istanc operam tuam, navitatem, animum in rempublicam, etc., Cic. Fam. 10, 25; o. — nāvĭter, (gn.), adv.: ivrigen, usortrødent, med Eftertryk og Anstrængelse; – ∾ pugnare, Liv., bellum gerere, id.; men id. 24, 23: quod volebant, non ··· gnaviter expediebant; — b) ogs. m. Lune: tilgavns, af alle Kræfter; – ∾ impudentem esse, Cic. Fam. 5, 12; – ogs. ganske, aldeles, Lucr. 1, 526; — [navus]. — Navius, i, m.: romersk Mandsnavn, hvoraf mærkes: Auguren Navius Attius, der overskar en Steen; vid. Liv. 1, 36, o. Cic. N. D. 2, 3; – efter ham benævntes ficus Navia i Comitium; vid. Plin. 5, 20, o. Fest. p. 169, (Müll.).

nāvo, avi, atum, 1, v. a., [navus]: behandler el. bearbeider med Iver og Omhu; – ∾ opus aliquod, (et Skriftværk), vid. Cic. Att. 9, 11; ∾ aliquid atque efficere, id. Fam. 6, 1; in litteris ··· navare rem publicam, (som Forfatter at gavne det Offenlige), ibd. 9, 2; – men ∾ operam alicui: tiene nogen med Iver; vid. Cic. Fam. 15, 12, o. id. Brut. 81; ligel. ∾ operam populo R., Liv. 28, 35; ogs. ∾ benevolentiam in aliquem, Cic. Fam. 3, 10; – ∾ bellum alicui, (føre Krig til nogens Fordel), Tac. Hist. 3, 25; – ogs. ud. dat.; fortiter in acie navare operam, Liv. 7, 16; cf. id. 24, 14: merces navatae in unum diem operae libertas; men Cic. Coel. 28: navent aliam operam, (de maa vende sig til andre Sysler); men id. d. Or. 2, 7:

jam mihi videor navasse operam, (at jeg har min Umage betalt), quod etc.

nāvus, (gnavus), 3: driftig, ivrig, flink; - Navu' repertus homo, Enn. Ann. 6, 4; - gnavus homo et industrius, Cic.; magni et gnavi aratores, id. Verr. 3, 51; ∾ operarius ignavo quid praestet, Colum.; - ogs. om Begreber; gnava virilisque opera, Vell.; nava rudimenta, Sil.; cf. id. 7, 349: stimulatque ruentes Navus abire timor.

naxa, ae, f., s. und. nassa. — naxĭum, i, n.: Steen, hvormed Marmor poleredes; vid. Plin. 36, 10. — Naxius, 3, s. und. flgd. — Naxos, (-us), f., Νάξος: Ø i Ægæerhavet, beromt af sin Viin, ogs. af Guden Bacchus's Handeler med Ariadne; vid. Plin. 4, 22, Prop. 3, 15, 27, o. Virg. Aen. 3, 125; — B) ds. Naxius, 3, turba, Propert., juncus el. cypirus, Plin. 21, 69; men ∾ ardor, Colum. poët. 10, 52, (i. e. corona Ariadnes, som Stjernebillede); — not.: efter Byen Naxos paa Creta benævnes cos Naxia; s. und. naxium.

Nazăreth o. Nazăra: By i Galilæa, Juvenc.; — B) ds. Nazărēnus, 3: nazareisk; ds. „overs.": christelig, disciplina, Prudent.; - ogs. subst. Nazărēnus, (i. e. Christus), id.; - ogs. Nazărēus, 3: nazareisk, osv.; ∾ vir, en Christen, id.; - ogs. Nazărus, 3, plebs, (af Nazaret), Juvenc.

1. nē, (archaistisk ogs. nei o. ni), adv. o. conjunct.; — I) som adv.; A) absol. negerende: ikke; 1) archaistisk hos enkelte Ord i Sætningen; - dum ne minus senatoribus C. adessent, SC. de Bacch.; castrantur verres ··· utique ne minores, quam semestres, Varr. R. R. 2, 4; — 2) i Forbindelse m. quidem, som forstærkende Negation af det derimellem indsatte Ord: ikke engang, end ikke; - nihil ··· ne in fanis quidem reliquisse, Cic. Verr. 4, 1; cf. id. Mil. 29, oftere; — 3) i Sammensætninger, til absolut Negering af Grundbegrebet; - saal. i neque o. nequicquam; i nescio o. nevolo; i nefas, nequeo, neuter; i nemo, nego, nihil, nullus; (rimel. ogs. i nepos, s. ne potis); endel. m. c el. g paragog. foran o i necopinans, negotium; — B) som negerende en Sætning; saal. 1) i imperative Sætninger, til Angivelse af, hvad der ikke maa el. tor skee; a) hos imperat.; - hominem mortuum in urbe ne sepelito, neve urito, frgm. XII Tabb.; Ah, ne saevi tantopere, Ter. Andr. 5, 2, 27; cf. Virg. Aen. 6, 833; — b) hos conjunct.; - si etc., verum ne post conferas Culpam in me, Ter. Eun. 2, 3, 97; ligel. Cic. Att. 6, 1: ut, quot vellet, praefecturas sumeret, dum ne negotiatori; — 2) hos Ønsker og Forsikringer; - utinam ne etc., Enn. ap. Cic. Top. 16; ligel. Cic. Fam 4, 17: illud utinam ne vere scriberem! - men id. Att. 16, 13: ne sim salvus, si aliter scribo, ac sentio; — 3) i indrommende og indskrænkende Sætninger; - ne sit sane summum malum dolor, malum certe est, Cic. Tusc. 2, 5; cf. id. Acad. 2, 26 o. 32; ligel. Liv. 31, 7: ne aequaveritis Hannibali Philippum ··· Pyrrho certe aequabitis; - sint sane liberales ex fortunis sociorum ··· ne illis sanguinem nostrum largiantur, etc., kun at de ikke osv., Sall. Catil. 52; - saal. ogs. dum ne, modo ne, etc., s. und. dum o. modo; - me vero nihil istorum ne juvenem quidem movit umquam, ne nunc senem, Cic. Fam. 9, 26; cf. id. Verr. 4, 23, fin., o. Liv. 3, 52; — 4) i Hensigtssætninger m. ut: for at ikke, at ikke; - appetitus omnes contrahendos ··· ut ne quid temere ac fortuito ··· agamus, Cic. Off. 1, 29; cf. id. d. Or. 2, 24, o. Ter. Hec. 4, 2, 19; - ogs. adskilt fra ut; sed ut hic ··· ne ignoret etc., Cic. N. D. 1, 7; - for ut ne findes ogs. for- o. efterel.: qui ne, quo ne, el. quomodo ne; vid. Ter. Andr. 2, 1, 35; — C) i Sporgsmaalssætninger bliver adv. ne (ogs. apostropheret n') enclitisk (nĕ), og ombytter da sin nægtende Bemærkelse med den blot sporgende; - saal. a) i det directe Sporgsmaal; meministine, me etc.? Cic. Catil. 1, 3; jamne vides ··· jamne sentis, quae etc.? id. Pis. 1; cf. id. R. Am. 15, o. Virg. Aen. 4, 538; - ogs. m. elideret „s"; satin' habes, si etc., Plaut. Amph. 1, 3, 11; pergin' autem? ibd. 41; — b) i d. indirecte Sporgsmaal; - ut videamus, satisne ista sit justa defectio, Cic. Acad. 1, 12; quum etc., video, vasa ··· multane sient, Cato; — c) hænges ogs. „poet." til pronom. interrog.; - quone malo mentem concussa? Hor. Sat. 2, 3, 295; cf. ibd. 317, o. ibd. 2, 2, 107; — not.: ne m. an el. annon el. anne i det andet Sporgsmaal, s. und. an, men m. necne, s. und. necne; - undert. findes ogs. ne i det andet Sporgsmaal f. an; vid. Hor. Ep. 1, 11, 3; ligel. Liv. 5, 58: ut in incerto fuerit, vicissent, victine essent; cf. Nep. Iphicr. 3; — II) som conjunctio staaer ne; A) i Hensigtssætninger, s. d. oprdl. ut ne: for at ikke, at ikke; - omitto etc., ne quis se aut suorum aliquem praetermissum queratur, Cic. d. Rep. 1, 1; obsecrare coepit, ne quid gravius in fratrem statueret, Caes. B. G. 1, 20; — B) efter Verberne: at frygte, odl., til Betegning af det Ønske, at noget ikke maa skee; vort: at, (neml. at med Hensyn paa d. frgd. Frygt, hvorim. ne, m. Hensyn paa d. underforstaaede Ønske); - vereor, ne quid Andria apportet mali, Ter. Andr. 1, 1, 46; hic ne quid mihi prorogeretur, horreo, Cic. Att. 5, 21; pavor ceperat milites, ne mortiferum esset vulnus, Liv. 42, 42; — bb) hertil mærkes; a) ne m. non el. nihil heder: at ikke; - unum vereor, ne senatus Pompejum nolit dimittere, Cic. Att. 5, 18; cf. id. Tusc. 1, 31; — b) Negationen foran verbum timendi; - non vereor, ne quid temere, ne quid stulte facias, Cic. Fam. 2, 5; cf. id. Verr. 5, 67; — C) efter Verberne: at vogte sig, odl., istedetfor det blotte Object, (hvor ligel. den Tanke ligger til Grund, at det ikke maatte skee, hvorfor man har at vogte sig); - Qui cavet, ne decipiatur, vix cavet, quum etiam cavet, Plaut. Capt. 2, 2, 5; ligel. cavete, per deos immortales, judices, ne etc.; cf. id. Fam. 3, 12; - s. ogs. und. caveo. — 2. nĕ, adv. enclit. interrog., s. und. 1. ne, nr. I, C. — 3. nē, interj., s. nae, s. und. nae.

Nĕaera, ae, f.: hyppigt Pigenavn hos de erotiske Digtere; vid. Tibull. 3, 1, Hor. Od. 3, 14, o. A. — Nĕaethus, i, m.: Flod i d. Bruttiske, (hod. Nieto), Plin. 3, 15, o. Ovid. Met. 15, 51. — Nĕāpŏlis, is, f., Νεάπολις, (i. e. nova urbs, Nyby el. Nystad): Navnet paa flere Byer, blandt hvilke den beromteste er: Neapolis, (hod. Napoli), i Campanien, fordum Parthenope, vid. Plin. 3, 9; heder docta, Martial., amica Musis, Sil., af de der blomstrende Videnskaber; — B) ds. 1) Nĕāpŏlītānus, 3, ager, Liv., Plin.; - Neapolitani, Indvaanerne, Cic. Fam. 13, 30; - (men ogs. Indvaanerne af andre Byer af dette Navn); - Neapolitanum, (sc. praedium), Cic. Att. 7, 2, oftere; — 2) Nĕāpŏlītis, ĭdis, adj. fem. til frgd., meretrix, Afran. ap. Non.; — not.: Neapolis hed ogs. navnl. en Deel af Byen Syracus paa Sicilien, Cic., Liv. — Nĕarchus, i, m., forte Al. d. Stores Flaade paa en Opdagelsesreise i Indien, ligesom han beskrev dette Togs Historie; vid. Plin. 2, 26, o. Curt. 9, 10.

nebrĭdae, arum, m., i. e. nebride tecti: de i Hjortekalveskind klædte Cerespræster, Arnob.; af — nebris, ĭdis, f., νεβρίς: Skindet af en Hjortekalv, bares navnl. af de sværmende Bacchantinder, Stat., Claudian.; s. ogs. und. frgd — nebrītis, ĭdis, f., sc. gemma, νεβρῖτις: etslags Ædelsteen, a similitudine nebridum, Plin. 37, 64. — Nebrōdes, is, m.: en Biergstrækning paa Sicilien, Sil., Solin. — Nebrŏphŏnos, i, m., o. Nebrŏphŏne, es, f., νεβροφόνος, -φόνη: som dræber Hjortekalve, Ovid., Claudian.; (d. sidste, som Navnet paa en Nymphe).

nĕbŭla, ae, f., νεφέλη, (i. e. nubes el. nebula): Taage, Dunst; I) „egentl."; A) Taage af Jorden, af Floder, osv.; vid. Lucr. 6, 476, o. Virg. Ge. 2, 217; men Plin. 2, 61: nebulas nec aestate, nec frigore maximo exsistere; — B) „poet." ogs. den af Ilden (el. Lyset osv.) opstaaende Røg el. Damp; - (nebulae), quas exigit ignis, Ovid. Trist. 5, 5, 31; pinguem nebulam vomuere lucernae, Pers. 5, 181; men nebula veneni, (Dampen deraf), Sil.; men ∾ pulveris, (Støvsky), Lucr.; — b) ligel. „poet.": en Sky; vid. Virg. Aen. 1, 412 o. 439; nebulae pluviique rores, Hor. Od. 3, 3, 56; — II) „fig."; A) „overf.": hvad der i sit Slags er tyndt el. fint som en Dunst el. Taage; - nebulae (vini), Ovid. Fast. 5, 270, (rimel. Skum paa Vinen); vellera ··· nebulas aequantia tractu, (om tynd og fin Uld), id. Met. 6, 21; in nebula linea, (i Flørsklæder), Laber. ap. Petron.; ogs. tyndt Metalblik, Martial. 8, 33; — B) „ment."; a) Dunkelhed, Uforstaaelighed; - remota erroris nebula, Juvenal. 10, 4; men Plaut. Pseud. 1, 5, 48, lignelsesvis: quasi per nebulam etc.; — b) Tomhed, Intethed, Daarlighed; hvs. comisk: nebulae cyatho ··· non emam, Plaut. Poen. 1, 2, 62; cf. Pers. 5, 7; men nebulae quaestionum, Gell. 8, 10.

*1. nĕbŭlo, are, v. a.: omtaager, fordunkler, Tertull., inc.; o. — 2. nĕbŭlo, onis, m.: Vindmager, Dagdriver, Slyngel; - vid. Ter. Eun. 4, 7, 15: Sane, qui tibi nunc vir videtur esse, hic nebulo magnus est; s. ogs. Hor. Ep. 1, 2, 27, o. Cic. R. Am. 44; - ogs. adj.: vulgus nebulonum hominum, Gell. 1, 2; — [nebula]. — nĕbŭlōsĭtas, atis, f.: taaget Beskaffenhed; - ∾ vaporum, Arnob.; af — nĕbŭlōsus, 3, [nebula]: fuld af Taage el. Dunkelhed, taaget, mørk, coelum, Cic., aër, Plin., dies, Cels.; men ∾ ager, (hvoraf Dunster opstige, altså fugtig), Cato; - compar., ∾ locus, id.; — II) sildn. ogs. „ment.": dunkel, uforstaaelig; - ∾ nomen, Gell. 20, 3.

1. nec, adv. o. conj., s. und. neque. — 2. nĕc-, uadskillelig Negationspartikel f. nē (encl.) i visse Sammensætninger; s. und. 1. ne, nr. I, A, 3. — nĕcātor, oris, m., [neco]: som dræber el. ombringer; - ∾ civium, Lamprid.; — ds. fem. nĕcātrix, icis, Augustin. — nĕcdum, el. nequedum, s. neque in fine.

nĕcessārĭē, adv. af necessarius: nødvendigen, Cic. Inv. 1, 29, Val. Max. 7, 6, nr. 3. — nĕcessārĭō, abl. som adv., s. und. flgd. — nĕcessārĭus, 3, [necesse]; I) „alm.": nødvendig, uundgaaelig, uafvendelig; - ∾ mors, Cic.; ∾ et fatalis paene casus, id. Phil. 10, 9; cf. id. Univ. 2; ∾ re coactus, (i. e. necessitate), Caes.; ∾ tempus, id. B. G. 1, 16, Cic.; res ··· magis (el. maxime) necessaria, id.; - senatori necessarium est, nosse rem publicam, id. Leg. 3, 18; - ogs. nødtvungen, fremkaldt af Nødvendigheden; ∾ rogationes, (i. e. preces), Cic. Fam. 6, 12; - af neutr. necessarium er abl. necessario ofte som adverb.: nødvendigen, af Nødvendighed; ∾ vivere cum aliquo, Cic. Fam. 5, 21, parare copias, Sall. Jug. 21; cf. Caes. B. G. 1, 17; - ogs. hvortil man trænger, uundværlig; ut omnia, quae sint ad vivendum necessaria, anquirat etc., Cic. Off. 1, 4; men id. Fam. 2, 6: quod mihi maxime necessarium (est: hvad der ligger mig mest paa Hjerte); — II) „overf.": som staaer i en nødvendig el. inderlig personlig Forbindelse med en anden, navnl. som Ven el. Slægtning; ds. ogs. undert. subst. necessarius, a: Ven el. Veninde, Slægtning el. Paarørende; - ab homine tam necessario se relictum, Nep. Dat. 6, (i. e. a socero); quum utrique sis maxime necessarius, (paa det nøieste forbunden med begge), Balb. et Opp. ap. Cic. Att. 9, 7, C, (om Cicero's Forhold til Pompejus o. Cæsar); - hujus propinqua et necessaria, (hans Nærbeslægtede), Cic. Mur. 35; cf. id. Fam. 13, 23 o. 72; — not. a: compar., necessarior, Tertull.; — not. b: abl. necessario, som adv., s. ovenf.

nĕcesse, adv., [ne, cessum af cedo]: uundvigeligen, nødvendigen, ikke til at undgaae; - homini necesse est mori, (maa nødvendigen døe), Cic. Fat. 9; nihil fieri, quod non necesse fuerit, etc., (hvad der ikke nødvendigen maatte skee), ibd.; - emas, non quod opus est, sed quod necesse est, Cato ap. Senec. Ep. 94; men hic etiam, id quod tibi necesse minime fuit, facetus esse voluisti, (hvad du slet ikke behøvede), Cic. Sull. 7; - oftest c. inf.; s. ovenf.; ligel. necesse habeo, Cic. Att. 10, 1; cf. Dom. Afer ap. Quintil. 8, 5, 3: princeps, qui vult omnia scire, necesse habet multa ignoscere, (maa nødvendigen osv.); - ligel. m. acc. c. inf.; necesse fuisse, dari litteras, Cic. Fam. 7, 31; id dicit fieri necesse esse, id. Fat. 7; - dog kan infin. ogs. være udfalden; s. ovenf. Cic. Sull. 7; - ogs. m. ut el. uti (at), c. conj., Gell. 2, 29; dog er ut sædv. udfaldet i denne Forbindelse; - saal. haec oratio nulla sit, necesse est, (maa nødvendigen falde bort), Cic. d. Or. 1, 12; cf. id. R. Am. 22 o. 40; ligel. fateare, necesse est, (du nødes til at bekiende), Hor. Sat. 1, 3, 111; — not.: s. ogs. necessum s. 1.

nĕcessĭtas, atis, f., [necesse]; I) „alm.": Nødvendighed, Uundgaaelighed, nødvendig Tilskikkelse el. Skiebne; - hinc exsistit illa fatalis necessitas, quam etc., Cic. N. D. 1, 20; humana consilia divina necessitate esse superata, id. Lig. 6; - ∾ naturae, id., fati, Liv., ogs. ∾ suprema el. ultima, Tac., extrema, Sall., i. e. mors; cf. Hor. Od. 1, 3, 32, o. ibd. 3, 1, 14; men Cic. Catil. 4, 4: mors est necessitas naturae; — II) „overf.; A) in pl. o. „concret": Nødvendigheder, de nødvendige Ting; - necessitates ··· ad eas res parandas, quibus etc., Cic. Off. 1, 5; non suarum necessitatum ··· causa etc., Caes. B. G. 7, 89; cf. Liv. 23, 48: indicandas populo publicas necessitates; cf. Tac. Ann. 1, 11; — B) ligel. in pl.: Mangel, Nød, Trang; - famem et ceteras necessitates tantopere tolerabant, ut etc., Suet. Caes. 68; cf. id. Tib. 47; — C) f. necessitudo: personlig Forbindelse, Slægtskab, Venskab; - si nostram ··· necessitatem familiaritatemque violasset, Cic. Sull. 1; magnam vim, magnam necessitatem ··· possidet ··· paternus maternusque sanguis, id. R. Am. 24; — D) personificeret er Necessitas: Nødvendighedens Gudinde, Grækernes Ἀνάγκη; - Te semper anteit saeva Necessitas, Hor. Od. 1, 35, 17; cf. Macrob. Sat. 1, 19.

nĕcessĭtūdo, inis, f., [necesse]; I) som ældre Biform af necessitas, (vid. Gell. 13, 3): Nødvendighed, Uundgaaelighed, Cic. Inv. 2, 57; ogs. Nød el. Trang; tvingende Omstændigheder; - coactus rerum necessitudine etc., Sall. Jug. 48; ogs. absol.: necessitudo etiam timidos fortes facit, id. Catil. 58; cf. ibd.: non eadem nobis et illis necessitudo impendet; ogs. Nød el. Elendighed, ibd. 17; ∾ miserrima, Vell. 2, 50; — II) oftere „overf."; A) „alm.": nødvendig el. uadskillelig Forbindelse, Tingenes naturlige Sammenhæng og Forhold; - rerum ordo et necessitudo, Pseud. Cic. d. Har. resp. 9; cf. Cic. Orat. 56; — B) „bes.": inderlig personlig Forbindelse; a) som Slægtskabsforhold; - verum ea necessitudo (sc. soceri et generi) etc., Sall. Jug. 80; cf. Cic. Cluent. 70, o. Suet. Aug. 62; — b) som Embedsforhold; - ∾ quaesturae, (imellem Qvæstor og Statholderen), Cic. Fam. 13, 10; cf. id. Div. in Caecil. 18; derom ogs. ∾ sortis, Nep. Cato 1; ∾ legationis, Hirt. B. G. 8, 50, (at Galba havde været Cæsars Undergeneral); — c) som Venskabsforhold; - quocum mihi omnes necessitudines sunt, Cic. Fam. 13, 12; bonos viros ad tuam necessitudinem adjunxeris, ibd.; cf. ibd. 19; ogs. omnes amicitiae necessitudines, id.; - ogs. alm. Velvillie;

cum omnibus civibus mihi necessitudinis causam esse, id. Rab. perd. 1; - navnl. ogs. Giestevenskab; hvf. id. Fam. 13, 19: hospitium vetus, quam necessitudinem etc.; — d) Forholdet imellem Patronen og hans Clienter; - cum municipio Caleno mihi magna necessitudo est, (jeg er som Patron nøie forbunden dermed), Cic. Fam. 9, 13; cf. Caes. B. C. 3, 106; — e) „meton." findes ogs. necessitudo ofte f. Slægtninge, Venner, Clienter; - vid. Suet. Aug. 17, o. id. Tib. 11; saal. ogs. respectu necessitudinum suarum, (med Hensyn paa sin egen Familie), Tac. Hist. 3, 59.

nĕcesso, are, v. a.: gjør nødvendig, Venant.; af — nĕcessum, adv., Biform af necesse, o. m. s. Bem.; - si necessum est, (hvis det behøves), Plaut. As. 5, 2, 45; - ogs. c. inf.; Foras, necessum est, quicquid habeo, vendere, id. Stich. 1, 3, 66; necessum est, paucis respondere, Liv. 34, 5; - ligel. m. acc. c. inf., id. 39, 5; - ogs. c. conj. (efter d. udfaldne ut); necessum est, confiteare, Lucr. 5, 377.

necne, adv., [neque, ne]: eller ikke, staaer i den anden Halvdel af det disjunctive Spørgsmaal, svarende til -ne el. utrum, men ogs. ud. frgd. Spørgepartikel; (oftest i d. indirecte Spørgsmaal og uden Verbum); - saal. Cic. R. Com. 17: quaero, potueritne ··· petere, necne; ligel. erro, qui quaeram, utrum emeris, necne, id. Verr. 4, 16; - nunc habeam, necne, incertum est, Ter. Heaut. 1, 1, 43; cf. Caes. B. G. 1, 50, o. Hor. Sat. 1, 4, 45; — b) men m. Verbum; hoc doce, doleam, necne doleam, nihil interesse, Cic. Tusc. 2, 12; dii utrum sint, necne sint, quaeritur, Cic. N. D. 3, 7; — c) endel. ogs. i d. directe Spørgsmaal; vid. Cic. Tusc. 3, 18: sunt haec tua verba, necne?

necnon, ogs. nec non, el. neque non, adv.; I) „alm.": ogsaa, og dog, virkeligen, vdl., som forbindende Sætninger; - nec vero non eadem ira deorum hanc ejus satellitibus injecit amentiam, Cic. Mil. 32; cf. id. Catil. 4, 2, ogs. id. d. Or. 2, 85; — II) „bes.", (oftest „poet." o. i efteraug. Prosa): ligeledes, ogsaa; - Nec non et Tyrii ··· Convenere, Virg. Aen. 1, 707; cf. Ovid. Her. 4, 69; ligel. nec non et in folio eadem vis, Plin. 13, 38.

nĕco, avi, atum, (sjeld. ŭi, ctum), 1, v. a., [ligesom nex, besl. m. νέκυς, i. e. mortuus]: dræber, ombringer; - ∾ plebem fame, Cic., aliquem igni atque omnibus tormentis, Caes.; cf. Cic. Manil. 5; ligel. ∾ veneno, Suet., morsu, Ovid.; dog ogs. ∾ ferro, Hor., securi, Gell.; - ogs. ud. abl.; Hos pestis necuit, Enn. ap. Prisc.; cf. Ovid. Am. 2, 14, 22, o. Juvenal. 6, 596; — II) „fig."; A) „overf.", ogs. m. Tingssubjecter: at fordærve el. qvæle, (navnl. Værterne); - ut salsi (imbres) ··· necarent frumenta, Plin. 31, 29; hederā necari arbores, id.; ogs. aquae flammas necant, id.; men absol.: lien necat, Plaut. Curc. 2, 1, 21; — B) „ment.": at plage el. martre el. fordærve; bf. comisk: dræber med Snak el. Spørgen, Plaut. Bacch. 5, 2, 43, (cf. Hor. Epod. 14, 5); men Quid te coërces, et necas rectam indolem? Senec. Hippol. 455.

*nĕcŏpīnans, tis, adj.: som intet aner el. formoder, uforvarendes; - praesentibus insidiis necopinantem liberavi, Cic. Fam. 15, 4; cf. Phaedr. 5, 7, o. Lucr. 3, 972; — necopinato, s. und. flgd.; o. — nĕcŏpīnātus, (ogs. adskilt nec opinatus), 3: uformodet, uventet; - si perspiciunt necopinata quaedam bona, etc., Cic. Off. 2, 10; ∾ gaudium, Liv.; in necopinatam fraudem labi, id. 27, 33; cf. Flor. 3, 5; — b) bf. neutr. abl. necopinato, som adv.: uformodet, uformodenligen; - ∾ si quid evenerit, Cic. Tusc. 3, 22; derfor ogs. ex necopinato, invadere hostem, Liv. 4, 27; — [nec el. neque, opinor]. — nec.ŏpīnus, 3, (poetisk Ord); I) pass.: uformodet; - necopina perdere morte, Ovid. Met. 1, 221 ∾ ictus, Stat.; cf. Sil. 14, 189; — II) act.: som intet aner, uden Frygt, ubekymret; - ipsum accipiter necopinum rapit, Phaedr. 1, 9.

necrŏmantīa, ae, f., νεκρομάντεια: Fremmanen og Besværgen af Aanderne, navnl. af de Dødes Manes, Lactant.; — II) ∾ Homeri: et Maleri, hvortil Stoffet var taget af Homer. Odyss. 11; vid. Plin. 35, 40. — necrŏthȳtus, 3, νεκρόθυτος: forbunden med et Dødeoffer, Tertull.

†nectar, ăris, n., νέκταρ: Gudernes Drik; - Nectar et ambrosiam, latices epulasque deorum, Ovid. Pont. 1, 10, 11; cf. Cic. Tusc. 1, 26; ogs. etslags Gudersalve, Ovid. Met. 4, 250 flgd.; — II) „overf.": det Søde el. Behagelige; bf. „poet." om Biernes Honning, Virg. Ge. 4, 164, om Faarets Melk i Yveret, Ovid. Met. 15, 117; men ∾ Baccheum, (d. e. Vinen), Stat.; ogs. om Lugten af Nardus, Lucr. 2, 847; men om en Digtning: Cantare credas Pegasēium nectar, Pers. prol. 14; bf. — nectărĕus, (-ius), 3, νεκτάρεος; I) af Nectar; - ∾ aquae, („poet." f. nectar), Ovid. Met. 7, 707; — II) „overf."; A) sød som Nectar, Falernum, Martial. 13, 108; — B) subst. nectarea, (sc. herba): etslags Vært el. Plante, germ. Alant, Plin. 14, 19; — b) bf. nectărites (vinum: som er tilsat med denne Plante), id. ibd.

necto, xui o. xi, xum, 3, v. a.; [rimel. at sammenl. m. neo, spinder]; I) „egenl."; A) „alm.": knytter el. binder el. snoer tilsammen el. i hinanden; - Necte tribus nodis ternos ··· colores, (i. e. trina fila diversi coloris), Virg. Ecl. 8, 77; cf. Suet. Ner. 30: funes nexi purpura et cocco; ∾ alicui laqueum, Hor. Ep. 1, 19, 31; ogs. ∾ talaria pedibus, (befæste dertil), Virg. Aen. 4, 239; men ∾ comam myrto, (omkranse dermed), Ovid. Am. 1, 2, 23; - nexae aere trabes, (forbundne dermed), Virg. Aen. 1, 448; pedibus per mutua nexis, (om Bierne), ibd. 7, 66; brachia nexa collo, (slyngede derom), Ovid.; inter se nexae radices, Plin.; men „poet.", Prop. 4, 3, 48: quum ··· Africus in glaciem frigore nectit aquas, (binder til Iis); — B) „bes.": binder, lænker, fængsler, navnl. for Gield; - nexi (Gieldsfanger) soluti, cautumque in posterum, ne necterentur, Liv. 8, 28; men id. 2, 27, ere nexi: gieldbundne el. forgieldede Personer; - ogs. om Ting: nexa civium liberata, (Heftelser paa deres Eiendomme), nectierque (s. nectique) postea desitum, vid. Cic. d. Rep. 2, 34; - ogs. ere nexi alm., ligesom captivi: Fanger el. Krigsfanger, Justin. 21, 1; — II) „fig."; A) „alm.": ligesom sammenknytter el. forbinder el. forener, navnl. om Tankerne og Talen, om Aarsag og Følge, osv.; - ut ex alio alia nectantur, (ligesom udspindes deraf el. knyttes dertil), Cic. Leg. 1, 19; - ex hoc genere causarum ··· fatum a Stoicis nectitur, id. Top. 5; cf. id. Tusc. 5, 25; omnes virtutes inter se nexae, id.; numeris verba nectere, Ovid. Pont. 4, 2, 30; cf. Cic. Orat. 21; men absol.: talia nectebant, (f. colloquebantur), Stat. Theb. 8, 637, inc.; — B) „bes."; a) sammenknytter; saal. Liv. 27, 28: ∾ dolum, (opspinde en List); ogs. ∾ scelera, Senec. Troad.; men ∾ moras, Tac. Ann. 12, 4, (vedblive at digte Paaskud til Udsættelse); cf. Virg. Aen. 9, 219; — b) forbinder, forpligter; - sacramento nexi: edbundne el. edsvorne, Justin. 20, 4; men crimine aliquo nexus, (i. e. obstrictus), Dig.

nĕcŭbi, adv.: for at ikke nogensteds; - necubi Romani copias traducerent, Caes. B. G. 7, 35; cf. Liv. 22, 2; - ut necubi, Varro, Colum. — nĕcunde, adv.: for at ikke nogensteds fra; - circumspectans, necunde impetus in frumentarios fieret, Liv. 22, 23; cf. id. 28, 1. — nĕcȳdălus, i, m., νεκύδαλος: Silkeormen i dens næstsidste Forvandling, (for den bliver til bombyx), Plin. 11, 26.

ne.dum, conj.; I) „egenl.": end ikke at, el. end

sige at, d. e. meget mindre, odl., (naar man neml. vil udtrykke, at noget endnu mindre kan el. vil finde Sted, end d. frgd.); A) m. frgd. Negation; – satrapa ··· numquam sufferre ejus sumptus queat, Nedum tu possis, Ter. Heaut. 3, 1, 43; cf. Cic. Cluent. 35; ligel. Liv. 3, 14: ne voce quidem incommoda, nedum ut ulla vis fieret; ligel. Cic. Fam. 16, 8: vix in ipsis tectis etc., nedum in mari; — B) ud. frgd. Negation; – erat enim ··· aptius etc., quam tota Peloponnesus, nedum Patrae, Cic. Fam. 7, 28; quippe secundae res sapientium fatigant animos, nedum etc., Sall. Catil. 11; — II) „overf."; A) fra Liv. ogs. affirmativt: for ikke at sige, d. e. meget mere; – adulationes etiam victis Macedonibus graves, nedum victoribus, Liv. 9, 18; armorum etiam pro patria satietas ··· nedum adversus patriam etc., id. 7, 40; satis animi habere ··· etiam adversus solida mala, nedum ad istas umbras malorum, Senec. Ep. 99; cf. Quintil. 12, 1, 39; — B) undert. i d. første Led, f. non modo: ei alene, ikke blot; – nedum hominum humilium ··· sed etiam amplissimorum virorum consilia ex eventu, non ex voluntate, a plerisque probari solent; tamen etc., Balb. et Opp. ap. Cic. Att. 9, 7, C.

nĕfande, adv.: afskyeligen, ugudeligen; – ubi multa nefande ausi atque passi, Sall. frgm. ap. Prisc.; af — nĕfandus, 3: unbsigelig, ikke til at udtale; bf. „overf.": forbandet, afskyelig, forbrydersk; – ∾ adulterium, Cic. Mil. 27, odium, Virg.; cf. Liv. 1, 59; – ogs. om Personer; ∾ homines, Quintil.; – superl., ∾ caput, Justin.; – ogs. absol.; At sperate deos memores fandi atque nefandi, Virg. Aen. 1, 543. — nĕfans, tis, adj., forel. Biform af frgd.; – Tantalus, qui poenas ob facta nefantia pendit, Lucil. ap. Non.

nĕfārĭe, adv.: afskyeligen, forbrydersk; – quae ille ··· nefarie, quae crudeliter fecerit, Cic. Div. in Caecil. 12; impie nefarieque committere aliquid, id. Verr. 1, 2; ∾ occisus pater, id. R. Am. 11; af — nĕfārĭus, 3, [flgd.]: afskyelig, ugudelig, forbrydersk; om Personer og Begreber; – ∾ homo et impius, Cic.; cf. Hor. A. P. 186; men ∾ scelere se obstringere, Caes.; cf. id. B. G. 7, 77, o. Cic. R. Am. 13; — b) bf. subst. nefarium, i, n.: Afskyelighed, Forbrydelse, Ugudelighed, Liv. 9, 31; multa commemorare nefaria in socios, Cic. Off. 2, 8; cf. id. R. Am. 11.

nĕfas, n. indecl.; I) „alm.": enhver Krænkelse af Pligt, Synd el. syndig Handling, Forbrydelse el. Udaad, Ugudelighed; – patriae irasci, nefas esse, Nep. Ep. 7; cf. Caes. B. G. 7, 40: quibus nefas est ··· deserere patronos; men Cic. Mil. 27: cui nihil umquam nefas fuit, etc.; cf. id. Verr. 4, 34: illi vero dicere, id sibi nefas esse, (det turde de ikke); – per omne fas ac nefas etc., Liv. 6, 14, (uden Hensyn paa Ret og Uret); cf. Virg. Ge. 1, 505: Quippe ubi fas versum atque nefas, etc., (i. e. jus atque injuria); — II) „bes."; A) „ment."; 1) det Umulige el. en Umulighed; – Quicquid corrigere est nefas, (hvad der ikke lader sig rette), Hor. Od. 1, 24, 20; (cf. Cic. Off. 3, 7: neque enim ei fas erat: det var ham heller ikke muligt, neml. efter Systemet); — 2) det Rædselsfulde el. Vidunderlige, et rædsomt Uhyre el. Skrækkebillede, Stat., Lucan.; – bf. ogs. som Udraab: Visa, nefas (o Skræk, o Under)! longis comprendere crinibus ignem, Virg. Aen. 7, 73; — B) „ethisk"; 1) skrækkelig Forbrydelse, rædselsfuld Udaad; – dirumque nefas in pectore versat, Virg. Aen. 4, 563; cf. ibd. 6, 624; men ibd. 10, 497: impressumque nefas, (Afbildningen af Danaidernes Brøde); — 2) bf. ogs.; a) „meton.": afskyeligt el. forbrydersk Menneske; vid. ibd. 2, 585: Exstinxisse nefas etc.; — b) som Udraab; quosne, nefas! ··· reliqui? ibd. 10, 673, (o Skændsel, o Jammer); cf. Hor. Od. 3, 21, 30: heu nefas! etc.

nĕfastus, 3, dies: Dag, paa hvilken det ikke er tilladt at tale (i Retten), d. e. paa hvilken ingen Rettergang kan finde Sted; vid. fastus s. l.; – ille fastos dies nefastosque fecit, quia etc., Liv. 1, 19; cf. Ovid. Fast. 1, 28 flgd.; — II) „fig."; A) „overf.": ulykkelig; navnl. ∾ dies, (paa hvilken man intet tør foretage); vid. Hor. Od. 2, 13, in.; – saadanne Dage vare dels offentligen bestemte, s. ovenf., ogs. Suet. Tib. 53; men ogs. Folketroen var her virksom, vid. Gell. 4, 9; – ogs. „alm.": ne qua terra sit nefasta victoriae suae, Liv. 6, 28; — b) skadelig; – ∾ frutices, Plin.; — B) „ethisk": forbrydersk, ugudelig; – quae augur injusta, nefasta ··· defixerit, etc., Cic. Leg. 2, 8, e XII Tabb.; ∾ crimen, vid. Plin. 4, 18; – ogs. absol. nefastum: Forbrydelse; quid intactum nefasti Liquimus, Hor. Od. 1, 35, 35. — nefrens, dis, adj., [ne, frendo]: som ikke kan bide, som endnu ikke har Tænder; – porci ··· dicuntur nefrendes ab eo, quod nondum fabam frendere possunt, id est frangere, Varro; cf. Fest. p. 163, (Müll.).

*nĕgantĭa, ae, f.: Negation el. Negtelsesord; – ∾ conjunctionum, vid. Cic. Top. 14; — nĕgātĭo, onis, f.: Negtelse, Benegtelse; – ∾ facti, Cic. Part. or. 29; cf. id. Sull. 13; — II) i Grammatiken: = frgd., Appul.; — nĕgātīvus, 3, i Grammatiken: negativ el. benegtende, particula, Appul.; o. — nĕgātor, oris, m.: en Benegter, Tertull.; — [nego]. — nĕgātōrĭus, 3, [negator]: hørende til Benegtelse, actio, Dig. — nĕgātrix, icis, fem. af negator: benegtende, afslaaende, litterae, Tertull. — nĕgĭbundus, (f. negabundus), 3, [nego]: negtende el. benegtende, Cato ap. Fest. — nĕgĭto, are, v. a., intens. af nego: negter oftere el. m. Eftertryk; ogs. alm. negter; – Ne fieri negites, quae dicam, posse, Lucr. 4, 911; cf. Sall. Jug. 111, o. Hor. Ep. 1, 16, 49.

*neglecte, adv.: skødesløst; – compar., ∾ incedere, Hieron.; — neglectim, adv., Biform af frgd., poët. in Anthol. L. B.; — neglectĭo, onis, f.: Forsømmelse, skødesløs Behandling, amicorum, Cic. Mur. 5; o. — neglector, oris, m.: som forsømmer el. tilsidesætter; – ∾ praeceptorum, Augustin.; — [negligo]. — 1. neglectus, 3, particip. o. adj. af negligo. — 2. neglectus, us, m., [negligo]: Forsømmelse, Efterladenhed; – Quapropter haec res neutiquam neglectu (dat. f. neglectui) est mihi, Ter. Heaut. 2, 3, 116.

†neglĭgens, tis, partic. o. adj. af negligo; bf. — neglĭgenter, adv.: skødesløst, efterladent, forsømmeligen; – ∾ scribere adversaria, Cic. R. Com. 2; men Tac. Germ. 17: ∾ pelles gerunt, (uden Valg, af ethvert Slags; opp. exquisitius); – compar., ∾ asservare aliquid, Cic. Caecin. 26, o. id. Arch. 5; superl., ∾ habere amicos, (behandle dem aldeles skødesløst), Senec. Ep. 63; o. — neglĭgentĭa, ae, f.: Efterladenhed, Forsømmelighed, Uagtsomhed; – vid. Cic. Off. 1, 9; ∾ agrestis inhumanaque, ibd. 36, (raa Ligegyldighed i Udseende og Adfærd); ∾ in accusando, id. R. Am. 21, (Skødesløshed); ∾ epistolarum, id. Att. 1, 6, (Forsømmelighed i at skrive); men ibd. 8, 11, (den Skødesløshed el. Aandløshed, hvormed de ere skrevne); – ∾ cognatorum, Ter. Andr. 1, 1, 44, (at blive forsømt el. tilsidesat af dem); men id. Phorm. 5, 9, 27: neque negligentia tua ··· id fecit, (af Ligegyldighed imod dig, altf. tua f. tui); – og saal. sædv. c. gen. obj.; ∾ deum (f. deorum: Ringeagt imod dem, Efterladenhed i deres Dyrkelse), Liv. 3, 20; ligel. ∾ caerimoniarum, id., auspiciorum, id.; – quaedam etiam negligentia est diligens, nam etc., Cic. Orat. 23.

neglĭgo, (-lego), exi, ectum, 3, [nec, 2. lego]; oprdl.: samler ikke, vælger ikke; bf. I) som verb. fin.;

A) „alm.": efterlader, tilsidesætter, forsømmer, behandler skødesløst; - ∾ rem familiarem, Nep. Them. 1, (være slet Husholder); ∾ mandatum, Cic. R. Am. 38, imperium alicujus, Caes.; men „poet." ∾ preces aure surda, Prop. 2, 13, 48; - ogs. c. inf.; diem edicti obire neglexit, Cic. Phil. 3, 8; — B) „bes."; a) er ligegyldig derved, bryder mig ikke derom, ringeagter; - ut negligi non possit (bellum), Cic. Manil. 16; ∾ pecuniam, Senec.; cf. Cic. Fam. 14, 4; - ogs. c. infin., vid. Hor. Od. 1, 28, 30; - ogs. m. acc. c. infin.; se semper credunt negligi, (at de blive tilsidesatte), Ter. Ad. 4, 3, 16, (al. ludier), inc.; — b) overseer, lader upaaagtet el. ustraffet; - tantam pecuniam captam negligere (judices), Cic. Verr. 3, 94; se Aeduorum injurias non neglecturum, Caes. B. G. 1, 36; — II) hertil er endnu at mærke; A) partic. negligens, tis, som adject.; - socors negligensque natura, (dorsk og ligegyldig), Cic.; ∾ adolescentia et luxuriosa, Liv.; negligens in amicis eligendis, Cic.; cf. id. Fam. 3, 9 (Orell.); men me in se (acc.) negligentem putabit, (ligegyldig imod sig), ibd. 13, 1; - de alieno negligentes, (som ødsle med Andres), Plin. Ep.; - ofte ogs. in compar.; Tollis lintea negligentiorum, (deres, som ikke passe derpaa), Catull. 12; negligentior in patrem, Justin., circa deos et religiones, (med Hensyn derpaa), Suet. Tib. 69; superl., ∾ vernula, Pacat.; - findes ogs. c. gen.; omnis lenocinii negligens, Suet. Aug. 79; legum, officii ··· amicorum negligentior, Cic. Verr. 3, 62; - ogs. c. inf., vid. Plaut. Most. 1, 2, 61; — B) partic. neglectus, 3, ogs. som adj.: skødesløst behandlet, forsømt, upaaagtet; - ∾ agri, Hor. Sat. 1, 3, 37; quum ipsi inter nos viles neglectique simus, (naar vi behandle hverandre med Ligegyldighed), Cic. Fin. 3, 20; men Ovid. A. A. 1, 509: Forma viros neglecta decet, (upyntet, ukunstlet); - superl., ∾ progenies, Stat.

nĕgo, avi, atum, 1, v. n. o. a., [ne, ajo]; I) „alm.": siger nei, negter, (opp. ajo); - quicquid dicunt, laudo ···, Negat quis, nego; ait, ajo, Ter. Eun. 2, 2, 20; quasi ego id curem, quid ille ajat, aut neget, Cic. Fin. 2, 22; - ogs. m. flgd. Objectssætning: siger el. paastaaer, at ikke; - Stoici negant, quicquam esse bonum, nisi quod honestum sit, ibd. 2, 21; cf. Caes. B. G. 6, 32; - undert. er der ogs. fra negare i d. flgd. Sætning at supplere et affirmerende verbum dicendi; saal. Cic. Att. 7, 15; plerique negant, Caesarem in conditione mansurum, postulataque haec ab eo interposita esse etc.; cf. Liv. 35, 1, o. Ter. Phorm. 2, 3, 6; — b) ds. pass.; ex eo negantur ranae ibi coaxare, Suet. Aug. 94; Casta negor, Ovid. Fast. 4, 321; cf. Martial. 2, 5; — II) „bes."; A) benegter; - factum est; non nego, Ter. Ad. 5, 3, 12; pro certo negare, Cic. Att. 5, 20; non negando minuendove, Suet. Caes. 66; cf. Liv. 38, 43; — B) afslaaer, vægrer; - numquam reo cuiquam tam praecise negavi, quam hic mihi, Cic. Att. 3, 4; posteaquam id obstinate sibi negari vidit, Caes. B. G. 5, 6; ∾ opem patriae, Ovid., civitatem alicui, Suet. Aug. 40; men Tibull. 2, 3, 79: Non ego me vinclis verberibusque nego, (unddrager mig ikke derfra); — not.: forel. er negare se: vægre sig, afslaae, Ter. Phorm. 1, 2, 63, o. id. Hec. 1, 2, 45; — 2) „poet. overs." ogs. om Ting og om Begreber; - Poma negat regio, Ovid. Trist. 3, 10, 73; cf. id. ibd. 2, 321; men saxa negantia ferro, (som staae derimod), Stat.; ligel.: illi membra negant, (forsage ham deres Tieneste), id. Theb. 2, 668; men Virg. Ge. 234: sin ··· posse negabunt, (s. si vero non poterunt); — not.: negassim, s. negaverim, Plaut. As. 2, 4, 96.

nĕgōtĭālis, e, [negotium]: hørende til Sagen el. til den omhandlede Gienstand, (opp. juridicialis), Cic. Inv. 1, 11; cf. Quintil. 3, 6, 57. — *nĕgōtĭātĭo, onis, f.: Handelsforretninger; ogs. Groshandel; navnl. Pengeomsætning; - ad reliquias negotiationis Asiaticae (proficisci), Cic. Fam. 6, 8; cf. ibd. 13, 66; - ogs. alm.: Kiøbmandskab, Handel; - ∾ pecuaria, Colum., sagaria et lintearia, Dig.; - ogs. in pl., Suet. Vesp. 16; — nĕgōtĭātor, oris, m.; I) forauguststisk: som handler i det Store, som gior store Opkiøb el. Pengeomsætninger, (sædv. om en Mand af Ridderstanden), omtr. vort: Banquier el. Grosserer; - adskilles fra mercator, Cic. Planc. 26, fra publicanus, id. Qu. Fr. 1, 1, 2; — II) under Keiserne; A) Handelsmand el. Kræmmer el. Hoker; - ∾ vestiarius, Dig.; ∾ mercis sordidae, Quintil., mancipiorum, id.; — B) Fuldmægtig el. Commis, odl., Dig.; — [negotior].

nĕgōtĭātōrĭus, 3, [negotiator]: hørende til en Handelsmand el. Handel, navis, Handelsskib, Vopisc. — nĕgōtĭātrix, icis, fem. af negotiator: Fruentimmer, som driver Handel, Kræmmerske el. Hokerske, Dig.; — II) „fig.": Mæglerske; - ∾ boni bonitas, Tertull. — nĕgōtĭŏlum, i, n., demin. af negotium: ubetydelig Sag, Ubetydelighed; - erit nescio quid negotioli, Cic. Qu. Fr. 3, 4; ∾ bellissimum, Plaut. frgm. ap. Prisc.

nĕgōtĭor, atus sum, 1, v. dep. n. (o. a.), [negotium]; I) „egenl."; A) udfører Handelsforretninger el. Pengeomsætninger i det Store; s. und. negotiator; - otiandi causa, non negotiandi etc., Cic. Off. 3, 14; cives R., qui Lampsaci negotiabantur, id. Verr. 1, 27; — B) „alm." ogs.: handler, kiøber og sælger; - lixarum in modum per agros negotiari, Liv. 5, 8; cf. id. 39, 29; ∾ aliquo genere (mercaturae), Colum.; — II) „overs."; A) at bortkaste el. fordærve for en Vindings Skyld; - ∾ (medicos) animas nostras, vid. Plin. 29, 5; — B) at arbeide, at være i Virksomhed; hvorom Senec. Ep. 119, „alleg.": in quod me mare negotiaturus immitterem; — III) partic. negotians, tis, ogs. som subst., s. negotiator, Groshandler, Cic. Att. 5, 21.

nĕgōtĭōsĭtas, atis, f., er efter Gell. 11, 16: Grækernes πολυπραγμοσύνη, d. e. utidig Travlhed, Stundesløshed; af — nĕgōtĭōsus, 3, [negotium]: fuld af Forretninger og Bryderier, provincia, Cic. Mur. 8; men oportere dividi sacros et negotiosos dies, (Helligdage og Arbeidsdage), Tac. Ann. 13, 41; ∾ cogitatio: at tænke paa Forretninger, Cels.; - ogs. om Personer; prudentissimus quisque negotiosus maxime erat, Sall. Catil. 8, (var den virksomste i Statens Tieneste); - compar., Senec.; superl., Augustin.

nĕgōtĭum, i, n., [f. nec otium]; I) „egenl.": Forretning el. Forhandling, Anliggende el. Sysſel; - ∾ publicum ··· amicorum ··· tuum, Cic. d. Or. 2, 6; ∾ suscipere, Cic.; quibus ea negotia mandavimus, id. Fam. 13, 26; Mirabar, quid hic negotii esset tibi, Ter. Ad. 4, 5, 8; post decisa negotia, (efter fuldendt Dagværk), Hor. Ep. 1, 7, 59; cf. ibd. 2, 1, in.; men ∾ suum praeclare gessit, (har havt god Fortieneste), Cic. R. Com. 12; suum negotium agere, (passe sine egne Sager), id. Off. 1, 9, o. id. Lael. 23; - ogs. Handelsforretninger; ampla et expedita negotia in tua provincia etc., Cic. Fam. 1, 3; cf. id. Sest. 45, o. Hor. Ep. 1, 6, 33; - ogs. en Retshandel; vid. Quintil. 3, 5, 11, o. Suet. Calig. 40; - endel. ogs. Statsforretning, offenlig Forhandling; saal. nostrum otium negotii inopia ··· constitutum est, Cic. Off. 3, 1; — II) „overs."; A) Bryderi, Besværlighed, Møie; - satis habui negotii in sanandis vulneribus (provinciae), Cic. Att. 5, 17; ∾ magnum est, navigare etc., ibd. 12; ligel. si etc., nihil esset negotii, c. inf., (saa vilde det blive let), id. Fam. 12, 2; cf. Nep. Eum. 12; ds. sine negotio, id., nullo negotio, Cic., (uden Umage); - ogs. Fortrædelighed, Krænkelse, Vanskelighed; deum nihil habere ipsum negotii, nihil exhibere alteri, vid. Cic. Off. 3, 28; negotium alicui facessere, id., facere,

Quintil., (volde nogen Bryderi); - ogs. Uenighed el. Trætte; Pompejo est negotium cum Caesare, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 8; — B) ligesom πρᾶγμα o. res, d. e. Sag el. Ting; - quid est negotii? Tr. herus venit, Plaut. Most. 3, 2, 53; ineptum sane negotium et Graeculum, vid. Cic. Tusc. 1, 35; - m. Lune ogs. om Personer; Teucris illa lentum negotium, (et langsomt Væsen), id. Att. 1, 12; cf. id. Qu. Fr. 2, 13.

Nēleus, (disyll.), ĕi o. ĕos, m., Νηλεύς: Konge i Pylos, ved Tyro Fader til 12 Sønner, der, med Undtagelse af Nestor, faldt for Hercules; - vid. Ovid. Met. 2, 689, o. ibd. 12, 553; — B) df. 1) Nēlēĭus, ctr. Nelēus, 3: neleisk; - Nelēia Nestoris arva, (i. e. Pylos), Ovid. Her. 1, 63; men absol. Nelēĭus, Ovid. Met. 12, 577, i. e. Nestor; men ibd. 558: Nelēi sanguinis auctor (Neptunus); — 2) Nēlīdes, ae, m.: Søn af Neleus; - Bis sex Nelidae fuimus, ibd. 553.

nēma, ătis, n., νῆμα: Spind, Traad, Garn, Sericum, Dig. — Nemaeus, 3, s. und. Nemea. — Nĕmausus, i, f., Mela, o. Nemausum, i, n., Plin.: By i Gall. Narb., (hod. Nimes); — B) df. Nemausensis, e, Plin.; ogs. Nemausiensis, e, id.: nemausisk; - men subst. Nemausienses, ium, Indbyggerne af Byen N., id. 3, 5; cf. Suet. Tib. 13.

Nĕmĕa, ae, o. Nemĕe, es, f., Νεμέη: By i Argolis, hvorved Hercules nedlagde hin uhyre Løve, og hvor derefter de nemeiske Kamplege til hans Ære bleve indstiftede; - vid. Cic. Fat. 4, o. Plin. 19, 46; Nemeae sub rupe etc., Virg. Aen. 8, 295; Nemee frondosa, Martial. Spect. 27; men Nemees frondentis alumnus, Stat. Silv., (Stiernebilledet Løven); — B) df. 1) Nĕmĕaeus, 3: nemeisk, leo, Cic. Tusc. 4, 22, heder ogs. ∾ moles, Ovid., pestis, id.; cf. id. Met. 9, 235; - men om Stiernebilledet Løven: Horrida sed fervent Nemeaei pectora monstri, Martial. 4, 57; — 2) Nĕmaeus, 3: = frgd., Hieron.; — 3) Nĕmĕa, orum, (sc. solennia): de nemeiske Kamplege; - Nemeorum ludicrum, Liv. 27, 30. — nēmen, ĭnis, n., νῆμα: = nema; - trino de nemine fati etc., Inscript.

Nĕmĕsiăci, orum, m., [Nemesis]: etslags spaaende Sværmere el. Bedragere, Cod. Theod. — Nĕmĕsiānus, M. Aurel. Olympius: latinsk Digter fra Carthago, imod Enden af d. tredie Aarh., skrev Cynegetica o. Bucolica.

1. Nĕmĕsis, is o. ios, f., Νέμεσις: Retfærdighedens Gudinde, (ogs. Adrastea o. Rhamnusia); straffer navnl. Menneskenes Overmod i Lykke; - contra superbiam colitur etc., Macrob.; vid. Plin. 11, 103, o. id. 18, 4; men Ne poenas Nemesis reposcat a te; Est vehemens dea, laedere hanc caveto! Catull. 50. — 2. Nĕmĕsis, is, f.: Digteren Tibullus's Elskede. — Nĕmestrinus, i, n., [nemus]: Skovenes Gud, Arnob. — Nĕmĕtes, um, o. Nĕmĕtae, arum, m.: Folk i Gall. Belg., (i Egnen af Speier), Caes., Plin.; — B) df. Nĕmĕtensis regio, Symmach. — Nemetocenna, ae, f.: By i Gall. Belg., i Egnen af d. nuv. Arras, Hirt. — Nemeturii, orum, m.: ligurisk Alpefolk, Plin. 3, 24; — B) df. Nemeturĭcus, 3, pix, Colum. — Nemĕus, s. und. Nemea nr. B. 3.

nēmo, ĭnis, comm., [ne, homo]: intet Menneske, ingen; - facio pluris omnium hominum neminem, Cic. Att. 8, 2; cf. id. Verr. 2, 43; quod ··· contra liceri audeat nemo, Caes.; cf. Hor. Sat. 1, 1, in.; - nemo ex tanto numero, Cic.; nemo de iis, id.; - ubi nemo est, qui ··· conetur corrumpere, id. Verr. Act. 1, 16; men id. Att. 7, 3: sed me moverat nemo magis, quam is, quem tu neminem putas; - nemo non: enhver; aperte adulantem nemo non videt, nisi qui etc., Cic. Lael. 26; nemo potest non beatissimus esse, qui etc., id. Parad. 2; - non nemo: nogen; video de istis abesse non neminem, id. Catil. 4, 5; non nemo improbus etc., id. Pis. 5; - nemo umquam, nec orator, nec poëta fuit, qui etc., id. Att. 14, 20; - nemo homo; ut hominem neminem pluris faciam, id. Fam. 13, 55; - ut nemo unus externus magis enixe adjuverit rem Romanam, Liv. 28, 35; - ogs. forbindes: Nemo quisquam, Ter. Eun. 5, 8, in.; men nemo alter, Plin. 2, 23; o. nemo alius, Cic. Mil. 17; — b) in fem.; neminem peperisse hic, Ter. Andr. 3, 2, 26; — II) „overf."; A) som adject.; - vir nemo bonus ab improbo se donari vult, Cic. Leg. 2, 16; cf. id. d. Or. 1, 28, o. Nep. Att. 19; - men quem tu neminem putas, (hvem du faa ganske seer ned paa), s. ovenf.; — B) sild. ogs. om Begreber, s. nullus; - neminem excepit diem, Prudent.

*nemŏrālis, e: hørende til en Lund el. Skov, som befinder sig deri el. derved; - tectus nemoralibus umbris, Ovid. Am. 3, 1, 5; - navnl. m. Hensyn paa Lunden ved Aricia; ∾ Aricia, id., Martial.; ∾ regnum, Ovid. Met. 14, 331, s. und. flgd.; suburbanae templum nemorale Dianae, id. A. A. 1, 259; o. — nĕmŏrensis, e: = frgd.; - ∾ mel, Colum.; - navnl. ogs. i el. fra Lunden ved Aricia, hvor Diana havde et Tempel; vid. Plin. 35, 3, o. Ovid. Fast. 3, 261; - ∾ rex, Suet. Calig. 35: den her dyrkede Diana's Præst, der med Sværdet maatte afvinde sin Formand Embedet; vid. Suet. l. c., o. Ovid. Fast. 3, 271; - ogs. hører hertil ∾ lacus, vid. Prop. 3, 21, 25; — II) df. subst. nemorense; a) sc. solum, Egnen om el. ved Aricia; - villam in Nemorensi etc., Suet. Caes. 46; — b) sc. praedium: Landgaard el. Villa paa dette Sted; - in Nemorensi aedificando etc., Cic. Att. 6, 1.

nĕmŏrĭcultrix, īcis, adj. f., [nemus]: som opholder sig i Skove; - ∾ sus, (i. e. aper), Phaedr. 2, 4. — nĕmŏrĭvăgus, 3, [nemus]: der streifer om i Skovene; - ∾ aper, Catull. 63, 72. — nĕmŏrōsus, 3, [nemus]: fuld af Skov, Zacynthos, Virg., Atlas, Ovid., Plin.; ogs. nemorosus arboribus locus, Colum.; cf. Plin. Ep. 8, 8; — II) „overf."; ∾ silva, (med mange Træer), Ovid.; ∾ hospitium, Plin.; - men om Træer: med mange Grene, med rig Krone; - ∾ vertice (cupressus), Plin. 12, 5; ∾ brachia (taxi), Sil.

nempe, conj., [af nam o. -pe, s. und. quippe, alts. Biform til namque, s. m. s.]: nemlig, vistnok, dog vel, odl.; tiener til Begrundelse el. Bekræftelse af det Anførte, ogs. til Svar paa et frgd. Spørgsmaal, ogs. i Ironien; - scio jam, quid velis; Nempe hinc abire me vis, Plaut. Merc. 4, 4, 36; cf. Ter. Andr. 1, 1, 3; ligel. unde justitia, fides, aequitas? nempe ab his, qui etc., Cic. d. Rep. 1, 2, o. id. Cluent. 22, oftere; - quid ergo tulit? nempe ut quaereretur, id. Mil. 6; cf. id. Tusc. 5, 5, o. Pers. 3, in.

nĕmus, ŏris, n., νέμος; I) „egenl.": Skov el. Skovegn med Græsgange for Hiorderne; - multos nemora silvaeque ··· commovent, Cic. Div. 1, 50; cf. Ovid. Met. 1, 568; nemorum jam claudite saltus, Virg. Ecl. 6, 56; - „poet." ogs. s. silva, (Skov); vid. Virg. Aen. 6, 188, o. 238; ligel. ∾ densum arboribus, Ovid.; cf. id. Her. 12, 67; men id. Met. 10, 143: Tale nemus vates contraxerat; - regina nemorum, (i. e. Diana), Senec. Hippol.; — B) „bes." heder ogs. Nemus: den Diana hellige Lund med Tempel ved Aricia, (hvor ogs. fandtes Landsteder el. Villaer, s. und. nemorensis); - ut veniam ad te in Nemus, vid. Cic. Att. 15, 4, (rimel. en Villa ved Aricia); men Nemus Dianae, Ovid., Vitruv., Plin.: Diana's ovennævnte Tempel; — II) „overf." findes ogs. nemus om en Plantning, navnl. om et Vinbierg; - omne levandum Fronde nemus, Virg. Ge. 2, 400; - ligel. „poet." om Træ el. Ved (ligna); congesto nemore, Senec. Herc. Fur. 1216; - ligel. om et enkelt Træ med rig Krone; saal. om Platanen, Martial. 9, 62.

1. nēnia, (naen.), ae, f., νηνία: Ligsang el. car-

men funebre, Quintil. 8, 2, 8; cf. Cic. Leg. 2, 24, o. Suet. Aug. 100; – ogſ. in pl.: Absint ··· funere neniae, Hor. Od. 2, 20, 21; — II) „overf.": A) enhver Sorgeſang; ſaal. Ceae ··· munera neniae, Simonides's Klagedigte, Hor. Od. 2, 1, 38; men Plaut. Truc. 2, 1, 3: Huic homini dixit neniam de bonis, (har fortalt ham en ſorgelig Hiſtorie derom); – men ſom Ordſprog: id fuit nenia ludo, (Glæden blev til Sorg), id. Pseud. 5, 1, 32; – comiſk ogſ. Klageſkrig; ∾ soricina (af Spidsmuſen), id. Bacch. 4, 8, 48; — B) Hexeſang (hvormed de Døde manedes); – ∾ Marsa, Hor. Epod. 17, 29; cf. Ovid. A. A. 2, 102; — C) Folkeſang el. Viſe, odl.; – ſaal. ∾ puerorum, Hor. Ep. 1, 1, 63; cf. Phaedr. 3, prol. 10; – navnl. Sang af det alvorlige Slags, ſaal. til Natten, Hor. Od. 3, 28, 16; ogſ. en Vuggeſang, Arnob.; — D) perſonificeret er Nenia, (Naen.), ae, f.: Gudinden for Ligſange og Klageſkrig, havde i Rom et Capel, Arnob., Augustin. — nēnu, (nenum), forel. f. non: ikke, Lucr. 4, 716, Varro.

nĕo, nēvi, nētum, 2, v. a., *νέω*: ſpinder; – ∾ subtemen, Plaut., stamina, Ovid.; cf. id. Med. Fac. 14; men id. Pont. 1, 8, 64, „poet." om Parcerne: Nerunt fatales fortia fila deae; men purpuram colo nentem (regem), Justin. 1, 3; lana, quae neta est, Dig.; — II) „overf.": væver, fletter, odl.; – (tunica), molli mater quam neverat auro, (havde virket el. vævet deraf), Virg. Aen. 10, 818; – mutuo discursu nentur (radices: ſlynge ſig i hinanden), Plin. 17, 33.

Nĕŏbūle, es, ſom Pigenavn, Hor. Od. 3, 12, 16. — Nĕoclīdes, ae, m.: Søn af Neocles, (i. e. Themistocles), Ovid. Pont. 1, 3, 69; cf. Nep. Them. 1. — nĕŏcŏrus, i, m., *νεωκόρος*, (ſom feier Templet), ſædv. Opſynsmand ved et Tempel, Firmic. — Nĕocrētes, um, m.: *Νεοκρῆτες*: en Troppeafdeling i K. Antiochus's Hær, Liv. 37, 40. — nĕŏmēnĭa, ae, f., *νεομηνία*: Nymaane, Tertull. — Nĕontīchos, n., *Νεοντεῖχος*: Sted i Thracien, vid. Nep. Alcib. 7. — nĕŏphȳtus, i, m., *νεόφυτος*: ligeſom nyplantet, d. e. nyomvendt (til Chriſtus), Tertull. — Nĕoptŏlĕmus, i, m.: en Søn af Achilles, (ſædv. Pyrrhus), Cic., Virg., Ovid.; – ogſ. Navnet paa en Tragoedie af Ennius, Cic. — nĕŏtĕrĭce, adv., Ascon.; af — nĕŏtĕrĭcus, 3, *νεωτερικός*: ny, scriptor, Claud. Mam. d. statu animae; – df. subst. neoterici: de Nyere, de nyere Forfattere, Aur. Vict. d. Or. Gent. Rom., in.

nĕpa, ae, f., [efter Fest. afrikanſk Ord]; I) Skorpionen; A) paa Jorden, Cic. Fin. 5, 15; — B) paa Himmelen el. ſom Stiernebillede, id. Arat.; — II) Krebſen; A) ſom Dyr, Plaut. Cas. 2, 8, 7; nepae lumen, (Krebsøie), Seren. Samm.; — B) ſom Stiernebillede, Cic. poët. N. D. 2, 43, (hvor gen. nepai). — nēpenthes, n., *νηπενθές*, (ſom fordriver Sorgen); ſom Plante: = helenium, germ. Alant, vid. Plin. 21, 91. — Nĕpet, o. Nĕpĕte, is, n.: By i Etrurien, (hodi Nepi), Liv.; ogſ. Nepe, Vell.; — B) df. Nĕpĕsīnus, 3, ager, Liv.; Nepesini, orum, m.: Indvaanerne af Byen N., id. — nĕpĕta, ae, f.: etſlags Plante, germ. italieniſche Kazenmünze, nepeta Italica Willd., Plin. 14, 49.

Nĕphĕle, es, f., (*νεφέλη*: en Sky): Athamas's førſte Gemalinde, Moder til Phrixus o. Helle; f. und. Helle o. Phrixus; heder ogſ. Nebula, Hygin.; — B) df. 1) Nĕphĕlaeus, 3: nepheleiſk, pecus, Val. Fl.: den gyldne Vedder; — 2) Nĕphĕlēĭas, ădis, f., Lucan., o. Nĕphĕlis, ĭdos, f., Ovid. Met. 11, 195: en Datter af Nephele, Helle.

1. nĕpos, ōtis, m., [ſkal være af ne potis, altſ. oprdl. ſvag]; I) „egenl.": Sønneſøn el. Datterſøn, germ. Enkel; – fem. neptis; – opp. avus, Cic. Dejot. 1; cf. id. Tusc. 1, 35; – ogſ. (f. Tydelighedens Skyld): alicujus e filia nepos, Cic. Brut. 76, Dig.; ligel. e filio nepos, Gell., Dig.; – derim. er nepos ex fratre el. sorore, egenl.: Sønneſøn el. Datterſøn af en Broder el. Søſter; vid. Suet. Caes. 27, ogſ. Quintil. 4, prooem., Tac. Ann. 4, 44; ogſ. findes nepos fratris el. sororis, at betegne: en Broderſøn el. Søſterſøn, (neveu, Neffe); – ſ. ogſ. Tac. Ann. 3, 30, o. Suet. Caes. 83, ogſ. Liv. 1, 43, o. Ovid. Met. 14, 773; — not.: nepos f. neptis, Enn. Ann. 1, 59, Inscr.; — II) „overf."; A) „alm.": nepos, nepotes, „poet." f. Efterkommer, Efterkommere; – vid. Virg. Aen. 6, 865 o. 885, ogſ. Hor. Od. 2, 13, 3; ligel. nepotes Remi, (i. e. Romani), Catull. 58; men Ovid. Pont. 3, 3, 62: Caesar, ab Aenea qui tibi fratre nepos, (der nedſtammer fra din Broder Æneas); — B) „beſ."; a) om Dyrene; (mulus) admissarius nepotibus quam filiis utilior, Colum. 7, 2; — b) om et Stud paa Vinſtokken, id. 4, 10.

2. nĕpos, ōtis, m., [efter Fest. p. 165, Müll.: etruriſk Ord]: en Fraaſer og Ødeland; – nepos non minus in populi R. patrimonio, quam in suo, vid. Cic. Agr. 1, 1; cf. id. Quint. 12; men quod ··· discinctus ··· perdam nepos, Hor. Epod. 1, 34; cf. id. Ep. 1, 15, 36, o. ibd. 2, 2, 193. — 3. Nĕpos, ōtis, m.: romerſk Familienavn in gente Cornelia; f. ogſ. und. Metellus; — not.: Hiſtorieſkriveren Cornelius Nepos, hvem Vitae excellentium imperatorum tillægges, var ſamtidig med og Ven af Cicero, Atticus o. Catullus.

*nĕpōtālis, e: hørende til Fraaſeri, mensa, Amm.; — nĕpōtātus, us, m.: Fraaſeri; ogſ. anden Liderlighed; in abl., Plin. 9, 56; men nepotatus sumptibus etc., Suet. Calig. 37, (al. nepotinis sumptibus), inc.; — nepotinus, 3, f. und. frgd.; o. — nĕpōtor, ari, v. dep. n.: at ødſle paa Vellyſt, Tertull.; — II) „overf.": bortkaſter, forøder; – veto liberalitatem nepotari, Senec. Benef. 1, 15; — [2. nepos]. — nĕpōtŭlus, i, m.: comiſk dem. af 1. nepos; – ∾ Venereus, Plaut. Mil. gl. a. 5, v. 20.

neptĭcŭla, ae, f., Symm., dem. af — neptis, is, fem. til 1. nepos: Sønnedatter el. Datterdatter, Cic., Suet.; ∾ Veneris, i. e. Ino, Ovid. Met. 4, 530; men neptes (Cybeles), id. Fast. 4, 191, i. e. Musae; – ogſ. neptis ex filio, Dig.; ∾ neptis fratris el. sororis, ogſ. ex fratre el. ex sorore: Sønnedatter el. Datterdatter af en Broder el. Søſter; vid. Suet. Caes. 27; dog ogſ. undert. Broderdatter eller Søſterdatter, (niece, Nichte), Spart. Hadr. 2; f. ogſ. und. 1. nepos.

Neptūnālis, e, [Neptunus]: benævnt efter el. indviet til Neptunus, ludi, Tertull.; – disſe ludi hede ogſ.: Neptunalia, (sc. solennia), Varro. — Neptūnĭcŏla, ae, m., [Neptunus, colo]: en Neptunsdyrker, Sil. — Neptūnīne, es, f., [Neptunus]: heder Thetis, ſom Sønnedatter af Neptunus igiennem Nereus, Catull. 64, 28. — Neptūnĭus, 3, [Neptunus]: neptuniſk, loca, Plaut., prata, Cic. Arat., arva, Virg., i. e. mare; ∾ Troja, (hvis Mure Neptunus og Apollo havde opført, f. und. Laomedon), Virg. Aen. 2, 625; ∾ proles (Messapus, i. e. Neptuni filius), ibd. 7, 691; Aetnaeae Neptunius incola rupis, Tibull. 4, 1, 56, (i. e. Polyphemus, Neptuni filius); ∾ heros, Ovid. Met. 9, in., (i. e. Theseus); endel. heder Sextus Pompejus: Neptunius dux, Hor. Epod. 9, 7, hvortil vid. Plin. 9, 22; – ∾ cuspis, Lucan., Val. Fl., (d. e. Neptuns Treforkr); ∾ aquae, Liv. 39, 44: Navnet paa en Kilde ved Tarracina; ∾ pistrix, (i. e. marina), Cic. Arat.

Neptūnus, i, m., *Ποσειδῶν*: Søn af Saturnus og af Ops el. Rhea, Broder til Juppiter og til Pluto, Gud for Havet (navnl. for Middelhavet), og for de øvrige Vande; (hvſ. Neptunus uterque, ſom Gud baade for Saltvand og Ferſkvand, Catull. 31); – ut Portunus a portu, sic Neptunus a nando, Cic. N. D. 26, 2; men efter Varro: quod aquis terram obnubat; – navnl. er Heſten ham hellig; vid. Serv. ad Virg. Ge. 1, 12; f. ogſ. Consus o. Hippius; – hans Gemalinde er Amphitrite, ved hvilken han er Fader til Havnympherne; vid. Ovid. Met. 6, 115 flgd.; – Gudens Inſigne el. Vaaben er:

en Treforf, (tridens); s. ogs. Virg. Aen. 3, 74: Nereidum matri et Neptuno Aegaeo; — II) „poet. overf."; A) Havet; - si forte (apes) ··· Neptuno immerserit Eurus, Virg. Ge. 4, 29; Neptuni corpus acerbum, (s. mare), Lucr. 2, 471; credere se Neptuno, (vove sig paa Søen), Plaut. Rud. 2, 6, 2; men Neptunus hibernus, Hor. Epod. 17, 55; — B) Fiskene; vid. Naev. ap. Fest. p. 58, (Müll.): Cocus edit Neptunum, Venerem, Cererem, (i. e. pisces, olera, panem).

nēquam, adj. indecl.; compar. nequior; superl. nequissimus; [oprdl. acc. fem. af nequis]; I) „alm.": som ikke duer, aldeles slet el. uduelig; (nequam non malum significat, sed inutilem, Caper.); - piscis nequam est, nisi recens, Plaut.; quod in lana nequam est, (Affaldet), Varro; ligel. quod nequam est (in vite: de unyttige Skud el. Grene), Colum.; men enthymema nequam, (feilagtig Induction), Gell. 7, 30; — II) „bes." med Hensyn paa Characteren: daarlig, uduelig, (germ. nichtswürdig), navnl. ogs. med Hensyn paa Udsvævelser og Vellyst; - liberti nequam et improbi, Cic. R. Am. 45; nequam et cessator Davus, Hor. Sat. 2, 7, 100; quid est nequius aut turpius effeminato viro? Cic. Tusc. 3, 17; homo nequissimus, (høist foragtelig), id. Verr. 2, 72; opp. homo frugi, Plaut. Pseud. 1, 5, 53; - juvenes nequam, (udsvævende), Martial. 3, 69; men Plaut. Poen. 1, 1, 31: Vin' tu ei nequam dare nunc? ··· me dato; — b) ogs. om anden slet Beskaffenhed; - libellus ··· nequior omnibus libellis, (smudsigere), Martial. 11, 16; men Plaut. Poen. 3, 3, 45: nequam facere, (begaae Udsvævelser); — not.: nequiter, adv.; vid. s. l.

nēquando, el. ne quando, adv., o. conj.: at ikke nogensinde, s. und. quando. — nēquāquam, adv., s. ne quaquam (sc. via el. ratione; s. und. quisquam): ikke paa nogen Maade, aldeles ikke; - nequaquam dignum industria mea etc., Cic. Verr. Act. 1, 12; cf. id. Lael. 19, o. Hor. Ep. 2, 1, 20, ogs. id. Sat. 2, 4, 48; men nequaquam istuc istac ibit, poët. ap. Cic. N. D. 3, 25.

nĕque el. nec, (begge Former lige brugelige foran Vocaler o. Consonanter; vid. Freund), adv. o. conj., [ne, -que]; 1) adv.; forel. som alm. Negation: = non: ikke, (saal. oftest i Formen nec); vid. Fest. p. 162, (Müll.); - senatori, qui nec aderit, aut causa, aut culpa esto, Cic. Leg. 3, 4, e XII Tabb.; Tu dis nec recte dicis, non aequum facis, Plaut. Bacch. 1, 2, 11; Nec facta impia fallacum hominum coelicolis placent, Catull. 30, 4; — II) conj.; A) „alm.": = et non: og ikke, og det ikke; - quae aliis sic, aliis secus, nec iisdem semper uno modo videntur, etc., Cic. Leg. 1, 17; sed patres, sed deos (appellabunt eos); nec sine causa, id. d. Rep. 1, 41; - ogs. i Forbindelse med vero, enim, autem, tamen; neque vero hoc solum dixit, sed etc., id. d. Or. 1, 53; cf. id. Fam. 5, 12, oftere; — B) „bes."; 1) neque (nec) ··· neque (nec): hverken ··· heller ikke, (ogs. hverken ··· eller); - virtus ··· neque naufragio, neque incendio amittitur, Cic. Parad. 6, 3; haec si neque ego, neque tu fecimus, etc., Ter. Ad. 1, 2, 23; - ogs. undert. m. en foregaaende Negation, der dog ikke ophæver Negationen neque ··· neque; nulla vitae pars, neque publicis, neque privatis (in rebus) ··· vacare officio potest, Cic. Off. 1, 2; cf. id. Att. 14, 20; — 2) hertil mærkes endnu det Tilfælde, at den ene partitive Sætning er affirmativ; a) neque (nec) ··· et (-que): paa den ene Side ikke, paa den anden Side, deels ikke, deels; - quod (animal) neque natum umquam sit, et semper sit futurum, Cic. N. D. 3, 13; cf. id. Catil. 2, 13, o. Ovid. Met. 2, 811; — b) omvendt: et ··· neque (nec): paa den ene Side ··· paa den anden ikke, deels ··· deels ikke; - patebat via, et certa, neque longa, Cic. Phil. 11, 2; cf. ibd. 13, 6, o. id. Brut. 4; — 3) neque (nec) non, ogs. (i et Ord) necnon, forstærkende affirmativt: og ogsaa, og virkeligen, vid. Cic. Catil. 4, 2, id. Mil. 32, o. id. d. Or. 2, 85; — b) dog ogs. hos Varro o. efteraugustisk blot forbindende: og ogsaa, og ligeledes; - greges pavonum, nec non glirium, etc., Varro; cf. Virg. Aen. 1, 707, o. Suet. Gramm. 23; — 4) neque (nec) dum, ogs. i et Ord nedum: og endnu ikke, endnu ikke; - quid agat, si scis, neque dum Roma es profectus, scribas ad me velim, Cic. Att. 14, 10; necdum tamen ego Quintum conveneram, ibd. 6, 3; cf. Virg. Ge. 2, 539, o. id. Aen. 11, 70; — 5) nec ··· quidem, s. und. quidem. — nequedum, necdum, s. und. neque.

nĕquĕo, ivi o. ii, ĭtum, 4, v. n., [ne, queo, vid. Cic. Orat. 45]: kan ikke, formaaer ikke; sædv. c. inf.; - quae nequeunt sanare, exulcerant, vid. Cic. d. Or. 2, 75; cf. id. d. Rep. 6, 18, o. Hor. Sat. 1, 4, 85, ogs. id. A. P. 87, o. Virg. Aen. 6, 507; men Plaut. Merc. 3, 4, 51: si nomen nequis (sc. invenire); - ogs. m. quin; nequeo, quin lacrumem, (jeg maa græde), Ter. Hec. 3, 3, 25; — b) ogs. in pass. nequitur o. nequitum (est) c. inf. pass., (dog oftest forel.); - Sed quum contendi nequitum vi, clam tendenda est plaga, Pacuv. ap. Fest. p. 162, (Müll.); cf. Sall. Jug. 31: quicquid ··· ulcisci nequitur; — not.: partic. nequiens, Sall. frgm., pl. nequeuntes, ibd.; - archaistisk er ogs. nequinont, s. nequeunt, Liv. Andron. Od. ap. Fest. p. 162, (Müll.).

nequi, el. ne qui, s. und. nequis. — nēquicquam, (nequidquam, ogs. nequiquam, vid. Fest. p. 162), adv.: forgjeves, uden Nytte, omsonst; - ∾ implorare auxilium alicujus, Caes. B. C. 1, 1; cf. Virg. Aen. 2, 544; - Qui ipse sibi sapiens prodesse non quit, nequicquam sapit, Enn. ap. Cic. Fam. 7, 6; - oftere ogs. m. bosstaaende Negation; neque ··· nequicquam etc., Virg. Ge. 1, 96, (ikke forgjeves); ligel. non nequicquam ··· ausos transire etc., (ikke uden Grund), Caes. B. G. 2, 27; men Plaut. As. 3, 3, 108: Ne istuc nequicquam dixeris etc., (ikke ustraffet); - pleonastisk er frustra ac nequicquam, Catull. 77; - ogs. findes nequicquam undert. at staae for en hel Sætning; vid. Liv. 42, 64, o. Hirt. B. G. 8, 19.

Nequīnum, i, n.: By i Umbrien, hvor sild. Narnia, Liv. 10, 9 o. 10, o. Plin. 3, 19; — B) df. Nequīnātes, um, m.: Indvaanerne af Byen N., Fest. — nequior, ius, s. und. nequam — nequiquam, s. nequicquam ab in. — nequis, nequi, s. und. quis o. qui.

nēquĭter, adv., [nequam]: slet, daarligen, elendigen, fricare genua, Plaut. As. 3, 3, 88; ∾ expedivit parasitatio, (løb slet af), id. Amph. 1, 3, 23; ∾ coenare, (som en Vellystling; opp. frugaliter), Cic. Fin. 2, 8; - compar., nequius (feigere, daarligere), suscipere bellum, vid. Liv. 41, 7; superl., nequissime (vitiari balsamum gummi: allerværst), Plin. 10, 54; - nequiter facere, handle slet el. foragteligen, (navnl. ifølge Feighed el. Vellyst); vid. Cic. Tusc. 3, 17, o. Cato ap. Gell. 16, 1.

nēquitĭa, ae, ogs. nēquitĭes, ēi, f., [nequam]; I) „egentl.": Slethed, slet Beskaffenhed; - ∾ aceti, (den til Eddike fordærvede Viin), Plin. 14, 25; — II) sædv. fig. o. ethisk: moralsk slet Beskaffenhed; saal. A) „alm.": Svaghed, Efterladenhed, Feighed, (navnl. i Opfyldelsen af visse Pligter); vid. Cic. Catil. 1, 2, o. ibd. 11; ogs. som Vane el. Character, id. Fin. 5, 20; — B) „bes." ogs.; a) Svaghed el. Feighed til at modstaae Lyster og Lidenskaber; df. Letsindighed, Vellyst, Liderlighed, Ødselhed; - quod filii nequitiam videret, Cic. Cluent. 51; cf. Hor. Sat. 2, 2, 131, o. id. Ep. 1, 15, 33; ad nequitiem adducere: forføre til Udsvævelser, Ter. Ad. 3, 3, 4; ogs. in pl., Martial. 4, 42: Forførelser til Vellyst el. til Udsvævelser; — b) ogs. Utugt eller smudsig Omgang; vid. Hor. Od. 3, 4, 78, o. ibd. 3, 15, in., ogs. Ovid. Fast. 1, 414, o. id. Her. 17, 29; - ogs. anden

Letfindighed, som Mened, Prop. I, 15,38; — c) Nederdrægtighed, Bedrageri, odl.; vid. Cic. R. Am. 46, id. Verr. 5, 33, o. id. Pis. 6. — nēquo, bedre ne quo: ikke nogensteds hen; - villica ad coenam ne quo eat, Cato.

Nĕratĭus Priscus: berømt Retslærd und. K. Trajan, Spart. Hadr. 4. — *Nērēis, ĭdis, f., Νηρηΐς: Datter af Nereus, en Nereide; oftest in pl., vid. Virg. Ge. 4, 336 flgd.; ∾ aequoreae, Catull., virides, Ovid., ogs. ∾ deae, id.; Nereidum mater, Virg. Aen. 3, 74, (i. e. Doris); ∾ Thetis, Tibull. 1, 5, 45, Galatēa, Ovid. Met. 13, 719; — not.: efter Hygin. praef. vare der 50 Nereider, efter Prop. 3, 5, 33, var deres Antal 100; - Plin. 9, 41, beskriver et Sødyr under dette Navn; o. — Nērēĭus, 3, Νηρήϊος, benævnt efter Havguden Nereus; - ∾ genitrix, Ovid. Met. 13, 162, i. e. Thetis; ∾ juvenis, ibd. 7, 685, i. e. Phocus; men ∾ bacca, (i. e. margarita), Claudian.; — [flgd.].

Nēreus, (disyll.), ĕi o. ĕos, m., Νηρεύς: Søn af Neptunus el. Pontus; er ved sin Gemalinde Doris Fader til Nereiderne; s. und. Nereis; - O centum aequoreae Nereo genitore puellae, Prop. 3, 5, 33; - som Havgud regerer ogs. han over Havet med en Trefork; vid. Virg. Aen. 2, 418; — II) „overs." ogs. Havet selv; - Vexit et Aeolios placidum per Nerea ventos, Tibull. 4, 1, 58; cf. Ovid. Met. 1, 187; — III) bs. Nerēis o. Nerēius, vid. ss. II.; - ogs. Nērīne, es, f.: = Nereis, Galatea, Virg. Ecl. 7, 37; - o. Nērīnus, 3: = Nereius, aquae, Nemesian.

Nerĭēne, es, f.: Gemalinde af Guden Mars, Plaut. Truc. 2, 6, 31; cf. Gell. 13, 22, hvor hun ogs. heder Nerienes, is, ogs. Nerio, ēnis, ogs. Neria, ae. — Nerigos, i, efter Plin. 4, 30: en nordlig for Germanien liggende Ø; (efter nogle at sammenligne med Norge). — Nērīne, es, o. Nērīnus, 3, s. und. Nereus. — Nerio, s. und. Neriene. — nērĭon, (-um), i, n., νήριον: Oleander el. Laurbærrosen, Plin. 16, 33.

nērĭta, ae, m., νηρίτης: etslags Somusling, der ligner nautilus, Plin. 9, 32, inc. — Nērĭtos, (-us), i; I) som masc.: Bjerg paa Øen Ithaka, Plin. 4, 11; — II) som fem.: liden Ø ved Ithaka, ardua saxis, Virg. Aen. 3, 271; — B) bs. Nērĭtĭus, 3; a) fra el. af Ithaka, dux, Ovid. Fast. 4, 69, (i. e. Ulysses), ratis, id. Met. 14, 563, (hans Skib); — b) benævnt efter Ithaka (el. efter de omliggende Øer); - ∾ proles, Sil. 2, 317, (i. e. Saguntini, der neml. efter Liv. 21, 7, nedstammede fra Øen Zacynthus).

Nĕro, ōnis, m.: Tilnavn i den claudiske Slægt, quo (cognomine) significatur lingua Sabina: fortis et strenuus, Suet. Tib. 1; - om Hasdrubals Overvinder, C. Claudius Nero, vid. Liv. 27, 11 o. 51 flgd.; - om K. Tiberius og hans Fader, vid. Suet. Tib. 4; - ogs. in pl. Hor. Od. 4, 4, 37; - men K. Nero har sit Navn ved Adoption af K. Claudius; - calvus Nero kaldes K. Domitianus, Juvenal. 4, 38, med Hensyn paa hans Grusomhed; — B) bs. 1) Nĕrōnēus, 3: benævnt efter K. Nero, agon, Suet., mensis, id.; — 2) Nĕrōnĭānus, 3: = frgd., thermae, Martial. 7, 34; — 3) Nĕrōnĭus, 3: = Neroneus, certamen, vid. Suet. Ner. 12. — Nĕrŏpŏlis, is, f.: vid. Suet. Ner. 55; — Nersae, arum, f.: By i det Æqviske, Virg. Aen. 7, 744. — Nerulonensis, e; ∾ mensarius, fra el. af - Nerulum, i, n.: By i Lucanien, vid. Suet. Aug. 4, o. Liv. 9, 20.

Nerva, ae, m.: romersk Familienavn; saal. Cocceius Nerva: romersk Keiser, Domitians Eftermand, Eutrop., Aur. Vict.; — B) bs. Nervĭus, 3, miles, (den nerviske Legion), Claudian. — *nervālis, e, herba: Nerveurt, etslags Plante, ogs. arnoglossa, Scrib. Larg.; — nervĭae, arum, f., o. nervĭa, orum, n.; I) Strænge paa et Instrument, Gell. 9, 7, Varr. ap. Non.; — II) „overs." hede nervia ogs. Nerverne, Varr. ap. Non., Petron.; — nervicĕus, 3: giort eller snoet af Strænge, funes, Vulgat.; o. — 1. nervĭcus, 3: som lider af Nerveskvaghed, Vitruv. 8, 3; — [nervus]. — 2. Nervĭcus, 3, proelium, Caes. B. G. 3, 5; af — Nervĭi, orum, m.: Folk i Gall. Belg., (hvor nu Hennegau), Caes. B. G. 2, 15 flgd.; - in sing., Lucan. — *nervīnus, 3: af Nerver eller Sener, funis, Veget.; o. — nervĭum, i, n.; in pl., Varr. ap. Non.: Nerverne; s. und. nerviae; — [nervus].

Nervŏlārĭa, ae, f.: tabt Comoedie af Plautus, Gell. 3, 3. — *nervōse, adv.: med stærke Nerver; bs. „overs.": stærkt, eftertrykkeligen, subornare aliquem, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 23; - compar., ∾ dicere, Cic. Orat. 36; cf. id. Off. 3, 29; o. — nervōsĭtas, atis, f.: Styrke, navnl. Traadens, Plin. 19, 11; af — nervōsus, 3, (nervus]: fuld af Nerver og Sener; - ∾ loca (corporis humani), Cels.; ∾ et lignea (puella), Lucr. 4, 1154; ∾ poples, Ovid.; ∾ exilitas, (tillægges Mellemgulvet), Plin. 23, 77; - compar., Catull. 67, 27; — b) ogs. om Planterne; ∾ cauliculi, Plin.; ∾ radices, id.; — II) „fig.": stærk, eftertrykkelig, navnl. i Talen; - quis Aristotele nervosior? Cic. Brut. 31; ogs. „alm.": stærk, kraftfuld; ∾ juventus, Prudent. — nervŭlus, i, m., dem. af nervus; bs. „overs." (og med Lune el. Inderlighed): si tu nervulos tuos ··· adhibueris, (din Styrke i Foredraget), Cic. Att. 16, 16, C.

nervus, i, m., νεῦρον, Nerve; I) „egenl.": Nerve el. Sene i det dyriske Legeme; - huc adde nervos, a quibus artus continentur, etc., Cic. N. D. 2, 55; ali hoc vires, nervosque confirmari, etc., Caes. B. G. 6, 21; nervos venasque exprimere, (om Maleren), Plin. 34, 19; cf. Cels. 8, 1; men gladio nervos elephantorum incidere, Liv. 37, 40; - comisk er Plaut. Poen. 5, 4, 99: Condamus alter alterum in nervum brachialem; — II) „fig."; A) „overs." ifølge etslags Lighed; 1) de af Dyrenes Sener og Tarme spundne Strænge paa Instrumenter; - ut nervi in fidibus etc., Cic. d. Or. 3, 57; numerosque intendere nervis, Virg. Aen. 9, 776; cf. Hor. Od. 3, 11, 4; — 2) Buesenen; hvs. Virg. Aen. 10, 131: nervoque aptare sagittas; cf. id. Ge. 4, 313, Ovid. Met. 1, 455, oftere; bs. atter metonym, s. Bue el. Pil, Val. Fl. 3, 182; — 3) det Leder, hvormed Skioldet overtrækkes; - ne scuta quidem ferro nervove firmata, Tac. Ann. 2, 14; — 4) det mandlige Lem, Hor., Petron.; — 5) Baand el. Line til at binde eller snøre med, Plaut. Curc. 5, 3, 12; — bb) bs. ogs. a) Baand el. Lænke, hvori Fanger holdes; - nervo vinctus, Plaut.; in nervis teneri, Liv.; de nervo eximere, id.; — b) ogs. Fængslet selv; saal. in nervum rapere, Plaut.; in nervo jacere, id.; cf. Ter. Phorm. 2, 2, 11: ne istaec fortitudo in nervum erumpat denique; — B) „ment."; sædv. in pl.; A) „alm.": Kraft el. Kræfter, Styrke, Dygtighed; - in quo omnes nervos aetatis industriaeque meae contenderem, Cic. Verr. Act. 1, 12; poëtae ··· nervos omnes virtutis elidunt, Cic. Tusc. 2, 11; cf. ibd. 5, 12, o. Caes. B. G. 1, 20; - ogs. de nødvendige Betingelser eller Midler; vectigalia nervos esse rei publicae, Cic. Manil. 7; men legionum nostrarum nervos (incidere: lamme deres Kræfter), id. Phil. 12, 3; - men Liv. 7, 39: nervi conjurationis, (Sammensværgelsens Hovedpersoner); — B) „bes."; nervi orationis el. oratorii: Styrke el. Eftertryk i Foredraget; vid. Cic. Orat. 19, o. id. d. Or. 3, 27; ogs. absol.: sectantem levia nervi Deficiunt animique, Hor. A. P. 26.

Nēsaeē, es, f.: Navnet paa en Nereide, Virg. — nēsăpĭus, 3, [ne, sapio]: uforstandig, uklog, Petron. Sat. 50. — †nesciens, tis, s. und. nescio; bs. — nescĭenter, adv: uvidende, uden at vide det, Augu-

stin.; o. — nescientĭa, ae, f.: Uvidenhed, Claud. Mam. d. statu animae.

nescio, ivi o. ii, (itum), 4, v. a. (o. n.); I) „alm.": veed ikke; - non me pudet ··· fateri nescire, quod nesciam, Cic. Tuc. 1, 25; nomen nescio illius hominis, Ter. Ad. 4, 2, 32; sed certum nescio, (med Visshed veed jeg det ikke), Cic. Att. 12, 23; - ogs. m. de; hunc nescire ··· de illa amica, Plaut. Merc. 2, 3, 48; - ogs. m. acc. c. inf., Ter. Eun. 4, 5, 10; - dog ogs. med en conjunctivisk Objectssætning; saal. ibd. 4, 7, 29: nescis, cui maledicas nunc viro; anima sit ignisne, nescio, Cic. Tusc. 1, 25, (Or.); cf. Ovid. Met. 1, 514: nescis ··· quem fugias; men m. Lune: si nescis, (om du ikke veed det, at du skal vide det), Ovid. Her. 17, 198; men in pass. impers.; utrum consistere uspiam velit, an etc., nescitur, (det veed man ikke), Cic. Att. 7, 12; men in partic.: nescientem ··· te id dare, (uden at du veed det), Ter. Heaut. 3, 1, 59; - sild. ogs. in partic. pass.: litem ante nescitam etc., Sidon.; — bb) hertil mærkes; a) tu nescis id, quod scis, si sapies, Ter. Heaut. 4, 4, 26, oftere, (naar man vil true nogen til at fortie noget); cf. Plaut. Mil. gl. 2, 6, 89; — b) nescio quis, nescio quid el. quomodo, nescio an: betegne Gjenstanden paa en ubestemt Maade; - Prope me hic nescio quis loquitur, Plaut. Pers. 1, 3, 19; nescio quid ··· mali, Ter. Heaut. 2, 2, 7; o pastores nescio quos cupidos litterarum! Cic. Flacc. 17; quia nescio quid in philosophia dissentiret, (i nogen Ubetydelighed), id. N. D. 1, 33; sententiae nescio unde ex abdito erutae, id. Orat. 24; - ut illud nescio quod, non fortuitum, sed divinum videretur, etc., id. Fam. 7, 5; - boni nescio quomodo tardiores sunt, id. Sest. 47; cf. id. Off. 1, 14; - ingens eo die res, ac nescio, an maxima illo bello gesta sit, Liv. 23, 16; cf. id. Catil. 4, 5; — II) „bef." ogs. efter Forbindelsens Forskjellighed kan nescio endnu hede; a) kjender ikke; - ∾ litteras, (ikke kunne læse), Suet. Ner. 10; illa illum nescit, (kjender ham ikke), Plaut.; men Ter. Heaut. 2, 4, 16: nescio alias etc., (om andre kan jeg ikke dømme); cf. ibd. 5, 4, 15; men nec ··· Nescivere hiemem, (kunde forudsige et Uveir), Virg. Ge. 1, 391; men Juvenal. 7, 97: vinum toto nescire Decembri, (afholde sig derfra); — b) nescire c. inf., heder ogs.: ikke at kunne; - Stoici irasci nesciunt, Cic.; cf. Virg. Ge. 3, 81, o. Hor. A. P. 390; men m. adv.: ∾ Latine, Cic. Brut. 37, (ikke at have det latinske Sprog i sin Magt); — c) sua quisque pericula nescit, Lucan. 7, 133, (mærker intet dertil); Hoc certe ··· nesciet, (hertil skal hun dog intet mærke), Ovid. Met. 2, 423; — not.: partic. nesciens, tis, sild. ogs. som adj. c. gen.; puerum nescientem sui etc., (som ikke var sig bevidst), Appul. — nescītus, 3: partic. af nescio.

nescĭus, 3; I) „egenl."; A) „alm.": uvidende, ukyndig; staaer c. gen., el. m. de, el. m. relat., el. m. acc. c. inf., el. absol.; - Nescia mens hominum fati sortisque futurae, Virg. Aen. 10, 501; cf. Plin. Ep. 8, 23; - Nullaque de facie nescia terra tua est, Ovid. Her. 16, 140; - Nescia, quae faceret subitos mihi causa dolores, Ovid. Her. 11, 47; - ogs. m. frgd. Negation; neque eram nescius, quantis oneribus premerere, Cic. Fam. 5, 12; cf. Ovid. Met. 14, 3; - non sum nescius, ista ··· dici, Cic. d. Or. 1, 11; cf. Tibull. 1, 8, 72; - ne forte sis nescius, (at du dog skal vide det), Cic. Att. 15, 11; cf. Virg. Aen. 9, 552; - sild. ogs. o nescii, (I uvidende)! Arnob.; — B) „bef.": som ikke kan noget; sædv. c. inf.; - nescia fallere vita, (som ikke veed af Svig), Virg. Ge. 2, 467; cf. ibd. 4, 470, o. Hor. Od. 1, 6, 6; - ogs. c. inf. pass.; vinci nescius armis, (uovervindelig), Ovid. Pont. 2, 9, 45; cf. id. Her. 12, 49; - ogs. kan f. inf. staae gen. gerund.; simulandi nescia aetas, (som intet veed af Forstillelse), Quintil.; — II) „overf." o. ligesom pass.: ukjendt el. ubekjendt; - in locis nesciis, Plaut. Rud. 1, 5, 17; aliis gentibus nescia tributa, Tac. Ann. 1, 59; neque nescium habebat, (ogs. vidste han det), ibd. 16, 14.

Nēsis, idis, f.: Ø ved Neapolis, Cic. Att. 16, 1. — Nessēus, 3, *Νέσσειος*: benævnt efter Centauren Nessus, venenum, Ovid. Her. 9, 163, tabes, Senec. Herc. Oet., (hans Blod, s. und. Nessus). — nessŏtrŏphīon, (-um), i, n., *νεσσοτροφεῖον*: Sted, hvor Ænder holdes, Andesti, Colum. — 1. Nessus, i, m.: Flod i Thracien, imellem Strymon o. Hebrus, Liv. 45, 29; heder ogs. Nestus, Mela. — 2. Nessus, i, m.: Navnet paa en Centaur, hvis Handel med Dejanira og Hercules vid. Ovid. Met. 9, 101; hans giftige Blod (s. und. Nesseus) troede Dejanira at bruge som et Tryllemiddel imod hendes Gemals Ustadighed, men voldte derved hans Død; vid. Ovid. l. c., o. Hygin. Fab. 34.

Nestor, ŏris, m.: Søn af Neleus og Konge i Pylos, udmærkede sig blandt Heltene for Troja ved sin Klogskab og Veltalenhed, etenim ··· ex ejus lingua melle dulcior fluebat oratio, Cic. d. Senect. 10; cf. Ovid. Met. 13, 63; - men om hans høie Alder: tertiam jam aetatem hominum vivebat, Cic. l. c.; s. ogs. Ovid. Met. 12, 188, Prop. 2, 10, 46, o. Hor. Od. 2, 9, 13; - bf. Nestoris anni el. aetas, om en lang Levetid, Martial.; cf. Juvenal. 12, 128: vivat ··· vel Nestora totum, (maatte han naae en Nestors Alder)! — B) bf. Nestŏrēus, (-ius), 3, senecta, Martial. — Nestŏrĭāni, orum, m.: Tilhængere af Ketteren Nestorius i d. femte Aarh., Eccl.

nēte, es, f., *νήτη* (sc. *χορδή*): den sidste el. dybeste Stræng, den dybeste Tone, Vitruv. 5, 4. — Nētum, i, n.: By paa Sicilien, (hod. Noto), Cic. Verr. 4, 26; — B) bf. Nētini, orum, o. Nētīnenses, ium, m.: Indvaanerne af Byen N., Cic. Verr. — 1. nētus, 3: partic. af neo. — 2. nētus, us, m., [neo]: Traad el. Spind; in pl., Capella.

neu, adv., s. und. neve. — neuras, ădis, f., *νευράς*, efter Plin. 21, 105: en Benævnelse paa Planten manicon; - ogsaa en Benævnelse paa Planten poterion, id. 27, 97. — Neuri, orum, m.: Folk i d. europæiske Skythien, Mela 2, 1, o. Plin. 4, 26. — neurĭcus, 3, s. und. nervicus. — neurŏbăta el. -bătes, ae, m., *νευροβάτης*: en Liniedandser, Firmic., Vopisc. — neurŏīdes, n., *νευροειδές*: seneagtig, trævlet, genus betae: et slags vild Bede, Plin. 20, 28. — neurospastum, i, n., *νευρόσπαστον*: hvad der med Traader sættes i Bevægelse, en saadan Ledebukke eller Marionetdukke, Gell. 14, 1. — neurospastos, i, f., *νευρόσπαστος*: vild Rose, germ. Hagebuttenstrauch, Plin. 21, 74.

neuter, tra, trum, gen. neutrius, dat. neutri, [ne, uter]: ingen el. intet af begge; - quid bonum sit, quid malum, quid neutrum, Cic. Div. 2, 4; in his rebus in neutram partem moveri, id. Acad. 2, 42; cf. id. Off. 2, 6; - ogs. c. gen.; ut neutri illorum quisquam esset me carior, Cic. Att. 7, 1; - ogs. in pl.; ita neutris cura posteritatis, Tac. Hist. 1, 1; in neutris partibus esse, Senec.; - men in sing. m. Verbets Pluralis, Plaut. Men. 5, 2, 35: neuter ad me iretis etc.; — B) hertil mærkes; a) technisk el. i Grammatiken ere nomina neutra: som hverken ere masc. el. fem., Gell. 1, 7; men verba neutra: som hverken ere act. el. pass., Varro, Cic. Orat. 46; — b) forældet. dat. neutro findes ogs. som adv. f. in neutram partem: til ingen af Siderne; - neutro inclinata res, Liv. 6, 38; cf. Tac. Hist. 3, 23, o. Quintil. 7, 2, 39; — not.: gen. neutri f. neutrius, Varro, Auson.

neutiquam, adv., [ne, utiquam]: paa ingen Maade, aldeles ikke; - id vero neutiquam honestum esse arbitror, Ter. Hec. 3, 3, 43; cf. Cic. Att. 9, 10; men eos contemnunt quidem neutiquam, sed de iis male

existimant, id. Off. 2, 10. — neutĭque, adv., (ne, utique): = frgd., Cod. Theod. — neutrālis, e, [neuter): som alene efter Formen er neutr.; quae neutrali (positione) feminas significant; saal. Glycerium, o. fl., vid. Quintil. 1, 5, 54; — bf. adv. neutrālĭter, (som neutrum), Charis. — neutro, som adv., s. und. neuter. — neutrŭbi, adv., [neuter, ubi]: paa intet af begge Steder; - Neutrubi habeam stabile stabulum, si etc., Plaut. Aul. 2, 2, 56; — II) sild. ogs. s. neutro: til ingen af Siderne, Ammian.

nēve, (neu), conj., (ne, -ve]: og ikke, eller ikke; sædv. efter frgd. ne el. ut, og med sit eget Verbum; - ne contrahas ··· animum, neve te obrui sinas, Cic. Qu. Fr. 1, 1, in.; cf. Ter. Eun. 2, 2, 47; men ut earum rerum vis minueretur, neu ponti nocerent, Caes. B. G. 4, 17; men Hor. Od. 1, 2, 50: Hic ames etc., Neu sinas Medos equitare inultos; — b) ogs. findes neu el. neve at staae tegange el. oftere; - ut id neve in hoc, neve in alio ··· requiras, Cic. Fam. 1, 9; cf. Virg. Ge. 2, 298, o. ibd. 4, 47. — Nevĕrĭta, ae, f.: en Havgudinde, Capella, vid. Hartung: Relig. der Römer. — nevŏlo, forcl. f. nolo: vil ikke; - bf. nevis, (f. non vis), Plaut. Trin. 5, 2, 32, o. nevolt el. nevult, (f. non vult), ibd. 2, 2, 80 o. 85.

nex, gen. nĕcis, f., [νέκυς, i. e. cadaver el. mortuus; ogs. besl. m. neco]; I) „egenl.": Døden; A) voldsom Død, Mord el. Drab; - insidiatori ··· quae potest afferri injusta nex? Cic. Mil. 4; cf. id. Vatin. 4; necem alicui parare, Liv., moliri, Tac.; neci occumbere, Ovid., o. nece cadere, id., (omkomme voldsomt); neci dare el. dedere, ogs. mittere o. demittere, Virg., (ombringe el. myrde); men miscere neces, (myrde isleng), Val. Fl.; - necem sibi consciscere: at ombringe sig selv, Cic.; - vitae necisque potestatem habere in aliquem, Caes. B. G. 1, 16; — bb) ogs. at mærke; a) c. gen. obj.; neces civium, (Mord paa Borgerne), Cic. Catil. 1, 7; cf. ibd. 9; — b) c. gen. subj.; venatorum necem etc., (at ombringes af dem), Phaedr. 2, 8; — B) naturlig Død; - post necem consulis, Suet. Caes. 5; sensum nobis nostrae necis auferre, Senec. ad Marc.; — II) „overf."; A) „poet.": de Slagnes Blod; - Imbutae Phrygia ··· nece (manus), Ovid. A. A. 2, 714; — B) i det sild. Retssprog: Skade el. Forbærvelse, Ulykke, Dig.

*nexĭbĭlis, e: = flgd., Lactant., Ammian.; — nexĭlis, e: sammenknyttet el. sammenbunden, vestis, Lucr. 5, 1349, hederae, Ovid., plagae, id.; o. — nexĭo, onis, f.: Sammenknytning; - vinculorum nexiones, Arnob.; — [necto]. — 1. nexo, are, v. a., intens. af necto: knytter el. binder el. slynger sammen el. i hinanden; - pars ··· nexantur ab ictu, Lucr. 2, 98; (men Virg. Aen. 5, 279, vil man læse nixantem f. nexantem). — 2. nexo, xui o. xi, 3, v. a., intens. af necto: sammenknytter, omslynger, (forcl. Ord), Liv. Andr. o. Attius ap. Priscian.

nexum, i, n., s. und. 2. nexus. — 1. nexus, 3, partic. af necto. — 2. nexus, us, m., [necto]: Sammenbinden el. Sammenknytten, Indslyngning i hinanden el. Omslyngning; - brachiorum nexibus leonem elidere, Suet. Ner. 53; cf. Ovid. Met. 6, 242; buculum qui nexibus ambit (serpens), id.; neque firmis nexibus ligneam compagem superstruxit, Tac. Ann. 4, 62; — II) „overf."; A) „alm.": Baand el. Fængsel, navnl. hvori en Debitor holdes af Creditor; - inopes nexum inibant, (kom i Gieldsfængsel), Liv. 7, 19; men id. 2, 23: nexu vincti solutique, (bundne og ubundne Gieldsfanger); — B) „bef."; a) Heftelse el. Forpligtelse, hvorved der gives etslags Ret til Tingen, uden at den afhændes som Eiendom; navnl. om Hypotheker el. Panter; - qui se nexu obligavit, (som har pantsat noget), Cic. Mur. 4; ligel. traditio alteri nexu (f. nexui: Pantsættelse til en anden), id. Top. 5; ut non sustulerit horum nexa et hereditates, (deres Panteret og Arveret), id. Caecin. 35; - allegorisk er Udtrykket: Attici ··· proprium te esse mancipio et nexu, meum autem usu et fructu, id. Fam. 7, 30; — b) Forvikling el. Dunkelhed; - apud quos exsoluti plerique legis nexus etc., Tac. Ann. 3, 28.

ni, adv. o. conj., [identisk med ne, o. Grundform til nisi]; I) ligesom ne, absolut negerende Partikel, vort: ikke; saal. alene forcl.; a) i Forbindelsen quid ni? el. quidni? hvorfor ikke? - quid ego ni ita censeam? Plaut. Mil. gl. 4, 3, 27; quidni, inquit, meminerim etc.? Auct. ap. Cic. d. Or. 2, 67; - s. ogs. quidni s. l.; — b) i Forbindelsen nimirum, egenl.: ikke underligt; s. nimirum s. l.; — II) ligesom ne i imperative og Hensigtssætninger: ikke, at ikke, (alene forcl. o. „poet."); - ni mala, ni stulta sis, ni etc., Plaut. Men. 1, 2, in.; cf. Donat. ad Ter. Eun. 2, 3, 36, ogs. Virg. Aen. 3, 686, (o. dertil Serv.); — III) ni, som betingende Negation, bliver til Conjunction, og heder da, ligesom nisi: dersom ikke, hvis ikke; A) „alm."; (saal. oftest archaistisk og i Omgangssproget); a) c. indic.; - ni ··· habebis etc., tum ego ero mendacissimus, Plaut. Rud. 3, 4, 48; moriar, ni ··· puto etc., Cic. Fam. 7, 13; cf. Virg. Aen. 1, 392; — b) c. conj.; mirum, ni cantem? Naev. (el. Nov.) ap. Cic. d. Or. 2, 69; ligel. ni vererer, ne etc., Cic. Fam. 6, 6; ligel. quod ni ita se haberet, id. Fin. 3, 20; cf. Virg. Aen. 1, 58, o. ibd. 2, 178; — B) „bef." ogs. 1) i Retssproget: ved Forpligtelser og Stipulationer; - sic se illi judicem ferre, ni etc., Liv. 3, 57; cf. Cic. Off. 3, 19; s. ogs. Plaut. Rud. 5, 3, 25, oftere; — 2) ni quis scivit, (har nogen ikke flemt), vid. Fest. p. 177, (Müll.); — 3) ni, f. nisi quod, Ammian. 29, 11.

Nīcaea, ae, f.: Navnet paa flere Byer, hvoraf den mærkeligste: Nicaea (ogs. Nicēa) i Bithynien; vid. Plin. 3, 43, o. Plin. Ep. 10, 48; — B) bf. 1) Nīcaeenses, Cic., ogs. Nīcenses, Traj. ap. Plin. Ep.: Indvaanerne af Byen N.; — 2) Nīcaenus, 3: nicæisk; - ∾ fides, Cod. Just., (den in Concilio Nicaeno fastsatte Troesformular); — II) andre Byer af dette Navn ere; Nicaea i Ligurien, (hod. Nizza), Plin.; - Nicaea i Locris ved Thermopylæ, Liv., o. fl. — Nīcaeus, 3, Νικαῖος, (som giver Seier): Epithet til Juppiter, Liv. 43, 21. — Nīcander, dri, m., Νίκανδρος: græsk Digter, Grammatiker og Læge, fra Colophon, af hvem haves: Theriaca, o. Alexipharmaca; ogs. hans Georgica omtales Cic. d. Or. 1, 16, o. Macrob. Sat. 5, 21. — Nīcātōres, um, m., (νικάτορες, νικήτορες, i. e. victores): etslags Soldater i den macedoniske Hær, Liv. 43, 19.

Nīcēa, ae, s. und. Nicaea. — Nīcēphŏrĭon, i, n.: Lund ved Pergamum, Liv. 32, 33. — Nīcēphŏros, i, m.; Νικηφόρος, (som bringer Seier), Epithet til Juppiter, Spart. Hadr. 2. — Nīcer, cri, m.: Neckarfloden, Eumen. Paneg. Const., Auson. — Nīcĕros, ōtis, m.: Navnet paa en Salvehandler, Martial.; — B) bf. Nīcĕrōtĭānus, 3, unguentum, id., nimbi, id. — nīcētērĭum, i, n., νικητήριον: Seiersbelønning, Juvenal. 3, 68.

nīco, nici, 3, v. n., (besl. m. nuo, nuto]: nikker, vinker; - si manu niceris, Plaut. Truc. 2, 7, 63. — Nīcŏmēdes, is, m., Νικομήδης: Navnet paa flere Konger i Bithynien; vid. Cic. Verr. 1, 24, o. A. — Nīcŏmēdīa, ae, f.: Hovedstaden i Bithynien, Plin. 5, 43; — B) bf. Nīcŏmēdensis, e, statio, Plin. Ep.; - Nicomedenses, ium, m.: Indvaanerne af Byen N., ibd. — nīcŏphŏrus, i, m., νικόφορος: en Benævnelse paa Værten smilax, Plin. 21, 49. — Nīcŏpŏlis, is, f., Νικόπολις: Navnet paa flere Byer, hvoriblandt mærkes den af K. Augustus ved Actium i Epirus anlagte By af dette Navn; vid. Tac. Ann. 2, 53; heder ogs. civitas Nicopolitana, Plin. 4, 2.

nictātĭo, onis, f., [nictor]: Blinken med Øinene; - neque genae (i. e. palpebrae) omnibus, ideo neque nictationes etc., vid. Plin. 11, 57. — nicto, are, v. n., Plaut., f. nedenf.; - oftere nictor, ari, v. dep. n., intens. af nico: blinker med Øinene, bevæger Øienlaagene zittrende; - plerisque naturale, ut nictare (al. nictari) non cessent, Plin. 11, 54; — b) ogf. blinker (el. giver Tegn ved at blinke); - Nec illa ulli homini nutet, nictet, annuat, Plaut. As. 4, 1, 39; — II) „overf."; A) om en zittrende Bevægelse; - nictantia fulgura flammae, Lucr. 6, 181; — B) at anstrænge sig; - hic ubi nictari nequeunt, Lucr. 6, 836, (al. nixari). — nictus, us, m., [nico]: Blinken med Øinene; - nictu quoque signa remittis, Ovid. Met. 3, 460, oftere.

nīdāmentum, i, n., [nidus]: hvoraf der bygges Reder; - nidamenta congerere, Plaut. Rud. 3, 6, 51; — II] „overf."; nidamenta ponere, (bygge Reder), Arnob. — nīdĭfĭcĭum, i, n.: en Rede, pl., Appul.; af — nīdĭfĭco, are, v. n.: at bygge en Rede, ex alga, Plin., luto, id.; cf. Virg. ap. Donat. Vit. Virg. 17; af — nīdĭfĭcus, 3, [nidus, facio]: som bygger en Rede; bf. „overf.": ∾ ver, (da Fuglene bygge deres Reder), Senec. Med.

nīdor, oris, m., [rimel. beſl. m. κνίσσα, i. e. nidor]: Dunſt el. Damp el. Os, (navnl. af kogte el. ſtegte eller brændte Sager, men forſkiellig fra odor, hvf. Lucr. 6, 987, har nidoris odores); - navnl. ogſ. Fedtdamp; ∾ ganearum, Cic. Pis. 6, culinae, Juvenal.; bf. ogſ. Offerdamp, Ovid. Met. 12, 153; men ∾ foedus ex pluma adusta, Liv. 38, 7; cf. Virg. Aen. 12, 301; - comiſk ogſ. ſom Skældsord: Exi, inquam, nidor, e culina, (du Køkkengriis)! Plaut. Most. 1, 1, 5; bf. — nīdōrōsus, 3: fuld af Damp el. Offerdamp, Tertull.

nīdŭlor, ari, v. dep. n. o. a.: at bygge Rede, in segetibus, Gell.; - men c. acc.: ∾ fetus suos contra rigorem hiemis, (pleie dem i Reden), Plin. 11, 31; af — nīdŭlus, i, m., dem. af nidus: liden Rede; vid. Cic. d. Or. 1, 44; - men „overf.": Tilflugtsſted; senectutis suae nidulum etc., Plin. Ep. 6, 10.

nīdus, i, m., νεοττιά, (germ. Neſt): Rede el. Fuglerede; - nidos fingere et construere, Cic., texere, Quintil., ponere, Hor., facere, Ovid.: bygge Reder; nidum tignis suspendit hirundo, (ved Biælkerne el. under Taget), Virg. Ge. 4, 307; cf. Ovid. Met. 8, 257; — b) „alleg.": majores nido pennas extendisse, (have hævet ſig over ſin Stand), Hor. Ep. 1, 20, 21; — II) „overf."; A) Reden med Ungerne el. Ungerne i Reden; - nidisque loquacibus escas (legens), Virg. Aen. 12, 475; — b) ogſ. den diende Yngel; - in cubili suam quisque matrem nidus exspectat, Colum. 7, 9; — B) ifølge en Lighed; a) nidus potilis: etſlags Drikkekar el. Bæger, Varr. ap. Non.; — b) lidet afdelt Rum (navnl. til Bøger el. til Varer), Martial. 1, 118, o. id. 7, 17; — C) „poet.": Reden el. Hiemmet; - Tu nidum servas, etc., Hor. Ep. 1, 10, 6; men id. Od. 3, 4, 14: nidus celsae Acherontiae etc, (der ſom en Rede laae paa en Klippe).

nĭgellus, 3, dem. af flgd.: noget ſort, mørk el. mørkladen, amiculum, Varro, vina, Pallad. — 1. nĭger, gra, grum; I) „egenl."; A) „alm.": ſort, mørk; - nigris oculis nigroque Crine (decorus), Hor. Od. 1, 32, 11; opp. candidus, Virg. Ecl. 2, 16; men quae alba sint, quae nigra, (posse) dicere, Cic. Div. 2, 3; ∾ nubes, Ovid., umbrae, Lucr., siluae, Hor.; ligel. „poet.": ∾ fluvius, Virg.; ∾ aequor, Hor.; - compar., ∾ carbunculi, Plin.; cf. Ovid. Her. 18, 7: coelum pice nigrius; superl., nigerrimus color, Plin.; cf. Virg. Aen. 5, 696; - nigrae lanarum, (f. nigrae lanae), Plin. 8, 73; - men subst. nigrum, i: ſort Plet, Ovid. A. A. 1, 291; — B) „bef." og ligeſom act.: ſom gior ſort el. mørk, venti, Hor. Od. 1, 5, 7, turbo, Virg. Ge. 1, 320; cf. ibd. 3, 278: nigerrimus auster, (ſom bringer ſorte Regnſkyer); — b) „poet." ogſ. om Forgiftelſer; - nigros efferre maritos, Juvenal. 1, 72; cf. ∾ pocula, Prop. 2, 20, 68; — II) „fig."; A) „overf."; a) „poet." om Døden og Underverdenen; - ∾ dies, Propert., hora, Tibull., (Dødsdagen); men ∾ janua, (Døren el. Indgangen til Underverdenen), Propert.; ∾ ignes, (Ligbaalet), Hor.; men Juppiter niger, i. e. Pluto, Senec. Herc. Oet. 1706; — b) ulykkelig, ſom bringer Ulykke el. Fortræd; - hunccine solem Tam nigrum surrexe mihi (f. surrexisse), Hor. Sat. 1, 9, 27; men Prop. 2, 21, 38: ∾ avis, (ſom varſler Uheld); — c) ∾ domus, (ſorgende, hvori der er Sorg), Stat. Silv. 5, 1; — B) „ment."; a) ſort, d. e. forbryderſk el. afſkyelig; - commissa tacere Qui nequit, hic niger est, etc., Hor. Sat. 1, 4, 85; — b) ſom Ordſprog: qui nigrum in candida vertunt, Juvenal. 3, 30: ſom giore Sort til Hvidt, d. e. Bedragere; cf. Ovid. Met. 11, 315. — 2. Niger, gri, m.: romerſk Tilnavn, vid. Suet. Aug. 11.

Nĭgĭdĭus, i, m., P. Figulus: berømt Lærd paa Cicero's Tid; vid. Gell. 4, 9; — B) df. Nĭgĭdĭānus, 3, commentationes, id. 19, 11. — nigĭna, ae, f.: etſlags ubekiendt Plante, vid. Plin. 27, 82. — nigrans, tis, partic. o. adject. af nigro.

*nĭgrēdo, ĭnis, f.: Sorthed, ſort Farve, capillorum, Appul.; ogſ. Sværte, Capella; o. — nĭgrĕo, ēre, v. n.: at være ſort el. mørk; - splendet saepe (coelum), ast idem nimbis interdum nigret, Attius ap. Non.; — [niger]. — nigresco, grŭi, 3, v. n., inch. af nigreo: at blive ſort el. mørk; - tenebris nigrescunt omnia circum, Virg. Aen. 11, 824; cf. ibd. 4, 454; men quum jam nigruerint (baccae), Colum.

Nigrianus, 3, f. und. Pescennius Niger, Tertull. — nĭgrĭco, are, v. n., [niger]: at falde i det Sorte el. Mørke, at være mørkladen; - quum nigricat superne color (gemmae), Plin. 37, 58; Tyrius color nigricans aspectu, id. 9, 62. — nĭgrĭcŏlor, oris, adj., [niger, color]: ſortfarvet, facies, Solin. — nĭgrĭfico, are, v. a., [niger, facio]: gior ſort, ſværter, dentes, Marc. Emp. — Nigris, is, m.: Flod i det Indre af Afrika, (hod. Joliba), Plin. 5, 4 o. 8; — B) df. Nigritae, arum, m.: de derom boende Folk, id., Mela 1, 4. — nĭgrĭtĭa, ae, o. nĭgrĭtĭes, ēi, ogſ. nĭgrĭtūdo, ĭnis, f., [niger]: Sorthed el. ſort Farve; - nigritia capilli, Plin. 29, 34; nigrities (vulneris), Cels.; quia nulla nigritudo in rostro apparet, Plin. 10, 52.

*nĭgro, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: at være ſort el. mørk; - ea, quae nigrant, nigro de semine nata, etc., Lucr. 2, 732; nigrantes terga (acc. graec.) juvenci, Virg. Aen. 5, 97; men nigrantesque domos etc., d. e. Underverdenen, Prop. 3, 10, 33; nigrans profundum, (i. e. mare), Sil.; — II) act.: gior ſort el. mørk; - ∾ lacertos planctu, Stat.; men „overf.": nigrati (formørkede) ignorantiae tenebris, Tertull.; — III) partic. nigrans, tis, ofte ogſ. ſom adject.: ſort, mørk el. dunkel; ſ. ovenf. under. nr. I; men nigrans Aegis: ſom frembringer Skyer, Virg. Aen. 8, 353; o. — nĭgror, oris, m.: Sorthed, ſort Farve; ∾ noctis, Pacuv. ap. Cic.; ∾ in ulceribus, Cels.; ∾ mortis, Lucr.; — [niger].

nĭhil, (ctr. nil), n. indecl., nom. o. acc.; I) „alm.": Intet; - ſtaaer absol., el. c. gen., el. c. adject.; - nil mihi vobiscum est, (jeg har intet med Eder at giøre), Ovid.; ceteri senes nihil agebant? Cic. d. Senect. 6; redii passa nihil, Ovid.; - nihil fuit faciendum istorum, quae etc., (intet deraf), Cic. Qu. Fr. 3, 9; omnium rerum ··· nihil est agricultura melius, id. Off. 1, 42; - men ofte kan nihil c. gen. overſættes ved adj.; ſaal. nihil mali, (intet Ondt), Cic.; nihil boni sperare, id.; Homo sum; humani nihil a me alienum puto, Ter. Heaut. 1, 1, 25; - aliud ···

nihil loquebantur, Cic. Qu. Fr. 3, 8; cf. id. d. Or. 1, 30: nihil quicquam egregium etc.; ogſ. Liv. 41, 20: ut nihil unum insigne, ita etc.; ligel. Cic. Att. 1, 13: nihil come, nihil simplex, nihil honestum, etc.; natura solitarium nihil amat, id. Lael. 23; — II) „beſ." ſtaaer ogſ. nihil; A) m. Eftertryk f. nemo; - mihi carius te nihil fuisse, (f. neminem cariorem), Cic. Fam. 14, 3; nihil illo fuisse excellentius, Nep. Alcib. 1; men nihil esse, (intet at due), vid. Cic. Div. in Caecil. 11 o. 15; men nihil aliquem putare, id. Sest. 53; nihil hominis est, id. Tusc. 3, 32; — B) ſom adv. f. non; men ſvarer her til Grækernes: οὐδὲν, (f. κατ'οὐδέν), ſom acc. absol.; altſ.: med intet Henſyn, paa ingen Maade, ingenlunde; - in hoc genere Graeciae nihil cedimus, Cic.; beneficio isto legis nihil utitur, (i. e. nulla in re), id. Agr. 2, 23; nihil magnopere ad causam inclinati, Liv. 3, 65; cf. Ter. Andr. 4, 1, 14; men quid ista quaeris? nihil sane, nisi etc., (af ingen anden Grund), Cic. Leg. 1, 1; hanc quidem Nihil tu amassis, Plaut. Mil. gl. 4, 2, 16, (forgeves, til ingen Nytte); - ogſ. kan bidføres: nihil ad me attinet, (vedkommer mig ikke), Ter.; ligel. nihil ad nos, (sc. hoc attinet), Cic. Pis. 28; ligel. nihil minus: intet mindre, d. e. aldeles ikke; men Liv. 26, 30: nihil minus, quam vereri etc., (mindſt af alt oſv.); cf. ibd. 2, 29: nihil aliud, quam prehendere prohibito, (hvor nihil aliud quam, f. tantum, ikkun); non nihil haec molesta sunt mihi, Ter. Ad. 1, 2, 62, (paa en Maade, i en Grad); f. nedenf.; — C) nihil foran nec ··· nec ophæver ikke Negtelſen; f. und. nec; - nihil me nec subterfugere voluisse reticendo, nec obscurare dicendo, Cic. Cluent. 1; - derim. ſtaaer nihil non, f. omne el. omnia, men non nihil, (nonnihil), f. aliquid; - nihil non ad rationem dirigebat, Cic. Brut. 37; cf. id. Att. 8, 4, o. Nep. Att. 19; non nihil ··· perfectum est, (noget er der udrettet), Cic.; non nihil temporis tribuit litteris, Nep. Hann. 13; men non nihil ſom adv., (paa en Maade), f. ovenf.; — b) hertil hører endnu: nihil nisi (intet uden) etc., Ter. Ad. 3, 4, 30; nihil aliud ··· nisi (intet andet end) etc., Cic. R. Am. 37; ligel. nihil aliud nisi etc., id. Manil. 22, (Madv.); men nihil aliud quam, f. tantum, f. ovenf.; nihil tibi deest, praeter voluntatem, (du behøver alene at ville), Cic. Fam. 4, 7; ligel. nihil praeterquam, Liv. 3, 26; si nihil aliud etc., (om det end var intet andet), ibd. 19; - ogſ. følger quin el. quo minus efter nihil hos viſſe Verber; nihil praetermisi ··· quin avocarem etc., Cic. Phil. 2, 10; nihil ··· moror, quo minus magistratu abeam, Liv. 3, 54; — D) hertil kan endnu mærkes; a) nihil est, m. flgd. quod el. cur el. quamobrem, etc., (der er ingen Grund dertil, man tør ikke); - nihil est, quod adventum nostrum extimescas, Cic. Fam. 9, 26; nihil est, cur gestias, ibd. 6, 20; — b) nihil attinet ad rem, f. ovenf.; ligel. nihil ad rem est, (giør intet dertil), Cic. Orat. 64; men nihil ad nostram hanc, Ter. Eun. 2, 3, 70, (er intet i Sammenligning dermed); ligel. nihil ad Coelium, Cic. Leg. 1, 2; cf. id. d. Or. 2, 6; — c) nihil dum el. nihildum: endnu intet; - quamquam nihil dum audieramus, nec etc., Cic. Fam. 12, 7; — not.: nihil negotium el. nihil negotii, Symm.; - nil f. nihil, f. und. nil. — nihildum, f. und. nihil o. dum. — nihilominus, f. und. flgd.

nīhĭlum, i, n., [forlænget af nihil; f. ogſ. nedenf. Varr. l. c.]; ligeſom nihil: intet; 1) „alm."; - quod aut ex nihilo oriatur, aut in nihilum occidat, Cic. Div. 2, 16; ut de nihilo quippiam fiat, id. Fat. 9; ad nihilum redigere, (tilintetgiøre), Liv. 5, 25; men ad nihilum recidere el. venire, Cic., redigi el. revocari, Lucr., (blive til intet); ligel. in nihilum interire el. occidere, Cic.; - pro nihilo habere, Liv., putare, ducere, Cic., (anſee el. agte for intet); quam mihi ista pro nihilo (sc. sunt: hvor aldeles ikke bryder jeg mig derom), Cic. Att. 4, 19; cf. id. Phil. 2, 25; - ogſ. c. gen.; ejus ea lege nihilum rogatum, (intet faadant el. af det Slags), Cic. Caecin. 33, (e Lege); — II) „beſ." mærkes; A) nihilum findes ogſ. ligeſom nihil, absol. ſom adv.; - nihilum metuenda timere, (hvad der aldeles ikke er at frygte for), Hor. Sat. 2, 3, 51; cf. ibd. 210; nihilum deprecamur, quo minus etc., Liv. 3, 58; — B) gen. nihili, (af intet Værd); - quem putamus non esse hili, dicimus nihili, Varr. L. L. 8, 36; bſ. comiſk: unde is nihili (sc. homo)? Plaut. Cas. 2, 3, 29; verbum nihili, (ſom intet duer), id., nihili facere, id., pendere, Ter., (holde el. agte for intet); men comiſk: homo nihili factus, Plaut. Mil. gl. a. 5, v. 16, (fordærvet el. caſtreret); — b) ogſ. findes nihilo, f. nihili, Cic. Fin. 4, 23: quia sit non nihilo aestimandum (valere: at Sundheden dog har noget Værd); — C) de nihilo: uden Grund, uden Aarſag; - de nihilo hospites corripi etc., Liv. 39, 29; Non hoc de nihilo est, quod etc., Ter. Hec. 5, 1, in., (det er ikke uden Grund); de nihilo est, illi irasci, quae etc., Plaut. Truc. 4, 2, 56, (det nytter ikke, det er ſpildt); — D) nihilo ſtaaer ofte ſom Maalets abl. hos compar., ogſ. hos comparative Udtryk, ſom aliter, etc.; - benevolentior tibi, quam fui, nihilo sum factus, Cic. Fam. 3, 12; nihilo majore in discrimine esse, ibd. 6, 3; nihilo magis, id. Div. 2, 56; nihilo plus (agere), Ter. Eun. 1, 1, 17; — bb) navnl. heder nihilo minus; a) ikke mindre, d. e. ikke færre; - arcesse homines quatuor ··· nihilo minus, Plaut. Men. 5, 5, 49; — b) ikke deſto mindre, ligeſaavel; - sed puniendum certe nihilo minus, Cic. Mil. 7; cf. Caes. B. G. 3, 17; - ligel. nihilo secius, Ter.; - ogſ. ſtaaer nihilo minus: m. flgd. quam, Cic. Off. 1, 21, el. m. flgd. ac, Lucr. 3, 96; — not.: Plaut. Most. 1, 3, 43, ſtaaer nihilo, f. nihilo minus; — c) mindre end intet; - vid. Ter. Phorm. 3, 3, in.; men ego isti nihilo sum aliter, ac fui, ibd. 3, 2, 45.

nil, etr. f. nihil, navnl. „poet."; vid. Hor. Ep. 2, 1, 31; ogſ. ſom adverb.; Nil opus est verbis, Lucr.; men Pers. 1, 122: Hoc ridere meum, tam nil, nulla tibi vendo Iliade, (en ſlig Ubetydelighed), etc.; - dog læſes ogſ. af Nogle Caes. B. G. 5, 29: si nil sit durius; — not.: nīlum (nom. o. acc.), abl. nilo: = nihilum; faal. oftere hos Lucret.; vid. id. 1, 238 o. 674, ogſ. ibd. 206 o. 698.

Niliacus, 3, f. und. Nilus. — Nīlĭcŏla, ae, m., [Nilus, colo]: ſom boer ved Nilen, en Ægyptier, Prudent. — Nīlĭgĕna, ae, m., [Nilus, gigno]: ſom er født ved Nilfloden, en Ægyptier, Macrob. — nīlĭos, i, f., νείλιος: etſlags Ædelſten, vid. Plin. 37, 25. — Nīlōtĭcus, 3, Νειλωτικός: benævnt efter Nilfloden, ogſ. ægyptiſk, aqua, Senec., tellus, Martial. — Nīlōtis, ĭdis, ſom adj. fem.: = frgd., tunica, Martial., acus, Lucan.

nilum, i, n., f. und. nil, not. — 1. Nīlus, i, m., Νεῖλος: Nilen el. Nilfloden i Ægypten, septemfluus o. septemplex, (af dens ſyv Mundinger), Ovid.; - om dens frugtbargiørende Overſvømmelſe vid. Senec. Qu. N. 4, 2, o. ibd. 6, 8, ogſ. Plin. 5, 10; — b) de mythiſke Foreſtillinger om Nilgudens Herkomſt og Affom vid. Cic. N. D. 2, 16 o. 22 flgd.; — B) bſ. 1) Nīlĭăcus, 3: benævnt efter Nilfloden; - ∾ fera, Martial. 5, 65, (i. e. crocodilus); ∾ olus, ibd. 13, 57, (i. e. colocasia); — b) bſ. ogſ. ægyptiſk; - ∾ modi, vid. Ovid. A. A. 3, 318; ∾ juvenca, Martial. 8, 81, (i. e. Isis el. Io); — 2) Nīleus (disyll.), ĕi o. ĕos, m.: foregiven Søn af Nilguden, vid. Ovid. Met. 5, 187. — 2. nīlus, i, m., [beſl. m. frgd.]: kunſtig Vandgrav el. Canal, Cic. Qu. Fr. 3, 9, o. id. Leg. 2, 1.

nimbātus, 3, [nimbus], femina, Plaut. Poen. 1, 2, 135: rimel. vindig el. letfærdig. — nimbĭfer, 3, [nimbus, fero]: ſtormbringende, ſtormende; - ∾ nubes, Avien.; ∾ ignis, Ovid. Pont. 4, 8, 60, (al.

nubifer). — nimbōsus, 3, [nimbus]: stormfuld el. stormende, ventus, Ovid., aër, Lucan., Orion, Virg.; ∾ cacumina montis, (omstormede), id. Aen. 3, 274; ∾ montes, Plin. 18, 29.

nimbus, i, m., [rimel. besl. m. nubes, af nubere: at tilhylle]; I) „egenl.": stærk Regn, Styrteregn el. Plaskregn; - densi funduntur ab aethere nimbi, Ovid. Met. 1, 269; cf. Virg. Aen. 4, 120; ogs. som Orkan; vid. Liv. 37, 3: Nursiae sereno satis constabat nimbum ortum; ibi quoque ··· homines exanimatos; cf. Cic. N. D. 2, 5: terrere animos ··· nimbis; — b) „metonym." ogs.: det nedskyllede Regnvand; hvf. om Skovene, Plin. 31, 4: continere nimbos et digerere; men nimbi ligati, (om Isen), Petron.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) sort el. mørk Sky med Storm og Regn; - Involvere diem nimbi, Virg. Aen. 3, 198; cf. ibd. 8, 392; — bb) df. ogs. a) enhver tyk og mørk Sky el. Taage; - tam denso operuit regem nimbo, ut etc., Liv. 1, 16; cf. Virg. Aen. 3, 587; - navnl. aabenbaredes Gudinderne i en nimbus el. Taagesky; vid. Virg. Aen. 2, 616, ogs. ibd. 10, 634, o. ibd. 12, 416; - (hvf. ogs. en af Straaler gjennembrudt Taage omgiver Helgenernes Hoveder, Isid., ogs. Keisernes, Mamert. Pan.); — b) Storm el. Stormvind; hvf. Virg. Aen. 2, 113: sonuerunt aethere nimbi; cf. ibd. 1, 51: Nimborum in patriam; — c) hvad der udbreder sig ligesom en Uveirssky; - ∾ arenae, Virg., pulveris, Claudian., en Støvsky; men Virg. Aen. 5, 666: atram in nimbo volitare favillam, (i en Røgsky); - ∾ saxorum, (Stenregn), Flor., telorum, Lucan., pilorum, Sil.; - ogs. ∾ peditum, Virg., equitum, Prudent.; men ∾ glandis pluit arbore, Colum.; ∾ Corycius, (den paa Theatret udsproitede Saffranessens), Martial. 9, 39; cf. id. Spect. 3; men ∾ purpureus, (Mængde af udkastede Roser el. Blomster), Claudian.; — d) df. er atter, ∾ vitreus, Martial. 14, 112: etslags mangehullet Kar, hvoraf disse Essenser udsproitedes; — B) „ment.": pludselig Ulykke; - hunc quidem nimbum cito transiisse, Cic. Att. 15, 9; — not.: nimbus, et Pandebind, Isid., inc.

*nimie, adv.: altfor meget, overdrevent, Capitolin.; - ogs. overmaade el. høiligen, Pallad.; o. — nimiĕtas, atis, f.: altfor stor Mængde; (eftercl. Ord); ∾ sanguinis, Pallad.; - ogs. in pl.; inter omnes nimietates temperamentum tenere, id.; — [nimius]. — nĭmĭo, abl. som adv., s. und. nimius. — nĭmĭōpĕre, (f. nimio opere), s. und. 1. opus.

nīmīrum, adv., [i. e. ni mirum, f. ne mirum el. non mirum; ikke til at undres over]; om en Virkelighed ofl.: visseligen, sikkerligen; - non parva res, sed nimirum omnium maxima, Cic. Mur. 22; cf. id. Off. 2, 20, o. Hor. Ep. 1, 14, 11; - ogs. i Svar med Eftertryk; uter melior dicetur orator? nimirum qui homo quoque melior, Quintil. 12, 1, 9; cf. Liv. 22, 51: non omnia nimirum eidem di dedere, etc.; - ogs. i Forklaringer og Overgange, omtr. vort: nemligen, kan jeg troe; is est nimirum soter, qui salutem dedit, Cic. Verr. 2, 63; cf. id. d. Or. 1, 4; — II) ogs. ofte m. ironisk Bibegreb: visstnok, ofl.; - vid. Liv. 40, 9, o. Hor. Sat. 2, 2, 106, ogs. Tac. Hist. 1, 33, o. id. Ann. 2, 82.

nīmis, adv.; I) „alm.": altfor meget, umaadeligen; - ut eum nec nimis valde umquam, nec nimis saepe laudaveris, Cic. Leg. 3, 1; cf. Ter. Heaut. 5, 5, in.: nimis graviter etc.; men som Sentens: ut ne quid nimis, (alt med Maade), Grækernes μηδὲν ἄγαν, Ter. Andr. 1, 1, 34; - ogs. c. gen.; nimis insidiarum etc., Cic. Orat. 51; Haec loca lucis habent nimis etc., Ovid. Fast. 6, 115; — B) „bes." ogs. m. frgd. Negation: ikke altfor meget, d. e. ikkun lidet, hel maadeligen; - vid. Cic. Div. in Caecil. 22; ligel. id. Att. 7, 21: Philotimi litterae me quidem non nimis, sed eos admodum delectarunt; men est quidem nobis hoc per se non nimis amplum, Liv. 8, 4; cf. Caes. B. G. 7, 36; — II) „overf." o. forel.: overmaade meget, saare høiligen; - nunc nimis vellem etc., Ter. Eun. 4, 7, 16; - ligel. nimis quam; vid. Plaut. Most. 2, 2, 79: nimis quam formido, ne etc.

nimium, som subst. o. adv., s. und. flgd. — nĭmĭus, 3, [nimis]; I) „egenl.": altfor stor el. megen, overdreven; - ne ··· suscipiamus nimias celeritates, Cic. Off. 1, 36; (vitis) ne in omnes partes nimia (s. nimis) fundatur, id. d. Senect. 15; ∾ pertinacia et arrogantia, Caes. B. C. 1, 85; Et modo sol nimius, nimius modo corripit imber, Ovid. Met. 5, 483; — bb) ogs. at mærke; a) c. abl.; - praeferoces initio et rebus secundis nimii, Tac. Hist. 4, 23; cf. Hor. Od. 2, 12, 5; — b) c. gen.; - impotens et nimius animi est, Liv. 6, 11; nimius imperii, id., sermonis, Tac.; — 2) subst. nimium, i, n.: hvad der er altfor meget, det altfor Store el. Overdrevne; - mediocritatem illam (tenere), quae est inter nimium et parum, Cic. Off. 1, 25; nimium auri argentique, Plin. 23, prooem.; — B) „bes.": altfor stor el. mægtig; - Pompejum ··· nimium jam liberae rei publicae, etc., Vell. 2, 32; men Tac. Agric. 7: legio legatis nimia etc., (ikke til at styre af dem); — II) „overf.": overmaade stor el. megen; - homo nimia pulchritudine, Plaut. Mil. gl. 4, 2, 8; Nimia memoras mira, id. Amph. 2, 1, 69; ∾ amomo (pinguescere crinem), Martial. 5, 64; — B) df. som subst., nimium, i, n.; - Nimium boni est, cui nihil est mali, Enn. ap. Cic. Fin. 2, 13; — b) df. abl. nimio, som adv.: altfor meget, overmaade, ofl.; oftest hos compar.; - ne doleas plus nimio, Hor. Od. 1, 33, in.; quia te nimio plus diligo, Anton. ap. Cic. Att. 10, 8, A; cf. Plaut. Poen. 1, 2, 90; — III) neutr. nimium ofte ogs. som adv.; A) altfor meget; - nimium parce facere sumptum, Ter. Andr. 2, 6, 19; ∾ diu etc., Cic. Catil. 1, 5; opp. parum, id. Cluent. 58; — b) m. Negation; illud non nimium probo, (ikke synderligen), Cic. Fam. 12, 30; — B) saare meget, overordenligen; - homo nimium lepidus, Plaut.; videre nimium vellem etc., Ter. Eun. 3, 5, 49; cf. Virg. Ge. 2, 458; — b) „bes." ogs. i classisk Prosa; nimium quantum: overmaade meget; - sales in dicendo nimium quantum valent, Cic. Orat. 26; differt inter honestum et turpe nimium quantum, id. Fin. 4, 25; nimium quantum audacter, Gell.; - sield. findes derfor: nimium quam; Nimium quam, o Lyde, es barbarus! Plaut. Bacch. 1, 2, 13.

ningit, (ninguit), ninxit, 3, v. n. impers., νίφει, [ogs. besl. m. nix]: det sneer, Colum.; cf. Virg. Ge. 3, 367; - ogs. impers. pass.; illud spatium, qua pluitur et ningitur, Appul.; — II) „overf."; - ninguntque rosarum floribus, (udstrøe dem i Mængde), Lucr. 2, 627; df. — ningor, oris, m.: Sneveir el. Snefald, Appul. — ninguĭdus, 3: med megen Sne, Auson.; — II) „overf.": ligesom Sne, snehvid; - ∾ cibus, Prudent., (i. e. manna); af — ninguis, is, f.: Biform af nix, Sil., Appul.; pl. ningues, Lucr. 6, 736. — ningŭlus, forel. f. nullus el. nemo, Enn. ap. Fest. p. 177, (Müll.). — ninguit, s. und. ningit.

Ninive, es, f.: Hovedstaden i Assyrien, ved Tigris, Paul. Nol.; sædv. Ninus, Plin. 6, 16, el. Ninos, Tac. Ann. 12, 13; — B) df. 1) Ninivītae, arum, m.: Indbyggerne af Byen N., Prudent.; — 2) Ninivīticus, 3, puer, Hieronym. — 1. Nīnus, i, m.: Konge i Assyrien, og Gemal af Semiramis, vid. Justin. 1, 1, ogs. Ovid. Met. 4, 88. — 2. Nīnus, (Νῖνος, Herod.), i, f., s. und. Ninive. — Nĭnўa, el. Nĭnўas, ae, m.: Søn af Ninus o. Semiramis, Justin. 1, 1 o. 2.

Nĭŏbe, es, o. Nĭŏba, ae, f.: Datter af d. phrygiske K. Tantalus, Gemalinde af d. thebanske K. Amphion, og ved denne Moder til syv Sønner og syv Døttre; - felicissima matrum ··· si non sibi visa

fuisset, Ovid.; da hun neml. vilde forhindre Latona's Dyrkelse, og hævede sine Børn over Gudindens, saa nedskiød Apollo o. Diana Niobe's hele Afkom; hvorefter Smerten forvandlede hende til en Steen, som endnu vædes af Taarer; - vid. Ovid. Met. 6, 155 flgd.; ogs. Cic. Tusc. 3, 26, o. Prop. 3, 8, 8; — B) ds. 1) Nĭŏbēus, 3, proles, Hor. Od. 4, 6, in., hendes Børn; — 2) Nĭŏbĭdes, ae, m.: en Søn af Niobe, Hygin.

Nīphātes, ae, m., *Νιφάτης*: en Deel af Taurusbierget, i Armenien, Virg., Hor.; - ogs. en deraf udspringende Flod, Lucan. — Niptra, orum, n., *Νίπτρα*, (Vaskevandet), Navnet paa en Tragoedie af Pacuvius, Cic., Gell. — Nīreus, (disyll.), ĕi o. ĕos, m.: Søn af Charopus, var den skiønneste iblandt Grækerne for Troja; vid. Ovid. Pont. 4, 13, 16, Hor. Epod. 15, 22, o. Prop. 3, 16, 27.

Nīsaeus, Nisēis, Nisēĭus, s. und. 3.Nisus. — nĭsi, conj.: naar ikke, hvis ikke, dersom ikke; - quid tu etc., nisi tu mihi es tutor, Plaut. Aul. 3, 2, 16; quod nisi esset, certe etc., Cic. Cluent. 66; cf. Caes. B. G. 1, 31; — bb) ogs. kan nisi hede; a) efter Spørgsmaal og Negationer: uden, uden at; - ne quis enunciaret, nisi quibus mandatum esset, Caes. B. G. 1, 30; cf. Cic. Lael. 5; — b) hos en flgd. Negation: ikke anderledes end, ikkun; - se, nisi victorem, in castra non reversurum, Caes. B. C. 3, 87; cf. Cic. d. Or. 2, 83; - ligel. naar Negationen er udfalden el. alene at underforstaae; ubi spem, nisi in virtute, haberent? Liv. 34, 16; cf. Sall. Jug. 51; — c) efter nihil aliud, quid aliud: end; - erat historia nihil aliud, nisi annalium confectio, Cic. d. Or. 2, 12; cf. id. Planc. 33; — fremdeles heder d) nisi si: undtagen hvis, saafremt ikke, med mindre at; - nisi si quis ad me plura scripsit, Cic. Fam. 14, 2; cf. id. Catil. 2, 4; — e) nisi ut: undtagen at; vid. Suet. Claud: 35; - ligel. nisi quod: uden at, ikkun at; - (praedia) me valde delectant, nisi quod me ··· aere (alieno) obruerunt, Cic. Att. 2, 1; cf. id. Fam. 13, 1, ogs. Sall. Jug. 95, o. Tac. Germ. 9; — f) nisi quia: uden fordi; vid. Ter. Eun. 4, 5, 10; — B) endelig mærkes Overgangsforbindelserne nisi vero, nisi forte, nisi tamen: med mindre at, hvis ikke nemlig, odl.; vid. Cic. Fat. 16, o. id. Mil. 3, oftere.

Nīsĭas, ădis, adj. fem., *Νισιάς*: nisæisk, d. e. megarisk, (neml. benævnt efter Megara paa Sicilien, som Coloni fra Megara ved Attika, hvor Nisus var Konge, s. und. 3.Nisus); - ∾ matres, nurus, Ovid. Her. 15, 54. — 1.nīsus, 3, partic. af 1.nitor. — 2.nisus, (el. nixus), us, m., [1.nitor]; I) „egentl.": Stemmen el. Trykken derimod; ds. A) Træden el. Skridt el. Spor; - pedetentim et sedato nisu, Pacuv. ap. Cic. Tusc. 2, 21; nisuque immotus eodem, (i det samme Spor), Virg. Aen. 5, 437; — B) Flyven el. Flugt, ibd. 11, 852, o. Hor. Od. 4, 4, 8; men Cic. N. D. 2, 46: astra nixu suo conglobata, (ved deres Omdreining); — C) Fødsel el. at føde; - maturis nisibus, Ovid. Fast. 5, 171, (i. e. maturo partu); cf. Virg. Ge. 4, 199; nixus laboriosi, Gell.; — II) „overf.": vedvarende Anstrængelse el. Stræben; - ad summum pervenire, non nisu, sed impetu, Quintil. 8, 4, 9. — 3.Nisus, i, m.: Konge i Megara (ved Attika), Fader til Scylla, der forraadte ham til K. Minos, ved at afskære ham den Purpurlok, hvorpaa hans Frelse beroede; vid. Ovid. Met. 8, 8 flgd.; - hvorefter Nisus forvandledes til den efter ham benævnte Spurvehøg nisus, ligesom Scylla forvandledes til Rovfuglen ciris; om begge s. Virg. Ge. 1, 404; - en anden Scylla, Datter af Phorkus, blev forvandlet til hint Havuhyre, hvis Underliv er omgivet af gøende Hunde; - men undert. forvexle Digterne begge disse Scyllaer med hinanden; s. nedenf.; — B) ds. 1) Nīsaeus, 3: nisæisk, canes, Ovid. Fast. 4, 500, (hvor den første Scylla er forvexlet med den anden); — 2) Nīsēis, idis, f.: Datter af K. Nisus, Ovid. Rem. 737, (hvor endnu den samme Forvexling finder Sted); — 3) Nīsēĭus, 3: = Nisaeus, virgo, Virg. Cir. 390, (i. e. Scylla); — not. a: s. ogs. Nisias s. l.; — not. b: Nisus heder ogs. hin berømte Ven af Euryalus; vid. Virg. Aen. 9, 176 flgd. — 4.nīsus, i, m.: en Spurvehøg, s. und. 3.Nisus.

nītēdŭla, ae, f., den udvidede Form af 2.nitela: etslags liden Muus, Hasselmusen; - ds. „alleg.", Cic. Sest. 33: ex vepreculis extracta nitedula etc.; ∾ tenuis, vid. Hor. Ep. 1, 7, 29. — nĭtĕ.făcio, (feci), factum, 3, v. a., [niteo]: gior glindsende; - ventus mare caeruleum crispicans nitefacit, Gell.; crinem nitefactus olivo, Juvenc. — 1.nĭtēla, ae, f., [niteo]: Glands, Skin, armorum, Solin. 22; — II) ds. „overf."; A) glindsende Legeme; nitelae pulveris, (Guldstøv), id. 23; — B) hvad der gior glindsende; nitelae oris, (Tandpulver), Appul. — 2.nitēla, ae, f., ctr. af nitedula: Hasselmusen, Martial. 5, 37, o. Plin. 8, 72; ds. — nĭtēlinus, 3: hvis Farve ligner Hasselmusens; - ∾ salix, Plin. 16, 69. — 1.nĭtens, tis: partic. af 1.nitor. — 2.nĭtens, tis, partic. o. adj. af niteo; ds. — nĭtenter, adv.: glindsende, Capella.

nĭtĕo, ŭi, ēre, v. n., [beslægt. m. nix]; I) „egentl.": at glindse el. blinke el. skinne; c. abl. (paa Spørgsmaalet: hvoraf), ogs. absol.; - ∾ unguentis, Cic.; cf. Hor. Od. 2, 7, 7; coelum lumine nitet, Lucr.; templa marmore nitent, Tac. Or. 20; - in coelo nitent mille colores, Ovid.; cf. Tibull. 1, 4, 63: carmina ni sint (f. essent), Ex humero Pelopis non nituisset ebur; men aera nitent usu (ved Brugen), Ovid.; vere nitent terrae, id.; - nitentia astra, Ovid.; ∾ arma ··· ante rem, Liv. 9, 40; s. ogs. nedenf.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) om Dyrene: at glindse, at være vel ved Magt; - unde sic nites? Phaedr. 3, 7; nitens taurus, Virg.; — 2) om Personer: at være smykket, at glimre el. straale i Pragt el. Skiønhed; - vid. Hor. Od. 1, 5, 12; ligel. nitet ante alias regina comesque Pelides, Stat.; cf. Martial. 5, 23; — 3) om Naturens og Kunstens Frembringelser: at være smuk el. skiøn; - in quo (solo) arbores procerae nitent, (vise deres Pragt), Plin.; ligel. herba nitens, Ovid.; cf. Virg. Aen. 6, 677; men nitentia culta, (de blomstrende Agre), Virg. Ge. 1, 153; — 4) „bes." om en stor Velstand; - res ubi magna nitet, Hor. Sat. 2, 5, 12; cf. Tibull. 4, 1, 183; ds. vectigal, quod ··· in pace niteat, Cic. Agr. 1, 7; — B) „ment."; 1) om Aandsværker, navnl. om Taleren og hans Foredrag: at glimre ved Dannelse, at være fuldkommen i sit Slags; vid. Vell. 2, 9, o. Cic. Brut. 67; nitens ingenium, Stat.; — 2) „alm.": at glimre, at være i stor Anseelse; - Lucretius ··· recenti gloria nitens, Liv. 3, 12; nituerunt oratores (som Talere) Scipio Laeliusque, Vell.; s. ovenf.; — III) partic. nĭtens, tis, ogs. som adject.: smuk, skiøn, oculi, Virg., campi, id.; uxor nitens (i. e. pulchra), Catull.; femina nitentior, Ovid. Met. 12, 405; cf. ibd. 10, 211: Tyrioque nitentior ostro (flos).

nĭtesco, tui, ĕre, v. n., inch. af frgd.: begynde at glimre el. skinne; ogs. at glimre el. skinne; - Nudatosque humeros (acc. graec.) oleo perfusa nitescit (juventus), Virg. Aen. 5, 135; nitescente nova luna, Plin.; omnes gemmae mellis decoctu nitescunt, id.; ogs. kunde hidføres Tibull. 1, 4, 63, (s. und. niteo); — II) „fig."; A) „overf.": ved Pleie at vinde godt Udseende; navnl. om Dyrene: at blive fed el. vel ved Magt; - quae (armenta) herbis et tempore verno nitescunt, Plin. Ep. 2, 17; - ligel. om Væxterne: at blive frodig; rastris nitescit (arbor balsami), Plin. 12, 54; men

ibd. 17, 3: post vomerem nitescens (terra); – men ogs. om Mennesker; vid. Hor. Sat. 2, 2, 128: quanto … parcius … nituistis (holdtes I slettere)? — B) „ment.": at blive berømt, studiis honestis et eloquentiae gloria, Tac. Ann. 12, 58; men om Aandsevnerne: at fremblomstre; vid. auct. ad Her. 3, 16; cf. Quintil. 9, 4, 5: quid non cultu nitescit?

nītĭbundus, 3, [1.nitor]: som stemmer (sig) derimod, som trykker derpaa; – ∾ pondus, Solin.; – ogs. „alm.": som anstrænger sig derfor; vid. Gell. 1, 11. — *nĭtĭde, adv.: glimrende, prægtigen, coenare, Plaut.; – men med Lune: ut nitide nitet, (hvor hun er skøn)! id. Truc. 2, 4, 3; o. — nĭtĭdĭtas, atis, f.: Glands, Skønhed; – ∾ formae, figurae, Att. ap. Non.; — [nitidus]. — nĭtĭdĭuscŭle, adv.: ret glimrende el. prægtigen, curare (pleie), Plaut. Pseud. 3, 1, 8; af — nĭtĭdĭuscŭlus, 3, dem. af compar. nitidius; – ∾ caput, (som glindser af Salve), ibd. 1, 2, 84. — *nĭtĭdo, are, v. a.: blanker, polerer; – ∾ ferramenta, Colum.; men ∾ corpora, (bade dem), Enn. ap. Non.; o. — nitidŭlus, 3, dem.: noget pyntet, vidua, Sulp. Sev.; — [flgd.].

nĭtĭdus, 3, [niteo]; I) „egentl.": glindsende, skinnende, blank, ebur, Ovid.; ∾ dies, (Solskinsdag), id.; cf. Virg. Ge. 1, 467; men ibd. 3, 437: nitidusque juventa (anguis: som har skudt Ham); nitidae ut aedes meae sint, (at Huset er feiet og pudset), Plaut. Stich. 1, 2, 8; – navnl. som glindser af Salve; quos pexo capillo, nitidos, etc., Cic. Catil. 2, 10; ∾ palaestrae, Martial.; – ogs. alm. pyntet, femina, Plaut.; bf. compar., si nitidior sis etc., (om du pyntede dig lidt mere), id. Aul. 3, 6, 4; superl., coma nitidissima nardo, Ovid.; men nitidissimus ramus, (aldeles glat), Colum.; — II) „fig."; A) „overf.": smuk af Udseende, smuk, skøn, blomstrende; – ∾ femina, Plaut.; ∾ villae, Hor. Ep. 1, 15, 46, fruges, Lucr.; ∾ opus, (fint Arbeide, som Broderi), id.; campos collesque nitidissimos etc., (ypperligt dyrkede), Cic. Verr. 3, 18; — b) „bes." ogs.: vel ved Magt, vel næret el. pleiet, vid. Hor. Ep. 1, 4, 15, o. Liv. 28, 35; ogs. om Dyrene: fed, glindsende, Nep. Eum. 5; — B) „ment.": fin el. artig, dannet el. sleben, (opp. rusticus), Hor. Ep. 1, 7, 83; cf. Juvenal. 11, 176; men nitidioris vitae instrumenta, Plin.; — b) navnl. ogs. om Taleren og om hans Foredrag; – Socrates nitidus et comptus, Quintil.; verba … quodammodo nitidiora, Cic. Part. or. 5; cf. id. d. Or. 1, 18; – men nitida et curata vox: klar og dannet Stemme, Quintil. — Nitiobriges, um, m.: Folk i Gall. Aquit., imellem Garonna o. Liger, (hvor nu Agens), Caes. B. G. 7, 7, oftere.

1. nītor, nīsus o. nixus sum, niti, v. dep. n., [rimel. besl. m. nuo, el., ifølge Biformerne gnitus, gnixus, Fest. p. 96, m. genu]; I) „egentl.": at stemme sig el. støtte sig derimod el. derpaa; – sjeld. absol.; omnes enim partes (mundi) … nituntur aequaliter, (stræbe imod hinanden), Cic. N. D. 2, 45; cf. ibd. 48; – oftere c. abl., ogs. m. in, osv.; hastili nixus, (holdende sig opreist derved), id. Rab. perd. 7; niti hasta, ogs. in hastam, (støtte sig derpaa), Virg.; ligel. ∾ baculo, Ovid., cubito (paa Albuen), id.; men genibus nixae, (med Knæfald), Plaut.; cf. Liv. 26, 9; – ogs. om Væxterne; ∾ stirpibus suis et fibris stirpium, Cic.; – „poet." ogs. m. de; Et de qua pariens arbore nixa dea est (Latona), Ovid. Her. 21, 100; — B) „bes.": at træde fast derpaa; – ∾ humi, Virg.; men id. Aen. 10, 736: Tum super abjectum posito pede nixus et hasta; – navnl. ogs. bestiger (med Anstrængelse); niti rupes in altas, Lucan.; cf. Virg. Aen. 2, 443; men ∾ in aëra pennis, (flyve i Veiret), Ovid. Pont. 2, 7, 27; – „poet." ogs. om Væxterne: at hæve sig, at voxe i Veiret; vid. Virg. Ge. 2, 428; – bf. ogs. at søge el. stræbe derhen; Nitor in adversum, (i en modsat Retning), Ovid. Met. 2, 72; ∾ in medium, Lucr.; men aquae in interiora nituntur, Plin.; – ogs. om Legemets forskjellige Anstrængelser; saal. niti, Ovid. Met. 9, 302, (stræbe at føde, have Veer); cf. Suet. Vesp. 20; — II) „fig."; A) „alm.": at støtte sig el. hvile derpaa; – in eris unus, in quo nitatur salus civitatis, Cic. d. Rep. 6, 12; cf. id. Mil. 7; ∾ aequitate alicujus, id.; men ubi nitere (hvad vil du støtte dig paa el. tye til)? id. Verr. 2, 64; – ogs. om Beviser; ∾ in conjectura, id. Div. 2, 26; quae (res) mendacio nixa est, id. d. Or. 2, 7; — B) „bes."; a) at anstrænge sig, at arbeide med Anstrængelse, pro aliquo: for nogen, til nogens Forsvar, Liv., Tac.; cf. Sall. Jug. 31; ligel. ∾ de causa regia, Cic. Fam. 1, 5; opp. ∾ contra aliquem, Caes. B. C. 2, 37; tantum, quantum potest quisque, nitatur, Cic. d. Senect. 10; – ogs. c. inf., Nep. Pelop. 2; Ingenio nitor non periisse meo, Ovid. Pont. 3, 5, 34; – ogs. m. ut, Nep. Milt. 4; ogs. m. ne, Sall. Jug. 13; — b) stræber efter, søger at naae; – ∾ ad immortalitatem gloriae, Cic. d. Senect. 23, ad summa, Quintil.; Nitimur in vetitum semper, Ovid. Am. 3, 4, 17; — c) søger at forsvare el. at giøre gieldende, m. acc. c. inf.; – nitamur igitur, nihil posse percipi, Cic. Acad. 2, 21; — III) af partic. nixus, 3, findes som subst.; A) Nixus, i, som Stiernebillede, Cic. Arat.; ogs. nixus genu, Ovid. Met. 8, 182, ogs. nixus in genibus, Vitruv., sædv. Engonasi, (i. e. Hercules); — B) Nixi pares, Ovid. Met. 9, 294, Fest. p. 174, ogs. Nixi Dii: trende Skytsguder for de Fødende.

2. nĭtor, ōris, m., [niteo]; I) „egentl.": Glands, Skin; – nitor exoriens aurorae, Lucr.; ∾ diurnus, (i. e. ∾ diei): Dagslyset, Ovid.; ∾ eboris, Plin., marmorum, id.; ∾ viridis herbarum, Lucr.; nitor verius, quam splendor (murrhinis est), Plin. 37, 8; (altsaa nitor: den mildere Glands, splendor: den stærkere); — II) „fig."; A) „overf."; 1) godt Udseende; ∾ corporis, (at være vel ved Magt), Ter. Eun. 2, 2, 11; cf. Plin. 11, 20; – navnl. ogs. den personlige Skønhed, Hor. Od. 1, 19, 5, o. ibd. 3, 12, 5; nitorem cuti inducere, (giøre Huden hvid og skær), Plin.; — b) glindsende Farve, Prop. 2, 14, 26, o. Lucr. 2, 818; — 2) Skønhed, Artighed, ædel Pragt; – ∾ in cultu victuque, Quintil. 8, 5, 34; cf. Cic. Coel. 31; ogs. glimrende Gavmildhed, Stat.; — B) „bes." o. „ment."; 1) nitor orationis, Cic. Orat. 32: Foredragets Skønhed el. Ypperlighed; ligel. ∾ eloquentiae el. eloquendi, Quintil., eloquii, Ovid.; — 2) Herlighed el. Ypperlighed; – ∾ generis: fornem Herkomst, Ovid. Pont. 2, 9, 17; men Obruit audentem rerum gravitasque nitorque, ibd. 2, 5, 29.

*nĭtrārĭa, ae, f., (sc. fodina el. officina: hvor nitrum samles og tilberedes), Plin. 31, 46; — nĭtrātus, 3: blandet med nitrum, aqua, Martial.; o. — nĭtrōsus, 3: fuld af nitrum, aqua, Plin., lacus, id.; af — nĭtrum, i, n., νίτρον: mineralsk Ludsalt el. naturlig Soda, (der sædv. brugtes som Sæbe); vid. Plin. 31, 46; — b) bf. „alleg." om strænge Midler til Sædernes Forbedring; vid. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 14.

*nĭvālis, e: med Sne, dies, Liv.; ∾ ventus, (Snefog), id.; ∾ aurae, (Sneveir), Hor.; men ∾ aquae, Gell., undae, Martial., (Snevand); nivali compede vinctus (Hebrus, tilfrossen), Hor. Ep. 1, 3, 3; – nivalia (sc. loca): Sneegne, Plin.; men ∾ Othrys, Virg., Aetna, Plin., (bedækket med Sne); — II) „fig."; A) snehvid; – equi candore nivali, (snehvide), Virg. Aen. 3, 538; – sjld. ogs. „ment.": ∾ pietas, (ren, oprigtig), Prudent.; men ∾ osculum, (iskoldt), Martial. 7, 95; — nĭvārĭus, 3: med Sne, colum el. saccus, (hvorigiennem Vinen sies, for at afkøles), Martial.; — not.: Nivaria, (sc. insula, hod. Teneriffa), vid. Plin. 6, 37; o. — nĭvātus, 3: tilsat el

opfrisket med Sne, potio, Senec., piscinae, Suet. Ner. 27; — [nix].

nīve, conj.: eller ikke; s. und. ni ap. Freund. — *nĭvesco, ĕre, v. n. inch.: at blive snehvid, Tertull.; o. — nĭvĕus, 3: af Sne, agger, (Snedynge), Virg.; ∾ aqua: Snevand, (der navnl. ogs. tiente til Vinens Afkøling), Martial.; ∾ mons, (tilsneet), Catull.; — II) „overf."; A) snehvid, candor, auct. ad Her., color, (som Udtryk af Skønhed), Hor. Od. 2, 4, 3; ∾ pecus, (med hvid Uld), Virg., lac, Senec.; ∾ vestis, Ovid.; - ogs. som bærer hvide Klæder, Quirites, Juvenal. 10, 45; — B) hvid el. klar, flumen, Senec. Hippol., unda, Martial.; — [nix].

nĭvifer, a, um, [nix, fero]: snebærende, med Sne, vallis, Salvian. — *nĭvo, ere, v. n.: at snee; men alene „poet. overf." o. impers.; - sagittis grandinat, nivit, Pacuv. ap. Non.; o. — nĭvōsus, 3: fuld af Sne, med megen Sne, hiems, Liv., grando, id., locus, Colum., Scythia, Ovid.; — [flgd.].

nix, gen. nivis, f., [af inus. νίψ, gen. νιφός, i. e. nix]: Sneen, Cic.; ∾ alta, Virg.; - ligel. in pl.; nivibus pruinisque obrutus (miles), Liv. 5, 2; ∾ duratae gelu, Hor. Od. 3, 24, 39, (Bentl.); — II) „overf."; capitis nives: graae Haar, Hor. Od. 4, 13, 12; eboris nive fulgere, Appul. — Nixi pares, s. und. 1. nitor.

nixor, ari, v. dep. n., intens. af 1. nitor; men alene „fig."; A) at støtte sig el. beroe derpaa; - Fundamenta, quibus nixatur vita salusque, Lucr. 1, 509; — B) at anstrænge sig; - adverso nixantem trudere monte Saxum, id. 3, 1013. — nixŭrio, ire, v. n., desid. af 1. nitor: stræber; - nixurit, qui niti vult, etc., Nigid. ap. Non. — 1. nixus, 3, partic. af 1. nitor. — 2. nixus, us, m., s. und. 2. nisus, us.

no, navi, nare, v. n., νέω el. νάω: svømmer; - qui nare discunt, Plaut.; ars nandi, (Svømmekunsten), Ovid.; nantes (sc. aves: Vandfugle), Colum. 8, 11; - „poet." ogs. nantes (undae), bølgende, skyllende, Catull. 64, 276; - som Ordsprog mærkes: nare sine cortice, (kunne veilede sig selv), Hor. Sat. 1, 4, 120; — II) ds. „overf."; A) at seile, per medium ··· Athon, Catull. 66, 46; men „alleg.": in liquida nat tibi linter aqua, Tibull. 1, 5, 76; — B) om Bierne, s. volare: at flyve, Virg. Ge. 4, 59; — C) oculi nant, (løbe vildt omkring, om den Berusede), Lucr. 3, 479.

nōbĭlis, e, [archaistisk: gnobilis, af γνόω, γνῶμι]; I) „egenl.": kiendelig, kiendt, som man kiender; - neque his umquam nobilis fui, Plaut. Pseud. 4, 7, 10; - ogs. kiendelig, mærkelig, synlig; ∾ gaudium, Tac. Hist. 3, 39; — II) „fig."; A) „alm.": navnkundig, bekiendt, berømt, omtalt (til det Bedre el. Værre); absol., el. c. abl., el. m. praepos.; - nobilis ille taurus (Phalaridis), Cic.; ∾ oppidum el. municipium, id., scortum, Liv., crimen, Ovid.; - scelere nobiles, Plaut.; nobilis aere Corinthos, Ovid. Met. 6, 416; - nobilis in philosophia, Cic., ex doctrina, id.; - nobilior ··· sanguine matris, Ovid. Fast. 1, 472; - ogs. c. inf., Hor. Od. 1, 12, 27, o. Prop. 4, 10, 42; — B) „bes."; 1) som er af Adel, af høi el. fornem Byrd el. Fødsel; - navnl. er i Rom den nobilis, som har Aner at opvise, d. e. iblandt hvis Forfædre nogen har beklædt en Curulværdighed, om han end forresten hørte til Ridder- el. Almuestanden; s. ogs. und. ignobilis o. novus; - dog staaer nobilis oftest f. patricius; vid. Cic. Verr. 5, 71, o. Plin. Ep. 5, 17; - qui nobili genere nati, Cic.; mulier non solum nobilis, sed etiam nota, id. Coel. 13; - ogs. brugtes nobiles om Adelen el. de Fornemme i andre Stater; vid. Cic. Fl. 22, o. Liv. 22, 58; ogs. hører hertil: nobilis ab Lamo, (som er af hans berømte Slægt), Hor. Od. 3, 17, in.; — 2) fortræffelig el. ypperlig i sit Slags, equae, Ovid., fundi, Cic.; nobilior pomis, (heder Polyphems Galathea), Ovid. Met. 13, 794; men nobilis (amica: med fornemme Nykker), Ter. Heaut. 2, 1, 15; — not. a: sild. er nobilis o. nobilissimus: Tilnavn i d. Keiserlige Familie; - men nobilissimatus, denne Værdighed, Cod. Just.; — not. b: ogs. er Nobilior romersk Tilnavn; saal. M. Fulvius Nobilior; vid. Liv. 37, 47.

nōbĭlĭtas, atis, f., [nobilis]: at være kiendt el. bekiendt; ds. sædv. Navnkundighed, Berømmelse, Cic. Arch. 11, o. Liv. 1, 34; — II) ds. „fig."; A) „alm.": Ypperlighed i sit Slags; navnl. høi el. fornem Fødsel el. Byrd, Cic. Brut. 16; ∾ ingeminata, (dobbelt Adel, neml. fra Fader og Moder), Ovid. Pont. 4, 16, 44; - bes. tillægges nobilitas (som Fødselsadel) de Familier, hvori en Curulværdighed er bleven beklædt, ligesom den tilkommer samtlige Patricier, s. und. nobilis; ds. alts. den romerske Adel el. Adelstand, (opp. plebs, Liv. 6, 42); - fautor nobilitatis, Cic. R. Am. 6; - ogs. Adelen i andre Stater, vid. Liv. 26, 12, o. Caes. B. G. 7, 38; ogs. in pl., Tac. Ann. 12, 20: nobilitatibus externis mitis, (imod udenlandske Fyrster); — b) „overf." ogs. om Dyrene: ædel Race; ∾ columbarum, Plin.; ligel. om Væxter: en ædel Art; lilium rosae nobilitate proximum, id.; — B) „ethisk" o. „ment."; 1) Aandsadel; ds. høit og stort Mod; navnl. ogs. Overmod el. Stolthed, vid. Liv. 38, 51, o. Tac. Ann. 1, 29; men Eam nobilitatem amittendam video, Plaut. Mil. gl. 4, 8, 14; — 2) ligel. høi Værdighed el. Anseelse; - nobilitate discipulorum florere, (have udmærkede Disciple), Cic. d. Or. 3, 35; men Eloquio tantum nobilitatis inest, Ovid. Pont. 2, 5, 56.

*nōbĭlĭter, adv., oprdl. navnkundigen; ds. sædv. „overf."; A) mærkeligen, ypperligen i sit Slags; - Pomona ··· odores atque unguenta nobiliter instruxit, Plin. 23, 2; - compar., nobilius, Sidon.; — B) berømmeligen, argentum caelare, Plin.; cf. Vitruv. 7, praef.; o. — nōbĭlĭto, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": gior bekiendt, udbreder, illam alteram famam etc., Liv. 1, 16; — II) oftest „fig."; A) „overf.": gior navnkundig el. berømt; - nobilitari post mortem etc., Cic. Tusc. 1, 15; neque ex te (ved dit eget Værd) umquam es nobilitatus, sed etc., id. d. Senect. 9; - ogs. at giøre berygtet, at bringe i ond Omtale, flagitiis, Ter. Eun. 5, 6, 29; — b) sild. om Væxterne: at forædle; - auster nobilitat vites, Pallad.; — B) „ment.": at forherlige; ∾ novitatem suam multis rebus, (om Agrippa), Vell. 2, 96; cf. ovenf. Cic. d. Senect. 9; — [nobilis].

†nŏcens, tis, partic. o. adj. af noceo; ds. — nŏcenter, adv.: skadeligen, med el. til Skade, Colum., Cels.; o. — nŏcentĭa, ae, f.: Synd, Brøde, (opp. innocentia), Tertull.

nŏcĕo, cŭi, cĭtum, 2, v. n. (o. a.): skader, tilføier Skade; ordenl. c. dat., ogs. absol., osv.; - ∾ alteri, Cic.; cf. Caes. B. C. 3, 28; ds. impers. pass.: ipsis nihil nocitum iri, id.; cf. id. B. G. 5, 19, ogs. Plaut. Curc. 2, 3, 72; - arma ad nocendum, Cic.; men id. Att. 12, 47, impers.: de quo (med Hensyn derpaa) nihil nocuerit, si etc.; - ogs. findes pass.: larix a carie ··· non nocetur (f. larici etc.), Vitruv.; ligel. noceri eas (ciconias) ··· nefas ducunt, Solin.; - nocere noxam, (begaae en Forbrydelse, som Formular), vid. Liv. 9, 10; — II) partic. nŏcens, tis, ogs. som adject.; A) skadelig, fordærvelig, Cic. N. D. 2, 47; - compar., Edit cicutis allium nocentius; vid. Hor. Epod. 3, 3, 3; superl., s. nedenf.; — B) forbrydersk, ugudelig, manus, Ovid.; - ogs. absol.: nocentem defendere, (den Skyldige el. Forbryderen), Cic. Off. 2, 15; cf. Ovid. Pont. 1, 8, 19; nocentissimi homines, Cic., mores, Quintil.; — not.: noxit f. nocuerit, Lucil. ap. Fest.; ds. — nŏcīvus, 3: skadelig; c. dat.; vid. Phaedr. 1, 29, o. Plin. 20, 6.

noctesco, ĕre, v. n. inch., [nox]: at blive mørkt el. dunkelt, Furius ap. Gell. 18, 11. — noctĭcŏla, ae, m., [nox, colo]: som elsker Natten, (el. som arbeider om Natten), Indus, Prudent. —

noctĭcŏlor, ŏris, adj., [nox, color]: natfarvet, d. e. mørk el. sort, Memnon, Laev. ap. Gell. 19, 7, Styx, Auson. — noctĭfer, ĕri, m., [nox, fero]: som bringer Natten, d. e. Aftenstiernen, Catull. 62, 7. — noctĭlūca, ae, f., [nox, luceo]: som lyser om Natten; df. I) Maanen, Hor. Od. 4, 6, 38; — II) en Lygte, Varr. ap. Non. — noctĭvăgus, 3, [nox]: som flakker el. færdes om Natten, currus (Phoebes: Maanens Vogn), Virg. Aen. 10, 216; ∾ deus, (i. e. Somnus), Stat. — noctĭvĭdus, 3, [nox, video]: som seer om Natten, ales, (i. e. noctua), Capella. — noctĭvigĭla, ae, f., [nox, vigilo]: som vaager om Natten, Venus, Plaut. Curc. 1, 3, 40.

noctu, s. und. nox. — noctŭa, ae, f., sc. avis: Natuglen, quod noctu canit et vigilat, Varro; cf. Virg. Ge. 1, 403; comisk er Plaut. Men. 4, 2, 90: Quae (noctua) tu tu dicat usque tibi. — noctŭābundus, 3, [noctu]: om Natten; - ∾ venit ad me, Cic. Att. 12, 1. — noctŭīnus, 3, [noctua]: af en Natugle, oculi, (Ugleøine), Plaut. Curc. 1, 3, 35.

nocturnālis, e: natlig, Sidon.; af — nocturnus, 3, [noctu]: om el. ved el. i Natten; - decem horis nocturnis, Cic. R. Am. 7; ∾ labor, (som forrettes om Natten), id.; ∾ fur, (en Nattetyv), id., lupus, (som gaaer paa Rov om Natten), Virg.; men ∾ Bacchus, (som dyrkes om Natten), id.; ∾ ora, (som alene vise sig om Natten, d. e. hæslige), Plaut. Poen. 1, 2, 107; — II) som subst., Nocturnus, i, m.: Nattens Gud, id. Amph. 1, 1, 116. — noctus, us, s. und. nox. — noctuvĭgĭlus, s. und. noctivigilus. — nŏcŭus, 3, [noceo]: skadelig, Ovid. Hal. 128.

*nōdāmen, ĭnis, n.: Knytning; ∾ nodi, Paul. Nol.; o. — nōdatio, onis, f.: knudret Beskaffenhed, Vitruv. 2, 9; — [nodo]. — nodĭa, ae, f.: etslags Plante, ogs. herba mularis, Plin. 24, 115. — nōdo, avi, atum, 1, v. a., [nodus]: knytter el. binder sammen, vites, Cato, comam adamante, Claudian.; cf. Virg. Aen. 4, 138: crines nodantur in aurum; men Ovid. Rem. 17: collum (acc. graec.) laqueo nodatus ab arcto; — II) „overf." om Værterne; - ferula nodata scapis, (knudret), Plin. 13, 43; - men „poet.": nodato gurgite vortex, (hvirvlende), Stat.

*nōdōse, adv.: knudret, forviklet, dunkelt; - compar., ∾ loqui, Tertull.; o. — nōdōsĭtas, atis, f.: Mængde af Knuder; df. „overf.: Dunkelhed, Vanskelighed, Augustin.; af — nōdōsus, 3, [nodus]; I) „egenl."; A) „alm.": med mange Knuder (el. Masker), lina, Ovid., plagae, id., (Net el. Garn); — B) „bes.": meget knudret, stipes, (knudret Kølle), Ovid., rami, (med Knaster), Senec., arundo, (med Knæer), Pers., ossa, (Halshvirvlerne), Lucan.; - ogs. ru el. ujevn, plaga (in vite), Colum.; men ∾ cheragra, (med Gigtknuder), Hor.; — II) „fig.": forviklet, dunkel; - ∾ verba sortis, (dunkelt Orakelsvar), Senec. Oed.; - superl., ∾ libri enodati, Augustin.; - df. m. Lune, Hor. Sat. 2, 3, 70: adde Cicutae Nodosi tabulas centum; (hvor nodosus: som med de mest bindende Udtryk forpligter Debitorerne til at betale). — Nodotus, i, m., [nodus]: en Gud, som bringer Sæden til at sætte Knuder el. Knæer, Augustin.

nōdŭlus, i, m., demin.: liden Knude, capilli, Appul.; ogs. Kapsel el. Frøhus paa Lilien; vid. Plin. 21, 13; af — nōdus, i, m.; I) „egenl.": Knude, som knyttes; - omnia autem duo ad cohaerendum ··· quasi nodum circulumque desiderant, Cic. Univ. 4; cf. Virg. Ecl. 8, 77, o. id. Aen. 12, 603; nodos manu diducere, Ovid.; men Virg. Aen. 8, 260: Cacum ··· Corripit, in nodum complexus, (slyngende Armene om ham); - nodus Herculeus, el. ∾ Herculis: etslags af Hercules opfunden Knude, som man tiltroede egne Kræfter, Plin., Senec. Ep. 87; men ∾ Gordii, s. und. Gordius; — II) „fig."; A) „overf."; 1) hvad der knytter el. holder sammen; df. a) et Bælte; - nodoque sinus (acc. graec.) collecta fluentes, Virg. Aen. 1, 320; - men Lucr. 5, 687: nodus anni, (om Ækvator); nodus heder ogs. den Stierne, der, ligesom et Baand, forbinder de to Fiske, Cic. Arat. 17; — b) etslags Haarbaand el. Sloife, Ovid. A. A. 3, 139; cf. Tac. Germ. 38: crinem ··· nodo substringere; hvorom Martial. 5, 37, har: Rhenique nodos; — 2) ifølge etslags Lighed med en Knude; aa) Ledemodene i det dyriske Legeme; - crura sine nodis, Caes.; cervix articulorum nodis jungitur, Plin.; — b) df. hede ogs. nodi: de fire Punkter paa Himmelen, hvor de fire Aarstider begynde og ophøre, Manil. 3, 622; — bb) Knude el. Knast el. Knort paa Træer og Grene; ligel. Led el. Knæ paa Planterne; - baculum sine nodo ··· tenens, Liv. 1, 10; cedrus nodis infesta, (knortet), Plin.; stipes gravidus nodis, Virg.; hvf. ogs. Senec. Herc. Oet. 1662, nodus staaer absol., f. Hercules's Kølle; men pedum ··· paribus nodis, (med Knuder i lige Afstand fra hinanden), Virg. Ecl. 5, 90; - men som Ordsprog: nodum in scirpo quaerere, (hos Ter.: søge Vanskeligheder, hvor der ingen ere; hos Plaut.: at giore sig forgeves Umage); — cc) Knude, d. e. Forhærdelse el. haard Deel, navnl. a) i el. paa det dyriske Legeme; - nodi articulorum, Plin., nervorum, id.; — b) i el. paa Stene og Metaller; vid. Plin. 37, 55, o. id. 31, 37; — B) „ment."; 1) Knude el. Baand el. Forbindelse; - ∾ amicitiae, Cic. Lael. 14; exsolvere animos nodis religionum, Lucr. 4, 7; cf. Ovid. Her. 20, 39; — 2) Knude el. Hindring el. Vanskelighed; - dum hic expediatur nodus, Cic. Att. 5, 21; cf. Juvenal. 8, 50; — b) „poet." ogs. om Personer; saal. Virg. Aen. 10, 428: Abantem ··· pugnae nodumque moramque, (der giorde tapper Modstand); cf. Flor. 4, 9. — Nodutus, i, m., s. und. Nodotus.

noegeum, i, n.: etslags Klædebon el. Kappe med Purpurbræmmer, Liv. Andr. ap. Fest., (svarer til d. homeriske φᾶρος). — 1. Nōla, ae, f.: By i Campanien, Plin.; cf. Sil. 12, 161; — B) df. 1) Nōlānus, 3: nolansk, ager, Liv.; ∾ agrestes, id.; - Nolani, orum: Indbaanerne af Byen N., id.; - in Nolano (fundus): i d. Nolanske, Cic. Att. 13, 8; — 2) Nōlensis, e: = frgd., Augustin. — 2. nōla, ae, f.: Klokke, (neml. som opfunden i Byen Nola), Avien. Fab. 7, 8, inc. — 3. nōla (in cubiculo), Quintil., s. und. coa. — Nōlānus, 3, o. Nolensis, e, s. und. 1. Nola. — nōlentĭa, ae, f., [nolo]: ikke at ville, Tertull.

nōlo, nōlŭi, nolle, v. anom., [ne, volo]; I) „egenl.": vil ikke; - nolle pro non velle, Cic. Orat. 45; c. acc., m. acc. c. inf., c. conjunctivo (efter d. udfaldne ut), c. inf., endel. absol.; - ex istis nolo amplius, quam centum jugera, Nep. Thras. 4; - eas res jactari nolebat, Caes. B. G. 1, 18; cf. Nep. Att. 21; - nolo, me ··· videat, Ter. Eun. 5, 2, 67; nolo mentiare, id. Heaut. 4, 3, 23; - Noluit in Flavium ludum me mittere, Hor. Sat. 1, 6, 72; nolentes prodire, Flor.; men Liv. 25, 3: ordinem nolebant offensum (f. offendere); - Nolunt, ubi velis, ubi nolis, cupiunt ultro, Ter. Eun. 4, 7, 43; qui cogit mori nolentem. Senec. Phoen.; — B) c. dat. pers. heder nolle: at være ugunstigen stemt imod nogen, Cic. Fam. 1, 1; — II) hertil kan endnu mærkes; a) imperat. noli c. inf. bruges advarende, (men ikke forbydende); - noli putare, quemquam etc., (du maa dog ikke troe derpaa), Cic. Brut. 33; nolitote dubitare··· defendere, id. Agr. 2, 6; - med Eftertryk forbindes ogs.: noli velle etc., vid. Nep. Att. 4, o. Liv. 7, 40; — b) nolle m. en umiddelbart tilføiet Negation udtrykker en mild Bekræftelse; - quum se non nolle dixisset, (at han ikke var uvillig dertil), Cic. d. Or. 2,

18; cf. id. Snll. 26; - derimod udfalder i Oversættelsen den disjunctive Negation hos nolle, og Sætningen vedbliver at være negtende; miles ··· nolle successum, non patribus, non consulibus, Liv. 2, 45; cf. Cic. Top. 1; — c) som Indskudssætning staaer: quod nolim, (hvad jeg ikke gierne vilde), Cic. Att. 7, 18; men nollem factum, (gid det ikke var skeet, neml. med Udtryk af Mishag), Ter. Ad. 2, 1, 11; ligel. nollem datum (argentum), id. Phorm. 5, 3, 13; men Cic. Off. 1, 11: nollem Corinthum (sc. sustulissent); — not.: nevis, nevult, (f. non vis, non vult), s. und. nevolo; df. — nōluntas, atis, f.: ikke at ville, Enn. ap. Calpurn. Pis., inc.

nŏmădes, etc., s. und. 1.nomas. — nomae, arum, s. und. nome. — 1. nŏmas, ădis, m., νομάς, (i. e. pascens, in pascuis degens); pl. nŏmădes: Nomader, d. e. Hyrdefolk uden faste Boliger, fandtes navnl. i Arabien, Plin. 5, 16, i Skythien, id. 4, 26; hvf. Scythae nomades, Mela, bes. i Afrika, s. nedenf. — 2. Nŏmas, ădis, m. o. f.: en Numidier, (fordi neml. Numidierne vare Nomadefolk); df. A) in masc. sing. (collect.), Sil. 5, 194; cf. Virg. Aen. 4, 320, (hvor plur.); — B) in fem. sing.; 1) Nomas versuta, (numidisk Hex el. Troldqvinde), Prop. 4, 7, 45; — 2) Nomas, adis, f., sc. terra: Numidien, Martial. 8, 55; ogs. Nomas Afra, id. 9, 76. — nŏme, es, f., νομή: Kræftskade, (som æder om sig), intestina, Plin. 31, 44; - sædv. in pl.; nomas vocant (mala corporis, quae serpant), id. 20, 36.

nōmen, inis, n., [f. gnomen, af γνόω, γνῶμι, el. m. forandret Qvantitet af ὄνομα, i. e. nomen]; I) „egenl."; A) „alm.": Navn el. Benævnelse; - imponere nova rebus novis nomina, Cic. Fin. 3, 1; ligel. nomen alicui ponere, id., Virg., dare, Liv., Virg.; nomine aliquem appellare, Cic.; singulorum nomina ciere, (opraabe), Tac.; ex re nomen invenire, Cic.; cf. id. Div. 1, 17, o. id. Phil. 4, 2; — b) undert. er nomen: den blotte Betegnelse af et Begreb; saal. nomen calamitatis, (Navnet el. Ordet calamitas); cf. ibd. 1, 36, o. id. Off. 1, 12; — B) „bes." mærkes hertil; a) ved Udtrykket: nomen est mihi, (mit Navn er, el. jeg heder), staaer Navnet: in nomin., el. in gen., el. in dat.; - ei morbo nomen est avaritia, Cic.; cf. id. Brut. 62; ogs. hører hertil Ovid. Met. 15, 96: aetas, cui fecimus aurea nomen, (f. aureae); cf. ibd. 1, 169, ogs. Virg. Aen. 7, 717, (i hvilket Fald nominat. er etslags Apposition); - nomen Mercurii est mihi, Plaut. Amph. prol. 19; cf. Vell. 1, 11; - nomen Arcturo est mihi, id. Rud. prol. 5; cf. Liv. 2, 5 o. 16; ogs. hører hertil id. 1, 34: puero ··· ab inopia (i. e. ab egendo) Egerio (dat.) inditum nomen; - efter act. findes ogs. Navnet in acc., (f. dat. el. gen.); saal. Liv. 1, 1: cui parentes Ascanium dixere nomen; cf. ibd. 34; — b) nomen el. nomina dare, ogs. edere el. profiteri: at mælde sig el. lade sig indskrive (til Krigstieneste, ogs. som Colonist, odl.); vid. Liv. 2, 24, o. Cic. Phil. 7, 4; ogs. hører hertil Liv. 7, 4: qui ad nomina non respondissent, (naar de neml. bleve opraabte); men id. 9, 46: neque accipi nomen, (at Candidatens Navn ikke kom paa Valglisten); — c) nomine meo, tuo, alicujus: i mit Navn, paa mine Vegne, osv.; - quum epulum patrui sui nomine populo daret, Cic. Mur. 16; odisse suo nomine Caesarem, (af personlige Grunde), Caes. B. G. 1, 18; cf. Nep. Att. 6; - df. ogs. nomine aliquo el. nomine rei alicujus: under det Navn, paa den Grund, som el. ligesom; - nomine lucri (tollere), Cic. Verr. 3, 45; alio nomine auferre, id. R. Com. 14; kan ogs. hede: formedelst; - nomine sceleris damnati, id. Verr. 5, 5; men eo nomine, Tac., quo nomine, Vell., af den Grund, derfor; — d) Skin el. Paaskud; - simulatione atque nomine legis agrariae, Cic. Agr. 2, 6; cf. id. Fam. 1, 1; - „bes." ogs. det blotte Navn (i Modsætning af Tingen); nomina tantum ducum, Liv. 29, 1; cf. id. 7, 29; ligel. tantum nomen duarum legionum etc., Cic. Att. 5, 15; ligel. nomen inane, Hor. Ep. 1, 17, 41, Ovid. A. A. 1, 740; — e) men ogs. omvendt staaer nomen: deels med Eftertryk, deels omskrivende, s. Personer og Ting; - saal. fortissima quaeque Nomina, (de tappreste Helte), Sil.; - quis dubitet nomina tanta sequi, (saa store Mænd og Digtere), Ovid. Trist. 2, 442; nomen providentiae, (f. providentia), Cic. N. D. 3, 31; ligel. nomen vestrum, (f. vos), Liv. 37, 51; cf. Ovid. Met. 8, 461, o. id. Her. 8, 30; — bb) dertil kommer endnu den techniske Brug af nomen; a) som nomen proprium virile, da det er Slægtsnavnet, i Modsætning af praenomen o. cognomen; saal. M. Tullius Cicero, C. Julius Caesar, (hvor Tullius o. Julius ere nomen); s. ogs. und. praenomen o. cognomen; men Juvenal. 5, 127: tamquam habeas tria nomina, (som om du var fribaaren); - men ogs. findes nomen f. praenomen; vid. Cic. Mur. 12; ogs. f. cognomen, vid. id. Caecin. 10; - ogs. heder nomen: en Titel (el. Æreestitel); saal. nomen imperatoris, Caes. B. C. 3, 71; — b) i Grammatiken er nomen: det Ord, som declineres, Quintil. 1, 4 o. 5; — c) i Retssproget heder deferre nomen alicujus: at anklage nogen for Retten, de parricidio, Cic. R. Am. 10; ogs. deferre nomen alicui, id. Coel. 23; ogs. alicui ejusdem rei nomen deferre, id. Verr. 2, 28; — II) forskielligen „overs." heder nomen fremdeles; A) Slægt el. Familie; - in familiam nomenque adoptare, Suet. Caes. 83; cf. Tac. Ann. 3, 30, o. Virg. Aen. 6, 758; — bb) df. ogs.; a) Folk el. Nation; nomen Latinum, Liv., Etruscum, id., Romanum, id.; — b) Søn el. Afkom; nomen Ledae, (i. e. Helena), Sil. 13, 44; — B) Navn, Berømmelse; - magnum nomen etc., Cic. Brut. 67; cf. ibd. 69; nomini alicujus officere, Liv. praef.; multam ··· sine nomine plebem, Virg. Aen. 9, 343; - ogs. om Ting; bellum magni nominis, Liv. 31, 8; cf. Virg. Ge. 2, 240; — C) i Pengesager heder nomen: deels Gielden selv el. den udlaante Sum, deels Debitor el. Skyldneren; (fordi begge Navne indførtes i Regnskabsbøgerne); df. altf. a) Gielden, den laante el. udlaante Sum; ogs. Gieldsforskrivning el. Fordring; - referre nomina in codicem, (sædv. om Creditor), vid. Cic. R. Com. 1; pecuniam sibi esse in nominibus, (at han eiede udestaaende Penge), id. Verr. 5, 5; nomen solvere el. dissolvere, (indløse en Forskrivning); vid. id. Planc. 28; nomen exigere, (inddrive), id.; nomen transcribere in aliquem, (betale med Anviisning paa nogen), Liv. 35, 7; - nomina facere, oftest om Udlaaneren: at indføre Gielden i Regnskabsbogen, altf. at udbetale Laanet; vid. Cic. Fam. 7, 23, o. id. Off. 3, 14; undert. ogs. om Debitor, Dig.; - in codicis extrema cera nomen infimum etc., Cic. Verr. 1, 36 o. 39: den nederst anførte Gieldspost el. Sum; — b) Debitor el. Skyldneren; - ut bonum nomen existimer, Cic. Fam. 5, 6: en god Betaler; lenta nomina, non mala, Senec. Benef. 5, 22.

*nōmenclātio, onis, f.: at nævne ved Navn, at hilse nogen ved hans Navn, (om de romerske Candidater), Qu. Cic. d. Pet. Cons. 11; — II) om Ting; ∾ vitium: Fortegnelse derover, Colum.; — nōmenclātor, (f. nomenculator), oris, m.: Betient el. Slave, som minder Candidaten om Borgernes Navne; - vid. Cic. Att. 4, 2, o. Suet. Aug. 19; o. — nōmenclātūra, ae, f.: Navnefortegnelse, Plin. 3, prooem.; — [nomen, calare, i. e. vocare, καλεῖν]. — nōmencŭlātor, oris, m., s. und. nomenclator. — Nōmentum, i, n.: By i det Sabinske, Liv.; df. —

Nōmentānus, 3: nomentanſk, via, Liv., porta, id.; — B) bf. subst.; a) Nomentani, orum, m.: Indvaanerne af Byen N., Liv., Plin.; — b) Nomentanum, i, n., (sc. praedium), Nep. Att. 14.

*nōmĭnābĭlis, e: til at nævne, Amm.; — o. nōmĭnālis, e: hørende til et Navn, gentilitas, Varro; — b) bf. absol., nominalia (sc. solennia), Tertull.: den Dag, da Barnet fik Navn, Navnefest el. Navnedag; — bf. nōmĭnālĭter, adv.: navnligen, ved Navn, Arnob.; — [nomen].

*nōmĭnatim, adv.: navnligen, ved Navn; ogſ. udtrykkeligen, Cic., Nep.; — nōmĭnātio, onis, f.: Benævnelse, Vitruv.; ogſ. Navn, Ord, Glose, Varr. L. L. 8, 52; ogſ. som rhetorisk Figur; vid. auct. ad Her. 4, 31; — II) „bes.": Udnævnelse til Embede, navnl. til et Præstedømme; vid. Cic. Phil. 13, 5, o. Liv. 26, 23; - dog ogsaa Udnævnelsen til andre Embeder; vid. Tac. Ann. 6, 45; — nōmĭnātīvus, 3: hørende til et Navn, nævnende; - ∾ casus, (i Grammatiken), Varro, Quintil.; o. — nōmĭnātor, oris, m.: som udnævner, magistratuum, Dig.; — [nomen]. — nōmĭnātōrius, 3, [nominator]: hørende til en Udnævnelse, Cod. Theod. — 1. nōmĭnātus, 3, partic. o. adj. af nomino. — 2. nōmĭnātus, us, m.: Benævnelse el. Navn; - nominatuum similitudines, Varro.

*nōmĭnĭto, are, v. a. intens.: pleier at benævne saa el. saa; - (motus) ··· quem sensum nominitamus, Lucr. 3, 353; af — nōmĭno, avi, atum, 1, v. a., [nomen]; I) „egenl."; A) „alm.": nævner el. benævner, aliquem, Plaut., nomen alicujus, Ter., (nævner ved Navn); quem honoris causa nomino, Cic. R. Am. 2, (naar man neml. ikke veed om nogen vil nævnes); nominor quoniam leo, Phaedr. 1, 4; nominari ex aliqua re, ogſ. ab aliquo: have sit Navn deraf; vid. Cic. Lael. 8, o. id. Off. 3, 33; casus nominandi, i. e. nominativus, Gell.; — B) „bes." ogſ.; a) nævner el. angiver (for Øvrigheden); vid. Liv. 39, 17, o. Suet. Caes. 17; — b) giør bekiendt el. berømt; - in eo ipso, in quo etc., nominari volunt, Cic. Arch. 11; f. ogſ. nedenf. no. III; — II) „overſ.": udnævner, interregem, Liv. 1, 32; navnl. til et Præstedømme; vid. Cic. Phil. 2, 2, Suet. Claud. 22, o. A.; — III) partic. nominatus, 3, ogſ. som adject: bekiendt el. berømt; - illa ··· nominata ··· peripetasmata, Cic. Verr. 4, 12; - compar., ∾ pericula, Tertull.; - superl., ∾ bdellium in Bactria, Plin. 12, 19.

nomisma, f. und. numisma. — Nŏmĭos, (-us), i, o. Nomion, ōnis, m., *Νόμιος*, *Νομίων*, heder Apollo, fordi han vogtede K. Admets Hiorder, Cic. N. D. 3, 23; — not.: efter Justin. 13, 7, er Nomius: Søn af Apollo og Cyrene; f. ogſ. Serv. ad Virg. Ge. 3, 2. — nŏmos, (-us), i, m.; I) *νομός*, (i. e. praefectura): Provinds el. Statholderſkab (i Ægypten), Plin.; — II) *νόμος*, (i. e. cantilena): Sang el. Melodi, Suet. Ner. 20.

non, adv., (ctr. af ne o. oenum f. unum]: ikke; - Hoccine agis, an non? Ter. Andr. 1, 2, 15; non erat abundans, non inops tamen, Cic. Brut. 67; non est ita, judices, non est profecto, id. Flacc. 22; — bb) bertil mærkes; a) foran en Negation danner non en svag Affirmation; - quod tamen fortasse non nollem, si etc., Cic. Fam. 2, 16; - f. ogſ. non nemo, non nihil, und. nonnemo, nonnihil; - omvendt danner non efter en Negation en stærk Affirmation; nihil non ad rationem dirigebat, Cic. Brut. 37; f. ogſ. nemo, nihil, osv., ss. ll.; - foran nec ··· nec ophæver non ikke d. flgd. Negation; - non medius fidius prae lacrimis possum reliqua nec cogitare, nec scribere, Cic. Att. 9, 12; cf. id. Fam. 5, 17; — b) per litoten heder non ogſ. forstærkende: ingenlunde, aldeles ikke; - homo non probatissimus, (ingenlunde agtet), Cic. Parad. 5, 3; cf. id. N. D. 2, 17; ligel. id. Verr. 4, 66: vidi enim vos in hoc non minime ··· commoveri; — c) non quod, non quo: ikke som om; - non quod sola ornent, sed quod excellant, Cic. Orat. 39; non quo sit mihi quicquam carius, id. Att. 16, 15; - fremdeles non nisi: ikkun; vid. Ovid. Trist. 3, 12, 36: Non nisi vicinas tutus ararit aquas; - men non vero: visselige ikke; non vero tam isti, quam tu ipse nugator, Cic. d. Senect. 9; — d) non modo el. non solum ··· sed el. sed etiam: ei alene ··· men ogsaa; non modo falsum illud esse, sed hoc verissimum, Cic.; cf. id. Lael. 15; - undert. er sed udfaldet; vid. Tac. Hist. 2, 27; - men non modo (el. solum) non ··· sed (el. sed etiam), el. sed ne ··· quidem: ei alene ikke ··· men endog, men end ikke; tu id non modo non prohibebas, verum etiam approbabas, Cic. Att. 16, 7; hoc non modo non laudari, sed ne concedi quidem potest, id. Mur. 3; - men undert. er i den første Sætning det andet non faldet ud; quod mihi non modo irasci, sed ne dolere quidem impune licet, id. Att. 11, 21; non mentibus solum consipere, sed ne auribus quidem, Liv. 5, 42; — e) non ita, non tam: ikke meget, ikke just, ikke synderligen; - simulacra perampla, sed non ita antiqua, Cic. Verr. 4, 49; non ita diu, id. Brut. 66; - ogſ. mærkes: non fere quisquam, næsten ingen, id. Verr. 5, 74; — f) non si: end ikke om; - non si certam victoriam videam, Liv. 7, 10; cf. Hor. Od. 2, 14, 5; — g) f. nedum: end sige; - vix mehercules servis hoc eum suis, non nobis · · probaturum, arbitror, Cic. Agr. 2, 9; — h) i Spørgsmaalet, f. nonne: mon ikke? - quid haec amentia significat? non vim? non scelus? etc., Cic. Quint. 26; cf. id. R. Com. 2; — i) „poet." o. i efteraug. Prosa findes ogſ. non f. ne, (hvilket dog misbilliges, Quintil. 1, 5, 50, „quia alterum negandi est, alterum vetandi"); - Vos quoque non caris aures onerate lapillis··· non sint sine lege capilli, Ovid. A. A. 3, 129; cf. id. Pont. 1, 2, 101, ogſ. Hor. A. P. 460, o. id. Ep. 1, 18, 72; ligel. non dubitaveris, Senec. Qu. Nat 1, 3; — k) non hos et Substantivum; nec vero, quod etc., posse esse non corpus, Cic. Acad. 1, 11; etiam non orator, Quintil. 2, 15, 17; — l) endel. som Svar: nei! - ut, sequens probabilitatem ··· aut etiam, aut non respondere possit, Cic. Acad. 2, 32; cf. id. 2, 30, o. id. N. D. 1, 25.

Nōna, ae, f., [nonus], efter Varr. ap. Gell. 3, 16: en af de trende Parcer, (neml. med Hensyn paa Menneskets Fødsel i den niende Maaned); f. ogſ. ibd. Caesell. Vindex: tria nomina Parcarum sunt, Nona, Decuma, Morta. — Nōnăcris, is, f., *Νώνακρις*: Egn og By, ogſ. Bierg i Arkadien, Vitruv., Plin. 2, 106; — B) bf. 1) Nōnăcrĭus, 3, (arkadisk), heros, vid. Ovid. Fast. 5, 97, (i. e. Euander); men absol.: Nonacria, id. Met. 8, 426, (i. e. Atalanta); — 2) Nōnăcrinus, 3: = frgd., virgo, Ovid. Met. 2, 409, (i. e. Callisto).

Nōnae, arum, f., [nonus]: den femte Dag i Maaneden; dog i Maanederne Marts, Mai, Juli, October: den syvende; (neml. altid den niende Dag foran Idus, denne iberegnet); - Nonae septimae, quintanae, Varro; Nonae Decembres, quae etc., Cic. Flacc. 40; a. d. tertium Non. Jan., (d. tredie Januar), quum etc., id. Fam. 5, 2.

nōnāgēnārĭus, 3: bestaaaende af 90; - ∾ motus stellae Martis, (naar den neml. er 90 Grader fra Solen), Plin. 2, 12; af — nōnāgēni, ae, a, [nonaginta], num. distr.: 90 til hver; ogſ. alm. 90; - nonagenis gradibus (ascendi porticus), Plin. 36, 19; nonagenum quinum digitorum fistula, (af 95 Tommers Vidde), Frontin. Aquaed. 61. — *nōnāgēsĭmus, 3, num. ord.: d. 90de, annus, Cic.; o. — nōnāgĭes, adv. num.: 90 Gange; men nonagies sestertium, Cic. Verr. 3, 70: = 9000000 sestertii; f. und

decies; af — nōnāginta, num. card. indecl., [novem]: 90; - ∾ annos natus, Cic. d. Senect. 10; men nonaginta vendere domum (sc. nummis), Dig.

nōnālis, e: hørende til nonae; - ∾ sacra, Varro. — *nōnānus, 3: hørende til den niende Legion; - nonanus miles, Tac.; ogs. absol. nonanus, (sc. miles), id. Ann. 14, 38; pl. nonani, id.; o. — nōnārĭus, 3: hørende til d. niende Time; - nonaria (sc. meretrix, fordi en slig først fra d. niende Time tør drive sin Handel), Pers. 1, 133; — [nonus].

non.dum, adv.: endnu ikke, Caes. B.G. 1,12; nondum centum et decem anni sunt, quum ··· lata est lex, Cic. Off. 2, 21. — nongentēsĭmus, 3, f. und. noningentesimus. — nongenti, ogs. noningenti, ae, a, [novem, centum]: 900; - ∾ sestertii, Cic. Flacc. 27; nongenti pedes, Colum.; noningenti pedes, id. 5, 2; — not.: ogs. in sing.: quum se nongentum appellaret, (en af de ni hundrede), Plin. 33, 7. — nongēsĭmus, o. nonigesimus, ogs. noningentesimus, o. nongentēsimus, nom. ord., [noningenti, nongenti]: d. 900ste, Priscian. d. Pond. — noningenti, ae, a, f. und. nongenti; — df. nōningentĭes, adv. num.: 900 Gange, Vitruv. — Nonius Marcellus: Grammatiker imod Enden af d. and. Aarh.; hans til os komne Skrift: de Proprietate Sermonis, er meget ufuldstændigt.

nonna, ae, f., f. und. nonnus. — non.ne, adv. interrog.; a) ikke? neml. i directe Spørgsmaal; - nonne animadvertis, quam multi etc.: mærker du ikke, osv.? Cic. N. D. 3, 37; - staaer ogs. alene; saal. id. Caecin. 13: debeo etc.; nonne? ikke sandt? er det ikke saa? — b) i indirecte Spørgsmaal: om ikke; - ex me quaesieras, nonne putarem etc., Cic. Acad. 2, 24; cf. id. Tusc. 5, 12.

nonnemo, (el. non nemo): nogen, den og den; - in curia non nemo hostis est, Cic. Mur. 39; - kan ogs. hede: en vis; saal. video de istis abesse non neminem, id. Catil. 4, 15. — nonnĭhil, (el. non nihil): noget; - non nihil est perfectum, Cic. Fam. 12, 2; ogs. c. gen.: nonnihil temporis, Nep. Hann. 13; - ogs. som adverb.: noget, noget lidet, paa en Maade; quo in periculo nonnihil me consolatur, quum etc., Cic. Fam. 4, 14; cf. Ter. Andr. 3, 4, 3. — nonnisi, (f. non nisi), f. und. nisi.

nonnullus, (el. non nullus), 3: nogen, noget; - ∾ pars militum, Caes.; nonnulla in re, Cic. Mur. 20; cf. Nep. Ages. 8; - pl. nogle; ∾ cohortes, Caes., insulae, Nep.; - ogs. absol.: nonnulli (sc. homines), Nep. Paus. 5, o. A. — nonnumquam, (el. non numquam), adv.: undertiden, nu og da; opp. saepius, Caes. B. G. 1, 8; opp. numquam, Cic. Vatin. 2, aliquando, id. Fam. 5, 8.

nonnus, i, m., [skal være ægyptisk Ord m. Bem. ærværdig]: en Munk, Hieron.; — fem. nonna, ae: en Nonne, id. — nonnusquam, (el. non nusquam), adv.: nogenstedś, paa nogle Steder, Plin. 14, 24, oftere, Gell. — nōnus, 3, [f. novenus, af novem]: den niende, Cic. d. Rep. 6, 18; cf. Hor. Sat. 2, 7, 118; - men hora nona, sædv. nona, (sc. hora): Romernes sædvanlige Spisetid; vid. Hor. Ep. 1, 7, 71, o. Martial. 4, 8. — nōnusdĕcĭmus, (el. nonus decimus), 3: den 19de, Tac. Ann. 13, 16. — nōnussis, is, m., [novem, as]: ni asses, Varr. L. L. 5, 36.

1. Nōra, orum, n.: By paa Sardinien; — B) df. Nōrensis, e, adj., Cic. frgm. or. p. Scauro; - subst. pl. Norenses, ium, m.: Indbaanerne af Byen N., id. ibd., Plin. — 2. Nōra, orum, n.: Biergfæstning i Cappadocien, Nep. Eum. 5. — Norba, ae, f.: By i Latium, Liv. 2, 34; — B) df. Norbānus, 3, ager, id. 8, 19; — Norbani, orum, m.: Indbaanerne af Byen N., id., Plin. 3, 9; — not.: Norbānenses, ium, m., Plin. l. c. 16: et Folk i Nederitalien.

Nōrēĭa, ae, f.: By i Noricum, Caes. B. G. 1, 5. — Norensis, e, f. und. 1. Nora. — Nōrĭci, orum, m.: Folk imellem Alperne og Donauen, i Landskabet: Noricum, i, n.; adskilt ved Innfloden fra Vindelicien; - vid. Plin. 3, 24, o. Tac. Hist. 1, 11 o. 70; — B) df. Nōrĭcus, 3: norisk, ager, Caes., regnum, Suet.; Durior et ferro, quod Noricus excoquit ignis, Ovid. Met. 14, 712. — Noricum, i, n., o. Noricus, 3, f. und. frgd.

norma, ae, f., [besl. m. γνώριμος o. γνώρισμα]: Vinkelmaalet; - anguli ad normam respondentes, (rette Vinkler), Vitruv.; cf. Plin. 7, 57; — II) „fig.": Regel, Forskrift, Rettesnor; - vitam ad certam rationis normam dirigens, Cic. Mur. 2; natura norma legis est, id. Leg. 2, 24; cf. id. Acad. 2, 46, o. id. Lael. 5; - ogs. Forbillede el. Mønster; illa norma oratoris et regula (Demosthenes), Plin. Ep. 9, 26; - ogs. Kunstregel el. Theori; rhythmicorum et musicorum acerrima norma, Cic. d. Or. 3, 49.

*normālis, e: efter Vinkelmaal; - ∾ angulus: ret Vinkel, Quintil., virgula: ret Linie, Perpendikel, Manil.; — df. normālĭter, adv.: efter en ret Vinkel, i rette Vinkler, Hygin.; — b) efter en ret Linie, i lige Linie, Amm.; — normātĭo, onis, f.: Retning el. Afmaalning efter Vinkler, auctor d. Lim. ap. Goes.; — normātūra, ae, f.: = frgd., Innocent. ibd.; o. — normātus, 3: afmaalt efter Vinkler; - normatus ad perpendiculum: perpendiculær, Colum. 3, 12; — [norma].

Nortĭa el. Nurtia, ae, f., rimel.: = Fortuna; - Volsiniis quoque clavos, indices numeri annorum, fixos in templo Nortiae, Etruscae deae, etc.; Liv. 7, 3; cf. Juvenal. 10, 74: si Nortia Tusco Favisset, (i. e. Sejano Volsiniensi).

nos, [formet af dual. νῶϊ]: vi, pron. pers., pl. til ego; men ogs. staaer pl. nos undert. f. ego; f. und. ego; — B) derom kan mærkes; aa) oftest betegnes nos alene ved Verbets Personalendelse; dog bliver det udtrykt, deels med Eftertryk; nos, nos consules etc., vid. Cic. Catil. 1, 1; deels i Modsætninger; Nos patriam fugimus ··· tu etc., Virg. Ecl. 1, 4; — bb) den dobbelte Genitiv nostri o. nostrum; a) nostri, vor el. vores, d. e. til os el. imod os; saal. amor nostri, Virg. Ge. 4, 324; Nil nostri miserere? id. Ecl. 2, 7; cf. id. Aen. 7, 263 o. 439; — b) nostrum, af os, iblandt os; uterque nostrum, Cic.; communis omnium nostrum parens (patria), id. Catil. 1, 7; cf. ibd. 2; - den oprdl. Form af genit. nostrum er: nostrorum o. nostrarum (af noster); vid. Plaut. Poen. 4, 2, 39, o. Ter. Eun. 4, 4, 11; — cc) nosmet (f. nos), f. und. ego, egomet; — dd) dat. nobis, (ligesom mihi, tibi, etc.), indskydes undert. m. Lune og ligesom pleonastisk; - quid ait tandem nobis Sannio? Ter. Ad. 2, 4, 12; cf. Virg. Aen. 5, 391; — not.: absente nobis, (f. absente me: i min Fraværelse; af Folkesproget), Ter. Eun. 4, 3, 7.

*noscentĭa, ae, f.: = notitia, Symmach., inc.; o. — noscĭbĭlis, e: til at kiende el. fatte, natura, Tertull.; — [nosco]. — noscĭtābundus, 3: der ønsker at lære (nogen el. noget) at kiende, Gell. 5, 14; af — noscito, are, v. a., intens. af nosco; I) „alm.": betragter el. undersøger; - ∾ aedes, Plaut. Trin. 4, 2, 21; Nunc vestigia hic si qua sunt, noscitabo, id. Cist. 4, 2, 14; — II) „bef."; A) bemærker el. opdager, senatorem ··· raro usquam, Liv. 3, 38; — B) kiender el. gienkiender deraf, aliquem facie, Liv. 22, 6; cf. Plin. Ep. 6, 20; - „poet." ogs. ud. abl., Catull. 61, 223.

nosco, nōvi, nōtum, 3, v. a., [f. gnosco, af γνόω, γιγνώσκω]; I) „alm.": lærer at kiende, faaer el. erhverver Kundskab derom; - ut se quisque noscat

etc., vid. Cic. Tusc. 1, 22; ubi hominem novisti? Plaut.; - perf. novi, har lært at kiende, kan ogs. som praesens hede: kiender, veed; ligel. noveram (el. noram), som impf.: kiendte, vidste; - si ego hos bene novi, (kiender jeg dem ret), Cic. R. Am. 20; nosti cetera, (du kiender Resten), id. Fam. 7, 58; unum cognoris, omnes noris, Ter. Phorm. 2, 1, 35; cf. Cic. Pis. 32, o. Virg. Ge. 2, 108; nostin' hanc, quam etc., Ter. Eun. 3, 5, 15; men ibd. 3, 1, 15, absol.: nostin'? (forstaaer du mig? d. e. du forstaaer mig nok); — II) „bef." ogs.; A) erfarer, faaer at vide, seer, hører; - malefacta ne noscant sua, Ter. Andr. prol.; cf. id. Ad. 5, 4, 8; men philosophiae praecepta noscenda, (i. e. discenda: som bør læres), Cic. ap. Lactant.; cf. Cic. N. D. 1, 4; - ogs. undersøger, betragter, imaginem, signum, Plaut.; men Tac. Ann. 12, 60: quae olim a praetoribus noscebantur, (retligen undersøgtes); — B) vedkiendes; - ad res suas noscendas, Liv. 10, 20; nec noscitur ulli, (f. ab ullo: kiendes ikke af nogen), Ovid. Trist. 1, 5, 29; - ogs. kiendes derved, erkiender; deus ille, quem mente noscimus, Cic. N. D. 1, 14; — b) antager, lader mig behage; - ∾ causas el. causam, (Grunden til en Undskyldning), Cic.; cf. id. Fam. 4, 4; — not.: contraherede Former (ogs. i det classiske Sprog) ere: nosti, noram, norim, nosse; — III) partic. nōtus, 3: oftest som adject.; A) „egenl.": kiendt el. bekiendt, d. e. som andre kiende; - res nota et manifesta omnibus, Cic.; noti atque insignes latrones, id.; notus mihi nomine tantum, (alene af Navn), Hor.; cf. Virg. Aen. 1, 379; notum habere, (at kiende), Cic. Orat. 33; notum facere alicui, id.; - compar., notior alicui; vid. id. Mur. 7; ogs. absol.: nullus civis ··· paullo notior etc., Caes. B. C. 2, 19; superl.: notissima vobis vita Sullae, Cic. Sull. 26; — bb) ogs. at mærke; a) c. gen.; - Notus in fratres animi paterni, Hor. Od. 2, 2, 6; noti operum Telchines, Stat.; — b) c. inf.; Trojanos notus semper minuisse labores (Apollo), Sil. 12, 330; — 2) „bef." ogs.; a) subst., noti: Bekiendtere, Venner, Cic. Coel. 2, o. Hor. Sat. 1, 1, 85; — b) berygtet; - mulier non solum nobilis, sed etiam nota, Cic. Coel. 13; cf. id. Verr. Act. 1, 6: quod noti sunt etc.; — B) „overf."; a) act.: som kiender andre; - novi, notis praedicas, Plaut. Pseud. 4, 2, 39; cf. Cic. Verr. 1, 7: non solum notis, sed etiam ignotis; - men homines noti inter se, (som kiende hinanden), Pompej. ap. Cic. Att. 8, 12, D; cf. Liv. 35, 3, hvor sing. collect.: novo milite, necdum satis noto inter se.

nosmet, s. und. nos. — nŏsŏcŏmīum, i, n., νοσοκομεῖον: Sygehus, Hospital, Cod. Just. — nŏsŏcŏmus, i, m., νοσοκόμος: som pleier el. passer den Syge, Cod. Just. — noster, stra, strum, [af nos, el. at sammenl. m. νωΐτερος]; I) „alm.": vor, vores; - ogs. undert. f. meus; saal. nostra fides, nostrae preces; vid. Cic. Fam. 1, 1; - ∾ virgines, Ter. Eun. 2, 3, 22, (som de findes hos os); - nostra omnis vis in animo etc., Sall. Catil. 1; - navnl. om Slaver: som høre til Huset, Plaut.; men nostri: vore Folk, vore Krigere, Caes. B. G. 1, 26; - ad rem nostram veniamus, (til det, der er fleet hos os; opp. externa), Cic. Off. 3, 26; - noster est cum animo ··· tum etc., (er os hengiven), id. Qu. Fr. 1, 1, 3; ogs. rosende el. smigrende; o Syre noster, Ter.; - men ironisk: o noster misericors, Cic. Pis. 8; - nostrum est, Liv. 39, 36, (Skylden er vor); men amor nŏster, Cic. Fam. 5, 12, (f. amor erga nos); - noster f. pron. pers.; vid. Hor. Sat. 3, 6, 48; cf. Plaut. Rud. 4, 7, 19: noster Daemones, (i. e. ego); — II) „bef." el. „overf.": som er os beqvem el. gunstig; - nostris locis, (i. e. opportunis), Liv. 9, 19; cf. Virg. Aen. 2, 396: haud numine nostro; — not. a: nostrorum, nostrarum, (f. nostrum), s. und. nos; men omvendt: nostrum, (f. nostrorum), Plaut. Men. 1, 2, 25; — not. b: nostrapte culpa, (f. nostra culpa), Ter. Phorm. 5, 2, in. — nostrapte, s. und. frgd.

nostras, gen. ātis, pron. adj. af noster: som tilhører os, som haves hos os, indenlandsk; - ∾ cunila, (som voxer hos os), Colum.; ∾ herba, Cic.; - ∾ philosophi, id.; men absol.: nostrates, (vore Landsmænd), Plin.; men m. Lune: ∾ levia verba, (opp. vestra oratoria), Cic. Fam. 2, 12; cf. id. ibd. 9, 15: ∾ facetiis; — not.: nominat. nostratis, (f. nostras), Cass. Hemina ap. Prisc. — nostrātim, adv., [noster], i. e. nostro more, Sisenna ap. Charis. — nostrātis, e; s. und. nostras, not.

nōta, ae, f., [m. forandret Qvantitet at henføre til nōtus, 3, und. nosco]; I) „egenl."; A) „alm.": Mærke, Kiendemærke, Tegn; - signa et notas locorum (ostendere), Cic. d. Or. 2, 41; notam ducere (in mensa), Ovid. Trist. 2, 454; per notas certiorem facere, (ved Varsler), Cic. Div. 2, 21; - ogs. Vink (med Øinene el. med Haanden), Ovid. A. A. 3, 514, o. id. Met. 11, 466; - ogs. indbrændt Mærke, (navnl. paa Slaver og Forbrydere); vid. Cic. Off. 2, 7, o. Suet. Calig. 27; - nota genitiva: Modersmærke; vid. Suet. Aug. 80; men Hor. Od. 4, 2, 59: Qua notam duxit (vitulus: har en Plet el. Aftegning); - endel. Mærke el. Preg paa Mønter; ∾ numaria, Aur. Vict.; numi omnis notae, Suet.; — B) „bef."; 1) skrevet Tegn, Skrifttegn; - sonos vocis paucis litterarum notis terminare, (med faa Bogstaver), Cic. Tusc. 1, 25; ogs. absol. notae: Bogstaver el. Skrift; vid. Hor. Od. 4, 8, 13, o. Virg. Aen. 3, 444; „poet." ogs. et Brev; vid. Ovid. Her. 4, 6; — bb) notae hede endnu; a) visse Forkortninger el. Abbreviaturer; saal.: S. P. Q. R., (i. e. senatus populusque Romanus), ligel. cos. f. consul, etc.; — b) den hemmelige Skriverkunst, navnl. ved en aftalt Bogstavforandring, som a f. d el. e, osv.; vid. Suet. Caes. 56, o. id. Aug. 88; ogs. ved andre aftalte Skrifttegn; vid. id. Tit. 3, o. Ovid. Her. 20, 210; - hertil høre ogs. Notae Tironis (ap. Gruterum); - ogs. om de Retslærde heder det, Cic. Mur. 11: notas quasdam composuerunt etc.; - men id. d. Or. 3, 44, ere notae librariorum: Interpunctationstegnene; — c) Tegn el. Mærke, som sættes til et Sted i en Bog, (navnl. som Yttring af Bifald el. Mishag); - notam apponere ad malum versum, Cic. Pis. 30; men id. Fam. 13, 6: apponam notam eam (neml. i Brevet), quae etc.; — 2) ethvert paasat Mærke; - imponere notam porcis, Colum.; - navnl. Mærke paa et Vinfad, (hvoraf neml. Vinens Herkomst, Art el. Ælde skiønnes); - deraf. sædv. Art el. Slags af Vine og af andre Varer, (nærmest forsaavidt samme kiendes af et paasat Mærke); - atqui eae notae (vini) sunt optimae etc., (disse Vinsorter), Cic. Brut. 83; ligel. nota Falerni, (f. Falernum), Hor.; ligel. nota vini, Colum.; mel secundae notae, id.; oleum viridis notae, id.; ex hac nota corporum est aër, (hører til denne Klasse af Legemer), Senec. Qu. N.; diversae notae stirpes, Colum.; — II) „fig."; A) „overf."; a) Kiendemærke el. Tegn, (hvoraf neml. noget sluttes el. findes el. vides); - fallaces notas salutis et mortis, Cels.; - Cic. Div. 2, 51, med Lune: quam scite per notas nos certiores facit Juppiter! men notas et vestigia scelerum etc., (Mærker og Spor deraf), id. Verr. 2, 47; — b) Note el. Anmærkning, Dig.; — B) „ment."; 1) Art, Slags, Character; - aliquem de meliore nota commendare, (som en brav Mand), Curio ap. Cic. Fam. 7, 29; beneficia non ex vulgari nota, Senec.; — 2) Plet, Skamplet, Skam; - o turpem notam illorum temporum, Cic. Off. 3, 18; omnibus notis turpitudinis insignis, id.; cf. Cic. Catil. 1, 6; ad notam ignominiamque etc., Liv. 31, 44; - ogs. Beskæmmelse; ad coenam, non ad notam invito, Plin. Ep. 2, 6; - ogs. beskæmmende Sted (el.

Vers), Suet. Tib. 45; — b) navnl. er nota censoria: en af Censor i hans Protocol indført el. mundtligen udtrykt Dadel over en Borger; vid. Cic. Cluent. 46, o. Liv. 21, 18; (hvor ogs. andre Beskæmmelser af dette Slags ere anførte); s. ogs. unt. censor; men notae aliquem eximere, Gell. 4, 20; — 3) omvendt findes notae virtutis, om hædrende Saar, Cic. frgm. or. Rab. perd.; men Ovid. Fast. 1, 596: Ille Numantina traxit ab urbe notam, (fik deraf Hædersnavnet Numantinus).

nŏtābĭlis, e, [noto]: mærkelig, hvoraf el. hvorpaa der er Spor el. Mærke; - civitatum fundamenta vix notabilia, Senec. d. Ir. 1, 2; cf. Ovid. Met. 1, 169; — II) „overf."; A) mærkelig, som vækker Opmærksomhed, exitus, vid. Cic. Fam. 5, 12; eo notabilior caedes fuit, quia etc., Tac. Hist. 3, 25; - si quid in pejus notabile est, Quintil. 1, 3, 1; — bf. nŏtābĭlĭter, adv.: mærkeligen, synligen, expallescere, Plin. Ep. 1, 5; cf. Suet. Aug. 87; men quibusdam notabilius turbantibus, Tac. Hist. 1, 55. — nŏtācŭlum, i, n., [noto]: Mærke, corporis, Minuc. Fel.

nŏtārĭus, 3, [nota]: hørende til Skrift el. Hurtigskrift; bf. subst.; 1) notaria, a) (sc. ars), Bogstavskrift el. at skrive Bogstaver, Fulgent.; — b) ligel. sild. f. notoria: skriftlig Underretning, Augustin.; — II) nŏtārĭus, i, m.: en Hurtigskriver, Quintil. 7, 2, 24, o. Plin. Ep. 3, 5; - ogs. „alm.": en Skriver, Cod. Theod.

nŏtātĭo, onis, f., [noto]; I) „alm.": Betegnelse; - ∾ tabularum (Stemmetavlernes, neml. med Vox af forskiellige Farver), Cic. Cluent. 47; — II) „bes."; A) Optegning el. Valg, Cic. Phil. 5, 5; — B) ∾ censoria, Anmærkning af Censor over nogen, Cic. Cluent. 46; — C) Bemærkning, Iagttagelse, naturae (derover), Cic. Orat. 55; notatione et laude digna, id.; - ogs. Beskrivelse el. Skildring, Charakteristik, auct. ad Her. 4, 50; — D) Ordets Grundbemærkelse el. Etymologi; vid. Cic. Top. 2; — not.: f. notio censoria, Cic. Cluent. 46, vilde notatio være den lettere Form; cf. id. Off. 3, 31. — notatus, 3: partic. o. adj. af noto. — nōtesco, tŭi, 3, v. n. inch., [notus]: at blive bekiendt, alicui, Tac. Ann. 1, 73; men ∾ malis facinoribus (derved), ibd. 12, 8; - ogs. „poet.", Catull. 68, 48, o. Prop. 2, 10, 37.

nŏthus, 3, νόθος; I) „alm.": uægte, af uægte Fødsel, (en Bastard), Virg. Aen. 9, 697; cf. Quintil. 3, 6, 97: νόθον, qui non sit legitimus, Graeci vocant; - om Dyrene: hvis Forældre ere af forskiellig Art el. fra forskiellige Lande, Colum.; ogs. de mindre Elephanter kaldes: nothi, Plin. 8, 1; — II) „poet. overf.": uægte, ikke virkelig; - ∾ mulier ··· Attis, Catull.; notho lumine (lucere: om Maanen), id.; cf. Lucr. 5, 575.

nŏtĭa, ae, f., sc. gemma, νοτία: et slags Ædelsteen, ogs. ombria, Plin. 37, 65. — nŏtĭālis, e, [2.notus]: sydlig; bf. regnfuld; - ∾ nubila, Avien. Arat. — nōtĭfĭco, are, v. a., [1.notus, facio]: bekiendtgiør, tilkiendegiver; - ut ··· meorum genus notifices mihi, Pompon. ap. Non.

nōtĭo, onis, f., [nosco]: at giøre sig bekiendt dermed; hvs. comisk: quid tibi hanc notio est, inquam, Amicam meam? Plaut. Truc. 2, 7, 62; — II) sædv. „overf."; A) Undersøgelse, Kiendelse; - ∾ populi R., Cic. Agr. 2, 21; men dilata notione de jure flaminis, Tac. Ann. 3, 59; cf. Liv. 27, 25; — b) notio censoria: Censors Undersøgelse og Anmærkning el. Dadel og Beskæmmelse i Anledning af nogen usædelig Handling el. Adfærd; s. und. notatio; - ∾ censoria ut tolleretur, Cic. Sest. 25; — B) Bemærkning, Bevidsthed, Erkiendelse, Begreb; - ∾ animi, (i Sielen), Cic. N. D. 1, 14; cf. ibd. 14: intelligentiae ··· notionem fugere, (være ubegribeligt); men ibd. 16: in omnium animis deorum notionem impressit natura, (Begrebet om Guderne); cf. id. Top. 7: notionem appello, quod Graeci tum ἔννοιαν, tum πρόληψιν dicunt, etc.; cf. id. Tusc. 1, 24; — b) bf. „alm.": Bemærkelse el. Begreb, der ligger i et Ord el. Udtryk; vid. id. ibd. 5, 10.

nōtĭtĭa, ae, f., [1.notus], oprdl. Betegnelse; bf. sild.: Fortegnelse, Cod. Just.; — II) sædv. „fig."; A) „alm.": Bekiendtskab; - propter notitiam intromissi, (som Bekiendtere), Nep. Dion. 9; cf. Ter. Heaut. in.; ogs. Ovid. Met. 4, 59; men notitiam feminae habere, (have Omgang dermed), Caes.; — b) at være el. blive bekiendt; bf. Navnkundighed el. Berømmelse, Ovid. Pont. 3, 1, 50; notitiam consequi: blive berømt, Vitruv.; — B) „bes."; a) Kundskab, Indsigt, Begreb, corporis, (derom), Cic., rerum, id., Quintil.; venire in notitiam alicui, (komme til nogens Kundskab), vid. Ovid. Nux 29; perferre in notitiam alicujus, (bringe til nogens Kundskab), Plin. Ep. 10, 15; cf. Ovid. Pont. 4, 8, 48: virtus Notititiam serae posteritatis habet; — b) ogs. ligesom notio: Begreb, Ide, vid. Cic. Fin. 5, 21, o. id. Acad. 2, 10; notitiam aperire, (forklare), id.; notitiam habere dei, id. — nōtĭtĭes, ēi, f.: Biform af frgd., Lucr., Vitruv.

Nŏtĭum, i, n., (sc. oppidum): By (og Forbierg) ved Colophon, Liv. 37, 26, o. Plin. 5, 36. — nŏtĭus, 3, νότιος: sydlig, sidera, Manil., piscis, id.; - men Notium mare, (s. inferum el. Tyrrhenum), vid. Plin. 3, 10.

nŏto, avi, atum, 1, v. a., [nota]; I) „egentl."; A) „alm.": betegner el. mærker, forsyner med Tegn el. Mærke; - ∾ greges, Calpurn.; ∾ tabellam cera, Cic. Verr. 2, 32; rubor ora notavit, Ovid.; men id. Am. 3, 7, 50: ungue notata genas (acc. graec.: kradset el. reven i Ansigtet); nullo fulgore notatus (ignis: som ikke skinner), Lucr.; — II) „bes."; A) „overf."; 1) betegner; - notare res novis nominibus, Cic. Fin. 3, 2; ogs. at beskrive, id. Tusc. 3, 5; men notare verba, Ovid., litteram, (et Brev), id., nomina, id., skrive el. nedskrive; - ogs. ∾ chartam, (beskrive), id.; - ogs. absol., id. Met. 9, 523; - ogs. skriver med Forkortninger; quia notata, non perscripta erat summa, Suet. Galb. 5; ligel. notando consequi, (nedskrive et Foredrag), Quintil. 1, prooem.; — 2) om en Forfatter: korteligen at anmærke, id. 9, 4, 15; cf. Nep. Att. 18: quae (res) non in eo (volumine) sit notata; ligel. Cic. Fam. 7, 22: id caput notavi etc., (har jeg anmærket); - ogs. bemærker el. anfører, genera vitium, Plin.; cf. Cic. Phil. 2, 23; - ogs. anmærker skriftligen, skriver som Anmærkning dertil, Dig.; (in) annalibus notatum est, Plin. 8, 54; — B) „ment."; 1) betegner el. udmærker (til det Bedre el. Værre), giør kiendelig; - ita notata genera dictorum etc., (at Udtryksmaaden var saa kiendelig), Cic. Fam. 7, 32; quae temporis quasi-naturam notant, ut hiems, id. Part. or. 11; s. ogs. nedenf. notatus; — b) oftere dadlende, navnl. om Censorerne: at anmærke og beskæmme; - ∾ aliquem nomine furti, Cic. Cluent. 42; cf. ibd. 47; ogs. kan hidføres, Martial. 6, 22: Ne lex Julia te notare possit; - ogs. „alm.": dadler, irettesætter; seque induluisse notatam, Ovid. Met. 9, 261; men verbis notari, vid. Cic. Fam. 14, 8; cf. id. d. Or. 2, 85; - ogs. misbilliger; ∾ rem, non hominem, id. Mil. 11; — 2) bemærker, iagttager, fornemmer; - ∾ cantus avium et volatus, Cic.; cf. id. d. Or. 3, 48, o. id. Verr. 5, 10; - memori pectore dicta nota, Ovid. Fast. 3, 178; ogs. oculis notare puellam, id.; cf. Cic. Catil. 1, 1; — III) partic. notatus, 3, ogs. som adject.: udmærket, mærkelig, paafaldende; bf. compar., quo notatior sit similitudo, auct. ad Her. 2, 36; superl., libidinum maculis notatissimus, Pseud. Cic. or. p. Dom. 9.

nōtor, ōris, m., [nosco]: en Kiender, d. e. som kiender nogen el. noget; - qui notorem dat, ignotus

est, Senec. Ep. 39, Petron.; df. — nōtōrĭus, 3: som berelter el. forkynder; sædv. subst.; a) notoria, ae, f., (sc. epistola). Kundgiørelsesskrivelse, Treb. Poll.; ogs. Kundgiørelse, Appul.; — b) notorium, i, n., (sc. indicium): Angivelse, Denunciation, Dig. — notos, i, m., s. und. 2. notus.

nŏtŭla, ae, f., demin. af nota: liden Anmærkning, Capella. — 1. nōtus, 3: partic. o. adj. af nosco. — 2. nŏtus, (-os), i, m., νότος, ligesom auster: Sondenvinden, procellosus, Ovid., tepidus, id.; – ogs. som Person: madidis Notus evolat alis, Ovid. Met. 1, 264; — II) „overf."; A) Storm, Vind, Virg. Aen. 1, 108, o. ibd. 3, 268; — B) pl. noti: Luften; Illa notos fugit, (i. e. in notos el. in auras), Virg. Aen. 5, 512; cf. ibd. 10, 266.

nŏvăcŭla, ae, f., [novo]: skærpet el. skarp Kniv, navnl. Ragekniv; – novacula nudare caput, (rage glat), Martial. 2, 66; cf. Liv. 1, 36, o. Cic. Div. 1, 17; – ogs. etslags Dolk el. Mordvaaben, Martial. 7, 61; — not.: ogs. Navnet paa en ubekiendt Fisk, vid. Plin. 32, 5.

nŏvālis, e, [novo]: til at pløie; – ager a novando novalis (dicitur), Varro; – sædv. subst.; A) „egentl.": novalis, (sc. terra), o. novale, (sc. solum); a) Brakland el. Brakmark; – tonsas ··· novales, Virg. Ge. 1, 71; Vacuo ··· novali, Ovid. Pont. 1, 4, 13; cf. Plin. 18, 49; — b) den første Gang pløiede Mark, nyt Agerland; – ex silva novale faciunt, Dig.; cf. Plin. 17, 3; — B) „overf.": Agerland el. Sædemark; novalia culta, Virg. Ecl. 1, 71; – ogs. Græsland el. Græsmark, Colum. 6, praef.

*nŏvāmen, ĭnis, n.: Fornyelse, Tertull.; — nŏvātĭo, onis, f.: Fornyelse, Forandring, Tertull.; — II) „overf." o. i Retssproget: Udstedelse af et nyt Gieldsbevis, Dig.; — nŏvātor, oris, m., verborum, (Sallustius): som indfører usædvanlige og forældede Ord, Gell. 1, 15; — df. fem. nŏvātrix, īcis: som fornyer; – ∾ rerum natura, vid. Ovid. Met. 15, 252; o. — nŏvātus, us, m.: = novatio, Auson.; — [novo].

nŏve, adv. af novus; I) „alm.": paa en ny Maade; – ut nove (ornata est)! Plaut.; verba nove dicta, Gell.; — b) „overf.": usædvanligen, paafaldende, stødende; – ne quid nove dicamus, auct. ad Her. 1, 9; — II) „bes." om Tiden og in superl.; a) nyligst el. sidst; – novissime memoria nostra etc., Sall. Catil. 33; cf. Plin. Ep. 8, 3; — b) endeligen, tilsidst; – ratio declamandi ··· novissime inventa, Quintil. 2, 10, in.; cf. Plin. Ep. 4, 10.

*nŏvellaster, stra, strum: noget ny el. ung, vinum, Marc. Emp.; — nŏvellētum, i, n.: et med unge Træer el. Vinstokke beplantet el. bevoxet Sted, Dig.; — nŏvellĭtas, atis, f.: Nyhed; (opp. vetustas), Tertull.; o. — nŏvello, are, v. n. o. a.: at giøre el. anlægge fra ny; df. „overf.": at anlægge en ny Vingaard; – edixit, ne quis in Italia novellaret, Suet. Dom. 7; – men som act.: novellantes vitam deo, Paul. Nol.; — [flgd.].

nŏvellus, 3, demin. af novus: ung, (d. e. ikke gammel); – ∾ arbores, (opp. vetulae), Cic., vites, Virg.; men ∾ oppida, (nyligen anlagte), Liv.; ∾ turba, Tibull. 2, 2, 22, (i. e. infantes); ∾ prata, Ovid.; ogs. absol. novella, Plin.; — II) „bes." ogs.; a) ∾ colla (boum: som ikke ere vante til Aaget), Ovid. Pont. 3, 7, 16; men ibd. 4, 12, 24: ∾ frena, (som man ikke er vant til at styre); — b) ∾ Aquilejenses, Liv. 41, 5, (som alene i kort Tid have boet i Aqv.); — not.: Novellae, (sc. constitutiones): Novellerne, en Del af den romerske Ret; (de ere neml. udgivne sildigere end Codex).

nŏvem, num. card. indecl., ἐννέα: ni; – sermo in novem et dies et libros distributus, etc., Cic. Qu. Fr. 3, 5; decem novem, (f. novendecim), Caes. B. G. 1, 8; df. — Nŏvember, bris, bre, mensis, Cato, ogs. absol. November, bris: November Maaned, Martial.; – Calendis Novembribus, (d. 1ste Nov.), Colum.; s. ogs. und. December. — nŏvēnārĭus, 3, [novenus]: bestaaende af ni Dele, numerus, Varro; men ∾ sulcus, (tre Fod dyb og tre Fod bred), Plin. 17, 15. — nŏvendĕcim, (novemd.), num. card., [novem, decem]: nitten, Liv. 3, 24.

nŏvendĭālis, (novemd.), e, [novem, dies]; I) som varer i ni Dage, sacrum, ogs. sacrificium, Liv., feriae, Cic., Nidagesfesten, (efter en Stenregn; quum lapidibus pluisset, el. quum de coelo lapidatum esset); — II) som er el. skeer om el. efter ni Dage; – df. novendiale, (sc. sacrum, ogs. novendial, Augustin.): det paa den niende Dag efter Begravelsen forrettede Offer; hertil hører ogs. ∾ coena, Tac. Ann. 6, 5; men Hor. Epod. 17, 48, er pulveres novendiales: den paa d. 9de Dag (efter Dødsdagen) bisatte (altf. endnu friske el. varme) Aske.

nŏvennis, e, [novus, annus]: niaarig, filius, Lactant. — Nŏvensĭles (el. Novensides), dii, [novus, insideo]: de nye (fra Fremmede i Rom optagne Guder; opp. Indigetes), vid. Varr. L. L. 5, 10, bes. ogs. Liv. 8, 9, (i en Bønformular). — nŏvēnus, 3, [novem]: hver ni, el. ni og ni; ogs. f. novem el. ni; – virgines ter novenae, Liv. 27, 37; Terga novena boum, Ovid. Met. 12, 97.

+nŏverca, ae, f.: Stifmoder; – patri suspectus de noverca, Cic. Off. 3, 25; cf. id. Cluent. 70; Quid ut noverca me intueris? Hor. Epod. 5, 9; men som Ordsprog: apud novercam queri, (søge Hielp paa urette Sted), Plaut. Pseud. 1, 3, 80; – sild. ogs. „overf.": quorum noverca est Italia, (som der ere fremmede), Vell. 2, 4; df. — nŏvercālis, e: stifmoderlig; – odia, Tac.; cf. id. Ann. 1, 33; men ∾ oculis intueri, Senec.; – men „poet.": ∾ Lavinum, (f. Lavinium, som benævnt efter Lavinia, Stifmoder til Æneas's Søn, Julus), Juvenal. 12, 71; ligel. ∾ Mycenae, (som tilhørende Bacchus's Stifmoder Juno), Stat.; o. — nŏvercor, ari, v. dep. n.: at behandle stifmoderligen; ∾ alicui, Sidon. — Nŏvesium, i, n.: By i Gall. Belg. ved Rhinen, (hod. Neuss), Tac.

nōvi: kiender, veed, s. und. nosco. — nŏvĭcĭŏlus, (novit.), 3, demin.: noget ung el. ny, Tertull.; af — nŏvĭcĭus, (-itius), 3, [Biform af novus]: ny el. ung, vinum, Plin., colores, id.; men ∾ quaestus: ny Erhvervsgren, Plaut. Most. 3, 2, 92; — b) „bes." om Personer; ∾ turba Grammaticorum, Gell. 11, 1; cf. id. 1, 9; – navnl. om Slaver: som nyligen er kommen i en Stilling, som er ny paa et Sted; – ∾ puellae, (unge og uerfarne), Ter.; ∾ servi, Varro; ogs. absol.: de grege noviciorum (sc. servorum), Cic. Pis. 1; – comisk er: Recens captum hominem, nuperum et novicium, etc., Plaut. Capt. 3, 5, 60; – men Juvenal. 3, 265: sedet ··· novicius, (nyligen ankommen). — nŏvĭes, adv., [novem]: nigange; – ter novies, Varro; cf. Virg. Ge. 4, 480, o. Senec. Ep. 58. — Nŏvĭŏdūnum, i, n.: Navnet paa flere Byer i Gallien, navnl. i d. Biturgiske, (hod. Nouan), Caes.; i d. Æduiske, (hod. Nevers), id.; i d. Suessanske, (hod. Soisson), id. — nŏvissĭme, adv., s. und. nove. — novissimus, 3, s. und. novus.

nŏvĭtas, ātis, f., [novus]; I) „egentl.": Nyhed, det Nye i sit Slags; – ∾ rei, Cic.; – ∾ anni, (i. e. ver), Ovid.; ogs. in pl. novitates, (sc. amicitiarum: nye Venskaber), Cic. Lael. 19; — II) df. „overf."; A) det Usædvanlige el. Paafaldende; – ∾ pugnae, (den uvante Maade at fægte paa), Caes.; ∾ sceleris atque periculi, Sall. Catil. 4; cf. Ovid. Pont. 4, 13 24; — B) „bes."; ∾ alicujus: ingen Aner at have (neml. om den, der i sin Familie er den første, der beklæder en Curulværdighed); hvf. Cic. Fam. 1, 7:

novitati esse invisum meae; cf. Sall. Jug. 85: contemnunt novitatem meam, ego illorum ignaviam; ∾ familiae, Vell. 2, 127. — nōvĭter, adv., Biform af nove, Fulgent. — Nōvĭus, a: romersk Slægts= o. Personsnavn; - heraf mærkes: Novius, probatissimus Atellanarum scriptor, Samtidig med Pomponius; vid. Macrob. Sat. 1, 10, o. Gell. 15, 13.

nŏvo, avi, atum, 1, v. a., [novus]; 1) „egentl.": fornyer, sætter i den forrige Stand; - ∾ transtra, Virg. Aen. 5, 752; Oblectat cultu terra novata suo, Ovid. Pont. 4, 2, 44; cf. Cic. d. Or. 2, 30: agro ··· novato et iterato; - ogs. gior af ny, udfinder, tilveiebringer; - ∾ tela, (smede Vaaben), Virg. Aen. 7, 630; men ∾ tecta, (bygge Huse), ibd. 4, 260; Ignotum hoc aliis ipse novavit opus, Ovid. A. A. 3, 346; ∾ verba, (giore el. indføre nye Ord); vid. Cic. d. Or. 3, 37 o. 38; ∾ prole viros, (frembringe en ny Slægt), Ovid. Fast. 1, 622; — II) „overf."; A) „alm.": fornyer; - fessaque membra novat, (vederqvæger dem), Ovid. Her. 4, 90; ∾ ardorem eum, qui etc., Liv. 26, 19; ∾ amorem, Ovid., seditionem, Tac.; — B) „besf.": forandrer, aliquid in legibus, Cic. Leg. 3, 5; - novare res: søge at forandre Statens bestaaende Forfatning, (navnl. ved at vække Uroligheder, osv.), Sall. Catil. 39; cf. ibd. 55: ne quid novaretur; ogs. Liv. 34, 35: omnia novari velle; - men „poet.": pariterque novata est Et vox et facies, (i. e. mutata est), Ovid. Met. 2, 674; cf. ibd. 4, 549. — Nōvŏcōmensis, e, f. Novum Comum und. Comum.

nŏvus, 3, νέος; 1) „egentl."; A) „alm.": ny, d. e. ikke gammel, ung; som først nyligen er giort el. sket; - ∾ ver, Virg.; ∾ aestas, (i sin Begyndelse), id.; ∾ miles, (nyhvervet), Liv.; cf. id. 7, 7; men ∾ consules, (som nyligen have tiltraadt Embedet), Suet.; men ∾ magistratus, Liv. 7, 1, (som nyligen er indstiftet); - ∾ frumentum, (strax efter Høsten), Cic.; ∾ lac, (nymalket), Virg.; - res novae, Nyheder, Cic. Fam. 7, 18; men id. Fin. 5, 20, nye Opfindelser el. Opdagelser; - dog hede res novae oftest: Bevægelser el. Uroligheder i Staten, hvorom id. Catil. 1, 1: novis rebus studere; ligel. id. Agr. 2, 33: rerum novarum causam quaerere; - men absol.: nova moliri, Vell.; cf. Sall. Catil. 28; - men Cic. Fam. 11, 21, spøttende: res novas quaerere, (gaae paa Rov); cf. ibd.: hanc ipsam recentem novam (rem) devoravit, (den sidst erholdte Formue); - ogs. absol., novum: en Nyhed; si quid habes novi, Cic.; Novum attulerunt, quod fit nusquam gentium, Plaut. Cas. prol. 70; - Novae tabernae, Liv. 26, 27, ogs. absol. Novae, Cic. d. Or. 2, 66: nogle Bygninger el. Comptoirer paa Forum i Rom, (opp. Veteres); — B) „besf." mærkes; a) homo novus: der i sin Familie er den første, der beklæder en Curulværdighed, altf. uden Aner; (opp. nobilis); vid. Cic. Agr. 2, 1, id. Mur. 8, o. Liv. 22, 34; — b) novae tabulae: nye Gieldsforskrivninger el. Gieldsprotocoller, (d. e. Gieldens Forandring og Reduction el. partielle Udslettelse); vid. Sall. Catil. 21, o. Caes. B. C. 3, 1 o. 21, ogs. Cic. Off. 2, 23; - Senec. Benef. 1, 4, er beneficiorum tabulae novae, at forklare ved: beneficiorum oblivio, (d. e. Utaknemmelighed); — II) „overf."; A) ny, det er uvant el. uerfaren; - ∾ equus, (ikke tilreden), Cic. Lael. 9; men ∾ nares, Ovid. A. A. 2, 655, (uvante til en Lugt); men id. Her. 11, 48: Et rudis ad partus et nova miles, (som føder første Gang); - ogs. c. dat.; delictis hostium novus, (der var ubekiendt dermed), Tac. Agr. 16; ogs. c. inf.; cervix nova ferre jugum, Sil.; — B) ny i sit Slags, d. e. usædvanlig el. besynderlig, paafaldende el. vidunderlig; - ∾ puppis, (Skibet Argo), Ovid. Her. 12, 11; ∾ monstra, Hor.; ∾ forma viri, Virg. Aen. 3, 591; ∾ flagitia, Ter.; aliquid novi consilii, (nogen usædvanlig Beslutning), Nep. Eum. 4; — III) compar. novior, Varro; superl. novissimus: den yderste el. sidste el. bageste; - ∾ agmen, (Bagtropper), Caes.; ligel. hi novissimos adorti, id.; ∾ cauda, (det yderste deraf), Ovid.; ∾ tempore etc., Nep. Eum. 1; cf. Sall. Jug. 71; men qui ex iis novissimus venit, Caes.; cf. id. B. G. 2, 11; — B) „besf." ogs.; a) den sidste el. slettestе; ne in novissimis quidem histrionibus etc., Cic. R. Com. 11; — b) den yderste el. værste; - ∾ casum experiri, (vove det yderste), Tac. Ann. 12, 33; ∾ exempla mereri, (den haardeste Straf), ibd. 14, 44; a summa spe novissima exspectabat, (ventede sig Døden), ibd. 6, 50.

nox, gen. noctis, f., νύξ: Natten; - noctem efficere, vid. Cic. N. D. 2, 19; die et nocte concoqui, (fordøies i 24 Timer), id. ibd. 9; serena nocte, id.; prima nocte, Nep.; sub noctem, Caes., multa nocte, ogs. de multa nocte, Cic., ad multam noctem, Caes.; nocte adulta el. projecta, Tac.; - stertit noctesque diesque, (Nætter og Dage, el. Dag og Nat), Ter.; cf. Cic. R. Am. 2; men O noctes coenaeque deum (f. deorum), Hor. Sat. 2, 6, 65, (i. e. coenae in multam noctem jucundissime productae); — b) hertil mærkes abl. noctu (f. nocte, for= o. efterel.); - Credo ego hac noctu Nocturnum obdormisse ebrium, Plaut. Amph. 1, 1, 116; concubia noctu, Enn. ap. Macrob. Sat. 1, 4; de noctu convenire, noctu multa domum dimitti, Quadrig. ibd.; men noctu futura, Macrob. Sat. 1, 3; — not.: alene Cato R. R. 156, in gen. masc.: ponito pocillum in sereno noctu; — B) personificeret er Nox: Nattens Gudinde, Søster af Erebus, og ved denne Moder til Aether og Hemera; - vid. Enn. Ann. 1, 27, Cic. N. D. 3, 17, Hygin. fabb. praef., o. A.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) hvad der sker om Natten, Natarbeide; - Omnis et insana semita nocte sonat, (af den natlige Larm), Prop. 4, 8, 60; — b) hertil mærkes A. Gellii Noctes Atticae, som han neml. om Nætterne havde samlet under sit Ophold i Athenen, vid. id. epil.; — 2) „poet." ogs. Søvn el. Drøm; - pectore noctem Accipit, Virg. Aen. 4, 530; ligel. Abrupere oculi noctem, Stat.; cf. Sil. 3, 216; — b) ogs. natlig Omgang med Kiønnet, Cic. Att. 1, 16, o. Hor. Epod. 15; men nox vidua, Catull.; cf. Ovid. Her. 16, 69; — 3) „poet." ogs. Døden; - omnes una manet nox, Hor. Od. 1, 28, 15; cf. id. ibd. 1, 4, 16, o. Virg. Aen. 10, 746; — b) ogs. Underverdenen; descendere nocti, Sil. 13, 708; o maxime noctis Arbiter, (i. e. Pluto), Claudian.; — 4) Dunkelhed, Mørke; - quasi noctem quandam rebus offundere, Cic. N. D. 1, 3; men perpetua nocte opressa regio, Senec. Ep. 82; — b) Blindhed; - Perpetuaque trahens inopem sub nocte senectam Phineus, Ovid. Met. 7, 2; — 5) Storm, Uveir; - tetra nimborum nocte coorta, Lucr.; cf. Virg. Aen. 3, 195, o. Prop. 3, 9, 5; — b) ogs. om en Sky af Skudvaaben, Lucan. 7, 520; — B) „mentalt"; 1) mørk Forvirring; - in hanc reip. noctem incidisse, Cic. Brut. 96; cf. id. R. Am. 32; men Nox ingens scelerum, Lucan. 7, 571; — 2) Aandsmørke, Uforstand, Blindhed; - Pro Superi, quantum mortalia pectora caecae Noctis habent! Ovid. Met. 6, 472; — not.: nox som adv. f. nocte, f. nedenf.; — III) nocte, noctu, nox, som adv.: om Natten, odl.; a) nocte; - luce ··· nocte, auct. ad Her. 4, 30; nocte in campum (venire), Cic. Att. 4, 3; interdiu, nocte, etc., Liv. 8, 34; cf. id. 1, 47; — b) noctu; noctuque et diu, (Nat og Dag, Nætter og Dage), Plaut. Casin. 4, 4, 5; cf. Tac. Ann. 15, 12; men nonnumquam interdiu, saepius noctu, Caes. B. G. 1, 8; noctu ambulare in publico, Cic.; cf. Sall. Jug. 12, o. Hor. Ep. 2, 2, 27; — c) nox, [riml. etr. af gen. noctis, svarende til νυκτός], men alene forel.; - si nox furtum sit factum, frgm. XII Tabb. ap. Macrob. Sat. 1, 1; Si luci, si nox, etc., Enn. ap. Priscian.

noxa, ae, f., [noceo]: Skade el. Ulempe, som

man tilføier el. lider; - prava incepta consultoribus noxae esse, (geraade dem til Skade), Sall. or. Phil. contra Lep.; tristes pellere ··· A foribus noxas, Ovid. Fast. 6, 129; si terra ad noxam aliqua genuit, Plin. 3, 63; noxam concipere, (i. e. morbum), blive syg, Colum.; - sine noxa: uden Uheld, Suet. Caes. 81; noxam nocere, (stifte Skade), Liv. 9, 10, (af en Formular), o. Dig.; — II) „overf."; A) hvad der volder Skade, Skyld, Brøde, delictum; - noxae appellatione omne delictum contineri, Dig.; in noxa aliqua comprehensus, Caes. B. G. 6, 16; noxam fateri, Ovid.; etsi mihi nullius noxae conscius sum, Liv. 3, 67; noxae reus, id., damnatus, id.; noxam nocere, s. ovenf., admittere, Quintil., committere, Dig.; in noxa esse, Ter.; cf. Liv. 32, 26; — B) den nogen som Straf tilføiede Skade, Straf el. Afstraffelse; - nisi qui noxam meruisset, Liv. 8, 28; velut dedi noxae inimico, id. 26, 29; cf. Ovid. Fast. 1, 359; noxae eximere, Liv.; noxa liberari, id.; luere noxam pecunia, id.; — C) „concret": hvad der har tilføiet Skade, den Skyldige el. Forbryderen; - noxa est corpus, quod nocuit, id est servus; noxia ipsum maleficium etc., Cod. Just.; aut noxiam sarcire, aut noxam dedere oportet, Dig.; noxae deditio, ibd.; df. — noxālis, e, actio, (Retssag i Anledning af tilføiet Skade), Dig.; — b) ogs. absol. noxale, is, n.: Klage over tilføiet Skade; noxali experiri, Dig.

†noxĭa, ae, fem. af noxius, men efter Bem. Biform af noxa; I) „egenl.": Skade, Ulempe; - ∾ veneni, Plin., vini, id.; noxiam duplione decerni, id. 3, 3, (e XII Tabb.); noxiae esse: geraade til Skade, Dig.; cf. Liv. 10, 19; — II) „overf.": Skyld, Brøde, Forseelse, Forbrydelse; vid. Plaut. Trin. ab in.; noxia carere, id.; in minimis noxiis etc., Cic. R. Am. 22; cf. Liv. 10, 19, o. Tac. Ann. 6, 4; df. — noxĭālis, e: skadelig, lex, Prudent.; — noxĭĕtas, atis, f.: Skyld, Brøde, Tertull.; o. — noxĭōsus, 3: skadelig, res, Senec.; superl., ∾ animal, id. Clem. 1, 26, (Gronov.); — II) „fig.": strafværdig, forbryderisk, syndig, animus, Senec. Ep. 70.

noxĭtūdo, ĭnis, f., forcl. Biform af noxa: Brøde, Forbrydelse, Pelopidarum, Att. ap. Non. — noxĭus, 3, [noxa]: skadelig, fordærvelig, tela, Ovid., lingua, Martial.; araneus aculeo noxius, Plin.; - compar., noxior, Senec., inc.; — II) forbrydersk, civis, Cic. Leg. 3, 3, (e XII Tabb.); - oftere: skyldig, straffældig; multos ··· noxios judicavit, Liv. 39, 41; noxia ··· corda, vid. Ovid. Met. 10, 351; ogs. c. gen.; noxius conjurationis, Tac., facinoris, Dig.; - ogs. c. abl.; eodem crimine noxios etc., Liv. 7, 20.

Nūbae, arum, m., *Νοῦβαι*: Nubierne, afrikansk Folk, sydlig for Ægypten, Solin.; - ogs. Nubei, orum, Plin. 6, 2; - in sing. Nuba, ae, Claudian. — nūbĕcŭla, ae, f., demin. af nubes: liden Sky, Plin. 18, 82; - sædv. „overf.": liden Plet el. Fordunkling, smaragdi, Plin., oculorum, id., in facie, id.; men ∾ frontis tuae, (din skumle Pande), Cic. Pis. 9.

nūbes, is, f., [besl. m. *νέφος*, ogs. m. nubo]; I) „egenl.": en Sky; - aër concretus in nubes cogitur, Cic. N. D. 2, 39; cf. Virg. Ge. 4, 312, o. Hor. Od. 2, 16, 2; men Fertur (aper), ut excussis elisi nubibus ignes, Ovid. Met. 8, 339; men nubes abigunt (venti), Plin. 2, 48; hyperbolisk er: caput attollere in nubes, Sil.; cf. Hor. Od. 3, 29, 10; — b) „poet." ogs. en Røgsky; - ∾ Sabaeae, (af sabæisk Røgelse), Stat.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) dunkel el. mørk Plet, navnl. paa Metaller og Ædelstene; - (argentum politum) si nubem discutiat, (naar man neml. aander derpaa), Plin. 33, 44; cf. id. 37, 10: crystalla infestari maculosa nube; men ∾ comae, (naar Skægget mørknes), Stat.; — 2) Sky, d. e. tæt Mængde; - ∾ locustarum, Liv. 12, 10; men velut nubes telorum, id. 38, 26; cf. id. 35, 19; men Hic subitam nigro glomerari pulvere nubem Prospiciunt etc., Virg. Aen. 9, 33; — B) „ment."; 1) ∾ frontis, (Blindhed), Stat.; men Hor. Ep. 1, 18, 94: Deme supercilio nubem, (den mørke el. vrede Mine); fremdeles ∾ meri, (beruset Tilstand), Val. Fl.; ∾ soporis, (Søvnighed), Stat.; ∾ mortis, (Dødens Mørke), id.; - ogs. alm. Mørke el. Dunkelhed; Noctem peccatis et fraudibus objice nubem! Hor. Ep. 1, 16, 62; — 2) et udbrydende Onde; nubem belli sustinere, Virg. Aen. 10, 809; cf. Justin. 29, 3; — 3) Mørke, Forvirring; - Pars vitae tristi cetera nube vacet, Ovid. Trist. 5, 5, 22; cf. Pseud.Cic. Or. p. Domo 12; — 4) det Tomme og Intetsigende; - ne ··· nubes et inania captet, vid. Hor. A. P. 230; — not.: nubis ater (som masc.), Plaut. Merc. 5, 2, 38; - nubs f. nubes, Auson.

nūbĭfer, a, um, [nubes, fero]: skybærende, omskyet, Apenninus (mons), Ovid. Met. 2, 226; — II) skybringende, notus, Ovid., ver, Lucan. — nūbĭfŭgus, 3, [nubes, fugo]: som fordriver Skyerne, boreas, Colum. — nūbĭgĕna, ae, (comm.), [nubes, gigno]: avlet af Skyerne; df. nubigenae, (Centauri), til hvilke Ixion var Fader ved den Sky, som han omfavnede istedetfor Juno; vid. Ovid. Met. 12, 211 o. 541, ogs. Virg. Aen. 8, 293; - men ∾ Phrixus, Colum. 10, 115, ved Ordspil med Navnet *Νεφέλη*, (nubes); s. und. Nephele; ∾ clypei, Stat., i. e. ancilia, (som nedfaldne fra Himmelen); - ∾ amnes, Stat., (som næres af Skyerne el. Regnen); ∾ nimbi, Prudent.

*nūbĭlāre, is, n.: Biform af flgd., Inscript.; o. — nūbĭlārĭum, i, n., Lade el. Skur paa Marken, hvori den nymeiede og utorskne Sæd bringes ind for at unddrages Regnbyger, Varro, Colum., Pallad.; af — nūbĭlis, e, [nubo]: giftefærdig, mandbar, filia, Cic., virgo, Nep., Liv.; cf. Virg. Aen. 7, 53: jam plenis nubilis annis; men Ovid. Met. 14, 335: Haec, ubi nubilibus primum maturuit annis, etc.

*nūbĭlo, are, v. n. o. a.; I) neutr. impers.: at være skyet, at true med Regn; - si nubilare coeperit, Varro; ligel. pass.: si nubilabitur, Cato; — B) „overf.": nubilans fulgor carbunculi, (ligesom skyet el. taaget el. dunkel), Plin. 37, 25; — II) act., men alene sild. o. „fig.": at fordunkle; - ∾ lucem dei, Paul. Nol.; o. — nūbĭlōsus, 3, skyet, truende med Regn, caligo, Appul.; af — nūbĭlum, i, n., pl. nubila, s. und. flgd.

nūbĭlus, 3, [nubes]; I) „egenl.": skyet, med Skyer; - ∾ coelum, Plin.; ∾ dies, id.; men ∾ annus, Tibull. 2, 5, 76; — 2) oftest subst. nubilum, i, n., Regnskyer, skyet Veir el. mørk Luft; - nubilum inducere, Plin. Ep.; cf. Suet. Ner. 13; df. abl. nubilo, (i skyet Veir), Plin.; - ligel. in pl.: nubila conducere, Ovid., disjicere, id.; cf. Hor. Od. 1, 34, 6, o. ibd. 1, 7, 15; nubila et siccitates vitare, Quintil.; numquam tanta nubila abduci, ut etc., Plin.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) som medbringer Regnskyer; - ∾ auster, Ovid., Propert., aquilo, Claudian.; — 2) mørk, dunkel, skyggefuld; - nubilus umbra (Thybris), Ovid. Met. 14, 447; cf. ibd. 4, 432; men om Underverdenen; nubila Styx, Ovid.; men nubilus Arcas, Stat., (i. e. Mercurius inferus); — 3) om Farven, vid. Plin. 9, 54; men ∾ massa (phialae), Martial. 8, 51; — B) „ment."; 1) formørket af Sorg el. Lidenskab; - ita nubilam mentem Animi habeo, Plaut. Cist. 2, 1, 5; Mars nubilus ira, (mørk el. sort af Harme), Stat.; ligel. toto nubila vultu (Ceres, med mørk el. sørgende Mine), Ovid. Met. 5, 512; — b) df. subst. nūbĭlum, i, n.; sol etiam humani animi nubila serenat, (Tungsindighed el. Sorgmodighed), Plin. 2, 4; — 2) mørk, ugunstig; - Nubila nascenti seu mihi Parca fuit, Ovid. Trist. 5, 3, 14; - ogs. mørk el. ulykkelig; Tempora si fuerint nubila, solus eris, id. ibd. 1, 9, 6; cf. id. ibd. 1, 1, 40. — nūbis, f. nubes, s. und. nubes, not. — nūbĭ-

vāgus, 3, [nubes]: som giennemstreifer Skyerne; – ∾ meatus (Daedali: hans Flugt), Sil.

nūbo, psi, ptum, 3, v. a. o. n., [besl. m. nubes]; I) act.: bedækker, indhyller, (dog næsten alene „poet."); – tellus ··· cupiet se nubere plantis, Colum. 10, 157; ut udae virgines nubant rosae, auct. Pervig. Veneris 22; quod aqua nubat terram, appellatus est Neptunus, Arnob.; — II) neutr.: at bedække sig, navnl. om Bruden, som med tildækket Aasyn overgaves til Brudgommen; bf. alene „overf." om Fruentimrene, nubere (alicui): gifte sig med nogen; (derimod om Manden: ducere uxorem); – Si qua voles apte nubere, nube pari, Ovid.; virgo nupsit, cui Caecilia nupta fuerat, Cic. Div. 1, 46; cf. Liv. 1, 46; ligel. mulier nupta uni, Cic.; – ∾ ex amplissimo genere in familiam clarissimam, id. Coel. 14; cf. Liv. 4, 47; oftere ogs. nupta cum aliquo: som er gift med nogen, Plaut., Ter., Cic.; men Gell. 1, 23: ut una apud duos nupta esset, (havde to Mænd); men comisk: haec viro quotidie nubit, Plaut.; — bb) hertil mærkes endnu; a) sup. nuptum, (til Ægte el. i Ægtestab); – nuptum dare alicui filiam, Nep. Paus. 2; men propinquas nuptum in alias civitates collocasse, vid. Caes. B. G. 1, 18; cf. Ter. Phorm. 5, 1, 25; men ultro nuptum ire, (gifte sig), Plaut.; – ogs. impers. pass.; cujusmodi hic cum fama facile nubitur, id. Pers. 3, 1, 58; — b) partic. nuptus, 3, hvf. fem. nupta, ae, som subst.: den gifte Kone, Hustruen; – nupta ea est, an vidua? Plaut.; nupta pudica, Ovid.; nova nupta, (den unge Kone), Plaut.; nupta Jovis, Ovid.; – men ogs. ofte adj.; ∾ filia, Cic.; ∾ mulieres, id.; cf. Hor. Od. 2, 8, 23; — c) verba nupta, (ægteskabelige Ord el. Udtryk); vid. Plaut. ap. Fest. p. 170, (Müll.): Virgo sum; nondum didici verba nupta dicere; — II) „overf."; A) om Mandfolk siges nubere ordentligen alene med Bibegr. af Feiltagelse; vid. Plaut. Cas. 5, 1, 6; el. spottende; vid. Martial. 8, 12: uxori nubere nolo meae, (staae under Toffelen); el. om Pæderaster, id., Juvenal.; – dog findes ogs. nubere, f. uxorem ducere, Tertull., Varr. ap. Non.; — B) comisk ogs. om et løst Fruentimmer: at søge Omgang med Mandfolk; vid. Plaut. Cist. 1, 1, 45; — C) om Vinstokkens Forbindelse med andre Træer; – vites populis nubunt, Plin. 14, 13; – ogs. omvendt: populus vitibus nupta, id. 18, 38; s. ogs. marito s. l. — nubs, is, f. nubes, s. und. nubes not.

*nŭcālis, e: som ligner Nødder; – ∾ palmulae, Coel. Aur.; o. — nŭcāmenta, orum, n.: hvad der (ligesom Nødder) hænger paa Træerne, som Grankogler el. Grantapper, ordl., Plin. 16, 19; — [nux]. — nŭcella, ae, f., dem. af nux: liden Nød, Apic. — Nŭcĕrĭa, ae, f.: Navnet paa flere Byer, navnl. I) paa en By i Campanien, med Tilnavnet Alfaterna; vid. Liv. 9, 41, o. id. 23, 15; — B) bf. Nŭcĕrīnus, 3, ager, id.; – Nucerini, orum: Indvaanerne deraf, id.; — II) paa en By i Umbrien; – dens Indvaanere: Nucerini Favonienses o. Camelani, Plin. 3, 19. — *nŭcētum, i, n.: Nøddeskov, Stat.; o. — nŭceus, 3: af Nøddetræ, materies, Cato, Plin.; ogs. nŭcĭnus, 3, mensa, schol. Juvenal. 11, 117; — [nux]. — nŭcifrangibŭlum, i, n., (nux, frango]: Nøddeknækker; men comisk, f. dens el. Tand, Plaut. Bacch. 4, 2, 16. — nŭcĭnus, 3, [nux], s. und. nuceus. — nŭci.persĭcum, i, n., [nux]: den paa Nøddetræet indpodede Fersken, Martial. 13, 46, (in lemm.). — nŭci.prūnum, i, n., [nux]: den paa Nøddetræet indpodede Blomme, Plin. 15, 12. — *nucleātus, 3: hvoraf Kernen er udtagen; uva passa nucleata, Scribon., (rimel. f. enucleata); o. — nucleo, are, v. n.: at faae en haard el. fast Kerne; men alene in partic. o. „overf.": nucleantibus mamillis, Theod. Prisc.; — [af flgd.].

nŭclĕus, i, m., [f. nuculeus, af nucula, nux]; I) „egenl.": Kerne el. Frugtkerne; bf. A) den spiselige Kerne, som Nøddekernen, vid. Plin. 15, 24; – ∾ nucum pinearum, (Piniekerne), ibd. 9; ∾ amygdalae, id., avellanae, id.; – som Ordsprog mærkes: Qui e nuce nucleum esse (f. edere) volt, frangit nucem, Plaut. Curc. 1, 1, 53; ligel. Nucleum amisi, reliquit pigneri putamina, id. Capt. 3, 4, 122; ∾ allii, (det Inderste deraf), Plin.; — B) den uspiselige haarde Kerne el. Steen i Træfrugt; – nuclei olivarum, Plin., persicorum, id., cerasorum, id.; ∾ lignosus mali Punici, id.; — II) „overf."; A) det Inderste af el. i et Legeme; – ∾ gallae, Plin., myrrhae, id.; — B) den haardeste el. fasteste Deel i et Legeme, som ∾ ferri, (Staalet), Plin.; ∾ corporis conchae, (Perlen i Perlemuslingen), id. 9, 55; ∾ terrae, (den fasteste og reneste Jord), id. 17, 4; cf. id. 36, 62: nucleo crasso sex pedes induci, (overstryges dermed); ligel. insuper ex testa nucleus inducatur, Vitruv. — nŭcŭla, ae, f., dem. af nux: liden Nød, Plin. 15, 21; cf. Fest. p. 172 o. 173, (Müll.).

nūdātĭo, onis, f., [nudo]: Blottelse, (navnl. Legemets), Plin. 28, 19. — nūde, adv. af nudus: nøgent, blottet; bf. „overf.": usmykket; ∾ tractare (aliquid), Lactant. — nūdĭpĕdālĭa, ium, n., sc. sacra: Fest el. Procession, som feiredes med bare Fødder, Tertull.; af — nūdĭpes, ĕdis, adj., [nudus, pes, m.]: barfodet, med bare Fødder, id. — nūdĭtas, atis, f., urigtig Læsem., Quintil. 10, 2, 33, f. jucunditas; vid. Freund.

nŭdĭus, adv., [ctr. af nunc dies, m. Endelsen -us lempet efter d. flgd. Talord]: det er nu den ··· Dag; – nudius tertius dedi ad te epistolam, (i Forgaars), Cic. Att. 14, 11; ligel. nudius quartus, Plaut.; cf. Cic. Phil. 5, 1: qui dies nudius tertius fuerit; bf. — nŭdĭus.tertĭānus, 3, locus, (som blev omtalt for tre Dage siden), Fronto.

nūdo, avi, atum, 1, v. a., [nudus]; I) „egenl.": blotter el. afdækker; bf. afklæder; – nudare inter cives corpora, (blotte sig offentligen), Enn. ap. Cic. Tusc. 4, 33; men hominem nudari jussit, (lod ham afklæde), Cic.; cf. Liv. 29, 9; nudato capite, Virg.; cf. id. Ge. 2, 7, ogs. id. Aen. 5, 135; — b) ogs. om anden Blottelse el. Afdækning; – ∾ gladios, Liv.; telum nudatum vagina, Nep.; men tectum nudatum (sc. tegulis), aftækket, Liv. 42, 3; (ventus) nudaverat vada (sc. aquis), id. 26, 45; ∾ agros, (bortføre Sæden derfra), id. 44, 27; ∾ messes, (udtærske Sæden, Ovid. Fast. 3, 557; — II) „fig."; A) „overf."; 1) i Krigssproget: blotter, lader uden Forsvar; – murus defensoribus nudatus, Caes. B. G. 2, 6; nudari latera sua sociorum digressu, Liv. 1, 27; cf. Virg. Aen. 5, 586; ligel. ∾ litora, Caes., ripam, Liv.; — 2) berøver nogen noget (aliquem aliqua re); – ∾ jacentem armis, Ovid.; Furtivis nudata coloribus (cornicula), Hor. Ep. 1, 3, 20; – ogs. uden abl.; quae ··· nudavit omnia, (har udplyndret), Cic. Verr. Act. 1, 5; quem praeceps alea nudat, (gjør forarmet), Hor. Ep. 1, 18, 21; — B) „ment."; 1) affondrer derfra, blotter derfor; – vis ingenii scientia juris nudata, Cic. d. Or. 1, 38; cf. Caes. B. C. 1, 7; men Suet. Caes. 41: nudatos opere censorio, (som af Censorerne vare berøvede nogen borgerlig Rettighed); — 2) afdækker, blotter, d. e. aabenbarer, røber; – ∾ defectionem, Liv.; nec illi ··· nudare, quid vellent, id. 24, 27; cf. Hor. Sat. 2, 8, 74; – ogs. forkynder el. viser, Virg. Aen. 1, 356; nudare alicui amorem, Tibull. 4, 7, 2; — b) søger at opdage el. udforske; – magis ut nudaret animos ··· quam etc., Liv. 31, 21.

nūdŭlus, 3, dem., men alene „poet. overf.": forladt el. ensom, loca, (i Underverdenen), Hadrian. ap. Spart.; af — nūdus, 3, I) „egenl."; A) „alm.": blot el. blottet; bf. navnl.: nøgen, uden Klæder, Cic. d. Or. 2, 26; nudis pedibus, Hor.; men c. acc. graec.:

nudus membra, Virg.; ligel. nudus pedem, Ovid.; - ogſ. uden Overklæder, navnl. uden Toga; ogſ. uden Rustning; - Nudus ara, sere nudus, etc., Virg. Ge. 1, 299; - nudi sub jugum missi, (alene i Underklæder), Liv. 3, 23; men nuda corpora trucidantur, id. 5, 45, (rimel. ubevæbnede); - nudus sudor, Quintil. 11, 3, 26, (den Nøgnes Sved); - som Ordsprog mærkes: nudo vestimenta detrahere, (tage, hvor der intet er), Plaut. As. 1, 1, 79; — B) „bef.": blottet el. ubedækket, uden Bedækning; - ∾ ensis, (draget, uden Skede), Virg.; ∾ dextra, (ubevæbnet), Liv.; Sedit humo nuda, Ovid. Met. 4, 261; Nudus in ignota ··· jacebis arena, (ubegraven), Virg. Aen. 5, 871; ∾ nemus, (uden Løv), Senec.; ∾ cacumina (montis), Liv. 21, 37, (uden Græs, uden Værter); ∾ subsellia, (uden Mennesker), Cic. Catil. 1, 7; ∾ terga, Liv. 4, 77, (uden Bedækning); nudi capilli, (uden Smykke), Ovid. Met. 4, 261; - ogſ. c. gen.; loca nuda gignentium, Sall. Jug. 79; ligel. nudus arboris Othrys, Ovid. Met. 12, 512; - men c. dat.; cetera nuda neci, (udsatte derfor), Val. Fl.; — II) „fig."; A) „overf."; a) blottet derfor, d. e. som er bleven berøvet noget, som mangler el. savner noget; c. abl., ogſ. m. ab; - Nudus agris, etc., (som har tilsat dem), Hor. Sat. 2, 3, 184; cf. id. Od. 1, 14, 4; urbs nuda praesidio, Cic. Att. 7, 13; - men res publica nuda magistratibus, Cic.; - nudus a propinquis, id.; cf. id. Verr. 4, 2: Messana ab his rebus sane vacua atque nuda est; — b) ogſ. absol.: fattig, forarmet; - quem tu semper nudum esse voluisti, Cic. Flacc. 21; nudi equites, id. Att. 1, 16, (forarmede, ruinerede); nuda senecta, (hjelpeløs, forladt), Ovid. Her. 9, 154; cf. Hor. Od. 3, 16, 23; men Cic. Verr. 2, 34: quod domum ejus ··· reddiderat nudam atque inanem; — B) „ment."; a) „bef." om Foredraget: nøgen, d. e. uppyntet, naturlig; - nudi enim sunt (Commentarii Caesaris), recti et venusti, etc., vid. Cic. Brut. 75; df. ogſ. verba nuda, Plin. Ep. 4, 14, (som benævne Tingen ligefrem); cf. Quintil. 8, 3, 38; men Ovid. A. A. 3, 747: nudis mihi rebus agendum est, (vil holde mig til Tingen, vil afholde mig fra Udsmykninger); — b) „alm.": blottet el. alene for sig selv, og uden Forbindelse med noget andet; - nudam Caesaris iram, (intet andet end hans Vrede), Ovid. Trist. 3, 11, 17; nuda ista si ponas, Cic. Parad. 3, 2; locorum nuda nomina, Plin. praef.; - „bef." ogſ. i Retssproget: nudus consensus, Dig.; men nudus usus, id est: sine fructu, ibd.

nūgācĭtas, atis, f., [nugax]: daarlig Sladder, Augustin. — nūgae, arum, f.: hvad der ikke duer, Daarligheder, Narrestreger, Usselheder; - tantis delectari nugis, Cic. Div. 2, 13; maximas nugas agere, (aldeles intet at udrette), Plaut.; cf. Ter. Heaut. 4, 1, 8; - bekjendt kalde Catullus o. Martialis deres Digte: nugas, (Bagateller); cf. Hor. Sat. 1, 9, 2; — II) „overf.": Personer el. Omgivelser, som alene tiene til Tidsfordriv; - tum nugarum nihil etc., vid. Cic. Mil. 21; amicos habet, meras nugas, etc., (de daarligste Personer), Cic. Att. 6, 3; cf. id. Qu. Fr. 1, 2, 2.

nūgālis, e, [nugae]: daarlig, tosset; - haec nugalia (mittere): disse Spidsfindigheder, Gell. 7, 17. — nūgāmentum, i, n., [nugor]: hvad der ikke duer, Appul. — nūgārius, 3, [nugae]: hørende til de ringeste Varer; - ∾ unguentum, (som ikke duer), Varro, inc. — nūgātor, oris, m., [nugor]: som gior Narrestreger, Plaut., Gell.; - ogſ. „alm.": en Snakker, en Dagdriver, Cic. Flacc. 10, en Vindmager, Pers. 5, 127. — nūgātōrĭe, adv.: tosset, hen i Veiret, respondere, auct. ad Her.; af — nūgātōrĭus, 3, [nugator]: daarlig, intetſigende; - ad probandum utramque rem infirmam et nugatoriam etc., Cic. Caecin. 23; cf. id. R. Am. 16; ∾ artes, (i. e. mendacia), Plaut.; ∾ boves, (i. e. infirmiores), Varro. — nūgātrix, icis, fem. af nugator; ∾ acies, (faad el. vellystig), Prudent. — nūgax, ācis, adj., [nugor], homo: som fysler med Daarligheder, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 15.

nūgĭgĕrŭlus, i, m., [nugae]: som ombærer Smaakram, (Bisſekræmmer), Plaut. Aul. 3, 5, 51; (al. nugivendus); inc. — nūgĭpŏlўlŏquĭdes, ae, m., [nugae, πολύς, loquor]: taabelig Ordgyder, Plaut. Pers. 4, 6, 21. — nūgĭvendus, 3, [nugae, vendo]: som sælger Smaakram; s. und. nugigerulus. — nūgo, ōnis, m., [nugae]: Biform af nugator, Appul.

nūgor, atus sum, 1, v. dep. n., [nugae]: farer med daarlig Snak; - non mihi nugari potes, (kan ikke føre mig bag Lyset), Plaut. Epid. 3, 4, 42; nugatur sciens, id.; - sædv. snakker hen i Veiret, morer mig med tom Snak; inscite nugatus etc., vid. Cic. Div. 2, 13; nugari cum aliquo, Hor. Sat. 2, 1, 73; - men „overf.", id. Ep. 2, 1, 93, hedder nugari: at drive de lettere el. morende Kunster, (navnl. at digte for Theatret). — nūgŭlae, arum, fem. dem. af nugae, Capella.

nullātĕnus, adv., (f. nulla tenus, sc. parte): paa ingen Maade, ingenlunde, Cod. Just. — *nullĭfĭcāmen, inis, n.: Gienstand for Ringeagt, populi, hos Folket, Tertull.; o. — nullĭfĭcātio, onis, f.: Ringeagt, Tilsidesættelse, id.; af — nullĭfĭco, are, v. a., [nullus, facio]: ringeagter, tilsidesætter, id.

nullus, 3, gen. nullius etc., [ne, ullus]; I) „alm.": ingen, intet; - nullo pacto el. modo: paa ingen Maade, Cic.; nullo negotio, id.; ∾ labore, Plin.: uden al Umage; nullam in partem etc., Cic. Fam. 13, 1; homo nullis litteris, (uden al Lærdom), Plin. Ep.; ligel. homo nullo numero, (aldeles ubetydelig), Cic. Phil. 3, 6; nulli rei esse, (intet at due), Gell.; - ogſ. c. gen., el. m. de; beluarum nulla, Cic.; nulli vestrum deero, Liv. 6, 18; ei de virtutibus nulla desit, Cic.; cf. id. Marc. 7; — bb) ogſ. findes undert.; a) nullus, f. nemo: Ingen; navnl. in abl. o. gen.; - beneficia ··· ipse a nullo repetere, Sall. Jug. 96; cf. Plaut. Bacch. 2, 2, 12; ut nullo egeat, Cic. Lael. 4; nullo hostium sustinente etc., Tac. Germ. 43; - ligel. fem. nulla, (ingen Kone, intet Fruentimmer), Ter. Heaut. 5, 3, 20, o. Justin. 28, 4; - df. ogſ. in pl. absol.: nulli, (ingen Mennesker); nullis defendentibus, Nep. Them. 4; cf. Cic. Off. 1, 37; - ogſ. findes nullus f. neuter; nullius partis esse, (være neutral), Asin. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 31; - ogſ. kan her mærkes: nulli duo, ingen to, intet Par; nullas duas effigies etc., Plin. 7, 1; men nullus unus: ingen enkelt; nulla re una magis ··· commendari etc., Cic. Brut. 59; — b) neutr. nullum, f. nulla res: ingen Ting, Intet; - praeter laudem nullius avaris etc., Hor. A. P. 324; nullo magis studia, quam spe gaudent, Quintil. 2, 4, 13; ogſ. in pl., Lucan. 3, 361; men Liv. 22, 53: nullo verius, quam ubi etc., (f. nullo loco el. nusquam); — c) med Lune sættes nullus f. non el. ne hos el. om Personer; - at tu edepol nullus creduas, (f. ne credas), Plaut. Trin. 3, 1, 5; si non quaeret, nullus dixeris, Ter. Hec. 1, 2, 4; Philotimus non modo nullus venit, sed etc., Cic. Att. 11, 24; - ogſ. i Svar; saal. Ter. Andr. 2, 2, 33: ac nullus quidem, (aldeles ikke, sc. liberatus es); - ogſ. kan hermed sammenlignes Cic. Off. 3, 14: quod eos nullos viderat, ogſ. id. Acad. 2, 15; — c) nullusdum el. nullus dum: endnu ingen, endnu intet; - fuga nulladum parte erat, Liv.; cf. id. 5, 34; — d) nullus foran det dobbelte nec el. neque ophæver ikke Negationen; - nulla res publica, nec major, nec sanctior etc., Liv. praef.; - det samme gielder om nullus foran ne ··· quidem; nullam ne in tabula quidem (malevolentiam) etc., id Fam. 3, 12; ligel. findes Liv. 43, 13: neque ··· nulla, f. neque ulla; s. ogſ. und. neque; — e) fremdeles heder nullus non, som alm. bekræftende: enhver el. al; - nulla suarum rerum non relicta, (efterladende al deres Eiendom), Liv. 8, 26; nullos non honores cepit, Suet. Caes. 76; nullo non die, Plin.; - at ad-

ſtille fra non nullus el. nonnullus, ſom bevis be= kræftende: nogen; ſ. und. non o. nonnullus; — II) „overſ." bedre ogſ. nullus; A) ſom er et Intet, d. e. høiſt ringe el. ubetydelig; - itaque hujus memoria est nulla, Nep. Phoc. 1; men Plin. 11, 2: in his (insectis) tam parvis atque tam nullis etc.; men id. 36, 69: in rebus jam nullis, (i. e. perditis); cf. Prop. 1, 5, 22: toto corpore nullus, (aldeles indſvunden el. hentæret); — B) ſom har ophørt at være til; - me (ſ. animum meum) ··· nusquam aut nullum fore, Cic. d. Senect. 22; cf. id. Tusc. 1, 38; men Prop. 1, 17, 12: Ossaque nulla etc., (ſ. ossa mortui); — C) ſom intet er, ſom ikke duer el. gielder det mindſte; - nullos judices habemus, (ingen retſkafne Dommere), Cic. Qu. Fr. 3, 2; cf. nullus imperator, id. Fam. 7, 3; patre nullo (natus: af en ringe el. ubekiendt Fader), Liv. 4, 3; men nullos se usquam esse, (at de intet gielde, intet formaae), id. 3, 68; — b) „beſ." hos Comikerne: nullus sum, nulla sum: jeg er forloren el. uden Red= ning; vid. Ter. Phorm. 1, 4, in., o. ibd. 5, 8, 49; ligel. ecce me nullum senem, Plaut. Cas. 1, 4, 26; ogſ. kan hidføres Liv. 6, 18: ipse ··· nullus repente fui.; — not.: nulli ſ. nullius, Ter. Andr. 3, 5, 2; ligel. nullae ſ. nullius (fem.), Lucr. 6, 392; men nullae curae, ſ. nulli curae, Prop. 1, 20, 35; cf. Plaut. Mil. gl. 8, 1, 207.

num, adv. interrog., ſædv. i de Spørgsmaal, hvorpaa man venter negerende Svar; I) i directe Spørgsmaal, o. c. indic.: mon; (dog ogſ. at udtrykke ved Sætningens ſpørgende Form); - num exspectatis, dum Metellus testimonium dicat? Cic. Verr. 3, 53; men num igitur etc.? aut num etc.? id. Div. 1, 14; cf. Hor. Sat. 2, 5, 58, o. Virg. Aen. 4, 370; — bb) hertil mærkes; a) Forbindelſen med nam o. ne; - eho numnam hic relictus custos? Ter. Eun. 2, 2, 55; - deum ipsum numne vidisti? Cic. N. D. 1, 31; cf. id. Lael. 11; — b) Forbindelſen m. quid (el. numquid) vis? vil du ellers noget? (en hyppig Afſkedsformel), Plaut., Ter., Cic., Liv.; derfor ogſ. numquid me vis? Plaut.; ogſ. elliptiſk: numquid me? id. Poen. 3, 6, 6; — II) i indirecte Spørgsmaal, o. c. conj.: om; - quaero, num aliter, ac nunc eveniunt, evenirent? Cic. Fat. 3; cf. id. Manil. 7; men speculari, num solliciti animi sociorum essent, Liv. 42, 19; - ogſ. mærkes Forbindelſerne: num quando, Cic. Lael. 19, oftere, o. num quis, id. Att. 13, 8, oftere; - men Suet. Aug. 18: consultus, num et ··· vellet (om han ikke ogſaa vilde), etc.

Nŭma, ae, m., Pompilius: Roms anden Konge, vid. Liv. 1, 18, flgd., ogſ. Ovid. Fast. 3, 305 flgd.; — not.: Numa Marcius (el. Martius), en Sabiner, Ven af K. Numa, vid. Liv. 1, 20, o. Tac. Ann. 6, 11. — Nŭmantĭa, ae, f.: By i Hisp. Tarrac. ved Duris, (Duero), blev ødelagt af Scipio Africanus d. yngre, Liv. epit. 54 o. 57 flgd., Cic. Off. 1, 11 o. Mela 2, 6; — B) bſ. Nŭmantinus, 3: numantinſk, urbs, Ovid., bellum, Cic., foedus, id.; - Numantini, orum: Indvaanerne af Byen Numantia, Liv. l. c., Plin.; — b) ogſ. er Numantinus: Tilnavn til den ovennævnte Scipio; vid. Ovid. Fast. 1, 596: Ille Numantina traxit ab urbe notam; - hyſ. „poet.": Numantini, orum, Juvenal. 8, 11, ogſ. Numantini avi, Prop. 4, 11, 30, (berømte Mænd af Scipionernes Slægt). — numarius, numatio, numatus, etc., ſ. und. nummarius, etc.

numella, ae, f.: etſlags Halsſtræ til Slaver, Plaut. As. 3, 2, 5, ogſ. til Qvæget, Colum. 7, 8; - ogſ. findes numelli, ſ. numellae, id. — numellus, i, m., ſ. und. frgd.

nūmen, ĭnis, n., [af nuo, ligeſom flumen af fluo]; oprdl.: Nik el. Vink med Hovedet, Lucr. 2, 632; cf. Fest. p. 173, (Müll.): quasi nutus dei etc.; — B) bſ. Boining el. Retning derhen el. dertil, Lucr. 4, 180; — II) oftest „fig."; A) „alm.": Villie, Befaling; - magna vis est, magnum numen unum et idem sentientis senatus, Cic. Phil. 3, 13; cf. Lucr. 3, 145; men Virg. Aen. 1, 133: meo sine numine etc.; — B) „beſ."; 1) Guddommens ligeſom Vink og Villie, dens Magt og Styrelſe; - deorum numen facere secum, Nep. Ages. 2; cf. id. Timol. 4; ligel. deus, cujus numini omnia parent, Cic. Div. 1, 55; dii moverunt numen ad indicandam imperii molem, (gave Varſler derfor); — b) bſ. ogſ. om Magthaverens Villie; ſaal. Ovid. Trist. 5, 3, 45: flectere lenta Caesareum numen; cf. Liv. 7, 30: annuite, P. C., nutum numenque vestrum invictum Campanis etc.; — 2) bſ. ogſ.: a) Guddommens Hoihed og Majeſtæt; - numina sancta precamur Palladis armisonae, Virg. Aen. 3, 543; cf. Hor. Epod. 17, 3; ligel. Virg. Aen. 3, 372: multo suspensum numine ducit etc., (opfyldt af Guddommens Majeſtæt el. med hellig Rædſel); — b) Guddommen ſelv, en Gud el. Gudinde; - si quem Numina laeva sinunt, Virg. Ge. 4, 7; numina montis adorant, Ovid. Met. 1, 320; cf. Virg. Aen. 3, 631; men Ovid. Met. 10, 430: promissaque numine firmat, (med en Ed ved Guderne).

nŭmĕrābĭlis, e, [numero]: til at tælle, ſom lader ſig tælle, calculus, Ovid. Met. 5, 588; - populus numerabilis, utpote parvus, Hor. A. P. 206. — *nŭmĕrālis, e: hørende til Tal, nomen, i Grammatiken: Talordet, Priscian.; o. — nŭmĕrārius, i, m.: ſom har med Regning el. med Regnſkab at giøre; bſ. I) en Regnemeſter, Augustin.; — II) en Regnſkabsbetient, navnl. hos praefectus praetorio, Cod. Just.; — [numerus].

*nŭmĕrātĭo, onis, f.: Tælling, Optælling, Colum.; - ogſaa Udtælling, Betaling; - ∾ fiet ab illo, (ved Anviisning paa ham), Senec. Ep. 18; o. — nŭmĕrātor, oris, m.: ſom tæller, siderum, Augustin.; — [l. numero]. — Nŭmĕrĭa, ae, f., [numerus]; I) Tallenes Gudinde, Augustin.; — II) Gudinden for en hurtig Fødſel, Varr. ap. Non. — 1. Nŭmĕrĭus: romerſk Tilnavn i d. fabiſke Slægt; ſkrives undert. forkort. Numer., el. N.; vid. Liv. 41, 28, oftere; — not.: ogſ. er Numerius, a: romerſk Slægtsnavn, vid. Cic. Sest. 33, oftere; — B) bſ. Nŭmĕrĭānus, 3, rauduseulum, Cic. Att. 7, 2. — 2. nŭmerĭus, 3: hørende til Tal; - ∾ aestimationem renuere: ikke lade ſig tælle, Jul. Val. res gest. Al. M.

nŭmĕro, avi, atum, 1, v. a., [numerus]; I) „egenl.": tæller el. eftertæller; ogſ. regner el. beregner; - ∾ aliquid per digitos, (paa Fingrene), Ovid.; ligel. ∾ aureos voce digitisque, Suet. Claud. 21; ∾ genus ab aliquo, Juvenal.; men Cic. d. Or. 2, 32: si ex reis numeres, (naar man tæller el. regner derefter); - ∾ pecus, Virg.; miles numeratus, (talt el. mønſtret), Lucan.; vota vix numeranda, (næſten utallige), Tibull.; - numera senatum, (ſom Opfordring til Conſulen, for at hindre en Senatsbeſlutning, hvortil neml. hørte et viſt Antal Senatorer el. senatus frequens); vid. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 11; cf. Cic. Att. 5, 4; - numerantur pectine chordae, Juvenal. 6, 382, (der ſpilles paa en Strengeleg); — b) at tælle eller regne derfra, originem libertatis inde etc., Liv. 2, 1; men Cic. Phil. 7, 1: quos quidem a se primum numerare possunt, (hvis Liſte de kunne begynde med dem ſelv); — B) „beſ." om Penge: at udtælle el. tiltælle el. betale; - ∾ pecuniam alicui, Cic., a quaestore, (med Anviisning paa Qvæſtor), id. Flacc. 19; men ∾ de suo, (af egne Midler), id.; ligel. ∾ militibus stipendium, id., alicui mercedem, Vell.; - bſ. pecunia numerata, Cic., ogſ. argentum numeratum, Plaut., oftest absol., numeratum, (sc. argentum): rede Penge, Contanter; - numeratum non erat mihi, (jeg havde ingen Penge i Kasſen), Cic. Fam. 5, 20; in numerato relinquere, (i rede Penge), Plin.; hyſ. „overſ.": ingenium in numerato habere, (have paa rede Haand), Quintil. 6, 3, 111; - men Hor. Ep. 2, 2, 166: Quid refert, vivas numerato

nuper, an olim? (sc. pretio); — II) „fig."; A) „overf."; a) at tælle, d. e. at have; - Donec eris felix, multos numerabis amicos, Ovid. Trist. 1, 9, 5; — b) at optælle el. anføre; - si velim numerare, quibus bonis male evenerit, Cic. N. D. 3, 31; — B) oftest „ment."; a) at henregne dertil, at holde el. ansee derfor; - ∾ aliquem in vulgo patronorum, ogs. in multis, Cic. Brut. 97; men id. Verr. 3, 7: ex quibus in primis numeranda est civitas Halesina, (er at regne til de anseligste); mors in beneficii parte numeretur, (vilde jeg ansee som en Velgjerning), id. Phil. 11, 1; men voluptatem nullo loco numerare, (ansee for intet), id.; - fortunam inter dubia, virtutem inter certa numerare, Tac. Germ. 30; numerari post aliquem, (nedsættes derunder), id. Hist. 2, 77; si quidem Platonem ex illa vetere (Academia) numeramus, (henregne ham dertil), Cic. Acad. 1, 12; — b) holder el. anseer derfor; - Sulpicium accusatorem suum, non competitorem numerabat, Cic. Mur. 24; cf. id. R. Am. 6; ligel. qualem (civem) me et esse et numerari volo, id. Fam. 1, 9. — 2. numero, abl. som adv., s. und. numerus, nr. III.

*nŭmĕrōse, adv.; I) „egentl.": i stort Antal; - compar., ∾ dividere, (i flere Dele), Plin.; men ∾ onerare (vitem med flere Grene), Colum.; numerose loqui, (tale i Flertallet), Tertull.; — II) „overf."; A) i Musiken: rhythmisk, harmonisk, taktfast; - ∾ sonantes (fidiculae), Cic. N. D. 2, 8; — B) om Foredraget: efter afmaalte Led, rhythmisk; - ∾ cadere (sententiam), Cic. Brut. 8, dicere, id.; compar., Gell.; superl., Quintil.; — nŭmĕrōsĭtas, atis, f.: stort Antal, Mængde, Tertull.; o. — nŭmĕrōsĭter, adv.: = numerose, Arnob.; — [flgd.].

nŭmĕrōsus, 3, [numerus]; I) „egentl.": talrig, mangfoldig, med el. af stort Antal; ogs. af stort Omfang, vidtløftig; - ∾ partus (animalium), Plin.; ∾ domus, (med mange Personer el. Betiente), id.; - compar., Pylio ··· numerosior aevo (dies), Martial. 4, 1; superl., ∾ civitas provinciae, Tac. Agr. 7; men numerosius gymnasium, Plin. Ep., (med mange Dele el. Afdelinger); numerosissima causa, (hvori mange ere anklagede), ibd.; - ∾ hortus, (vidtløftig), ibd.; ∾ opus, Quintil.; men ∾ pictura, (som har mange Billeder el. Figurer), Plin.; pictor diligentior, quam numerosior, (som arbeider mere nøiagtigen, end meget), id. 35, 40; — II) „fig.": hvori den rette Takt og Numerus er bevaret, som er ordnet og afmaalt efter Kunstens Regler, taktfast; - numerosos ponere gressus, Ovid.; cf. id. Am. 2, 4, 29; men id. Tr. 4, 10, 49: numerosus Horatius, (som bruger mange Metra el. Versemaal); Myron numerosior in arte, quam Polycletus, (indbragte mere Harmoni i Kunsten), Plin. 34, 19; — b) navnl. om Foredraget; vid. Cic. Orat. 48, 50 o. 52.

nŭmĕrus, i, m., [beſl. m. νόμος, numus, νέμω; oprdl. det Delte el. Tildelte]; I) „egentl."; A) „alm.": Tallet, d. e. Betegnelsen af et Tal el. Antal; - nec nomina quae sint, Est numerus, (der er ikke Tal derpaa), neque enim numero comprendere refert, (at tælle dem), Virg. Ge. 2, 104; numerum inire, Caes., capere, Plaut., exsequi, Liv., (tælle, beregne); numerum deferre, (angive), Caes., subducere, (fradrage), Catull.; procedere in numerum, (regnes med til det øvrige), Cic. Verr. 4, 9; — bb) hertil kan mærkes; a) abl. numero: i Tallet, i Antal; sættes med Eftertryk til Tallet selv; - haec sunt tria numero, Cic.; oppida numero ad duodecim, Caes.; — b) ad numerum: indtil det rette Tal, d. e. fuldtalligen el. fuldstændigen; - ad numerum judices habere, Cic. Qu. Fr. 2, 13; cf. Caes. B. G. 5, 20; men extra numerum esse, (være tilovers), Plaut. Men. 1, 3, in.; — c) et blot Tal, altſ. et Intet; df. „overf.": daarligt el. uduelig Menneske, Hor. Ep. 1, 2, 27; — d) i Grammatiken: numerus singularis et pluralis, vid. Quintil. 9, 3, 8; — e) „poet." ogs.: numeri eburni, (de med Tal betegnede Elfenbensterninger), Ovid. A. A. 2, 203; — B) „bef."; a) Tal el. Antal; - ∾ piratarum, Cic.; si navis suum numerum haberet, (den fulde Besætning), id. Verr. 5, 56; cujus (exercitus) numerus duodecim millium fuit, Nep. Iphicr. 2; — b) Antal, Mængde, Hob; - ex toto negotiatorum numero etc., Cic. Font. 1; fretus numero copiarum, Nep. Milt. 5; - ogs. Mængde el. Forraad; ∾ magnus frumenti, Cic.; ∾ maximus vini, id.; — c) df. i Krigssproget absol., numeri: Afdelinger af Hæren; - sparsi per provinciam numeri, (i. e. cohortes), Tac. Agr. 18; cf. id. Hist. 1, 6; men nondum distributi in numeros, Plin. Ep.; men desinere in numeris esse, (faae sin Afsked), Dig.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": Antal el. Klasse, Afdeling el. Forbindelse; - referre in numero deorum, Cic. N. D. 1, 12, in deorum numerum, Suet.; numero sapientum haberi, Nep.; cf. Cic. Arch. 12: qui est eo numero, qui etc., (f. eorum numero); ligel. ad tuum numerum hunc ascribito, (f. ad tuorum numerum), id. Qu. Fr. 1, 1, 5; ligel. talem in numerum, id. Phil. 2, 11; - beatorum numero (eximere: udslette af deres Tal), Hor. Od. 2, 2, 18; — 2) „bef."; aa) væsenlig el. afmaalt Del af ethvert Helt, (ligesom Lemmerne af Legemet); vid. Ovid. Met. 1, 428, o. ibd. 7, 126; - ligel. om Maaneden: triginta explere numeros, (have tredive Dage), Plin. 18, 75; (men mundus) expletus omnibus suis numeris et partibus, Cic. N. D. 2, 13; — df. a) numeri i et Digt, ligesom pedes, (Verſets Fødder); - nam quum sint numeri plures etc., Cic. Orat. 47; cf. ibd. 48, ogs. id. d. Or. 1, 48, o. Hor. A. P. 74; nectere verba numeris, Ovid. Pont. 4, 2, 30; - df. ogs. Verſet ſelv; ſaal. gravi numero, (i heroiſke Vers), id. Am. in.; - ligel. i Muſiken: Takten; ut in musicis numeri, voces, etc., Cic. d. Or. 1, 42; - df. ogs. Muſiken ſelv; ſaal. Virg. Ecl. 9, 45: numeros memini, (husker Melodien el. Tonen); - ogs. anden taktmæsſig Bevægelſe; corpus movere ad numeros, (danse efter Takten), Senec.; cf. Lucr. 2, 631; men brachia tollere in numerum, (om de hamrende Cycloper), Virg. Ge. 4, 174; men quos numeros vocant, (neml. i Fægtekunſten), Quintil. 12, 2, 12; — b) navnl. ogs. i Foredraget ere numeri: de ligeſom taktformede Led el. Sætninger el. Sætningsdele, hvoraf Perioden beſtaaer; vid. Cic. Orat. 52 o. 58; ogs. Quintil. 10, 1, 70; df. ogs. Periodens Velklang og rhythmiske Proportion; vid. Cic. d. Or. 3, 48 flgd.; — bb) numerus el. numeri; a) den Regel, hvorefter noget er el. bør være indrettet; - histrio si paullum se movet extra numerum, Cic. Parad. 3, 2; cf. Hor. Ep. 1, 18, 59; men ad numeros exige quidque suos, Ovid. Rem. 372; ligel., in numerum, Virg. Aen. 3, 446, o. numero, ibd. 11. 599: regelmæsſigen, vedbørligen; — B) „ment.": Plads, Stilling, Anseelſe; - qui in aliquo sunt numero et honore, Caes. B. G. 6, 13; eo praesertim numero et loco, (neml. ſom Prætor), Cic. Verr. 2, 54; aliquem numerum obtinere, (være ret meget anſeet, neml. ſom Taler), id. Manil. 13; men homo nullo numero, (uden alt Værd), id. Phil. 3, 6; - df. numero el. in numero alicujus, (iſtedet derfor, el. i Egenſkab deraf; ogs. ſom el. ligeſom); quum is tibi parentis numero fuisset, Cic. Div. in Caecil. 19; cf. Caes. B. C. 2, 45, o. Nep. Ep. 7; — b) den Pligt, ſom paaligger nogen i et Forhold; - numeros principis implere, Albinov. 1, 285; comitatis numeros omnes obire, Plin. Pan. 71; — III) hertil hører endnu abl. numero, ſom adv., oprdl.: efter Tallet, d. e. nøiagtigen, punktligen, odl., men alene forel.; ſaal. A) netop, til rette Tid; - numero mihi in mentem fuit, c. inf., Plaut. Amph. 1, 1, 25; neminem vidi, qui numero sciret, quod scitu est opus, Naevius ap. Fest. p. 170, (Müll.); — B) hurligen,

snart, rask, odl.; - cymbalis et plausibus numero reducunt in locum unum (apes displicatas), Varro; - ogs. m. nimis; perfalsum et abs te creditum numero nimis, (altfor hurtigt), Afran. ap. Fest. l. c.; — b) ogs. dadlende: altfor tidlig, altfor rask; - numero huc advenis ad prandium, Plaut. Men. 2, 2, 13; cf. id. Poen. 5, 4, 102.

Nŭmīcĭus, o. Nŭmīcus, i, m.: Flod i Latium, i Nærheden af Lavinium; vid. Ovid. Fast. 3, 647, o. Tibull. 2, 5, 43, ogs. Sil. 8, 180 o. Plin. 3, 9; — not.: ogs. er Numicius: romersk Mandsnavn, Liv., o. A.; f. ogs. Hor. Ep. 1, 6.

Nŭmĭda, ae, m., ligesom d. besl. nomas, νομάς: en Nomade; - Arabia Numidarum, Vitruv., (hos Plin.: Arabia Nomadum); s. ogs. Fest. p. 173, (Müll.); — II) „bes.": en Numidier; sædv. in pl.: Numidae, arum: nordafricansk Folk, imellem Mauritanien o. d. Carthagiske, hvor nu Algier; - vid. Sall. Jug. 46 o. 66, oftere, Liv. 29, 31, Virg., Hor.; men Numidum gentes (f. Numidarum), Martial. 12, 26; - ogs. adj.; ∾ leo, Ovid.; ∾ dens, (i. e. ebur), id.; ∾ jaculatores, Liv. 28, 11; cf. Tac. Hist. 2, 40: Numida citus equo, (let Rytter); — B) df. 1) Nŭmĭdĭa, ae, f.: Landskabet Numidien, Mela 1, 6, Plin. 5, 2, Sall. Jug. 8, oftere; — 2) Nŭmĭdĭcus, 3: numidisk, equi, Liv., cedrus, Plin.; - ∾ aves, id., ogs. absol. Numidicae (sc. aves el. gallinae), id., Suet., ogs. Numidicae guttatae, Martial. 3, 58, ogs. Africanae: rimel. etslags Perlehons; - ∾ crustae, Senec. Ep. 86, (af numidisk Marmor); — not.: Numidicus, kaldtes ogs. Qu. Caecilius Metellus, ifølge hans Bedrifter i Numidien under Krigen imod Jugurtha; vid. Vell. 2, 11, Cic. Arch. 3, o. A.

Nŭmĭsĭus, a: romersk Slægtsnavn, Liv., Cic., Tac.; — B) df. Nŭmĭsĭānus, 3, vitis, Colum., Plin. — nŭmisma, ogs. nomisma, ătis, n., νόμισμα: Mønt el. Møntstykke el. Pengestykke; - ∾ regale, vid. Hor. Ep. 2, 1, 234; men Martial. 1, 12: quum data sint equiti bis quina nomismata, (i. e. decem sestertii); cf. id. 12, 62; — B) „bes.": et ikke courserende Møntstykke, gammel Mønt, Skuepenge, odl.; - ∾ vetera ··· quibus pro gemmis uti solent, (neml. til Indfatning), Dig.; — II) „overs.": Møntens Preg el. Stempel, Prudent. — Nŭmĭtor, oris, m.: Konge i Alba, ved sin Datter Ilia Morfader til Romulus og Remus, vid. Liv. 1, 3 flgd., Ovid. Fast. 4, oftere, o. Virg. Aen. 6, 768. — Nŭmĭtōrĭus, a: romersk Slægts- og Personsnavn, Cic.; cf. id. Phil. 3, 6.

*nummārĭus, (numar.), 3: hørende til Penge; - ∾ res: Pengevæsenet el. Møntfoden, Cic. Off. 3, 20; ∾ rei difficultas: Mangel paa Penge, id., ogs. ∾ difficultas, id.; opp. ∾ rei copia, Suet.; - ∾ theca, Cic., arca, Naev. ap. Non.: Pengeskrinet; - ∾ lex, (imod Pengeforfalskere), Cic. Verr. 1, 42; men ∾ poena, (Pengestraf), Dig.; — II) „overs.": bestukken med Penge; - ∾ judices, Cic. Att. 1, 16; ∾ judicium, id. Verr. 3, 57; o. — nummātus, (numat.), 3: meget bemidlet, adolescens, Cic. Agr. 2, 22; cf. Hor. Ep. 1, 6, 38; - compar., nummatior, Appul.; — [nummus].

Nummorumexpalponides, ae, m., [nummus, expalpor: som ved Smiger tillister sig Penge]: comisk Mandsnavn, Plaut. Pers. 4, 6, 22. — nummōsus, (numos.), 3, [nummus]: = nummatus, Nigid. ap. Gell. — nummŭlārĭŏlus, i, m., Senec. Apocol., dem. af — nummŭlārĭus, (numul.), i, m.: etslags Vexlerer el. Pengemægler, (men ringere end argentarius), Suet. Galb. 9; — II) ogs. adject. 3; ∾ mensam exercere: drive Vexelforretninger, Dig.; af — nummŭlus, (numul.), i, m., dem. af nummus (el. numus): Mønt el. Penge; - nummulorum aliquid, Cic. Att. 1, 29; men ibd. 1, 16: nummulis acceptis, (efter at være bestukken); cf. ibd. 8, 13.

nummus, (numus), i, m., [efter Varr. L. L. 5, 36, af d. sikuliske νόμος, Sølvmønt], Pengestykke, Mønt, Penge; - ∾ jactabatur, (havde ustadigt Værd), Cic. Off. 3, 20; ∾ adulterinos pro bonis accipere, ibd. 23; - df. nummi: Penge; in suis nummis versari, (være Capitalist), Cic. R. Com. 8; cf. Hor. Ep. 1, 1, 54; nummo el. nummis locare, (for en Sum Penge), Plin. Ep., Dig.; — II) „overs."; A) som romersk Mønt: nummus sestertius, oftest absol. nummus (sc. sestertius), ogs. sestertius (sc. nummus): den sædvanlige romerske Mønt; (omtr. en tydsk Sølvgroschen); - nummo (el. numo) sestertio, s. nedens.; quinque millia nummum (f. nummorum) dare etc., Cic. Verr. 3, 60; cf. Suet. Dom. 4; — 2) ogs. staaer nummus absol. f. en Ubetydelighed el. det Ringeste; - ad nummum convenit (ratio), Cic. Att. 5, 21; nummo sestertio, (for det Allermindste), id. Rab. Post. 17; — not.: gen. nummum, (f. nummorum), er meget hyppig; — B) som græsk Mønt er nummus: = to Drachmer, (dog alene hos Plaut.); vid. Plaut. Pseud. 3, 2, 20, o. id. Men. 2, 2, 16.

numnam, numne, s. und. num. — numquam, (nunquam), adv., [ne, umquam]: aldrig, ingensinde; - illum numquam, dum etc., sine cura futurum, Cic. Sest. 63; men comisk: Numquam etiam fui usquam, quin etc., Ter. Eun. 5, 8, 62; numquam alias, Liv.; numquam ante hoc tempus, Caes.; - ogs. m. d. dobbelte nec (el. neque), uden at Negtelsen derved ophæves; quae Caesar numquam neque fecisset, neque passus esset, (hvad han aldrig havde enten giort eller taalt), Cic. Att. 14, 13; - derimod numquam non, altid, Cic. d. Or. 1, 24; - men non numquam, undertiden, id., Caes., s. und. non; — II) „overs." el. m. Eftertryk, s. non: ikke, aldeles ikke; - numquam essem passus, Cic. Att. 11, 2; cf. Liv. 3, 23. — Numquam.postea.eripides, [eripio], opp. Quodsemelarripides, (som aldrig giver Slip paa det, som han engang har tilrevet sig), comisk Ordforbindelse, Plaut. Pers. 4, 6, 23.

numquando, rigtigere num quando, s. und. num. — num.quid, adv. interrog.: mon? (men ogs. at oversætte ved det blotte Spørgsmaal); - numquid ··· tu dubitas, quin ego ··· perierim? Ter. Eun. 5, 8, 13; cf. Hor. Sat. 1, 4, 52 o. 136; numquid ergo illuc accedo? Quintil.; men id. 7, 1, 48: numquid non hoc cogitet necesse est, nisi qui sit plane hebes! — b) sieldn. i d. indirecte Spørgsmaal: - scire sane velim, numquid necesse sit, esse comitiis Romae? Cic. Att. 12, 8.

nunc, adv., νῦν, νῦνγε; I) „egenl.": nu, for nærværende Tid; - Alium esse censes nunc me, atque olim, quum dabam? Ter. Andr. 3, 3, 13; - men i Modsætn. af tunc o. tum; erat tunc excusatio oppressis, nunc nulla est, Cic. Phil. 7, 5; cf. id. Quint. 28 o. 29, ogs. id. Brut. 71; - nunc ille est dies, quum etc., Enn.; ut nunc est, (som det nu gaaer), Cic. Att. 12, 29; cf. Hor. Sat. 1, 9, 6; men qui nunc sunt homines, (de Nulevende), Cic. Qu. Fr. 1, 1, 15; ligel. Plaut. Pers. 3, 1, 57: non tu nunc hominum mores vides? men nunc ipsum (netop nu) ea lego etc., Cic. Att. 12, 14; — bb) hertil kan mærkes; a) nunc staaer ogs. hos tempp. praeteritt.; - illud crimen caluit re recenti, nunc in causa refrixit, Cic. Planc. 23; cf. Hor. Od. 1, 37, 2, o. Nep. Timol. 5; - sieldn. c. fut.; Quis nunc te adibit? etc., Catull. 8, 16; — b) nunc ··· nunc, snart ··· snart; - tribuni plebis nunc fraudem, nunc negligentiam consulum accusabant, Liv. 3, 2; nunc hac parte, nunc illa etc., id. 34, 13; cf. Virg. Aen. 5, 441: Nunc hos, nunc illos aditus etc.; ligel. Nunc huc, nunc illuc ··· curro, Ovid. Her. 10, 19; - men ogs. kan nunc gientages oftere, vid. Curt. 7, 3, o. Senec. d. Ir. 3, 6; - „poet." er ogs.

det første nunc undert. udfaldet; vid. Virg. Aen. 5, 831; — c) ogs. findes Modsætningerne: nunc ··· mox, Vell. 2, 63; men nunc ··· postremo, Liv. 3, 49; — not.: af nunc, m. Suffixet-ce o. interrog.-ne, dannes nunccine; – Hem, nunccine demum? Ter. Andr. 4, 1, 60; (al. nuncne); inc.; — II) „overf."; A) i Overgangen til det Stærkere: men nu, nu derimod; – vid. Cic. Div. 1, 30; ligel. si etc., nunc vero quum etc., id. Verr. 5, 67; cf. id. Catil. 2, 7, oftere; ligel. quum etc., nunc vero etc., id. Fam. 6, 21; — B) nu, d. e. under disse Forholde, odl.; – Abi nunc, populi fidem implora! auct. ap. Cic. Fam. 10, 32; cf. Sen. Benef. 5, 12. — nunccine, s. und. frgd.

nuncĭa, ae, f., s. und. nuncius. — *nunciātĭo, (nunt.), onis, f.; I) i Religionssproget: Augurernes Forkyndelse af deres Iagttagelser el. af Auspicierne; – nos (augures) nunciationem solum habemus, etc., Cic. Phil. 2, 32; — II) i Retssproget: Angivelse, bonorum vacantium, (af herreløst Gods), Digest.; ∾ novi operis, (af et Arbeide, som nogen foretager til vor Skade), Cod. Just.; o. — nunciātor, (nunt.), oris, m.: en Forkynder, Tertull.; – i Retssproget: Angiver, Denunciant, Digest.; — ds. fem. nunciātrix, icis, redeuntis anni (ciconia), Cassiod.; — [flgd.].

nuncĭo, (nunt.), avi, atum, 1, v. a. (o. n.), [nuncius]; I) „alm.": forkynder, tilkiendegiver, bebuder; – ∾ alicui aliquid, vid. Cic. Att. 1, 15; ligel. m. acc. c. inf.: ut ei nunciaret suis verbis, adversarios etc., Nep. Them. 4; cf. Caes. B. G. 5, 10; ogs. m. si, Ter. Heaut. 4, 1, 5; ogs. absol.: qui primus Ameriam nunciat? Cic. R. Am. 31; – ogs. pass.: ut simul adesse et venire nunciaretur, Caes. B. G. 3, 36; – men impers.: quum esset de hoc incommodo nunciatum, Cic. Verr. 5, 16; ligel. nunciato, (neutr. abl.), m. acc. c. inf., Tac. Ann. 2, 64; men nunciata ea etc., (denne Efterretning), ibd. 1, 52; – som befalende el. forbydende ogs. m. ut o. ne; vid. Cic. d. Or. 2, 86, o. Caes. B. G. 1, 11; ligel. c. conj., efter d. udfaldne ut, Tac. Ann. 2, 79; ogs. c. inf.; ergo nunciat patri, abjicere spem, ibd. 16, 11; – ∾ horas, Martial. 8, 67; cf. Tac. Ann. 15, 30; – misit ad me, qui salutem nunciaret, Cic. Att. 4, 10; — II) „bes." i Retssproget: at angive; – ∾ causam pecuniae fisco, Digest.; ∾ bona (vacantia), ibd.; – men ∾ alicui novum opus: nedlægge Forbud imod et Arbeide til vor Skade, ibd.

nuncĭus, (nunt.), i, o. nuncia, (nunt.), ae, f., [novum, cieo, altf. oprdl.: som bringer Nyt]; I) „egenl." som subst.; A) masc., nuncĭus, i; 1) Bud el. Sendebud; – litteras et nuncios mittere ad aliquem, Caes.; per nuncios facere certiorem, Cic.; Mercurius, Jovis nuncius, Plaut.; men Virg. Aen. 2, 547: nuncius ibis Pelidae genitori; – remissique nuncii ab eo, se venturum, Liv. 38, 1; cf. id. 2, 47, (hvor Nomets verbale Construction er at mærke); — not.: nuncius, f. nuncia, Val. Fl. 2, 142; — 2) „abstract"; aa) „alm.": Bud el. Budskab, Efterretning el. Nyhed; – exoptatum nuncium alicui afferre, Cic., apportare, Ter.; ogs. nuncium ferre ad aliquem, Liv. 4, 41; cf. id. 3, 6; men Virg. Aen. 6, 456: verus mihi nuncius ergo Venerat, m. acc. c. inf.; rumore nuncio (audire), Cic. Fam. 12, 10; — bb) ds. ogs. a) oversendt Befaling el. Ordre; – nisi legatorum nuncio paruisset, Cic. Att. 12, 24; cf. Nep. Chabr. 3; — b) nuncium alicui remittere: opsige el. afsige en Forbindelse, navnl. at hæve et Ægteskab; – remittam nuncium affini meo, Plaut. Truc. 4, 3, 74, (vil ophæve hans Forbindelse med min Datter); ogs. om Formyndere: ad infringenda sponsalia nuncium mittere (f. remittere), Digest.; – oftest om Manden: uxori nuncium remittere, (skille sig derved, sende Konen Skilsmissebrev), Cic. d. Or. 1, 40 o. 56; dog ogs.: etsi mulier nuncium remisit, id. Top. 4; – ogs. „overf.": virtuti nuncium remittere, (lade fare), id.; — B) nuncia, (nunt.), ae, f.: Budbærerinde el. Forkynderske; – Nuncia fulva Jovis, (i. e. aquila), poët. ap. Cic. Leg. 1, 1; cf. Liv. 1, 31; – sædv. „overf."; historia nuncia veritatis, Cic.; quae (vox) nuncia cladis etc.; Liv. 5, 50; cf. Virg. Aen. 4, 188; men Ovid. A. A. 1, 138: Cera (i. e. litterae) tuae primum nuncia mentis eat; — C) „poet." ogs. nuncĭum, (nunt.), i, n.: Efterretning, Budskab; in pl., Catull. 63, 75: Geminas deorum ad aures nova nuncia referens; — II) „bes." som adj. (o. poet.), nuncius (nunt.), 3: forkyndende, visende, varslende, odl.; – habes animi nuncia verba mei, Ovid. Her. 16, 10; simulacra ··· nuncia formae, Lucr. 6, 75; venturae nuncia sortis (exta), Tibull. 3, 4, 5; cf. id. 2, 1, 26, o. Martial. 8, 32; – dog ogs. prodigia, imminentium malorum nuntia, Tac.

nuncŭbi, adv., [af num alicubi]: mon nogensteds; – nuncubi hic vides aurum etc.? Varro; nuncubi labar, observet, id.; — II) „overf.": nuncubi ··· sensiti etc., (nogensinde, ved nogen Leilighed)? Ter. Eun. 1, 2, 83.

*nuncŭpātim, adv.: navnligen, udtrykkeligen, Sidon.; — nuncŭpātĭo, onis, f.; I) „alm.": Nævnen el. at nævne, Benævnelse, Appul.; — II) „bes."; A) offenlig el. høitidelig Benævnelse el. Fremsigelse, votorum, (af Løfter til Guderne for Statens el. Keiserens Vel); – men in pl., Tac. Ann. 16, 22; cf. Suet. Ner. 46; s. ogs. und. nuncupo; ∾ solennium verborum, Val. Max.; — B) Udnævnelse til Arving; Suet. Calig. 38, Digest.; — C) Dedication el. Tilegnelse af en Bog; – sed haec ego mihi nunc patrocinia ademi nuncupatione, Plin. praef.; o. — nuncŭpātor, oris, m.: som nævner el. benævner; – ∾ primus philosophiae et conditor (Pythagoras), Appul.; — [flgd.].

nuncŭpo, avi, atum, 1, v. a., [nomine capio]; I) „alm.": nævner, benævner, (navnl. i Retssproget, samt forel. o. efteraug., Cic. d. Or. 3, 38, o. Quintil. 8, 3, 27); – quod erat a deo donatum, nomine ipsius dei nuncupabant, Cic. N. D. 2, 23; cf. ibd. 1, 15; ∾ mensem a suo cognomine, Suet. Aug. 31; – men quae essent lingua nuncupata, (det udtrykkeligen Benævnte el. Navngivne), Cic. Off. 3, 16, (e XII Tabb.); — bb) ds. ogs. a) kalder el. benævner saa el. saa; – quem turba Quirini Nuncupat Indigetem, Ovid. Met. 14, 607; ∾ aliquam reginam, (udnævne dertil), Justin.; — b) nævner ved Navn, angiver el. anfører navnligen, maria, Plin. 4, 27; ogs. opregner, titulos Pompeji, id.; — c) siger el. erklærer formeligen; – laturos ea spolia posteros, vid. Liv. 1, 10; — d) bekiendtgior el. rober, adoptionem, Tac. Hist. 1, 17; cf. Plin. 14, 28; — II) „bes."; A) ∾ vota: giore Løfter til Guderne for Statens Vel, (hvilken Cæremoni forrettedes af den høieste Øvrighed); vid. Liv. 21, 63: ne auspicato profectus (consul) in Capitolium ad vota nuncupanda etc.; cf. id. 41, 10; sild. ogs. at giore Løfter for Keiserens Vel; vid. Trajan. ap. Plin. Ep. 10, 45; — B) ∾ heredem: nævne som Arving el. udnævne dertil; vid. Suet. Claud. 4, o. id. Calig. 38; ogs. absol. Plin. Pan. 43: nec (tu) ··· nuncuparis (sc. heres); ogs. ∾ testaméntum: giore sit Testamente, (neml. for Vidner; el. at bekiendtgiore det for dem), id. Ep. 8, 18, Digest.; — C) indvier, helliger, Appul. — nuncusque, el. nunc usque, adv.: lige hidtil, indtil denne Dag, Ammian.

Nundĭna, ae, sc. dea, Macrob. 1, 16, forested Drengebørns Renselse paa den niende Dag efter deres Fødsel; s. ogs. und. nundinus. — nundĭnae, arum, s. und. nundinus. — *nundĭnālis, e: hørende til et Marked; ds. „overf.": ∾ cocus, (slet el. ringe), Plaut. Aul. 2, 4, 15; o. — nundĭnārĭus, 3: hørende til et Marked el. Torv; – ∾ oppidum, (hvor et Marked holdes), Plin., forum, id.; — [nundinae]. — *nundĭnātīcius, (-tius), 3: som haves el. holdes tilfals; – ∾ capita (virginum: der vise sig uden Tilhylling), Tertull.; — nundĭnātĭo, onis, f.: Handel el. Kiøb-

mandskab; - bf. sild. Torvepris, Cod. Theod.; — II) oftest „overf.": smudsig el. skammelig Handel; - ∾ juris et fortunarum, Cic. Agr. 1, 3; cf. id. Verr. 3, 46, o. ibd. 5, 5; o. — nundĭnātor, oris, m.: som byder el. holder tilfals, men alene „overf.": ∾ salutis, Quintil. Decl., (f. und. frgd.); — [nundinor].

nundĭno, (avi), atum, 1, v. a., Biform af flgd.: sælger, forhandler, men alene „overf."; - ∾ pudorem alicui, Jul. Firm.; (medicus) nundinatus, ut etc., (i. e. pecunia corruptus), Prudent. — nundĭnor, atus sum, 1, v. dep. a. o. n., [nundinae]; I) neutr.: handler, hokrer; - sedere ··· in captivorum pretiis ··· nundinantem, Liv. 22, 56; - navnl. ogs.: at søge smudsig Fordel; ∾ in cognitionibus patriis, Suet. Tit. 7; — B) „overf.": at færdes el. samles i Mængde (el. ligesom til et Marked); bf. med Lune: ubi ad foenum angues nundinari solent, Cic. Div. 2, 31; — II) act., men sædv. „overf.": at drive en smudsig Handel med Noget; bf. A) tilhandler mig, kiøber, jus ab aliquo, Cic. Verr. 1, 46; cf. id. Phil. 3, 4; — B) sælger, udbyder til Salg; - bf. „overf.": judices sententias suas pretio nundinabantur, Appul.

nundĭnus, 3, [novem, dies]: hørende til et Tidsrum af ni Dage, (neml. med Indbegreb af de tvende nundinae el. af den første og den niende Dag; jf. vort: otte Dage, om en Uge); — bf. sædv. subst.; A) nundinae, arum, (sc. feriae): den niende Dag, der i Rom var Markedsdag el. Torvedag for de romerske Landmænd, da de kunde giøre sig bekiendte med de offenlige Forretninger, eftersom ethvert Lovforslag (lex el. Bill) maatte være opslaaet til Læsning i et trinundinum (el. i 17 Dage), før derover kunde voteres af Folket; vid. Plin. 18, 3; herom ogs. Cic. Att. 1, 14: nundinarum πανήγυρις (in circo Flaminio); ogs. kan hidføres: in trinis nundinis etc., Plin. l. c. 4; — bb) bf. ogs. a) Marked el. Torv el. Forsamlingssted for at kiøbe el. sælge; - Capuam ··· nundinas rusticorum, etc., Cic. Agr. 2, 33; nundinas et conciliabula obire, (neml. for at anbefale sig til Æresposter), Liv. 7, 15; cf. Plin. Ep. 5, 4; - ogs. in sing.: nundina, ae, Sidon.; — b) Handel med det, som ikke tør sælges el. kiøbes; ∾ reipublicae, Cic. Phil. 5, 4; cf. id. ibd. 2, 14; — B) nundinum, (sc. tempus): Tiden imellem tvende nundinae el. Markedsdage; bf. sædv. internundinum, Varro, Lucil. ap. Non.; - ogs. Markedsdagen selv; pueri exspectant nundinum, Varro; - bf. trinum nundinum, (ctr. trinundinum): Tiden imellem den første og sidste af trende nundinae begge iberegnede, altſ. ialt 17 Dage; vid. Pseud. Cic. p. Dom. 16; men Liv. 3, 35: comitia ··· in trinum nundinum indicta, (i. e. post trium nundinarum tempus); saal. siger Cæsar: se praesentem trinum nundinum petiturum, (i de trende nundinae el. Markedsdage), Cic. Fam. 16, 12.

nunquam, f. und. numquam. — nuntia, nuntio, nuntius, etc.; f. und. nuncia, etc. — nŭo, nŭi, nŭtum, 3, νεύω, ligesom nuto: nikker el. vinker; men som simplex: inus.; bf. nutus, numen, nuto.

nŭper, adv., [f. noviper, af novus, o. enclit. -per]: nyligen, for ikke længe siden; - vid. Verr. 4, 3: nuper, et quid dico nuper, imo vero modo ac plane paulo ante etc.; men nunc nuper: ganske nyligen, Ter. Eun. prol. 9; ligel. superl., nuperrime, Cic. Inv. 1, 17; - II) „overf." o. sammenlignende om en noget fiernere Tid; - quae nuper, id est, paucis ante seculis reperta sunt, (neml. i Sammenl. med hele den foregaaende Tid), Cic. N. D. 2, 50; cf. id. Div. 1, 39; - ogs. f. adject.; Quamquam haec inter nos nuper notitia admodum est, Ter. Heaut., in.; bf. — nŭpĕrus, 3: nylig, som nyligen er geraadet i en vis Stilling el. Tilstand; - Recens captum hominem, nuperum et novicium, etc., Plaut. Capt. 3, 5, 60; - superl., nuperrimus, 3, Priscian.

nupta, ae, f.: gift Fruentimmer, f. und. nubo; bf. — nuptālicius, (-tius), 3: hørende til et Bryllup, donum, Digest. — nuptiae, arum, f., [nubo]: Bryllup, Giftermaal, Ægteskab; - nuptias conciliare, (stifte et Parti), Nep., facere, (holde Bryllup), Plaut., adornare, id., apparare, Ter., (lave dertil); vetula et multarum nuptiarum (femina: som ofte har været gift), Cic. Att. 13, 29; men Nuptiarum expers, (som ikke har været gift), Hor. Od. 3, 11, 11; — II) „overf." o. ærbart: om legemlig Omgang, auct. ad Her. 4, 34, Justin.; — not.: nuptiae, ligesom connubium, tør alene bruges om Fribaarne; vid. Plaut. Casin. prol. 68; f. ogs. und. contubernium.

*nuptiālis, e: hørende til Bryllup el. Giftermaal, dona, Cic., pactio, (Ægteforening), Liv. 4, 4, tabulae, (Ægteskabscontract), Tac. Ann. 15, 37; ogs. m. sacra, Quintil., faces, Hor., carmina, Catull.; — bf. adv., nuptialiter, ligesom ved et Bryllup, laetus, Capella; o. — nuptiātor, oris, m.: som holder Bryllup, som gifter sig, Hieronym.; — [nuptiae].

nupto, are, v. n., intens. af nubo: gifter mig oftere, Tertull. — nuptŭla, ae, f., dem. af nupta: ung Kone, Varr. ap. Non., inc. — nuptŭrio, ivi el. ii, 4, v. n., desid. af nubo: vilde gierne gifte mig, Appul. — 1. nuptus, 3: partic. af nubo. — 2. nuptus, us, m., [nubo]: Giftermaal el. Ægteskab; - nuptum passa, (som har været gift), Stat.; nuptui collocare, (bortgifte), Colum.; - (men nuptum m. dare el. collocare, er sup. af nubo); - dies nuptus (gen.): Bryllupsdagen, Gell.

Nursia, ae, f.: By i d. Sabinske, Suet., Virg.; — B) bf. Nursinus, 3, ager, Plin., pilae, (Roer), Martial.; - Nursini, orum: Indvaanerne af Byen N., Liv., Suet. — nŭrus, us, f., νυός (m. indskudt r): Svigerdatter, germ. Schnur, Cic. Phil. 2, 24; - Jam tua, Laomedon, oritur nurus, Ovid. Fast. 6, 729, (i. e. Aurora, uxor Tithoni); - ogs. Sønnens Brud el. Forlovede, Digest.; ogs. f. pronurus, ibd.; — II) „poet. overf.": ungt Fruentimmer, ung Dame, el. alm. Fruentimmer; - ∾ Latinae, Ovid. Met. 2, 366, Parthae, id. A. A. 3, 218.

nus, m., νοῦς, i. e. mens; hvf. nus mentis: Tænkekraften, Capella; — II) „bef.": en af de valentinske Æoner, Tertull. — nusquam, adv., [ne, usquam]; I) „egenl.": ingensteds; - fratrem nusquam invenio gentium, Ter. Ad. 4, 2, in.; sive est illa (lex) scripta uspiam, sive nusquam, Cic. Leg. 1, 15; cf. id. d. Senect. 22; — b) nusquam non: overalt, allevegne, Plin. 24, 5; — II) „overf."; A) ingensinde, i intet; - Nusquam equidem quicquam deliqui, Plaut. Men. 5, 2, 30; cf. Cic. Qu. Fr. 3, 1; — B) c. verbis motus: intetsteds hen; - nusquam abeo, Ter.; nusquam ventum aut abitum sine causa, auct. ad Her. 2, 3; — 2) bf. atter „overf."; - plebem nusquam alio natam, quam ad servitutem, Liv. 7, 18; cf. Cic. Fin. 1, 9; — C) nusquam esse: at være borte; - ergo nunc Dama sodalis Nusquam est? Hor. Sat. 2, 5, 101; - ogs. i Retssproget: aldeles ikke at finde Sted, Digest.

*nūtābĭlis, e: vaklende, Appul.; — nūtābundus, 3: vaklende, Appul.; — II) „overf": usikker, uvis, Lactant.; — nūtāmen, ĭnis, n.: Neien el. Baien, (som Hielmbuskens), Sil.; o. — nūtātio, onis, f.: Nikken, capitis, med Hovedet, Plin. 1, 49; — II) Vaklen el. Rokken; - illa frequens in utramque partem nutatio, Quintil. 11, 3, 129; — B) „overf."; ∾ rei publicae, (Rystelse, Fare), Plin. Pan. 5; — [flgd.].

nūto, avi, atum, 1, v, n., [inus. nuo, νεύω]; I) „egenl.": nikker el. vinker, capite, Plaut.; crebro capitis motu nutans, Suet. Calig. 38; ogs. ∾ alicui, (ad el. til nogen), Plaut.; nutat, ne loquar, (at jeg ikke maa tale), id.; - ogs. at nikke af Søvnighed, f. ovenf. Suet. l. c.; cf. Ovid. Met. 1, 717; nutanti ··· mento, id. 11, 620; — II)

„fig."; A) „overf.": at vakle, d. e. ville til at falde, true med Fald; - nutat (ornus), vid. Virg. Aen. 2, 629; nutantes pendere domos, (i et Jordskjelv), Lucan.; ligel. quassae nutant turres, id.; - ogs. at vaie el. svæve hid og did; - nutant circumspectantibus galeae, Liv. 4, 37; suspensum et nutans machinamentum, Tac. Hist. 4, 30; acies nutans, ibd. 3, 18, (vaklende el. vigende), hvf. nutare in fugam, Flor.; - ogs. at synke, at sænke sig; dum rami pondere nutant, Ovid. A. A. 2, 263; — B) „ment."; 1) at være i stor Fare; - nutantem remp. stabilire, Suet. Vesp. 8; tanto discrimine urbs nutabat, ut etc., Tac. Hist. 4, 52; — 2) at vakle (i sin Troskab, i sin Mening, osv.); at være upaalidelig el. usikker; - Galliae nutantes, (i. e. dubiae fidei), Tac. Hist. 12; cf. ibd. 2, 98; ogs. Suet. Caes. 4; — 3) at være i Tvivl el. Uvished derom; - nutare ··· in natura deorum, (være i Uvished derom), Cic. N. D. 1, 43; cf. id. Fin. 2, 3.

nūtrībĭlis, e, [nutrio]: nærende, cibus, Coel. Aur.; compar., id.; df. — nutribiliter, adv.: paa en nærende Maade, Theod. Prisc. — *nutrīcātĭo, onis, f.: Dien el. at give Die, Opammen, Gell.; - ogs. Opdræt el. Opelskning; - ∾ herbarum, Varro; — nūtrīcātus, us, m.: Opdien; df. Opfostring; df. ecmisk: eductus in nutricatu Venerio, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 55; - ogs. om Hjorden; de nutricatu (agnorum: om deres Opdræt), Varro; - ogs. om Væxterne; in nutricatu (herbae: under Græsſets Væxt), id.; — [nutrico]. — nūtrīcĭus, (-tius), 3, [nutrix]: diende, ernærende; - velut nutricio sinu, (ligesom i en Moders el. Ammes Skjød), Colum.; — II) subst.; A) nūtrīcĭus, i, m.: Fosterfader el. Opdrager; - ∾ pueri, Caes.; — B) fem. nutricia, ae: Amme, Ernærerinde, Hieronym.; — C) nūtrīcĭum, i, n.; a) Næring; df. ∾ maternum: moderlig Pleie, Senec. Helv. 17; — b) pl. nutricia, (sc. praemia), Ammeløn, Digest.

*nūtrīco, are, v. a.: opdier el. opføder, pueros, Plaut.; df. pass.: sic nutricantur (agni), Varro; ligel. om Væxterne: sole nutricari, id.; o. — nūtrīcor, ari, v. dep. a.: = frgd.; - octonos porcos nutricari (scrofam), Varro; — II) „overf.": ernærer; - mundus omnia nutricatur, Cic. N. D. 2, 34; — [nutrix]. — nūtrīcŭla, ae, f., dem. af nutrix: Amme el. Patteamme, Suet. Aug. 94, o. Hor. Ep. 1, 4, 8; — II) „overf.": som ernærer el. underholder el. vedligeholder; - ∾ causidicorum (Africa), Juvenal.; ∾ seditiosorum (Gellius), Cic. Vat. 2.

nūtrīmen, ĭnis, n.: Næring, Næringsmiddel; - Naturaeque suum nutrimen deerit edaci, Ovid. Met. 15, 354; forkortet Form af — nūtrīmentum, i, n., [nutrio]: Opammen, Opfostring; - nutrimentorum ejus locus, Suet. Aug. 6; men id. Calig. 9: per hanc nutrimentorum consuetudinem, (ved saaledes at opvoxe i Leiren); - ogs. om Væxterne; vid. Plin. 17, 35; — II) „overf.", nutrimenta, (sc. ignis: Ved el. Brænde, osl.), Virg. Aen. 1, 176; educata hujus (generis epidictici) nutrimentis eloquentia, Cic. Orat. 13.

nūtrĭo, ĭvi o. ĭi, ītum, 4, v. a.; I) „egentl.": ernærer, giver Die; opføder, opfostrer, optrækker, nærmest om Mennesker og Dyr; - quos lupa nutrit (pueros), Ovid. Fast. 2, 415; ogs. nutrire mammis, Plin.; nutritus lacte ferino, Ovid. Trist. 3, 11, 3; nutritus in herba (taurus), Juvenal.; nutritus glande (aper), Hor. Sat. 2, 4, 40; - ligel. om Væxterne: at give Næring, at lade voxe; Terra salutares herbas eademque nocentes Nutrit, Ovid. Rem. 45; ∾ palmites, Plin., silvam, Hor. Ep. 1, 10, 22, (lade voxe); - foliis ··· Nutrit (ignes), Ovid. Met. 8, 643; — II) „fig."; A) „overf.": pleier, corpora, Liv., aegrum per cibos, Cels.; men ∾ damnum naturae, (hjelpe derpaa med Skaansel), Liv. 7, 4; - ∾ vinum, (forædle, krydre), Colum.; - sorte quadam nutriendae Graeciae datus, Liv. 36, 35; — B) „ment.": - nærer, befordrer; pax nutrit Cererem, (Frugtbarheden), Ovid.; ∾ amorem, id.; indoles Nutrita faustis sub penetralibus, Hor. Od. 4, 4, 26; cf. Ovid. Pont. 4, 2, 25; — not.: nutribat, nutribant, „poet." f. nutriebat, etc., Virg. — nūtrĭor, iri, v. dep. a.; sjeld. Biform af frgd.; - hoc ··· nutritor olivam, Virg. Ge. 2, 425.

*nūtrītor, oris, m.: som opfostrer, Fosterfader, Suet. Gramm.; ∾ equorum, Stat.; — df. nūtrītōrĭus, 3: hørende til den første Næring el. Pleie, lac, Theod. Prisc., cunae, Augustin.; — nūtrītūra, ae, f.: = nutricatus, Cassiod.; o. — nūtrītus, us, m.: Næring; in abl., Plin.; — [nutrio].

nūtrix, īcis, fem., [nutrio]: Ernærerinde; df. sædv. Amme el. Patteamme; - ogs. alm. som opfostrer Mennesker eller Dyr; - vid. Ter. Eun. 5, 2, 53; men paene cum lacte nutricis etc., Cic. Tusc. 3, 1; - nutrix Jovis (capra), Ovid. Fast. 5, 127; cf. Prop. 4, 1, 55; nutrix (gallina), Moderhønen, Colum.; ligel. bona nutrix, om Koen, id.; — II) „fig."; A) „overf.": som opholder el. nærer; - leonum nutrix (Africa), Hor.; ligel. Plin. 17, 12: den Jord, hvori Planten først opelskes, før siden at omsættes; df. ogs. den Jord el. Ager, hvoraf nogen ernærer sig, Plaut. Trin. 2, 4, 111; cf. Cic. Verr. 2, 2; - virgines perpetui nutrices et conservatrices ignis, (Vestalinderne), Arnob.; - men „poet.": nutrices, f. mammae: de qvindelige Bryster, Catull. 64, 18; — II) „ment."; - quasi nutrix oratoris etc., Cic. Orat. 11; curarum maxima nutrix (nox), Ovid. Met. 8, 81.

nūtus, us, m., [inus. nuo]; I) „egentl.": Boining el. at boie sig og ligesom at neie sig derimod el. derned; - terra ··· sua vi nutuque tenetur, Cic. d. Or. 3, 45; cf. id. Tusc. 1, 17: suopte nutu et suo pondere in terram et in mare ferri; — B) „bes.": Neien el. Nik med Hovedet (som Udtryk af Bifald), Virg. Aen. 9, 106, o. ibd. 10, 115; ogs. Vinken el. Vink; ogs. Mine el. Gebærde; - digitis saepe est nutuque locutus, Ovid.; cf. Tibull. 1, 2, 21: nutus conferre loquaces; men nutu finire disceptationem, Liv. 31, 62; nutu aspernari aliquem, Suet.; — II) „fig.": Villie, Beslutning, Bestemmelse; - deorum nutu atque potestate etc., Cic. Catil. 3, 9; cf. id. d. Or. 1, 43; — B) „bes."; a) Vilkaarlighed; ogs. Lune el. Indfald, (undert. m. Bibegr. af Raadhed el. Lovløshed); - saevae nutu Junonis eunt res, Virg. Aen. 7, 592; nutu et arbitrio meretricis etc., Cic. Verr. 5, 13; ligel. ad nutum alicujus judicare rem, id.; — b) Tilboielighed, Hengivenhed, Velvillie, Appul.; f. ogs. Liv. 7, 30, und. numen.

nux, gen. nŭcis, f.; I) Nødden, (Hasselnødden, Valnødden, osv.); - aliorum (pomorum) intus corpus, et foris lignum, ut nucum, Plin. 15, 31; ∾ avellana, juglans, f. und. avellanus, etc.; ∾ castaneae, Virg.; ∾ amara: den bittre Mandel, Cels., Plin.; - ogs. Pinienødden, Ovid. A. A. 2, 421; - nux cassa (quassa): ormstukken Nød, (d. e. det Allerringeste), Hor. Sat. 2, 5, 36; nuces relinquere, (aflægge Børneleg), Pers. 1, 10; — II) „overf.": Nøddetræet; - nucem tactam de coelo, Liv. 21, 10; cf. Plin. 16, 41; Nux ego juncta viae etc., Ovid. de Nuce, in.; - ogs. Mandeltræet, Virg. Ge. 1, 187; — not.: Nux, Elegia Ovidii.

nyctălōpa, ae, f., Marc. Emp., o. nyctălōpĭa, ae, f., Isid.: Dienſvagheden, at være: — nyctălops, ōpis, νυκτάλωψ: som seer slet om Natten, sædv. lusciosus, Plin. 8, 76; - ogs. som seer bedre om Natten, end om Dagen, Theod. Prisc. — nyctēgrĕsĭa, ae, f., νυκτηγρεσία: Nattevagt, el. efter Fest. p. 78, (Müll.): quasi noctisurgium: Titelen paa en tabt Tragoedie af Attius. — nyctēgrĕton, i, n., νυκτήγρετον: en om Natten lysende Plante, Plin. 21, 57.

Nyctēïs, ĭdis el. ĭdos, f., s. und. Nycteus. — Nyctēlĭus, 3, *Νυκτέλιος*, (natlig), pater, Ovid. A. A. 1, 567, i. e. Bacchus, (af hans natlige Dyrkelse), ogs. absol. Nyctelius, id. Met. 4, 15; ∾ latex, (Vinen), Senec. Oed. — Nycteus, (disyll.), ĕi o. ĕos, m., *Νυκτεύς*: Fader til Antiopa, som deraf heder: — Nyctēis, ĭdis, f.: *Νυκτηΐς*, og som ved Juppiter, under en Satyrs Gestalt, blev Moder til Amphion og og Zethus; - vid. Prop. 3, 13, 12, Ovid. Met. 6, 111, o. Hygin. Fabb. 7 o. 155. — Nyctĭmĕne, es, f., *Νυκτιμένη*, blev af Minerva forvandlet til Natugle; - vid. Ovid. Met. 2, 591 flgd., o. Hygin. Fabb. 204 o. 253. — nyctostrătēgus, i, m., *νυκτοστράτηγος*: Obersten for vigiles el. Nattevagten, Digest.

nympha, ae, o. nymphe, es, f., *νύμφη*; I) en Brud; - bf. „poet.": den unge el. nygifte Kone, Ovid. Her. 1, 27; ogs. ungt Fruentimmer, Tibull. 3, 1, 21; — II) Nymphae: etslags qvindelige Genier, hvormed Phantasien befolkede hele Naturen; hvs. Oreades, (Bjergnympher), Dryades el. Hamadryades, (Træenympher), Naiades el. Naides, (Flodnympher), Nereides, (Havnympher), etc.; s. und. disse Ord; - Nympha Penēis, Ovid. Met. 1, 472, (i. e. Daphne); ∾ Atlantis, id. Fast. 3, 659, (i. e. Anna Perenna), heder ogs. ∾ Numicī, ibd. 653; ∾ Maenalis, ibd. 1, 634, (i. e. Carmenta); - aedes Nympharum i Rom omtales Cic. Mil. 27; cf. id. N. D. 3, 17; ∾ Libethrides: Muserne, Virg. Ecl. 7, 21; ∾ vocalis, (i. e. Echo), Ovid. Met. 3, 357; ∾ crepitantes, Prop. 2, 23, 49, (Nymphestatuer som Vandspring); - B) bf. „poet. overf.": nympha, f. aqua; saal. Martial. 6, 43, o. Prop. 3, 14, 4; — III) Insectets Puppe; vid. Plin. 11, 24: alius evolat, alius in nympha est, alius in vermiculo; cf. ibd. 16.

nymphaea, ae, f., *νυμφαία*: etslags Vandplante; vid. Plin. 25, 37. — Nymphaeum, (-ēum), i, n., *Νυμφαῖον*: Forbjerg med Havn paa Grændsen af Illyrien og Macedonien, Caes. B. C. 3, 26 o. Plin. 3, 26; — not.: s. ogs. und. nympheum. — nympharēna, ae, f.: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 64. — nymphēum, i, n., *νυμφεῖον*: et Nympherne helliget Springvand; vid. Plin. 35, 43; - i Rom gaves der flere saadanne; vid. Capitol. Gord. 32; - skrives ogs. nymphaeum. — nymphĭgĕna, ae, m., [nympha, gigno]: en Søn af en Nymphe; bf. Achilles, poët. in Anthol. Lat. B. T. 1, p. 84. — nymphon, ōnis, m., *νυμφών*: Brudekammer, Tertull.

Nȳsa, (Nyssa), ae, f.: Navnet paa flere Byer, hvoraf den mærkværdigste er i Indien, ved Bjerget Meros, hvor Guden Bacchus blev opfødt; - vid. Mela 3, 7, Plin. 6, 23, Curt. 8, 10, o. Justin. 12, 7; — not.: ogs. er Nysa Navnet paa en By i Carien, osv.; — B) bf. 1) Nȳsaeus, 3, *Νυσαῖος*: nysæisk, „poet." ogs. bacchisk; - ∾ Hydaspes (fluvius), Lucan.; ∾ chori, Prop. 3, 15, 22; — b) subst. Nysaei, orum: Indvaanerne af Byen Nysa i Carien; vid. Cic. Fam. 13, 64; — 2) Nysēïus, 3, ligesom frgd.: nysæisk; ∾ juga, Lucan.; — 3) Nysēïs, ĭdis, f. (adj.): = frgd.; - Nyseides Nymphae, (som paa Bjerget Nysa opdroge Bacchus; Ovid. Met. 3, 314; — 4) Nȳsĭas, ădis, f., (adj.): = frgd.; ∾ Nymphae, id. Fast. 3, 769; — 5) Nȳseus, (disyll.), ĕi o. ĕos, m., *Νυσεύς*: Epithet til Guden Bacchus, (efter Byen el. Bjerget Nysa), Ovid. Met. 4, 13; — 6) Nȳsĭăcus, 3: = frgd., flores, Capella; — 7) Nȳsĭus, 3: = frgd., (hedera), Plin. 16, 62; — b) ogs. subst. Nysius, s. Bacchus, Arnob. — Nȳsĭgĕna, ae, f., [Nysa, gigno]: født el. opdragen i el. paa Nysa; ∾ Sileni, Catull. 64, 253. — nȳsĭon, i, n., *νύσιον*, [besl. m. flgd.]: Vedbende el. Epheu, Appul. — Nysius, 3, *Νύσιος*; s. und. Nyseus. — Nyssa, s. und. Nysa. — Nyssos, i: By i Macedonien, paa Halvøen Pallene, Plin. 4, 17. — Nȳsus, i, m.: Bacchus's Fosterfader, Hygin. Fabb. 131 o. 167.

O.

1. O, o, det fjortende Bogstav i d. latinske Alphabet, svarer til Grækernes saavel korte som lange o, (el. til *Ο* o. *Ω*); — bb) derom er at mærke; a) „o" sættes undert. i d. ældre Sprog f. „u" o. „e"; saal. Davos, voltis, (f. Davus, vultis); vorsus, voster, (f. versus, vester), etc.; - ogs. f. au; saal. coda, plodo, (f. cauda, plaudo); vid. Quintil. 1, 4 o. 7; — b) som Abbreviatur staaer O. f. optimus, omnis, o. fl., (igiennem alle Casus); saal. J. O. M., (i. e. Jovi Optimo Maximo).

2. o, *ὦ* el. *ὤ*: o! ah! el. ach! interj. el. Udraab i Forundring, i Sorg el. Glæde, ogs. i Tiltale el. Bønner og Ønsker; - er „bes." at mærke; a) med forskiellige Casus; - saal. c. voc.; o paterni generis oblite! Cic. Pis. 26; cf. Virg. Aen. 1, 198; - c. acc.; o faciem pulchram, Ter.; cf. Cic. Phil. 3, 13; - c. nom.; O vir fortis atque amicus, Ter. Phorm. 2, 2, 10; o factum bene, id. Andr. 1, 1, 78; — b) uden Casus, navnl. ønskende m. si el. utinam; - O tantum libeat etc., Virg. Ecl. 2, 28; Quamquam, o si etc., id. Aen. 11, 415; cf. ibd. 8, 560; men O utinam tunc, quum etc., Ovid. Her. 1, 5; — not. a: f. ō, som Hor. A. P. 301: ō ego laevus, Qui etc., findes ogs. ŏ, Virg. Ecl. 2, 65; — not. b: sættes ogs. poet. efter det Ord, hvortil det hører; saal. Virg. Aen. 2, 281, o. Ovid. Met. 2, 279.

Oărīon, ōnis, m., poetisk Biform af Orion, Catull. 66, 94. — Oăsis, is, f., *Ὄασις*: Sted i det vestlige Ægypten el. i Marmarica, mærkeligt som Forvisningssted under Keiserne, Cod. Just.; — B) bf. 1) Oăsēnus, 3, deportatio, Cod. Theod.; — 2) Oăsītes, ae, m., nomos, Plin. 5, 9. — Oaxes, el. Oaxis, is, m.: Flod paa Creta; vid. Virg. Ecl. 1, 66; — B) bf. adj. fem.: Oaxis, ĭdis, „poet." f. cretisk, tellus, Varro Atacinus ap. Serv. ad Virg. l. c.

ob, praepos. c. acc., [besl. m. *ἐπί*]; I) „egenl."; A) c. verbis motus, om en Retning dertil el. derimod: hen til, hen for, hen imod; saal. alene forel.; - ob Romam legiones ducere, Enn.; cujus ob os Graji ora obvertebant sua, id. ap. Cic. Fam. 9, 26; — B) c. verbis quietis: om, ved, for; - habere lanam ob oculum, Plaut. Mil. gl. a. 5, v. 37; mors ob oculos saepe versata, Cic.; cf. id. Sest. 21; men id. Univ. 14: qui (ignis) est ob os offusus; — II) „overf."; A) „alm.": for el. formedelst, (for den Tings Skyld); - pretium ob stultitiam fero, Ter.; cf. id. Phorm. 2, 3, 23, ogs. id. Ad. 5, 6, 7; - ob rem judicandam pecuniam accipere, Cic.; cf. id. Fontej. 8; ob eam (amicitiam) summa fide servatam maximam gloriam capere, id. Lael. 7; - unius ob iram Prodimur, Virg. Aen. 1, 251; cf. Hor. Sat. 1, 4, 26, (Orell.); ligel. Tac. Hist. 2, 49: non noxa, neque ob metum; men mortem ob rem publicam obiisse, id. Ann. 2, 83; — B) „bes."; 1) for, istedetfor, odl.; (alene forel.); - dedin' tibi minas

triginta ob filiam? Plaut. Epid. 5, 2, 38; ager oppositus est pignori Ob decem minas, Ter. Phorm. 4, 3, 56; — 2) ob rem, ligesom ex re: til Nytte, til Fordel, (opp. frustra); - non pudet Vanitatis? D. minime, dum ob rem, (naar det kun lønner sig), Ter. Phorm. 3, 2, 41; verum id frustra, an ob rem faciam, in vostra manu situm est, Sall. Jug. 31; — 3) quam ob rem, ogs. sammendraget: quamobrem: hvorfor, derfor, osl.; - quamobrem id primum videamus, quatenus etc., Cic. Lael. 11; cf. ibd. 4, oftere; — 4) ob id, ob ea, ob hoc, ob haec, ob quae: derfor; - ignaris hostibus, et ob id quietis, Liv. 25, 35; ligel. ob hoc, etc., ibd. 37; tamquam non futurus ob hoc miserior, si etc., Senec. Ep. 98; cf. Sall. Jug. 39, o. Tac. Ann. 2, 30; — III) i Sammensætninger bliver „b" uforandret foran Vocalerne, ogs. foran de fleste Consonanter; dog assimileres det hyppigen m. det flgd. p, f, c, g; - hyppigst er her Bemærkelsen for el. imod.

ŏb.aemŭlor, ari, v. dep. a.: opirrer el. opbringer, Tertull. — *ŏbaerārĭus, i, m.: den Gieldbundne, der maa afarbeide sin Gield, Varro; o. — ŏbaerātus, 3: forgieldet, gieldbunden; - quamquam tenuem adhuc et obaeratum, Suet. Caes. 47; cf. Liv. 26, 40; - ligel. in compar., quanto quis obaeratior etc., Tac. Ann. 6, 17; - ogs. subst.: en Skyldner el. Debitor, Caes. B. G. 1, 4; — [ob, aes]. — ŏb.ăgĭto, are, v. a., ligesom exagito: forstyrrer, foruroliger, Enn. ap. Non.

ŏbambŭlātĭo, onis, f.: Gaaen el. at gaae omkring, Spasering, auct. ad Her. 3, 19; af — ŏb.ambŭlo, avi, atum, 1, v. n. (o. a.): gaaer el. spaserer derom el. derved el. omkring; - ∾ ante vallum, Liv.; ∾ muris, id., gymnasio, Suet. Tib. 11; - Nec gregibus nocturnus obambulat (lupus), Virg. Ge. 3, 538; - ogs. om Hiorden: ∾ in herbis, (gaae og græsse), Ovid; - „poet." ogs. c. acc. (praepos): obambulat Aetnam, Ovid. Met. 14, 188; - endel. absol.: quum solus obambulet ipse, id. Trist. 2, 459.

ŏb.ardesco, arsi, 3, v. n. inch.; „fig." o. „poet.": at fare op el. styrte frem, som en Ild; - quum obarsit (ille), Stat. — ŏb.āresco, ere, v. n.: at fortorres el. indtorres, Lactant. — ŏb.armo, (avi), atum, 1, v. a.: bevæbner, securi Dextras, Hor. Od. 4, 4, 20; — II) ogs. „overf.": obarmatis oculis ad vigilias, Appul. — ŏb.āro, avi, 1, v. a.: bepløier, ompløier; - quum hostes obarassent, quicquid herbidi terreni extra murum erat, Liv. 23, 19.

ŏb.āter, tra, trum: noget mørk el. dunkel, Plin. 18, 79; df. — ŏb.ātresco, ĕre, v. n.: at blive noget mørk el. dunkel, Jul. Firm. — ŏbaudĭentĭa, ae, f.: Lydighed, Tertull.; af — ŏb.audio, ivi o. ii, 4, v. n.: adlyder, alicui, Appul.; ogs. absol., Tertull.; — af partic. obaudiens er efterel. comp., obaudientius, Ambros. — ŏb.aurātus, 3: forgyldt, Appul.

obba, ae, f.: etslags Drikkekar med bred Bund, Varr. ap. Non.; - ∾ sessilis, (som staaer fast), Pers. 5, 148; — II) „overf." om Væxten panicum, Plin. 18, 10. — ob.blăterātus, 3: udplappret, udsladdret, affaniae, Appul., inc. — ob.brūtesco, tŭi, ĕre, v. n. inch.: bliver sløv, mister al Fornemmelse el. Bevidsthed, Lucr. 3, 544; - obbrutui, ligesom obstupui: er fra mig selv, Afran. ap. Non. — obc-, de saaledes begyndende Ord, s. und. occ-.

ob.densātĭo, onis, f.: at blive tyk, Forhærdelse, cutis, Coel. Aur. — obdĭtus, 3: partic. af — ob.do, didi, dĭtum, 3, v. a., [do, dare]; I) „alm.": sætter el. stiller derfor el. derimod; - ∾ pessulum ostio el. foribus, (skyde en Slaa derfor), Ter.; ogs. ∾ forem, Plaut., fores, Ovid.; - df. pass.: fores obditae trabibus, Plin. 6, 12; ligel. obditis a tergo foribus, Tac. Ann. 13, 5; men obditis navibus etc., vid. Flor. 3, 6; - men „alleg.": Da, precor, etc., Nec timidis rigidam vocibus obde forem, Ovid. Pont. 2, 2, 41; — II) „bes.": stikker el. føier ind deri, ceram auribus, Senec.; — b) „poet." ogs.: stiller blot, udsætter derfor; - nullique malo latus obdit apertum, Hor. Sat. 1, 3, 59.

†ob.dormĭo, ire, v. n.: at sove ind; ogs. „alm.": at sove; - qui obdormiunt sub taxo, Plin. 16, 20; df. — obdormisco, ivi, itum, 3, v. n.: falder i Søvn, sover ind; - vid. Suet. Aug. 91; men ∾ in mediis vitae laboribus, vid. Cic. Tusc. 1, 49; cf. ibd. 38, ogs. Suet. Claud. 8, o. 33; men Plaut. Amph. 1, 1, 116: obdormisse ebrium (Nocturnum); - comist ogs. m. best. c. acc.: Ubi ··· obdormivi crapulam, (har udsovet Rusen), id. Most. 5, 2, in.; o. — obdormīto, are, v. n. intens.: sover ind, Venant.

ob.dūco, xi, ctum, 3, v. a.; - I) „egentl.": fører el. drager derfor el. derimod el. derhen; - ∾ exercitum ad oppidum, Plaut. Pseud. 2, 1, 13; men absol.: ∾ Curionem, (skyde ham ind), Cic. Att. 1, 1; - ∾ fossam transversam, vid. Caes. B. G. 2, 8; velis obductis reductisque, Plin. Ep. 2, 17; men ∾ vestem, (trække sammen om sig), Tac. Ann. 4, 70; - ∾ seram, (sætte derfor), Prop. 4, 5, 48; men ∾ callum stomacho, (forhærde), Cic. Fam. 9, 2; — B) „bes." ogs.; 1) indhyller eller omgiver dermed; - trunci obducuntur libro aut cortice, Cic. N. D. 2, 47; men quasi operimento matris obduci, vid. id. Leg. 2, 23; s. ogs. Virg. Ecl. 1, 49; men obducta cicatrix, (overtrukken Stramme), Cic. Agr. 3, 1; men obducta nocte, (i en mørk Nat), Nep. Hann. 5; — 2) „poet." ogs.: tillukker, tilslutter; - obducta ··· reserat penetralia Phoebi, Lucan. 5, 69; — 3) trækker el. drager til mig; df. drikker, potionem, Senec., venenum, Cic. Tusc. 1, 40; — 4) endel. m. Lune: obducta frons, (rynket Pande), Hor. Epod. 13, 5; ligel. ∾ vultum, Senec.; — II) „overf." o. „alleg."; A) drager el. trækker derover; - ∾ callum dolori, Cic. Tusc. 2, 15; cf. ovenf. id. Fam. 9, 2; men ∾ cicatricem reipublicae, id. Agr. 3, 1; (s. ogs. und. callum o. cicatrix); — B) tildækker, skiuler, holder tilbage; - df. dolor obductus, Virg. Aen. 10, 64, (som Tiden har begyndt at læge); cf. Ovid. Met. 12, 543; men ∾ tenebras rebus, (formørke el. fordunkle, giøre uforstaaelig), Cic. Acad. 2, 6; — b) ∾ diem, Cic. Att. 16, 6, (tilbringe den).

*obductĭo, onis, f.; I) „alm.": Overtrækning (med Skyer), Arnob.; — II) „bes.": Tilhylling, capitis, Cic. Rab. perd. 5, (hvor Talen er om Forbrydere; cf. Liv. 1, 26); o. — obducto, are, v. a. intens.: fører derhen el. dertil, scorta in aedes, Plaut. Merc. 4, 4, 46; — [obduco]. — obductus, 3, partic. af obduco. — ob.dulco, are, v. a.: forsøder, gior sød, Coel. Aur.; obdulcatus panis, id.

obdūrātĭo, onis, f., [obduro]: Forhærdelse, men alene „fig.", Augustin. — obdūre.făcĭo, ĕre, v. a., [obduro]: = obduro, Non. — ob.dūresco, dūrŭi, 3, v. n.: forhærdes; - semen diuturnitate obdurescit, Varro; ligel. om en Mark til Pløining, Cato; men om en Forvandling til Steen, Prop. 2, 19, 53; — II) oftere „fig.": at blive haard el. sløv el. følesløs; - jam ad ista obduruimus etc., Cic. Att. 13, 2; cf. id. Mil. 28; men obduruisse contra fortunam, id.; - dociliora sunt ingenia, priusquam obduruerunt, Quintil. 1, 12, 9. — ob.dūro, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: at være haard; df. „fig.": gior mig haard, bliver ved dermed, holder ud, er standhaftig; - Pernegabo atque obdurabo, etc., Plaut. As. 2, 2, 56; Perfer et obdura; multo graviora tulisti, Quum etc., Ovid. Trist. 5, 11, 7; cf. Hor. Sat. 2, 5, 39: Persta atque obdura, seu etc.; — b) df. pass. impers.: quare obduretur hoc triduum, Cic. Att. 12, 3; — II) act.: gior haard; df. „fig.": forhærder; - obdurata nequitia, Cod. Just., verecundia, Capitolin.

†ŏbēdĭens, tis, partic. o. adj. af obedio; df. — ŏbēdĭenter, adv.: hørigen, lydigen, villigen, gierne; - ∾ imperata facere, Liv. 31, 34; ∾ facere omnia adversus aliquem: adlyde nogen i alt, id. 39, 53; - compar., id. 38, 34; superl., Augustin.; o. — ŏbēdĭentĭa, ae, f.:

Hørighed, Lydighed; - obedientiam relinquere et abjicere, Cic. Off. 1, 29; cf. id. Parad. 5, 1; - men ∾ imperiorum, (hos Elephanten), Plin. 8, 1; men om Bierne: mira plebei circa (regem) obedientia, id. 11, 17.

ŏbēdĭo, īvi el. ĭi, ītum, 4, v. n., [audio]; I) „alm.": hører derpaa, hører efter; ds. er hørig el. lydig derimod, adlyder, retter mig derefter; sædv. c. dat.; - ∾ magistratibus, Cic., praecepto, id., legi, Nep.; ut ad verba nobis obediant (servi: alene efter Bogstaven), Cic. Caecin. 18; - ogs. pass. impers.: utrimque enixe obeditum dictatori est, Liv. 4, 26; - ogs. „overf.": ramus ··· obediturus, (som let bøies), Plin.; — II) „bes.": retter el. føier el. lemper mig derefter; - quod, quibus rex maxime obediat, eos etc., Nep. Dat. 5; - ∾ tempori multorum, Cic. Brut. 69; men ∾ ventri, vid. Sall. Catil. 1; — not.: obedibam, obedibo, s. obediebam, obediam, Afran. ap. Non., o. A.; — III) partic, ŏbēdĭens, tis, ogs. som adject.; A) „alm.": hørig, lydig, følgagtig; sædv. c. dat.; - appetitum rationi obedientem praebere, Cic.; cf. id. N. D, 2, 30; - compar., obedientior imperiis etc., Liv. 25, 38; superl., obedientissimus imperiis (miles), id. 7, 13; - ogs. tilføies dat. dicto, (paa Ordet; cf. ovens. ad verbum); magistro ··· dicto obediens, Plaut. Bacch. 3, 3, 35; — — B) „bes.": undergiven, underdanig; ogs. som føier el. lemper sig derefter; c. dat., ogs. absol.; - ut illis obedientes vivamus, Sall. Jug. 31; in consensu obedientium etc., Liv. 2, 59; virtute ac diis volentibus ··· omnia secunda et obedientia sunt, Sall. Jug. 14; - ogs. „overf.": obedientissima in opere fraxinus, (let at behandle el. bøie), Plin. 16, 83.

ŏbĕliscus, i, m., ὀβελίσκος: lidet Spyd el. Spid; ds. „overf." ifølge ethslags Lighed; A) en Obelisk el. Spidsstøtte; vid. Plin. 36, 14: trabes ex Syenite marmore, etc.; — B) Rosenknop, Auson.; — C) = flgd., Augustin. — ŏbĕlus, i, m., ὀβελός: Spyd el. Spid; ds. ethslags spydformet Tegn el. Mærke, der sættes i Bøger ved usikkre Skriftsteder, Hieronym.

ŏb.ĕo, īvi o. ĭi, ĭtum, 4, v. n. o. a.; I) neutr.; A) „egenl.": at gaae el. komme derhen el. dertil; absol., el. m. ad, el. m. in; - donec vis obiit, quae etc., (indtil dertil er kommen den Kraft, osv.), Lucr. 1, 223; obire ad omnes hostium impetus, Liv. 31, 21; cf. id. 10, 25; - navnl. ogs. om Himmellegemerne; ∾ in infera loca, (at gaae ned), Cic. Arat. 474; - oftere absol.; in reliquis orientis aut obeuntis solis partibus, id. d. Rep. 6, 20; cf. Lucr. 4, 435; an sidera obirent, nascerenturve, Plin.; ogs. om andre Ting, vid. Lucr. 4, 442; — B) „overf.": at gaae bort; ds. sædv. at forgaae el. at gaae under; saal. om Byer, Plin. 5, 31 o. 39; oftere om Personer: at omkomme el. døe, morbo, Plin.; ut pereas et obeas cito, Plaut. Epid. 3, 4, 76; men tecum obeam libens, Hor. Od. 3, 9, 21; cf. Liv. 5, 39: simul se cum illis ··· obituros; - (s. ogs. nedens. obire diem el. mortem); — II) act.; A) „egenl."; 1) gaaer el. kommer derhen, ogs. indfinder mig el. er nærværende derved; - Acherontem obibo, Enn. ap. Fest.; quantum flamma obire non potuisset, (hvad Luen ikke havde kunnet naae), Cic. Catil. 3, 10; men pass.: Hic ubi Virginea campus obitur aqua, Ovid. Fast. 1, 464; - ∾ coenas, Cic., comitia alicujus, id. Att. 1, 4; cf. id. d. Or. 1, 38; s. ogs. Liv. 7, 15, und. nundinae; — 2) gaaer el. drager derom el. derover el. derigjennem, gjennemvandrer, bereiser; - ∾ provinciam, Cic. Verr. 5, 12; cf. id. Fin. 5, 29; Nec vero Alcides tantum telluris obivit, Virg. Aen. 6, 802; — b) „poet." ogs. om Ting: at gaae el. løbe derom, at omgive; - chlamydem ··· limbus obibat, Ovid. Met. 5, 51; cf. Virg. Aen. 10, 483; men Ovid. Met. 11, 417: buxoque simillimus ora Pallor obit, etc., (udbreder sig derover); — B) „overf."; 1) „alm.": gaaer dertil, giver mig ifærd dermed, overtager at besørge; ds. ogs. besørger, forretter, varetager; - obire legationem, Cic. Att. 15, 7; cf. Nep. Dion. 1; ad suas res obeundas, (til at give sig af dermed), Cic. Arch. 6; cf. id. Manil. 12, o. 17; - munus vigiliarum ··· per se ipsi obibant. Liv. 3, 6; cf. Caes. B. G. 5, 33; ∾ tot simul bella, Liv. 4, 7; ∾ munera consularia, id., munia imperii, Tac.; ∾ pericula, (gaae dem imøde), Liv.; men ∾ hereditates, Cic. Agr. 2, 3, (besee el. besøge dem); — 2) „bes." ogs.; a) at indfinde sig, navnl. til en Retstermin; saal. obire vadimonium, Cic.; hvf. pass.: qua (hora) tibi vadimonium non sit obitum etc., id. Quint. 17; ∾ diem edicti, id. Phil. 3, 8; men ∾ annum petitionis, id. Fam. 10, 14, s. und. annus; — b) ∾ diem suum, Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 12, ligel. ∾ diem supremum, Nep., ogs. ∾ diem, Suet. Vesp. 1, at afgaae ved Døden, at døe; ligel. ∾ mortem, Ter. Andr. 1, 3, 18, o. Cic. Phil. 5, 17; (hvf. ofte absol., s. ovens.); quum aut obeunda mors Cluentio, aut etc., Cic. Cluent. 17; men id. Sest. 38: morte obita, (i. e. post mortem); cf. Virg. Aen. 10, 641; ogs. Tac. Ann. 16, 16: obitas pro rep. mortes, etc.; — c) obire oculis, Plin. Ep. 3, 7, visu, Virg. Aen. 10, 447: at overse el. betragte; obire oratione civitates, (gjennemgaae, anføre), Cic. Verr. 2, 51.

ŏb.ĕquĭto, are, v. n. (o. a.): rider hen dertil el. derom; sædv. c. dat.; sildn. ogs. c. acc.; - ∾ castris, Liv., stationibus, id.; - obequitans moenia imperator, Ammian.; — II) ogs. „alleg.": si etc., non obequitabit (oratio), Quintil. 12, 9, 3. — ŏb.erro, (avi), atum, 1, v. n. o. a; I) neutr.: vanker el. flakker om deri el. derom; m. in el. c. abl.; - ∾ in domibus, Plin., men ∾ tentoriis, vid. Tac. Ann. 1, 65; — B) ogs. „overf."; a) absol.: oberrantibus rivis, Curt. 3, 4; — b) c. dat.; - jamdudum mihi Monstrum ··· oberrat, Senec. Herc. Fur. 1279; — c) c. abl.; - chorda qui semper oberrat eadem, (tager Feil deraf), Hor. A. P. 356; — II) act.: gjennemstreifer el. gjennemflyver; - Dives arat ··· quantum non milvus oberret, Pers. 4, 16; casulis atque castellis oberratis, Appul.

*ŏbēsĭtas, atis, f.: Fedme, Tykhed, Forhed; - ∾ cujusdam (hominis), Suet., ventris, id.; - „overf." ogs. om Træer: obesitate laborare, Plin.; o. — ŏbēsus, 3, [edo]; I) pass.: bortædt, fortæret; vid. auct. Aetn. 434: obesa cavamine terra; — B) ds. som adj.: udmarvet, mager; - corpore obeso, Laev. ap. Gell. 19, 7; s. ogs. Gell. ibd.; — II) medial: som har spist sig mæt el. fed; ds. mæsket, tyk el. fed; - neque gracile, neque obesum (corpus), Cels.; ∾ turdus, Hor., scarus, Martial.; ∾ terga (equi), Virg.; - superl., quibus obesissimus venter, Plin.; — b) tyk, hoven; - ∾ fauces, Virg. Ge. 3, 497; — B) „overf.": tyk, sløv, aandløs; - neque naris obesae (juvenis: som dog har en ganske god Næse, „alleg."), Hor. Epod. 12, 3; ligel. obesae aures, Calpurn.; men obeso somno mori, Sulp. Sat. 56.

ŏbex, gen. obĭcis, o. objicis, m. o. f., [objicio]: hvad der skydes el. sættes derfor, Slaa el. Bom, odl.; - ferrati portarum obices, Tac. Hist. 3, 20; cf. Virg. Aen. 8, 227, o. Ovid. Met. 14, 780; — II) „overf.": hvad der standser el. begrændser ligesom en Bom; - qua vi maria alba tumescant Objicibus ruptis, (dets Dæmninger el. Kyster), Virg. Ge. 2, 479; obices saxorum, (Stengjerder), Tac.; cf. Virg. Ge. 4, 422; viarum obices, (hvad der spærrer Veien), Liv. 9, 3; men comisk: commorandum est apud hanc obicem, (i. e. ancillam), Plaut. Pers. 2, 2, 21; men „alleg.": nullae obices, etc., Plin. Pan. 47. — obf-, de saal. begyndende Ord s. und. off-; — not.: obfŭtūrus, 3, partic. af obsum. — obg-, de saal. begyndende Ord s. und. ogg-.

ŏb.haerĕo, ēre, v. n.: at hænge fast derved el. derpaa; - navem ··· obhaerentem vado etc., Suet. Tib. 2. — ŏb.haeresco, haesi, 3, v. n.: at blive hængende el. siddende fast derpaa el. derved; cum dat.,

ogſ. m. in; - aurum ··· stirpibus connexum obhaeresit, Appul.; ubi in medio nobis equus acer obhaesit Flumine, Lucr. 4, 422; men Suet. Ner. 19: consurgenti lacinia obhaesit; - men „alleg.": utrique pecunia sua obhaesit, (ligger begge paa Hierte), Senec. Tranqu. 8. — ŏb.horreo, ēre, v. n.; ∾ sanguineis punctis, at fremviſe ligeſom Blodpletter, (om etſlags Ædelſten), Plin. 37, 34.

obiens, euntis, partic. af obeo. — ŏb.īrascor, sci, v. dep. n.; c. dat.; - obirascens fortunae animus, Senec. Tranqu. 3; — II) bſ. particip. obīrātus, 3, ſom adj.: vred el. harmfuld, alicui, Senec., fortunae, Liv. 1, 31; bſ. — ŏbīrātĭo, onis, f.: Harme el. Vrede, hujus nebulonis, (fra hans Side), Cic. Att. 6, 3.

ŏbĭter, adv., [ſ. ob iter, i. e. in itinere]: underveis; - obiter leget, Juvenal. 3, 241, (i Bæreſtolen); men obiter, om et Æg: ved at ſynkes, Plin. 29, 11; men id. 18, 23, om rindende Vand: obiter versare rotas et molere; — II) „overſ."; A) i Forbigaaende, leilighedsvis; - obiter dictum sit, Plin.; ira ··· in occurrentia obiter saevit, Senec. d. Ir. 3, 1; — B) til ſamme Tid, uden Ophold, Appul., Pseud. Quintil. Decl. 10.

1. ŏbĭtus, 3, partic. af obeo. — 2. ŏbĭtus, us, m., [obeo]; I) „alm.": Gaaen el. Kommen derhen, Beſøg el. Møde, (occursus el. aditus), vid. Ter. Hec. 5, 4, 19; ogſ. Bereiſen el. at bereiſe; ∾ multarum civitatum, Appul.; — B) „overſ.": at begynde derpaa, at foretage; - ∾ fugae, Tertull.; — II) „beſ.": Undergang; A) om Himmellegemernes Nedgang; - solis et lunae reliquorumque siderum ortus, obitus motusque (cognoscere), Cic. Div. 1, 56; cf. id. d. Or. 1, 12, o. Virg. Ge. 1, 257; — B) „overſ.": Bortgang; bſ. ſædv. Undergang el. Fordærvelſe, ogſ. Døden; - post obitum occasumque nostrum, (efter min Fordrivelſe), Cic. Pis. 15; post eorum obitum, Caes. B. G. 2, 29, (efter deres Nederlag); - obitus consulum, (deres Fald), Brut. ap. Cic. Fam. 11, 10; ∾ ducum, Virg. Aen. 12, 501; men ibd. 4, 694: Difficilesque obitus, (den haarde Dødskamp).

ob.jăcĕo, ēre, v. n.: at ligge derimod el. derfor; m. o. ud. dat.; - saxa objacentia pedibus, Liv. 2, 65; Graecia Joniis fluctibus objacet, Mela; a meridie Aegyptus objacet, etc., Tac. Hist. 5, 6.

*objectācŭlum, i, n.: hvad der opkaſtes derimod, Dam el. Dæmning, obl., Varro; — objectamentum, i, n.: det Forekaſtede, en Bebreidelſe, Appul.; o. — objectātĭo, onis, f., ligeſom frgd.: Forekaſtelſe, Bebreidelſe, Anklage; - ex aliorum objectationibus etc., Caes. B. G. 3, 60; — [objecto]. — objectĭo, onis, f., [objicio]: hvad der ſættes derfor (til Beſkyttelſe); ∾ saxorum, (Stenvæg), Arnob.; — II) „fig.": Forekaſtelſe, nominis, Tertull.

objecto, avi, atum, 1, v. a., intens. af objicio; I) „egenl.": ſætter el. ſtiller derimod; m. o. ud. dat.; - Nunc caput objectare fretis, (om Søfugle), Virg. Ge. 1, 386; Huc illuc clypeum objectans, Stat.; — II) oftere „fig."; A) udſætter el. ſtiller blot derfor; - ∾ aliquem periculis, Sall. Jug. 7, dolis et casibus, Tac. Ann. 2, 5; men Virg. Aen. 12, 229: pro cunctis ··· unam Objectare animam, (opoffre derfor); — B) forekaſter, bebreider, alicui probrum, Cic., vecordiam, Sall.; quia, quum etc., contagio ejus, quod quaerebat ipse, criminis objectata ab inimicis est, Liv. 9, 34; natumque objectat et imputat illis, (giver dem Skylden for hans Fald), Ovid. Met. 2, 400; - ſ. acc. findes ogſ. infin., Plaut. Merc. 2, 3, 76, ogſ. acc. c. infin., id. Most. 3, 2, 123.

1. objectus, 3, partic. af objicio. — 2. objectus, us, m., [objicio]: Stilling derimod, modſat Beliggenhed, Modſætning; - lunam terrae objectu (occultari), Plin.; cf. Virg. Aen. 1, 160, o. Tac. Hist. 3, 9; molium objectus ··· scandere, id. Ann. 14, 8, (i. e. moles objectas); dare objectum parmae, (holde Skioldet for), Lucr. 4, 845; — II) „overſ.": paafaldende Genſtand el. Syn; - quo repentino objectu; viso, Nep. Hann. 5. — objex, jicis, ſ. und. obex.

objĭcĭo, (obicio), jēci, jectum, 3, v. a., [jacio] I) „egenl.": kaſter el. lægger el. ſætter hen derfor el. dertil el. derimod; m. o. ud. dat.; - Ei nos ··· Glaucomam ob oculos objiciemus, Plaut. Mil. gl. 2, 1, 69; ∾ cibum porcis, Varro, corpus feris, Cic.; cf. Virg. Aen. 6, 421; men Ter. Phorm. 5, 2, 4: etiam argentum est ultro objectum, (er bortkaſtet el. kaſtet til ham); diripere carnes objectas, Plin.; - ∾ vinum naribus, (holde hen derfor), Plaut.; - ogſ. pludſeligen at fremſtille el. at lade viſe ſig; - vid. Virg. Aen. 2, 200, o. ibd. 5, 522; signo objecto monere, Cic.; cf. id. Acad. 2, 16; — B) „beſ."; a) kaſter el. ſætter el. ſtiller derfor el. derimod (ſom Grændſe el. Forſvar); - carros pro vallo objecerant, (iſtedet for Vold, neml. imod Fienden), Caes. B. G. 1, 26; Alpium vallum contra transgressionem Gallorum ··· Rheni fossam Germanorum immanissimis gentibus objicere et opponere, vid. Cic. Pis. 33; cf. id. Font. 1, ogſ. Caes. B. C. 3, 39; ∾ scutum, Liv., clypeos, Virg., (holde hen for ſig); ∾ fores, Liv., portas, Virg., (tillukke); - Objectos ··· frangere clathros, Hor. A. P. 473; cf. Hirt. B. Al. 2; — b) ∾ se alicui: ſtille ſig imod nogen, Nep. Hann. 5; cf. Caes. B. C. 3, 66; men ∾ se telis hostium, (ſtille ſig blot derfor), Cic., ſ. nedenf.; - ogſ. m. ad; Objecit sese ad currum, Virg. Aen. 12, 372; - ogſ. m. in; ſ. nedenf.; — II) „fig."; A) „alm."; a) lader viſe ſig; ſ. ovenf.; - species objecta voluptatis, (ſom fremſtiller ſig for Sielen), Cic. Fin. 1, 14; men animis objicere aliquid, (vække Haabet derom), vid. Liv. 4, 51; — b) ſædv. meddeler el. bibringer el. lader vederfares; - ∾ alicui eam mentem, ut etc., Liv. 5, 15: indgive nogen den Tanke; ∾ terrorem hosti, id., laetitiam nec opinanti, Ter. Heaut. 1, 2, 12; ∾ alicui metum et dolorem, (paaføre), Cic., furorem, id.; - bſ. pass. objici alicui: at paaføres el. vederfares nogen; - quibus est aliquis alicunde objectus labos, Ter. Hec. 3, 1, 6; cf. id. Phorm. 3, 2, 18; ligeſ. terror (objicitur) judici, Cic. Caecin. 25; — c) ſtiller derfor el. indhyller deri; - Noctem peccatis et fraudibus objice nubem, Hor. Ep. 1, 16, 62; — B) „beſ."; a) udſætter el. giver til Priis derfor; - legatum ··· sese hominibus feris objecturum, Caes. B. G. 1, 47; qui consulem morti objeceris, Cic. Vatin. 2; - ogſ. m. ad o. in, ſ. ovenf.; objectus ad omnes casus, Cic. Fam. 6, 4; numquam me in tantas dimicationes objecissem, (havde aldrig ſtyrtet mig deri), Cic. Arch. 6; — b) forekaſter, bebreider, alicui ignobilitatem, Cic.; ligeſ. ∾ alicui, ut probrum, quod duxisset etc., id. Tusc. 1, 2; ligeſ. ∾ istam rem in magnis criminibus, id. Verr. 5, 18; cf. id. Cluent. 23; men non tibi objicio, quod spoliasti etc., id. Verr. 4, 17; - ogſ. m. acc. c. inf., Cic. Att. 1, 16; ogſ. m. de, id. Planc. 31: de Cipsio mihi objicies etc.; cf. Brut. et Cass. ap. Cic. Fam. 11, 3; ogſ. ∾ aliquid in aliquem, Cic. Cluent. 41; men pass.: nam quod objectum est de pudicitia etc., id. Coel. 3; men „poet.", Ovid. Am. 2, 7, 17: Cypassis Objicitur ··· contemerasse etc., (ſ. objicitur, quod Cypassis etc.); — not.: obicis, obicit, ſ. objicis, etc., Lucan.; men perf. conj. objexim, objexis, ſ. objecerim etc., Plaut.; — III) partic. objectus, 3, ofteſt ſom adj.; A) „egenl.": liggende derfor el. derimod; - haec insula, objecta Alexandriae, portum efficit, Caes. B. C. 3, 112; Cyprus Syriae objecta, Plin.; — B) „fig.": udſat; c. dat., el. m. ad; - objectus fortunae, Cic., invidiae, Plin.; - ad omnes casus objecti etc., Cic. Fam. 6, 4; — 2) bſ. subst. objecta, orum, n.: Beſkyldninger, Bebreidelſer; - objecta vel negare, vel defendere, vel minuere, Quintil. 7, 2, 29; cf. Pseud. Cic. p. Dom. 35.

*objurgātĭo, onis, f.: Bebreidelse, Irettesættelse, (mildere end convicium), Cic. Off. 3, 21; ∾ deliciarum, id. Coel. 11; ut objurgatio contumelia careat, id. Lael. 2, 4; men ∾ sui, Quintil. 11, 3, 49; — objurgātor, oris, m.: som irettesætter el. dadler; – non modo accusator, sed ne objurgator quidem ferendus, qui etc., Cic. Verr. 3, 5; – ogs. in pl.; ∾ benevoli, id. N. D. 1, 3; — df. objurgātōrĭus, 3: irettesættende, dadlende, epistola, Cic. Att. 13, 6; ∾ verba, Gell.; o. — objurgito, are, v. a. intens.: dadler strængt; – Malis te ut verbis multis multum objurgitem, Plaut. Trin. 1, 2, 30; — [flgd.].

ob.jurgo, avi, atum, 1, v. a.: irettesætter, dadler; – ∾ aliquem in aliqua re, Cic. Coel. 11, (derfor, i den Anledning); men quod me quodammodo molli brachio de familiaritate Pompeji objurgas, id. Att. 2, 1; ogs. m. flgd. quod (fordi), id. Fam. 2, 9; – ogs. m. Begrebsobjecter; vid. Cic. Qu. Fr. 3, 1 o. 2; ∾ segnitiem populi, Quintil.; – men Objurgare pater haec me etc., Plaut. Merc. 1, 1, 46; men Cic. Att. 3, 15: objurgas me, ut sim firmior; — II) „overf."; A) ∾ aliquem a peccatis, (ved Formaning at afdrage derfra), Plaut. Trin. 3, 2, 54; — B) ∾ aliquem aliqua re, (tugte el. straffe dermed); – ∾ aliquem verberibus, Senec., flagris et ferulis, Suet.; cf. Senec. Benef. 4, 36; — not.: particip. objurgatus, 3, ogs. som depon. act., Coel. ap. Cic. Fam. 8, 9, in.

ob.languesco, gŭi, ĕre, v. n. inch.: at blive mat, at aftage; – litterulae meae sive nostrae desiderio tui oblanguerunt, Cic. Fam. 16, 10. — oblăquĕātĭo, onis, f.: rimel. Læsem. f. ablaqueatio, Inscript.; af — ob.lăquĕo, avi, atum, 1, v. a.; I) graver en Groft derom; – dum vites et arbores oblaqueatae sunt, Colum. 2, 15; — II) omslynger, omfatter el. indfatter, gemmas argento, Tertull.

*oblātīcius, (-tius), 3: som tilbydes el. ydes frivilligen, impendium, Sidon., aurum, Cod. Theod.; — oblātĭo, onis, f.; I) in abstr.: Tilbud, honorum, Eumen.; — B) „bef." ogs.: Bud el. Overbud ved en Auction, Cod. Theod.; — II) in concr.: frivillig Skenk el. Gave, Cod. Theod., Digest.; — oblātīvus, 3: = oblaticius; ∾ functiones, Symmach.; o. — oblātor, oris, m.: som frivilligen tilbyder el. hengiver, Tertull.; — [oblatus, offero].

oblatrātor, ōris, m.: som gøer derad; df. „overf.": Skændegiest, Sidon.; — df. fem. oblatrātrix, īcis, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 87; af — ob.latro, are, (v. a. o. n.): gøer derad; men alene „fig.": skænder, odl.; a) c. dat.; oblatrantem tibi exterrere, Senec. d. Ira 3, 43; — b) c. acc.; oblatratque senatum, Sil. 8, 251. — oblātus, 3, partic. af offero.

*oblectābĭlis, e: fornøielig, negotium, Auson.; — oblectāmen, ĭnis, n., poetisk Biform af flgd.: Fornøielse, Morskab; in pl., Ovid. Met. 9, 342, o. Stat.; — oblectāmentum, i, n.: = frgd.; – requietem oblectamentumque meae senectutis, Cic. d. Senect. 15; – oftest in pl.; ∾ puerorum, id., gulae, Plin.; men esse alicui in oblectamentis, Suet. Tib. 72; — oblectātĭo, onis, f.: Fornøielse, Nydelse; – ∾ animi, Cic. d. Or. 1, 26, vitae, id.; indagatio ipsa rerum ··· habet oblectationem, id. Acad. 2, 21; o. — oblectātor, oris, m.: som fornøier el. morer, Appul.; — df. oblectātōrĭus, 3: fornøiende, morende; – ∾ sophismata et aenigmata, Gell. 18, 2, (i Overskr.); — [flgd.].

oblecto, avi, atum, 1, [2. lacto]: fornøier, morer, underholder, populum, Hor. A. P. 321; – ∾ se agri cultione, Cic. d. Senect. 16; men ∾ se cum aliquo, (i nogens Selskab), id., ogs. in aliquo, (i nogen), Ter. Ad. 1, 1, 21; – ofte ogs. medial; oblectari ludis, (finde Fornøielse deri), Cic.; cf. id. Fam. 2, 16; – ogs. m. Begrebssubjecter; haec studia ··· senectutem oblectant, Cic. Arch. 7; ∾ animos legentium, Tac. Hist. 2, 50; men ironisk: ∾ vitam pane sordido, Plaut. Asin. 1, 2, 16; — II) „overf.": tilbringer behageligen, el. alm. tilbringer; – Scribis, ut oblectem studio lacrimabile tempus, Ovid. Trist. 5, 12, in.; men ∾ iners otium, Tac. Ann. 12, 49. — ob.lēnĭo, īre, v. a.: at formilde; – lectio carminum illum oblenial, Senec. d. Ira 3, 9.

oblīdo, si, sum, 3, [laedo]; I) trykker sammen, tiltrykker, gulam, Cic. frgm., d. e. qvæler; cf. oblisis faucibus, Tac. Ann. 5, 9; — II) trykker ihiel, fordærver ved at trykke; – ∾ fetus, Colum. 7, 3; alioqui ··· oblisi pondere essemus, Plin. Ep. 6, 20.

oblĭgāmentum, i, n.: Baand el. Bind (om Hovedet), Tertull.; — II) „fig."; ∾ legis, (Lovens Baand el. forbindende Kraft), id.; — oblĭgātĭo, onis, f.; I) „alm.": Binden el. at binde; – ∾ linguae, (Tungebaand), vid. Just. 13, 7; — B) „fig."; coire societatem ad obligationem innocentium, (til deres Besmærelse), Digest.; — II) „bef." i Retssproget; A) den Forbindlighed og Forpligtelse, som paaligger nogen; – ∾ pecuniae pro altero, vid. Pseud. Cic. ad Brut. 1, 18; ∾ contrahere, perimere, Dig.; — B) df. „overf."; 1) det forpligtende el. obligatoriske Forhold imellem twende Personer med Hensyn paa den enes Rettighed og den andens Forpligtelse; – ∾ constituitur, solvitur, Dig.; — 2) et udstedt Bevis, en Obligation; – ∾ pignoris, (Panteforskrivning), Dig.; o. — oblĭgātōrĭus, 3: forbindende, d. e. forpligtende el. retsgyldig; ∾ mandatum, Dig.; — [af flgd.].

ob.lĭgo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": binder el. befæster dertil el. derpaa el. derom; – obligatus corio, (indbunden i en Lædersæk), auct. ad Her. 1, 13; men obligatus muscus articulo (dat.: bunden derom), Plin.; — B) „bef."; 1) binder sammen; – Pecua (Pengene for de solgte Øren) in crumena obligata, id. Truc. a. 5, v. 64; ∾ (tabellas, neml. for at forsegle dem), Plaut. Bacch. 4, 4, 96; ∾ manipulos, Colum.; — 2) binder derom, forbinder, tilbinder, oculos, Senec.; cf. Plin. 3, 9: ore obligato obsignatoque simulacrum habet (Angerona); ∾ vulnus, Cic.; crus fractum alicui, vid. Plaut. Men. 5, 3, 9; obligari a medico, (blive forbunden), Cic. Tusc. 2, 6; ∾ venas el. brachia, (efterat man neml. har ladet Aarerne aabne for at forblode sig); vid. Tac. Ann. 6, 9; — II) „fig."; A) „overf.", navnl. i Retssproget: binder el. hefter (el. lader hefte) som Pant, d. e. pantsætter; – ∾ praedia fratri, Suet. Vesp. 4; ligel. ∾ bona pignori, Digest.; df. praedia obligata, (pantsatte), Cic.; – ogs. kan hidføres id. Mur. 2: qui se nexu obligavit, s. und. nexus; — B) oftere „ment."; 1) „alm."; a) binder, d. e. hindrer, indskrænker; – me hoc judicio districtum atque obligatum futurum, Cic. Verr. Act. 1, 9; sild. ogs. ∾ aliquem, (ved Tryllleri el. Troldoom at standse el. giore uwirksom), Paul. Sent.; — b) indvikler el. forvikler el. gior skyldig deri; med Brodens abl. el. gen.; – ∾ populum Rom. scelere, Pseud. Cic. p. Dom. 8; ligel. ∾ ludos scelere, id.; men ∾ se scelere, (begaae en Forbrydelse), Suet. Caes. 42; ligel. ∾ se furti, Scaevola ap. Gell. 7, 15; cf. Cic. Div. 1, 4: obligari fraude impia etc.; – df. i Retssproget: obligari tutelae et furti (sc. actione: være derunder), Dig.; — 2) „bef.": forbinder el. forpligter derved el. dertil; m. o. ud. abl., ogs. m. in el. ad, ogs. c. dat., ogs. m. ut, ogs. absol.; – saal. altf.; aa) i Forretningssproget: ∾ aliquem sponsione, Liv. 9, 11, unum vadem tribus millibus aeris, id. 3, 13; obligari foedere, id. 38, 33; ∾ fidem alicujus, id. 22, 22; ∾ fidem suam alicui, Cic. Phil. 5, 18; cf. Liv. 30, 12; – ∾ se in acta alicujus, (forbinde sig til deres Opretholdelse), Suet. Tib. 67; chirographo obligare se ad aliquid, Dig.; – ∾ aliquem militiae sacramento, Cic. Off. 1, 11; — bb) ofte ogs. om private Forholde;

faal. ∾ aliquem sibi liberalitate el. beneficio, Cic.; ut audeam tibi etiam pro amicis obligari, Plin. Ep. 10,3; men Cic. Fam. 6, 11: obligatus ei nihil eram, (jeg skyldte ham intet); — b) bf. ogf.: at node dertil; - Obligor, ut tangam laevi fera litora Ponti, Ovid. Trist. 1, 2, 83; cf. Hor. Epod. 17, 67: obligatus aliti (Prometheus: given til Priis derfor); men id. Od. 2, 8, 5: tu simul obligasti Perfidum votis caput, (har forsvoret dig); — III) particip. oblĭgātus, 3, ogf. som adj.; A) skyldig, som skyldes, dapes, Hor. Od. 2, 7, 17; — B) forbunden; bf. in compar.: quanto etc., tanto mihi obligatior abit, Plin. Ep. 8, 2.

ob.lĭgūrio, (urr.), ire, v. a.: opspiser, tilsætter, bona alterius, Enn. ap. Donat. ad Ter. Phorm. 2, 2, 25; bf. — oblĭgūritor, (urr.), ōris, m.: Slikmund, Ødeland, Jul. Firm. — oblīmo, (avi), atum, 1, v. a., [limus]: at overtrække med Dynd; - Nilus oblimatos agros ··· relinquit, vid. Cic. N. D. 2, 52; cf. Suet. Aug. 18; - bf. „poet." om Dyrenes Parring: ∾ sulcos, Virg. Ge. 3, 136; — II) „fig."; A) „overf.": ligesom at bortkaste i Dyndet, d. e. at forøde, rem patris, (sit Fædrenegods), Hor. Sat. 1, 2, 62; — B) „ment.": at tilhylle el. fordunkle; - quod ··· humanas oblimat copia mentes, Claudian.

oblĭnio, ivi el. ii, ītum, 4, v. a.: Biform af flgd., Colum., Digest. — ob.lĭno, ēvi, ĭtum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": overstryger, besmører, malas cerussa, Plaut. Most. 1, 3, 101; ∾ se visco, Varro; - oblitus coeno, Cic.; cf. id. Catil. 2, 5; men m. acc. gr.: oblitus faciem suo cruore, Tac. Ann. 2, 17; cf. Ovid. Met. 4, 97; - ogf. absol.: ubi ego oblinar, (bliver tilsmudset), Lucil. ap. Non.; - men comisk: ∾ os alicui, (smøre om Munden, have til Bedste), Curt. 4, 4; — B) „bes."; a) bedækker el. overfylder dermed; - villa oblita tabulis pictis, Varro; cf. Hor. Ep. 2, 1, 204: quibus oblitus actor etc.; — b) tilsmører, tildæger, tilstopper, obl.; - ∾ amphoram, Cato; gypso oblitus cadus, Plin.; cf. Martial. 11, 45; — c) ∾ (verbum aliquod): at overstryge el. udstryge; vid. Gell. 20, 6; — II) „fig."; A) „overf."; navnl. in partic. oblitus, 3: opfyldt dermed el. deraf; - oblita oratio (coloribus: overlæsset med Prydelser), auct. ad Her. 4, 11; cf. Suet. Gramm. 10; men facetiae oblitae Latio, (romersk Vid med latinsk Anstrøg), Cic. Fam. 9, 15; — B) „ment.": besudler, beskæmmer; - quem versibus oblinat atris, Hor. Ep. 1, 19, 30; vita oblita libidine, Cic.; cf. id. Verr. 3, 4: sunt omnia summo dedecore oblita; - men „alleg." om Veltalenheden: ∾ se externis moribus, id. Brut. 13.

oblĭquātĭo, onis, f., [obliquo]: Bøining el. Krumning el. skraa Retning, Macrob. Sat. 7, 1. — oblīque, adv. af obliquus: i skraa Retning; - quae (atomi) recte, quae oblique ferantur, Cic. Fin. 1, 6; cf. Caes. B. G. 4, 17: sublicae ··· oblique agebantur; men oblique in latera procedere, Plin.; — II) „fig.": paa en indirecte el. forblommet Maade; - ∾ perstringere aliquem, Tac.; cf. id. Ann. 3, 35; ∾ admonere, Gell., agere, id.

*oblīquĭtas, atis, f.: skraa Retning, Krumning; - ∾ signiferi, Plin. 2, 17; cf. id. 3, 6; o. — oblīquo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": giver (noget) en skraa el. skæv Retning; - Obliquantem oculos ··· Cerberon extraxit (Hercules), Ovid. Met. 7, 412; ∾ crinem, Tac. Germ. 38; ∾ ensem in latus, Ovid. Met. 12, 486; men ∾ sinus (velorum) in ventum, Virg. Aen. 5, 16; — II) „fig."; ∾ preces, (indklæde sine Bønner), Stat.; obliquata responsa, (dunkle el. uforstaaelige), Appul.; — not.: nisi quod (littera „Q") paullum a nostris obliquatur, (udtales lidt blødere end K), Quintil. 1, 4, 9; — [flgd.].

oblīquus, 3, [liquis]; I) „egenl.": som befinder sig el. bevæger sig i en skraa el. skæv Retning, fra el. paa el. til Siden, skraa el. skæv; - uti motu sui corporis prono, obliquo, supino, Cic. Div. 1, 53; ∾ ordines, Caes.; ∾ iter, id.; ∾ colles, Liv.; men ∾ urna (i. e. inversa), Ovid. Fast. 2, 457; ∾ oculo aspicere (skelende, s. nedenf.), id.; ∾ imaginem facere, (fra Siden, en profil), Plin.; s. ogs. Hor. Od. 3, 22, 7, o. Ovid. Met. 9, 18; ab obliquo (descendere: fra Siden), id. Rem. A. 121; ligel. ex obliquo, Plin.; men per obliquum, (paa tværs), Hor. Od. 3, 27, 6; - sectus in obliquum ··· limes, Ovid. Met. 2, 130, (Ecliptica); - compar., ∾ positio signiferi etc., vid. Plin. 2, 79; — II) „fig."; A) „overf."; 1) ∾ genus, (ligesom Sideslægtskab), Stat. Theb. 5, 223; cf. Lucan. 8, 286: obliquo maculat qui sanguine regnum; — 2) ligel. „techn." el. i Grammatiken; a) obliqui casus, (bøiede, d. e. afledede af casus recti), Quintil. 1, 6, 22; ∾ positio, (afledet tempus; saal. pepigi af pango), ibd. 10; — b) oratio obliqua, naar der fortælles per acc. c. inf.; vid. Just. 38, 3; ogs. ∾ allocutiones, vid. Quintil. 9, 2, 37; — B) „ment." o. „ethisk"; a) om Talen: dunkel, navnl. ogs. stiklende; - ∾ orationibus carpere, Suet. Dom. 2; cf. Tac. Ann. 14, 11; — b) hadsk, bitter, misundelig; - Cato semper adversus potentes obliquus, Flor. 4, 2; men Hor. Ep. 1, 14, 37, „alleg.": Non istic obliquo oculo mea commoda quisquam Limat. — oblīsus, 3, particip. af oblido.

*oblĭtĕrātĭo, (-litt-), onis, f.: Udslettelse; bf. „overf.": Undergang el. Forglemmelse; - ∾ aeris (fundendi, af denne Kunst), Plin. 34, 18; ∾ vetustatis, Arnob.; — oblĭtĕrātor, (-litt-), oris, m.: som udsletter el. bringer i Forglemmelse, Tertull.; af — oblĭtĕro, (-litt-), avi, atum, 1, v. a., [oblino]: udsletter el. udstryger; - obliterata aerarii nomina (al. monimenta) retrahere, Tac. Ann. 13, 23; — II) „fig.": udsletter Mindet derom, bringer i Forglemmelse; - quod in illo viro ··· maximis rebus, quas postea gessit, obliterandum (esset), Cic. Vatin. 6; res obliterata vetustate, Liv. 3, 71; ∾ rem silentio, Suet. Tib. 22; cf. Liv. 26, 41, o. Catull. 64, 232. — oblĭtĕrus, 3: foræld. Biform af obliteratus, Naev. ap. Gell. 19, 7.

oblĭtesco, tŭi, ĕre, [latesco], v. n. inch.: at blive usynlig; - quibusque temporibus oblitescant a conspectu nostro (corpora caelestia), Cic. Univ. 10; ∾ grana in rimis (areae), Varro; qui ··· metu oblituit, Senec. Ep. 55. — 1. oblītus, 3, particip. af obliviscor. — 2. oblĭtus, 3: particip. af oblino.

oblīvĭālis, e: som foraarsager Forglemmelse, poculum, Prudent.; af — oblīvĭo, onis, f., [obliviscor]; rimel. oprdl. Udslettelse, Udstrygning; vid. obliviscor ab in.; bf. sædv. „fig."; I) „alm.": Forglemmelse, Glemsel; - laudem alicujus ab oblivione atque ab silentio vindicare, Cic. d. Or. 2, 2; dare aliquid oblivioni, (overgive til Glemsel), Liv. 1, 31; homines in totius negotii oblivionem esse venturos, (vilde glemme det Hele), Cic. Verr. 4, 35; voluntaria quaedam oblivio, id. Fam. 1, 9; in oblivionem ire, Senec., adduci, Cic., (blive glemt); jacēre in oblivione, (være forglemt), id.; per oblivionem, (af Forglemmelse), Suet. Caes. 28; cf. Hor. Epod. 14, in.; - „poet." ogs. in pl., id. Od. 4, 9, 31; — II) „bes."; A) subjectivt: Glemsomhed; - oblivionem et inconsiderantiam (mirari in aliquo), Suet. Claud. 39; — B) concret; a) oblivio litterarum: poetisk Benævnelse af Grammatikeren Orbilius, da han havde tabt Hukommelsen, Bibacul. ap. Suet. Gramm. 9; — b) Flumen Oblivionis, Tilnavn til Floden Limia i Hisp. Tarrac., Mela 3, 1, o. Flor. 2, 17; - ogs. flumen Oblivio, Liv. epit. 55; — bf. oblīvĭōsus, 3: som let glemmer, glemsom; - ∾ bos (senes) etc., Cic. d. Senect. 11; - superl., Tertull.; — II) „poet.": som bevirker Glemsomhed, Massicum (sc. vinum), Hor. Od. 2, 7, 21.

obliviscor, oblitus sum, 3, v. dep. n. (o. a.); [rimel. at aflede af oblinere, altſ. oprdl. at udslette, navnl. af ſit Indre]; I) „alm.": forglemmer; c. inf., el. m. acc. c. inf., ogſ. m. relativ., bſ. ogſ. c. gen. personae el. rei, ogſ. c. acc. rei; – oblitus sum dicere, Ter.; ∾ Latine loqui, Cic. Caecin. 22; cf. Ovid. Met. 2, 440; – obliviscor ··· esse viros primarios, Cic. R. Com. 11; – Quid deceat, quid non, obliti, etc., Hor. Ep. 1, 6, 62; cf. Cic. Brut. 60; – Oblitusque meorum, obliviscendus et illis, Hor. Ep. 1, 11, 9; oblitus sui, ſ. nedenf.; ∾ veteris contumeliae, Caes., dissensionum, id.; cf. Cic. Planc. 41; – ∾ injurias, id. Coel. 20; cf. id. R. Am. 17, o. id. Brut. 60; — II) „bſ."; A) overſeer, tager intet Henſyn dertil; – me oblitum consuetudinis et instituti mei etc., Cic. Att. 4, 18; o paterni generis oblite etc., id. Pis. 26; oblitae prae gaudio decoris, Liv. 4, 40; — b) „poet." ogſ. om Vexter, ſom tabe deres forrige Natur; – succosque oblita priores (poma), Virg. Ge. 2, 59; cf. Colum. 10, 408; — B) bſ. ogſ. a) oblivisci sui: ikke at beſinde ſig, ikke at have Tankerne ſamlede; – ita prorsus oblitus sum mei, Ter. Eun. 2, 3, 15; – ogſ. absol. oblitus, 3: ſom ikke mindes noget, glemſom; oblito demisit pectore cuncta, Catull. 64, 208; cf. Ovid. Fast. 4, 533; — C) oblitus, 3, ogſ. m. pasſiv Bem.: ſom er glemt el. forglemt; – Nunc oblita mihi tot carmina (sc. sunt), Virg. Ecl. 9, 53; – ſild. ogſ. in verb. fin.; familiae obliviscuntur, Digest.; – pass. obliviscendus, 3: til at glemme, ſ. ovenf.

*oblivium, i, n., Biform af oblivio: Forglemmelſe, Tac. Hist. 4, 9; forreſten ſædv. „poet." o. in plur.; ſaal. Virg. Aen. 6, 715: longa oblivia potant, (Forglemmelſe af det Forbigangne); men Hos ego, qui patriae faciant oblivia, succos, ··· emam, Ovid. Pont. 4, 10, 19; cf. Hor. Sat. 2, 6, 62; men agere oblivia laudis, (forglemme), Ovid. Met. 12, 539; o. — oblivius, 3: forglemt, geraadet i Forglemmelſe; ∾ verba, (forældede), Varro; — [obliviscor].

ob.lŏco, avi, atum, 1, v. a.: udbinger, udleier; – ∾ operam ad puteos exhauriendos, Justin. 11, 10; cf. Suet. Caes. 26: quae ··· macellariis oblocata etc. — oblŏcūtor, ōris, m., [obloquor]: ſom taler derimod; – ∾ esse alicui in convivio, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 48. — oblongŭlus, 3, surculus, Gell.; dem. af — ob.longus, 3: langagtig, aflang; – missile telum hastili oblongo, Liv. 21, 8; ∾ ova, Plin.; ∾ scutula, vid. Tac. Agr. 10; – compar., ∾ foramen tanto, quantum etc., Vitruv. 10, 17.

oblŏquium, i, n.: Modſigelſe, Sidon.; af — ob.lŏquor, cūtus (quūtus) sum, 3, v. dep. n. (o. a.): taler derimod, modſiger; m. o. ud. dat.; – ∾ alicui, Plaut., Cic. Cluent. 23; tandem obloqui desistunt, (at mundhugges), Liv. 1, 40; cf. Cic. Qu. Fr. 2, 10; — II) „fig."; A) „overſ.": at ſynge el. ſpille dertil el. derimellem; – Obloquitur numeris septem discrimina vocum, (lader dem tone til Sangen, ledſager Sangen dermed), Virg. Aen. 6, 646; Non avis obloquitur (sc. mihi), Ovid. Pont. 3, 1, 21; — B) „ment.": at dadle; – quicquid obloquimur, Senec. Ep. 121; – ogſ. at ſkænde el. ſkælde; gannit et obloquitur, Catull. 83. — obloquūtor, ſ. und. oblocutor. — obloquūtus, (-cutus), 3, particip. af obloquor.

obluctātio, ōnis, f.: Modkæmpen, Modſtræben, Arnob.; af — ob.luctor, atus sum, 1, v. dep. n.; I) „egenl.": anſtrænger mig el. kæmper derimod; a) c. dat. pers. el. rei; – Soli obluctandum Fabio etc., (alene med Fabius), Sil. 8, 11; – men ∾ arenae, Virg. Aen. 3, 38, fruticibus, Colum., flumini, Curt.; — b) absol.; obluctantia saxa Summovit nitens, Stat. Silv. 3, 1, 20; — II) „fig."; – animus semper obluctans difficultatibus, Curt. 6, 6; ∾ oblivioni, id. — ob.lūdo, si, sum, 3, v. n.: ſkemter el. ſpøger (for at more nogen), Plaut. Truc. 1, 2, 10; — II) „overſ.": at ſpotte nogen, at have til Bedſte, Prudent. — ob.lūridus, 3: noget bleg; ∾ spadones, Ammian.

ob.marcesco, ĕre, v. n., ligeſom marcesco: afſtager, ſvinder hen, Lucil. ap. Non. — ob.mōlior, iri, v. dep. a.: med Anſtrængelſe at fremſkaffe (navnl. til Befæſtning); – ∾ arborum truncos, saxa, Curt. 6, 6; — II) „overſ.": at anbringe derimod, at ſtoppe; – ad munienda et obmolienda, quae ruinis strata erant, Liv. 37, 32. — ob.mŏvĕo, ēre, v. a., ligeſom admoveo: bringer el. fører hen dertil; – ∾ ferctum, (ſom Offer), Cato.

obmurmŭrātio, onis, f.: Mumlen el. Knurren derimod el. dertil, Ammian.; af — ob.murmŭro, are, v. n. o. a.; I) neutr.: murrer derimod; – precibusque meis obmurmurat ipse (ventus), Ovid. Her. 18, 47; — II) act.: murrer el. mumler, d. e. fremſiger mumlende; vid. Suet. Oth. 7. — obmussĭto, are, v. a. frequ.: mumler el. ſiger ſagte derimod, Tertull.; af — ob.musso, are, v. a.: ſiger ſagte; ∾ aliquid alicui, Tertull.

ob.mūtesco, tŭi, 3, v. n.; I) „egenl.": bliver ſtum, forſtummer, taber Mælet; – qui ebrius obmutuit, Cels.; quum obmutuerint (fessi: af Træthed), Plin.; – men Pseud. Cic. p. Dom. 52: obmutuisse linguam; — II) „fig."; A) „overſ.": bliver taus, tier, Cic. d. Or. 2, 7; men Virg. Aen. 6, 155: pressoque obmutuit ore; cf. id. ibd. 4, 279; — B) „ment.": at forſtumme, at ophøre, odl.; – perterritum armis hoc studium nostrum obmutuit, Cic. Brut. 94; cf. id. Tusc. 2, 21: ut obmutuerit dolor etc.

ob.nātus, 3, [nascor]: ſom er voxen derpaa el. derom; – obnata ripis salicta, Liv. 23, 19. — ob.nexus, us, m., [necto]: Forbindelſe, Sammenhæng, Tertull. — ob.niger, gra, grum: noget ſort el. mørk, radix, Plin. — obnīse, adv., ſ. und. obnixe. — 1. obnīsus, 3: particip. af obnitor. — 2. obnīsus, us, m.: Anſtrængelſe; – levi obnisu, auct. Itin. Al. M. 41; af — ob.nītor, īsus o. ixus sum, 3, v. dep. n.; I) „egenl.": ſtemmer (el. trykker el. anſtrænger) mig derimod; c. dat., el. absol., „poet." ogſ. c. acc.; – Arboris obnixus trunco (taurus), Virg. Ge. 3, 233; obnixo genu scuto, (ſættende Knæet derimod), Nep. Chabr. 1; obnitendum corpore toto, Quintil. 5, 13, 11, („alleg."); cf. Virg. Aen. 9, 725; Obnixus latis humeris; – men obnixi (al. obnisi) urgebant, Liv. 31, 46; cf. Virg. Aen. 5, 206; – „poet." ogſ. om Ting: videntur Navigia, aplustris fractis, obnitier undis, Lucr. 4, 438; — II) „fig.": at anſtrænge ſig derimod; – ∾ adversis, Tac. Ann. 15, 11; quum saepe obnitens repugnasset, Vell. 2, 89; – ogſ. c. inf.; qui triumphum Paulli impedire obniterentur, id. 1, 9; — III) particip. obnixus, (obnisus), 3, ogſ. ſom adj.: faſt, urokkelig; – obnixos vos stabili gradu etc., Liv. 6, 12; ∾ firmitas, Plin. 36, 24. — obnixe, el. obnise, adv.; oprdl.: ſtemmende ſig derimod; bſ. „fig.": med al Anſtrængelſe el. Umage; – ∾ omnia facere etc., Ter. Andr. 1, 1, 134; – ∾ rogare, ut etc., (indſtændigen at bede derom), Senec. Ep. 35; – compar., Claud. Mam. d. Stat. Anim.; af — obnixus, 3, partic. af obnitor.

obnoxie, adv. af obnoxius; I) „alm.": forſkyldt, ved egen Brøde; – Perii hercle vero plane, nihil obnoxie, (i. e. nulla mea culpa), Plaut. Stich. 3, 2, 41; — II) „bſ.": afhængigen, ſlaviſk el. frygtſomt; – magis obedienter ventum in curiam, quam obnoxie dictas sententias etc., Liv. 3, 39. — obnoxiōse, adv.: frygtſomt, underdanigt; – nihil vero obnoxiose, (uden at bryde ſig om noget), Plaut. Epid. 5, 2, 30; af — obnoxiōsus, 3, forcl. Biform af obnoxius; I) afhængig deraf el. af nogen; – Magis queis (ſ. quibus) sunt obnoxiosi, quam etc., Plaut. Trin. 4, 3, 31;

— II) ſtadelig el. baarlig, ovl.; - Aliae res obnoxiosae nocte in obscura latent, Enn. ap. Gell. 7, 17.

ob.noxius, 3; I) „egenl."; A) underkaſtet Straf, forfalden i Straf; - Ego tibi me obnoxium esse fateor, Plaut. Truc. 4, 3, 61; cf. Fest. p. 191: obnoxius poenae obligatus ob delictum; obnoxius crimine capitali, Digest., lege, ibd.; — B) forfalden el. ſkyldig i en Forbrydelſe; - animus neque delicto neque libidini obnoxius, Sall. Catil. 52; communi obnoxia culpae, Ovid. A. A. 1, 395; - ſild. ogſ. c. gen.; obnoxii criminum, Cod. Just.; — II) „fig."; A) „alm."; 1) underkaſtet, underdanig, afhængig, horig og lydig; - dum illos obnoxios fidosque sibi faceret, Sall. Catil. 14; ligel. ∾ atque subjectus alicui, Liv. 7, 30; — 2) ſom er nogen forpligtet el. forbunden; - uxori obnoxius sum, (er under Toffelen), Ter. Hec. 3, 1, 22; obnoxii Crasso ex negotiis privatis, Sall. Catil. 48; cf. Liv. 35, 31; — b) df. „poet.": fratris radiis obnoxia ··· Luna, Virg. Ge. 1, 396; facies nullis obnoxia gemmis, (ſom intet ſkylder dem), Prop. 1, 2, 21; — B) „beſ."; 1) ydmyg, frygtſom, nedſlaaen; - faciesque obnoxia mansit, Ovid. Met. 5, 235; si taceam, aut superbus, aut obnoxius videar, quorum alterum etc., Liv. 23, 12; men obnoxia pax, (vanærende), id. 9, 10; — 2) ſom er given til Pris el. udſat derfor; c. dat., ogſ. m. ad, ogſ. m. in c. acc.; - infidis consiliis obnoxius, Tac. Hist. 3, 55; cf. id. Ann. 3, 58, oftere; obnoxius morbo, Plin., contumeliis, Suet., bello, Ovid.; ∾ urbs incendiis, Tac.; - terra solida ad tales casus obnoxia, Plin. 2, 84; - servi per fortunam in omnia obnoxii, Flor. 3, 20; — 3) udſat for Fare el. Ulykke, ſvag, usſel; - in hoc obnoxio domicilio animus liber habitat, Senec. Ep. 65; ∾ corpora, Plin.; ∾ flos, id.; — b) obnoxium est, c. inf.: det er betænkeligt el. farligt, Tac. Orat. 10; — not.: compar. obnoxior, Senec., inc.

ob.nūbĭlo, avi, atum, 1, v. a.: omſkyer, omtaager, formørker; ſædv. „overſ."; - vultus serenitatem Stoici hominis numquam aegritudine obnubilari, Gell. 1, 2; men obnubilatus odore sulphuris, (bedovet deraf), Appul.; - men obnubilabat (bona) vitium, Amm. — ob.nūbĭlus, 3: omſkyet, beſkygget; - ∾ loca tenebris, Enn. ap. Cic. Tusc. 1, 21. — ob.nūbo, psi, ptum, 3: tilhyller, tildækker; - caput (damnati) obnubito, (af en gammel Domsformular); vid. Cic. Rab. perd. 4, o. Liv. 1, 26; - men obnubit comas amictu, Virg. Aen. 11, 77, (den Dodes Haar el. Hovede); capite obnupto (simulacrum), Macrob.; — II) „overſ."; mare terras obnubit, ut nubes coelum, Varro.

obnuncĭātĭo, onis, f.; i Augurſproget: en Anmældelſe af en indtrædende Hindring el. af et ondt Varſel; - dirarum obnunciatione neglecta, vid. Cic. Div. 1, 16; - ogſ. in pl.; vid. id. Att. 4, 16; men id. Qu. Fr. 3, 3: comitiorum singuli dies tolluntur obnunciationibus; af — ob.nuncio, (obnunt.), avi, atum, 1, v. n.; ſædv. i Augurſproget om en Augur, men ogſ. om andre Ovrigheds perſoner: at anmælde et ondt Varſel, (hvorved neml. den offenlige Forhandling maatte afbrydes); - augur auguri, consul consuli obnunciasti, Cic. Phil. 2, 33; fretus sanctitate tribunatus obnunciavit consuli, etc., id. Sest. 37; - men impers.: ut sibi postero die in foro obnunciaretur, id. Att. 4, 3; — II) „overſ." o. comiſk: Primus porro obnuncio, (forkynder Ulykker), Ter. Ad. 4, 2, 8. — obnuptus, 3: partic. af obnubo.

ŏb.ŏlĕo, ŭi, 2, v. a. o. n.; I) „egenl.": at lugte deraf; - oboluisti allium, Plaut. Most. 1, 1, 38; ∾ antidotum, Suet. Calig. 23; - ogſ. omvendt: res mihi obolet, (jeg lugter Tingen), Appul.; — II) „overſ.": at robe ſig, at blive bemærket; - jam oboluit Casina procul, Plaut. Cas. 4, 3, 16, (jeg lugter hende); ligel. oboluit marsupium Huic, (han lugter den), id. Men. 2, 3, 33.

ŏbŏlus, i, m., ὀβολός; I) liden græſk Kobbermønt, hvoraf ſex paa en Drachme, Vitruv. 3, 1; - men obolo, Ter. Andr. 2, 2, 32, (for et Par Skilling); — II) „overſ." ſom Vægt: = ⅙ Drachme, Plin. 21, 109; trium obolorum pondere, id. — ŏbōmĭnātus, 3, [ominor], ligeſom precatus: ſom onſker ondt over nogen, alicui aliquid, Appul.

ŏb.ŏrĭor, ortus sum, 4, v. dep. n.: at opſtaae, at komme til Syne, at viſe ſig el. bryde frem; m. o. ud. dat.; - tenebrae oboriuntur (sc. mihi), Plaut.; acrius de integro bellum obortum est, Liv. 21, 8; men „poet.": saxo per corpus oborto, (om Niobe's Forvandling til Sten), Ovid. Her. 20, 105; cf. id. Met. 5, 202; men Virg. Aen. 11, 41: lacrimis ita fatur obortis; men Cic. Lig. 3: vide, quanta lux ··· mihi ··· oboriatur; cf. Ter. Heaut. 4, 3, 2. — 1. obortus, 3, partic. af oborior. — 2. obortus, us, m., [oborior]: Opſtaaen, Fremſtaaen, Lucr. 4, 219. — obp–, de ſaal. begyndende Ord ſ. und. opp–.

obraucātus, 3, [raucus]: ſom er bleven hæs, Solin. — ob.rēpo, psi, ptum, 3, v. n. (o. a.); I) „egenl.": at krybe el. at liſte ſig derhen el. dertil, (om Menneſker og Dyr); - Gallos obrepentes per ardua etc., Gell. 17, 21; cf. Tibull. 1, 8, 59; - ogſ. c. dat.: at overkomme el. at overliſte; - feles obrepunt avibus, Plin.; cf. Cic. Fil. ap. Cic. Fam. 16, 21; — II) „fig."; A) „overſ.": at ſnige ſig el. uformærkt at komme derhen el. dertil; ogſ. uformærkt at være tilſtede; m. o. ud. dat., ogſ. m. ad o. in; - obrepsit dies, (er uformærkt kommen), Cic. Att. 6, 5; cf. id. d. Senect. 2; men mihi obrepsit oblivio, Senec.; cf. Hor. A. P. 360; men absol.: obrepens somnus, Ovid.; - imagines obrepunt in animos etc., Cic. Div. 2, 67; men ∾ ad honores, ſ. nedenf.; dog ogſ. c. acc., Plaut. Poen. prol. 14: nisi clamabis, tacitum te obrepet fames; — B) „ment."; a) at overliſte; - ∾ imprudenti, Plaut. Trin. 1, 2, 23; - ogſ. in pass. impers.: obreptum esse praetori, (at han er bleven vildledet), Digest.; — b) at opnaae ved Liſt; - ∾ ad honores, Cic. Pis. 1.

*obreptīcĭus, (-tius), 3: ſom ſniger ſig frem; - ∾ petitio (al. obrepta, m. ſ. Bem.), Cod. Just.; — obreptĭo, onis, f.: Kryben el. liſtig Nærmelſe dertil; - per obreptionem aggredi, (ved Overrumpling), Frontin. Strat. 2, 5; - ſædv. „overſ.": Kryberi, Sniger, Digest.; o. — obreptīvus, 3: krybende, supplicatio, Symmach.; — df. adv. obreptive: krybende, ſnigende, supplicare, Cod. Theod.; — [obrepo]. — obrepto, avi, 1, v. n., intens. af obrepo: uformærkt at komme derhen el. dertil; - ne quis obreptaverit, (ſkal overrumple), Plaut. Pers. 1, 2, 27; men Cic. Att. 6, 5, læſes nu obrepebat, vid. Freund. — obreptus, 3: partic. af obrepo, ſ. und. obrepticius. — obrētĭo, ire, v. a., [rete]: omvikler med Garnet, Lucr. 3, 385. — ob.rĭgesco, gŭi, ĕre, v. n.: at blive aldeles ſtiv; - ∾ frigore, Lucil. ap. Non.; quum nive pruinaque obriguerit (terrarum pars), Cic. N. D. 1, 10; cf. id. Verr. 4, 40; — II) „overſ.": viro non vel obrigescere satius est? Senec. Ep. 82. — obrōbŏrātĭo, onis, f., [roboro]: Nervernes Stivhed, Veget. — ob.rōdo, ĕre, v. a.: gnaver derpaa, begnaver; - ut, quod obrodat (noget at gnave paa), sit, animo si male esse occeperit, Plaut. Amph. 2, 2, 92. — obrŏgātĭo, onis, f.: Forſlag til en ny Lov (lex), hvorved en beſtaaende Lov delvis hæves el. forandres, auct. ad Her. 2, 10; af — ob.rŏgo, avi, atum, 1, v. n.; ſædv. ∾ legi: ved en ny Lov delvis at ophæve el. forandre en ældre; - quid, quod obrogatur legibus Caesaris, quae etc.? Cic. Phil. 1, 9; cf. Suet. Claud. 23, o. Liv. 9, 34; — B) ∾ legibus el. de legibus, Flor.

3, 15 o. 17: at forhindre Antagelsen af et Lovforslag, at modsætte sig samme.

obructans, tis, [ructo], alicui: som ræber ad nogen, Appul. — ob.rŭo, ŭi, ŭtum, 3, v. a.; I) „egentl."; A) „alm.": bedækker el. skiuler dermed el. derunder, nedgraver deri; - ∾ sese arena, (om Havfroerne), Cic.; ∾ thesaurum aliquo loco, id.; cf. Nep. Dat. 11; men submersasque obrue puppes, (nedsænk dem i Havet), Virg. Aen. 1, 69; cf. Ovid. Trist. 1, 2, 34; terram nox obruit umbris, Lucr.; - cinere ··· obrutus ignis, id.; nivibus et pruinis obrutus, Liv.; men absol.: Albanorum obrutae arae, (som ere begravne under Roms Bygninger), Cic. Mil. 31; — B) „bef." ogs.; ∾ itinera portarum, (spærre), Liv. 30, 6; - ∾ semina terra, (nedlægge i Jorden), Ovid.; ogs. ∾ milium, lupinum etc., (nedharve), Colum.; - cadaver caespite levi obrutum est, (blev begravet derunder), Suet. Calig. 59; men intra tabernaculum obrutos, Tac. Ann. 1, 29; telis Nostrorum obruimur, (vi overvældes deraf), Virg. Aen. 2, 411; cf. ibd. 424, o. Liv. 21, 55; - men Cic. Dejot. 9: ∾ se vino; cf. Nep. Dion. 4; — II) „fig.": A) „alm.": tildækker el. skiuler, d. e. giemmer el. bringer i Forglemmelse; - idem tumulus ··· nomen ejus obruisset, Cic. Arch. 10; cf. id. Fin. 1, 17; Obrutaque est mecum virtutis gratia nostrae, (siger Achilles's Skygge), Ovid. Met. 13, 446; - men om Foredraget „alleg.": firmamenta ··· digressionibus obruenda, (bør ligesom tildækkes dermed), Cic. Part. or. 5; — B) „bef." ogs.; a) overvælder, nedbøier; oftest pass.; - obrui aere alieno, (være forgiældet), Cic.; men obrui ambitione et foro, id. d. Or. 1, 21; ogs. obrui magnitudine negotii, id. Qu. Fr. 1, 1, in.; qui Semper in augenda festinat et obruitur re, Hor. Ep. I, 16, 68; - obrutus vitiis, Nep., criminibus, Cic., sceleribus, Liv.; — b) overgaaer, fordunkler; - Brutus ··· Vatinium dignatione obruerat, Vell. 2, 69; Venus nymphas obruit, Stat.

obrussa, ae, f.: Guldets Ildprøve, (ut simili colore rubeat ignescatque), Plin. 33, 9; bs. aurum ad obrussam (χρυσίον ὄβρυζον), Suet. Ner. 44: Prøveguld, det fineste Guld, (hvorom ogs. aurum obrussum el. obryzum, Vulgata); — II) bs. lignelsesviis: - adhibenda, tamquam obrussa, ratio, Cic. Brut. 74; ogs. „alleg.": argumenta ad obrussam exigere, Senec.; cf. id. Ep. 15. — obrŭtus, 3, partic. af obruo. — obryzātus, 3, i. e. ex auro obryzo factus, denarius el. solidus, Cod. Just. — obryzum aurum: Prøveguld, Vulgata; s. ogs. obrussa s. I.

ob.sătŭro, are, v. a.: mætter el. overmætter dermed; bs. „overf." o. pass. c. gen.: nae tu propediem ··· istius obsaturabere, (du vil snart faae nok af hende), Ter. Heaut. 4, 8, 27. — obscaen-, s. und. obscen-. — obscaevo, avi, 1, v. a., [scaeva]: at bringe et ondt Varsel; - bs. forel. c. dat.: Metuo, quod illic obscaevavit meae falsae fallaciae, Plaut. Asin. 2, 1, 18.

*obscēne, (scaen., scoen.), adv.: anstødeligen, hæsligen, smudsigen; - latrocinari, fraudare, adulterari, turpe est, sed dicitur non obscene (uden Anstød), Cic. Off. 1, 35; - compar., id. N. D. 3, 22; superl., Eutrop. 8, 22; o. — obscēnĭtas, (scaen., scoen.), atis, f.; I) oprdl.: det Anstødelige el. Hæslige (i el. ved et ondt Varsel); - ∾ mali ominis, Arnob.; — II) det Anstødelige, Smudsighed, Utugt, Obscenitet; - si rerum turpitudini adhibetur verborum obscenitas, Cic. Off. 1, 29; cf. id. d. Or. 2, 59, o. id. Fam. 9, 22; obscenitas non a verbis tantum abesse debet, sed etiam a significatione, Quintil. 6, 3, 29; obscenitatis in feminas reus, Suet. Claud. 15; — b) in concreto: en smudsig el. utugtig Gienstand; - per obscenitates bibere, (af Bægere med obscene Afbildninger), Plin. 30, prooem.; — [af flgd.].

obscēnus, (scaen., scoen.), 3, [efter Freund. rimel. f. obscaevinus af scaeva]; I) oprdl.: ildevarslende, ulykkelig; - ∾ dicta, quae mali ominis habebantur, Fest.; ore obscena dicta segregent, Attius ap. Non.; ∾ omen, Cic., ostentum, Suet.; ∾ volucres, Virg. Aen. 12, 876, (i. e. noctuae); men ibd. 3, 241 o. 262: obscenae pelagi volucres, (i. e. Harpyiae); - obscenae anus, Hor. Epod. 5, 98; ∾ puppis, Ovid. Her. 5, 119, (der varsler Trojas Undergang); cf. Catull. 68, 99; — II) „overf."; A) „alm.": anstødelig el. hæslig el. smudsig at see el. høre; - ∾ tabellas depingere, Propert.; obsceni fetus, (Misfostere), Liv. 31, 12; obscena (sc. membra), Bugen, Senec., Konsdelene, Justin.; ogs. ∾ virile, Ovid.; - ∾ avis, Plin., (i. e. upupa el. Hærfuglen, af dens Smudsighed); men ∾ greges, (Cybeles Præster, der ere berøvede Mandдommen), Ovid. Met. 3, 537; - ∾ verba, Varr. ap. Non.; ∾ genus jocandi, vid. Cic. Off. 1, 29 o. 35; men id. Tusc. 5, 38: illud obscenius (sc. dictum); versus obscenissimi, id. Qu. Fr. 3, 2; — B) „bef." o. „ethisk": hæslig, smudsig, skammelig; - ∾ voluptates, Cic.; ∾ viri, (smudsige el. utugtige Personer), Liv. 33, 28; men ∾ flammae, Ovid. Met. 9, 508, (utugtig Elskov); gestus motusque obsceni, Tac.; ∾ mores, Plin.; vita obscenior, Val. Max.; res obscenissimae, Vell.; — not.: neutr. obscenum, i, o. obscena, orum, om Konsdelene, s. ovenf.

obscūrātĭo, onis, f., [obscuro]: Formørkelse, Fordunkling, solis, (Solformørkelse), Cic., o. A.; men in illa obscuratione (sc. diei el. aëris), auct. B. Hisp. 6; — II) „fig.": Fordunkling el. Forringelse indtil det Umærkelige; - in quibus (voluptatibus) propter earum exiguitatem obscuratio consequitur, Cic. Fin. 4, 12; cf. ibd.: quibus autem in rebus tanta obscuratio non sit, etc.

obscūre, adv. af obscurus: mørkt el. dunkelt, (el. uden Lys); - aut nihil superum, aut obscure admodum (cernere, naar man neml. er under Vandet), Cic. frgm. ap. Non.; — II) oftest „fig."; A) „alm.": dunkelt, uformærkt, hemmeligen; - malum obscure serpens etc., Cic. Catil. 4, 3; tacite obscureque perire, id. Quint. 15; non obscure ferre paupertatem suam, (ingen Hemmelighed at giøre deraf), id. Parad. 6, 1; cf. id. Cluent. 19; - partim obscurius iniqui, partim etc., Cic. Fam. 1, 5; avertere aliquid de publico quam obscurissime per magistratus, id. Verr. 4, 24; — B) „bef."; a) dunkelt, utydeligen, uforstaaeligen; - vid. Cic. Fin. 2, 5; ligel. non agam obscure, (vil gaae aabent tilværks), id. Catil. 1, 4; obscurissime dicere, (opp. planissime), Gell.; — b) obscure natus, Macrob., obscurissime natus, Ammian., (af uberomt Herkomst). — obscūrē.făcĭo, ĕre, v. a., [obscurus], ligesom obscuro: fordunkler, giør usynlig, Non.

obscūrĭtas, atis, f., [obscurus]: Dunkelhed, Mørke; - ∾ latebrarum, quibus occulebatur, etc., Tac. Hist. 3, 11; ∾ visus el. oculorum, (svagt Syn), Plin.; obscuritates et vitia oculorum sanare, id.; — II) „fig."; A) „alm.": Dunkelhed, Uvished, Usikkerhed; - in obscuritate et dubitatione omnium, Cic. Cluent. 27; ∾ naturae, vid. id. Div. 1, 18; - ogs. in pl.: obscuritates et aenigmata somniorum, id. ibd. 2, 6; — b) ogs. om Foredraget; - obscuritatem et tenebras (rebus) afferre; vid. Cic. d. Or. 3, 13; men rerum obscuritas, non verborum etc., id. Fin. 2, 5; — B) „bef.": Dunkelhed, dunkel el. ringe Herkomst; - ∾ generis, Flor. 3, 1; cf. id. 1, 6; men Cic. Off. 2, 13: propter humilitatem et obscuritatem etc.; - ogs. om anden Ringhed el. Foragtelighed; - cujus (ordinis senatorii) splendore et gloria sordes et obscuritatem Vitellianarium partium perstringimus, Tac. Hist. 1, 84.

obscūro, avi, atum, 1, v. a., [obscurus]; I) „egentl."; A) „alm.": fordunkler, formørker; - obscuratur et offunditur luce solis lumen lucernae, Cic.;

cf. id. N. D. 2, 38; men coelum nocte et nubibus obscuratum, Sall.; sol obscuratus, (formørket), Tac.; visus obscuratus, (svækket Syn), Plin.; — B) „bes.": giør usynlig, tildækker el. skiuler; - caput obscurante lacerna, Hor. Sat. 2, 7, 55; Numidae ··· natura loci ··· obscurati, (i. e. tecti), Sall. Jug. 49; cf. Cic. Catil. 1, 3; — II) „fig."; A) „alm.": giør, at noget bliver ubemærket el. umærkeligt; - ∾ periculi magnitudinem, Cic. Verr. 3, 15; nummus in Croesi divitiis obscuratur, (taber sig deri, giør intet til el. fra), id. Fin. 4, 12; cf. id. Arch. 1; ogs. id. Mur. 9; ligel. ∾ veritatem, Quintil.; — B) „bes."; a) giør utydelig el. uforstaaelig, (navnl. om Foredraget og Stemmen); - nihil me ··· obscurare dicendo, Cic. Cluent. 1; men Suet. Tib. 7: ∾ stilum; men Cic. Part. or. 5: ∾ firmamenta, (Modpartens Beviser); - ∾ litteras, Cic., litteram, Quintil., (udtale dem uforstaaeligen); ∾ vocem, (tale med utydelig Stemme), id.; — b) fordunkler, giør ubekiendt el. uberømt, bringer i Forglemmelse; - fortuna res cunctas ··· celebrat, obscuratque, Sall. Jug. 8; cf. Plin. Pan. 55 o. 69, ogs. Cic. d. Or. 2, 23; men paupertas quorum obscurat nomina, Enn. ap. Macrob.; Obscurata diu ··· vocabula, (som længe ere ophørte at bruges), Hor. Ep. 2, 2, 115; ∾ consuetudinem, (afskaffe), Cic Acad. 2, 13.

obscūrus, 3, [efter Doederl., igiennem Biformen obsculsus, besl. m. occultus]; I) „egenl."; A) „alm.": mørk, dunkel, (uden Lys); ogs. skyggefuld; - ∾ nox, Virg., umbra, id.; ∾ lucus, id. Aen. 9, 87; ∾ convalles, id.; ∾ coelum, Hor. Od. 1, 7, 15; ∾ tabernae, id.; ∾ antrum, Ovid.; post occasum solis, jam obscura luce, Liv. 24, 21; cf. Sall. Jug. 21; men ∾ aquae, (uklart Vand), Ovid. Fast. 4, 758; — b) bs. neutr. obscurum, c. gen.; - sub obscurum noctis, Virg. Ge. 1, 478; cf. Tac. Hist. 4, 50; men ogs. som adv., s. obscure, Lucan. 5, 631; — B) „bes."; a) indhyllet i Dunkelhed el. Mørke, ikke synlig; - Ibant obscuri etc., Virg. Aen. 6, 268; cf. id. Ge. 4, 424; Obscurus umbris arborum, Martial. 1, 50; — b) forborgen, skiult; - ex eo loco obscuro multa vulnera accepta, Liv. 10, 1; cf. ∾ funda, (som ikke sees), Val. Fl.; men ∾ Pallas, Ovid. Met. 6, 36, (der skiuler sig under en fremmed Gestalt); — II) „fig."; A) „alm.": dunkel, uforstaaelig, utydelig; - cur hoc tam est obscurum atque caecum? Cic. Agr. 2, 14; Haud obscura ··· signa, (sikkre Veirmærker), Virg. Ge. 1, 229; obscurum et ignotum jus, Cic.; obscurior scientia, id.; obscurissimae res, id.; - navnl. ogs. om Foredraget, s. ovenf., Cic. Agr. 2, 14; cf. Hor. A. P. 26; Heraclitus valde obscurus, Cic. Div. 2, 64; ∾ oratio, Quintil.; verba obscuriora, id.; men ∾ vox, id., dunkel el. svag Stemme; men ogs. id. 11, 3, 64: sænket el. formildet Stemme; cf. ∾ cantus, ibd. 60; men obscurum, som rhetorisk Figur, id. 5, 13, 16; — b) dunkel, ubekiendt, uberømt; - nec est obscura tua in me benevolentia, Cic. Fam. 13, 70; cf. id. Off. 2, 13; men Caesaris autem in barbaris erat nomen obscurius, Caes. B. C. 1, 61; cf. Nep. Dat. 1; - vitam per obscurum transmittere, Senec.; - ogs. c. gen.; famae obscura, Stat.; — c) ubekiendt el. ringe, navnl. med Hensyn paa Stand el. Fødsel; - obscuris orti majoribus, Cic. Off. 1, 32; humili atque obscuro loco natus, id., Liv.; natus obscurissimis initiis, Vell. 2, 76; — B) „bes."; a) forborgen, forstilt; - hoc celandi genus est hominis ··· versuti, obscuri etc., Cic. Off. 3, 13; cf. Hor. Ep. 1, 18, 95; Tiberium ··· obscurum adversus alios etc., Tac. Ann. 4, 1; cf. id. Agric. 42: quo obscurior, eo irrevocabilior etc.; men Cic. Fam. 3, 10: in obscuro odio inimicitias apertas ostendere.

obsĕcrātĭo, onis, f., [obsecro]; I) „alm.": indstændig Bøn og ligesom Besværgelse; - ∾ humilis, (ydmyg), Cic.; cf. id. Font. 17; ∾ illa judicum etc., Quintil. 6, 1, 23; - ogs. som rhetorisk Figur, Cic. d. Or. 3, 53; — II) „bes."; A) indstændig Bøn til Guderne; - obsecratio a populo, duumviris praeeuntibus, est facta, Liv. 4, 21; - forbindes ofte med supplicatio, (hvoraf den er en Deel), vid. Liv. 26, 23, o. id. 31, 9; — B) høitidelig Forsikkring under Gudernes Paakaldelse; in pl., Justin. 4, 2.

obsĕcro, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), [sacro]; I) „alm.": beder indstændigen (og ligesom i Guds Navn el. for Guds Skyld); - vos obtestor atque obsecro, ut etc., Cic. Sest. 69; cf. Ter. Heaut. 5, 5, 5: pater, obsecro, mihi ignoscas; ogs. ∾ ab aliquo, Plaut. Bacch. 4, 9, 102; ogs. m. flgd. imperat.: oro, obsecro, ignosce, Cic. Att. 11, 2; ogs. precibus obsecrare, (besværge med Bønner), Marcell. ap. Cic. Fam. 4, 11; - men til Guderne: Pro dii immortales, obsecro vostram fidem, Plaut. Most. 2, 2, 97; ogs. m. dobbelt acc.: te hoc obsecrat, ut etc., (bønfalder dig derom), Cic. Quint. 31; — b) ogs. pass.: (homines) obsecrati, (som ved Bønner ere formaaede dertil), Caes. B. C. 2, 25, o. Sall. Jug. 25; men laus potius speranda, quam venia obsecranda, Plin. Ep. 2, 29; - — II) „bes." i Omgangssproget; a) bedende; - Tuam fidem obsecro, Plaut. Amph. 1, 1, 217; cf. Ter. Eun. 4, 4, 2; — b) obsecro, ogs. obsecro te, ofte som Udraab, (ligesom vort: jeg beder), forundrende, el. for at vække Opmærksomhed, bes. hos Comikerne: hør engang, for Guds Skyld, odl.; - obsecro, Quem video? Ter. Andr. 4, 5, 5; hem, Obsecro, an is est? id. Eun. 5, 4, 41; Attica mea, obsecro te, quid agit? Cic. Att. 13, 13; s. ogs. id. Parad. 5, 2.

*obsĕcundanter, adv.: overensstemmende dermed; c. dat.; - ∾ naturae vivere, Nigid. ap. Non.; — obsĕcundātĭo, onis, f., ligesom obsequium: Føielighed, Eftergivenhed, Cod. Theod.; o. — obsĕcundātor, oris, m.: Tiener el. Betient, ibd.; af — obsĕcundo, avi, atum, 1, v. n.: at føie sig el. at rette sig derefter, at være til Villie, at adlyde; m. o. ud. dat.; - vid. Cic. Manil. 16, o. Liv. 3, 35; ∾ in loco, (paa rette Sted), Ter. Heaut. 4, 6, 23; men Quintil. 11, 3, 92: simul capite atque humeris sensim ad id, quo manus feratur, obsecundantibus. — *obsĕcūtĭo, (-quūtio), onis, f., ligesom obsequium: Folgagtighed, Føielighed, Arnob.; o. — obsĕcūtor, (-quutor), oris, m.: som adlyder; - ∾ legis, Tertull.; — [obsequor].

obsēpĭo, (-saepio, forældt. -sipio), psi, ptum, 4, v. a.; I) „egenl.": tilspærrer el. tillukker, giør ufremkommelig el. utilgængelig; - apertis (locis), quae vetustas obsepserat, Tac. Ann. 15, 27; obseptis itineribus etc., Liv. 25, 39; men obsepta viarum, Sil. 12, 110; — II) „overf."; ∾ alicui viam adipiscendi consulatus, Cic. Mur. 23; ogs. ∾ plebi iter ad curules magistratus, Liv. 9, 34; men obsepta diutina servitute ora reseramus, Plin. Pan. 66. — obseptus, 3, partic. af obsepio.

obsĕquēla, ae, f., [obsequor]: Folgagtighed, Føielighed; - liberis facere obsequelam, (føie dem), Plaut. As. 1, 1, 59; per obsequelam orationis, (ved at tale nogen efter Munden), Sall. ap. Non. — †obsequens, tis, partic. o. adj. af obsequor; bs. — obsĕquenter, adv.: følgagtigen, føieligen, lydigen; m. o. ud. dat.; - haec collegae obsequenter facta, (for at rette sig efter ham), Liv. 41, 10; ∾ parere alicui, Plin. Ep. 4, 11; superl., ibd. 7, 24; o. — obsĕquentĭa, ae, f.: Folgagtighed, Føielighed, Eftergivenhed; - ∾ nimia reliquorum, (fra deres Side), Caes. B. G. 7, 29.

obsĕquĭālis, e, [obsequium]: = flgd.; ∾ amor, Venant. — obsĕquĭbĭlis, e, [obsequor]: følgagtig, føielig, eftergivende; - cognatos affinesque nullos ferme tam obsequibiles, Gell. 2, 29. — ob-

sĕquĭōsus, 3, [obsequium]: = frgd.; - si servus meus esses, nihilo secius Mihi obsequiosus semper fuisti, Plaut. Capt. 2, 3, 58.

obsĕquĭum, i, n., [obseqvor]; I) „alm.": Følgagtighed, Føielighed, Eftergivenhed; - collegam ··· obsequio meo mitigavi, (ved at rette mig efter ham), Cic. Pis. 2; ∾ plebis, vid. Liv. 5, 3; ∾ meum in illum, (min Overbærelse med ham), Cic. Att. 10, 4; Obsequium amicos, veritas odium parit, Ter. Andr. 1, 1, 41; cf. Cic. Lael. 24; ogs. in pl., Planc. ap. Cic. Fam. 10, 11; - ogs. slavisk Afhængighed el. Eftergivenhed; ∾ ventris, (Fraaseri), Hor. Sat. 2, 7, 104; obsequium animo sumere, (giøre sig tilgode), Plaut. Bacch. 4, 10, 7; ∾ corporis, Curt.; — II) „bes."; A) Lydighed, Afhængighed; - jurare in obsequium alicujus, Justin. 13, 2; exuere obsequium alicujus, Tac. Ann. 3, 12; — b) ogs. om legemlig Omgang, og om Dyrenes Parring, Petron. Sat., Colum., Curt.; — B) „poet. overf." ogs. om Ting: Bøielighed el. at give efter; saal. om en Gren, Ovid. A. A. 2, 179; men om Vandet, ibd. 181, o. id. Met. 9, 117.

ob.sĕquor, cūtus el. quūtus sum, 3, v. dep. n.; oprdl.: følger dermed el. derefter; df. sædv. „fig."; A) om Personer; 1) at være følgagtig el. føielig, at rette sig el. føie sig derefter; c. dat.: - ∾ publicanis in omnibus rebus, (være dem til Villie), Cic. Qu. Fr. 1, 1, 11; ∾ voluntati alicujus, id.; men de te tibi obsequor, id. Cluent. 54; cf. Plaut. Bacch. 3, 3, 55; men in navigando tempestati obsequi, Cic. Fam. 1, 9; — b) for- o. efterel. ogs. c. acc. comm.; - Et id ego percupio obsequi gnato meo, (deri), Plaut. As. 1, 1, 61; ligel. ∾ ea, Gell. 2, 7; — 2) at hengive sig dertil, at lægge sig derpaa el. derefter; - ∾ studiis suis, Nep. Att. 2; cf. Plaut. Trin. 2, 1, 6; men cordi atque animo suo Obsequentes, (som giøre sig tilgode), id. Pseud. 5, 1, 26; cf. Ter. Ad. 1, 1, 8; men Nos quoque senes est aequum senibus Obsequi, (at vi hielpe hinanden tilrette), id. Heaut. 3, 1, 10; - fortunae obsecutus, (som retter sig efter Tilfældene), Caes. ap. Cic. Att. 10, p. 8; — not.: comisk ogs. impers. pass.: volo amori obsequuntum illius, Plaut. As. 1, 1, 62; — B) om Ting: at beie sig el. lade sig boie, at give efter; - aes regulare malleis obsequitur, Plin.; - ligel. om Lemmerne: caput manibus et lateribus obsequatur, (bør følge dermed), Quintil. 11, 3, 69; — II) particip. obsĕquens, tis, ogs. som adj.: følgagtig, hørig og lydig, patri, Ter. Heaut. 2, 3, 18; - compar., animus ··· omni humore obsequentior, (mere bøielig, s. ovenf.), Senec. Ep. 50; superl., curae mortalium obsequentissimam esse Italiam, (at den bedst lønner Menneskenes Flid), Colum. 3, 8; — B) „bes." ogs. som Epithet til Guderne: gunstig el. naadig; - Bonam atque obsequentem deam etc., Plaut. Rud. 1, 5, 3; men Fortunam atque Obsequentem, id. As. 3, 3, 126.

1. obsĕro, (avi), atum, 1, v. a., [sera]: tillaaser el. tillukker, aedificium, Liv., ostium intus, Ter., tabellam liminis, (i. e. januam), Catull.; ogs. spærrer, exitus ferarum, Colum.; ogs. indespærrer el. indelukker; vid. Prop. 4, 11, 8: Obserat umbrosos lurida porta rogos, (i. e. mortuos); — II) „overf."; ∾ aures, Hor. Epod. 17, 53, (ikke ville høre); ∾ palatum (i. e. os: at tie), Catull. 55, 31.

2. obsĕro, sēvi, sĭtum, 3, v. a., [2.sero]; I) „alm.": saaer, planter; - ∾ frumentum, vid. Plaut. Trin. 2, 4, 129; - men comisk „overf.": ∾ aerumnam in aliquem, id. Epid. 4, 1, 30, (volde nogen Kummer); men ∾ pugnos (in ore alicujus), id. Men. 5, 7, 23; — II) „bes.": besaaer, beplanter; - ∾ uberem campum in singula jugera tritici modiis quinque, Colum.; terra ··· frugibus obserebatur, vid. Cic. Leg. 2, 25; - ∾ sepimentum virgultis aut spinis, Varro; - df. partic. obsĭtus, 3: besaaet el. beplantet dermed; - loca obsita virgultis, Liv. 28, 2; men ogs. absol.: quae (terra) quotannis obsita sit, (er besaaet), Varro; men Ovid. Am. 3, 6, in.: Amnis, arundinibus limosas obsite ripas (acc. gr.: hvis Breder ere bevoxne med Ror), Ad dominam etc.; — II) partic. obsĭtus, 3, ogs. som adj. o. „overf.": ligesom besaaet el. bevoxen, d. e. bedækket dermed; - jam setis obsita, jam bos (Io), Virg. Aen. 7, 790; terga cavis super obsita conchis, Ovid. Met. 4, 724; men pannis obsitus, (ifort Pialter), Suet. Calig. 35; hvs. comisk: pannis annisque obsitus, Ter. Eun. 2, 2, 5; cf. Virg. Aen. 8, 307: obsitus aevo, (overvældet af Alderdom, udlevet); men obsita squalore vestis, (bedækket med Smuds el. fuld deraf), Liv. 2, 23; men id. 29, 16: legati obsiti squalore et sordibus, (neml. for at vække Medynk); nati foedo paedore obsiti, Senec. Agam.

obsĕrvābĭlis, e, [observo]: mærkelig, som falder i Øinene, manus, Quintil. 9, 1, 20; men ∾ patientia, (som bør iagttages), Appul. — †observans, tis, partic. o. adj. af observo; df. — observanter, adv.: opmærksomt el. omhyggeligen, sequi aliquid, Macrob.; compar., Ammian.; superl., Gell.; o. — observantĭa, ae, f.; I) „alm."; A) Bemærkelse, Jagttagelse, temporum, (af de beleilige Tider), Vell. 2, 106; — B) Jagttagelse el. Overholdelse, moris prisci, Val. Max. 2, 6, 7; ∾ vetustissimi juris, Digest.; — b) ogs. Jagttagelsen af en Religionsskik; ∾ catholica, Cod. Theod.; — II) „bes.": ærefrygtsfuld Opmærksomhed imod dem, som have Fordring derpaa; vid. Cic. Inv. 2, 22; - obsequio et observantia in regem cum omnibus certasse, Liv. 1, 35; amicos observantia retinere, Cic. Quint. 18; ogs. absol.: hominem summa ··· observantia cognosces, id. Fam. 13, 23; cf. Nep. Att. 6.

*observāte, adv.: opmærksomt, animadvertere, Gell.; — observātĭo, onis, f.; I) „alm."; A) Jagttagelse, Bemærkning, siderum, Cic.; ogs. m. flgd. relat.: quae res etc., id. Off. 2, 24; opp. natura, id. Brut. 8; - ogs. Regel el. Forskrift, coquendi, Plin.; — B) Omhyggelighed, Noiagtighed, in bello movendo, Cic. Off. 1, 11; — II) „bes." o. „ethisk": Hoiagtelse, Ærefrygt, Dyrkelse, Val. Max. 1, 1, 8; — observātor, oris, m.: en Jagttager, en Lurer, Plin. Pan. 40; cf. Senec. Ep. 41; — df. fem. observātrix, icis, Tertull.; — observātus, us, m.: = observatio; - ex observatu: ifolge Jagttagelse, dicere, (berette), Varro; o. — observĭto, are, v. a. intens.: iagttager, caerimonias, Massur. Sabin. ap. Gell. 10, 15, omina, Appul.; cf. Cic. Div. 1, 1 o. 45, (Orell.); — [af flgd.].

ob.servo, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm."; A) bemærker, belurer; - Oculos ··· effodiam tibi, Ne me observare possis, quid rerum geram, Plaut. Aul. 1, 1, 14; ligel. observavit (lupus), dum dormitarent canes, id. Trin. 1, 2, 133; cf. Virg. Ge. 4, 513; - ogs. iagttager, motus stellarum, Cic., tempus reddendae epistolae, id.; - ogs. i nogen egen Hensigt noie at mærke sig noget; - saal. m. flgd. relat.; observant, quemadmodum unusquisque se gerat, id. Verr. Act. 1, 16; cf. Virg. Aen. 6, 198; - men ∾ occupationem alicujus, Cic. R. Am. 8; cf. Ter. Ad. prol., in., o. Cic. Brut. 82, ogs. Suet. Caes. 67; — B) bevogter med Omhu; - ∾ januam, Plaut., fores, id., Senec.; non hic armenta gregesve ··· observo, Ovid. Met. 1, 513; men observans draco arborem, Cic. Tusc. 2, 9, (e Soph.); — II) „bes."; A) iagttager el. opfylder en Lov, odl.; - quas (leges) observent, Cic. Off. 2, 11; ∾ praeceptum diligentissime, Caes.; cf. Sall. Jug. 82; ∾ centesimas, (overholde dem), Cic. Att. 5, 21; ∾ auspicia, Tac. Germ. 9; — B) holder i Ære, hoiagter; - me, ut alterum parentem, observat et diligit, Cic. Fam. 5, 8; cf. Virg. Ge. 4, 212; - men ∾ tribules suos, (om Candidaternes Opmærksomhed imod deres Tribus), Cic. Planc. 18; — III) particip. observans, tis, som adj.; c. gen.; A) som iagttager el. overholder; - observantior aequi Fit populus, Claudian.; observan-

tissimus omnium officiorum, Plin. Ep. 7, 30; — B) som viser sin Ærefrygt; - observantissimus mei homo, Cic. Qu. Fr. 1, 2, 3.

obses, idis, m. o. f., [sedeo]; I) „alm.": Gidsel, (navnl. som udleveres til Sikkerhed for Opfyldelsen af en Forpligtelse); - ut obsides accipere, non dare consuerint, Caes. B. G. 1, 14; men Liv. 31, 35: obsides dare, ea ita futura; men obsidibus de pecunia cavere, Caes. B. G. 6, 1; aliquem obsidem retinere, Nep. Them. 7; — II) „bes." o. „overf.": Borgen el. Sikkerhed for Opfyldelsen af en Forpligtelse el. af et Tilsagn; - seque ejus rei obsidem fore, Nep. Phoc. 2, (at han indestod derfor); cf. Cic. Verr. 3, 53: tantum quod aratoribus obsides non dedit, se etc.; - ogs. om Begreber; vid. id. Catil. 4, 5, o. id. Coel. 32.

*obsessio, onis, f.: Sidden el. at sidde derom el. derved; oftest i Krigssproget: Beleiring el. Indslutning; - ∾ templorum, Cic., castrorum, Suet.; obsessionemque nostrorum omisit, Caes. B. C. 3, 21; ogs. ud. gen.: Beleiring, Cic. Balb. 3; men ∾ militaris viae, (dens Spærring), id. Pis. 17; o. — obsessor, oris, m.: som sidder el. som opholder sig paa et Sted; - ∾ fori, Plaut.; ∾ aquarum (hydrus), Ovid. Fast. 2, 259; — II) oftest i Krigssproget: en Beleirer, den Beleirende; - ∾ urbis, Liv.; cf. Tac. Hist. 2, 73: plus pavoris obsessoribus, quam obsessis inferre; — [obsideo]. — obsessus, 3, partic. af obsideo.

ob.sībĭlo, are, v. a., om Træerne: susende at frembringe, dulces strepitus, Appul. — obsīdātus, us, m., (obses): at give Gidsler; - obsidatus specie etc., Ammian. 23, 7.

obsīdĕo, sēdi, sessum, 2, v. n. o. a., [sedeo]; I) neutr.: sidder el. opholder mig paa et Sted; - ∾ domi, (blive hiemme), Ter. Ad. 4, 6, 5; ∾ in limine, Val. Fl.; men absol.: Servi ne obsideant, liberis ut sit locus, (tør ikke sidde ned, for at osv.), Plaut. Poen. prol. 23; — II) act.; A) „alm.": sidder derpaa; - ∾ aram, Plaut.; - ogs. har inde, holder besat, odl.; ranae stagna et rivos obsident, (holde til deri), Plin. 11, 19; men obsedit limina bubo, Sil.; - ∾ umbilicum terrae, (om Apollo), Cic. Div. 2, 56, (e poët.); - ogs. pass.: Tyrio tellus obsessa colono, (ligesom possessa: besiddet af ham), Tibull. 4, 1, 139; — B) „bes."; 1) i Krigssproget: holder (et Sted) besat el. indesluttet, beleirer el. bloquerer, odl.; - quum omnes aditus armati obsiderent, Cic. Phil. 2, 35; Uticam obsidere et vallo circumdare, Caes. B. G. 2, 36; - opp. oppugnare, bestorme, Liv. 2, 11; - men absol.: propius inopiam erant obsidentes, quam obsessi, id. 25, 11; - ogs. om Personer, Nep. Ep. 7; ligel. Sall. Jug. 24: quintum jam mensem obsessus teneor; cf. Caes. B. C. 1, 84; — 2) ds. „overf."; a) holder ligesom besat; - ∾ animum alicujus, (beherske), Justin. 42, 4; ligel. obsideri aures (patris) a fratre, Liv. 40, 20; cf. Cic. Orat. 62; — b) vogter idelig derpaa, holder Øie dermed; - speculatur et obsidet rostra … curia, Cic. Flacc. 24; ogs. at lure derpaa, id. Catil. 1, 14; ∾ tempus alicujus, (beskæftige nogens Tid), id. Verr. Act. 1, 2; — not.: perf. obsedi, s. und. obsido not.

Obsidiānus, 3, lapis, efter Plin. 36, 67, benævnt efter dens Opfinder Obsidius, rimel. vulkansk Glas el. Lavaglas; ogs. pumex vitreus; vid. Plin. l. c.; - ogs. adj.: ∾ imago, ibd.; ∾ elephanti, (som ere giorte deraf), ibd.; men ∾ vitrum, som ligner denne Steen, ibd.

obsīdĭo, onis, f., [obsideo]: Sidden, el. at sidde derved el. derom, at holde besat; ds. sædv. Beleiring el. Indslutning, navnl. af en By, (opp. oppugnatio: Anfald el. Storm), Liv. 5, 2; cf. Cic. Mur. 9: partim vi, partim obsidione etc.; urbem obsidione claudere, Nep., cingere, Justin., in obsidione tenere, id., ogs. obsidionem exsequi, (skride dertil), Tac.; esse in obsidione, (blive beleiret), Liv.; ogs. obsidionem pati, Justin., tolerare, Tac.; obsidione solvere el. eximere, (udfrie derfra, undsætte), Liv.; Fecerat obsidio jam diuturna famem, Ovid. Fast. 6, 352; — II) „fig."; A) „overf.": Indslutning el. Fangenskab, Justin. 39, 1; — B) „alleg.": trykkende Nød el. Fare; - quum obsidione rem publicam liberasset, Cic. Rab. perd. 10; cf. id. Fam. 5, 6: qui feneratores ex obsidione exemerit; ds. — obsīdĭōnālis, e: som har sit Navn efter en Beleiring; - ∾ corona, (Græskrans, der skenkes den Feltherre, der udfrier en anden fra en Beleiring); vid. Plin. 22, 3 flgd., o. Gell. 5, 6.

obsīdĭor, ari, v. dep. n., ligesom insidior: belurer, efterstræber; c. dat.; - ∾ crabrones apibus etc., Colum. 9, 14; af — 1. obsīdĭum, i, n., [obsideo], ligesom obsidio: Sidden derom el. derved; I) „egenl." i Krigssproget: Indslutning, Beleiring; - obsidium facere Ilio, Plaut.; obsidio circumdare, subigere, Tac.; men id. Hist. 4, 28: obsidium legionum urgere; - comisk er Udtrykket: Curre in obsidium perduelles, (s. ad obsidendos perduelles), Plaut. Mil. gl. 2, 2, 67; — II) „fig."; A) stor Fare; - tuoque tergo obsidium (adesse), Plaut. Mil. gl. 2, 2, 64; — B) Efterstræbelse af Mennesker el. Dyr, vid. Colum. 8, 2, o. id. 9, 7; — b) ogs. Pasning el. Tilsyn; ∾ curatoris, (Bivogterens), id. 9, 9. — 2. obsīdĭum, i, n., [obses]: en Gidsels Egenskab el. Tilstand; - obsidio nobis datus etc., Tac. Ann. 11, 10, (Rupert.) — Obsidius, i, m., s. und. Obsidianus.

obsīdo, sēdi, sessum, 3, v. a., [efter Bem. inch. til obsideo]; I) „alm.": at holde besat, at indtage; - immensos obsidere campos, Tibull. 2, 3, 45; cf. Virg. Aen. 7, 334; ogs. kan hidføres id. ibd. 3, 400; domus obsessa, Cic. R. Am. 11, (er taget i Besiddelse, er blevet besat); — B) ds. „overf." om Ting: at sætte sig fast deri el. derpaa; - ne auriculam obsidat caries, Lucil. ap. Non.; cf. Lucr. 4, 352 o. 1085; ds. fauces obsessae, Virg. Ge. 3, 508, (tilstoppede el. hovne); — II) „bes.": indeslutter, begynder en Indslutning el. Beleiring, spærrer el. afskærer; - occulte pontem obsidunt, Sall. Catil. 45; ∾ vias, Caes. B. G. 3, 23; ∾ portas excubiis etc., Virg. Aen. 9, 159; cf. ibd. 11, 516; — B) „fig." o. „alleg.": at indtage, at tilegne sig; - quae (dictatura) vim regiae potestatis obsederat, Cic. Phil. 1, 1; auditor ab oratore jam obsessus, id. Orat. 62; — not.: perf. obsēdi o. partic. obsessus kunne henføres dels til obsideo, dels til obsido.

*obsignātĭo, onis, f.: Besegling el. Forsegling, tabularum, Gell.; o. — obsignātor, ōris, m.: som besegler el. forsegler; - ∾ testamenti el. tabularum, Cic.; ogs. absol.: obsignatores ad eum adducit, (Vidner el. Vitterlighedsmænd), id. Cluent. 13; af — ob.signo, avi, atum, 1, v. a.; oprdl.: sætter Tegn el. Mærke derpaa; ds. I) „egenl.": besegler el; forsegler; - ∾ literas signo publico, Cic. Verr. 4, 7. ∾ tabulas annulo, Plaut.; ∾ pecuniam, (sætte Segl derfor), id. Cluent. 16, cellas, Plaut.; ∾ testamentum, Caes. B. G. 1, 39, (forsegle el. giøre færdigt); - dog oftere heder obsignare: at besegle til Vitterlighed el. som Vidne; saal. Cic. Cluent. 66: ∾ quaestionem; — B) „bes."; a) at besegle en Klage imod nogen; - qui contra patrem suum obsignaverat (sc. accusationem), id. frgm. Or. p. Scaur.; — b) ∾ tria jugera agri ad aerarium, (ved Forskrivning under Haand og Segl at pantsætte dertil), Val. Max. 4, 4, 7; — c) „alleg.": tabulas obsignare velle, (holde Tingen for afgiort), Cic. Pis. 28; cf. id. Tusc. 5, 11: tabulis obsignatis agere cum aliquo, (beraabe sig paa nogens egne Ord); ogs. kan hidføres Lucr. 2, 581: obsignatum habere aliquid, (holde sig overbeviist derom); — II) „fig.": at indtrykke el. indprege; - Obsignans formam verbis (vox), Lucr. 4, 571, obsignatum habere, (at

indprente sig), id. 2, 581. — obsĭpo, are, v. a., [supo]: sprænger derpaa, aquulam, Plaut. Cist. 2, 3, 37, (som Ordsprog . vederqvæger el. forfrisker).

obsisto, stiti, stitum, 3, v. n. (o. a.), [sisto]; I) „alm.": stiller mig el. træder hen derfor el. derimod; absol. el. c. dat.; - Hic obsistam, ne etc., (vil staae her og passe paa), Plaut. Mil. gl. 2, 3, 62; cf. id. Amph. 3, 4, in.; - abeunti obsistere, Liv. 10, 19; cf. id. 2, 10: obsistens (sc. fugientibus), stillende sig imod dem; men obsistere Phoebo, (modstaae Solens Skin), Ovid. A. A. 2, 697; — II) „bef.": fiendtligen at staae el. træde derimod, giøre Modstand; - obsistentibus Celtiberis, Liv. 41, 26; cf. Vell. 2, 115; ligel. Cic. Verr. 4, 43: quum obsistere ac defendere conarentur, etc.; — B) „overf.": at modstaae el. bekæmpe; - ∾ consiliis alicujus, Cic. Catil. 3, 7, injuriae, id. Off. 1, 7; men ∾ visis, (forkaste dem), id., opinionibus, id.; - ogs. m. flgd. ne, Nep. Milt. 3; ogs. c. inf., Tac. Germ. 34: obstitit Oceanus, in se ··· inquiri; - ogs. impers. pass.: magnitudine animi potest ··· obsisti fortunae, Cic. Fin. 4, 7; cf. Ovid. Met. 1, 58; — III) hertil hører endnu partic. pass. o. adj. obstitus, 3: i en skraalig el. skæv Retning; - saal. i Religionssproget; vid. Cic. Leg. 2, 9, (e XII Tabb.): fulgura atque obstita pianto, (efter Fest.: de af Lynet trufne Gienstande); — not.: s. ogs. und. obstipus. — obsĭtus, 3, partic. af 2.obsero.

obsŏlĕfăcĭo, fēci, factum, 3, v. a.; pass. obsolefio, factus sum, [obsoleo]: opslider, forringer, fordærver; - rivi ··· nullo coacto itinere obsolefacti, Senec. Ep. 90; bf. „overf.": auctoritas obsolefacta, ibd. 29; nomen suum commissionibus obsolefieri, (i. e. vilescere), Suet. Aug. 89. — obsolefactus, 3, partic. af frgd. — obsŏleo, ēre, v. n.: at forringes, at aftage; - obsolebant insignia dignitatis, Cic. Phil. 2, 41; (al. obsolescebant el. obsolefiebant), inc.

obsŏlesco, ēvi, ētum, 2, v. n., [obsoleo]: bliver forældet og udslidt, aftager lidt efter lidt; sædv. „overf.": at tabe i Værd el. Anseelse; - haec ··· ne obsolescerent, (for ikke at glemmes), Cic. Acad. 1, 3; cf. id. Manil. 17: obsolevit jam ista oratio, etc.; men nituit aliquis in bello, sed obsolevit in pace, Plin. Pan. 4; virtus splendet per se semper, neque alienis umquam sordibus obsolescit, Cic. Sest. 28; — II) bf. partic. obsoletus, 3, som adj.: gammel og forslidt, vestis, Liv.; compar., ∾ vestitus, Cic.; men id. Pis. 36: obsoletus ··· venisti, (i en forslidt Dragt); men Hor. Od. 2, 10, 6: caret obsoleti Sordibus tecti, (en forfalden Hyttes Smudsighed); men ∾ color, (falmet), Colum.; — b) ogs. forældet og ligesom af Moden; - objecta atque obsoleta verba fugere, Cic. d. Or. 3, 37; cf. id. Verr. 1, 21; - ogs. som bliver forsømt; ∾ studiis militaribus apud juventutem, id. Font. 15; — B) „fig.": forslidt, almindelig og uden Interesse; - si paulo obsoletior fuerit oratio, (noget simpel el. gemen), Cic. d. Or. 3, 9; men ∾ gaudia ex victoria, (hvortil man alt længe er vant), id. Liv. 30, 42; honores effusi et obsoleti etc., (som ved at ødsles med have tabt deres Værd), Nep. Milt. 6; - ogs. smudsig el. tilsmudset; obsoletam hoc sanguine dextram abluere, Senec. Agam.; ogs. ringe el. foragtelig; O nec paternis obsoleta sordibus, Nec etc., (ironisk), Hor. Epod. 17, 46.

*obsŏlēte, adv.: forslidt, affældigen; compar., ∾ vestitus (reus, neml. for at vække Medlidenhed), Cic. Verr. 1, 58; o. — obsŏlēto, avi, are, v. a.: tilsmudser, nedværdiger, Tertull.; af — obsŏlētus, 3, partic. o. adj. af obsolesco. — ob.sŏlĭdatus, 3, [solido]: som er giort tyk el. stærk, tectorium, Vitruv.

*obsōnātĭo, (ops-), onis, f.: = obsonatus, Donat. ad Ter. Andr. 2, 2, 32; — obsōnātor, oris, m.: som indkiøber Kokkensager el. Madvarer, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 73, Senec.; — obsōnātus, us, m.: Indkiøb til Kokkenet; - dare minam in obsonatum, Plaut. Truc. 4, 2, 27; o. — obsōnĭto, avi, 1, v. n. frequ.: smauser el. tracterer ofte, Cato ap. Fest.; — [af 1. obsono].

obsōnĭum, (ops.), i, n., ὀψώνιον: Sulmad (til Brødet), navnl. Fisk, vid. Nep. Them. 10, o. Juvenal. 4, 64; ogs. Kiød og Grønt; obsonia coëmere, Hor., curare, Plaut., obsonare, id., scindere, Senec.; ogs. carpere o. lacerare, (skære i Stykker for at lægge for), Petron. Sat. 36.

1. obsōno, (ops.), avi, atum, 1, v. n. (o. a.); ogs. som dep. obsonor, atus sum, ὀψωνέω; I) „egenl.": indkiøber Madvarer til Kokkenet; - Postquam obsonavit herus, Plaut. Aul. 2, 4, in.; obsonari de suo, ibd. 15; cf. Ter. Andr. 2, 6, 20; - ligel. c. acc.; ∾ obsonium, Plaut.; men pass., id. Bacch. 1, 1, 63: Tu facito, obsonatum nobis sit opulentum obsonium; — II) „overf.": at holde Giestebud, at fraase el. smause; - obsonare cum fide, vid. Ter. Ad. 5, 9, 7; Obsonat, potat, etc., ibd. 1, 2, 37; — b) usædvanligt er: obsonare famem ambulando, (spadsere, istedetfor at spise), Cic. Tusc. 5, 34. — 2. ob.sŏno, are, v. n.: at lyde el. tone derimod; - quum sermone huic obsonas, (med din Tale falder ham i Talen), Plaut. Pseud. 1, 2, 74.

ob.sōpĭo, (ivi el. ii), itum, 4, v. a.: bedøver; - odoris novitate obsopitus, Solin.; obsopiri somno, id.; ne obsopiantur, Scrib. Larg., (for ikke at falde i Søvn). — ob.sorbĕo, ui, 2, v. a.: opsluger el. svælger, vinum, Plaut., placentas, Hor. Od. 2, 8, 24; men comisk „overf.": quae (fores) obsorbent, quicquid venit intra pessulos, Plaut. Truc. 2, 3, 29. — ob.sordesco, dui, 3, v. n. inch.: at blive smudsig; ∾ comam fumo, Prudent.; — II) „overf.": at tabe sig, at ophøre; - obsorduit jam haec in me aerumna, Caecil. ap. Non.

obstācŭlum, i, n., [obsto]: det Modstaaende; bf. Modstand, Hindring; - obstacula rumpere, Prudent. — obstantĭa, ae, f., [obstans, obsto]: Staaen el. at staae derfor el. derimod; ∾ terrae, Vitruv.; — II) bf. „overf.": Modstand el. Hindring, aëris, id.

ob.sterno, ĕre, v. a.: henstrøer derfor; bf. „overf.": giver til Priis derfor, alicui aliquam, Appul. — *obstētrĭcĭus, 3, hørende til en Jordemoder, manus, Arnob.; — b) bf. subst.: obstetricium (sc. officium): Jordemodertieneste, Plin.; o. — obstētrĭco, are, v. a. o. n.; ∾ aliquam, (betiener som Jordemoder), Vulgata; men med Lune: obstetricantibus poëtis, (om de theogoniske Digtninger), Tertull.; af — obstētrix, icis, f., [obsto]: som staaer derved (for at hielpe), d. e. Jordemoder, Ter., Hor., Plin.

*obstĭnāte, adv.: vedholdende, haardnakket, ubevægeligen; - id obstinate sibi negari etc., Caes. B. G. 5, 6; ∾ credere, Liv. 28, 14, operam dare, ut etc., Ter. Andr. 1, 5, 8; - comp., ∾ agere omnia, Suet. Caes. 29; superl., ∾ tenere, (holde ved den Skik), ne etc., id. Tit. 8; — obstĭnātĭo, onis, f.: Vedholdenhed, Fasthed, Urokkelighed i Meninger el. Beslutninger; - ∾ sententiae, (Fasthed i Grundsætninger), Cic. Prov. cons. 17; ∾ fidei, (urokkelig Troskab), Tac.; taciturna sua obstinatione etc., Nep. Att. 22; - ogs. Stivsindighed el. Halsstarrighed, Plin. Ep. 10, 97; — [obstino]. — obstĭnātus, 3, partic. o. adj. af flgd.

obstino, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), [forlænget Form af obsto; s. ogs. destino ab in.]: holder fast derpaa; men altid „fig.": holder fast derved, fastsætter el. bestemmer uforanderligen, bliver fast el. urokkelig derved; - ea affinitatem hanc obstinavit gratia, Plaut. Aul. 2, 2, 89; - ogs. c. inf.; obstinaverunt animis, aut vincere, aut mori, (havde fast besluttet det), Liv. 23, 29; ligel. in pass. impers. c. inf.; obstinatum tibi, non suscipere imperium, etc., Plin. Pan. 5; cf. Liv. 2, 25; — b) men

som neutr., Tac. Hist. 2, 84: Vespasiano ad obtinendas iniquitates haud perinde obstinante, (da han var mindre paastaaelig osv.); — II) obstinatus, 3; A) som particip.; a) som pass.: fast bestemt el. besluttet; - obstinatum necis consilium, Senec. Hippol.; cf. ovenf. Plin. Pan. 5; — b) som depon.: som er fast bestemt dertil, som har fast besluttet noget; c. inf., el. m. ad, osv.; - jam obstinatis mori spes affulsit, Liv. 42, 65; quibus animi obstinati ad decertandum etc., id. 6, 3; obstinatus contra veritatem, Quintil.; — B) som adject: vedholdende, ubevægelig, haardnakket; - obstinato animo facere aliquid, Liv., Sall.; Sed obstinata mente perfer, obdura, Catull. 8, 11; ∾ pudicitia, Liv., fides, Tac.; ∾ aures, Hor.; - compar., ∾ voluntas, Cic. Att. 1, 11; superl., ∾ virtus, Senec. Ep. 71.

obstĭpesco, pŭi, 3, Biform af obstupesco, Plaut., Terent. — obstipo, are, v. a.: bøier til el. paa Siden; - ∾ verticem, Plaut. Merc. 4, 5, 16; af — obstipus, 3, [stipes]: som er stift bøiet til den ene Side, (opp. rectus); df. I) „alm.": skraa el. skæv; - si etc., Omnia mendose fieri atque obstipa, Lucr. 4, 518; - saal. er hos Enn. o. fl.: obstipus: den rette Læsem. f. obstitus, vid. Fest. p. 193, (Müll.); — II) df. „bes."; a) som er stivt bøiet tilbage; - cervice rigida et obstipa, Suet. Tib. 68; — b) capite obstipo, (med Hovedet ludende el. hængende), Hor. Sat. 2, 5, 92; cf. Pers. 3, 80; men obstipum caput (λοξὸν κάρη): bøiet paa Siden, Cic. Arat. N. D. 2, 42. — obstitus, 3, s. und. obsisto.

obsto, stĭti, stătum, 1, v. n., [sto, steti]; I) „alm.": staaer derved el. derhos; - ∾ dominae, Stat.; summisque a postibus obstant, id.; cf. Lucan. 1, 59; - ogs.: staaer derfor el. derimod; si rex obstabit obviam, (kommer dig i Veien), Plaut.; — II) „bes.": fiendligen el. hindrende at staae imod, at være i Veien el. til Hindring derfor; m. o. ud. dat., ogs. m. flgd. quin el. quo minus, el. ne, el. cur non; - ∾ consiliis alicujus, Nep. Con. 2; cf. Cic. R. Am. 2, o. 38, ogs. Virg. Aen. 11, 435; - men absol.: obstando magis, quam pugnando etc., Liv. 40, 24; quae obstant, (removere), Cic.; moras obstantes pellere, Ovid.; - non obstare, quin etc., Sall. Ep. Mithrid.: - quid obstat, quo minus sit beatus, Cic. N. D. 1, 34; cf. Plin. Pan. 91; men Ter. Andr. 1, 1, 76: Quid igitur obstat, cur non etc.? - endel.: ne res conficeretur, obstitit, Nep. Milt. 3; — bb) hertil mærkes; a) impers.; - nec, - si non obstatur, propterea etiam permittitur, Cic. Phil. 13, 6; cf. Ovid. Met. 11, 788: Obstarique animae, etc.; — b) af partic. obstans er neutr. pl. subst. obstantia; - ∾ silvarum amoliri, Tac. Ann. 1, 50.

obstrāgŭlum, i, n., [obsterno]: hvormed noget bindes; - obstragula crepidarum: Skobaand el. Skoremmer, Plin. 9, 56. — obstrangŭlātus, 3: sammentrykket; df. „overf.": qvalt el. ængstet; - ∾ mens, Prudent.

*obstrĕpĕrus, 3: larmende derimod, carmen (cicadarum: deres Skrig), Appul.; — obstrepĭtācŭlum, i, n.: larmende Modsigelse, Tertull.; o. — obstrĕpĭto, are, v. n. intens.: at larme el. tone derimod, c. dat., Claudian.; af — obstrĕpo, ŭi, ĭtum, 3, v. n. (o. a.); I) „egentl.": at larme el. bruse el. tone derimod; m. o. ud dat.; - nihil sensere, pluvia obstrepente, Liv. 21, 56; Tympana ... obstrepuere, Ovid. Met. 4, 391; - mare Bajis obstrepens, Hor. Od. 2, 18, 20; cf. id. Epod. 2, 27; - men ogs. undert. pass.: si non obstreperetur aquis (locus), Ovid. Fast. 6, 10; cf. Pseud. Cic. Marc. 3: ejusmodi res ··· obstrepi videntur etc.; — II) „fig."; A) „alm.": ∾ alicui, (forstyrre el. afbryde nogen med sin Tale); - primo uterque ··· certatim alter alteri obstrepere, (snakkede hinanden i Munden), Liv. 1, 40; cf. Tac. Hist. 1, 85, o. Cic. d. Or. 3, 13; ligel. impers. pass.: quum Claudio obstreperetur, Liv. 43, 16; cf. id. 3, 49; - men Tac. Hist. 1, 75: seditiosis vocibus (abl.) obstrepere; - ogs. om anden Afbrydelse; ut tibi litteris obstrepere non auderem, Cic. Fam. 5, 1; — B) „bes.": at arbeide el. at være derimod el. til Hindring derfor; - ∾ laudi alicujus, Senec. Herc. Fur.; ∾ actis Pompeji (om Cato), Flor. 4, 2; - ogs. at forvirre; ∾ definitioni, Gell. 6, 2; cf. Flor. 2, 19; - men usædvanlig om Lyset, Plin. 11, 65: ut non obstrepat, (i. e. praestringat).

1. obstrictus, 3, particip. af obstringo. — 2. obstrictus, us, m., [obstringo]: Omslyngning; in abl., Senec. Qu. N., inc. — obstrĭgillātor, oris, m.: som hindrer el. dadler; - ∾ artis, Varr. ap. Non.; af — obstrĭgillo, (obstring.), are, v. n., [obstringo]; at være til Hindring el. til Skade; absol. el. c. dat.; - obstant, obstrigillant, Enn. ap. Non.; lex neque innocenti ··· obstrigillat, neque nocenti ··· ignoscit, Varr. ibd.; cf. Senec. Ep. 95. — obstrĭgillus, i, m., [flgd.]: Skosaale, som ved Remmer bindes om Foden, Isid.

obstringo, inxi, ictum, 3, v. a.; I) „egentl.": binder derom el. derfor el. dertil; - ∾ follem ob gulam, Plaut. Aul. 2, 4, 23, tauros aratro, Val. Fl., men viminibus (dermed), Colum.; - ogs. tilbinder el. tilsnører, collum laqueo, Plaut.; vestis obstricta gemmis, Flor. 4, 11, (besat dermed); men Hor. Od. 1, 3, 4: Obstrictis aliis (ventis), etc.; — II) „fig."; A) „alm.": binder eller forpligter; - ∾ civitatem jurejurando, Caes. B. G. 1, 31; ∾ se matrimonio alicui, (forpligte sig til at ægte nogen), Tac. Ann. 15, 53; obstrictus fenore, (forgieldet), Suet.; cf. Brut. ap. Cic. Fam. 11, 10: ∾ aliquem aere alieno, (bringe nogen i Gield); men obstrictus voluptatibus, (som beherskes deraf), Cic. Coel. 19; — b) ogs. forbinder el. gior forbunden; - quibuscumque beneficiis Atticum obstrinxeris, etc., Cic. Fin. 3, 1; cf. id. Verr. 5, 14; — B) „bes."; a) at forpligte el. tilsikkre, alicui fidem suam in aliqua re, (svare el. være ansvarlig for Sandheden deraf), Plin. 7, 1; — b) ligesom binder dermed, d. e. gior skyldig deri; - ∾ aliquem scelere, (forvikle deri el. forlede dertil), Caes. B. C. 2, 32; ∾ se scelere, Cic., parricidio, id., perjurio, id., (giore sig skyldig deri); ogs. ∾ aliquem conscientia, (giore nogen til Medvider), Tac. Ann. 4, 55; ogs. obstringi furti, (giore sig skyldig deri), Sabin. ap. Gell. 11, 18; — not.: af partic. obstrictus, 3, som adj., er compar. obstrictior, Paul. Nol.

obstructĭo, onis, f., [obstruo]: Byggen el. at bygge derfor; df. „overf.": ∾ corporum, (deres Indhylling af Aanden), Arnob.; - ogs. Skiul el. Dække; sed haec obstructio nec diuturna est, nec etc., Cic. Sest. 9. — obstructus, 3, s. und. obstruo. — obstrūdo, ĕre, o. obstrudulentus, 3, s. und. obtrudo.

obstrŭo, xi, ctum, 3, v. a.; I) „egentl.": bygger derimod el. derfor; - ∾ murum interiorem pro diruto, Liv. 38, 29; obstructaque saxa, Ovid. Met. 3, 570, (som hindre Flodens Løb); men Liv. 5, 1: frons castrorum ··· auxiliis obstruitur, (dækkes el. sikkres dermed); - ∾ luminibus alicujus, Ps. Cic. Dom. 44, (med sin Bygning at berøve nogen Lyset el. Udsigten); - ogs. „alleg.", vid. Cic. Brut. 17: Catonis luminibus obstruxit haec posteriorum ··· oratio; — b) ogs. tilbygger, d. e. spærrer el. stopper ved at bygge; - portas obstruit etc., Caes. B. C. 1, 27; cf. id. 3, 48, o. Nep. Paus. 5; obstructo limine, Ovid. Ib. 617; - ogs. „alleg.": at tillukke el. spærre; omnis aditus obstructus, Cic. Brut. 4; cujus aures morbus obstruxit, Senec.; cf. Virg. Aen. 4, 440; men obstructas eas partes (corporis: som ingen Fordybninger have), Cic. Fat. 5; — II) „fig.": omnis cognitio multis est obstructa difficultatibus, Cic. Acad. 2, 3; obstructas mentes consiliis ducum aperire, Tac. Hist. 3, 21; ∾ perfugia improborum, Cic. Sull. 28. — obstrūsus, 3, partic. af obstrudo, s. und. obtrudo.

obstŭpĕfăcĭo, fēci, factum, 3, v. a.; pass. obstu-

pefio, factus sum, fieri, [ob, stupeo]: bringer til at studse, bedøver, overvælder; - ipso miraculo audaciae obstupefecit hostes, Liv. 2, 10; cum timidum obstupefecit pudor, Ter. Phorm. 2, 1, 54; cf. Liv. 25, 38, o. Tac. Hist. 4, 72; - men in pass.: immoderato obstupefactus potu atque pastu, (bedøvet deraf); vid. Cic. Div. 1, 29; cf. id. Dejot. 12. — obstupefactus, 3, o. obstupefio, eri, s. und. frgd. — ob.stŭpesco, pŭi, 3, v. n. inch., ligesom obstupefio; I) „egentl.": bedøves, kommer fra Sands og Samling; - ejus aspectu quum obstupuisset etc., Cic. Div. 2, 23; obstupescit corpus etc., (stivner, mister al Følelse), Plin. 36, 11; — II) „fig.": studser el. forbauses derover; - obstupescent ··· audientes etc., Ps. Cic. Marc. 9; quibus (beneficiis) illi obstupescunt, id. Att. 5, 21; ogs. absol., Virg. Aen. 5, 404: Obstupuere animi; — not.: efterel. ogs. c. acc. comm.; quae obstupescas, Cassiod. — ob.stŭpĭdus, 3: ude af sig selv, bedøvet, sandsesløs, Plaut. Mil. gl. 4, 6, 39. — ob.stuprātus, 3, i. e. stupro corruptus, Lamprid.

ob.sufflo, are, v. a.: at blæse derimod; bf. „alleg.": ∾ confusionis nebulam, Pseud. Quintil. Decl. 7. — ob.sum, fŭi, esse, v. n.: at være derimod; bf. at hindre el. skade; m. o. ud. dat.; - qui (pudor) non modo non obesset orationi ejus, sed etiam ··· prodesset, Cic. d. Or. 1, 26; obsunt auctoribus artes, Ovid.; quod ··· obfuturum sit illis, auct. ad Her. 4, 23; - nec ··· obsit, c. inf., id. Fast. 4, 755, (det skulde ikke skade); cf. Ter. Hec. 3, 5, 13: Quicquid est id, quod reliquit, profuit; L. immo obfuit.

ob.sŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a.: syer dertil; - Obsutum maenae ··· caput, Ovid. Fast. 2, 578; - ogs. tilsyer, syer sammen; bf. tillukker el. tilstopper, nares, vid. Virg. Ge. 4, 301; men obsuta lectica, (med tilsyede el. tiltrukne Gardiner), Suet. Tib. 64. — ob.surdesco, dŭi, 3, v. n. inch.; I) „egentl.": bliver døv; - aures hoc sonitu oppletae obsurduerunt, Cic. d. Rep. 6, 18; — II) „overf.": hører ikke, agter ikke derpaa; - obsurdescimus tamen, etc., id. Lael. 24. — obsūtus, 3, s. und. obsuo.

obtectus, 3, particip. af flgd. — ob.tego, xi, ctum, 3, v. a.; I) „egentl.": bedækker el. tildækker; - ∾ aliquid summis glebis, (med Jordtørv), Colum.; seque servorum ··· corporibus obtexit, Cic. Sest. 35; obtectus armis militum, Caes. B. C. 3, 19; — II) „fig.": tildækker, skjuler, besmykker; - hoc pacto ··· obtegere errata, Plaut. Trin. 3, 2, 23; ∾ scelera nuper reperta priscis verbis, Tac. Ann. 4, 19; hominem ··· quicum ··· colloquar ··· nihil obtegam, etc., Cic. Att. 1, 18; vitia multis virtutibus obtecta, id. Coel. 18; — not.: partic. obtegens, tis, ogs. c. gen. sui; - animus audax, sui obtegens, (indesluttet i sig selv), in alios criminator, Tac. Ann. 4, 1.

*obtempĕranter, adv.: føieligen, lydigen, annuere, Prudent.; o. — obtempĕrātĭo, onis, f.: Jagttagelse deraf, Lydighed derimod; - ifølge d. verbale Construction: c. dat., Cic. Leg. 1, 15: justitia est obtemperatio scriptis legibus etc.; af — ob.tempĕro, avi, atum, 1, v. n.: retter el. føier mig derefter; opfylder nogens Ønske, adlyder, obl.; a) c. dat.; - tibi deos ··· obtemperaturos etc., Ter. Ad. 4, 5, 70; - ogs. m. tilføiet acc. comm.; Quando nec gnatus, neque hic mi (s. mihi) quicquam obtemperant, (bryde sig intet om mig), id. Hec. 3, 5, 62; cf. Plaut. Amph. 1, 1, 293; - ∾ imperio populi R., Caes. B. G. 4, 21, auctoritati senatus, id. B. C. 1, 1; qui obtemperat ipse sibi, Cic. Tusc. 2, 4; - ogs. in pass. impers.; si mihi obtemperatum esset, id. Off. 1, 11; — b) m. ad; - ut ad verba nobis obediant (servi nostri), non ad id, quod ex verbis intelligi possit, obtemperent, Cic. Caecin. 18.

ob.tendo, di, tum, 3, v. a.; I) „egentl."; A) „alm.": trækker el. drager derfor, navnl. for at skjule; - ante faciem obtento sudario, Suet. Ner. 48; men „poet.": Proque viro nebulam ··· obtendere, Virg. Aen. 10, 82; - ligel. c. dat. o. medial; oculis membrana obtenditur, Plin. 11, 55; ligel. om Lande: at strække sig el. at ligge ligeoverfor; Britannia Germaniae obtenditur, Tac. Agr. 10; cf. Plin. 5, 19; — II) „fig."; A) „overf.": bedækker el. skjuler, diem nube atra, vid. Tac. Hist. 3, 56; men „poet.": ∾ diem pulvere, Sil.; - men lignelsesviis: quasi velis quibusdam obtenditur uniuscujusque natura, Cic. Qu. Fr. 1, 1, 5; — B) „ment.": bruger som Paaskud; absol. el. c. dat.; - matris preces obtendens, Tac. Ann. 3, 17; ∾ rationem turpitudini, Plin. Ep. 8, 6; cf. Quintil. 12, 10, 15; men obtento philosophiae nomine, Gell. — ob.tĕnebro, are, v. a.: formørker; - bf. sild. pass., om Himmellegemerne: at formørkes, Lactant., Hieronym. — *obtensus, (s. obtentus), us, m.: Paaskud, Fronto; o. — obtentĭo, onis, f.: Tildækning el. Tilhylling; bf. „overf.": fabelagtig Indklædning; - in pl.: ∾ allegoricae, Arnob.; — [obtendo]. — obtento, are, v. a., [obtineo], ligesom sustento: holder i Veiret; bf. opretholder, Cic. Att. 9, 10, inc.; vid. Orell.

1. obtentus, 3, particip.; 1) af obtendo; — 2) af obtineo. — 2. obtentus, us, m., [obtendo]; I) „egentl.": Dragen el. Trækken derfor, Bedækning el. Tilhylling; - obtentu frondis inumbrant (toros), Virg. Aen. 11, 66; obtentu vestis (velare), Senec. Herc. Fur.; obtentu nubium, Plin.; — II) „fig."; A) „alm.": Skiul el. Beskyttelse; - obtentui fugientibus etc., Tac. Hist. 2, 14; secundae res mire sunt vitiis obtentui, Sall. frgm.; - men obtentui esse: at være i Veien el. til Hindring, Nazar. Pan. Const.; — b) ogs. Paaskud el. Besmykkelse; - sub obtentu liberationis, Justin. 5, 8; cupido auri obtentum habebat, quasi etc., Tac. Ann. 12, 7; — B) „bes." o. efterel.: fabelagtig el. allegorisk Indklædning, Lactant.

ob.tĕro, trīvi, trītum, 3; I) „egentl.": knuser, sønderbryder, nedtræder; - puerum citatis jumentis obtrivit, (overkiørte ham), Suet. Ner. 5; ∾ ranas pede, Phaedr. 1, 30, locustarum ova, Plin.; men ruina conclavis obtritos etc., Cic. d. Or. 2, 86; - navnl. i Krigssproget: ex transverso illati (equites) obvios obtrivere, Liv. 28, 23; cf. Tac. Agr. 18; — b) afgnider, dentes carbone Appul.; — II) „fig.": fordærver og ligesom nedtræder; - ∾ omnia jura populi, Liv. 3, 56; cf. Lucr. 5, 1233; men obteri laudem imperatoriam criminibus avaritiae, Cic. Verr. 5, 1; men ∾ obtrectationem malevolorum, (tilintetgiøre, beskæmme), id.; cf. id. Caecin. 7: ita calumniam stultitiamque obtrivit et contudit; men ∾ militem verbis, (nedværdige), Liv. 24, 15; — not.: obtrisset, s. obtrivisset, Liv. 3, 56.

obtestātĭo, onis, f., [obtestor]: høitidelig Besværgelse; bf. I) indstændig Opfordring el. Forpligtelse dertil under Guddommens Anraabelse; - obtestatio legis, Cic. Balb. 14; men obtestationem quam sanctissimam ··· composuerunt, (Besværgelsesformular), Liv. 26, 25; cf. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 10: qua obtestatione mihi ··· mandaris etc.; — II) indstændig el. inderlig Bøn; - matronae in preces obtestationesque versae, vid. Liv. 27, 50; cf. Tac. Ann. 1, 12: ad infimas obtestationes procumbens etc.

ob.testor, atus sum, 1, v. dep. a.; I) „alm.": anraaber til Vidne derpaa, anraaber som Vidne, forsikrer derved; - te, te, patria ··· obtestor, me ··· fugisse etc., Cic. Sest. 20, (al. testor), inc.; clare obtestatus deos, neque legisse (se) etc., Suet. Calig. 15; men obtestans deum hominumque fidem, tectabatur etc., Liv. 2, 10; - ogs. m. flgd. acc. c. inf.: forsikrer høitideligen; summam rem publicam agi obtestans, Tac.; cf. id. Hist. 3, 10; — II) „bes.": at besværge, d. e. under Anraabelse af det Ukrænkelige at bede el. bønfalde derom; - per omnes deos te obtestor, ut totam rem suscipias, Cic. Att. 11, 2; deos imploro et obtestor, ut etc., id. Verr. 5, 72; ogs. kan ut være faldet ud foran conjunct., vid. Sall. Catil. 33; men id sibi ne eripiatis, vos obtestatur, Cic. Sull. 32; - ogs. c.

acc. comm.; multa Pomtinum obtestatus, Sall. Catil. 45; saal. ogs. poet. m. dobbelt acc.; Illud te ··· Pro Latio obtestor, Virg. Aen. 12, 819; - vestram fidem obtestatur, etc., Cic. Mur. 40; cf. Sall. Jug. 49; — not.: obtestatus, 3, ogs. pass.: overtalt el. bevæget ved Bønner, Ammian. 31, 9.

ob.texo, ĕre, v. a.; I) „egenl.": at væve derover el. dertil, (om Insecter), Plin. 11, 21; — II) „overf.": tildækker el. tilhyller; - coelumque obtexitur umbra (sc. telorum), Virg. Aen. 11, 611; men per nubes coelum obtexens, Plin. 2, 38.

obtĭcentĭa, ae, f., ogs. reticentia, ἀποσιώπησις: Talens forsætlige Afbrydelse, (som rhetorisk Figur), Quintil. 9, 2, 54; af — obtĭceo, ŭi, 2, v. n., [taceo]: tier dertil, bliver Svar skyldig; - quid nunc obticuisti? Ter. Phorm. 5, 9, 2, (al. obstipuisti); cf. Hor. A. P. 284. — obtĭgo, ĕre, v. a., Biform af obtego: bedækker el. skjuler, Plaut. Most. 1, 3, 8.

obtĭnĕo, tĭnŭi, tentum, 2, v. a. o. n., [teneo]; I) act.; oprdl.: holder el. vender derhen el. derimod el. dertil; - obtine aures, amabo! Plaut. Cas. 3, 5, 16; - men oftest „fig."; A) „alm."; 1) „overf.": holder el. har inde som Besiddelse, beholder, besidder; - suam quisque domum tum obtinebat, nec erat usquam tua, Cic. Phil. 2, 19; ∾ regnum, Caes. B. G. 1, 3; cf. Cic. Off. 3, 21; ∾ pontem, (forsvare den), Liv. 2, 10; - ∾ armis Galliam et Italiam, id. 30, 19; men ∾ cum imperio Hispaniam citeriorem, (have inde som Statholder), Cic. Fam. 1, 9; men id. Att. 5, 21: obtinente me (sc. provinciam: under mit Statholderskab); - ∾ et conservare eam necessitudinem, quae etc., Cic. Qu. Fr. 1, 1, 12; ∾ vitam et famam, id. R. Am. 17; ∾ auctoritatem suam, (opretholde), ibd. 48; ∾ jus, (forsvare sin Ret), Tac. Ann. 1, 32; ∾ parentis gravitatem, Cic. Sull. 6; ∾ summam opinionem in scholis, Quintil.; ∾ admirationem, (blive beundret), Plin.; — b) ogs. om Begrebssubjecter; - noctem insequentem eadem caligo obtinuit, Liv. 29, 27; men proverbii locum obtinet, (er blevet til Ordsprog), Cic. Tusc. 4, 16; — 2) „ment." el. med Hensyn paa Talen: forsvarer, beviser, godtgjør; - possumus hoc teste ··· litteris ··· auctoritate ··· quod dicimus, obtinere? an etc.? Cic. Verr. 3, 71; ∾ duas contrarias sententias, id. Fin. 4, 28; men pugnare in iis, quae obtinere non possis, Quintil. 6, 4, 15; cf. id. 6, 1, 7: si aliter obtineri vera et justa ··· non possint; — B) „bes." o. ligesom inchoativt: at komme i Besiddelse deraf, at erholde el. opnaae, odl.; - quanta instrumenta ··· ad obtinendam adipiscendamque sapientiam, Cic. Leg. 1, 22; ut totam litem aut obtineamus, aut amittamus, id. R. Com. 4; ligel. ∾ jus suum contra aliquem, id. Quint. 9; - Romani si rem obtinuerint, (gik af med Seieren), Caes. B. G. 7, 85; - voluimus quaedam ··· obtenta non sunt, Cic. Balb. 27; — b) f. acc. findes ogs. de, ogs. ut el. ne; - quia de intercalando non obtinuerat, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6; - his obtinuit, ut etc., Liv. 35, 10; cf. Suet. Caes. 23; — II) neutr.: at holde sig, at vedblive, at blive gjeldende, odl.; - obtinuit consuetudo, ogs. absol. obtinuit: den Vedtægt har holdt sig el. er vedbleven, Digest.; ligel. fama obtinuit, Liv. 21, 46; pro vero antea obtinebat, (gjaldt el. antoges for en Sandhed), Sall. frgm.; quia ··· sententia plurium obtineret, (var den gjeldende), Digest.

obtingo, tĭgi, tactum, 3, v. a. o. n. [tango]; I) act.: at berøre; - mustulentus aestus nares obtigit, Plaut. fragm. ap. Non.; — II) sædv. neutr.: at vederfares el. tilfalde nogen, alicui; - quod cuique obtigit, (hvad der er blevet nogens Eiendom), id quisque teneat, Cic. Off. 1, 7; - mihi obtinget sors, Plaut.; men Cic. Vat. 5: quum tibi provincia aquaria sorte obtigisset; - ogs. om en Embedsforbindelse ifølge Lodkastning; te mihi quaestorem obtigisse, Cic. Fam. 2, 19; - ogs. m. ut; quum ei, bellum ut cum Perse rege gereret, obtigisset, Cic. Div. 1, 46; - ogs. om Begivenheder: at tildrage sig, at skee; Istuc tibi ex sententia tua obtigisse, laetor, (at det er faldet ud efter dit Ønske), Ter. Heaut. 4, 3, 5; cf. id. Andr. 3, 5, 2; men Cic. Catil. 4, 2: si quid obtigerit, (hvis et Uheld rammer mig); - men in pl.: exoptata obtingent (sc. tibi), Plaut. Asin. 3, 3, 136. — ob.tinnĭo, ire, v. n.: at tone el. klinge dertil; - ecquid illi aures obtinnirent, Appul.

ob.torpesco, pŭi, 3, v. n. inch.: ganske at stivne; navnl. om Lemmerne: at miste Liv og Følelse; - si ··· manus prae metu obtorpuerint, Liv. 22, 3; ogs. om Dinene, Senec. Contr. 1; men om Fiskene, Plin. 9, 67; — II) „fig."; om Menneskets Indre: at tabe Bevidsthed el. Besindelse, navnlig ifolge pludselig Skræk; - deinde ··· ita obtorpuerat (tyrannus), ut etc., Liv. 34, 38; cf. id. 32, 20; men poët. ap. Cic. Tusc. 3, 28: Sed jam subactus miseriis obtorpui.

ob.torquĕo, torsi, tortum, 2, v. a.: dreier derhen el. omkring, proram in undas, Stat.; obtorti ··· circulus auri, (snoet el. vunden Guldkæde), Virg. Aen. 5, 559; — II) „bes." siges ogs. om en retlig Paagribelse: obtorto collo ad praetorem trahi, Plaut. Poen. 3, 5, 45; ligl. obtorta gula in vincula abripi, Cic. Verr. 4, 10; df. — obtortĭo, onis, f.: Omdreining el. Vridning, labellorum, Fulgent. — obtortus, 3, particip. af obtorqueo.

ob.trăho, xi, 3, v. a.: vender derimod, Tertull., inc. — obtrectātĭo, onis, f., [obtrecto]: misundelig Forringelse el. Nedsættelse; ogs. alm. Misundelse, Avind; vid. Cic. Tusc. 4, 8; men ∾ atque invidia adversus gloriam alicujus, Liv.; ogs. ∾ erga aliquem, Tac.; - ligel. c. gen. obj.: sine obtrectatione gloriae alienae etc., Liv. 2, 40; cf. Caes. B. C. 1, 7; men c. gen. subj., Cic. Fam. 1, 7: quorum obtrectationibus etc.; men Nep. Att. 20: inter quos tanta obtrectatio intercedebat, (der i saa høi en Grad vare hinandens Rivaler); - men absol.: obtrectatio atque livor pronis auribus accipiuntur, Tac. Hist. 1, 1.

*obtrectātor, oris, m.: der af Misundelse forringer el. dadler nogen el. noget, Avindsmand el. Rival; - tuis invidis et obtrectatoribus etc., Cic. Fam. 1, 4; non adversarium aut obtrectatorem laudum mearum etc., id. Brut. 1; - ogs. c. dat.; obtrectatorem esse huic sententiae, Justin. 31, 6; - obtrectatorum criminationes, Suet., joci, (deres Spot), id.; o. — obtrectātus, us, m.: = obtrectatio; - sine vano obtrectatu, Gell. epil.; — [sjld.].

obtrecto, avi, atum, 1, v. n. (o. a.), [tracto]: at forringe el. nedsætte ifolge Misundelse el. for at hæve sig selv; - quum sit ··· obtrectantis, angi alieno bono etc., Cic. Tusc. 4, 26; cf. Nep. Arist. 1: namque obtrectarunt inter se; - oftest c. dat., dog ogs. undert. c. acc.; - consuetudo ··· obtrectandi bonis, Cic. Phil. 10, 3; qui huic legi obtrectant etc., id. Manil. 8; men pass. impers.: ut obtrectaretur laudibus ducis, Liv. 8, 36; - ∾ laudes alicujus, id. 45, 37; cf. Tac. Ann. 1, 17, o. Phaedr. 2, epil.

obtrītĭo, onis, f., [obtero]: Knusen el. Knusning; men alene „fig.": Sønderknuselse, cordis, Augustin. — 1. obtrītus, 3, partic. af obtero. — 2. obtrītus, us, m., [obtero]: = obtritio; - ne herbae obtritu hebetentur, (ved at nedtrædes), Plin. 18, 67.

ob.trūdo, (forel. ogs. obstrudo), si, sum, 3, v. a.; I) „egenl.": støder derimod el. ind deri, titionem inguinibus, Appul.; — B) oftere comisk: svælger el. sluger i mig; - saal. Plaut. Curc. 2, 3, 87: aliquid prius obtrudamus, etc.; men id. Stich. 4, 2, 13: stans obstrusero aliquid strenue, (siger Parasiten); — b) df. „alm.": tilstopper, os (alicujus), Prudent.; — II) „fig."; A) ∾ alicui virginem, (paanøde som Kone), Ter. Andr. 1, 5, 15; men Plaut. Pseud. 4, 1, 35: ∾ alicui palpum, (at overliste med Smiger); — B) at tildække el. skjule el. fordunkle; - ∾ monumenta Sci-

pionis, Cic. Verr. 4, 36, inc.; (al. obstruere); men Senec. Ep. 68: multi aperta transeunt, condita et obtrusa rimantur; — not.: af Formen obstrudo er d. forcl. obstrūdŭlentum, i, n.: en Mundfuld, et Stykke Mad, obl., Titin. ap. Fest. p. 193, (Müll.).

obtruncātĭo, onis, f.: Afskæren, Beskærelse; - ∾ vitis, Colum.; af — ob.trunco, avi, atum, 1, v. a.: afskærer, beskærer, vitem, Colum.; — II) „bes." i Krigssproget: at nedhugge el. nedsable, Sall. Jug. 97; cf. Liv. 1, 5; - „poet." ogs. om Jægeren: ∾ cervos ferro, (nedlægge), Virg. Ge. 3, 374; ogs. at sonderlemme, puerum, poët. ap. Cic. N. D. 3, 26. — obtrūsĭo, onis, f., [obtrudo]: Støden el. at støde ind deri; ∾ corpusculorum, Coel. Aur.

ob.tŭēor, ēri, v. dep. (a. o. n.): seer vist derhen el. derpaa; - ∾ terram, (mod Jorden), Plaut.; ∾ aliquem, (see paa nogen), id.; cf. id. Amph. 3, 2, 19; ogs. ∾ ad aliquem, id.; — II) „bes." ogs.: faaer Øie derpaa; - aetate non quis obtuerier (sc. aves), id. Most. 3, 2, 154. — obtŭĭtus, us, s. und. obtutus.

ob.tundo, tŭdi, tūsum o. tunsum, 3, v. a.; I) „egenl.": støder el. slaaer derimod el. derpaa; (som verb. fin. sædv. for- o. efterel.); - ∾ os alicui, (slaae nogen i Ansigtet), Plaut.; hyp. pass.: sum obtusus pugnis pessime, id.; — B) ds. „bes.": ved Slag at giøre sløv, at sløve; - ∾ gladios, Claudian.; obtusa falx, Colum.; cf. Virg. Ge. 1, 262; — II) „fig."; A) „overs." om Sandserne: at sløve el. svække; - ∾ aciem oculorum, Plin., auditum, id.; men ∾ vocem in dicendo: tale sig hæs, Cic. d. Or. 2, 70; cf. Liv. 7, 2; — B) oftere „ment."; - ∾ aures alicujus, (bedøve el. overvælde med Snak), Cic. Orat. 66; ligel. ∾ aliquem, id. Fam. 5, 14; ogs. ∾ aliquem epistolis, id. Att. 8, 1; men Ter. Ad. 1, 2, 33: ne me obtundas de hac re saepius, (bed mig ikke oftere derom); ogs. ∾ aliquem rogitando, id., deos gratulando, id.; - verba obtundentia, Gell.; - ∾ mentem, (sløve el. svække), Cic.; cf. id. d. Or. 3, 34; men ∾ aegritudinem, (afkræfte el. betvinge), id.; — III) particip. obtunsus, sædv. obtūsus, 3, ofte ogs. som adject.: sløv, falx, s. ovens., pugio, Tac.; men ∾ angulus, (stump Vinkel), Lucr.; ∾ cornua lunae, (matte og ligesom afstumpede), Plin.; — B) „fig.": sløv, svag, mat; - ∾ acies (stellarum: deres matte Skin), Virg. Ge. 1, 395; ∾ aures, auct. ad Her. 3, 9, (bedøvede, lidet oplagte til at høre); ∾ vox, (hæs el. utydelig), Quintil.; - hebetes et obtusi (homines: med sløv Fatteevne), Cic. fragm. ap. Lactant.; cf. Cic. d. Senect. 3: obtusior acies animi; men obtusior jurisdictio castrensis, Tac. Agr. 9, (som fordrer mindre Skarpsindighed el. Noiagtighed); ds. — obtunsĭo, onis, f.: Slaaen el. Støden derpaa el. derimod, Lamprid. Commod. 10. — obtunsus, 3, particip. af obtundo.

*obtūrācŭlum, i, n.: = flgd., Marc. Emp.; o. — obtūrāmentum, i, n.: hvad der stoppes i en Aabning, Prop el. Tol; - usus suberis cadorum obturamentis, Plin. 16, 13; — [obturo]. — obturbātor, oris, m.: en Rabulist, Ascon. ad Cic. Div. in Caecil. 15; af — ob.turbo, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) „egenl.": forvirrer el. forstyrrer; - ∾ aquam, (oprøre, giøre uklar), Plin.; ∾ hostem, (bringe i Uorden), Tac. Ann. 1, 66; — B) „fig."; ∾ lectorem vel auditorem, (forstyrre deres Opmærksomhed), Suet. Aug. 86; - ∾ solitudinem alicujus, (afbryde nogens Ensomhed), Cic. Att. 12, 18; cf. ibd. 16; — II) neutr.: at larme el. støie derimod el. derved; - obturbant patres, Tac. Ann. 6, 24; - ds. impers. pass.: obturbatur, Plin. Ep. 9, 13.

ob.turgesco, tursi, 3, v. n. inch.: at hovne el. bulne; - obturgescit pes, Lucr.; obtursi ebrius, Lucil. ap. Priscian. — obtūro, avi, atum, 1, v. a., [efter Doederl. besl. m. obtusus, obtundo]; I) „egenl.": tilstopper, lukker ved at stoppe deri; - ∾ foramina limo, Plin., amphoras fasciculis feniculi, Colum., dolia operculis, Vitruv.; - ogs. absol., ∾ gutturem, Plaut., naves, Plin.; partes corporis obstructas et obturatas, etc., (uden Fordybninger el. Hulheder), Cic. Fat. 5; — II) „fig.": ∾ legentibus aures, (ikke ville høre dem), Hor. Ep. 2, 2, 105; ∾ amorem edendi, (stille Madlysten), Lucr. 4, 867.

*obtūse, adv.: svagt, sløvt, dunkelt; compar., ∾ videre, Solin.; o. — obtūsĭo, onis, f.: Sløvhed, sensuum, Tertull.; — [obtundo]. — obtūsus, 3, particip. af obtundo. — obtūtus, (f. obtŭĭtus), us, m., [obtueor]: Henskuen, Henblik, Beskuelse; - oftest c. gen. (subj.) oculorum; effugit obtutum oculorum animus, Cic. Univ. 8; cf. id. d. Or. 3, 5; - dog ogs. absol., obtutum in re figere, Cic. N. D. 2, 42; cf. Virg. Aen. 1, 495, o. ibd. 12, 666, oftere; - dog ogs. c. gen. obj., Ovid. Trist. 4, 1, 39: Semper in obtutu mentem vetat esse malorum; - men in pl., Prudent.

*ŏbumbrātĭo, onis, f.: Beskyggelse; ds. „overs.": Indklædning, Arnob.; o. — ŏbumbrātrix, īcis, f.: som skygger derfor, Tertull.; af — ŏb.umbro, avi, atum, 1, v. a. (o. n.); I) „egenl."; A) „alm.": beskygger; - caespes obumbrat humum, Ovid. Am. 2, 16, 10; cf. id. Met. 13, 845; - ogs. m. tilføiet dat.; quando sibi non obumbrat (vitis), Plin. 17, 34; — II) „fig."; A) „overs.": formørker, skiuler; - nubes solem obumbrant, Plin.; men „poet.": obumbrant aethera telis, Virg. Aen. 12, 578; - men germina obumbrata: de tildækkede Spirer, Pallad.; — B) „ment."; 1) „alm.": fordunkler, kaster en Skygge derpaa; - ∾ nomina (senatus et populi), Tac. Hist. 2, 32; men sapientiam vino obumbrari, (som Ordsprog), vid. Plin. 23, 23; — 2) „bes."; a) bedækker el. besmykker, erroris sub imagine crimen, Ovid. Pont. 3, 3, 75; cf. id. Her. 17, 48; — b) dækker el. beskytter; - magnum reginae nomen obumbrat (sc. eum), Virg. Aen. 11, 223.

ŏb.uncātus, 3: indadbøiet, ungues, Coel. Aur. — ŏb.unctus, 3: indsalvet; ∾ (capillus) guttis Arabicis, Arnob. — ŏbuncŭlus, 3, demin.: noget indbøiet; ∾ cingula, Titin. ap. Non.; af — ŏbuncus, 3, [uncus, i,]: krummet el. bøiet indad, hamus, Ovid., pedes (aquilae), id.; cf. Virg. Aen. 6, 597: rostroque immanis vultur obunco. — ŏbundātĭo, onis, f.: Oversvømmelse, fluminis, Flor. 4, 2; inc.; af — ŏb.undo, are, v. n.: at svømme el. strømme over sine Bredder, Stat.; inc. — ŏbustus, 3, [uro]: afbrændt el. afsveden rundtom; - torre armatus obusto, Virg. Aen. 7, 506; cf. ibd. 11, 894; men Ovid. Trist. 5, 2, 66: gleba obusta gelu.

ob.vāgĭo, ire, v. n., om spæde Børn: at smaagræde, obl., Plaut. Poen. prol. 31. — obvagŭlo, avi, atum, 1, v. n., [rimel. besl. m. frgd.]; ds. Fest. (e XII Tabb.) s. v. vagulatio, p. 375, (Müll.), obvagulatum ire, rimel.: at paakalde skrigende el. raabende. — ob.vallo, avi, atum, 1, v. a.: omgiver med en Vold; - ∾ urbem, Fest. s. v. ob; - men „alleg." Cic. Agr. 2, 1: quem (locum, i. e. consulatum) nobilitas omni ratione obvallatum tenebat, (holdt spærret, giorde utilgængelig). — ob.vāro, are, v. n.: at være derimod; - nam consiliis obvarant, Enn. ap. Non.

ob.vĕnĭentĭa, ae, f.: Begivenhed el. Tilfælde, Tertull.; af — †ob.vĕnĭo, vēni, ventum, 4, v. n.; I) „egenl."; ordenl. c. dat.: at komme imode; - qui mihi primus obvenisset, Cic. Att. 2, 12, inc.; b) at komme tilstede el. at indfinde sig derved; - se in tempore pugnae obventurum, Liv. 39, 34; — II) „fig."; A) „alm.": at blive til Del, at tilfalde; - simul atque ei sorte provincia obvenit, Cic. Verr. 2, 6; quod hereditas ei obvenisset, ibd. 1; — B) „bes." at vederfares (nogen); - vitium obvenit consuli (auspicanti), Liv. 3, 23; cf. Cic. Off. 2, 21; - ogs. ud. dat.: at finde Sted, at indtræffe; obvenit occasio, Plaut.; quaecum-

que obvenissent negotia, Suet. Vesp. 21; bf. — obventicius, (-tius), 3: tilfældig, bonitas, Tertull.; — obventio, onis, f.: en Indtægt; - obventiones ex aedificiis, (Leien deraf), Digest.; o. — obventus, us, m.: Imodekommen, Tertull.

ob.verbĕro, are, v. a.: at slaae stærkt derpaa; - ∾ asinum baculo, Appul. — ob.versor, atus sum, 1, v. dep. n.; I) „egenl.": at færdes el. gaae hid og did, at befinde sig derved el. derfor; m. o. ub. dat.; - partem eorum Carthagini (abl. loc.) palam obversari, Liv. 31, 11; ∾ vestibulo, id., limini, Plin. Ep. 6, 16; cf. id. Pan. 48; - obversans in urbe etc., Tac. Ann. 3, 37; ne incommodus obversaretur, Liv. 35, 15; — II) „fig."; A) „alm." om Forestillingen: at være tilstede (for Sandserne el. for Sielen); - ante oculos mihi obversatur reip. dignitas, Cic. Sest. 3; cf. Liv. 35, 11; men obversantur animo honestae species, Cic. Tusc. 2, 22; — B) „bes.": at være el. arbeide derimod; - malo obniti et obversari nisi bonum non potest, Tertull.

ob.versus, 3, particip. o. adj. af flgd. — ob.verto, ti, sum, 3, v. a.; I) „egenl.": vender el. dreier derimod el. dertil el. derhen; c. dat., el. m. in, el. m. ad, osv.; - metuo ··· Ne in re secunda nunc mihi obvortat cornua („alleg."), Plaut. Pseud. 4, 3, 5; ne pascentium capita sint soli obversa, Colum.; Obvertunt pelago proras, Virg. Aen. 6, 3; men ibd. 3, 549, ub. pelago: ∾ cornua antennarum; - arcus obvertit in illum, Ovid. Met. 12, 605; cf. Liv. 6, 24; ad clamorem ··· obvertere ordines, id. 27, 18; obversus ad matrem, Tac.; Romani adversus solem obversi, Flor. 2, 6; - sild. ogs. uden praepos.; orientem obversus, Appul.; — b) ogs. medial: at vende sig derhen; - quoties obvertor ad undas, Ovid. Her. 19, 191; men profligatus obversis, (de Modstaaende), Tac. Ann. 12, 14; — II) bf. partic. o. adj., obversus, 3: henvendt dertil; - faciemque obversus in agmen utrumque, Ovid. Met. 12, 467; s. ogs. ovenf.; — B) ogs. „fig.": higende derefter; - miles ad caedes obversus, Tac. Hist. 3, 23; cf. ibd. 11: obversis militum studiis (sc. ad eum).

obvĭam, adv., (ogs. adskilt: ob viam); oprdl. imod Veien; bf. forel., obsistere obviam alicui: træde nogen i Veien, Plaut. Amph. 3, 4, 2; - bf. sædv. c. verbis motus: imøde; m. o. ub. dat.; obviam alicui ire el. prodire el. procedere, Cic., progredi, Liv., proficisci, Caes., se ferre el. offerre, Cic., Ter., occurrere, Liv., gaae el. drage nogen imøde; - obviam alicui fieri, Cic. Mil. 10, esse, Plaut., (at møde nogen); obviam alicui mittere aliquem, Cic., deferre (argentum), Plaut.; - omnibus ordinibus obviam effusis (sc. ei), Liv. 5, 23; ipse est, quem volui obviam, (hvem jeg ønskede at møde), Ter. Phorm. 1, 81, 18; — II) „fig."; - - Nec sycophantiis ··· ullum mantellum obviam est, (tilstede el. ved Haanden), Plaut. Capt. 3, 3, 6; si tibi nulla est aegritudo animo obviam, (ingen Sorg trykker dig), id. Stich. 4, 1, 19; cf. id. Poen. 3, 6, 12; — B) „overf."; - obviam ire coeptis hostium, (gaae imøde, bekæmpe), Liv. 23, 28, periculis, Sall. Jug. 7, cupiditati hominum, Verr. 1, 41; laetari (milites), obviam itum irae suae esse, (at man havde standset deres Harme), Liv. 9, 14; - bf. ogs. at afhielpe el. afvende; obviam ire timori, Tac., dedecori, id.; ogs. m. udeladt. dat.: ni Caesar obviam isset, etc., id. Ann. 4, 61; — not.: de obviam itione etc., Cic. Att. 11, 16.

ob.vĭgĭlo, avi, atum, 1, v. n.: at være aarvaagen; - vid. Plaut. Bacch. 3, 3, 11: obvigilato opus est. — obvĭo, avi, atum, 1, v. n., [obvius]: møder; c. dat.; - illae sibi obvient (epistolae), Hieronym.; — II) „fig."; A) at modsætte sig, at modstaae; - quibus (proceribus) non erat obviandum, Macrob. Sat. 7, 5; — B) at forhindre, at afhielpe; - grandini creditur obviare, si etc., Pallad.; ∾ vermibus, id.

obvĭus, 3, [via]; I) „egenl."; A) „alm.": modende, kommende imøde; m. o. ub. dat.; - si ille obvius ei futurus omnino non erat, (skulde aldeles ikke mødes med ham), Cic. Mil. 18; dare se obvium alicui, Liv. 1, 16; obvium fieri alicui, ibd. 60; men „poet.": Cui mater media sese tulit obvia silva, Virg. Aen. 1, 314; cf. ibd. 11, 498; men Liv. 37, 23: ut in obvio classi hostium essent, (s. obvii); - quo in loco inter se obvii fuissent, Sall. Jug. 79; ab obvio quodam etc., Suet. Caes. 81; — b) ogs. om Ting; vid. Lucr. 3, 385; ligel. fac, ut litterae tuae mihi volent obviae, Cic. Att. 6, 4; non obvia ferre Arma viros, Virg. Aen. 9, 56; qui montes obvii erant itineri adversariorum, Nep. Eum. 9; obvia frangens (arbor: hvad det falder paa), Catull.; men obvii aquilones, (Modvind af Nord), Tac. Ann. 2, 54; - calvitium quoquoversus obvium, (som sees til alle Sider), Appul.; — II) „bes."; A) som fiendtligen møder el. staaer imod; - ingredienti cum armata manu obvius etc., Cic. Caecin. 27; ligel. Jugurthae obvius procedit, Sall. Jug. 21; cf. id. ibd. 50; men infesta subit obvius hasta, Virg. Aen. 10, 877; — B) venligen imødekommende, forekommende, artig el. venlig; - est enim obvius et expositus etc., Plin. Ep. 1, 10; — b) ogs. om Ting og om Begreber: som er ved Haanden el. paa rede Haand; - ∾ comitas, Tac., voluntas, Quintil.; — C) „poet." ogs. udsat derfor; - rupes ··· Obvia ventorum furiis, Virg. Aen. 10, 694; cf. ibd. 3, 499; men vulneri et ferro obvius, Senec. Herc. Fur. 485.

ob.vŏlĭto, are, v. n.: at flyve el. flagre hid og did, per ora vulgi palam, Porc. Latro. — obvŏlūtātus, 3, [voluto]: forviklet deri; - ∾ bos obviis radicibus, Veget. — obvŏlūtĭo, onis, f., [obvolvo]: Tilhylling, Omgivelse; ∾ aetherea vestiri, Macrob. — obvŏlūtus, 3, particip. af flgd. — ob.volvo, volvi, vŏlūtum, 3, v. a.; I) „egenl.": vikler el. tilhyller; - obvolvendum caput etc., vid. Cic. Orat. 22; men capitibus obvolutis etc., id. Verr. 5, 28, (om Domfældte); cf. id. Inv. 2, 50; — II) „fig.": Adest, adest fax obvoluta sanguine atque incendio, („alleg."), Pacuv. ap. Cic. Div. 1, 31; men Hor. Sat. 2, 7, 42: verbis ··· decoris Obvolvas vitium (i. e. obtegas: dækker el. besmykker dermed)?

occa, ae, f.: en Harve; - crates, quae occa vocatur, Veget. — occaecātĭo, (obc.), onis, f.: at giøre usynlig; bf. „overf." f. occatio, (Sædens Harvning), Seren. ap. Non.; af — occaeco, [ob.c.], avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": gior blind, berøver (nogen) Synet; - quidam sine ulla manifesta causa subito occaecati sunt, Cels.; num oculi occaecati sint, id.; ∾ aliquem, Plin. 10, 3; cf. Liv. 22, 43; — II) „fig."; A) „overf."; 1) fordunkler el. formørker; - caligo occaecaverat diem, Liv. 33, 7; cf. Plaut. Men. 1, 2, 67; — 2) gior usynlig, skiuler el. giemmer; - terra semen sparsum occaecatum cohibet etc., Cic. d. Senect. 15; ∾ fossas, Colum.; — B) „ment."; 1) om Talen: at fordunkle, at giøre uforstaaelig; - obscura narratio totam occaecat orationem, Cic. d. Or. 2, 80; — 2) gior aandigen blind, blinder paa Forstanden; - non stultitia occaecatus, sed verecundia deterritus, etc., Cic. Fam. 15, 1; occaecatus cupiditate, id. Fin. 1, 10; ni spes vana pacis occaecasset consilia, Liv. 42, 43; — b) „poet." ogs.: slover, gior stiv el. ubevægelig; - timor occaecaverat artus, Virg. Cul. 198. — occaedes, (f. ob.c.), is, f.: Nedhuggen, Nedsabling, Plaut. Stich. 5, 4, 52.

occallātus, (obc.), 3, [callum]: med haard Hud; - ∾ fauces cibis ardentibus, Senec. Qu. N. 4, 13. — occallesco, [ob.c.], 3, v. n. inch.: faaer haard Hud; - occalluere plagis (latera), Plaut.; an tumor occalluerit, Cels.; cf. Ovid. Met. 14, 282; — II) „fig.": at blive følesløs og ligesom forhærdet derimod,

navnl. ved Lidelser; - sed jam prorsus occallui, Cic. Fam. 2, 18; cf. Plin. Ep. 2, 15; men sic occallucre mores, ut etc., Colum. 8, 16.

occāno, (f. ob.c.), ŭi, 3, i Krigssproget: dertil at blæse (i Hornet el. paa Trompeten); - jussu Metelli cornicines occanuere, Sall. frgm. ap. Diomed.; men Tac. Ann. 2, 81: Sentius occanere cornua tubasque ··· jussit. — occanto, [ob.c.], (avi), atum, 1, v. a.: fortryller el. forhexer (ved Sang); - ∾ aliquem, Paul. Sent.; occantata mulier, Appul.

occāsĭo, (f. obc.), onis, f., [occāsum, occīdo]; oprdl.: Tilfældighed, det Tilfældige; df. I) „alm.": Leiligheden, den beqvemme el. passende Tid; - vid. Cic. Off. 1, 40: tempus actionis opportunum Graece εὐκαιρία, Latine appellatur occasio; nunc occasio est et tempus, Plaut.; - men ex incommodo alieno suam occasionem petere, (fiske i rørte Vande), Liv. 4, 58; cf. Planc. ap. Cic. Fam. 10, 4; men teneo, quam optabam, occasionem, neque omittam, Cic. Leg. 1, 2; occasione data, id., oblata, Suet., ogs. per occasionem, Liv., ex occasione, Suet.: ved given Leilighed, leilighedsvis; - si fuerit occasio, Cic.; occasionem arripere, (gribe), Liv., capere, Plaut., sumere, Plin.; men ∾ amittere, (miste, lade ubenyttet), Cic., dimittere, Nep., praetermittere, Caes.; occasioni non deesse, (passe sit Snit), id.; - ogs. c. gen. el. m. ad; - hic occasio solitudinis etc., Tac. Ann. 15, 50; amplam occasionem calumniae nactus, Cic. Verr. 2, 25; occasio ··· illius opprimendi, id. Mil. 15; cf. ibd. 14: quantae quoties occasiones, quam praeclarae etc.; men si etc., majores occasiones ad opitulandum etc., id. Fam. 10, 8; - hos Plaut. ogs. c. inf.; nunc adest occasio Bene facta cumulare, Plaut. Capt. 2, 3, 63; — II) „bcf.": Leilighed til at have el. faae Forraad deraf; - quum non esset lapidum occasio, Plin. 30, 65; nam oleae rara est occasio, (man har sielden Olietræ ved Haanden), Colum.; — III) personificeret beskrives Occasio, Phaedr. 5, 8; cf. Cat. Dist. 2, 26: Fronte capillata, post est Occasio calva; s. ogs. Auson. Epigr. 12; — df. dem. occāsĭuncŭla, ae, f., Plaut. Trin. 4, 2, 132.

1. occāsus, 3, partic. af 2.occido. — 2. occāsus, us, m., [2.occido]; oprdl. Fald; df. ogs. forel., ligesom occasio: Tilfældet el. Leiligheden, Enn. ap. Fest. p. 178, (Müll.); df. sædv. A) „alm.": Undergang el. Nedgang, navnl. Himmellegemernes; - ortus occasusque signorum, Quintil.; ∾ matutinus, vespertinus, Plin.; ante occasum Majae, Virg. Ge. 1, 225; solis occasu, (ved dens Nedgang), Caes.; ogs. sub el. ad occasum solis, id.; cum occasu solis, Sall. Jug. 68; - men absol., praecipiti in occasum die, Tac. Hist. 3, 86; — II) „fig."; A) „overf.": den Himmelegn, hvor Solen gaaer ned, d. e. Vesten; - inter occasum solis et septentriones, Caes. B. G. 1, 1; ligel. absol.: Quantus ab occasu veniens ··· imber etc., Virg. Aen. 9, 668; cf. ibd. 11, 317; — B) „ment."; 1) Undergang, Fordærvelse, Endeligt; - ∾ rei publicae, Cic. Sull. 11, oftere; men id. Pis. 11: post obitum occasumque nostrum, (efterat jeg var styrtet el. dreven i Landflygtighed); cf. Virg. Aen. 2, 432; — 2) Døden; - post L. Aelii nostri occasum, Cic. Acad. 1, 2; cf. Nep. Eum. 13.

*occātĭo, onis, f.: Harven el. Harvning; vid. Cic. d. Senect. 15, (hvorefter Ordets oprindelige Form er occaecatio); — occātor, oris, m.: som harver, Colum.; - ogs. „comisk overf.": occator ··· scelerum etc., vid. Plaut. Capt. 3, 5, 4; — df. occātōrĭus, 3: horende til Harvning, opera, Colum.; — [occo].

occēdo, [f. ob.c.], cessi, 3, v. n.: gaaer derhen el. derimod; (forel. Ord); - ∾ in conspectum alicujus, Plaut., obviam alicui, id.; — not.: hertil hører ogs. d. forel. Biform occīdo (f. occedo); - cui nos occidimus, et gratulati etc., Varr. R. R. 3, 17; cf. Fest. p. 181, (Müll.). — occensus, (f. ob.c.), 3, forel. Biform af accensus: antændt, forbrændt, Enn. ap. Fest. s. v. ob, p. 201, (Müll.). — occentātĭo, (obc.), onis, f., bucinarum: Trompetstød, edl., Symmach.; af — occento, (obc.), avi, atum, 1, v. a. o. n., [canto]; I) „egenl.": at synge dertil el. derfor, at affynge en Sang; - Quid si adeam fores, atque occentem? Plaut. Curc. 1, 2, 57; — II) „bef." ogs.: occentare m. o. ud. carmen: at affynge et Spottedigt el. Smædedigt; vid. Fest. p. 181, (Müll.), o. Cic. d. Rep. 4, 10; - men ∾ ostium, (synge el. lyse Forbandelse derover), Plaut. Pers. 4, 4, 20; — B) „overf."; - occentans funebria bubo, (hvis Skrig varsler Ulykker), Ammian. — occentus, (obc.), us, m., [occino]: Syngen el. Piben dertil el. derimod; - ∾ soricis, (som ondt Varsel), Val. Max. 1, 1, 5; cf. Plin. 8, 82.

occepso, s. und. occipio. — occepto, avi, 1, v. n., intens. af occipio: begynder; m. o. ud. inf.; - insanire occeptat, Plaut. Men. 5, 5, 18; men id. Rud. 3, 4, 71: Si attigerit, sive occeptassit, (archaistisk f. occeptaverit). — occhi, orum, m.: hyrcanisk Træart, der ligner Figentræet, vid. Plin. 12, 18.

occĭdānĕus, 3, ligesom occidentalis: vestlig, Innocent. ap. Goes.; af — occĭdens, tis: Vesten; s. und. 2.occido; df. — occĭdentālis, e: vestlig, ventus, Vestenvinden, Gell.; men ∾ latus septentrionis, (Nordvest), Plin. 13, 77.

*occīdĭo, onis, f.: Nedhuggen, Myrden, Udrydelse; - ne in occidione victoriam poneret, Liv. 3, 28; equitatus occidione occisus, Cic. Fam. 15, 4; cf. Tac. Ann. 12, 38: occidione occumbere; occidioni dari, id., eximi, id.; - ogs. om Dyrene; occidionem gregis prohibere, (Racens Undergang), Colum.; o. — occīdĭum, i, n.: Undergang, Fordærvelse, Prudent., inc.; — [af flgd.].

1. occīdo, (f. obc.), di, sum, 3, v. a., [caedo]; I) „egenl.": slaaer til Jorden, aliquem pugnis, Ter. Ad. 4, 2, 20; ∾ glebam, (ganske at knuse), Varro; — B) „bef." ogs.: nedhugger, myrder; - nullus est modus hominis occidendi, quo ille non aliquot occiderit, Cic. R. Am. 35; ipse pugnans occiditur, Caes. B. G. 5, 36; men occidione occidere, (nedhugge til sidste Mand), s. und. occidio; men ∾ aliquem veneno, Suet. Claud. 44; — II) „overf."; A) „alm.": fordærver, gior ulykkelig; - occidisti me tuis fallaciis, Ter. Phorm. 4, 3, 67; men comisk: Occisa est haec res, nisi etc., (derved er intet at giøre), Plaut. Capt. 3, 4, 7; - ogs. plager el. qvæler tildøde; ∾ saepe rogando, Hor. Epod. 14, 5; cf. id. A. P. 475; — not.: comisk superl., occisissimus sum omnium, qui vivunt, Plaut. Cas. 3, 5, 52.

2. occĭdo, (f. obc.), cĭdi, cāsum, 3, v. n., [cadŏ]; I) „egenl.": falder omkuld, falder ned; - ut alii super alios ··· occiderent, Liv. 21, 35; ligel. om Træer, id. 23, 24: ut ··· momento levi occiderent; — B) „bef." om Himmellegemerne: at gaae ned; - sol occidit, Liv.; Capra occidit mane, Colum.; cf. Plin. 2, 23; df. „poet.", Catull. 5, 4: Soles occidere et redire possunt, Nobis, quum semel occiderit brevis lux, etc.; — bb) hertil mærkes; a) sol occidens: den nedgaaende Sol el. Solens Nedgang, Cic., Liv.; - ligel. sol occasus, Plaut., Gell.; sol occasus suprema tempestas esto, id. 17, 2, (e XII Tabb.); men sole occaso, Quadrig. ap. Gell.; — b) partic. occidens, (sc. sol), som subst. o. „overf.": den vestlige Himmelegn, Vesten; - ab oriente ad occidentem etc., Cic. N. D. 2, 66; cf. Hor. Epod. 1, 13; - occidens aestivus, (hvor Solen gaaer ned om Sommeren), Colum.; occidens hibernus, Vitruv.; — II) „fig."; A) „alm.": at gaae under, at omkomme, ophøre at være, at døe; - exstincto calore occidimus ipsi etc., Cic. N. D. 2, 9; qui in bello occiderunt, (ere faldne), id.; sperans ··· cum occasurum (in bello), Sall. Jug. 7; cf. Virg. Aen. 2, 581; men Occidit a forti ··· Achille, (faldt for hans Haand), Ovid. Met. 13, 597; men dextra Occidit ipsa

sua, (har ombragt sig selv), Virg. Aen. 12, 659; — B) „bes.": at forgaae, at gaae til Grunde; 1) om Personer; - sin plane occidimus, etc., Cic. Qu. Fr. 1, 4; - ofte ogs. som Udraab: occidi, (jeg er fortabt), Terent.; ligel. tota occidi, Plaut. Cas. 3, 5, in.; — 2) om Ting og Begreber; - Occidit ··· Troja, vid. Virg. Aen. 12, 828; ut hic ornatus (mundi) ··· dilapsus occidat, Cic. Acad. 2, 38; cf. id. Lael. 27; oculorum lumen occidit, (Synet er borte), Lucr.; vita occidens, vid. Cic. Tusc. 1, 45; - occidit spes nostra, Plaut.; cf. Hor. Od. 4, 4, 70; ligel. vestra beneficia ··· occasura esse etc., Cic. Mil. 36; — not.: occidens, tis, som subst., s. ovenf. — 3. occīdo, f. occedo, f. und. occedo.

occĭdŭālis, e: vestlig, Oceanus, Symmach.; af — occĭdŭus, 3, [2.occido]; I) „alm.", ligesom occidens, om Himmellegemerne: som gaaer ned el. under; - sole jam fere occiduo, Gell. 19, 7; oriens occiduusque dies, Ovid. Fast. 4, 832; ∾ nox, Stat.; — B) ds. „overs.": vestlig, imod Vesten; - ab occiduo sole, Ovid. Fast. 5, 558; ligel. Praeceps occiduas ille subivit aquas, ibd. 1, 314; ∾ Mauri, Lucan.; ∾ hora, (Aftenen), Calpurn.; — II) „bes.": som gaaer tilgrunde, navnl. som døer el. omkommer; - Labitur occiduae per iter declive senectae, Ovid. Met. 15, 227; - ogs. „overs.": forgængelig, henfaldende, obl.; occiduum carnis, Paul. Nol.

occillo, are, v. a., [occo]: sønderslaaer, knuser, os alicui, Plaut. Amph. 1, 1, 28, inc.; (al. oscillet). — occĭno, (f. obc.), cĭnŭi, centum, 3, v. n., [cano]: at synge el. skrige dertil; navnl. om Varselsfugle; saal. Liv. 6, 41: si occinuerit avis; cf. id. 10, 40, o. Val. Max. 1, 4, 2; - ogs. „alm.": at skrige; ∾ animalia inter se, Appul.

occĭpĭo, (f. obc.), cēpi, ceptum, 3, v. n. o. a., [capio]; I) neutr.: at begynde, at have el. tage sin Begyndelse; - modo dolores ··· occipiunt, Ter. Ad. 3, 1, 2; cf. Lucr. 5, 887; hiems occipiebat, Tac. Ann. 12, 12; — II) act.: begynder derpaa; - ∾ quaestum, (begynde paa en Næringsvei), Ter. Andr. 1, 1, 52; ∾ sermonem cum aliquo, id., cantionem, (istemme en Sang), Plaut.; ∾ magistratum, (tiltræde), Liv., Tac.; - ogs. c. inf.; ∾ agere armentum, Liv. 1, 7, loqui cum aliquo, Plaut.; - ogs. pass.: Qua hoc occeptum est causa, Ter. Heaut. 4, 1, 36; - ogs. c. inf. pass.; quum etc., occepta est agi (fabula), Ter. Eun. prol. 22; — not.: occepso, f. occepero, Plaut. Amph. 2, 2, 41, oftere; ligel. occepsit, f. occeperit, id. Asin. 4, 1, 49.

occĭpĭtĭum, i, n.: Baghovedet; - humeris ad occipitium ductis, Quintil.; Quae (anus) in occipitio quoque habet oculos, Plaut. Aul. 1, 1, 25; - men „overs.": post occipitium (bag sig el. i Ryggen) relinquere exercitus, Varr. ap. Non.; men som Ordsprog: frons occipitio prior, Cato; f. und. frons; af — occĭput, (obc.), ĭtis, n., [caput]: Baghovedet; - quos vivere fas est Occipiti caeco, (uden Øine i Nakken), vid. Pers. 1, 62.

*occisio, (obc.), onis, f., (forvexles oftere m. occidio): Nedsabling, Drab, Mord; - si caedes et occisio facta non erit, Cic. Caecin. 14; ad unum occisione perierunt, Aur. Vict.; o. — occīsor, (obc.), oris, m.: som nedlægger el. fælder; - ∾ regum, Plaut. Mil. gl. 4, 2, 64; — ds. occīsōrĭus, 3: til at slagte, animalia, Tertull.; — [1.occido]. — occīsus, 3, partic. af 1.occido.

occlāmĭto, [ob.cl.], v. n. intens.: skriger el. raaber stærkt; - dormio, ne occlamites, Plaut. Curc. 1, 3, 27. — occlaudo, [ob.cl.], ĕre, v. a., Biform af flgd., Cod. Theod. — occlūdo, (obcl.), si, sum, 3, v. a., [claudo]; I) „egenl.": tillukker, tilspærrer, ostium el. januam, Plaut., aedes, Ter.; occlusis tabernis, Cic. Catil. 4, 8; - ogs. indelukker el. indespærrer, lukker derfor; me ··· apud se occludet domi, Plaut. Men. 4, 2, 108; men cui (servo) nihil est nec obsignatum, nec occlusum, Cic. d. Or. 1, 61; — II) „fig.": at binde el. hindre el. standse; - ∾ linguam alicui, (bringe til Taushed), Plaut. Mil. gl. 3, 1, 11; Dumque ejus lubido occlusa est contumeliis, etc., Ter. Andr. 3, 3, 25; — not. a: af partic. occlusus, 3, findes forel. compar. occlusior, Plaut. Trin. 1, 2, 185, o. superl. occlusissimus, id. Curc. 1, 1, 15; — not. b: occlusti, f. occlusisti, id. Trin. 1, 2, 151. — occlūsus, 3: partic. af frgd.

occo, avi, atum, 1, v. a., [f. und. occatio]: harver; - ∾ segetes, Hor. Ep. 2, 2, 161, agrum, Colum.; - men Tibi aras, tibi occas, etc., (som Sentens), Plaut. Merc. prol. 71; - ∾ vites novellas, (smaahakke Jorden derom), Varr. R. R. 1, 31, (hvor ogs.: quod ita occidunt, sc. glebas, occare dictum); - ogs. absol.: semper occant prius, quam sarriunt rustici, Plaut. Capt. 3, 5, 5. — occoeno, [ob.c.], are, v. n.: spiser deraf, de lumbo, Plaut. frgm. ap. Varr. L. L. 7, 3, inc., vid. Müll. — occoepi, f. und. occipio.

occŭbĭtus, (obc.), us, m., [occumbo]: Undergang el. Nedgang; - ∾ solis, Hieronym. — occŭbo, [f. ob.c.], are, v. n.: at ligge el. hvile; - men sædv. „poet." om den Afdøde: at ligge i sin Grav; vid. Virg. Aen. 5, 371, o. ibd. 10, 706; men id. ibd. 1, 547: si etc., neque adhuc crudelibus occubat umbris, (i. e. in umbris el. inter umbras); men ∾ leto, Senec. Hipp. 997.

occulco, (obc.), (avi), atum, 1, v. a., [calco]: nedtræder, Cato; palea obculcata pedibus pecudum, Varro; cf. Liv. 27, 14: partim occulcatis, partim dissipatis terrore, qui etc., inc. — occŭlo, cŭlŭi, ultum, 3, v. a., [ob, colo]; I) „alm.": bedækker; - virgulta ··· multa memor occule terra, Virg. Ge. 2, 346; — II) „bes.": bedækker for at skjule, unddrager Øiet; - hastatos ··· valles ··· occulebant, Liv. 33, 1; ligel. (feminae) ceteris in urbibus parietum umbris occuluntur, Cic. Tusc. 2, 5; ∾ classem sub rupe, Virg. Aen. 1, 310; - ogs. „alleg.": apparent (vulnera), nec occuli possunt, Cic. Att. 5, 15; — B) ogs. „overs.": lægger Skjul derpaa, fordølger, fortier; - neque tamen occulere debui narratum ab iis, qui etc., Tac. Ann. 3, 16; cf. Tibull. 1, 2, 37; — III) partic. occultus, 3, ofte ogs. som adj.; A) „alm.": skjult, forborgen, hemmelig; ogs. ukiendt el. umærkelig; - in occultis locis (prostare, opp. in foro), Plaut. Curc. 4, 2, 21; Rara per occultos lucebat semita calles, Virg. Aen. 9, 383; ∾ via, id., nota, Ovid.; men ∾ aevum, (som glider uformærkt), Hor. Od. 1, 12, 45; - compar., ∾ cupiditas, atque tectior, Cic. R. Am. 36; si quid erit occultius, id. Fam. 11, 21; superl., ∾ res aperire, id. Acad. 2, 19; - res occultae, (om Naturens Love), Lucr. 1, 146, Cic. Acad. 1, 4, oftere; — b) ogs. om Personer: forborgen, indesluttet i sig selv; - si me astutum et occultum lubet fingere, Cic. Fam. 3, 10; cf. Liv. 25, 16, o. Tac. Ann. 6, 5; - ogs. c. gen.; occultus odii, (der veed at skjule sit Had), ibd. 4, 7; - ogs. staaer occultus, som appos. pers., f. adv. occulte; occulti laetabantur etc., (hemmeligen glædede de sig), ibd. 4, 12; cf. ibd. 3, 29; — B) neutr. occultum; 1) som subst.: hemmeligt Sted; ogs. Hemmelighed; ligel. in pl. occulta, orum; - stare in occulto, Cic.; ex occulto intervenire, id.; cf. Ter. Eun. 4, 7, 17; - occulta saltuum scrutari, Tac. Ann. 1, 61; - fata in occulto esse (sinere), Liv. 21, 22; servi, quibus occulta creduntur, Cic. Coel. 23; occulta conspirationis, Tac.; — 2) som adv.: occulto, Afran. ap. Charis., o. per occultum, Tac. Ann. 4, 71: forborgent, hemmeligen.

*occultātĭo, (obc.), onis, f.: Skjulen el. at skjule sig; - aliae (bestiae) ··· occultatione se tutantur, Cic. N. D. 2, 50; cf. Caes. B. G. 6, 21: cujus rei nulla est occultatio, quod etc.; — II) „fig.": occultatione proposita etc., (naar den tor haabe at blive skjult),

Cic. Fin. 2, 22; o. — occultātor, oris, m.: som Skiuler el. Forvarer; bs. „overf.": ille latronum occultator et receptor locus, Cic. Mil. 19; — [occulto].

*occulte, adv.: skiult el. i Skiul, hemmeligen, umærkeligen; - neque id occulte fert, Ter. Ad. 3, 2, 30, (han gior ingen Hemmelighed deraf); cf. Caes. B. C. 1, 66, o. id. B. G. 7, 83; - compar., occultius conari, Cic.; cf. Sall. Catil. 17; superl., quam potuit occultissime, Caes. B. C. 3, 67; cf. Sall. Jug. 91; derim. maxime occulte, ibd. 35; o. — occultim, adv.: = frgd., reptare, Solin. 4; — [occultus].

1. occulto, abl. som adv., af. occultus, 3, s. und. occulo. — 2. occulto, avi, atum, 1, v. a., intens. af occulo; I) „egenl.": skiuler, giemmer, bringer af Syne; - ∾ legionem silvis, Caes.; cf. Sall. Jug. 53; ∾ se latebris, Cic. Manil. 3; ogs. ∾ aliquid in terram, Caes. B. G. 7, 85; ∾ fugam, id.; quae natura occultavit, vid. Cic. Off. 1, 35; - ogs. medial: (stellae) tum occultantur (blive usynlige), tum aperiuntur, id. N. D. 2, 20; — II) „bes." ogs.: fordølger, fortier, holder hemmelig; - vid. Cic. Off. 1, 30, o. id. Fin. 2, 24; Non occultato nomine etc., Ovid. Pont. I, 1, 17; - ogs. c. inf.; est res quaedam, quam occultabam Tibi dicere, (holdt tilbage el. undlod at sige dig), Plaut. Pers. 4, 3, 22. — occultus, 3, partic. o. adj. af occulo.

occumbo, (s. obc.), cŭbŭi, cŭbĭtum, 3, v. n. (o. a.), [af inus. cumbo, i. e. cubo]; I) „egenl.": falder el. synker ned; - et ita in gladium occubuit, (styrtede sig i sit Sværd), Vell. 2, 70, inc.; - men om en Comet: quum oriretur occumberetque etc., Justin. 37, 2; — II) sædv. „fig.": at døe, at omkomme; absol., el. m. mortem el. morte el. morti; - aut occubuissem honeste, aut etc., Cic. Att. 3, 15; ∾ pro libertate, Suet.; cf. Ovid. A. A. 3, 18; - pro patria mortem (al. morte) occumbere, Cic. Tusc. 1, 42; cf. Liv. 2, 7, ogs. id. 1, 7, o. Suet. Aug. 13; - men ∾ morti, Virg., neci, Ovid.; - men ∾ Rullo (dat.: falde for hans Haand), Sil.; — not.: forel. er occumbere (s. accumbere): at ligge til Bords, Afran. ap. Non.

*occŭpātĭo, (s. obc.), onis, f.; I) „egenl.": Besættelse el. Indtagelse deraf; - ∾ fori, Pseud.Cic. p. Dom. 8; ogs. Besiddelsestagelse af noget som Eiendom, vid. Cic. Off. 1, 7; — II) „fig."; A) som rhetorisk Figur; a) ligesom praesumptio o. πρόληψις: Indvending, som Taleren gior sig selv, for strax at giendrive den; heder ante occupatio, Cic. d. Or. 3, 53; cf. Quintil. 9, 2, 16; — b) naar Taleren anfører, hvad han siger sig at ville forbigaae; vid. auct. ad Her. 4, 27; — B) „alm.": Sysselsættelse el. Beskæftigelse; - in maximis occupationibus tuis etc., Cic. Orat. 10; cf. Nep. Att. 20; - ogs. c. gen. subj.; occupationem populi R. etc., Liv. 10, 45; men Caes. B. G. 4, 22, c. gen. obj.: tantularum rerum occupationes, (med slige Ubetydeligheder); o. — occŭpātōrius, 3: der som ledig tages i Besiddelse, ager, Sicul. Flacc. ap. Goes.; — [occupo]. — 1. occupatus, 3, partic. o. adj. af occupo. — 2. occŭpātus, us, m., [occupo], ligesom occupatio: Beskæftigelse, Claud. Mam. ap. Sidon.

occŭpo, (s. obc.), avi, atum, 1, v. a., [capio]; oprdl.: tager fat derpaa, tager derom; bs. I) „egenl.": bemægtiger mig, besætter, indtager, erholder; - obsidere atque occupare totam Italiam suis praesidiis, Cic. Agr. 2, 28; ∾ possessiones, id., urbes, Liv., montem, Tac., portum, Hor. Od. 1, 14, 2; ∾ regnum, Cic., tyrannidem, id.; - men „poet.": ∾ aliquem amplexu, (omarme), Ovid. Fast. 3, 509; — II) „fig."; A) „overf."; 1) besætter el. indtager el. fylder dermed; - atra Nube polum, pater, occupato, Hor. Od. 3, 29, 43; ∾ urbem (sc. aedificiis), Liv. 5, 55; cf. Hor. Od. 3, 24, 3; — 2) overfalder, angriber, aliquem gladio, Virg., morsu, Ovid., canes ense, Propert.; - men Virg. Aen. 10, 699: ∾ aliquem saxo (m. tilføiet acc. graec.) os faciemque adversam (lige i Ansigtet); — 3) forekommer, gior noget først (el. før en anden); - Occupat egressas quamlibet ante rates, (indhenter dem), Ovid. Trist. 1, 10, 6; - saal. ogs. c. inf.: occupat bellum facere, (begynder Krigen først), Liv. 1, 14; — B) „ment.": indtager el. betager; - tantus timor omnem exercitum occupavit, Caes. B. G. 1, 39; cf. Cic. Fontej. 15: ∾ animos magnitudine rei; — 2) at beskæftige; - ∾ animum in funambulo, Ter. Hec. prol. 14; cf. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 10: haec causa primos menses occupabit; — not.: i Oekonomien el. Regnskabsvæsenet heder ∾ pecuniam: at anlægge el. anbringe Penge saa el. saa; - pecuniam adolescentulo gravi fenore ··· occupavisti, (du har laant ham Penge imod høie Renter), Cic. Flacc. 21; ∾ pecuniam apud populos, id. Verr. 1, 36; men ∾ pecuniam in pecore, (sætte Penge deri), Colum.; — III) partic. occupatus, 3, ogs. som adj.: beskæftiget, navnl. m. Statssager, opp. otiosus, Cic. Tusc. 1, 3; occupatus in eo, ut etc., Nep. Alcib. 8; men ∾ tempora, Cic. Planc. 27; - compar., Coel. ap. Cic. Fam. 8, 4; superl., Cic. Att. 12, 38; — not.: occupassis, it, f. occupaveris, etc., Plaut.

occurro, [ob.c.], curri el. cucurri, cursum, 3, v. n.; I) „egenl."; A) „alm."; a) om Personer: at løbe el. ile el. gaae imøde; ogs. at møde el. træffe; sædv. c. dat., ogs. absol.; - ∾ alicui venienti, Caes. B. C. 3, 19; - ogs. ∾ alicui obiam, Plaut. Epid. 2, 2, 30; - men ud. dat.; si ··· occurri (sc. tibi), Hor. Ep. 1, 1, 95; men pass.: occurritur (sc. mihi, neml. for at bevise mig Ære), Cic. Att. 2, 22; — B) ogs. om fiendligt Sammenstød; vid. Caes. B. C. 1, 40, o. ibd. 2, 27; — II) „fig."; A) „overf."; 1) at træffe derpaa; - quibuscumque signis occurrerat etc., Caes. B. G. 4, 26; — 2) at komme dertil el. derhen, at indfinde sig derved; c. dat., el. m. ad, el. m. in; - huic (concilio) ut occurrerent, etc., Liv. 31, 29; ligel. legati ad id concilium occurrerunt, id. ibd.; men accepta pecunia quam primum in aliam civitatem occurrere, Cic. Verr. 3, 27; — 3) localt: at møde, d. e. at ligge ligeoverfor el. ligeimod; - apud Elegiam (urbem) occurrit Euphrati Taurus mons, Plin. 5, 20; — B) „ment."; 1) at komme imøde, at modarbeide el. forekomme; - ∾ atque obsistere omnibus ejus consiliis, Cic. Catil. 3, 7; ∾ illi rationi, id., malevolentiae hominum, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 11; — b) ogs. omvendt: at komme imøde el. til Hielp, at hielpe derpaa, at afhielpe; - venienti occurrite morbo, Pers. 3, 64; ∾ exspectationi, Cic. Cluent. 23; cf. Nep. Pelop. 1; — 2) talende el. svarende at gaae imøde, at svare, obl.; - ut si dicenti: quem video? ita occurras: ego, etc., Quintil. 1, 5, 36; - bs. impers.; si etc., qui poterunt longius progredi? occurretur enim, sicut occursum est, Cic. Acad. 2, 14; — 3) at møde el. fremstille sig for Sielen, at vise sig, at forekomme, obl.; - saal. ∾ animo, Cic. d. Or. 2, 24; ligel. ∾ cogitationi, quonam modo etc., Plin. 29, 1; men c. inf.: occurrit aliqua dicere etc., (det træffer el. passer at tale derom), id. 24, 99; - men Cic. d. Or. 3, 49: ipsi (hi pedes) occurrent orationi; men id. Orat. 32: saepe enim occurrunt (haec: forekomme ofte).

*occursācŭlum, i, n.: det Mødende; bs. „overf.": occursacula noctium, Nattespøgelser, Appul.; — occursātĭo, onis, f.: Sammenløb af Mennesker, (navnl. for at opvarte en Stormand, el. for at ledsage en Candidat), Cic. Mil. 35, o. id. Planc. 12; o. — occursātor, oris, m.: som iler derhen el. nogen imøde, Auson.; — [occurso]. — occursio, onis, f., [occurro]: Møden el. Imødekommen; vid. Senec. Consol. ad Marc. 18, inc.; - ogs. „alm.": Besøg, Sidon. — occursito, (obc.), are, v. n., intens. af

occurso (el. occurro): at komme imode, at standse; - ∾ pecoribus, Solin. 25.

occurso, (obc.), are, v. n. (o. a.), intens. af occurro; I) „egenl."; A) „alm.": løber el. iler derimod, stoder derpaa; - ∾ capro, Virg. Ecl. 9, 25; ∾ fugientibus, (faste sig i Veien for dem), Tac. Ann. 3, 20; - ogs. om Ting; occursantes inter se radices, Plin. 16, 2; — B) „bes."; 1) fiendligen at komme el. træde derimod; occursat ocius gladio, etc., Caes. B. G. 5, 44; s. ogs. nedens. Sall. Jug. 85; — 2) at løbe el. ile derhen el. dertil; - ∾ portis, Liv. 2, 45; quid tu huc occursas? Plaut.; men ∾ numinibus, Plin. Pan. 81, (indfinde sig i deres Templer); — II) „fig."; A) om Personer: at gaae imode, at modstaae el. forekomme; - ∾ fortunae, Plin. Pan. 25; ogs. absol.: ea agere inter invidos, occursantes, etc., Sall. Jug. 85; — B) om Begreber: at fremstaae el. vise sig for Sielen, at falde nogen ind; m. o. ud. dat. animo; vid. Plin. Ep. 5, 5, o. ibd. 2, 3; - contiß ogs. c. acc.; ita me occursant multae, Plaut. Mil. gl. 4, 2, 56.

*occursor, (s. obc.), oris, m.: som gaaer imode, Augustin.; ds. — occursōrius, 3, potio, (Velkomstdrik); ogs. ∾ promulsis, Appul.; o. — occursus, (obc.), us, m.: Moden el. at komme imode, at stode derpaa; - vacuis occursu hominum viis, (hvor man ingen modte), Liv. 5, 41; occursus hominum vitare el. declinare, Tac.; — II) „overf." om Ting; - occursu stipitis, (ved at stode derimod), Ovid. Met. 15, 522; - men occursus recursusque inexplicabiles (itinerum labyrinthi: dens Forviklinger), Plin. 36, 19; — [occurro].

Oceănītis, ĭdis, f., Ὠκεανῖτις: Datter af Oceanus, Virg. Ge. 4, 341. — Oceănus, i, m., Ὠκεανός: Oceanet el. Verdenshavet; - vid. Cic. d. Rep. 6, 20: terra ··· circumfusa illo mari, quod Atlanticum, quod magnum, quem Oceanum appellatis in terris; men intra Oceani ostium, Cic. Manil. 12, (i. e. intra fretum Gaditanum); cf. id. Tusc. 1, 20, o. id. N. D. 3, 10; ∾ circumvagus, Hor. Epod. 16, 41, dissociabilis, id., beluosus, id.; — b) i Apposition m. mare (el. adjectivisk) findes mare Oceanum, Tac. Hist. 4, 12; cf. Caes. B. G. 3, 7, ogs. Mela 2, 6, o. Tac. Ann. 1, 9; — 2) „overf." o. efterel.: et stort Badekar, Lamprid. Al. Sev. 25; — II) personificeret el. som Guddom er Oceanus: Søn af Coelum o. Terra, Gemal af Tethys, og Fader til Floderne og Nympherne; - vid. Cic. Univ. 11, id. N. D. 3, 19, o. Hygin. Fabb. praef., ogs. Catull. 87, 6; men Virg. Ge. 4, 382: Oceanumque patrem rerum, (med Hensyn paa Vandet som Grundelement).

*ŏcella, ae, m.: med smaa Oine, Plin. 11, 55; o. — ŏcellātus, 3: forsynet med smaa Oine el. Punkter; - ludere ocellatis (sc. lapillis), Suet. Aug. 83, (med Smaastene, der, ligesom Terninger, ere betegnede med Oine el. Punkter); af — ŏcellus, i, m., dem. af oculus: lidet Oie; ds. in pl.: kelende, Plaut. Trin. 2, 2, 18; men ∾ turgiduli, Catull. 3, 18, irati, Ovid. Am. 2, 8, 15; - dog ogs. ocelli „poet." f. oculi, Prop. 1, 3, 19, o. id. 2, 10, 17; — II) „fig."; A) det Ypperste el. Yndigste i sit Slags; - ocellos Italiae, villulas meas etc., Cic. Att. 16, 6; ds. ogs. som Kelεord: ocelle mi, Plaut.; ligel. ocellus aureus, id.; — B) af Gestaltens Lighed: Knold ved Roden af visse Værter, ogs. oculus, Plin. 21, 10.

ochra, ae, f., ὤχρα: Okker el. Okkergel, en Jordart, som giver en gul Farve, Plin. 35, 12, Cels., Vitruv. — Ochus, i, m., Ὦχος; I) en Flod i Bactrien, Plin. 6, 18; — II) Tilnavn f. K. Artaxerxes d. tredie, Curt.; — III) en Søn af K. Darius Codomannus, Curt. 4, 14.

ōcĭmŏīdes, is, adj., ὠκιμοειδές: der ligner Værten ocimum, Appul. — ōcĭmum, i, n., ὤκιμον: Basilicurt, Plin. 19, 35; ifølge en Folketro er denne Vært: cum maledictis et probris serendum, id. 19, 57; hvs. ocima cantare, (udskælde el. bande), Pers. 4, 22. — ōcinum, (ocimum, ocymum), ὤκινον: en Kleverart; (ligesom frgd., benævnt af dens hurtige Vært, Cato, Varro, Plin. 17, 35).

ōcior, us, gen. oris, adj. comp., ὠκίων: hurtigere; superl. ōcissimus, 3, ὤκιστος; - ocior cervis, Hor.; cf. Virg. Aen. 5, 319; men ocissimum venenum, (som har den hurtigste Virkning), Plin.; — b) „overf." om Tiden: som er for el. foran; - ocissima pira, (som først blive modne), Plin.; — ds. adv., ōcĭter: hurtigen el. hastigen, surgere, Appul.; - compar. ocius, hurtigere el. tidligere; ut ocius ad tuum pervenias, Cic. Quint. 13; cf. Ter. Eun. 3, 5, 61; serius ocius Sors exitura (urna), Hor. Od. 2, 3, 26, (tidligere el. sildigere, først el. sidst); - ogs. staaer ocius oftere f. ociter; saal. Caes. B. G. 3, 45; ligel. sequere hac me ocius, Ter. Heaut. 4, 7, 4; - superl., quam ocissime accedere, Sall. Jug. 25. — ocius, ocissime, s. und. frgd.

1. Ocnus, i, m.: Stifteren af Byen Mantua, Virg. Aen. 10, 198. — 2. Ocnus, i, m., [ὄκνος, i. e. piger, tardus], hed („alleg." paa et Maleri af Maleren Socrates): en Person, der dreier el. snoer en Line, som en Eselinde stedse afgnaver; vid. Plin. 35, 40: piger ··· Ocnos, spartum torquens, quod asellus arrodit; hvs. ordsprogvis om et forgeves og uendeligt Arbeide: Dignior obliquo funem qui torqueat Ocno, Prop. 4, 3, 21. — ocquīnisco, (s. obqu.), ĕre, v. n., [af inus. quino, besl. m. κινέω, i. e. moveo]: at bukke sig ned, at lude, Pompon. ap. Non.; vid. conquinisco s. 1.

ŏcrĕa, ae, f., [besl. m. ὄκρις, d. e. d. ophoiede]: Benskinne el. Benharnisk til Krigsbrug; brugtes ogs. af Jægere og Landmænd; bares af Samniterne alene om det venstre Ben, Liv. 9, 40; cf. Juvenal. 6, 258; men ∾ leves, Virg. Aen. 7, 634; ds. — ŏcrĕātus, 3: med Benharnisk el. Stovler, Hor. Sat. 2, 3, 234; ∾ crura, Plin. — Ocrēsia, ae, f.: Slavinde af Tanaqvil, og Moder til K. Servius Tullius; vid. Ovid. Fast. 6, 627, o. Plin. 36, 70. — Ocrĭcŭlum, i, n.: By i Umbrien; — B) ds. Ocrĭcŭlānus, 3, villa, Cic. Mil. 24; - Ocriculani, orum, m.: Indvaanerne af Byen Ocriculum, Liv. 9, 41. — ocris, is, m., [ὄκρις, i. e. cacumen]: stenigt Bierg, Liv. Andr. ap. Fest. p. 181, (Müll.).

octachordos, (octoch.), on, [ὀκτάχορδος]: ottestrænget, ottestemmig, Vitruv. 10, 8. — octăedros, on, ὀκτάεδρος: med otte Sæder, Capella. — octagōnos, (octog.), on, [ὀκτάγωνος]: ottevinklet el. ottehiørnet, Vitruv.; — b) ds. subst. octagonon, i, n.: Ottekant, id. — octangŭlus, 3, [octo, angulus, i]: = frgd., Appul. — octans, tis, m.: Octanten, (Maaleinstrument), egenl. Cirkelafsnit af 45 Grader el. $\frac{1}{8}$ af Cirkellinien, Capella. — octaphŏrus, s. und. octophorus. — octas, ădis, f., ὀκτάς: Ottetallet, en Otter, Capella. — octastȳlos, on, ὀκτάστυλος: ottesoilet, Vitruv. 3, 2. — octateuchus, i, m., ὀκτάτευχος: i otte Bind, Cassiod.

*octāvānus, i, m., (sc. miles): Soldat af d. ottende Legion; in pl., Mela, Plin.; o. — octāvārĭus, 3: ds. octāvārĭum, vectigal: Afgift af en Ottendedel, Cod. Just.; — II) octavarius, i, m.: som indkræver denne Afgift, Cod. Theod.; — [octavus]. — Octāvĭānus, s. und. flgd. — Octāvĭus, a: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf mærkes: C. Octavius: Fader til K. Augustus, som selv derfor, efter sin Adoption af Cæsar, heder Octavianus, Suet. Aug. 2; - porticus Octaviae, ibd. 29; hvorfor Plin. (34, 14, oftere) ogs. har opera Octaviae, (om den der opstillede Kunstsamling); — B) ds. 1) Octāvĭus, 3: octavisk, gens, Suet. Aug. 1, vicus, ibd.; — 2) Octāvĭānus, 3, milites, Caes. B. C. 3, 9, (der anføres af

en Octavius); men ∾ bellum, Cic. N. D. 2, 5, i. e. bellum Cn. Octavii cum Cornelio Cinna; — 3) Octavianus, i, m.: den af Julius Cæsar adopterede Octavius, (sildb. Keiser Augustus); hvf. Caesar Octavianus, Cic. Fam. 12, 25, o. Tac. Ann. 13, 6.

octāvus, 3, [octo]: d. ottende, pars, Cic.; ogs. absol.: octava, (sc. pars), auct. B. Afr. 98; ogs. som Afgift, Cod. Just.; – octavum marmor, Martial., (d. ottende Milesten); men absol.: ager efficit cum octavo (sc. grano, giver ottefold), Cic. Verr. 3, 47; – octava, m. o. ud. hora, vid. Martial. 4, 8, o. Juvenal. 1, 49, (brugtes neml. til Legemsøvelser før Maaltidet); – comisk er: octavus sapientum, (den ottende Vise), Hor. Sat. 2, 3, 296; – neutr. octavum ogs. som adv.: ottende Gang, Liv. 6, 36. — octāvus.dĕcĭmus, octava.decima, etc.: den attende, Vitruv., Tac. — octennis, e, [octo, annus]: otteaarig, puer, Ammian.

octĭes, adv., [octo]: otte Gange; – septenos octies anfractus, Cic. d. Rep. 6, 12; ∾ victor, Plin. — octigēsĭmus, 3, s. octingentesimus, Priscian. — octingĕnārĭus, 3: bestaaende af 800, grex, Varro; af — octingēni, ae, a: = frgd., Priscian. — *octingentēni, ae, a: hver 800, Priscian.; o. — octingentēsĭmus, 3: d. 800ste, annus, Cic.; af — octingenti, ae, a, [octo, centum]: 800; – mille et octingenta stadia, Cic.; ds. — octingentĭes, adv.: 800 Gange, Vopisc. Tac. 10. — octĭpes, ĕdis, adj., [octo, pes, m.]: ottefodet, cancer, Ovid., Propert.

octo, num. card. indecl., ὀκτώ: otte; – ∾ millia passuum, Caes.; decem et octo dies, Liv. 10, 21; centum et octo annis, Cic.; octo et viginti, Gell.; ds. — octŏas, ădis, f., s. octas: Ottetallet, en Otter, Tertull.

Octōber, bris, m., [octo]: d. ottende Maaned i det romerske Aar, (neml. fra Mars, s. und. December); – ultima parte Octobris, Colum.; – ogs. m. mensis; quum mense Octobri in urbem revertisset, Vell. 2, 56; ogs. hører hertil: Idus Octobres, (d. 15 October), Martial. 12, 67; ligel. Calendis Octobribus, (d. 1 October), Cic. Att. 4, 16.

octochordos, s. und. octachordos. — octōdĕcim, num. card. indecl., [octo, decem]: atten, cohortes, Frontin. — octōgămos, on, [ὀκτώ, γάμος]: otte Gange gift, Hieronym. — octōgēnārĭus, 3: som indeholder 80; – ∾ pater, (80aarig), Plin. Ep. 6, 33; ∾ fistula, (hvis Blik har en Brede af 80 Tommer), Vitruv.; af — octōgēni, ae, a, num. distr., [octo]: hver 80, el. 80 til hver, Liv. 10, 30; — II) ogs. „alm.": 80, Plin. 7, 75. — *octōgēsĭmus, 3: d. 80de, annus, Cic. d. Senect. 10; o. — octōgĭes, adv.: 80gange; – sestertium centies et octogies etc., Cic. Pis. 35; – skrives ogs. octuagies, Plin.; af — octōginta, num. card. indecl., ὀγδοήκοντα: 80, anni, Cic.; men unde-Octoginta annos natus, Hor. Sat. 2, 3, 117; – skrives ogs. octuaginta, Colum. — octōgōnos, s. und. octagonos.

octōjŭgis, e, [jugum]: ottespændt (currus); ds. „overf." (med Lune el. Bitterhed) s. octo, Liv. 5, 2: nunc jam octojuges (tribunos) ire etc.; — b) octojugis (sc. numerus), Ottetallet, Tertull. — octō.mĭnūtālis, e: som sælges for otte Skilling, libra carnis, Lamprid.

octōnārĭus, 3: bestaaende af otte, numerus, Varro; men ∾ versus: ottefodet jambisk Vers, Quintil. 9, 4, 72; – ∾ fistula, (hvis Blik holder otte Tommer), Frontin., Plin.; af — octōni, ae, a, num. distr. af octo: otte paa el. til hver, Liv. 22, 28; ∾ pedes cancri, Plin.; ∾ Idibus, Hor. Sat. 1, 6, 75, (paa Idus i hver Maaned; fra Nonae til Idus tælles neml. altid otte Dage); — II) ogs. „alm." ligesom octo: otte; – octonis iterum natalibus actis, etc., Ovid. Met. 13, 753; cf. id. ibd. 5, 50.

octōphŏros, (octaph.), on, [ὀκτώφορος]: som bæres af otte, lectica, (Bærestol), Cic. Verr. 5, 11; ogs. absol.: octophoros, (sc. lectica), Suet. Calig. 43. — octōtŏpi, (el. octo topi), ὀκτὼ τόποι: otte Steder el. Punkter paa Himmelen, imellem de fire Hovedpunkter, Manil. 2, 968.

*octŭăgies, o. octŭăginta, s. und. octagies, etc. — *octuplĭcātĭo, onis, f.: at tage otte Gange, Capella; o. — octuplĭcātus, 3: ottefold, som tages ottefold; – censu octuplicato aerarios facere, Liv. 4, 24; — [af inus. octuplex, s. octuplus]. — octuplus, 3, ὀκταπλοῦς: ottefold, pars, Cic. Univ. 7; — b) ds. neutr., octuplum: det Ottefolde; – poena octupli, (betale det Ottefolde el. ottegange saa meget, som man skylder), Cic. Verr. 3, 11; cf. ibd. 10 o. 12. — octussis, is, m., [octo, as]: otte Asses; – Quanti emptae? ··· octussibus, Hor. Sat. 2, 3, 156.

*ŏcŭlāris, e: hørende til Øiet, tunica, Øienhinde, Veget., medicus, Øienlæge, id.; — II) ds. subst. oculare, is, n.: Øiensalve, Pelag.; — ds. adv. ŏcŭlārĭter: med Øinene, intueri, Sidon.; o. — ŏcŭlārĭus, 3: = ocularis, medicus: Øienlæge, Cels.; ogs. absol. ocularius, Scrib. Larg.; — [oculus]. — ŏcŭlāta, ae, f.: etslags Fisk, rimel. Regnøie el. Lamprét, (neml. af dens øienfarvede Pletter), Plin. 32, 53; af — ŏcŭlātus, 3, [oculus]; I) „alm.": forsynet med Øine, seende; – Pluris est oculatus testis unus, quam auriti decem, (et eneste Øienvidne), Plaut. Truc. 2, 6, 8; men male oculatus, (som seer slet), Suet. Rhet. 5; – compar., ∾ deus, (som seer bedre), Tertull.; – ogs. „overf.": øienformet, circuli, Solin.; — II) „bef.": som falder i Øinene, synlig; – statuam poni quam oculatissimo loco, in rostris, Plin. 34, 11; – comisk er: oculata die vendere, (for rede Penge; opp. caeca die: paa Credit), Plaut. Pseud. 1, 3, 67.

ŏcŭlĕus, 3, [oculus]: fuld af Øine; – Quod si Argus servet, qui totus oculeus fuit, etc., Plaut. Aul. 3, 6, 19; — II) „overf.": skarpsynet, Appul. — ŏcŭlĭcrĕpĭda, ae, m., [oculus, crepo]: hvis Øine lyde under Slagene, Plaut. Trin. 4, 3, 14. — ŏcŭlissĭmus, 3, comisk formet superl. af oculus: allerkæreste, ordl., homo, Plaut., ostium, id. — *ŏcŭlĭtus, adv., amare, Plaut. ap. Non.: elske som sine Øine; o. — ŏcŭlo, are, v. a.: forsyner med Øine, gjør seende, Tertull.; — II) ogs. „fig.": opklarer el. oplyser, id.; — [flgd.].

ŏcŭlus, i, m., [igiennem inus. ocus besl. m. ὄσσε, ὤψ]; I) „egenl.": Øiet (som Synsorgan); – oculos (natura) fecit lubricos et mobiles, Cic.; oculos acres et acutos habere, id.; oculis cernere, Nep.; oculos in terram figere, Tac., conjicere in aliquem, Cic., adjicere ad aliquid, Plaut., (kaste dem hen derpaa); ogs. oculos adjicere rei, (see begjerligen derpaa), Cic. Verr. 2, 15; cf. id. Agr. 3, 10; men oculos dejicere a re, id., ogs. de aliquo, id., (vende dem bort derfra); – „alleg." er Liv. 6, 15: auferre oculos etiam observantibus, (skuffe deres Paapasſenhed); – ante oculos ponere, ogs. proponere, Cic.; ogs. proponere oculis, id.; men ante oculos esse el. versari, id.; ligel. in oculis esse, id., situm esse, Sall.; ligel. in oculis alicujus: for nogens Øine; vid. Liv. 22, 12, o. Cic. Verr. 2, 33; ligel. sub oculis alicujus, Caes.; sub oculos cadere, Cic., ogs. incurrere in oculos, id., oculis, Senec., (falde i Øinene); men oculos in pectora (alicujus) ··· inserere, („alleg.": at skue i nogens Inderste), Ovid. Met. 2, 93; – oculos pascere aliqua re, Cic. Verr. 5, 26, (fryde sig ved et Skue); cf. Nep. Eum. 11; men Ter. Phorm. 5, 9, 64: quod tuo viro oculi doleant, (som vilde gjøre ham ondt i Øinene); – ogs. sværges der ved Øinene; vid. Ovid. Am. 2, 16, 44; – ogs. heder esse in oculis alicui el. alicujus: at være meget yndet af nogen, Cic. Att. 6, 2, o. id. Tusc. 2, 26; men in oculis aliquem ferre el. gestare: at gjøre

meget af nogen, id. Phil. 6, 4, o. Ter. Eun. 3, 1, 11; — II) „fig."; A) „overf."; 1) Synsevnen el. Synet; - ut eum quoque oculum, quo bene videret, amitteret, Cic. Div. 1, 21; men oculos restituere alicui, Suet. Vesp. 7; — 2) Lyset af et Legeme, el. et lysende Legeme; navnl. om Solen og Stjernerne; saal. mundi oculus, (i. e. sol), Ovid. Met. 4, 228; men tot stellarum collucentium illos oculos, Plin. 2, 4; — 3) oieuformet Plet; - pantheris in candido breves macularum oculi, Plin. 8, 23; ligel. oculi pavonum caudae, id.; — 4) om Planter og Væxter: Øie el. Gemme el. Knop; - oculos imponere: inoculere, Virg. Ge. 2, 73; — b) ogs. Knolden el. Roden af flere Væxter; - oculos arundinis serere, Cato, Varro; cf. Plin. 17, 3; — c) ogs. en Benævnelse paa aizoon majus, Plin. 25, 102; — d) oculus volutae, (i Bygningskunsten): Snirkelens Øie el. Midpunkt, Vitruv.; — B) „ment."; 1) det Fortrinligste og ligesom Øiet i sit Slags; - hi duos illos oculos orae maritimae effoderunt, (om Søstæderne Carthago o. Corinthen), Cic. N. D. 3, 38; — 2) Aandens Øie el. Blik; - mentis oculis videre aliquid, Cic. Orat. 29; - ogs. kan af d. frgd. hidføres som allegorisk: oculos pascere aliqua re; cf. Nep. Eum. 11; ligel. quod viro tuo oculi doleant, Ter. Phorm. 5, 9, 64; s. ovenf. — Ocyrrhōe, es, f., Ὠκυῤῥόη: Datter af Centauren Chiron; vid. Ovid. Met. 2, 637.

ōda, ae, o. ōde, es, f., ᾠδή: Sang, carmen; lyrisk Sang; (ds. sædv. Odae Horatii, som Benævnelse paa hans lyriske Digte); - „poet." ogs. Fuglenes Sang, auct. Carm. d. Philom. — ōdārium, i, n., ᾠδάριον: Sang el. lyrisk Sang; ogs. en Melodi; - odaria saltare, Petron. Sat. 53. — ōde, es, f. und. oda. — Odessus, (-os), i, f.: By i Nedermosien, Mela 2, 2, Plin. 4, 18. — ōdēum, i, n., ᾠδεῖον: Bygning til musikalsk Veddestrid i Athenen, opført af Themistocles, Vitruv. 5, 9; - sild. ogs. en offenlig Bygning i Rom; vid. Suet. Dom. 5: excitavit ··· et stadium et odeum etc.

ōdi, isse, v. a. def., af d. forældt. ōdio, ōdivi el. ōdi, ogs. som dep. osus sum, 3; besl. m. ὀδύσσομαι, i. e. irascor; - oprdl.: har fattet et Had; ds. sædv. „alm.": hader, er fiendsk derimod; - quid enim odisset Clodium Milo ··· praeter hoc civile odium, quo omnes improbos odimus? Cic. Mil. 13; oderam multo pejus hunc etc., id. Fam. 7, 2; - ogs. c. inf.; dum servire ··· odero, Pseud. Brut. ap. Cic. ad Brut. 1, 16; cf. Hor. Ep. 1, 16, 52: Oderunt peccare boni virtutis amore; - ogs. absol.: oderint, dum metuant, Attius ap. Cic. Off. 1, 28; cf. Suet. Tib. 59: oderint, dum probent; ogs. Sall. Catil. 51; — II) „overf." o. „bef.": lider ikke, ærgrer mig derover; saal. Ovid. Am. 1, 11, 20: Odi, quum ··· cera vacat, (naar Siden ikke er fuldskreven); ligel. Ter. Ad. 4, 1, 7: illud rus ··· male odi etc.; cf. Hor. Od. 1, 38, in.; - ogs. „overf." om Væxterne; ruta odit hiemem, Plin.; ogs. om en Antipathi; oleum aquam odit, id.; — not. a: af praes. odio findes Formerne: odientes, Tertull., odies (fut.), id., odiendi (gerund.), Appul., pass. oditur, Tertull., odiremur, Hieronym.; — not. b: af perf. odivi har Anton. ap. Cic. Phil. 13, 19: odivit; — not. c: af sup. osum er ōsūrus, 3; - ita amare ··· ut si aliquando esset osurus, Cic. Lael. 16; — III) som depon. act. findes for- o. efterel. ōsus sum, ligesom odi: hader, harmes derved; - Inimicos semper osa sum obtuerier, Plaut. Amph. 3, 2, 19; osusque eum morum causa fuit, Gell. 4, 8.

ŏdĭbĭlis, e, [odi]: hadværdig, til at hade; (for- o. efterel. Ord); - falsidica ··· odibilis, etc., Attius ap. Priscian.; improbitate ita odibilis, ut etc., Lamprid. Heliog. 18. — ōdĭcus, 3, ᾠδικός: hørende til Sang, til at synge; - ∾ versus (pl.), Mar. Vict. — ŏdĭōse, adv., af odiosus: paa en hadsk el. fortrædelig Maade; - ∾ cessare, (udeblive), Ter. Ad. 4, 2, 49; nec odiose nec putide (dicere), Cic. Brut. 82. — ŏdĭōsĭcus, 3, comisk Biform af flgd.; ∾ parasiti, Plaut. Capt. 1, 1, 19. — ŏdĭōsus, 3, [odium]: forhadt; ogs. fortrædelig, brydsom, besværlig; A) om Personer; - odiosus mihi es, Plaut. Pseud. 1, 1, 28; cf. Lucr. 4, 1158; ∾ genus hominum, Cic. Lael. 20; odiosissima natio, Phaedr. 2, 5; — B) om Ting og Begreber; - ∾ dona ingrataque, Plaut.; senectus plerisque senibus sic odiosa est, ut etc., Cic. d. Senect. 2; men palaestrici motus saepe sunt odiosiores, id. Off. 1, 36; cf. id. R. Com. 6; - quam sit odiosum, c. inf., id. Phil. 1, 11; cf. id. d. Senect. 14; men Nep. Alcib. 2: multa odiosa (mange anstødelige Ting) etc.

1. ŏdĭum, i, n., [odi]; 1) „alm.": Had, Fiendskab, Forbittrelse; - odium est ira inveterata, Cic. Tusc. 4, 9; odio permotus, (af Had), id.; odium omnium justum etc., id. Catil. 1, 7; venire in odium alicui, id.; pervenire in odium Graeciae, Nep. Lys. 2; ogs. venire alicui odio, Plin.; ogs. esse apud aliquem in odio, Cic. Manil. 22; ogs. magno odio (ud. in), id. Verr. Act. 1, 14; habere aliquem el. aliquid odio, (hade), Plaut., Ovid.; fuit mihi cum illo odium, (vi vare Fiender), Cic.; suscipere odium erga aliquem, Nep.; men suscipere odium Pompeji, (paadrage sig hans Had), Cic. Att. 6, 1; ligel. odium alicujus subire, id.; - omnium in se odia convertere, id.; cf. id. Mil. 15; - ogs. c. gen. obj.; odium me cepit rei etc., (harmes derover), id. Phil. 2, 36; in odium alicujus aliquid facere, (s. odio alicujus: af Had til nogen), Ovid. Met. 14, 71; ligel. facere odium studiorum, Quintil., vitae, Plin.; - odium inflammare el. incendere, Cic., restinguere, id., remittere, Tac.; - habere odium servitutis, (dertil el. derimod), id., ligel. in bonos, id. Vat. 3; cf. id. Cluent. 55; men ogs. heder habere odium: at være forhadt, Senec. Ep. 105, Petron.; — II) „bef." o. „overf."; A) Fortrædelighed, Misnoie, Utilfredshed; - Neque agri neque urbis odium me umquam percipit, Ter. Eun. 5, 5, 2; sin odio est (vobis), dicam tamen, Plaut. Poen. prol. 51; - ogs. Yttring af Utilfredshed el. Harme; odio et strepitu senatus etc., Cic. Att. 4, 2; Tundendo atque odio denique effecit senex, Ter. Hec. 1, 2, 48; men quod erat odium! quae superbia! (hvilket forhadt og overmodigt Væsen)! Cic. Cluent. 31; — B) forhadt el. afskyeligt Menneske; - deorum odium atque hominum, Plaut. Rud. 2, 2, 13; cf. id. Poen. 1, 2, 180: voluptas hujus, atque odium meum; — C) om Naturgienstande: Uforenlighed, Antipathi; - raphanis odium cum vite maximum, Plin.; cf. id. 24, 1; quidam amnes odio maris subeunt vada, sicut Arethusa etc., id. 2, 6.

odo, onis, f. und. udo. — Odŏmantes, um, m.: thracisk Folkestamme ved Strymon, Plin. 4, 18; — B) ds. Odŏmantĭcus, 3, terra, Liv. 45, 4. — odŏntītis, idis, f., ὀδοντῖτις, (herba: etslags Væxt imod Tandpine), Plin. 27, 84. — ŏdontŏtўrannus, i, m., ὀδοντοτύραννος, ligesom Tandbetvingeren: et Dyr i Indien, Jul. Val. Res G. Al. M. 3, 33. — ŏdor, (arch. odos), oris, m., [besl. m. ὄζω, i. e. oleo]; I) „egenl.": Lugt, den med en Lugt forbundne Uddunstning; - omnis odor ad supera fertur, Cic. N. D. 2, 56; odorem trahere naribus, vid. Phaedr. 3, 1; — B) „bef.": Vellugt, Rogelse, Krydderi, odl.; oftest in pl.; - incendere odores, (Røgelse), Cic. Tusc. 3, 18; Perfusus liquidis ··· odoribus, (med Salver), Hor. Od. 1, 5, 2; odores Assyrii, (Balsam), Tibull.; cf. Tac. Ann. 16, 6: corpus ··· differtum odoribus etc.; - dog ogs. in sing.; vid. Hor. Od. 3, 18, 8; ∾ Assyrius, Catull. 68, 144; — 2) ond Lugt, Stank; - odos aut pabuli egestas etc., Sall. Jug. 44; camera ··· odore foeda, id. Catil. 55; cf. Suet. Calig. 27; — II) „fig.": etslags Lugt, d. e. Anelse el. Formodning; - et est nonnullus odor dictaturae, Cic. Att. 3, 16; men

odore aliquo legum recreatus, (ved etslags Haab om Lovenes Beskyttelse), id. Verr. 5, 61; ∾ urbanitatis, (Anstrøg af Dannelse), id.; — not.: odos, oris, archaistisk f. odor, (cf. arbos, labos, etc.), Plaut., Lucr., Sall.

*ŏdōrāmen, ĭnis, n.: = flgd.; - omnium succos odoraminum in unum spiramentum (confundere), Macrob. Sat. 1, praef.; o. — ŏdōrāmentum, i, n.: vellugtende Sager, som Røgelse, Balsam, osv.; - odoramentis condire vina, Colum.; ∾ pretiosiora, Plin. 15, 7; — [odoro]. — ŏdōrārĭus, 3, [odor]: hørende til Røgelse, myrrha, vid. Plin. 12, 35. — *ŏdōrātĭo, onis, f.: Lugten el. Lugtens Sands; - tactionum et odorationum (voluptas), Cic. Tusc. 4, 9; odoratio ··· in duas nares divisa, Lactant.; o. — ŏdōrātīvus, 3: lugtende el. vellugtende, herba, Appul.; — [odoro]. — 1. ŏdōrātus, 3, particip. af odoro o. odoror. — 2. ŏdōrātus, us, m., [odoror]; I) Lugten el. at lugte; - pomorum jucundus ··· odoratus, etc., Cic. N. D. 2, 63; — II) „overf."; A) Lugtens Sands; - nihil ··· de gustatu et odoratu loqui, id. Acad. 2, 7; ligel. ∾ habere, (om Insecterne), Plin.; — B) Lugten deraf; - cicutae folia ··· gravi odoratu, Plin. 25, 95.

ŏdōrĭfer, a, um, [odor, fero]; I) „alm.": som bringer Vellugt, vellugtende, flores, Sil., lances, Prop. 2, 10, 23; - ogs. absol., odorifera, orum: lugtende Sager, („alleg."), Senec. Ep. 33; — II) „bes.": som frembringer vellugtende Sager, Arabia, Plin.; men ∾ gens, Ovid. Met. 4, 209, i. e. Persae. — ŏdōrĭsequus, 3, [odor, sequor]: som gaaer efter Lugten, canes, (Sporhunde), Liv. Andr. ap. Terent. d. metris.

ŏdōro, avi, atum, 1, v. a., [odor]: gjør vellugtende; - ∾ aëra fumis, (fylde med Vellugt), Ovid. Met. 15, 734; crocus ··· odorat mella, Colum.; — II) partic. ŏdōrātus, 3, ogs. som adject.: vellugtende, cedrus, Virg., capilli, Hor.; cf. id. Od. 2, 11, 15: rosa Canos odorati capillos (acc. graec.: hvis Haar dufte af Roser); ∾ arae, Claudian.; ∾ herba, Ovid.; - men id. A. A. 1, 521: Nec male odorati sit tristis anhelitus oris; - compar., ∾ vina mustis, Plin.; superl., ∾ flores, id.; — B) „poet." ogs. ∾ Indi, Sil., Armenii, Tibull., (hvis Land frembringer Røgelse); men ∾ dux, Prop. 4, 3, 61, (parthisk el. assyrisk).

ŏdōror, atus sum, 1, v. dep. a. (o. n.), [odor]; I) „egenl.": lugter dertil, undersøger ved at lugte; - odorare hanc ··· pallam; quid olet? Plaut. Men. 1, 2, 55; — II) „fig."; A) „overf.": fornemmer Lugten deraf; - ∾ cibum, Hor. Epod. 6, 10; ∾ hominem, (om Qvæget), Colum.; men absol.: ∾ sagacius, (have skarpere Lugt), Plin.; — B) „ment."; 1) ligesom at lugte dertil, d. e. at være lysten derefter; - quos odorari hunc decemviratum suspicamini, etc., Cic. Agr. 2, 24; — 2) opsnuser el. opsporer, kommer under Veir dermed, udforsker el. erfarer; - non vestigiis odorantes ingressus tuos, sed etc., Cic. Pis. 34; cf. id. Cluent. 30; ligel. ut odorer, quam sagacissime possim, quid sentiant, id. d. Or. 2, 41; cf. id. Verr. 2, 51; men id. Att. 4, 14: soles enim tu haec festive odorari; — 3) ligesom alene lugter dertil, d. e. har et blot overfladisk Bekiendtskab dertil; - si quis odoratus philosophiam etc., Tac. Orat. 19.

ŏdōrus, 3, [odor]; I) „alm.": lugtende, d. e. som giver en Lugt fra sig; „bes." vellugtende; - ∾ arbor, Ovid. A. A. 1, 287, (i. e. myrrha); ∾ flos, id.; men Martial. 6, 80: odorae gratia Florae; - ogs. „alm.": stærklugtende, sulphur, Claudian.; - compar., odorius (origanum), Plin. 20, 69; — II) „bes.": med stærk Lugteevne; bs. „poet.": odora canum vis, Virg. Aen. 4, 132, (Sporhunde, Stovere). — odos, oris, s. und. odor, not.

Odrўsae, arum, m., Ὀδρύσαι: thracisk Folk, ved Hebrusfloden, (i d. nuv. Rumili), Liv. 39, 53, o. Plin. 4, 18; ogs. Odrusae, Tac. Ann. 3, 38; — B) bs. Odrўsius, 3: odrysisk, ofte ogs. f. thracisk, rex, Ovid. Met. 6, 490, (i. e. Tereus), dux, id. A. A. 2, 130, (i. e. Rhesus); Odrysius (vates), Val. Fl., (i. e. Orpheus); - ogs. subst. Odrysii, orum, i. e. Thraces, Ovid. Pont. 1, 8, 15. — ŏdўnŏlўtes, ae, m., ὀδυνολύτης, (i. e. solvens dolores, sc. parturientium), en Benævnelse paa Fisken echeneis el. remora; vid. Plin. 32, 1; (al. odynolyontes). — Odyssēa, ae, f., Ὀδύσσεια, (sc. μοῦσα): Homerus's bekiendte Digt om Odysseus's el. Ulysses's Omflakning; - Aut quid Odyssea est, nisi etc.? Ovid. Trist. 2, 375; — II) et Digt af Liv. Andron.; vid. Cic. Brut. 18, o. Gell. 3, 16.

Oea, ae, f.: By i Africa, (hvor nu Tripoli), Mela 1, 7; — B) bs. Oeensis, e, civitas, Plin. 5, 4; - Oeenses, ium: Indvaanerne af Byen Oea, id., Tac. Hist. 4, 50. — Oeăgrus, i, m., Οἴαγρος: Konge i Thracien, ved Musen Calliope Fader til Orpheus, Hygin., Ovid. Ib. 481; — B) bs. Oeăgrĭus, 3: oeagrisk, „poet." ogs. thracisk; - ∾ Hebrus, Virg. Ge. 4, 524; - men ∾ Haemos, vid. Ovid. Met. 2, 219; ∾ nervi, (den efter Orpheus benævnte Lyre), Sil. 5, 463.

Oebălĭa, Oebălĭdes, etc., s. und. flgd. — 1. Oebălus, i, m., Οἴβαλος: Konge i Sparta, Fader til Tyndareus, Hygin. Fab. 78; — B) bs. 1) Oebălĭa, ae, f., (sc. urbs), Virg. Ge. 4, 125, Byen Tarent, (der neml. af Spartaneren Phalantus var bleven erobret el. befolket), vid. Plin. 3, 16; — 2) Oebălĭdes, ae, m.: Søn el. Efterkommer af K. Oebalus; ogs. „alm." en Spartaner; saal. f. Hyacinthus, Ovid. Met. 10, 196; cf. id. Ib. 590; men Oebalidae, id. Fast. 5, 705, (i. e. Castor et Pollux); — 3) Oebălis, ĭdis, adj. fem.; a) oebalisk el. spartansk, nympha, Ovid. Her. 16, 126, (i. e. Helena), purpura, Stat.; — b) sabinsk, (neml. som nedstammende fra Sparta), matres, Ovid. Fast. 3, 230; — 4) Oebălĭus, 3; a) oebalisk el. spartansk, puer, Martial. 14, 173, (i. e. Hyacinthus); cf. Ovid. Met. 13, 396; ∾ fratres, Stat., (i. e. Castor et Pollux); ∾ pellex, Ovid., (i. e. Helena); — b) nedstammende fra Sparta; - ∾ nepotes, Sil. 12, 450, (i. e. Tarentini); s. und. Oebalia; men ∾ Titus (Tatius), Ovid. Fast. 1, 260, (i. e. Sabinus); s. ovenf. — 2. Oebalus, i, m.: en Konge paa Capreæ, Virg. Aen. 7, 734.

Oechălĭa, ae, f., Οἰχαλία: By paa Euboea, (hvor Eurytus, Iole's Fader, var Konge); blev ødelagt af Hercules, Plin. 4, 21, Virg., Ovid.; — B) bs. Oechălis, ĭdis, f.: Oechalierinde; - notissima forma Oecalidum Dryope, Ovid. Met. 9, 330; — not.: ogs. en By i Messenien, Plin. 4, 7. — Oecleus, (disyll.), ĕi o. ĕos, m., Οἰκλεύς: Fader til Spaamanden Amphiareus, som deraf heder: - Oeclīdes, (Οἰκλείδης), ae, m., Ovid. Met. 8, 317.

oecŏnŏmĭa, ae, f., οἰκονομία; oprdl.: Husets Forvaltning; bs. „overf.": Talens el. Foredragets Inddeling og Anordning, Quintil. 3, 3, 9; - (hos Cic. endnu paa Græsk). — oecŏnŏmĭcus, 3, οἰκονομικός: hørende til en Husholdning el. til Husets el. Formuens Forvaltning; - in eo libro, qui Oeconomicus inscribitur, etc., Cic. Off. 2, 24; cf. Gell. 25, 5; — II) „overf." i Rhetoriken, Quintil. 7, 10, 11: oeconomica totius causae dispositio, (Sagens el. Foredragets vedbørlige Anordning). — oecŏnŏmus, i, m., οἰκονόμος: Oeconom el. Forvalter, navnl. qui ecclesiasticas tractat rationes, Cod. Just. — oecus (-os), i, m., οἶκος, (Hus): stort Værelse (til Uldarbeide, o. dl.), Vitruv. 6, 10; - Plin. 36, 60, har som Kunstværk: oecon asaroton, (neml. med Mosaikgulv af purgamenta coenae).

†Oedipŏdes, o. -da, ae, m., Οἰδιπόδης, Biform af Oedipus, Senec. Oed., Stat.; — B) bf. 1) Oedīpŏdĭa, ae, f.: en efter Oedipus benævnt Kilde i Boeotien, Plin. 4, 12; — 2) Oedĭpŏdĭŏnĭdes, ae, m.: Søn af K. Oedipus, Stat. Theb. 1, 313, (i. e. Polynices); cf. id. ibd. 7, 216: Oedipodionidae, (i. e. Eteocles et Polynices); — 3) Oedĭpŏdĭŏnĭus, 3, Οἰδιποδιόνιος: benævnt efter K. Oedipus, Thebae, Ovid. Met. 15, 429. — Oedĭpus, i, o. ŏdis, m., Οἰδίπους: Konge i Theben, Søn af K. Lajus og af Jocaste, Fader til Polynikes og Eteocles, Antigone og Ismene; - hans Ulykker (Hygin. Fab. 66, 67) gave Tragikerne rigt Stof, hvortil hører: Oedipus Rex o. Oedipus Coloneus, (Tragoedier af Sophocles); cf. Cic. d. Senect. 7; f. ogs. Senec. Oedipus o. Phoenissae; - til hans Blindhed sigter Martial. 9, 26: invites ··· Oedipodas (pl.); - den Skarpsindighed, hvormed han loste Sphinx's Gaade, antyder Plaut. Poen. 1, 3, 34: Oedipo conjectore opus est, o. ligel. Ter. Andr. 1, 2, 23: Davos sum, non Oedipus.

Oeensis, e, f. und. Oea. — oenanthe, es, f., οἰνάνθη; I) Druen af d. vilde Vinstok (vitis labrusca), Plin. 12, 61; — II) etslags tornet Buskvært, (oenanthe pimpinelloides L.), id. 21, 95; — III) en Benævnelse paa Fuglen parra, id. 10, 45. — oenanthĭnus, 3, οἰνάνθινος: af Druen oenanthe, oleum, Plin., vinum, id.; — not.: oenanthinum, (sc. unguentum), Lamprid.

Oenēïs, etc., f. und. flgd. — 1. Oeneus, (disyll.), ĕi o. ĕos, m., Οἰνεύς: Konge i Ætolien el. i Calydon, ved Althæa Fader til Meleager, Tydeus, Deianira, o.fl.; vid. Ovid. Met. 8, 260 flgd., o. id. Her. 9, 154; — B) bf. 1) Oenēïus, contr. Oenēus, 3: oeneisk; - Oenēius heros, Stat. Theb. 5, 660, (i. e. Tydeus, Oenei filius); men Oenēos ··· per agros, Ovid. Met. 8, 281; — 2) Oenēïs, ĭdis, f.: Datter af K. Oeneus, (i. e. Deianira); - Flemus casus, Oenei, tuos, Senec. Herc. Oet. 584; — 3) Oenīdes, ae, m., Οἰνείδης: Søn el. Efterkommer af Oeneus, navnl. Ovid. Her. 3, 92, o. id. Met. 8, 414: Meleager; men ibd. 14, 512, o. id. Fast. 4, 76: Diomedes, Søn af Tydeus. — 2. Oenēus, 3, o. Oenides, ae, m., f. und. frgd. — Oenĭadae, arum, m., Οἰνιάδαι: Folk i Acarnanien, Liv. 38, 11.

oenŏcoctus, 3, [οἶνος]: kogt i Vin, Petron. — oenŏgărum, i, n., οἰνόγαρον: etslags Vinsaus, Apic.; — bf. oenŏgărātus, 3: tilsat dermed, porcellus, id. — Oenŏmăos, i, m., Οἰνόμαος: Konge i Elis og i Pisa, Fader til Hippodamia, og Svigerfader til Pelops; vid. Hygin. Fab. 84, ogs. Cic. Tusc. 3, 12; — not.: ogs. var Oenomaus: Navnet paa en Tragoedie af Attius, Cic. Fam. 9, 16. — oenŏmĕli, ĭtos, n., οἰνόμελι: ligesom Honningvin, etslags Miod, Digest. — 1. Oenōne, es, f., Οἰνώνη: phrygisk Nymphe, Datter af Cebren; blev forladt af sin Elsker Paris; vid. Ovid. Her. 5; — not.: ogs. er Oenone: ældre Navn paa Øen Ægina, Plin. 4, 19.

oenŏphŏrum, i, n., (sc. vas), οἰνόφορον, (sc. σκεῦος): etslags Vinkar el. Vindunk, Hor. Sat. 1, 6, 109, o. Pers. 5, 140. — oenŏphŏrus, i, f., οἰνοφόρος, (Vinbærerinden): qvindelig Billedstøtte af Praxiteles, Plin. 34, 19. — Oenŏpĭa, ae, f., Οἰνοπία: ældre Navn paa Øen Ægina, Ovid. Met. 7, 472; — B) bf. Oenŏpĭus, 3, muri, ibd. 490. — Oenŏpĭon, ōnis, m., Οἰνοπίων: Konge paa Chios, Fader til Merope, Cic. Arat. — oenŏpōlium, i, n., οἰνοπωλεῖον: Vinudsalg el. Vinhus; - vinum ex oenopolio (petere), Plaut. Asin. 1, 3, 48.

oenŏthēra, ae, o. oenotheris, ĭdis, f., οἰνοθήρα el. οἰνοθηρίς: en Plante, med hvis Saft Vin tilsattes, ogs. onuris, Plin. 26, 69. — Oenōtrĭa, o. Oenotrius, f. und. flgd. — 1. Oenōtrus, i, m.: Søn af d. arcadiske K. Lycaon, og Broder af Italus, drog med denne til Italien, som han for en Del gav sit Navn; - flere Sagn om Navnet Oenotria har Serv. ad Virg. Aen. 1, 532; — B) bf. 1) Oenōtrĭa, ae, f., Οἰνωτρία: oprdl. en Egn i Nederitalien; bf. „poet." f. Italien, Claudian.; f. ogs. Serv. l. c.; — 2) Oenōtrĭus, 3: oenotrisk; bf. f. italiensk el. romersk, tellus, Virg. Aen. 7, 85, jura, Sil., tecta, id.; — b) Oenotrii, orum: gammel Folkestamme i Nederitalien, rimel. i d. Lucanske, Plin. 3, 10. — 2. Oenōtrus, 3: Biform af Oenotrius, 3, viri, Virg. Aen. 1, 532; Oenotris in oris, Sil. — oenus, 3, forældt. f. unus, Cic. Leg. 3, 3, (e XII Tabb.).

oestrus, i, m., οἶστρος, (i. e. asilus): Hestebræmsen el. en Bræms, Virg. Ge. 3, 148, o. Plin. 11, 16; — II) „fig.": Raseri, navnl. poetisk Begeistring, Stat., Juvenal. 4, 123. — oesus, forældt. f. usus, Cic. Leg. 3, 4, (e XII Tabb.). — oesy̆pum, i, n., οἴσυπος: den fedtige Smudsighed og Sved, som findes ved raa Faareuld; om den mangfoldige Brug deraf, som Lægemiddel, ogs. som Skiønhedsmiddel, f. Plin. 29, 10, oftere, o. Ovid. Rem. 354; cf. id. A. A. 3, 213: Oesypa quid redolent ··· Demptus ab immundae vellere succus ovis?

Oeta, ae, o. Oete, es, f., Οἴτη: Biergstrækning imellem Thessalien og Macedonien, bekiendt af Hercules's Selvforbrændelse og Apotheose; - vid. Ovid. Met. 9, 230, o. Senec. Herc. Oet., ogs. Plin. 4, 13, o. Liv. 36, 15; ardua ··· Oete, Ovid. l. c.; men ibd. 204, in masc.: perque altum ··· Oeten; men Virg. Ecl. 8, 30: tibi deserit Hesperus Oetam (f. oritur); — B) bf. Oetaeus, (Oeteus), 3: oeteisk, saltus, Mela, juga, Propert.; men ∾ deus, id. 3, 1, 32, (i. e. Hercules), ogs. absol. Oetaeus, Ovid. Ib. 349; hvf. Hercules Oetaeus: Tragoedie af Seneca; - ∾ Thermopylae, (i. e. Thessalicae), Catull. — Oetaeus, (Oetēus), 3, f. und. frgd. — oetum, i, n., οἶτον: en ubekiendt ægyptisk Plante, Plin. 21, 52.

1. ŏfella, ae, f., dem. af offa, (ligesom mamilla af mamma): Bid el. Mundfuld; navnl. lidet Stykke Kiød el. Kiødmad; - Me meus ad subitas invitet amicus ofellas, Martial. 12, 48; cf. Juvenal. 11, 142; — II) „overf.": liden Klump (af sammenløben Melk), Seren. Sammon. — 2. Offella, ae, m.: romersk Mandsnavn, Cic., o. A.

offa, ae, f.; I) „egenl."; A) Bid el. Mundfuld; hvf. offam eripere alicui, Plin. 18, 7, (ex Ennio: snappe nogen Maden af Munden); ligel. (som Ordsprog): inter os et offam multa intervenire possunt, Cato ap. Gell. 13, 17; cf. Plaut. Mil. gl. 1, 1, 49: offa me monet; — B) Stykke el. Klump el. Masse, pultis, (deraf), Cic. Div. 2, 35, panis, Colum.; cf. Virg. Aen. 6, 420; - men ogs. et større Stykke; saal. offa penita, (Rumpestykke af Kiødet), Plaut.; adipis librales offae, Pallad.; - navnl. ogs. enhver afrundet Masse, liden Kugle el. Pille; - gummi in offas convolutum, Plin.; — II) „overf.": enhver uformet Masse, navnl. Misfoster, Juvenal. 2, 33; men Plin. 9, 72: offa informis leporis (marini); men Juvenal. 16, 11: Hævelse el. Bollenhed efter et Slag; - comisk er: carminis offas etc., (Stumper af fluntede Vers), Pers. 5, 5.

offarcīnātus, (obf.), 3, [farcino]: stoppet fuld deraf, opfyldt dermed; c. abl., Tertull. — offātim, adv., [offa]: stykkevis, i smaa Stykker; - jam hercle ego te hic hac (machaera) offatim conficiam, Plaut. Truc. 2, 7, 52. — offectĭo, (obf.), onis, f., [officio]: Farven el. Farvning, Arnob. — 1. offectus, 3, particip. af officio. — 2. offectus, us, m., [officio]: Fortryllelse, Forhexelse, in pl., Gratian. Cyneg.

*offendĭcŭlum, (obf.), i, n.: hvorpaa der stødes an; bf. Anstød el. Hindring; in pl., Plin. Ep. 9, 11; o. — 1. offendo, (obf.), ĭnis, f., ligesom offensa: Anstød el. Hindring, Afran. ap. Non.; af — 2. offendo, [f. ob f.], di, sum, 3, v. n. o. a.,

[inus. fendo, besl. m. vort: finder]; I) neutr.; A) „egentl.": finder for mig, d. e. støder derpaa el. derimod; c. dat., el. m. ad, el. m. in, osv.; – offendet solido, (vil støde paa noget Haardt), Hor. Sat. 2, 1, 78; si quis in ea (cornua) offenderit, Solin.; men „alleg.": ad illas, In quibus offendit naufraga puppis, aquas (iterum deverti), Ovid. Pont. 4, 14, 21; — B) oftest „fig."; – saal. „alleg.": quis est tam Lynceus, qui in tantis tenebris nihil offendat, Cic. Fam. 9, 2; cf. Phaedr. 4, 14: ∾ ad fortunam; men ∾ in causis, Cic. d. Or. 2, 74; — 2) „bes." ogs.; a) begaaer en Feil, forseer mig; paadrager mig Misgunst el. Uvillie; – neque in eo solum offenderat, quod etc., Nep. Phoc. 2; se apud plebem offendisse de aerario, Cic. Att. 10, 4; men id. Fam. 2, 18: sin quid (adv. f. qua in re) offenderit, sibi totum, tibi nihil offenderit, (paa sin egen, ikke paa din Regning); — b) ogs. om Ting og om Begreber: at mishage el. fortorne; – quum nihil aliud offenderit etc., Liv. 2, 2; — c) ∾ in aliquo el. in aliqua re: finde anstødelig el. harmelig, tage Anstød deraf, fortornes derover; – si in me aliquid offendistis, Cic. Mil. 36; cf. Caes. B. C. 2, 32; ogs. pass. impers.: ne quid in ipso se offenderetur, Cic. Verr. 1, 25, (al. offenderet); — d) at være el. blive ulykkelig; – qui bis apud eos judices offendisset, (som af dem var tvende Gange domfældet), Cic. Cluent. 23; – navnl. ogs. i Krigssproget; si in re navali offendisset, Liv. 35, 46; cf. Cic. Verr. 5, 50; – ogs. impers. pass.: quoties ··· culpa ducis ··· esset offensum, (et Tab el. Nederlag havde fundet Sted), Caes. B. C. 3, 72; men ibd. 8: naves in redeundo offenderunt, (lede Tab, strandede); — II) act.; A) „egentl."; 1) „alm.": finder el. forefinder, træffer el. støder derpaa; – Haec ··· ut offendam parata, Plaut. Pseud. 1, 2, 30; cf. Ter. Eun. 4, 4, 6, o. ibd. 5, 8, 31; men (ne) imparatum te offendam, (skal overrumple dig), Cic. Fam. 2, 3; cf. Nep. Ag. 2; men ∾ arcam, (neml. ved at grave i Jorden), Plin.; s. ogs. Cic. Fam. 9, 1, med.: non offendes etc.; — 2) „bes."; a) støder (noget) derimod, støder haardt, caput ad fornicem, Quintil.; men ∾ latus vehementer, (neml. ved at falde af Hesten), Cic. Cluent. 62; cf. Liv. 8, 6; men Ovid. Met. 10, 442: Ter pedis offensi signo est revocata; cf. Martial. 8, 75; – ∾ aliquem cubito, genu, Plaut. Curc. 2, 3, 3; – offenso scuto praebuit sonitum, Liv. 7, 37; cf. Ovid. Her. 13, 88: Pes tuus offenso limine signa dedit; men ∾ lapidem, (støde sig derpaa), Appul.; cf. Cic. R. Am. 29: ∾ scopulum („alleg."); — b) støder, beskadiger, latus, s. ovenf.; quoties offensum est corpus, (befinder sig ilde), Cels.; polypodium ··· offendit stomachum, (besværer den), Plin.; ne colorum claritas aciem oculorum offenderet, id.; — B) „fig." o. „ment.": støder, saarer, krænker; – hi sermones tuam aestimationem non offendunt, Cic. Fam. 3, 8; me exquisisse aliquid, in quo te offenderem, ibd.; men multis rebus meus offendebatur animus, ibd. 1, 9; ligel. offendebatur, m. acc. c. inf., (han fortornedes derover), Suet. Aug. 89; men Hor. Ep. 1, 8, 9: quia ··· Fidis offendar medicis, etc., (i. e. irascar); — III) offensus, 3, ogs. som adject.; A) fortornet, vred; – aliena et offensa populi voluntas, Cic.; ds. compar., quem sibi offensiorem etc., id. Cluent. 62; cf. id. Att. 1, 5; — B) som bliver hadet; – offensum et invisum esse alicui, Cic. Sest. 58; cf. id. Verr. 3, 62: o miserum ··· offensumque paucorum culpa ··· ordinem senatorium!

offensa, ae, f., (offendo); I) „egentl.": Støden el. at støde derimod; – sine offensa fricantium, Plin.; ligel. nulla dentium offensa, id.; — II) „fig."; A) „overf.": Anstød, Tilstød, Ildebefindende; – si quid offensae in coena sensit, Cels.; levibus offensis perstringuntur etc., Senec. Tranqu. 2; sine offensa gustus, Colum.; — B) „ment."; 1) Fortornelse, Fiendskab, Uvillie; – magna in offensa apud Pompejum sum, Cic. Att. 9, 2; nec in offensa, nec in favore, Justin.; offensae gratiaeque pariter securi, Plin. Pan. 18; haec res habet offensam (i. e. invidiam), Quintil.; offensam vitare, id.; — 2) Fornærmelse, lidt Uret; – (ut querar), Quod non offensas vindicet ense suas, etc., Ovid. Trist. 3, 8, 40; in offensis exorabilis, (om Pompejus), Vell. 2, 29.

*offensācŭlum, i, n.: Anstød el. hvorpaa man støder sig; – offensacula pedibus opponere, („alleg.": lægge Snarer for nogen), Lactant.; – men crebris offensaculis, Appul., (ved idelig at støde sig); men „overf.": cuncta offensacula donat, (alle Fornærmelser), Prudent.; — offensātĭo, onis, f.; I) Støden el. at støde derimod; – offensatione illa (hastae) commoneri, (om Demosthenes), vid. Quintil. 11, 3, 130; cf. Plin. 28, 72; — II) „overf."; – offensationes memoriae labentis, (at Hukommelsen slaaer nogen Feil), Senec. Benef. 5, 25; o. — offensātor, oris, m.: som støder sig og ligesom snubler; vid. Quintil. 10, 3, 20; — [offenso]. — offensĭbĭlis, e, [offendo]: snublende, gressus, Lactant.

offensĭo, (obs.), onis, f., [offendo]; I) „egentl.": Støden el. at støde sig; – ∾ pedis, Cic.; ligel. offensiones pedum, Plin.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) Stød, d. e. hvorpaa man kan støde sig, Fremragning; – nihil habere asperitatis, nihil offensionis, Cic. Univ. 6; — 2) det Tilstødende; ds. a) tilstødende Upasselighed el. Legemssvaghed; – offensiones corporum, vid. Cic. Tusc. 4, 14; cf. id. Fam. 16, 10; — b) Ulykke, Uheld, Tab; – offensionem timere, (Afslag), Cic. Cluent. 25; cf. id. Off. 1, 21; – „bes." ogs. Tab el. Uheld i Krigen; non offensionibus belli, sed victoriis etc., id. Manil. 10; cf. Caes. B. C. 3, 47: aut aliqua offensione permotos etc.; — B) „ment."; 1) Fortornelse el. Uvillie el. Misgunst, som man paadrager sig; – sapiens praetor offensionem vitat aequalitate decernendi etc., Cic. Mur. 20; invidiam atque offensionem apud aliquem suscipere, id. Verr. 2, 35; irruere in odium offensionemque alicujus, id. ibd. Act. 1, 12; cf. id. Tusc. 4, 10; hoc apud alios gratiam, apud alios offensionem habet, Plin.; men offensio acute dictorum, (som man paadrager sig ved vittige Indfald), Cic. Fam. 9, 6; — 2) Harme, Fortrydelse; – summa cum ejus offensione, (med el. til hans største Fortrydelse), Nep. Att. 7; tantum ei esse offensionis, (at han var saa opbragt), Cic. Att. 1, 17; offensionem accipere, deponere, ibd.; — 3) Feil, Forseelse; – offensiones judiciorum, (Domstolenes Bestikkelighed), Cic. Cluent. 50.

offensiuncŭla, ae, f., dem. af offensio: Anstød; ds. sædv. „fig."; A) Modgang; – ∾ accepta, (Afslag paa en Ærespost), Cic. Planc. 21; — B) ∾ animi: Fortrydelse, Ærgrelse, id. Fam. 13, 1. — *offenso, are, v. a. o. n. intens.; I) act.: støder derimod el. derpaa; – ∾ capita, (slaae sig for Panden i Sorg), Liv. 25, 37; — II) neutr.; – sponte sua ··· offensando, (ved af sig selv at støde sammen: om Atomerne), Lucr. 2, 1058; — B) „overf.": at stamme, at støde an i Talen, Quintil. 10, 7, 10; o. — offensor, oris, m.: som støder an; ds. „overf.": som fornærmer, Arnob.; — [offendo]. — 1. offensus, 3, particip. af offendo. — 2. offensus, us, m., [offendo]: Støden el. at støde derimod el. derpaa, Modstand; – hebescere offensibus, Lucr. 4, 360; men Stat. Theb. 12, 283: per offensus armorum, (i. e. per arma obvia; (al. offensas); — II) „overf.": Trængsel, Modgang; – Sin ea, quae etc., periere ··· Vitaque in offensu est (sc. tibi), cur etc.? Lucr. 3, 953.

offĕrentĭa, ae, f.: Fremstilling el. at fremstille sig; – ∾ causarum, (i. e. causae se offerentes), Tertull.; af — offĕro, [f. ob. f.], obtŭli, oblātum, offerre, v. a. (anom.); I) „egentl.": frembærer, frem-

viser, lader see; - opportune te obtulisti mi obviam, (er du kommen mig imøde), Terent. Ad. 3, 2, 24; cf. Cic. Div. 1, 36: dii se nobis non offerunt, (aabenbare sig ikke for os); men Corripit hic ··· ferrum Aeneas, strictamque aciem venientibus offert, (stiller derimod), Virg. Aen. 6, 290; os summ··· offerre, (stille til Skue), Cic. R. Am. 31; cf. id. Sest. 6: se insolenter offerre; - ogs. hedder offerre se: fiendligen at stille sig derimod, Liv. 2, 16; - df. ogs. offerri: at komme imøde el. vise sig; oblati (sc. nobis) etc., kom os imøde, Virg. Aen. 2, 340; oblata est (ei) religio, (der paakom ham en Religionsskrupel), Cic. Fam. 10, 12; men ibd. 15, 1: metu oblato, (naar en Frygt viser sig); multis in rebus auxilium ejus oblatum est, (har været tilstede, har vist sig virksom), id. Verr. 4, 49; — II) „fig."; A) „alm."; a) frembyder, tilbyder; ogs. fremviser, fremstiller; - in omnia ultro suam offerens operam, (tilbydende), Liv. 40, 23; sibi oblatam occasionem etc., Hirt. B. G. 8, 18; men Cic. Lael. 18: ut ne criminibus ··· credat oblatis, (som forebringes imod ham); — b) at udstille el. udsætte derfor; - vitam suam offerre in discrimen, Cic.; ne offeramus nos periculis sine causa, id.; ∾ se ad mortem pro patria, id.; ogs. ∾ se morti pro aliquo, id., Caes.; — B) „bef."; a) at hengive el. bevise, alicui beneficium, Caes. B. G. 6, 41; cf. Hor. Od. 3, 16, 43, o. Ter. Ad. 5, 9, 21; — b) at paaføre el. tilføre el. foraarsage, mortem parenti, Cic., vitium virgini, (krænke), Terent.; ogs. ∾ opem et auxilium alicui, Lucil. ap. Non.; cf. Ter. Hec. 5, 3, 18; - incendium oblatum, (paasat Ild), Cic.; impulsio oblata extrinsecus, id. Acad. 1, 11; cf. Lucr. 2, 952; — c) ∾ deo aliquid, (skjenke el. hellige el. indvie dertil), Prudent.; ∾ sacrificium, (bringe et Offer, at offre), Sulp. Sev.; df. — offerūmenta, ae, f.: Skjenk, Gave; df. Plaut. Rud. 3, 4, 48, comisk f. Slag el. Prygl.

officiālis, e, [officium]: hørende til en Tjeneste el. Betjening; - ∾ operae, opp. fabriles, Digest.; - ∾ libri (Ciceronis, i. e. de Officiis), Lactant.; — II) subst. officiālis, is, m.: Øvrigheds-tjener, Digest.; ogs. alm. Betjent el. Tjener, Tertull. — officīna, ae, f., [ctr. f. opificina af opifex; vid. Plaut. Mil. gl. 3, 3, 7]; I) „egentl.": Værksted; - nec enim quicquam ingenuum potest habere officina, Cic. Off. 1, 42; cf. Nep. Ages. 3; officinae aerariorum el. aerariae, Plin.; - ogs. Bod el. Boutik; ∾ promercalium vestium, Suet. Gramm. 23; - men ∾ cohortalis, ogs. absol. officina, f. ornithon, (Hønsehus el. Hønsegaard), Colum.; — II) „overf.": Værksted, d. e. Sted, hvor en Sysel drives, navnl. Forfalskninger; vid. Cic. R. Am. 46, o. Liv. 39, 8; - men lignelsesvis: qui quasi officinam instruxerunt sapientiae, Cic. Leg. 1, 13; cf. id. Brut. 8; men pulmo spirandi officina, Plin.; df. — officinātor, oris, m.: Bygmester, Vitruv. 6, 11; ogs. „alm.": Haandværksmester el. Mester, Appul.

officio, (obf.), ēci, ectum, 3, v. n. o. a., [facio]; I) neutr.; oprdl.: at vise sig virksom el. kraftig; opp. deficere; vid. Lucr. 5, 886: Tum demum pueris··· juventas Officit etc., (al. Occipit); — df. sædv. A) „egentl."; 1) „alm.": at handle el. være derimod, at være i Veien derfor, at hindre el. forhindre; sædv. c. dat.; - ∾ commodis alicujus, Cic. R. Am. 38; cf. ibd. 2; men ∾ itineri hostium, Sall. Jug. 52; cf. ibd. 58; ∾ alicui apricanti, (skygge derfor), Cic. Tusc. 5, 32; — 2) „bes.": at fordunkle el. formørke; - umbra terrae soli officiens, Cic.; men ∾ particulae coeli, id. d. Or. 1, 37, (bygge saaledes, at en Del af Lysningen el. Udsigten derved berøves nogen); cf. id. Off. 3, 16; men id. Rab. Post. 16, om Cæsar „alleg.": nec mentis quasi luminibus officit altitudo fortunae et gloriae; — B) „fig.": hindrer el. skader el. fordunkler; ligel. c. dat, ogs. m. flgd. quo minus; - ∾ nomini, (i. e. famae), Liv. praef., decori, id. 1, 53, libertati, id. 2, 2; cf. Virg. Ge. 1, 69, o. Cic. Brut. 17; - nec vero Isocrati, quo minus haberetur summus orator, offecit, quod etc., Plin. Ep. 6, 29; cf. Lucr. 1, 976; — II) act. el. c. acc.; men alene for- o. efterel.; (thi iter, auct. B. Afr. 61, er rimel. en Tilsætning el. Glosse; vid. Freund); - df. pass.: corpuscula ··· extra Officiuntur, ut etc., Lucr. 2, 155; cf. id. 4, 767: Corporis offecti sensus etc.; ogs. id. 5, 774: offecto lumine etc.

*officiōse, adv.: tjenstfærdigen, velvilligen, forekommende; - ∾ scribere, Cic., facere (aliquid), vid. id. Lael. 20; - compar., id. Att. 6, 1; superl., Plin. Ep. 10, 32; o. — officiōsĭtas, atis, f.: Tjenstfærdighed, Forekommenhed, Sidon.; af — officiōsus, 3, [officium]; 1) „alm.": tjenstfærdig, velvillig, forekommende, homo, Cic., amicitia, id., sedulitas, Hor., epistola, Ovid.; summe in omnes cives R. officiosi, Cic. Verr. 1, 24; - compar., ∾ (nemo), vid. Cic. R. Com. 6; superl., ∾ natio candidatorum, id. Pis. 23; — II) „bef.": pligtmæssig, pligtskyldig, som er paa rette Sted, pietas, Senec. Ep. 99, dolor, Cic. Tusc. 3, 28; — B) ogs. subst., officiosus, i, m.: Opvarter el. Betjent, navnl. i Badet, Petron. Sat. 92. — officĭperda, ae, m., [officium, perdo]: som gjør slet Brug af Andres Tjenester el. Velvillie, Cato Distich.

officĭum, i, n., [ob, facio]: hvad man, enten af Føielighed el. Pligt, gjør imod nogen el. beviser nogen; df. I) „alm.": Tjeneste, Velvillie, Føielighed; - odiosum genus sane hominum, officia exprobrantium, etc., Cic. Lael. 20; officia in aliquem conferre, ibd.; sine injuria vicini, etiam cum officio, Colum.; officii causa, Liv. 26, 19, (af Høflighed el. for at ære nogen); homo conjunctissimus officiis, Cic. Sull. 20; — bb) df. ogs. a) Humanitet, Forekommenhed, Artighed; - litterae plenae officii, id. Fam. 3, 9; homo summo officio praeditus, id. Verr. 1, 51; — b) navnl. ogs. „erotisk" el. med Hensyn paa Kjønnet, Ovid., o. A.; — II) „bef.": Tjeneste el. Pligt, d. e. hvad nogen som Menneske el. Borger har at opfylde el. efterkomme; - ∾ medium el. commune, (almindelig el. fælles), rectum, (fuldkommen el. ideal), vid. Cic. Off. 1, 3; est autem officium, quod ita factum est, ut ejus facti probabilis ratio reddi possit, id. Fin. 3, 17; - in officio esse, id., manere, id., (være sin Pligt tro), ogs. officio fungi, id.; (men officium fungi, Ter. Heaut. 3, 3, 19); men cur tu frequentior in isto officio esse debeas, (bør skrive oftere), Cic. Fam. 15, 20; cf. ibd. 5, 17: omnia officia amicitiae diligenter sancteque servare; satisfacere officio, id.; redire ad officium, Nep.; meminisse officium, Plaut.; officii duxit, c. inf., (holdt det for sin Pligt), Suet. Tib. 11; men oratoris officium est, c. inf., (det paaligger ham), Cic. d. Or. 1, 31; ogs. m. flgd. ut, Quintil. 6, 1, 40; - officium suum deserere, Cic., decedere ab officio, id., deesse officio suo, id., (forlade el. efterlade sin Pligt); contra officium est, (det er pligtstridigt), Cic.; in officio continere, (holde de Overvundne til deres Forpligtelser), Caes.; — B) med Hensyn paa de offentlige Forholde: Opmærksomhed, (Opvartning el. Nærværelse), som efter romersk Skik ydes nogen i nogen bestemt Anledning; - ∾ nuptiarum celebrare, Suet. Claud. 28; ∾ togae virilis, Plin. Ep. 1, 9; cf. Juvenal. 2, 132 flgd.; ∾ urbana praestare, Balb. ap. Cic. Att. 9, 7, B; ogs. absol.: Officium facio, (gjør min Opvartning), Hor. Ep. 1, 17, 21; cf. Cic. Mur. 33 o. 24; ∾ suprema, (den sidste Tjeneste), vid. Tac. Ann. 5, 2; — b) ogs. offenlig Tjeneste el. Sysel, Ombud el. Embede; - in officio laboriosissimo etc., Plin. Pan. 91, (i. e. in praefectura aerarii); men toti officio maritimo praepositus etc., Caes. B. C. 3, 5, (sat over hele Søvæsenet); perlectis ··· officiorum breviariis, (korte Embedsberetninger), Suet. Vesp. 21; — 2) „overf."; aa) concret; a) Embedsmand, Øvrighedsperson, Dom-

mer; - pignus captum per officium, Digest.; adventus officiorum aut militum, ibd.; ogſ. Tienerſtab el. Tyende, Tertull.; — b) Sted, hvor Embedsſager behandles; - in officio praetoris, (i hans Bureau el. Forværelse), Plin. Ep. 1,5; deponere apud officium, Digest.; — bb) „abstract": det Tilhørende el. Passende for det omhandlede Forhold; - ſaal. er officium calumniatoris: hvad en ſaadan maa giore for at være conſeqvent, auct. ad Her. 2, 10; men om Hundene: fungi officiis luporum, ibd. 4, 34; - ligel. om Ting og om Begreber; officia artis, ibd. 2, 1; neque pes neque mens satis suum officium facit, Ter. Eun. 4, 5, 3; cf. Lucr. 1, 337, o. Ovid. Met. 12, 92.

offigo, [f. ob.f.], ere, v. a.: ſlaaer ind deri, befæſter el. faſtgior; - furcas circum offigito, Cato; men Liv. 33, 5: ita densos offigunt et implicant ramos, inc.; (oftere m. Varianten affigo). — offirmāte, (f. obſ.), adv.: faſt, ubevægeligen, haardnakket; - ∾ resistere, Suet. Tib. 25; af — offirmātus, 3, partic. o. adj. af flgd. — offirmo, [f. ob.f.], avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": gior faſt, befæſter; - ∾ fores pertica, Appul.; — II) oftest „fig."; - ∾ viam etc., (holde faſt derved, „alleg."), Ter. Hec. 3, 5, 4; cf. id. Heaut. 5, 5, 8: ne tam offirma te, (vær ikke ſaa haard)! men id. Eun. 2, 1, 11, absol.: posse me offirmare, (at jeg kan holde ud); ogſ. c. inf., Plaut. Pers. 2, 2, 10; — III) particip. offirmātus, 3, ogſ. ſom adj.: faſt, beſtemt; - animo forti atque offirmato (ferre aliquid), Plaut. Amph. 2, 2, 15; - compar., incredibile est, quanto mihi videatur illius voluntas obstinatior et in hac iracundia offirmatior, Cic. Att. 1, 11.

offla, ae, f. ubd. offula. — offlecto, [f. ob.fl.], ĕre, v. a.: vender el. dreier omkring el. anderledes; - ∾ navem, Plaut. Rud. 4, 3, 74. — offōco, (obſ.), are, v. a., [faux]: qvæler; - ∾ fauces, Flor. 2, 11. — offrēnātus, (obſ.), 3, [freno]; oprdl.: med paalagt Tømme el. Bidſel; dſ. „overf.": betvungen el. tæmmet; - Quod absque hoc esset, qui etc., Usque offrenatum suis me ductarent dolis, Plaut. Capt. 3, 5, 96; ∾ Cerberus, Appul. — offringo, (obſ.), ĕre, v. a., [frango]: bryder el. brækker paa ny, (om den anden Pløining), Varro; ∾ glebas, Colum.

offūcia, (obſ.), ae, f., [fucus]: Sminke, Plaut. Most. 1, 3, 107; — II) dſ. „fig.": Skuffelſe, Bedrageri; - Ita mihi stolido ··· os sublevere offuciis, id. Capt. 3, 4, 123; cf. Gell. 14, 1. — offŭla, ae, f., dem. af offa: liden Bid el. Mundfuld; ogſ. et Stykke (Mad); - ∾ carnis, (til Nedſaltning), Colum.; cf. Suet. Claud. 40; ∾ panis, Veget.; — not.: ogſ. syncop., crucis offla, (om en Slave), Petron. Sat. 58. — offulcĭo, [f. ob.f.], si, tum, 4, v. a.: tilſtopper, vulnus spongia, Appul.; offulto vulnere, id. — offulgĕo, [f. ob.f.], fulsi, 2, v. n.: at ſkinne el. ſtraale derom el. derpaa; c. dat.; - nova lux oculis offulsit, Virg. Aen. 9, 110; - dſ. „overf.": dextrum offulsit conatibus omen, Sil. 13, 114, (al. effulsit). — offultus, 3, particip. af offulcio.

offundo, [f. ob.f.], fūdi, fūsum, 3, v. a.; I) udgyder el. udhælder derfor el. derover; - ∾ cibum (avibus: kaſte Ædé for dem), Plaut. Asin. 1, 3, 64; — B) oftest „fig."; 1) „overf." o. medial: at udgyde ſig derom el. derover; - ut piscibus aqua, sic nobis aër crassus offunditur, Cic. Acad. 2, 25; ignis ob os offusus, id. Univ. 14; men asinus offunditur, (ſtyrter hen), Appul.; — 2) „ment."; - quae (philosophia) quasi noctem quandam rebus offunderet, Cic. N. D. 1, 3; cf. id. Tusc. 5, 2: haec indoctorum animis offusa caligo; ſ. ogſ. id. R. Am. 22, o. Liv. 28, 29; ligel. ∾ pavorem incompositis, id., errorem alicui, id.; — II) ligeſom at overgyde noget dermed, d. e. at bedække, odl.; - ut enim offunditur luce solis lumen lucernae, Cic. Fin. 3, 14; — B) „fig.": overvælder el. opfylder; - offusus pavore, Tac. Ann. 11, 31; cf. Cic. Marc. 4: quum etc., omnium Marcellorum meum pectus memoria offudit.

offuscātio, (obſ.), onis, f.: Fordunkling; dſ. „fig.": Nedſættelſe el. Nedværdigelſe, deorum, Tertull.; af — offusco, [f. ob.f.], are, v. a.: fordunkler; - dſ. „fig.": nedværdiger, beſkæmmer; - ∾ justitiam, Tertull. — offūsus, (obſ.), 3, partic. af offundo.

ogdŏas, ădis, f., ὀγδοάς: Ottetallet, en Otter, Tertull. — oggannio, [f. ob.g.], ivi el. ii, itum, 4, v. n.: at bieffe el. ſkrige el. ſkænde derimod; (foro. eftercl.); - Habet haec, eii (f. ei) quod, dum vivat, usque ad aurem oggranniat, Ter. Phorm. 5, 9, 41; cf. Plaut. Asin. 2, 4, 16; men incertum quidnam in aurem mulieris oggranniit, Appul. — oggĕro, [f. ob.g.], ere, v. a.: paaforer el. paatvinger, (plautinſk Ord); - ∾ alicui osculum, Plaut.; men id. Cist. 1, 1, 72: amor ··· Gustu dat dulce, amarum ad satietatem usque oggerit.

Ogўges, is, ogſ. Ogўgĭus, o. Ogўgus, i, m., Ὠγύγης: den oprindelige Stifter af Theben i Boeotien, under hvem en Overſvømmelſe ſkal have fundet Sted; - Thebae ··· ante cataclysmum Ogygi conditae etc., Varro; de andre Former have Augustin. o. Fest.; — B) dſ. 1) Ogўgĭdae, arum, m.: Efterkommerne af Ogyges; dſ. „poet." f. Thebani, Stat. Theb. 2, 586; — 2) Ogўgĭus, 3: ogygiſk el. thebanſk, populus, Senec. Oed.; men ∾ deus, Ovid. Her. 10, 48, (i. e. Bacchus); ligel. ∾ Lyaeus, Lucan.; men ∾ chelys, (d. thebanſke K. Amphions Lyre), Sidon.

oh, interj., ὦ: o! el. oh! el. ach! udtrykker deels Overraſkelſe, deels Beklage; - oh, tibi ego ut credam? hvad? jeg ſkulde troe dig? Ter. Andr. 3, 5, 12; oh, iniquos es, qui etc., id. Heaut. 3, 5, 9; - gientages ogſ. forſtærkende; oh, oh, oh, ſom Beklage (ejulatio), Plaut. Capt. 2, 1, 6; - men id. Most. 1, 4, 12: Oh, oh, ocellus es meus, (ſom Udbrud af Glæde), inc. — ōhē, interj.: = frgd.; ogſ. ſom Tilraab: hør, odl.; - ohe, inquam, si quid audis, Plaut. Asin. 2, 3, 4; cf. Hor. Sat. 1, 5, 12, o. ibd. 2, 5, 96. — ōho, interj., ligeſom oh: oh! el. o! ſom Udraab i Forundring; - oho! ··· Purus putus est ipsus, Plaut. Pseud. 4, 2, 32.

oi, interj., Udraab i Smerte: ach! o! - oi, ei, Ter. Eun. 4, 4, 47; ligel. oi, hui, id. Phorm. 4, 3, 58.

Oïleus, (trisyll.), ĕi o. ĕos, m., Ὀϊλεύς: Konge i Lokris, Fader til en Ajax, ſom deraf heder Ajax Oïlei (oftest ud. filius, i Modſætn. af Ajax Telamonius); vid. Ovid. Met. 12, 622, o. Virg. Aen. 1, 41; - men absol. Oïleus, Cic. Tusc. 3, 29; men Oïleus „overf.", f. Ajax, vid. Senec. Med. 662; — B) dſ. 1) Oïlēus, 3, Ajax, (d. e. Søn af Oileus), Hygin.; — 2) Oïlĭădes, ae, m., Οἰλιάδης: = flgd., Sil.; — 3) Oïlīdes, ae, m., Οἰλείδης: Søn af Oileus, (i. e. Ajax), Prop. 4, 1, 117.

ŏlax, ācis, adj., [oleo]: lugtende, duftende, temetum, Capella. — Olbĭa, ae, f., Ὀλβία: Navnet paa flere Byer, hvoraf mærkes: Olbia paa Sardinien, Cic., Flor.; fremdeles: Olbia i Skythien ved Borysthenes el. Dniperen, (i Egnen af d. ſild. Oczacov; hed ogſ. Olbiopolis, ogſ. Miletopolis), Plin.; ogſ. Olbia i Bithynien, id.; — B) dſ. Olbĭānus, 3, o. Olbĭensis, e: hørende til en af disſe Byer; - Olbianus sinus, (ved Olbia i Bithynien), Mela; men Olbiensis epistola, Cic. Qu. Fr. 2, 3, (ſom er ſkreven fra Olbia paa Sardinien); ligel. ∾ ager, Liv. 27, 6. — Olbĭŏpŏlis, is, f., ſ. ubd. frgd. — olca, ae, f.: et Slags Ædelſten, Plin. 37, 65. — Olcădes, um, m.: Folk i Hisp. Tarrac., Liv. 21, 5. — Olciniātes, ium, m.: Indvaanerne af den illyriſke Søſtad Olcinium, (hod. Dulcigno), Liv. 45, 26.

ŏlĕa, ae, f., ἐλαία; I) Olietræets Frugt, Oliven el. Oliebærret; - oleas cogere el. legere, Cato, stringere, id.; coagulum magnitudine oleae, Varro; men ſom Ordſprog om en Urimelighed, Hor. Ep. 2, 1, 31: Nil

intra est oleam, nil extra est in nuce duri; — II) „overf.": Olietræet; - agricola, quum florem oleae videt, baccam quoque se visurum putat, Cic. Div. 2, 6; cf. Hor. Ep. 1, 8, 5; — B) ogs. er olea el. Olietræet at mærke; a) som Fredens Sindbillede el. Symbol, hvorfor de, som bede om Fred, bære Oliegrene; - vid. Liv. 21, 30, o. 29, 16, ogs. Plin. 15, 5, und. oleaster; — b) som Minerva's Opfindelse og Gave, hvf. det ogs. er denne Gudinde helliget; - oleaeque Minerva inventrix, Virg. Ge. 1, 18; cf. Plin. 12, 2, ogs. Phaedr. 3, 17.

ŏlĕācĕus, 3, [oleum]: olieagtig, liquor, Plin. 35, 51. — ŏlĕāgĭnĕus, (-ĭus), 3, [olea]: af Olietræet, semen, Varro, telae, Plin., radix, Virg. Ge. 2, 31; oleagineae virgulae, vid. Nep. Thras. 4; — II) „overf."; A) som ligner Olietræet el. Oliven, vitis, Colum., uva, Plin.; — B) oliefarvet, berylli, Plin. 37, 20.

*ŏlĕāmen, ĭnis, n., o. oleāmentum, i, n.: Oliesalve, Scrib. Larg.; — ŏlĕāris, e: hvortil der bruges Olie, cotes, (som bestryges dermed; opp. cotes aquariae), Plin. 34, 41; o. — ŏlĕārĭus, 3; I) som bruges til Olie, dolia, Plin., vasa, Colum., cella, Cic. d. Senect. 16; men ∾ mercatores, Digest.; — II) subst. olearius, i, m.: Oliehandler, Plaut. Capt. 3, 1, 29; ogs. Oliefabrikant, Colum.; — [oleum].

Olĕărus, (-os), o. Olĭărus, (-os), f.: en af Cycladerne ved Paros, (hvf. hod. Antiparos), Virg. Aen. 3, 126, Ovid., Plin. — ŏlĕastellus, i, m.: en calabrisk Art af Olietræet, Colum. 12, 49; af — ŏlĕaster, stri, m., [olea]: det vilde Olietræ; vid. Cic. Verr. 3, 23, o. Virg. Ge. 2, 182 o. 314; Athenae ··· victores olea coronant, Graeci vero oleastro Olympiae, Plin. 15, 5. — ŏlĕātus, 3, [oleum]: vædet el. tilsat med Olie, puls, Coel. Aur. — ŏlĕĭtas, atis, f., [olea]: Oliehøsten el. Olivens Indsamling el. Presning, Cato, Min. Fel.

Olĕnĭdes, ae, m., i. e. Oleni filius, Val. Fl.; f. ogs. Ovid. Met. 10, 69. — Olenie, es, o. Olenius, 3, f. und. Olenus. — †ŏlens, tis, partic. o. adj. af oleo; df. — ŏlentĭa, ae, f.: Lugt, Tertull.; o. — ŏlentĭcētum, i, n.: stinkende Sted, Cloak, (egenl. o. overf.), Claud. Mam., Appul.

Olĕnus, (-os), i, f., Ὤλενος: By i Achaia, imellem Patræ og Dyme, Plin. 4, 6; - ogs. en By i Ætolien ved Aracynthus, Senec. Troad. 830, Hygin. Astr. 2, 13; — B) df. 1) Olĕnĭe, es, f., „poet." f. achæisk el. ætolisk; df. Olenie, (sc. capra), Amalthea's til Stiernebillede forvandlede Ged, Manil. 5, 128; — 2) Olenĭus, 3: olenisk, d. e. achæisk el. ætolisk; - Nascitur Oleniae sidus pluviale capellae, Ovid. Fast. 5, 113; ogs. ∾ pecus, id. Her. 18, 188, (d. e. Amaltheas Ged); - men ∾ Tydeus, (fra Calydon i Ætolien), Stat. Theb. 1, 402.

ŏlĕo, ŭi, ēre, v. n. (o. a.), ὄζω; I) „egenl.": at lugte, at give en Lugt fra sig; A) paa Spørgsmaalet: hvorledes el. hvoraf? m. adverb., el. c. abl., el. c. acc.; - illa ··· ut mulieres, ideo bene olere, quia nihil olebant, videbantur, Cic. Att. 2, 1; cf. Hor. Ep. 1, 10, 19; men Cic. d. Or. 2, 61: in male olentem (hominem) etc.; - olentia sulphure ··· Stagna, Ovid. Met. 5, 405; Cur nardo flammae non oluere meae? Prop. 4, 7, 32; - ∾ ceram, crocum, (om en Salve), Cic. d. Or. 3, 25; olet (ille) unguenta de meo, (paa min Bekostning), Ter. Ad. 1, 2, 37; — B) absol.; a) at lugte ilde; - cui os olet, (med stinkende Aande), Digest.; ligel. olentia ora, Virg.; cf. Hor. Sat. 1, 2, 30: olenti in fornice etc.; f. ogs. id. Od. 1, 17, 7; — b) at lugte vel; sædv. in partic. ŏlens, tis: vellugtende, pascua, Ovid. A. A. 1, 95, menthae, id., Hymettus, Stat.; — II) „fig.": ligesom at lugte, at røbe sig ved sin Lugt; df. at blive bemærket; - aurum huic olet, (han mærker, at jeg har Penge), Plaut. Aul. 2, 2, 39; non olet (sc. tibi), unde sit, (mærker du det ikke)? Cic. Orat. 45; - ∾ malitiam, (røbe idel Ondskab), id. R. Com. 7; cf. id. d. Or. 3, 12, o. Quintil. 8, 1, extr.; men Epicurus nihil olet ex Academia, (har intet Anstrog deraf), Cic. N. D. 1, 26; — b) absol.: at lugte el. være forældet; - quaedam jam oblitterata et olentia etc., Tac. Or. 22; — not.: Biformen olĕre (f. olēre) har Plaut. Poen. 1, 2, 56, oftere.

ŏlĕōsus, 3, [oleum]: med Olie, hvoraf Olie presses, semen, Plin. 27, 81. — *ŏlĕrācĕus, 3: som ligner Havevæxter, frutex, Plin. 26, 53; o. — ŏlĕro, āre, v. n.: beplanter med Havеurter, hortos, Mattius ap. Priscian.; — [olus]. — ŏlesco, ĕre, v. n., inch. af inus. olo, (hvf. adoleo, aboleo, proles, etc.), ligesom adolesco: voxer; vid. Fest. s. v. suboles, p. 309, (Müll.); men Lucr. 2, 1129, inc. — ŏlēto, avi, 1, v. a.: gior stinkende el. uren; - ∾ aquam, Front. Aquaed. 97, (e vetere lege); af — 1. ŏlētum, i, n., [1. oleo]: stinkende Sted, Stank; df. Skarn el. Excrementer; vid. Fest. p. 293, (Müll.), ogs. Pers. 1, 112. — 2. ŏlētum, i, n., [olea], forel. Biform af olivetum: Olieplantning el. Oliehave; opp. pratum, salictum, etc., Cato.

ŏleum, i, n., ἔλαιον: Olie, Bomolie, den udpressede Olivesaft; - vid. Plin. 15, 6, Varr. R. R. 1, 55, o. A.; - oleum instillare lumini, vid. Cic. d. Senect. 11; caules unguere oleo meliore, Hor. Sat. 2, 3, 125; - ogs. mærkes Ordsprogene: oleo tranquilliorem facere, vid. Plaut. Poen. 5, 4, 66; oleum adde camino, (som el. gyd Olie i Ilden), Hor. Sat. 2, 3, 321; men operam et oleum perdere, (spilde Umage og Bekostning), Cic. Fam. 7, 1; - „bes." salvede man sig med Olie til Legemsøvelser el. til Brydekamp, baade i og udenfor palaestra; - vid. Virg. Aen. 5, 135, ogs. Ovid. Trist. 3, 12, 21; hvf. ogs. oleum, poet. f. palaestra, Catull. 63, 64; - men med Hensyn paa Olien i Arbeidslampen siger Cic. Fam. 13, 38: quum scriberem etc., de eodem oleo et opera exaravi nescio quid ad te; men id. d. Or. 1, 18: genus verborum ··· palaestrae magis et olei (som bedre passer sig til Skoleøvelser el. Disputationer), quam hujus civilis turbae et fori; - men oleum vivum, (Steenolie), Gratian.; oleum ficticium, (kunstigen tilberedet), Plin. 15, 7.

olfăcĭo, fēci, factum, 3, v. a. (o. n.), [oleo]: lugter, fornemmer ved Lugten; - quae gustamus, olfacimus, etc., vid. Cic. Tusc. 5, 38; Quod (unguentum) quum tu olfacies, (naar du lugter dertil), Catull. 13, 13; laurus folia trita olfactaque etc., (som man lugter til), Plin. 23, 80; ogs. ud. acc.; ∾ sagacissime, (have en meget skarp Lugt), id. 11, 50; — b) ∾ labra (agnorum) lacte, (lade lugte deraf), Varro; — II) „fig.": at opsnuse el. udfinde; - quisquam tam abstrusus usquam nummus videtur, quem non ··· olfecerint? Cic. Agr. 1, 4; ogs. ud. acc., vid. Ter. Ad. 3, 3, 43.

olfacto, (avi), atum, 1, v. a., intens. af olfacio: lugter dertil el. derpaa; - ∾ summum vestimentum, Plaut.; membrana olfactata, (hvortil man lugter), Plin. 28, 63; - men boves coelum olfactantes, (som snappe efter Luften), id. 18, 88. — *olfactōrĭus, 3: som er at lugte til; df. subst. olfactorium, i, n.: en Blomsterkost el. Flaske at lugte til, odl., Plin. 30, 29; ogs. olfactoria, ae, f., Fronto; o. — olfactrix, icis, f.: som lugter el. bemærker noget, Plin. 17, 37; — [olfacio]. — 1. olfactus, 3, partic. af olfacio. — 2. olfactus, us, m., [olfacio]: Lugten el. at lugte; - quos (comitiales) correptos olfactus excitat thymi, Plin. 21, 89; — II) „overf.": Lugten el. Lugtens Sands; - delphini nec olfactus vestigia habent, quum olfaciant sagacissime, id. 11, 50.

ŏlĭdus, 3, [oleo]: lugtende; - vasa bene olida, Colum.; - oftere: ildelugtende el. stinkende, caprae, Hor. Ep. 1, 5, 29, vulpes, Martial., senex, Suet.; - superl., ∾ basia, Petron. Sat. 21. — ŏlĭgochrŏnĭus, 3, ὀλιγοχρόνιος: af kort Tid el. Varighed, kortlivet, Jul. Firm.

ŏlim, adv. temp., [af ollus f. ille, alts. oprdl.:

til el. i hin Tid]; bf. I) om Fortiden: engang, fordum el. forhen; - fuit··· olim senex, etc., Plaut. Stich. 4, 1, 33; sic olim loquebantur, Cic. d. Or. 2, 43; cf. id. Div. 2, 25: vel olim ··· vel nuper etc.; men olim discedens, id. Fam. 15, 20; - ogs. correlat til hoc tempore, Cic. Fam. 7, 21; cf. Ter. Andr. 3, 3, 13; men olim ··· mox etc., Tac. Hist. 1, 67; — B) „overf.": allerede længe, i lang Tid; - olim nescio, quid sit otium, quid quies, Plin. Ep. 8, 9; Audio, quid veteres olim moneatis amici, Juvenal. 6, 346; olim corruptis moribus, Tac.; men Senec. Ep. 77: olim jam nec perit quidquam mihi, nec acquiritur; — II) om Fremtiden: engang i Tiden, i Fremtiden; - utinam coram tecum olim potius, quam per epistolas, Cic. Att. 11, 4; cf. Hor. Od. 2, 10, 17, o. Ovid. Am. 3, 11, 7; vir···qui olim nominabitur, Quintil. 10, 1, 104; — III) „alm.": engang, til el. i sin Tid, undertiden, nogensinde, odl.; (saal. alene forel. o. „poet."); - an quid est olim homini salute melius? Plaut. Asin. 3, 3, 127; cf. Virg. Ecl. 10, 34, o. id. Aen. 5, 125; s. ogs. Plaut. Mil. gl. ab in., o. id. Trin. 2, 4, 122; ligel. ut pueris olim dant crustula, Hor. Sat. 1, 1, 25; cf. id. Epod. 3, in., o. id. Ep. 1, 10, 42, oftere, ogs. Ovid. Fast. 3, 555.

Olĭsipo, (-ippo, Varro), ōnis, m.: By i Lusitanien, (hod. Lissabon), Plin. 4, 35; (hos Mela ogs. Ulysippo, efter dens foregivne Stifter Ulysses); — B) bf. Olīsipōnensis, e, ager, Plin. l. c.; - men subst. pl. Olisiponenses, ium, m.: Indvaanerne af Byen O., id. 9, 4. — ŏlĭtōrĭus, 3: hørende til Kokkenhave el. Køkkenurter el. Grønsager; - ∾ forum, (Grontorvet), Liv. 21, 62; ∾ hortus, (Kokkenhave), Digest.; ∾ ostiola, (Græskarhytter), Plin. 19, 38.

†ŏlīva, ae, f., [digammeret af ἐλαία]; I) Oliven, Olietræets Frugt; - olivae constant nucleo, oleo, carne, amurca, Plin. 15, 3; cf. Hor. Epod. 2, 56; — II) Olietræet; - ex oliva nasci, Cic.; olivae inventor Aristaeus, id. N. D. 3, 18; cf. Virg. Ge. 2, 425; — B) bf. „overf."; a) Stok el. Stav el. Kiep af Olietræ; - Incumbens tereti ··· olivae, Virg. Ecl. 8, 16; — b) Oliegren el. Krans af Oliegrene, hvormed de Seirende bekrandsedes, navnl. i de olympiske Lege; hvf. ∾ Pisaea, Ovid. Trist. 4, 10, 95; ogs. i Digterkampe, Hor. Od. 1, 7, 7; bf. — ŏlīvans, tis, particip. adj.: som holder Oliehøst; - olivantibus lex ··· fuit: oleam ne stringito, neve verberato, Plin. 15, 3; — ŏlīvārĭus, 3: hørende til Oliver el. til Olie; - ∾ metretae, Colum., molae, Digest.; o. — ŏlīvētum, i, n.: et med Olietræer bevoxet Sted, Olivenhave; - vineta, oliveta, etc., Cic. N. D. 3, 36; olivetum putare, Plin., caedere, Colum., (beskære).

ŏlīvĭfer, a, um, [oliva, fero]: som frembringer Oliver el. Olietræer, arva, (om det Sabinske), Ovid. Fast. 3, 151; - men ∾ corona, (af Oliegrene), Martial. 12, 99. — *ŏlīvĭtas, atis, f.: Oliehøsten; I) som Tid, Colum.; — II) det indhøstede Forraad, id., Varr. ap. Non.; — ŏlīvĭtor, oris, m.: Oliegartner, Sidon.; o. — ŏlīvum, i, n., „poet." o. efterel. f. oleum: Olie el. Bomolie; - succo pinguis olivi Splendescunt (luctantes), Ovid. Met. 10, 176; cf. Virg. Ecl. 5, 68, o. Hor. Sat. 2, 4, 50; - „poet." ogs. f. palaestra; cur olivam ··· vitat? id. Od. 1, 8, 8; — II) „overf.": Salveolie el. Salve; - Sertis ac Syrio fragrans olivo, Catull. 6, 8; Levis odorato cervix manabit olivo, Prop. 3, 15, 31; — [oliva].

†olla, ae, f., [rimel. besl. m. αὐλός: Hulhed el. hult Ror]: en Potte, fictilis, Colum., bibula, (som rinder), id.; olla pultis, Varro; ollam denariorum implere, Cic. Fam. 9, 18; - som Ordsprog mærkes: olla male fervet, (det gaaer kun slet), Petron.; men Ipsa olera olla legit, Catull. 93, (hver passer sin Dont); bf. — ollāris, e: som opbevares i en Potte, uvae, Martial., Colum.; o. — ollārĭus, 3: hørende til en Potte; - ∾ temperatura aeris, (opp. statuaria), vid. Plin. 34, 20; o. — ollŭla, ae, f., dem.: liden Potte, Varro.

ollus, a, um: forældet Biform af ille, illa, illud; findes dels i visse Formularer; vid. Varr. L. L. 7, 3, o. Cic. Leg. 2, 9, (e XII Tabb.); dels hos de archaiserende Digtere; saal. ollis f. illis, Lucr. 6, 207; olli f. illi, Virg. Aen. 1, 254.

ŏlo, ĕre, s. und. oleo not. — ŏlŏlȳgon, ŏnis, m., ὀλολυγών, (i. e. ululatus): Hanfroens Skrig, hvormed den lokker Hunnen, Plin. 11, 65. — 1. ŏlor, ōris, m.: Svanen; („poet." o. i efteraug. Prosa f. cygnus); - Inter Ledaeos ridetur corvus olores, Martial. 1, 54; cf. Virg. Ecl. 9, 36; ∾ nivei, Val. Fl., purpurei, Hor.; - om Svanens Dodssang, (Svanesangen), vid. Ovid. Her. 7, in., o. Plin. 10, 32. — 2. ŏlor, ōris, m., [oleo]. for- o. efterel. f. d. el. odor, d. e. Lugten, Varro, Appul. — ŏlōrĭfer, a, um, [1. olor, fero]: som fører el. har Svaner, amnis Padi, Claudian. — ŏlōrīnus, 3, [1. olor]: af Svaner, pennae, Virg., alae, Ovid.; ∾ color, (i. e. albus), Plin. — Olostrae, arum, m.: Folk i Indien, Lucan. 3, 249.

ŏlus, ĕris, n., [besl. m. olesco, oleo, voxer]: Havevæxt, Grønsel; - id olus (f. rapa, Roer), Colum.; ∾ silvestre, (som, uden at dyrkes, tiener til Kokkenurter), Plin. 22, 38; - „poet." nævnes olus ogs. som det ældre og simplere Næringsmiddel; vid. Hor. Sat. 2, 1, 74, ogs. som den Fattiges sædvanlige Kost, id. Ep. 1, 17, 13 o. 15; men om Gnierne: est, qui Tingat olus siccum muria etc., Pers. 6, 19; - ogs. mærkes olus, f. brassica: Kaal; vitis assita ad olus, Varro; in folio oleris, (paa et Kaalblad), Plin.; olus marinum: Strandkaal, id.; — II) „bes." hører ogs. herhid: olus atrum, ogs. olusatrum, Colum., Plin., ogs. olus pullum, Colum.: etslags Ært, (Smyrnium olusatrum L.); gen. olusatri, Plin. 19, 62; — not.: olerorum f. olerum, Lucil. ap. Non.; ligel. oleris f. oleribus, Cato; s. ogs. Fest. p. 100, (Müll.). — olusatrum, s. und. frgd. — ŏluscŭlum, i, n., dem. af olus, Cic. Att. 6, 1, o. Hor. Sat. 2, 6, 64.

Olympēni, orum: Indvaanerne af Byen Olympus i Lycien, Cic. Agr. 1, 2. — Olympĭa, ae, f., Ὀλυμπία: hellig Egn i Elis med en Olieskov; her holdtes de olympiske Lege; ogs. var her et prægtigt Juppiterstempel med Gudens herlige Billedstøtte af Phidias, Plin. 2, 106, oftere; - victorem Olympiae citari, Nep. praefat., (hvor Ol. er gen. loci); cf. Cic. Tusc. 1, 46, o. 2, 20, ogs. id. d. Or. 3, 32; — B) bf. 1) Olympĭăcus, 3: olympisk, cursus, auct. ad Her., mercatus, Justin., corona, Suet. Ner. 25, palma, Virg. Ge. 3, 49; men ∾ rami, Stat., (i. e. oleaster); — not.: efterel. ogs. Olympiānus, 3, Marc. Emp.; — 2) Olympĭcus, 3: = frgd., pulvis, Hor. Od. 1, 1, 3, stadium, Senec. Thyest.; men Plaut. Trin. 2, 4, 23: drachmarum Olympicum (f. Olympicarum) etc.; — 3) Olympĭus, 3: = frgd.; - ∾ Juppiter, vid. Olympius s. l.; Olympium certamen, Justin., sædv. Olympia, (sc. solennia el. certamina): de olympiske Kamplege; ogs. Olympiorum solenne ludicrum, Liv. 28, 7; - Olympiorum cupidi (pugiles), Cic. Brut. 69; ad Olympia proficisci, id.; Olympia coronari, Hor. Ep. 1, 1, 50, (i. e. in Olympiis); cf. Enn. ap. Cic. d. Senect. 5: Olympia vincere, (seire deri); — b) „overf." er ogs. Olympius, (den Seierrige), som Æresnavn for udmærkede Mænd; saal. navnl. for Taleren Pericles, vid. Plin. 34, 19; — not.: Olympium (sc. templum), vid. s. l.; — 4) Olympĭas, ădis, f., Ὀλυμπιάς: en Olympiade, d. e. et Tidsrum af fire Aar, efter hvis Forløb de olympiske Kamplege atter holdtes; - Grækerne tælle Aarene efter Olympiader; og ansættes den første Olympiade at begynde omtr. 23 Aar før Roms Stif-

telse; vid. Vell. 1, 8; cf. Cic. d. Rep. 2, 10: si ··· Roma condita est secundo anno Olympiadis septimae; cf. ibd. 2, 15; - dog bruges ogs. af de romerske Digtere Olympias f. lustrum el. fem Aar; vid. Ovid. Pont. 4, 6, 5, o. Martial. 7, 40.

Olympĭăcus, (o. -ănus), 3, o. 1. Olympias, ădis, f., f. und. Olympia; - men Olympĭădes, (sc. Musae), f. und. Olympus. — 2. Olympĭas, ădis, f.: Datter af Molosserkongen Neoptolemus, og ved K. Philippus Moder til Alexander d. Store, Justin., Cic. — Olympĭcus, 3, f. und. Olympia. — Olympĭēum, i, n., Ὀλυμπιεῖον: Tempel til Ære for den olympiske Juppiter, Vell. 1, 10, (Kraus.; al. Olympicum).

Olympĭŏnīces, ae, m., Ὀλυμπιονίκης: Seiervinder i de olympiske Kamplege; vid. Cic. Tusc. 1, 46, ogs. id. Flacc. 13; men som adj. el. appos.: Olympionicarum equarum etc., Colum. 3, 9. — Olympĭum, i, n., (sc. templum el. oppidum): Tempel el. By i Nærheden af Syracus, Liv. 24, 33. — Olympĭus, 3: olympisk, o. Olympĭa, orum, f. und. Olympia; - men Juppiter Olympius har rimel. dette Navn ikke alene af hans Dyrkelse i Olympia, men ogs. af den olympiske Himmel Olympus; ligesom ogs. templum Jovis Olympii fandtes paa flere Steder, navnl. i Athenen, Suet. Aug. 60, i Syracus, Cic. Verr. 4, 53, Liv. 24, 21; f. ogs. Olympium.

1. Olympus, (-os), i, m.: Navnet paa flere Bierge, navnl. paa et Bierg i Bithynien ved Byen Prusa, Plin. 5, 43; ogs. paa et Bierg i Lycien ved en By af samme Navn, id. 21, 17; - mest berømt er Bierget Olympus paa Grændsen af Macedonien og Thessalien, hvilket ved sin Høide syntes ligesom at være forbundet med Himmelen; vid. Virg. Ge. 1, 282, o. Plin. 4, 15; - hvf. ogs. Olympus ofte staaer „poet." for Himmelen; vid. Virg. Ecl. 6, 86, o. id. Ge. 1, 96; df. ogs. som Gudernes Sæde el. Hiem; vid. id. Aen. 10, in.; cf. Cic. (poët.) Div. 1, 12: Nam pater altitonans, stellanti nixus Olympo, etc.; - ogs. er Olympus: Musernes Hiem, hvf. de hede Olympiades; vid. Varr. L. L. 7, 2, o. Enn. ibd. — 2. Olympus, i, m.: Discipel af Fløitespilleren Marsyas; vid. Ovid. Met. 6, 393.

Olynthus, (-os), i, f., Ὄλυνθος: By i Macedonien, paa Grændsen af Thracien, Mela 2, 2, Plin. 4, 18; — B) df. 1) Olynthĭa, ae, f., (sc. regio), Varro; — 2) Olynthĭi, orum: Indvaanerne deraf, Nep. Timoth. — ŏlȳra, ae, f., ὄλυρα, ligesom arinca: Kornart el. Hvedeart, Plin. 18, 20; (skal være triticum monococcum L.). — Olyssipo, f. und. Olisipo.

ŏmāsum, i, n., [gallisk Ord]: Oxekallun; vid. Plin. 8, 70, o. Hor. Ep. 1, 15, 34; cf. id. Sat. 2, 5, 40: pingui tentus omaso, („alleg." f. tumidis inflatus versibus). — ombrĭa, ae, f., (sc. gemma): en os ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 65. — Ombrĭi, orum, i. e. Umbri: Indvaanerne af Umbrien; vid. Plin. 3, 19.

ōmen, ĭnis, n., [rimel. beſl. m. ὄσσα o. ὄψ, o. oprdl. en Varselsstemme; cf. Fest. p. 195]: hvad der i det tilfældigen Mødende el. Forekommende optages som Varsel el. Spaadom; - voces ··· quae vocant omina, Cic. Div. 1, 45; ligel. Varsel af Uglens Skrig, Ovid. Met. 5, 550; ligel. Varsel af et Navn, Cic. Phil. 7, 4; ligel. af Ilden, Ovid. Pont. 4, 9, 54; in prodigium et omen imminentium cladium verti, vid. Tac. Hist. 1, 86; hisce ominibus etc., (under slige Varsler), Cic. Catil. 1, 13; ∾ detestabile, id., secundum, Hor.; cf. Virg. Ge. 3, 456, o. id. Aen. 2, 178; ominis capiendi causa, (for at tage Varsel), Cic. Div. 1, 46; men ∾ accipere, ibd., o. Liv. 5, 55: antage som godt Varsel; omen alicui facere, (tiene nogen til Varsel), Plin.; omen placet, (Varselet er godt), Liv. 29, 27; - comisk ogs.: varslende Tilsagn el. Trusel, vid. Ter. Andr. 1, 2, 29: ea lege atque omine, ut, si etc.; — II) „fig.": hvormed noget begynder el. begyndes; df. A) omina: høitidelige Ofler el. Bønner; - date candida, cives, Omina, Prop. 4, 1, 67; cf. Liv. praef., o. Cic. Fam. 3, 12; — B) en med Varsler el. Auspicier forbunden Handling; - saal. prima omina, (i. e. primae nuptiae), Virg. Aen. 1, 346; - ogs. en høitidelig Iagttagelse el. Skik; Hic sceptra accipere ··· Regibus omen erat, ibd. 7, 173.

ōmentātus, 3: omhyllet el. fyldt med omentum, isicia, Apic.; af — ōmentum, i, n.; I) „egenl."; A) „alm.": Fedthuden, navnl. hos Mennesker, Pers. 6, 74; — B) „bes."; 1) Nettet el. Nethuden om Tarmene, Plin. 11, 80; contegit intestina omentum ··· cui adeps quoque innascitur, Cels.; — 2) Indvoldene, Pers. 2, 47, o. Juvenal. 13, 118; — II) sild. „overf.": enhver Hud el. Hinde i Legemet, saal. Benhuden, Macrob. Sat. 7, 9, Hiernehuden, ibd.

ōmĭnālis, e, [omen], efterel. f. ominosus: varslende, Gell. 5, 17. — ōmĭnātor, oris, m., [ominor]: en Spaamand, Plaut. Amph. 2, 2, 90. — ōmĭno, are, v. n., Biform af flgd.; - qui recte ominas, Pompon. ap. Non. — ōmĭnor, atus sum, 1, v. dep. a. (o. n.); I) „alm.": spaaer, forudsiger, varsler; - ∾ alicui consulatum in annum proximum, Plin. Ep. 4, 15; vera de exitu Antonii ominatus est, Vell. 2, 71; - ogs. m. udfald. acc.; malo enim alteri, quam nostrae (reip.) ominari (sc. eam rem), Cic. Off. 2, 21; men lignelsesvis, Liv. 29, 5: naves ··· velut ominatae (sc. alteram praedam: ligesom anende osv.); — II) „bes.": ved Tale el. Tilraab at varsle el. ønske Held el. Uheld (over nogen); - clamore et favore ominati sunt felix faustumque imperium, Liv. 26, 18; cf. Suet. Ner. 48, o. Plin. 28, 5; - ogs. absol.: melius ominare, Plaut.; - men „poet.": male ominatis Parcite verbis, Hor. Od. 3, 14, 11. — ōmĭnōse, adv.: paa en varslende Maade, Pseud. Quintil. Decl. 6; af — ōmĭnōsus, 3, [omen]: varslende el. betydningsfuld, res, Plin. Ep. 3, 14; cf. Messala ap. Gell. 13, 14.

ōmissĭo, onis, f., [omitto]: Efterladen el. Forbigaaen deraf; - ∾ laudis, Symmach. — ōmissus, 3, partic. o. adj. af flgd. — ōmitto, [f. ommitto, ob.mitto], misi, missum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": lader fare, lader løs, slipper; - ∾ arma, Liv. 21, 58; (f. ogs. nedenf.); omitte mulierem, (slip hende), Ter. Ad. 2, 1, 18; omissas habenas bigae etc., (som Varsel), Tac. Hist. 1, 86; omissa vectigalia, (i. e. abolita, ophævede), Suet. Vesp. 16; omitte me, (lad mig i Fred), Ter. Phorm. 3, 2, 1; Animam omittunt, (lade deres Liv), priusquam etc., Plaut. Amph. 1, 1, 85; — B) „bes.": lader gaae forbi, bryder mig ikke derom, giver slip derpaa, forsømmer; - ∾ primam navigationem, (den første Leilighed til at seile), Cic. Qu. Fr. 2, 6; ∾ hostem, (ikke iagttage ham), Liv. 22, 12; men ∾ Galliam, id. 23, 25, (ikke bryde sig derom); - navnl. ogs.: forbigaaer, lader uomtalt; ut omittam Philippum, Nep. Hann. 2; omitto gratulationem etc., Cic. Sest. 24; ligel. omitto, quid ille ··· fecerit, id. ibd. 12; ogs. ∾ de reditu Galbinii, id. Pis. 22; — II) „fig."; A) „alm.": tilsidesætter, bortlægger el. aflægger, befrier mig derfra; - omnibus rebus omissis, (med Tilsidesættelse deraf), Caes.; cf. Hor. Ep. 1, 6, 30 o. 48; ∾ timorem, Cic., tristitiam, iracundiam, Terent.; men ∾ consilium, (opgive et Forehavende), Liv.; ∾ arma, (nedlægge Vaaben), id.; men Cic. Off. 3, 10: omisit hic et pietatem et humanitatem, ut etc., (tilsidesatte dem, syndede derimod); - ogs. c. inf.: lader fare, ophører; Jam omitto iratus esse, Plaut. Pers. 3, 3, 26; quare omittat urgere, Cic. Div. 1, 7; cf. Hor. Od. 3, 29, 11; — B) „bes.": lader upaatalt el. ustraffet; - ∾ noxiam, Ter. Eun. 5, 2, 14, (al. amittere); — III) partic. ōmissus, 3, som adject.: efterladen, uagtsom; - te animo esse omisso, Ter. Heaut. 5, 2, 9; - compar., ab re ···

Omissiores, (med Hensyn paa deres Formue), id. Ad. 5, 3, 44.

omnĭcănus, 3, [omnis, cano]: som toner el. lyder overalt, oratio, Appul. — omnĭcarpus, 3, [omnis, carpo]: som begnaver alt, caprae, Varro. — omnĭcŏlor, ōris, adj., [omnis, color]: af alle Farver, pictura, Prudent. — omnĭfārĭam, adv., [omnis]: paa alle Sider; - ∾ complanatus (lapis), Appul.; cf. Gell. 12, 13. — omnĭfer, a, um, [omnis, fero]: som bærer el. frembringer Alt; - Sustulit omniferos ... vultus (Tellus), Ovid. Met. 2, 275. — omnĭformis, e, [omnis, forma]: med el. af allehaande Gestalter; - omniformium specierum etc., Appul.

omnĭgĕnus, 3; I) [omnis, genus, eris]: alslags, allehaande, colores, Lucr.; men Virg. Aen. 8, 698: Omnigenumque deum monstra, (f. omnigenorum deorum, om de ægyptiske Dyrguder); — II) [omnis, gigno]: som frembringer Alt, pater, Prudent. — omnĭmĕdens, tis, adj., [omnis, medeor]: som helbreder Alt el. Alle, dominus, Paul. Nol. — *omnĭmŏdis, adv., f. omnibus modis: paa alle Maader, bestandigen, ganske; - ∾ connecti, Lucr. 2, 699; f. ogs. nedenf., id. 1, 684; o. — omnĭmŏdo, adv.: = frgd., Cels.; af — omnĭmŏdus, 3, [omnis, modus, i]: alslags, allehaande, voculae, Appul.; Ignis enim foret omnimodus, Lucr. 1, 684, (al. omnimodis).

omnīno, adv., [omnis]; I) „alm.": aldeles, ganske; - aut omnino, aut magna ex parte, Cic.; ligel. non omnino quidem, sed magnam partem, id. Fam. 9, 15; cf. id. Tusc. 1, 3; men qui omnino nusquam reperiuntur: som aldeles ikke findes nogensteds, id. Lael. 6; cf. id. d. Or. 2, 13; men ut vix, aut omnino non posset etc., id. Att. 3, 23; Non tamen omnino Teucros delere paratis, Virg. Aen. 9, 248; cf. Hor. Sat. 2, 4, 6; - kan ogs. undert. hede: netop el. bestemt; vid. Cic. Tusc. 5, 9: non usquam id dicit omnino, (rent ud el. med rene Ord); — II) „bes."; A) almindeligen, overhovedet; - de hominum genere, aut omnino de animalium loquor, Cic. Fin. 5, 11; cf. Caes. B. G. 1, 34; - saal. ogs. i Periodens Begyndelse; vid. Cic. Lael. 21, o. id. Off. 1, 20, o. ibd. 25, (i hvilket Fald omnino ogs. undert. kan hede: overhovedet at tale); - ogs. undert.: overhovedet (el. i det Hele), ikkun, blot; erant omnino itinera duo, quibus etc., Caes. B. G. 1, 6; - ligel. hos Tal: alt tilsammen, Alt i Alt; quinque omnino erant, qui etc., Cic. Cluent. 8; omnino ad ducentos (fuimus), id. Qu. Fr. 2, 1; — B) m. flgd. sed el. tamen osv., heder omnino: vist nok, rigtigt nok; - sunt finitima omnino, sed tamen differt aliquid, Cic. Tusc. 2, 15; cf. id. Off. 2, 18 o. 20; - ligel. undert. ud. flgd. sed etc.; omnino semissibus magna copia est (pecuniae), id. Fam. 5, 6.

omnĭpărens, tis, adj., [omnis]: som føder el. frembringer Alt; - ∾ terrae, Lucr. 2, 705; cf. Virg. Aen. 6, 595. — omnĭpăter, tris, m., [omnis]: Alles Fader, Alfader, deus, Prudent. — omnĭpăvus, 3, [omnis, paveo]: der frygter for Alt, Coel. Aur. — omnĭpĕrītus, 3, [omnis]: som veed el. kiender Alt, Aeëtis, (i. e. Medea), Albinov. 2, 110. — omnĭpollens, tis, adj., [omnis, polleo]: alformaaende, almægtig, deus, Prudent. — omnĭpŏtens, tis, adj., [omnis]: alformaaende, alherskende, almægtig, Neptunus, Cic. Tusc. 4, 34, (e poët.), Juppiter, Catull., Olympus, Virg. 10, in.; - superl., ∾ ille deus, Augustin.; bs. — omnĭpŏtentĭa, ae, f.: Almagt, Macrob.

omnis, e, [skal være at sammenl. m. ὁμῶς el. ὁμοῦ, i. e. simul, tilsammen]; I) „alm.": al, alt, pl. alle; - omnes omnium ordinum homines, Cic. Rab. perd. 7; - oftere omnes, absol. f. omnes homines; quis est omnium, qui etc., id.; te unum ex omnibus, id.; omnia omnium dicta, id. Fam. 7, 32; — B) hertil mærkes neutr. omne, omnia, som subst.; - at ut omne reddat, Ter. Ad. 2, 4, 16; posceat omne, quantum exaravero, etc., Cic. Verr. 3, 10; cf. Hor. Sat. 2, 6, 30; men Ovid. Her. 12, 28: Omne tenet etc., (i. e. omnem regionem); - omnia, quaecumque etc., (alt det, alle de Ting, som osv.), Cic. d. Or. 2, 2; quibus omnia ... vendere mos erat, Sall. Catil. 30; omnia facere amici causa, (giøre sit Bedste el. Muligste for hans Skyld), Cic. Lael. 10; ogs. m. flgd. ut el. ne, id. Fam. 1, 9, o. id. Att. 7, 3; - omnia mihi sunt cum illo, (jeg staaer i nøieste Forbindelse med ham), Cic. Fam. 13, 1; quasi in eo sint mihi omnia, (som om min Velfærd beroede derpaa), ibd. 15, 14; - qui nobis omnia solus erat, (som ene var mig Alt), Ovid. Her. 12, 162; cf. Liv. 40, 11; - ante omnia, (fremfor alt, fortrinligen), id. 2, 7; per omnia, (i alt, i alle Dele el. Stykker), Quintil., Vell.; - men ogs. absol.; Omnia (f. per omnia) Mercurio similis, vocemque coloremque, Virg. Aen. 4, 558; tramites omnia plani etc., Senec. Consol. ad Marc. 25; men omnia eadem, quae etc., (alt el. aldeles det samme), vid. Plaut. Asin. 3, 3, 23; ei eadem omnia ... recites, Plin. Ep. 7, 17; - alia omnia, (alt andet, det Modsatte); te alia omnia, quam quae velis, agere, ibd. 15; in alia omnia ire el. discedere, ogs. transire, (navnl. i Senatet at stemme imod et Forslag; f. und. eo, discedo, etc.); - men ogs. findes omnia f. alia omnia; plebes omnia, quam bellum, malebat, Liv. 2, 39; cf. Sall. Catil. 25; quod omnia prius arbitratus sum fore, quam ut etc., Cic. Att. 8, 11, D.; - neutr. omnium, f. omnium rerum, Cic. ad Fam. 5, 13, inc.; — bb) sieldne Forbindelser ere; a) omnis c. gen.; - praetorumque omnes, (f. praetoresque omnes), Liv. 24, 32; cf. id. 31, 45; — b) sing. (collect.) f. plur.; - Militat omnis amans, Ovid. Am. 1, 9, in.; saal. ogs. m. Verbets Pluralis: Funeris exsequiis assumus omnis eques, Albinov. 1, 202; — c) omnes singuli e populo, (hver enkelt af alle og enhver deraf), Varro; — II) „bes." kan ogs. omnis i visse Forbindelser staae; aa) f. quilibet: enhver el. hver (el. al); - omnibus mensibus, (hver Maaned), Cic. Fin. 2, 31; ter omnibus aestatibus, Plin.; men Caes. B. G. 5, 6: omnibus precibus petere, (med alle Bønner, d. e. indstændigen); — b) bs. ogs. allehaande, alslags; - omne olus coenare, Hor. Ep. 1, 5, 2; cf. Virg. Aen. 5, 720; — bb) f. ullus, nogen, (dog ogs. al); - Sine omni periculo, Ter. Andr. 2, 3, 17; sine omni sapientia, Cic.; omni sine labe, Ovid.; — cc) f. totus: hel, (ogs. undert. al); - omnis Gallia, Caes., insula, id.; omne coelum, Cic.; semel in omni vita risisse, Cic. Tusc. 3, 15; cf. ibd. 2, 22: omne corpus etc.; omnis in hoc sum, Hor. Ep. 1, 1, 11; Non omnis moriar, id. Od. 3, 30, 6; — not.: omnia, (disyll.), Virg. Aen. 6, 33; ligel. omnium, Lucr. 2, 910.

omnĭsŏnus, 3, [omnis, sono]: med alleslags Toner, harmonia, Paul. Nol.; ∾ mela, Capella. — omnĭtĕnens, tis, adj., [omnis, teneo]: alherskende, almægtig, Tertull. — omnĭtŭens, tis, adj., [omnis, tueor]: som seer el. beskuer Alt, sensus (pl.), Lucr. 2, 941, sol, Appul. — omnĭvăgus, 3, [omnis, vagor]: der svæver el. flakker omkring overalt el. til alle Sider, Diana; vid. Cic. N. D. 2, 27. — omnĭvŏlus, 3, [omnis, 1. volo], Catull. 68, 140, (der er lysten efter alle Fruentimmer). — omnĭvŏrus, 3, [omnis, voro]; - ∾ boves in herbis, (som æde alslags Græs), Plin. 25, 53.

ōmŏphăgĭa, ae, f., ὠμοφαγία: at spise raat Kiød, Arnob. — omphăcĭum, i, n., ὀμφάκιον: Olie el. Saft af umodne Oliver el. Druer; - ∾ fit ex olea et vite, Plin. 12, 60; — bs. omphăcŏmel, (el. -mĕli): etslags Sirup deraf, Pallad. — omphăcŏcarpus, i, m., ὀμφακόκαρπος, som Bært: = aparine, Plin. 27, 15. — Omphăle, es, o. Om-

phăla, ae, f.: Dronning i Lydien, i hvis Tieneste Hercules maatte træde, (rimel. for at affone en Brøde); - vid. Ovid. Her. 9, 103 flgd., o. id. Fast. 2, 305 flgd. — omphălos, i, m., ὀμφαλός, d. lat. umbilicus: Navle; bf. „overf.": Middelpunkt, Auson.

ŏnăger, o. onagrus, i, m., ὄναγρος: det vilde Esel, Skovefelet, Virg. Ge. 3, 409, Colum.; — II) sildt. „overf.": etslags Krigsmaskine, hvoraf Stene udkastedes, Veget. — ŏnāgos, i, m., ὀνηγός: Eseldriveren, efter Plaut. Asin. prol. 10: Navnet paa en Comoedie. — Onchesmītes, ae, m., (sc. ventus), Ὀγχησμίτης: Vind, som blæser fra d. epiriske Havn Onchesmus, Cic. Att. 7. 2. — Onchestĭus, (Megareus), Ovid. Met. 10, 605, (fra Byen Onchestus i Boeotien). — onco, are, v. n.: at skryde, (om Eselet), auct. carm. d. Philom. — oncōma, ătis, n., ὄγκωμα, (i. e. tumor): Hævelse el. Knude; - tubera ··· quae oncomata vocant, Veget.

ŏnĕrārĭus, 3, [onus]: som bærer en Last el. Byrde; - ∾ jumenta: Lastdyr, Liv. 41, 4; men ∾ navis, id., Nep., ogs. absol., oneraria, (sc. navis): Lastskib el. Transportskib, Cic. Att. 10, 12. — ŏnĕro, avi, atum, 1, v. a., [onus]; I) „egenl."; A) „alm.": lader el. læsser derpaa; - ∾ naves commeatu etc., (tillade dem dermed), Sall. Jug. 86; men Caes. B. G. 5, 1: ad celeritatem onerandi (sc. naves); cf. Virg. Ge. 1, 274; men onerata plaustra, (læssede el. med Læs), Ovid.; cf. Ter. Heaut. 3, 1, 43; — B) „bes."; a) kommer el. fylder derpaa el. deri; - ∾ vina cadis, Virg. Aen. 1, 195; cf. ibd. 8, 180: onerantque canistris Dona laboratae Cereris; s. ogs. nedenf. ibd. 10, 558; - ogs. besætter el. betynger dermed, mensas dapibus, Virg. Ge. 4, 133; men ∾ manum jaculis, (tage i Haanden), id. Aen. 10, 868; cf. id. ibd. 11, 574; - ogs. paalægger (en Vægt el. Byrde); tauri cervix oneratur aratro, Ovid. A. A. 1, 19; cf. ibd. 1, 215: Ibunt ante duces onerati colla (acc. graec.) catenis; s. ogs. Hor. Od. 3, 11, 45; - ∾ hostes (saxis dejectis: overvælde dem dermed), Liv.; cf. Phaedr. 3, 2; - ∾ aures lapillis, (neml. til Pynt), Ovid. A. A. 3, 129; - bf. particip. ŏnĕrātus, 3: som bærer noget; pomoque onerata rubenti Arbutus, Ovid. Met. 10, 101; ogs. opfyldt dermed, ibd. 8, 781; ogs. absol. fyldt el. fuld; - oneratae lances, Virg. Aen. 8, 284; — b) bedækker el. tildækker, humerum pallio, Terent.; membra sepulchro, Virg. Aen. 10, 558; cf. ibd. 11, 212; — c) besværer, overfylder, bis die ventrem, Sall. frgm.; ligel. medial: onerari epulis, Ovid., vino, Justin., (overvælde sig dermed); saal. ogs. c. gen.: Postquam est oneratus frugum et floris Liberi, Pacuv. ap. Non.; men cibus, qui ··· oneret, (som besværer Maven, ufordøielig), Plin. 29, 11; - men om et Sted: oneratus castris regiis (saltus: besat el. belagt dermed), Liv. 32, 11; endel. heder: ∾ vaccam, (lade blive drægtig), Pallad.; — not.: „poet." siges ogs. m. omvendt Construction: ∾ vina cadis, (hælde Vinen derpaa), Virg. Aen. 1, 195; s. ogs. ovenf.: ibd. 8, 180; — II) „fig."; A) „alm.": overlæsser el. overvælder, aliquem pugnis, Plaut., maledictis el. injuriis, Terent., contumeliis, Cic.; - men ogs. ofte: ∾ aliquem laudibus haud immeritis, Liv. 4, 13, spe praemiorum, id., promissis, Sall.; cf. Ter. Phorm. 5, 6, 2; - ∾ judicem argumentis, Cic. N. D. 3, 3; cf. id. d. Or. 3, 30; — B) „bes."; a) besværer, trykker, plager, provinciam tributo, Suet., famulam pensis ··· iniquis, Prop. 3, 13, 15; - navnl. ogs. „poet.": at trætte med Bønner, vid. Virg. Aen. 9, 24, o. Hor. Sat. 1, 10, 10; - ogs. om trykkende Forpligtelser el. Forventninger; onerat te quaesturae tuae fama, etc., Plin. Ep. 8, 24; cf. Cic. Off. 3, 2; — b) trykker, forværrer; - ∾ paventium curas etc., Tac. Hist. 2, 52; delectum onerabant ministri avaritia et luxu, ibd. 4, 14; cf. Liv. 38, 56; men ∾ aliquem, (beskylde el. anklage), Tac. Ann. 4, 68; — not.: oneratus c. gen., s. ovenf.

*ŏnĕrōse, adv.: trykkende; bf. „overf.": krænkende, loqui in aliquem, Paul. Nol.; o. — ŏnĕrōsĭtas, atis, f.: Besværlighed, Bryderi; - ∾ ornandi capitis, Tertull.; af — ŏnĕrōsus, 3, [onus]: tung, vægtig, trykkende, praeda, Virg. Aen. 9, 384; ogs. c. dat.: Et sit humus cineri non onerosa tuo, Ovid. Am. 3, 9, 68; - compar., aër ··· est onerosior igni (abl.), id. Met. 1, 52; — II) „fig.": besværlig, brydsom; - quantum (forsaavidt) non onerosus ero, Ovid. Pont. 2, 4, 31; cf. Plin. Ep. 2, 4; men ibd. 11: onerosum est, accusare damnatum.

ŏnīrocrĭtes, ae, m., ὀνειροκρίτης: en Drømmetyder, Fulgent. — ŏnīros, i, m., [ὄνειρος, i. e. somnium]: vild Valmue, Appul. — ŏniscus, (-os), i, m., ὀνίσκος: Kielderorm, (Insect), Plin. — ŏnītis, ĭdis, f., ὀνῖτις: en Art af origanum, Plin. 20, 67. — ŏnŏbrȳchis, ĭdis, f., ὀνόβρυχις: etslags Vært med Lilieblade, Plin. 24, 98. — ŏnŏchīles, is, n., o. ŏnŏchilis, is, f., ὀνοχειλές, ὀνοχειλίς, (labium asini), en Art af Værten anchusa el. Oxetunge, Plin. 22, 25. — ŏnŏcoetes, ae, m., ὀνοκοίτης, (Eselsleie), Tertull., inc.; al. ononychites. — ŏnocrŏtălus, i, m., ὀνοκρόταλος: Kropgaasen, Plin. 10, 66, o. Martial.

ŏnŏmătŏpoeĭa, ae, f., ὀνοματοποιΐα: et Ords Dannelse efter en Naturlyd; saal. hinnire, stridere, Charis. — ŏnōnis, is, f., ὀνωνίς: etslags pigget Vært, germ. Haubechel, Plin. 21, 58. — ŏnŏnȳchites, ae, m., ὀνονυχίτης: med Eselsklov, Tertull. — ŏnŏpordon, i, n., ὀνόπορδον, (Eselsvind): Veitidsel, Plin. 27, 86. — ŏnosma, atis, n., ὄνοσμα: Vært af Slægten anchusa, Plin. 27, 86. — ŏnūris, is, f., ὄνουρις, germ. Eselsschwanz: Navnet paa en Plante, ogs. onothera, Plin. 26, 69.

ŏnus, ĕris, n.; I) „egenl.": Last, Vægt, Byrde; ogs. Ladning, Læs; - naves cum suis oneribus, Liv. 26, 47; cf. Cic. Manil. 18; men ut ··· asellus Quum gravius dorso subiit onus, etc., vid. Hor. Sat. 1, 9, 20; - ogs. „alm.": Vægt el. Tyngde; tanti oneris turrim etc., Caes. B. G. 2, 30; ad minimum redigi onus, Ovid. Met. 14, 149; - bf. ogs. onus naturae, Phaedr., gravidi ventris, Ovid., ogs. absol., onus, id. Fast. 2, 452: Fosteret i Moderslív; men onus ciborum, ogs. onus ventris, (Affondringerne), Plin.; — II) „fig."; A) „alm.": byrdefuld el. besværlig Forretning el. Sysfel; - quantis oneribus premerere susceptarum rerum etc., Cic. Fam. 5, 12; cf. id. R. Am. 4: plus oneris sustuli, quam etc.; s. ogs. id. d. Or. 1, 25; men injungere alicui onus, Liv. 6, 6; - urbis onus suscipere, (overtage dens Krig: om Fabierne), Ovid. Fast. 2, 197; cf. ibd. 1, 616; men onus probandi, Digest.: Forpligtelsen at føre et Bevis; — B) „bes."; a) Tyngde, Afgift, Bekostning, Tieneste; - haec omnia onera etc., Liv. 1, 43; iis graviora onera injungebat, Caes. B. C. 1, 18; cf. Cic. Fam. 13, 10; men Suet. Calig. 42: patria conquerens onera, (de Bekostninger, han havde at giøre som Fader); — b) Besværlighed, Kummer, Trængsel; - Paupertas ··· onus ··· miserum et grave, Ter. Phorm. 1, 2, 44; oneri miseriaeque esse, (geraade dertil), Sall. Catil. 10; Vix mens tristitiae moesta tulisset onus, Ovid. Pont. 1, 10, 38; - men „alleg." om den nedbøiede Olding: onus Aetna gravius sustinere, vid. Cic. d. Senect. 2.

ŏnustus, 3, [onus]; I) „egenl.": ladet el. læsset el. bepakket dermed; - ∾ naves frumento, Cic.; ∾ asellus auro, vid. id. Att. 1, 16; cf. Tac. Ann. 1, 63, o. ibd. 2, 41; praeda onusti, Nep. Alcib. 5; men absol.: ∾ humerus, (belæsset, bærende), Hor. Sat. 1, 1, 47; — II) „fig."; A) „alm.": fuld deraf el. opfyldt dermed; - in agrum praeda onustum etc., Sall. Jug. 87; cf. Tac. Ann. 12, 13; - ogs. c. gen.; Aulam (f. ollam) auri onustam etc., Plaut. Aul. 4, 2, 4; — B) „bes.": overvældet; undert. absol.; - ∾ corpus (sc. cibo), Lucr.

3, 114; cf. Plaut. Cist. 1, 2, 7: onusta sum, (har nok, er mæt); - men id. Men. 5, 2, 5: onustum gero corpus, (nedtynget af Alder); - oftere c. abl.; onustus fustibus, Plaut.; pars onusta vulneribus, Tac. Ann. 2, 15; men praeda famaque onusti, ibd. 12, 28; cf. Plaut. Stich. 2, 1, 3: onustum pectus porto laetitia.

ŏnўchintĭnus, el. ŏnўchitinus, 3, [onyx]: af Onyxarten, crustae, Sidon. — ŏnўchĭnus, 3, ὀνύχινος; I) som af Farve ligner en Negl, neglfarvet, pruna, Colum., pira, Plin.; — II) som ligner Marmorarten Onyx; vf. „poet.": ∾ tegmen, (Isen), Laev. ap. Gell.; - men subst., onychina, (sc. vasa: af Marmorarten Onyx), Lamprid. — ŏnўchĭpuncta, ae, f.: etslags Ædelsten, ogs. iasponyx, Plin. 37, 37. — ŏnўchites, ae, m., ὀνυχίτης: = onyx, Plin. 34, 22. — ŏnўchĭtinus, 3, f. und. onychintinus. — ŏnўchitis, ĭdis, f., ὀνυχῖτις: en Art af cadmia el. Galmei, Plin. 34, 22. — ŏnўchĭus, 3, [onyx]: af Onyxarten; ∾ lapis: = onyx, Tertull.

ŏnyx, ўchis, m., ὄνυξ: Neglen el. Fingerneglen; vf. I) ifølge Farvens Lighed: Onyxen, d. e. etslags Marmor el. Alabast, der brugtes til Fodder el. Søiler, til Gulve, osv.; - vid. Plin. 36, 12; cf. Martial. 12, 50; — B) vf. ogs.; 1) et af Onyx el. Alabast forfærdiget Kar, navnl. Salvedaase el. Balsambøsse; vid. Hor. Od. 4, 12, 17, o. Prop. 3, 8, 22; - i denne Bem. ogs. som fem., vid. Martial. 11, 50; — 2) etslags gul Ædelsten, Plin. 37, 24; — II) af Gestaltens Lighed: etslags Kammusling, qui et solea dicitur; nam si sit mas, donax et aulus, si femina, onyx appellatur, Plin. 32, 32.

ŏpa, ae, el. ope, es, f., ὀπή: Aabning el. Hul, (navnl. i Muren til Indlægning af en Bjælke, odl.), Vitruv. 4, 2. — *ŏpācĭtas, atis, f.: Skygge, ramorum, Plin., arborum, Tac., noctium, Plin.; o. — ŏpāco, avi, atum, 1, v. a.: beskygger; - platanus ad opacandum hunc locum etc., Cic. d. Or. 1, 7; cf. id. N. D. 2, 19; — II) „overf.": bedækker, fordunkler ved at dække; - Nunc primum opacat flore lanugo genas, (om det første Skæg), Pacuv. ap. Fest.; cf. Sil. 13, 331: opacat tempora pinus; - men lignelsesvis: veluti ramis humanitatis opacata auctoritas, Augustin.; — [af flgd.].

ŏpācus, 3; I) „egenl."; A) „alm.": som er i Skyggen, beskygget, skyggefuld, dunkel; - cubicula obductis velis opaca, nec tamen obscura, Plin. Ep. 1, 6; in viridi opacaque ripa, Cic.; ∾ vallis, Hor., herba, Ovid.; ∾ frigus, (kølig Skygge), Virg.; - compar., Plin. Ep. 5, 6; superl., Colum.; - ogs. absol.: in opaco, (i Skyggen), Plin.; cf. Virg. Aen. 2, 725: ferimur per opaca locorum; — B) „bef." o. ligesom act.: som frembringer Skygge el. Dunkelhed, ilex el. arbor, Virg., nubes, Ovid., barba, Catull. 37, 19; — II) „fig.": mørk el. dunkel, nox, Virg., caligo, Ovid., domus (Cyclopis: hans Hule), Virg. Aen. 3, 619; ∾ Tartara, Ovid., crepuscula, (Underverdenens Mørke), id. Met. 14, 122; cf. ibd. 2, 273: fontes, Qui se condiderant in opacae viscera matris, (ind i Jordens Indre); - ∾ vetustas, Gell. 10, 3.

Opālis, e: hørende til Gudinden Ops; vf. Opalia, (sc. sacra): hendes Fest; vid. Varr. L. L. 6, 3: Saturnalia etc., ut post diem tertium: Opalia Opis (sc. feriae fuerunt); - men Opale sacrum, Auson., inc. — ŏpălus, i, m.: Opalen, etslags Halvædelsten, vid. Plin. 37, 21 flgd. — ŏpella, ae, f., dem. af opera: Arbeide, Forretning, Tjeneste; - ∾ forensis, (Torvets Sysler), Hor. Ep. 1, 7, 8; - men parva perfunctus opella, (med en liden Umage), Lucr. 1, 1107.

ŏpĕra, ae, f., [opus]; I) „egenl."; A) „alm."; 1) Arbeide el. Umage el. Møie, (navnl. hvorved Legemet er virksomt el. medvirkende); - homo jam grandior, Pauper, cui opera vita erat, (som levede af sit Arbeide), Ter. Phorm. 2, 3, 15; operam exigendam (a servis), Cic. Off. 1, 13; men quorum operae, non artes, emuntur, ibd. 1, 42; men ibd. 2, 4: sine hominum manu atque opera; - ipse dabat purpuram tantum, amici operas dabant, (lode det forarbeide), id. Verr. 4, 26; men Quam propter opera est mihi, (for hvis Skyld jeg umager mig), Plaut. Mil. gl. 4, 2, 94; — 2) vf. om enhver Virksomhed el. Anstrængelse; - operam in re aliqua locare el. ponere el. consumere, (anvende Umage el. Arbeide derpaa), Cic.; ligel. operam in rem aliquam conferre el. impendere, id.; ligel. operam tribuere rei publicae, id.; multam operam amicis et utilem praebere, id. Brut. 47; ligel. operam et studium navare alicui, id. ad Brut. 1, 8; - operam perdere, (spilde Umagen), id., ludere, Plaut., frustra insumere, Liv.; — B) „bef.": Tjeneste el. Tjenesteydelse; - qui est in operis ejus societatis: som er i dette Compagnies Tjeneste, Cic. Fam. 13, 29; cf. ibd. 65: operas dare in portu et scriptura pro magistro; men dare operas alicui: være i nogens Tjeneste, Plaut. Bacch. 1, 1, 11; - men om Ting: ferrum istuc bonas edet operas, Senec. Prov. 2; — II) „overf."; A) den derpaa anvendte Umage el. Flid el. Omsorg; saal. navnl.; 1) operam dare: at drage Omsorg derfor, at henvende sin Opmærksomhed derpaa, odl.; c. dat., el. m. ut, el. m. ne; - dare operam valetudini, Cic.; men operam dare funeri, (bivaane), id. Att. 15, 1; ∾ dare bellis el. foro, Ovid. Rem. 165, amori, Terent., liberis, (avle Børn), Cic.; men me huic dedisse operam malam, (at jeg har bevist ham en daarlig Tjeneste), Plaut. Capt. 3, 5, 43; - da operam, ut valeas, Cic. Fam. 16, 16; - dent operam consules ··· ne quid res publica detrimenti capiat, Caes. B. C. 1, 5; — 2) in abl.: operā meā, tuā, etc.: ved min (din) Umage, ved min (din) Skyld; - fateor ··· Abiisse eum abs te mea opera atque astutia, Plaut. Capt. 3, 5, 19; Non mea opera, neque pol culpa evenit, Ter. Hec. 2, 1, 31; men mea opera ··· Tarentum recepisti, etc., vid. Cic. d. Senect. 4; — 3) una opera el. eadem opera: paa samme Vis el. Maade; - Una opera mihi sunt sodales, qua iste, Plaut. Capt. 3, 4, 41; ligel. eademque opera a praetore sumam syngraphum, ibd. 2, 3, 90; — B) Leilighed el. Tid dertil; - operae ubi mihi erit, ad te veniam, Plaut. Truc. 4, 4, 30; cf. id. Merc. 2, 2, 15; ligel. si operae illi esset, hvis han havde Tid, Liv. 5, 15; cf. Cic. Qu. Fr. 3, 4: de versibus, quos etc., deest mihi quidem opera, quae etc.; — C) in concreto; 1) Dagværk el. Dagarbeide, (sædv. in pl.); - quaternis operis singula jugera confodere, Varro R. R. 1, 18; ligel. bubulcorum operas quatuor (occupare), occatoris unam, Colum. 2, 13; — 2) Dagløнner el. Dagarbeider, ogs. alm. leiet Arbeider, (sædv. in pl.); - plures operas quantocumque pretio conducere, Colum.; men opera nona, Hor. Sat. 2, 7, 118, (den niende Arbeider); — b) vf. operae ofte dadlende: den af Partihovdinger leiede Pøbel; - saal. operae mercenariae, Cic. Phil. 1, 9; ligel. operae conductae, id. Sest. 17; - men operae theatrales: Theaterfactioner, Tac. Ann. 1, 16; — 3) det Forarbeidede, Arbeide el. Gjerning; - columnis dejici operas aranearum, (Spindelvævene), Plaut. Asin. 2, 4, 19; - quid quaeris? exstabit opera peregrinationis hujus, Cic. Att. 15, 13.

ŏpĕrans, tis, partic. o. adj. af operor. — ŏpĕrārius, 3, [opera]: hørende til legemligt Arbeide; operarius homo: Arbeidsmand, Dagløнner; ogs. Haandværker el. Haandværksmand; - de altero illo ··· operario homine etc., Cic. Att. 7, 2; ∾ pecus, Lastdyr, Colum.; - ∾ lapides, Plin.; ∾ vinum, (til Arbeidsfolk), id.; — II) subst.; a) ŏpĕrārĭus, i, m.: Arbeidsmand el. Haandværker; - quos singulos, tamquam operarios barbarosque, contemnas, etc., Cic. Tusc. 5, 36; cf. id. d. Or. 1, 18, o. id. Brut. 73. — b) ŏpĕrārĭa, ae, f.: offenligt Fruentimmer, Plaut. Bacch. 1, 1, 41.

*ŏpĕrātĭo, onis, f.: Virksomhed, Beskæftigelse; – operatio (aquandi, om Bierne), Plin. 11, 19; men ∾ humidae potestatis, (Indvirkningen deraf), Vitruv. 2, 9; — II) „bes."; A) religiøs Virksomhed el. Religionshandling; vid. Fest. s. v. privatae feriae, p. 242, (Müll.); — B) eccl.: Velgiørenhed; – magnae operationis est, c. inf., Lactant.; o. — ŏpĕrātor, oris, m.: en Arbeider, som udretter el. bevirker noget, Tertull.; — df. fem. ŏpĕrātrix, icis, id.; — [operor]. — ŏpĕrātus, 3, partic. o. adj. af operor.

ŏpercŭlo, avi, atum, 1, v. a.: forsyner med Laag el. Spunds; – ∾ vasa el. dolia, Colum.; operculati favi, id.; af — ŏpercŭlum, i, n., [operio]: Laag el. Spunds; – ∾ dolii, Liv., aheni, Cato; ∾ ambulatorium, bevægeligt Laag, Plin. 21, 47; men Cic. N. D. 2, 54: aspera arteria tegitur quasi quodam operculo; f. ogs. und. flgd.

ŏpĕrīmentum, i, n.: Dække, Bedækning; – quibus operibantur operimenta et pallia, opercula dixerunt, Varr. L. L. 5, 35; men nuces gemino protectae operimento, Plin.; – ogs. ligesom frgd.: Laag el. Spunds; ∾ intactis dolia (exhauriri fulmine), id. 2, 52; men Cic. Leg. 2, 22: quasi operimento matris (obduci, om den Begravede); af — ŏpĕrio, ŭi, tum, 4, v. a., [af ob o. inus. pario el. perio; opp. aperio]; I) „egenl."; A) „alm.": bedækker el. tildækker, caput, Plaut.; ut capite operto sit, Cic. d. Senect. 10; cf. Nep. Hann. 9, o. Cic. Verr. 4, 53; – operiri brachia (acc. gr.) plumis, Ovid. Met. 5, 672; — B) „bes.": tillukker el. tilslutter, ostium, Terent., domum, Catull.; operta lectica (ferri), Cic.; – (df. subst. opertum, i, f. nedenf.); – ∾ oculos morientibus, Plin.; men opertos compressosue oculos, vid. Quintil. 11, 3, 76; — II) „fig."; A) tildækker el. overvælder dermed; – ∾ aliquem loris, Ter. Ad. 2, 1, 28; opertus contumeliis, Cic. Verr. 4, 50; cf. id. Cluent. 22; — B) skiuler, holder skiult; – ∾ luctum, Plin. Ep. 3, 16; Operta quae fuere, aperta sunt, Plaut. Capt. 3, 3, 9; cf. Cic. Fin. 2, 2, o. Virg. Ge. 1, 465; – saal. ofte om Foredraget; vid. Quintil. 5, 12, 18; ligel. operire dictu deformia, id.; — III) af particip. ŏpertus, 3, er subst. opertum, i, n.: skiult el. forborgent Sted, navnl. i Religionssproget; – saal. opertum Bonae Deae, (hvor hendes hemmelige Tieneste holdes), Cic. Parad. 4, 2; opertum Apollinis, (hans Orakel), id. Div. 1, 50; – men „poet.": telluris operta subire, (ned til Underverdenen), Virg. Aen. 6, 140; – operta literarum, Gell. 17, 9. — operior, iri, f. und. opperior. — ŏpermentum, i, n., ctr. f. operimentum, Prudent.

ŏpĕror, atus sum, 1, v. dep. n., [opus]; I) „egenl."; A) „alm.": arbeider, er sysselsat dermed, lægger Vind derpaa; – ∾ in agro, Digest.; cf. Hor. Ep. 1, 2, 29; men apes intus operantes, Plin.; – oftere c. dat.; ∾ studiis liberalibus, Tac., scholae, Quintil., Musis, Ovid. A. A. 3, 411, capillis ornandis, id.; cf. Virg. Aen. 3, 136; — B) „bes." i Religionssproget; – ∾ sacris, (forrette et Offer), Liv. 1, 31; ogs. absol.: operari, (f. sacra facere), Tac. Ann. 2, 14, o. Prop. 2, 24, 2; Vesta, fave, tibi nunc operata resolvimus ora, (den dig hengivne Mund), Ovid. Fast. 6, 249; ∾ superstitionibus, Liv. 10, 39; — II) „overf." (o. efterel.): at virke, at være virksom; – venenum operatur, Lamprid.; ∾ ad crudelitatem, Capitol.; ∾ ad sui dispendium, Digest.; — III) hertil er endnu at mærke; A) particip. ŏpĕrans, tis, som adj.: virksom; – compar., Tertull., superl., Coel. Aur.; — B) particip. ŏpĕrātus, 3, som adject.; 1) act.: virksom; – compar., Tertull.; — 2) pass.: udført, forrettet; – perperam operata (charismata), id.

*ŏpĕrōse, adv.: med stor Anstrængelse og Møie; – ut fiat quasi structura quaedam (Periodebygning), nec tamen operose, etc., Cic. Orat. 44; cf. Hirt. B. G. 8, praef.; – compar., paullo operosius dicere, (noiagtigere), Plin.; o. — ŏpĕrōsĭtas, atis, f.: stor Virksomhed el. Travlhed, (tildels paa urette Sted); hvf. Quintil. 8, 5, 55: supervacua, ut ita dicam, operositas; – ogs. kunstigt Arbeide; – ∾ vitreorum, Vopisc. Tac. 11; — [af flgd.].

ŏpĕrōsus, 3, [opera]; I) „alm." og ligesom act.: meget virksom el. anstrængt, som gior sig stor Umage; – videtis, ut senectus ··· sit operosa et semper agens aliquid et moliens, Cic. d. Senect. 8; ligel. absol., ∾ colonus, Ovid. d. Nuc. 57; men c. gen.: vates operose dierum, id. Fast. 1, 101; men Prop. 4, 8, 52, (c. acc. gr.): Non operosa comas (Cynthia); men Ovid. Am. 2, 10, 5: operosae cultibus ambae; – compar., f. nedenf.; superl., ∾ Syria in hortis, (lægger stor Vind derpaa), Plin. 20, 16; — B) „overf." o. „poet." om Urter, odl.: virksom el. virkende; vid. Ovid. Met. 14, 22; — II) „bes." o. ligesom pass.: forbunden med meget Arbeide, møisommelig, brydsom, besværlig; – ∾ labor et molestus, Cic.; men ∾ artes, Haandværkene, id. Off. 2, 5; – men ∾ carmina, (som koste megen Umage), Hor.; cf. Cic. Qu. Fr. 2, 14: spissum sane opus et operosum; – mundi moles operosa, (den kunstfulde Verdensbygning), Ovid. Met. 1, 258; rem operosam ··· agere, Liv. 4, 5, (om Censuren); – ∾ templa, (kostbare), Ovid. Met. 15, 667; – ne quis sepulchrum faceret operosius, quam quod decem homines effecerint triduo, Cic. Leg. 2, 26.

*ŏpertānĕus, 3, i Religionssproget: hemmelig, forborgen; – ad opertanea sacra (Bonae Deae) nigrae (aves) etc., Plin. 10, 77; – men ∾ Dii, (i Jordens Indre), Capella; — ŏpertē, adv.: ligesom tilhyllet; df. „overf.": forblommet; – operte atque symbolice, more Pythagorae, Gell. 4, 11; — ŏpertĭo, onis, f.: Bedækning, Indhylling; – Neptunus ··· ab nuptu, id est, opertione etc., Varr. L. L. 5, 10; — ŏperto, are, v. n. intens.: Bedække; – tergum sagu' pinguis opertat, Enn. ap. Non.; o. — ŏpertōrĭum, i, n.: Dække el. Tæppe, (til at slaae over sig; opp. stragulum), Senec. Ep. 87; — II) „bes." (o. efterel.): Graven, Sidon.; — [operio]. — ŏpertum, i, n., f. und. operio. — 1. ŏpertus, 3, partic. af operio. — 2. ŏpertus, us, m., [operio]: Bedækning, Dække, Appul.

ŏpĕrŭla, ae, f., dem. af opera: ringe Arbeide el. Tieneste, Digest.; – ogs. „overf.": ringe Fortieneste el. Vinding, Appul. — opes, um, f. und. 1. ops. — opetis, is, f.: = aristolochia, Appul.

Ophĭăca, orum, n., Ὀφιακά: Digt el. Skrift om Slangerne, Plin. 20, 96. — Ophĭas, ădis, f.: Datter af en Ophius, (i. e. Combe), vid. Ovid. Met. 7, 383. — ŏphĭcardĕlos, (-us), i, m.: etslags ubekiendt Ædelsteen, Plin. 37, 65. — ŏphĭdĭon, i, n., ὀφίδιον: oprdl. liden Slange; df. etslags Fisk, (af dens Lighed med Havaalen conger), Plin. 32, 35. — Ophĭŏgĕnes, um, m., Ὀφιογενεῖς, (Slangeslægten): Folk i Lilleasien, ogs. paa Cypern, forstod ved Berørelse at helbrede Slangebid, Varro ap. Prisc., Plin. 7, 2. — 1. ŏphīon, ŏnis, m., ὀφίων: fabelagtigt Dyr paa Sardinien, Plin. 28, 42. — 2. Ophīon, ŏnis, m., som Mandsnavn; I) en Ledsager af Cadmus; – hvf. Ophīŏnĭus, 3, (f. Thebanus); – ∾ caedes (Penthei), Senec. Oed. 485; — II) Fader til Centauren Amycus, som deraf heder: — Ophīŏnĭdes, ae, m., Ovid. Met. 12, 245. — ŏphĭostăphȳle, es, f., ὀφιοσταφυλή, ligesom Slangedrue; df. en Art af Papirsbusken, Plin. 13, 44. — ŏphĭostăphȳlon, i, n., ὀφιοστάφυλον: = ampeloleuce el. vitis alba, Plin. 23, 16.

Ophītae, arum, m., Ὀφῖται: Slangetilbedere, Tertull. — ŏphītes, ae, m., ὀφίτης (λίθος): Slangestenen, en Marmorart med slangeformede

Pletter, hvf. fædv. Serpentinstenen, Plin. 36, 11; — not.: ogs. som fem. ophītis, idis, ὀφῖτις, id. 36, 43. — Ophīūchus, (-os), i, m., Ὀφιοῦχος: Slangeholderen, (Stiernebillede), ogs. Anguitenens o. Anguifer, Cic. N. D. 2, 42, (ex Arat.), o. Manil. 1, 330. — 1. Ophīūsa, (-ussa), ae, f., Ὀφιοῦσα, (οὖσσα, sc. νῆσος, i. e. insula, ligesom Slangeoen): Navnet paa flere Øer, vid. Plin. 3, 11, o. id. 5, 36; — B) df. Ophīūsīus, 3, arva, Ovid. Met. 10, 229, (i. e. Cypria arva). — 2. ophīūsa, ae, f., (sc. herba): magisk Vært el. Trylleurt; vid. Plin. 24, 102. — Ophīūsīus, 3, (f. Cyprius), s. und. 1. Ophiusa.

ŏphrys, ўos, f., ὀφρύς: etslags tveebladet Vært, Tveebladet, Plin. 26, 93. — ophthalmĭas, ae, m., ὀφθαλμίας, (sc. ἰχθύς): etslags Fisk, lat. oculata, Plaut. Capt. 4, 2, 70. — ophthalmĭcus, i, m., ὀφθαλμικός, (sc. medicus): Øienlæge, Martial. 8, 74.

ŏpĭcillum, i, n., [comisk dem. af 1. ops: en Smule Hielp, Varro ap. Non. — Opiconsiva, (Opec.), orum, n.: en Fest for Gudinden Ops Consiva, Varr. L. L. 6, 3. — ŏpĭcus, 3; efter Fest. p. 188, (Müll.), d. fuldere Form f.: Opscus, Oscus; df. „overf.": dum, enfoldig, raa, Cato ap. Plin. 29, 7, o. Juvenal. 6, 455; f. ogs. Gell. 13, 9; - ogs. om en ydre Slethed; ∾ carthae, Auson.

ŏpĭfer, a, um, [ops, fero]: bringende Hielp el. Frelse; - ∾ deus, Ovid. Met. 15, 653, (i. e. Aesculapius); ∾ folia contra serpentes, Plin. — †ŏpĭfex, ĭcis, comm., [opus, facio]; I) „alm.": som udfører et Arbeide, Arbeidsmand el. Haandværksmand; vid. Sall. Jug. 73; opifices et servitia sollicitare, id.; cf. Cic. Off. 1, 42, o. id. N. D. 2, 60; - ogs. Kunstner, id.; — II) oftest „fig." o. „ment.": Bygmester el. Skaber el. Skaberinde; - Ille opifex rerum, Ovid. Met. 1, 79; cf. Cic. N. D. 1, 8; men ∾ natura, Plin. 31, 1; - ∾ verborum, (som gior nye Ord), Cic.; stilus est dicendi opifex, id. Fam. 7, 25; rhetoricen persuadendi esse opificem, Quintil.; ogs. c. inf., vid. Pers. 6, 3; df. — ŏpĭfĭcīna, ae, f., ligesom officina: Værksted; - df. „overf.": Kunstgreb el. Puds, Plaut. Mil. gl. 3, 3, 7; o. — ŏpĭfĭcĭum, i, n.: Arbeide; - opificii tempus, (Biernes Arbeidstid), Varro.

Opĭgĕna, ae, f., [Ops, gigno], Epithet til Juno som Fødselshielperske, el. som Datter af Gudinden Ops, Capella; cf. Fest. p. 200, (Müll.). — ōpĭlĭo, ōnis, m., [f. ovilio, af ovis]: Faarehyrde el. Hyrde, Plaut. Asin. 3, 1, 36; pastores opiliones, Digest.; - ogs. upilio, Virg. Ecl. 10, 19. — Opilius, i, s. und. Macrinus; - s. ogs. Suet. Gramm. 6.

ŏpīmātus, 3, s. und. opimo. — ŏpīme, adv. af opimus: rigeligen; - ∾ atque opipare (instructa domus), Plaut. Bacch. 3, 1, 6. — Opimiānus, 3, s. und. Opimius. — ŏpīmĭtas, atis, f., [opimus]: rigt Forraad, stor Velstand; - Maximas opimitates opiparasque etc., Plaut. Capt. 4, 1, 2; cf. id. Asin. 2, 2, 16, ogs. Ammian. 17, 2, oftere. — Opīmĭus, a: romersk Slægts- o. Personsnavn; — B) df. 1) Opīmĭus, 3, basilica, Varro; — 2) Opīmĭānus, 3, hvf. Opimianum, m. o. ud. vinum: en fortræffelig Vin, benævnt efter L. Opimius, (cons. a. u. c. 633), Plin., Martial., Cic. Brut. 83.

ŏpīmo, avi, atum, 1, v. a.: feder, mæsker; - ∾ turtures, Colum.; — II) „fig.": at giøre fed el. frugtbar; - terra opimatur imbribus, Appul.; - men Auctumnum ... September opimat, (fylder el. forherliger), Auson.; - men „ment.": O qui venustos uberi facundia Sales opimas, id.; — III) df. partic. ŏpīmātus, 3, som adj.: fed; - ∾ abdomen, id.; af — ŏpīmus, 3, [1. ops; altf. oprdl.: vel næret; df.] I) „egenl.": fed; - ∾ campus, Liv.; ∾ arva, Virg.; ∾ regio et fertilis, Cic. Manil. 6; ∾ vitis, Plin.; - ∾ habitus corporis, Cic.; - compar., ∾ membra, Gell. 5, 14; - superl., ∾ boves, Tertull.; — II) „fig."; A) „alm."; 1) rig, beriget; - opimum praeda discedere etc., Cic. Verr. 1, 50; men ∾ accusatio, (som skaffer rig Fordel), id. Flacc. 33; men ∾ opus casibus, (rigt derpaa), Tac. Hist. 1, 1; — 2) rigelig, anselig, prægtig; - ∾ divitiae, Plaut., opes, Varro; ∾ et praeclara praeda, Cic. R. Am. 3; - „bes." hede spolia opima: den Rustning, som den seirende Feltherre fratager den af ham fældede fiendlige Hærfører; vid. Liv. 1, 10, o. id. 4, 20; ogs. Virg. Aen. 6, 856, o. Liv. 23, 46; - derom ogs. absol.: opima, Plin. Pan. 17; cf. ∾ triumphus, Hor. Od. 4, 4, 51; — B) „bes." i Rhetoriken el. om Foredraget: ligesom overfyldt el. overmættet; - opimum quoddam et tamquam adipale dictionis genus, Cic. Orat. 8; nimis opima pinguique facundia esse, Gell. 17, 10.

*ŏpīnābĭlis, e: som beroer paa den blotte Forestilling el. Indbildning, artes, Cic. Div. 1, 14; cf. id. Tusc. 3, 31: ∾ mediocritates, (opp. naturales); — ŏpīnātĭo, onis, f.: Formodning, Indbildning; - opinatio est judicatio, se scire, quod nesciat, Cic. Tusc. 4, 11; - opinatione et perceptione sublata sequitur omnium assensionum retentio, id. Acad. 2, 25; o. — ŏpīnātor, ōris, m.; I) „alm.": som formoder, som hielper sig med Formodning; - magnus sum opinator, non enim sum sapiens etc., Cic. Acad. 2, 20; — II) sild. er opinator: = exactor annonae militaris, Cod. Just.; — [opinor]. — 1. ŏpīnātus, 3, partic. o. adj. af opinor. — 2. ŏpīnātus, us, m., [opinor]: Formodning, Mening; - pars horum maxima fallit Propter opinatus animi, quos addimus ipsi, Lucr. 4, 466.

†ŏpīnĭo, ōnis, f., [opinor]; I) „alm.": en blot Formodning, en Indbildning; - opinio plus valet saepe, quam res ipsa, Cic. frgm.; cf. id. d. Or. 1, 23; men id. Tusc. 4, 7: aegritudo est opinio recens mali praesentis etc.; opinionem autem volunt esse imbecillam assensionem, ibd.; - ogs. Mening el. Forestilling; in his locis opinio est etc., m. acc. c. inf., (her er man af den Mening), Cic. Att. 9, 8; cf. id. d. Or. 2, 1; - opinio de diis immortalibus omnium est etc., (alle troe derpaa), id. N. D. 3, 4; cf. Suet. Aug. 6; - praebere opinionem timoris, Caes.; non re es, sed opinione ductus, Cic. Mur. 30; in eam opinionem discessi, (er kommen paa de Tanker), ut etc., id. Fam. 6, 11; sum hujus opinionis, (er af den Mening), Colum.; omnium opinione, ogs. vulgi opinione, (efter den almindelige Forestilling), Cic.; ogs. opinione, id. Brut. 52; ut mea fert (el. est) opinio, (efter min Mening), id.; praeter opinionem, ogs. contra opinionem, (imod Formodning), id.; opinione celerius, Caes.; opinione tua mihi gratius est, (kærere, end du kan forestille dig), Cic. Fam. 10, 31; cf. Sall. Jug. 85; - habere opinionem, m. acc. c. inf.: have den Forestilling el. Formodning, Cic. Div. 2, 33; men opinionem habere virtutis, (være anset for tapper), Caes. B. G. 7, 59; men id. B. C. 1, 47: opinio ejus diei (f. de eo die); nemini veniebat in opinionem, m. acc. c. inf., (ingen tænkte derpaa), Nep. Att. 9; cf. id. Milt. 7; — II) „bes." ogs.; A) god Mening el. Dom derom; - opinione fortasse nonnulla, quam de meis moribus habebat, Cic. Lael. 9; ∾ integritatis meae, id. Att. 7, 2; non fallam opinionem tuam, (din Forventning), id. Fam. 1, 6; cf. id. ibd. 5, 12; — B) Rygte; - mittit, qui opinionem sererent, etc., Justin. 8, 3; exiit opinio, m. acc. c. inf., Suet. Ner. 53; df. — ŏpīnĭōsus, 3: fuld af Formodninger, (som intet veed med Vished); - superl., ∾ homines etc., vid. Cic. Acad. 2, 47; o. — ŏpīnĭuncŭla, ae, f., dem.: ringe Mening, Salvian.

ŏpīno, are, v. a., forel. Biform af opinor: formoder, troer; - Praenestinum opino esse etc., Plaut. ap. Non.; tacere opino esse optimum, Enn. ibd.; — II) df. particip. o. adj., ŏpīnātus, 3; A) formodet, indbildt; - ex duobus opinatis bonis vel malis etc., Cic.

Tusc. 4, 6; — B) hvorom der er stor Forventning, Ammian. — ŏpīnor, atus sum, 1, v. dep. a. o. n.: formoder, mener, troer el. tænker; - ipsum sapientem saepe aliquid opinari, quod nesciat, Cic. Mur. 30; cf. id. Acad. 2, 48; - ligel. m. acc. c. inf., ogs. m. de, ogs. absol.; - quoad opinatus sum, me exiturum, Cic. Fam. 7, 17; - bene el. male opinari de aliquo, (dømme vel el. ilde om nogen), vid. id. Pis. 20, o. Suet. Aug. 51; men id. Caes. 66: desinant opinari, (at danne sig Formodninger); loquor, ut opinor, (som jeg mener), Cic.; - navnl. bruges ut opinor, ogs. blot opinor, uden Forbindelse el. Rection; saal. Nep. Att. 6, o. Cic. Catil. 1, 6; ligel. sed, ŏpinor, quiescamus, id. Att. 9, 6; cf. Hor. Sat. 1, 3, 53; — not.: ŏpīnātus, 3, som pass. o. adj., s. und. opino. — ŏpīnus, 3, s. und. necopinus.

ŏpĭpăre, adv. af opiparus: prægtigen, herligen; - ∾ paratum convivium, Cic. Off. 3, 14. — ŏpĭpăris, e, Biform af flgd.; - ∾ piscatum expositum, Appul. — ŏpĭpărus, 3, [opes, paro]: prægtig, herlig, Athenae, Plaut. Pers. 4, 4, in.; Quas (res) tu sapienter ··· Mihi reddidisti opiparas opera tua, (har bragt i god Stand), id. Poen. 1, 1, 3.

1. Opis, (ō), is, f., Ὦπις: en Nymphe i Dianas Følge, Virg. Aen. 11, 836; - ogs. en Naiade, id. Ge. 4, 343. — 2. Opis, s. und. Ops. — ŏpisthŏdŏmus, i, f., ὀπισθόδομος: Bagdelen el. det Inderste af et Hus el. Tempel, Fronto. — ŏpisthŏgrăphus, 3, ὀπισθόγραφος: som er beskreven paa Bagsiden (af Bladet), commentarii, Plin. Ep. 3, 5; in opisthographo testari, Digest. — ŏpisthŏtŏnĭcus, 3, Plin. 20, 75: som lider af Sygdommen: — ŏpisthŏtŏnos, i, m., ὀπισθότονος: krampagtig Bøining bagover, Plin. 23, 24, oftere; - ogs. opisthotonia, ae, f., Coel. Aur.

Opĭter, tĕris o. tris: romersk Fornavn; vid. Fest. p. 184, (Müll.). — Opĭtergĭum, i, n.: By i d. Venetianske, Plin. 3, 23; — B) df. Opĭterginus, 3, montes, Plin. 3, 22; - men subst. pl.: Opitergini, orum, m.: Indvaanerne af Byen Op., Flor. 4, 2. — *ŏpĭtŭlātĭo, onis, f.: Ydelse af Hielp, Arnob.; — ŏpĭtŭlātor, oris, m.: en Hielper, Appul.; o. — ŏpĭtŭlātus, us, m.: = opitulatio, Fulgent.; — [opitulor]. — ŏpĭtŭlo, are, forældet Biform af flgd., Liv. Andr. ap. Non. — ŏpĭtŭlor, atus sum, 1, v. dep. n., [1. ops, inus. tulo, hvf. tuli und. fero]: hielper, yder Hielp el. Bistand; c. dat.; - amicum amico opitularier, Plaut. Curc. 2, 3, 53; patriae subvenire opitularique, Cic. Off. 1, 43; ∾ inopiae, Sall. Catil. 33; sin opitulor (sc. ei), etc., Ter. Andr. 1, 3, 5; - ogs. m. ad, Cic. Inv. 2, 2; ogs. m. contra, Plin. 28, 27. — ŏpĭum, i, n., ὄπιον: Opium, Valmuesaft, Plin. 20, 76.

ŏpŏbalsămētum, i, n.: et med Balsamtræer bevoxet Sted, Balsamskov, Justin. 36, 3; af — ŏpŏbalsămum, i, n., ὀποβάλσαμον: Saft el. Gummi af Balsamtræet, Plin. 12, 54; - arbores opobalsami, Justin.; opobalsama, Juvenal., Martial. — ŏpŏcarpăthon, (-um), i, n., ὀποκάρπαθον: Saften af Værten carpathum, Plin. 28, 45. — ŏpŏpănax, ăcis, m., ὀποπάναξ: Saften af Værten panax, Plin. 20, 100. — ŏpōrĭce, es, f., ὀπωρική: etslags Lægemiddel af Hostfrugter, vid. Plin. 24, 79. — ŏpōrŏthēca, ae, el. -thēce, es, f., ὀπωροθήκη: Sted til Opbevaring af Hostfrugterne; - in oporotheca manere, (at opbevares der), Varro.

ŏportet, ŭit, ēre, v. impers, [2. opus]: det bør sig, det er vedbørligt el. fornuftigt el. billigt, det skal el. maa, odl.; a) m. Subjectsætning; - hoc fieri et oportet et necesse est, Cic. Att. 13, 25; cf. id. Verr. 4, 39, o. Juvenal. 14, 207, (ex Ennio), ogs. Plaut. Poen. 5, 2, 70, ogs. Ter. Heaut. 1, 2, 26, o. ibd. 2, 3, 6; - non mediocre telum ad res gerendas existimare oportet benevolentiam civium, Cic. Lael. 17; cf. id. Verr. 3, 75; men ad castra iri oportere, Caes. B. G. 3, 18; cf. ibd. 24; — b) c. conj., (efter d. udfaldne ut); - ex rerum cognitione efflorescat et redundet oportet oratio, Cic. d. Or. 1, 6; valeat possessor oportet, Si etc., Hor. Ep. 1, 2, 49; — c) absol.; - est enim aliquid, quod non oporteat, etiam si licet; quicquid vero non licet, certe non oportet, Cic. Balb. 3; ne quid fiat secus, quam volumus, quamque oportet, id. Att. 6, 2; ligel. alio tempore, atque oportuit, Caes. B. G. 7, 33; — not.: alene forel. in pl.; - ut ea, quae oportuerint, facta non sint, Caecil. ap. Prisc.; men Ter. Heaut. 3, 2, 25, inc.

oppallesco, [f. ob. p.], pallŭi, 3, v. n. inch.: stærkt at blegne; - oppalluit stupore carnifex, Prudent. — oppando, [f. ob. p.], (pandi), pansum o. passum, 3, v. a.: udspænder, udbreder derimod, Gratian. Cyneg. 55; velo oppanso, (al. oppasso), Tertull.; — B) df. subst.: oppansum corporis, (Legemet som Sielens Dække el. Bolig), id. — oppango, [f. ob. p.], pēgi, 3, v. a.: fæster el. hefter dertil, trykker derpaa, savium (sc. ori), Plaut. Curc. 1, 1, 60. — oppansus, el. -passus, 3, particip. af oppando.

oppecto, [f. ob. p.], ĕre, v. a.: kæmmer rundt om; df. comisk: begnaver el. afgnaver el. afæder, Plaut. Pers. 1, 3, 31. — oppēdo, [f. ob. p.], ĕre, v. n., i. e. contra pedo; df. „overf." c. dat.: at behandle haanligen, Hor. Sat. 1, 9, 70. — oppĕrĭor, (obp.), -pĕritus o. -pertus sum, iri, v. dep. n. o. a., [af inus. perior af πειράομαι, hvf. ogs. peritus o. experior]; I) neutr.: venter, dvæler, bier; - aut ibidem, opperior, aut etc., Cic. Att. 3, 10; ogs. c. acc. temp.; unam praeterea horam ne oppertus sies, Ter. Phorm. 3, 2, 29; — II) act.: venter el. bier derpaa; - Tu hic nos ··· interea opperibere, (f. opperieris), Ter. Heaut. 4, 7, 5; cf. Virg. Aen. 10, 771; - ∾ tempora sua, Liv. 1, 56; id sum opperitus, Plaut. Most. 3, 2, 101; — not.: opperibor f. opperiar, s. ovenf. — oppessŭlātus, (obp.), 3, [pessulus]: med Slaa for, janua el. fores, Appul.

oppĕto, [f. ob. p.], īvi o. ĭi, ĭtum, 3, v. a. (o. n.); egtl.: gaaer imode, gaaer derhen; df. fædv. „overf.": undergaaer, lider; - ∾ pestem (Fordærvelse), Cic. Tusc. 2, 16, (e poët.); - ∾ poenas superbiae, Phaedr. 3, 16; - oftest oppetere mortem: at omkomme, at døe, (bes. frivilligen el. modigen; s. und. obeo); - aut si ante oppetenda est (mors), oppetatur cum gloria, Cic. Phil. 12, 12; cf. id. Tusc. 1, 48: clarae mortes pro patria oppetitae; - fldt. o. „poet." ogs. absol. oppetere, (sc. mortem); vid. Virg. Aen. 1, 96, o. Tac. Ann. 2, 24; - ogs. om Dyrene; aquilae non senio, sed fame oppetunt, Plin.; - ogs. oppetere morte, Prudent. — oppexus, (obp.), us, m., [oppecto]: Kæmmen el. Friseren; - oppexus crinium: Haaropsats el. Frisur, Appul.

oppĭco, [f. ob. p.], are, v. a.: tilbeger, corticem, Cato. — *oppĭdānĕus, 3: hørende til Byerne, (efterel. Ord); - ∾ onera, munia, commoda, Cod. Theod.; — oppĭdānus, 3: fra el. i en af Byerne (udenfor Rom, hvorom urbanus); - senex quidam oppidanus, (i Terracina), Cic. d. Or. 2, 59; - ogs. som finder Sted i Smaabyerne; ∾ genus dicendi, id. Brut. 69; ∾ lascivia, Tac. Ann. 14, 17; - df. oppĭdāni, orum, (Byfolkene), Caes. B. G. 2, 33; o. — oppĭdātim, adv.: By for By, i alle Byer; - ∾ ludos constituere, Suet. Aug. 89; cf. id. Galb. 18; — [oppidum].

oppĭdo, adv., ligesom valde el. multum, (quod oppido satis sit, vid. Fest. p. 184, Müll., o. Quintil. 8, 3, 25): overmaade, saare meget; - oppido opportune, Ter. Ad. 3, 2, 24; oppido ridiculus, Cic. d. Or. 2, 64, iratus, Terent.; ∾ adolescens, Liv. 42, 28; men Oppido interii, (det er aldeles ude med mig), Plaut. Amph.

1, 1, 143; - ogs. forbindes oppido quam: overmaade; ∾ quam parva, Liv. 39, 47; — b) i bekræftende Svar: ganske vist, visseligen; - omnene (aurum reddidisti)? Mn. oppido, Plaut. Bacch. 4, 4, 29.

oppĭdŭlum, i, n., demin.: liden By; - Melitae, aut alio in simili oppidulo, Cic. Att. 10, 7; cf. Hor. Sat. 1, 5, 87; af — oppĭdum, i, n., [ops, do, vid. Varr. L. L. 5, 32, o. Fest. p. 203, Müll.]: en By, (dog alene sield. om Rom f. d. sædv. urbs); - Segesta est oppidum pervetus in Sicilia, Cic. Verr. 4,33; etsi praesidia in oppidis nulla sunt, id. Att. 8, 11, B; men tot oppidum (f. oppidorum) cadavera etc., Sulp. ap. Cic. Fam. 4,5; - dog ogs. underst. om Rom; eos (legatos) in oppidum intromitti non placuit, Liv. 42,36; men „poet.": oppidum Martis, Martial. 10,30; - saal. findes ogs. oppidum brugt om Athenen, Nep. Milt. 4, om Theben, id. Pelop. 1; — II) „overs." findes ogs. oppidum brugt; A) om en forskanset Skov, Caes. B. G. 5, 21; — B) om Skrankerne paa Circus; vid. Varr. L. L. 5, 32, o. Fest. p. 184; — not.: oppidum f. oppidorum, s. ovens.

oppignĕrātor, (obp.), oris, m.: Panthaver el. Creditor, Augustin.; af — oppignĕro, [f. ob.p.], avi, atum, 1, v. a.: pantsætter, giver til Pant; - ∾ libellos pro vino, Cic. Sest. 51, anulum octo nummis, Martial. 2, 57; - ogs. „overf.": oppignerare filiam (alicujus), Ter. Heaut. 4,5, 46; men Senec. Benef. 3,5: quo (verbo) se oppigneraret, (forpligtede sig).

oppīlātĭo, (obp.), onis, f.: Tilstopning, narium, Scrib. Larg.; af — oppīlo, [f. ob. p.], (avi), atum, 1, v. a.: tilstopper, spærrer, metretam, (sætter Prop deri), Cato; - men scalis tabernae oppilatis, Cic. Phil. 2, 9; cf. Lucr. 6, 725. — Oppĭus, a: romersk Slægts- o. Personsnavn; vid. Cic. Att. 4, 16, oftere, ogs. id. frgm. ap. Orell. p. 444; — B) df. Oppĭus, 3; lex Oppia de coërcendo mulierum luxu, (af Almuetribunen C. Oppius); vid. Liv. 34, 1, o. Tac. Ann. 3, 33.

opplĕo, (obp.), ēvi, ētum, 2, v. a., [inus. pleo]; I) „egentl.": fylder aldeles, opfylder dermed; m. o. ud. abl.; - ∾ aedes spoliis, Plaut.; cf. id. Pseud. 2, 1, 14; nives omnia oppleverant, Liv. 10, 46; oppletum unda navigium, Plin.; — II) „fig.": vetus haec opinio Graeciam opplevit, Cic. N. D. 2, 24; mentes oppletae tenebris et sordibus, Pseud. Cic. in Sen. 4. — opplōro, [f. ob. p], are, v. n.: græder el. klager derfor, auribus alicujus, auct. ad Her. 4, 52.

oppōno, [f. ob. p.], sŭi, sĭtum, 3, v. a.; I) „egentl.": sætter el. stiller derimod; - ∾ aliquem alicui, Nep. Eum. 3; saal. i Krigssproget, vid. Caes. B. C. 3, 30 o. 45; - ogs. sætter el. stiller derfor; manum fronti el. oculis, ogs. ante oculos, Ovid.; ∾ corpora pro nudata moenibus patria, Liv. 21, 8; men ∾ armatos homines ad omnes introitus, Cic. Caecin. 8; - ogs. holder el. lægger derpaa, brassicam depetigini, (neml. som Lægemiddel), Cato; - men absol. Oppono auriculam, (lægger Øret til), Hor. Sat. 1, 9, 77, (al. Appono); - Nec tibi ··· Oppositas habuit regia nostra fores, (i. e. clausas: lukkede el. spærrede for dig), Ovid. Her. 17, 7; — B) „bef.": stiller eller sætter derimod el. som Pant; - pono pallium; Ille suum anulum opposuit, Plaut. Curc. 2, 3, 77; ager oppositus est pignori ob decem minas, Ter. Phorm. 4, 3, 56; - men absol.: rebus meis oppositis, Senec. Benef. 7, 14; cf. Juvenal. 11, 18, o. Catull. 26; — II) „fig."; A) „alm.": stiller derfor som til Forsvar, s. ovens. Liv. 21, 8; ogs. udsætter derfor; - ∾ se periculis pro republica, Cic. Balb. 10; ad omne periculum atque ad omnem invidiam solus opponitur, id. Mur. 40; men id. Quint. 14: formidines opponantur, ut etc.; — B) „bef."; 1) stiller derimod, (som Modsætning el. som Modgrund); - omni virtuti vitium contrario nomine opponitur, Cic. Fin. 3, 12; cf. id. d. Or. 2, 83; nisi tu opposuisses tuam ··· auctoritatem, id. Acad. 2, 20; - quum decumani aratoribus ad pactiones faciendas ··· tuum scelus ac nomen opponerent, id. Verr. 3, 57; men Caes. B. G. 3, 77: ne multis secundis proeliis unum adversum opponerent, (skulde ikke stille derimod og ligesom opveie dermed); — 2) ∾ alicui jusjurandum: paalægge nogen en Ed, Digest.; — III) particip. oppŏsĭtus, 3, ogs. som adj.: der befinder sig el. er beliggende ligeoverfor et andet; - Oppositamque petens contra Zanclēïa saxa Rhegion, etc., Ovid. Met. 14, 47; luna opposita soli, Cic. Div. 2, 6; cf. id. Off. 2, 4; — B) subst. pl. opposita el. ἀντικείμενα el. contraria inter se: Begreber, som ophæve hinanden; (saal. aut est, aut non est); vid. Gell. 16, 8; — not.: opposivi, f. opposui, Plaut.; oppostus, f. oppositus, Lucr. 4, 151.

*opportūne, (ob. p.), adv.: beqvemt el. beleiligen, paa rette Tid el. Sted, venire, Cic.; ambo opportune (sc. adestis), Ter. Andr. 2, 2, 8; - compar.: nihil opportunius accidere vidi, Cic. Fam. 10, 16; superl., ∾ allatis litteris, Caes. B. C. 3, 102; o. — opportūnĭtas, (obp.), atis, f.; 1) „alm.": Beqvemhed, Beleilighed, Passelighed; - ∾ loci, Caes., viae, Plin. Ep., aetatis, Sall.; - opportunitates habilitatesque corporis etc., Cic. Leg. 1, 9; ∾ maritimas praebent portus, (beqvem Forbindelse med Søen), Liv. 45, 30; — II) „bef." ogs.; A) den beleilige Tid, Plaut. Ep. 2, 2, 19; opportunitas, (sic enim appellemus εὐκαιρίαν), etc., Cic. Fin. 3, 14; — B) Beqvemhed, Fordel, Nytte; - tantas opportunitates habere etc., id. Lael. 6; nisi opportunitate aliqua data, Caes. B. G. 3, 17; — C) personificeret: - Nam ipsa mihi Opportunitas non potuit opportunius Advenire, quam etc., Plaut. Pseud. 2, 3, 3; — [af flgd.].

opportūnus, (obp.), [ob, portus]; I) „alm.": beqvem, passende, beleilig; - tempus actionis opportunum graece εὐκαιρία, latine apellatur occasio, Cic. Off. 1, 40; ∾ locus, id.; ogs. opportuna locorum, Tac.; - compar., ∾ loco etc., Cic. Fam. 6, 20; superl., urbe ··· opportunissima portu egregio (potiri), Liv. 26, 43; ligel. ∾ aetas, Cic. Fam. 7, 7; — II) „bef."; A) beqvem, tienlig, nyttig; - res opportunae sunt singulae singulis, Cic. Lael. 6; opportuna flammis, (brændbare Sager), Lucr.; men ∾ loca (i Krigssproget), beqvemme Angrebspunkter, Liv. 25, 30; cf. id. 7, 23; — b) comisk ogs. om en Person: skikket el. oplagt dertil; - Ut etc., magis opportunus, nec magis ex usu tuo Nemo est, Ter. Eun. 5, 8, 46; — B) udsat derfor; - opportunus injuriae, Cels.; opportuniora morbis corpora, (som lettere angribes deraf), Plin.

oppŏsĭtĭo, (obp.), onis, f., [oppono]: Modsætning, vid. Cic. Inv. 1, 28. — 1. oppŏsĭtus, 3, particip. o. adj. af oppono. — 2. oppŏsĭtus, us, m., [oppono]: Modsætning el. Modstilling, navnl. til Værn el. Beskyttelse; - laterum nostrorum oppositus et corporum pollicemur etc., Cic. Marc. 10; - men opposito globi noctem afferente, Plin. 2, 73; cf. Gell. 4, 5: opposito circum undique aedium etc.; - ogs. „overf.": Anførelse el. Opstilling derimod, vocabulorum, id. 14, 5.

*oppressĭo, (obp.), onis, f.: voldsom Trykken el. Trykning; df. „fig.": Voldsomhed, voldsomt Overfald; - per oppressionem eripere etc., Ter. Ad. 2, 2, 30; men ∾ curiae, voldsom Besættelse deraf, Pseud. Cic. pr. Dom. 3; - men ∾ legum et libertatis, (deres Undertrykkelse), id. Off. 3, 21; — df. dem., oppressĭuncŭla, ae, f.: lidet Tryk derpaa; in pl. o. c. gen., Plaut. Pseud. 1, 1, 66; o. — oppressor, (obp.), oris, m.: en Undertrykker, dominationis, Pseud. Brut. ap. Cic. ad Brut. 1, 16; — [opprimo]. — 1. oppressus, 3, particip. af opprimo. — 2. oppressus, us, m., [opprimo]: Trykning derpaa, Nedtrykning; - Nam quid in oppressu valido durabit eorum? vid. Lucr. 1, 851.

opprĭmo, (obp.), pressi, pressum, 3, v. a., [premo]; I) „egentl.": trykker derpaa, trykker ned el. sammen;

- ~ taleam pede, (ned i Jorden), Cato; ~ ora loquentis, (holde nogen for Munden), Ovid. Met. 3,295; (cf. Comikernes: os opprime, hold Mund); ~ oculos (mortui manu: lukke el. sammentrykke), Val. Max. 2,6,8; - ~ fauces manu, Suet. Calig. 2, (qvæle dermed); ~ senem injectu multae vestis, (qvæle derunder), Tac. Ann. 6,50; - ruina conclavis opprimi, Cic. Div. 2, 8; oppressus terra, (som er under Jorden), id. ibd. 23; ligel. oppressa pluma (culcitae), Martial.; - ~ ignem orientem, Liv, 29, 31; cf. Enn. ap. Cic. d. Or. 2, 54; - ~ classem, (nedsænke), Cic. Manil. 12; cf. Virg. Aen. 1, 129; - ~ leonem, (fælde), Val. Fl., muscam, (knuse), Phaedr.; quos caedes oppressit, (de Faldne), Liv. 25, 29; — II) „fig."; A) „alm.": overfalder el. overrumpler, (navnl. i Krigssproget); - ~ hostes incautos, Liv. 26, 12; ligel. ~ naves el. navalia castra, id.; cf. Caes. B. G. 4, 4 o. Suet. Aug. 16; - ogs. alm.: at overraske nogen el. at paakomme nogen uventet; ~ aliquem imprudentem et oscitantem, Terent., aliquem in articulo ipso, id.; cf. Cic. d. Senect. 14; men somnus virginem opprimit, Terent.; ~ occasionem, (gribe Leiligheden), Plaut.; men Cic. Cluent. 10: ~ rostra vacua, (bestige el. bemægtige sig Talerstolen); — B) „bef."; 1) tildækker, skiuler, bringer af Veien; vid. Cic. R. Am. 41, o. Liv. 23, 22; - ogs. fordunkler, insigne veri, vid. Cic. Acad. 2, 11; men id. Off. 1, 37: litterae (Bogstaverne) neque expressae, neque oppressae, (ikke hvasse og heller ikke slove); — 2) nedtrykker el. nedslaaer, gior Ende derpaa; - ~ rem omnem sine tumultu, Liv. 2, 4; ligel. ~ tumultum, id., quaestionem, id.; cf. Cic. R. Am. 13, o. id. Lael. 21; oppressa conjuratio, Suet. Tib. 65; - ogs.: undertrykker, betvinger; qui oppresserit Antonium, bellum confecerit, Cic. Fam. 10, 20; cf. id. Mur. 15; opprimi bello, Nep. Dat. 9; ~ insontem falso crimine, Liv. 1, 51; cf. id. 2, 52; men oppressus aere alieno, (forgieldet), Cic., Sall.; oppressi corporis doloribus, Cic., lassitudine etc., Caes. B. G. 4, 15; men ne qua repentina vis ··· libertatem opprimeret, Nep. Alcib. 3; cf. ovenf. Liv. 1, 51; men Cic. Verr. 1, 9: ~ reum; cf. Nep. Thras. 1; - quorum mens fuerit oppressa praemio, Cic. Pis. 13, (berøvet sin Frihed); - ogs. trykker, qvæler, ængster; institit, oppressit, non remisit etc., Cic. Verr. 3, 58; men id. ibd. 4, 6: num eum ··· tanta vis oppresserit, inc.; al. presserit.

*opprobrāmentum, (obpr.), i, n.: Beskæmmelse, Skændsel, Plaut. Merc. 2, 3, 87; — opprobrātĭo, (obpr.), onis, f.: heftig Dadel, beskæmmende Bebreidelse, Gell. 12, 12; ogs. Beskæmmelse; ~ reprehensionis, id. 2, 7; — [opprobro]. — opprobrĭōsus, (obpr.), 3: meget beskæmmende, alicui, Cod. Just.; af — opprobrĭum, (obpr.), i, n., [probrum]; I) „alm.": Beskæmmelse, Skændsel; ogs. beskæmmende Dadel; - ne civitati meae sim opprobrio, si etc., Nep. Con. 3; cf. id. Epam. 6; men Nec fuit opprobrio (illi, c. inf., han hørte ikke ilde derfor), Ovid. Trist. 2, 445; cf. Hor. Ep. 1, 9, 10; — II) „overf."; A) Skældsord, Udskælden, ond Omtale; - morderi falsis opprobriis, Hor. Ep. 1, 16, 38; opprobria fundere, id., dicere, Ovid.; — B) om Personer; - ~ majorum, Mamercus, Tac. Ann. 3, 66; men opprobria Romulique Remique, vid. Catull. 28, 15. — opprobro, (obpr.), atum, 1, v. a., [probrum]: forekaster el. bebreider paa en beskæmmende Maade; - Rus tu mihi opprobras? Plaut. Truc. 2, 2, 25; cf. Gell. 3, 5, (in lemmate).

*oppugnātĭo, (obp.), onis, f.: haard Beleiring, stormende Angreb el. Bestormelse, oppidorum, Cic.; oppugnationem inferre, Liv., sustinere, Caes., omittere el. relinquere, Liv., Tac.; oppugnatione desistere, Caes., Sall.; — II) „fig.": Angreb paa nogen med haarde Ord, Anklage, Cic. Vat. 2, o. id. Qu. Fr. 2, 8; o. — oppugnātor, oris, m.: som angriber el. bestormer; - ~ Caulonis (urbis), Liv. 27, 15; ogs. absol., Tac. Hist. 3, 71; ogs. som befriger; ~ patriae, Cic. Phil. 12, 3; — II) „overf.": som stræber at forderve; - salutis meae non modo non oppugnator, sed etiam defensor, id. Planc. 31; — df. oppugnātōrĭus, (obp.), 3: hørende til en Beleiring el. Storm; - ~ res, (pl.), Vitruv.; — [flgd.].

1. oppugno, [f. ob.p.], avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": kæmper el. strider derimod, befriger el. angriber; - ad se oppugnandum etc., Caes. B. G. 1, 44; ~ Macedoniam, vid. Liv. 42, 32; men „poet.": contra oppugnare sagittis ··· rates, Prop. 3, 9, 13; - sædv.: at angribe el. bestorme; ~ oppidum munitissimum aggeribus, vineis, turribus, Cic. Fam. 2, 10; ~ locum munitum, Caes.; summis copiis castra oppugnata, id.; consiliis ab oppugnanda urbe ad obsidendam versis, Liv. 2, 11; cf. Cic. Manil. 8; — II) „fig.": angriber dadlende, anklager el. forfølger; - fratrem ob dictum capite et fortunis per te oppugnatum iri, (skulde ved dig blive angreben paa sin Tilværelse og Velfærd, neml. i Senatet), Metell. ap. Cic. Fam. 5, 1; cf. ibd. 2; men ~ aequitatem verbis, (med Haarkloverier el. Spidsfindigheder), Cic. Caecin. 24; cf. id. Orat. 66, ogs. id. Agr. 1, 1; ogs. at bekæmpe nogens Tale el. Paastand; vid. Cic. d. Or. 2, 38. — 2. oppugno, (obp.), (avi), atum, 1, v. a., [pugnus]: slaaer med knyttet Næve; - postquam oppugnatum est os, Plaut. Cas. 2, 6, 60. — oppŭto, [f. ob.p.], are, v. a.: beskærer, (vites); - opputatur autem, quicquid proxime tulit fructum, Plin. 17, 35.

1. ops, (nom. sing. inus.), gen. ŏpis, f., [rimel. besl. m. opus, o. Stamordet til copia], altf. oprdl.: Befordringsmiddel; df. I) „alm."; A) in abstracto: Magt el. Evne, Kraft el. Styrke; - (homines) omni ope niti decet, ne vitam silentio transeant, Sall. Catil. 1; cf. Cic. Att. 14, 14: omni ope atque opera enitar, ut etc.; men id. Tusc. 3, 11: omnibus viribus atque opibus (perturbationibus repugnare); men quacunque ope possent, etc., id. Mil. 11; men Virg. Aen. 1, 601: Non opis est nostrae, c. inf.: det staaer ikke i vor Magt; — B) in concreto: Formue eller Rigdom, Magt el. Anseelse, odl.; (saal. oftest in pl.); - Condit opes alius, (giemmer el. skiuler sine Skatte), Virg. Ge. 2, 507; cf. Hor. Od. 3, 16, 28: Magnas inter opes inops; - cui tenues opes, nullae facultates, Cic. Quint. 1; in bonis (numerare) divitias, honores, opes, id. Fin. 5, 27; cf. id. Lael. 6; - ut opibus firma sit (res publica), id. Att. 8, 11; cf. Virg. Aen. 2, 4; - in sing. alene forel. o. poet.; vid. Enn. ap. Cic. Tusc. 3, 19, o. Virg. Aen. 8, 685; — II) „bef.": Bistand, Hielp, Understøttelse; - Caesar jam opes meas, non ··· opem exspectat, Cic. Att. 9, 16; aliquid opis rei publicae ferre, id. Fam. 4, 1; opem petere ab aliquo, id.; confugere ad opem alicujus, id.; opem afferre, (bringe Hielp), Ovid. Met. 8, 601, admovere, id. Rem. 116.

2. Ops, gen. Opis, f., [d. personificerede 1. ops]: Gudinden for Jordens Frugtbarhed og for anden Overflødighed, for Rigdom og Magt, odl.; - ogs. er hun Gemalinde af Saturnus og identisk med Terra, vid. Varr. L. L. 5, 10; - Carmina turrigerae dicere jussit Opi, Ovid. Trist. 2, 24; men Ex Ope Junonem memorant Cereremque creatas, id. Fast. 6, 285; - s. ogs. Cic. Univ. 11; - ogs. mærkes ad Opis (sc. aedem): i hendes Tempel paa Forum i Rom, hvor ogs. offenlige Penge opbevaredes; vid. Cic. Phil. 1, 7 o. id. ibd. 2, 37; — not.: nomin. Opis (f. Ops), Hygin. Fab. 130; acc. Opim, Ovid. Met. 9, 497. — opsonium, i, f. und. obsonium.

*optābĭlis, e: ønskværdig, ønskelig; - quae vulgo expetenda atque optabilia videntur, Cic.; mihi pax fuit optabilis, id.; men quae ut concurrant, optabile est, etc., id. Off. 1, 14; ~ tempus, Ovid.; - compar., utrum bono viro optabilius putas, sic exire etc.? Cic. Pis.

14; — df. adv. optabiliter; in compar., Val. Max. 5, 1, extern. 6.

*optātio, onis, f.: et Ønske; - dare alicui tres optationes, Cic. Off. 3, 25; - II) ogs. som rhetorisk Figur, id. d. Or. 3, 53, o. Quintil. 9, 1, 32; o. — optātivus, 3, i Grammatiken: som udtrykker et Ønske, modus, Priscian., adverbia, id.; — [opto]. — optāto, abl. som adv.; af — optātus, 3, partic. o. adj. af opto.

optĭce, es, f., ὀπτική: Optiken; - ut sit optices non ignarus, Vitruv. 1, 1. — optĭmas, (optŭm-), ātis, comm., [optimus]: hørende til de Bedste el. Fornemste iblandt Folket; - matronae opulentae, optimates, Enn. ap. Cic. Fam. 6, 9; - sædv. en Aristocrat, el. en Tilhænger af Aristocratiet; dum pudet te, parum optimatem esse, etc., Coel. ap. Cic. Att. 10, 9, A; - oftest in pl., optĭmātes, (ium o. um): Aristokraterne el. de Mægtige i Staten, (i Modsætn. af Folket el. Almuen); - plebis et optimatium certamina, Tac. Ann. 4, 32; optimatium arbitrio regi, (have en aristocratisk Forfatning; opp. regnum o. civitas popularis), Cic. d. Rep. 1, 26; populi potentiae non amicus ··· optimatum fautor, Nep. Alcib. 5; cf. Cic. Off. 2, 23, o. Suet. Caes. 19; - „overf." (o. oratorisk) hede optimates, Cic. Sest. 45: de i enhver Stand velsindede Borgere, el. de sande Patrioter; — b) ogs. adj.: ex tribus generibus illis, regali, et optimati, et populari, confusa modice (res publica), Cic. d. Rep. 2, 23; s. ogs. ovenf. Enn. l. c. — optĭme, (optŭm.), adv., s. und. bene. — optĭmĭtas, atis, f.: Ypperlighed, Capella; af — optĭmus, (optŭm.), 3, s. und. bonus.

1. optĭo, onis, f., [opto]: Frihed til at vælge, (gjøre el. lade), frit Valg derimellem; - dare alicui optionem provinciae, Liv., eligendi patroni, Cic. Brut. 50; ligel. m. utrum, el. m. ut, ogs. absol.; - utro frui malis, optio sit tua, Cic. Fat. 2; potestatem optionemque facere alicui, ut eligat etc., id. Div. in Caecil. 14; - ogs. kan ut være udfaldet, vid. Sall. Jug. 79; - men absol.: si optio eveniat tibi, Plaut.; Optio haec tua est, id. Casin. 2, 4, 13.

2. optĭo, onis, m.; I) „alm.": Medhielper el. Assistent, som man vælger sig; - Tibi optionem sumito Leonidam, Plaut. Asin. 1, 1, 88; ∾ fabricae, Digest.; — II) „bes." i Krigssproget: Centurionens Adjutant el. Lieutenant; vid. Varr. L. L. 5, 16, ogs. Fest. p. 184 o. 198, (Müll.); — df. optĭōnātus, us, m.: en Adjutants Post el. Bestilling, Cato ap. Fest. p. 201, (Müll.); o. — optīvus, 3: valgt el. selvvalgt; - optivo cognomine crescit, Hor. Ep. 2, 2, 101; - df. i d. sild. Retssprog: optivi (tutores), qui ex optione sumuntur, (opp. dativi), Gaj. Inst.; — [flgd.].

opto, avi, atum, 1, v. a., [af inus ὄπτω, hvf. ὄψομαι]: ligesom udseer mig noget, df. udsøger el. udvælger, odl., (forel. o. „poet."); - Utrum vis, opta dum licet, Plaut. Rud. 3, 6, 16; - ogs. c. inf., Ter. Andr. 4, 5, 2; - men ∾ locum tecto, Virg. Aen. 1, 425; ∾ externos duces, ibd. 8, 503; - ogs. i Religionssproget; vid. Fest. p. 186, (Müll.); — II) „overf." (o. classisk): ønsker, begerer, attraaer; - nihil ··· nisi quod honestum sit, aut optare, aut expetere, Cic. Off. 1, 20; quem (vestitum) cupimus optamusque, id. Phil. 14, 1; - men m. ut; optavit, ut in currum patris tolleretur, id. Off. 3, 25; - ogs. kan ut være udfaldet, vid. Ovid. Trist. 2, 57; - ogs. c. inf.; hunc videre saepe optabamus diem, Ter. Hec. 4, 4, 29; - men tibi optamus eam rem publicam, in qua etc., Cic. Brut. 97; cf. id. Pis. 20; men Ter. Eun. 5, 8, 27: si etc., Quodvis donum praemium a me optato, id optatum feres; — III) partic. optātus, 3, ogs. som adject.: forønsket, behagelig; - gratos optatosque de me rumores etc., Cic. Fil. ap. Cic. Fam. 16, 21; Optati cives, populares, etc., Plaut. Aul. 3, 1, in.; - compar., quid est, quod ··· sociis ··· optatius esse possit? Cic. Div. in Caecil. 3; superl., sibi optatissimum esse, etc., id. R. Am. 15; mi optime et optatissime frater, id.; — B) df. 1) neutr. optātum, i, som subst.: det Ønskede, et Ønske; - haec utrum cogitata sapientum, an optata furiosorum videntur? Cic. Agr. 1, 1; optatum impetrare, id.; praeter optatum meum, sed valde ex voluntate, id. Pis. 20; Annuit optatis, Ovid. Met. 11, 104; — 2) abl. optāto, som adv.: efter Ønske; - nisi etc., mihi optato veneris, Cic. Att. 13, 28; cf. Ter. Andr. 3, 3, 1, o. Virg. Aen. 10, 405. — optŭme, optŭmus, s. und. optime, etc.

ŏpŭlens, tis, oftere ŏpŭlentus, 3, [1. ops]; I) „egenl.": rig, velhavende, bemidlet; m. o. ud. abl.; - opulentus auro, Plaut.; opulentium fortuna, Nep. Chabr. 3; opulens matrona, Appul; opulentum oppidum, Caes.; - Numidia agris virisque opulentior, Sall. Jug. 19; opulentissima et beatissima civitas, Cic. N. D. 3, 33; - ogs. c. gen.; Ruris honorum opulenta (copia), Hor. Od. 1, 17, 16; provinciae ··· pecuniae opulentae, Tac. Hist. 2, 6; — II) „overf."; A) prægtig, herlig, ypperlig, obsonium, Plaut. Bacch. 1, 1, 63; opulentissima dona, Suet. Aug. 30; — B) anseelig, mægtig, fornem; - opulenti reges, Sall. Catil. 57; opulentior factio, Liv. 32, 32; men absol.: opulenti, opp. ignobiles, Enn. ap. Gell. 11, 4.

*ŏpŭlente, o. ŏpŭlenter, adv.: rigeligen, overflødigen; - neque illos arcte colam, me opulenter, neque etc., Sall. Jug. 85; domus opulente ornata, Appul.; - compar., opulentius facere ludos, (med større Pragt), Liv. 1, 35; — ŏpŭlentĭa, ae, f.; I) „egenl.": Rigdom; - habemus publice egestatem, privatim opulentiam, Sall. Catil. 52; ∾ metallorum, Plin. 2, 95; - ogs. in pl., Plaut. Bacch. 3, 4, 22; — II) „fig.", ligesom opes: stor Magt; - postquam etc., invidia ex opulentia orta est, Sall. Catil. 6; cf. Nep. Cim. 2, o. Tac. Ann. 4, 55; - ogs. „ment.": ∾ linguae, Claudian.; — ŏpŭlentĭtas, atis, f.: forel. Biform af frgd., Plaut. Mil. gl. 4, 4, 35; o. — ŏpŭlento, are, v. a.: beriger, aliquem aliqua re, Hor. Ep. 1, 16, 2; - ogs. forsyner, mensam dapibus, Colum.; — [opulens]. — ŏpŭlentus, 3, s. und. opulens. — ŏpŭlesco, ĕre, v. n. inch., [opes]: at blive rig, Furius (poët.) ap. Gell. 18, 11. — ŏpŭlus, i, f.: en Ahornart, (acer campestre L.), Varro, Colum. — Opuntĭus, 3, s. und. 3. Opus.

1. ŏpus, ĕris, n., [skal være at sammenl. m. ἕπω, ἕπομαι, i, e. exsequor]: Arbeide, Værk, Gjerning; - Quod in opere faciundo operae consumis tuae, Ter. Heaut. 1, 1, 21; cf. id. Eun. 2, 1, 14: Opus faciam, ut defatiger usque; cf. Cic. d. Senect. 7; men id. Verr. 4, 24: menses octo opus his (artificibus) non defuit; men lex de opere faciundo, (om et Bygningsarbeide), ibd. 1, 55; opus redimere, (overtage et saadant Arbeide), ibd. 54; - ogs. om Aandens Syssel; oratio ··· in causarum contentionibus magnum est quoddam opus, atque haud sciam, an de humanis operibus longe maximum, id. d. Or. 2, 17; men id. Tusc. 3, 34, (om de Disputerende): opus enim quaerunt; - ogs. i Krigssproget: Fæstningsværk, Beleiringsværk, Krigsmaskine, odl.; urbem operibus sepire, Cic. Phil. 13, 9, oppugnare, Liv., capere, id.; - men „poet.": grave Martis opus, (Krigens Haandværk), Virg. Aen. 8, 516; — b) ogs. om Dyrene; - quarum (bestiarum) opere efficitur aliquid ad hominum usum etc., id. Off. 2, 3; hvf. ogs. om Bierne: opus facere, (tilberede Honningen, som ogs. selv deraf heder opus, s. nedenf.), Varro; — II) „overf."; A) det forfærdigede Arbeide el. Værk; - saal. om Bygninger; aedium sacrarum publicorumque operum depopulatio, Cic. Verr. Act. 1, 4; cf. Suet. Tib. 30; men om et Skriftværk: habeo magnum opus in manibus, Cic. Acad. 1, 1; - ogs. om Kunstnerens Arbeide; hydria ··· praeclaro opere etc., id. Verr. 4, 14; cf. id. ibd. 21 o. 56; — B) ogs. „alm.": Handling,

Forretning, Sysſel; - si mures corroserint aliquid, quorum est opus hoc unum, etc., Cic. Div. 2, 27; men „poet." opusque meae bis sensit Telephus hastae, Ovid. Met. 12, 112; - hertil høre endnu Forbindelserne: magno opere el. magnopere, (med ſtor Umage), tanto opere el. tantopere, o. quanto opere el. quantopere; ſ. und. disſe Ord.

2. ŏpus, n. indecl., [beſl. m. frgd.], „egenl.": det Nødvendige; bſ. I) opus est: det er fornødent, det behøves; - og ſtaaer derhos den Perſon, der behøver: in dat.; men den Gjenſtand, der behøves, oftest in nomin. el. abl., ſjeld. in gen., el. in acc., el. m. inf. el. acc. c. inf., el. m. ut; — ſaal. altſ.; a) in nomin.; - dux nobis et auctor opus est, (vi behøve osv.), Cic. Fam. 2, 6; quae ad transitum opus essent, Liv. 37, 18; cf. Caes. B. G. 1, 34; — b) in abl.; - nihil opus fuit monitore, Ter. Heaut. 1, 1, 119; cf. Cic. Phil. 11, 10; - ogſ. c. abl. partic. perf.; maturato opus est, (man maa ſkynde ſig), Liv. 8, 13; ligel. quid facto opus sit, Nep. Eum. 9; cf. Cic. Mil. 19; men ubi facto magis, quam consulto opus est, Tac. Hist. 1, 62; cf. Sall. Catil. 1; - ogſ. tilføies undert. abl. subst.: opus fuit Hirtio convento, Cic. Att. 10, 4; cf. Liv. 31, 61, o. Ovid. Am. 2, 19, in.; - ligel. in abl. supini; ita dictu est opus, Ter. Heaut. 5, 1, 68; opus est scitu, Cic. Inv. 1, 20; — c) c. gen.; - ad consilium pensandum temporis opus esse, Liv. 22, 51; cf. id. 23, 31; — d) c. acc., (men forel.); - Puero opus est cibum, Plaut. Truc. a. 5, v. 10; opus est modium unum calcis, Cato; — e) c. inf.; - quid opus est de Dionysio tam valde affirmare, Cic. Att. 7, 8; - men elliptiſk: quid opus est plura (sc. proferre)? id. d. Senect. 1; — f) m. acc. c. inf.; - nunc opus est, te animo valere, ut et corpore possis, id. Fam. 16, 4; — g) m. ut, (men alene forel.); Opus nutrici autem (sc. est), utrem ut habeat veteris vini largiter, Plaut. Truc. a. 5, v. 11; — B) „overf." heder ogſ. opus est, ligeſom expedit el. conducit: det er tjenligt el. passende, osv.; - atque haud sciam, an ne opus sit quidem, nihil umquam omnino deesse amicis, Cic. Lael. 14; cf. id. Off. 3, 11 o. 22, ogſ. Hor. Sat. 1, 9, 27, o. ibd. 2, 6, 116; ligel. emas, non quod opus est, sed quod necesse est, Cato ap. Senec. Ep. 94; — II) ſjeld. er opus habere, c. nomin. subj., o. abl. rei: at behøve noget, vid. Colum. 9, 1.

3. Opus, untis, f., Ὀποῦς: By i Locris i Grækenland, Liv. 28, 7; var Patroclus's Fødeby, Ovid. Pont. 1, 3, 73; — B) bſ. Opuntius, 3, sinus, Mela 2, 3, Plin. 4, 12; - pl., Opuntii, orum: Indvaanerne af Byen O., Liv. 28, 6. — ŏpuscŭlum, i, n., dem. af 1. opus: lidet Værk el. Arbeide; - ∾ minutorum fabricator, Cic. Acad. 2, 38; - „beſ." ogſ. lidet Skrift; hoc parvum opusculum elaboratum etc., id. Parad. prooem.; cf. Hor. Ep. 1, 19, 35.

1. ōra, ae, f., [beſl. m. 1. os]: det Yderſte af en Ting; bſ. I) „egenl.": Rand el. Kant, ogſ. Ende el. Grændſe; - oras pocula circum etc., (omkring Bægernes Rand el. Kant), Lucr. 4, 12; men oras ambiit auro (sc. clipei), Virg. Aen. 10, 243; ora gemmae, (Randen deraf), Plin.; ora extrema silvae, (Udkanten deraf), Liv. 23, 21, men Cic. Fin. 2, 31: quarum (regionum) nulla ora, nulla extremitas; - ogſ. Kyſt el. Søkyſt, Strandbred; - decem navibus oram Italiae legens, (ſeilende langs dermed), Liv. 21, 51; men „alleg.", Virg. Ge. 2, 44: primi lege litoris oram, (neml. ora: enhver Kyſt el. Bred, men litus alene Strandbreden); cf. Cic. N. D. 2, 39: quae amoenitates orarum et litorum; bſ. ogſ. ∾ maritima, Caes.; cf. Cic. Manil. 18; — not.: hertil vil man ogſ. henføre Udtrykkene: solvere oram, Quintil., o. resolutis oris, Liv. 22, 19, om Tougets Løsgjørelſe fra Landjorden, hvortil det var befæſtet); dog har Liv. 28, 36: orasque et ancoras ··· praecidunt; — II) „overf.": Egn el. Land, navnl. Himmelegn el. Zone; - quacumque in ora et parte terrarum, Cic. N. D. 2, 66; globum terrae ··· duabus oris distantibus habitabilem etc., id. Tusc. 1, 28; - „poet." ogſ. Acherontis in oras, (ned til Underverdenen), Lucr.; opp. coelestibus oris, Ovid.; viscentes luminis oras, (i. e. nascentes), Lucr. 2, 577; cf. id. 1, 23: dias in luminis oras Exoritur; ligel. Virg. Aen. 7, 660; — B) „alleg." o. „poet.": Quis potis ingentes oras evolvere belli? (ligeſom at oprulle Krigens Omrids el. Maleri), Enn. Ann. 6, 49; cf. Virg. Aen. 9, 528, o. Lucr. 5, 1388 o. 1454. — 2. Ora [ō], ae, f., heder Romulus's Gemalinde Hersilia ſom Gudinde, Ovid. Met. 14, 851; ſ. ogſ. und. Hora.

oraclum, i, ſ. und. flgd. — ōrācŭlum, i, n., [oro]; I) „egenl.": Orakel, Orakelſvar el. Orakelſprog, Guddommens Svar til de Spørgende; - oracula ··· quod inest in his deorum oratio, Cic. Top. 20; de rebus majoribus ··· Delphis oraculum ··· petebant, id. Div. 1, 43; cf. id. R. Am. 24; oracula poscere, Virg.; men om Guddommen: oracula dare, ogſ. edere, ogſ. fundere, Cic.; — II) „overf."; A) det Sted, hvor Orakelſvar hentes el. meddeles; - illud oraculum Delphis tam celebre et tam clarum etc., Cic. Div. 1, 19; ſ. ogſ. und. Hammon o. Dodona; ligel. oraculo egressus, Liv. 23, 11; - men „alleg.": domus jure consulti oraculum civitatis, Cic. d. Or. 1, 45; — B) Forudſigelſe, Aabenbaring; - oracula somnii et furoris, (ſom ſkee derigjennem), Cic. Div. 1, 32; anhelitus ··· terrarum, quibus inflatae mentes oracula funderent, id. ibd. 50; — C) mærkelig Regel el. Lærdom el. Sentens; - oracula physicorum, (deres Læreſætninger), Cic. N. D. 1, 24; cf. Plin. 18, 8; — not.: oraclum, ctr. f. oraculum, Ovid. Met. 1, 321.

ōrārĭum, i, n., [1. os], sc. linteum: Svededug, (hvormed Anſigtet tørres), Vopisc. — ōrārĭus, 3, [1. ora]: hørende til Kyſten, naves, (Kyſtfartøier), Plin. Ep. 10, 26. — ōrāta, ae, f., ligeſom aurata: Guldforellen; hvſ. Tilnavnet Orāta, ae, m., i den fergiſke Slægt, Varr. R. R. 3, 3, Colum. — ōrātim, adv., [1. ora]: fra Kyſt til Kyſt, Solin. 3, inc.

ōrātĭo, onis, f., [oro]; I) „egenl."; A) „alm.": Talen el. at tale; Talen el. Sproget; det Udtalte el. hvad der udtales; - oratio haec me miseram exanimavit metu, (hvad han der ſiger), Ter. Andr. 1, 5, 16; ligel. quid volt sibi ··· haec oratio? id. Heaut. 4, 1, 2; men captivorum orationem cum perfugis convenire, (deres Udſagn), Caes. B. G. 2, 39; hac oratione habita, (efter at have ſagt dette), Nep. Att. 22; ligel. habere orationem cum aliquo, (tale med nogen), Ter. Hec. 3, 3, 21; - natura vi rationis hominem conciliat homini et ad orationis et ad vitae societatem, etc., Cic. Off. 1, 4; — B) „beſ."; a) Talen ſom ſammenhængende Ordrække el. i Modſætn. af Ordene (verba); - vid. Cic. d. Or. 2, 13, o. id. ibd. 3, 42, ogſ. id. Part. or. 7; — b) Udtrykket el. Udtryksmaaden; - oratio Latina, Cic. Off. 1, 1; - navnl. Talerens Tale el. det oratiſke Foredrag; quamquam omnis locutio oratio est, tamen unius oratoris locutio hoc proprio signata nomine est, id. Orat. 19; cf. id. d. Or. 3, 25: oratio gravis, erudita ··· conspersa quasi verborum sententiarumque floribus; men om Neſtor, id. d. Senect. 10: ex ejus lingua melle dulcior fluebat oratio; cf. id. Brut. 8 o. 79; — c) Sproget ſom Idiom; - ut par sis in utriusque orationis (sc. Graecae et Latinae) facultate, id. Off. 1, 1; — d) ubunden Stil el. Proſa; - et in poëmatis et in oratione etc., id. Orat. 21; — not.: ogſ. c. gen. obj.: ſaal. oratio Siculorum, (ſ. de Siculis), id. Verr. 2, 69; — II) „overf."; A) „alm.": det formelige Foredrag, en Tale; - orationes judiciorum, concionum, senatus, (ſ. in judiciis etc.), Cic. d. Or. 1, 16; oratio scripta elegantissime, id. Att. 15, 1; orationem facere, id., conficere, Nep., scribere, Cic., Quintil., componere, id., (udarbeide el. ſkrive el. forfatte); ogſ. ∾ comparare, (forberede ſig dertil), Cic.; orationem habere in senatu, (holde), id., dicere de scripto, ogſ. recitare, id.; - undert. lode Keiſerne deres Taler oplæſe i Senatet af Conſulerne; vid. Suet.

Ner. 15, o. Tac. Ann. 16, 27; - orationem habere cum multitudine, (f. coram multitudine), Cic. Mur. 29; — B) „bef."; a) Materie el. Stof til at tale over; - antequam ad eam orationem venio, quae etc., Cic. Mil. 3; praetermitto omnem hanc orationem, id. Agr. 1, 7; cf. id. d. Or. 2, 32; — b) Evnen til at tale el. foredrage, Veltalenheden; - satis in eo fuit orationis atque ingenii, quo etc., Cic. Brut. 45; cf. Martial. 5, 28; — not.: eccl. heder oratio: Bønnen, navnl. Herrens Bøn, ogf. oratio dominica; bf. — ōrātiuncŭla, ae, f., dem.: liden el. kort Tale, Cic. Brut. 19; cf. Quintil. 4, 3, 17.

ōrātor, oris, m., [oro], oprdl. den Talende; bf. „bef." o. technisk; I) „egenl.": en Taler, en offenlig Taler, en Retstaler; - den romerske Talers Dannelse og Bestemmelse afhandle: Ciceronis Libri III de Oratore; ogf. hører hertil: Ciceronis Orator, ogf. Quintiliani de Institutione Oratoria Libri XII; men de romerske Taleres og den romerske Veltalenheds Historie indeholder: Ciceronis de claris Oratoribus Liber, qui dicitur Brutus; - oratorem ··· eum puto esse, qui etc., Cic. d. Or. 1, 49; cf. id. Orat. 19 und. oratio; men est autem, quid deceat, oratori videndum, id. ibd. 21; - men absol.: ut ait orator, (i. e. Cicero), Lactant.; — II) „overf.": Gesandt el. offenligt Sendebud med mundlige Andrag; - vid. Cic. Brut. 14, o. id. Leg. 2, 9; ligel. oratores ad pacem petendam mittunt, Liv. 30, 16; cf. Virg. Aen. 11, 331; — b) comisk: som frembærer nogens Bønner, Plaut. Poen. 1, 2, 145; men id. Stich. 3, 2, 39, siger Snyltegiesten med Henspillen paa nr. II: Equidem hercle orator sum, sed procedit parum.

ōrātōrĭe, adv.: som en Taler, veltalende; - nihil est enim aliud pulchre et oratorie dicere, nisi optimis sententiis verbisque lectissimis, Cic. Orat. 69; cf. Quintil. 9, 1, 13; af — ōrātōrĭus, 3, [orator]: hørende til Talen el. til Veltalenheden, ornamenta, Cic., ars, Quintil.; - ogf. absol.: oratoria, (sc. ars el. institutio), id. 2, 14, in.: Veltalenhedslæren; f. ogf. und. orator; — II) eccl.: hørende til Bønnen; bf. oratorium: Bedehus, Augustin.

ōrātrix, icis, fem. af orator: som ved sin Tale mægler; - oratrices pacis et foederis, (om Sabinerinderne), vid. Cic. d. Rep. 2, 8; men Plaut. Mil. gl. 4, 2, 80: me oratricem haud sprevisti, (mig som Bedende); — not.: efter Quintil. 2, 14, in., brugtes af nogle oratrix, f. rhetorice (el. Veltalenhedslæren). — ōrātus, us, m., [oro]: Bøn el. Begiering; - an etiam oratu tuo scripsit? Cic. Fl. 37.

*orbātĭo, onis, f., ligesom detractio: Formindskelse; vid. Senec. Ep. 87; o. — orbātor, oris, m., som berøver el. fraraver nogen (navnl. hans Børn el. Forældre); - Exitium Trojae nostrique orbator Achilles, Ovid. Met. 13, 500; — [orbo]. — orbĭcŭlāris, e, [orbiculus]: kredsformet el. cirkelrund, (herba), Marc. Emp. — orbĭcŭlātim, adv., i Cirkler el. Kredse; - ∾ flexilis cervix, Plin. 11, 67; af — orbĭcŭlātus, 3: afrundet el. rund, ambitus foliorum, Plin., capita caulium, id.; men ∾ mala, (af et fortrinligt Slags), Varro; cf. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 15; af — orbĭcŭlus, i, m., dem. af orbis: liden Skive el. Rundning, saal. Rullen i en Tallie el. trochlea, Cato R. R. 3; ogf. Hiulnaven el. Navringen, Vitruv. 11, 5; - men radix concisa in orbiculos, Plin. 25, 94.

orbĭcus, 3, [orbis]: i en Kreds el. Cirkel; - ∾ motu (ferri sidera), Varr. ap. Non. — orbĭfĭco, are, v. a., [orbis, facio]: gior barnløs; - orbificor liberorum leto, Att. ap Non. — orbīle, is, n.: Hiulfelge el. den yderste Rand omkring Hiulet, Varro, inc. — Orbĭlĭus, i, m.: Grammatiker paa Cicero's Tid, vid. Suet. Gramm. 9, ogf. Hor. Ep. 2, 1, 71.

orbis, is, m., [af d. forældr. urvus, i. e. curvus]; oprdl.: det Cirkelformede; vid. Cic. N. D. 2, 18: quum duae formae praestantes sint, ex solidis globus (σφαῖρα), ex planis autem circulus aut orbis (κύκλος) etc.; bf. I) „egenl."; A) „alm."; 1) den cirkelformede Kredslinie omkring et Punkt, el. den kredsformede Bevægelse derom; altf. Kreds, Cirkel, Rundning; - in orbem torquere, Cic. Univ. 7; cf. Ovid. Met. 2, 715, o. id. ibd. 12, 468; orbem ducere, Senec., efficere, Ovid.: danne en Kreds el. Cirkel; digitum justo orbe terere, (om Ringen: at passe), Ovid. Am. 2, 15, 6; laneus orbis, Prop. 4, 6, 6, (i. e. vitta lanea); - orbis rotae, Ovid. Ib. 178, (Hiulkredsen); cf. Virg. Ge. 3, 361; ligel. rotarum orbes circumacti, Plin.; ogf. absol.: orbis, (Hiulet), vid. Ovid. Pont. 2, 3, 56: Te fieri comitem stantis in orbe deae, (i. e. Fortunae); - ogf. om Slangens Bugter, Virg. Aen. 2, 204; — 2) bf. ogf.; a) i Krigssproget; - in orbem consistere, Caes. B. G. 5, 33, (stille sig i Kreds); in orbem se tutari, Liv. 4, 39; ogf. orbem colligere, id., volvere, id.; orbes facere, Sall.; orbe facto, Caes.; — b) paa Himmelen; - orbis signifer, (Dyrkredsen), Cic. N. D. 2, 20; orbes finientes, (om Horizonten), id. Div. 2, 44; orbis lacteus, (Melkeveien), id. d. Rep. 6, 16; — B) „bef.": enhver rund Flade el. Skive; - orbis mensae, (rund Bordskive el. rundt Bord), Ovid. Her. 17, 87, ogf. absol. orbis, Martial. 2, 43; - orbis genuum, (Knæskiven), Ovid. Met. 8, 808; - ogf. Kasteskiven (discus), id. Ib. 590; - ogf. Vægtskaalen, Tibull. 4, 1, 44; - ogf. rundt Speil, Martial. 9, 18; - ogf. Skioldet, Virg. Aen. 10, 783; - ogf. Hiulet, id. Ge. 3, 361; — 2) navnl. mærkes ogf.; a) ardentes oculorum orbes, (lynende Øine), Virg. Aen. 12, 670; cf. Ovid. Am. 1, 8, 16: gemino lumen ab orbe venit; men id. Met. 14, 200: inanem luminis orbem, (den tomme Øienhule); — b) Solens og Maanens Skive; vid. Virg. Ge. 1, 459, o. Ovid. Met. 7, 530, ogf. ibd. 11, 453; — c) orbis terrarum el. terrae: Jordkredsen, (som man forestillede sig at danne en flad Skive); - Ceres dicitur orbem omnium peragrasse terrarum, Cic. Verr. 4, 48; cf. id. Agr. 2, 13 o. 28; - ogf. „poet." o. absol. orbis; Roma ··· orbis caput, Ovid. Fast. 5, 93; cf. id. Met. 8, 97; ligel. „poet." om enkelte Lande: orbis Eōus, (Østen), Ovid., Scythicus, id., Assyrius, Juvenal.; ogf. Plin. har: in nostro orbe; - ogf. bruges orbis terrarum o. terrae hyppigen om Romerstaten; saal. Cic. Fam. 2, 16: hac orbis terrarum perturbatione; cf. ibd. 5, 7; — d) „poet." ogf. Himmelen el. Universet; vid. Virg. Aen. 3, 512, o. Hor. Od. 3, 3, 7; — e) orbis f. globus el. Kugle; f. overf. Ovid. Pont. 2, 3, 56; cf. orbis unionum, Plin. 9, 56; — f) etslags Fisk, id. 37, 5; — II) „overf." ifolge etslags Lighed; A) Kredsløb el. Omgang, hvor noget efter en vis Tid el. Orden begynder forfra; saal. Aarets Kredsløb, vid. Virg. Aen. 1, 269, o. ibd. 5, 46; men imperium per omnes in orbem ibat, Liv. 1, 17; cf. id. 3, 36, ogf. ibd. 10, o. Juvenal. 5, 21; men orbis saltatorius, (Kredsdans), Cic. Pis. 10; - bf. ogf. en af Tiden el. Tilfældet medført Forandring, navnl. i Statsanliggender el. i de politiske Anskueiser; - orbem rei publicae esse conversum, Cic. Att. 2, 9; — B) hvad der er afrundet til et Helt; - orbis orationis (en Periode), Cic. Orat. 71; cf. id. d. Or. 5, 71; - ut efficiatur orbis ille doctrinae, quam Graeci ἐγκύκλιον παιδείαν vocant, Quintil. 1, 10, in.; stare omnes debemus in orbe aliquo rei publicae, etc., Cic. Planc. 38; — not.: abl. orbi f. orbe, Lucr. 5, 75; - nomin. orbs f. orbis, Venant. Fortun.

orbĭta, ae, f., [oprdl. Biform af orbis]; I) „alm." Hiul el. Bøghiul; - ex thensarum orbitis praedari, Cic. Verr. 3, 3; - oftere Hiulsporet; orbitam transire, Plin.; men „alleg.": vix impressam orbitam videre etc., Cic. Att. 2, 21; cf. Virg. Ge. 3, 293; ligel. „alleg.", Juvenal. 14, 37: Et monstrata diu veteris trahit orbita culpae, (det onde Exempel); — II) „bef."; A) Spor el. Fordybning efter et Baand; - orbitas vinculi sen-

tire, (om Vinstokken), Plin. 17, 35; — B) Løb el. Bane; - quanto minor arbita lunae (quam solis), auct. Aetn. 230.

orbĭtas, atis, f., [orbus]: Tabet af Børn el. af Forældre; - bonum liberi, misera orbitas, etc., Cic. Fin. 5, 28; cf. id. d. Or. 1, 53, ogſ. Liv. 1, 59; - ogſ. in pl.: orbitates liberorum, Cic.; - ogſ. Tabet af Ægtefælle, Justin. 2, 4; — II) „overf.": ethvert smerteligt Tab el. Savn; - maxima orbitate rei publicae talium virorum, Cic. Fam. 10, 3; cf. Liv. 4, 16; men orbitas luminis, (i. e. oculi), Plin. 7, 37. — orbĭtōsus, 3, [orbita]: fuld af Hiulspor, Virg. Catal. 8, 17. — orbĭtūdo, ĭnis, f.: forel. Biform af orbitas, Att. ap. Non.

*orbo, avi, atum, 1, v. a.: berøver; navnl. ∾ parentes liberis, el. liberos parentibus: gjør barnløs el. forældreløs; - mater orbata filio, Cic.; cf. id. Off. 1, 10; ogſ. uden abl.; Orbatura patres ··· fulmina (ponere, om Juppiter), Ovid. Met. 2, 391; — II) ogſ. alm. berøver, aliquem sensibus, Cic.; cf. id. Pis. 24; men luminibus orbatus, (som har mistet sit Syn), Suet. Vesp. 7; patria multis claris viris orbata, Cic. Fam. 4, 9; o. — Orbōna, ae, f.: Gudinde for de Forældre, som miste deres Børn; - Orbonae (fanum) ad aedem Larium etc., Cic. N. D. 3, 25; cf. Plin. 2, 5; — [flgd.].

orbus, 3, [beſl. m. ὀρφανός, i. e. carens parente]; I) „egenl.": forældreløs el. barnløs, senex, Cic. Parad. 5, 2; hvſ. orbus, opp. pater, Quintil. 7, 4, 23; men te incolumi, orbi non erunt (liberi mei: ſkulle de ikke mangle en Forsørger), Cic. Qu. Fr. 1, 3; - „poet." ogſ. om Dyrene; orba tigride pejor, (som har mistet ſine Unger), Juvenal. 6, 270; - ogſ. c. abl., el. m. ab, el. c. gen.; orba parente suo etc., Ovid., ſ. nedenſ.; A totidem natis orba sit aque viro, id. Her. 6, 156; cf. Cic. Flacc. 23; men Memnonis orba mei, Ovid. Met. 13, 595; - ogſ. subst.: praeter orbos orbasque, Liv. 3, 3; cf. Ter. Phorm. 1, 2, 75; — II) „overf.": som er berøvet noget, som mangler noget; - neve plebem orbam tribuni relinquunto, Cic. Leg. 3, 3, (e XII Tabb.); orba ab optimatibus concio etc., Cic. Flacc. 23; cf. Ovid. Trist. 1, 7, 35: Orba parente suo ··· volumina; men verba viribus orba, id. Her. 21, 142; exigere senectam orbam luminibus, Plin.; - orbus luminis, (blind), Ovid., pedum, Lucr., auxilii opumque, Plaut.; - men orbum cubile, (berøvet Ægtefællen), Catull. 66, 21; men orbus palmes, Colum., uden Pine el. Knopper; cf. Cic. Phil. 9, 1.

orca, ae, f., ὄρυξ: en Hvalfiskart, vid. Plin. 9, 5, (delphinus orca L.); — II) „overf.", ifølge etſlags Lighed, vid. Fest. p. 180, (Müll.): tøndeformet Lerkar til Opbevaring af Sild, af Vin, af Figener, osv.; vid. Hor. Sat. 2, 4, 66, o. Pers. 3, 76, ogſ. Varro, Plin., Colum.; — B) dſ. ogſ. etſlags Bæger, hvoraf Terningerne kastedes i Brettet, Pers. 3, 50. — Orcădes, um, f., sc. insulae: Orcaderne el. Orknøerne ved Scotland, Mela 3, 6, Plin. 4, 30.

Orchămus, i, K. i Babylon, Fader til Leucothoe; vid. Ovid. Met. 4, 212. — orchas, ădis, f.: en Art ſpiſelige Oliver, Virg. Ge. 2, 86. — orchesta, ae, m., ὀρχηστής: en Danſer, Cassiod. — orchestŏpŏlarius, i, m., [ὀρχηστοπώλος]: Springer el. Liniedanſer paa Theatret, Jul. Firm. — orchestra, ae, f., ὀρχήστρα, i d. romerſke Theater: det Sted, hvor Senatorerne ſade, Vitruv. 5, 6; cf. Suet. Caes. 39 o. 76; - „poet." ogſ. f. Senatet ſelv, Juvenal. 3, 178.

orchis, is, f., ὄρχις; I) etſlags Bært med teſtikelformet Rod; vid. Plin. 26, 62; — II) etſlags ubekiendt Fiſk, Plin. 32, 2. — orchĭta, ae, f., o. orchitis, is, f., ὀρχῖτις: en Olivenart, Colum. 12, 47, Cato.

Orchŏmĕnus, (-os), i, m., o. Orchŏmĕnum, (-on), i, n.: By i Boeotien, Caes. B. C. 3, 55, o. Plin. 8, 83; — B) dſ. Orchŏmĕnĭus, 3: orchomeniſk, lacus, Plin., calamus, id.; - men in pl., Orchomenii, orum, m.: Indvaanerne af Byen O., Nep. Lys. 4; — not.: ogſ. mærkes en By af dette Navn i Arcadien, Liv. 32, 5, Plin. 4, 10, o. Ovid. Met. 5, 607.

orcīnĭānus, 3: poetiſk Biform af flgd.; - ∾ sponda: Ligbaare, Martial. 10, 5. — orcīnus, 3, [Orcus]: hørende til Underverdenen; - ∾ thesaurus, (de Dødes Rige), Naev. ap. Gell. 1, 24; - ∾ liberti, (som faae deres Frihed ved Herrens Død), Digest.; men ∾ senatores, (som efter Cæsars Død havde indſneget ſig i Senatet), Suet. Aug. 35. — orcŭla, ae, f., dem. af orca: lidet Fad el. Kar til Nedſaltning, Cato.

Orcus, i, m., [rimel. beſl. m. ἕρκος, i. e. sepimentum]; I) Orcus el. Underverdenen; - templa alta Orci etc., Enn. ap. Varr.; cf. Virg. Aen. 6, 273, o. Lucr. 1, 116; — II) „overf."; A) Underverdenens Gud Orcus el. Pluto; - Verres, alter Orcus etc., Cic. Verr. 4, 50; Orco mactare (indvie til ham) etc., vid. Liv. 9, 40; si metit Orcus Grandia cum parvis, etc., Hor. Ep. 2, 2, 178; ∾ pallidus, (som gjør bleg), Virg. Ge. 1, 277; — B) Døden; - cum Orco rationem habere, Varro, ponere, Colum., (have kort til Graven; om dem, som boe paa uſunde Steder); in familia Orci numeratus, (saa godt som død), Appul.; - men „poet.": Orcum morari, (vedblive at leve, neml. om den til Døden ligesom Hiemfaldne); vid. Hor. Od. 3, 27, 50; accibant vocibus orcum, (paakaldte Døden), Lucr. 5, 994. — orcȳnus, i, m., ὄρκυνος: etſlags ſtor Søfiſk af Thunfiſkeſlægten, Plin. 32, 53.

ordĕum, ordĕaceus, etc., ſ. und. hordeum, etc., — ordia prima, ſ. primordia, Lucr. 4, 32. — ordĭnālis, e, [ordo]: som betegner Ordenen; - ∾ nomen, (i Grammat.), Priscian. — ordĭnārĭe, adv.: ordenligen, tractare, Tertull.; af — ordĭnārĭus, 3, [ordo]: hørende til en vis Orden el. Skik el. Sædvane; A) om Perſoner; - duo ordinarii consules ejus anni, (som havde tiltraadt Consulatet i Aarets Begyndelse), Liv. 41, 18; - ∾ pugiles, Suet., gladiatores, Senec.; cf. Fest. p. 182, (Müll.); — b) ogſ. subst.: Opſynsmand over Slaverne, Digest.; — B) om Ting og Begreber; - ∾ oleum, (som tilvirkes af fuldmodne Oliver; opp. cibarium), Colum.; ∾ vites, (i Rader), id.; ligel. ∾ silices, Vitruv.; — b) ∾ consilia, (ſædvanlige el. almindelige), Liv. 27, 43; ∾ oratio, (ordnet, ſammenhængende), Senec. Ep. 39; cf. ibd. 53: philosophia non est res succisiva, ordinaria est, domina est.

*ordĭnāte, adv.: ordenligen; - distincte et ordinate disponere, auct. ad Her. 4, 56; - compar., Tertull.; superl., Augustin.; o. — ordĭnātim, adv., i en beſtemt og rigtig Orden, efter Ordenen, ordenligen; - honores ordinatim petere in re publica, Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; men i Krigsſproget, ordinatim ire: marſchere i ſlagfærdig Orden, (opp. passim ire), Brut. ap. Cic. Fam. 11, 3; — II) „overf.": ordenligen, i fuldkommen Orden, i god Stand; - musculus ita fastigatus atque ordinatim structus, Caes. B. C. 2, 10; — [ordinatus].

*ordĭnātĭo, onis, f., I) „egenl.": Anordning el. Regulering; - ∾ vitium, (deres Plantning i Rader), Colum.; - navnl. i Bygningskunſten: Plan el. Udkaſt, (τάξις; opp. dispositio el. διάθεσις), Vitruv. 2, 2; — II) „fig."; A) „alm."; ∾ anni: Aarets el. Tidens Beregning, vid. Suet. Aug. 31; ∾ comitiorum, vid. Vell. 2, 124; men ∾ (liberae civitatis: give den en Forfatning), Plin. Ep. 8, 40; - quum de vitae nostrae ordinatione audieris, id. ibd. 9, 28; — B) „beſ." ogſ. under Keiſerne; a) Provinſernes Regulering, navnl. Anſættelſe af Statholdere; - ordinatione proxima etc., Suet. Dom. 4; - b) en keiſerlig Anordning el. Befaling (med Henſyn paa Provinſerne), Imp. Nerva ap. Plin. Ep. 10, p. 66; — ordĭnātĭvus, 3: som betegner Ordenen el. en vis Orden, Tertull.; men ∾ adverbia, Priscian.; o. — ordĭnātor, oris, m.: som anordner el. indretter; - ∾ litis, (som inſtruerer en

Proces), Senec. Ep. 109; — df. fem. ordĭnātrix, icis, mens, Augustin.; — [ordino]. — ordĭnātus, 3, partic. o. adj. af flgd.

ordĭno, avi, atum, 1, v. a., [ordo]; I) „egenl.": ordner, inddeler, stiller i Orden; - ∾ vineam paribus intervallis, Colum.; ogs. ∾ locum vitibus, id.; cf. Martial. 3, 58; - ∾ agmina, Hor. Epod. 17, 9; cf. Nep. Iphicr. 2; - ∾ bibliothecas, Suet., partes orationis, Cic. Inv. 1, 14; men Liv. 2, 21: aliter apud alios auctores ordinatis magistratibus; men id. 29, 1: ∾ milites, (inddele dem i Manipler osv.); - ∾ litem, Cic., causam, Digest., testamentum, ibd.; - men Senec. Ep. 10: ∾ cupiditates improbas, (opstille dem i en Række, lade dem folge paa hinanden); men Hor. Od. 2, 1, 10: ∾ res publicas, (historisk at ordne el. beskrive); — II) „bef." (o. efteraug.); A) offenligen at ordne el. anordne el. styre; - ∾ statum liberarum civitatum, Plin. Ep. 8, 24; ∾ Macedoniam, Flor. 2, 16; — B) udnævner til et Embede, indsætter deri; - ∾ magistratus in plures annos, Suet. Caes. 76; cf. id. Vesp. 23, o. Justin. 30, 2; — III) partic. ordĭnātus, 3, ogs. som adject.: ordenlig, regelmæssig; - compositus ordinatusque vir, Senec. Vit. beat. 8; igneae formae ordinatos cursus definiunt, Cic. N. D. 2, 4; - compar., Senec. Ep. 74, superl., Appul.

ordĭor, orsus sum, 4, v. dep. a. o. n.; I) „egenl." om en Væv: at begynde derpaa; - tertium (araneorum) genus ··· orditur telas, Plin. 11, 28; — II) df. „alm.": begynder derpaa, foretager; a) c. acc.; - te reliquas res ordiri, Cic. Fam. 5, 12; men alterius vitae quoddam initium ordimur, id. Att. 4, 1; cf. id. d. Or. 1, 21; men Majus adorta nefas, majoremque orsa furorem, Virg. Aen. 7, 386; men ∾ reliquos, Nep. Alcib. 11, (begynde at fortælle derom); men id. Them. 1, pass.: ab initio est ordiendum; cf. Liv. praef.: ab initio tantae ordiendae rei etc.; — b) ogs. m. de; - vid. Cic. Verr. 4, 47: de quo ··· paullo altius ordiri etc.; — c) ogs. c. inf.; - eloquentia, de qua disputare ordimur, etc., Brut. 6; cf. Virg. Aen. 6, 125: Quum sic orsa loqui vates, etc.; — d) absol.; - unde est orsa, in eodem terminetur oratio, Cic. Marc. 2; cf. id. Virg. Aen. 1, 325: Veneris contra sic filius orsus; — not.: fut. ordibor f. ordiar, Att. ap. Non.; — III) partic. orsus, 3, m. passivBem.; - ex depressiore loco orsa fundamenta, Colum. 1, 5; — B) df. subst. orsa, orum, n.; 1) „alm.": Begyndelse, Foretagende; - ut (dii) orsis tanti operis successus prosperos darent, Liv. praef.; nunc nostra serenus Orsa juves, Val. Fl.; — 2) „bef." o. „poet.": Ord, Tale; - sic orsa vicissim Ore refert, Virg. Aen. 7, 435; cf. ibd. 10, 632; — not.: orditus f. orsus, Sidon.

ordo, ĭnis, m.; I) „egenl.": Orden, Rad, Række, olivarum, Cic; cf. id. d. Senect. 17, o. Virg. Ge. 2, 277; men Caes. B. G. 7, 23: alius insuper ordo adjicitur, (en anden Række af Bielker); - df. ogs. Rad af Aarer, obl.; terno ··· ordine remi etc., Virg. Aen. 5, 120; hvf. ogs. sex ordinum navis, Plin.; - navnl. Rad af Bænke el. Sæder i Theatret; hvf. in quatuor decim ordinibus sedere, (neml. som romersk Ridder), vid. Cic. Phil. 2, 18, o. Suet. Aug. 14; - ogs. Rad el. Række af Soldater, et Geled, en Linie, osv.; hvf. i Krigssproget: ordines explicare, Liv., turbare, id., restituere, Sall.; - men sine signis, sine ordinibus, etc., id. Jug. 97; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm." el. om Ting, om Tid, om Sted, osv.: den rette Orden og Sammenhæng; - factum appello ordinem seriemque causarum, Cic. Div. 55; explicatis ordinibus temporum, id. Brut. 4; cf. Virg. Aen. 7, 44; - saal. ofte i d. adverbiale Dictioner: ordine, ex ordine, el. in ordine, etc.; - ita sententiam dixit ex ordine, Cic. Verr. 4, 64; ligel. ordine interrogare, id., rem omnem narrare, Terent.; (men ordine: vedbørligen, s. nedenf.); ligel. tabulae in ordinem confectae, Cic. R. Com. 2; men in ordine referre, vid. Virg. Ecl. 7, 20; ligel. per ordinem intrare cubiculum, Quintil. 4, 2, 72; - ogs. heder ex ordine: efter hinanden el. uafbrudt, (om Tid og Sted), Septem ··· ex ordine menses, Virg. Ge. 4, 507; cf. id. Aen. 5, 773; vendit Italiae possessiones ex ordine omnes, Cic. Agr. 1, 2; - derimod extra ordinem: udenfor den sædvanlige Orden, overordenligen, alicui provinciam decernere, Cic. Prov. cons. 8; - ogs. ualmindeligen, fortrinligen, spem habere de aliquo, id. Fam. 6, 5; - ogs. tilfældigen; quae scribentibus solent extra ordinem ··· occurrere, Quintil. 10, 3, extr.; — 2) i Krigssproget: en vis Afdeling af Mandskabet, (omtr. vort Compagni); - df. ordinem ducere, (være Centurion el. Capitain), Caes., Liv., Cic.; men ordines duxisse, Liv. 2, 23, (at have giort flere Felttog som Centurion); — bb) df. „meton."; a) en Centurions Post el. Værdighed, (et Compagni); - virtutis causa mihi ··· decimum ordinem hastatum assignavit, (det 10de el. nederste Compagni derved), Liv. 42, 34; cf. Caes. B. G. 5, 44, o. 6, 40, — b) ogs. Centurionen selv; - vid. Caes. B. G. 6, 7: primisque ordinibus convocatis, (de øverste Centurioner af hastati, principes o. triarii); cf. ibd. 5, 30, o. Liv. 30, 4; — 3) i borgerlige Forholde heder ordo: Standen el. en Stand, hvoraf der i Rom, (navnl. paa Cicero's Tid), mærkes trende, neml. ordo senatorius, equester, plebejus; men ordo uterque, Suet. Aug. 15, (de to første Stænder); ordo amplissimus, Cic., (d. e. Senatet); ligel. hic ordo, (naar der tales i Senatet), id.; - ordo equester udvikledes som saadan fra Gracchernes Tid, da deraf valgtes Dommere; - i Municipierne, (saal. ordo Mutinensis, Tac. Hist. 2, 52), bestaaer ordo rimel. af de stemmegivende Borgere; — b) andre Standsinddelinger ere: ordo publicanorum, Cic., libertinorum, scribarum etc., id.; - men quorum ordini conveniunt (hae artes), id. Off. 1, 42; homo mei ordinis, (af min Stand), Ter. Eun. 2, 2, 3; — B) „ment."; 1) „alm.": Tingenes Orden el. Anordning, ordenlig Indretning el. Beskaffenhed; - ordinem sic definiunt: compositionem rerum aptis et accommodatis locis, Cic. Off. 1, 40; cf. ibd. 5: adhibere modum quendam et ordinem rebus; men puerorum studiis ordinem dare, Quintil.; cf. Ovid. Am. 1, 11, 10; - ogs. en vis Tilstand; Mearum rerum me novisse aequum est ordinem, Plaut. Trin. 2, 4, 50; — 2) „bef."; aa) det vedbørlige el. passende, navnl. i Forbindelsen: recte et ordine factum esse, Cic. Verr. 3, 81, o. id. Quint. 7; derimod extra ordinem pecuniam ab reo accepisse, Cic. Cluent. 31; — bb) det Anordnede el. Beskikkede, numinis, (af Guddommen), Manil. 1, 532; — b) hertil kan rimel. henføres Udtrykket: redigere (el. cogere) in ordinem, (falde til Orden, vise til rette, indskrænke, nedværdige); - quaerentes, se in ordinem cogi, (at deres Værdighed el. Embede krænkedes), Liv. 3, 51; men ibd. 35: nimium in ordinem se ipsum cogere, (nedsætte sig altfor dybt); cf. Suet. Vesp. 25; ligel. Quintil. 1, 4, 3: auctores alios in ordinem redegerunt (grammatici, d. e. nedsatte dem under andre, tillagde dem underordnet Værd); - dog heder redigere in ordinem ogs.: at bringe i god Orden, id. 10, 1, 54, oftere.

ōrĕae, arum, f., [1. os]: Mundbid paa Bidselet, Titin. ap. Non. — Orĕas, ădis, f., Ὀρειάς, (sc. nympha): Biergnymphe, Virg. Aen. 1, 500, o. Ovid. Met. 8, 787. — Orĕi, orum, Ὄρειοι, (i. e. montani), Arabes, (som beboe Biergene), Plin. 6, 9. — ŏrĕon, i, n., ὄρειον, (i. e. montanum): en Art af Værten polygonos, Plin. 27, 91. — ŏrĕŏsĕlīnum, i, n., ὀρεοσέλινον: Biergpetersilie, Plin. 19, 37.

Orestes, ae, m.: Søn af Agamemnon og af Clytæmnestra, Broder til Iphigenia, Electra, o. fl., ombragte paa Oraklets Befaling sin Faders Morderske, sin egen Moder; - til hans herpaa følgende, oftere paa Scenen fremstillede, Raseri sigter Cic. Pis. 20: tragico illo Oreste dementior; cf. Virg. Aen. 4, 471, ogs.

Juvenal. 1, 6, o. Cic. Lael. 7; — B) bf. Oresteus, 3, Diana, (hvis Billede var af Orestes bragt til Aricia ved Rom), Ovid. Met. 15, 489. — ŏrexis, is, f., ὄρεξις: Begjerlighed, Attraa; navnl. Madlyst el. Appetit, Juvenal. 6, 428, Lamprid. Eliog. 29.

organārius, i, m., [organum]: som forfærdiger el. spiller musicalske Instrumenter, Firmic. — orgănĭcus, 3, ὀργανικός: organisk, mechanisk; - ∾ administrationes telarum, Vitruv. 10, 1; — II) musicalsk, melodisk; - ∾ saltus Heliconis, Lucr. 3, 133; - ogs. subst. orgănĭcus: = organarius: en Musicus, id. 2, 412.

orgănum, i, n., ὄργανον; I) „alm." Værktøi el. Redskab; saal. til Agerbrug, Colum., til Krigs- o. Bygningsarbeider, (men mindre sammensat, end machina), Vitruv.; ogs. om mathematiske Instrumenter, Plin. 2, 24; ligel. om musicalske Instrumenter, vid. Quintil. 11, 3, 16 o. 20; - organa hydraulica, (Vandorgeler), Suet. Ner. 41, scenica, ibd. 44, pneumatica, Augustin.; men Plin. 19, 20, ere organa pneumatica: etslags Vandpompe el. Vandpost; — II) „overf." om Aanden el. Talentet, Quintil. 1, 2, 30.

Orgia, orum, n., sc. sacra, Ὄργια: Bacchusfesten med den dertil hørende hemmelige Tjeneste; hvf. Orgia, quae frustra cupiunt audire profani, Catull. 64, 261; cf. Virg. Aen. 4, 303; - ogs. enhver hemmelig og sværmende Religionsfest, Juvenal. 2, 91; — II) „overf."; - sacra Orgia naturae, (Naturens hemmelige Kræfter), Colum.; men Prop. 3, 1, 4: Itala per Grajos Orgia ferre choros, (paa Latin at skrive erotiske Digte).

ŏrĭbăta, ae, m., ὀρειβάτης: bestigende Bierge, Firmic. — ŏrĭchalcum, (ikke aurich.), i, n., ὀρείχαλκος, (i. e. aes montanum, Biergerts): Messingerts; bf. sædv. forarbeidet Messing; saal. Cic. Off. 3, 23; ogs. orichalco vincta (tibia), Hor. A. P. 202; cf. Virg. Aen. 12, 87; - blev meget agtet af de Gamle; vid. Plaut. Mil. gl. 3, 1, 64; s. ogs. Plin. 34, 2; — II) et af Messing forfærdiget Redskab; bf. f. tuba, Val. Fl., f. arma, Stat.

orĭcilla, ae, f., dem. af auricula, auris: Øreslap; - mollior ··· imula oricilla, Catull. 25, 2. — Orĭcos, i, s. und. Oricus. — orĭcŭla, ae, o. oricularius, 3, s. und. auricula, etc. — Orĭcus, (-os), i, f., o. Orĭcum, (-on), i, n., Ὠρικός, Ὠρικόν: Søstad i Epirus, Caes., Liv., (hod. Orco); — B) bf. 1) Orĭcĭus, 3, terebinthus, Virg. Aen. 10, 136; — 2) Orĭcīni, orum, m.: Indvaanerne af Byen O., Liv. 26, 25.

ŏrĭens, tis, partic. o. subst. af orior; bf. — ŏrĭentālis, e: østlig, ventus, Gell.; østerlandsk, Justin. 14, 3; — II) subst., Orientāles, ium, m.: Østens Folk, id. 36, 3. — ōrĭfĭcĭum, i, n., [1. os, facio]: Aabning el. Munding; - ventris sunt duo orificia, etc., Macrob. 7, 4; ∾ cistulae, Appul.

ŏrĭgănītes, vinum, Cato R. R. 127: der er tilsat el. krydret med Væxten: — ŏrĭgănum, (-on), i, n., ogs. ŏrĭgănus, (-os), i, f., ὀρίγανον, (-ος): vild Meiran, (germ. Wohlgemüth), Plin. 20, 67; ogs. origanus herba, Seren. Samm.

*ŏrĭgĭnālis, e: oprindelig; - ∾ parens frugum (Ceres), Appul.; — bf. adv. ŏrĭgĭnālĭter, Augustin.; — ŏrĭgĭnārĭus, 3: = originalis, colonus, Cod. Theod.; — II) bf. subst. originarius, i, m.: den Indfødte, ibd.; — ŏrĭgĭnātĭo, onis, f., brugtes af nogle f. etymologia, quae verborum originem inquirit; heder hos Cic. notatio; vid. Quintil. 1, 6, 28; o. — ŏrĭgĭnĭtus, adv., af el. efter Herkomsten, Ammian.; — [flgd.].

ŏrīgo, ĭnis, f., [orior]; I) „egenl.": Oprindelse, Ophav, Begyndelse, (rei cujusque), Cic. Univ. 2; rerum genitalis origo, Lucr.; fontium qui celat origines, Nilus, Hor. Od. 4, 14, 45; prima repetens ab origine, Virg. Aen 1, 372; ∾ moris, vid. Liv. 2, 14; originem trahere ab aliquo, Plin., habere, id.; cf. Liv. 8, 22, o. Hor. Od. 3, 17, 5; — not.: Origines (pl.), hed et historisk Værk af d. ældre Cato; vid. Nep. Cato 3, ogs. Liv. 34, 5, o. Cic. Planc. 27, ogs. id. d. Rep. 2, 1; — II) „overf."; A) „alm.": Stamme, Slægt, Familie; - tamen illud ··· ex una pendebat origine bellum, Ovid. Met. 1, 186; cf. Nep. Att. 1; - „poet." ogs. om Dyrene; vid. Virg. Ge. 3, 473; - ogs. Fødsel, Nedstammen, Herkomst; - ∾ Vitelliorum, vid. Suet. Vitell. 1; clarus origine, Ovid.; modicus originis, Tac.; — B) „bes.": Stamme, d. e. hvorfra nogen el. noget nedstammer; bf. Stamfader el. Stammoder; - Hinc pater Aeneas, Romanae stirpis origo, etc., Virg. Aen. 12, 166; men Ovid. Met. 1, 79: mundi melioris origo, (dens Ophav el. Skaber); cf. Tac. Germ. 2: Tuisconem deum, terra editum, et filium Mannum, originem gentis conditoresque (celebrant); - ogs. om en Moderstat, Sall. Jug. 19: haeque (urbes) ··· originibus suis praesidio ··· fuere; - ogs. om et Land, hvorfra noget udgaaer; Judaea origo ejus mali, Tac. Ann. 15, 44; — not.: Origo, ĭnis, f., som Fruentimmernavn, Hor. Sat. 1, 2, 55.

Orīne, es, f., [ὀρεινή, sc. γῆ: Bierglandet]: en Afdeling af Judæa; vid. Plin. 5, 15. — ŏrĭŏla, ae, f., s. und. horiola. — Orīon, ōnis o. ŏnis, m., Ὠρίων: Stiernebillede med Bælte (zona, Ovid.) o. Sværd (ensifer el. ensiger, id.), hvis Opgang og Nedgang troedes at medføre Storme; - vid. Virg. Aen. 1, 535, Hor. Od. 1, 28, 21, o. id. Epod. 10, 10; strictumue Orionis ensem, Ovid. Met. 8, 207; — not.: Fabelen om Orions Herkomst o. Navn vid. Ovid. Fast. 5, 493 flgd.; - om Thebaneren Orion og hans Døttre, vid. Ovid. Met. 13, 692.

ŏrĭor, ortus sum, ŏrĭtūrus, 4, [besl. m. inus. ὄρω, hvf. ὄρνυμαι]; I) nærmest om Himmellegemerne: at staae el. gaae op, at blive synlig; - ut quaeque oriturque caditque (stella), Ovid. Fast. 1, 295; orta luce, Caes.; orto sole, Hor.; cf. id. Sat. 1, 5, 39; — II) „overf." o. „alm.": at fremstaae el. vise sig, at opstaae el. hidrøre el. udspringe derfra; - Rhenus oritur ex Lepontiis, Caes. B. G. 5, 4; ∾ clamor, id., controversia, Cic., tempestas, Nep.; - hoc ··· abs te esse ortum, Ter. Andr. 3, 2, 9; cf. id. Ad. 2, 1, 35: tibi a me nulla est orta injuria, (jeg har ingen Uret tilføiet dig); men Cic. Fin. 5, 24: quae (officia) oriuntur a suo cujusque genere virtutis; - ogs. om Mennesker: at blive født; in quo (solo) tu ortus et procreatus es, id. Leg. 2, 2; - men om en Disputation: ab his sermo oritur; respondet Laelius etc., id. Lael. 1; — not.: partic. ŏrĭtūrus, 3, Hor. Ep. 2, 1, 17; - imperf. oreretur, Paul. Nol.; — III) til orior mærkes endnu; A) partic. ŏrĭens, tis, som subst.: Morgenland el. Østen el. Orienten, (opp. occidens); - has terras ab oriente ad occidentem etc., Cic. N. D. 2, 66; ∾ aestivus, (hvor Solen staaer op om Sommeren), Plin.; ∾ hibernus, Colum., vernus, Gell.; — b) bf. „poet." f. Dagen; - Septimus hinc oriens quum se demiserit undis, Ovid. Fast. 1, 653; — B) partic. ortus, 3, som adj.: nedstammende el. født; - ex eodem loco ortus, Ter. Eun. 2, 2, 10; men ortus equestri loco, Cic. Agr. 1, 9; cf. Liv. 26, 6: ortus loco obscuro etc.; men ortus a Germanis, Caes. B. G. 2, 4.

ŏrĭpĕlargus, i, m., ὀρειπέλαργος: Biergstorken, Plin. 10, 3. — Orīthyia (quadrisyll.), ae, f., Ὠρείθυια; I) Datter af d. attiske K. Erechtheus, hvf. Actias, Virg. Ge. 4, 463; blev bortført af Boreas, ved hvem hun er Moder til Zetes o. Calais, Ovid. Met. 6, 683; cf. Cic. Leg. 1, 1; — II) en Amazondronning, Justin. 2, 4. — ŏrītis, ĭdis, f., ὀρῖτις: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 65.

ŏrĭundus, 3, [orior, f. oribundus, Doederl.]: født deraf, nedstammende derfra; - oriundus liberis parentibus, Colum.; Denique coelesti sumus omnes

semine oriundi, Lucr. 2, 990; gentiles ··· ab ingenuis oriundi, Cic. Top. 6; oriundi ex Etruscis, Liv.; men id. 24, 6: nati Carthagine, sed oriundi Syracusis etc.; men id. 2, 32: quod inde (i. e. a plebe) erat oriundus; - ogſ. om anden Oprindelſe; Albā oriundum sacerdotium, id. 1, 26; fluens aqua e montibus oriunda, Colum.

Ormĕnis, ĭdis, f., (qvindelig Efterkommer af en Ormenius); - ∾ nympha, Ovid. Her. 9, 50, (i. e. Astydamia). — ornāmen, ĭnis, n., ſild. Biform. af flgd., Capella. — ornāmentum, i, n., [orno]: I) „egenl.": Udredning el. Ruſtning, Vaaben el. Værktøi, odl.; - ceteras copias, ornamenta, praesidia vestra etc., Cic. Catil. 2, 11; qui per ornamentum percussus est, Senec. Ep. 14; ornamenta bubus, asinis instrata, Cato; ∾ elephantorum, auct. B. Afr. 86; — B) „bcſ."; 1) Prydelſe, Smykke, Forſkjønnelſe, hvad dertil tiener el. anvendes; - omnia ornamenta (Prydelſer el. Kunſtværker) ex fano Herculis in urbem detulit, Caes. B. C. 2, 18; cf. Cic. Verr. 4, 54; - ogſ. Paaklædning, navnl. Theaterdragt, Plaut. Trin. 4, 2, 16; ogſ. anden Pynt, id. Men. 5, 2, 53; — 2) ogſ. de ydre Tegn paa en vis Værdighed, ſom Keiſerne pleiede at uddele; - ∾ consularia, Suet. Caes. 76, quaestoria, praetoria, id. Claud. 29, triumphalia, id. Aug. 38; - ogſ. kan hidføres id. Ner. 35: ornamenta uxoria, (Huſtruernes Rang el. Titel); — II) „fig."; A) „alm.": Smykke, Prydelſe, hvad der tiener el. geraader til Ære el. Anſeelſe; - ad decus et ornamentum senectutis etc., Cic. d. Or. 1, 45; cf. Caes. B. G. 7, 15, o. Cic. Verr. 2, 31; vir inter praecipua saeculi ornamenta numerandus, Plin. Ep. 8, 12; — B) „bcſ."; a) perſonlig Æresbeviisning el. Beſordring; - quaecunque in te ornamenta a me proficiscentur, Cic. Fam. 2, 19; ∾ atque insignia honoris, id. Sulla 32; men id. Balb. 9: quantis ornamentis populum illum affecerit (Caesar), etc.; — b) om Talens el. Foredragets Prydelſer; - tanta habuisse ornamenta dicendi, Cic. d. Or. 3, 14; cf. ibd. 2, 28 o. 37, ogſ. id. Brut. 75.

*ornāte, adv.: ſkønt, zirligen, udſmykket; ſædv. om Foredraget; - ∾ dicere, vid. Cic. d. Or. 3, 14; cf. id. Off. 1, 1: ornate splendideque etc.; - compar., ∾ causas agere, id. Fam. 9, 21; superl., ∾ et copiosissime defendere, id. Brut. 5; — ornātĭo, onis, f.: Udſmykning, Udpyntning, Decoration, Vitruv. 5, 7 extr.; o. — ornātor, oris, m.: ſom udſmykker; in pl.: ∾ deorum, Firmic.; — df. fem. ornātrix, ĭcis: navnl. ſom opſætter Haaret el. Friſuren, Ovid. A. A. 3, 239; - ∾ matris meae, Suet. Claud. 40; — [orno]. — ornātŭlus, 3, dem. af 1. ornatus: noget pyntet, muliercula, Plaut. Cist. frgm.

1. ornātus, 3, partic. o. adj. af orno. — 2. ornātus, us, m., [orno]; I) „egenl.": Tilberedelſe, Anretning; - in ornatibus publicis, (i. e. in epulis), Varro R. R. 3, 9; df. „alm.": Udſmykning, Prydelſe, Forſkjønnelſe, aedilitatis, Cic., portarum, itinerum, etc., vid. Hirt. B. G. 8, 51; in ornatu urbis etc., vid. Cic. Verr. 4, 54; men Ovid. A. A. 3, 135: Nec genus ornatus unum est, (Haarets Opſætning el. Friſuren); - ogſ. Paaklædning el. Coſtume; ∾ prologi, Ter. Hec. prol. 2, in.; men ornatu fere militari (statuae), Cic. Off. 1, 18; cf. Liv. 2, 12, o. Nep. Ages. 8; men Liv. 9, 40: odio Samnitium gladiatores eo ornatu armarunt, (gave dem ſamnitiſk Ruſtning); - ogſ. Heſtens Ridetøi el. Sadel, Plin.; - ogſ. Opſpyntning el. anden Tilberedelſe, ſom til en Feſt; in aedibus nihil ornati (ſ. ornatus), etc., Ter. Andr. 2, 2, 28; — II) „fig.": Udſmykkelſe, Forſkjønnelſe, navnl. Talens el. Foredragets; - magnum afferre ornatum orationi, Cic. Orat. 39; cf. ibd. 24, o. id. Brut. 79, ogſ. id. d. Or. 3, 6; - navnl. ogſ. om Verdensbygningen; hic tantus ornatus coeli, Cic. N. D. 2, 44; cf. id. Acad. 2, 38; — not.: gen. ornati (ſ. ornatus), Terent., ſ. ovenſ.; dat. ornatu (ſ. ornatui), Caes. ap. Gell. 4, 16.

ornĕus, 3, [ornus]: af den vilde Biergaſk; - ∾ frondem (bubus praebere), Colum. — ornĭthĭas, ae, m., ὀρνιθίας, (sc. ventus): Foraarsvind, hvormed Trækfuglene ankomme, Colum., Vitruv.; ogſ. ornithiae venti, Appul.; ſ. ogſ. Plin. 2, 47. — ornĭthŏgăle, es, f., ὀρνιθογάλη, (Hønſemelk), etſlags Vært el. Plante, Plin. 21, 62. — ornĭthon, ōnis, m., ὀρνιθών, aviarium: Fuglehus el. Hønſehus el. Hønſegaard, Varro, Colum.

orno, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": forſyner el. udruſter med det Nødvendige, m. o. ud. abl.; tilbereder, ſætter iſtand; - aedificare et ornare classem, Cic. Manil. 4; ∾ naves, Liv., copias, id.; ogſ. ∾ aliquem armis, Virg.; exercitus ornatus, (udruſtet), Liv.; cf. Cic. Caecin. 21: armatos ··· qui scutis telisque parati ornatique sunt; ornatus equus, (opſadlet), Liv., elephantus, Nep. Hann. 3; - ∾ convivium, Cic.; ∾ et sternere lectum, id.; — b) ∾ provinciam, ogſ. ∾ consulem el. praetorem etc.: af det Offenlige at forſyne Provindſen el. dens Statholder med det Fornødne, (at anviſe Pengene dertil); vid. Cic. Att. 3, 24, o. Suet. Caes. 18, ogſ. Liv. 42, 1, o. Cic. Agr. 1, 13; — II) „bcſ."; A) „egenl.": pryder, ſmykker; - Italiam ornare, quam domum suam, maluit, Cic. Off. 2, 22; ornabant ··· monilia collum, Ovid. Met. 5, 52; cf. Virg. Aen. 7, 488; - navnl. ogſ. ∾ capillos, (friſere), Ovid.; men absol.: sollers ornare Cypassis, id.; - ogſ. at paaklæde el. iføre; Ego ibo, ornabor, etc., Plaut. Poen. prol. 123; cf. id. Trin. 4, 2, 15; — B) „fig." el. „ment."; 1) pryder el. ſmykker (navnl. Foredraget el. den foredragne Gjenſtand); vid. Cic. d. Or. 3, 6, ogſ. ibd. 1, 21; men ibd. 2, 28: seditiones ipsas ornare, (beſmykke el. roſe); — 2) ærer, hædrer, beſordrer; - ∾ aliquem beneficiis, Cic.; cf. id. Fam. 15, 4; ligel. suffragio candidatum ornare, Plin. Ep.; cf. Caes. B. G. 7, 33; men Ter. Ad. 2, 1, 22: ornatus esses ex tuis virtutibus, (ironiſk: du var da belønnet efter Fortieneſte); — III) partic. ornātus, 3, ogſ. ſom adject.; A) „alm.": udruſtet el. forſynet el. forſorget dermed; - provincia exercitu et pecunia instructa et ornata, Cic. Pis. 2; cf. id. Phil. 2, 4; naves omni genere armorum ornatissimae, Caes. B. G. 3, 14; - ogſ. absol.: e fundo ornatissimo dejectus, Cic. Quint. 31; — B) „bcſ.": ſmykket, prydet; df. anſelig, ypperlig, fortrinlig; - agro bene culto nihil potest esse ··· specie ornatius, (ſmukkere at ſee), Cic. d. Senect. 16; — 2) „fig.": æret el. anſeet; - locus ad dicendum ornatissimus, Cic. Manil. 1; navnl. ogſ. in superl., hos Perſoner, ſom Ærestitel, ibd. 7, o. id. Flacc. 20; ligel. c. abl.; homo ornatissimus loco, ordine, nomine, virtute etc., id. Verr. 1, 48; - ligel. om Taleren og hans Foredrag: ypperlig, fortrinlig; - homines ornati in dicendo et graves, Cic. d. Or. 1, 10; composita oratio et ornata, ibd. 12.

ornus, i, f., [ligeſom ὀρεινός, i. e. montanus]: Biergaſken el. den vilde Aſk, (fraxinus ornus L.); - Nascuntur steriles saxosis montibus orni, Virg. Ge. 2, 111; cf. id. Ecl. 6, 71: Cantando rigidas deducere montibus ornos, (om Heſiodus); - b) „poet." ogſ.: et Spyd af dette Træ, Sil., Stat.

ōro, avi, atum, 1, v. n. o. a., [1. os]; I) „alm.": taler el. foredrager; - Talibus orabat Juno, Virg. Aen. 10, 96; bonum aequumque oras, Plaut. Most. 3, 1, 152; cf. Fest. p. 198, (Müll.); — II) „bcſ."; A) taler el. foredrager (i Retten, ſom Geſandt, oſv.); - matronis ipsis, quae raptae erant, orantibus, Cic. d. Rep. 2, 7; ∾ causam capitis, id. Brut. 12; cf. id. Off. 3, 10, o. Liv. 39, 40; men cum eo de salute sua orat, (underhandler derom), Caes. B. C. 1, 22; — 2) df. ofte hos Quintil.: orandi ars, Veltalenhedskunſten; - qui artem orandi literis tradiderunt, id. prooem.; orandi scientia, id., studium, id.; — B) beder, bønfalder; a) c. acc. pers. et rei; - illud te et oro et hortor, ut etc., Cic.

Qu. Fr. 1, 1, 16; Multa deos orans, Virg. Aen. 9, 24; - forcl. ogs. m. blot acc. pers., Enn. ap. Non.; - men m. blot acc. rei: at bede derom; ∾ uxorem gnato, Ter. Andr. 3, 2, 48; ∾ auxilium ad bellum, Liv. 21, 6; ∾ opem rebus affectis, id. 6, 3; — b) m. flgd. ut; - rogat oratque te, ut etc., Cic. R. Am. 49; cf. ibd. 4, o. id. Att. 11, 1; - ogs. m. blot conjunctivo; Idque sinas, oro, Ovid. Pont. 4, 1, 19; - men m. ne, Cic. Verr. 2, 39: rogat eos atque orat, ne oppugnent filium suum; - men c. imperat.: absiste inceptis, oro, Sil. 11, 335; cf. Ovid. Met. 15, 139; — c) c. infin. el. m. en Objectssætning; vid. Virg. Ecl. 2, 43, o. Suet. Ner. 47; — d) ∾ cum aliquo, ut etc.: underhandle med nogen derom, Ter. Hec. 4, 4, 64; — e) absol. oro te, som Hoflighedsformel: jeg beder, odl.; - dic, oro te, clarius, Cic. Att. 4, 8; - ligel. ne illa quidem, oro vos, movent? Liv. 5, 5; - men pass.: oratus multa prece, Hor., per divos, id.; — III) af partic. ōrātus, 3, er subst. oratum, pl. orata: Bønner; - quum orata ejus reminiscor, Ter. Hec. 3, 3, 25; cf. ibd. 4, 1, extr.

Orŏanda, ae, f.: By i Pisidien, Liv. 38, 37; — B) df. 1) Orŏandenses, ium, m.: Indbyggerne af Byen Or., id. 38, 18; — 2) Orŏandĭcus, 3: oroandisk, ager, Cic. Agr. 2, 19. — ŏrŏbĭas, ae, m., ὀροβίας: en Rogelseart, (af dens Lighed med Værten ὄροβος), Plin. 12, 32. — ŏrŏbĭnus, 3, ὀρόβινος: som ligner Værten ὄροβος, color, Plin. 37, 59. — ŏrŏbĭtis, is, f., ὀροβῖτις: = frgd., sc. chrysocolla: det med Farveplanten lutum gulfarvede borax, Plin. 33, 27.

Orōdes, is, (ogs. i,), m., Ὀρώδης: parthisk Konge, der slog Crassus, Flor. 3, 11, Vell. 2, 46, o. A. — Orŏmĕdon, ontis, m., Ὠρομέδων: en af Giganterne, Prop. 3, 7, 48. — Orontes, is o. ae, m., Ὀρόντης: Flod i Syrien; - Jam pridem Syrus in Tiberim defluxit Orontes etc., Juvenal. 3, 62, („alleg." f. den syriske Fordærvelse har naaet Rom); — B) df. Oronteus, 3: orontisk el. syrisk, myrrha, Prop. 1, 2, 3. — Orōpus, i, Ὠρωπός: By paa Grændsen af Attika o. Boeotien; vid. Liv. 45, 27, o. Cic. Att. 12, 23.

Orphăĭcus, 3, s. und. Orpheus. — orphănotrŏphium, (-ēum), i, n., ὀρφανοτροφεῖον: Vaisenhus, Cod. Just. — orphănotrŏphus, i, m., ὀρφανοτρόφος: Forstander for et Vaisenhus, Cod. Just. — Orpheus (disyll.), ĕi o. ĕos, m., Ὀρφεύς: berømt Sanger (Digter og Tonekunstner) og Philosoph i Thracien, Søn af Musen Calliope ved Apollo, (el. ved K. Oeagrus), var en af Argonauterne, men hentede forgeves op fra Underverdenen sin tabte Eurydice; - vid. Ovid. Met. 11, ab in., ogs. Virg. Ge. 4, 454 flgd., ogs. ibd. 520 flgd.; — not.: under hans Navn haves et Digt: Argonautica, ogs. nogle Hymner, ogs. et Digt om Stenene; — B) df. 1) Orphēus, 3: orpheisk, vox, Ovid. Met. 10, 3, lyra, Prop. 1, 3, 42; — 2) Orphĭcus, 3: = frgd., carmen, Cic. N. D. 1, 38, sacra, ibd. 3, 23 — 3) Orphăĭcus, 3: = frgd.; - df. subst. pl., Orphaici, orum: Tilhængerne af Orpheus, Macrob. Somn. Scip. 1, 12. — orphus, i, m., ὀρφός, germ. der Orf: etslags Søfisk, Plin. 32, 54.

orrŏpȳgium, (orrhop.), i, n., ὀῤῥοπύγιον: de opstaaende Rumpefiedre hos Fuglene; - anatis ... orropygium macrae, Martial. 3, 93; — II) „overf.": Rumpen, Appul. — orsum, i, n., o. 1. orsus, 3, s. und. ordior. — 2. orsus, us, m., [ordior]: Begyndelse, Ophav; df. „poet." in pl.: ratosne ... an vanos pectoris orsus etc., Cic. Div. 2, 30, (ex Homero).

orthampĕlos, i, f., ὀρθάμπελος: lige el. opreist Vinstok, (som altså ikke behøver at støttes), Plin. 14, 4. — orthius, 3, ὄρθιος, (i. e. erectus): opreist, d. e. høi; - carmen, quod orthium dicitur, Grækernes νόμος ὄρθιος, Gell. 16, 19, pes orthius, Versfoden: ◡ ◡ ◡ ◡ ◡, (abieritis), Capella. — orthŏcissos, (-us), i, f., ὀρθόκισσος: en høi Vedbendeart, Colum.; (opp. χαμαίκισσος). — orthŏcōlus, 3, ὀρθόκωλος: med stive Lemmer, jumenta, Veget. — orthŏdoxus, 3, ὀρθόδοξος: rettroende, Cod. Just.

orthŏgōnĭus, 3, ὀρθογώνιος: retvinklet, trigonum, Vitruv. — orthŏgrăphĭa, ae, f., ὀρθογραφία: Retskrivning el. Orthographi, (formula ratioque scribendi a grammaticis instituta), vid. Suet. Aug. 88; — II) „overf.": Afrids af en Bygning, navnl. af dens Front, germ. Standriss, Vitruv. — orthogrăphus, 3, ὀρθόγραφος: rigtigen skreven, Capella; — II) subst. orthogrăphus, i, m., ὀρθογράφος: Lærer i Retskrivningen, Cassiod.

orthŏmastĭus, 3, ὀρθομάστιος, (med udstaaende Bryster); - ∾ mala: etslags brystformede el. store Æbler, Plin. 15, 15. — orthopnoea, ae, f., ὀρθόπνοια: Trangbrystighed, (naar man alene kan drage Aande i en opreist Stilling), Plin. 21, 91; ogs. in pl., id.; df. — orthopnŏĭcus, 3: som lider af denne Svaghed, trangbrystig, id. 20, 74. — orthostăta, ae, m., ὀρθοστάτης, (som staaer lige opreist); in pl.: Ydersiderne (frontes) af en i Midten hul Mur, Vitruv. — orthrăgŏriscus, i, m., ὀρθραγορίσκος: etslags gryntende Søfisk, Plin. 32, 9.

ortīvus, 3, [2. ortus]: opgaaende, sol, Appul.; men ∾ cardo, (den Himmelegn, hvor Solen staaer op), Manil. — 1. ortus, 3, partic. af orior. — 2. ortus, us, m., [orior]; I) „egenl."; A) Opstaaen, Opgaaen, Opgang; især om Himmellegemerne; - ut ii, qui solis et lunae reliquorumque siderum ortus, obitus motusque cognorunt, etc., Cic. Div. 1, 56; cf. id. ibd. 1, 53: paulo ante solis ortum, ogs. Virg. Aen. 6, 255, o. id. Ge. 1, 432; - solis ortus, d. e. Østen, Cic. Catil. 3, 8; cf. id. N. D. 2, 19, Liv. 29, 14, o. Ovid. Met. 1, 779; — II) „overf."; A) „alm.": Opstaaen, Ophav, Begyndelse; - ortum habere gignique, Cic. Univ. 2; cf. ibd.: semperne fuerit mundus, nullo generatus ortu; ortum juris a fonte repetere, id.; ∾ tribunitiae potestatis, id. Leg. 3, 8; - „poet." ogs. Fremkommen, Vært, navnl. Planternes, Lucr. 5, 212; men ∾ Favonii, Plin. 17, 8; — B) „bes." om Personer; a) Herkomst, Nedstammen; - ortu Tusculanus, civitate Romanus, Cic. Leg. 2, 2; cf. Ovid. Met. 5, 491; — b) Fødselen; - quum ortus nascentium luna moderetur, Cic. Div. 2, 43; cf. id. Tusc. 1, 38: ante ortum ... post mortem.

Ortȳgĭa, ae, o. Ortȳgĭe, es, f., Ὀρτυγία (sc. νῆσος, ligesom Vagteløen); I) Ø ved Syrakus, (siden ogs. en Del af Byen S., under Navnet Insula el. Nasos); Virg. Aen. 3, 694, Ovid., — II) ogs. er Ortȳgia ældre Navn paa Øen Delos, hvor Apollo o. Diana ere fødte, Virg. Aen. 3, 124, Ovid. Met. 15, 337; — B) df. Ortȳgĭus, 3, dea, Ovid. Met. 1, 694, (i. e. Diana); men ∾ boves, id. Fast. 5, 692, (som Mercurius fravendte Apollo); — not.: ogs. var Ortygia: Navnet paa en Lund ved Ephesus; vid. Tac. Ann. 3, 61. — ortȳgŏmetra, ae, f., ὀρτυγομήτρα, (Vagtelmoderen), Fugl, som anfører Vagtelerne over Havet, kaldes ogs. Vagtelkonge, Plin. 10, 33; - ogs. en Vagtel, Tertull. — ortyx, ȳgis, f., ὄρτυξ: etslags Plante, Plin. 21, 61.

orum, i, s. und. aurum. — ŏryx, ȳgis, m., ὄρυξ: etslags vild Ged el. Gazelle i Afrika, Plin. 2, 40, Juvenal. 11, 140. — ŏryza, ae, f., ὄρυζα, Ris (som Kornart); vid. Plin. 18, 13; ptisanarium oryzae, Hor. Sat. 2, 3, 155, (en Decoct deraf).

1. ōs, gen. ōris, n.; I) „alm.": Munden hos Mennesker og Dyr; - animalia cibum oris hiatu capessunt, Cic.; cf. id. N. D. 2, 53, ogs. Virg. Aen. 12, 373; - habere aliquid in ore, (idelig at tale derom), Cic. Fam. 6, 8; in ore est omni populo, (alle tale derom), Ter. Ad. 1, 2, 13; ligel. in ore vulgi versari, Cic. Verr. 1, 46;

men Volito vivu' per ora virum, Enn. ap. Cic. Tusc. 1,15; cf. Liv. 2,36: in ora hominum pro ludibrio abire; s. ogs. Prop. 3,1,24; - Uno ore auctores fuere, ut etc., (enstemmigen), Ter. Phorm. 4,3,20; cf. Virg. Aen. 11,132; - manum apponere ad os, (neml. for at betegne Taushed el. Fortielse), Coel. ap. Cic. Fam. 8,1; os alicui oblinere el. sublinere, (smore om Munden, have til Bedste), s. und. oblino, sublino; - pl. ora „poet." ogs. f. os, vid. Virg. Aen. 6,102; — B) „fig."; 1) „meton.": Sproget el. Talen; - ora sono discordia signant, Virg. Aen. 2,423; os planum, (tydelig Udtale), Plin. Ep.; os Pindari, (hans hoie Digtning), Vell.; cf. Hor. Sat. 1,4,43; — 2) „overf." ifolge etslags Lighed; a) Fuglesnabel el. Fuglenæb; - gallinae ore rubicundo, Plin.; df. „poet.": ora navium rostrata, (Skibssnabler), Hor. Epod. 4,17; ogs. kan bidfores: ora leonis, Lovemund, (etslags Plante), Colum.; — b) Munding, Aabning, Indgang, osv.; - in ore Tiberis, Liv. 1,33; in ipso aditu atque ore portus, Cic. Verr. 5,12; os specus, Liv., Tac.; vascula oris angusti, Quintil.; os ulceris, Virg.; ora venarum, Cels.; firma cavavit Robora, et ingentem lato dedit ore fenestram, (giorde en vid Aabning), Virg. Aen. 2,481; — c) ex ore et faucibus belli (ud af Krigens Strube el. Svælg) etc., Cic. Arch. 9; — II) „bef.": Aasyn el. Ansigt; A) „egenl."; - Os homini sublime dedit, (opreist Aasyn), Ovid. Met. 1,85; nova figura oris, Ter. Eun. 2,3,22; in tuo ore vultuque acquiesco, Cic. Dejot. 2; laudare aliquem coram in os, (op i Ansigtet), Ter. Ad. 2,4,5; - ante oculos lacrimantumque ora parentum, Virg. Aen. 11,887; ligel. in ore parentum, Tac. Hist. 3,77; praebere os ad contumeliam, Liv. 4,35; in foro atque ore omnium, (for alles Aasyn), Cic. R. Am. 6; cf. id. Verr. 2,32; men nulli laedere os, (ingen personligen at fornærme el. saare), Ter. Ad. 5,4,10; — B) „fig."; 1) „overf." ifolge etslags Lighed: en Maske; - Oraque corticibus sumunt horrenda cavatis, Virg. Ge. 2,387; - men som Kunstværk: Gorgonis os pulcherrimum, cinctum anguibus, Cic. Verr. 4,56; cf. Tac. Ann. 1,61; — 2) „ment." o. „eth.": Aasynet som Udtryk af Sielens Bevægelser; - licet ora cernere iratorum etc., Cic. Off. 1,29; men os durum, (fræk Mine, Uforskammethed), Terent.; cf. Cic. Quint. 24; men Senec. Ep. 11: nihil erat mollius ore Pompeji; — b) df. ogs. absol. os: dicærv Mine, Fripostighed, Paastaaelighed; - nostis os hominis, nostis audaciam, Cic. Verr. 2,20; cf. id. d. Or. 1,38, o. Liv. 26,32; ogs. horer hertil: os Academiae, (denne Skoles Paastaaelighed), Cic.; cf. id. Fam. 5,10: si Appii os haberem.

2. os, gen. ossis, n., [besl. m. ὀστέον, ὀστοῦν, i. e. 2. os]; I) „egenl."; A) „alm.": Ben, Knokkel; - os pectoris, Cels.; de ossibus, quae subjecta corpori etc., Cic. N. D. 2,55; vix ossibus haerent, (hænge næppe sammen ved Benene), Virg. Ecl. 3,102; - „poet." siges: in ossibus, Virg. Ge. 3,258, ogs. ossibus, id. Aen. 5,172, i det Inderste; cf. ibd. 6,54: per dura ··· ossa; - ossa legere, Virg. Aen. 6,228, o. Senec., (efter Legmets Forbrændelse at opsamle Benene i en Urne el. til Begravelse); hvf. cineri atque ossibus alicujus dolorem inurere, (at mishandle den Afdodes Minde); vid. Cic. Verr. 3,44; cf. ibd. 5,49; - men legere ossa, om Saarlægen: at udtage de knuste Ben af et Saar, Senec. Benef. 5,24; — B) „bef.": det Inderste og Haardeste el. Kernen i Træer og Frugter; - quando arborum ossa terebrantur, Plin. 17,43; ossibus olearum et palmularum incessi, Suet. Claud. 8; — II) „fig."; A) „meton.": hvad der er giort af Ben; - osse arare campum cereum, (skrive med Bengriffel paa Vortavlen), Titin. ap. Non.; — B) „alleg." om Foredraget; - nec ossa nudantes, sed etc., (som ikke skrive haardt og tort), Cic. Fin. 4,3; cf. id. Brut. 7: nec ossa solum, sed etiam sanguinem (Atticorum imitari); — not.: nomin.: ossum inhumatum, Pacuv. ap. Priscian.; af nomin. ossu er gen. pl. ossuum compago, Prudent.

Osca, ae, f.: By i Hisp. Tarrac., (hod. Huesca, i Arragonien), Flor., Vell.; — B) df. Oscensis, e, ager, Varro; men ∾ argentum, Liv. 34,10 o. 46, en i denne By montet el. derefter benævnt Pengesort; — b) subst. pl. Oscenses, ium: Indvaanerne af Byen O., Caes. B. C. 1,60. — Osce, adv., s. und. Osci. — oscēdo, inis, f., [besl. m. oscito]; I) Gabesyge, Gell. 4,20; — II) Saar i Munden, Seren. Sammon.

oscen, inis, m., [ligesom f. ore canens, Varro]: Fugl, af hvis Skrig tages Varsler; - oscines (aves), quae ore futura praedicunt, Serv. ad Virg. Aen. 3,361; cf. Cic. Div. 1,53; Oscinem corvum etc., Hor. Od. 3,27,11; nec e cantu sinistro oscinis ··· tibi augoror, Cic. Fam. 6,6; — not.: nomin. oscinis, Plin. ap. Charis. — Oscensis, (es), s. und. Osca.

Osci, orum, m.: Folk i Campanien, paa Grændsen af Latium og Samnium, (sildig. Sidicini, men tidligere Opici el. Opsci, hvf. Enn. ap. Fest.: de muris rem gerit Opscus); - Oscorumque manus, Virg. Aen. 7,730; — B) df. Oscus, 3: osfisk, ludi: etslags overgivne Skuespil el. mimiske Spil, Cic. Fam. 7,1; cf. Tac. Ann. 4,14: Oscum quondam ludicrum etc.; men gnaros Oscae linguae mittit etc., Liv. 10,20; — b) df. adv. Osce, i Oskernes Sprog, dicere, Varro, loqui, Gell.

*oscillātĭo, onis, f.: Gyngen el. at gynge sig, Petron. Sat. 140; cf. Hygin. Fab. 130; af — oscillo, are, v. n.: at gynge sig; vid. Fest. p. 194, (Müll.); hvor ogs. partic. oscillans (efter Cornific.) f. os celans; af — 1. oscillum, i, n., [af ob el. obs, o. cilleo el. cillo, i. e. moveo]: Gyngning el. gyngende Bevægelse, Tertull. — 2. oscillum, i, n., dem., [1. os]: liden Mund; df. I) lidet Billede, liden Maske; - oscilla ad humanam effigiem simulant, Macrob.; cf. Virg. Ge. 2,389; — II) den Fordybning i Bælgfrugten, hvoraf Spiren fremvoxer, Colum. — oscines, um, s. und. oscen.

*oscĭtābundus, 3, gabende, Gell. 4,20, (i Overskriften), Sidon.; — oscĭtanter, adv.: gabende; df. „overf.": skodesløst, langsomt, agere aliquid, Cic. Brut. 80; o. — oscĭtātĭo, onis, f.: Opspærring el. Aabning (som Muslingskallens), Plin. 9,54; sædv. Mundens Opspærring, d. e. Gaben, id., Gell., Cels.; — II) „overf.": Dorskhed, Sovnighed; - nostra oscitatione, (ved vort sovnige Foredrag), Quintil. 11,3,3; - in pl., Stat.; — [flgd.].

oscĭto, are, o. oscĭtor, ari, v. n., [os, cieo]; I) „alm.": at aabne sig, at udvide sig el. gabe; - alites oscitantes, (som ved at skrige af fuld Hals varsle ondt Veir), Catull. 25; - ogs. om Planterne; oscitat leo (Lovemunden), Colum.; folia arborum ad solem oscitant, (udbrede sig derimod), Plin.; — II) „bef." om Mennesker; A) „egenl.": at opspærre Munden, at gabe (af Dorskhed, af Sygdom, osv.); - Ut pandiculans oscitatur! Plaut. Men. 5,2,80; videt oscitantem judicem etc., Cic. Brut. 54; cf. Gell. 4,20; — B) „fig." o. „ment.": at være ligegyldig el. dorsk; - quum etc., vos sedetis et oscitamini, auct. ad Her. 4,36; — III) partic. oscĭtans, tis, ogs. som adj.: dorsk, døsig, søvnig, uoplagt, odl.; - istam oscitantem et dormitantem sapientiam etc., Cic. d. Or. 2,33; cf. id. N. D. 1,26: ∾ Epicurus.

*oscŭlābundus, 3: ivrigen kyssende, Suet. Vitell. 2; o. — oscŭlātĭo, onis, f.: Kyssen, Cic. Coel. 20; men seges osculationum, (uendelig Mængde Kys), Catull. 48; — [osculor]. — oscŭlo, avi, atum, 1, v. a., Biform af flgd., Titin. ap. Non.; - df. pass.: osculato tuo capite, Appul. — oscŭlor, atus sum, 1, v. dep. a., [osculum]: kysser, aliquem, Cic., (simulacrum), id. Verr. 4,43; men comisk: ∾ cum aliquo, (f. ∾ aliquem), Plaut. Mil. gl. 2,2,88; ligel.

osculari inter se, ibd. a. 5, v. 40; ligel. osculantes (sc. inter se), ibd. 2, 2, 20; — II) „overf." med Lune: at giøre meget deraf; - videris istam scientiam juris tanquam filiolam osculari tuam, Cic. Mur. 10; ligel. id. Fam. 1, 9: inimicum meum ··· sic osculabantur.

osculum, i, n., dem. af 1. os; I) egntl.: liden Mund, oftest „poet." o. in pl.; - videt oscula, etc., Ovid. Met. 1, 499; cf. Hor. Od. 1, 13, 15; oscula summa delibare, (berøre, d. e. kysse), Virg. Aen. 12, 434; ligel. figit oscula terrae, Ovid. Met. 3, 24; men osculum dare el. jungere, id.; s. und. flgd.; — II) df. „overf.": et Kys; - osculum alicui ferre, Cic. ap. Non., (at kysse); men Ovid. Am. 3, 7, 48: oscula ferre, (faae Kys), sumere, id., carpere, id.; men oscula jacere, Tac., jactare, Juvenal., (neml. ved at kysse paa Fingerspidserne); - osculo occurrere alicui el. excipere aliquem, (modtage med Kys), Plin. Pan.; ad osculum alicujus currere, Cic. Att. 6, 1. — Oscus, 3, s. und. Osci. — Osdroëna, ae, f., Ὀσροηνή: Landskab i det vestlige Mesopotamien, Ammian.; — B) df. Osdroëni, orum: Indvaanerne deraf, Eutrop. — Osi, orum, m.: germanisk Folk ved Donauen, Tac. Germ. 28 o. 43.

Osiris, is o. idis, m., Ὄσιρις: gammel Konge i Ægypten, hvor han skal have indført Agerdyrkningen, hvf. Tibull. 1, 7, 29: Primus aratra manu sollerti fecit Osiris; - i d. flgd. Tid dyrkedes han som Ægyptens Skytsgud og Nilens Genius; s. ogs. und. Isis o. Apis, ogs. Juvenal. 8, 29; - ogs. kom hans Dyrkelse til Rom, hvf. Hor. Ep. 1, 17, 60: licet ··· per sanctum juratus dicat Osirim: Credite, etc.; — Osiritis, idis, f.: Navnet paa en Plante, Plin. 30, 6, ogs. Osireostaphe el. cynocephalea, Appul.

ōsor, ōris, m., [odi]: en Hader, uxoris suae, Plaut. Asin. 5, 2, 9, hominum, Appul. — osprātūra, ae, f.: Indkiøb af Bælgfrugter, Digest.; af — osprios, sc. liber, (ὄσπριον, i. e. legumen: Bælgfrugt): Overskriften af Apicius's femte Bog.

Ossa, ae, m., Ὄσσα: høit Bierg i Thessalien, i Nærheden af Biergene Pelion o. Olympus; vid. Mela 2, 3, Plin. 4, 15, o. Ovid. Met. 2, 225; men om Giganterne: Ter sunt conati imponere Pelio Ossam, Virg. Ge. 1, 281; cf. Ovid. Met. 1, 155: excussit subjecto Pelion Ossae; — not.: acc. Ossan f. Ossam, Ovid.; — B) df. Ossaeus, 3, ossæisk, ursa, Ovid.; men ∾ bimembres, (i. e. Centauri), Stat. Theb. 12, 554.

ossārium, i, s. und. ossuarium. — osseus, 3, [2. os]: af Ben, giort af Ben, cultellus, Plin., cuneus, Colum.; men ∾ larva, Ovid. Ib. 146: Benrad (af en Død); — II) „overf.": benhaard, haard som Ben, ilex, cornus, robur, etc., Plin. 16, 73; nigri manus ossea Mauri, (benhaard), Juvenal. 5, 53. — ossiculāris, e: hørende til el. tienlig for Benene, medicamentum, Veget.; o. — ossiculātim, adv.: benviis el. stykkeviis, legere, (opsamle), Caecil. ap. Non.; af — ossiculum, i, n., dem. af 2. os: lidet Ben, liden Knokkel, Plin. 11, 39, o. Gell. 6, 1.

ossifrăgus, 3, [2. os, frango]: som bryder Benene, som lemlæster, Cass. Sev. ap. Senec. Contr. 5, 33; — II) df. subst. ossifragus, i, m., Plin. 30, 20; o. ossifraga, ae, f., Lucr. 5, 1078: Havørnen, Benbryderen. — ossilāgo, inis, f., [2. os]: Benforhærdelse el. Benknude, Veget. — Ossipăga, ogs. Ossipagina, ae, f., [2. os, pango], sc. dea: som styrker el. hærder Børnenes Ben, Arnob. — ossuārium, i, n., (ogs. ossarium): Giemmested til de Afdødes Ben, Digest. — ossum, i, n., s. und. 2. os; df. — ossuōsus, 3: fuld af Ben el. Knokler; - ∾ loci et commissurales, Veget.

ostendo, di, sum o. tum, 3, v. a., [f. obstendo el. obtendo]; I) „egentl.": udstrækker el. udbreder derfor el. derimod; - aquiloni ostendere glebas, Virg. Ge. 2, 261; ager el. locus soli ostentus, (som ligger derimod), Cato, Plin. 14, 5; - df. sædv.: viser, fremviser, lader see; ∾ os suum populo, Cic. Verr. 1, 1; cf. Virg. Aen. 5, 376; men opportune te mihi ··· in ipso tempore ostendis, (kommer mig imøde), Ter. Hec. 4, 4, 4; qui palam ostenduntur (planetae: vise sig), Cic. Univ. 11; ligel. ostensus sol, Varro; - ogs. i Krigssproget; ∾ aciem, (tilbyde Fienden Slag), Liv. 29, 7; cf. Caes. B.C. 1, 73: equites sese ostendunt; men ∾ oppugnationem ab ea parte, (true dermed), Liv. 4, 59; — II) df. „fig."; A) „alm.": viser el. røber, lader mig mærke dermed; - qui mihi per alium ostendit suam sententiam, Ter. Heaut. 2, 1, 7; - tibi ostendam, quid etc., id. Andr. 5, 2, 25; ∾ tum spem, tum metum, Cic. Verr. 4, 34; ∾ se inimicum alicui, Nep. Alcib. 6; sed quaedam mihi ··· defensio ejus ostenditur, (man antyder en saadan, man truer dermed), Cic. Verr. 5, 1; — B) „bes.": viser, forkynder, erklærer; - ostendi, me ··· ei satis facturum, si etc., Cic. Att. 1, 1; quid sui consilii sit, ostendit, Caes. B. G. 1, 21; ogs. absol.: ut supra ostendimus, Nep. Ages. 4; — b) ogs. (efter Sammenhængen): tilsiger, lover; - munus flagitare, quamvis quis ostenderit, etc., Cic. Fam. 9, 8; - ligel. medial: at vise sig; nisi quum major spes ··· ostenderetur, Suet. Aug. 25; cf. Liv. 36, 1: victoriam ac triumphum ostendi; — III) af partic. ostentus, 3, er subst. ostentum, i, n., „egenl.": Forkyndelse; df. sædv. „overf.": forunderlig Begivenhed el. et Vidunder, (hvorved nemlig noget forudsiges); - vid. Cic. N. D. 2, 3, o. id. Div. 1, 42 o. 53; ligel. quum magnorum periculorum metus ex ostentis portenderetur, id. Verr. 4, 29; procurare ostentum familiare, Liv. 26, 6; cf. Suet. Caes. 32; men med Lune el. spottende: Appium censorem hic ostenta facere, (at han giør Mirakler), Coel. ap. Cic. Fam. 8, 14.

*ostensio, onis, f.: Forevisning, Appul.; - ogs. Mønstring el. Parade, Inscr.; — df. ostensiōnālis, e: hørende til en Parade, milites, Lamprid. Al. Sev. 33; o. — ostensor, oris, m.: som fremviser el. paaviser; - ∾ novae frugis, Tertull.; — [ostendo]. — ostensus, 3, partic. af ostendo.

ostentāmen, inis, n., [ostento]: ydre Pragt el. Skue, Prudent. — ostentārius, 3, (ostentum): hørende til Forudsigelser el. Varsler, Capella; - in ostentario arborario, Macrob. Sat. 2, 16, (i. e. in libro de ostentis arborum). — ostentāticius, [-tius], 3, [ostento]: hvoraf man gior sig til, virginitas, Tertull.

ostentātio, onis, f., [ostento]; I) „egenl."; A) „alm.": Fremvisning el. Forevisning, at lade see; - ∾ armorum, togarum, vid. Plin. Pan. 56; ∾ saevitiae, Liv. 7, 4; cf. Senec. Ep. 90; — II) „fig."; A) det blotte Skin, (i Modsætn. af Virkeligheden); - ostentationis causa latius vagari, Caes. B. G. 7, 45; consul veritate, non ostentatione popularis, Cic. Agr. 1, 7; - ogs. Forstillelse; ut in fronte ostentatio sit, intus veritas occultetur, id. Fin. 2, 21; cf. id. Agr. 1, 7; - Praleri, navnl. Stræben efter at stille sit Værd til Skue; vid. Cic. d. Or. 2, 82; men id. Off. 2, 12: simulatione et inani ostentatione etc.; forbindes m. venditatio, id. Lael. 23; - df. m. Lune in pl.: ostentationes meas etc., id. Att. 5, 13.

ostentātor, oris, m., [ostento]: som forevisor el. lader see; df. sædv. „fig."; A) som viser el. lover; - ∾ praemiorum, Tac.; — B) som gior sig gieldende, som lader noget falde i Mængdens Øine; - ∾ factorum, Liv. 1, 10; cf. Tac. Hist. 2, 80; ogs. en Praler, auct. ad. Her. 4, 50; — df. fem. ostentātrix, icis: Pralerske; - ∾ splendoris vani, Prudent.

ostento, avi, atum, 1, v. a., intens. af ostendo; I) „egenl.": holder el. rækker frem, udstrækker; - ∾ passum capillum, (lade flagre), Caes. B. G. 7, 48; ut aperte jugula sua Clodio ostentarint, Cic. Att. 1, 16; - ogs. viser el. fremviser, ovantem etc., Virg. Aen. 12,

479; men ∾ campos ··· desuper, ibd. 6, 678; ∾ se in prima acie, Liv. 2, 20; — II) „fig."; A) „alm.": viser hen derpaa, fremstiller, tilbyder; - occasionem Mi (f. mihi) ostentatam etc., Ter. Eun. 3,5,56; ∾ spem, Liv. 4, 36; - ogs. lover el. tilsiger; ∾ praemia, Sall. Jug. 66, veniam, Tac. Hist. 4,59; pecunia ··· promissa et ostentata, Cic. R. Com. 6; — B) „bes."; 1) truer dermed; - ∾ alicui nominis delationem, Cic. Cluent. 8; bellum ex altera parte caedem ostentat, ex altera servitutem, id. Fam. 4,14; men ∾ equitatum, (true med Angreb deraf), Caes. B. G. 7,55; men comisk: Altera manu fert lapidem, panem ostentat altera, Plaut. Aul. 2,2, 18; — 2) lader forstaae, forkynder; - largitio verbis ostentari potest, re vera fieri, nisi etc., nullo pacto potest, Cic. Agr. 2,4; et simul ostentavi tibi, me istis esse familiarem, id. Fam. 9,6; - ogs. m. flgd. Relativsætning, Suet. Caes. 14: ostentans, quanta eos ··· invidia maneret; — 3) ∾ aliquid, ogs. ∾ se: giøre sig til deraf, prale dermed; - vid. Cic. Fam. 10, 3: ∾ prudentiam; ligel. ibd. 1, 4: quid me ostentem? ∾ cicatrices suas, Ter. Eun. 3, 2, 30; men in aliis se rebus ostentent, Cic. Coel. 28; cf. Caes. B. G. 5, 51.

ostentum, i, n., o. 1. ostentus, 3, s. und. ostendo. — 2. ostentus, us, m., [ostendo]; I) „alm.": Fremstilling, Udstilling; - corpora extra vallum abjecta ostentui, (til Skue), Tac. Ann. 1, 29; cf. Gell. 20, 1: horriferam illam poenam atrocitatis ostentu; — II) „fig."; A) det ydre el. blotte Skin; - illa deditionis signa ostentui credere, Sall. Jug. 46; magis ostentui, quam mansura (jura) etc., Tac. Hist. 1,78; — B) hvoraf noget sees, d. e. Beviis el. Tegn derpaa; - ut Jugurthae scelerum ostentui essem, Sall. Jug. 24; ostentui clementiae suae, (til el. som Beviis derpaa), Tac. Ann. 12, 14. — ostes, ae, m., ὤστης: etslags Jordskælv, Appul.

Ostĭa, ae, f., [besl. m. ostium]: By ved Tiberens Udløb, anlagt af K. Ancus Martius; vid. Fest. p. 197, (Müll.); - in ore Tiberis Ostia urbs condita, Liv. 1, 33; cf. Plin. 3, 9, ogs. Liv. 22, 11; - men som neutr. pl.: Ostia, orum, Juvenal. 11, 49, inc., (al. ostrea); — B) bs. Ostĭensis, e, ager, Liv., portus, Plin.; men ∾ incommodum, Cic. Manil. 12: et den romerske Flaades af Sørøvere ved Ostia tilføiet Tab; - ∾ provincia, (Ostia som qvæstorisk Provinds), Cic. Mur. 8, o. Suet. Claud. 24.

ostĭārĭum, i, n., s. und. flgd. — 1. ostĭārĭus, 3, [ostium]: hørende til Døren; men alene som subst.; I) ostĭārĭum, i, n., (sc. tributum): Dørskat, Caes. B. C. 3,32; ogs. exactio ostiorum, Cic.; — II) ostĭārĭus, i, m., [sc. servus]: Dørvogter, Senec., Suet. Rhet. 3; — not.: sild. ogs. en Kirkebetient, Cod. Theod. — 2. ostĭārĭus, i, m., s. und. frgd. — ostĭātim, adv., [ostium]: Dør for Dør, Hus for Hus, compilare oppidum, Cic. Verr. 4, 24; — II) „overf.": enkeltviis, i det Enkelte, noscere aliquid, Vopisc. — Ostĭensis, e, s. und. Ostia. — ostīgo, ĭnis, f., [1. os], i Hyrdesproget: = mentigo, Colum. 7,5.

ostĭŏlum, i, n., dem.: liden Dør, Colum.; af — ostĭum, i, n., [besl. m. 1. os: Munding]; I) „egentl.": Døren el. Husdøren; - extra ostium limenque carceris, Cic. Tusc. 5, 5; exactio ostiorum: Dørskat, id. Fam. 3, 8; - ostio pessulum obdere, Terent.; ostium pultare, id., operire, aperire, id.; auscultare ab ostio, (lytte fra el. ved Døren), Plaut. Merc. 2,4,9; cf. Cic. d. Or. 2,68; men Ter. Andr. 4,1,59: concrepuit hinc a Glycerio ostium, (hendes Dør blev aabnet); — II) „overf.": Aabning el. Indgang; - quum arteria aspera ostium habeat, Cic. N. D. 2,54; ostium portus, (Indløbet dertil), id. Verr. 4, 53, hvorfor absol. ostia, Virg. Aen. 1, 400; ostia Nili, id.; ante ostium Tiberinum, Cic. Manil. 12; men Oceani ostium, (imellem Hercules's Støtter, d. e. Strædet ved Gibraltar), ibd.

ostŏcŏpos, i, m., ὀστόκοπος: Smerte i Benuden; Seren. Samm. — ostrăcĭas, ae, m., ὀστρακίας, ogs. ostrăcītis, ĭdis, f., ὀστρακῖτις: etslags Halvædelsten, rimel. Hornstenen el. Chalcedon, Plin. 37, 65; — II) ogs. er ostracitis, ĭdis, f., (sc. cadmia): etslags Galmei, Plin. 34, 22. — ostrăcītes, ae, m., ὀστρακίτης: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 36, 31. — ostracitis, idis, s. und. ostracias. — ostrăcĭum, i, n., ὀστράκιον: etslags Musling, heder ogs. onyx, Plin. 32, 46.

†ostrĕa, ae, f., o. ostrĕum, i, n., ὄστρεον: Østers, Musling, Søsnegl; - ostrearum vivaria, Plin.; Ostreaque in conchis tuta fuere suis, Ovid. Fast. 6, 174; cf. Hor. Sat. 2, 4, 33, o. Plin. 32, 21; — not.: ostrea (disyll.), Hor. Sat. 2, 2, 21; bs. — ostrĕārĭus, 3, hørende til Østers, panis (at spise dertil), Plin.; - ostrĕārĭum, (sc. stabulum): hvor Østers opbevares og fedes, id., Macrob.; — ostrĕātus, 3: (ligesom) besat med Østersskaller, d. e. ru el. hvas; - ∾ tergum ulceribus, Plaut.; o. — ostrĕōsus, 3: med mange Østers, Cyzicus, auct. Priap.; - compar., ∾ ora, vid. Catull. 18,4. — ostreum, i, n., s. und. ostrea.

ostrĭāgo, ĭnis, f.: etslags Plante, Appul. — ostrĭcŏlor, ōris, adj., [ostrum, color]: purpurfarvet, textus pepli, Sidon. — ostrĭfer, a, um, [ostrum, fero]: frembringende Østers el. rig derpaa; - orstriferi fauces ··· Abydi, Virg. Ge. 1, 207; ∾ Chalcedon, Lucan. — ostrīnus, 3, [ostrum]: af Purpur, ricula, Turpil., tunica, Propert. — Ostrogothi, orum, m.: Østgotherne, Claudian.

ostrŭm, i, n., ὄστρεον: Purpursneglens Blod, Purpursaft el. Purpur; - ostro Perfusae vestes, Virg. Aen. 5, 111; cf. Plin. 9, 36; — II) „overf."; A) purpurfarvet Tøi, Purpurtæppe; - stratoque super discumbitur ostro, Virg. Aen. 1, 700; cf. Prop. 4, 3, 51; — B) purpureum ostrum: Purpurglands, (om Morgenrøden), auct. Aetn. 332. — ostry̆a, ae, o. ostrys, y̆os, f., ὀστρύα, ὀστρύς: en Træart med meget haardt Ved, (rimel. carpinus ostrya L.), Plin. 13, 37. — ōsūrus, 3, o. ōsus, 3, participp. af odi. — ōsy̆ris, is, f., ὄσυρις: etslags Vært el. Plante, vid. Plin. 27, 88.

ōtăcusta, (-es), ae, m., ὠτακουστής: som hører efter, som lurer, en Spion, Appul. — Otho, ōnis, m.: romersk Tilnavn el. Mandsnavn, hvoraf mærkes; I) L. Roscius Otho, efter hvem lex Roscia benævnes; s. und. Roscius; cf. Juvenal. 3, 159; — II) M. Salvius Otho, d. ottende romerske Keiser; vid. Suet. Otho; — B) bs. Othōnĭus, 3: othonisk, duces, partes, vid. Tac. Hist. 2, 24 o. 33. — ŏthonna, ae, f., ὄθοννα: Navnet paa en Plante, vid. Plin. 27, 85. — Othos el. Othus, s. und. 2. Otus.

Othry̆ădes, ae, m.: Navnet paa en Spartaner; vid. Ovid. Fast. 2, 665, o. Val. Max. 3, 2, extern. 4. — not.: s. ogs. und. flgd. — 1. Othrys, y̆os, m.: Fader til Panthus, som deraf heder: — Othry̆ădes, ae, m., Virg. Aen. 2, 319. — 2. Othrys, y̆os, m.: Bierg i Thessalien, Plin. 4. 15, (el. i Thracien, Stat.); - Othrymque nivalem Linquentes (Centauri), Virg. Aen. 7, 675; — B) bs. Othry̆sĭus, 3: othrysisk, pruinae, Martial. 10, 7; men id. 7, 8: Victor ab Othrysio redditur orbe deus, (fra Thracien, om K. Domitian).

ōtĭābundus, 3, [otior]: som nyder Rolighed, Sidon. — ōtĭŏlum, i, n., dem. af otium: en Smule Frihed el. Fritid; - ubi delectem otiolum meum, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 3. — ōtĭor, atus sum, 1, v. dep. n., [otium]: lever i Ro, nyder min Frihed; - otiandi, non negotiandi causa, etc., Cic. Off. 3,14; cf. Hor. Sat. 1, 6, 128: domesticus otior, etc.

*ōtĭōse, adv.: ubeskæftiget, uden Forretninger, inambulare in foro, Liv. 25, 7; - ogs. uden Bryderier el. Møisommeligheder; ∾ vivere ··· cum uxore, cum filio, etc., Cic. Off. 3, 26; — II) bs. „overf."; A) i god Ro og Mag, contemplari (argentum) et considerare, id. Verr. 4, 15; — b) ogs. mageligen, efterladent, se-

gniter, otiose ··· agere omnia, Liv. 2, 57; — B) ubekymret, uden Frygt; vid. Ter. Heaut. 2, 3, 100; o. — ōtiōsĭtas, f.: Frihed, Fritid; bf. det i Fritimerne Skrevne el. Digtede, Sidon.; — [flgd.].

ōtiōsus, 3, [otium]; I) „egentl." el. om Personer: ubeskæftiget el. uden Forretninger, som intet har at bestille, el. som intet bestiller; navnl. ogs. som er fritagen fra offenlige Anliggender, el. som ingen Del tager i saadanne; begge Forholde omfatter Scipio's Udsagn, Cic. Off. 3, 1: numquam se minus otiosum esse, quam quum otiosus esset, etc.; men quum ··· essem otiosus domi, Cic. Brut. 3; men satius est, otiosum esse, quam nihil agere, (hvor nihil s. res nihili), Plin. Ep. 1, 9; - hominum ingeniosissimorum otiosissimorumque totas aetates etc., Cic. d. Or. 1, 51, (om dem, som afholde sig aldeles fra offenlige Forretninger); cf. id. Off. 1, 21: vita otiosorum etc., ogs. id. Phil. 11, 8; - ogs. c. gen.: studiorum otiosi, (Ustuderede), Plin. praef.; — B) „bes."; 1) rolig, stille; navnl. som ingen Del tager deri, d. e. neutral; - ∾ spectatores pugnae, id. Off. 2, 7; men crudeliter minabantur otiosis, id. Fam. 9, 6; — 2) rolig, uden Bekymring; ogs. uden Lidenskab; - vid. Ter. Ad. 4, 1, 17: Quin tu otiosus es; men otiosus ab animo, id. Phorm. 2, 2, 26, (fra den Side), a metu, Gell.; men si otiosum Fabium reddideris, (hielper ham ud af hans Bryderier), Cic. Fam. 9, 25; - quum otiosus stilum prehenderat, (i en rolig Stemning), Cic. Brut. 24; saal. ogs. in superl., id. Agr. 2, 37: verum etiam istos ··· otiosissimos reddam; — II) om Ting og om Begreber; A) „alm.": fri, ledig, ubeskæftiget; - Otioso in otio animus nescit, quid velit, Enn. ap. Gell. 19, 10; cf. Cic. Planc. 27: cui fuerit ne otium quidem unquam otiosum; men id. d. Senect. 14: nihil est otiosa senectute jucundius; men otiosi dies supplicationum, (da de offenlige Forretninger hvile), id. Qu. Fr. 3, 8; - pecuniae publicae vereor ne otiosae jaceant, (ikke kunne blive anbragte), Plin. Ep. 10, 62; — B) „overf."; 1) tilovers, overflødig, unyttig; - non otiosas velim sententias habeant (ii versus), sed honestum aliquid monentes, Quintil. 1, 1, 35; ∾ sermo, id.; otiosissimae occupationes, Plin. Ep. 9, 6; — 2) rolig, ubekymret; - Animo nunc jam otioso esse impero, Ter. Andr. 5, 2, in.; s. ogs. ovenf. id. Phorm. 2, 2, 26; men Senec. d. Ira 2, 13: quid quiete otiosius animi? quid ira laboriosius? — not.: hos Pallad. findes ogs. fons vel rivus otiosus, (d. e. som rinder langsomt). — ōtis, ĭdis, f., ὠτίς: Fugl af Trappearten, Plin. 10, 29; (rimel. otisarabs L.).

ōtĭum, i, n.; I) „alm.": Frihed el. Fritid, navnl. fra de offenlige Anliggender, (opp. negotium); - Otioso in otio animus nescit, quid velit, Enn. ap. Gell. 19, 10; cf. id. ibd.: Otio qui nescit uti, plus negotii Habet, quam quum etc.; in otio de negotio cogitare, Cic. Off. 3, 1; clarorum virorum non minus otii, quam negotii rationem exstare oportere, id. Planc. 27; otium inertissimum et desidiosissimum, id. Agr. 2, 33; — II) „bes."; A) Lediggang, sorgfrit og beqvemt Liv; - in otio hebescere et languescere, Cic.; otio tabescere, id.; segne otium trahere, Tac. Hist. 4, 70; — B) den Fritid fra Forretninger, som anvendes paa andre Gienstande; - otium suum in historia scribenda consumpsit, Cic. d. Or. 2, 13; cf. ibd. 1, 52; - in otium venire, id.; otio frui, id.; - otium rei si sit, possim etc., Plaut. Mil. 3, 1, 169; ∾ ad aliquid faciendum, Terent., auscultandi, id.; quum est otium, (naar jeg har Tid), Cic.; — 2) bf. ogs.: hvad man gior i sin Fritid; saal. otia nostra, (i. e. carmina nostra), Ovid. Trist. 2, 224; — C) Rolighed, uforstyrret Tilstand; ogs. Fred; - praeda belli per otium frui, Liv. 2, 39; ex maximo bello tantum otii etc., Nep. Timol. 1; ogs. otium ab hoste, Liv.; studia per otium celebrata, (i rolige Tider), Cic.; — not.: abl. otio, som adv.: i god Ro, uforstyrret; quam libet lambe otio, etc., Phaedr. 1, 25.

ōtŏpĕta, ae, m., ὠτοπέτης, (i. e. auritus), poet. f. Haren, Petron. Sat. 35. — Otos, (-us), el. Othos (-us), i, m.: en af Giganterne, Søn af Aloeus, Virg. Cul. 233, Hygin. — ōtus, i, m., ὠτός el. ὦτος: en Ugleart, Bierguglen, el. Hornuglen, Plin. 10, 33, (strix otus L.). — Oufens, etc., s. und. Ufens, etc.

*ŏvālis, e: hørende til en Ovation, corona, (Myrtekrans, som Feldtherren bar ved en Ovation), vid. Gell. 5, 6; cf. Fest. p. 195, (Müll.); — ŏvanter, adv.: med Frydeskrig, occurrere, Tertull.; o. — ŏvātĭo, onis, f.: Ovationen el. den mindre Triumph, da Seierherren i en mindre vigtig Krig alene til Hest el. til Fods, (men ikke paa Triumphvognen), og bærende en Myrtekrans (istedetfor en Laurbærkrans), holdt sit Seiersindtog, vid. Gell. 5, 6, ogs. Plin. 15, 38; s. ogs. und. ovo; men Flor. 3, 19: fuitque de servis contentus ovatione, ne dignitatem triumphi servili inscriptione violaret.

1. ŏvātus, 3, [ovum]: ægformet el. oval, species el. figura, Plin.; — II) med ovale Pletter, lapis, id. 35, 1. — 2. ŏvātus, 3, partic. af ovo. — 3. ŏvātus, us, m., [ovo]: Frydeskrig; - ∾ barbarici, Val. Fl. — ŏvĭārĭus, 3, [ovis]: hørende til Faarene, pecus, Colum.; — II) subst. ŏvĭārĭa, ae, f., (sc. res): == grex ovium, Faarehiord; in pl., Varro. — ŏvĭcŭla, ae. f., dem. af ovis: lidet Faar, Augustin.; cf. Aurel. Vict. d. Vir. ill. 43: Ovicula a clementia morum etc.

Ovĭdĭus, i, m.: romersk Mandsnavn; hvoraf mærkes: Digteren P. Ovidius Naso, und. K. Augustus; vid. Ovid. Trist. 4, 10, o. Quintil. 10, 1, 88 o. 93, ogs. ibd. 98; — not.: en anden Mand af dette Navn findes Martial. 7, 44.

ŏvīle, is, f. und. ovilis. — *ŏvīlĭo, onis, m., ligesom opilio: Faarehyrde; - pastores oviliones, Digest.; o. — ŏvīlis, e: hørende til Faar, grex, Digest.; — II) bf. subst. ŏvīle, sc. stabulum: Faaresti; - ovilia circum, vid. Virg. Ge. 3, 537; ogs. Ovid. Trist. 4, 1, 79; - „poet." ogs. Gedesti, id. Met. 13, 828; — B) paa Campus Martius er Ovile: et med Skranker indsluttet Sted, hvori Borgerne indlodes for at give deres Stemmer; - datum secreto in Ovili cum his colloquendi tempus, Liv. 26, 22; cf. Juvenal. 6, 529; ogs. in pl., Lucan. 2, 197; sædv. Septa; — [ovis].

ŏvillīnus, 3: == flgd., lac, caro, Theod. Prisc.; af — *ŏvillus, 3, ligesom ovilis: af Faar, pecus, Varro, Colum., grex, Liv., lac (Faaremelk), Plin., fimus, id.; o. — ŏvīnus, 3: == frgd., cauda, Seren. Samm.; — [ovis]. — ŏvĭpărĭus, 3, [ovum, pario]: som lægger Æg, pisces, Appul.

ŏvis, is, f., [d. digammerede ὄϊς]: Faaret, Cic., patiens injuriae, Phaedr.; oves pellitae, Hor., pingues, glabrae, scabrae, Plaut.; men som Ordsprog (om den Uforsigtige): ovem lupo committere, Ter. Eun. 5, 1, 16; cf. Cic Phil. 3, 11; — II) „overf.": Faareuld; - Et nigram Tyrio murice tingit ovem, Tibull. 2, 4, 28; — B) „alleg.": quis has huc adegit oves (disse Faarehoveder)? Plaut. Bacch. 5, 2, 3; — not. a: masc. unum ovem, Varro ap. Gell. 11, 1; semimaris ovis viscera, (af en Vede, vervex), Ovid. Fast. 1, 588; — not. b: acc. ovim, (f. ovem), Plaut.; abl. ovi, (f. ove), Varro.

ŏvo, avi, atum, 1, v. n. (o. a.), [rimel. besl. m. Udraabet evoe]; I) „alm.": at løfte et Frydeskrig, at juble; - Romani ovantes et gratulantes etc., Liv. 1, 25; - men „overf.": ovantes gutture corvi, (skrigende af fuld Hals), Virg. Ge. 1, 423; - ogs. om Ting og om Begreber; Africus alto ovat (i. e. furit), Val. Fl.; cf. Prop. 3, 7, 53; — II) „bes.": at holde en Ovation el. den mindre Triumph; (s. und. ovatio); - ovantem in Capitolium ascendisse, Cic. Orat. 47; ut ovans urbem ingrederetur, Liv. 5, 31; ligel. ovans trium-

phavit, Vell. 2, 96, holdt en Ovation; men Suet. Tib. 9: et ovans, et curru urbem ingressus est; — not.: pass. aurum ovatum, Pers. 2, 55, (som er ført i Triumph, som er vundet i Krigen).

ŏvum, i, n., [d. digammerede ὠόν]: Æg, Fugleæg; - ∾ gallinaceum, (Honseæg), Colum.; ex ovis pullos excludere, (udruge: om Honen), Cic.; - ogs. Fiskenes Rogn; pisces ova quum genuerunt, relinquunt, id, N. D. 2, 52; ova formicarum, (Myreæg), Plin.; - candidum ex ovo (el. ovorum), Æggehvide, id.; lutea ovorum, (Æggeblommer), id.; ovi putamen, (Æggeskal), id.; ogs. cortex ovi, Seren. Samm.; ovum molle, sorbile, (blødsodent), Cels.; - ova parere el. gignere, Cic., edere, Plin., ponere, Colum., (lægge Æg); incubare ova, Varro, ovis, Colum., (ligge derpaa); ligel. in ovis sedere, Plin., ova fovere, Ovid.; men ova excludere, (udruge), s. ovenf.; ligel. ova eniti, Colum.; — bb) hertil kan mærkes; a) det romerske Hovedmaaltid begyndte med Æg, og endte med Frugt; hvf. integram famem ad ovum afferre, (intet at nyde for Maaltidet), Cic. Fam. 9, 20; cf. Hor. Sat. 1, 3, 6: ab ovo Usque ad mala etc.; — b) ogs. brugtes Æg til visse Renselser; vid. Juvenal. 6, 518: nisi se centum lustraverit ovis, etc.; cf. Ovid. A. A. 2, 330; — b) ogs. brugtes ovum f. Æggeskal, om et vist Maal; - cum passi tribus ovis, Plin. 22, 67; — II) ifølge etslags Lighed; A) „poet." findes geminum ovum om Amphitheatret, Calpurn. Ecl. 7, 35; — B) paa den romerske Circus betegnedes Kapkiorernes syv Omløb med syv Trææg, der Liv. 41, 27 hede: ova ... curriculis numerandis; cf. Varr. R. R. 1, 2: non modo ovum illud sublatum est, quod etc.; — III) efter d. græske Fabel skal Tyndarus's Gemalinde Leda være nedkommen med tvende Æg, hvorved Juppiter (i Svanegestalt) blev Fader til Pollux o. Helena, men Tyndarus til Castor o. Clytæmnestra; df. Hor. A. P. 147: Nec gemino bellum Trojano orditur ab ovo; cf. id. Sat. 2, 1, 26: Castor gaudet equis, ovo prognatus eodem Pugnis.

oxălis, ĭdis, f., ὀξαλίς: en Bregneart, Plin. 20, 85, (rumex acetosa L.). — oxalme, es, f., ὀξάλμη: Saus af Eddike og Saltvand, Plin. 23, 26. — Oxos, (-us), i, m., Ὦξος: Flod i Asien, springer ud paa Grændsen af Hyrcanien og Sogdiana, og falder ud i d. caspiske Hav, Mela 3, 5, Plin. 6, 18, (hod. Amu el. Gihon).

oxўbăphus, i, m., ὀξύβαφον: Eddikeskaal, (acetarium); df. som Maal for flydende Sager, (holdende 5 Drachmer), Rhemn. Fann. — oxўcĕdros, i, f., ὀξύκεδρος: Cederart med spidse Blade, Plin. 13, 11. — oxўcŏmĭna, (el. -minia), orum, n.: nedsaltede el. nedlagte Oliver, Petron. Sat. 66. — oxўgăla, ae, f., ὀξύγαλα, τά: suur Melk el. oplagt Melk, Colum. 12, 2; - ogs. in pl. n., Plin. 28, 35. — oxўgărum, i, n., ὀξύγαρον: Saus af Eddike og garum, Martial. 3, 50. — oxўlăpăthum, (-on), i, n., ὀξυλάπαθον: spidsbladet Bregneart, (rumex acutus L.), Plin. 20, 85.

oxўmĕli, itos, (rimel. ogs. oxўmel, mellis), n., ὀξύμελι: Honningæddike, el. Eddike blandet med Honning, Plin., Colum. — oxўmōrus, 3, ὀξύμωρος; df. ∾ verba, Pseud. Ascon. ad Cic. Div. in Caecil. 1: Ord, der vel lyde enfoldigen, men dog indeholde en skarpsindig Forestilling; saal.: quum tacent, clamant, vid. Cic. Catil. 1, 8. — oxўmyrsĭne, es, f., ὀξυμυρσίνη, ligesom ruscus: Myrtetorn el. Musetorn, Plin. 15, 5. — oxўpaedĕrōtĭnus, 3, ὀξυπαιδερώτινος: opalfarvet, vestes, Vopisc. — oxўpŏrus, 3, ὀξυπόρος: giennemtrængende; df. om et Medicament: som virker hurtigt el. stærkt; - ∾ antidotum, Plin.; om en Spise: med skarp Smag, moretum, Colum.; - df. ogs. subst. oxўpŏrum, i, n.: en skarp Saus, id.

oxys, ўos, (ὀξύς, i. e. acutus), som subst.; I) f.: en Bregneart, Plin. 27, 89; — II) m.: sc. juncus, en Sivart, Plin. 21, 69. — oxўsacchărum, i, n., ὀξυσάκχαρον: Drik af Æddike og Sukker, Const. Afer. — oxyschoenus, i, m., ὀξύσχοινος: en Sivart, Plin. 21, 69. — oxўtrĭphyllon, i, n., ὀξυτρίφυλλον: en spidsbladet Kleverart, (trifolium Italicum L.), Plin. 21, 30. — oxyzōmus, 3, ὀξύζωμος: tillavet med skarp Saus, pullus, Apic.

ozaena, ae, f., ὄζαινα, [ὄζω, i. e. oleo]; I) Dyr el. Plantedyr af Polypslægten, Plin. 9, 48; — II) narium ozaenae: Bylder i Næsen, id. 25, 102. — ozaenĭtis, ĭdis, f., ὀζαινῖτις, (sc. νάρδος): uægte Nardus, en Vært af Nardusslægten, Plin. 12, 26. — Ozaenōsus, 3, [ozaena, nr. II]: som lider af Bylder i Næsen, Pelag. — Ozŏlae, arum, m., Ὀζολαι: Folk i Lokris i Grækenland, proximi Aetolis, Plin. 4, 4.

P.

P, p, d. femtende Bogstav i d. latinske Alphabet, svarer, med en liden Formforandring, til Grækernes Π, π; — B) derom kan mærkes; a) som Anlyd forbindes „p" i latinske Ord, alene m. Consonanterne „l" o. „r"; (plenus, praeda); hvorim. Forbindelserne pn-, ps-, pt- ere laante af Græsken; — b) Omverlingen af „p" o. „b" s. und. Bogstavet B; - f. „v" staaer „p" i opilio af ovis; - Omverlingen af „p" med en Ganelyd viser lupus o. λύκος, ligesom omvendt jecur o. ἧπαρ; - endel. synes Omverlingen af „p" m. en Tungelyd at antydes i pavo o. ταώς, ligel. i hospes o. hostis; - fremdeles assimileres „p" m. „f" i officina af opificina; derim. er „p" udfaldet i Oscus f. Opscus; og endel. er „p" indskudt imellem ms i sumpsi, imellem mt i sumptum; — c) som Abbreviatur betegner P. oftest Fornavnet Publius; ligel. staaer P. C. f. patres conscripti, P. M. f. pontifex maximus, P. P. f. pater patriae, P. R. f. populus Romanus.

pābŭlāris, e, [pabulum]: hørende el. tienlig til Foder, vicia, (Fodervikke), Colum.; pabularia, (Foderurter), Plin. — *pābŭlātĭo, onis, f.: Fodring el. Græsning, Varro, Colum.; — II) df. i Krigssproget: Fouragering; - pabulationes frumentationesque etc., Caes. B. G. 7, 16; pabulatione intercludi, (afskæres derfra), id., premi, id.; o. — pābŭlātor, oris, m.: som skaffer el. bringer Foder; sædv. i Krigssproget, pabulatores: som sammendrive Fourage, Caes., Liv.; — df. pābŭlātōrius, 3: hørende til Foder, corbis, (Foderkurv), Colum.; — [flgd.].

*pābŭlor, atus sum, 1, v. dep. n. (o. a.): at hente sig Foder el. Næring; df. I) om Dyrene: at græsse; - (ut) placide et late pabuletur (capella), Colum.; ogs. om Fuglene, id.; — II) om Mennesker: at søge sin Næring; - Ex urbe ad mare huc prodimus pabulatum, (sige Fiskerne), Plaut. Rud. 2, 1, 6; — B) oftest i Krigssproget: at samle Fourage til Leiren, at fouragere; - ∾ angustius, (paa en liden Strækning), Caes. B. C.

1,59; pabulandi causa, id.; pabulatum mittere, Liv.; — not.: pass.; fimo pabulandae sunt oleae, (bør gødes), Colum.; o. — pābŭlōsus, 3: rig paa Foderurter el. paa Foder, insula, Solin.; — [flgd.].

pābŭlum, i, n., [pasco]; I) „egenl."; A) „alm.": Foder el. Foderurter el. anden Næring for Dyrene, Colum.; - Pabulaque in bustis inscia carpsit ovis, vid. Ovid. Fast. 4,750; cf. Virg. Aen. 12,475; pisces exire ad pabula, Plin.; — B) „bes." ogs. 1) i Krigssproget: Fourage; - pabula secare, Caes., convehere, id., comparare, Nep.; — 2) „poet.": Menneskenes Næring el. Føde; - Pabula dia ··· miseris mortalibus etc., Lucr. 5, 942; — II) „fig.": ligesom Næring el. Føde; bs. Befordringsmiddel, odl.; - est enim animorum ingeniorumque naturale quoddam quasi pabulum consideratio contemplatioque, Cic. Acad. 2, 41; - bs. „poet." pabula amoris, (hvad der nærer Elskov), Lucr.; men gravi nova pabula morbo, Ovid. Met. 8, 876; — b) comisk er Plaut. Cas. 2, 1, 12: Acheruntis pabulum, (der snart tilhører Underverdenen).

pācālis, e, [pax]: som hører til Fred, el. som betegner Fred, oleae, Ovid., laurus, id.; Thura ··· pacalibus addite flammis, (i. e. flammis in ara deae Pacis), id. Fast. 1, 719. — pācāte, adv. af pacatus, 3, und. paco: fredeligen, i Fred; - compar., Petron. Sat. 10; superl., Augustin. — *pācātĭo, onis, f.: Fred el. Fredsslutning, Frontin.; o. — pācātor, oris, m.: en Fredsstifter; navnl. som tvinger de Overvundne til Fred; - ille victor pacatorque gentium populus, Senec. d. Benef. 5,15; men orbis pacator, Senec. Herc. Oet., (i. e. Hercules); — bs. pācātōrĭus, 3: fredstiftende, fredelig, judicium, Tertull.; — [paco]. — pacātus, 3, partic. o. adj. af paco.

Pācensis, e, s. und. 2.Pax. — Păchȳnum, i, n., o. Pachynus, (-os), i, f., [ἡ Πάχυνος, sc. ἄκρα]: det sydlige Forbierg paa Sicilien imod Grækenland, (hod. Cap Passaro), Cic., Liv., Plin.; - E quibus (linguis Siciliae) imbriferos obversa Pachynos ad austros, Ovid. Met. 13, 725; cf. Virg. Aen. 3, 429.

Păcĭdējānus, i, m.: berømt Fægter, Lucil. ap. Cic. d. Opt. Gen. Or. 6, oftere; s. ogs. Aeserninus. — pācĭfer, a, um, [pax, fero]: fredbringende, oliva, (som Fredens Symbol), Virg. Aen. 8, 116, laurus, Plin.; men ∾ Cyllenius, Ovid. Met. 14, 291, (i. e. Mercurius); — not.: i Indskrifterne ogs. Epithet til andre Guder. — *pācĭfĭcātĭo, onis, f.: Fredsunderhandling; ogs. Fredsstiftelse; - vid. Cic. Fam. 10, 27, o. id. Att. 7, 8; o. — pācĭfĭcātor, oris, m.: Fredsstifter, Allobrogum, Cic. Att. 1, 13; cf. Liv. 27, 30; — bs. pācĭfĭcātōrĭus, 3: hørende til en Fredsunderhandling, legatio, Cic. Phil. 12, 1; — [pacifico].

*pācĭfĭce, adv.: fredsommeligen, consulere, Cyprian.; o. — pācĭfĭco, avi, atum, 1, v. n.; ogs. som depon. pacificor, atus sum; I) „egenl.": underhandler om Fred; slutter en Fred; - Jugurtha pacificante, Sall. Jug. 66; ad pacificandum, Liv. 7, 40; - pacificatus cum Carthaginiensibus, Justin.; cf. Liv. 5, 23: pacificatum veniunt legati; — II) „fig.": tilfredsstiller el. udsoner, divos, Sil., coelestes, Catull. 68, 76; - ogs. beroliger el. formilder; Mentemque tibimet ipsa pacifica tuam, Senec. Agam. 225; af — pācĭfĭcus, 3, [pax, facio]: som mægler el. stifter Fred; - ∾ persona, (Fredsmægler), Cic. Att. 8, 14; ∾ Janus, Martial., Numa, id.; ∾ secures, Lucan. 7, 61.

păcisco, ĕre, forel. Biform af paciscor: indgaaer el. vedtager, odl.; - id quoque paciscit, Naev. ap. Non. — păciscor, pactus sum, 3, dep. n. o. a., [1.paco]; I) „egenl.": indgaaer en Forening, gior en Aftale, accorderer, betinger mig; A) „alm."; a) neutr.; - Pacisci cum illo paullula pecunia Potes, Plaut. Bacch. 4, 8, 24; satis magna vis ad inique paciscendum, Cic. Verr. 3, 14; men ∾ cum aliquo magna mercede, ut etc., Liv. 25, 33; ogs. ∾ inter se, ut etc., Justin.; men „poet.": votis pacisci, Ne etc., Hor. Od. 3, 29, 59; men ∾ de mercede, Suet. Gramm. 7; — b) act.; - quae pacta es, non scis solvere, Plaut. Pseud. 1, 2, 89; quam (provinciam) sibi pactus erat, Cic. Sest. 25; cf. Plin. 35, 36; - ogs. c. infin. el. m. Objectsætning; Leucippo fieri pactus uterque gener, Ovid. Fast. 5, 702; dimitti (eum) pactus, si etc., Plin. 8, 7; — B) at forlove sig (med en Datter af Huset, odl.); - ex qua pactus esset vir domo, in matrimonium duceret, Liv. 4, 4; cf. id. 44, 30: Dardanorum principis filiam pacto fratri etc.; — II) „overf." o. „poet.": ombytter dermed, el. ligesom indsætter derpaa el. derimod; - vitamque volunt pro laude pacisci, Virg. Aen. 5, 230; cf. ibd. 12, 49; ligel. ∾ aevum pro luce, Stat.; — III) partic. pactus, 3, m. passiv Bem.: fastsat, betinget, aftalt; - cum hoste pactae induciae, Cic. Off. 1, 10; pactum pro capite pretium, ibd. 3, 29; quum carmen mercede pacta scripsisset, Quintil.; - men in abl. absol.: pacto inter se, ut etc., (efter en derom truffen Aftale), Liv. 28, 21; — bb) „bes." ogs. om Forlovede, oftest in fem.: pacta, ae; - cujus filio pacta est Artavasdis filia, Cic. Att. 5, 21; cf. Liv. 1, 2: cui pacta Lavinia fuerat; men Virg. Aen. 10, 79: gremiis abducere pactas; ligel. pacta ejus: hans Forlovede, Vell. 2, 1; - „poet." ogs. pactus, i: Brudgommen, Stat.; — 2) subst. pactum, i, n.: Overenskomst, Aftale, Forlig; - pactum est, quod inter aliquos convenit, Cic. d. Invent. 2, 22; stare pacto, (holde et Forlig), Liv. 9, 11; ligel. manere in conditione et pacto etc., Cic. Verr. Act. 1, 6; pacta et promissa servare, id. Off. 3, 24; ex pacto tradendi, quod etc., Liv. 1. 11; cf. Nep. Milt. 2; — b) bs. abl. pacto, ligesom ratione o. modo: paa en Viis el. Maade; - fieri nullo pacto potest, ut etc., Cic. Fin. 1, 8; quid quoque pacto agi placeat, Caes. B. G. 7, 83; nescio quo pacto, (veed ikke hvorledes), Cic. Mur. 21; quoquo pacto, (paa hvilkensomhelst Maade), Ter. Ad. 3, 2, 44; ogs. aliquo pacto, (paa nogen Maade), id.; si nullo alio pacto, etc., id. Phorm. 2, 1, 71; istoccine pacto oportet? id. Ad. 4, 7, 14; — not.: partic. pactus, 3: fastgiort el. befæstet, s. und. pango.

1. păco, ĕre, forel. Grundform til paciscor o. pango: gior Aftale el. forliges derom; - ni cum eo pacit, talio esto, Gell. 20, 1, (ex XII Tabb.). — 2. pāco, avi, atum, 1, v. a., [pax]: freder; bs. sædv. tvinger til Fred, beseirer, betvinger; - cujus imperatoris ductu omnem Galliam Germaniamque pacarint, Caes. B. C. 1, 7; ∾ Amanum, vid. Cic. Fam. 15, 4; cf. Virg. Aen. 6, 804; men Ovid. Fast. 2, 18: pacando si quid ab hoste vacas, (fra dine Seiervindinger); — II) „fig." ogs. m. Tings- o. Begrebsobjecter; - incultae pacantur vomere silvae, (fredes, ryddes, opdyrkes), Hor. Ep. 1, 2, 45; men ∾ incertos animi aestus, (berolige dem), Claudian.; — III) bs. partic. pācātus, 3, som adject.; A) „egenl.": fredelig, rolig, som har el. bevarer Fred; ogs. som finder Sted under Freden el. i Fredstider; - tranquillae pacataeque civitates, Cic.; - compar., Denique, si moriar, subeant pacatius arvum Ossa, (fredeligere Jordbund), vid. Ovid. Pont. 1, 2, 109; superl., ∾ provincia, Cic.; - cujus ne pacatam quidem nequitiam quisquam ferre posset, id. Phil. 5, 9; - pacatum mare, (roligt, stille), Hor.; pacati status aëris, Lucr. 3, 293; — b) ogs. absol.: pacata, (sc. loca): fredelig Grund; - ex pacatis praedas agere, Sall. Jug. 32; - ligel. pacatum, (sc. solum); - quum ··· vagi milites in pacato, in hostico errent, Liv. 8, 31; — B) „fig.": fredelig, mild, venlig; - oratio pacatior, (mindre heftigt Foredrag, opp. pugnacior), Cic. Brut. 31; - Pacatus mitisque ··· adsis, (mild el. naadig), Ovid. Met. 4, 31; - ogs. c. dat.; pacatus alicui, (venlig stemt imod nogen), Cic. Phil. 7, 9; - ogs. absol.; nec hospi-

tale quicquam pacatumve satis prius auditum, quam etc., (ingen giestmild el. fredelig Ytring), Liv. 21,20.

Păcŏrus, i, m.: Søn af d. parthiske Konge Orodes, der slog Crassus, blev slagen af Ventidius, Justin. 42, 4; cf. Flor. 4, 6, o. Hor. Od. 3, 6, 9; — not.: Pacorus II, parthisk Konge paa Domitians Tid, Plin. Ep., Martial. — pacta, ae, f., s. pactus, 3, und. paciscor. — pactĭcius, (-tius), 3, [paciscor]: aftalt, accorderet, cessatio pugnae, (i. e. induciae), Gell. 1, 25. — pactĭlis, e, [pango]: sammenføiet, flettet, bunden, corona, Plin. 21, 8, (opp. sutilis).

pactio, onis, f., [paciscor]; I) „alm.": Forlig, Forening, Overenskomst el. Betingelse; - talibus pactionibus pacem facere, Nep. Dion. 5; summa fide in pactione manere, (holde ubrødeligen), id. Ages. 2; quae (arma) per pactionem tradiderunt, (efter Capitulationen), Liv. 9, 11; facere pactionem de aliqua re, Cic., ogs. cum aliquo, ut etc., id. Att. 4, 18; - pactio verborum, (den ordlydende Forpligtelse), id. R. Com. 16; (cf. id. Caecin. 18: pacti et conventi formula); - collegam ··· pactione provinciae perpulerat, ne etc., Sall. Catil. 26; - ogs. forbrydersk Aftale el. Overenskomst; vid. id. Jug. 38: spe pactionis, (i Haabet om den lovede Pengesum, s. ibd. 37); ligel. qui de sociis cum hostibus ··· pactiones faciat, Cic. Prov. cons. 5; — II) „bes."; A) Overenskomst el. Contract imellem Toldforpagterne og Provindsens Indvaanere; - in nostra provincia confectae sunt pactiones, Cic. Att. 5, 13; cf. id. Fam. 13, 65; — B) Vaabenstilstand; - sic ubique ··· aut pax fuit, aut pactio, Flor. 4, 12; men Cic. Off. 3, 29: conditiones pactionesque bellicas et hostiles perturbare perjurio, (Overenskomster imellem de Krigførende).

Pactōlus, i, m., Πακτωλός: Flod i Lydien; fører Guldsand med sig (hvf. Chrysorrhoas, Plin.) fra den Tid, da K. Midas deri befriedes fra sin Guldsygdom; vid. Ovid. Met. 11, 142; cf. Hor. Epod. 15, 20: Sis pecore et multa dives tellure licebit, Tibique Pactolus fluat, etc.; — B) df. Pactōlis, idis, adj. fem.: benævnt efter denne Flod, nymphae, Ovid. Met. 6, 16.

pactor, oris, m., [paciscor]: som mægler en Overenskomst, en Underhandler; - en ··· societatis pactores, etc., (ironisk), Cic. Verr. 5, 21. — pactum, i, n., s. und. paciscor. — Pactŭmējus, i, m.: hin underskudne Søn af Heren Canidia; hvf. ironisk: Tuusque venter Pactumejus, Hor. Epod. 17, 50. — pactus, 3, partic.; 1) af paciscor; — 2) af pango. — Pactȳe, es, f.: By i Thracien ved Propontis, Nep. Alcib. 7, o. Plin. 4, 18.

Păcŭvius, i, m., af Brundisium, Søstersøn af Digteren Ennius, romersk Tragiker under d. anden puniske Krig; men af hans Digte haves alene Brudstykker; - vid. Cic. Fin. 1, 2, Quintil. 10, 1, 97, o. Hor. Ep. 2, 1, 56; — not.: var efter Plin. 35, 7, ogs. berømt som Maler; — B) df. Păcŭviānus, 3: som indføres af el. citeres efter Pacuvius; vid. Cic. Div. 1, 57, o. Gell. 14, 1.

Pădaei, orum, m.: Folk i Bagindien, (vid. Herod. 3, 99); in sing., Tibull. 4, 1, 145. — pădi, orum, m., efter Plin. 3, 20, gallisk Ord f. piceae. — Pădus, i, m.: Pofloden, Grækernes Ἠριδανός, beskrives Plin. 3, 20, populifer, Ovid.; cf. Virg. Aen. 9, 680; — B) df. 1) Pădānus, (-neus), 3: padansk, silvae, Solin., culices, Sidon.; — 2) Pădusa, ae, f.: et af Poflodens Udløb; vid. Virg. Aen. 11, 457, o. Plin. 3, 20.

Paean, ānis, m., Παιάν; I) Epithet til Apollo som helbredende Guddom; - signum Paeanis etc., (et Apolsbillede), Cic. Verr. 4, 57; cf. Juvenal. 6, 172, o. Ovid. Met. 14, 720; — II) „overf.": Lovsang til Apollo, Colum. 10, 221; ogs. „alm.": Lovsang til en Guddom; Herculeum Paeana canunt, Stat. Theb. 4, 157; - ogs. Frydesang el. Seierssang; vid. Prop. 3, 13, 42, o. Virg. Aen. 10, 738; - ogs. Seiersraab el. Frydeskrig; vid. Ovid. A. A. 2, in.: Dicite, io Paean, et io, bis dicite, Paean! — paeantis, ĭdos, f.: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 66; cf. Solin. 9, extr. — Paeas, m. Afledninger, s. und. Poeas.

paedăgōga, ae, fem. af paedagogus: Hovmesterinde, Hieronym. — paedăgōgātus, us, m., [paedagogo]: Veiledning el. Undervisning, Tertull. — paedăgōgĭānus, 3, puer, Ammian., hørende til: — paedăgōgium, (-eum), i, n., παιδαγωγεῖον: Opdragelsesinstitut for Drenge el. Pager, Plin. Ep. 7, 27; — II) „overf.": Eleverne i et Opdragelsesinstitut, el. alm. Skoledrenge el. Drenge; vid. Plin. 33, 54; ogs. in pl., Senec. Ep. 123, o. Suet. Ner. 28. — paedăgōgo, are, v. a., παιδαγωγῶ: opdrager som Hovmester, Pacuv. ap. Fest. s. v. repotia, p. 281, (Müll.).

paedăgōgus, i, m., παιδαγωγός: som ledsager el. passer Børnene el. Drengene, (sædv. en paalidelig Slave); - nutrices et paedagogi, Cic.; men Ter. Phorm. 1, 2, 94, comisk om den, som ledsager sin Kæreste; - df. som fører Opsynet over Ungdommen; praeceptores paedagogosque etc., Senec. Ep. 89; cf. Quintil. 1, 1, 7; — II) „fig."; A) Leder, Fører, Mentor; - unicuique nostrum paedagogum dari deum inferioris notae, Senec. Ep. 110; cf. ibd. 50, o. Colum. 1, 1; — B) dadlende: Pedant; - tristior et paedagogi vultus, (Skolemesteransigt), Suet. Ner. 37; men id. Galb. 14, spottende: quos ··· paedagogos vulgo vocabant.

paedĕros, ōtis, m., παιδέρως; I) Navnet paa flere Stene; df. A) Opalen, Plin. 37, 22; — B) Amethysten, id. 37, 40; — II) en Art af Væxten acanthus, (Biørneklo), id. 22, 34.

*paedīcator, oris, m.: = 2. paedico, Licin. Calv. ap. Suet. Caes. 49; af — 1. paedīco, are, m. o. ud. acc. pers., Catull., Martial., at være: — 2. paedīco, onis, m., παιδικός: en Pæderast, Martial. — paedīdus, 3: smudsig, ildelugtende, senex, Lucil. ap. Non.; - superl., ∾ servi, Petron.; af — paedor, oris, m., [rimel. at henføre til παῖς, i. e. puer, neml. med Hensyn paa smaa Børns Urenlighed]; I) „egenl.": Legemets Smudsighed ifølge Vanrøgt; - membra horrida paedore, Lucr.; longusque in carcere paedor, Lucan.; cf. Tac. Ann. 6, 44; ogs. in pl., vid. Cic. Tusc. 3, 26; — II) „overf." o. efterel.: ond Lugt, Augustin. — paegnĭārius, i, m.; - in pl. paegnĭārii: saadanne Gladiatorer, som alene fægte paa Skromt, (ikke paa Liv og Død), vid. Suet. Calig. 26; af — paegnium, i, n., παίγνιον: Legetøi; - men som Slavenavn, Plaut. Pers. 5, 1, 20. — paemīnōsus, 3: fuld af Ridser el. Revner, area, Varro R. R. 1, 51.

paene, (pene), adv.: næsten, paa det nærmeste; - paene valentem videram, (næsten frisk), Cic. Att. 15, 1; cf. Caes. B. G. 6, 11; Quam paene tua me perdidit protervitas, (hvor nær)? Ter. Heaut. 4, 6, 10; Paene mihi puero cognite paene puer, Ovid. Pont. 4, 12, 20; - superl., sublevit os mihi paenissime, vid. Plaut. Aul. 4, 6, 2; cf. id. Most. 3, 1, 127, oftere; ∾ oblivisci, Appul.; s. ogs. und. penitus. — paeninsŭla, ae, f., (penins.), i. e. paene insula: Halvø, Liv. 26, 42, Catull. 31, in., o. Plin. 3, 15.

paenŭla, ae, f., [besl. m. φαινόλης]: etslags Kappe, Reisekappe, Regnkappe, odl.; - quum paenula irretitus esset etc., Cic. Mil. 20; cf. Hor. Ep. 1, 11, 18, o. Juvenal. 5, 79; ad similitudinem capitis paenularum, (ligesom Hætten el. Slaget paa en Pænula), Plin. 21, 88; - paenula var sædv. af Uld, dog ogs. scortea, (af Skind), Martial. 11, 130, (i Overskriften); - paenula bares ogs. undert. af Fruentimre, Quintil. 8, 3, 54; ogs. undert. af Talerne; vid. Tac. Or. 39; - scindere paenulam alicui, (holde paa den Reisende, indbyde ham til at blive), vid. Cic. Att. 13, 33; — II)

„overf.": Bedækning, Omslag; - Ne toga cordylis, ne paenula desit olivis, Martial. 13, in.

*paenŭlārĭus, 3, o. paenŭlĕus, 3: benævnt efter Kappen paenula; vid. Lamprid. Diad. 2; — not.: neutr. paenŭlārium, (sc. tegumentum), rimel. Overtræk over en Pænula, Naev. ap. Non., inc.; — paenŭlātus, 3: som er ifort en Pænula, Cic. Mil. 10 o. 20; o. — paenŭlĕus, 3, s. und. paenularius; — [paenula]. — paenultĭmus, 3, i. e. paene ultimus: den næstsidste, meta, Auson.; - men paenultĭma, sc. syllaba: den næstsidste Stavelse; - paenultimam circumflectere, Gell. 4, 7.

1. paeon, onis, m., παιών: firstavelset Versefod med 1 lang og 3 korte Stavelser i alle Omsætninger, (cōntĭcŭĭt, cōlōnĭă, rĕtŭlissĕt, cĕlĕrĭtās), Diomed.; s. ogs. Cic. d. Or. 3, 47, o. id. Orat. 61.

2. Paeon, onis, m., Παιών, Παιήων: en fra Apollo forskjellig Gud for Lægevidenskaben; — B) df. 1) Paeŏnĭus, 3: hørende til Lægeguden Pæon el. til Lægekunsten; - ∾ herbae, (helbredende Urter), Virg. Aen. 7, 769; Paeonium in morem: paa Lægernes Vis, ibd. 12, 401; ∾ ope, Ovid.; men ∾ fontes, Sil., o. ∾ unda, Claudian., (mineralske Vande); — 2) paeōnĭa, ae, f., παιωνία: Pæoni el. Gigtrosen, (efter dens Opfinder, Lægen Pæon), Plin. 25, 10.

3. Paeon, ŏnis, m., pl. Paeones, s. und. flgd. — 1. Paeŏnĭa, ae, f., Παιονία: Landskab i d. nordlige Macedonien, Plin. 4, 17; ogs. s. Emathia, Liv. 40, 3; — B) df. 1) Paeŏnĭus, 3: pæonisk, gens, Plin. l. c.; — 2) Paeon, ŏnis, m., vid. Liv. 42, 51; pl. Paeŏnes: Indbyggerne i Pæonien, nivosi, Ovid.; — 3) Paeŏnis, ĭdis, f.: Pæonierinde, id. Met. 5, 303. — 2. paeŏnĭa, ae, s. und. 2.Paeon. — Paeŏnis, ĭdis, s. und. 3.Paeon. — Paeŏnĭus, 3, s. und. 2.Paeon, o. und. 3.Paeon.

Paestum, i, n.: By i Lucanien, Graecis Posidonia appellatum, Plin. 3, 10; var berømt af sine togange blomstrende Roser, (biferi ··· rosaria Paesti), Virg. Ge. 4, 119; cf. Ovid. Met. 15, 708, o. Prop. 4, 5, 59; — B) df. Paestānus, 3: pæstansk, sinus, Cic. Att. 16, 6, rosa, Ovid.; cf. Martial. 9, 27.

paetŭlus, 3, dem.: noget skeløiet el. skelende; - si non tam strabones, at paetulos etc., Cic. N. D. 1, 29; af — paetus, 3: med Kast paa Øiet, noget el. lidet skelende, (opp. strabo o. strabus); vid. Hor. Sat. 1, 3, 45; tillægges ogs. Venus, vid. Varro ap. Priscian.: haec res de Venere paeta strabam facit; cf. Ovid. A. A. 2, 659; — not.: ogs. er Paetus romersk Tilnavn; saal. L. Papirius Paetus, til hvem Cic. Fam. 9, 15-26.

*pāgānālĭa, (sc. solennia): Landsbyfest el. Landfest, Varro L. L. 6, 3; — pāgānĭcus, 3: hørende til Landet el. til Landsbyen, feriae, (Landfest), Varro; - bona habere in paganico (sc. agro el. solo), Cod. Just.; ∾ pila, Martial. 14, 45, (i Overskriften), ogs. paganica, sc. pila, ligesom Landsbybold, id. 7, 32; — II) fild. o. „overf.": hedensk, Salvian.; o. — pāgānĭtas, atis, f.: Landsbyvæsen; df. Hedningdom, el. at være Hedning, Cod. Theod.; — [flgd.].

pāgānus, 3, [pagus]: hørende til Landet el. til Landsbyen, landlig; - Et date paganis annua liba focis, Ovid. Fast. 1, 670; ∾ lex, (som gjelder paa Landet), Plin.; — b) df. subst. pāgānus, i, m.: Landmand el. Bonde, (modsættes oppidanus: Bymand), Hirt. B. Al. 36; — II) „fig."; A) borgerlig el. civil, (i Modsætn. af militær); - ∾ peculium, opp. castrense, Cod. Just.; — b) df. subst. pagani, (opp. milites), Plin. Ep. 10, 18; cf. Suet. Galb. 19: equites ··· dimota paganorum turba, (den ubevæbnede Mængde); — B) ulærd, simpel, raa; - sunt enim ··· in litteris nostris plures cultu pagano, Plin. Ep. 7, 25; — C) hedensk, (fordi neml. Christendommen sildigere indførtes paa Landet, end i Byerne), Augustin.

Păgăsa, ae, o. Păgăsae, arum, f.: Søstad i Thessalien, hvor Skibet Argo er bygget; vid. Prop. 1, 20, 17; ved sild. Demetrias, Plin. 4, 15; — B) df. 1) Păgăsaeus, (-ēus, ogs. -ēius, Val. Fl.), 3: pagasæisk, puppis, carina, silva, Ovid., (neml. m. Hensyn paa Skibet Argo); ∾ Jason, (som Argonauternes Anfører), id.; men ∾ conjux, id. A. A. 3, 19, (i. e. Alcestis, K. Pelias's Datter, o. K. Admets Gemalinde); — 2) Păgăsĭcus, 3: = frgd., sinus, Plin. l. c. — păgātim, adv., [pagus]: landsbyvis, i de enkelte Landsbyer, i hver Landsby, (opp. oppidatim); - templa deum, quae pagatim sacrata habebant, etc., Liv. 31, 26; cf. ibd. 30.

*pāgella, ae, f., dem.: liden Side el. Side; - altera jam pagella (epistolae) procedit, Cic. Fam. 11, 15; af — pāgĭna, ae, f., [pago, pango]; I) „egenl.": Side (af et Brev el. i en Bog); rimel. ogs. et Blad, (eftersom man sædv. skrev ikkun paa den ene Side af Papiret; - varie sum affectus tuis litteris, valde priore pagina perturbatus, paullum altera recreatus, Cic. Fam. 16, 4; quum hanc paginam tenerem, (dette Blad el. Papir), id. Qu. Fr. 1, 2, 3; cf. Plin. 13, 21; - som Ordsprog mærkes: utramque paginam facere, (ligesom Regnskabsbogens tvende Sider el. Indtægt og Udgift: at omfatte el. udgiøre det Hele), Plin. 3, 5; — II) „overf."; A) det Skrevne; - Lasciva est nobis pagina, vita proba est, Martial. 1, 5; cf. ovenf. Cic. Fam. 16, 4; — B) ifølge etslags Lighed; 1) Blad el. Plade; - ∾ marmorea, Pallad.; men longa atque insignis honorum Pagina: Gravtavle med hædrende Indskrift, Juvenal. 10, 58; — 2) singulae paginae, Plin. 17, 35: Rummet imellem de enkelte Rader af Vinstokke.

pāgĭnātus, 3, [pagina]: sammenføiet el. tømret; - ∾ navis robore, Paulin. — pāgĭnŭla, ae, f., dem. af pagina: Side el. Blad el. Fortegnelse, consulum futurorum, Cic. Att. 4, 8. — pagmentum, i, n., s. und. antepagmentum. — 1. pāgo, ĕre, [πάγω, dor. f. πήγω, πήγνυμι], forel. Grundform til paciscor o. til pango; vid. auct. ad Her. 2, 13, (e XII Tabb.). — pagrus el. pager, ogs. phagrus el. phager, πάγρος, φάγρος: etslags Fisk, Plin. 9, 51. — păgur, (i el. is), m.: etslags Fisk, rutilus pagur, vid. Ovid. Hal. 107, (rimel. besl. m. flgd.). — pāgūrus, i, m., πάγουρος: etslags Søkrebs, Plin. 9, 51.

pāgus, i, m., [efter Doederl. rimel. besl. m. pasco, ligesom pascui communio, d. e. fælles Græsgang; men ogs. at sammenl. m. πάγος, i. e. collis, el. m. pango, i. e. jungo]; I) „alm.": Landsby med den dertil hørende Grund, (vicus derimod afsondret el. enkelt Flække); - Paganalia, feriae eorum, qui sunt alicujus pagi, Varro L. L. 6, 3; jura per pagos vicosque dare, Tac.; cf. id. Ann. 1, 56; men in pagis forisque, Liv. 25, 5; cf. Virg. Ge. 2, 382: pagos et compita circum; men Caes. B. G. 6, 11: in omnibus pagis partibusque etc.; — II) „overf." o. „poet.": Landet el. Landsbyen el. Landfolket; ogs. District el. Canton, odl.; - Pagus agat festum; pagum lustrate, coloni, Ovid. Fast. 1, 669; cf. Hor. Od. 3, 18, 12; s. ogs. Caes. B. G. 6, 23, oftere, o. Tac. Germ. 39.

pāla, ae, f., [a pangendo, Varro]; I) „alm." Spade; - fossam fodiens, palae innixus etc., Liv. 3, 26; pala agrum vertere, (omgrave), Plin.; — II) „besl." ifølge etslags Lighed; A) palae ligneae, (hvormed Brødet skydes ind i Ovnen), Cato; — B) en Kasteskovl, Tertull.; — C) Skulderbladet, Coel. Aur.; — D) pala anuli, Cic. Off. 3, 9: den fordybede Flade paa Ringen, hvori Stenen er anbragt; — E) et indisk Træ, navnl. Pisangtræet, (musa paradisiaca L.), Plin. 12, 12.

pālābundus, 3, [palor], ligesom palans: omflakkende, Tertull. — palacra, o. palacrāna, ae, f., [hispanisk Ord]: en Guldklump, Plin. 33, 21. — 1. Pălaemon, (Palaemo), ŏnis, m., Παλαίμων:

Navnet paa en Havguddom, s. und. Melicertes, bes. ogs. Ovid. Met. 4, 416 flgd.; – heder Inous Palaemon, Virg. Aen. 5, 823, s. und. Ino; — B) bf. Palaemŏnĭus, 3, coronae, (som uddeles i de til denne Guds Ære indstiftede isthmiske Lege), Claudian.; — b) ∾ Lechaeum, (isthmisk el. corinthisk), Stat. — 2. Palaemon, ŏnis, m.: Remmius: en Grammatiker under K. Tiberius, vid. Suet. Gramm. 23; Palaemonis artem etc., (hans Grammatik), Juvenal. 6, 452; — not.: Palaemon, Navnet paa en Hyrde, Virg. — Pălaemŏnĭus, 3, s. und. 1.Palaemon. — Pălaepharsālus, i, f., Gammel-pharsalus: thessalisk By i Nærheden af Pharsalus, Liv. 44, 1, o. Hirt. B. Al. 1. — Pălaephătus, i, m.: græsk Forfatter, skrev: de Incredibilibus, (περὶ τῶν Ἀπίστων); — B) bf. Palaephătĭus, 3: palæphatisk, vox, Virg. Cir. 88. — Pălaepŏlĭtāni, orum, m.: Indvaanerne af d. campanske By Palaepolis; vid. Liv. 8, 22.

Pălaeste, es, f., [Παλαιστή]: Havn i Epirus, (hvor Cæsar landsatte sine Tropper), Caes. B. C. 3, 6, inc.; — B) bf. Pălaestīnus, 3, arenae, Lucan. 5, 460; men ∾ deae, (i. e. furiae), Ovid. Fast. 4, 236, (neml. med Hensyn paa en i denne Egn antagen Nedgang til Underverdenen). — pălaestes, ae, m., παλαιστής: = palaestrites, Lamprid. Al. Sev. 27. — Pălaestīna, o. Pălaestīne, es, f., Παλαιστίνη: Landskab i Syrien, Mela 1, 11, o. Plin. 5, 13 flgd.; — B) bf. 1) Pălaestīnensis, e: palæstinisk, Spartian.; — 2) Pălaestīnus, 3: = frgd.; – Culta Palaestino septima festa Syro, Ovid. A. A. 1, 416, (den jødiske Sabbat); cf. Tibull. 1, 7, 18; men ∾ aqua, Ovid. Fast. 2, 464, (d. e. Euphrates); — b) Palaestīni, orum, m.: Indvaanerne af Palæstina, Ovid. Met. 4, 46. — Palaestīnus, 3, s. und. frgd.; s. ogs. und. Palaeste.

palaestra, ae, f., παλαίστρα; I) „egenl.": offenlig Plads el. Bygning, hvor Ungdommen øver sig el. øves, navnl. i Brydning, (πάλη, lucta), ogs. i andre Legemsfærdigheder og Kunster; – Ante solem exorientem nisi in palaestram veneras, Plaut. Bacch. 3, 3, 20; statuas in palaestra ponere, Cic. Verr. 2, 14; en saadan palaestra beskriver Vitruv. 5, 11; – men „poet.": Pars in gramineis exercent membra palaestris, Virg. Aen. 6, 642; cf. Plaut. Amph. 4, 1, 4; — b) ogs. i private Huse findes undert. palaestra, vid. Varro R. R. 3, 13, o. Cic. Qu. Fr. 3, 1; — c) comisk ogs. f. Bordel el. Kippe; vid. Plaut. Bacch. 1, 1, 33, o. Ter. Phorm. 3, 1, 20; — II) „fig."; A) Brydekamp, el. anden gymnastisk Færdighed, el. Gymnastiken; – fac periclum in litteris, Fac in palaestra, etc., (prøv ham deri), Ter. Eun. 3, 2, 23; cf. Nep. Epam. 2; ut palaestra histrionem (adjuvat), Cic. Orat. 4; cf. id. d. Or. 1, 16: didicerintne palaestram, an nesciant; – men ∾ uncta o. nitida, Ovid., (fordi man til Brydekampen indsmurte sig med Olie); cf. Virg. Aen. 3, 281: Exercent patrias oleo labente palaestras; – Brydekunstens Opfinder og Skytsgud er Mercurius; vid. Hor. Od. 1, 10, — B) Øvelse i Rhetoriken el. Veltalenheden, Rhetorskole el. alm. Skolen, lærd Dannelse; bf. ofte „alleg.": non tam armis institutus, quam palaestra, Cic. Brut. 9; genus verborum ··· palaestrae magis et olei, quam ··· fori, Cic. d. Or. 1, 18; — bb) bf. ogs.; a) en ved Øvelse vunden (ligesom athletisk) Regelmæssighed og Skjønhed; – nihil facere ··· in quo non motus hic habeat palaestram quandam, Cic. Orat. 68; cf. ibd. 56; men sine nitore et palaestra, id. Leg. 1, 2; — b) Kunstgreb el. List; – utemur ea palaestra, quam a te didicimus, Cic. Att. 5, 13.

*pălaestrĭce, adv., ligesom i Palæstra el. i Skolen; bf. „alleg.": palaestrice spatiari in xysto etc., (øve Veltalenheden i philosophiske Discurser), Cic. d. Opt. Gen. Or. 3; o. — pălaestrĭcōs, adv., παλαιστρικῶς: = frgd., Afran. ap. Non.; af — pălaestrĭcus, 3, παλαιστρικός: hørende til en Palæstra, palæstrisk el. gymnastisk, motus (pl.), vid. Cic. Off. 1, 30; – men palaestrica, (sc. ars): Gymnastiken, Quintil.; – ∾ (doctor): en Lærer deri, id. 12, 2, 12; bf. palaestricis (m.) vacare, (lade sig undervise af saadanne el. i Gymnastiken), id. 1, 11, 15. — pălaestrīta, ae, m., παλαιστρίτης: som øver Brydekunsten el. Gymnastiken; hvf. Martial. 3, 58: Nec perdit oleum lubricus palaestrita; bf. sædv. en Gymnastiklærer, Cic. Verr. 2, 14 o. 22.

pălam, adv. (o. praepos.); I) „egenl.": aabenbar, offenligen, for alles Øine; – palam in eum tela jaciuntur, sed clam subministrantur, („alleg."), Cic. Coel. 9; non occulte, sed palam, id.; luce palam in foro saltare, Cic. Off. 3, 24; non perplexe, sed palam revocant, (med rene Ord), Liv. 30, 20; nec palam, nec secreto jactare consilia sua, id. 44, 34; non ex insidiis, sed aperte et palam, Cic. Orat. 12; cf. id. Verr. 4, 24: non per praestigias, sed palam per potestates etc.; men Tac. Ann. 4, 1: palam ··· pudor, intus libido; cf. id. Hist. 2, 57; — II) „overf."; A) palam est: det er aabenbart el. bekjendt el. kundbart; – palam est res, (det er en bekjendt Sag), Plaut. Aul. 4, 9, 18; haec commemoro, quae sunt palam, Cic. Pis. 5; tum demum palam facto etc., Liv. 1, 41; – ogs. m. Objectssætning; pisces audire, palam est, Plin. 10, 89; — B) ligesom clam o. coram, som praepos. c. abl.; – inde rem creditori populo palam solvit, Liv. 6, 41; Meque palam de me tuto mala saepe loquuntur, Ovid. Trist. 5, 10, 39; ligel. Marte palam, id. A. A. 2, 569; cf. Hor. Epod. 11, 19.

Pălămēdes, is, m., Παλαμήδης: Søn af den euboeiske Konge Nauplius, drog med Grækerne for Troja, hvor han opfandt Schakspillet; – ved Iagttagelse af Tranernes Flugt skal han have opfundet Bogstaverne Θ, Ξ, Φ, Χ, efter Andre Υ o. Δ; vid. Plin. 7, 57; hvf. Tranen heder: Palamedis avis, Martial. 13, 75; s. ogs. Manil. 4, 203; – efter Ovid. Met. 13, 56 flgd., blev han Offer for Ulysses's Rænker; cf. Hygin. Fab. 95 o. 105; — B) bf. Pălămēdēus, 3, Manil. l. c.; ogs. Pălămēdĭăcus, 3, Cassiod., ogs. Pălămēdĭcus, 3, Auson. — Palantes, um, m.: de med Evander Indvandrede, Varro L. L. 5, 8.

pălāra, ae, f.: etslags Sangfugl, auct. Carm. d. Philom. 11. — pălāris, e, [1.palus]: hørende til Pæle; – ∾ silva, (hvorfra man henter Pæle), Digest.; — II) bf. subst. palaria, ium, n.: Øvelsen at fægte til Pæle, Veget.; ogs. den hertil hørende Øvelsesplads, id. — palasĕa, o. plasĕa, ae, f., i Offersproget: Rumpestykket med Halen af en Oxe; (ligesom offa penita: det tilsvarende Stykke af Svinet), Arnob.

Pălātīnus, 3. s. und. Palatium. — pălātĭo, onis, f., [palo]: Nedrammelse af Pæle, Vitruv. — Pălātĭum, (Pall.), i, n.: den tidligst bebyggede af Roms syv Høie, a Pallanteo, urbe Arcadica, etc.; vid. Liv. 1, 5; s. ogs. Fest. p. 220, (Müll.), Tibull. 2, 5, 25, o. Ovid. Fast. 4, 815; — II) fordi Keiser Augustus boede paa Palatinerbierget, saa bruges ogs. Palatium efteraug. o. appellativt f. Pallads el. d. keiserlige Pallads; vid. Ovid. A. A. 3, 119: Quae nunc sub Phoebo ducibusque Palatia fulgent, etc.; cf. Virg. Ge. 1, 499; men Ovid. Met. 1, 175: Hic locus est, quem ··· Haud timeam magni dixisse palatia coeli; men Juvenal. 9, 23: ere secreta palatia matris: Gudinden Cybeles Tempel paa Palatinerbierget; – s. ogs. Enn. l. c. und. palatum; — B) bf. Pălātīnus, 3; 1) hørende til Palatinerbierget, som der findes, som benævnes derefter, mons, Liv., collis, Ovid., Palatinerbierget; ∾ Apollo, Hor. Ep. 1, 3, 17, o. Prop. 4, 6, 11, (som der har et Tempel med Bibliothek); ∾ ludi, Suet. Calig. 56, (til Ære for K. Augustus); ∾ aves, (af hvilke Remus tog Varsler), Ovid. Fast. 5, 152, o.

Prop. 4, 6, 44; men Palatina, (sc. tribus), Cic. Verr. 2, 43; — 2) fild. „overf.": keiserlig, domus, Suet. Aug. 29, (det keiserlige Pallads); men Palatinae laurus, Ovid. Fast. 4, 953, (der stode foran samme); ∾ tonans, Martial. 9, 40, (i. e. Domitianus); - ∾ officia: Hofembeder, Aur. Vict. epit. 14; — not.: for Verfets Skyld findes Pallai. f. Palat., Martial. — Pălātŭa, ae, f.: Skytsgudinde for Palatinerhoien, Varro; — B) df. flamen Pălātŭālis, (hendes Præst), id.

pălātum, i, n., (fild. ogf. palatus, i, m., f. nedenf.); I) „egenl.": Gummen el. Ganen, navnl. som Organ for Smagen; - Ipsa quoque interius cum duro lingua palato Congelat, etc., vid. Ovid. Met. 6, 306; cf. Virg. Ge. 3, 388; cui ··· sapiat palatus, Cic. Fin. 2, 8, (Madv.); ∾ torpens, (som har tabt Smagen), Ovid.; cf. Hor. Sat. 2, 8, 38; — b) ogf. som Organ for Talen; - Nec tamen ignavo stupuerunt verba palato, Ovid. Am. 2, 6, 47, (i. e. non tacuit); cf. Pers. 1, 35, o. Hor. Sat. 2, 3, 274; — c) „alleg." ogf. som Organ for den aandige Smag; - palato, quid sit optimum, judicare, Cic. N. D. 2, 18; cf. Quintil. 6, 3, 19; — II) „overf." fra Geftaltens Lighed; - ∾ coeli: Himmelens Hvælving, Enn. ap. Cic. N. D. 2, 18. — 1. pălātus, i, f. und. frgd. — 2. pālātus, 3, partic.; 1) af palo; — 2) af palor.

pălē, es, f., πάλη, (i. e. lucta): Brydning el. Brydekamp; - uncta pale, Stat.; liquidam nodare palen, id. — pălĕa, ae, f.; I) „egenl.": Avne el. Avner; - nulla vestitum palea granum, Colum.; navis paleae, (ladet dermed), Cic. Parad. 3, 1; paleis permista frumenta, Colum.; cf. Virg. Ge. 3, 134; — II) „overf."; A) ifolge etslags Lighed; - aeris palea quaedam, Plin. 34, 36, (Kobberskæl el. Kobberskum); — B) den rodlige Flip el. Lap under Hanens Næb, Hanefkæg, Varro, Colum.; df. — pălĕālis, e, uva, (som forvares i Avner), Coel. Aur.

pălĕar, āris, n., (f. paleare, f. palea no. II, B): den nedhængende Hud paa Tyrens Hals, Senec. Hippol. 1045; - sædv. in pl.; Et crurum tenus a mento palearia pendent, Virg. Ge. 3, 53; ∾ pendula, Ovid.; — II) ogf. f. guttur el. rumen; - Et matutinas revocat palearibus herbas (taurus), Calpurn. — *pălĕāris, e: af el. med Avner, arista, Venant.; — pălĕārium, i, n.: Sted, hvor Avner opbevares, Colum.; o. — pălĕātus, 3: blandet med Avner, lutum, id.; — [palea].

Pălēs, is, f., [befl. m. πάω, pasco, pabulum]: Hyrdernes og Hiordenes Skytsgudinde; hvf. dea pabuli, Serv. ad Virg. Ge. 3, in.: Te quoque, magna Pales ··· canemus; cf. id. ad Virg. Ecl. 5, 35; men spargere lacte Palem, (som Offertieneste), Tibull. 1, 1, 14; cf. Ovid. Fast. 4, 746, oftere; sacra Palis, ibd. 820, ogf. lux (i. e. dies) Palis, ibd. 640, ligesom Palilia: hendes Fest; — B) df. Pălīlis, e: horende til Gudinden Pales, flamma, Ovid. Fast. 4, 798, Ild (el. Forbrænding af Ho el. Straa), hvorover man pleiede at springe paa Palesfesten: Palilia (sc. festa el. solennia), Ovid., Propert.; denne Fest holdtes XI Cal. Maj. (21 April.), der ogf. blev regnet for Roms Stiftelsesdag; vid. Ovid. l. c. 721 flgd., o. Cic. Div. 2, 47; — not.: f. Palilia findes ogf. Parilia, quod eo tempore omnia sata ··· parturiant pariantque, Mar. Vict.; cf. Fest. p. 222, (Müll.); df. — Pălīlĭcius, (-tius), 3: benævnt efter Festen Palilia, sidus, (i. e. Hyades el. suculae), Plin. 18, 36. — Palestīnus, 3, f. und. Palaestinus.

Pălīca, ae, f.: By paa Sicilien; — B) df. 1) Pălīci, orum, m.: Indvaanerne deraf, Sil. 14, 219; — 2) Palicānus, i, m., f. nedenf.: Tilnavn in gente Lollia, Cic. Verr. 3, 25, oftere. — Pălīcus, i, m.; pl. Palici, orum: Tvillingsonner af Juppiter ved Nymphen Thalia el. Ætna, dyrkedes i Byen Palica paa Sicilien ved et Tempel i Nærheden af tvende dem hellige Soer: stagna Palicorum, Ovid. Met. 5, 406; ogf. dyrkedes de som Beforbrere af Frugtbarhed; ogf. som Havguder; navnl. ogf. som Hævnere af Mened; - vid. Macrob. Sat. 5, 19, o. Serv. ad Virg. Aen. 9, 584; — not.: ogf. in sing. Palicus, i, m., Virg. l. c., o. Ovid. Pont. 2, 10, 25. — Pălīlĭa, um, n., Pălīlĭcĭus, (-tius), 3, o. Pălīlis, e, f. und. Pales. — pălĭlŏgĭa, ae, f., παλιλογία: den med Eftertryk forbundne Gientagelse af et Ord el. af en Forestilling; saal. Cic. Catil. 1, 1: nos, nos, dico aperte, consules desumus; cf. Virg. Aen. 3, 237: scuta latentia condunt; vid. Capella.

pălimbacchius, παλιμβαχεῖος, pes, ligesom antibacchius, Versfoden: - - ◡, (Augustus), Quintil. — pălimpissa, ae, f., παλίμπισσα: to Gange kogt Beg, Plin. 24, 21. — pălimpsestus, i, m., παλίμψηστος: Pergament, hvis Skrift er udslettet, for at man atter kan skrive derpaa; vid. Cic. Fam. 7, 18, o. Catull. 22, 5. — pălĭnōdĭa, ae, f., παλινῳδία; I) gientagen Sang, Ammian. 18, 5; — II) „overf." o. „alleg.": palinodiam canere: at gienkalde el. tilbagekalde, Macrob. Sat. 7, 5. — 1. pălĭnūrus, i, m., παλίνουρος, (i. e. iterum el. bis mingens), Martial. 3, 78; (men som Ordspil m. flgd.). — 2. Pălĭnūrus, i, m.: Forbierg med Havn i Lucanien, Lucan.; ogf. promontorium Palinurum, Plin. 3, 10; (har fit Navn af Æneas's Styrmand, Palinurus; vid. Virg. Aen. 6, 381, o. ibd. 337 flgd.). — pălĭtans, tis, partic. frequ. af palor; - pastor harum (ovium) Dormit, quum hae eunt sic a pecu palitantes, (omflakkende og forvildede derfra), Plaut. Bacch. 5, 2, 5. — pălĭūraeus, 3, prata, Fulgent., bevoxne med: — pălĭūrus, i, m.: en Tornart, (Christtorn el. Jodetorn, rhamnus paliurus), Plin. 16, 53; - Carduus et spinis surgit paliurus acutis, Virg. Ecl. 5, 39.

palla, ae, f., [efter Doederl. befl. m. pellis]: lang Kappe el. Kaabe, navnl. som Fruentimmerdragt, ofte ogf. meget prægtig; - Et tegit auratos palla superba pedes, Ovid. Am. 3, 13, 26; cf. Hor. Sat. 1, 2, 99; pro longae tegmine pallae etc., Virg. Aen. 11, 576; - dog bares palla ogf. navnl. af Heroer og Guder, Ovid. Fast. 2, 107; - „poet." tillægges palla ogf. den personificerede Tragoedie, Ovid. Am. 2, 18, 15; cf. Hor. A. P. 278; ogf. tillægges den Furier og Hexer, Ovid., Hor.; men ogf. bæres den under chlamys, vid. auct. ad Her. 4, 47; — II) ogf. undert. „overf." f. velum el. aulaeum: et Forhæng, Senec. d. Ir. 3, 22; hvf. som Ordsprog, Cic. d. Rep. 4, 4: pallas inter pecus, (om et unyttigt Modmiddel). — pallăca, ae, f., παλλάκη: Medhustru el. Concubine, d. lat. pellex, Suet. Vesp. 21, Plin. — pallăcāna, ae, f., ligesom gethyum: en Logart, Plin. 19, 32.

Pallădĭum, i, n., o. Pallădĭus, 3, f. und. 1.Pallas. — 2. Pallădĭus, i, m., skrev i d. fierde chr. Aarh.: de Re Rustica libros XIV, (hvoraf d. 12 forste folge Aarets tolv Maaneder). — Pallantēum, i, n., o. Pallantēus, 3, f. und. 3.Pallas. — 1. Pallantĭas, ădis, f., f. und. 1.Pallas. — 2. Pallantĭas, ădis, o. Pallantis, idis, f., f. und. 2.Pallas. — Pallantĭus, 3, f. und. 3.Pallas.

1. Pallas, ădis o. ădos, f., Παλλάς, (det græske Navn paa Romernes Minerva): er Gudinde for den hoiere Krigskunst; hvf. proeliis audax, Hor. Od. 1, 12, 21; - iblandt hendes Opfindelser er Olien, hvf. Pallados arbor: Olietræet, Ovid. A. A. 2, 518; ligel. Uldarbeide, hvf. Palladis ars, f. lanificium, id. Pont. 3, 8, 9; men Palladis ales, i. e. noctua, id. Fast. 2, 89; invita Pallade, ibd. 3, 823, ligesom invita Minerva, (imod Naturen), f. und. Minerva; — bb) df. „overf."; a) f. Palladium el. Gudindens Billede; vid. Ovid. Met. 13, 99, ogf. id. Trist. 2, 293; - og fordi dette Billede bevaredes i Vesta's Tempel, saa findes ogf. Pallas f. Vesta, Prop. 4, 4, 45; — b) ligel. Pallas baccifera, f. Olietræet, Ovid. Am. 2, 16, 8; ligel. ∾ pinguis, f. oleum, id. Her. 19, 41; men id. Trist.

4, 5, 4: Ut vigil infusa Pallade flamma solet, (sc. revivi- scere); — c) en Benævnelse paa Spytallet; vid. Macrob. Somn. Scip. 1, 6; — B) bf. 1) Pallădĭus, 3: pal- ladisk, numen, Ovid. Trist. 1, 10, 12, i. e. Pallas; ∾ arbor, Sil., (i. e. olea), corona, Ovid., (af Oliegrene); men ∾ colus, Senec. Herc. Oet., (som er opfunden af hende); – ∾ arx, Prop. 3, 7, 43, (Borgen i Troja); men ∾ arces, Ovid. Met. 7, 399, (Borgen i Athenen, som var hende hellig); men ∾ ratis, Ovid. Ib. 268, pinus, Val. Fl., (det ved Pallas's Bistand byggede Skib, Argos); ∾ honores, Ovid. Her. 17, 133, (den af hende lovede Hæder); ∾ forum, Martial. 1, 3, (det romerske Torv, hvor hendes Tempel var); men ∾ Alba, id. 5, 1; cf. Suet. Dom. 4; ∾ Tolosa, (hvor Videnskaberne blomstrede), Martial. 9, 10; — b) „overf.": sindrig el. vittig, ars, Martial. 6, 13, manus, (pl.), Stat. Silv. 1, 1, 6; — 2) Pallădĭum, i, n., sc. simulacrum el. signum: Gudindens Billede el. Billedstøtte, der, paa K. Ilus's Tid, i Troja var nedfaldet fra Himlen, og paa hvis Bevarelse Byens Frelse beroede; om dets Bortrøvelse ved Ulysses og Diomedes vid. Virg. Aen. 2, 163: ex quo ··· Fatale aggressi sacrato avellere templo Palladium, etc.; – sildigere kom dette Palla- dium til Rom, hvor det som Byens og Statens Skytsbillede blev opstillet i Vesta's Tempel; vid. Flor. 1, 2, ogs. Cic. Phil. 11, 10, o. Liv. 5, 52, ogs. Plin. 7, 45.

2. Pallas, antis, m.: en Gigant, Claudian. Gi- gantom. 95, Søn af Crius, og Fætter til Hyperioniden Aurora, som deraf heder: — Pallantĭas, ădis, f., Ovid. Fast. 4, 373, oftere; ogs. Pallāntis, ĭdos o. ĭdis, f.; hvf. id. Met. 15, 700: sexto Pallantidos ortu, (i. e. sexto die); cf. id. Fast. 6, 567.

3. Pallas, antis, m.: en af K. Euanders Forfædre i Arcadien; vid. Virg. Aen. 8, 51 o. 54, o. Serv. ibd.; — B) bf. Pallantēus, 3, moenia, Virg. Aen. 9, 196, o. 241: Byen Pallanteum (i Italien); ∾ apex, Claudian., (i. e. Palatium); – ogs. Pallantĭus, 3, heros, Ovid. Fast. 5, 647, (i. e. Euander); — bb) bf. subst. Pallantēum, (sc. oppidum); a) By i Ar- cadien; vid. Liv. 1, 5; – ogs. Pallantium, Plin. 4, 6; — b) By i Italien, anlagt af den fra Arcadien for- drevne K. Euander, paa det Sted, hvor sildigere Rom blev bygget, Virg. Aen. 8, 54 o. 341; — not.: endnu ere af dette Navn at mærke: a) Pallas: Fader til d. femte Minerva; vid. Cic. N. D. 3, 23; — b) Pallas: Søn af Euander; vid. Virg. Aen. 8, 104 flgd.; — c) Pallas: Frigiven af K. Claudius; vid. Plin. Ep. 8, 6, o. Tac. Ann. 12, 53, flgd. — Pallătīnus, 3, o. Pallătĭum, i, n., s. Palatinus etc., Martial.

Pallēne, es, f., Παλλήνη: Halvø i Macedonien, ved den thermaiske Bugt, ogs. Phlegra, er navnkundig af Gudernes Kamp med Giganterne; vid. Plin. 4, 17, ogs. Ovid. Met. 15, 356, o. A.; — B) bf. 1) Palle- naeus, 3, fulmina, (hvormed Juppiter nedslog Gi- ganterne), Lucan., triumphi, Stat.; — 2) Pallēnen- sis, e: pallenisk, ager, Liv. 44, 10, isthmus, Plin. l. c.

pallens, tis, partic. o. adj. af flgd. — pallĕo, ēre, v. n.; I) „egenl."; – sudat, pallet, etc., Cic. Phil. 2, 34; Palleat omnis amans, (bør see bleg ud), Ovid. A. A. 1, 729; – ∾ fame, Martial., morbo, Juvenal.; Quum mea rugosa pallebunt ora senecta, Tibull. 3, 5, 25; ogs. pallere otio, Martial. 3, 58, 24; — II) „fig."; A) „overf." om Farverne el. med Hensyn til dem; 1) at være mat el. dunkel i sit Slags; – mundus pallet nubilo, (er mørk el. dunkel), Senec. Oed.; pallet nostris Aurora venenis, (siger Medea), Ovid. Met. 7, 209; men Martial. 8, 44: Superba densis arca palleat nummis, (skinne deraf); — 2) at affarves, at tabe sin naturlige Farve; – Et numquam Herculeo numine pallet ebur, (taber aldrig sin Hvidhed), vid. Prop. 4, 7, 82; cf. Ovid. Fast. 1, 688; – ogs. c. acc.: multos pallere colores, (ofte at skifte Farve), Prop. 1, 15, 39; — B) „ment."; 1) at være bleg af en Lidenskab, heftigen at attraae; – Ambitione mala aut argenti pallet amore, Hor. Sat. 2, 3, 78; viso si palles, improbe, nummo ··· Nequicquam etc., Pers. 4, 47; – men ogs. om den Afholdne, Juvenal. 7, 97; – ogs. om den Stu- derende har Quintil. 7, 10, 14: vigilandum, nitendum, pallendum est; men „poet." c. acc.: pallere Eupo- lidem, (studere sig bleg derpaa), Pers. 1, 124; — 2) at blegne el. ængstes derfor el. derover el. derved; – Dum pueris omnis pater et matercula pallet, Hor. Ep. 1, 7, 7; ∾ ad omnia fulgura, Juvenal.; ∾ Marco sub judice, Pers. 5, 80; – ogs. c. acc., (ligesom efter d. udfaldne ad), vid. Pers. 5, 184; — III) partic. pallens, tis, ofte ogs. som adj.; A) „egenl.": bleg, gusten; – simulacra modis pallentia miris, Lucr. 1, 124; ∾ umbra Erebi, Virg.; ∾ regna, (Underver- denen), Sil.; ∾ undae, (dens Floder), Tibull.; — 2) ogs. „alm.": mat el. dunkel i sit Slags; – gemma e viridi pallens, Plin.; ∾ herbae, Virg. Ecl. 6, 54; ∾ toga, (mørk el. dunkel), Martial. 9, 58; cf. Tibull. 2, 5, 75: Solem ··· vidit Jungere pallentes nubilus annus equos, (om en Solformørkelse); — b) „poet." ogs. som gior bleg; – pallentes morbi, Virg. Aen. 6, 275; pallentia philtra, Ovid. A. A. 2, 105; ∾ curae, Martial.; — B) „ment.": slet el. ringe i sit Slags; – pallentes radere mores, Pers. 5, 15; nec ··· famam pallentem trepidus experiar, Tac. Orat. 13.

pallesco, llŭi, ĕre, v. n., inch. af palleo; I) „alm.": at blive bleg; – ut, qui timent ··· pallescant, Gell. 19, 4; men pallescere in aliqua, (blive forelsket deri), Prop. 1, 13, 7; Pallescet super his, (af forstilt Be- undring derover), Hor. A. P. 429; Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa, etc., vid. id. Ep. 1, 1, 61; men id. Od. 3, 27, 28: Pontum ··· palluit audax, (af Skræk derover); — II) „bes." om Farverne el. med Hensyn paa dem: at tabe sig, at blive mat el. dunkel; – Palluit ut serae ··· Pal- lescunt frondes, quas etc., Ovid. A. A. 3, 704; pallescit flamma veneno, Val. Fl.; men Ovid. Met. 11, 110: saxum quoque palluit auro, (blev guldfarvet, blev til Guld).

*palliastrum, i, n.: ringe el. slet Kappe, Appul.; o. — pallĭātus, 3: iført el. bærende den græske Dragt Pallium, i græsk Dragt; (opp. togatus, Cic. Phil. 5, 5, o. sagatus, Suet. Caes. 48); men palliatus Pythagoras, (Philosophen P.), Val. Max., f. und. pal- lium; — II) „fig."; A) technisk el. i Kunstsproget: i græsk Dragt el. Costume; – ∾ signa Phidiae, Plin. 34, 194; cf. Cic. Qu. Fr. 3, 1; ligel. fabula palliata, (hvori græske Characterer og Dragter optræde; opp. togata fabula), Varro ap. Diomed.; — B) „alleg.": Socratis virilitatis robore palliatus animus, Val. Max. 3, 8, extern. 3.

pallĭdŭlus, 3, dem.: noget bleg, Catull. 65, 6; af — pallĭdus, 3, [palleo]; I) „egenl.": bleg, med blegt Udseende; – ut pallidus omnis Coena desurgat dubia, Hor. Sat. 2, 2, 76; oraque buxo Pallidiora ge- rens, Ovid. Met. 4, 134; ∾ oriens, Plin.; quae sunt pallidissimae omnium (stellae), id.; men immundo pallida situ mitra, Prop. 4, 5, 70; – men Ditis profundi pallida regna, (Underverdenen), Lucan.; cf. Tibull. 1, 10, 42: Errat ad obscuros pallida turba lacus; — II) „fig."; A) „overf."; 1) som gior bleg; – ∾ mors, Hor. Od. 1, 4, 13; ∾ vina, Propert., aco- nita, Lucan.; — 2) skimlet; – vetustate fit ficus pallidior, Varro; — B) „ment.": bleg af Elskov el. af anden Lidenskab; – Pallidus in lenta Naide Daphnis erat, Ovid. A. A. 1, 732; cf. Prop. 3, 6, 28; – men Ovid. Her. 1, 14: Nomine in Hectoreo pallida semper eram, (neml. af Skræk); cf. id. ibd. 12, 97.

*pallĭŏlātim, adv., amictus: som er iført pal- liolum, Plaut. Pseud. 5, 1, 29; o. — pallĭŏlātus, 3: som er iført en Kappe med Hætte el. Slag, Suet. Claud. 2; men palliolatae tunicae, (med Hætter el. Slag), Vopisc.; men Martial. 9, 33: quae palliolata

vagatur (amica: indhyllet i en Hættekappe); af — palliŏlum, i, n., dem. af pallium; I) „egenl.": liden el. ringe Kappe; - Saepe est etiam sub palliolo sordido sapientia, Caecil. ap. Cic. Tusc. 3, 23; palliolum in collum conjice, Plaut.; cf. Martial. 11, 27; — II) „overf.": etslags Hætte el. Hovedbedækning, (cucullus el. pileolus, capuchon), ordenl. til Brug i Svaghedstilfælde, odl.; cf. Quintil. 11, 3, 144: palliolum, sicut fascias et focalia ··· sola excusare potest valetudo, (neml. hos Taleren); cf. Ovid. A. A. 1, 731.

pallium, i, n., [besl. m. palla]; I) „alm.": etslags vid og lang Kaabe el. Kappe, er den ordenlige græske Mandsdragt, (ligesom toga er den romerske); - togam veteres ad calceos usque demittebant, ut Graeci pallium, Quintil. 11, 3, 143; ∾ colligere, Plaut., attollere, Terent.; - navnl. er pallium Dragt for Philosopherne, hvf. video, inquit, barbam et pallium, philosophum nondum video, vid. Gell. 9, 2; - Romernes Dragt er vel undert. pallium f. toga, navnl. i Omgang med Grækere, dog ikke let, uden at de hore ilde for denne Blodhed; vid. Liv. 29, 19, o. Cic. Verr. 5, 13; - som Fruentimmerdragt staaer pallium undert. f. palla, vid. Cic. Div. 2, 69, o. Ovid. Am. 1, 4, 41, oftere; - som Ordsprog mærkes: tunica propior pallio est, (hver er sig selv nærmest), Plaut. Trin. 5, 2, 30; - men om Taleren: intra pallium manum continere, (bruge mildt Foredrag, egenl. uden at gesticulere med Haanden), Quintil. 12, 10, 21; — B) ogs. „overf." om Togaen el. enhver Overklædning el. Kappe; vid. Martial. 3, 63, id. 8, 59, oftere; — II) „bes." ogs. sild. o. „poet.": Klæde el. Tæppe til Bedækning, Sengeteppe, Suet. Ner. 48; ogs. in pl., Ovid. Her. 21, 170, o. Prop. 4, 3, 31; - ogs. Ligklæde, Appul.; - ogs. ophængt Tæppe til Pynt, Prudent.

pallor, oris, m., [palleo]; I) „egenl.": Bleghed, blegt Udseende; - pudorem rubor, terrorem pallor et tremor consequitur, Cic. Tusc. 4, 8; cf. Hor. Epod. 7, 15; ∾ luteus, id., luridus, Ovid.; cf. Hor. Od. 3, 10, 14; — b) ogs. er pallor Underverdenens Farve, Ovid. Met. 4, 436; ligel. pallor infernae domus, Lucan.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) om Farven el. med Hensyn derpaa: Mathed el. Dunkelhed; navnl. ogs. blegt el. mat Skin; saal. pallor Aurorae, (den første matte Morgenrøde), Stat.; cf. Plin. 2, 30: totius fere anni pallore continuo, (da Solens Skin var blegt el. mat); — 2) Skimmel el. Muggenhed; - ne (vasa) pallorem trahant, Colum.; pallorem ducunt rami, Ovid. Met. 8, 760; — B) „ment.": den af en Lidenskab fremkaldte Bleghed; hf. navnl. Frygt, Ængstelse; - Hic tibi pallori, Cynthia, versus erit, Prop. 2, 4, extrem.; men Quae tibi cura tori, quantus pro conjuge pallor? Stat. Silv. 5, 1, 69; — III) Pallor o. Pavor personificerede som Frygtens Magter el. Genier, vid. Liv. 1, 27; - ogs. er Pallor: Ledsager af Fames, Ovid. Met. 8, 790. — pallŭla, ae, f., dem. af palla: liden Kappe el. Kaabe, Plaut. Truc. 1, 1, 32, oftere.

1. palma, ae, f., παλάμη; I) „egenl.": den flade Haand, (opp. pugnus); vid. Cic. Orat. 32; palma percutere, Plin. Ep.; praebere palmam Luperco, (neml. til at slaae deri), Juvenal.; — II) „overf."; A) som pars pro toto: den hele Haand el. Haanden; - Compressan' palma, an porrecta ferio? Plaut. Cas. 2, 6, 53; passis palmis, (om den Bedende), Caes. B. C. 3, 58; men palmarum intentus (pl.), Cic. Sest. 55; cf. Virg. Aen. 2, 406; — B) palmae pedum, (Gaasefødder), Plin. 10, 27; — C) palmae remorum, (Aarebladene), Vitruv.; cf. Catull. 64, 7: Caerula verrentes abiegnis aequora palmis.

2. palma, ae, f., φοῖνιξ, [besl. m. fgd.]: Palmen el. Palmetræet, (phoenix dactylifera L.); beskrives Plin. 13, 6 flgd.; — II) hf. „overf."; A) Palmens Frugt el. Daddelen, (dactylus), Ovid. Fast. 1, 185, o. Pers. 6, 39; cf. Plin. l. c. 7; - ogs. Gren af Palmetræet, Cato, Colum.; men Hor. Sat. 2, 4, 83: en Feiekost af saadanne Grene; cf. Martial. 14, 82; — 2) fordi Palmegrene brugtes som Seierstegn el. Seiersbelønning, (vid. Liv. 10, 47: palmaeque tum primum - a. u. c. 461 - translato e Graecia more, victoribus datae, o. Suet. Calig. 32: more victorum cum palma discucurrit); saa heder palma ogs. „metonym."; a) Seierens Pris el. Belønning; hf. ogs. Fortrin el. den forste Plads iblandt flere; - palmam ferre el. accipere, (gaae af med Fordelen), vid. Cic. Att. 4, 15, o. id. Brut. 47; cf. Hor. Od. 1, 1, 5, o. ibd. 4, 2, 18; sin quaerimus etc., docto oratori palma danda est, (da er han at foretrække), Cic. d. Or. 3, 35; men Juvenal. 11, 179: dubiam facientia carmina palmam, (om Homers og Virgils Digte); men ∾ belli Punici patrati, (den Hæder, at have tilendebragt den), Liv.; — b) Seier el. Seiervinding; - quam palmam utinam Dii tibi reservent, Cic. d. Senect. 6; tot bellorum palmas etc., Justin.; - men „alleg." plurimarum palmarum gladiator, (som har udført mange Mord), Cic. R. Am. 6; cf. ibd. 30 o. 55; — c) „poet." ogs.: som vinder el. bærer Prisen, den Seirende; - tertia palma Diores, Virg. Aen. 5, 339; cf. id. Ge. 1, 59; — d) men ogs. omvendt: som er at bekæmpe el. overvinde; - Ultima restabat fusis jam palma duobus, Virbius, etc., Sil. 4, 392; — B) ifolge etslags Lighed med Palmetræet el. med dets Frugt el. Grene; 1) Skud el. Gren paa Vinstokken, Varro, Colum.; ogs. paa andre Træer, Plin. 37, 35; cf. Liv. 33, 5; — 2) etslags Træ i Africa, hvoraf en Salve faaes, Plin. 12, 62; - ogs. Balsamtræet el. dets Frugt, (hos Ægypterne), ibd. 47; - ogs. etslags Soplante, id. 13, 19; - men palmae agrestes, Cic. Verr. 5, 33 o. 38, rimel. etslags vilde Palmetræer. — 3. palma, ae, f., Biform af parma; - Fixa notet casus aurea palma meos, Tibull. 1, 9, 82; cf. Freund s. v. parma ab in.

1. palmāris, e, [2.palma]: med Palmer; - ∾ lucus, Palmelund, Ammian.; — II) „overf.": som fortiener Palmen el. Forrangen, longum est ad omnia (sc. dicere), quae talia sunt, ut etc., sed illa palmaris quidem (sc. sententia), quod etc., vid. Cic. N. D. 1, 8; ∾ statua, id. Phil. 6, 5. — 2. palmāris, e, [palmus]: som holder en Haandbred el. en Tværhaand; - in virgulas palmares concidi, Varro; ∾ spatia, Colum. — palmārius, 3, [2.palma]: = 1.palmaris: horende til Palmer; hf. Palmaria (sc. insula): Palmeoen (i det tyrrhenske Hav), Varro, Plin. 3, 12; — II) hf. „overf." o. subst., palmārĭum, i, n.; A) hvad der fortiener Prisen; - Id vero est, quod ego mihi puto palmarium, etc., Ter. Eun. 5, 4, 8; — B) Sagførerens Honorar for en vunden Proces, Digest.

palmătĭas, ae, m., παλματίας: etslags svagere Jordskælv, Appul. — 1. palmātus, 3, [1.palma]: som viser Figuren af den flade Haand, paries, Pseud. Quintil. Decl. 1; ∾ cervus, (hvis Tagger ligne en flad Haand), Capitolin. — 2. palmātus, 3, [2.palma]; I) „alm.": der ligner en Palmegren, lapis, (hvis Indre ligner Forsteningen deraf), Plin. 36, 29; — II) „bes.": besat el. udsyet med Palmegrene, tunica, (en saadan Vest el. Underklædning); - en saadan tunica palmata, tilligem. toga picta, er at mærke som Æresgave, Liv. 30, 15; - men som den triumpherende Feldtherres Dragt laantes de fra Juppiters Tempel paa Capitolium, vid. Liv. 10, 7; ogs. findes toga palmata, Martial. 7, 2; ogs. vestis palmata, Val. Max.; men palmatus consul, (f. tunica palmata indutus), Hieronym.

palmes, itis, m., [2.palma, nr. II, B]; I) „egenl.": Gren el. Skud paa Vinstokken; vid. Colum. 5, 6, o. Plin. 17, 35, ogs. Fest. p. 222, (Müll.); turgent in palmite gemmae, Virg. Ecl. 7, 48; cf. Ovid. Fast. 1, 152; — II) „overf."; A) Vinstok, ogs. Vinbierg; Icario nemorosus palmite Gaurus, Stat. Silv. 3, 1, 147; men Martial. 8, 40: Non horti, neque palmitis beati ··· custos; — B) „alm.": en Gren; - palmites arborum, Curt. 4, 3; cf. Plin. 13, 7.

palmētum, i, n., [2.palma]: Palmeskov; - palmetis (Judaeae) proceritas et decor, Tac. Hist. 5, 6; men ungi ··· Herodis palmetis pinguibus, (med Salver derfra), Hor. Ep. 2, 2, 184; ogs. in sing., Justin. 36, 3. — 1. palmĕus, 3, [palmus]: som holder en Haandbred; - herba ··· caule palmeo, Plin. 26, 62. — 2. palmĕus, 3, [2. palma]: af Palmetræ el. af Palmeblade; - ∾ tabulae, Vitruv., segetes, Colum.; men ∾ vinum, (Daddelvin), Plin. 12, 40.

palmĭcĕus, (-cius), 3, [2.palma], sporta el. sportula, (flettet af Palmeblade), Sulp. Sev. — palmĭfer, a, [2.palma, fero]: som bærer el. frembringer Palmetræer el. Daddeler, rig el. frugtbar derpaa, Thebae, Propert., Idume, (i. e. Idumaea), Sil., Pharos, Ovid. Am. 2, 13, 8. — palmĭger, a, um, [2.palmo, gero]: som bærer el. holder en Palmegren, Plin. 35, 10. — palmĭpĕdālis, e: som holder en Fod og en Haandbred (el. 20 Tommer); - limen inferius (harae) altum palmipedale, Varro; ∾ malleolus, Colum. 3, 19; af — palmĭpes, ĕdis, adj., [palmus, pes]: = frgd.; - palmipede ··· intervallo (seri populum album), Plin. 17, 32; — II) „overf.": bredfodet; - palmipedum in genere ··· anseres, id. 11, 107. — palmĭprīmus, 3, [2.palma]; bf. ∾ vinum: etslags Figenvin, Plin. 14, 19.

1. palmo, are, v. a., [1.palma]: paatrykker med den flade Haand; - ∾ vestigium, (et Mærke), Pseud. Quintil. Decl.; f. ogs. und. 1.palmatus. — 2. palmo, are, [palmes], men alene Colum. 11, 2, extr.: palmare, hoc est, materias alligare, (at opbinde Vinrankerne). — palmopes, etc., f. und. palmipes, etc. — palmōsus, 3, [2. palmo]: med mange Palmetræer, Selinus, Virg. Aen. 3, 705.

1. palmŭla, ae, f., dem. af 1.palma: den flade Haand el. Haanden, Varro ap. Non.; palmulae saevientes, Appul.; — II) „overf.": Aarebladet, Virg. Aen. 5, 163. — 2. palmŭla, ae, f., dem. af 2.palma, Varro R. R. 2, 1, inc.; — II) bf. „overf.": Palmetræets Frugt, Daddelen, id. ibd. 1, 67; cf. Suet. Aug. 76; — palmŭlāris, e, [1.palmula]: der foretages med den flade Haand, frictus, Capella.

palmus, i, m., ligesom 1.palma: den flade Haand; - per manus palmum (geri munus: paa den flade Haand), Vitruv. 2, 3; cf. Plin. 35, 49; — II) „overf." som Længdemaal; a) palmus minor, ogs. absol. palmus: Haandbred, el. fire Fingre el. fire Tommer el. Fjerdedelen af en romersk Fod, Vitruv. 3, 1; — b) palma major: et Spand, el. 12 Tommer, heder ogs. dodrans, Varro; palmi altitudine frutex, Plin. 12, 28. — Palmȳra el. Palmīra, ae, f.: By i Syrien, paa Grændsen af Arabia deserta, Plin. 5, 21; — B) bf. Palmȳrēnus, 3, solitudines, id. ibd.

1. pālo, avi, atum, 1, v. a., [1.palus]: befæster med Pæle; - vitis ut paletur et ··· alligetur, Colum.; vineae palatae et ligatae, id. — 2. pālo, are, v. n., sild. Biform af flgd., Sulpicia Sat. 1, 43. — pālor, ātus sum, 1, v. dep. n.: at streife el. flakke hid og did; - non vides, ut palantes Solae liberae grassentur (oves)? Plaut. Bacch. 5, 2, 18; cf. Liv. 22, 17; - bf. oftest i Krigssproget: desertum a ducibus agmen per agros palatur, Liv. 27, 47; ligel. qui per agros fuga palabantur, Tac. Hist. 3, 17; terga dabant palantia Teucri, Virg. Aen. 12, 738; palatos passim aggressus, Liv. 8, 24; - dog ogs. Palantesque polo stellas, Virg. Aen. 9, 21; men mergi palanti amne (i. e. Nilo: oversvømmes deraf), Plin. Pan. 30; — II) „fig.": Errare atque viam palantes quaerere vitae, Lucr. 2, 10; Palantesque animos passim ac rationis egentes Despectare procul, etc., vid. Ovid. Met. 15, 150.

*palpābĭlis, e: til at tage paa; - ∾ tenebrae, Oros., Hieronym.; — palpāmen, ĭnis, n.: Bestrygen, Prudent.; — palpāmentum, i, n.: = frgd.; bf. „fig.": at indsmigre sig; in pl., Ammian. 27, 12; — palpātĭo, onis, f., ligesom frgd., „fig.": Smiger, Lokkelse; - Aufer hinc palpationes, Plaut. Men. 4, 2, 43; o. — palpātor, oris, m.: som bestryger; bf. „fig.": Lokkefugl el. Beforer; - Tum sycophantae et palpatores plurimi in urbe hac habitant, Plaut. Men. 2, 1, 35; — [1.palpo].

†palpĕbra, ae, f., ligesom βλέφαρον: Øielaaget, Cels.; oftere in pl., palpebrae, ligesom βλέφαρα: Øienlaagene, quae sunt tegumenta oculorum, Cic. N. D. 2, 57; ∾ munitae sunt tamquam vallo pilorum, ibd.; — II) „overf.": Haarene paa Øienlaagene; - evulsas palpebras renasci, Plin. 25, 99; bf. — palpĕbrālis, e: hørende til Øienlaagene; - ∾ setae, (Øienhaarene), Prudent.; o. — palpĕbrāris, e: = frgd.; - ∾ collyria, (Øiensalve), Coel. Aur. — palpĕbrātĭo, onis, f.: Øienlaagenes idelige Bevægelse, Coel. Aur.; af — palpĕbro, are, v. n., [palpebra]: ideligen at bevæge Øienlaagene; - palpebrant aegrotantes, Coel. Aur.

*palpĭtātĭo, onis, f.: idelig el. zittrende Bevægelse, oculorum, Plin., cordis, id.; o. — palpĭtātus, us, m.: Zittren el. Krampe; in abl., id. 9, 48; af — palpĭto, 1, v. n.: at bevæge sig hurtigen el. zittrende; at zittre el. bæve; - quum cor ··· ita mobiliter palpitaret, ut imitaretur igneam celeritatem, Cic. N. D. 2, 9; cf. Ovid. Met. 6, 560; men semianimes palpitantesque etc., (i Dødskampen), Suet. Tib. 61; - „poet." ogs. om Ilden: at knittre, Stat.; — II) „fig.": animum palpitantem percussit, Petron. Sat. 10.

†1. palpo, avi, atum, 1, (v. n. o. a.), ogs. som depon. palpor, atus sum; I) „egentl.": bestryger (med Haanden), berører sagte el. følende; - modo pectora praebet Virginea palpanda manu, Ovid. Met. 2, 866, inc., (al. plaudenda); palpare lupos, Manil.; quum quis equum palpatus est, Digest.; ogs. absol.: nihil asperum est palpanti, Senec. d. Ir. 3, 8; — II) „fig.": at føle el. smigre el. caresſere; a) absol.; - Hoc sis vide, ut palpatur, Plaut. Merc. 1, 2, 57; men Cic. Att. 9, 9, m. Objectsætning: palpabo, ecquonam modo possim etc.; — b) c. dat.; vid. Plaut. Amph. 1, 3, 9, o. Hor. Sat. 2, 1, 20; — c) c. acc.: quem munere palpat, Juvenal. 1, 35; bf. — 2. palpo, ōnis, m.: en Smigrer el. Hykler, Pers. Sat. 5, 176; o. — palpum, i, n., el. palpus, i, m., (nomin. inus.): listig Smiger el. Caresſe; - mihi obtrudere non potes palpum, (mig kan du ikke narre), Plaut. Pseud. 4, 1, 35; aliquem palpo percutere, id. Amph. 1, 3, 28.

Pălūda, ae, f.: den med en Krigskappe Beklædte; Epithet til Minerva, Enn. Ann. 1, 24, o. Varro L. L. 7, 3. — pălūdāmentum, i, n.; I) „alm.": Krigskappe el. Soldaterkappe, vid. Liv. 1, 26; (cf. id. 45, 39: lictores paludati); — II) bf. „bes.": Feltherrekappen; vid. Liv. 9, 5, o. id. 25, 16; men Plin. Pan. 56: paludamento mutare praetextam, (fra et Statsembede at erholde en Commando); - ogs. bæres ∾ aureum af Agrippina ved Skuespillene, vid. Plin. 33, 19; cf. Tac. Ann. 12, 56; bf. — pălūdātus, 3: iført Kappen paludamentum, navnl. om dem, som drage i Krig; f. ovenf. lictores paludati; - oftest om den i Krig dragende Feltherre; vid. Cic. Fam. 15, 17; ut paludati, votis nuncupatis, exeant consules, (i Feltherredragt), Caes. B. C. 1, 6.

pălūdester, stris, stre, [2.palus], sild. Biform af paluster: sumpig, illuvies, Cassiod. — pălūdĭcŏla, ae, c., [2.palus, colo]: som boer el. bygger i Sumper el. i sumpige Egne, Sidon. — pălūdĭfer, a, um, [2.palus, fero]: som frembringer Sumper; - ∾ aquae, auct. carm. d. Philom. 42. — pălūdĭvăgus, 3, [2.palus]: som vanker om i Sumper; - ∾ alumni (Germaniae), Avien. Perieg. 312. — pălūdōsus, 3, [2.palus]: moradsig, sumpig; - ∾ humus,

Ovid. Met. 15, 268; men ∾ Ravenna, (som ligger i Sumper), Sil. 8, 603.

pălum, i, n., s. und. 1.palus. — pălumba, ae, f., Cels., sædv. palumbes, is, c., [rimel besl. m. πέλεια, πελειάς, i. e. columba]: den store Skovdue, Ringelduen, φάττα; – ∾ raucae, Virg. Ecl. 1, 58; cf. Hor. Od. 3, 4, 12; men „alleg": Nos tibi palumbem ad aream usque adduximus, (have skaffet dig en Fangst, s. und. area), Plaut. Poen. 3, 3, 63; ds. — pălumbīnus, 3: af en Skovdue, caro, Plin. — pălumbŭlus, i, m., dem.: Duenunge el. liden Due, men alene som Kjelord, Appul.; af — pălumbus, i, m.: = palumbes; – ∾ ferus, Plin., torquatus, Martial.

1. pălus, i, m., [ctr. af paxillus, af pango]; I) „egenl.": en Pæl; – ad palum alligati, Cic.; palis adjungere vitem, Tibull. 1, 7, 33; – som en Soldater-øvelse mærkes: exerceri ad palum, (gaae løs paa en Pæl, som paa en Fiende); cf. Juvenal. 6, 247: quis non vidit vulnera pali? ogs. Senec. Ep. 18; – i Gladiatorsproget heder palus primus, (ogs. palusprimus): det Træsværd, som secutores førte; hvf. ogs. deres Anfører hed palusprimus; vid. Lamprid. Commod. 15; — II) „overf.": det mandlige Lem, Hor. Sat. 1, 8, 5; — not.: palum, i, n., s. palus, Varro.

2. pălus, ūdis, [skal være besl. m. ἕλος, i. e. palus]: Sump el. Morads; – paludes siccare, Cic. Phil. 5, 3; arenam aliquam aut paludes emere, id. Agr. 2, 27; – dog ogs. staaende Vand; cf. palus Maeotis, Mela; „poet." ogs. om Styx (i Underverdenen), Virg. Ge. 4, 479; ligel. om Avernersøen, id. Aen. 6, 107; men ibd. 414 staaer palus f. aqua paludis; — II) „overf.": Rør, som voxer i Kjær el. i Sumper; – Tomentum concisa palus Circense vocatur, Martial. 14, 160; cf. id. 11, 32; — not.: gen. paludum, Caes. B. G. 4, 38, paludium, Liv. 21, 54, o. Justin. 44, 1.

palusca, ae, f., ficus: en Figenart, Cloat. ap. Macrob. Sat. 2, 16, inc. — pălūster, stris, stre, [2.palus]: moradsig el. sumpig, ager, Liv.; men ∾ aqua, (Mosevand), Colum.; ∾ coelum, (Uddunstninger af Moser), Liv. 22, 2; in palustribus, (neutr.: i sumpige Egne), Plin. 14, 19; —II) „fig."; Tunc crassos transisse dies lucemque palustrem···ingemuere, (deres i Lasternes Dynd tilbragte Tid), Pers. 5, 60; — not.: palustris (masc.), ager, Colum.

pammachium, i, n., παμμάχιον: en gymnisk Veddestrid, s. d. sædv. pancratium; vid. Hygin. Fab. 273. — Pammenes, is, m.: en græsk Rhetor, Lærer for Brutus, Cic.; — B) ds. Pammenia illa mihi non placent, (hine Sætninger af P.), Cic. Att. 6, 2. — Pamphĭlus, i, m.: græsk Mandsnavn; vid. Cic. N. D. 1, 26, oftere. — Pamphylĭa, ae, f., Παμφυλία: Landskab i Lilleasien, vestlig for Cilicien, Plin., Liv.; — B) ds. 1) Pamphȳlius, 3: pamphylisk, mare, Liv., sinus, id.; — b) Pamphylii, orum: Indvaanerne deraf, Cic. Div. 1, 15; —2) Pamphȳlus, 3: pamphylisk, legati, Liv. 44, 14, inc., (al. Pamphylii).

pampĭnārius, 3, [pampinus], palmes: Vingvist med Ranker og Blade, men uden Frugt, Colum. 5, 6; ogs. ∾ sarmentum, id.; ogs. ∾ materiae, id.; — b) ogs. absol. pampĭnārium, (sc. sarmentum), Plin. 17, 35. — *pampĭnātio, onis, f.: Afbrydelse af Vinstokkens overflødige Grene og Blade el. Borttagelse deraf, Colum. 4, 6, oftere, ogs. Plin. 17, 1; o. — pampĭnātor, oris, m.: som foretager denne Afbrydning; – quos pampinator omiserat (nepotes vitium), Colum. 4, 10; — [pampino]. — 1. pampĭnātus, 3, [pampinus]: der ligner Vinranker el. Vinløv; – pampinato orbe se volvens (abies etc.), Plin. 16, 82; men ∾ lancea argentea, (hvorpaa Vinranker og Vinløv ere udgravede), Gallien. ap. Trebell. Claud. 17. — 2. pampĭnātus, 3, partic. af pampino.

*pampĭnĕus, 3: fuld af Ranker og Vinløv; – pampineo gravidus auctumno Floret ager, Virg. Ge. 2, 5, (med rig Vinhøst); ∾ corona, Tac. Ann. 11, 4; men ∾ ulmi, (hvorom Rankerne slynge sig), Calpurn.; cf. Virg. Aen. 7, 396; — pampĭno, avi, atum, 1, v. a. (o. n.): afbryder Vinstokkens overflødige Ranker og Blade; – pampinare est, coles, qui nati sunt, decerpere, Varro; ∾ vineas, Plin.; — II) „overf." ogs. om andre Træer: at afløve; – ∾ salices, Colum. 4, 31, oftere; — not.: adj. pampinatus, 3, vid. s. l.; o. — pampĭnōsus, 3: fuld af Vinranker el. Vinløv, Colum.; men ∾ folia vitis albae, Plin.; — [flgd.].

pampĭnus, i, m. (o. f.), [rimel. at sammenl. m. πέμπω, i. e. emitto]; I) „egenl.": Ranke el. Skud paa Vinstokken; – ex gemmis pampini pullulant, vel steriles, vel minus feraces, quos etc., Colum. 3, 18; pampinos detergere el. detrahere, Plin.; – ogs. Vinrankens Løv; uva vestita pampinis, Cic. d. Senect. 15; cf. Hor. Od. 4, 8, 33, o. Virg. Ge. 1, 448; — II) „overf." o. „alm.": Ranke el. Stængel, hvormed en Vært fæster sig til andre; – a pediculo emittens pampinos (smilax), Plin. 16, 63; ogs. om anden Lighed med Vinranken, vid. id. 9, 74; — not.: pampinus opaca (fem.), Claudian., circumflua, id.

Pān, gen. Panos, m., Πάν, [efter nogle ὁ πάων, i. e. pascens], er Hyrdernes og Hiordernes og Skovens Gud, færdes ofte paa Arcadiens Bierge; vid. Virg. Ge. 1, 17, o. Liv. 1, 5; cf. Ovid. Fast. 2, 277: Pan erat armenti custos, etc.; ogs. ∾ semicaper, id. Met. 14, 515, af hans Gestalt; cf. Macrob. Sat. 1, 22, o. Sil. 13, 326; – om hans Andel i Guderkrigen minder Stiernebilledet Capricornus; vid. Hygin.; – hans Opfindelse af Hyrdefløiten (σῦριγξ) vid. Ovid. Met. 1, 689 flgd.; cf. Lucr. 4, 588, ogs. Plin. 7, 57; – endel. tilskreves ham enhver pludselig og overvældende Skræk, som deraf heder terror panicus; vid. Val. Fl. 3, 47; – efter Cic. N. D. 2, 23, er han Søn af Mercurius og Nymphen Penelope; – sild. er han ogs. Gud for Alnaturen (τὸ πάν), Macrob. Sat. 1, 22; — II) ogs. in pl., Panes: Skov- og Markguder, der ligne Guden Pan; vid. Ovid. Met. 14, 638, o. id. Fast. 1, 397, oftere; — not.: acc. Panas, Colum. poët. 10, 427.

panaca, sc. testa, Martial. 14, 100, (i Overskriften): etslags Drikkekar. — pănăcea, ae, f., pănăces, is, n., panax, ăcis, m., πανάκεια, πάνακες, πάναξ; I) etslags Vært el. Plante, der troedes at helbrede alle Sygdomme; – panaces ipso nomine omnium morborum remedia promittit, Plin. 25, 11; cf. ibd. 12 o. 13, (hvor dette Prædicat tillægges forskiellige Lægeplanter, der sædv. benævnes efter deres Opfindere; saal. ∾ Asclepion, Heraclion, etc.); men Virg. Aen. 12, 418: salubres Ambrosiae succos et odoriferam panaceam; — II) ogs. er panax: en Benævnelse paa Værten ligusticum silvestre, Plin. 19, 50; ogs. en Benævnelse paa Værten cunila bubula, id. 20, 60; men panacos ceras, πάνακος κέρας, (i. e. panacis cornu), en Benævnelse paa Værten paeonia, Appul.; — III) som Person er Panacea: den ene af Æsculaps fire Døttre; vid. Plin. 35, 40.

Pănaetĭus, i, m.: stoisk Philosoph fra Rhodus, hvis Værk om Pligterne citeres Cic. Off. 1, 2, o. ibd. 3, 2; cf. Hor. Od. 1, 29, 13: nobiles Libros Panaeti, (f. Panaetii); s. ogs. Vell. 1, 13. — Panaetōlĭum, i, n.; I) Ætoliernes almindelige Landdag el. Forsamling, vid. Liv. 31, 29, (hvor det omskrives ved concilium Aetolorum); — B) ds. Pănaetōlĭcus, 3: panætolisk, concilium, id. 31, 32; — II) et høit Bierg i Ætolien, vid. Plin. 4, 3.

panaricium, i, n., [fordærvet af paronychium]: Neglerod el. Neglebyld, Appul. — pānārĭŏlum, i, n.: liden Brødkurv med Brød, Martial. 5, 49; dem. af — pānārĭum, i, n., [panis], sc. vas: liden Brødkurv el. Madkurv, navnl. til Jagten, Plin. Ep. 1, 6;

panarium, ubi panem servabant, Varro; cf. Suet. Calig. 18: panaria cum obsonio viritim divisit.

pănăthēnăĭcon, i, n., παναθηναϊκόν: en i Athenen forfærdiget Salve, Plin. 13, 2. — Pănăthēnăĭcus, 3, Παναθηναϊκός: hørende til Festen: — Pănăthēnăĭca, orum, n., (sc. solennia), Varro ap. Serv.; — II) bf. Pănăthēnăĭcus, i, m., (sc. liber): en Lovtale over Athenen, som Isocrates oplæste paa den ovennævnte Fest, Cic. Orat. 12, o. id. d. Senect. 5, ogs. Auson. — pănax, ăcis, f., πάναξ, s. und. panacea.

pancarpĭnĕns, 3: bestaaende af allehaande Frugter, cibus, Varro ap. Non.: af — pancarpĭus, o. pancarpus, 3, παγκάρπιος o. πάγκαρπος: = frgd., Tertull.; — II) bf. „overf.": bestaaende af allehaande Sager, Augustin. — Panchāĭa, ae, f.: et paa Rogelse rigt Landskab i d. lykkelige Arabien; - Totaque turiferis Panchaia pinguis arenis etc., Virg. Ge. 2, 139; cf. Plin. 10, 2; — B) bf. Panchaeus, 3: panchæisk, odores, Lucr. 2, 417, ignes, Virg. Ge. 4, 379; - ogs. Panchāĭcus, 3, resinulae, Arnob.; ogs. Panchāĭus, 3, tellus, Ovid. Met. 10, 309, (al. Panchaica m. f. Bem.); cf. Virg. Culex 86. — Panchāĭcus, 3, s. und. frgd.

panchrestārĭus, i, m.: Sukkerbager, Appul.; af — panchrestus, 3, πάγχρηστος: overmaade nyttig el. sund; - ∾ medicamenta, (ligesom Universalmidler), Plin. 36, 38; men Cic. Verr. 3, 25, „alleg.": suo illo panchresto medicamento, (ved Penge og Bestikkelser). — panchrōmos, i, m., πάγχρωμος, (i. e. omnicolor): en Benævnelse paa Planten verbenacea, Appul. — panchrus, i, m., πάγχρους, (i. e. omnicolor): etslags mangefarvet Ædelsten, Plin. 37, 66.

pancrătĭae, arum, m., f. pancratiastae, Gell. 13, 27, inc. — pancrătĭastes, ae, m., παγκρατιάστης: Pancratiast, Kæmper i Pancratium, Gell. 3, 15, Quintil.; cf. Plin. 34, 19. — pancrătĭce, comisk adv., [bestl. m. flgd.]; - ∾ valere, (være stærk el. sund som en Pancratiast), Plaut. Bacch. 2, 3, 14. — pancrătĭum, (-ion), i, n., παγκράτιον, ligesom Alkamp: etslags Brydekamp, (hvori neml. lucta o. pugilatus forbindes); vid. Quintil. 2, 8, 13; men qui pancratio vicit Olympia, Plin. 35, 40; cf. Propert. 3, 12, 8; — not.: ogs. en Benævnelse paa Planten cichorium, Plin. 20, 30; ligel. en Benævnelse paa Planten scilla pusilla, id. 27, 92.

1. Panda, ae, f., [2. pando], efter nogle: Gudinden Ceres; men efter Varro ap. Gell. 13, 22, er hun forskiellig derfra; - sild. efter Arnob. ogs. Pantica, og har sit Navn a pandendo (at aabne). — 2. Panda, ae, m.: skythisk Flod, Tac. Ann. 12, 16. — Pandāna, ae, f., sc. porta, tidligere Saturnia: en af Roms Porte, Varro; Pandana dicta, quod semper pateret, Fest. p. 220, (Müll.). — Pandātārĭa, (-teria), ae, f.: Ø ved Kysten af Etrurien, mærkelig som Forvisningssted und. Keiserne, Suet., Tac. — pandātĭo, onis, f., [1. pando]: Krumning el. Boining, (navnl. Tømmerets ved at slaae sig); - contignationes pandationibus sidentes, Vitruv. 7, 1.

pandecter, ĕris, m., πανδεκτήρ, (som indeholder allehaande Sager): Titelen paa den fierde Bog af Apicius's Skrift. — pandectes, (-cta), ae, m., πανδέκτης: skriftlig Samling af allehaande Gienstande; vid. Gell. 13, 9, (hvor en slig Samling af Cicero's Frigivne, Tullius Tiro, bliver omtalt); cf. Plin. praef. § 23; — II) sædv. in pl., Pandectae, arum, m.: Pandecterne, den af K. Justitianus foranstaltede Samling af Love og Anordninger efter de ældre Juristers Skrifter; - nomenque libris imposuimus Digestorum seu Pandectarum, etc., Justin. in Ep. ad Senatum etc. — pandēmus, 3, adj., πάνδημος: som strækker sig til alle Folk, almindelig; - ∾ lues: Epidemie el. Smitsot, Ammian. 19, 4.

pandĭcŭlor, ari, v. dep. n., [pandus]: at strække sig (gabende); - Ut pandiculans oscitatur, Plaut. Men. 5, 2, 80; cf. Fest. p. 220, (Müll.). — Pandĭon, ŏnis, m., Πανδίων: Konge i Athenen, Fader til Progne o. Philomela; - vid. Ovid. Met. 6, 426 flgd.; cf. ibd. 634: Pandione nata, i. e. Progne; men id. Pont. 1, 3, 39, er Pandione nata, f. luscinia (el. Nattergalen, hvortil Philomela blev forvandlet, ligesom Progne til en Svale); - Pandionis populus, Lucr., (i. e. Athenienses); Pandionis arces, Martial., (i. e. Athenae); — B) bf. Pandĭŏnĭus, 3, Athenae, Ovid.; men ∾ volucres, Senec. Octav. 8, (Nattergalen og Svalen; s. ovenf.).

1. pando, are, 1, v. a. o. n., [pandus]; I) act.: boier, krummer; vid. Quintil. 11, 3, 122; - oftere medial: manus leviter pandatae, id.; ligel. ne pandentur onere (juga), Colum.; — II) neutr.: at krumme sig el. boie sig, navnl. om Tømmer: at slaae sig; - ulmus et fraxinus celeriter pandant, Vitruv.; trabes pandantes, id.

2. pando, pandi, pansum o. passum, 3, v. a., [rimel. bestl. m. πετάννυμι, i. e. pando; s. ogs. patulus s. 1.]; I) „egenl."; A) „alm.": udspænder, udbreder; - ∾ palmas Ante deum delubra, Lucr. 5, 1199; men ∾ vela, (sætte Seil til), Cic.; hvf. velis passis, (s. nedenf.); ∾ pennas ad solem, Virg. Ge. 1, 398; ∾ retia, Plin., telas in parietibus, id.; - ∾ aciem, (i. e. explicare), Tac. Hist. 2, 25; men Liv. 21, 37: torridam incendio rupem ferro pandunt, (sprænge den); — b) ogs. medial: sic immensa panditur planities, (aabner sig), Liv. 32, 4; — B) „bes." ogs. i Oekonomien; - ∾ uvas in sole, Colum.; ligel. ∾ mala, ficos, id.; — II) „fig."; A) „overf.": aabner, januam, Plaut., moenia urbis, Virg.; cf. id. Aen. 7, 641: Pandite nunc Helicona, deae! - tria guttura pandens (Cerberus), id. ibd., 6, 421; Pandere agros pingues, (i. e. aratro aperire), Lucr. 5, 1247; men Virg. Ge. 2, 258: ∾ vestigia (terrae: vise Jordbundens Beskaffenhed); — b) ogs. medial: panduntur inter ordines viae, Liv. 10, 41; — B) „ment."; 1) at udbrede el. udstrække; vid. Lucr. 6, 858; men illa (bona) longe lateque se pandunt etc., Cic. Tusc. 5, 25; men ibd. 4, 5, „alleg.": ∾ vela orationis; — 2) „bes."; a) at aabne el. bane; - nulla merita cuiquam ad dominationem pandere viam, Liv. 4, 15; ∾ viam fugae, id. 10, 5; — b) at kundgiore el. forklare el. fortælle, oftest „poet."; - Pande requirenti nomen, Ovid. Met. 4, 679; cf. Virg. Aen. 6, 267; ogs. id. ibd. 3, 252 o. 479; ligel. rerum naturam pandere dictis, Lucr. 5, 55; men om Hesiodus: ∾ praecepta agricolis, Plin. 14, praef.; — III) hertil hører endnu; A) partic. pansus, 3, som adject.: udstrakt, udbredt; - manibus et pedibus pansis (homo), Vitruv.; men pansis ad numina palmis, (om den Bedende), Germ. Arat. 68; panso ··· currere carbaso (i. e. velo), Symmach.; — B) partic. passus, 3, oftest som adj.; 1) „egenl.": udbredt, udspændt, udstrakt; - In portum vento secundo velo passo pervenit, Plaut. Stich. 2, 2, 45; ligel. velis passis pervehi etc., Cic. Tusc. 1, 49; - manibus passis, (om den Bedende), Caes. B. C. 3, 98; - capillus el. crinis passus, ogs. crines passi: udslaget Haar (navnl. i Sorg); vid. Caes. B. G. 1, 51, o. id. ibd. 7, 48, o. A.; — 2) „overf.": udbredt for at torres; bf. indtørret, tør; - ∾ uvae, Colum.; ∾ acini, Plin., racemi, Virg.; ∾ rapa, Plin.; - lac passum: indkogt el. sammenløben Melk, Ovid. Met. 14, 274; - men „poet." o. forel.: rugosi passique senes, (rynkne og vindtørre), Lucil. ap. Non.; — b) bf. subst. passum, i, n., (sc. vinum): Viin af tørrede Druer, Sekt, Varro ap. Non.; cf. Virg. Ge. 2, 93, Plin. 14, 11, o. A.; — not.: eftercl. ogs. verba passa, d. e. Prosa, Appul.

Pandōra, ae, f., Πανδώρα, (den af alle Guder Begavede; vid. Hesiodi Ἔργ. 60 flgd.); var ved Prometheus's Broder, Epimetheus, Moder til Pyrrha,

Hygin. Fab. 142. — Pandŏsĭa, ae, f.: Navnet paa tvende Byer, neml. d. ene i Epirus, d. anden i det Bruttiske; om begge s. Liv. 8, 21, o. Plin. 4. 1. — Pandrŏsos, i, f., Πάνδροσος: Datter af K. Cecrops, o. Søster af Aglauros o. Herse; - vid. Ovid. Met. 2, 559 flgd., o. ibd. 737 flgd. — pandūra, ae, f., o. pandūrum, i, n., πανδοῦρα: musikalsk Instrument med ti Strenge, Varro; — df. pandūrizare, πανδουρίζειν: at spille derpaa, Lamprid. Elagab. 32.

pandus, 3, [besl. m. pando: udvider, aabner]: krum, krummet, krumbøiet; - pandas ratibus posuere carinas, Virg.; ∾ delphines, Ovid.; ∾ asellus, id., homo, Quintil.; ∾ rostrum (apri), Ovid.; men ∾ lances, (bugnende), Virg.; juvencae pandis cornibus, Ovid.; Suspiciens pandos auctumni pondere ramos, id. Met. 14, 660; - in operibus pandae arbores, (som slaae sig, som bøies), Vitruv. 2, 9.

panēgȳrĭcus, 3, πανηγυρικός: hørende til en almindelig Folkefest el. Folkeforsamling; df. subst. Panegyricus, i, m.: den Festtale, hvormed Isocrates forherligede Athenen; vid. Cic. Orat. 11, o. Quintil. 10, 4, 4; — II) df. „overf.": prisende, rosende; - ∾ libelli, Auson.; - df. subst.: en Lovtale; vid. Quintil. 2, 10, 11; - hertil hører ogs. Plinii Panegyricus Trajano dictus, (efter Plin. Ep.). — panēgȳris, is, f., πανήγυρις, s. panegyricus el. Lovtale, men alene som Overskrift over nogle af Claudians Digte. — panēgȳrista, ae, m., πανηγυριστής: en Lovtaler, Sidon. — panĕros, ōtis, m., πανέρως: etslags Ædelsten; vid. Plin. 37, 66. — Pangaeus, i, m., mons, Plin., o. Pangaea, orum, n., Virg.: Bierg paa d. thraciske Grændse af Macedonien; — B) df. adj. Pangaeus, 3, nemora, Sil., juga, Val. Flacc.

pango, panxi, panctum, o. pēgi, sædv. pĕpĭgi, pactum, 3, v. a., [ligesom paciscor af inus. paco el. pago; ogs. besl. m. πήγνυμι]; I) „egenl.": befæster el. fastgior, slaaer fast el. ind deri; - ∾ clavum, Liv. 7, 3; Litoribus nostris ancora pacta tua est, Ovid. Her. 2, 4; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": befæster i Jorden, d. e. planter, ramulum, Suet.; taleam olearum quum panxeris, Pallad.; ogs. absol.: qui pancturus est, Colum.; - ogs. beplanter; ∾ vitiaria malleolis, id.; cf. Propert. 3, 15, 15: Ipse seram vites, pangamque ex ordine colles (sc. vitibus); — 2) „bef.": ∾ litteras in cera, (indtrykke dem deri, d. e. at skrive dem), vid. Colum. 10, 252; — B) „ment.": nedskriver, d. e.; 1) forfatter, sædv. digter, poëmata, Hor.; ligel. ∾ chartas, (i. e. poëmata), Martial.; an pangis aliquid Sophocleum? Cic. Fam. 16, 18; cf. Enn. ap. Cic. Tusc. 1, 15: Hic vestrum panxit maxima facta patrum, (al. pinxit); ogs. absol.: quibus aliqua facultas pangendi, Tac. Ann. 14, 16; — 2) fastsætter, bestemmer; (men alene i Perfectformerne, da man for praes. o. fut. brugte pacisci); - pepigisse pacem cum aliquo, (have indgaaet el. sluttet), Liv.; ∾ inducias, id., societatem, id.; men „poet.": Bis senos pepigere dies, Virg. Aen. 11, 133, (s. inducias in XII dies); ducentis Philippis (abl.) rem pepigi, (har afgiort Sagen dermed), Plaut. Bacch. 4, 8, 38; ∾ pretium libertati, (accordere en vis Sum dertil), Tac. Ann. 14, 42; - men ogs. m. flgd. ut el. ne; vid. Liv. 34, 31, o. Tac. Ann. 13, 4; - ogs. c. inf.; pepigerant dare obsides, Liv. 34, 31, (havde indgaaet el. lovet det); - „poet." ogs. om Forlovelser, c. acc. pers.; Haec mihi se pepigit, pater hanc tibi, Ovid. Her. 20, 157; - „alleg." er Cic. Leg. 1, 21: quos (terminos) Socrates pepigerit, (al. pegerit); cf. id. Pis. 16. — pangōnĭus, i, m., παγγώνιος, (med Vinkler paa el. til alle Sider), etslags Ædelsten, Plin. 37, 66, rimel. d. sexkantede Biergkrystal.

Panhormus, (-os), s. und. Panormus. — pānĭcellus, i, m., dem. af panis: lidet Brød, Plin. Val. — pānĭceus, 3, [panis]: af Brød, milites, Plaut. Capt. 1, 2, 59. — pānĭcĭum, i, n., [panis]; I) Biform af panicum: en Fennikelart, Paul. Nol.; — II) Bagværk el. bagt Brod, Cassiod. — pānĭcŭla, ae, f., [dem. af panus, Fest. p. 220, (Müll.), hvor ogs. Formen panucula, ctr. panucla]: den aflange Capsel el. Hase el. Vippe paa visse Værter; - vid. Plin. 16, 19; convolutis foliorum paniculis (rosae Graeculae), id. 21, 10; ∾ tectoriae, (Vipper af Ror til Tækning), Plaut. Mil. gl. 1, 1, 18; — II) „overf." ifølge etslags Lighed: en Hævelse ved el. paa inguina; - malagma ad paniculas, ad tubera, etc., Scrib. Larg. — pānĭcum, i, n., en Kornart, (panicum Italicum L.): italiensk Fennikel; - vid. Plin. 18, 10, o. Caes. B. C. 2, 22. — pānĭcus, 3, πανικός: panisk, benævnt efter Guden Pan, terror; s. und. Pan.

*pānĭfex, ĭcis, m.: som tillaver Brødet, en Bager, s. und. flgd.; o. — pānĭfĭcĭum, i, n.: Brødets Tillavning, Varro; - quod in panificio separant panifices, Theod. Prisc.; — II) „overf.": Brod el. Bagværk el. Kage, Cels.; coronas et panificia ··· obtulisse, Suet. Vesp. 7; — [panis, facio]. — pānĭon, i, n.: en Benævnelse paa Værten satyrion, Appul. — Pānĭōnĭus, 3, Πανιώνιος: hørende til hele Jonien; sædv. som dyrkes el. æres af alle Jonier; - ∾ Apollo, Vitruv. 4, 1; - Panionia ··· regio omnibus Jonibus sacra, Plin. 5, 31; - heder Panionium, Mela 1, 17.

pānis, is, m., [at sammenl. m. πάομαι, i. e. vescor]; I) „egenl.": Brødet, Brød; - Compendi feci binos panes indies, Plaut. Pers. 4, 3, 2; - om Brødets ældste Tilberedelse vid. Senec. Ep. 90; - cum sale panis: Salt og Brød, (el. den simpleste Kost), Hor. Sat. 2, 2, 17; ∾ cibarius, (slet, ringe), Cic.; ligel. ∾ secundus, Hor.; ∾ ater, Terent.; men ∾ siccus, (tørt Brød), Senec.; ∾ plebejus, (opp. siligneus), id., candidus, Plin.; cf. Juvenal. 5, 70; mollia panis: Krummen, men crusta panis: Skorpen, Plin.; — not.: hoc pane, s. hic panis, Arnob.; gen. pl. panium, Charis., panum, Priscian.; — II) „overf.": enhver brodformet Masse; - panes aeris, Plin., aphronitri, Stat. — Pānĭscus, i, m., Πανίσκος: liden Pan, lidet Pansbillede, Cic. Div. 1, 13; ogs. pl., Panisci, orum, id. N. D. 3, 17.

pannārĭus, 3, [pannus]; df. pl. pannaria: Skenk af Toi til Klæder, Stat.; s. ogs. und. panarius. — pannĭcŭlārĭus, 3, pl. panniculariа, (sc. vestimenta): gamle Klæder, slidt el. pialtet Dragt, Digest.; ∾ causa, (i Anledning deraf), ibd.; af — pannĭcŭlus, i, m., dem. af pannus: lidet Stykke Toi; df. en Klud til Forbinding, Cels.; men Juvenal. 6, 260: ∾ bombycinus, (det tyndeste og fineste Klædebon).

Pannŏnĭa, ae, f.: Landskabet Pannonien imellem Dacien, Noricum o. Illyrien; var dobbelt: ∾ superior o. inferior; vid. Plin. 3, 28; — B) df. 1) Pannŏnĭăcus, 3: pannonisk, augures, Spartian. Sever. 10; — 2) Pannŏnĭcus, 3, bella, Suet. Aug. 20; ∾ cattae, Martial. 13, 69; — 3) Pannŏnĭus, 3, hvf. subst. Pannonius: en Pannonier, Tibull.; pl. Pannonii, Suet. Tib. 17; — 4) Pannŏnis, ĭdis, fem. adj.: pannonisk; - ∾ ursa, Lucan. 6, 220.

pannōsĭtas, atis, f., cutis (gen.): Hudens rynkede og ligesom pialtede el. lasede Beskaffenhed, Coel. Aur.; af — pannōsus, 3, [pannus]: pialtet el. laset, klædt i Pialter, i simpel el. ringe Dragt; - paucis pannosis (hominibus), Cic. Att. 4, 3; cf. Justin. 2, 6; — II) df. „overf."; A) ligesom pialtet, d. e. rynket el. vissen, indfalden el. indtørret, mamma, Martial., macies, Senec.; men ∾ fex aceti, (skimlet), Pers. 4, 32; — B) ringe, ussel, fattig, resculae, Appul. — pannŭceus, (-cius), 3, [pannus]: pialtet el. laset, vestis, Petron. Sat. 14; — II) „overf.": rynket el. vissen; - ∾ mala, (skrumpne), Plin. 15, 15; - ogs. rynket af Ælde, Baucis, Pers. 4, 21.

pannŭlus, i, m.: lidet Stykke Toi, Ammian.; — pannŭli, forslidte Klæder el. pialtet Dragt, Appul.; dem. af — pannus, i, m., (πῆνος, dor. πᾶνος, i. e. textum el. tela); bf. I) „egenl.": Klædebon el. Klædning, (sædv. vævet i et eneste Stykke); - pannis fraudare duobus, Martial.; cf. Hor. Od. 1, 35, 22; men pannus duplex, id. Ep. 1, 17, 25, (rimel. af grovt Toi); - „bes." ogs. pialtet el. ringe Dragt; - pannis obsitus, Ter. Eun. 2, 2, 5, coopertus, Lucr.: pialtet el. i Pialter; cf. Senec. Ep. 20; — II) „overf."; A) „alm.": Lap el. Klud, odl.; vid. Hor. A. P. 16; men moto panno abigere, (med et Klæde el. Torklæde), Martial. 10, 5; f. ogs. Hor. Epod. 17, 51; - ogs. Bind el. Omslag om et saaret el. beskadiget Sted, Plin. 29, 37; ogs. Stykke el. Toi til at stikke ind i Saaret, Colum. 6, 12; ogs. et Svob, Ovid. Ib. 235; — B) „bes."; a) et Hovedbind, Val. Max. 7, 2, extern. 5; — b) Klæde el. Pose, hvori noget opbevares, Petron. Sat. 35; — c) etslags trævlet Vært, som (foruden glans) forekommer paa aegilops, Plin. 16, 13; — not.: pannum, f. pannus, Nov. ap. Non.; - pannibus, f. pannis, Enn. ap. Charis. — pannīvellium, i, n., efter Varro L. L. 5, 23, (Müll.): a panno et volvendo filo, alts. Væverspolen med Islæt. — pannÿchismus, i, m., παννυχισμός: at giennemvaage hele Natten, Arnob. — pannÿchius, 3, παννύχιος: som varer hele Natten; - ∾ negotium, M. Aurel. ap. Front.

panomphaeus, i, m., πανομφαῖος: fra hvem alle Orakelsvar udgaae; - ∾ tonans, (i. e. Juppiter), Ovid. Met. 11, 198. — 1. Pănŏpe, es, o. Panopēa, ae, f.: en af Nereiderne, Virg., Albinov. — 2. Panŏpe, es, f.: By i Phocis, Ovid. Met. 3, 19. — Panormus, (-os), i, f., o. Panormum, i, n., Πάνορμος: By paa Sicilien, (hod. Palermo), Cic., Liv.; cf. Sil. 14, 262; — B) bf. Panormĭtānus, 3, legati, Cic. Verr. 2, 49; — not.: ogs. er Panormus: en By paa Samos, Liv. 37, 10. — pānōsus, 3, [panis]: der ligner Brod, cibus, Coel. Aur.

pansa, ae, m., [pansus, 3, 2.pando]: med brede Fødder; - (hominem) ··· pansam aliquantulum etc., Plaut. Merc. 3, 3, 55; — not.: Pansa: romersk Tilnavn, vid. Plin. 11, 105. — pansĕbastos, i, m., πανσέβαστος, (i. e. omnino venerandus), ligesom paneros: etslags Ædelsten, Plin. 37, 66. — pansus, 3, partic. o. adj. af 2.pando.

pantăgăthus, i, m., πανταγαθός: aldeles god el. ypperlig; bf. pantagathi: etslags heldvarslende Fugle, Lamprid. Anton. Diadum. 4; — II) en Benævnelse paa Værten pulegium, Appul. — Pantăgĭes, (-as, -a), ae, m., Πανταγίης, (-ας): Flod paa Sicilien i d. Leontinske, Virg., Ovid., Plin. — Pantarces, is, m., Πανταρκής, (i. e. omnes juvans), Epithet til Juppiter, Arnob. — pantex, ĭcis, m., (Priap. 83, 28), inc., oftest in pl. pantĭces: Tarmene; - Eo (vino) vos vostros panticesque adeo madefacitis, quum ego sim hic siccus, Plaut. Pseud. 1, 2, 51; cf. Martial. 6, 64, 19; men Virg. Catal. 5, 31, ere pantices: Pølser, ogs. Spart. Hadr. 19, o. Ammian. — Panthēon, (-ēon, um), i, n., Πάνθειον, (-θεον); I) sc. templum: det af Agrippa byggede prægtige Juppiterstempel i Rom; - vid. Plin. 36, 24, ogs. Spart. Hadr. 19, o. Ammian. 16, 10; — II) sc. signum: et Gudebillede, hvorpaa flere Guders Symboler findes, Auson. Epigr. 30.

1. panther, ĕris, f. und. panthera. — 2. panther, ĕris, m., πάνθηρον: etslags Net el. Garn, Varro L. L. 5, 20. — 1. panthēra, ae, f., πάνθηρα: Pantheren el. Pantherdyret, ogs. om Hannen, Varro; ∾ pictae, (spættede), Ovid.; cf. Cic. Fam. 2, 11, o. Plin. 8, 23; — not.: panther, eris, m., auct. carm. d. Philom. 50. —*2. panthēra, ae, f., πανθήρα: den hele Fangst; - ∾ emere ab aucupe, Digest. — panthērīnus, 3, [1.panthera]: af en Panther, pellis, Plin.; bf. „overf.": spættet (som et Pantherskind); - ∾ mensae, Plin. 13, 30; men comisk: Pantherinum genus (hominum, neml. som mærket med Pidsken), Plaut. Epid. 1, 1, 16. — Panthēum, i, n., f. und. Pantheon.

Panthōus, (-ōos), ctr. Panthus, i, m., Πάνθοος, Πάνθους, Othryades: en Søn af Othrys, Virg. Aen. 2, 319; voc. Panthu, (ctr. f. Panthoe), ibd. 322; — B) bf. Panthŏĭdes, ae, m., Πανθοΐδης: Søn af Panthous el. Panthus, (i. e. Euphorbus), vid. Ovid. Met. 15, 161; — not.: sild. paastod Pythagoras, engang at have været denne Euphorbus, vid. Ovid. l. c., o. Hor. Od. 1, 28, 10.

Pantĭca, ae, f., f. und. 1.Panda. — pantĭces, um, m., f. und. pantex. — Pantŏlăbus, i, m., (παντολάβος, som tager Alt): Navnet paa en Parasit, Hor. Sat. — pantŏmīma, ae, fem. af pantomimus, Senec. ad Helv. 12. — pantŏmīmĭcus, 3, παντομιμικός: pantomimisk; - ∾ ornamenta, Senec. Ep. 29. — pantŏmīmus, i, m., παντόμιμος: Pantomime el. Pantomimist, Balletdandser, Suet. Aug. 45, id. Calig. 36, oftere, o. A.; — II) „overf.": Pantomime el. pantomimisk Stykke; - in eodem pantomimo mythico etc., Plin. 7, 51.

pānucula, ogs. ctr. panucla, ae, f. und. panicula. — pānus, i, m., [af πῆνος, dor. πᾶνος, i. e. textum el. tela]: den om Væverskyttelen el. Spolen vundne Traad til Islæt; - Intus modo stet rectus subteminis panus, Lucil. ap. Non.; — II) „overf." ifolge etslags Lighed; A) en Hævelse el. Byld; vid. Cels. 2, 28; viscum panos mitigat, Plin. 24, 6; — B) Vippe paa Hirsen, id. 18, 10.

1. pāpa, (pappa), ae, f.: Naturlyd, hvormed lallende Børn forlange Mad; hvf. Varro ap. Non.: quum cibum ac potionem buas ac papas dicunt. — 2. pāpa, ae, m., πάππας, (i. e. pater); bf. sædv. en anseet Lærer i Kirken, navnl. en Biskop, Tertull. — păpae, interj., παπαί, som Udraab i Forundring, omtr. vort: hillemænd el. hillestam, odl.; vid. Ter. Eun. 3, 1, 26, o. Plaut. Rud. 4, 2, 33; - ogs. bekræftende: min Sandten, paa min Tro, odl.; Ecquid beo te? P. men'? papae! ibd. 2, 2, 48. — pāpas, ae o. atis, f. und. pappas.

păpăver, ĕris, n., (o. forel. m.): Valmue, germ. der Mohn, vid. Plin. 19, 53; - ∾ candidum, nigrum, etc., ibd.; men ∾ soporiferum, Virg., Cereale, (til at spise, el. som Symbol paa Frugtbarhed), id. Ge. 1, 212, o. vescum, (rimel. tærende), ibd. 4, 131; cf. Ovid. Fast. 4, 661; lacrima papaveris, (d. e. Opium), Scrib. Larg.; - ogs. in pl.: ∾ Lethaea, Virg., purpurea, Propert.; papaverum capita, Liv. 1, 54; - men in m.; ∾ Gallicanus, Cato; cf. Plaut. Poen. 1, 2, 113; ligel. ordsprogvis: confit cito, Quam si tu objicias formicis papaverem, id. Trin. 2, 4, 7; — II) papaver fici, (Figenkerne), Tertull.; - men lignelsesvis: omnia dicta factaque quasi papavere et sesamo sparsa, Petron. Sat. 1. — păpăverātus, 3, vestis el. toga; vid. Plin. 8, 74, o. Lucil. ibd., ogs. Plin. 19, 1, rimel. valmuefarvet el. glindsende som Valmue. — păpāverĕŭlum, i, n., dem., hos Appul. en Benævnelse paa Planten leontopodium; o. — păpāvĕrĕus, 3, af el. paa Valmueplanten, comae, (Valmueblomsten), Ovid. Fast. 4, 438.

Paphiacus, 3, Paphie, es, f., o. Paphius, 3, f. und. 2.Paphos. — Paphlagon, el. Paphlago, ŏnis, m., Παφλάγων, ονος: en Paphlagonier, Nep. Dat. 2; men som Skældsord: Phrygasque et Paphlagonas appellatos etc., Curt. 6, 11; — B) bf. Paphlagŏnius, 3, gens, Plin. 6, 2; — b) bf. fem. subst. Paphlăgŏnĭa, ae, (sc. terra): Landskab i Lilleasien, imellem Bithynien o. Pontus, Mela 1, 19, o. Liv. 2, 1.

1. Paphos, i, m., Πάφος: Søn af Pygmalion, ogs. Stifter af den efter ham benævnte By: Paphos, Ovid.

Met. 10, 297, o. Hygin. Fab. 242. — 2. Păphos, (-us), i, f., Πάφος: By paa Den Cypern, med et Venustempel, ogs. Venus hellig; vid. Tac. Hist. 2, 2 flgd.; hvf. Gudinden heder regina Paphi, Hor. Od. 1, 30; cf. ibd. 3, 28, 14, ogs. Mela 2, 7, o. Plin. 5, 35; — B) df. 1) Paphiăcus, 3: = flgd., Avien.; — 2) Păphĭus, 3: paphisk el. cyprisk, Venus, Tac. Hist. 2, 2; - ∾ aes, Ovid. Ib. 441, (i. e. cuprum, Kobber); — b) hørende til Venus el. hende hellig, myrti, Ovid., columbae, Martial., lampades, (i. e. hesperus), Stat.; — 3) Paphie, es, f., Παφίη, i. e. Venus, Martial. 7, 74; — b) Paphie, sc. lactuca, (benævnt efter Egnen ved Paphos), Colum. 10, 370.

pāpĭlio, onis, f.: Sommerfuglen; vid. Plin. 11, 21, o. Colum. 4, 9; ogs. ethvert af en Larve udviklet Insect; vid. Plin. l. c. 37; tineae ··· Ferali mutant cum papilione figuram, Ovid. Met. 15, 373; — II) „overf." ifølge etslags Lighed med Sommerfuglens udspændte Vinger: etslags Telt, navnl. til Krigsbrug, in pl., Lamprid.; (df. d. franske pavillon); df. — pāpĭliuncŭlus, i, m., dem.: lidet Telt, Tertull.

păpilla, ae, f., dem. af papula, sædv. Melkevorte el. Patte, (hos Mennesker og Dyr); vid. Plin. 11, 95; ogs. papilla uberis, Colum.; - ogs. Brystet selv, papillae (senis) jacent, Plin. Ep. 3, 6, (i Beskrivelsen af en Billedstøtte); sub exsertam ··· papillam, Virg. Aen. 11, 803; — II) „overf." ifølge etslags Lighed; A) ∾ surgentes, (om Rosenknoppen), auct. Perv. Ven. 13; men ∾ auratae, (Guldperler paa el. om Brystet), Juvenal.; — B) Blære el. Blegn paa Huden, Seren. Samm.; df. — păpillātus, 3: formet som en Knop el. Rosenknop; - ∾ corymbi, poët. in Anthol. L. 1, 699.

Pāpĭnĭānus, i, m.: stor Jurist und. K. Sept. Sev., hvem Lamprid. kalder: juris asylum et doctrinae legalis thesaurum; — B) df. Pāpĭnĭānista, ae, m.: som studerer hans Værker, Justinian. — Papinus, i, m.: Bjerg i Gall. Cisalp., Liv. 45, 12. — Păpirius, (forældr. Papisius, vid. Cic. Fam. 9, 21), a: romersk Slægts- o. Personsnavn; saal. L. Papirius Cursor, Liv. 8, 30; cf. Cic. l. c.; — B) df. 1) Păpirĭānus, 3, lex, Plin. 33, 13, domus, Cic. Fam. 7, 20, jus civile, Digest.; men ∾ solarium horologium, (som Papirius Cursor bragte til Rom), vid. Plin. 7, 60; cf. Liv. 10, 3; — 2) Păpirĭus, 3, lex, tribus, id. — Pāpĭus, a: romersk Slægts- og Personsnavn; saal. Almuetribunen C. Papius, Cic. Off. 3, 11; fra ham hidrører Lex Papia de peregrinis exterminandis; vid. Cic. l. c., ogs. id. Arch. 5; - fra Consulerne M. Papius o. Poppaeus hidrører lex Papia Poppaea, (om Ægteskaber, under K. Augustus); vid. Tac. Ann. 3, 25 o. 28, o. Suet. Claud. 23; heder ogs. lex Papia, id. Ner. 10.

pāpo, are, f. und. pappo. — pappa, ae, f.: Spise, f. und. 1. papa; df. — pappārium, i, n., „egentl.": Børnemad; df. „alleg.": papparium libidini alicujus facere, Senec. Contr. — pappas, ae, (ogs. atis, Inscript.), m., πάππας: Fader el. Lærer, Juvenal. 6, 633. — pappo el. papo, are, v. a., [pappa el. papa]: spiser, Plaut. Epid. 5, 2, 62; ∾ minutum, (spise Tyggemad), Pers. 3, 17. — pappus, i, m., πάππος; I) Olding el. gammel Mand, Varro; df. sild. Bedstefader, Auson.; — II) den haarede Top paa visse Planter, Fiederkrone el. Sædekrone, vid. Plin. 21, 57; cf. Lucr. 3, 387; — III) en Benævnelse paa Værten erigeron, Plin. 25, 106. — păpŭla, ae, f.: Blære, Blegn, Byld, Cels. 5, 18; ∾ ardentes, Virg., rubentes, Plin.; df. — papŭlo, are, v. n.: at sætte Blegner, Coel. Aur.

păpÿrăcĕus, 3, [papyrus]: af Papyrusbusken, ellychnium, Plin., naves, id. — păpÿrĭfer, a, um, [papyrus, fero]: som frembringer Papyrusbusken, septemflua flumina Nili, Ovid. Met. 15, 753. — *păpÿrīnus, 3: hørende til Papyrusbusken el. til Papir, stilus, (af Papyrusbusken), Varro; — păpÿrĭo, onis, m.: Sted, hvor der voxer Papir, Vulgat.; o. — păpÿrĭus, 3: = papyraceus, Auson.; — [flgd.].

păpÿrus, i, c., o. papyrum, i, n., πάπυρος; I) „alm.": Papirbusken (i Ægypten), cyperus papyrus L.; - papyrum ··· nascitur in palustribus Aegypti ··· aquis etc., Plin. 13, 22 o. 23, hvor denne Vært beskrives, ligesom ogs. Papirets Forfærdigelse af dens indre Bark; - men e libro (papyri) vela tegetesque, nec non et vestem, etiam stragulam, ac funes (conficiunt), id. l. c.; ex papyro (i. e. ex ligno papyri) navigia texunt, ibd.; cf. Lucan. 4, 136; — II) „bef.": hvad der er giort af Papyrusbusken; saal. A) papyri ligamen, (Baand el. Line deraf), Colum.; men papyrus candelarum, (Lampevæge), Veget.; ogs. en Klædning deraf; vid. Plin. l. c., o. Juvenal. 4, 24; — B) navnl. ogs. Papir (til en Bog el. til et Brev); - Velim Caecilio, papyre, dicas, etc., Catull. 35, 2; cf. Juvenal. 7, 101; ogs. til andet Brug; vid. Martial. 3, 2, (til sin Bog): ne ··· Cordylas madido tegas papyre; — b) om Brugen af papyrus til Ligbaal vid. Martial. 8, 44, o. 10, 97.

pār, gen. păris; I) adject.; A) „alm.": lige, d. e. af lige el. lignende Beskaffenhed el. Styrke el. Størrelse, odl.; (hvorim. similis: af lige el. lignende Gestalt el. Figur, om end ulig i Størrelse); - pares eos magis, quam similes, Quintil. 2, 1, 102, (om Livius o. Sallustius: at de havde mere indre end ydre Lighed); - dog forbindes ogs. undert. par o. similis, ligesom par o. aequus el. aequalis el. idem; f. nedenf.; - pares ineunt ··· certamina, (med lige Kræfter), Virg. Aen. 5, 114; men ibd. 5, 580: discurrēre pares, (tillige el. paa engang); ligel. ibd. 4, 252: paribus alis, (lige udstrakte el. svævende); - aequo et pari jure cum civibus vivere, Cic. Off. 1, 34; omnes virtutes aequales et pares (inter se), id. d. Or. 3, 14; pari atque eadem in laude (ponere), id. Mur. 9; cf. id. Sull. 2: de hoc ··· judicium meum et horum par et unum fuisse; — hertil mærkes; 1) Constructionen; a) paa Spørgsmaalet hvori? staaer oftest abl. m. o. ud. in, sield. gen., el. inf., el. ad; - ut sint pares in amore etc., Cic. Coel. 9; libertate esse parem ceteris (dat.), principem dignitate, id. Phil. 1, 14; cf. Virg. Aen. 1, 705; a nequaquam pari ad virtutem (viro) etc., Liv. 26, 16; cantare pares, Virg. Ecl. 7, 5; Aetatis mentisque pares, (f. aetate etc.), Sil. 4, 370; — b) paa Spørgsmaalet hvortil? el. hvormed? staaer dat., ogs. gen., ogs. abl. m. o. ud. cum; - ut fratri tuo par sim, Cic. Fam. 4, 9; oratio par rebus, id. Orat. 16; cf. id. d. Or. 1, 16: est enim oratori poëta ··· multis ornandi generibus (abl.) socius ac paene par; men cujus (viri) paucos pares haec civitas tulit, id. Pis. 4; men quem tu parem cum liberis fecisti, Sall. Jug. 14; cf. Cic. Brut. 59; men In qua par facies nobilitate sua, Ovid. Fast. 6, 804; cf. ibd. 4, 306; scalas pares moenium altitudine, Sall. frgm.; - pares inter se, Cic. Brut. 55; cf. id. d. Or. 1, 18; - ogs. er undert. d. andet Sammenligningsled udfaldet; non, si te ruperis, inquit, Par eris (sc. vitulo), Hor. Sat. 2, 3, 320; - df. ogs. absol.: pares cum paribus facillime congregantur, Cic. d. Senect. 3; cf. Hor. Ep. 1, 5, 25, o. Ovid. Her. 9, 32; — c) efter par, (ligesom efter aeque etc.), kan ogs. følge et el. ac el. atque, osv.: som el. ligesom; - magistrum equitum pari ac dictatorem imperio, Nep. Hann. 5; cf. Cic. Brut. 11, o. Caes. B. G. 5, 13; — 2) den figurl. Diction; a) par pari respondere, Plaut. Truc. a. 5, v. 47, ligel. paria paribus respondere, Cic. Att. 6, 1, (giøre lige for lige); men ibd. 16, 7, heder par pari respondere: at betale strax; Par tu pari referto, (giør Giengield), Ter. Eun. 3, 1, 55; cf. id. Ad. 1, 1, 48; men Cic. d. Or. 2, 54: quae paria paribus referuntur, (Sætninger af lige Længde, el. ἰσόκωλα); — b) paria facere: handle ligedan, giøre Giengield, Senec. Benef. 3, 9; men paria facere

cum aliquo, id. d. Ir. 3, 25: giøre op med nogen, klarere el. betale nogen; men id. Ep. 101: quotidie cum vita paria facere, (tilfredsstille Livets daglige Fordringer, leve forstandigen); cum negotiis paria facere, (blive færdig dermed), Plin. Paneg. 81; pro munere paria facere, (være taknemmelig derfor), ibd. 6; – ligel. facere parem rationem cum aliquo, (betale el. klarere), Senec.; ligel. paria facere cum rationibus domini, Colum.; — c) ex pari, som adv.: paa lige Viis el. Maade; – sapiens ex pari cum diis vivit, Senec. Ep. 59; — d) ludere par impar, (lege effen el. ueffen, som Børnespil el. Morskabsspil), Hor. Sat. 2, 3, 248; cf. August. ap. Suet. Aug. 71; — B) „bes." el. ifølge Sammenhængen heder par ogs.; a) som er lige stærk el. færdig i flere Ting el. med flere Hensyn; – ut par sis in utriusque orationis facultate, Cic. Off. 1, 1; animo ac viribus par, (ligesaa modig, som stærk), Liv. 4, 19; cf. id. 26, 19; — b) som er nogen el. noget voxen; – parem esse alicui, (bestaae sig derimod), Caes., Hor.; omnibus bellis par, Justin.; men Nep. Them. 4: universos pares esse posse (sc. hostibus); cf. Cic. Att. 12, 15: sed adhuc pares non sumus (sc. fletui: jeg kan endnu ikke betvinge min Graad); — c) tilhørende, passende, sømmelig; – ut par fuit, (som det sig burde), Cic.; ligel. quid me facere par sit, id.; cf. Hor. Ep. 1, 15, 25, o. Cic. Lael. 22; – ogs. c. dat.; ut constantibus hominibus par erat, id. Div. 1, 55; erit par rebus oratio, id. Orat. 56; – ogs. m. flgd. ut; Non par videtur ··· una ut siet (f. sit), Plaut. Bacch. 1, 2, 31; – ogs. c. acc. pers.; ut par erat principem etc., Plin. 37, 7; — not. a: par f. duo; pares reges, Propert. 3, 7, 51; f. ogs. nedenf.; — not. b: superl., parissimus, 3, Plaut. Curc. 4, 2, 20; — not. c: nom. fem. paris, f. par, Attius ap. Priscian.; — II) subst.; A) m.: Ligemand; df. „overf.": Modstander el. Modkæmper; – parem quaesitum Hannibali, Liv. 22, 27; cf. id. 28, 44; ogs. en Rival i Statsstyrelsen; vid. Vell. 2, 29 o. 33; — B) comm.: Fælle el. Mage; – Cum pare quaeque suo etc., (med sin Mage), Ovid. Fast. 3, 193; cf. ibd. 526; men Cic. Pis. 8: edicere ausus est cum illo suo pare, ut etc.; serpens parem quaerens, Hygin.; — C) neutr.: Par; – par nobile fratrum, etc., Hor. Sat. 2, 3, 243; vix tria ··· paria amicorum, Cic. Lael. 4; scyphorum paria complura, id. Verr. 2, 19; par columbarum, Ovid.; unum par aquilarum, Plin.; – „bes." om Gladiatorerne, vid. Cic. d. Opt. Gen. Or. 6; dog er gen. gladiatorum oftere udfaldet; saal. Cic. Pis. 12: in ejusmodi pari; ligel. ordinaria paria, Senec. Ep. 7; men Hor. Sat. 1, 7, 19: Rupili et Persi par pugnat, (f. Rupilus et Persius, ut par, pugnant).

părăbĭlis, e, [1.paro]: let at erhverve; – ∾ divitiae naturae, Cic. Tusc. 3, 33; cf. id. Fin. 1, 13; res non magno parabiles, Senec. Ep. 5. — părăbŏla, ae, o. parabole, es, f., παραβολή: Lignelsen som Talefigur; vid. Quintil. 6, 3, 59, o. Senec. Ep. 59; — II) i Kirkesproget: Lignelse, Parabel, Tertull. — părăbŏlānus, i, m., [udvidet Form af parabolus], (ligesom secundanus af secundus), oprdl. Vovehals; df. Sygevogter i en Smitsot, Cod. Just. — părăbŏlĭce, adv., [parabola]: lignelsesviis, Sidon. — părăbŏlus, i, m., παράβολος: der styrter sig i Fare, Vovehals, Cassiod.

părăcentēsis, is, f., παρακέντησις: Opprikken el. Opstikken, Incision, (som chirurgisk Operation), Plin. 25, 92, Veget. — părăcentērĭon, i, n., παρακεντήριον: det til en Incision brugte Instrument, Veget. — părăchăractes, ae, m., παραχαράκτης: en Falskmontner el. Falskner, Cod. Theod. — Părăchĕlōis, idis o. idos, f., Παραχελωΐς: By ved Floden Achelous, Liv. 39, 26. — părăclētus, (-clitus), i, m., παράκλητος: den Tilkaldte el. som kaldes til Hjelp; df. Hjelper el. Trøster el. Beskytter, Tertull.; — II) en af de valentinske Æoner, Tertull.

părăda, ae, f., (rimel. gallisk Ord): etslags Telttag paa Skibe, til Beskyttelse imod Regn og Sol, Sidon. — părădĭastŏle, es, f., παραδιαστολή, (i. e. discriminatio el. distractio, Quintil. 9, 3, 65): rhetorisk Figur, hvorved modsatte Begreber forbindes ifølge etslags Lighed, Rufinan., (der citerer Virg. Ecl. 3, 80 flgd.) — părădigma, atis, n., παράδειγμα, i d. gramm. o. rhet. Sprog: Exempel el. Paradigma, Charis., Diomed.; men ∾ Platonicum, Tertull. — părădīsĭăcus, 3, παραδεισιακός: paradisisk, sedes, Alcim. Avit. — părădīsĭcŏla, ae, m., [paradisus, colo]: Indvaaner af Paradiset, Prudent. — părădīsus, i, m., παράδεισος, hos Perserne: Lysthave el. Lystskov el. Dyrhave; vid. Gell. 2, 20; — II) „overf.": Paradiset, som de første Menneskers Opholdssted, Hieronym.; – df. atter „overf.": Himmelen el. de Saliges Boliger, Tertull.

părădoxus, 3, παράδοξος: uformodet, paafaldende; men alene substantivisk; 1) paradoxus, i, m.: som imod Forventning paa en Dag seirer i lucta og i pancratium, Augustin.; – ogs. efter schol. ad Juvenal. 8, 184, hede Mimikerne: paradoxi; — II) in neutr.; A) en Talefigur, hvorom Rufinian. d. fig. sent.: paradoxon sive hypomone, sustentatio vel inopinatum; — B) hos Stoikerne: en paafaldende (og ligesom urimelig) Paastand; – haec paradoxa illi; nos admirabilia dicamus, Cic. Fin. 4, 27; – ogs. er Paradoxa, (pl.): Navnet paa et Skrift af Cicero, hvori saadanne Sætninger ere behandlede paa Stoikernes Viis; vid. Cic. Parad. prooem.

părăenēsis, is, f., παραίνεσις: Formaning, Forskrift, Vulcat. Avid. Cass. 3. — Părăetacēne, es, f.: Landskab i Persien, Plin. 6, 31; — B) df. Paraetaceni, orum: Indvaanerne deraf, id.; ogs. Paraetacae, arum, m., vid. Nep. Eum. 8. — Părăetŏnĭum, i, n.: By og Havn i Nordafrica, imellem Ægypten og Syrterne, Plin. 5, 5, Ovid.; — B) df. Părăetŏnĭus, 3, portus, Mela 1, 8; — b) df. subst. Paraetonium, i, n.: en hvid fin Kride som Farvestof, Plin. 35, 18, Vitruv. 7, 7; — 2) „poet." ogs. ægyptisk, Nilus, Stat., urbs, (i. e. Alexandria), Lucan.; ligel. africansk, serpens, Sil., litus, id.

părăgauda, ae, o. paragaudis, is, f., (rimel. østerlandsk Ord): en til Prydelse indvævet Bord el. Stribe paa Klæder, Cod. Just.; — II) „overf.": en broderet Klædning, Valerian. ap. Vopisc. Prob. 4. — părăgōge, es, f., παραγωγή: et Ords Forlængelse; saal. mittier f. mitti, Diomed.; — df. adject. paragoga (παράγωγα) verba: forlængede Ord; saal. fontanus af fons, id. — părăgōgĭa, orum, n., παραγώγια: Vandledninger, Cod. Just. — părăgramma, atis, n., παράγραμμα: en Skrivefeil, Hieronym.

părălīpŏmĕna, orum, n., παραλειπόμενα, (i. e. praetermissa); df. i Bibelen: Chronikernes Bøger, Hieronym. — părălĭus (-os), on, παράλιος: som findes el. voxer ved Havet, Plin. 20, 78, o. 26, 41. — părallēlŏgrammus, 3, παραλληλόγραμμος: bestaaende af Parallellinier, mensura, Frontin. — parallēlōnĭus, 3, ligesom flgd.: parallel, terminus, auct. d. Lim. ap. Goes.; af — parallēlus, (-os), on, παράλληλος: parallel, linea, (der overalt staaer lige vidt fra en anden), Vitruv., tabulae, id.; – ∾ circuli, ogs. absol. paralleli: concentriske Cirkler el. Parallelcirkler paa Himmelkuglen, vid. Plin. 6, 39; – paralleli ··· latine aequidistantes, Capella. — Părălus, i, m.: atheniensisk Heros, navnl. som Maleri af Protogenes, Plin. 35, 36, Cic. Verr. 4, 60. — părălysis, is, f., παράλυσις: Nervernes Slappelse, resolutio nervorum, Cels.; df. Slagflod, Plin. — părălўtĭcus, 3, παραλυτικός: som lider af Slag-

flod; ogf. værkbruden el. lam, Plin. 29, 34; cf. Petron. Sat. 131.

părămēse, es, f., παραμέση, (sc. chorda): Stræng ved den mellemste, altf. af fem: den anden; df. fom Tone: der ligger nærmest den mellemste, (d. e. det gjennemstrøgne h), Vitruv. 5, 4. — părănēte, es, f., παρανήτη, (sc. chorda): den næstsidste Stræng; df. den næstsidste Tone, Vitruv. 5, 6. — părangărius, 3, παραγγάριος: som ydes foruden den egenl. Hoveritjeneste, praestatio, Cod. Just.; ogf. absol. parangaria, (sc. praestatio): Bihoveritjeneste, ibd. — părănymphus, i, m., παράνυμφος: Brudens Fører el. Forlover, Venant. Fort.; — df. fem. părănympha, ae: Brudepige, Isid.

părăpegma, ătis, n., παράπηγμα: det Opfæstede; df. „overf.": astronomisk Beregningstavle, Vitruv. 9, 7, extr. — părăpĕtăsĭus, 3, παραπετάσιος: bedækkende; - ∾ aedificia, Cod. Just.: udstaaende Tag, et Skur. — părăpĕteuma, atis, n., παραπέτευμα: Billet paa Korn af de offenlige Magaziner, Cod. Just.

părăpherna, orum, τὰ παράφερνα: hvad Konen medbringer foruden den egenlige Medgift, Galli peculium dicunt etc., Digest.; — df. părăphernālis, e: hørende dertil, ibd. — paraphŏros, on, παράφορος: af en slet el. ringe Art, alumen, Plin. — părăphrăsis, is, f., παράφρασις: Omskrivning; - versus ··· paraphrasi audacius vertere etc., Quintil. 1, 9, 2. — paraphrastes, ae, m., παραφράστης: der oversætter omskrivende, Hieronym.

părārĭus, i, m., [paro]: Mægler, Underhandler, Mellemmand; - quidam nolunt interponi pararios, Senec. Benef. 2, 23. — părăsanga el. parasanges, ae, m., παρασάγγης: persisk Mil (af 30 indtil 60 Stadier), Plin. 6, 30. — părăscēve, es, f., παρασκευή: Tilberedelse el. Forberedelse; df. hos Jøderne: Dagen før Sabbaten, Tertull. — părăsĭōpēsis, is, f., παρασιώπησις, (i. e. reticentia), den Talefigur: at man siger sig at ville forbigaae, hvad der dog netop ved denne Talens Vending bliver anført, Rutil. d. fig. sent.

părăsīta, ae, fem. af parasitus: en Snylterske, Hor. Sat. 1, 2, 98; — II) „overf.": otus (Ørnuglen) bubone minor ··· imitatrix alias avis et parasita, Plin. 10, 33. — părăsītaster, stri, m., dem. af parasitus, Ter. Ad. 5, 2, 4. — parasitātio, onis, f., [parasitor]: Snyltegjesteri, Plaut. Amph. 1, 3, 23. — părăsītĭcus, 3, παρασιτικός: hørende til Snyltegjest, ars, Plaut., mensa, Aug. ap. Suet. Vit. Hor. — părăsītor, ari, v. dep. n.: agerer Snyltegjest, Plaut. Pers. 1, 2, 3, oftere; af — părăsītus, i, m., παράσιτος: Medspiser el. Bordgjest; - ∾ Jovis, (som deltager i hans Offermaaltid paa Capitolium), Varro; — b) „poet.": parasitus Phoebi: en Skuespiller, Martial. 9, 29; — II) df. „overf.": selvbuden Bordgjest el. Madven; fremstilles hyppigen af Plautus, navnl. i Stykkerne Persa o. Stichus, ogf. af Terentius i Eunuchus; cf. Hor. Ep. 2, 1, 173, o. Cic. Lael. 26; - comisk er Plaut. Epid. 2, 3, 6: Ne ulmos parasitos faciat, quae usque attondeant, (skal indbyde dem til Gjest paa min Ryg, for at de osv.); — not.: efter Plaut. Curc. 2, 3, 79, er Hercules Parasiternes Beskytter.

părastas, ădis, f., παραστάς: firkantet Pille el. Stotte, (som Dorstolpe), Vitruv. 10, 15. — părastăta, ae, f., παραστάτης: = frgd., Vitruv. 5, 1. — părastătĭca, ae, f., παραστατική, sc. columna, ligesom frgd.: firkantet Pille el. Stolpe, Plin. 33, 15, o. Vitruv. 9, 9; — II) „overf." o. in pl., parastaticae: tvende Ben i Hestens Knæ, Veget. — parastĭchis, idis, f., παραστιχίς: det af Begyndelsesbogstaverne i et Vers dannede Ord, et Acrostichon; vid. Suet. Gramm. 6. — părăsўnaxis, is, f., παρασύναξις: hemmelig el. forbuden Sammenkomst, Cod. Just.

părătārĭus, 3, [1.paro]: = parabilis, Apic. — părāte, adv., [1.paratus]; I) „alml.": forberedt, efter foregaaende Forberedelse; - venire ad dicendum magis audacter, quam parate, Cic. Brut. 68; - compar., ∾ et accuratius dicere, id. d. Or. 1, 33; superl., f. nedenf.; — II) „bes."; A) omhyggeligen, nøiagtigen; - Sed id, si parate curavi, ut caverem, Tum etc., Plaut. Rud. 1, 3, 9; — B) færdigen; - paratissime respondere, Plin. Ep. 3, 9; cf. Cic. R. Am. 26. — părātĭo, onis, f., [1.paro]: Erhvervelse; - ∾ difficilis rerum alienarum, Digest.; men Sall. Jug. 31, er paratio regni: Stræben derefter. — părătrăgoedĭo, are, v. n., παρατραγῳδέω, (-δῶ): at udtrykke sig tragisk el. hoitravende; - ut paratragoediat carnifex! Plaut. Pseud. 2, 4, 17, (al. paratragoedat m. f. Bem.).

părătūra, ae, f., [1.paro]: Tilberedelse, spectaculorum, Tertull. — 1. părātus, 3, partic. o. adj. af 1.paro. — 2. părātus, us, m., [1.paro]: Tilberedelse, Foranstaltning, Udrustning, Forsyning, apparatus; - paratu militum et armorum etc., Sall. frgm. ap. Gell. 2, 27; omnis ille occulti paratus sacri, Liv. 10, 4; cf. Tac. Ann. 13, 17, o. id. Hist. 2, 95; - ogf. in pl., Ovid. Met. 8, 683; cf. id. Pont. 3, 4, 5: Est opus exiguum, vastisque paratibus impar, (lidet passende til Triumphens Pragt); - ogf. prægtige Klæder; Tyrios induta paratus, Ovid. Fast. 3, 627; cf. id. Her. 16, 191; men paratus ventris et ganeae, Tac. Ann. 3, 52. — părăvĕrĕdus, i, m., [παρά, i. e. juxta el. praeter]: Bihest el. Reservehest, Cod. Just. — părăzōnĭum, i, n., παραζώνιον: Dolk til at bære i Bæltet, Martial. 14, 32, (i Overskriften).

Parca, ae, f., [igjennem Stammen par besl. m. pars o. partior; cf. Μοῖρα af μέρος, altf. oprdl.: den Tildelende]; df. Skebnens Gudinde, Parcen; - ∾ non mendax, Hor. Od. 2, 16, 39, tenax veri, Pers. 5, 48; - ogf. Dodens Gudinde, Ovid. Pont. 4, 15, 36; - oftere in pl., Parcae, Μοῖραι: Døttre af Erebu o. Nox, Cic. N. D. 3, 17, hede hos Grækerne: Clotho, Lachesis, Atropos, Hygin. Fab. 171, (hos Romerne: Nona, Decima, Morta; vid. Caesell. Vind. ap. Gell. 3, 16); - Parcae, fatalia nentes Stamina, non ulli dissolŭenda deo, Tibull. 1, 7, in.; cf. Virg. Ecl. 4, 47, o. Hor. Carm. Saec. 25; Parcae immites, (ubevægelige el. strænge), Propert. 4, 11, 13; sic potenti Justitiae placitumque Parcis, Hor. Od. 2, 17, 15.

parce, adv. af parcus; I) „egenl.": sparsomt, knapt; - ∾ metiri frumentum, Caes. B. G. 7, 71; parce ac duriter se habere el. vitam agere, vid. Ter. Ad. 1, 1, 20 o. id. Andr. 1, 1, 47; tam parce tamque restricte etc., Cic. Fin. 2, 13; - compar., f. nedenf.; superl., quam parcissime, (med største Sparsomhed), Colum.; — II) „fig.": maadeholdent, tilbageholdent, varsomt; - scripsi de te parce ··· et timide, Cic. Fam. 6, 7; men parcius dicere de laude alicujus, (noget knapt), id. Mur. 13; cf. Hor. Od. 1, 25, in., o. Quintil. 9, 2, 69; - men in superl., civitatem Romanam parcissime dedit, Suet. Aug. 40.

parcĭlŏquĭum, i, n., [parce, loquor]: sparsom Tale, Appul. — parcĭmōnĭa, ae, o. parcimonium, i, f. and. parsim-. — parcĭprōmus, i, m., [parce, promo]: knap el. karrig til at give el. yde; - Non enim parcipromi victu cetero, Plaut. Pseud. 5, 1, 22; cf. id. Truc. 1, 2, 81. — *parcĭtas, atis, f.: Sparsomhed, Macrob.; men ∾ animadversionum: Straffenes Sjeldenhed el. Mildhed, Senec.; o. — parcĭter, adv., Biform af parce: sparsomt, Pompon. ap. Non.; — [parcus].

parco, peperci, (sjeld. parsi), parsum, (parcitum), 3, v. n. (o. a.), [parcus]; I) „egenl.": sparer, skaaner, søger at bevare; sædv. c. dat., dog ogf. „poet." c. acc. (f. dat.); - quod parum valetudini parceret, Cic. Fam. 11, 27; Nihil pretio parsit, filio dum parceret, Plaut. Capt. prol. 32; men absol., parcendo (sc.

frumento, el. m. udfald. dat.), Caes. B. G. 7, 71, (ved at spare derpaa); - Nisi eam (pecuniam) mature parcit, mature esurit, Plaut. Curc. a. 3, v. 11; cf. Virg. Aen. 10, 532; — II) „fig."; A) „alm.": bruger ikke, anstrænger ikke, ogs. lader være; navnl. saal. m. Negation o. m. imperat.; - nec impensae ··· parsurum, donec etc., Liv. 35, 44; cf. Nep. Paus. 2; - ogs. in pass. impers.; nec parcetur labori, Cic.; - men Tibi parce, (plag dig ikke)! Ter. Heaut. I, 1, 112; - ogs. c. inf.; proinde parce, sis, fidem ac jura societatis jactare, Liv. 34, 32, (hold inde el. lad være at prale dermed); - „bes." ofte in imperat.: parce, parcite, (ligesom noli, nolite), c. inf., som Omskrivning af d. negerende Imperativ; - Parce··· contemnere, Ovid. Her. 16, 279; cf. Virg. Aen. 3, 42, o. Hor. Od. 3, 8, 26, ogs. Virg. Ecl. 3, 94; — B) „bes."; 1) sparer el. skaaner, d. e. fordærver ikke, lader leve el. vedblive; ligel. c. dat.; - non mulieribus, non infantibus pepercerunt, Caes. B. G. 7, 28; cf. Nep. Thras. 1; men pass. impers.: mihi parci oportere, (at jeg burde skaanes), Cic. Phil. 2, 24; - ∾ aedificiis, (lade blive staaende), id.; — 2) bs. ogs. a) behandler skaansomt el. mildt; - Parcere subjectis, et debellare superbos, Virg. Aen. 6, 854; men ∾ auribus alicujus, (skaane for at høre Ubehageligheder), Cic. Quint. 12; cf. id. d. Or. 3, 43; - sild. ogs. ∾ feminam (f. feminae), Appul.; — b) holder mig tilbage el. afholder mig derfra; m. ab, el. c. abl. (efter d. udfaldne ab); - ut a caedibus et ab incendiis parceretur (impers.), Liv. 25, 25; Parce metu, Cytherea! Virg. Aen. 1, 257; cf. ibd. 9, 656; men m. udfald. abl., ibd. 6, 835: Tuque prior, tu parce, etc., (vær du den første til at holde inde med Kampen); - hibernis parcebant flatibus Euri, (aflode at storme), Virg. Ge. 2, 339; Parce oculis, hospes, (vogt dig for at see derefter), Propert. 4, 9, 53; men ∾ auxilio, Cic. Planc. 35, (ikke giøre Brug deraf); — not.: forel. perf. parcuit, Naev. ap. Non.

p a r c u s, 3, [skal være ctr. f. parĭcus af parum, parvus]; I) „egenl.": sparsom, knap; a b s o l., ogs. c. g e n., ogs. m. i n, osv.; - patre parco et tenaci etc., Cic. Coel. 15; pecuniae parcus et tenax, Suet. Tiber. 46; cf. Hor. Sat. 2, 5, 79; men parcus in aedificando, Plin. Paneg.; „poet." ogs. ∾ manus, vid. Hor. Od. 3, 16, 44; - compar., s. nedens.; superl.: optimus colonus, parcissimus, etc., Cic. d. Or. 2, 7; — II) „fig."; A) „overf."; 1) om Personer: som gior noget sparsomt el. med Maadehold; - nimium parcus in largienda civitate, Cic. Balb. 22; in laudibus suis parcus, (opp. nimius), Plin. Paneg.; parcus in cibum, (som spiser lidet), Justin.; somni parcior, Suet.; vini parcissimus, id.; parcissimus honorum, (som modtager faa Æresposter), Traj. ap. Plin. Ep. 10, 25; - ogs. c. inf.: parcusque lacessere Martem (Cunctator: der ikke gierne vover et Slag), Sil. 1, 676; — 2) om Ting: sparsom el. ringe el. liden; - ∾ sale contingere, Virg. Ge. 3, 403; ∾ lucerna, Propert. 4, 3, 60, (som brænder dosigt); ∾ lintea, (de ikke nok udfoldede Seil), Ovid. Her. 21, 80; — B) „ment."; a) mild el. skaanende; - Paene etiam merito parcior ira meo, Ovid. Pont. 1, 2, 98; ligel. parca verba, (mild Benævnelse), id. Tr. 2, 138; men Propert. 3, 3, 40: Optima mors, parca quae venit apta die, (i kort Tid, d. e. hurtigen); — b) parcissimum hominem vocamus pusilli animi et contracti, Senec. Benef. 2, 34, (smaalig el. aandløs, obl.).

p a r d ă l ĭ a n c h e s, is, n., παρδαλιαγχές: en Pantheren dræbende Giftplante, sædv. aconitum, (Skarntyde), vid. Plin. 8, 21. — p a r d ă l ī o s, (-ios), i, m., παρδάλειος, (sc. lapis): Pantherstenen, (neml. af dens Pletter), Plin. 37, 73. — p a r d ă l i s, is, f., πάρδαλις: Parderens el. Pantherens Hun, Curt. 5, 1; bs. — p a r d ă l i u m, i, n., (sc. unguentum): en Salveart, vid. Plin. 13 2. — p a r d u s, i, m., πάρδος: Hanparderen el. Hanpantheren, Plin. 8, 23, o. id. 11, 123; cf. Juvenal. 11, 123: magno sublimis pardus hiatu.

p ă r ē ā s, el. părīas, ae, m., παρείας: en Slangeart, Lucan. 9, 721. — p a r e c t ā t u s, 3, (παρέκτατος, παρεκτείνω); oprdl.: som har sin rette Udstrækning; bs. „poet. overs.": voxen, mandbar, Lucil. ap. Non. — p ă r ĕ d r o s, on, πάρεδρος: som er tilstede derved; - paredri spiritus, Tertull. — p a r ē g ŏ r ĭ a, ae, f., παρηγορία: Opmuntring, Trost, Appul. — p ă r ē g ŏ r ĭ c u s, 3, παρηγορικός: lindrende, remedium, Marc. Emp. — p ă r ē l ĭ o n, i, n., παρήλιον: Bisol, Senec. Qu. N. 1, 11; solent et bina fieri parelia, id. ibd, 13.

1. p ā r e n s, tis, partic., ogs. adj. o. subst. af pareo. — 2. p ă r e n s, tis, comm., [rimel. f. pariens af pario, s. gigno]; I) „egenl."; A) „alm.": den Avlende, d. e. Fader el. Moder; pl. p a r e n t e s, (tum o. tium), Forældre; - ∾ tuus, Cic. Sull. 29; parens Neronis, Agrippina, Plin.; duobus facta parens (Latona), Ovid.; ultusque parente parentem Natus erit facto pius et sceleratus eodem, (om Alcmæon), id. Met. 9, 407; - parentes cum liberis, Caes.; in parentum loco esse alicui, Cic. Planc. 11; ames parentem, si aequus est; sin aliter, feras, Publ. Syr. 8; — B) „bes." hede parentes; a) Bedsteforældre, el. alm. Forfædre, Digest.; - more parentum: paa Fædrenes el. Forfædrenes Viis, Virg.; cf. id. Aen. 2, 448; — b) Slægtninger, Lamprid. Al. Sev. 67, o. Curt. 6, 10; — II) „overs."; A) om Guderne; - parens Idaea, Ovid., ogs. parens Idaea deum, Virg., (i. e. Cybele); parens Tegeaea, Ovid. Fast. 1, 627, (i. e. Carmenta); men Hor. Od. 1, 12, 13: parentis laudibus etc., (i. e. Jovis laudibus); — B) oftere om Mennesker og Forholde; a) ligesom Fader el. Moder, d. e. Stifter el. Begrunder; ogs. Frelser el. Velgiører; - cujus urbis parens Romulus, Liv.; quorum operum ego parens effectorque sum, Cic. Univ. 11; Socrates, parens philosophiae, id.; Tullius, facundiae Latiarumque literarum parens, Plin.; cf. Cic. Pis. 3; ogs. er at hidføre id. Leg. 1, 23: earum (rerum) parens est ··· sapientia; — b) p a r e n t e s kaldes ogs. de Byer og Lande, hvorfra Colonier ere udbragne; saal. Liv. 37, 54: certare pio certamine cum parentibus etc.; cf. Flor. 3, 18: contra matrem ac parentem suam consurgere; — c) om Dyr og om Værter; - amissa parente in grege armenti etc., Plin. 8, 66; men om Figentræets Grene: ut novam sibi progeniem faciant circa parentem in orbem, id. 12, 11.

p ă r e n t ā l i s, e, [2. parens]: hørende til de afdøde Forældre el. Forfædre; - ∾ umbrae, (deres Skygger), Ovid. Trist. 4, 10, 87; — II) „bes.": hørende til de Cæremonier og Fester, som anstilles til afdøde Slægtningers Ære; - ∾ dies (pl.), Ovid. Fast. 2, 548, ogs. parentalia (sc. solennia el. sacra): høitideligt Offer til Ære for de Afdøde; vid. Cic. Phil. 1, 6: ut parentalia cum supplicationibus miscerentur; - men Parentalia (sc. carmina): en Samling af hidhørende Digte af Auson.; men „poet.": parentalis Mars, (Kampen paa Memnons Gravhøi), Ovid. Met. 13, 619; s. und. Memnon. — p ă r e n t ā t ĭ o, onis, f., [parento]: Ligbegængelse, Tertull. — p a r e n t ē l a, ae, f., [2. parens]: Slægtskab; navnl. ogs. Svigerfaderens Forhold til Svigersønnen, Capitolin. Gord. 23.

p a r e n t o, avi, atum, 1, v. n. (o. a.), (2. parens); I) „egenl.": forretter et høitideligt Offer ved afdøde Slægtningers Grave; c. dat., el. absol., ogs. m. Offerets abl.; - mortuis parentari (pass. impers.) etc., Cic. Leg. 2, 21; ligel. id. Phil. 1, 6: sepulcrum ··· ubi parentetur; parentare hostia maxima, id. Leg. l. c.; men pass.: neque de parentato edimus, (af et Dødeoffer), Tertull.; — II) „overs.": ligesom afsoner et Mord, hævner nogens Død; - parentandum regi sanguine conjuratorum, Liv. 24, 21; ligel. (ironisk): pa-

rentemus Cethego, Cic. Flacc. 38; cf. Caes. B. G. 7, 17; – ∾ umbris Memnonis solenni caede, udsone derved, Ovid. Am. 1, 13, 4; men ∾ Manibus eorum (Saguntinorum) vastatione Italiae, Flor. 2, 6; cf. Curt. 9, 6.

pārĕo, ŭi, ĭtum, 2, v. n., [m. forandret Qvantitet af pārio]; I) „egenl.": at vise sig, at komme tilsyne, at lade sig see; – Ad portum quoties paruit Hermogenes, Martial. 12, 29; immolanti ··· jecinora replicata paruerunt, Suet. Aug. 95; quae si ··· tam diversa parent simul, Quintil. 1, 12, 4; — II) „bef."; A) at vise sig paa Befaling (el. som Betient, f. d. sædv. apparere); – Bruttios magistratibus parere etc., Gell. 10, 3; cf. Spart. Pescenn. 7: quum unus ad memoriam, alter ad libellos paruisset; — 2) bf. „alm."; a) at adlyde, at efterkomme; – hic parebit et obediet praecepto illi veteri, Cic. Tusc. 5, 20; cf. id. Phil. 7, 1: ut pareret et dicto audiens esset huic ordini, etc.; – ogs. imperson.; consul ··· jubet, ut etc.; dicto paretur, Liv. 9, 32; remissius imperanti melius paretur, Senec. d. Clem. 1, 24; si paritum fuerit conditioni, Digest.; – ogs. m. Tings- o. Begrebssubjecter; freta per parentia ventis etc., Tibull. 1, 9, 9; cf. Ovid. Met. 8, 172; men gestus ··· animo cum voce simul paret, Quintil. 11, 3, 65; — b) at være undergiven el. underdanig el. afhængig, at tiene; – quin (ea civitas) Caesari pareret, atque imperata faceret, Caes. B. C. 3, 81; cf. Justin. 1, 2, ogs. Virg. Aen. 7, 185: cui regia parent Armenta, etc.; – quae etc., virtuti omnia parent, Sall. Catil. 2; cf. Hor. Sat. 2, 3, 96; — c) at rette el. føie sig derefter, at give efter el. at vige derfor; – ∾ necessitati, Cic.; ∾ et tempori et voluntati, id. Vatin. 1; ∾ dolori et iracundiae omni animi impetu, id. Att. 2, 21; — d) at efterkomme en Forpligtelse; – Parent promissis etc., Ovid. Fast. 5, 501; ita convenisse ··· si pensionibus paruerit (colonus), Digest.; B) impers. paret: det er aabenbart el. klart el. indlysende, det viser sig tydeligen; – quid porro quaerendum est? factumne sit? at constat; a quo? at paret, Cic. Mil. 6; – saal. ofte i Retssproget; si paret, adversum edictum fecisse, id. Verr. 3, 28; cf. ibd. 3, 22, o. id. R. Com. 4; — III) partic. pārens, tis, ogs. som adj.: lydig; – ob has ipsas causas et parentiores habuerunt exercitus et fortiores, Cic. Off. 1, 22, (al. paratiores); — B) bf. subst., parens, tis: Undergiven, Undersaat; – parentes abunde habemus, (opp. amicos), Sall. Jug. 102; cf. id. ibd. 3, o. Vell. 2, 103.

pareŏron, i, n., παρήορον: en Benævnelse paa Værten heliotropium, Appul. — parergon, i, n., πάρεργον: Biarbeide, Biting; navnl. ere paa et Maleri parerga (pl.): Zirater, som ikke høre til Hovedgienstanden, Plin. 35, 36, Vitruv. — parhippus, i, m., πάριππος: Bihest, Cod. Just. — parhўpate, es, f., παρυπάτη, (sc. chorda); den næstøverste Streng; bf. ogs. den næstøverste Tone, Vitruv.

parĭambus, i, m., παρίαμβος: Versfoden ◡ – –, ogs. Versfoden – ◡ ◡ ◡ ◡, Diomed.; — not.: skal ogs. være brugt f. pyrrhichius, Quintil. 9, 4, 80. — Părĭānus, 3, s. und. Parium. — parĭas, ae, m., s. und. pareas. — *parĭātĭo, onis, f.: Udligning; bf. fuldkommen Betaling, Digest.; — parĭātor, oris, m.: som giver fuld Betaling, Digest.; o. — parĭātōrĭa, ae, f.: = pariatio, Augustin.; — [2. pario]. — parĭcida, ae, s. und. parricida.

parĭentĭa, ae, f., [pareo]: Lydighed, Hørighed, Cod. Just., inc., (al. patientia m. s. Bemærkning). — parĭes, ĕtis, m.: en Væg; – Nam tua res agitur, paries quum proximus ardet, (Nabovæggen), Hor. Ep. 1, 18, 84; ∾ fissus tenui rima, Ovid.; – parietem ducere, (opføre), Cic., perfodere, id.; intra parietes, (hiemme), Cic. Brut. 8; iisdem parietibus tecum esse, (inden de samme Vægge, i samme Hus), id. Catil. 1, 8; – men comisk „overf.": ego ero paries (inter vos), Plaut. Truc. 4, 3, 14; – ogs. mærkes Ordsprogene: utrosque parietes linere, (bære Kappen paa begge Skuldre), Petron. Sat. 39; cf. Curius ap. Cic. Fam. 7, 29; men in caducum parietem nos inclinavimus, Spart. Hadr. 23, (vi have stølet paa en Daare); — not.: parjes f. părĭes, Virg. Aen. 2, 442.

*parĭĕtālis, e: = flgd.; – ∾ herba, Marc. Emp.: = parietaria; — parĭĕtārĭus, 3: hørende til Vægge el. Mure; – ∾ structor, Jul. Firm.; — II) bf. subst. parietaria, ae, f., (sc. herba): Væggeurt el. Glasurt, Appul.; — parĭĕtĭnus, 3: hørende til Husets Vægge el. Mure, forma, Tertull., herba, Ammian.; (s. und. frgd.); — II) bf. subst. parietinae, arum, f., (sc. ruinae): sammenfaldne Vægge og Mure, Ruiner; – ∾ Corinthi, Cic.; nescio quid ··· parietinarum, (ubetydelig Ronne), id. Fam. 13, 1; – men lignelsesvis: in tantis tenebris et quasi parietinis rei publicae, id. ibd. 1, 3.

Parĭlĭa, ium, o. Parĭlĭcĭum, i, s. und. Palilia, etc. — parĭlis, e, [par]: lige el. ligeformet; – ∾ magnitudines in suo utroque genere, Varro; – oftest „poet." f. par; saal. Ovid. Trist. 1, 8, 26: Accipere et parili reddere voce: vale; et noctes pariles agitare diesque, Lucr. 1, 1065; bf. — parĭlĭtas, atis, f.: Lighed, virtutum, Gell. 14, 3.

1. parĭo, avi, atum, 1, v. a. o. n., [par]; I) act.: at giøre lige; medial: at være lige; – pariari deo, Tertull.; — B) „bef.": udligner en Gield, giver fuld Betaling, Digest.; — II) neutr.: at være lige dermed, Tertull.; ligel. pariant inter se, id.

2. parĭo, pĕpĕri, partum o. parĭtum, 3, v. a.; [s. pareo ab in.], altf. oprdl.: lader komme tilsyne, lader vise sig; bf. I) „egenl.": at føde; (om Dyrene: at bære el. kaste el. lægge); – si quintum pareret mater ejus, asinum fuisse parituram, Cic. d. Or. 2, 66; ut ea liberos ex se pareret, Sulp. ap. Cic. Fam. 4, 5; alius Latio jam partus Achilles, Virg. Aen. 6, 89; – asina raro gemellos parit, Plin. 8, 68; – ∾ ova, (lægge Æg), Cic., Plin.; – sield. om Hannen: at avle; saal. Quintil. 8, 6, 31, (e poëta): Et jam leo pariet; — II) „fig."; A) „overf.": at frembringe el. avle; – fruges et reliqua, quae terra pariat, Cic. N. D. 1, 2 cf. Lucr. 2, 898; vitis immittitur ad uvas pariendas Varro; ut ficus obrutae pariant (sc. plantas: at de nedlagte Figenkerner komme op), Plin.; – ogs. at stifte el. begrunde, urbes, Cic. Tusc. 5, 4; – ogs. at frembringe el. opfinde (navnl. Ord el. Udtryk); quibus etiam verba parienda sunt, Cic. Fin. 3, 1; cf. id. d. Orat. 2, 27, ogs. id. Orat. 32; men Justin. 4, 1: Fabulae Scyllam et Charybdem pepererunt; — B) „ment."; a) at tilveiebringe, at forskaffe el. erhverve; – sibi ipse peperit maximam laudem illa accusatione etc., Cic. Off. 2, 13; ∾ sibi victoriam ex hoste, Liv. 7, 31; ∾ sibi amicitiam cum aliquo, Nep. Alcib. 7; – ∾ amicos officio et fide, Sall. Jug. 10; cf. Ter. Andr. 1, 1, 41: Obsequium amicos, veritas odium parit; praeda improbe parta, Cic.; ∾ divitias, id.; honeste partis bonis privare, id.; — b) at paaføre; – qui sibi letum Insontes peperere manu, Virg. Aen. 6, 434; cf. Tibull. 4, 13, 20; ligel. ∾ alicui aegritudinem, Plaut., curas, Propert.; — III) af partic. partus, 3: erhvervet, s. ovenf., er subst. pl. parta, orum, n.: det Erhvervede; saal. Ter. Phorm. 5, 3, 5: mei patris bene parta, (hans vel erhvervede Eiendom); cf. Cic. Phil. 2, 27, (e Naevio poëta): male parta male dilabuntur; — not.: som depon. mærkes parta ovis, (i. e. quae peperit), Colum. 7, 4.

Paris, ĭdis, m., (ogs. Alexander): Søn af K. Priamus i Troja; havde som Hyrde paa Idabierget tildømt Venus Skønhedsprisen; hvf. judicium Paridis etc., Virg. Aen. 1, 27; om hans Bortførelse af den skønne Helena, med Hensyn paa Trojas's Undergang,

heder det, ibd. 2, 601: Non tibi ··· Culpatus ··· Paris etc.; ogs. var han en drabelig Nævefægter, vid. ibd. 5, 370; ogs. en vældig Bueskytte, vid. Hygin. Fab. 107 o. 113; s. ogs. Ovid. Her. 5, ogs. id. ibd. 16 o. 17; selv blev han fældet af Philoctet, Hygin. Fab. 112; — not.: om Acteuren Paris s. Tac. Ann. 13, 21 etc. — Pārīsĭi, orum, m.: Folk i Gall. Celt. el. Lugd.; deres Hovedstad: Lutetia Parisiorum, (hvor nu Paris); vid. Caes. B. G. 6, 3, o. ibd. 7, 4. oftere; — B) ds. Pārīsĭăcus, 3, arx, Venant. Fort. — părīson, i, n., πάρισον: Sætningernes ligelige Forhold, Capella.

*pārĭtas, atis, f.: Lighed, Arnob.; o. — părĭter, adv.: ligesaa, ligeledes, ligervis; ~ laetamur amicorum laetitia, et pariter dolemus angoribus, Cic. Fin. 1, 20; cf. id. Lael. 16, o. Phaedr. 5, 2; - ut pariter extrema terminentur, etc., Cic. Orat. 12; men amo pariter simul, Plaut. Curc. 1, 1, 48; — b) forbindes (ligesom aeque etc.) m. flgd. ac, atque, ut: som, ligesom; - Pariter nunc opera ··· ac re dudum, Ter. Phorm. 5, 3, 3; pariter ac si hostes adessent, (ligesom om osv.), Sall. Jug. 46; cf. ibd. 113; men Pariter hoc fit, atque ut alia facta sunt, Plaut. Amph. 4, 1, 11; - ogs. m. cum; mecum pariter moleste ferent, Cic. Verr. 5, 67; cf. auct. ad Her. 2, 1; - ogs. m. qualis; pariter suades, qualis es, id. Rud. 3, 6, 37; - men c. dat.; ut ··· pariter ultimae (gentes) propinquis imperio parerent, Liv. 38, 16; — II) „bes."; A) ligesom simul, om Tiden: tillige; paa engang: - plura castella pariter tentaverat, Caes. B. C. 3, 52; multa pariter invadere, Quintil.; ~ Latina ··· cito pariter ire debent, id. 1, 1, 14; ~ ogs. m. cum; studia doctrinae ··· pariter cum aetate crescunt, Cic. d. Senect. 4; vixisse cum re publica pariter etc., id. d. Or. 3, 3; - ogs. m. et, atque, -que; quibus mens pariter atque oratio insurgat, Quintil.; seriis jocisque pariter accommodatus, id. 6, 13, 110; cf. id. 10, 5, 14; - ogs. c. dat.; pariterque epulata marito, Stat.; — B) i Gientagelser heder pariter ··· pariter: ligesom ··· saa ogsaa el. tillige; - absens pariter aegrum, pariter decessisse cognovi, Plin. Ep. 8, 23; cf. Ovid. Met. 8, 324; — [par].

părĭto, are, v. a., intens. af 1. paro: bereder mig ivrigen dertil; - quid, quum illuc, quo nunc ire paritas, veneris? Plaut. Merc. 3, 4, 64; - ogs. m. ut, id. Pseud. 1, 5, 70. — pārĭtor, oris, m., [pareo]: som gior personlig Tieneste, en Garbist, Aur. Vict. Caes. 2. — Părĭum, (-on), i. n.: By i Mysien ved Propontis, Mela 1, 19; — B) ds. Pariānus, 3, civitas, Cic. Fam. 13, 53, colonia, Plin. 4, 18. — Părĭus, 3, s. und. Paros.

1. parma, ae, f., πάρμη, (lidet) rundt Skiold, som bares af de lette Tropper og af Rytteriet; - cum rotundis velites leves parmis, Varro ap. Non.; cf. Liv. 2, 20, o. id. 31, 35, oftere; parmaque inglorius alba, Virg. Aen. 9, 548; — II) „overf."; A) ethvert Skiold; vid. Virg. Aen. 2, 175, o. Martial. 9, 21; — B) s. gladiator cum parma, (i. e. Threx), Martial. 9, 69; — C) s. Ventil el. Klap paa Blæsebælgen, Auson. — 2. Parma, ae, f.: By i Overitalien, i Gall. Cispad., Liv. 39, 55; — B) ds. Parmensis, e: parmensisk; - Cassi Parmensis opuscula, Hor. Ep. 1, 4, 3; - pl. Parmenses: Indbaanerne af Byen P., Cic. Phil. 14, 3. — parmātus, 3, [1. parma]: forsynet el. væbnet med Skioldet parma, vid. Liv. 4, 38 o. 39.

Parmĕnĭdes, is, m., Παρμενίδης: berømt græsk Philosoph fra Elea; vid. Cic. Acad. 2, 42, o. id. N. D. 1, 11. — Parmensis, e, s. und. 2. Parma. — parmŭla, ae, f., dem. af 1. parma: lidet Skiold; - relicta non bene parmula, (efterat have bortkastet Skioldet, neml. paa Flugten), Hor. Od. 2, 7, 10; ds. — parmŭlārĭus, i, m., d. e.: en Tilhænger af de med parma el. parmula væbnede Gladiatorer (el. Threces); vid. Suet. Dom. 10, o. Quintil. 2, 11, 2; — II) etslags med parma forsynede Betienter hos pontifices, Inscript.

Parnaseus, -asseus, 3, etc., s. und. flgd. — Parnāsus, (-os), el. Parnassus, i, m., Παρνασός, -ασσός: høit tvetindet Bierg i Phocis ved Delphi, Phoebus og Muserne ogs. Bacchus helliget; - ved Foden deraf laae Byen Delphi med Apollo's Tempel og Orakel; ogs. den castaliske Kilde havde her sit Udspring; vid. Mela 2, 3, Plin. 4, 4, o. Ovid. Met. 1, 317; - heder Mons Phoebo Bromioque sacer, Lucan., ogs. biceps, Pers.; cf. Ovid. Met. 2, 221; — B) ds. 1) Parnāsēus, 3, Avien.; sædv. Parnāsĭus, (-assius), 3: parnasisk, (tildels med Hensyn paa Muserne og paa Apollo); saal. ∾ laurus, Virg. Ge. 2, 18, rupes, id. Ecl. 6, 29, men ∾ templa, Ovid. Met. 5, 278, (i. e. Parnasus); - ogs. delphisk el. apollisk el. spaaende; ∾ Themis, Ovid. Met. 4, 642; — 2) Parnāsis, (-assis), idis, adj. f.; - Ille flavum caput lauro Parnaside vinctus, Ovid. Met. 11, 165. — Parnes, ēthis, m., Πάρνης, ηθος: Bierg i Attica, paa Grændsen af Boeotien, benignus vitibus, Stat.

1. păro, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), [besl. m. 2. pario], oprdl.: lader komme tilsyne; ds. I) „egenl."; A) „alm.": bringer el. skaffer tilstede el. tilveie, tilbereder, indretter, ordner; - ∾ prandium, Plaut., convivium, vid. Verr. 4, 27; ∾ ac facere turres ··· falces testudinesque, Caes. B. G. 5, 22; ∾ incendia, Sall. Catil. 27; quam hic fugam aut furtum parat? Terent.; quae opus fuere ··· paravi, id.; quod parato opus est, para, id. Andr. 3, 2, 43; ∾ insidias alicui, Sall., luctum filio, Terent.; hisce ego non paro me, ut rideant, (jeg gior mig ikke latterlig for dem), id. Eun. 2, 2, 18; Quin ita paret sese ··· ut etc., id. Hecyr. 1, 1, 11; men huc te pares, haec cogites, etc., Cic. Fam. 1, 7; men in quo auditor ··· paret se ad discendum, id. Orat. 35; men alterutri se fortunae parans, Vell. 2, 43; men ∾ se alicui, (væbne sig derfor), Propert. 2, 19, 18; ~ men in pass.: si ita natura paratum esset, ut etc., (var det saa indrettet), Cic. Div. 2, 59; men ut simul in omnia paremur, (forberede os derpaa), Quintil. 11, 3, 25; — bb) undert. ogs.; a) m. Objectsætn. el. c. inf., naar der tilsigtes en Virkning el. Hensigt, odl.; - Maledictis deterrere, ne scribat, parat, Ter. Phorm. prol.; omni Numidiae imperare parat, Sall. Jug. 13; cf. Virg. Aen. 4, 118 o. 390; — b) m. ut el. ne; - ac jam, uxorem ut arcessat, paret, Ter. Heaut. 5, 1, 75; cf. id. Phorm. 5, 8, 64; men Plaut. Mil. 3, 1, 132: Deos paravisse, uno exemplo ne omnes vitam viverent; — c) absol.: forsyner med det Nødvendige, besørger, odl.; ~ at Romani ··· festinare, parare, etc., Sall. Catil. 6; cf. id. Jug. 76; men Liv. 42, 53: jussis (militibus) ad iter parare; — B) „bes." om Skebnen: at bestemme el. berede noget; - cui fata parent, (hvem Skebnen bestemte at døe), Virg. Aen. 2, 121; quid fata pararent, Lucan. 6, 783; cf. id. 2, 68; — II) „overf."; A) „alm.": skaffer tilstede, tilveiebringer, erhverver; - Eum mihi precatorem paro, Ter. Heaut. 5, 2, 49; ∾ sibi regnum, Sall. Catil. 5; ∾ exercitum, id., commeatus, id.; — B) „bes.": erhverver for Penge, d. e. kiøber; - ∾ hortos aliquos trans Tiberim, Cic. Att. 12, 19; cf. id. Flacc. 29; quae (jumenta) immenso parant pretio, Caes. B. G. 4, 2; servi aere parati, Sall. Jug. 31; — III) partic. parātus, 3, ogs. som adj.; A) „alm.": beredt, færdig; - ex parata re imparatam omnem facis, Plaut. Capt. 3, 4, 6; Hic si etc., Tibi erunt parata verba, etc., Ter. Heaut. 2, 3, 114; quos locos ··· paratos atque expeditos habere debetis, vid. Cic. d. Or. 2, 27; men omnia sibi esse ad bellum apta ac parata, Caes. B. C. 1, 30; - ogs. c. infin.; id quod parati sunt facere, Cic. Quint. 2; cf. Caes. B. G. 2, 3; - ogs. c. dat.; ferri acies ··· Stricta, parata neci, Virg. Aen. 2, 334; ∾ animus sceleribus, Tac. Ann. 12, 17; athleta certamini paratior, Quintil. 8, 3, 10; — B) „bes."; 1) forsynet dermed, udrustet dertil; - (armati), qui scutis telisque parati ornatique sunt, Cic. Caecin.

21; quo paratior ad usum forensem promptiorque esse possim, id. Divin. in Caecil. 13; homo ad omne facinus paratissimus, id. Mil. 9; - ogſ. m. ab; si paratior ab exercitu esses, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 10; - ogſ. m. in c. abl.; Scaevola in jure paratissimus, Cic. Brut. 39; cf. id. ibd. 42; — 2) ligeſom ruſtet til Kamp, ſlagfærdig; ogſ. beredt paa Liſt, forſlagen, liſtig; - Hernicos ad partes paratos, (man havde givet dem en Rolle), Liv. 3, 10; quum paratus meditatusque venisses, Cic. Quint. 11; cf. Ter. Andr. 5, 4, 6.

2. paro, are, v. a., [par]; I) „alm.": agter lige; - - Eodem hercle vos pono et paro; parissumi estis iibus, Plaut. Curc. 4, 2, 20; — II) „beſ."; ∾ se cum aliquo: ſammenligne ſig dermed; bſ. i Retsſproget: si etc., se cum collega paraturum, (vilde han enes el. forliges med ham derom), Cic. Fam. 1, 9; cf. Fest. p. 234, (Müll.). — 3. păro, ōnis, m., παρών, ligeſom myoparo: etſlags Fartøi el. Skib, Cic. (poët.) ap. Isid.; cf. Gell. 10, 5, o. Fest. p. 222, (Müll). — parŏcha, ae, f., παροχή: Ydelſe af den Reiſendes Fornødenheder, (ſ. und. parochus), Cic. Att. 13, 2. — parŏchĭa, ae, f., ſ. und. paroecia. — părŏchus, i, m., πάροχος: der (paa offenlig Bekoſtning) forſyner reiſende Embedsmænd med viſſe Fornødenheder; vid. Hor. Sat. 1, 5, 46, o. Cic. Att. 13, 2; — II) „overſ.": Verten i Huſet, (egenl. Skafferen), Hor. Sat. 2, 8, 36. — parōdia, ae, f., παρῳδία, el. παρῳδή, (Medſang): træffende Svar med Alluſion til det Foregaaende, (navnl. med Medſtanderens egne Ord), Pseud. Ascon. ad Cic. Verr. 1, 10. — paroecĭa, ae, f., παροικία: geiſtligt Stift, Augustin.

părōnўchĭum, i, n., o. parōnўchĭa, ae, f., παρωνυχία: Neglebyld, Neglerod, Plin. 21, 83, oftere. — Paropamisus, i, m., Παροπάμισος: Bierg i Aſien, hvſ. Indusfloden har ſit Udſpring, Mela 1, 2; cf. Plin. 6, 21; — B) bſ. Paropamisii, orum, m.: de derom boende Folk, Mela l. c. — paropsis, idis, f., παροψίς: Fad el. Madfad, Martial., Juvenal.; ogſ. parapsis, Petron., Digest. — paroptus, 3, πάροπτος: let el. lidet ſtegt, pullus, Apic. — Parŏrēa, (-ia), ae, f., Παρώρεια: Landſkab i Thracien, Liv. 39, 27.

Paros, (-us), i, f., Πάρος: Ø i Ægæerhavet, berømt af dens hvide Marmor, hvſ. ∾ marmorea, Ovid., nivea, Virg.; var Digteren Archilochus's Fødeſted; - rimel. ogſ. med en By af ſamme Navn; vid. Nep. Milt. 7; — B) bſ. Parĭus, 3, crimen, Nep. Milt. 8, marmor, Hor., lapis, (i. e. marmor), Virg.; men ∾ jambi, (i. e. Archilochici, ſ. ovenſ.), Hor. Ep. 1, 19, 23; - pl. Parii, orum, m.: Indvaanerne af Øen P., Nep., Liv. — parōtis, idis, f., παρωτίς, (sc. glandula): Byld bag Øret, Plin. 24, 10; oftere in pl., id.; — II) „overſ.": ifølge etſlags Lighed: Kragſten (i Bygninger), Vitruv. 4, 6.

parra, ae, f.: etſlags liden Fugl, (rimel. germ. Kibiz), hvis Skrig varſlede Uheld; vid. Hor. Od. 3. 27, in.; ogſ. oenanthe o. vitiparra, Plin. 10, 45. — Parrhasĭa, ae, (o. -e, es), f., Παῤῥασία: By i Arcadien, Plin. 4, 10; — B) bſ. 1) 1. Parrhasĭus, 3; a) arcadiſk, virgo, Ovid. Trist. 2, 190, (i. e. Callisto: Datter af den arcadiſke Konge Lycaon); men ∾ Euander, Virg. Aen. 11, 31, (der fra Arcadien var dragen til Italien); vid. Ovid. Fast. 1, 478; men ∾ dea, ibd. 618, (hans Gemalinde Carmenta); ∾ axis, Senec. Herc. Oet., (i. e. polus arcticus); ∾ jugum, Martial. 6, 25, (i. e. plaustrum septentrionale); — b) hørende til Palatium, (hvorpaa Evander byggede el. boede); - bſ. palatinſk el. keiſerlig, domus, Martial. 7, 56, aula, ibd. 99; — 2) Parrhasis, idis, adj., fem. af frgd., arctos, Ovid., ursa, id., (i. e. ursa major el. Callisto); ligel. Parrhasides stellae, Ovid. Fast. 4, 577, (i. e. septentriones); — b) ogſ. subst. Parrhasis, Ovid. Met. 2, 460, (i. e. Callisto).

Parrhasis, idis, f., o. 1. Parrhasius, 3, ſ. und. Parrhasia. — 2. Parrhăsĭus, i, m., Παῤῥάσιος: berømt Maler i Athenen paa Socrates's Tid; - primus symmetriam picturae dedit, etc., vid. Plin. 35, 36; ſ. ogſ. Hor. Od. 4, 8, 6, o. Propert. 3, 7, 12. — parrhēsiastes, ae, m., παῤῥησιαστής: ſom taler frit el. altfor frit, Senec. d. Ir. 3, 23.

parricida, (patric.), ae, comm., [pater, caedo]: Fadermorder el. Forældremorder; - vid. Cic. R. Am. 25, o. id. Phil. 2, 13; — II) „fig."; A) „overſ.": ſom myrder en Slægtning; - ne se, ut parricidam liberum (gen.), aversarentur, (ſom Barnemorder), Liv. 3, 50; - ogſ. ſom myrder fribaarne Mennesker, en Menneskemorder; - hoc parricida civium interfecto, Cic. Catil. 1, 12; — B) „ment.": ryggesløſt Menneske, navnl. Tempelrøver, Cic. Leg. 2, 9, (e XII Tabb.); ogſ. Landsforræder el. Statsforræder el. Oprører: - hostem et parricidam vocare, Sall. Catil. 31; ligel. parricidam Vitellium vocantes, (neml. ſom Oprører imod K. Otho), Tac. Hist. 1, 85; — not.: ogſ. ſom adj.; fratrum parricida nece, Arnob.

parrĭcīdātus, us, m.: ſlet Biform af parricidium; vid. Quintil. 1, 6, 42. — parrĭcīdĭālis, (-dalis), e, [parricidium]: hørende til en Fadermorder eller Menneskemorder; bſ. „overſ.": ugudelig, forbryderſk, scelus, Justin., discordiae, id.; men ∾ bellum, Flor. 3, 21, (i. e. civile bellum); bſ. — parrĭcīdĭālĭter, adv.: ved Mord el. ved Forbrydelſe, perire, Lamprid.

parrĭcīdĭum, i, n., [parricida]: Fadermord el. Forældremord; - prope parricidium, (necari civem Romanum), Cic. Verr. 5, 66; - ogſ. Mord paa Slægtninger; ∾ fraternum, Cic., filii, Liv.; - ogſ. alm. Mordet paa en Fribaaren; in singulis hominibus plura parricidia suscipere, Cic. Cluent. 9; — II) „fig.": ryggesløs el. affindig el. ugudelig Forbrydelſe; - de parricidio patriae confiteri, (vedgaae ſine Planer til Fædrelandets Fordærvelſe), Cic. Phil. 2, 7; cf. id. Tusc. 5, 2; - navnl. ogſ. Krig imod Fædrelandet; (Coriolanum) revocavit a publico parricidio privata pietas, Liv. 28, 29; — not.: Idus Martias Parricidium nominari (placuit), vid. Suet. Caes. 88.

pars, tis, f., [tilligem. portio o. ſl. at aflede af Stamordet par-]; I) „egenl."; A) „alm.": Part, Portion, Del el. Stykke; - ne expers partis esset de nostris bonis, Ter. Heaut. 4, 1, 39; - ofteſt c. gen.; ∾ inferior fluminis Rheni, Caes.; ∾ urbis, Cic.; omnes omnium gentium partes, (alle Verdens Dele og Egne), id. Pis. 13; cf. Liv. 3, 38: circumspectare omnibus fori partibus senatorem; men pars mei: en Del af mig, (d. e. min Aand), Hor. Od. 3, 30, 6; cf. Cic. Arch. 12; - ofte ogſ. absol.; partes facere, (inddele), Cic. d. Or. 2, 9; cf. id. Inv. 1, 22: genus est, quod plures partes amplectitur, ut animal; pars est, quae subest generi, ut equus; - men ogſ. heder partem facere, at faae el. erholde Del deri; hvſ. ogſ. navnl. om et Intereſſentſkab, Cic. Rab. Post. 2: magnas partes habuit publicorum, (i. e. vectigalium: ſtore Actier, ſom Toldforpagter); hvorom ogſ. ibd., partes dare (amicis: ſkaffe dem Actier deri); men Plin. Ep. 9, 37: agrum el. praedium locare partibus, (imod en vis Del af Afgrøden); cf. Cic. Verr. 3, 19: duabus partibus amplius frumenti abstulisse, quam etc., (tegange ſaa meget Korn); bſ. multis partibus (um Vieles, ſaare meget) superari, ſ. nedenſ.; - pars hominum, (en Del el. nogle), Hor.; men id. A. P. 297: bona pars (sc. poëtarum: ikke ſaa Digtere); cf. Cic. Balb. 8: magna pars (sc. hominum el. civium); - bſ. i Statsſproget: partes populi, (Folkets Afdelinger el. Stænder); censores ··· populi partes in tribus distribuunto, Cic. Leg. 3, 3, (e XII Tabb.); cf. id. Agr. 2, 7: aliquid populi ad partes dare, (lade komme til Folkets Votering); - venire in partem impensae, (tage Del i en Udgift), Cic. Fam. 14, 2; ligel. in partem vocari, (ind-

sættes til Medarving), id. Caecin. 5; cf. Liv. 5, 21; – men Tac. Hist. 4, 26: additus in partem curarum, (kaldet til at tage Del i Statsstyrelsen); ligel. id. Agr. 25: classis assumpta in partes virium, (til Forstærkning); men Hor. Epod. 2, 39: in partem juvare, (for sin Del el. Andel, s. nedenf.); cf. Liv. 31, 1: in parte laboris esse, (tage Del deri); – ogs. om Spiserne: Del el. Portion deraf; partes suas misit, Suet. Calig. 18; – naturae partes, Phaedr., ogs. partes genitales corporis, Lucr., ogs. partes obscenae, Ovid., (Kjønsdelene el. Skamdelene); — B) „bes."; 1) pars, (sc. hominum, s. ovenf.): en Del el. nogle; bf. pars ··· pars, (ligesom alii ··· alii): nogle ··· andre; vid. Liv. 22, 8; ligel. pars ··· alii, el. alii ··· pars, id.; ogs. pars ··· multi, Tac.; ligel. pars ··· alii ··· plerique, Sall. Jug. 31; – efter pars (som collect. s. nonnulli) kan verb. ogs. staae in pl.; pars sagittis ··· petebant hostem, Liv. 21, 31; – ogs. findes nomin. pl. foran pars; pauci ··· pars Tegeam ··· perfugiunt, id. 36, 6; cf. id. 6, 24; – ogs. er pars undert. udfaldet i det ene Led; vid. Sall. Jug. 34; incedunt sacerdotia, pars triumphos ostentantes; – endel. retter Prædicatet sig undert. efter det hos pars staaende el. deri liggende Ord; pars navium haustae sunt, Tac.; magna pars caesi sunt, Liv.; — 2) partim, (s. partem), er at mærke; a) som acc. s. partem; vid. Liv. 26, 46: partim copiarum ··· mittit, partim ipse ad arcem ducit; cf. id. 23, 11, o. Cic. Pis. 21; — b) som indecl.; – quum partim e nobis ita timidi sint, (en Del el. nogle af os), Cic. Phil. 8, 11; cf. Nep. Att. 7: quorum partim etc.; ogs. kan hidføres Modsætningen: partim ··· aliae (sc. bestiae), etc., Cic. N. D. 1, 37; cf. Sall. Jug. 21; — c) oftest som adv., s. ex parte: dels el. tildels; – quum amici partim deseruerint me, partim etiam prodiderint, Cic. Qu. Fr. 1, 3; cf. id. Div. 2, 9, o. id. Verr. 2, 65; — 3) endel. ere at at mærke de adverbiale Dictioner; a) parte ··· parte, (paa en Del. el. Side, paa en anden); – melichlorus ··· parte flavus, parte melleus, Plin.; cf. Ovid. Met. 3, 483: quae (poma) candida parte, Parte rubent; — b) ex aliqua parte, (for en Del, tildels); vid. Cic. Cluent. 24; ex parte magna, majore, maxima, (for en stor Del, for den større el. største Del, mestendels); vid. Cic. Tusc. 1, 1, id. Cluent. 24, o. id. Fam. 10, 5; — c) ligel. magnam o. maximam partem, (for en stor Del, for den største Del); vid. Cic. Orat. 56, o. Caes. B. G. 4, 1; ligel. bonam partem, Lucr., men minimam partem, (allermindst), id.; – ogs. findes in parte, (s. ex parte, tildels), Liv. 44, 9; per partes (delvis) emendare, Plin.; partibus et paulatim (i smaa Portioner) praebere, Colum.; — d) multis partibus, (mange Gange, el. mangefold, d. e. meget el. saare meget), augere, (forstørre), Caes. B. G. 3, 80; – oftest hos compar.; vid. id. B. C. 3, 84, o. Cic. Acad. 2, 36; ligel. multis partibus malle etc., (langt hellere at ville), id. Fin. 3, 11; ligel. ibd. 5, 31: omnibus partibus, (i alle Dele, paa alle Maader, med alle Hensyn); men duabus partibus amplius etc., s. ovenf.; — II) „fig."; A) „alm.": Part, Del, Side, dog sædv. alene i adverbiale Dictioner; 1) om Personer; – pro parte conferre, (betale sin Del), Cic. Verr. 2, 59; quibus aliquid opis ego pro mea, tu pro tua, pro sua quisque parte ferre potuisset, si etc., id. Fam. 15, 15; men id. Cluent. 21: ab ista parte pecuniam judici datam, (fra el. af dem, fra deres Side); — 2) om Begreber; a) in eam partem (til el. paa den Side) peccare, quae est cautior, Cic. R. Am. 20; men Ter. Eun. 5, 2, 37: in eam partem accipio, (optager el. forstaaer det saaledes); men Cic. Att. 16, 1: scripsi in eam partem, ne etc., (i den Hensigt); – fremdeles: in utramque partem (for og imod) disputare el. disserere, Cic., Caes.; nec ullam in partem disputo, Cic.; sententia in utramque partem tuta, (i begge Tilfælde), Caes.; ligel. tua in nullam partem multum interesse, (med intet Hensyn, i intet Fald), Cic. Fam. 13, 1; vehemens utramque in partem, Ter. Heaut. 3, 1, 31; cf. Cic. Off. 2, 16, o. id. Mur. 31; — b) in omnes partes, (paa alle Maader, overhovedet); – idque (quum) in omnes partes valeret, Cic. Fam. 4, 10; men omvendt: quamquam hoc nullam ad partem valet scilicet, (aldeles ikke duer), id. Att. 13, 10; – men Virg. Aen. 6, 440: partem ··· in omnem, (til alle Sider); — B) „bes."; 1) Part el. Parti, navnl. politisk Faction; – nullius partis esse, (være neutral, intet Parti at tage), Cic. Fam. 10, 31; cf. Nep. Att. 2; in partes ducere el. trahere, Tac.; cf. Sall. Jug. 41; ∾ adversa: Modpart for Retten, Quintil. 5, 6, 6; – ogs. alm. ligesom vort Parti, Ter. Andr. 2, 5, 8: Nunc nostrae timeo parti, quid etc.; — 2) partes: en Skuespillers Rolle; – primas partes qui aget, (som spiller Hovedrollen), Ter. Phorm. prol. 27; cf. Cic. Div. in Caecil. 15: qui est secundarum aut tertiarum partium (sc. actor), etc.; – ogs. den nogen i en Dialog tildelte Rolle el. Plads; ut nullae possent esse partes meae etc., (neml. i Bøgerne de Oratore), Cic. Att. 13, 19; – ogs. den Rolle eller Forretning, som nogen har at udføre, vid. Cic. R. Am. 34; cf. Nep. Dion. 8; ligel. Hernicos ad partes paratos, (at man havde tildelt dem en Rolle), Liv. 3, 10; tu debes ··· ad partes prima venire tuas, (bør være den første til at opfylde din Pligt), Ovid. Pont. 3, 1, 41; nobis a natura constantiae ··· verecundiae partes datae sunt, Cic. Off. 1, 28; – Sine illum priores partes ··· Apud me habere, (indtage den første Plads osv.), Ter. Eun. 1, 2, 71; men m. udfaldet partes, Cic. Brut. 21: ingenii, litterarum, eloquentiae ··· etsi utrique primas, priores tamen libenter deferunt Laelio; – not.: abl. parti, s. parte, Lucr. 4, 518, Plaut. Men. 3, 2, 14; – acc. partim, s. partem, Liv.; s. ogs. ovenf.

parsĭmōnĭa, ae, f., [parco]: Sparsomhed, Cic. Off. 2, 24; non intelligunt, quantum vectigal sit parsimonia, Cic. Parad. 6, 3; – ogs. Knaphed el. Paaholdenhed; aut largitate nimia, aut parsimonia, Ter. Heaut. 3, 1, 32; – ogs. in pl.; ∾ veteres, Plaut.; – som Ordsprog mærkes: sera parsimonia in fundo est, Senec. Ep. 1; — II) „fig." ogs. om Foredraget; – sunt pleraque apta hujus ipsius oratoris ··· parsimoniae, Cic. Orat. 25; (al. pleraeque aptae etc.).

Parthāon, ŏnis, m.: Fader til Oeneus, som bf. heder: Parthaone natus, Ovid. Met. 9, 12; men Plaut. Men. 5, 1, 45: Ego te simitu novi cum Parthaone, (d. e. aldeles ikke); — B) bf. 1) Parthāŏnĭdes, ae, m.: en Søn el. Sønnesøn af denne P.; vid. Val. Fl. 3, 705; — 2) Parthāŏnĭus, 3, domus, (i. e. Oenei domus), Stat. — Parthēni el. -thīni, orum, s. und. 3. Parthus, — Parthĕnĭa, ae, f.: ældre Benævnelse paa Øen Samos, (hvor Juno havde levet som Jomfru), Plin. 5, 37, Lactant. — Parthĕnĭae, arum, m., Παρθενίαι, (Jomfrubørnene); bf. de til Tarenten fra Sparta under Phalantus Udvandrede, Justin. 3, 4, o. id. 20, 1. — Parthĕnĭas, ae, m., Παρθενίας, (den jomfruelige), kaldtes Digteren Virgilius, Auson. — parthĕnĭce, es, f., παρθενική: = parthenium, Catull. 61, 194. — parthĕnis, ĭdis, f., παρθενίς, som Plante: = artemisia, Plin. 25, 36. — parthĕnĭum, i, n., som Plante: = perdiccium, Plin. 22, 20; – men id. 25, 18: = linozostis; – men id. 21, 104: = leucanthes el. tamnacus.

1. Parthĕnĭus, (παρθένιος, jomfruelig), i, m., (sc. mons): Bjerg i Arcadien, Mela 2, 3, Plin., Liv.; — B) bf. adj. Parthĕnĭus, 3, arcadisk, saltus (pl.), Virg. Ecl. 10, 57, valles, Ovid., antra, Propert. — 2. Parthĕnĭus, i, m.: græsk Digter og Grammatiker under K. Augustus, var Lærer for Digteren Virgilius; – vid. Gell. 9, 9, ogs. Suet. Tib. 70, o. A. — Parthĕnon, ōnis, m., (παρθενών: Jomfruburet): Minerva's

Tempel paa Athenens Borg, med Gudindens Elphenbensstøtte af Phidias, Plin. 34, 19; — not.: Parthenon hed ogs. en Sal med Kunstværker paa Atticus's Villa, Cic. Att. 13, 40. — Parthĕnŏpaeus, i, m.: Søn af Atalanta o. Meleager, Konge i Arcadien, en af de Syv for Theben, faldt for Troja; heder inclitus armis, Virg. Aen. 6, 479; vid. Hygin. Fab. 99 o. 270. — Parthĕnŏpe, es, f.: ældre Navn paa Byen Neapolis i Campanien, benævnt efter den der begravne Sirene Parthenope; vid. Plin. 3, 9, Virg. Ge. 4, 564, o. bef. Sil. 12, 34; — B) df. Parthĕnŏpēius, 3, moenia, Ovid. Met. 14, 101, (i. e. Neapolis).

Parthi, orum, m., Πάρθοι: Partherne, skythisk Folk, nordostlig for de caspiske Passer, sydlig for Hyrcanien; tidligen navnkundige som omstreifende Krigere og ypperlige Bueskytter, vid. Justin. 41, 1; men Parthi leves, (som lette Ryttere), Virg. Ge. 4, 314; cf. Ovid. A. A. 1, 211: Qui fugis, ut vincas, etc.; s. ogs. Hor. Ep. 2, 1, 112, o. A.; - sing. Parthus, som Collect., Coel. ap. Cic. Fam. 8, 5, Ovid. Rem. 155, o. Hor. Od. 1, 19, 12; — B) df. 1) Parthĭa, ae, f.: Parthien el. Partherneſ Land, (hod. Kohestan), Plin. 6, 17; s. ovenf.; ogs. Parthiēne, es, f., Curt. 6, 2 o. 3; — 2) Parthus, 3: parthisk, eques, Cic. Fam. 9, 25, o. Ovid. Trist. 2, 228; cf. id. Fast. 5, 580; — 3) Parthĭcus, 3, ligesom frgd.: parthisk, equitatus, Flor., regnum, Plin., bellum, Cic.; ∾ pelles, (som Handelsvarer: etslags rødfarvet Læder), Digest.; hvoraf ∾ cingula, Claudian. — Parthĭa, ae, f., s. und. frgd. — Parthicārĭus, 3: Biform af Parthicus, negotiatores, Cod. Just. — Parthĭcus, 3, o. Parthiene, es, f., s. und. Parthi. — Parthiēni, orum, m.: Biform af Parthi, Curt. 4, 12, oftere. — 1. Parthus, 3, o. 2. Parthus, i, m., s. und. Parthi. — 3. Parthus, i, f.: By i Illyrien, i Nærheden af Dyrrhachium; — B) df. Parthīni (el. Parthēni), orum, m.: Indbaanerne deraf, Mela, Plin., Caes., o. A.

*partĭārĭus, 3; I) hvad man deler el. bor dele med nogen; - pecora partiaria pascenda suscipere, (naar Hyrden deler Hiordens Product med Eieren); — b) df. partĭārĭo, (abl. som adv.): imod at erholde det Halve, Cato; — II) df. subst.: partiarii erroris tui, (Deltagerne deri), Tertull.; o. — partĭātim, adv.: delvis; df. hos Lægerne: paa de forskiellige Legemsdele, Coel. Aur.; — [pars]. — partĭbĭlis, e, [partio], delelig, Claud. Mamert.

partĭceps, ĭpis, [pars, capio]; I) adject.: deltagende el. delagtig deri; oftest c. gen. rei, ogs. m. in, de, ad, ogs. c. dat. pers., ogs. c. dat. rei; - animus rationis particeps, Cic.; cf. Caes. B. C. 3, 60, o. Nep. Eum. 1; virtutes ··· ut omnes omnium participes sint, vid. Cic. Fin. 5, 23; ∾ tori, Ovid., (i. e. uxor); ∾ leti (animus, d. e. dødelig), Lucr.; - de opsonii mna participem fieri, Plaut. Truc. 4, 2, 34; particeps factus in turpissimo foedere, Cic. Inv.; cf. Suet. Calig. 36; particeps ad omne secretum Pisoni erat., Tac. Ann. 15, 50; men particeps regno venis, Senec. Herc. Fur. 269; - ogs. m. Relativsætn.; ut, quae fierent, fieret particeps, Plaut. Aul. 4, 1, 19; — II) subst.: Deltager, Staldbroder, Kammerat; - ille ··· meus particeps etc., Ter. Heaut. 1, 1, 98; hujus belli particeps esse cogor, Cic. Att. 9, 10; in quadam conjuratione quasi participes nominati, Suet. Calig. 56.

partĭcĭpālis, e, [particeps]; I) „alm.": deltagende el. delagtig deri; - qui associati participales curae, Digest., inc.; — II) „bef.": ∾ verba, i. e. participia, Varro. — *partĭcĭpātĭo, onis, f.: Delagtiggiørelse, Meddelelse, imperii, Spartian.; o. — partĭcĭpātus, us, m.: = frgd., id.; — [participo]. — partĭcĭpĭālis, e: hørende til Participiet; - dictu et factu ··· sunt verba participialia quidem, non tamen qualia dicto factoque, Quintil. 1, 4, 29; — df. adv. partĭcĭpĭālĭter, Fest.; af — partĭcĭpĭum, i, n., [particeps]: Deltagelse, Delagtighed, Cod. Just.; — II) i Grammatiken: Participiet, Varro, Quintil., Gell.

partĭcĭpo, avi, atum, 1, v. a., [particeps]; I) „alm."; A) „egenl.": giør delagtig deri, impertio; c. gen. el. abl. rei; - ∾ aliquem consilii sui, Plaut. Cist. 1, 3, 17, aliquem sermone, (al. sermoni), id. Mil. gl. 2, 2, 107; - ogs. absol.: neque participant nos, id. Stich. 1, 1, 33; - df. pass.; uti dentes quoque sensu participentur, Lucr. 3, 692; cf. Cic. Leg. 1, 12: ad participandum alium ab alio etc.; — B) „overf.": ∾ aliquid cum aliquo, (dele med nogen, giøre delagtig deri); - ∾ laudes suas cum Kaesone, Liv. 3, 12; ∾ venationem cum amicis, Spart. Hadr.; - men pass., participato cum fratre regno, Justin.; — II) „bef." ∾ aliquid: tage Deel el. blive delagtig deri; - aequum est, ut cujus participaverit lucrum, participet et damnum, Digest.; cf. vet. poët. ap. Cic. Tusc. 2, 17: qui alteri exitium parat Eum scire oportet, sibi paratam pestem, ut participet, parem; ad participandas ejusmodi voluptates, Gell. 15, 2.

partĭcŭla, ae, f., dem. af pars.; I) liden Del, lidet Stykke; - cuicumque particulae coeli officeretur, (hvilken Del af Udsigten), Cic. d. Or. 1, 39; tenerrimas particulas etc., ibd. 2, 39; men arenae particulam etc., Hor. Od. 1, 28, 25, („poet." s. en Smule, en Haandfuld); — B) ogs. „ment."; - sine ulla particula justitiae vivere, Cic. Off. 2, 11; — II) „bef."; A) i Rhetoriken: Del af en Sætning; - hae particulae prout sunt graves, acres, lentae, celeres, remissae, etc., Quintil. 9, 4, 69; — B) i Grammatiken: Partiklen, Gell. 2, 17 o. 19, o. A.

*partĭcŭlāris, e: hørende til en enkelt Del el. til enkelte Dele, speciel, propositio, (i Logiken), Appul., publicatio, Cod. Just.; — df. adv. partĭcŭlārĭter: med Hensyn paa de enkelte Dele, specielt, (i Logiken), Appul.; o. — partĭcŭlātim, adv.: delvis, stykkevis, narrare, (opp. summatim), auct. ad Her. 1, 9; ∾ recipere pecuniam, (i smaa Summer), Digest.; ∾ hominem excarnefacere, Senec. Ep. 24; men ∾ vocare, (særskilt at benævne), etc., Varro R. R. 2, praef.; — [particula]. — partĭcŭlātĭo, onis, f.: Udstykning, liden Del el. Afdeling, Capella; af — partĭcŭlo, ōnis, m., [particula]: Deltager, Medarving, Pompon. ap. Non.; — not.: Particulo, som Mandsnavn, Phaedr. 4, prol. — partīlis, e, [pars]: delelig, til at dele; - corporeum omne, quod partile, Augustin.; df. — partīlĭter, adv.: delvis, stykkevis, Arnob. — partim, subst. o. adv., s. und. pars.

1. partĭo, ivi, ītum, 4, v. a. o. n., [Biform af partior]; I) act.; A) „egenl.": deler, praedam cum illis, Plaut., ogs. inter eos, id.; (sol) aetheris oras Partit, Lucr. 5, 682; - oftest in partic. partītus, 3: delt, adskilt; Carcere partitos circus habebit equos, (i. e. carceribus disjunctos), Ovid. Fast. 4, 680; cf. Liv. 27, 7, o. Cic. d. Or. 3, 30; — b) df. abl. partītō som adv.: delvis, dividere, Ulpian.; — B) „fig.": afdeler el. inddeler, fordeler el. deler; - partiens curas simul in inferendum atque arcendum bellum, Liv. 21, 21; - tu mecum gaudia partisses (s. partivisses), Lucil. ap. Non.; Dulcemque in ambos caritatem partiens, Phaedr. 3, 8; — II) neutr.: Vos inter vos partite; ego abeo, Plaut. Amph. 4, 3, in., (deler el. skifter Eder imellem, d. e. forliger Eder). — 2. partĭo, onis, f., [2. pario], (for- o. eftercl. Ord): Føden el. Fødsel, Plaut. Truc. 1, 2, 93; ∾ mulieris, Gell.; men (gallinae) ad partiones aptiores, Varro R. R. 3, 9.

partĭor, itus sum, 4, v. dep. act.; I) „egenl."; A) „alm.": deler, fordeler; - ∾ genus universum in species certas, Cic. Orat. 33; ∾ bona pupillis erepta cum aliquo, id. Verr. 4, 17; men id. Cluent. 7: partiri cum matre etc., er acc. udfalden; men id. Phil. 14, 6: partiri inter se, qui ··· occuparent; - ∾ copias inter se, Liv.; men Virg. Aen. 1, 194: socios partitur in

omnes (sc. praedam); — B) „bef.": afdeler, inddeler; - ∾ limite campum, Virg. Ge. 1, 126; actio partienda est in gestum et in vocem, Cic. Brut. 38; - men absol. el. ud. acc., om Begrebernes philosophiske Deling: nihil de dividendo ac partiendo docere, id. Fin. 1, 7; — II) „fig.": at tage Del med hinanden el. med nogen; - discrimen et pericula ex aequo partiemur, Tac. Hist. 2, 77; cf. Virg. Aen. 11, 822: partiri curas cum aliquo.

partīte, adv. af partitus: inddelt, efter (den rhetoriske) Inddeling; - nihil partite, definite, distincte (posse) dicere, Cic. Orat. 28. — partītĭo, onis, f., [partior]; I) „alm.": Deling el. Fordeling; - ∾ aequabilis praedae, Cic. Off. 2, 11; quum pecunia ex partitione deberetur, id. Caecin. 5; cf. id. Sest. 24; — II) „bef."; A) i Philosophien: den logiske Inddeling el. Afdeling; vid. Cic. Top. 5, ogſ. ibd. 6 o. 8; — B) i Rhetoriken: den rhetoriske Inddeling, διαίρεσις; vid. Cic. Inv. 1, 22, o. Quintil. 2, 2, 13; — not.: de Partitione oratoria: rhetorisk Skrift af Cicero.

partitor, oris, m., [partior]: som deler, Cic. Vatin. 5, inc., (al. portitor). — partĭtūdo, inis, f., [2. pario], (for- o. efterclassisk Ord): Føden el. Fødsel, Plaut. Aul. 1, 1, 36; ∾ futura, Cod. Theod. — partītus, 3, partic. af partio o. partior. — partor, oris, m., ſ. und. postpartor. — *partŭālis, e: hørende til Fødsel el. Nedkomst, Tertull.; o. — Partŭla, ae, f.: den Fødselen forestaaende Gudinde, id.; — [2. partus]. — partūra, ae, f., [2. pario]: Føden el. Fødsel; - deme duas res de mulis, admissuram et parturam, Varro R. R. 2, 1, (al. parituram, m. ſ. Bem.), inc.

partŭrĭo, īvi o. ii, (itum), 4, v. n. o. a., desid. af 2. pario; I) neutr.; A) „egentl.": ville til at føde, være i Barnsnød; - Ne parturire (eam) intelligat, Ter. Hec. 3, 3, 53; Dicite: tu (Lucina) voto parturientis ades, Ovid. Fast. 3, 556; - ogſ. om Dyrene; parturiens canis, Phaedr.; quum parturient (gallinae), Varro; — B) „overf." om Vegetationen; - Et nunc omnis ager, nunc omnis parturit arbos, Virg. Ecl. 3, 56; — 2) „alleg.": Parturiunt montes, etc., Hor. A. P. 139; cf. Phaedr. 4, 22, (hvor parturibat ſ. parturiebat); — 3) lignelsesvis; - si tamquam parturiat unus pro pluribus, (lider ondt, obl.), Cic. Lael. 13; — II) act., men især. „fig."; A) „overf.", ligesom parere: at føde; vid. Hor. Od. 4, 5, 26: Quis, Germania quos horrida parturit, Fetus (paveat)? — b) ogſ. „alm.": at fremstringe; vid. ibd. 1, 7, 15: Albus ··· Saepe Notus, neque parturit imbres Perpetuos; — B) „ment." o. „alleg.": at være ligesom frugtsommelig dermed, at omgaaes dermed; - quod diu parturit animus vester, aliquando pariat, Liv. 21, 18; cf. Cic. Phil. 2, 46; men parturit ira minas, Ovid. Her. 12, 208; men Cic. Mur. 39: hoc, quod conceptum res publica periculum parturit, consilio discutiam et comprimam; bf. — partŭrītĭo, onis, f., (sildigt Ord); I) „egentl." o. in pl.: Fødselsveer, Hieronym.; — II) „fig.": at tænke derpaa; - ∾ novae vitae, Augustin.

1. partus, 3, particip. af 2. pario. — 2. partus, us, m., [2. pario]; I) in abstr.: Føden el. at føde, Fødselen; - Diana adhibetur ad partus, quod etc., Cic. N. D. 2, 27; cf. ibd. 40; ogſ. om Dyrene, Varro, Colum.; - ogſ. Fødselstiden; - quum ··· appropinquare partus videretur, Cic. Cluent. 11; - sieldn. o. ikkun „poet." om Faderen: Avling el. at avle; Oenei partu edita, (Datter af Oeneus), Cic. Tusc. 2, 8, (e Soph.); — B) bſ. „fig.": Opkomst, Begyndelse; - et Graeciae quidem oratorum partus atque fontes vides, Cic. Brut. 13; — II) in concr.: Fosteret el. Livsfrugten (hos Mennesker og Dyr, født og ufødt); - plures enixa partus, (efter at have født flere Børn), Liv. 40, 4; cf. id. 1. 13; partus ancillae, Cic. Fin. 1, 4; - bestiae pro partu suo ita pugnant, ut etc., Cic. Tusc. 5, 27; bſ. ogſ. Hønens Æg, Appul.; - partum ferre el. gerere, (være frugtsommelig), Plin., edere, (føde), Cic., Liv., abigere, Cic., Plin., ogſ. elidere el. ejicere, id., (fordrive Livsfrugten, bevirke Abort); - ogſ. om Væxterne; vinum (i. e. vitis) in partu et alimonia solem quaerit, Varro; absumpto partu arborum, etc., Plin. 17, 2; — B) „fig.": neque concipere neque edere partum mens potest, nisi etc., Petron. Sat. 118; — not.: gen. parti f. partus, Pacuv. ap. Non., ogſ. partuis, Varro ibd.; dat. partu f. partui, Propert. 1, 13, 30.

părum, adv., [besl. m. parvus o. παῦρος]: for lidet, ikke nok, utilstrækkeligen; opp. satis o. nimium; - compar., mĭnus; superl., mĭnĭme; — I) posit. parum; A) „egentl."; 1) som subst. c. gen.; - satis copiae ··· leporis parum, Cic. Brut. 68; satis eloquentiae, sapientiae parum, Sallust. Catil. 5; cf. Hor. Epod. 7, 3, o. id. Ep. 2, 2, 111; — 2) som adverb.; aa) hos Verber; - Minus videtis, magis impense cupitis, consulitis parum, Ter. Ad. 5, 9, 36; parum procedit, quod ago, id.; quaero ex te, quae parum accepi, Cic. N. D. 3, 1; ∾ credere alicui, Caes. B. C. 2, 31; ∾ affirmatur, (det er uvist), Tac. Hist. 4, 60; — b) parum esse: ikke at tilfredsstille; parum habere: være utilfreds; - parumne est, quod etc., ni etc.? Ter. Phorm. 3, 3, 13; cf. Cic. Sest. 14; men Ovid. Fast. 2, 415: Non nocuisse, parum est; prodest quoque; - haec ··· suscepisse, parum habuere, (dermed lode de sig ikke nøie), Sall. Jug. 31; cf. Liv. 42, 3; — bb) hos Adverbier; - nemo parum diu vixit, qui etc., Cic. Tusc. 1, 45; cui rei parum diligenter ab iis erat provisum, Caes. B. G. 3, 18; — B) „overf." o. „alm.": i ringe Grad, ikke synderligen, lidet, ubetydeligen; 1) hos Adjectiver; - sunt ea quidem parum firma, Cic. Att. 10, 11; si parum multi sunt, qui etc., id. Planc. 7; scripsisse non parum multa, Quintil.; parum claris lucem dare coget, Hor. A. P. 448; — 2) hos Verber; - non sunt composita mea verba; parum id facio, etc., Sall. Jug. 85; doleamus, sed parum, Senec. Ep. 116; (litera M) etiamsi scribitur, tamen parum exprimitur, (udtales svagt), Quintil. 9, 4, 40; — II) compar. mĭnus: mindre, ringere; - si minus de aliquo dixero, (omtaler kortere), Cic. Sest. 50; Ne quid plus minusve faxit, quod nos post pigeat, Ter. Phorm. 3, 3, 21; ∾ facile, Caes. B. G. 1, 2; ∾ late, ibd.; ſ. ogſ. und. plus; - sieldn. hos compar.; nec minus admirabilior illius exitus belli, Flor. 4, 2; - oftere m. Maalets abl.; sociis dimidio minus, quam civibus, datum, Liv. 41, 13; - ogſ. m. flgd. quam, Cic. Planc. 30; ogſ. m. flgd. atque, Hor. Sat. 2, 7, 96: minus atque ego etc.; - dog oftest elliptisk el. m. udfalden Comparationspartikel; Minus quindecim dies sunt, quum etc., (mindre end 15 Dage), Plaut. Trin. 2, 4, in.; cecidere duo millia haud minus peditum, Liv. 42, 6; men Cic. Verr. 1, 47: ut ex sua cujusque parte ne minus dimidium ad Trebonium perveniat; — bb) hertil mærkes; a) non (el. haud) minus ··· quam (el. atque): ikke mindre end, ligesaa meget som; - non minus perturbato animo atque vultu, quam si etc., Cic. Sest. 12; cf. id. Catil. 3, 1; laudibus haud minus, quam praemio, gaudent militum animi, Liv. 2, 60; Haud minus ac jussi (sc. sunt) faciunt, Virg. Aen. 3, 561; — b) nihil (el. nil) minus, i Svar, stærkt negerende: ingenlunde, ikke paa nogen Maade; vid. Ter. Eun. 3, 1, 46, o. id. ibd. 3, 3, 29; — c) minus minusque, ogſ. minus et (el. ac) minus: mindre og mindre; - nam mihi jam minus minusque obtemperat, Ter. Heaut. 3, 3, 33; cf. Ovid. Pont. 2, 8, 73, o. Plin. 11, 10; — 2) „overf."; a) som formildende Negation: just ikke, ikke saa ganske; - nisi quia etc., quod intellexi minus, Ter. Eun. 4, 5, 10; nonnumquam ea, quae praedicta sunt, minus eveniunt, Cic. Div. 1, 14; quod si etc., sin minus, (i modsat Fald), id. Fam. 7, 2; cf. id. d. Or. 1, 22; — b) quo minus, ogſ. i et Ord, quominus: at ikke; - quicquam in his te nuptiis Fallaciae conari, quo fiant minus, etc.,

Ter. Andr. 1, 2, 25; si te infirmitas virium tenuit, quo minus ad ludos venires, Cic. Fam. 7, 1; deterrere aliquem, quo minus etc., id.; cf. Caes. B. C. 2, 13, o. Quintil. 12, 1, 16; - forel. ogf. i omvendt Stilling; Ne revereatur, minus jam quo redeat domum, Ter. Hec. 4, 4, 8; — III) superl. mĭnĭme: mindst el. allermindst, saare lidet el. ringe; A) „alm."; - quum minime videbamur, tum maxime philosophabamur, Cic. N.D. 1, 3; nunc, quum minime vellem, minimeque opus fuit, Ter. Eun. 2, 2, 42; quod in miserrimis rebus minime miserum putabis, id facies, Cic. Fam. 14, 13; ∾ saepe Caes. B. G. 1, 1; - ogf. forstærket ved omnium el. gentium; ad te minime omnium pertinebat, Cic. R. Am. 34; illa exclamat: minume gentium! Ter. Eun. 4, 1, 11; cf. id. Ad. 3, 2, 44; — B) „bes."; 1) f. minimum el. saltem: i det mindste; - bubilia lata pedes decem, vel minime novem, Colum. 1, 6; is morbus erit longissimus, minimeque annuus, Cels. 2, 8; — 2) i Svar som forstærkende Negation: ingenlunde, aldeles ikke; - Ba. Sed cessas? Pa. minume equidem; nam hodie etc., Ter. Hec. 5, 3, 16; an tu haec non credis? A. minime vero, Cic. Tusc. 1, 6; cf. id. Att. 8, 9; - ogf. forstærket ved gentium; merito hoc meo videtur factum? De. minume gentium, Ter. Phorm. 5, 9, 44.

părum.per, adv.; I) „egent.": noget lidet, sædv. om Tiden: korteligen, i el. for et Øieblik, odl.; vid. Fest. p. 221, (Müll.); - mane dum parumper, Plaut. Bacch. 4, 6, 24; cf. Ter. Andr. 4, 2, 31; - abduco parumper animum a molestiis, Cic. Att. 9, 4; cf. Virg. Aen. 6, 382; — II) „poet. overf.": i kort Tid, hurtigen, snart; - campum celeri passu permensa parumper, Enn. ap. Non.

părunculus, i, m., dem. af 3. paro: lidet Fartøi, liden Baad; - parunculis ad litus ludit celeribus, Cic. frgm. ap. Isid. — 1. pārus, i, m.: etslags liden Fugl, germ. Meise, auct. carm. d. Philom. 9. — 2. Părus, i, f., s. und. Paros.

parve, adv. af parvus: lidet, i en liden el. ringe Grad; - ∾ flecti, Vitruv. 9, 6; - bs. efterel. superl., parvissime memorare aliquid, (med ganske faa Ord, i al Korthed), Coel. Aur. — parvĭbĭbŭlus, 3, [parvus, bibo]: som drikker lidet; - ∾ phrenetici, Coel. Aur. — parvĭcollis, e, [parvus, collum], som Oversættelse af μικροτράχηλος: korthalset, Coel. Aur. — parvĭfăcĭo, (f. parvi facio, neml. som et Ord alene forel.), ĕre, v. a.: ringeagter, rumorem, Pompon. ap. Non.; — not.: pass. parvifaciatur, (f. parvi fiat), Titin. ap. Priscian. — parvĭpendo, ĕre, skrives rigtigere adskilt: parvi pendo. — parvĭtas, atis, f., [parvus]: Lidenhed; - quae (vincula) cerni non possunt propter parvitatem, Cic. Univ. 13; terrae parvitatem declarat sol deficiens, Plin. 2, 8; - ogf. in pl., Gell. 1, 3; — II) „fig.": Ubetydelighed, quaestionis, id. 7, 17; men parvitas mea: min Ringhed, min ringe Person, Val. Max. praef.

parvŭlum, som adv., s. und. flgd. — parvŭlus, 3, dem. af parvus: meget ringe el. liden el. ubetydelig; - ∾ pecunia, (opp. immanis), Cic. R. Com. 8; ∾ proelia, (Skærmydsler), Caes.; non parvulum detrimentum, (ikke saa ringe Tab), id.; in re parvula, Cic. Quint. 16; ogf. absol.: hoc parvulum, (Ubetydelighed), id. Inv. 2, 3; ex parvulo incipere, (om en Byld), Cels.; tuta et parvula laudo, (ringe Kaar), Hor. Ep. 1, 15, 42; — b) neutr. parvulum ogf. som adverb.; - parvulum differt, patiaris adversa, an exspectes, Plin. Ep. 8, 17; cf. id. ibd. 8, 14; — II) „bes."; A) om Alderen: liden el. ung; - ∾ Aeneas; vid. Virg. Aen. 4, 328; ∾ aetas, (Barndommen), Justin.; a parvulo, (fra Barnsben), Ter. Andr. 1, 1, 8; ab parvulis (om flere), Caes. B. G. 6, 21; - ogf. om Dyrene: ne parvuli quidem (uri) excepti etc., Caes. B. G. 6, 28; — B) altfor ung dertil, d. e. som ikke er en Sag voxen; - quam illae (f. illi) rei ego etiam nunc sum parvulus, Plaut. Pseud. 3, 1, 17; - men som Udraab: o parvuli: I Uforstandige! Arnob.

parvus, 3, παῦρος; compar., mĭnor, us; superl. mĭnĭmus, 3, (f. ogf. not. in fine); I) posit., parvus, 3: liden, ringe, ubetydelig; - in parvis aut mediocribus rebus, (opp. hac tanta in re), Cic. d. Or. 2, 20; quam parva sit terra, etc., id. d. Rep. 1, 17; men absol.: haec parva et infirma sunt, id.; cf. Virg. Ge. 4, 176: Non aliter, si parva licet componere magnis, etc.; - navnl. ogf. om Børn og om Børnealderen; qui admodum parvos tum haberet liberos, Cic.; men id. Fin. 3, 5, absol.: salutaria appetunt parvi, etc.; cf. Hor. Ep. 2, 1, 70: mihi parvo (som liden Dreng) etc.; men aetate parvis etc., Suet. Aug. 48; men a parvis didicimus: si etc., (som Børn, i vor Barndom), Cic. Leg. 2, 4; derim. in sing.: puer in domo a parvo eductus, Liv. 1, 39; - fremdeles om Tiden: kort; parvae consuetudinis causa, Ter. Andr. 1, 1, 83; ligel. in parvo tempore, Lucr. 5, 107; ∾ nox, Lucan.; ∾ vita, id.; - ogf. om Begreber og Egenskaber: ringe el. ubetydelig i sit Slags; parvam fidem habere alicui, Ter. Eun. 1, 2, 117; men homo parvo ingenio, Plin. Ep.; cf. Hor. Ep. 1, 17, 40; men id. ibd. 1, 3, 28: Hoc onus, hoc studium parvi properemus et ampli, (Høie og Lave); - ofte ogf. om en Værdi, odl.; parvi pretii deputare, (agte ringe), Ter. Hec. 5, 3, in.; parvo pretio vendere, Cic. Verr. 4, 60; dog oftest absol., parvi (sc. pretii: af lidet Værd); parvi sunt arma foris, nisi etc., Cic. Off. 1, 22; parvi refert (det nytter lidet), abs te jus dici diligenter, nisi etc., id. Qu. Fr. 1, 1, 7; saal. ogf. parvi facere, aestimare, ducere, pendĕre, etc.: at ringeagte, odl.; nequam hominis ego parvi pendo gratiam, (bryder mig lidet derom), Plaut. Bacch. 3, 6, 29; cf. Cic. Fin. 2, 8; - ligel. in abl. parvo: for el. til en lav Pris, Cic. Att. 1, 3; cf. Hor. Sat. 2, 3, 156; men parvo contentus: som nøies med Lidet, Cic.; vivitur parvo bene, Hor. Od. 2, 16, 13; cf. id. Ep. 2, 1, 139; - ogf. er parvo: Maalets abl. hos Comparativet; ut parvo admodum plures caperentur, Liv. 10, 45; - ogf. om Rummet; parvoque brevius etc., Plin. 2, 67; - ogf. om Tiden; haud parvo junior, Gell. 13, 2; ligel. parvoque post etc., Plin. 16, 42; — II) compar., mĭnor, minus, ōris, [besl. m. inus. μινύς, ogf. m. μείων, i. e. minor]: mindre, ringere, odl.; - quod in re majore valet, valeat in minore, Cic. Top. 4; Hibernia dimidio minor, quam Britannia, Caes. B. G. 5, 13; minus praedae, quam speraverant, fuit, Liv. 4, 51; sociis dimidio minus, quam civibus, datum, id. 41, 13; calceus ··· Si pede ···minor (sc. erit), uret, Hor. Ep. 1, 10, 43; cf. id. A. P. 189; men id. Ep. 1, 12, 28, genibus minor: liggende paa Knæ, d. e. underkastende sig; men minor in certamine (equus: liggende under i Kampen), id. ibd. 1, 10, 35; cf. id. ibd. 2, 1, 183: virtute et bonore minores, (opp. numero plures); men sapiens uno minor est Jove, id. ibd. 1, 1, 106; cf. Ovid. Trist. 2, 214, o. id. Pont. 2, 10, 37; - saal. ogf. m. Maalets abl.; uno signo ut sit minus, Cic. Verr. 1, 45; men Bis sex Herculeis ceciderunt, me minus uno, Viribus, Ovid. Met. 12, 554; - fremdeles om Alderen; qui minor est natu, (yngre), Cic.; cf. id. Acad. 2, 19: te aliquot annis minorem natu etc.; minor aetate, Ovid.; minor uno mense, Hor.; men filia minor regis, (hans yngre Datter), Caes. B. C. 3, 112; - ogf. ofte i Lovsproget; minor viginti quinque annorum: under 25 Aar, d. e. umyndig, Digest.; ogf. absol.: de minoribus: om Mindreaarige el. Umyndige, opp. major, ibd.; - „poet." ogf. minores, absol. f. liberi el. Børn, Sil. 2, 501; ligel. f. posteri el. Efterkommere, Virg. Aen. 1, 532, o. ibd. 733; - Forbindelsen minorum gentium f. und. gens; — bb) hertil kan endnu mærkes; a) gen. pretii; - (vendere frumentum) non pluris ··· fortasse etiam minoris, (lavere el. lettere), Cic. Off. 3, 12; fidem

suam ··· non minoris, quam publicam ducebat, vid. Sall. Jug. 32; — b) „poet." ogſ. c. acc. respect.; – frontemque minor truncam amnis Acarnan, Sil. 3, 42; — c) ligel. poet. c. infin.; – heu fatis superi certasse minores, Sil. 5, 74; cf. Hor. Sat. 2, 3, 313; — III) superl., mĭnĭmus, 3: den mindſte el. ringeſte el. ubetydeligſte, odl.; – quum sit nihil omnino in rerum natura minimum, quod dividi nequeat, Cic. Acad. 1, 7; minima pars temporis, Caes.; qua minima altitudo fluminis erat, id. B. G. 1, 8; in maxima fortuna minima licentia est, Sall. Catil. 51; Qui minimis urgetur (vitiis), Hor. Sat. 1, 3, 69; ∾ digitus, Plin., digitulus, Plaut.; – navnl. ogſ. om Alderen; minimus natu horum omnium Timaeus fuit, (den yngſte af dem), Cic. d. Or. 2, 14; ligel. ex his omnibus minimus natu, id.; ligel. ud. natu; qui minimus ex illis erat, Sall. Jug. 11; – men om en Værdi; Deos quidem, quos etc., minimi facit, Plaut. Pseud. 1, 3, 35; quanti emi potest minimo? id. Epid. 2, 2, 110; cf. Hor. Sat. 1, 4, 14: Crispinus minimo me provocat, (vedder imod en Bagatel, vid schol.); – men ordſprogsvis: minima de malis (sc. eligenda sunt), Cic. Off. 3, 29; – ogſ. m. Negation forſtærkende; non minimo discrimine, (i. e. maximo), Suet. Aug. 25; ligel. res non minimi periculi, id. ibd. 67; – ogſ. absol.; quae (praemia) apud me minimum valent, Cic. Fam. 1, 9 (ante med.); men exactis minimum distantia (carmina), Hor. Ep. 2, 1, 72; men sexies ··· quum minimum (i det mindſte) quater, Plin. 18, 43; men ut nihil, ne pro minimis quidem, debeant, Liv. 6, 41; – fremdeles c. gen.; ut quisque minimum firmitatis ··· habeat, ita etc., Cic. Lael. 13; men minimum pedibus itineris confectum, Liv. 44, 5; cf. id. 27, 15: unde minimum periculi erat; – endel. ſom adv.; quam minimum credula postero, (ſaa lidet muligt), Hor. Od. 1, 11, 8; quae (comprehensio) ex tribus minimum partibus constat, (i det mindſte), Quintil. 5, 10, 5; men Liv. 33, 6: non minimum Aetolorum operā, (ikke mindſte, d. e. fortrinligen derved); — not.: eftercl. compar., parviores, Coel. Aur.; – men forcl. superl., parvissimus, 3, Varro, Lucr.; men eftercl. superl. minimissimus, Arnob.

Pasargădae, el. Persagadae, arum, f.: befæſtet By i Perſis, vid. Plin. 6, 26, o. Curt. 5, 6. — pascālis, e, [f. pascualis af pascuum]: ſom gaaer paa Græs, oves, Cato ap. Fest.; cf. Lucil. ap. Fest. s. v. solox, p. 301, (Müll.). — pascĕŏlus, i, m., *φάσκωλος*, (i. e. marsupium): Pengepungen; – pasceolos furari, Cato ap. Non.; cf. Plaut. Rud. 5, 2, 27. — pascha, ae, f., o. atis, n., *πάσχα*: Paaſken el. Paaſkefeſten, Tertull., Symmach.; df. — phascālis, e, tempus, Cod. Theod. — pascĭto, are, v. n., frequ. af pasco: at ſøge Næring; – ∾ in silvestribus locis, (om Bierne), Varro R. R. 3, 16, inc., (al. pastitant).

pasco, pāvi, pastum, 3, v. a., [af inus. *πάω*, hvf. ogſ. *πάσχω*]; I) „egentl.": lader græsſe, forer el. holder paa Græs; – quum propter paupertatem puer sues pasceret, Cic. Div. 1, 17; quisquis montibus illis Lanigerosque greges armentaque bucera pavit, Ovid. Met. 6, 395; men absol.: me pascente, (under min Vogtning), Virg. Ecl. 1, 78; — II) „fig."; A) „overf."; 1) fodrer el. foder el. holder; – quot greges et quantos sit pasturus, Varro; cf. Senec. Ep. 2: quantum pascat; f. ogſ. Hor. Sat. 1, 6, 104; men Cic. Off. 2, 25, absol., bene pascere: drive en fortræffelig Qvægavl; — 2) „alm.": foder, ernærer, underholder; – qui nos olusculis soles pascere, Cic. Att. 6, 1; ∾ servos, (holde dem), Senec. Ep. 17; hvor ogſ. ∾ paucos ventres; men „poet.": quos, dives Agnania, pascis, Virg. Aen. 7, 684; men Plin. 18, 4: nulla provinciarum pascente Italiam; — b) df. „poet.": ∾ barbam, (lade voxe), Hor. Sat. 2, 3, 35; men Virg. Aen. 7, 391: sacrum tibi (i. e. Baccho) pascere crinem, (til Gudens Ære); – Danaas paverunt Pergama flammas, (nærede dem), Ovid. Met. 11, 467; cf. Ovid. Trist. 4, 1, 63; men polus dum sidera pascet, Virg. Aen. 1, 608; cf. Lucan. 10, 258; dog ogſ. Plin. 17, 18: umbra pascens sata; – ∾ agros, (dyrke dem), Martial. 10, 58; men ∾ numos alienos, (forøge dem med Renterne), Hor. Ep. 1, 18, 35; — 3) om Dyrene: at afæde el. afgræsſe, ogſ. absol.: at græsſe, at gaae paa Græs, (ſædv. „poet."); – pascentes a flumine reice (ſ. rejice) capellas, Virg. Ecl. 3, 96; cf. id. Ge. 3, 143; Sed tunc pascebant herbosa palatia vaccae, Tibull. 2, 5, 25; Ie vis, mula, pastum foras, Plaut. Most. 4, 1, 22; — bb) df. medial: at græsſe, at fodres; ogſ. „alm.": at tage Næring til ſig, at ſpiſe, at leve deraf, odl.; – Pascitur in magna Sila formosa juvenca, Virg. Ge. 3, 319; cf. id. ibd. 3, 162; men ibd. 528: Frondibus et victu pascuntur simplicis herbae (boves); men Liv. 6, 41: si pulli non pascentur, (ikke ville æde); – qui maleficio et scelere pascuntur, (ſom ernære ſig deraf), Cic. Off. 2, 11; — b) df. atter „poet." c. acc.; – Pascuntur silvas (caprae), Virg.; cf. id. Ge. 4, 181; ligel. id. Aen. 2, 471: coluber, mala gramina pastus; — B) „ment.": nærer, pleier, underholder, morer el. fornøier, odl.; – quos Clodii furor rapinis et incendiis ··· pavit, Cic. Mil. 2; ∾ oculos cruciatu alicujus et supplicio, id. Verr. 5, 26; cf. id. Phil. 11, 3; – men „poet.": animum pictura pascit inani, Virg. Aen. 1, 464; men ibd. 10, 627: ∾ spes inanes, (nære); – his ego rebus pascor, his delector, Cic. Pis. 20; cf. id. Sest. 46; men Ovid. Pont. 1, 4, 21: Otia corpus alunt; animus quoque pascitur illis.

pascua, ae, o. orum, f. ud. pascuus. — pascualis, e, f. ud. pascalis. — *pascŭōsus, 3: tienlig til Græsgang el. til Foder, herba, Appul.; o. — pascŭus, 3: tienlig til Græsgang; – ∾ ager, Plaut. Truc. 1, 2, 47, (opp. arvus); cf. Cic. d. Rep. 5, 2: agri, arvi et arbusti et pascui, etc.; men pascua reddere rura, (opdyrke til Græsning), Lucr. 5, 1247; ∾ silva, Digest.; — II) df. subst.; A) pascŭum, (sc. rus): Græsgang, Plin.; rus (el. ager) sine pascuo, Colum.; – ogſ. in pl.; ∾ herbosa, Ovid., laeta, id.; cf. Hor. Epod. 1, 28, o. Cic. Agr. 1, 1; — b) ſild. „overf.", o. ligel. in pl.: Retter el. Spiſer; – ∾ jurulenta, Appul.; — B) pascŭa, ae, f., sc. terra: Græsgang, Tertull.

Pāsĭphăa, ae, o. Pāsĭphăe, es, f.: Datter af Helios el. Sol, Søſter af Circe, Gemalinde af Minos paa Creta, og ved ham Moder til Phædra, Ariadne og Androgeus, men ved en ſkøn Tyr, hvortil Venus i ſin Vrede havde vakt hendes Kærlighed, til Uhyret Minotaurus; – vid. Cic. N. D. 3, 19, o. Serv. ad Virg. Aen. 6, 14; men Pasiphaës gener, Ovid. Ib. 90, i. e. Theseus, – ogſ. nævnes hun ſom Gudinde, Cic. Div. 1, 43; — B) df. Pāsĭphăēĭus, 3; hvf. Pāsĭphăēĭa, ae, f., Ovid. Met. 15, 500, (i. e. Phaedra). — Pāsĭthĕa, ae, o. Pasĭthĕe, es, f.: en af Gratierne, Catull. 63, 43, Stat. — Pāsĭtigris, ĭdis, m., *Πασίτιγρις*: en Benævnelſe paa Tigerfloden i Nærheden af dens Udløb, Curt. 5, 3.

passārĭus, 3, [1. passus, pando]: udbredt (og tørret i Solen), ficus (pl.), Capitolin. — Passāro (n), ōnis, f., *Πασσαρών*: By i Epirus, i d. Moloſſiſke, Liv. 45, 26. — †passer, ĕris, m.: Spurven; – saliunt aliae (aves), ut passer, Plin.; cf. Cic. Fin. 2, 23, o. id. Div. 2, 30; ſ. ogſ. Catull. 2 o. 3; – ogſ. ſom Kæleord; Meus pullus passer, etc., Plaut. Casin. a. 1, v. 50; — II) „overf."; A) Steenbiden, etſlags Fiſk; vid. Plin. 9, 36, Ovid. Hal. 125, o. Hor. Sat 2, 8, 29; — B) passer marinus: Strudſen el. Strudsfuglen, (marinus: ſom bragt over Havet el. fremmed); vid. Plaut. Pers. 2, 2, 17; ſædv. struthiocamelus, vid. Fest. p. 222, (Müll.); df. — passercŭla, ae, f.: = flgd., M. Aurel. ap. Fronton.; — passercŭlus, i, m., dem.: liden Spurv, Cic. N. D. 2, 30; ogſ. ſom Kæleord, Plaut. Asin. 3, 3, 76; o. —

passĕrīnus, 3: for el. til Spurver, prandium, Pompon. ap. Non.; — not.: ogs. er Passerinus hos Martial.: Navnet paa en Hest. — passernix, ĭcis, [celtisk Ord]: en Slibesten, Plin. 36, 47.

†passĭbĭlis, e, [patior]: som kan modtage Fornemmelser el. Indtryk, Arnob.; df. — passĭbĭlĭtas, atis, f.: Evnen til at fornemme el. lide, id.; o. — passĭbĭlĭter, adv.: paa en lidende Maade, Tertull.

passim, adv., [1. passus, pando]; I) „egentl." om Stedet: udbredt el. adspredt; df. paa forskiellige Steder, her og der; saal. navnl. i Krigssproget; vid. Caes. B. C. 2, 38; ligel. ille enim iit (marscherede) passim, ego ordinatim, Brut.ap. Cic. Fam. 11, 13; - passim per forum volitare, Cic. R. Am. 46; passim carpere, et colligere undique, id. d. Or. 1, 42; - ogs. hid og did, til forskiellige Sider el. Steder; vid. Virg. Aen. 4, 162; passim dividere etc., til alle Sider, allevegne, Cic. Sull. 15; — II) „overf.": uden Forskiel, uden Plan og Orden, imellem hverandre, isleng, odl.; - Scribimus indocti doctique poëmata passim, Hor. Ep. 2, 1, 117; cf. Tibull. 2, 3, 73; - ut Saturnalibus ··· passim servi cum dominis recumbant, Justin. 43, 1; ad prandium invitare vulgo, passim etc., Cic. Mur. 35; s. ogs. Ovid. Met. 1, 57.

passĭo, ōnis, f., [patior]: Lidelse, lidende Tilstand, (efterel. Ord); - Pulcroque mortis exitu Omnis peracta est passio, Prudent.; — B) „besl." ogs.: Upasselighed, Sygdom, Coel. Aur.; — II) „fig."; A) Tilfælde, navnl. som Naturbegivenhed: Jordskelv, odl., Appul.; — B) „ment.", ligesom πάθος: Lidenskab, Affect, Augustin.; df. — passĭōnālis, e: lidenskabelig, Tertull. —*1. passīve, adv. af 1. passivus: adspredt; - crines per colla passive dispositi, Appul. — 2. passīve, adv. af 2. passivus: i Passivum, Priscian. — *passīvĭtas, atis, f.: adspredt el. forvirret Beskaffenhed, Mangel paa Forskiel, Tertull.; o. — passīvĭtus, adv., ligesom passim: almindeligen, Tertull.; af — 1. passivus, 3, [pando]: almindelig, udbredt, (efterel. Ord); - ∾ nomen dei, Tertull.; ∾ cupiditates, Jul. Firmic.; — II) i Uorden; - congeries passiva seminum, Appul.; — B) df. subst. passivus, i, m.: = popularis, Augustin. — 2. passīvus, 3, [patior]: modtagelig for Fornemmelser el. Lidelser; - (animas) passivas esse et interibiles, Arnob.; — II) „besl." i Grammatiken ere verba passiva: quae passionem significant, Priscian.

passum, i, s. passus, und. pando. — 1. passus, 3, partic. o. adj. af pando. — 2. passus, 3: lidende, partic. af patior. — 3. passus, us, m., [pando]; I) „egentl.": Udbreden el. Udstrækken, navnl. Foddernes ved at gaae; df. et Skridt; - perpauculis passibus etc., Cic. Leg. 1, 21; cf. Lucr. 4, 825; men sequere me tres unos passus, Plaut.; non passibus aequis, (med ulige Skridt; trippende), Virg. Aen. 2, 724; cf. ibd. 7, 157, o. Ovid. Met. 11, 64; men passu processit anili, ibd. 13, 533; — II) „overf."; A) Fodspor, Trin, Spor; - Saepe tui, specto, si sint in litore passus, Ovid. Her. 19, 27; — B) som Længdemaal er passus: = 5 Fod; - stadium CXXV nostros efficit passus, hoc est pedes DCXXV, Plin. 2, 21; nec propius urbem millia passuum ducenta etc., Cic. Phil. 7, 9; - mille passus udgiorde den romerske Mil (el. milliarium, omtr. ⅕ dansk Mil); vid. Plin. 3, 9; — C) „alleg."; - Passibus ambiguis Fortuna volubilis errat, Ovid. Trist 5, 8, 15; (senectus), Quae strepitum passu non faciente venit, ibd. 3, 7, 36.

pasta, ae, f., πάστη: Masse el. Dei til Plaster odl., Marc. Emp. — pastĭcus, 3, [1. pastus]: fodret el. fedet, agnus, Apic. — *pastillĭcans, tis, adj.: kugleformet; - ∾ barbulae, Plin. 21, 25; o. — pastillum, i, n., ligesom flgd.: etslags lidet Brød, Varro ap. Charis.; af — pastillus, i, m., [panis]: lidet kugleformet Brød; - pastilli farinae etc., Plin. 22, 14; — II) „overf." hos Lægerne: en Pille; - vid. Cels. 5, 17; in pastillos dividere, Plin., digerere, cogere, densare, id.; - ogs. vellugtende Pille, hvorom Hor. Sat. 1, 2, 27: pastillos ··· olere; cf. ibd. 1, 4, 92, o. Martial. 1, 88.

pastĭnāca, ae, f.; I) Pastinakroden, vid. Plin. 19, 27; — II) en Benævnelse paa Pigrokken τρυγών, raja pastinaca L., Plin. 9, 67. — *pastĭnātĭo, onis, f.: Jordens Ophakning el. Opgravning i Vinbierget; - pastinationis altitudo, Colum.; — II) „overf.": den ophakkede Jord; - pastinatio vitibus conserenda est, id.; — pastĭnātor, oris, m.: som ophakker el. omgraver Vinbierget, id.; o. — pastĭnātus, us, m.: = pastinatio; - bipedaneo pastinatu (seri), Plin. 17, 32; af — pastĭno, avi, atum, 1, v. a., [pastinum]: med pastinum at omhakke el. omgrave Jorden, navnl. til Vinstokkens Plantning; - pastinandi agri rationem tradere, Colum.; cf. Plin. 17, 35; - solum pastinatum, ogs. absol. pastinatum, (sc. solum): den til Vinplantning omgravede og tilberedede Jord; - suspensissimum esse pastinatum, Colum. 3, 13; vineam in pastinato serere, Plin. 17, 35.

pastĭnum, i, n.: tvegrenet Hakke, navnl. til Vinbiergets Ophakning (el. Omgravning), ogs. til Vinstokkens Plantning; - pastinum: ferramentum bifurcum, quo semina panguntur, Colum. 3, 18; — II) „overf."; A) denne Ophakning el. Omgravning; - pastinum fit ··· aut terra in totum fossa, aut scrobibus, Pallad.; — B) ligesom pastinatum: den til Vinplantning omgravede Jord; - ad pastini similitudinem hortulum fodere, id.; pastina instituere, Digest.

pastĭo, onis, f., [pasco]: Opdræt af Hiorder el. af Husdyr; - duo genera pastionum ··· agreste ··· villaticum, Varro; pastiones villaticae ··· pecuariae, Colum.; — II) „overf." o. concret: Græsning el. Græsgang; - ubi pastiones sint laxae, Varro; cf. Cic. Manil. 6. — pastŏphŏri, orum, m., παστοφόροι; i Ægypten: et Collegium af Præster, der ombare Guderbilleder i et lidet Capel (παστός, i. e. thalamus), Appul. — pastŏphŏrĭon, i, n., παστοφόριον: lidet Capel med Guddommens Billede, Hieronym.

pastor, ōris, m., [pasco]: Hyrde; - servos pastores armat, Caes. B. C. 1, 24; cf. Hor. Od. 3, 29, 21; navnl. ogs. Faarehyrde, (opp. bubulcus), Juvenal. 11, 151; - boni pastoris, tondere pecus, non deglubere, Suet. Tib. 32; — B) hertil mærkes af Digtersproget: Phrygius pastor, Virg. Aen. 7, 363, (i. e. Paris, neml. som opvoxen iblandt Hyrderne paa Ida); cf. Hor. Od. 1, 15, in.; pastor Aetnaeus, Ovid. Ib. 271, (i. e. Polyphemus); pastorum dux geminus, id. Fast. 4, 810, (i. e. Romulus et Remus); men ibd. 776 heder Gudinden Pales: pastorum domina; endel. pastor ab Amphryso, Virg. Ge. 3, 2, (i. e. Apollo, der engang ved denne Flod vogtede K. Admets Hiorder); — II) „overf.": Tilsynsmand, Vogter, pavonum, Varro, gallinarum, Colum.; men pastor populi, vid. Quintil. 8, 6, 18.

*pastōrālis, e: hørende til Hyrderne el. til deres Haandtering; - ∾ canis, (Fæhund), Colum., habitus, (Hyrdedragt), Liv., vita, Varro; men ∾ manus, Vell. 1, 8, (i. e. caterva pastorum); men ∾ myrtus, Virg. Aen. 7, 817, (i. e. hasta e myrto, qua utuntur pastores); - ∾ auguratus, Cic. Div. 1, 48, (opp. urbanus); — df. adv. pastōrālĭter: paa Hyrders Viis, desudare, Venant. Fort.; — pastōrĭcius, (-tius), 3: = pastoralis, vita, Varro; men ∾ fistula, vid. Cic. Att. 1, 16; - men ∾ sodalitas et agrestis; vid. id. Coel. 11; o. — pastōrĭus, 3: = frgd.; - ∾ pellis, (Hyrdepels), Ovid. Met. 2, 680; cf. Flor. 1, 17: ∾ habitus; men ∾ sacra, Ovid. Fast. 4, 723, i. e. Palilia el. Palesfesten; — [pastor].

pastūra, ae, f., [pasco]: = pastio, Pallad. — 1. pastus, 3, partic. af pasco. — 2. pastus, us, m., (pasco), ligesom pastio; I) „alm.": Græssen el.

at græsse, at tage sin Næring; - gradiendo ··· serpendo ad pastum accedere, Cic. N. D. 2, 47; pastus herbae ejus, Plin.; - ogs. Græsning el. Græsgang; Aut ille (equus) in pastus ··· tendit, Virg. Aen. 11, 494; - ogs. Foder, Næring, Æde; bestiis ex se terra fundit pastus varios, Cic.; pastum capessere et conficere, id.; cf. id. Fin. 2, 13; — II) „fig."; A) „overf.": Menneskeføde, Mad el. Spise; - Aut alios hominum pastus pecudumque cibatus, Lucr. 6, 1125; — B) „ment."; - qui est unus suavissimus pastus animorum, Cic. Tusc. 5, 23; cf. id. Phil. 11, 2.

*pătăgĭārĭus, i, m.: som forfærdiger patagia, Plaut. Aul. 3, 5, 35; o. — pătăgĭātus, 3: besat med en Bord el. Bræmme, tunica, Plaut. Epid. 2, 2, 47; af — pătăgĭum, i, n., παταγεῖον: etslags bred Bord el. Bræmme paa Fruentimmerdragter; vid. Fest. p. 221, (Müll.); — II) „overf."; A) en Dragt med Border el. Bræmmer, Naev. ap. Non.; — B) etslags Haarpynt el. Frisur, Appul. — pătăgus, i, m., efter Tertull.: etslags Sygdom; vid. Plaut. frgm. ap. Macrob. Sat. 5, 19. — Pătălēne, es, f.: Ø ved Udløbet af Indusfloden, Mela 3, 7, Plin.; — B) df. Pătălĭtānus, 3, portus, Capella. — patalis, e, s. und. patulus.

Patara, orum, n., τὰ Πάταρα: Søstad i Lycien med berømt Apolsorakel, Mela 1, 15, Plin. 5, 28, Liv. 33, 41; — B) df. 1) Patareus (trisyll.), ĕi o. ĕos, m., Παταρεύς, Epithet til Apollo, Hor. Od. 3, 4, 64; — 2) Pataraeus, 3: pataræisk, regia, Ovid. Met. 1, 516, dumeta, Stat.; — 3) adject. fem. Pătărēis, idis, arx, Avien.; — 4) Pătărāni, orum, m.: Indvaanerne af Byen P., Cic. Flacc. 32.

Patavinitas, atis, etc., s. und. flgd. — †Pătăvĭum, i, n.: By i Gall. Transpad., (hod. Padua), anlagt af Trojaneren Antenor, vid. Virg. Aen. 1, 247, (hvor Patavi f. Patavii); bek. ogs. mærkelig som Historieskriveren Livius's Fødeby; vid. Mela 2, 4, o. Plin. 3, 23, ogs. Suet. Tib. 14, o. Liv. 10, 2; — B) df. Pătăvīnus, 3: patavisk, municipium, Plin. Ep., i. e. Patavium; men ∾ volumina, Sidon., (d. e. Livius's romerske Historie); - men pl. subst. Patavini, orum, m.: Indvaanerne af Byen P., Cic. Phil. 12, 4, o. A.; — 2) df. Pătăvīnĭtas, atis, f.: den patavinske Dialect el. Mundart, (som Asin. Pollio dadlede hos vor Livius); vid. Quintil. 1, 5, 56, o. id. 8, 1, 3.

pătĕfăcio, fēci, factum, 3; pass., patefio, factus sum, [pateo]; I) „egenl.": aabner, oplader; - ∾ portas hostibus, Liv. 2, 15; cf. Cic. N. D. 2, 56; - ∾ alicui aditum ad aliquid, id. Fam. 13, 78; men ∾ ordines et aciem, (aabne Vei derigjennem), Liv.; - men patefactus equus, Virg. Aen. 2, 259, (hvis Dør var aabnet); men iter per Alpes patefieri, Caes. B. G. 3, 1; - „poet." ogs.: frembringer ved at aabne; - presso sulcum patefecit aratro, Ovid. Met. 3, 104; men „alleg.": ∾ assentatoribus aures, (laane dem Øre), Cic.; — II) „fig."; A) „overf.": aabner, d. e. lader vise sig; - Postera lux radiis latum patefecerat orbem, Ovid. Met. 9, 794; cf. Lucr. 1, 178: patefit, quodcunque creatur; men Cic. Fam. 7, 1: patefecisti Misenum, (rimel.: har aabnet en Udsigt dertil); — B) oftere „ment.": aabenbarer, bekiendtgiør; - ∾ odium suum in aliquem, Cic. Att. 1, 13; ∾ verum et illustrare, id. Lael. 26; men liberto tuo totum me patefeci, (har aabnet ham mit Indre), id. Fam. 6, 10; Lentulus patefactus indiciis etc., (røbet derved), id. Catil. 3, 6; cf. patefacta ··· diva, Ovid. Met. 9, 314, (al. pavefacta), inc.; - si hoc celatur ··· sin patefit etc., Ter. Phorm. 5, 4, 6; patefacta et detecta, Cic. Acad. 2, 39, (de giorte Opdagelser); — not.: Lucr. 4, 316, oftere, har patĕf. f. patēf.; df. — patefactio, onis, f.: Aabnen el. at aabne; df. „fig." o. lignelsesvis: haec patefactio quasi rerum opertarum etc., Cic. Fin. 2, 2. — patefactus, 3, o. patefio, factus sum, s. und. patefacio.

Patelana, ae, s. und. 2. Patella. — 1. pătella, ae, f., dem. af patera, men ogs. f. patera; I) „egenl.": Kar el. Fad, hvori Maden kogtes og frembares; - in patellis coquere caepe, Varro; cf. Martial. 5, 78, o. Hor. Ep. 1, 5, 2; men uncta vixisse patella Semper, (ved et lækkert Madfad), Pers. 4, 17; — B) „bes." ogs.: Offerskaal, vid. Ovid. Fast. 6, 310; cf. Cic. Verr. 4, 21: patella grandis cum sigillis ac simulacris deorum; men Liv. 26, 36: salinum patellamque deorum causa habere; men Cic. Fin. 2, 7: asotos ita non religiosos, ut edant de patella; — II) „overf.": ifølge etslags Lighed; A) en Sygdom paa Olietræet, ogs. clavus o. fungus, Plin. 17, 37; — B) Knæskallen, Cels. 8, 21.

2. Pătella, ogs. Patellāna, (o. Patelana), ae, f., [pateo]: Gudinde, som aabenbarer det Skiulte, Arnob.; - navnl. er ogs. Patelana hos Augustin.: Gudinden for Sædens Skyden i Ax. — patellarii dii, Plaut. Cist. 2, 1, 46, s. Lares el. Husguderne, (neml. af den patella, hvorpaa dem bragtes Madoffer). — patena, ae, f., s. und. patina. — patens, tis, partic. o. adj. af pateo; df. — pătenter, adv.: aabent; df. „overf.": aabenbare, tydeligen; compar., Cic. Inv. 2, 23.

pătĕo, ŭi, 2, v. n., [rimel. d. intransative Stamform til pando]; I) „egenl.": at være el. staae aaben; - Si affers, tum patent (aedes), Plaut. Asin. 1, 3, 89; - cur valvae Concordiae non patent? Cic. Phil. 2, 44; iis domus omnium patent, Caes. B. G. 6, 23; nares semper propter necessarias utilitates patent, Cic. N. D. 2, 57; patuere fores, Ovid.; men ne singulari quidem homini semitae patuerant, Caes. B. G. 7, 8; jam ne fugae quidem patebat locus, Liv. 27, 18; — II) „fig."; A) „overf."; a) at være aaben eller ubedækket; - coelum ab omni parte patens et apertum, (naar intet hindrer Udsigten), Cic. Div. 1, 1; — b) at udstrække sig saa langt el. dertil; - ∾ in longitudinem millia passuum CXL, Caes. B. G. 1, 2; schoenus patet stadia XL, (har den Længde), Plin. 12, 30; — c) at staae aaben el. at være tilgængelig derfor; - domus patens ··· cupiditati etc., Cic. Quint. 30; ∾ aures tuas omnium querelis, id., ad hanc disputationem, id.; - quae (praemia) pateant stipendiariis, (hvortil de have Adgang), Cic. Balb. 9; cf. Nep. Att. 6, o. Liv. 4, 25; men Cic. Fam. 6, 10: omnia Ciceronis patere Trebiano, (at alle C.'s Midler staae til T.'s Tieneste); — d) at være aaben el. udsat derfor; - patens vulneri equus, Liv. 31, 39; longis morbis senectus magis patet, Cels.; cf. Cic. Off. 1, 21; — B) „ment."; a) at være aaben el. tydelig el. indlysende; - patent praestigiae, Plaut.; causae patuere dierum, (bleve mig aabenbarede), Ovid. Fast. 4, 17; cf. Hor. Sat. 2, 4, 46; - navnl. ogs. om Regnskaber; vid. Cic. R. Com. 2: in adversariis patere (hoc nomen); cf. id. Fam. 2, 37; - ogs. „alm.": quum illa pateant, id. d. Or. 1, 6; ligel. impers., quum pateat, m. acc. c. inf., (da det er indlysende), id. Tusc. 1, 23; — b) at strække sig dertil, at have Indflydelse el. Anvendelighed derpaa; - rerum publicarum administratio latissime patet etc., Cic. d. Or. 1, 55; cf. id. Off. 1, 7; — III) particip. pătens, tis, ogs. som adject.; A) „egenl.": aaben, vid, udstrakt, flad; - via patentiore, (ad en mere banet Vei), Liv. 7, 36; patentes campi, Sall.; loca patentiora, Suet., patentissima, id.; patens pelagus: aaben Sø, Virg.; cf. Hor. Od. 2, 16, in.; — B) „fig."; - causa patens, (indlysende), vid. Ovid. Met. 9, 536; nimiumque patens (amor: alt for fri el. fræk), id. Am. 2, 19, 25.

pătĕr, tris, m., πατήρ; I) „egenl.": en Fader; - Aesch. chem, pater mi tu hic eras? D. Tuus hercle vero et animo et natura pater, Ter. Ad. 5, 7, 3; ego a patre ita eram deductus etc., (af min Fader), Cic. Lael. 1; - patre certo nasci, id. R. Am. 16, (om den, hvis Fader vides); men ∾ nullo (natus), Liv. 4, 3, (af en ubekiendt Fader); - „poet." ogs.: patres, f.

parentes el. Forældrene; vid. Ovid. Met. 4, 61; — II) „overf."; A) pl. patres: Fædrene el. Forfædrene; - patrum nostrorum aetas etc., Cic. Orat. 5; apud patres nostros, (opp. nuper), id. Off. 3, 11; cf. id. d. Or. 1, 40; — B) pater familiās, (el. paterfamilias): enhver Husfader el. Husbond, Manden i Huset, Cic.; patres familias, id.; patres familiae, Caes.; patres familiarum, Suet. Calig. 26; s. ogs. und. familia; — C) „poet." findes pater ogs. at betegne; 1) „bes."; a) den faderlige Følelse el. Ømhed; - Rexque patrem vicit, Ovid. Met. 12, 30; cf. ibd. 13, 187; — b) Faderens Billede hos Sønnen; - quantus in ore pater radiat? Claudian.; — c) en Fosterfader, Ter. Ad. 3, 4, 6; — 2) „alm.": en Stifter el. Ophavsmand, ovl.; saal. navnl. om Guderne, ogs. om de personificerede Naturkræfter; - pater rerum, Virg. Ge. 4, 382; saal. heder Juppiter: divum pater atque hominum rex, Enn. Ann. 6, 19; cf. Virg. Ge. 1, 328: Ipse pater (i. e. Juppiter) ··· Fulmina molitur dextra; pater Aether, Lucr. 1, 251; ligel. ∾ aequoreus, (i. e. Oceanus), Colum. poet. 10, 200; - men Lucr. 3, 9, om Epicurus, som Stifter af en ny Lære; — b) comisk er pater coenae, om den, som gjør et Giestebud, Hor. Sat. 2, 8, 7; hvf. rimel., ved en lystig Modsætning: pater esuritionum, Catull. 21; — D) fremdeles bruges pater ofte til og om Personer med Hensyn paa deres Værdighed el. øvrige saa at sige Faderforhold; saal. om Oldingen Acestes, Virg. Aen. 5, 521; ligel. ofte pater Aeneas, id.; cf. Hor. Ep. 1, 7, 37; - ogs. ofte til el. om Guderne; (saal. ogs. undert. i høiere Prosa); - ∾ Lemnius, (i. e. Vulcanus), Virg., Lenaeus, (i. e. Bacchus), id.; Janus pater, Hor., Tiberine pater, (Tiberguden), vid. Liv. 2, 10; cf. pater Appeninus, Virg. Aen. 12, 703; ∾ Africus, Propert.; — 2) hertil mærkes af Statssproget; a) patres hede hyppigen hos Liv.: de samlede Senatorer el. Senatet, hos Cic. sædv. patres conscripti, (s. und. conscribo); vid. Liv. 1, 8, o. id. 2, 1; men Cic. d. Rep. 2, 8: principes ··· propter caritatem patres etc.; - men patres s. patricii, vid. Cic. Fam. 9, 21; — b) Ærestitelen pater patriae, som først tillagdes Consulen Cicero; vid. Cic. Pis. 3, ogs. Cæsar, ogs. Augustus; — c) pater patratus hed Formanden for Fetialerne el. Forbundspræsterne, Liv. 1, 24, o. Cic. d. Or. 1, 40; — E) endel. ogs. om Dyrene; - virque paterque gregis, Ovid. A. A. 1, 522; ligel. patris onagri habitum etc., Colum. 6, 37.

patĕra, ae, f., [pateo]: flad Skaal, Drikkeskaal, Offerskaal; - in poculis erant paterae, Varro; cum patera guttus, (som Bordkar), Hor. Sat. 1, 6, 118; - s. ogs. Ovid. Met. 9, 160; men qualem (laticem) pateris libamus et auro, (i. e. pateris aureis), Virg. Ge. 2, 192; cf. id. Aen. 1, 729, o. Cic. Brut. 11. — Pătercŭlus, i, m.: romersk Tilnavn, s. und. Vellejus. — paterfamilias, gen. patris familias, s. und. pater, ogs. und. familia.

pāternĭtas, atis, f.: Faderlighed, Augustin.; af — pāternus, 3, [pater]; I) „egentl.": faderlig, hørende til en Fader; - ∾ horti, Cic., (som have tilhørt nogens Fader); ∾ hospitium, (som er nedarvet fra Faderen), Caes. B. C. 2, 3; ∾ bona et avita, Cic. Coel. 14; cf. Hor. Ep. 1, 15, 26; men haud paternum istuc dedisti, (deri har du ikke lignet din Fader), Ter. Ad. 3, 4, 4; men in paterna injuria, id. Heaut. 5, 2, 39, (naar Faderen lider Uret af Sønnen); men ∾ animus, (en Faders kærlige Sindelav), Hor. Od. 2, 2, 6; — II) „overf."; A) fædrelandsk, terra, Ovid. Her. 13, 100, flumen, vid. Hor. Od. 1, 20, 5; — B) om Dyrene: paternam formam referre, Colum. 6, 37; — not.: i Grammatiken findes casus paternus, (ogs. patrius), s. genitivus, Priscian.

patesco, ŭi, 3, v. n., inch. af pateo; I) „egentl.": at aabne sig, at aabnes; - atria longa patescunt, Virg.; cf. id. Aen. 3, 530; - patescens fungus, Plin. 22, 46; — II) „fig."; A) „overf.": at udvide sig; - deinde paullo latior patescit campus, Liv. 22, 4; cf. Tac. Germ. 30; ogs. om Slagordenen, id. Hist. 4, 48; men latius patescente imperio, Liv. 32, 27; — B) „ment.": tydeligen at vise sig, at blive aabenbar; - quae res patescit, etc., Cic. Phil. 14, 6; cf. Virg. Aen. 2, 309, ogs. Lucr. 5, 613; men Plin. 6, 26: nunc primum certa notitia (ejus rei) patescente. — patētae, arum, f., (πατητός, i. e. calcatus: nedtraadt): en Daddelart, (der seer ud som søndertraadt); vid. Plin. 13, 9: tertium ex his (caryotis) genus patetae, etc.

pathētĭce, adv.: pathetisk el. rørende, tractare, Macrob. Sat. 4, 6; af — pāthētĭcus, 3, παθητικός: „pathetisk" el. rørende, oratio, id. ibd. 4, 2. — pathĭcus, 3, παθικός: utugtig, som lader sig bruge til Utugt, Catull.; men om Qvindfolk, auct. Priap.; - libelli pathicissimi, Martial. 12, 96.

pătĭbĭlis, e, [patior]; I) pass.: til at lide el. udholde; - patibiles et dolores et labores putandi, Cic. Tusc. 4, 23; — II) act.; A) som kan modtage Fornemmelser; - patibilem naturam habere, Cic. N. D. 3, 12; — B) lidende, (opp. activus), Lactant. — pătĭbŭlātus, 3: fæstet til Galgen, Plaut. Most. 1, 1, 53; af — patĭbŭlum, i, n., [pateo]: Galge el. Krydspæl, id. Mil. gl. 2, 4, 7, Cic. Verr. 4, 41; ogs. et Kors el. Misdæderkors; - patibulo suffixus est, (blev korsfæstet), Justin.; — II) ds. ifølge etslags Lighed; A) Træ el. Bom, hvorved Døren spærres, Titin. ap. Non.; — B) Træ el. Fork, som sættes til Vinstokken, Cato, Plin. — 1. patĭbŭlus, i, m., som Biform af frgd.: Galge el. Straffetræ, Varro ap. Non. — 2. pătĭbŭlus, 3: = patibulatus: fæstet til en Galge el. til et Straffetræ, Plaut. frgm. ap. Non.

†pătĭens, tis, partic. o. adj. af patior; ds. — patienter, adv.: taaligen, taalmodigen, ferre difficultates, Caes.; ogs. nøisomt, prandere olus, Hor. Ep. 1, 17, 13; - compar., ∾ ferre, Cic. Fam. 1, 8; superl., ∾ tolerare, Val. Max.; — o. pătĭentĭa, ae, f.; I) „egentl."; A) „alm.": Taalighed el. Udholdenhed; - ∾ famis et frigoris, Cic. Catil. 1, 10; cf. id. Inv. 2, 54, ogs. Hor. Od. 1, 24, 19; - ogs. Vedholdenhed, Utrættelighed, (Lacedaemoniorum), Nep. Alcib. 11, (Siculorum), Cic. Verr. 2, 3; cf. id. Off. 1, 34; - ogs. Tarvelighed, Nøisomhed; vid. Nep. Ages. 7, o. Hor. Ep. 1, 17, 25; — II) „bes."; A) Taalmodighed, Overbærelse; - patientiam alicujus tentare, (sætte paa Prøve), Cic. Agr. 2, 7; cf. id. Catil. 1, in.; — B) Eftergivenhed ifølge Svaghed el. Feighed; - non sine reprehensione patientiae, vid. Plin. Ep. 6, 31; ∾ servitutis, Tac.; ∾ extrema, id.; - ds. ogs. Underkastelse el. Lydighed; vid. id. Agric. 16.

pătĭna, (patĕna), ae, f., [sicul. πατάνα]: Pande, navnl. til at koge i; - Ubi omnes patinae fervent, Plaut. Pseud. 3, 2, 51; - ogs. som Bordkar, Hor. Sat. 2, 8, 43; Jamdudum animus est in patinis (i Madfadet), Ter. Eun. 4, 7, 46, men patina tyrotarichi, (Ret af Ost og Saltfisk), Cic. Att. 4, 8, a; — II) „overf."; A) Krybbe el. Trug, Veget.; — B) etslags Kage, Apic.; ds. — pătĭnārĭus, 3: hørende til et Fad; - ∾ piscis, (som koges i Fadet i sin egen Sauce), Plaut. Asin. 1, 3, 27; ∾ strui ces, (Stabel af Madfade), id.; - men som Skældsord, patinarius, i, m.: en Fraaser, Suet. Vitell. 17.

pătĭo, ĕre, forel. Biform af patior: taaler, finder mig deri; - doceri a magistratibus patiunto, Cic. Leg. 3, 4, (e XII Tabb.). — pătĭor, passus sum, pati, v. dep. a., [παθεῖν, πάσχειν, i. e. pati]; I) „egentl."; A) „alm.": lider, taaler, udholder, undergaaer; - ∾ servitutem, Cic., supplicium gravissimum, Caes., omnia saeva, Sall.; et facere et pati fortia, etc., Liv. 2, 12; cf. Hor. Od. 3, 24, 43; ∾ bellum ab aliquo, Justin.; cf. Liv. 42, 8; - ∾ repulsam, (faae Afslag), Ovid., extrema, Virg.; cf. id. Aen. 1, 199, o. Hor. Od.

68*

1, 7, 30; pati vulnera, (blive saaret), Cic.; haec patienda censeo potius, quam etc., Liv. 21, 13; cf. Ovid. Trist. 1, 2, 42: Ne mihi mors misero bis patienda foret; „poet." ogs.: cornix novem saecula passa, (der har gjennemlevet 900 Aar), id. Met. 7, 274; ligel. ager patitur cultus (acc.), id. Fast. 1, 159, (bliver dyrket); — b) ogs. absol.; - dolor tristis res est ··· ad patiendum tolerandumque difficilis, Cic. Tusc. 2, 7; cf. Ovid. Am. 1, 8, 75; — B) „bef."; 1) at give sig til Priis (som pathicus), Plaut., Sall., Senec.; — 2) at lide ondt, at lide Mangel el. Nød; - Certum est, in silvis, inter spelaea ferarum, Malle pati, Virg. Ecl. 10, 52; cf. Lucan. 5, 314; — II) „overf.": lader stee, tillader, odl.; - neque tibi bene esse patere, et illis, quibus est, invides, Plaut. Pseud. 4, 7, 36; men non possum pati, Quin tibi caput demulceam, (kan ikke lade være, at osv.), Ter. Heaut. 4, 5, 13; s. ogs. Cic. Catil. 1, 5, ogs. id. Lig. 1, o. id. d. Or. 2, 1; - navnl. heder ogs. facile (el. non moleste el. aequo animo) pati: at finde sig deri; opp. aegre (el. moleste el. iniquo animo) pati; - apud me plus officii residere, facillime patior, Cic. Fam. 5, 7; cf. id. Verr. 3, 2; men periniquo patiebar animo, (det giorde mig meget ondt), id. Fam. 12, 18; cf. Liv. 4, 18; - alene comiſt er: pati bonum, (at lide vel); vid. Plaut. Asin. 2, 2, 58: Fortiter malum qui patitur, idem post patitur bonum; cf. id. Poen. 3, 3, 83: Siquidem potes esse pati te in lepido loco etc.; — B) i Grammatiken: at have passiv Bemærkelse; - (hoc verbum) quum haberet naturam patiendi, Quintil. 1, 6, 10; modus patiendi, id. ibd. 26; — III) partic. patiens, tis, ogs. som adj.; A) „egenl.": bærende, som kan bære el. føre; c. gen.; - amnis patiens navium, (seilbar), Liv. 21, 31; cf. Virg. Ge. 2, 223; men equus patiens sessoris, Suet. Caes. 61; patiens vetustatis, Plin.; — B) „overf."; 1) taalmodig; - nimium lentus et patiens, Cic. Orat. 2, 75; cf. Hor. Ep. 1, 1, 40; - compar., te patientiorem leniorremque etc., Cic. Qu. Fr. 1, 1, 14; superl., ut ne offendam tuas patientissimas aures, id. Lig. 8; cf. Caes. B. C. 3, 96; — 2) som ikke giver efter, haard el. fast; - patiens aratrum, Ovid. Am. 1, 15, 31; men Sit licet et saxo patientior illa Sicano, etc., (mere ubevægelig), Propert. 1, 16, 29. — patiscens, tis, s. und. patesco.

Patmos, (-us), i, f.: Ø i det ægæiske Hav, Plin. 4, 23. — pātor, oris, m., [pateo]: Aabning, aedium, Appul., narium, Scribon. — Patrae, arum, f.: By i Achaja, ved Forbierget Rhium, (hod. Patras), Mela 2, 3, Plin., Cic., Liv.; — B) df. Patrensis, e: af el. fra Patræ, Lyso, Cic.; - pl. Patrenses, ium: Indvaanerne af Byen P., id. Fam. 13, 19.

*patrātio, onis, f.: Udførelse deraf; - ∾ pacis, (dens Gienoprettelse), Vell. 2, 98; — patrātor, oris, m.: som udfører el. fuldbyrder noget; - ∾ necis, Tac. Ann. 14, 62; — [patro]. — patratus, 3, s. und. patro, hvor ogs. pater patratus er at mærke. — Patrensis, e, s. und. Patrae.

pătrĭa, ae, fem. af 1. patrius, (sc. terra): Fødejord el. Fødeland el. Fædrenelandet; - patria, quae communis est omnium nostrum parens, Cic. Catil. 1, 7; cf. id. Off. 1, 17; - ogs. det Land, hvor nogen lever og virker; patria est, ubicumque est bene, Cic. Tusc. 5, 37, (e poët.); men municipibus duas esse patrias, unam naturae, alteram civitatis, vid. id. Leg. 2, 2; cf. Virg. Aen. 1, 380: Italiam quaero patriam; — II) „overf." o. „poet." om Ting; - Divisae arboribus patriae, Virg. Ge. 2, 116; men patria (Nili), Ovid. Am. 3, 6, 40, (Nilflodens Kilder); cf. Virg. Aen. 1, 51: Nimborum in patriam etc. — pătrĭarcha, (-es), m., πατριάρχης: Stamfader, Patriarch, Tertull.; — II) „overf.": en af de høieste Biskopper, Vopisc.; men philosophi, partriarchae, ut ita dixerim, haereticorum, Tertull.; df. — pătrĭarchĭcus, 3: patriarchalsk; - ∾ sedes, Justinian. Novell.

pătrĭce, adv. af patricus: som en Fader, Plaut. Casin. 3, 6, 4. — pătrĭcĭātus, us, m., [patricius]: de romerske Patriciers Stand og Værdighed; - ac rursus magno intervallo ··· in patriciatum rediit, Suet. Aug. 2; — II) fra K. Constantin var patriciatus: den høieste Hofcharge, Cassiod. — patrĭcīda, ae, c., s. und. parricida.

Patricia Colonia: den romerske Coloni Corduba i Hisp. Baet., Plin. 3, 3. — patricii, orum, m., s. und. flgd. — patrĭcĭus, 3: som nedstammer fra de ældste romerske Senatorer (patres); patricisk el. adelig; - ∾ pueri, Plaut. Capt. 5, 4, 5; ∾ familia, Cic. Leg. 2, 3, Vell.; ∾ gens, Juvenal.; ∾ sanguis, Pers. 1, 61; — II) subst., patricii, orum: Patricierne el. den høiere Adel, (opp. plebeji); vid. Liv. 1, 8, o. id. 10, 8; ogs. at mærke som patricii majorum gentium, (el. nedstammende fra de af Romulus udnævnte Senatorer), o. patricii minorum gentium, (fra de af Tarqvinius Priscus udnævnte); s. und. gens; cf. Pseud. Cic. p. Dom. 14, ogs. Tac. Ann. 11, 25; — not.: fra Constantinus betegner patricius: en meget høi Hofcharge. — pătrĭcus, 3, [pater]: = patrius, casus, (i. e. genitivus), Varro.

patrĭe, adv. af patrius: faderligen; - ∾ monere, (opp. inimice corripere), Quintil. 11, 1, 68. — *patrĭmōnĭālis, e: hørende til Arvegods, fundus, Cod. Theod.; o. — pătrĭmōnĭŏlum, i, n., dem.: lidet Arvegods, Hieronym.; af — pătrĭmōnĭum, i, n., [pater]: arvet Formue, Arvegods, amplum et copiosum, Cic. R. Am. 2; cf. id. Sest. 52; - navnl. ogs. arvet Jordegods, id. Mil. 35; - ogs. „alm.": Formue, Colum. prooem.; — II) „overf."; - ∾ nominis paterni, Pseud. Cic. p. Domo 58; cf. Cic. d. Or. 1, 57; men som Sentens: Honestus rumor alterum est patrimonium, Publ. Syr. 170.

patrīmus, 3, [pater]: hvis Fader endnu er i Live, puer, Cic.; cf. Liv. 37, 3: decem ingenui ··· patrimi omnes matrimique etc.; s. ogs. und. matrimus. — patrisso, are, v. n., πατριάζω: at ligne sin Fader el. at slægte ham paa, Plaut., Ter. Ad. 4, 2, 25. — patrītus, 3, [pater]: fra Fædrene el. Forfædrene, mos, Varro, sedes, Arnob.; men til Cic. Tusc. 1, 19: patritam illam et avitam philosophiam etc., vid. Freund.

1. patrĭus, 3, [pater]; I) „egenl.": faderlig; navnl. som haves fra el. efter nogens Fader el. Fædre el. som Arv; - nulla res tam patria cujusquam atque avita fuit, quae non etc., Cic. Verr. Act. 1, 5; ligel. bona patria, Terent.; cf. Hor. Sat. 1, 2, 56; men patrius hic (dolor pedum) illi, (som han havde efter sin Fader), Plin. Ep. 1, 12; men dii patrii: Husguderne el. Penaterne, Cic., Tibull.; — II) „overf.": hvad der er optaget efter Fædrene; - hic enim mos patrius erat Academiae, etc., Cic. d. Or. 1, 18; - ogs. medfødt, eiendommelig; praediscere ··· patrios cultusque habitusque locorum, Virg. Ge. 1, 52; - ogs. faderlig el. kærlig, animus, Cic., Liv.; Hoc patrium est, Ter. Ad. 1, 1, 49; — B) bef. er ogs. at mærke af Grammatiken; a) casus patrius (i. e. genitivus), Gell. 4, 16; — b) som subst., patrium (sc. nomen), i. e. patronymicum, Quintil. 1, 5, 45. — 2. pātrĭus, 3, [patria]: fædrelandsk, sermo, Cic., Hor., (Modersmaalet), ritus, Cic. Leg. 2, 9, (Landets Skikke); cf. Virg. Aen. 3, 281; — not.: nomen patrium, i. e. quo patria significatur; saal. Atheniensis, Priscian. — patrizo, are, s. und. patrisso.

patro, avi, atum, 1, v. a., [rimel. ctr. o. omsat af parito, verb. intens. af pario o. paro: bringer istand, fuldbyrder el. fuldender; - paucorum civium virtutem cuncta patravisse, Sall. Catil. 53; ∾ facinus, Liv.; cf. Tac. Ann. 2, 66; ∾ jussa, id., promissa, Cic., (efterkomme); patrata victoria, (efter vunden Seier), Tac.; ∾ bellum, (tilendebringe), id., Sall.;

∾ pacem, (stifte Fred), Liv.; men ∾ jusjurandum, (besværge Freden), vid. id. 1, 24; — II) „bes.": patranti fractus ocello, (i. e. lascivo), Pers. 1, 18; — III) partic. perf. pătrātus, 3, m. activ Bem., (ligesom af dep. patror, ari), men alene i Forbindelsen pater patratus: den med visse Cæremonier Forbund sluttende Fetial el. Forbundspræst, vid. Liv. 1, 24.

patrōcĭnium, i, n., [ctr. f. patronocinium, af patronus]: Beskyttelse el. Forsvar; navnl. Patronens el. Sagførerens retlige Forsvar for den Anklagede; hvf. om Taleren: controversiarum patrocinia suscipere etc., Cic. Orat. 34; cf. id. Brut. 29, o. id. d. Or. 1, 57; - ogs. Forsvar udenfor Retten; vid. Liv. 6, 15: profiteri patrocinium feneratorum, (erklære sig til Gunst for dem); cf. Ovid. Pont. 1, 2, 70; - ogs. heder patrocinium: det Beskyttelsesforhold, hvori dels enkelte Personer, dels de Forbundne (socii) stode til enkelte romerske Magnater; vid. Sall. Catil. 41; — B) bf. „overf." o. concret, patrocinia: Clienter el. de for Retten forsvarede Personer, Vatin. ap. Cic. Fam. 5, 9; — II) „alm.": Forsvar, Besmykkelse; - ∾ voluptatis, Cic., mollitiae inertiaeque, Liv.; difficultatis patrocinia praeteximus segnitiae, Quintil. 1, 12, 16.

patrōcĭnor, atus sum, 1, v. dep. n., [patronus; cf. lenocinor af leno]: forsvarer el. beskytter; c. dat.; - ut non homini patrocinemur, sed crimini, Quintil. 2, 4, 23; cf. Ter. Phorm. 5, 8, 46; - ∾ loco, (forsvare Stedet), auct. B. Hisp. 29; — not.: partic. patrocinatus, 3, m. passiv. Bem.: forsvaret, Tertull. — Patrocles, is, m.: Biform af flgd. — Patroclus, (-os), i, m.: Søn af Menoetius, og Fætter af Achilles, i hvis Vaaben han for Troja blev fældet af Hector, Ovid. Pont. 1, 3, 73, Cic. Tusc. 2, 16, o. Propert. 2, 7, 21; — not.: Patroclianae sellae, Martial. 12, 77, (benævnte efter en Patroclus).

patrōna, ae, fem. af patronus: Beskytterinde el. Velynderske; - Te mihi patronam capio etc., Ter. Eun. 5, 2, 48; - navnl. ogs. den frigivne Slaves Frue, (s. und. patronus), Plin. Ep. 10, 4; — II) „overf."; - provocatio, patrona illa civitatis, Cic. d. Or. 2, 48; cf. Martial. 7, 72; - men comisk om Tungen, Plaut. Asin. 2, 2, 26. — *pātrōnālis, e: som skyldes Patronen (navnl. af hans Frigivne); - ∾ verecundia, Digest.; o. — patrōnātus, us, m.: Patronens Forhold og Værdighed; sædv. i Forbindelsen: jus patronatus, d. e. Indbegrebet af Patronens Ret imod el. over den Frigivne, Digest.; — [af flgd.).

pātrōnus, i, m., [pater]: Patron, d. e. Beskytter el. Talsmand; A) correlat. til cliens; - neml. fra Roms ældste Tider havde hver Almuesmand som Client sin Patron; vid. Liv. 6, 18; men ibd. i en videre Forstand: ego me patronum profiteor plebis, (Beskytter af dens Ret el. Sag); — B) i Retssproget: patronus causae, ogs. absol. patronus: som fører el. taler nogens Sag for Retten, Advocat el. Procurator; - ut patronus huic causae constitueretur, Cic. Mur. 2; cf. id. d. Or. 2, 69, ogs. id. R. Am. 2; — b) bf. „alm.": Beskytter, Talsmand, Forsvarer, vestrorum commodorum, Cic. Agr. 3, 1, justitiae, id. Lael. 7; — C) ikke alene de romerske Colonier og Provindser, men ogs. de med Rom forbundne Regeringer og Fyrster pleiede at antage en romersk Magnat til deres Patron el. Talsmand i Senatet og hos Folket; - me patronum unum asciverunt Campani, Cic. Pis. 11; cf. id. Sull. 21, id. Div. in Caecil. 1, o. id. Off. 1, 11; — D) endel. svarer patronus, (den Frigivnes Herre), til libertus, (ligesom servus svarer til dominus); - corrupti in dominos servi, in patronos liberti, Tac. Hist. 2, 2; cf. Cic. Fam. 13, 21.

patrōnўmĭcum nomen, πατρωνυμικὸν ὄνομα: den af Faderens (ogs. af Forfædrenes) Navn afledede Benævnelse; saal. Pelides, i. e. Pelei filius, (i. e. Achilles, der ogs. heder: Aeacides, som nedstammande fra Aeacus), Priscian. — patrōus, 3, πατρῷος, i. e. patrius, virgo, Catull. 1, 9, rimel. Minerva, (al. patrima el. patrona), inc.

patrŭēlis, e, (patruus); I) nedstammende fra en Farbroder; - ∾ fratres, sorores, Digest., Søskendebørn af Brødre, saadanne Fættere el. Fætterster; frater patruelis, Cic., ogs. absol. patruelis, Suet.: Faderens Brodersøn; cf. Pers. 6, 53; - dog er Cic. Coel. 21, patruelis: Faderens Søstersøn; — II) „overf.": hørende til en Farbroder; bf. „poet.": ∾ origo, Ovid. Met. 1, 352, (at være Børn af tvende Brødre); cf. ibd. 13, 41: ∾ dona, (i. e. arma Achillis, hvis Farbroder Ajax var); ligel. id. Her. 14, 61: ∾ regna, (i. e. regna Danai, fratris Aegypti).

1. pătrŭus, i, m., [pater]: Faders Broder el. Farbroder, Oncle paa Faderens Side, (opp. avunculus); vid. Cic. d. Or. 2, 1, o. Hor. Sat. 1, 6, 131; - patruus magnus, major, maximus, Digest., i. e. frater avi, proavi, abavi; — II) „overf.": som (paa en Farbroders Vis) er stræng imod Ungdommen el. imod andres Svaghed; - pertristis quidam patruus, censor, magister, etc., Cic. Coel. 11; cf. Hor. Sat. 2, 3, 88; ligel. med Lune, Pers. 1, 11: Quum sapimus patruos. — 2. patrŭus, 3: farbroderlig; - patruae verbera linguae, Hor. Od. 3, 12, 3; Ense cadit patruo, Ovid. Fast. 4, 55, (al. patrui); - men med barnlig Heftighed, Plaut. Poen. 5, 4, 21: O patrue, o patrue mi patruissume, (allerbedste Farbroder)!

Patulcius, i, m., [pateo]: Epithet til Guden Janus, fordi hans Tempel i Krigstider stod aabent, hvorom han selv siger, Ovid. Fast. 1, 129: modo namque Patulcius idem, Et modo sacrifico Clusius ore vocor; — not.: nomen Patulcianum, Cic. Att. 14, 18: Pengeforskrivning fra en vis Patulcius.

pătŭlus, 3, [pateo]; I) „egenl.": aaben, aabenstaaende, oplukket, fenestrae, Ovid.; men ∾ nares, (opspilede), vid. Virg. Ge. 1, 376; pinna (Muslingart) duabus grandibus patula conchis, Cic. N. D. 2, 48; men ∾ aures, (som høre efter alt), Hor. Ep. 1, 18, 70; — II) „overf.": udbredt, udstrakt, bred, vid; - patulis diffusa ramis (platanus), Cic. d. Or. 1, 7; bf. „poet.": ∾ fagus, Virg., quercus, Ovid.; men patuli lacus, id. Met. 2, 379; ∾ mundus, Lucr.; - patula urbis loca, (aabne el. lidet bebyggede Pladser), Tac. Ann. 12, 40; - men Hor. A. P. 131, „alleg." til Digteren: si Non circa vilem patulumque moraberis orbem, (dersom du ikke dvæler ved ringe Almensteder el. Trivialiteter).

pauci, orum, s. und. paucus. — pauciens, el. pauciens, adv. af paucus, (forel. Ord): faa Gange, sieldent, Titin. ap. Fest. — paucĭlŏquĭum, i, n., [paucus, loquor]: Ordknaphed; (opp. multiloquium), Plaut. Merc. 1, 1, 31. — paucĭtas, atis, f., [paucus]: Faahed, ringe Antal, oratorum, Cic., portuum, Caes. B. G. 3, 9; men ogs. er gen. undert. at supplere af Sammenhængen; saal. Sall. Catil. 53: uti··· multitudinem paucitas superaret; men partitio debet habere paucitatem, Cic. Inv. 1, 22. — paucŭlus, 3, dem. af paucus; - sædv. in pl., pauculi, ae, a: nogle faa, ganske faa; (for= o. efterel.); - volo te verbis pauculis, Plaut. Epid. 3, 4, 24; in diebus pauculis, id.; ogs. absol.; paucula sciscitare, id.; loquitor paucula, Ter. Heaut. 4, 6, 24; - dog ogs. Cic. Att. 5, 21: ut ibi pauculos dies esset; - sild. in sing.: pauculum tempus, Appul.

paucus, 3, [besl. m. παῦρος, parvus, paullus]; I) „alm.": liden el. ringe i Tal el. Antal, s. nedens.; - oftere in pl. pauci, ae, a: faa; - quam paucis, quam parvis rebus egeat (natura) etc., Cic. Tusc. 5, 35; causae modicae et paucae, id. d. Or. 2, 32; in diebus paucis, Ter. Andr. 1, 1, 77; men paucis diebus eram missurus etc., Cic. Fam. 2, 7; - compar., pauciora navigia, auct. B. Afr. 96; superl., quam pau-

cissimae plagae, Cels.; — b) in sing.; - foramine pauco (tibia), Hor. A. P. 203; injurias pauco aere diluere, Gell. 20, 1; — II) subst.; A) pauci, orum: Faa; - ut metus ad omnes, poena ad paucos perveniret, Cic. Cluent. 46; cf. Sall. Catil. 30 o. 39; - ogſ. findes pauci (de faa Bedre), i Modſætn. af multi (el. Mængden), Cic. Orat. 3, o. Lucil. ap. Non.; - ogſ. in compar., ne pauciores cum pluribus manum consererent, Sall. Jug. 49; — B) pauca orum: noget lidet, faa Ord; - philosophandum est paucis; nam omnino haud placet, Enn. ap. Gell. 5, 15; in pauca confer, (fat dig kort), Plaut.; ausculta paucis, Terent.; cf. id. Andr., in., o. Hor. Sat. 1, 6, 61; men Sall. Jug. 17: cetera paucissimis absolvam; — not.: gen. pl. paucum f. paucorum, Enn. ap. Gell. 12, 4.

paulātim, (paull.), adv. af paulum; I) „alm.": lidt efter lidt, umærkeligen; - ∾ ad planitiem redire, (om en Høi), Caes. B. G. 2, 8; cf. id. ibd. 1, 33; - ogſ. om Tiden; ubi paulatim licentia crevit, Sall. Catil. 51; cf. Virg. Ecl. 4, 28; — II) „beſ.": i det Smaa, ſtykkevis, possessionem locare, (i Parceller), Digest.; men paulatim ex castris discedere, Caes. B. G. 4, 31, (i ſmaa Afdelinger); - forel. ogſ. c. gen.; aquae paulatim addito, Cato.

Paulianus, (Paull.), 3, ſ. und. 2. Paulus. — Paulinus, (Paull.), i, m., romerſk Tilnavn; - Suetonius Paulinus, Tac. Ann. 11, 29; - fem. Lollia Paulina: Gemalinde af K. Caligula, Suet. Calig. 25; — — not. a.: Paulinus Nolanus, (Biſkop i Nola), ſkrev Breve og Digte i Slutningen af det fierde o. Begyndelſen af d. femte Aarh.; — not. b: Paulinus Petrocorius (af Petrocorium i Aqvitanien), ſkrev i d. femte Aarh.: Vitam St. Martini.

paulisper, (paull.), adv., [paulum, -per]: et Dieblik, ganſke kort; - paulisper mane, Plaut., Terent.; paulisper facessant, rogemus, Cic. Leg. 1, 13; ∾ intermittere proelium, Caes. B. G. 3, 5; — b) ogſ. m. flgd. dum el. donec; - paulisper mane, Dum edormiscat unum somnum, Plaut. Amph. 2, 2, 64; cf. Cic. Mil. 10, o. Liv. 28, 26.

paulo, (paullo), abl. ſom adv., ſ. und. 1. paulus. — paulŭlātim, (paull.), adv. dem. af paulatim: lidt efter lidt, Appul. — paululo, paululum, ſ. und. flgd. — paulŭlus, (paull.), 3, dem. af 1. paulus: meget liden el. ringe; - pacisci cum illa paulula pecunia potes, Plaut.; cf. id. Curc. 1, 2, 31: e paulo paululum hoc tibi dabo; ſ. ogſ. Ter. Phorm. 4, 4, 21, ogſ. Liv. 8, 11, o. id. 35, 11; — bb) bſ. absol.; a) paululum, i, n.: noget lidet, en Ubetydelighed el. Smule; m. o. ud. gen.; - ∾ pecuniae, Terent., morae, Cic.; - nihil aut admodum paululum, id. N. D. 2, 46; huic paululum ··· deesse, id. Tusc. 5, 8; - bſ. abl. paululo; paululo contenta, Terent.; cf. id. Eun. 1, 1, 30: si nequeas paululo (te redimere), at quanti queas; men valeo ··· paululo deterius, quam soleo, Luccej. ap. Cic. Fam. 5, 14; — b) paululum ſom adv.: noget lidet el. lidt, en Smule; - Concede istuc paululum, Ter. Eun. 4, 4, 38; men ∾ operirier Si vis, (et Dieblik), id. ibd. 5, 2, 51; cf. Cic. Quint. 16: si etc., respirasset ··· avaritia paululum; men paululum tempore nostro superiores, Quintil. 8, 3, 25. — paulum el. paullum, ſ. und. flgd.

1. paulus, (paull.), 3, [beſl. m. παῦρος]: liden, ringe; - hic fecit suos Paulo sumptu, Ter. Ad. 5, 4, 21; paulo momento impelli, id. Andr. 1, 5, 31; ∾ trua, Titin. ap. Non.; — B) bſ. neutr. paulum: et Lidet, en Ubetydelighed; vid. Plaut. Curc. 1, 2, 31, und. paululus; an paulum hoc esse tibi videtur? Terent.; agelli ··· paulum etc.; ··· paulum id autem? id. Ad. 5, 8, 26; men paulum ··· supplici, vid. id. Andr. 5, 3, 32; - paulum silvae, Hor. Sat. 2, 6, 3; cf. Cic. d. Or. 1, 53: paulum ··· partium; men nil Aut paulum etc., Hor. Ep. 1, 15, 33; paulum aliquid (sedere: en ſoie Tid), Quintil.; paulo mederi, Ter. Phorm. 5, 4, 3, (med en Ubetydelighed); — b) ofte ſtaaer abl. paulo hos compar.; - civis haud paulo melior, quam etc., Cic. Att. 2, 12; Si qua est habitior paulo, (lidt el. noget fyldig), Ter. Eun. 2, 3, 24; ne ab re sint tamen Omissiores paulo, (noget ſkødesløſe dermed), id. Ad. 5, 3, 43; maturius paulo, quam etc., Caes.; paulo minus consideratus, Cic. Quint. 3; - men Suet. Tib. 39: quod paulo minus utrumque evenit, (næſten el. paa det nærmeſte); - ligel. hos andre comparative Begreber; ſaal. Ter. Heaut. 1, 2, 31: paulo qui est homo tolerabilis; men Cic. Att. 8, 12, inc.; men paulo secus a me, atque ab illo distributa, Cic. d. Or. 3, 30; ligel. paulo antecedere magnitudine, Caes. B. G. 6, 27; ligel. paulo post mediam noctem, ibd. 4, 36; ligel. paulo post, Cic., paulo ante, id.; — c) ogſ. heder paulum ſom adv.: noget lidet, en Smule, odl.; - tuae epistolae me paulum recreant, Cic. Att. 9, 6; quasi vero paullum differat etc., id. Agr. 2, 31; ∾ requiescere, id., commorari, id.; — d) ogſ. m. praepos.; - post paulum, Quintil.; ultra paulum, id.; — e) endel. ogſ. hos compar.; - haud paulum mortali major imago, Sil.; ∾ tardius, Stat.; - ogſ. er at hidføre Cic. (poët.) N. D. 2, 43: paulum praelabitur ante; ligel. Suet. Caes. 82: paullum infra jugulum.

2. Paulus, (Paull.), i, m.: romerſk Tilnavn in gente Aemilia; ſaal. L. Aemilius Paulus, der overvandt K. Perſeus, vid. Liv. 44; ogſ. var han Adoptivfader til Scipio d. Yngre, Cic. d. Senect. 20; — II) ogſ. ere at mærke; A) Julius Paulus, ſtor romerſk Juriſt, hvis Sententiae receptae ofte citeres in Digest.; vid. Lamprid. Al. Sev. 26; — B) Paulus Diaconus (Winfried), paa Carl d. Stores Tid, bragte Grammatikeren Feſtus i Udtog; — not. a: Paulianus, (Paull.): pauliniſk, benævnt efter en Paulus, victoria, Val. Max., actio, Digest.; — not. b.: Paulinus, a, vid. s. l.

pauper, ĕris, adj., [efter Freund. af Stammen pauc- m. enclit. -per]: fattig, ubemidlet; (derimod egenus o. inops: nødlidende); - meo sum pauper in aere, (ſkylder ingen noget), Hor. Ep. 2, 2, 12; Pauper, cui opera vita erat, etc., Ter. Phorm. 2, 3, 16; cf. ibd. 2, 1, 47, o. Cic. Parad. 6, 3; men pauper ubique jacet, (ligger under, bliver trykket), Ovid. Fast. 1, 218; - altera pauper erat, id. Rem. 748; cf. Ter. Andr. 4, 5, 3; - pauperiorum turba, Hor.; ex pauperrimo dives factus, Cic.; - ogſ. c. gen.; pauper ··· argenti etc., Hor. Sat. 2, 3, 142; ligel. horum ··· pauperrimus ··· bonorum, id. ibd. 1, 1, 79; cf. id. Od. 3, 30, 11; — B) om Ting og om Begreber, ofteſt „poet."; - ∾ domus, Virg., hortus, Tibull.; Et carmen vena pauperiore fluit, vid. Ovid. Pont. 4, 2, 20; cf. Quintil. 10, 5, 5: neque adeo jejunam ac pauperem natura eloquentiam fecit, ut etc.; - ogſ. c. gen.; pauper sulci cerealis Abella, Sil.; — II) „overſ." ogſ. ſ. egenus, Caecil. ap. Gell. 2, 23; cf. Cic. Parad. 6, 3; - men Quintil. 8, prooem. 28, lignelſesvis: miser enim, et, ut ita dicam, pauper orator est, qui etc.; — not.: fem. paupera, Plaut. frgm. ap. Serv.; - neutr. pauperum, Coel. Aur.

paupercŭlus, 3, dem. af pauper: fattig og ringe, senex, Plaut., anus, Terent.; cf. Hor. Ep. 1, 17, 46; - ogſ. om Ting; Quamquam res nostrae sunt ··· pauperculae, Plaut. Pers. 3, 1, 17. — paupĕries, ēi, f., [pauper]: Fattigdom, Uformuenhed; - in summa pauperie et paene inopia, Suet. Gramm. 11; ∾ immunda, Hor., importuna, id.; Angustam pauperiem pati etc., id. Od. 3, 2, in.; cf. Virg. Aen. 6, 437; — II) i d. fild. Retsſprog er pauperies: damnum sine injuria facientis datum, Digest., navnl. damnum, quod quadrupes facit, Fest. p. 220, (Müll.). — paupĕrius, adv. compar. af adj. pauper, incedere, Tertull.

*paupĕro, avi, atum, 1, v. a.: forarmer; (ofteſt for- o. eftercl.); - Boni viri me pauperant, improbi

alunt, Plaut. Pseud. 4,7,27; cf. Titin. ap. Non. 157, ogf. Varro ibd.; — II) „overf.": ∾ aliquem aliqua re, (berøve); – ∾ dominum pretio, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 13; cf. Hor. Sat. 2, 5, 36; o. — paupertas, atis, f.: Fattigdom el. ubemidlet Forfatning, (vid. pauper ab in.); – istam paupertatem vel potius egestatem ac mendicitatem tuam etc., Cic. Parad. 6, 1; patientia paupertatis ornati (homines), id. Agr. 2, 24; cf. Tibull. 1, 1, 5; – ogf. in pl., (opp. divitiae), Varro ap. Non.; cf. Senec. Ep. 87; — II) „fig."; A) Armod, Mangel paa Livets Nødvendigheder; vid. Cic. Fin. 5, 28, o. Juvenal. 3, 152; — B) paupertate sermonis laborare, Quintil. 8, 3, 33; — df. demin. paupertātŭla, ae, f., Hieronym.; — [pauper]. — paupertīnus, 3, for= o. efterel. Biform af pauper: fattig; – quod sunt paupertina etc., Varro ap. Non.; ∾ homo, Gell.; – men „fig.": ∾ ingenium, Symmach.

pausa, ae, f., παῦσις: Pause, Ophør, Afladen derfra, (for= o. efterel. Ord); – ∾ vitāi (f. vitae), Lucr. 3, 913, (d. e. Døden); quando ··· noluit, Ego pausam feci, (saa hørte jeg op dermed), Plaut. Poen. a. 2, v. 12; nec dare pausam, Conciliis et discidiis exercita crebris, (corpora videbis), Lucr. 2, 118, (ikke høre op dermed); cf. id. 1, 748; – quum bibendae nivis nulla pausa fieret, Gell. 19, 5; — II) „bef." i d. sild. Religionssprog, pausas edere: at standse en Procession paa visse hellige Steder, for at afsynge Hymner, Spartian. Carac. 9; ligel. pausas explere, id. Pescenn. 6.

pausābĭlis, e, [pauso]: som holder inde, som ophører; – pausabilior inspiratio, Coel. Aur. — Pausanias, ae, m., dux Lacedaemoniorum, vid. Nep. Pausanias. — pausārĭus, i, m., [pausa]: Baadsmand, paa hvis Signal Roningen ophører; df. „alleg.": audire pausarium, Senec. Ep. 56, (finde sig i sin Skebne). — pausātĭo, onis, f., (pauso): Ophold el. Pause, Hieronym. — pausatus, 3, partic. o. adj. af pauso.

pausĕa, (-ĭa), ae, f., oliva el. bacca, ogf. absol. pausea, Varro, Virg.: en kiødfuld Olivenart; vid. Plin. 15, 4, o. Virg. Ge. 2, 86; skrives ogf. posea, Cato. — Pausĭas, ae, m.: berømt Maler fra Sicyon, Samtidig med Apelles, Plin. 21, 3; — B) df. Pausĭăcus, 3, tabella, Hor. Sat. 2, 7, 95: Maleri af denne Pausias. — Pausĭlўpon, i, n., Παυσίλυπον, (i. e. sedans tristitiam): Navnet paa et Forbierg og en Villa imellem Neapolis o. Puteoli, Plin. 3, 12. — pauso, avi, atum, 1, v. n. (o. a.): hører op el. holder inde, pauserer; (for= o. efterel. Ord); – pausa; vicisti etc., Plaut. Trin. 1, 2, 150; pausat dolor, Coel. Aur.; — b) df. pausatum jumentum, (udhvilt), Veget. — Pausus, i, m., (besl. m. pausa, παῦσις): Hvilens el. Fredens Gud, Arnob.

pauxillātim, adv. af pauxillus, ligesom paulatim: lidt efter lidt; (forel. Ord); – ∾ accedere, Plaut. Epid. 2, 2, 63; cf. id. Rud. 1, 2, 24. — pauxillisper, adv., [pauxillus, encl. -per]: = paulisper; – ∾ perdere, Plaut. Truc. a. 5, v. 21, (i. e. per particulas: delvis). — pauxillo, f. und. pauxillus. — pauxillulo, pauxillulum, f. und. flgd. — pauxillŭlus, (paus.), 3, dem. af pauxillus: meget liden el. ringe, (for= o. efterel. Ord); – Da ··· quid pauxillulum, (en liden Skerv), Plaut. Truc. a. 5, v. 48; in libello hoc ··· pauxillulo, id.; – men absol.: reliquum pauxillulum nummorum, Ter. Phorm. 1, 1, 3; — b) pauxillulum ogf. som adv.: noget lidet, Plaut. Rud. 3, 4, 21, Sidon.

pauxillus, (paus.), 3, dem. af paucus: liden, ringe, res, Plaut., ossa, Lucr.; cf. id. 3, 236: Scire licet perquam pauxillis esse creatam Seminibus (animam); — bb) af neutr. pauxillum mærkes; a) abl. pauxillo hos compar.; – ∾ levius, Cels.; ∾ prius, Afran. ap. Charis.; — b) pauxillum som adv.; – sed si pauxillum potes Contentus esse, (et Øieblik, en liden Stund), Plaut. Capt. 1, 2, 73.

pāva, ae, fem. af pavus (f. pavo): Paahønen, Auson. — pāvĕfactus, 3, [paveo, facio]: forfærdet, forskrækket; – Ast ego vicino pavefacta sub aequore mergor, Ovid. Met. 13, 878; ∾ pectora, id.; ∾ infans, Senec. Herc. Fur. — Păventĭa, ae, f., [paveo]: de pavore infantium (nuncupata dea), Augustin.

†păvĕo, pavi, ēre, v. n. o. a., [skal være at samml. m. φέβομαι, i. e. fugio, paveo]; I) neutr.: bæver af Skræk, er forfærdet, odl.; – Nam et intus paveo et foris formido, Plaut. Cist. 4, 2, 20; quum mihi paveo, tum etc., Ter. Phorm. 1, 4, 10; ne pave, vær ikke bange, Plaut.; cf. Hor. Sat. 2, 7, 69; men paventes ad omnia, Liv. 5, 42; men incerto vultu, pavens, Sall. Jug. 106; cf. Liv. 7, 34; men Ovid. Fast. 3, 362: Sollicitae mentes speque metuque pavent; — II) act.: at bæve el. forfærdes el. ræddes derfor; – Et illud paveo, et hoc formido, Plaut. Cist. 2, 1, 59; cf. Sall. Catil. 31: pavere omnia; men Quis Parthum paveat? etc., Hor. Od. 4, 5, 25; cf. id. Epod. 12, 25; – ∾ tristiorem casum, Tac., mortem, Plin.; cf. Hor. Od. 4, 14, 49; – men „overf.": (castanea) translata nescit hospitare, pavetque novitatem, Plin. 17, 34; – ogf. pass.; ut paverentur ulcera, id.; nec pedibus tantum pavendas serpentes, etc., id. 8, 35; — b) ogf. c. inf.; – pavetque Laedere jactatis maternas ossibus umbras, Ovid. Met. 1, 386; df. — pavesco, ĕre, v. n. o. a. inch.; I) neutr.: geraader i heftig Skræk el. Angest; – ∾ omni strepitu etc., Sall. Jug. 72; ∾ ad nocturnas imagines, Plin.; — II) act.: at ængstes derfor; – ∾ bellum, Tac. Ann. 1, 4; ∾ prodigia deum, Sil. 16, 127; o. — pavĭbundus, 3: ængstelig; – ∾ trepidationes, Appul.

păvĭcŭla, ae, f., [pavio]: Værktøi el. Kølle til Logulvets Tætning, Cato; – aream aequare paviculis, Colum. 1, 6. — pavĭde, adv.: ængsteligen, frygtsomt; – ∾ fugere, Liv. 5, 39; ∾ dicere, Quintil.; af — păvĭdus, 3, [paveo]: bævende el. zittrende af Skræk; angstfuld el. forskrækket; absol., el. m. ad, el. c. gen., „poet." ogf. c. inf.; – Timidam (me) atque pavidam, etc., Plaut. Curc. 5, 2, 49; pavidus se castris tenebat, Liv.; cf. id. 1, 58, o. Virg. Aen. 2, 489; ∾ lepus, Hor.; ∾ aves, Ovid.; – ad omnes suspiciones pavidus, Tac. Hist. 2, 68; miles nandi pavidus, id.; offensionum ··· non pavidus, id. Ann. 4, 38; non pavidus fetas mulcere leaenas, Sil.; – compar., quos pavidiores accepimus, Plin. 11, 54; superl., Sil. 10, 65; — II) „overf."; A) forbunden med Frygt; – ∾ fuga, Sil.; quies pavida ··· imaginibus, Suet. Calig. 50; — B) som vækker Frygt; – Deque meo pavidos excute corde metus, Ovid. Fast. 1, 16; ∾ religiones, Lucr. 2, 44; ∾ lucus, Stat.; — not.: pavidum som adv., f. pavide; – Et pavidum blandita, etc., Ovid. Met. 9, 568.

*păvĭmento, avi, atum, 1, v. a.: gior et pavimentum, Plin. 27, 5; – porticus pavimentata, (forsynet dermed), Cic. Qu. Fr. 3, 1, 1; af — pavĭmentum, i, n.: det med en Kølle tættede og jevnede Gulv af Steen og Kalk, (germ. Estrich); – ∾ struere de testa arida, Cato; men ∾ Poenica, marmore Numidico, Fest. p. 243, (Müll.); cf. Plin. 36, 61, o. Vitruv. 7, 1; – ∾ facere, Cic. Qu. Fr. 3, 1, 1; – ogf. undert. indlagt; vid. Caes. B. C. 3, 105; fandtes ogf. undert. som Tag ovenpaa Husene, vid. Hirt. B. Al. 1; af — păvĭo, ivi, ītum, 4, v. a., [besl. m. παίω, i. e. ferio el. pavio]; I) „alm.": at slaae derimod; – pavit aequor arenam, Lucr. 2, 375; men ∾ terram, vid. Cic. Div. 2, 34; — II) „bef.": at slaae fast, tætte med en Kølle; – pavimenta fistucis pavita, Plin. 36, 61; sato (ocimo) pavitur terra, id.; — B) df. efterel. subst., pāvītum, i, n., f. pavimentum, Paul. Nol.

păvĭtātĭo, onis, f.: Nystelse, (palmatiarum), Appul.,

(etflags Jordffelv); af — pāvito, are, v. n., intens. af paveo: at bæve el. zittre af Frygt, Virg. Aen. 2, 107; „poet." ogs. c. acc. comm.: Quae pueri in tenebris pavitant, Lucr. 2, 57; — II) „bef.": at zittre el. ryste af Feber, osv.; - Philumenam pavitare etc., Ter. Hecyr. 3, 1, 40. — pāvītus, 3, f. und. pavio.

†pāvo, ōnis, m., [besl. m. ταώς, i. e. pavo]: Paafuglen, Cic. Fin. 3, 5, avis Junonis el. Junonia, Ovid.; cf. id. Met. 1, 722; - hørte til det romerske Taffels Lækkerbeder, Juvenal. 1, 143; - ∾ masculus, (Hannen), Colum.; ∾ femina, (Hunnen), Gell.; - sild. ogs. pava, Auson.; men pavus f. pavo, Enn. ap. Charis.; df. — pāvōnācĕus, 3: der ligner Paafuglens Hale; - ∾ genera tegendi, (paafuglefierformede Fliser til Tækning), Plin. 36, 14; o. — pāvōnīnus, 3: af en Paafugl, ova, Varro, pulli, Colum.; men ∾ muscaria, (af Paafuglens Hale), Martial. 14, 67, (in lemm.); — II) „overf."; - ∾ lectus, (af det mangefarvede Citrontræ), id. ibd. 85, (in lemm.).

pāvor, (archaistisk pavos), ōris, m., [paveo]: Bæven el. Zittren, navnl. af Frygt el. Skræk; df. sædv. Frygt, Skræk, Forfærdelse; - pavorem (definiunt) metum mentem loco moventem etc., Cic. Tusc. 4, 8; pavorem injicere el. incutere, Liv.; pavor ceperat, ne (at) etc., id. 21, 42; men Lucr. 3, 142: Hic exsultat enim pavor et metus - ∾ aquae, (Vandskræk), Cels.; - ogs. in pl.: pavores repentini, Plin., nocturni, id.; ∾ falsos etc., m. acc. c. inf., Sil. 3, 690; — B) df. ogs. „poet.": zittrende Glæde el. anden rystende Lidenskab; vid. Virg. Ge. 3, 106: exsultantiaque haurit Corda pavor pulsans; laetoque pavore etc., Sil. 16, 431; — II) Pavor, personificeret som Frygtens Genius, Liv. 1, 27, Lactant.; f. ogs. und. pallor; — not.: skrives ogs. pavos, Pacuv. ap. Cic. Orat. 46. — pāvus, i, m., for- o. efterel. Biform af pavo, Ennius, Auson., o. A.; f. ogs. pava s. l.

pax, gen. pācis, f., [af Stammen pac- el. pag-, hvf. ogs. paciscor o. pango; altf. oprdl.: det Befæstede el. Bundne]; df. 1) „egenl.": Forbund el. Forlig, navnl. Fredsslutning; df. sædv. Fred el. Fredstilstand; - pacemque exposcere Teucris, Virg. Aen. 7, 155; cf. ibd. 12, 112; pactio pacis, (Fredsslutning), Cic.; pace belloque, Suet.; cf. Sall. Jug. 19; pacem conciliare inter cives, Cic.; pacem facere el. conficere el. coagmentare, id., componere, Liv., pangere cum aliquo, id., (slutte Fred); pacem agitare, Sall., exercere, Virg., (leve i Fred); ligel. pacem servare, Cic.; opp. pacem rumpere, Virg., turbare, Tac.; cum pace dimittere, (lade fare i Fred), vid. Cic. Mur. 15; men Liv. 21, 24: cum pace per fines suos transmittere, (fredeligen el. venskabeligen); - ogs. id. 7, 20, bruges pax om en længere Vaabenstilstand; oftere om vedvarende Fredstilstand; vid. Cic. Phil. 2, 44: pax est tranquilla libertas; cf. Tac. Ann. 12, 33: qui pacem nostram metuebant, (at leve i Fred med os); - ogs. den indre Orden og Sikkerhed; saal. Suet. Tib. 37: tuendae pacis a grassaturis ··· cura; - pl. paces, (Fred med flere, el. flere Fredsslutninger); bella atque paces etc., Sall. Jug. 31; cf. Hor. Ep. 2, 1, 102; — II) „fig."; A) „overf."; 1) om Elementerne: Stilhed el. Rolighed, navnl. Havets, Sil., Stat.; ligel. pax fluminis rediit, Flor. 4, 2, (naar Oversvømmelsen er ophørt); paces ventorum (Vindstille), Lucr.; — 2) som Udraab: pax! stille! lad det være nok! Ter. Heaut. 2, 3, 50; cf. ibd. 4, 3, 39: pax; nihil amplius; — 3) det romerske Overherredømme som Fredstilstand; vid. Senec. Clem. 1, 8, o. Plin. 27, 1; — B) „ment."; 1) den indre Fred el. Ro; - temperantia pacem mentibus affert, Cic. Fin. 1, 14; pacem mentis habere volunt (carmina), Ovid. Trist. 5, 12, 4; — 2) Indrømmelse, Billigelse, Tilladelse; - pace tua dixerim, Cic.; ligel. pace quod fiat tua, Terent.; cf. Liv. 3, 19, o. Virg. Aen. 10, 31; - „bef." ogs. Gudernes Naade el. Bistand; pacem deorum exposcere, Liv. 7, 2; cf. Cic. Rab. perd. 2, o. Virg. Aen. 3, 261; — III) personificeret er Pax, (ligesom Εἰρήνη): Fredens Gudinde; - fecit et templum Pacis etc., Suet. Vesp. 9; cf. Nep. Timol. 2, o. Ovid. Fast. 1, 709 flgd.; At nobis, Pax alma, veni, spicamque teneto, Tibull. 1, 10, 71.

paxillus, i, m., πάσσαλος: liden Pæl el. Pløg el. Tap el. Nagle, navnl. til at hænge paa; - ut novum cribrum novo paxillo pendeat, (som Ordsprog), Varro ap. Non.; saal. ogs. „alleg." om Philosophen Zeno: novam haeresin novo paxillo suspendisse, id. ibd.; — II) „overf.": Gren el. Kvist, som plantes for at voxe; vid. Plin. 17, 35; — not.: om Formationen: palus af paxillus etc., vid. Cic. Orat. 45.

peccāmen, ĭnis, n., [pecco]: Feil, Synd, Prudent. — †peccans, tis, partic. o. adj. af pecco; df. — peccanter, adv.: feilagtigen, definire, Coel. Aur.; o. — peccantĭa, ae, f.: Synd el. Brøde, Tertull. — *peccātēla, ae, f.: = flgd., Tertull.; — peccātio, onis, f., ligesom peccatum: Feil, Forseelse, Gell.; o. — peccātor, oris, m.: den Feilende, en Synder, Lactant.; — [pecco]. — peccātōrius, 3: feilagtig, syndig, Tertull.; o. — peccatrix, icis, f.: den Feilende, en Synderinde, id.; — [peccator].

*peccātum, i, n.: Feil, Synd, Brøde; - pro peccatis supplicium sufferre, Terent.; cf. Lucr. 3, 839; - opp. recte factum, Cic. Acad. 1, 10; hvor ogs. prave facta, id est peccata, etc.; praeter culpam et peccatum etc., id. Fam. 5, 21; id quantis nostris peccatis vitiisque evenerit, id. Att. 8, 13; cf. id. Lael. 22, o. id. d. Or. 1, 27; - luere peccata, Virg.; peccati conscius, Ovid.; cf. Hor. Sat. 1, 3, 118, o. Tac. Agric. 19; - ut non siet peccato (riml. abl. f. in peccato) mi (f. mihi) ignosci aequom, Ter. Hecyr. 5, 1, 11, (dog er efter nogle peccato her: dat. partic. dep.); o. — peccātus, us, m.: Feil, Brøde; - nemo ita in manifesto peccatu tenebatur, ut etc., Cic. Verr. 2, 78; cf. Gell. 13, 20; — [flgd.].

pecco, avi, atum, 1, v. n. o. a., [efter Doederl. tilligem. pejor, perperam, parvus, at aflede af per]: feiler, synder, begaaer en Brøde el. Forbrydelse; ogs. forseer mig deri el. med Hensyn derpaa, odl.; absol., el. c. acc., el. m. in c. acc., el. m. erga, ogs. m. in c. abl., ogs. m. de; — A) „alm."; - peccare est tamquam transilire lineas, Cic. Parad. 3, 1; alius magis alio vel peccat, vel recte facit, id. Fin. 3, 14; - si unam peccavisses syllabam, Plaut. Bacch. 3, 3, 29; ∾ plura in aliqua re, Terent., multa alia, Cic. N. D. 1, 12; men Talia peccandi jam mihi finis erit, Ovid. Pont. 3, 7, 10; - si quid in te peccavi, etc., Cic. Att. 3, 15; ligel. Si quid ego erga te imprudens peccavi, Plaut. Aul. 4, 10, 62; - in servo necando semel peccatur, Cic. Parad. 3, 2; cf. Caes. B. G. 1, 47, o. Cic. Orat. 21; - comisk er: peccat (illa) Nihil de savio, (hvad det angaaer), Caecil. ap. Gell. 2, 23; — B) „bef." om Elskovshandeler; - ∾ in matrona, ancilla, vid. Hor. Sat. 1, 2, 63; cf. Ovid. Her. 16, 295, o. Martial. 1, 35; — II) „overf." om Hesten: at snuble, Hor. Ep. 1, 1, 9; - ogs. om Ting: at have el. faae en Feil, at være el. blive fordærvet; vid. Martial. 2, 66; ligel. si senseris vina peccatura, Pallad.; — III) partic. peccans, tis, ogs. som subst.: den Feilende el. Syndende, en Synder, en Forbryder, odl.; - prima et maxima est peccantium poena: peccasse, Senec. Ep. 67; qui ad officium peccantes redire cogeret, Nep. Ages. 5; — not. a.: compar., peccantius est, c. inf., Coel. Aur.; — not. b: peccatus, 3, som partic. dep., f. peccatum in fin.

*pĕcŏrālis, e: hørende til Hiorden; - facta est aestimatio pecoralis multae, Fest. s. v. ovibus, p. 202, (Müll.); o. — pĕcŏrōsus, 3: rig paa Hiorder, med mange Hiorder; - Venit ad invictos, pecorosa

Palatia, montes, Propert. 4, 9, 3, (al. nemorosa); ∾ ver, Stat.; pecorosaque Phyllos, id.; — [l. pecus].

pecten, inis, m., [pecto]; I) „egentl.": Kam el. Haarkam; - deducit pectine crines, (kæmmer dem ned), Ovid.; vallus pectinis, (Kammens Tænder), id.; attondere per pectinem, (over en Kam, opp. strictim, i. e. in cute), Plaut. Capt. 2, 2, 18; — II) „bef." ifølge en Lighed; A) Væverkammen, Virg. Aen. 7, 14; cf. Ovid. Met. 6, 58; men id. Fast. 3, 820: pectine denset opus (Pallas); — b) bf. „poet. overf.": Væven el. Væving, Martial. 14, 150, (hvor pecten Niliacus: ægyptisk Væving el. Væverkunst); — B) ogs. findes pecten at hede; a) en Uldkarde el. Hørhegle, vid. Plin. 11, 27; — b) en Rive el. Hørive, Ovid. Rem. 192; pectinibus spicam legere, Colum.; — c) pecten dentium: den kamformede Rad af Tænder, Prudent.; - men digitis inter se pectine junctis, Ovid. Met. 9, 299; cf. Lucan. 3, 609; — d) de kamformede Striber el. Aarer i Træ, Plin. 16, 73; — e) ogs. Skamhaarene, Juvenal., Plin.; ogs. Skambenet, Cels.; — C) ogs. hedder pecten; a) det Plecter, hvormed Lyrens Strænge slaaes, Virg. Aen. 6, 647; — b) bf. ogs. „poet.": Lyren, Val. Fl.; ligel. Digt el. Vers, hvf. alterno pectine, (i elegiske Vers), Ovid. Fast. 2, 121, (al. carmine); — D) Kammuslingen, Hor. Sat. 2, 4, 34; cf. Plin. 9, 51; — E) pecten Veneris, etslags Plante; vid. Plin. 24, 14.

pectinātim, adv.: kamformet; - ∾ coëuntes (dentes serrati), Plin. 11, 61; digitis pectinatim inter se implexis, id. 28, 17; (cf. Ovid. Met. 9, 299 und. frgd.); ∾ disposita fundamenta, Vitruv.; af — pectĭno, avi, atum, 1, v. a., [pecten]: kæmmer el. strigler; - ∾ setas caudae, Appul.; lana pectinata: kardet Uld, Paul. Sent.; — II) „overf.": pectinari segetem in herba, (at overharves), Plin. 18, 50. — pectitus, 3, partic. af flgd.

pecto, pexi, pexum o. pectitum, 3, v. a., πεκτέω; I) „alm.": kæmmer, capillos, Ovid., caesariem, Hor.; Ipsa comas pectar, (acc. graec.: skulde lade mig frisere)? Ovid. Her. 13, 39; — II) „bef.": ∾ stuppam ferreis hamis, (hegle), Plin.; men comisk: leno pugnis pectitur, (bliver gjennempryglet), Plaut. Rud. 3, 2, 17; nisi etc., fusti pectito, id.; — B) at bearbeide el. rense; - ∾ herbam ferro bicorni, (at ophakke), Colum.; terra pectita, id.; — III) som partic. o. adj. mærkes; A) pexus, 3: kæmmet el. friseret, capilli, Juvenal., coma, barba, Martial.; ille pexus pinguisque doctor, Quintil. 1, 5, 14; — b) vestis pexa, (som endnu har Luven, d. e. ny), Hor. Ep. 1, 1, 95; ligel. munera pexa, Martial. 7, 46; men folium pexum, (haaret), Colum.; men ∾ terra, s. ovenf.; — B) pectitus, 3: heglet el. kardet; - ∾ lanae, Colum. 12, 3.

*pectŏrālis, e: hørende til Brystet; - ∾ os, (Brystbenet), Cels.; ∾ cinctum, (Brystbælte), Appul.; — II) bf. subst. pectorale, is, n.: Brystharnisk; - lorica, quod e loris de corio crudo pectoralia faciebant, Varro L. L. 5, 24; cf. Plin. 34, 18; o. — pectŏrōsus, 3: med høit og stærkt Bryst; - sint ergo matrices (gallinae) quadratae, pectorosae, Colum.; cf. Plin. 11, 28; - compar., Nemo est feroci pectorosior Marte, auct. Priap. 36. — [pectus]. — pectuncŭlus, i, m., dem. af pecten nr. II, D: liden Kammusling, Colum., Plin. 9, 24.

pectus, ŏris, n.; I) „egentl.": Brystet hos Mennesker og Dyr; ogs. Brystbenet; vid. Plin. 11, 82: pectus, hoc est ossa, praecordiis et vitalibus natura circumdedit; pectus homini tantum latum, reliquis (sc. animalibus) carinatum, id. ibd.; - cadere in pectus, Ovid.; mulieris pectore oppresso, Liv. 1, 58; latum demisit pectore clavum, Hor. Sat. 1, 6, 28; cf. id. ibd. 2, 8, 90; - „poet." ogs. in pl. (om et Menneskes Bryst); vid. Ovid. Met 4, 554; — B) „bef." o. „poet."; 1) Brystet som det Sted, der først modtager Maden, altf. f. Mavemunden el. Maven; vid. Ovid. Met. 6, 663: reserato pectore diras Egerere inde dapes··· gestit; — 2) Brystet som det Sted, hvorfra Talen udgaaer; vid. Virg. Aen. 5, 780; — II) „fig."; A) Brystet som Sæde for Følelser og Lidenskaber, navnl. ogs. for Modet; bf. Følelsen, Modet, Hjertet; - nisi, ut dicitur, apertum pectus videas, tuumque ostendas, etc., Cic. Lael. 26; cf. id. Leg. 1, 18; in eodem pectore nullum est honestorum turpiumque consortium, Quintil. 12, 1, 4; men Ovid. A. A. 1, 759: Pectoribus mores tot sunt, quot in orbe figurae; cf. Virg. Aen. 9, 276, o. id. ibd. 5, 816, ogs. Hor. Od. 2, 12, 16; - ogs. om Modet, vid. Virg. Aen. 9, 250, o. Hor. Epod. 1, 14; - men ogs. „poet." om Personer; cara sororum Pectora, Virg. Aen. 11, 215, (i. e. sorores amantes); ligel. pectus amicitiae, (i. e. amicus), Martial. 9, 15; - ogs. om Bevidstheden; vita et pectore puro, Hor. Sat. 1, 6, 64; cf. Ovid. Her. 13, 30; — B) Aanden, Forstanden, Sielen; - pectus est, quod disertos facit et vis mentis, Quintil. 10, 7, 15; men quae etc., oculis ea pectoris hausit, Ovid. Met. 15, 63; cf. Virg. Aen. 1, 657, o. Liv. 1, 59, ogs. Cic. d. Or. 3, 30; ligel. Non tu corpus eras sine pectore, (uden Aand), Hor. Ep. 1, 4, 6; cf. Ovid. Trist. 3, 1, 64; - ogs. om Hukommelsen; memori referas mihi pectore cuncta, Hor. Sat. 2, 4, 90; cf. Ovid. Pont. 2, 4, 24; - ogs. om Begeistringen; vid. id. Met. 2, 641, o. Virg. Aen. 6, 48; bf. — pectuscŭlum, i, n., demin.: lidet Bryst, Hieronym.

†pĕcu, dat. pecui, pl. pecua, ogs. pecuda, n., [pecus]: Fæet, (som Slægtsnavn); - rete sine squamoso pecu, (uden Fisk), Plaut. Rud. 4, 3, 5; Ne balant quidem (hae oves), quum a pecu cetero absunt, id. Bacch. 5, 2, 20; cf. Lucil. ap. Gell. 20, 8; - oftere in pl.: non pecua ruri pascere, Plaut.; pecubus balantibus, (Faarene), Lucr.; pecua ablata, Liv., captiva, id.; greges pecuum, Hostilius ap. Priscian.; — not.: pl. pĕcŭda (f. pecua), Cic. ap. Non.; bf. — pecŭālis, e: af Fæet el. af Hjorden, animal, Sedul.; — pecŭārius, 3: hørende til Fæet el. til Hjorden, greges, Varro, canis, Colum., negotiatio, id.; ∾ res ampla etc., (udvidet Fæavl), vid. Cic. Quint. 3; — II) bf. subst.; A) pecuaria, (sc. res), Fæavl el. Qvægavl; - ∾ facere, (drive Fæavl, holde Hjorder), Suet. Caes. 42; - in pl. ogs. = flgd.; ∾ oviariae, equariae, Varro; — B) pecuaria, orum, n.: Hjorden el. Hjorderne, Virg. Ge. 3, 64, o. Pers. 3, 9; — C) pecuarius, i, m., (sc. homo): der driver Fæavl el. Qvægavl, Cic. Dejot. 9; - navnl. hede pecuarii: Forpagterne af de offenlige Græsgange, Cic. Verr. 2, 6, o. Liv. 10, 23 o. 47; — pecŭātus, 3: dyrisk, Fulgent.; — pecŭdālis, e: hørende til Fæet, fæisk, Capella; o. — pecŭīnus, 3: af Hjorden; - daps assaria, (Lammesteg), Cato; - men „overf.": ∾ animus, (fæisk el. dum), Appul.

*pecūlātor, oris, m.: som besviger det Offenlige, en Statstyv, Cic. Off. 3, 18; o. — pĕcūlātus, us, m.: Bortvendelse af el. uredelig Omgang med Statens Midler; - peculatus furtum publicum a pecore dictum, sicut et pecunia, Fest. p. 212, (Müll.); peculatum facere, Cic.; peculatus damnari, id.; cf. id. Phil. 12, 5; men Liv. 33, 47: quos paverat per aliquot annos publicus peculatus; — [peculor].

pĕcūlĭāris, e, [peculium]; I) „egentl.": hørende til el. angaaende en Eiendom; - ∾ causa, Digest.; ∾ nomine: med Hensyn paa en Eiendom, ibd.; — II) „overf."; A) egen el. eiendommelig, som tilhører nogen, ovis, Plaut.; ut peculiare aliquid in fundo pascere liceat (servis), Varro; ∾ aedes, Digest., nummi, ibd.; ∾ servi, Suet. Caes. 76, (som tilhørte ham, hans egne); cf. id. Galb. 12; — B) egen el. besynderlig, som nogen har for sig selv el. ikke fælles med andre, ogs. proprius el. specialis; - venio ··· ad peculiarem tuum testem, Cic. Flacc. 21; hoc mihi peculiare

fuerit, c. infin., Cic. Qu. Fr. 2, 10; cf. Liv. 3, 19; quasi suo et peculiari deo, Suet. Aug. 5; luce peculiari nitere, Martial. 4. 61; Africae peculiare quidem, c. inf., Plin. 17, 30; — C) besynderlig, paafaldende, mærkelig; - ∾ edictum, Cic. Verr. 3, 14, meritum, Suet. Vitell. 4, munus, Justin. 36, 4; hf. — pĕcūlĭārĭter, adv.; I) „egenl.": eiendommeligen, som Eiendom; - quae servi peculiariter paraverunt, Digest.; — II) „overf.": besynderligen, fortrinligen; - ∾ studiosus medicinae, Plin.; quod commune est et aliis nomen, intellectu alicui rei peculiariter tribuitur, ut urbem, Romam accipimus, et venales, novitios, et aera, Corinthia, Quintil. 8, 2, 8; - compar., ∾ splendere, Plin. 36, 37, (i. e. clarius). — pĕcūlĭārĭus, 3, efterel. Biform af peculiaris, res, Digest., causa, ibd. — pĕcūlĭātus, 3, partic. o. adj. af flgd.

pĕcūlĭo, avi, atum, 1, v. a., [peculium]: beskenker, aliquem aliquid, (nogen dermed), Plaut. Pers. 2, 2, 10; — B) hf. particip. pĕcūlĭātus, 3, som adj.; A) „egenl.": forsynet med Eiendom; - ∾ servus, Digest.; — B) „overf.": som er vel forsynet med Penge; - plane bene peculiatus etc., Asin. Pollio ap. Cic. Fam. 10, 32; - s. ogs. und. peculium nr. I, B, 4. — *pĕcūlĭŏlum, i, n., demin.: liden Eiendom el. Nodskilling; vid. Quintil. 1, 5, 46; o. — pĕcūlĭōsus, 3: som har meget til Bedste, servus, Plaut. Rud. 1, 2, 21; — [flgd.].

pĕcūlĭum, i, n., [pecus, s. und. pecunia]; I) „egenl."; A) „alm.": Formue el. Eiendom; saal. cura peculi (s. peculii), Hor. A. P. 330; cf. Virg. Ecl. 1, 33; ligel. cupiditate peculii etc., Cic. Parad. 5, 2; — B) „bes." som Privateiendom; 1) hvad Husbonden lægger op til uforudseelige Udgifter, Nodskilling el. Sparepenge, odl.; - peculium, quod praesidii causa seponunt, Digest.; pecuniam sine peculio fragilem esse, ibd.; — 2) den Del af Konens Medgift, hvorover Manden ikke kan disponere, Grækernes παράφερνα, Digest.; cf. Plaut. Casin. 2, 2, 26; — 3) den Eiendom, som Slaven el. Sonnen besidder med Herrens el. Faderens Tilladelse; - peculia omnium ··· retinentur, vid. Cic. Verr. 1, 36; - hos Varro ogs.: den Del af Hiorden, som tilhører Hyrden; - patrem ··· peculium filii Cereri consecravisse, Liv. 2, 41; cf. Suet. Tib. 50; — b) ogs. mærkes: ∾ castrense, (hvad Sonnen har erhvervet i Krigen), Digest.; — 4) det mandlige Lem, Plaut., Lamprid.; - hvs. pulchre pensilibus peculiatus, auct. Priap.; — II) „fig.": det Egne el. Eiendommelige; saal. Senec. Ep. 12: sine ullo peculio, (uden nogen besynderlig Lærdom el. Undervisning); hf. — pĕcūlor, ari, v. dep. a.; - ∾ rem publicam, Flor. 3, 17: at bestiæle Staten.

pĕcūnĭa, ae, f., [ligesom peculium a pecore, quoniam id solum veteres possederunt, Colum. praef. 6; cf. Fest. p. 241 o. 245, Müll.]; I) „alm.": Formue, Gods, Eiendom; - pecuniae nomine non solum numerata pecunia, sed omnes res, tam soli, quam mobiles etc., Digest.; cf. Liv. 29, 31; men pecuniam facere, (erhverve Formue), Cic. Div. 1, 49; cf. id. R. Am. 2 o. 3; — II) „bes.": Penge el. Mønt, (efter Plin. 33, 13, ifølge Preget af en Oxe el. af et Faar; s. ovenf. Colum. l. c.); - pecuniam alicui solvere el. dissolvere, (betale), Cic., numerare, (udtælle), id.; pecunia publica ex aerario erogata etc., id. Verr. 3, 71; pecuniam usuris mutuari, (laane el. laantage), fenore collocare, (udlaane), Suet.; ligel. pecunias credere, Liv.; men dies pecuniae, (Betalingsdagen), id. 34, 6; - pecunia praesens, Cic., numerata, id., (rede Penge, Contanter); judicatus pecuniae, (som er dømt til at betale en Gield), Liv. 6, 14; men pecuniam qui habeat, non reddidisse; qui reddiderit, non habere, vid. Cic. Off. 2, 20; - s. ogs. Hor. Ep. 1, 1, 53, o. ibd. 1, 6, 37, ogs. id. Od. 3, 16, 17, o. Juvenal. 14, 139; — not.: personificeret er Pecunia: Gudinden for Vinding, Arnob.; ogs. Epithet til Juppiter, Augustin.

pĕcūnĭālis, e, [pecunia]: = pecuniarius, quaestus, Coel. Aur. — pĕcūnĭārĭe, adv. af pecuniarius: med Hensyn paa Penge; - ∾ agere, (føre en Pengesag), Digest. — pĕcūnĭāris, e, [pecunia]: = pecuniarius; - ∾ damnatio, (at dømmes i Pengebøder), Digest., (al. pecuniaria), inc. — *pĕcūnĭārĭus, 3: hørende til Penge; - ∾ lis, Quintil., multa, Digest.; inopia rei pecuniariae, (Pengemangel), Cic.; cf. Caes. B. C. 3, 59; o. — pĕcūnĭōsus, 3: meget bemidlet; - pecuniosos dictos, qui plura habuissent pecua, id est pecora, Cic. d. Rep. 2, 9; cf. Nep. Att. 13; - compar., ∾ feminae, Suet.; superl., ∾ homo, Cic.; — II) „overf.": som gior rig, artes, Martial. 5, 56; — [pecunia].

1. pĕcus, ŏris, n.; I) „egenl.": Fæet (som Collectiv; derim. pecus, udis: det enkelte Stykke Fæ); A) „alm."; - ∾ bubulum: Hornqvæget, Varro; ∾ ovile: Faaret, Colum., caprile, id.; de pecore majore, in quo sunt ··· boves, asini, equi, Varro; - ∾ equinum, Virg. Ge. 3, 72; men ∾ setigerum, (en Svinehiord), Ovid. Met. 14, 288; ∾ volatile, (Fugle el. Høns), Colum.; men Ignavum fucos pecus etc., Virg. Ge. 4, 168; men ∾ aquatile, (Fiskene), Colum.; cf. Hor. Od. 1, 2, 7; — B) „bes. om Faaret; - pecori et bubus diligenter substernatur, Cato; boni pastoris est, tondere pecus, non deglubere, Tiber. ap. Suet. Tib. 32; balatus pecorum, Virg. Ge. 3, 554; cf. Plin. 8, 72; — II) „overf."; A) om et enkelt Dyr; saal. om unge Løver, Ovid. Ib. 459; — B) som Skældsord om Mennesker: et Fæ; - O imitatores, servum pecus! Hor. Ep. 1, 19, 19; - men Gallae ··· Dindymenae dominae vaga pecora, Catull. 63, 13, inc., (al. pectora).

2. pĕcus, ŭdis, f., [besl. m. frgd., ogs. m. pecus]; I) „egenl.": enkelt Stykke Fæ el. Dyr, (opp. det collective pecus, oris; ogs. at adskille fra animal, der ogs. omfatter Mennesket); A) „alm."; - Neptuni pecudes, Plaut.; squamigerum pecudes, Lucr. 2, 343, (d. e. Fiskene); qua pecude (i. e. sue) nihil genuit natura fecundius, Cic.; men id. Off. 1, 30: quantum natura hominis pecudibus (Husdyrene) reliquisque bestiis antecedat; cf. id. Catil. 2, 9; — B) „bes."; 1) in pl. o. „poet.": det mindre Fæmon; - At variae crescunt pecudes, armenta, feraeque, Lucr. 5, 229; — 2) Faaret; saal. pecus etiam et caprae etc., Plin. 24, 53; cf. Lucr. 2, 368: agnique petulci, Balantum pecudes; s. ogs. Ovid. Fast. 4, 903; — II) „overf." som Skældsord, om raa el. dumme el. smudsige Mennesker: et Fæ; vid. Cic. Pis. 9 o. 29; cf. id. Phil. 8, 3: si homines illi, ac non pecudes potius, etc.; — not.: ogs. hidføres neutr. pl. pecuda, Attius o. Sisenna ap. Non.; quum adhibent in pecuda pastores, Cic. frgm. ibd. — pĕcuscŭlum, i, n., dem. af 1. pecus: lidet Dyr, Juvenc.

pĕdālis, e, [pes]: hørende til Foden; hf. subst. pedalis, is, f., (sc. solea): en Toffel, Petron. Sat. 56; — II) „bes.": som holder en Fod, en Fod i Udstrækning; - ∾ longitudo, Colum., mensura, id.; cf. Cic. Acad. 2, 26: sol ··· quasi pedalis, (af 1 Fods Diameter); transtra pedalibus in altitudinem trabibus confixa, Caes. B. G. 3, 13. — pĕdāmen, inis, n., Colum., o. pĕdāmentum, i, n., Varro, [1. pedo]: Pæl el. Stive til Vinranken; - quibus stat recta vinea ··· pedamenta; quae transversa junguntur, juga, Varro. — pĕdānĕus, 3, [pes]; I) „egenl.": som holder en Fod; - ∾ rudus inducere, (en Fod tykt), Pallad.; — II) „overf."; A) ∾ judices: Dommere i ubetydelige Retssager; (benævnes rimel. efter deres lave Sæder i Modsætn. af tribunal); - apud pedaneos judices postulare etc., Digest.; — B) senatores pedanei, (s.

sen. pedarii), vid. Gell. 3, 18. — Pĕdānus, 3, s. und. 2.Pedum.

pĕdārĭus, 3, [pes]; oprdl.: gaaende el. trædende derhen el. dertil; df. „overf.": pedarii senatores, Gell. 3, 18, efter Fest.: qui ⋯ pedibus irent in sententiam aliorum; men efter Varr. ibd.: qui nondum a censoribus in senatum lecti ⋯ in senatum veniebant, et sententiae jus habebant; cf. Gab. Bass. ap. Gell. l. c.; s. ogs. Tac. Ann. 3, 65; — b) ogs. absol. pedarii, (sc. senatores), Cic. Att. 1, 19 o. 20; — not.: sententia pedaria (al. pedarii), som afgives af en senator pedarius, Laber. ap. Gell. l. c.

Pĕdăsa, orum, o. Pedasum, i, n.: By i Carien, Plin. 5, 29, o. Liv. 33, 30. — *pĕdātim, adv.: Fod for Fod, den ene Fod efter den anden, ut sinister pes (leonis) non transeat dextrum etc., vid. Plin. 11, 105; o. — pĕdatūra, ae, f.: Rum el. Udstrækning af en Fod, Veget.; — [pes]. — pĕdatus, 3, particip. o. adject. af 1.pedo. — 2. pĕdātus, us, (dog in abl. pedato f. pedatu, Cato), m., (forel. Ord), [1.pedo]; oprdl.: Trin el. Spark med Foden; df. „overf."; A) Angreb el. Anfald; - nisi pedatu tertio omnes afflixero, Plaut. Cist. 2, 1, 50; — B) tertio pedato nobis bellum fecere, (tredie Gang), Cato ap. Non.

pĕdeplāna, orum, n., [pes, planus]: Værelser el. Rum paa den flade Jord, Cod. Theod. — pĕdes, ĭtis, m., [pes]; I) „alm.": Fodgænger, som gaaer til Fods; - etiamsi pedes incedat, Liv. 28, 9; cf. Virg. Aen. 6, 887; ligel. Ovid. Met. 14, 364: silva pedes errat in alta; — II) „overf."; A) i Krigssproget: som tiener tilfods i Hæren, en Infanterist; - ne quem peditem etc., Caes. B. G. 1, 42; equitum et peditum copias etc., Pomp. ap. Cic. Att. 8, 12, C; — 2) df. a) pedes (collect.), f. peditatus: Fodfolket, Liv. 30, 31, o. Tac. Ann. 1, 60; — b) en Landsoldat, (opp. classicus); - classicis peditumque expeditionibus, (til Lands og Vands), Vell. 2, 121; — B) „overf." er equites, pedites: en almindelig Betegnelse af Romerfolket; - vid. Cic. Leg. 3, 3, (e XII Tabb.); ogs. Liv. 1, 31: omnes cives Romani, equites peditesque; cf. Hor. A. P. 113; men in sing.: Equitem, peditem, libertinum, etc., Plaut. Poen. 4, 2, 10.

pĕdester, stris, stre, [pes]; I) „egenl.": til Fods, gaaende; - equestres et pedestres copiae: Fodfolk og Rytteri, Cic. Fin. 2, 34; ante signa pedester, horridus, etc., Tac. Hist. 2, 11; - ∾ exercitus, Nep.; ∾ acies, Tac.; men proelium equestre et pedestre, Suet. Dom. 4; - statua pedestris, (opp. equestris), Cic. Phil. 9, 6; — b) ogs. in pl. som subst., pedestres: Fodfolkene, Justin. 11, 9; — II) „fig."; A) „overf.": til Lands; - pedestres navalesque pugnae, Cic. d. Senect. 5; ∾ itinera, vid. Caes. B. G. 3, 9; cf. id. B. C. 2, 32; ∾ transitus, Plin.; cf. Martial. Spect. 28; — B) „ment."; 1) skreven i Prosa, prosaisk; - supra prosam orationem et quam pedestrem Graeci vocant, Quintil. 10, 1, 81; ∾ historiae, Hor. Od. 2, 12, 9; — 2) i et jevnt og simpelt Foredrag; vid. Hor. A. P. 95, o. id. Sat. 2, 6, 17; ligel. ∾ opus, Auson.

*pĕdĕtentim, adv., [pes, tendo]: ligesom strævende med Foden; df. Skridt for Skridt; - Pedetentim ⋯ et sedato nisu etc., Pacuv. ap. Cic. Tusc. 2, 21; — II) sædv. „overf.": langsomt, betænksomt; - caute et pedetentim omnia dicere, Cic. Cluent. 42; cf. id. Quint. 16, o. Ter. Phorm. 3, 3, 19. — Pedianus, s. und. Asconius. — Pĕdĭātia, ae, f.: spottende om en Vellystning, Hor. Sat. 1, 8, 39.

*pĕdĭca, ae, f.: Slynge el. Snare, hvori Benene hildes; - jumenta velut pedica capta, Liv. 21, 36; men om Edderkoppen: quanta arte celat pedicas, Plin.; - ogs. Fodjern; cum pedicis grassari etc., Plaut. Poen. 3, 1, 11; - df. „overf.": amoris pedicis illigare aliquem, Appul.; o. — pĕdĭcīnus, i, m.: Fod under Vinpressen; - pedicino in lapide, Cato; — [pes]. — pedĭclus, i, m., s. und. pediculus.

pĕdĭcōsus, 3, [pedis], i. e. pediculis obsitus, Titin. ap. Fest. — *pĕdĭcŭlāris, e: hørende til Lus; - ∾ herba: Lusеurt, Colum. 6, 30; ∾ morbus, Serv. ad Virg. Ge. 3, 564; — pĕdĭcŭlārĭus, 3: = flgd., herba, Scrib. Larg.; o. — pĕdĭcŭlōsus, 3: = pedicosus, Martial. 12, 59; — [flgd. no. II, B].

pĕdĭcŭlus, i, m., dem. af pes; I) „egenl.": liden Fod, Plin. 9, 44; patellam corneo pediculo etc., Val. Max.; — II) „overf."; A) Stilken paa Frugter og Blade; - pediculi punicorum, uvarum, Colum.; cf. Plin. 16, 38; — B) Lusen el. Hovedlusen, Cels., Plin. 29, 38; pediculos facere, id. 20, 48; - ogs. Lus hos Høns, Colum.; - men pediculi terrae, f. scarabaei terrestres, Plin. 30, 12; - pediculi (marini), s. id. 32, 25, (al. peduncŭli).

pĕdĭŏlus, i, s. und. petiolus. — pĕdis, is, comm., [pes]: Lusen, Plaut. Curc. 4, 2, 14, Lucil. ap. Fest., o. A. — pĕdisĕquus, el. pedissequus, a, [pes, sequor]: som følger nogen i Hælene; - pedisequus tibi sum, Plaut. Mil. gl. 4, 2, 18; sædv. Slave el. Slavinde, som ledsager sit Herskab, id., Terent., Nep. Att. 13, o. A.; — II) „fig.": Ledsager, Ledsagerinde, (divitiae) vix satis idoneae ⋯ virtutis pedisequae etc., auct. ad Her. 4, 14; cf. Cic. d. Or. 1, 55. — pĕdĭtātus, us, m., [pedes]: Fodfolket el. Infanteriet, (opp. equitatus), Cic., Caes.; cf. Nep. Eum. 3; ogs. in pl., auct. B. Hisp. 37. — pĕdĭtum, i, n., [2. pedo]: en Vind, Catull. 53. — Pĕdius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn; Qu. Pedius: Augustus's Medarving, af hvem lex Pedia contra percussores Caesaris, vid. Suet. Caes. 83, oftere; — B) df. Pedius, 3, lex, s. ovenf.

1.pĕdo, avi, atum, 1, v. a., [pes]; I) „alm.": forsyner med Fødder; - male pedatus: slet til Fods, Suet. Oth. 12; — II) i Gartnersproget: sætter Pæle el. Stiver til Vinstokken el. til andre Værter; - cura vineae pedandae, Colum. 4, 12. — 2. pēdo, pĕpēdi, pēdĭtum, i. e. crepitum ventris emitto, Hor. Sat. 1, 8, 46, o. Martial. 10, 14. — 3. Pēdo, ōnis, m., [af pes, oprdl. bredfodet]: romersk Mandsnavn; s. und. Albinovanus.

Pedŭcaeus, i, m.: romersk Tilnavn, hvoraf mærkes; I) Sext. Peducaeus: Prætor paa Sicilien; efter ham benævnes: census Peducaeanus, Cic. Verr. 1, 56; — II) Sext. Peducaeus: en Almuetribun, a. u. c. 640; efter ham benævnes: rogatio Peducaea de incestu, Cic. N. D. 3, 30.

pĕdŭlis, e, [pes]: hørende til Fødderne el. Benene, fasciae, Digest.; — II) df. subst. pedule, is, n.: Saale el. Fodsaale, Fronto. — 1. pĕdum, i, n., [af pes]: Hyrdestav, Virg. Ecl. 5, 88, (hvortil Serv.: pedum, virga incurva, qua retinentur pecudum pedes). — 2. Pĕdum, i, n.: gammel By i Latium ved Rom, Liv. 2, 39; — B) df. Pedānus, 3, regio, Hor. Ep. 1, 4, 2; - men subst. Pedanum, (sc. praedium), Cic. Att. 9, 18; - men Pedani, orum: Indvaanerne af Byen P. — pĕduncŭlārĭa, ae, f.: Lusеurt; s. und. pedicularia, Sext. Empir. — pĕduncŭlus, i, m., Biform af pediculus nr. II, B, Pelag.

pēgănon, i, n., πήγανον: Rude el. Haverude, Appul.; men ∾ orinon (ὀρεινόν): Biergrude, id. — Pēgasēius, o. Pēgăsēus, 3, s. und. 1.Pegasus. — Pēgăsĭānus, 3, s. und. 2.Pegasus. — 1. Pĕgăsis, ĭdis, f., s. und. 1.Pegasus. — 2. Pēgăsis, ĭdis, f., [πηγή, i. e. fons]: enhver Kildenymphe el. Vandnymphe; - Pegasis Oenone, Ovid. Her. 5, 3.

1. Pēgăsus, (-os), i, m., Πήγασος: den vingede Musahest, der fremstod af Medusa's Blod; - paa Bierget Helikon aabnede den med sit Hovslag Digterkilden

Hippocrene; endel. efter at have fort Bellerophon imod Chimæra, kastede han den overmodige Rytter til Jorden, men svang sig selv op i Himmelen, hvor han blev Stjernebilledet Pegasus; - vid. Ovid. Met. 4, 785, o. id. Fast. 3, 450 flgd., ogs. Hygin. Astron. 2, 18; — not. a: med Lune siger Cic. Quint. 25: ejusmodi nuncios, seu potius Pegasos etc.; — not. b: Aethiopia generat pennatos equos, quos pegasos vocant, Plin. 8, 30; — B) df. 1) Pēgasēius, 3: pegasisk, d. e. poetisk el. begeistret, nectar, (i. e. melos), Pers. prol. 14; — 2) Pēgasēus, 3: pegasisk el. flyvende; - Non si Pegaseo ferar volatu, Catull. 55, 16; ∾ aquae, (i. e. Hippocrene), Claudian.; ∾ gradu, (i. e. veloci), Senec. Troad.; — not.: ∾ stagnum: Sø i Jonien, Plin. 5, 27; — 3) Pēgasis, idis, f.; a) adject.: pegasisk, undae, Musakilderne Hippocrene og Aganippe, Ovid. Trist. 3, 7, 15; cf. Martial. 9, 59; — b) subst. Pegasides: Muserne; - Mollia, Pegasides, vestro date serta poëtae, Propert. 3, 1, 19; cf. Ovid. Her. 15, 27; — not.: s. ogs. Pegasis s. l. — 2. Pēgasus, i, m.: berømt Retslærd, (Consul under K. Vespasianus), Digest.; cf. Juvenal. 4, 77; — b) df. Pēgasiānus, 3: pegasiansk; - senatus consultum Pegasianum, Just. Inst. — pēgē, es, f., πηγή, (i. e. fons): en Kilde, Propert. 1, 20, 33.

pegma, ătis, n., πῆγμα: et af Breder sammenføiet Stillads; - atriorum pegmata, Auson.; ogs. absol. pegmata, Digest.: rimel. etslags Skillerum el. Panel el. Beklædning; — II) „bes." ogs.; a) Bogreol el. Boghylde; vid. Cic. Att. 4, 8, a: illa tua pegmata, (rimel. Boghylder); — B) paa Theatret ere pegmata rimel. etslags Coulisser el. Maskiner, som hæves i Veiret el. adskilles med største Hurtighed; - pegmata per se surgentia, Senec. Ep. 88; cf. Juvenal. 4, 122, ogs. Phaedr. 5, 7, o. Martial. 8, 33, ogs. Suet. Claud. 34; df. — pegmăris, e: som udstilles i el. paa Maskinen pegma, gladiatores, Suet. Calig. 26, in e.

pējĕro, ogs. perjuro, (ogs. perjero, Plaut.), avi, atum, 1, v. n. o. a., [per, juro]: sværger falsk, begaaer Mened; - qui mentiri solet, pejerare consuevit, etc., Cic. R. Com. 16; ∾ verbis conceptis, id. Cluent. 48; cf. id. Off. 3, 29, (hvor Formen perjurare som Variant); - ∾ de turdo, (for en Kramsfugl), Martial. 7, 20; ogs. m. acc. c. infin., Suet. Ner. 28; - ∾ per aliquid, (derved), Catull. 52, 3; derfor ogs. c. acc.: ∾ Jovem, Plin., stygias undas, Lucan.; df. pass.: juris ··· pejerati poena, (Straffen for Mened), Hor. Od. 2, 8, in.; - men pejerante bello, (i en troløs Krig), Stat.; — II) „overf.": lyver; - Perge; optume hercle perjuras, Plaut. Poen. a. 2, v. 34, oftere.

pejor, us, ōris: slettere, værre, s. und. 1.malus; df. — pējōro, are, 1, v. a. o. n., (efterel. Ord); I) act.: fordærver, forværrer; - ∾ statum suum, (opp. meliorem facere), Paul. Sent.; — II) neutr.: at blive værre; - pejorans morbus, Coel. Aur. — pejus, adj. o. adv., s. und. 1.malus, o. und. male.

pĕlage, n. pl., s. und. pelagus. — pĕlăgĭa, ae, f., s. und. pelagius. — pĕlagĭcus, 3, πελαγικός: = pelagius; - ∾ pisces, Havfiske, Colum. — pelagium, i, n., s. und. flgd. — pĕlăgĭus, 3, πελάγιος, ligesom marinus: hørende til Søen; - ∾ greges piscium, Varro: Havfiske; ∾ conchae: Sømuslinger, Plin.; s. ogs. nedenf.; ∾ cursu, („poet.": over Søen, til Søes), Phaedr. 4, 21; men Matrona ornata phaleris pelagiis, (med Perler og Coraller), P. Syrus ap. Macrob. Sat. 55; — II) df. subst.; A) pelagia, (sc. concha): Perlemuslingen, Plin. 9, 61; — B) pelagium, i, n., (sc. medicamentum): Purpurfarven, id. ibd. 62 o. 64.

Pelagŏnes, um, m., Πελαγόνες: epirotisk-macedonisk Folkestamme; de sildigere Pæonier, Liv. 45, 30; — B) df. Pĕlagŏnia, ae, f., Πελαγονία: Pelagoniernes Landskab og By i det nordlige Macedonien; vid. Liv. 26, 25, oftere. — pĕlăgus, i, n., τὸ πέλαγος: aaben Sø, Havet, mare; - Fervit aestu pelagus, Pacuv. ap. Cic. d. Or. 3, 39; cf. Lucr. 4, 434; saeviente pelago, Tac.; cf. Virg. Ge. 2, 41; men id. Aen. 1, 246, „poet. overf." om Floden Timavus's brede Vande; - pl. pelage, (τὰ πελάγη), Lucr. 6, 619. — pēlamis, idis, o. pēlamys, ȳdis, f., πηλαμίς, πηλαμύς: Tunfisken i sit første Aar, (sild. thynnus), Plin. 9, 18, Juvenal. 7, 120.

Pĕlasgi, orum, m., Πελασγοί: Grækenlands ældste Indvaanere, der ogs. tidligen udbredte sig over en Del af Lilleasien, paa Creta, i Latium og Etrurien; - vid. Mela 1, 16, oftere, Plin. 3, 8, Serv. ad Virg. Aen. 2, 83, oftere; — b) ofte ogs. „poet. overf." f. Graeci; - vid. Virg. Aen. 2, 83, Ovid., o. A.; — B) df. 1) Pĕlasgĭa, (sc. terra); a) f. Peloponnesus; vid. Plin. 4, 5; — b) Landskab i Thessalien, id. 4, 14; — c) Øen Lesbos, id. 5, 39; — 2) Pĕlasgĭas, ădis, f. adj.: pelasgisk el. græsk; - ∾ urbes, Ovid. Her. 9, 3; — 3) Pelasgis, idis, f.: = frgd., Sappho, id. ibd. 15, 217, (i. e. Lesbia); — 4) Pelasgus, 3: pelasgisk el. græsk; - ∾ pubes, Virg. Aen. 9, 154; men ∾ quercus (pl.), Ovid. A. A. 2, 541, (i. e. Dodonaeae).

pĕlĕcānus, (o. pelic.), i, m., πελεκάν, πελεκᾶνος: Pelekanen el. Kropgaasen, Hieronym. — pĕlĕcīnon, i, n., πελεκῖνον, (sc. horologium): etslags Soluhr i Gestalt af en πέλεκυς el. bipennis, Vitruv. — pĕlĕcīnos, i, m., πελεκῖνος: etslags Ukrud i Lindser, ogs. securidaca, Plin. 18, 44. — Pēleius, 3, s. und. Peleus. — Pĕlethrŏnius, 3: pelethronisk, Lapithae, (efter en Egn i Thessalien), Virg. Ge. 3, 115; ∾ antra, Lucan.; - „poet." ogs. f. thessalisk, cithara (Achillis), auct. Priap. 69.

Pēleus, ei o. ĕos, m., Πηλεύς: Konge i Thessalien, Søn af Æacus, Broder til Telamon, ved Havgudinden Thetis Fader til Achilles, ogs. en Argonaut; - vid. Hygin. Fab. 14, Ovid. Met. 11, 217, Catull. 64, 19, Hor. A. P. 96, oftere; — B) df. 1) Pēlēius, 3: peleisk, poet. f. achillisk, facta, Sil. 13, 802; men ∾ virgo, (i. e. Briseis), Stat.; — 2) Pēlīdes, ae, m., Πηλείδης: Søn af Peleus, (i. e. Achilles); - vid. Ovid. Met. 12, 605, ogs. id. Her. 8, 83, Virg. Aen. 12, 350, Hor. Od. 1, 6, 6, o. id. Ep. 1, 2, 12.

Pēlia, ae, m., s. und. 3.Pelias. — Pēlĭăcus, 3, s. und. Pelion. — 1. Pēlĭas, ădis, f., s. und. Pelion. — 2. Pēlĭas, ădis, f., s. und. flgd. — 3. Pēlĭas, (Pelia, Senec. Med.), ae, m., Πελίας: Konge i Thessalien, Søn af Neptunus ved Nymphen Tyro, Broder til Neleus og Halvbroder til Æson, ogs. Fader til Acastus; - Brodersønnen Jason, som Riget tilkom, sendte han paa det argonautiske Tog; - hans Endeligt s. Ovid. Met. 7, 304 flgd.; — not.: Cic. d. Senect. 23, staaer Pelias urigtigen f. Aeson; — B) df. Pēlĭas, ădis, f., pl. Peliades: hans Døttre, Hygin., o. Phaedr. 4, 7; cf. Ovid. l. c.

pēlĭcānus, i, m., s. und. pelecanus. — Pēlīdes, ae, m., s. und. Peleus. — Pēligni, orum, m.: Folk og Egn i Italien, ved Floden Sagrus adskilt fra det Frentanske; - per Pelignos proficisci, Liv. 8, 6; ex Pelignis, Caes.; in Pelignis, i det Peligniske, Plin. 11, 14; — B) df. Pēlignus, 3: pelignisk; - Pelignae dicar gloria gentis ego, Ovid. Am. 3, 15, 8; s. und. Sulmo; men ∾ anus (pl., i. e. sagae el. Hexer, ifølge deres Naboskab med Marserne), Hor. Epod. 17, 60.

Pēlion, i, n., (ogs. Pelios, i, m., Plin. 4, 15), Πήλιον: Bjerg i Thessalien, Fortsættelse af Ossa; - vid. Plin. 2, 65, Ovid. Met. 1, 155, o. ibd. 12, 513, ogs. Hor. Od. 3, 4, 52, o. Virg. Ge. 1, 281; — B) df. 1) Pēlĭăcus, 3: = Pelius, s. nedenf.; - ∾ vertex,

Catull., apex, Ovid., (Spidsen af Bierget P.); men ∾ carina, Val. Fl., trabs, Propert. 3, 21, 12, (d. e. Skibet Argo, hvis Tömmer var hugget paa dette Bierg); hvf.ogs. ∾ cuspis, Ovid. Met. 12, 74, (Achilles's Spyd), o. ∾ axis, (hans Vogn), Senec. Troad.; — 2) Pēlias, ădis, fem. adj., hasta, Ovid., (Achilles's Spyd, s. und. frgd.); men ∾ arbor, id., pinus, Stat., (i. e. navis Argo); — 3) Pēlīus, 3, ligesom Peliacus: hörende til Bierget Pelion, peliisk; - ∾ nemus, Enn. ap. auct. ad Her. 2, 22, Phaedr. 4, 7.

Pella, ae, o. Pelle, es, f.: By i Maced., Al. d. Stores Fødeby, Plin. 4, 17, Liv. 44, 46, oftere, o. Cic. Att. 3, 8; — B) df. Pellaeus, 3; 1) pellæisk, juvenis, Juvenal., ductor, Lucan., (i. e. Al. M.); — 2) „overf."; aa) macedonisk, gladius, Lucan., sarissa, id.; — bb) fordi Alexandrien i Ægypten er anlagt af Al. d. Store, saa heder Pellaeus ogs.; a) alexandrinsk; - ∾ arces, el. ∾ muri, Lucan., (i. e. Alexandria); — b) ægyptisk; - ∾ Canopus, Virg. Ge. 4, 287; ∾ domus, Lucan. 8, 475, (i. e. regia Ptolemaei).

pellācĭa, ae, f., [pellax]: Lokkelse ved Smiger el. ved Tryllekunster; - placidi pellacia ponti, Lucr. 5, 1002; men Virg. Ge. 4, 443, er fallacia den rigtige Læsem.; — II) „bef." o. efterel.: Forførelse til Utugt, Arnob. — Pellaeus, 3, s. und. Pella. — pellārĭus, i, m., [pellis]: Garver el. Felbereder, Firmic. — pellax, ācis, adj., [pellicio]: forslagen el. listig, Ulixes, Virg. Aen. 2, 90.

Pelle, es, f. und. Pella. — pelleātus, 3, [pellis]: ifört Skindklæder, Paul. Nol., inc. — pellecebrae, arum, s. und. perlecebrae. — pellectĭo, onis, f., [pellego, perl.]: Giennemlæsning, Cic. Att. 1, 13, inc., (al. per lectionem). — pellectus, 3, partic. af pellicio. — pellĕgo, s. und. perlego. — Pellēne, es, f.: By i Achaja, ved d. corinthiske Bugt, Liv. 33, 15; — B) df. 1) Pellēnaeus, 3; hvf. subst. Pellenaei, orum: Indvaanerne af Byen P., Plin. 4, 6; — 2) Pellensis, e, ager, Liv. 33, 14.

pellex, ĭcis, f., πάλλαξ; I) „egenl.": Medhustru, Concubine; - pellex filiae, Cic. Cluent. 70, (som holder til med Datterens Mand); ∾ matris, Ovid. Met. 10, 347; cf. id. ibd. 6, 537; - ogs. ud. gen.; ulta pellicem, (i. e. Creontis filiam), Hor. Epod. 5, 63; ∾ Oebalia, (i. e. Helena), Ovid., Tyria, id., (i. e. Europa); — II) „overf."; pellex alicujus: nogens Medhustru el. Frille, Curt. 10, 1, o. Digest.; — 2) efteraug. ogs. om Mandfolk, Martial. 12, 97; — 3) comisk ogs.: som træder istedet derfor, id. 14, 119; df. — pellicātus, us, m.: en Medhustrues Stand el. Forhold, Concubinat; - propter pellicatus suspicionem, Cic. Off. 2, 7; cf. id. Cluent. 5, o. Justin. 7, 4. — pelliceo, ere, s. und. pellicio. — pelliceus, 3, s. und. pellicius.

pellĭcĭo, (perl.), lexi, lectum, 3, v. a., [per, lacio]; I) „egenl.": lokker, forfører, söger at forføre; - animum adolescentis ··· pellexit iis rebus, quibus illa aetas capi ac deliniri potest, Cic. Cluent. 5; ∾ mulierem ad se, id., populum in servitutem, Liv. 4, 15; aliquem in fraudem, Lucr.; ∾ alam equitum, ut etc., Tac. Ann. 3, 42; cf. ibd. 1, 2; — II) „overf."; - quae (causa) ferri pelliceat vim, Lucr. 6, 999; ∾ fruges alienas veneficiis, vid. Plin. 18, 8; men ∾ sententias (judicum: vinde dem for sig) sale suo et lepore etc., Cic. d. Or. 1, 57; — not.: perf. pellicuit f. pellexit, Liv. Andr. — pellĭcĭus, (-eus), 3, [pellis]: af Skind el. Læder; - ∾ tunicae, Pallad., stragulae, Digest.

*pellĭcŭla, ae, f., dem.: lidet Skind; ogs. alm. Skind el. Hud; - ∾ haedinis sternere lecticulos Punicanos, vid. Cic. Mur. 36; ∾ caprina, agnina, Plin.; furtivae ··· aurum Pelliculae, (det gyldne Skind), Juvenal. 1, 10; - df. m. Lune: pelliculam curare, (giøre sig tilgode), Hor. Sat. 2, 5, 38; (cf. id. Ep. 1, 2, 29); ligel. te ··· memento Nunc in pellicula, cerdo, tenere tua, (Skomager, bliv ved din Læst)! Martial. 3, 16; men Pelliculam veterem retines, (du bliver den samme Gamle), Pers. 5, 116; o. — pellĭcŭlo, are, v. a.: overtrækker med Skind; - ∾ opercula vasorum, Colum.; — [pellis]. — pellĭger, a, um, [pellis, gero]: som er ifort Skind el. Skindpels, Venant. Fort. — *pellīnus, 3: af Skind, femoralia, Jul. Val. Res g. Al. M.; o. — pellĭo, onis, m.: Felbereder el. Garver, Plaut. Men. 2, 3, 52, Lamprid.; — [pellis].

pellis, is, f., [at sammenl. m. φελλός, i. e. cortex, ogs. m. germ. Fell]; I) „egenl.": Skind el. Hud, saavel paa Legemet som aftrukken; - (rana) Rugosam inflavit pellem, Phaedr. 1, 24; (Junonem sospitam) cum pelle caprina etc., Cic. N. D. 1, 29; pelles pro velis etc., Caes. B. G. 3, 13; Anguibus exuitur tenui cum pelle vetustas, Ovid. A. A. 3, 77; - „poet." ogs. Menneskehud; frigida pellis Duraque, Lucr. 6, 1192; cf. Plaut. Capt. 1, 2, 32; — b) som Ordsprog mærkes: detrahere pellem alicui, (opdage el. blotte nogens Feil), Hor. Sat. 2, 1, 64; men speciosus pelle decora, (med skiønt Ydre; opp. Introrsum turpis), id. Ep. 1, 16, 45; cf. Pers. 4, 14; men quiescere in propria pelle, (skötte sig selv), Hor. Sat. 1, 6, 22; men caninam pellem rodere, Martial. 5, 60, (skænde og smælde); — II) „overf.": hvad der er giort af Skind; navnl. A) Klædning, Klædebon; - pellibus manicatis prohibere frigora, Colum.; cf. Ovid. Trist. 3, 10, 19; men om Skoen, id. A. A. 1, 516; men pellis: en Læderransel, Pers. 5, 140; — B) Soldatertelt; sædv. i Forbindelserne: sub pellibus hiemare, Caes., habere milites, Liv., durare, id.; cf. Cic. Acad. 2, 2; men pellium nomine etc., id. Pis. 36; — C) Pergament; - Pellibus exiguis artatur Livius ingens, Martial. 14, 190.

pellītus, 3, [flgd.]: bedækket med Skind, skindklædt el. pelsklædt, patres, Propert. 4, 1, 12, (neml. med Hensyn paa den ældste og simpleste Dragt; cf. Lucr. 5, 1417); men ∾ Sardi, Liv. 23, 40, en Folkestamme paa Sardinien; men ogs. med Ringeagt: ∾ testes, Cic. frgm. or. p. Scauro; ∾ Getae, Ovid.; men ∾ oves, Varro, Hor., (hvis fine Uld man bevarede ved Overtræk af Skind).

pello, pĕpŭli, pulsum, 3, v. a., [κέλλω, i. e. pello]; I) „alm."; A) „egenl.": driver afsted, støder bort, osv.; absol., ogs. m. adv., ogs. m. ex el. ab el. de, som dog ogs. kunne falde ud, ogs. m. in; - ∾ hostes, Caes.; cf. Nep. Ages. 3; pulsus a Sulla acie, Vell.; exsules ··· injuria tyrannorum pulsi, Liv. 34, 26; miles pellitur foras, Ter. Eun. 5, 8, 11; - pulsus regno, Hor. Sat. 1, 6, 13; cf. Virg. Aen. 10, 852; patriis ··· ab agris Pellor, Ovid. Met. 14, 476; ∾ aliquem ab aliquo, Terent., a sacris, Ovid., e foro, (ogs. foro), Cic.; ∾ praesidium ex arce, Nep.; men ∾ aquam de agro, (aflede), Plin.; ∾ aliquem civitate, Cic., patria, Nep.; - pelli in exsilium, Cic.; — B) „fig."; - ∾ moestitiam ex animis, Cic.; cf. Virg. Aen. 6, 382; men ∾ morbos arte Phoebea, Ovid. Fast. 3, 827, (derved, ved Hielp deraf); cf. Cic. Off. 2, 4; ligel. ∾ famem glande, Ovid., curas vino, Hor.; men absol.: pulsoque pudore etc., Ovid. Met. 6, 375; — II) „bef."; A) „egenl.": slaaer el. støder derimod; - ∾ humum pedibus, (stampe deri el. derpaa), Catull., Hor., fores, Terent.; pueri pulsi, (som have faaet Hug), Cic. Fin. 5, 18; men c. acc. graec.: Maenalio jacuit pulsus tria tempora ramo Cacus, (hvis trefolde Tinding er knust af Kollen), Propert. 4, 9, 15; — b) „bef." ogs. at slaae el. spille (et Instrument); - lyra pulsa manu, Ovid.; cf. Cic. Brut. 54; men classica pulsa, (den iblæste Trompet), Tibull. 1, 1, 4; - „poet." ogs.: allapsa sagitta est, Incertum, qua pulsa manu, etc., (afskudt), Virg. Aen. 12, 320; men „alleg.": longi sermonis initium pepulisti, (har bragt paa Bane), Cic. Brut. 87; — B) „fig.": slaaer, d. e. gior stærkt Indtryk derpaa; -

injuria nulla insignis me pepulit, Cic. Fam. 4, 13; cf. Liv. 30, 14, o. Cic. Coel. 15; - ligel. om Indtryk paa Fornemmelsen og paa Sandserne; quemadmodum visa nos pellerent, Cic. Acad. 2, 10; cf. ibd. 20, ogs. id. Fin. 2, 10; men id. Off. 3, 10: species utilitatis animum pepulit ejus; — not.: pf. pulsi, f. pepuli, Ammian.; df. — Pellōnia, ae, f., dea, (som driver Fienden paa Flugt), Arnob. — pellos, i, adj. f., (πέλλος, i. e. pullus: mørk el. dunkel), genus ardeolarum, Plin. 10, 79.

pellūcĕo, [per.l.], xi, 2, v. n.; I) „egentl."; A) „alm.": at lyse igiennem, at lyse frem deraf; - perlucens jam aliquid, incerta tamen lux, (neml. efter Morgentaagen), Liv. 41, 2; a vado ad summa pellucens (saxum), Plin.; — B) „bes.": at giennemlade Lyset, at være giennemsigtig; - perlucens amictus, Ovid. Met. 4, 313; tenuis ac perlucens aether, Cic.; men perlucens avena, Tibull. 3, 4, 71, (i. e. tibia multifora); — II) „fig.": at skinne frem, at vise sig; - ∾ (ut) mores dicentis ex oratione pelluceant, Quintil. 6, 2, 13; cf. Cic. Off. 2, 9; — b) pellucens oratio, Cic. Brut. 79, (klar, tydelig).

*pellūcĭdĭtas, (perl.), atis, f.: Giennemsigtighed, vitri, Vitruv.; o. — pellūcĭdŭlus, 3, dem.: giennemsigtig, lapis, (i. e. margarita), Catull. 68; af — pellūcĭdus, [per.l.], 3; I) „egentl.": giennemsigtig, hvorigiennem man seer; - ∾ membranae oculorum, vid. Cic. N. D. 2, 56; ligel. om Vandet, Ovid. Her. 15, 157; om Glas, (men „alleg."), Hor. Od. 1, 18, 16, hvor ogs. compar.; - oftest med Hensyn paa Dragten; pellucidus homo, (i giennemsigtige el. fine Klæder), Senec.; ligel. pellucidus ostro, Martial.; cf. Tibull. 4, 6, 13; — II) „overs.": med stærkt Skin; - ∾ stella, Cic. Div. 1, 57. — pellŭvĭae, arum, f., [pes, luo]: Fodbækken, (ligesom malluviae, Haandbækken), Fest. p. 160 flgd., (Müll.).

Pelŏpēa, ae, f., (s. und. Pelops): Datter af Thyestes, Ovid. Ib. 361; - men Juvenal. 7, 92, ere Pelopea o. Philomela Navne paa tvende Tragoedier, hvori Acteuren Paris vandt K. Domitians Gunst. — Pelŏpēïas, ădis, o. Pĕlŏpēis, ĭdis, Πελοπηϊάς (-πηΐς), adject. fem. af — Pelopeïus, o. Pelopēus, 3, s. und. Pelops. — Pĕlŏpĭdae, arum, m., o. Pelŏpīus, 3, s. und. Pelops.

Pelŏponnensis, etc., s. und. flgd. — Pĕlŏponnēsus, (-os), i, f., Πελοπόννησος (el. Πέλοπος νῆσος, Pelops's Ø): Halvøen Peloponnesus, (hod. Morea); vid. Plin. 4, 5; peninsula ··· angustis isthmi faucibus continenti adhaerens, etc., Liv. 32, 21; — B) df. 1) Pelŏponnensis, e; - hvs. subst. Peloponnenses, ium: Indvaanerne derpaa, Justin., Curt.; — 2) Pelŏponnēsĭăcus, 3: = flgd., bellum, Cic. Off. 1, 24, litus, Mela 2, 7; — 3) Pĕlŏponnēsĭus, 3: peloponnesisk, civitates, Cic.; men ∾ tempora, Quintil. 12, 10, 4, (d. peloponnesiske Krigs Tider); — b) df. subst. Peloponnesii, orum: Indvaanerne paa Halvøen P., Varro, Vell. 1, 2.

Pĕlops, ŏpis, m., Πέλοψ: Søn af Tantalus; (hvs. Pelopis genitor, i. e. Tantalus), Hor. Od. 1, 28, 7; om hans Elfenbens Skulder, (Virg. Ge. 3, 7), vid. Hygin. Fab. 83 o. 81; ligel. om hans Veddekiørsel med K. Oenomaus i Elis, hvorved han vandt Kongedatteren Hippodamia tilligemed Riget; s. ogs. und. Myrtilus; efter ham skal ogs. Peloponnesus have sit Navn; — B) df. 1) Pĕlŏpēïus, 3, Πελοπήϊος, Atreus, (Søn af Pelops), Ovid.; men ∾ virgo, id. Trist. 4, 4, 67, (i. e. Iphigenia, Datter af Sønnesønnen Agamemnon); ∾ arva, id. Met. 8, 622, (d. e. Phrygien, hvor Tantalus var Konge); men absol. Pelopēïa, Ovid. Her. 8, 81, (i. e. una e familia Pelopis); — b) df. adject. fem.: Pelŏpēïas, ădis; - Pelopeiadesque Mycenae, Ovid. Met. 6, 414; — 2) Pĕlŏpēus, 3, Agamemnon, Propert., (Pelops's Sønnesøn), domus, Ovid.; men ∾ moenia, Virg. Aen. 2, 193, (poet. f. Grækenland); — b) df. adj. fem.: Pelopēïs, ĭdis, undae, Ovid. Fast. 4, 285; ogs. absol. Pelopeides, (f. mulieres Argivae), Stat.; — 3) Pĕlŏpĭdae, arum, m.: Pelops's Slægt og Afkom; berygtet ved Forbrydelser og Grusomheder; hvs. poët. ap. Cic. Fam. 7, 30: ubi nec Pelopidarum nomen, nec facta audiam; cf. id. ibd. 28, ogs. id. Att. 15, 11; — 4) Pĕlŏpĭus, 3, Biform af Pelopeus, domus, Senec. Agam. 7.

Pĕlōrĭas, ădis, f., o. 1. Pĕlōris, ĭdis, f., s. und. Pelorus. — 2. pĕlōris, ĭdis, f., (sc. concha): en stor Muslingart, Lucrina, Hor. Sat. 2, 4, 32, aquosa, ogs. fatua, Martial., germ. Gienmuschel; (rimel. benævnt efter Forbierget Pelorus). — Pĕlōrītānus, 3: pelorisk, ora, Solin.; af — Pĕlōrus, (-os), i, m., Πέλωρος: Forbierg paa Sicilien, imod Italien; - Arcton Aequoris expertem spectat Boreamque Peloros, Ovid. Met. 13, 727; - ogs. Pĕlōrum, (sc. promontorium), Plin. 3, 10; — B) df. Pelōrĭas, ădis, f., Ovid. Fast. 4, 479, o. Pĕlōris, ĭdis, f., Cic. Verr. 5, 3: Biformer af Pelorus.

pelta, ae, f., πέλτη: lidet halvmaaneformet Skiold, lunata, Virg., excisa, (udhulet), Ovid.; cf. Liv. 28, 5, ogs. Nep. Iphicr. 1. — peltastes, (-sta), ae, m., πελτάστης: den med Skioldet pelta bevæbnede Soldat, en Peltast, Liv., Nep. Iphicr. 1. — peltātus, 3: bevæbnet med Skioldet pelta, Amazon, Martial. 9, 102. — peltĭfer, a, um, [pelta, fero]: førende Skioldet pelta, væbnet dermed; - ∾ puellae, (i. e. Amazones), Stat. Theb. 12, 771.

Pĕlūsĭum, i, n., Πηλούσιον: By ved d. østlige Udløb af Nilen, (hod. Balbeis), Caes., Plin.; — B) df. 1) Pelūsĭus, 3: pelusisk, linteum, Phaedr., munera, Martial.; - ogs. Pĕlūsĭăcus, 3, ostium, Plin., linum, id.; - ogs. Pelūsĭānus, 3, mala, Colum.; — 2) Pĕlūsĭōtes, (-ta), ae, m., in pl.: Indvaanerne af Byen Pelusium, Gell. 20, 8.

pelvis, is, f., πέλις, πέλυς: Bækken; - patulas effundere pelves, Juvenal.; ogs. til at slaae paa, id. 6, 441; navnl. til derved at forhexe, vid. Plin. 30, 2; — not.: acc. pelvim, Laber. ap. Non.; abl. pelve o. pelvi. — pemma, ătis, n., πέμμα: etslags Bagværk el. Kage, Varro ap. Non.

pēnārĭus, (penuar.), 3, [penus]: hørende til Forraad af Levnetsmidler el. hvor dette Forraad bevares; - ∾ cella, Cic. d. Senect. 16, horreum, ibd.; non pro penaria cella, sed pro aerario, Cic. Verr. 2, 2; cf. Fest. p. 211, (Müll.).

Pēnas, ătis, [besl. m. penitus, penetro, etc.]; sædv. in pl. Pēnates, um, m., Dii, Cic., Virg., ogs. absol. Penates, (sc. dii), efter Cic. N. D. 2, 27: ab eo, quod penitus insident, ex quo etiam penetrales a poëtis dicuntur; - saavel Statens, som de enkelte Familiers Skytsguder, som havde deres Plads og Dyrkelse i Husets Inderste; hvs. ogs. deres Navn, vid. Cic. l. c.; men id. Sest. 20: vos penates patriique dii; cf. Virg. Aen. 5, 62; — II) „overs." findes ogs. penates el. dii penates, f. Hus og Hiem; - vid. Cic. R. Am. 8; ad (i. e. apud) eosdem penates (i samme Hus), Liv. 28, 18; ligel. penates relinquere, id.; cf. Virg. Aen. 8, 123; vallum ac tentorium cuique militi domus ac penates, Liv. 44, 39; - „poet." ogs. Gudsdommens Bolig, Stat. Theb. 1, 643; men Virg. Ge. 4, 155, om Bicellen; — not.: Penates o. Lares ere vel ikke forskiellige, dog forbindes begge undert.; saal. Virg. Aen. 8, 543, o. Liv. 1, 29. — Pēnātĭger, a, um, [Penates, gero]: som fører sine Husguder med sig, Aeneas, Ovid. Met. 15, 450. — pēnātor, oris, m., [penu]: som bærer Provianten, (penatores, qui penus gestant), Cato ap. Fest. p. 237, (Müll.).

pendens, tis, partic. o. adj. af flgd. — pendĕo,

pĕpendi, 2, v. n., [pendo]; I) „egentl."; A) „alm.": at hænge, at hænge ned derfra; absol., el. m. ab el. ex, osv., ogs. c. abl.; – Ego plectar pendens, nisi etc., (siger Slaven), Ter. Phorm. 1, 4, 42; cf. Martial. 4, 77; – sagittae pendebant ab humero, Cic. Verr. 4, 34; cf. Virg. Ge. 3, 53; ∾ ex arbore, Cic., ogs. in arbore, id.; Deque viri collo dulce pependit onus, Ovid. Fast. 2, 760; ogs. ∾ collo, Propert., in cervice, id.; pendentia serta super ramos, (derom), Ovid.; cf. id. Met. 2, 733: ut pendeat apte (chlamys: hænger el. sidder net); – ogs. om det som Løfte el. Gave Ophængte; vid. Virg. Ecl. 7, 21, o. id. Aen. 5, 393; – pendens fructus, (paa Træet), Digest.; ligel. pendens olea, Cato, vinum, id.; — B) „bef."; a) ligesom at hænge el. svæve, at være el. vise sig i en hængende el. svævende Stilling; – pendentes rupe capellae, Ovid. Pont. 1, 8, 51; cf. Virg. Aen. 1, 106; ligel. om en Svømmende, Ovid. Her. 18, 52; men om Kudsken, Virg. Aen. 10, 586; fremdeles om Fuglen: pendebat in aëre pennis (olor), Ovid.; men id. Met. 8, 145: pendebat in auras; men om Jorden (i det frie Luftrum), ibd. 1, 12; – ogs. om det Fremragende; saxis pendentibus (structas speluncas), vid. Lucr. 6, 194; – men Ovid. Met. 11, 233: litus pendet, (gynger el. bæver under Fødderne); — b) at hænge el. være ophængt, navnl. til Bekiendtgiørelse; – qui apud aerarium pependissent (rei: hvis Navne der vare opslaaede, hvis Sager vare uafgiorte), Suet. Dom. 9; men venalis pendet, (om den, hvis Eiendom er opslaaen til Salg for Giæld), id. Claud. 9; cf. Plin. Ep. 4, 9, o. Phaedr. 3, 4; — c) at hænge ned, d. e. at være slap el. afkræftet; – fluidos pendere lacertos, Ovid. Met. 15, 231; pendentes genae, Juvenal.; — II) „fig."; A) „overf.": at være standset el. ufuldendt; – pendent opera interrupta, Virg. Aen. 4, 88; ne actio pendeat, (skal ligge hen), Digest.; hertil hører Plin. praef.: absoluta opera pendenti titulo inscribere, (neml. Kunstnerens bestedne faciebat, f. fecit); – ogs. at dvæle el. opholde sig; Dum consulta petis, nostroque in limine pendes, Virg. Aen. 6, 151; — 2) at hænge deraf, at være afhængig deraf, at beroe derpaa el. bestemmes derved; – ex quo verbo tota illa causa pendebat, Cic. d. Or. 2, 25; qui ex te pendent, (din Familie, el. de, du har at sørge for), id. Fam. 6, 22; cui spes omnis ex fortuna pendet, id. Parad. 2; men id. Pis. 41: neque in tabellis paucorum judicum ··· famam nostram fortunamque pendere, (beroe derpaa); – ogs. c. abl. (efter d. udfaldne Præpos.); levi momento fama pendet, Liv. 2, 7; cf. Cic. Agr. 2, 29, o. id. Flacc. 2; men Liv. 44, 27: qui ea pependerant spe; men Omnia sunt hominum tenui pendentia filo, Ovid. Pont. 4, 3, 35; – ogs. kan hidføres: pendere ab ore alicujus, (lytte opmærksomt til nogens Tale), id. Her. 1, 30, o. Virg. Aen. 4, 79; ligel. hoc (vultu) pendent homines, (beherskes deraf), Quintil. 11, 3, 72; – ogs. absol.: attentus et pendens, (opmærksom), Plin. Ep. 1, 10; — B) „ment.": at være i Tvivl el. Uvished; navnl. at ængste sig derfor; m. de, el. m. quid; ofte ogs. c. abl. el. gen. animo vel animi; – ne diutius pendeas etc., (skal være i Uvished), Cic.; cf. id. Agr. 2, 25; – mortales pavidi quum pendent mentibus, Lucr.; pendeo animi et de te et de me, Cic. Att. 16, 12; men ego animi pendeo, quid sit, (er uvis derom), Plaut.; ligel. Animus tibi pendet, Ter. Ad. 2, 2, 18; cf. Liv. 7, 30; — b) at være afhængig deraf; – non aliunde pendere, (være uafhængig el. selvstændig), Cic. Fam. 5, 13; cf. Hor. Ep. 1, 1, 105: De te pendentis ··· amici etc.; — III) partic. pendens, tis, ogs. som adj.; A) „egentl.": hængende paa Træet, ikke afplukket; – saal. pendens vinum, Cato; ligel. ∾ vindemia, Digest.; — B) „fig.": svævende, uvis; saal. i Retssproget: in pendenti esse, (være uvist el. uafgiort), Digest.; men in pendenti habere, (være i Uvished derom), ibd.

pendigo, ĭnis, f., [pendeo; cf. Ovid. Met. 11, 233]; I) „egentl.": etslags Blodbyld el. Edderbyld hos Lastdyrene, Veget.; — II) „overf.": indre Hulhed i en Støtte, Arnob.

pendo, pĕpendi, pensum, 3, v. a. o. n.; I) act., oprdl.: lader hænge ned (navnl. Vægtskaalen for at veie); df. A) „egentl."; 1) „alm.": veier el. afveier, aliquid statera auraria, (paa en Guldvægt), Varro ap. Non.; date pensam lanam, Titin. ibd.; pensas examinat herbas, Ovid. Met. 14, 270; – df. subst. pensum: det Afveiede, s. nedenf.; — 2) „bef.": tilveier, d. e. betaler efter Vægt; (aere gravi penso, non numerato, Fest.); df. „overf.": betaler, pecuniam alicui, Cic., vectigal Poeno, Liv. 25, 8; ∾ tributum pro navibus, Tac. Ann. 13, 51; cf. ibd. 4, 72; ∾ stipendium, Liv., usuram pecuniae alicui (Renterne), Cic.; qui (sumptus) in eam rem pensi sunt, Digest.; – ogs. er at hidføre Virg. Aen. 6, 20: pendere poenas ··· corpora natorum, (f. pendere corpora natorum tamquam poenas); – df. ogs. at betale el. yde det Skyldige; dignas pendere grates, Stat.; — B) „fig."; 1) „overf.": pendere poenas, oprdl.: at betale Erstatning for tilføiet Uret; df. sædv.: at lide Straf; – ∾ pro scelere, Lucr.; cf. Liv. 34, 61, o. Ter. Heaut. 4, 4, 6; maximas poenas pendo temeritatis meae, (i Anledning deraf), Cic. Att. 11, 8; men ∾ poenas capitis, (straffes paa Livet), Ovid.; cf. id. Met. 10, 232: Exsilio poenam ··· pendat vel nece; ligel. ∾ supplicium, Liv. l. c., ignominiam, id.; ogs. ∾ crimen el. culpam, (f. poenas pro crimine), Val. Fl.; men id. 1, 445, absol., pendere (sc. poenas): lide Straf; — 2) „ment.": afveier, d. e. overveier, bedømmer, vurderer; – ∾ aliquem non ex fortuna, sed ex virtute sua, Cic. Fam. 5, 17; cf. id. Quint. 1; men id. R. Am. 22: neque levi conjectura res penditur; consilio minus penso (uoverlagt), Digest.; – ogs. c. gen. pendere magni, parvi etc., (vurdere høit el. ringe); illum ··· quanti penderes, Ter. Heaut. 1, 1, 103, (hvormeget du giorde af ham); ligel. ∾ nihili el. flocci, id.; cf. Hor. Sat. 2, 4, 93, (hvor ogs. d. flgd. inf. er at mærke); — II) neutr.: at veie, at holde i Vægt; men sædv. m. Vægtens el. Maalets acc.; – tandumdem pendere: at veie ligemeget, Lucr. 1, 362; quindecim talenta pependisse (thynnum), Plin. 9, 17; — B) „fig.": at veie el. gielde; – bona vera idem pendunt, etc., Senec. Ep. 66; — III) partic. **pensus**, 3, ogs. som adj.: veiet; df. sædv. „overf.": vægtig, vigtig, fortrinlig; – df. compar.: ultra sit conditio pensior, Virginemne an viduam habêre? Plaut. Stich. 1, 2, 61; ut nihil quicquam esset carius pensiusque nobis, quam nosmet ipsi, Taurus ap. Gell. 12, 5; — b) df. „bef." ofte: nihil pensi habere (aliquid): ingen Vægt at lægge derpaa, intet at bryde sig derom; – nihil pensi neque moderati habere, Sall. Catil. 12; men id. ibd. 5: neque id quibus modis assequeretur ··· quicquam pensi habebat; cf. Tac. Ann. 13, 15: ut neque fas neque fidem pensi haberet; men nihil pensi habuit, quin praedaretur omni modo, Suet. Dom. 12; – ligel. non pensi ducere, Val. Max. 2, 9, 3; – ogs. forbindes: non adest (el. non est) alicui pensi; Nec mihi adest tantillum pensi jam, quos capiam calceos, (det er mig aldeles ligegyldigt), Plaut. Truc. 4, 2, 52; cf. Liv. 31, 49, o. Sall. Catil. 52; — B) df. subst. **pensum**, i, n.; 1) „egentl.": det Tilveiede, navnl. den en Uldspinderske som Dagværk tilveiede Uld; – quae (ancilla) ··· pensum faciat, Plaut. Merc. 2, 3, 62; nocturna ··· carpentes pensa puellae, Virg. Ge. 1, 390; men Ah quoties famulam pensis oneravit iniquis! Propert. 3, 13, 15; men pensa castrensia, (Uldvirkning til Krigsklæder), id. 1, 3, 33; — b) „poet." ogs. om Parcernes Spind: Durae peragunt pensa sorores, Senec. Herc.

Fur. 181; ligel. inexorabile pensum deficit, Stat. Silv. 3, 3; — 2) „fig.": Skyldighed, Forpligtelse, Pligtarbeide, odl.; - ∾ absolvere, (opfylde sin Pligt), Varro; meque ad meum munus pensumque revocabo, Cic. d. Or. 3, 30; cf. id. Verr. 3, 46, o. Liv. 4, 52; ligel. Pensum meum, quod datum'st, confeci, Plaut. Pers. 2, 4, in.

pendŭlus, 3, [pendeo]; I) „egenl.": hængende el. nedhængende; hængende derved el. derpaa; - ∾ libra, Ovid. Fast. 4, 386, (Vægten som Stiernebillede); ∾ palearia, id.; putator Pendulus arbustis, (der ligesom hænger paa Grenene), Colum. („poet."); cf. Martial. 8, 33; men ∾ collum (i Strikken), Hor. Od. 3, 27, 59; men ∾ genae, (hos den Drikfældige), Plin.; - aquila volatu pendula, (svævende), Appul.; - ogs. „overf." om en Beliggenhed: ligesom hængende, d. e. straa el. hældende, loca, Colum., rupes, Claudian.; cf. Martial. 13, 112; — II) „fig.": tvivlende, uvis, ængstelig; - ne fluitem dubiae spe pendulus horae, Hor. Ep. 1, 18, 110; men ∾ Aegyptus, imp. Hadr. ap. Vopisc., (urolig).

pēne, adv., f. und. paene. — Pēnēis, ĭdis, o. Pēnēĭus, 3, f. und. 1. Peneus. — 1. Pēnĕlŏpe, es, o. Penelopa, ae, f.: Gemalinde af Ulysses og Moder til Telemachus, bekiendt af sin Kydskhed; vid. Ovid. Her. 1, o. Hygin. Fab. 126; - quasi Penelope telam retexens, Cic. Acad. 2, 29, (hvad hun neml. vævede om Dagen, tog hun op om Natten); - df. „poet." Hor. Ep. 1, 2, 28: Sponsi Penelopes, (om en letsindig og vellystig Ungdom); — B) df. Pēnĕlŏpēus, 3, Telemachus, (i. e. filius Penelopes), Ovid.; men absol.: Penelopēa, ae, f., f. Penelope, auct. Priap. — 2. Pēnĕlŏpa, ae, f., (dea), efter Cic. N. D. 3, 22: ved den tredie Mercurius Moder til Guden Pan. — pēnĕlops, ŏpis, πηνέλοψ, (anas penelops L.): en Andeart; - quas (aves) meleagridas et penelopas vocat (Mnaseas), etc., Plin. 37, 11.

pĕnes, praep. c. acc., [Stamordet til penitus, penetro, Penates]: hos, ved, med; I) „egenl." om en Besiddelse; - omnia assunt bona, quem penes est virtus, Plaut. Amph. 2, 2, 21; cf. id. Capt. 2, 1, 37; penes quem est potestas, Cic.; cf. id. Agr. 2, 19; men Caes. B. G. 7, 21: penes eos ··· summam victoriae constare, (at Seieren tilhørte dem); men Ovid. Fast. 1, 119: Me penes est unum vasti custodia mundi, (hører mig ene til); cf. Hor. A. P. 72, (hvor ogs. penes staaer efter sin Casus); - penes te es, (har du din sunde Sands)? id. Sat. 2, 3, 273; — II) „overf." om en Samværen, odl.; - Istaec jam penes vos psaltria 'st? Ter. Ad. 3, 3, 31; cf. Cic. Mil. 22, o. Caes. B. C. 1, 76; - ogs. i Retssproget; si penes servum tabulae fuerint, (i hans Værge), Digest.; - sield. om Begreber; potissimam (ejus rei causam) penes incuriam etc., (deres Skødesløshed var den vigtigste Aarsag dertil), Tac. Ann. 4, 16.

Pĕnestae, arum, m., Πενέσται: Folk i d. græske Illyrien, Liv. 43, 21; — B) df. Penestĭa, ae, f.: deres Land, id. ibd. 19; — 2) df. Pĕnestĭānus, 3; ∾ terra: = Penestia, id. ibd. 16.

pĕnĕtrābĭlis, e, [penetro]; I) pass.: som lader sig trænge igiennem; - nullo penetrabile telo (corpus), Ovid. Met. 12, 166; - men „alleg.": quum sit nulli penetrabilis (telo) sapiens, Senec. Const. Sap. 3; — II) act.: som let trænger igiennem, giennemtrængende; - ∾ telum, vid. Virg. Aen. 10, 481, frigus (Boreae), id. Ge. 1, 93, fulmen, Ovid. Met. 13, 857; - sild. compar., vinum tanto penetrabilius in venas, Macrob.; - men „overf.": ∾ querimonia, Gell. 10, 3.

pĕnĕtral, is, f. und. flgd. — pĕnĕtrālis, e, [penetro]; I) som adj.; A) „egenl.", (men alene forel.): giennemtrængende, frigus, Lucr. 1, 495; - compar., fulmineus multo penetralior ignis, id. 2, 382; — B) „overf.": indvendig el. inderlig, navnl. m. Hensyn paa Penaternes Dyrkelse; - ∾ foci, Pseud. Cic. Harusp. resp. 27; cf. Virg. Aen. 2, 297; men id. Ge. 1, 379: tectis penetralibus, „poet." om Myrens Rede; men ∾ dii, (i. e. Penates), Senec. Oed.; cf. Cic. N. D. 2, 27: Dii Penates ··· quod penitus insident, ex quo etiam Penetrales; — II) som subst., penetralia, ium, n.; sield. in sing. penetrale, (m. Biformen penetral); A) „egenl."; 1) „alm.": det Inderste af et Sted el. Hus, de indre Værelser, odl.; - prytaneum ··· penetrale urbis, Liv. 41, 20; penetralia regum, Virg. Aen. 2, 484; cf. ibd. 7, 59, o. Ovid. Met. 1, 574; in nostrum penetrale, (i mit Hus), id. Trist. 1, 1, 105; men Sil. 7, 502: Evocat e liquidis piscem penetralibus esca, (ud af Dybet); — 2) „bef.": Helligdom el. Tempel el. Kapel, navnl. Penaternes; - summum penetrale Tonantis (paa Capitolium), Mart. 10, 51; cf. Fest. p. 208, (Müll.); — B) „fig."; 1) „poet.": Penaterne el. Husets Skytsguder, Sil. 13, 62; — 2) „ment." o. „alleg.": ipsa hujus loci aperire penetralia, (Videnskabens el. Kunstens Hemmeligheder), Quintil. 6, 2, 25; ex ipsis sapientiae penetralibus etc., id. 12, prooem.; ligel. philosophiam intra suum penetral adorandam, Macrob. Sat. 7, 1; men animi penetralia, Stat. Silv. 3, 5.

*pĕnĕtrātĭo, onis, f.: Indtrængen deri; - ∾ (aculei), Appul.; o. — pĕnĕtrātor, oris, m.: som trænger ind deri; - ∾ domus alienae, Augustin.; af — pĕnetro, avi, atum, 1, v. a. o. n., [penitus]; I) act.; A) „egenl."; 1) „alm.": bringer el. sætter derind; - pedem intra aedes, Plaut. Men. 5, 2, 64; - oftere penetrare se aliquo: at trænge sig el. at trænge derind el. derhen, at komme derind el. derhen; ∾ se in fugam, Plaut.; ∾ se ex aedibus foras, id.; in eam (specum) me penetro, Gell. 5, 14; men penetrare se ad plures, (at døe), Plaut. Trin. 2, 2, 14; - df. medial: Quae (corpora) penetrata queunt sensum progignere acerbum, (naar de ere trængte ind), Lucr. 4, 674; — 2) „bef.": at trænge el. komme derind el. ind deri el. derigiennem; - ∾ nave Aegyptum, Suet. Caes. 52; cf. Virg. Aen. 1, 243; - df. pass.: penetratae cum victoria Media, Albania, etc., Vell. 2, 40; Ut penitus nequeat penetrari, Lucr. 2, 539; — B) „fig." el. m. Personsobject: at giøre Indtryk derpaa; - nihil Tiberium penetravit magis, quam etc., Tac. Ann. 3, 4; men Lucr. 5, 1261: Tum penetrabat eos, posse haec etc., (da lærte de at indsee, at osv.); — II) neutr.; A) „egenl.: at trænge el. komme derind el. derigiennem; - Ditem patrem ··· penetrasse sub terras, Cic. Verr. 4, 48; cf. id. Tusc. 1, 20; men tumultus e castris et in urbem penetrat, Liv. 2, 53; ∾ intra vallum, id.; ∾ ad urbes (Phrygiae), Virg. Aen. 7, 207; quum eo penetrasset, Nep. Chabr. 4, (i. e. in portum); - ogs. impers. pass.; in eam speluncam penetratum cum signis est, Liv. 10, 1; — B) „fig." o. „ment."; - quid vero? hominum non ratio in coelum usque penetravit? Cic. N. D. 2, 61; ∾ ad sensum judicis, id. Part. or. 36; cf. id. Brut. 38: ∾ in animos; ligel. Quo non ars penetrat? Ovid. A. A. 3, 291.

1. Pēneus, (-os), i, m., Πηνειός: Flod i Thessalien, har sit Udspring paa Bierget Pindus, og løber igiennem Dalen Tempe, ud i d. thermaiske Bugt; - vid. Ovid. Met. 1, 569 flgd., o. Liv. 32, 15, ogs. Plin. 4, 15; — 2) i Mythologien er Flodguden Peneus: Fader til Daphne, Ovid. Met. 1, 452, ogs. til Cyrene, Virg. Ge. 4, 354, (hvor gen. Penei som disyll.); — B) df. 1) Pēnēĭus, 3, arva, Ovid., Tempe, Virg., Daphne, (s. ovenf.), Ovid.; - ligel. Pēnēus, 3, undae, id. Met. 7, 230; — 2) Pēnēïs, idis, adj. fem. til frgd.; - spectans Peneïdas undas, Ovid. Met. 1, 544; men ∾ nympha, (i. e. Daphne), ibd. 472. — 2. Pēnēus, 3, f. und. frgd.

pēnĭcillum, i, n., o. pēnĭcillus, i, m., dem. af peniculus: Pensel el. Malerpensel; - caudam penem vocabant, ex quo est propter similitudinem

penicillus, Cic. Fam. 9, 22; penicillo imitari, (om Maleren), id. Orat. 22; men id. Qu. Fr. 2, 15, „alleg." om den oratoriske Fremstilling: pingam coloribus tuis, penicillo meo: — II) „overf."; A) penselformet Linskav til Saar, Charpi, Cels., Plin. 34, 26; — B) det blødeste Slags Svamp til Afterring, Plin. 6, 69; penicillo detergere, Colum.

pēnicŭlāmentum, i, n.: nedhængende Hale, (cantherii), Arnob.; — II) „overf.": nedhængende Flig el. Slæb paa en Klædning; in pl., Lucil. ap. Non., o. Enn. Ann. 11, 13; af — pēnīcŭlus, i, m., dem. af penis, (i. e. cauda); oprdl. liden Hale el. Stiert; df. A) Støvekost, Kost, Borste; vid. Plaut. Men., in., o. ibd. 2, 3, 40; — II) df. „overf."; A) en Svamp (ad detergenda vulnera), vid. Ter. Eun. 4, 7, 7; — B) Pensel el. Malerpensel, Digest.

Peninus, 3, f. und. Penninus. — pēnis, is, m., oprdl. Hale el. Stiert; - ∾ bubulus, Naev. ap. Fest. p. 230, (Müll.); cf. Cic. Fam. 9, 22: caudam antiqui penem vocabant; at hodie penis est in obscenis; — II) det mandlige Lem; vid. Cic. l. c.; - ogs „overf.": uregelmæssig Tilfredsstillelse af Kiønsdriften, Utugt el. Hor, odl.; vid. Sall. Catil. 14, o. Hor. Epod. 12, 8. — penissime, adv., f. und. paene.

pēnite, adv. af 2.penitus: i det Indre; df. „fig.": sed penite magis (uritur), Catull. 61, 178; - superl., ∾ inspicere, Sidon. — 1. pēnitus, 3, [penis]: med Halen, el. hvorved Halen hænger; - ∾ offa, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 165, (Rumpestykket); cf. Fest. p. 242, (Müll.). — 2. pĕnītus, 3, [penes]: indvendig, indre; (for- o. efterel. Ord); - exscrea ⋯ usque ex penitis faucibus, Plaut. Asin. 1, 1, 27; - mente penita conditum, Appul.; - compar., ∾ pars domus, id.; superl., advectam (mulierem) ex Arabia penitissuma, Plaut. Pers. 4, 3, 53; Scythae illi penitissimi, Gell. 9, 4.

3. pĕnitus, adv. af frgd.; I) „egenl." el. om Stedet; A) „alm.": indvendigen, indentil el. indeni, i det Indre el. Inderste; - extra penitusque, auct. Aetnae 317; penitus ⋯ non fronte (notare), Manil.; — B) „bef."; a) vidt, fiernt, langt borte; - penitusque repostas ⋯ gentes, Virg. Aen. 6, 59; cf. Ovid. Met. 2, 179: penitus penitusque jacentes (terras: længere og længere borte); — b) dybt el. langt derind el. ind deri; - saxum, multorum operis penitus excisum, Cic. Verr. 5, 27; argentum penitus abditum, id. Off. 2, 3; men id. Catil. 1, 13, „alleg.": inclusum penitus in venis (periculum); men Virg. Ge. 2, 290: Altior ac penitus terrae defigitur arbos; - compar. pēnitius: længere ind el. dybere, penetrare, Cels.; — c) langt bort; - vid. Nep. Alcib. 9, o. Caes. B. G. 6, 9; — II) „fig."; A) „alm.": ganske, aldeles, fuldkomment; - supercilia penitus abrasa, Cic. R. Com. 7; religionem totam penitus sustulisse, id. N. D. 1, 42; cf. id. Off. 2, 8, oftere; — b) ogs. forstærkende hos Comparativet: langt el. meget; - Janua, vel domina penitus crudelior ipsa, etc., Propert. 1, 16, 17; cf. Vell. 2, 27; — B) „bef."; a) i det Indre el. Inderste; - opinio tam penitus insita, Cic.; cf. id. R. Am. 19; men id. Catil. 1, 11: penitus animis vestris mandate etc., (indprenter Eder det dybt)! men res penitus perspectae, id.; cf. id. d. Or. 1, 5; — b) inderligen el. hierteligen, rogare, Qu. Cic. ap. Cic. Fam. 16, 8; cf. Hor. Od. 1, 21, 4; ligel. ∾ sentire etc., Tac. Ann. 1, 52. — Pĕnĭus, i, m.: Flod i Colchis, Ovid. Pont. 4, 10, 47, o. Plin. 6, 4.

penna, ae, f., [igiennem Stammen „pet" besl. m. πετάομαι, flyver; f. ogs. d. besl. pinna]; I) „egenl.": Fieder el. Fuglefieder; - pennarum caules, (Pennepose r), Plin.; gallinae nigris pennis, Colum.; meae alae pennas non habent, Plaut. Poen. 4, 2, 49; fovere pullos pennis, Cic. N. D. 2, 52; Ex albis album pennis jactare colorem, (om Ravnen), Lucr. 2, 822; cf. Senec. Ep. 42; — II) „overf."; A) in pl.: Vinger; - age sis, tu sine pennis vola, Plaut. Asin. 1, 1, 80; geminis secat aëra pennis, Cic. Arat.; pennas explicare, Ovid., quatere in aëre, id.; Praepetibus pennis ausus se credere coelo (Daedalus), Virg. Aen. 6, 15; cf. ibd. 4, 223 o. 702; - „poet." ogs. in sing., Hor. Od. 2, 2 o. 20; - ogs. Vinger hos Insecter; - pennisque coruscant (apes), Virg. Ge. 4, 73; men pennae vipereae, (Slangevinger), Ovid.; - men „poet." om den svundne Elskov: Ille tuus pennas tam cito vertit amor, (er floien bort)? Propert. 2, 19, 6; - „alleg." er Cic. Att. 4, 2: qui mihi pennas inciderant etc., (som havde stækket mine Vinger); cf. Hor. Ep. 1, 20, 21, o. ibd. 2, 2, 50; — b) df. „poet.": Flyven el. Flugt, navnl. ogs. m. Hensyn paa det deraf tagne Varsel; - Nunc penna veras, nunc datis ore notas, Ovid. Fast. 1, 418; cf. Propert. 3, 8, 11: felicibus edita pennis, (i. e. felici augurio), ogs. Virg. Aen. 3, 361; - df. ogs.: certae pennae, „poet." f. Varselsfugle, Val. Fl.; — B) „poet.": Fieder paa Pilen, (for at give den Retning); - Altera per jugulum pennis tenus acta sagitta est, Ovid. Met. 6, 258; — b) df. „meton.": Pilen selv; - Trajectus penna tempora cantat olor, id. Fast. 2, 110, (hvor tempora er acc. gr.); — not.: sild. ogs. Skrivepen; - calamus arboris, penna avis, Isid.

pennātŭlus, 3: med smaa Vinger, Mercurius, Tertull.; dem. af — pennātus, 3, [penna]: med Fiedre el. Vinger, befiedret el. bevinget; („poet." o. i efteraug. Prosa); - ∾ Zephyrus, Lucr.; ∾ equi, quos pegasos vocant, Plin. 8, 30; ∾ apes, id.; men ∾ ferrum, (en med Fiedre forsynede Pil), Plin. 34, 39; ligel. ∾ spicula, Senec. Thyest. — pennesco, ĕre, v. inch. n., [penna]: at faae Fiedre el. Vinger, Cassiod.

pennĭfer, a, um, [penna, fero]: = flgd., Sidon. — pennĭger, a, um, [penna, gero]: befiedret, bevinget; - genus animantium pennigerum et aërium, vid. Cic. Univ. 10; ∾ rex apum, Plin.; — II) „overf.": ∾ sagitta, Sil. — Penninus, 3, [rimel. af d. celtiske pen el. penn, i. e. vertex el. apex]: penninsk, Alpes, Tac., juga, id., mons, Senec.: en Del af Alperne, (hod. den store St. Bernhard); men Plin. 3, 21: Poeninus, (af Hannibals Overgang derover, men urigtigen); ogs. absol. Penninus, Liv. 5, 35, o. id. 21, 38. — pennĭpes, ĕdis, adj., [penna, pes]: med vingede Fødder; - Non Ladas si ego, pennipesve Perseus, etc., Catull. 55, 17. — pennĭpŏtens, tis, adj., [penna]: vingemægtig, d. e. bevinget; - (in) corpore pennipotentum, (i. e. avium), Lucr. 5, 787. — pennŭla, ae, f., dem. af penna: liden Vinge, Cic. N. D. 2, 52.

*pensābĭlis, e: til at opveie el. erstatte, Ammian.; o. — pensātĭo, onis, f.; (efteraug. Ord): Veien el. Afveien; df. „fig."; I) Erstatning; - pro unius horae fastidio multorum bonorum pensatio, Petron. Sat. 141; — II) Overveielse, Overlæg, Ammian.; — [penso]. — pense, adv. af pensus, 3, und. pendo: afveiet; men alene „fig.": noiagtigen, med Overlæg; compar., Symmach. — pensĭcŭlate, adv.: med Overlæg; - ∾ scribere, Gell. 1, 3, (al. pensim), inc.; af — pensĭcŭlo, are, v. a., [pendo]: veier, afveier; (efterel. Ord); df. „fig.": overveier, betænker; - ∾ utrumque, Gell. 13, 20, inc.; ∾ scripta, Appul.; ∾ dictum, id.

pensīlis, e, [pendeo]; („poet." o. i efteraug. Prosa); I) „alm.": hængende el. nedhængende; - qui (i. e. quo, sc. resti) me faciam pensilem, Plaut. Pseud. 1, 1, 87; men ∾ plumae, (blod Fiederdyne), Juvenal. 1, 159; ∾ lychnuchi, Plin.; ∾ uva, (der hænges op for at opbevares), Hor. Sat. 2, 2, 121; cf. Plin. 14, 3; — B) df. subst. pensilia, ium, n.; I) (sc. poma): Frugt, der hænges op for at opbevares, Varro R. R. 1, 68; — 2) (sc. membra): det mandlige Lem, auct. Priap. 52; — II) „bef." om en Bygning, der

hviler paa en Bue, uden at berøre Jorden: hængende el. svævende, horreum, Colum., ambulatio, Plin.; men ∾ horti, (i Babylon), vid Curt. 5, 1; ogs. Rom heder: urbs pensilis subterque navigata, (af de derunder løbende Render), Plin. 36, 24; – ogs. hede horti pensiles: Kasser el. Potter med Havevæxter, id. 19, 23; ∾ balneae, id. 9, 79, (rimel. Dryppebad el. Svedebad); men pensiles tribus, (Romerfeltet i det af C. Curio opførte theatrum versatile), vid. id. 36, 24. — pensim, adv. af pensus, 3, und. pendo, s. und. pensiculate, inc.

pensio, onis, f., [pendo]; I) „egenl.": Veien el. Veining el. Afveining; ds. „meton.": det Veiede el. Afveiede, d. e. Vægt el. Last, Vitruv. 10, 8 o. 16; — II) ds. sædv. „overf."; A) „alm.": Betaling el. Udbetaling; – ut tribus pensionibus pecunia solveretur; primam praesentem (strax el. med rede Penge) numerarent, Liv. 29, 16; ligel. sex pensionibus aequis etc., id. 38, 9; cf. Cic. Att. 16, 2; men id. Phil. 2, 44, sarcastisk „overf.", om den tredie Gang med Antonius gifte Fulvia: nimium debet diu populo R. tertiam pensionem, („alleg." s. tertii mariti mortem); — B) „bes."; a) Skat el. Paalæg, Aurel. Vict. Caes. 39; ligel. novas vectigalium pensiones etc., id. Epit. 9; — b) Leie el. Husleie; – privatarum aedium pensionem annuam etc., Suet. Ner. 44; cf. Juvenal. 9, 63; ogs. Løn el. Arbeidsløn, Digest.; — c) Rente el. Rentebetaling; – usuras ··· traxit ad trientes pensiones, Lamprid. Al. Sev. 26.

*pensitatio, onis, f.; oprdl.: omhyggelig Afveien el. Afveining; ds. sædv. „overf."; a) Betaling, Ascon. in Cic. Verr. 2, 1; — b) Erstatning, Plin. 19, 32; — c) Bekostning, Sulp. Sev.; o. — pensitator, oris, m.; oprdl.: som omhyggeligen veier el. afveier; ds. „overf.": pensitatores verborum subtilissimi, Gell. 17, 1; af — pensito, avi, atum, 1, v. a., intens. af penso; I) „egenl.": omhyggeligen at veie el. afveie; – lapis, quo lana pensitari solebat, Aur. Vict. Orig. 22; – men Plin. 7, 5, „alleg.": aequa lance vitam pensitare, (rigtigen at vurdere); — II) „fig."; A) „overf.": at betale; – qui vobis vectigalia pensitant, Cic. Manil. 6; – ogs. m. udfald. acc.; quae (praedia) pensitant, (hvoraf der betales Skat), id. Agr. 3, 2; — B) „ment."; a) nøiagtigen at overlægge el. betænke; – quae (consilia) pensitanda quoque magnis animis (dat.) ··· essent, Liv. 4, 41; s. ogs. ovens. Plin. l. c.; men saepe apud se pensitato, an etc., (efter oftere at have overveiet, om osv.), Tac. Ann. 3, 52; — b) omhyggeligen at sammenligne; – ∾ incommoda cum emolumento spei, Gell. 1, 13; cf. id. 1, 9. — pensiuncula, ae, fem., dem. af pensio: liden Betaling, fenoris, Colum. 10, praef.

penso, avi, atum, 1, v. a., intens. af pendo; I) „egenl.": veier el. afveier; – ∾ aurum, Liv. 38, 24; portionibus pensata, Colum. 12, 51; – ogs. „alleg.": ∾ scriptores eadem trutina, (vurdere efter samme Maalestok), Hor. Ep. 2, 1, 29; – men Gracchi caput auro pensatum, Flor. 3, 15, (al. repensatum); — II) oftest „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": erstatter, gjengjelder, (s. d. sædv. compenso); – ∾ beneficia beneficiis, Senec.; caedes, et vulnera ··· praedae aviditate pensabantur, Tac. Hist. 3, 26; cf. Suet. Aug. 25; – men ∾ vicem alicujus: at opveie, at træde istedet derfor, Plin. 31, 44; men ∾ iter: afkorte Veien, Lucan. 9, 685; men ∾ sitim, (tilfredsstille), Calpurn. Ecl. 5, 111; — 2) „bes."; a) at betale el. bøde dermed; ogs. at sælge derfor; – Stat nece matura tenerum pensare pudorem, Ovid. Her. 2, 143; ∾ victoriam damno militis, Vell. 2, 115; — c) at ombytte dermed; – Sit deus, et nolit pensare Palatia coelo, Calpurn. Ecl. 4, 141; — B) „ment.": at overveie el. bedømme; – ut ex factis, non ex dictis amicos pensent, Liv. 31, 49; cf. id. 30, 32; ∾ singula animi consulta, Curt. 7, 8; cf. Sil. 7, 223.

pensor, oris, m., [pendo]: som veier el. afveier; ds. „overf.": ∾ elementorum, (som undersøger dem), Augustin. — pensum, i, n., s. und. pendo, pensus. — pensura, ae, f., [pendo]: Veien el. Afveien; ogs. Vægt (til at veie med); vid. Varro L. L. 5, 36. — pensus, 3: partic. o. adj. af pendo.

pentachordos, on, πεντάχορδος: femstrænget, Capella. — pentadactylos, i, m., πενταδάκτυλος: Femfingerurt, Plin. 32, 53. — pentadoros, on, πεντάδωρος: af fem Haandbreder; – ∾ genus laterum, Plin. 35, 49. — pentagonius, o. gonius, 3, πεντάγωνος, -γώνιος: med fem Vinkler el. Hiørner; – ds. subst. pentagonium, i, n.: Femkant, auct. d. Lim. ap. Goes.; – men pentagonum, i, n.: = pentaphyllon, Appul. — pentameter, tri, m., πεντάμετρος, (sc. versus): Pentametret; – in pentametri medio, Quintil. 9, 4, 98. — pentanummus, (el. -nummus), i, m., [πέντε, i. e. quinque]; ligesom quinarius: Mønt af fem Asses, auct. d. Lim. ap. Goes.

pentapetes, is, n., πενταπετές: = pentaphyllon, Plin. 25, 62. — pentapharmacum, i, n., πενταφάρμακον: Anretning af fem Retter, Spartian. Ael. Verus 5. — pentaphyllon, i, n., πεντάφυλλον: Femblad el. Femfingerurt, Plin. 25, 62. — pentapolis, is, f., πεντάπολις: Landskab med fem Byer i Palæstina, Solin. 35; — II) en Egn ved Cyrene i Afrika; heder Pentapolitana regio, Plin. 5, 5. — pentaprotia, ae, f., πενταπρωτεία: Collegium af de fem øverste Embedsmænd, Cod. Just. — pentaptota, orum, n., πεντάπτωτα, (sc. nomina): som have fem Casus, Diomed.

pentas, adis, f., πεντάς: Antal af fem, Pentade, Capella. — pentasemus, i, πεντάσημος, pes: Versfod med fem Tegn el. Tider el. Stavelser, Capella. — pentaspaston, i, n., πεντάσπαστον: Vinde med fem Ruller el. Skiver, Vitruv. 10, 3. — pentasphaeros, 3, [πέντε, σφαῖρα, i. e. globus]; ds. ∾ folium: etslags kostbart Krydderi, Digest. — pentastichos, on, πεντάστιχος, porticus: med fem Søilerækker; in pl. pentastichoe, Treb. Poll. Gallien. 18. — pentasyllabus, 3, πεντασύλλαβος; ds. ∾ pedes, (med el. af fem Stavelser), Mall. Theod. d. Metr. — pentateuchus, i, m., o. pentateuchum, i, n., πεντάτευχος: de fem Mosebøger, Tertull. — pentathlum, i, n., πένταθλον: Femkamp el. de fem Kampøvelser: jactus disci, cursus, saltus, luctatio, jaculatio; vid. Paul. ex Fest. p. 211, (Müll.); ds. — pentathlus, i, m., πένταθλος: som tilsammen driver disse fem Kunster; – (Myron) fecit ··· Delphicos pentathlos, pancratiastas, vid. Plin. 34, 19. — pentatomon, i, n., πεντάτομος: = pentaphyllon, Appul.

pentecostalis, e, festum: = pentecoste, Tertull.; af — pentecoste, es, f., πεντηκοστή, (sc. ἡμέρα: d. 50de Dag efter Paaske, d. e.) Pindsefesten, Tertull. — Pentelensis, e: = flgd.; – ∾ mons, Vitruv. 2, 8. — Pentelicus, 3, mons, Πεντελικὸν ὄρος: et af sin Marmor berømt Bjerg ved Athenen; ds. hermae Pentelici, Cic. Att. 1, 8, (af Marmor fra dette Bjerg). — pentelorís, e, (πέντε, lorum): med fem Remmer; ds. med fem Striber (clavi), vestis, Vopisc. — penteris, is, f., πεντήρης, (sc. navis): femradaaret Skib, Hirt. B. Al. 47. — Pentethronicus, 3: fingeret Ord, Plaut. Poen. a. 2, v. 25: de illa pugna Pentethronica etc.

Pentheius, 3, s. und. Pentheus. — penthemimeres, is, f., πενθημιμερής, (sc. τομή: en af Hexametrets fem første Stavelser og tvende Jamber bestaaende Versart, Auson. Ep. 4, 85; – ogs. adj.: ∾ tome, Terent. Maur. — Penthesilea, ae, f.: Amazonernes Dronning, blev for Troja overvunden af Achilles; – Ducit Amazonidum ··· agmina etc., vid. Virg. Aen. 1, 490; cf. Propert. 3, 9, 14, o. Justin. 2, 4.

Pentheus, (disyll.), ĕi o. ĕos, m., *Πενθεύς*: ved Agave Cadmus's Datterson, ogs. Konge i Theben; ved sit Fiendskab imod Bacchusdyrkelsen paadrog han sig Undergang, da han i Raseri sønderrevés af sin egen Moder og de øvrige Bacchantinder; vid. Ovid. Met. 3, 511, flgd.; cf. Hor. Od. 2, 19, 14, o. Propert. 3, 21, 33; — B) df. 1) Penthēïus, o. Penthēus, 3: penthëisk; - Penthēium genus, Stat.; Penthēa caede, Ovid.; — 2) Penthides, ae, m.: mandlig Efterkommer af Pentheus, Ovid. Ib. 449 o. 609. — pentŏrŏbon, i, n., *πεντόροβον*: en Benævnelse paa Værten paconia, Plin. 27, 10. — Pentri, orum, m.: samnitisk Folk, Liv. 9, 31.

pēnu, Biform af penus, Afran. ap. Charis., Donat. ad Ter. Eun. 2, 3, 18. — pĕnŭārius, 3, [penus]: hørende til Forraad af Levnetsmidler; - ∾ cellae, Digest. — penula, ae, f. und. paenula. — penultimus, f. und. paenultimus. — pēnūrĭa, ae, f., [af *πεῖνα*, i. e. fames]; 1) „egentl.": Mangel paa Levnetsmidler; oftest c. gen.; - ∾ cibi, Lucr., victus, Hor., edendi, Virg., (Mangel paa Mad el. paa Næring); ∾ frumenti, Liv., aquae, Sall.; - ogs. Mangel paa andre Gjenstande; saal. ∾ rerum necessariarum, Sall., argenti, Liv.; ∾ mulierum, Plin. Ep.; cf. Cic. Brut. 1, o. id. Lael. 17; - men absol.: in penuria, (naar der er Mangel, i Uaar), Plin. 18, 34; men som Sentens, Lucr. 5, 1118: neque enim est umquam penuria parvi, (man er aldrig i Nød, naar man kun behøver Lidet); — II) „overf.": ∾ consilii, Plin. 8, 6; ∾ vivae vocis, Gell. 14, 2.

pĕnus, us o. i, m. o. f., ogs. penum, i, n., o. pĕnus, ŏris, n., [rimel. igjennem Stammen „pen" besl. m. penitus, penetro, penates; altf. oprdl.: det i Husets Indre Opbevarede]; df. 1) Forraad af Levnetsmidler, Mundforraad, Proviant; - est enim omne, quo vescuntur homines, penus, Cic. N. D. 2, 27; de penu legata, Digest.; penus annuus, (hvad der er nok for et Aar), Plaut. Pseud. 1, 2, 45; men id. Capt. 4, 4, 12: ut sibi penum aliud ornet; cf. Hor. Ep. 1, 16, 72; magna penus, Lucil. ap. Non.; penoris aliquid, Digest.; ne situ penora mucorem contrahant, Colum.; cf. Suet. Ner. 11, o. Pers. 3, 74; — II) „overf.": det Helligste el. det Inderste i Vesta's Tempel; vid. Fest. p. 250, (Müll.); - in penum Vestae ··· irrupit, Lamprid. Elagab. 6.

Pĕpărēthus, (-os), i, f., *Πεπάρηθος*: Ø i Ægæerhavet, ferax ··· olivae, Ovid. Met. 7, 470; cf. Liv. 28, 5, o. id. 31, 28; — B) df. Pĕpărēthĭus, 3, vinum, Plin. 14, 9. — peplis, is, f., *πέπλις*: Navnet paa tvende Planter, hvoraf den ene ogs. heder: porcilaca, Plin. 20, 81, den anden: syce el. meconium el. mecon aphrodes, id. 27, 93.

peplum, i, n., o. peplus, i, m., *πέπλον, πέπλος*: prægtigen broderet Kaabe, hvormed i Athenen paa Panathenæernes Fest Gudinden Pallas's Billede høitideligen beklædtes, hvorom ogs.: quum peplum infertur, Plaut. frgm. ap. Serv. ad Virg. Aen. 1, 484; cf. Virg. l. c., hvorefter ogs. i Troja et sligt peplum bringes Gudinden; beskrives ogs. id. Cir. 21 flgd.; - ogs. tillægges peplum andre Guddomme, navnl. Venus, Claudian.; — B) sild. ogs. alm. Overklædning, imperatorium, (Feldtherrekappen), Treb. Poll.; cf. Manil. 5, 385; — II) „overf.": peplum borrendum: etslags ligesom Hinde for Øinene, Seren. Sammon.

pĕpo, ŏnis, m., *πέπων*: etslags stor Melon; vid. Plin. 19, 23, o. id. 20, 6. — peptĭcus, 3, *πεπτικός*: som befordrer Fordøielsen, medicinae, Plin. 20, 96.

per, praepos. c. acc., [besl. m. *πέραν*, i. e. trans, o. m. *πείρω*, i. e. trajicio]; betegner, ligesom Grækernes *διά*: deels en Bevægelse igjennem et Rum, deels en Udstrækning derover; df. I) „egentl." om Stedet: igjennem; undert. ogs. over el. henover, udover, forbi, odl.; - per amoena salicta, Enn.; ut per eas (membranas) cerni posset, Cic. N. D. 2, 57; coronam auream per forum ferre, id. Att. 14, 16; men dejicere se per munitiones, Caes. B. G. 3, 26; cf. Hor. Ep. 1, 1, 46; per gradus dejicere, Liv., labi, id., (nedad el. nedover Trappen); - quod omnes homines fabulantur per vias, (paa Gaderne), Plaut. Cist. a. 5, v. 1; per imperii tui provincias, Cic. Fam. 1, 7; per armos Spuma fluit, Ovid. Met. 8, 287; per agros vagari, Liv.; cf. Virg. Aen. 12, 463; s. ogs. id. Ge. 1, 238, o. ibd. 215; men invitati per domos, Liv. 1, 9; incedunt per ora vestra magnifici, Sall. Jug. 31; men jacuitque per antrum, Virg. Aen. 3, 631; cf. id. ibd. 8, 82; nasci in Balearibus et per Hispanias, Plin. 19, 30; per illas gentes celebrantur, Tac. Ann. 12, 12; men Suet. Caes. 19: numos de suo per centurias pronunciare; — not.: sættes ogs. efter sin Casus; vid. Lucr. 6, 1265, o. Virg. Aen. 5, 663; — II) „overf."; A) om Tiden: igjennem, ogs. imedens, i, under; - per triennium etc., Cic. Verr. Act. 1, 5; per idem tempus, id. Brut. 83, (igjennem det samme Tidsrum); cf. id. Catil. 3, 8; per inducias, Liv.; per multa bella, id.; per trituram, (i. e. tempore triturae: i Tærsketiden), Colum.; men per tempus advenis, Ter. Andr. 4, 4, 11, (ligesom in tempore: til el. i rette Tid); - per somnum, (i Søvne), Cic. Div. 2, 61; per otium, (i Fritimerne), id.; men Ovid. Her. 16, 91: nato per tempora longa recepto, (i. e. post longa tempora); — B) om et Værktøi el. Middel; ofte ogs. om Personer: igjennem, formedelst, ved; - istius injurias per vos ulcisci, vid. Cic. Verr. 2, 3; cf. id. d. Or. 1, 9; men per me tibi obstiti, id. Catil. 1, 5, (ved mig selv, jeg alene); cf. id. R. Am. 29: per quos (efter hvis Foranstaltning), a quibus (ved hvis Haand) occidebantur? men id. Sull. 22: per Caecilium Sulla accusatur, (igjennem en Anklage imod C. anklager man S.); - saal. ogs. per se: ved sig selv, af sig selv, i og for sig selv; - homo per se cognitus, (ved egen Fortieneste), id. Brut. 25; cf. Hor. Ep. 1, 17, in.; - per se dabat omnia tellus, (af sig selv, uden at være dyrket), Ovid. Met. 1, 102; - per se sibi quisque carus est, Cic. Lael. 21; cf. ibd. 19; men per se fateri, (for sin Andel el. om sig selv), Liv. 39, 12; - ogs. tilføies ipse; saal. per se ipsum nomen Caeninum etc., (alene el. for sig), id. 1, 10; nihil ipsos per se ··· facere potuisse, Cic. Sull. 21; - ligel. om Begreber: ipsum per se rectum atque laudabile etc., id. Fin. 2, 15; cf. ibd. 1, 7; - hertil høre ogs. andre adverbiale Udtryk; id a te per literas petere, Cic. Fam. 2, 6, (ved Brev el. skriftligen); per summum dedecus vitam amittere, id. R. Am. 11; per iram facere aliquid, (i Vrede), id. Tusc. 4, 37; per ludum ac jocum, (skjemtende og spøgende), id. Verr. 1, 60; cf. id. R. Com. 7; saal. ogs.: per ordinem, (ordenligen), Quintil.; per occasionem, (leilighedsvis), Liv.; — C) om en Grund el. Aarsag el. Foranledning: formedelst, ifølge, odl.; - per aetatem (for min Ungdoms Skyld) etc., Cic. Manil. 1; cf. Caes. B. G. 2, 16, o. Liv. 3, 3, ogs. Cic. Mil. 16; ligel. per causam renovati belli, Liv. 2, 32; - ogs. under Skin el. Paaskud deraf; saal. id. 1, 41: per speciem alienae fungendae vicis; cf. Cic. Caecin. 3, o. Tac. Ann. 1, 21, o. id. Hist. 1, 74; - navnl. heder ogs. per me, per te, etc.: for min el. din Skyld, for mit el. dit Vedkommende, med min el. din Tilladelse, odl.; - per me vel stertas licet, inquit, Cic. Acad. 2, 29; cf. id. Off. 3, 7: sin hoc non licet per Cratippum; men Ter. Andr. 4, 2, 16: per me stetisse ··· Quominus, (at jeg var Skyld deri); - df. ogs. ved Anraabelsen af en Guddom, ogs. af Mennesker og Ting el. Begreber: ved, odl.; - etiam si per plures deos juret, Cic. Rab. Post. 13; quid est enim, per deos, optabilius sapientia? id. Off. 2, 2; cf. id. Div. 2, 55: per deos

atque homines etc.; men per dexteram istam te oro, id. Dejot. 3; cf. Ter. Andr. 1, 5, 54, o. id. ibd. 2, 1, 26; saal. ogs. per pietatem! Plaut. Trin. 2, 2, 4; cf. ibd. 52: per comitatem, edepol, pater, etc.; – i denne Bem. er per ofte adskilt fra sin Casus; saal. Per te ego deos oro, Ter. Andr. 3, 3, 6; ligel. Liv. 23, 9: per ego te, fili, quaecunque jura etc.. precor quaesoque, ne etc.; cf. Sil. 12, 79 flgd.; — III) i Sammensætninger er per ordenl. forstærkende; saal. peramanter, perfacilis; – ligel. ofte in tmesi; nobis ista sunt pergrata perque jucunda, Cic. d. Or. 1, 47; per enim magni aestimo, id. Att. 10, 1; – ogs. mærkes Forbindelsen per quam: saare meget; vid. id. d. Or. 2, 49; men skrives ogs. i et Ord, Plaut. Rud. 3, 3, 9; ogs. adskilt ved et mellemtrædende Ord; Per pol quam paucos reperias etc., Ter. Hecyr. ab in.; — bb) undert. betegner per i Sammens.; a) Handlingens Fuldendelse; saal. peragere, perorare; — b) sieldnere, (ligesom d. besl. παρά): en Forfeilen el. Forkerthed; saal. perjurus, perfidus.

pera, ae, f., πήρα: Ransel, Tværsæk, Taske; – Peras imposuit Juppiter nobis duas, etc., vid. Phaedr. 4, 10; Cum baculo peraque senem, cui etc., (som Cyniker), Martial. 4, 53. — per.absurdus, 3: høist urimelig, Cic. Part. or. 15, o. id. Fin. 5, 11; – ogs. adskilt: per enim absurdum, Digest. — pĕr.accommŏdātus, 3: meget beqvem el. beleilig; men adskilt: per fere accommodatum tibi etc., Cic. Fam. 3, 5, (f. peraccom.). — pĕr.ācer, cris, cre: meget skarp; bf. „alleg.": sitne acetum tibi peracre in pectore, Plaut. Bacch. 3, 3, in., (al. cor acre etc.); — II) „fig.": meget skarpsindig; – sed tamen ipse Caesar habet judicium peracre, Cic. Fam. 9, 16. — pĕr.ăcerbus, 3: meget skarp el. bitter; – ∾ uva gustatu, Cic. d. Senect. 15; — II) „fig.": meget smertelig; – mihi ··· peracerbum fuit, quod etc., Plin. Ep. 6, 5. — pĕr.ăcesco, cŭi, 3: at blive giennemsur; men alene „fig."; – hoc est, quod peracescit, (hvad der er mig saa surt el. smerteligt), Plaut. Bacch. 5, 1, 13; men id. Aul. 3, 4, 9: ita mihi pectus peracuit, (saa harmfuldt er mit Indre). — pĕractĭo, onis, f., [perago]: Fuldendelse; – senectus autem est peractio aetatis, Cic. d. Senect. 23. — peractus, 3, partic. af perago. — pĕrăcūte, adv.: meget skarpt; bf. „fig."; A) meget skarpsindigen; – ∾ moveri, (tænke), Cic. Acad. 1, 9; — B) meget heftigen el. bittert; – ∾ queri, quod etc., id. Fam. 3, 7; af — per.ăcūtus, 3: meget skarp, falx, Martial. 3, 24; — II) „fig."; A) „overf." om Tonen el. Stemmen: meget klar el. giennemtrængende; – voce peracuta atque magna, Cic. Brut. 68; — B) „ment.": meget skarpsindig; – peracutus ad excogitandum, Cic. Brut. 39; ideirco obscura etc., quia peracuta, oratio, ibd. 76.

per.ădŏlescens, tis, adj.: meget ung, homo, Cic. Manil. 21. — per.ădŏlescentŭlus, i, m.: meget ungt Menneske, Nep. Eum. 1. — peradp–, peradt–, f. und. perapp–, peratt–.

Peraea, ae, f., (περαία, sc. γῆ: hinsides af et Land); A) Kystland i Carien, ligeoverfor Rhodus, Liv. 32, 33, oftere; — B) en Del af Palæstina, hinsides af Jordanen, Plin. 5, 15; — not.: ogs. er Peraea: en By i Ætolien, vid. Liv. 37, 21. — pĕr.aedĭfĭcātus, 3: som er bygget færdig; – nec peraedificatis cultum adhibent, Colum. 4, 3.

*pĕraequātĭo, onis, f.: at giøre aldeles lige; (efterel. Ord); – ∾ temporum, Solin. 1; — II) „bes.": Afgifternes ligelige Fordeling, Skatteligning, Cod. Theod.; o. — pĕraequātor, oris, m., (i d. sild. Retssprog): som forfærdiger en Skatteligning, Cod. Theod.; — [peraequo]. — pĕr.aeque, adv.: aldeles ligeligen, d. e. efter et Middeltal, Varro R. R. 3, 16; cf. Cic. Verr. 4, 21; men ibd. 3, 52: ligesaa el. lige meget; cf. Plin. Ep. 1, 1; men Nep. Att. 13: i el. med lige Summer. — pĕr.aequo, avi, atum, 1, v. a.: giør aldeles lige; – ∾ jugera, Colum., amphoras, id.; duodecim partibus peraequatis, Vitruv.; – men om et Antal Vinstokke: peraequare septenos culeos, (fylde dette Maal), Colum. 3, 3; men ∾ annum lunari computatione, Solin. 1. — pĕr.aestĭmo, are, v. a.: agte meget høit, Cod. Theod.

pĕr.ăgĭto, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": jager el. driver omkring; – vehementius peragitati ab equitatu (hostes), Caes. B. C. 1, 80; men Aetna majore vi peragitata, (voldsommere rystet), Senec.; — B) „bes." om flydende Sager: at røre stærkt deri; – ∾ medicamen rutabulo ligneo, Colum.; — II) „fig.": ophidser; – hic stimulus (ira) peragitavit misitque in pericula audaces, Senec. d. Ira 1, 7.

pĕr.ăgo, egi, actum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm."; a) driver el. jager el. støder derigiennem; – Theseus latus ense peregit, (giennemborede), Ovid. Her. 4, 119; men ∾ aliquem ardenti quercu, (knuse, fordærve), Val. Fl.; bf. ogs. absol.: at ombringe, Martial. 5, 37; — b) at giennembrage el. tilbagelægge; – Factus inops agili peragit freta caerula remo, Ovid. Her. 15, 65; ligel. quum sol duodena peregit Signa, id. Met. 13, 618; — B) „bes.": at tumle el. jage omkring, at plage el. forstyrre, odl.: – oestrum, pecora peragentem ··· asilum nostri vocant, Senec. Ep. 58; men ∾ aliquem, (ganske at overvælde el. afkræfte), Coel. ap. Cic. Fam. 8, 8; cf. auct. Priap. 34; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": bearbeider; – ille suam peragebat humum, Ovid. Fast. 4, 693; ∾ cibum, (fordøie den), Plin. 9, 86; — 2) „bes."; a) giennemfører, udfører, fuldender; – ∾ fabulam, (spille Stykket til Ende), Cic. d. Senect. 19; ∾ comitia, id., concilium, Caes. B. G. 6, 4; ∾ inceptum, Virg. Aen. 4, 422; cf. Ovid. Fast. 1, 188; ∾ mandata, id. Met. 7, 502; men ∾ dona, (tilendebringe Fordelingen deraf), Virg. Aen. 5, 362; – ogs. om Tiden: helt at tilbringe, at tilendebringe; – Et vacuus somno noctem, quam longa (sc. fuit), peregi, Ovid. Am. 1, 2, 3; cf. Hor. Sat. 2, 4, 22; men Virg. Aen. 3, 493: quibus est fortuna peracta Jam sua; — b) i Retssproget; – ∾ reum: forfølge den Anklagede indtil Domfældelse, Liv. 4, 42; cf. Ovid. Pont. 4, 6, 30; ligel. ∾ accusationem, (føre den til Ende), Plin. Ep. 6, 31; — B) „ment.": at behandle el. fremstille el. foredrage; – peragit deinde postulata etc., Liv. 1, 32; hvor ogs.: haec paucis verbis ··· mutatis peragit; men ibd. 18 fin.: tum peregit verbis (udtalte el. nævnte) auspicia, quae etc.; men id. 2, 1: jam hinc ··· peragam etc., (vil jeg fremstille el. fortælle, osv.); men Hor. Sat. 2, 4, 9: Utpote res tenues tenui sermone peractas, (fremstillede deri).

*peragranter, adv.: paa Reiser, som Reisende, Ammian. 14, 1; — pĕrăgrātĭo, onis, f.: Giennemvandring, itinerum, Cic. Phil. 2, 23; o. — pĕrăgrātrix, icis, f.: Giennemvandrerske, Capella; af — pĕrăgro, (ogs. peragro, f. nedenf., Virg. l. c.), avi, atum, 1, v. a. (o. n.), [ager]; I) „egenl.": at giennemvandre el. giennembrage el. giennemstreife; – peragrasse omnes provincias stipendia merentem, Cic. d. Or. 2, 64; cf. Suet. Aug. 93; – poet. ogs. om Bierne, Virg. Ge. 4, 53: Illae continuo saltus silvasque peragrant; – ogs. at seile derover el. derom; ∾ litora Liburnicis, Suet. Calig. 37; men Plin. 37, 11: qui haec commercia et litora peragravit; cf. Flor. 2, 7; — II) „fig.": at giennemtrænge el. giennemsøge el. udforske; – Atque omne immensum peragravit mente animoque, (om Epicur), Lucr. 1, 75; men oratorisk om den attiske Veltalenhed: ∾ omnes insulas, Cic. Brut. 13; ligel. om en stor Berømmelse: ∾ omnes gentes etc., (at udbrede sig dertil), id. Balb. 16; men om et Rygte, id. Mil. 35; fremdeles om Taleren, id. Coel. 22: ∾ dicendo omnes latebras suspicionum; – ogs. ud. acc.; ∾ per animos hominum, vid. id. d. Or. 1, 51; —

not. a: pĕrăgrātus, 3, ogs. som depon. c. acc.: peragratus omnes Germaniae partes etc., Vell. 2, 97; — not. b: partic. peragrans, tis, ogs. som adj.; ∾ gula, (lækker el. snyltende), Gell. 7, 16.

pĕr.albus, 3: meget hvid, avis, Appul. — pĕr.altus, 3: meget høi; – ∾ arbusta, Enn. ap. Macrob. Sat. 6, 2, (al. praealta), inc. — pĕr.ămans, tis, adj.: meget hengiven el. kærlig; – homo peramans semper nostri fuit, Cic. Att. 4, 8; hs. — pĕrămanter, adv., observare aliquem, id. Fam. 9, 20. — pĕr.ambŭlo, avi, atum, 1, v. a.: spadserer el. gaaer el. drager derigjennem; – ∾ laeta viridia, Phaedr. 2, 5; men Hor. Od. 4, 5. 17: Tutus bos etenim rura perambulat; – ∾ terras, (bereise), Varro; men medicus aegrotos perambulat, (besøger dem), Senec.; men „poet.": crocum floresque perambulare, (om et Theaterstykke: at opføres paa det duftende og smykkede Theater), vid. Hor. Ep. 2, 1, 79; ligel. „poet. overf.": frigusque perambulat artus, Ovid. Her. 9, 135. — pĕr.ămīcus, 3: meget venlig el. velsindet; – sibi mutuo peramicae (gentes), auct. Itin. Al. M., — hs. adv. peramice, Cic. Att. 14, 12, (Orell.). — pĕr.ămoenus, 3: meget behagelig, aestas, Tac. Ann. 4, 67. — per.amplus, 3: meget stor, af meget stort Omfang, simulacrum, Cic. Verr. 4, 49.

pĕr.anceps, cipitis, adj.: meget farlig, labor, Ammian. — pĕr.anguste, adv.: meget trangt el. sammentrængt, refercire aliqua in oratione sua, Cic. d. Or. 1, 35; af — pĕr.angustus, 3: meget smal el. snever el. trang, via, Liv., aditus, Caes.; – men „alleg.": perangusto freto divisa servitutis et libertatis jura, Cic. Verr. 5, 66.

pĕr.anno, avi, 1, v. n., [per, annus]: at leve et Aar; – puella nata non perannavit, (fyldte ikke sit første Aar), Suet. Vesp. 5; cf. Macrob. Sat. 1, 12. — per.antīquus, 3: meget gammel, som har været el. levet for længe siden; – ut apud nos, perantiquus, etc., vid. Cic. Brut. 10; ∾ sacrarium, id. Verr. 4, 2. — per.appŏsĭtus, (peradp.), 3: meget passende el. tienlig, alicui, (for nogen), Cic. d. Or. 2, 67.

per.ardeo, arsi, 2, v. n.: at brænde stærkt, at forbrændes, Paul. Nol. — per.ardŭus, 3: meget besværlig el. vanskelig; – mihi autem hoc perarduum est demonstrare, Cic. Verr. 3, 71. — pĕr.ārēsco, rui, 3, v. n. inch.: at blive meget tør el. gjennemtør, (om Græs), Varro; om Træ el. Ved, Colum. — per.argūtus, 3: som toner el. lyder stærkt el. høit, tintinnabulum, Appul.; men ∾ carmine occinere, (om Svalerne), id.; — II) „fig.": meget skarpsindig el. vittig el. aandfuld; – Afranius poëta, homo perargutus, Cic. Brut. 45. — per.ārĭdus, 3: fortørret, fenum, (opp. viride), Colum.

pĕr.armo, avi, atum, 1, v. a.: fuldkomment at udruste el. væbne; – hoc modo instructo et perarmato exercitu, Curt.; hujus manum gladius perarmat, Prudent. — per.āro, avi, atum, 1, v. a.; „egentl.": at gjennempløie; hs. sædv. „poet. overf."; A) at gjennemseile, pontum, Senec. Med. 651; — B) at gjennemfure; – rugis peraravit anilibus ora (deus), Ovid. Met. 14, 96; — C) at sønderkradse el. saare; – cerebrum crebra vibice peraratum, Sidon.; — D) at skrive (med Griffel paa Voxtavler); – blandis perararetur littera verbis, (i. e. epistola), Ovid. A. A. 1, 455; cf. id. Met. 9, 563.

pĕr.asper, a, um: meget haard el. ru, cutis, Appul. — pĕrastūtŭlus, 3, [astutus]: ret listig el. forslagen, mulier, Appul. — pĕrātĭcum, i, n., περατικόν, (i. e. peregre advectum), sc. bdellium: en Art af Træet Bdellium, el. en Gummi deraf, Plin. 12, 19. — pĕrātim, adv., [pera]: ligesom ranselvis; men alene conjiſk, Plaut. Epid. 3, 2, 14: ∾ ductare, (stiæle Ranselen el. Pengene deraf; opp. follitim: af Vadsækken).

perattente, adv.: meget opmærksomt, audiri, Cic. Coel. 11; af — per.attentus, (peradt.), 3: meget opmærksom; – perattentos vestros animos habuimus etc., Cic. Verr. 3, 5. — pĕr.atticus, 3: meget attisk el. vittig el. aandfuld, philosophus, Fronto. — per.audĭendus, 3: som man nødes til at høre helt el. ofte; – auribus Peraudienda sunt, ne dentes dentiant, vid. Plaut. Mil. gl. 1, 1, 33.

per.bacchor, atus sum, 1, v. dep. n. (o. a.): at svire og sværme; – quam multos dies ··· turpissime est perbacchatus, Cic. Phil. 2, 41; — II) sjeld. „poet. overf.", c. acc.: crematas Perbacchata domos incendia, ligesom gjennemrasende, Claudian. — per.băsĭo, are, v. a.: heftigen at kysse, aliquem, Petron. Sat. 41. — per.bĕātus, 3: meget lykkelig, Cic. d. Or. 1, 1. — per.belle, adv.: meget smukt el. artigen; – ∾ feceris, si etc., Cic. Att. 4, 1; cf. id. Fam. 16, 18. — per.bĕne, adv.: meget vel, fortrinligen, loqui Latine, Cic.; men Liv. 45, 8: ∾ fecisse Fortunam, quando etc.; s. ogs. Plaut. Aul. 2, 2, 9. — per.bĕnĕvŏlus, 3: meget velvillig el. velsindet, alicui, (imod nogen), Cic. Fam. 11, 4. — per.bĕnigne, adv.: meget venligen el. artigen; – saal. i Svar, Ter. Ad. 4, 5, 68; men Cic. Qu. Fr. 2, 9, m. Tmesis: per mihi benigne respondet.

Perbĭbēsia, ae, f., Plaut. Curc. a. 3, v. 71, comisk: ligesom Drikkelandet, (opp. Peredia, Ædelandet); af — per.bĭbo, bibi, 3, v. a., oprdl. drikker meget, drikker tilbunds; hs. I) at udsue; – quoi (s. cui) medullam lassitudo perbibit, Plaut. Stich. 2, 2, 16; — II) at indsue, at trække ind i sig; – perbibant bene (ligna amurcam), Cato; ligel. ∾ colores, (om Ulden), Senec. Ep. 71; – men „poet." Ovid. Met. 6, 397: terra ··· Concepit lacrimas ac venis perbibit imis; — B) hs. „fig.": ∾ liberalia studia, Senec. Ep. 36; cf. ibd. 94; men ∾ rabiem, vid. Ovid. Ib. 233.

per.bīto, ĕre, v. n., (forel. Ord): at gaae el. drage derhen, in Siciliam, Plaut. Rud. 2, 6, 11; – ogs. c. inf.: ∾ illis opitularier, (s. opitulatum), Pacuv. ap. Non.; — II) „overf.", ligesom perire: at gaae tilgrunde, at omkomme; – ∾ cruciatu maximo, Plaut. Pseud. 3, 1, 12, fame, Liv. Andr. ap. Non.; men Plaut. Capt. 3, 5, 32: Qui per virtutem perbitat, non interit, inc., (al. peritat).

perblande, adv.: meget venligen, salutare aliquem, Macrob.; af — per.blandus, 3: meget venlig el. forekommende, successor, Cic. Qu. Fr. 1, 2, 3; ∾ oratio, Liv. 23, 10. — per.bŏnus, 3: meget god el. fortrinlig i sit Slags, prandium, Plaut., agri, Cic., toreumata, id. Verr. 4, 18; men quoad etc., perbono loco res erat, id. Att. 6, 1. — per.brĕvis, e: meget kort, aevum, Liv. 28, 35; ∾ tempore, Cic., ogs. absol., perbrevi, (i el. inden meget kort Tid), id. Fam. 6, 12; – men om Taleren: idem et perornatus et perbrevis, id. Brut. 43; hs. — perbrĕvĭter, adv.: meget kort, i al Korthed; – de omni isto genere quid sentiam, perbreviter exponam, Cic. d. Or. 2, 58. — per.bullĭo, ivi o. ii, 4, v. n.: at koge meget stærkt, Theod. Prisc.

perca, ae, f., πέρκη: Brasen, en Fiskeart, Plin. 9, 21, Auson. — per.caedo, cecīdi, caesum, 3, v. a.: aldeles at slaae el. nedhugge, exercitum alicujus, Flor. 3, 20; cf. id. 4, 12. — per.călĕfăcĭo, (percalf.), feci, factum, 3, v. a.; pass. percalefio, (percalf.), factus sum; – gjennemheder, gjør meget hed el. varm; – percalefaciendo reficere labores nervorum, (om Svovelkilder), Vitruv.; omnia motu Percalefacta etc., Lucr. 6, 176. — percalefio, fieri, s. und. frgd. — per.călesco, lui, 3, v. n. inch.: at blive gjennemhedet el. meget hed; – Inde ubi percaluit vis venti, etc., vid. Lucr. 6, 280; cf. Ovid. Met. 1, 417: postquam vetus humor ab igne Percaluit solis.

per.callesco, lui, 3, v. inch. n. o. a.; I) neutr.; oprdl. at faae haard Hud; hs. „overf.": at blive

folkeløs el. slöv el. ligegyldig; - percalluerat incredibilis civitatis patientia, Cic. Mil. 28; — II) c. acc., men ligel. alene „overf.": lærer at kiende; df. in perf.: fuldkommen at kiende el. forstaae; - si usum rerum percallueris, nihil te effugiet, Cic. d. Or. 2, 34; f. ogf. Gell. 1, 22.

per.candĕfacio, ĕre, v. a.: opheder meget stærkt; - ignis percandefacit terram, Vitruv. — per.candĭdus, 3: meget hvid el. klar, compositio, Cels., gemma, Solin. — per.cārus, 3: meget dyr; - hui, percara est (puella), Ter. Phorm. 3, 3, 25; — II) „overf.": meget yndet el. afholdt, alicui, (af nogen), Cic. Or. p. Scauro; men obsequiis (abl.) regi percarus, Just. 12, 12; cf. Tac. Ann. 2, 71. — per.cautus, 3: meget forsigtig; - ∾ et diligens delectus in familiaritatibus hominum etc., Cic. Qu. Fr. 1, 1, 6.

per.cĕlĕber, bris, bre: meget omtalt el. bekiendt el. beromt, Plin. 10, 6; templum vetustate et religione percelebre, Mela 2, 3. — per.cĕlebro, are, v. a.: oftere at gientage, haec mala, Arnob.; — II) „fig.": ofte at omtale; - percelebrata sermonibus res est, (blev meget omtalt), Cic. Coel. 29; cf. id. Verr. 5, 31. — per.cĕler, eris, adj.: meget hurtig; - cujus perceleri interitu etc., Cic. Coel. 24; df. — per.cĕlĕrĭter, adv.: meget hurtigt el. snart, id. Fam. 6, 12.

per.cello, cŭli, culsum, 3, v. a., [κέλλω, i. e. pello]; 1) „egenl."; A) „alm.": heftigen at slaae el. stöde derpaa el. derimod; - ∾ feciali femur, Liv. 9, 10; men legatum fecialem genu (abl.) perculit, ibd. 11; quem cuspide perculit heros, Ovid. Am. 2, 9, 7; cf. id. Met. 5, 56: Tum quoque lenta manu flectentem cornua Perseus ··· Perculit; - men „poet.": vox repens perculit urbem, Val. Fl.; — B) „bef.": slaaer el. stöder el. kaster omkuld el. til Jorden; - securibus caedunt, Percellunt magnas quercus, (fælde), Enn. ap. Macrob.; perculit me prope, (rev mig omkuld), Plaut.; cf. Ter. Eun. 2, 3, 88; men „alleg.": plaustrum perculi, Plaut. Epid. 4, 2, 22, har væltet Vognen, (har fordærvet Alt); - ogf. om de Kæmpende: at nedlægge; vid. Virg. Aen. 5, 374; men Cic. Mil. 21: (Mars communis) saepe spoliantem jam ··· perculit ab abjecto; - ogf. at slaae el. jage (paa Flugt); primo impetu perculit (hostem), Liv. 2, 65; cf. ibd.: perculsis instare; f. ogf. id. 8, 13; - ogf. om en Smitsot: quum capram pestis perculerit, Colum.; — II) „fig."; A) „overf.": omstyrter, fordærver, ødelægger; - adolescentiam plenam spei maximae ··· perculisse atque afflixisse etc., Cic. Coel. 32; men ∾ L annorum imperium, vid. Nep. Dion. 5; cf. Tac. Ann. 2, 39; men ibd. 14, 57: perculso Seneca, (efterat han var styrtet); cf. Suet. Tib. 55; — B) „ment.": at nedslaae el. forfærde el. ængste; - haec te vox non perculit? non perturbavit? Cic. Verr. 3, 57; hic dies ··· Persea perculit, (nedslog hans Mod), Liv. 42, 67; exercitus ab re male gesta perculsus, id. 1, 31; cf. Caes. B. C. 2, 12, o. Nep. Eum. 5; — b) efterel. ogf.: ophidser el. driver dertil, aliquem ad turpitudinem, Appul.; — not.: perculsit, f. perculit, Ammian.; - men perculit, som neutr., f. perculsus est, Flor. 3, 10: hic insidiis ··· dolo perculit.

per.censĕo, ui, 2, v. a.; I) „alm.": giennemgaaer el. mønstrer; navnl. ogf. eftertæller el. beregner; - ∾ acceptam cladem, Liv. 10, 36; ∾ numerum legionum, Tac. Ann. 4, 4; - ogf. at optælle el. anføre efter Ordenen; ∾ res Caesaris, Plin. 7, 27, gentes, Liv. 33, 32, locos inveniendi, Cic. Part. or. 36; — II) „bef."; A) giennemgaaer el. undersøger el. oplyser noiagtigen; - ∾ orationes legatorum etc., vid. Liv. 32, 21; cf. Gell. 7, 3; — B) giennemdrager el. bereiser, navnl. for at efterse el. ordne; - quum ita percensuisset Thessaliam, Liv. 34, 52; men „poet." om Solen: ∾ signa etc., vid. Ovid. Fast. 3, 109; df. — percensĭo, onis, f.: Giennemmønstring, Fronto.

*perceptĭo, onis, f.: Modtagen el. at tage til sig; - ∾ frugum fructuumque reliquorum, (deres Indsamling el. Indhøstning), Cic. Off. 2, 3; — II) df. „fig.": aandig Opfatning, Jagttagelse, Erkiendelse; - ars ··· ex multis animi perceptionibus constat, (af mange Begreber), Cic. Acad. 2, 7; cf. ibd. 2, 6: cognitio, aut perceptio, aut ··· comprehensio, (Grækernes κατάληψις); o. — perceptor, oris, m.: som modtager el. lærer, Augustin.; — [percipio]. — perceptus, 3, partic. af percipio.

percīdo, cīdi o. cĕcidi, cīsum, 3, v. a., [caedo]: slaaer i Stykker, slaaer haardt; - ∾ os alicui, (slaae nogen i Ansigtet), Plaut. Pers. 2, 4, 12; cf. Senec. Qu. N. 4, 4; — II) „bef." ogf. sensu obsceno: ∾ aliquem, (f. paedicare), Martial.; ogf. ∾ os alicui, (f. irrumare), id.; — not.: f. ogf. percaedo s. l.

per.cĭĕo, ivi el. ii, itum, 2, o. percio, ivi o. ii, itum, 4, v. a.; I) „egenl.": sætter i stærk Bevægelse; - Ocius ergo animus, quam res se perciet ulla, Lucr. 3, 185; Nec nimis irai fax unquam subdita percit, ibd. 304; aeterno percita motu (semina), id.; — II) „overf.": nævner; - Ni istum impudicum percies, Plaut. Asin. 2, 4, 69; — III) partic. percĭtus, 3, ofteſt som adj.; A) henreven af en Lidenskab, yderst opbragt el. rasende; - incredibili re atque atroci percitus, Ter. Hecyr. 3, 3, 17; ligel. percitus atra bili, Plaut., magno furore, Senec. Herc. Fur.; men Cic. Mil. 23: sive enim illud animo irato ac percito fecisset, ut etc., sive etiam etc.; — B) let at opbringe, heftig, hidsig, opfarende; - ingenium percitum ac ferox, Liv. 21, 53; (hominem) corpore et lingua percitum etc., Sall. frgm. ap. Priscian.

percĭpĭbĭlis, e: til at fornemme, Mar. Victorin.; af — percĭpĭo, cēpi, ceptum, 3, [capio]; I) „egenl."; A) „alm."; a) tager el. griber el. omfatter; - horror ··· membra percipit, Plaut. Amph. 5, 1, 66; Est etiam quoque, uti non magno solis ab igni Aëra percipiat ··· ardor, Lucr. 5, 603; — b) modtager el. erholder, faaer el. tager i Besiddelse; - serere, percipere, condere fructus, (indhøste), Cic. d. Senect. 7; percipere diligenter lanas, (opsamle med Omhu), Colum.; ∾ magna vectigalia ex vivariis ostrearum, (have store Indtægter deraf), Plin. 9, 79; men Cic. N. D. 2, 59: per arteriam ··· vox percipitur, (rimel. f. concipitur, opstaaer); — c) modtager el. erholder som Eiendom el. Arv el. Rettighed; - ∾ praemia, Caes., haereditates aut legata, Suet.; cf. Plin. Ep. 10, 79; ∾ justa, (om Slaver: at erholde det dem Tilkommende; men om Ageren: at faae vedborlig Dyrkning), Colum.; — d) at optage i sig; - ∾ succum, Colum., colorem, Plin.; men „poet.": Remigioque carens non ullas percipit auras, (om den vingeløse), Ovid. Met. 8, 228; — B) „bef." om Sandserne og om Fornemmelserne derigiennem; - sensus ··· Quorum quisque suam proprie rem percipit in se, Lucr. 6, 985; quae (voluptas) ··· percipitur sensibus, (som modtages el. nydes derigiennem), Cic. Fin. 1, 11; cf. id. Orat. 2; men id. N. D. 2, 56: aures quum sonum percipere debeant; men querelae percipiebantur (hørtes), Liv.; cf. Cic. Catil. 1, 11: percipite diligenter, quae etc., (hører det med Opmærksomhed); — II) „fig." o. „ment."; A) fornemmer, bemærker, føler; - Ne, quod hic agimus, herus percipiat fieri, Plaut. Curc. 1, 3, 2; ex quo patre tantas voluptates capiebat, ex eo tantos percipere luctus, etc., vid. Cic. Fam. 14, 1; ∾ dolores, id. ibd.; men Ovid. Pont. 2, 1, 60: Gaudia percipiens, quae dedit ipse suis; — B) fatter, begriber, forstaaer; - res percepta et cognita, Cic.; ∾ aliquid et comprehendere (el. cognoscere), id.; ogf. ∾ aliquid animo, id. d. Or. 1, 28; ∾ virtutem et humanitatem, id., praecepta artis, id.; cf. id. d. Senect. 7, o. Caes. B. C. 3, 84; men nomen (aër) perceptum jam usu a nostris,

Cic. N. D. 2, 36; — not.: archaistisk plqupf. percepset, f. percepisset, Pacuv. ap. Cic. Off. 3, 26; — III) af partic. perceptus, 3: lært el. indset el. forstaaet, er subst. perceptum, i, n.; hvf. ∾ artis: Regel el. Grundsætning; vid. Cic. Fat. 6: si est divinatio, qualibusnam a perceptis artis proficiscitur? percepta appello, quae dicuntur Graece θεωρήματα.

percis, idis, f.: en Somusling, Plin. 32, 53. — percisus, 3, partic. af percido. — per.cĭto, avi, atum, 1, v. a., (forel. Ord): driver el. jager heftigen, stræffer el. ængster, Pacuv. ap. Fest.; percitatae tumultu (mulieres), Att. ap. Non. — percĭtus, 3, partic. o. adj. af percieo. — per.cīvīlis, e: meget borgerlig el. folkelig el. nedladende; – exstat et sermo ejus in senatu percivilis, vid. Suet. Tib. 28.

per.clāmo, are, v. a.: skriger stærkt, udraaber; – quot perclamanda: di! vostram fidem! Plaut. Truc. 1, 1, 8, inc. — per.clāresco, rŭi, 3, v. inch. n.; df. impers. perclaruit: er bleven bekiendt, Symmach. — percnoptĕrus, i, m., περκνόπτερος, (nigras alas habens): = oripelargus el. Biergstorken, Plin. 10, 3. — percnos, i, m., (περκνός, i. e. niger): en Ørneart, Plin. 10, 3.

percoctus, 3, partic. af percoquo. — percognĭtus, 3, partic. o. adject. af flgd. — per.cognosco, nōvi, nĭtum, 3, v. a.: lærer noie at kiende, Plaut. Truc. 1, 2, 50, o. Plin. 4, 28; — II) partic. percognĭtus, 3, ogs. som adj.: noiagtigen kiendt el. bekiendt; – litus Germaniae ··· percognitum nuper, Plin. 37, 11; cf. id. 2, 45.

percŏlăpho, are, v. a., [colaphus]: afkærdiger med Drefigen, Petron. Sat. 44, inc. — percŏlātio, onis, f.: Giennemsien; in pl., Vitruv. 8, 6; af — 1. percŏlo, avi, atum, 1, v. a.: giennemsier; – ∾ serum, (frasie Valden), Colum.; aqua argillā percolata dulcescit, Plin.; cf. Lucr. 2, 474; — II) „overf." o. „alm.": lader gaae igiennem; – ∾ cibos et potiones, Senec. Qu. N. praef.; terra bibula crebros imbres percolat atque transmittit, Plin. 18, 29.

2. per.cŏlo, cŏlui, cultum, 3, v. a.; I) „egenl.": udarbeider fuldstændigen, fuldender; – quae ··· inchoata percolui, Plin. Ep. 5, 6; — II) „fig."; A) „overf.": udpynter el. udsmykker; – nisi Percuita est (mulier), Plaut. Poen. 1, 2, 22; cf. Tac. Agric. 10; — B) „ment.": holder i stor Ære, vedbliver at ære; – patrem Tuum si percoles, Plaut. Trin. 2, 2, 4; cf. Tac. Ann. 4, 68; – ogs. at beære el. hædre dermed; multos praefecturis ··· percoluit, id. Hist. 2, 82.

per.cōmis, e: meget venlig el. omgængelig, Cic. Brut. 58. — per.commŏde, adv.: meget beqvemt el. beleiligen; – ∾ accidit el. cadit el. factum est, quod etc., Cic.; af — per.commŏdus, 3: meget beqvem el. tienlig; – id quum ipsis castris percommodum fuit, tum salutare etc., Liv. 22, 43.

*per.contătio, (percunct.), onis, f.: Forespørgsel, Efterspørgsel, Udforsken; in pl., Cic. Univ. 1, o. Caes. B. G. 5, 13; – ogs. som rhetorisk Figur, Cic. d. Or. 3, 55; — percontātivus, 3: almindeligen bekiendt, modus, Coel. Aur.; o. — percontātor, (percunct.), oris, m.: en Spørger, en Nysgierrig el. Paatrængende, Plaut. Men. 5, 5, 31, o. Hor. Ep. 1, 18, 69; — [percontor el. percunctor].

percontо, (percuncto), avi, atum, 1, v. a., for o. efterel. Biform af flgd.: spørger el. fritter; – docte percontat, quo pacto etc., Naev. ap. Non.; – df. pass.: nam de ovium dentibus opiliones percontantur, (non grammatici), Gell. 16, 6; ligel. in partic.: percontato pretio, Appul.

percontor, (percunct.), atus sum, 1, v. dep. a. o. n., [per, cunctus]: efterspørger, udfritter, udforsker; – ∾ hanc paucis hic volt, Plaut. Pers. 4, 4, 49; men percontarier (f. percontari), Utrum ··· anne etc., Id. Bacch. 4, 1, 3; men mihi percontanti et quaerenti aliquid, Cic. d. Or. 1, 21; cf. id. ibd. 2, 71; – percontando atque interrogando elicere etc., id. Fin. 2, 1; men id. Acad. 1, 1, (consumere iter) in percontando a peritis etc.; – ∾ ex anicula, quanti etc., id. Brut. 46; ogs. ∾ aliquid ex aliquo, id. Div. 2, 36; men si esses percontatus Me ex aliis, (havde du spurgt dem om mig), Plaut. Asin. 2, 4, 95; – ogs. ∾ aliquem de aliqua re, Cic. d. Rep. 6, 9, o. Liv. 40, 21; – ∾ aliquem aliquid; Sunt, quae te volumus percontari, Plaut. Pseud. 1, 5, 4; cf. Hor. Ep. 1, 20, 26: Forte meum si quis te percontabitur aevum; – men „overf.": ∾ aurem suam, (bruge sit Gehør), vid. Gell. 13, 20; – om percontor o. interrogo har Quintil. 9, 2, 6: utroque utimur indifferenter, quanquam alterum (perc.) noscendi, alterum (interr.) arguendi gratia videtur adhiberi.

per.contŭmax, ācis, adj.: meget stivsindet el. trodsig, Ter. Hecyr. 3, 5, 54. — percōpiōse, adv.: meget rigeligen, Sidon.; af — per.cōpiōsus, 3: meget rigelig; df. „overf.": in quibus percopiosus fuisti, (meget vidtløftig el. udførlig), Plin. Ep. 9, 31. — per.cŏquo, xi, ctum, 3, v. a.: giennemkoger el. mørkoger; – ∾ bubulas carnes, Plin.; lens non bene percocta, id.; — II) df. „overf."; A) „alm."; – ∾ humorem, (i. e. calefacere), opheder, Lucr. 6, 858; — B) „bef."; a) teneras mora percoquit uvas, (modner dem), Ovid. Rem. 83; sol percoquit fructus, Senec.; — b) at forbrænde, at giøre solbrændt; – Inter nigra virum (f. virorum) percoctaque saecla calore, Lucr. 6, 722.

per.crassus, 3: meget tyk; – melicera mala percrassa, Cels. 5, 26. — per.crebresco, (-besco), brui, (-bui), 3, v. n. inch.: at blive hyppig el. udbredt el. almindelig, navnl. om en Forestilling el. Tale el. Begivenhed; – quae (opinio) ··· omnium sermone percrebuit, Cic. Verr. Act. 1, 1; quum haec fama ··· percrebuisset, m. acc. c. inf., Caes. B. C. 3, 43; ligel. quum hoc percrebrescit, (bliver bekiendt), etc., Cic. Att. 1, 1; men Tac. Ann. 12, 6: sobrinarum (conjugia) ··· percrebuisse, (at slige Ægteskaber hyppigen vare komne i Brug). — per.crĕpo, ŭi, itum, 1, v. n. o. a.; I) neutr., om et Sted: at larme el. gientone stærkt, mulierum vocibus, (af deres Sang el. Skrig), Cic. Verr. 5, 13; — II) act.: høit at forkynde el. besynge; – percrepa pugnam Pompili (gen.), Lucil. ap. Non. — per.cresco, ere, v. n.: at voxe stærkt, (om Haaret), Seren. Samm. — per.crībro, are, v. a.: at giennemsie, crocum, Scrib. Larg. — per.crŭcio, are, v. a.: vedbliver at qvæle el. plage el. ængste; – hoc est demum, quod percrucior, (hvorover jeg qvæler mig), Plaut. Bacch. 5, 1, 13. — percrūdus, 3: aldeles raa, corium, Vitruv.; — II) „overf.": ganske umoden; – pruna immatura, non tamen percruda (legere), Colum. 12, 10.

1. perculsus, 3, partic. af percello. — 2. perculsus, us, m., [percello]: heftigt Stød, stærk Rystelse, in abl., Tertull. — percultor, oris, m., [2. percolo]: som holder i stor Ære; – ∾ doctorum, Aurel. Vict. Caes. 1. — percultus, 3, partic. af 2. percolo. — percunctor, percunctatio, etc., f. und. percontor, percontatio, etc. — per.cŭpĭdus, 3: meget begierlig; df. „fig." c. gen.: percupidus tui, som er dig meget hengiven, Cic. Fam. 1, 7. — per.cŭpio, ere, v. a.: ønsker hoiligen, vil gierne; (forel. Ord); – percupio obsequi gnato meo, Plaut. Asin. 1, 1, 61; men Ter. Eun. 5, 2, 55, i Svar: visne ··· opperiamur? Ch. Immo percupio.

per.cūriōsus, 3: som udforsker noiagtigen, servulus, Cic. Cluent. 62. — per.cūro, avi, atum, 1, v. a.: helbreder aldeles, fuldender en Helbredelse; – vix dum satis percurato vulnere, Liv. 21, 57; quaedam aquae ··· vitia percurant, Senec. Qu. N. 3, 1; — II) „fig."; – ∾ mentem aegram, Senec. Ep. 94; men quic-

quid imbecillum in animo nec percuratum est, exulcerat, id. Tranqu. 15.

per.curro, curri o. cucurri, cursum, 3, v. n. o. a.; I) neutr.: at løbe el. ile derigjennem el. derover, Perque mare et terras etc., vid. Lucr. 6, 668; men ∾ per temonem, Caes. B. G. 4, 33; - oftere at løbe el. ile derhen el. dertil, ad forum, Terent., ad aliquem, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 16; men absol.: Curriculo percurre, (løb af alle Kræfter), Ter. Heaut. 4, 4, 11; men Liv. 26, 15: inde citato equo Cales percurrit, (sprænger derhen); — II) act.; A) „egenl.": at løbe el. ile el. hurtigen at drage derigjennem el. derover; - Caesar omnem agrum Picenum percurrit, Caes. B. C. 1, 15; men Ovid. Met. 10, 655: Et segetis canae stantes percurrere aristas, (hen derover); - percurrit pectine telas, (d. e. væver), Virg. Aen. 7, 14; ∾ pollice chordas, (d. e. spille), Ovid. Am. 2, 4, 27; cf. Lucr. 4, 592; percurrens luna fenestras, (skinnende derigjennem), Propert. 1, 3, 31; - men pass.: percurritur glutino charta, (overfares el. overstryges dermed), Plin.; — B) „fig."; 1) „overf.": at gjennemløbe, navnl.; a) med Øinene, d. e. at læse; - Veloci percurre oculo, etc., Hor. Sat. 2, 5, 55; oftere ud. oculo (el. oculis); saal. Liv. 9, 18: ∾ paginas in annalibus etc.; s. ogs. nedens. Cic. d. Or. 1, 50; — b) med Ord el. Tale, d. e. korteligen at berøre el. anføre; - ∾ multas res oratione, Cic. Div. 2, 46; - men pass.: quae valde breviter a te ··· percursa sunt, id. d. Or. 1, 47; cf. Tac. Ann. 4, 40; - ogs. impers.: si non ista brevitate percurritur, Cic. d. Or. 2, 80; — c) ∾ omnes honores, (beklæde alle Æresposter efter Ordenen), Suet. Ner. 3; — 2) „ment."; - ∾ animo: med Sielen el. i Tankerne at gjennemløbe el. gjennemgaae; vid. Cic. d. Or. 1, 50: multa animo et cogitatione, multa etiam legendo percurrisse; cf. Hor. Od. 1, 28, 6; ligel. omnes (quaestiones) percursas animo habere, Cic. d. Or. 1, 32.

percursātio, onis, f., [percurso]: hurtig Gjennemreise, Ilen el. at ile derigjennem; - ∾ Italiae, Cic. Phil. 2, 25; cf. id. ibd. 39. — percursio, onis, f., [percurro]: Gjennemløben, at gjennemløbe el. at gjennemgaae; men alene „fig." o. „ment."; A) mundligen i al Korthed at gjennemgaae; ds. som rhetorisk Figur, Cic. d. Or. 3, 53; — B) at gjennemgaae i Tankerne; - propter animi multarum rerum brevi tempore percursionem, id. Tusc. 4, 13, (hvor d. dobbelte gen. subj. o. obj. ogs. kan mærkes). — percurso, are, v. a. o. n., intens. af percurro: oftere at løbe el. streife derigjennem el. derover; - ∾ ripas, Plin. Pan. 12; - men ud. acc., Liv. 23, 42: percursant finibus nostris, (s. in finibus nostris). — percursor, oris, m.: som gjennemløber; - ∾ viae, Lactant., inc. — percursus, 3, partic. af percurro.

*percussĭbĭlis, e: gjennemtrængende, odor, Coel. Aur.; o. — percussio, onis, f.; I) „alm.": Slaaen el. Slag; - percussiones pectoris, capitis, etc., (at slaae sig for Brystet, osv.), Cic. Tusc. 3, 26; digitorum percussione, (ved at knipse med Fingrene), id. Off. 3, 19; — II) „overf." i Musiken: Taktslaget; ds. concret: Takten; - vid. Cic. Orat. 58; - ds. ogs. Talens Afmaaling efter Intervaller og Versled el. Fodder, vid. id. d. Or. 3, 47 o. 48; cf. Quintil. 11, 3, 108: sunt quaedam latentes sermonis percussiones, et quasi aliqui pedes, ad quos etc.; — [percutio].

*percussor, oris, m.; I) „alm.": som slaaer el. stikker el. skyder; - leo percussorem novit, (hvem der har saaret den), Plin. 8, 19; — II) ds. sædv.: Dolkemorder el. Bandit el. leiet Snigmorder, Cic. Phil. 2, 29, o. Suet. Ner. 34; o. — percussūra, ae, f.: Slag el. Stik el. Stød; - ∾ ferro vel sude facta, Appul.; — [percutio]. — 1. percussus, 3, partic. af percutio. — 2. percussus, us, m., [percutio]; (men alene in abl. sing.): Slaaen el. Slag, (som den faldende Vanddraabes); vid. Ovid. Pont. 2, 7, 40; ligel. non teri percussu aquae, Vitruv.; in percussu aequali aut formicante venarum, Plin. 7, 52; men percussu scorpionis, (ved dens Stik), Appul.

percŭtio, cussi, cussum, 3, v. a., [quatio]; I) „egenl."; A) „alm.": slaaer, støder, hugger, skyder, træffer; - ∾ aliquem lapide, Cic.; Manlio pectus percussum, (han fik et Stød for Brystet), Liv. 2, 19; ligel. quum Cato percussus esset ab eo, qui etc., (havde faaet et Stød), Cic. d. Or. 2, 69; men c. acc. graec.: palmis percussa lacertos, vid. Virg. Aen. 7, 503; - ∾ forem virga, Liv., januam manu, Tibull., (slaae derpaa); men om Amor: Inque cor hamata percussit arundine Ditem, (stød ham lige i Hiertet), Ovid. Met. 5, 384; men turres de coelo percussae, (truffne af Lynet), Cic. Catil. 3, 8; - ogs. om et Trylleslag, Virg. Aen. 7, 190; ogs. om Stormen, Ovid. Trist. 1, 1, 85; men Hor. Sat. 2, 3, 273: si cameram percusti forte, (har truffet Loftet); - a scorpione percussus, Plin., (stukken el. bidt deraf); ogs. absol.: percussi, (bidte af Slanger), id. 29, 16; - percussus vulnere, Propert.; cf. Cic. Acad. 1, 4; men Ovid. Met. 6, 80: Percussamque sua simulat de cuspide terram (s. percussam cuspide) Prodere etc.; — B) „bes." ogs.; a) ∾ numum: slaae el. præge en Mont, Suet.; men „alleg.", Senec. Ep. 34; — b) ∾ lyram, (slaae el. spille den), Ovid.; aër percussus pennis, id.; cf. id. Met. 1, 466; - ligel. „poet." om en slaaende Berørelse (navnl. af Lyset og af Lyden); color percussus luce refulget, Lucr.; cf. id. 6, 161; Percussas ··· auriculas (sc. voce), Propert. 1, 16, 28; — c) ∾ venam, (at aarelade), Senec.; men fossa percussa, (gjennemstukken), Frontin., Plin. Ep. 10, 50; — 2) slaaer, nedlægger, fælder; - ∾ hostem cominus, (i Haandgemænge), Suet. Calig. 3; multaeque per herbam Conciderant, illo percutiente, ferae, (for hans Skud), Ovid. Her. 4, 93; - ds. percutere securi, (at halshugge), Liv., Cic.; men pass. c. acc. graeco: collum percussa securi Victima, Ovid. Trist. 4, 2, 5; — II) „fig."; A) „alm.": at slaae, d. e. at giøre et pludseligt og stærkt Indtryk, navnl. at forskrække, at sætte i Forundring; - Percussit ilico animum, (det slog mig strax), Ter. Andr. 1, 1, 98; percussisti me etiam de oratione prolata etc., Cic. Att. 3, 12; cf. id. Mil. 29; - ligel. hac sum suspicione percussus, (er greben af denne Mistanke), id. Dejot. 6; men id. Tusc. 5, 11: quodcunque nostros animos probabilitate percussit, (har indvirket stærkt derpaa); — 2) „poet." ogs.: at begeistre, vid. Lucr. 1, 921: acri Percussit tyrso laudis spes magna meum cor; percussus amore, Hor.; cf. id. Od. 1, 7, 11, ogs. Virg. Aen. 9, 197, o. id. Ge. 2, 476; ligel. deo percussa Maenas, Senec. Troad.; — B) „bes."; a) at styrte el. fordærve el. giøre ulykkelig; - fortunae gravissimo vulnere percussus, Cic. Acad. 1, 3; cf. id. Mur. 21; — b) at prelle el. pudse el. føre bag Lyset; - Jam pol ego hunc ··· probe percutiam, Plaut. Pseud. 2, 2, 9; ogs. ∾ aliquem palpo, (ved Smiger at narre), s. id. Amph. 1, 3, 28; men Cic. Flacc. 20: hunc civem suum ··· percussit; endel. Plaut. Casin. 3, 5, 16: percutere se flore Libyco, (i. e. inebriari vino Mareotico); — not.: percusti, s. percussisti, Hor.; s. ovens.

perdăgātus, 3, sild. s. indagatus: opdaget, Claud. Mamert. d. stat. anim. — per.dĕcōrus, 3: meget anstændig el. hæderlig; - perdecorum est, etc., Plin. Ep. 3, 9. — per.dēlĕo, ēre, v. a.: aldeles at udslette el. ødelægge; - ∾ omnes, Tertull. — per.dēlīrus, 3: aldeles daarlig el. afsindig; vid. Lucr. 1, 693. — per.densus, 3: meget tæt el. fast, humus, Colum. — perdeo, s. und. pereo not. b. — per.depso, ŭi, 3, v. a.: d. forstærkede depso, Catull.

perdīcālis, 3, [perdix], herba, Appul.: = flgd. — perdicium, i, n., περδίκιον: Agerhønsurt, Plin. 22, 19. — per.dīco, xi, 3, v. a.: siger el. udtaler helt el. ganske, Alcim. Avit. — per.diffĭcĭlis,

e: meget vanskelig; - ∾ et perobscura quaestio, Cic.; - superl., perdifficillimus aditus, Liv. 40, 21; df. — perdifficĭlĭter, adv.; - ∾ internosci, Cic. Acad. 2, 15. — per.dignus, 3: meget værdig dertil; - ipsum hominem, quem tibi commendo, perdignum esse tua amicitia ··· credo, Cic. Fam. 13, 6.

per.dĭligens, tis, adj.: meget omhyggelig el. paapasſende, homo, Cic. Qu. Fr. 3, 5; df. — perdīligenter, adv.; - ∾ scriptae epistolae, Cic.; cf. id. Brut. 3. — per.disco, didĭci, 3, v. a.: lærer grundigen; - locus de moribus est oratori perdiscendus, Cic. d. Or. 1, 15; cf. id. Fam. 7, 14; men absol.: At tua perdidicit, etc., Tibull. 1, 9, 65. — per.diserte, adv.: meget veltalende el. tydeligen; - ∾ operis sui rationem reddere, Cic. d. Or. 1, 14.

perdĭte, adv. af perditus; I) „alm.": yderst slet el. daarligen el. fortvivlet; - qui (i. e. quo modo) hic potest se gerere non perdite? Cic. Att. 9, 2; — II) „bef.": over al Maade, afsindigen, amare, Ter. Heaut. 1, 1, 45, conari, Quintil. 2, 12, 5. — perditim, adv., Biform af frgd.; - ∾ amare, Afran. ap. Charis. — *perdĭtĭo, onis, f.: Fordærvelse, Alcim. Avit.; o. — perdĭtor, oris, m.: en Fordærver el. Ødelægger; - ∾ reipublicae, (opp. servator), Cic. Planc. 36; cf. id. Pis. 34: vexator et perditor etc.; — df. fem. perdĭtrix, icis; - ∾ castitatis luxuria, Tertull.; — [perdo]. — perdĭtus, 3, partic. o. adj. af perdo.

per.dĭu, adv.: meget længe, i meget lang Tid, Cic. d. Or. 1, 2; cf. id. Att. 3, 22: perdiu nihil eram auditurus. — perdius, 3, [dies]: som giør noget den hele Dag igiennem; (eftercl. Ord); - stare solitus Socrates pertinaci statu perdius et pernox etc., Gell. 2, 1. — per.dĭūturnus, 3: meget langvarig, bellum, Cic.; - df. som holder sig el. som bestaaer meget længe; perdiuturna ··· (conjunctio mundi partium), vid. id. N. D. 2, 33. — per.dīves, itis, adv.: meget rig; - ∾ et nobilis mulier etc., Cic. Verr. 4, 26; cf. id. Att. 6, 1. — perdix, icis, m. o. f., πέρδιξ: Agerhønen; vid. Plin. 10, 51; ∾ picta, (spraglet), Martial., garrula, Ovid. Met. 8, 237; — II) efter Fabelen var Perdix: Søstersøn af Dædalus, der, misundelig over hans Opfindelse af Saven og Passeren, styrtede ham i Havet, vid. Ovid. l. c. flgd., ogs. id. Ib. 498.

per.do, didi, ditum, 3, v. a., [do, dedi]; I) „egentl.": fordærver, ødelægger, forstyrrer; - si Juppiter urbes delevit, fruges perdidit etc., vid. Cic. R. Am. 45; ∾ civitatem funditus, id., se ipsum penitus, id.; - ∾ et pessundare aliquem, Plaut. Bacch. 3, 3, 3; ∾ aliquem capitis, (anklage paa Livet), id. Asin. 1, 2, 6; - navnl. ogs. at forøde el. tilsætte; Sumat, consumat, perdat, etc., Ter. Heaut. 3, 1, 56; ligel. perdere et profundere, Cic. Fam. 5, 5; - ∾ tempus, id. d. Or. 3, 36; ∾ operam, (spilde sin Umage), id. Mur. 1; hvf. ordsprogvis: ∾ oleum et operam, id. Fam. 7, 10; men auct. ad Her. 4, 44: Decius amisit vitam, at non perdidit; men ∾ aliquem, (forføre), Ter. Ad. 1, 1, 36; ∾ imperii mores, vid. Plin. 29, 8; - ofte ogs. i Forbandelser figes: dii te perdant (el. perduint; vid. not.); — II) „overf." o. „alm.": taber el. fortaber (uerstatteligen); - ∾ liberos, vid. Cic. Fam. 5, 16; ∾ omnes fructus industriae et fortunae, id. ibd. 4, 6; ∾ litem, (tabe en Proces), id. d. Or. 1, 36; ∾ libertatem, id.; - ∾ spem, Plaut., vitam, Martial.; ∾ memoriam, Cic.; cf. Ter. Phorm. 2, 3, 39: nomen perdidi, (har glemt det); - ∾ dextram manum, Plin.; - men om en Spiller: Sic, ne perdiderit, non cessat perdere lusor, Ovid. A. A. 1, 451; — not. a: som archaistiske Former mærkes: perduunt (f. perdunt), Plaut. Rud. prol. 24; men in conjunctivo: perduim, is, it, (f. perdam, as, at), id.; oftest in 3 pl.: perduint (f. perdant), id., Terent., ogs. Cic. Dejot. 7; — not. b: som pass. af perdo, bruges (foruden perditus) sædv. pereo, perire; thi Hor. Sat. 2, 6, 59, vil man nu læse: lux porgitur, (Dagen bliver mig for lang), vid. Freund.; — III) partic. perdĭtus, 3, oftest som adj.; A) „alm.": forloren el. fortabt, haabløs el. ulykkelig; - saal. perditus sum, ligesom perii: jeg er fortabt el. uden Redning, Plaut.; men Cic. Fam. 14, 1: per fortunas miseras nostras vide, ne puerum perditum perdamus; ogs. plane perditus aere alieno, id. Phil. 2, 32; perditus lacrimis ac maerore, id. Mur. 40; - tu omnium mortalium profligatissime ac perditissime, id. Verr. 3, 26; - ogs. om Ting og Begreber; obrutis rebus omnibus et perditis, Cic. Caecin. 31; senatoria judicia perdita profligataque esse, id. Verr. Act. 1, 3; — B) „bef."; 1) fortabt i Elskov, forelsket indtil Affindighed; - amore haec perdita est, Plaut. Cist. 1, 2, 13; ligel. perditus in quadam etc., (rasende forelsket deri), Propert. 1, 13, 7; ogs. ∾ amor, Catull., dolor, Quintil.; — 2) moralsk fordærvet, uforbedrelig, odl.; - ∾ adolescens et dissolutus, Cic.; cf. id. Verr. 3, 58; men homo perdita nequitia, id. Cluent. 13; cf. Suet. Calig. 25; - nihil fieri potest ··· perditius, nihil foedius, Cic. Att. 8, 11; cf. Catull. 42, 14.

per.dŏceo, cŭi, ctum, 2, v. a.; I) som v. fin.; A) „alm.": lærer el. underviser; - ∾ aliquem, c. inf., (oplære nogen deri), Ovid. Pont. 4, 12, 28; men ∾ aliquem, Plaut. Capt. 3, 5, 61, (afrette nogen); cf. id. Mil. gl. 2, 2, 103: docte tibi illam perdoctam dabo; — B) „bef.": lærer el. foredrager; - ∾ suam stultitiam, Quintil. 1, 1, 8; cf. Ovid. Rem. 490; men absol.: rem ··· nec mihi difficilem ad perdocendum, etc., Cic. Sest. 44; — II) partic. perdoctus, 3, ogs. som adj.: meget lærd el. viis, Stat. Silv. 5, 3; quum me ··· usu ipso jam perdoctum viderent, Cic. Balb. 27. — perdocte, adv.: meget kyndigen; - Ut perdocte cuncta callet! Plaut. Most. 1, 3, 122; af — perdoctus, 3, partic. o. adj. af perdoceo.

perdŏlĕo, ŭi, ĭtum, ēre, v. n., men sædv. impersonal.: heiligen at smerte el. bedrøve; - tandem perdoluit (sc. tibi), Ter. Eun. 1, 2, 74; ligel. id subito perdolitum est cuidam Manlio, Qu. Quadrig. ap. Gell. 9, 13; df. — perdŏlesco, ŭi, 3, v. n. inch.: heiligen at smerte; - saal. impers.; - nec perdolescit, fligi socios morte, Attius ap. Non.; - men personal.: at harmes el. ærgre sig derover; - suam virtutem irrisui fore perdoluerunt, Caes. B. C. 2, 15. — perdŏlo, avi, atum, 1, v. a.: tilhugger, arborem ad materiam, Vitruv.; perdolata arbor, id.; ∾ fomes, Arnob.

per.dŏminor, ari, v. dep. n.: at være herskende; „poet." om Vinden: ∾ annum, (hele Aaret), Claudian. — perdŏmĭtor, oris, m., [perdomo]: en Betvinger, mortis, Prudent. — perdŏmĭtus, 3, partic. af flgd. — per.dŏmo, ŭi, ĭtum, 1, v. a.; oprdl. tæmmer aldeles; df. I) om Folk og Lande: betvinger el. undertvinger; - ad perdomandum Latium, Liv. 8, 13; Appulia perdomita, id. 9, 20; — II) om Ting: at bearbeide; - ut nono demum sulco perdometur (solum), Plin. Ep. 5, 6; ∾ farinam assidua tractatione, (giennemælte), Senec. Ep. 90. — per.dormĭo, ire, v. n.: at sove hele Natten, Fronto; df. — perdormisco, ĕre, v. n.: = frgd.; - Perdormiscin' usque ad lucem? Plaut. Men. 5, 5, 29.

per.dūco, xi, ctum, 3, v. a.; oprdl.: fører helt igiennem og derhen; df. I) „egentl."; A) „alm.": fører el. bringer derhen el. dertil; 1) om Personer; - qui Romam eum perduceret, Liv. 45, 13; cf. Nep. Dion. 2; ligel. comprehensos eos ad Caesarem perduxerunt, Caes. B. G. 7, 13; ∾ legionem incolumem in Allobrogas, ibd. 3, 6; cf. ibd. 5, 23; - navnl. ogs. at skaffe et Fruentimmer tilstede; vid. Cic. Verr. 5, 12, Ovid., Suet.; df. pass.: perduci, Hor. Sat. 2, 5, 77, om Fruentimret: at forføres; — 2) om Ting, navnl. i Bygningssproget; - ∾ murum fossamque ad montem, Caes. B. G. 1, 8; cf. ibd. 3, 44; ∾ viam a Bononia Arretium, Liv. 39, 2; cf. id. 35, 10; ∾ aquam in

coloniam, Traj. ap. Plin. Ep. 10, 92, ogs. ex fonte, Plin. Ep. 10, 46; – men ∾ columnas in Capitolium, (bringe derop), Suet. Vesp. 18; — B) „bef." ogs. at drage el. trække derover; ogs. at bestryge el. besmøre dermed; – Quo (liquido ambrosiae odore) totum nati corpus perduxit, Virg. Ge. 4, 416; cf. Pers. 2, 56; ∾ artus succo, Seren. Sammon.; — b) at overstryge el. udstryge el. udslette, nomen alicujus in testamento, Digest.; — 2) indbrikker el. indsober, drikker; – ∾ liquorem, Arnob.; aqua perducta, Scribon.; — II) „fig."; A) „overf." el. alm."; 1) giennemfører, d. e. fortsætter, altercationem in serum, Liv. 38, 50; cf. Caes. B. G. 5, 30; men Cic. Fam. 9, 20: itaque usque ad assum vitulinum perducitur opera, (jeg bliver ved at spise lige dertil); — 2) bringer det dertil; – eo rem perduxit, ut etc., Nep. Dion. 5; navnl. ogs. at bringe i en Tilstand; – ∾ ulcera ad cicatricem, Plin., aliquid ad maturitatem, id.; men ∾ penicillum (Penselen el. Malerkunsten) ad magnam gloriam, id. 35, 36; — b) ∾ se ad longam senectam, (naae en høi Alder), Plin. 29, 8; men Cic. d. Senect. 17: ad centesimum annum perduxisse, (være bleven 100 Aar gammel), er acc. pers. udfalden; — B) „ment." el. „bef."; 1) at bringe el. drive dertil; – perductus est ad centum talenta (sc. solvenda), Liv. 38, 14; cf. Cic. Verr. 2, 28; – ∾ aliquem ad suam sententiam, Cic., in suam sententiam, Caes., (bringe over derpaa); ogs. ∾ ad se, (over paa sit Parti), id.; cf. Sall. Jug. 80; s. ogs. Nep. Ham. 4: perductus est eo, ut etc., (blev bragt dertil); — 2) ∾ aliquem ad summam dignitatem, Caes., ad amplissimos honores, Cic., (bringe el. hæve dertil); men ∾ aliquem ad furorem mortemque, Cic. Tusc. 4, 23, (styrte nogen deri); — not: perduce, s. perduc, Seren. Sammon.

*perductĭo, onis, f.: Leden el. at lede derigiennem el. derhen; – de perductionibus aquarum etc., Vitruv. — perducto, are, v. a., intens. af perduco: fører el. leder derigiennem; – men comisk: at skaffe ukydske Fruentimre tilstede; vid. Plaut. Most. 3, 2, 160; o. — perductor, oris, m.: som bringer tilstede el. derhen; bf. sædv. en Kobler; – lenonum, aleatorum, perductorum nulla mentio fiat, Cic. Verr. 1, 12; s. ogs. Plaut. Most. 3, 2, 130: apage istum perductorem; non placet; — [perduco]. — perductus, 3, particip. af perduco.

per.dūdum, adv.: meget længe, i meget lang Tid; – Vidi edepol hominem haud perdudum, Plaut. Stich. 4, 1, 69. — *perdŭellĭo, onis, f.; I) egtl. Krigsforholdet, el. d. fiendlige Forhold imellem de Krigførende, hvf. auct. ad Her. 4, 10, anfører som Exempel paa et svulstigt Udtryk: qui perduellionibus venditat patriam, (f. perduellibus); — II) bf. „overf.": Statsforræderi el. Majestætsforbrydelse, navnl. Tabet af en Krigshær ved Feltherrens Forseelse; hvf. Liv. 26, 3: perduellionis se judicare Cn. Fulvio, (i. e. se eum reum facere perduellionis); – ligel. om en vilkaarlig og tyrannisk Brug af den høieste Magt, hvf. Cic. Mil. 14, (men ironisk), om Henrettelsen af de catilinariske Sammensvorne; – ogs. i visse Tilfælde om Mord, vid. Liv. 1, 26, o. Cic. Rab. Perd. 3; af — perdŭellis, is, m., [duellum]: krigførende Fiende, (oftest forel. f. d. sild. hostis), vid. Cic. Off. 1, 12; hvf. ogs. ibd. 3, 29: nam pirata non est perduellium numero definitus; cf. Liv. 45, 16; — II) forel. ogs. „overf." f. inimicus: Privatfiende el. Uven; vid. Plaut. Pseud. 2, 1, 8 o. 15. — per.dŭellum, i, n., forældt. f. bellum: Krig; – de summa tibi perduellum est, Attius. ap. Non. — perdŭim, etc., s. und. perdo: not. a.

per.dūro, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) act.: at giøre haard, at hærde; – ∾ plantas (pedum), Prudent.; — II) neutr., men alene „fig.": at holde ud, vedblive at være el. at opholde sig; – Non posse apud vos ··· se ··· perdurare, Ter. Hecyr. 2, 2, 27; – ogs. „alm.": at vedblive el. vedvare; – non perdurasse in senectutem, Senec.; Sufficit et longum probitas perdurat in aevum, Ovid. Med. Fac. 49. — per.dūrus, 3: meget haard; bf. „fig.": ∾ interpretatio, Digest.

Pĕrēdĭa, ae, f., ligesom Ædelandet, comisk digtet Ord, s. und. Perbibesia; af — 1. pĕr.ĕdo, ēdi, ēsum, 3, v. a.; I) „egenl."; at opæde el. fortære; – qui apibus peredit cibum (fucus), Plaut. frgm. ap. Priscian.; — II) „fig."; A) „overf.": at giennemæde el. fortære; om Ilden, Hor. Od. 3, 4, 75; om Vandet, Tibull. 1, 4, 18; vesco sale saxa peresa, Lucr. 1, 327; cf. Virg. Ge. 3, 561; — B) ment.": hentærer, udmarver; – languoribus peresus Essem, etc., Catull. 55; cf. Virg. Aen. 6, 442. — 2. pĕr.ĕdo, ere, v. a: udgiver (en Bog), vet. poët. ap. Sidon. — per.efflo, are, v. a.: ganske at udaande, animam, Appul. — per.efflŭo, ere, v. n.: at flyde igiennem el. henover, Vulgat.

perĕger, gris, c., [ager]: som er bortreist el. udenlands; (efterel. Ord); – pereger si factus sit (legatarius), Digest.; bf. — pĕregre, adv.: udenlands, ikke hiemme; A) paa Spørgsmaalet, hvor? – ∾ esse, Plaut., habitare, Liv.; cf. Cic. Phil. 5, 11; — b) ogs. „fig."; – dum peregre est animus sine corpore velox, Hor. Ep. 1, 12, 13; — B) paa Spørgsmaalet, hvorfra? – ∾ rediens, Ter. Phorm. 2, 1, 13; alios peregre in regnum Romam accitos, Liv. 2, 10; cf. id. 28, 11; – men a peregre (udenfra) aditus in scenam, Vitruv. 5, 7; — C) paa Spørgsmaalet hvorhen? – ∾ proficisci: reise udenlands, Suet. Caes. 42; cf. Hor. Sat. 1, 6, 102, (hvor p. l.); — not.: peregri, adv.: for- o. efterel. Biform af peregre, Naev. ap. Charis., Prudent. — per.ēgregius, 3: høist fortræffelig, Appul.

peregri, adv., s. und. peregre. — *pĕrēgrīnābundus, 3: som reiser el. flakker omkring, Liv. 28, 18; — pĕrēgrīnātĭo, onis, f.; I) „egenl."; A) Omreisen el. Omflakken, Cic. Att. 16, 3; ogs. in pl., id. Lael. 27; — B) i Udlandet; – peregrinationes suscipere, (om Pythagoras o. Plato), Plin. 30, 2; cf. Cic. Tusc. 5, 37; — II) „overf." om Dyrene, Cic. Fin. 2, 33; men om Muslinger; Plin. 32, 21; o. — pĕrēgrīnātor, oris, m.: som reiser meget el. gierne, Cic. Fam. 6, 18; — [peregrinor].

pĕrĕgrīnĭtas, atis, f., [peregrinus]; I) „egenl.": den Fremmedes Stand og Forhold; (opp. civitas el. Borgerskab); – redigere aliquem in peregrinitatem, Suet. Claud. 16, ogs. ad peregrinitatem, Digest., (overføre el. nedsætte en Borger i el. til denne Stand); – peregrinitatis reus, (der er beskyldt for, skiønt peregrinus, at have udgivet sig for civis el. Borger), Suet. l. c. 15; — II) „fig."; a) fremmed Vis, fremmede Skikke el. Sæder; – quum in urbem nostram est infusa peregrinitas, Cic. Fam. 9, 15; — fremmed Udtale el. Dialect; – si fuerit os ··· urbanum ··· in quo nulla ··· peregrinitas resonet, Quintil. 11, 3, 30.

pĕrĕgrīnor, atus, sum, 1, v. dep. n., [peregrinus]; I) „egenl.": at reise omkring el. i Udlandet, at være fremmed paa et Sted; – ∾ tota Asia, Cic. Brut. 13; men ∾ in aliena civitate, vid. id. Rab. perd. 10; — II) „fig." el. om Begreber; A) at færdes omkring, at svæve ud, odl.; – haec studia peregrinantur nobiscum, (ledsage os paa Reiser), Cic. Arch. 7; men id. N. D. 1, 20: animus ··· ita longe lateque peregrinatur, ut etc.; men ∾ (in) infinitatem omnem, id. Tusc. 5, 39; — B) at være fremmed derfor el. ubekiendt dermed; – quae quidem (philosophia) adhuc peregrinari Romae videbatur, id. Fin. 3, 12; men vestrae peregrinantur aures etc.? id. Mil. 12.

pĕrĕgrīnus, 3, [peregre]; I) „egenl."; A) „alm."; som adj.: fremmed el. udenlandsk; – peregrinum ducere coelum, (være landflygtig), Ovid. Trist. 4, 8, 25; ∾ merces, Plin.; ∾ divitiae, Hor. Ep. 2, 1, 203; peregrino Labore fessi etc., (i. e. peregrinationis la-

bore), Catull. 31, 8; ∾ amores, (i. e. erga puellam peregrinam), Ovid. Her. 9, 47; ∾ verba et externa, Quintil.; urbanitas, in qua ··· nihil peregrinum, etc., id. 6, 3, 107; ∾ terror, Liv. 3, 16, (i. e. ab hoste peregrino); men Tac. Ann. 14, 53: velut peregrinum otium, (ligesom den Fremmedes); — 2) som subst.: den Fremmede, en Udlænding; - peregrini et incolae officium etc., Cic. Off. 1, 34; men peregrini et advenae etc., id. Agr. 2, 34; cf. id. Sull. 7; - fem. peregrina, ae: udenlandsk Fruentimmer, Ter. Andr. 1, 1, 119, o. ibd. 3; 1, 11; — B) „bes.": som, uden at have Borgerret, opholder sig paa et Sted, en Ikkeborger, en Indsidder, vdl.; - neminem ··· neque civem, neque peregrinum etc., Cic. Verr. 4, 35; s. ogs. overf. id. Off. 1, 34; - praetor peregrinus, qui Romae inter peregrinos jus dicit, Digest.; ∾ provincia, Liv. 40, 44, ogs. sors inter peregrinos, id. 21, 15, (hans Embede); - ager peregrinus, i. e. ager pacatus, qui extra Romanum et Gabinum est, Varro L. L. 5, 4; — II) „fig.": fremmed el. uvidende el. ukyndig deri el. derom; - peregrinus in agendo (orator), Cic. d. Or. 1, 50; in patria peregrini atque advenae, ibd. 58; men id. Att. 6, 3: est enim quiddam, advenientem (me) non esse peregrinum et hospitem.

pĕr.ēlegans, tis, adj.: meget fin el. artig el. smagfuld; - ∾ genus (dicendi), Cic. d. Or. 2, 67; men ∾ ac persubtilis oratio, id. Planc. 21; — bf. adv. pĕrēlĕganter, dicere, id. Brut. 52. — pĕr.ēlixo, are, v. a.: stærkt at koge el. syde, aliquid, Apic. — pĕr.ēlŏquens, tis, adj.: meget veltalende, Cic. Brut. 70.

peremnis, e, [amnis], auspicium, ogs. absol. peremne: Varsel, som tages ved Overgangen over en Flod; vid. Fest. p. 245 o. 250, (Müll.); cf. Cic. N. D. 2, 3: (in bellis auspicia) nulla peremnia servantur, nulla ex acuminibus. — pĕremptālis, e, [peremptus]: tilintetgiørende, fulmina, quibus tolluntur priorum fulminum minae, Senec. Qu. N. 2, 49. — *pĕremptĭo, onis, f.: Ombringelse, Augustin.; o. — pĕremptor, oris, m.: en Morder, regis, Senec. Oed.; — [perimo]. — pĕremptōrĭus, 3, [peremptor]: dødelig el. dræbende, (eftercl. Ord); - ∾ venenum, Appul.; — II) „overf." i Retssproget: afgiørende, edictum, Digest., exceptiones, ibd. — peremtrix, icis, fem. af peremptor: som ophæver el. tilintetgiør; - ∾ sensus (gen.), Tertull. — peremptus, 3, particip. af perimo.

pĕrendĭe, adv.: i Overmorgen; - scies igitur (sc. rem) ··· cras, ad summum perendie, Cic. Att. 12, 44; ∾ mane, id. Fam. 16, 17; cf. Plaut. Aul. 2, 1, 31. — pĕrendĭnātĭo, onis, f.: Udsættelse til i Overmorgen, Capella; af — perendĭnus, 3, [perendie]: som er i Overmorgen; - utrum diem tertium, an perendinum dici oporteret, Cic. Mur. 12; - men for= o. efterel.: in perendinum (sc. diem), Plaut. Trin. 5, 2, 65; men diem perendini (sc. temporis), Gell. 10, 24, (af en Formular).

Perenna, ae, f.; sædv. Anna Perenna, s. und. Anna. — pĕrennis, e, [annus]: som vedvarer hele Aaret; - ∾ aves, (som blive hos os hele Aaret), Plin. 10, 36; — II) „fig."; A) „overf.": meget længe el. bestandigen; - ∾ aquae, Cic. Verr. 4, 48, (som aldrig udtørres, rindende); cf. Liv. 42, 54, ogs. Cic. d. Rep. 2, 5; - ∾ cursus stellarum et perpetui, id. N. D. 2, 21; in tuis perennibus studiis, id. Brut. 97; - ogs. stærk; ∾ vinum, (som holder sig længe), Colum.; ∾ adamas, Ovid.; cf. id. Am. 3, 4, 4; — B) ogs. „ment": evig el. uforgængelig; - perennis et contestata majorum virtus, Cic. Flacc. 11; ∾ animus in rem publicam, id. Prov. cons. 9; bf. — III) neutr. perenne, ogs. som adv. f. perenniter: hele Aaret igiennem, Colum. 12, 18; - ogs. „overf.": bestandigen; - ∾ durabilis, Pallad. — pĕrennĭservus, i, m., [perennis]: evig Slave, (som Skieldsord), Plaut. Pers. 3, 3, 16.

*pĕrennĭtas, atis, f.: bestandig Vedvaren el. Varighed; - adde huc gelidas fontium perennitates, Cic. N. D. 2, 39; comisk er: cibus perennitatis, (f. cibus perennis), Plaut. Pers. 3, 1, 2; — not.: ogs. som Titel: Perennitas Vestra, (til d. sild. Keisere), Symmach.; — pĕrenniter, adv.: bestandigen, frondens arbor, Augustin.; o. — perenno, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: længe at vedvare el. vedblive el. holde sig; - ut diutius perennent boves, Colum.; arte perennat amor, (bliver varig), Ovid. A. A. 3, 42; cf. id. Fast. 1, 721: domus ··· cum pace perennet; — II) act.: at bevare el. vedligeholde; navnl. om Vin: bringe til at holde sig, Colum. 12, 19; — [perennis]. — pĕrenticida, ae, m., [f. pericida, af pera o. caedo]: som bortskærer Ranselen; bf. som aabner Pungen, som lader sig snyde, Plaut. Epid. 3, 2, 13, (m. comisk Henspillen paa parenticida).

pĕr.ĕo, ii, (ivi, Appul.), itum, 4, v. n. (o. a.); I) „egenl.": at gaae derigiennem; - inane lymphae Dolium fundo pereuntis imo, (hvoraf Vandet løber ud), Hor. Od. 3, 11, 26; — b) at gaae derover, at træde derpaa; - crocum gaudet ··· atteri, pereundoque melius provenit, Plin. 21, 17; — c) at gaae bort el. blive borte derfra; - ecqua inde parva periisset soror, Ter. Eun. 3, 3, 15; — II) oftest „fig."; A) „alm.": at forkomme el. fortabes, at blive borte; s. ovens. Terent. l. c.; ligel. ∾ e patria, Plaut. Capt. 3, 4, 5; cf. Ovid. Trist. 3, 7, 16, o. Tac. Hist. 3, 1; — bb) bf. ogs. a) at forkomme, at gaae tilgrunde, at blive tilintetgiort; - tantam pecuniam tam brevi perire potuisse, Cic. Phil. 5, 4; exercitum periturum, (vilde gaae tilgrunde), Nep. Epam. 7; cf. Hor. Od. 1, 16, 19, o. Plaut. Truc. 1, 1, 24; men Liv. 59, 18, multis actiones peribant: mange tabte deres Søgsmaal, (fordi neml. Sagerne ikke kunde blive paakiendte til rette Tid); — b) at forkomme, d. e. at være spildt el. forgeves; - ne et oleum et opera philologiae nostrae perierit, Cic. Att. 2, 17; nulla ··· perit otio dies, (om Bierne), Plin. 11, 5; annum periisse, (at Aaret er tabt, er bleven ubenyttet), Colum.; — B) „bes.": at omkomme, at miste Livet, navnl. paa en voldsom Maade; - Si pereō, hominum manibus periisse juvabit, Virg. Aen. 3, 606; cf. Cic. N. D. 3, 33, o. id. Catil. 2, 10; ∾ fame, id., naufragio, id.; men ∾ ab aliquo: ombringes af nogen, Plin. 11, 73; cf. Ovid. A. A. 2, 208; ogs. absol. om en selvvoldt Død, vid. Tac. Hist. 2, 48; s. ogs. Hor. A. P. 466; - men Petron. 21, med Lune: inter nos secretum periturum, (at Hemmeligheden imellem os skal være som død, at den ikke skal komme videre); — b) bf. ligesom at omkomme, at være el. blive ulykkelig; - quid fieri tum potuit? jam pridem perieramus, Cic. Att. 14, 10; — bb) hertil mærkes endnu; a) det comiske Udraab: perii, (det er ude med mig)! deels i Forskrækkelse, vid. Ter. Eun. 5, 2, 66; ligel. periimus, Actumst, id. Ad. 3, 2, 26; cf. Ovid. A. A. 3, 607; - deels i Forundring el. Harme, vid. Ter. Eun. 4, 3, 22; - men i Forsikkringer: peream, (vil døe derpaa), m. flgd. si el. nisi el. ni; vid. Ovid. Her. 17, 183; ligel. peream, nisi sollicitus sum, Cass. ap. Cic. Fam. 15, 19; — b) ∾ amore: være dødeligen forelsket, Virg. Ecl. 10, 10; ogs. ∾ aliqua (re), Propert. 2, 12, 13; men Hor. Od. 1, 27, 12: qua pereat sagitta; comisk ogs. c. acc. pers.; earum hic alteram efflictim perit, Plaut. Poen. 5, 2, 135; „poet." ogs. absol.: amare ··· Quantum qui pote plurimum perire, Catull. 45; — not. a: puppis (i. e. navis) pereunda est, (f. pereundum est puppi), Plaut. Epid. 1, 1, 70; — not. b: perdeam f. peream, Plaut. Poen. 4, 2, 62.

pĕr.ĕquito, avi, 1, v. n. (o. a.): rider derigiennem, inter duas acies, Caes.; - ogs. rider omkring el. hid og did, ex via longe, Liv. 23, 47, (al. ea via etc.); ∾ per omnes partes, Caes. B. G. 4, 33; - ogs. c. acc.; ∾ aciem, Liv. 5, 28; ligel. Plin. 9, 8: perequitans maria etc.

pĕr.erro, avi, atum, 1, v. a; I) „egenl.": vanker el. flakker el. færdes derigiennem el. derover; - ∾ circum el. forum, (spasere derover el. derpaa), Hor.

Sat. 1, 6, 113; quid, Io, freta longa pererras? Ovid. Her. 14, 103; Hannibal reges pererravit, (drog omkring til dem), Senec. Qu. N. 3, praef.; - df. pass.: Arva pererrantur ··· undis, Ovid. Am. 2, 16, 5; cf. Virg. Aen. 2, 295: pererrato ponto; — II) „overf."; - omnemque pererrat Arte locum, (om Nævekægteren), Virg. Aen. 5, 441; cf. ibd. 4, 363; men sonus pererrat cornua, Sil. — pĕr.ĕrŭdītus, 3: meget lærd, Cic. Att. 4, 15. — pĕr.ēsus, 3, particip. af 1. peredo. — per.excelsus, 3: meget høi; - loco perexcelso atque edito, Cic. Verr. 4, 48; (al. praecelso).

pĕr.excrŭcio, avi, 1, v. a.: qvæler el. plager paa det allerværste, Plaut. Stich. 3, 1, 32. — pĕr.exĭgŭe, adv.: meget smaat el. knapt, praebere, Cic. Att. 16, 1; af — pĕr.exĭgŭŭs, 3; I) „alm.": meget liden (af Omfang el. Udstrækning); - ∾ semen, (smaat Frø), Cic.; ∾ spatium loci, Caes. B. G. 5, 15; men ∾ dies, (meget kort Tidsfrist), Cic. Verr. Act. 1, 2; ∾ frumentum, Caes. B. C. 3, 42; cf. Liv. 22, 52. — pĕr.exoptātus, 3: meget forønsket el. onskelig, Gell. 18, 4, hvor Tmesis: per, inquit, exoptatus venis. — pĕr.expĕdītus, 3: meget let, uden al Vanskelighed; - defensio, Cic. Fin. 3, 11. — pĕr.explĭcātus, 3: fuldkommen udviklet el. forklaret, Sidon. — per.exsiccatus, 3: aldeles udtørret, Arnob.

per.fabrico, avi, 1, v. a.: at tomre færdig; df. „overf.": Ita me ··· perfabricavit, (har saaledes giort mig istand el. overlistet mig), Plaut. Pers. 3, 2, 4. — per.facēte, adv.: meget vittigen, dicta, Cic. Verr. 1, 46; af — perfăcētus, 3: meget vittig; - eundem et vehementem, et valde dulcem, et perfacetum fuisse, Cic. Brut. 27; aliquid perfacetum dicere, id. — perfacĭle, adv.: meget let, apparere, (vise sig), Cic., sese tueri, id.; men comist: ∾ perpetior etc., Plaut. Most. 3, 1, 93; af — perfăcĭlis, e: meget let; - perfacile factu esse, c. inf., Caes. B. G. 1, 3; ligel. perfacile est, c. inf., Cic. Leg. 2, 7; — II) „bes.": godmodig, overbærende; - me perfacilem in audiendo, Cic. d. Or. 1, 20. — per.facundus, 3: meget veltalende, in concionibus, Justin. 22, 1. — per.famĭlĭāris, e: meget fortrolig, alicui, (med nogen), Cic. Qu. Fr. 2, 13; - ogs. m. Tmesis: per fuit familiaris etc., Gell. 2, 18; — II) som subst., ∾ alicujus: nogens fortrolige Ven, id. Fin. 5, 31; ligel. id. Fam. 13, 51: Messenium, meum perfamiliarem etc. — per.fătŭŭs, 3: meget enfoldig; - Heu quam perfatuae sunt tibi, Roma, togae! Martial. 10, 18, inc., (al. Eheu quam fatuae etc.).

perfecte, adv. af perfectus: fuldkomment, indtil Fuldkommenhed; - ∾ planeque eruditus, Cic.; cf. id. d. Or. 1, 28; - compar., Appul.; superl., Gell. — perfectio, onis, f., [perficio]: Fuldendelse, Fuldkommenhed; - in omnibus rebus difficilis optimi perfectio atque absolutio, Cic. Brut. 86; cf. id. Fin. 3, 9; men id. Orat. 29: si non perfectio, at conatus tamen et adumbratio. — perfectissĭmātus, us, m., fra K. Constantinus: den Værdighed, som hører til Hoftitelen: perfectissimus, Cod. Just. — perfector, oris, m., [perficio]: som fuldender el. fuldkommengiør; - ∾ mearum voluptatum, Ter. Eun. 5, 8, 4; men (stilum) perfectorem dicendi esse et magistrum, Cic. d. Or. 1, 60; - df. fem. perfectrix, icis, beatae vitae (philosophia), Cic. ap. Lactant. — 1. perfectus, 3, particip. o. adj. af perficio. — 2. perfectus, us, m., [perficio], ligesom perfectio: Fuldendelse, Fuldkommenhed; - perfectus habere elegantes, (om en Bygnings Indre), Vitruv. — per.fēcundus, 3: meget frugtbar; - ∾ genetrix animalium (terra), Mela 1, 9.

perfĕrens, tis, partic. o. adj. af perfero; df. — perfĕrentĭa, ae, f.: Udholdenhed, malorum, Lactant. — per.fĕro, tŭli, lātum, ferre, v. a.; I) „egentl."; A) „alm.": fører el. bringer el. bærer derigiennem og derhen; - Aeneas tulit patrem per ignes, et (quid non pietas potest?) pertulit, Senec. Benef. 3, 37; df. „poet.": lapis ··· non pertulit ictum, (naaede ikke Maalet), Virg. Aen. 12, 906; cf. ibd. 10, 786; ligel. hasta ··· perlata, ibd. 11, 803; df. perferre partus, (bære Fosteret den bestemte Tid), Plin. 7, 11; — B) „bes."; a) overbringer; - ∾ litteras ad aliquem, Cic., nuncium alicui, id.; ∾ Caesaris mandata ··· ad Pompejum etc., Cic. Qu. Fr. 3, 1; perlatos codicillos etc., (de overbragte Depescher), Suet. Ner. 49; fama Romam perlata est, Liv. 28, 13; ogs. om Lyden, id. 7, 36; — b) bringer et Budskab, forkynder el. melder, m. acc. c. inf., Liv. 3, 26; cf. Virg. Aen. 5, 665; ligel. perfertur ad me, etc., Cic. Fam. 14, 1; men Liv. 2, 51: quod ubi pertulit rumor; cf. id. 3, 23; - extremas syllabas non perferre, (ikke udtale dem tydeligen), Quintil.; men Cic. Agr. 2, 30: agrum ad paucos perferri, (at den alene blev Faa til Del); — c) ogs. f. ferre: at bære; - Perge modo, atque hinc te reginae ad limina perfer: begiv dig derhen, Virg. Aen. 1, 389; ∾ ventrem, (være frugtsommelig el. drægtig), Colum.; ∾ legationem, (besørge el. forvalte), Suet. Claud. 6; - gravissimas navium non pertulit alveus fluminis, (kunde ikke bære dem), Liv. 10, 2; men id. 7, 15: quos pavor pertulerat in silvas, (havde drevet el. jaget derhen); — II) „fig."; A) „alm."; a) fører el. bærer helt igiennem; - Hic subit et perfert (onus), „alleg.", Hor. Ep. 1, 17, 41; ∾ personam, (i. e. perpetuo ferre), Plin. Ep. 2, 23; ∾ vultus intrepidos, (bevare el. beholde); vid. Ovid. Met. 13, 478; — b) giennemfører, tilendebringer, laborem, Stat.; - navnl. ogs. sætter igiennem, bringer istand; ∾ legem, (faae et Lovforslag antaget som Lov), Liv., Cic.; ligel. ∾ rogationem, (i. e. legem), id.; ligel. ∾ actionem el. causam el. quaestionem, Digest.; — B) „bes.": taaler el. lider helt igiennem el. til Enden; vid. Nep. Arist. 1; Leve est, miserias ferre, perferre est grave, Senec. Thyest. 307; — b) oftere, ligesom ferre: lide el. bære el. udstaae el. udholde, omnes indignitates contumeliasque, Caes. B. G. 2, 14; frigore et ··· vigiliis perferendis, Cic. Catil. 2, 5; cf. id. Verr. 2, 3, hvor ogs. ∾ aliquem, (finde sig i nogens Mishandlinger); men Ter. Andr. 1, 1, 35: facile omnes perferre et pati, (komme vel udaf det med alle); men Cic. Att. 5, 21: perfer (sc. me: bær over med mig); ligel. absol.: Perfer et obdura; multo graviora tulisti, (bær din Modgang, osv.), Ovid. Trist. 5, 11, 7; men Quintil. 10, 1, 40: perferre vetustatem, (om Forfattere: at holde sig el. blive læste i længere Tid); — III) particip. perfĕrens, tis: udholdende, lidende, ogs. som adject. c. gen.; - perferentes injuriarum, Cic. d. Or. 2, 43.

per.fĕrus, 3: meget vild, boves, Varro. — per.fervĕfĭo, ĕri: at blive meget hed; men in tmesi: terra ··· sole perferve ita fit, ut etc., Varro R. R. 1, 9, inc. — per.fervĕo, ēre, v. n.: at vær meget hed, Mela 1, 8. — per.fervĭdus, 3: meget hed, aestas, Colum. — Perfica, (sc. dea), f. und. perficus.

perfĭcĭo, feci, factum, 3, v. a., [facio]; I) „egentl."; A) „alm.": gior færdig, fuldender, tilendebringer; - ∾ pontem, Caes. B. C. 1, 41; ∾ bellum, Liv.; susceptum perfice munus, (fuldend at bringe din Gave), Virg. Aen. 6, 629; ∾ promissa, (opfylde det Lovede), Terent.; ∾ scelus, (fuldbyrde), Cic. Cluent. 68; ∾ multa, (bringe i Stand, opp. conari), id. Orat. 30; cf. id. Brut. 18, ogs. id. N. D. 2, 13: absolvi aliquid et perfici etc.; - navnl. ogs. om Tiden; centum qui perficit annos (scriptor: som har holdt sig el. som er bleven læst saalænge), Hor. Ep. 2, 1, 39; men comitiis perficiendis etc., Caes. B. C. 3, 2; — B) „bes." ogs. a) forarbeider el. udarbeider; - candelabrum e gemmis clarissimis opere admirabili perfectum, Cic. Verr. 4, 28; - ∾ coria, (berede el. garve dem), Plin.; ∾ lanas, id.; ∾ minium et excoquere, id.; men ∾ cibos ambulatione, (fordøie dem), id. — b) at tilveiebringe el. indbringe; - perfici sexagena posse, (i. e. redigi),

Varro R. R. 3, 6; — II) „fig.": bringer det dertil, bevirker; absol., el. m. ut, o. s. v.; s. ovenf. Cic. Orat. 30; - perficiam profecto, ut etc., id. Agr. 1, 9; cf. Nep. Epam. 6; - ogs. beviser el. godtgior; saal. Cic. Tusc. 1, 8: perfice, si potes, ut etc.; — B) opdrager el. uddanner; - Phillyrides puerum cithara perfecit Achillem, Ovid. A. A. 1, 11; men Cic. Fin. 2, 5: habes undique expletam et perfectam formam honestatis; — III) particip. perfectus, 3, ogs. som adj.: fuldkommen el. fuldendt i sit Slags; A) om Personer; - ∾ homo in dicendo, Cic.; ligel. perfectus in arte, Ovid.; ogs. perfectus litteris Graecis, (som kan Græsk til Fuldkommenhed), Cic. Brut. 70; - men absol.: perfecti homines planeque sapientes, id. Off. 1, 15; — B) om Ting og Begreber; - a primis inchoatisque naturis ad ultimas perfectasque procedere, Cic. N. D. 2, 12; cf. ibd. 13: quod aptum atque perfectum expletumque sit omnibus suis partibus; - men perfectum officium atque absolutum, (det rene Pligtbegreb), id. Off. 3, 3; - aetas perfecta, (den myndige Alder af 25 Aar), Digest.; - ad perfectum venire, (naae Fuldkommenhed), Varro; ad perfectum, (fuldkomment), Lactant.; - compar., valvas perfectiores nullas unquam ullo templo fuisse, Cic. Verr. 4, 56; aliquid politius perfectiusque etc., id. d. Or. 1, 2: - superl., quod ego summum et perfectissimum judico, id. Orat. 1; — not.: fra K. Constantinus er perfectissimus: en keiserlig Hoftitel, Cod. Just.; df. — perficus, 3: ligesom perficiens: fuldendende el. fuldbringende, natura, Lucr. 2, 1115; — II) Perfica, ae, f., ogs. som Gudinde: den Fuldbringende, Arnob.

perfide, adv. af perfidus: troløst, Senec.; ∾ rumpere pactum, Gell. — per.fidēlis, e: meget trofast, paalidelig, Cic. Att. 2, 19. — perfidens, tis, adj., [fido]: som forlader sig derpaa; (eftercl. Ord); c. abl., Aur. Vict. Caes. 17. — perfidia, ae, f., [perfidus]; Troløshed, Uredelighed; - hominum, Cic.; perfidia et simulatione uti, Caes.; cf. Cic. R. Am. 38; - ogs. in pl.: listige Puds, Bedragerier, Plaut. Capt. 3, 3, 7. — perfidiōse, adv.: troløst, uredeligen; - multa perfidiose facta videtis, Cic. R. Am. 40; - compar., ∾ rebellantes, Suet. Aug. 21; af — perfidiōsus, 3, [perfidus]: fuld af Troløshed el. Svig; I) om Personer; - fallax, perfidiosus, impudens, Cic. Pis. 27; perfidiosus animo et subdolus, Tac.; - superl., ∾ homo, Cic.; — II) om Ting og Begreber; - nihil in me perfidiosum ··· in amicitia ··· debes agnoscere, Cic. Fam. 3, 10; ∾ et nefarium est, fidem frangere, id. R. Com. 6.

perfidus, 3, [fides]; I) „alm.": som bryder sit Ord el. Løfte, troløs, menedersk, falsk; - omnes aliud agentes, aliud simulantes, perfidi etc., Cic. Off. 3, 14; perfide, (du troløse)! Virg. Aen. 4, 305; - „poet." ogs. c. gen.; sacri ··· perfida pacti Gens Cadmaea, Sil. 1, 5; — b) „poet." ogs. om Ting og Begreber; - ∾ arma, (som man troløst har grebet), Ovid. Fast. 4, 380; ∾ bella, Sil., verba, Ovid.; — c) neutr. perfidum ogs. som adv., Hor. Od. 3, 27, 67; — II) „overf.": upaalidelig, ikke til at stole paa; - ∾ freta, Senec. Med.; ∾ via, Propert. 4, 4, 49; men ∾ vappa, Martial. 12, 48, (slet el. skadelig Vin, der neml. holdes for uskadelig); perfidum glacie flumen, Flor. 3, 4. — per.finio, ire, v. n.: at være den allersidste; - nec res perfiniet ulla, Lucr. 1, 612. — perfixus, 3, [figo]: giennemboret; df. Lucr. 6, 391: Pectore perfixo (sc. fulmine); cf. id. 2, 360: desiderio perfixa juvenci

per.flābĭlis, e, [perflo]: som kan giennemtrænges af Luften el. af Vinden; - ∾ terra, Solin. e Varrone; deos induxit Epicurus perlucidos et perflabiles, Cic. Div. 2, 17; — not.: sild. ogs. act.: giennemluftende, aër, Pallad. — per.flāgitiōsus, 3: høist skiændig el. forbrydersk, Cic. Coel. 20. — per.flagrātus, 3, partic., [flagro]: meget forbrændt, Capella. — *perflāmen, inis, n.: = perflatus, Prudent.; — perflātĭlis, e: som kan giennemblæses; - ∾ pator aedium, Appul.; o. — perflātus, us, m.: Giennemblæsen; df. „concret": Vind el. Lufttræk; - aedificium habens perflatum aestivum, solem hibernum, Colum.; ulmus in perflatu firma, Plin. 18, 44; - ogs. in pl., id. 17, 31; — [perflo]. — per.flētus, 3, [fleo]: forgrædt; - perfleto visu, (med forgrædte Øine), Appul.

per.flo, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: vedblive at blæse el. storme; - Favonius ··· aestivis mensibus perflat, Colum.; perflantibus undique procellis, Plin.; — II) act.: at giennemblæse; - venti ··· terras turbine perflant, Virg. Aen. 1, 83; perflant altissima venti, Ovid. R. Am. 369; granaria perflari undique, Plin.; men ∾ murmura concha, (blæse Larm el. larmende at blæse paa en Muslingskal), Lucan. 9, 349; inc.; (al. ∾ marmora concha). — perfluctŭo, are, v. a.: at giennemstromme; - unde animantum copia tanta ··· perfluctuat artus, (i. e. copia vermium)? Lucr. 3, 720.

per.flŭo, xi, 3, v. n. o. a.; I) neutr.; A) „egentl.": at flyde derigiennem; - ∾ vina per colum, Lucr.; hvf. id. 3, 949, „alleg.": Et non omnia ··· Commoda perfluxere, (ere spildte); - ogs. om et Kar: at være læk, at rinde: hvf. Ter. Eun. 1, 2, 25; ligel. „alleg.": hac atque illac perfluo: kan ikke holde tæt, (al. perpluo); — b) at flyde ud deri; - amnis in mare perfluens, Plin.; — B) „overf."; a) om en Person; - ∾ sudore, (rinde el. dryppe af Sved), Appul.; — b) om en vid og lang Dragt: ligesom at flyde el. svæve; - pallae perfluebat amictus, id.; — II) act.: at giennemflyde el. giennemstromme; - hiemalia ··· pluvialibus nimbis perfluuntur, Arnob.; df. — perfluus, 3: flydende; df. „overf.": svævende el. vaklende, incessus, Appul.

perfōco, avi, atum, v. a., [fauces]: at qvæle, partum, Digest. — per.fŏdĭo, fōdi, fossum, 3, v. a.: giennemgraver, parietes, Cic. Vatin., montem, Varro; cf. Cic. Fin. 2, 34; - „poet." ogs.: ∾ rastris terga terrae, (ophakke), Colum. 10, 71; - ogs. at giennembore, pectus, Plin. Ep., latus mucrone, Lucan.; thorax perfossus, Virg.; men ∾ ilia planta, (at spore), Sil.; — II) „bef.": udgraver, frembringer ved at grave; - quod (fretum) perfossum manu est, Liv. 33, 17. — perfoecundus, 3, s. und. perfecundus.

perfŏrācŭlum, i, n., [perforo]: et Bor, Arnob. — performidatus, 3, [1. formido]: meget frygtet, Sil. 3, 608, (al. praeformidatus, m. s. Bem.). — per.formīdōlōsus, 3: meget frygtsom, Aur. Vict. Caes. 4. — per.formo, are, v. a.: uddanner, ad aliquid, Tertull. — per.fŏro, avi, atum, 1, v. a.: giennemborer, dolium, Liv.; ∾ navem, (bore i Sænk), Cic. ap. Quintil. 8, 6, 47; ∾ ac demergere triremem, Hirt. B. Al. 25; perforat ense latus, Ovid.; berylli perforati, Plin.; men Cic. Fam. 7, 1: ex quo (cubiculo) tibi Stabianum perforasti, (rimel. har skaffet dig Udsigt derigiennem, neml. ved at hugge Skoven); — II) „overf."; A) at tilveiebringe en Aabning; - duo lumina ab animo ad oculos perforata, (i. e. facta), Cic. N. D. 3, 4; cf. id. Tusc. 1, 20; — B) „poet.": at trænge ind derigiennem; - radiis ubi culmina totis Perforat (sol), Stat. — not.: perque forare, (f. et perforare), Lucr. 5, 1267. — per.fortĭter, adv.: meget tappert, (som Udraab), Ter. Ad. 4, 2, 28. — perfossor, ōris, m., [perfodio]: som giennemgraver; - ∾ parietum, d. e. som gior Indbrud for at stiæle, Plaut. Pseud. 1, 2, 23; ligel. ud. gen., Appul. — perfossus, 3, particip. af perfodio. — per.fŏvĕo, ēre, v. a.: varmer el. pleier med Omhu; - ∾ aegros, Sedul.

perfractus, 3, particip. af perfringo. — per.frĕmo, ĕre, v. n.: at larme el. bruse stærkt; - Sic incitati atque alacres rostris perfremunt Delphini, Attius. ap. Cic. N. D. 2, 35. — per.frĕquens, tis, adj.: meget folkerig, emporium, Liv. 41, 1. — perfrēto, avi, 1, v. n.,

[fretum]: at feile derover; - classem perfretasse, Solin.

per.frĭco, cŭi, catum, (ctum), 1, v. a.: gnider el. indgnider; - ∾ caput et os unguento, Cic.; ogs. ∾ corpus ex oleo, Colum.; men Suet. Tib. 60: ∾ alicui faciem pisce; perfricuisse dentes, Ovid.; - perfricatis oculis, Appul.; - df. med Lune: caput sinistra manu perfricans, (ligesom vort: kloende sig bag Oret), Cic. Pis. 25; — II) „overf.": ∾ frontem el. faciem el. os, (gnide dem, for at ingen Skamrødme skal vise sig, d. e. at aflægge al Skam); - quum os perfricuisti, etc., Cic. Tusc. 3, 18; ligel. quum perfricuit frontem, Martial 11, 27; ligel. perfricui faciem, Plin. praef.; df. — 1. perfrictĭo, onis, f.: Afgniden el. Afgnidning, navnl. Hudens; - perfrictionibus mederi, Plin. 21, 69. — 2. perfrictĭo, onis, f., [perfrigesco]: Forkølelse; - in loco a perfrictionibus tuto, Plin.; cf. id. 20, 55 o. 87; — df. demin. perfrictĭuncŭla, ae, f.: liden Forkølelse, M. Aurel. ap. Front. — perfrictus, 3, particip. af perfrico.

per.frīgĕfăcĭo, ĕre, v. a., [frigeo]: gior meget kold; df. comisk „overf.": Mihi quoque edepol jamdudum ille Syrus cor perfrigefacit, (bringer mig til at isne af Skræk), Plaut. Pseud. 4, 7, 117. — per.frīgĕro, (avi), atum, 1, v. a.: afkøler, Plin. 25, 103, inc.; haec omnia ··· perfrigerata, Scrib. Larg. — perfrīgesco, frixi, 3, v. n., inch. af perfrigeo: at blive kold, at forkøle sig, Varro, Plin.; - qui perfrixit, Cels.; cf. Juvenal. 7, 194: Et, si perfrixit, cantat bene. — per.frīgĭdus, 3: meget kold, vinum, Cels., tempestas, Cic. Verr. 4, 40.

perfringo, frēgi, fractum, 3, [frango]; I) „egentl.": A) „alm.": giennembryder, sønderbryder, knuser; - perfracto saxo etc., Cic. Div. 2, 41; ∾ nucem, (knække), Plin.; men naves perfregerant proras, Liv. 22, 20; - men ne ··· perfregerit Aliquid, (har brækket Arme el. Ben), Ter. Ad. 1, 1, 12, inc., (al. praefregerit); men perfracto capite etc., Liv. 4, 28, (med Hovedet knust); — B) „bes.": bryder derind, baner mig voldsomt Vei derigiennem; - ∾ phalangem hostium, Caes., muros, Tac.; men ∾ domos, id. Hist. 4, 1, (giøre Indbrud deri); - ogs. ud. acc.; vid. Liv. 21, 36: jumenta penitus perfringebant, (sank i); ligel. Plin. 5, 20: mox ubi perfregit (Euphrates): er trængt igiennem; — II) „fig."; A) „alm.": at giennembryde, foragte, tilsidesætte; - ∾ decreta senatus, Cic. Mil. 32, leges, vid. id. Catil. 1, 7; omnia cupiditate ac furore perfregit ac prostravit, id. Cluent. 6; — B) „bes."; a) „poet.": trænger igiennem, befrier; - surge, et adversa impetu Perfringe solito! Senec. Herc. Fur. 1274; — b) trænger ind deri; - ∾ animos, (om Taleren), Cic. Brut. 9; - ogs. ud. acc.; haec (eloquentia) modo perfringit, modo irrepit in sensus, id. Orat. 28.

per.frĭo, are, v. a.: river, støder, knuser, baccas myrti, Colum. — per.frivŏlus, 3: meget daarlig el. intetsigende; - haec esse perfrivola, Vopisc.

*per.fructĭo, onis, f.: tilfredsstillende Nydelse el. Brug deraf; - ∾ summi et veri boni, Augustin.; o. — perfrŭĭtĭo, ōnis, f., Biform af frgd., id.; af — per.frŭor, fructus sum, 3, v. dep. (a. o. n.); I) „egentl.": nyder fuldstændigen; a) oftest c. abl.; - ∾ laetitia, Cic. Catil. 1, 10; cf. id. ibd. 4, 6, o. id. Brut. 2; ∾ vita modica et apta virtute, id. Leg. 1, 21; — b) sieldn. c. acc.; - Omnia perfructus vitāi praemia, marces? Lucr. 3, 969; hvs. pass.: ad perfruendas voluptates, Cic.; — II) „overf.": fuldkomment at besørge el. forrette; - mandatis perfruar ipsa patris, Ovid. Her. 11, 128, inc.

perfŭga, ae, m., ligesom transfuga, (vid. Fest. p. 214, Müll.): Overløber, Deserteur; - ubi pro perfuga ad eos venit, Caes. B. G. 3, 18; cf. Cic. Off. 3, 22; men Liv. 30, 43, ere perfugae rimel. de bortløbne Soldater, fugitivi de bortløbne Slaver; — II) „overf.": som paa en troløs Maade holder med Modparten, Cic. R. Am. 40; af — per.fŭgĭo, fūgi, (fŭgitum), 3, v. n.; I) „egentl.": flygter derhen; A) for at søge Beskyttelse; - ∾ ad aliquem, Liv. 2, 9; ∾ Corinthum, Nep. Dion. 5; ∾ ad tribunal, Tac. Ann. 1, 32; — B) som Overløber; - ∾ ab aliquo ad aliquem, Caes. B. C. 3, 61; cf. Cic. Balb. 9; — II) „fig.": at tage sin Tilflugt dertil; - quum etc., perfugiunt ad fati necessitatem, Gell. 6, 2; df. — perfŭgĭum, i, n.: Tilflugtssted el. Tilflugt; - vid. Caes. B. G. 4, 38; men ∾ hiemis, non avaritiae, Cic. Manil. 13; - df. ogs. Frelse el. Bistand; in Caesare miseris perfugium, Sall. Catil. 54; cf. Cic. R. Am. 52, o. id. Cluent. 3; - ogs. Udflugt el. Udvei; illo desperatissimo perfugio uti etc., id. Verr. 2, 41; - men in pl.: perfugia annonae, (hvorved Forraadene sikkres), id. Phil. 8, 8.

per.fulcĭo, fulsi, 4, v. a.: at støtte el. understøtte; df. „fig."; - ∾ eloquio senatum, auct. Paneg. ad Pis., (al. permulcere). — per.fulgĕrat, (-fulgurat), impers.: at lyne stærkt, Stat. — perfunctĭo, onis, f., [perfungor]: Fuldbyrdelse el. Fuldendelse; - ab honorum perfunctione, (efter at have beklædt Statens Æresposter), Cic. d. Or. 3, 2; men ∾ laborum, (Overtagelse deraf), id. Fin. 1, 15. — perfunctōrĭe, adv.: overfladisk el. let; - non perfunctorie: ret alvorligen, Petron. Sat. 11: af — perfunctōrĭus, 3, [perfunctus, d. e. afgiort]; i d. sildr. Retssprog: overfladisk. — perfunctus, 3, particip. af perfungor.

per.fundo, fūdi, fūsum, 3, v. a.; I) „egentl.": A) „alm."; a) overgyder el. begyder el. væder dermed; - ∾ fluviis pecus omne, (bade deri), Virg.; ligel. boves hic perfunduntur, Varro; men Cic. Verr. 1, 26: aqua ferventi ··· Philodamus perfunditur; - ∾ pisces olivo, Hor. Sat. 2, 4, 50; Perfusus liquidis ··· odoribus, (overgydet el. salvet dermed), id. Od. 1, 5, 2; - ∾ aliquem lacrimis, Ovid., fletu, Liv.; — B) „bes." ogs.; a) gyder el. hælder deri; - ∾ mustum in vas, Colum.; — b) ogs. om en Vædske: at overgyde obl.; - ossaque et artus Perfundit toto proruptus corpore sudor, Virg. Aen. 7, 459; navnl. om rindende Vand, vid. Plin. 31, 6: tot amnium fontiumque ubertas Italiam perfundens; — c) „poet." ogs. om en Farve: at væde, obl.; - ostro Perfusae vestes, Virg. Aen. 5, 112; — d) ligel. „poet.": at udhælde el. udryste el. udstrøe derover; - Canitiem ··· perfusam pulvere etc., Virg. Aen. 12, 611; cf. id. Ge. 1, 78; men scena croco ··· perfusa, Lucr. 2, 416; — II) „fig."; A) „overf."; a) tilhyller el. bedækker; - ∾ pedes amictu, Martial. 7, 33; men ∾ tecta auro, (forgylde), Senec.; perfusa coloribus, (sminket), Lucr.; hvs. Ovid. Fast. 1, 303, „alleg.": perfusaque gloria fuco, (opsminket); — b) opfylder og ligesom overgyder dermed; - cubiculum hieme plurimo sole perfunditur, Plin. Ep. 5, 6: men „alleg.": Aeterno corpus perfusum frigore leti, Lucr. 4, 922; cf. Cic. Fin. 2, 34: sensus dulcedine omni quasi perfusi; — B) „ment."; a) overvælder el. opfylder dermed; - ad perfundendum animum tamquam illiquefactae voluptates, Cic. Tusc. 4, 9; cf. id. Fin. 2, 3; men qui me horror perfudit! id. Att. 8, 6; ligel. ∾ aliquem gaudio, Liv., timore, id.; - men Cic. R. Am. 29: nos judicio perfundere, (overvælde el. forvirre); — b) ligesom væder blot udenpaa; df. berører el. behandler alene let el. overfladisk; - non illa (studia), quibus perfundi satis est, sed haec, quibus tingendus est animus, Senec. Ep. 36; cf. ibd. 110.

per.fungor, functus sum, 3, v. dep. (a. o. n.); I) „egentl.": forretter el. forvalter noget ganske; a) oftest c. abl.; - ∾ munere quodam necessitatis et gravi opere, Cic. d. Senect. 21; ∾ honoribus et reipublicae muneribus, id. d. Or. 1, 45; — b) sildn. ogs. c. acc.: opera quaestoria perfunctus, Fronto; — II) „overf.": at udstaae el. overstaae; a) c. abl.; - ∾ laboribus, Cic., periculis, id., molestia, id.; fato perfuncti, (de Afdøde), Liv. 9, 1; ligel. vita perfunctus, Lucr.; — b) c. acc.; -

timorem illum perfuncti, Appul.; hyf. pass.: memoria perfuncti periculi, Cic. Sest. 4; — c) absol. el. ud. Casus; - vid. Cic. Cluent. 41: se jam perfunctos esse, (at der ikke var for dem mere at giøre); — not.: perfunctae sues a febri, Varro, inc.; — B) at nyde; - illam omnibus bonis prope perfunctam esse, Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; epulis perfuncta, Ovid. A. A. 2, 227.

per.fūro, ĕre, (v. n. o. a.), (poetisk Ord); I) „alm.": at fare rasende afsted; - incensus et ipse Perfurit, Virg. Aen. 9, 342; men om Stormen, Lucr. 1, 276; — II) c. acc.: at giennemrase, at fare stormende derigiennem el. derover; - Eoasque domos flagrante triumpho Perfuris, Stat. Theb. 4, 388.

per.fūsĭo, onis, f.; [perfundo]: Overgydelse; - ∾ corporis ex aqua gelida, (Badning deri), Cels.; sine perfusione (hordei: uden at det bliver vædet), Plin. 18, 14; - ogs. in pl.: ∾ malarum, (deres Overstrygning), id. 23, 82. — perfūsōrĭe, adv., men alene „fig.": overfladisk, unøiagtigen, dicere, Digest.; af — perfūsōrĭus, 3, [perfundo]: som væder blot udenpaa; bf. „overf.": alene overfladisk, voluptas, Senec. Ep. 83; - bf. ∾ assertiones: de ved Lovtrækkerier opstaaede og førte Processer om Eiendomsretten over Slaver, Suet. Dom. 8. — perfūsus, 3, particip. af perfundo.

Pergăma, orum, n., pl. af 2. Pergamum. — Pergamēnus, 3, f. und. 1. Pergamum. — Pergămeus, 3, f. und. 2. Pergamum, ogs. und. 1. Pergamum. — 1. Pergamum, i, n., o. Pergamus (-os), i, f., Πέργαμον, (-ος), [rimel. besl. m. d. celtiske Berg, Borg, i. e. mons, arx]: By i Mysien ikke langt fra Floden Caicus, berømt af dens Konger: Eumenes, Attalus, osv.; ogs. af Opfindelsen af det derefter benævnte Pergament, Plin., Liv.; — B) bf. 1) Pergămēnus, 3, naves, Nep., civitas, Cic., ager, Liv.; ∾ charta, Isid.: Pergament, vid. Plin. 13, 21; — bb) bf. subst.; a) Pergamena, ae, f.: Egnen om Pergamum, Plin. 5, 33; — b) Pergămēni, orum, m.: Indbaanerne af Byen P., Cic., Nep.; — 2) Pergămeus, 3, deus, Martial. 9, 17, i. e. Aesculapius, (som her fortrinligen blev dyrket). — 2. Pergamum, i, n., Senec. Agam., o. Pergamus, (-os), i, f., id. Troad., oftest in pl.: Pergama, orum, n.: Borgen i Troja; bf. ogs. „poet.": Byen Troja; - vid. Virg. Aen. 2, 177, o. Ovid. Met. 12, 591; - men Lavinia Pergama, Sil. 13, 61, (i. e. Lavinium, som anlagt af Trojaneren Æneas); — B) bf. Pergămĕus, 3: trojansk, arces, Virg.; cf. id. Aen. 5, 744; men Pergamea vates, Propert. 4, 1, 51, i. e. Cassandra; — b) sildi. o. „poet." ogs. romersk, (fordi Romerne nedledede deres Herkomst fra Troja); - Sanguine Pergameo, Sil. 1, 47, (i. e. Romano).

per.gaudĕo, ēre, v. n.: glæder mig meget derover, m. acc. c. inf., Cic. Qu. Fr. 3, 1. — per.glisco, ĕre, v. n., om en Høne: at blive fuldkomment fed, Colum. — per.gnārus, 3: meget kyndig deri; - pergnari locorum, Sall. frgm. ap. Non, inc.; ligel. c. gen., Appul.

pergo, perrexi, perrectum, 3, v. a. o. n., [per, rego]; I) act.: fortsætter (navnl. en Bevægelse), bliver ved dermed; a) c. acc.; - pergam, quo coepi, hoc iter, Ter. Hecyr. 1, 2, 119; ligel. ∾ iter, Sall. Jug. 79; — b) oftere c. inf.; - itaque ad eum ire perreximus, Cic. Acad. 1, 1; cf. Lucr. 1, 931; men Plaut. Pseud. 5, 1, 4: Pergitin' pergere? ogs. kan hidføres: obsonatum pergam, id. Mil. gl. 3, 1, 154; — B) „bef." ogs.: driver iøvrigen derpaa; - prospere cessura, quae pergerent, si etc., Tac. Ann. 1, 28; — II) neutr.; A) „egenl.": gaaer el. kommer; - horsum pergunt, Terent.; cur non eadem via pergeret, Cic. Div. 2, 54; ∾ in Macedoniam ad aliquem, id. Planc. 41; ∾ domum, Sall., advorsum hostes, id., ad castra, Caes., obviam alicui, auct. ad Her.; - „poet." ogs. m. Tingssubject; saal. om Lynet, Lucr. 6, 323; - ogs. impers.; ad plebem pergitur, Caecil. ap. Non.; — B) bf. „overf.": gaaer el. begiver mig dertil (med Hensyn paa en Virksomhed); - pergamus ergo ad reliqua, Cic. Brut. 43: cf. id. Tusc. 5, 5; — 2) „bef.": fortsætter el. gaaer videre i Talen; - pergam atque insequar, Cic. Verr. 3, 20; cf. id. Brut. 47; ligel. si pergis, Liv. 2, 40; — b) „poet." ogs. begynder derpaa; - Pergite, Pierides, Virg. Ecl. 6, 13.

per.gracĭlis, e: meget tynd el. spæd, caulis, Plin. — per.graecor, ari, v. dep. n.: aldeles at leve el. svire paa Grækernes Viis, Plaut. Most. 1, 1, 21, o. Titin. ap. Fest. — per.grandesco, ĕre, v. n. inch.; om Væxterne: at blive meget store, Attius ap. Non. — per.grandis, e: meget stor, gemma, Cic. Verr. 4, 27; ∾ lucrum, Plaut.; men pergrandis natu: meget gammel, Liv. 29, 29. — per.grăphĭcus, 3: meget listig, sycophanta, Plaut. Trin. 5, 2, 15.

per.grātus, 3: meget behagelig, litterae, Cic.; pergratum mihi feceris, si etc., id. Lael. 20; men m. forstærkende Tmesis; per mihi, per, inquam, gratum feceris, id. Att. 1, 20. — per.grăvis, e: meget vægtig el. vigtig, af megen Betydning; - Levia sunt, quae tu pergravia esse in animum induxti tuum, Ter. Hecyr. 3, 1, 12; testes pergraves, Cic.; ∾ oratio, id.; bf. — pergravĭter, adv.: meget haardt; - ∾ illum esse offensum, Cic. Att. 1, 10; cf. id. d. Or. 1, 53.

pergŭla, ae, f., [formet af pergo, ligesom tegula af tego]; I) „alm."; a) etslags Skur el. Bod, som tilføies Husets Udside, navnl. til Handel, Digest., til Udstilling af Malerier, vid. Plin. 35, 36; — b) rimel. ogs. etslags Tilbygning el. Overværelse i Husets øvre Deel; hyf. Plin. 21, 6: e pergula in forum prospexisse; - bf. rimel. ogs.: en Astronoms Observatorium, Suet. Aug. 94; - ogs. et Skoleværelse el. en Skole, id. Gramm. 18; cf. Juvenal. 11, 137; — 2) „bef." ogs. (som Udbygning el. af Ligheden dermed); a) liden el. ringe Hytte; - in pergula natus ··· non aedes somniat, Petron.; - ogs. Kippe el. Bordel, Plaut. Pseud. 1, 2, 79; — b) en af Vinranker formet Lovhytte; - una vitis ··· umbrosis pergulis opacat etc., Plin. 14, 3; pergulae vitium generosarum, Colum.; - vites pergulanae, (saadanne Vinstokke), id. 3, 2. — pergŭlānus, 3; f. und. frgd. extr. — Pergus, i, m.: Sø ved Enna paa Sicilien; vid. Ovid. Met. 5, 386.

pĕr.haurio, si, stum, 4, v. a.: uddrikker el. udtømmer, calicem, Appul.; — not.: Plaut. Mil. gl. 1, 1, 31, læses ogs. auribus Perhaurienda sunt, (f. Peraudienda). — perhaustus, 3, partic. af perhaurio.

pĕrhĭbeo, ŭi, ĭtum, 2, v. a., [habeo]; I) „alm.": holder hen dertil, anvender derpaa, tildeler el. yder el. beviser, odl.; - ∾ rei publicae operam fortem et strenuam, Cato ap. Gell. 3, 7; men ∾ alicui locum apud se, Plaut. Merc. 3, 1, 46, inc., (al. praehibere); ∾ exemplum magnanimitatis, (fremstille), Plin.; ∾ testimonium, (aflægge), Varro; men Cic. Att. 1, 1: quem Caecilius suo nomine perhiberet, (fremstillede el. lod møde); - cui (generi salis) palma ··· perhibetur, Plin. 31, 39; cf. id. 18, 26: cui tritico praecipua salubritas perhibita est; — II) forebringer, yttrer, siger; ogs. nævner el. omtaler; - ut perhibetis: som I sige el. paastaae, Cic. Lig. 8; ligel. ut Graji perhibent, Virg. Aen. 8, 135; men poëta ap. Cic. Div. 2, 5: Bene qui conjiciet, vatem hunc perhibebo optimum; - men pass.; sane ego me nolo fortem perhiberi virum, Plaut. ap. Gell. 7, 7; si vos voltis perhiberi probos, Ter. Ad. 3, 4, 59; nec minus est Spartiates Agesilaus ille perhibendus, qui etc., Cic. Fam. 5, 12; cf. id. Tusc. 1, 12. — perhibitus, 3, partic. af frgd.

pĕr.hĭemo, are, v. n.: at overvintre; - ∾ sulcos vacuos, Colum. — pĕr.hīlum, adv.: meget lidet, Lucr. 6, 575. — pĕr.hŏnestus, 3: meget hæderlig; - ∾ viri, Arnob. — pĕrhŏnōrĭfĭce, adv.: paa en

meget hædrende Maade, (vivere cum aliquo), Cic. Att. 14, 12; af — pĕr hŏnŏrĭfĭcus, 3; I) om Begreber: meget hæderlig el. ærefuld, som gjør nogen Ære; - ∾ consalutatio forensis, Cic. Att. 2, 18; — II) men om Personer: som beviser nogen stor Ære; - perhonorificus in me fuit, id. ibd. 1, 13.

pĕr.horrĕo, ēre, v. a.: at gyse el. ængstes derfor, Jul. Val. Res. g. Al. M. — per.horresco, horrŭi, 3, v. inch. n. o. a.; I) neutr.: at ryste el skælve el. gyse; - latumque perhorruit aequor, Ovid. Met. 6,704; cf. ibd. 13, 877; - men ∾ corpore toto, Cic. Div. in. Caecil. 13; ogs. ∾ recordatione rei alicujus, id. Pis. 20; — II) act. el. c. acc.: at gyse el. forfærdes derover; - hanc tu tantam religionem ··· non perhorrescis? Cic. Verr. 4, 35; cf. id. Catil. 1, 6. — pĕr.horrĭdus, 3: aldeles stiv el. ubevægelig; - stagna perhorrida situ, Liv. 22, 16. — pĕrhūmānĭter, adv.: meget artigen el. venligen, scribere ad aliquem, Cic. Fam. 7, 8; af — pĕr.hūmānus, 3: meget rolig el. venlig el. velvillig; - ∾ sermo, Cic. Qu. Fr. 2, 6, epistola, id.

pĕrĭambus, i, m., efter Quintil. 9, 4, 80: en Benævnelse paa Versfoden pyrrhichius. — Pĕrĭander, dri, m., Περίανδρος: Søn af Cypselos og Konge i Corinthen, var en af de syv Vise, vid. Gell. 16, 19, o. Auson. — pĕrĭbŏētos, i, m., περιβόητος, (udskregen el. udraabt el. berømt); saal. kaldtes et Kunstværk af Praxiteles, der fremstillede en Satyr, vid. Plin. 34, 19. — pĕrĭcarpum, i, n., περίκαρπον: etslags Zvibelvæxt, Plin. 25, 82. — perichȳte, es, f., περιχυτή, (Omslyngning): etslags Fægterkamp, Cod. Just. — Pĕrĭcles, is o. i, m., Περικλῆς: berømt Taler og Statsmand i Athenen, Discipel af Anaxagoras; - vid. Cic. d. Rep. 1, 16, id. Brut. 15, o. id. d. Or. 3, 34.

*pĕrĭclĭtābundus, 3: som forsøger el. prøver noget; a) c. acc.; - periclitabunda aciem sagittae, Appul.; — b) c. gen.; - jam sui periclitabunda, id.; o. — pĕrĭclĭtātio, onis, f.: Prøve el. Forsøg; - herbarum ··· utilitates longinqui temporis usu et periclitatione percepimus, Cic. N. D. 2, 64; — [flgd.].

pĕrĭclĭtor, ātus, sum, 1, v. dep. a. o. n., [periculum]; I) act.: forsøger, prøver, sætter paa Prøve; - periclitatus animum sum tuum, Quid faceres, Plaut. Amph. 3, 2, 33; in proeliis belli fortunam tentare et periclitari, Cic. Verr. 5, 50; ∾ omnia, id. Quint. 31; periclitandae vires ingenii, id. d. Or. 1, 34; - ligel. pass.: periclitatis moribus amicorum, Cic. Lael. 17; — B) „bef.": bringer i Fare; hvf. pass.: non est saepius in uno homine salus summa rei publicae periclitanda, id. Catil. 1, 5; — II) neutr.; A) „alm.": forsøger, prøver; - ∾ quotidianis proeliis, quid etc., Caes. B. G. 2, 8; cf. Cic. Off. 3, 18: periclitemur ··· in iis quidem exemplis, etc.; — b) prægnant ogs.: erfarer, vover; - sed proeliis et periclitando tuti sunt, Tac. Germ. 40; — B) „bef.": er i Fare, trues af en Fare; - ut potius Gallorum vita ··· periclitaretur, Caes. B. G. 6, 33; — b) ogs. m. de, el. c. abl., el. c. gen.; - ne de summa imperii sui populus R. periclitetur, Aug. ap. Suet. Tib. 21; - ∾ fama ingenii, Liv. 40, 15; ∾ capite, Martial. 6, 26, ogs. ∾ capitis, Appul.: være anklaget i en Livssag; ∾ veneno, Justin., paralysi, Plin.; — c) ogs. c. inf.; - vox ··· summa rumpi periclitatur, Quintil. 11, 3, 42; quae periclitantur secari, Plin. 26, 69; — 2) „overf."; - ut res proponatur, verba non periclitentur, (ikke blive udsatte for at misforstaaes), Quintil. 7, 3, 17.

1. pĕrĭclȳmĕnus, (-os), i, m., περικλύμενος: etslags ranket Plante, vid. Plin. 27, 94, germ. Geissblatt; ogs. clymenus. — 2. Pĕrĭclȳmĕnus, (-os), i, m., Περικλύμενος: en Søn af Neleus og Broder af Nestor; vid. Ovid. Met. 12, 556, flgd. — pĕrĭcŏpe, es, f., περικοπή: Afsnit el. Stykke af et Helt, Hieronym.

pĕrĭcŭlātus sum, (f. periclitatus sum): har forsøgt, Cato ap. Fest. p. 242, (Müll.). — pĕrĭcŭlōse, adv.: med Fare; - ∾ aegrotans, Cic.; cf. id. Phil. 7, 3; men Sall. Jug. 8: ∾ a paucis emitur, quod multorum est; - compar., ∾ navigare, Hirt.; superl., ∾ facere aliquid, Senec.; af — pĕrĭcŭlōsus, 3, [periculum]: farlig, farefuld, forbunden med Fare; - ∾ et lubrica consuetudo assentiendi, Cic. Acad. 2, 21; ∾ bellum, id., vulnus, id.; ∾ et infestum iter, id. Phil. 12, 10; - ogs. c. dat.; periculosum populo R. videbat, m. acc. c. inf., Caes. B. G. 1, 33; - compar., ∾ inimicitiae etc., Tac. Germ. 21; superl., ∾ annus, Liv.; men Cic. Phil. 7, 3: periculosissimum locum sum silentio praetervectus; men aliter fuissemus in nosmet ipsos paene periculosi, id. Att. 13, 27.

pĕrĭcŭlum, (ctr. periclum), i, n., [besl. m. peritus af inus. perior: erfarer, sædv. experior]; oprdl. Erfaring; Scitumst, periclum ex aliis facere, tibi quid ex usu siet, (at lære af Andres Skade, hvad osv.), Ter. Heaut. 1, 2, 36; bf. I) „egent.": Forsøg el. Prøve; - fac periclum in litteris, (prøv ham deri), Ter. Eun. 3, 2, 23; cf. Cic. Div. in Caecil. 8: qua in re tute tui periculum fecisti, (hvori har du prøvet dine egne Kræfter)? men id. Verr. Act. 1, 12: Siculos velle meae fidei diligentiaeque periculum facere; cf. Ter. Hecyr. 5, 1, 40: qualis sim amicus ··· periclum facias; — II) „overf."; A) „concret.": Forsøg, Prøvestykke el. Prøve, (navnl. af et Skrift el. Digt); - saal. Cic. Leg. 1, 1: in isto periculo etc., (i Digtet om Marius); — B) den med et Forsøg forbundne Fare el. Risico; bf. „alm.": Fare el. Risico; - facere periculum summae rerum, (vove et Hovedslag), Liv. 6, 22; ligel. universo periculo summam rerum committere, id. 22, 12; cf. Cic. Manil. 5; periculum capitis adire, id.; pericula subire pro amico, id.; ogs. ∾ suscipere el. ingredi, id., sumere, Tac., (udsætte sig for Fare); ∾ alicui conflare el. intendere el. facessere, Cic., ogs. facere, Sall., Tac., (paaføre nogen Fare); ligel. aliquem in periculum arcessere, Cic., includere, id.; - periculum incidere, (geraade i Fare), Nep Att. 10, inc., (al. in peric. incid.); in periculo esse el. versari, Cic., (være i Fare); ligel. esse periculo (f. in periculo), Nep. Dion. 2 o. Cic. Fam. 4, 15; men Atticus ap. Cic. Att. 9, 10: summo enim periculo facies, (i. e. cum summo periculo, med største Fare); cf. Cic. Mur. 13; - ex periculo eripere el. extrahere, (udrive deraf), id.; a periculo prohibere, id.; - periculum est m. flgd. ne: det er at befrygte el. der er Fare for, at osv., Cic., Nep.; men comisk: Nullum'st periculum, te etc., (det har ingen Fare), Plaut. Rud. 1, 2, 56; men Ter. Andr. 5, 2, 26: Ostendam, quid herum sit pericli fallere, (hvad Fare der er ved); men id. Heaut. 3, 1, 6: Quum illi pericli nihil ex indicio siet, (da han intet har at frygte deraf); cf. Cic. Verr. 5, 44: a securi negat ei periculum esse; - meo tuo ··· periculo: paa mit el. dit Ansvar el. Tilsvar; navem sumptu periculoque suo armatam etc., Cic. Verr. 5, 20; rem illam suo periculo esse, (han var ansvarlig derfor), id. Att. 6, 1; ligel. Crede audacter meo periculo, (imod min Caution), Plaut. Poen. 4, 2, 56; ligel. rem periculi sui facere, (paatage sig Ansvaret), Digest.; cf. Ter. Andr. 3, 1, 22: Nunc hujus periclo fit, (nu gaaer det ud over ham selv); — bb) bf. ogs.; a) farlig Proces el. Anklage; - meus labor in privatorum periculis etc., Cic. Manil. 1; ligel. hunc non solum in periculis non defendit, sed etiam prodidit, Nep. Phoc. 2; — b) Domfældelsesact; - ut in periculo suo inscriberent, Nep. Epam. 8; cf. Cic. Verr. 3, 79: tabulae publicae periculaque magistratuum etc.; — c) farlig Sygdom; - in acutis periculis, Plin. 23, 29; — d) Fordærvelse el. Undergang (ved Jordskælv odl.), Arnob.; — not.: periclum, ctr. f. periculum, Terent., Lucr.

pĕr.ĭdōnĕus, 3: meget skikket el. beqvem dertil; c. dat. el. m. ad; - ∾ locus castris, Caes.; cf. Tac. Ann. 4, 12; - ∾ gens ad furta belli, Sall. frgm. ap. Non. — pĕrĭēgēsis, is, f., περιήγησις: Foren el. at føre omkring, navnl.

for at forevise Mærkværdigheder; - bf. Jordbeskrivelse, navnl. som Titelen paa en Digt af Avienus. — pĕrignārus, 3, s. und. pergnarus. — pĕrĭleucos, i, f., περίλευκος, „egenl.": hvid rundtom; bf. etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 66. — Pĕrillus, i, m.: Kunstner i Metal, blev af Tyrannen Phalaris ombragt i den af ham selv forfærdigede Kobberoxe, Ovid., Plin.; — B) bf. Perillēus, 3, aes, Ovid. Ib. 439, (den ovennævnte Kobberoxe). — pĕr.illustris, e: meget lys el. klar; bf. „fig."; A) meget tydelig el. lysende, Nep. Att. 12; — B) meget æret, som nyder store Æresbevisninger, Cic. Att. 5, 20.

pĕrĭmăchĭa, ae, f., περιμαχία: stærkt Anfald el. Angreb, Sidon. — pĕr.imbēcillus, 3: meget svag, Cic. Att. 10, 18, Varro. — Pĕrĭmēde, es, f., Περιμήδη: Navnet paa en Troldqvinde el. Hex, (Theocr. 2, 16); — B) bf. adj. Pĕrĭmēdeus, 3: Non Perimedea gramina secta manu, Propert. 2, 1, 71. — Pĕrĭmēle, es, f.: Datter af Hippodamas; hendes Forvandling til en Ø af samme Navn s. Ovid. Met. 8, 590. — pĕrĭmĕtros, i, f., περίμετρος, (sc. γραμμή, i. e. linea): Cirkellinien, Vitruv. 5, 6.

pĕrĭmo, ēmi, emptum, 3, v. a., [emo]; I) „alm."; a) borttager el. tilintetgiør aldeles; - (quum) luna ··· perempta est, (i. e. evanuit), Cic. (poët.) Div. 1, 11; ligel. sensu perempto, (naar Fornemmelsen er ophørt), id. Tusc. 1, 37; - men ibd. 49, absol.: sin autem (supremus ille dies) perimit et delet omnino, etc.; - ogs. at afbryde el. forhindre; si vis aliqua major reditum (meum) peremisset, Cic. Planc. 42; cf. id. Off. 3, 7, o. Plin. Ep. 8, 14; - ogs. at forstyrre el. fordærve el. ødelægge; navis perempta, (forlist Skib), Digest.; cf. Virg. Aen. 5, 787; men om Lynet: ∾ simulacra deorum, Cic. (poët.) Div. 1, 12; men corpus pallore et macie peremptum, (aldeles fordærvet og udpint deraf), Liv. 2, 23; — II) „bes.": at dræbe el. myrde el. ombringe; - indigna morte peremptus, Virg. Aen. 6, 163; cf. Cic. (poët.) Div. 2, 30 (ex Homero), ogs. Ovid. Met. 8, 395; men Lucr. 4, 44: Quum corpus simul atque animi natura perempta, etc.; - bf. Liv. 38, 21: tam parva perimens pestis, (den til Døde martrende Pil); ∾ conceptum abortu, Plin. 8, 69. — pĕr.impĕdītus, 3: meget indviklet el. forvirret; - ∾ locus, (meget ufremkommelig), auct. B. Afr. 58.

perinacon o. -nĕon, i, n., περίναιον o. -νεον: Rummet imellem Konsdelene og Aabningsstedet, Coel. Aur. — pĕr.incertus, 3: meget uvis el. upaalidelig, Sall. frgm. ap. Gell. 18, 1. — per.incommŏde, adv.: meget ubeqvemt el. ubeleiligt; - ∾ accidit, quod etc., Cic. Att. 1, 17; af — pĕr.incommŏdus, 3: meget ubeqvem el. ubeleilig, alicui, Liv. 37, 41. — pĕr.inconsĕquens, tis, adj.: aldeles urimelig el. usammenhængende, Gell. 14, 1.

pĕr.inde, adv.: I) „alm.": ligesaa, paa samme Viis el. Maade, i samme Grad; - artem vivendi ··· perinde fructuosam etc., Cic. Fin. 1, 21; si perinde cetera processissent, Liv. 8, 17; atrox coelum, perinde ingenia, Flor. 3, 2; non Pyrrhum aut Antiochum populo R. perinde metuendos fuisse, Tac. Ann. 2, 6; cf. ibd. 12, 41, ogs. Plin. Ep. 1, 8; — II) „bes." i Forbindelse m. Conjunctionerne: atque (el. ac), ut, ac si, quasi, prout, quam, etc.; - non perinde, atque ego putaram, arripere visus est, (ikke i den Grad, som jeg havde troet), Cic. Att. 16, 5; cf. Caes. B. C. 3, 60; - perinde sunt, ut aguntur, id. d. Or. 3, 56; cf. id. Brut. 50; men id. Div. 2, 42: perinde utcumque temperatus sit aër, ita etc., (i Forhold til, hvorledes osv.); - perinde aestimans, ac si usus esset, (saaledes som om osv.), Caes. B. C. 3, 2; cf. Cic. R. Com. 5; men id. Quint. 26: atque haec perinde loquor, quasi debueris, aut potueris; men Plin. Paneg. 20: perinde conjecturam ··· facturus, prout hoc vel illud egerint; men Liv. 4, 3: et perinde hoc valet ··· tamquam aliquis ··· dicat; - hos Tac. ogs. m. flgd. et el. -que: ligesom ··· saaledes ogsaa; perinde odium pravis et honestis, id. Ann. 2, 2; perinde divina humanaque obtegens, id. ibd. 1, 26; - men perinde ut: saaledes at, alene Eutrop. 10, 16; - perinde, quam: saaledes som, vid. Suet. Dom. 15; men perinde, quam si: saaledes, som om; jusjurandum perinde aestimandum, quam si Jovem fefellisset, Tac. Ann. 1, 73; - men haud perinde ··· quam: ikke saa meget ··· som meget mere, id. Hist. 2, 39; — b) elliptisk er Suet. Aug. 80: crure sinistro non perinde valebat, (sc. ac dextro).

per.indigĕo, ēre, v. n.: at være meget trængende, Tertull. — pĕrindigne, adv.: med megen Harme el. Misnøie; - tulit perindigne, actum in senatu, ut etc., Suet. Tib. 50; af — pĕr.indignus, 3: meget uværdig el. uanstændig; - perindignum est, c. inf., Sidon. — pĕr.indulgens, tis, adj.: meget øm el. kærlig, in patrem, (opp. acerbe severus in filium), Cic. Off. 3, 31. — pĕr.infāmis, e: i meget ondt Rygte; - amore libertinae perinfamis, Suet. Vitell. 2; ligel. c. gen. caus., Appul. — pĕr.infirmus, 3: meget svag (af Helbred el. Kræfter), Cels.; - bf. „fig.", om Grunde el. Paastande: sunt levia et perinfirma, quae dicebantur a te, Cic. Fin. 2, 16. — pĕr.ingĕniōsus, 3: meget skarpsindig eller vittig; - ∾ homines, vid. Cic. Brut. 24. — pĕr.ingrātus, 3: meget utaknemmelig, Senec. Ep. 98. — pĕr.īniquus, 3; I) „alm.": meget ubillig; - videant, ne sit periniquum et non ferendum, Cic. Manil. 22; — II) „bes.": meget fortrædelig el. utilfreds; - ∾ animo pati etc., Cic. Fam. 12, 18. — pĕr.injūrĭus, 3: meget uretfærdig; - nam perinjurium est, si etc., Cato ap. Priscian. — pĕr.insignis, e: meget overordenlig el. paafaldende; - ∾ pravitates corporis, Cic. Leg. 1, 19.

pĕr.intĕger, gra, grum: meget retskaffen, Gell. 3, 5. — Pĕrinthus, (-os), i, f., Πέρινθος: By i Thracien ved Propontis, sldr. Heraclea, Plin., Liv.; — B) bf. Pĕrinthĭus, 3; men Perinthia (sc. puella): Comoedie af Menander, vid. Ter. Andr. prol. — pĕr.ĭnundo, are, v. a.: helt at oversvømme el. bedække; - ∾ campos arenis, Alcim. Avit. — pĕr.ĭnungo, ĕre, v. a.: aldeles at indsmøre dermed, oves oleo et vino, Varro. — pĕr.invīsus, 3: meget forhadt; - homo diis et nobilibus perinvisus, Cic. frgm. Or. Cornel. — pĕr.invītus, 3: meget nødig el. ugierne, Cic. Fam. 7, 33, o. Liv. 40, 57.

pĕrĭŏcha, ae, f., περιοχή: kort Indhold; - bf. som Titel el. Overskrift: Ausonii periochae in Homeri Iliadem et Odysseam; men paa Græsk, Cic. Att 13, 25. — pĕrĭŏdĭcus, 3, περιοδικός: som efter en vis Tid vender tilbage; - (sanare febres), quas Graeci periodicas vocant, Plin. 20, 8. — pĕrĭŏdus, i, f., περίοδος: Periode, d. e. flere med hverandre organisk forbunde Sætninger, comprehensio et ambitus ille verborum etc., Cic. Brut. 44; cf. id. Orat. 61, o. Quintil. 9, 4, 14 o. 22.

perĭpătētĭcus, 3, περιπατητικός: peripatetisk, philosophia, Gell.; ∾ secta, (cujus conditor Aristoteles), Colum.; - ogs. subst.: qui erant cum Aristotel, Peripatetici dicti sunt, quia disputabant inambulants (i. e. περιπατοῦντες: spadserende) in Lycio, Cic. Acad. 1, 4. — perĭpĕtasma, atis, n., περιπέτασμα: kosteligt og stort Tæppe til Beklædning af Vægge el. Gulve el. Meubler; - illa Attalica peripetasmata etc., Cic. Verr. 4, 12; de peripetasmis (abl. pl.) etc., ibd.

Pĕrĭphas, antis, m., Περίφας: Navnet paa flere Personer, hvoriblandt en Konge i Attika, vid. Ovid. Met. 7, 400. — pĕrĭphĕrĭa, ae, f., περιφέρεια: Cirkellinien el. Peripherien, Capella. — pĕrĭphŏrētus, i, m., (περιφόρητος: som lader sig bære i Bærestol), Artemon, vid. Plin. 34, 19. — perĭphrăsis,

is, f., *περίφρασις*: et Ords Omskrivning ved flere; - periphrases, elocutiones, etc., Suet. Gramm. 4; cf. Quintil. 8, 3, 53, o. Gell. 3, 1; - (hos Quintil. ogs. circuitus eloquendi, ogs. circumlocutio).

pĕrĭplus, i, m., *περίπλους*: Omseiling; „overf.": Beskrivelse af de omseilede Kyster; vid. Plin. 7, 49: Xenophon in Periplo etc. — pĕrĭpneumŏnĭa, ae, f., *περιπνευμονία*: Lungesot, Coel. Aur.; — df. pĕrĭpneumŏnĭcus, 3, Plin., (men urigtigen: peripl., Veget.), o. pĕrĭpneumŏnĭacus, 3, Theod. Prisc.: som lider deraf. — pĕrĭpsēma, ătis, n., *περίψημα*: det Afskrabede el. Afgnedne; df. Affald el. Smudsighed, Tertull. — pĕrĭptĕros, on, *περίπτερος*: helt omgiven med Soiler; - ∾ aedes, Vitruv.: et med Soiler omgivet Tempel.

pĕr.īrātus, 3: meget vred, alicui, Plaut.; ligel. erant nobis perirati, Cic. Fam. 9, 6. — pĕriscĕlis, ĭdis, f., *περισκελίς*: Baand om Benet, Knæbaand, Strompebaand, Hor. Ep. 1, 17, 56; - ogs. pĕriscĕlĭum, i, n., Tertull. — pĕrissŏchŏrēgĭa, ae, f., *περισσοχορηγία*: en dertil foiet Skenk el. Gave, Cod. Theod. — pĕrissŏlŏgĭa, ae, f., *περισσολογία*: det Overflødige i Talen; vid. Serv. ad Virg. Aen. 1, 658. — pĕrisson, i, n., *περισσόν*, (det overflødige): en Benævnelse paa Planten strychnion, Plin. 21, 105.

pĕristasis, is, f., *περίστασις*, declamationis, Petron. Sat. 48: Talens Indhold el. Thema. — pĕristĕrĕon, ōnis, m., *περιστερεών*: Duenrt (el. Jernurt), Plin. 25, 59; - ogs. pĕristĕrĕos, i, f., ibd. 78. — pĕristrōma, ătis, n., *περίστρωμα*: kostbart Tæppe til Bedækning; - peristromata Babylonia, Plaut., conchyliata, Cic. Phil. 2, 27, (hvor abl. peristromatis). — pĕristrŏphe, es, f., *περιστροφή*: Venden el. at vende omkring; df. „fig.": at vende Modstanderens Bevis imod ham selv, Capella. — pĕristȳlĭum, i, n., *περιστύλιον*: en fri med Soiler omgiven Plads, Vitruv.; - ogs. pĕristȳlum, i, n., *περίστυλον*, Varr. R. R. 3, 5, hvor ∾ tectum tegulis; cf. Pseud. Cic. p. Domo 44.

pĕrīte, adv. af peritus: kyndigen, med Erfaring og Indsigt; - ∾ dicere, vid. Cic. d. Or. 2, 2; satis callide et perite versari in re, ibd. 1, 11; cf. ibd. 2, 19; - compar., aut aeque fieri, aut peritius, Senec. Ep. 90; superl., ∾ venditare, Cic. Verr. 2, 54, legere, Plin. Ep. 3, 15. — Perithous, i, m., s. und. Pirithous.

pĕrītĭa, ae, f., [peritus]: Erfaring, den ved Erfaring erhvervede Kundskab; - a) c. gen.; ∾ locorum, Sall. Jug. 46, futurorum, Suet. Tib. 67; ∾ castra metandi, Plin.; — b) absol.; peritia et arte praestantes etc., Tac. Hist. 4, 30. — pĕrĭto, are, v. n., intens. af pereo: omkommer, Lucr. 3, 710. — pĕrĭtŏnaeum, (-ēum), i, n., *περιτόναιον* (*-ειον*): Tarmehinden; efter Coel. Aur.: membrana major, quae omnia intestina continet; df. — pĕrĭtŏnaeos, on, *περιτόναιος*: horende til Tarmehinden, membrana, Coel. Aur.

pĕrītus, 3, [af inus. perior, hvf. ogs. periculum o. experior]; I) „egenl."; A): som har erhvervet sig Erfaring, erfaren, dygtig, odl.; a) absol.; - mihi jam nihil novi Offerri potest, quin sim peritus, Plaut. Pers. 2, 3, 18; cf. Cic. d. Or. 1, 23; ligel. Hor. Ep. 2, 2, 213: Vivere si recte nescis, decede peritis; cf. id. Od. 2, 20, 19; - ligel. in superl., peritissimi atque exercitatissimi duces, Caes. B. C. 3, 70; cf. Cic. d. Or. 1, 15; — b) c. gen., ogs. c. abl.; - sapiens homo et multarum rerum peritus, Cic.; periti earum regionum, Caes.; cf. Liv. 1, 34; men peritiores rei militaris, id. 3, 61; cf. Plin. Ep. 2, 11; - quis Balbo ingenio prudentior, jure peritior? Cic. Cluent. 38; peritus bello, Vell. 2, 29; - men alene sild. o. poet. c. acc.: Arma virumque docens, arma virumque peritus, etc., Auson. Epigr. 129; — c) m. ad, el. m. in c. abl., el. m. de; - vir ··· ad usum et disciplinam (belli) peritus, Cic. Font. 15; - Sive in amore rudis, sive peritus eris, Propert. 2, 25, 82; - qui de agricultura peritissimus existimatur, Varr. R. R. 1, 2; — B) c. infin. el. m. Objectssætn.; - soli cantare periti Arcades, Virg. Ecl. 10, 32; peritus obsequi, etc., Tac. Agric. 8; cf. Pers. 2, 34; men Flor. 3, 1: rex (Jugurtha) peritus, fortius adversus Romanos aurum esse, quam ferrum, etc.; — II) „overf." om Begreber: forstandig el. lærerig; - Suescat peritis fabulis Simul jocari et discere, Auson. Epist. 16.

pĕrixȳŏmĕnos, i, m., *περιξυόμενος*, (som afgnider sig el. som tørrer sig i Badet): Billedstotte af Kunstneren Antignotus, Plin. 34, 19. — perjero, are, s. und. pejero. — perjucunde, adv.: meget behageligen, versari in aliqua re, Cic.; men id. Att. 13, 52: fuit enim perjucunde, (befandt sig meget vel); af — per.jūcundus, 3: meget behagelig, alicui, Cic.; ogs. m. Tmesis: id mihi pergratum perque jucundum (sc. est), id. Qu. Fr. 3, 1, 4; - ogs. absol.; ∾ disputatio, id. d. Or. 2, 7. — perjūrātiuncŭla, ae, f., dem., [perjuro]: liden Mened; in pl.: ∾ parasiticae, Plaut. Stich. 1, 3, 76. — perjūrĭōsus, 3: som forsværger sig, menederſk, Plaut. Truc. 1, 2, 52; af — perjūrĭum, i, n., [perjurus]: falsk Ed el. Mened; - perjurii poena divina exitium, humana dedecus, Cic. Leg. 2, 9; cf. id. Off. 3, 29; perjuras merito perjuria fallunt, Ovid. A. A. 1, 657; cf. id. Fast. 5, 681; Ablue praeteriti perjuria temporis, inquit; — II) „overf." o. concret: perjuria Graja, s. perjuri Graeci, Sil. 17, 430.

per.jūro, avi. atum, 1, v. n. (o. a.), ligesom pejero: sværger falsk, bryder min Ed; vid. Cic. Off. 3, 29, o. Hor. Sat. 2, 3, 127; - „poet.", ogs. in pass.: perjuratos deos etc., (ved hvilke man har svoret falsk), Ovid. Am. 3, 11, 22; — II) „comisk overf.": at lyve el. digte; - Perge, optume hercle perjuras, Plaut. Poen. a. 2, v. 34. — perjūrus, 3, [jus]: som sværger falsk, menederſk; - at quid interest inter perjurum et mendacem? Cic. R. Com. 16; — II) oftest „overf.": troløs, bedragerſk; - ∾ Troja, Virg. Aen. 5, 811; ∾ fides, Hor. Od. 3, 24, 59; - compar., Perjuriorem hoc hominem si quis viderit, Aut etc., Plaut. Mil. gl. 1, 1, 21; o. ∾ leno, Cic. R. Com. 7.

per.lābor, psus sum, 3, v. dep. n. o. a.: umærkeligen at komme el. glide el. trænge sig derigjennem el. derover el. derhen; - per nostras acies perlabitur (aër), Lucr. 4, 249; - ogs. c. acc.; Atque rotis summas levibus perlabitur undas, (om Havguden Neptun), Virg. Aen. 1, 147; - apud Graecos, indeque perlapsus ad nos, et usque ad Oceanum, Hercules etc., Cic. Tusc. 1, 12; cf. Virg. Aen. 7, 646. — per.laetus, 3: meget glad; - supplicatio perlaeta fuit, Liv. 10, 21. — perlapsus, 3, partic. af perlabor.

per.lāte, adv.: meget vidt, vidt og bredt; - ∾ patere (id verbum), Cic. d. Or. 2, 4. — per.lateo, latŭi, 2, v, n.: vedblive at være skjult el. forborgen; hvf. Ovid. A. A. 3, 416, (om Danae): Inque sua turri perlatuisset anus. — *perlātĭo, onis, f., (efterel. Ord); I): Henforen el. Overforen dertil, Hyg. Astron. 1, praef.; — II) Udholdenhed, malorum, Lactant.; o. — perlātor, oris, m., (efterel. Ord): Overbringer, litterarum, Symmach.; — df. fem. perlatrix, īcis; - ∾ litterae querelarum, Ennod.; — [perfero]. — perlātus, 3, partic. af perfero. — per.laudābĭlis, o: meget rosværdig, forma, Dict. Cret. — per.lăvo, are, v. a.: fuldkomment at vaske el. rense, Tertull. — per.laxo, are, v. a.: stærkt at udvide el. slappe, Apic.

perlĕcĕbra (pell.), ae, f., [pellicio]: Lokkelse, Forførelse; - eunt, eccas tandem! probri perlecebrae et persuastrices, Plaut. Bacch. 5, 2, 47. — perlectĭo, onis, f., s. und. pellectio. — perlectus, 3, partic. af — per.lĕgo, lēgi, lectum, 3, v. a.; I) „alm." o. „poet.": gjennemgaaer el. betragter nøiagtigen; - quin protenus omnia Perlegerent oculis, ni etc., Virg. Aen. 6,

33; Perlege dispositas generosa per atria ceras, Ovid. Fast. 1, 591; — II) „bes.": giennemlæser; - libet perlegere has (sc. tabellas), Plaut. Bacch. 4, 9, 62; cf. Cic. Div. 1, 5; men libri perlegendi, Plin.; men absol., Plaut. l. c. 101: sine perlegam; — B) oplæser el. reciterer; - ∾ leges, Plaut. Asin. 4, 1, 2; ∾ senatum, (oplæse Senatorernes Navne), Liv. 38, 28; ∾ historiam, Suet. Claud. 41.

per.lĕpĭde, adv.: meget artigen, narrare, Plaut. Cas. 5, 2, 46. — per.lĕvis, e: meget let el. ubetydelig; - ∾ momento fortunae etc., Cic. Agr. 2, 20; — df. adv. perlĕvĭter, commotus, Cic.; cf. id. Tusc. 3, 25.

perlĭbens, tis, s. und. perlibet; df. — perlĭbenter: meget gierne, med stor Fornøielse, videre aliquem, Cic., loqui cum aliquo, id. — per.lībĕrālis, e: af meget godt Udseende, el. af meget god Opdragelse, Ter. Hec. 4, 5, 21; df. — perlībĕrālĭter, adv.: meget velvilligen el. forekommende, (loqui cum aliquo), Cic. Att. 10, 4; - ogs. meget gavmildt el. erkiendtligen; ∾ ut ageretur etc., id. R. Am. 37. — per.lĭbet (-lŭbet), ēre, v. impers.: det behager saare, man (jeg, du) vil meget gierne; - perlubet hunc hominem colloqui, Plaut.; cf. id. Rud. 2, 3, 23; — b) df. partic. perlĭbens, (lubens), tis: som giør el. seer noget gierne; - ausculto perlubens, Plaut.; me perlubente: til min store Fornøielse, Cic. Qu. Fr. 2, 6. — perlībrātĭo, onis, f.: Afveining, aquae, Vitruv., d. e. Nivellering; af — per.lĭbro, avi, atum 1, v. a.: bringer i Ligevægt, giør lige, udmaaler, maria, Senec.; planicies non perlibrata, sed exigue prona, (ikke horizontal), Colum.; — II) „poet. overf.": ligesom veiende at slynge el. kaste; - ∾ hastam, Sil., jaculum a tergo ad ossa, id., bipennem fronti, id.

perlĭcĭo, s. und. pellicio. — per.lĭmo, are, v. a.: oprdl. at udfile; df. „overf.": at giøre klar el. tydelig; - ∾ speciem oculorum, (om Luften), Vitruv. — perlĭnĭo, īre, v. a.: Biform af flgd., Colum. 9, 12, inc. — per.lĭno, (lēvi), litum, 3: oversmører heelt el. ganske, aliquid pice, Colum.; totum melle perlitum, Appul.; - men Cic. R. Am. 52: crudelitate sanguinis perlitus, inc., vid. Madv. Opusc. 1, p. 127. — per.lĭquĭdus, 3: meget flydende el. tynd, Cels.

perliteratus, 3, s. und. perlitteratus. — per.lĭto, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.: at forrette el. fuldbyrde et Offer; df. ved Offer at erholde et tydeligt Varsel; - si hae res divinae ··· rite perlitatae essent, Valer. Ant. ap. Gell. 1, 7; df. Liv. 7, 8: diu non perlitatum tenuerat dictatorem, ne etc., (Offring uden heldigt Varsel); — II) neutr.: vedblive at offre indtil et heldigt Varsel, hvf. Liv. 41, 15: se ··· tribus bubus perlitasse negavit; cf. ibd.: Saluti perlitasse negant, ogs. ibd. 14; - men id. 36, 1, impers.: primis hostiis perlitatum est. — per.littĕrātus, 3: meget lærd, homo, Cic. ap. Hieronym. — perlĭtus, 3, partic. af perlino.

per.longe, adv. af perlongus: meget langt, Ter. Eun. 1, 5, 61. — per.longinquus, 3: meget langvarig; - jam pol id quidem esse haud perlonginquum, Plaut. Bacch. 5, 2, 77. — per.longus, 3: meget lang; - perlonga et non satis tuta via, Cic. Att. 5, 20; — II) „overf.": meget langvarig; - perlongum'st, si etc., Plaut. Trin. 3, 3, 17.

perlŭbens, perlubenter, perlubet, s. und. perlibens, etc. — perlŭcĕo, ere, s. und. pelluceo. — per.luctŭōsus, 3: meget sørgelig, funus, Cic. Qu. Fr. 3, 8. — per.lūdo, ĕre, v. a., circum, (legende at drage derover, at lege derpaa), Manil. 5, 79, inc., (al. praecludere). — per.lūmĭno, are, v. a.: stærkt at belyse el. oplyse; - ∾ carnem caecam, Tertull.

per.lŭo, (pelluo, Fronto), ŭi, ūtum, 3, v. a.: at udvaske el. udrense; - ∾ vasa aquā, Colum., manus undā, Ovid. Fast. 5, 435; — df. medial: perlui: at bade sig, Hor. Ep. 1, 15, 4, o. Caes. B. G. 6, 21; - men perlutus sudore, (dryppende af Sved), Appul. —

perlūsōrĭus, 3, [perludo]: som drives paa Skromt el. for Skinnets Skyld; - ∾ judicium, Digest., inc. — per.lustro, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm."; A) „egentl.": gaaer el. drager derigiennem; - ∾ hostium agros, Liv. 8, 36; perlustrata armis tota Germania (sc. est), Vell. 2, 106; — B) „fig.": ∾ omnia oculis: betragte el. undersøge nøiagtigen, Liv. 25, 9; ligel. id. 23, 46: hunc perlustrans diu oculis, (seende sig længe om efter ham); - ogs. m. Tmesis: per singula lustrat oculis, Sil.; - men Cic. Part. or. 11: hujus igitur materiae ··· perlustrandae animo partes erunt omnes; — II) „bes.": ved religiøse Handlinger fuldkomment at rense el. udsone; - ∾ paleas bitumine et sulphure, (giennemrøge el. rense og hellige dem dermed), Colum. 8, 5. — perlutus, 3, partic. af perluo.

per.măcĕo, ēre, v. n.: at være meget mager el. tynd el. svag; - aut permaceret paries percussu' trifaci, Ennius ap. Fest. s. v. Trifax, p. 367, (Müll.). — per.măcer, cra, crum: meget mager, caro, Cels., creta, Plin. — per.macĕro, are, v. a.: opbløder el. opløser, calculos, Vitruv. 7, 2. — per.mădĕfacĭo, fēci, 3, v. a.: giennembløder; df. „poet. overf.": opløser el. afkræfter; - permadefecit Cor meum (amor), Plaut. Most. 1, 2, 63. — per.mădesco, dŭi, 3, v. n. inch.: at blive giennemblød; - si terra imbribus permaduerit, Colum.; — II) „fig.": at blive aldeles forkælet el. afkræftet; - deliciis permaduimus, Senec. Ep. 20; fugite enervatam felicitatem, qua animi permadescunt, id. Prov. 4. — per.maestus, 3: meget bedrøvet, Dict. Cret.

per.magnĭfĭcus, 3, saare prægtig, convivium, Vulgat. — per.magnus, 3: meget stor, numerus, Caes., hereditas, Cic.; - permagnum existimans, m. acc. c. inf., id. Tusc. 1, 46; permagni interest, id.; ogs. m. Tmesis: per enim magni aestimo, (lægger meget stor Vægt derpaa), id. Att. 10, 1; permagno vendere, (til en meget høi Priis), id. Verr. 3, 39. — per.măle, adv.: meget slet el. ulykkeligen, pugnare, Cic. Att. 1, 19, (al. male).

*permănanter, adv.: flydende el. trængende derigiennem, (om Magnetens Kraft), Lucr. 6, 916; o. — permănasco, ĕre, v. n. inch.: at flyde el. naae derhen; men alene „fig." om et Rygte; - (ne) crederem ··· cuiquam, unde ad eum id permanascere posset, Plaut. Trin. 1, 2, 118; — [permano].

per.mănĕo, mansi, mansum, 2, v. n.: vedblive stedse, vedblive at være; a) absol.; - ut quam maxime permaneant diuturna corpora, Cic. Tusc. 1, 45; men sibi illud stabile et firmum permansurum, quod etc., id. Fin. 2, 27; cf. Sall. Jug. 5; men Athenis iam ille mos a Cecrope permansit, Cic. Leg. 2, 15; men Ovid. A. A. 2, 120: Solus ad extremos permanet ille rogos; — b) m. in; - in mea pristina sententia permanebo, Cic.; ∾ in proposito susceptoque consilio, id. Off. 1, 31; ∾ in officio, Caes. B. G. 5, 4; — c) c. gen.; - si una indepravata virtus est, et sola permanet tenoris sui, unum est bonum virtus, Senec. Ep. 76.

per.māno, avi, atum, 1, v. n. (o. a.); I) „egentl.", A) „alm.": at flyde el. trænge derigiennem; - Denique per dissepta domorum saxea ··· permanat odos frigusque etc., Lucr. 6, 951; cf. ibd. 2, 397; - dog ogs. c. acc.: Permanat calor argentum penetraleque frigus, id. 1, 495; — B) „bes.": at flyde el. trænge derhen, at udgyde sig deri; - succus is ··· permanat ad jecur etc., Cic. N.D. 2, 55; celerius potuit (venenum) comesum, quam epotum, in venas ··· permanare? id. Cluent. 62; men Quo neque permanent animae, neque corpora nostra, Lucr. 1, 123; — II) „fig.": at trænge ind deri, at naae dertil, at indvirke derpaa, odl.; - amor usque in pectus permanavit, Plaut.; ∾ ad sensus, Cic. Tusc. 2, 18; ut aliqui sermones ad aures vestras permanarent, id. Balb. 25; cf. id. R. Am. 24; — b) Neve permanet

palam haec nostra fallacia, (og for at den ikke skal blive bekiendt), Plaut. Capt. 2, 1, 25.

permansio, onis, f., [permaneo]: længere Forbliven el. Dvælen derved; - saal. absol., Cic. Att. 11, 18: quodvis enim supplicium levius est hac permansione; - men m. in; in una sententia perpetua permansio, Cic. Fam. 1, 9; cf. id. Inv. 2, 54.

per.mārinus, 3: som ledsager over Søen; - bf. Lares permarini, rimel. Skytsguder paa Søen; deres Tempel i Rom omtales Liv. 40, 52. — per.mātūresco, rŭi, 3, v. n. inch.: at blive stærkt moden; - Nam color in pomo est, ubi permaturuit, ater, Ovid. Met. 4, 165; ligel. ubi olea permaturuit in arbore, Cels. — per.mātūrus, 3: stærkt moden; - ∾ pira aut mala, Colum. — permaxime, adv., saare meget, besynderligen, Cato; af — per.maximus, 3: umaadelig stor el. vid; - ∾ solitudo locorum, Porc. Latr. Decl. in Catil.

*permeābilis, e: fremkommelig, plaustris, Solin.; o. — permeātor, ōris, m.: som gaaer el. trænger derigiennem, Tertull.; — [permeo]. — per.mĕdiŏcris, cre: meget middelmaadig el. maadeholden; - ∾ ac potius leves motus (animorum), Cic. d. Or. 1, 51. — per.meditātus, 3: fuldkomment afrettet til en Rolle; - Eam permeditatam meis dolis ··· mittam, Plaut. Epid. 3, 2, 39. — per.mensio, onis, f., [permetior]: Udmaaling; - ∾ terrae, (i. e. geometria), Capella. — permensus, 3, partic. af permetior.

per.mĕo, avi, atum, 1, v. n. (o. a.); I) „egentl."; A) „alm.": gaaer el. drager derigiennem; - Euphrates mediam Babylonem permeans, Plin. 5, 21; men ∾ sub ima maria, (om Alpheusfloden), id. 31, 30; men om Skudvaaben: ∾ longius in hostes, Tac. Ann. 15, 9; - ogs. pass.: permeato amne, Ammian.; - ogs. impers.: quo (itinere) ab usque Pontico mari in Galliam permeatur, Aur. Vict. Caes. 13; — B) „bef.": vedbliver at gaae el. drage frem, Colum. 11, 1; — II) „fig.": at giennemtrænge; - quod quaedam animalis intelligentia per omnia ea permeet et transeat, Cic. Acad. 2, 37. — per.mĕrĕo, ēre, v. n.: at tiene til Ende i Krigen, Stat. Silv. 1, 4.

Permessus, i, m.: en Phoebus o. Muserne helliget Flod, der fra Helicon løber ud i Søen Copais, Virg. Ecl. 6, 64; — B) bf. 1) Permessius, 3: permessisk, fons, Claudian.; — 2) Permessis, ĭdis, adj. fem.: = frgd.; - Quid tibi cum Cirrha? quid cum Permesside lympha? Martial. 1, 77.

per.mētior, mensus sum, 4, v. dep. a: giennemmaaler, udmaaler; - vos hujus (solis) magnitudinem quasi decempeda permensi, Cic. Acad. 2, 41; — II) sædv. „overf.": giennemvandrer, tilbagelægger; - permensus est viam ad vos, Plaut.; men Nos tumidum sub te permensi classibus aequor, Virg. Aen. 3, 157; - „poet." ogs. om Tiden; Saecula Nestoreae permensa, Philaeni, senectae, Martial. 9, 30; — not.: partic. permensus, 3, ogs. m. passiv Bem.; permensum et perlibratum opus, Colum.; permenso spatio, Appul. — per.mĕtŭens, tis, adj. partic., [metuo]: meget frygtsom el. frygtende; - deserti conjugis iras Permetuens, Virg. Aen. 2, 572; (al. praemetuens).

per.mīlĭto, avi, 1, v. n.: som Soldat at tiene ud el. i den vedbørlige Tid, in cohortibus urbanis, Digest. — per.mingo, inxi, 3, v. a., i. e. mingendo conspurco aliquem, Hor. — per.mĭnimus, 3: den allermindste, Juvenc. - per.mĭnūtus, 3: meget liden el. ringe, Cic. Tusc. 2, 13, inc., (al. minutus). — per.mīrandus, 3: meget forunderlig; m. Tmesis: per hercle rem mirandam Aristoteles ··· dicit, Gell. 3, 6. — per.mīrus, 3: = frgd.; - ut mihi permirum videatur, (m. acc. c. inf.), Cic.; ligel. m. Tmesis: per mihi mirum visum est, id. d. Or. 1, 49.

per.miscĕo, scŭi, stum o. xtum, 4, v. a.; I) „egentl.": blander sammen, blander i el. med et andet, absol., el. m. cum, el. c. abl., el. c. dat.; - ut permisceatur medicamentum, Colum.; cf. Cic. Verr. 2, 50; men ∾ naturam cum materia, id. Univ. 7; cum suis permixti, Caes.; ∾ glebas dulci aqua, Colum.; cf. Cic. Planc. 38; men gagates permixtus cerae, Plin.; hos. „poet.": ∾ alicui ensem, (giennembore dermed), Sil.; — II) „fig."; A) „alm"; - tibi ··· praescribo, ne tuas sordes cum clarissimorum virorum splendore permisceas, Cic. Vatin. 5; ∾ tristia laetis, Sil. 13, 382; — B) „bef." ogs.; a) at forvirre el. forstyrre, divina et humana jura, Caes. B. C. 1, 6; cf. Sall. Jug. 5; ligel. ∾ Graeciam, Cic. Orat. 9, domum, Virg. Aen. 7, 348; — b) at blande el. opfylde; - ∾ omnia timore. Flor. 1, 18; — III) bf. partic. permixtus, 3; A) uden Forskel; - ∾ caedes, Lucr. 3, 643; — B) permixtus maerore, (ligesom bedøvet af Sorg), Appul.

*permissio, onis, f., „alm.": at lade fare; bf. „overf."; A) Overladelse el. Overgivelse til nogens Vilkaar el. Bestemmelse; - ut permissionem extra civium corpora fieri juberent, (at alt overlodes til Senatets Bestemmelse med Undtagelse af osv.), Liv. 37, 7; — b) ogs. som rhetorisk Figur, auct. ad Her. 4, 29, o. Quintil. 9, 2, 25; — B) Tilladelse, Indrømmelse; - ∾ mea mansionis tuae etc., Cic. Qu. Fr. 3, 1, 3; o. — permissor, oris, m.: som tillader noget; - ∾ mali, Tertull.; — [permitto]. — 1. permissus, 3, partic. af permitto. — 2. permissus, us, m., [permitto], ligesom permissio: Tilladelse el. Indrømmelse; sædv. in abl.; - saal. permissu legis, Cic., decemvirorum, Liv.; ∾ tuo, id.; dog ogs. citra permissum praetoris, Digest. — permistus, etc., s. und. permixtus, etc.

per.mītis, e: stærkt moden; - sorba non permitia, Colum. — per.mitto, misi, missum, 3, v. a.; I) „egentl.": lader el. lader gaae el. slipper derigiennem; - fenestellae permittant columbas etc., Pallad.; — II) oftest „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": lader fare, slipper løs; - concitant equos, permittuntque in hostem, Liv. 3, 61; ∾ se incautius in hostem, Hirt. B. G. 8, 48; — b) ogs. medial; - Est, alio ut possit permitti longius alter (odor), Lucr. 4, 692; cf. Mela 1, 19; — 2) „bef."; a) sender bort; saal. om en Vare: trans maria transmitti, Colum.; — b) kaster el. slynger derhen el. derimod; - ∾ saxum in hostem, Ovid. Met. 12, 282; ogs. ∾ tela longius, Hirt. B. G. 8, 9; — B) „ment."; 1) ligesom slipper løs el. giver Tøilen; - ∾ tribunatum vexandis consulibus, Liv. 2, 56; men ∾ se ad famam facundiae, (kaste sig derpaa, lægge sig derefter), Gell. 6, 16; — 2) overlader, overgiver; - totum ei negotium permisi, Cic. Qu. Fr. 2, 9; ∾ aliquem judicum potestati, id. Font. 14; cf. Caes. B. C. 1, 36; men ∾ fortunas suas fidei alicujus, id. B. G. 5, 3; men Liv. 24, 14: de eo permissum ipsi est: faceret, quod vellet; men „poet.", ∾ aliquem vitae, (skienke nogen Livet), Lucan. 7, 731; — b) ∾ se suaque omnia in fidem potestatemque Populi R., (overgive paa Tro og Love el. ubetinget), Caes. B. G. 2, 3; cf. ibd. 31: ∾ eorum potestati etc.; s. ogs. Liv. 36, 28; men id. 8, 20: ∾ se in deditionem consulis; — 3) tillader, indrømmer, lader skee; - tibi permitto respondere, ne etc., Cic. N. D. 3, 1; cf. id. Verr. 5, 9; men ogs. kan inf. være at supplere af d. frgd., vid. Caes. B. C. 1, 50; - men quis Antonio permisit, ut partes faceret? Cic. d. Or. 2, 90; men absol.: ibi permisso, ut etc., Liv. 34, 31; cf. Plin. 1, 28: si conjectare permittitur; ogs. ∾ sibi, c. inf.: tillade el. indrømme sig selv, osv., Quintil. 1, 4, 3; men m. acc. c. inf., vid. Virg. Ecl. 1, 10; men permitto aliquid iracundiae tuae, etc., (skienker dertil, bærer over dermed), Cic. Sull. 16; cf. id. Sest. 33; — III) af partic. permissus, 3, er subst. permissum, i, n.: Tilladelse, Indrømmelse; - Utor permisso, Hor. Ep. 2, 1, 45; ligel. permissum praetoris, Digest.

permixte, adv. af 1. permixtus: sammenblandet, mellem hinanden; - (ut) idem interceise atque permixte dicatur, Cic. Part. or. 7; cf. id. Inv. 1, 22. — permixtim, adv.: Biform af frgd., Prudent., Just. Inst. — permixtĭo, (permist.), onis, f., [permisceo]; I) Sammenblanding; df. concret: de sammenblandede Ting; - permixtionis reliquias fundens, Cic. Univ. 12; — b) navnl. ogs. en Mixtur, Pallad.; — II) „fig." (o. efterel.): Forvirring el. Forstyrrelse, rei publicae, Aur. Vict. Caes. 41. — permixtus, 3, partic. af permisceo.

per.mŏdestus, 3, ovrdl.: aldeles tilpas; df. „fig.": meget maadeholden el. beskeden; - verba edicti ··· permodesto sensu etc., Tac. Ann. 1, 7; men Cic. Catil. 2, 6, ironisk: homo enim videlicet timidus et permodestus etc. — permŏdĭce, adv.: ganske lidet; - ∾ findere medium truncum scalpello, Colum. 5, 11; af — per.mŏdĭcus, 3: meget middelmaadig el. ringe el. uanselig; - ∾ locus etc., vid. Suet. Aug. 6; men ∾ res familiaris, id. Tib. 47. — permoestus, 3, f. und. permaestus.

permŏleste, adv.: meget tungt; - ∾ ferre aliquid, Cic.; ogs. m. flgd. acc. c. inf., id. Att. 15, 17; af — per.mŏlestus, 3: meget tung; meget trykkende el. besværlig; - atque hi non sunt permolesti, Cic. Att. 1, 18. — per.mollis, e: meget blød el. mild; - quod etiam in carminibus est permolle, Quintil. 9, 4, 65. — per.mŏlo, ere, v. a.: maler fint el. smaat; - ∾ grana piperis, Seren. Sammon.; - men sensu obsceno, Hor. Sat. 1, 2, 35. — permonstrans, tis, partic., [monstro]: tydeligen visende, Ammian.

permōtĭo, onis, f., [permoveo]: heftig Bevægelse el. Rystelse; df. „fig.": permotio mentis (el. animi, ogs. absol. permotio); A) heftig Sindsbevægelse el. Lidenskab; ogs. undert. Begeistring; - utiliter a natura permotiones istas animis nostris datas, Cic. Acad. 2, 44; cf. id. d. Or. 2, 53; men id. Div. 1, 40: mentis incitatione et permotione divina etc.; — B) Sielens Bevægelse el. Virksomhed; saal. id. Div. 2, 3: permotione magis mentis, quam natura, haec sentiri; men permotionis causa, (for at røre), id. d. Or. 2, 53. — permōtus, 3, partic. af flgd.

per.mŏvĕo, mōvi, mōtum, 2, v. a.; I) „egenl.": bevæger stærkt, tumler el. ryster, odl.; - ∾ terram sarritione, Colum.; dolio immergunt (resinam) et permovent, (ryste den om), Pallad.; mare permotum ventis, (oprørt deraf), Lucr. 6, 726; — II) oftest „fig."; A) „alm."; ∾ aliquem el. animum alicujus: heftigen at bevæge nogen el. nogens Sind; - df. navnl. med Hensyn paa Forstanden: at bestemme el. overtale el. overbevise; men med Hensyn paa Følelsen: at røre el. opbringe; - hyp. pass.: at modtage saadanne Indtryk; - quum neque pollicitationibus··· permovere posset, Caes. B. C. 3, 9; auctoritate ejus permoti, id. B. G. 1, 3; quem res tanta ··· non permovit, cum etc., (den, som er bleven ligegyldig derved, osv.), Sall. Catil. 51; ne labore ··· permoverentur, (ikke skulde blive modløse derover), Caes. B. G. 7, 40; cf. ibd. 53; quia etc., plerumque permoveor (ledes jeg hen paa den Forestilling), num ··· verius sit etc., Tac. Ann. 4, 57; - sive iracundia, sive dolore, sive metu permotus etc., Cic. Att. 10, 4; permotus ad miserationem, Tac.; animus in gaudium aut formidinem permotus, id. Hist. 1, 61; — B) „bef.": ∾ invidiam, metum, iras, etc., (vække en Lidenskab), id. Ann. 1, 21; - men Cic. Div. 1, 57: quod maxime contingit aut dormientibus aut mente permotis, (begeistrede el. affindige Mennesker).

per.mulcĕo, mulsi, mulsum (o. ctum), 2, v. a.; I) „egenl.": bestryger sagte el. mildt; - Terque manu permulsit eum, Ovid. Fast. 4, 551; ∾ alicui malas, Suet. Ner. 1; permulso capite, Varro; cf. Liv. 5, 41; — II) „fig."; A) „overf."; 1) berører mildt el. sagte; - Aram, quam flatu permulcet spiritus austri, (cernes), vid. Cic. (poët.) N. D. 2, 44; cf. auct. ad Her. 3, 12; men permulcens··· lumina virga, Ovid. Met. 1, 716, (om Merkurius); cf. Catull. 64, 285; — 2) cera picem lenitate permulcet, (gjør blødere el. smidigere), Pallad.; — B) „ment."; 1) feler el. smigrer derfor, fysselsætter paa en behagelig Maade; - ∾ sensum voluptate, Cic.; duae sunt res, quae permulceant aures, sonus et numerus, id. Orat. 49; cf. id. d. Or. 2, 78; — 2) formilder el. beroliger; - permulsis eorum animis, Caes. B. G. 4, 6; cf. Sall. ap. Priscian.: liberalibus verbis permulcti; ∾ militem comitate, Tac.; men nulla consolatione permulcere stultam senectutem posse, vid. Cic. d. Senect. 2; cf. Liv. 39, 23, ogs. id. 3, 11. — permulctus, 3, partic. af frgd. — permulsĭo, onis, f., [permulceo]: Bestrygning, manuum, Non. — permulsus, 3, partic. af permulceo.

permulto, permultum, f. und. flgd. — per.multus, 3: saare megen; in pl.: saare mange; - permulti imitatores principum exsistunt, Cic. Leg. 3, 14; ∾ partes habere, Varro; cf. Cic. Acad. 2, 1, o. Caes. B. C. 3, 43; — II) df. neutr. permultum; A) som subst.; - nescio, Quantulum attulerit, verum haud permultum attulit, Plaut. Bacch. 2, 3, 85; cf. Cic. Fam. 5, 16, o. id. Off. 1, 8; - ogs. in pl.: permulta rogatus Fecit, (saare meget), Hor. Sat. 1, 4, 97; — B) som adv.; 1) permulto hos compar.: saare meget el. langt; - quum ··· permulto clariora et certiora esse dicat, Cic. Div. 2, 61; — 2) permultum: saare meget; - de qua (absolutione) etsi permultum ante certior factus eram litteris, nuntiis, fama, etc., tamen etc., id. Fam. 3, 11.

permundo, are, v. a.: renser omhyggeligen, Theod. Prisc.; af — per.mundus, 3: meget renlig; - ∾ hae volucres, (i. e. columbae), Varro. — per.mūnĭo, ivi o. ii, itum, 4, v. a.; I) „egenl.": fuldender at befæste, munimenta, Liv. 30, 16; permunitas Athenas esse, Justin. 2, 15; — II) „overf." o. „alm.": befæster stærkt, befæster; - ∾ cuncta aggeribus etc., Tac. Ann. 2, 7; cf. Liv. 7, 16: castris permunitis etc.

permūtātĭo, onis, f., [permuto]; I) „alm.": Forandring; - magna rerum permutatione impendente, Cic. Sest. 31, inc., (al. perturbatione; vid. Madv. Opusc. 1, p. 471); ∾ defensionis, Quintil. 5, 13, 42; — II) „bef."; A) Omvexling el. Omtuskning, Cic. Pis. 21, (hvor pl.); - ogs. Tuskhandel, si rem do, ut rem accipiam, Digest.; — b) navnl. ogs. Pengeomsætning imod Anvisning el. Vexel; ogs. Udbetaling ved Anvisning el. Vexel; vid. Cic. Fam. 3, 5, o. id. Att. 5, 13; — B) som rhetorisk Figur: Forandring af Udtrykket; vid. auct. ad Her. 4, 31.

per.mūto, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": forandrer, omnem rei publicae statum, Cic. Leg. 3, 9, inc.; cf. Madv. Opusc. 1, p. 472; - vultum qui permutat, fraudem parat, Petron. Sat. 107; men ∾ domum, Plaut. Pers. 4, 5, 10, comisk: at løbe sin Vei; quid ex hoc (otio)··· hieme permutem, (hvilken Forandring jeg gjør dermed), Plin. Ep. 9, 40; — b) ∾ arborem in contrarium, (vende el. drive det til el. paa den modsatte Side); vid. Plin. 17, 16; men permutata ratione, omvendt el. paa den omvendte Maade, id. 19, 32; — II) „bef."; A) omvexler el. omtusker el. ombytter (det ene med el. imod det andet); - India (aes et plumbum) gemmis suis ac margaritis permutat, Plin. 34, 48, (tilbytter sig Kobber og Bly derfor); cf. Hor. Od. 3, 1, 48, ogs. Martial. 6, 93: Virus ut hoc alio fallax permutet odore (Thais); men ∾ nomina inter se, (vexle Navne), Plaut. Capt. 3, 5, 19; — B) „bef."; 1) vexler el. omsætter el. bytter; - ∾ denarium sedecim assibus, Plin. 33, 13; - df. om Vexelbetalinger: quod permutavi tecum, (den Sum, jeg ved Vexel har faaet fra dig), Cic. Att. 5, 15; velim cures, ut permutetur Athenas, (at der sendes en Vexel el. Anvisning til Athenen), ibd. 15, 15; cf. id. Fam. 2, 17; — 2) kiøber (el. sælger); - ∾ equos (enkelte Heste) talentis auri, Plin. 6, 36; (Zeuxis) donare opera sua instituit, quod ea nullo satis

digno pretio permutari posse diceret, (at de ikke kunde blive betalte), id. 35,36; (serichatum) permutatur in libras denariis sex, (sælges for 6 Denarier Pundet), id. 12,45; cf. Curt. 4, 11.

perna, ae, f., πέρνα; I) „egentl.": Hoften tilligemed Foden el. Benet; A) hos Mennesker; vid. Enn. ap. Fest. s. v. supernati, p. 304 o. 305, (Müll.); — B) oftere hos Dyrene, navnl. hos Svinet: Skinken; - pernam salire, Cato; fumosae cum pede pernae, (med Skanken deraf), Hor. Sat. 2, 2, 117; cf. Martial. 10, 48; men ∾ aprina, Apic.; — II) „overf." ifølge en Lighed; A) et Slags Somusling; vid. Plin. 32,54; — B) Krumningen paa den afrevne Gren, (ogs. calx), id. 17, 13. — pernāvīgātus, 3, [navigo]: giennemseilet, beseilet, pars tota vergens in Caspium mare, vid. Plin. 2, 67.

per.nĕcessārĭus, 3; I) „egentl.": meget nødvendig; - ∾ meo tempore, (da jeg mest behøvede din Nærværelse), Cic. Att. 5, 21; — II) „overf.": som staaer i en nødvendig el. nøie og inderlig Forbindelse med nogen, (navnl. ved Slægtskab el. Clientskab, odl.); - homine intimo ac mihi pernecessario, Cic. Fam. 13, 69; - ogs. subst., pernecessarios meos etc., ibd. 13, 40. — per.nĕcesse, adj. indecl.: meget nødvendig, uundgaaelig; - nisi quum pernecesse esset, Cic. frgm. Or. p. Tull. — per.nĕco, avi, 1, v. a.: ombringer aldeles, Augustin.

per.nĕgo, avi, atum, 1, v. a. (o. n.); I) „egentl.": benegter aldeles, siger bestemt nei dertil; ogs. vedbliver at negte; - Eu. negas? Lyc. Pernego imo, Plaut. Aul. 4, 10, 31; cf. id. Asin. 2, 2, 56; - men m. acc. c. inf.: si etc., a se illam pyxidem traditam pernegaret, Cic. Coel. 27; — II) „overf.": afslaaer aldeles; vedbliver at afslaae; - Catoni populus R. praeturam negavit, consulatum pernegavit, Senec. Benef. 5, 17; cf. Martial. 4, 82: Negare jussi, pernegare non jussi. — per.nĕo, ēvi, ētum, 1, v. a.; afspinder, spinder til Enden; men alene „poet." om Parcerne; - Quum mihi suppremos Lachesis perneverit annos, Martial. 1, 89; vitam ··· nondum pernetam etc., Sidon.

*pernĭcĭābĭlis, e: fordærvelig; - id perniciabile reo (sc. fuit), Tac. Ann. 4, 34; ∾ nix oculis, Curt.; o. — pernĭcĭālis, e: = frgd., morbi, Liv. 27, 23, proelia, Plin., odia, id.; af — pernĭcĭes, ēi, f., [perneco]: Fordærvelse, Undergang, Ulykke; - quae res et illis perniciei, et huic saluti fuit, Nep. Thras. 2; men Cic. Catil. 1, 13: cum tua peste ac pernicie etc., (til din Fordærvelse); in perniciem apertam incurrere, id.; cf. Tac. Ann. 1,74; men ibd. 11,37: pernicies in accusatorem vertit; cf. Hor. Od. 2, 13, 4; — II) concret: hvad der volder Fordærvelse, navnl. fordærveligt Menneske; - saal. Cic. Mil. 31, om Clodius; cf. id. Verr. Act. 1, 1; men comisk heder en Fraaser: pernicies macelli, Hor. Ep. 1, 15, 31; ligel. heder en leno, Ter. Ad. 2, 1,34: pernicies communis adulescentium; - „poet." heder ogs. Vandet: pernicies vini, Catull. 27; men Plin. 24, 62: contra omnem perniciem, (imod alslags Gift); — not.: gen. pernicii, (f. perniciei), Sisenn. ap. Gell. 19, 14, ogs. Cic. R. Am. 45, (efter Gell. l. c.); dat. pernicie, f. perniciei, Liv. 5, 13, (Drak.), inc.

pernĭcĭo, onis, f.: efterel. Biform af frgd.; Jul. Val. Res g. Al. M. — pernĭcĭōse, adv.: fordærveligen; ∾ luxuriare, (om Vinstokken), Plin.; - quam turpiter (scripserit), quamque ita perniciose, ut etc., Cic. Att. 14, 13; - compar., quo perniciosius de re publica merentur etc., id. Leg. 3, 14; superl., ∾ compediri, Augustin.; af — pernĭcĭōsus, 3, [pernicies]: fordærvelig; - ∾ leges, Caes. B. C. 1, 7; - compar., perniciosiores morbi animi, quam corporis, Cic. Tusc. 3, 3; cf. Sall. Jug. 46; - superl., perniciosissimum fore, si etc., Nep. Ages. 6.

*pernĭcĭtas, atis, f.: let el. snar el. hurtig Bevægelse, Hurtighed el. Behændighed; - ∾ pedum, Liv. 9, 16, equorum, Tac. Hist. 1, 79; - ogs. absol.: addo etiam pernicitatem et velocitatem etc., Cic. Tusc. 5, 15; cf. Caes. B. C. 3, 84: electos milites ad pernicitatem; o. — pernĭcĭter, adv.: hurtigen, desilire equo, Liv. 26, 4; cf. Plaut. Amph. 5, 1, 64; men alte perniciterque volare, Plin.; - compar., ∾ exsultare, id. 8, 79; — [pernix]. — per.nĭger, gra, grum: meget sort; - ∾ oculis, Plaut. Poen. 5, 2, 153. — per.nĭmĭus, 3: meget stor el. altfor stor; bs. neutr. absol.: ∾ interest inter vos, Ter. Ad. 3, 3, 39; — b) neutr. pernimium ogs. som adv.; - ∾ severa interpretatio, Digest. — pernĭo, ōnis, m., [perna], in pl.: Frostbylder i Fodderne, Plin. 23, 37, oftere. — per.nĭtĕo, ēre, v. n.: at glindse meget stærkt, Mela 3,9. — pernĭuncŭlus, i, dem. af pernio; liden Frostbyld, Plin. 26, 66.

pernix, īcis, adj., [af inus. per.nitor, vid. Serv. ad Virg. Ge. 3,230]; oprdl. vedholdende; bs. færdv.: hurtig el. snar el. let i sine Bevægelser; - pernix sum manibus, (rap paa Haanden), Plaut. Mil. gl. 3, 1, 36; levium et ··· pernicium corporum homines, Liv. 28, 20; cf. Tac. Hist. 2, 13: pernix genus (sc. hominum), ogs. Hor. Epod. 2, 42; men ∾ nunciis accipere, (ved Ilbud), Tac. Hist. 3,40; - compar., ∾ index (fama), Stat.; ogs. pernicior vento (Atalanta), id.; superl., ∾ quadrigae, Colum.; ∾ tempus, Senec.; - ogs. c. inf.: amata relinquere pernix (juvenis: hurtig dertil), Hor. A. P. 165.

per.nōbĭlis, e: meget bekiendt, epigramma, Cic. Verr. 4, 57. — pernocto, are, v. n., [pernox]: at overnatte, at tilbringe Natten, ad ostium carceris, Cic. Verr. 5, 45, in publico, (paa Gaden), id., foris, Varro; men ∾ noctem perpetem, Plaut. Truc. 2, 2, 23; - ogs. om Ting: ut pernoctet cum salibus (oliva: ligger deri Natten over), Colum.; — II) „fig."; - pernoctant nobiscum (haec studia), vid. Cic. Arch. 7; ligel. cum his habitantem pernoctantemque curis (animum sapientis), id. Tusc. 5, 24. — pernōnĭdes, ae, m., (comisk formet af perna, ligesom Aesonides af Aeson); - laridum pernonidem, (Flesk af en Skinke), Plaut. Men. 1, 3, 27.

per.nosco, nōvi, nōtum, 3, v. a.; I) „alm.": lærer nøie at kiende; - ∾ hominum mores naturasque ex corpore, oculis, vultu, etc., Cic. Fat. 5; cf. id. d. Or. 1, 5; - bs. pf. pernovi: har nøie lært at kiende, d. e. kiender nøie, vid. Ter. Andr. 3, 2, 23; — II) „bes.": nøie at prøve el. undersøge, furtumne factum etc., Ter. Ad. prol. 12; — III) pernōtus, 3, ogs. som adj.: meget bekiendt, alicui, Curt. 9, 7, aliqua re, Mela 2, 3. — per.nōtesco, tui, 3, v. n. inch.: at blive almindeligen bekiendt; efteraug. o. færdv. impers.; - ubi incolumem esse, pernotuit, Tac. Ann. 14, 8; cf. ibd. 13, 25. — pernōtus, 3, s. und. pernosco.

pernox, ctis, adj., [nox]: som vedbliver hele Natten; - luna pernox erat, Liv.; cf. Ovid. Met. 7, 268; luditur alea pernox, Juvenal. 8, 10; s. ogs. Gell. 2, 1, und. perdius. — per.noxĭus, 3: meget skadelig el. fordærvelig; - populi ··· pernoxii appulsis, Mela 1, 19. — per.nŭmĕro, avi, atum, 1, v. a.: optæller el. udtæller; bs. betaler; - ∾ pecuniam imperatam, Liv. 28, 34; cf. Martial. 12, 62; - Pernumeratum est (argentum), Plaut. Epid. 5, 1, 26.

1. pero, ōnis, m., [rimel. besl. m. pera]: et Slags Støvle til Soldater, Jægere, osv.; - crudus tegit altera pero (vestigia: den anden Fod), Virg. Aen. 7, 690; cf. Juvenal. 14, 186. — 2. Pēro, us, Πηρώ: Datter af Neleus, og Søster af Nestor; hvorledes Spaamanden Melampus vandt hende for sin Broder Bias, ved at bortføre Iphiclus's Øxen, s. Propert. 2, 2, 17 flgd.

per.obscūrus, 3: meget dunkel, quaestio, Cic. N. D. 1, 1, fama, Liv. 1, 16. — pĕr.ōdi, isse, 3, v. a. defect.: hader meget; - quisquis vero favet, culpamve perodit, Manil. 5, 420; - oftest in partic. perf.; lucemque

perosi, Virg. Aen. 6, 435; perosus decemvirorum scelera, Liv. 3, 58; - ligel. m. esse, ibd. 34; saal. ogs. si non populum R. perosi sunt (dii), August. ap. Suet. Tib. 21; — not.: sild. ogs. m. passiv Bem.: thalamis caruisse perosis, Juvenc.; - bf. ogs. som adj. in compar.; nihil deo perosius gloria, Tertull. — pĕr.ŏdiōsus, 3: meget brydsom el. fortrædelig, lippitudo, Cic. Att. 10, 17: men ibd. 13, 22: de Bruto nostro perodiosum; sed vita fert.

pĕr.officiōse, adv.: meget tjenstfærdigen el. opmærksomt; - ∾ me observant, Cic. Fam. 9, 20. — pĕr.ŏlĕo, ēre, v. n.: at lugte el. stinke meget stærkt, Lucr. 6, 1153. — pĕr.ŏlesco, lēvi, 3, v. n. inch.: at vorde meget stærkt, Lucil. ap. Priscian., hvor perolesse f. perolevisse. — pĕrōnatus, 3, som bærer perones; - Navim si poscat sibi peronatus arator, Pers. 5, 102.

pĕr.ŏpăcus, 3: meget skyggefuld, spelunca, Lactant. — pĕr.opportūne, adv.: meget beleiligen; - ∾ hoc cecidit, quod etc., Cic. d. Or. 2, 4; ∾ venire, id.; af — pĕr.opportūnus, 3, meget beleilig el. beqvem; - ∾ deversorium, Cic. d. Or. 2, 57. — pĕr.optāto, adv., [optatus]: aldeles efter Ønske; - nunc peroptato nobis est datum (otium), Cic. d. Or. 2, 5. — pĕr.ŏpus, adv.: meget nødvendigt; - Sed nunc peropust, m. flgd. acc. c. inf., Ter. Andr. 1, 5, 30.

pĕrōrātio, onis, f., [peroro], ligesom epilogus o. conclusio: Slutningen el. den sidste Del af en Tale el. af en Afhandling; - vid. Cic. Brut. 33, bes. ogs. id. d. Or. 2, 19, und. peroro; - post omnia perorationem inflammantem restinguentemve concludere, id. Orat. 35; cf. Quintil. 6, 1, ab in. — pĕrŏriga el. prōriga, hos Varro o. Plin. urigtig Læsem. f. per origam (i. e. aurigam), vid. Freund. — per.ornātus, 3: meget smykket el. zirlig; - in dicendo et perornatus, et brevis, Cic. Brut. 43. — pĕr.orno, avi, atum 1, v. a.: hoiligen el. bestandigen at befordre nogens Anseelse; - ∾ senatum, Tac. Ann. 16, 26.

pĕr.ōro, avi, atum, 1, v. a. (o. n.); I) „alm.": taler helt igiennem el. fra Begyndelsen til Enden, holder en Tale; - ∾ tantam causam contra tales oratores, Cic. Quint. 24; ligel. ∾ de re, (føre sin Sag for Retten), Nep. Phoc. 4; men ∾ in aliquem, tale imod nogen (el. som Anklager), Suet. Calig. 53; cf. Plin. 29, 5; ogs. absol.: quum ··· certatim perorarent, (holdt Taler), Tac. Ann. 3, 17; men pass. impers.: breviter peroratum esse potuit, m. flgd. acc. c. inf., Liv. 34, 31; — II) „bes."; A) bringer en Tale til Ende, slutter el. ender en Tale; - qui ut peroravit, surrexit Clodius, Cic. Qu. Fr. 2, 3; men id. Att. 4, 2: quum etc., coactus est aliquando perorare; - ogs. at holde den sidste Del af en Tale; ante quam peroretur, digredi, etc., id. d. Or. 2, 19; s. ogs. und. peroratio; - ogs. at ende en Del af Talen; saal. perorata narratione, (naar den er endt el. færdig), auct. ad Her. 1, 10; — B) at gjennemføre, at fuldende; - res illo die non peroratur, dimittitur judicium, Cic. Verr. 2, 29; cf. id. 3, 66; ligel. sed haec tum laudemus, quum erunt perorata, id. Att. 5, 10. — pĕr.oscŭlor, ari, v. dep. a.: kysser heftigen; bf. „poet. overf.": elsker; - hos (sc. uniones) perosculatur, Martial. 8, 81, inc., (al. deosculatur). — pĕrōsus, 3, partic. af perodi.

per.păco, avi, atum, 1, v. a.: aldeles at betvinge, at tvinge til en varig Fred; - Gallos per Drusum perpacavit, Flor. 4, 12; cf. Liv. 36, 21 o. 42. — per.pallĭdus, 3: meget bleg, color, Cels. — per.parce, adv.: meget knapt el. sparsomt; - tu quoque perparce nimium (sc. obsonatus es), Ter. Andr. 2, 6, 21. — per.pārum, adv.: saare lidet, Veget. — per.parvŭlus, 3: meget liden; - ∾ sigilla duo etc., Cic. Verr. 4, 43. — per.parvus, 3: meget liden; - ∾ et tenuis civitas, Cic.; - bf. „overf.": meget ubetydelig, controversia, id., culpa, id.; men perparvum ex illis magnis lucris ad se pervenire, id. Verr. 3, 57.

per.pasco, pavi, pastum, 3, v. a.: at afgnave el. afæde (om Hiorden), Varro; — II) „overf." som dep., perpasci, om en Lavastrom: at hærje el. ødelægge; - volvens perpascitur agros etc., auct. Aetn. 489; — III) partic. perpastus, 3, som adj.: fedet el. fed el. mæsket; - ∾ canis, Phaedr. 3, 7. — perpastus, 3, s. und. frgd.

perpaucŭlus, 3; in pl.: ganske faa; - perpauculis passibus, Cic. Leg. 1, 21; dem. af — per.paucus, 3: ganske liden; sædv. in pl.: ganske faa; - Perpaucorum hominumst, (meget faa Mennesker have Adgang til ham), Ter. Eun. 3, 1, 19; perpaucos Italici generis (milites) etc., Liv. 43, 11; perpauca mutare, Cic. Acad. 2, 43; men perpauca loquens, Hor. Sat. 1, 4, 18; - men in superl., perpaucissimi agricolae, Colum. 3, 20. — per.paulŭlus, (perpaull.), 3, demin. af flgd.: saare liden el. ringe; bf. neutr. som subst. c. gen.: perpaululum loci, Cic. d. Or. 2, 35. — per.paulus, (perpaull.), 3: = frgd.; bf. neutr. som adv., perpaulum: ganske lidet, declinare atomum, Cic. Fin. 1, 6. — per.pauper, is, e: meget fattig, Cic. Att. 6, 3. — per.pauxillus, 3: ganske liden el. ringe; bf. neutr. som adv.: nae perpauxillum modo, (med noget ganske lidet, neml. er jeg fornøiet), Plaut. Capt. 1, 2, 74. — per.pavĕfăcio, ēre, v. a.: forskrækker aldeles, earum ··· pectora, Plaut. Stich. 1, 2, 28.

perpĕdio, īre, v. a., forældt Biform af impedio: forhindrer, Att. ap. Non. — per.pello, pŭli, pulsum, 3, v. a.; I) „egentl.": stoder el. driver derhen el. derimod; - qui in conatu saepius aliqua re perpellitur, (som stoder sig derpaa), Nigid. ap. Non.; — II) „fig.": driver afsted, tilskynder, tvinger; - Si animus (i. e. libido) hominem perpulit, etc., Plaut. Trin. 2, 2, 27; opp. Sin ipse animum perpulit, ibd.; - men ∾ urbem metu ad deditionem, Liv. 32, 14; - ogs. m. flgd. ut el. ne, el. inf.; vid. Liv. 29, 23, Sall. Catil. 26, o. Tac. Ann. 6, 33, oftere; - men absol.: nunquam destitit ··· orare, usque adeo donec perpulit, (indtil han fik mig overtalt), Ter. Andr. 4, 1, 36.

*perpendĭcŭlāris, e, o. perpendĭcŭlārius, 3: perpendiculær, lodret, Frontin.; — perpendĭcŭlātor, oris, m.: der bruger Blyloddet, (navnl. som Bygmester), Aur. Vict. epit. 14; o. — perpendĭcŭlātus, 3: perpendiculær, lodret, Capella; af — perpendĭcŭlum, i, n., [perpendo]: Perpendiklen el. Blylodet; vid. Plin. 7, 57; columnas ad perpendiculum exigere, (undersøge dem derefter), Cic. Verr. 1, 51; ad perpendiculum esse, (være lodret), ibd., ferri, id. Fat. 10; cf. Caes. B. G. 4, 17; — II) „fig.": Rettesnor, Regel; - Ad perpendiculum seque suosque habuit, Auson. Parent. 5.

per.pendo, di, sum, 3, v. a.: veier el. afveier; - ∾ talionem in librili, Gell. 20, 1; — II) sædv. „fig." o. „ment.": overveier el. undersøger; - ∾ momenta officiorum diligentissime, Cic. Mur. 2; ∾ omnia haec ··· ad disciplinae praecepta, ibd. 36; cf. id. d. Or. 3, 37: hoc non arte aliqua perpenditur, (opp. quodam quasi naturali sensu judicari); cf. Lael. 26: quae (amicitia) tota veritate perpenditur; ligel. perpensum habere, (s. perpendisse), Colum.; perpenso judicio statuere, (efter nøie Overlæg), Digest.

perpensatĭo, onis, f., [perpenso]: Overveielse, officiorum, Gell. 2, 2. — perpense, adv. af perpensus: efter Overveielse; - compar., ∾ eligere, Ammian. — perpenso, are, v. a., intens. af perpendo: nøie at prøve, vires futuras (catuli), Gratian. Cyneg. 298. — perpensus, 3, partic. af perpendo.

perpĕram, adv. af perperus, (sc. partem el. viam; formet som clam, coram, o. pl. alias, alteras):

urigtigen el. uret, feilagtigen; - seu recte, seu perperam facere coeperunt, Cic. Quint. 8; utrum recte, an perperam (sc. judicatum est)? vid. id. Caecin. 24; - ∾ loqui, Plaut., suadere aliquid, id.; cf. Ter. Phorm. 5, 1, 18; — b) ogs. undert.: ved el. af en Feiltagelse; - saal. perperam fecisse, (at han havde taget Feil), Varro; cf. auct. B. Hisp. 12, o. Suet. Dom. 10. — perpĕrĕ, adv., Biform af frgd., Claud. Mamert. d. stat. anim.

perpĕrĭtūdo, ĭnis, f., [perperus]: Forkerthed, Daarskab; - ductabilitate nimia vestra aut perperitudine, Attius ap. Non. — Perperna, (Perpenna), ae, m.: romersk Tilnavn, hvoraf mærkes M. Perperna, Overvinder af Aristonicus, endte ogs. Slavekrigen paa Sicilien; vid. Flor. 2, 20, o. Liv. epit. 96. — perpĕrus, 3, πέρπερος: feilagtig, forkert, daarlig; (som adj. alene for o. efterel.); - perperos populares, Attius ap. Non.; nihil immaturum, nihil perperum, Vopisc. Tac. 6.

perpes, ĕtis, adj., [for o. efterel. Biform af perpetuus]: sammenhængende, uafbrudt; - hanc operam mihi des perpetem, Pacuv. ap. Fest. p. 217, (Müll.); vox cohibita silentio perpeti, Appul.; - oftest om Tiden: vedvarende, hel, ganske; - ibi quievi in navi noctem perpetem, Plaut. Amph. 2, 2, 100; nocte perpeti, Appul.

perpessīcĭus, (-tius), 3, [perpessus]: som har udstaaet meget; ogs. som kan udholde meget; - ∾ senex (Socrates) et per omnia jactatus, Senec. Ep. 104; cf. ibd. 53. — perpessĭo, onis, f., [perpetior]: Udholden, Lidelse; - ∾ harum rerum, vid. Cic. Rab. perd. 5; ∾ dolorum, id.; cf. id. Inv. 2, 51. — perpessus, 3, partic. af perpetior. — perpĕtim, adv., [perpes]: bestandigen, uafbrudt, Appul.; men Plin. 20, 21, inc.

perpĕtĭor, perpessus sum, 3, v. dep. a. (o. n.), [patior]: lider el. udholder standhaftigen, finder mig taaligen deri; - animus aeger ··· neque pati neque perpeti potest, Enn. ap. Cic. Tusc. 3, 3; cf. Cic. Fin. 1, 14: qui dolorem perpetiuntur, ne ··· in majorem incidant; s. ogs. Ter. Eun. 2, 1, 12; men Cic. d. Or. 2, 19: omnes facile perpetior et perfero, (bærer over med dem); ∾ mendicitatem, vid. Cic. Fin. 5, 11, omnium rerum inopiam, Caes. B. C. 1, 84; haec sufferre et perpeti etc., Sulp. ap. Cic. Fam. 4, 5; mihi tam multa pro se perpesso etc., Cic. Fam. 1, 9; cf. Hor. Od. 1, 3, 25, o. Ovid. Met. 14, 472; — b) „poet." ogs. m. Objectsfætning; vid. Ovid. Met. 3, 622, o. Ter. Eun. 3, 5, 3; — c) sild. „overs." ogs. om Begreber; - me vehementius ··· intendi, quam gracilitas mea perpeti posset, Plin. Ep. 2, 11.

*perpetrābĭlis, e: giørlig el. tilladelig el. tilladt, Tertull.; — perpĕtrātĭo, onis, f.: Fuldbyrdelse el. Fuldendelse, rei, Tertull.; o. — perpetrator, oris, m.: en Fuldbyrder, caedis, Sidon.; af — perpetro, avi, atum, 1, v. a., [patro]: iværksætter, fuldbyrder, bringer istand; - Postquam opus meum, ut volui, omne perpetravi, Plaut. Pseud. 5, 1, 21; perpetraret promissa, Tac. Ann. 14, 7; quanto suo labore perpetratum, ne etc., ibd. 14, 11; belli perpetrati gloriam etc., Liv. 38, 53; pace perpetrata, id.; cf. id. 1, 6; - ogs. c. inf., Plaut. Truc. 2, 5, 12: Male quod mulier facere incepit, nisi id efficere perpetrat, etc.

*perpĕtŭālis, e, Biform af perpetuus; - καθολικά, id est ··· universalia vel perpetualia, Quintil. 2, 13, 14; o. — perpĕtŭārĭus, 3: som bestandigen er i Arbeide, mulio, Senec. Apocol.; — b) ogs. subst. perpetuarius, (sc. redemptor): Arvefæster el. Arveforpagter, Cod. Just.; — [perpetuus].

perpĕtŭĭtas, atis, f., [perpetuus]: uafbrudt Sammenhæng, sammenhængende Række; saal. om et Sted o. in pl.: umbrosis perpetuitatibus, (med skyggefulde Strækninger), Vitruv. 2, 10; - sædv. „overs.": uafbrudt Vedvarenhed el. Sammenhæng, navnl. om Tiden og Talen; - non in aliqua parte, sed in perpetuitate temporis, Cic. Tusc. 2, 27; in vitae perpetuitate etc., id. Off. 1, 33; men ibd. 2, 7, absol.: ad perpetuitatem: for stedse; - perpetuitas orationis, id. d. Or. 3, 49: flydende og udstrakte Perioder, (opp. membra minutiora); men ∾ sermonis, ibd. 2, 54: den sammenhængende Tale, (opp. dictum); men id. Orat. 2, in perpetuitate dicendi: i det hele Foredrag, (opp. in aliqua parte); - endel. m. Hensyn paa Indholdets Enhed og Sammenhæng, vid. id. Tusc. 5, 10: non ex singulis vocibus philosophi spectandi sunt, sed ex perpetuitate atque constantia.

perpĕtŭĭto, avi, 1, v. a., intens. af 2. perpetuo, o. m. s. Bem.; - Libertatemque ut perpetuitassint quam maxime, Enn. ap. Non. — 1. perpĕtŭo, abl. som adv., s. und. perpetuus. — 2. perpĕtŭo, avi, atum, 1, v. a., [perpetuus]: fortsætter uafbrudt el. uden Ophold; - ∾ verba, vid. Cic. d. Or. 3, 46; men perpetuandam potestatem judicum, (at den burde vedblive uforandret), id. Sull. 22; qui perpetuat data (amator: som vedbliver at give), Plaut. Pseud. 1, 3, 72; - sild. ogs. som Hilsen til Keiserne: Di te perpetuent, Lamprid. Al. Sev. 6.

perpetŭus, 3, [peto]; I) „alm.": sammenhængende, uafbrudt, bestandig; A) om Stedet el. med Hensyn derpaa; - ∾ agmen Italiae, vid. Cic. Pis. 22; Apenninus perpetuis jugis tendens etc., Plin. 3, 7; ∾ munitiones, Caes., vigiliae stationesque, id. B. C. 1, 21; palus perpetua, quae intercedebat, etc., id. B. G. 7, 26; men Perpetui tergo bovis (vesci: der neml. var fremsat hel), Virg. Aen. 8, 183; ∾ trabes in longitudinem, (efter deres hele Længde), Caes. B. G. 7, 23; ∾ mensis (considere, ved lange Borde), Virg. Aen. 7, 176; cf. Plin. 6, 23: montes perpetuo tractu Oceani orae praetenti; — B) om Tiden; - hunc diem ··· perpetuum etc., (hele denne Dag), Ter. Ad. 4, 1, 5; ligel. ∾ triduum, id., biennium, id.; - df. ogs. absol.: in perpetuum (sc. tempus): stedse, bestandigen, Cic. Catil. 1, 12; cf. Liv. 7, 37; — C) om Talen el. om Foredraget: sammenhængende; - tum perpetua oratione, tum altercatione, Cic. Att. 1, 16; cf. Liv. 4, 6; men ∾ actiones, Cic. Top. 26: det sammenhængende retlige Foredrag; fremdeles historia perpetua rerum gestarum, (som fortæller Begivenhederne i deres Sammenhæng), id. Fam. 5, 12; - men carmen perpetuum, Ovid. Met. 1, 4, (som omfatter en Cyclus el. et System af Myther); — II) „bes."; A) ligesom giennemgaaende, som gielder almindeligen el. overalt; - lex perpetua et aeterna, Cic. N. D. 1, 15; cf. id. ibd. 2, 21, ogs. id. Catil. 4, 9; - perpetui juris et universi generis quaestio non hominum nomina, sed rationem dicendi ··· desiderat, Cic. d. Or. 2, 33; - men absol.: nec arbitror, perpetuum quicquam in hoc praecipi posse, Plin. 17, 2; ligel. Cels. 2, 10: ne id quidem perpetuum est, (gielder ikke almindeligen); — B) i Augursproget ere perpetua fulmina: de Lyn, som have Betydning for hele Livet, Senec. Qu. N. 2, 47; — C) i Grammatiken er perpetuus modus: Infinitivet; - men comisk: perii plane in perpetuum modum, (er aldeles forloren), Plaut. Most. 3, 1, 5; — III) som Adverbier ere endnu at hidføre; A) perpetuo: bestandigen, vedvarende, evigen, obl.; - ut eam opinionem perpetuo retineatis, Cic. Agr. 3, 1; cf. id. Acad. 2, 19, o. Caes. B. G. 1, 31; — B) perpetuum: bestandigen, uafbrudt, Stat. Silv. 1, 1, 99; — not.: forældt. compar., perpetuior, Cato ap. Priscian.; superl., perpetuissimus, id. ibd. — perpexus, 3, [pecto]: vel kæmmet, barba, Firmic. Math. 5, 5. — per.pinguis, e: meget fed; - ∾ arenae, auct. Itin. Al. M.

per.plăcĕo, ēre, v. n.: at behage meget; - ea mihi perplacet (lex), Cic. Att. 3, 23; cf. Plaut. Most. 3, 3, 4. — per.plānus, 3, „fig.": meget tydelig, expositio, Diomed. — perplexābĭlis, e, [perplexor]: for-

viklet, forvirret; – Neque ullum verbum faciat perplexabile, Plaut. Asin. 4, 1, 47; — df. adv. perplexābĭlĭter: forvirret, forvirrende, Plaut. Stich. 1, 2, 28. — perplexe, adv. af perplexus: forvirret el. uforstaaeligen; – ∾ loqui, Ter. Eun. 5, 1, in.; haud perplexe indicare defectionem, Liv. 6, 13; – compar., perplexius errare, Prudent. — perplexim, adv.: Biform af fgd., Plaut. Stich. 1, 2, 18. — *perplexĭo, onis, f.: Forvikling, Forvirring, Modsigelse; – miris perplexionibus illis etc., Porc. Latr.; — perplexĭtas, atis, f.: Forvikling, Uforstaaelighed, Ammian.; o. — perplexor, ari, v. dep. n.: afstedkommer Forvirring; – scio, quo vos pacto soleatis perplexarier, Plaut. Aul. 2, 2, 81; — [flgd.].

perplexus, 3, [plecto, πλέκω, fletter]; I) „egentl.": sammenflettet, forviklet; – ∾ figurae, Lucr.; ∾ foramina linguae, id. 4, 625; perplexis ··· seminibus, vid. Plin. 9, 1; men perplexum iter ··· silvae, (som løber hid og did), Virg. Aen. 9, 391; — II) „fig.": forvirret, uforstaaelig, gaadefuld; – perplexis sermonibus tentare, Liv. 40, 5; quidnam perplexi sua legatio haberet, id. 34, 57; – compar., perplexius carmen, id. 25, 12; ligel. perplexior ratio, Plin. — perplĭcātus, 3, [plico], ligesom fgd.: sammenviklet, indviklet i hinanden; – m. Tmesis, Lucr. 2, 394: Aut magis hamatis inter se perque plicatis (elementis).

per.plŭo, ĕre, v. n. o. a.; I) neutr.; A) at regne el. rinde igiennem; – qua posset ex imbribus aqua perpluere, (faae Afløb), Vitruv.; – men impers.: sicubi perpluat, Cato; — b) at regne (el. dryppe, at have en Læk); – perfluunt Tigna, Plaut. Most. 1, 2, 30; ligel. coenaculum perpluit, Quintil. 6, 3, 64; – df. „alleg.": Benefacta benefactis aliis pertegito, ne perpluant, Plaut. Trin. 2, 2, 41; — B) „overf.": ligesom at regne deraf, at udgyde rigeligen; – Perpluat et pomis ··· sinus, Tibull. 1, 10, 72, inc.; — II) act. o. „fig.": at omgive dermed; – perpluit crocus ··· capellas odore, Appul.; — B) at udgyde deri; – (tempestas), quam mihi amor et cupido in pectus perpluit meum, Plaut. Most. 1, 3, 7.

perpol, er altid at skrive adskilt: per pol, da per ved Tmesis hører til et flgd. Ord; vid. Ter. Hec. in.: Per pol quam paucos etc., f. Pol perquam paucos etc. — per.pŏlĭo, ii (ivi), ītum, 4, v. a.; I) „egentl.": polerer stærkt, afglatter el. afgnider; – aurum ··· tritu perpolitum, Plin.; locus calce arenaque perpolitus, (afpudset dermed), Vell.; — II) oftest „fig.": afpolerer el. affiler, d. e. lægger den sidste Haand derpaa, navnl. paa et Skrift el. Aandsværk; – vid. Cic. d. Or. 2, 13; ligel. adhibere extremum perpoliendi laborem, id. Balb. 7; — III) df. partic. perpŏlītus, 3, som adj.: som er uddannet til Fuldkommenhed, in dicendo, Cic. d. Or. 1, 13; non philosophia solum (perpolitus), verum etiam litteris, id. Pis. 29; sententiis ··· verbis ··· perpolita oratio, id. d. Or. 1, 8; – men id. Sest. 42: inter hanc vitam perpolitam humanitate et illam immanem nihil tam interest, quam etc.; – men absol.: explicatio illustris et perpolita, id. d. Or. 2, 27. — perpŏlĭte, adv. af perpolitus: fint, smukt, fuldkomment; – in superl., perpolitissime absolutae (continuationes verborum), auct. ad Her. 4, 32. — perpŏlītĭo, onis, f., [perpolio]: Udarbeidelse el. Udsmykkelse til Fuldkommenhed; – ∾ sermonis, auct. ad Her. 4, 13.

per.pŏpŭlor, atus sum, 1, v. dep. a.: ganske el. helt at udplyndre el. ødelægge; – agrum Placentinum perpopulatos esse, Liv. 34, 56; cf. Tac. Ann. 14, 26; — not.: partic. perpopulatus, 3, ogs. m. passiv Bem.; – perpopulato agro etc., Liv. 29, 6; cf. id. 26, 9. — per.portans, tis, partic., [porto]: bringende el. forende derhen; – naves onerariae praedas Carthaginem perportantes, Liv. 28, 46.

perpōtātĭo, onis, f., [perpoto]: uafbrudt Svir el. Drikkelag; in pl., Cic. Pis. 10, o. Plin. 29, 8. — per.pōtĭor, ītus sum, 4, v. dep. n.: vedbliver at besidde el. nyde; df. sædv. nyder godt deraf; c. abl. (el. gen.); – ∾ beneficio, (ogs. beneficii), Cod. Just.; ∾ nomine, loco tribuni, ibd. — per.pōto, avi, atum, 1, v. a. o. n.: drikker ud, udtømmer; – interea perpotet amarum Absinthi laticem, Lucr. 1, 939; — II) „overf.": vedbliver at drikke el. svire; – ∾ totos dies, Cic. Verr. 5, 33; cf. id. Phil. 2, 31.

per.prĕmo, f. und. perprimo. — perpressa, ae, f.: en Benævnelse paa Urten bacchar, Plin. 21, 77, oftere. — perprĭmo, pressi, pressum, 3, v. a., [premo]: trykker derigiennem el. derpaa; – spiritus ictu doloris impulsus ··· oculis adjacentem humorem perprimit, (al. perpremit), Senec. Ep. 99; men sensu obsceno, Ovid. A. A. 1, 391; men Hor. Epod. 16, 37: mollis et exspes Inominata perprimat cubilia, (ligge derpaa). — per.prŏpĕre, adv.: meget hurtigt, som allersnarest; – quid agam? P. peri perpropere! Plaut. Mil. gl. 2, 4, 10. — per.prŏpinquus, 3: meget nær el. nærforestaaende; – commutatio rerum, Att. ap. Cic. Div. 1, 22. — per.prosper, a, um: meget lykkelig, meget god; – ∾ valetudo, Suet. Claud. 31. — per.prurisco, ĕre, v. n., inch. af prurio: at have stærk Kloe, at blive meget lysten; – ∾ usque ex unguiculis, Plaut. Stich. 5, 5, 20, Appul.

per.pŭdesco, ĕre, v. n. intens.: begynde ret at skamme sig; – et quando perpudescet miscenda atque perturbanda re publica? Cornelia in frgm. ap. Nep. — per.pugnax, ācis, adj.: meget stridbar el. trættekær; – perpugnacem in disputando esse, Cic. d. Or. 1, 20. — per.pulcher, chra, chrum: meget smuk; – Perpulchra credo dona, etc., Ter. Eun. 3, 2, 15. — perpunctus, 3, [pungo]: giennemstukken, Coel. Aur.

per.purgo, avi, atum, 1, v. a.: stærkt at rense el. rengiøre; – ∾ alvum, Cato; ∾ se herbula quadam, (om Hinden), Cic. N. D. 2, 50; ∾ aegrum, Cels., ulcera, id.; – men comisk: perpurgatis auribus, (i. e. attentis), Plaut. Mil. gl. 3, 1, 179; — II) „fig."; A) bringer i det Rene, navnl. berigtiger et Regnskab el. en Fordring; – de dote tanto magis perpurga, Cic. Att. 12, 12; — B) afhandler el. behandler fuldstændigen; – locus orationis perpurgatus ab iis, qui etc., id. Mur. 26; cf. id. Div. 2, 1. — per.pūrus, 3: meget ren, lana, Varro, inc. — per.pŭsillus, 3: meget liden; df. som Ordspil: perpusillum rogabo, (vil spørge en meget liden Person, el. om noget ganske lidet), vid. Cic. d. Or. 2, 60. — per.pŭto, are, v. a., comisk f. enarro; – Ut ego argumentum hoc vobis plane perputem, Plaut. Cist. 1, 3, 7.

per.quam, adv.: saare meget, høiligen; – ∾ flebiliter, Cic.; cf. id. d. Or. 2, 49; perquam velim scire, Plin. Ep.; – ogs. m. Tmesis: Per pol quam paucos, (f. Pol perquam paucos), Ter. Hec. in.; ogs. hos superl., Appul.; f. ogs. und. per. — per.quĭesco, ĕre, v. n.: tilbringer hvilende; – ∾ totam noctem, Appul. — perquīrītātus, 3, ligesom perquisitus: meget omspurgt el. efterspurgt; – ∾ opusculum, Claud. Mamert.; af — per.quīro, sivi, sītum, 3, v. a., [quaero]: spørger el. søger Kundskab derom, opsøger el. opleder; – ut ea vasa perquirant, Cic. Verr. 4, 18; ∾ aditus viasque in Suevos, Caes. B. G. 6, 8; ogs. ∾ aliquid ab accusatore, Cic.; men in pass. impers.: perquiritur a coactoribus, id. Cluent. 61; – ogs. m. flgd. relat.; perquirunt, quid siet causae, Plaut. Stich. 1, 3, 49. — perquīsīte, adv. af perquisitus: nøiagtigen; – compar., ∾ conscribere, Cic. Inv. 1, 41. — perquīsītor, oris, m., [perquiro]: som opspørger el. opsøger noget; – Malevoli perquisitores auctionum perierint! Plaut. Stich. 2, 2, 61. — perquīsītus, 3, partic. af perquiro.

perrāro, adv., f. und. flgd. — per.rārus, 3:

meget sjelden; - quod tunc perrarum erat in sacerdotiis mandandis, Liv. 29, 38; men quando perrarum est, ut etc., Plin. 31, 23; — b) bf. perraro (sc. tempore), som adv.: meget sjeldent, Cic. R. Am. 18, oftere; perraro haec alea fallit, Hor. Sat. 2, 5, 50. — per.rĕconditus, 3: meget skjult el. forborgen; - ∾ ratio consuetudinis meae, Cic. d. Or. 1, 30.

perrectus, 3, partic. af pergo. — per.rēpo, psi, ptum, 3, v. n. o. a.; I) neutr.: at krybe derhen, ad praesepia, Colum.; ligel. om Vinranken: ∾ in aliena jugorum compluvia, id.; — II) act.; - ∾ tellurem genibus, (krybe hen derover), Tibull. 1, 2, 85; bf. — perrepto, avi, atum, 1, v. n. o. a. intens.; I) neutr.: kryber omkring, in omnibus latebris, Plaut. Rud. 1, 4, 4; - ogs. kryber derhen; Perreptavi usque omne oppidum, ad portam, ad lacum; Quo non? Ter. Ad. 4, 6, 3; — II) act.; - ∾ oppidum, Ter. l. c., plateas, Plaut. Amph. 4, 1, 3.

Perrhaebia, ae, f., Περραιβία: Egn i Thessalien ved Tempe og Olympus; vid. Cic. Pis. 40, o. Liv. 31, 41; — B) bf. Perrhaebus, 3: perrhæbisk, Caeneus, Ovid. Met. 12, 172; ogs. thessalisk, Pindus, Propert. 3, 3, 55; — b) bf. subst. Perrhaebi, orum, m.: Indvaanerne af Perrhæbien, Liv. 33, 32, oftere. — perrĭdĭcŭle, adv.: meget latterligen, Cic. d. Or. 2, 59; af — per.rĭdĭcŭlus, 3: meget latterlig; - ∾ doctrina, vid. Cic. d. Or. 2, 19. — per.rīmōsus, 3: fuld af Revner el. Sprækker, area, Varro.

per.rōdo, si, sum, 3, v. a.: gjennemgnaver, gjennemæder; - ∾ plures sinus, Cels.; perrodi a veneno, Plin. — perrŏgĭto, are, v. a. intens.: vedbliver at spørge el. udspørge; - ∾ advenas de gnatis, Pacuv. ap. Priscian.; af — per.rogo, avi, atum, 1, v. a.: spørger hélt igjennem el. efter Ordenen; (navnl. om Consulerne og Keiserne i Senatet); - vid. Tac. Hist. 4, 9: quum perrogarent sententias consules; hvf. Liv. 29, 19, pass.: perrogari eo die sententiae non potuerunt, (man kunde ikke blive færdig dermed); cf. Suet. Aug. 35, o. Plin. Paneg. 60; — II) „overf." heder perrogare legem, ligesom perferre legem: efter Forespørgsel at skaffe en Lov Gyldighed, el. at faae den antagen, Val. Max. 8, 6, 4.

per.rumpo, rūpi, ruptum, 3, v. n. o. a.; I) neutr.: at bryde el. trænge derigjennem el. derhen, per medios hostes, Caes., in urbem, Liv., in triclinium, Suet.; bf. pass. impers., Liv. 26, 7: nec per castra eorum perrumpi ad Capuam posse; - ogs. „alleg.", Tac. Ann. 4, 40: qui, te invito, perrumpunt, (overskride en vis Grændse); — II) act.; A) „egenl."; 1) bryder el. trænger derigjennem el. frem derover; - ∾ eam paludem, Caes. B. G. 7, 19; cf. Hor. Od. 1, 3, 36; men pass., Tac. Ann. 4, 51: munimenta quasi perrupta etc.; ligel. ut ab his (generibus) perrumpatur et dividatur ··· aër, Cic. Tusc. 1, 18; — 2) gjennembryder, sønderbryder, knuser; - ∾ rates, (gjennembore), Caes., limina bipenni, (sprænge), Virg. Aen. 2, 479; cf. ibd. 9, 513; - perruptae rostris et aratris radices, Colum.; — B) „fig."; 1) at overvinde el. beseire; - ∾ periculum, Cic., difficultates, Plin.; men Tac. Ann. 3, 15: ne quo affectu perrumperetur, (skulde gjennemtrænges deraf el. aabne sit Indre derfor); — 2) at gjennembryde, d. e. at tilintetgjøre, at gjøre uvirksom; - ∾ leges, Cic. Off. 3, 8, quaestiones, id. Verr. 1, 5, servitium, Senec. Agam. 601, fastidia, vid. Hor. Ep. 1, 10, 25. — perruptus, 3, partic. af frgd.

1. Persa, ae, m.; pl. Persae, arum, m., Πέρσαι: Perserne, oprdl. Indvaanerne af Landskabet Persis, derefter ogs. af det store persiske Monarchi; vid. Cic. d. Rep. 3, 9, id. Off. 3, 11, oftere, o. A.; - f. sing. Persa, Cic. Att. 10, 8, findes ogs. d. græske Form Perses, id. Tusc. 1, 42, Nep. Reg. 1, o. A.; — bb) bf. „overf."; a) f. Persien; - in Persas perfectus est, Nep. Pelop. 4; — b) Persae „poet." f. Parthi, Hor. Od. 1, 2, 22, o. ibd. 3, 5, 4; — not.: ogs. er Persa: Navnet paa en Comoedie af Plautus; — B) bf. 1) Persis, ĭdis, f.: Landskabet Persien, imellem Karmanien, Medien og Susiana, hod. Fars el. Farsistan, Mela 1, 2, o. id. 3, 8; - ogs. Persia, ae, Plaut. Pers. 4, 3, 28; — bb) „poet." ogs. a) som adj. fem.: persisk; - ∾ rates, Ovid. A. A. 1, 172; — b) som subst. Persĭdes: Perserinderne, Claudian.; — 2) Persĭcus, 3: persisk; - ∾ mare, Mela, Plin.; Persica malus, Macrob., arbor, Plin., ogs. absol. Persicus, i, f., Colum., Pallad.: Ferskentræet; hvf. Persicum, i, n.: Ferskenen, Plin., Martial.; - fremdeles Persice (Περσική) porticus, oprdl.: en af det persiske Bytte opført Buegang i Lacedæmon; ogs. et derefter benævnt Galleri paa Brutus's Villa, Cic. Att. 15, 9; - Persica, orum, n.: den persiske Historie; ex Dionis Persicis, Cic. Div. 1, 23; - Persici apparatus: glimrende Anretninger, Hor. Od. 1, 38, in.; — b) bf. adv. Persĭce: paa Persisk; - ∾ optime loqui, Quintil. 11, 2, 50.

2. Persa, ae, f., Πέρση: Datter af Oceanus, ved Solguden Moder til Circe, til Perses (Fader til Hecate), til Æetes o. Pasiphae; vid. Hygin. Fabb. praef.; - heder ogs. Perseis, Cic. N. D. 3, 19; — B) bf. 1) Persēĭus, 3: nedstammende fra denne Persa, Hecate, Val. Fl.; men ∾ proles, id. 5, 581, (i. e. Aeetes); — B) Persēĭs, ĭdis, f.: Efterkommerske af Persa, Stat. Theb. 4, 482, (i. e. Hecate); — b) ogs. adj.: Perseides herbae, (Hexeurter), Ovid. Rem. 263; — not.: ogs. er Perseis: Titelen paa et tabt latinsk Digt, Ovid. Pont. 4, 16, 25. — 3. Persa, ae, f.: Navnet paa en liden Hund, vid. Cic. Div. 1, 46.

per.saepe, adv.: meget ofte; - quod persaepe fit, Cic. Lael. 20; men persaepe ··· saepissime, id. Qu. Fr. 1, 5; men saepe ··· persaepe, Hor. Sat. 1, 3, 10; - ogs. in tmesi: Per pol saepe peccas, (f. Pol persaepe), Plaut. Casin. 2, 6, 18. — Persaepŏlis, (Persep.), is, f.: Hovedstaden i Persien, vid. Plin. 6, 29, o. Curt. 5, 6, flgd. — per.saevus, 3: meget voldsom el. rivende, flumina, Mela 2, 5.

persalse, adv.: meget vittigen el. lunefuldt, gratias alicui agere, Cic. Qu. Fr. 2, 15; af — per.salsus, 3: meget salt; bf. om et Svar: meget vittigt el. lunefuldt; - persalsum illud est apud Naevium, etc., Cic. d. Or. 2, 69. — persălūtātĭo, onis, f.: venlig Hilsen til alle Nærværende, navnl. Embedscandidaternes; vid. Cic. Mur. 21; af — per.sălūto, avi, atum, 1, v. a.: hilser paa alle Nærværende efter Ordenen; vid. Cic. Flacc. 18, ogs. Phaedr. 4, 12; - ogs. at yde sin Hylding; a toto exercitu illo ad ultimum persalutatus est, Curt. 10, 5.

per.sancte, adv.: meget helligen, høit og dyrt; - ∾ dejerare, Ter., jurare, id., o. Suet. Tit. 10. — per.sāno, (avi), atum, 1, v. a.: helbreder aldeles, vomicas, Plin. 20, 29; - bf. „alleg.": in ulceribus meis ··· quae etiamsi persanata non sunt, serpere desierunt, Senec. Ep. 8. — per.sānus, 3: fuldkomment helbredet, Cato. — persăpĭens, tis, adj.: meget viis, homo, Cic. Prov. cons. 18; bf. — persăpĭenter, adv.: meget viseligen, Cic. Mil. 4.

per.scĭens, tis, partic., [scio]: som fuldkomment kiender noget, c. acc.; - persciens animum alicujus, Lamprid. Commod. 5; bf. — perscĭenter, adv.: meget forstandigen el. indsigtsfuldt, Cic. Brut. 55. — per.scindo, scidi, scissum, 3, v. a.: sønderriver el. adsplitter; faal. om Stormen: ∾ nubem, Lucr. 6, 137; cf. ibd. 110: perscissa (ventis carbasus); men Liv. 21, 58: omnia perscindente vento et rapiente. — per.scisco, ĕre, 3, v. a.: erfarer fuldkomment, causam tumultus, Dict. Cret. — perscissus, 3, partic. af perscindo. — per.scītus, 3: meget artig

el. vakker, men alene in tmesi: Per ecastor scitus puer est natus Pamphilo, Ter. Andr. 3, 2, 6; quod etc., per mihi scitum videtur, Cic. d. Or. 2, 67.

per.scrībo, psi, ptum, 3, v. a.; I) „egentl.": skriver helt ud el. uden Afkortning; - saal. verba non perscripta, (naar man ikke skrev Ordet tertium el. tertio helt ud, men alene tert.), Tiro Tullius ap. Gell. 10, 1, 7; cf. ibd. 10; men Suet. Galb. 5: quia notata, non perscripta erat summa; — II) „overf."; A) opskriver el. optegner nøiagtigen el. udførligen; - hoc perscriptum in monumentis veteribus reperietis, ut etc., Cic. Agr. 2, 32; ∾ res populi R. a primordio urbis, Liv. praef. in.; men Hor. Sat. 1, 4. 51: Non satis est puris versum perscribere verbis; — B) at indskrive el. skriftligen at indføre; - de reliquis S. C. perscribuntur, Caes. B. C. 1, 6; cf. Cic. Catil. 3, 6; ligel. (signa) in tabulas publicas ad aerarium perscribenda curavit, Cic. Verr. 1, 21; - navnl. ogs. at indføre i Regnskabsbogen; saal. ∾ falsum nomen, id. R. Com. 1; — C) skriftligen at tilmælde, at tilskrive udførligen; - haec pleniora ··· Romam ad suos perscribebant, Caes. B. C. 1, 53; cf. id. B. G. 5, 47, o. Cic. Fam. 5, 4; — D) skriftligen at anvise til Betaling; - argentum perscripsi illis, quibus debui, Ter. Phorm. 5, 7, 30, (al. discripsi); in aedem sacram reficiendam se (eam pecuniam) perscripsisse, Cic. Flacc. 19; men Suet. Caes. 42: si quid usurae nomine numeratum aut perscriptum fuisset; — not.: efter Prisc. d. Ponderibus heder perscribere ogs.: at forsyne med en Tverstreg, at giennemstrege; as numus est libralis et per I perscriptam notatur +; dupondius numus est bilibris per duas II perscriptas H etc.; denarius quoque decem librarum numus per X perscriptam notatur ⳩.

*perscriptĭo, onis, f.: Opskrivning el. Optegnelse; navnl. skriftlig Indførelse i Regnskabsbogen; - de tabulis et de perscriptionibus etc., Cic. d. Or. 1, 58; men perscriptionum et liturarum adversaria, (Kladdebøger), Cic. R. Com. 2; men falsis perscriptionibus etc., vid. id. Phil. 5, 4; — II) skriftlig Anvisning til Udbetaling; - debere, non esse dignitatis meae; perscriptionem tibi placere, Cic. Att. 12, 51; haec pactio non verbis, sed nominibus et perscriptionibus facta est, id. ibd. 4, 18; — perscriptor, oris, m.: som skriftligen optegner, som nedskriver; - scribam tuum ··· perscriptorem hujus feneratiouis fuisse, Cic. Verr. 3, 72; o. — perscriptūra, ae, f.: Nedskrivning, (navnl. af nogens Testamente), Digest.; — [perscribo]. — perscriptus, 3, partic. af perscribo.

*perscrūtātĭo, onis, f.: Giennemsøgning; - ∾ profundi, Senec. Consol. Helv. 9; o. — perscrūtātor, oris, m.: som efterforsker; in pl., ∾ talium rerum, Capitol. Max. 1; — [perscrutor]. — perscrūto, avi, atum, 1, v. a., for- o. efterel. Viform af flgd.; - ∾ aliquem, Plaut. Aul. 4, 4, 30, (visitere); montium venis perscrutatis, Ammian. — per.scrūtor, atus sum, 1, v. dep. a.; I) „egentl.": giennemsøger, arculas muliebres, Cic. Off. 2, 7; cf. id. Verr. 4, 21, ogs. id. Tusc. 5, 20; — II) „fig."; - ∾ penitus naturam rationemque criminum, Cic. Flacc. 8; cf. id. Inv. 2, 14; — persculptus, 3, partic., [sculpo]: udgravet el. graveret, lapides, Coripp.

persĕa, ae, f., περσέα: et slags helligt Træ i Ægypten og Persien, vid. Plin. 13, 15, o. id. 15, 13. — per.sĕco, cŭi, ctum, 1, v. a.: giennemskærer, udskærer; bs. „alleg.": ∾ vitium, ne perserpat, Liv. 40, 19; ligel. ∾ naturas rerum, vid. Cic. Acad. 2, 39; men ∾ vomicas rei publicae, vid. auct. ap. Quintil. 8, 6, 15; — not.: Cic. Att. 13, 23, (e poët.), er rimel. f. perseca at læse persece, (f. perseque), s. und. persequor.

persector, ari, v. dep. n., intens. af persequor: gaaer med Omhu derefter, forfølger opmærksomt; - Nec persectari primordia singula quaeque, Lucr. 2, 165; (al. perscrutari); cf. id. 4, 1001. — *persĕcūtĭo, onis, f.; I) „egentl.": Forfølgen, Jagen derefter; - ∾ nostra (bestiarum), Digest.; ogs. at efterfætte Røvere, Appul.; — II) „overf."; A) retlig Forfølgelse el. Klage; - vid. Cic. Orat. 41: persecutionum cautionumque praecepta etc.; ligel. quarum rerum persecutio adversus te est, Digest.; — B) de ældste Christnes Forfølgelse og Mishandling, hvorom Tertulliani Liber: de Fuga in Persecutione; — C) Forfølgelse el. Fortsættelse af en Sag; - ∾ negotii, Appul.; o. — persĕcūtor, oris, m.: en Forfølger; - ∾ flagitiorum, Capitolin.; - navnl. i Retssproget: Klageren, Digest.; - ogs. en Forfølger af de Christne, Lactant.; — [persequor]. — persĕcūtōrĭus, s. und. prosecutorius. — persĕcūtrix, icis, fem. af persecutor: en Forfølgerske, Augustin. — persĕcūtus, 3, partic. af persequor.

per.sĕdĕo, sedi, sessum, 2, v. n.: bliver siddende, vedbliver at sidde; - quo pacto persederit humor aquāi, Lucr. 1, 308; men Suet. Claud. 34: ut ··· persederet, (at han blev siddende); men Liv. 45, 39: in equo dies noctesque persedendo; men multis annis apud philosophum (persedisse: neml. som Tilhører), Senec. Ep. 108. — per.segnis, e: meget dorsk el. langsom; - proelium pedestre persegne fuit, Liv. 25, 15.

Persēis, idis, f., Περσηΐς, o. Persēïus, 3, Περσήϊος, s. und. 2. Persa. — per.sĕnesco, nŭi, 3, v. n.: at tilbringe el. henleve Alderdommen paa et Sted; - atque ibi per XIV annos ··· persenuit, Eutrop. 1, 11. — per.sĕnex, nis, adj.: meget gammel, Suet. Gramm. 9. — per.sĕnīlis, e, aetas: meget høi Alder, Vulgat. — per.sentĭo, sensi, sensum, 4, v. a.; I) „alm.": ligesom giennemføler, d. e. føler dybt el. inderligen; - persentit pectore curas, Virg. Aen. 4, 448; — II) „bes.": fornemmer med Vished, m. acc. c. inf.: Quam simul ac tali persensit peste teneri, Virg. Aen. 4, 90. — persentisco, ĕre, v. a., intens. af frgd.; I) „alm.": at føle dybt el. inderligen; - tum viscera persentiscunt Omnia, Lucr. 3, 250; — II) „bes.": tydeligen at fornemme; - ubi possem persentiscere, Nisi essem lapis, Ter. Heaut. 5, 1, 43.

Persĕphŏne, es, f., Περσεφόνη, er Romernes Proserpina; vid. Ovid. Met. 10, 15 o. 730; — II) bs. ogs. „poet.": Dødens Gudinde el. Døden, Ovid. Her. 21, 46, o. Tibull. 3, 5, 5. — persĕphŏnĭum, i, n., περσεφόνιον: vild Valmue, Appul. — Persĕpolis, is, f., s. und. Persaepolis.

per.sĕquax, ācis, adj.: som følger el. forfølger stærkt; - ales oculis persequax, Appul. — persĕquens, tis, partic. o. adj. af flgd. — per.sĕquor, cūtus (o. quūtus) sum, 3, v. dep. a. o. n.; I) act.; A) „egentl."; 1) „alm.": vedbliver at følge derefter; - meque in Asiam persequens, Ter. Andr. 5, 4, 32, (hvortil s. Donat.: persequitur enim, qui non desinit sequi); cf. Virg. Aen. 9, 218; - reliqui praefecti ··· Cleomenem persecuti sunt, Cic. Verr. 5, 35; men id. Att. 7, 22: qua aut terra, aut mari persequar eum, qui ubi sit, nescio; - men „alleg.": persequi aliquem ipsius vestigiis, id. Brut. 90; ogs. ∾ vestigia alicujus, id. d. Or. 1, 23; — 2) „bes."; a) forfølger fiendtligen, efterfætter; - ∾ fugientes usque ad flumen, Caes. B. G. 7, 67; men absol.: deterrere hostes a persequendo, Sall. Jug. 50; - ∾ feras, Ovid., beluas, Curt.; — b) følger med Pennen, nedskriver (et Forhør, odl.), vid. Cic. Sull. 14; — B) „fig."; 1) „overf."; a) forfølger, opsøger, giennemsøger, odl.; - dum omnes solitudines persequeris, Cic. Pis. 22; — b) forfølger for at naae el. indhente, naaer el. indhenter; - quo te persequi etc., Cic. Fam. 3, 6; cf. id. Div. 2, 72: quo te cumque verteris, persequitur (te superstitio); ligel. Mors et fugacem persequitur virum, Hor. Od. 3, 2, 14; — 2) „ment."; aa) „alm." (o. „alleg."):

vedblivende el. udholdende at forfølge en Gjenstand el. at gaae el. lægge sig derefter; - et certe omnes vias persequar, quibus putabo ad id, quod volumus, perveniri posse, Cic. Fam. 4, 13; cf. Ter. Hec. 3, 5, 4; ligel. Cic. Fin. 1, 21: eas igitur artes persequeretur, vivendi artem ··· relinqueret? — bb) „bef."; a) ivrigen el. med stor Anstrængelse at stræbe derefter el. søge at opnaae el. erholde; - ∾ utilia studiosissime, Cic. Off. 3, 28; ∾ hereditatem, Ter. Andr. 4, 5, 20; cf. Cic. Leg. 3, 8; crede hoc: ego meum jus persequar, Ter. Ad. 2, 1, 9; cf. Cic. Caecin. 3, ogs. id. Div. in Caecil. 6; ligel. ∾ rem suam, id. Quint. 13; cf. id. Verr. 3, 13; ligel. quum poenas a seditioso cive ··· persequi vellet, id. Fam. 1, 9; — b) følger derefter el. stræber at naae som Mønster el. Forbillede, efterligner med Omhu; - ∾ sectam et instituta alicujus, Cic. Verr. 5, 71; cf. id. Acad. 1, 2: si vero Academiam veterem persequamur, etc.; ligel. id. Fam. 9, 3: ego vero ··· te persequar, (vil følge dit Exempel); men id. d. Or. 2, 22: ut, quae maxime excellant in eo, quem imitabitur, ea diligentissime persequatur; — c) forfølger fiendligen, forfølger, hævner, straffer; - ∾ civitatem bello, Caes. B. G. 5, 1; aliquem aestuantem et tergiversantem judicio persequi, Cic. Flacc. 20; istius injurias per vos ulcisci et persequi, id. Verr. 2, 3; ∾ mortem alicujus, id., Caes., Liv.; — d) forfølger virksomt, behandler el. fortsætter el. udfører en Sag; - ex usu quod est, id persequar, Ter. Hec. 1, 3, 10; ut mea mandata digeras, persequare, conficias, Cic. Qu. Fr. 2, 14; ligel. si idem extrema persequitur, qui inchoavit, id. Prov. cons. 8; — e) forfølger i Skrift el. Tale; mundtligen el. skriftligen at afhandle el. fremstille el. fortælle el. forklare, odl.; - me id persequi voce, quod etc., Cic. Planc. 23; dum rationes Persequor et doceo dictis, quo ··· foedere etc., Lucr. 5, 57; men quae versibus persecutus est Ennius, Cic.; ∾ philosophiam Latinis litteris, id.; cf. id. Off. 2, 24, o. id. Fam. 5, 13; — not.: hertil vil man henføre Cic. Att. 13, 23, (e poët.): persece, (f. perseque, ikke perseca), vid. Freund.; — II) neutr.: at følge derpaa el. derefter; - exacta vindemia, gramine persecuto, (naar Græsset derefter el. imidlertid er voxet), Pallad. 3, 26; — not.: efterel. som pass.: illa se in mare praecipitavit, ne persequeretur, (for ikke at blive indhentet), Hygin. Fab. 198, inc.; — III) partic. persĕquens, tis, ogs. som adj. c. gen.; A) begierlig derefter; - Acheruntis pabulum, flagitii Persequentem, Plaut. Casin. 2, 1, 12; — B) hævnende; - virum integerrimum, inimicitiarum persequentissimum, auct. ad Her. 2, 19.

1. per.sĕro, sēvi, 3, v. a.: bliver færdig med at saae; - quod (semen) non persevit (ille), Sidon. — 2. per.sĕro, 3, v. a.: stikker derigjennem; - ∾ resticulas per ficus, Varro. — per.servĭo, ire, v. n.: vedbliver at tiene, alicui, Vopisc. — per.servo, are, v. a.: vedligeholder, bevarer; - ∾ patientiam, Tertull.

Perses, ae, m., Πέρσης; I) en Perser; s. und. 1.Persa; — II) en Søn af Perseus og Andromeda, Stamfader til Perserne, Plin. 7, 57; — III) en Søn af Solguden ved Perse, Broder til Circe, Fader til Hecate, Hygin. Fabb. praef.; — IV) den sidste Konge i Macedonien, der blev overvunden af Æmilius Paulus, Cic. Catil. 4, 10, oftere, Propert. 4, 11, 39; - heder ogs., efter den græske Form: Perseus, Liv. 40, 57, oftere, Justin.; - gen. Persi har Sall. frgm. o. Tac. Ann. 4, 55; — B) bf. Persicus, 3: benævnt efter K. Perses, persiske; - ∾ bellum, Cic. Off. 1, 11, o. Plin. 18, 28.

1. Perseus, ĕi o. ĕos, m., Περσεύς; I) en Søn af Juppiter o. Danae; - efter at være udsat af Morfaderen Acrisius, og opdraget af K. Polydectes paa Seriphus, drog han imod Gorgonerne; - med det afhuggede Medusahovede forstenede han det Havuhyre, der truede K. Cepheus's Datter Andromeda, ved hvilken han blev Fader til den Perses, der blev Persernes Stamfader; - endel. blev han som Stiernebillede optagen paa Himmelen; - vid. Ovid. Met. 4, 609 flgd., Hygin. Fab. 64, oftere, Cic. N. D. 2, 44, Propert., o. A.; — B) bf. 1) Perseus, 3: benævnt efter Perseus, perseiske; - Sectaque Perseā Phorcidis ora manu, Propert. 3, 21, 8; men Perseos ··· in Argos, (hvor P.'s Morfader Acrisius regerede), Stat.; men Persea Tarsos, (som anlagt af P.), Lucan. 3, 225; — 2) Persēĭus, 3: perseiske, castra, Ovid. Met. 5, 128; — II) den sidste K. i Macedonien, s. und. Perses nr. IV. — 2. Perseus, 3, s. und. frgd. nr. I, B, 1.

†persĕvērābilis, e, [persevero]: vedholdende, tenacitas, Coel. Aur. — †persĕvērans, tis, partic. o. adj. af persevero; bf. — persĕvēranter, adv.: vedholdende; - ∾ tueri rem bene coeptam, Liv. 4, 60; cf. Val. Max. 5, 3, 2; - compar., ∾ saevire, Liv. 21, 10; superl., ∾ diligere, Plin. Ep. 4, 21; o. — persĕvērantĭa, ae, f.: Vedholdenhed el. Bestandighed; forbindes m. gravitas o. constantia, Cic. Phil. 7, 5; adskilles fra pertinacia, id. Part. or. 19; - labore et perseverantia nautarum etc., Caes. B. C. 3, 26; - ∾ belli, (dens Langvarighed), Justin. — persĕvērātĭo, onis, f., [persevero]: bestandig Vedvaren; - ∾ aeterna, d. e. Evigheden, Appul. — persĕvēre, adv. af perseverus: meget strængt el. noiagtigen, inquirere, Plin. Ep. 9, 5.

persĕvēro, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: vedbliver el. farer fort dermed, bliver el. holder standhaftigen derved; - ∾ in sententia, Cic., Caes., in errore, Cic., in vitiis, id.; men id. Prov. cons. 5: statuit ab initio, et in eo perseveravit, jus publicano non dicere; - ogs. imperson.; quum etc., perseveratum in ira est, Liv. 2, 35; men Cic. Verr. 4, 39: non est ab isto perseveratum; cf. id. B. C. 1, 26; — II) act., dog hos Cic. o. Liv. alene c. acc. comm.; - neque te ipsum id (s. in eo) ··· perseverare potuisse, Cic. Quint. 24; cf. Liv. 22, 38: quo id constantius perseveraret; - derim. sildt.: ∾ observantiam, Symmach.; o. pass.: perseverata inedia est, Justin. 12, 6; - ogs. c. inf.: Dolabella injuriam facere fortissime perseverat, Cic. Quint. 8; ligel. ∾ fugere, Caes., discedere, id.; - ogs. m. acc. c. inf.: quum, Orestem se esse, perseveraret, (vedblev at forsikkre), Cic. Lael. 7; cf. Vell. 2, 92; men Suet. Vesp. 6: Aquilejam usque perseveraverunt (sc. ire: vedbleve at reise el. fortsatte Reisen lige dertil); — III) partic. persĕvērans, tis, ogs. som adj.: udholdende, vedholdende; - quod perseverantior caedendis in fuga fuit (sc. hostibus), Liv. 5, 31; perseverantissimum agrorum colendorum studium, Colum.; af — per.sĕvērus, 3: meget stræng; - ∾ imperium, Tac. Ann. 15, 48.

Persĭa, ae, f., s. und. 1.Persa. — Persĭānus, 3, s. und. Persius. — persibe, adv., i. e. perite: kyndigen, Naev. ap. Varr.; af — persĭbus, 3, ligesom callidus el. acutus: meget snild el. klog, Plaut. o. Naev. ap. Fest. p. 217, (Müll.); cf. Varro L. L. 7, 6. — per.siccātus, 3: gjennemtørret, Apic. — per.siccus, 3: tør, altfor tør, oculi, Cels. — 1. Persĭce, adv., s. und. 1.Persa. — Persĭcus, 3, s. und. 1.Persa, ogs. und. Perses.

persĭdĕo, sēdi, sessum, 2, v. n., [sedeo]: længe at blive siddende; - quoniam lapsa persidet (pruina) gelatque, Plin. 17, 36. — per.sīdo, sēdi, sessum, 3, v. n.: at sætte sig fast derpaa, at trænge ind deri; - ubi frigidus imber Altius ad vivum persedit etc., vid. Virg. Ge. 3, 442; cf. Lucr. 6, 1121: fruges persidit in ipsas (clades).

per.signo, are, v. a.; I) „alm.": stærkt at betegne; - ∾ corpus notis, Mela 1, 19; — II) „bef.": fuldstændigen at optegne el. opskrive; - triumviri ··· donis persignandis etc., Liv. 25, 7. — per.sĭmĭlis, e: meget lig; - in dissimili genere persimilis, Cic.

Part. or. 7; – ogs. c. gen.: statuam, istius (Pisonis) persimilem, deturbant, Cic. Pis. 38; – ogs. c. dat., Hor. A.P. 6: isti tabulae fore librum Persimilem etc. — per.simplex, icis, adj.: meget simpel, victus, Tac. Ann. 15, 45; inc., (al. simplex).

Persis, idis, f., s. und. I. Persa. — per.sisto, stiti, 3, v. n.: bliver staaende; bf. „fig.": bliver derved el. vedbliver deri; – nisi praesens in eadem impudentia persistas, Liv. 38, 14. — persites, ae, m., som Plante: en Art af Værten tithymalus, Appul. — Persius, i, m.: romersk Mandsnavn, hvoraf mærkes I) Persius, C., en meget lærd Taler, samtidig med Gracchernc; vid. Cic. d. Or. 2, 6, o. id. Brut. 26; — II) Persius Flaccus, Satiredigter paa Neros Tid; hans Vita haves hos Suet.; om hans 6 Satirer, som endnu haves, s. Quintil. 10, 1, 94, ogs. Martial. 4, 29; — B) df. Persiānus, 3; hvf. Persianum illud, (hin Sentens af P.), Lactant.; — not.: efter en ubekiendt Persius benævnes Aquae Persianae ved Carthago, Appul.

persōlāta, (persoll.), ae, f.: etslags Plante, ogs. arcion, vid. Plin. 25, 66. — per.sōlĭdo, are, v. a.: gior meget fast el. tæt; – imbres ··· Persolidat Boreas, (gior aldeles til Is), Stat. Theb. 1, 353. — persolla, ae, f., dem. af persona: liden Maske; som Skældsord, Plaut. Curc. 1, 3, 36. — per.sōlus, 3, det comisk forstærk. solus, ligesom allereneste; – oculum effodito persolum, (den Enøiedes), Plaut. Men. 1, 2, 46. — persōlūta, ae, f.: ægyptisk Plante (til Kranse), Plin. 21, 108. — persōlūtus, 3, partic. af flgd.

per.solvo, solvi, sŏlūtum, 3, v. a., oprdl. opløser el. opløser ganske; df. sædv. „fig."; A) „overf."; 1) udbetaler, pecuniam alicui, Tac., legata cum fide, Suet., stipendium militibus, Cic.; men m. blot dat.: quum alienis nominibus liberalitas Orestillae suis copiis persolveret, Sall. Catil. 35; men ∾ ab aliquo, (betale med de Penge, som man har laant af nogen), Cic. Flacc. 20; — 2) ogs. om andre Forholde: at yde det Skyldige el. Vedbørlige; – tantum me tibi debere, quantum persolvere difficile est, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 11; grates persolvere dignas, (yde værdig Tak), Virg. Aen. 1, 600; ∾ deo honorem, (offre dertil), ibd. 8, 62; cf. Cic. Planc. 33; ∾ justa patri, (bevise ham den sidste Ære), Senec. Oed.; cf. Cic. Verr. 5, 71, o. id. Planc. 42; – men ∾ poenas alicui, (lide Straf for den imod nogen øvede Forbrydelse), vid. Cic. Phil. 11, 12, o. id. Lael. 11; ogs. ud. dat., Caes. B. G. 1, 12; cf. Tac. Ann. 6, 26: sera magis, quam immerita supplicia persolvere; – fild. ogs. ∾ fraudes, (bøde derfor), Claudian.; – men m. Lune: persolvi primae epistolae, (s. respondi), Cic. Att. 14, 20; — B) „ment.": aandigen at opløse, at udvikle el. forklare; – si hoc mihi ζήτημα persolveris: hvis du løser mig dette Spørgsmaal, Cic. Att. 7, 3; — not.: persolvenda, „poet." opløst til persolūenda, vid. Albinov. 1, 370.

persōna, ae, f., (efter Gabius Bass. ap. Gell. 5, 7, m. fuldere Qvantitet af persono, quoniam clarescere et resonare vocem facit, etc.); I) „egenl.": en Maske, vid. Gell. l. c.; men Martial. 3, 43, „alleg.": Personam capiti detrahet illa tuo; – slige personae bares navnl. af Skuespillere, og vare forskiellige efter Rollens Character; vid. Cic. d. Or. 2, 46, Phaedr. 1, 7, o. Juvenal. 3, 175; – persona cretea (af Ler), Lucr.; cf. Martial. 14, 176, (ogs. Virg. Ge. 2, 387); — b) personae hede ogs. paa Bygninger: maskeformede Figurer el. Ornamenter; vid. Plin. 35, 43; dertil høre ogs. personae, e quarum rostris aqua salire solet, Digest.; — II) „overf."; A) den Person el. Rolle, som Skuespilleren har at forestille; vid. Ter. Eun. prol. 26 o. 32; ligel. Gell. 13, 22: sub persona militis; men Vell. 1, 3, nihil ex persona poëtae ··· dixerunt; — B) udenfor Theatersproget: den Person el. Rolle el. Character, som nogen har at forestille i Livets Forholde; – personam in re publica tueri principis, (værdigen at forestille den første Mand i Staten), Cic. Phil. 8, 10; cf. id. Pis. 11 o. 29, o. id. Mur. 3, ogs. Nep. Pelop. 4; – ipsi gerere quam personam velimus, etc., (hvilken Stand el. Levevei vi ville vælge), Cic. Off. 1, 32; cf. id. d. Or. 1, 37, o. ibd. 3, 14; – ille finis Appio alienae personae ferendae fuit, („alleg.": hermed tog han Masken af), Liv. 3, 36; cf. ibd. 72: quadruplatoris personam ferre, (forestille el. være en Bedrager el. Chicaneur); s. ogs. Cic. Caecin. 5, o. id. Verr. 2, 17; — C) en Person, d. e. et Menneske med Hensyn paa dets Personlighed; a) bestemt; – hujus Staleni persona, populo jam nota, etc., (hans Character el. Individualitet), Cic. Cluent. 29; causam belli in tua persona constitisse, (at du personligen el. at dit Forhold havde Skyld deri), id. Phil. 2, 22; cf. id. Fam. 6, 6, o. id. ad Pomp. ap. Cic. Att. 8, 11, D; men Quintil. 2, 20, 10: Cicero in sua persona, etc., (naar han selv taler); — b) ubestemt: nogensomhelst Person, nogetsomhelst Menneske el. Individ; – per ternas personas, (igiennem trende Personer el. Led), Suet. Ner. 1; omne jus ··· vel ad personas pertinet, vel ad res, vel ad actiones, Digest.; cf. Liv. 9, 26, ogs. Cic. d. Or. 2, 75; men personae heroicae, (fra den heroiske Tid), id. N. D. 3, 29; cf. Hor. Ep. 1, 17, 29; — not.: Person i Grammatiken; vid. Quintil. 1, 4, 29: quaedam (verba) tertiae demum personae figura dicuntur, ut licet, piget.

persōnālis, e, [persona]: personlig, saal. sædv. i Retssproget; – ∾ usus aquae, (som er indrømmmet nogen for hans Person), Digest.; ∾ beneficium, ibd.; — not.: ∾ verbum, som har trende Personer i begge Numeri, Gramm.; — df. adv. persōnālĭter, personligen; – ∾ ignoramus, Lares qui sint, Arnob.; — not.: ∾ dictum-verbum, (i en Person), Gell. 15, 13. — persōnāta, ae, f., etslags Plante, rimel.: = persolata, Colum., Plin. 25, 58. — persōnātus, 3, [persona]; I) „egenl.": maskeret, som bærer Maske, navnl. paa Theatret, Cic. d. Or. 3, 59, o. Suet. Ner. 21; hvf. ogs. ∾ pater, Hor. Sat. 1, 1, 56, (d. e. Demea i Terentii Adelphi); — II) „fig.": maskeret, forstilt; hvf. Cic. Att. 15, 1, („alleg."): quid est, cur ego personatus ambulem? ∾ felicitas, Senec. Ep. 80; men personati fastus, Martial. 11, 2.

per.sŏno, ŭi, (avi), ĭtum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.; A) om Stedet: at larme el. lyde el. tone deraf, c. abl.; – domus cantu et cymbalis personabat, Cic. Pis. 10; cf. id. R. Am. 46, o. Hor. Sat. 2, 6, 115; men Cic. Fam. 6, 18: ∾ aures ejus hujusmodi vocibus; — B) om Personer: at tone el. spille el. lade sig høre; – citharā crinitus Iopas Personat aurata, Virg. Aen. 1, 740; men om den klappende Pøbel: plebs personabat certis modis etc., Tac. Ann. 16, 4; — b) df. „overf. om en Tale el. om et Rygte, Liv. 11, 2: id personabat totis passim castris etc.; — II) act.; A) „egenl."; a) at giennemlyde el. giennemtone, at lade lyde el. tone derigiennem el. derover; – Cerberus haec ingens latratu regna trifauci Personat, Virg. Aen. 6, 417; ligel. amoena litorum personantes, Tac. Hist. 3, 76; cf. Hor. Ep. 1, 1, 7; – df. pass.: mons choris personatur, Solin. 24; — b) at spille el. blæse; – ∾ classicum, (give med Trompeten Signal til Slaget), Appul.; — B) „fig.": larmende at skrige el. raabe; – haec personat ardens, Sil.; oftere m. acc. c. inf.; vid. Liv. 3, 10, o. Cic. Coel. 20. — per.sŏnus, 3, [sono]: stærkt lydende el. tonende; – ovanti persona sistro (to), Val. Fl.; cf. Petron. Sat. 120: verno persona cantu virgulta. — persorbens, tis, partic. adj., [sorbeo]: som indsrikker i sig; – persorbentes spongiae, Plin. 31, 47.

perspecte, adv. af perspectus: med Indsigt, indsigtsfuldt; – ut docte et perspecte sapit! Plaut. Mil.

gl. 3, 1, 162. — perspectio, onis, f., [perspicio]: Indsigt deri, rerum coelestium, Lactant. — perspecto, are, v. a., intens. af perspicio; I) beskuer indtil Enden; - ∾ certamen, Suet. Aug. 98; — II) beseer el. undersøger nøiagtigen, (domum), Plaut. Most. 3, 2, 128. — perspector, oris, m., [perspicio], mentis, Juvenc.: som giennemskuer nogens Indre. — 1. perspectus, 3, partic. af perspicio. — 2. perspectus, us, m., [perspicio]: nøiagtig Beskuelse el. Betragtning, Lucan. 6, 484, (al. prospectus).

per.spĕcŭlor, atus sum, 1, v. dep. a.: udspeider nøiagtigen; - neque ··· umquam, nisi perspeculatus locorum situs etc., Suet. Caes. 58. — perspergo, ere, v. a., [spargo]: besprænger el. væder; - ∾ ligna amurca, Cato; - bf. lignelsesviis: quo (lepore), tamquam sale, perspergatur omnis oratio, Cic. d. Or. 1, 34.

perspicābĭlis, e, [perspicio]: som lader sig see; bf. „overf.": anselig el. betydelig; - ∾ urbs (Tarsus), Ammian. — *perspicācitas, atis, f., Cic. Att. 1, 18: Indsigt el. Skarpsindighed; o. — perspicāciter, adv.: skarpsindigen el. skarpt, inquirere, Ammian.; af — perspicax, ācis, adj., [perspicio]: giennemskuende, skarpsindig, indsigtsfuld; - quod acutum et perspicax natura est, Cic. Off. 1, 28; Patrem novisti, ad has res quam sit perspicax, Ter. Heaut. 2, 3, 129. — *perspicibilis, e: giennemskinnende, klar, splendor solis, Vitruv.; o. — perspicientia, ae, f.: Indsigt deri; - aut in perspicientia veri solertiaque versatur (honestum), aut etc., Cic. Off. 1, 5; — [flgd.]

perspicio, spexi, spectum, 3, v. a., [specio]; I) „egentl."; A) „alm.": seer el. skuer (noget) deri-giennem; - ut perspici coelum vix posset (neml. igiennem Grenene), Liv. 40, 22; cf. Caes. B. G. 2, 17; men Plin. 17, 14: ut vix perspici quaedam possint (sc. grana: neppe kunne sees, fordi de neml. ere saa smaa); — II) „fig."; A) „overf.": giennemseer (navnl. for at rette), epistolas, Cic. Att. 16, 5; ogs. efterseer, quid intus agatur, Plaut. Casin. 3, 6, 24; - ogs. beseer el. betragter nøiagtigen, efterseer el. undersøger; - perspexi domum tuam etc., Cic. Fam. 5, 6; cf. id. Mil. 20, o. Caes. B. G. 7, 14; — B) „ment.": giennemskuer, lærer at kiende, bemærker, iagttager; - Perspicere ut possis res gestas funditus omneis, Lucr. 1, 479; men Cic. Verr. Act. 1, 7: qui altius perspiciebant (sc. rem: som saae dybere i Tingen); quidam saepe in parva pecunia perspiciuntur, quam sint leves, id. Lael. 17; men conjectura perspicere aliquid, (slutte sig dertil), id. Manil. 9; - ogs. mærkes Omskrivningen: perspectum habeo, o. perspectum mihi est, f. perspexi, Cic.; cf. id. Att. 3, 15: ut omnia ad me perspecta et explorata perscribas; — III) partic. perspectus, 3, ogs. som adj.: tydelig, indlysende; - ars rebus cognitis penitusque perspectis continetur, Cic. d. Or. 1, 20; cf. id. Balb. 6: virtus experta atque perspecta; - bf. in superl., omnem spem habeo existimationis ··· in tua erga me mihi perspectissima benevolentia, Cic. Att. 11, 1.

*perspĭcŭe, adv.: synligen, tydeligen, aabenbart; - quae perspicue falsa sunt, Cic. Coel. 11; cf. id. Verr. Act. 1, 7; men plane et perspicue expedire, id. Fin. 3, 5; o. — perspicŭĭtas, atis, f.; I) „egentl.": Giennemsigtighed el Klarhed; - ∾ vitrea (in gemmis), Plin.; — II) bf. „fig.": Klarhed, Tydelighed; - nihil clarius ἐνάργεια ··· perspicuitatem aut evidentiam nos, si placet, nominemus, Cic. Acad. 2, 6; perspicuitas in verbis praecipuam habet proprietatem, etc., vid. Quintil. 8, 2, in.; men perspicuitas argumentatione elevatur, Cic. N. D. 3, 4; af — perspĭcŭus, 3, [perspicio]; I) „egentl.": giennemsigtig el. klar, aqua, Ovid. Met. 5, 588; sal quam maxime perspicuus (probatur), Plin.; ∾ gemma, Martial.; ∾ calix, id.; men ∾ nives, (i. e. crystalla el. Isen), Stat.; — II) „fig.": indlysende, tydelig; - quasi hoc perspicuum sit, constetque inter omnes, Cic.; cf. id. R. Am. 7; perspicua sua consilia omnibus fecit, id. Verr. Act. 1, 2. — per.spiro, are, v. n.: vedblive at blæse; - statos et perspirantes (ventos) etc., Plin. 2, 45; - bf. „overf." om en fortsat Bevægelse: venae sufflatae cibo ··· non possunt perspirare in toto corpore, Cato.

per.sterno, strāvi, strātum, 3, v. a.: jevner el. brolægger heelt igiennem; - via a Martis silice ad Bovillas perstrata est, Liv. 10, 47; cf. Vitr. 7, 1. — per.stĭmŭlo, are, v. a.: sporer stærkt; bf. „fig.": ophidser; - ∾ pravis sermonibus tumidos spiritus, Tac. Ann. 4, 12.

persto, stiti, statum, 1, v. n., [sto, steti, etc.]; I) „egentl.": at staae fast, at blive staaende; - armati ··· totum diem perstabant, Liv. 44, 33; otiosos perstitisse, Plin. Ep.; ligel exercitus ··· perstiterunt, auct. B. Afr. 61; — II) „fig."; A) „overf.": at vedblive el. vedvare uforandret; - nihil est toto, quod perstet, in orbe; Cuncta fluunt etc., vid. Ovid. Met. 15, 177; cf. id. Her. 18, 206; men id. Fast. 3, 137: quae toto perstitit anno (laurea, i. e. laurus); — B) „ment.": bliver el. holder fast derved; - ∾ in sententia, Caes., in impudentia, Cic.; se tamen perstaturum in incepto, Liv. 8, 34; cf. ibd. 33; - ogs. absol.: Persta atque obdura, Hor. Sat. 2, 5, 39; ligel. Nunc quoque mens eadem perstat mihi, pelle timorem, Virg. Aen. 5, 812; - ogs. c. inf.: Damnosā persto condere semen humo, Ovid. Pont. 1, 5, 34; ligel. perstititque aspernari sui cultum, Tac. Ann. 4, 38; - endel. impers. in pass.: ut in decreto perstaretur, Liv. epit. 49; cf. id. 37, 9; ligel. si perstaretur in bello, Tac. Ann. 13, 37.

perstrātus, 3, partic. af persterno. — perstrenue, s. und. praestrenue. — per.strĕpo, ŭi, ĭtum, 3, v. n. o. a.; I) neutr.: at larme stærkt; - Abeunt lavatum (ancillae), perstrepunt, etc., Ter. Eun. 3, 5, 52; men tellus perstrepit, Sil.; ligel. perstrepit rumor in aula, Stat.; — II) act.: at giennembruse el. giennemlarme; - Turba salutantum latas ibi perstrepit aedes, Claudian. Ruf. 1, 213; m. acc. c. inf., Stat. Achill. 2, 76; men in pass.: clamore januae perstrepi, Appul. — perstrictio, onis, f., [perstringo]: Stivhed i Lemmerne, Veget. — perstrictus, 3, partic. af perstringo. — per.strīdo, ĕre, v. a.: at bruse hen derover; - perstridunt caerula venti, German. Arat.

perstringo, strinxi, strictum, 3, v. a.; I) „alm.": binder fast sammen, binder fast derom; - vitem ne nimium perstringas, Cato; - ogs. trækker sammen, gior tæt el. fast; perstrictus gelu humor, (frosset Vand), Plin., (al. praestr.); stomachus nimio rigore perstrictus, (altfor haardt Liv), Veget.; — II) „bes."; A) „egentl.": streifer ind derpaa, streifer el. saarer let; - ∾ femur, vid. Virg. Aen. 10, 344; ligel. ∾ artus ferro, Stat.; men solum aratro perstringi, (at ploies let, at ridses med Ploven), Cic. Agr. 2, 25; men id. Phil. 2, 40: aratri vomere Capuae portam perstringere, (næsten ploie ind derpaa, hvor Talen er om Anlægget af en Coloni); — B) „fig."; I) „overf.": afstumper el. afsløver; - ∾ oculos el. aciem oculorum, (om et altfor stærkt Lys): at blinde, at slaae med Blindhed, (men i denne Bem. næsten altid med Varianten praestringere); vid. Plaut. Mil. gl. in., o. auct. ad Her. 4, 50, ogs. Plin. 2, 16; - ∾ aures, (overdøve), vid. Hor. Od. 2, 1, 18; men ∾ aciem gladii, (døve el. sløve), Plin. 15, 15; — b) ogs. „alleg.": voluptas mentis ··· oculos perstringit, Cic. d. Senect. 12, inc., (al. praestr.); men quorum fulgore perstringor, Tac.; — 2) „ment."; a) berører el. giennemløber korteligen, cursum vitae, Cic. Phil. 2, 19; cf. id. R. Am. 32, o. id. d. Or. 3, 49; — b) horror ingens spectantes perstringit, (griber dem), Liv. 1, 25; — c) saarer el. krænker, (navnl. dadlende el. spottende); - ∾ voluntatem alicujus facetiis, Cic. Planc. 14; cf. id. Sest. 6; men id. Sall. 16: ∾ aliquem suspicione, (saare derved); consulatus meus ··· illum leviter

perstrinxerat, (havde vakt hans Misgunst el. Misundelse), id. Brut. 94. — per.strŭo, xi, ctum, 3, v. a.: bygger helt op; - paries in altitudinem perstructus, Vitruv.

perstŭdĭōse, adv.: meget ivrigen, audire aliquem, Cic. Brut. 56; af — per.stŭdĭōsus, 3: som med Iver lægger sig derefter; - perstudiosus Graecarum litterarum, Cic., musicorum, id.

per.suādĕo, si, sum, 2, v. n. o. a.; I) „alm.": overtaler til at troe, overbeviser; staaer absol., el. c. dat. m. Objectsætning, sieldn. c. acc. pers.; - Persuasit nox, amor, vinum, adulescentia, Ter. Ad. 3, 4, 24; ligel. dicere ad persuadendum accommodate, Cic. d. Or. 1, 31; - velim tibi hoc persuadeas, me etc., id. Fam. 11, 5; men c. acc. comm.: hoc mihi quum non modo confirmasset, sed etiam persuasisset, id. Att. 16, 5; ogs. m. de, id. Tusc. 4, 27; - men m. blot acc. pers.: quis te persuasit? Enn. ap. Serv. ad Virg. Aen. 10, 10; — bb) hertil er endnu at mærke; a) pass. impers.: persuadetur o. persuasum est mihi, (jeg er overbeviist derom); - sibi persuaderi, cum etc., Caes. B. G. 1, 40; men de tua fide ··· in nos nisi persuasum esset nobis, etc., Brut. et Cass. ap. Cic. Fam. 11. 2; - deraf ogs. partic. persuasus, 3: hvorom man er overbeviist; vid. Cic. Tusc. 3, 29: quo (malo) viso et persuaso; cf. id. Verr. 5, 25: omnes sic habent persuasum, inc., vid. Zumpt.; cf. Caes. B. G. 3, 2, in fin.; — b) pass. person.: si scit et persuasus est, Caecin. ap. Cic. Fam. 6, 7; cf. Phaedr. 1, 8, o. auct. ad Her. 1, 6; Jamdudum persuasus erit, etc., Ovid. A. A. 3, 679; ligel. Caes. B. G. 7, 20: persuasum (sc. se id fecisse); — II) „bes.": bevæger ved Overtalelse el. overtaler dertil; a) c. dat. pers. m. flgd. ut (uti), der dog ogs. kan være udfaldet foran Conjunctivet; ogs. c. inf., osv.; - huic persuadet, uti ad hostes transeat, Caes. B. G. 3, 18; ligel. huic persuadet ··· petat etc., Sall. Jug. 35; men Nep. Dion. 3: persuadet ei, tyrannidis finem facere; - men pass. impers.: Persuasum est (sc. mihi) facere, cujus nunc me facti pudet, (jeg er bleven forført dertil), Plaut. Bacch. 4, 9, 93; — b) c. acc. pers.; - persuadeo hospitem nostrum, ut etc., Petron. 62; deraf persuasus, 3: som er overtalt; vid. Justin. 2, 11: nihil erat difficile persuadere persuasis mori; — III) partic. persuāsus, 3, heder ogs. som adj.: viis el. paalidelig; hvf. superl.: pesuasissimum mihi est, m. acc. c. inf., (jeg er aldeles viis derpaa), Brut. ap. Cic. Fam. 11, 9; ligel. persuavissimum habere, Colum.

*persuāsĭbĭlis, e: overbevisende, argumenta, Quintil.; ogs. absol.: rhetorice est vis inveniendi omnia in oratione persuasibilia, id. 2, 15, 13; ligel. in sing., ibd. 16; — deraf adv. persuāsĭbĭlĭter: paa en overbevisende Maade, dicere, id.; — persuāsĭo, onis, f.; I) act.: Overtalelse el. at overtale dertil el. at overbevise derom; - dicere apposite ad persuasionem, Cic. Inv. 1, 5; cf. Justin. 34, 4: nec difficilis persuasio fuit; — II) pass.: Overbeviisning el. antagen Mening; ogs. Indbildning; - falsam sibi scientiae persuasionem induere, Quintil. 1, 1, 8; arrogans el. vana persuasio de se, (Indbildskhed), id. 2, 4, 16; persuasionis plenus, m. acc. c. inf., Suet. Tib. 69; men persuasio est, m. acc. c. inf.: det er vedtagen Mening, Plin. 30, 39; o. — persuastrix, icis, f.; in pl.: probri pellecebrae et persuastrices, (Lokkedaer og Forforerskер), Plaut. Bacch. 5, 2, 47; - Biform deraf er persuasistrices, Capella; — [persuadeo].

1. persuāsus, 3, partic. o. adj. af persuadeo. — 2. persuāsus, us, m., [persuadeo]: Overtalelse; - hujus persuasu et inductu, Cic. ap. Quintil. 5, 10, 69; ligel. persuasu servi, Plaut. Epid. argum. 1. — per.suāvis, e: meget behagelig, Jul. Val. Res g. Al. M.; — deraf adv. persuāviter: meget behageligen, tangere aurem, Augustin.

per.sŭbtīlis, e: af et meget tyndt el. fint Stof; - ∾ animus, Lucr. 3, 180; — II) „fig.": fint udarbeidet el. giennemtænkt; - ∾ oratio, Cic. Planc. 21. — per.sulco, avi, atum, 1, v. a.: giennemploier, maria, Appul., (al. persultare); - deraf „poet.": rugis ·· Persulcata genas (acc. graec.: med furede el. rynkede Kinder), Claudian. Ruf. 1, 136.

persultātor, oris, m.: som springer om derpaa; - ∾ litoris Bajani, Symmach.; af — persulto, avi, atum, 1, v. n. o. a., [salto]; I) neutr.: springer el. streifer el. tumler mig om derpaa, (giennemstreifer el. hærjer uhindret); - quum saepe in agro eorum impune persultassent, Liv. 31, 20; cf. Tac. Hist. 5, 15; — B) ogs. „overf." o. absol.: vox persultat throno, (toner stærkt derfra), Prudent.; — II) act.; - Inde ferae pecudes persultant pabula laeta, Lucr. 1, 14; men Tac. Ann. 11, 9: exercitu campos persultante; cf. id. Hist. 3, 49: ∾ captam Italiam; — B) „overf.": haec persultante etc., (da han faaledes raabte el. befalede), Prudent.

per.tābesco, bŭi, 3, v. n.: at fortæres lidt efter lidt el. ganske; - si ··· summo pertabuit igni (lapis), auct. Aetn. 472. — pertaedesco, dŭi, 3, v. n. intens.: at ækles meget derved; - quum omnes ··· pertaeduissent etc., Gell. 1, 2; - ogs. impers.; nolito multum dare, ne pertaedescat, Cato; af — per.taedet, pertaesum est, ēre, v. impers., c. acc. pers. o. gen. obj.: er meget led el. ked deraf, ækles derved; - Ita me ibi mali convivii sermonisque Pertaesum est, Plaut. Most. 1, 4, 4; (al. Taesum est), inc.; numquam suscepti negotii eum pertaesum est, Nep. Att. 15; cf. Liv. 3, 67; men med udfald. acc.: pertaesum est (sc. me) levitatis, assentationis, etc., Cic. Qu. Fr. 1, 2, 2; cf. Virg. Aen. 4, 18; men c. inf. f. gen.: Esse domi quem pertaesum est, Lucr. 3, 1074; - deraf partic. pertaesus, 3: ked deraf, misfornoiet dermed; c. gen.; - pertaesa lentitudinis eorum, Tac. Ann. 15, 51; men ogs. c. acc.; quasi pertaesus ignaviam suam, Suet. Caes. 7; — not. a: f. gen. obj. findes ogs. dat., Gracch. ap. Diomed.: pertaesum vos mihi esse; — not. b: ogs. findes pertisum, f. pertaesum, vid. Cic. Orat. 48. — pertaesus, 3, f. und. frgd. — per.tango, ĕre, v. a.: stærkt at berøre; deraf stærkt at begyde, pullum suo sibi jure, (med dens egen Sauls), Apic.

per.tĕgo, ere, 3, v. a.: bedækker ganske; - Qui pertegamus villam, (for helt at tække den), Plaut. Rud. 1, 2, 35; cf. id. Trin. 2, 2, 41, und. perpluo. — per.temĕrārĭus, 3: meget ubesindig, Cod. Just. — per.tendo, di, sum (tum), 3, v. n. o. a., oprdl. udtrækker el. udspænder lige dertil el. derover; men alene „fig."; I) act.: sætter igiennem, udforer; - video, non licere ··· hoc pertendere, Ter. Heaut. 5, 5, 9; (men Cic. Balb. 5, er perpendemus den rigtige Læsem.; vid. Freund); — II) neutr.: tager Retning derimod, soger el. stræber at naae derhen; - perpauci in majora castra ··· pertenderunt, Liv. 5, 8; men ∾ ad alteram ripam, Suet. Caes. 32; men id. ibd. 4: ab Rhodo, quo pertenderat, in Asiam transiit; — B) „ment.": holder ved dermed, anstrænger mig derfor; - in quo non debet pertendere etc., Varro; Verum si incipies, neque pertendes gnaviter ··· actumst, Ter. Eun. 1, 1, 6; cf. Propert. 2, 12, 17: pertendens animo. — per.tĕnĕo, ēre, v. a.: vedbliver at beholde, Hieronym.

per.tento, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": befoler paa alle Sider, forsoger el. prøver; - quum utrumque (pugionem) pertentasset, Tac. Hist. 2, 49; — B) deraf „fig."; - ea gratia Simulavi, vos ut pertentarem, (for at friste Eder), Ter. Andr. 3, 4, 8; cf. Tac. Hist. 1, 29; men perspice rem et pertenta, Cic. Qu. Fr. 1, 4; — II) „bes.": berører stærkt, griber, navnl. om en Sygdom; - Ac dum prima lues, udo sublapsa veneno, Pertentat sensus, etc., vid. Virg. Aen. 7, 354; men id. Ge. 3, 250: Nonne vides, ut tota tremor pertentet

equorum Corpora, si etc.; — B) ogs. „ment.": Latonae tacitum pertentant gaudia pectus, Virg. Aen. 1, 502.

per.tĕnŭis, e: meget tynd el. fin, sabulum, Plin.; — II) færd. „overf.": meget liden el. ringe; – ∾ spes salutis, Cic.; ∾ argumentum, id.; men mihi dicendi aut nullam artem, aut pertenuem videri etc., vid. id. d. Or. 1, 33. — per.tĕpĭdus, 3: meget varm; – fons aqua pertepida, Vopisc. Carin. 17.

per.tĕrĕbro, avi, atum, 1, v. a.: giennemborer, columnam auream, Cic. Div. 1, 24; perterebratus lapis, Vitruv. — per.tergĕo, tersi, tersum, 2, o. pertergo, ere, v. a.: aftorrer, afvisker; – ∾ mensam gausape, Hor. Sat. 2, 8, 11; ∾ vasa mundā spongia, Colum.; — II) „poet. overf.": berører let; – Isque (aër) ··· quasi perterget pupillas, Lucr. 4, 250; cf. ibd. 253. — per.tĕro, (trivi), tritum, 3, v. a.: knuser el. støder fint el. i smaa Dele; – ∾ baccam myrti, Colum.; uva pertrita, id.; — II) „fig."; – vulgaris et pertrita quaestio, (forslidt), Senec.; cf. id. Ep. 63.

perterrĕ.făcio, ere, v. a., [perterreo]: forskrækker el. forfærder aldeles; – ∾ aliquem, Ter. Andr. 1, 1, 142; men Brut. ap. Cic. Fam. 11, 20: te perterrefacto, inc., (al. pertimefacto). — perterrĕo, ŭi, itum, 2, v. a.; I) „alm.": forskrækker el. forfærder aldeles; – ∾ aliquem, Ter. Eun. 5, 3, 13; ∾ alios magnitudine poenae, Caes. B. G. 7, 4; – perterritus conscientia maleficii, Cic. Cluent. 13; ogs. kan metu el. timore perterritus hede: af Frygt; vid. Nep. Dion. 8, o. A.; — II) „bes.": bortskrækker el. bortjager derfra; – tu solus ···a tuis aedibus vi atque armis perterritus, Cic. Caecin. 13. — perterrĭcrĕpus, 3, [perterreo, crepo]: som gior en forskrækkelig Larm; – ∾ sonitus, (Tordenskrald), Lucr. 6, 128; cf. poët. ap. Cic. Orat. 49. — perterrĭto, are, v. a., intens. af perterreo: forskrækker aldeles, Avien. Arat. 1169. — perterritus, 3, partic. af perterreo.

per.texo, texŭi, textum, 3, v. a.; I) oprdl.: giennemvæver, ogs. indvæver deri; – palla bysso pertexta, (i. e. byssina), Appul.; — B) ds. „overf.": giennemtrækker el. udsmykker dermed; – ∾ odeum navium malis et antennis, Vitruv. 5, 9; ∾ Cereris cellam Dorico more, id.; — II) „bes.": væver færdig, væver til Enden; s. ovenf. Appul. l. c.; — B) „fig.": fuldender; færd. udfører (med Ord); – inceptum pertexere dictis, Lucr.; ligel. hunc locum ··· graviter pertexuit, Cic. Att. 1, 14; cf. id. d. Or. 2, 33. — pertextus, 3, partic. af frgd.

†pertĭca, ae, f.; I) „alm.": enhver længere Stok el. Stang; – perticis decutere (olivas), Plin.; cf. Ovid. d. Nuc. 68, ogs. id. Fast. 3, 117: Pertica suspensos portabat longa maniplos; men messis perticis flagellatur, Plin.; cf. id. 16, 68: salices ··· emittunt jugis vinearum perticas; — II) „bes."; A) Gren el. Vidie til Udplantning el. Podning, Plin. 17, 32; — B) s. d. færd. decempeda: den Maalestang, hvorefter Soldaterne tildeltes Jorder; hvs. Propert. 4, 1, 130: Abstulit excultas pertica tristis opes; cf. Valer. Cato in Diris: Pertica quae nostros metata est impia agellos; — 2) sild. „overf.": det med Maalestang opmaalte Jordsmon, Frontin. d. Lim.; – men som Ordsprog: non una, ut dicitur, pertica tractare, (ikke summarisk el. overfladisk), Plin. Ep. 8, 2; ds. — pertĭcālis, e: tienlig til Stænger el. Pæle; – ∾ salix, (opp. viminalis), Colum.; o. — pertĭcātus, 3: bærende en Stang; – fronte perticata, Martial. 5, 12, (al. pertinaci), inc.

pertĭmĕfactus, 3, [pertimeo, facio]: meget forskrækket; – pertimefactus maerore animi, Pacuv. ap. Non.; – s. ogs. und. perterrefacio. — per.tĭmĕo, ēre, v. a.: frygter meget, Lactant., (al. praetimeo). — pertĭmesco, timŭi, 3, v. a. o. n., intens. af pertineo: frygter el. ængstes meget derfor; – hanc tu tantam religionem si tum non pertimescebas, Cic. Verr. 4, 35, cf. id. Rab. Post. 5, o. Ovid. Fast. 6, 244; – ogs. pass.: nomen imperii etiam in levi persona pertimescitur, Cic. Agr. 2, 17; cf. Caes. B. G. 5, 29; – men ogs. findes s. acc.: de; ∾ de laude, de honore, de fama sua, Cic. Div. in Caecil. 21; – ligel. m. ne (at); pertimuerunt, ne ··· ab ipsis descisceret, Nep. Alcib. 5; cf. Cic. Sest. 49; – ogs. absol.: ubi pertimuerint, impune contemni, Tac. Ann. 1, 29.

*pertĭnācĭa, ae, f.: Vedholdenhed; oftere (dadlende): Haardnakkenhed, Stivsindighed; vid. Varro L. L. 5, 1, (hvor det modsættes perseverantia); cf. Cic. Inv. 2, 54: pertinacia finitima perseverantiae; men pertinaciā desistere, Caes. B. G. 1, 42; ∾ muliebri accendi, Tac. Hist. 4, 56; – dog ogs. uden Bibegr. af Dadel: Udholdenhed, vid. Liv. 42, 62, o. Suet. Caes. 68; — not.: efter Cic. N. D. 3, 17, ogs. personificeret, som Søster af Aether o. Dies; o. — pertĭnācĭter, adv.; I) „egentl.": vedholdende, fast, stærkt; – ds. compar., ∾ resistere serrae, Plin.; superl., ∾ retinere, (om en Forgyldning), id.; — II) „fig."; A) „alm.": vedblivende, uden Ophør, lucere etc., Suet. Tib. 74; – pertinacissime durare, Quintil.; men id. 1, 1, 5: haec ipsa magis pertinaciter haerent, quae deteriora sunt; — B) „bes." o. ethisk: vedholdende, haardnakket, standhaftigen, contendere, Suet. Caes. 1; pertinacissime deditus studiis liberalibus, id. Claud. 40; — [flgd.].

pertĭnax, ācis, adj., [tenax]; I) „egentl."; A) som holder fast derpaa; – Pignusque dereptum lacertis, Aut digito male pertinaci, Hor. Od. 1, 9, 23; ales unguibus pertinax, Appul.; men comisk: tenaxne ··· est? Ph. imo edepol pertinax, Plaut. Capt. 2, 2, 39; — B) som varer længe, udholdende; – tam pertinax spiritus (lusciniae), Plin. 10, 43; men ∾ siligo etc., (som ikke udarter), id. 18, 20; — II) „fig." o. ethisk: fast el. ubevægelig; A) dadlende: haardnakket el. halsstarrig; – ∾ contentiones in disputando, Cic. Fin. 1, 8; pertinax non ero, si etc., id. ibd.; men pertinacissimus fueris, si etc., ibd. 2, 33; – ∾ studium, Quintil., certamen, Liv.; — B) ogs. uden Bibegr. af Dadel: udholdende, standhaftig; – vicit tamen omnia pertinax virtus, Liv. 25, 14; ligel. pertinax adversus temerarios impetus, id. 28, 22; cf. id. 29, 33: turma pertinacior in resistendo; — not. a: „poet." ogs. c. inf., Hor. Od. 3, 29, 50; – sild. ogs. c. gen.; vir justitiae pertinax, Appul.; — not. b: ogs. er Pertinax: Tilnavn til den romerske Keiser P. Helvius, Efterfølger af K. Commodus, Capitolin. Pertinax 1, o. Aur. Vict. epit. 18.

pertĭnenter, adv.: hørende el. skikket dertil, ad causam, Tertull.; compar. o. superl., id.; af — pertĭnĕo, ŭi, 2, v. n., [teneo]; I) „egentl.": at holde el. naae el. strække sig derimod el. dertil el. ud derover; m. ad, ogs. m. in; – arteria aspera ad pulmones usque pertinet, Cic. N. D. 2, 54; venas ab oculis pertinere ad cerebrum, Plin.; venae in omnes corporis partes pertinent, Cic. N. D. 2, 55; – navnl. ogs. om en Beliggenhed, vid. Caes. B. G. 1, 1, o. ibd. 6, 9; men qui ad mare pertinebant (rivi, som løb ud deri), id. B. C. 3, 49; – ogs. at gaae el. naae derigiennem, m. flgd. per, ogs. c. abl.; vid. auct. B. Al. 2, ogs. Cic. N. D. 2, 28, o. ibd. 3, 25, ogs. Liv. 25, 24; men implicatio (nervorum) toto corpore pertinens, Cic. N. D. 2, 55; — II) „fig."; A) „overf.": at høre dertil, at have Sammenhæng dermed el. Indvirkning derpaa; – si quid hoc ad rem pertinet, Cic. Fam. 13, 13; eodem pertinet, quod etc., id. Att. 8, 9; quicquid ad se pertineat, id. Fin. 5, 9; quum mors nec ad vivos pertineat, nec ad mortuos, (intet angaaer dem), id. Tusc. 1, 38; cf. Tac. Ann. 3, 48; – ogs. absol.; scrutari pertinentia, (det Vedhørende), Plin.; – ogs. at tilhøre; expugnatae urbis praedam ad militem pertinere, Tac. Hist. 3, 19; – ogs. at vedkomme el. tilfalde nogen, ad aliquem; vid. Liv. 25, 16: ∾ prodigium ad imperatorem; cf. Phaedr. 1, 14, — B) „ment.": at udstrække sig dertil;

bf. a) at angaae el. tilhøre el. vedkomme; - ea caritas patriae per omnes ordines ··· pertinebat, (alle Stænder besieledes deraf), Liv. 23, 49; men Cic. Lael. 14: sed eadem bonitas ad multitudinem pertinet, (strækker sig dertil, virker derfor); — b) navnl. at indvirke derpaa, at høre dertil; - ∾ ad aliquem animi mei partem, Cic. Arch. 12; „bes." ligesom at falde el. passe paa nogen; vid. id. R. Am. 7: ad quem suspicio maleficii pertineat; illa res ad meum officium pertinet, id. ibd. 13; cf. Plaut. Truc. 4, 3, 36.

pertingo, ĕre, v. n., [tango]: at udstrække sig el. at naae dertil; (dog oftest m. Varianten pertineo); - extraria lux oculos pertinget, (al. perterget), Lucr. 4, 278; collis in immensum pertingens, Sall. Jug. 48; - men „fig.": ∾ ad sapientiam Zenonis, Fronto. — pertisum f. pertaesum, f. und. pertaedet. — per.tŏlĕro, avi, 1, v. a.: vedbliver at udholde, tormenta aetatis, Lucr. 5, 317. — per.tŏno, ŭi, 1, v. n.: at tordne stærkt, contra aliquem, Hieronym. — per.torquĕo, ēre, v. a.: forvrider, vrænger; - ferique centauri (som Plante) foedo pertorquent ora sapore, Lucr. 2, 400.

*pertractāte, adv.: med megen Omhu, meget planmæssigen; - Nam pertractate facta est (fabula), Plaut. Capt. prol. 55; o. — pertractātĭo, onis, f.: Tagen el. Følen derpaa; men alene „fig.": Behandling, obl.; - ∾ partium animi etc., (Undersøgelse deraf), Gell. 5, 1; - ∾ poëtarum, Cic. d. Or. 1, 42; ∾ rerum publicarum, id. ibd. 1, 11, (Sysselsættelse dermed el. Studium deraf); af — per.tracto, (pertrect.), avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": tager el. føler derpaa, bestryger, barbatulos mullos, Cic. Parad. 5, 2; ∾ caput dormienti, Justin. 1, 9; men „poet.": ∾ vulnera visu, Sil.; — II) „fig.": behandler el. betragter (igjennem Tanken el. Talen); - ∾ ad totam philosophiam pertractandam se dare, (hengive sig dertil), Cic.; cf. id. Fin. 2, 35; orator ita sensus mentesque hominum pertractat, ut etc., id. d. Or. 1, 51; res pertractatas habere (f. pertractasse: have lært el. studeret dem), id. Tusc. 3, 14; cf. id. ibd. 4, 10: ∾ ea, quae rem continent; men Plin Ep. 7, 17: quae scripsi, mecum ipse pertracto, (gjennemgaaer og retter).

1. pertractus, 3, partic. af pertraho. — 2. pertractus, us, m.: Hendragen el. Hentrækken; bf. „overf.": Vedvaren el. Dvælen, Tertull.; af — per.traho, traxi, tractum, 3, v. a.; I) „egenl.": trækker el. drager voldsomt afsted el. derhen; - Quintium ··· in castra pertraxere, Liv. 7, 39; pertractus ad Vitellium, Tac.; ∾ aliquem in jus, Val. Max.; — b) hos Lægerne ogs.: uddrager el. udtrækker, virus, Scrib. Larg.; — II) „fig."; A) „alm.": hendrager el. henlokker; - in locum iniquum pertractus, Liv. 6, 24; — B) „bes.": hendrager el. hensleber; - ut quoquo modo pertrahenda sit (vita), Plin. 28, 2, inc., (al. trahenda).

per.transĕo, ire, v. n.; I) „alm.": at gaae el. trænge helt igjennem; - quum viridis non pertransit aspectus (smaragdi), Plin. 37, 18; — II) „bes.": at gaae forbi, Senec. Ep. 4. — per.translūcĭdus, 3: helt gjennemsigtig, charta, Plin. 13, 24. — pertrecto, are, f. und. pertracto. — per.trĕmisco, ĕre, v. n. inch.: zittrer el. ængstes meget derfor, c. acc., Hieronym. — pertrĕpĭdus, 3: stærkt zittrende, meget ængstelig el. ilende, senatus, Capitolin. Maxim. et Balb. 1.

per.trĭbŭo, ŭi, 3, v. a.: tillægger el. meddeler, alicui testimonium, Plin. Ep. 10, 18, (al. retrib.); cf. id. Pan. 95. — per.trĭcōsus, 3: meget forvirret el. brydsom, res, vid. Martial. 3, 63, (al. praetr-), inc. — per.tristis, e: meget mørk el. sørgelig, carmen, Cic. (poët.) Div. 1, 8, (som varsler Uheld); — II) „overf.": meget barsk el. streng; - fuit in hac causa pertristis quidam patruus, censor, magister, id. Coel. 11. — pertritus, 3, partic. o. adj. af pertero. — per.trux, ŭcis, adj.: meget skrækkelig, Appul., inc.

per.tŭmĭdus, 3: meget hoven el. ophøiet el. fyldig; - ∾ luna, (den fulde Maane), Appul., inc. — per.tŭmultŭōse, adv.: meget larmende, nunciare, Cic. Fam. 15, 4. — Pertunda, ae, f., (i. e. dea, quae pertundit naturam feminae), Arnob.; af — per.tundo, tŭdi, tūsum, 3, v. a.: støder el. borer derigjennem; - ∾ calicem per fundum, Cato; ∾ vitem terebra, id.; men latu' pertudit hasta, Enn. ap. Priscian.; - bf. „poet.": Nonne vides etiam guttas in saxa cadentes Humoris longo in spatio pertundere saxa, (at Draaben huler Stenen)? Lucr. 4, 1280; — II) bf. partic. o. adj. pertusus, 3: gjennemboret, hullet; - pertusis (margaritis) in linea etc., Digest.; dolium a fundo pertusum, (med gjennemboret Bund), Liv. 38, 7; men ordsprogvis, og med Henspillen paa Danaidernes hullede Kar: In pertusum ingerimus dicta dolium, Plaut. Pseud. 1, 3, 145; cf. Lucr. 3, 939; men pertusa compita, Pers. 4, 28, (i. e. pervia, hinc inde patentia).

perturbāte, adv. af perturbatus: paa en forvirret og uordenlig Maade, dicere, Cic.; cf. id. Orat. 35: eaque efficere non perturbate, sed singulis argumentationibus etc. — *perturbātĭo, onis, f.; I) „egenl.": forvirret Sammenblanding, Forvirring; - ∾ coeli, (Oprør i Luften, opp. serenitas), Cic.; — II) bf. „fig."; - ∾ valetudinis, (forstyrret Helbred), Cic.; - oftest „ment." o. „ethisk"; A) „alm.": Forvirring i Begreberne; - hoc motu atque hac perturbatione animorum atque rerum, Cic. Agr. 1, 8; ∾ rationis et ordinis, id. Parad. 3, 2; ∾ vitae, id.; — b) bf. ogs.: pludselig Forandring til det Værre; - ∾ fortunae et sermonis, id. Mur. 41; navnl. ogs. pludselig Skræk; vid. Caes. B. G. 4, 29: ∾ magna totius exercitus facta est; — B) „bes." o. „ethisk": Sielens el. Sindets Forvirring el. Uorden, d. e. Lidenskab el. Affect; - perturbatio ··· aversa a recta ratione contra naturam animi commotio, Cic. Tusc. 4, 6; cf. ibd. 5; men id. Fin. 3, 10: perturbationes sunt genere quatuor···aegritudo, formido, libido, laetitia; cf. id. Off. 1, 7; o. — perturbātor, oris, m.: som forvirrer el. forstyrrer; - ∾ ecclesiarum, Sulp. Sever.; — bf. perturbātrix, īcis, f.; - ∾ harum omnium (rerum), vid. Cic. Leg. 1, 13; — [perturbo]. — per.turbĭdus, 3: meget forstyrret el. forvirret, civitas, Vopisc.

per.turbo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": forvirrer, forstyrrer, bringer i Uorden; - ∾ ordines, (Gelederne), Caes., aciem, (Slagordenen), Sall.; men ∾ provinciam, Cic. Sull. 20; ut in iis perturbem aetatum ordinem, id. Brut. 62; — II) „fig."; A) „overf."; - ∾ otium, (forstyrre den gode Fred og Orden), Cic. Acad. 2, 5; — B) „ment."; a) „alm.": at forskrække el. forfærde; bf. pass.: vestro clamore perturbatum iri (me) etc., Cic. Rab. perd. 6; ligel. perturbari incommodo, (blive modløs over et Tab), Caes. B. G. 7, 29; men perturbari de salute sua, (ængstes derfor), Cic. Mil. 1; cf. id. Att. 8, 11; men Caes. B. G. 4, 14: perturbabantur, copiasne etc., (vare i ængstelig Uvished, om osv.); — b) „bes.": krænker, bryder; - ∾ conditiones pactionesque bellicas perjurio, Cic. Off. 3, 29; — III) partic. perturbatus, 3, ogs. som adject.; A) forskrækket el. forfærdet; - numquam vidi hominem perturbatiorem metu, Cic. Att. 10, 14; — B) forskrækkelig el. uhyre; - perturbatissimum genus tempestatis, Senec. Qu. N. 7, 10. — per.turpis, e: meget hæslig, meget uanstændig, Cic. Coel. 20. — pertūsūra, ae, f., [pertundo]: Gjennemboring, Coel. Aur. — pertūsus, 3, partic. af pertundo.

per.ŭbique, adv.: overalt, allevegne, Tertull. — pērŭla, ae, f., dem. af pera: liden Ransel, Senec. Ep. 90; - comisk ogs. f. uterus, Appul. — perunctĭo, onis, f., [perungo]: Indsalvelse, Plin. 24,

80. — peruncius, 3, partic. af — per.ungo, unxi, unctum, 3, v. a.: indsalver, corpora oleo, Cic.; men ∾ ora manu, Ovid. A. A. 3, 756, (tilsmøre el. oversmøre dermed); – bf. pass.: peruncius nardo, Hor. Epod. 5, 59; ogs. m. tilføiet acc. graec.: peruncti faecibus ora, Hor. A. P. 277; men axibus vehiculorum perungendis, (til Vognsmøre), Plin. 28, 37.

perurbāne, adv.: meget artigt el. vittigt, respondere, Sidon.; af — per.urbānus, 3, oprdl.: hørende til Byen el. til Hovedstaden; bf. „fig."; A) „alm.": forfinet, paa Byens Vis; – cum rusticis potius, quam cum his perurbanis etc., Cic. Att. 2, 15; — B) „bes.": meget fin el. artig, vittig el. aandfuld, navnl. som Taler og Digter; – L. Torquatus ··· toto genere perurbanus, Cic. Brut. 68; cf. id. d. Or. 1, 16.

per.urgĕo, ursi, 2, v. a.; I) „egenl.": stærkt at plage el. trykke el. mishandle; – ∾ Illyrium, Treb. Poll. Gall. 5; cf. Ammian. 29, 1; — II) „fig.": trænger stærkt derpaa, nøder dertil; – ∾ aliquem summa vi ad capescendam rem publicam, Suet. Tib. 25; – ∾ sacra, (gjøre sig megen Umage dermed), auct. Aetn. 226.

per.ūro, ussi, ustum, 3, v. a.; I) „egenl.": at gjennembrænde el. opbrænde; – Ignis ··· multa perussit Lucr. 5, 397; vas peruri, Plin.; perusta ossa, Ovid.; perusti late agri, (hærjede med Ild), Liv. 24, 20; — II) „fig."; A) „overf.": at forbrænde el. afsvie, navnl. om Solheden, Propert. 4, 9, 46; hvs. zona perusta, Macrob.; ligel. perusti Indiae populi, Senec. Med.; – men ogs. om Kulden: (Me tenet) astricto terra perusta gelu, Ovid. Trist. 3, 4, 48; hiemalis aqua nova vulnera perurit, (frembringer Brand deri), Colum.; – ogs. om Betændelse ved Hudens Afgnidning; colla perusta (boum), Ovid. Pont. 1, 5, 24; cf. Hor. Epod. 4, 3; – ogs. om Feberhede, Plin. Ep. 7, 1; ogs. om brændende Törst, Curt. 4, 16; — B) „ment."; 1) „alm." om Elskov og om anden Lidenskab; – Sed facile haeremus validoque perurimur aestu (amoris), Ovid. A. A. 3, 545; pectus perustum curis, Senec. Med.; hominem perustum inani gloria volunt incendere, Cic. Fam. 13, 15; – ogs. at bringe i Hede, at smerte; – paupertatis maledictum quosdam perussit, Senec.; cf. Catull. 77, 3: intestina perurens.

Pĕrŭsĭa, ae, f., (hod. Perugia): etrurisk By, paa Grændsen af Umbrien; om dens Beleiring og Indtagelse ved Cæsar Octavianus s. Suet. Aug. 14, ogs. Vell. 2, 74; — B) bf. Pĕrŭsīnus, 3: perusisk, fames, (ligesom under den ovennævnte Beleiring), Lucan. 1, 41; cf. Propert. 1, 22, 3; – Perusinum, i, n., (sc. praedium), Plin. Ep.; – men Perusini, orum: Indbaanerne af Byen P., Liv. 10, 30. — perustus, 3, partic. af peruro. — pĕr.ūtĭlis, e: meget nyttig el. brugbar; – in hac enim fortuna perutilis et opera ejus et fidelitas esset, Cic. Att. 9, 13.

per.vādo, si, sum, 3, v. n. (o. a.); I) „alm.": at gaae el. komme el. trænge derigjennem; – per aequa et iniqua loca pervadunt irrumpuntque, Liv. 25, 14; – dog er per ogs. undert. udfaldet, vid. id. 5, 7; ligel. venenum ita cunctos ejus artus pervasit, ut etc., Tac. Ann. 13, 16; ogs. absol., ibd. 2, 17: impetu equi pervasit; — II) „bes.": at gaae el. komme el. trænge derhen; – ∾ ad castra, Liv.; ne quid in nares, quod noceat, possit pervadere, Cic. N. D. 2, 57; ogs. m. adv. quo (hvorhen), Cic. Manil. 15; – ogs. c. acc.; summum aetatis pervadere florem, Lucr. 1, 556; cf. Quintil. 8, 2, 21: pervasit jam multos ista persuasio, ut etc.; — not.: partic. pervasus, 3: gjennemvandret, urbs, Ammian., regiones, id.

pervăgābĭlis, e, cymbula, (der flakker el. svæver omkring paa Vandet), Sidon.; af — per.văgor, atus sum, 1, v. dep. a. (o. n.); I) „egenl.": at streife el. vandre derigjennem el. om deri; – ut ··· errabundi domos suas pervagarentur, Liv. 1, 29; pervagata bello prope orbem terrarum natio, id. 38, 17; – dog ogs. ∾ omnibus in locis, (om Rytteriet), Caes. B. G. 7, 45; – ogs. c. adv.; hic (i disse Vande) praedonum naviculae pervagatae sunt, Cic. Verr. 5, 37; — II) „fig."; A) „alm.": at gjennemtrænge; – molestiae ··· cupiditates, etc., similiter omnium mentes pervagantur, Cic. Leg. 1, 11; — B) „bes.": at udbrede sig stærkt derover; – quod ··· usque ad ultimas terras pervagatum est, Cic. Verr. 4, 28; cf. Plin. Ep. 6, 10; s. ogs. nedenf. pervagatus; — not.: Cic. Inv. 2, 39: ne is honos nimium pervagetur, der rimel. bede: pervulgetur; vid. Madv. ad Cic. Fin. p. 163; — III) bf. partic. pervagatus, 3, ogs. som adj.; A) meget udbredt; – ∾ fama meritorum, etc., Cic. Marc. 8; ogs. meget bekiendt el. almindelig; – ∾ declamatio, Cic. Planc. 19; cf. id. d. Or. 1, 36; – pervagatissimus ille versus, Cic. Orat. 43; — B) som er tilfælles for flere; – pervagatior pars, id. Inv. 2, 14. — per.văgus, 3: som sværmer el. færdes omkring el. overalt; – tam vasto pervagus orbe puer, (i. e. Amor), Ovid. A. A. 2, 18.

per.vălĕo, ēre, v. n.: at være meget stærk, Lucr. 6, 916. — per.vălĭdus, 3: meget stærk, agmina, Ammian. — per.văriē, adv.: meget forskielligen, med mange Afvexlinger, narrari, Cic. d. Or. 2, 80. — per.vasto, avi, atum, 1, v. a.: ødelægger el. hærjer overalt el. aldeles; – ad pervastandos fines etc., Liv. 6, 4; cf. id. 33, 37; conferendis pecuniis pervastata Italia, Tac. Ann. 15, 45. — pervasus, 3, partic. af pervado.

pervector, oris, m., [perveho]: en Overbringer, apicum, (af Brevskaber), Symmach. — pervectus, 3, partic. af flgd. — per.vĕho, xi, ctum, 3, v. a.; I) „alm.": fører el. bringer derigjennem el. derover; – commeatibus pervehendis, Liv. 44, 6; – bf. pass. pervehi: at drage el. færdes derover, c. acc.; – Oceanum secunda navigatione pervehitur, Tac. Ann. 2, 8; ligel. pervectus litora classe, (efter at være seilet der forbi), Sil.; — II) „bes.": bringer el. fører derhen el. til sit Sted; – ∾ virgines et sacra Caere, Liv. 5, 40; cf. Suet. Tib. 7; ogs. equus me pervehit strenue, Appul.; – bf. pass. pervehi: at føres el. bringes derhen, d. e. at komme derhen; – Arionem ··· exceptum a delphino Taenarium in litus pervectum (sc. esse), vid. Plin. 9, 8; – ogs. „alleg.": quo utinam velis passis (for fulde Seil) pervehi liceat, Cic. Tusc. 1, 49; cf. id. Off. 2, 6: quum prospero flatu ejus (fortunae) utimur, ad exitus pervehimur optatos, (naae vi det onskede Maal).

per.vello, velli, 3, v. a.; I) „egenl.": rykker el. rusker stærkt deri; – ∾ aurem (porcello), Phaedr. 5, 5; hvs. m. Lune; ∾ aurem alicui, (minde el. mane nogen), Senec., Val. Max.; ogs. ∾ aurem sibi, (minde sig selv derom), Senec.; — b) „poet." ogs. om Spiserne: ∾ stomachum, (pirre Maven el. Appetiten), Hor. Sat. 2, 8, 9; — II) „fig."; A) „alm.": at smerte el. plage, at giøre ondt; – si te forte dolor aliquis pervellerit, Cic. Tusc. 2, 20; cf. ibd. 3, 17; — B) „bes."; a) at ryste el. dadle el. forkaste; – ∾ jus civile, Cic. d. Or. 1, 62; — b) at opmuntre; – hanc (fidem ad referendam gratiam etc.) pervellamus, Senec. Benef. 5, 23.

per.vĕnĭo, veni, ventum, 4, v. n.; I) „egenl.": at komme el. naae el. lange derhen el. dertil: m. flgd. in el. ad, ogs. m. adv., osv.; – ∾ in fines Eburonum, Caes., salva nave in portum, Quintil.; cf. Nep. Chabr. 4; men ∾ ad portam, vid. Cic. Pis. 25; men ut eo (derhen) tuto perveniret, Nep. Ep. 4; „poet." ogs. absol.: qui pervenit, (som har naaet Maalet), Hor. Ep. 1, 17, 38; men pass. impers.: huc ubi perventum est, Nep. Phoc. 4; — II) „fig."; A) „alm." om Personer: at komme dertil, at opnaae, at komme el. geraade i en Tilstand el. i et Forhold; – calamitas colonum ad fructum pervenire non patitur, Varro; ∾ ad suum, (komme til Sit), Cic.; ∾ ad principatum, Nep., a procellis civilibus ad incolumitatem, id. Att. 10; ut ad id, quod cupiebat, perveniret, (for at opnaae

det), Cic. Off. 1, 31; inc., (al. veniret): - ∾ in amicitiam alicujus, Nep., in senatum, (komme ind deri), Cic., Sall. Jug. 4; eum, qui recte valeat, in crastinum perventurum, (at han lever til i Morgen), vid. Quintil. 5, 10, 16; ∾ in invidiam, (blive forhadt), Cic., in magnum timorem, ne etc., Caes. B. C. 1, 61; ∾ in scripta alicujus, (faae Plads deri), Cic. Fam. 5, 12; - sine me pervenire, quo volo, (neml. i min Fortælling), Ter. Eun. 1, 2, 44; posse virtutem ··· quo contendisset ··· pervenire, Cic. frgm. or. p. Scaur.; - hertil hører endnu pass. impers.: ad Catonem ··· non est perventum, (Cato kom ikke til at tale, Forhandlingen naaede ikke til ham), Cic. Att. 1, 17; quoniam prope ad finem laborum perventum esset, Caes. B. G. 3, 6; cf. Ter. Phorm. 4, 3, 35; — B) „bef." om Ting og Begreber: at komme derhen el. dertil, og det navnl.; a) at komme i nogens Eie el. Besiddelse; - ad me pervenisse etc., Nep. Ep. 4; (serrulam) ad Stratonem pervenisse, (var bleven kiobt af ham), Cic. Cluent. 64; - df. at blive nogen til Del; ex qua (pace) ··· ad paucos potentes maximae divitiae, in rem publicam damna atque dedecora pervenerint, Sall. Jug. 31; — b) at komme til nogens Kundskab, at komme for nogens Øine el. Øren; - si ad herum haec res pervenerit, etc., (faaer han det at vide), Plaut. Mil. gl. 2, 4, 50; ogs. ∾ in notitiam alicujus, Colum.; pervenit res ad istius aures, vid. Cic. Verr. 4, 28; men m. udfald. ad, (paa Grækernes Vis): Verba refers, aures non pervenientia nostras, Ovid. Met. 3, 462; — c) „alm.": at komme el. geraade i en Tilstand; - si (lupinum) ad siliquas non pervenerit, (ikke har sat Bælg), Varro; jam ad denarios L in singulos modios annona pervenerat, Caes. B. C. 1, 52; — d) endel. mærkes Liv. 1, 17: necdum a singulis pervenerant factiones, (i. e. provenerant, el. ortae erant), inc.; — not.: pervenibo, f. perveniam, Pompon. ap. Non.

per.vēnor, ari, v. dep. a.: giennemjager, giennemstreifer; - Defessus sum urbem totam pervenarier, Plaut. Merc. 4, 5, 3. — *perventĭo, onis, f.: Kommen el. Naaen derhen, Augustin.; o. — perventor, oris, m.: som kommer el. naaer derhen; navnl. som indsmigrer sig i de Mægtiges Gunst, id.; — [pervenio]. — per.vĕnustus, 3: meget artig el. dannet, homo, Sidon.

perverse, (pervorse), adv. af perversus: forvendt el. forkert, urigtigen; - ∾ collocatam sellam curulem in senatu etc., Suet. Galb. 18; pervorse vides, (du seer feil), Plaut.; ∾ dicere, Cic.; - compar., Tertull.; superl., Hieronym.; — II) „overf."; - ∾ uti deorum beneficiis, (giøre en slet Brug deraf), Cic. N. D. 3, 28; cf. id. Off. 3, 32: stulta calliditas perverse imitata prudentiam; ∾ dicere, id. d. Or. 1, 33.

*perversĭo, ōnis, f.: Forandring; df. som Sprogfigur: Ordenes Omsætning; saal. pietate pro vestra, auct. ad Her. 4, 32; o. — perversĭtas, atis, f.: Forkerthed, Bagvendthed; df. „fig.": molestissima diligentiae perversitate, Quintil. 1, 6, 17; cf. Cic. Off. 1, 40; ligel. Suet. Aug. 62: pertaesus morum perversitatem ejus; - ogs. moralsk Slethed; vid. Cic. Qu. Fr. 1, 1, 13; men in omni pravitate et in summa opinionum perversitate (versari: være omgiven deraf), id. Tusc. 3, 1; — [perverto]. — perversus, 3, partic. af flgd.

per.verto, (-vorto), ti, sum, 3; I) „egenl.": vender el. kaster el. støder omkuld el. overende; - Aulas pervortunt (coqui), Plaut. Casin. 5, 1, 16; pinus proceras pervertunt, (fælde dem), Enn. ap. Macrob.; cf. Cic. Div. 1, 24: ∾ (beluam) omnia arbusta, virgulta, tecta; men perversae rupes, Liv. 21, 33, (afredne Klippestykker); — II) df. „fig."; A) „alm.": kuldkaster, forvirrer, forstyrrer; - ∾ omne officium, Cic., omnia jura divina atque humana, id.; cf. id. Fin. 3, 21; — B) „bef.": fordærver el. ødelægger; - ∾ mores vetustos largitione, Nep. Ham. 3; - men ∾ aliquem, (styrte nogen); - Ollium ··· amicitia Sejani pervertit, Tac. Ann. 13, 45; cf. id. Hist. 3, 38; — b) ogs. at overliste; - vid. Cic. Div. in Caecil. 14: numquam ullo artificio me pervertet; — III) partic. perversus, 3, oftest som adj.; A) „egenl.": forvendt, forkert, bagvendt; - ∾ partus, (opp. rectus), Varro ap. Gell.; ∾ vestis, (i. e. pulla), Senec. d. Ir. 1, 16; men Turbida perversas induit illa comas, (satte Haaret forkert), Ovid. A. A. 3, 246; ligel. ∾ toga, (som sidder urigtigen), Petron.; - compar., s. nedenf.; superl., ∾ oculis erat, (skelede meget stærkt), Cic. N. D. 1, 28; — B) „fig."; 1) „alm."; a) forvendt el. bagvendt, forkert el. forstyrret; - nihil ab hoc pravum aut perversum produci posse (in scena), Cic. R. Com. 10; ∾ subtilitas grammaticorum, Plin.; cf. Cic. Mur. 36; ligel. quo quid poterat dici perversius, (hvilken større Urimelighed)? id. Tusc. 5, 17; ratio prava et ··· in perversum solers, Senec. Vit. beat. 5; — b) forkert el. ulykkelig, dies, Plaut. Men. 5, 5, in.; — B) „bef."; a) fravendt, d. e. umild, vred; - bellum ··· perverso numine poscunt, (i. e. averso el. irato), Virg. Aen. 7, 584; — b) daarlig, ryggesløs; - isti perversi, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 10; cf. Virg. Ecl. 3, 13: perverse Menalca!

per.vespĕri, adv.: silde om Aftenen, langt ud paa Aftenen, venire ad aliquem, Cic. Fam. 9, 2. — *pervestīgātĭo, onis, f.: Opsporen el. Eftersporen; df. „fig.": Undersøgelse el. Efterforskning; - qui omnia ··· vel scientiae pervestigatione vel disserendi ratione comprehenderint, Cic. d. Or. 1, 3; o. — pervestīgātor, oris, m.: som eftersporer el. undersøger, Hieronym.; af — per.vestīgo, avi, atum, 1, v. a.: at opspore el. opsnuse, (oprdl. om Jagthunden); - (canes venaticos diceres), ita odorabantur omnia et pervestigabant, ut etc., Cic. Verr. 4, 13; ad pervestigandum, ubi sit etc., Plaut. Merc. 5, 2, 94; — II) df. „fig.": undersøger el. udforsker noiagtigen; - quae ··· a me pervestigata et cognita (sunt), Cic. Verr. 5, 68.

per.vĕtus, eris, adj.: meget gammel; - ∾ signum ligneum, Cic. Verr. 4, 3, oppidum, id. ibd. 33; vinum non pervetus, Cels. — per.vĕtustus, 3: meget gammel, forældet; - ∾ verba, Cic. d. Or. 3, 52.

perviam, adv., [via]: tilgængeligen, til at gaae igiennem; - angulos aedium ··· perviam facitis, Plaut. Aul. 3, 2, 24. — per.viātĭcum, i, n.: Reisepenge, Fronto. — *pervĭcācĭa, ae, f.: Ubøielighed, Uforanderlighed; - ∾ durandi (castaneae), Plin. 17, 34; — II) oftest „fig." o. „ethisk"; A) til det Værre: Halsstarrighed el. Trodsighed, Cic. Tusc. 4, 11; haec pervicacia tua et superbia etc., Liv. 9, 34; — B) til det Bedre: Udholdenhed, Standhaftighed; - quanta pervicacia in hostem etc., Tac. Ann. 12, 20; o. — pervīcācĭter, adv.; I) „alm.": vedblivende, uforanderligen; - ∾ perstare, c. inf., Digest.; — II) „fig." o. „ethisk": halsstarrigen el. trodsigen; - compar., ∾ quaerere causam belli, Liv. 42, 14; ∾ amplecti inclementiam, Tac. Ann. 4, 42; — [flgd.].

pervicax, ācis, adj., [af inus. pervico, f. pervinco]: som holder ud til Enden; df. sædv. „fig."; A) „alm.": halsstarrig, haardnakket, trodsig; - Adeon' pervicaci esse animo (sc. te), ut etc.? Ter. Hec. 4, 1, 17; pervicacibus magis et praepotentibus mulierum jussis, Tac. Ann. 3, 33; - s. ogs. Attius ap. Non., (hvor pervicacia o. pervicax opp. pertinacia o. pertinax); - compar., ∾ ira in aliquem, Curt. 8, 6; superl., ∾ hostes, Flor. 1, 11; - ogs. c. gen.; Agrippina pervicax irae etc., vid. Tac. Ann. 4, 53; — B) „bef.": udholdende, standhaftig; - opum contemptor, pervicax recti, Tac. Hist. 4, 5. — pervictus, 3, s. und. pervinco. — pervĭcus, 3: forcl. Biform af pervicax; - pervico Ajax animo et inorabili, Attius ap. Non.; cf. Plaut. frgm. ibd.

per.vĭdĕo, vidi, vīsum, 2, v. a.: overskuer, beskuer, seer;

– qui pervidet omnia, Solem Accipe etc., vid. Ovid. Met. 14, 375; — II) „fig."; A) „overf.": beskuer, betragter; – Cunctaque mens oculis pervidet illa suis, id. Pont. 1, 8, 34; cf. Hor. Sat. 1, 3, 25: Quum tua pervideas oculis mala lippus inunctis; — B) „ment."; 1) „alm.": betragter el. undersøger; – penitus, quid natura postulet, pervidendum (est), Cic. Fin. 5, 16; Pervideamus, utrum etc., Lucr. 1, 955; — 2) „bef.": indseer, erkiender; – Et quo jactari magis omnia materiai Pervideas, etc., Lucr. 2, 88; cf. Cic. Fam. 10, 9: ∾ te spero etc.; men id. Att. 12, 38: oportere jam perviderі animi mei firmitatem.

per.vĭgĕo, ŭi, ēre, v. n.: vedblivende at være i sin fulde Kraft el. Anseelse; – uterque opibusque atque honoribus perviguere, Tac. Ann. 4, 34. — per.vĭgil, is, adj.: som vaager hele Tiden; som vaager meget; aarvaagen; – Pervigil in mediae sidera noctis eras, Ovid. Am. 1, 6, 44; cf. id. Met. 10, 369; pervigiles et insomnes, Plin. Pan.; – ogs. „overf." om Tiden: ∾ noctes etc., Justin. 12, 13; – ogs. subst. pervigil: en Vægter, Plin. 33, 21; — not.: fem. pervigilis, f. pervigil, cura, Appul. — pervĭgĭlātĭo, onis, f., [pervigilo]: at giennemvaage hele Natten, (som Religionsskik); – ∾ nocturnae, Cic. Leg. 2, 15.

*pervĭgĭlĭa, ae, f.: Vaagen el. at vaage hele Natten, Justin. 24, 8; o. — pervĭgĭlĭum, i, n.: = frgd.; – pervigilio cibi vincuntur, (fordøies), Plin. 11, 118; – navnl. som Religionsøvelse, id. 18, 32; pervigilio neglecta castra, Liv. 23, 35; ∾ anniversario colere (simulacrum deae), Suet. Galb. 4; pervigilium indicere, id., agere, id., celebrare, Tac.; — not.: Pervigilium Veneris: lidet latinsk Digt af en ubekiendt Forfatter; — [pervigil].

per.vĭgĭlo, avi, atum, 1, v. n. (o. a.): vaager el. bliver vaagen den hele Tid; – ∾ eam noctem, (giennemvaage), Cic. R. Am. 35, in armis, Liv. 24, 38; Et quidem seros hiberni ad luminis ignis Pervigilat, Virg. Ge. 1, 291; – df. ogs. pass.: In multo nox est pervigilata mero, Ovid. Fast. 6, 326; – ogs. absol.: at giennemvaage hele Natten; Nam vigilare leve est, pervigilare grave, Martial. 9, 69; cf. Ovid. Fast. 5, 142; — II) „overf.": Quam vellem ··· tecum longos pervigilare dies, Tibull. 3, 6, 53.

per.vīlis, e: meget ringe el. lav; – ∾ annona eo anno fuit, (lave Priser), Liv. 31, 50. — pervinca, f. und. vinca pervinca. — pervinco, vīci, victum, 3, v. n. o. a.; I) „egenl."; A) neutr.: seirer fuldkomment, gaaer af med en fuldstændig Seier; – in transgressu amnis multum certato pervicit Bardanes, Tac. Ann. 11, 10; — B) act.: overvinder el. beseirer fuldkomment; – Haud vereor, ne nos subdola perfidia pervincamur, Plaut. Mil. gl. 3, 3, 68; — b) „poet." ogs. m. Tingssubject: at overvinde, at overgaae; vid. Hor. Ep. 2, 1, 200; — II) „fig."; A) „alm.": faaer Ret, sætter min Mening igiennem; – restitit et pervicit Cato, Cic. Att. 2, 1; – ogs. faaer min Villie; ne utraque pervinceret, alterum concedere, Tac. Ann. 14, 14; – ogs. godtgiør el. beviser; ∾ aliquid dictis, Lucr. 5, 100; — B) „bef.": bringer det dertil el. bevirker med stor Anstrængelse, odl.; – neque, ut ··· referrent consules ad senatum, pervincere potuit, Liv. 4, 12; cf. id. 42, 45; men Catull. 76, 15: Una salus haec est, hoc est tibi pervincendum; – ogs. m. Tingssubject; at illam non verbera, non ignes pervicere, quin objecta denegaret, Tac. Ann. 15, 57.

pervĭo, are, v. n., [via]: drager fort, bliver ved at gaae fremad, Jul. Val. Res g. Al. M. — pervĭrens, tis, adj., [vireo]: altid grønnende el. grøn, (arbor), Paul. Nol. — per.vĭrĭdis, 3: meget grøn, color (maris), Plin., campus, Mela. — per.vīso, ĕre, v. a.: beskuer; – Parvula sic magnum pervisit pupula coelum, Manil. 4, 915. — per.vīvo, xi, 3, v. n.: lever indtil en vis Tid; – Etsi pervivo usque ad summam aetatem, tamen etc., Plaut. Capt. 3, 5, 24; pervixi usque adhuc, Attius ap. Non.

pervĭus, 3, [via]; I) „egenl."; A) „alm.": hvorigiennem man kan gaae el. komme, gangbar el. fremkommelig; – saltusque pervios ceperant (hostes), Liv. 9, 43; ∾ amnis, (i. e. vadosus), Tac.; men Phasis pontibus CXX pervius, Plin.; ∾ transitiones fori nominantur, Cic. N. D. 2, 27; cf. Virg. Aen. 2, 453, ogs. Ter. Ad. 5, 7, 14; men ∾ anulus, (med aabent Arbeide, opp. solidus), Fab. Pict. ap. Gell.; – ogs. subst. pervium, (Giennemgang), Tac. Hist. 3, 8; — B) „bef." o. „poet."; a) hvortil Indgangen er aaben; – ∾ sacraria, Calpurn.; — b) som baner sig Vei, giennemtrængende, ensis, Sil. 10, 249; — II) „fig."; – nihil in penatibus suis ··· ambitioni pervium, (hvorigiennem den kunde trænge ind), Tac. Ann. 13, 4; – men comisk, Plaut. Pseud. 2, 4, 70: cor mihi nunc pervium'st, (nu er Hiertet aabent el. sorgfrit).

pervŏlātĭcus, 3, [1. pervolo]: omflagrende, ustadig, Tertull. — pervolgo, are, f. und. pervulgo. — pervŏlĭtantĭa, ae, f.: Flyven el. Svingning derom; – ∾ mundi circa terram, Vitruv. 9, 7; af — per.vŏlĭto, are, v. n. (o. a.): at flyve el. trænge derigiennem; – Denique per dissepta domorum saxea voces Pervolitant, Lucr. 6, 951; – ogs. c. acc., Virg. Aen. 8, 24: Omnia pervolitat late loca, jamque sub auras Erigitur (lumen) etc.

1. per.vŏlo, avi, atum, 1, v. n. (o. a.); I) „egenl."; A) „alm.": at flyve derigiennem el. derover el. derom; – Rumor, ut est velox, agitatis pervolat alis, Ovid. Fast. 6, 527; cf. ibd. 2, 251: Corvus ··· aërium pervolat altus iter; — B) „bef.": flyver derhen; – Pegasus in nitentem pervolaturus aethera, poët. ap. Augustin.; men Cic. d. Rep. 6, 26: animus velocius in hanc sedem ac domum suam pervolabit; — II) „overf.": hurtigen at giennemile; – saal. m. Tmesis: Perque volare mare ac terras, (om Lyset), Lucr. 4, 203; cf. Cic. R. Am. 7; men ∾ totam urbem, Juvenal. 6, 398; cf. id. 1, 60.

2. per.vŏlo, velle, v. n.: vil el. vilde gierne, seer gierne, ønsker meget; – scire ex te pervelim, quam ob rem etc., Cic. Sull. 7; pervelle (se), id videre, Liv. 39, 43; sed est, quod abs te mihi ignosci pervelim, Cic. Att. 1, 1; men quem videre ··· pervellem, id. ibd. 11, 14; — not.: Lucr. 2, 1047, Atque animi jactus liber quo pervolit ire, staaer pervolit f. pervelit.

pervŏlūto, are, v. a., intens. af pervolvo: vender el. tumler paa alle Sider; df. ∾ libros alicujus: ideligen at oprulle el. opslaae; df. „overf.": flittigen at læse deri, Cic. Att. 5, 12; cf. id. d. Or. 1, 34; f. ogs. und. pervolvo. — pervŏlūtus, 3, partic. af flgd. — per.volvo, volvi, vŏlūtum, 3, v. a.: vælter el. tumler el. kaster om deri; – ∾ aliquem in luto, Ter. Andr. 4, 4, 38; – men medial: corruit in suo sibi pervoluta sanguine, Appul.; — II) „fig.": ut in iis locis ··· pervolvatur animus, (ideligen er sysselsat dermed), Cic. d. Or. 2, 35; men Catull. 94: Smyrnam (Digt af Cinna) incana diu saecula pervoluënt; f. ogs. und. pervoluto. — pervorse, pervorto, etc., f. und. perverse, perverto.

pervulgāte, adv.: paa Mængdens Vis, i Almuesproget; – Laberius pervulgate cocionem dicit, quem veteres arulatorem, Gell. 16, 7; cf. id. 18, 10; af — pervulgatus, 3, partic. o. adj., f. und. flgd. — per.vulgo, (volgo), avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": giør fælles el. almindelig; navnl. ogs. udbreder el. bekiendtgiør; – quae causa deum (gen.) per magnas numina gentes Pervolgàrit, etc., Lucr. 5, 1160; praemia officii et virtutis ··· in mediocribus hominibus pervulgari (non oportere), Cic. Inv. 2, 39; illas tabulas pervulgari atque edi populo R. etc., id. Sull. 15; tu vero Hirtium pervulga, (udgiv hans Bog), id. Att. 12, 45; in re abs te ipso pervulgata, id. Verr. 2, 42; — b) ogs. sensu obsceno:

quae se omnibus pervulgavit (mulier), Cic. Coel. 16; — II) „overf." o. „poet.": at giennemvandre el. giennemstreife; - litus pervulgans furor, (i. e. pererrans), Pacuv. ap. Varr.; cf. Lucr. 2, 346; men id. 4, 209: Tempore, quo solis pervolgant lumina coelum; — III) partic. pervulgatus, (pervolg.), 3, ogs. som adj.; A) aldeles fælles el. almindelig el. sædvanlig; - ∾ consolatio, Cic. Fam. 5, 16; - men comisk, Plaut. Bacch. 4, 9, 150: pervulgatum est (triumphare: det er saa simpelt el. gement); - compar., notius pervulgatiusque, Gell.; superl., ∾ dignitas verborum, auct. ad Her., — B) almindeligen el. meget bekiendt; - de re etiam in vulgus pervulgata (loqui), Cic. Fin. 2, 5, inc., (al. pervagata); men maledicta pervulgata in omnes, id. Coel. 3.

pēs, gen. pĕdis, m., (πούς, ποδός); I) „egenl.": Foden (hos Mennesker og Dyr); - apti ad pedem (calcei), Cic.; pedem laevum projicere, (sætte frem), Virg.; ad pedes alicujus accidere, Cic., procidere, Hor., ogs. se projicere el. prosternere, (kaste sig for nogens Fødder), Cic.; cf. Liv. 6, 3; men Cic. Verr. 5, 49: mater mihi ad pedes misera jacuit, (som bedende); - vincere pedibus el. certamine pedum, (i. e. cursu, i Veddeløb), Ovid.; - pedem ferre, inferre, gaae el. komme; Ferte simul ··· pedem, (ledsager mig), Virg. Ge. 1, 11; pedem inferre in possessionem, (betræde), Cic. Caecin. 14; ligel. pedem in fundo ponere, ibd. 11; cf. id. Phil. 2, 19, ogs. ibd. 3, 11; - pedem efferre aedibus, Plaut., porta, Cic., domo sua, id., (gaae ud deraf); - pedem referre, (trække sig tilbage), Liv., pedem revocare, Virg. Aen. 9, 125; - pedibus iter ingredi, (til Fods), Cic. d. Senect. 10; cf. Suet. Aug. 53; men ogs. heder pedibus iter conficere: at reise til Lands el. over Land, Cic. Vatin. 5; hvf. Propert. 2, 20, 63: Seu pedibus Parthos sequimur, seu classe Britannos; - pedibus ire el. discedere in sententiam alicujus, (stemme for nogens Forslag, neml. oprdl. at gaae over til el. hen til den, der gior et Forslag); in quam sententiam quum pedibus iretur, Liv. 5, 9; cf. id. 3, 41; - comisk er: conjicere se in pedes, (løbe sin Vei), Ter. Phorm. 1, 4, 13; cf. id. Eun. 5, 2, 5, (hvor conjicio er at supplere); ligel.: manibus pedibusque, med Hænder og Fødder, (d. e. af alle Kræfter), id. Andr. 1, 1, 131; - servus, qui coenanti ad pedes stat, (som varter nogen op ved Bordet), Senec.; ligel. verna ad pedes, Martial. 12, 88; men Cic. Att. 8, 5: servum a pedibus meum Romam misi, (al. a pedibus meis); - quod ante pedes est, Ter. Ad. 3, 3, 32, (hvad der ligger ligefor nogen); ligel. ante pedes posita, Cic.; - stans pede in uno, (paa det ene Ben, d. e. uden al Umage), Hor. Sat. 1, 4, 10; men omvendt: in his actionibus omni, ut agricolae dicunt, pede standum est, (man maa anstrænge sig til det Yderste), vid. Quintil. 12, 9, 18; - pede terram pulsare el. quatere, („poet." om de Dansende), Hor.; excipere se in pedes, (blive staaende paa Benene efter et Spring), Liv. 4, 19; men in pedes nasci, (med Benene foran, om Fuglene), Plin. 10, 74; - circum pedes habere, (f. circum se: omkring sin Person), Cic. Verr. 1, 36; ligel. omskrivende: a pedibus legatorum abducere (f. a legatis), id. Dejot. 1; ligel. hominem ante pedes Manilii constituit, (foran hans Domstol), id. Cluent. 13; - sub pedibus alicujus relinquere, (lade i nogens Vold, give til Priis for nogen); vid. Liv. 34, 32, ogs. Virg. Aen. 7, 100; bf. „poet.": Sub pedibus timor est, (naar man neml. er Herre derover), Ovid. Met. 14, 491; cf. id. Trist. 1, 8, 16; Perstat enim Fortuna tenax, votisque malignum Opponit nostris insidiosa pedem, (modstaaer vore Ønsker), id. Pont. 4, 6, 8; - trahi pedibus, (trækkes el. drages ved Benene, d. e. gives til Priis, overgives til Fordærvelse); vid. Cic. Fam. 7, 22, o. id. Att. 4, 16; men techn.: de versu scazonte, (haltende el. slæbende), Ovid. Rem. 378: Seu celer (sc. sit), extremum seu trahat ille pedem (iambus); - „poet." mærkes endnu: pes dexter el. secundus el. felix, (om et lykkeligt Varsel), vid. Virg. Aen. 8, 302, o. Ovid. Fast. 1, 514; men omvendt: O quoties ingressus iter mihi tristia dixi Offensum in porta signa dedisse pedem, Tibull. 1, 3, 19; - endel. som Ordsprog: nec caput, nec pes, etc., (uden Hoved og Hale), Plaut. Asin. 3, 3, 139; cf. Cic. Fam. 7, 31; — B) „bes." ogs. at mærke; 1) i Krigssproget; - descendere el. degredi ad pedes, Liv., desilire, Caes., (stige el. springe af Hesten, om Rytteriet); cf. Liv. 4, 40, o. id. 21, 46; men conferre pedem, (f. congredi), hvf. Liv. 26, 39: collato pede rem gerere, (fægte i Haandgemænge); hvf. Cic. Planc. 19 „alleg.": non possum magis conferre pedem etc.; endel. stipendia pedibus facere, (tiene ved Fodfolket), Liv. 3, 27; ligel. pedibus merere, id. 24, 18; — 2) publicistisk: pedibus ire in sententiam alicujus, (i Senatet at stemme for nogens Mening el. Forslag); vid. Liv. 9, 8; s. ogs. ovenf. id. 5, 9: in quam sententiam quum pedibus iretur; — II) „overf." ifølge etslags Lighed; A) Foden el. det Nederste, navnl. af et Bord el. en Bænk; - pedes mensarum, tricliniorum, Plin.; lectulos ilignis pedibus, Terent.; cf. Senec. Benef. 2, 34: pedem et nostrum dicimus, et lecti, et veli, et carminis; — bb) hertil mærkes; a) pede plano, i Bygninger, (ligesom par terre): hvad der er lige med Jorden el. med Grunden, Vitruv. 6, 11; — b) ogs. Foden af et Bierg; - imos pedes Casii montis praetermeans (fluvius), Ammian.; — c) ogs. Jordbunden el. Grunden; - omnis Africa Zeugitano pede incipit, Solin.; — d) ogs. om flere Værter; saal. pedes gallinacei, (en Art af Værten capnos), Plin.; pes milvinus el. milvi, (en Art af Værten batis), Colum.; pedes betacei, (røde Beder), Varro; - ogs. Frugtstilk; navnl. in pl.: Stilke af de udpresfede Druer og Oliver, Colum., Plin.; — e) pl. pedes, ligesom pediculi: Lus, Plaut. Curc. 4, 2, 14, Varro; — C) i Somandssproget heder pes veli, Senec., ogs. pes in navi, Cic. d. Or. 3, 40: det Toug, hvormed Seilets Skøder vendes efter Vinden, (funis, quo tenditur velum, Serv. ad Virg. Aen. 5, 830); hvf. pedibus aequis, Cic. Att. 16, 6, pede aequo, Ovid. Fast. 3, 565, (for fulde Seil); cf. Catull. 4; bf. Virg. l. c.: Una omnes fecere pedem, (firede Touget el. Skødet, neml. for at optage Vinden), hvorom ogs. Plin. 2, 48: prolatis pedibus; - men pedes navales, Plaut. Men. 2, 2, 75, rimel. f. Matroserne; — D) „poet." tillægges pedes ogs. Floderne; ligel. ogs. Tiden; - Levis crepante lympha desilit pede, Hor. Epod. 16, 48; cf. Virg. Aen. 9, 125, o. Lucr. 5, 273; - Utendum est aetate, cito pede labitur aetas, Ovid. A. A. 3, 65; cf. id. Trist. 4, 6, 17; — E) „technisk" betegner pes endnu; 1) Versfod el. Versled; - pedibus claudere verba, (giore Vers), Hor. Sat. 2, 1, 28; cf. Ovid. Trist. 5, 12, 34; Musa per undenos emodulanda pedes, (i. e. per hexametrum et pentametrum), id. Am. 1, 1, 30; - orationem omnem constare pedibus, Quintil. 9, 4, 79; cf. Cic. d. Or. 3, 47; - ogs. Versemaal el. Metrum; vid. Hor. Od. 4, 6, 35: Lesbium servate pedem; cf. id. A. P. 80, o. Ovid. Ib. 646; - endel. i Musiken: Takten, vid. Plin. 29, 5; — 2) som Maal: Fod el. Fodbred; - pedem e villa adhuc egressi non sumus, (ikke et Skridt), Cic. Att. 13, 16; cf. ibd. 7, 22, o. id. Dejot. 15; men id. Acad. 2, 46: a Chrysippo pedem numquam (sc. discedit); — b) bf. „overf.": Maal el. Maalestok; - hic est pes justus, (det rette Maal), Plin. 18, 74; cf. Hor. Ep. 1, 7, 98: Metiri se quemque suo modulo ac pede, verum est.

Pescennĭus Niger: romersk Keiser; vid. Spartian. Sever. 15; — B) bf. Pescennĭānus, 3, reliquiae, ibd. — pesestas, atis, f., forældr. f. pestilentia, Fest. p. 210, (Müll.). — pessārĭum, i, n.: = 1. pessum, Theod. Prisc. — pessĭme, adv., s. und. male. — pessĭmo, are, v. a.: fordærver aldeles, Vulgat.; af — pessĭmus, 3, s. und. 1. malus. — Pessĭnus, (Pesin.), untis, f.: By i Galatien paa Grændsen af Storphrygien, med et berømt Cybelestempel; vid. Liv.

29, 10: si mater Idaea a Pessinunte Romam advecta foret; cf. Cic. Fam. 2, 12, o. Plin. 5, 42; — B) df. 1) Pessinuntīus, 3: pessinuntisk; - ∾ sacerdos magnae matris, Cic. Sest. 26; - ∾ aselli, Gell.; — 2) Pessĭnuntĭcus, 3: = frgd.; - ∾ dea, Appul.

pessŭlum, i, n., dem. af pessum, Coel. Aur. — pessŭlus, i, m., πάσσαλος: Slaa el. Skaadde for Døren; - pessulum ostio obdo, Terent.; - var ogs. dobbelt, hvf. Plaut. Aul. 1,2,25: occlude sis Fores ambobus pessulis. — 1. pessum, i, n., ogs. pessus, i, m., πεσσός, πεσσόν: en af Linskav og Medicamenter giort Tap til at stikke ind i syge Huldeder af Legemet, Appul. — 2. pessum: tilbunds, osv., s. und. 2.pessus. — pessumdo el. pessundo, s. und. 2.pessus.

1. pessus, i, m., s. und. 1.pessum. — 2. pessus, el. pessum, (nomin. inus.), i: Bunden (af et Kar); sædv. in acc. pessum, (s. ad pessum), somadv.: tilbunds; df. I) „egenl."; pessum ire el. abire el. subsidere (el. venum ire): at gaae el. synke tilbunds; - multae per mare pessum Subsedere suis pariter cum civibus urbes, Lucr. 6,588; caseus si pessum abit (in muria; opp. si innabit), Colum.; - Nunc eam (cistellulam) cum navi scilicet abivisse pessum in altum, Plaut. Rud. 2,3,61; lacus ut folia ··· pessum ac penitus accipiat, Mela 3, 9; — II) „fig."; A) pessum ire, ogs. sidere: at gaae til Grunde, at blive ulykkelig, at geraade i Fordærvelse; - nisi quia miser non eo pessum, (at jeg ikke er aldeles tilintetgiort), Plaut. Cist. 2, 1, 12; vitia civitatis ··· pessum sua mole sidentis etc., Senec. Const. Sap. 2; - ogs. om Ting: pessum ituros fertilissimos Italiae campos, Tac. Ann. 1, 79; — B) pessum dare, (pessumdare, pessundare), ogs. pessum premere, agere, dejicere: at lade gaae til Grunde, at fordærve, at giøre ulykkelig; - Quae si non astu providentur, me aut herum pessum dabunt, Ter. Andr. 1, 3, 3; cf. Tac. Ann. 3, 66; men Plaut. Rud. 3, 2, 3: exemplum pessumum pessundate, (i. e. tollite el. delete); - ogs. pass.: (animus) ad inertiam et voluptatem corporis pessum datus, (nedsunken deri el. forfalden dertil), Sall. Jug. 1; - Ut non ego istum pro suis factis pessumis pessum premam, Plaut. Most. 5, 2, 49; aetate pessum acta, (da hans Levetid var endt), auct. ap. Lactant.; nisi eam pessum de tantis opibus dejecero, Appul.

pestĭbĭlis, e, [pestis]: fordærvelig, usund, fundus, Cod. Just. — pestĭfer, ogs. pestĭfĕrus, 3, [pestis, fero]: pestbringende; - ut mortui aegros, aegri validos ··· tabe ac corporum pestifero odore, conficerent, Liv. 25, 26; - ogs. „alm.": fordærvelig, skadelig, aër, Colum., morbus, Cels.; cf. Cic. N. D. 2, 12: accessus ad res salutares, a pestiferis recessus; - ∾ civis, Cic., tribunatus, id.; cf. Virg. Aen. 7, 570; men saepe saluti fuere pestifera, vid. Senec. d. Ir. 1, 12; df. — pestĭfĕre, adv.: fordærveligen, skadeligen; - ∾ sciscuntur multa in populis, Cic. Leg. 2, 5.

pestĭlens, tis, adj., [pestis]: pestbringende, skadelig for Sundheden, usund el. smittet, aedes, Cic., aspiratio, id., Africus (ventus), Hor. Od. 3, 23, 5; cf. Cic. Fat. 4: (locorum) alios salubres, alios pestilentes, etc.; - compar., ∾ annus, Liv., fundus, Varro; superl., ∾ annus, Cic.; - ogs. c. dat.: annus pestilens urbi agrisque etc., vid. Liv. 3, 6; — II) „overf.": fordærvelig, skadelig; - pestilens collegae munus esse, Liv. 2, 41; ∾ invidia, Senec., avaritia, Appul.; - homo (Sardus), pestilentior patria sua, Cic. Fam. 7, 24.

pestĭlentĭa, ae, f., [pestilens]; I) „egenl.": Pest, d. e. farlig Smitsot el. Omgangssyge; - gravi pestilentia conflictati ex diutina conclusione etc., Caes. B. C. 2, 22; cf. Liv. 27, 23; men pestilentiae contagia prohibere, Plin.; — II) „fig."; A) „overf.": Luftens el. Egnens Usundhed; - tum salubritatis, tum pestilentiae signa percipi (ex extorum habitu etc.), Cic. Div. 1, 57; in Salapinorum pestilentiae finibus, (s. in Sal. pestilentibus finibus), id. Agr. 2, 27; cf. ibd. 1, 5: possessor pestilentiae, (s. pestilentis agri); — B) „ment.": Fælhed, Afskyelighed; - Orationem ··· Plenam veneni et pestilentiae legit, Catull. 44; animorum labes et pestilentias etc., Gell. 1, 2.

*pestĭlentĭārĭus, 3: = pestilens, Tertull.; o. — pestĭlentĭōsus, 3: = frgd., locus, Digest.; — [pestilentia]. — pestĭlentus, 3, Biform af pestilens, loca, Laev. ap. Gell. — pestĭlis, e, [pestis]: = pestilens; - ∾ aurae, Arnob.; df. — pestĭlĭtas, atis, f.: = pestilentia, Lucr. 6, 1096, oftere. — pestis, is, f.; I) „egenl.": Pest, d. e. farlig Smitsot el. Omgangssyge; - hos pestis necuit, Enn. ap. Priscian.; finem pesti exposcunt, Liv. 3, 7; cf. id. 4, 25: avertendae a populo pestis causa etc.; - men „poet." om en stinkende Lugt (el. Bukkestank): Quare aut crudelem nasorum interfice pestem, Aut etc., Catull. 69; - ogs. in pl.; in omnibus morbis et pestibus, Colum. 7, 5; cf. Virg. Ge. 3, 471; — II) „overf."; A) „alm.": Fordærvelse, Undergang; - pestem alicui importare, Cic. Dejot. 5; cf. id. Off. 2, 5; ∾ machinari, id., minitari, Liv.; depellere pestem, (i. e. mortem), Virg. Aen. 9, 328; men ibd. 5, 699: servatae a peste carinae, (i. e. ab incendio); ligel. gravior pestis, (om et ødelæggende Jordskælv), Tac. Ann. 2, 47; cf. Lucr. 3, 348: Discidium ut nequeat fieri sine peste maloque; - men comisk, Plaut. Capt. 4, 3, 3: Quanta pernis pestis veniet! quanta labes larido! — B) „concret": hvad der paaforer el. forvolder Skade el. Fordærvelse; - peste interimor textili, Cic. Tusc. 2, 8, (e Soph.); Tum variae illudant pestes, (alslags Utoi), Virg. Ge. 1, 181; - ligel. om Personer; saal. om Clodius, Cic. Sest. 14: producti ··· in concionem ab illa furia ac peste patriae; om Verres, id. Verr. 3, 54; - ogs. c. gen. subj.: quaedam pestes hominum, (visse ryggesløse Personer), id. Fam. 5, 8.

Pĕta, ae, f., [peto], sc. dea; Peta, quae rebus petendis praeest, Arnob., (alts. de Bedendes Gudinde). — pĕtămĭnārĭus, i, m., [πετάμενος, i. e. volans, flyvende]: Luftspringer, Ækvilibrist, Firmic. — pĕtăsātus, 3, [petasus]: med Reisehat, d. e. reisefærdig, Cic. Fam. 15, 17; men Suet. Aug. 82: domi non nisi petasatus etc., (med Solskjerm el. med Skyggehat).

pĕtăsĭo, ōnis, m., Biform af flgd., inc., Varro. — pĕtăso, ōnis, m., πετασών: Boven el. Forskinken af Svinet; - Et pulpam dubio de petasone voras, (som er ankommen), Martial. 3, 77; cf. id. 13, 54, flgd.; (opp. perna, Skinken). — 1. pĕtăsuncŭlus, i, m., dem. af frgd.; - ∾ siccus, (tør Skank), Juvenal. 7, 119. — 2. pĕtăsuncŭlus, i, m., dem. af flgd.: liden Reisehat, Arnob. — pĕtăsus, i, m., πέτασος: Reisehat el. Solhat, Plaut.; tillægges ogs. Mercurius, id. Amph. prol. 143; — II) ifølge etslags Lighed: Hat el. hatformet Dække over en Bygning, vid. Plin. 36, 19.

pĕtaurista, ae, m., πεταυριστής: Liniedanser, Ækvilibrist; efter Varr. ap. Non.: ἀπὸ τοῦ πέτασθαι; — II) „overf." hede ogs. visse Dyr: petauristae (a lascivia posteriorum crurum), vid. Plin. 11, 39; df. — pĕtaurĭstārĭus, i, m.: = frgd., Petron. — pĕtaurum, i, n., πέταυρον: Stillads el. Maskine for Liniedansere og Gøglere; - jactata petauro Corpora, Juvenal. 14, 265; cf. Martial. 2, 86. — pĕtax, acis, adj., [peto]: higende derefter, c. gen., Fulgent.

Pĕtēlĭa, (Petil.), ae, f.: By i d. Bruttiske, vid. Liv. 23, 30; — B) df. Pĕtēlīnus, 3, fides, vid. Liv. l. c., o. Val. Max. 6, 6, extern. 2; - Petelini, orum: Indvaanerne af Byen P., Inscript.; — not. a: lucus Petelinus ved Rom, vid. Liv. 6, 20; — not. b: ogs. er Petelia, ae, f.: By paa Vestkysten af Lucanien, Val. Max. 9, 8, extern. 1. — pĕtesso, (petisso), ĕre, v. a., [peto, formet som incesso, lacesso]: stræber derefter, søger ivrigen; - qui hanc (laudem venandi) petessunt, Cic. Tusc. 2, 26; cf. Lucr. 5, 808: aurasque petissens etc.

pĕtīgĭnōsus, 3: fuld af Udslæt, Theod. Prisc.; af — pĕtīgo, inis, f., [peto], ligesom impetigo: Udslæt el. Hudsygdom, Cato, Lucil. ap. Non., (hos begge med Varianten depetigo), inc. — Pĕtīlĭa, ae, f., s. und. Petelia. — pĕtīlĭum, i, n.: etslags Høstblomst, Plin. 21, 25. — Pĕtīlĭus, a: romersk Slægtsnavn; — B) ds. adj., Petilius, 3, rogatio de peculatu, vid. Liv. 38, 55; - ogs. Petiliānus, 3, regna, Martial. 12, 57, (om et en ubekiendt Petilius tilhørende Lyststed). — pĕtīlus, 3: tynd el. mager, crura, Lucil. ap. Non., labra, Plaut. frgm. ibd. — pĕtīmen, inis, n., [besl. m. petigo]: etslags Saar paa Lastdyrets Ryg el. Bov, Lucil. ap. Fest. — pĕtiŏlus, i, m., dem. af pes: liden Fod; - in petiolis capitulisque haedorum etc., Cels.; — II) „overf.": en Frugtstilk; - petiolos, quibus mala pendent, intorquere, Colum. — Petisia mala: en liden Æbleart, Plin. 15, 15, rimel. Paradisæbler. — pĕtisso, ĕre, s. und. petesso.

pĕtītĭo, onis, f., [peto]; I) oprdl. i Fægtersproget: Stød el. Stik; vid. Serv. ad Virg. Aen. 9, 439; hvf. Cic. Catil. 1, 6: quot tuas petitiones ita conjectas, ut etc., (Stød, der vare saaledes rettede, at osv.); — b) ds. „alleg." om Talerens Angreb: sic oratio nec plagam gravem facit, nisi petitio fuit apta, etc., Cic. Orat. 68; cf. id. Div. in Caecil. 14, o. id. d. Or. 3, 54; — II) „fig.": Begjering, Forlangende; ds. A) „alm.": Bøn el. Ansøgning; - successus petitionum a potestatibus, Plin. 29, 19; — B) „bes."; 1) navnl. Candidatens Ansøgning om et Statsembede; - ∾ consulatus, Caes., pontificatus, Sall.; cf. Suet. Caes. 26; men Cic. Att. 1, 1: petitionis nostrae (sc. consulatus) ··· hujusmodi ratio est, (dermed staaer det sig saaledes); cf. id. Fam. 13, 10; — 2) i Retssproget; a) retlig Begjering el. Fordring el. Klage i private el. civile Sager, (opp. accusatio: Anklage i criminelle Sager); - recusatio ··· contra petitionem pecuniae, Quintil. 4, 4, 6; ∾ hereditatis, Digest.; — B) Ret til at gjøre en Paastand, Fordringsret, odl.; - nisi prius a te cavero, amplius eo nomine neminem, cujus petitio sit, petiturum, Cic. Brut. 5; ligel. habere petitionem ab aliquo, Digest.

pĕtītor, oris, m., [peto]; I) „alm.": som søger at naae el. lange, som stræber derefter; A) „alm."; ∾ famae: som søger Navnkundighed, Lucan. 1, 131; - ogs. om en Frier, Appul.; — II) „bes." ogs.; A) publicistisk: som søger et Embede el. en Ærespost; - hic generosior Descendat in campum petitor, Hor. Od. 3, 1, 11; ligel. petitoris filium etc., African. ap. Macrob. Sat. 2, 10; — B) i Retssproget: en Klager i en Privatsag, (opp. accusator), vid. Cic. R. Com. 14; ligel. possumus petitoris personam capere, accusatoris deponere, id. Quintil. 13; cf. Plin. Ep. 6, 2; ds. — pĕtītōrĭus, 3; I) „alm.": hørende til en Begjering el. Ansøgning; - ∾ artes, Mamert. Grat. Act. ad Jul.; — II) „bes.": hørende til en Retsforfatning; - qui petitorio judicio utitur, etc., Digest. — pĕtītrix, icis, fem. af petitor; I) „alm.": som beder el. ansøger om noget, Pseud. Quintil. Decl. 252; — II) „bes.": som gjør en Fordring for Retten; - contra petitricem pronunciare, Digest. — pĕtītūrĭo, ire, v. a., desid. af peto: ivrigen at søge, navnl. en Ærespost; - video hominem valde petiturire, Cic. Att. 1, 14. — 1. pĕtītus, 3, partic. af peto. — 2. pĕtītus, us, m., [peto]; I) „alm.": Søgen el. at søge; - terraeque petitus, Lucr. 3, 173, (Falden el. at falde til Jorden el. i Afmagt); — II) „fig.": Begjering el. Forlangende; - consensu petituque omnium, Gell. 18, 3.

pĕto, ivi o. ii, itum, 3, v. a., [besl. m. πέτω, i. e. πίπτω]; I) „egenl.": søger at række el. lange el. naae; ds. A) angriber fiendligen el. med Vaaben; ds. a) støder el. stikker el. skyder derefter, navnl. om en Gladiator, (s. und. petitio); cf. Cic. Orat. 68: vitando caute et petendo vehementer (sc. adversarium); - men om en Morder el. Snigmorder: ∾ caput et collum, id. Mur. 26; cf. id. Lig. 3, o. Suet. Caes. 81; - ogs. om en Kriger el. Jæger; ∾ aliquem jaculo infesto, Liv., aprum jaculis, Suet.; cf. Hor. Epod. 5, 10; „poet." ogs.: Nec pecudes ··· petit (sc. sagittis), Tibull. 2, 1, 71; men morsuque petentes (catulos), Lucr. 5, 1067; Te Jovis imperio fulmina missa petant, (ramme dig), Tibull. 1, 2, 8; — b) angriber fiendsk, gaaer løs derpaa, bekriger; - ∾ bello ··· penates, Virg. Aen. 3, 603, armis patriam, Vell. 2, 68; ligel. ∾ Romam, Liv. 26, 7; - rem publicam aperte peti, Cic. Catil. 1, 5; s. ogs. nedenf. nr. II, A; — B) uden Fiendskab el. venskabeligen at søge el. tage derefter; - ∾ collum amplexu, (tage el. falde om Halsen), M. Coel. ap. Quintil. 4, 2, 124; cf. Ovid. Met. 6, 605: Amplexuque petit etc., (al. Amplexumque petit etc.); — bb) oftere; a) at søge el. drage el. reise derhen el. dertil; - ∾ per Macedoniam Cyzicum, Cic. Fam. 14, 4; ∾ castra, naves, Nep.; men ∾ altum, (om en Flaade), Liv. 25, 27; loca calidiora petentes (grues), Cic.; - ds. „poet.": qui per saxa volutus Purior electro campum petit amnis, (flyder derì), Virg. Ge. 3, 521; men ∾ aequora ima, (dukke ned deri), id. Aen. 9, 119; men Mons petit astra, (strækker sig i høien Sky), vid. Ovid. Met. 1, 316; - men om en Væxt: ∾ altitudinem palmi, (voxe til dens Høide), Plin. 27, 96; - ut te supplex peterem, (gik el. kom til dig), Virg. Aen. 6, 115; men pass.: Et quondam Grajis, Phasi, petite viris, (hvortil Grækerne fordom droge), Ovid. Pont. 4, 10, 52; — b) at søge el. opsøge el. hente; - Principio sedes apibus statioque petenda (sc. est), Quo etc., (bør opsøges), Virg. Ge. 4, 8; men ordsprogsvis: E flamma petere te cibum posse arbitror, Ter. Eun. 3, 2, 38; ∾ epistolam, (afhente), Cic. Fam. 9, 2; petuntur in vincula, qui etc., Quintil. 7, 1, 55; cf. Virg. Aen. 6, 395; - in extremam Italiam petere Brundusium ostreas, (faa langt borte), Plin. 9, 75; ligel. ∾ myrrham ad Troglodytas, id.; ligel. collis, in quem vimina petebantur, (hvorhen man gik derefter), id.; ligel. jura Baeticum petere, (have sin Jurisdiction derunder), id.; men Hinc Italae gentes ··· In dubiis responsa petunt, Virg. Aen. 7, 85; — c) m. besl. Object: at tage el. gribe; - iter a Vibone Brundisium petere contendi, Cic. Planc. 40; men ∾ alium cursum, (tage en anden Vei), id. Att. 3, 8; cf. Caes. B. G. 2, 21; — II) „fig."; A) angriber el. forfølger fiendligen; - qui me epistola petivit etc., Cic. Att. 2, 2; ∾ aliquem fraude et insidiis, Liv. 40, 55; ∾ aliquem falsis criminibus, Tac. Ann. 4, 31; — B) forlanger, fordrer, begerer; 1) „alm."; - ex iis, quantum res petet, hauriemus, Cic. d. Or. 3, 31; - ogs. eftertragter, søger at naae; ∾ salutem fuga, Nep. Hannib. 11, praedam pedibus, Ovid. Met. 1, 533; quo minus gloriam petebat, eo magis sequebatur, Sall. Catil. 5; ∾ principatum eloquentiae, Cic. Orat. 15; - ogs. om Forelskede; vid. Sall. Catil. 25, o. Catull. 61, 152; — b) ogs. at fremdrage el. hente derfra; - altius initium rei demonstrandae petisse, Cic. Caecin. 4; ∾ a literis exiguam doloris oblivionem, id. Fam. 5, 15; haec ex veteri memoria petita, Tac. Hist. 3, 5; - men ∾ suspirium alte, Plaut. Cist. 1, 1, 57; cf. Hor. Epod. 11, 10, o. Ovid. Met. 2, 622; — 2) „bes."; aa) forlanger el. fordrer retligen, gjør Paastand derpaa; - qui per se litem contestatur, sibi soli petit, etc., Cic. R. Com. 18; ligel. id. Cluent. 59: nuper ab ipso Avito petere coepit; cf. id. Mil. 27; — bb) forlanger bedende, beder el. bønfalder derom; - a te etiam atque etiam ··· majorem in modum peto et contendo, ut etc., Cic. Fam. 13, 1; cf. ibd. 9, 13: peto igitur a te, vel, si pateris, oro, ut etc.; ogs. ∾ in beneficii loco et gratiae, ut etc., id. Verr. 5, 82; men Ovid. Met. 11, 281: petit, urbe vel agro Se juvet, (hvor ut er udfaldet); s. ogs. Virg. Aen. 7, 54; - passis manibus pacem a Romanis petere, Caes. B. G. 2, 13; ∾ vitam innocenti, Tac. Ann. 2, 31; ogs.

∾ de aliquo, (s. ab aliquo), ut etc., Digest.; men ∾ alicui aliquid ab aliquo, Cic. Qu. Fr. 2, 15; — b) publicistisk: at søge om et Statsembede, (forskielligt fra ambire, der maatte gaae foran); - ex iis, qui nunc petunt, Cic. Att. 1, 1; cf. Liv. 1, 35; — not.: perf. petit, f. petiit, Ovid. Fast. 1, 109: Flamma petit altum, propior locus aëra cepit; cf. Virg. Aen. 9, 9.

pĕtōrĭtum, (petorritum), i, n., [celtisk Ord]: etslags firhiulet Vogn, Plin. 34, 48, Hor. Ep. 2, 1, 192, o. id. Sat. 1, 6, 104. — Pĕtŏsīris, is, m.: berømt Mathematiker og Astrolog i Aegypten, Plin. 2, 21; - bf. „overf.": en Mathematiker og Astrolog, Juvenal. 6, 581.

1.pĕtra, ae, f., πέτρα: Steen, saxum; quum liquescunt petrae, Plaut. frgm. ap. Serv.; - ogs. en Klippe; lapis ex subdialibus petris (caeditur), Plin.; petrae Scirouides, Senec. Hippol., Capharides, id. Herc. Oet. — 2. Pĕtra, ae, f.: Navnet paa flere Byer, hvoraf mærkes; I) Petra, i den Deel af Arabien, som deraf heder Petraea, Plin. 6, 32; — II) Petra, paa Sicilien, Plin. l. c., heder ogs. Petraea, Sil.; men Indvaanerne: Petrini, orum, Cic. Verr. 3, 39, ogs. Petrenses, ium, Solin. — 1.petraeus, 3, (1.petra): som voxer paa Klipper, brassica, Plin., alnus, id. — 2. Petraeus, 3, s. und. 2.Petra.

Petrējus, a: romersk Slægtsnavn; - M. Petrejus: en af Pompejus's Legater i Spanien, Caes. B. C.; — B) bf. Petrējānus, 3, auxilia, auct. B. Afr. 19. — Petrenses, ium, m., s. und. 2.Petra, nr. II. — petrensis, e, (1.petra): som findes paa Klipper, Coel. Aur. — petrēus, [petra el. Petrus]: petreisk el. steenhaard; - spinae petreis pedibus tritae, Augustin.

pĕtrĭcōsus, 3, s. und. pertricosus. — Petrīnum, i, n.: Landgods ved Sinuessa i Campanien, Hor. Ep. 1, 5, 5, Cic. Fam. 6, 19. — 1.petrīnus, 3, πέτρινος: af Steen, acies, (Steenkniv til Omskærelse), Tertull. — 2. Petrīnus, 3, o. Petrini, orum, s. und. 2.Petra. — Petrites, ae, m., vinum, Πετρίτης οἶνος: etslags Viin, (rimel. fra Petra i Arabien), Plin. 14, 9.

petro, onis, m., (besl. m. petra): gammel Vede, (hvis Kiød er haardt som Steen), Plaut. Capt. 4, 2, 40. — Petrocōrii, orum, m.: Folk i Aqvitanien, (hvor nu Perigord), Caes. B. G. 7, 75, o. Plin. 4, 33. — 1.pertrōnius, 3, [petra], canes: hvormed der jages paa Klipper el. i Bierge, Gratian. Cyneg. 202. — 2.Petrōnius, a: romersk Slægtsnavn, hvoraf mærkes Petronius Arbiter, romersk Ridder, Yndling af K. Nero, skrev en latinsk Roman (Satiricon), hvoraf betydelige Brudstykker haves; vid. Tac. Ann. 16, 17 flgd.; — B) bf. Petrōnius, 3, lex, Digest.; ogs. Petrōniānus, 3, Fulgent. — petrŏsĕlīnum, i, n., πετροσέλινον: Petersillie, Plin. 20, 47. — petrōsus, 3, [petra]: steenig el. klippefuld; - petrosis locis, (opp. mollibus), Plin. 9, 50; men in petrosis (sc. locis), id. 26, 29; cf. id. ibd. 50.

pĕtŭlans, tis, adj., [peto]; I) „egentl.": vild el. kaad, som hopper el. springer omkring, hostia, Juvenal. 12, 5; Interdum perscissa furit petulantibus Euris (carbasus), Lucr. 6, 110; - ogs. kaad el. overgiven el. pudsig; ∾ animalia quaedam ad imitandum, Gell. 17, 20; — II) „fig."; A) „alm.": kaad, fræk, fornærmende; - ut, si quis mihi maledicat, petulans, aut plane insanus videatur, Cic. d. Or. 2, 75; petulans et furiosum genus dicendi, id.; ∾ genus jocandi, id.; - petulantius convicium, Arnob.; petulantissima imitatione deridere, Petron.; — B) „bes.": smudsig el. anstødelig, pictura, Plin.; ogs. utugtig el. liderlig; - si petulans fuisset in virgine aliqua nobili, Cic. Parad. 3, 1; bf. — pĕtŭlanter, adv., sædv. „fig.": frækt, skamløst, krænkende, invehi in aliquem, Cic. Att. 2, 19; - compar., ∾ jactare contumeliam, id. Coel. 3; superl., quum petulantissime fiant (haec), vid. id. Att. 9, 19.

pĕtŭlantĭa, ae, f., [petulans]; I) „egentl.": vild el. kaad Bevægelse, Vildhed el. Kaadhed; - cornuti capri perniciosi ⋯ propter petulantiam, (fordi de stange), Colum.; — II) „fig."; A) „overf.": ∾ ramorum, (deres yppige Vært), Plin.; men ∾ morbi, (dens Heftighed), Gell.; — B) oftere „ment." o. „ethisk": Kaadhed, Frækhed, Skamløshed, krænkende Adfærd; - ex hac parte pugnat pudor, illinc petulantia, Cic. Catil. 2, 11; cf. id. d. Senect. 11, hvor petulantia forbindes m. libido, ligel. m. furor, id. Pis. 14, m. audacia, id. Caecin. 35; - ogs. in pl., Gell. 3, 3; — b) Uagtsomhed, Letsindighed; vid. Plaut. Cist. 4, 2, 3; men ∾ linguae: overgiven Tale, Suet. Tib. 61. — pĕtulcus, 3, [peto]: som gierne stanger el. støder (med Hornene el. med Hovedet), caper vel aries, Colum., haedi, Virg., agni, Lucr.; — II) sild. „overf.": kaad, overgiven, meretrices, Serv. ad Virg. Ge. 4, 10.

1.peuce, es, f., πεύκη: Fyrretræet, Begfyrren, Plin. 11, 41; — II) en Viindrueart, id. 14, 9. — 2. Peuce, es, f.: Ø i Mundingen af Donauen, Plin. 4, 24, Lucan.; — II) efter Mythen er Peuce: Gemalinde af Ister, Stat., Val. Fl. — peucĕdanum (-on), i, n., o. peucedanos, i, m., πευκέδανον (-ος): etslags Skiermplante, (peucedanon officinale L.), vid. Plin. 25, 70; ogs. pinastellum, Appul., (germ. Haarstrang el. Saufenchel). — Peucĕtĭa, ae, f.: Egn i Appulien, Plin. 3, 16; — B) bf. Peucĕtĭus, 3, sinus, Ovid. Met. 14, 513. — Peucini, orum, m., efter Tac. Germ. 46: germanisk el. sarmatisk Folk. — peumĕne, es, f.: etslags Sølvskum, Plin. 33, 35.

*pexātus, 3: som bærer en Klædning, der endnu ikke er luvslidt; - Pexatus pulchre rides mea, Zoïle, trita, Martial. 2, 58; o. — pexĭtas, atis, f., Plin. 11, 28, om Spindelvæven: crebratae pexitas telae, (rimel. dens Tæthed); af — pexus, 3, partic. af pecto. — pezĭcae el. pezitae, arum, f., πέζικες el. πέζιαι: Svampe uden Stilk og Rod, Plin. 19, 14.

ph staaer i Latinen f. Grækernes φ; vid. Quintil. 12, 10, 27 flgd. — Phăcĕlīnus, 3, [φάκελος, i. e. fascis]: Epithet til Diana, Hygin.; cf. Sil. 14, 260: sedes Phacelina Dianae, (et Dianatempel med Omegn, ikke langt fra Forbierget Pelorum paa Sicilien). — Phaeāces, um, m., Φαίακες: Phæakerne, Indvaanerne paa den mythiske Ø Scheria, (d. historiske Corcyra), Ovid. Met. 13, 719, ogs. Cic. Brut. 18, o. Virg. Aen. 3, 291; - ogs. in sing. som adject.: Phaeax populus, Juvenal. 15, 23; - vare efter Mythen hengivne til Vellevnet; hvf. ogs. Hor. Ep. 1, 15, 24: Pinguis ut inde domum possis Phaeaxque reverti, (som en Phæaker); — B) bf. 1) Phaeācius, 3, Φαιάκιος: phæakisk, tellus, Tibull. 4, 1, 78, o. Ovid. Am. 3, 9, 47: Den Phæakia el. Scheria el. Corcyra; — b) oftere absol., Phaeacia, ae, f., (sc. insula): ovennævnte Ø i d. joniske Hav, (hod. Corfu), hvorom Plin. 4, 19: Corcyra Homero dicta Scheria et Phaeacia etc.; cf. Tibull. 1, 3, 3; — 2) Phaeācus, 3: = frgd.; - ∾ siluae, Propert. 3, 1, 51; — 3) Phaeācis, idis, f., Φαιακίς, (sc. musa): et Digt om Ulysses's Ophold paa Phæakia, Ovid. Pont. 4, 12, 27, o. 4, 16, 27. — Phaeacia, etc., s. und. Phaeaces.

phaecăsĭānus, 3, s. und. flgd. — phaecăsĭum, i, n., φαικάσιον, pl. phaecasia: etslags hvide Sko, der navnl. i Athenen bares af Præsterne, ogs. undert. af Philosopherne; vid. Senec. Benef. 7, 21; — bf. phaecasĭātus, 3: som bærer saadanne Sko, Senec. Ep. 113; — not.: Phaecasiani dii, Juvenal. 3, 218, (al. Phaecasiati), inc.

Phaedon (-o), ōnis, m., Φαίδων: Discipel af Socrates og Ven af Plato, der efter ham benævner sin berømte Dialog om Sielens Udødelighed; vid. Gell. 2, 18, o. Cic. N. D. 1, 33. — Phaedra, ae, f., Φαίδρα: Datter af K. Minos, Gemalinde af Theseus, blev forelsket i Stivsønnen Hippolyt, hvis Død hun

voldte ved en falsk Anklage, hvorefter hun dræbte sig selv; vid. Ovid. Her. 4, o. Senec. Hippol., ogs. Virg. Aen. 6, 445. — Phaedrus, dri, m., Φαῖδρος: Frigiven af K. Augustus, strev de bekiendte Fabler i Æsops Maner; til ham sigter ogs. Martial. 3, 20: An aemulatur improbi jocos Phaedri, (hvor improbus m. Lune om den, der revser Menneskenes Lyder); — not.: ogs. er Phaedrus: Navnet paa en Dialog af Plato (efter en af Socrates's Disciple); – men om en epicureisk Philosoph af dette Navn s. Cic. N. D. 1, 33.

phaenion, i, n., φαινίον: et slags Anemone, Plin. 21, 91, inc., (al. phrenion). — phaenŏmĕnon, i, n., φαινόμενον: usædvanligt Syn el. Syne, Phænomen; bf. sædv. Luftsyn el. Meteor, oftest in pl.; – quo (libro) phaenomena breviter comprehendit (Ovidius, om et tabt Digt af ham), Lactant.; — not.: Aratus's græske Digt, Φαινόμενα, er oversat paa Latin af Avienus; men af Cicero's og Cæsar Germanicus's Oversættelser deraf haves alene Brudstykker. — Phaenon, ōnis, m., (φαίνων, den Lysende): Planeten Saturnus, Appul.; (paa Græsk, Cic. N. D. 2, 20). — Phaestus, i, f., el. Phaestum, i, n.: By paa Creta, Plin. 4, 20; — B) bf. 1) Phaestius, 3, tellus, Ovid. Met. 9, 768, Apollo, Plin. 4, 4; — 2) Phaestias, ădis, f.: pl. Phaestiades, (sc. puellae), Ovid. Met. 9, 715; — not.: efter Phaestium, By i Lokris, benævnes: portus Apollinis Phaestii, Plin. 4, 4.

1. Phaĕthon, ontis, m., (φαέθων, i. e. lucens el. lucidus), Epithet til Solen el. Solguden; bf. rimel. Solguden selv; vid. Virg. Aen. 5, 105, o. Sil. 6, 3; — bf. Phaethontĭus, 3, Sil. 10, 110, hvor ora ad Phaethontia, (s. ad ora Solis). — 2. Phăĕthon, ontis, m., Φαέθων: Søn af Solen el. af Solguden ved Clymene; erholdt, ved sin Faders overilede Ed, Solvognen at styre, hvilket Arbeide endte med hans egen Undergang, da han, nedslynget af Juppiters Lyn, styrtede i Posloden el. Eridanus; – vid. Ovid. Met. 2 ab in., o. Cic. Off. 3, 25; — B) bf. 1) Phaëthonteus, 3, Φαεθόντειος, ignes, Ovid. Met. 4, 246, Padus, (hvori Ph. nedstyrtede), Martial. 10, 12; men ∼ umbra, id. 6, 15, (af Poppeltræer), s. und. flgd.; — b) ogs. Phăĕthontĭus, 3, amnis, Sil. 7, 149, d. e. Posloden, (hvori neml. lobe de af Romernes Nederlag mærkelige Floder Trebia o. Ticinus): ligel. ∼ stagna, id. 17, 497, (d. e. Trasimenersøen); — 2) Phăĕthontĭas, ădis, Φαεθοντιάς, pl. Phaëthontiades, egenl. adj. fem., (sc. puellae el. sorores): Phaethons Søstre, bleve af Sorg over deres Broders Skiebne forvandlede til Poppeltræer (el. til Ælmetræer), ligesom deres Taarer forvandledes til Bernsten; – vid. Ovid. Met. 2, 340, flgd., ogs. Virg. Ecl. 6, 62, ogs. Senec. Herc. Oet. 186; — 3) Phăĕthontis, ĭdis, ligesom frgd., adj. fem., gutta, Martial. 4, 32, i. e. electron el. Bernsten, som Phaethons Søstre græde, s. und. frgd.; — b) ogs. subst., Phaëthontides, Phaetons Søstre, Avien. — 3. Phăĕthon, ontis, m., heder Planeten Juppiter; men paa Græsk, Cic. N. D. 2, 20. — Phăĕthonteus, tius, etc., s. und. 2. Phaëthon, ogs. und. 1. Phaëthon. — Phăĕthūsa, ae, f., (φαέθουσα, den lysende): en af Phaethons Søstre, Ovid. Met. 2, 346.

phagĕdaena, ae, f., φαγέδαινα: unættelig Hunger el. Ulvehunger; – bf. en om sig ædende Kræftskade; vid. Plin. 23, 63; ogs. in pl., id.; bf. — phagedaenĭcus, 3, φαγεδαινικός: horende til Kræftskaden phagedaena, Plin. 24, 5. — phager el. phagrus, i, m., φάγρος: Navnet paa en Fisk, Plin. 32, 53; heder ogs. pager el. pagrus. — phăgo, ōnis, m., φάγος, φάγων, (i. e. edax): en Æder el. Sluger, Varro ap. Non. — phagrus, s. und. phager.

phala, ae, s. und. fala. — Phalacrine, es, o. Phalacrina, ae, f.: By i d. Sabinske, K. Vespasians Fodested, Suet. Vesp. 2. — phalacrŏcŏrax, acis, m., φαλακροκόραξ, [φαλακρός, i. e. calvus, κόραξ, i. e. corvus]: Vandravnen, Plin. 10, 68, ogs. corvus aquaticus, id. — Phălaecus, i, m.: gammel græsk Digter; efter ham benævnes Versarten: carmen Phalaecium (el. Phalaecum) el. Phaleucium, i. e. hendecasyllabon, (– – – ◡ ◡ – ◡ – ◡ – ◡; saal. Vidi, credite, per lacus Lucrinos), Diomed., Auson. — phalanga, (pal.), ae, f., φάλαγγη, φάλαγξ: Stang el. Stok; – proelium facere fustibus, quos vocant phalangas, vid. Plin. 7, 57; men centenas phalangas (ebeni: Stokke el. Planker el. Blokke deraf), id. 12, 8; – navnl. ogs. Rulle el. Løftestang til Flytning af Skibe og Maskiner, Caes. B. C. 2, 10, Varro; ogs. en Bærestang, Vitruv.; bf. — 1. phălangārĭus, (pal.), i, m.: som bærer Byrder paa en Bærestang, en Lastdrager, Vitruv. 10, 3. — 2. phălangārĭus, 3, [phalanx]: horende til en Phalanx; – phalangarii (sc. milites), Lamprid. — phalangītae, arum, m., φαλαγγῖται: Soldaterne af en Phalanx; vid. Liv. 37, 40, o. id. 42, 51. — phălangītes, ae, m., φαλαγγίτης, germ. Spinnenkraut, (ligesom Edderkopurt, anthericum liliastrum L.), Plin. 27, 98. — phalangĭum, (-on), i, n., φαλάγγιον; I) som Vært el. Plante: = frgd., Plin. l. c.; — II) en giftig Art af Edderkoppen, (araneus), id. 11, 28; ogs. phalangius, i, m., Veget.

Phalannaeus, 3: horende til Byen Phalanna i Thessalien, ager, Liv. 42, 65. — Phălantum, i, n., heder Byen Tarent, Martial. 8, 28; af — Phălantus, i, m.: en Spartaner, der erobrede og befolkede Byen Tarent, hvf. dens Grund, Hor. Od. 2, 6, 11, heder: regnata ··· Laconi Rura Phalanto; — B) bf. 1) Phălantēus, 3, Tarentum, Sil. 11, 16; — 2) Phălantīnus, 3, Galesus, (Flod i d. Tarentinske), Martial. 5, 38.

phalanx, gis, f., φάλαγξ; I) „alm." el. fra de ældre Tider: enhver tæt sammenstillet Skare el. Række af Krigere; – circum hos utrimque phalanges Stant densae, etc., vid. Virg. Aen. 12, 662; ligel. phalanx Tuscorum, ibd. 551; ligel. hos Athenienserne, Nep. Chabr. 1, hos Lacedæmonierne, id. Pelop. 4; ligel. hos Gallerne og Germanerne; vid. Caes. B. G. 1, 24 o. 25 o. 52; — b) ogs. „overs.": enhver Hob el. Skare; – saal. bruges phalanx, Virg. Aen. 12, 277, om 8 kæmpende Brødre; – bf. sild. phalanx culparum, Prudent.; — II) „bes." udgiorde phalanx hos Macedonierne: et udvalgt Corps Fodfolk, der dannede en sluttet Firkant, der var 16 Mand hoi og 50 Mand bred; – vid. Curt. 3, 2: ipsi phalangem vocant stabile peditum agmen, vir viro, arma armis conserta sunt; cf. Liv. 31, 39, ogs. id. 33, 4, o. id. 37, 40.

phalărica, ae, f., s. und. falarica. — 1. Phalăris, ĭdis (el. is), m., Φάλαρις: Tyran i Agrigent; hans Kobberoxe s. und. Perillus. — 2. phălăris, ĭdis, f., φάλαρις; I) som Vært: Kanariegræs, Plin. 27, 102; — II) som Vandfugl: Vandhønen, (fulica L.), Varro; ogs. phaleris, Colum. — Phalăsarnēus, 3: benævnt efter Byen – Phalăsarne, es, f., paa Creta; vid. Liv. 12, 51, ogs. Plin. 4, 20, (hvor Byens Navn).

phălĕra, orum, n., s. und. flgd. — phălĕrae, arum, f., (τὰ φάλαρα); I) „egenl.": Smykke af Metal; bf. 1) et slags Brystsmykke af Guld el. Sølv, der bares navnl. af udmærkede Krigere som Tapperhedsbelønning; nævnes Flor. 1, 5, tilligem. anuli etc., som optagne fra Etruskerne; – donati equites phaleris etc., Liv. 39, 31; cf. Sil. 15, 255: phaleris hic pectora fulget, ogs. Virg. Aen. 9, 359; – ogs. bares phalerae: ligesom anuli, af de Fornemme; vid. Liv. 9, 46; ogs. af Matroner, P. Syr. ap. Petron. 55, (hvor ∼ pelagiae: Perlesmykker); — b) ogs. Hestens Hovedsmykke; vid. Virg. Aen. 5, 310, o. Liv. 32, 52, ogs. Cic. Verr. 4, 12; Ut phaleris gauderet equus, Juvenal. 11, 103; ogs.

smykkedes Elephanter dermed, Gell. 5, 5; — II) „overf." o. „alm.": Smykke el. Pynt; - ∾ loquendi: pyntet Foredrag, Prudent.; men som Ordsprog o. elliptisk: Ad populum phaleras, (du viser frem din bedre Side), Pers. 3, 30; df. — phalĕrātus, 3: smykket med phalerae, turba, Suet. Ner. 30; - men munera ··· equos duos phaleratos etc., Liv. 30, 17; — II) „overf.": Ut phaleratis dictis ducas me, et meam ductes gratiis, (med din opsminkede Tale), Ter. Phorm. 3, 2, 15.

Phalereus o. Phalericus, s. und. Phalerum. — phaleris, ĭdis, f., s. und. 2. phalaris. — Phalērum, i, o. Phalēra, orum, n., Φαληρόν: Plads og Havn i Nærheden af Athenen; - Piraeus et Phalera portus etc., vid. Plin. 4, 11; — B) df. 1) Phalereus (trisyll.), ĕi o. ĕos, Demetrius, (som var fra dette Sted), Cic. Off. 1, 1; cf. Nep. Milt. 6; heder ogs. absol. Phalereus, Cic. Div. 2, 46; men Phaedr. 5, 1, (quadrisyll.): Demetrius, qui dictus est Phalērēus; — 2) Phalērĭcus, 3, fons, Plin. 2, 106; quum Phalerico portu ··· Athenienses uterentur, Nep. Them. 6, (al. Phalereo).

phallovitrobŏlum (-os), i, n. (m.): etslags Glaspriapus, som Drikkekar, Capitolin., inc. — phallus, i, m., φαλλός, en Phallus, (d. e. Afbildning af d. mandlige Lem, navnl. som Symbol paa Naturens frembringende Kraft), Arnob.; — df. phallĭcus, 3, carmina, til at synge ved den dertil tilhørende Procession, id.

Phanae, arum, f.: Havn og Forbierg paa Øen Chios, Liv. 36, 43; — B) df. Phanaeus, 3, rex ipse Phanaeus, (ligesom Kongen for alle Vinbierge), Virg. Ge. 2, 98. — phănĕrōsis, is, f., φανέρωσις: Aabenbaring, Tertull. — phantasĭa, ae, f., φαντασία; I) Tanke el. Indfald, Senec. Suas. 2; — II) Gøglebillede; - phantasia, non homo, Petron. Sat. 38; — not.: Cic. Acad. 1, 11, paa Græsk. — phantasma, atis, n., φάντασμα: Syn, (spectrum), Spøgelse; - esse aliquid phantasmata, Plin. Ep. 7, 27, (al. plasmata, m. f. Bem.); - ogs. Gøglebillede el. Bedrageri, Tertull.; — II) Billede el. Forestilling, som Sielen danner sig om en Gienstand, Augustin. — Phantăsos, i, m., Φάντασος: Søn af Søvnguden (Somnus); - feliciter (in) omnia transit, vid. Ovid. Met. 11, 642.

Phāon, onis o. ontis, m., Φάων: Yngling paa Øen Lesbos, blev indtil Raseri elsket af Digterinden Sappho; vid. Ovid. Her. 15, o. Plaut. Mil. gl. 4, 6, 32; — not.: Phaon, ontis, m.: Frigiven af K. Nero, Suet. Ner. 84 o. 49. — phăranītis, ĭdis, f.: etslags Amathyst, Plin. 37, 40. — Pharao, onis, m.: ægyptisk Kongenavn, Prudent.

pharetra, ae, f., φαρέτρα: Pilekogger; - illa pharetram Fert humero, (om Diana), Virg. Aen. 1, 500; pharetram solvere, (i. e. aperire), Ovid. Met. 5, 379; cf. ibd. 2, 419, o. Hor. Od. 1, 22, 4; — II) „overf.": etslags Soluhr i Form af et Kogger, Vitruv. 9, 8; df. — phăretrātus, 3: udrustet med et Pilekogger, bærende derpaa, Camilla, Virg., Geloni, Hor.; men ∾ puer, Ovid. Met. 10, 525, (i. e. Cupido); men ∾ virgo, id. Am. 1, 1, 10, (i. e. Diana). — phărĕtrĭger, a, um, [paretra, gero]: koggerbærende, rex, Sil. 14, 286, (i. e. Xerxes).

Phariacus, 3, s. und. Pharos. — phărĭcon (-um), i, n., φαρικόν (sc. φάρμακον, i. e. venenum): etslags sammensat Gift, Plin. 28, 45. — Pharisaeus, i, m., Φαρισαῖος: en Pharisæer, Tertull.; — B) df. adj. Pharisaeus, 3: pharisæisk, Sedul.; ogs. Phărīsaĭcus, 3, Hieronym. — Pharītae, arum, m., o. Pharĭus, 3, s. und. Pharos; — not.: Pharia uva, fandtes ved Pisa i Italien, Plin. 14, 4, inc.

pharmăceutrĭa, ae, f., φαρμακεύτρια: som bruger Tryllemidler, en Hex, Virg. Ecl. 8, (i Overskriften). - pharmăcōpōla, ae, m., φαρμακοπώλης: som sælger Lægemidler el. Gifter; - ∾ circumforaneus, (omløbende Qvaksalver), Cic. Cluent. 14; cf. Hor. Sat. 1, 2, in. — pharmacus, i, m., φαρμακός: Giftblander, neml. som Skældsord, Petron. Sat. 107. — Pharmacūsa, ae, f., Φαρμακοῦσα: Ø ved Creta, Suet. Caes. 4, Plin. — pharnacēon, i, n., φαρνακεῖον: en Art af Værten panax, (benævnt efter K. Pharnaces), Plin. 25, 14. — Pharnăces, is, m., Φαρνάκης: Navnet paa tvende Konger i Pontus; neml. A) paa Mithridates d. Stores Bedstefader, Justin. 38, 6, o. Plin. 33, 54; — B) paa Sønnen af denne Mithridates, om hvem Cæsars: veni, vidi, vici; vid. Suet. Caes. 37, Hirt. B. Al. 34 flgd., o. A.

Phăros (-us), i, f., Φάρος: Ø ved Kysten af Ægypten, ikke langt fra Alexandrien, med et af Ptolemæus Philadelphus opført Fyrtaarn, vid. Plin. 36, 18; - ogs. dette Fyrtaarn selv heder Pharus; vid. Caes. B. C. 3, 112; hvf. ogs. denne Benævnelse findes alm. f. Fyrtaarn; vid. Suet. Tib. 74, o. id. Calig. 46; - „poet." findes ogs. Pharus f. Ægypten; vid. Lucan. 8, 443; — B) df. 1) Phărĭus, 3, Φάριος: benævnt efter Øen Pharos, aequor, Lucan., flamma, id.; - „poet." ogs. ægyptisk, juvenca, Ovid. Fast. 5, 619, d. e. Io, ogs. Isis, Martial. 10, 48; ∾ scelus, Lucan., (Mordet paa Pompejus); ∾ conjux, Martial., (i. e. Cleopatra); men ∾ piscis, Ovid. A. A. 3, 270, (d. e. Crocodilen, hvoraf man fik Sminke); — 2) Phărĭacus, 3, ligesom frgd.: pharisk el. ægyptisk, sistra, Appul.; — 3) Phărītae, arum, m.: Indbyggerne paa Øen Pharos, Hirt. B. Al. 17 o. 19.

Pharsalia, ae, f., Pharsalicus, 3, etc., s. und. flgd. — Pharsālos (-us), i, m. o. f.: By i Thessalien, hvorved Pompejus blev slagen af Cæsar, vid. Lucan. 6, 350; — B) df. 1) Pharsālĭcus, 3: pharsalisk, pugna, Cic., proelium, id.; cf. Caes. B. C. 3, 82 flgd., o. Flor. 1, 2; — 2) Pharsalĭus, 3: = frgd., terra, Liv. 33, 6: Egnen om Pharsalus; - ogs. absol. Pharsalia, ae, f., Tac. Hist. 1, 50, o. Ovid. Met. 15, 823; cf. Catull. 61, 37. — Pharus, i, f., s. und. Pharos.

phāsēlārĭa, (fas.), ium, n., [phaselus]: Ret af nedlagte Bønner, Lamprid. Elagab. 20. — Phăsēlis, ĭdis, f., Φασηλίς; I) By i Lycien paa Grændsen af Pamphylien, Liv. 37, 23; — B) df. Phăsēlītae, arum, m.: Indbyggerne af Phaselis, Cic. Agr. 2, 19; — II) By og Egn i Judæa, vid. Plin. 13, 9; — B) df. Phăsēlīnus, 3, oleum, (Palmeolie), Plin. 23, 49.

phasēlus, (ogs. phasellus o. fasellus), i, m. o. f., φάσηλος: etslags spiselig Bønne, tyrkisk Bønne el. Sværdbønne, Virg. Ge. 1, 227, Colum., Pallad.; — II) „overf.", (sværdbønneformet); sædv. let Fartøi af Papyrus osv., undertiden ogs. af brændt Leer; - quam (epistolam) ··· de phaselo dedisti, Cic. Att. 1, 13; cf. Catull. 4, in., o. Hor. Od. 3, 2, 29; men ∾ fictiles, Juvenal. 15, 127. — phăseŏlus, (fas.), i, m., demin. af frgd. nr. I: liden Sværdbønne, el. alm. Sværdbønne el. Bønne; - quo (tempore) phaseolus ad escam seritur, Colum.; cf. Plin. 24, 40. — phasganĭon, i, n., φασγάνιον: Sværdlilien, d. lat. gladiolus, Plin. 25, 88.

Phāsĭăcus, 3, s. und. Phasis. — *phāsĭānārĭus, i, m.: som passer el. holder Fasaner, Digest.; o. — phāsĭānīnus, 3: af Fasaner, ova, Pallad.; af — Phāsĭānus, 3, s. und. Phasis. — Phāsĭas, ădis, f., s. und. Phasis. — phāsĭŏlus, i, m.: etslags Plante, som ogs. heder isopyron, Plin. 27, 70.

Phāsis, is, ogs. ĭdis o. ĭdos, m., Φᾶσις: Flod i Colchis, falder i det sorte Hav, (hod. Rion el. Rioni), Mela 1, 19, o. Plin. 6, 4; cf. Ovid. Met. 7, 6: Contigerant rapidas limosi Phasidos undas; men Phasidis ales: Fasanen, Stat., s. nedensf. Phasianus; - vocat. Phasi, Ovid. Pont. 4, 10, 52; — b) „overf.": den ved denne Flods Udløb liggende By og Havn, en milesisk

Coloni, hod. Putili el. Poli, Mela o. Plin. llcc.; — B) bf. 1) Phāsis, ĭdis, f.: phasisk, poet. ogs. f. colchisk; - ∾ volucres: Fasanerne, Martial. 13, 45; — b) ogs. subst. Phasis, idis, f.: Colchierinden, d. e. Medea; vid. Ovid. Fast. 2, 42; — 2) Phāsĭăcus, 3, *Φασιακός*: phasisk; poet. ogs. colchisk; - ∾ unda, Ovid., terra, id.; men ∾ corona, (som Medea skenkede til Creusa), id. Ib. 605; — 3) Phāsĭānus, 3, *Φασιανός*: = frgd.; - ∾ aves, Fasanerne, Plin. 10, 67; - ogs. absol. phāsĭāna, ae, f.: Fasanen, id. 11, 39; dog oftest phasianus (fas.), i, m.: Fasanen, Suet. Vitell. 13, Senec., o. A.; — not.: efter Mythen skal Tereus's Son Itys være bleven forvandlet til denne Fugl; f. und. Itys; — 4) Phāsĭas, ădis, f., *Φασιάς*: phasisk; men sædv. poet. f. colchisk; - ∾ Aeetine, Ovid. Her. 6, 103, (i. e. Medea); - ogs. ∾ puella, id. Pont. 3, 3, 80, - ogs. absol. Phasias, adis, f., id. A. A. 2, 382, (i. e. Medea).

phasma, ătis, n., *φάσμα*: Spogelse; bf. I) Navnet paa en Comoedie af Menander, Ter. Eun. prol. 9; — II) Navnet paa et Digt af Mimographen Catullus; - vocem, Damasippe, locasti Sipario, clamosum ageres ut phasma Catulli, etc., Juvenal. 8, 185.

Phatnae, arum, f., *Φάτναι*: Krybben, kaldes Rummet imellem de tvende Stjerner aselli i Stjernebilledet Krebsen, Cic. Progn. ap. Priscian. — phaulĭae (*φαυλίαι*) olivae: etslags store, men slette Oliver, Plin. 15, 4. — Phaylleus, 3, phayllisk, nex, Ovid. Ib. 501, (Mordet paa en K. Phayllus i Ambracien).

Phēgeus, (disyll.), ĕi o. ĕos, m., *Φηγεύς*, Fader til Alphesiboea, Hygin. fab. 244; — B) bf. 1) Phegēĭus, 3: phegeisk, ensis, Ovid. Met. 9, 412; — 2) Phēgēis, ĭdis, f., (sc. puella), i. e. Alphesiboea, id. Rem. 455. — phēlēta, ae, m., *φηλητής*: en Rorart, Senec. Ep. 51. — phellandrĭon, i, n., *φελλάνδριον*: etslags Bært med Berbendeblade, Plin. 27, 101. — phellos, i, m., *φελλός*: Korketræt; bf. den af Kork forfærdigede Del af Vandubret, Vitruv. 9, 9.

Phēmĭus, i, m., den af Hom. Od. 1, 323, indførte Citharsanger; bf. „poet.": enhver fortrinlig Tonekunstner; vid. Ovid. Am. 3, 7, 61: Quid juvat, ad surdas si cantet Phemius aures? — Phēmŏnŏē, es, f., *Φημονόη*: Datter af Apollo, med ypperlig Spaadomsgave; vid. Plin. 10, 3 o. 9, o. Stat. — Phĕnĕos (-us), i, f., *Φένεος*: By i Arkadien ved en So af samme Navn, hvor ogs. efter Mythen: Styx el. Stygis aqua; vid. Ovid. Met. 15, 332, ogs. Liv. 28, 7, o. Virg. Aen. 8, 165; - heder ogs. Pheneum, i, n., Plin. 4, 10; — B) bf. Phĕnĕātae, arum, m.: Indvaanerne af Byen Ph., Cic. N. D. 3, 22. — Pheneum, i, n., f. und. frgd. — phengites, ae, m., *φεγγίτης*, (sc. lapis): ligesom Lyssstenen, d. e. Marienglas, Plin. 36, 46, Suet. Dom. 14. — phĕos (al. phlĕos), i, m., *φέως*, *φλέως*: en Benævnelse paa Bærten stoebe, Plin. 21, 54.

Phĕrae, arum, f., *Φέραι*: Navnet paa flere Byer, hvoraf her mærkes; I) Hovedstaden i Thessalia Pelasgiotis, K. Admetus's Residens; vid. Plin. 4, 15, o. Cic. Div. 1, 25; — B) bf. Phĕraeus, 3: pheræisk, Jason, Cic. N. D. 3, 28, Alexander, grusom Tyran, vid. id. Off. 2, 7, o. Nep. Pelop. 5; ogs. absol., Pheraeus, Ovid. Ib. 223; men ∾ vaccae, Ovid., som Apollo vogtede for K. Admetus, som ogs. heder: ∾ conjux, Senec. Med. 663; f. und. Alcestis; — b) Pheraei, orum, Indvaanerne af Ph., Liv. 36, 9; — II) en By i Messenien, Coloni fra Sparta, Liv. 35, 30, Nep. Conon 1. — Phĕrĕclēus, 3, puppis, Ovid. Her. 16, 22: det Skib, hvorpaa Paris bortførte den skjønne Helene, (benævnt efter Bygmesteren Phereclés).

Phĕrĕcrătes, ae, m., comisk Digter i Athenen, efter hvem benævnes: versus Phĕrĕcratīus, (- - - ◡ ◡ - ◡; saal. Hor. Od. 1, 5, 3). — Pherecyadae, arum, f. und. Pheretiadae. — Phĕrĕcȳdes, is, m., *Φερεκύδης*; I) Philosoph fra Den Syros, og Lærer for Pythagoras, Cic. Tusc. 1, 16; — B) bf. Pherecydēus, 3, hvf. ∾ illud (sc. dictum): hin Sætning af Ph., Cic. Div. 2, 13; — II) en Historieskriver før Herodot, Cic. d. Or. 2, 12. — Phĕres, ētis, m.: en Fyrste i Thessalien el. i Pherae, Fader til Admetus, som deraf heder: — Phĕrētiădes, ae, m., Ovid. A. A. 3, 19; — not.: Pheretiadae, (ogs. Pherecyadae), arum, m.: Indvaanerne af Byen Neapolis, saal. kaldte efter K. Pheres af Pheræ, Sil. 12, 159. — Pherinum, i, n.: fast Plads i Thessalien, (castellum ignobile), Liv. 32, 14.

phĭăla, ae, f., *φιάλη*: Drikkeskaal med vid Bund; undert. af kosteligt Arbeide; vid. Juvenal. 5, 39, o. Martial. 8, 51; — II) „overf." om Nilflodens Kilde, Plin. 5, 10; men id. 8, 71, om et Sted i Nilen ved Memphis. — Phīdĭas, ae, m.: *Φειδίας*: berømt Billedhugger, ogs. en ypperlig Kunstner i Elphenben; var samtidig med Pericles; ogs. har han forfærdiget den olympiske Juppiters Billedstøtte; - tamen diis quam hominibus efficiendis melior artifex creditur, Quintil. 12, 10, 9; cf. Plin. 34, 19, ogs. Cic. Acad. 2, 47, oftere; f. ogs. nedenf.; — B) bf. Phīdĭăcus, 3, manus, Stat., ebur, Juvenal.; cf. Ovid. Pont. 4, 1, 32, o. Martial. 6, 13. — phiditia, orum, f. und. philitia.

Phĭladelphēni, orum, m.: Indvaanerne af Byen Philadelphia i Lydien, Plin. 5, 30, o. Tac. Ann. 2, 27. — Phĭladelphus, i, m., (*φιλάδελφος*: Broderven), kaldtes Ptolemæus, den anden græske Konge i Ægypten, o. Stifteren af d. alexandrinske Bibliothek; vid. Plin. 13, 21, o. Gell. 6, 17. — Phĭlaeni, orum, m., *Φίλαινοι*, Carthaginienses; vid. Sall. Jug. 79, o. Val. Max. 5, 6; - Philaenon arae: den efter dem benævnte Grændse imellem Carthago o. Cyrene, Sall. Jug. 19, ogs. arae Philaenorum, Mela 1, 7, o. Plin. 5, 4. — Phĭlammon, ōnis, m., *Φιλάμμων*, Son af Apollo ved Chione, berømt Tonekunstner; vid. Ovid. Met. 11, 317. — philanthrōpĭa, ae, f., (*φιλανθρωπία*: Menneskekærlighed; bf. overf.): Skenk el. Gave, Digest.; (al. philanthropium, i, n. f. Bem.). — philanthrōpos, i, f., *φιλάνθρωπος*, herba: Klebeurt; ogs. aparine, Plin. 24, 116.

phĭlargĭcus, 3, [af *φίλος* o. *ἀργικός*, i. e. otiosus]: som elsker Rolighed, Fulgent. — 1. Phĭlēmo(n), ōnis, m.: græsk Comoediedigter, hvis Sammenstilling med Menander f. Quintil. 10, 1, 72. — 2. Phĭlēmon, ōnis, m., efter Mythen: from og fattig Bonde, vid. Ovid. Met. 8, 631 flgd.; f. ogs. und. Baucis. — phĭlĕtaerĭa, ae, f., *φιλεταίριον*: etslags Plante, ogs. polemonia, Plin. 25, 28. — Phĭlētas, ae, m., *Φιλήτας*: græsk Elegiedigter fra Cos, (hvem navnl. Propertius efterlignede); - Coi sacra Philetae, Propert. 3, 1, in.; — B) bf. Phĭlētēus, 3: philetisk, id. 3, 2, 52.

Phĭlippensis, e, f. und. Philippi. — Phĭlippēus, 3, f. und. Philippus, ogs. und. flgd. — Phĭlippi, orum, m.: By i Macedonien, paa Grændsen af Thracien, hvorved Brutus og Cassius bleve slagne; - vid. Mela 2, 2, Vell. 2, 70, Hor. Od. 2, 7, 9, o. Flor. 4, 7; — B) bf. 1) Philppensis, e, bellum, Suet. Aug. 9, proelium, Plin., Brutus, (som faldt ved Philippi), id.; — 2) Phĭlippēus, 3, campi, Vell. 2, 86, Manil.; — 3) Phĭlippĭcus, 3, campi, Plin. 33, 12. — 2. Philppicus, 3, f. und. flgd.

Phĭlippus, i, m., *Φίλιππος*, Navnet paa flere mærkelige Mænd, iblandt hvilke her nævnes: tvende Konger af Macedonien; navnl. I) Alexander den Stores Fader; vid. Nep. Eum. 1, id. Reg. 2, o. Justin.; — II) K. Perseus's Fader; vid. Nep. Hann. 2, ogs. Liv. o. Justin.; — b) bf. om en af K. Philippus preget Guldmont med hans Billede, (en Philipd'or), Hor. Ep. 2, 1, 234; ducentos Philippos aureos, Plaut.; sild. ogs. anden Guldmont, Auson.; — B) bf. 1) Phĭlippēus, 3, nummus aureus, (en Philipd'or, f. und. frgd.), Liv. 39, 7; ligel. ∾ denaria centum, Plaut. Rud. 5, 2, 27; — b) „poet."; - ∾ sanguis (Cleopatrae), Propert. 3, 9, 40,

(fordi Ptolemæerne nedstammede fra d. macedoniske Kongehus); — 2) Philippĭcus, 3, talentum, Plaut. Truc. a. 5, v. 60, (Talent i Guld); men ∾ aurum, Plin. 37, 15, (af el. i d. macedoniske Biergværker); - sild. ogs. om andre Myntsorter; saal. argenteos Philippicos etc., Val. Imp. ap. Vopisc. Aur. 9; — b) efter Demosthenes's Taler imod d. macedonske Philippus benævnte Cicero sine Taler imod Antonius: Orationes Philippicas; vid. Cic. Att. 2, 1; men Juvenal. 10, 125: Philipplica (sc. oratio); — 3) Philippĭus, 3, Biform af frgd., nummus, Plaut. Poen. 1, 1, 38; — not.: ogs. er Philippus: romersk Tilnavn; saal. L. Marcius Philippus, Caes. B. C. 1, 6, Suet., o. A.

Philistaea, ae, f.: Biform af Palaestina, Hieronym. — Philistinae Fossiones: Udgravninger el. Canaler ved Mundingen af Pofloden, Plin. 3, 20. — Philistus, i, m.: græsk Historieskriver; vid. Nep. Dion. 3, o. Cic. d. Or. 2, 13. — Philitia, orum, n., Φιλίτια: offenlige Maaltider hos Lacedæmonierne, vid. Cic. Tusc. 5, 34; - skrives ogs. phiditia. — Phillўrides, ae, m., s. und. Philyrides.

Phĭlo(n), ōnis, m., Φίλων: berømt academisk Philosoph; vid. Cic. Brut. 89; — not.: ogs. romersk Tilnavn; saal. Qu. Publicius Philo. — phĭlŏcălĭa, ae, f., φιλοκαλία: Kærlighed til det Skønne, Augustin. — phĭlŏchăres, is, n., φιλοχαρές, en Benævnelse paa Værten marrubium, Plin. 20, 89.

Phĭloctētes, (Philoctēta), ae, m., Φιλοκτήτης: Søn af Poeas fra Thessalien, var Ledsager af Hercules, ogs. Arving til hans Pile, uden hvilke Troja ikke kunde erobres; - men saaret i Foden ved en af disse Pile, blev han efterladt paa Øen Lemnos af de mod Troja dragende Grækere; herfra blev han sildigere hentet af Ulysses og omsider helbredet af Lægen Machaon; - vid. Ovid. Met. 13, 313 flgd.; Tarda Philoctetae sanavit crura Machaon, Propert. 2, 1, 62; — B) ds. Phĭloctētaeus, 3, clamor, Cic. Fin. 2, 29. — phĭlŏgraecus, i, m., (φίλος, Graecus): som gierne bruger græske Ord, Varro.

phĭlŏlŏgĭa, ae, f., φιλολογία: Kærlighed til el. Beskæftigelse med lærde Undersøgelser; ds. lærde Kundskaber el. grundig Lærdom, Philologien; - vid. Cic. Att. 2, 17; men poëtarum parens et philologiae omnis dux (Homerus), Vitruv.; — II) sild. den blotte Studering og Interpretation af andres Arbeider; hvs. Senec. Ep. 108: quae philosophia fuit, facta est philologia; - ogs. alm. Studering; vid. Cic. Fil. ap. Cic. Fam. 16, 21.

phĭlŏlŏgus, 3, φιλόλογος: hørende til Lærdom; - philologis et philotechnis rebus me delectans, Vitruv.; — II) ds. subst philologus, i, m.; A) „alm.": som anstiller lærde Undersøgelser, Videnskabsmand el. Lærd; - nobiles illi quidem, sed nullo modo philologi, (uden grundig Lærdom); vid. Cic. Att. 13, 12; - ds. ogs. som Ærestitel: den Lærde, Eratosthenes, vid. Suet. Gramm. 10; — B) ds. sild., en Lærd, en Philolog, d. e. som ved Hielp af antiqvariske og historiske Kundskaber forklarer andres lærde Værker; vid. Senec. Ep. 108.

phĭlŏmēla, ae, f., φιλομήλη: Nattergalen, Virg. Ge. 4, 511; — II) efter Mythen bliver Philomela, Datter af d. athen. K. Pandion, paa Reisen til sin Søster Procne, vanæret af dennes Mand, d. thraciske K. Tereus, ogs. berøvet Tungen; hvorefter hun endel. forvandledes til en Nattergal, ligesom Procne til en Svale, (s. und. Procne), og Tereus til en upupa; - vid. Hygin. Fab. 45, bes. Ovid. Met. 6, 421 flgd., ogs. Martial. 14, 75; - ogs. forvexles begge Søstre, Virg. Ecl. 6, 79. — Phĭlŏmēlĭum (el. -mēlum), i, n.: By i Storphrygien, Cic. Fam. 3, 8, oftere; — B) ds. Philomelienses, (el. -melenses): Indvaanerne deraf, id. — Phĭlŏmētor, ōris, m., Φιλομήτωρ, (som elsker sin Moder): Tilnavn til den siette Ptolemæus, vid. Justin. 31, 2.

phĭlōnĭum, i, n., (φιλώνιον, sc. φάρμακον): en efter en Læge Philo benævnt Salve, ogs. antidotum Philonianum, Seren. Samm. o. Marc. Emp. — Phĭlŏpător, ōris, m., (φιλοπάτωρ, i. e. amans patris): Tilnavn til den fierde Ptolemæus i Ægypten; vid. Justin. 29 in. — Phĭlŏpoemen, ĭnis, m., Φιλοποίμην: Achæernes berømte Feltherre imod de Lacedæmonier og Messenier, vid. Liv. 23, 25 flgd.

phĭlŏsarca, ae, m., φιλόσαρκος: en Elsker af Kiødet, Tertull. — phĭlŏsŏphaster, stri, m., [philosophus]: en daarlig Philosoph, Augustin. — phĭlŏsŏphĭa, ae, f., φιλοσοφία, (i. e. amor sapientiae): Philosophien, heder studium sapientiae, Cic. Off. 2, 2; cf. id. Acad. 1, 2, o. id. Fin. 5, 1, ogs. Senec. Ep. 89; — II) ds. „overf."; A) philosophisk Gienstand el. Materie, Nep. Ep. 3. — B) in pl.: de forskiellige Secter el. Skoler, vid. Cic. d. Or. 3, 27, ogs. Gell. 4, 1, o. 5, 3. — phĭlŏsŏphĭce, adv.: som Philosoph, vivere, Lactant.; af — phĭlŏsŏphĭcus, 3, φιλοσοφικός: philosophisk; - ∾ tractatus (pl.), Macrob. Sat. 7; (men Cic. Tusc. 5, 41, er at læse philosophiae el. philosophas, vid. Freund.). — phĭlŏsŏphor, atus sum, 1, v. dep. n., φιλοσοφῶ: lægger mig efter Philosophien, Cic. N. D. 1, 3; ogs. fører en philosophisk Tale, id. d. Or. 2, 37; men comisk o. in pass.: Sed jam satis est philosophatum, nimis diu et longum loquor, Plaut. Pseud. 2, 3, 11; - ogs. behandler Philosophien systematisk; vid. Cic. Acad. 1, 5: philosophandi ratio triplex etc.

phĭlŏsŏphus, 3, φιλόσοφος, (i. e. sapientiae amans, vid. Cic. Tusc. 5, 3): philosophisk, sapientia, Pacuv. ap. Gell., verbum, Macrob.; — II) ds. subst. philosophus, i, m.: en Philosoph el. Visdomselsker, om hvilken Benævnelse fra Pythagoras s. Cic. Tusc. l. c.; cf. id. d. Or. 1, 49: qui student omnium rerum ··· naturam causasque nosse, etc.; - men om de ældste Philosopher fra Thales, vid. Cic. N. D. 1, 10; — b) ds. fem. philosopha, id. Qu. Fr. 3, 1. — phĭlŏstorgos, 3, φιλόστοργος: som elsker med Ømhed, navnl. om saadanne Forældre el. Børn, Fronto.

phĭlŏtechnus, 3, φιλότεχνος: kunstelskende; ds. kunstig el. kunstfuld; vid. Vitruv. l. c. und. philologus. — philtrum, i, n., φίλτρον: kunstigt Middel til at vække Elskov, Elskovsdrik el. Trylledrik; - vid. Ovid. A. A. 2, 105; men Juvenal. 6, 610: Thessala vendit Philtra, quibus valeat mentem vexare mariti. — phĭlus, φίλος: venskabelig el. venlig, Macrob. Sat. 1 10; — not.: ogs. er Philus: romersk Tilnavn; vid. Cic. Lael. 4, oftere.

1. phĭlўra, (philūra), ae, f., φιλύρα, oprdl. Lindetræet (tilia); ds. sædv.: Lindebast til Baand el. Kranse, hvorom Plin. 16, 25: tenuissimae (tiliarum, af den indre Lindebast) philyrae, coronarum lemniscis celebres etc.; cf. Hor. Od. 1, 38, 2, o. Ovid. Fast. 5, 337; - dog giordes deraf ogs. Liner (funes), Plin. 19, 9; — II) „overf."; A) et af Lindebast giort Blad til at skrive paa el. som er bestreven, hvs. volumina ··· in philyra aut tilia etc., Digest.; — B) enkelte Blade el. Hinder af Papyrusbusken, Plin. 13, 23; — not.: ds. efterel. philyrinus liber, Serv. ad Virg. Ge. 3, 93.

2. Phĭlўra, ae, f., i Mytholgien: Datter af Oceanus, ved Saturnus Moder til Centauren Chiron; vid. Virg. Ge. 3, 92 o. Serv. ibd.; hendes Forvandling til en Lind, (φιλύρα), s. Hygin. fab. 138; — B) ds. 1) Phĭlўrēĭus, 3, Φιλυρήϊος, heros, Ovid. Met. 2, 676, (i. e. Chiron); ligel. ∾ tecta, (i. e. tecta Chironis), id.; — 2) Phĭlўrĭdes, (Phill.), ae, m., Φιλυρίδης, (Φιλλ.), Søn af Philyra, (i. e. Chiron), Ovid. A. A. 1, 11, o. Virg. Ge. 3, 550. — phĭlўrīnus, 3, s. und. 1. philyra, not.

phīmus, i, m., φιμός, ligesom fritillus o. pyrgus: det Bæger, hvoraf Terningerne kastes i Brettet, Hor. Sat. 2, 7, 17. — Phīnēĭus, 3, s. und. flgd. — 1. Phī-

neus, (disyll.), ĕi o. ĕos, m., Φινεύς: K. af Salmydessus i Thracien, blev af Guderne straffet med Blindhed, fordi han havde blindet sine Sønner paa Stifmoderens Tilskyndelse, hvorfor ogs. Harpyierne besudlede hans Bord og Spise, indtil Argonauterne Calais o. Zethus, til Løn for hans Gjestfrihed, fordreve disse Rovfugle; omsider blev han ombragt af Hercules; vid. Val. Fl. 4, 425 flgd., ogs. Ovid. Met. 7 in.; — b) bf. „poet." f. den Blinde; vid. Martial. 9, 26: Si etc., Phineas invites; — B) bf. 1) Phinēĭus, o. Phīnēus, 3, Φινήϊος o. Φινεῖος: phineisk; - Phineia domus, Virg. Aen. 3, 212; Phineae aves, Senec. Thyest. 154, (i. e. harpyiae); cf. Ovid. Fast. 6, 131; — 2) Phīnĭdes, ae, m., Φινίδης: Søn af Phineus; - Ut duo Phinidae, etc., Ovid. Ib. 273. — 2. Phineus, (disyll.), ĕi o. ĕos, m., Broder af Cepheus; blev i Striden med Perseus om Andromeda forvandlet til Steen; vid. Ovid. Met. 5, in., o. ibd. 210; — B) bf. Phīnēus, 3, manus, id. ibd. 109, (i. e. Cephei manus). — 3. Phinēus, 3, (trisyll.), f. und. 1. o. 2. Phineus. — Phīnĭdes, ae, m., f. und. 1. Phineus.

Phintĭa ae, f.: By paa Sicilien, Cic. Verr. 3, 83; — B) bf. Phintĭenses, ium, m.: Indvaanerne af Byen Ph., Plin. 3, 14. — Phintĭas, ae, m.; Damon et Phinthias, Cic. Off. 3, 10, o. Val. Max. 4, 7, extern. 1: tvende Pythagoreer, Monstre paa trofast Venskab.

phlĕbŏtŏmĭa, ae, f., φλεβοτομία: Aareladning, Coel. Aur. — phlĕbŏtŏmĭce, es, f., φλεβοτομική, (sc. τέχνη): Aareladekunsten, Coel. Aur. — phlĕbŏtŏmo, avi, atum, 1, v. a., φλεβοτομῶ: aarelader, Coel. Aur. — phlĕbŏtŏmos, i, φλεβοτόμος: Aareladejern, Lanset, Coel. Aur.

Phlĕgĕthon, tis, m., (φλεγέθων, brændende): Ildflod el. Ildstrøm i Underverdenen, undis··· incendia volvit, Stat., ardenti freto, Senec. Thyest.; cf. Virg. Aen. 6, 265 o. 551; — B) bf. 1) Phlegĕthontēus, 3, ripa, Claudian.; — 2) som adj. fem. Phlĕgĕthontis, ĭdis, unda, Ovid., lympha, id. — phlegma, (flegm.), ătis, n., φλέγμα: slimet Fugtighed el. Slim i Legemet, Pallad., Veget.; — bf. phlegmătĭcus, 3, φλεγματικός: som lider deraf, Theod. Prisc. — phlegmŏne, es, f., φλεγμονή: etslags Betændelse el. Hudsygdom, Plin. 20, 13, (hvor dat. phlegmone af φλεγμονῇ). — Phlĕgon, ontis, m., Φλέγων, (den Brændende): en af de fire Solheste, Ovid. Met. 2, 154.

Phlegra, ae, f., Φλέγρα: d. fild. Pallene i Macedonien, hvor Giganterne kæmpede imod Guderne, og fældedes af disses Lynild, navnl. ogs. ved Hercules's Bistand; - vid. Senec. Herc. Fur. 444, ogs. Stat. Theb. 2, 595; — B) bf. Phlegraeus, 3, Φλεγραῖος; aa) ∾ campi, Ovid. Met. 10, 150, (det ovennævnte Phlegra); ∾ tumultus, (Gigantkrigen), Propert. 2, 1, 39; — bb) bf. ogs. a) „alm.": brændende, vertex (Vesuvii), Sil. 8, 657; men ∾ campi, Plin. 3, 9, (den svovlede Slette imellem Puteoli o. Neapolis); — b) „poet. overf." paa en blodig Valplads, findes Propert. 3, 9, 37: campus Phlegraeus, f. campus Pharsalicus; — not.: ogs. er Phlegraeus: Navnet paa en Centaur, Ovid. Met. 12, 378.

Phlĕgўae, arum, m.: røversk Folk i Thessalien el. Thracien, som ødelagde Templet i Delphi, vid. Ovid. Met. 11, 414. — Phlĕgўas, ae, m.: K. over Lapitherne i Thessalien, Fader til Ixion o. Coronis; vid. Serv. ad Virg. Aen. 6, 618, o. Stat. Theb. 1, 713. — phleos, f. und. pheos. — Phlīus, untis, f., Φλιοῦς: By paa Peloponnesus, imellem Sicyon o. Argolis, Plin. 4, 7, o. Liv. 28, 7, ogs. Cic. Tusc. 5, 3; — B) bf. Phlīāsīus, 3, ager, Liv., sermo, Cic. Tusc. 5, 4; — b) bf. subst. Phliāsii, orum: Indvaanerne deraf; — not.: om Formen Phliuntii f. Cic. Att. 6, 2.

phlŏgīnos, i, m., φλόγινος: etslags ubekiendt ildfarvet Ædelsteen, Plin. 37, 66. — phlŏgītes, ae, m., φλογίτης, Solin., o. phlŏgītis, ĭdis, f., φλογῖτις, Plin. 37, 73: etslags ubekiendt ildfarvet Ædelsteen. — phlŏmis, ĭdis, f., o. phlŏmos, i, m., φλομίς, φλόμος: Ulburt, d. latinske verbascum, Plin. 25, 73 o. 74. — phlox, ŏgis, f., φλόξ, (flamma): etslags Vaarblomst; vid. Plin. 21, 38.

Phŏbētor, oris, m., (φοβήτωρ: den Forfærdende), en Broder af Morpheus; - Hunc Icelon superi, mortale Phobetora vulgus Nominat, Ovid. Met. 11, 640. — phōca, ae, o. phōce, es, f., φώκη: Sælhunden el. Robben, (phoca vitulina L.); - vituli marini, quos vocant phocas, etc., Plin. 9, 6; cf. Virg. Ge. 4, 395 o. 432; ∾ turpes, id., deformes, Ovid.; cf. id. Met. 7, 389.

Phōcaea, ae, f., Φώκαια: Søstad i Jonien, Coloni fra Athenen, men selv Moderstat for Massilia el. Marseille i Gallien; vid. Liv. 37, 31, o. Plin. 5, 31 o. 33; — B) bf. 1) Phōcaeensis, e, vid. Plin. 3, 5, ogs. ibd. 4, (hvor Talen er om Emporiae i Hisp. Tarr., som Coloni fra Massilien, f. und. frgd.); — b) bf. Phocaeenses, ium, m.: Indvaanerne af Phocæa, Liv. 37, 32; — 2) Phōcaeus, 3, hvf. Phocaei, orum, m.: Indvaanerne af Phocæa, Mela 1, 9, Hor. Epod. 16, 17; — 3) Phōcāĭcus, 3: phocæisk, murex, (der fanges ved Phocæa), Sil. 4, 52; men ∾ Emporiae, id. 3, 369, (f. ovenf. und. Phocaeensis); — 4) Phōcāis, ĭdis, adj. fem., Φωκαΐς: phocæisk; bf. f. Massiliensis, juventus, Lucan., ballista, Sil.; — 5) Phōcenses, ium, m.: Indvaanerne af Phocæa, Justin. 37, 1.

phoce, es, f., f. und. phoca. — Phocensis, e, f. und. Phocis, ogs. und. Phocaea. — Phōcēus, o. Phocīus, 3, f. und. 1. Phocis. — Phōcĭon, ōnis, m., Φωκίων, berømt atheniensisk Feltherre, samtidig med Demosthenes; vid. Nep. Phocion. — 1. Phōcis, ĭdis, f., Φωκίς: Landskab i Grækenland, imellem Boeotien og Ætolien, hvori Byen Delphi, og Biergene Parnassus o. Helicon, Kilden Castalia, o. Floden Cephisos, Mela 2, 3, Plin. 4, 4, Liv. 28, 5, o. Ovid. Met. 1, 313; — bb) ifølge en Lydforvexling findes ogs. Phocis feilagtigen f. Phocaea, Senec. Cons. Helv. 8, ogs. hos Lucan. o. Sidon., ogs. Gell. 10, 16; — B) bf. 1) Phōcenses, ium, m.: Phocierne, Plin. 3, 10, Justin.; — 2) Phōcēus, 3, phokisk, rura, Ovid.; men ∾ juvenis, id. Trist. 1, 5, 21, (i. e. Pylades, Søn af K. Strophius i Phocis); — 3) Phōcii, orum, m.: Phocierne, Cic. Pis. 40; — 4) Phōcāĭcus, 2: phocisk, tellus, Ovid. Met. 2, 569; - men ∾ laurus, (d. e. fra Parnasset), Lucan. 5, 144. — 2. phōcis, ĭdis, f.: en Art af Pæretræet paa Øen Chios, Plin. 17, 37. — Phōcus, i, m.: Søn af K. Æacus, men blev ombragt af Broderen Peleus, Ovid. Met. 7, 477; cf. ibd. 11, 267: jugulati crimina Phoci etc.

Phoebas, ădis, f., f. und. Phoebus. — 1. Phoebe, es, f., Φοίβη, som Gudinde: Søster af Phoebus, ogs. Luna, el. Maanens Gudinde, ogs. Diana, (navnl. som Jagtens Gudinde); - vento semper rubet aurea Phoebe, Virg. Ge. 1, 431; curru Noctivago Phoebe medium pulsabat Olympum, id. Aen. 10, 215; Auguribus Phoebus, Phoebe venantibus adsit, Ovid. Am. 3, 2, 51; ∾ jaculatrix, id., innupta, id.; — B) „poet. overf." ogs. f. Natten; - tertia Phoebe, id. Fast. 6, 235. — 2. Phoebe, es, f., som Person; 1) en Datter af Leucippus; vid. Ovid. A. A. 1, 669, o. Propert. 1, 2, 15; — II) en Datter af Leda og Søster af Helena, Ovid. Her. 8, 77. — Phoebēĭus, ctr. Phoebēus, 3, o. Phoebēum, i, n., f. und. Phoebus. — Phoebĭgena, ae, m., [Phoebus, gigno]: Søn af Phoebus, i. e. Aesculapius, Virg. Aen. 7, 773.

Phoebus, i, m., Φοῖβος, (den Straalende), poetisk Epithet til Apollo; - Quae Phoebo pater omnipotens, mihi Phoebus Apollo Praedixit, Virg. Aen. 3, 251; bf. ogs. f. Apollo, Hor. carm. saec. 62; cf. Ovid. Rem. 75: Ter precor, o vates, assit tua laurea nobis, Carminis et medicae,

Phoebe, repertor opis! - bf. ogf. f. Solen; Dum rediens fugat astra Phoebus, Hor. Od. 3, 21, 24; hvf. tempora Phoebi, (Dagslyfet), Ovid. Rem. 585; Phoebus uterque, Ovid. Met. 1, 338, (i. e. oriens et occidens); — B) bf. 1) Phoebēïus, 3: phoebeisk el. apollisk; - ∾ sanguis, Stat., (i. e. Aesculapius); men ∾ anguis (Aesculapii), Ovid. Met. 15, 742; ∾ ales, Stat., (den af Apollo forvandlede Ravn); ∾ Idmon, (som Son af Apollo), Val. Fl.; ∾ Circe, (som Datter af Solguden), Petron.; — 2) Phoebēus, 3: phoebeisk el. apollisk; - ∾ carmina, Lucr.; ∾ lampas, Virg. Aen. 4, 6; ∾ virgo, Ovid. Pont. 2, 2, 82, (i. e. Daphne); ∾ laurus, id.; men ∾ Rhodus, (hvor Solguden bes. dyrkedes), id. Met. 7, 365; ∾ sortes, id.; men Phoebea arte morbos pellere, id. Fast. 3, 827; — b) bf. Phoebēum, i, n.: et Apolstempel; bf. Navnet paa et Sted i Nærheden af Sparta, Liv. 34, 38; — 3) Phoebas, ădis, f.: en Apolspræstinde, den af Phoebus begeistrede Spaaqvinde, Ovid. Am. 2, 8, 12, id. Trist. 2, 400, o. Lucan. 5, 128.

Phoenice, es, f., Φοινίκη: Phoenicien, Landskab i Syrien, berømt af dens Purpur, Handel og Søfart, navnl. ogf. af dens Colonier; - vid. Mela 1, 12, Plin. 5, 13, ogf. Cic. Acad. 2, 20, inc.; - ogf. findes derfor Phoenicia, ae, Cic. Fin. 4, 20; — B) bf. 1) Phoenīces, um, m.: Phoenicierne, berømte som de ældste Søfarende og somStiftere af flere Colonier, hvoriblandt Carthago; - vid. Mela 1, 12, Plin. 5, 13, o. Cic. (poet.) N. D. 2, 41; - sing. Phoenix, Plin. 7, 57; — b) „overf." f. Carthagerne, Sil. 13, 730; — 2) phoenīceus, 3, φοινίκεος: purpurrød, flos, Plin. 21, 94; cf. Gell. 2, 26; — 3) Phoenīcius, 3: phoenicisk, mare, Plin. 5, 13; - men comisk: ∾ corium (med Blodstriber), Plaut. Pseud. 1, 2, 92; — 4) Phoenissa, ae, f., Φοίνισσα: phoenicisk, Phoenicierinde; - ∾ Dido, Virg.; men ∾ exsul, Ovid. Fast. 3, 595, (hendes Søster Anna); — bb) ogf. „overf."; a) f. thebansk, cohors, Stat. Theb. 9, 527; — b) f. carthagisk, classis, Sil., juventa, id.; - men som neutr., Phoenissa agmina, id. 17, 147; - men subst. Phoenissa, ae, f., f. Carthago, id. 6, 313; — 5) Phoenīcias, ae, m.: Sydsydostvinden, Plin. 2, 46.

Phoenīces, um, phoenīcĕus, 3, (purpurrød), o. Phoenicĭa, ae, f. und. Phoenice. — phoenicītis, idis, f., φοινικῖτις: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 66. — Phoenicius, 3, f. und. Phoenice. — Phoenicŏbalanus, i, m., φοινικοβάλανος: den ægyptiske Daddel, Plin. 12, 47. — phoenīcoptĕrus, i, m., φοινικόπτερος: Flamingoen (af dens røde Fiedre), Plin. 10, 68, Senec., Martial., Juven. 11, 139. — phoenicūros, i, m., φοινίκουρος: Rødstierten, etslags Fugl, Plin. 10, 44. — Phoenissa, ae, f., f. und. Phoenice. — 1. Phoenix, īcis, f. und. Phoenice.

2. Phoenix, īcis, m.: som Mandsnavn; I) en Søn af Agenor, Broder af Cadmus o. Europa; vid. Hygin. Fab. 178; — II) en Søn af Amyntor, og Ledsager af Achilles, ut illum efficeret oratorem verborum, actoremque rerum; vid. Cic. d. Or. 3, 15; cf. Propert. 2, 1, 62, ogf. Plaut. Bacch. 1, 2, 48. — 3. phoenix, īcis, m.: en fabelagtig Fugl; holdtes efter Plin. 10, 2, for at leve i 500 Aar, hvf. Ovid. Am. 2, 6, 54: Et vivax phoenix, unica semper avis; cf. id. Met. 15, 391, flgd.; bes. ogf. Tac. Ann. 6, 28: sacrum Soli id animal, etc.

Phŏlŏe, es, f., Φολόη; I) Biergskov i Arcadien, paa Grændsen af Elis, Ovid. Fast. 2, 273; — II) Bierg i Thessalien, hvor Hercules slog Centaurerne, Lucan. 3, 198; — B) bf. Phŏlŏētĭcus, 3, monstra, (i. e. Centauri), Sidon. — Phŏlus, i, m., Φῶλος: en Centaur, Søn af Ixion; vid. Virg. Ge. 2, 456, ogf. Ovid. Met. 12, 306. — phōnascus, i, m., φωνασκός; I) som øver Stemmen i Sang el. Declamation; - dare phonasco operam, (lade sig øve af en saadan), Suet.; cf. Quintil. 11, 3, 22; — II) som anfører et Musikchor, Sidon. — phōnēma, atis, n., φώνημα: Sætning el. Sentens, Platonis (af ham), Fronto. — phŏnos, i, m., (φόνος, i. e. caedes): en Benævnelse paa Væxten atractylis, (neml. af denne Plantes blodrøde Saft), Plin. 51, 56.

Phorbas, ae, m., Φόρβας: Navnet paa flere mythiske Personer, Ovid., Hygin. — Phorcis, ĭdis, f., f. und. 2. Phorcus. — 1. phorcus, i, m.: etslags ubekiendt Søfisk, Plin. 32, 53. — 2. Phorcus, i, el. Phorcys, y̆os, el. Phorcyn, y̆nos, m., Φόρκος, Φόρκυς, Φόρκυν: Søn af Neptunus, Hygin., el. af Oceanus, Cic. Univ. 11, ved Ceto Fader til Gorgonerne (el. til Medusa og hendes Søstre), ogf. til Græerne; vid. Hygin. Fab. praef.; var Konge paa Sardinien o. Corsica, og blev efter sin Død paa Havet dyrket som Havgud, hvf. visse Havgudbomme hede: Phorci chorus el. exercitus, vid. Virg. Aen. 5, 240 o. 824, ogf. Plin. 36, 4, 7; — B) bf. 1) Phorcy̆nis, ĭdis (ĭdos): Datter af Phorkys, (i. e. Medusa), Lucan.; ogf. absol. Medusahovedet, Ovid. Met. 5, 230; — 2) Phorcis, ĭdis o. ĭdos, ogf. Phorcys, y̆dis o. y̆dos, f.: = Phorcynis; saal. Phorcidos ora, Propert. 3, 21, 8, (i. e. caput Medusae); - men Ovid. Met. 4, 773: sorores Phorcydas, unius partitas luminis usum, (i.e. Graeas; f. und. Graea).

phōrĭmon, i, n., φόριμον, (i. e. utile): en Alunart, Plin. 35, 52. — 1. Phormio, ōnis, m., som Mandsnavn; I) Snyltegiesten i en efter ham benævnt Comoedie af Terentius; cf. Cic. Caecin. 10; — II) en Philosoph o. Taler fra Ephesus, vid. Cic. d. Or. 2, 18; cf. ibd. 19: in multos jam Phormiones incidi. — 2. phormĭo, (form), ōnis, m., [φορμός, i. e. sparta el. storea]: flettet Matte el. Tæppe, Digest.

Phŏrōneus, ĕi o. eos, m., Φορωνεύς: Søn af Inachus og Broder til Io, ogf. Konge i Argos, Hygin., Plin. 7, 57, Stat.; — B) bf. 1) Phŏrōnēus, 3, antra, Stat.; — 2) Phŏrōnis, ĭdis o. ĭdos, f.; a) absol. f. Io, Datter af Inachus, Ovid. Met. 1, 668; — b) adj.: Phoronides venae, (om Floden Inachus), Senec. Thyest. 115.

phosphŏrus, i, m., φωσφόρος, (den lysbringende), bf. Morgenstiernen, Martial. 8, 21; cf. Cic. N. D. 2, 20; — bf. phosphŏrēus, 3: hørende til Morgenstiernen, jugum, Prudent. — Phōtīnus, i, m., Φωτεινός: Navnet paa en Bisko p i Sirmium, i d. fierde Aarh., Prudent.; — B) bf. Phōtīnĭāni: hans Tilhængere, Cod. Just.

Phrăātes el. Phrăhātes, ae, m.: Navnet paa flere Konger i Parthien, Justin. 41, 5, Hor. — phragmītes, is, m., φραγμίτης, (sc. calamus): en tynd Rørart, der vorer ved Gærder, Plin. 32, 52. — phrasis, is, f., φράσις: Talens Udtryk, elocutio; vid. Quintil. 8, in.; opp. lexis, Senec. Contr. 3, praef.

phrĕnēsis, is, f., φρένησις: Hiernens Forvirring, Afsindighed, Raseri, Senec. d. Ir. 1, 13, Juvenal, 14, 136. — phrĕnētĭcus, 3, φρενητικός: afsindig, rasende, Cic. Div. 1, 38, Martial. 11, 28. — phrenĭon, i, n.: = anemone, Plin. 21, 94. — phrĕnĭtĭcus, 3, φρενιτικός: = phreneticus, Cels. — phrĕnītis, is, f., φρενῖτις: = phrenesis, Cels. — phrĕnītizo, are, v. n., φρενιτίζω: lider af Hiernens Forvirring, er afsindig el. fra Forstanden, Coel. Aur.

Phrixus, (ikke Phryxus), i, m., Φρίξος: Søn af Athamas o. Nephele, flygtede med Søsteren Helle, for at undgaae Stifmoderen Ino's Efterstræbelser, paa en dem af den afdøde Moder sendt Vedder med gyldent Skind; - paa Flugten omkom Helle, og gav Hellespontem sit Navn; men Phrixus naaede Colchis, hvorfra sild. hin Vedders gyldne Skind blev hentet af Argonauterne; vid. Hygin. Fab. 2, 3, oftere; - Invideo Phrixo, quem per freta tristia tutum Aurea lanigero vellere vexit ovis, Ovid. Her. 18, 143; portitor Phrixi,

(den til Stjernebillede forvandlede Vædder), Colum.; Phrixi litora, Stat., (d. e. Hellesponten); Phrixi oraculum, Tac. Ann. 6, 34; — B) df. Prixēus, 3, soror, (i. e. Helle), Ovid. Fast. 4, 278, hvor Phrixeae stagna sororis er Hellesponten, der ogs. heder: ∾ pontus, Lucan., ogs. ∾ mare, Senec. Herc. Oet., o. ∾ aequor, Stat.; men Senec. Agam. 563, heder Phrixea maria: det til Hellesponten grændsende mare Aegaeum; ∾ agni sidera, (Stjernebilledet Vædderen), Martial. 10, 51, (s. ovenf.); men id. 14, 211, er ∾ maritus: enhver Vædder. — phrŏnēsis, is, f., φρόνησις: Forstand, Klogskab, Betænksomhed, er som personificeret: Philologiens Moder, Capella.

phrygănion, i, n.: etslags ubekiendt Dyr, Plin. 30, 30. — Phrўges, um, m., Φρύγες: Phrygierne, Folk i Lilleasien; - vid. Mela 1, 2, Plin. 8, 74, Cic. Div. 1, 41, o. id. Leg. 2, 13; - sing.: Phryx Aesopus, Phaedr. 3, prol. 52; ogs. Phryx Aeneas, Propert., Ovid., Marsyas, Stat.; men om en Cybelespræst, s. und. Gallus; cf. Propert. 2, 18, 16, o. Virg. Aen. 12, 99; - som Ordsprog mærkes: sero sapiunt Phryges, vid. Cic. Fam. 7, 16, ogs. id. Flacc. 27; - men ogs. ere Phrygierne mærkelige ved deres Guldbroderier, s. nedenf.; — B) df. 1) Phrўgĭa, ae, f., Φρυγία: Landskabet Phrygien, var delt i Lille- o. Storphrygien, Plin. 5, 40, Liv. 37, 56, o. A.; — 2) Phrўgĭānus, 3: phrygiansk, d. e. guldbroderet el. broderet; - togas rasas Phrygianasque etc., Plin. 8, 74; cf. Senec. Benef. 1, 3; — 3) Phrўgĭcus, 3, Φρυγικός: phrygisk; - Phrygicis sedibus (Matris Idaeae) etc., Val. Max. 7, 5, 2, inc., (al. Phrygiis); — 4) phrўgĭo, ōnis, m.: en Guldbroderer; - Pallam ··· illam ad phrygionem ut deferas, Ut reconcinnetur, Plaut. Men. 2, 3, 72; — b) df. phrygiōnius, 3: guldbroderet el. broderet el. udsyet; - phrygioniae (sc. vestes), Plin. 8, 74; — 5) Phrўgiscus, 3: phrygisk; - Phrygisci, (sc. equi), Veget.; — 6) Phrўgĭus, 3: phrygisk, ogs. trojansk, (fordi ogs. Troja hører til Phrygien); - vulneratus ferro Phrygio, (neml. ved Sulla's phrygiske Slaver), Cic. R. Am. 32; ∾ hymenaei, (imellem Æneas o. Lavinia), Virg. Aen. 7, 358; ∾ vates, (i. e. Helenus), Ovid., pastor, (i. e. Paris), Virg., tyrannus, (i. e. Aeneas), id.; men ∾ minister, Val. Fl., venator, Stat., (i. e. Ganymedes); men ∾ maritus, Propert. 1, 2, 19, (i. e. Pelops, som Søn af d. phrygiske K. Tantalus); - ∾ lapilli, Tibull., ogs. ∾ lapis, Hor., (phrygisk Marmor); ∾ vestes, (broderede Klæder), Virg.; - ∾ mater, (i. e. Cybele), id.; ∾ leones, (som trække hendes Vogn), id.; - ∾ buxum, Ovid., ogs. ∾ lotos, Colum., (den phrygiske Fløite); men ∾ aes, (Pauker el. Bækkener), Lucan.; men ∾ modi, (den phrygiske larmende og lidenskabelige Musik), Ovid., Tibull., o. A.; — bb) df. subst.; a) Phrygiae, arum, f.: Phrygierinderne; - O vere Phrygiae, neque enim Phryges (sc. estis), etc., vid. Virg. Aen. 9, 617; — b) Phrygius, i, m.: Navnet paa en Flod, sædv. Phryx, Liv. 37, 37; — 7) Phryx, ўgis, adj.: phrygisk, ager, Claudian., luci, Stat., augur, Juvenal. 6, 585.

Phrўne, es, f., Φρύνη: berømt Hetære i Athenen; vid. Propert. 2, 5, 6, o. Quintil. 2, 15, 9; — not.: en anden Phryne findes Hor. Epod. 14, 16. — phrўnĭon, i, n., φρύνιον: en Benævnelse paa Væxten poterion, Plin. 25, 76, o. 27, 97. — Phryx, ygis, som subst. o. adj., s. und. Phryges. — Phryxĭānus, 3, toga, Plin. 8, 74, inc., s. Phrygianus ovenf. — Phryxōnides nymphae, opelskede, efter Colum. 9, 2, de første Bier. — Phryxus, s. und. Phrixus.

Phthas, a, m., Φθάς: ægyptisk Navn paa den anden Vulcanus; vid. Cic. N. D. 3, 22. — Phthīa, ae, f., Φθία: By i Thessaliotis, Achilles's Fødeby, Mela 2, 3, o. Virg. Aen. 1, 284; — B) df. 1) Phthīus, 3, Φθῖος, Achilles, Hor. Od. 4, 6, 4; ∾ vir, Propert. 2, 10, 38, (i. e. Achilles); men ∾ rex, Ovid. Am. 2, 17, 17, (i. e. Peleus); — 2) Phthīas, ădis, f., Φθιάς, (sc. femina): Phthierinde; - Non ego sum Phthias, Ovid. Her. 7, 165, (al. Phthia); — 3) Phthīōtis, ĭdis, f., Φθιῶτις, (sc. terra): Landskab i Thessalien, hvori Byen Phthia, Plin. 4, 15, Liv. 28, 6; — bb) df. ogs. a) Phthīōtĭcus, 3: phthiotisk, ogs. thessalisk, ager, Liv., Thebae, id., Tempe, Catull.; — b) ligel. Phthiōta (el. Phthiōtes), ae, m., Φθιώτης, en Phthioter, senex Pherecrates, Cic. Tusc. 1, 10; - pl. Phthiotae Dorida incolentes, Plin. 4, 14. — Phthias etc., s. und. frgd.

phthīrĭăsis, is, f., φθειρίασις, morbus pedicularis el. Lusesyge, Plin., Cels. — Phthīrŏphăgi, orum, m., Φθειροφάγοι, (ligesom Luseædere): Folk i Sarmatien, Mela, Plin. — phthīrŏphŏros, i, f., φθειροφόρος, (i. e. minutos nucleos ferens): etslags Grantræ, (pinus orientalis L.), Plin. 16, 19. — phthĭsĭcus, 3, φθισικός: svindsottig, Vitruv., Plin. — phthĭsis, is, f., φθίσις: Svindsot el. Tæring; - invadit ··· validissimos phthisis, Senec. Ep. 91; cf. ibd. 75, o. Plin. 26, 21; df. — phthĭsisco, ĕre, v. n. inch.: faaer Svindsot el. Tæring, Sidon. — phthĭtărus, i, m.: etslags Fisk, Plin. 32, 53. — Phthius, 3, s. und. Phthia.

phthongus, i, m., φθόγγος: Tone el. Lyd el. Skrald; df. Tonecart, Dorius, Phrygius, vid. Plin. 2, 20. — phthŏrĭus, 3, φθόριος: fordærvende, vinum, (som fordriver Fosteret), Plin. 14, 19. — phū, n. indecl., φοῦ: en Art af Væxten Baldrian, Plin. 12, 26. — phui! interj. abominantis: fy! obl., Plaut. Pseud. 5, 2, 5: phui, in malam crucem!

phy! interj. mirantis el. irridentis: ei! aha! Ter. Ad. 3, 3, 57, (al. hui). — Phўăces, ae, m.: en getisk Konge, Ovid. Pont. 4, 10, 23. — phўcis, ĭdis, f., φυκίς: etslags Fisk, som lever i Tang el. Søgræs, Plin. 9, 42. — phўcītis, ĭdis, f., (sc. gemma), φυκῖτις: etslags ubekiendt Ædelsten, som har sit Navn: ex similitudine algae, Plin. 37, 66. — phўcos, i, n., φῦκος: Tang el. Søgræs, Plin. 13, 48; phycos thalassion, ogs. fucus marinus, id. 26, 66, (lichen roccella L.), brugtes til Uldfarvning.

phўlaca, ae, f., φυλακή: Fængsel, d. lat. custodia, Plaut. Capt. 3, 5, 93. — Phўlăce, es, f., Φυλάκη: By i Thessalien, Fødeby til Protesilaus, hvis Gemalinde var Laodamia; vid. Plin. 4, 16; — B) df. 1) Phўlăcĭdes, ae, m., (i. e. Protesilaus), Ovid. A. A. 2, 356, o. id. ibd. 3, 17; ogs. ∾ heros, Propert. 1, 19, 7; — 2) Phўlăcēĭus, 3; df. Phylaceia conjux, Ovid. Trist. 5, 14, 39, (i. e. Laodamia); - heder ogs. Phylacēis, ĭdos, f., Stat. Silv. 5, 3; — not.: ogs. er Phўlace: en By i Epirus, Liv. 45, 26.

phўlacista, ae, m., φυλακιστής, „egenl.": Fangevogter; df. „overf.": Creditor el. Rykker, (der bevogter atrium el. Forværelset), Plaut. Aul. 3, 5, 44. — phўlactērium, i, n., φυλακτήριον: Amulet el. Forvaringsmiddel, Marc. Emp.; — II) „bes." hos Jøderne: paaheftet Seddel med de 10 Gudsbud, Hieronym. — phўlarchus, i, m., φύλαρχος: Stammefyrste, Fyrste, Regent; - phylarchus Arabum, Cic. Fam. 15, 1. — Phўle, es, f., Φυλή: Fæstning i Attika, Nep. Thras. 2.

Phyllăcīdes, s. und. Phylacides und. Phylace. — phyllanthes, is, n., φυλλανθές: Plante med piggede Blade, Plin. 21, 59. — *Phyllēis, ĭdis, f., Φυλληΐς; df. pl. Phyllēĭdes matres, Ovid. Her. 13, 35, (i. e. Thessalae m.; al. Phylaceides), inc.; o. — Phyllēĭus, 3, Φυλλήϊος, juvenis, Ovid. Met. 12, 479, (i. e. Caeneus); men ∾ mater, id. A. A. 3, 783, rimel. Laodamia; cf. ibd. 183; — [af Phyllus, Φυλλοῦς: By i Thessalien]. — Phyllis, ĭdis o. ĭdos, f., Φυλλίς: Datter af d. traciske K. Sithon, forelskede sig i den fra Troja hjemdragende Demophoon; da denne siden udeblev over den bestemte Tid, hængte hun sig, men blev forvandlet til et Mandeltræ; - vid. Serv. ad Virg. Ecl. 5, 10: si quos aut Phyllidos ignes, Aut etc., (Brev fra Phyllis til Demophoon), s. ogs. Ovid. Her. 2; — not. a: phyllis:

Mandeltræ, Pallad., s. ovenf.; — not. b: Phyllis oftere som digtet Pigenavn, Virg., Hor. — phyllon, i, n., [φύλλον, i. e. folium]: etslags Plante, sædv. leucacantha, el. ischias, Plin. 22, 18. — Phyllos, i, f.: Egn i Arcadien, Stat. Theb. 4, 45.

phȳma, atis, n., φῦμα: Blegn el. Byld, odl., Cels. — phȳrāma, ătis, n., φύραμα: etslags Harpix el. Gummi af Træet Metops, Plin. 12, 49. — Physcon, ōnis, m., (φύσκων, i. e. ventricosus): Tilnavn til d. syvende Ptolemæus i Ægypten, Justin. 38, 8. — phȳsēma, atis, n., φύσημα: opblæst Legeme, Blære; bf. den tomme Perle, Plin. 9, 54. — phȳsēter, ēris, m., φυσητήρ; I) en Sprøite, Pelag.; — II) „overf.": Spruthvalen, Plin. 9, 3; ∾ capax, Senec. Hippol. 1031.

phȳsica, ae, o. phȳsice, es, f., φυσική: Physiken el. Naturlæren; vid. Cic. Acad. 1, 7, o. id. Fin. 3, 21. — physica, orum, f. und. physicus. — phȳsĭce, adv.: paa Physikernes Vis; - ∾ dicere de vi ignea, Cic. N. D. 3, 7; af — phȳsĭcus, 3, φυσικός: physisk el. naturlig, hørende til Naturen el. til Naturlæren; - physicae rationis ignari, Cic.; physicum quiddam explicare, (Sætning af Naturlæren), id.; — II) bf. subst., A) physica, orum: Naturgjenstande, Physiken, id. Orat. 34; — B) physicus, i, m.: Naturforsker, Naturkyndig; - physicum, i. e. speculatorem venatoremque naturae, etc., id. N. D. 1, 30; cf. id. Univ. 1, o. id. d. Rep. 5, 3.

phȳsiognōmon, ōnis, m., φυσιογνώμων: en Naturkiender; bf. som af Menneskets Ansigtstræk udfinder dets Charakter; vid. Cic. Fat. 5. — phȳsiŏlŏgia, ae, f., φυσιολογία, ligesom physica: Naturlæren; - naturae rationem, quam physiologiam Graeci appellant, etc., Cic. Div. 1, 41; cf. id. N. D. 1, 8. — phȳsis, is, f., φύσις: Naturen; bf. pl. physes, Plin. 37, 74: saadanne Mineralier el. Stene, som endnu ikke have et bestemt Navn. — phȳteuma, atis, n., φύτευμα, germ. Kreuzwurz, Plin. 27, 99.

piābĭlis, e, [pio]: til at udsone el. afvende, fulmen, Ovid. Fast. 3, 289. — *piācŭlāris, e: hørende til Udsoningen af en Brøde; - ∾ sacrificia quaedam, vid. Liv. 1, 26; ogs. absol.: piacularia (sc. sacrificia), id. 42, 3; - men comisk „overf.": Men' piacularem oportet fieri ob tuam stultitiam? Plaut. Epid. 1, 2, 36; — bf. adv.: piācŭlārĭter: syndigen, negare, Tertull.; o. — piācŭlo, are, v. a.: at udsone med et Offer; - ∾ Martem suovetaurilibus, Cato; — [af flgd.].

piācŭlum, i, n., (ctr. piaclum, Prudent.), [pio]; I) „egenl."; A) Forsoningsmiddel, navnl. Sonoffer til Guderne; - ut caedes piaculo lueretur, Liv. 1, 26; prodigii piacula (invenire), id. 5, 16; men piaculum hostia caedi, id. 8, 10; cf. Cic. Leg. 2, 22: porco femina piaculum pati; f. ogs. Hor. Od. 1, 28, 34; — 2) concret: Offerdyret selv; vid. Virg. Aen. 6, 153; - bf. „overf."; - ut luendis periculis publicis piacula simus, Liv. 10, 28; saaledes heder Hannibal, id. 21, 10: piaculum rupti foederis; — B) Straffen for en Brøde; - a violatoribus (templi) gravia piacula exigere, Liv. 29, 18; — II) „fig."; A) hvad der bør udsones med et Offer; bf. „alm.": Synd el. Brøde el. Forbrydelse; - Palam mutire plebejo piaculum est, (det er en Dødssynd), Enn. ap. Fest. p. 145, (Müll.); piaculum committere, Liv. 5, 52, sibi contrahere, ibd., (giøre sig skyldig deri), ligel. piaculum mereri, id. 2, 38; cf. Virg. Aen. 6, 569; ogs. med Brødens gen., Liv. 39, 47: sine piaculo rerum praetermissarum etc.; — B) Tilfælde af ondt Varsel; - ut domus, in qua sata sit (vetonica), tuta existimetur a piaculis omnibus, Plin. 25, 46.

-pĭam, particul. insep.; saal. i quispiam, uspiam, etc., rimel. alene ved Udtalen forskiellig fra partic. insep. -quam i quisquam, etc. — *piāmen, ĭnis, f.: Biform af flgd.; - Februa Romani dixere piamina patres, Ovid. Fast. 2, 19; — pĭāmentum, i, n.: Sonoffer til Guderne; - favis ante et melle terrae ad piamentum datis, Plin. 25, 59; — II) „overf.": som boder el. lider for en anden; - fuerim tantum doliturae domus piamentum, Senec. Consol. ad Helv. 16; - ogs. hvad der gives som Erstatning, Plin. 37, 2; — pĭātio, onis, f.: Gudernes Udsoning ved Offere, Plin. 28, 5; o. — pĭātrix, icis, f., som udsoner, (navnl. Guderne med Offere), Plaut. Mil. gl. 3, 1, 101; — [pio].

pīca, ae, f., πίττα: Skaden, vid. Plin. 10, 50 o. 59; — not.: om Forvandlingen af Pierus's 9 Døttre til Skader, f. Ovid. Met. 5, 294 flgd., o. ibd. 663 flgd.; cf. Pers. prol. 13. — Pīcānus, i, m.: Bierg i det Picenske, Sil. — pīcātus, 3, partic. o. adj. af pico.

pĭcĕa, ae, f., πεύκη, [piceus, pix]: Fyrretræet el. Begfyrren, (pinus silvestris L.); - picea montes amat atque frigora etc., vid. Plin. 16, 18 o. 19; pungentia (folia) pino, piceae, etc., (de ere Naaletræer), ibd. 38; cf. Ovid. Her, 12, 67, o. Virg. Aen. 6, 180. — pĭcĕatus, 3, [pix]: beget el. tilbeget; bf. „fig.": Non fuit Autolyci tam piceata manus, (saa tyvagtig), Martial. 8, 59, (al. piperata).

Picens, tis, f. und. Picenum. — Picentĭa, ae, f.: By i Campanien, sydlig for Salernum, (hod. Vicenza), Mela 2, 4; f. ogs. Plin. 3, 9, und. B; — B) bf. Pĭcentīnus, 3, ager, Plin. l. c., a Surrento ad Silarum amnem, etc.; intus oppidum Salerni, Picentia, etc., ibd.; — b) bf. Pĭcentīnum, i, n.: en hertil hørende Egn, ibd. 6. — Picentīnus, 3, f. und. Picentia, ogs. und. Picenum.

Pĭcēnum, i, n.: Landskab i det østlige Italien (i Egnen af d. nuv. Ancona) med Byen Asculum, Mela 2, 4; men Plin. 3, 18: quinta regio Piceni est ... Picentes orti a Sabinis, etc.; cf. Caes. B. C. 1, 12 o. 15; — B) bf. 1) Pĭcēnus, 3: picensk, ager, Cic., Liv., poma, Liv.; — 2) Picentes: Indvaanerne, Cic. Sull. 8; - gen. Picentum, f. Picentium, Sil.; — 3) Pĭcentīnus, 3: = frgd.; - cohortes, Pompej. ad Domit. ap. Cic. Att. 8, 12, C; ∾ ala, Tac.; men ∾ Ceres, Martial. 13, 47: Brødet i d. Picenske, hvorom f. bef. Plin. 18, 27. — Picenus, 3, f. und. frgd.

*pĭcĕus, 3, af Beg, unguen, (Smørelse), Lucan.; — II) sædv. „overf.": sort som Beg el. begsort, imber, Plin., caligo, Virg. Ge. 2, 309, pubes, Ovid. Met. 11, 549; — pĭcĭnus, 3, ligesom frgd.: begsort, uva, Plin. 14, 4; o. — pĭco, avi, atum, 1, v. a.: beger el. tiærer, parietes, Plin. 36, 48, dolia, Suet. Claud. 16; — II) tilsætter med Beg: - bf. vinum picatum, Plin., Colum.; - dog beder vinum picatum ogs.: som af Naturen har Begsmag; vid. Plin. 23, 24; cf. Martial. 13, 107; — [pix]. — pĭcra, ae, f., rimel. etslags Salve af Aloe, Theod. Prisc. — pĭcrĭdĭae, arum, f.: bitter Salat, Augustin.; af — pĭcris, ĭdis, f., πικρίς: Bitterurt, etslags bitter Salat, Plin. 19, 38; - men id. 21, 65: etslags hele Aaret blomstrende Plante.

pictacium, i, n., f. und. pittacium. — Pictavi, orum, m.: Folk i Gall. Aquit., tidligere Pictones, Ammian.; — B) bf. Pictava, ae, f.: deres Hovedstad, Sulp. Sever.; o. — Pictavĭcus, 3, rhetor, Auson. — Picti, orum, m., [pingo]: Folk i det nordlige Britannien, Caledonierne, der pleiede at tatovere sig, Ammian., Claudian. — pictĭlis, e, [pictus]: malet el. udsyet, balteus, Appul. — Pictŏnes, um, m.: Folk i Gall. Aquit., (hvor nu Poitiers), Hirt. B. G. 8, 26, oftere, Plin. 4, 33; — B) bf. Pictŏnĭcus, 3, litus, Auson.

pictor, ōris, m., [pingo]: en Maler, Cic. Acad. 2, 7, o. Hor. A. P. 9; - om Oldtidens berømteste Malere og deres Værker f. Plin. 35, c. 8 flgd.; — not.: ogs. er Pictor: Tilnavn in gente Fabia, Plin., o. A.; bf. — pictōrĭus, 3: hørende til en Maler el. til et Maleri; - fabriles et pictoriae operae, Digest.

†pictūra, ae, f., [pingo]; I) „egenl.": Maleri;

A) som Kunst; - ars picturae: Malerkunsten, Cic.; qui aliquid fingunt, etsi tum pictura nihil utuntur, etc., id. d. Or. 1, 16; cf. id. Brut. 18; ∾ imaginum, Plin.; — b) ogs. Sminken el. at sminke sig; - saal. Plaut. Most. 1, 3, 105: nova pictura vis interpolare opus lepidissimum; - ogs. Brodering el. Udsyning, s. nedens.; — B) concret el. som Kunstværk; - in picturis alios horrida ··· alios nitida delectant, Cic. Orat. 11; nego ullam picturam, neque in tabula, neque in textili (fuisse: malet el. virket Billede), quin etc., id. Verr. 4, 1; men Lucr. 2, 35: Textilibus ··· in picturis, (i virkede Kunstsager); ∾ gemmarum, (deres Tegning), Plin.; — II) fig.": Maleri el. Afbildning igiennem Tale og Tanke; - - (Homeri) picturam, non poësin videmus, Cic. Tusc. 5, 39; cf. ibd. 5, 5: quum animum ab ista pictura imaginibusque virtutum ··· traduxeris; ds. — pictūrātus, 3: malet el. virket; - vid. Virg. Aen. 3, 483: Fert picturatas auri subtemine vestes, (guldvirkede); — II) „overf.": spraglet el. mangefarvet, volucres, Claudian.; picturatus ··· floribus agger, Stat. Theb. 6, 58. — pictus, 3, partic. o. adj. af pingo.

pĭcŭla, ae, f., dem. af pix: lidet Beg, Appul. — Picumnus, i, m., o. Pilumnus, i, m., vare Skytsguder for Ægteskaber, ogs. for smaa Børn; ogs. vare de Lodfagere af Guden Mars; vid. Varr. ap. Non.; - Et nunc agrestes inter Picumnus habetur, Aemil. Macer ibd. — 1. pīcus, i, m.; I) etslags liden Fugl: Træpikkeren el. Spekten; efter Plin. 10, 20: en Varselsfugl el. Spaafugl; efter Ovid. Fast. 3, 37: Martia avis, (rimel. Guden Mars hellig); — II) den fabelagtige Fugl Gribben, der vogter Guldbierge, Plaut. Aul. 4, 8, in. — 2. Pīcus, i, m.: mythisk Konge over Aboriginerne, Søn af Saturnus o. Farfader til K. Latinus; - hvorledes han af Circe, ifølge forsmaaet Kærlighed, forvandledes til Fuglen picus, s. Ovid. Met. 14, 320 flgd.; cf. Virg. Aen. 7, 189 flgd., ogs. Juvenal. 8, 131.

pīe, adv. af pius: fromt el. gudfrygtigen; kærligen, (faderligen, barnligen, s. und. pius); samvittighedsfuldt el. retskaffent; - pie sancteque colimus naturam excellentem etc., vid. Cic. N. D. 1, 20; memoriam nostri pie ··· servabitis, id. d. Senect. 22; quae defendam, a te pie fieri et humane, id. Fam. 11, 27; cf. Ter. Ad. 3, 4, 13; men virum non ulta pie ··· Daulias, (i. e. non pie el. impie ulta), Ovid. Her. 15, 153; — not.: piissime, Senec. Consol. ad Polyb. 34.

Pĭĕrĭa, ae, f., Πιερία; I) Landskab i Macedonien, Mela 2, 3, Plin. 4, 17, Liv. 39, 26; — B) ds. Pĭĕrĭcus, 3: pierisk, pix, Plin. 14, 25; — II) syrisk Landskab imellem Cilicien og Phoenicien, med et Bierg af samme Navn, Plin. 5, 13. — Pĭĕris, idis, o. Pierius, 3, s. und. flgd. nr. B.

Pieros (-us), i, m., Πιερός: Konge i Emathien, tillagde sine Døttre de ni Musers Navne, Ovid. Met. 5, 310; efter andre var han en Macedonier, og Fader til de ni Muser, Cic. N. D. 3, 21; — B) ds. 1) Pĭĕris, ĭdis, f.: Datter af Pierus, en Muse, Hor. Od. 4, 3, 18, o. Ovid. Fast. 4, 222; - pl. Pierides, um: Muserne, Cic. l. c., Virg. Ecl. 8, 63; — 2) Pĭĕrius, 3: pierisk, ogs. thessalisk (af d. thessaliske Bierg Pierus), ogs. helliget Muserne, ogs. poetisk; - Pieriae quercus, (fra d. thess. Bierg P.), Propert. 2, 10, 5, hvorom ogs. ∾ jugum, Phaedr.; men Lucida Pieria tendis in astra via, Ovid. Pont. 2, 9, 62; ∾ modi, Hor. A. P. 405; ∾ chori, Ovid.; ∾ tuba, Martial. 10, 64, (d. e. Heltedigtet); men ∾ grex, id. 12, 11: Muserne og Digterne.

pĭĕtas, ātis, f., [pius]; I) „egenl.": pligtmæssigt Forhold; A) imod Guddommen, d. e. Fromhed el. from Dyrkelse; - est enim pietas: justitia adversus deos, Cic. N. D. 1, 41; cf. id. Fin. 3, 22; deos placatos pietas efficiet et sanctitas, id. Off. 2, 3; - ogs. Gudsfrygt, el. Frygt for at mishage Guderne, vid. Ovid. Fast. 6, 607; — B) imod de Mennesker, hvormed vi ved Slægtskab el. ved andre private el. offenlige Forholde ere forbundne, navnl. ogs. imod Fædrelandet; ds. Fromhed el. Kærlighed el. Omhed el. Hengivenhed; - pietas magna in parentibus et propinquis, in patria maxima est, Cic. d. Rep. 6, 15; cf. id. Phil. 13, 20, ogs. Caes. B. G. 7, 27, o. Nep. Ages. 4; men quid est pietas, nisi voluntas grata in parentes? Cic. Planc. 33; cf. id. R. Am. 13: vultu saepe laeditur pietas (sc. in parentes); men Liv. 4, 42: pietas tribunorum, (deres Hengivenhed for deres forrige Feltherre); est autem fidei pietatisque nostrae, declarare etc., (Troskab og Taknemmelighed paalægge os den Pligt), Cic. Phil. 14, 11; solennia pietatis, (den sidste fromme el. barnlige Pligt), Tac. Agr. 7; — II) „overf.": Retfærdighed, Billighed, Ret; - si qua est coelo pietas, Virg. Aen. 2, 536; - ogs. Barmhiertighed el. Naade; si quid pietas antiqua labores Respicit humanos, ibd. 5, 688; - ogs. Overbærelse, Eftergivenhed; a vestra pietate impetrari, ut etc., Suet. Dom. 11; — not.: Pietas, som Gudinde, vid. Cic. Leg. 2, 8; cf. Liv. 40, 34, o. Plin. 7, 36, ogs. Ovid. Met. 1, 149: Victa jacet Pietas, etc. — pĭĕtātĭcultrix, īcis, f., [pietas]: som beflitter sig paa Fromhed el. Taknemmelighed, Petron. Sat. 55.

pĭgĕo, gŭi, 2, v. n.: fortryder, føler Fortrydelse el. Ærgrelse derover; men som verb. pers. yderst sieldent; - id esse factum hic non negat, Neque se pigere, Ter. Heaut. prol. 18; cf. Propert. 4, 1, 76: verba pigenda, (som mishage); — II) oftest som verb. impers.: piget, piguit (o. pigitum est); ordenl. c. acc. subj. o. gen. obj.; - fratris me quidem Pudet pigetque, Ter. Ad. 3, 3, 38, (hvortil Donat.: pudet, quod turpe est; piget, quod dolet); dum me civitatis morum piget taedetque, Sall. Jug. 4; - f. gen. *obj. findes ogs. acc. comm., ogs. inf., ogs. acc. c. inf.; - Nimio id, quod pudet, facilius fertur, quam illud, quod piget, Plaut. Pseud. 1, 3, 47; incertum habeo, pudeat magis (sc. me), an pigeat disserere etc., Sall. Jug. 95; nec pigitum (sc. est) ··· subire etc., Sil. 7, 173; piget me, parum pudere te etc., Plaut. Trin. 2, 3, 25; - ogs. absol.: oratione multitudo inducitur ··· ad pudendum, ad pigendum, Cic. Brut. 50; — B) „overf." staaer pigere ogs.; a) f. poenitere: at fortryde; saal. Justin. 12, 6: pigere eum facti coepit; cf. Ter. Phorm. 3, 3, 21: Ne quid plus minusve faxit, quod nos post pigeat; men Pol pudere, quam pigere, praestat, Plaut. Trin. 2, 2, 64; — b) f. pudere, at skamme sig; vid. Liv. 8, 2: pigebat fateri etc.

pĭger, gra, grum, [piget]; I) „egenl.": som føler Ulyst dertil, ærgerlig el. fortrædelig el. nødig; - gens pigerrima ad militaria opera, Liv. 21, 25; piger scribendi ferre laborem, Hor. Sat. 1, 4, 12; — II) „overf."; A) „alm."; 1) om Personer: dorsk el. doven dertil, uvirksom, langsom; - interdum piger, interdum timidus in re militari videbare, Cic. Fam. 7, 17; - „poet." ogs. c. gen.; Militiae ··· piger et malus, Hor. Ep. 2, 1, 124; — 2) om Ting: tung el. langsom i sin Bevægelse, ogs. ubevægelig, orl.; - mare pigrum et prope immotum, Tac. Germ. 45; ∾ palus, Ovid. Pont. 1, 10, 61; men ∾ annus, (der skrider langsomt frem), Hor. Ep. 1, 1, 21; ligel. ∾ bellum, Ovid.; men ∾ campus, (ufrugtbar), Hor.; - pigriora remedia, (som virke langsommere), Colum.; - „poet." ogs. c. gen.; Arar ··· pigerrimus undae, Sil.; — b) „poet." ogs. m. activ Bem.: som gior dorsk el. langsom; - ∾ sopor, Catull. 63, 37; ∾ frigora, Tibull.; ∾ senectus, id.; — B) „bes.": sorgende, mismodig, bedrøvet; - ∾ vultus, Martial. 2, 11; ∾ aliquem facere, id. 10, 101; — not.: superl., pigrissimus, f. pigerrimus, Tertull.

*pigmentārius, 3: som har med Farver el. med Salver at giore; - ∾ institor: en Salvekræmmer, Scrib. Lar.; — II) oftest subst., pigmentarius, i, m.,

Cic. Fam. 15, 17, o. Digest.; o. — pigmentātus, 3: farvet el. sminket el. salvet; - taliter pigmentatae (vos), Tertull.; ∾ crinis (meretricis), Prudent.; af — pigmentum, i, n., [pingo]; I) „egenl.": Farvestof el. Farve; a) til Maleri; - aspersa temere pigmenta in tabula, Cic. Div. 1, 13; men comiſt: pigmentis ulmeis pingere, vid. Plaut. Epid. 5, 1, 20; — b) til Salve el. Sminke; bf. Salve el. Sminke; vid. Plin. 16, 84: ut pigmentis testudo perderet se; — B) ogſ. efterel. o. „overf.": Urtefaft, hvoraf der laves Farve el. Sminke, Firmic.; — II) „fig.": Farve el. Prydelse el. Forſkonnelse i Foredraget; - nihil illius lineamentis, nisi ··· pigmentorum florem et colorem defuisse, Cic. Brut. 87; cf. id. Att. 2, 1, o. id. d. Or. 2, 45.

*pignĕrātĭcius, (-tius), 3: hørende til et Pant; - ∾ fundus, (som sættes i Pant, pantſat), Digest.; ∾ creditor, (som laaner paa Pant), ibd.; - ∾ actio, (ogſ. absol. pigneraticia): Proces i Anledning af en Pantsættelse, Digest.; ∾ judicium, ibd.; — pignĕrātĭo, onis, f.: Pantsætning; - pignerationem recipere, (kunne pantsættes), Digest.; o. — pignĕrātor, oris, m.: der lader ſig give Pant, Cic. Verr. 3, 11; — [flgd.].

*pignĕro, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": pantsætter, giver som Pant el. til Sikkerhed; - ∾ unionem ad itineris impensas, Suet. Vitell. 7; cf. Liv. 29, 36; servus pigneratus, Digest.; — II) „overf."; A) „alm.": pigneratos habere animos, Liv. 24, 1, (være afhængig); — B) pignerare sibi aliquem beneficio, Appul., (giøre nogen ſig forbunden derved); pignerari coenae alicujus, id., (love ſig til Giest hos nogen); o. — pignĕror, atus sum, 1, v. dep. a.: modtager som Pant, lader mig give som Pant; bf. „fig."; A) „alm.": betinger mig, gior til min Eiendom; - Mars ipse ex acie fortissimum quemque pignerari solet, Cic. Phil. 14, 12; cf. id. d. Rep. 1, 4: ut plurimas et maximas nostri animi, ingenii, consilii partes ipsa sibi patria pigneraretur; fidem militum praemio pigneratus, Suet. Claud. 10; — B) „bes.": at antage el. optage som vis; - quod das mihi, pigneror, omen, Ovid. Met. 7, 621, (i. e. accipio); — [pignus]. — pignŏrātĭcius, pignŏro, etc., f. und. pigneraticius, pignero, etc. — pignŏriscăpĭo, ogſ. adſkilt pignoris capio, [pignus capio]: at tage Pant, Udpantning, Cato ap. Gell. 7, 10.

pignus, ŏris, (ogſ. ĕris), n., [beſl. m. pango, πήγνυμι: befæſter, betrygger]; I) „egenl."; A) „alm.": Pant el. Underpant, Hypothek; - ager oppositust pignori Ob decem minas, (er pantſat derfor), Ter. Phorm. 4, 3, 56; domo agrisque pignori acceptis, Tac. Hist. 3, 65; — pignora capere, (udpante), om en Øvrighed: ved Udpantning at tvinge (navnl. en Senator til at indfinde ſig i Curiet), Liv. 3, 38; ligel. pignoribus cogere, Cic. Phil. 1, 5; men id. d. Or. 3, 1: pignoribus ablatis coërcere, (derved at indskrænke nogens Fritalenhed); hvorom ogſ. pignora caedere el. concidere, ibd.; - ogſ. en Gidsel; pignora marium, Suet. Aug. 21; cf. Liv. 33, 22; — B) „bes." ogſ.: a) hvorved nogen forbindes til noget, navnl. et Haandſkrift, Liv. 37, 10; laante el. udlaante Penge, Caes. B. C. 1, 39; cf. Liv. 5, 42; - men „poet.": pignora fatalia, Ovid. Fast. 6, 445, i. e. Palladium, (hvorpaa Roms Frelse beroede); — b) hvorom man vedder; - Quovis ··· pignore contendere, Catull. 44, 4, (vedde hvad det ſkal være); cf. Virg. Ecl. 3, 31; ligel. posito pignore, (veddende), Ovid. A. A. 1, 168; — c) Contract, hvorved der gives Hypothek; - pignus contrahere, (indgaae en ſlig Contract), Digest., finire, ibd.; — II) „fig."; A) „alm.": Bevis el. ſikkert Mærke derpaa, voluntatis, (paa nogens Velvillie), Cic. Coel. 32; praesenti pignore, (ved at give ham Haanden), Virg. Aen. 3, 611; men Ovid. A. A. 2, 378: Ardet, et in vultu pignora mentis habet; men id. Met. 6, 603: sacrorum pignora, (Festens Insignier el. Pynt); — B) „bes." hede ogſ. Børnene: pignora, som Underpant paa den ægteſkabelige Kærlighed; vid. Propert. 4, 11, 73, o. Ovid. Trist. 3, 11, 16, ogſ. id. ibd. 1, 3, 60: Respiciens oculis pignora cara meis; cf. id. Met. 3, 134; ligel. om andre Slægtsſkabs- el. Pligtforholde; - habens ··· filiam, uxorem, etc., interque tot pignora veros amicos, Plin. Ep. 1, 12; pignora conjugum ac liberorum, Liv. 2, 1; ligel. aspectu pignorum suorum (frangi, concitari), Tac. Agric. 38; cf. id. Germ. 7; — b) „poet. overf.": mutua rami Pignora, (indpodet Gren), Pallad. d. Insit. 109.

pigre, adv. af piger: langsomt, dovent, Senec.; ∾ agere pecus, Colum.; compar., Plin. 10, 52, Lucan. 5, 435. — pigrĕo, ēre, v. n., [piger]: at være dorſk el. lad dertil, c. inf., Enn. ap. Non.; bf. — pigresco, ĕre, v. n. inch.: blive langsommere; - mox Nilus pigrescit etc., (ſagtnes i Løbet), Plin. 18, 47. — *pigrĭtĭa, ae, o. pigrĭtĭes, ēi, f.: Dorſkhed, Træghed, Ladhed; - pigritiam definiunt metum consequentis laboris, Cic. Tusc. 4, 8; cf. id. Off. 1, 29; pigrities ad sequendum, Liv. 44, 42; ∾ militandi, id.; ingenua pigritia, (hæderlig Rolighed), Martial. 12, 4; - men „overf.": pigritia stomachi, Senec., Mangel paa Fordøielse. — pigrĭtor, atus sum, 1, v. dep., intens. af pigror, o. m. ſ. Bem., Vulg. — *pigro, avi, 1, v. n.: er dorſk dertil, gider ikke; - Quod si pigraris, etc., Lucr. 1, 411, (f. pigraveris); melius est pigrasse, Attius ap. Non.; — 1. pigror, ari, v. dep. n.: = frgd.; - tu, quaeso, quicquid novi scribere ne pigrere, Cic. Att. 14, 1; o. — 2. pigror, oris, m.: = pigritia, Lucil. ap. Non.; — [piger].

1. pīla, ae, f., [ſkal være f. pisula, af piso, pinso]: en Morter (til at ſtøde i); - pilam, ubi triticum pinsant etc., Cato; ∾ lignea, Colum.; cf. Ovid. Ib. 471; — II) „overf."; A) Pille, Pæl, Støtte; - ∾ lapidea, Nep. Alcib. 4; cf. Liv. 1, 26: eo loco, qui nunc pila Horatia appellatur; men pilas pontis in Tiberim (locare), id. 40, 51; pilas operibus subdere, Senec.; - Nulla taberna meos habeat neque pila libellos, Hor. Sat. 1, 4, 71, (fordi neml. Boghandlerne havde deres Boder ved Pillerne i Buegangene); cf. Catull. 37; — B) Stendæmning, som nedſænkes i Havet, vid. Virg. Aen. 9, 711, Suet. Claud. 20, o. Vitruv. 5, 12.

2. pĭla, ae, f.; I) „alm.": Bold el. Spillebold, Ballon; - pila ludere, Cic., Hor., (ſpille Bold); cf. Cic. d. Or. 3, 23; pilam excipere, (gribe), Senec., remittere, id.; cf. Martial. 14, 46; - som Ordſprog ſiges: claudus pilam, (om den Ukyndige el. Ubehændige), Cic. Pis. 28; men Mea pila est: jeg har vundet, Plaut. Truc. 4, 1, 8; - Fortunae pila, (Lykkens Spillebold), Aur. Vict. epit. 18; pilam lusoriam invenit Pythus, Plin. 7, 57; — II) „overf.": Kugle, kuglerundt Legeme; - in pila terrae: paa Jordkloden, Varr. ap. Non.; cf. Enn. 1, 158; - pilae Nursinae, Martial. 13, 20, (i. e. rapa rotunda); ogſ. om Jordklumper, som hænge ved oprevne Rødder, Colum. 5, 9; - ∾ Mattiacae, (Sæbekugler fra Mattiacum i Hessen), id.; pila crystallina el. succina, (hvorpaa Damerne kølede deres Hænder), vid. Propert. 2, 18, 60; ogſ. om Brændeglas, Plin. 36, 67, o. id. 37, 10; - ogſ. Stemmekugle (til Dommerne), Propert. 4, 11, 20; - ogſ. en udſtoppet Geſtalt, hvormed man hidſede Tyre paa Arena, vid. Martial. Spect. 19; men ibd. 9, om Næſehornet: cui pila taurus erat; men id. 2, 43, om en ſønderreven Kappe: Noluerit dici quam pila prima suam, (er pila efter nogle: et Straamenneſke).

pīlānus, i, m.: væbnet m. d. romerſke Kaſteſpyd pilum; bf.: = triarius, Ovid. Fast. 3, 129. — *pĭlāris, e, lusio: Boldſpillet, Stat.; o. — pĭlārĭus, i, m., (sc. praestigiator): som gior allehaande Kunſter med Spilleboldem, Quintil. 10, 7, 11; — [2. pila]. — pīlātim, adv.; I) [1. pila]: efter el. med Piller; - quae pilatim aguntur aedificia, Vitruv. 6, 11; — II) [1. pilus]: compagnivis, i afdelte Hobe; - ∾ iter facere el. exercitum ducere, (opp. passim: adſpredt

el. enkelt), Asellio o. Scaur. ap. Serv. ad Virg. Aen. 12, 121. — pīlātrix, icis, f., [3.pilo]: Roverske, pallii, Titiu. ap. Non. — 1. pilātus, 3, s. und. 1.pilo. — 2. pīlātus, 3, [pilum]: forsynet med Kastespydet pilum; - ∾ agmina, Virg. Aen. 12, 121; ∾ cohors, Martial. 10, 48. — 3. Pilatus, i, m.: romersk Mandsnavn; Pontius Pilatus, Sedul.

pileātus, 3, [pileus]: som bærer en Filthætte, navnl. som Symbol paa Frihed el. paa Befrielse af Trældom; - pileati ··· volones epulati sunt, Liv. 24, 16, (disse havde neml. nyligen faaet deres Frihed); - bs. vare alle Romere pileati paa Saturnusfesten, hvf. Roma pileata, Martial. 11, 6, o. turba pileata, Senec. Ep. 18; bs. ogs. plebs pileata, (efter Nero's Død), vid. Suet. Ner. 57; ogs. udfriede Krigsfanger ere pileati, Liv. 33, 23; - ogs. som Symbol el. Tegn paa Ydmyghed el. Underkastelse; vid. Liv. 45, 44: regem pileatum, capite raso, obviam ire legatis solitum; - endel. ere i Retssproget, pileati servi: for hvilke Sælgeren ikke er ansvarlig, vid. Gell. 7, 4; — II) som sædv. Dragt hos visse Folkeslag; - saal. Martial. 10, 72: Ad Parthos procul ite pileatos; ligel. ∾ Dacus, Paul. Nol.; cf. Aur. Vict. Caes. 13; - endel. mærkes som Eiendommelighed: fratres pileati, (i. e. Castor et Pollux), Catull. 37, 2.

pīlentum, i, n.: etslags tohjulet Vogn med hængende Sæder, hvorpaa de romerske Matroner kørte til Offringer og Skuespil; - pilentis et carpentis per urbem vehi matronis concessum est, vid. Fest. p. 245, (Müll.); cf. Liv. 5, 25, o. Virg. Aen. 8, 666; - efter Verr. Fl. ap. Macrob. Sat. 1, 6, fortes ogs. derpaa de hellige Redskaber, tildækkede for Mængdens Øine lanā coctili (med Filtdække), quae πῖλος graece dicitur, unde his nomen. — pīlĕo, are, v. a., [pileus]: paasætter nogen en Filtehat, giver nogen hans Frihed; bs. pass. pileari: at faae sin Frihed, Ulpian. — pīlĕŏlus, i, m., o. pīlĕŏlum, i, n., dem. af pileus: liden Hat el. Hætte, Hor. Ep. 1, 13, 15; men arundinibus quasi pileolos induere, Colum. Arb. 25.

pīlĕus, i, m., o. pīlĕum, i, n., [πῖλος, Filt]: etslags Filthætte, der sluttede tæt om Hovedet (i Form af en halv Æggeskal); - pileum aufert ··· capiti apte reponit, Liv. 1, 34; men pilea suta de lacernis, (Toihætter), Stat.; cf. Martial. 14, 132; — b) ogs. at mærke som de Frigivnes Særkiende; - Ut ego hodie raso capite calvus capiam pileum, (maa erholde min Frihed), Plaut. Amph. 1, 1, 306; cf. Martial. 2, 68; servos ad pileum vocare, (love dem deres Frihed), Liv. 24, 32, o. Suet. Tib. 4; - ogs. bares pileus af de befriede Krigsfanger, Liv. 30, 45; — II) „overf.": Frigivelse el. Befrielse fra Trældom; vid. Pers. 5, 82, o. Martial. 2, 68; - men comisk: en Beskytter, Plaut. frgm. ap. Non.: pileum meum, mi sodalis, inc.; — B) Bedækning, navnl. Hinden om Fosteret, Lamprid. Diadum. 4. — pīlicrĕpus, i, m., [pila, crepo]: en Boldspiller, Senec. Ep. 56, Inscript.

1. pilo, (avi), atum, 1, v. a., [1.pila]: ligesom indrammer; bs. trykker ind deri; - hastam pilans etc., Hostius ap. Serv. ad Virg. Aen. 12, 121; — II) bs. partic. pilatus, 3, som adj.; A) „egenl.": tæt sammentrængt; - pilatum alterum (agmen), Varro ap. Serv. ad Virg. Aen. 12, 121; men liquidas pilatasque aetheris oras etc., Ennius ibd.; — B) „fig."; - sententia praesto pectore pilata, (i. e. fixa), Hostius ap. Serv. ad Virg. l. c.; — not.: ∾ agmina (forsynede med pilum) etc., s. und. 1.pilatus.

2. pīlo, are, v. n., [2.pilus]: at faae Haar; - corpus meum nunc pilare primum coepit, Afran. ap. Non.; cf. Paul. ex Fest. p. 204, (Müll.). — 3. pīlo, avi, atum, 1, v. a., [2.pilus; rimel. ogs. tildels beslægt. m. ψιλόω; s. ogs. Fest. p. 205, Müll.]; I) „egenl.": afrager Haarene, gior skaldet; vid. Martial. 6, 56, o. id. 12, 32; — II) „overf." o. efteraugustisk, ligesom d. classiske compilo: plyndrer, rover; - nec castra inimica pilantes, Ammian.; pilando villas et incendendo, id. 31, 5.

pĭlōsus, 3, [2.pilus]: fuld af Haar, med Haar, haaret; - pilosae genae, Cic. Pis. 1; ∾ venter (ovis), Colum.; - compar.: pilosior urso, auct. Priap.; ogs. om Væxterne; pilosiora folia, Plin. — pĭlŭla, ae, f., dem. af 2.pila: liden Kugle; - in robore pilulae nucibus non absimiles, etc., vid. Plin. 16, 10; — II) „bes." hos Lægerne: en Pille; - vetus axungia phthisin in pilulis sumpta sanat, id. 28, 37.

pilum, i, n., [ligesom 1.pila, at henføre til piso, pinso, støder el. knuser]; I) egentl.: Støder el. Morterstøder; - ∾ fabarium, farrearium, Cato; pilis subigere arenatum, id.; spicam farris pisere pilo praeferrato, Plin. 18, 23; — II) „overf.": Kastespyd, som d. rom. Fodfolk kastede paa Fienden under det første Angreb; - pilis missis ··· hostium phalangem perfregerunt, Caes. B. G. 1, 25; pilum, haud paulo, quam hasta, vehementius ictu missuque telum, Liv. 9, 19; - ogs. under Beleiringer kastedes pila muralia fra Murene paa Fienden; vid. Caes. B. G. 5, 40; — B) „alleg.": pilum alicui injicere, (giøre Angreb paa nogen), Plaut. Most. 3, 1, 43.

Pīlumnus, i, m.: Ægteskabsguden, Varro ap. Non.; s. ogs. und. Picumnus; - ogs. er han deus pinsendi frumenti, Serv. ad Virg. Aen. 9, 4; cf. Plin. 18, 3: Pilumnus, qui pilum pistrinis invenerat; - ogs. er Guden Pilumnus ved Danae Fader til Daunus, fra hvem Turnus nedstammer; vid. Virg. Aen. 10, 76 o. 619, oftere.

1. pīlus, i, m., [pilum], sædv. i Forbindelsen primus pilus: en Afdeling af Triarierne i den romerske Krigshær; - primum pilum ducere, (anføre den første Centurie Triarier), Caes. B. G. 5, 35; ligel. primi pili (ogs. primipili) centurio, id. B. C. 1, 13; men Liv. 42, 34: quater primum pilum duxisse; ogs. in pl.: primos pilos duxisse, ibd. 32; - „poet." findes ogs. pilus f. primus pilus; saal. Martial. 1, 32; — B) ogs. den første Centurions Post el. Værdighed; - ab octavis ordinibus ad primum pilum transducere, Caes. B. C. 3, 53; cf. Suet. Calig. 44; — II) „overf." o. sild. blev primi pili centurio forandret til primus pilus, (ogs. primipilus o. primopilus), vid. Liv. 7, 41; altf. primus pilus: første Centurion, en Primipil; vid. Caes. B. G. 2, 25, o. Val. Max. 1, 6, 11.

2. pĭlus, i, m.; I) „egenl.": det enkelte Haar; men oftest in pl.; - capra pilos ministrat ad usum nauticum, Varro; cf. Hor. Ep. 2, 1, 45; men munitae palpebrae vallo pilorum, Cic. N. D. 2, 57; cf. Phaedr. 5, 6; - men collect.: in capite cunctorum animalium homini plurimus pilus, Plin. 11, 47; ligel. fricare equum contra pilum, Pelag.; — II) bs. „overf." el. „alleg." m. Negation; - ne pilo quidem minus, (end ikke det allermindste), Cic. Qu. Fr. 2, 16; ligel. ne pilum quidem (sc. accepi), id. Att. 5, 20; ligel. non pili facere, (intet at bryde sig derom), Catull. 10 o. 17; comisk er Cic. R. Com. 7: ne ullum pilum boni viri habere dicatur.

Pimpla, ae, f.: en Landsby i Pieria i Macedonien med en Kilde af samme Navn; (henlagdes sild. til Boeotien o. Helicon, hvorefter Muserne oftere benævnes); — B) bs. 1) Pimplēis, (Pipleis), ĭdis, f.; a) (sc. terra): Egnen om Pimpla, Auson.; — b) (sc. Musa), Martial. 11, 3; - Musae a terrestribus locis ··· Pimpleides, Pimpliades, etc., Varro; men Pimplei dulcis, (i. e. Musa), Hor. Od. 1, 26, 9; — 2) Pimplēus, (Pipl.), 3, (Muserne hellig el. helliget), mons, Catull., antrum, Martial.; - ogs. subst. Pimplea, ae, f., (sc. aqua): en Musakilde, Stat.; — 3) Pimplias, (paenult. anc.), ădis, f., (sc. Musa), s. ovenf., Varro. — Pimplea, etc., s. und. frgd.

pīna, ae, f., s. und. pinna. — pīnăcŏthēca,

ae, o. -thēce, es, f., πινακοθήκη: Billedgalleri, Vitruv. 6, 5; non ut videant pinacothecas, sed oporothecas. Varro; cf. Plin. 35, 2 o. 40. — Pīnārĭus, a: romersk Slægts- o. Personsnavn; - ∾ gens, Aur. Vict., domus, (i. e. familia), Virg. Aen. 8, 270); - efter Liv. 1, 7, indbydes de tvende Slægter, Pinarii o. Potitii, af Hercules til hans Offertieneste, som de derefter forestaae; cf. Serv. ad Virg. l. c., o. Liv. 9, 29.

*pīnastellus, i, m., o. pinastellum, i, n.: en anden Benævnelse paa Planten peucedanus, Appul.; o. — pīnaster, stri, m.: = pinus silvestris el. det vilde Fyrretræ, vid. Plin. 16, 17; — [pinus]. — pĭnax, ăcis, f., πίναξ: en Tavle; bf. „overf.": Maleri paa en Trætavle; - bf. atter som Bogtitel: Pinax Cebetis: Navnet paa et til os kommet Skrift af den thebanske Philosoph Cebes. — pincerna, ae, m., [af πίνω, i. e. bibo, o. κεράω el. κεράννυμι, i. e. misceo]: som blander Vinen, d. e. Mundskenk, Ascon. ad Cic. Verr. 1, 26, Lamprid.

Pindărēus, 3, etc., f. und. flgd. — Pindărus, i, m., Πίνδαρος: lyrisk Digter i Theben i Boeotien, samtidig m. Æschylus og med Perserkrigen, skrev Oder el. Hymner til Seierovinderne i de græske Kamplege; - (Pindarus) novem lyricorum longe princeps spiritus magnificentia ··· velut quodam eloquentiae flavio etc., Quintil. 10, 1, 61; cf. Hor. Od. 4, 2, in., o. Cic. Fin. 2, 34; — B) bf. 1) Pindărĭcus, 3: pindarisk, camoenae, Hor. Od. 4, 9, 6; cf. id. Ep. 1, 3, 10; men Propert. 3, 15, 40: Qualis Pindarico spiritus ore sonat; ∾ lyra, Ovid. Pont. 4, 16, 28; — 2) Pindărēus, 3: pindarisk, chelys, Capella.

Pindenissum, i, n.: befæstet By (oppidum munitissimum) i Cilicien, hvis Indtagelse af Cicero beskrives Cic. Att. 5, 20; cf. id. Fam. 15, 4; — B) bf. Pindenissae, arum, m.: Indvaanerne af Byen P., id. Att. 5, 20. — Pindus, (-os), i, m., Πίνδος: høit Bierg i Thessalien, paa Grændsen af Epirus og Macedonien, berømt som Musernes Sæde, (hod. Mezzara); vid. Mela 2, 3, o. Plin. 4, 15; f. ogf. Virg. Ecl. 10, 11, Ovid. Met. 7, 225, o. Hor. Od. 1, 12, 6.

pīnĕa, ae, f., f. und. pineus. — *pīnētum, i, n.: Fyrreskov; - cincta pinetis ··· juga, Ovid. Fast. 2, 275; cf. Plin. 27, 43; o. — pīnĕus, 3: af el. med Fyrretræer, silva, Virg.; men ∾ moles, Propert., compages, Martial., „poet." f. navis; men ∾ claustra, Virg. Aen. 2, 258, (Døren paa hin berygtede Træhest); pinea corona victores apud Isthmum coronantur, Plin. 15, 9; cf. ∾ velamina, (som Guden Pans Bekrandsning), Lucr. 4, 591; ∾ ardor, (Ild af Fyrrebrænde), Virg. Aen. 11, 786; men id. ibd. 320: celsi plaga pinea montis, (Sted el. Høide, hvor Fyrren groer); men ∾ nux, Plin. 15, 9, ogf. absol., pinea (sc. nux), Colum.: Piniekerne el. den spiselige Frugt af den tamme Fyr; — not.: subst. pinea, ae, f., f. ovenf.

pingo, nxi, ctum, 3, v. a., [rimel. at sammenl. m. fingo]; I) „egenl."; A) „alm.": maler el. afmaler (med Farver); - ∾ simulacrum Helenae, Cic., speciem hominis, id.; pingi ab Apelle, fingi a Lysippo, (om Al. d. St.), Cic. Fam. 5, 12; cf. Hor. Ep. 2, 1, 240; tabula picta, (Maleri), Cic. Brut. 75; men id. Fin. 5, 27, „alleg.": qui numquam philosophum pictum, ut dicitur (efter Ordsproget), viderunt, (som intet Begreb, ingen Anelse have derom); - ogf. aftegner el. afridser; - in mensa pingere castra mero, Tibull. 1, 10, 36; cf. Ovid. A. A. 2, 132; bf. exemplaria picta, (Aftegninger el. Afrids), Vitruv.; - ogf. overmaler el. overtrækker med en Farve; Sanguineis frontem moris et tempora pingit, (med rød Morbærsaft), Virg. Ecl. 6, 22; men ∾ palloribus omnia, Lucr. 4, 337; — B) „bef."; a) udsmykker med Farver, giver (noget) Afvexling og Mangfoldighed i Udseende; - anni Tempora pingebant viridantes floribus herbas, Lucr. 5, 1395; cf. Virg. Ecl. 2, 50; men Stellis ··· pingitur Aether, Senec. Med. 310; Armorum et radiis picta tremebat aqua, Propert. 4, 6, 26; - ogf. „alm.": udsmykker el. pynter el. decorerer, bibliothecam constructione et sillybis, Cic. Att. 4, 5; — b) pingere m. o. ud. acu: at udsye el. brodere, Ovid. Met. 6, 23; stragulum textile magnificis operibus pictum, Cic. Tusc. 5, 21; picti reges, (iforte broderede Klæder), Martial.; picti tori, (med udsyede el. virkede Tæppener), Ovid.; picta toga, (som Triumphator bar tilligem. tunica palmata), Lamprid.; — II) „fig."; smykker el. pryder, navnl. om Talen el. Foredraget el. om Gienstanden derfor; - in verbis pingendis, Cic. Brut. 37; locum varie orationibus pingere etc., id. Att. 1, 4; hvf. „alleg." ibd. 2, 21: (Pompejum) omnibus a me pictum et politum artis coloribus etc., (i. e. ornatissime laudatum); cf. id. Qu. Fr. 2, 15; — III) partic. pictus, 3, ogf. som adj.; saal. ∾ volucres, Virg., pantherae, Ovid., (spraglede); men picta arma, (indlagte med Guld og Sølv), Virg. Aen. 8, 588; cf. id. 7, 796: et picti scuta Labici, (hvor acc. graec.); men Propert. 4, 6, 50: Tigna cava et pictos experiere metus, (alene malede Skræk-billeder); — B) ogf. „fig.": pictum genus orationis, Cic. Orat. 27; - ogf. in compar., Lysia nihil potest esse pictius, id. Brut. 85.

pinguēdo, ĭnis, f., [pinguis]: Fedtighed el. Fedt, Plin. 12, 35; ad sapae pinguedinem resolvi, Pallad. — pinguĕfăcĭo, fēci, factum, 3, v. a., pass. pinguefio, factus sum, [pinguis]: at fede; - (hyphear) pinguefacit pecora, Plin. 16, 93; pinguefactus, 3, Tertull. — *pinguesco, ĕre, v. n. inch.: at blive fed; - armentum medica (herba) pinguescit, Colum.; ∾ arva vineasque satu lupini, Plin. 18, 36; cf. Virg. Ge. 1, 492; — II) „overf."; A) at blive olieagtig; om Rødder, som ligge, Plin. 19, 30; om Vin, id. 14, 6; — B) achates politura pinguescit, (faaer en fedtagtig Glands), id. 37, 65; — not.: at blive aspireret i Udtalen; ut pinguescant (dictiones), digamma apponunt, ut pro Elena ··· Velena, Grammat.; — pinguiārĭus, i, m.: som holder af det Fede; - Carnarius sum, pinguiarius non sum, Martial. 11, 100; o. — pinguĭcŭlus, 3, demin.: noget fed; - ∾ plantae pedum, Fronto; — [af flgd.].

pinguis, e, πίων; I) „egenl.": fed, tyk, vel ved Magt; - pingues Thebani et valentes, Cic.; cf. Hor. Ep. 1, 4, 15; pinguem facere gallinam, (fede), Colum.; - compar., ∾ agnus, Plaut.; superl., ∾ haedulus, Juvenal.; — b) bf. neutr. pingue: Fedtet el. det Fede; quoddam in oculis pingue, Plin.; denso distendere pingui (taurum, stærkt at fede), Virg. Ge. 3, 124; taurorum pinguia, Plin.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) om Jorden og dens Frembringelser: fed el. rigelig i sit Slags; - ∾ ager, (frugtbar), Colum., (opp. macer); ligel. ∾ solum, id., Virg.; men „poet.": sanguine pinguior Campus, Hor. Od. 2, 1, 29, (ligesom gødet dermed); ∾ olivum, Ovid.; cf. Hor. Epod. 2, 55; ∾ ficus, (kiødfuld el. saftig), Varro; men ∾ flamma, Ovid.; ∾ fumus, Lucan., vapor, Senec., (tyk el. fed af Røgelse); ligel. ∾ arae, Virg., (af Offerdyrenes Fedt og Blod); men ∾ mensae, Catull., (rigt el. overflødigt Bord); ∾ coma, Martial., (salvet el. balsameret); f. ogf. nedenf.; ∾ merum, Hor., vinum, Cels., (olieagtig); cf. Tibull. 1, 1, 10: pleno pinguia musta lacu; — 2) „bef."; a) ligesom pass.: besmurt el. oversmurt; - ∾ crura luto, Juvenal.; men pinguis virga, Martial. 9, 55, (i. e. visco illita, Limstangen); - men omvendt ligesom act.: som gior fed, gødende; pingui flumine Nilus, Virg. Aen. 9, 31; — b) tyk el. stærk i sit Slags, folium, Plin., coma, Suet. Ner. 20, toga, id. Aug. 82; ∾ (color) Plin. 37, 37, (ligesom mættet el. fuld el. mørk); pingue et concretum coelum, opp. tenue purumque, Cic. Div. 1, 57; — c) om Smagen; - sapor pinguis: mild,

(ikke piquant), Plin. 15, 32; — d) verba pinguiora, (som udtales tykkere og fyldigere), Quintil. 12, 10, 35; — B) „ment."; 1) „alm.": tyk el. sløv el. plump i sit Slags; - Pingue sed ingenium mansit etc., Ovid. Met. 11, 148; pingue quiddam sonantes (poëtae), Cic. Arch. 10; cf. Hor. Ep. 2, 1, 267; men agamus pingui Minerva, (i. e. non subtiliter: ganske enfoldigen), Cic. Lael. 5; - ogs. kan hidføres Quintil. 1, 5, 14: ille pexus pinguisque doctor etc.; — 2) „bef.": rigelig i sit Slags; navnl. om Hvile: mild el. qvægende, otium, Plin. Ep. 5, 6; ∾ secessus, ibd. 1, 3; ligel. ∾ somni, Ovid. Am. 1, 13, 7; cf. id. Rem. 206; men id. Am. 2, 19, 25: pinguis amor nimiumque patens, (hvorved man har det altfor let el. roligt).

pinguĭter, adv. af pinguis: fedt, af en fed Beskaffenhed; - ∾ densum solum, Colum.; men ∾ lentus color, (fuld og mæt), Plin. 12, 55; — II) „fig." o. in compar., ∾ succurrere, (med mere Eftertryk), Digest.; men pinguius aliquid accipere, (tage Tingen mindre strængt el. nøiagtigen), ibd. — *pinguĭtĭa, ae, f., Arnob., o. pinguities, ēi, f., Appul.: = flgd.; — pinguitūdo, ĭnis, f.: Fedhed el. Fedme; - ∾ carnis, Varro; ogs. fedtagtig Beskaffenhed; ∾ olei, Colum., palmitis, Pallad.; — II) „fig.": Tykhed el. Plumphed i Udtalen; - quarundam (litterarum) vel exilitate vel pinguitudine nimia laborare, Quintil. 1, 11, 4; — pinguiuscŭlus, 3, dem.: noget fed; - ∾ corpora (coturnicum), Solin. 11; — [pinguis].

pīnĭfer, a, um, [pinus, fero]: fyrbærende el. skovgroet, caput (Atlantis), Virg. Aen. 4, 249, Maenalus, id. Ecl. 10, 14. — pīnĭger, a, um, [pinus, gero]: = frgd., Ovid. Fast. 3, 84; ∾ Simois, (hvorom der voxe Fyrretræer), Stat. — 1. pinna, ae, f., Biform af penna: Fieder; navnl. ere pinnae: de stærkere Fiedre el. Langfiedrene; - galli ··· frequentibus pinnis, Varro; plumam pinnasque emundare, (om Fuglene), Colum.; cf. Suet. Claud. 33; — bb) bf. „poet."; a) pinnae f. Vinger; vid. Enn. ap. Cic. Off. 3, 29: O Fides alma, apta pinnis, (bevinget); cf. Cic. (poët.) Div. 1, 47; — b) pinna o. pinnae f. Flyven el. Flugt; - navnl. med Hensyn paa det deraf tagne Varsel, f. und. penna nr. II, A, b; — II) „overf.": hvad der viser sig som Fieder el. Vinge; bf. A) Fiskefinne el. Svømmefinne; hvf. om Selhundene: pinnis ··· humi quoque vice pedum serpunt, etc., Plin. 9, 15; — B) Murspids el. Murtinde, vid. Caes. B. G. 5, 39, o. Virg. Aen. 7, 159; — C) Affatserne paa Vandhiulet, Vitruv.; ligel. de saakaldte Taster paa Vandorgelet, id. — 2. pinna, (pina), ae, f., πίννα el. πίννη: en Muslingart, germ. Steckmuschel; vid. Cic. N. D. 2, 48, id. Fin. 3, 19, o. Plin. 9, 66.

*pinnācŭlum, i, n.: Spids el. Gavl paa en Bygning, Tertull.; o. — pinnātus, 3: befiedret el. bevinget, Cupido, Cic. N. D. 3, 23; cf. id. Tusc. 2, 10, (e poëta); — II) „overf.": abies folio pinnato densa, (hvis Blade ligge paa hinanden, ligesom Fiedrene i en Fuglevinge), Plin. 16, 19; cf. ibd. 24: (arbor) pinnata folio; — [1. pinna]. — pinnicillum, i, n., f. und. penicillum. — pinnĭger, a, um, [1. pinna, gero]: førende Vinger, bevinget, Amor, Lucr.; men pinnigero ··· in corpore, (i. e. in avibus), Attius ap. Cic. Fam. 7, 33; — II) (in) pisce ··· pinnigero, (med Svømmefinner), Ovid. Met. 13, 963. — pinnĭrăpus, 3, [1. pinna, rapio]: (Gladiator), der griber efter Spidsen (pinna) paa Modstanderens Hielm, Juvenal. 3, 158.

pinnŏphȳlax, ăcis, m., πιννοφύλαξ, Plin. 9, 66: = flgd. — pinnŏtēres, ae, m., πιννοτήρης: Pinnavogteren, en liden Krebsart, vid. Plin. 9, 66, o. Cic. Fin. 3, 19. — pinnŏthēras, ae, m., πιννοθήρας: = frgd., Plin. 9, 51. — pinnŭla, ae, f., dem. af 1. pinna: liden Fieder, Colum.; men pinnulae (el. smaa Vinger) in petaso tillægges Mercurius, Plaut. Amph. prol. 143; — II) „overf.": Svømmefinne; - quosdam (pisces) exire ad pabula pinnulis gradientes, crebro caudae motu, etc., Plin. 9, 83.

pinsātĭo, onis, f.: Stampen, Støden, Knusen; - ∾ ruderis fustibus ligneis, Vitruv.; af — pinso, pinsi o. pinsŭi, pinsum o. pinsĭtum, ogs. pistum, 3, v. a., [2. piso, πτίσσω, πίω, i. e. premo]; I) „alm.": støder, stamper, knuser; - ficum quum pinserunt, Varro; neque molis molui, neque pilis pinsui, Pompon. ap. Diomed.; - panicum pinsitum, Colum.; rudus pinsum, Vitruv.; - ogs. støder el. slaaer derimod; cubitis pinsibant humum, (forældr. f. pinsebant), Enn. ap. Varr.; men ∾ flagro, (i. e. verberare), Plaut.; - comisk er Pers. 1, 58: O Jane, a tergo quem nulla ciconia pinsit; — not.: pinsibant, f. pinsebant, f. ovenf. — pinsus o. pinsitus, 3, partic. af pinso.

pīnus, us o. i, f., πίτυς; I) „egenl.": Fyrren el. Fyrretræet, (pinus silvestris L.); - Fraxinus in silvis pulcherrima, pinus in hortis, Virg. Ecl. 7, 65; cf. id. Aen. 11, 136, ogs. Plin. 16, 33 o. 40; - ogs. den tamme Art deraf, (pinus pinea L.), hvis Frugt, nuces pineae, (Pinieкerner el. Pinienødder), Plin. l. c. 15 o. 16; cf. Ovid. A. A. 2, 421; - „bef." er ogs. pinus Gudinden Cybele hellig, fordi hendes Yndling Attis: Exuit hac hominem, (blev forvandlet dertil), Ovid. Met. 10, 105; cf. Phaedr. 3, 17; men ogs. er den yndet af Diana, vid. Hor. Od. 3, 22, 5; men Arcadio pinus amica deo, Propert. 1, 18, 20, fordi efter Fabelen Nymphen Πίτυς el. Pinus engang var Guden Pans Elskede; — II) „poet. overf.": hvad der er giort af Fyr, navnl. f. navis; - mediis tua pinus in undis Navigat, („alleg."), Ovid. A. A. 2, 9; cf. Hor. Epod. 16, 59, o. Virg. Aen. 10, 206; ligel. en Aare, (remus), Lucan.; ligel. et Spyd, Stat.; ogs. en Fakkel, Virg. Aen. 9, 72; - navnl. ogs. en Krans af Træet pinus; en saadan bares af Guden Pan, Ovid. Met. 14, 638, (f. ogs. ovenf.), ogs. af Faunus, id. Her. 5, 137; efter Plin. 15, 9, var ogs. Seierskransen i de isthmiske Lege af dette Træ.

pĭo, avi, atum, 1, v. a., [pius]; I) „alm.": soner el. forsoner med et Offer; ogs. formilder el. tilfredsstiller; - Tellurem porco, Silvanum lacte piabant, Hor. Ep. 2, 1, 143; ∾ busta, Ovid., ossa, Virg., (i. e. placare manes); men Crassos cladesque piate, Propert. 3, 3, 9; — II) „bef."; A) paa en religiøs Maade at ære; - Ubi piem Pietatem, si etc.? Plaut. Asin. 3, 1, 3; in magicis sacra piare focis, Propert. 1, 1, 20, (i. e. sacra magica pie facere); cf. id. 3, 8, 19: ubi ture piaveris aras; — B) at rense paa en religiøs Maade el. ved en Religionshandling; - Jube, te piari de mea pecunia, Plaut. Men. 2, 2, 17; cf. Pseud. Cic. Dom. 51: si quid tibi piandum fuisset; — C) at forsone el. erstatte ved Bod el. Offer, at afvende; - ∾ damna, (erstatte), Ovid. A. A. 3, 160; ∾ fulmen, (offre for at afvende Lynets Varsler), id. Fast. 3, 291 o. 311; cf. id. Her. 19, 194; men Plin. 2, 23: cometes, terrificum sidus, ac non leviter piatum, etc., (hvis Varsler ikke opfyldes uden svære Ulykker); men Virg. Aen. 2, 184: nefas quae triste piaret (effigies: som skulde afvende Straffen derfor); men ibd. 140: culpam hanc miserorum morte piabunt, (de ville lade dem bøde med Livet derfor); cf. Sil. 17, 565: ∾ delicta.

pīpātus, us, m., [pipo]: Piben el. Skrigen, pullorum, Varro; f. ogs. und. pipulus. — pĭper, ĕris, n., πέπερι; I) „egenl.": Peber, Hor. Ep. 2, 1, 270, vid. Plin. 12, 14 o. 15; ∾ candidum, nigrum etc., ibd., rugosum, Pers.; men ∾ sacrum, id. 6, 21, (hvortil Gnieren tager, som til en Helligdom); — II) „fig." o. lignelsesvis: Skarphed i Talen, Hieronym.; bf. comisk: piper, non homo, Petron. 44; bf. — pĭpĕrātus, 3: pebret, tilsat med Peber, acetum, Colum., vinum, Plin.; — b) subst. piperatum, i,

n.: etslags Ret med Peber el. Pebersaus, Cels.; — II) sild. „overf.": piperata facundia, (bidende el. bitter Tale), Sidon. — pĭpĕrītis, īdis, f., πεπερῖτις: Pebernrt, rimel. indiansk Peber, Plin. 20, 66.

pīpĭlo, are, v. n.: at pibe el. qvidbre; - Ad solam dominam usque pipilabat (passer), Catull. 3, 10; af — 1. pīpĭo, are, 1, v. n., ligesom flgd.: at pibe, at græde; - infantes pipiantes, Tertull. — 2. pīpĭo, ire, v. n.: at pibe; - si pipiant (pulli in ovis), Colum.; bf. — 3. pīpĭo, onis, m.: pibende ung Fugl, navnl. Duenunge, Lamprid. — pipizo, onis, m., (besl. m. frgd.): ung Trane, Hieronym. — Piplēis, (Pimpl.), īdis, f., f. und. Pimpla. — pīpo, are, v. n., (ligesom pipio, af Naturlyden pip): at pibe; - gallina pipat, Varro ap. Non.; accipiter pipat, auct. carm. d. Philom. 24; bf. — pīpŭlum, i, n., o. pīpŭlus, i, m.: Piben, navnl. spæde Borns, Fronto; — II) „overf.": Skrigen, Larmen, Udskælden; - te jam, nisi etc., pipulo hic differam ante aedes, Plaut. Aul. 3, 2, 31; bf. f. convicium, (declinatum a pipatu pullorum), Varro; pipulo poscere, Mattius ap. Gell. 20, 9.

pīrācĭum, i, n., [pirum]: Pæremost, Hieronym. — Pīraceus, (trisyll.), ĕi o. ĕos, m., ogs. Pīraeus, i, m., o. Piraeum, i, n., Πειραιεύς: Havnen Piræus ved Athenen, (hvormed den var forbunden ved en lang Mur; - Heri ··· coiimus in Piraceo, Ter. Eun. 3, 4, in.; hvortil f. Cic. Att. 7, 3; cf. id. Brut. 13: e Piraco etc., ogs. id. Off. 3, 11; men Catull. 64, 74: curvis e litoribus Piraei; ogs. in pl.: Piraeaque tuta recessu, Ovid. Fast. 4, 563; — B) bf. Pīraeus, 3: piræisk; - Piraeaque litora tangit, Ovid. Met. 6, 446.

pīrāta, ae, m., πειρατής: Sørøver; - pirata ··· communis hostis omnium, Cic. Off. 3, 29; cf. id. R. Am. 50; bf. — pīrātĭcus, 3, πειρατικός: hørende til en Sørøver, navis, Liv., myoparo, Cic., bellum, id.; - ogs. subst. piratica, ae: Sørøveri; piraticam exercere, Justin.; cf. Quintil. 8, 3, 31.

Pīrēne, es, f., Πειρήνη: Kilde paa Corinthens Borg el. paa Acrocorinthus, var opstaaen under Pegasus's Hovslag og derefter Muserne hellig; - vid. Plin. 4, 5, o. Plaut. Aul. 3, 6, 23, ogs. Stat. Silv. 1, 4; Heliconidasque pallidamque Pirenen etc., Pers. prol. 4; — B) bf. Pīrēnis, īdis, f., Πειρηνίς: pirenisk el. corinthisk, Ephyre, Ovid. Met. 7, 391; cf. id. Pont. 1, 3, 75: Pirenida cessit ad undam.

Pīrīthŏus, i, m., Πειρίθοος: Søn af Ixion, var Konge over Lapitherne og Staldbroder af Theseus, med hvem han, efter sin Gemalindes Hippodamia's Død, drog ned til Underverdenen, for at bortføre Pluto's Gemalinde Proserpina; Pirithous vendte ikke tilbage fra dette Tog; hvorimod Theseus blev udfriet af Hercules; - vid. Hor. Od. 3, 4, 80, o. ibd. 4, 7, 28, ogs. Ovid. Pont. 2, 6, 26, o. ibd. 2, 3, 43; - men Lapithernes blodige Kamp med Centaurerne ved Pirithous's Bryllup f. Ovid. Met. 12, 210 flgd.

pĭrum, i, n.: Pæren el. Pæretræets Frugt; vid. Plin. 15, 16 o. 17; insitiva decerpens pira, Hor. Epod. 2, 19; cf. Virg. Ge. 2, 88; af — pĭrus, i, f.: Pæretræet; vid. Plin. 16, 38 o. 46; Insere nunc ··· piros, (indpod dem), Virg. Ecl. 1, 74. — Pirustae, arum, m.: Folk i Illyrien, Caes. B. G. 5, 1, o. Liv. 45, 26.

1. pīsa, ae, sild. Biform af pisum, Pallad. — 2. Pīsa, ae, sjeld. Pisae, arum, f., Πίσα: By i Elis, ved Floden Alpheus, hvorved de olympiske Lege holdtes; f. und. Olympia; - Aut Alphea rotis praelabi flumina Pisae, Virg. Ge. 3, 180; men Pisae Oenomai etc., Mela 2, 3; — B) bf. Pīsaeus, 3: pisæisk, Arethusa, Ovid. Met. 5, 409, (fordi denne Kilde paa Sicilien antoges at have sit Udspring i Elis); men id. Trist. 2, 385, absol., Quid? non Tantalides (i.e. Pelops)··· Pisaeam (i.e. Hippodamiam) Phrygiis vexit eburnus equis? men id. Am. 3, 2, 15: Pisaea hasta, (i.e. Onomai); men ∾ ramus olivae, Juvenal. 13, 99, ogs. ∾ praemia, Stat., (Prisen i de olympiske Kamplege); men ∾ annus, (i hvilket disse Lege holdtes), Stat.; - Pisaei, orum: Indvaanerne af Byen P., Plin. 4, 7. — Pīsae, arum, f.: By i Etrurien, (hod. Pisa); - Alpheae ab origine Pisae, Urbs Etrusca solo, Virg. Aen. 10, 179, (neml. som Coloni fra Pisa i Elis); cf. Plin. 3, 8; — B) bf. Pīsānus, 3, ager, Liv. 39, 2; - Pisani, orum, m.: Indvaanerne af Byen Pisæ, id. 40, 43. — Pīsaeus, 3, f. und. 2.Pisa. — Pīsānus, 3, f. und. Pisae.

pīsātĭo, onis, f., [piso]: Stampen el. Sammenstøden, terrae, Senec. Ep. 86, (al. spissatio), inc. — Pīsaurum, i, n.: By i Umbrien, (hod. Pesaro), Mela 2, 4, Caes. B. C. 1, 11, o. A.; — B) bf. Pīsaurensis, e: af el. fra Pisaurum, (vir), Cic. Brut. 78.

piscārĭus, 3, [piscis]: hørende til Fisk el. til Fiskeri; - ∾ hamulus, Plaut.; ∾ forum, (Fisketorvet), id.; men absol., piscarius, i, m.: en Fisker, o. piscaria, ae, f.: Fiskeri, Varro. — *piscātĭo, onis, f.: Fiskeri; - ∾ thynnariam exercere, Digest.; o. — piscātor, oris, m.: en Fisker, Cic. Off. 3, 14, Ter. Eun. 2, 2, 26, o. A.; — [piscor]. — piscātōrĭus, 3, [piscator]: hørende til en Fisker el. til hans Syssel, navis, (Fiskerbaad), Caes., casa, (Fiskerhytte), Petron., forum, Liv., arundo, Plin. — piscātrix, īcis, fem. af piscator; - (rana marina), quae piscatrix vocatur, Plin. 9, 67. — *piscātūra, ae, f.: Fiskeri, Tertull.; o. — piscātus, us, m.: Fiskeri el. Fiskefangst; - quos venatus, aucupia, piscatusque alebant, Plin. 8, 17; — II) bf. „overf.": Fisk el. Fiskespise; - piscatum sibi parare, Plaut.; piscatu, aucupio, venatione, etc., vid. Cic. Fin. 2, 8; — not.: gen. piscati, f. piscatus, Pompon. ap. Non.; — [piscor].

piscĭcŭlus, i, m., dem. af piscis: liden Fisk, Varro; ∾ minuti, Terent., parvi, Cic. — †piscīna, ae, f., [piscis], sc. aqua: Fiskedam (el. Hyttefad); vid. Varro R. R. 3, 17; men barbatulos mullos exceptans de piscina, Cic. Parad. 5, 2; — II) bf. „overf.": enhver Vandsamling el. Dam, navnl. til Badning og Svømning, Plin. Ep.; ∾ calidae, nivatae, Suet. Ner. 27; ogs. Vandsted til Hjorden, Colum.; ogs. Fugledam el. Andedam, Varro; — bb) „bes." ogs.; a) ∾ lignea, Plin. 34, 32, (stort Vandkar, Vandbeholdning, osv.); — b) en Sluse, Plin. 3, 9; bf. — piscīnālis, e: hørende til en piscina; - ∾ cellae, Badekamre, Pallad.; — piscīnārĭus, i, m.: som holder kostbare Fiskedamme el. som fraaser i kostbar Fisk; - bf. alm.: Fraaser, Vellystling; - mihi ut vero invideant piscinarii nostri, etc., vid. Cic. Att. 1, 20; cf. ibd. 19; o. — piscīnensis, e: = piscinalis; - ∾ res, Lucil. ap. Fest.

piscis, is, m.: Fisk; - exstructa mensa conchyliis aut piscibus, Cic. Pis. 27; ∾ muti, Hor.; etsi pisces, ut ajunt, ova quum genuerunt, relinquunt, Cic. N. D. 2, 51; - in sing. ogs. collect.; pisce vesci, Plin.; pisce viventes, id.; - piscis femina, Hunfisken, Ovid. A. A. 2, 482; — II) „overf." som Stiernebillede; A) Pisces el. Fiskene, Ovid. Met. 10, 78; ogs. pisces gemelli o. gemini, id. Fast.; Piscis aquilonius, austrinus, (som vender mod Nord, mod Syd), Colum.; — B) Piscis major, Avien. Arat. 806, paa den sydlige Himmel; ogs. Piscis aquosus, Virg. Ge. 4, 234; — not.: non te peto, piscem peto, f. und. retiarius.

*piscor, atus sum, v. dep. n.: fisker, fanger Fisk, Cic. Off. 3, 14; ∾ retia urato, Suet. Ner. 30; men ∾ hamo aureo, vid. id. Aug. 25; - men som Ordsprog: ∾ in aëre, (anstrænge sig uden Nytte), Plaut. Asin. 1, 1, 86, (opp. venari in medio mari); — piscōsus, 3: fiskerig, amnis, Ovid., scopuli, Virg. Aen. 4, 255; o. — piscŭlentus, 3: = frgd., loca, Plaut.; - superl., Solin.; ogs. absol.: pisculentum, (sc. medicamentum): et af Fiske taget Lægemiddel, Appul.; — [piscis].

Pisidae, (paenult. o. antep. anceps), arum, m., *Πισίδαι*: Pisidierne, Folk i Lilleasien, ved Taurus, Naboer af Phrygierne, Mela 1, 2, Cic. Leg. 2, 13, oftere, Liv. 35, 13; - ogs. in sing., Avien. Arat.; — B) ds. 1) Pisidia, ae, f., *Πισιδία*: Pisidien el. Pisidiernes Land, Liv. 37, 54; — 2) Pisidĭcus, 3: pisidisk, iris, Plin. 21, 19. — pisinnus, i, m., [besl. m. pusillus, pusio]: Pusling, Dreng el. Sonlille; - Crudum manduces Priamum Priamique pisinnos, Labeo ap. Schol. Pers. 1, 4; cf. Martial. 11, 72. — Pīsistrătus, i, m., *Πεισίστρατος*: Enehersker (tyrannus) over Athenen, samtidig med Serv. Tull. i Rom, vid. Gell. 6, 17, Phaedr. 1, 2, o. Cic. d. Or. 3, 34; — B) ds. Pīsistrătĭdae, arum, m.: hans Sønner og Efterkommere, Liv. 31, 44. — pīsĭto, are, v. n.: udtrykker Stærens Stemme, auct. carm. d. Philom. 17.

1. pīso, si, stum, 3, v. a., Biform af pinso: stamper el. støder, knuser; - pilum, quod eo far pisunt, Varro; quum per se pisitur spica, Plin. 18, 23; caepa sale et aceto pista, (stødt sammen dermed), id. 20, 20. — 2. piso, onis, m., [besl. m. frgd.]: en Morter, Marc. Emp. — 3. Pīso, onis, m.: Tilnavn i d. calpurniske Slægt; L. Piso Frugi, vid. Cic. d. Or. 2, 12 o. 21; - imod den L. Piso, der med Gabinius var Consul, da Cicero drevles i Landflygtighed, haves en Tale af den sidste; - pl. Pisones, Hor. A. P.; s. ogs. Plin. 18, 2; — B) ds. Pisōnĭānus, 3, conjuratio, Suet. Ner. 26.

pissasphaltus, i, m., *πισσάσφαλτος*: Jordbeg el. Jødebeg, Plin. 24, 25, o. id. 35, 51. — pissĕlaeon, i, n., *πισσέλαιον*: Olie af Cederbeg, Plin. 24, 11. — pissĭnus, 3, *πίσσινος*: af Beg; - ∾ oleum, Plin. 23, 50. — pissŏcēros, i, m., *πισσόκηρος*: Begvox, det andet Grundlag i Bivœrket; vid. Plin. 11, 6.

pistācĭa, ae, f., *πιστακία*: Pistacietræet, Pallad. 3, 25. — pistācĭum, (-ēum), i, n., *πιστάκιον*: Pistacietræets Frugt el. Pimpernødden; - in nucum genere pistacia nota, Plin. 13, 10. — pistāna, ae, f., ogs. sagitta: Pileurten, Plin. 21, 68. — pistĭcus, 3, *πιστικός*: oprigtig, ægte, nardus, Vulgat. — pistellum, i, n., o. pistellus, i, m., [pinso]: Støder el. Morterstøder, Plaut. Aul. 1, 2, 17; in mortario lapideo plumbeo pistillo terere, Plin. 34, 50. — pisto, are, v. a., intens. af piso el. pinso: stamper el. støder smaa, Veget., Appul. — pistŏlŏchĭa, ae, f., *πιστολοχία*: etslags Bært, som skal befordre Fødselen, aristolochia L., Plin. 25, 54; (al. plistolochia m. s. Bem.).

pistor, ōris, m., [pinso]; I) oprdl.: som stamper el. støder (navnl. Kornet i Morteren el. paa Haandmøllen); hvs. efter Varro ap. Non.: nec pistoris nomen erat, nisi ejus, qui far ruri pinsebat; cf. Plin. 18, 28; — II) „overf.": som tillaver Brødet, en Bager; - pistorem, alium, quam sibi, panem convivis subjicientem, etc., Suet. Caes. 48; cf. Cic. Pis. 27; - ∾ dulciarius, (Sukkerbager), Martial.; ogs. absol., pistor, id. 11, 31; — not.: Juppiter pistor, (der indgav Romerne, fra Capitolium at kaste Brød ned i Gallernes Leir); vid. Ovid. Fast. 6, 350 o. 394; ds. — pistōrĭcus, 3: = pistorius; - ∾ operas locare, Digest., (al. pistorias), inc. — Pistōrium, i, n.: By i Etrurien, (hod. Pistoja), Plin. 3, 8; — B) ds. Pistōriensis, e, ager, Sall. Catil. 57; - men Plaut. Capt. 1, 2, 57: ∾ milites, m. Hentydning paa pistor, (en Bager). — pistōrius, 3, [pistor]: hørende til en Bager; - ∾ opus: Bagværk, Cels.; cf. Plin. 18, 27: ∾ operis genera; s. ogs. und. pistoricus.

pistrĭger, a, um, [pistris, gero]: som bæres af en Hval; - ∾ Triton, Sidon. — pistrilla, ae, f.: liden Stampemølle, Ter. Ad. 4, 2, 45; dem. af — pistrīna, ae, f., [pinso]: Sted, hvor Kornet stødes el. males; ds. sædv. Bageri el. Bagerværksted; - pistrinarum opera laudatissima: det fortrinligste Bagværk, Plin. 18, 20; cf. id. 19, 52.

*pistrīnālis, e: hørende til en Stampemølle el. alm. til en Mølle, sues el. pecus, (som der fedes), Colum.; — pistrīnārĭus, i, m.: en Stampemøller, Digest.; o. — pistrīnensis, e: hørende til en Mølle; - ∾ jumenta, Suet. Calig. 39, (som trække i Møllen); af — pistrīnum, i, n., [pinso], oprdl. Sted, hvor Kornet stødes el. knuses i Morteren el. paa andre Maader, indtil man opfandt Haandmøller; ds. sildv. Mølle, som trækkes deels af Lastdyr, deels af saadanne Slaver, der til Straf sættes til dette Arbeide; - vid. Ter. Andr. 1, 2, 28, o. id. Phorm. 2, 1, 19, ogs. Cic. d. Or. 1, 11; men Ter. Heaut. 3, 2, 19: hominem pistrino dignum, (den værste Forbryder); ligel. som Skældsord om daarlige Slaver: pistrinorum civitas, Plaut. Pers. 3, 3, 15; — II) „overf."; A) Brødbagning; - exercere pistrinum, (at være Brødbager), Suet. Aug. 4; — B) om et tungt og møisommeligt Arbeide heder det „alleg.": tibi mecum in eodem est pistrino ··· vivendum, Cic. d. Or. 2, 33.

1. pistris, (o. pristis), is, ogs. pistrix (o. pristix), īcis, f., *πίστρις, πρίστις*: ethvert Havuhyre, Hvalfisk, Haifisk, odl., Plin. 9, 2; men Flor. 3, 5: quasi marina pistrix, (om den ved Hielp af en Maskine Svømmende); men Virg. Aen. 3, 427, om Scylla: postrema immani corpore pristis; — II) „overf."; A) Stiernebilledet Hvalfisken; - Auster Pistrin agit, Germ. Arat.; cf. Cic. Arat. 152; — B) etslags hurtigseilende Skib; - (pristis) navigium ea forma a marina bellua dictum, Quadrig. ap. Non.; cf. Liv. 35, 26; — not.: ds. ogs. Navnet paa et Skib i Æneas's Flaade, Virg. Aen. 5, 116. — 2. pistrix, īcis, fem. af pistor: som stamper el. knuser; ds. „overf.": en Bagerske, Lucil. ap. Varr. — pistūra, ae, f., [pinso]: Stødeu el. Knusen, navnl. Kornets; ds. Kornets Maling; vid. Plin. 18, 23. — pistus, 3, partic. af pinso o. piso. — pīsum, i, n., *πίσον*: Ærten, som Bælgfrugt; - piso siliquae cylindratae, Plin. 18, 31; cf. Colum. 2, 10; s. ogs. 1. pisa, ae, s. 1.

Pĭtăne, es, f.: By i Æolien, hvs. Aeolia, Ovid. Met. 7, 357; cf. Mela 1, 18; — B) ds. Pitanaeus, 3, Plin. 29, 38; — not.: ogs. var Pithane: en Landsby i Laconien, ved Eurotas, Plin. 4, 8. — pithaules, ae, f. ogs. und. pythaules. — pithēcium, i, n., *πιθήκιον*: liden Abe, (som comisk Skældsord); vid. Plaut. Mil. gl. 4, 1, 42: pithecium haec est prae illa et spinturnicium; — II) ogs. en Benævnelse paa Planten antirrhinon, Appul. — Pithēcusa, ae, el. Pithēcusae, arum, f., *Πιθηκοῦσαι*: Ø i Tyrrhenerhavet ved Cumæ, (hod. Ischia), Mela 2, 7; efter Ovid. Met. 14, 90 flgd., ligesom Abeøen, af *πίθηκος*, i. e. simia; men efter Plin. 3, 12, ligesom Pottemagerøen, a figlinis doliariorum, (altf. af *πίθος*, i. e. dolium). — pitheus, (disyll.), ĕi o. ĕos, ogs. pīthus, i, ogs. pīthĭas, ae, f., *πιθεύς, πίθος, πιθίας*: etslags Comet el. Luftsyn af Gestalt som et Fad (*πίθος*), vid. Plin. 2, 22; in pl., Senec. N. Qu. 1, 14: sunt pithiae, quum magnitudo ··· ignis, dolio similis, aut fertur, aut eodem loco flagrat. — Pītho, onis o. us, f., *Πειθώ*, i. e. Suada el. Suadela: Overtalelsens Gudinde, Capella. — pitisso, are, s. und. pytisso.

pittăcium, i, n., *πιττάκιον*; 1) Blad el. Seddel til at skrive paa el. hvorpaa der er skrevet, Erindringsseddel, Lamprid. Al. Sev. 21, Cod. Theod.; ogs. paaheftet Seddel, Etiquette, navnl. paa en Vinflaske, Petron.; — II) lidet Stykke smurt Plaster, Cels. — Pittăcus, i, m., *Πιττακός*: Philosoph af Mitylene, en af de syv Vise, efter hvem anføres: *γίγνωσκε καιρόν*, (pas den rette Tid), Auson. d. VII Sapientibus; cf. Cic. d. Or. 3, 15; men Juvenal. 2, 6: Si quis Ari-

stotelem similem, vel Pittacum emit, (deres lignende el. trufne Billeder).

Pittheus, (disyll.), ei o. eos, m., Πιτθεύς: K. i Troezen og Fader til Æthra, der ved Athenerkongen Ægeus blev Moder til Theseus; vid. Ovid. Met. 8, 622, o. Hygin. Fab. 37; — B) df. 1) Pittheis, idis, f., Πιτθηΐς: Datter af Pittheus; - Nec pater est Aegeus, nec tu Pittheidos Aethrae Filius, etc., vid. Ovid. Her. 10, 131; — 2) Pittheius, 3, regna, Ovid. Her. 4, 107, (i. e. Troezen); ogs. Pittheus, 3; saal. Pitthean ··· Troezena etc., id. Met. 15, 506.

pitŭĭnus, ogs. pityinus, 3, πιτύϊνος: af Fyrretræet el. Begtræet, resina, Veget., Marc. Emp. — †pītŭīta, ae, f., („poet." ogs. trisyll. pitvita, s. nedenf.); I) „alm.": Slim i Legemet, Snue; - ∾ capitis, oris, alvi, Plin.; adversus acutas pituitae fluxiones ··· rheumatismos vocant, etc., id. 22, 78; ogs. absol.: quum pituita redundat, Cic. Tusc. 4, 10; men mala pituita nasi, Catull. 23, 17; men som trisyll., vid. Hor. Sat. 2, 2, 76, id. Ep. 1, 1, 108, o. Pers. 2, 57; — b) ogs. hos Høns: Sygdommen Pip el. Pips, Colum., Plin.; — II) „bes.": en af Træerne flydende Slim el. Vædske, Plin. 17, 43; cf. id. 22, 47: fungorum origo non nisi ex pituita arborum; df. — pituitaria, ae, f., (sc. herba), ogs. astaphis agria, skal affore Slim, Plin. 23, 13; o. — pītŭītōsus, 3: fuld af Slim el. af Snue; - in aliis (locis) esse pituitosos (sc. homines) etc., vid. Cic. Fat. 4.

pĭtўĭnus, 3, s. und. pituinus. — pĭtўis, ĭdos, f., πιτυΐς: Fyrretap, Plin. 19, 9. — pĭtўŏcampa, ae, o. pĭtўŏcampe, es, f., πιτυοκάμπη: giftig Larve, som opstaaer i Fyrretræet, Plin. 29, 4; germ. Fichtenraupe. — pĭtysma, atis, n., s. und. pytisma. — 1. Pĭtўūsa, ae, f., Πιτύουσα, (i. e. pinis abundans): Navnet paa flere Øer; vid. Plin. 4, 19, id. 5, 38 o. 40, oftere. — 2. pĭtўūsa, ae, f.: Navnet paa en Vært af Slægten tithymalus, Plin. 24, 21.

pĭus, 3; I) „egenl.": som handler efter sin Pligt, som opfylder sine Pligter, navnl. imod Guddommen, imod Fodeland, Slægt og Venner, imod sine Medmennesker, osv.; altsaa: from, dydig, retskaffen, gudfrygtig, kærlig, velvillig, god, odl.; A) „alm." om Personer; - pius Anchises, Enn., Aeneas, Virg.; ipsi patriae conducit, pios cives habere in parentes, Cic. Off. 3, 23; cf. Ovid. Trist. 4, 5, 30: Quo pius affectu Castora frater amat; - ofte ogs. absol., (deos) piorum et impiorum habere rationem, Cic. Leg. 2, 7; quare et tibi et piis omnibus retinendus est animus in custodia corporis, id. d. Rep. 6, 15; Di meliora piis! Virg. Ge. 3, 513; men piorum sedes, Cic. Phil. 14, 12: de Saliges Boliger; cf. Ovid. Met. 11, 62; - „poet." ofte ogs. om Digterne; Quique pii vates et Phoebo digna locuti, Virg. Aen. 6, 662; cf. Ovid. Fast. 3, 336; men Catull. 16, 5: Nam castum esse decet pium poëtam; — B) om Ting og Begreber, der henhøre til det Religiøse, til det Rette og Fromme, til det Dydige og Kærlige, osv.; - ∾ tura, Ovid.; cf. Hor. Od. 3, 23, 20; men ∾ luci, (hellige), ibd. 3, 4, 6; men ∾ pax, Cic. Balb. 16, (som samvittighedsfuldt overholdes); et pium et diis gratissimum esse duxerunt, c. inf., id. d. Rep. 3, 9; men Ovid. Trist. 1, 2, 95: Et jubet et merui, nec, quae damnaverit ille, Crimina defendi, jusve piumve puto; men id. A. A. 1, 200: Stabunt pro signis jusque piumque tuis, (Ret og Billighed); cf. id. Her. 8, 4; - pius dolor et justa iracundia, Cic. Sest. 2; ∾ bellum, (from el. retfærdig Krig), Liv., Sil.; men Ovid. Met. 11, 389: piosque Pone metus, (din kærlige Frygt for din Mand); — not.: ogs. som Tilnavn; Qu. Metellus Pius; s. und. Metellus; s. ogs. nedenf.; — II) „overf."; A) retlig, som erholdes med Rette; - (ex agricultura) maxime pius quaestus consequitur, Cato R. R. praef.; — B) mild, naadig; - Haec (clementia) patrem tuum Pii nomine ornavit, M. Aurel. ap. Vulc. Gall. Avid. Cass. 11; saal. M. Antonius Pius, paa Mønter); - endel. „poet." m. Lune: ∾ testa, (i. e. benigna), Hor. Od. 3, 21, 4; — not.: efteraug. superl., piissimus, Senec. Cons. ad Polyb. 26, o. Tac. Agric. 43; (men misbilliges Cic. Phil. 13, 19).

pix, gen. pĭcis, f., πίσσα: Beg; - picem (esse) ··· combustae resinae fluxum, Plin.; cf. Hor. Od. 3, 8, 10; men coelum pice nigrius, Ovid. Her. 18, 7; inducti pice postes, Plaut.; ogs. in pl.; Idaeasque pices etc., Virg. Ge. 3, 450; - ogs. hørte sydende Beg til Slavestraf, Plaut. Capt. 3, 4, 65, o. Lucr. 3, 1030.

†plācābĭlis, e, [placo]: forsonlig, let at forsone; - ∾ animos hominum etc., vid. Cic. Att. 1, 17; placabile ad justas preces ingenium, Liv. 4, 42; - compar., ∾ omnia habere, quam etc., Cic. Verr. 2, 38; - ∾ ara Dianae, Virg. Aen. 7, 764, o. ∾ Palici, ibd. 9, 585, (der ikke længere fordre Menneskeofre); — II) „overf." o. ligesom act.: tienlig til Udsoning; - Id nosmet indicare, placabilius est, Ter. Phorm. 5, 7, 68; cf. id. Ad. 4, 3, 17; ∾ hostia, Lactant.; df. — plācābĭlĭtas, atis, f.: Forsonlighed, vid. Cic. Off. 1, 25: nihil laudabilius ··· placabilitate etc.; o. — plācābĭlĭter, adv.: beroligende, udsonende, Gell. 7, 3.

*plācāmen, ĭnis, n.: Forsoningsmiddel; - inter alia coelestis irae placamina, Liv. 7, 2; cf. Sil. 13, 415; — plācāmentum, i, n.: = frgd.; - hoc veluti placamento etc., Plin. 21, 19; non deum (s. deorum) placamentis decedebat infamia! Tac. Ann. 15, 44; cf. id. Hist. 1, 63; — plācāte, adv.: med beroliget Sind, taalmodigen; - omnia humana placate et moderate ferre, Cic. Fam. 6, 1; sed hoc ipsum ··· cum quotidie remissius et placatius ferre, ibd. 13; — plācātĭo, onis, f.: Udsoning, Forsoning, deorum, Cic. N. D. 3, 2; - ogs. Beroligelse, animi, id. Tusc. 4, 28; o. — plācātōrĭus, 3: udsonende, hostia, Tertull.; — [placo]. — plācātus, 3, partic. o. adj. af placo.

plăcenta, ae, f., πλακοῦς: stor flad Kage; - ∾ coctam in quadras secare, Cato; cf. Martial. 6, 75; brugtes ogs. af de Offrende, Hor. Ep. 1, 10, 11, o. Martial. 9, 91; ogs. som Lækkerhed, vid. Juvenal. 11, 59. — 1. plăcentĭa, ae, f., [placeo]: Behagelighed, Appul. — 2. Plăcentĭa, ae, f.: By i Gall. Cispad., ved Pofloden, (hod. Piacenza), Liv. 21, 56, flgd.; — B) df. Placentīnus, 3, municipium, Cic., turma, Liv.; - Placentini, orum, m.: Indvaanerne af Byen Pl.; — not.: en comisk Hentydning paa placenta er Placentini milites, Plaut. Capt. 1, 2, 59.

plăcĕo, ŭi (o. ĭtus sum), ĭtum, 2, v. n., [rimel. besl. m. plāco, ligesom jaceo m. jacio]; I) „egenl."; A) „alm.": at behage el. fornøie, at være nogen tilpas; ordenl. c. dat., der dog undert. er udfalden; - Principibus placuisse viris, non ultima laus est, Hor. Ep. 1, 17, 35; velle alicui placere, (ønske at behage nogen), Cic.; placuit Catoni (consulatus meus), id. Phil. 2, 5; sibi non placere, quod etc., (det mishagede ham, at osv.), vid. Nep. Arist. 1; placet hoc tibi (billiger du det)? Cic.; quum primum res suae sibi placuissent, (saasnart han følte sig stærk nok), Liv. 33, 31; men id. 24, 20: hibernis placebat locus, (s. ad hiberna); men som Sentens: aliena nobis, nostra plus aliis placent, Publ. Syr. 28; - si placeo (sc. tibi), utere, Ter. Phorm. 3, 2, 42; ligel. uxor placens, Hor. Od. 2, 14, 21; cf. Liv. 22, 26, o. Tac. Hist. 4, 23; - et, quae vobis placita est conditio, datur, Ter. Hec. 2, 1, 44; nec dubito, quin mihi placitura sit (Erigona tua), Cic. Qu. Fr. 3, 1; — B) „bes." ogs.; I) om en Skuespiller el. om et Skuespil: at behage, at vinde Bifald; - cuidam scenico placenti etc., Suet. Ner. 42; Populo ut placerent (fabulae), Ter. Andr. prol.; men id. Hec. prol. alter 12: ubi sunt cognitae (fabulae), Pla-

citae sunt; — 2) placere sibi: være tilfreds med sig selv, synes godt om sig selv; - vid. Cic. d. Or. 2, 4; placeat sibi quisque, licebit, Ovid. Met. 2, 58; men Plin. 35, 36: (Zeuxis) adeo sibi (in illo opere) placuit, ut etc.; — II) imperson., placet, placuit (ogs. placitum est) mihi, tibi, etc.: jeg, du er af den Mening, holder for el. dommer el. beslutter; - absol., el. m. flgd. ut, el. m. flgd. acc. c. inf.; - ut Stoicis placet, (som det er deres Mening), Cic. Off. 3, 3; Non ita dis placuit, Ovid. Pont. 4, 11, 7; - his placuit, ut tu in Cumanum venires, Cic. Fam. 4, 2; ligel. placitum est mihi (jeg har besluttet), ut ducerem etc., Pompej. ap. Cic. Att. 8, 12, A; - duo placet esse Carneadi genera visorum, Cic. Acad. 2, 31; - ogs. uden dat.; sed, si placet, in hunc diem hactenus, Cic.; ligel. quum etc., placitum est, ut etc., id. d. Rep. 1, 12; men ibd. 32, m. Subjectsætning: si enim pecunias non aequari placet; — b) ordsprogvis o. ironisk figes: si dis placet, s. und. deus; — B) „bes." o. publicistisk om en Øvrighed: at ville el. beslutte el. forordne; - senatui placere, ut consules curent etc., Cic. Phil. 14, 14; ligel. senatui placere, Cassium provinciam Syriam obtinere, ibd. 11, 12; ogs. ud. dat.; edixit, mulieres ante horam quintam venire in theatrum, non placere, Suet. Aug. 44; cf. Caes. B. G. 7, 15; — III) som adject. mærkes; A) partic. plăcens, tis: behagelig, elskelig, uxor, Hor., s. ovenf.; ligel. quod non placens (sit), Cic. Fin. 3, 8; — B) partic. plăcĭtus, 3: som har behaget el. indtaget, som er funden tilpas el. tienlig; - quod placitum sit (sc. illi): hvad han fik Lyst til, Cic. Verr. 4, 1; - ogs. „alm.": behagelig, indtagende, antagelig, passende; - placitam Paci nutritor olivam, Virg. Ge. 2, 425; in locum ambobus placitum conveniunt, Sall. Jug. 81; nec tamen placitas semel artes mutavit, Tac. Hist. 2, 66; cf. Virg. Aen. 4, 38, Ovid. Her. 17, 98, o. id. Am. 2, 4, 18; - men in superl., quasi placitissimum diis, qui etc., Justin. 18, 3, (al. acceptissimum); — 2) bf. subst. placitum, i, n.: Mening, Regel, Bestemmelse; - placita Catonis de olivis, Plin.; placita medicorum, id.; — not.: partic. pass. placendus, 3: hvormed man bør være tilfreds, forekommer alene i Udtrykket: placenda dos est, (i. e. placere debet), Plaut. Trin. 5, 2, 35.

plăcĭbĭlis, e, [placeo]: som kan behage, Tertull. — placide, adv. af placidus; I) „egenl." om en Bevægelse: stilfærdigen, sagte; - ∾ ire etc., Ter. Phorm. 5, 6, 27, progredi, Caes. B. G. 6, 8; cf. Virg. Aen. 5, 86; men Liv. 38, 20: ∾ acclines colles, (som hæve sig umærkeligen); — II) „fig."; - ∾ sedateque loqui, Cic. Orat. 27; - compar., s. nedenf.; superl., ∾ respondere, Augustin.; - navnl. ogs. om en Behandling, vid. Sall. Jug. 41; cf. id. Catil. 39: plebem placidius tractare; - ogs. om Tænkemaaden; placide ferre dolorem, Cic. Tusc. 2, 21. — Placidejanus, s. und. Pacidejanus. — plăcĭdĭtas, atis, f., [placidus]: Stilhed, Sagtfærdighed (som Faarets), Varro; s. ogs. auct. ap. Gell. 13, 22.

plăcĭdŭlus, 3: stille, rolig; - ∾ cinis, Auson.; demin. af — plăcĭdus, 3, [placeo]; I) „alm.": stille, rolig, mild, fredelig; A) om Personer; - (ille) Clemens, placidus, etc., Ter. Ad. 5, 4, 10; ita eum placidum mollemque reddidi, Cic. Caecin. 10; — B) om Ting og Begreber; - ∾ coelum, Sil., mare, Plin. Ep.; ∾ et serenus dies, id.; ∾ amnis, Ovid.; - ∾ vita, Lucr., mors, Virg.; - ∾ ac lenis senectus, Cic.; men id. Tusc. 4, 5: tranquillitas animi, id est placida quietaque constantia; ∾ oratio, id.; - compar., ∾ civitatem accipiunt, Liv. 3, 15; cf. ibd. 14: nihil iisdem illis placidius aut quietius erat; - superl., ∾ pax, Cic., tellus, Virg.; cf. Ovid. Met. 11, 623: Somne, quies rerum, placidissime, Somne, deorum; — II) „bes." o. „overf."; A) om en Frugt: moden; - ∾ uvis labruscam praeponere, Sedul.; — B) om Væxterne: tam, frugtbar; - praeterea sunt aliquae (arbores) silvestres, aliae placidiores, quae culta obtinent, Plin. 16, 6.

plăcĭtis, ĭdis, f., πλακῖτις, (i. e. crustosa), sc. cadmia: etslags i Ovnen tilberedet Galmei, Plin. 34, 22. — plăcĭto, are, v. n., intens. af placeo: at behage meget; - Neque placitant mores, quibus etc., Plaut. Bacch. 4, 10, 5. — plăcĭtum, i, n., s. und. placitus, 3, partic. o. adj. af placeo.

plāco, avi, atum, 1, v. a., [synes at forholde sig til placeo, ligesom jacio til jaceo]; I) „alm.": forsoner, formilder, tilfredsstiller, beroliger; - fac, illa ut placetur nobis, Ter. Phorm. 5, 3, in.; men Nep. Pelop. 5: numquam is animo placari potuit in eum, a quo erat violatus; - ∾ objurgatores benevolos, Cic., aliquem beneficiis, Liv.; ∾ invidiam, Hor. Sat. 2, 3, 13, odia improborum, Cic.; ∾ aliquem rei publicae, id. Catil. 2, 8; men id. Tusc. 4, 17: homo ··· sibi ipse placatus, (som har Fred med sig selv el. med sit Indre); - „poet." ogs. at tilfredsstille Naturens Trang; ∾ ventrem, Hor. Sat. 2, 8, 5, sitim, Martial.; ligel. „poet.": at stille Elementerne; ∾ aequora, vid. Ovid. Met. 11, 432; — II) „bes.": forsoner Guderne (med Bønner el. Offere); - impius ne audeto placare donis iram deorum, Cic. Leg. 2, 9, (e XII Tabb.); cf. Caes. B. G. 6, 16, Virg. Aen. 2, 116, o. Cic. Catil. 3, 8; men Carmine di superi placantur, carmine manes, Hor. Ep. 2, 1, 138; cf. Tac. Ann. 2, 8: ut se libens placatusque juvaret; — III) partic. placatus, 3, ogs. som adject.; A) tilfredsstillet, tilfreds, hengiven, velvillig; - placatis in se suorum civium animis etc., Nep. Iphicr. 3; exercitus duci placatior, Liv. 2, 60; cf. Plin. 12, 41; — B) stille, rolig, sagtfærdig, mild; - placataque venti Dant maria, Virg. Aen. 3, 69; Placatumque nitet diffuso lumine coelum, Lucr. 1, 9; - ∾ status animi, Cic. Tusc. 5, 6; placatiore animo (aliquid facere), Liv. 37, 45; placatissimam quietem afferre, Cic. Tusc. 1, 41. — plăcor, oris, m., [placeo]: Velbehagelighed, Vulgat.

Plactōrĭus, a: romersk Slægts- o. Personsnavn, Cic.; — B) bf. Plactōrĭus, 3, lex, Varro, o. Plactorianus, 3, incendium, Cic. — 1. plāga, ae, f., πληγή; I) „egenl."; A) „alm.": Slag, Hug, Stød; - plagas pati, Ter., perferre, Cic.; plagis costae callent (af Prygl), Plaut.; verbera et plagas ··· repraesentantes adversantibus, Suet. Vitell. 10; - ogs. Stød med Vaaben, Virg. Aen. 10, 797; cf. Ovid. Met. 12, 487, hvor Plaga facit gemitus, (lyder som et Suk); - plagae ere ogs. de Slag, hvormed Toppen drives omkring, Virg. Aen. 7, 383; plaga atomorum, (deres Sammenstød), Lucr.; cf. Cic. Fat. 20; — B) „bes." ligesom vulnus: Saaret efter et Slag el. Hug el. Stik; - plagam infligere el. imponere, (bibringe et Saar), Cic., accipere, (blive saaret), id.; plagis vulnerari, Nep., confodi, Suet., confici, Cic.; et foediores patebant plagae, Liv. 38, 21; — II) „fig.": Anstød el. Hindring; ogs. Slag, Ulykke, Uheld; - bf. „alleg.": plaga injecta est petitioni tuae, etc., Cic. Mur. 23; ligel. id. Orat. 68: sic nec oratio plagam gravem facit, nisi petitio fuerit apta; hac ille perculsus plaga non succubuit, Nep. Eum. 5; levior est plaga ab amico, quam a debitore, (Pengetab), Cic. Fam. 9, 16.

2. plăga, ae, f., [bsl. m. πλάγος, i. e. latus, Side el. Strøg]; I) „alm.": Strøg el. Egn; - Quod'st ante pedes, nemo spectat; coeli scrutantur plagas, Cic. Div. 2, 13, (e poët.); ligel. ∾ aetheria, (Luften), Virg., septentrionalis, (Norden), Plin.; ∾ quatuor, (de fire Verdens Hjørner), Virg.; men plaga solis iniqui, (den hede Zone), id.; ligel. ∾ ardens el. fervida, Senec. Herc. Oet.; - in plagas maris, („poet." f. in mare), Gell. 17, 10, (e Pindaro); — b)

bf. Liv. 9, 41, plaga una: et eneste District, en Canton; — II) „fig."; A) ifølge etslags Lighed: det Jægergarn, hvori navnl. det større Vildt drives; (hvorimod rete, hvori Fugl og Fisk fanges); - tendere plagas, Cic. Off. 3, 17; oftest „poet., vid. Hor. Od. 3, 5, 32, o. Ovid. Met. 2, 499; cf. ibd. 7, 768: Summaque transibat positarum lina plagarum, (sprang derover); — bb) bf. ogs.; a) Spindelvæven, Plin. 11, 28; — b) Forhæng; - ∾ pulvinares, (Sengeomhæng), Varr. ap. Non.; ogs. en Kiortelflig, Pacuv. ibd.; — B) „alleg." o. „overf.": Snynge, List, Rænke; vid. Plaut. Mil. gl. 4, 9, 11: Ipsus illic sese jam impedivit in plagas; cf. Cic. Acad. 2, 48, oftere; men Plaut. Mil. gl. 3, 1, 14, comisk: venator assit cum auritis plagis, (med lurende Øren).

*plăgĭārius, i, m.: som med Vidende sælger frie Mennesker som Slaver, en Menneskety v, Digest.; rimel. ogs. Cic. Qu. Fr. 1, 2, 2, o. Senec. Tranqu. 8; — II) bf. „overf.": der som Forfatter udgiver andres Arbeider for sine egne, en Bogtyv, Martial. 1, 53; o. — plăgiātor, oris, m.: = frgd. nr. I, Tertull.; — II) en Ungdomsforforer, en Pæderast, Hieronym.; — [plagium]. — plăgĭger, a, um: som faaer Prygl; - ∾ genera hominum, Plaut. Pseud. 1, 2, 20; o. — plăgĭgĕrŭlus, i, m., id. Most. 4, 1, 19; — [1.plaga, gero, gerulus]. — Plăgĭosippus, o. Plagioxippus, i, m., [1.plaga]: fingeret Personsnavn, hvorom s. auct. ad Her. 4, 31. — plăgĭpatĭda, ae, m., [1.plaga, patior]: som idelig en taaler el. faaer Hug; - ∾ ferritribaces viri, Plaut. Most. 2, 1, 9. — plăgĭum, i, n., (sc. furtum), [af πλάγιος, i. e. obliquus, skæv; bf. „overf.": rænkefuld, listig]: vitterligt Salg el. Kiøb af frie Mennesker som Slaver; ogs. Bortlokkelse el. Forførelse af andres Slaver; „alm.": Menneskétyveri, Digest.

*plăgo, avi, 1, v. a.: slaaer el. saarer, aliquem, Augustin.; o. — plăgōsus, 3; I) pass.: fuld af Slag el. Prygl, dorsum, Appul.; — II) act.: som gierne slaaer el. prygler; - carmina Livi ··· memini quae plagosum mihi parvo Orbilium dictare, Hor. Ep. 2, 1, 70; — [1.plaga]. — plăgŭla, ae, f., dem. af 2.plaga: Flig; bf. I) „alm.": Tæppe, (Bordtæppe, Sengetæppe); - plagulas et alia textilia etc., Liv. 39, 6; ogs. Forhænget om en Bærestol, Suet. Tit. 10; — II) „bes."; A) Flig el. Stede el. Forstykke af Tunicaen; - ut altera plagula (tunicae) sit angustis clavis, altera latis, Varro; — B) Blad el. Ark af Papir; - siccantur sole plagulae, atque inter se junguntur, Plin. 13, 23. — plăgŭsĭa, ae, f.: en Fiskeart; - captamus conchas, Marinam urticam, musculos, plagusias, striatas, Plaut. Rud. 2, 1, 8.

plāna, ae, f., [planus]: en Hovl, Arnob. — plānārātrum, i, n., [af planus o. aratrum]: etslags Slettenplov el. Harv; vid. Plin. 18, 48; (al. plaustraratrum), inc. — *plānāris, e: som bestaaer af en Flade, forma schematis: Plan el. Flade, (ἐπίπεδον), Capella; o. — plānārĭus, 3: som finder Sted paa en Slette, conflictus, Ammian.; - men ∾ interpellatio, quae fit de plano (el. forinden Dommeren bestiger Tribunalet), Cod. Just.; — [planus]. — Planasĭa, ae, f.: Ø ved Italien, i d. liguriske Hav, (nu. Pianosa), Varro, Tac. Ann. 1, 3.

planca, ae, f., ligesom πλάξ: Planke el. Bret; - ∾ roborea, Pallad.; s. ogs. Paul. ex Fest. p. 231, (Müll.); — II) en Marmorplade paa en Grav, Inscript. — Plancīna, ae, f.: Gemalinde af Cn. Calpurnius Piso, vid. Tac. Ann. 2, 43, oftere. — Plancius, a: romersk Slægts- og Personsnavn, hvoraf her mærkes: Cn. Plancius, en Ven af Cicero, der i en Tale forsvarede ham imod en Anklage: de sodalitiis; vid. Cic. Or. pro Plancio.

planctus, us, m., [plango]; I) „alm.": lydende el. larmende Slag; - unum omnes incessere planctibus, (om Harpyiernes Vingeslag), Val. Fl. 4, 494; ∾ illisae cautibus undae, Lucan.; — II) „bes.": lydende Slag for Brystet el. over Armene, som Udbrud af heftig Sorg el. Smerte; - crebri verbera planctus, Senec. Troad.; cf. Lucan. 2, 24; - ogs. lydende el. heftig Graad og Veklage; gemitus et planctus, Tac. Ann. 1, 41; cf. Flor. 4, 1. — 1. plancus, i, m., πλάγκος: en Ørneart, Plin. 10, 3. — 2. Plancus, i, m., (bredfodet): romersk Tilnavn; - saal. Munatius Plancus, s. und. Munatius; - s. ogs. Plin. 11, 105: vola homini tantum ··· hinc cognomina ··· Planci, Plauti, etc.

plāne, adv. af planus, „egenl.": ligesom paa en Flade, flet, jevnt, lige; bf. sædv. „fig."; A) ligefrem, simpelt, uden Omsvøb; - ∾ et Latine loqui, Cic. Phil. 7, 6; ogs. tydeligen; ∾ et dilucide loqui, id. d. Or. 1, 32; - bf. compar., ∾ atque apertius dicere, id. R. Com. 14; - superl., apertissime planissimeque explicare, id. Verr. 2, 64; — B) aldeles, ganske, fuldkomment; - qui alia tam plane scias, (kiender Andres Sager saa nøie), Ter. Heaut. 5, 1, 24; cf. Cic. d. Or. 1, 23, o. Hor. Sat. 1, 3, 66; - illud plane moleste tuli, quod etc., Cic. Fam. 3, 10; men id. Att. 13, 6: quod etc., plane bene, (deri har du giort meget vel); — 2) bf. i bekræftende Svar: ganske rigtigt el. vist, Plaut. Truc. 2, 7, 57; ligel. Ter. Phorm. 5, 2, 4: etiam argentumst ultro objectum etc.; Ge. Planissime.

plănes, ētis, m., πλάνης, i. e. erro el. vagus, sc. ἀστήρ: Planet; pl. planetes, Gell. 14, 1, 12, al. planetae. — †plănēta el. plănētes, ae, m., πλανήτης: Planet, Jul. Firm.; (s. ogs. frgd.); bf. — plănētārius, i, m.: = astrologus, (al. planus), Augustin., inc.; o. — plănētĭcus, 3, πλανητικός: omflakkende, sidera, Sidon.

plango, nxi, nctum, 3, v. a. (o. n.), [besl. m. πλήσσω, i. e. percutio]; I) „alm.": slaaer stærkt el. lydeligen derpaa el. derimod; - ∾ tympana palmis, Catull. 64, 262; plangens moribundo vertice terram, Ovid. Met. 12, 118; - fluctus plangentes, Lucr. 2, 1154; - bf. medial: plangitur (avis capta: slaaer med Vingerne), Ovid. Met. 11, 75; — II) „bes."; A) „egenl.": i heftig Sorg at slaae (sig for Brystet el. paa andre Dele af Legemet); - vid. Ovid. Met. 6, 248: laniataque pectora plangens; cf. ibd. 11, 81; - bf. absol. o. medial: plangi, men ogs. in act., plangere (sc. se): i overvældende Sorg at slaae sig for Brystet el. at slaae Hænderne sammen; Planguntur matres, Ovid. Met. 8, 527; - Planxere et Dryades; plangentibus assonat Echo, ibd. 3, 507; cf. Virg. Aen. 11, 145; — B) „overf.", ∾ aliquem: at sørge over nogen el. noget; - Jamque patent strages, plangunt sua damna coloni, Stat. Theb. 11, 117; cf. Tibull. 1, 7, 28: pubes ··· Barbara Memphiten plangere docta bovem, (i. e. Apim).

plangor, ōris, m., [plango]; I) „alm.": lydende Slag; - Procedunt (undae), leni et resonant plangore cachinni, Catull. 64, 274; cf. Ovid. Met. 3, 498, (om Echoen): Haec quoque reddebat sonitum plangoris eundem; ∾ feminis, (Slag paa Hoften), auct. ad Her.; — II) „bes.": i stor Sorg at slaae sig for Brystet el. at slaae Hænderne sammen; ogs. anden lydelig Yttring af Smerte; bf. ogs. Hylen el. Veklage; - tentat plangore ferire Pectora, Ovid. Met. 4, 553; ligel. Et dare plangorem, (i. e. facere), ibd. 14, 420; - plangore et lamentatione complere forum, Cic. Orat. 38; cavae plangoribus aedes Femineis ululant, Virg. Aen. 2, 487. — planguncŭla, ae, f., dem. af πλαγγών, (i. e. pupa): Voxdukke el. Voxbillede, el. alm. Afbildning; - inventae sunt quinque plangunculae matronarum etc., Cic. Att. 6, 1.

plānĭlŏquus, 3, [plane, loquor]: som taler tydeligen, som siger sin Mening rent ud; - ut planiloqua est! Plaut. Truc. 4, 4, 11. — plānĭpes, ĕdis, m., [planus, pes], sc. histrio: etslags Pantomimist el. Balletdanser, Juvenal. 8, 191, (a pedibus planis, d. e. uden Cothurner, i Sokker el. socci).

*plānĭtas, ātis, f.: Slethed, Jevnhed; df. „fig.": ∾ sententiarum, (deres Tydelighed), Tac. Or. 23, (al. plenitas); — plānĭtĭa, ae, f., sjeld. Biform af flgd.; vid. auct. B. Hisp. 28; ogs. in pl., Vitruv.; o. — plānĭtĭes, ēi, f.: Plan, Flade, Slette; - aequata agri planities, Cic. Verr. 4, 48; ∾ regionum, id., inter montes, Sall.; men ∾ circiter passuum CCC etc., Caes. B. C. 1, 43; - Planitiem ad speculi veniens ··· imago, (Speilfladen), Lucr. 4, 295; o. — plāno, are, v. a.: at giøre flet el. jevn, vias, Coripp.; — [planus].

1. planta, ae, f., [1.planus]; I) „alm.": enhver Vært til Forplantning; df. A) ung Gren el. Qvist, navnl. Podeqvist; ogs. Skud, navnl. Rodskud af Vinstokken, Cic. d. Senect. 15, af Olietræet, Varro, af andre Træer, Virg. Ge. 2, 23, ogs. ibd. 80 o. 300; quae (cum) ramis et plantis ponitur (arbor: med Grene og Rødder), Colum.; Ipse potes riguis plantam deponere in hortis, Ovid. Rem. 193; — B) det fra Planteskolen udplantede unge Træ; - plantas ex seminario transferre in aliud, etc., Plin. 17, 14; — C) enhver Plante; vid. Juvenal. 3, 227: in tenues plantas (diffundi); — II) „bes.": Fodsaalen; - saal. in pl., Virg. Ecl. 10, 49; ogs. pedum plantae, id. Aen. 8, 458; exsurgere in plantas, Senec. Ep. 111; df. „poet.": certamina plantae, (Veddeløb), Sil.; men som Ordsprog: supra plantam ascendere, Val. Max. 8, 12, extern. 3, ligesom supra crepidam etc.; f. und. crepida.

*plantāgo, ĭnis, f.: Planten Veibred, Plin. 25, 39; — plantāris, e; I) hørende til en Planteqvist; df. subst., plantaria, ium, n.: Planteqviste el. unge Træer; - vid. Virg. Ge. 2, 27: viva sua plantaria terra etc.; men plantaria transferre, Plin. 21, 34; cf. Juvenal. 13, 123; — B) „overf." ogs. Haarene, Pers. 4, 39; — II) „bes." o. „poet.": en Fodsaale; hvs. om Mercurius: Summa pedum propere plantaribus illigat alis, Stat. Theb. 1, 304; o. — plantārĭum, i, n.: Planteskole, Træskole; - plantaria instituere, Plin. 13, 8; plantaria caedua, id. 17, 34; — [planta].

*plantātĭo, onis, f.: Udplantning el. Omplantning, (rosae), Plin. 21, 10; o. — plantātor, oris, m.: som planter el. udplanter el. omplanter, Augustin.; — [planto]. — plantĭger, a, um, [planta, gero]: med Skud el. Grene (el. Stængler), siliqua, Plin. 13, 16. — planto, are, v. a., [planta]: planter; - caules seruntur, vel plantantur, Pallad.; ogs. om Træplantning, Plin. 17, 13.

1. plānus, 3, [besl. m. πλατύς, i. e. latus, bred]; I) „egentl.": plan, flad, jevn, flet, lige; - ex solidis (formis) globus, ex planis circulus aut orbis etc., Cic. N. D. 2, 18; si universitatis planum et aequabile corpus explicaretur, id. Univ. 5; ∾ et aequus locus, id.; aperto et plano littore, Caes.; - compar., carinae aliquanto planiores, quam etc., id. B. G. 3, 13; unde aditus planior erat, Liv. 34, 29; superl., Capua, planissimo in loco explicata, Cic. Agr. 2, 35; - ∾ pisces, (af Flynderarten), Plin. 9, 27; pede plano (par terre: ved Jorden) aedificia instituere, Vitruv.; — B) df. subst. planum, i, n.: en Flade; sædv. det flade Land, Sletten; - in planum agmen deducere, Justin.; per planum ire, Ovid.; in plano cadere, id.; - „bes." figes de el. ex el. in plano, om Øvrighedens Forhandlinger, i Modsætn. af in el. pro tribunali; de plano audiri et damnari, (forhøres og dømmes), Digest.; cf. Suet. Tib. 33; — II) „fig."; A) „overf.": lav el. ringe el. uanselig; - magnanimitas ··· melius in tribunali, quam in plano conspicitur, (sees bedre hos de Fornemme, end hos de Ringe), Senec. Clem. 5; - df. de plano („poet."): letteligen, uden Møie; vid. Lucr. 1, 412; — B) „ment.": klar, tydelig, forstaaelig; - ut narrationes planae sint, breves, evidentes, Cic. Top. 26; Satin' haec tibi sunt plana et certa? Plaut. Pers. 2, 2, in.; quum haec omnia ··· tuis proximis plana fecero, Cic. Verr. 5, 61; men planum facere multis testibus (abl.), Verrem dixisse, etc., id. ibd. 5, Act. 1, 14.

2. plānus, i, m., πλάνος: Omflakkende, Landstryger; vid. Hor. Ep. 1, 17, 59, o. Petron. Sat. 82; - ogs. Gøgler el. Taskenspiller el. Bedrager; - hic ille planus improbissimus, qui etc., Cic. Cluent. 26; cf. Gell. 16, 7: planum pro sycophanta etc.

plasma, ătis, n., πλάσμα: Billede; df. Skabning, navnl. Menneskeet, Prudent.; — II) df. „overf.": Stemmens umandige Modulation; - lectio plasmate effeminata, Quintil. 1, 8, 2; cf. Pers. 1, 17. — *plasmātĭo, onis, f.: Afbildning el. Billede, alicujus, (af nogen), Hieronym.; o. — plasmātor, oris, m.: som former el. skaber; - ∾ (hominis deus), Tertull.; af — plasmo, avi, atum, 1, v. a., [plasma]: former, danner, skaber, Prudent., Tertull. — plasso, are, πλάσσω, Biform af plasmo, Apic.

plastes, ae, m., πλάστης: som former el. danner (navnl. af Ler el. Gips); - hoc idem evenisse ··· plastis, pictoribus, etc., Vell. 1, 17; laudatissimi plastae ··· iidemque pictores, vid. Plin. 35, 45. — plastĭca, ae, f., Biform af plastice, Tertull. — plastĭcātor, oris, m., [plasticus]: som gjør Billeder (af Ler), Jul. Firm. — plastĭce, es, f., (sc. ars), πλαστική, (sc. τέχνη): Plastiken, d. e. Kunsten at forme el. danne Billeder (i Ler el. Gips); - vid. Plin. 35, 43, hvor Opfindelsen af denne Kunst fortælles; - plasticen matrem statuariae sculpturaeque et caelaturae esse etc., id. ibd. — plastĭcus, 3, πλαστικός: plastisk, hørende til Plastiken, (s. und. frgd.); - architectus ··· rationis plasticae non ignarus, Vitruv.; — II) subst. plasticus, i, m., ligesom plastes: en Plastiker, Jul. Firm. — plastus, 3, πλαστός: = formet; men alene „fig.": opdigtet, bedragersk; - Jam simulacra modis mentes fallentia plastis, Fulgent.

Plătaeae, arum, f., Πλαταιαί: By i Boeotien, hvorved Perserne under Mardonius bleve slagne af Grækerne under Pausanias og Aristides, Cic. Off. 1, 18, Nep., Justin.; — B) df. 1) Plătaeensis, e; df. subst. Plataeenses, ium, m.: Indvaanerne af Byen Pl., Nep. Milt. 5; — 2) Plataeēus, 3: platæisk, proelium, Vitruv. — plătălĕa, ae, f.: etslags Gaas, germ. der Löffelgans, Cic. N. D. 2, 49; heder ogs. plătēa, Plin. 10, 56.

plătanĭnus, 3: af Træet platanus, folia, Colum. — plătănista, ae, m., πλατανιστής: etslags ubekiendt Fisk i Gangesfloden; vid. Plin. 9, 17. — plătănon, ōnis, m., πλατανών, (Plin. Ep. 1, 3): Platanskov el. Platanlund, Vitruv.; cf. Martial. 3, 19, (hvor acc. platanona). — plătănus, i, f., πλάτανος: Platantræet el. Løntræet, (platanus orientalis L.), vid. Plin. 12, 3; ad opacandum hunc locum patulis diffusa ramis platanus etc., Cic. d. Or. 1, 7; - heder coelebs, Hor. Od. 2, 15, 4, fordi Vinstokken ikke parres dermed, (d. e. ikke opbindes dertil); men ∾ steriles, vid. Virg. Ge. 2, 70; — not.: ogs. findes platanus, us, Virg. Cul. 123, (hvor plur.).

plătēa, ae, f., [πλατεῖα, i. e. lata, bred, sc. ὁδός]; I) sc. via: Gade i Byen, Ter. Andr. 4, 5, in.; vicos plateasque inaedificat, Caes. B. C. 1, 27; - „poet." ogs. plătĕa, Hor. Ep. 2, 2, 71; — II) sild. o. eftercl., sc. area: fri el. aaben Plads foran Vaaningshuset; vid. Lamprid. Elagab. 21: plateas in palatio stravit ··· porphyreticis saxis. — 2. platea, ae, f. und. platalea. — platessa, ae, f.: Platfisk; - mollesque platessae, Auson.

1. plătĭce, adv. af platicus: almindeligen el. overfladisk, Firm. Math. — 2. plătĭce, es, f., πλατική: almindeligt Udkast, Firm. Math. — plătĭcus, 3, πλατικός, (i. e. latus el. laxus, vid el. ubestemt): almindelig el. summarisk, disputatio, Firm. Math. 3, 2.

Plăto el. Platon, ōnis, m.: berømt Lærd og

Philosoph i Athenen, Discipel af Socrates, Lærer for Aristoteles; – af hans Underviisning i Gymnasiet Academia ved Athenen hede hans Discipler ogs. Academici; men selv bliver han stedse: ille non intelligendi solum, sed etiam dicendi gravissimus auctor et magister, vid. Cic. Orat. 3, ogs. id. Brut. 31; Pythagoran Anytique reum (i. e. Socratem) doctumque Platona, Hor. Sat. 2, 4, 3; — B) ds. Plătōnĭcus, 3: platonisk, subtilitas, Plin. Ep. 1, 10, philosophus, Gell.; — not.: ogs. er Plăto: Navnet paa en epicureisk Philosoph, vid. Cic. Qu. Fr. 1, 2, 4.

plătўcĕros, ōtis, adj., πλατύκερως: med brede Horn; vid. Plin. 11, 45, (hvor acc. platycerotas). — plătўcŏrĭăsis, is, f., πλατυκορίασις: altfor stor Udvidelse i Pupillen, Veget. — plătўophthalmos, i, m., πλατυόφθαλμος, (bredøiet), heder Mineralet antimonium (el. stibium el. Spidsglas), fordi det udvider og forskjønner Øiet, Plin. 33, 34. — plătўphyllon, i, n., πλατύφυλλον, (ligesom Bredblad), heder en bredbladet Art af Væxten tithymalus, Plin. 26, 44.

plaudo, si, sum, 3, v. n. o. a.; I) neutr.; A) „egenl.": klapper el. klasker, frembringer en klappende el. klaskende Lyd, navnl. ved at slaae to Legemer sammen; – saal. om Fuglene: ∾ alis, Virg., pennis, Ovid., (slaae med Vingerne); men id. Met. 6, 97: plaudit crepitante ciconia rostro, (klapprer med Næbbet); – ofte ogs. ∾ manibus: ved Haandklap at yde sit Bifald, navnl. i Theatret, Plaut.; ligel. heder ∾ alicui (ud. manibus): at modtage med Haandklap (navnl. en Magnat, ved hans Ankomst til Skuespillene), hvorom Cic. Att. 2, 19: huic ita plausum est, ut ··· Pompejo nostro plaudi solebat; cf. ibd. 16, 2; – men plaudite ved Stykkets Slutning: Acteurens Opfordring til Tilskuerne til at klappe: vid. Hor. A. P. 155, ogs. Cic. d. Senect. 19, o. Quintil. 6, 1, 52; — B) „fig.": at bifalde; – diis hominibusque plaudentibus, (under almindeligt Bifald), Cic. Qu. Fr. 2, 4; – oftere c. dat.; Versibus et plaudi scribis, amice, meis, (at mine Digte finde Bifald), Ovid. Trist. 5, 7, 26; men sibi plaudere, (være indtagen i sig selv, synes godt om sit Eget); vid. Hor. Sat. 1, 1, 66, o. Plin. Ep. 9, 14; — II) act.: at klappe el. klaske el. slaae derpaa, ved Slag at frembringe en klappende Lyd; – pectora praebet Virginea plaudenda manu, Ovid. Met. 2, 866; plausaque colla (sc. equorum) juvant, id. A. A. 1, 630; Pars pedibus plaudunt choreas, Virg. Aen. 6, 661, (træde en Rundbdans); men plauduntur pectine telae, (slaaes dermed), id. Cir. 179; ∾ clypeum pectore, Stat., aquas potatu, id.; – ogs. at slaae klaskende sammen, alas, Ovid. Met. 14, 507 o. 577; — not.: plodo, f. plaudo, Varr. ap. Non.

*plausĭbĭlis, e: som faaer Bifaldsklap el. Bifald; – nomen censorium ··· nunc populare et plausibile factum, Cic. Div. in Caecil. 3; ∾ oratio, Senec. Ep. 5; — ds. adv. plausĭbĭlĭter: med Bifald; in compar., Sidon.; o. — plausĭlis, e: = plausibilis, Sidon., inc.; — [plaudo]. — plausĭto, are, v. n., intens. af plaudo: at klappe el. slaae med Vingerne, auct. carm. d. Philom. — plausor, oris, m., [plaudo]: som klapper (med Hænderne for at tilkiendegive sit Bifald); vid. Hor. Ep. 2, 2, 130, ogs. Suet. Ner. 25: sequentibus currum ··· plausoribus.

plaustraratrum, i, s. und. planaratrum. — plaustrārĭus, (plostr.), 3, [plaustrum, plostrum): hørende til en Vogn; – plostrarii asini, Cato; — II) subst., plaustrarius, (plostr.), i, m.; A) en Vognmager el. Hiulmager, Lamprid. Al. Sev. 24; — B) en Kudsk, Digest. — plaustrĭlŭcus, 3, [plaustrum, lux]: der lyser el. straaler ligesom Vognstiernen; – ∾ ignes, Capella.

plaustrum (plostrum), i, n.: Vogn el. Arbeidsvogn el. Lastvogn; vid. Cic. Div. 1, 27; onus plaustri, (helt Vognlæs), Ovid.; – men om de skythiske Nomader: Quorum plaustra vagas rite trahunt domos, Hor. Od. 3, 24, 10; – fremdeles om Brugen af plaustrum ved de første tragiske Forestillinger f. Hor. A. P. 276, ligel. ved Processioner paa Ceresfesten, vid. Virg. Ge. 1, 163; – som Ordsprog mærkes: plaustrum perculi, (har væltet Vognen, har fordærvet Sagen), Plaut. Epid. 4, 2, 22; — II) „overf.": Stiernebilledet Vognen, Ovid. Met. 10, 447; cf. id. Pont. 4, 10, 39: plaustri ducentia formam (sidera); — not.: om Formen plostrum f. ogs. Suet. Vesp. 22.

1. plausus, 3, particip. af plaudo. — 2. plausus, us, m., [plaudo]; I) „alm.": Lyd el. Larm af sammenslaaede Ting; ds. Klappen, Klasken, Klappren; – palma cum palma collisa plausum facit, Senec.; plausu atque tinnitu auris, Plin.; – navnl. ogs. Vingeslag; dare plausum pennis, Virg. Aen. 5, 215; cf. Enn. ap. Cic. Div. 2, 26; — II) „bes." ogs. Haandklap som Bifaldsyttring; – tantus est ex omnibus spectaculis ··· plausus excitatatus, Cic. Sest. 58; cf. Suet. Ner. 20; ogs. udenfor Theatret, vid. Cic. ad Brut. 1, 3; — B) ds. „overf." Bifald; – in aliqua re plausus quaerere, Cic. Att. 8, 9; cf. id. Cluent. 47; ligel. plausus captare, id., petere, Quintil., ferre, Hor.; — not.: plosu, f. plausu, Enn. ap. Macrob., inc.; men plausus, i (f. us), Cod. Theod.

Plautianus, 3, s. und. Plautius. — Plautinus, 3, s. und. Plautus. — Plautĭus, (Plōtius), a: romersk Slægts og Personsnavn; – Plautius el. Plotius: en Digter, Cic. Arch. 9; ogs. en Comoediedigter, Varr. ap. Gell.; ogs. en Rhetor, Suet. Rhet. 2; — B) ds. Plautius, (Plotius), 3, lex, (der er given af el. benævnt efter en Plautius), vid. Cic. Mil. 13, o. Sall. Catil. 31; — 2) Plautĭānus, (Plot.), 3, fabulae (af Digteren Plotius), Varr. ap. Gell.; men ∾ bona, Cic. Fam. 13, 8, (efter en vis Plotius).

Plautus, i, m., [a planis pedibus, vid. Plin. 11, 105]: romersk Tilnavn, hvoraf den beromteste er Comoediedigteren M. Attius Plautus (el. T. Maccius Plautus, vid. Freund.) Sarsinas, (el. fra Byen Sarsina i Umbrien); død omtr. 80 Aar for Cicero's Fødsel; vid. Gell. 3, 3 o. Cic. Brut. 15; om hans Sprogs ædle Simpelhed, vid. Cic. d. Or. 3, 12, id. Off. 1, 29, o. bes. Quintil. 10, 1, 99; s. ogs. nedenf.; — B) ds. Plautīnus, 3: plautinsk, som findes hos Plautus; – Musas Plautino sermone locuturas fuisse, si etc., Quintil. l. c.; dog cf. Hor. A. P. 270; — not.: Plautinissimus, 3, versus, Gell. 3, 3, (som er vor Plautus aldeles værdig).

plēbēcŭla, ae, f., dem. af plebes f. plebs, (den laveste el. ringeste Del af Almuen); – illa concionalis hirudo aerarii, misera et jejuna plebecula, Cic. Att. 1, 16; cf. Hor. Ep. 2, 1, 186. — plēbējus, 3, [plebs]; I) „egenl.": af Borgerstanden el. hørende dertil, borgerlig el. uadelig; (opp. patricius el. adelig, ogs. equester el. ridderlig); – sunt amplae et honestae familiae plebejae, Cic. Mur. 7; patriciam plebejo nuptam etc., Liv. 10, 23; ∾ consul, (i. e. de plebe), id. 6, 39; men magistratus plebeji, (i. e. plebis), id. ibd. 11; ligel. ∾ Pudicitia, (i. e. plebis, opp. patricia), vid. id. 10, 23; – ordo plebejus, (den tredie Stand, efter senatorius o. equester); s. und. ordo; – dertil hore ogsaa ludi plebeji, Liv., Cic., (forskjellige fra ludi Romani), vid. Liv. 29, 38; men plebejis Circensibus (sc. ludis), Plin. 8, 65; — II) „overf."; A) „alm.": plebejisk el. borgerlig, d. e. slet el. ringe el. gemen; – quamquam nos videmur tibi plebeji et pauperes, Plaut. Poen. 3, 1, 12; men ∾ sermone agere cum aliquo, (i Almensproget), Cic. Fam. 9, 21; – ogs. absol.: plebejus, den ringe el. Fattige; Palam mutire plebejo piaculum est, Enn. ap. Fest.; — B) „bes.": ringe i sit Slags; – ∾ philosophi, qui a Platone et Socrate ··· dissi-

dent, id. Tusc. 2,23; ∾ vina, (af det ringere Slags), Plin.; ∾ sanguinis pulli, Colum.; cf. Cic. Sest. 8.

plēbes, gen. o. dat. plebēi, ctr. plebi, d. ældre Form af plebs: Almuen el. Borgerstadet, Cic. Leg. 3, 3, (e XII Tabb.), Sall. Catil. 33, Liv.; – i Forbindelsen: tribunus plebei, Cic., kan plebei o. plebi ogs. være dat., (efter Formen imperator Romanis). — plēbĭcŏla, ae, m., [plebs; colo]: som søger at vinde for sig Almuen el. Borgerne; – ab hoc plebicola tribuno funditus ejicitur, Cic. Agr. 2,31; plebicola ··· omnisque aurae popularis captator (Appius Claudius), Liv. 3, 33; cf. Cic. Sest. 52.

plēbi.scītum, i, n., [plebs]: Beslutning el. Forordning af Borgerstanden; (opp. senatus consultum, ligesom plebs her modsættes senatus); – plebiscita ··· quae tribunis ferentibus accepta sint, vid. Gell. 15, 27; ut plebiscita omnes Quirites tenerent, vid. Liv. 8, 12; cf. id. 4, 49; — not.: skrives ogs. adskilt: scitum plebis, scitique plebis, odl., Liv.; – men plebis scitu, Cic. Att. 4, 2, 2, (af et Decret), af plebis scitus (us, efter d. fjerde). — plēbĭtas, ātis, f., [plebs]: Almuestanden, Cat. ap. Non.

plebs, gen. plēbis, f., [skal være at sammenl. m. πλῆθος, i. e. multitudo]: Almuen, den menige Borgerstand, de Uadelige; – non enim populi, sed plebis eum magistratum esse, Liv. 2, 56, (populus neml. indbefatter ogs. Senatet o. Patricierne, hvf. ogs. plebs o. patres modsættes hinanden, ibd.); cf. Cic. Mur. 1; ligel. in duas partes civitatem divisam ··· in patres et plebem, Sall. frgm.; – dog findes ogs. populus f. plebs i Modsætn. af senatus; saal. senatus populusque Romanus; vid. Liv. 9,6, oftere, o. A.; – fra Gracchernes Tid, da ordo equester afsondredes fra plebs, udgjorde denne en tredie Stand; hvf. Plebs eris, etc., Hor. Ep. 1, 1, 59; cf. Ovid. Trist. 4,2, 15: plebs ··· senatus ··· eques; men Martial. 8, 15, staaer populus poet. f. plebs; – plebis homines, Liv. 3, 14, multitudo de plebe, id.; men dictator primus de plebe, (af Almuestanden), id. 7, 17; cf. Cic. Brut. 14; – plebs urbana, Sall., rustica, Plin.; — II) „overf.": den ringere Klasse el. Orden i sit Slags; – plebs superum, (Underguderne), Ovid. Ib. 81; cf. id. Met. 1, 173: Plebs habitant diversa locis, etc.; – ogs. Bierne (m. Hensyn paa Bidronningen), Colum. 9, 11, hvor ogs. findes pl.: duas vel tres alveorum plebes etc.

plectĭbĭlis, e, [2. plecto]: strafværdig, invidia, Sidon.; — II) act.: straffende, severitas, Cod. Theod. — plectĭlis, e: flettet; – pro insigni sit corolla plectilis, Plaut. Bacch. 1, 1, 37; — II) „fig.": forviklet, syllogismi, Prudent.; af — 1. plecto, xi o. xŭi, xum, 3, v. a., πλέκω: fletter; – crines plexueris, Vulgat.; – oftest in particip. plexus, 3; – Tum caput atque humeros plexis redimire coronis, Lucr. 5,1398; — B) „overf.": forviklet, tvetydig; – Plexa, non falsa, autumare dictio Delphis solet, (i. e. perplexa el. ambigua), Pacuv. ap. Non.; — II) bøier; – quo se pacto plecteret, Phaedr. 5, 9, (al. flecteret), inc.

2. plecto, ĕre, v. a., πλήσσω, πλήττω, (i. e. percutio); „egenl.": slaaer; bf. straffer, aliquem capite, Cod. Just.; – oftest in pass.; A) „alm.": at lide Straf, at blive straffet; – plecti capitis poena, (paa Livet), Digest., tergo, Hor.; men Ego plectar pendens, nisi etc., Ter. Phorm. 1, 4, 43; ut in judiciis culpa plectatur, Cic. Cluent. 2; – plecti negligentia etc., (i. e. ob negligentiam), Cic. Lael. 26; ogs. plecti, quod, (fordi), Ovid. Trist. 3,5,49; men id. Pont. 4,14,18: Plectar et incauto semper ab ingenio (skal jeg bestandig bøde el. lide derfor)? ogs. c. gen., Appul.; — B) „overf.": at blive dadlet; – cavit, ne qua in re jure plecteretur, Nep. Att. 11.

plectrĭ.pŏtens, tis, adj., [plectrum]: plectermægtig, d. e. stor lyrisk Digter, Flaccus (Horatius), Sidon. — plectrum, i, n., πλῆκτρον; 1) „alm.": Plecter el. Instrument (af Metal el. Ben), hvormed Citharspilleren slaaer Strengene, germ. die Kiel; – plectri similem linguam nostram etc, Cic. N. 2,59; plectra movere, Ovid.; — B) bf. „poet. overf."; a) Citharen, Hor. Od. 2, 13, 27; — b) d. lyriske Poesi, ibd. 1, 26, 11, oftere; — II) Ror el. Skibsror, Sil. 14, 402; ogs. ∾ ratis, id. ibd. 548.

Plēĭas, ogs. Plējas o. Plias, ădis, f., Πληϊάς, πλειάς: en af de syv Stierner, der sædv. hede Syvstiernen; – simul ··· Plias ··· Oceani spretos pede reppulit amnes, (naar den er gaaen op), Virg. Ge. 4, 233; – in pl. Plejades el. Pliades: Syvstiernen, rimel. af πλέω, i. e. navigo, som de Søfarendes Stierner, hvf. Ovid. Fast. 3, 105: Quis tunc aut Hyadas, aut Pleiadas Atlanteas (trisyll.) Senserat, etc.? cf. Propert. 3, 3, 58: Plēĭădum denso cur coit imbre chorus; deres Opgang er neml. forbunden med Regn, hvf. ogs. Val. Fl. 2, 357: Pliada ··· nimboso moverat astro Juppiter, (havde ladet gaae op); — II) efter Mythologien ere Plejaderne: Døttre af Atlas (hvf. Atlanteae, Ovid. l. c.) ved Plejone; men hvorfor iblandt dem Merope er den mindst synlige, f. Ovid. Fast. 4, 169 flgd.; – men id. Met. 1, 669, om Mercurius: quem lucida partu Plēĭas enixa est, (i. e. Maja). — Plēĭŏne, es, f., Πληϊόνη: Datter af Oceanos o. Thetis, ved Atlas Moder til Pleiaderne, (f. und. frgd.), vid. Ovid. Fast. 5, 83; hvf. ogs. Maja's Søn Mercurius, id. Her. 16, 62, heder: Atlantis magni Plēĭŏnesque nepos; cf. id. Met. 2, 743.

Plemmȳrĭum, i, n., Πλημμύριον: Forbierg paa Sicilien i Nærheden af Syracus; – ∾ undosum, Virg. Aen. 3, 693. — plēne, adv. af plenus: fuldt, infundere vasa, (saa de blive fulde), Plin. 14, 28; — II) oftest „fig.": fuldeligen, fuldkomment, ganske, perficere munitiones, Caes.; si hoc plene vitare non potes, Cic. Qu. Fr. 1, 1, 13; cf. Hor. Ep. 1, 11, 14; – ogs. udforligen el. vidtløftigen; ubi plenius aequo Laudat venales, qui vult extrudere, merces, id. ibd. 2, 2, 10; plenius facere, Ovid. Pont. 2, 11, 20, (i. e. benignius); viva illa ··· vox alit plenius, Quintil. 2, 2, 8; quamvis illud plenissime feceris, (opp. restrictissime), Plin. Ep. 5, 8, (hvor Talen er om Ros og Dadel).

plēnĭlūnĭum, i, n., [plenus, luna], (sc. tempus): Fuldmaane, Colum., Plin. 18, 75; pleniluniis, (naar der er Fuldmaane), id. 9, 20. — *plēnĭtas, atis, f.: Fylde el. at være opfyldt dermed el. deraf; – ∾ nubium, (naar de ere regnsvangre), Vitruv.; plenitates (corporis: dets Fyldighed), id.; – ogs. Rigelighed, Overflødighed, humoris, id.; o. — plēnĭtūdo, inis, f., ligesom frgd.: Fylde el. Fyldighed; – crescere in plenitudinem, (blive førere), Plin.; ∾ perticae, (dens Tykhed), Colum.; — II) „overf.": ∾ syllabarum, (deres fyldige og ligesom brede Udtale), auct. ad Her. 4, 20; — [flgd.].

plēnus, 3, [af inus. pleo, hvf. impleo, etc.]; I) „egenl."; A) „alm.": fuld; fuld deraf el. opfyldt dermed; sædv. c. gen., el. c. abl., el. absol.; – plena domus argenti caelati, Cic.; Gallia ··· plena civium R., id. Font. 1; vini, somni plenus, (overvældet deraf), id.; men venustatis ··· plenior, Ter. Hec. 5, 4, 8; – plena domus ornamentis etc., Cic. Verr. 4, 57; ligel. om Personer: plenus exspectatione de aliquo, id. Att. 3,14; cf. Liv. 1, 25; fremdeles plena ventis vela, Ovid.; – plenis velis, id., o. pleno velo, Virg., (for fulde Seil); plenissimis velis navigare, Cic.; ligel. ∾ ore, Plin.; hvf. „overf.": pleniore ore laudare; vid. Cic. Off. 1, 18; – ogs. er at bidføre neutr. plenum som subst.: Fylde; – plenum et inane, Cic. Acad. 2, 37; men Virg. Ge. 2, 244: ad plenum, (indtil Aabningen er fuld el. fyldt); cf. Hor. Od. 1, 17, 15; men „overf.": in plenum, overhovedet el. almindeligen, Plin., Senec. Ep. 91; — B) „bes." ogs. a) fuld el. fyldig, d. e. før el. tyk el. corpulent; – prodesse plenis (sc. hominibus:

være dem tienlig), Cels.; cf. Cic. Div. 2, 69: pleni enective simus; f. ogf. Ovid. A. A. 2, 661; plenum jecur (victimae) atque nitidum, (opp. exile et horridum), Cic. l. c. 13; - compar., tauros pleniores facere, (fede dem), Varro; superl., quae pericula plenissimi cujusque sunt, Cels.; — b) frugtsommelig el. med Foster, tyk, drægtig, odl.; - ∾ femina, Ovid.; ∾ venter, id.; men id. Fast. 4, 634: Telluri plenae victima plena datur; cf. Cic. Div. 1, 45: ut sue plena procuratio fieret; — c) mæt el. mættet; - Plenus eras minimo, Ovid. Am. 2, 6, 29; df. ogf. „overf.": overmættet og ligesom fed deraf: vid. Hor. Ep. 1, 20, 8, o. ibd. 2, 1, 100, ogf. id. A. P. 337; — d) tyk el. stærk; - velamina filo pleno, Ovid. A. A. 3, 267, (af en stærk Væv); surculus plenior, (opp. tenuior), Colum.; - df. ogf. „overf.": stærk i sit Slags; ∾ cibi, (nærende Spiser), Cels.; ∾ vinum, id.; men Cic. N. D. 2, 6: propter coeli pleniorem naturam, (formedelst den tykke Luft); — e) ligesom belæsset el. beladt dermed, fuld deraf el. opfyldt dermed; - exercitus plenissimus praeda, Liv. 41, 28; Quid plenam fraudas vitem crescentibus uvis? Ovid. Am. 2, 14, 23; men Virg. Ge. 4, 181, c. acc. graec.: Crura thymo plenae (apes); — f) om Stemmen el. Udtalen, ogf. om Ordene: fyldig el. stærk; - vox plenior, Cic.; ogf. homo plenior voce, id.; hvf. sonus (vocis) nimium plenus, (altfor fyldig, d. e. tyk el. grov), Quintil.; syllabae pleniores, (med flere Bogstaver), auct. ad Her. 4, 20; men ut E plenissimum dicas, (udtaler det meget stærkt el. aabent), Cic. d. Or. 3, 12; men plenissima verba, Ovid. Met. 10, 290, (stærke og betydningsfulde Ord); — II) „fig."; A) „alm.": fuld, fuldstændig el. fuldtallig; ogf. hel el. ganske; - ∾ annus atque integer, Cic. Mil. 9, numerus, id.; ∾ luna, Virg.; ex perpetuis plenisque gaudiis ··· beatam vitam exsistere, Cic. Tusc. 5, 23; men ∾ verbum, (helt, d. e. ikke contraheret), id. Orat. 47; - plenissima legio, (aldeles fuldtallig), Caes.; men legiunculae male plenae, Liv.; - ∾ aratro sulcare, (med hele Ploven el. saa dybt muligt), Colum.; Sustineas ut onus, nitendum vertice pleno est, (i. e. toto vertice), Ovid. Pont. 2, 7, 77; ∾ lumine, (med skarpt Blik), Claudian.; cf. Tibull. 1, 5, 68; ∾ gradu (ducere in hostem: i Stormskridt), Liv. 4, 34; cf. id. 34, 15; — b) ogf. fuld el. fuldkommen, gaudium, f. ovenf.; Plena fuit vobis omni concordia vita, Ovid. Am. 2, 6, 13; pleno jure esse alicujus, (med fuld Ret), Digest.; in plenum, fuldkomment el. overhovedet, Plin., f. ovenf.; — B) „bef."; a) fuld deraf, rigeligen forsynet dermed, som har noget i Mængde el. Overflødighed, df. rig; - qui plenus decesserat etc., Cic. Verr. 2, 4; cf. id. Fam. 7, 9: dum plenior (ad nos venias); - pecunia tam plena, (saa store Midler), id. R. Am. 2; plenissima villa, Hor. Sat. 1, 5, 50; cf. Virg. Aen. 11, 738; - oratio plenior, (rigere), Cic. Off. 1, 1; plenius agmen, (talrigere), Ovid. A. A. 1, 66; - frembeles plenus honoribus, (som har beklædt alle Æresposter), Plin. Ep. 2, 1; men Cic. Fam. 11, 12: duas epistolas pleniores, (udforligere el. indholdsrigere); — b) ogf. om Aarene el. om Alderen: fuld el. moden odl.; - jam plenis nubilis annis, (allerede mandbar), Virg. Aen. 7, 53; men plenus annis, som har opnaaet en høi Alder, Plin. Ep. 2, 1; ligel. plenior annis, Val. Fl.; men annus XXV coeptus pro pleno habetur, Digest.; — c) fuld deraf, d. e. aldeles sysselsat dermed, el. overvældet el. giennemtrængt deraf; - plenus negotii, Cic., laboris, Plin.; men Virg. Aen. 1, 460: Quae regio in terris nostri non plena laboris, (fuld af Rygtet derom)? - plenus officii, (nidkær for Opfyldelsen af sin Pligt), Cic.; plenu' fidei, Enn. ap. Cic. d. Senect. 1; men plenus irarum etc., Liv. 2, 61, vitii probrique, Plaut. Mil. gl. 2, 5, 13; - ille deo plenus, (begeistret), Lucan.

plēo, ēre: at fylde, er Stamordet til plenus, men findes selv alene in composs. compleo, impleo etc.; f. ogf. Fest. p. 230, (Müll.).

plērīque, pleraeque, etc.; f. und. plerusque. — plērōma, ătis, n., πλήρωμα: Fylde, Tertull. — plērōtĭcus, 3, πληρωτικός: tienlig til Udfyldning, terminus, Frontin. d. Col. ap. Goes. — plerumque, f. und. plerusque. — plērus, a, um, [af Stammen ple-, hvf. ogf. plus], forel. f. plerusque, plerique; - campestris plerus (ager), Cato ap. Priscian.; plera pars, Pacuv. ap. Fest.; Achaeos pleros perdidit, id. ap. Priscian.; minores magistratus ··· plures in plera sunto, Cic. Leg. 3, 3, (e XII Leg.); — df. ogf. plerum, som adv. f. plerumque: oftest, Asellio ap. Priscian.

plērusque, aque, umque, [d. forstærk. Form af plerus]: saare megen, en stor Del deraf, de fleste odl.; A) in sing. som adj. alene sieldent; - juventus pleraque ··· Catilinae favebat, Sall. Catil. 17; ligel. pleraque nobilitas, id. ibd. 23; cf. id. Jug. 54 o. 79; ∾ Graecia, Gell. 17, 21; — bb) df. neutr. plerumque; a) som subst. c. gen.: den største Del deraf; - ubi plerumque noctis processit, Sall. Jug. 21; plerumque Europae, Liv. 45, 9; — b) oftere som adv.: mest el. oftest, meget ofte; - haec ipsa fortuita sunt; plerumque enim, non semper eveniunt, Cic. Div. 2, 5; cf. Hor. Sat. 1, 10, 15; - hos Tac. ogf.: undertiden el. ofte, odl.; vid. id. Ann. 4, 57, o. id. Hist. 5, 1, ogf. id. Germ. 13 o. 45; — B) in pl.; - Sororem plerique esse credebant meam, Ter. Eun. 1, 2, 38; multi ··· plerique, Cic. Inv. 1, 36; ut plerique meministis, id. Sest. 3; plerique Belgae, Caes. B. G. 2, 4; pleraque tecta ··· alia etc., Liv. 27, 3; ea pleraque, quae etc., Nep. praef.; plerique e Graecis, Plin. 5, 1; pleraeque gentium, id. 21, 50; - plerique omnes: næsten alle; vid. Ter. Andr. 1, 1, 28, o. Nep. Eum. 12; men dixi pleraque omnia, Ter. Heaut. 4, 7, 2; - plerique ··· plurimi, Tac. Hist. 4, 8; — bb) df. neutr. pleraque; a) absol.; - quum homines ··· viribus corporis pleraque administrabant, Cic. Inv. 1, 2; — b) som adv: for det meste, oftest; - is erit pleraque impeccabilis, Gell. 17, 19.

plētūra, ae, f., [inus. pleo, f. impleo], (efterel. Ord): Fyldelse, at være el. blive fuld el. overfyldt; - crescente pletura (navis), Paul. Nol.; — II) „overf."; - pletura (sanguinis): Fuldblodighed, Betændelse, Veget. — pleurĭcus, 3, πλευρικός: paa el. ved Siden deraf; - ∾ termini, Frontin. d. Col. ap. Goes. — pleurĭsis, ĭdis, f.: Biform af pleuritis, Prudent. — pleurītĭcus, 3, πλευριτικός: som har Sting i Siden, Plin. 27, 3. — pleurītis, ĭdis, f., πλευρῖτις: Sidesting, Ondt i Siden el. indvortes Byld deri, Vitruv. 1, 6; — not.: f. ogf. und. plinthis nr. II. — Pleuron, ōnis, f., Πλευρών: By i Ætolien, Plin. 4, 3; — B) df. Pleurōnĭus, 3: pleuronisk, Acmon, Ovid. Met. 14, 494; — 2) df. subst., Pleurōnĭa, ae, f.: den Del af Ætolien, hvori Byen Pleuron laa, Auson. — 1. plexus, 3: partic. af plecto. — 2. plexus, us, m., [1. plecto]: Fletten el. Fletning el. Boining; - in plexum ponere crines, Manil. 5, 147, inc.

Plias, pl. Pliades, f. und. Pleias. — *plĭcātĭlis, e: til at sammenfolde, crista (upupae), Plin.; men id. 5, 10: naves plicatiles humeris transferunt etc., (d. e. Skibe af Skind, som ere til at folde sammen); o. — plĭcātūra, ae, f.: Sammenfoldning el. Fold; - plicaturae stragulae vestis, Plin. 7, 52; af — plĭco, (avi o. ŭi), ātum o. ĭtum, v. a., πλέκω: sammenfolder, sammenvikler; - ∾ chartam, vid. Martial. 4, 83; seque in sua membra plicantem (serpentem), etc., Virg. Aen. 5, 279; Est etiam, quasi ut anellis hamisque plicata Inter se etc., Lucr. 6, 1085; cf. id. 4, 826; men his numeris plicatis, Capella.

Plīnĭānus, 3, cerasa, Plin. 15, 30, (benævnte efter en Plinius). — Plīnĭus, i, m.: romersk Slægts- og Mandsnavn, hvoraf her mærkes; 1) C. Plinius Se-

cundus, (ogſ. Major el. d. ældre), omkom ved at underſøge Udbrudet af Veſuvius (a. Chr. 79), vid. Plin. Ep. 6, 16; om hans lærde Virkſomhed ſ. ibd. 3, 5, hvor ogſ. hans til os komne Historia Naturalis i 37 Bøger med Rette heder: opus diffusum, eruditum, nec minus varium, quam ipsa natura; — II) C. Plinius Caecilius Secundus, (ogſ. Junior el. d. Yngre), Søſterſøn og adopteret Søn af d. frgd., har ſkrevet 10 Bøger Breve og en Lovtale (panegyricus) til K. Trajan; - hans Lærdom og Veltalenhed berømmer Martial. 10, 19; — III) Plinius Valerianus, en Læge paa K. Conſtantins Tid, har ſkrevet: de Re medica.

plinthis, idis, f., πλινθίς: oprdl. firkantet Teglſten; df. „alm.": Firkant; navnl. i Bygningskunſten, ligeſom plinthus: den flade Tavle under Geſimſen af Søileſkaftet, Vitruv. 3, 2; — II) i Vandorgelet: d. ſaakaldte Regiſter, Vitruv. 10, 13, (Schneid.; al. pleuritis m. ſ. Bem.); — III) hos Landmaalerne: = plinthus, no. II. — plinthium, i, n., πλινθίον: firkantet (el. teglſtenformet) og udhulet Figur, hvis Linier tiene til Timernes Udmaalning, altſ. etſlags Soluhr, Vitruv. 9, 9. — plinthus, i, m., πλίνθος, ligeſom plinthis, oprdl. firkantet Teglſten; df. I) den firkantede Plade under Søileſkaftets Geſims, Vitruv. 4, 7; — II) hos Laandmaalerne: aflang Firkant med et Areal af 100 Dages Pløieland; - quae centuriae nunc vocantur plinthi, id est, laterculi etc., Hygin. d. Cond. agr. ap. Goes.

Plisthĕnes, is, m., Πλεισθένης; I) Søn af Pelops og Fader til Agamemnon o. Menelaus, der dog hede Atridae, fordi de vare opdragne af Farbroderen Atreus; vid. Serv. ad Virg. Aen. 1, 458; men efter Hygin. Fab. 86 o. 97, er Plisthenes: Søn af Atreus, hvilken ſidſte da bliver Farfader til Agamemnon og Menelaus; — B) df. 1) Plisthĕnĭdes, ae, m., Sabin. Ep. 1, 127: Søn af Pliſthenes, (i. e. Menelaus); — 2) Plisthĕnĭus, 3, torus, Ovid. Rem. 778, (i. e. Agamemnonis, ſ. ovenf.); — II) en Søn af Thyeſtes; vid. Hygin. Fab. 88, o. Senec Thyest. 726. — plistolochia, ae, f., ſ. und. pistolochia. — plistolycia, ae, f.: = althaea, Plin. 20, 84. — Plistŏnīces, ae, m., Πλειστονίκης, (i. e. permultorum victor), kaldtes Grammatikeren Apion, Gell. 5, 14, Plin.

plŏce, es, f., πλοκή, (i. e. nexus); I) Talefigur, hvorved det ſamme Ord gientages med etſlags Modification i Bemærkelſen; ſaal. simia est simia, Capella; (paa Græſk, Quintil. 9, 3, 41); — II) i Muſiken: Tonernes Sloifning, Capella. — plōdo, ĕre, 3, ſ. und. plaudo.

*plōrābĭlis, e: begrædelig, jammerlig; - plorabile si quid etc., (noget ret tragiſk), Pers. 1, 34; sonare plorabile quiddam, Claudian.; — plōrātio, onis, f.: = ploratus, Augustin.; — plōrātor, oris, m.: ſom græder, ſom gior noget grædende; - Si quis plorator collo tib vernula pendet, etc., Martial. 14, 54; o. — plōrātus, us, m.: tydelig og heftig Graad, Jammerſkrig el. Hylen; - omnia mulierum ploratibus sonant, Liv. 29, 17; cf. Cic. Tusc. 2, 8, (e Soph.): Heu virginalem me ore ploratum edere; — II) „overſ.": tenui gutta ploratu, (om den af Balſamtræet dryppende Saft), Plin. 12, 54; — [flgd.].

plōro, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) forel.: ſkriger, raaber ſkrigende; - si etc., ast olle plorassit, (ſ. ille ploret), Lex Servii Tullii ap. Fest. p. 230, (Müll.); — II) „alm."; A) neutr.: udſtøder Klageſkrig, ſkriger el. hyler af Sorg el. Smerte; - amico amisso ··· lacrimandum est, non plorandum, Senec. Ep. 63; cf. Ovid. A. A. 3, 292, o. Hor. A. P. 431; men id. Sat. 2, 5, 68: invenietque, Nil sibi legatum, praeter plorare, suisque, (i. e. praeter ploratum); cf. ibd. 1, 10, 91, (hvor jubeo plorare er Grækernes: οἰμώζειν κελεύω); - ogſ. alm.: græder; plorando fessus sum, Cic. Att. 15, 9; — B) act.: græder el. hyler derover, begræder el. bejamrer; - ∾ turpe commissum, Hor. Od. 3, 27, 38, funera, Stat.; - ogſ. m. acc. c. inf., Hor. Ep. 2, 1, 9; men Plaut. Aul. 2, 4, 29: Aquam hercle plorat, quom lavat, profundere; - df. ploratus, 3: begrædt, rogus, Ovid. Fast. 4, 856; cf. id. A. A. 1, 75: Nec te praetereat Veneri ploratus Adonis.

plōsor, oris, m., ſ. und. plausor. — plostellum, i, n., dem. af plostrum (ſ. plaustrum): liden Arbeidsvogn el. Laſtvogn, Varro; - Aedificare casas, plostello adjungere mures, („alleg.": drive Narreſtreger), Hor. Sat. 2, 3, 247. — plostrārĭus, ſ. und. plaustrarius. — plostrum, i, n., ſ. und. plaustrum. — plosus, ſ. und. plausus.

Plōtae, arum, f., Πλωταί (sc. νῆσοι, i. e. natantes insulae): en ældre Benævnelſe paa Strophaderne, Mela, Plin. — Plōtĭānus, Plotius; ſ. und. Plautianus, etc. — ploxemum el. ploxĭmum el. ploxenum, i, n., [galliſk Ord]: Vognkasſe el. Vognſtrin; (galliſk Ord); - Gingivas vero ploxemi habet veteris, Catull. 96, 6; ſ. ogſ. Fest. p. 230, (Müll.).

plŭit, ebat, pluit o. pluvit, 3, v. impers.: det regner; - pluet credo hercle hodie, Plaut.; ut multum pluverat, id. Men. prol. 63; Hyadas ··· a pluendo; ὕειν enim est pluere, Cic. N. D. 2, 43; - i Varſelsſproget ogſ. c. acc., el. c. abl.; sanguinem pluisse, senatui nunciatum est, Cic. Div. 2, 27; lacte pluisse, Liv. 27, 11; ogſ. ∾ lapidibus, id., carne, Plin.; - men pass.: illud spatium, qua pluitur et ningitur, Appul.; — II) „poet. overſ." ogſ. om andre Ting; a) at falde ſom Regn; - Nec de concussa tantum pluit ilice glandis, Virg. Ge. 4, 81; - ogſ. at udgyde ſom Regn; stridentia funda Saxa pluunt, volucres imitantur fulgura glandes, Stat. Theb. 8, 416.

plūma, ae, f., germ. Pflaume: Dunfieder; - ∾ mollis, Virg.; cf. Cic. N. D. 2, 47: (animantes) pluma alias, alias squama videmus obductas; - pl. plumae: Dunfiedre el. Dun. (i Modſætn. af pinnae); - ∾ versicolores columbis, id.; Nec querar, in plumis delituisse Jovem, (i. e. sub cygni forma), Ovid. Her. 8, 68; - brugtes til Udſtopning, vid. Martial. 12, 17, o. Juvenal. 1, 159; — B) ofte ogſ. lignelſesvis om en Intethed, om Letſindighed, odl.; - Pluma haud interest, patronus an cliens etc., (det gior ikke mindſte Forſkiel), Plaut. Most. 2, 1, 60; homo levior, quam pluma, id.; cf. Cic. Att. 8, 15: qui ipsi pluma aut folio facilius moventur; — II) „overſ."; A) de ligeſom Dunfiedre (in plumam, Virg. Aen. 11, 771, el. in modum plumae, Sall. frgm. ap. Serv. ad Virg. l. c.) ſammenføiede Skæl el. Plader paa Panſeret; - Qua male jam plumis imus tegit inguina torax, Stat. Theb. 11, 543; — B) „poet." ogſ.: det førſte Skæg, Hor. Od. 4, 10, 2: quum veniet pluma.

*plūmācium, i, n.: Fiederpude, Ambros.; — plūmālis, e: med Fiedre; - plumalem de Jove fecit avem, Anthol. Lat. B.; — plūmārĭus, 3: ligeſom Dunfiedre; df. hørende til Broderi med Dunfiedre; - vestes plumaria arte confectae, Hieronym.; — II) df. subst., plumarius, i, m.: Kunſtner i dette Slags Broderi, Varro, Vitruv.; o. — plūmātĭlis, e: broderet ligeſom med Fiedre; df. plumatile, (sc. vestimentum): broderet Dragt; - Cumatile aut plumatile, etc., vid. Plaut. Epid. 2, 2, 49; — [pluma].

*plumbāgo, ĭnis, f.; I) etſlags Blyerts el. Blyglands, ogſ. molybdaena, Plin. 34, 50; — B) df. „overſ.": Blyfarve el. blyfarvet Skær paa Ædelſtene, id. 37, 18; — II) ſom Plante: Blyurt el. Loppeurt, Plin. 25, 97; o. — plumbārĭus, 3: hørende til Bly el. til Forarbeidelſen deraf; - ∾ officina, (Blyhytte), Plin.; ∾ metalla, (Blybiergværker), id.; - men ∾ artifex, (Blyarbeider), Vitruv., ogſ. absol.: plumbarius, i, m., Digest.; cf. Plin. 4, 35; — [plumbum]. — plumbatūra, ae, f., [plumbo]: Sammenlodning med Bly, Digest. — plumbatus, a, ſ. und. plumbo.

plumbĕus, 3, [plumbum]; I) „egenl.": af Bly, glans, (Blykugle), Lucr.; ligel. absol., plumbea (sc. glans el. pila), Spart.; - fremdeles ∾ numi, (Blypenge), poet. om det aldeles Værdløse, Plaut.; ogs. absol.: plumbeus (sc. numus), Martial.; - ∾ vas, Plin., Colum.; ogs. absol., plumbeum (sc. vas: Blykar), id.; men Martial. 6, 55: Fragras plumbea Nicerotiana (acc. graec.: du lugter el. dufter af N.'s Salvedaaser); - ∾ volumina, Plin. 13, 21, (i. e. laminae plumbeae in volumen convolutae, neml. til at indgrave paa); - ∾ ictus, (pl.: Slag af Blysvøber), Prudent., (s. plumbata und. plumbo); ∾ color, (Blyfarve), Plin.; — II) „fig."; A) „overf."; a) ligesom af Bly, d. e. sløv, udygtig; - illum plumbeo gladio jugulatum iri, Cic. Att. 1, 16; o plumbeum pugionem! id. Fin. 4, 18; — b) slet, ringe; - ∾ numus, s. ovenf.; ∾ vina, Martial., mala, id., carmina, Auson.; — c) ∾ auster, Hor. Sat. 2, 6, 18: trykkende, besværlig; — B) „ment."; a) tung, mørk, bitter; - Si quid peccatum' st, plumbeas iras gerunt (nostri divites), Plaut. Poen. 3, 6, 16; — b) sløv, dum, enfoldig; - nisi plane in physicis plumbei sumus, Cic. Tusc. 1, 29; men Ter. Heaut. 5, 1, 4, som Skjældsord: Quae sunt dicta in stultum, caudex, stipes, asinus, plumbeus, etc.

*plumbo, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": sammenlodder med Bly; - modiolos indere et plumbare, Cato; ∾ scyphum alieno plumbo, Digest.; cf. Plin. 34, 48: ∾ argentum ex plumbo albo, (at fortinne); — II) „bes.": forfærdiger af Bly; - plumbatae sagittae, Plin.; ∾ canales, (Blyrender), Frontin.; — B) bs. subst., plumbata (sc. glans el. pila): Blykugle, Veget.; (brugtes navnl. ved Soldaternes Øvelse); men plumbatarum ictus, (Slag af Svøber, hvori Blykugler ere indsyede), Cod. Theod.; - o. plumbōsus, 3: fuld af Bly, blandet med Bly, molybdaena, Plin.; - superl., ∾ faex, id.; — [flgd.].

plumbum, i, n., $\mu\acute{o}\lambda\upsilon\beta\delta o\varsigma$: Bly; - dolia plumbo vincito, Cato; s. ogs. Plin. 34, 47, flgd.; ogs. plumbum nigrum, id. ibd.; men ∾ album, Lucr., Caes., ogs. candidum, Plin., (ligesom stannum o. cassiteros): Tin; - Aerique aes plumbo, fit uti, jungatur ab albo, (sammenloddes dermed), Lucr. 6, 1077; — B) „bes." o. „poet.": hvad der er giort af Bly; navnl.; a) Blykugle; - quum Balearica plumbum Funda jacit, etc., vid. Ovid. Met. 2, 727; cf. Virg. Aen. 9, 588; — b) Blyrør, Hor. Ep. 1, 10, 20; — c) Blysvøbe, (s. plumbata, ae, und. plumbo), Prudent.; — II) „overf.": blyfarvet Plet (som Øiensvaghed); - plumbum ex oculo tollere, Plin. 25, 97.

*plūmesco, ĕre, v. n. inch.: at faae Fiedre, (om Kyllinger), Plin. 10, 74; o. — plūmĕus, 3: med el. af Dunfiedre el. Dun, culcita, (Dunpude), Cic. Tusc. 3, 19; otus auribus plumeis eminentibus, Plin.; — II) „overf."; A) let el. blød som Dun; - ∾ pondera follis, (i. e. levia), Martial.; ∾ cutis, (dunblød), Appul.; — B) broderet el. figureret; - indumenta plumea texere, (væve figurerede Tøier; s. und. plumarius), Prudent.; — [pluma]. — plūmĭger, a, um, [pluma, gero]: fiederbærende, besiedret; - ∾ anseres, Plin. 10, 27. — plūmĭpes, ĕdis, adj., [pluma, pes]: med Fiedre paa Fødderne; - Adde huc plumipedes volatilesque, Catull. 55, 19.

*plūmo, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.; at bedække med Fiedre, at besiedre; - ∾ se in avem, (forvandle sig til en Fugl), Appul.; plumato corpore corvus, Cic. N. D. 2, 44, (ex Arat.); cf. Plin. 8, 50; — B) „overf."; a) at brodere el. udsye; - Pars (stratorum) auro plumata nitet, Lucan. 10, 125; — b) bedækker med Skjæl; - loricae plumatae, Justin. 41, 2; — II) neutr.: at faae Dun el. Fiedre, at blive besiedret; - pullis jam plumantibus, Gell. 2, 29; o. — plūmōsus, 3: fuld af Fiedre el. af Dun, besiedret; - ∾ aucupium, Propert. 4, 2, 34; — II) ∾ folia, (dunede el. haarede), Plin. 25, 29; — [pluma]. — plūmŭla, ae, f., dem. af pluma: liden Fieder, Colum., Appul. — plŭo, ĕre, s. und. pluit. — plŭor, oris, m., [pluit]: Regn; (forel. Ord); - tantus quum staret pluor, Laber. ap. Non.

†plūrālis, e, [plus]: hørende til flere; - ∾ elocutio testium, Digest.; — II) „bes." i Grammatiken; - ∾ numerus: Flertallet, Quintil. 1, 5, 42; absol.: plurale (sc. nomen: som staaer i Flertallet), id.; singularia pluralibus miscere, id.; bs. — plūrālĭtas, atis, f.: Flertallet, Charis.; o. — plūrālĭter, adv.: i Flertallet; - tonitrua nos pluraliter dicimus, Senec. — plūrātīvus, 3, [plus]: hørende til Flertallet; - ∾ numerus: Flertallet, Gell. 19, 8; - ogs. absol., plurativum, i, n.: Flertallet el. Pluralet, id. 20, 6.

plūres, s. plus und. multus. — plūrĭes, (-ens), adv., [plus]: flere Gange, oftere; - pluriesque ... subsistebant, Caes. B. C. 1, 79. — plūrĭfărĭam, adv., (oprdl. plurifariam in partem, s. und. bifarius); I) paa mange Steder; - ∾ Italiam operibus instruere, Suet. Aug. 46, munera exhibere, id. Claud. 41, oftere; — II) mangfoldigen, paa mange Maader; - ∾ appellari, (have mange Navne; om Bierget Taurus), Solin. 38.

plūrĭformis, e, [plures, forma]: mangeformet; bs. mangfoldig; - ∾ modo, Appul. — plūrĭlătĕrus, 3, [plures, latus, eris]: med flere Sider, Frontin. Expos. form. ap. Goes. — plūrĭmus, 3, s. und. multus. — plūrĭvŏcus, 3, [plus, vox]: som har flere Bemærkelser, Capella.

plus, pluris, s. und. multus. — plusculus, 3, dem. af plus: lidet mere, noget mere; - tum autem pluscula Supellectile opus est, Ter. Phorm. 4, 3, 60; ∾ sal, Colum.; men plusculas similes noctes, (flere slige Nætter), Appul.; — B) bs. neutr. plusculum; a) som subst., (saal. ogs. classisk); - causae, in quibus plusculum negotii est, (hvori der er noget mere at bestille), Cic. d. Or. 2, 24; cf. Lucr. 4, 620: ∾ ... operai; plusculum etiam, quam etc., noget mere, end osv., Cic. Fam. 5, 12; — b) som adv.: meget mere; - Mira sunt, nisi invitavit sese in coena plusculum, (har giort sig vel meget tilgode), Plaut. Amph. 1, 1, 127; men plusculum annum, (s. plusculum quam annum), id. Pers. 1, 1, 21; ∾ laborare, (for meget), Varro.

plŭtĕus, i, m., sieldn. plŭtĕum, i, n.: I) i Krigssproget; A) et af Vidier flettet bevægeligt Skjøstag, hvorunder Beleirerne under Arbeidet sikkres imod Fienden; vid. Paul. ex Fest. p. 231, (Müll.); cf. Caes. B. C. 2, 9, o. Liv. 21, 61; urbem vineis et pluteis capere, id. 34, 17; men „alleg.": Si invenio, qui vidit, ad eum vineas pluteosque agam, (gaaer jeg løs paa ham), Plaut. Mil. gl. 2, 2, 111; — B) fast Brystværn el. Formur, navnl. paa Beleiringsværker; vid. Caes. B. G. 7, 25 o. 41; s. ogs. id. B. C. 1, 25, o. id. ibd. 3, 24; — II) udenfor Krigssproget, og ifølge etslags Lighed; A) Rygstød el. den opstaaende Deel af en Bænk el. Sopha; hvs. Suet. Calig. 26: coenanti ad pluteum stare; ligel. fulcra plutei (i. e. lecti tricliniaris), Propert. 4, 8, 68; — B) det indre Sengebret, Martial. 3, 91; men id. 8, 44: Supraque pluteum te jacente, (paa Ligbaaren); — C) Væghylde el. Vægreol; - plutei circa parietes, Digest.; cf. Juvenal. 2, 7, o. Pers. 1, 106; — D) i el. ved Bygninger: Mellemvæg, Skranke, Rækværk, (navnl. imellem twende Søiler), Vitruv. 4, 4.

Plūto el. Pluton, ōnis, m., $\Pi\lambda o\acute{\upsilon}\tau\omega\nu$: Pluto, Underverdenens Hersker, Broder af Juppiter og Neptunus, og Gemal af Proserpina; - vid. Cic. N. D. 2, 26: terrena autem omnis vis atque natura Diti patri dedicata est, qui Dives, ut apud Graecos $\Pi\lambda o\acute{\upsilon}\tau\omega\nu$, quia et residant omnia in terras et oriantur e terris; s. ogs. Virg. Aen. 7, 327, ogs. Ovid. Met. 5, 360; - acc. Plutona, Hor. Od. 2, 14, 7; — B) bs. Plūtōnĭus, 3,

Πλουτώνιος: plutonisk, domus, Hor. Od. 1, 4, 17, (d. e. Underverdenen), conjux, Prudent., (i. e. Proserpina); — not.: Plutonia (sc. loca): en forpestet Egn i Asien, Cic. Div. 1, 36. — plūtor, oris, m., [pluo]: som lader regne, som giver Regn; - seminator, plutor, rigator, Augustin. — Plutus, i, m., *Πλοῦτος*, Plutus, d. e. Rigdommens Gud; vid. Phaedr. 4, 11: Veniente Pluto, qui Fortunae est filius.

†plŭvĭa, ae, fem. af pluvius, (sc. aqua): Regn; - ∾ ingens, (stærk), Virg., impendens, (truende), id.; - ogs. in pl.; pluvias metuo, si etc., Cic.; ∾ tenues, Virg., grandes, Ovid.; - ogs. Regnvand, Plin. 33, 34; - men pluviae ritu, Claudian., (ligesom Regn, d. e. i stor Mængde); df. — plŭvĭālis, e: med Regn, regnig el. regnfuld, dies, Colum., aqua, (Regnvand), Senec. Qu. N. 3, 7; ∾ imbres, (Skylregn), vid. Tac. Hist. 5, 23; ∾ austri, Virg. Ge. 3, 429; men ∾ Haedi, (som Stjernebillede), id. Aen. 9, 668, (som medbringe Regn); ∾ fungi, (som voxe i Regn), Ovid.; — plŭvĭātĭcus, 3: med el. af Regn; - ∾ aqua, (Regnvand), Marc. Emp.; — plŭvĭātĭlis, e: = frgd., aqua, Cels.; o. — plŭvĭōsus, 3: med megen Regn, regnig el. regnfuld, hiems, Plin. 18, 60.

plŭvĭus, 3, [pluo]: regnbringende, regnfuld, tempestates, Cato, coelum, Varro, venti, Hor., rores, id., Hyades, Virg. Aen. 3, 516; cf. Plin. 2, 39: suculas Graeci pluvio nomine Hyadas appellant; ∾ regio, (hvor det regner meget), Colum.; ∾ aqua, (Regnvand), Cic.; f. ogs. und. pluvia; men aquas pluvias colligere, vid. Quintil. 10, 1, 109; ∾ arcus, (Regnbuen), Hor.; men ∾ Juppiter, Tibull. 1, 7, 26, (som lader det regne, som sender Regn); ∾ aurum, (nedregnende Guld, Guldregn), Ovid. Met. 4, 610.

pneumătĭcus, 3, *πνευματικός*: som sættes i Bevægelse af Vinden el. af Luften, organa, Plin. 19, 20, res (pl.), Vitruv., (saadanne Mastiner), ratio, (den hidhørende Theori), id. — pneumătŏmăchi, orum, *πνευματομάχοι*, (i. e. impugnantes spiritum): visse Kættere, Cod. Just. — pnīgeus, (disyll.), ĕi o. ĕos, m., (*πνιγεύς*: Qvæleren el. Dæmperen): Laag el. Redskab, hvorved Vandorgelets opstigende Luft nedtrykkes el. dæmpes, Vitruv. 10, 13. — pnīgītis, ĭdis, f., (sc. terra), *πνιγῖτις* (sc. *γῆ*): etslags morkfarvet Pottemagerler; vid. Plin. 35, 56.

1. po, f. potissimum, in carmine Saliari, Fest. p. 205, (Müll). — 2. po-, praepos. insep., [af Grækernes *ποτί*, i. e. *πρός*]: til, ved, hos; betegner en Magt el. Besiddelse el. Samværen; saal. i potis, hvf. possum, o. fl. — 3. po', forældr. f. post; po' meridiem, vid. Quintil. 9, 4, 39. — Poblilia tribus, f. und. Publilius.

pōcillātor, oris, m.: Mundskenk, Appul.; af — — pōcillum, i, n., dem. af poculum: lidet Beger; - ∾ mulsi, vid. Liv. 10, 42; ∾ fictile, Cato, argenteum, Suet. — pōcŭlentus, 3, [poculum]: drikkelig el. til at drikke; - penus est, quod esculentum aut poculentum est, Qu. Scaevola ap. Gell. 4, 1.

pōcŭlum, i, n., [af *πόω*, hvf. *πίνω*, i. e. bibo]; I) „egenl.": Drikkekar el. Beger el. Pokal; - poscunt majoribus poculis (sc. bibere), vid. Cic. Verr. 1, 26; men eodem poculo bibere, Plaut. Casin. 5, 2, 52, (drikke samme Skaal, „alleg.": lide samme Elendighed); - disse pocula vare undertiden kunstigen forarbeidede, vid. Virg. Ecl. 3, 44; undertiden ere de ogs. fictilia (af Ler), Tibull., ogs. aurea, vid. Hor. Sat. 1, 2, 115; — II) „overf."; A) Drik el. Drikke; vid. Virg. Ge. 3, 529: Pocula sunt fontes liquidi; ∾ vitea, (i. e. vinum), id. ibd. 379; men ∾ Acheloia, (i. e. aqua), ibd. 1, 9; — b) df. ogs. ∾ amoris, Elskovsdrik, Hor. Epod. 5, 38; ogs. ∾ desiderii, id. ibd. 17, 80; men ∾ mortis, (Giftbegeret el. Giften), Cic. Cluent. 11; cf. Ovid. Met. 14, 295; — B) Drikkelag; saal. in poculis etc., Cic. d. Senect. 14; - ogs. Svir el. Fylderi; in ipsis suis immanibus poculis etc., id. Phil. 2, 25; — not.: ctr. poclum, Arnob.

pŏdăger, gri, m., *ποδαγρός*: som lider af Podagra el. Fodgigt, Enn. ap. Priscian., Claudian. — pŏdagra, ae, f., *ποδάγρα*: Podagra el. Fodgigt, Cic., Plin., Hor.; ∾ tarda, Catull., nodosa, Ovid.; ogs. in pl., Cels., Plin. — pŏdăgrĭcus, i, m., *ποδαγρικός*: en Podagrist, Cels.; podagrici pedibus suis maledicunt, Petron. Sat. 132. — pŏdagrōsus, 3, [podagra]: med Podagra, Plaut. Poen. 3, 1, 29; ∾ pedibus esse, id. — Pŏdălīrĭus, i, m., *Ποδαλείριος*: Søn af Æsculapius og Broder til Machaon, ogs. selv berømt Læge for Troja; vid. Ovid. A. A. 2, 735, o. id. Trist. 5, 6, 11; — not.: ogs. Navnet paa en af Æneas's Ledsagere, Virg. Aen. 12, 304.

pŏdēres (el. poderis), is, m., *ποδήρης*: en til Fodderne nedhængende (præstelig) Dragt, Tertull. — pōdex, ĭcis, m., [rimel. af pedere]: Enden af Mastetarmen, Hor. Epod. 8, 6; df. Sædet el. Rumpen, Juvenal. 2, 12. — pŏdĭcus, 3, [*πούς*]: hørende til en Fod el. Versfod, Capella. — pŏdismătus, 3: afmaalt efter Fodder, Frontin. d. Col. ap. Goes.; af — pŏdismus, i, m., *ποδισμός*: Afmaalning efter Fodder, Veget.

pŏdĭum, i, n.; *πόδιον*; I) „alm.": Forhøining el. forhøiet Sted el. Fod til at lægge el. sætte paa; - podia teruis alta pedibus etc., Pallad.; super haec podia alvearia collocantur, id.; — II) „bes."; A) fremspringende Del af en Bygning, Pavillon el. Altan; - cubiculum ··· marmore excultum podio tenus, Plin. Ep. 5, 6; cf. Vitruv. 3, 3; — B) df. i Amphitheatret og paa Circus: en saadan Pavillon el. Loge, hvori Keiserne og andre høie Personer havde deres Pladser; - toto podio adoperto etc., (neml. ved at trække Forhænget til Side), Suet. Ner. 12; cf. Plin. 37, 11, 2, o. Juvenal. 2, 148.

Poeas, antis, m., *Ποίας*, af Meliboea i Thessalien, Fader til Philoctetes, som deraf heder: Poeante satus, Ovid. Met. 9, 233; — B) df. 1) Poeantiădes, ae, m., i. e. Poeantis filius, (f. ovenf.), ibd. 13, 313; — 2) Poeantĭus, 3, heros, Ovid., proles, id., ogs. absol., Poeantius, id. Trist. 5, 1, 61, (i. e. Philoctetes).

Poecĭle, es, f., sc. porticus, *Ποικίλη*, sc. *στόα*, (af *ποικίλος*, i. e. varius: spraglet): Billedgalleri i Athenen, benævnt efter de deri udførte Malerier, hvorom Plin. 35, 35: (Polygnotus) et Athenis porticum, quae Poecile vocatur, gratuito pinxit; cf. Nep. Milt. 6; — not.: ogs. paa K. Hadrians Villa i d. Tiburtiske fandtes et Poecile, som Efterligning af det Atheniensiske, Spart. Hadr. 26.

pŏēma, atis, n., *ποίημα*, „egenl.": det Udarbeidede; df. lidet skrevet Stykke el. Digt, Lucil. ap. Non.; men om et enkelt Vers af et Digt: o poëma tenerum et moratum atque molle! Cic. Div. 1, 31; - men sædv. heder poëma: ethvert kortere el. længere Digt, saal. Cic. Acad. 1, 3, til Varro: atque ipse varium et elegans omni fere numero fecisti poëma; ∾ condere, id., pangere, ogs. scribere, Hor., (forfatte el. skrive et Digt); - not.: poëmatorum (f. poëmatum), Varr. ap. Charis.; oftere in dat. o. abl.: poematis (f. poematibus), Plaut., Varr., Cic. — pŏēmătĭon, i, n., *ποιημάτιον*: lidet Digt; - sive idyllia, sive eclogas, sive ··· poematia, etc., Plin. Ep. 4, 14; cf. id. ibd. 27.

poena, ae, f., *ποινή* (Løsepenge); df. I) „egenl.": Giengield el. Erstatning for en Krænkelse el. Forseelse; df. Bod, ogs. Straf el. Hævn; - octo poenarum genera in legibus continentur: damnum, vincula, verbera, talio, ignominia, exsilium, mors, servitus, Cic. frgm. ap. Augustin.; - poenas ab aliquo petere doloris sui, (hævne sin Harme el. Smerte paa nogen), id. Att. 1, 16; poenas parentum a filiis repetere, (hævne deres Mord derpaa), id. R. Am. 24; cf. id. Att. 9, 14; ligel. poenas patrias (f. patris) sanguine alicujus

persequi, id. Phil. 13, 20, (hævne ham ved nogens Mord); men id. Fl. 17: poena Dorylensium (hos D., el. efter deres Love) falsarum litterarum (for Forfalskning deraf); poenas capere pro civibus suis, (hævne deres Mord), Sall. Jug. 68; cf. Ovid. Met. 2, 833: Has ubi verborum poenas mentisque profanae Cepit, (efter saaledes at have straffet hendes Tale osv.); men Lucan. 8, 97: nunc accipe poenas, Sed quas sponte luam, (nu straf mig osv.); - habere poenas ab aliquo, (have Straf derover, have hævnet sig derpaa), vid. Liv. 29, 18, o. Cic. Leg. 2, 17; men habere poenam meritam el. poenas meritas, (have sin fortiente Straf, være straffet efter Fortieneste), Liv.; cf. id. 6, 10: habere poenam consilii sui; - poenas dare, (lide Straf), Cic., alicui, af nogen, (eprdl. give nogen Erstatning), vid. Virg. Aen. 8, 538; cf. Sall. Jug. 14; ogs. dare poenas legibus, (lide den af Lovene fastsatte Straf), Cic. Brut. 68; men poenas mihi morte dedisses, (jeg havde straffet Dig paa Livet), Ovid. Met. 9, 578; dare poenas temeritatis, (bøde derfor), Cic.; cf. Phaedr. 1, 13; - poena capitis, Caes., vitae, Cic., (Livsstraf); poena aliquem afficere, multare, Cic., at straffe nogen; ligel. poenas capere de aliquo, Liv., sumere, Virg.; men exigere poenam indicii, (tage Hævn el. Straf derfor), vid. Ovid. Met. 4, 190; ligel. expetere poenas ab aliquo, Cic., ogs. in aliquem, Liv. 1, 23; ire in poenas, (skride til at straffe), Ovid.; men teneri poena, (være forfalden udi Straf), Cic.; - poenas pendere (ligesom poenas dare, s. ovenf.) alicui, (straffes af nogen), Ter. Heaut. 4, 4, 6, alicujus rei (derfor), Cic. Att. 11, 8; ligel. poenas dependere el. expendere, solvere el. persolvere, id.; ligel. poenam sustinere, sufferre, subire, perferre, luere, ferre, id., pati, Ovid.; cf. Cic. Manil. 3: poenam scelere suo dignam suscipere; men Sall. Jug. 69: ita civitas ··· poenae aut praedae fuit, (blev et Offer derfor); s. ogs. Caes. B. G. 1, 4: damnatum poenam sequi oportebat, ut etc.; — b) „bef." o. „poet." ogs.: Betaling af det Skyldige, (navnl. af Indsatsen el. Veten i Spil), vid. Ovid. A. A. 2, 205; ligel. poena votorum, (Betalingen el. Opfyldelsen af et Løfte), Virg. Cir. 84; — II) „overf.": Besværlighed el. Lidelse el. Plage, Senec. Ep. 5: frugalitatem exigit philosophia, non poenam; - ogs. om en ond Smag, Plin. 23, 28; - ogs. in pl.; in tantis vitae poenis, id. 2, 5; balaenae pariendi poenis invalidae, id.; — III) i Mythologien ere Poenae: Hævnens og Straffens Gudinder, der gjengjeldte Ufkyldens Mishandling og Forbrydelsens Udaad; - a liberorum Poenis actum esse praecipitem etc., Cic. Cluent. 61; cf. Cic. Verr. 5, 43; Poenae nocentum, (Forbrydernes Hævngudinder), Lucan.; - ogs. in sing., Stat. Theb. 8, 25; men saeva sororum (i. e. Furiarum) Poena parens, Val. Fl. 1, 798; men Cic. Pis. 37: o Poena, o Furia sociorum, (du, deres Plageaand)!

*poenālis, e: hørende til Straf, straffende; - ∾ opera vinctorum, (deres Straffearbeide), Plin. 18, 29; men ∾ aquae dirisque genitae, (i Underverdenen), id. 4, 15; - ∾ actio: Søgsmaal til Afstraffelse, Digest.; poenales (m. o. ud. homines): Forbrydere, Cod. Just.; — df. adv. poenālĭter: ved Straf, interire, Ammian.; o. — poenārĭus, 3: = poenalis; - poenariae actiones, Quintil. 4, 3, 9.

Poeni, orum, m.: Punierne, d. e. de fra Phoenicierne nedstammende Carthager; - Poeni stipendia pendunt, Enn. ap. Varr.; cf. Cic. d. Rep. 2, 4; men Poeni foedifragi, id. Off. 1, 12; cf. Virg. Aen. 1, 302; - ogs. in sing., Poenus: dels om Bibegr. af List; saal. Poenus plane est, Plaut. Poen. prol. 113; men prægnant om Hannibal, Cic. d. Or. 2, 18; men collectivt, Hor. Od. 2, 2, 11, hvor Poenus uterque, (d. e. Punierne i Africa og i Hispania); — B) df. I) Poenus, 3: punisk el. carthagisk, (men alene poet.); - ∾ leones, Virg. Ecl. 5, 27; ∾ columnae, (af afrikansk Marmor), Propert. 2, 23, 3; ∾ sermo, Stat.; — 2) Pūnĭcus, (ogs. Poenicus), 3: punisk el. carthagisk el. carthaginiensisk; - ∾ regna, Virg. Aen. 1, 338, (Carthago el. det Carthagiske); ∾ lingua, Plin.; ∾ litterae, Cic. Verr. 4, 46; bellum Punicum primum, secundum, tertium, id.; men ∾ fides: Troløshed, Brud paa Tro og Løve, (en hyppig Beskyldning af Romerne imod Carthagerne); vid. Sall. Jug. 108; s. ogs. Liv. 21, 4, o. Flor. 2, 2; derom ogs. ∾ ars, Liv. 25, 39; - ∾ malum, ogs. absol. Punicum, i, n.: Granatæblet, Plin. 13, 34, oftere; ∾ arbos: Granattræet, Colum.; - ∾ cera, (udmærkede sig ved Hvidhed), Plin. 21, 49; — b) ogs. „overf." om den phoeniciske Farve: purpurfarvet el. purpurrød; - ∾ rostra columbarum, Propert.; cf. Ovid. Am. 2, 6, 22, o. Hor. Epod. 9, 27; — c) adv. Pūnĭce, (ogs. Poenice): paa Punisk el. Carthagisk; - Adibo hosce atque appellabo Punice, Plaut. Poen. 5, 2, 22; cf. id. ibd. 23 o. 40.

Poenĭce, adv., s. frgd. in fin. — Poeniceus, 3, s. und. Phoeniceus. — Poenĭcus, 3, Biform af Punicus und. Poeni. — Poeninus, 3, s. und. Penninus. — poenio, ire, s. und. punio.

†poenĭtens, 3, partic. o. adj. af poenitet; df. — poenĭtenter, adv.: med Anger el. Fortrydelse; - ∾ omissa auguria, Min. Fel. Oct. 26; o. — poenĭtentĭa, ae, f.: Fortrydelse, Anger; - celerem poenitentiam, sed eandem seram et inutilem sequi, Liv. 31, 32; cf. Paedr. 1, 13: Qui etc., Sera dant poenas turpes poenitentia; ∾ coepti, Quintil., dicti, id.; mutati in poenitentiam milites, Tac. Hist. 4, 37.

poenĭtĕo, ŭi, 2, v. intens. af poenio s. punio, men oftest impers.; I) act.: gjør utilfreds, lader fortryde; - Et me quidem haec conditio nunc non poenitet, Plaut. Stich. 1, 1, 50; — II) impers.; poenitet aliquem (alicujus rei, ogs. aliquid, ogs. quod, ogs. c. inf.), ogs. absol.: lade sig noget fortryde, at fortryde derpaa, at ærgre sig derover; - hoc dicam, non poenitere me consilii de tua mansione, Atticus ap. Cic. Att. 9, 10; cf. Cic. Fam. 9, 5; men efficiunt, ut me non didicisse minus poeniteat, id. d. Or. 2, 19; men valde ego ipsi, quod de sententia sua decesserit, poenitendum puto, id. Att. 7, 3; - tanta vis fuit poenitendi, id. Tusc. 4, 37; ligel. corrigere errorem poenitendo, id. ap. Lactant.; - men forel.: neque te, neque quemquam, arbitror, tuae poeniturum laudis, Attius ap. Non.; cf. Quintil. 9, 3, 12; — B) „alm." o. m. samme Construction: er utilfreds dermed, er harmfuld el. fortrydelig derover, anseer med Ringeagt el. Uvillie; - ut me imperii nostri ··· poeniteret, Cic. d. Rep. 6, 16; num hujusce te gloriae poenitebat? id. Phil. 1, 13; cf. id. d. Senect. 6; men quoad te, quantum proficias, non poenitebit, (saalænge du kan være tilfreds med din Fremgang), id. Off. 1, 1; men Caes. B. C. 2, 32: an poenitet vos, quod etc., (ansee I det for noget Ledet)? — III) hertil er endnu at mærke; A) partic. poenitens, tis, som adj.: fortrydelig, ærgerlig, harmfuld; - optimus est portus poenitenti mutatio consilii, Cic. Phil. 12, 2; - ogs. c. gen.; Lepidum poenitentem consilii etc., Sall. ap. Charis.; - ogs. m. de, Suet. Claud. 43; — B) partic. poenitendus, 3, som adj.: daarlig el. slet, forkastelig; - itaque hic ager ··· colono est poenitendus, Colum. 3, 2: - oftere m. Negation: sub haud poenitendo magistro, (under en dygtig Lærer), Liv. 1, 35; cf. Suet. Vesp. 1, o. Gell. 1, 3.

poenītĭo, onis, f., s. und. punitio. — poenĭtūdo, inis, f., (poeniteo]; (for- o. efterel. s. poenitentia): Fortrydelse, Pacuv. ap. Non. — poenītus, 3, s. punitus, s. und. punio. — Poenŭlus, i, m., dem. af Poenus: „den unge Punier el. Carthager"; Navnet paa en Comoedie af Plautus; men Cic. Fin. 4, 20: tuus ille Poenulus, (med Henspillen paa den puniske List, s. und. Poeni). — 1. Poenus, i, o. 2. Poenus, 3, s. und. Poeni.

pŏēsis, is, f., ποίησις; I) Poesien el. Digtekunsten; - quantum enim poësis ab Homero et Virgilio, tantum fastigium accepit eloquentia a Demosthene atque Cicerone, Quintil. 12, 11, 26; — II) „overf.": en Digtning, et Digt; - Ut pictura, poësis erit, quae, si propius stes, Te capiat magis, etc., Hor. A. P. 361; cf. Cic. d. Or. 3, 25; ligel. Anacreontis poësis tota est amatoria, id. Tusc. 4, 33.

pŏēta, ae, m., ποιητής; I) „alm.": som gior el. forfærdiger noget, (men alene forel.); - nec fallaciam Astutiorem ullus fecit poëta (nogen Rænkesmed), atque ut haec est fabre facta a nobis, Plaut. Casin. 5, 1, 6; cf. id. Asin. 4, 1, 3: Nam tu poëta es ad eam rem unicus, (netop du er Manden dertil); — II) „bes." (o. classisk): en Digter, en Poet; - poëtam bonum neminem sine animorum inflammatione exsistere posse, etc., Cic. d. Or. 2, 46; men versificator quam poëta melior, Quintil. 10, 1, 89; men Hor. A. P. 9: pictoribus atque poëtis Quidlibet audendi semper fuit aequa potestas; f. ogs. Quintil. 8, 5, 9.

pŏētĭca, ae, fem. af poëticus, 3, (sc. ars), o. pŏētĭce, es, f., ποιητική, (sc. τέχνη): Digtekunsten, Poesien; - serius poëticam nos accepimus, Cic. Tusc. 1, 1; attigit quoque poëticen, Nep. Att. 18; men o praeclaram emendatricem vitae poëticam! Cic. Tusc. 4, 32; cf. Plin. Ep. 7, 4. — 1. pŏētĭce, es, f., f. und. frgd. — 2. pŏētĭce, adv.: digterisk el. som Digter; - ut poëtice loquar, (for at tale med Digteren), Cic. Fin. 5, 4; cf. Plin. Ep. 8, 4; af — pŏētĭcus, 3, ποιητικός: digterisk el. poetisk, verbum, Cic., numerus, id.; men ∾ dii, (som indføres af Digterne), id.; non poëtica modo, sed oratoria virtute eminentissimus (Homerus), Quintil. 10, 1, 46; quod poëticum est, id. 9, 4, 56, (hvad der hører til Digtningens Form, som Rythmus); men poëtica vulgaribus miscere, (Poesi og Plathed el. Vers og Prosa), id. 8, 3, 60; men poëtica mella (acc. graec.) manare, (være en fortrinlig Digter), Hor. Ep. 1, 19, 44; men ∾ quadrigae, (om den digteriske Begeistring), Cic. Qu. Fr. 2, 15. — pŏētilla, ae, m., comisk demin. af poëta, Plaut. Truc. 2, 6, 4.

pŏēto, are, v. n., sildig Biform af frgd., Verus ap. Fronton. — pŏētor, ari, v. dep. n., [poëta]: er Digter el. Poet, gior Vers, Enn. ap. Priscian., o. Auson. — pŏētria, ae, f., ποιήτρια: Digterinde; - vetus et plurimarum fabularum poëtria, Cic. Coel. 27, Sappho, Ovid. Her. 15, 183. — pŏētris, idis o. idos, f., ποιητρίς, ligesom frgd.: Digterinde; - quod si etc., Corvos poëtas et poëtridas picas etc., Pers. prol. 12, (al. poëtrias m. samme Bem.); inc.

pōgōnias, ae, m., πωγωνίας, (med Skæg); bf. pogonias (sc. cometes): etslags Comet, ligesom Haarstierne el. Halestierne; vid. Senec. Qu. N. 1, 15, o. Plin. 2, 22.

pol, interj. el. Udraab, (f. per Pollucem): ved Pollux! i Sandhed, vid. Ter. Andr. 3, in., o. Hor. Ep. 1, 7, 92; - ogs. med andre Forsikkringspartikler; saal. sane pol, pol vero, pol profecto, Plaut., Ter.; — not.: per pol saepe, f. pol persaepe, Plaut.; ligel. per pol scitus, f. pol perscitus, Ter.; f. ogs. und. Pollux.

pōlēa, ae, f., πωλίον, hos Syrerne: Eselsfollets første Afsondring, vid. Plin. 28, 57. — 1. Pŏlĕmo el. Polemon, ōnis m.: Πολέμων: græsk Philosoph i Athenen, Discipel af Xenocrates, Lærer for Zeno o. Arcesilaus; - vid. Cic. Acad. 1, 9, o. Hor. Sat. 2, 3, 254, ogs. Val. Max. 6, 9, extern. 1; - secundum naturam vivere, summum bonum dixit, Cic. Fin. 4, 6; — B) bf. Pŏlĕmōnēus, 3, Stoicus, id. Acad. 2, 43. — 2. Pŏlĕmo, ōnis, m.: Konge i Pontus efter Mithridates, Suet. Ner. 18, o. Eutrop. 7, 14; — B) bf. Pŏlĕmōniacus, 3, Pontus, Aur. Vict. Caes. 15, Eutrop. l. c. — pŏlĕmōnĭa, ae, f., πολεμώνιον: græsk Baldrian, Plin. 25, 28.

pŏlenta, ae, f., [rimel. af πάλη, i. e. pollen]: Byggryn; ogs. det af Byggryn Tilberedede, navnl. Byggsuppe; vid. Plin. 18, 14, id. 24, 1, oftere, ogs. Ovid. Met. 5, 450 flgd.; ogs. Byggrød, den sædv. ringeste Kost el. Spise; vid. Senec. Ep. 110, o. Pers. 3, 55; — not.: pl. polenta, orum, n., Macrob.; bf. — pŏlentārĭus, 3: hørende til el. benævnt af Byggryn el. Byggrød, Plaut. Curc. 2, 3, 16, Appul.

1. pŏlĭa, ae, f., πολιά: etslags Ædelsten af hvidgraa Farve, Plin. 37, 73. — 2. pōlia, ae, f., πωλεία: Hiord el. Drift af Heste, Stuteri, Digest. — Pŏlias, ădis, f., Πολιάς: Minerva's Tilnavn paa Athenens Borg, Arnob. — *pŏlīmen, ĭnis, n., [polio]; I) egentl. Blanthed, at være pudset; - polimina baltei, Appul.; — II) polimina (suum), ligesom proles el. testes: Testikler, Arnob.; o. — pŏlīmenta, orum, n.: = frgd. nr. II; hvf. ∾ porcina, Plaut. Men. 1, 3, 28, efter Fest. p. 234, (Müll.), f. testiculi porcorum. — polindrum, i, n.: fingeret Krydderi, Plaut. Pseud. 3, 2, 43, (al. sipolindrum).

1. pŏlĭo, ivi, itum, 4, [besl. m. πολέω, i. e. verso: tumler]; I) „egentl."; A) „alm.": polerer, glatter, gnider, filer, blanker; - ∾ gemmas cotibus, Plin., frontes (libri) pumice, Ovid. Trist. 1, 1, 11; men ∾ parietem tectorio, (overkalke el. hvidte), Vitruv.; rogum ascia ne polito, Cic. Leg. 2, 23, (e XII Tabb.); ∾ daedala signa, Lucr., ungues (pudse dem), Quintil.; - columnae politae, Cic.; cf. Martial. 5, 37; men id. 9, 58: ligo politus, i. e. detritus: afslidt; — B) „bes.": tilbereder, udsmykker, forskønner; - ornari, Poliri, expoliri, pingi, fingi (mulieres), Plaut. Poen. 1, 2, 10; ∾ vestes creta Umbrica, (oppudse dermed), Plin. 35, 57; ∾ lanas, lina, (udvaske el. farve el. give Appretur), id.; ∾ agros, Enn.; fundus cultura politur, Varro; argento et auro polita arma, (udsmykkede el. indlagte dermed), Suet. Caes. 67; — II) „fig.": polerer, afsiler, udbedrer, navnl. Foredraget; - ignarus faciundae ac poliendae orationis, Cic. d. Or. 1, 14; Cur ego sollicita poliam mea carmina cura? Ovid. Pont. 1, 5, 61; cf. Phaedr. 1, prol.; men Quintil. 10, 4, 4, „alleg.": ut opus poliat lima, non exterat; men pass.: omnibus a me pictum et politum artis coloribus (Pompejum), Cic. Att. 2, 21; — III) particip. pŏlītus, 3, ogs. som adj.: poleret el. glat, vel el. smukt udarbeidet; - regie polita aedificia, (med kongelig Pragt), Varro; cf. Plin. Ep. 2, 17: coenaculum politissimum; — B) oftest „fig.": dannet el. uddannet el. fuldkommen i sit Slags; - homo politus e schola, Cic. Pis. 25, (med videnskabelig Dannelse); Crassus in dicendo politior, Tac. Orat. 18; politioris humanitatis expers, Cic. d. Or. 2, 17; politissima arte perficere etc., (om Maleren Apelles), Cic. Fam. 1, 9; homo omni doctrina liberali politissimus, ibd. 13, 1; - men med Lune, Pers. 5, 116: fronte politus (med glat Pande, med godt Ydre) etc.; — not.: polibam, f. poliebam, Virg.

2. pŏlĭo, onis, m., [1. polio]: Vaabenpolerer el. Sværdfeger, Digest., inc. — pŏlĭon, (-um), i, n., πόλιον: etslags Vært med stærk Lugt, (rimel. teucrium polium L.), vid. Plin. 21, 21 o. 84. — Pŏlĭorcētes, ae, m., Πολιορκητής, (i. e. expugnator urbium, Plin.: som beleirer og indtager Byer el. Fæstninger), kaldtes K. Demetrius i Macedonien, Søn af Antigonus; vid. Senec. Ep. 9, o. Vitruv. 10, 22.

pŏlīte, adv. af politus: poleret el. filet, men sædv. „fig.": smukt el. fint, net el. artigen; - haec tam polite tamque subtiliter effici potuisse etc., Cic. Acad. 2, 38; ∾ apteque dicere, id.; et luculente quidem scripserunt, etsiamsi minus quam tu polite, id. Brut. 19; compar., quae ··· limantur a me politius, id. Acad. 1, 1; superl., perfecte et politissime absolutae (continuationes), vid. auct. ad Her. 4, 32. — Pŏlītes, ae, m., Πολίτης: Søn af K. Priamus, Virg. Aen. 2, 526.

pŏlītīa, ae, f., πολιτεία, „egentl.": Statsforfatningen el. Statens Regering; - bf. Navnet paa et Værk af Philosophen Plato over denne Gienstand; vid. Cic.

Div. 1, 29, o. 2, 27. — pŏlītĭcus, 3, πολιτικός: hørende til Staten el. Statskunsten, philosophi, (som beskæftige sig dermed), Cic. d. Or. 3, 28; - tui libri politici omnibus vigent, (i. e. tui libri de Republica), Coel. ap. Cic. Fam. 8, 1; cf. Cic. Att. 9, 4; men ∾ virtutes, Macrob.

*pŏlītĭo, onis, f.: Afpolering, Afpudsning, Udpyntning; - ∾ speculi, (dets Afgnidning), Vitruv.; politiones (locorum humidorum: deres Overtrækning med Kalk), id.; — II) „overf."; ∾ agri: Markens omhyggelige Bearbeidelse, Cato; o. — pŏlītor, oris, m.: som glatter el. polerer el. forarbeider; ∾ gemmarum, Jul. Firm.; — II) „overf."; ∾ agri: som forbedrer Jorden, Cato, Digest.; — [1. polio].

pŏlītūra, ae, f., [1. polio]: Polering, Glatning, Bearbeidelse; - ∾ (chartae), Plin. 13, 25, marmoris, id.; men id. 17, 39: gemmarum (in vite) repumicatio et quasi politura; ad polituram sarcire, (om Edderkoppen), id. 11, 28; - ogs. in pl.; levigationibus et polituris quum fuerint perfecta (pavimenta), Vitruv. 7, 1. — pŏlītus, 3, particip. o. adject. af 1. polio. — pŏlĭum, i, n., s. und. polion.

Polla, ae, f., Biform af Paulla el. Paula: romersk Fruentimmernavn, hvoraf mærkes; I) D. Brutus's Gemalinde, selv ogs. lærd Digterinde, Stat., Martial. — pollen, ĭnis, n., o. pollis, inis, comm., πάλη: det fineste Mel, Melstøv, Cato; - facere pollinem, Plin.; glutinum e pollinis flore, id.; cf. Ter. Ad. 5, 3, 60: favillae plena, fumi ac pollinis, etc.; — II) „overf.": fint Støv el. Støvmel af andre Gienstande; - polline piperis respergi, Cels.; ∾ turis, Colum.; inula in pollinem tunditur arida, Plin. 19, 29.

†pollens, tis, partic. o. adj. af polleo; vf. — pollenter, adv.: mægtigen, kraftigen; - compar., Claudian.; o. — 1. pollentĭa, ae, f.; I) Overmagten, den stærkere Magt, (forel. Ord); - Ne impiorum potior sit pollentia, quam innocentium, Plaut. Rud. 3, 2, 4; cf. id. Casin. 4, 4, 3; — II) ogs. personificeret som Gudinde; vid. Liv. 39, 7: in Circo ··· signum Pollentiae (deae) etc. — 2. Pollentĭa, (ogs. Polentia), ae, f.; I) By i Ligurien, Colum., Sil.; ogs. bekiendt af sine Lerkar (calices fictiles), Martial. 14, 157; — B) df. Pollentinus, 3, plebs, Suet. Tib. 37; — II) By i d. Picenske, Cic. Phil. 11, 6, o. Brut. ap. Cic. Fam. 11, 13; — B) df. Pollentini, orum: Indvaanerne af Byen P., Plin. 3, 18.

pollĕo, ēre, v. n., [ctr. af po- el. potis o. valeo]; I) „alm.": formaaer, har Magt el. Evne dertil, er stærk el. bygtig deri; om Personer og Begreber; - qui in re publica judiciisque tum plurimum pollebant, Caes. B. C. 1, 4; men perorandi locus, ubi plurimum pollet oratio, Cic. Brut. 51; men m. Subjectsætning, ibd. 69: quantum ··· polleat, multorum servire tempori, (hvor anbefalende det er); ad fidem faciendam justitia plus pollet, id. Off. 2, 9; tantum pollens terra marique (Etruria: saa mægtig), Liv. 5, 54; men Flor. 4, 2, absol.: quum Romana majestas toto orbe polleret; - men c. acc. comm.; qui (populus) unus plus quam tua dictatura potest polletque, Liv. 8, 33: men „poet.": soror cuncta pollentis viri (i. e. Jovis), Senec. Agam. 796; - oftere c. abl.; pollere pecunia, Suet., armis, gratia, Tac., malis artibus, id.; - men af en Formular: tantoque magis ferito, quanto magis potes pollesque, Liv. 1, 24; — II) „bes."; A) technisk om Lægemidler: at være virksom, at virke el. hielpe, contra anginas, Plin. 24, 110, adversus scorpiones, id. 20, 63; — B) „overf." om en Vare: at være i Pris, at gielde; - quum eadem vitis aliud aliis in locis polleat, Plin. 14, 8; cf. id. 19, 17: multum quaestu pollere; — III) partic. pollens, tis, ogs. som adj.: mægtig, stærk, kraftig; - animus ··· ubi ad gloriam virtutis via grassatur, abunde pollens potensque et clarus est, Sall. Jug. 1; cf. Liv. 2, 34; classis plurimum mari pollens, Vell. 1, 2; - compar., Lucan., s. nedenf; superl., Solin.; - ogs. c. abl.; Hostis equo pollens etc., Ovid. Trist. 3, 10, 55; cf. Lucr. 1, 61; men c. gen.: Vini pollens, lepidus Liber, Plaut. Curc. 1, 2, 21; men c. acc.: cuncta pollens, s. ovenf.; endel. „poet." ogs. c. inf.; vid. Sil. 14, 80, o. Lucan. 6, 685.

pollex, ĭcis, m., [polleo]: Tommelfingeren; vid. Plin. 11, 99, o. Cic. Off. 3, 11; men Hor. Epod. 5, 47: irresectum ··· rodens pollicem, (den ubeskaarne Negl paa Tommelfingeren); ∾ argutus, (hvormed man slaaer Snip), Martial. 6, 89; men pollex digitus, (som Maal), Cato, Caes. B. G. 3, 13; - ∾ infestus. Quintil. 11, 3, 119, (der udstrakkes for at vise Misgunst), ogs. ∾ versus, Juvenal. 3, 36; men premere pollicem, (holde den tæt sammen med de andre Fingre, som Tegn paa Gunst, Plin. 28, 5; hvortil ogs. sigtes Hor. Ep. 1, 18, 66; - ogs. findes pollex f. digitus; saal. Sera tamen scindens inimico pollice crinem, Ovid. Am. 3, 6, 71; — b) den store Taa, Plin. 28, 6, o. Martial. 8, 75; ogs. pollex dextri pedis, Suet., in dextro pede, Plin.; — II) „overf." ifølge etslags Lighed; A) kort Gren paa Vinstokken; vid. Plin. 14, 3, oftere; — B) fremragende Knast paa Træets Stamme, id. 13, 7.

2. Pollex, ĭcis, m.: Navnet paa en Slave; ogs. at mærke i et Ordspil med 1. pollex, Cic. Att. 13, 46: Pollex ··· plane pollex, non index, etc. — Pollĭa tribus: en af de romerske Tribus, Liv. 8, 37, oftere. — pollĭcāris, e, [1. pollex]: af en Tommes Tykkelse; - ∾ crassitudo, Plin., latitudo, amplitudo, id.

pollĭcĕo, ēre, v. a., forel. Biform til flgd.; - ne dares, ne polliceres, Varr. ap. Non.; hvf. pass.: ut aliis statuae polliceantur, Metell. Numid. ap. Priscian. — pollĭcĕor, itus sum, 2, v. dep. a; [ctr. af pote o. liceor; oprdl.: at byde stærkt derpaa; df. overf.]: at paatage sig el. overtage, at tilsige el. love; ordenl. c. acc., s. nedenf., ogs. c. inf., ogs. m. de, ogs. absol.; - modo Qui sum pollicitus ducere etc., Ter. Andr. 3, 5, 7; pollicetur Piso, sese iturum ad Caesarem, Caes. B. C. 1, 3; polliceri benigne, Cic., ogs. ∾ alicui liberalissime, id. Att. 5, 13, (giøre nogen de velvilligste Tilbud); - pro certo polliceor hoc vobis ··· me esse perfecturum, ut etc., Cic. Agr. 2, 37; polliceri alicui praesidium suum (sin Beskyttelse), id. Phil. 10, 4; Pellexit, modo non (netop ikke, d. e. næsten) montes auri pollicens, Ter. Phorm. 1, 2, 18; - men m. de, vid. Cic. Fam. 7, 5: ∾ de sua voluntate etc.; — II) ogs. er at mærke partic. pollicitus, 3, m. passiv Bem.: som er lovet el. tilsagt; - Pollicitam dictis, Juppiter, adde fidem, Ovid. Fast. 3, 366; cf. id. Her. 21, 140; — B) df. subst.: pollicitum, i, n.: Løfte el. Tilsagn; - memores polliciti nostri, Colum.; oftere in pl.; pollicitis corrumpere, Ovid., capi, id.

*pollĭcĭtātĭo, onis, f.: Løfte, Tilsagn, Forsikkring; oftest in pl.; - huic praemiis et pollicitationibus persuadet, ut etc., Caes. B. G. 3, 18; cf. Sall. Jug. 61, o. Ter. Phorm. 5, 6, 17; - men in sing., Asin. Pollio ap. Cic. Fam. 10, 32; o. — pollĭcĭtātor, oris, m.: som lover el. tilsiger, Tertull.; — df. fem. pollĭcĭtātrix, icis, id.; af — pollĭcĭtor, atus sum, 1, v. dep. a., intens. af polliceor: lover tilsiger, (oftest for- o. efterel.); - ∾ operam suam alicui, Plaut.; ∾ pretium pro capite, id.; - men si quid pollicitatae sunt, debent implere, Digest.; - ogs absol., vid. Ter. Phorm. 3, 2, 36: Pollicitantem et nil ferentem, etc.; cf. id. Andr. 5, 4, 9, o. Sall. Catil. 38. — pollĭcĭtus, 3, particip. af polliceor o. polliceo.

pollĭnārius, 3, [pollen]: hørende til fint Mel, cribrum, Plin.; men comisk: gradus succretus cribro pollinario, Plaut. Poen. 3, 1, 10, (i. e. minime procedens); cf. Plin. 18, 28. — pollinctor, oris, m.: som bereder og salver et Lig til Baalet; - pollinctor ··· qui eum pol-

linxerat, Plaut. Poen. prol. 63; jam pollinctore parato, Martial. 10, 97; af — pollingo, nxi, nctum, 3, v. a.: at berede og salve Lig til Baalet; vid. Plaut. Poen. prol. 63 und. pollinctor; df. pollinctus, 3, Ammian.; men „overf." om den, som gaaer paa Gravens Bred: cujus pollincto jam corpori etc., Val. Max. 7, 7, 4.

1. Pollio, ōnis, m.: romersk Mandsnavn, hvoraf her mærkes; I) Asinius Pollio: berømt Taler og Forfatter i Rom, Ven af K. Augustus; - vid. Virg. Ecl. 3, 86, Hor. Sat. 1, 10, 85, bes. id. Od. 2, 1, (der er digtet til ham); — II) Trebellius Pollio: en af de sex scriptores historiae Augustae, fra Hadrian til Carinus. — pollis, ĭnis, comm., s. und. pollen.

pollūbrum, (pŏlubrum), i, n., [polluo]: Vaskebækken, Fab. Pict. ap. Non.; polubrum ··· quod nos pelvem vocamus, Paul. ex Fest. p. 247, (Müll.). — pollūcĕo, xi, ctum, 2, v. a.; [rimel. en anden Form af porricio]; I) oprdl.: at offre, at frembære el. fremsætte som Offer; - Jovi dapali culignam vini ··· polluceto, Cato; Juppiter dapalis ··· macte hac dape pollucenda esto, id.; ligel. Uti decumam partem Herculi polluceam, Plaut. Stich. 1, 3, 80; — II) udenfor Religionssproget, o. „overf."; A) fremsætter som Ret; hvf. „alleg." med Lune, Plaut. Rud. 2, 4, 11: Non ego sum pollucta pago, (jeg er just ikke en Ret for Landsbyfolk); — B) beverter; hvf. comisk: polluctus virgis (dat.) servus, id. Curc. 1, 3, 37; - men sild. o. mentalt: deorum opinione polluctus (i. e. imbutus: som tager Deel deri), Arnob.; — III) af partic. polluctus, 3, er subst. polluctum, i, n.: det bragte Offer el. Offermaaltid; - ad polluctum Herculis venire, Macrob.; ad polluctum emere, Hemin. ap. Plin. 32, 10; - ogs. „alm.": Giestebudsmad; - Ni daturus nihil sim, neque sit quicquam polluti domi, Plaut. Rud. 5, 3, 63. — Pollūces, is, m.: Biform af Pollux, Plaut. Bacch. 4, 8, 53; s. und. Pollux.

†pollūcĭbĭlis, e, [polluceo]: prægtig, herlig, coena, Macrob.; - compar., obsonandi pollucibilior, Tertull., df. — pollūcĭbĭlĭtas, atis, f.: Ypperlighed, Fortræffelighed, Fulgent.; o. — pollūcĭbĭlĭter, adv.: prægtigen, kosteligen; - ∾ obsonare, Plaut. Most. 1, 1, 23; ∾ bibite, pergraecamini, id. frgm. ap. Fulgent. — polluctе, adv. af polluctus, 3, und. polluceo: prægtigen, med stor Bekostning; - Pollucte prodigum esse amatorem addecet, Plaut. frgm. ap. Fest.; (vid. Freund.) — polluctum, i, n.; s. und. polluceo. — polluctūra, ae, f., [polluceo]: prægtig Bevertning, Plaut. Stich. 5, 4, 6. — polluctus, 3, particip. af polluceo.

pollŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a.; I) „egenl.": besudler, gior uren; - ∾ ora cruore, Ovid.; men Polluit ore dapes (turba sc. Harpyiarum), Virg. Aen. 3, 234; cf. Cic. R. Am. 26; men Tac. Ann. 4, 49: pollui cuncta sanie, odore, contactu, (neml. under Beleiringen); - caede pollutae manus, Senec. Herc. Oet.; — II) „fig.": at besmitte, at krænke el. vanhellige, at vanære; - ∾ omnia deorum hominumque jura inexpiabili scelere, Cic. Phil. 11, 12; men poet. om Cacus: furto polluit ille Jovem, Propert. 4, 9, 8; ∾ nobilitatem familiae, (beskæmme den), Tac.; auro ne pollue formam, (vanzir ikke din Skonhed dermed)! Tibull. 1, 9, 17; - navnl. ogs. i Religionssproget: ∾ jejunia, (bryde Fasten), Nigid. ap. Isid.; ∾ ferias (sc. opere faciundo), Gell. 2, 28; - polluta et violata sacra, Cic. Verr. 5, 72; amore ··· polluto, (i. e. laeso), Virg. Aen. 5, 5; polluta pax, ibd. 7, 467; — b) ∾ aliquam, (skænde el. vanære), Tac. Ann. 12, 46, o. id. Agr. 31; — III) particip. pollutus, 3, ogs. som adject.; - pollutae feminae, (ukydske), Liv. 10, 23; - compar, ∾ senectus, (mere fordærvet el. ryggesløs), Sil. 11, 47; superl., ∾ dives, Appul. — pollutus, 3, particip. o. adj. af frgd.

Pollux, ūcis, m., Πολυδεύκης: Søn af Tyndarus ved Leda; vid. Cic. N. D. 3, 21; - navnl. er Pollux ogs. en herlig Nævefægter el pugil; ligesom Broderen Castor er en ypperlig Rytter; vid Hor. Od. 1, 12, 25; men Martial. 7, 56: Castora de Polluce ··· fecit, (i. e. equitem de pugile); - som Tvillingstierne (Gemini) ere begge Brødre: de Søfarendes Beskyttere, vid. Cic. l. c., ogs. id. Leg. 2. 9; - men Pollux uterque, Hor. Od. 3, 29, 44; - endel. bruges i Forsikkringer det af pollux forkortede pol o. forlængede edepol: virkeligen, i Sandhed; s. und. pol o. edepol.

pŏlōse, adv., [polus]: igiennem Polerne, Capella. — polubrum, i, n., s. und. pollubrum. — pŏlŭlus, (pollulus), 3, forældr. f. paululus, (paullulus); - ∾ labellum, Cato. — pŏlus, i, m., πόλος: Axelens Ende, Polen; - a verticibus duobus, quos appellaverunt polos, etc., Plin. 2, 13; - polus glacialis el. gelidus, Ovid., (sædv. arcticus): Nordpolen; opp. polus australis, id., austrinus, Plin., (sædv. antarcticus): Sydpolen; cf. Ovid. Pont. 2, 7, 64: tristior ista Terra sub ambobus non jacet ulla polis; - ogs. findes polus absol. om Nordpolen, id. Trist. 4, 3, 15; — II) df. „overf."; A) Himmelen; - polo deripere lunam, Hor. Epod. 17, 77; cf. Virg. Aen. 1, 608: polus dum sidera pascet, ogs. id. ibd. 5, 721; — B) Nordstiernen el. Polarstiernen, Vitruv. 9, 6. — Polusca, ae, f.: gammel By i Latium, Liv. 2, 33 o. 39.

pŏlўăcanthus, i, f., πολυάκανθος, (med mange Torne): en Tidselart, Plin. 21, 56. — pŏlўandrĭon, i, n., πολυάνδριον: fælles Gravsted el. Begravelsesplads, Arnob. — pŏlўanthĕmum, i, n., πολυάνθεμον, d. latinske ranunculus, germ.: vielblumiger Hanenfuß, Plin. 27, 90. — Pŏlўbius, i, m., af Megalopolis i Arcadien, berømt græsk Historieskriver, Ven og Ledsager af den yngre Scipio; vid. Cic. Off. 3, 32, o. id. Fam. 5, 12; haudquaquam spernendus auctor, Liv. 30, 45. — Pŏlўbus, i, m., Πόλυβος: K. af Corinthus, Fosterfader af Oedipus, Stat., Senec. Oedip.

pŏlўcarpos, i, πολύκαρπος: = polygonos, Appul. — pŏlychrŏnĭus, 3, πολυχρόνιος: langvarig; df. Længelevende el. Langlivet, Jul. Firm. — Pŏlyclētus, (-clitus), i, m., Πολύκλειτος: berømt Billedhugger og Kunstner i ophøiet Arbeide, Samtidig med Pericles; vid. Plin. 34, 19, ogs. Cic. d. Or. 2, 16, oftere, ogs. Martial. 8, 51; - ogs. var han stor Maler, vid. Cic. Tusc. 1, 2; — B) df. Pŏlyclētēus, 3, Πολυκλήτειος: polycletisk, caelum, (hans Gravstikke), Stat. — pŏlycnēmon, i, n., πολύκνημον, (med mange Led el. Knæer): etslags ubekiendt Vært, Plin. 26, 88. — Pŏlycrates, ae, m., Πολυκράτης: Fyrste (tyrannus) paa Samos, og Ven af K. Amasis; om hans ynkelige Endeligt efter saa megen Lykke s. Cic. Fin. 5, 30, o. Val. Max. 6, 9, extern. 5.

Pŏlўdămas, (poet. ogs. Pŏl-, Πουλ-), ae, m., Πολυδάμας: Staldbroder af Hector, vid. Ovid. Met. 12, 547; — B) df. Pŏlўdamantēus, 3, arma, Sil. 12, 212; — not.: ogs. er Polydamas: Navnet paa en berømt Nævefægter el. Pancratiast, Val. Max. 9, 12, extern. 10. — Pŏlўdectes, (-cta), ae, m., Πολυδέκτης: Konge paa Øen Seriphus, opdrog Perseus, som han sendte imod Medusa, Ovid. Met. 5, 242. — Pŏlўdōrus, i, m., Πολύδωρος: Søn af K. Priamus, blev myrdet af d. thraciske K. Polymnestor, der var gift med hans Søster; vid. Virg. Aen. 3, 40 flgd., o. Ovid. Met. 13, 530, flgd.; — B) df. Pŏlўdōrēus, 3, sanguis, Ovid. l. c. 629.

pŏlўgăla, ae, f., πολύγαλον, (ligesom Melkeurt), Plin. 27, 96. — Pŏlygnōtus, i, m., Πολύγνωτος, af Thasos, berømt Maler i Athenen, Cic. Brut. 18, o. Plin. 35, 25; s. ogs. und. Poecile. — pŏlўgŏnăton, i, n., πολυγόνατον: etslags Plante, germ. Weißwurz, Plin. 22, 18, o. id. 27, 91. — pŏlўgŏnĭum, i, n.: = polygonos, Scrib. Larg. — pŏlўgŏnĭus, 3, πολυγώνιος: med mange Hiørner el. Vinkler, turris, Vitruv. — pŏlўgŏnŏides, is, f., πολυγωνοειδής: en Art af Værten

clematis, Plin. 24, 19. — pŏlўgŏnos, (-us), i, f., o. l. pŏlўgŏnon, i, n., πολύγονος,(-ον): etslags Vært el. Plante, Plin. 27, 91, hvor den ogs. heder herba sanguinaria, ogs. herba sanguinalis, d. e. Blodurt, (quod menses ciet); cf. id. 26, 9. — 2. pŏlўgōnon, i, n., πολύγωνον: Mangekant, Censorin. — pŏlygrammos, i, f., πολύγραμμος: Jaspisart med mange hvide Striber, Plin. 37, 37. — pŏlўgўnaecon, i, n., i. e. frequentia mulierum, Plin. 35, 40, (som Navnet paa et Maleri; al. syngenicon, i. e. cognatio); inc.

Pŏlўhistor, ŏris, m., (πολυΐστωρ, i. e. multiscius: Meget vidende): Titelen paa et Værk af C. Julius Solinus; — not.: tillagdes ogs. som Ærestitel den græske Grammatiker Corn. Alexander; vid. Suet. Gramm. 20, o. Plin. 9, 56. — Pŏlўhymnĭa, (ogs. Polymnia), ae, f., Πολυμνία, (den Sangrige), heder en af Muserne; vid. Hor. Od. 1, 1, 33, ogs. Ovid. Fast. 5, 9, o. Martial. 4, 31.

Pŏlўmăchaeroplăcĭdes, ae, m., [πολύς, μάχαιρα, placidus]: comisk digtet Mandsnavn, Plaut. Pseud. 4, 2, 32. — pŏlўmĭtārĭus, i, m.: en Damaskvæver, Venant., Vulgat.; af — pŏlўmĭtus, 3, πολύμιτος: vævet el. virket af el. med mange Traader, (ligesom vort Dreiel el. Damask); - plurimis liciis texere, quae polymita appellant, Alexandria instituit, Plin. 8, 74; polymita cubicularia, Martial. 14, 150, (i Overskriften). — Pŏlymnestor, (o. -mestor), oris, m., Πολυμνήστωρ, (-μήστωρ): K. i Thracien, s. und. Polydorus. — pŏlўmyxos, i, f., πολύμυξος, lucerna: Lampe med mange Næb, Martial. 14, 41, (i Overskriften).

pŏlўneuron, i, n., πολύνευρον, ligesom plantago major: stor Veibred, Appul. — Pŏlўnīces, is, m., Πολυνείκης: Søn af Oedipus, Broder af Eteocles, Svigersøn af Adrastus, førte Krig imod Broderen om Regeringen i Theben, indtil begge Brødre omkom i en Tvekamp med hinanden, Hygin., Stat. Theb. 7, 689. — pŏlўōnўmos, i, f., πολυώνυμος, ligesom herba perdicalis: Agerhønsurt, Appul.

pŏlўphăgus, i, m., πολυφάγος: som spiser meget, Vopisc. ap. Aurel.; ogs. som Taskenspiller, Suet. Ner. 37. — Pŏlўphēmus, (-os), i, m.: Cyclop paa Sicilien, Søn af Neptunus; - hans Handeler med Ulysses s. Virg. Aen. 3, 619 flgd., hvor det heder om ham: Monstrum horrendum, informe, ingens, cui lumen ademptum; cf. Ovid. Met. 13, 765 flgd.; s. ogs. ibd. 755 om hans Elskov til Galathea. — Pŏlyplūsĭus, i, m., (πολυπλούσιος: meget rig): opdigtet Familienavn, Plaut. Capt. 2, 2, 27. — pŏlўpŏdĭum, (-on), i, n., πολυπόδιον: etslags Vært, Plin. 16, 92, o. id. 26, 75, germ. Engelsüß. — pŏlўpōsus, 3, [polypus]: som lider af Gevært i Næsen, Digest., Martial. 12, 37.

pŏlyptўcha, orum, n., πολύπτυχα, (med mange Folder el. Blade); rimel. Regnskabsbøger el. Annotationsbøger, Veget. — pŏlўpus, i, m., πολύπους, πουλύπους: en Polyp; (oprdl. med mange Fødder el. Rødder); ds. I) Søpolypen, (sepia octopodia L., af dens mange Fødder el. Arme), vid. Plin. 9, 14 o. 35, oftere; men Ovid. Met. 4, 366: deprensum polypus hostem Continet, ex omni dimissis parte flagellis; - hvf. lignelsesvis om roverske Mennesker: Ego istos novi polypos, qui etc., Plaut. Aul. 2, 2, 21; — II) Byld el. Gevært i Næsen, (der neml. udbreder sine Rødder, ligesom Polypen sine Arme); beskrives Cels. 6, 8, ogs. Plin. 24, 92; cf. Hor. Epod. 12, 5, (hvor pōl- f. pŏl-).

pŏlyrrhizos, on, πολύρριζος: med mange Rødder; Epithet til flere Planter; vid. Plin. 25, 21 o. 51; — II) ds. neutr. pŏlyrrhizon, i, n.: Navnet paa en ubekiendt Plante, id. 27, 103. — pŏlўsēmus, 3, πολύσημος: med flere Bemærkelser, flertydig, Serv. ad Virg. Aen. in. — pŏlyspaston, i, n., πολύσπαστον: Hævemaskine med mange Ruller, Vitruv. 10, 5. — pŏlytrĭchon, i, n., πολύτριχον; I) Guldhaar el. Venushaar, etslags Plante, Plin. 22, 30, ogs. adiantum; heder ogs. polythrix, πολύθριξ, id. 26, 87; — II) efter Plin. 37, 73: etslags ubekiendt Ædelsten, quia in viridi capillatur.

Pŏlyxĕna, ae, o. Pŏlyxĕne, es, f., Πολυξένη: Datter af Priamus; - hendes Offring paa Achilles's Gravhøi, hvis Elskede hun engang havde været, s. Ovid. Met. 13, 448 flgd., o. Senec. Troad. 371; — B) ds. Pŏlyxĕnĭus, 3, caedes, Catull. 64, 369. — Pŏlyxo, us, f., Πολυξώ: Spaaqvinde paa Lemnos, Stat., Val. Fl. — pŏlyzōnos, i, f., πολύζωνος, sc. gemma: etslags ubekiendt Ædelsten med mange Striber, Plin. 37, 73.

pōmārĭum, i, n., s. und. flgd. — pōmārĭus, 3, [pomum el. pomus]: hørende til Træfrugt el. til Frugttræer, seminarium, Cato; — II) oftest subst.; A) pōmārĭus, i, m.: Frugthandler, Hor. Sat. 2, 3, 227, Lamprid.; — B) pōmārĭum, i, n.; a) Frugthave; - res rusticae laetae sunt ··· hortis et pomariis, Cic. d. Senect. 15; cf. Hor. Od. 1, 7, 14; serere arbusta, pomaria ponere, Plin. 34, 39; — b) Giemmested til Træfrugt, Frugtkammer el. Frugtkelder, Plin. 15, 18.

pōmĕrīdĭānus, ogs. post.merīdĭānus, 3: som er el. sker om Eftermiddagen; - (Cic. Orat. 47, foretrækker den første Form; den anden findes hos Vitruv., ogs. Suet. Gramm. 24, dog ogs. Cic. Tusc. 3, 3); - ∾ sessio, Cic. d. Or. 3, 30; ∾ literae, id. Att. 12, 53; — not.: Quintil. 9, 4, 39: po' meridiem (s. postmeridiem) etc. — pomerium, i, n., s. und. pomoerium.

Pōmetĭa, ae, f.: volskisk By i Latium, ogs. Suessa Pometia, Liv. 1, 53, oftere; ogs. Pōmetĭi, orum, m., Virg. Aen. 6, 776; — B) ds. Pōmetīnus, 3, manubiae, Liv. 1, 55. — pōmētum, i, n., (efterel. f. pomarium): et med Frugttræer besat Sted, en Frugthave, Pallad. — pōmĭfer, a, um, [pomum, fero]: som bærer el. frembringer Frugt; - ∾ arbor, vid. Plin. 12, 7; ds. poet.: ∾ auctumnus, Hor. Od. 4, 7, 11; cf. ibd. 3, 23, 8.

pōmoerĭum, i, n., [post, moerus f. murus]: en fri el. ubebygget Plads, saavel indenfor som udenfor Byens Mure; vid. Liv. 1, 44: pomoerium, verbi vim solam intuentes, postmoerium interpretantur; hvortil føies ibd.: non magis, quod post murum esset (hoc spatium), quam quod murus post id, etc.; pomoerium intrare, vid. Cic. N. D. 2, 4, o. id. Div. 2, 35; — II) „overf." o. „alleg.": Indskrænkning, Skranke, Grændse, (for o. efterel.); - qui minore pomoerio finierunt (agriculturam), Varr. R. R. 1, 2; men Macrob. Sat. 1, 24: certos fines et velut quaedam pomoeria (ponere scientiae); — not.: skrives ogs. ofte pomerium, Varro, Tac.; s. ogs. Paul. ex Fest. p. 248, (Müll.).

Pōmōna, ae, f., [pomum]: Gudinden for Frugttræer og Træfrugt, pomorum patrona, Varro; cf. Ovid. Met. 14, 623: Rege sub hoc Pomona fuit, etc.; — II) „overf.": Frugttræernes el. Træfrugtens Plantning og Dyrkning; ds. ogs. Træfrugten selv; - non cessit his (i. e. cerealibus) Pomona, partesque medicas et pendentibus dedit, Plin. 23, praef.; cf. Solin. 22; — B) ds. Pōmōnālis, e: tilhørende Gudinden Pomona; - ∾ flamen, Varr. L. L. 7, 3; — 2) ds. Pomonal, (s. Pomonale, sc. templum): et Pomonatempel, Fest. p. 250, (Müll.). — pōmōsus, 3, [pomum]: fuld af Træfrugt el. af Frugt, horti, Tibull., arva, Propert.; cf. id. 4, 2, 17: Insitor hic solvit pomosa vota corona, (rimel. af Grene, hvorpaa Frugterne sidde).

pompa, ae, f., πομπή; I) „egentl."; A) „alm.": festligt Optog el. høitidelig Procession, navnl. paa Festdage; vid. Virg. Ge. 3, 22, o. id. Aen. 5, 53; ligel. pompa Circensis, (paa Circus), hvorved Gudernes Billeder bares til Skue; vid. Ovid. Fast. 4, 391: Circus erit pompa celeber, numeroque deorum; - derom ogs. pomparum fercula, Cic. Off. 1, 36; men id. Att. 13, 28: hunc de pompa, Quirini contubernalem, etc., (om

Cæsar, der troer paa sin Forgudelse); cf. Liv. 30, 38; ligel. Optog ved Triumpher, vid. Suet. Caes. 37, o. Ovid. Pont. 3, 4, 95, ogs. Cic. Tusc. 5, 32; – men pompa Indica, Martial. 8, 78, (Bacchus's indiske Triumphtog); – ofte ogs. en Ligprocession, hvorved Forfædrenes Billeder bares til Skue; vid. Cic. Mil. 13; men Nep. Att. 25: sine ulla funeris pompa ··· comitantibus omnibus bonis etc.; df. „poet.": pompam funeris ire, (ligesom exsequias ire): gaae til Lig, Ovid. Fast. 6, 663; men id. Her. 12, 151: pompam pater, inquit Iason Ducet, (sc. nuptialem el. som Brudgom); — B) „bes."; a) enhver Ledsagelse (med Bibegreb af Optog); – pompa lictorum, (der drager foran en Imperator), Cic. Fam. 2, 16; men tua pompa Eo traducenda est, (dit Følge), Ter. Heaut. 4, 4, 17; — b) enhver Rad el. Række, hvori det ene følger paa det andet, (ligel. med Bibegreb af Optog); – cujus haec ventri portatur pompa (sc. obsonii), Plaut. frgm. ap. Macrob.; ligel. ∾ sarcinarum, Martial., (munerum), Tibull. 3, 1, 3; cf. Senec. Ep. 110: quid sibi vult ista pecuniae pompa? — II) „overf.": den Pragt og Glimmer, hvormed noget lader sig see el. høre; navnl. om Talen el. Declamationen, (neml. i Modsætning af det retlige Foredrag); saal. Cic. Orat. 13: orationis genus pompae quam pugnae aptius; cf. id. d. Or. 2, 22; pompa rhetorum, id.; – ogs. „alm.": det ydre Skin, det Iøinefaldende; detraxit muneri suo pompam, Senec. Benef. 2, 13; nisi forte ad pompam et ostentationem etc., Digest.

*pompābĭlis, e, som gior megen Opsigt, pompøs el. prægtig; – ut nihil pompabilius, etc., Treb. Poll.; — df. adv. pompābĭlĭter, s. und. pompaliter; — pompālis, e: prægtig at skue, vultus, Capitol. Gord. 6; — df. adv. pompālĭter: som til et Optog; – ∾ exornati gladiatores, Treb. Poll., (al. pompabiliter, m. s. Bem.); o. — pompātĭcus, 3: prægtig el. iøinefaldende, femina, Tertull.; men ∾ favor (populi: ligesom ved en Procession), Appul.; — [pompa]. — pompātus, 3, particip. af pompo.

Pompēja, ae, o. Pompējānus, 3, s. und. Pompejus; s. ogs. und. flgd. — Pompēji, orum, m.: By i Campanien ved Bierget Vesuvius, led meget under K. Nero af Jordskælv, vid. Senec. Qu. N. 6, 1; men blev under K. Titus aldeles begravet under Asken af Vesuvius, Suet. Tit. 8. — B) df. Pompējānus, 3, vinum, Plin., vitis el. uva, Colum.; ∾ municipium (i. e. Pompeji), Plin.; ∾ regio, Senec.; — 2) df. subst.; a) Pompejani, orum, m.: Indvaanerne deraf, Cic. Sull. 21; — b) Pompejanum, i, n., (sc. praedium): Landgods i denne Egn, id. Fam. 7, 3, oftere.

Pompējus, ogs. Pompeĭus (quadrisyll.), i, m.: romersk Slægts- og Personsnavn, hvoraf her mærkes: Cn. Pompejus Magnus, hvis tidligere Bedrifter skildres af Cicero i Talen pro Lege Manilia; men om hans Krig med Cæsar og om hans Undergang, vid. Caes. de Bello Civili, ogs. Vell. o. Flor.; Tilnavnet Magnus var ham allerede tillagt af Sulla; – om hans Fader Qu. Pompejus Strabo, vid. Plin. 7, 10; – hans Sønner Cnejus o. Sextus fornyede Borgerkrigen og omkom deri; – Datteren Pompeja var gift med Faustus Sulla; hvorimod Cæsars Gemalinde Pompeja, var en Datter af Qu. Pompejus; — not.: Pompejus f. porticus Pompeja, Martial. 11, 1; — B) df. 1) Pompējus, 3: pompejisk, navnl. benævnt efter Pompejus Magnus; – porticus Pompeja anlagt af Pompejus i Nærheden af hans Theater og af Curia Pompeja el. Pompejana; vid. Suet. Caes. 81, ogs. Propert. 2, 23, 45; poet. ogs. umbra Pompeja, (af dens skyggefulde Plataner), id., Ovid. A. A. 1, 67; – Via Pompeja gik fra Messana igiennem Sicilien, Cic. Verr. 5, 66; – Lex Pompeja (given af P.) de judiciis, Cic. Phil. 1, 8, de ambitu, Caes. B. C. 3, 1, o. A.; – ∾ domus, Ovid. Pont. 4, 5, 9; — 2) Pompējānus, 3; a) „alm.": pompejansk, tilhørende P. M., el. benævnt efter ham; – ∾ equitatus, Caes., classis, id.; men ∾ theatrum, Suet., Martial., (som er bygget af P.), ligel. ∾ porticus, Vitruv.; s. ogs. ovenf.; ligel. ∾ curia, Suet.; men ∾ notus, Mart. 11, 22, (som blæser i Forhængene om hans Theater); men Plin. 34, 18, er ∾ Juppiter: en af K. Claudius i Nærheden af Pompejus's Theater opreist Juppiterstøtte; — b) "bes.": som hører til Pompejus's Parti, som er P. hengiven; – ∾ partes, Vell. 2, 2; men absol.: Pompejani, Caes. B. C. 3, 46, (hans Krigere); men om Historikeren Livius: ut Pompejanum eum appellaret (Augustus), Tac. Ann. 4, 34; — not. a: om Qu. Pompejus Nepos, der sluttede foedus Numantinum, vid. Cic. Off. 3, 30, o. Flor. 2, 18; — not. b.: Pompeja som Fruentimmernavn, s. ovenf.

pomphŏlyx, ўgis el. ўgos, f., πομφόλυξ; oprdl.: Boble; df. Sod el. Aske, som Metaller afsætte ved at smeltes; vid. Plin. 34, 33. — Pompĭlĭus, a: romersk Slægts- og Personsnavn, hvoraf her mærkes: Numa Pompilius, Roms anden Konge; vid. Hor. Od. 1, 12, 34; s. ogs. und. Numa; — B) df. 1) Pompilius, 3, sanguis, Hor. A. P. 292, i. e. Calpurnii Pisones, der neml. sagdes at nedstamme fra Numa's Søn Calpus, vid. Fest. p. 47, (Müll.); — 2) sild. ogs. Pompiliānus, 3: = frgd., tempus, (ligesom und. Numa Pompilius), Ammian., curia, Vopisc. Aur. — pompĭlus, i, m., πομπίλος, (lat. nautilus): etslags Søfisk, som siges at ledsage Skibe, Plin. 32, 54, o. Ovid. Hal. 101; (gasterosteus ductor L., germ. der Lootsmann).

pompo, (avi), atum, 1, v. a., [pompa]: at udsmykke prægtigen; – ∾ figmenta sua grandisonis modis, (besynge høitravende), Sedul.; — not.: df. adj. pompatus, 3, prægtig; compar., Tertull. — Pomponianus, 3; s. und. flgd. — Pompōnĭus, a: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf her mærkes; I) T. Pomponius, med Tilnavnet Atticus (af hans lange Ophold i Athenen), hvis Levnetsløb af Nepos endnu haves, og til hvem den ene Samling af Cicero's Breve i 16 Bøger er skreven; ogs. Catullus har tilegnet ham sine Digte; – hans Søster Pomponia var gift med Qu. Cicero, Broder af Taleren; — II) Digteren L. Pomponius Bononiensis, noget før Catullus, Gell. 12, 10; cf. ibd. 24: Pomponianus versus, (af denne Digter); — III) Tragoediedigteren P. Pomponius Secundus under Caligula o. Claudius; vid. Quintil. 10, 1, 98; — IV) Juristen Pomponius, Lamprid. o. Digest.; — V) Pomponius Mela, Geograph i det første Aarh. efter Chr.; s. und. Mela; — VI) Grammatikeren M. Pomponius Marcellus, vid. Suet. Gramm. 22. — pompōse, adv.: prægtigen, scribere, Sidon.; af — pompōsus, 3, [pompa]: prægtig, incessus, Sidon.

Pomptinus, (Pontinus), 3, om en Egn i Latium, i Nærheden af Pometia; – saal. ∾ ager, Liv. 6, 5; ∾ palus, oftere in pl. ∾ paludes: en for Oversvømmelser af Floderne Amasenus og Ufens udsat moradsig Egn, der endnu benævnes: de pomptinske Sumper; – vid. Plin. 3, 9, o. Suet. Caes. 44, ogs. Martial. 10, 74, o. A.; — b) ogs. subst., Pomptinum, i, n.: det Pomptinske, Liv. 2, 31; – men som fem. Pomptina, ae, (sc. regio), Cic. Att. 7, 5, inc.

pōmum, i, n.; I) „egentl.": enhver Træfrugt; saal. Kirsebærret, Plin. 15, 30, Figenen, id. 12, 11, Daddelen, id. 13, 7, Morbærret, Ovid. Met. 4, 89, ogs. Nødden, id., Plin., ogs. Trøffelen, (tuber), id., og Vindruen, Digest.; dog at Ovid. Pont. 1, 7, 13, uvae og poma modsættes hinanden; – df. poma: Frugten, (germ. Obst), vid. Virg. Ecl. 7, 54, ogs. id. ibd. 1, 81; ∾ Picena (picenske Æbler), Hor.; cf. id. Epod. 2, 17; — II) „overf." f. pomus: et Frugttræ; saal. Plin. Ep. 5, 6: alterius inserta sunt poma; cf. Virg. Ge. 2, 426, o. Plin. 18, 65. — pōmus, i, f., [besl. m. frgd.]: et Frugttræ; – Tunc victus abiere feri, tunc consita

pomus, Tibull. 2, 1, 43; propagatio pomorum aliarumque arborum, Cato; — II) „overf." f. pomum: en Træfrugt; - hanc pomum demptam ex arbore etc., Cato ap. Plin. 15, 20. — pōmuscŭlum, i, n., dem. af pomum: liden Træfrugt; - Unumquemque suum referunt pomuscula succum, poët. in Anthol. B.

*ponděrābĭlis, e: som lader sig veie, corpora, Claud. Mam.; — ponděrātĭo, onis, f.: Veien el. Afveien; in pl., Vitruv. 10, 8; o. — ponděrātor, oris, m.: en Veier, en Veiermester, Cod. Theod.; — [pondero]. — ponderatus, 3, partic. o. adj. af pondero. — *ponděrĭtas, atis, f.: Vægt, hominis, Attius ap. Non.; o. — ponděro, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": veier el. afveier; - ∾ granum, Plin.; men Propert. 2, 13, 12: Semper amatorum ponderat illa sinus, (veier deres Bors); - comisker Plaut. Amph. 1, 1, 156: perii, pugnos ponderat, (neml. ved at løfte dem ligesom for at slaae); — II) „fig." o. „ment": afveier, overveier, bedømmer; - non esse fidem ex fortuna ponderandam, Cic. Part. or. 34; ∾ consilia eventis, (derefter), Cic. Rab. Post. 1; ad unamquamque rem aestimandam momentoque suo ponderandam etc., id. Font. 6; men id. Off. 1, 15, m. Objectsætning: quo quisque animo ··· fecerit, ponderandum est; - men Quintil. 8, prooem. 27: dum inventa ponderant ac dimetiuntur; — III) partic. ponderatus, 3, ogs. som adj.: overveiet el. betænkt; - quo ponderatiora essent beneficia, Nep. frgm. 2.

ponděrōsus, 3, [pondus]: vægtig, tung, compedes, Plaut. Capt. 3, 5, 64, frumentum, Varro; - compar., ∾ lana, Plin.; superl., ∾ lapides, id.; — II) „fig.": vægtig el. vigtig; - ponderosam aliquam epistolam (af vigtigt Indhold), etc., Cic. Att. 2, 11; ∾ vox: vægtig Stemme, Val. Max. 6. 4, 1. — pondicŭlum, i, n., dem. af pondus: liden Vægt, Claud. Mam.

pondo, I) „alm.", heteroclitisk abl. som adv.: efter Vægten, i Vægt, vdl.; - coronam auream libram pondo (af et Punds Vægt) etc., Liv. 3, 29; cf. ibd. 26, 47: paterae aureae ··· libras fere omnes pondo; ligel. vettonicae tusae pondo libra, Plin. 26, 19; neque piscium ullam unciam hodie Pondo cepi, Plaut. Rud. 4, 2, 8; — II) „bes." beder ogs. pondo m. underforstaaet libra som nomen indecl.: et Pund; - auri quinque pondo abstulit, Cic. Cluent. 61, (fem Pund Guld); patera ex quinque auri pondo, Liv. 27, 4; cf. id. 22, 1; torques aureus centum pondo, (af 100 Punds Vægt), Quintil.; auri pondo centum expensum, Cic. Flacc. 28; sexagena pondo pendēre: veie 60 Pund, Plin.; se ··· in triginta pondo ei debere dicit, (henimod 30 Pund), auct. ad Her. 1, 12; - ligel. naar Vægten er under et Pund, vid. Liv. 26, 36: singulas uncias pondo auri relinquant, (en Toldtedel el. to Lod); ligel. sextans pondo resinae, Cels.; dodrans pondo mellis (¾ Pd.), Colum.; - staaer ogs. hos gen.; corona aurea pondo ducentum, Varro.

pondus, ěris, n., [pendo]; I) „egenl."; A) „alm."; 1) Vægt (til at veie med); - pondera ab Gallis allata iniqua, (urigtige Vægtlodder), Liv. 5, 48; lancem in libra ponderibus impositis deprimi, Cic. Acad. 2, 12; — 2) df. ogs. en vis Vægt; vid. Caes. B. G. 5, 12; navnl. et Punds Vægt, et Pund; (f. d. sædv. pondo); - dupondius a duobus ponderibus, Varro; cf. Martial. 7, 53; — B) „bes.": Last el. Vægt el. Tyngde; - magni ponderis saxa, Caes.; emere aliquid pondere, Plin.; per inane moveri gravitate et pondere, Cic. Fat. 11; pugnabant ··· Mollia cum duris, sine pondere habentia pondus, Ovid. Met. 1, 19; quod pondere, numero, mensura continetur, Digest.; — 2) concret: tungt Legeme; Last el. Vægt, vdl.; - in terram feruntur omnia suo nutu pondera, Cic. d. Rep. 6, 17; grande pondus auri, id.; cf. Caes. B. C. 3, 96; - ligel. gemuit sub pondere cymba, Virg. Aen. 6, 413; vasti pondera muralia saxi, (uhyre Klippestykker), Lucan.; cf. Virg. Aen. 10, 496, ogs. Martial. 12, 67; - ogs. synes at hidhøre Hor. Ep. 1, 6, 51: trans pondera dextram Porrigere, (neml. henover de mellemværende Gjenstande; - dog vid. Freund.); - pondus uteri, (Livsfrugten), Propert.; ligel. absol. pondus o. pondera, Ovid. Met. 9, 684, o. id. Am. 2, 11, 11; ogs. f. partes genitales, Catull.; — 3) Ligevægten; - Ponderibus librata suis (tellus), Ovid. Met. 1, 13; ligel. tertius quidam motus oritur extra pondus et plagam, quum etc., (som afviger fra den perpendiculære Linie), Cic. Fat. 10; — 4) Sum el. Mængde; - magnum pondus artificum, (stor Mængde deraf), Varr. ap. Non.; — II) „fig."; A) „alm.": Vægt el. Eftertryk el. Anseelse; - habere pondus testimonii, (gjelde som Vidne), Cic. Top. 19; qui pondus habent, (som gjelde meget), id.; cf. id. Att. 10, 1; verborum pondera, (vægtige el. eftertrykkelige Ord el. Udtryk), id. d. Or. 2, 17; cf. Hor. A. P. 320, o. id. Ep. 1, 19, 42, ogs. Pers. 5, 20; men Ovid. Pont. 3, 1, 158: Interdum lacrimae pondera vocis habent, (have Talens Vægt); cf. id. Her. 3, 4; vultus pondus, (Minens Alvor el. Værdighed), Val. Max.; - df. ogs. Fasthed, Bestandighed; Credule, nulla diu femina pondus habet, Propert. 2, 19, 62; - men ∾ animi: Sielens Ligevægt og ligesom Holdning el. Retning, Senec. Med. 392; cf. Cic. Tusc. 1, 19; — B) „bes." o. „poet." (f. onus): Last, Vægt, Tryk; - ∾ curarum, Lucan., Stat.; ∾ rerum, Ovid. Trist. 2, 237, o. Martial. 6, 61; ∾ amara senectae, Ovid. Met. 9, 437; df. — ponduscŭlum, i, n., dem.: liden Vægt el. Tyngde; - si cooriatur procella, apprehensi ponduscuIo lapilli librant se (apes), Plin. 11, 10.

pōne, adv. o. praepos.; I) som adv.: bagved, bagud, bagfra; - moveri et ante et pone, ad laevam et ad dextram etc., Cic. Univ. 13; Pone subit conjux, Virg. Aen. 2, 725; cf. id. ibd. 208; pone respicere, Val. Max. 1, 7, extern. 1; - men forel.: pone vorsum illac mare est, Cato ap. Charis.; — II) som praepos. c. acc.: bag el. bagved; - pone nos recede, Plaut.; quod pone me est, id.; pone quos et ante labuntur etc., Cic. Univ. 10; pone castra (pabulari), Liv; vinctae pone tergum manus, Tac. Hist. 3, 85; - forel. ogs. pone vorsus castra hostium, Cato ap. Charis.

pōno, posŭi, pŏsĭtum, 3, [po-, sino]; I) „egenl."; A) „alm.": sætter el. lægger el. stiller derpaa el. deri el. derhen; - ∾ tabulas in aerario, vid. Caes. B. C. 3, 108; ∾ se in sella, Flor.; cf. Virg. Aen. 1, 173; men „poet." om den Faldne: Procidit late, posuitque collum in Pulvere Teucro, Hor. Od. 4, 6, 11; ∾ oscula in tabellis, Propert., genis (f. in genis), Stat., (at kysse); - ∾ signum in aedem Herculis, (bringe derhen og opstille deri), Liv. 38, 35; ligel. ∾ stipitem in ignem, Ovid. Met. 8, 452; ligel. ∾ oleas in solem, Colum.; - ∾ castra, (slaae Leir), Caes.; praesidium ibi (i. e. in ponte) ponit, id. B. G. 2, 5; cf. id. B. C. 3, 34: ∾ legionem tuendae orae maritimae causa, ogs. id. B. G. 1, 20: ∾ custodem alieni; men ∾ custodem frumento, Cic. Flacc. 19; - ∾ aliquid in conspectu el. ante oculos, id.; ∾ aliquem terra (f. in terra), begrave, Virg. Aen. 6, 508; ∾ vestigia clivo (f. in clivo), bestige, Ovid. Met. 8, 694; men ubi pedem poneret, („alleg.": hvorpaa den kunde sætte sin Fod), vid. Cic. Fin. 4, 25; ∾ genua alicui, (knæle for nogen), Curt.; men genu posito, (knælende), Ovid.; - carinae (ogs. naves) quum essent positae, (da Kølene dertil vare lagte), Liv. 28, 45; cf. Cic. Pis. 4: his fundamentis positis etc.; men ∾ capillos, (sætte i Orden el. ordne), Ovid. Am. 2, 8, in.; — B) „bes." ogs.; 1) sætter, d. e. planter, saaer, lactucam, caepam, Colum., vitem, id., piros, Virg. Ecl. 1, 74, arborem, Hor. Od. 2, 13, in., semina, Virg. Ge. 2, 351; —2) opstiller, (navnl. et Kunstværk el. som Kunstner); - vid. Hor. Od. 4, 8, 8; ligel. Orpheaque in medio posuit, silvasque sequentes, (anbragte hans Billede i Midten), Virg. Ecl. 3. 46; df. at reise (el. lade reise), statuam, Pseud. Cic. p. Dom. 30, Liv. 40, 34; sædv. at opføre el. bygge, aram, id., Virg.,

templa, id., tropaeum, Nep. Dat. 8, domum, Hor., urbem, Cic., Liv.; — 3) fremsætter, (navnl. til Bevertning el. for nogen); - ∾ porcum alicui, Martial. 8, 22, ogs. ad aliquem, Juvenal. 5, 135; cf. Hor. Sat. 2, 2, 23: posito pavone; ligel. ∾ merum el. Bacchum el. Lyaeum, (i. e. vinum), Ovid.; - ogs. udsætter, praemium, Belønning (el. som Belønning), Liv. 41, 23, o. Virg. Aen. 5, 292; - ogs. sætter derimod (i Spil el. i Veddemaal); pono pallium, Plaut. Curc. 2, 3, 76; ∾ pocula fagina, Virg. Ecl. 3, 36; — 4) at sætte el. lægge hen el. bort, at aflægge el. tage af sig, at nedlægge el. bortlægge; - ∾ tunicam, (neml. for at giøre sig let), Cic. Tusc. 5, 20; Mollia de tenero velamina corpore ponit, Ovid. Met. 4, 345; cf. ibd. 11, 652: positisque e corpore pennis In faciem Ceycis abit; ∾ barbam, Suet. Calig. 5; - ∾ arma, Caes., hastas, Liv. 30, 8; - quum posui librum, Cic.; ∾ libros de manibus, id.; — II) „fig."; A) „alm."; 1) ∾ insidias contra dignitatem alicujus, (lægge Snarer derfor), Cic. Agr. 2, 18; ∾ se in possessione, Senec. d. Ir. 1, 7; ∾ aliquem in gratia, ogs. in gratiam, (giøre yndet), Cic.; s. und. gratia; men ∾ aliquem in crimen atque infamiam populo, (i. e. apud populum), Plaut. Trin. 3, 3, 11; in laude positi (homines, som blive roste), Cic. Sest. 66; men id. Pis. 4: his fundamentis positis consulatus tui, (efter at have begrundet el. begyndt det saaledes); — 2) nedlægger deri, henvender derpaa, anvender dertil; - ∾ pecuniam apud aliquem (sc. foenori: udsætte el. udlaane), Cic. Verr. 3, 70; cf. Hor. A. P. 421, ogs. id. Epod. 2, 70; ∾ sumptum melius, (anvende bedre), Cic.; cf. id. Fam. 13, 64; ∾ totum animum atque omnem curam ··· suam in re aliqua, id. Mur. 22; - navnl. ogs. om Tiden: at anvende el. tilbringe saa el. saa, id. Brut. 22; ligel. Ovid. Pont. 1, 5, 48: Quo ponam vigilans tempora longa modo; otium recte ponere, (giøre god Brug deraf), Hor.; - ogs. at henſætte el. henstille dertil, lade beroe derpaa; omnem spem salutis in virtute ponebant, Caes. B. G. 5, 34; ∾ spem otii in Pompejo, id. Att. 6, 1, 14; ∾ in dubio, utrum etc., (lade uafgiort), Liv. 34, 5; cf. id. praef.; men quantum in amore tuo ponam, (hvormeget jeg stoler derpaa), Cic. Att. 2, 23; res posita erat in celeritate, Caes. B. G. 7, 4; men Plaut. Capt. 5, 2, 4: ne spem ponas, me etc., (du skal ikke troe, at jeg osv.); men ibd. 3, 5, 30: ∾ caput suum periculo, (udsætte for Fare); — 3) anstiller el. gior el. holder, rationem cum aliquo, (gior Afregning med nogen), Colum.; ligel. ∾ calculos, Plin. Ep. 2, 19; df. ∾ rudimentum, Liv., Suet., tirocinium, Justin., (aflægge sin første Prøve); - ogs. at giøre el. indføre, leges, Cic. Verr. 5, 11, ritus festos, Tac. Hist. 5, 5; men Cic. Att. 10, 18: ut male posuimus initia, sic cetera sequuntur; - „poet." ogs. at giøre dertil; Eruam et aequa solo fumantia culmina ponam, Virg. Aen. 12, 569; — B) „bes."; 1) at sætte el. hensætte el. anføre el. sige; - ut paullo ante posui, Cic. Fam. 1, 9; ∾ aliquid pro certo, (paastaae som vist), Liv. 10, 9; ∾ pro argumento (anføre som Beviis), quod etc., Cic. Brut. 80; tantum verbo posuit, m. acc. c. inf., (har blot udsagt det, neml. uden Beviis), id. Verr. 2, 38; — b) df. ogs. a) at opstille el. fremsætte til Behandling el. Besvarelse; - ∾ quaestiunculam, Cic., de quo quis audire velit, id. Tusc. 1, 1; — b) at fastsætte el. antage; - Verum pono, esse victum eum, (jeg antager el. forudsætter det), Ter. Phorm. 4, 3, 25; posito atque concesso, Cic. Div. 1, 52; - ogs. at holde el. ansee derfor; - ∾ aliquid in beneficio, (ansee som Velgierning), Cic. Fam. 15, 4; ∾ mortem in malis, id. Fin. 3, 8; - hvs. pass.: poni in vitiis, (holdes for en Lyde), Nep. Epam. 1; cf. id. praef.: quae omnia apud nos ··· infamia ponuntur, (holdes for en Skændsel); - df. ogs. at antage el. mene, men kan da ogs. hede: at lære el. erklære el. paastaae, saal. Cic. Acad. 1, 10: in quibus ponebat (Zeno) nihil esse momenti; cf. id. Leg. 2, 3; — b) ∾ nomen rei el. homini, (at benævne); - vid. Cic. N. D. 1, 17, o. Virg. Aen. 7, 63; men Hor. Sat. 2, 3, 47: qui tibi nomen Insano posuere (s. insani: som have kaldt dig afsindig); men Ovid. Fast. 2, 859: Ex vero positum permansit Equiria nomen; — 2) aflægger el. lader fare, curas, Liv., metum, Ovid., moras, id., Hor., animos feroces, Liv. 8, 1; cf. Virg. Aen. 1, 302; ∾ iram, vid. Hor. A. P. 160, amorem, Ovid.; ∾ vitam, (omkomme), Cic., Nep.; men ∾ auspicia, (ophøre at bruge dem), Cic. N. D. 2, 3; Sed non idcirco flammae atque incendia vires Indomitas posuere, Virg. Aen. 5, 679; - „poet." ogs.: at lade ophøre, d. e. at stille el. berolige; saal. ∾ freta, Hor. Od. 1, 3, 16; ligel. absol.: ventus ponit (sc. se), ophører el. lægger sig, Virg. Aen. 7, 27; cf. ibd. 10, 103; - men Cic. Orat. 59: ponendus est enim ille ambitus, non abjiciendus, (man bør lade Perioden ende med en vis Omhu); — III) partic. pŏsĭtus, 3, ogs. som adj.; A) om Localiteter: liggende, beliggende; - Romam in montibus positam et convallibus etc., Cic. Agr. 2, 35; cf. id. Manil. 18; men portus ex adverso urbi positus, Liv. 45, 5; tumulus opportune ad id positus, id. 28, 13; — B) „poet." ligesom situs (Liv. 1, 2): begraven; - qua (luce) positis justa feruntur avis, Ovid. Fast. 5, 480; - men positus somno, s. sopitus, vid. Virg. Aen. 4, 527; — not.: forel. perf. posivi (f. posui), Plaut.; ligel. posiveris o. posiverunt, Cato; - perf. syncop. postus, (f. positus), Lucr. 1, 1058, oftere, Sil.

pons, tis, m.: en Bro; I) „alm.": Bro over en Flod, ogs. over et Morads; - pontem in flumine facere, (slaae Bro derover), Nep., Caes.; ligel. amnem ponte jungere, Liv., Curt.; ligel. flumini pontem imponere, Curt., injicere, Liv., Tac., indere, id.; - ponte flumen transmittere, Plin. Ep., trajicere, Flor., (sætte derover); pontem abrumpere el. solvere, Tac., rescindere el. dissolvere, Nep., interscindere, Cic., vellere, Virg., (afkaste el. afbryde); - pontibus palude constrata, Hirt. B. G. 8, 14; cf. Tac. Ann. 1, 63; — II) „bes." ifølge en Lighed: a) den Bro, hvorover man gaaer til og fra Skibet; vid. Virg. Aen. 10, 288 o. 654; — b) ofte ogs. i Krigssproget: deels Bro el. Gang, hvorved Murens Taarne sættes i Forbindelse; vid. Virg. Aen. 9, 170 (o. Serv. ibd.); - oftere: den Bro, som man fra en Beleiringsmaskine lod falde paa Muren, for derover at trænge frem; vid. Suet. Aug. 20, o. Tac. Ann. 4, 51; - ogs. paa Skibsdækket: et slags Forhøining til Kastemaskinen, Tac. Ann. 2, 6; df. ogs. paa et Beleiringstaarn: Stillads el. tabulatum, hvorpaa Skytset opstilledes, vid. Virg. Aen. 9, 530, o. ibd. 12, 675; — c) i det romerske Comitium vare der opførte snevre Broer el. Gange, hvorover de Stemmegivende maatte gaae enkelte ind i Septa, for der at afgive deres Stemmetavler, hvorom Cic. Att. 1, 14: operae Clodianae pontes occupaverant, tabellae administrabantur ita, ut nulla daretur: u t i r o g a s; cf. auct. ad Her. 1, 12, navnl. ogs. Ovid. Fast. 5, 634, (hvorefter de Ældre, vid. Fest. s. v. s e x a g e n a r i u s af de Yngre undert. kastedes ned fra disse Broer); s. ogs. Cic. R. Am. 35; — not. a: ved Broer havde Tiggere ofte deres Stade, Senec., Juvenal., Martial.; ogs. betaltes undert. Bropenge for Overgangen, Senec. Const. Sap. 14; — not. b: Pons Argenteus, Lepid. ap. Cic. Fam. 10, 31: Sted med Bro over flumen Argenteum (hod. Argens i Provence); - Pons Campanus, over Floden Savo i Campanien, Hor., Plin.

***p o n t ā t ĭ c u m**, i, n.: Brotold el. Bropenge, Ammian. 5, 1; o. — **p o n t ĭ c ŭ l u s**, i, m., dem.: liden Bro el. Overgang; vid. Cic. Tusc. 5, 20, o. Catull. 17, ogs. Suet. Caes. 31: si ponticulum transierimus, etc.; — [pons]. — **1. P o n t ĭ c u s**, 3, s. und. 2. Pontus. — **2. P o n t ĭ c u s**, i, m.: Navnet paa en med Propertius og Ovidius samtidig romersk Digter; vid. Propert. 1, 7, in., o. Ovid. Trist. 4, 10, 47.

pontĭfex, ĭcis, m., [efter Varr. L. L. 5, 15, af pons o. facere, rimel. m. Hensyn paa visse Præsters Kald at indvie pontes i Comitium]; pl. pontifices: den fornemste Præsteclasse i Rom, el. ligesom Overpræster, hvorom id. Leg. 2, 8, (e XII Tabb.): divis aliis alii sacerdotes, omnibus pontifices, singulis flamines sunto; cf. id. d. Or. 3, 19; – de af Numa indsatte pontifices vare fire Patricier, hvortil a. u. c. 454 kom fire Plebejer, indtil Sulla forøgede deres Antal til 15; vid. Liv. 10, 6; – omnibus unus praefectus fuit a Numa, isque pontifex maximus appellatus, (Ypperstepræsten), Liv.; cf. id. 1, 20; denne valgtes af Folket, id. 25, 5, o. Cic. Agr. 2, 7; – ogs. mærkes Liv. 22, 57: scriba pontificis, quos nunc minores pontifices appellant; – pontificum commentarii, Liv. 4, 3, el. libri, Hor. Ep. 2, 1, 26, de af pontifex maximus giorte Optegnelser over hvert Aars Tildragelser; vid. Cic. d. Or. 2, 12; – endel. coenae pontificum, Hor. Od. 2, 14, 28, (de prægtige Maaltider, som gaves ved dette Embedes Tiltrædelse); — not.: sild. en Biskop, Sidon.

*pontĭfĭcālis, e: hørende til el. benævnt efter pontifex maximus; – ∾ honos, Ovid. Fast. 3, 420, Ypperstepræstens Embede; – ∾ ludi, (som af ham anstilledes); vid. Suet. Aug. 44; ∾ insignia, Liv. 10, 7; cf. Cic. Leg. 2, 21; – pontĭfĭcātus, us, m.: Overpræstedømmet, vid. Ps.Cic. Harusp. resp. 9; ∾ sacerdotum, Vell.; cf. Tac. Hist. 1, 77; men ∾ maximus: Ypperstepræstedømmet, Suet. Caes. 13, oftere; o. — pontĭfĭcĭus, 3: = pontificalis; – ∾ libri, Cic. d. Rep. 2, 31; cf. id. N. D. 1, 30: ne in pontificiis quidem nostris (sc. libris) etc.; men ∾ pes, Diomed., i. e. spondeus; — II) ds. subst. o. „overf.": pontificium, i, n.; en Overpræstes el. Biskops Værdighed, Solin., Cod. Theod.; — B) fri og uindskrænket Magt el. Ret til at giore noget; – cujus negotium id pontificiumque esset, Gell. 1, 13; — [pontifex].

pontīlis, e, [pons]: der ligner en Bro; – ∾ stratus, Veget., rimel. Bredegulv. — Pontinus, 3, s. und. Pomptinus. — pontivagus, 3, [1.pontus, vagor]: som giennemstreifer el. giennemseiler Havet; – ∾ Cumani, poët. in Anthol. B. 1, p. 487. — Pontĭus, a: romersk Slægtsnavn; – mærkelig er C. Pontius, der indesluttede den romerske Hær i de caudinske Pasfer, Cic. Off. 2, 21, Liv. 9, 1, o. A.; – en anden Pontius omtales Suet. Caes. 78. — ponto, ōnis, m., [pons]: etslags gallisk Fartøi el. Transportskib, Caes. B. C. 3, 29; — II) rimel. ogs. etslags Skibsbro el. Færge, Digest., Auson.

1. pontus, i, m., πόντος; 1) Havet; (poetisk Ord); – saevitque minaci murmure pontus, Lucr. 1, 277; aequora ponti, id., Virg.; freta ponti, id.; cf. id. Ge. 4, 430, o. Hor. Od. 3, 3, 38; — II) ds. „overf."; A) Dybde el. Dybhed; – pontus maris, Virg. Aen. 10, 377; — B) Bølge; – Unam (sc. navem) ··· Ipsius ante oculos ingens a vertice pontus In puppim ferit, id. ibd. 1, 114.

2. Pontus, i, m., Πόντος, [besl. m. frgd.]: det sorte Hav; ogs. Pontus Euxinus; – vid. Mela 1, 1 o. 3, o. Plin. 4, 24; men Cic. Verr. 4, 58: in Ponti ore et angustiis, (i. e. in Bosporo Thracico); — bb) ds. „overf."; a) „alm.": Landet om el. ved det sorte Hav; – Medeam ex eodem Ponto profugisse, Cic. Manil. 9; cf. Ovid. Trist. 5, 10, in.; — b) den lilleasiatiske Provinds Pontus; vid. Cic. Agr. 1, 2, o. ibd. 2, 19, ogs. Vell. 2, 38, Flor. 3, 5, o. A.; — B) ds. Ponticus, 3: hørende til Pontus, pontisk, mare, Liv. 40, 21, terra, Ovid., populi, Mela 1, 2; ∾ pinus, Hor. Od. 1, 14, 11; ∾ nuces, (etslags Hasselnødder), Plin.; ∾ mures, (Hermeliner), id. 8, 55, o. id. 10, 93; ∾ serpens, Juvenal. 14, 114, (den Drage, der bevogtede det gyldne Skind); – endel. ∾ radix: Rhapontik (el. Rhabarbara), Cels.; men ∾ Rha, vid. Ammian. 22, 8; — not.: Epistolae ex Ponto heder en Samling af poetiske Breve fra den til Tomi ved Pontus Euxinus forviste Digter Ovidius; cf. id. Trist. 5, 10, in.

*pōpa, ae, m.: etslags Offerbetient el. Offerslagter, Cic. Mil. 24, succinctus, (af hans Dragt), Propert.; cf. Suet. Calig. 32; — II) ds. „overf.": popa venter, Tykmave, Pers. 6, 74. — pŏpănum, i, n., πόπανον: etslags Offerkage, Juvenal. 6, 541. — pŏpellus, i, m., dem. af populus: den ringere Del af Almuen, Hor. Ep. 1, 7, 65, o. Pers. 4, 15. — Popilius o. Popillius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf kan mærkes: M. Popilius Laenas, (cons. a. u. c. 395), Cic. Brut. 14; o. C. P. L., der udførte Mordet paa Taleren Cicero, Liv. epit. 120, Senec.; — B) ds. Pŏpīlius, 3, gens, Cic. Leg. 2, 23.

†pŏpīna, ae, f., [besl. m. πέπτω, i. e. coquo]: Kogeri, Tilberedelse af Spiser; ogs. disse Spisers Udsalg el. Udsalgssted, ogs. Spisequarter el. Vertshus el. Kro; – bibitur, estur, quasi in popina, haud secus, Plaut. Poen. 4, 2, 13; navnl. ogs. hvor der svires, Cic. Phil. 2, 28, o. ibd. 13, 11; ∾ uncta, Hor.; ∾ immundae, id.; — II) „overf.": Fraaseri el. Fylderi, Cic. Pis. 6, o. id. Phil. 3, 8; ds. — pŏpīnālis, e: hørende til Kokkenet el. til Maden, deliciae, Colum., luxuria, Appul.; o. — pŏpīnārĭus, i, m.: Spisevert el. Marketender, Lamprid. — pŏpīnātor, oris, m., [popinor]: = flgd., Macrob. — *pŏpīno, ōnis, m.: Fraaser el. Svirebroder, Varro, Hor. Sat. 2, 7, 39, o. Suet. Gramm. 15; o. — pŏpīnor, ari, v. dep. n.: at fraase el. svire, Treb. Poll.; — [popina].

poples, ĭtis, m., [rimel. at sammenl. m. adv. ὀκλάξ, i. e. genu flexo]: Knæboiningen el. Knæhasen (hos Mennesker og Dyr); – poplites intus flectere hominis modo (om Elephanten), Plin.; jacentes succisis poplitibus, Liv. 22, 51; cf. Virg. Aen. 9, 762; poplites alternis genibus imponi, Plin. 28, 17; — II) „overf.": Knæet; – Poplite subsidens, (synkende ned paa Knæ), Virg. Aen. 12, 492; cf. ibd. 927: duplicato poplite, (i. e. flexo genu); men contento poplite, Hor. Sat. 2, 7, 97; derim. poplitesque procumbunt, Lucr. 4, 950, (i. e. genua); men poplitibus se excipere, (falde paa Knæerne), Curt. 6, 1. — Poplĭcŏla (el. -cŭla), ae, m., [populus, colo]: som ærer Folket, en Folkeven, som Tilnavn for den Valerius, der fordrev Kongerne; hvf. sild. Publicola, vid. Liv. 2, 8, ogs. Cic. d. Rep. 2, 31, o. Hor. Sat. 1, 10, 28. — poplĭcĭtus, adv., s. und. publicitus. — poplĭcus, 3, s. und. publicus. — Poplĭfŭgĭa, (Populifugia), orum, n., [populus, fugio], sc. solennia el. sacra: en romersk Fest (Non. Jul.), vid. Varr. L. L. 6, 3, o. Piso ap. Macrob. Sat. 3, 2. — poplus, i, o. popolus, i, s. und. 1.populus, not.

Poppaeus, a: romersk Slægts- o. Personsnavn; saal. ∾ Sabinus, Tac. Ann. 1, 80; – Poppaea Sabina: Gemalinde af K. Nero; vid. Tac. Ann. 13, 45 flgd.; — B) ds. Poppaeānus, 3; hvf. ∾ pinguia: et efter denne Poppæa benævnt Skonhedsplaster, Juvenal. 6, 462. — poppysma, atis, n., o. poppysmus, i, m., πόππυσμα, ποππυσμός: Smækken el. Slag med Tungen, (som Tegn paa Bifald), Juvenal. 6, 584; – men imod Lynilden, som etslags Ceremoni, Plin. 28, 5. — poppyzon, ontis, m., ποππύζων: der smækker med Tungen, Plin. 35, 36.

*pŏpŭlābĭlis, e: som lader sig ødelægge el. forstyrre; – Interea, quodcumque fuit populabile flammae (dat.), Mulciber abstulerat, Ovid. Met. 9, 262; o. — pŏpŭlābundus, 3, ligesom populans: hærjende, forstyrrende, plyndrende, Liv. 1, 15; – ogs. c. acc.: populabundus agros, Sisenn. ap. Non.; — [populor].

pŏpŭlāris, e, [1.populus]; 1) „egenl."; A) „alm.": hørende til Folket el. til Indvaanerne, (navnl. til Mængden el. den ringere Del deraf); – ∾ leges, Cic. Leg. 2, 4, (i. e. populi leges: som ere givne af

Folket); ∾ tribunal, (som bør staae enhver aaben), id. Qu. Fr. 1,1,8; ∾ laudes, (Berømmelse hos Folket), id. Acad. 2, 2; ligel. ∾ aura, id. d. Har. resp. 20, o. Hor. Od. 3,2, 20, ogs. ∾ ventus, Cic. Cluent. 47, Folkets Gunst, (m. Bibegr. af dets Ustadighed); – ∾ munus, Cic. Off. 2, 16, (som gives til Folket); ligel. ∾ coena, Plaut.; – ∾ civitas, (Demokratiet; opp. civitas regia), Plin. 7, 57; – ∾ carmen, (Folkesang), Senec.; cf. Cic. Off. 2, 10: popularibus verbis ··· de populari opinione etc., (med folkelige el. gængse Ord osv.); — b) subst. popularia (sc. subsellia): Folkets Sæder i Theatret, Suet. Claud. 25, o. id. Dom. 4; — II) „bes."; A) som er af det samme Folk el. Land, indenlandsk el. borgerlig; bs. „poet.": ∾ flumina, (i. e. ejusdem regionis), Ovid. Met. 1, 577; cf. ibd. 7, 498: ∾ olivae (ramum tenens: der var voxen i hans Fødeland Attika); — 2) bs. subst. popularis, is, m.: Landsmand; – populari et sodali suo etc., Cic. Acad. 2, 37; O mi popularis, salve, Plaut. Poen. 5, 2, 79; cf. Sall. Jug. 58; ogs. popularem esse alicui, Ovid. Met. 12, 191; — bb) „overf." ogs.; a) om Dyr og Værter paa el. fra samme Sted; vid. Plin. 8, 82, o. Ovid. Ib. 503, ogs. Plin. 15, 12; — b) om Personer af samme Stand el. Sysfel, odl.: Staldbroder, Kammerat; – Amicus summus meus et popularis Geta, (min Standsfælle el. Medslave), Ter. Phorm., in.; populares conjurationis, Sall. Catil. 24; ∾ sceleris, ibd. 22; men invitis nostris popularibus, Senec. Vit. beat. 13, (i. e. invitis Stoicis); — B) med politisk Hensyn: som holder med Folket (i Modsætning af Adelen), demokratisk, populær; – (res publica) ex tribus generibus illis, regali et optimati et populari confusa modice, Cic. d. Rep. 2, 23; homo maxime popularis, qui etc., Cic. Cluent. 28; men consul veritate, non ostentatione popularis, id. Agr. 1, 7; cf. id. Catil. 4, 5; men ∾ ingenium, Liv. 2, 24; – bs. subst., populares: Folkepartiet el. Demokraterne, (opp. optimates el. Aristokraterne); vid. Cic. Sest. 45, o. id. Off. 1, 25; — C) efterel. er subst. pl. populares, d. e. Borgerne, i Modsætn. af milites, Capitolin. M. Aurel. 17; ligel. milites dispositi ··· ad tuendam popularium quietem, Digest.; — E) hørende til den ringeste Del af Folket; bs. „alm.": ringe el. slet i sit Slags; – ∾ sal, Cato; ∾ notae pulli (apium), Colum.; – men absol., popularia agere: drive Narrestreger, Laber. ap. Non.

*pŏpŭlārĭtas, atis, f.; I) „egentl.": Landsmandsskab; – Popularitatis causa etc., Plaut. Poen. 5, 2, 81; — II) (efter popularis nr. II, B): Stræben efter at behage Folket; – quanto rarior apud Tiberium popularitas, tanto etc., Tac. Ann. 3, 69; cf. Suet. Tit. 8, o. id. Calig. 15; o. — pŏpŭlārĭter, adv.: paa Folkets el. Mængdens Viis, almindeligen el. sædvanligen; – ∾ metiri annum reditu solis, Cic. d. Rep. 6, 22; men ∾ loqui, (forstaaeligen for alle), id.; cf. id. Fin. 5, 5; — II) (efter popularis nr. II, B): paa en for Folket behagelig el. gavnlig Maade; – quum in agendo multa populariter, tum illud male, etc., Cic. Off. 2, 21; – ogs. agitatorisk el. forstyrrende; conciones seditiose et populariter concitatae, Cic. Cluent. 31; — [popularis].

pŏpŭlātim, adv., [populus]: fra Folk til Folk, d. e. overalt; (men alene forel.); – Poëta placuit populatim omnibus, Pompon. ap. Non. — 1. pŏpŭlātio, onis, f., [populor]; I) „egentl."; A) „alm.": Hærjen, Plyndren, Plyndring; – populationem effuse facere, Liv.; hostem populationibus prohibere, Caes.; — B) „bes." o. „metonym": det vundne Bytte el. Rov; – pleni jam populationum, Liv. 2, 43; — II) „fig."; A) „overf.": Fordærvelse, (navnl. Sædens ved Uvoi); – a populatione murium formicarumque frumenta defendere, Colum. 2, 20; — B) „ment."; – ∾ morum atque luxuria etc., (Sædelighedens Forfald), Plin. 9, 53. — 2. pŏpŭlātĭo, onis, f., [populus]: Befolkningen el. Folket, Sedul.

*pŏpŭlātor, oris, m.: som hærjer el. plyndrer; – ∾ agrorum, Liv.; bs. „poet.": ∾ Trojae (Atrides), Ovid. Met. 13, 655; ligel. „poet." om Dyrene: ∾ glandis (aper), Martial. 7, 27; — II) „fig.": som fordærver el. forstyrrer; – Et luxus populator opum, Claudian.; — bs. fem. pŏpŭlatrix, icis, Siculi profundi (virgo), Stat., (i. e. Scylla); – men „overf.": ∾ Hymetti (apis), Martial. 13, 101; o. — pŏpŭlātus, us, m., ligesom 1. populatio: Plyndring; – Ardent Hesperii saevis populatibus agri, Lucan. 2, 534; — [populor].

*pōpŭlētum, i, n.: en Poppelskov, Plin. 14, 8; o. — pōpŭlĕus, 3: af Poppeltræer, umbra, Virg., frondes, id., corona, Hor., silva, Senec.; — [2. populus]. — pōpŭlĭfer, a, um, [2. populus, fero]: bærende Poppeltræer, el. omgiven deraf, Padus, Ovid., Spercheos, id. — Pōpŭlĭfŭgĭa, orum, f. und. Poplifugia. — pŏpŭliscītum, i, n.; rigtigere adskilt: populi scitum, (Folkebeslutning), Nep. Arist. 1; cf. scitum populi, Liv. 45, 25. — pŏpŭlĭto, are, v. a., intens af populor: plyndrer el. røver, fructum agri, Digest., inc. — pōpulnĕus, 3, Cato, o. pōpulnus, 3, Plaut., ligesom populeus, af Poppeltræer; – populneam frondem caedere, Cato; men populna sors, (Terning af Poppeltræ), opp. abiegna, Plaut. Casin. 2, 6, 32.

pŏpŭlo, avi, atum, 1, v. a., ligel. populor, atus sum, v. dep. a., [af 1. populus, altf. oprdl.: at affolke; f. nedenf. Liv. 3, 6; el. efter Freund: at udbrede sig over en Egn, neml. for at plyndre]; bs. I) act.: ødelægger el. fordærver, navnl. hærjer med Fiendehaand, udplyndrer; – se Remorum agros populaturum, Caes. B. G. 5, 56; uri sua popularique passi, Liv. 3, 3; cf. Virg. Aen. 12, 263; – provinciae populatae, vexatae, etc., Cic. Div. in Caecil. 3; cf. Hor. Od. 3, 5, 24; — B) ogs. „overf."; a) om anden Ødelæggelse; vid. Liv. 3, 6; urbem Romanam ··· morbo populari, (hærjedes el. affolkedes); – „poet." ogs. om Ødelæggelse ved Uvoi, el. ved Rovdyr, el. ved Ilden; vid. Virg. Ge. 1, 185, Ovid. Met. 1, 249, o. ibd. 2, 319; — b) at berøve el. blotte derfor; – Ora manusque ambas populataque corpora raptis Auribus, Virg. Aen. 6, 496; cf. Ovid. Hal. 36; ligel. „poet.": at borttage el. bortrøve; vid. Senec. Agam. 501: navis ··· omni decore populato levis; — II) dep. populor m. s. Bem.; – noctu populabatur agros, Cic. Off. 1, 10; ligel. consules ··· hinc Volscos, hinc Aequos populantur, Liv. 3, 23; cf. Flor. 3, 7; — B) „overf.": formam populabitur aetas, (vil ødelægge den), Ovid. Medic. 45; men Virg. Aen. 12, 525, (om de oversvømmende Floder): Quisque suum populatus iter, etc.

1. Pŏpŭlōnĭa, ae, f., [populor]: som afvender Ødelæggelse; Tilnavn til Juno; vid. Macrob. Sat. 3, 11. — 2. Pŏpŭlōnĭa, ae, f., ogs. Populonium, i, n., ogs. Populonii, orum, m.: Kystſtad i Etrurien, hvis Ruiner findes i Piombino; – den første Form har Mela 2, 4, o. Virg., den anden, Plin. 3, 8, den tredie, Liv. 30, 39; — B) bs. Pŏpŭlōnienses, ium, m.: Indvaanerne af Byen P., Liv. 28, 45. — pŏpŭlor, atus sum, 1, v. dep. a., f. und. populo.

pŏpŭlōsĭtas, atis, f.: en Mængde, deorum, Arnob.; ogs. absol. populositas (sc. hominum), Sidon.; af — pŏpŭlōsus, 3, [1. populus]: folkerig el. talrig; – Indi gens populosa cultoribus, Appul.; – compar., f. nedenf.; superl., ∾ insula, (meget folkerig), Solin.; — II) „overf.": af stort Omfang; – ∾ corpore (Briareus), Sidon.; populosior globus, Veget.

1. pŏpŭlus, i, m., [skal være f. pubulus af pubes, altf. oprdl.: det til Krigstienesten voxne el. dygtige Mandskab]; bs. I) „egentl."; A) „alm.": Folket el. Indbyggerne i en By el. i et Land, el. som hørende til det samme Samfund el. til den samme Stat; – populus autem (est) ··· coetus multitudinis juris consensu et utilitatis communione sociatus, Cic. d.

Rep. 1, 25; populus Romanus omnium gentium victor dominusque, id. Phil. 6, 5; defecere ad Poenum populi hi, Atellanes, etc., Liv. 22, 61; non populi, sed plebis eum magistratum esse, (vedkom ikke hele Folket, men alene Almuen), id. 2, 56; judicia populi, Cic. Leg. 3, 16, (de offenlige Retter, som Prætorerne forvalte paa Folkets Vegne); cf. id. Verr. 1, 42, o. ibd. 5, 48; – „poet." ogs. mittere in populos, (lade komme ud, lade blive bekiendt), Val. Fl.; ligel. ire el. exire in populos, (blive bekiendt), Sil., Senec.; — B) „bes.": Folket i Modsætning af Øvrigheden; – invito populo senatuque Syracusano, Cic. Verr. 2, 21; cf. Liv. 2, 56: patres (i. e. senatum) in populi ··· fore potestate; – navnl. ogs. i Rom: Folket el. Almuen el. Borgerstanden; vid. Martial. 8, 15, ogs. Liv. 31, 50; – men Nep. Cim. 2: ∾ urbanus, opp. exercitus; — not.: undert. er populus, Folk el. Stamme: en Deel af gens el. Nation; – vid. Liv. 4, 49: Bolanis, suae gentis populo, praesidium ferre; cf. id. 6, 12, o. Ovid. Met. 2, 215; — II) „overf.": Folk, d. e. Hob el. Mængde; – in tanto populo (sc. fratrum, om 50 Brodre), Justin. 10, 1; cf. Ovid. Her. 9, 52; men quindecim liberi homines : populus; totidem servi: familia, Appul.; – duo populi (apum: tvende Bisværme), Colum.; – ogs. enhver Hob el. Mængde; ∾ imaginum, (som paa engang vise sig i Speilet), vid. Plin. 33, 45; ligel. ∾ spicarum, Pallad., scelerum, Sidon.; — not.: poplus f. populus, Plaut.; men popolus f. populus, Fab. Pict. ap. Gell. 1, 12. — 2. pōpŭlus, i, f.: Poppelen el. Poppeltræet, Ovid. Her. 5, 27, er nigra el. alba, etc., vid. Plin. 16, 35; ∾ alba, Solvpoppelen, Hor. Od. 2, 3, 9; – fremdeles var Poppeltræet Hercules helliget, Virg. Ecl. 7, 61, (Serv.), o. Phaedr. 3, 17; – men Phaethons Søstres Forvandling til Poppeltræer f. Ovid. Met. 2, 345 flgd.

por, forældt. f. puer, i Forbindelserne Marcipor, Lucipor, etc., i. e. puer el. servus Marci el. Lucii, Priscian. — porca, ae, fem. af porcus: Hungrisen el. Hunsvinet, ogs. en Grisesø, Cato, Pallad.; – ∾ avida, Hor.; Stabant, et caesa jungebant foedera porca, Virg. Aen. 8, 641, (Serv.); — II) „overf." paa Landbruget heder porca: den imellem tvende Furer (sulci) fremragende Jord; – in summo porcae dorso (collocare semina), Colum.; men Varr. ap. Fest.: (porcae), quod porrigant frumenta; — not.: i Hisp. Baet. er porca: et Stykke Land af en vis Størrelse; vid. Colum. 5, 1. — porcārĭus, 3, [1. porca]: af en Grisesø, vulva, Plin.; — II) bs. subst. porcarius, i, m., (sc. pastor): Svinehyrde, Jul. Firm. — porcastrum, i, n.: = porcilaca, Portulak, Appul.

porcellīnus, 3, [porcellus]: af et ungt Svin, glandulae, Apic. — porcellĭo, onis, m.: en Kelderorm, Coel. Aur., rimel. besl. m. flgd. — porcellus, i, m., dem. af porculus: lidet Svin, liden Gris, Varro; ogs. ungt Vildsvin, Phaedr. 2, 4. — porcĕo, ēre, v. n., [porro, arceo]: holder tilbage el. hindrer derfra; (forel. Ord; vid. Paul. ex Festo p. 15, Müll.); – Deum me incendit facere pietas, civium porcet pudor, Enn. ap. Non.; hunc ··· frugibus suis porcet, Varr. ibd.; s. ogs. Pacuv. o. Att. ibd. — porcetra, ae, f., [1. porca], efter Melissus ap. Gell. 18, 6: So, som ikkun engang har kastet Grise, (opp. scrofa). — porcīlāca, ae, f., f. portulaca: Portulak, Plin. 20, 81. — porcīnārĭus, i, m., [s. porcina und. flgd.]: som sælger Svinekiød el. Flesk, Plaut. Capt. 4, 3, 5. — porcīnus, 3, [porcus]: af et Svin, polimenta, Plaut.; elephantes porcina vox terret, (Grisesskrig, Gryntén), vid. Senec. d. Ir. 2, 12; — b) ogs. subst. porcina, ae, f., (sc. caro): Svinekiød el. Flesk, Plaut. Capt. 4, 2, 69; — II) „overf." i Krigssproget; ∾ caput: Svinehovede el. Svinetryne; bs. ligesom cuneus: etslags kileformet Slagorden, Veget.

Porcĭus, a: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf her mærkes; I) P. Porcius Laeca, trib. pl. a. u. c. 454; efter ham benævnes: lex Porcia; vid. Liv. 10, 9: gravi poena, si quis verberasset necassetve civem R., sanxit; cf. Sall. Catil. 51, ogs. Cic. Rab. perd. 3 o. 4; — II) M. Porcius Cato (Censorius el. Major), cons. a. u. c. 559: vid. Nep. Cato, ogs. Cic. d. Senect., hvilken Afhandling ogs. heder Cato Major, fordi han deri indføres talende; efter ham benævnes ogs. basilica Porcia, vid. Liv. 39, 44; — B) bs. Porcius, 3, basilica, s. ovenf.; — III) M. Porcius Cato den Yngre, ogs. Uticensis (af hans bekiendte Endeligt i Byen Utica), samtidig med Taleren Cicero, og efter Manges Dom sin Tids største Mand; cf. Sall. Catil. 54, ogs. id. ibd. 52; – en Mindetale (laudatio) over hans Søster Porcia omtales Cic. Att. 13, 37 o. 48.

porcŭla, ae, f., dem. af porca: liden Hungris, Plaut. Mil. gl. 4, 2, 68. — *porcŭlātĭo, onis, f.: Opdræt af unge Svin, Varro; o. — porcŭlātor, oris, m.: som tillægger unge Svin, Colum.; — [porculus]. — porcŭlētum, i, n., [af porca]: en med Furer el. i Beder afdelt Ager, Plin. 17, 35. — porcŭlus, i, m., dem. af porcus: liden el. ung Gris, Plaut. Men. 2, 2, 38; cf. id. Rud. 4, 4, 126; ∾ minusculi, Gell. 4, 11; — II) „overf." ifølge etslags Lighed; A) ∾ marinus, Plin. 9, 17, ligesom Søsvinet: etslags ubekiendt Fisk; — B) porculus (in media sucula), Cato: etslags Hage i Vinpressen.

porcus, i, m., [d. forældt. πόρκος f. κάπρος, i. e. aper el. verres): Hansvinet el. Hangrisen; ogs. „alm.": Svin el. Gris; navnl. ogs. Pattegris, Varro, Colum.; – ogs. collect.: villa abundat porco, haedo, etc., Cic. d. Senect. 16; – ponere porcum, (fremsætte til Bevertning), Martial.; – brugtes ogs. navnl. til Offer el. Sonoffer, Hor. Ep. 1, 16, 58; herom ogs. porcus femina, Cato, Cic. Leg. 2, 22; – navnl. offredes ogs. porcus for Afsindige, Plaut. Men. 2, 2, 15 flgd.; ligel. til Larerne, til Genius, til Tellus, vid. Hor. Sat. 2, 3, 165, o. id. Od. 3, 17, 15, ogs. id. Ep. 2, 1, 143; – porcus Trojanus, (comisk Efterligning af equus Trojanus), Petron., Macrob., (fyldt med Kramsfugle); – men porci caput, om en Slagorden, Ammian.; s. und. porcinus; — II) „overf." ifølge en Lighed; A) etslags Fisk, Plin. 32, 9, ogs. ∾ marinus, id. ibd. 19; — B) med Lune heder en mæsket Person: porcus de grege Epicuri, Hor. Ep. 1, 4, 16; cf. Catull. 39, 11: Aut porcus Umber aut obesus Etruscus; — not.: hos Varro ogs.: det qvindelige Lem. — porgo, ctr. f. porrigo, s. und. porrigo not.

porphȳrētĭcus, 3, [πορφύρα]: purpurrød, marmor, Suet. Ner. 50; ∾ saxa, Lamprid.; – bs. af rød Marmor el. af Porphyr; ∾ columnae, (Porphyrsoiler), Capitolin. — porphȳrĭo, ōnis, m., πορφυρίων: Purpurfuglen, etslags Vandhøne, fulica porphyrio L., Plin. 10, 63. — Porphȳrĭon, ōnis, m., Πορφυρίων: en af Giganterne, Hor. Od. 3, 4, 54, Claudian.; — not.: Porphyrion hed ogs.: en gammel Fortolker af Horatius, Charis. — porphȳrites, ae, m., πορφυρίτης, m. o. ud. lapis: en purpurfarvet Ædelsten i Ægypten, vid. Plin. 36, 11 o. 19. — porphȳrītis, ĭdis, f., πορφυρῖτις: porphyrfarvet, ficus, Plin. 15, 19.

porrācĕus, 3, [porrum]: af Porre el. Løg, folia, Plin. 21, 70; — II) porreagtig, løggrøn, color, (Løgfarve), id., viscum, id. — porrecte, adv. af porrectus: udstrakt el. udspændt; – compar., ∾ pansum sagum, Ammian.; ∾ ire, id. — porrectĭo, onis, f., [2. porrigo]; som Handling: Udstrækning el. Udrækning; – ∾ digitorum, (opp. contractio), Cic. N. D. 2, 60. — porrectus, 3, partic. o. adj. af 2. porrigo.

porricĭae, arum, f.: den til Guderne indviede Deel af Offeret, Offerstykket, Macrob., Solin. 5, (al.

prosiciae); af — porrĭcio, ēci, ectum, 3, v. a., [f. projicio, el. f. porro jacio]: kaster el. bringer frem; - quod ea (porca) seges frumentum porricit, Varr. R. R. 1, 29; - bs. særdv. i Offersproget: at bringe Guderne et Offer, at offre; vid. Liv. 29, 27: exta in mare porricit; cf. Virg. Aen. 5, 238; men Plaut. Pseud. 1, 3, 31: si sacruficem ··· Atque in manibus exta teneam, ut porriciam (sc. in altaria); cf. Veran. ap. Macrob. Sat. 3, 2; - som Ordsprog mærkes Cic. Att. 5, 18: inter caesa et porrecta, (imellem Offerdyrets Slagtning og Offerets Frembærelse, d. e. til en høist ubeleilig Tid).

porrigĭnōsus, 3: fuld af Skurv, skurvet, caput, Plin. Val.; af — 1.porrīgo, ĭnis, f., [rimel. besl. m. flgd., ifølge denne Sygdoms Udbredelse over de sunde Dele]: Hudsygdom, Udslæt i Hovedet, Skurv, vid. Cels. 6, 2; caput ··· foedum porrigine, Hor. Sat. 2, 3, 126; porrigines curare, Plin. 20, 23; - ogs. Udslæt paa andre Dele af Legemet, Scrib. Larg., ogs. hos Dyrene, Juvenal. 2, 80: unius ··· porrigine porci etc.

2.porrīgo, rexi, rectum, 3, v. a., [af porro el. pro, o. rego]; I) „egenl."; A) „alm.": at udstrække el. udrække el. udbrede; navnl. om Lemmerne: at strække dem ud el. hen for sig; - animal membra, quocumque vult, flectit ··· porrigit, contrahit, Cic. Div. 1, 53; quum jam manum ad tradendam pyxidem porrexisset, id. Coel. 26; cf. id. N. D. 3, 34: (simulacra) porrectis manibus; men sinistro crure porrecto, Liv. 8, 8; - ∾ brachia coelo, (i. e. ad coelum), Ovid. Met. 1, 767; cf. id. ibd. 3, 458; - ogs. om Slagordenen: ∾ aciem latius, Sall. Jug. 52; cf. auct. B. Afr. 17; s. ogs. nedens.; - ogs. pass. porrigi, (at udstrække sig), per tota novem ··· jugera, (om Tityos), Virg. Aen. 6, 596; ligel. serpens centum porrectus in ulnas, Sil.; — B) „bef."; 1) rækker el. giver hen, hospiti dextram, Cic. Dejot. 3; cf. Plin. 11, 103: dextra ··· in fide porrigitur, etc.; - bona a porrigentibus et dantibus nolle accipere, Cic. N. D. 3, 34; men gladium nobis ··· ab ipsis porrigi legibus, id. Mil. 3, („alleg."); - „poet." ogs.: ∾ oscula lymphis, (kysse), Ovid. Met. 3, 451; ligel. Mox adit, et flores ad candida porrigit ora, ibd. 2, 861; men absol.: porrecta pocula, (som rækkes nogen), Hor. Ep. 1, 18, 92; cf. Ovid. Met. 8, 94; — b) ∾ manum aliquo, (række Haanden derefter; „overf.": at tage dertil for at bruge), Nep. Dion. 7; - ogs. heder ∾ manum: at løfte Haanden i Veiret (neml. for at stemme el. for at bifalde et Forslag), vid. Cic. Flacc. 6; — 2) om en Beliggenhed: at udstrække; - Summa riget (pars scopuli), frontemque in apertum porrigit aequor, Ovid. Met. 4, 526; - oftere medial: at strække sig el. at ligge derimod; cubiculum porrigitur in solem, (ligger imod Solen), Plin. Ep. 2, 17; in planitiem porrigi, Tac. Ann. 13, 38; men Plin. 4, 20: Creta inter ortum occasumque porrigitur, (har sin største Udstrækning fra Øst til Vest); - Rhodope porrecta sub axem, Virg. Ge. 3, 351; porrecta in dorso urbs, Liv. 1, 3; — 3) at strække til Jorden, at henstrække; - Exanimi similem stratis porrexit in herbis, Ovid. Met. 7, 254; - ogs. at nedlægge el. fælde; in spatium ingens ruentem porrexit hostem, Liv. 7, 10; cf. Martial. Spect. 15; — II) „fig."; A) „alm.": rækker, yder, skaffer; - praesidium clientibus atque opem amicis ··· porrigere atque tendere, Cic. d. Or. 1, 40; cf. id. Verr. 5, 58; Et mihi forsan, tibi quod negarit, Porriget hora, Hor. Od. 2, 16, 32; — B) at udstrække el. udsætte el. henskyde; - ut porrigatur (morbus) in id tempus, quod curationi locum praestet, Cels.; — b) „poet." ogs. ∾ se eo (el. in eum gradum): at strække sig el. naae saa vidt el. dertil, Ovid. Trist. 3, 11, 5: quo se tua porrigat ira, etc.; — III) partic. porrectus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl.": udstrakt, vid, lang; - porrecta et aperta loca, Caes.; cf. Hor. Ep. 1, 7, 42; ∾ syllaba, (lang), Quintil.; men „poet.": ∾ senex, (udstrakt, d. e. død), Catull. 67, 6; - compar., ∾ acies, Tac. Agric. 35; men porrectior frons, (glattere, mildere, opp. contractior), Plaut. Casin. 2, 4, 3; — 2) bs. subst. porrectum, i, n.; a) Udstrækning; - Thessaliae in porrectum longitudo, Plin. 4, 16; — b) den rette Linie, Vitruv. 10, 8; — c) en Slette, Digest.; — B) „fig.": udbredt, udvidet; - Per quas (artes) ··· imperi Porrecta majestas ad ortum Solis ab Hesperio cubili, Hor. Od. 4, 15, 15; — not.: contracte Former ere: porgite, Virg. Aen. 8, 274, porge, Auson., porgebat, Sil., porgens, Val. Fl., porgi, Stat., o. porxit, id.; cf. Fest. p. 218, (Müll.).

Porrĭma, ae, f.: Søster el. Ledsagerinde af Evanders Moder Carmenta, besang: quod porro fuerat, ligesom Søsteren Postvorta besang: versurum postmodo quicquid erat, Ovid. Fast. 1, 636. — porrīna, ae, f., (porrum): Løgvæxtplantning el. Porreplantning, Digest.; quotannis porrinam inserito, Cato. — porrixo, are, v. a., intens. af porrigo: udstrækker heftigen derimod, Appul.

porro, adv., πόῤῥω; I) „alm." om et Sted: langt bort, ogs. langt borte; - porro ab hac quae me abstrahat (res), Ter. Hec. 3, 1, 18; men Virg. Aen. 6, 711: quae sint ea flumina porro, (i det Fierne); - ogs. længere bort, længere el. videre, agere armentum, Liv. 1, 7; si ire porro pergas, id. 9, 2; — b) porro Quirites, (som Udraab): langt borte fra (kommer til Hielp, obl.)! Laber. ap. Macrob. Sat. 2, 7, Tertull.; — II) „bef."; A) om Tiden: fremdeles; - Fac, eadem ut sis porro, Ter. Hec. 5, 1, 38; cf. id. Phorm. 5, 8, 44; — B) oftere om en Følge el. Fortsættelse el. Forbindelse el. Modsætning: fremdeles, videre, igien, desuden; - videte jam porro cetera, Cic. R. Am. 40; cf. id. d. Senect. 13; - adeone me ignavom putas? Adeone porro ingratum? Ter. Andr. 1, 5, 42; cf. Cic. Verr. 5, 22, o. Sall. Catil. 42; — b) prægnant ogs., et porro: og tillige el. dertil ogsaa; - quae etc., ea nos mala dicimus, sed exigua et porro minima, Cic. Fin. 5, 26.

porrum, i, n., o. porrus, i, m., πράσον: Porre, Porreløg, Løg, Plin., Colum.; er dels capitatum: Hovedløg, Pallad., Colum., dels sectile el. sectivum: Snitløg, Colum.; sectile porrum, Juvenal., Martial.; cf. id. 11, 52: porris fila resecta suis

Porsĕna, (for Verfets Skyld ogs. Porsenna, Virg. Aen. 8, 646), ae, m.: Konge i Etrurien, hvis Krig med Rom, for at gienindsætte den fordrevne K. Tarqvinius, s. Liv. 2, 9 flgd.; s. ogs. Virg. l. c.; men Martial. 14, 98: Lautus erat Tuscis Porsena fictilibus; - om den fikt. ved Salg af Krigsbytte brugelige Formular: bona Porsennae vendi, s. Liv. 2, 14.

porta, ae, f., [tilligem. porto af Stammen por; besl. m. πόρος, i. e. transitus]; I) „egenl.": en Port, navnl. en Leirport; - ∾ decumana, Caes., Liv., principalis, Liv., quaestoria, id.; men portae belli, Virg. Aen. 1, 294, o. 7, 621, (i. e. porta templi Jani); - oftest porta m. o. ud. urbis: Byporten el. Stadsporten; qui urbis portas occuparent, Cic. Phil. 14, 6; qua tu porta introieris, id. Pis. 23; portae fores objicere, Liv. 28, 6; men Virg. Aen. 9, 45: portas objicere (tillukke); ligel. objice firma Clauserat (portas), Ovid. Met. 14, 780; - men som Ordsprog: porta itineri longissima, Varro; - portae villarum, Plin.; — II) „overf."; A) „alm.": enhver Giennemgang el. Aabning; - Qua data porta (sc. est), ruunt (venti), Virg. Aen. 1, 83; citius ··· Fugiunt, quam ex porta ludis quum emissu'st lepus, (i. e. ex ostio caveae), Plaut. Pers. 3, 3, 30; ∾ coeli (s. coelum el. s. aër) tonat, vid. Enn. ap. Senec. Ep. 108; cf. Virg. Ge. 3, 160; — B) „bef."; a) et Biergpas; - portae Caspiae etc., vid. Plin. 5, 27; cf. Nep. Dat. 7; „poet." ogs. om et Sund el. Stræde, Manil.; men ∾ Taenaria, Ovid. Met. 10, 13, Hule ved Forbierget Tænarus i Lakonien, hvorigiennem Hercules nedsteg til Underverdenen; portae Solis, (Cancer, Capricornus), vid. Macrob. Somn. Scip. 1, 12, o. id. Sat. 1, 17; portae Somni, (cornea, eburna), vid. Virg. Aen. 6, 894, o.

Serv. ibd.; portae jecoris, vid. Cic. N. D. 2, 55, hvor ogs. vena portae (Portaaren); — b) „alleg.", Lucr. 6, 31: Et quibus e portis occurri quoique deceret, (ved hvilke Midler hvert var at forebygge).

portābĭlis, e, [porto]: til at bære, Sidon.; — compar., ∾ onus, Augustin. — portārĭus, i, m., [porta]: Dørvogter, Vulgat. — *portātĭo, onis, f.: Henbringen el. Transport; - armorum atque telorum portationibus etc., Sall. Catil. 42; cf. Vitruv. 10, 1; o. — portātōrĭus, 3: tienlig til at bære i; - ∾ sella, (Bærestol), Coel. Aur.; — [porto].

portendo, di, tum, 3, v. a., [Biform af protendo, ligesom porricio af projicio]; - egntl.: at strække el. række el. holde frem; df. „overf.": at vise el. betegne el. tilkiendegive; men særd. i Religionssproget: at varsle, at give et Varsel, ogs. at være et Varsel, ogs. at forudsige el. spaae el. prophetere; — portendentis se victoriae compotes etc., Liv. 29, 10; ea (auspicia) illis ··· portendisse deos (i. e. ostendisse el. significasse), id. 30, 32; cf. id. 31, 7; - dii portenderunt, clarum fore hoc caput, Liv. 1, 41; cf. Suet. Claud. 29; - ogs. medial: som Varsel el. varslende at vise sig; df. at forestaae; - Quicquid, ait, Superi, monstro portenditur isto, Ovid. Met. 15, 571; quid spei melioris Latinis portendi? Liv. 1, 50; quod in extis nostris portentum est, Plaut. Poen. 5, 4, 35; cf. id. ibd. 3, 5, 4, (hvor ogs. inf. pass. portendier f. portendi); — II) af partic. portentus, 3, er subst. portentum, i, n.; A) „alm.": overordentlig Forkyndelse af det Tilkommende, et Varsel, navnl. et uheldbebudende Vidunder el. Jertegn; - vid. Cic. N. D. 2, 3, o. id. R. Am. 22; ligel. alii portenta atque prodigia nunciabant, Sall. Catil. 30; Quem casum portenta ferant, etc., vid. Virg. Aen. 8, 533; — B) „bes."; a) det Unaturlige, navnl. Misfoster; - hominum pecudumque portenta, Cic. N. D. 2, 5; — b) navnl. ogs. Phantasiens Vidundere el. Uhyrer; - saal. Hor. Ep. 2, 1, 11, o. Ovid. Am. 2, 16, 23, (om Scylla's Hunde); cf. Cic. Tusc. 1, 6: poëtarum et pictorum portenta, (de af dem opstillede Urimeligheder); men portenta et praestigias scribere, (Urimeligheder el. Modsigelser), Gell.; — c) et moralsk Uhyre; - saal. hede Gabinius o. Piso: duo reip. portenta, Cic. Prov. cons. 1.

portentĭfer, a, um, [portentum, fero]: som forvandler til en Vanskabning; - ∾ venena, Ovid. Met. 14, 55, (al. portentifica m. s. Bem.). — portentĭfĭcus, 3, [portentum, facio]: som bevirker Vidundere el. Mirakler, opera, Lactant., virtutes, id.; s. ogs. und. fregd. — portentōsus, 3: vidunderlig, unaturlig; - portentosa ex pecude aut ex homine nata etc., (Misfostere el. Vanskabninger), Cic. Div. 2, 28; ∾ capite puerulus, Suet. Dom. 4; - compar., quo quid fieri potest portentosius? Senec. Ep.; superl., ∾ opus impendii humani (labyrinthus), Plin. 36, 19; af — portentum, i, n., s. und. portendo. — portentus, 3, partic. af portendo.

porthmeus, (disyll.), ĕi o. ĕos, m., πορθμεύς: en Færgemand; df. „poet." f. Charon, Juvenal. 3, 267, (hvor acc. porthmea). — porthmos, el. Porthmos, i, m., (πορθμός, Stræde el. Sund), efter Plin. 3, 10: den græske Benævnelse paa Fretum Gaditanum. — portĭcātĭo, onis, f., [porticus]: fortløbende Galleri el. Buegang med Søiler, Digest. — portĭcŭla, ae, f., dem. af porticus: lidet Galleri el. liden Buegang, Cic. Fam. 7, 23.

portĭcus, us, f., [porta]; I) „alm.": Søilegang el. Galleri, στοά; - in publico omnes porticus Sumus commensi, (have giennemvandret dem), Plaut. Most. 3, 3, 7; eaque (tecta) cingemus excelsa porticu, Cic. Att. 4, 16; inambulare in porticu, id.; cf. Hor. Ep. 1, 1, 71, ogs. Virg. Aen. 3, 353, o. Suet. Calig. 37; - ogs. opførtes porticus undert. ovenpaa Bygninger; hvs. utrisque (aedibus) porticum superposuisse, Digest.; — B) efter den porticus el. στοά i Athenen, hvori Philosophen Zeno af Cittium havde underviist, benævnes den stoiske Philosophi og Stoikerne; — qui (Chrysippus) fulcire putatur porticum Stoicorum, Cic. Acad. 2, 24; cf. Hor. Sat. 2, 3, 44; ligel. clamat Zeno et tota illa porticus tumultuatur, Cic. frgm. ap. Augustin.; — II) „overf."; A) etslags Rum el. Afdeling foran Teltet; - saucii opplent porticus etc., Attius ap. Cic. Tusc. 2, 16; — B) fremragende Tag el. Veirtag, Colum. 9, praef., oftere; — b) ogs. ligesom vinea: Skytstag over Beleirerne, Caes. B. C. 2, 2.

portĭo, onis, f., [besl. m. pars, ogs. m. πόρω, tildeler]; I) „egentl."; A) „alm.": en Del; - luna ··· aequa portione divisa, (halv), Plin.; pari portione mixta pix, cera, alumen, (i lige Dele), Cels.; ex his portio in Italia consedit, (en Del af dem), Justin. 24, 4; quota portio faecis Achaei (sc. sunt)? Juvenal. 3, 61; - ogs. Andel el. Delagtighed deri; in portionem muneris vocare, Justin.; portione praedae fraudare, id.; — II) „overf." ligesom proportio: Forhold el. Proportion; særd. i de adverbiale Udtryk: pro portione, portione, ad portionem, etc.: forholdsviis, efter et Forhold; - numquam in Sicilia frumentum est emptum, quin pro portione Mamertinis imperaretur, Cic. Verr. 5, 21; cf. Liv. 34, 50, o. Cic. d. Or. 2, 79; ligel. pro rata portione, Plin. 11, 15; pro sua quisque portione, Censor.; cf. Quintil. 10, 7, 28; - cerebrum homo habet portione maximum, Plin. 11, 49; quadam portione, Quintil.; hac portione, Colum.; - ad virium portionem, Plin.; supra portionem, Colum.; — b) dog ogs. undert. udenfor disse adverbiale Forbindelser; saal. pro magnitudine portionem servare, Colum.; cf. Curt. 7, 11; df. — portĭōnālis, e: hørende til de enkelte Dele, besynderlig, particulær, (opp. universalis), Tertull.

portiscŭlus, i, m.: etslags Hammer, hvormed pausarius gav Signal til Roningen; - portisculu' signum Quum dare coepisset, Enn. Ann. 7, 37; - men „overf." Plaut. Asin. 3, 1, 15: Ad loquendum atque ad tacendum tute habeas portisculum.

portĭtans, tis, partic. intens. af porto: bærende, crumenam, Gell. 20, 1. — 1. portĭtor, oris, m., [portus]: Havnebetient el. Toldbetient; vid. Cic. Off. 1, 42; men id. Agr. 2, 23, lignelsesviis: portitores omnium pecuniis constitui decemviros; ligel. comisk: Portitorem domum duxi (om et nysgierrigt Fruentimmer), Plaut. Men. 1, 2, 8; - efter Ter. Phorm. 1, 2, 100, besørgede portitores ogs. Breve.

2. portĭtor, oris, m., [ligesom porto af Stammen por, ogs. besl. m. πόρος, i. e. transitus]; I) „alm.": som besørger Forseler og Transporter, navnl. over Søen, altf. Færgemand el. Skipper, Senec. Benef. 6, 18; ∾ frumenti, Cod. Just.; — „poet." heder ogs. Charon: portitor, fordi han forer de Afdødes Aander over Styx; vid. Virg. Ge. 4, 502, o. id. Aen. 6, 298; - „poet." findes ogs. portitor ursae om Stiernebilledet Arctophylax, der ligesom fremskyder Biørnens Vogn, Stat. Theb. 1, 693; — II) „bes.": som bringer el. bærer noget; - portitor Helles, Martial. 9, 73, (al. proditor), o. Colum. 10, 155, (den Vedder, der bragte Helle over Havet); ∾ apicum, en Brevbærer, Sidon.; ∾ ciborum corvus, Prudent. — portĭuncŭla, ae, f., dem. af portio: liden Del deraf, vestis, Plin., aedium, Digest.

porto, avi, atum, 1, v. a., [efter Doederl. frequ. af fero, efter Andre af Stammen por, o. besl. m. πόρος, i. e. transitus]; I) „egentl.": bærer el. forer el. bringer, panem humeris, Hor., fasciculum librorum sub ala, id. Ep. 1, 13, 13; ∾ aliquid in sinu suo, Ovid.; corpora insueta ad onera portanda, Caes.; ∾ viaticum ad hostem, Cic., frumentum secum, Caes.; men ∾ corpus ad rogum, Ovid., aliquem in rogum, Plin.; ogs. aliquem tumulo et igni, Albinov.; - ∾ puerum Romam, (bringe ham derhen), Hor.; cf. Cic. Qu. Fr. 2, 10: quum hominem portarem

ad Bajas octophoro, (lod ham bringe derhen); men vehiculo portari, (lade sig føre derpaa), Nep. Phoc. 4; ∾ Massiliam in triumpho, Cic. Off. 2, 8; quae (navis) milites portaret, Caes. B. G. 5, 23; men equus ut me portet, alat rex, Officium facio, vid. Hor. Ep. 1, 17, 20; men som Sentens af Bias: bona mea mecum porto, vid. Val. Max. 7, 2, extern. 3; — II) „fig.": bringer el. medbringer (et Bud); - Dii boni! boni quid porto! Ter. Andr. 2, 2, in.; ∾ auxilia sociis, Sall. Catil. 6, laetum nuncium ad conjuges, Liv. 45, 1; ∾ timorem alicui, (paafore nogen en Skræk), Propert., fallaciam alicui, (anvende List imod nogen), Ter.; - ogs. hos Begrebssubjecter; non vanam portantia verba salutem, Ovid. Pont. 3, 4, in.; cf. Ter. Heaut. 4, 1, 12, ogs. Virg. Aen. 1, 755.

portōrĭum, i, n., [porto]: Told el. Afgift af ind- og udførte Varer; - portitori portoria solvere, Plaut.; his pro rebus quod portorium non esset datum, (fordi Tolden ikke var betalt derfor), Cic. Verr. 2, 72; cf. id. Font. 5; portorii vicesima, (Toldafgift af 5 Procent), id. Verr. 2, 75; portoria reliquaque vectigalia etc., Caes. B. G. 1, 18; cf. ibd. 3, 1; men ∾ circumvectionis, Cic. Att. 2, 16, Transittold; — II) sild. ogs. Fragtpenge el. Passagerpenge, naulum, Appul.

portŭensis, e, [portus]: hørende til en Havn; - ∾ mensores, (Kornmaalere i Havnen Ostia), Cod. Theod.; ∾ horrea, (Kornmagazinerne i Ostia), ibd. — portŭla, ae, f., dem. af porta: liden Port, Liv. 25, 9. — portŭlāca, ae, f.: Portulak, bekiendt Plante, Varro, Colum.

Portumnalis, e, o. Portumnus, i, f. und. flgd. — Portūnus, (men urigtigen Portumnus), i, m., [portus]: Skytsgud for Havnene, hvorom Cic. N. D. 2, 26: ut Portunus a portu, sic Neptunus a nando etc.; er Grækernes Palaemon; f. und. Ino o. Melicerta, „bef." ogs. Ovid. Fast. 6, 545 flgd., hvor ogs.: In portus nato jus erit omne tuo; cf. Virg. Aen. 5, 241; — B) bf. Portūnālis, (Portumn.), e: hørende til Guden Portunus, flamen, poët. ap. Fest. s. v. persillum, p. 217, (Müll.); — b) bf. Portunalia, (sc. sacra el. solennia): Fest til Ære for Guden Portunus, Varr. L. L. 6, 3.

portŭōsus, 3, [portus]: med mange Havne, mare Ionium etc., Cic. d. Or. 3, 19; - compar., ∾ pars Numidiae, Sall. Jug. 16; - ogs. „overf.": navigatio minime portuosa, Cic. Fam. 6, 20.

portus, us, m., [ligesom porta af Stammen por, o. besl. m. πόρος, i. e. transitus]; I) „egenl."; A) „alm.": en Havn; - ∾ Cajetae etc., Cic. Manil. 12; portum tenere, (naae Havn, lobe i Havn), Virg. Aen. 1, 400; cf. Cic. Fam. 1, 9; ligel. in portum intrare, Nep.; ligel. in portum ex alto invehi, Cic. Mur. 2; ligel. portum capere, Caes., occupare, Hor., tangere, Virg.; - e portu solvere, Cic., proficisci, exire, naves educere, Caes., ogs. portu progredi, Virg., (gaae til Seils el. til Søes); portum aperire, Tac. Ann. 16, 23, aabne el. istandsætte; men allegorisk: si satiata quaestu (mercatura) ··· ex alto in portum, ex ipso portu se in agros contulerit etc., Cic. Off. 1, 42; f. ogs. id. Phil. 12, 2, und. poeniteo, III, A; - B) „bef." ogs.: Havnen som Toldsted; saal. Cic. Verr. 2, 70: qui in portu Syracusis operam dabat; — b) ogs. „meton.": Havnetolden selv el. dens Oppeborsel; saal. ibd.: portum et scripturas eadem societas habebat; cf. id. Manil. 6: ex portu ··· et scriptura vectigal; — not.: allegoriske ere Udtrykkene: in portu navigare, Ter. Andr. 3, 1, 22, ligel. esse in portu, Cic. Fam. 9, 6, (være i Havn, være i Sikkerhed); — II) „fig."; A) „overf." ifolge etslags Lighed; A) Udløb el. Munding af en Flod; saal. Ovid. Am. 2, 13, 10, om Nilen: Per septem portus in maris exit aquas; cf. id. Her. 14, 107; — b) indelukket Sted til Varers Opbevaring, Varemagazin, Digest.; — c) f. domus: Hus el. Vaaning; - ob portum obvagulatum ito, Fest. (e XII Tabb.), p. 233, (Müll.); — B) „ment.": Havn, d. e. Tilflugt el. Sikkerhed, Hvile el. Hvilested; - senatus erat portus nationum etc., Cic. Off. 2, 8; cf. id. Brut. 2; Tu citius venias portus et ara tuis, Ovid. Her. 1, 110; - sepulcrum ··· portus corporis, Enn. ap. Cic. Tusc. 1, 44; cf. Virg. Aen. 7, 598; — not.: gen. porti f. portus, Turpil. ap. Non.

1. pŏrus, i, m., πόρος: Gang el. Giennemgang, Plin. 20, 81, (hvor dog for pori meatus ogs. læses permeatus), inc. — 2. pōrus, i, m., πῶρος: poros Stenart, Pimpsten, Plin. 36, 28, oftere. — 3. Pōrus, i, m.: Konge i Indien, f. Curt. 8, 13 flgd.

-pos, [besl. m. po- o. potis], findes alene i Sammensætninger, som compos, impos, vid. Varr. L. L. 4, 1. — posca, ae, f., [rimel. besl. m. potus, ligesom esca m. esus]: syrlig Drik af Eddike og Vand; vid. Suet. Vitell. 12; Alii ebrii sunt, alii poscam potitant, Plaut. Mil. gl. 3, 2, 23; hører ogs. til d. alm. Soldaterkost, Spart. Hadrian. 10. — poscĭnūmĭus, 3, [posco, numus]: som fordrer Penge, som maae kobes, oscula, Appul.

posco, pŏposci, 3, v. a. (o. n.), [rimel. ved Omlyd intens. af peto, ligesom f. petesco]; I) „egenl."; A) „alm.": vil have, begerer el. fordrer; (vid. Donat. ad Ter. Andr. 2, 5, 11: petimus precario, poscimus imperiose, postulamus jure); - fac ut audeat Tibi credere omnia, abs te petere et poscere, Ter. Heaut. 5, 1, 53; reliquos (piratas) poscere et flagitare (sc. ad supplicium), Cic. Verr. 5, 28; cf. id. R. Am. 5; men ∾ aliquem reum, (anklage), Liv. 9, 26; ogs. ∾ aliquem poenae, (forlange afstraffet), Sil.; - poscere sibi aliquid, (udbede sig noget), Cic. R. Am. 13; cf. Hor. Sat. 1, 3, 75; men „poet.": ∾ aliquem in proelia, (udfordre til Kamp), Virg. Aen. 8, 614; ligel. m. ut, Juvenal. 5, 112; — B) „bef." mærkes flgd. Forbindelser; a) poscere om Ting og om Begreber, navnl. om Tiden og Leiligheden: at fordre el. medføre; - quod res poscere videbatur, Caes. B. G. 7, 1; ogs. absol.: quum tempus posceret, Nep. Alcib. 1; ogs. m. flgd. inf.: ager ··· poscit seri etc., Plin. 17, 35; — b) til acc. rei kan ogs. føies acc. pers.; - qui parentes pretium pro sepultura liberum posceret, (f. a parentibus), Cic. Verr. 1, 3; cf. Liv. 27, 24, o. Hor. Od. 1, 21, 12, ogs. Virg. Aen. 11, 362: Nulla salus bello, pacem te poscimus omnes; - bf. ogs. in pass. c. acc. rei; poscor meum Laelapa (canem), Ovid. Met. 7, 771; cf. id. Fast. 4, 721: Palilia poscor (man forlanger at jeg skal besynge denne Fest), Non poscor frustra, hvor acc. er udfalden, ligesom id. Met. 5, 333: poscimur Aonides (sc. carmen, en Sang el. Væddesang fordres af os); cf. Hor. Od. 1, 32, in.; — c) ogs c. inf., f. ovenf. Plin. l. c.; ligel. sin ··· poscunt ··· solo decedere nostro, Virg. Aen. 11, 325; cf. Pers. 1, 128; - ogs. kan inf. være udfalden; poscunt majoribus poculis (sc. bibere), Cic. Verr. 1, 26; — II) „overf."; a) at forske el. sporge, forlange at vide; - veniendi poscere causas, Virg. Aen. 1, 414; ligel. ibd. 3, 59: quae sit sententia, posco; — b) at kalde el. paakalde; - Magno Alciden poscite gemitu, Senec. Herc. Oet. 1886; men Virg. Aen. 8, 532, (udraaber Æneas om et Varsel): ego poscor Olympo, (Himlen kalder el. varsler mig til Kamp); - ogs. at anraabe derom; ∾ deos omina meliora, Virg. Ge. 3, 456; ∾ oracula precibus, id. Aen. 3, 456; men ibd. 1, 666: supplex tua numina posco, (anraaber din Guddom); — c) endel. comisk: at fordre for en vis Pris, at byde saa meget derfor; - Tanti quanti poscit, vin' tanti illam emi, Plaut. Merc. 2, 4, 22, (vil du hun skal kobes for hvad han forlanger)? — d) ligel. comisk: at fordre for en vis Pris, at byde derpaa; - Qui coenā poscit? ecqui poscit prandio? (vil nogen give et Maaltid Mad derfor)? Plaut. Stich. 1, 3, 69; — not.: peposci, f. poposci, Val. Antias ap. Gell. 7, 9.

pōsca, ae, f., f. und. pausia. — Pŏsīdōnĭus,

i, m., Ποσειδώνιος: en stoisk Philosoph paa Rhodos, Discipel af Panætius, og Lærer for Cicero; vid. Cic. Att. 2, 1, o. id. Off. 3, 2, oftere.

pŏsĭtĭo, onis, f., [pono]; I) „egentl."; A) ligesom activt: Sætten el. at sætte; - ∾ surculi, (dens Plantning), Colum.; ∾ linearum, id.; — B) ligesom passivt: at være sat; ds. Stilling el. Beliggenhed; - ∾ corporis nostri, Senec.; ∾ operis (labyrinthi), Plin. 36, 19; pro situ et positione locorum, Quintil.; semina reformidant mutatam coeli locique positionem, Colum.; ∾ Italiae procurrentis, Plin.; — II) „fig."; A) „overf." o. technisk; 1) „alm."; a) at sætte et Ord, Brugen deraf; - μετωνυμία est nominis pro nomine positio, Quintil. 8, 6, 23; — b) ogs. den bekræftende Brug af et Ord, el. Begrebets Bekræftelse; - paupertas non per positionem, sed per detractionem, dicitur, Senec. Ep. 87; — 2) „bes."; aa) i Rhetoriken: Opgave el. Thema el. Thesis; - argumenta ex ipsis positionum vitiis ducere, Quintil.; cf. id. 7, 4, 40; — bb) i Grammatiken: Endelse; - quorum (nominum) prima positio in easdem litteras exit, Quintil. 1, 5, 60; cf. ibd. 65, oftere; — cc) i Metriken; a) Taktens Nedslag el. Sænkning; - a sublatione ad positionem, Quintil. 9, 4, 48; cf. ibd. 55; — b) den korte Vocals Stilling foran to Consonanter, hvorved Stavelsen bliver lang, Positionen, Quintil. 1, 5, 28, oftere, o. A.; — B) „ment."; 1) den indre Stilling el. Stemning; - in quacumque positione mentis sim, Senec. Ep. 64; — 2) positiones (rei): Sagens Omstændigheder, vid. Quintil. 7, 4, 40: quia positionibus mutantur (materiae).

pŏsĭtīvus, 3, [positus, pono]: sat el. hensat, men alene i de grammatikalske Forbindelser: nomen positivum; a) vilkaarlig Benævnelse, (opp. nomen naturale), Nigid. ap. Gell.; — b) som staaer in gradu positivo, (hvoraf compar. o. superl. afledes), Cledon. ap. Putsch.; — c) s. nomen substantivum, Macrob. Sat. 1, 4. — *pŏsĭtor, oris, m.: som sætter, som grundlægger el. bygger; - Templorum positor etc., Ovid. Fast. 2, 63; cf. id. Met. 9, 448; o. — pŏsĭtūra, ae, f.; I) „egentl.", ligesom positio: Stilling el. Leie el. Beliggenhed; - ∾ corporum, Lucr., ligni, (Veddets), Gell., verborum, id.; — b) ogs. c. gen. subj.; ∾ dei, (Skaberens Anordning), Propert. 4, 3, 36; — II) „bes." o. technisk: Interpunctionen, Diomed.; — [pono]. — 1. pŏsĭtus, 3, partic. af pono. — 2. pŏsĭtus, us, m., [pono], ligesom positio: Stilling el. Beliggenhed; - positus figurasque ossium, (deres Leie osv.), Cels.; men Ovid. Medic. 19: Vultis odoratos positu variare capillos; - ∾ siderum, Tac., regionis, id. Ann. 4, 5; ∾ insulae, Sall. frgm.; ∾ urbis, vid. Ovid. Pont. 4, 7, 23.

possessĭo, onis, f., [possideo]: Besiddelse; I) „egentl."; A) abstract, o. nærmest med Hensyn paa Brugsretten, hvorom ogs. auct. ap. Fest. p. 233, (Müll.): possessio est ··· usus quidem agri aut aedificii, non ipse fundus aut ager; - ∾ hortorum, Cic., fundi, id., mittere aliquem in possessionem, (indsætte deri), id. Quint. 26; in possessionem proficisci, id., venire, id., (komme i Besiddelse deraf); ∾ bonorum dare alicui, id. Fam. 7, 21; cf. Caes. B. G. 1, 44, o. Nep. Timol. 2; — B) concret: Besiddelse, d. e. Grundstykke, ovl.; vid. Fest. p. 241, (Müll.); - prata et areas etc., quod ei generi possessionum minime noceri potest, Cic. Parad. 6; men militibus ··· agros ex suis possessionibus pollicetur etc., Caes. B. C. 1, 17; cf. Cic. Off. 1, 42: in agros possessionesque etc.; ∾ urbanae, Nep. Att. 4; aes alienum ··· ex possessionibus solvere, etc., Sall. Catil. 35; — II) „fig.": Besiddelse; - nostra est omnis ista prudentiae doctrinaeque possessio, in quam etc., Cic. d. Or. 3, 31; ∾ judicii ac defensionis, id. ibd. 2, 49; ∾ laudis, victoriae, vid. Planc. ap. Cic. Fam. 10, 7 o. 21; — not.: usædv. er Justin. 2, 1: si ignis prima possessio rerum fuit, (det først herskende Element), altsaa s. possessor.

possessĭuncŭla, ae, f., dem. af possessio: liden Besiddelse, lidet Grundstykke; - in pl., Cic. Att. 13, 23. — possessīvus, 3, [1. possessus, possideo]: der betegner en Besiddelse; ds. i Grammatiken; a) ∾ nomina, som Ciceronianus, Charis.; — b) ∾ pronomina, som meus, tuus, Quintil. 1, 5, 45; — c) ∾ casus, (i. e. genitivus), Priscian.

possessor, ōris, m., [possideo]: en Besidder, bonorum, Cic. Quint. 8; - ogs. ud. gen.: possessores suis sedibus pellere, Cic. Off. 2, 22; cf. id. Phil. 5, 7, ogs. Hor. Ep. 1, 2, 49: valeat possessor oportet, Si etc.; - „poet." heder Pluto: regni possessor inertis, Lucan.; men possessor aquilo Itali litoris, (som der pleier at herske), Petron.; ds. — possessōrius, 3: som angaaer den retlige Besiddelse, interdictum, Digest., actio, ibd. — 1. possessus, 3, partic. af possideo. — 2. possessus, us, m., [possideo]: Besiddelse; - possessu carere, usu frui, Appul. — possestrix, icis, fem. af possessor: Besidderinde; - ∾ totius monilis, Afran. ap. Non.

possībĭlis, e, [possum]: mulig el. giørlig; - δυνατὸν, quod nostri possibile nominant, etc., Quintil. 3, 8, 25; conditiones si possibiles sunt, Digest.; ds. — possĭbĭlĭtas, atis, f.: Mulighed, Magt el. Evne dertil, Arnob.; pro possibilitate: efter Evne, Ammian.

possĭdĕo, sēdi, sessum, 2, v. a., [po- el. potis, sedeo]; I) „egentl."; A) „alm.": besidder, er Besidder deraf, har inde, oftest om faste Eiendomme; - saal. Cic. Quint. 6: ut ex edicto bona possidere liceat; cf. Liv. 26, 11; men huic omnia utenda ac possidenda tradiderat, Cic. Verr. 2, 18; - ogs. heder possidere, absol.: at være Grundeier; saal. ∾ trans flumen, Digest.; cf. Cyro possessa, (hans Besiddelser), Tac. Ann. 6, 31; ligel. possessa ab Oenotriis Italia, Plin. 3, 13; - sield. om rørligt Gods; ∾ uniones, Plin. 9, 58; — B) „bes.", ligesom possido: har inde, holder besat; - ∾ forum armatis catervis, Ps.Cic. p. Domo 42; cf. Attius ap. Cic. d. Or. 3, 26, ogs. Ovid. Met. 4, 689: bellua ponto Eminet, et latum sub pectore possidet aequor; — II) „overf." om Begrebsobjecter: besidder el. har som Eiendom; ogs. alm. har; - ∾ nomen, Plaut.; Haec hujus saecli mores in se possidet, id. Truc. prol. 13; ligel. ∾ in se plus fidei, quam artis etc., Cic. R. Com. 6; cf. id. R. Am. 24; ut etc., Possidet hunc Jani sic dea mense diem, Ovid. Fast. 1, 586; cf. id. Met. 1, 355: possedit cetera pontus.

possīdo, sēdi, sessum, 3, [po- el. potis, sido]: tager i Besiddelse, indtager; - quod hominis locupletis bona sine testamento possederat, Cic. d. Or. 2, 70; men bona ejus publice possidenda etc., (burde lægges under Beslag), id. Phil. 11, 6; men agros ··· Scipionum virtute possessos, id. Agr. 1, 2; possessa ipso transitu Vicetia, Tac. Hist. 3, 8; cf. Caes. B. G. 4, 7; - „poet." o. i sild. Prosa ogs. m. Tingssubjecter; - nempe aër omne necesse est ··· possidat inane, Lucr. 1, 386; cf. Ovid. Met. 1, 31, o. Justin. 2, 1; men Senec. d. Ira 1, 1: non esse sanos, quos ira possedit, etc.; — II) „fig.": indtager, bliver uindskrænket Herre derover; - sed brevi tempore totum hominem totamque ejus praeturam possederat, Cic. Verr. 3, 68; possessis hominum sensibus etc., Plin. 30, 1; cf. Ovid. Am. 1, 2, 8.

possum, pŏtŭi, posse, v. n. anom., [po- el. potis, sum]; I) „alm.": kan el. formaaer, m. o. ud. inf.; - cum hac exceptione, quantum valeam, quantumque possim, Cic. Fam. 6, 5; cf. id. Att. 4, 13; consilio, quantum potero, labore, plus paene, quam potero, excubabo, id. Phil. 6, 7; quantum facere enitique potui, ibd. 2, 10; quoad possem et liceret, id. Lael. 1; - men hos superl., ut gravissime dili-

gentissimeque potui, id. Fam. 7, 17; - hos Comiterne ogs. i paatrængende Spørgsmaal; possumne ego hodie ex te exsculpere Verum? Ter. Eun. 4, 4, 44; cf. Plaut. Amph. 1, 1, 190; - fremdeles impers.: potest fieri, ut fallar, (det er muligt), Cic. Fam. 13, 73; ligel. m. dobbelt Negation: fieri non potest, ut eum tu non cognoris, (du maa have kiendt ham), id. Verr. 2, 77; - ligel. personligen m. dobbelt Negation; neque ullo modo facere possum, ut non sim popularis, id. Agr. 2, 3; cf. id. Att. 8, 11; ligel. ud. facere, m. flgd. quin; Non enim possum, quin exclamem, (jeg nødes til at raabe), Plaut. Trin. 3, 2, 79; ligel. non possum, non c. inf.; non possumus non reponere, Cic. N.D.2,21; Nil ego, si peccem, possum nescisse, etc., Ovid. Her. 17, 47; - ligel. staaer i spørgende Sætninger det enkelte non; vid. Cic. Tusc. 5, 6: quis potest, mortem metuens ··· esse non miser? - ogs. heder potest, absol.: det er muligt, det kan saa være; saal. id. Cluent. 37: potest, ut illam multam non commiserit; cf. Ter. Phorm. 2, 1, 73: non sic futurum'st; non potest; ligel. quantum potest, (saa meget muligt), Plaut.; quia nihil aliter possit, atque constitutum sit, etc., Cic. Acad. 1, 7; video non potesse (f. posse), quin ··· eloquar, Plaut. Bacch. 3, 6, 30; men Ovid. Met. 2,483: Posse loqui (Talecvnen) eripitur; cf. ibd. 11, 177; — II) „bes." heder posse ogs.: at formaae (noget), at have Magt el. Evne dertil; - plus apud te cupiditas potuit, quam metus etc., Cic. Verr. 3,57; cf. id. d. Or. 2, 42; qui apud me plurimum possunt, id. R. Am. 1; men Plaut. Casin. 2, 4, 4: quoius potestas plus potest; ligel. Liv. 8, 33: qui plus potest polletque; men Cic. Div. 1, 10: quid aristolochia ad morsum serpentum possit, (neml. som Middel derimod); - ogs. underl. blot omskrivende; - an reverti in Italiam posset, (f. an reverteretur), Liv. 33, 13; ogs. kan hidføres Cic. Att. 3, 15: quod unus tu facere maxime potuisti; — not.: potesse f. posse, Plaut., o. A.; f. ovenf.; ligel. potessit f. possit, id., o. potesset f. posset, Lucil. ap. Non.; - fremdeles possiem, es, et, f. possim, etc., Plaut., Cic. Arat.; - ogs. pass. potestur f. potest, Plaut. Merc. 3, 2, 10, Lucr., possitur f. possit, Cato; - endel. potissum el. potis sum, f. possum, f. und. potis; — III) partic. pŏtens, tis, sædv. som adj.; A) „egentl."; 1) „alm.": formaaende, mægtig; absol., el. c. gen., el. c. abl., el. c. inf.; - familiae clarae et potentes, Liv.; cf. Suet. Aug. 56; ne quis ex plebe contra potentiorem auxilii egeret, Caes. B. G. 6, 10; duo potentissimi reges, Cic. Manil. 2; - humani ingenii vis ··· quam (sit) potens efficiendi, quae velit, Quintil. 12, 11, 10; - Roma potens opibus, Ovid.; potens pecunia et orbitate, Tac. Hist. 1, 73; - si quis compensare potens solverit, Digest.; — 2) „bes.": mægtig el. Herre derover; c. gen.; - dum liber, dum mei potens sum, Liv. 26, 13; cf. Ovid. Trist. 2, 139; - men potentes rerum suarum atque urbis, Liv. 23, 16; Diva potens Cypri, Hor.; cf. id. Carm. Saec. in.; diva potens uteri, (Fødselsgudinden Lucina), Ovid.; rerum omnium potens Juppiter, Tac. Hist. 4, 84; potens mariti, (som beherskser ham), id. Ann. 14, 60; animal potens leti, (som kan dræbe), Lucan.; - men m. Negation: som ikke er istand dertil; hostes, neque pugnae, neque fugae satis potentes, caeduntur, Liv. 8,39; — B) „overf." el. om Ting o. Begreber: mægtig, stærk, virksom, etc.; - Fortuna per omnia humana, maxime in res bellicas potens, Liv. 9, 17; herba potens ad opem, Ovid., adversus ranas, Plin.; - nihil esse potentius auro, Ovid. Am. 3, 9, 29; cf. Quintil. 6, 1, 26; potentissimae (cantharides) ··· variae, luteis lineis, Plin. 29, 30; potentissima argumenta, Quintil. 6, 4, 22.

post, adv. o. praepos., [rimel. ctr. f. pone est]; I) adv.; A) „alm." om Stedet: bagefter, bagved el. bagud; - qui post erant, Cic. Mil. 10; post curvari, (opp. in anteriorem partem), Plin.; - men „overf.": invidia atque superbia post fuere, (ligesom vege Pladsen), Sall. Catil. 23; — B) „bes." om Tiden: derpaa, derefter, herpaa, herefter; - initio mea sponte, post autem tuo invitatu, Cic. Fam. 7, 5; nunc et post semper etc., poëta ap. Plin. 35, 37; - post de matre videro, (siden el. sildigere), Ter.; post oritur (actio), Cic. Fin. 3, 6; — bb) ogs. er at mærke; a) post c. abl. comm., el. c. abl. temp.; - paulo post, (opp. statim), Cic. Fam. 16, 5; post non multo, (ikke længe derefter), Nep. Paus. 3; post, neque ita multo, etc., id. Cim. 3; post aliquanto, o. aliquanto post, (noget derefter), Cic.; cf. Virg. Ge. 3, 476; - multis annis post, o. multis post annis, Cic.; anno post, id., Liv.; post paucis diebus, (nogle Dage derefter), id.; hora post: en Time derefter el. sildigere, Cic.; longo post tempore venit, Virg. Ecl. 1, 30; — b) post m. flgd. quam, (at); - undecimo die post, quam a te discesseram, Cic. Att. 12, 1; quod post accidisset, quam dedissem etc., ibd. 6, 3; f. ogs. und. postquam; - ogs. forbindes post, ubi (derefter, da) etc., Sall. Catil. 6; — c) post m. d. pleonastiske inde el. deinde; vid. Ter. Andr. 3, 2, 3: primum ··· post deinde, etc.; cf. Lucr. 3, 528; — II) praepos. c. acc.: efter; — A) „alm." om Stedet: bag el. bagved; - post me erat Aegina, ante Megara, etc., Sulp. ap. Cic. Fam. 4, 5; quod (flumen) esse post nostra castra etc., Caes. B. G. 2, 9; tu post carecta latebas, Virg. Ecl. 3, 20; - „overf." ogs. bagefter i Ordenen el. i Rang og Værd; ut nemo tibi post te videatur, Senec. Ep. 104; cf. Hor. Od. 3, 9, 6; — B) om Tiden; - aliquot post menses, Cic.; maxima post hominum memoriam classis, (som man ved af at sige), Nep. Them. 5; post has miserias, id est, postquam etc., id. Fam. 4, 4; post diem tertium, (i. e. die tertio post, f. ovenf.), Liv. 6, 1; men „poet.": post vina, (efter en Viinrus), Hor. Od. 1, 18, 5; cf. ibd. 3, 21, 19; - ofte ogs. m. tilføiet partic.; post captos Vejos, (efter Indtagelsen deraf), Cic.; ligel. post devictum Hannibalem, (i. e. Hannibale devicto), Liv. 35, 10; ligel. post genus hominum natum, ogs. post natos homines, (fra Menneskenes første Ophav), Cic.; ogs. hører hertil id. Phil. 2, 38: post Brutum proconsulem, (i. e. post proconsulatum Bruti); - post id, Plaut., post ea, (ogs. postea), Cic., post illa, Ter., post haec, Cic., (herefter el. derefter, herpaa el. derpaa); - ogs. m. flgd. quam; vid. Nep. Arist. 3, o. Cic. Mil. 16.

postauctumnālis, (aut.), e, pira, Plin. 15, 16: som modnes efter Høsten. — posteā, adv., [post, is]; — I) „alm.": herefter el. derefter; ogs. sildigere; - qui in exercitu Sullae et postea in Crassi fuerat, Caes. B. G. 1, 21; postea, quum vidissent etc., Cic. N. D. 2, 35; men id. Brut. 3: postea ··· deinceps; - ogs. c. abl. comm.; postea aliquanto, id.; multo postea, id.; men c. gen.: postea loci, (f. postea), Sall. Jug. 102; - ogs. forbindes pleonastisk: deinde postea, o. inde postea, Liv.; ligel. postea deinceps, id.; - forbindes ogs. m. quam, (at); posteaquam honoribus inservire coepi, Cic. Off. 2, 1; men ogs. adskilt: postea vero quam etc., Sall. Jug. 29; — II) „bes.": derefter, d. e. fremdeles, videre; - quid tum postea? Ter. Eun. 4, 7, 23; cf. Cic. R. Am. 33, o. Liv. 4, 4; men Plaut. Merc. 2, 3, 36: Postea hac nocte non quievi, (dertil el. desuden). — posteaquam, f. postea quam, f. und. postea. — postĕo, ire, v. a.: at gaae el. komme derefter; bf. „overf.", ∾ aliquem honore: staae tilbage for nogen i Anseelse, Sidon.

poster, pl. posteri, f. und. posterus. — postergānĕus, (f. postterg.), 3, [post, tergum]: som befinder sig bag nogens Ryg, Arnob. — postĕri, orum, f. und. posterus. — postĕrior, f. und. posterus. — postĕrĭtas, atis, f., [posterus]: Eftertiden el. Fremtiden; - vid. Cic. Catil. 1, 9: in posteritatem (for

Fremtiden) etc.; - sædv. „overf.": Efterverdenen el. Efterkommerne; posteritati servire, (i. e. famae apud posteros), Cic. Tusc. 1, 15; cf. id. Lael. 4; Si tamen a memori posteritate legar, Ovid. Pont. 3, 2, 30; historia ··· ad memoriam posteritatis componitur, Quintil.; men Ovid. Trist. 4, 9, 26: Perpetuae crimen posteritatis eris; — b) „poet." ogs. om Dyrene: Afkom el. Yngel, Juvenal. 8, 62; — II) sild. ogs. „fig.": den ringere el. ringeste Plads, Tertull. — postĕrĭus, compar. adj. o. adv., s. und. posterus.

postĕro, avi, atum, 1, v. n., [posterus]: at være bagefter el. sildigere; df. „overf.": at være ringere, Pallad. — postĕrŭlus, 3, dem. af posterus: df. subst., posterula, ae, f.; I) sc. porta: liden Port el. Dør, Bagport el. Bagdør, Cassiod.; — II) sc. via: Bivei el. Sidevei, Ammian. 30, 1.

postĕrus (el. poster), a, um, [post]; compar. posterior, us; superl. postrēmus o. postŭmus, 3; — I) posit. posterus, (el. poster; nom. masc. inus.), 3; „alm." som adj.: som er el. kommer derefter, følgende el. kommende; sædv. om Tiden og hvad der er i Tiden; - postero die, Liv. 21, 39; in posterum diem differre, Cic.; ∾ nocte, Nep.; ∾ tempore, id., anno, Cic.; et praesens et postera ··· aetas, Hor. Ep. 2, 1, 42; Posteraque in dubio est, fortunam quam vehat aetas, Lucr. 3, 1098; men Hor. Od. 3, 30, 7: usque ego postera Crescam laude recens, (i. e. laude posterorum el. apud posteros); - ogs. absol.: postero, (sc. die), Tac. Ann. 4, 45; ligel. in posterum, (sc. diem), Caes. B. G. 7, 11; men posterum, (sc. tempus), id. B. C. 1, 3, o. ibd. 2, 21; longe in posterum prospicere, (langt ud i Fremtiden), Cic. Fam. 2, 8; — bb) „bes." som subst.; a) posterum: det Følgende, d. e. hvad der følger paa el. med el. af et andet; - posterum quodam modo et consequens etc., Cic. Fin. 3, 9; ligel. ibd.: haec non in posteris et consequentibus, sed in primis continuo peccata sunt; — b) posteri, orum, m.: Efterkommerne, (opp. majores), Cic. N. D. 3, 38, o. Hor. Epod. 9, 11; ligel. Tac. Ann. 3, 72: opes ad posterum (s. posterorum) gloriam transferre; — not.: sild. ogs. „fig.": følgende efter et andet, staaende tilbage derfor, Capella; — II) compar. posterior, us; A) „egenl."; 1) om Tiden: sildigere; - posterior aetate, Cic. Brut. 11; cf. Sall. Jug. 85; s. ogs. Cic. Phil. 12, 2, und. cogitatio, nr. II; — bb) hertil mærkes; a) subst. posteriores s. posteri: Efterkommerne, (opp. majores), Digest.; — b) adv. posterius, sildigere; - ∾ esse, (leve sildigere), Cic. Brut. 83: jubet posterius ad se reverti, id. Verr. 4, 29; cf. Nep. Paus. 5; — 2) om Stedet: som er bagved el. som følger efter et andet; ogs. bagerst, (naar Talen er om tvende); opp. prior o. superior; - ita priori posterius, posteriori superius conjungitur, Cic. Acad. 2, 14; cf. id. d. Or. 3, 48, o. Hor. Sat. 1, 4, 59; ∾ pedes, (Bagfødderne), Plin. 11, 101; cf. Ovid. Fast. 4, 718: Pars prior apparet, posteriora latent; — B) „overf.": hvad der følger efter et andet el. staaer tilbage for et andet, d. e. slettere el. ringere; - quorum utrique semper patriae salus et dignitas posterior sua dominatione fuit, Cic. Att. 10, 4; cf. id. Phil. 13, 3; men Ter. Ad. 5, 4, 26: non posteriores feram (sc. partes: saa skal jeg ikke staae tilbage); — III) superl., postremus, 3, ogs. postumus, 3; A) postremus, 3; I) „egenl."; aa) „alm." om Tiden: sidst el. sildigst; - postremo mense, (i Slutningen af Maaneden), Pallad.; postremum munus mortis, (i. e. exsequiae), Catull. 100; — bb) hertil høre ogs. de af neutr. postremum afledede Adverbier; a) postremo, (abl. som adv.): tilsidst el. endeligen; - postremo ··· praestare (endeligen var det bedre), interfici etc., Caes. B. G. 7, 1; navnl. i Optællinger; omnes urbes, agri, regna denique, postremo etiam vectigalia etc., Cic. Agr. 2, 23; cf. Cic. N. D. 1, 37: primum ··· deinde ··· postremo; — b) postremum, (s. ad postremum): sidste Gang; - Si id facis, hodie postremum me vides, Ter. Andr. 2, 1, 22; ligel. in quo (vestigio) ille postremum institisset, Cic. d. Or. 3, 2; - ligel. ogs. ad postremum: tilsidst, endeligen; ut ad postremum non abnuerent, etc., Liv. 38, 16; — bb) „bes." om Stedet: bagerst, sidst; - alia prima, alia postrema (ponere), Cic. Orat. 15; in agmine in primis modo, modo in postremis etc., Sall. Jug. 45; cf. ibd. 101: postrema acies, s. postrema pars aciei, (Bagtroppen); ligel. in postremo libro, Justin.; in postrema comoedia, Plaut.; — 2) „overf.": sidst el. bagerst, d. e. ringest, slettest, uværdigst; - postremum autem genus (conjuratorum) etc., Cic. Catil. 2, 10; ligel. ∾ homines, id. R. Am. 47; servitus postremum omnium malorum (est), id. Phil. 2, 44; - ogs. m. Negation: tum hoc non in postremis sequor, (som det ikke Uvigtigste, som en Sag af Vigtighed), Cic. Fam. 1, 9; cf. Virg. Ge. 3, 404; — not.: efterel. findes ogs. compar. postremius, Appul., ligel. forel. superl. postremissimus, Gracch. ap. Gell. 15, 12; — B) postumus, 3, [formet af post, ligesom citimus af cis]: sidst, den el. det sidste, coena, Appul.; - „bes." om et Barn: den sidst fødte, (el. som ingen yngre Broder el. Søster faaer); saal. Silvius ··· tua postuma proles, Virg. Aen. 6, 763; - men Varr. L. L. 9, 38: qui post patris mortem (natus), Postumus (dictus); cf. Plaut. Aul. 2, 1, 42, o. Fest. p. 238, (Müll.); — b) subst. postumum, i, n.: det Yderste el. Sidste, Enden; - cauda erit quodcunque de postumo corporis propagatur, Tertull.

post.factus, (el. post factus), 3: som er skeet el. giort sildigere el. efter et andet; - ∾ furta, (opp. antefacta), Gell. 17, 7; - ogs. subst., ex postfacto, Digest. — post.fĕro, ferre, v. a.: sætter derefter, undervurderer, aliquid alicui; - qui libertati plebis suas opes postferrent, Liv. 3, 64; nulli non postferendus, Vell. 2, 69. — postfŭtūrus, 3, partic. af postsum. — post.genĭtus, (el. post genitus), 3: som er født derefter el. sildigere; - df. subst.: Clarus postgenitis (hos Efterkommerne), Hor. Od. 3, 24, 30.

post.hăbĕo, ŭi, ĭtum, 2, v. a.: sætter derefter el. bagefter; df. „overf.": tilsidesætter; - Posthabui tamen illorum mea seria ludo, Virg. Ecl. 7, 17; cf. Tac. Hist. 4, 7; - ogs. ud. dat.: (ut) omnia posthaberet, Caes. B. C. 3, 33; ligel. omnibus rebus posthabitis, Cic. Tusc. 5, 1; cf. Virg. Aen. 1, 16. — posthac, adv., [post, hac]: derefter, derpaa; - pateram ··· Huic dedisti, posthac rursus obsignasti clanculum, Plaut. Amph. 2, 2, 161; cf. Suet. Tit. 9; - sædv. herefter, d. e. i Fremtiden; sed in hoc genere non accusabimur posthac, (opp. antea), Cic. Att. 7, 3; cf. Ter. Andr. 3, 5, 5, o. Hor. Sat. 2, 3, 297. — posthinc, adv., men skrives rigtigere adskilt: post hinc, herfra el. herefter, Virg. Aen. 8, 546, o. id. Ge. 3, 300. — Posthumius, s. und. Postumius. — posthumus, s. postumus und. posterus, nr. III, B.

postĭbi, adv., [post, ibi]: herefter el. herpaa, Plaut. Rud. 3, 1, 8, oftere. — postica, ae, f., s. und. posticus. — postĭcĭpo, are, v. a., [post, capio]: tager el. faaer derefter, Claud. Mamert. d. Stat. anim. — postĭcŭla, ae, f., dem. af postica: liden Bagdør el. Bagport, Appul. — postĭcŭlum, i, n., dem. af posticum: liden Bagbygning, lidet Baghus; - Posticulum hoc recepit, quum aedes vendidit, Plaut. Trin. 1, 2, 157. — postĭcum, i, n., s. und. flgd.

postīcus, 3, [post]: som er bagud el. bagved; - ∾ partes aedium, Liv. 23, 8; ∾ ostium aedium: Bagdør, Plaut. Stich. 3, 1, 41; ∾ pedes: Bagfødderne, Solin.; men Pers. 1, 62: posticae occurrite sannae, (i. e. irrisioni a tergo); — B) df. subst.; 1) postīca, sc. janua: en Bagport, Appul.; — 2) postīcum;

a) sc. ostium: en Bagdør, Hor. Ep. 1, 5, 31, o. Suet. Claud. 18; — b) sc. aedificium: Bagbygning el. Baghus, Vitruv.; - ogs. Commoditet el. Locum, Lucil. ap. Non.; — c) quae (retrimenta cibi) per posticum exeunt, (i. e. per intestinum rectum), Varro; ogs. in pl., Arnob.

postĭdea, adv., comist Biform af postea: derefter; - postidea domum Me ··· recipiam, Plaut. Aul. 1, 2, 40; ligel. ∾ loci, id. Cist. extr. — postĭlēna, ae, f., [post]: Bagrem paa Seletøiet, Plaut. Casin. a. 1, v. 37. — postilla, adv., ogs. post illa, ligesom postea: derefter el. derpaa; - vid. Cat. ap. Gell. 3, 7, Catull. 84, Ter. Phorm. 2, 2, 33, o. A.

postis, is, m.; I) „egentl.": Post el. Dørpost; - in curiae poste (figere legem), Cic. Att. 3, 15; postem (templi) tenere, (holde derpaa, som Ceremoni af den, der indvier et Tempel); vid. Liv. 2, 8; men excute poste seram, (slaa Slaaen fra), Ovid. Am. 1, 6, 24, oftere; - ogs. Dørstolpe paa andre Bygninger; ∾ ambulationis, Ps.Cic. p. Dom. 46; — II) bf. „overf.": en Dør; - reserare postes, Senec. Hippol.; poste recluso, Lucan.; cf. Virg. Aen. 2, 480 o. 493; - men Lucr. 3, 370, „alleg.": sublatis postibus, (i. e. oculis, der navnl. tænkes ligesom Sielens Døre); — not.: abl. posti f. poste, Ovid. Met. 5, 120.

postlīmĭnĭum, i, n., [limen]: Tilbagekomst til el. i Hiemmet (egentl. bag sin egen Dørtærskel); bf. i Retssproget: Gienindsættelse i de tidligere Rettigheder og Forholde, el. Ret til at vende tilbage dertil el. deri; - ei nullum esse postliminium, Cic. d. Or. 1, 40; cf. ibd. 2, 32; ogs. jus postliminii, Digest.; men postliminio redire, Cic. Top. 8, reverti, Digest., (i. e. jure postliminii); - ogs. Rettighed til at erholde noget tilbage, hvs. om en Besiddelse: postliminio redire, Cic. l. c.; - men id. Balb. 11: postliminio potest fieri civitatis mutatio, (naar neml. en forhenværende Borger i en By fra en Udvandring vender tilbage dertil); cf. ibd. 12; — II) „overf.": Tilbagevenden, pacis ecclesiasticae, Tertull.; men postliminio in forum reducere, (d. e. atter el. paany), Appul.; postliminio mortis surgere, (efter Døden at staae op paany), id.

postmĕrīdĭānus, 3, f. und. pomeridianus. — post.mŏdo, adv., ligesom post o. postea: herefter, derefter, snart, (oftest „poet."); - vid. Hor. Od. 1, 28, 31, o. Propert. 2, 8, 22; dog ogs. Liv. 2, 13. — post.mŏdum, adv., ligesom frgd.: herefter, osv.; - saepe ex injuria gratiam postmodum ortam, Liv. 1, 9; cf. id. 4, 7.

postŏmis, idis, f., [rimel. fordærvet af πρόστομος]; oprdl.: etslags Bidsel (el. Mundkurv), som paalægges uregerlige Heste; bf. „overf." o. comist: etslags Drikkeskaal el. Beger, (der ligesom hænger Drankeren paa Næsen), Lucil. ap. Non.

post.partor, oris, m.: der erhverver fra den, som tidligere har erhvervet; - Unde anteparta demus postpartoribus, Plaut. Truc. 1, 1, 42. — post.pōno, pŏsŭi, pŏsĭtum, 3, v. a.: sætter derefter el. bagefter; bf. sædv. „overf.": tilsidesætter; - ∾ omnia, Caes. B. G. 6, 3; - bf. pass.: id postponi potest, Plin. Ep.; omnibus rebus postpositis, Caes. l. c. 5, 7; - ogs. at tilsidesætte derfor, aliquid alicui, vid. Hor. Ep. 1, 18, 34; vosque est postponere natis Ausa suis, Ovid. Met. 6, 211; cf. Plin. Ep. 10, 19; ogs. m. tmesis, vid. Hor. Sat. 1, 1, 86: quum tu argento post omnia ponas.

postprincĭpĭa, orum, n., [post, principium]: hvad der følger efter Begyndelsen, Handlingens Fortsættelse el. Fremgang; - voluptas vel utilitas disciplinarum in postprincipiis exsistit, Varro, (opp. in principiis ipsis); cf. Plaut. Pers. 4, 1, 4; men Cic. Sest. 55, (e poëta): postprincipia atque exitus Vitiosae vitae. — post.pŭto, avi, 1, v. a.: anseer el. agter for ringere; - res postputasse te omnes prae parente intelligo, Ter. Hec. 3, 5, 33; men id. Ad. 2, 3, 9: Quin omnia sibi postputavit esse prae meo commodo.

postquam, conj., (ogs. adskilt: post quam); I) som Tidspartikel: efterat, siden, da; - Abeo ab illis, postquam video, me sic ludificarier, Plaut. Capt. 3, 1, 27; cf. Ter. Hec. 5, 3, 28; eo postquam pervenit, obsides ··· poposcit, Caes. B. G. 1, 27; postquam alia frustra tentata erant, Liv. 10, 6; quartum post annum, quam redierat, Nep. Dion. 10; cf. Cic. Att. 6, 3; postquam ibi Fabius plus poterat, Liv. 10, 24; cf. Ovid. Met. 1, 113: Postquam ··· Sub Jove mundus erat, subiit argentea proles; - ogs. m. flgd. post; Postquam comedit rem, post rationem putat, Plaut. Trin. 2, 4, 15; — II) med causalt Bibegreb: da, eftersom; - postquam inanis sum (eftersom jeg ingen Penge har), etc., Plaut. Bacch. 3, 6, in.; ligel. Postquam poëta sensit, etc., Ter. Ad. prol. in.; (hvortil Donat.: postquam pro quoniam).

postrēmĭtas, atis, f., [postremus]: det Yderste, Enden; - ∾ tam ima, quam summa etc., Macrob. Somn. Scip. 1, 11. — postremo, postremum, o. postremus, 3, f. und. posterus.

postrīdĭe, adv., [ctr. f. postero die]: den følgende el. næste Dag, Dagen efter; - Idibus et postridie, Cic.; prima luce postridie, Caes. B. C. 1, 67; - ogs. m. flgd. quam; postridie ··· quam a vobis discessi, Cic. Fam. 14, 7; - ogs. m. flgd. acc.; ∾ ludos, Cic.; ∾ nundinas, Suet.; ∾ Calendas, Nonas, Idus, Liv. 6, 1; endel. ogs. m. flgd. gen., men alene i d. pleonastiske Udtryk: postridie ejus diei, Caes. B. G. 1, 23, oftere. — postrīdŭānus, (-dianus), 3: som følger Dagen efter; - omnes postriduani dies, seu post calendas, sive post nonas idusve, ex aequo atri sunt, Macrob. Sat. 1, 15; af — postrīdŭo, forel. Biform af postridie: Dagen efter; - Postriduo natus sum ego ··· quam etc., Plaut. Mil. gl. 4, 2, 90.

postscēnium, i, n., [scena]: Sted bag Scenen; - bf. „fig.": postscenia vitae, (Menneskets hemmelige Handeler), Lucr. 4, 1179. — post.scrībo, psi, ptum, 3, v. a.: at skrive efter el. bagefter (et andet); - Tiberii nomen suo postscripserat, Tac. Ann. 3, 64. — postsignāni, orum, m., sc. milites, [post, signum]: de i Slagordenen bag Fanerne opstillede Soldater, Ammian. 18, 8, o. id. 24, 6.

post.sum, fŭi, esse: at være derefter el. sildigere; - postfuturi, (sc. homines): Efterkommerne, Sall. Or. Lep. c. Sullam; - tum videbitur lex in postfuturum loqui, Gell. 17, 7; — II) „fig.": at staae tilbage, at vige for et andet; - ubi etc., invidia atque superbia postfuere, Sall. Catil. 23, (al. post fuere).

postŭlārĭus, 3, f. und. postulatorius. — *postŭlātĭcius, (-tius), 3: som under Gladiatorlegene gives efter Begering af Folket; - (meridianos gladiatores) ordinariis paribus et postulaticiis (praeferre), Senec. Ep. 7. — postŭlātĭo, onis, f.; I) „egentl."; A) „alm.": Begering, Fordring; - ∾ ignoscendi, (Bøn om Tilgivelse), Cic. Inv. 2, 31; ∾ aequa et honesta, id. R. Am. 2; postulationi alicujus concedere, id., resistere, id.; ∾ valentior opinione, id. Att. 7, 6; — II) „bes."; A) i Religionssproget: en Guddoms Fordring til Menneskene, navnl. paa et forglemt Offer; - postulationes esse Jovi, Saturno, etc., Ps.Cic. Harusp. resp. 10; - ogs. det fordrede Offer, vid. ibd. 14: Telluri deberi postulationem; - i denne Bem. forel. ogs. postulio (f. postulatio); saal. deum Manium postulionem postulare etc., Varr. L. L. 5, 32; — B) Klage, Beklagelse el. Trætte; - postulatio Numquam (fuit inter eas), Ter. Hec. 1, 2, 105; Si etc., esset mecum postulatio, (saa vilde man anklage mig), Plaut. Casin. 3, 2, 26; — C) retlig Ansøgning el. Begering; - plurimas maximasque postulationes ingerere alicui, vid. Suet. Ner. 7; f. ogs. Plin. Ep. 5, 14; - ogs. Ansøgning til Prætor om Ret til at anklage

nogen; - inter postulationem et nominis delationem etc., Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6; — [postulo].

postŭlātor, oris, m., [postulo]; i Retssproget: Klageren, Suet. Ner. 14; bf. — postŭlātōrius, 3: fordrende; - ∾ fulgura, (som fordre et Sonoffer), Caecin. ap. Senec. Qu. N. 2, 49; bede postularia fulgura, Fest. p. 245, (Müll.). — postŭlātrix, icis, fem. af postulator: som begerer el. beder; - postulatrices solemnitates, i. e. supplicationes, Tertull. — postŭlātum, i, n., s. und. postulo. — postŭlātus, us, m., [postulo]: Fordring el. Paastand (for Retten); - postulatu audito matris tutorumque etc., Liv. 4. 9. — postŭlĭo, onis, f., s. und. postulatio.

postŭlo, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), [f. posculo af posco]; I) „alm.": begerer, forlanger, fordrer, aliquid, ogs. aliquid ab aliquo, ogs. aliquem aliquid, ogs. m. ut el. ne, ogs. m. de, ogs. m. Objectssætning, ogs. absol.; - suum jus postulat, Ter. Ad. 2, 1, 47; ligel. Aequum postulat; da veniam, id. Andr. 5, 3, 30; men id. ibd. 1, 2, 18: Nunc hic dies ··· alios mores postulat; men ∾ fidem publicam, Cic. Att. 2, 24; venisse auxilium postulatum, Caes. B. G. 1, 31; - postulo abs te, ut etc., Plaut.; cf. Ter. Andr. 5, 1, 4, o. Cic. Lael. 10; men pass.: quum aliquid ab amicis, quod rectum non esset, postularetur, id. ibd.; - men m. dobbelt acc.: orationes me duas postulas, Cic. Att. 2, 7, (al. a me); cf. id. Fam. 3, 8; - men m. ut (o. ne); Dehinc postulo ··· ut redeat jam in viam, Ter. Andr. 1, 2, 19; men postulatum est, ut Bibuli sententia divideretur, Cic. Fam. 1, 2; men Sall. Jug. 83: legatos mittit postulatum, ne sine causa hostis populo R. fieret; - men m. de; quod antea de colloquio postulasset, id etc., Caes. B. G. 1, 42; cf. Cic. Balb. 15; - men m. Objectssætning; etiam me dictis ducere istis postulas, Ter. Andr. 4, 1, 20; (lupinum) ne spargi quidem postulat decidens sponte, Plin. 18, 36; cf. Luccej. ap. Cic. Fam. 5, 14; — II) „bes."; A) i Retssproget; 1) fordrer for Retten, indkalder el. indstævner; - Gabinium adhuc tres factiones postulant, Cic. Qu. Fr. 3, 1; men postulatur (ille) apud me praetorem primum de pecuniis repetundis, id. frgm. or. Corn.; cf. Tac. Ann. 3, 38: ∾ aliquem repetundis, men repetundarum, Suet. Caes. 4; - ∾ aliquem lege Scantinia, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 12; ogs. ∾ aliquem reum, Plin., ogs. reum impietatis, id.; men ∾ aliquem injuriarum, Suet., capitis, Digest.; — 2) retligen el. klagende at fordre; - ∾ delationem nominis in aliquem, (Ret til at anklage nogen), Cic. Div. in Caecil. 20; ∾ servos in quaestionem, id. Verr. 3, 59; ∾ quaestionem, Liv. 2, 29; — B) udenf. Retssproget; ∾ cum aliquo, ligesom expostulare cum aliquo: trættes el. skændes med nogen, Plaut. Mil. gl. 2, 6, 35; — III) af partic. postulatus, 3, er subst. postulatum, i, n., sædv. in pl. postulata, orum: Fordring, Forlangende; - ultro ab illo ad nos intolerabilia postulata retulerunt, Cic. Fam. 12, 4; cf. id. Phil. 12, 12; cognoscere de postulatis alicujus, Caes. B. G. 4, 11; cf. id. B. C. 1, 9, o. Nep. Alcib. 8.

postŭmātus, us, m., [postumus]: den laveste el. ringeste Plads, (opp. principatus), Tertull. — Postŭmius, a: romersk Slægts- og Personsnavn; P. Postumius Tubertus, vid. Liv. 2, 16, o. A. Postumius Tubertus, id. 4, 26 flgd.; — B) bf. 1) Postumius, 3, via, (i Gallia Togata, forte til Genua), Tac. Hist. 3, 21; ∾ lex, vid. Plin. 14, 41; — 2) Postŭmĭānus, 3, imperia, vid. Gell. 1, 13, o. Liv. 4, 29; — not.: Postumus, (for Verfets Skyld), f. Postumius, Ovid. Fast. 6, 724. — postŭmo, are, v. n.: at staae tilbage, alicui, for nogen, Tertull.; ogs. postumare ordine, id.; af — postŭmus, 3, s. und. posterus. — postus, 3, s. positus, s. und. pono, not.

postvĕnĭens, tis, [venio]: som kommer bagefter; - nunc praecurrente significatu tempestatum ··· nunc postveniente, Plin. 18, 57. — Postverta (el. Postvorta), ae, f., [verto, vorto], sc. dea, anraabtes, naar Fosteret laa forkert, (ligesom Prosa anraabtes, naar det laa rigtigt), Varr. ap. Gell. 16, 16; — not.: Postvorta (dea: der sørger for Fremtiden); opp. Antevorta, Macrob. Sat. 1, 7.

*pōtābĭlis, e: drikkelig, fons, Auson.; o. — pōtācŭlum, i, n., ligesom potatio: Drikken el. at drikke; bf. Drikkelag el. Svir, Tertull.; — [poto]. — pŏtămantis, ĭdis, f., [ποταμός, i. e. fluvius]: en ved Indusfloden voxende Plante, ogs. thalassegle, Plin. 24, 102. — pŏtămŏgĕton, (-giton), ŏnis, f., ποταμογείτων, (Flodnabo): etslags Vandplante; germ. Samkraut, Plin. 26, 33, o. id. 32, 19.

*pōtātĭo, onis, f.: Drikkelag el. Svir, Plaut.; - ∾ extrema, Senec., hesterna, Cic. frgm. ap. Quintil.; — pōtātor, oris, m.: Svirebroder, Dranker, Plaut. Men. 2, 1, 34; — bf. pōtātōrius, 3: hørende til Drik; - ∾ vas: Drikkekar, Plin. Val.; o. — pōtātus, us, m.: Drik el. at drikke; - vinum potatui afflatim sufficiens, Appul.; — [poto].

pŏte, s. und. potis. — pŏtens, tis, partic. o. adj. af possum; s. und. possum nr. III.

*pŏtentātor, oris, m.: Magthaver el. Hersker, Tertull.; o. — pŏtentātus, us, m.: Statsmagten, Overherredømmet i Staten; - de potentatu inter se contendere, Caes. B. G. 1, 31; cf. Liv. 26, 38: aemulo potentatus inimicus etc.; - ogs. in pl., Lactant.; — II) sild. ogs. Magt el. Evne til at giøre el. lade, Arnob.; — [potens, possum].

pŏtenter, adv. af potens; I) „alm.": mægtigen, stærkt, kraftigt; - ∾ dicere ad efficiendum, quod intendit (orator), Quintil.; - compar., Hor. Od. 3, 16, 10, o. Quintil. 6, 4, 18; — II) „bes.": efter Evne, efter Formue; - cui lecta potenter erit res, Nec facundia deseret hunc, nec lucidus ordo, Hor. A. P. 40.

1. pŏtentĭa, ae, f., [potens, possum]; I) „alm.": Magt, Styrke, Kraft, (el. Kræfter); - ut vix armorum tenendorum potentia esset, Liv. 21, 54; ∾ ventosa, Ovid.; ∾ formae, id., morbi, id.: men ∾ solis acrior, (brændende Solhede), Virg. Ge. 1, 92; — II) „bes." el. „overs."; A) mægtig Virkning el. Indvirkning deraf; - ∾ herbarum, Ovid. Met. 1, 522; ligel. potentiam habere contra scorpiones, Plin. 37, 54; ∾ aquarum, id.; — B) Magt el. Overvægt, navnl. i Staten; bf. ogs. overveiende Anseelse el. Indflydelse, (oftere m. Bibegr. af Magtens Misbrug); - potentiam alicujus invidiose criminari, Cic. Mil. 5; cf. Caes. B. C. 1, 4, ogs. Nep. Cato 2, o. Sall. Catil. 12; men esse in magna potentia, Cic. Mur. 11; - ogs. in pl.: contra periculosissimas hominum potentias etc., id. Coel. 9; - ogs. den Magt, som Tilfældet el. tilfældig Gunst skenker; saal. Ovid. Met. 2, 416: nulla potentia longa est; - ogs. Magt, el. Herredømme derover, Overherredømme; potentiam victoris subire, Cic. Fam. 6, 1; Cuique fuit rerum promissa potentia, Thybrin, Ovid. Met. 2, 259; potentia singularis: Eneherredømmet el. Monarchiet, Nep. Dion. 9; — not.: s. ogs. und. potestas, not. — 2. Pŏtentĭa, ae, f.: Navnet paa en By i Picenum, vid. Plin. 3, 18; s. ogs. ibd. 7, o. ibd. 15; — B) bf. Potentini, orum, m.: Indvaanerne af Byen P., id. — pŏtentĭālĭter, adv., [1. potentia]: efter bedste Evne, af alle Kræfter, Sidon.

pŏtērĭon, i, n., ποτήριον, ligesom phrynion: etslags Plante, germ. Tragant, Plin. 25, 76, o. id. 27, 97. — pŏtērium, i, n., ποτήριον: etslags Drikkekar el. Beger, Samiolum (af samisk Ler), vid. Plaut. Stich. 5, 4, 12; men Trin. 4, 3, 10: Quid ··· non pudet te? tribusne te posteriis esse Memoria oblitum?

pŏtesse s. posse, potessim s. possim, s. und.

possum. — pŏtestas, atis, f., [possum]; I) „egenl.“; A) „alm.“: Magt el. Formue el. Evne til at giøre og lade, Magt derover el. Formue dertil; – jus potestatemque habere faciendi aliquid, Cic. Phil. 11, 12; cf. id. Att. 1, 2: sed volebam, meam potestatem esse vel petendi, vel exeundi; ut ea potestate ···· ad quaestum uteretur, id. Qu. Fr. 1, 1, 3; men potestatem deferre imperatoribus beneficiorum virtutis causa tribuendorum, id. Balb. 16; – esse in potestate alicujus: være i nogens Vold, være nogen hørig og lydig; vid. Cic. Phil. 6, 2, o. id. Att. 1, 40; men consulis ea de re jus et potestatem esse, (at han havde Ret og Magt derover), Liv. 21, 39; men familiam in potestate habere, (beholde Slaverne som Eiendom, ikke at frigive dem), id. 8, 15; — B) „bef.“; 1) det politiske Overherredømme; – redigere Thessaliam in potestatem Thebanorum, Nep. Pelop. 5; cf. Liv. 24, 31; – ogs. enkelte Personers uindskrænkede el. vilkaarlige Magt; – in Timarchidis potestate sociorum populi R. liberos, bona, fortunasque omnes fuisse, Cic. Verr. 2, 54; cf. id. ibd. 1, 57: venire in arbitrium ac potestatem alicujus; — 2) Øvrighedens Magt, Statsembede; – quicquid hac potestate praetoria possum, Cic. Manil. 24; censores ··· ut ita potestatem gererent, ut etc., id. Verr. 2, 55; — b) ogs. metonym.: en Øvrighedsperson; – a magistratu aut ab aliqua potestate legitima ··· evocatus, Cic. Tusc. 1, 30; ogf. in pl., Suet. Claud. 23; cf. Cic. Leg. 3, 3, (e xii Tabb.); — 3) som Beskaffenhed el. Egenskab hos Ting og Begreber: Kraft el. Virkning el. Værdi; – potestates vimque herbarum demonstrare, Plin. 25, 5; ∾ pecuniarum, Digest.; quarum actionum vis et potestas haec est, ut etc., ibd.; cf. Lucr. 5, 1241; — II) „fig.“; A) Villiens Magt el. Frihed, Fornuftens frie Brug (i Modsætn., dels af Lidenskab, dels af Sindsforstyrrelse); – vid. Cic. Tusc. 3, 5: exisse ex potestate etc.; ligel. ibd.: quia non sunt in potestate mentis etc.; cf. id. ibd. 4, 36; — B) Magt, Mulighed, Leilighed; – ut primum potestas data est augendae dignitatis tuae, etc., Cic. Fam. 10, 13; men ibd. 1, 7: quoties mihi certorum hominum potestas erit, etc.; – facere potestatem, (give Tilladelse), si etc., id. Catil. 3, 5; ligel. id. R. Am. 27: facio tibi interpellandi potestatem; men potestatem sui facere, (lade sig faae i Tale), id. Qu. Fr. 1, 2, 5; cf. id. Phil. 8, 10, o. Suet. Tib. 34; — III) personificeret er Potestas: ved Styx Datter af Giganten Pallas, Hygin. fabb. prooem.; df. — potestātivus, 3: som betyder en Magt, Tertull. — potestur, f. und. possum, not.

pŏthos, i, m., (πόθος, i. e. desiderium): etslags Sommerurt el. Sommerblomst, Plin. 21, 39; — not.: ogs. er Pothos: Navnet paa en berømt Billedstøtte af Scopas, id. 36, 4. — Pōtĭca, ae, f.: Gudinde for Børnenes Drikken, Donat. ad Ter. Phorm. 1, 1, 15; — pōtĭlis, e: hørende til Drikke; – ∾ nidus, (Drikkekar), Varro; men raptu quodam potili, (ligesom naar man svælger en Drik), Coel. Aur.; — o. — Pōtĭna, ae, f.: = Potica, Varr. ap. Non.; — [poto].

1. pōtĭo, onis, f., [poto]; I) „alm.“: Drikken el. at drikke; ogs. concret: Drik el. Drikke; – in media potione exclamavit, se etc., Cic. Cluent. 10; quum cibo et potione fames sitisque depulsa est, etc., id. Fin. 1, 11; — II) „bef.“; A) Lægedrik (el. Mixtur), Plaut. Men. 5, 5, 22; – ogs. in pl., Cels.; — B) Giftdrik el. Gift, Cic. Cluent. 14; — C) Trylledrik el. Elskovsdrik; in pl., Hor. Epod. 5, 73. — 2. pŏtĭo, ivi, ire, v. a., [potis]: giør delagtig deri; (men som act. alene for- o. eftercl.); – ∾ aliquem servitutis, (giøre til Slave), Plaut. Amph. 1, 1, 23; — partic. potitus, 3, f. und. 1. potior. — pōtĭōno, (avi), atum, 1, v. a., [1. potio]: giver at drikke, lader drikke; (som verb. fin. alene efterel.); – ∾ (jumentum) potione diuretica, Veget.; — II) som partic. dep., potionatus, 3: som har faaet en Drik; – creditur potionatus ab uxore ··· amatorio quidem medicamento, sed quod in furorem verterit, Suet. Calig. 50.

1. pŏtĭor, itus sum, 4, v. dep. n., [potis]; I) „egenl.“: bliver delagtig deri, bemægtiger mig, opnaaer, erholder, faaer; c. gen., el. c. acc., el. c. abl., el. absol.; – posse te illius regni potiri, Cic. Fam. 1, 4; cf. Sall. Catil. 47; ∾ vexilli, Liv., voti, Sil.; – ∾ regnum, Pacuv. ap. Non., sceptrum, Att. ibd.; cf. Lucr. 3, 1051; ∾ oppidum, auct. B. Hisp. 13; cf. Nep. Eum. 3; ∾ urbem, Cic. Tusc. 1, 37; cf. id. Off. 2, 23; – ∾ imperio totius Galliae, Caes.; ∾ impedimentis castrisque, id.; men ut natura, iis potiens, dolore careat, Cic. Tusc. 3, 18; ∾ sceptro, Ovid. Her. 14, 113; ∾ monte, (bestige det), id. Met. 5, 254; – potiendi spe inflammati, Cic. Fin. 1, 18; cf. id. d. Senect. 12; — II) „overf.“: at være delagtig deri, at have inde el. i Besiddelse, at besidde el. have, odl.; ligel. c. gen., el. c. acc., el. c. abl., el. absol.; – solem dominari, et rerum potiri, Cic. Acad. 2, 41; dum ea (civitas) rerum potita est, id. R. Am. 25; cf. Nep. Att. 9; ∾ regni, Vell. 1, 1; – ille alter sine labore patria potitur commoda, Ter. Ad. 5, 4, 17; ∾ gaudia, ibd. 22; – ∾ voluptatibus, Cic. d. Senect. 14; ∾ oppido, Liv. 6, 33; – an ··· iis me dem, qui tenent, qui potiuntur? Cic. Att. 7, 12; — not. a: pŏtītus, 3, hos Plaut. m. passiv Bem.: som er bleven (nogen) til Del; – postquam gnatus tuus potitu'st hostium, (er geraadet i Fiendens Vold, er fanget af ham), Plaut. Capt. 1, 2, 41; cf. id. Epid. 4, 1, 5 o. 35; – men act. potio, ire, vid. s. 1.; — not. b: Former af 3. Conj. ere: potĭtur, Virg. Aen. 3, 56, potĭmur, Manil., potĕremur, Ovid., poteretur, Catull., endel. poti (f. potiri), Pacuv. ap. Non. — 2. potior, us, compar. til flgd.

pŏtis, pote, adj.; compar. pŏtĭor, us, superl. pŏtissĭmus, 3; I) posit. potis, e: formaaende, i Stand dertil; (oftest forcl. o. poet.; sieldn. declineret); – divi qui potes, (θεοὶ δυνατοί), Varr. L. L. 5, 10; cf. Macrob. Sat. 3, 4; – oftest i Forbindelsen potis est: formaaer, kan; – saal. Virg. Aen. 11, 148: At non Euandrum potis est vis ulla tenere; cf. poët. ap. Cic. Tusc. 2, 16; Nec potis est cerni (corpus), quia cassum lumine fertur, Lucr. 5, 718; men quod non potis est, Catull.; cf. id. 72; – ogs. in plur.; ut videamus, quid pastores potes sint, Varro; cf. Plaut. Poen. 1, 2, 17; – ogs. er esse undert. udfaldet; vid. Virg. Aen. 3, 671; ligel. Enn. Ann. 6, 49: Quis potis ingentes oras evolvere belli? — b) i Formen pote; – Quod si non aliud pote est, etc., Catull. 42, 16; cf. Lucr. 3, 1092; men Qua pote quisque, in ea conterat arte diem! Propert. 2, 1, 46; men Qui pote? vis dicam? Pers. 1, 56; cf. Catull. 76, 16; nihil pote supra, Ter. Ad. 2, 3, 11; hospes, non pote minoris (sc. vendi), auct. ap. Cic. Brut. 46; men hoc quicquam pote impurius? vid. Cic. Att. 13, 38; – endel. eftercl., quam pote: saa meget muligt; quam pote longissime (aufugere), Appul.; — II) compar. potior, us: fortrinligere; A) om Personer; – (Amor) qui plus pollet potiorque est patre, vet. poët. ap. Cic. Tusc. 4, 32; men qui tibi vetustate necessitudinis potior esse possit, Cic. Fam. 10, 3; men m. flgd. quam, id. Lael. 5; At tu, qui potior nunc es, mea fata timeto, Tibull. 1, 5, 69; men ut potior in judicio possessionis esset, Digest.; — B) om Ting og Begreber; – potior succus, Plin.; Novistine locum potiorem rure beato? Hor. Ep. 1, 10, 14; – ∾ sententia, id. Epod. 16, 17; illi ··· turpis vita fama integra potior fuit, Sall. Jug. 67; cf. Cic. Phil. 10, 9, o. Caes. B. C. 1, 8; men quum etc., nihil mihi potius fuit, quam ut etc., Cic. d. Rep. 6, 9; — III) superl. potissimus, 3: den el. det fortrinligste el. vigtigste, odl.; A) om Personer;

(saal. „poet.“ o. i efteraug. Prosa); - potissimus nostrae domi ut sit, Plaut. Men. 2, 3, 10; potissimos libertorum veneno interfecit, Tac. Ann. 14, 65; — B) om Ting og Begreber; - comparatio, in qua ··· utrum potius, aut quid potissimum sit, quaeritur, Cic. Inv. 1, 12; ∾ causa, Tac. Ann. 4, 16; ∾ nobilitas, Plin. 4, 11; — IV) hertil mærkes endnu adv. compar. o. superl.; A) compar. pŏtius: mere, fortrinligere, hellere, odl.; - Rem potius ipsam dic, ac mitte male loqui, Ter. Andr. 5, 3, 2; cf. Cic. Off. 1, 20, o. id. d. Or. 2, 68, ogs. id. Brut. 85; - ogs. m. flgd. quam, Caes. B. G. 1, 45; saal. ogs. c. conjunctivo; perpessus est omnia potius, quam conscios indicaret, Cic. Tusc. 2, 22; - „poet.“ ogs. omvendt: Quam potius, Virg. Cop. 6, o. C. Titius ap. Macrob. Sat. 2, 12; - undert. er potius at supplere; tacita bona'st mulier semper, quam loquens, Plaut. Rud. 4, 4, 70; cf. id. Men. 5, 1, 26, o. Nep. Dat. 8; omvendt findes potius pleonastisk hos compar.; favorabiliores rei potius, quam actores habentur, Gaj. Dig.; — B) superl. potissĭme (-ŭme), o. potissimum (-umum): fortrinligst, helst, odl.; ogs. fortrinligen, meget gierne, odl.; - is potissime honore affecto defensor daretur, qui etc., Cic. Mur. 2; exsistat ex hac ipsa familia aliquis, et potissimum Caecus ille, id. Coel. 14; cf. Caes. B. C. 2, 43; ligel. quo potissimum infelix accedam? Sall. Jug. 16; cf. id. 94. — potissime o. potissimum, adv., s. und. frgd. nr. IV. — potissum, s. und. possum.

Pŏtitius, a: romersk Persons- og Slægtsnavn; vid. Liv. 1, 7, o. id. 9, 29; ∾ gens, ibd.; s. ogs. und. Pinarius. — pōtĭto, are, v. a., intens. af poto: drikker ofte, vedbliver at drikke; - ∾ poscam, Plaut., pocula, id.; - men ud. acc.: ∾ paterā, (pleie at drikke deraf), id. Amph. 1, 1, 105. — pŏtītor, oris, m., [1.potior]: som bemægtiger sig el. indtager; - Hannibalem ··· spe sua Capuae potitorem, etc., Val. Max. 3, 2, 20. — pŏtītus, 3, partic. af 2.potio o. 1.potior. — pōtĭuncŭla, ae, f., dem. af 1.potio: en Drik, Portion til at drikke; - modicam in ampulla potiunculam sumere, Suet. Dom. 21; ∾ crebrae, Petron. — pŏtĭus, adv. compar., s. und. potis nr. IV.

Potnĭae, arum, f., Ποτνιαί: Landsby i Boeotien ved Asopus, i Nærheden af Græsgange, der bragte Dyrene i Raseri; vid. Plin. 25, 53; — B) ds. adj. fem. Potnĭas, ădis, f., pl. Potniades, equae, Ovid. Ib. 557, quadrigae, (i. e. equae), Virg. Ge. 3, 268; - om den her af sine egne Hopper fordærvede Glaucus s. Plin. l. c.

pōto, potavi, potatum, etr. pōtum, 1, v. n. o. a., [πόω, hvf. πίνω, i. e. bibo]; I) neutr.; A) „alm.“: at drikke, urorum cornibus (deraf), Plin. 11, 45; cf. Cic. Brut. 83; - „poet.“ ogs. om Hiorden: Huc ipsi potum veniunt per prata juvenci, (komme til Vands), Virg. Ecl. 7, 11; — B) „bes.“: at drikke el. svire; - ut bibant, immo potent, Senec. Ep. 122; amare, potare, etc., Sall. Catil. 11; totos dies potabatur, Cic. Phil. 2, 27; men Obsonat, potat ··· de meo, (paa min Bekostning), Ter. Ad. 1, 2, 37; - potare apud aliquem: være til Giest el. svire el. drikke hos nogen, id. Phorm. 5, 5, 9; cf. Hor. Sat. 2, 7, 32; — II) act.; A) „egentl.“: drikker, vinum, Plin.; Cum dis potandas nectare miscet aquas, Ovid. Her. 16, 198; potata vina, Cic., sorba, Cels.; men ∾ crapulam, (drikke sig en Rus), Plaut. Rud. 2, 7, 29; — B) „overf.“; ∾ stagna Tagi, (at boe derved), Claudian.; cf. Senec. Hippol. 58; — b) ds. om Ting: ligesom at indrikke, at trække ind i sig; - potantia vellera fucum, Hor. Ep. 1, 10, 27; vestis sudorem potat, Lucr. 4, 1121; ligel. lana potat (colorem purpurae) etc., Plin. 9, 62; — III) partic. potus, 3, ogs. som adj.; A) act.: som har drukket; ds. drukken, beruset; - etsi domum bene potus redieram, Cic. Fam. 7, 22; cf. Hor. Ep. 1, 19, 7; ∾ anus, id., turba, Tibull.; Etsi turpis eris, formosa videbere potis, Ovid. A. A. 3, 753; — B) pass.: drukken el. uddrukken; - sanguine (tauri) poto, Cic. Brut. 11; poti ··· faece tenus cadi, Hor. Od. 3, 15, 16; amygdalae ex aqua potae, Plin. 23, 15.

pōtor, oris, m., [poto]: som drikker; - ∾ aquae, (Vanddrikker), Hor. Ep. 1, 19, 3; men „overf.“: potor Rhodani, (som boer derved), id. Od. 2, 20, 20; — II) „bes.“: Dranker, Svirebroder; - ∾ acres, Hor. Sat. 2, 8, 37; ∾ marcens, id. ibd. 4, 59; cf. Propert. 1, 16, 5, o. Plin. 23, 75; ds. — pōtōrĭus, 3: hørende til Drik el. Drikning, vasa, Drikkekar, Plin., argentum, Digest.; — II) subst. potorium, i, n., (sc. vas): Drikkekar, Beger, Pokal; - ∾ aurea, Plin., gemmata, id. — pōtrix, ĭcis, fem. af potor: Drikkerske, Drikkesøster, Phaedr. 4, 5.

Pōtŭa, ae, f.: = Potina, Arnob. — Potulanum vinum: etslags sicilisk Viin, Plin. 14, 8, (hvor pl.). — pōtŭlentus, 3, [2.potus]: drikkelig, til at drikke; - ds. subst. potulenta, orum: Drik el. Drikkevarer, Cic. N. D. 2, 56; s. ogs. und. poculentus; — II) „overf.“: drukken, beruset, Suet. Oth. 2, Appul. — pōtus, 3, partic. o. adj. af poto. — 2. pōtus, us, m., [poto]: Drikken el. at drikke; ogs. Drik el. Drikke; - immoderato obstupefacta potu atque pastu etc., Cic. Div. 1, 29; potui est humor ex hordeo etc., Tac. Germ. 29; - unguenta in potus addere, Plin.; - ogs. om Dyrene: ad potum venire, (komme til Vands), id.; — B) „bes.“ ogs. Drikkelag el. Svir; - in potu atque hilaritate, Plin.; immenso potu impleri, id.; — II) „overf.“: Urinen; - hominum potus (pl.), Plin. 17, 6.

practĭcus, 3, πρακτικός: virksom; (eftercl. Ord); - ∾ vita, Fulgent. Mythol. — prae, adv. o. praepos. (c. abl.); [oprdl. dat. fem., ligesom pro er dat. masc.; af per]; I) adv.: foran, forud; men „egenl.“ alene forel.; - abi prae, Sosia, Jam ego sequar: gaa du foran, Plaut. Amph. 1, 3, 45; cf. Ter. Andr. 1, 1, 144; ligel. I tu prae, virgo, Plaut. Curc. 4, 2, in.; — B) oftere „fig.“ som Sammenligningspartikel i Forbindelse m. ut og quam, (hvf. ogs. undert. i et Ord: praeut, praequam): i Sammenligning dermed, i Forhold dertil, derimod; (for- o. eftercl.); - Imo modestior nunc quidem est de verbis, prae ut dudum fuit, Plaut. Men. 5, 5, 33; cf. id. Mil. gl. 1, 1, 20; ligel. Ter. Eun. 2, 3, 9: Ludum jocumque dicas fuisse illum alterum, Praeut hujus rabies quae dabit; - Jam minoris omnia facio, prae quam quibus modis Me ludificatus est, Plaut. Most. 5, 2, 25; (sententia) laxioribus paulo verbis comprehensa est, prae quam illud Graecum, etc., Gell. 16, 1; — II) praepos. c. abl.: for, foran; A) „egenl.“ el. om Stedet; - ut (villa) a tergo potius, quam prae se, flumen habeat, Colum.; limina alia prae aliis erant, Appul.; - saal. ofte, prae se ferre, agere, mittere: holde, bære, drive, sende foran sig; - qui stillantem prae se pugionem tulit, Cic. Phil. 2, 12; cf. Liv. 28, 38; men prae se armentum agens, id. 1, 7; men singulos prae se inermes mittere, Sall. Jug. 94; - prae manu, (sieldn. prae manibus): ved Haanden, paa rede Haand; patri reddidi omne aurum ··· quod fuit prae manu, Plaut. Bacch. 4, 3, 9; cf. Ter. Ad. 5, 9, 23; men Gell. 19, 8: si Caesaris liber prae manibus est, promi jubeas; — B) „fig.“; 1) „alm.“; prae se ferre, (sieldn. prae se gerere el. declarare, etc.), ligesom at bære foran sig el. til Skue, d. e.: at vise el. forkynde, at yttre el. rode; - vocem vivam prae vobis ··· tulistis, Cic. Agr. 2, 2; ego semper, me didicisse, prae me tuli, id. Orat. 42; cf. id. Mil. 16, o. id. Tusc. 5, 17; - animum altum et erectum prae se gerebat, auct. B. Afr. 10; Dona ferunt prae se, declarant gaudia voltu, Catull. 64, 34; men prae se maximam speciem ostentare, Appul.; — 2) „bes.“; a) i Sammenligning dermed el. i Forhold dertil, imod, odl.; - omnium unguentum (s.

unguentorum) odor prae tuo nautea est, Plaut. Curc. 1, 2, 5; Gallis prae magnitudine corporum suorum nostra brevitas contemptui est, Caes. B. G. 2, 30; cf. Nep. Eum. 10; men prae nobis beatus (es: i Sammenligning med mig), Cic. Fam. 4, 4; cf. Hor. Ep. 1, 11, 4; — b) om en (ligesom forudgaaende) Aarsag: af el. ifølge, for el. formedelst, odl.; - maestus atque animo fere Conturbato atque incerto prae aegritudine, Ter. Heaut. 1, 1, 70; cf. Plaut. Stich. 3, 2, 13; matres ac conjuges, oblitae prae gaudio decoris, etc., Liv. 4, 40; cf. id. 45, 39; - (dog saal. oftest i negative Sætninger); nec loqui prae maerore potuit, Cic. Planc. 41; quorum ille nomen prae metu ferre non poterat, id. Phil. 13, 9; cf. Liv. 31, 24, o. id. 39, 49; — III) i Sammensætninger betyder prae-; A) forud, forst; praedico, praecaveo; men praeceps, (med Hovedet foran); men praecanus, (med graa Haar for Tiden); — B) forud el. foran; bf. forstærkende: meget el. overmaade, odl.; praealtus, praeclarus, praevalidus.

prae.ăcŭo, (ŭi), ūtum, 3, v. a.: spidser fortil; - eum (surculum) primorem praeacuito, Cato; — II) bf. partic. praeacutus, 3, som adj.: tilspidset el. spids; - ∾ cacumina, Caes. B. G. 7, 73; ∾ tigna ab imo, ibd. 4, 17; ∾ sudes, Sall.; men ∾ scopulus, Plin.; - ogs. om Vaaben; ∾ cuspis, Ovid. Met. 7, 131, bipennis, (meget skarp el. hvas), Plin.

praealte, adv.: meget dybt, defigere trabes in terram, Veget.; af — prae.altus, 3: meget høi, rupes (pl.), Liv., volatus avium, Plin.; - compar., praealtius omnibus sidus Saturni, Capella; — II) meget dyb, ostium fluminis, Liv., mare, Plin., palus, Tac.; - superl., ∾ puteus, Appul. — prae.ambŭlo, are, v. n.: at gaae el. spadsere foran, Capella; bf. — praeambŭlus, 3: som gaaer foran el. forud, id. — prae.audītus, 3: som forud er bleven hørt el. forhørt, custodiae, Digest.

praebĕo, ŭi, ĭtum, 2, v. a., [f. praehibeo, af prae o. habeo]; I) „egentl."; A) „alm.": holder el. rækker frem el. hen; m. o. ud. dat.; - parvulo praebens ubera (canis), Justin. 1, 4; ∾ cibum de manu, Lucr., Colum.; ∾ manum verberibus, Ovid. A. A. 1, 16; ∾ collum cultris, Juvenal.; ∾ jugulum, Senec. Agam.; men Ter. Ad. 2, 2, 7: hodie ei usque os praebui, (har ladet mig slaae i Ansigtet); cf. Liv. 4, 35: ∾ os ad contumeliam; - ∾ aures, Liv., ogs. aurem, Plin. Ep., laaner Øre dertil; — II) „fig."; A) „alm.": giver hen dertil, yder el. skaffer; - ∾ alicui naves, Liv., equos, id.; quae (urbs) ei panem praeberet, (skulde forsyne ham dermed), Nep. Them. 10; ∾ pabulum (om den voxne Sæd), Liv. 23, 48; - navnl. ogs. om Bevertning; ∾ sponsalia alicui, (give nogen Forlovelsesmaaltid), Cic. Qu. Fr. 2, 6; ∾ spectaculum, Sall. Jug. 17; men ∾ vicem postium, (tiene istedet derfor), Plin. 8, 10; - ogs. at stille blot derfor; ∾ se telis hostium, Liv. 4, 28, aliquem hosti ad caedem, id. 25, 15; men Ovid. Her. 5, 132: Quae toties rapta est, praebuit ipsa rapi; — B) „bes."; 1) viser el. beviser, lader see; - praebere suo sumptu operam rei publicae, Liv. 5, 4; ∾ assiduitatem alicui, Cic. Dejot. 15, fidem alicui, Nep. Att. 4; dog ogs. ∾ exempla nequitiae alicui, Cic. Verr. 5, 52, - navnl. betyder praebere se c. acc.: at vise sig saa el. saa; vid. Cic. R. Am. 4; ligel. in re praebuit se misericordem etc., id. Caecin. 10; cf. Nep. Ages. 6; - ogs. kan se være udeladt; in hac re ··· strenuum hominem praebuit, Ter. Phorm. 3, 1, 12; ligel. Ovid. A. A. 2, 685; - ogs. kan for d. andet acc. staae: den beskrivende abl.; ∾ se pari virtute, Nep. Dat. 2, pari diligentia, id. Hann. 7; — 2) yder el. skaffer; - ∾ multa vestigia sui, (om Sandheden), Liv. 10, 51; ∾ materiam seditionis, id. 3, 16; men ∾ eundem usum: yde el. giore samme Nytte, Plin.; haec studia rebus adversis perfugium et solatium praebent, Cic. Arch. 7; - ogs. frembringer el. foraarsager, suspicionem, Nep., metum, Liv., gaudium, id., opinionem timoris, Caes.; ∾ speciem pugnantium, id. B. G. 3, 25; men ∾ risum, Justin., ludos, Ter. Eun. 5, 7, 9, (giore sig latterlig, blive udleet); — III) af partic. praebitus, 3: ydet el. skaffet, (vid. Sall. Jug. 51), er subst. praebitum, i, n.: hvad der ydes nogen til Underholdning; bf. Kostpenge el. Pension; sædv. in pl.; - praebitisque annuis (eam) fraudavit, Suet. Tib. 50; cf. Colum. 1, 8.

praebĭa, orum, n., [praebeo]: Amulet imod Fortryllelser, (quod sint remedia in collo pueris), Varr. L. L. 7, 6. — prae.bĭbo, bi, 3, v. a.: drikker forst; bf. Cic. Tusc. 1, 40: cui venenum praebiberat, (som han havde drukket til med Giftbægeret); ∾ cantharum, Appul. — *praebĭtĭo, onis, f.; I) „alm." (o. forel.): Ydelse af et Omgangsmaaltid, Varr. ap. Non.; — II) „bes." (o. efterel.): Ydelse el. Levering til det Offenlige; - gravari praebitione copiarum, Justin. 38, 10; ogs. in pl.; ∾ adventiciae olei frumentique, Aur. Vict. Caes. 41; o. — praebĭtor, oris, m.: der skaffer (det til en Bevertning hørende, sædv. parochus); - non regem ··· sed ministrum et praebitorem etc., Cic. Off. 2, 15; — [praebeo]. — praebĭtum, i, o. praebitus, 3, subst. o. partic. af praebeo.

prae.cădens, tis, [cado], ligesom praecidens: som falder ud af sit Leie, Coel. Aur. — praecaedo, ĕre, archaistisk Biform af praecīdo, Quadrig. ap. Gell. 9, 13. — praecălĕfactus, 3, [calefacio]: stærkt opvarmet, Coel. Aur.; - ogs. etr. praecalfactus, Scribon. — prae.calĭdus, 3: meget varm el. hed, potio, Tac. Ann. 13, 16; ∾ sanguis, Prudent. — prae.calvus, 3: stærkt skaldet, Suet. Galb. 21.

prae.candidus, 3: meget hvid; - ∾ margarita, Maecen. ap. Isid.; (al. perc.). — prae.căno, ĕre, v. a. (o. n.): synger el. siger forud, spaaer, Tertull.; — II) at forekomme et Trylleri, forud at giore det uskadeligt; - ajunt (viperam) praecanere, Plin. 29, 21, (al. praecavere), inc. — *praecantātĭo, onis, f.: Fortryllelse, Augustin.; o. — *praecantātor, oris, m.: som fortryller (ved Hexefang), Augustin.; — bf. fem. praecantātrix, icis, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 99; af — prae.canto, (avi), atum, 1, v. a.: synger forud; bf. „overf."; A) forudsiger el. spaaer, alicui aliquid, Lucil. ap. Non.; — B) fortryller (ved Hexesang); - lapillos praecantatos, Petron. Sat. 131. — praecantrix, icis, f., [praecano]: Tryllesangerske, navnl. som helbreder ved Tryllesang; - adhibere praecantrices, Varr. ap. Non. — praecānus, 3: som er graa for Tiden, Hor. Ep. 1, 20, 24. — praecarpo, ĕre, s. und. praecerpo.

praecautĭo, onis, f., [praecaveo]: forud anvendt Forsigtighed, Coel. Aur. — praecautus, 3, partic. af flgd. — prae.căvĕo, āvi, autum, 2, v. n. o. a.; I) neutr.: at tage sig iagt, at see sig for, at bruge Forsigtighed; absol., ogs. m. ab, ogs. m. ne (o. ut); - providentem autem ante et praecaventem (te) etc., Cic. Planc. 22; dedit exemplum praecavendi, Tac.; - ∾ ab insidiis, (sikkre sig derimod), Liv. 9, 17; - id ne accideret, praecavendum sibi ··· existimabat, Caes. B. G. 1, 38; men praecavendum est gravidis, abstineant hoc cibo, (s. ut abst.), Plin. 20, 51; - ∾ alicui: sorge for nogens Sikkerhed, Liv. 3, 53; ligel. ∾ sibi, Ter. Andr. 3, 5, 18; men in partic. perf.: sed praecauto est opus, Ne ··· sentiat, (der behøves Forsigtighed), Plaut. Merc. 2, 2, 61; — II) act.: forebygger el. søger at forebygge el. afvende el. forhindre; - quae (peccata) difficillime praecaventur, Cic. R. Am. 40; ad praecavenda venena, Suet. Calig. 23; quod a me ita praecautum atque ita provisum est, Cic. Att. 2, 1; men res mihi tota provisa et praecauta est, id. Verr. 4, 42; - ∾ injurias, Gell. 7, 3.

prae.cēdo, cessi, cessum, 3, v. n. o. a.; I) neutr.; A) „alm.": at gaae el. drage foran el. forud; - cum equite ··· praecedam, Liv. 22, 51; praecedentes (cervi: som svømme foran de andre), Plin. 8, 50; — B) „fig."; 1) „overf." om Tings- og Begrebssubjecter: at gaae forud, at komme el. være tidligere; - praecesserat de eo fama saevitiae simul atque avaritiae, Suet. Galb. 12; cf. Ovid. Met. 9, 137: Fama loquax praecessit ad aures; men nulla praecedente injuria, Plin.; — 2) „ment.": at overgaae; - ut quisque aetate ··· praecedit, Quintil. 11, 1, 29; - ogs. c. dat.; Ut vestrae fortunae meis praecedunt ··· longe, Plaut. Asin. 3, 3, 39; — II) act.; A) „egentl."; - ut equites praecederent eum, Suet. Dom. 14; cf. Virg. Aen. 9, 47; — B) „fig."; 1) „overf." om Tiden: at gaae el. være foran, Ovid. Fast. 1, 705; — 2) „ment.": at overgaae; - ∾ reliquos Gallos virtute, Caes. B. G. 1, 1; ego vestros honores rebus gerendis praecessi, Liv. 38, 51; men in quo praecessit omnes D. Silanus, Plin. 18, 5.

prae.cĕler, is, e: meget hurtig; - viri cursu praeceleres, Stat.; ∾ vi rapere aliquid, Plin. — **prae.cĕlĕro**, are, v. a. o. n.: iler forud el. foran; - ∾ ducem, Stat.; - men absol.: qua calle latenti Praecelerant, id. — **praecellens**, tis, partic. o. adj. af praecello; df. — **praecellentĭa**, ae, f.: Fortræffelighed, Tertull. — **praecellĕo**, ēre, f. und. flgd.

praecello, ĕre, v. n. o. a., [af inus. cello, i. e. κέλλω, pello]; I) neutr.; oprdl.: at rage frem el. i Veiret; df. sædv. „fig."; A) „alm.": at være forud; at være fortrinlig el. udmærket i sit Slags; - proinde ut quisque fortuna utitur, Ita praecellet, Plaut. Pseud. 2, 3, 13; - oftere c. abl. modi; ∾ mobilitate, Lucr., arte, Suet., opibus vetustis et gravitate morum, Tac.; men ∾ per insignem nobilitatem atque eloquentiam, id. Ann. 3, 24; — B) ∾ alicui: at beherske el. forestaae; - qui genti praecellebat, Tac. Ann. 12, 15; — II) act.: at overtræffe el. overgaae; - praecellere aliquam fecunditate, Tac. Ann. 2, 43; ∾ ceteros honoris ordine, Digest.; — not.: praecellēre (fere), f. ovenf. Plaut. l. c.; — III) hertil mærkes endnu; A) partic. **praecellens**, tis, som adj.: fortræffelig, fortrinlig udmærket; 1) om Personer; - vir et animo et virtute praecellens, Cic. Balb. 10; - superl., vir omnibus rebus praecellentissimus, id. Verr. 4, 44; — 2) om Ting og Begreber; - uniones magnitudine praecellentes, Plin.; forma praecellente homines, id.; cf. Gell. 19, 8; - compar., arbor pomo et suavitate praecellentior, Plin. 12, 12; — B) partic. **praecelsus**, 3, som adj.: meget høi el. ophøiet; - ∾ rupes, Virg. Aen. 3, 245; f. ogs. Cic. Verr. 4, 48, und. perexcelsus; - men „fig."; praecelsa fortuna, Stat. Silv. 3, 3.

*__praecentĭo__, onis, f.: Forsang el. Forspil; navnl. Fløitespil for og under Offringen; vid. Ps. Cic. Harusp. resp. 10; ogs. Fløitespil el. Musik for Slaget, Gell. 1, 11; o. — **praecentor**, oris, m.: Forsanger el. Forspiller (el. Capelmester), Appul.; — df. **praecentōrĭus**, 3: hørende til Forsang el. Forspil; - ∾ arundines, (hvoraf blæsende Instrumenter giøres), Solin.; — [praecino].

praeceps, ĭpĭtis, adj., [caput]; I) „egentl.": med Hovedet foran el. forover; df. A) „alm.": hovedkulds el. paa Hovedet; - praeceps ad terram datus est (eques, neml. ved Hestens Fald), Liv. 31, 37; cf. Ovid. Ib. 259: ab equo praeceps ··· decidit; men Cic. Verr. 4, 40: de porticu praecipitem in forum dejecerunt; cf. Virg. Aen. 5, 860, Catull. 17, 9, o. Hor. Sat. 1, 2, 41; - ∾ palmes, (nedhængende), Colum.; — B) „bes." om Ting og Begreber; 1) om Localiteter: som sænker sig el. synker lodret ned el. nedad; ogs. med stærk Skraaning; - in declivi et praecipiti loco etc., Caes. B. G. 4, 33; ∾ mons, Plin. Pan.; praecipitia saxa, Liv. 38, 23; ∾ fossae, Virg., Ovid.; murus in solum praeceps, Curt.; men „alleg.": viam praecipitem et lubricam planae et stabili praeferre, Cic. Flacc. 42; — b) df. subst. praeceps, n., (Præcipice), Brink, stærk Skraaning; ogs. Afgrund; - in praeceps deferri, (styrte ned), Liv.; jacto in praeceps corpore, Tac. Ann. 6, 49; in praecipitia deducere, Senec.; cf. Virg. Aen. 2, 460; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": som iler el. drives afsted ligesom hovedkulds el. over Hals og Hovede; - praecipites fugae sese mandabant, Caes. B. G. 2, 24; fustibus de fundo praecipitem agere, Cic. Caecin. 21; cf. Hor. Sat. 1, 4, 30; men ∾ columbae, flygtige el. flagrende, Virg. Aen. 2, 516; — 2) „bes."; a) om en Bevægelse: som styrter el. farer afsted, saal. „poet." om Elementerne; - ∾ amnis, Hor., Ovid., ventus, id., procella, Stat.; - men ∾ profectio, (hvortil man pludselig beslutter sig), Atticus ap. Cic. Att. 9, 10; homo quadam praecipiti celeritate dicendi, (som taler meget hurtigt), Cic. Flacc. 20; — b) om Tiden: som hurtigt nærmer sig Enden, som snart gaaer til Ende; - praecipiti jam die, Liv. 4, 9; praeceps in occasum sol, id. 10, 42; cf. Virg. Ge. 3, 359; ∾ aetas, Sall. frgm.; ∾ nox, (meget kort), Ovid. Met. 9, 485; — B) „ment."; 1) om Personer og Charakterer: der farer rasende afsted, ligesom rasende el. afsindig; - agunt eum praecipitem poenae civium R., Cic. Verr. 1, 3; - ogs. m. flgd. in o. ad; - praeceps in ··· crudelitatem animus, Liv. 26, 38; praeceps ad flagitia, Tac. Ann. 16, 21; ogs. overilet, fremfusende, ubetænksom; vid. Liv. 2, 27: praeceps in causam ierat; cf. Cic. Planc. 3; men ∾ in omnibus consiliis etc., vid. id. Phil. 5, 13; - ogs. praeceps ingenio in iram, Liv. 23, 7; ∾ furor, Cic., audacia, Val. Max.; — 2) om Begreber og Tilstande: farlig el. fordærvelig, der styrter el. kan styrte i Ulykke; - libertatem nimiam ··· praecipitem fore, Liv. 24, 49; si etc., In tam praecipiti tempore ferret opem, Ovid. Fast. 2, 400; ∾ genus orationis, Cic. Pis. 28; — bb) hertil hører endnu; a) subst. neutr. **praeceps**: den høieste Fare; - rem publicam in praeceps dare, Liv. 27, 27; aeger est in praecipiti, Cels.; - ogs. den høieste el. yderste Grad; accedere ad praeceps, (om Talerens Foredrag), Plin. Ep. 9, 26; Omne in praecipiti vitium stetit, (har naaet sin største Høide), Juvenal. 1, 149; — b) neutr. praeceps ofte ogs. som adv.; - dignitatem et famam praeceps dare, (ruinere), Tac. Ann. 6, 17; cf. ibd. 4, 62; — not.: af forældr. nominat. praecipes, is, er acc. praecipem (annum) etc., Plaut. Rud. 3, 3, 8; ligel. abl. praecipe casu, Enn. ap. Priscian.

praeceptĭo, onis, f., [praecipio]; I) „egentl.": Forudtagen; df. at modtage forlods; - ∾ bonorum, Digest., dotis, ibd.; per praeceptionem legare: testamentere forlods, ibd.; - ogs. den forlods testamenterede Sum, Plin. Ep. 5, 7; — II) „fig." o. „ment."; A) foregaaende el. oprindeligt Begreb i Sielen, hvorom Cic. Part. or. 36: ad eam praeceptionem, quam inchoatam habebunt in animis ii, qui audient, penetrare; — B) Undervisning, Forskrift, Befaling; - lex est recti praeceptio, pravique depulsio, Cic. N. D. 2, 31; men ∾ Stoicorum, (deres Lære el. Foredrag), id. Off. 1, 2; in juris scientia est persecutionum cautionumque praeceptio, id. Orat. 41.

praeceptīve, adv.: foreskrivende, Tertull.; af — **praeceptīvus**, 3, [praecipio]: som indeholder Forskrifter el. Regler; - ∾ pars philosophiae, quam παραινητικὴν vocant, Senec. Ep. 95. — **praeceptor**, oris, m., [praecipio]: der ligesom forudtager; - ∾ servilium operum, (som iler at opvarte sig selv), Paul. Nol.; — II) df. „fig."; A) som befaler el. foreskriver, Gell. 1, 13; — B) en Lærer; - sed iidem erant vivendi praeceptores, atque dicendi, Cic. d. Or. 3, 15; ∾ philosophiae, Nep. Epam. 2, fortitudinis, Cic.; Aeacidae Chiron, ego sum praeceptor Amoris, Ovid. A. A. 1, 17; cf. Juvenal. 7, 209; — df.

fem. praeceptrix, icis, men „overf.": sapientiā praeceptrice in tranquillitate vivi potest, Cic. Fin. 1, 13; cf. Vitruv. 10, 1. — praeceptum, i, n., o. praeceptus, 3, f. und. praecipio.

praecerpo, (prae.carpo, Oppius ap. Macrob.), psi, ptum, 3, v. a.; I) „egenl.": afplukker el. afbrækker forud el. for Tiden; - ne germinum tenera praecerpant (boves: afæde), Plin.; men „alleg.": Quis tibi permisit nostras praecerpere messes? vid. Ovid. Her. 20, 143; - ogf. „alm.": afplukker el. afrykker forpaa, jubas, Stat.; — II) „fig."; A) ∾ libros Aristotelis, (excerpere dem, giøre Udtog deraf), Gell. 2, 30; — B) ligesom forud el. for tidligen at tage el. nyde noget deraf og derved at forringe; - non praecerpo fructum officii tui, Cic. Verr. 4, 37; cf. Plin. Ep. 5, 20; bf. Liv. 45, 1: praecerptam ejus rei laetitiam, (allerede ligesom nydt el. smagt, altf. ikke ganske ny el. frisk). — praecerptus, 3, f. und. frgd. — praecertātio, onis, f., [certo]: Veddestrid; - mihi tecum praecertatio non est, auct. ad Her. 4, 30. — praecessor, oris, m., [praecedo]: Forgænger, Formand, Tertull.

praecia, ae, m., [cieo], efter Paul. ex Fest. p. 224, (Müll.): Herold, der gik foran flamines, for at paabyde stille Andagt; f. ogf. Fest. p. 249, (Müll.). — Praeciānus, 3, vinum: etslags berømt Vin, gignitur ··· non procul a Timavo fonte, vid. Plin. 14, 8, in. — praecīdānĕus, 3, [af prae o. caedo]: som slagtes forud el. i Forveien; (for- o. efterel. Ord); - priusquam messim facias, porcam praecidaneam fieri etc., Cat. R. R. 134; quod humatus non sit, heredi porca praecidanea suscipienda Telluri et Cereri, Varr. ap. Non.; cf. Gell. 4, 6; f. ogf. Paul. ex Fest. p. 223, (Müll.); — II) „overf.": feriae praecidaneae, (ligesom Forfest), Atejus Capito ap. Gell. 4, 6.

praecīdo, cidi, cīsum, 3, [caedo]; oprdl.: afskærer fortil el. forpaa; bf. I) „egenl."; A) „alm.": afskærer el. bortskærer; - ∾ linguam alicui, Plaut., alicui aures, Justin.; - medici membra praecidunt, Quintil. 8, 3, 75; ∾ capillos, id.; - ∾ ancoras, (kappe), Cic., Liv.; ∾ fistulas, quibus aqua suppeditatur, Cic. Rab. perd. 11; praecisae pennae, (opp. evulsae), Plin.; — B) „bes.": overskærer el. giennemskærer, fistulas, f. ovenf., cotem novacula, Cic. Div. 1, 17, canem, Liv. 40, 6; nervos praecisos glutinare, Plin.; - ∾ naves, (giennembore, giøre ubrugelige), Cic. Att. 9, 6; - bb) bf. ogf. a) slaaer stærkt el. voldsomt; - ∾ os alicui, Plaut. Casin. 2, 6, 52, (slaae nogen i Ansigtet); — b) ∾ omnes sinus (maris), Senec. Ep. 53, (afskære, d. e. seile dem forbi el. tværs derover); ∾ iter, Plin. 8, 34, (tage en Gienvei); — II) „fig."; A) „alm.": afskærer el. betager; - ∾ sibi reditum, Cic. Pis. 22, omnes causas omnibus, Ter. Hec. 4, 2, 22; cf. Cic. Verr. 3, 7, o. ibd. 5, 1; ogf. ud. dat.: ∾ spem, Liv.; temporis ratio cunctationem praecidit, Plin. Ep. 9, 1; — B) „bes."; a) afbryder, amicitias repente, Cic. Off. 1, 33; - bf. om Talen, men fædv. m. udfald. acc.: at holde inde, at fatte sig kort; - vid. Cic. d. Senect. 16: brevi praecidam etc.; ogf. id. Acad. 2, 43: praecide, inquit; cf. auct. ad Her. 4, 54; — b) strængt at afslaae el. nægte; - quod quia plane praeciderat, etc., Cic. Att. 10, 16; ogf. med udfald. acc., ibd. 8, 4: plane sine ulla exceptione praecidit; — III) partic. praecisus, 3; A) „egenl.": 1) „alm." o. „poet.": afskaaren, løsreven, adskilt; - Trinacria Italia tantum praecisa recessit, Manil. 4, 630; — b) bf. subst. praecisum, i, n.: afskaaret Stykke Kiød, Lucil. ap. Non.; — 2) „bes."; a) castreret; - jactare caput inter praecisos fanaticos, Lamprid. Elag. 7; — b) afbrudt, steil, lodret; - Stabat acuta silex praecisis undique saxis, Virg. Aen. 8, 233; ∾ iter, Sall.; ∾ rupes, Quintil.; — B) „fig."; 1) affortet, kort; - qui praecisis conclusionibus obscuri etc., Quintil. 10, 2, 17; ∾ comprehensio, id.; — 2) besværlig, brydsom; - sub obtentu militiae praecisiorem se facere, Digest., (al. pretiosiorem), inc.

*praecinctio, onis, f.; oprdl.: Omgiorden, Giord el. Bælte; - bf. „overf.": fortløbende bredt Mellemrum mellem Tilskuerbænkene i Amphitheatret; in pl., Vitruv. 5, 3, o. id. 2, 8; — praecinctōrium, i, n.: hvormed man omgiorder sig, Forklæde el. Bælte, Augustin.; o. — praecinctūra, ae, f.: = praecinctorium; navnl. ogf. Maaden at bære Togaen paa; vid. Macrob. Sat. 2, 3; — [praecingo]. — 1. praecinctus, 3, partic. af praecingo. — 2. praecinctus, us, m., [praecingo]: Omgiorden el. at omgiorde sig; - castula est palliolum praecinctui, Varr. ap. Non.; — II) „overf.": Paaklædning, Dragt; - vir ··· mollis et in praecinctu ponens omnem decorem, Macrob. Sat. 2, 9.

praecingo, nxi, nctum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm".: omgiver dermed; - ∾ fontem vallo, Propert. 4, 4, 7; praecingitur gens mari, Plin.; praecinctus arundine frontem, (om Euphrates som Flodgud), Ovid. A. A. 1, 223; nec opere testaceo praecincti (parietes, i. e. obducti), Plin. Ep. 10, 48; - men Enn. ap. Gell. 6, 6: Brundusium pulchro praecinctum praepete portu, (i. e. instructum el. ornatum); — B) „bes.": omgiorder, ombinder; - quum strophio praecingerere, Cic. frgm. ap. Non.; cf. Martial. 14, 153; - Cincticulo praecinctus, Plaut. Bacch. 3, 3, 28; Praecincti recte pueri, (rigtigen ombundne el. paaklædte), Hor. Sat. 2, 8, 70; cf. Suet. Caes. 45: unde (ferunt) emanasse Sullae dictum ··· ut male praecinctum puerum caverent, (med den skiødesløse Paaklædning); men Hor. Sat. 1, 5, 6: altius ac nos Praecinctis unum (iter, egenl. med høiere opfæstede Klæder); - ∾ ilia cultro, (spænde om sig), Gratian.; cf. Ovid. Trist. 2, 271: Et latro et cautus praecingitur ense viator.

praecĭno, cĭnŭi, (praecĕcĭni, Tertull.), centum, 3, v. n. o. a., [cano]; 1) neutr.; A) „alm.": at synge el. spille derfor el. dertil; bf. fædv. om Instrumenter: at tone derfor el. dertil; c. dat., el. absol.; - praecinere sibi tibias jussit, Flor. 2, 2; ligel. deorum pulvinaribus ··· fides praecinunt, Cic. Tusc. 4, 2; - praecinente cithara, Gell.; — B) „bes.": at foresynge el. foresige en Trylleformular; - Carmine quum magico praecinuisset anus, Tibull. 1, 5, 12; — II) act., men alene „fig.": at forudsige el. varsle; - magnum aliquid deos populo R. praemonstrare et praecinere etc., Ps. Cic. Har. resp. 10; ∾ responsa, Plin. 25, 59; cf. id. 8, 71; - et lucos praecinuisse fugam, Tibull. 2, 5, 74.

praecĭpes, praecipem, praecipe, f. und. praeceps. — pracĭpĭo, cēpi, ceptum, 3, v. a., [capio]; I) „egenl."; A) „alm.": tager forud el. i Forveien, navnl. foretager el. gior noget tidligere, el. for en anden, el. foran et andet; - mons a Lusitanis praeceptus, Sall. frgm. ap. Gell.; nisi aquam praecepimus ante, Lucr. 6, 803, (hvis vi ikke forst drikke Vand); ∾ pecuniam mutuam, Caes. B. C. 3, 31, (forud at optage som Laan); ∾ iter, (faae Forspring), Liv. 3, 46; ∾ Piraeum navibus, (forud at indtage), id. 32. 16; - si lac praeceperit aestus, (forud har borttorret den), Virg. Ecl. 3, 98; — B) „bes." i Retssproget, navnl. i Arvesager: forud el. forlods at faae el. erholde; - si heredem institui, nec praecipere posse rem publicam, constat, Plin. Ep. 5, 7; si heres praecīpere centum jussus sit, Digest.; ∾ dotem, ibd.; — II) „fig."; A) „alm.": forud at tage el. gribe el. erholde, at foregribe; - ∾ aliquantum temporis ad fugam, (vinde nogen Tid dertil), Liv. 30, 8; men tempore praecepto etc., id. 1, 7, (beraabende sig derpaa); men celeres neu praecipe Parcas, (foregrib dem ikke), Stat.; ∾ gaudia rei, (forud at glæde sig dertil), Anton. ap. Cic. Phil. 13, 20; ligel. jam animo victoriam praecipiebant, Caes. B. C. 3, 87; cf. Virg. Aen. 11, 491; men ∾ co-

gitatione futura, Cic. Off. 1, 23; cf. Caes. B. G. 7, 9, o. Virg. Aen. 6, 105; — B) „bef.": raadende el. advarende el. belærende forud at anvise dertil, at foreskrive el. advare el. undervise, obl.; – Docui, monui, bene praecepi semper, quae potui, omnia, Ter. Ad. 5, 9, 6; Quicquid praecipies, brevis esto, ut etc., Hor. A. P. 335; – f. acc. findes ogf. de; saal. ∾ de eloquentia, Cic., de agricultura, Plin.; – men m. tilføiet dat.: e portu solventibus ··· praecipere ··· tempestatum rationem, etc., Cic. Mur. 2; – ∾ artem nandi, (undervise deri), Ovid. Trist. 2, 486; cf. Hor. Od. 1, 21, 2; – ofte ogf. m. Objectsfætning; paeoniam praecipiunt eruere noctu, Plin.; illud potius praecipiendum fuit, ut etc., Cic. Lael. 16; cf. id. ibd. 20; men his praecipit, omnes mortales pecunia aggrediantur, Sall. Jug. 28; cf. Caes. B. G. 5, 58, o. Nep. Milt. 1; — b) ogf. absol. om Lærere; – ne ··· quasi praecipientis cujusdam et docentis ··· esse videatur oratio mea, Cic. d. Rep. 1, 46; in numero praecipientium, Quintil.; ut paucis et tantum adolescentibus praeciperet, Suet. Gramm. 10; cf. id. Ner. 7; — III) af partic. praeceptus, 3, er subst. **praeceptum**, i, n.: Forskrift, Befaling, Lære, Regel, obl.; – quo praecepto ab iis diligentissime observato, Caes. B. G. 5, 35; ligel. praecepto ducis etc., Tac. Agr. 37; cf. Liv. 9, 31; – atque etiam hoc praeceptum officii tenendum est diligenter, ne etc., Cic. Off. 2, 14; cf. id. ibd. 1, 1: abundare praeceptis institutisque philosophiae; men dare rationes certas et praecepta dicendi, id. Brut. 76; cf. id. Orat. 41; – men deum praecepta secuti Venimus hinc lapsis quaesitum oracula rebus, Virg. Ge. 4, 448.

*__praecĭpĭtanter__, adv.: hovedkulds, over Hals og Hovede, (agere mannos), Lucr. 3, 1076; — **praecĭpĭtantĭa**, ae, f., Nedstyrtning, Fald; vid. Gell. 6, 2, o. id. 9, 1; o. — **praecĭpĭtātĭo**, onis, f.: Nedstyrtning el. Fald (fra et høit Sted), Senec. d. Ira, 1, 12; ∾ filiae in mare, Vitruv.; — [praecipito]. — **praecipitĭum**, i, n., [praeceps]: steilt Sted, ogf. den derunder liggende Afgrund; – in praecipitium propellere, Suet. Aug. 79; — b) ogf. „alleg.": per praecipitia labi (animum), Lactant.; cf. Cic. d. Rep. 2, 41, (Moser); — II) „overf.": Nedstyrtning, dybt Fald; – dum aliorum praecipitium vident, non prospexerunt, quid etc., Lactant.; contra ulcera, rupta, lapsusque et praecipitia, etc., Plin. 22, 20.

praecĭpĭto, avi, atum, 1, v. a. o. n., [praeceps]; I) act.; A) „egentl."; 1) „alm.": kaster el. styrter ned derfra, magnam vim (equitum) ex equis, Liv. 3, 70; men ∾ senes pontibus (f. de pontibus), Ovid. Fast. 5, 634; cf. id. Met. 15, 518; – men oftest ∾ se el. medial, praecipitari: styrte sig ned; – ∾ se e Leucade, Cic., de vallo, Liv., in fossas, Caes., a tecto, Senec.; f. ogf. Liv. 23, 19 o. 37; men medial, vid. Sall. Jug. 58: quum alii supra vallum praecipitarentur; men „poet.": Scorpios in virides praecipitatur aquas, Ovid. Fast. 4, 164; ligel. lux ··· Praecipitatur aquis, (i. e. dies el. sol occidit), id. Met. 4, 91; – men comisk: hac te praecipitato, (styrt dig, d. e. skynd dig ned derad), Ter. Ad. 4, 2, 36; – men i Gartnersproget: ∾ vitem, Cato, palmitem, Colum., (boie stærkt nedad); f. ogf. und. praeceps; — B) „fig."; 1) „alm.": ligesom at rive afsted, yderligere at fremskynde; bf. ogf. overilende at foretage; – ∾ vindemiam, Colum., men ∾ obitum, (om et Himmellegemes Nedgang), Cic. Arat.; ligel. „poet.": ∾ moras, (ustandset at ile el. skynde sig), Virg. 8, 443; ligel. ∾ tempus agendi, Sil.; – ne praecipitetur editio, (at vi ikke overile os dermed), Quintil. Ep. ad Tryph.; — b) ogf. m. Objectsfætn.; – sociis dare tempus humandis Praecipitant curae, Virg. Aen. 11, 3; cf. Stat. Theb. 1, 679; — 2) „bef.": at styrte el. fordærve; – in tanta mala praecipitatus ex patrio regno, Sall. Jug. 14; avaritia ··· quoad semet ipsa praecipitavit, id. ibd. 41; furor iraque mentem Praecipitant, Virg. Aen. 2, 317; cf. Ovid. Pont. 3, 1, 140; – men pass.: ea forma civitatis ··· unius vitio praecipitata etc., Cic. d. Rep. 2, 23; men nox praecipitata, (som snart gaaer tilende), Ovid. Trist. 1, 3, 47; cf. Matius ap. Cic. Fam. 11, 28: nunc aetate praecipitata etc.; — II) neutr.; A) „egentl." at styrte ned, voldsomt at falde; – praecipitare istuc est, non descendere, Cic. N. D. 1, 32; ubi Nilus ··· praecipitat ex altissimis montibus, id. d. Rep. 6, 18; cf. id. Leg. 2, 3, o. id. d. Or. 3, 48; men multa grandine nimbi In vada praecipitant, Virg. Aen. 9, 670; – plurimi in fossam praecipitavere, Liv. 25, 11; ∾ in insidias, id. 2, 51; – (sol) ipse jam praecipitans etc., Cic. d. Or. 3, 55; cf. Virg. Aen. 2, 9; men Caes. B. C. 3, 25: et hiems jam praecipitaverat; — B) „fig."; 1) „alm.": styrter i Fordærvelse, gaaer tilgrunde; – qui in amorem Praecipitavit, pejus perit, quam qui saxo saliat, Plaut. Trin. 2, 1, 30; praecipitantem impellere, (støde til den Faldende, „alleg."), vid. Cic. Rab. post. 1, o. id. Cluent. 26; pracipitanti rei publicae subvenire, id.; cf. Liv. 27, 40: quum ad Cannas praecipitasset Romana res; — 2) „bef.": at styrte afsted, at overile sig; – sustinenda est potius omnis assensio, ne praecipitet, si temere processerit, Cic. Acad. 2, 21.

praecĭpŭe, adv. af praecipuus: fornemmeligen el. fortrinligen el. fremfor andre; – ∾ indulgere alicui, Caes. B. G. 7, 40; cf. Cic. d. Or. 1, 8; cum in reliquis rebus, tum praecipue etc., Caes. B. C. 3, 68; ut fortasse ubique, in narratione tamen praecipue etc., Quintil. 4, 2, 45; cf. id. 10, 1, 51; f. ogf. Hor. Ep. 1, 1, 108.

praecĭpŭus, 3, [pracipio]; oprdl.: der tages forud el. fremfor andre; bf. I) „alm.": hvad nogen har for sig selv el. forud for andre, d. e. eiendommelig, besynderlig, (opp. communis), vid. Cic. Sull. 3 o. 4; non praecipuam, sed parem cum ceteris fortunam subire, id. d. Rep. 1, 4; ∾ jure esse, (have besynderlig Ret dertil), id. Manil. 19; men Itaque unam hanc rem me habere praeter alias praecipuam arbitror, Ter. Ad. 2, 3, 15; cf. Plaut. Rud 1, 3, 6; navnl. ogf. i Retssproget: aliquem praecipuum inter legatarios habere, vid. Suet. Galb. 5; men praecipuum retinere, (beholde forlods), Digest.; — II) „bef." ligesom eximius: fortrinlig el. overordentlig el. udmærket i sit Slags; – praecipuus in eloquentia vir (Cicero), Quintil. 6, 3, 3; praecipuus scientia rei militaris, Tac.; men praecipuus fraude, Flor. 3, 1; – ogf. c. gen., (f. ad), Tac. Ann. 6, 4: praecipuus olim circumveniendi Sabini, (som fortrinligen havde bidraget til hans Fald; men ibd. 15, 56 c. gen. partit.: praecipui amicorum, (de fornemste iblandt dem); – ogf. c. dat.; herba dentibus praecipua, Plin. 25, 107; ogf. m. ad, id. 8, 41: herba ad serpentium ictus praecipua, (færdeles tienlig derimod).

praecise, adv. af praecisus und. praecido: affortet; bf. „overf."; A) korteligen, med faa Ord; – ∾ dicitur etc., Cic. N. D. 2, 29, (opp. plene et perfecte); — B) bestemt, ubetinget; – ∾ negare alicui, (afslaae reent ud), Cic. Att. 8, 4, f. und. praecido; cavebitur ei non praecise, sed sub conditione, Digest.

*__praecīsĭo__, onis, f.; 1) „alm.": Afskærelse, genitalium, Appul., lignorum, Vitruv.; — II) i Rhetoriken, ligesom aposiopesis: Sætningens Afbrydelse, auct. ad Her. 4, 30; o. — **praecisūra**, ae, f.: det Afskaarne, asparagorum, Apic.; ∾ agrorum, Frontin. d. Col., (Goes); — [af praecido]. — **praecisus**, 3, partic. af praecido.

prae.clāmo, avi, 1, v. n.: skriger el. raaber forud, varsler el. varskoer, Digest. — **praeclāre**, adv. af praeclarus; I) „alm.": meget klart el. tydeligen, explicare, Cic., intelligere, id., invenire, (om Taleren), Plin. Ep., scribere, Gell.; — II) „bef.": fortrinligen, fortræffeligen, meget vel; – praeclare nobiscum actum

iri, si etc., (at vi slippe saare vel derfra), Cic. Verr. 1, 4; cf. ibd. 4, 61; praeclare agitur, si etc., id. Off. 1, 15; cf. id. Fam. 4, 14; ∾ suum negotium gessit, (har gjort en god Handel), id. R. Com. 12; simulacrum praeclare factum e marmore, id.; - ogs. superl.: nihil in vita, nisi praeclarissime, fecisse, id. Mil. 35; - ogs. hos Lægerne: ∾ facere ad aliquid, (være godt Middel derimod), Plin.; - ogs. som Svar el. Udraab; pacem vult Lepidus; praeclare, si etc., Cic. Phil. 13, 9. — praeclārĭter, adv., forcl. Viform af frgd.; - rebus praeclariter gestis, Quadrig. ap. Non.

prae.clārus, 3; I) „egenl.": meget lys el. klar, sol, Lucr. 5, 121, lux, id., iaspis, Juvenal. 5, 42; — II) „fig."; A) „alm."; meget berømt el. navnkundig el. herlig; - ∾ genus maternum, Suet. Oth. 1; cf. Virg. Ge. 4, 322; - men ogs. til det Værre, Sall. Jug. 14: qui nunc sceleribus suis ferox atque praeclarus est; - sædv.: glimrende el. berømmelig, fortræffelig el. fortrinlig; ∾ multi in philosophia et nobiles, Cic.; ∾ indoles ad dicendum, id.; ∾ genus dicendi et magnificum, id.; - quanto vita illorum praeclarior etc., Sall. Jug. 85; nec quicquam praeclarius aut praestantius, quam de re publica bene mereri, Cic. Fam. 10, 5; praeclarissimum facinus, Nep. Timol. 1; - ∾ funus, (prægtig Begravelse), Ovid.; in re Praeclara, (med glimrende Former), Hor. Sat. 2, 5, 46; - ogs. c. gen., Tac. Ann. 4, 34: T. Livius eloquentiae et fidei praeclarus in primis; — B) „bes." hos Lægerne o. i Oekonomien: tienlig el. fortrinlig; - ∾ herba in vulneribus, Plin.; succus ad multa praeclarus, id. — praeclāvĭum, i, n., [clavus]: Forstykke paa Klædningen foran Purpurstriberne, Afran. ap. Non.

prae.clūdo, si, sum, 3, v. a., [claudo]; I) „egenl.": tillukker, portas consuli, (for ham), Caes. B. C. 3, 12; horreis praeclusis etc., Suet. Calig. 26; ogs. spærrer, portus classi, Lucan. 9, 39; via lapidum ruina praeclusa, Suet. Oth. 8; — b) „overf." ogs. med Personsobjecter; - praeclusit omnes negotiatores, (lukkede deres Boder), Suet. Ner. 32; — II) „fig.": spærrer Adgangen dertil, betager nogen Brugen deraf; - jam omnem orbem terrarum ··· civibus R. ista defensione praecluseris, Cic. Verr. 5, 65; omnes tibi aditus misericordiae judicum praeclusos esse, id. ibd. 5, 8; - ogs. at hindre el. standse; nam maritimos cursus praecludebat hiemis magnitudo, Cic. Planc. 40; ∾ alicui vocem, Liv.; cf. Ovid. Met. 2, 658: vocisque meae praecluditur usus; ∾ spiritum, Plin.; men ∾ linguam cani, ne latret, Phaedr. 1, 23; ∾ effugium alicui, Lucr.

prae.clŭĕo, ēre, v. n.: at være meget berømt, Prudent. — praeclŭis, e, [prae, cluo, clueo]: meget berømt; - ∾ liberi, Capella. — *praeclūsĭo, onis, f.: Standsning el. Spærring, aquarum, Vitruv.; o. — praeclūsor, oris, m.: som holder ude derfra, legis, Tertull.; — [praecludo]. — praeclūsus, 3, partic. af praecludo.

praeco, ōnis, m.: offenlig Udraaber; A) i el. for Retten; vid. Cic. Verr. 2, 30: praeco, dixisse, pronunciat, (udraaber paa Prætors Befaling: at Parterne havde udtalt, altsaa at Sagen var optagen til Doms); - ogs. enhver Udraaber i Øvrighedens Tieneste; vid. Liv. 3, 47, o. id. 26, 15; — B) i Comitierne, da han sammenkalder Folket, vid. Varr. L. L. 5, 6, udraaber Valgene, osv.; - me non singulae voces praeconum, sed una voce universus populus R. consulem declaravit, Cic. Agr. 2, 2; — C) fremdeles indbyder praeco til de offenlige Skuespil, udraaber Seierviinderne, paabyder Taushed, osv.; - vid. Suet. Claud. 21, o. Cic. Fam. 5, 12, ogs. Plaut. Poen. prol. 11; — D) navnl. besørger praeco ogs. de til en Auction hørende Udraab; - Ut praeco, ad merces turbam qui cogit emendas, Hor. A. P. 419; men praeconi subjici, (blive solgt ved offenlig Auction), Cic. Att. 12, 40; — not.: s. ogs. Paul. ex Fest. p. 106, s. v. indictivum funus; — II) „overf.": Herold el. Lovtaler; - o fortunate ··· adolescens, qui tuae virtutis Homerum praeconem inveneris, Cic. Arch. 10.

praecoctus, 3, partic. af praecoquo. — praecōgĭtātĭo, ōnis, f.: Forudbetænkning, Tertull.; af — prae.cōgĭto, (avi), atum, 1, v. a., forud at overlægge el. betænke; - licet praecogitare plura, et animum ad omnes casus componere, Quintil. 12, 9, 20; praecogitatum facinus, Liv. 40, 4; praecogitati mali mollis ictus venit, Senec. Ep. 76. — *praecognĭtĭo, onis, f.: Forudviden, Boëth.; o. — praecognĭtus, 3, partic. af flgd. — prae.cognosco, (ovi), ĭtum, 3: som kiender el. ved forud el. tidligere; - praecognito nostro adventu, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 15; mors ejus ··· evidentissimis ostentis praecognita est, Suet. Aug. 97.

prae.cŏlo, (cŏlŭi), cultum, 3, v. a.; oprdl.: forud at bearbeide; bf. „fig."; A) høiligen at udsmykke el. forædle; - genus eloquentiae praecultum, Quintil. 11, 1, 31; cf. Cic. Part. or. 23: animi habitus, ad virtutem quasi praeculti; — B) at foretrække; - nova et ambitiosa praecolere etc., Tac. Ann. 14, 42.

prae.commŏdo, are, v. a.: at forstrække som Laan el. Gave, Cod. Just. — prae.commŏvĕo, ēre, v. a.: forud el. fortrinligen at bevæge el. røre; - ∾ liberos, Senec. Thyest. 303. — prae.compŏsĭtus, 3: som forud er ordnet, forberedet el. aftalt; - Quum praecomposito nuncius ore venit, Ovid. Fast. 6, 674.

praeconcinnātus, 3, [concinno]: forud beredet el. aftalt; - ∾ mendacium, Appul. — prae.condĭo, ire, v. a.: forud at krydre, leporem, Apic. — praecōnĭum, i, n., s. und. flgd. — praecōnĭus, 3, [praeco]; I): hørende til el. benævnt efter en Præco el. Udraaber; - cujus vox praeconio quaestu prostitit, (der som Udraaber har udleiet sin Stemme), Cic. Quint. 31; — II) bf. subst.: praeconium, i, n., (sc. munus); A) „egenl.": en Udraabers Bestilling, der ikke var synderligen anseet, vid. Cic. l. c., o. id. Fam. 6, 18, hvor praeconium facere, være en Udraaber; men ∾ fecisse, (have været det), Suet. Grammat. 3; - men id. Ner. 24: praeconio contendere, (kæmpe om Stemmens Fortrin); — B) bf. „overf."; 1) enhver offenlig Udraabelse el. Bekiendtgiørelse el. Udbredelse; - quicquid posthac scripsero, tibi praeconium deferam, (Bekiendtgiørelsen el. Udsalget deraf), Cic. Att. 13, 12; o meum miserum praeconium, id. Rab. Post. 17, (hvor Taleren havde udbudt R's Midler for en Sestertius); men ∾ domesticum, (om en daarlig Declamators Selvros), id. d. Or. 2, 20; men „poet.": Ut cecidi, perago subiti praeconia casus (mei), Ovid. Trist. 5, 1, 9, (udraaber el. bekiendtgiør); cf. id. Pont. 1, 1, 55; men Non ita contemno volucris praeconia famae, Ut etc., id. Her. 17, 207; — 2) Udbredelse af nogens Berømmelse; bf. Berømmelse el. Lovprisning el. Lovtale; - mandari versibus suorum laborum praeconium etc., Cic. Arch. 9; cf. id. Fam. 5, 12; men Ovid. Am. 3, 12, 9: Et merito, quid enim formae praeconia feci, (hvi har jeg offenlig rost hendes Skønhed)? cf. id. Pont. 4, 8, 45: Carmina vestrarum peragunt praeconia laudum; bf. — praecōnor, ari, v. dep. n.: er Præco el. Udraaber, Capella.

prae.consūmo, (sumpsi), sumptum, 3, v. a.: forud at fortære el tilsætte; - suas ibi (in bello) praeconsumere vires, Ovid. Met. 7, 488; cf. id. Trist. 4, 6, 30. — prae.contrecto, are, v. a.: forud at beføle el. tage derpaa; - bf. „poet. overf.": Spectat eam Tereus, praecontrectatque videndo, (beseer med lystne Blikke), Ovid. Met. 6, 478.

praecŏquis, e, s. und. praecox. — prae.cŏquo, (xi), ctum, 3, v. a.: forud at koge el. modne; - in mulso praecocta ruta, Coel. Aur.; men Plin. 18, 69:

acini praecoquuntur in callum (a sole); — II) fuldkomment at koge el. modne; - praecocta alba (uva a sole), Plin. 14, 11. — praecŏquus, 3, f. und. praecox; — df. adv. praecŏque: tidligen, properare, auct. Itin. Al. M. 38.

praecordia, orum, n., [cor); I) „egenl.": Rettet om Hiertet, Mellemgulvet; - quia (haec membrana) cordi praetenditur, Plin. 11,77; Plato cupiditatem subter praecordia locavit, Cic. Tusc. 1,10; — II) „overf."; A) Indvoldene, navnl. Maven; - praecordia vocamus uno nomine exta in homine, Plin. 30, 14; anulus in praecordiis piscis inventus, Cic. Fin. 5, 30; cf. Hor. Epod. 3, 5, o. id. Sat. 2, 4, 26; — B) Hiertet og Brystet tilligemed de øvrige indre Dele, som ved Mellemgulvet adskilles fra Underlivet; - spiritu remanente in praecordiis, Liv. 42, 16; Frigidus Arcadibus coit in praecordia sanguis, Virg. Aen. 10, 451; men Ovid. Met. 12, 140: Tum clypeo genibusque premens praecordia duris, etc.; — 2) df. ogs. Brystet el. Hiertet, som Følelsernes og Lidenskabernes Sæde; - vid. Ovid. Her. 12, 183; Flebis, non tua sunt duro praecordia ferro Vincta, Tibull. 1, 1, 63; cf. Hor. Sat. 1,4,89; - ogs. som Modets og Forstandens Sæde; Quondam etiam victis redit in praecordia virtus, vid. Virg. Aen. 2, 367; cf. Ovid. Met. 11, 149, hvor stolidae praecordia mentis, f. stolida mens; — C) „poet." ogs. f. Legemet el. Kroppen; - Dura sed in terra ponunt praecordia, Ovid. Met. 7, 560. — prae.corrumpo, (rūpi), ruptum, 4, v. a.: forud at fordærve el. forføre, aliquem donis, Ovid.; men id. Met. 9, 295: Illa quidem venit, sed praecorrupta, etc.

praecox, ŏcis o. ŏquis, ogs. praecŏquis, e, o. praecŏquus, 3, [praecoquo]; I) „egenl."; A) „alm.": tidligt el. for tidligt kogt el. moden; - vites praecoquis fructus, Colum.; pira praecocia, id.; uvae praecoquae, id.; rosa praecox, Plin.; - men absol.: praecocia: tidlige Frugter, Sommerfrugter, (opp. hiberna), id. 17, 2; ligel. praecoqua, Pallad.; - vites praecoques, (hvis Frugt modnes for Tiden), Colum.; ligel. arbores praecoces, Plin. 16, 50; — b) ogs. „meton.": ∾ loca: Steder, hvor Frugter el. Værter modnes tidligen, id. 17, 16; ogs. absol. praecocia, id. 17, 54; — II) „fig.": altfor tidlig, ubetimelig; - praecox pugna, Enn. ap. Non., fuga, Lucil. ibd., risus, Plin.; ingeniorum praecox genus non temere umquam pervenit ad frugem, Quintil. 1, 3, 3, (der modnes for tidligen).

prae.crassus, 3: meget tyk; - ∾ cortex suberis, Plin. 16, 13. — praeculco, are, v. a., [calco]: forud stærkt at indprente, Tertull. — praecultus, 3, partic. af praecolo. — prae.cŭpĭdus, 3: meget begerlig derefter, c. gen.; - praecupidus pretiosae supellectilis, Suet. Aug. 70.

prae.cūro, are, v. n.: forud at pleie el. besørge; - ∾ corpus unctione olei, Coel. Aur.; ∾ res suas, Tertull. — prae.curro, cŭcurri, (curri), cursum, 3, v. n. o. a.; I) neutr.; A) „egenl.": at løbe el. ile foran el. forud; - propere praecucurrit, nuntians etc., Ter. Hec. 3, 3, 11; praecurrit index ad Persea, Liv. 40, 7; — B) „fig."; 1) om Begreber: at ile forud, at gaae forud; - eo jam fama praecurrerat, Caes. B. C. 3, 80; - ogs. c. dat.; ut certis rebus certa signa praecurrerent, Cic. Div. 1, 52; cf. id. Acad. 1, 12; — 2) om Personer: at overtræffe el. overgaae; - qui mihi studio praecurritis, Cic. Catil. 4, 9; vobis vero ··· praecurrere, etc., id. d. Or. 3, 61; — II) act. el. c. acc.; - ∾ adventum alicujus (ile forud), Plin.; — B) df. „fig."; A) „alm.": at være forud i Tiden; - ∾ aliquem aetate, Cic. Orat. 52; — b) at ile forud, at indtage den første Plads; - ut neque praecurrant (appetitus rationem), neque deserant, Cic. Off. 1, 29, („alleg."); cf. id. Lael. 17: praecurrit amicitia judicium; — B) „bef.": at overgaae, aliquem nobilitate, Nep. Thras. 1; cf. Hor. Ep. 1, 10, 33; Cicero nulla re magis ejusdem aetatis oratores praecurrit, quam judicio, Tac. Or. 22; — III) hertil mærkes; A) af partic. praecurrens, tis, subst. neutr., praecurrentia, ium, i Rhetoriken, ligesom antecedentia: det Foregaaende, Cic. d. Or. 2, 39; — B) partic. perf. praecursus, 3, som depon.: som er ilet forud; - rumore praecurso, Ammian. 18, 2.

praecursātor, oris, m., [curso]: Biform af praecursor, Ammian. — *praecursĭo, onis, f.: Forudilen; df. A) „alm.": at gaae forud, at være tidligere; - non fieri assensionem sine praecursione visorum, Cic. Fat. 19; — B) „bef."; 1) ligesom Forpostfægtning; df. „alleg.": den foreløbige Retshandel, vid. Plin. Ep. 6, 13; — 2) den forberedende Tale og ligesom Indledning i en Sag, vid. Cic. Top. 15; o. — praecursor, oris, m.: som løber foran; df. praecursores i Hæren: Forposter el. Blinkere, Liv. 26, 17; men Plin. Pan. 76: den forudilende Del af Keiserens Følge; — II) „fig.": som gaaer forud; - flos praecursor bonae indolis, Nazar. Pan. Const. 3; — B) Speider; - in omni calumnia praecursorem et emissarium etc., Cic. Verr. 5, 41; — [praecurro]. — praecursōrĭus, 3, [praecursor]: som iler forud, index, Ammian.; df. „overf.": foreløbig el. forberedende, epistola, Plin. Ep. 4, 13. — 1. praecursus, 3, partic. af praecurro. — 2. praecursus, us, m., [praecurro]: Forudilen; df. Plin. 16, 42: praecursu etesiarum, (naar de i Forveien have blæst). — praecŭtĭo, ĕre, v. a., [quatio]: foran at ryste el. svinge; - Ipse Amor accensas praecutit ante faces, Propert. 3, 14, 16; ∾ taedas, Ovid. Met. 4, 758.

praeda, ae, f., [beſl. m. praedium]; I) „egenl.": Bytte, navnl. Krigsbytte el. Rovet, (quod manu parta, Varro); - praedam militibus dare, Caes.; praedas et manubias suas imperatores ··· in ornamenta urbis conferre, Cic. Agr. 2, 23; urbem praedae dare, Liv.; praedas hominum pecorumque agere, id. 2, 64; ligel. praedas trahere, Tac.; — II) „overf."; A) Bytte el. Fangst paa Jagten; - lepus omnium praedae nascens, Plin. 8, 81; cf. Phaedr. 1, 5, o. Hor. Od. 4, 4, 50; ogs. den fangede Fisk, Ovid. Met. 13, 936; men Plaut. Pseud. 4, 7, 23: Praeda haec mea est, (denne Prise er min); cf. Ovid. Her. 15, 51: Nunc tibi Sicelides veniunt, nova praeda, puellae; — B) „bef." ogs. a) det uretfærdigen Rovede el. Borttagne; - regnum ejus sceleris sui praedam facit, Sall. Jug. 14; pupillos ··· esse praedam praetoribus, Cic. Verr. 1, 50; — b) Vinding el. Gevinst; saal. Nep. Chabr. 2: a quibus magnas praedas faciebat, (erholdt store Gaver; vid. Brem.); Rejecta praeda, quam praesens Mercurius fert, (den visse Handelsfordel), Hor. Sat. 2, 3, 68; cf. Tibull. 2, 3, 39: praedam saecula laudant (Fordelen); df. ogs. det Fundne, Hittegods, Phaedr. 5, 6.

praedābundus, 3, [praedor]: plyndrende, hærjende, exercitus, Liv. 2, 26; cf. Sall. Jug. 90. — praedamnātĭo, onis, f.: Forudfordømmelse, Tertull.; af — prae.damno, (avi), atum, 1, v. a.: forud el. tidligere at domfælde; - culpam ejus temporis in praedamnatum collegam transferens, Liv. 4, 41; cf. Suet. Aug. 56: destituere ac praedamnare amicum etc.; — II) „fig."; - ∾ se infelicitatis perpetuae, (holde sig for forloren for stedse), Val. Max. 6, 9, in.; men praedamnata spe dimicandi etc., (efterat have opgivet Haabet derom), Liv. 27, 18.

*praedātĭcĭus, (-tius), 3: som er giort til Bytte; - ∾ pecunia, Gell. 13, 24; — praedātĭo, onis, f.: Plyndren el. Plyndring; - praedationibus regnum augere, Tac., mare infestare, Vell.; - in sing.: ∾ aperta grassari, Lactant.; o. — praedātor, oris, m.: som plyndrer el. røver; - praedator (i. e. qui praedatur) ex sociis (exercitus), Sall. Jug. 44; cf. Cic. Catil. 2, 9; — II) „poet. overf."; A) en Jæger, aprorum, Ovid. Met. 12, 306; cf. Phaedr. 2, 1; — B) rovgierrigt Menneske; - Praedator cupit immensos obsidere cam-

pos, Ut etc., Tibull. 2, 3, 45; — bf. praedātōrĭus, 3: som plyndrer el. rover; - ∾ manus, (Streifkorps, opp. exercitus), Sall. Jug. 20; ∾ naves, Liv. 34, 36, (Kaperskibe el. Sorøverskibe). — [praedor]. — praedātrix, icis, fem. af praedator: Røverske; - Herculei praedatrix ··· alumni (Dryope), Stat.; - ogs. adj.: roverst; ∾ bestia: Rovdyr, Ammian. — 1. praedātus, 3, partic. dep. af praedor. — 2. praedătus, 3, [af prae o. do, dedi]: som forud er given; ∾ medicamentum, Coel. Aur.

prae.dĕcessor, oris, m.: Forgænger el. Formand i Embedet, Symmach. — prae.dēlasso, are, v. a.: forud at trætte el. udmatte; - (moles) incursus quae praedelassat aquarum, Ovid. Met. 11, 730. — prae.dēlēgātio, onis, f., (i. e. delegatio ante tempus facta: Anvisning for Tiden), Cod. Theod. — prae.densus, 3: meget tæt el. fast, terra, Plin., farrago, id. — prae.dēsignātus, 3: forudbestemt, Tertull. — praedestĭnātio, onis, f.: Forudbestemmelse, Boëth.; af — praedestĭno, avi, 1, v. a.: forudbestemmer, alicui aliquid, Prudent.; men Liv. 45, 40: sibi ipsos similes praedestinantes triumphos, (som kunde haabe for dem selv lignende Triumpher). — prae.dexter, xtra, xtrum: meget behændig, Gratian. Cyneg. 67, inc.

†praedĭātor, oris, m., [praedium], i. e. qui praedia mercatur a populo; Gaj. Inst.: som afkjøber Folket de til samme pantsatte Jorder, (som altſ. fortrinligen kiender de hidrørende Lovbestemmelser); vid. Cic. Balb. 20; cf. id. Att. 12, 14 o. 17; — bf. praedĭātōrius, 3: som hører til Jordegodsers Kiøb el. Salg el. Pantsættelse, lex, Suet. Claud. 9; quum de jure praediatorio consuleretur (Scaevola), Cic. Balb. 20. — praedĭātus, 3, [praedium]: som besidder Jordegods; bf. meget rig, Appul.

*praedĭcābĭlis, e: værd at omtale; - et est in aliqua vita praedicabile aliquid, etc., Cic. Tusc. 5, 17; o. — praedĭcātio, onis f.; I) „alm.": offenlig Bekiendtgiørelse, navnl. en Eiendoms offenlige Udbydelse til Salg ved Præco; vid. Cic. Agr. 2, 18; men ∾ nefariae societatis, (Bekiendtgiørelse deraf, at omtale el. røbe den), id. Verr. 3, 61; — II) „bef.": berømmelig Omtale, Berømmelse, Plaut. Mil. gl. 4, 6, 22; in mediocri statu sermonis et praedicationis etc., (med en blot middelmaadig Berømmelse el. Navnkundighed), Cic. Qu. Fr. 1, 1, 14; latissima praedicatione circumferre, Plin. Ep. 6, 8; men nec vana de se est praedicatio Caesaris etc., Flor. 4, 2; — [praedico].

*praedĭcātīvus, 3, (i Logiken), ligesom categoricus: bekræftende, propositio, Appul.; o. — praedĭcātor, oris, m.; I) „alm."; A) en Bekiendtgiører el. Udraaber, Appul.; — B) sild. en Prædiker el. Prædikant, Tertull.; — II) „bef.": en Lovtaler; - sui beneficii me esse et praedicatorem et auctorem etc., Cic. Balb. 2; te ipso praedicatore et teste, id. Fam. 1, 9; cf. Plin. Ep. 7, 33; — [1. praedico]. — praedĭcātrix, icis, fem. af praedicator: som bekiendtgiør, Tertull.

1. prae.dĭco, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": bekiendtgiør el. udraaber offenligen, navnl. som Præco; - si palam praeco jussu tuo praedicasset, m. acc. c. inf., Cic. Verr. 3, 16; cf. id. Off. 2, 13; ligel. Itaque auctionem praedicem, ipse ut veneam, Plaut. Stich. 1, 3, 41; — B) „bef."; 1) siger høit, erklærer, paastaaer; - actum'st, siquidem haec vera praedicat, (hvis hun siger sandt), Ter. Andr. 3, 1, 7; consul ··· praedicans (erklærende), participem fore praedae exercitum, Liv. 4, 53; cf. Nep. Eum. 13; men Plaut. Poen. 5, 4, 75: Ei praedicabo, quomodo etc., (jeg skal sige ham det); ogs. absol.: ut praedicas, (som du paastaaer), Cic. Catil. 1, 9; — b) forudsiger, Tertull.; — 2) bekiendtgiør el. omtaler med Berømmelse, berømmer el. lovpriser; - nostra semper ··· praedicabitur pugna, Cic. Arch. 9; ∾ laudes alicujus, Nep., aliquem liberatorem patriae, id.; ∾ beneficia, Plin. Ep. 1, 14; ogs. m. acc. c. inf., Nep. Thras. 1; men impers. pass.: praedicari de se ··· volunt., Cic. Arch. 11; ogs. absol.: verecundia in praedicando, (i at omtale sine Bedrifter), Tac. Agr. 8; — II) sild. o. eccl. f. praedicere: at forudsige, at spaae, Tertull.

2. prae.dīco, xi, ctum, 3, v. a. (o. n.); - I) „alm.": siger forud el. forudsiger; - hoc primum in hac re praedico tibi, Ter. Andr. 1, 1, 19; cf. ibd. 1, 2, 31: neque tu haud dicas, tibi non praedictum, cave; ogs. m. udfald. acc.: praediceres (sc. id futurum), ibd. 4, 4, 54; cf. Cic. Fam. 6, 6; - quae praediximus, (hvad ovenfor er anført), Quintil. 3, 6, 89; cf. Senec. Ep. 102; men ut praediximus, Suet. Aug. 90; ut in historia praedictis minor, ita etc., (ringere end de anførte Forfattere), Quintil. 10, 1, 71; — II) „bef."; A) forudsiger el. spaaer el. propheterer; - ∾ defectiones solis et lunae, Cic. d. Senect. 14; ligel. ad praedicendam eclipsin, Plin. 2, 9; - men pass. impers.: ut praedici posset, quid cuique eventurum esset, Cic. Div. 1, 1; - ogs. at varsle el. bebude; Saepe malum hoc nobis ··· memini praedicere quercus, Virg. Ecl. 1, 17; cf. Senec. Qu. N. 2, 32; — B) erklærer, paastaaer, forsikkrer; - denuncio atque praedico, nihil Antonium ··· eorum facturum etc., Cic. Phil. 6, 3; — C) bekiendtgiør til nogens Efterretning el. som Befaling; bf. advarer el. anmoder, befaler el. forordner; a) c. acc.; - ubi praetor ··· reo ··· diem praedixisset, Tac. Ann. 2, 79; ad praedictam coenae horam etc., Suet. Claud. 8; — b) m. ut o. ne; - eisque praedixit, ut ne etc., Nep. Them. 7; cf. Liv. 2, 10; men visam esse Junonem praedicere, ne id faceret, Cic. Div. 1, 24; cf. Tac. Ann. 16, 33: praedicto (efter at den Befaling var given), ne etc.; — III) af partic. praedictus, 3, er subst. praedictum, i, n.; A) „alm.": Forudsigelse el. Spaadom; sædv. in pl.; - praedicta astrologorum, Cic., vatum, id., Virg.; men praedicta deorum, Val. Fl., (deres Varsler); — B) „bef."; a) Aftale; - velut ex praedicto etc., Liv. 33, 6; — b) Befaling; - quia praedictum erat dictatoris, ne quid absente eo rei gereret, etc., id. 23, 19.

*praedictĭo, onis, f.: Forudsigen el. Forudsigelse; bf. A) i Rhetoriken: etslags Forudforkyndelse el. Forklaring af det, man agter at sige; vid. Quintil. 9, 2, 17; — B) Forudsigelse el. Spaadom; - praedictiones et praesensiones rerum futurarum, Cic. N. D. 2, 3; cf. id. Div. 2, 42, o. Suet. Tib. 14; o. — praedictīvus, 3: forudsigende; bf. i Lægesproget: prognostisk, Coel. Aur.; — [2. praedico]. — 2. praedictus, 3, partic. af 2. praedico.

prae.diffĭcĭlis, e: meget vanskelig, Tertull. — praedĭŏlum, i, n., dem. af praedium: liden Gaard paa Landet, Cic. Att. 16, 3, o. Plin. Ep. 1, 24; men „alleg.": in parvo, et eo litigioso praediolo relicti, Cic. d. Or. 3, 27. — prae.dīrus, 3: meget skrækkelig el. afskyelig, Ammian. — prae.disco, ĕre, v. a.: forud at lære el. giøre sig bekiendt dermed; - exercitatione quasi ludicra (ea) praediscere etc., Cic. d. Or. 1, 32; cf. Virg. Ge. 1, 51: varium coeli praediscere morem. — prae.dispŏsĭtus, 3, nuncii, Liv. 40, 56, (som forud ere opstillede paa forskjellige Steder).

praedĭtus, 3, [datus]: som (fremfor andre) er forsynet el. begavet dermed; bf. som har noget, (navnl. som Egenskab, være sig god el. ond); ogs. forbunden dermed; sædv. c. abl.; - summis ornamentis honoris, fortunae, virtutis, ingenii praeditus, Qu. Hortensius, Cic. Manil. 17; cf. id. Div. in Caecil. 22; ligel. praeditus amplissimo sacerdotio, id., consularibus et triumphalibus ornamentis, Tac., magno imperio, Sall.; - non ut parvo metu praeditus sit, sed ut nullo, Cic. Tusc. 5, 41; praeditus levitate, egestate, perfidia, id. Flacc. 3; singulari immanitate et crudelitate, id. Sull. 3; praeditus culpa, Lucr.; - siderum errores ··· varietate admirabili

praefectus morum, Nep. Hamilc. 3; men ∾ moribus, Cic. Cluent. 46, (i. e. censor); ligel. praefectus vigilum o. vigilibus, Digest., custodum, Nep.; ligel. ∾ castrorum, Tac., ogſ. castris, id.; ∾ aerarii, Plin. Ep., ogſ. aerario, id. Pan.; ∾ navium, (Admiral), Liv., Tac.; men praefecti navium, Liv. 36, 44, Skibscapitainer; - praefectus urbis, Liv., urbi, Gell., Digest.: Gouverneur el. Befalingsmand i Rom; blev forst fra Keiser Augustus en bestandig Øvrighedsperson, (da han for alene udnævntes i Consulernes Fraværelse); vid. Tac. Ann. 6, 10, flgd.; cf. Suet. Aug. 37; — bb) hertil hører endnu: a) i den romerske Hær er praefectus ved Rytteriet, hvad tribunus militum ved Fodfolket, altſ. Oberst af Cavalleriet, vid. Caes. B. G. 3, 7; ligel. ved Forbundstropperne, vid. Sall. Jug. 46; endel. ved Hærens Materialvæsen svarer praefectus fabrum omtr. til vort: Felttøimester; vid. Nep. Att. 12, o. Cic. Balb. 28; - praefectus legionis under Keiserne, (vid. Tac. Hist. 1, 82), svarer rimel. til de tidligere legatus legionis, (Legationscommandeur); — b) udenfor Romerstaten heder praefectus: Befalingsmand el. Statholder el. General; - inter praefectos etc., Nep. Ages. 2; cf. id. Alcib. 5; — c) praefectus heder endel. Statholderen i visse Provindser; saal. praefectus Aegypti, Suet. Caes. 79, Alpium, Plin. 10, 68; ſ. ogſ. ovenſ. Tac. Hist. 4, 55.

prae.fīdens, tis, partic.: altfor tillidsfuld; - homines rebus secundis effrenatos sibique praefidentes etc., Cic. Off. 1, 26; cf. poët. ap. Cic. d. Or. 3, 41; df. — praefīdenter, adv.: overmodigen el. forvovent; in compar., Augustin. — prae.fīgo, xi, xum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": fæster el. stikker derpaa el. derover; - ∾ rostrum lupi portis villarum, Plin., 28, 44; cf. Virg. Aen. 10, 80: Pacem orare manu, praefigere puppibus arma; ∾ caput hastae, Suet., ogſ. capita in hastis, Virg. Aen. 9, 465; cf. Suet. Calig. 15: praefixum in biremis puppe vexillum; - ogſ. absol.: ripa praefixis sudibus munita, (opplantede), Caes. B. G. 5, 18; - ogſ. er at hidføre d. „alleg.": nigrum vitio praefigere theta, (Θ, θάνατος, i. e. mors), Pers. 4, 13, (d. e. fordømme som Dødsſynd); — II) „overſ."; ∾ aliquid aliqua re; A) at forſyne el. belægge el. beſlaae dermed; - jacula praefixa ferro, Liv.; asseres cuspidibus praefixi, Caes.; men ferro praefixum robur acuto, Virg. Aen. 10, 479; men praefigunt ora capistris, (forſyne dem med Mundkurv), Ge. 3, 399; — B) at giennemſtikke el. giennembore dermed; hvſ. med græſk Construction: Statque latus praefixa veru, stat saucia pectus, Tibull. 1, 6, 49; — C) at tillukke el. ſpærre; - praefigi prospectus omnes, Plin. 19, 19; fenestrae praefixae, Digest. — praefīgūrātĭo, onis, f.: foregaaende Afbildning, futurorum, Augustin.; af — prae.fīgūro, avi, 1, v. a.: forud at afbilde; - quaedam praefigurasse (poëtas, non omnia confinxisse), Lactant.

prae.fīnĭo, ivi o. ii, itum, 4, v. a.: forud at beſtemme el. faſtſætte, alicui diem, Cic.; neque de illo quicquam tibi praefinio, quo minus etc., id. Verr. 5, 68; - ogſ. absol., nam praefinire non est meum, (at indſkrænke Talens Frihed), id. Tusc. 5, 8; - ogſ. m. Objectsſætning; quod (at) praefinisti, quo ne pluris emerem, id. Fam. 7, 2; - ad certum praefinitumque tempus, Suet.; - df. praefinito, (som adv., sc. modo): efter Forſkrift; - Nam illic haud licebat, nisi praefinito loqui, Quae illi placerent, Ter. Hec. 1, 2, 19; df. — praefīnītĭo, onis, f.: Forudbeſtemmelſe, Forſkrift; - ∾ temporis, Digest.

praefiscīne, o. praefiscini, Adverbialform af prae o. fascinum.; - oprdl. uden Forhexelſe; df. uopfordret el. uvarſlet; (oftest forel.); - Praefiscine hoc nunc dixerim: nemo etc., Plaut. Asin. 2, 4, 84; Inde foras tacitus praefiscine exeo hoc ornatu, quo vides, id. Casin. 5, 2, 51; men homo praefiscini frugis, Petron. Sat. 73. — praefixus, 3, partic. af praefigo.

prae.flētus, 3, [fleo]: forgrædt; - visu praefleto, Appul., (al. perfleto), inc. — prae.flōrĕo, ēre, v. n.: at blomſtre forud el. tidligere, Plin. 16, 51. — prae.flōro, (avi), atum, 1, v. a., [flos]: ligeſom forud at bortttage Blomſten; df. „overſ.": decus purpurae praefloratum, (ligeſom falmet), Plin. Pan. 68; gloriam ejus victoriae apud Thermopylas praefloratam esse, (var berøvet ſin Blomſt, var fordunklet), Liv. 37, 58; cf. Gell. 14, 15; - vidua venit jam ab alio praeflorata, Appul. — prae.flŭo, ĕre, v. a. (o. n.): at flyde der forbi; - Qui regna Dauni praefluit Appuli (Aufidus), Hor. Od. 4, 14, 26; ligel. ∾ castra, Tac. Ann. 15, 15; - ogſ. absol., at flyde forbi; infima valle praefluit Tiberis, Liv. 1, 45; df. — praeflŭus, 3: flydende forbi, amnis, Plin. 19, 20.

*praefōcābĭlis, e: qvælende, spiratio, Coel. Aur., loca, id.; o. — praefōcātĭo, onis, f.: Qvæling, at qvæles, at tabe Veiret, id.; af — praefōco, avi, atum, 1, v. a., [fauces]: qvæler tildøde, (poet. o. efterel.); - Praefocent animae Gnosia mella viam, Ovid. Ib. 560; ∾ partum, Digest.; - men „overſ.": praefocata messis, (ſom qvæles af Ukrud), Calpurn. Ecl. 4, 115; ex abundantia praefocari etc., Macrob. Somn. Scip. 1, 12.

prae.fŏdĭo, fōdi, ĕre, v. a.; I) graver en Grav foran noget; - Praefodiunt alii portas, Virg. Aen. 11, 473; — II) med Henſyn paa Tiden: forſt el. forud at grave, scrobes, Plin. 17, 16; men Ovid. Met. 13, 59: fictumque probavit Crimen et ostendit, quod jam praefoderat, aurum, (ſom han forhen havde nedgravet). — praefoecundus, 3, ſ. und. praefecundus.

prae.for, fātus sum, 1, v. n. o. a.: forud el. i Forveien at ſige el. udſige el. udtale; navnl. ogſ. m. en Bøn at indlede en offenlig Handling; - majores nostri omnibus rebus agendis: quod bonum, faustum, felix, fortunatumque esset, praefabantur, Cic. Div. 1, 45; cf. Liv. 5, 41: pontifice maximo praefante carmen etc.; men priusquam etc., ture, vino Jano, Jovi, Junoni praefato, Cato R. R. 131; - ogſ. m. Gudbommens acc.; Janum Jovemque vino praefamino (vid. not.), id. ibd. 141; cf. Virg. Aen. 11, 301: Praefatus divos solio rex infit ab alto; - ogſ. indleder, obl.; quae de natura deorum praefati sumus, Cic. Univ. 10; quum praefatus fuero, Colum.; cf. Gell. 9, 15; - navnl. ſvarer ogſ. honorem praefari, foran ſlibrige Udtryk, omtr. til vort: med Reſpect at mælde el. med Tugt at ſige; vid. Cic. Fam. 9, 22; ogſ. er at hidføre: humor praefandus, (ærbart om Urinet), Plin., ligel. in praefanda incidere, (træffe paa ſmudſige Gienſtande), Quintil. 8, 3, 45; - men vir ··· praefandus, Plin. 8, 17, (paa hvis Autoritet man tør beraabe ſig); — II) „bſ.": forudſiger, propheterer, forkynder; - Talia praefantes ··· Parcae, Catull. 64, 383; cetera ··· ut ita fierent, quemadmodum cordi esse divi carminibus praefarentur, Liv. 22, 1; — III) partic. praefatus, 3, ogſ. med paſſiv Bem.: forhen ſagt el. omtalt el. anført; - ex praefatis causis, Digest.; ∾ jura, id.; men honoribus praefatis appellare, (efter en Undſkyldning), ſ. ovenſ., Appul.; — b) df. subst. praefatum, i, n., ligeſom praefatio: Fortale, Symmach.; — not.: archaiſtiſk imperat. act.: praefato, Cato, o. praefamino, id.; ſ. ogſ. ovenſ.

praeformātor, oris, m., [praeformo]: ſom forud afretter el. oplærer, Tertull. — praeformīdo, (avi), atum, 1, v. a.: forud el. meget at befrygte el. ængſtes; - quam (propositionem) judex, si vidit, non aliter praeformidat, quam qui etc., Quintil. 4, 5, 5, (Spald.), inc.; - ligel. praeformidatus alicui, Sil. 3, 608, inc. — prae.formo, avi, atum, 1, v. a.: forud at forme el. afrette; - Atque his praeformat dictis fingitque monendo, Sil. 7, 385; praeformari ad malum, Tertull.; men materia praeformata, (forberedet el. forarbeidet), Quintil.

2, 6, 5; men praeformatae infantibus litterae, (som ere dem foreskrevne), id. 5, 14, 31. — prae.fortis, e: meget stærk, Tertull. — praefōtus, 3, [foveo]: som forud er varmet el. badet; - ∾ partes aqua marina, Coel. Aur.

praefracte, adv.: afbrudt; df. „fig.": haardnakket, ubøieligen; - nimis praefracte aerarium defendere, omnia publicanis negare, Cic. Off. 3, 22; af — prae-fractus, 3, partic. af praefringo. — prae.frīgidus, 3: meget kold, situs, Plin. 17, 34; ∾ aqua, (oppon. tepida), Cels.; cf. Ovid. Pont. 4, 12, 35.

prae.fringo, frēgi, fractum, 3, v. a., [frango]; I) „egentl.": afbrækker forpaa (el. Spidsen); ogs. alm. afbrækker el. brækker over; - quum hastas praefregissent, Liv. 8, 10, (al. perfr.); telo si primam aciem praefregeris, Justin. 6, 8; - ne caulis praefringatur, Plin.; ∾ cornu galeae, Liv.; - partic. praefractus, 3: afbrækket el. sønderbrækket, rostrum navis, Caes., pinus, Ovid. Met. 12, 358; speciem curvi praefractique reddere, (om en Kiep i Vandet), Senec. Ep. 71; — II) „fig." o. „ment.", men alene in partic. praefractus, 3, som adject.; A) afbrudt el. usammenhængende i Foredraget; - Theodorus praefractior, nec satis ··· rotundus etc., Cic. Orat. 13; — B) haardnakket, ubøielig, stræng; - Aristo (philosophus) praefractus, ferreus; nihil bonum (putavit), nisi quod rectum et honestum est, Cic. frgm. ap. Non.; Charondae Thurii praefractior atque abscissior justitia, Val. Max. 6, 5, extern. 4.

prae.fūgio, fūgi, ĕre, v. n.: forud at flygte afsted, Tertull. — prae.fulcio, si, tum, 4, v. a.: sætter ligesom en Støtte derunder; - mollire praefultum torum, Prudent.; - df. sædv. „fig."; A) „overf."; - ∾ aliquem suis negotiis, (paalægge nogen dem), Plaut. Pers. 1, 1, 12; hvf. pass.: ubi ego omnibus ··· miseriis praefulcior, (er nedtrykket deraf), id. Pseud. 3, 1, 5; — B) „ment.": ligesom støtter en Plan el. Paastand, odl.; - primum illud praefulci atque praemuni, ut simus annui, (du sikkre den Sag, at osv.)! Cic. Att. 5, 13; ∾ aliquid multis modis, Gell. 7, 3.

prae.fulgeo, si, ēre, v. n.: at skinne meget stærkt; sædv. c. abl.; - fulvae leonis pellis ··· praefulgens dentibus aureis, Virg. Aen. 8, 553; gemino sole praefulget dies, Senec. Agam.; - ogs. at skinne altfor stærkt, auct. ad Her. 3, 19; — II) „fig.": fortrinligen at glimre el. være anset; - Poppaeus consulari decore praefulgens, Tac.; sed praefulgebant Cassius et Brutus eo ipso, quod etc., id. Ann. 3, 76; ogs. ∾ prae ceteris, Gell. 12, 5; cf. Vell. 1, 14.

prae.fulgĭdus, 3: stærkt skinnende el. lynende, nubes, Juvenc. — prae.fulgŭro, are, v. n. o. a.; I) neutr.: at skinne el. lyne meget stærkt; c. abl.; - multoque latus praefulgurat auro, Stat. Theb. 7, 502; — II) act.: at opfylde med Skin el. Glands; - strictoque vias praefulgurat ense, Val. Fl. — praefultus, 3, partic. af praefulcio.

prae.fundo, fūdi, 3, v. a., men alene „overf." o. sild.: at føie el. lægge dertil; - ∾ subcisiva (de afskaarne el. overblevne Grundstykker) possessionibus vicinis, Simplic. ap. Goes. — praefurnĭum, i, n., [furnus]: Sted foran Ovnen, Cato, Vitruv. — prae-.fŭro, ĕre, v. n.: at rase uden Maade; - torvus praefuris, Stat.; cf. id. Theb. 4, 822. — prae.fuscus, 3: meget mørk el. dunkel; - ∾ terrae, Manil. 4, 721, inc. — prae.gĕlĭdus, 3: meget kold, loca, Liv. 21, 54, hiems, Plin.; ogs. ∾ frigora, Colum. — prae.germĭno, are, v. n.: forud el. tidligt at slaae ud el. spire, om Træer, Plin. 16, 51. — prae.gĕro, (gessi), gestum, 3, v. a.: bærer foran; c. dat.; - ∾ speculum dominae, Appul.; — II) af partic. praegestus, 3, er subst. pl. praegesta, orum, n.: det forhen Skete, det Foregaaende, Coel. Aur. — prae.gestio, ire, v. a.: stærkt at hige derefter; c. inf.; - praegestit animus jam videre etc., Cic. Coel. 28; men Hor. Od. 2, 5, 9, „alleg.": juvencae ··· ludere ··· praegestientis etc. — praegestus, 3, partic. af praegero. — prae.gigno, ĕre, v. a.: forud el. først at avle el. frembringe; - Quia nolebam, ex me morem praegigni malum (i. e. oriri), Plaut. Pseud. 1, 5, 77.

praegnans, tis, adj., [gigno]; I) „egentl."; A) „alm.": frugtsommelig; om Dyrene: drægtig; - ∾ uxorem quum reliquisset, Cic. d. Or. 1, 40; cf. Juvenal. 6, 405; - ∾ canis, Hor., equa, Plin.; ∾ perdices, id.; — II) „overf."; A) om Væxter, odl.: som ville til at springe ud; - ∾ surculi, Plin., arborum oculi, id.; cf. id. 12, 32; - ogs. om andre Naturlegemer, hvoraf atter andre synes at fremstaae; praegnantibus nitrariis, sed nondum parientibus, id. 31, 46; - ogs. om Stene; est autem lapis iste praegnans, intus, quum quatias, alio ··· sonante, id. 10, 4; cf. id. 37, 66; — B) „alm.": opfyldt dermed, og ligesom bugnende deraf; - praegnans succo herba, Plin.; praegnans veneno vipera, id.; ogs. absol.: ∾ cucurbita, Colum.; - men comisk: Etiam de tergo ducentas plagas praegnantes dabo, (dygtige Slag), vid. Plaut. Asin. 2, 2, 10.

†praegnas, ātis, adj., for- o. efterel. Biform af praegnans; - vid. Plaut. Truc. 1, 2, 96, o. ibd. 4, 3, 37, ogs. M. Aurel. ap. Front., o. Macrob. Sat. 3, 11; df. — praegnātio, onis, f.: Frugtsommelighed el. Svangerskab, Appul.; - hos Dyrene: Drægtighed, Varr. R. R. 2, 1; — II) ogs. „overf." om Væxterne, id. ibd. 2, 44; — B) sild. ogs. „ment.": o naturarum omnium fecunda praegnatio, Appul.; o. — praegnātus, us, m.: = praegnatio, Tertull. — praegnāvĭter, adv.: meget flittigen el. omhyggeligen, Plaut. Pers. 4, 4, 39, (al. prognaviter), inc. — praegnax, ācis, adj., sild. Biform af praegnas, Fulgent.

prae.grăcĭlis, e: meget tynd el. smal el. mager; - erat illi praegracilis et incurva proceritas, Tac. Ann. 4, 57. — praegrado, are, v. a., [prae, gradus]: gaaer foran, aliquem, Pacuv. ap. Non. — prae-.grandis, e: meget stor, arbores, Plin., aures, id., oculi, id., Suet.; — II) „fig.": meget stor, meget at ære; - ∾ senex, Pers, 1, 124, (i. e. Aristophanes).

prae.grăvĭdus, 3: meget tung el. vægtig, moles, Stat. — prae.grăvis, e: meget tung el. vægtig el. trykkende, onus, Ovid. Her. 9, 98; ∾ caput, Plin.; ∾ perdix, vid. id. 10, 51; men Tac. Hist. 2, 21: cibo vinoque praegraves, (betyngede deraf); men „poet.": Decidit hiberno praegravis unda gelu, Martial. 4, 18; — II) „overf.": meget tung el. trykkende el. besværlig; - ∾ greges pavonum, (der koste meget at holde), Varr. ap. Non.; ∾ servitium, Plin.; - ogs. om Personer; ∾ delatores afflixit, Tac. Ann. 4, 71; men ibd. 11, 19: virum insignem ignavo principi praegravem; ogs. ud. dat., id. ibd. 14, 3: praegravem ratus, etc.

prae.gravo, avi, atum, 4, v. a. o. n.; I) act.; A) „egentl.": stærkt el. meget at nedtynge el. nedtrykke; df. pass.: praegravata inhaerentibus (telis) scuta, Liv. 7, 23; men absol.: praegravato capite, (naar Hovedet er tungt), Colum.; — B) „overf.": at trykke haardt, at falde meget besværlig el. brydsom; - et dantem et accipientem praegravatura etc., vid. Liv. 35, 42; quin corpus ··· animum quoque praegravat una, Hor. Sat. 2, 2, 77; men id. Ep. 2, 1, 13: qui praegravat artes, etc., (der ved sine Fortrin nedtrykker og fordunkler osv.); — II) neutr.; A) „egentl.": at være altfor tung el. trykkende; - ne fructus praegravet parte aliqua, vid. Plin. 17, 35; - praegravantibus auribus (caper: som hænge lige ned), Colum.; — B) „fig.": at have Overvægten el. at giøre Udslaget til det Værre; - praegravant tamen cetera facta dictaque ejus, ut etc., Suet. Caes. 76; pars civitatis deterior quanto praegravet, Senec. Clem. 1, 24; - exonerare praegravante turba regnum cupiens, Liv. 5, 34.

praegrĕdĭor, gressus sum, 3, v. dep. n. o. a.,

[gradior]; I) „egentl.": gaaer foran el. forud; c. dat., el. c. acc., el. absol.; - si gregi in primis praegreditur (equus), Varro; - ∾ aliquem pedibus toto itinere, Suet. Tib. 7; cf. Liv. 28, 1; - sequentes alios, alios praegredientes amicos, Cic. Phil. 13, 2; cf. Sall. Jug. 94; — B) at gaae forbi; c. acc.; - ubi ea (castra) sunt praegressi, Liv. 35, 30; ∾ fines, Tac. Ann. 14, 23; — II) „fig.": at overgaae; - qui tantum alios praegressus es, uti etc., Sall. orat. ad Caes. 1, 1.

praegressĭo, onis, f., [praegredior]: Forudgaaen el. Forudgang, men alene „fig."; - ut nihil fieret sine praegressione causae, Cic. Fat. 19. — 1. praegressus, 3, partic. af praegredior. — 2. praegressus, us, m., [praegredior]: Forudgaaen; ds. „fig.": Forekommen; - expertus, quid in rebus tumultuosis anteversio valeat et praegressus, Ammian. 21, 5.

prae.gŭbernans, tis, partic., [guberno]: styrende fremad, c. acc., Sidon. — praegustātor, oris, m.: den Smager paa Mad og Drikke, for de sættes paa Taffelet; - veneno occisum ... per Halotum praegustatorem, Suet. Claud. 44; - men „alleg.": praegustator libidinum tuarum, Ps.Cic.p.Dom.10; ligel. in omnibus nuptiis praegustator etc., Lactant.; af — prae.gusto, avi, atum, 1, v. a.: forud el. først at smage derpaa; - quos praegustaverit ipse ··· cibos, Ovid. Am. 1, 4, 33; ∾ et temperare potum regis, Justin. 12, 14; nec nisi praegustatos cibos sumens (Antonius: som en anden først havde smagt paa), Plin. 21, 9; — II) „alm.": tager ind i Forveien el. som Modgift; - si praegustabit Atrides Pontica ter victi cantus medicamina regis, (i. e. antidota Mithridatis), Juvenal. 6, 660. — prae.gypso, are, v. a.: først at overtrække med Gips; - os vasculi praegypsandum est, Coel. Aur.

praehĭbĕo, ŭi, ĭtum, 2, v. a., [habeo], ligesom det deraf sammentrukne praebeo: holder hen derfor el. dertil, rækker el. yder el. skaffer; - ∾ alicui cibum, Plaut., locum, id.; - ogs. „overf.": ∾ alicui operam atque hospitium, id. Pers. 4,3,41; men id. Rud. 1,2,50: Ut verba praehibes: som du taler el. siger.

prae.infūsus, 3: som forud er overgydet dermed; - ∾ ruta mulso, Coel. Aur. — prae.innŭo, ŭi, 3: v. a.: forud at tilvinke el. forkynde, Varr. ap. Non., inc. — prae.jăcĕo, ēre, v. n. (o. a.): at ligge derfor el. foran noget; - c. dat., el. c. acc., el. absol.; - mare praejacens Asiae, Plin.; - campus, qui castra praejacet, Tac. Ann. 12, 36; - oppida rara, praejacentibus stagnis, Plin. 3, 5. — prae.jăcĭo, jēci, jactum, 3, v. a.: kaster derfor el. fremad; - praejaciuntur in gyrum moles, Colum. 8, 17; — II) „fig.": at forekaste, at lade høre; - multis praejactis probris, Dict. Cret.

praejūdĭcatus, 3, partic. o. adj. af praejudico. — prae.jūdĭcĭālis, e, [praejudicium]; I) hørende til en foregaaende Dom el. Kiendelse, multa, Symmach., Cod. Theod.; — II) hørende til en foregaaende Undersøgelse, actio, Just. Inst., formulae, Gaj. Inst.

prae.jūdĭcĭum, i, n.; I) „alm.": forelobig Dom el. Kiendelse, Præjudits; vid. Quintil. 5, 2, in.; - de quo non praejudicium, sed plane judicium jam factum putatur, Cic. Div. in Caecil. 4, (hvortil f. Ascon.); men Cic. Cluent. 2: quum is duobus praejudiciis jam damnatus esset; praejudiciis omnibus reum liberare, Quintil. 6, 5, 10; men Plin. Ep. 7, 6: ne cognitioni Caesaris praejudicium fieret; — II) „overf."; A) det Foregaaende, forsaavidt man derefter bedømmer det Tilkommende; saal. ogs. Adfærd el. Exempel, ovl.; - Pompejus ··· vestri facti praejudicio demotus, Italia excessit, Caes. B. C. 2, 32; men Suet. Caes. 23: ac statim quaestor ejus in praejudicium ··· arreptus est; — B) Fordom el. Præjudits el. Forudsætning til Skade for nogens Sag; - per illam causam praejudicium in patrem meum quaeri, Senec. Benef. 4, 35; sine ullo litis praejudicio, Digest.; cf. Gell. 2,2; — b) ogs. enhver ubetimelig el. overilet Dom om en Sag; - neminem ··· verum esse praejudicium rei tantae afferre, Liv. 3, 40; — C) foregaaende Undersøgelse af Hovedsagen; - quoties de hoc contenditur, an quis libertus sit ··· praejudicium redditur, Digest.

prae.jūdĭco, avi, atum, 1, v. a.; I) „egentl."; A) i Retssproget: forud el. forelobigen at paadomme el. paakiende en Sag; - miror, quomodo ··· de hoc ipso (homine) non modo praejudicarit, verum gravissime ac vehementissime judicarit, Cic. Verr. 3, 65; — B) „bes." ogs. om Censorernes forelobige Kiendelse over de afgaaede Øvrighedspersoner; - vid. Cic. Leg. 3, 20; — II) „overf." (o. efterel.): at være til Skade, at præjudicere; c. dat.; - res inter alios judicatae aliis non praejudicant, Digest.; privato judicio legi Corneliae praejudicari, ibd.; — III) partic. praejudicatus, 3, ogs. som adj.: forud afgiort el. paadomt; - praejudicatum eventum belli habetis; meliorem partem hostium fudistis, Liv. 42, 61; ∾ res, Cic.; ∾ opinio: forudfattet Mening, id.; - superl., ∾ vir: hvis Talent er aldeles afgiort, Sidon.; — B) ds. subst. praejudicatum, i, n.; 1) det forud Afgiorte; - ne id ipsum, quod consultationi reliquerant, pro praejudicato ferret, Liv. 26, 2; — 2) forelobig Dom; - postulo, ne quid praejudicati huc afferatis, Cic. Cluent. 2.

praejūrātĭo, onis, f., [juro]: Foresigen af en Edsformular, (som andre sværge efter); vid. Fest. p. 224, (Müll.). — prae.jŭvo, jūvi, 1, v. a.: forud (el. eftertrykkeligen) at hielpe el. understøtte; - et credebatur, affectam ejus fidem praejuvisse, etc., Tac. Hist. 3, 65.

prae.lābor, psus sum, 3, v. dep. n. o. a.; I) „egentl.": at glide el. flyde el. flyve el. svømme foran el. forbi; - in quam (insulam) Germani nando praelabebantur, Tac. Hist. 2, 35; men alter (piscis) paullum praelabitur ante, Cic. (poët.) N. D. 2, 43; ∾ amnis, Lucan.; - men c. acc.: Aut Alphea rotis praelabi flumina Pisae, Virg. Ge. 3, 180; — II) „fig": at ile forbi; men c. acc.: at forbigaae; — ira feras quidem mentes obsidet, eruditas praelabitur, Petron. Sat. 99; praelabentis vero temporis fuga ··· irreparabilis, Colum.

prae.lambo, ĕre, v. a.: forud at slikke el. beslikke; - (mus) praelambens omne, quod affert, Hor. Sat. 2, 6, 109; (al. praelibans); — II) „overf." om en Flod: at bespylle el. berøre; - dum ··· liquor ··· arenas Praelambit, Prudent. — praelapsus, 3, partic. af praelabor. — prae.largus, 3: meget rigelig, dapes, Juvenc. 3, 754; men Grande aliquid, quod pulmo animae praelargus anhelet, (stærk el. kraftig Lunge), Pers. 1, 14. — praelassātus, 3, [lasso]: forud udmattet, Frontin. Strat. 2, 5.

*praelātĭo, onis, f.: Foretrækken el. at foretrække, Val. Max. 7, 8, 4; o. — praelātor, oris, m.: som foretrækker det ene for det andet, Tertull.; — [praefero]. — praelātus, 3, partic. af praefero. — prae.lautus, 3: meget prægtig; navnl. som holder prægtigt Taffel, som gior store Udgifter; vid. Suet. Ner. 30, o. id. Vitell. 2. — prae.lăvo, (lavi), lavatum, 1, v. a: forud at vaske el. skylle; - ejus merito os praelavatur, Appul.; - cinis vino tepido praelavatus, Theod. Prisc. — prae.laxātus, 3, [laxo]: forud lindret el. lettet; - motus beneficio praelaxatus aegrotans, Coel. Aur.

*praelectĭo, onis, f.: Forelæsen el. Forelæsning, navnl. Lærerens i Skolen; vid. Quintil. 1, 2, 15, o. id. 2, 5, 4; o. — praelector, oris, m.: den en Autor forklarende Forelæser, Gell. 18, 5; — [2. praelego], — praelectus, 3, partic. af 2. praelego.

1. prae.lēgo, avi, atum, 1, v. a.: forud el. forlods at testamentere; - ∾ alicui aliquid testamento, Plin. 33, 11; partes coheredibus praelegatae, Digest. — 2. prae.lĕgo, lēgi, lectum, 3: forelæser (hvad Begynderen skal læse bagefter), vid. Quintil. 1, 5, 11; ogs. fore-

læser (for at forklare det Læste); vid. id. 1, 8, 8 o. 13; cf. Suet. Gramm. 17: primus dicitur Virgilium ··· praelegere coepisse; — II) „overf."; A) udvælger el. udsøger (et Offerdyr); - praelectum grandem hircum Marti victimant, Appul.; — B) drager el. seiler derforbi; - Caesar transmisso freto Campaniam praelegebat, Tac. Ann. 6, 1; cf. Rutil. Itin. 1, 223.

praelībātio, onis, f., [praelibo]; oprdl. forud at smage derpaa el. borttage deraf; hf. „overf."; A) Offring af Forstegroden; vid. Paul. ex Fest. s. v. praemetium, p. 235, (Müll.); — B) Formindskelse, Indskrænkning; - sine ulla praelibatione sententiae, Tertull. — prae.līber, a, um, aldeles fri el. ubunden; - liquido praelibera motu (natura ignis), Prudent. — prae.lībo, are, v. a.: forud at smage derpaa; hf. „poet.": ∾ Superis nectar: skienke i for dem, Stat. Silv. 3, 4; — II) „fig.": ∾ pectora visu, (beskue el. udforske), id. Achill. 2, 88. — prae.līcenter, adv.: altfor frit el. dristigen, fingere verba, Gell. 16, 7; cf. Ammian. 16, 5.

praelĭgāmen, inis, n., [praeligo]: det Foranbundne; hf. en Amulet, Marc. Emp. — praelĭgānĕus, 3, [2. praelego]; hf. ∾ vinum, Cato, (ringe Viin, hvortil man udsøgte de slettefte Druer). — prae.lĭgo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": foran at binde derpaa el. dertil; - praeligantur sarmenta cornibus boum, Liv. 22, 16; - ogs. afbinder; cauda pecoris quam arctissime praeligata, Plin. 29, 10; - ogs. ombinder el. forbinder, vulnera nodo Herculis, id. 28, 17; cf. Suet. Caes. 79; - ogs. tilhyller, capita vestibus, Petron.; — II) „overf."; - o praeligatum pectus, (ligesom indbundet med Hexegarn), d. e. forstokket el. forheret, Plaut. Bacch. 1, 2, 28.

prae.līno, (lēvi), lĭtum, 3, v. a.: forpaa at smøre el. bestryge; ogs. alm. at besmøre el. bestryge, villas tectorio, Gell.; — II) „overf.": quum fucatur et praelinitur (genus aliquod dictionis), fit praestigiosum, id. 7, 14. — praelĭtus, 3, partic. af frgd. — praelium, praelior, etc., s. und. proelium, etc.

prae.lŏco, avi, atum, 1, v. a.: sætter el. stiller foran el. til Skue; - sensus in sola facie praelocati sunt, Augustin. — praelŏcūtio, onis, f., [praeloquor]: Fortale, Indledning til en Tale, Senec. excerpt. Contr. 3, praef. — praelocutus, 3, partic. af praeloquor. — prae.longo, avi, 1, v. a.: at forlænge; - qua subtilitate natura praelongavit pedum crura (hos Insecterne), Plin. 11, 1; af — prae.longus, 3: meget lang, gladii, Liv., sermones, Quintil. — prae.lŏquor, cūtus (quutus) sum, 3, v. dep. n.: taler forud el. først el. for en anden; - Occupas praeloqui, quae mea est oratio, Plaut. Rud. 1, 4, 28; — 2) „overf.": holder el. skriver en Fortale; - ∾ longiore epistola, Plin. Ep., de communis officii necessitate, id.

prae.lūcĕo, xi, ēre, v. n. o. a.; I) at lyse derfor; A) „egenl."; 1) om Personer; - quum fulgur servum praelucentem exanimasset, Suet. Aug. 29; et saepe natanti Praeluxi, Stat. Silv. 1, 2; — 2) om Lyset; - Praeluxere faces, Martial. 12, 42; cf. Phaedr. 4, 11: Sed ne ignis noster facinori praeluceat ··· Veto etc.; — B) „fig."; - (amicitia) praestat omnibus, quod bona spe praelucet in posterum, Cic. Lael. 7; - ogs. c. acc.: lumenque tuae praeluceo vitae, Auson.; — 2) ogs. at lyse klarere, d. e. at overgaae; - Nullus in orbe sinus Bajis praelucet amoenis, Hor. Ep. 1, 1, 83; — II) at skinne meget stærkt; - si pulmone marino confricetur lignum, ardere videtur, adeo ut baculum ita praeluceat, Plin. 32, 52. — prae.lūcĭdus, 3: stærkt lysende, meget lys el. klar; - candore circuli praelucido excellere, vid. Plin. 37, 23.

prae.lūdo, si, sum, 3, v. a. (o. n.): gior et Forspil, giør en Prøve i det Mindre (til Udførelse i det Store); - dum praeludit Pompejano (Nero, i. e. dum praeparat se ad canendum in theatro Pompejano), Plin. 37, 7; ligel. praeludere tragoediis faciendis, (forberede sig dertil, øve sig deri), Gell. 19, 11; - ogs. c. acc.; Ut solet excussis pugnam praeludere globis (taurus), Rutil. Itin. 1, 257; — II) „overf."; - ∾ aliquid operibus suis stilo remissiore, Stat. Silv. 1, praef.; ac Mariana quidem Cinnanaque rabies intra urbem praeluserat, quasi si experiretur, Flor. 4, 2.

praelum, i, n., s. und. prelum. — praelumbo, are, v. a., [lumbus]: gior lendelam; - ∾ aliquem fustibus, Nov. ap. Non. — prae.lūmĭnātus, 3, [lumino]: oplyst, forklaret, Tertull. — praelūsio, onis, f., [praeludo]: Forspil el. Forøvelse, (opp. pugna), Plin. Ep. 6, 13. — praelustris, e, [lustro]: meget høi el. anselig; - Vive tibi, quantumque potes, praelustria vita; Saevum praelustri fulmen ab arce venit, Ovid. Trist. 3, 4, 5.

prae.măcĕro, are, v. a.: forud at blødgiore el. nedlægge, mala Cydonia, Scrib. Larg. — prae.mălĕdīco, xi, 3, v. a.: forud at forbande, aliquem, Tertull. — 1. prae.mando, avi, 1, v. a.: forud at befale; m. flgd. ut, Vatin. ap. Cic. Fam. 5, 9; men ∾ et quaerere Puerum aut puellam, etc., Plaut. Truc. 2, 4, 49, (forud at bestille og opsøge). — 2. prae.mando, ĕre, v. a.: forud el. først at tygge; hf. „overf.": ∾ alicui (aliquid): noiagtigen at forklare, Gell. 4, 1.

praemātūre, adv.: tidligen, el. altfor tidligen, vid. Gell. 10, 11; ∾ vita carere, Plaut. Most. 2, 2, 69; - compar., praematurius agi, Digest.; af — prae.mātūrus, 3: meget tidlig, tidligt moden, fructus, Colum.; — II) altfor tidlig; - ∾ domitura boum, Plin. 7, 52; ∾ hiems, Tac., canities, id.; - men neutr. sing.: praematurum existimatur, m. acc. c. inf., Plin. 8, 75; — B) „overf.": ubetimelig, overilet; - praematura denunciatio bonis civis imparati etc., Planc. ap. Cic. Fam. 10, 8; men Tac. Ann. 3, 66: qui ··· praematura vel cum exitio properant.

prae.mĕdĭcātus, 3: som ved Lægemidler el. Tryllemidler er sikkret imod Farer; - Isset anhelatos non praemedicatus in ignes ··· Aesonides, Ovid. Her. 12, 15; antidoto praemedicatus, Tertull. — *praemĕdĭtātio, onis, f.: Forudbetænkning, futurorum malorum, Cic. Tusc. 3, 14; ∾ diuturna, ibd. 15; o. — praemĕdĭtōrium, i, n.: Sted, hvor noget tilberedes, Tertull.; af — prae.mĕdĭtor, atus sum, 1, v. dep. a.: forud at betænke el. overlægge, m. acc. c. inf., Cic. Phil. 11, 3: quicquid etc., id praemeditari, ferendum modice esse; ogs. m. relat., id. Att. 6, 3: ex quo possim praemeditari, quo animo accedam ad urbem; ogs. c. inf., Lucr. 4, 822: istum Effugere errorem vitareque praemeditator, (al. praemetuenter); men absol.: multa cura tentans citharam et praemeditans, (præluderende), Tac. Ann. 14, 15; — not.: partic. praemeditatus, 3, ogs. m. passiv Bem.: forud betænkt el. overlagt; - nec fieri (mala) praemeditata leviora, Cic. Tusc. 3, 15; men qui ad agendum nihil cogitati, nihil praemeditati attulerit, Quintil. 4, 5, 2.

prae.mercor, atus sum, 1, v. dep. a.: kiober tidligere; - Edepol nae istam tempore gnato tuo Sumus praemercati, Plaut. Epid. 3, 3, 25, (ere vi komne ham i Forkiobet); cf. Cassius Hemina ap. Plin. 32, 10. — prae.mētor, atus sum, 1, v. dep. a.: forud at udmaale; - Dinocratem ··· praemetatum Alexandriam, Solin. 40; — II) partic. praemetatus, m. passiv Bem.: som før er udmaalt, itinera, Capella. — praemĕtŭenter, adv.: forud frygtende el. frygtsomt, Lucr. 4, 822, inc.; af — prae.mĕtŭo, ĕre, v. n. o. a.; I) neutr.: forud at frygte el. være i Frygt; absol., Lucr. 3, 1032; men c. dat.; praemetuens suis, Caes. B. G. 7, 49; — II) act.: forud at frygte el. befrygte, poenas Danaum, Virg. Aen. 2, 573; ogs. c. inf., Prudent.; — not.: praemetuens ogs. c. gen. obj., Phaedr. 1, 16: illa (ovis) praemetuens doli, etc., (al. dolum).

praemĭātor, oris, m., [praemior]: en Rover; - ∾ nocturnos tollere, Naev. ap. Non.; — hf. fem.

praemiātrix, icis: Belønnerinde; - ultrix facinorum impiorum, bonorumque praemiatrix, Adrastia, Ammian. 14, 11. — praemĭcans, tis, partic., [mico]: som ſtinner meget ſtærkt; - lucerna claro lumine praemicans, Appul. — prae.mīgro, are, v. n.: at flytte i Forveien, Plin. 8, 42.

praemĭnĕo, ſ. und. praeemineo. — prae.mĭnister, stri, m.: Betient el. Opvarter; - ∾ deorum (Mercurius), vid. Macrob. Sat. 3, 8; — dſ. fem.* praemĭnistra, ae: Tienerinde, Dianae, id. ibd.; - ogſ. „overſ.": lingua mendaciorum praeministra, Appul. — prae.mĭnistro, are, v. n. o. a.; I) neutr.: at betiene el. opvarte, alicui, Appul.; Bruttios praeministrare magistratibus etc., Gell. 10, 3; — II) act.: ligeſom at betiene dermed, at ſkaffe tilſtede, fabulas, Tertull. — prae.mĭnor, ari, v. dep. a: forud el. ſtrængt at true dermed; - ∾ malum grande (alicui), Appul.; ogſ. m. acc. c. inf., Tertull.

*praemior, ari, v. dep. n.: at betinge ſig en Belønning, at tage Skenk el. Gave, Suet. Tit. 7; o. — praemĭōsus, 3: ſom bliver belønnet, impudentia, Cat. ap. Fest. p. 242, (Müll.); — [praemium]. — praemissus, 3, partic. af praemitto. — praemistus el. praemixtus, 3, [misceo]; dſ. ∾ olera, (ſom forud ere blandede el. ſammenblandede), Apic.

prae.mitis, e: meget tam, let at ſtyre, asina, Juvenc. — prae.mitto, misi, missum, 3, v. a.; I) „egenl.": at ſende el. lade gaae forud el. foran; - ∾ legiones in Hispaniam, Caes.; ∾ legatum cum cohortibus ad flumen, Sall.; men ∾ ad equites (sc. nuncium), Caes. B. G. 4, 11; esse praemissos, qui etc., Cic. Catil. 1, 9; - ∾ litteras alicui, id. Att. 10, 8, edictum, Caes.; — II) „fig."; A) „overſ.": ſætter el. planter derfor el. foran et andet; - ficetis caprificus praemittitur etc., Plin. 15, 21; — B) „ment.": at forudſtikke; - praemissa voce (efter at have ſagt disſe Ord): hoc age, Suet. Calig. 58; non ad praesens aptamur, sed cogitationes in longinqua praemittimus, Senec. Ep. 5; — III) af partic. praemissus, 3, er subst. n.: praemissa, orum, ligeſom primitiae: en Førſtegrøde; - olei ac vini praemissa etc., vid. Plin. 12, 2.

praemĭum, i, n., [af prae; oprdl. hvad man har fremfor Andre]; dſ. I) „alm."; A) Fordel af det vundne Bytte, dſ. „poet." Byttet ſelv; - qui corpora ferro Vulneret, aut rapta praemia veste ferat, Tibull. 1, 2, 25; ligel. praemia dira, Propert. 2, 23, 68; cf. Ovid. Met. 6, 518: Nulla fuga est capto, spectat sua praemia raptor; — B) ligel. „alm.": Fordel, Forret, Udmærkelſe; vid. Lucr. 3, 969, o. id. 5, 5; men Cic. Acad. 2, 1: licebat enim celerius (fieri eum praetorem) legis praemio; — II) „beſ.": Løn el. Belønning; - legibus et praemia proposita sunt virtutibus, et supplicia vitiis, Cic. d. Or. 1, 58; persuadere alicui magnis praemiis et pollicitationibus, Caes. B. G. 3, 18; praemio aliquem afficere, (belønne), Quintil.; praemio elicere ad faciendum aliquid, Cic.; praemio illicere, Sall., inducere, id., invitare, Quintil.; praemium consequi, Caes.; si sibi praemio foret, (hvis han blev belønnet derfor), Liv. 24, 45.

prae.mŏdĕrans, tis, partic., [moderor]: der foreſkriver det rette Maal, der angiver Takten; - praemoderante cithara gressibus etc., Gell. 1, 11. — praemŏdŭlātus, 3, partic., [modulor]; - gestu praemodulati cogitationem: afmaalende Tanken efter Geberden, Quintil. 11, 3, 109. — praemŏdum, adv., [modus], i. e. supra modum: overmaade; - ∾ parcentes, Liv. Andr. ap. Gell. 7, 7. — praemoenio, ire, ældre Form af praemunio, vid. Gell. 13, 27, o. id. 14, 2.

prae.mŏlestĭa, ae, f.: foregaaende Kummer el. Ærgrelſe, brugtes, efter Cic. Tusc. 4, 30, af nogle f. metus, Frygt. — prae.mōlior, iri, v. dep. a: omhyggeligen at forberede, at træffe Foranſtaltning dertil; - itaque praemoliendas sibi ratus jam res etc., Liv. 28, 17. — prae.mollio, ivi o. ii, itum, 4, v. a.; I) „egenl.": forud at giøre blød el. myg; - frustra sparseris semina, nisi illa praemollitus foverit sulcus, Quintil. 2, 9, 3; — II) „fig.": forud at formilde el. udſone el. ſtemme til Velvillie; - nondum praemollitas judicum mentes offendere, id. 6, 5, 9; men id. 4, 3, 10, „alleg.": his velut fomentis, si quid erit asperum, praemolliemus, etc. — praemollis, e: meget blød, ova, Plin., involucrum membranae (cordis), id. 11, 69.

prae.mŏnĕo, ŭi, ĭtum, 2, v. a. (o. n.); I) „alm.": forud at paaminde el. erindre el. advare; - ∾ aliquem, m. ut el. ne, ogſ. m. blot conj., ogſ. m. quod, ogſ. m. de, ogſ. m. aliquid (om noget); - me, ut magnopere caverem, praemonebat, Cic. Verr. Act. 1, 8; quod tibi scripsi, ut te praemonerem, plurimum tibi credas, Plin. Ep. 6, 22; praemonito filio, ne alii, quam Thessalo, crederet, Justin. 12, 14; - Praemoneo, numquam scripta quod ista legat, Ovid. Trist. 5, 1, 16; - de impendentibus periculis ··· praemoneri, Ps.Cic. Har. resp. 5; - coeli varietatem ··· praemonitus villicus, Colum.; - ut futuri principes praemonerentur, qua via possent ad gloriam niti, Plin. Ep. 3, 18; — II) „beſ." om Spaadomme: at forudſige, forud at forkynde; - Fatua ··· velut per furorem futura praemonebat, Justin. 43, 1; cf. Plin. 18, 79; - ogſ. m. Objectsſætning; - quos (vates) igne Pelasgo Ilion arsuram, praemonuisse ferunt, Ovid. Her. 17, 239; — III) af partic. praemonitus, 3, er subst., praemonitum, i, n.: = praemonitio; vid. Gell. 14, 2: generalia quaedam praemonita et praecepta etc.

*praemŏnĭtĭo, onis, f.: forudgaaende Paamindelſe el. Erindring, Tertull.; o. — praemŏnĭtor, oris, m.: ſom forud paaminder el. advarer; - in rebus dubiis praemonitor, Appul.; — dſ. praemŏnĭtōrĭus, 3: forud paamindende el. advarende, edictum, Tertull.; — [praemoneo]. — 1. praemŏnĭtus, 3, partic. af praemoneo. — 2. praemŏnĭtus, us, m., [praemoneo]: Forudſigelſe el. Varſel; - in pl., Ovid. Met. 15, 799: Non tamen insidias, venturaque vincere fata Praemonitus potuere deum (ſ. deorum).

*praemonstrātĭo, onis, f.: Forudbetegnelſe; - minora et exigua magnorum figuras et praemonstrationes esse, Lactant.; o. — praemonstrātor, oris, m.: ſom forud viſer nogen tilrette; - Sed hic meus ··· praemonstrator etc., Ter. Heaut. 5, 1, 2; af — prae.monstro, avi, atum, 1. v. a.; I) „alm.": forud at anviſe el. oplære dertil; - Curenti spatium praemonstra, callida Musa! Lucr. 6, 92; - ogſ. m. relat., ogſ. m. ut; vid. Plaut. Pers. 1, 3, 68, o. id. Trin. 2, 2, 61; — II) „beſ.": forud at bebude, at forudſige el. varſle; - hoc motu magnum aliquid deos populo R. praemonstrare et praecinere, Ps.Cic. Har. resp. 10; hanc suavitatem (poëtae) praemonstratam efficaci auspicio, quum etc., Plin. 10, 43.

prae.mordeo, morsi o. mordi, morsum, 2, v. a.; I) „egenl.": at bide deri el. derpaa; - linguam praemordens (bidende ſig i Tungen), Lucan.; ferarum est praemordere et urgere projectos, Senec. Clem. 1, 5; — II) „overſ.": at afbide, d. e. at formindſke; - et tamen ex hoc ··· praemordet (aliquid), Juvenal. 7, 218; — not.: perf. praemorsi f. praemordi, Plaut. frgm. ap. Gell.; dſ. — praemordĭcus, 3, olera, (hvoraf alene det Øverſte ſpiſes), Hieronym.

prae.mŏrĭor, mortŭus sum, 3, v. dep. n.; I) „egenl.": tidligt el. altfor tidligt at døe el. omkomme; ogſ. „alm.": at døe hen, at afgaae ved Døden; - Aut ego praemoriar, primoque exstinguar in aevo, Ovid. Her. 8, 121; parte ea corporis velut praemortua, Suet. Gramm. 3; Nostra tamen jacuere velut praemortua membra, Ovid. Am. 3, 7, 65; — II) „fig.": at hendøe el. henſvinde el. forgaae; - praemoritur visus, auditus, incessus (sc. in senectute), Plin. 7, 51; — III) partic.

praemortuus, 3, ogſ. ſom adj. o. ethiſk; – etsi praemortui jam sit (ille) pudoris, (har tabt al Følelſe af Skam), Liv. 3, 72. — praemorsus, 3, partic. af praemordeo. — praemortuus, 3, partic. af praemorior. — praemōtus, 3, partic. af flgd. — prae.mŏvĕo, (mōvi), mōtum, 2, v. a.: forud at bevæge, corpus, Coel. Aur.; df. praemotus, (ſom har giort ſig en Motion), id.

praemundātus, 3, partic., [mundo]: forud renſet; – praemundatis oculis, Theod. Prisc. — prae.mūnĭo, īvi el. ĭi, ītum, 4, v. a.; I) „egenl.": fortil at befæſte el. forſkanſe; – ∾ aditus duos magnis operibus, Caes. B. C. 3, 58; ∾ Isthmum, ibd. 55; men agresti fossa praemunita (legio: ſikkret el. forſkanſet derved), Tac. Hist. 3, 21; — II) „fig."; A) forvarer el. ſikkrer; – praemuniri medicamentis, Suet. Calig. 29; praemuniendae regalis potentiae gratia, Vell. 2, 6; genus dicendi praemunitum, (ligeſom ſikkret imod Angreb), Cic. d. Or. 3, 9; cf. id. Orat. 40; — B) ligeſom til Forſvar el. Sikkerhed at ſætte el. opſtille derfor el. foran noget; – quae praemuniuntur omnia reliquo sermoni etc., quo (for at) etc., Cic. Leg. 1, 12; cf. id. Coel. 8; men id. Att. 5, 13: primum illud praefulci et praemuni, quaeso, ut etc., (drag først Omſorg derfor); df. — praemūnītio, onis, f.; oprdl.: Forſkansning; df. „fig.": hvad Taleren forudſtikker Foredraget, for at ſikkre ſig Tilhørernes Velvillie; vid. Cic. d. Or. 2, 75, o. ibd. 3, 53.

prae.narro, avi, 1, v. a.: forud el. førſt at fortælle, rem, Ter. Eun. 5, 6, 12. — prae.năto, are, v. n. (o. a.); I) at ſvømme foran el. forud; – praenatans musculus, Plin. 9, 88; — II) at rinde el. flyde der forbi; – domos placidas qui praenatat (amnis), Virg. Aen. 6, 705. — praenăvigātio, onis, f.: Forbiſeiling, Atlantis, Plin. 6, 36; af — prae.năvigo, avi, 1, v. a. (o. n.): ſeiler der forbi; vid. Plin. 6, 26; men praenavigans litus, Val. Max. 1, 8, 9; – df. pass.: duo oppida ··· Tigri praenavigari, Plin. 6, 32; – men „alleg.": praenavigamus vitam ··· primum pueritiam abscondimus, deinde adolescentiam, etc., vid. Senec. Ep. 70.

Praeneste, is, n.: By i Latium, (hod. Palestrina), altum: høitliggende, Virg., frigidum, Hor.; men sacrum, Stat., (af Gudinden Fortuna's Tempel); vid. Cic. Div. 2, 41, Propert. 2, 23, 41, o. Suet. Tib. 63; — not.: Praeneste sub ipsa (sc. urbe), Virg. Aen. 8, 561; — B) df. Praenestīnus, 3: prænestinſk, sortes, Cic. Div. 2, 41, Fortuna, Suet. Dom. 15, urbs, (i. e. Praeneste), Virg., montes, Liv.; – men subst. Praenestini, orum, m.: Indvaanerne af Byen Pr., Cic. l. c., Plaut., Liv. 6, 21 flgd. — praenexus, 3, partic., [necto]: hvorfor der er bundet, tilbunden; – praenexo assignatoque ore, (om Gudinden Angerona's Billede), Solin. 1.

prae.nĭmis, adv.: altfor meget, Gell. 19, 10. — prae.nĭtĕo, ēre, v. a.: at ſkinne ſtærkt, at give en ſtærk Glands fra ſig; – vestis praenitens, Appul.; luna subito praenitens, Plin.; ogſ. kan hidføres Vell. 2, 39: gentes, quarum titulis forum Augusti praenitet; — II) „overf."; a) c. dat.: ligeſom at overſkinne; – cur tibi junior ··· praeniteat, (bliver dig foretrukken), Hor. Od. 1, 33, 3; cf. Senec. Med. 94; — b) absol.: at fremſkinne, at udmærke ſig; – virtutem Catonis multis in rebus praenitentem etc., Vell. 2, 35.

prae.nōbĭlis, e: meget navnkundig el. berømt, Appul.; praenobilior, id. — prae.nōmen, ĭnis, n.: Fornavn; I) ſom ſættes foran Slægtsnavnet, og ſkrives da ſædv. afkortet; ſaal. A. f. Aulus, M. f. Marcus, men M.' f. Manius, S. el. Sext. f. Sextus, etc.; – derimod: Quinte etc., gaudent praenomine molles Auriculae etc., Hor. Sat. 2, 5, 32; cf. Suet. Vitell. 2: quatuor filios cognomines, ac tantum praenominibus distinctos ··· Aulum, etc.; — II) „overf.": Benævnelſe el. Titel, ſom ſættes foran nogens Navn; – ſaal. praenomen imperatoris, Suet. Caes. 76, o. id. Claud. 12; df. — prae.nōmĭno, are, v. a.: benævner med Fornavn; – fere Numerios praenominabant (celeriter natos), Varr. ap. Non.

prae.nosco, (nōvi, nōtum), 3, v. a.: forud at kiende el. lære el. erfare el. vide; – ∾ fata rerum, Sil. 3, 7; men Promissumque sibi voluit praenoscere coelum, Ovid. Fast. 3, 159; – neque dii non possunt futura praenoscere, Cic. Div. 1, 38; — not.: praenosse f. praenovisse, (forud at vide), Stat.; df. — prae.nōtio, onis, f.: foregaaende el. medfødt Begreb, πρόληψις; – hanc nos habere sive anticipationem ··· sive praenotionem deorum (om Guderne) etc., vid. Cic. N. D. 1, 17. — prae.nōto, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": betegner el. mærker forpaa; – libros quosdam literis ignorabilibus praenotatos etc., Appul.; men ∾ aureos sacculo conditos anulo, (forſegle dem), id.; men ∾ librum nomine alicujus, (betitle med nogens Navn), Augustin.; — II) „bef."; A) forud at betegne el. forkynde; – ∾ duos adventus Christi, Tertull.; — B) at betegne el. opſkrive; – qui tam bellam fabellam praenotarem, Appul.

prae.nūbĭlus, 3: ſtærkt beſkyet el. beſkygget; df. „poet.": mørk el. dunkel; – Stat vetus et densa praenubilus arbore lucus, Ovid. Am. 3, 13, 7. — praenuncĭa, ae, f., ſ. und. praenuncius. — *praenuncĭātĭo, (nunt.), onis, f.: Forudforkyndelſe, Tertull.; — praenuncĭātīvus, (nunt.), 3: forudforkyndende; – * ∾ ignes (in turribus: ſom bebude Søroveres Nærmelſe), Plin. 2, 73; o. — praenunciātor, (nunt.), oris, m.: en Forudforkynder, Augustin.; — df. fem. praenunciātrix, (nunt.), icis, Prudent.; af — prae.nuncĭo, (-tio), avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.„: forud at forkynde el. melde; – vis et natura quaedam, quae ··· futura praenunciat, Cic. Div. 1, 6; – in pass. impers. ogſ. m. de, Nep. Eum. 9; — II) „overf." ogſ. om Ting: vasa, sudorem repositoriis relinquentia, diras tempestates praenunciant, Plin. 18, 90.

prae.nuncĭus, (-tius), a, um: forudforkyndende; df. ſædv. subst. om Perſoner og Ting, og igiennem alle Kiøn: Forudforkynder, Forudforkynderſke, Forbud el. Forvarſel: – Veneris praenuncius ··· Zephyrus, Lucr. 5, 736; Jam dederat cantus lucis praenuncius ales, (d. e. Hanen), Ovid. Fast. 2, 767; cf. id. Met. 15, 3: Destinat imperio clarum praenuncia veri Fama Numam; – stellae magnorum calamitatum praenunciae, Cic. N. D. 2, 5; inquisitio candidati, repulsae praenuncia, id. Mur. 22; – futuri eventus alicujus praenuncium, Plin. 2, 86; istarum procellarum ··· quaedam sunt praenuncia, Senec. d. Ir. 3, 10. — praenuncŭpātus, 3: forud benævnt el. bekiendt, Prudent. — praenuntĭa, praenuntio, etc., ſ. und. praenuncia, etc.

praeobtūrans, tis, partic., [obturo]: ſom foran el. fortil tilſtopper el. fylder, c. acc., Vitruv. 10, 12. — prae.occīdo, ĕre; om Stiernerne: før el. forud at gaae ned el. under; – cui (Cani) praeoccidere Caniculam, necesse est, Plin. 18, 69. — praeoccŭpātio, onis, f.: Forudbeſættelſe el. Forudindtagelſe; – praeoccupatione locorum etc., Nep. Eum. 3; — II) hos Lægerne „overf.", ligeſom emphragma: den ved Forſtoppelſe opſtaaede Ildebefindelſe af Underlivet, Veget.; af — prae.occŭpo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl." m. Stedsobject: forud el. førſt at beſætte el. indtage; – ad loca opportune praeoccupanda, Liv. 44, 3; ∾ Macedoniam, Nep. Eum. 2; — II) „fig."; A) „overf."; a) forud el. førſt at giøre noget, at forekomme nogen dermed; – praeoccupato itinere, Caes. B. C. 3, 13; ogſ. c. inf.: legem pergratam populo ··· ipsi (consules) praeoccupaverunt ferre, Liv. 4, 30; – ne ···

alter alterum praeoccuparet, (skulde forekomme el. overrumple den anden), Nep. Dion. 4; quas partes etc., eas praeoccupavit oratio tua, Cic. Phil. 10, 1; — b) forud at fyldesætte el. beskæftige; hos. Caes. B. C. 2, 17, pass.: se praeoccupatum legatione a Pompejo; — B) „ment.": forud at indtage el. stemme; - in praeoccupatis beneficio animis etc., Liv. 6, 20; cf. id. 42, 11; men Caes. B. G. 6, 41: sic omnium animos timor praeoccupaverat, ut etc., (havde betaget el. opfyldt Gemytterne); men Liv. 21,20: praeoccupatos jam ante ··· animos etc.

prae.ŏlĕo, ēre, v. n.: forud el. i Afstand at udbrede en Lugt; df. ligneldesvis: namque, ut crocus, ita somnus ··· longe praeolet, longeque delectat, Fronto. — prae.ŏpīmus, 3: meget fed, vitulus, Tertull. — prae.opto, avi, 1, v. a.: foretrækker, ønsker el. vil hellere; m. o. ud. flgd. quam (end), ogs. m. Objectsætning, ogs. m. ut (el. uti, at), ogs. ∾ alicui aliquid; - nemo non illos sibi, quam vos, dominos praeoptet, Liv.; ut praeoptarent scutum manu emittere, Caes. B. G. 1, 25; cf. Tac. Hist. 4, 48; ut puerum praeoptares perire ··· Potius quam etc., (hvor potius er pleonastisk), Ter. Hec. 4, 1, 17; - Praeoptavisti, amorem tuum uti virtuti praeponeres, Plaut. Trin. 3, 2, 22; - ∾ suas leges Romanae civitati, Liv. 9, 45; cf. id. 29, 30, o. Nep. Att. 12. — prae.ordĭnātus, 3, partic., [ordino]: forud ordnet, causae, Coel. Aur. — prae.ostensus, 3, partic., [ostendo]: forud vist el. anvist, sacrificia, Tertull.

praepalpans, tis, partic., [palpo]: som beføler el. bestryger forpaa, molli manu, Paul. Nol. — prae.pando, ēre, v. a.: fortil at udbrede el. udstrække; vid. Virg. Cul. 16; men ∾ vestibula: fortil at aabne, Plin. 11, 28; — II) „fig."; - hibernos praepandens temporis ortus, Cic. Arat. 40; men Lucr. 1, 144: Quaerentem, dictis quibus et quo carmine demum Clara tuae possim praepandere lumina menti.

*praepărātĭo, onis, f., [praeparo]; I) „alm.": Forberedelse el. Rustning dertil; - in omnibus rebus, priusquam aggrediare, adhibenda est diligens praeparatio, Cic. Off. 1, 21; multum potest provisio animi et praeparatio ad minuendum dolorem, Cic. Tusc. 3, 14; — II) „bes." i Rhetoriken: Forberedelse til hvad der skal siges; vid. Quintil. 7, 10, 12: qua praeparatione praemuniendae (sint quaestiones); df. ogs. som rhetorisk Figur, quum pluribus verbis, vel, quare facturi quid simus, vel quare fecerimus, dici solet, id. 9, 2, 17.

praepărāto, abl. o. adv., s. und. praeparo. — *praepărātor, oris, m., [praeparo]: som forbereder, viarum, Tertull.; — df. praepărātōrĭus, 3: forberedende, interdictum, Digest.; o. — praepărātūra, ae, f.: Forberedelse el. Tilberedelse, viarum domini, Tertull.; — [praeparo]. — 1.praeparātus, 3, partic. o. adj. af praeparo. — 2.praepărātus, us, m., [praeparo], ligesom praeparatio: Tilberedelse, Rustning; - praeparatus contra Antonium Caesaris, Vell. 2, 76; ∾ rei rusticae, Gell. — prae.parcus, 3: meget sparsom, apes, Plin. 11, 21; — II) „fig."; - (homines) animi humilis et praeparci, quos dixere micropsychos, id. 22, 51.

prae.păro, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": forbereder, tilbereder, gjør tilrette; - ∾ hortos, Cic., arva frumentis (dat.), Colum.; ∾ chartas ex papyro, Plin.; - ∾ alopecias sinapi, (forberede Curen dermed), id.; ogs. om et Lægemiddel, (at tiene som foreløbig Cur), id. 32, 23; ligel. om en Vært: ∾ lanas tingentibus, (forberede Uld til Farvning), id. 24, 58; - ∾ ova, (lave en Ret deraf), Martial.; men ∾ potum cantharidum, (som Medicin), Plin.; — B) „bes.": tilveiebringer, anskaffer, commeatum, Liv., frumentum in decem annos, id., naves ante, id. 30, 20, gladios in necem alicujus, Suet., res necessarias ad vitam, Cic.; — II) ligel. „fig.": at forberede; - ∾ ea, quae instare videntur, Cic. R. Am. 8, (men ibd.: ∾ ea, quae praeterita sunt; per catachresin s. ordinare); literis ante excoli animos, et ad sapientiam concipiendam imbui et praeparari, id. frgm. ap. Non.; ∾ privatam gratiam adversus publicum odium, Tac. Hist. 1, 72; ∾ aditum nefariae spei, Curt. 5, 9; — III) partic. praeparatus, 3, ogs. som adj.: forberedet el. rustet, forsynet dermed; - praeparatos quodam victu et cultu proficisci ad dormiendum, Cic. Div. 2, 58; cf. id. ibd. 1, 53; men id. Orat. 28: non praeparatis auribus (sc. eorum, qui audiunt); - Sperat infestis, metuit secundis Alteram sortem bene praeparatum Pectus, etc., vid. Hor. Od. 2, 10, 14; — b) df. praeparato, ogs. ex praeparato, som adv.: med Forberedelse, forberedt; - quam nihil praeparato, nihil festinato fecisse videtur Milo! Quintil. 4, 2, 58; cf. id. ibd. in.; velut ex ante praeparato etc., Liv. 10, 41; cf. Senec. Ep. 11. — prae.parvus, 3: meget liden, Juvenc. 2, 819. — prae.pătĭor, pāti, v. dep. n.: at være meget lidende, Coel. Aur.

praepĕdīmentum, i, n.: Forhindring, Plaut. Poen. 3, 2, 29; af — praepĕdĭo, ivi, itum, 4, v. a., [prae, pes]; I) „egenl.": at binde el. lænke nogens Fødder; df. at binde el. hilde el. fange; - praepeditus latera (acc. graec.) forti ferro, Plaut. Poen. 4, 2, 6; praepeditis equis, Tac. Ann. 4, 25; - men sine modo, sese praeda praepediant, Liv. 8, 38; ad omnia praepeditae naves, Flor. 4, 11; — II) „fig.": hindrer, hemmer, standser; - Singultu medios praepediente sonos, Ovid. Trist. 1, 3, 42; cf. id. Her. 14, 18; men Timor praepedit dicta linguae, Plaut. Casin. 3, 5, 25; cf. Liv. 9, 6; omnes (bonas artes) avaritia praepediebat, Sall. Jug. 28; - praepeditus morbo, Cic., valetudine, Tac., aegritudine, Ter. Heaut. 3, 1, 97, nimio gaudio, ibd. 96, (betagen deraf); - endel. c.inf.: praepeditus ··· Germanias servitio premere, Tac. Ann. 2, 73.

prae.pendĕo, ēre, v. n.: at hænge forud el. ud derfra; - ut esset, ubi tegumenta praependere possent, Caes. B. C. 2, 9; storeae trabibus praependentes, id. ibd.; barba praependet, Martial.; cf. Propert. 2, 24, 37: Quum tua praependent demissae in pocula sertae.

praepes, ĕtis, adj., [prae, peto]: som flyver meget hurtigt el. meget høit, hurtig el. snar, ovl.; (poetisk Ord); - Praepetibus pennis ausus se credere coelo (Daedalus), Virg. Aen. 6, 15; praepetes volatus, Plin. 7, prooem.; ∾ Boreas, Val. Fl.; ∾ Victoria, Mattius ap. Gell. 6, 6; men praepes ferrum, (i. e. telum volans), Enn. ap. Macrob.; - praepetes aves, vid. Fest. p. 205, (Müll.); — b) ogs. „alm.": bevinget; - Succubuit telis praepetis ipse Dei, (i. e. Cupidinis), Ovid. Her. 8, 38; — B) subst.; 1) en Fugl; - vid. Ovid. Met. 13, 617; men ∾ Jovis, (i. e. aquila), id. ibd. 4, 713; — b) Varselsfugl, (hvis Flugt spaaer Lykke); - qui sidera sentis Et volucrum linguas, et praepetis omina pennae, Virg. Aen. 3, 360, (hvortil s. Serv.); — 2) praepes Medusaeus, (i. e. Pegasus), Ovid. Met. 5, 257; — b) men om Perseus selv, Lucan. 9, 662 o. 688; — II) „overf." o. forel.: lykkelig, gunstig; - praepetibus ··· locis, Enn. ap. Gell. 6, 6; ligel. id. ibd.: Brundusium pulchro praecinctum praepete portu.

praepignĕrātus, 3, partic., [pignero]: forud pantsat; df. „fig.": forpligtet el. bunden, Ammian. 29, 2. — praepīlātus, partic. adj., [prae, pila]: foran el. paa Spidsen forsynet med en Bold el. Kugle, fortil afrundet el. stump; - ∾ missilia, Liv. 26, 51; cf. auct. B. Afr. 72; — II) „overf."; A) ligneldesvis: declamationibus ··· velut praepilatis exerceri etc., Quintil. 5, 12, 17; — B) df. ogs. Plin. 9, 50: locustarum cornua ··· rotunditate praepilata, (i. e. quasi praepilata). — prae.pīlo, (avi), atum, 1, v. a., [prae, pilum]: at tilspidse ligesom et pilum; (efterel. Ord); - praepilabantur missilia, Ammian. 16, 12; ligel.

praepilatis missilibus, id. 24, 6. — prae.pinguis, e: meget fed el. tyk, sues, Plin.; ∾ solum, Virg. Aen. 3, 698; — II) „overf."; – ∾ vox, (altfor stærk el. tyk el. grov), Quintil. 11, 3, 32.

prae.pollĕo, ēre, v. n.; I) at være den mægtigere el. saare mægtig; at have Overvægten el. Fordelen; – quibus additis praepollebat, Tac. Ann. 2, 45; cf. ibd. 51: ut numerus liberorum in candidatis praepolleret, (skulde giøre Udslaget); – ∾ mari, (være mægtig til Søes), ibd. 11, 14; — II) partic. praepollens, tis, ogs. som adj.: saare mægtig el. udmærket; – gens divitiis praepollens, Liv. 1, 57; virtute fortunaque praepollens, id. 5, 31; – compar., Augustin.

prae.pondĕro, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: at have Overvægten, at synke ned; – ne, portionum aequitate turbata, mundus praeponderet, Senec. Qu. N. 3, 10; — B) „fig."; 1) „alm.": at hælde dertil, at giøre Udslaget; – ∾ in partem humaniorem, Senec.; si neutro litis conditio praeponderet, Quintil. 7, 2, 39; cf. Lucan. 6, 603: quo praeponderet alea fati; — 2) „bes.": at have Overvægten; – tacite praeponderat exsul, (i sit Indre ønsker man ham Seieren), Stat. Theb. 8, 615; honestas praeponderat, Gell. 1, 3; — II) act.: at overgaae, at veie el. gielde mere; – qui omnia metiuntur emolumentis et commodis, neque ea volunt praeponderari honestate, (i. e. vinci ab honestate), Cic. Off. 3, 4.

prae.pōno, pŏsŭi, pŏsĭtum, 3, v. a.; I) „egenl.": sætter foran, aliquid alicui; ogs. ud. dat.; – non enim hoc (i n) ut oppido praeposui, sed ut loco, Cic. Att. 7, 3; cf. id. d. Or. 2, 79; praeponens ultima primis, Hor. Sat. 1, 4, 59; – Hos quoque sex versus, in prima fronte libelli Si praeponendos esse putabis, habe, Ovid. Trist. 1, 7, 33; – praepositae causae, (i. e. antecedentes), Cic. Fat. 14 o. 18; — II) „fig."; A) „overf.": sætter derover, navnl. som Befalingmand el. Forstander; – ∾ aliquem bello praedonum, Cic. Manil. 22, hibernis, Caes., provinciae, Cic., navibus, id., vectigalibus, Tac., exactioni, id.; toti maritimo officio praepositus, (som er sat over hele Søvæsenet), Caes. B. C. 3, 5; men Praepositam timidis parientibus Ilithyiam, (de Fødendes Skytsgudinde), Ovid. Met. 9, 283; cf. Cic. Div. 1, 31; — b) f. dat. findes ogs. abl. m. o. ud. in, (ligesom paa Spørgsmaalet: hvor?); – saal. Caes. B. C. 3, 89: ∾ aliquem media acie; ligel. ∾ aliquem in laevo cornu, Liv. 37, 41; men Cic. Att. 8, 11, B: in ea ora, ubi praepositi sumus, (hvor jeg har Commandoen); — B) „ment.": sætter foran, d. e. foretrækker el. giver Fortrin derfor; – Numquam praeponens se illis, Ter. Andr. 1, 1, 138; cf. id. Eun. 1, 2, 59; men ∾ salutem patriae vitae suae, Cic. Phil. 9, 7, amicitiam patriae, id. Rab. perd. 8; — III) af partic. praepositus, 3, findes som subst.; A) praepositus, i, m.: Foresat el. Forstander, navnl. Befalingsmand el. Chef, ogs. Statholder; m. o. ud. gen.; – praepositi rerum Caesaris curae, S. C. ap. Plin. Ep. 8, 6, (i. e. procuratores Caesaris); praepositi aquarum, (Opsynsmænd derover), Frontin. Aquaed.; – praepositi hede ogs. Befalingsmænd i Hæren; vid. Tac. Hist. 1, 36, o. Suet. Oth. 1; men id. Vesp. 4: caeso praeposito (sc. Judaeae, i. e. procuratore Judaeae); — B) praepositum, i, o. praeposita, orum, (ogs. producta, Grækernes προηγμένα), hos Stoikerne: saadanne Ting el. Affectioner, der ere at foretrække for de modsatte, (som Rigdom, Sundhed, Skiønhed), endskiøndt de ikke tør kaldes bona (i og for sig selv el. ubetinget gode, som Dyden, osv.); – vid. Cic. Fin. 4, 26, ogs. ibd. 3, 16 o. 17, o. id. Acad. 1, 10; — not.: praepŏsivi f. praeposui, Plaut. Rud. 4, 2, 11, (al. proposui); – praeposta f. praeposita, Lucr. 6, 997.

prae.porto, are, v. a.: at bære foran sig, at holde hen for sig; – Telaque praeportant, violenti signa furoris, Lucr. 2, 621; cf. Cic. Arat. 433; – men om Eumeniderne: Frons exspirantes praeportat pectoris iras, Catull. 64, 194.

*praepŏsĭtio, onis, f.; I) Foretrækken, Fortrin; – illa praepositio tali (si cadat rectus) etc., vid. Cic. Fin. 3, 16; — II) Ansættelse som Formand; – igitur praepositio certam legem dat contrahentibus, Digest.; — III) i Grammatiken: Præpositionen el. Forsætningsartikelen; – vid. Cic. Top. 11, o. Quintil. 1, 4, 13 o. 19, oftere; — praepŏsĭtivus, 3, (i Grammatiken): som sættes foran, conjunctio, Diomed., vocalis, Priscian.; — praepŏsĭtūra, ae, f.: Formynderskab el. Commandopost; – ∾ horreorum, Cod. Just.; ogs. in pl.: ∾ militares, Lamprid.; — [praepono]. — praepŏsĭtus, 3, o. praepositus, i, m., partic. o. subst. af praepono.

prae.possum, pŏtŭi, posse, v. n.: at være saare mægtig, at have Overherredømmet; – quum Macedones praepotuere, Tac. Ann. 5, 8; — II) df. partic. praepotens, tis, som adj.: saare mægtig, som formaaer meget; A) om Personer; absol., el. c. abl., el. c. gen.; – clari et praepotentes viri, Cic. Rab. Post. 16; – statuarii praepotentes opibus, Plin. 36, 4; – ea efficere rerum omnium praepotentem Jovem, Cic. Div. 2, 18; — b) subst, praepotentes, ium, m.: de Mægtige; – multorum opes praepotentium excludunt amicitias fideles, Cic. Lael. 15; cf. Plin. 12, 42; — B) om Ting og om Begreber; – praepotens terra marique Carthago, Cic. Balb. 15; ∾ et gloriosa philosophia, id. d. Or. 1, 43; ∾ imperia, Val. Max. 7, 2, 1.

*praepostĕre, adv.: omvendt, i omvendt Orden; – primas (tuas literas) praepostere (mihi redditas) etc., Cic. Att. 7, 16; ut praepostere tecum agam, id. Acad. 2, 20; – ogs. bagvendt el. forkert; laevus calceus praepostere inductus, (neml. d. venstre for d. høire), Plin. 2, 5; cf. Gell. 2, 8; — praepostĕrĭtas, atis, f.: den omvendte Orden, (saal. om Bogstaverne i Ἥρα o. ἀήρ), Arnob.; o. — prae.postĕro, are, v. a.: vender om el. op og ned derpaa; – ∾ ordinem, Pseud.Quintil. Decl. 9; — [flgd.].

prae.postĕrus, 3: omvendt, ordo, Lucr.; sædv. bagvendt el. forkert el. vrang; I) om Personer: som handler forkert el. urigtigen; – ut erat semper praeposterus et perversus, Cic. Cluent. 26; ∾ imperator, id. Pis. 38; ∾ homines, Sall. Jug. 85; — II) om Ting og om Begreber; – ∾ ficus (pl.), (som voxe for tidligt el. for silדigt), Plin. 16. 51; men ∾ natalis, (at fødes med Benene foran), id. 7, 6; ∾ frigus, (udenfor Naturens Orden), Senec. Ep. 23; – quid tam perversum praeposterumve etc.? Cic. Rab. Post. 13; cf. id. d. Or. 11; ∾ tempora, id. ibd. 13; ∾ gratulatio, id.; ∾ consilia, id.; ∾ ordo, Lucr. 3, 621; cf. Plin. Ep. 6, 5. — praepostus, 3, f. und. praepono, not.

praepŏtens, tis, partic. o. adj. af praepossum; df. — praepŏtentĭa, ae, f.: Overmagt el. Almagt; – ∾ dei, Tertull. — prae.pōto, are, v. a.; I) drikker forud el. i Forveien; – praepotandos medicamentis myrrhae obolos duos, Coel. Aur.; — II) lader drikke forud el. i Forveien; – praepotat absinthio aegrotantes vino sincero, id.

prae.prŏpĕranter, adv.: meget ilfærdigen, certare, Lucr. 3, 780. — praeprŏpĕre, adv.: meget ilfærdigen, overilet; – festinans praepropere, Liv.; raptimque omnia praepropere agendo, id. 22, 19; cf. id. ibd. 3; af — prae.prŏpĕrus, 3: altfor ilfærdig, overilet el. ubetimelig; – ∾ festinatio, Cic. Fam. 7, 8, prensatio, id. Att. 1, 1, celeritas, Liv.; ∾ ingenium, id. 22, 41; ∾ desperatio, Tac.; ∾ amor, Val. Max. 9, 3, 6, nisus, Sil. 15, 757.

prae.pulcher, chra, chrum: meget smuk el. artig, Juvenc. — prae.purgo, are, v. a.: forud el. først at rense, Coel. Aur. — *praepūtĭātio, onis, f.: at

have Forhud, at være uomskaaren, (opp. circumcisio), Tertull.; o. — praepūtiātus, 3: som har Forhud, uomskaaren, id.; af — praepūtium, i, n., [af prae o. πόσθιον]: Forhud, men alene in pl., Juvenal. 11, 99: mox et praeputia ponunt.

prae.quam, adv., ogs. prae quam: fremfor, mere end; s. und. quam. — prae.questus, 3, partic., [queror]: som forud klager el. beklager sig; c. acc. comm.: Multaque praequestus, etc., Ovid. Met. 4, 251.

prae.rădio, are, v. n. o. a.; I) neutr.: at straale el. skinne meget stærkt; – pilenta ··· praeradiant, Claudian.; — II) act.: at overstraale; – Praeradiat stellis signa minora suis (corona Ariadnes), Ovid. Her. 6, 116. — prae.rādo, (si), sum, 3, v. a.; I) at skrabe fortil el. forpaa; – ∾ latus alterum vitis, Cat. R. R. 41; fronte praerasi, Paul. Nol.; — II) forud el. i Forveien at afrage; – praerasi capilli, Coel. Aur. — prae.rancĭdus, 3: meget harsk el. stinkende; bs. „fig.": praerancidas illas finitiones (grammaticorum), Probus ap. Gell. 13, 20. — prae.răpĭdus, 3: som hvirvles afsted, gurges, Liv., amnis, Senec.; ∾ celeritate ferri, id.; — II) „fig.": meget heftig el. hidsig; – ∾ juvenis, Sil. 17, 180. — prae.rāsus, 3, partic. af praerado.

praereptor, oris, m., [praeripio]: der ligesom snapper nogen Maden fra Munden; der frariver el. fraraner, Hieronym. — praereptus, 3, partic. af praeripio.

prae.rĭgesco, gŭi, 3, v. n. inch.: fortil at stivne; – ita praeriguisse manus, ut etc., Tac. Ann. 13, 35. — prae.rĭgĭdus, 3: meget stiv; bs. „fig.": ∾ mens, Pseud. Quintil. Decl. 17.

prae.rīpia, orum, n., [ripa], sc. loca: Steder ved Flodbredden; – egressus in praeripia fluminis, Appul. — praerĭpĭo, rĭpŭi, reptum, 3, v. a., [rapio]; I) „alm.": at frarive el. frarove el. bortsnappe; sædv. ∾ alicui aliquid, ogs. ud. dat.; – ne illum talem praeripiat tibi, Ter. Eun. 1, 2, 81; quid huc venisti sponsam praereptum meam? Plaut. Casin. a. 1, v. 11; – ne istius quidem laudis ita sum cupidus, ut aliis eam praereptam velim, Cic. R. Am. 1; – Quid, si praeripiat flavae Venus arma Minervae? Ovid. Am. 1, 1, 7; — II) „bes."; A) at bortrive hurtigen; saal. Suet. Ner. 49: perlatos a cursore codicillos praeripuit; ∾ oscula, (rove Kys), Lucr. 3, 909; — B) før Tiden el. ubetimeligen at bortrive; – ∾ deorum beneficium festinatione, Cic. Phil. 14, 2; men brevibus praereptus in annis, (bortrykket i sin Ungdom), Val. Fl.; ligel. praereptus immature, Vell.; men praereptus aedilitati, Plin. Ep. 8, 23; — C) at giøre noget før en anden, at forekomme nogen dermed; – scelere praerepto doles, Senec. Thyest. 1105; men Cic. Off. 1, 30: ∾ consilia hostium, (al. praecipere); men id. Att. 10, 1: non praeripiam tamen (sc. tuum consilium: vil ikke foregribe dit Raad, vil oppebie det); — D) ∾ se ad aliquem, (hemmeligen at ile derhen), Digest.

praerōbŏrātus, 3, partic., [roboro]: forud hærdet el. styrket; – ∾ corpus, Coel. Aur. — prae.rōdo, si, sum, 3, v. a.; I) at gnave forpaa el. fortil; – ∾ digitos, Plaut. Pseud. 3, 2, 94; men ∾ teneros adhuc pampinos, Colum. Arb. 15; — II) at afgnave el. afbide; – saal. Hor. Sat. 2, 5, 24: si vafer unus et alter ··· praeroso fugerit hamo etc.; praerosam dentibus linguam etc., Plin. 7, 23; conger et muraena caudas inter se praerodentes, id. 9, 88.

praerŏgātĭo, onis, f., [praerogo]: Fordeling, annonae, Fulgent. Mythol. 1, 2. — prae.rŏgātīvārĭus, 3: som har visse Prærogativer el. Fordele at nyde, Cassiod.; af — praerŏgātīvus, 3, [prae, rogo]; I) egentl.: som først el. før andre sporges om sin Mening; bs. sædv. i Statssproget; A) som først el. før andre stemmer el. voterer; – an tandem una centuria praerogativa etc., Cic. Planc. 20; ogs. absol., praerogativa, ae, f., (sc. centuria el. tribus): den Centurie el. Tribus, der (ifølge Lodkastning) først stemmer el. voterer i Comitierne; – praerogativam ··· omen justorum comitiorum esse etc., Cic. Div. 1, 45; quum sors praerogativae Aniensi juniorum exisset, Liv. 24, 7; (nogle Centurier vare neml. dobbelte: seniorum o. juniorum); – ogs. in pl., id. 10, 22; cf. Ascon. ad Cic. Verr. Act. 1, 9; – ogs. collect. in pl.; praerogativa tribunum ··· creant; – fremdeles praerogativam referre, Cic. Div. 2, 35, om Heroldne: at udraabe den første Centuries Stemmer el. vota; – men id. Mur. 18: ut adhuc semper omen valuerit praerogativum (s. praerogativae: at den første Centuries Stemme blev erkiendt som Varsel for de følgende); — II) fordi de efterfølgende Centurier el. Tribus oftest rettede sig efter el. toge Hensyn til det af Prærogativa givne Votum, saa heder praerogativa ogs.; A) ligel. i Statssproget: det foregaaende Valg, der bestemmer el. kan bestemme det endelige Valg; vid. Liv. 21, 3, o. id. 29, 9; — B) „overs."; a) sikkert Forbud el. Kiendemærke paa, at noget vil ske; – quod si triumphi praerogativam putes supplicationem, (at den ene følger af den anden), Cat. ap. Cic. Fam. 15, 5; – ogs. Tegn el. Mærke el. Beviis paa noget; dedit enim praerogativam suae voluntatis ejusmodi, ut etc., Cic. Verr. Act. 1, 9; ∾ fecunditatis in feminis, Plin.; — b) Fordel el. Fortrin fremfor et andet; – servari sibi praerogativas hujusmodi, Digest.; ∾ decoris in gemmis, Plin. 37, 46.

prae.rŏgo, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": forud el. først at adsporge; – sententias de majore negotio ··· prout libuisset, praerogabat, Suet. Aug. 35; – cujus in honore ··· tota comitia fuerint praerogata, Cic. Planc. 20; men praerogata lex, (som tidligere er bragt i Forslag el. given), Cod. Theod.; — II) „bes.": at betale forud; – qui pensionem integram praerogavit, Digest.; ∾ expensas, Cod. Just. — prae.rōsus, 3, partic. af praerodo.

prae.rumpo, rūpi, ruptum, 3, v. a.: fortil at afbryde el. afrive el. afrykke; ogs. „alm.": at afbrække el. afrive el. afrykke; – funes ··· praerumpebantur, (afrykkedes el. afslides), Caes.; cf. Ovid. Met. 14, 547; velut uncus infixus solo, antequam extrahatur, praerumpitur, Colum.; — II) partic. praeruptus, 3, sædv. som adject.; A) om en Beliggenhed: ligesom afbrudt, d. e. steil, brat; – ∾ loca, Caes., saxa, Cic.; ∾ rupes (pl.), Suet.; cf. Hor. Sat. 2, 6, 91; men praeruptis undique fossis via angusta, Tac. Hist. 2, 41; men „poet.": insequitur cumulo praeruptus aquae mons, Virg. Aen. 1, 105; – compar., ∾ collis, Colum.; superl., ∾ saxa, Hirt. B. G. 8, 33; – ogs. absol.: per praecipitia et praerupta fugere, Liv. 27, 18; – ogs. c. gen.: praerupta collium, Justin. 41, 1; — B) „fig."; 1) om Personer; – juvenis animo praeruptus, (ilsindet), Tac. Ann. 16, 7; — 2) om Begreber: farlig, vovelig; – ∾ dominatio, Tac. Ann. 5, 3; ∾ atque anceps periculum, Vell. 2, 2; ∾ seditio, Digest. — praerupte, adv.: afbrudt, d. e. steilt el. brat; – ∾ altus mons, Plin. 34, 43; af — praeruptus, 3, partic. o. adj. af praerumpo. — prae.rŭtĭlus, 3: stærkt rødlig, lux, poët. ap. Tertull.

1. praes, gen. praedis, m.: Borgen el. Cautionist, navnl. i Pengesager, (ogs. ligesom vas, om andre Forpligtelser); – praedia dicta, item ut praedes, a praestando etc., Varr. L. L. 5, 4; cf. Ascon. ad Cic. Verr. 1, 45; men nullius rei neque praes neque manceps factus est, Nep. Att. 6; praedem esse pro aliquo, (være nogens Cautionist), Cic. Att. 12, 52; praedem fieri, id.; praedes dare, (lade cavere for sig), id.; per praedem agere, id.; – populo cavere praedibus ac praediis, Liv. 22, 60, Cic. Verr. 1, 54 o. 55, (skaffe Folket Sikkerhed ved Cautionister og ved disses Eiendomme);

— not.: cgf. findes praedes (m. o. ud. praedia) brugt om Cautionisternes Eiendomme; vid. Cic. l. c. 45: praedibus praediisque vendendis; men id. Phil. 2, 31: praedes tuos venderet; — b) cgf. lignelfesvis; — quum sex libris, tamquam praedibus, me ipsum obstrinxerim, Cic. Att. 6, 1. — 2. praes, adv., [prae], forcl. f. praesto: ved Haanden; saal. Plaut. Pers. 2, 4, 17: Abi ··· domum, nam ibi tibi parata praes est.

praesāgātus, 3, [praesagus]: forud fornummen el. anet, Hieronym. — prae.sāgio, ivi, itum, 4, v. a.; I) „alm.": forud at mærke el. fornemme el. ane; - sagire, sentire acute est; praesagire ··· futura ante sentire, etc., vid. Cic. Div. 1, 31; hoc ipsum praesagiens animo, Liv. 30, 20; men absol., praesagientibus animis (sc. hoc), id. 45, 39; Praesagibat (f. praesagiebat) mihi animus, frustra me ire etc., Plaut. Aul. 2, 2, 1; cf. Ter. Heaut. 2, 2, 7; - equi praesagiunt pugnam, Plin. 8, 64; — II) „overf.": forud at forkynde el. tilkiendegive el. spaae; - galli canendo Boeotiis victoriam praesagivere, Plin. 10, 21; si luna etc., magnam tempestatem in mari praesagiet, id. 18, 79; — b) „poet." cgf.: at være et Mærke derpaa el. et Bevis derfor; - Et quoniam etc., Id quoque praesagit, mortalem vivere mentem, Lucr. 3, 509; — not.: Plaut. Bacch. 4, 4, 28, cgf. som dep.: Occidi; Ch. animus jam istoc dicto plus praesagitur mali.

praesagitio, onis, f., [praesagio]: Forudfornemmelse el. Anelse el. Spaadomskraft; - inest igitur in animis praesagitio extrinsecus injecta, atque inclusa divinitus, etc., Cic. Div. 1, 31; ∾ divina, ibd. 51; f. cgf. Paul. ex Fest. p. 255, (Müll.). — praesagium, i, n., ligesom frgd.: Anelse, osv.; - ∾ tempestatis futurae, Colum., futuri periculi, Vell.; praesagio esse: at være til Varsel, at varsle, Suet. Ner. 6; - men Ore legar populi, perque omnia saecula fama, Si quid habent veri vatum praesagia, vivam, (deres Spaadomme), Ovid. Met. 15, fin.; af — praesāgus, 3; I) c. gen.: som forud fornemmer el. aner noget; - Agnovit longe gemitum praesaga mali mens, Virg. 10, 843; praesagaque luctus ··· suspiria, Ovid. Met. 2, 124; — II) absol.: varslende, advarende, spaaende; - ∾ verba, Ovid., responsa, Liv.; men Virg. Aen. 10, 177: praesagi fulminis ignes.

prae.sāno, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.: for Tiden el. for tidligt at helbrede; - praesanatum vulnus, Plin. 26, 87; — II) neutr.: for Tiden el. for tidligt at helbredes; - cicatrices, quae praesanavere, (som for tidligt have lukket sig), id. 21, 43. — praesauciātus, 3, partic., [saucio]: forud saaret el. svækket, vires, Coel. Aur.

praescătens, tis, partic., [scateo]: opfyldt dermed, fuld deraf; c. abl.; - librum doctrinis omnigenis praescatentem etc., Gell. 14, 6. — praescientia, ae, f., [praescio]: Forudvidenhed; - ∾ dei, Tertull. — prae.scindo, ĕre, v. a.: forud at nedbryde el. forstyrre, Vitruv. 5, 7.

prae.scio, scivi, scitum, 4, v. a.; I) forud at vide el. kiende; - nonne oportuit, Praescisse me ante (sc. eam rem)? Ter. Andr. 1, 5, 3; cf. Suet. Tib. 67; — II) af partic. praescitus, 3, er subst. praescitum, i, n.: Forudkundskab, Anelse; - animi quiescentis praescita, Plin. 10, 98; - cgf. Varsel af Fugle; unum picorum praescitum, id. 10, 20. — prae.scisco, ĕre, v. n. inch.: forud at udforske el. erfare; - praesciscere (eos volebant), quam quisque provinciam, quem hostem haberet, Liv. 27, 35; Continuoque animos vulgi (Biernes Stæden) ··· licet longe praesciscere, Virg. Ge. 4, 69; ∾ exploratam fugam, Colum.

praescitio, onis, f., [praescio]: Forudviden, Anelse; in pl., Ammian. 29, 1. — praescitum, i, n., f. und. praescio. — prae.scius, 3: forudvidende, m. o. ud. gen.; - tuque, o sanctissima vates, Praescia venturi, Virg. Aen. 6, 66; facere praescium rei alicujus, (forud at underrette derom), Tac. Ann. 11, 29; - miseris, heu, praescia longe Horrescunt corda agricolis, Virg. Aen. 12, 452; ∾ lingua, Ovid. Fast. 1, 538.

prae.scribo, scripsi, scriptum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm."; a) skriver derover el. foran; - nomenque ipsius virtutis libro ipsi ··· praescripsit, Gell. 11, 16; diplomatibus nullum principem praescribere, Tac.; cf. Plin. Pan. 92, o. Tac. Ann. 3, 57; men auctoritates praescriptae (sc. senatus consulto): Navne, der sættes foran en Senatsbeslutning, Cic. d. Or. 3, 2; men „poet.": sibi quae Vari praescripsit pagina nomen, (som bar hans Navn til Overskrift, som er tilegnet ham), Virg. Ecl. 6, 12; — b) ut praescripsimus, (som jeg ovenfor har skrevet), Vell. 2, 21; — B) „bef."; a) forud at afridse el. aftegne; - ad lineamenta praescripta, (efter det af Kunstneren udkastede Grundrids), Plin. 35, 36; (culter) futuris sulcis (dat.) vestigia praescribens incisuris (abl.), id. 18, 48; — b) ligesom perscribo: nedskriver, opsætter skriftligen; - antequam testamentum litteris praescriberetur, Digest.; — II) „fig."; A) „alm.": foreskriver, anordner, giver en Forskrift, gior en Forudbestemmelse, odl.; - Tute ipse his rebus finem praescripsti, pater, Ter. Andr. 1, 1, 124; sic enim praescripsimus iis, qui etc., ut etc., Cic. Fam. 13, 26; quum ei praescriptum esset, ne etc., id. Att. 16, 3; cgf. m. flgd. quemadmodum, Caes. B. G. 1, 36; men ∾ sibi, (quid fieri oporteret), ibd. 2, 20; - ut majorum jura moresque praescribunt, Cic. Font. 16; ∾ jura civibus, id.; ∾ senatui, quae sint gerenda, id. d. Senect. 6; — B) „bef."; 1) gior retlig Indsigelse, exciperer; - ignominioso (patri) filius praescribit, Quintil. 7, 5, 3; si reus accusatori publico judicio ideo praescribat, quod etc., Digest.; — 2) dicterer; - Non ego sum satis ad tantae praeconia laudis, Ipse mihi non si praescribat carmina Phoebus, Tibull. 4, 1, 177; — 3) foregiver, bruger som Paaskud; - frustra Pulchram praescribi, cui etc., Tac. Ann. 4, 52; cf. id. ibd. 11, 16; — III) af partic. praescriptus, 3, er subst. praescriptum, i, n.; A) „alm."; a) det Foreskrevne, en Forskrift (til at skrive efter); - pueri ad praescriptum discunt, digiti illorum tenentur, etc., Senec. Ep. 94; men ibd.: in puerili praescripto esse, (i deres Dictat, i deres skrevne Lectie); — b) afridset Grændse el. Linie; - praescripta calcis, (i. e. metae paa Circus), Lucr. 6, 91; cf. Hor. Od. 2, 9, 23; — B) „bef.": Forskrift, Regel, Befaling; - omnia agere ad praescriptum, Caes. B. C. 3, 51; cf. Liv. 10, 22; ex Augusti praescripto etc., Suet. Ner. 10; cf. Cic. Inv. 2, 45; legum imperio et praescripto, id. Cluent. 53; cf. id. Off. 1, 26, o. Suet. Caes. 28.

praescriptio, onis, f., [praescribo]; I) „egenl.": Foranskriven, Skriven el. at skrive derover el. foran noget; bf. Overskrift el. Titel; cgf. Indhold el. Indledning; - locus primus in praescriptione legis, Cic. Agr. 2, 9; cf. id. Fam. 5, 2; men edictum ··· tribunitiae potestatis praescriptione, (i hvis Overskrift alene denne Titel anførtes), Tac. Ann. 1, 7; — II) „fig."; A) „alm.": Forskrift, Anordning, Forudbestemmelse; - dummodo illa ··· praescriptio moderatioque teneatur, Cic. Coel. 18; hanc normam, hanc regulam, hanc praescriptionem esse naturae, etc., id. Acad. 2, 46; in hac praescriptione semihorae etc., id. Rab. perd. 2; cf. Tac. Ann. 6, 15; — B) „bef.": retlig Exception el. Indvending el. Undtagelse; vid. Quintil. 7, 5, 2; praescriptionem alicui opponere, Digest.; — b) cgf. philosophisk Indvending, Spidsfindighed; vid. Senec. Ep. 48; — 2) Foregivende, Paaskud, Skingrund; - ut honesta praescriptione rem turpissimam tegerent, Caes. B. C. 3, 32; — 3) Hævd, Digest.

praescriptive, adv.: med Undtagelse; - ∾ occurrere, Tertull.; af — perscriptivus, 3: hørende til en retlig Exception, Jul. Vict. art. rhet., (ed.

Maj.); af — praescriptum, i, n., f. und. praescribo. — 1. praescriptus, 3, partic. af praescribo. — 2. praescriptus, us, m., [praescribo]: Forskrift, Befaling, Tertull.

praesĕca, (praesica), f., ligesom brassica: de fine Blade, som afskæres Kaalstokken, Varro; af — prae.sĕco, (praesico), cŭi, ctum o. catum, 1, v. a.: afskærer fortil, el. alm. afskærer; - favorum ··· si qua pars nihil mellis habet ··· cultello praesecatur, Varro; ∾ crines, Caes., projecturas tignorum, Vitruv.; cf. Ovid. Rem. 112; — bb) hertil mærkes partic.; a) praesectus, 3: afskaaren, giennemskaaren; - praesectam vitem findi, Plin.; Praesectum ··· ad unguem, etc. („alleg.": paa det allernøieste), vid. Hor. A. P. 292, inc.; — b) praesecatus, 3, ligesom praesectus: afskaaren el. overskaaren; - impetu teli praesecata gula, Appul. — praesectus, 3, partic. af frgd. — praesegmen, inis, n., [praeseco]: det Afskaarne, afskaaret Stykke; - praesegmina (unguium), Plaut. Aul. 2, 4, 34, cadaverum, Appul.

praesēmĭnātĭo, onis, f.: Fosteret i Moderslivet, Vitruv. 2, 9; af — prae.sēmĭno, (avi), atum, 1, v. a.; I) „egenl.": forud at saae el. plante; - vis quaedam naturalis et tamquam praeseminata, Augustin.; tamquam ex draconis alicujus dentibus praeseminati (homines), Lactant.; — II) „fig.": foretager el. forbereder; - majora sibi praeseminans, Ammian. 30, 2.

praesens, tis, partic. o. adj. af praesum. — praesensĭo, onis, f., [praesentio]: Forudfølelse el. Anelse deraf; - ∾ et scientia rerum futurarum, Cic. Div. 1, 1, (som Forklaring af divinatio o. μαντική); - ogs. in pl., id. N. D. 2, 3; - ogs. absol.: per exta inventa praesensio, id. Top. 20; — b) ogs. tidligere Fornemmelse el. Begreb i Sielen, vid. Cic. N. D. 2, 17. — praesensus, 3, partic. af praesentio.

praesentālis, e, [praesens]: nærværende, milites, Cod. Just. — praesentānĕe, adv.: i en Hast, i al Korthed, Theod. Prisc.; af — *praesentānĕus, 3; „egenl.": nærværende; ds. hos Lægerne: som virker strax el. hurtigt; - ∾ remedium ad dentium mobiles firmandos, Plin. 21, 105; ∾ venenum, id.; ∾ vis contra cicutam, (derimod el. derfor), id.; men praesentaneum (sc. medicamentum) articulis luxatis (dat.), id. 30, 23; o. — praesentārĭus, 3: nærværende, tilstede, ved Haanden; - Id, quod mali promittunt, praesentarium est, Plaut. Poen. 3, 5, 48; praesentarium argentum, rede Penge, id. Most. 2, 1, 11; — [praesens]. — praesentātĭo, onis, f., [praesento]: Fremstilling, tironis, Cod. Just.

praesentĭa, ae, f., [praesens]; I) „alm.": Nærværelse el. Tilstedeværelse, alicujus, Cic. Catil. 1, 7; cf. id. Fam. 5, 8; praesentiam sui facere, (indstille sig for Retten), Digest.; - ogs. in pl.: praesentiae deorum, id. N. D. 2, 66; - in praesentia: for nærværende Tid, paa den omtalte Tid, for Dieblikket; vid. Nep. Alcib. 4; opp. in perpetuum, Liv. 7, 27, o. in futurum, id. 33, 27; men Nep. Alcib. 10: quod in praesentia vestimentorum fuit, (hvad deraf var ved Haanden); — II) „bef."; A) Indvirkning, Indtryk; - tanta est praesentia veri, Ovid. Met. 4, 611; — B) ∾ animi: Aandsnærværelse, Bestemthed, Mod, Cic. Mil. 23, o. Caes. B. G. 5, 42.

praesentĭo, sensi, sensum, 4, v. a.; I) „alm.": forud at fornemme el. mærke; - quo futura praesentiant (animi) etc., Cic. Div. 2, 48; cf. id. Rab. perd. 10, o. Caes. B. G. 7, 30; ∾ amorem, Ovid., eventus bellorum, Suet.; - ogs. pass.: si unum aliquid ita sit praesensum, Cic. Div. 1, 55; ogs. pass. impers.; praesensum tamen est etc., Liv. 21, 49; — b) ogs. at have en medfødt el. tidligere Forestilling; - quum, talem esse deum, certa notione animi praesentiamus, Cic. N. D. 2, 17; — not.: praesentisse (f. praesensisse), Pacat. Pan. Theod.; ds. — praesentisco, ĕre, v. a. inch.: forud at ane el. fornemme; - ne tu id praesentisceres, Ter. Heaut. 2, 5, 21, inc., (al. persentisceres). — praesento, (avi), atum, 1, v. a., [praesens]: fremstiller som nærværende, viser; - sarcitis bubulas carnes praesentat, (før faaledes ud), Plin. 37, 67, inc., (al. repraes.); caput ab Achilla Caesari praesentatum est, (blev ham overrakt), Aur. Vict. Vir. Ill. 77; men ∾ se alicui, (aabenbare sig for nogen), Appul.

praesēpe, is, n., ogs. praesēpes o. praesēpis, is, f., ogs. praesēpia, ae, f., o. praesēpium, i, n., [praesepio]; I) „egenl.": Indhegning; ds. sædv. Krybbe el. Baas; - bonas praesepis (f. praesepes), Cato; in praesepiis, Varro; Accedit ad praesepe, Phaedr. 2, 8; non altius edita praesepia, quam ut etc., Colum. 1, 6; - ogs. Stald; villa si habeat ··· praesepias laxas, Varro; praesepis bubus hibernas, aestivas, Cato; nocturna praesepia, (Fold), Calpurn.; Stabant ter centum (equi) nitidi in praesepibus altis, Virg. Aen. 7, 275; — II) „overf." i det lavere Sprog: Bolig, odl.; - hic intra praesepis meas, (inden mine Døre), Plaut. Rud. 4, 3, 99; „poet." ogs. om Bikuben, Virg. Ge. 4, 168; men Cic. Pis. 18: verum audis in praesepibus etc., (i dine Kipper); - „poet." ogs. f. Bord el. Madbord, Hor. Ep. 1, 15, 28, o. Plaut. Curc. 2, 1, 13; — not.: praesepia (pl.) paa Himmelen, ogs. phatnae, (d. e. Krybben): Rummet imellem de tvende Stierner aselli i Krebsen, Plin. 18, 80.

praesēpĭa, ae, f., s. und. frgd. — prae.sēpĭo, psi, ptum, 3, v. a.; sædv. i Krigssproget: at tilspærre el. tilramme el. afskære; - ∾ omnes aditus atque itinera maximis defixis trabibus, Caes. B. C. 1, 27; cf. id. ibd. 3, 49; men omni aditu praesepto, id. B. G. 7, 77. — praesepis, is, o. praesepium, i, f. und. praesepes. — praeseptus, 3, partic. af praesepio. — praesēpultus, 3, partic., [sepelio]: ligesom forud el. for tidligt begraven, Pseud. Quintil. Decl. 9, Ammian. 14, 11.

prae.sēro, ĕre, v. a.: forud at saae; hvs. „alleg.": ∾ aeternae semina laetitiae, Paul. Nol. — praesertim, adv., [sero, knytter]: tillige, dertil, besynderligen; - non tam ista me sapientiae fama delectat, falsa praesertim, quam quod etc., Cic. Lael. 4; praesertim homines tantulae staturae, Caes. B. G. 2, 31; cf. Ter. Phorm. 1, 2, 5: Praesertim ut nunc sunt mores; — not.: om Forbindelsen praesertim quum o. quum praesertim (f. quamvis, omendskiøndt), s. Kritz. ad Sall. Catil. 51, o. Madv. ad Cic. d. Fin. p. 189. — prae.servĭo, ire, v. n.: som Slave at tiene el. betiene, alicui, Plaut. Amph. prol. 126; — II) „fig.": verbum indefinitum neque numeris neque generibus praeserviens, (som ikke retter sig derefter), Gell. 1, 7. — prae.servo, are, v. a.: forud at iagttage; - ∾ naturam, vel aetates, vel consuetudinem vitae, Coel. Aur.

praeses, ĭdis, [praesideo]; I) „alm."; A) som adj.: som sidder derfor el. som er tilstede derved for at beskytte el. besørge, odl.; - qui locum Praebet illi nunc praesidem, Plaut. Casin. 5, 1, 11, inc.; quum genua attigi, Fidemque supplex praesidis dextrae petii, Senec. Med. 247; — B) oftere subst. c.: Beskytter, Beskytterinde; - senatus rei publicae custos, praeses, propugnator, Cic. Sest. 65; cf. id. Agr. 2, 6: praesidem libertatis custodemque (tribunum plebis) etc.; men Liv. 6, 16: vestrum militem praesidemque etc.; men praesides imperii deos precatus, Tac. Hist. 4, 53; — II) „overf.": Forstander el. Foresat, Forstanderinde; - Armipotens, praeses belli, Tritonia virgo, (i. e. Minerva), Virg. Aen. 11, 483; - vosmet ipsi per suffragia, uti praesides olim, nunc dominos destinatis, Sall. in or. Macri Licin. ad plebem; - navnl. hede ogs. praesides under Keiserne: Befalingsmænd el. Statholdere i Provindserne; vid. Suet. Aug. 23, o. Digest.

praesiccātus, 3, partic., [sicco]: forud el. stærkt tørret; - ∾ succus sole, Appul. — prae.siccus, 3: meget tør; - ∾ vulnera, Prudent.

praesīdālis, el. praesīdiālis, e, [praeses]: hørende til en Statholder el. Gouverneur; - ∾ jus, Treb. Poll. XXX Tyr. 24; ∾ vir: som har været Statholder, Ammian. — praesidārius, 3, s. und. praesidiarius. — praesīdatus, ogs. praesidiatus, us, m., [praeses]: en Statholders Post el. Embede; - praesidatum Dalmatiae administrare, Vopisc.; men Macedonas praesidatu regere, Aur. Vict. Caes. 29; - ogs. Statholderstab; - in aliquo praesidatu docentes, Digest.

praesidens, tis, partic. o. subst. af flgd. — praesīdĕo, sēdi, sessum, 2, v. n. o. a., [sedeo]; I) „egenl.": at sidde derfor el. foran noget; - quum mane pro aede Capitolini Jovis paululum curuli sella praesedisset, (neml. som Consul), Suet. Aug. 26; — II) oftest „fig."; A) „alm.": at sidde derfor til Værn el. Beskyttelse; at beskytte el. forsvare; c. dat.; - Dii patrii ac Penates, qui huic urbi atque huic imperio praesidetis, Cic. Sull. 31; - navnl. om en Befæstning el. Bedækning; ∾ urbi, Liv. 22, 11; ∾ huic judicio, Cic. Mil. 37; - men Ovid. Fast. 1, 125, siger Guden Janus: Praesideo foribus coeli, cum mitibus Horis, (bevogter tilligem. dem Himmelens Porte); — b) ogs. c. acc.; - proximum Galliae litus naves rostratae praesidebant, Tac. Ann. 4, 5; — B) „bes.": ligesom at have Forsædet derved, d. e. at forestaae, at commandere el. befale derover, at beherske el. styre; ligel. c. dat., sieldn. m. in el. absol.; - praesidere rebus urbanis, Caes. B. C. 1, 85; - ∾ orbi terrarum (beherske, om Senatet), Suet., Plin. Ep.; men „poet.": Mars···praesidet armis, (er Krigens Gud), Ovid. Fast. 3, 85; - ∾ in Piceno, (commandere der), Sall. Catil. 57; - men absol., praesidere, (lede Forretningerne), Suet. Aug. 35; ligel. princeps praesidebat, (førte Forsædet), Plin. Ep. 2, 11; — b) c. acc.: at commandere, at bestyre; - ∾ proximum exercitum, Tac. Ann. 3, 39, Pannoniam, ibd. 12, 29; — III) partic. praesidens, tis, ogs. som subst. f. praeses: Forstander el. Statholder, odl.; - saevitia ac superbia praesidentium, Tac. Ann. 3, 40; praesidentium apparitores, Cod. Theod.

praesidialis, e, s. und. praesidalis. — praesīdiārius, 3, [praesidium, praeses]; I) „egenl."; A) hørende til Beskyttelse el. Bedækning; - ∾ milites, Liv. 29, 8; cf. Fest. s. v. subsidium, p. 306, (Müll.); — B) „bes.": hørende til en Statholder el. Befalingsmand; - toga praesidiaria, (al. praesidaria), Spartian. Sever. 1; — II) „overf." i Gartnersproget; - ∾ malleus, Colum., palmes, id.: Green el. Skud, der beholdes i Reserve for det Tilfælde, at en Vinstok skulde gaae ud, (ogs. resex el. custos). — praesīdiātus, 3, s. und. praesidatus, 3.

praesīdĭum, i, n., [praeses]; I) „egenl.": Siden el. at sidde derfor til Beskyttelse el. Hielp; ds. Beskyttelse el. Hielp, Værn el. Bedækning; - proficisci praesidio suis, Nep. Ages. 3; tectus praesidio firmo amicorum, Cic. Sull. 18; cf. Ter. Heaut. 4, 1, 33, o. Cic. Mur. 10; - ogs. den væbnede Beskyttelse el. Bedækning af et Sted, af en Transport, odl.; - quae legiones praesidio impedimentis erant, Caes. B. G. 2, 19; — II) „overf."; A) Styrke el. Mandskab, som tiener til Bedækning el. Beskyttelse; - ad hoc ipsum judicium cum praesidio venit, ne etc., Cic. R. Am. 5; sine armatorum praesidio non posse vivere, id. Phil. 2, 44; — 2) „bes." ogs. i Krigssproget: Bedækning el. Besætning, Reserve el. Post, odl.; - praesidium est dictum, quia extra castra praesidebant loco aliquo, etc., Varr. L. L. 5, 16; collocare praesidium in oppido, Caes.; cf. id. B. C. 1, 13; locum praesidiis firmare, Sall.; praesidia, quae magna et firma paraveram, dimisi, Cic. Fam. 2, 17; praesidium dare (alicui: Bedækning el. Escorte), Nep. Ep. 4; Italia tota armis praesidiisque tenetur, Cic. Att. 9, 3; cf. Caes. B. G. 7, 55; — B) ethvert med Tropper besat Sted; ds. Post, Skanse, Leir, odl.; - relinquere praesidium, Cic., praesidio decedere, Liv.: forlade sin Post; ∾ quoddam occupare et munire, Caes. B. C. 3, 45; milites in praesidiis disponere, id.; in praesidiis adversariorum occisi etc., Cic. R. Am. 43; cf. Tac. Ann. 1, 56, o. ibd. 4, 49; - men „alleg.", Cic. d. Senect. 26: injussu imperatoris, id est dei, de praesidio et statione vitae decedere; — C) „alm.": Hielpemiddel el. Middel, Hielp, Understøttelse, Bistand; - quaerere sibi praesidia periculis, adjumenta honoribus, Cic. Manil. 24; omnibus vel naturae vel doctrinae praesidiis ad dicendum parati, id. d. Or. 1, 9; cf. Nep. Them. 8, o. Plaut. Pers. 1, 3, 45; - ogs. „fig."; fortissimum praesidium pudoris, Cic. Sull. 28; Insigne maestis praesidium reis, Hor. Od. 2, 1, 13; cf. id. ibd. 1, 1, in.; — b) ogs. Lægemiddel; - aurium morbis praesidium, Plin. 22, 44; contra serpentes praesidio esse, id. 28, 7.

praesignĭfĭcātĭo, onis, f.: Forudbetegnelse, rei majoris, Lactant.; af — prae.signĭfĭco, are, v. a.: forud at betegne el. varsle el. forkynde; - ∾ hominibus, quae sunt futura, (om Guderne), Cic. Div. 1, 38. — praesignis, e, [signum]: som udmærker sig fremfor andre el. fremfor andet; - Exhibuit gemino praesignia tempora cornu, Ovid. Met. 15, 611; cf. id. Fast. 6, 628. — prae.signo, are, v. a.: forud el. forvaa at betegne; - ∾ furunculos saliva, (smøre dervaa), Plin. 28, 7. — praesĭlĭo, ire, v. n., [salio]: at springe frem, men alene comisk; - Ut prae laetitia lacrumae praesiliunt mihi! Plaut. Stich. 3, 2, 13.

prae.sŏlĭdus, 3: meget stærk, gelu, Coripp.; - ogs. „ment.": meget standhaftig, Juvenc. — prae.sŏno, ŭi, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: forud at tone el. spille, (om et Instrument); - Hinc ubi praesonuit solenni tibia cantu, Ovid. Am. 3, 13, 11; — II) act.: at overtone; - Ille fuit vates sacer, et qui posset avena Praesonuisse chelyn, Calpurn. Ecl. 4, 65.

praespargens, tis, s. und. praespergens. — praespĕcŭlātus, 3, partic., [speculor]; m. passiv Bem.: som forud er udforsket; - praespeculata utilitate, Ammian. 25, 8. — praespergens, tis, partic. act., [spargo]: forud bestrøende el. overgydende; - Flora quibus mater praespergens ante viai Cuncta coloribus egregiis et odoribus opplet, Lucr. 5, 738. — prae.spēro, avi, 1, v. a.: forud at haabe, aliquem: paa nogens Ankomst, Tertull.

*praestābĭlis, e: fortrinlig, fortræffelig; (men alene om Ting og om Begreber); - res aut magnitudine praestabiles, aut etc., Cic. d. Or. 2, 85; ogs. absol.: praestabilis insignisque virtus, id.; - compar., excepta virtute praestabilius nihil amicitia, id.; cf. Ter. Hec. 3, 1, 4: cui quanto fuerat praestabilius, c. inf., (hvormeget bedre var mig tient dermed)? cf. Sall. Jug. 1; o. — Praestāna, ae, f., dyrkedes som Guddinde, quod Quirinus in jaculi missione cunctorum viribus praestiterit, Arnob.; — [2.praesto].

†praestans, tis, partic. o. adj. af 2.praesto; ds. — praestanter, adv.: fortrinligen, fortræffeligen; - superl., lichenas oris praestantissime vincit glutinum, Plin. 28, 50; o. — praestantĭa, ae, f.: Fortrinlighed, Ypperlighed, Fortrin; - cum excellentia praestantiaque animantium reliquorum etc., Cic. Off. 1, 28; - si quam praestantiam virtutis, ingenii, fortunae, consecuti sunt, id. Lael. 19; - ∾ remedii, Plin. 12, 7; sanandis vulneribus tanta praestantia (ejus remedii) est, id. 27, 21.

praestat, impers.: det er bedre, s. und. 2.praesto. — *praestātĭo, onis, f.; I) „alm.": Borgen el. Sikkerhed el. Caution for en Ydelse; - praestationem recipere, (at kunne tiene til Sikkerhed el. Caution),

Digest.; – men „overf.": ut ad praestationem scribant, (saa at de indestaae for Sandheden deraf), Senec. Brev. Vit. 14; — II) „bes.": Ydelse af den skyldige Gjenstand; – ∾ dotis, Digest.; sub certa annua praestatione, Cod. Just.; o. — praestātor, oris, m.: Borgen el. Cautionist, Frontin.; — [2.praesto].

praestergus, 3, forældet Form af praetersus: forud aftørret, Plaut. Pseud. 1, 2, 31. — praesterno, ĕre, v. a.: forud at bestrøe el. berede, altaria sibi, (om Fuglen Phønix), Stat. Silv. 3, 2; men Plaut. Poen. a. 2. v. 32, ∾ folia eo: forud at strøe derpaa, (al. prost.); illud peto praesternas, ad quod hortaris, Plin. Ep. 5, 8, (al. praestruas). — praestes, itis, com.n., [2.praesto], i Religionssproget: Forstander, Beskytter, Beskytterske, obl.; – praestitem dicebant antiqui (s. antistitem), Paul. ex Fest. p. 223, (Müll.); – men praestites Lares ··· Quod praestant oculis omnia tuta suis, Ovid. Fast. 5, 129 flgd.; – eorumque (Summanium) praestites Mana et Manuana, Capella.

praestīgĭa, ae, f., oftest in pl. praestigiae, arum, [rimel. af praestringo]: Blendværk, Skuffelse, Gøgleri; – patent praestigiae, Plaut. Capt. 3, 3, 9; praestigiae verborum, (svulstig og tom Snak), Cic. Fin. 4, 27; non per praestigias (ikke igjennem List og Rænker), sed palam per potestatem (compilare), id. Verr. 4, 24; – praestigiae nubium, (skuffende Billeder i Skyerne), Appul.; – men in sing.: ut··· hujus velut praestigiae plausum petat, Quintil. 4, 1, 77; bf. — praestīgĭātor, oris, m.: Taskenspiller el. Gøgler, Plaut. Poen. 5, 3, 6; ligel. praestigiatorum acetabula et calculi, Senec. Ep. 45. — praestīgĭātrix, icis, fem. af praestigiator: Gøglerske, Bedragerske; – ∾ mulier, Plaut. Amph. 2, 2, 150. — praestīgĭōsus, 3, [praestigiae]: fuld af Blendværk, Gell. 7, 14.

praestinguo, stinxi, 3, v. a., ligesom exstinguo o. restinguo: udslukker, fordunkler; men altid m. Varianten praestringo el. praestruo, etc.; vid. Vell. 2, 118; s. ogs. Lindem. til Plaut. Mil. gl. 1, 1, 4. — praestīno, avi, atum, 1, v. a., [prae]: tilkiøber mig, kiøber el. indkiøber; (for= o. efterel. Ord); – eo in macellum, ut piscium quicquid est pretio praestinem, Plaut. Pseud. 1, 2, 36; cf. id. Capt. 4, 2, 68; accucurri id omne praestinaturus, Appul.

praestites, um, s. und. praestes. — praestĭtor, oris, m., [2.praesto]: en Giver el. Yder; – ∾ et tributor omnium, quae etc., Appul. — praestĭtŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a., [statuo]: forud at bestemme el. fastsætte el. foreskrive; – diem praestituit operi faciundo Calendas Decembres, Cic. Verr. 1, 56; ut nobis tempus, quamdiu diceremus, praestitueres, id. Quint. 9; ogs. ∾ petitori, qua actione etc., id. Caecin. 3; – ogs. ud. dat.; nulla praestituta die, (uden bestemt Termin el. Varsel), id. Tusc. 1, 39. — praestitus, 3, partic. af 2.praesto.

1.praesto, adv., [prae, sto, stare]: tilstede, nærværende, ved Haanden; oftest m. esse; – sed ubi est frater? Ch. praesto adest, Ter. Eun. 5, 8, 20; cf. id. Heaut. 1, 1, 120; ligel. ibi mihi praesto fuit Lucilius etc., Cic. Fam. 3, 5; men togulae lictoribus ad portam praesto fuere, quibus etc., id. Pis. 23; – „poet." ogs. ud. esse; Ipsum adeo praesto video cum Davo, Ter. Andr. 2, 5, 4; — II) „bes." heder ogs. praesto esse; A) at yde Hielp el. Bistand, at tiene, obl.; – praesto multis fuit, Cic. Mur. 9; me opera et consilio ··· saluti tuae praesto futurum, id. Fam. 4, 14; – „poet." ogs. praesto adire, (staae bi), Tibull. 1, 5, 61: Pauper erit praesto tibi, praesto pauper adibit Primus, etc.; — B) fiendtligen at staae imod; – si quis mihi praesto fuerit cum armatis hominibus etc., Cic. Caecin. 30; cf. id. Verr. 2, 4: cum fascibus mihi praesto fuerunt.

2.praesto, ĭti (avi), ĭtum o. ātum, 1, v. n. o. a., [sto, stare]; I) neutr.; A) „egenl.": at staae foran; – Dum primae praestant acies, Lucan. 4, 30, (al. perstant); — B) „fig."; 1) at være den fortrinligere, at have Fortrin derfor, at overgaae; saal. ∾ alicui aliqua re, ogs. in aliqua re, ogs. absol.; – quantum praestiterint nostri majores prudentia ceteris gentibus, Cic. d. Or. 1, 44; ligel. hoc praestat amicitia propinquitati, quod etc., id. Lael. 5; men ∾ alicui in re aliqua, id. Inv. 1, 1; – suos inter aequales longe praestitit, id. Brut. 64; cf. Sall. Catil. 38, o. Tac. Ann. 2, 24; — 2) praestat m. Subjectssætning: det er bedre, obl.; – Nimio praestat, impendiosum te, quam ingratum dicier, Plaut. Bacch. 3, 2, 12; mori millies praestitit, quam haec pati, Cic. Att. 14, 9; cf. Caes. B. G. 1, 17, o. Virg. Aen. 1, 135; — II) act.; A) at overgaae nogen deri; – quantum Galli ceteros mortales virtute praestarent, Liv. 5, 36; cf. Nep. Att. 18, o. id. Epam. 6; — B) at indestaae derfor, at overtage et Ansvar, obl.; – ut ··· non te unum, sed omnes ministros imperii tui sociis et civibus et rei publicae praestare videare, Cic. Qu. Fr. 1, 1, 3; ligel. ∾ aliquem, (svare el. cavere for nogen), id. Att. 6, 3; – ∾ casum communem incertumque (nemo potest), id. Fam. 5, 17; cf. id. ibd. 6, 1: ut nihil in vita nobis praeter culpam praestandum putemus; cf. id. d. Or. 2, 28; – ogs. m. ab o. de; ego tibi a vi ··· nihil praestare possum, id. Fam. 1, 4; men quod de te sperare, de me praestare possum, id. ibd. 4, 15; – men m. Objectssætning, id. Flacc. 12: praedones nullos fore, quis praestare poterat! — C) yder, tilveiebringer, udfører; – nos ··· ea praestitisse, quae etc., Cic. N. D. 1, 3; quae (ultima) ego tibi et jucunda et honesta praestabo, id. Fam. 7, 17; – Quae ne quis possit temeraria dicere, praesta, Ovid. Trist. 5, 14, 19, (al. persta); cf. Liv. 30, 30; men id. 40, 34: pacem cum iis populus R. non ab se tantum, sed etiam ab rege praestitit; — 2) „bes." ogs.; a) opretholder, bevarer; – ∾ alicui rem publicam, vid. Cic. Att. 11, 4; ∾ aliquem salvum, id. Manil. 18; — b) godtgiør el. beviser, udviser el. lægger for Dagen; – Pomptinus ··· praestat tibi memoriam et benevolentiam, quam debet, Cic. Fam. 3, 10; hostes tantam virtutem praestiterunt, ut etc., Caes. B. G. 2, 29; cf. Cic. d. Or. 3, 33; – saal. ofte ∾ se, (vise sig saa el. saa); praesta te eum, qui mihi ··· es cognitus, id. Fam. 1, 6; ∾ se invictum, Ovid. Trist. 4, 10, 101; cf. id. ibd. 2, 170; — c) beviser, lader vederfares; – ∾ honorem debitum patri, Cic. Phil. 9, 5; cf. id. Brut. 33; ∾ obsequium, Senec.; men ∾ sedulitatem rei alicui, (anvende derpaa), Plin. Ep.; — d) at yde el. hengive, at give til Priis, obl.; – ∾ alicui quotannis certam summam pecuniae, Suet. Dom. 9; ∾ caput fulminibus, (udsætte derfor), Lucan.; ∾ senatui sententiam, Cic. Pis. 32; men ∾ terga hosti, (vende ham Ryggen), Tac. Agr. 37; — III) partic. praestans, tis, som adj.: fortrinlig, fortræffelig, overordenlig; A) om Personer; – Aristoteles longe omnibus praestans et ingenio et diligentia, Cic. Tusc. 1, 10; cf. Nep. Timoth. 3; – compar., Tanto virginibus praestantior omnibus Herse, Ovid. Met. 2, 724; superl., Platonem in illis artibus praestantissimum fuisse etc., Cic. d. Or. 1, 50; – ogs. c. gen.; O praestans animi juvenis, (udmærket ved dit Mod), Virg. Aen. 12, 19; praestantissimus sapientiae, Tac. Ann. 6, 6; – „poet." ogs. m. Objectssætning; quo non praestantior alter (sc. fuerat), Aere ciere viros, Virg. Aen. 6, 164; — B) om Ting og om Begreber; 1) „alm.": udmærket el. fortrinlig i sit Slags; – praestanti corpore nymphae, Virg. Aen. 1, 71; praestanti et singulari fide tractare aliquem, Cic. Fam. 3, 10; cf. Nep. Alcib. 5; men quid praestantius mihi potuit accidere, quam etc.? Cic. Vatin. 3; — 2) „bes.": virksom, stærk, tienlig; – cytisus, pecudum medicina a morbis, omni usu praestans, Plin. 13, 47; calamus praestantior odore, id. 12, 48; succus sapore praestantissimus, id. 15, 2.

praestōlo, are, forcl. Biform af flgd., Turpil. ap. Non. — praestōlor, atus sum, 1, v. dep. n. o. a., [1.praesto]: at staae derhos for at vente; df. sædv. at vente el. bie derpaa; ogs. at oppebie; a) c. dat.; - ut in Formiano tibi praestolcr, Cic. Att. 2, 15; cf. id. Catil. 1, 9; men id. Att. 3, 20: huic spei (i. e. propter hanc spem) ··· volui praestolari apud te (paa dine Godser); — b) c. acc.; - Quem praestolare, Parmeno, hic ante ostium? Ter. Eun. 5,5,5; nescio quem praestolata est, Plaut. Truc. 2, 3, 15; — c) absol.; - ego illam illic video praestolarier, Plaut. Epid. 2, 2, 33; cf. Caes. B. C. 2, 23: cum navibus ad Clupeam praestolans, (dvælende der); — not.: forcl. ogs. c. gen.; - ∾ cohortium advenientium, Sisenn. ap. Non.

praestrangŭlo, are, v. a.: aldeles at qvæle el. berøve Veiret; df. „overf.": nøde til at tie, giøre stum, Pseud. Quintil. Decl. 3. — praestrictio, onis, f., [praestringo]: Tilsnøring; df. „overf.": ∾ sensus, (Sløvelse deraf), Tertull., (al. praestructio), inc. — praestrictus, 3, partic. af flgd. — praestringo, strinxi, strictum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) binder, tilsnører, surrer; - ∾ et strangulare, Plin.; cf. id. 8, 11; praestricta fauce (laqueo), Ovid. Ib. 551; pollices vincire nodoque praestringere, Tac. Ann. 12, 47; — 2) „overf.": at omvinde el. omslynge; - ∾ tempora sertis, Stat.; — II) „fig."; A) „alm.": sløver, aciem ferri el. gladiorum, Plin., Plaut.; ∾ nitorem eboris (fordunkle), Plin.; ∾ aciem oculorum, Cic., oculos, Liv., (sløve el. blinde); - ogs. „ment.": ∾ aciem mentis el. animi el. ingenii, Cic.; - i denne Bem. ofte m. Varianten perstringere; — B) „bes.": ligesom binder, d. e. standser, hemmer; - quae praestringi opus est, (i. e. sisti el. coërceri om flydende Snue), Plin.; praestrictus gelu humor, (tilfrossen), id.; boreas praestringit radices arborum, id.

praestructim, adv. af praestructus; oprdl.: byggende derfor; df. „overf.": med Forberedelse, Tertull. — *praestructio, onis, f.; oprdl.: Byggen el. at bygge derfor; df. „overf.": Forberedelse, Tertull.; o. — praestructūra, ae, f.: = frgd., id.; — [praestruo]. — praestructus, 3, partic. af flgd. — prae.strŭo, xi, ctum, 3, v. a.; I) „egenl.": forud at bygge, at underbygge, at lægge en Grundvold; - ab imo praestructa valenter resistent contra ··· superimposita etc., Colum. 1, 5; — II) oftest „fig."; A) „overf." o. „poet.": at spærre el. aflukke ved at bygge derfor el. paa anden Maade; - Ille aditum fracti praestruxerat objice montis, Ovid. Fast. 1, 563, (al. perstruxerat); cf. id. Met. 14, 798, o. id. A. A. 2, 21; — B) „ment.": at træffe Forberedelser til det Følgende; - fraus fidem sibi in parvis praestruit, ut etc., Liv. 28, 42; quum praestructum utrumque consulto esset, (da begge Dele vare forberedede), Suet. Tib. 53; - s. ogs. praesterno s. l.; — not.: partic. praestructus, 3, ogs. som adj.: forberedet, c. dat., Claudian. — prae.stŭpesco, ere, v. n. inch.: bliver aldeles forfærdet, Jul. Val. Res g. Al. M. — prae.stŭpĭdus, 3: meget sløv el. dum, Juvenc.

prae.sūdo, are, v. n.: forud at svede; df. „poet.": Dum matutinis praesudat solibus aër, Claudian.; - ligel. „poet. overf.": forud at anstrænge sig, Stat. — praesul, ŭlis, comm., [praesilio]; I) oprdl.: Forspringer el. Fordanser, Cic. Div. 1, 26, o. ibd. 2, 66; — B) df. „bes.": Fordanseren el. Formanden for Salierne el. Marspræsterne, der med Ancilierne droge springende el. dansende igiennem Byen, Capitolin. M. Aurelius. 4; — II) „overf." (o. efterel.): Forstander, Forstanderske; - ∾ agri, (i. e. villicus), Pallad.; Angerona diva praesul silentii, Solin. — prae.sulsus, 3, [salsus]: meget salt, Colum. 6, 2. — praesultātor, oris, m.: Forspringer el. Fordanser; - sibi ludis praesultatorem displicuisse, Liv. 2, 36; af — praesulto, are, v. n., [salto]: at springe forud el. foran; - quando adeo ferox praesultat hostium signis, Liv. 7, 10. — praesultor, oris, m., [praesilio]: = praesultator, Lactant.

prae.sum, fŭi, esse, v. n.; I) „alm.": at forestaae noget, at være sat derover; sædv. c. dat.; - omnibus Druidibus praeest unus, qui etc., Caes. B. G. 6, 13; quibus regionibus reges praeerant, id. ibd. 5, 22; qui ei provinciae legatus praeerat, Sall. Catil. 4; cf. Nep. Cat. 2; ∾ classi, (commandere den), Caes., exercitui, id.; - ∾ regiis opibus, (være Kongens Skatmester), Nep. Con. 4; - ∾ ei studio, Cic. d. Or. 1, 55; ∾ statuis faciendis, id. Verr. 2, 59; men praeesse aedibus, (i. e. aedilem esse), Digest.; - dog ogs. m. in; in qua (provincia) tu praefuisti, (hvori du har været Statholder), Cic. Verr. 3, 77; — II) „bes."; A) at være Hovedpersonen el. at tage vigtig Del i en Sag; - non enim paruit ille Gracchi temeritati, sed praefuit, Cic. Lael. 11; cf. id. Att. 9, 6; — B) „poet." ogs.: at beskytte; saal. Ovid. Fast. 5, 135, om Larerne: Stant quoque pro nobis, et praesunt moenibus urbis, Et sunt praesentes auxiliumque ferunt; — III) partic. praesens, tis, som adj.; A) „alm.": nærværende, personlig, selv; - Non quia ades praesens, dico hoc, Ter. Ad. 3, 3, 39; men quo praesente (i hvis Nærværelse) osv., Cic. d. Or. 1, 24; corpore nihil, nisi praesens et quod adest, sentire possumus, id. Fin. 1, 17; cf. id. Off. 1, 4; men praesens in praesentem multa dixerat, id. Att. 11, 12; cf. Ter. Ad. 4, 5, 34; - praesente s. praesentibus, (forcl. ligesom absente, s. und. absum); saal. nobis praesente, Plaut. Amph. 2, 2, 194; praesente testibus, Pompon. ap. Non.; cf. Varr. ap. Donat. ad Ter. Eun. 4, 3, 7: praesente nobis; - in praesens tempus, oftere absol. in praesens: for nærværende Tid, nu; vid. Hor. A. P. 44, o. Cic. Catil. 1, 9; men Tac. Hist. 4, 58: si fortuna in praesens virtusque deseruit; ligel. ad praesens tempus, el. absol. ad praesens; vid. Justin. 1, 5, Tac. Ann. 4, 31 o. 40; ligel. praesenti tempore, ogs. absol. in praesenti; vid. Ovid. Fast. 3, 478, Cic. Fam. 2, 10, o. Nep. Att. 12; - ogs. subst. praesentia, ium, n.: de nærværende Omstændigheder; ferenda esse praesentia, Suet. Aug. 87; si praesentia sequerentur, Tac. Hist. 4, 59; - in rem praesentem venire, (i Retssproget: at indfinde sig paa selve Stedet); vid. Cic. d. Or. 1, 58; ogs. „alleg.", Senec. Ep. 6; ogs. lignelsesvis, Quintil. 4, 2, 123; - ligel. in re praesenti: paa selve Stedet; quod tum vociferarer in re praesenti pavidus, hoc nunc postero die queror, Liv. 40, 9; cf. id. ibd. 17, o. Quintil. 6, 2, 31; — B) „bes."; 1) hvad der sker paa Stedet, øieblikkelig; - ∾ poena, (som følger strax efter Brøden), Cic. N. D. 2, 59; ligel. ∾ preces, Propert. 2, 23, 64; men praesenti diligentia consulis (ved hans raske Omhu), Sall. Catil. 45; - praesens pecunia: rede Penge; Quos tam grandi sim mercatus praesenti pecunia, Plaut. Capt. 2, 2, 8; cf. Cic. Cluent. 12; ligel. ∾ numi, Petron.; men si etc., praesens debetur (legatum: bør det strax udbetales), Digest.; hvf. ogs. praesens opp. in diem (sildigere, længere hen), Digest.; ogs. ex die, ibd.; ogs. praesenti die debere (o. deberi: at skylde el. skyldes til contant Betaling), ibd.; — 2) som virker strax el. hurtigen, virksom, kraftig, stærk; - multis saepe ··· praesens ejus auxilium oblatum est, Cic. Verr. 4, 49; - quo non praesentius ullum ··· Auxilium venit, etc., Virg. Ge. 2, 127; ligel. praesentissimum remedium, Colum.; - „poet." ogs. c. inf., vid. Hor. Od. 1, 35, 2; — 3) om Characteren og Modet: med Aandsnærværelse, findig el. fattet, bestemt; - Animo virili praesentique ut sis, para, Ter. Phorm. 5, 8, 64; cf. Virg. Aen. 5, 363, o. Cic. d. Or. 2, 20; men praesentioribus animis, Liv. 31, 46; praesentissimo animo pugnare, auct. B. Al.

40; men Plin. 17, 1: et Crassus, ut praesens ingenio semper, etc.; — 4) hjelpende, gunstig; - tantus et tam praesens habetur deus (Hercules), Cic. Tusc. 1, 12; cf. Ovid. Met. 7, 178: praesens ··· annuat ausis; men om Varsler: sed nihil illo praesentius, quod etc., Flor. 4, 7.

prae.sūmo, mpsi (msi), mptum (mtum), 3, v. a.; I) „egentl.": forud el. først at tage til sig; - Neve domi praesume dapes, Ovid. A. A. 3, 757; ~ cibis et interponere frigidam, Plin. 28, 14; men praesumendo remedia munierat corpus, Tac. Ann. 14, 3; men i Arvesager; ~ rem aliquam: udtage el. erholde forlods, Gaj. Inst.; — II) „fig."; A) „alm."; 1) forud at tilegne sig, el. forsyne sig dermed; - ~ patientiam male audiendi, Quintil. 12, 9, 9; quantum in infantia praesumptum est temporis, adolescentiae acquiritur, id. 1, 1, 19; men id. 2, 4, 7: in qua (natura) ingenium judicio praesumitur, (hvor Geniet gaaer forud for Dømmekraften); — 2) df. ogs.; a) forud at besørge; - ~ heredum officia, vid. Plin. Ep. 6, 10; men hanc ego vitam voto et cogitatione praesumo, (ønsker og tænker mig forud et saadant Liv), id. ibd. 3, 1; — b) forud at tilbringe el. anvende; - Vitellius ··· fortunam principatus inerti luxu ··· praesumebat, Tac. Hist. 1, 62; — c) eftercl. ogs.: at foretage el. vove; - (te) tantum animo potuisse praesumere, ut etc.? auct. Paneg. ad Const. 2; ~ illicita, Sulpic. Sever.; — B) „bes."; 1) forud at forestille sig el. tænke sig noget; - Arma parate animis, et spe praesumite bellum, Virg. Aen. 11, 18; mortem contemnes, si ··· futura praesumpseris, Senec. Ep. 107; - df. praesumptum habere, (at forudsætte), vid. Tac. Ann. 14, 64; — 2) forud at indse el. antage el. formode; - spectaret populus, hunc decore imperatorio, illum puerili habitu, ac perinde fortunam utriusque praesumeret, Tac. Ann. 12, 41; cf. Justin. 6, 2; - ogs. impers.: vulgo praesumitur (det er en almindeligen antagen Mening), alium in litem non debere jurare, nisi dominum litis, Digest.; — III) partic. praesumptus, 3, ogs. som adj.: forud antagen, forudfattet; - altius ibunt, qui ad summa nitentur, quam qui, praesumpta desperatione, quo velint, evadendi, etc., Quintil. 1, prooem. 20; ~ opinio: forudfattet Mening, Fordom, id.; ~ suspicio, Tac.; - men praesumptum est, m. Subjectsætning: det er en almindelig Fordom, Digest.; - sild. compar., praesumptior, Coripp.

praesumpte, adv. af praesumptus: efter forudfattet Mening; df. afgjørende, bestemt, veritatem dicere, Vopisc. Carin. 4. — praesumptĭō, onis, f., [praesumo]; I) „alm.": ligesom Forudtagen el. Forudnydelse; - ~ rerum, quas assequi cupias, jucunda est, Plin. Ep. 4, 15; ligel. ~ bonae mansuraeque famae, id. ibd. 9, 3; — II) „fig."; A) „techn.", (ligesom πρόληψις), i Rhetoriken: Forudbesvarelse af en mulig el. formodet Indvending, quum id, quod objici potest, occupamus, Quintil. 9, 2, 16; — B) „ment."; 1) forudgaaende Forestilling el. Formening el. Formodning, Digest.; - contra praesumptionem suam, Justin. 3, 4; — 2) df. ogs.; a) forudfattet Dom el. Mening, Fordom; - multum dare praesumptioni hominum, Senec. Ep. 117; — b) sild. ogs. Dristighed, Tertull.; ogs. Haardnakkethed, Appul.

praesumptĭōse, adv.: dristigen, loqui, Sidon.; af — prae.sumptĭōsus, 3, [praesumptio]: forvoven, dristig; - quod dictasse ··· praesumptiosum fuisset, (al. praesumptuosum), inc., Sidon. — *praesumptor, oris, m.: som forud borttager el. røver, Cassiod.; — II) „fig.": forvovent Menneske, Tertull.; o. — praesumptōrĭe, adv.: paa en forvoven Maade, id.; — [praesumo]. — praesumptŭōse, adv.: forvovent, loqui, Sidon.; af — praesumptŭōsus, 3, s. und. praesumptiosus; af — praesumptus, 3, partic. af praesumo.

prae.sŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a.: syer derfor; - ~ surculos coriis, (indsye deri), Plin. 12, 48; foliis praesuta hasta, (omvunden dermed), Ovid. Met. 11, 9. — prae.surgo, surrexi, 3, v. n.: forud at opstaae el. hæve sig; - celeri si praesurrexerit ortu (nubes), Avien. Arat. 172. — praesuspecto, are, v. a.: forud at ane el. mistænke; - praesuspectantes aliquid difficultatis, Jul. Val. Res. g. Al. M. — praesutus, 3, partic. af praesuo.

praetactus, 3, partic. af flgd. — prae.tango, (tĕtĭgi), tactum, 3, v. a.: forud at berøre; - praetangi corpus, Coel. Aur.; — II) „overf." om Sygdomme: heftigen at angribe; - praetacta membra, id.

praetectĭo, onis, f., [praetego]: Dække derfor; - ~ oculorum, Coel. Aur. — prae.tectus, 3, partic. af flgd. — prae.tĕgo, xi, ctum, 3, v. a.: bedækker fortil el. forpaa; ogs. „alm.": bedækker; - Virgineumque cavo praetegit aere caput, Propert. 3, 12, 12; capite praetecto, (med bedækket Hovede), Coel. Aur.; quae somnum (tuum) saxa praetexerint, (under hvilke Klipper du har sovet), Plin. Pan. 15; - ogs. „overf.": vitia sua divitiis praetegere, Lactant.

prae.tendo, di, tum, 3, v. a.; I) „egentl."; A) „alm.": at strække el. række frem el. fremad; - Paciferaeque manu praetendit ramum olivae, (holder hen for sig), Virg. Aen. 8, 116; tela praetenta, Ovid.; cornua (cochlearum) ··· ut praetendantur et resiliant, Plin. 11, 45; — B) „bes.": at udstrække el. udspænde derfor, m. o. ud. dat.; ligel. at sætte el. stille el. drage derfor; - ~ vestem ocellis, (holde den derfor), Ovid.; quae (membrana) ··· praetenditur cordi, Plin. 11, 77; ciliciis praetentis, Liv. 38, 7; vela praetenta foribus, Suet.; - ~ sepem segeti, Virg. Ge. 1, 270; men id. Aen. 9, 599: praetendere Marti muros, (lade Murene dække sig); — 2) pass., om Lande og Egne: at strække sig langs dermed, at ligge derfor el. derved; - Baeticae praetenditur Lusitania, Plin.; cf. Tac. Ann. 2, 56, o. Virg. Aen. 6, 60; men Liv. 40, 2: tenue litus praetentum esse (sc. locis); — II) „fig."; A) „alm.": at sætte derfor el. foran noget; - quem decreto sermonem praetenderit, (neml. som Indledning el. Motiv), Liv. 3, 47; — B) „bes."; 1) at bruge som Paaskud el. Skingrund, at foregive el. forevende (navnl. til Besmykkelse); - nec desidiae nostrae praetendamus alienam, Plin. Ep. 4, 16; Praetendens culpae splendida verba suae (amor), Ovid. Rem. 240; ~ nomen hominis doctissimi moribus (suis), vid. Cic. Vatin. 6; ~ fessam aetatem et actos labores, Tac. Ann. 3, 59; men ibd. 6, 18: haec a se factitari praetendebat, ut etc.; nam ignorantia praetendi non potest, Quintil. 7, 1, 34; — 2) at ytre noget, at lade sig mærke dermed; - nec conjugis umquam Praetendi taedas, aut haec in foedera veni, Virg. Aen. 4, 338; men unum debitum praetendentes (pupilli: som kræve den samme Gjeld), Digest.

prae.tĕner, a, um.: meget fin el. blød, herba Plin. 25, 99. — praetentātus, us, m.; in abl. praetentatu: ved at føle sig for, Plin. 11, 52; af — prae.tento, avi, atum, 1, v. a.; I) „egentl."; A) „alm.": at holde hen for sig; - praetentat pallia laeva, Claudian.; — B) „bes.": forud at føle derpaa el. undersøge; - praetentato sinu, Suet. Aug. 35; ~ iter baculo, Ovid., silvas manu, id. Met. 14, 189; cf. Tibull. 2, 1, 77; ogs. ~ pollice chordas, (stemme el. præludere), Ovid.; — II) „fig.": forud at forsøge el. prøve; - ~ vires, id. Met. 8, 7; in ingressu parcius et modestius praetentanda est judicis misericordia, Quintil. 4, 1, 28.

praetentūra, ae, f., (praetendo): Grændsevagt, Troppecordon, Ammian. 14, 3. — praetentus, 3, partic. af praetendo. — prae.tĕnŭis, e: meget tynd el. smal, folium, Plin., fila, id., bracteae, id., pons, id.; — II) „overf." om Lyden: meget fin; - ille praetenuis (sonus), Quintil. 11, 3, 41. — prae.tĕpeo, ŭi,

2, v. n.: forud el. tidligere at glode; bf. „poet.": Si tuus in quavis praetepuisset amor, Ovid. Am. 2, 3, 6.

praeter, adv. o. praepos., [prae m. Suffixet -ter; cf. inter o. propter]; I) adv.; A) comparativt: ud-over; bf. overf. m. flgd. quam: mere end, (forel.); – Quae (mulier) praeter sapiet, quam placet parentibus, Plaut. Pers. 3, 1, 38; ligel. Quod mihi videre ··· Facere ··· praeter quam res te adhortatur tua, Ter. Heaut. 1, 1, 7; — B) exceptionelt: undtagen, med Undtagelse; – cavendae sunt quaedam familiaritates, praeter hominum perpaucorum, si qui etc., Cic. Qu. Fr. 1, 1, 5; cf. Sall. Catil. 36, o. Suet. Ner. 56; ligel. Ovid. Fast. 6, 406: Nil praeter salices cassaque canna fuit; cf. Gell. 1, 23: praeter ille unus Papirius; — b) saal. ogs. i Forbindelse m. Partiklerne: si, quod, -que; – praeter si aliter nequeas, Varr. R. R. 1, 41; nam praeter quod ··· anteferrem, etc., Appul.; montes in Arcadia Cyllene ··· praeterque (og desuden) ignobiles octo, Plin.; — not.: Forbindelsen praeter quam, s. und. praeterquam; — C) praeter propter: derover og derved, d. e. mere el. mindre, omtrent; (for- o. efterel.); – Incerte errat animus; praeter propter vita vivitur, Enn. ap. Gell. 19, 10; s. ogs. Cat. o. Varr. ibd.; — II) praepos. c. acc.; A) „egenl." o. localt: forbi, udover, foran el. ved; – Mustela murem (mihi) abstulit praeter pedes, Plaut. Stich. 3, 2, 7; cf. Lucr. 4, 141; men praeter castra Caesaris suas copias transduxit, Caes. B. G. 1, 48; praeter oculos Lollii haec omnia ferebant, Cic. Verr. 3, 25; praeter oram maris Etrusci etc., Liv. 40, 41; tela volant ··· Praeter utrumque latus praeterque et lumen et aures, Ovid. Met. 5, 158; — B) „fig."; 1) „alm." om en Overskriden af et Punkt: over, udenfor, imod; – nihil praeter rem locuti sumus, (udenfor Sagen), auct. ad Her. 4, 1; Nam multa praeter spem scio multis bona evenisse, Plaut. Rud. 2, 3, 69; praeter naturam praeterque fatum, Cic. Phil. 1, 4; praeter modum (crescere), id.; cf. Ter. Heaut. 1, 1, 7; — 2) „bes."; a) comparativt: fremfor, over, mere end; – quodsi (tu) ··· unus praeter ceteros adjuvisti, Cic. Qu. Fr. 1, 1, 15; ligel. mihi ··· praeter alios etc., id. Sull. 3; cf. id. R. Am. 6, Hor. Epod. 3, 9, o. Ter. Andr. 1, 1, 31; — b) additionelt: foruden; – ut praeter se denos ad colloquium adducerent, Caes. B. G. 1, 43; cf. id. B. C. 3, 32 o. 57; ligel. praeter illud commodum, quod etc., Colum. 4, 18; — c) exceptionelt: foruden, undtagen; – quod nemini praeter me videtur, Cic. Att. 1, 1; omnibus sententiis praeter unam condemnatus est, id. Cluent. 20; cf. Caes. B. G. 4, 1; men elliptisk: praeter quod etc., (s. praeter id, quod etc.), id. ibd. 1, 5; cf. Cic. Att. 5, 3: nullas (literas) adhuc acceperam, praeter quae etc., (s. praeter eas, quae etc.); – ogs. findes praeter haec f. praeterea: desuden, Ter. Ad. 5, 3, 61, Cels.; — not.: i Sammensætninger hedder praeter: forbi, forover, foruden; s. praeterducere, praetermittere, praeterea, ss. II.

praeter.ăgo, (ēgi), actum, 3, v. a.: at drive el. jage derforbi; in partic. pass. c. acc. loci; – deversoria nota Praeteragendus equus, Hor. Ep. 1, 15, 11; men praeteracto Nicolao, Jul. Val. Res g. Al. M. — **praeter.bīto**, ĕre, v. n. o. a.: at gaae forbi; – ne inter vias Praeterbitamus, Plaut. Poen. 5, 3, 43; – men c. acc.: Cave praeterbitas ullas aedes, quin etc., id. Epid. 3, 4, in. — **praeter.curro**, (curri), cursum, 3, v. n. o. a.: at løbe el. ile forbi; – equis praetercurrentibus, Veget.; – praetercursa Chalcedone, Ammian. — **praeter.dūco**, ĕre, v. a.: fører el. leder forbi; – Ut te hodie quasi pompam illac praeterducerem, Plaut. Mil. gl. 1, 1, 67.

praeter.eā, adv., [is]; I) „alm.": desuden, dertil, endmere; – nihilne ··· quod praeterea a Crasso requiratis? Cic. d. Or. 1. 35; quicquid praeterea navium habebat, Caes. B. G. 4, 22; cf. ibd. 3, 20, o. Cic. Balb. 12; — II) „bes."; A) i Inddelinger om en Følge el. Række: desuden; – saal. Primum quod etc., praeterea ut etc., Ter. Eun. 1, 2, 66; ligel. primum ··· tum praeterea etc., id.; cf. Sall. Catil. 14, o. Cic. Fam. 10, 3; — B) om en Fremskriden el. Fortsættelse: fremdeles, videre, derefter; – vid. Virg. Aen. 1, 49, o. id. Ge. 4, 502.

praeter.ĕo, īvi o. ĭi, ĭtum, 4, v. n. o. a.; I) neutr.: gaaer forbi; – praeteriens modo etc., Ter. Andr. 1, 5, 18; ligel. quasi praeteriens satisfaciam omnibus, Cic. Div. in Caecil. 15; – ogs. om Tings- og Begrebssubjecter; Nec, quae praeteriit, iterum revocabitur unda, Nec, quae praeteriit, hora redire potest, Ovid. A. A. 3, 63; cf. Plaut. Merc. 2, 1, 3; — II) act.; A) „egenl.": gaaer forbi nogen el. noget; – Jam hunc non ausim praeterire, quin consistam et colloquar, Plaut. Aul. 3, 4, 15; ligel. quos (hortos) modo praeteribamus, Cic Fin. 5, 2; – poet. ogs. m. Tingssubject; vid. Hor. Od. 4, 7, 4; — B) „fig."; 1) undgaaer (navnl. et Uheld); – nescis, quid mali Praeterieris, qui etc., Ter. Hec. 3, 4, 4; — b) omvendt hedder, res praeterit aliquem: undgaaer nogens Kundskab, er nogen ubekiendt; – non me praeterit ··· me longius prolapsum esse, Cic. Caecin. 35; sed te non praeterit, quam sit difficile, id. Fam. 1, 8; ligel. multa esse, quae et nos praeterierint, Plin. H. N. praef.; — 2) forbigaaer el. overgaaer; bf. a) undlader at omtale, forbigaaer med Taushed; – quae nunc ego omnia praetereo ac relinquo, Cic. Verr. 3, 44; et quod paene praeterii, Bruti tui causa feci omnia, id. Att. 6, 3; men Praeteream referamne etc.? Ovid. Fast. 6, 319; ut nihil ··· praeteream, Plin.; ne quid praetereatur, id.; — ogs. udelader el. overser; qui (locus) praeteritus negligentia'st, Ter. Ad. prol. 14; – ogs. udelader, forglemmer, c. inf.; quod praeterii dicere, Plaut. Merc. 2, 3, 68; quod sciscitari paene praeterivi, Appul.; — b) læsende el. skrivende at forbigaae el. udelade; – Praetereas, si quid non facit ad stomachum, Martial. 13, 3; cf. Suet. Aug. 88; — c) ved et Valg el. en Indbydelse obl. at forbigaae el. tilsidesætte; – quum sapiens et bonus vir suffragiis praeteritur, Cic. Tusc. 5, 19; cf. id. Planc. 3, o. Caes. B. C. 1, 6; men qui ··· fratris filium praeteriit (neml. i sit Testamente), Cic. Phil. 2, 16; – men „poet.": Me quoque Romani praeteriere patres (glemte mig), Ovid. Fast. 5, 312; cf. Martial. 7, 86; — 3) overgaaer el. overtræffer; – hos nobilitate Mago praeteriit, Varr. R. R. 1, 1; Sed tantum virtus alios tua praeterit omnes, Ovid. Pont. 4, 7, 51; — III) partic. **praetĕrĭtus**, 3, ogs. som adj.: forbigangen, forløben; – ∾ aetas, Cic., nox, Propert.; ∾ anni, Virg.; men ∾ viri, (afdøde), Propert. 2, 10, 52; – in praeteritum (venia donare: med Hensyn paa d. Forbigangne), Suet. Dom. 9; – ∾ tempus, (i Grammatiken): den forbigangne Tid, Quintil. 1, 4, 29; – **praeterita**, orum, n.: de forbigangne Ting, det Forbigangne; – nec in falsum e vero praeterita possunt converti, Cic. Fat. 7; cf. id. Div. 1, 30, o. Caes. B. G. 1. 20; — not.: **Praeterita**, orum, n.: Navnet paa Chronikernes Boger, (som indeholdende det i Kongernes Boger Forbigaaede), Hieronym.

praetĕrĕquitans, tis, partic., [equito]: ridende forbi, Liv. 3, 61. — **praetĕrĕunter**, adv., [praeteriens, praetereo]: i Forbigaaende; bf. „overf.": let el. overfladisk; – non est praetereunter loquendum, Augustin.

praeter.fĕro, (tŭli), lātum, ferre, v. a.; I) „alm.": at føre forbi; – pass.: at fare el. ile forbi; saal. c. acc. loci, Liv. 21, 55: simul latebras eorum praeterlata acies est; men absol.: vox praeterlata, (som føres forbi, som ikke høres), Lucr. 4, 573. — **praeter.flŭo**, ĕre, v. n. o. a.: at flyde el. rinde forbi; – quae praterfluat (aqua), Varro; men c. acc., Liv. 41, 11: amnem praeterfluentem moenia etc.; — II) „overf.": at gaae

forbi, at forsvinde el. forgaae; – nec praeteritam (voluptatem) praeterfluere sinere, Cic. Tusc. 5, 33; men Cat. ap. Plin. praef.: eorum orationes sino praeterfluere, (lader dem gaae hen upaaagtede).

praeter.grĕdĭor, gressus sum, 3, v. dep. n. o. a., [gradior]: at gaae el. drage forbi; – qui praetergrediebantur equites cataphracti, etc., Sall. frgm. ap. Non.; – men c. acc.: te jam praetergressum esse castra, Cic. Fam. 3, 7; cf. Tac. Ann. 14, 23; – ogs. „fig.": qui tantum alios praetergressus es, uti etc., Sall. frgm. Or. ad Caes. 1. — praeter.hāc, adv., [hic], (ogs. adskilt: praeter hac): herefter, fremdeles, endnu; – si praeterhac Verbum faxis hodie, Plaut. Rud. 4, 4, 73; – Ne tu erres, hercle praeterhac mihi non facies moram, id. Most. 1, 1, 72. — praeteriens, euntis, partic. af praetereo. — praeter.inquiro, ĕre, v. n.: dertil endnu at efterforske; – statuit, in negotium praeterinquiri, Ammian. — praetĕrĭtĭo, onis, f., [praetereo]: Forbigaaen el. at forbigaae, navnl. i et Testamente, Cod. Just. — praeteritus, 3, partic. o. adj. af praetereo.

praeter.lābor, psus sum, 3, v. dep. n. o. a.: at glide el. lobe el. flyde forbi; – flumina praeterlabentia, Quintil. 10, 3, 24; – ogs. c. acc.: quum tumulum praeterlabere recentem, Virg. Aen. 6, 875; cf. id. ibd. 3, 477: Et tamen hanc pelago praeterlabare necesse est (sc. terram, f. praeternaviges); — II) „fig.": at glide forbi; – ante enim praeterlabitur (definitio), quam percepta est, Cic. d. Or. 2, 25. — praeter.lambo, ĕre, v. a.; om en Flod: i Løbet at berøre; – quod (oppidum) Mosa fluvius praeterlambit, Ammian. 17, 2. — praeterlātus, 3, partic. af praeterfero. — praeterlŭens, tis, partic., [luo]: bestyllende ved at lobe forbi, Appul.

praeter.mĕo, are, v. n. o. a.: at gaae el. drage forbi; – Saepe salutantum tactu praeterque meantum (in tmesi, f. praetermeantiumque), Lucr. 1, 319; – men c. acc.: quos (tractus) praetermeat Ister, Ammian.; ligel. Acrior at rapidus tacitas praetermeat ingens Danubius ripas, Claudian. — praetermissĭo, onis, f., [praetermitto]; 1) Udeladelse; – sine ullius (formae) praetermissione, (neml. i den logiske Deling), Cic. Top. 7; — II) Forbigaaen deraf, aedilitatis, id. Off. 2, 47. — praetermissus, 3, partic. af flgd.

praeter.mitto, mīsi, missum, 3, v. a.; I) „egenl.": at lade el. slippe forbi; – qui neminem praetermiserit, cui non eadem ista dixerit, Cic. Fam. 11, 21; – „poet." ogs. at lade el. slippe derover (el. over Havet), Stat. Silv. 3, 2, 84: an facili te praetermiserit unda Lucani rapida ora maris? — II) „fig.": at lade gaae forbi, at lade gaae hen; bf. A) „alm.": at lade ubenyttet, ikke at bruge; – nullum diem praetermitto, (sc. quin etc.), Cic. Att. 9, 14; praetermissae occasiones ejus rei, Caes.; – ∾ gratulationem, (efterlade), id., defensionem, vid. id. Off. 1, 9; ∾ voluptates, (afholde sig derfra), id.; – ligel. c. inf., Caes. B. C. 2, 39, Nep. Cim. 4; — B) „bes."; a) at forbigaae el. udelade, navnl. i Tale el. Skrift, m. Bibegr. af Uagtsomhed, (opp. relinquere); vid. Cic. d. Or. 2, 29, o. id. Off. 3, 2; verba praetermissa, (udeladte), id. d. Or. 2, 26; nullum locum laudandi alicujus praetermittere, id. Fam. 12, 24; nihil praetermisi ··· quin etc., id. Phil. 2, 10; — b) at lade gaae hen, at lade upaatalt; – Do, pratermitto, etc., Ter. Ad. 1, 1, 26; ogs. m. acc. c. inf., Lucr. 4, 1184. — praetermonstrans, tis, partic., [monstro], (som viser negen fra sig til en anden), vid. Gell. 20, 10.

praeternāvīgātĭo, onis, f.: Forbiseiling, Plin. 4, 19; af — praeter.nāvigo, avi, 1, v. a. o. n.: at seile forbi; – vitans officia praeternavigantium, Suet. Tib. 12; – ogs. c. acc.; quoties Bajanum sinum praeternavigaret, id. Ner. 27. — prae.tero, trivi, 3, v. a.: forpaa el. stærkt at afgnide el. afslide; – non mutavit primores (dentes), ideoque praetrivit, Plin. 11, 63. — praeter.propter, s. und. praeter.

praeterquam, (ogs. adskilt praeter quam), adv.: foruden, undtagen; – nulla re, praeterquam legibus etc., Liv. 1, 8; cf. Cic. Catil. 3, 11; ligel. sine ullis doloribus, praeterquam quos etc., Nep. Att. 21; cf. Ter. Andr. 4, 4, 14; – praeterquam si (undtagen hvis) etc., Plin., oftere; praeterquam quod (undtagen at, el. med Undtagelse deraf, at) etc., c. indic., Ter. Heaut. 2, 4, 20; c. conj., Liv. 35, 25; men praeterquam f. praeterquam quod, (undtagen at), Plin. 20, 42; – ogs. kan der i det andet Led folge etiam el. quoque; saal. Liv. 25, 23: praeterquam vi et virtute ducis, intestina etiam dissensione adjuta oppugnatio; cf. Suet. Aug. 71; men Gell. 15, 1: praeterquam semper alias, tum vero etc.; ogs. m. flgd. praeterea, vid. Cic. Leg. 3, 19: praeter enim quam quod etc., praeterea etc.

praeter.rādo, ĕre, v. a.: streifende at berøre; – Praeterradit enim vox fauces saepe etc., Lucr. 4, 531, inc. — praeter.sum, esse: at være uden for noget; – ipsis rebus ··· praetersumus, Tertull.

praetervectĭo, onis, f., [praetervehor]: Forbidragen, Forbiseiling; – praetervectione omnium, qui ultro citro navigarent, Cic. Verr. 5, 66. — praetervectus, 3, partic. af flgd. — praeter.vĕhor, vectus sum, 3, v. dep. n. o. a.: at drage el. færdes (ride, kore, seile, marschere) forbi (noget), el. derforbi; – revocare eos, qui praetervehebantur, (de Forbiseilende), Cic. Fin. 5, 18; praetervehens equo, Liv. 22, 49; – oftere c. acc.; praetervehi Apolloniam, (seile forbi A.), Caes. B. C. 3, 26; cf. ibd. 30: praetervectas Apolloniam naves; – men om de Marscherende: cito agmine forum praetervecti, Tac. Hist. 3, 71; — II) „overf." o. „alleg." om Taleren og om Foredraget: ligesom at drage el. komme el. slippe derover el. derforbi; – periculosissimum locum silentio sum praetervectus, Cic. Phil. 7, 3; scopulos praetervecta oratio, id. Coel. 21; men id. Balb. 1: quae non praetervecta sit aures vestras (oratio etc.: som ikke er undgaaen Eders Opmærksomhed); cf. Plin. Pan. 56. — praeter.verto, ĕre, v. a.: at gaae forbi; vid. Plin. 2, 73.

praeter.vŏlo, are, v. n. o. a.; I) „egenl.": at flyve el. ile forbi; – forum ingredienti praetervolat aquila, Suet. Claud. 7; – ogs. c. acc.: Quem rutila fulgens pluma praetervolat ales, Cic. Arat.; — II) „fig."; A) „overf.": Quae (hasta) medias raptim velox praetervolat auras, Sil. 10, 114; men m. Tmesis, Hor. Epod. 16, 40: Etrusca praeter et volate litora, (iler el. seiler forbi dem); — B) „ment.": ∾ sensus hominum, (undgaae deres Opmærksomhed, ikke blive forstaaet), Cic. d. Or. 3, 59; cf. id. Orat. 58; men id. Acad. 2, 13: haec duo proposita non praetervolant (philosophi: de ile ikke hen over dem, de behandle dem ikke stedesløst).

praetestatus, 3, partic. dep. a., [testor]: forud bevidnende, viam vitae, Tertull. — prae.texo, xŭi, xtum, 3, v. a.; I) „egenl.": at væve el. virke el. sætte derfor el. dertil; – Purpura saepe tuos fulgens praetexit amictus, Ovid. Pont. 3, 8, 7; glaucasque comis praetexere frondes, Val. Fl.; men Hic virides tenera praetexit arundine ripas Mincius, (dækker dem dermed), Virg. Ecl. 7, 12; cf. id. Aen. 6, 4: litora curvae Praetexunt puppes; – men funes ad praetexenda piscibus retia, Plin. 16, 1, (til at flette deraf); – men om en Localitet: utraeque nationes Rheno praetexuntur, (ligge bag Rhinen), Tac. Germ. 31; — II) „fig."; A) overf."; 1) at sætte derfor el. foran noget; – quos (auctores) praetexuimus volumini huic, Plin. 18, 57; cf. id. N. H. praef.; men postibus praetexi, (at dine Billedstøtter staae foran Templernes Døre), Plin. Pan. 52; — 2) fortil el. forpaa at besætte el. forsyne dermed; – vid. Cic. Div. 2, 54, (om Bygningen af et Acrostichon); men id. d.

Or. 2, 78: omnia, quae fiunt ··· acerrime, lenioribus principiis praetexuit natura; men Ovid. Fast. 4, 953: State, Palatinae laurus, praetextaque quercus Stet domus etc.; cf. id. ibd. 5, 567, ogſ. Tibull. 3, 1, 11; — B) „ment."; 1) at foregive, at bruge som Paaskud; - ∾ cupiditatem triumphi, Cic. Pis. 24; ∾ nomina speciosa, Tac. Hist. 1, 72; ogſ. m. Objectsſætning, id. ibd., o. Vellej. 2, 62; — 2) bedækker el. besmykker dermed; - praetexit nomine culpam, Virg. Aen. 4, 172; cf. id. ibd. 500; ligel. ∾ fraudem risu, Claudian.; — III) partic. praetextus, 3, ogſ. som adj.: som er ifort en Prætexta el. en anden Pragtklædning; - Curia. praetexto quae nunc nitet alta senatu, etc., Propert. 4, 1, 11; ligel. praetexta pubes, Auson.; — B) „bes."; 1) toga praetexta, ſædv. absol.: praetexta, ae, f.: den med en Purpurstribe besatte Overklædning, som bares af de høiere Øvrighedspersoner, ogſ. af den fribaarne Ungdom indtil Anlæggelsen af toga virilis; - vid. Cic. Phil. 2, 43, ogſ. id. Verr. 5, 14, Liv. 27, 37, o. Plin. 9, 63, o. A.; — b) ds. praetexta, ae, f., (sc. fabula): Tragoedie, hvori beromte Romere fremstilles; vid. Hor. A. P. 288: Vel qui praetextas, vel qui docuere togatas; cf. Pollio ap. Cic. Fam. 10, 32; — 2) praetextum, i, n.: ligesom en forpaa vævet el. anbragt Prydelse; ds. a) Prydelse el. Smykke; - sed illud pulcherrimum rei publicae praetextum, optimates, etc., Senec. Ep. 71; — b) Besmykkelse, Paaskud; - et praetextum quidem armorum civilium hoc illi fuit, Suet. Caes. 30; men praetexto classem alloquendi, Tac. Hist. 2, 100; cf. id. ibd. 3, 80; s. ogſ. 2. praetextus, s. l.

praetexta, ae, f., s. und. frgd. — prae.textātus, 3, [praetexta, sc. toga]; I) „alm.": som bærer Dragten praetexta, enten som Embedsdragt, el. ifølge sin unge Alder; - cur non sumus praetextati? Cic. Phil. 2, 43, (hvorefter ogſ. Senatorerne synes at have baaret praetexta); cf. id. Pis. 4; - ∾ pupillus, (som endnu bærer Prætexta, som endnu ikke er 17 Aar), Cic. Verr. 1, 58; ds. ∾ aetas, Gell. 1, 23, (Alder under 17 Aar); men ∾ amicitia, Martial. 10, 20, (som er vedblevet fra Børneaarene); — II) „overf.", verba praetextata, (til at besmykke, quibus est praefandus honor, s. und. praefari): smudsige Ord el. Udtryk; vid. Suet. Vesp. 22, o. Gell. 9, 10; - poet. ogſ. mores praetextati, (smudsige Sæder), Juvenal. 2, 170.

praetextum, i, n., s. und. praetexo. — 1. praetextus, 3, partic. af praetexo. — 2. praetextus, us, m., [praetexo]; oprdl., ligesom praetextum: Smykke el. Prydelse; (men altid med Varianten praetexto s. praetextu); - ds. det ydre Skin, det Paafaldende el. Anseelige; ds. Tac. Hist. 1, 19: majore praetextu, (i. e. majore specie auctoritatis); ligel. praetextu senatus, id. ibd. 76; — II) Besmykkelse el. Paaskud el. Foregivende; - sub levi verborum praetextu, Liv. 36, 6; cf. Suet. Aug. 12: ad praetextum mutatae voluntatis etc.; hoc praetextu: under dette Paaskud, Justin. 29, 3.

prae.tĭmĕo, ŭi, v. n.: forud at ængstes el. frygte; - sibi si praetimet, Plaut. Amph. prol. 29; nihil est miserius, quam praetimere, Senec. Ep. 98; cf. Tibull. 3, 4, 14. — prae.tĭmĭdus, 3: meget frygtsom, poët. ap. Tertull. — prae.tinctus, 3, partic., [tingo]: forud dyppet el. vædet deri; - Semina mollit humus valido praetincta veneno, Ovid. Met. 7, 123; in aqua praetinctum ferrum candens, Coel. Aur. — prae.tondĕo, tōtondi, 3, v. a.: fortil at afklippe; - quum ejus ··· pinnas praetotonderit, Appul.

praetor, ōris, m., [s. praeitor af praeeo]; I) „alm.": enhver Anfører el. Foresat, hvf. ogſ. dictator fordum hed praetor maximus, Liv. 7, 3; ligel. findes praetor s. consul (a. u. c. 305), vid. Liv. 3, 55; cf. Cic. Leg. 3, 3, (e XII tabb.): regio imperio duo sunto, iique praeeundo, judicando, consulendo: praetores, judices, consules appellantor; ligel. om den høieste Øvrighed i Capua, id. Agr. 2, 34; men om Suffeterne i Carthago, Nep. Hann. 7; - ofte ogſ. om Hærforerne for fremmede el. ikke-romerske Tropper; vid. Cic. Div. 1, 51, Nep. Milt. 4, Liv. 21, 3, o. A.; — II) „bes." er i Rom praetor: en høi Øvrighedsperson, der a. u. c. 387 indsattes for at forestaae Domstolene og Retsvæsenet; - fra d. første puniske Krig vare der tvende Prætorer: ∾ urbanus for Borgerne, ∾ peregrinus for de Fremmede; - s. ogſ. Cic. Lael. 25, id. Mur. 20, o. id. Manil. 1; — B) „overf." bruges ogſ. praetor oftere f. propraetor, (der neml., efter at have beklædt Præturen i Rom, som Statholder sendes til en Provinds); vid. Cic. Verr. 4, 12 o. 25, o. A.; — not.: om Udnævnelsen af flere Prætorer s. ogſ. Liv. 32, 27, o. id. 40, 44; - under Keiserne findes ogſ. praetores aerarii, som Forstandere for den offenlige Skat, Tac. Ann. 1, 75, o. id. Hist. 4, 9.

1. praetōrĭānus, 3, [praetorium]: hørende til den keiserlige Livvagt; ds. collect.: ∾ miles, Tac. Hist. 2, 44, eques, id. Ann. 1, 24; - ∾ exercitus, Suet.; ∾ cohortes, Plin. — 2. praetōrĭānus, 3, [praetor]: benævnt efter Prætor, tutor, (som af ham er beskikket), Digest. — praetōrĭcĭus, (-tius), 3, [praetor]: benævnt efter Prætor, corona, Martial. 8, 33, (som af ham uddeles til Skuespillerne).

praetōrium, i, n., [praetor]; I) „alm.": Feltherreteltet; ogſ. Hovedqvarteret; - duas cohortes tueri praetorium, Liv. 10, 33; ∾ dictatoris, id., imperatoris Aequorum, id.; cf. Caes. B. C. 1, 76; — B) „overf."; 1) Krigsraadet, (der holdtes i Hovedqvarteret); - praetorio dimisso, Liv. 30, 5; cf. id. 37, 5; — 2) Statholderens Embedsbolig i Provindsen; - curritur ad praetorium, Cic. Verr. 3, 35; cf. id. ibd. 4, 28; — 3) enhver prægtig Bygning; navnl. prægtigt Landhus el. Landsted; - ampla et operosa praetoria etc., Suet. Aug. 72; cf. id. Calig. 37, o. Juvenal. 1, 75; — bb) ds. ogſ. „poet."; a) fyrstelig Bygning, et Pallads; - Mirandusque cliens sedet ad praetoria regis, Juvenal. 10, 161; — b) Bikongens Residens, Virg. Ge. 4, 75; - men m. Lune: praetoria Diogenis, (hans Tønde), Hieronym.; — II) „bes." under Keiserne: den keiserlige Livvagt el. Garde, hvis Befalingsmand kaldtes praefectus praetorio; - igitur in praetorium accepti, (bleve optagne i Garden), Tac. Hist. 4, 26; meruit in praetorio Augusti centurio, Plin. 7, 19.

praetōrĭus, 3, [praetor]; I) „alm."; A) hørende til en Prætor, af en Prætor; - ∾ jus: den prætoriske Ret, (d. e. Indbegreb af de af Prætorerne givne Anordninger), Cic. Off. 1, 10, o. Digest.; ∾ comitia, (hvori Prætorerne vælges, Liv. 10, 22; ∾ turba, (der pleier at indfinde sig hos Prætor, id. Verr. 1, 52; — 2) ogſ. subst., praetorius, i, m.: som har været Prætor, Cic. Att. 16, 7; — B) hørende til en Proprætor el. Statholder; - in praetoriam domum deferri, Cic. Verr. 5, 56; ∾ exercitus, Flor. 3, 19; — II) „bes.": hørende til en Feltherre el. benævnt efter ham; - ∾ cohors: den Feltherren omgivende Livvagt, Caes. B. G. 1, 40; cf. Paul. ex Fest. p. 223, (Müll.); s. ogſ. Cic. Catil. 2, 10; - ogſ. ere cohortes praetoriae: den keiserlige Livvagt, Suet. Tib. 37, o. Tac. Ann. 4, 2; - ∾ navis, (Admiralskibet), Liv. 26, 39; ogſ. ∾ puppis, Flor.; - ∾ imperio classi praeesse, (som Befalingsmand), Cic. Div. 1, 32, (al. classis); - porta praetoria, (som fra Feltherreteltet førte imod Fienden; opp. porta decumana), Caes. B. C. 3, 94; cf. Paul. ex Fest. l. c.

prae.torquĕo, (torsi), tortum, 2, v. a.: at dreie forover el. omkring el. anderledes; - praetorto capite et recurvato (semen demergere), Colum.; - men comiſk „overf.": Praetorquete injuriae prius collum, quam ad vos perveniat, Plaut. Rud. 3, 2, 12. — prae.torrĭdus, 3: meget hed, aestas, Calpurn. — praetortus, 3, partic. af praetorqueo.

prae.tractātus, us, m.: foregaaende el. forberedende Afhandling; in abl., Tertull. — prae.trĕpĭdans, tis, partic., [trepido]: stærkt zittrende el. rystet; - Jam mens praetrepidans avet vagari, Catull. 46. — prae.trĕpĭdus, 3, ligesom frgd.: stærkt zittrende; - laetari praetrepidum cor, Pers. 2, 54; — II) „overf.": meget ængstelig, som frygter det Værste; - non modo invisus ··· sed praetrepidus quoque ··· vixit, Suet. Tib. 63; cf. id. Ner. 41. — prae.trunco, avi, 1, v. a.: fortil at afhugge el. afskære; - ∾ collos tergoribus, Plaut. Capt. 4, 3, 2; ∾ linguam alicui, id. Mil. gl. 2, 3, 47.

prae.tŭmĭdus, 3: stærkt opsvulmet el. brusende el. oprørt; - ∾ furor, Claudian., Oriens, id. — praetūra, ae, f., [praetor]: en Prætors Embede el. Værdighed; - in praetura, (som Prætor), Liv. 8, 15; cf. Cic. Mur. 26; praetura se abdicare, (nedlægge den), id. Catil. 3, 6; men praeturae jurisdictio etc., id. Flacc. 3. — Praetūtii, orum, m.: Folk i det Picenske; — B) df. 1) Praetūtius, 3: prætutisk, vina, Plin. 14, 8, pubes, Sil. 15, 571; — 2) Praetūtiānus, 3: = frgd., ager, Liv., regio, Plin.

prae.ulcĕrātus, 3, partic., [ulcero]: som forud er opridset el. saaret; - ∾ loca (paa Legemet), Coel. Aur. — praeumbrans, tis, partic., [umbro]: skyggende derfor, fordunklende; - fama in quantum, praeumbrante imperatoris fastigio, datur, clarus etc., Tac. Ann. 14, 47. — prae.ungo, (unxi), unctum, 3, v. a.: forud at salve el. smøre, vulnus, Theod. Prisc.; digitus praeunctus adipe, Coel. Aur. — prae.ūro, (ussi), ustum, 3, v. a.; I) at brænde fortil el. i Spidsen; - praeusta hasta, Liv. 1, 32; praeustae sudes, Virg.; cf. Caes. B. G. 7, 22 o. 73; — II) „overf.": at forbrænde stærkt; saal. om Solheden: ne praeurantur (uvae), Colum.; - ogs. om Kulden, Plin. 3, 24: praeustis nive membris. — praeut, (prae ut), s. und. prae.

praevălens, tis, partic. o. adj. af praevaleo; df. — praevălentia, ae, f.: det Overveiende el. Overvægten; df. i Retssproget: rem alienam per praevalentiam trahere, Digest. — prae.văleo, ŭi, 2, v. n.; I) „alm.": at være meget stærk el. mægtig el. anset; ogs. at gielde mere, at have Overvægten, obl.; - ∾ auctoritate, Suet., gratia, id.; ∾ apud aliquem, Tac.; men id. Hist. 2, 65: auctoritas ejus praevaluit, ut etc.; - vulturum praevalent nigri, (ere de stærkeste), Plin. 10, 7; aranei quum praevaluere, ut etc., id. 11, 21, (naar de have bragt det dertil); - ogs. c. abl. compar.; virtute ··· semper praevalet sapientia: Klogskab formaaer altid mere end Tapperhed, Phaedr. 1, 13; ligel. Vellej. 2, 118: sed praevalebant jam fata consiliis, (al. obstabant); - ogs. m. flgd. quam; ita saepius digni, quam gratiosi, praevalebant (sc. in honoribus petendis), Plin. Ep. 3, 20; - in Aegypto hic mos praevalet, Plin. 17, 35; cf. Plin. Ep. 5, 21: ∾ in alterutram partem ex eventu; - ogs. impers.; utrum praevaleat, quod ··· an etc., Tac. Ann. 1, 58; ligel. quum ··· praevaluisset, ut etc., (da den Mening havde seiret), Suet. Aug. 7; — II) „bes." i Lægesproget: at være meget virksom el. stærk el. tienlig; - trifolium praevalet contra serpentium ictus, Plin.; lac praevalet ad vitia in facie sananda, id.; — III) partic. praevalens, tis, ogs. som adj.: saare stærk el. mægtig; - corpore praevalens, animo ferox, Vell. 2, 108; men praevalentis populi vires etc., Liv. praef.; cf. Plin. 5, 20; df. — praevălesco, ĕre, v. n. inch.: at blive meget stærk, (om en Gren paa Vinstokken), Colum. 5, 6.

praevălĭde, adv.: meget stærkt, Plin. 17, 24; af — prae.vălĭdus, 3: meget stærk; I) „egentl."; A) om Personer; - se solum, inermem, illum praevalidum juvenem, Liv. 7, 5; ∾ legiones, Vell., cohortes, Tac.; — B) om Ting og Begreber; - Ah quoties ··· Praevalidae fusos comminuere manus! Ovid. Her. 9, 79; ∾ et prolixus ramus, Suet. Vesp. 5; — II) „fig.": saare mægtig; A) om Personer; - avunculum Sejani Blaesum, atque eo praevalidum, Tac. Ann. 3, 35; — B) om Ting og Begreber; - ∾ urbes, Liv. 27, 39; men ∾ terra, (altfor frugtbar), Virg. Ge. 2, 253; - ∾ nomina equitum, (Navne af stor Indflydelse), Tac. Ann. 12, 60; ∾ et adulta vitia, (som have taget Overhaand), id. ibd. 3, 53. — prae.vallo, are, v. a.: fortil at befæste el. at forskanse, pontem adversus hostem, Hirt. B. Al. 19. — prae.văpōro, 1, v. a.: forud at giennemroge el. opvarme, Coel. Aur.

*praevārĭcātĭo, onis, f., „oprdl": Afvigelse el. Udskeielse fra den rette Linie; vid. Plin. 18, 49, und. praevaricor; df. sædv. i Retssproget: hemmelig Understøttelse el. Begunstigelse af den ene Part, navnl. Anklagerens el. Sagførerens Colludering med Modparten; - vid. Cic. Part. or. 36, o. Plin. Ep. 1, 20; de praevaricatione absolutus, Cic.; praevaricationis damnatus, Plin. Ep.; o. — praevārĭcātor, oris, m., i Retssproget (s. und. frgd.): Sagfører el. Anklager, der er bestukken af Modparten, el. som colluderer dermed; - praevaricator significat eum, qui in contrariis causis quasi varie positus esse videatur, Cic. Part. or. 36; cf. id. Div. in Caecil. 18; - ogs. c. gen., ∾ causae publicae, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 11; ∾ Catilinae, Cic. Pis. 10; - ogs. en bestilt Lovtaler, Cic. Phil. 2, 11; — df. fem. praevārĭcātrix, icis: en Synderinde, Augustin.; — [praevaricor].

prae.vārĭco, are, v. n., sildv. Biform af flgd.: at synde el. feile, Augustin. — prae.vārĭcor, atus sum, 1, v. dep. n., [varico]; oprdl.: at vige af el. steie ud fra den rette Linie, navnl. om den Pløiende; vid. Plin. 18, 49: arator, nisi incurvus, praevaricatur; inde translatum hoc crimen in forum; df. sædv. i Retssproget om en Anklager el. Sagfører: hemmeligen at understøtte el. begunstige Modparten; vid. Ps.Cic. Harusp. resp. 20; ∾ in causa alicujus, Plin. Ep. 3, 9; men c. dat.: ∾ accusationi, Cic. Cluent. 21, inc. — prae.vārus, 3: meget uregelmæssig el. forkert; - ∾ pulsus venarum, Appul., inc.; - men „overf.": quid enim tam praevarum etc.? Cic. frgm. ap. Isid.

praevectus, 3, partic. af flgd. — prae.vĕhor, vectus sum, 3, v. dep. n. o. a; I) ilsomt at drage (ride, kiøre, seile, flyve) forud el. foran; - equites praevecti per obliqua campi, Liv. 9, 35; ogs. praevectus equo, id., Virg.; men Tac. Hist. 5, 16: dum missilia hostium praevehuntur; — II) ilsomt at drage (ride, kiøre, seile flyve) forbi; - praeter undecim fasces praevectus, Liv. 21, 44; praevectus litora classe, Sil.; qua Germaniam praevehitur (Rhenus: flyder forbi den, begrændser den), Tac. Ann. 2, 6; — b) ogs. „alleg.": quum verba impetu quodam et flumine praevehuntur, (ligesom strømme forbi), Plin. Ep. 1, 16.

prae.vello, velli, (vulsi), 3, v. a.: fortil at afrykke el. udrykke, Laber. ap. Diomed., Tertull. — — prae.vēlo, are, v. a.: fortil at indhylle el. bedække; - ∾ pudorem, Claudian. — prae.vēlox, ōcis, adj.: meget snar el hurtig, cameli, Plin.; - men „overf.": illa praevelox (memoria) fere cito effluit, Quintil. 11, 2, 44.

prae.vĕnio, vēni, ventum, 4, v. n. o. a.; I) „egentl.": at komme for el. tidligere, at forekomme; a) absol.; - quia hostis breviore via praeventurus erat, Liv. 22, 24; cf. id. 24, 21; men m. Tmesis: Nascere, praeque diem veniens age, Lucifer, almum, (i. e. praeveniens: bragende foran), Virg. Ecl. 8, 17; cf. Ovid. Fast. 5, 548: Candida, Lucifero praeveniente, dies; — b) c. acc.: at forekomme; - ∾ hostem, Liv., famam adventus sui, id.; - ∾ beneficio desiderium alicujus, id. 8, 16; - ogs. at overraske el. forhindre; talia agentem et meditantem mors praevenit, Suet. Caes. 44; - men pass.: nisi praeveniretur Agrippina, (hvis man ikke forekom hende), Tac. Ann. 14, 7; cf. Ovid. Trist. 5, 4, 32; postquam praeventam gratiam intelligit, Tac. Hist. 1, 5; cf. Sall. Jug. 71, o. Plin.

Ep. 9, 1; — II) „fig.": at komme el. være foran, at overgaae; - Nomentanae vites ··· Amineas fecunditate praeveniunt, Colum. 3, 2; df. — praeventor, oris, m.: som kommer forud el. foran; df. praeventores, (eflags Forposter el. Blinkere), Ammian. 18, 9. — 1. praeventus, 3, partic. af praevenio. — 2. praeventus, us, m., [praevenio]: Forekommen, Overrumpling, Tertull.

praeverbium, i, n., [verbum]: Forsætningspartikel, Præpositien, Varro, Gell. 7, 7. — prae.vernat, are, v. n. impers.: tidligt at blive Foraar, Plin. 18, 65. — prae.verro, ĕre, v. a.: forud at feie el. rense; - Qua ventura dea est, juvenes timidaeque puellae Praeverrunt latas veste jacente vias, Ovid. Am. 3, 13, 23.

prae.verto, (-vorto), ti, sum, 3, v. a., o. praevertor, (-vortor), praeversus sum, 3, v. dep. a.; I) foretrækker; - Ne me uxorem praevortisse dicant prae re publica, Plaut. Amph. 1, 3, 30; si vacas animo, neque habes aliquid, quod huic sermoni praevertendum putes, Cic. Div. 1, 6; cf. Gell. 4, 3; — II) at gaae el. komme el. løbe foran; A) „egenl." o. „poet."; - Dura pati, cursuque pedum praevertere ventos, Virg. Aen. 7, 807; ligel. equo praevertere ventos, id. ibd. 12, 345; cf. Catull. 64, 342; — B) „fig."; 1) at forekomme, c. acc.; ogs. at forhindre, at giøre unyttig; - pulchre praevortar viros, Plaut. Casin. 2, 8, 73, (vil forekomme dem); men Liv. 8, 16: quorum usum forte oblata opportunitas praevertit (giorde unyttig el. overflødig); praevertunt ··· me fata, (Døden overrasker mig), Ovid. Met. 2, 657; ogs. ud. acc.: quoniam mors praeverterat, Gell.; - men ∾ virus, (hindre Giftens Virkning), Seren. Sammon.; — 2) forud at indtage, forud el. først at tage el. gribe; - et vivo tentat praevertere amore Jampridem resides animos, Virg. Aen. 1, 271; men neque praevorto poculum, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 59; — 3) at gaae foran, at være vigtigere, at overgaae, at have Fortrin for et andet, od1.; - Herilis praevertit metus, (har Overvægten), Plaut. Amph. 5, 1, 17; men id. Pseud. 1, 3, 59: quoniam pietatem amori video tuo praevortere, (at din Fromhed overvinder din Elskov); men Liv. 2, 24: nec posse ··· bello praevertisse quicquam, (intet kunde have været vigtigere); — 4) med stor Flid at henvende sig dertil, at vende sin Opmærksomhed derpaa; c. dat., el. c. acc., el. m. ad, el. m. in c. acc., ogs. m. adv., ogs. m. Relativsætning; saal. oftest som depon.; — a) c. dat.; - Rei mandatae omnes sapientes primum praevorti decet, Plaut. Merc. 2, 3, 42; cf. id. ibd. 1, 2, 3; ligel. etsi etc., tamen huic rei praevertendum existimavit, Caes. B. G. 7, 33; — b) c. acc.; - si quid dictum est per jocum, Non aequum est, id te serio praevortier, (at du tager det alvorligen), Plaut. Amph. 3, 2, 39; men coacti ··· omnibus eam rem praeverti, Liv. 8, 13; cf. id. 35, 33; — c) m. ad; - non intempestivum ··· nos ad ea praeverti, Colum.; men Tac. Ann. 4, 32: si quando ad interna praeverterent, (henvendte sig dertil); - men m. in c. acc., vid. Gell. 3, 7; - men c. adv. loci: Illuc praevertamur, Hor. Sat. 1, 3, 38; — d) endel. m. Relativsætning; - In rem quod sit, praevortaris (sc. potius), quam re advorsa animo auscultes, Plaut. Pseud. 1, 3, 8; cf. Plin. 16, praef.

prae.vĕtĭtus, 3, partic., [veto]: forud forbuden; - Praevetitum namque et capital, committere Martem Sponte viris, Sil. 13, 155. — praevexātus, 3, partic., [vexo]: forud plaget el. mishandlet, Coel. Aur. — praeviāns, tis, partic., [vio]: som gaaer foran, som viser Veien, Ambros.

prae.vidĕo, vidi, visum, 2, v. a.: forud el. i Forveien at see, at forudsee; - nec praeviderant impetum (hostium), nec si praevidissent, etc., Tac. Hist. 4, 15; - quod nobis praevisum, (hvilket vi forudsaae), id. Ann. 12, 40; cf. Plin. Ep. 1, 20; praevisa locorum utilitate, Tac. Ann. 12, 63; An, quia praevisos in aqua timet hostia cultros, A pecoris lux est ista notata metu? Ovid. Fast. 1, 327; cf. Suet. Aug. 10; — not.: Cic. o. Caes. have derfor: providere.

praevinctus, 3, partic., [vincio]; I) „alm.": tilbunden el. tilsnøret; - cum eodem laqueo, qui (f. quo) essent praevinctae, Gell. 15, 10; — II) „overf.": praevinctus voluptatibus, (fængslet deraf), id. 19, 2. — praevĭrĭdans, tis, partic., [virido]: som grønnes stærkt; df. „overf.": stærkt blomstrende, stærk, frodig, membra, Laber. ap. Macrob. — prae.vĭrĭdis, e: meget grøn, color (aquae), Frontin. — praevīsus, 3, partic. af praevideo. — prae.vĭtĭo, 1, v. a.: forud at fordærve; - Hunc dea praevitiat (gurgitem), Ovid. Met. 14, 55; - ex morbo praevitiati (senes), Coel. Aur. — praevĭus, 3, [via]: som gaaer foran; absol. el. c. dat.; - Nunc praecedentem sequitur, nunc praevius anteit, Ovid. Met. 11, 65; men quum praevia luci Tradendum Phoebo Pallantias inficit orbem, (i. e. Aurora), id. ibd. 15, 190; ligel. Praevius Aurorae, Solis Noctisque satelles, Cic. Arat. ap. Non.

1. prae.vŏlo, avi, 1, v. n.: at flyve forud el. foran; - in tergo praevolantium etc., Cic. N. D. 2, 49; aquila ··· velut dux viae praevolavit, Tac. Hist. 1, 62. — 2. prae.vŏlo, velle, v. n.: forud at ville; - ut praevelit mihi (cura), quo tu velis, Plaut. Mil. gl. 1, 1, 41; al. praevolet af praevolare. — praevulsus, 3, partic. af praevello.

pragma, ătis, n., πρᾶγμα, ligesom negotium: Sag el. Syssel el. Forretning; - ∾ scholastica, Jul. Vict. Art. rhet. — pragmătĭcārius, i, m.: som nedskriver el. udfærdiger de keiserlige Anordninger, Cod. Just.; af — pragmătĭcus, 3, πραγματικός: hørende til offenlige Forhandlinger; df. I) subst.; A) pragmaticus, i, m.: en Retskyndig, der forsyner Taleren med de Retsgrunde, hvorpaa denne kan bygge sit Foredrag; - vid. Cic. d. Or. 1, 59; (men id. ibd. 45: paa Græsk); s. ogs. Quintil. 12, 3, 4, o. Juvenal. 7, 123; — B) Pragmatica, orum, m.: Titelen paa et Skrift af Attius, vid. Gell. 20, 3; — II) adj.: hørende til Civilsager; df. i det sild. Retssprog, ∾ sanctio el. jussio el. constitutio: keiserlig Forordning angaaende Communalsager, Interessentskaber, odl., Cod. Just.; hvorom ogs. ∾ rescriptum, Augustin., ogs. absol., pragmaticum, i, n., Cod. Theod.

pramnion, i, n.: den mørkeste Art af Biergchrystallen, Plin. 37, 63. — Pramnium vinum, Πράμνιος οἶνος: etslags kostelig Viin fra Egnen om Smyrna, vid. Plin. 14, 6.

prandĕo, di, sum, 2, v. n. o. a., [prandium]; I) neutr.: spiser Frokost; - Sed hic rex cum aceto pransurus est et sale, sine bono pulmento, Plaut. Rud. 4, 2, 32; Caninio consule neminem prandisse, (efter som hans Consulat alene varede fra Eftermiddagen til den næste Morgen), vid. Cic. Fam. 7, 30; ∾ ad satietatem, Suet. Dom. 21; non prandentium exta celerius senescere, Plin. 28, 14; — II) act.: at spise noget til Frokost el. alm. at spise noget; - ∾ luscinias, Hor.; Si pranderet olus patienter, (noiedes med at spise Grønsager), id. Ep. 1, 17, 13; comisk er: calidum prandisti prandium hodie, Plaut. Poen. 3, 5, 14; — III) partic. pransus, 3, sædv. som adj.: som har spist Frokost, (ligesom potus: som har drukket); - Pransus non avide, quantum etc., (efter at have spist med Maadehold), Hor. Sat. 1, 6, 127; cf. id. A. P. 340; - navnl. ogs. om Soldaternes Maaltid før Slaget; saal. Liv. 28, 14: tesseram ··· dedit, ut ante lucem viri equique curati et pransi essent; cf. Cat. ap. Gell. 15, 13; — b) pransus, potus: overvældet med Mad og Drikke; vid. Cic. Mil. 21: inscitiam pransi, poti, oscitantis ducis etc.

prandĭum, i, n., af πρῴ, Dor. f. πρωΐ, germ. frühe, i. e. mane, aarle: Frokost, (der dog, som egenlig Anretning med Viin, holdtes af de strænge

Romere for Fraaferi); - quid prandiorum apparatus proferam? Cic. Phil. 2, 39; cf. Suet. Vitell. 13: epulas dispertiebat in jentacula et prandia et coenas ··· comissationesque; - hvorim. den Maadeholdnes Frokost heder: sine mensa prandium, etc., Senec. Ep. 83; - under Keiserne fynes prandium at svare til den arbeidende Klasses Middag hos os; vid. Suet. Claud. 34: meridie, dimisso ad prandium populo; - prandium alicui coquere, Plaut., apparare el. accurare, id.; ∾ opsonare, id., prandere, (indtage), id.; - de romerske Candidater gave undert. deres Tribuler prandium, Cic. Mur. 32 o. 34, o. id. Off. 2, 17; ligel. gave Keiserne undert. Folket prandium, vid. Suet. Caes. 38, o. id. Tib. 20; — II) „overf." ogs.; A) „poet." f. Maaltid; vid. Martial. 4, 49: prandia saevi Tereos; — B) Dyrenes Foder el. Æde; - Ut bubus glandem prandio depromerem, Plaut. Truc. 3, 1, 2; cf. Val. Max. 3, 7, 1.

*pransīto, avi, 1, v. frequ. n. o. a., [prandeo]; I) neutr.: stærkt el. oftere at spise Frokost, Vitruv., Lamprid. Elagab. 27; - ogs. impers. pass.: ut pransitaretur et coenitaretur etc., Macrob. 2, 13; — II) act.; ∾ polentam, Plaut. Asin. 1, 1, 20; men pransitasse prolem Lycaoniam, Arnob. — pransor, oris, m., [prandeo]: som tager Del i en Frokost el. i et Maaltid, Medspiser el. Gjest, Plaut. Men. 2, 2, 2; df. — pransōrius, 3: hørende til Maaltidet prandium, el. til at bruge derved; - ∾ candelabrum (i. e. humile), vid. Quintil. 6, 3, 99. — pransus, 3, partic. o. adj. af prandeo. — prapēdīlon, ogs. prapedion, i, n.: en Benævnelse paa Værten leontopodion, Appul.

Prasiae, arum, f., *Πρασιαί*: Navnet paa en Demos i Attika, Liv. 31, 45. — *prăsĭnātus, 3: som bærer løggrønne Klæder, Petron. Sat. 28; o. — prasĭniānus, 3: af løggrøn Farve, Capitol. Ver. 6; - df. prasiniani, orum: Tilhængerne af factio prasina, id. ibd.; af — prăsĭnus, 3, *πράσινος*: løggrøn, color, Plin., pila, Petron., toga, Martial.; — b) bes. mærkes prasina factio, opp. factio alba, russata, veneta, i hvilke fire Partier Kapkørerne paa Circus vare inddelte efter Dragternes Farver; s. und. factio; - df. prasinus agitator (i. e. auriga), Suet. Ner. 22; ogs. absol. prasinus (sc. agitator el. auriga), Martial. 10, 48, oftere.

prăsion, o. prasium, i, n., *πράσιον*, Navnet paa en Plante, germ. weisser Andorn, Plin. 20, 67. — prăsĭus, i, m., *πράσιος* (*λίθος*): Praseren, en løgfarvet Ædelsten, Plin. 37, 34. — prasŏīdes, is, m., *πρασοειδής* (løgfarvet el. løggrøn), en Topasart, Plin. 37, 32. — prăson, i, n., *πράσον*: etslags løgagtig Søgræs el. Tang, Plin. 13, 48.

*prātensis, e: som voxer el. som findes paa Enge, fungi, Hor. Sat. 2, 4, 20, flores, (Engblomster), Plin. 21, 25. — prātŭlum, i, n., dem.: liden Eng el. Slette, Cic. Brut. 6; cf. id. Att. 12, 6; af — prātum, i, n.: Eng el. Græsmark el. Slette; - quid de pratorum viriditate plura dicam? Cic. d. Senect. 16; prata caedere, secare, sicilire, (at slaae el. afmeie), Plin. 18, 67; ∾ siccaneum aut riguum, Colum.; prata florida et gemmea, Plin. Ep., verna, id. (poët.) 7, 9, mollia, Virg., recentia rivis, id.; Ante novis rubeant quam prata coloribus, etc., id. Ge. 4, 306; — II) „overf."; A) „poet.": Enggræs; - Ipsa (Pasiphaë) novas frondes et prata tenerrima tauro Fertur inassueta subsecuisse manu, (i. e. herbas teneriores), Ovid. A. A. 1, 299; condita prata in patinis, (Markgræs, som Salat), Plaut. Pseud. 3, 2, 22; — B) ligel. „poet.": Neptunia prata, (Havfladen), Cic. Arat.; — not.: ogs. er efter Gell. (epil.) prata, (ligesom *λειμῶνες*): en Titel el. Benævnelse, som lærde Samlere tillagde deres Arbeider.

prāve, adv. af pravus; I) „egenl.": krumt, skævt, forkert; - prave sectum ob unguem etc., Hor. Ep. 1, 1, 104; versus prave facti, (slette, slet byggede), id. ibd. 2, 1, 266; — II) oftest „fig.": forkert el. tosset, urigtigen el. daarligen el. syndigen; - solers ingenio, prave facundus, Tac. Ann. 1, 53; religionibus ··· prave cultis, Liv. 1, 32; nequeo satis, Quam hoc mihi videtur factum prave, proloqui, Ter. Hec. 4, 4, 23; - men Cic. Acad. 1, 10: prave facta, id est peccata, (opp. recte facta); pudens prave, (af daarlig Undseelse), Hor. A. P. 88; - superl., ∾ furere, Sall. or. Lep. c. Sull. — prāvĭcordĭus, 3, [pravus, cor]: med slet Hjerte el. Tænkemaade, Augustin.

prāvĭtas, atis, f., [pravus]; I) „egenl.": Krumhed el. Skævhed; Uregelmæssighed (navnl. Lemmernes); - quum partes corporis inter se dissident ··· ex quo pravitas membrorum etc., Cic. Tusc. 4, 13; cf. id. Leg. 1, 19: corporis pravitates insignes etc.; ∾ staturninum, (Vinpælenes Skævhed), Colum.; ∾ oris: Mundens el. Ansigtets Vrængning, (ogs. det Stødende i Udtalen), Cic. d. Or. 2, 22; cf. ibd. 1, 34; — II) „fig."; A) „overf.": Forkerthed i Udtrykket; vid. Gell. 5, 20, und. stribligo; men id. 1, 22, er pravitas ominis: uheldigt Varsel; — B) „ment." el. ethisk: moralsk Forkerthed el. Slethed, forkert el. slet Tænke- eller Handlemaade; - pravitas eorum, qui dediti corporis gaudiis etc., Sall. Jug. 2; ∾ mentis, Cic., consilii, Tac., morum, id.; ∾ consulum, Liv. 5, 26, (deres slette Embedsførelse); pravitatis interitum afferre, (oprykke den med Roden), Cic. Fin. 2, 19.

prāvus, 3, [rimel. besl. m. *παρά*, i. e. praeter: forbi]; I) „egenl.": forkert, krum, skæv; forvoxen, uforholdsmæssig, urigtig; - ut inter rectum et pravum, sic inter verum et falsum etc., Cic. Acad. 2, 11; cf. Lucr. 4, 520; ligel. si quae in membris prava sint, Cic. Fin. 5, 17; cf. Hor. Sat. 1, 3, 48; — b) df. neutr. pravum: Krumning; - in pravum elapsi artus, (forvredne), Tac. Hist. 4, 81; — II) „fig.": uregelmæssig, slet el. daarlig, forkert el. forrykt, odl.; A) om Personer; - Nunc propter te tuamque pravus factus est fiduciam, Plaut. Bacch. 3, 3, 9; ∾ impulsores, Tac.; (vir) pravus, cui placebat pro constantia rigor, Senec. d. Ir. 1, 16; non pravus dux belli, Liv. 1, 53; - „poet." ogs. c. gen.; audendi pravus, Sil.; pravus fidei, id.; — not.: „poet." ogs. om Dyrene; vid. Hor. Sat. 2, 7, 71; — B) om Ting og Begreber; - nihil ab hoc pravum et perversum produci posse (in scena), Cic. R. Com. 10; ∾ aemulatio, Tac., ambitio, id.; - ogs. absol., ad honesta seu prava juxta levis, Tac. Ann. 11, 32; adeo mature ··· a vitiis in prava, a pravis in praecipitia pervenitur, Vell. 2, 10; - ligel. frangas citius, quam corrigas, quae in pravum induruerunt, Quintil. 1, 3, 12; cf. Juvenal. 14, 40: dociles imitandis Turpibus ac pravis omnes sumus, etc.; - compar., quo pravius nihil esse possit, Cic. Tusc. 3, 33; superl., pravissima consuetudinis regula, id. Brut. 74.

Praxĭtĕles, is, m., *Πραξιτέλης*: berømt græsk Billedhugger; - vid. Plin. 34, 19, Cic. Verr. 4, 2, o. Propert. 3, 7, 16; — B) df. Praxĭtĕlĭus, 3, praxitelisk; - ∾ capita, Cic. Div. 2, 21; ∾ Veneris specimen, Plin. 36, 4.

*prĕcābundus, 3: bedende, bønfaldende, Pacat. Paneg. ad Theod.; o. — prĕcāmen, ĭnis, n.: Bøn til Guddommen; - fundensque precamina mille, poët. in Wernsd. P. L. M. 6, 386; — [precor]. — precario, precarium, s. und. flgd. — prĕcārĭus, 3, [preces]; I) „egenl.": som haves el. erholdes ved Bønner el. ved Velvillie, (men ikke som Ret el. Skyldighed); - precarium, non justum auxilium ferre, Liv. 8, 35; cf. id. 3, 47; ∾ animam inter infensos trahere, Tac. Ann. 1, 42; cf. id. Hist. 1, 52; — II) „overf.": hvis Besiddelse er fortvarig el. usikker; - quem forma precaria celat, (som for en kort Tid antager en Gestalt), Ovid. Met. 9, 76; — III) df. subst., prĕcārĭum, i, n.: tilbetlet el. usikker Besiddelse; - (sapiens) corpus suum seque ipsum inter precaria numerat, Senec. Tranqu. 11; — B) oftest in abl. precario, som adv.: ved Bønner, bedende, bønfaldende; - vel vi, vel clam, vel precario

Fac tradas, Ter. Eun. 2, 3, 28; precario mox praefuit (exercitui: ligesom ved at tigge sig dertil), Tac. Agr. 16; — not.: precarium, i, n.: Bedekammer, Petron. Sat. 30, inc.

prĕcātĭo, onis, f., [precor]; I) „alm.": Beden el. Bønfalden; besf. ydmyg Bøn til Guddommen; - illa sollennis comitiorum precatio etc., Cic. Mur. 1; precationem facere, (holde Bøn), Liv. 39, 18; men precationem admisisse deos, id. 31, 5; — II) „overf.": overtroisk Bønformular; - adjecta precatione: se vinxisse, eundem et soluturum, Plin. 28, 9. — prĕcātīve, adv.: bedende el. med Bønner; - fideicommissum est, quod non civilibus verbis, sed precative relinquitur, Digest.; af — prĕcātīvus, 3, [precor]: som erholdes ved Bønner, hvorom man har bedet; - ∾ pax, Ammian. 17, 5; ligel. i Retssproget, ∾ modo: = precative, Ulpian.

*prĕcātor, oris, m.: som gaaer i Forbøn for nogen; - nec tu aram tibi, Nec precatorem pararis, Ter. Heaut. 5, 2, 22; precator et patronus, Plaut.; — df. prĕcātōrius, 3: hørende til Bønnen; - ∾ ars, Donat. ad Ter. Phorm. 1, 2, 92; o. — prĕcātus, us, m.: = precatio; - sed nec periisse precatus ··· velit, Stat. Theb. 10, 71; — [precor]. — prĕces, um, f., f. und. prex. — prĕcĭae el. pretiae, arum, f., (sc. vites): etslags Vinranker, Virg. Ge. 2, 95, Colum., Plin. — Prĕcĭāni, orum.: Folk i Gall. Aquit., Caes. B. G. 3, 27. — Prĕcĭānus, 3: Benævnelsen paa etslags Pærer, Cloat. ap. Macrob. 2, 15.

prĕco, are, f. und. flgd., not. — prĕcor, atus sum, 1, v. dep. a. o. n., [prex]; I) „alm.": beder ydmygeligen, bønfalder el. anraaber; — a) m. aliquem, ogs. m. de el. ab el. ad, m. o. ud. acc. comm.; - deos colere, venerari, precari, Cic. N. D. 1, 42; cf. id. Catil. 2, 13; - haec semper de vobis ··· precatus sum, Cic. Pis. 20; - ∾ ab indigno, id. Lael. 16; se hoc a diis semper precatum, ut etc., Nep. Timol. 5; - ad quos (deos) precentur et supplicent, etc., Liv. 38, 43; — b) m. ut, der dog „poet." ogs. kan være udfaldet foran conj.; ligel. „poet." m. Objectssætning; - deosque precetur et oret, ut etc., Hor. A. P. 200; cf. Ps.Cic. p. Dom. 57; - men Ovid. Pont. 2, 2, 68: Detque solum miserae mite, precare, fugae, Ovid. Pont. 2, 2, 68; cf. id. Fast. 4, 217, ogs. Hor. Od. 1, 3, 7; - Et numquam placidas esse precarer aquas, id. Her. 19, 82; Parce, precor, fasso, id. ibd. 16, 11; cf. id. Am. 3, 9, 67; f. ogs. ovenf. Liv. l. c.; — II) „bes.", ∾ alicui aliquid: ønske nogen noget (Godt el. Ondt); - ut omnes sui cives salutem, incolumitatem, reditum (ei) precentur, Cic. Pis. 14; cf. Propert. 3, 9, 50, o. Suet. Aug. 58; - ∾ alicui mala, Cic. Pis. 19; men id. ibd. 14: ∾ (alicui) male, (ønske Ondt over nogen); — not.: ogs. i Activformen preco, are, Priscian.; hvs. m. passiv. Bem.: cotidie praecantur, Varr. ap. Non.

prehendo, syncop. prendo, di, sum, 3, v. a., [prae, inus. hendo el. hando af χανδάνω]; I) „egenl."; A) „alm.": fatter (med Haanden), tager fat derpaa, griber el. paagriber; - ∾ aliquem auriculis, Plaut., ogs. fauces alicui, id.; men quis properantem me prehendit pallio? id. Epid. in.; cf. Cic. d. Or. 1, 56: ∾ aliquem manu; men quantum prehenditur tribus digitis, Plin. 30, 12; - men „poet.": Jam tandem Italiae fugientis prendimus oras, Virg. Aen. 6, 61; — B) „bes."; 1) om Personer; a) at faae fat derpaa el. at faae i Tale, at tage med sig, osv.; - Tuus pater me modo prehendit, etc., Ter. Andr. 2, 2, 16; cf. id. Phorm. 4, 3, 15, o. Cic. Att. 12, 13; — b) griber nogen deri, med in c. abl., el. c. abl., el. c. gen.; - prehendi in furto, Plaut. Asin. 3, 2, 17; cf. Hor. Od. 2, 16, in.; - prehensus manifesto furto, Gell. 11, 18; - prensus manifesti furti, Plaut.; cf. id. Bacch. 4, 4, 45: quem mendacii, prehendit etc.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) om Træer og Planter: at slaae Rødder; - quum prehenderint (plantae), Pallad.; men Cic. Arat. 116, om Jorden: Nam quorum stirpes tellus amplexa prehendit, Haec etc.; — 2) „poet.": med Blikket at opfange, at naae; vid. Lucr. 4, 1136, o. Lucan. 4, 20; — B) „ment.": aandigen at opfatte, at begribe el. forstaae; - quum animus ··· ipsum ea moderantem atque regentem paene prehenderit, Cic. Leg. 1, 23.

prĕhensĭo (el. prensio), onis, f., [prehendo]; I) i Statssproget: Ret til paagribe el. anholde nogen; - in magistratu habent alii vocationem (Indkaldelse), alii prehensionem, alii neutrum, Varr. ap. Gell. 13, 12; cf. Atejus Capito ibd.; — II) „overf." (o. abstr. p. concr.): Maskine (el. Vinde el. Kran), hvormed noget hæves i Veiret, vid. Caes. B. C. 2, 9.

prĕhenso, oftere prenso, avi, atum, 1, v. a., intens. af prehendo el. prendo; I) „alm.": at tage fat derpaa, at gribe derefter; - ∾ manu brachia, Hor. Sat. 1, 9, 64: rykke i Armen, (al. pressare); prensant fastigia dextris, (gribe derefter), Virg. Aen. 2, 444; men ∾ forcipe ferrum, ibd. 12, 404; cf. Tac. Hist. 3, 28; - men ud. acc.: Lubrica prensantes effugit umbra manus, Ovid. Fast. 5, 476; — II) „bes."; A) ∾ aliquem el. aliquid: at anholde el. holde fast el. berøre, navnl. som bedende, el. for at anbefale sig, el. for at faae Tilgivelse; - arma, genua, vestigia prensando, Tac. Hist. 1, 66; cf. ibd. 4, 46; ligel. ut supplex prensaret homines, Liv. 2, 61; cf. id. 4, 48 o. 58; — B) „overf." om Candidaterne til høiere Statsembeder: prensando (ved Haandtryk el. ved at tage i Haanden) at anbefale sig til deres Medborgere; - ut primores (nomin.) civitatis ··· prensarent homines (acc.), Liv. 3, 35; - df. ogs. absol., prensare: at fremstille sig el. anbefale sig som Candidat; prensat Galba, Cic. Att. 1, 1; in prensando, id. d. Or. 1, 14; - men Plin. Ep. 2, 9: prenso amicos, etc., er Talen om Anbefalingen af en Client. — prĕhensus (prensus), 3, partic. af prehendo.

Prelĭus lacus: Indsø i Etrurien, (hod. Lago di Castiglioni), Cic. Mil. 27. — prēlum, i, n., [premo]: den Del af Pressen (torcular), hvormed Druer og Oliver presses, altf. Bjælken el. Stoen; - ipsum torcular, si non cochleis torquetur, sed vectibus et prelo, Vitruv.; Colaque prelorum fumosis deripe tectis, Virg. Ge. 2, 242; — II) „overf." ogs. f. Vinpressen; - Vinaque fundantur prelis elisa Falernis (Falernervin), Propert. 4, 6, 73; - ogs. alm. enhver Presse; hvs. om Papir, Plin. 13, 23: premitur deinde prelis etc.

Prēma, ae, f., (sc. dea): etslags Ægteskabsgudinde, Augustin.; af — prĕmo, pressi, pressum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": trykker, presser; - Neque illaec ulli pede pedem homini premat, (træde nogen paa Foden), Plaut. Asin. 4, 1, 30; ligel. ∾ anguem, (træde derpaa), Virg. Aen. 2, 380; ∾ genu terga alicujus, Ovid.; se premere angusto exitu portarum, (fortrykkes, trykke hinanden), Caes. B. G. 7, 28; ∾ ubera, (malke), Ovid., vina, (presse), vid. Hor. Epod. 13, 6; Pressit et inductis membra paterna rotis, (førte derover), Ovid. Ib. 366; - ∾ pollicem (som Tegn paa Gunst), Plin.; f. und. pollex; ∾ aliquam, (ærbart: om legemlig Omgang), Suet., ogs. om Dyrenes Parring, Martial.; - ∾ frena dente, Ovid., morsu, Lucr., (bide deri); men Ovid. Met. 5, 538: ∾ ore, (tygge el. spise); men Virg. Aen. 6, 155: pressoque obmutuit ore, (forstummede, taug); - navnl. ogs. om en Vægt, Hor. Od. 2, 18, 4; men ∾ ratem merce, (tillade el. laste dermed), Tibull. 1, 3, 40; hvs. pressa carina (f. navis: tilladet), Ovid.; cf. Virg. Ge. 1, 303; men pressique jugo gemuere juvenci, Ovid. Met. 1, 124; - ogs. kan hidføres: ∾ torum, (ligge derpaa), id.; ligel. ∾ humum, id. Am. 3, 5, 16; men id. Fast. 4, 814: ∾ humum, (at ligge falden); ∾ sedilia, (at sidde derpaa), id.; ∾ ebur, (i. e. sellam curulem), id.; ∾ terga equi, (sidde el. ride derpaa), id.; men ∾ axes, (i. e. currum), id.; - ogs. om en Bedækning; ∾ crinem fronde, Virg., canitiem galea, id.; men

Ovid. Fast. 4, 517: mitraque capillos Presserat; - Quod ··· terra premam, (nedgraver deri), Hor. Epod. 1, 33; cf. Ovid. Am. 3, 8, 36; men ∾ virgulta per agros, (nedtrykke el. plante deri), Virg. Ge. 2, 346; men Ossa ··· male pressa, (slet begravede), Ovid. Trist. 5, 3, 39; - premere frena manu, (holde fast derpaa), id. Met. 8, 37; - endel. ∾ caseos el. lac, Virg., (forme ved at presse el. trykke); — B) „bef.": at trykke i en vis Retning; df. a) at trykke ind deri, ogs. at trykke derpaa; - dentes in vite prementem (caprum), Ovid. Fast. 1, 355; cf. Virg. Aen. 10, 347; Non ergo presso tellus exsurgit aratro, Tibull. 4, 1, 161; cf. Virg. Ge. 2, 356; - Et nitidas presso pollice finge comas, Propert. 3, 8, 14; Et cubito remanete presso, (bliver liggende paa Albuen), Hor. Od. 1, 27, 8; cf. Ovid. Her. 10, 140; men id. Fast. 6, 610: aeternā res ea pressa nota, (betegnet el. mærket dermed); - phaleras premere auro, Stat., (indlægge dermed); — b) at trykke ud deraf, succos, Lucan. 4, 317; cf. Virg. Ge. 3, 85; men sonus pressus, (tydeligen udtrykt, tydelig), Cic., s. nedens.; — c) at trykke ned el. nedad, at sænke; - ∾ currum, Ovid. Met. 2, 135; Mundus ··· premitur etc., Virg. Ge. 1, 240, (sænker sig); men ∾ fossam, Plin. Ep. 10, 69, (grave el. fordybe); ∾ sulcum, Virg. Aen. 10, 296; cavernae in altitudinem pressae, Curt.; — d) at trykke sammen, at trykke til; - ∾ fauces alicui, Ovid.; men ∾ oculos alicujus, (lukke den Dødes Øine), Virg. Aen. 9, 487; men presso ter gutture, (om den skrigende Ravn: ligesom i trende Afsatser), id. Ge. 1, 410; ∾ collum laqueo, Hor. Ep. 1, 16, 37; men guttura (acc. graec.) forcipe pressus, Ovid. Met. 9, 78; - df. pressus, 3: sammentrængt, tæt sluttet; presso gradu incedere, Liv. 28, 14; cf. Ovid. Met. 3, 17; ligel. pede presso recedentes, Liv. 8, 8; jungere pressa oscula, Ovid.; ∾ basia, Martial.; — c) at trykke tilbage, at standse el. lade standse; - vestigia pressit, (standsede), Virg. Aen. 6, 197; ∾ vocem, (blive stum el. taus), id., Phaedr.; men ∾ vocem alicujus, (bringe nogen til at tie), Virg. Aen. 7, 119; cf. Tac. Ann. 3, 6; men ibd. 15, 64, ∾ sanguinem: standse Blodet; - df. ogs. ∾ habenas, Virg. Aen. 1, 63, frena, Ovid., (holde el. trække til sig, holde fort); men ∾ falce vitem, (beskære), Hor. Od. 1, 31, 9; ogs. ∾ umbras ruris (s. arbores umbriferas), Virg. Ge. 1, 157; — II) „overf."; A) „alm.": at trykke el. ligesom at trykke; a) med Hensyn paa Stedet; - ∾ forum, (ideligen at færdes der el. indfinde sig derpaa), Cic. Planc. 27; ∾ litus, Hor. Od. 2, 10, in., (holde sig nær dertil, streife ind derpaa); insulam premit amnis, (omflyder den), Ovid.; cf. id. Trist. 3, 11, 14; - ogs. kunde hidfores, ∾ vestigia alicujus, (træde deri, „alleg.": at efterligne nogen), Tac. Ann. 2, 14; men Culpam poena premit comes, (følger strax derpaa), Hor. Od. 4, 5, 24; — b) at trykke el. trænge el. drive el. jage; - ∾ aprum in retia, Ovid., ad retia, Virg.; cf. id. Aen. 1, 324; - ligel. i Krigssproget: ∾ hostes, Caes., ogs. ∾ hostes obsidione, id., Liv. 1, 57; men ∾ saltus montium praesidiis, (holde dem besatte), id. 40, 40; - ogs. „alm.", ∾ aliquem: at trykke nogen, at sætte ind paa nogen, criminibus veris, Ovid. Met. 14, 401; ligel. quum a me premeretur, Cic. Verr. 1, 53; cf. Nep. Ages. 6; - premi valetudine, id., aere alieno (af Gjeld), Caes., invidia et odio populi, Cic. d. Or. 1, 53; cf. id. R. Am. 34, o. Sall. Jug. 14; men Liv. 3, 13: premebat reum ··· crimen unum, (trykkede el. skadede ham); — c) at indhylle el. fordunkle; - lumenque obscura vicissim Luna premit, (skjuler sit Lys, gaaer ned), Virg. Aen. 4, 80; nonumque prematur in annum, (bør gjemmes hen), vid. Hor. A. P. 388; - Tum me ··· pressit ··· alta quies, (overvældede mig), Virg. Aen. 6, 521; - df. ogs. at skjule el. dølge, curam sub corde, id. ibd. 4, 332; cf. ibd. 10, 465; ∾ odium, Plin. Pan., iram, Tac., pavorem, id.; ∾ aliquid ore, Virg. Aen. 7, 103, (fortie); men ibd. 12, 322: pressa est insignis gloria facti, (blev undertrykt el. ubekiendt); — B) „bef."; a) at nedtrykke; df. at nedslaae el. fælde; - paucos pressere, Tac. Hist. 4, 2; cf. Virg. Aen. 9, 330; men pressi membra (acc. graec.) mero, (overvældede deraf), Propert. 2, 12, 42; - ogs. at nedsætte el. forringe, famam alicujus, Tac.; cf. Liv. 22, 12: superioribus premendis; men Cic. Tusc. 4, 28: ∾ omnia humana, (foragte dem i sit Indre); - df. ogs. ∾ aliquid: at overgaae, at være derover; ogs. at beherske; Si etc., Facta premant annos, Ovid. Met. 7, 448; cf. id. Pont. 3, 1, 116; - ∾ populos ditione, Virg. Aen. 7, 737; cf. ibd. 10, 54: magna ditione jubeto Carthago premat Ausoniam, etc.; — b) at sammentrænge el. indskrænke (i Foredraget), vid. Cic. N. D. 2, 7; — III) partic. pressus, 3, ogs. som adject., oftest m. Hensyn paa Foredraget el. Stilen; A) „alm.": kortfattet, sammentrængt, simpel, ukunstlet; - ∾ oratio, Cic., stilus, Plin. Ep.; ∾ sermo purusque etc., ibd. 7, 9; - compar., pressior oratio, Cic. d. Or. 2, 23; men pressior homo, Plin. Ep. 9, 19, (mere maadeholden); — B) „bef."; a) ∾ vox, Ps. Cic. in Sen. 6, (nedtrykt, dunkel, uforstaaelig); cf. Cic. Tusc. 1, 44: pressi et flebiles modi, (dunkle Melodier); — b) noiagtig, afpasset, accurat; - Thucydides verbis pressus, Cic. d. Or. 2, 13; cecinit versus Catulli, quibus ··· pressius Graecum Latinumve nihil quicquam reperiri puto, Gell. 19, 9; quis te fuit umquam in partiendis rebus pressior? Cic. frgm. ap. Non.; - ogs. „alm.": noiagtig el. omhyggelig; pressiores cogitationes, Appul.

prendo, di, sum, 3, s. und. prehendo. — prensātio, onis, f., [prenso]: at fremstille sig som Candidat til et Statsembede; s. und. prenso; - ∾ haec praepropera (Galbae), Cic. Att. 1, 1. — prensĭto, are, v. a., intens af prenso: at tage derefter el. derpaa, Sidon. — prenso, are, v. a., s. und. prehenso, — prensus, 3, s. prehensus und. prehendo.

presbўter, ĕri, m., πρεσβύτερος; I) „egenl.": en af de Ældste (i Kirken), Tertull.; — II) „overf.": en christelig Præst, (efter episcopus, men foran diaconus), id.; df. — presbўtĕrātus, us, m., (i. e. munus presbyteri): Præsteembedet, Hieronym.

presse, adv. af pressus; I) „egenl.": trykket, ved at trykkes el. trænges; compar., pressius conflictata etc., Capito ap. Gell. 10, 6; — b) df. knapt el. kort; - vites putare pressius, Pallad.; — II) „overf.": knapt, kort, noiagtigen; a) om Udtalen; - ∾ loqui (ikke bredt), Cic. d. Or. 3, 12; cf. id. Off. 1, 37; — b) om Udtrykket i Foredraget; - attenuate presseque dicere, (ordknapt, uden Vidtloftighed, opp. sublate ampleque), Cic. Brut. 55; ligel. pressius et strictius scribere, (opp. hilarius et quasi exsultantius), Plin. Ep. 3, 18; — c) om en Bestemmelse el. Behandling: strængt, noiagtigen; - pressius definire, Cic., agere, id. Fin. 4, 10.

pressim, adv. af 1. pressus: trykkende, ved at trykke til sig; - ∾ deosculari, Appul.; — b) tæt el. fast dertil, adglutinato linteolo, id. — pressĭo, onis, f., [premo]: Trykken el. Trykning el. Tryk, cacuminis, Vitruv.; — II) „overf.", ligesom hypomochlion: Underlag under Loftestangen, id. — presso, are, v. a., intens. af premo: trykker fast derpaa; - Ubera dent saturae manibus pressanda capillae, (for at malke), Ovid. Met. 15, 472; cf. Virg. Ecl. 3, 99; - ogs. absol.: Et nova pressantes inquinet uva pedes, Propert. 3, 15, 18.

pressor, oris, m., [premo]: som trækker el. trænger; df. etslags Jæger, Isid.; df. — pressōrĭus, 3: hørende til Trykning el. Presning, navnl. til Vin- el. Oliepressen; - ∾ vasa, Colum.; — II) df. subst. pressōrĭum, i, n.: en Presse, en Klædepresse, Ammian. — pressŭle, adv.: trykket fast dertil, adhaerere, Appul.; men ∾ saviari, (trykkende til sig), id.; af — pressŭlus, 3, dem. af 1. pressus: noget nedtrykket el. indtrykket, rotunditas (ampullae), Appul.

pressūra, ae, f., [premo]; I) „egenl.": Trykken, Trykning, Presning; - primae pressurae oleum, Colum.; cf. Plin. 18, 74; ∾ palpebrarum, (deres Sammentrykning), Appul.; — B) „bef." ogſ.; 1) Trykning el. Trængsel af Mennesker, id.; — 2) Trykket af nedfaldende Vand, Frontin. Aquaed.; — 3) trykkende Last el. Vægt; - ∾ levare Appul.; — 4) trykkende el. unaturlig og langvarig Søvn, Coel. Aur.; — II) „fig."; A) „overſ." o. concret: den udpresſede Saft; - Corycii pressura croci, Lucan. 9, 809; — B) „ment.": Tryk, Trængsel, Lidelſe, Tertull., Lactant.

1. pressus, 3, part. o. adj. af premo. — 2. pressus, us, m., [premo]: Trykken, Trykning, Tryk; a) c. gen. subj.; - depellere pressum omnem ponderum, Cic. Tusc. 2, 23; — b) c. gen. obj.; - pressu duplici palmarum, Cic. Arat.; men id. d. Or. 3, 11: lenitate vocis atque ipso oris pressu ac sono, (neml. i Modſætning af den brede Udtale).

prester, ēris, m., πρηστήρ; ordl.: brændende Legeme, Brand; bf. I) ildlig Hvirvelvind, der nedlader ſig i Geſtalt af en Ildſøile; vid. Plin. 2, 50, o. Lucr. 6, 422 flgd.; — II) africanſk Slangeart, hvis Bid volder brændende Tørſt og Bullenhed, Lucan. 9, 791; porcilaca venena presterum restringui, Plin. 20, 81.

prĕtĭo, are, v. a., [pretium]: vurderer derefter, c. abl., Cassiod. — *prĕtĭōse, adv.: koſtbart, prægtigen; - ∾ caelata vasa, Cic.; - compar., rex haud pretiosius sepultus, quam si etc., Curt.; o. — prĕtĭōsĭtas, atis, f.: Koſtbarhed, anuli, Capito ap. Macrob.; af — prĕtĭōsus, 3, [pretium]; I) „alm.": af ſtort Værd, meget koſtbar el. dyr; - ∾ equus, (opp. servus vilis), Cic. Off. 3, 23; ∾ possessiones, Nep.; — B) ogſ. „overſ.": fortrinlig i ſit Slags; - pretiosior aere (argentea proles), vid. Ovid. Met. 1, 115, (af et ædlere Slags); superl., ∾ opus humani animi (Ilias), Plin. 7, 30; ligel. ∾ res, (opp. vilissimae), Cic. Fin. 2, 28; — II) „bef."; A) ſom koſter meget at tilfredsſtille el. holde; - ∾ Thais, Propert. 4, 5, 43; ∾ fames, Martial. 10, 96; ∾ pretio emere aliquid, (meget dyrt), Plaut.; — B) ſom anvender ſtor Bekoſtning, ſom kiøber dyrt; - Dedecorum pretiosus emptor, Hor. Od. 3, 6, 31.

prĕtĭum, i, n.; I) „egenl."; A) „alm.": Værd el. Værdi, Pris; - pretium merci statuere, Plaut., constituere, Cic.; pretium conficere (om Præco): at udraabe til en vis Pris; vid. id. Quint. 15; ligel. pretium facere: ſige Priſen (om Sælgeren), Plaut.; ogſ. heder pretium facere: at giøre et Bud (om Kiøberen), Martial., Digest.; - annona, nisi in calamitate fructuum, pretium non habet, (Sæden er ikke i Pris), Cic. Verr. 3, 98; men jacent pretia praediorum: Landeiendommene ere ikke i Pris, id. R. Com. 12; - esse in pretio: være i Pris; ut alibi ars, alibi materia esset in pretio, Plin. 33, 6; - majoris pretii (ager: ſom er mere værd), Ter. Heaut. 1, 1, 12; quantivis pretii (servus), Plaut.; parvi enim pretii est, qui jam nihil sit, Cic. Qu. Fr. 1, 2, 4; — B) „bef."; 1) Penge ſom Betalingsmiddel, Betaling; - pretio emere, mercari, Cic.; cf. Ter. Eun. 5, 8, 25: Precibus, pretio, etc.; men pretium pactum non afferre, (den accorderede Sum), Cic. Off. 3, 29; urbem Exiguam pretio posuit, Virg. Aen. 4, 211: imod Betaling (neml. for Grunden el. for Tilladelſen dertil); men ibd. 6, 622: fixit leges pretio atque refixit, (beſtukken el. kiøbt dertil); parvo pretio redempta vectigalia habere, (imod en ringe Sum), Caes. B. G. 1, 18; — 2) Betaling for et Arbeide, Betaling el. Løn; - manus pretium: Arbeidsløn, Cic. Verr. 1, 56, o. Liv. 34, 7; ſ. ogſ. manupretium; - ogſ. Løn el. Giengield, (d. e. Belønning el. Straf); pretium recte et perperam facti, Liv. 5, 47; pretio afficere, (belønne), Virg.; habes pretium, (du er belønnet derfor), Hor.; - bf. operae pretium (el. pretia): Løn for den anvendte Umage; magna operae pretia mereri, Liv. 21, 43; - bf. ogſ. „poet.", pretium certaminis: Kampens Pris, Ovid. Her. 16, 261, (om et Fruentimmer); cf. ∾ carminis, id. Am. 2, 1, 31; — c) Penge el. Mynt, Guld, Sølv, Rigdom; - In pretio pretium nunc est, (det er Rigdom, ſom nu bliver agtet), Ovid. Fast. 1, 217; cf. Hor. Od. 3, 16, 8, o. Ovid. Pont. 2, 8, 6; — II) „fig."; A) indre Værd el. Vægt, Agtelſe el. Agtværdighed; - Judicio pretium res habet ista tuo, Ovid. Pont. 4, 8, 68; Sive aliquod morum ··· Est pretium, id. Trist. 1, 9, 43; cf. id. Fast. 5, 58; men Liv. 27, 17: qvales etc., perinde operae eorum pretium faceret, (derefter ſkulde han vurdere deres Tieneſte); — B) Belønning el. Løn el. Pris; ogſ. den forſkyldte Straf; - majores ··· diversum pretium paravere bonis atque strenuis, etc., Cat. ap. Fest. s. v. optionatus, p. 201, (Müll.); haec tanta pretia vivendi etc., Plin. Ep. 1, 12; - hyppigſt er: operae pretium est: det lønner Umagen, det er Umagen værdt, c. inf.; operae pretium est audire, qui etc., Liv. 3, 26, cognoscere diligentiam majorum, Cic. Agr. 2, 27; ligel. operae pretium facere: giøre hvad der lønner Umagen, m. flgd. si, Liv. praef.; men operae pretium habere libertatem civitatemque, (ſom Løn el. Belønning), id. 25, 6; - ogſ. findes pretium at være udfaldet; ſaal. Plaut. Casin. 5, 2, 5: est operae, auribus percipere; omvendt er gen. operae udfaldet, Tac. Ann. 1, 57: Germanico pretium fuit, convertere agmen, (han fandt det tienligt); cf. ibd. 2, 35; - Ego pretium ob stultitiam fero, Ter. Andr, 3, 5, 4; cf. Plaut. Men. 5, 6, 11, o. Hor. Od. 3, 24, 24; men Juvenal. 13, 105: Ille crucem pretium sceleris tulit, hic diadema; - ogſ. om Beſtikkelſe; addictus pretio ad hominem condemnandum, Cic. Caecin. 10; cf. ibd. 25: judicem pretio corrumpere.

prex, cis, (nom. o. gen. sing. inus.), f.; ofteſt in pl.; I) „alm.": Bøn, Beden el. at bede; - Nihil est preci loci relictum, Ter. Andr. 3, 4, 23; Nunc te oro per precem, Per fortunam incertam, etc., Plaut. Capt. 2, 1, 47; men hac te oro prece, Hor. Sat. 2, 6, 13; cum magna prece (scribere), vid. Cic. Att. 11, 15; prece humili, id., sollicita, Ovid.; - preces adhibere diis, (bede til Guderne), Cic.; omnibus precibus petere, Caes., orare, Cic. ad Caes. ap. Cic. Att. 9, 11, A.; men Virg. Aen. 5, 782: preces descendere in omnes; cf. Hor. Od. 3, 29, 58: ad miseras preces Decurrere, etc.; ∾ impensissimis cogi, Suet. Tib. 13; precibus flecti, Virg., moveri, Ovid., vinci, Senec., frangi, Ovid., (bøies el. overvindes deraf); preces alicujus audire, (bønhøre), Cic. Pis. 19; — II) „bef."; A) Bøn til at fremſige, Bønformular; - Hac prece adoravi superos ego, pluribus uxor, Ovid. Trist. 1, 3, 41; men incassum missae preces, (de bade forgieves), Liv. 2, 49; cf. Cic. Planc. 41, ogſ. Hor. Od. 4, 5, 33; — B) Forbandelſe; - omnibus precibus detestatus etc., Caes. B. G. 6, 31; cf. Ovid. Met. 15, 505; - dog ogſ. preces diras fundere: udgyde Forbandelſer, Tac.; cf. Hor. Epod. 5, 86; — C) Forbøn; - Jam prece Pollucis, jam Castoris implorata, Catull. 68, 64.

Prĭămēis, etc., ſ. und. flgd. — Prĭămus, i, m.: Søn af Laomedon og Konge i Troja, ved Hecuba Fader til Hector, Paris, Polyxena, Casſandra, o. fl., ombragtes efter Trojas Fald af Achilles's Søn, Pyrrhus; - vid. Cic. Tusc. 1, 35, Ovid. Met. 13, 404 flgd., o. Virg. Aen. 2, 506 flgd.; — not.: ogſ. hans Sønneſøn (igiennem Polites), Virg. Aen. 5, 564; — B) bf. 1) Prĭămĭdes, (men for Verſets Skyld Priăm.), ae, m., Πριαμίδης: Søn af Priamus, Helenus, Virg. Aen. 3, 295; ogſ. absol. Priamides, Ovid. Fast. 6, 15, (i. e. Paris); ligel. in pl. Priamidas, (ſ. Priami filios), id. Met. 13, 482; — 2) Prĭămēĭus, 3, Πριαμήιος, virgo, Virg. Aen. 2, 403, (hans Datter Cassandra); men ∾ conjux, (i. e.

Hecuba), Ovid. Met. 13, 404; ∾ hospes, id. A. A. 2, 5, (i. e. Paris), heros, auct. Pan. ad Pison. 162, (i. e. Hector); — 3) Priămēis, ĭdis, f., Πριαμηΐς, fem. adj., (sc. filia): P.'s Datter Cassandra, Ovid. A. A. 2, 405; cf. id. Am. 1, 9, 37.

Priăpēĭa, orum, o. Priăpēĭus, 3, f. und. Priapus. — *priăpiscus, i, m., πριαπίσκος: = satyrion, germ. Knabenkraut, Appul.; o. — priăpismus, i, m., πριαπισμός: sygelig Erection i Lemmet, Coel. Aur.; — (besl. m. flgd.). — Priăpus, (-os), i, m., Πρίαπος: Guden for Haver og Vingaarde, hvori hans rødmalede Billede, (med overnaturligt membrum, som Symbol paa Naturens Frugtbarhed), blev opstillet; df. ∾ ruber, Ovid., hortorum tutela, id.; cf. id. Fast. 6, 319, o. Hor. Sat. 1, 8, 2; heder ogs. frugifer, Colum.; – om hans Herkomst og Gestalt, ogs. om hans Dyrkelse i Lampsacus ved Hellespont, vid. Hygin. Fab. 160, ogs. Serv. ad Virg. Ge. 4, 111; II) df. ogs. „overf."; 1) fra Gestaltens Lighed m. d. priapiske membrum, ∾ vitreus (af Glas): etslags Drikkekar, Juvenal.; men ∾ siligneus, (Brød af denne Gestalt), Martial.; hverom ogs. Priapus a pictore factus, Petron.; — 2) „alm.": stor Fruentimmerven, Catull., Ovid.; — B) df. Priăpēĭus, 3, metrum, Grammat.; – men Priăpēĭa, orum, n., (sc. carmina): en Samling af Smaadigte til og om Guden; (rimel. hidrører denne Digtsamling fra flere Digtere; f. Bährs Gesch. d. röm. Literatur).

prīdem, adv., [af d. forældr. pris, hvf. ogs. prior, primus, pridie, m. enclit. demonstr. -dem]: allerede, fordum el. forhen el. for længe siden; df. m. Negation, non el. haud pridem: for ikke længe siden, ret nyligen; – Spectavi ego pridem comicos ··· Sapienter dicta dicere, Plaut. Rud. 4, 7, 23; cf. id. Casin. 2, 8, 27; men quod ad me pridem scripseras, Cic. Fam. 5, 6; men spørgende: quam pridem hoc nomen ··· in adversaria retulisti? id. R. Com. 3; cf. id. Verr. 1, 48; – sild. ogs.: for kort siden, nyligen; quo (furore) pridem in iram versus etc., Justin. 12, 6; — b) m. Negation; – Hoc ego mali non pridem inveni, Ter. Heaut. 2, 1, fin.; cf. Lucr. 5, 332, o. Hor. Sat. 2, 2, 46; ligel. nostra civitate non ita pridem dominatu regio liberata, Cic. Brut. 10.

prīdiānus, 3: hørende til d. foregaaende Dag el. Gaarsdagen; – pridiana et semesa opsonia (apponere), Suet. Tib. 34; ∾ cibus, id. Calig. 58; ∾ balinea, Plin.; ∾ pluvia, Appul.; af — prīdĭē, adv., [af d. forældr. pris, f. pridem ab in., o. dies]: Dagen i Forveien, den foregaaende Dag; – ut quotidie Pridie caveat, ne faciat, quod pigeat postridie, Plaut. Stich. 1, 2, 64; cf. Cic. Phil. 7, 4, o. Nep. Dat. 8; – ogs. m. flgd. quam; haec epistola est pridie data, quam illa, Cic.; cf. id. Att. 5, 11; – ogs. m. flgd. gen.; pridie ejus diei, Caes. B. G. 1, 17; pridie insidiarum, Tac. Ann. 15, 54; ∾ Calendarum, Digest.; – ogs. m. flgd. acc.; pridie Idus, Cic.; ∾ eum diem, id.; ∾ Parilia, Liv. 40, 2; men Cic. Att. 6, 1: literarum datarum pridie Cal. Jan., (Brevets Datum af 31 December, som Subject til d. flgd.) suavem habuit recordationem etc.; — II) „overf." (o. efterel.): flere Dage forud, el. alm.: forud el. i Forveien; – pridie quam ex testamento ad libertatem perveniret, Digest.

Prĭēnē, es, f.: Søstad i Jonien, den vise Bias's Fødeby; vid. Plin. 5, 31, o. Cic. Parad. 1, 1; — B) df. 1) Priēnaeus, 3: prienæisk, af Priene, Bias, Sidon.; ogs. Priēneus (trisyll.), ĕi o. ĕos, m., Auson.; — 2) Priēnensis, e: prienensisk, scammonium, (som voxer derom), Plin. 26, 38; — b) df. subst. Prienenses, ium: Indvaanerne af Byen Pr., Val. Max.; — not.: Prieneus, (trisyll.), f. ovenf.

prīmaevus, 3, [primus, aevum]: som er el. finder Sted i den første Ungdom el. i Ynglingsaarene; df. ung el. ungdommelig; – quorum primaevus Helenos etc., Virg. Aen. 9, 545; primaevo flore juventus, ibd. 7, 162; fidens primaevo corpore, Clausus, ibd. 10, 345; cf. Lucan. 6, 562, o. Catull. 64, 402.

*prīmānus, 3: hørende til den første Legion; df. absol., primani, (sc. milites), Tac. Hist. 2, 43; o. — prīmārĭus, 3: den første el. ypperste i sit Slags, fornem el. anset, adolescens, Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5, femina, Cic., bellator, Plin., parasitus, Plaut.; – ogs. om Ting og om Begreber; – Quin vos capitis conditionem (Parti el. Giftermaal) ex pessuma primariam? Plaut. Stich. 1, 2, 81; quae primario loco sunt, Cic. Fin. 3, 16; — [primus].

prīmas, ātis, comm., [primus]: meget fornem el. anset; (efterel. Ord); – apud feminam primatem, Appul.; primatium urbium notitia, Cod. Theod.; df. — prīmātus, us, m.: den første Plads, Forrangen; – primatum apud reges obtinere, vid. Plin. 24, 102; alii dant primatum bonis pratis, Varro. — prīmē, adv. af primus: fortrinligen, proba fabula, Naev. ap. Charis.

prīmĭcēriātus, us, m., Cod. Just.: den Værdighed, som beklædes af — prīmĭcērĭus, i, m., [primus, cera]; (oprdl.: hvis Navn staaer øverst paa Voxtavlen, tabula cerata; df.): første Medlem af el. Chef for en Afdeling af den keiserlige Hofstat; – ∾ notariorum, (Cancellidirecteur), Cod. Theod.; – ∾ sacri cubiculi, (Overkammerherre), ibd.

*prīmĭgĕnĭus, 3: oprindelig, den første i sit Slags; – ∾ semina dedit natura, reliqua etc., Varr. R. R. 1, 40; ∾ verba: som ikke nedstamme fra andre, id. L. L. 6, 5; (hos Priscian.: primitiva verba); — II) subst., primigenia rerum: Tingenes Natur, Ammian.; Primigenii (Phrygii, neml. som de ældste Mennesker), Appul.; – ogs. er Primigenia, ae, Epithet til Gudinden Fortuna, Cic. Div. 2, 41; o. — prīmĭgĕnus, 3: oprindelig, den allerførste; – post mundi tempus genitale diemque Primigenum maris et terrae, etc., Lucr. 2, 1104; — [primus, gigno].

prīmĭpăra, ae, f., [primus, pario]: som første Gang føder; sædv. om Dyrene: som første Gang kaster Unger; – quae femina (canis) sit ex primipara genita, Plin. 8, 62; ligel. ∾ oves, id. ibd. 72. — *prīmĭpīlāris, e: hørende til Triarierne; – ∾ honor, frgm. jur. civ. antejust.; — II) subst. primipilaris, is, m., (sc. centurio): Capitain ved Triarierne; – testamenta primipilarium, Suet.; cf. id. Calig. 38; — B) „overf."; 1) som har været primipilaris; – ∾ senex, Quintil. 6, 3, 92; — 2) eccles. ogs. om en Biskop, Sidon.; — prīmĭpīlārĭus, i, m.: = frgd., Senec.; o. — prīmĭpīlātus, us, m.: den første Capitains Post ved Triarierne, Cod. Just.; af — prīmĭpīlus (el. prīmōpīlus), i, m., f. primus pilus, f. und. 2. pilus. — prīmiscrīnĭus, 3, [primus, scrinium]: Comptoirchef, odl., Cod. Just.

prīmĭter, forel. adv. af primus: først, allerførst, Pompon. ap. Non. — prīmĭtĭae, arum, f., [primus], (sc. partes): de første Dele el. det Første deraf; df. I) „egenl.", m. o. ud. gen. frugum: Førstegrøden, navnl. som Offer; – frugum primitias solitos Delon mittere Apollini, vid. Plin. 4, 26; cf. Ovid. Fast. 2, 520: Primitias Cereri farra resecta dabant, ogs. id. Met. 8, 274; ligel. Laribus ··· horti Mittere primitias, Calpurn.; — II) „fig."; A) „overf.": det første Product; – ∾ vitis, (i. e. prima germina vitis), Colum.; ∾ metallorum, (den første Malm af Gruben), Tac. Hist. 4, 53; — B) „ment.": den første Begyndelse; – Primitiae juvenis miserae, (hans første ulykkelige Forsøg i at bruge Vaaben), Virg. Aen. 11, 156; primitias quasdam et quasi libamenta ingenuarum artium dedimus, Gell. N. A. epil.

*prīmĭtīvus, 3, ligesom frgd.: som er den første i sit Slags; – ∾ flores: de første Blomster, Colum.; men ∾ verba, Stammeverber, Priscian., f. und. primigenius; o. — prīmĭtus, adv.: først, første Gang;

(forel. o. „poet."); - primitus quom exit vitis, (det første Stud deraf), Varro; — not.: for Verfets Skyld findes ogs. primitu el. primitu', s. primitus, Catull. 19, 11; — [primus].

prīmo, adv.: først, s. und. primus. — prīmŏgĕnĭtālis, e: den først opstaaede, den oprindelige, Tertull.; af — prīmŏgĕnitus, 3, [primus]: først født el. baaren, vitulus, Pallad., porci, Plin. 11, 95; — not.: sild. o. eccl., ∾ filius, Lactant. — prīmōpīlus, s. und. primipilus. — prīmoplastus, i, m., [primus, πλαστός]: den Førstestabte, Prudent.

prīmordiālis, e: allerførst el. oprindelig, lex, Tertull.; — ds. adv. prīmordiāliter: oprindeligen, Claud. Mamert.; af — prīmordium, i, n., [primus, ordior]: den første Begyndelse; ogs. alm. Begyndelse, Ophav, Oprindelse; - a primordio urbis, Liv. praef.; a primordio sui, Tac. Hist. 3, 34, (om Byen Cremona); cf. id. Ann. 1, 7; - oftest in pl.; primordia rerum, Cic., mundi, Ovid., (deres Ophav); A Jove Musarum primordia, Cic. (poët.) Leg. 2, 3; - primordia dicendi, Quintil.; ∾ veterum vocum, Pers. 6, 3; — not.: m. Tmesis og Inversion, Lucr. 4, 32: Quove modo distracta rediret (animi natura) in ordia prima, (s. in primordia); ds. — prīmordius, 3: oprindelig; - avitus color primordii seminis, Colum.; inc., (al. primordiis seminum).

prīmōris, e, [primus]; I) „egentl."; A) i Tiden: den el. det første; - primoribus imbribus evocata (herba), Varro; ∾ dentes, (som først komme frem), Plin. 7, 15; in primore pueritia, Gell.; primore aspectu, id.; — B) i Rummet: den el. det forreste; - Sic hoc digitulis duobus sumebas primoribus (med de tvende Fingerspidser)? Plaut. Bacch. 4, 4, 21; men „alleg.": quae isti non primoribus quidem labris attigissent, Cic. d. Or. 1, 19; nasi primoris acumen, (Næsetippen), Lucr. 6, 1191; usque in primores manus et prope in digitos etc., Gell. 7, 12; in primore libro, (i Bogens Begyndelse), id. 1, 18; primori in acie versari, Tac. Hist. 3, 21; — II) „overf.": den første i Rang el. Anseelse; - primore juventute conscripta, Liv. 24, 20; ∾ feminae, Tac. Ann. 2, 29; men ∾ venti, (Hovedvindene), Gell. 2, 22; — b) subst. primores, um, m.: de Fornemste; vid. Hor. Sat. 2, 1, 69; ligel. civitatum primores atque optimates, Colum.; cf. Tac. Ann. 13, 30.

prīmōtinus (el. primoticus), 3, [primus]: først opstaaen el. vorden, (opp. serotinus); - ∾ duracina, Apic. — prīmŭlum, adv., s. und. flgd. — prīmŭlus, 3, dem. af primus: først el. tidligst; (forel.); - Primulo diluculo abivisti ad legiones, Plaut. Amph. 2, 2, 105; — b) ds. neutr. primulum, som adv.: først; (forel.); - vid. Plaut. Men. 5, 5, 18, o. Ter. Ad. 3, 1, 2. — prīmum, adv., s. und. flgd.

prīmus, 3, superl., [af d. forældr. pris, hvf. ogs. prior, pridem, etc.]; I) „egentl.": den el. det første el. allerførste; A) i Ordenen; - Aesculapiorum primus, Apollinis (filius; secundus etc.), Cic. N. D. 3, 22; Primus sentio mala nostra, etc., Ter. Ad. 4, 2, 7; men verum primum, verum igitur extremum, Cic. Off. 3, 6; primae litterae monent etc., proximae etc., id. Att. 9, 6; - primus inter homines nobilissimos etc., (var den første iblandt dem, som osv.), id. Sest. 3; ligel. primi ex omnibus etc., id. Fin. 4, 7; ligel. primus Graeciae etc., (var den første Græker, som osv.), Nep. Alcib. 7; men Ovid. Her. 17, 105: Si te vidissem, primus de mille fuisses; - ds. in primis: iblandt de første; leonem primus aut in primis ferire, Sall. Jug. 6; cf. id. Catil. 60, ogs. Nep. Epam. 10, o. id. Paus. 5; — B) „bes." i Rummet og i Tiden: den el. det forreste, den el. det første; - te in prima provincia velle esse, (i den forreste Del deraf), Cic. Fam. 3, 6; cf. Virg. Aen. 1, 541: Bella cient, primaque vetant consistere terra; ∾ digitus, Catull.; ∾ dentes, Plin.; ∾ lingua, (Tungespidsen; opp. intima lingua), id. 11, 65; - ∾ sol, (i. e. sol oriens), Virg.; ∾ luna, (i. e. primus dies lunae), Plin.; - primo quoque tempore: snarest muligt, Cic. Fam. 13, 57; cf. Liv. 3, 54, oftere; primo quoque die, Cic. Phil. 8, 11; ligel. me tibi primum quidque concedentem, (hvadsomhelst, uden Forskiel), id. Acad. 2, 16; cf. id. Fin. 2, 32; — b) ogs. subst., prima, orum, n.: det Første, Begyndelsen; - si prima (belli) satis prospera fuissent, Liv. 8, 3; men Lucr. 4, 187: e primis facta minutis, (af de første Elementer); men prima consiliorum (s. prima consilia), Tac. Hist. 2, 11; - hertil mærkes ogs. de adverbiale Dictioner; a primo: forfra, i Begyndelsen; vid. Ter. Phorm. 4, 2, 14, o. Cic. Orat. 8; - ligel. in primo: forud el. fortil; vid. Sall. Jug. 71, o. Cic. Orat. 64; — II) „fig.": den el. det første i Rang el. Værd; fortrinligst el. ypperst el. bedst i sit Slags; - genere et nobilitate et pecunia non modo sui municipii, verum etiam ejus vicinitatis facile primus, Cic. R. Am. 6; cf. Hor. Ep. 1, 20, 23, ogs. Virg. Aen. 9, 785, o. Caes. B. C. 1, 35; - ogs. ud. gen.; a Lysone ··· homine primo etc., Cic. Verr. 4, 17; quia sum apud te primus, Ter. Eun. 1, 2, 10; suavia ··· prima habere, (holde Nydelsen for det Ypperste), id. Heaut. 5, 2, 9; cf. Sall. Catil. 3; — bb) hertil mærkes; a) primas partes el. absol. primas (sc. partes) agere: at spille Hovedrollen, at udmærke sig fortrinligen; - primas partes qui aget, etc., Ter. Phorm. prol. 27; men primas in causis agebat Hortensius, (var den ypperste Retstaler), Cic. Brut. 90; - primas ferre, (gaae af med Prisen), id. ibd. 47; - primas dare actioni, (indromme Actionen den første Plads, sætte den overst), id. d. Or. 3, 56; men amoris erga me ··· primas tibi defero, id. Att. 1, 17; — b) den adverbiale Diction cum primis, o. in primis, (ogs. i et Ord, imprimis): iblandt de første, d. e. besynderligen el. fortrinligen; - homo domi suae cum primis locuples et honestus, Cic. Verr. 2, 28; cf. id. Div. 1, 32; ligel. vir magnus in primis, id.; cf. Nep. Att. 13; quum etc., imprimis nobis sermo de te fuit, Cic.; cf. id. d. Or. 3, 5, ogs. id. ibd. 1, 40; — III) endnu er at tilføie; A) primo, som adv.: først, for det Første; - aedes primo ruere rebamur tuas, Plaut. Amph. 5, 1, 43; cf. Nep. Dat. 3; - oftest m. flgd. dein, post, postea, mox, denique, nunc, etc.; primo pecuniae, dein imperii cupido crevit, Sall. Catil. 10; primo quinque naves habuit, postea etc., postremo etc., Liv. 26, 39; men primo ··· mox etc., id. 1, 50; men primo ··· denique, Sall. Jug. 119; men Ter. Hec. 4, 4, 91: Neque illi credebam primo, nunc verum palam est; men Cic. Fin. 4, 7: ita re simpliciter primo collocata, reliqua etc.; — B) primum, som adv.: først, for det Første; - i Optællinger m. flgd. deinde, tum, etc.; - primum docent, esse deos, deinde quales sint, tum etc., postremo etc., Cic. N. D. 2, 1; cf. id. Div. 2, 56, o. id. d. Or. 1, 31; - ogs. m. d. forstærkende omnium: allerførst; primum omnium ego ipse vigilo, assum etc., Cic. Catil. 2, 9; cf. id. Verr. 1, 11, o. Liv. 3, 55; ogs. m. quam; ut quam primum iter faceret Genabum Carnutum, Caes. B. G. 7, 11; cf. Cic. Fam. 2, 6, o. Plaut. Trin. 1, 2, 4; - primum m. ut, ubi, simulac, nunc, quum: saasnart som; - ut primum potestas data est etc., Cic. Fam. 10, 13; ubi primum potuit, istum reliquit, id. Verr. 2, 20; simulac primum niti possunt, id. N. D. 2, 48; s. ogs. Ter. Andr. 5, 4, 33: post illa nunc primum audio, Quid illo factum sit; ogs. Cic. Verr. 2, 23: tum affuerat, quum primum dati sunt judices; men tunc primum, Caes. B. G. 7, 11; - endel. ogs. forel. m. d. enclitiske dum, (hvf. ogs. i et Ord primumdum), vid. Plaut. Mil. gl. 2, 3, 26, o. id. Trin. 1, 2, 61.

princeps, ĭpis, adj. o. subst., [primus, capio]; I) „egentl.": den el. det første i Ordenen; den Første el. Forreste; - princeps in proelium ibat, ultimus conserto proelio excedebat, Liv. 21, 4; cf. Caes. B. G. 1, 12; men princeps Horatius ibat, (drog foran), Liv. 1, 26; men princeps ex omnibus ausus est poscere,

Cic. d. Or. 3, 32; - men princeps fuit ad conatum exercitus comparandi, id. Phil. 10, 11; men principes pecuniae pollicendae, (de første bertil), id. ibd. 7, 9; princeps in agendo, id. Div. in Caecil. 15; men principes se ex omnibus bellum facturos, Caes. B. G. 7, 2; cf. Cic. Verr. 2, 1: omnium exterarum nationum princeps Sicilia se ad amicitiam populi R. applicuit; — II) „overf."; A) „alm.": den Første el. Ypperste el. Fortrinligste; - quales in re publica principes essent, tales reliquos solere esse cives, Cic. Fam. 1, 9; cf. Hor. Ep. 1, 17, 35; men quasdam principes feminas etc., Plin. 8, 50; - princeps senatus, (den øverste paa Senatorernes Liste), Liv. 34, 44; ∾ juventutis, (som udmærker sig iblandt Ridderstanden), vid. Cic. Vatin. 10; - under Keiserne er derim. ∾ juventutis: en Titel for Prinserne, Tac. Ann. 1, 3; - longe omnium, qui scripserunt, aut locuti sunt, princeps gravitate Plato, Cic. Orat. 19; Eudoxus in astrologia facile princeps, id. Div. 2, 42; — B) „bef."; 1) Ophavsmand, Stifter, Anfører; - quum ··· ipsum principem architectumque sceleris absolveret, Cic. Cluent. 22; cf. id. d. Or. 3, 17: eorum omnium hic dux est atque princeps; men qui hujus consilii principes fuissent, (Ophavsmændene dertil), Caes. B. G. 2, 14; cf. id. ibd. 5, 52; men Liv. 8, 21, ere principes sententiarum consulares: der først sporges om deres Mening el. Votum; - ogs. Stamfader el. Stamherre; hinc etc., genus a quo principe nostrum, Virg. Aen. 3, 167; — 2) Formand el. Opsynsmand; (for- o. efterel.); saal. om en Avlskarl el. Forvalter (villicus); ogs. om en magister pecoris, Varr. R. R. 1, 2; men magistri et principes officiorum, (visse Embedsmænd under Keiserne), Lamprid. Al. Sever. 32; — 3) „poet." o. efteraug. f. Fyrste el. Regent; - Hic ames dici pater atque princeps, Hor. Od. 1, 2, 50; cf. Tac. Ann. 1, 1; men non oportere ··· quemquam a sermone principis tristem discedere, vid. Suet. Tit. 8; cf. Ovid. Pont. 1, 2, 123; — 4) endel. ere principes i Krigs-sproget: den anden Slagorden, (imellem hastati o. triarii), Liv. 8, 8, Varr. L. L. 5, 16, Veget.

princĭpālis, e, [princeps]; I) „alm.": den el. det første el. oprindelige; - principalibus causis definitum et constitutum etc., Cic. Fat. 5; tropus est sermo a naturali et principali significatione translatus ad aliam, etc., vid. Quintil. 9, 1, 4; — II) „bef."; A) den el. det første el. fortrinligste el. ypperste i sit Slags; ∾ viri, Appul.; - oftest om Ting og Begreber; ∾ genera gemmarum, Plin.; principalia aquatilium, id.; causarum aliae sunt perfectae et principales, aliae adjuvantes et proximae, Cic. Fat. 18; ∾ quaestio, Quintil.; men principale fuit, (det var en Hovedsag), c. inf., Plin. 18, 5; — 2) i Statssproget o. efteraugustisk: hørende til Regenten el. Keiseren, keiserlig; - ∾ curae, Plin. Pan., copiae, ibd.; cf. Vellej. 2, 56; ∾ matrimonium, Tac. Hist. 1, 22; ∾ fortuna, id., majestas, Suet.; cf. id. Calig. 39; — B) i Krigs-sproget: hørende til principes el. til den anden Slag-orden; - ∾ gesta (de denne Troppeart vedkommende Forhandlinger), Cod. Theod.; — 2) bf. ogs. hørende til principia i Leiren; vid. Paul. ex Fest. p. 221, (Müll.); porta principalis dextra, Liv. 4, 19; manipulos legionum principali via inducit, id. 10, 33.

princĭpālĭtas, atis, f.: Fortrinlighed; (efterel. Ord); - ∾ animae, Tertull.; o. — princĭpālĭter, adv.; I) „alm.": fortrinligen, fornemmeligen, Solin. 27; ∾ negotium gerere, Digest.; — II) „bef.": fyrsteligen el. keiserligen; - ∾ dolere ··· gaudere, Senec. Polyb. 36; mores juventutis quam principaliter formas! Plin. Pan. 47.

princĭpātus, us, m., [princeps]; I) „alm.": den første el. øverste Plads, Fortrinlighed el. Ypperlighed, odl.: - omnem naturam ··· habere aliquem in se principatum, ut in homine mentem, etc., Cic. N. D. 2, 11; Gallia hujus belli propulsandi principatum tenet, id. Phil. 12, 4; sol astrorum obtinet principatum, id. N. D. 2, 19; principatum in oleo Italia obtinet, Plin.; — II) „bef."; A) den høieste Magt i Staten el. i Hæren; - Cassio mea sententia principatum et dominatum dari, Cic. Phil. 11, 14; cf. Caes. B. G. 6, 7; — 2) bf. ogs. Herredømme, Regering; - toto principatu suo, (i hans hele Regeringstid), Plin. 7, 6; Nerva res olim dissociabiles miscuit, principatum et libertatem, Tac. Agr. 3; — B) Begyndelse, Ophav; - an mundus ab aliquo temporis principio ortus est? Cic. Univ. 2.

*princĭpĭālis, e: hørende til en Begyndelse, oprindelig; - ∾ aliquod tempus (coeli et terrae), Lucr. 5, 247; cf. id. 2, 423; o. — princĭpĭo, are, v. n.: begynder at tale, begynder, Augustin.; — [af flgd.].

*princĭpĭum, i, n.; I) „alm.": Begyndelse, Ophav, Oprindelse; - origo principii nulla est ··· nulla ex re alia nosci potest, Cic. Tusc. 1, 23; quid est, cujus principium aliquod sit, nihil sit extremum? id. N. D. 1, 8; nec principium nec finem habere, id.; cf. id. Coel. 23; - stetisse (eam) apud principium pontis etc., Tac. Ann. 1, 69; apud principium agri Batavi, id. ibd. 2, 6; principio anni, Liv. 3, 22; - exalbescere in principiis dicendi, Cic.; cf. id. Vatin. 6; men principium tanti facinoris capessivere, Tac. Ann. 15, 49; — b) som adv. heder principio, ogs. a principio, in principio: først, oprindeligen; for det første, odl.; - principio generi animantium a natura tributum est, ut etc., Cic. Off. 1, 4; dixeram a principio ··· ut etc., id. Brut. 42; ligel. in principio, id. d. Or. 1, 48; men Principio atque etc.: saasnart som, Plaut. Merc. prol. 40; — II) „bef."; A) principia, orum, m.: Begyndelsesgrunde, Elementer, Grundvold el. Grundlag; - ∾ rerum, ex quibus omnia constant, (Elementer, Grundstof), Cic. Acad. 2, 1; nunc principia juris videamus, id. Leg. 1, 6; cf. id. Off. 3, 12; - men in sing.: id autem est principium urbis, et quasi seminarium rei publicae, id. ibd. 1, 17; — B) der giør Begyndelsen, navnl. som først afgiver sin Stemme; vid. Liv. 9, 38: quod Faucia curia fuit principium, etc.; — 2) bf. „poet.": Ophavsmand, Stamfader; - Graecia principium moris fuit, Ovid. Fast. 2, 37; mihi Belus avorum Principium, Sil. 15, 748; — C) i Krigssproget o. in pl.; 1) den forreste Linie, Fronten; - in quos (clivos) post principia ··· tutus receptus fuit, Liv. 2, 65; equites ··· post principia collocat, id. 3, 22; cf. Sall. Jug. 54, o. Tac. Hist. 2, 43; — 2) offenlig Plads i Leiren, hvor Hovedqvarteret var med Feltherrens, Legaternes og Tribunernes Telte, ogs. Hærens Faner; ogs. holdtes her Taler og Beraadslagninger; - jura reddere in principiis, Liv. 28, 24; nec in circulis modo ···, sed jam in principiis ac praetorio etc., id. 7, 12; cf. Nep. Eum. 7, o. Tac. Hist. 3, 13; — D) Fortrin el. Forrang el. den første Plads; - principium ergo culmenque omnium rerum pretii margaritae tenent, Plin. 9, 54; — 2) efterel. ogs., ligesom ἀρχή: Herredømmet, Tertull.; o. — princĭpor, ari, v. dep. n.: at herske; (efterel. Ord); - ∾ in nationes, Lactant., principibus, Sidon.; - ogs. „overf.": sanguis in nostro corpore plus ceteris humoribus principatur, Augustin.; — [princeps].

prĭor, prius, oris, compar., [af inus. pris, hvf. ogs. superl. primus, ogs. adv. pridem, etc.]; I) „egenl.": som er for el. tidligere el. forud el. foran; - me aedilem priorem, praetorem primum populus R. faciebat, Cic. Pis. 1; men id. Brut. 21: etsi utrique primas (sc. partes), priores tamen lubenter Laelio deferunt; men qui prior has angustias occupaverit, etc., Caes. B. C. 1, 66; cf. id. ibd. 82, ogs. Virg. Ecl. 5, 10: Incipe, Mopse, prior; men Ter. Phorm. 3, 2, 48: Utar mea lege, ut sit potior, prior ad dandum qui est; - priore aestate, Cic. Fam. 1, 9; priore loco causam dicere, id. Quint. 7; prioribus comitiis, id.; prior Dionysius,

Nep. Dion. 1; prius vinum, (fra forrige Aar), Plin.; - prioribus pedibus terram contingere, (med Forbenene), Nep. Eum. 5; a priori parte capitis, (opp. ab aversa), Plin. 11, 47; — not.: archaistisk ogs. in neutr. prior (f. prius), Valer. Antias o. Quadrig. ap. Priscian.; — B) „poet." o. efteraug., priores, um, m., som subst.: Forfædrene, Virg. Aen. 3, 693; priores nostri, Plin. Ep.; more priorum, Ovid.; cf. Phaedr. 4, 19; — II) „overf.": fortrinligere, vigtigere, bedre, odl.; - Nunc et qui color est puniceae flore prior rosae, etc., Hor. Od. 4, 10, 4; men Ovid. Her. 18, 69: A Veneris facie non est prior ulla tuaque; men bellante prior, Hor. carm. saec. 51; ut nemo ··· haberetur prior (ansaaes for at overgaae ham), Liv. 27, 8; prior aetate et sapientia, Sall. Jug. 10; cf. id. ibd. 101; men Vell. 2, 52: neque prius neque antiquius quicquam habuit, quam etc.; — III) hertil er endnu at mærke adv. prius: før, tidligere; - quem fuit aequius, ut prius introieram in vitam, sic prius exire de vita, Cic. Lael. 4; oppidum Formiae Hormiae prius olim dictum, Plin. 3, 9; — 2) m. flgd. quam: før end, (ogs. i et Ord: priusquam); - prius quam lucet, assunt, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 115; Prius quam loqui coepisti, Cic. Vatin. 2; cf. id. Phil. 2, 1; men Caes. B. G. 1, 53: neque prius fugere destiterunt, quam etc.; - kan ogs. hede: før, hellere, snarere; saal. prius ··· quam etc., Cic. Tusc. 5, 27; cf. Caes. B. C. 3, 1, ogs. Cic. Lig. 12; - „poet." ogs. i omvendt Orden: quam prius (f. prius quam); - saal. Propert. 2, 14, 12: Quam prius etc. — B) „alm." o. „poet.": engang, fordum, tidligere; - Otium et reges prius et beatas Perdidit urbes, Catull. 51; ligel. id. 4, 25: Sed haec prius fuere; cf. Hor. Od. 2, 4, 2.

priōrātus, us, m., [prior]: den første Plads, Fortrin for et andet; - pro prioratu exciti (animi), Tertull. — priorsum, (-us), adv., [af inus. pris o. versus]: fremad, (opp. retrorsum), Macrob. Sat. 7, 9, o. Claud. Mamert. d. stat. anim. 1, 18.

prisce, adv. af priscus: paa gammel Viis, d. e. alvorligen, strængt; - severe et graviter et prisce (agere cum aliquo: om Taleren), Cic. Coel. 14. — Prisciānus, i, m.; I) berømt Grammatiker, der und. K. Justinianus skrev: de Arte Grammatica libros XVIII; — II) Theodorus Priscianus: en Læge, der und. K. Gratianus skrev: Medicinae libros quatuor.

1. priscus, 3, [af inus. pris, hvf. prior, pridem, etc.]; I) „egentl."; A) „alm.": hørende til Oldtiden el. Forverdenen, ældgammel, ἀρχαῖος; (derim. antiquus: gammel i sit Slags; pristinus: som har ophørt at være); - veteribus et priscis, ut ajunt, viris, qui se progeniem deorum esse dicebant, Cic. Univ. 11; cf. id. Tusc. 1, 12; in priscis Graecorum litteris, (i deres Oldskrifter), id.; cf. id. Div. 2, 41, ogs. id. d. Or. 3, 11: quod loquitur, priscum visum iri, si plane fuerit rusticanum; ∾ verba, id. Brut. 21; verborum prisca vetustas, id. d. Or. 1, 43; cf. Ovid. Pont. 3, 1, 115; - ∾ more, Ovid., ritu, Plin.; Prisca juvent alios, etc., Ovid. A. A. 3, 121; - ofte ogs. m. Bibegreb af de Oldtiden tillagte Fortrin; ∾ mores revocare, Liv.; ∾ castimoniae virgo, Tac.; ∾ virtute agere, id. Ann. 6, 32; ∾ pudor, Hor.; men ∾ aurum, (d. e. Guldalderen), id. Od. 4, 2, 39; — II) „poet. overf."; A) forrige el. tidligere; - Quid, si prisca redit Venus? Hor. Od. 3, 9, 17; Pauca tamen suberunt priscae vestigia fraudis, Virg. Ecl. 4, 31; men ∾ nomen, Ovid. Met. 14, 850; — B) gammeldags, stræng, barsk; - Saeva quod horrebas prisci praecepta parentis, Catull. 64, 159; Ah, pereat, cui sunt prisca supercilia (i. e. tristia)! Virg. Cop. 34. — 2. Priscus, i, m.: romersk Tilnavn; vid. Paul. ex Fest., p. 226, (Müll.).

prisma, ătis, n., πρίσμα: Prismaet, som stereometrisk Figur, Capella. — prista, ae, m., πρίστης: Savskærer, Brændehugger; vid. Plin. 34, 19. — 1. pristīnus, 3, [af inus. pris, hvf. ogs. priscus, prior, etc.]; I) „alm.": gammel, fordums, forhenværende el. tidligere; - ∾ dignitatem et gloriam consequi, Cic.; ∾ morem judiciorum requirere, id. Mil. 1; ∾ animum erga populum R. conservare, Liv. 31, 2; pro pristina amicitia, Nep. Eum. 4; ∾ consuetudine, Caes.; in pristinum statum redire, id. B. G. 7, 54; - ogs. absol., in pristinum restituere, Nep. Timol. 1, (indsætte i den forrige Forfatning); — II) „overf."; A) den forrige el. næstforegaaende; - ∾ diei perfidia incitati (ved Gaarsdagens Troløshed), Caes. B. G. 4, 14; ∾ noctis somnium, Suet. Aug. 94; — B) ligesom priscus: gammeldags, gammel; - En mehercule in vobis resident pristini mores, Plaut. Truc. prol. 7; ∾ nomen possidere, Colum. 5, 1. — 2. pristinus, 3, sidus: Stjernebilledet Hvalfisken, Colum. 11, 2; af — pristis, f. und. pistrix. — prĭus o. priusquam, f. und. prior.

prīvantĭa, ium, n., f. und. privo. — prīvātim, adv. af privatus; I) „alm.": uden Hensyn til det Offenlige, for sig selv, privat; (opp. publice); - ∾ gerere aliquid, (opp. capessere remp.), Cic. Fin. 5, 20; publice privatimque petere gratiam amicitiamque alicujus, Caes. B. G. 5, 53; ∾ mandare (i en Privatsag), Cic. R. Am. 39; privatim degeneres, in publicum exitiosi, Tac. Ann. 11, 17; cf. Sall. Catil. 11; — II) „overf."; A) affondret el. særskilt, for sig selv; - de iis privatim volumen condidit, Plin. 6, 20; cf. Quintil. 8, 2, 5; — B) ligesom domi: hjemme, (opp. in foro); vid. Liv. 23, 7. — *prīvātĭo, onis, f.: Affondring, Befrielse derfra; - ∾ doloris: at være fri for Smerte, Cic. Fin. 2, 9; cf. id. ibd. 1, 11; ∾ culpae, Gell. 2, 6; o. — prīvātīvus, 3: som betegner en Berovelse; bs. i Grammatiken: benegtende el. nægtende; - „ne" particula privativa est, Gell. 13, 22; cf. id. 5, 12; — [privo]. — prīvāto, abl. som adv., f. und. flgd. — prīvātus, 3, partic. o. adj. af privo.

Prīvernas, atis, f. und. flgd. — Prīvernum, i, n.: By i Latium, (hod. Piperno); vid. Liv. 8, 1 o. 20, ogs. Virg. Aen. 11, 540; — B) bs. Prīvernas, atis, adj.: privernisk, ager, Cic., fundus, id., bellum, Liv., vina, Plin.; - men absol., in Privernati (sc. praedio: paa et Landgods i det Privernisfe), Cic. Cluent. 51; — b) subst., Privernātes, ium, m.: Indvaanerne af Byen Pr.; - qui Privernatium causam oppugnabant, Liv. 8, 21.

privigna, ae, f. und. flgd. — prīvignus, i, m., [f. privigenus, af privus o. gigno; oprdl.: som danner en egen el. særskilt Slægt]: en Stifson, Cic. Cluent. 66, o. id. Qu. Fr. 3, 3; — privigna, ae, f.: Stifdatter, id. Att. 13, 20; - pl. privigni, orum, m.: Stifbørn, Digest.; cf. Hor. Od. 3, 21, 18.

prīvĭlēgĭārĭus, i, m.: som har et Privilegium el. en Forret, Digest.; af — prīvĭlēgĭum, i, n., [privus, lex]: Lov for el. Lov angaaende enkelte Personer; - in privos homines leges ferri noluerunt, id est enim privilegium, Cic. Leg. 3, 19; cf. id. Sest. 30, o. id. Parad. 4, 2, ogs. id. Senect. 11; — II) efteraug.: den til enkelt Mands Gunst givne Forordning, Privilegium; vid. Plin. Ep. 10, 56, o. Senec. Benef. 3, 11; privilegium alicui eripere, Suet. Caes. 28.

prīvo, avi, atum, 1, v. a., [privus]; I) „alm.": berøver; a) c. abl.; - quum me aegritudo somno privaret, Cic. Att. 9, 10; ∾ se oculis, id., aliquem vita, id., patriam aspectu suo, id. Fam. 4, 9; — bb) forel. findes ogs. f. abl.; a) gen.; - quum me privasti tui (praesidii), Afran. ap. Non.; — b) acc.; - Quo tu res vis hanc privari pulchras, quas uti solet? Nov. ibd.; — II) befrier derfra, c. abl.; - ∾ aliquem exsilio, Cic., dolore, id.; cf. id. Agr. 1, 4; — III) hertil mærkes; A) af partic. privans, tis, er subst. prīvantĭa, ium, n.: det Berøvende (som Oversættelse af στερητικά), Cic. Top. 11; — B) partic. privatus, 3, som

adj.; I) „alm.": adskilt el. affondret fra det Offentlige, hørende til en Privatmand, privat, (opp. publicus el. communis); - privati ac separati agri apud eos nihil est, Caes. B. G. 4, 1; cf. Cic. Off. 1, 7, o. Hor. Od. 2, 15, 13; men de communi (af Interessentskabets Eiendom) quicquid poterat, ad se in privatam domum sevocabat, Cic. Quint. 3; cf. id. ibd. 4; - vir privatus, ogs. absol. privatus: Privatmand, (neml. i Modsætning af den, som beklæder et Embede); viro privato imperium extra ordinem dare, Cic. Phil. 11, 10; cf. id. Catil. 1, 1; men privatus, an cum potestate, id.; de privatis magistratibusve audiendis, id. Leg. 3, 19; vita privata et quieta, id.; - in privato, (i private Huse, opp. in publico, offenligen), vid. Liv. 39, 18; - in privatum vendere, (til Privatbrug), id. 40, 51; - endel. ex privato (tributum conferre: af Privatformuen), id. 30, 44; — B) „bes." o. efteraug.: som ikke hører til Keiseren el. til den keiserlige Familie; - privati hominis (i. e. Agricolae) nomen supra principis attolli, Tac. Agr. 39; ligel. summum fastigium privati hominis, (om det tredie Consulat), Plin. Ep. 2, 1; - ligel. ∾ spectacula, (som ikke gives af Keiseren), Suet. Ner. 21; — not.: sielden er abl. privato som adv.: hiemme; - privato nos tenuissemus, Liv. frgm. ap. Priscian.

prīvus, 3, [rimel. besl. m. πρίω, i. e. seco]; I) oprdl.: enkelt el. særskilt, (men i denne Bemærkelse alene hos Lucr.); - Inque dies privos aborisci quaeque creata, id. 5, 732; cf. ibd. 275, ogs. id. 4, 570; — II) „overf.": hver el. hvert; vid. Lucr. 4, 261; - saal. ogs. Liv. 30, 43, i Inddelinger: ut privos lapides silices ··· secum ferrent, (hver en); — B) eiendommelig, egen, besynderlig; - aeque Nauseat ac locuples, quem ducit priva triremis, Hor. Ep. 1, 1, 92; cf. id. Sat. 2, 5, 11; men Liv. 7, 37: milites singulis bobus binisque privis tunicis donati; men privis vocibus (dicere res), Gell. 11, 16.

1. prō, adv. o. praepos., [oprdl. neutral Dativform f. proi, f. ogs. prae s. 1.; ogs. besl. m. Grækernes πρό]; oprdl. foran el. for; df. „overf.": for, istedetfor; — I) som adv., men alene „overf." o. i de comparative Forbindelser: pro quam o. pro ut (ogs. prout), ligesom prae quam o. prae ut: i Forhold dertil, saaledes som; - Nec satis est, pro quam largos exaestuat aestus, (strækker ikke til i Forhold til el. formedelst dens stærke Udstrømning), Lucr. 2, 1136; - tuas literas, prout res postulat, exspecto, Cic. Att. 11, 6; cf. id. Verr. 2, 34, ogs. Liv. 38, 40 o. 50; - ogs. som Correlat til ita; ejusque rationem ··· ita haberi, prout haberi lege liceret, si etc., Cic. Phil. 5, 17; ligel. id. Phil. 5, 10: prout nives satiaverint, ita Nilum crescere; — II) som praepos. c. abl.; A) „egenl." o. localt; - sedens pro aede Castoris, Cic. Phil. 3, 11; cf. id. Mil. 1; pro foribus astantem, Suet. Oth. 3; castra pro moenibus locata, Liv.; cf. Caes. B. G. 4, 32, o. Vell. 2, 19; - ligel. c. verbis motus; Caesar pro castris suas copias produxit, (frem foran Leiren), id. B. G. 1, 48; — 2) df. ogs. m. Bibegreb af et Standpunkt el. af en Væren paa Forsiden el. paa den forreste Kant af et Sted, da pro undert. ogs. kan hede: paa el. i; - hac re pro suggestu pronunciata, (paa Tribunen), Caes. B. G. 6, 3; ligel. pro tribunali quum aliquid ageretur, (paa Tribunalet), Cic. Fam. 3, 8; laudati pro concione omnes sunt, Liv. 38, 23; pro munimentis castelli manipulos explicat, (foran el. paa Voldene), Tac. Ann. 2, 80; stabat pro litore diversa acies, id. ibd. 14, 30; men mox velamenta et infulas pro muris ostentant, (paa el. fra Murene), id. Hist. 3, 31; cf. Sall. Jug. 67; - uti pro consilio imperatum erat, (i Raadet), id. ibd. 29; cf. Liv. 4, 26; men id. 39, 5: ne suas quidem simultates pro collegio exercere, boni exempli esse; — B) „overf."; 1) med Hensyn paa et Forsvar el. en Bistand, odl.: for, (opp. contra); - contra omnia dici oportere, et pro omnibus, Cic. Acad. 2, 18; cf. id. d. Or. 3, 20, o. Liv. 34, 8; convenit dimicare pro legibus, pro libertate, pro patria, Cic. Tusc. 4, 19; cf. id. d. Or. 2, 49, ogs. Hor. Od. 3, 2, 13, oftere; ligel. spondere levi pro paupere, id. A. P. 423; — 2) med Hensyn paa en Indtræden i en andens Sted el. paa en Omvexling af det ene med det andet: for, istedetfor, odl.; - ego ibo pro te (i dit Sted), si tibi non libet, Plaut.; cf. Ter. Andr. 1, 2, 29; men Cic. Leg. 2, 5: pro salutaribus (medicamentis) mortifera (conscribere); - navnl. ogs. om et Ords Omtydning med et andet; mutata (eo dico), in quibus pro verbo proprio subjicitur aliud, etc., vid. Cic. Orat. 27; cf. id. ibd. 45, ogs. Hor. Sat. 1, 3, 61, o. Suet. Caes. 70; — bb) hertil mærkes endnu; a) pro hos en Embedstitel, om en Vicarius el. Lieutenant i et Embede el. i en Commando; saal. pro consule, pro praetore, pro quaestore, pro magistro, (hyp. sild. i et Ord: proconsul, propraetor, etc.): Proconsul, Proprætor, osv.; - quum pro consule in Ciliciam proficiscens venissem Athenas, (som Proconsul el. Statholder), Cic. d. Or. 1, 18; cf. id. Phil. 13, 10, ogs. Liv. 35, 1; men operas in portu et scriptura Asiae pro magistro dare, (tiene derved som Generalforpagternes Fuldmægtig), Cic. Att. 11, 10; cf. id. Verr. 2, 70; s. ogs. und. proconsul, propraetor, etc.; — b) om en Holden el. Anseen derfor, om en Sammenligning dermed, odl.: for el. som el. ligesom, odl.; - hunc ··· Eduxi a parvulo, habui, amavi pro meo, (for el. som min egen), Ter. Ad. 1, 1, 22; Cato ille noster mihi unus est pro centum millibus, Cic. Att. 2, 5; men Siciliam nobis ··· pro aerario fuisse, id. Verr. 4, 2; de adventu Caesaris pro certo habebamus, (holdt det for vist, at osv.), Matius ap. Cic. Att. 9, 15, A; cf. Liv. 39, 49; ligel. Sall. Catil. 51: potest falsum aliquid pro vero credi; - i Sammenligninger hedder pro eo atque el. ac, ac si, quasi: saaledes som, ret ligesom, som om, som naar, odl.; postea quam etc., sane quam pro eo ac debui moleste tuli, (ganske som jeg burde), Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; pro eo ac si concessum sit, Cic.; pro eo est, atque si non adhibitus esset, Digest.; men pro eo, quod (derfor, at) etc.; vid. Cic. d. Or. 2, 18, o. Liv. 38, 49; — c) om en Værdi el. Betaling el. Løn, odl.: for, til Giengield for, odl.; - solvere (numos) pro vectura, Cic. Att. 1, 3; cf. Hor. Sat. 1, 2, 43; Ego pol te pro istis dictis et factis, scelus, Ulciscar, Ter. Eun. 5, 4, 19; cf. Suet. Aug. 57; — 3) endel. om et Forhold imellem tvende Gienstande: for, efter, ifølge, odl.; - laudare aliquem pro dignitate (overensstemmende dermed), Cic. R. Am. 12; reliqua tu pro tua prudentia considerabis, id. Fam. 4, 10; cf. id. ibd. 15, 15; minimam pro corpore vocem, (i Sammenligning dermed), Ovid. Met. 4, 412; men pro virili parte (efter bedste Evne), Cic. Sest. 66; men pro rata parte, ogs. pro rata: i Forhold dertil, s. und. ratus; pro se quisque: hver for sig, hver efter Evne, Cic. Off. 3, 14, o. Caes. B. G. 2, 25; - ogs. forbindes: pro eo, quantum etc., (i Forhold dertil), Cic. Fin. 4, 21; ligel. pro eo, quanti te facio, id. Fam. 3, 3; men pro eo, ut etc., Metell. ap. Cic. Verr. 3, 54; — not. a: i Sammensætninger betegner pro dels „egenl.": Stedforholdet fremad el. foran, odl., (procedo, procurro); dels „overf.": til Forsvar for, odl., (procuro, propugno); — not. b: d. oprdl. prō- (prōdeo) bliver ogs. undert. (m. Hensyn paa Græskens πρό) til prŏ, (prŏfiteor); dog prŏlogus (af πρόλογος).

2. prō, ogs. proh, interj., som Udraab i Forundring og Klage: o! ach! - pro Juppiter, Ter.; ogs. pro supreme Juppiter! id.; pro, dii immortales! Cic. Manil. 12; cf. Hor. Od. 3, 5, 7, ogs. Ovid. Her. 3, 98: At mea, pro, nullo pondere verba cadunt! — bb) ogs. at mærke; a) c. acc.; - pro deum atque hominum fidem, Ter., Cic. Tusc. 5, 16; hyp. elliptisk: pro deum immortalium! Ter. Phorm. 2, 3, 4; — b) c. gen.; - pro malae tractationis! Tertull.

prŏāgŏrus, i, m., προάγορος, (προήγ.): den høieste Øvrighed i nogle Byer paa Sicilien, Cic. Verr. 4,23 o. 29. — prŏ.āmĭta, ae, f., i. e. soror proavi, Digest. — prŏarche, es, f., προαρχή: en af de valentinske Æoner, Tertull. — prŏ.auctor, oris, m.: første Stamfader; vid. Suet. Claud. 24: Appium Caecum, generis sui proauctorem, etc. — prŏ.ăvĭa, ae, f.: Oldemoder, Suet. Calig. 10. — prŏavītus, 3, [proavus]: hørende til el. nedarvet fra Oldeforældrene el. Forfædrene; (poetisk Ord); - ∾ regna, Ovid. Met. 13, 416; ∾ rura, Stat. — prŏ.ăvuncŭlus, i, m., i. e. frater proaviae, Digest. — prŏ.ăvus, i, m.: Oldefader; - Pater, avus, proavus, abavus, atavus, tritavus, Plaut. Pers. 1, 2, 5; et proavus L. Murenae et avus praetores fuerunt, Cic. Mur. 7; — II) „overf.": en af Forfædrene; vid. Cic. Fam. 3, 11, o. Curt. 6, 11; - oftere in pl.: Forfædrene; - vestri proavi, Hor. A. P. 270; cf. Ovid. Am. 3, 15, 5, ogs. Stat. Theb. 10, 802.

*prŏba, ae, f.: Prøve, Ammian., Cod. Just.; o. — prŏbābĭlis, e; I) rimelig, antagelig, troelig; - Galbae disputationem sibi probabilem et prope veram videri, Cic. d. Or. 1, 56; ∾ conjectura, id.; ∾ mendacium, Liv. 40, 29; cf. Tac. Ann. 6, 14; — II) „overf.": antagelig, god, dygtig; A) om Personer; - ∾ orator, (opp. probatus), Cic. Brut. 76; men id. d. Or. 2, 36: jucundiorem et probabiliorem huic populo oratorem fore, qui etc.; — B) om Ting og om Begreber; - aqua maxime probabilis, Plin. 31, 23; rosa nec odore nec specie probabilis, id.; ∾ genus est orationis, si etc., Cic. Part. or. 6; cf. Liv. 2, 13; men ∾ mores, Colum.; - ogs. om Dyrene, id. 6, 1; — [probo].

*prŏbābĭlĭtas, atis, f.: Sandsynlighed, Rimelighed; - ne ··· umquam captiosa probabilitate fallamur, Cic. Fin. 3, 21; cf. id. Acad. 2, 24, o. id. Tusc. 5, 11; o. — prŏbābĭlĭter, adv.; I) sandsynligen, rimeligen, troværdigen; - ∾ rem exponere et aperte, Cic. Orat. 35; cf. id. d. Or. 2, 82; multa in eam partem probabiliter argumentatus, Liv. 33, 28; - compar., ∾ accusare, Cic. Inv. 2, 46; — II) „overf.": bifaldsværdigen, hæderligen el. dygtigen; vid. Vell. 2, 46; eleganter et probabiliter hoc dictum est, Gell. 9, 16; — [probabilis].

prŏbāmentum, i, n., [probo]: Prøvelse el. Prøve, Cod. Theod. — prŏbăta, orum, n., πρόβατα: Faar el. Faarehiorder, Plin. 7, 2; df. — prŏbătĭcus, 3, προβατικός; df. ∾ porta, Faareporten, (i Hierusalem), Hieronym. — *prŏbātĭo, onis, f.: Prøvelse, Besigtigelse, Undersøgelse, Mønstring; - ∾ athletarum, Cic., equitum, Val. Max.; men ∾ croci sinceri, si imposita manu crepat, Plin. 21, 17; — II) „overf."; A) Billigelse, Antagelse, navnl. af et Veiarbeide, Cic. Font. 4; — B) Beviisførelse el. Beviis; - vid. Quintil. 5, 10, 8; ogs. in pl., ∾ potentissimae, id.; ∾ oculorum: øiensynligt Beviis, Plin. 2, 2; — C) „bes." i Rhetoriken: den tredie Deel af Talen, ogs. confirmatio el. fides orationis, hvori neml. Taleren opstiller sine Beviser, Quintil. 3, 9, in.

prŏbătĭon, i, n., προβάτιον: en Benævnelse paa Værten arnoglossa, Appul. — *prŏbātīvus, 3: hørende til en Beviisførelse, Pseud. Quintil. Decl. 299; — prŏbātor, oris, m.: som billiger noget; - quid interest inter suasorem facti et probatorem? Cic. Phil. 2, 12; Ingenii certe, quo nos male sensimus usos, Artibus exceptis, saepe probator eras, Ovid. Pont. 2, 2, 105; cf. Cic. Caecin. 29; o. — prŏbātōrĭa, ae, f., (sc. epistola): skriftligt Vidnesbyrd (af Keiseren) om nogens Duelighed, Cod. Just.; — [probo]. — prŏbātus, 3, partic. o. adj. af probo.

prŏbe, adv. af probus: vel, rigtigen, fortrinligen; - Aedes ··· factae probe, examussim, Plaut. Most. 1, 2, 18; illud probe judicas, Cic. Att. 7, 3; ∾ scire, id. Fam. 2, 12; satis probe ornatus auxiliis (exercitus), id. ibd. 10; probe definitur a Stoicis fortitudo, id. Off. 1, 19; — II) „overf."; A) i Dialogen som Udtryk af Bifald: meget vel, odl.; - narras probe, (du bringer en god Tidende), Ter. Andr. 5, 6, 6; i Svar ogs. absol., Plaut. Mil. gl. 4, 4, 10: Ab se ut abeat; Acr. eu, probe, (det er fortræffeligt); men Ter. Ad. 3, 3, 64: D. hoc vitio datur; Syr. Probissume: fortræffeligt! — B) ligel. comisk og blot forstærkende: aldeles, ganske; - ∾ errare, Plaut., perire, id.; appotus probe, id.; nam tui similis est probe, (han er dig aldeles lig), Ter. Heaut. 5, 3, 18.

Prŏbĭānus, 3, s. und. 2. Probus. — *prŏbĭtas, atis, f.: Dygtighed, Retskaffenhed, Redelighed; - virtus, probitas, integritas ··· in candidato requiri solet, Cic. Planc. 25; cf. id. d. Or. 1, 26; spectatae probitatis femina, Tac.; - ogs. Beskedenhed; fallitque plerumque, quod probitas vocatur, quae est imbecillitas, Quintil. 6, 4, 11; o. — prŏbĭter, adv., forel. Biform af probe, Varr. ap. Non.; — [probus]. — prŏblēma, ătis, n., πρόβλημα: opstillet Opgave, Problem, Suet. Grammat. 4; Aristotelis libri sunt, qui problemata physica appellantur, vid. Gell. 19, 4; — not.: abl. problematis (f. -ibus), s. und. emblema.

prŏbo, avi, atum, 1, v. a., [probus]; I) „alm.": prøver el. undersøger, bedømmer el. bestemmer; - militem ··· probabat ··· tantum a viribus, Suet. Caes. 65; tus probatur candore, etc., Plin. 12, 32; ∾ denarios (prøve deres Ægthed), id.; — b) ogs. „ment.": tuo ex ingenio mores alienos probas, Plaut. Pers. 2, 2, 30; Vulgus amicitias utilitate probat, Ovid. Pont. 2, 3, 8; — II) „bes."; A) holder el. erkiender for god el. dygtig, billiger el. bifalder; - teque et istam rationem otii tui laudo vehementer et probo, Cic. Fam. 7, 1; men ∾ aliquid in aliquo (hos nogen), id. Fin. 2, 1; cf. Quintil. 10, 2, 2: omnis vitae ratio sic constat, ut, quae probamus in aliis, facere ipsi velimus; men Cic. Parad. prooem.: Cato ea sentit, quae non probantur in vulgus; — 2) df. ogs.: ved Undersøgelse at finde god el. dygtig, at erklære for god el. dygtig; - domum tuam et totam aedificationem perspexi et vehementer probavi, Cic. Fam. 5, 6; navnl. om Censorernes Antagelse af de paa offenlig Bekostning udførte Arbeider; vid. Liv. 4, 22, o. id. 45, 15; — B) fremstiller el. anbefaler som god el. dygtig; df. ogs. ∾ alicui aliquid, (overbevise nogen om en Sags Godhed); - libros oratorios ··· ut spero, tibi valde probabo, Cic. Att. 4, 14; ligel. nos nostram (causam) perfacile cuivis probaturos etc., id. Quint. 30; cf. id. Div. in Caecil. 22; - f. acc. findes ogs. de, id. Att. 16, 7: quibus de meo celeri reditu non probabam; - ∾ se alicui: at vinde nogens Bifald, Cic. Fin. 2, 25, o. id. Lig. 1; — C) gior troelig, beviser el. godtgiør; - his epistolis recitatis (abl.) ··· tantum te crimen probaturum putasti? Cic. Flacc. 37; men id. Verr. 1, 4: his ego judicibus (dat.) non probabo, m. acc. c. inf.? cf. Caes. B. G. 1, 3; men quod etsi difficile est probatu etc., vid. Cic. Tusc. 5, 1; men passivt, Ovid. Met. 2, 91: Et patrio pater esse metu probor, (min faderlige Frygt beviser, at jeg er din Fader); — III) partic. prŏbātus, 3, ogs. som adj.; A) „alm.": prøvet el. beviist, af prøvet Godhed, god el. dygtig i sit Slags; 1) om Personer; - ceterarum homines artium spectati et probati, Cic. Orat. 1, 27; cf. id. Top. 19; - superl., ∾ femina, id. Caecin. 4; — 2) om Ting og om Begreber; - probati argenti LX minae, Plaut.; rustici probatam experimento culturam in exemplum intuentur, Quintil. 10, 2, 2; probatissima statua, Plin.; — B) „overf.": antagen el. yndet el. behagelig; - ut nemo probatior primoribus patrum esset, Liv. 27, 8; quibus quum fuerit probatissimus hodieque sit, omnibus esse se probatum debet sperare, id. Planc. 11.

prŏbŏle, es, f., προβολή: Frembringelse, Tertull. — prŏboscis, ĭdis, f., προβοσκίς: Snabel el. Snude el. Tryne, odl.; - ∾ (ericii), Varro; -

navnl. ogſ. Elephantſnabel, Plin. 8, 7, o. Flor. 1, 18. — probrăchys, ўos, m., προβραχύς, (sc. πούς el. pes), Versfoden: ◡ – – – –, (rĕdūndāvērūnt), Diomed.

*prŏbrōse, adv.: paa en beſkæmmende Maade; – ∾ prostituere aliquam, Senec. Controv. 1, 2; ∾ objicere etc., Gell. 17, 21; o. — prŏbrōsĭtas, atis, f.: Skændſel, Forargelighed; – ∾ morum, Salvian.; af — prŏbrōsus, 3, [probrum]; 1) „alm.": beſkæmmende, ſkammelig; A) om Perſoner; – vita probrosus et opertus infamia, Tac. Ann. 3, 68; cf. Suet. Dom. 8: ∾ feminis lecticae usum ademit; – in superl., Claud. Mamert. grat. act. ad Jul.; — B) om Ting og om Begreber; – ∾ crimen, vid. Cic. Font. 12; natura saeva ac probrosa, Suet. Calig. 11; men ∾ carmina, (Smædedigte), Tac. Ann. 14, 48; ∾ sermones, id. ibd. 2, 50; men ∾ compellationes, Gell. 1, 5; men „poet.": ∾ ruinae, (i. e. clades ignominiosae), Hor. Od. 3, 5, 39.

probrum, i, n.; I) „egenl."; A) „alm.": beſkæmmende el. ærelos Handling el. Handlemaade; – quaecunque dici aut fingi queunt ignaviae luxuriaeque probra, Sall. Jug. 44; cf. id. Catil. 38, o. Cic. Verr. 3, 69; — B) „beſ.": utydſk Handling, Utugtighed, Ægteſkabsbrud, odl.; – Alcumenam insontem probri etc., Plaut.; probri insimulasti pudicissimam feminam, Cic. Phil. 2, 38; ſ. ogſ. Fest. p. 241, (Müll.); — II) „overſ."; A) „alm.": den af en ſyndſig Handling opſtaaende Beſkæmmelſe, Skam el. Skændſel, odl.; – quem censores probri gratia senatu moverant, Sall. Catil. 24; probro haberi (paupertatem: holdes for vanærende), ibd. 12; probro et crimini esse, (være beſkæmmende), Cic. R. Am. 17; cf. id. ibd. 24: cum probro et dedecore etc.; probrum castis inferre, id.; servili probro respersus, tamquam ··· furatus, Tac. Hist. 1, 48; — B) „beſ.": beſkæmmende el. krænkende Tale, Skældsord, odl.; – epistolas ··· plenas in me omnium probrorum, etc., Cic. Att. 11, 9; ligel. probris omnibus maledictisque vexare, id. Flacc. 20; probra dicere alicui, Ovid., jactare in aliquem, Liv.; cf. Tac. Ann. 11, 37, ofter; df. — probrus, 3: ſkændig, infam; – istiusmodi animalia spurca atque probra etc., Gell. 9, 2, (al. probrosa), inc.

prŏbus, 3, [rimel. at ſammenl. m. πρέπειν, i. e. decere]: god, dygtig, brugbar, flink, brav, odl.; – „beſ." ogſ.: moralſk god, retſkaffen el. redelig, ærlig, dydig, odl.; – frugi et probum esse, Plaut.; cf. id. Pseud. 1, 5, 23: Probum patrem esse oportet, qui gnatum suum Esse probiorem, quam ipsus fuerit, postulet; ∾ artifex, Ter.; Illic est ad istas res probus, quas quaeritas, Plaut. Poen. 3, 3, 67; — 2) „beſ.": kydſk, tugtig, dydig; – ∾ et modesta mulier, Ter. Ad. 5, 8, 7; Quamque adeo cives Thebani vero rumificant probam, id. Amph. 2, 2, 46; — B) om Ting og om Begreber; – curriculo affer Duas clavas ··· sed probas, Plaut. Rud. 3, 5, 19; ∾ argentum, id., o. ∾ numi, id., (god Mynt); ∾ merx, (god Vare), id.; ∾ navigium, Cic.; ∾ res, id. Orat. 51; ∾ ager, Colum., sapor, id.; – poëta peccat, quum probam orationem affingit improbo stultove sapientis, Cic. Orat. 22.

Prŏca, ae, m., ſ. und. Procas. — *prŏcācĭa, ae, f., ſtercl. Biform af flgd., Auson.; — prŏcācĭtas, atis, f.: Frækhed (i at fordre), Uforſkammethed; – a petendo petulantia, a procando, id est poscendo, procacitas nominata, Cic. d. Rep. 4, 6; procacitatem hominis manibus coërcere, Nep. Timol. 5; cf. Tac. Hist. 3, 11, o. Martial. 2, 41; – „overſ." ogſ. om Dyrene; ∾ galli gallinacei, Colum.; o. — prŏcācĭter, adv.: kaadt, overgivent, toilesløſt, ortus sermo, Curt. 8, 1; – compar., ∾ flagitare stipendium, quam ex modestia militari, Liv. 28, 24; cf. Tac. Ann. 5, 4; superl.: qui procacissime patris tui memoriae illudunt, Curt. l. c.; — [procax].

Prŏcas, (Proca), ae, m.: Konge i Alba, Fader til Numitor og Amulius; vid. Liv. 1, 3, o. Ovid. Fast. 4, 52, ogſ. id. Met. 14, 622; – heder Trojanae gloria gentis, ſom nedſtammende fra Trojaneren Æneas, Virg. Aen. 6, 767.

*prŏcātĭo, onis, f.: Fordring paa Ægteſkab, Frieri, Appul.; o. — prŏcax, ācis, adj.; I) om Perſoner: fræk, kaad, ſkamløs; – (leno) Procax, rapax, trahax, Plaut. Pers. 3, 3, 6; cf. Ter. Heaut. 2, 1, 15; ſaal. ogſ. Cic. Coel. 20: non solum meretrix, sed etiam procax; te non esse procacem in lacessendo, id. Fam. 7, 13; ut quisque animo ignavus, ore procax, Tac. Hist. 2, 23; procax ingenio, id., moribus, id.; ogſ. c. gen.: procax otii, id. Ann. 13, 46; — B) om Ting og om Begreber: fræk, overdreven, uregelmæſſig, odl.; – procaces manus, (ſom rapſe efter Alt), Plin. 22, 7; ∾ sermo, Sall., libertas, Phaedr.; procacibus scriptis (diffamare aliquem), Tac. Ann. 1, 72; – compar., ∾ nequitiae, Martial. 5, 2; superl., ∾ lixarum ingenia, Tac. Hist. 2, 87; – ogſ. er at mærke Plin. 14, 3, om Vinrankerne: per ramos procacibus brachiis scandentes (vites); – endel. „poet.": ∾ austris, Virg. Aen. 1, 536.

prō.cēdo, cessi, cessum, 3, v. n.; I) „egenl."; A) „alm.": at gaae el. drage el. komme frem el. fremad; – ∾ ad forum, Plaut.; Age tu illuc procede, bone vir! id. Capt. 5, 2, in.; – ogſ. om den Seilende; a portu ··· stadia CXX processimus, Cic. Fam. 16, 9; men Hirt. B. G. 8, 27: equitatus procedit ante agmen; — bb) navnl. ogſ.; a) i Krigsſproget: at rykke el. marſchere frem; – longiusque procedendum existimabat, Caes. B. C. 3, 34; men impers. pass.: qua temeritate in aciem processum est, Liv. 25, 21; cf. Caes. B. C. 1, 80; — b) om et Optog: at ſætte ſig i Bevægelſe, at ſkride frem; – funus interim Procedit, sequimur, Ter. Andr. 1, 1, 100; cf. Sil. 6, 444; — B) „beſ."; 1) at træde frem deraf, at komme frem el. tilſyne; – foribus processi foras, Plaut. Pseud. 2, 2, 12; ∾ castris, Virg. 12, 169, extra munitiones, Caes., in medium, Cic. Verr. 5, 36; e tabernaculo in solem, id.; in pedes procedere nascentem, contra naturam est, Plin. 7, 6; men ∾ obviam alicui: gaae nogen imode, Cic. Sest. 31; — 2) at træde frem el. at viſe ſig ſaa el. ſaa; – Caesar quo die primum cum purpurea veste processit, Cic. Div. 1, 52; men „alleg.": Nunc volo subducto gravior procedere vultu, Propert. 2, 8, 13; — II) „fig."; A) „alm." om enhver Fremſkriden el. Fremrykken, odl.; ſaal. 1) om Planter og Værter: at komme op, at voxe til; – ∾ longius (radices), Varro; plerumque germen de cicatrice procedit, etc., Colum. 4, 22; men gemma ··· sine dubio processura, Pallad.; — 2) om Localiteter: at rage frem; – ut fossa in binos pedes procedat, Plin. 17, 35; Lydia super Ioniam procedit (ſtrækker ſig), id. 5, 30; ogſ. ∾ promontorium contra Peloponnesum, id. 4, 3; — 3) om Tiden: at ſkride frem, at hengaae el. forløbe, odl.; – ubi plerumque noctis processit, Sall. Jug. 24; cf. Virg. Aen. 3, 356; men dies procedens mitigat aegritudinem, Cic. Tusc. 3, 22; men procedenti tempore, (i Tidens Løb), Plin. Ep. 6, 31; men ſtercl.: in processa aetate, (i en fremrykket Alder), Scribon.; — bb) ſaal. ogſ. om det, der ligeſom følger med Tiden el. ſkrider frem dermed el. ſkeer deri; – si aetate processerit (ille: naar han er bleven ældre), Cic. Phil. 5, 18; ut qui etc., iis perinde stipendia procederent, ac si etc., Liv. 25, 5; men altera jam pagella procedit, (ſkrider frem, er begyndt), Cic. Fam. 11, 25; – endel. comiſk: Numquid processit ad forum hodie novi, (er der noget nyt passeret)? Plaut. Most. 4, 3, 7; — B) „beſ."; 1) at giøre Fremgang, at komme el. naae videre el. dertil; – quum in philosophia tantum processeris, Cic. Fin. 3, 2; is processisset honoribus longius, nisi etc., id. Brut. 48; ambitio et procedendi libido (Lyſt til at ſtige høiere), Plin. Ep.; men procedere longius iras, Virg. Aen. 5, 461; ut

ratione et via procedat oratio, Cic. Fin. 1, 9; men eo vecordiae processit, ut etc., Sall. Jug. 5; processit in id furoris, Vell. 2, 80; — 2) at have Fremgang, at løbe vel af, at lykkes; - cui bene quid processerit, multum eum providisse, dicimus, id. Rab. Post. 1; cf. id. d. Or. 1, 27, o. id. Phil. 13, 19; - ogs. absol.: at lykkes, at have god Lykke; - Syre, processisti hodie pulchre, Ter. Ad. 5, 9, 22; si processit (annona: hvis Aaret er godt), Cic. Verr. 3, 98; cf. Liv. 24, 26; — b) bf. ∾ alicui: at komme nogen tilgode, at nytte el. gavne nogen; - benefacta mea rei publicae procedunt, Sall. Jug. 87; cf. Ovid. Her. 9, 109; — 3) at komme lige dermed, at have lige Værd; (for= o. efterel.); - si cui (ovi) vetustate dentes absunt, item binae singulis ut procedant, (at tvende gjelde for et), Varro; quod ita procedit (saaledes gaaer op), si etc., Digest.; — 4) at komme el. bidrage dertil; (efterel.); - quae (res) ex privata eorum substantia procedunt, Cod. Just.; — not.: partic. pass.: in processa aetate, Scribon., s. ovens.

prŏcĕleusmătĭcus, i, m., προκελευσματικός, (sc. pes el. πούς): Versfoden ◡ ◡ ◡ ◡ (ăbĭĕtĕ), Auson.; bf. proceleusmaticum metrum, Diomed. — prŏcella, ae, f., [procello]; I) „egentl.": heftig Storm el. Stormvind el. Hvirvelvind; - imbres, nimbi, procellae, turbines, Cic. N. D. 3, 20; stridens aquilone procella, Virg. Aen. 1, 102; ∾ inaequales, Hor., praecipites, Ovid.; men turbida rapacior procella, Catull. 25; men c. gen.: validi venti collecta procella, Lucr. 6, 123; — II) „overf."; a) voldsomme Storme el. Rystelser, navnl. i de offenlige Forholde, vid. Cic. Mil. 2; ligel. procellam temporis devitare, id. Verr. Act. 1, 3; ∾ tribuniciae, Liv., seditionum, id.; ∾ civiles, Nep. Att. 10; cf. Cic. Cluent. 56; — b) i Krigssproget: stormende Angreb af Rytteriet; - procellam equestrem excitemus, oportet, si etc., Liv. 30, 18; cf. id. 37, 41, o. Tac. Hist. 3, 53; - ogs. „alm.": Krigens Storme, Flor. 2, 6, o. Lucan. 8, 203; — c) „alleg.": procellam eloquentiae effundere, vid. Quintil. 11, 3, 158.

prŏcello, ĕre, v. a., [af inus. cello, κέλλω, i. e. pello, moveo]: kaster forover, kaster ned; (forel. Ord); - Sed procellunt se et procumbunt dimidiati, (lægge sig til Bords), Plaut. Mil. gl. 3, 1, 167. — prŏcellōse, adv.: stormende, Augustin.; af — prŏcellōsus, 3, [procella]: fuld af Storme, stormende, ver, Liv., mare, Senec. Med.; - superl., ∾ pelagus, Augustin.; - ogs. som medfører Storme, Notus, Ovid., Noti, id.

prŏcer, ĕris, sædv. in pl. prŏcĕres, um, m., [forel. Biform af procus; vid. Fest. p. 249, Müll.]: de Fornemste, de Store el. Mægtige; - ∾ Latinorum, Liv., juventutis, id., civitatis, Tac.; cf. Virg. Aen. 3, 58, o. Cic. Fam. 13, 15; - men lignelsesvis om Bierne: quasi procerum seditione etc., Colum. 9, 9; — b) sjeld. in sing.; - Agnosco procerem, Juvenal. 8, 26; sild. ogs. en Anfører, Capitolin. Maxim. 2; — II) „fig.": Mesteren el. den Ypperste i sin Kunst; - proceres artis ejus, (i. e. medicinae), Plin. 29, 8; proceres sapientiae, id., gulae, id.

prŏcēre, adv. af procerus: langt, i Længden; compar., ∾ projectum brachium, quasi quoddam telum orationis, Cic. d. Or. 3, 59. — prŏcēres, um, s. und. procer. — *prŏcērĭtas, atis, f., oprdl.: Fremragning, fremragende Beskaffenhed; bf. I) „alm.": Længde; - ∾ aurium et cervicis, Plin. 8, 16; ∾ pediculi (glandis, opp. brevitas), id. 16, 8; - bf. „overf.": proceritas pedum (Fødder med længere Qvantiteter, opp. brevitas pedum), vid. Cic. Orat. 63; — II) „bes.": høi Vært, Høide; navnl. høi Legemsbygning; - candor hujus et proceritas etc., Cic. Coel. 15; cf. Tac. Ann. 12, 44; ∾ corporis, Plin. Ep. 1, 10; - ofte ogs. om Planter og Væxter; - proceritates arborum etc., Cic. d. Senect. 17; palmetis est proceritas et decor, Tac. Hist. 5, 6; ∾ herbarum, Plin., tiliae, id.; o. — prŏcērĭtūdo, ĭnis, f., sild. Biform af fgd., Solin.; — [procerus].

prŏcērŭlus, 3, dem. af flgd.: meget lang, manus, Appul. — prŏcērus, 3, [procello]; I) „alm.": udstrakt, lang; - proferre viai Proceros passus, Lucr. 4, 824; Proceros odisse lupos, Hor. Sat. 2, 2, 36, (de lange el. store af denne Fiskeart); - compar., thoes, genus luporum procerius longitudine, etc., Plin. 8, 52; - „overf." ogs. i Metriken; ∾ syllabae (i. e. longae), Varro; procerior quidam numerus, Cic. d. Or. 3, 48; - men „poet.": Plangebant aliae proceris tympana palmis, (med udstrakte el. hævede Hænder), Catull. 64, 262; — II) „bes.": høi af Vært, høi el. rank, odl.; - ∾ et tenue collum, Cic. Brut. 91; boves proceris cornibus, Colum.; homo procerae staturae, Suet.; habitu procerus, Tac.; ∾ membra, id.; ut procerior ··· videretur, Suet. Aug. 73; cf. Ovid. Met. 13, 790; men procerissimum quemque Galliarum etc., Suet. Calig. 47; - ogs. om Planter og Væxter; - recto proceras stipite laurus, Catull. 61, 290; quid abiete procerius? Plin.; procerissimae populi, Cic. Leg. 1, 5; ∾ silvae, Ovid., Plin. Ep.

prŏcessĭo, onis, f., [procedo]: Fremdragen el. Fremrykken, navnl. en Krigshærs; vid. Cic. Manil. 9. — 1. prŏcessus, 3, partic. af procedo. — 2. prŏcessus, us, m., [procedo]; I) „egentl.": Fremskriden, fremskridende Bevægelse, (mundi), Appul.; ogs. Vandets Løb el. Fald, Senec.; ogs. Tidens Løb el. Fremskriden, Prudent.; — B) Fremstaaen el. Fremragning; - alter processus (maxillae) etc., Cels.; — II) „fig.": Tiltagen, Tilvæxt; - Sin in processu coeperit crudescere morbus, Virg. Ge. 3, 504; - ogs. „alm.": Fremskriden el. Fremgang; itaque tantos progressus efficiebat, ut etc., Cic. Brut. 78; cf. ibd. 65; ogs. id. Orat. 62, o. Attej. Philol. ap. Suet. Gramm. 10; - ligel. in pl.: Sic tua processus habeat fortuna perennes, Ovid. Trist. 4, 5, 25; cf. Juvenal. 1, 39; men Senec. ad Polyb. 28: inimica semper alienis processibus invidia.

prŏchos agrĭos, πρόχος ἄγριος, ligesom saxifraga, (Stenbryderen): etslags Plante, Appul. — Prŏchȳta, ae, o. Prochyte, es, f.: Ø ved Kysten af Campanien, hod. Procida; vid. Mela 2, 7, o. Plin. 3, 12, ogs. Virg. Aen. 9, 715, o. Ovid. Met. 14, 89.

1. prŏcĭdentĭa, ae, f., [procido]: Legemsdelenes sygelige Udtræden el. Udfalden af deres rette Leie; - ∾ oculi, Plin., sedis el. ani (Endetarmens), id., Cels. — 2. prŏcĭdentĭa, ium, n., s. und. flgd. — prŏcĭdo, cĭdi, 3, v. n., [cado]; I) „alm.": at falde forover el. ned derfor; ogs. alm. at falde el. styrte ned; - ∾ ad pedes alicujus, Hor. Epod. 17, 13; men universi prociderunt (faldt paa Knæ), Liv. 45, 25; ille praeceps cum armis procidit ante proram, id. 26, 39; - muri pars ··· prociderat, id. 31, 46; cf. Hor. Od. 4, 6, 11, o. Plin. 16, 6; — II) „bes." hos Lægerne om visse Legemsdele: at falde el. træde ud af deres naturlige Leie; - si procidant interanea, Plin.; hvf. interanea procidentia (Tarmebrek), id. 22, 70; oculi procidunt, Cels.; sedem procidentem sistere, Plin. 24, 67; — not.: bf. subst. procidentia, ium, n.: = 1. procidentia. — prŏcĭdŭus, 3, [procido]; I) „alm.": som kaster sig ned el. falder paa Knæ, Stat.; men salix procidua (fældet), Plin.; — II) „bes." hos Lægerne: sygeligt fremtrædende, sedes, Plin. 21, 87; ∾ umbilicus, id.; s. und. procidentia.

prŏcĭēo, (ii), ĭtum, 2, v. a.: fremkalder; (forel. Ord); - matrem procitum plurimi venerunt, Liv. Andr. ap. Paul. ex Fest. p. 225, (Müll.). — prŏcinctŭālis, e, [2. procinctus]: hørende til (Hærens) Opbrud, ornatus, Cassiod. — 1. prŏcinctus, 3, partic. af

inus. pro.cingo: omgiordet; bf. udrustet, slagfærdig, classis, Fab. Pict. ap. Gell. 10, 15. — 2.prōcinctus, us, m., [cingo]; „egenl.": Omgiorden el. at omgiorde sig, navnl. til Strid; bf. in procinctu: i fuld Rustning, slagfærdig; - neque enim in procinctu et castris habitos, Tac. Hist. 3, 2; Haec in procinctu carmina facta leges, (under Vaaben), Ovid. Pont. 1, 8, 10; tendere ad procinctum, (drage i Strid), Plin.; in procinctu armorum excubare, id.; - tamquam in procinctu testamentum faceret, Cic. d. Or. 1, 53, (quod miles pugnaturus nuncupat praesentibus commilitonibus etc., Fest.); cf. Cic. N. D. 2, 3; men oratorem armatum semper, ac velut in procinctu stantem etc., Quintil. 12, 9, 21, — b) ordsprogvis figes: in procinctu habere, (paa rede Haand); vid. Quintil. 10, 1, 2, o. Senec. Clem. 1, 1. - procingo, ĕre, s. und. 1.procinctus. — procitum, s. und. procieo.

*proclāmātĭo, onis, f.; I) „alm.": Udraaben, stærkt Raab el. Skrig, Pseud.Quintil. Decl.; — II) „bes.", ∾ ad libertatem: Dommerens Anraabelse til Frihedens Beskyttelse, Digest.; o. — proclāmātor, oris, m.: en vældig Skriger, (om en slet Sagforer), Cic. d. Or. 1, 46; af — pro.clāmo, avi, atum, 1, v. n. (o. a.); I) „alm.": udraaber el. skriger, oploster et Skrig; - Adjuvat et magna proclamat voce Diores, Virg. Aen. 5, 345; cf. Quintil. 11, 3, 170; ogs. m. acc. c. inf., Liv. 1, 26: patre proclamante, se etc.; — II) „bes." i Retssproget: at anraabe om Beskyttelse, Digest.; cf. Cic. Verr. 5, 42; hertil horer ogs. ∾ ad el. in libertatem, in ingenuitatem, (anraabe om retlig Bistand imod nogens Angreb derpaa), Digest.; - men om en slet Sagforer: proclamando pro sordidis hominibus etc., vid. Liv. 22, 26; s. ogs. Cic. l. c. und. proclamator.

proclīnātĭo, onis, f.: Boining el. at være boiet forover; bf. concret: det Udhængende el. Fremragende af en Mur, Vitruv.; ligel. in pl., id.; af — pro.clīno, avi, atum, 1, v. a.: boier forover el. udover el. derimod; - Tum mare in haec magnus proclinet litora Nireus, (lade Havet oversvømme dem), Ovid. Am. 2, 11, 39; - curvatura montis proclinata ad mare, Vitruv.; cf. id. 2, 8, ogs. Ovid. Trist. 2, 84; — II) „fig." in partic. pass.: boiet el. vaklende, odl.; - proclinata jam re, (da Sagen nærmer sig sit Udfald, opp. re integra), Caes. ap. Cic. Att. 10, 8, B; men id. B. G. 7, 42: adjuvare rem proclinatam.

proclīve, som subst. o. adv., s. und. flgd. — proclivis, e, [clivus]; I) „egenl.": nedadgaaende, hældende, hængende, skraa nedad, osv.; - ∾ via, Liv. 35, 30; - oftest subst. proclive, (proclivia): Hældning, Skraaning; per proclive pelli, Liv. 5, 43; in proclive detrudi, Hirt. B. Al.; per proclivia (devolare), Colum.; cf. Lucr. 2, 454; - „poet." ogs. om en Person, proclivior: som gaaer nedad, Claudian.; — II) „fig."; A) „alm.": som har Boining el. Retning nedad; - proclivi cursu et facili etc., Cic. d. Rep. 1, 28; jam proclivi senectute (der nærmer sig Enden), Appul.; - men absol.: proclivi currit oratio, Cic. Fin. 5, 28; cf. id. Tusc. 4, 18; — B) „bes."; 1) tilboielig el. hengiven el. henfalden dertil, (navnl. til det Værre); m. ad el. c. dat., el. m. circa; - ad aliquem morbum proclivior, Cic. Tusc. 4, 37; cf. id. Lael. 18; men ita ut ingenium est omnium Hominum ab labore proclive ad lubidinem, Ter. Andr. 1, 1, 50; - sceleri proclivis Egestas, vid. Sil. 3, 585; - circa modestiam proclivior (judex), Quintil. 4, 5, 21; — 2) let at giore, let; - proclivia anteponuntur laboriosis, Cic. Top. 18; in tam proclivi erratu, Plin.; proclivior faciliorque jactus ex supernis in infima, Gell. 9, 1; dictu quidem est proclive: det er let at sige, Cic. Off. 2, 20; - in proclivi quod est, (hvad der let lader sig giore), Ter. Andr. 4, 2, 18; alia omnia in proclivi erant, Sall. frgm.

*proclīvĭtas, atis, f.: Hældning, Skraaning; - ∾ parvulam digressus, auct. B. Afr. 37; — II) „fig.": Tilboielighed el. Anlæg dertil, navnl. til det Værre; - ∾ ad aegrotandum, Cic. Tusc. 4, 12; cf. id. ibd.: in bonis rebus ··· facilitas nominetur, in malis proclivitas, ut significet lapsionem; — proclīvĭter, adv.; egtl.: nedad; bf. „overf." in compar., ∾ labi verba etc., Cic. Orat. 57; - sædv. let, uden Moie; - ∾ persuadere, Gell. 1, 6; cf. Lucr. 2, 791; o. — proclīvĭum, i, n.: Hældning, nedadgaaende Skraaning, Frontin. Strat.; — [proclivis]. — proclīvus, 3, Biform af proclivis: hældende, solum, Varro; cf. Lucr. 6, 728, o. Senec. Apoc. 13. — proclūdo, ĕre, v. a., [claudo]: lukker derfor, indelukker; - ∾ fetus proprios cum unaquaque matre, Pallad., inc.

Procne, (oftere Progne), es, f., *Πρόκνη*: Datter af K. Pandion i Athenen, Soster af Philomela, o. Gemalinde af Tereus i Thracien; - om begge Sostres Skebne og Forvandling, Procne's til en Svale, Philomela's til en Nattergal, (efter nogle: omvendt), s. Ovid. Met. 6, 440 flgd.; — b) med Henspillen herpaa heder procne: en Svale, Virg. Ge. 4, 15, o. Ovid. Fast. 2, 855, ogs. id. Trist. 5, 1, 60: Hoc querulam procnen halcyonenque facit.

prŏco, are, (v. a.), ogs. prŏcor, ari, (v. dep. a.), [bessl. m. precor]: fordrer, forlanger; a procando, id est poscendo, etc., vid. Cic. l. c. und. procacitas; - periit ··· procari, (det nytter ikke at bede), si latet, auct. ap. Senec. Qu. N. 4 praef. — prŏcoeton, ōnis, m., *προκοιτών*: Forværelse (til Sovekammeret), Plin. Ep. 2, 17; (hos Varro paa Græsk); — prŏcŏmĭon, i, n., *προκόμιον*: Forhaarene paa Hovedet, d. latinske antiae, Veget.

Prŏconnēsus, i, f., *Προκόννησος*: Ø i Propontis, (hod. Marmora), Mela 2, 7, Plin. 5, 44; — B) bf. 1) Proconnensis, e: proconnesisk, marmor, Solin.; — 2) Proconnesĭus, 3: = frgd.; - ∾ ancilla, Plin. 7, 9; ∾ marmor, id., Vitruv.

prō.consul, (ogs. adskilt pro consule, s. und. pro; ogs. afkortet procos.), ŭlis, m.: en Proconsul, som neml. efter at have været Consul, (dog ogs. undert. uden at have været det), commanderer en Krigshær i en consularisk Provinds; - quam multi anni sunt, quum bella a proconsulibus et propraetoribus administrantur? Cic. Div. 2, 36; si proconsuli aliter videretur, faceret, quod e re publica fideque sua duceret, Liv. 25, 7; - quum pro consule in Ciliciam proficiscens etc., (som Statholder med Commando), Cic. d. Or. 1, 18; cf. id. Manil. 21; - ogs. staaer proconsul undert. f. propraetor: naar denne commanderer en Krigshær; vid. Liv. 39, 29, o. Cic. Verr. 3, 91; - den forste, der efter Consulatet commanderede en Krigshær, var T. Quintius (a. u. c. 290), vid. Liv. 3, 4, oftere; — II) under Keiserne heder proconsul: Statholderen i en af de til Senatet overladte Provindser; vid. Suet. Aug. 47; — not.: (non) agendas ··· propraetoribus prove consulibus (s. aut proconsulibus) grates, Tac. Ann. 15, 22.

*prōconsŭlāris, e: proconsularisk, imperium, Tac., jus, id.; men ∾ imago, s. tribunatus militum, (der neml. for en Tid traadte istedetfor Consulatet), vid. Liv. 5, 2; - proconsularis m. o. ud. vir: = proconsul, Tac. Agr. 42; o. — prōconsŭlātus, us, m.: Proconsulatet el. en Proconsuls Embede og Værdighed; - ∾ Africae, Suet. Oth. 1; cf. Tac. Ann. 16, 23 o. 30; - ogs. undert. om Præturen; vid. Suet. Aug. 3: proconsulatum Asiae administrantem etc.; — [proconsul]. — prŏcor, ari, s. und. proco.

procrastĭnātĭo, onis, f.: Udsættelse el. Opsættelse til i Morgen el. fra Dag til Dag; Opsættelse el. Nolen; - nam quum plerisque in rebus gerendis tarditas et procrastinatio odiosa est, tum etc., Cic. Phil. 6, 3; af — prōcrastĭno, avi, atum, 1, v. a., [crastinus]: udsætter til i Morgen el. fra Dag til Dag; ogs. „alm.": udsætter el. opsætter; - ∾ rem,

vid. Cic. R. Am. 9; res non procrastinatur, id. Verr. 4, 45; quae procrastinata sunt ab eo, Gell. — pro-craxe, f. procraxisse, [enkeltstaaende perf. inf.; cf. κράζω, i. e. clamo]: at have skreget, Lucr. 5, 1158.

*prōcrĕātio, onis, f.: Frembringelse, Skabelse; – ∾ liberorum, (at avle Børn), Cic.; dissimiles hominum procreationes, (deres forskjellige medfødte Anlæg), id. Div. 2, 46; o. — prōcreātor, oris, m.: Frembringer, Skaber; – ille procreator mundi deus, Cic. Univ. 8; – ogs. en Fader; a procreatoribus amari (af Forældrene), id. Fin. 4, 7; — bs. fem., prōcreātrix, icis: Frembringerinde el. Moder; – laudandarum artium omnium procreatricem quandam ··· philosophiam etc., id. d. Or. 1, 3; — [af flgd.].

prō.crĕo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": at frembringe, at avle, navnl. om Mennesker og Dyr, ogs. om Jorden; – quum ex tribus uxoribus liberos procreasset, Nep. Reg. 2; Atque aliquam, de qua procreet, anguis habet, Ovid. Fast. 3, 194; cf. Cic. N. D. 2, 51, o. id. d. Senect. 15; – bs. pass.: hoc solum, in quo tu ortus es et procreatus, id. Leg. 2, 2; cf. id. Fin. 3, 19, ogs. Suet. Oth. 1: ut plerique procreatum ex eo crederent; – ogs. at lægge til, pullos e seminio, Varro; — II) „overf.": at tilveiebringe el. foraarsage; – sed quod natum est, id procreat usum, Lucr.; Leges bonae ex malis moribus procreantur, (gammel Sentens), Macrob. Sat. 2, 13; cf. Cic. Leg. 3, 8: inter arma civilia procreatum (ortum tribunatus) etc.

prō.cresco, ĕre, v. n.; (for- o. efterckl. Ord); I) „alm.": at voxe op el. frem, at blive til, at opstaae; – Ex igni, terra atque anima procrescere et imbri (omnia), Lucr. 1, 716; — B) „overf."; – Unde queat vis immensi procrescere morbi, etc., id. 6, 664; — II) „bes.": vedblive at voxe, at tiltage i Væxten; – Et res progigni et genitas procrescere posse, id. 2, 566; — B) „overf."; – qui (tuus amor) si etc., non ultra myrtos laurosque procresceret, quibus satis odoris, parum roboris, Fronto.

Procris, is o. idis, f., Πρόκρις: Datter af K. Erechtheus i Athenen, og gift med Jægeren Cephalus; f. Ovid. Met. 7, 694 flgd.; – hvorledes hendes ugrundede Mistanke tilførte hende den dræbende Pil fra hendes egen Mands Haand, f. id. ibd. 795 flgd. — Procrustes, ae, m., Προκρούστης: en Røver og Morder i Attika, udspændte el. afhuggede hans Fangers Lemmer, indtil de passede til hans Seng; – cum Polypemone natus, Ovid. Ib. 409; cf. id. Met. 7, 438, o. id. Her. 2, 69.

prōcŭbĭtor, oris, m.; pl. procubitores ere navnl. velites el. lette Tropper, som om Natten holde Vagt udenfor Leiren, Cat. ap. Fest. p. 253, (Müll.); af — prō.cŭbo, are, v. n.: at ligge udstrakt, at strække sig; – ubi ··· saxea procubet umbra, (hvor Klippens Skygge strækker sig ud), Virg. Ge. 3, 144; qualis ··· procubat ··· Gradivus in Haemo, Claudian.

prō.cūdo, di, sum, 3, v. a.; I) „alm.": at støde el. drive frem el. ud el. videre; – Nam quum mittitur (imago), extemplo procudit agitque Aëra, qui etc., Lucr. 4, 247, inc., (al. protrudit); — II) „bes.": smeder el. hamrer, former ved at smede el. hamre; vid. Lucr. 5, 1264; ∾ enses, Hor. Od. 4, 15, 19; cf. Virg. Ge. 1, 261; — B) „fig."; 1) at frembringe, at avle; – ∾ ignem, Lucr.; ∾ prolem propagando, id.; men procudam ego hodie hinc multos dolos, vid. Plaut. Pseud. 2, 2, 20; cf. Lucr. 3, 1094; — 2) uddanner til Fuldkommenhed; – non solum acuenda nobis neque procudenda lingua est, sed etc., Cic. d. Or. 3, 30.

prŏcul, adv., [procello]; I) „egenl." om Stedet: langt borte, fjernt el. i det Fjerne; ogs. langt borte fra, fra det Fjerne; ogs. langt bort; – non procul, sed hic praesentes (dii) etc., Cic. Catil. 2, 13; cf. id. d. Or. 2, 36, o. Virg. Aen. 3, 554; men ut procul tela conjiciant (i en Afstand), Caes. B. G. 5, 34; cuja vox sonat procul? Plaut.; procul abire, Ovid.; omnibus arbitris procul amotis, Sall. Catil. 20; – ogs. m. andre Partikler: sermonem (vestrum) ··· procul hinc stans accepi, Ter. Hec. 4, 3, in.; non quaesivit procul alicunde, sed etc., Cic. Verr. 2, 20; – „bes." m. ab, der dog ogs. kan være udfaldet; procul a conspectu, Cic., a castris, Caes., a patria, Virg.; – procul mari, Liv.; haud procul castris, Tac.; ∾ patria, vid. Enn. ap. Cic. Fam. 7, 6; — II) „overf." el. om andre Forholde: langt el. fjernt el. vidt derfra; (hvf. ogs. omskrivende: uden, foruden); – procul errant, Sall. Jug. 85: de tage meget feil; haud procul seditione res erat, Liv. 6, 16; procul ambitione, Hor., negotiis, id.: langt borte derfra, d. e. uden Ærgjerrighed, uden Bryderi; procul dubio, (upaatvivleligt), Liv., Suet.; nam illud procul vero est, (er aldeles usandt), Colum.; – ogs. om en Værdi; aes ··· procul a Corinthio, (meget ringere end det corinthiske Erts), Plin. 34, 3; — not.: „poet." ogs. om Tiden, durare procul: længe at vedblive, Stat. Theb. 12, 821.

*prōculcātio, onis, f.; I) „egenl.": Nedtræden; – obturbata proculcatione aqua, Plin. 8, 26; — II) „fig.": ruina et proculcatio regni, Senec. Tranqu. 11; o. — prōculcator, oris, m.: som træder foran; – bs. proculcatores: etslags Fortropper ved Krigshæren, (al. procursatores), Ammian. 27, 10; af — prōculco, avi, atum, 1, v. a., [calco]; I) „egenl.": nedtræder; – Is (aper) modo crescenti segetes proculcat in herba, Ovid. Met. 8, 290; men id. ibd. 12, 374, om en Centaur: pedibusque virum proculcat equinis; ∾ solum, Colum., aliquem, Tac.; — II) „fig.": nedtræder, foragter; – qui fata proculcavit, Senec. Phoeniss.; proculcato senatu, Tac. Hist. 1, 40; — III) partic., proculcatus, 3, ogs. som adj., ligesom tritus: forslidt el. gemen; – verba proculcata vulgo et protrita, Gell. 18, 4.

Prŏcŭlējānus, (-liānus), 3, f. und. Proculus. — Prŏcŭlējus, i, m.: en romersk Ridder, Ven af K. Augustus; vid. Hor. Od. 2, 2, 5: Proculejus ··· Notus in fratres animi paterni; cf. Plin. 7, 46, o. id. 36, 59. — Prŏcŭlus, i, m.: romersk Mandsnavn; vid. Paul. ex Fest. p. 225, (Müll.); – iblandt flere af dette Navn mærkes her; A) den romerske Senator, for hvem den forgudede Romulus aabenbaredes; vid. Liv. 1, 16, o. Cic. Leg. 1, 1; — B) en romersk Retslærd, Digest.; — b) bs. Prŏcŭliāni, (-lejani), orum, m.: Tilhængerne af hans Lære, Digest.; — C) en libertus el. Frigiven af K. Augustus; vid. Suet. Aug. 67.

prō.cumbo, cŭbŭi, cŭbĭtum, 3, v. n., [inus. cumbo, hvf. cubo]; I) „egenl.": at falde forover, at falde el. synke el. styrte ned, at lægge sig ned; sædv. om Mennesker og om Dyr, dog ogs. om Ting; – procumbunt dimidiati, (lægge sig forover), Plaut. Mil. gl. 3, 1, 167; ligel. om de Roende, Virg. Aen. 5, 198; men id. ibd. 11, 149: feretro Pallanta reposto Procumbit super, (kaster sig over ham); cf. Caes. B. G. 2, 27; – navnl. om den Bedende: ∾ alicui ad pedes, id., ad genua alicujus, Liv., ogs. genibus alicujus, Ovid.; cf. id. Trist. 4, 2, 2; „poet." ogs. ∾ templis, Tibull.; – neque quietis causa procumbunt (alces), Caes. B. G. 6, 26; cf. Virg. Ecl. 8, 87; – ogs. at styrte løs derpaa, at overfalde; Quod ruet in tergum, vel quos procumbet in armos (leo)? Martial. 1, 61; — b) ogs. om Tingssubjecter; – frumenta imbribus procubuerant, Caes.; ∾ tecta super habitantes, Quintil.; men ulmus in aram ipsam procumbebat, (hældede ud derover), Plin. 16, 57; cf. Caes. B. G. 4, 17; — II) „fig.": at falde sammen, at gaae tilgrunde; – res postquam procubuere meae, Ovid. Trist. 3, 4, 2; cf. Virg. Aen. 11, 395; men fluentem procumbentemque rem publicam restituere, Vell. 2, 16; — B) at nedlade sig dertil; – ∾ ad infimas obtestationes, Tac. Ann. 1, 12; men ∾ in voluptates, (styrte sig deri, fornedre sig dertil), Senec. Ep. 18. — prō.cŭpīdo, inis, f.: foregaaende Attraa; (efterckl. Ord); vid. Minuc. Felix Octav. 26.

prōcūrātĭo, onis, f., [procuro]; I) „alm.": Beforgelse el. Forvaltning af et Anliggende; - cujus (aeditui) est procuratio hujus templi? Varro; ∾ annonae, Cic., provinciae, Plin. Ep.; cf. ibd. 7, 31; men Cic. Acad. 1, 3: rei publicae non solum cura, sed quaedam etiam procuratio; mearum rerum ··· procurationem susceptam velim habeas, (at du vil ansee Omsorgen derfor at hvile paa dig), id. Fam. 15, 13; — b) ogs. Umage el. Anstrængelse derfor; - benignus est sine ulla procuratione recipiendae gratiae, Gell. 17,5; — II) „bes.": Beforgelsen af en Offring el. af nogen anden Religionshandling, hvorved truende Varsler el. strækkelige Forbrydelser skulde affones; - ut sue plena procuratio fieret (efter et Jordskælv), Cic. Div. 1, 45; ∾ tanti prodigii, Liv. 7, 6; cf. Tac. Ann. 12, 8: poenas procurationesque incesti exquirere; bs. — prōcūrātĭuncŭla, ae, f., dem.: liden Forretning el. Bestilling, Senec. Ep. 31.

prōcūrātor, oris, m., [procuro]; I) „alm.": som beforger visse ham overdragne Forretninger; bs. Opsynsmand, Forvalter; - ∾ aviarii, Varro, peni, Plaut.; ogs. Hushovmester, Ovid. A. A. 1, 587: Inde procurator nimium quoque multa procurat, etc., (hvor „poet." prō- f. prŏ-); navnl. Avlsforvalter, Cic. d. Or. 1, 58, Colum.; fit ex domino procurator, Senec. Ep. 14; — II) „bes."; A) i borgerlige Anliggender og i Retssager: Fuldmægtig el. Mandatarius, Agent, Procurator; - procurator ··· alieni juris vicarius, vid. Cic. Caecin. 20; agere aliquid per procuratorem, id. Att. 4, 16; cf. id. Quint. 6; - ∾ regni, Caes. B. C. 3, 112: en Rigsforstander; — B) under Keiserne hede procuratores: visse Embedsmænd, som navnl. forvaltede de keiserlige Provindser, Domæner og Indtægter; bs. ∾ Asiae, Galliae, etc., Tac., Suet.; undert. med Jurisdiction, vid. Tac. Ann. 15, 44; ∾ fisci, Plin. Pan. 35; s. ogs. Tac. Ann. 12, 60, o. Suet. Claud. 12; bs. — prōcūrātōrĭus, 3: hørende til en Procurator; - ∾ nomine condemnari (som Mandatarius for nogen), Digest. — prōcūrātrix, icis, fem. af procurator: Beforgerinde el. Befordrerske; bs. „fig.": sapientiam totius hominis custodem et procuratricem esse etc., Cic. Fin. 4, 7.

prō.cūro, (ogs. prŏc., Tibull., Ovid.), avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) „alm."; a) in act.: forsørger, pleier, opvarter; - ∾ pueros (om Ammer), Plaut.; ∾ corpora, Virg. Aen. 9, 158; ∾ sacrificia, Caes., sacra, Nep.; ∾ arbores, Cato, semina, Pallad.; — b) in neutr. c. dat.: at sørge derfor; (for- o. efterel.); - bene procuras mihi, etc., Plaut. Stich. 1, 2, 37; ∾ victui potuique, Arnob.; — II) „bes.": beforger el. forvalter nogens Forretninger el. Anliggender; a) in act.; - ∾ rationes negotiumque alicujus, Cic.; ∾ hereditatem, id.; - navnl. ogs.: ved en Religionshandling at udsone el. afvende et ondt Varsel; vid. Cic. Div. 1, 2, o. id. ibd. 2, 63; ∾ ostentum, Phaedr. 3, 3, fulgur, Suet. Galb. 4; — b) in neutr.: at være Forvalter; - ∾ in Hispania, Plin. Ep. 3, 5; - efterel. ogs. c. dat.; ∾ patri, Digest.; - „poet." ogs. m. ne, Tibull. 1, 5, 13: Ipse procuravi, ne possent saeva nocere Somnia, etc.; - men impers.: simul procuratum est, quod etc., Liv. 40, 2.

prō.curro, cŭcurri o. curri, cursum, 3, v. n.; I) „egent.": at løbe frem, ex castris, Caes.; bs. pass. impers.: ut procurreretur in vias, Liv. 4, 40; in jus Acres procurrunt, Hor. Sat. 1, 7, 20; cf. Ovid. Her. 2, 127; - navnl. i Krigssproget: at løbe el. springe frem (for at fægte), vid. Liv. 25, 11, o. Caes. B. C. 3, 93; Et conferre manum et procurrere longius audent, Virg. Aen. 9, 690; ogs. pass. impers.: ne procurri quidem ab acie velim, Liv. 6, 12; — II) „fig."; A) „alm." om en Beliggenhed el. Udstrækning; - Terra tribus scopulis vastum procurrit in aequor Trinacris, Ovid. Fast. 4, 419; cf. Flor. 2, 2; - ogs. absol.; Infelix saxis in procurrentibus haesit, Virg. Aen. 5, 204; Miseni quod procurrit, etc., Plin. Ep. 6, 20; — B) „bes." ogs.; 1) at skride frem, at voxe el. tiltage; - radix in longitudinem procurrens, Plin. 18, 34; men in ipso procurrentis pecuniae impetu, (under Midlernes stærke Tilvæxt), Senec. Ep. 101; — 2) om Personer: at giøre Fremgang, odl.; - ut, productus studio, ultra facile procurras, auct. ad Her. 4, 47.

*prōcursātĭo, onis, f., alene hos Liv. og i Krigssproget: at løbe el. ile foran til Angreb; - ∾ Numidarum, Liv.; a velitibus per procursationem commissa pugna etc., id. 28, 33; o. — prōcursātor, oris, m.; i Krigssproget, procursatores: et slags lette Fortropper el. Blinkere, odl., Liv. 42, 64; — [procurso]. — prōcursĭo, onis, f., [procurro]; I) Løben el. at løbe fremad, (som en Bevægelse af Taleren), vid. Quintil. 11, 3, 126; — II) „overf.": Digression i Talen, id. 4, 3, 9.

prōcurso, are, v. n., intens. af procurro; om Fortroppen: at løbe frem til en Forpostfægtning; - procursantibus ··· qui lacesserent etc., Plin. 8, 5; men impers.: ibi quum per aliquot dies ab stationibus procursaretur, Liv. 27, 2. — prōcursōrĭus, 3, [procurro]: som iler forud, index, Ammian. 31, 3, inc.

prōcursus, us, m., [procurro]; I) „egent.": Løben el. at løbe frem, el. alm. Løben el. Løb, (atomorum), vid. Lucr. 2, 454; navnl. i Krigssproget: procursu magis militum, quam ex praeparato, Liv. 22, 41; cf. Tac. Agr. 33, o. Virg. Aen. 12, 711; — II) „fig."; A) om Localiteter: at løbe frem el. ud, (om en Landtunge), Plin. 5, 11; — B) „ment.": Fremskriden el. Fremgang; bs. in pl.: initia procursusque virtutis (patefacere), Val. Max. 3, 2, in.

prō.curvo, are, v. a.: at krumme el. bøie forover el. nedad; - Pomiferique simul procurvant brachia rami, auct. Carm. d. Genesi, 14; men celsum procurvat Agyllea Tydeus, (nedlægger, fælder), Stat. — prō.curvus, 3: krummet forover; - ∾ falx, Virg.; ∾ litora, id. Aen. 5, 765.

prŏcus, i, m., [besl. m. proco, i. e. posco]: en Beiler el. Frier; - Penelopen difficilem procis etc., Hor. Od. 3, 10, 11; cf. Virg. Aen. 12, 27; men proci loripedes, vid. Plaut. Poen. 3, 1, 7; — II) „fig.": ignotos et ignobiles procos (sc. eloquentiae, etc.: som uden Adkomst dertil ville hede Talere), Cic. Brut. 96; — not.: gen. procum f. procorum, vid. Cic. Orat. 46.

Prŏcȳon, ōnis, m., Προκύων, (ligesom Forhund, d. lat. antecanis), Stjernebilledet: den lille Hund, (fordi den gaaer op for den store Hund); vid. Cic. Arat. 222; jam Procyon furit, Hor. Od. 3, 29, 18.

prodactus, 3, partic. af prodigo. — prō.dēambŭlo, are, v. a.: gaaer ud at spadsere, Ter. Ad. 5, 2, 4. — prōdĕo, ivi o. ii, itum, ire, v. n., [pro, eo]; I) „egent.": at gaae frem el. ud deraf el. derud; - ∾ foras, Plaut.; men prodi, atque ostium aperi, id. Aul. 2, 6, in.; cf. Cic. d. Or. 2, 86; - ∾ in proelium, Caes., in aciem, Cic., in concionem, Nep., in scenam, id.; ∾ ad colloquium, Caes.; - ∾ ex portu, id., obviam alicui, Cic. Mur. 33; - ogs. m. blot abl.; ∾ utero matris, Ovid.; ∾ foribus, id., tumulo, id.; men in pass. impers.: eccui autem non proditur revertenti? Cic. Mur. 33; — B) „bes." ogs. om Ting og om Værter: at komme op; - ea aliquanto serius prodit seges, Varro; folia ex radice prodeuntia, Plin.; cf. Colum. 11, 3; — 2) om visse Legemsdele: at staae el. rage frem; - immodico prodibant tubere tali, Ovid. Met. 8, 807; — II) „fig."; A) at komme frem, at vise sig; - nunc novae quae prodeunt comoediae, (som komme ud), Plaut. Casin. prol. 9; si haec consuetudo serpere ac prodire coeperit, Cic. Div. in Caecil. 22; cf. Ovid. A. A. 3, 171; — 2) at gaae fremad el. videre; - Est quadam prodire tenus, si non datur ultra, Hor. Ep. 1, 1, 32; ∾ sumptu extra modum, Cic. Off. 1, 39; men in pass. impers., ne ad extremum prodeatur, id.

Inv. 1, 20; — not.: prodinunt f. prodeunt, Enn. ap. Fest. p. 229, (Müll.); – men prodient f. prodibunt, Lactant. — prodesse, f. und. prosum.

1. prōdicius, (-tius), 3, [prodo]: forræderſk, Tertull. — 2. Prōdicius, 3, f. und. Prodicus. — prō.dico, dixi, dictum, 3, v. a.; I) „alm.": at forudſige; – hominibus ea, quae sint etc., prodici ··· ex quo prodigia, Cic. N. D. 2, 3; — b) men ofteſt i Retsſproget; A) faſtſætter, beſtemmer; – ne, nisi prodicta die, quis accusetur, Ps.Cic. Dom. 17; — B) udſætter Terminen i en Retsſag; – ut diem ipsi ··· prodicerent, Liv. 2, 61; ante ··· quam dies prodicta veniret, id. ibd.; die longiore prodicta, id. 38, 51.

prō.dictātor, oris, m., ligeſom Vicedictator: der undert. udnævntes af Folket, for at han ſkulde udnævne en virkelig Dictator; f. Liv. 22, 8; ogſ. pro dictatore, id. ibd. 31. — prōdictus, 3, partic. af prodico. — Prŏdĭcus, i, m.: græſk Philoſoph fra Ceos, Lærer for Euripides; vid. Gell. 15, 20, ogſ. Cic. Brut. 8, id. d. Or. 3, 32, o. Quintil. 3, 1, 10 o. 12; — B) deſ. Prŏdĭcius, 3, Hercules, Cic. Off. 1, 32, (om hvem Prodicus fortæller).

prōdĭgālĭtas, atis, f., [prodigus]: Ødſelhed, auct. Decl. in Catil. — prōdĭge, adv. af prodigus: ødſelt, vivere, Cic., spargere, Senec. — prōdĭgentĭa, ae, f., [prodigo]: Ødſelhed; – per avaritiam et prodigentiam etc., Tac. Ann. 13, 1; ∾ opum, id. ibd. 6, 14; cf. id. ibd. 15, 37.

prōdĭgĭālis, e, [prodigium]; I) unaturlig el. vidunderlig el. paafaldende, res, Ammian.; — b) neutr. prodigiale ſom adv.: vidunderligen; – ∾ canens, Stat.; — II) ſom afvender onde Varſler; – prodigiali Jovi ··· comprecatam (te) oportuit, Plaut. Amph. 2, 2, 107; deſ. — prōdĭgĭālĭter, adv.: unaturligen, vidunderligen, paafaldende, accidisse, Colum.; Qui variare cupit rem prodigialiter unam, Hor. A. P. 29.

prōdĭgĭōse, adv.: vidunderligen, Plin. 11, 80; af — prōdĭgĭōsus, 3, [prodigium]: vidunderlig, unaturlig, uhyre; – Prodigiosa loquor veterum mendacia vatum, Ovid. Am. 3, 6, 17; prodigiosa et monstris insignia corpora, (Vanſkabninger), Quintil.; ∾ defectus solis, Plin.; ogſ. ſom Udraab: prodigiosum dictu, Tac. Hist. 3, 56; – compar., quo nihil prodigiosius, Trebell. Poll. — prōdĭgĭtas, atis, f., [prodigus], ligeſom prodigentia: Ødſelhed, Lucil. ap. Non.

prōdĭgium, i, n., [f. prodicium, af prodico el. praedico, m. forandr. Qvantitet, f. und. prodico]; I) „egentl.": Varſel el. Vidunder el. Jertegn, hvorved noget forudſiges; – prodigiorum coelestium peritus, Liv. 1, 34; Nec tantis mora prodigiis, Virg. Aen. 5, 639; cf. Cic. Verr. 4, 49; accipere aliquid in prodigium, Tac., ogſ. prodigii loco habere, id., (antage ſom el. holde for et Jertegn); — II) „overſ.": vidunderlig el. unaturlig Begivenhed el. Ting, Vidunder el. Uhyre; – Prodigiumque triplex ··· Geryones, Ovid. Her. 9, 91; non furtum, sed monstrum ac prodigium etc., Cic. Verr. 3, 73; deſ. ogſ. om forbryderſke Menneſker, Cic. Catil. 2, 1, o. id. Pis. 4; men altiles spectantur asparagi, etc.; heu prodigia ventris! Plin. 19, 19.

prōdĭgo, ēgi, actum, 3, v. a., [pro, ago]; I) „egentl.": driver frem el. ud deraf, driver derhen; – ∾ pullos in solem, Varro, pullos equinos in pabulum, id.; — II) bærer ud af Huſet; deſ. ſædv. „fig."; A) forøder el. tilſætter; – festo die si quid prodegeris, Profesto egere liceat, nisi peperceris, Plaut. Aul. 2, 8, 10; ∾ aliena bene parata, Sall. frgm.; ∾ opes, Suet. Ner. 30; cf. Tac. Hist. 1, 20; — B) ſild. ogſ. forbruger, fortærer, Digest.; – men somnus prodactus, (i. e. discussus), Tertull.

prōdĭgus, 3, [prodigo]; I) oprdl.: ſom yder el. giver rigeligen; deſ. „poet.": rig, overflødig; – Prodiga ··· tellus, vid. Ovid. Met. 15, 81; ogſ. c. gen.: nec multae prodigus herbae (locus), Hor. Ep. 1, 7, 42; – ogſ. „alm.": rigelig el. ſtærk, odor (unguentorum), Plin.; men ∾ alvus, Auson., (tyk el. ſtor); — II) ofteſt „overſ."; A) ſom gior ſtore Udgifter, ødſel; absol., ogſ. c. gen., oſv.; – duo genera largorum, quorum alteri prodigi, alteri liberales, etc., Cic. Off. 2, 16; men id. Catil. 4, 5: largitor et prodigus; cf. Suet. Vitell. 7; – prodigus peculii sui, Plaut., aeris, Hor. A. P. 164; in honoribus decernendis nimius et tamquam prodigus, Ps.Cic. ad Brut. 1, 15; men in cibos atque in Venerem prodigae libidines, Gell.; men Hor. Od. 1, 18, 16: Arcanique Fides prodiga, etc., (ſom røber det Betroede); – „poet." hedder ogſ. prodigus vitae el. animae: ſom hoimodigen opoffrer el. hengiver ſit Liv; vid. Hor. Od. 1, 12, 38, o. Ovid. Am. 3, 9, 64; ligel. vitae prodiga virtus, Stat. Theb. 8, 106; — B) koſtbar; d. e. ſom koſter meget; – margaritae, prodiga res, Plin.; ∾ largitio, Liv. 5, 20. — prodinunt, f. prodeunt, f. prodeo not.

1. prōdĭtio, onis, f., [prodeo]: Fremgaaen el. Opſtaaen; – cujus (perniciei) proditionibus deus obviet! Sidon. — 2. prōdĭtio, onis, f., [prodo]; I) forræderſk Aabenbaring, Forræderi; – multorum in nos perfidiam ··· proditionem notabis, Cic. Fam. 5, 12; – men c. gen. obj.: amicitiarum proditiones et rerum publicarum, id. Acad. 2, 9; – ogſ. absol.: per dolum ac proditionem prope libertas amissa est, Liv. 2, 3; id nefas proditione discussum est, Flor. 3, 18; — II) Udſættelſe el. Opſættelſe el. Henſkyden; (forcl.); – te diem prodidisse militibus tertiae legionis, quum proditionem (Ret til denne Udſættelſe) non haberent, Cat. ap. Fest. s. voce prodidisse, p. 242, (Müll.).

prōdĭtor, oris, m., [prodo]; „alm.": en Forræder; – ∾ patriae, Cic.; cf. id. Fam. 12, 3; exercitus proditor militaris disciplinae, Liv. 2, 59; men Ovid. Ib. 370: Proditor ut saevi periit auriga tyranni, etc., (i. e. Myrtilus); – men „poet. overſ.": latentis proditor ··· puellae risus, Hor. Od. 1, 9, 21; cf. Ovid. Am. 2, 8, 26; — deſ. fem. prōdĭtrix, īcis: ſom røber el. forraader; – ∾ patris, Lactant.; cf. Serv. ad Virg. Ecl. 8, 30. — prōdĭtus, 3, partic. af prodo.

prōdĭus, adv., [prodeo], a prodeundo quasi porro eundo: nærmere, længere, Varr. ap. Non. — prōdo, dĭdi, dĭtum, 3, v. a., [do, dare]; I) „egentl."; A) „alm.": giver fra mig, frembringer el. fremtager; – Prodit fumoso condita vina cado, Ovid. Fast. 5, 518; ∾ fetum canentis olivae (om Jorden: at frembringe), id. Met. 6, 81; parva prodite patria (Ulysses: ſom nedſtammer derfra), Attius ap. Appul.; cf. Virg. Aen. 4, 229: qui ··· genus alto a sanguine Teucri Proderet, (ſkulde forplante Slægten); – ogſ. at bringe ud af en Stilling, at forrykke; Inclinata minent in eandem prodita partem (tecta domorum: hældende til den ſamme Side), Lucr. 6, 562; — B) „beſ."; a) at overgive el. overlevere, aliquem ad mortem, Virg. Aen. 12, 42; navnl. at overgive el. efterlade ſom Arv; ∾ sacra suis posteris, Cic. Mil. 30; cf. id. Verr. 5, 14; men regnum ··· a Tantalo et Pelope proditum etc., id. Off. 3, 21; — b) ∾ dies aliquot nuptiis, Ter. Andr. 2, 1, 13, (egentl. at lægge nogle Dage dertil; deſ. at udſætte i nogle Dage); ſ. ogſ. Cat. l. c. und. proditio; — II) „fig."; A) „alm."; 1) at give fra ſig, d. e. at lade komme ud, at bekiendtgiore el. opſtille; – quum decretum proditur, etc., Cic. Acad. 2, 9; proditurum se ··· hydraulam et choraulam, (vilde lade ſig høre derpaa), Suet. Ner. 54; – ∾ exemplum (opſtille); vid. Liv. 1, 11: prodendi exempli causa, ne quid etc.; cf. Cic. Flacc. 11, o. Vell. 2, 119, ogſ. Liv. 23, 47; — 2) deſ. ogſ.; a) overleverer el. forplanter ſkriftligen el. mundtligen, fortæller el. beretter, navnl. ſom Hiſtorieſkriver; – quae scriptores Graeci prodiderunt, Cic. Tusc. 1, 13; ogſ. tilføies memoriae (til Amindelſe), vid. Nep. Hann. 13, o. id. Them. 10; ligel. ∾ memoriā, vid. Cic.

d. Or. 1, 40, o. Caes. B. G. 5, 12; men Cic. Fam. 5, 16: consolationes, quae sunt a sapientissimis viris usurpatae memoriaeque litteris proditae, etc.; men id. Rab. Post. 7: imago ad posteritatis memoriam prodita; - sicut proditur res (som Tingen fortælles), etc., vid. Liv. 8, 18; ligel. ut produnt, Plin.; haec prodente me, (imedens jeg beretter dette), id.; - haec monumenta litterae nobis prodiderunt, Cic. Planc. 39; cf. id. Arch. 7; - ∾ ritum piandi fulminis, Ovid. Fast. 3, 291, (bekiendtgiøre, forplante); cf. Liv. 1, 32; — c) bekiendtgiør nogens Udnævnelse til et Embede, udnævner nogen dertil; - ∾ interregem, Cic., Liv., flaminem, Cic. Mil. 10 o. 17; cf. id. Leg. 3, 4, (e XII tabb.); — B) „bef." o. „ethisk"; 1) bekiendtgiør el. opdager, røber el. forraader; - homine enunciante commissa, prodente socios, Cic. Tusc. 2, 13; Heu, quam difficile est crimen non prodere vultu! Ovid. Met. 2, 447; cf. Juvenal. 13, 23; — 2) bf. ogs. a) ∾ aliquem el. aliquid: at give til Priis, at forraade, at handle forræderisk derimod, at udsætte for Fare el. Fordærvelse, osv.; - rem et causam et utilitatem communem non relinquere solum, sed etiam prodere, Cic. Caecin. 18; cf. id. Pis. 24; ∾ urbem, Liv. 22, 50, patriam, Cic. Fin. 3, 9; — b) forræderisk at forlade el. opoffre el. give til Priis, oftere m. deserere; - quem ego sum secutus, is me deseruit ac prodidit, Cic. Flacc. 33; cf. id. Phil. 10, 3, o. Caes. B. C. 1, 30, ogs. id. ibd. 2, 32; ∾ officium, Cic., libertatem, Liv.; Prodita judiciis fallacibus omnia primis, Lucr. 4, 522; — c) navnl. ogs. at forraade el. forræderisk at overgive; - ∾ classem praedonibus, Cic. Verr. 5, 41, hosti rem publicam, Sall. Jug. 31; hosti acerrimo prodita senati auctoritas, proditum imperium vestrum, id. ibd.

prō.dŏcĕo, ēre, v. a.: at lære offenligen; - haec Janus summus ab imo Prodocet, etc., Hor. Ep. 1, 1, 53. — prō.dormĭo, ire, v. n.: forud el. fremdeles at sove; - sive prodormias, sive pervigiles, Fronto. — prodrŏmus, i, m., πρόδρομος; I) „egentl.": Forløber el. Forbud; - Pompejani prodromi etc., Cic. Att. 1, 12: — II) „overf."; A) prodromi, (sc. venti): de Vinde af Nordnordost, som blæse 8 Dage for Hundestiernens Opgang, vid. Plin. 2, 47; - commode ··· navigavi; remis enim magnam partem, prodromi nulli, Cic. Att. 16, 6; — B) prodromi: en tidlig Figenart, Plin. 16, 49.

prō.dūco, xi, ctum, 3, v. a.; I) „egentl."; A) „alm.": fører el. bringer frem el. ud deraf; ogs. fører el. bringer derhen; - ∾ aliquem foras, Plaut., e latebris, Petron., exercitum castris, Plaut.; men pro castris suas copias produxit, Caes. B. G. 1, 48; - ∾ aliquem in concionem, Cic., Liv., ogs. absol., ∾ aliquem, Cic. Brut. 60: føre frem i Folkeforsamlingen; ligel. ∾ ad populum, Liv.; cf. Sall. Jug. 33; ogs. ∾ harum rerum auctores testesque (sc. in judicium), Cic. Verr. 5, 50; men ∾ propinquos, Quintil. 11, 3, 174, (neml. for at vække Dommernes Medlidenhed); - centuriatim producti milites idem jurant, Caes. B. C. 1, 76; - navnl. heder ogs. ∾ aliquem: lade optræde som Acteur el. som Fægter, osv.; - is erat ante manumissus, quam productus, Cic. Att. 4, 15; cf. Suet. Ner. 4; men Cic. R. Com. 10: nihil ab hoc pravum produci posse; - ogs. at fremstille til Salg; Omnes (servos) produxi etc., vid. Ter. Heaut. 1, 1, 92; cf. id. Eun. 1, 2, 54; - oftere: ∾ aliquem (ledsage paa Veien), vid. Ovid. Her. 13, 143; non tu eum rus hinc modo Produxe (f. produxisse) aibas? Ter. Ad. 4, 2, 21; men Plin. Ep. 2, 14: nisi aliquo consulari producente (neml. paa Forum); - ∾ funus: anføre et Ligtog, Lucr.; ∾ aliquem e carcere (neml. til Døden), Cic. Verr. 5, 45; endel. ∾ bovem cunctantem (drive afsted), Colum.; — B) „bef." ogs.; 1) frembrager, frembringer, avler; - Filia mea, salve; ego is sum, qui te produxi, pater, (jeg er din Fader), Plaut. Rud. 4, 4, 129; cf. Cic. Verr. 1, 12, o. Ter. Ad. 3, 2, 16; „poet." ogs.: at lade trives, Hor. carm. saec. 17; - ogs. om Vexterne; fici producunt folia, Pallad.; „poet." ogs. at fremdrage el. opelske, (arborem), Hor. Od. 2, 13, 3; men cibi producunt carnem, Cels.; — 2) trækker el. drager ud i Længden el. vidre; bf. om en Stofdikker: dentibus ··· producere pelles, Martial. 9, 74; ∾ ferrum incude, (strække paa Amboltcn), Juvenal.; lineas ex argento nigras produci, Plin. 33, 31; - ogs. trækker el. drager frem, sætter derfor; - ∾ scamnum lecto, Ovid. A. A. 2, 211; — II) „fig."; A) „alm.": fremdrager, aliquem ad dignitatem, Cic. Fin. 3, 16, ogs. omni genere honoris, Liv. 40, 56; - ogs. opdrager el. underviser el. danner; Cicerone nostro minore producendo, Cic. Qu. Fr. 2, 14; cf. Plaut. Asin. 3, 1, 40, o. Juvenal. 14, 228; — bb) bf. ogs. a) fremdrager, røber, bekiendtgiør; - Occulta ad patres produxit crimina servus, Juvenal. 8, 226; (cf. Liv. 2, 3 o. 4); — b) fremlokker, vocem, Senec. Oct.; ogs. alm. lokker; dolo productum in proelium fugavit, Nep. Hann. 5; cf. Ovid. Met. 13, 323; — c) ∾ nubila menti (omtaage), Stat.; men ∾ malo aliquam moram (bevirke et Ophold deri), Ter. Andr. 3, 5, 9, (al. productare); — B) „bef."; 1) uddrager el. forlænger; - ∾ convivium ad multam noctem vario sermone, Cic. d. Senect. 14; ogs. ∾ sermonem in multam noctem, id.; cf. Suet. Aug. 78; men ∾ spem vitae usque eo, etc., Tac. Ann. 12, 8; - ogs. ∾ noctem mero (ved Vinen), Martial.; men Ovid. Her. 12, 5: quicquid ab illo Produxi vitae tempore, poena fuit, (al den Tid, jeg derefter har levet); — bb) bf. ogs. a) drager hen el. uddrager el. udsætter; - ∾ rem in hiemem, Caes.; ∾ aliquem conditionibus etc., (henholde el. skuffe), Cic. Quint. 8; cf. Ter. Andr. 4, 1, 24; ∾ diem (forlænge el. udsætte en Termin), Cic. Qu. Fr. 2, 3, (al. prodicere); — b) ∾ syllabam, forlænge i Udtalen, udtale lang, (opp. corripere), Quintil. 1, 5, 18; cf. Ovid. Pont. 4, 12, 13, o. Cic. d. Or. 3, 47, ogs. id. Orat. 48; - s. ogs. productus, 3, nedens.; — 2) bringer det dertil; - Tempus et in canas semen producit aristas, Ovid. Trist. 4, 6, 11; cf. id. Met. 8, 643; men Virg. Ecl. 1, 72: en, quo discordia cives Produxit miseros? men quadam notitia Septimii productus (ledet el. bevæget deraf), Caes. B. C. 3, 101; cf. auct. ad Her. 1, 2, o. id. ibd. 4, 47; — III) partic. productus, 3, ogs. som adj.; A) foretrukken el. til at foretrække, hvf. hos Stoikerne: producta (Grækernes προηγμένα), vid. Cic. Fin. 3, 16, o. Senec. Ep. 74; — B) udstrakt el. forlænget el. lang; - nomen productum, ut Portunus a portu, sic Neptunus a nando, Cic. N. D. 2, 26; digitus paullo productior, (lidt mere udstrakt), Quintil.; cf. Tac. Ann. 13, 40; productissimum flagellum, Colum.; - exitus (orationis) ··· producti, (med længere el. rigere Periodebygning), Cic. d. Or. 2, 53; ligel. productiora, id. Orat. 53; s. ogs. ibd. 48; - men Hor. A. P. 189: Neve minor, neu sit quinto productior actu Fabula, quae etc., (ikke kortere, og ikke længere); — not.: produxe f. produxisse, Ter. Ad., s. ovens.

prōducte, adv. af productus: langt el. forlænget (i Udtalen); - ∾ dici, (udtales langt), Cic. Orat. 48; - compar., ∾ pronunciata (syllaba), Gell. 4, 17. — prōductĭo, onis, f., [produco]: Udstrækning el. Forlængelse, temporis, Cic. Fin. 3, 14; — II) „bef." i Grammatiken; ∾ verbi: et Ords Forlængelse; vid. Cic. Top. 8; - ogs. den forlængede Udtale af en Stavelse, (opp. correptio); vid. Cic. d. Or. 3, 50, o. Quintil. 9, 3, 69. — prōducto, are, v. a., intens. af produco: ligesom drager derfor, Ter. Andr. 3, 5, 9, inc.; s. und. produco, nr. II, A, c. — prōductus, 3, partic. o. adj. af produco. — prōdux, ŭcis, m., [produco]: Green, som sænkes i Jorden, for at slaae Rødder, Tertull.

proebĭa, orum, n., s. und. praebia. — proelĭālis, e, Macrob. 1, 16; sædv. proelĭāris, e, [proelium]: hørende til et Feltslag; - Meaeque pugnae proeliares plu-

rimae obtritae jacent (mine vældige Feltslag)? Plaut. Curc. 4,4,17; ∾ dies (pl.: beldige til Feltslag), vid. Paul. ex Fest. p.226. (Müll.); ∾ dea, (d. e. Pallas el. Krigsgudinden), Appul. — proeliātor, oris, m., [proelior]: vældig Stridsmand el. Kriger; - nec minus proeliator (Germanicus, quam Alexander), etc., Tac. Ann. 2, 73; men elephantus ··· proeliator insignis, vid. Justin. 15, 4.

proelĭo, are, v. n., f. und. flgd., not. — proelĭor, atus sum, 1, v. dep. n., [proelium]; I) „egentl.": holder et Feltslag, kæmper el. fægter; - ∾ ex loco superiore, vid. Caes. B. G. 2, 23; ∾ pedibus, id.; - ogs. om Bierne: ∾ inter se et cum alteris, Colum.; — II) „overf.": at kæmpe med Ord, navnl. for Retten, vid. Cic. Att. 1, 16; — not.: proelio f. proelior, Enn. ap. Non.; - bf. pass. impers.: grave bellum natum, in quo diu et varia victoria proeliatum fuit, Justin. 19, 1.

proelĭum, (prael.), i, n., [af prae el. pro o. ire: at rykke frem]; I) „egentl.": Feltslag el. Slag, Træfning el. Fægtning; - proelium committere, (levere et Slag), Nep., Cic., cum aliquo (imod nogen), Caes.; ligel. ∾ facere, Cic., inire, conserere, conferre, edere, Liv., miscere, Propert., serere, Tac., acriter sumere, id.; cf. Suet. Caes. 60; ∾ secundis uti, (vinde Slag), Cic. Manil. 9; ∾ sedare, dirimere, Liv.; semper incerti exitus proeliorum sunt, Cic. Fam. 6,1; proelium male pugnatum a suis etc., Sall. Jug. 54; men depugnato proelio (μετὰ τῆς μαχῆς: efter Slaget, for silbigt), Plaut. Men. 5, 6, 31; - ogs. om en Tvekamp, vid. Liv. 1, 25; - „poet." proelia f. proeliantes, Propert. 3, 9, 10; — II) „overf.": Kamp, Strid, Trætte, navnl. med Ord; vid. Cic. Fam. 9, 11: proelia te mea causa sustinere; ligel. Strid imellem de Elskende, vid. Ovid. Am. 1, 8, 96: Non bene, si tollas proelia, durat amor; men comisk om Snyltegjæsten: proelium committere, (kappes ved Madfadet), Plaut. Pers. 1, 3, 32; - ogs. om Elementerne, Virg. Ge. 1, 318: Omnia ventorum concurrere proelia vidi; men id. ibd. 3, 220, om de kæmpende Tyre: Illi alternantes multa vi proelia miscent.

Proetides, um, f., f. und. flgd. — Proetus, i, m., Προῖτος: Konge i Tiryns, Broder til Acrisius, blev, efter Ovid. Met. 5, 238 flgd., af Perseus forvandlet til Sten; — B) bf. Proetides, um, f.: hans Døttre, der, til Straf for deres Overmod imod Guderdronningen Juno, troede sig forvandlede til Køer; vid. Virg. Ecl. 7, 48; - om deres Helbredelse, og om Gudindens Udsoning ved Melampus, f. Serv. ad Virg. l. c., o. Ovid. Met. 15, 325 flgd.

*prŏfānātio, onis, f.: Vanhelligelse, Tertull.; o. — prŏfānātor, oris, m.: som vanhelliger, Prudent.; — [profano]. — *prŏfāne, adv.: vanhelligen, ugudeligen, illudere, Lactant.; — prŏfānĭtas, atis, f.: Vanhellighed; bf. Hedenskabet el. de hedenske Forfattere, Tertull.; o. — prŏfāno, avi, atum, 1, v. a.; I) vanhelliger det forhen Indviede; - ut dies festi, sacra, sacerdotes ··· profanarentur, Liv. 31, 44; cf. Ovid. Met. 4, 390; men id. Am. 3, 9, 19: Scilicet omne sacrum mors importuna profanat; — B) bf. „overf."; 1) at skænde el. besmitte, pudorem, Curt.; os profanatum (queri), Quintil. 11, 1, 84; — 2) ∾ secreta, (aabenbare el. forraade), Appul.; — II) for- o. efterel.: at hellige el. offre noget til en Guddom; - ∾ dapem, Cato, decimam Herculi, Macrob.; — [af flgd.].

prŏfānus, 3, [fanum]; I) „egentl."; A) „alm.": som ligger udenfor et indviet Sted; bf. uindviet el. vanhellig el. almindelig; - loci consecrati, an profani, Cic. Part. or. 10; ∾ signa, id. Verr. 4, 2; res profanae et usu pollutae, Tac. Ann. 13, 57; quum omnia illa victoria sua profana fecisset, Cic. Verr. 4, 55; men Hor. Ep. 1, 16, 54: Sit spes fallendi, miscebis sacra profanis; cf. Plaut. Merc. 2,3,27; — B) „bef.": uindviet i den hemmelige Gudstjeneste, (altf. til at bortvise derfra), vanhellig; - procul, o, procul este, profani! Virg. Aen. 6, 258; Quis Cereris ritus ausit vulgare profanis? Ovid. A. A. 2, 601; — b) bf. „poet.": uindviet i Musernes Helligdom, d. e. ulærd, udannet, vulgus, Hor. Od. 2, 1, in.; - sild. ogs. c. gen.: litterarum profani, Macrob.; — II) „fig."; A) „overf.": hvad der som vanhelligt giver et ondt Varsel, altf. ildevarslende, afskyelig; - tectoque profanus Incubuit bubo, Ovid. Met. 6, 431; cf. id. ibd. 5, 543; — B) „ethisk": ugudelig, syndig, forbrydersk; - verborum poenas mentisque profanae (capere), Ovid. Met. 2, 833; cf. id. Trist. 3, 5, 48, ogs. id. Met. 11, 413.

prŏfāri, profaris, profatum, f. und. profor. — prŏfātus, us, m., [profor]: Udtalen el. at udtale; bf. Talen; - effreno nimbos aequare profatu, Stat. Silv. 5, 3; cf. dictu profatuque etc., Gell. 18, 11.

*prŏfectĭcĭus, (-tius), 3: som udgaaer el. hidrører fra nogen, dos, Digest.; o. — prŏfectĭo, onis, f.: Bortreise, Reise; - consilium et profectionis et reversionis meae etc., Cic. Phil. 1, 1; ejus profectio in Hispaniam, id. Sull. 25; - ogs. Bortmarsch, Caes. B. G. 5, 47; — II) „overf." el. om Ting: Udgang derfra; - profectio ipsius pecuniae requiratur, (hvorfra Pengene ere komne), Cic. Cluent. 30; — [proficiscor].

prŏfecto, adv., [pro facto]: i Gjerningen, virkeligen, sandeligen; - ∾ negare non potes, Cic. Verr. 2, 18; cf. id. Flacc. 22: non est ita ··· non est profecto; - ogs. m. andre Forsikringspartikler; ∾ edepol, Plaut.; ∾ hercle, id.; - ogs. vistnok el. sikkert, (som delvis bekræftende); vid. Cic. Off. 1, 1, o. Hor. A. P. 315.

1. profectus, 3, partic.; I) af proficio; — II) af proficiscor. — 2. prŏfectus, us, m., [proficio]: Fremgang el. Tiltagen el. Tilvæxt; - firmiores in litteris profectus alit aemulatio, Quintil. 1, 2, 26; blandiente profectu, Suet. Ner. 20; cf. Liv. 1, 15: ab illo enim profectu viribus datis tantum valuit, ut etc.; Verbaque profectu dissimulata carent, Ovid. Pont. 3, 9, 40; cf. id. Met. 9, 50: Ter sine profectu voluit etc.; - profectus non a summo petitus studiorum fructus et effundit uberius, et fidelius continet, Quintil. 10, 3, 2; - ogs. in pl., Vell. 1, 16.

prŏ.fĕro, tŭli, lātum, ferre, v. a.; I) „egentl."; A) „alm.": bærer el. fører el. bringer frem el. ud; - ∾ pateram foras, Plaut., arma et tormenta ex oppido, Caes., numos ex arca, Cic. R. Com. 10; - ∾ caput e stagno (om Frøen), Phaedr.; ∾ manum, (løfte Haanden), Plaut.; cf. Quintil. 11, 3, 160; - et prolatis et non prolatis tabulis, (enten de fremlægges eller ikke), Cic. Verr. 1, 16; - prolatis pedibus velorum, (ved at udstrække el. forlænge Skøderne), Plin., f. und. pes; - ∾ se: komme frem el. vise sig; dracone e pulvino se proferente, Suet. Ner. 6; — B) „bef."; 1) fører frem el. fremad; - ∾ gradum, Plaut., passus, Lucr., (skride frem); men ∾ longe pedem alterum, (sætte langt frem), Quintil. l. c.; - (men Hor. A. P. 135: Unde pedem proferre etc., „overf.": hvorfra at komme bort osv.); - men prolato aere (i. e. clypeo aereo) astitit, (holdende Skjoldet hen for sig), Enn. ap. Fest.; — 2) at tilføre el. bringe, alicui aliquid; - Sed si tibi viginti minae argenti proferentur, Quo etc., Plaut. Asin. 3, 3, 61; cf. Gell. 16, 4: ad consulem proferes ··· quicquid etc., (af en Edsformular); — II) „fig."; A) „overf." el. „alm."; 1) at frembringe (Væxter, osv.); - ∾ laurum nitidissimam, Plin. Ep. 5, 6; ∾ semen, Plin. 17, 20; — 2) om Localiteter: at fremrykke el. udvide: - quantum ··· castra protulerant, etc., Caes. B. C. 1, 81; ∾ pomoerium, Gell. 13, 14; — 3) om Udtalen: at frembringe, at udtale; - plerisque extremas syllabas non proferentibus, dum priorum sono indulgent, Quintil. 11, 3, 33; — b) teknisk ogs. om Maleren: stærkt at udtrykke el. fremstille; - articulis membra distinxit, venas protulit,

Plin. 35, 34; — 4) udsætter el. opsætter; - auctionis diem laxius proferre, Cic. Att. 13, 11; ∾ aliquid in posterum diem, Gell.; cf. Cat. ap. Gell. 7, 3; — B) „ment." el. „bef."; 1) bringer frem el. i Veiret el. videre; - qui se ipsi protulerunt, (som selv have hævet dem til Anseelse), Senec. Ep. 52; proferant se ingenia hominum, Plin. Ep. 1, 13; - fines officiorum paullo longius ··· proferre, (udvide dem noget for langt), Cic. Mur. 31; cf. id. Sull. 23: si paulo longius ··· pietas et fraternus amor eum protulisset; men ∾ memoriam alicujus pulcherrimis operibus, (forlænge derved), Plin. Ep. 5, 12; - ogs. alm. at forlænge; Ille, ut depositi proferret fata parentis, etc., Virg. Aen. 12, 395; men Cic. Fin 3, 22, inc.; — 2) at frembringe el. optænke el. udfinde; - quae (ars) tum primum proferebatur, Cic. Acad. 2, 1; ∾ rem in medium, id.; cf. id. Mil. 37, o. Ter. Ad. 3, 2, 41; ∾ secreta animi, Plin. 14, 28; — b) bf. ogs. at offenliggiøre el. udgive, odl.; - ∾ orationem, (udgive den, opp. custodire), Cic. Att. 15, 13; ∾ artem, (offenligen at forevise den), Suet. Ner. 25; — 3) at forebringe el. frembrage, at anføre el. ommælde, odl.; - proferam testes, proferam legatos, excitabo laudatores, Cic. Balb. 18; cf. id. d. Or. 2, 61, o. id. R. Am. 16; - ∾ prandiorum apparatus, etc., id. Phil. 2, 39; commemorare aliquid et in medium proferre, id.; - quae neque fieri Possunt, neque etc., profers, carnufex, Plaut. Amph. 2, 1, 40; ∾ memoriter progeniem suam etc., Ter. Phorm. 2, 3, 48.

prŏfessĭo, onis, f., [profiteor]; I) „alm.": Bekiendelse el. Indrømmelse, Tilsagn el. Løfte; - fructuosissimam esse professionem bonae voluntatis etc., Planc. ap. Cic. Fam. 10, 8; timidius ··· quam professioni ejus congruebat, Vell. 2, 87; ∾ summa stultitiae, non ire obviam sceleribus etc., Gell. 7, 3; ∾ pietatis, Tac. Agr. 3; — B) bf. „overf." o. efterel.: Tegn el. Mærke derpaa; - ∾ vitiorum, Pallad. 3, 9; — II) „bef."; A) offenlig Bekiendelse el. Tilstaaelse; navnl. Angivelse el. Opgivelse til det Offenlige af nogens Navn og Stand, Formue, osv.; - posteaquam professionibus detecta est aeris alieni magnitudo, Liv. 35, 7; professionem conficere, Cic. Fam. 16, 23; ∾ peculii edere, Digest.; — 2) bf. „overf.": Fortegnelse el. Register over de opgivne Personer og Eiendomme, vid. Cic. Arch. 4; in Leontino jugerum subscriptio et professio etc., id. Verr. 3, 47; — B) offenlig Bekiendelse el. Vedkiendelse af nogens Syssel el. Haandtering; ogs. det Fag, hvortil nogen offenligen bekiender sig; - vis oratoris professioque bene dicendi etc., Cic. d. Or. 1, 6; ∾ grammaitcae, Suet. Grammat. 8; men satis poenarum ··· in ipsa professione flagitii, (i at erklære sig for et offenligt Fruentimmer), Tac. Ann. 2, 85.

prŏfessor, oris, m., [profiteor]: som offenligen udgiver sig derfor, navnl. for Lærer i en Videnskab; bf. sædv. en offenlig Lærer, en Professor; - geometrae et grammatici, ceterarumque artium professores, Quintil. 12, 11, 20; expulsis sapientiae professoribus, (de offenlige Lærere i Philosophien), Tac. Agr. 2; cf. Suet. Rhet. 3; - ogs. absol.: scholas et auditoria professorum etc., Suet. Tib. 11; cf. Plin. Ep. 4, 11; bf. — prŏfessōrĭus, 3: hørende til en Professor el. Rhetor; hvf. ∾ lingua, Tac. Ann. 13, 14, (leiet el. betalt Veltalenhed). — prŏfessus, 3, partic. af profiteor.

prŏ.festus, 3, (vid. profanus ab in.): ikke festlig; - ∾ dies, Liv.; ∾ lux, Hor.: en Hverdag el. Arbeidsdag, (opp. dies festus, Liv., feriatus, Plin.); cf. Hor. Od. 4, 15, 25, o. id. Sat. 2, 2, 116; — II) „overf."; ligesom profanus: vanhellig, uindviet; - ut ea (commentaria) ne attingat neve adeat profestum et profanum vulgus, a ludo Musico diversum, Gell. epil.

prōfĭcĭenter, adv.: med Virkning el. Folger, Augustin.; af — prōfĭcĭo, fēci, fectum, 3, v. n. (o. a.), [facio]; I) „egenl.": at rykke frem; - quum quinqueremis sola non proficeret, Plin. 32, 1; — II) oftest „fig."; A) om Personer: at skride fremad, at have el. giøre Fremgang, at udrette noget, at bringe det dertil; ofte c. acc. comm. multum, tantum, nihil, etc.; - si modo in philosophia aliquid profecimus, Cic. Off. 3, 8; cf. Caes. B. G. 7, 20, o. Nep. Eum. 10; nihil proficere oratione, Cic.; — B) om Ting; 1) „alm.": at tiltage el. voxe; - quod humore proficit, (i. e. crescit), Colum.; non proficiente pretio, (da Prisen ikke steg), Plin. 14, 6; - men passivt: postquam nihil proficiebatur, id. 6, 30; cf. Cic. Att. 7, 13: sed etiam ad summam profectum aliquid puto; — 2) „bef.": at nytte el. være tienlig dertil, at bevirke el. udrette el. tilveiebringe; ligel. oftere c. acc. comm.; - quaeque ··· ubi plurimum proficere et valere possent, etc., Cic. Brut. 37; Profectura aliquid tum tua verba puta, Ovid. Pont. 3, 1, 138; - ogs. m. ad o. in; haec memoria ··· usque ad mores proficiet, Quintil. 1, 1, 36; ∾ in summam totius spei etc., Liv. 3, 61; - saal. ogs. om Lægemidler; ∾ ad strumas, Plin., in febribus, id., contra fungos, id.; men absol.; Si etc., fugeres, radice vel herba Proficiente nihil curarier? Hor. Ep. 2, 2, 149.

prŏfĭcisco, ere, s. und. flgd., not. — prŏfĭciscor, profectus sum, 3, v. dep. n., [facio, hvf. igiennem facesso er inus. faciscor]; I) „egenl.": begiver mig paa Veien, drager afsted, reiser, marscherer, gaaer, odl.; - ∾ ad eam domum, Cic. Verr. 1, 27; ∾ subsidio alicui, Nep. Iphicr. 2; ∾ Puteolos, Cic., in Illyricum, Caes., in pugnam, id., ad bellum, Nep., peregre, Suet. Caes. 42; men comisk: Quid causae est, quin hinc in pistrinum recta proficiscar via? Ter. Andr. 3, 4, 21; - ∾ ab urbe, Caes., ex castris, id., Athenis, Nep., de Formiano, Cic. Att. 2, 8; — B) „bef." o. forel.: agter at begive mig derhen; - detineo te fortasse; tu profectus alio fueras, Ter. Eun. 2, 2, 49; cf. Plaut. Trin. 3, 2, 2; — II) „fig."; A) „alm.": at gaae el. skride frem dertil; - nunc proficiscemur ad reliqua, si etc., Cic. Verr. 3, 5; — B) „bef."; 1) at udgaae derfra, at begynde dermed; - ut inde proficiscatur oratio mea, unde etc., Cic. Manil. 2; — 2) at opstaae el. hidrøre derfra; - quaecumque a me ornamenta ad te proficiscentur, etc., Cic. Fin. 2, 19; ligel. quae a me profecta sunt, id. ibd. 3, 1; cf. Nep. Att. 9; qui a Zenone profecti sunt, (hans Disciple), Cic. Div. 1, 3; cf. id. ibd. 35; — not.: proficisco, ĕre, forel. Viform af frgd., Plaut. Mil. gl. 4, 8, 9, o. Turpil. ap. Non. — prŏfĭcŭus, 3, [proficio]: tienlig el. nyttig; - quibus mora potest esse proficua, Cassiod.

prŏfĭtĕor, fessus sum, 2, v. dep. a. (o. n.), [pro, fateor]; I) „alm.": bekiender el. tilstaaer frit el. offenligen; - ita libenter confitetur, ut non solum fateri, sed etiam profiteri videatur, Cic. Caecin. 9; cf. id. Rab. perd. 5; - ogs. m. acc. c. inf.; profitentur, se nullum periculum recusare, Caes. B. G. 7, 2; cf. Cic. N. D. 1, 5; - ogs. m. de; ipsum postea de parricidio professum, Suet. Calig. 12; cf. id. Dom. 8; — II) „bef."; A) se aliquem: bekiende sig at være el. erklære sig derfor; - ∾ se grammaticum, Cic. Tusc. 2, 4; ∾ se legatum, Suet. Galb. 10; cf. id. Calig. 25; — 2) bf. ogs. ∾ aliquid: at bekiende sig dertil, navnl. at udgive sig for en Lærer deri; - ∾ philosophiam, Cic. Pis. 29; men instituendum oratorem professi, Quintil. 1, 1, 21; — b) efteraugustisk ogs. absol., profiteri: at være offenlig Lærer el. Professor, Plin. Ep. 2, 18, o. id. 4, 11; — B) frivilligen at love el. tilsige el. tilbyde; - ego vero tibi profiteor atque polliceor eximium et singulare meum studium in omni genere officii, Cic. Fam. 5, 8; cf. id. R. Am. 53, o. Caes. B. C. 3, 19; men Ovid. Fast. 2, 198: Sumunt gentiles arma professa manus, (de kampfærdige Vaaben); — C) i Statssproget: offenligen at angive el.

anmælde; – ut aratores jugera sationum suarum profiterentur, Cic. Verr. 3,15; ∾ greges ovium ad publicanum, Varro; – ∾ nomina, (melde sig), Liv. 26, 18; ligel. profiteri ud. nomen, vid. Sall. Catil. 18, o. Vell. 2, 92; men Cic. Arch. 4: si sexaginta diebus apud praetorem essent professi; – men „overf.": In his poëta hic nomen profitetur suum, Ter. Eun. prol. in.; — 2) ∾ indicium: giøre Angivelse; navnl. at angive sine Medskyldige; vid. Sall. Jug. 3, o. Tac. Ann. 6, 3; — III) partic. professus, 3, ogs. m. passiv Bem.: bekiendt, indrømmet, aabenbar; („poet." o. efteraug.); – Solaque deformem culpa professa facit, Ovid. Am. 3, 14, 6; ∾ dux, Justin.; — b) bs. som adv., ex professo: aabenbarligen; – pars securitatis et in hoc est, non ex professo eam petere, Senec. Ep. 14; – eftercl. ogs. de professo, Appul.

proflātus, us, m., [proflo]; I) „egenl.": Blæsen el. Blæst; – ∾ aestivo refrigerari (plantas), Colum. 5,9; — II) „overf.": Snorken el. at snorke; – Proflatu terrebat equos, Stat. — proflictus, 3, [fligo], men alene Gell. 15, 5, som Forklaring af profligatus: fordærvet. — *prōflīgātĭo, onis, f.: Ødelæggelse, bonorum, Auson.; o. — prōflīgātor, oris, m.: en Ødelægger, en Ødeland; – habebatur non ganeo et profligator, ut plerique sua haurientium, sed erudito luxu, Tac. Ann. 16, 18; — [profligo]. — prōflīgātus, 3, partic. o. adj. af fligo.

prōflīgo, avi, atum, 1, v. a., [fligo, ĕre]; I) oprdl.: nedslaaer, slaaer til Jorden; bs. sædv. i Krigssproget: ∾ copias hostium, (at slaae Fienden), Cic.; ∾ classem hostium primo impetu, Caes.; cf. Nep. Dat. 6; profligatis obversis, Tac. Ann. 12, 14; men ibd. 14, 36, profligare proelia (f. proeliantes, i. e. hostes); — II) oftest „fig."; A) „alm.": nedslaaer, fordærver, mishandler; – quum suis consiliis remp. profligasset, Cic. d. Or. 3, 1; cf. Liv. 33, 19, o. Nep. Pelop. 2; — B) „bes.": næsten at fuldende el. afgiøre el. tilendebringe; – committere ac profligare bellum, opp. commissum et profligatum bellum conficere, Liv. 21, 40; cf. Cic. Fam. 12, 30, ogs. id. Tusc. 5, 6; men sperans profligari plurimum posse, (at der kunde udrettes meget), Suet. Oth. 9; – ogs. bringer til Ende; res magna ex parte profligata, Lentul. ap. Cic. Fam. 12, 14; cf. Liv. 3, 50; — III) partic. profligatus, 3, ogs. som adj.; A) „alm.": nedslaaen, ulykkelig, fortvivlet; – quanto illum moerore afflictum esse et profligatum putatis? Cic. Catil. 2, 1; — B) „ethisk": fordærvet, forfalden, forbryderisk, homines, vid. id. Arch. 6; ogs. in superl., ∾ omnium mortalium, id. Verr. 3, 26; men ibd. act. 1, 3: judicia (Domstolene el. Retterne) perdita profligataque etc.; s. ogs. id. R. Am. 13; — C) efteraug. ogs. om Tiden: fremrykket; – profligatae aetatis homo, Senec. Ot. Sap. 29; men Gell. 15, 5, absol., in profligato esse, (nærme sig Enden).

prō.flo, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": at udblæse el. udpuste; – ∾ flammas, (om Dyren), Ovid. Fast. 1, 573; men Virg. Aen. 9, 325: tapetibus altis Exstructus toto proflabat pectore somnum, (ligesom udsnorkede Søvnen); men om Elephanten: ∾ iras, (fnyse af Harme), Plin. 8, 5; — II) „overf.": blæsende at opløse el. smelte; – massa aeris proflatur in primis; mox in proflatum additur etc., Plin. 34, 20.

†proflŭens, tis, partic. o. adj. af profluo; bs. — proflŭenter, adv.: flydende; bs. „fig.": let, uden Anstød, Cic. Tusc. 5, 18; – eftercl. ogs. om Talen: profluentius exsequi, (behandle udførligere), Gell. 14, 1; o. — proflŭentĭa, ae, f.: Fremstrømmen; bs. „fig." om Talen: inanis quaedam profluentia loquendi, (tomt Ordgyderi), Cic. Part. or. 23.

prō.flŭo, xi, xum, 3, v. n.; I) „egenl.": at flyde el. strømme frem el. ud deraf el. ud derimod; – Mosa profluit ex monte Vogeso, Caes.; profluit pituita a naribus, Colum.; men Cic. Div. 1, 44: si lacus ··· ad mare profluxisset; – ogs. absol. aqua profluens, Cic., Liv., quae profluit, Plin.: rindende Vand; ogs. profluens (sc. aqua); in profluentem conjectus, Cic. Inv. 2, 50; ogs. c. gen, profluens aquae, Vitruv.; — B) „bes." om Legemet: at være i en opløst Tilstand; – an astrictum corpus sit, an profluat, Cels.; profluit venter, id.; — II) „fig.": at flyde el. udgaae deraf, navnl. om Talen; vid. auct. ad Her. 4, 33; men Cic. Coel. 3, „alleg.": equidem ab his fontibus profluxi ad hominum famam etc.; men Tac. Ann. 11, 26: ∾ ad artes incognitas, (forfalde dertil): — III) partic. profluens, tis, ogs. som adj. (o. subst.); saal. profluens, tis, f., (sc. aqua: rindende Vand), s. ovenf.; — B) oftest „fig." om Talen og Udtrykket: flydende; – ∾ genus sermonis, Cic.; quodammodo profluens celeritas verborum, id. Brut. 61; – ogs. absol.: profluens quiddam ··· et canorum, id. d. Or. 3, 7; ∾ eloquentia, Tac. Ann. 13, 3.

*proflŭus, 3: flydende frem el. ud deraf, el. alm. flydende el. rindende; – profluo recessu (maris) nunquam destitui, Colum. 8, 17; ∾ lacrimae, Sidon.; — proflŭvĭum, i, n.; I) „alm.": Udflyden el. Udstrømmen; (poet. o. efteraug.); – ∾ sanguinis per nares, Colum., ogs. ∾ narium, Plin., (Næseblod); cf. Lucr. 6, 1203; men ∾ urinae, Plin.; ∾ alvi, Cels.; — II) „bes."; A) tyndt Liv, Durkløb; – si profluvio laborat (corpus), Cels. praef.; — B) den maanedlige Renselse, Plin. 7, 13; — C) ∾ genitale, ogs. ∾ geniturae: Sæden i det dyriske Legeme, Plin.; o. — proflŭvĭus, 3: flydende; bs. „fig.": profluvia fide esse, (om den troløse Elsker), Caecil. ap. Priscian.; — II) subst. profluvius, i, m., ligesom profluvium: Flaad, Veget.; — [profluo].

prō.for, fatus sum, 1, v. dep. a. o. n.; I) „alm.": udsiger el. udtaler; ogs. alm. siger el. taler; – Tum breviter Dido, vultum demissa, profatur, Virg. Aen. 1, 561; cf. id. ibd. 4, 364; men Ovid. Met. 11, 290: quibus ille profatur, (hvilke han svarer); men vera profari, (sige Sandheden), Petron.; — II) „bes.": forudsiger, spaaer; – Pythia, quae tripode ex Phoebi lauroque profatur, Lucr. 1, 740; Delio profante, Petron. Sat. 89; — III) ogs. m. passiv Bem.; – quamquam sunt a me multa profata, etc., Lucr. 6, 80; — B) bs. subst. prōfātum, i, n.; Sætning el. Sentens, ἀξίωμα, Varr. ap. Gell. 16, 8; — not.: Formerne profor o. profer forekomme ikke.

profringo, ĕre, v. a., [frango]: at giennembryde, at bryde el. brække; – pariter cervice gementes Profringunt inarata diu Pangaea juvenci, Stat. Theb. 10, 505. — prō.fŭgio, fūgi, 3, v. n. o. a.; I) neutr.: flygter bort el. derfra, ogs. derhen; ogs. „alm.": flygter, tager Flugten; – ∾ ex oppido, Caes.; hinc ··· extorres profugerunt, Cic. Verr. 3, 51; ∾ domo, id., in exsilium, id., pedibus (over Land) Hadrumetum, Caes.; — B) „bes.": ∾ ad aliquem, (tage sin Tilflugt til nogen), Cic. Att. 15, 21; cf. Caes. B. G. 5, 44; — II) act. (o. efteraug.): at flygte el. flye el. skye; – ∾ conspectum civium suorum, Senec., sedes suas, Colum.; ∾ natos, Plin. 7, 2, dominos, Curt. 10, 2.

prŏfŭgus, 3, [profugio]; I) „alm.": flygtig el. flygtende, som flygter el. som er flygter, – profugus ad rebelles, Tac. Ann. 1, 57; – ogs. c. gen.; profugus, regni, id. ibd. 15, 1, vinculorum, Plin.; – men Ovid. Her. 4, 155, absol.: Depuduit, profugusque pudor sua signa relinquit; – ogs. som er slaaen paa Flugt; – paucis amissis, profugi discedunt, Sall. Jug. 56; — II) „bes."; A) fordreven, landflygtig, forvist; – Hannibal patria profugus, Liv. 34, 60; ∾ Trojani, Sall.; men „poet.": ∾ classis, (hvorpaa nogen drager i Landflygtighed), Ovid.; men ∾ Penates, (som følge med de Landflygtige), Propert. 4, 1, 39; – ogs. absol.: Landsforvist el. Exsulant; Quamque potes profugo, nam potes, affer opem, Ovid. Pont. 2, 9, 6; cf. id. ibd. 3, 6, 39: An tu ··· Alloquio profugi credis inesse metum? — B) „overf.":

flygtig el. omvankende, uden fast Bopæl; - Te Dacus asper, te profugi Scythae ··· metuunt, etc., Hor. Od. 1, 35, 9.

*prŏfundē, adv: dybt; compar., ∾ mergere nares in bibendo, (om den drikkende Hest), Plin. 8, 66; o. — profunditas, atis, f.; I) „alm.": Dybhed el. Dybde; (efterel. Ord); - corporum tres dimensiones: longitudo, latitudo, profunditas, Macrob. Somn. Scip. 1, 6; — II) „fig.": Vægt el. Værdighed, Anseelse; - civitas digna sui profunditate, Hadrian. ap. Vopisc. 8; ∾ disciplinae. Macrob.; — [profundus].

prŏ.fundo, fūdi, fūsum, 3; I) „egenl."; A) „alm.": udgyder el. udhælder, aquas sub mensa, Plin., vinum (hælde ud, spilde), Plaut.; men Ovid. Met. 13,636: Ture dato flammis vinoque in tura profuso; Nilus e lacu profusus, Plin.; amnis profusus monte, id.; - ∾ vim lacrimarum, Cic. d. Rep. 6, 11; ∾ sanguinem suum, id.; ligel. lacrimae se profuderunt, id.; men Liv. 23, 20: in questus flebiles ··· sese profuderunt, (brøde ud deri); — II) fig."; A) „overf."; I) at henstrække el. henkaste; - quum somnus membra profudit, Lucr. 4,761; df. medial: profusus gemitu murmuro, Pacuv. ap Fest p.228, (Müll.); — 2) udrygter el. udstøder el. frembringer deraf; - ∾ sonitus (pl.), Lucr., ignes, id.; men om Fødselen, id. 5, 226; - ∾ pectore voces, Catull. 64, 202; ∾ vocem, Cic., clamorem, id.; - quae ··· terrae fetu profunduntur, (Jordens Frembringelser), id. Leg. 1, 8; — 3) ∾ se: at udgyde sig, at styrte frem; - saal. om Bierne: quum se nova profundent examina, Colum.; men om de lette Tropper: omnis multitudo sagittariorum se profudit, Caes. B. C. 3, 93; - men om Rankerne: quae (vites) se nimium profuderunt, (med en altfor yppig Vært), Cic. d. Or. 2, 21; — B) „ment."; 1) henkaster el. bortkaster; - quae ego si non profundere et perdere videbor, etc., Cic. Fam. 5, 5; cf. Lucr. 4, 929; — 2) forbruger el. forøder; - Profundat, perdat, pereat, etc., Ter. Ad. 1,2,54; cf. Cic. Verr. 3,67; ∾ patrimonium, id.; cf. id. Off. 2, 16; - men id. ibd. 1,24, tosende: non modo pecuniam, sed etiam vitam profundere pro patria; — 3) ligesom udgyder derover; df. anvender, forebringer; - omne odium ··· in me profudistis, Cic. Pis. 7; men omnes profudi vires animi atque ingenii mei, Cic. Att. 1, 18; — 4) ∾ se: at udgyde sig, at styrte frem el. derover; - voluptates ··· subito se nonnumquam profundunt atque ejiciunt universae, Cic. Coel. 31; men id. Att. 7, 3: si totum se ille in me profudisset, (havde udgydet sig imod mig, havde vist mig ubegrændset Tillid); — III) partic. profūsus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl.": udbredt, udstrakt, nedhængende el. flagrende, odl.; - cauda (boum) profusa usque ad calces, Varro; equi coma et cauda profusior, Pallad.; — B) „fig."; 1) „alm.": umaadelig, ødsel; - perditus ac profusus nepos, Cic. Quint. 12; cf. id. Verr. 1, 7; - ogs. c. gen.; alieni appetens, sui profusus, Sall. Catil. 5; - ogs. om Ting og Begreber; profusis sumptibus vivere, Cic. Quint. 30; ∾ luxuria etc., Vell. 2,33; — 2) „bes."; a) gavmild; - mente profusa etc., Stat. Silv. 3, 1; de munifica profusus arca, Martial. 8, 38; — b) kostbar, bekostelig, overdaadig; - ∾ epulae, Cic. Mur. 36, convivia, Stat.; — c) umaadelig, overgiven; - laetitia efficit profusam hilaritatem, Cic. Tusc. 4, 7; ∾ genus jocandi, id.; ∾ cupido, Tac.; profusissima libido, Suet. Claud. 53;

prŏfundus, 3, [fundus, i]; I) „egenl.": dyb; - ∾ mare et immensum, Cic.; ∾ Danubius, Hor. Od. 4, 15,21; ∾ fornax, Ovid. Met. 2, 229; ∾ valles, Stat.; - superl., profundissimus gurges, Cic. Sest. 45; — B) df. subst., profundum, i, n.: Dybet; - esse in profundo aquae, Cic. Fin. 3, 14; ∾ maris, Suet. Tib. 40; profunda camporum, Justin. 41, 1; — 2) „bes." ogs. a) Havets Dyb el. Afgrund, Havet; - petet ille fugam penitusque profundo Vela dabit, Virg. Aen. 12, 263; ∾ vastum, Val. Fl., indomitum, Ovid.; genitor profundi, (i. e. Neptunus), id. Met. 11, 202; ∾ Pamphylium, Colum.; — b) cemiſt ogs. Svælget el. Maven; saal. Plaut. Capt. 1, 2, 79, i et Ordspil m. fundus: Profundum vendis tu quidem, haud fundum, mihi; — II) „fig."; A) „overf."; 1) dyb, tæt; - ∾ silvae, Lucr.; ursi villis profundioribus, Solin.; — 2) ligesom altus: høi; - ire per omnes Terrasque tractusque maris coelumque profundum, Virg. Ge. 4,221; — b) df. subst. profundum, i, n.: Høide; - ∾ altum coeli, Manil.; — 3) i stor Mængde, umaadelig; - ∾ merum, Stat.; — B) „ment." el. om Begreber; 1) dyb, bundløs, umaadelig; - ∾ libidines, vid. Cic. Pis. 21; ∾ avaritia, Sall.; ∾ vitia animi, Plin.; cf. Vell. 2. 125; - men om Udtrykkets uudtømmelige Fylde: Fervet immensusque ruit profundo Pindarus ore, Hor. Od. 4, 2, 7; — 2) subst. profundum, i, n.; a) Afgrund; - in profundum ultimarum miseriarum abjectus, Val. Max. 2, 10, 6; cf. id. 9, 1, extern. 2, oftere; — b) det Ubekiendte; - quae in profundo esse dicuntur (legata), Digest.

prŏfūsē, adv. af profusus und. profundo; I) „egenl.": kostbart, med stor Bekostning; - aedes profuse exstructa, Suet. Aug. 72; in superl., id. ibd. 75; — II) „fig.": umaadeligen, uregelmæssigen, overgivent; - profuse tendentes in castra, (i Uorden), Liv. 10, 36; ∾ prolixeque laudare, Gell. 5, 1; - compar., eo profusius etc., Sall. Catil. 13.

*prŏfūsĭo, onis f.; I) „egenl.": Udgydelse; - ∾ sanguinis: Blodudtømmelse, Cels.; ∾ alvi, id.; — b) sild. in pl. profusiones: Drikoffere paa de Dødes Grave, Inscriptt.; — II) „overf.": Bortkastelse, Bortødslen; - infinitae sumptuum profusiones, Vitruv.; cf. Suet. Ner. 30; ∾ nimia, Plin. Ep 2, 4; o. — prŏfūsor, oris, m.: som forøder el. bortkaster, (opp. dispensator), Tertull.; — [profundo]. — prŏfūsus, 3, partic. o. adj. af profundo.

prŏgemmans, tis, partic., [gemmo]: som sætter el. faaer Knopper; - palmis incipientibus et progemmantibus etc., Colum. 4, 27. — prŏ.gĕner, i, m., i. e. maritus neptis, (Manden til en Sønnedatter el. Datterdatter), vid. Suet. Aug. 19, o. Tac. Hist. 5, 9; er Correlat til prosocer o. prosocrus, Digest. — prŏgĕnĕrātĭo, onis, f.: Avling, Forplantning, Tillæg; - ∾ mularum, jumentorum, Plin.; af — prŏ.gĕnĕro, are, v. a.: at avle el. forplante; førdv. om Dyr og Fugle; - nec ··· Progenerant aquilae columbam, vid. Hor. Od. 4,4,31; fetus quonam modo progenerent (apes), Plin.; cf. Colum. 7, 3; - ogs. om Værterne; ut progenerare possit (resex el. pampinarius), id. 3, 10.

*prŏgĕnĭēs, ēi, f.; I) „egenl.", in abstracto: Slægt, Stamme, Familie; ogs. Herkomst; - quo propius aberat ab ortu et progenie divina (antiquitas), Cic. Tusc. 1, 12; cf. Ter. Phorm. 2, 3, 48; men Cic. d. Rep. 2, 12: virtutem et sapientiam ··· non progeniem, quaeri oportere; — II) „overf." in concreto: den el. de Nedstammende, Barn el. Børn, Afkom el. Efterkommere, (ogs. Slægt el. Familie); - se progeniem esse deorum etc., Cic. Univ. 11; tanta orbatus progenie (Priamus, i. e. tot filiis), id. Tusc. 1, 35; cf. Virg. Aen. 10, 471, o. Nep. Cim. 1; men nepotum ··· liberorum progeniem etc., Liv. 1, 13; cf. id. 45, 41; - men absol. id. 42, 52: Macedonia progeniem ediderat, (ungt Mandskab); - ogs. in pl., Senec. Consol. ad Polyb. 30: quid dicam duces ducumque progenies, etc.? — ogs. om Dyrene: Yngel el. Affkom; in omni genere quadrupedum ··· patri similior est progenies, quam matri, Colum. 7, 9; cf. Virg. Ge. 1, 414; - ogs. om Værterne; quum sint ipsa duo jugera (d. e. Plantningen derpaa) unius vitis progenies, Colum. 3, 9; — b) „poet. overf.": en Digtning (som Digterens Afkom); - Palladis exemplo de me sine matre creata Carmina sunt; stirps haec progeniesque mea est, Ovid. Trist. 3, 14,13; — not.: forældet gen. sing. progenii, Pacuv. ap. Non.; o. — prŏgĕnĭtor, oris, m.:

Stamfader el. Stamherre, Nep. Ages. 1; cf. Ovid. Met. 11, 319; — [progigno]. — prŏgĕnĭtus, 3, partic. af progigno.

prŏgermĭno, are, v. n.: at fremspire; - antequam surculus progerminat, Colum. 4, 10. — prŏ.gĕro, gessi, gestum, 3, v. a.; I) „alm.": bærer el. bringer ud deraf el. videre; (efteraug. Ord); - ∾ defunctos (om Bierne), Plin. 11, 20; urcei, quibus oleum progeritur (hældes deraf el. deri), Colum. 12, 50; — II) „overf.": at bære foran el. til Skue, Appul. — prŏgestans, tis, partic., [gesto]: bærende foran sig; - progestans nucleos sinu, Appul.

prŏ.gigno, gĕnŭi, gĕnĭtum, 3, v. a.; I) „egenl.": fremavler el. avler el. bringer til Verden el. for Lyset; - Neque gnatu'st, neque prognignetur ··· Cui factum melius velim, Plaut. Truc. 4, 1, in.; qui lumen illud (Catonem Uticensem) progenuit, Cic. Off. 3, 16; men „poet.": te saevae progenuere ferae, Ovid. Her. 7, 38; cf. Virg. Aen. 4, 180; - ogs. om Væxterne: quae ex iis (seminibus) progignantur, Cic. Div. 1, 56; cf. Catull. 64, 89; — II) „poet. overf.": at frembringe el. foraarsage; - ∾ novos rerum ··· motus, Lucr. 2, 80; cf. id. 4, 674.

prognārĭter, adv., [gnarus]; oprdl.: meget kyndigen el. dygtigen; (forel. Ord); - vid. Enn. Ann. 5, 6; men age, indica prognariter, (nøie el. bestemt), Plaut. Pers. 4, 4, 39. — prognātĭo, onis, f.: Fødsel, Capella; af — prognātus, 3, partic., [gnatus f. natus, af nascor]; I) „egenl.": født el. avlet el. udsprungen deraf; oftere c. abl. pers.; - Romulus deo prognatus, deus ipse, Liv. 1, 40; Davo prognatus patre, Plaut.; men ille ··· Tantalo prognatus, Pelope natus, (d. e. Atreus, Sønnesøn af Tantalus, Søn af Pelops), Cic. Tusc. 3, 12; Semet prognatos, (i. e. suos filios), Hor. Sat. 1, 6, 78; - ogs. nedstammende derfra; ipsi erant ex Cimbris prognati, Caes. B. G. 2, 29; cf. ibd. 6, 17; - men Plaut. Casin. 2, 6, 46: Herculei prognati (subst.: hans Efterkommere); — II) „overf." om Planter el. Væxter: opvoxen; - arundines in palude prognatae, Plin. 9, 23; cf. Catull. 64, in.: Deliaco quondam prognatae vertice pinus.

Progne, es, f., f. und. Procne. — prognostĭcum, (-on), i, n., προγνωστικόν, (i. e. praesagiendi vim habens, sc. σημεῖον): Varsel, bes. Veirmærke; - si prognostica nostra vera sunt, Cic. Att. 15, 16; — not.: Prognostica, orum, n., (ligesom Veirmærkerne), er Titelen paa Cicero's Oversættelse af Aratus's Digt Προγνωστικά; de til os komne Brudstykker deraf har Orell.

prŏgramma, atis, n., πρόγραμμα: skriftlig Bekiendtgiørelse af et Lovbud, opslaaet Edict el. Manifest; (efterel. Ord); vid. Vulcat. Avid. Cass. 6, o. Cod. Just. — prŏgredio, ĕre, f. und. flgd., not. — prŏgrĕdior, gressus sum, 3, v. dep. n., [gradior]; I) „egenl.": gaaer el. drager el. rykker frem el. fremad el. forud el. videre; - ut regredi, quam progredi mallent, vid. Cic. Off. 1, 10; ∾ foras, Plaut., ex domo, Cic. Coel. 24, in publicum, Justin.; ogs. absol.: de progrediendo cogitare, (at gaae ud, at komme i Luften), Plin.; - bs. ofte i Krigssproget; progressus ante signa, Liv., longius a castris, Caes.; ∾ in locum iniquum, id. B. C. 1, 45; ∾ ad Inalpinos cum exercitu, Brut. ap. Cic. Fam. 11. 4; ∾ ad urbem, ad amnem, Liv.; men ∾ obviam alicui, id. 7, 10; cf. Virg. Aen. 11, 608; - naves audacius progressae, Caes. B. C. 3, 24; — II) „fig.": at gaae el. skride frem el. fremad el. videre frem dertil; - paulum aetate progressus, (noget til Aars), Cic. d. Senect. 10; progredientibus aetatibus etc., id. Fin. 5, 15; - procedere et progredi, id., in virtute, id.; quoad (hvorvidt) progredi potuerit hominis amentia, id. Phil. 11, 3; cf. id. Lael. 11; divinatio ··· ultra conjecturam progredi non potest, id. Div. 1, 14; men paulum aliquid ultra primas litteras progressi, Quintil. 1, 1, 8; absurdam in adulationem progressus, Tac. Ann. 3, 47; — not. a: progredi (imperat.) f. progredere, Novius ap. Non.; — not. b: compar. progressior, Tertull.

*prōgressio, onis, f.: Fremadgaaen el. Fremadskriden; bs. „fig."; I) „alm.": Fremgang, Tilvæxt, Tiltagen; - suis progressionibus usa augentur (principia rerum), Cic. Fin. 5, 21; si qua est ad virtutem facta progressio, id. Off. 3, 3; cf. id. Tusc. 4, 1; — II) som rhetorisk Figur: Overgangen til det Stærkere, Cic. d. Or. 3, 54; (cf. Quintil. 8, 4, 4, hvor ogs. citeres Cic. Verr. 5, 66: facinus est, vincire civem Rom., scelus verberare, etc.); o. — prōgressor, oris, m.: som skrider fremad, Augustin.; — [progredior].

1. prōgressus, 3, partic. af progredior. — 2 prōgressus, us, m., [progredior]; I) „egenl.": Fremadgaaen el. Fremadskriden; bs. Reise el. Bortreise; - progressum praecipitem etc., Cic. Att. 2, 21; - ogs. Fremrykken; progressu aliquem arcere, id. Phil. 11, 2; ogs. fremadskridende Bevægelse, som Stjernernes, id. N. D. 2, 20; — B) bs. concret: fremspringende Dam el. Dæmning; - aggeribus expediantur progressus, Vitruv. 5, 12; — II) „fig."; A) „alm.": Fremskriden, Fremgang, Tilvæxt; - ∾ aetatis, Cic. Phil. 5, 17; in studiis tantos progressus facere, id. Tusc. 4, 19; cf. id. N. D. 1, 6, o. Nep. Cat. 3; — B) „bes.": Begivenhedernes Udvikling; - homo causas rerum videt, earum progressus et quasi antecessiones non ignorat, id. Off. 1, 4.

prō.gŭbernātor, oris, m.: Understyrmand, Caecil. ap. Non. — prōgymnastes, ae, m., προγυμναστής: som foretager Legemsøvelser, for at anvise el. veilede en anden dertil, Senec. Ep. 83.

proh, interj., f. und. 2. pro. — prŏhĭbĕo, ŭi, ĭtum, 2, v. a., [habeo]; I) „egenl."; A) „alm.": holder derfra, holder borte, afværger, afvender, forhindrer, aliquem el. aliquid, m. ab, el. c. abl., el. m. ut, ne, quominus, el. m. acc. c. inf., ogs. m. blot acc., sieldn. m. de el. m. dat. el. gen.; - quo illum ab illa prohibeas, Plaut.; ∾ praedones procul ab insula Sicilia, Cic. Verr. 4, 64; ∾ hostem a pugna, Caes.; ∾ vim hostium ab oppidis, id.; ∾ se suosque ab injuria, id. B. G. 2, 28; men ∾ aliquem a familiaritate, etc., Cic. Phil. 2, 18; - ∾ exercitum itinere, Caes. B. G. 1, 10; cf. id. ibd. 15; men m. blot abl.: non prohibere aqua profluente, Cic. Off. 1, 16; - men vim de classe prohibuit Vulcaniam, Lucil. ap. Non.; - men obsecro, parentesne meos mihi prohibeas? Plaut. Curc. 5, 2, 7; cf. id. Asin. 5, 1, 4: Pietas, pater, oculis dolorem prohibet; - men ∾ Poenos aquilae, Sil. 6, 27; - dii prohibeant, ut etc., Cic. R. Am. 52; quod potuisti prohibere, ne fieret, id. Div. in Caecil. 10; men hiemem prohibuisse, quo minus etc., id. Fam. 12, 5; - male etiam, qui peregrinos urbibus uti prohibent, etc., Cic. Off. 3, 11; audeat proloqui, se delectum haberi prohibiturum, Liv. 4, 2; - fremdeles m. blot acc.; Mars pater, ut tu morbos ··· prohibessis etc., Cat. R. R. 141; cf. Cic. Catil. 2, 12; hyp. pass., id. Off. 1, 25: prohibenda maxime est ira in puniendo; - bs. ofte i Udraab; Si eveniat, quod dii prohibeant (hvad Guderne forbyde), discessio, Ter. Andr. 3, 3, 36; cf. id. Hec. 2, 1, 10: di mala prohibeant! ligel. Virg. Aen. 3, 265: Di prohibete minas! men deos quaeso, ut istaec prohibeant, Ter. Ad. 2, 4, 11; — B) „bes.": forbyder, forhindrer; - lex recta imperans, prohibens contraria, Cic. N. D. 1, 14; ligel. lex prohibet, c. inf., Quintil. 5, 10, 104; hyp. id. 6, 1, 7, in pass.: Athenis affectus movere etiam per praeconem prohibebatur orator; — II) beskyttende at holde (nogen) borte derfra, at beskytte derimod; m. ab, el. m. blot abl.; - a quo periculo prohibete rem publicam, Cic. Manil. 7; cf. id. Brut. 96; - Haec ··· damna ··· Me uxore prohibent, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 105; ∾ cives calamitate, Cic., tenuiores injuria, id.; - forel. ogs. m. dobbelt acc.; id te Juppiter Prohibessit (derfra bevare J.

dig)! Plaut. Pseud. 1, 1, 11; — not.: prohibessis, it, int, forel. f. prohibueris, etc., Cato, Plaut., Cic. Leg. 3, 3, (e XII tabb.); – prohibeat, per synaeresin, som dactylus, Lucr. 1, 976.

*prŏhĭbĭtĭo, onis, f.: Tilbageholdelse, Forhindring; – quamquam illa non poena, sed prohibitio sceleris fuit, Cic. frgm. ap. Quintil. 9, 2, 18; o. — prŏhĭbĭtor, oris, m.: som holder noget borte; – ∾ Aesculapius valetudinum pessimarum, Arnob.; — [prohibeo]. — prŏhĭbĭtōrĭus, 3, [prohibitor]: som holder tilbage derfra; – ∾ avis, Plin. 10, 17; ∾ interdictum, Digest. — prŏhĭbĭtus, 3, partic. af prohibeo. — prŏhinc, adv., ligesom proinde: derfor, af den Grund, Appul.

prŏin, adv.; forkortet af flgd.; hos Plaut. o. Ter. sædv. monosyll.; men disyll., Catull. 20, 16. — prŏ-.inde, adv.; (ogs. disyll., f. Virg. l. c. in fin.); I) sammenlignende: netop saaledes, paa samme Vis el. Maade, ligesom; a) sædv. m. flgd. atque (el. ac), ogs. m. quasi, sjeld. m. ut el. in el. m. quam; – quoniam etc., proinde habeo, ac si scripsisses, etc., Cic. Att. 3, 13; proinde aestimans, ac si usus esset, Caes. B. C. 3, 1; cf. Lucr. 3, 1048; – Proinde expiscare, quasi non nosses, Ter. Phorm. 2, 3, 35; cf. id. Heaut. 1, 1, 13; ligel. proinde quasi etc., Cic. Mil. 31, o. id. Tusc. 1, 36; – proinde adeo, ut me velle intellegis, Plaut. Amph. 3, 3, 27; men i omvendt Stilling: Ideo quia, ut vos domi mihi eritis, proinde ego ero fama foris, Ter. Hec. 2, 1, 21; cf. Lucr. 4, 652; — b) absol.; – cultu non proinde speciosus, Petron. Sat. 83; ut, sive dulcis esset sapor uvae, sive acidus, proinde aestimarent, Colum 11, 2; ligel. Justin. 41, 3: proinde secunda adversaque silentio tegunt; — II) tilføjende: derfor, altsaa, fremdeles, ifølge deraf; – Proinde hinc vos amolimini, Ter. Andr. 4, 2, 24; cf. id. ibd. 2, 4, 5; proinde aut exeant, aut quiescant, Cic. Catil. 2, 5; cf. Caes. B. G. 7, 38, o. Sall. Jug. 49; ligel. Virg. Aen. 11, 383: Proinde tona eloquio, etc.

prōjecte, adv. af projectus und. projicio: skødesløst, Tertull. — *prōjectĭcĭus, (-tius), 3: henkastet, udsat; (for- o. efterkl. Ord); – ∾ puella, Plaut. Cist. 1, 3, 43; men „overf.": ∾ homo, (nedkastet, ydmyg), Ammian.; o. — prōjectĭo, onis, f.: at kaste frem el. fremad; – ∾ brachii, Armens Udstrækning, Cic. Orat. 18, (opp. contractio); — II) „overf." o. concret: fremstaaende Del af Bygningen, en Udbygning; ogs. Ret til at have en saadan; – ∾ super vicini solum, Digest.; — [projicio].

prōjecto, are, v. a., intens. af projicio: henkaster; men alene „fig." o. forel.: udskælder, beskæmmer, Plaut. Bacch. 3, 6, 38, inc., f. und. profecto nr. II; men in pass.: projector, quod tu peccas, (jeg hører ilde for dine Feil), Enn. ap. Rufin. d. Fig. sentent. — *prōjectōrĭus, 3, i d. sild. Medicin: afførende; – ∾ vis, Theod. Prisc.; ∾ virtutis herba, Aemil. Macer; o. — prōjectūra, ae, f.: i Bygningskunsten, ligesom projectio nr. II: det Fremstaaende el. Udtrædende; – ∾ spirarum, Vitruv., cymatii, id. — 1. prōjectus, 3, partic. af projicio. — 2. projectus, us, [projicio]: Fremragning, Udstrækning; (men alene in abl.); – ∾ corporis, Lucr. 3, 1000; ∾ frondis, Plin. 17, 19.

prōjĭcio, jēci, jectum, 3, v. a., [jacio]; I) „egenl."; A) „alm."; a) kaster ud el. bort, kaster fra mig; – ∾ aurum, Hor. Sat. 2, 3, 109; ∾ galeam ante pedes, Virg. Aen. 5, 673; – ogs. holder el. strækker den for mig; projecto laeva scuto, Liv. 7, 10; cf. Nep. Chabr. 1; men Virg. Aen. 10, 587: projecto ··· pede laevo; cf. Cic. d. Or. 3, 59; projecta lingua, Lucan; — b) kaster derfor el. derhen el. derpaa el. deri; – Projectum adoraris cibum, Hor. Epod. 6, 10; ∾ aliquid in ignem, Caes., in medium, Virg.; men id. Aen. 12, 255: praedamque ex unguibus ales Projecit fluvio (f. in fluvium); ∾ aquilam intra vallum, Caes. B. G. 4, 36; – ∾ se: kaste sig ned, styrte ned, ex navi, id.; Tum super exanimem sese projecit amicum, Virg. Aen. 9, 444; ad pedes alicujus, Cic.; men ∾ se in forum, Liv., in flumen, Curt.; – bf. projectus, 3: nedkastet (som bedende), ad pedes suorum, Caes., ante simulacra, id.; ogs. henkastet, liggende: viridi projectus in antro, Virg. Ecl. 1, 76; men cadavera projecta, (henslængte), Varro; — c) kaster fra mig, bortkaster, arma, Caes. B. C. 3, 98; projectis insignibus etc., Hor. Sat. 2, 7, 53; men Plaut. Cist. 2, 3, 74: jussit parvam projici (lod hende udsætte); Ego eam projeci, etc.; — d) omstyrter, kaster til Jorden; – ∾ effigies alicujus, Tac.; men fontem qui projicit urna, (i. e. Aquarius), Manil.; men ∾ lacrimas (udgyde), auct. B. Al. 24; — B) „bes."; 1) lader træde frem ved at bygge; hvf. jus projiciendi, Digest.: Ret til at have en Udbygning; bf. pass., projici: at staae el. rage frem; – quod ··· tectum projiceretur, Cic. Top. 4; — 2) ligesom kaster ud, forjager el. fordriver; – quod tantam pestem (urbs) ··· projecerit foras, Cic. Catil. 2, 1; immeritumque pater projecit ab urbe, Ovid. Met. 15, 504; – ogs. forviser, relegerer, nepotem in insulam, Tac. Ann. 1, 3; cf. ibd. 4, 71; — II) „fig."; A) bortkaster, lader fare, opgiver, forsmaaer; – nec pro his libertatem, sed pro libertate haec projicias, Cic. Phil. 13, 3; ∾ animos, Virg., patriam virtutem, Caes., spem salutis, Plin. Ep.; cf. Hor. A. P. 97; – men m. Personsobject: nonne extremam pati fortunam paratos projecit ille (opgav el. forlod dem)? Caes. B. C. 2, 32; — B) ∾ se; 1) at kaste sig (begerligen) derover; – si qui se in hoc judicium forte projecerint, Cic. Coel. 9; — b) ogs. m. Begrebssubject; – si etc., quo libido non se proripiet ac projiciet, etc.? id. Fin. 2, 22; — 2) at styrte sig i Fare; – ne me projiciam etc., Cic. Att. 9, 6; cf. id. ibd. 10: si una projeceris te; — b) at nedlade sig dertil; – in muliebres fletus se projicere, Liv. 25, 37; — C) at udsætte el. henskyde til en silldigere Tid; – qui (candidati) ultra quinquennium projiciantur, Tac. Ann. 2, 36; — III) partic. projectus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl.": udstrakt, henstrakt, fremtrædende el. fremspringende, odl.; – urbs erat ··· ita projecta in altum, ut etc., Cic. Verr. 4, 10; Hinc altas cautes projectaque saxa Pachyni Radimus, Virg. Aen. 3, 699; insula a septentrione in meredíem projecta, Plin. 3, 12; – venter projectus, projectior, Suet. Ner. 51, o. id. Tit. 3; — 2) bf. subst., projectum, i, n.: fremspringende Del af en Bygning, Digest.; — B) „fig."; 1) fremtrædende el. fremragende; ∾ audacia, Cic. Cluent. 65, justitia, id. d. Rep. 3, 7; — 2) hengiven dertil, umaadelig deri; – homo ad audendum projectus, (dumdristig), Cic. Verr. 1, 1; homines in verba projecti, (mundkaade), Gell. 1, 15; – superl., projectissima ad libidinem gens, Tac. Hist. 5, 5; — 3) henkastet, daarlig, slet; – non esse ··· omnino ··· projectum consulare imperium, (saa aldeles nedværdiget el. afkræftet), Liv. 2, 27; tam projectae servientium patientiae (taedere), Tac. Ann. 3, 65; – compar., quid nobis projectius? Prudent.; — b) bf. vultus projectus et degener: nedslaaen el. forknyt Mine, Tac. Hist. 3, 65.

prō.lābor, lapsus sum, 3, v. dep. n.; I) „egenl."; a) at glide el. falde forover, at bevæge sig fremad; – At canis ad caudam serpens prolabitur Argo, Cic. (poët.) N. D. 2, 44; men Liv. 44, 5: leniter prolabi, (om den paa en Skraaning glidende Elephant); — b) at glide el. falde ned, ex equo, Liv. 27, 27; cf. ibd. 32; men id. 1, 56: velut si prolapsus cecidisset, (var gleden el. falden); prolapsus ex arbore, Plin.; cf. Propert. 1, 20, 47; men prolapsa Pergama, (det faldne Troja), Virg.; cf. Tac. Ann. 14, 27; — II) „fig."; A) „alm.": at gaae el. komme videre; at skride frem dertil; – libenter frater ad istam orationem tecum

prolaberer, Cic. Leg. 1, 20; me longius prolapsum esse, quam etc., id. Caecin. 35; ∾ in misericordiam, Liv. 30, 12, in rabiem, Tac. Ann. 1, 31, ad seditiones, id., ad jurgia, id.; cf. id. Ann. 11, 17; — B) „bef.": 1) at falde el. feile, at forvilde sig; - ut permultis in rebus prolaberer, Cic. Quint. 21; se cupiditate prolapsos etc., id. Att. 1, 17; men Plin. 28, 29: virum alias sagacem nimio juvandi mortales studio prolapsum; — b) at undslippe; - ab aliqua cupiditate prolapsum verbum etc., Cic. Font. 9; — 2) at forfalde el. gaae til Grunde, at forværres el. fordærves; - disciplina militaris prolapsa, Liv. 8, 7; rem prope prolapsam restituere, id.; cf. id. 23, 5; - ad id prolapsae (feminae: der vare faldne saa dybt), Tac. Ann. 12. 53; cf. Cic. Div. 2, 2: ita prolapsa (juventus), ut etc.; ogs. absol. prolabi: at forarmes, Tac. Ann. 3, 55; ds. — prōlapsio, onis, f.; 1) Snublen, Falden, Fald; - sine casu aliquo aut prolapsione (insistere aut ingredi), Cic. Coel. 17; — II) Sammenstyrtning el. Indstyrtning, aedificiorum, Suet. Aug. 30. — prolapsus, 3, partic. af prolabor.

prōlātĭo, onis, f., [1. prolatus, profero]; „egenl.": Foren el. Bringen frem el. fremad el. videre; ds. sædv. „fig."; A) „alm."; 1) Udvidelse, finium, Liv. 31, 5; — 2) ds. Udsættelse; - ad prolationem judicii biduum etc., id. Rab. perd. 3; ds. rerum prolatio, (ligesom res prolatae, s. und. profero): Forretningernes Udsættelse (el. Ferierne), id. Att. 7, 12; - ogs. uden gen.; omnem prolationem etc., Tac. Hist. 2, 82; men Quantumvis prolationum, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 98; — B) „bef.": Fremforen, Anforelse, Anbringelse, Fortælling; - ∾ exemplorum, Cic. Orat. 34; - men ∾ nominum Latinorum, (Udtalen deraf), vid. Liv. 22, 13.

prōlāto, avi, atum, 1, v. a., [prolatus, profero]; I) „egenl.": udvider, forstorrer; - ∾ agros, Tac., villam, Colum., rem rusticam, id.; - ∾ vitam, (vedblive at leve), Tac. Ann. 11, 37; cf. Lucr. 1, 982; — II) „overf.": udsætter el. opsætter, consultationes, Sall., comitia, Liv.; prolatatum bellum etc., Tac. Ann. 13, 31; dubitando et dies prolatando, Sall. Catil. 43; men absol.: id (malum) opprimi sustentando ac prolatando nullo pacto potest, Cic. Catil. 4, 3. — 1. prōlatus, 3, partic. af profero. — 2. prōlātus, us, m., [profero]: = prolatio, in abl. sing., Tertull.

prōlectĭbilis, e, [prolicio]: lokkende, Sidon., inc. — prōlecto, avi, atum, 1, v. a., intens. af prolicio; I) „egenl.": fremlokker; - prolectante gaudio (lacrimas), Appul.; — II) „fig.": lokker el. forleder el. forforer dertil; - ∾ egentes et leves spe largitionis etc., Cic. Flacc. 8; cf. Plaut. Bacch. 3, 6, 38: etiamne ultro tuis me prolectas probris? (al. productas); Praeda puellares animos prolectat inanis, Ovid. Fast. 4, 133. — prŏlepsis, is, f., πρόληψις, (i. e. anticipatio: Forudtagen): en Talefigur, hvorved et Navn, der endnu ikke var til, bruges som tilværende; saal. Lavinia litora, Virg. Aen. in.; cf. ibd. 6, 366, ogs. Gell. 10, 16.

prōles, is, f., [af pro o. oleo, olesco, hvf. ogs. adolesco]: hvad der voxer el. er voxet til el. op, Yngel el. Afkom; ds. navnl. om Mennesker: Barn el. Børn, Efterkommere; hvf. collectivt: Afkom el. Slægt, progenies; (oftest „poet."; hvorom dog Cic. d. Or. 3, 38: nec fugerim dicere prolem aut subolem, aut effari, etc.); - tua postuma proles, (din yngste Søn), Virg. Aen. 6, 763; men prolem est enixa gemellam, (d. e. Tvillinger), Ovid. Met. 9, 452; ∾ Apollinea (i. e. Aesculapius), id. ibd. 15, 533, Latōia, (i. e. Apollo et Diana), id. Trist. 5, 1, 57; ∾ altera Saturni, (i. e. Juno), Virg. Aen. 12, 830; ∾ rustica Bacchi, (i. e. Priapus), Tibull. 1, 4, 7; ∾ Minyēïa (i. e. Minyeïdes, el. filiae Minyae), Ovid. Met. 4, 389; men ∾ fulminis, (i. e. Bacchus), Senec. Med.; - propagando procudere prolem, Lucr. 5, 854; cf. Virg. Aen. 1, 75, o. Hor. Od. 3, 6, 38; men Virg. Aen. 7, 50: Filius huic, fato divum, prolesque virilis Nulla fuit, etc.; ∾ ferrea, Cic. N. D. 2, 63, (e poëta: Jernalderens Slægt el. Mennesker); cf. Ovid. Met. 1, 113: Postquam etc., subiit argentea proles, Auro deterior, fulvo pretiosior aere; - ogs. i Prosa; Brutorum et Aemiliorum proles etc., Sall. Or. Lepidi ad populum; ligel. ∾ illa, (hin Slægt), Cic. d. Rep. 6, 21; cf. id. ibd. 2, 22, und. proletarius; ligel. Rhoetos, Tuscorum prolem etc., Plin. 3, 24; - ogs. om Dyrene; hinc nova proles etc., Lucr. 1, 260; ligel. ∾ duellica equorum, id.; cf. Virg. Ge. 3, 65 o. 541; si est generosa proles (caprarum), Colum.; - „poet." ogs. om Planterne: prolem tarde nascentis olivae, (Bærrene deraf), Virg. Ge. 2, 3; men in pl.: privignasque rogat proles, Colum (poët.) 10, 163; — II) „overf."; A) det unge Mandskab; - equitum peditumque prolem describunto, Cic. Leg. 3, 3, (e XII tabb.); Sternitur Arcadiae proles etc., Virg. Aen. 10, 429; — B) efterCl. er pl. proles f. testes el. Testiklerne, Arnob.

prōlētārĭus, i, m., [proles]; ds. proletarii, (som tiene Staten med deres Afkom), Cic. d. Rep. 2, 22: den af K. Servius Tullius indførte Benævnelse paa Borgere af den laveste og ubemidlede Classe, ut ex iis quasi proles civitatis exspectari videretur; opp. assiduus (ab assibus, i. e. aere dando); vid. frgm. XII tabb. ap. Gell. 16, 10, hvor ogs. f. Enn. l. c.; cf. Liv. 1, 43, o. Fest. p. 222, (Müll.); — II) „overf." o. adj.: lav el. almindelig; - Nam proletario sermone nunc quidem, hospes, utere, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 157. — prŏ.lĕvo, are, v. a.: trækker el. drager frem el. ud deraf, Tertull.

prōlĭbo, are, v. a.: offrer (Drikoffer); - ∾ diis vina, Plin.; men impers. pass.: fictilibus prolibatur simpuviis, id. 35, 46. — prŏ.lĭcĕo, cŭi, 2, v. n., [liqueo]: at rinde el. flyde ud el. frem; - ubi prolicuit dulcis unda, Varr. ap. Isid. — prōlĭcĭo, ĕre, v. a., [lacio]: lokker frem el. ud, Plaut. Curc. 1, 2, 2; cf. Ovid. A. A. 1, 718; ogs. alm. lokker el. pirrer; ∾ aliquem ad spem, Tac. Ann. 3, 73. — prō.lĭmen, ĭnis, n.: Sted foran Dørtærskelen, Hieronym. — prōlĭquātus, 3, partic., [liquo]: flydendegiort el. flydende, Appul.

prōlixe, adv. af prolixus; oprdl.: vidt el. vide; - ∾ foliata arbor, (med lange Blade), Appul.; - oftest „fig."; A) „alm.": overflodigen; - ∾ promittere, (giøre store Løfter), Cic. Fam. 7, 5; (in delectu) parum prolixe respondere (sc. ad nomina: lade sig ugierne indskrive til Krigstienefte), id. Att. 7, 14; - compar., Accipit homo nemo melius prorsum neque prolixius, (ingen beværter bedre), Ter. Eun. 5, 8, 52; — B) „bef.": velvilligen, ombyggeligen; - age prolixe, (vis dig gavmild), Ter. Ad. 5, 8, 20; prolixius fovere aliquem, Suet. Tit. 7.

*prōlixĭtas, atis, f.; I) „egenl.": vid Længde el. Udstrækning; (efterCl. Ord); - ∾ terrae, Appul., (opp. latitudo); - ∾ temporis, Digest.; II) „overf.": Talens Vidtloftighed, Arnob.; — prōlixĭtūdo, inis, f.: = frgd. nr. II; - ∾ fandi, Pacuv. ap. Non.; o. — prōlixo, are, v. a.: udstrækker; - ∾ aciem ferramenti, Colum. 4, 24; — [af flgd.].

prōlixus, 3, [laxus]; I) „egenl.": vidt udstrakt, vid, bred, lang, osv.; - Capillus sparsus, prolixus, etc., Ter. Heaut. 2, 3, 49; ∾ cauda, (opp. brevis), Varro; ∾ arbores, id.; men corpore prolixo, ligel. prolixior arator, Colum.; prolixiora quaedam nascuntur, Varro; — II) „fig."; A) „alm.": vid, udstrakt, lang; (for- o. efterCl.); - prolixae aetatis homines, (af en høi Alder), Digest.; prolixioris temporis spatium, ibd.; men non tam prolixo provolat ictu, Lucr. 4, 1238, (ikke saa langt); - superl., ∾ labor, Jul. Val. Res. g. Al. M.; - neutr. prolixum ogs. som adv.; ∾ ejulare, Appul.; — B) „bef."; 1) om Talen: vidtloftig; - ne

sim prolixus, Macrob. Sat. 3, 7; — b) om Begreber: omfattende; - longe prolixius esse ··· mortales, quam homines, Gell. 13, 28; — 2) om Livsforholde, Begivenheder, obl.: gunstig, lykkelig; - solere plerisque hominibus rebus secundis atque prolixis atque prosperis animum excellere, Cat. ap. Gell. 7, 3; cf. Cic. Att. 1, 1: cetera spero prolixa esse; — 3) om Charakteren, Handlemaaden, obl.: villig el. venlig, hielpsom, obl.; - de tua prolixa beneficaque natura etc., Cic. Fam. 3, 8; cf. id. Att. 16, 16, C; men id. ibd. 6, 3: non in Pompejum prolixior, quam in Brutum.

prŏlŏcūtor, (-quūtor), oris, m., [proloquor]: som taler for nogen, Sagfører, Pseud.Quintil. Decl. — prŏlŏgĭum, i, n., προλόγιον: Fortale, Pacuv. ap. Paul. ex Fest. p. 226, (Müll.); ogſ. proloquium, ibd. — prŏlŏgus, i, m.; I) πρόλογος: Fortale, Indledning; navnl. Prolog til en Comoedie; - vid. Ter.Phorm.prol. 14, o. id. Andr. prol. 5; men Suet. Vit. Terent. 2: in prologo Adelphorum (Terent.); — II) den en Prolog foredragende Skuespiller; - orator ad vos venio ornatu prologi, Ter. Hec. prol. alter in.; cf. id. Heaut. prol. 11: Oratorem esse voluit me, non prologum. — prŏlŏquĭum, i, n., [proloquor]: en Sætning, sententia, in qua nihil disideratur, Varr. ap. Gell. 16, 8; a Cicerone dictum ··· pronunciatum, a dialecticis ἀξίωμα, Gell. l. c.; - s. ogſ. prologium in fin.

prŏ.lŏquor, cūtus (quūtus) sum, 3, v. dep. n. o. a.; I) neutr.: taler forud, holder en Fortale; - omitto proloqui, Ter. Phorm. 5, 6, 21; — II) oftere act.; A) „alm." fremsiger el. udtaler, verbum, Ter. Andr. 1, 5, 21; Artem pudere proloqui, quam factites, Cic. Orat. 43, (e poët.); - ogſ. m. relat., auct. B. Afr. 44; ogſ. m. acc. c. inf., Liv. 4, 2; — B) „bef.": forudsiger, spaaer; m. flgd. or. dir.; - Proloquar ··· Frangitur ipsa suis Roma superba bonis! Propert. 3, 11, 59; df. — prŏlŏquutor, s. und. proloculor.

prŏ.lŭbīdo, inis, f.: = flgd., Varr. ap. Non. — prŏlŭbĭum, i, n., [lubet]; I) Lyst el. Attraa, Ter. Ad. 5, 9, 28; ∾ audiendi, Gell.; — II) Fornøielse el. Nydelse, id. 5, 10; ∾ libidinis, Appul. — prŏ.lūcĕo, xi, 2, v. n.: at lyse derfor, Senec. Oe. Sap. 32, inc.

prŏ.lūdo, si, sum, 3, v. n.; I) „egentl.": at anstille et Forspil el. en Forøvelse; df. Virg. Ge. 3, 231, poet. om Tyren: et sparsa ad pugnam proludit arena; — II) df. „overf." om Talerne: quibus (sententiis) proluserunt, (som de have brugt i Indledningen), Cic. d. Or. 2, 80; men Juvenal. 5, 26: Jurgia proludunt, (udgiøre Begyndelsen); cf. Senec. Ep. 102, o. id. Qu. N. 3, 28.

prŏ.lŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a.; I) „alm."; A) at bortskylle; - tempestas ex omnibus montibus nives proluit, Caes. B. C. 1, 48; ligel. Proluit ··· silvas ··· Eridanus, Virg. Ge. 1, 481; cf. id. Aen. 12, 686; - ogſ. „alleg.": ∾ pecuniam suam gurgitibus prandiorum, Gell. 2, 24: — B) at opskylle el. opkaste; - genus omne natantum (i. e. piscium) ··· fluctus Proluit, Virg. Ge. 3, 541; — II) „bef."; A) at bestylle el. vaske el. væde, Ovid. Fast. 4, 778, inc.; - df. poet. om den Drikkende; vid. Pers. prol. in.: Nec fonte labra prolui caballino, (har ikke vædet Læberne der, har ikke drukket af Musakilden); ligel. ∾ praecordia mulso, Hor. Sat. 2, 4, 26; men Virg. Aen. 1, 739: pleno se proluit auro, (skyllede sig dermed, udtømte det fulde Guldbeger); df. pass.: ut cantat ··· Multa prolutus vappa nauta atque viator Certatim, Hor. Sat. 1, 5. 15; — B) at oversvømme; - prolutas esse regiones imbribus, Appul.

prŏlūsĭo, onis, f., [proludo]: Forspil el. Forøvelse og ligesom Prøve, der forudskikkes Hovedsagen; - vid. Cic. d. Or. 2, 80; ligel. in hac prolusione etc., vid. id. Div. in Caecil. 14. — prŏlūsōrĭus, 3, s. und. perlusorius. — prŏlūtus, 3, partic. af proluo. — *prŏlŭvĭes, ēi, f.: Oversvømmelse, Lucr. 5, 948; (men Cic. Qu. Fr. 3, 7, er alluvies den rette Læsem.); - ∾ alvi, Lucr., Colum., ogſ. ∾ ventris, Virg. Aen. 3, 216: Mavens Udtømmelser; o. — prŏlŭvĭo, onis, f.: Oversvømmelse, Appul.; — df. prŏlŭvĭōsus, 3: oversvømmende; - ∾ pestis, (alminddeligen udbredt), auct. ap. Fulgent.; — [proluo]. — prŏlȳtae, arum, m., προλύται: unge Jurister, som af deres Lærere dimitteres efter fem Aars Undervisning, Justinian.

prŏ.mātertĕra, ae, f., i. e. soror proaviae: en Oldemoders Søster, Digest. — *prōmercālis, e: hvormed der drives Handel, res, Colum., vestes, Suet. Grammat. 23; men ∾ aurum, (som anvendes i Pengehandeler), id. Caes. 54; o. — prōmercĭum, i, n.: Handel, Kiøbmandskab, Digest.; — [merx].

prŏ.mĕrĕo, ŭi, ĭtum, 2, v. a. o. n., ogſ. prōmĕrĕor, ĭtus sum, 2; I) „alm.": fortiener, fortiener mig el. forskylder (ondt el. godt); - quin dicam ea, quae promeres, Plaut.; haud promeruit, quamobrem etc., id. Amph. 5, 2, 12; Quid mali sum, here, tua ex re promeritus? id. ibd. 2, 1, 20; reus levius punitus, quam sit ille promeritus, Cic. Inv. 2, 28; men Promeruisti, ut ne quid ores, quod velis, quin impetres, Plaut. Men. 5, 9, 41; — II) „bef.": at giøre sig (vel el. ilde) fortient af nogen; oftest m. de el. absol., sieldn. c. acc.; - Proinde ut tu promeritus de me, Plaut. Capt. 5, 1, 13; paratiores ad bene de multis promerendum, Cic. Off. 2, 15; - Promerenti optume hoccine pretii redditur? Plaut. Asin. 1, 2, 2; cf. Cic. Mur. 34; - in promerendis sociis, Suet. Aug. 3; cf. Plin. Pan. 62; — III) af partic. promeritus, 3, er subst. promeritum, i, n.: det Fortiente el. Forskyldte; - Nec bene promeritis capitur, nec tangitur ira (natura divum), Lucr. 1, 62; cf. Ovid. Fast. 4, 394; male promerita ··· ulcisci, Plaut. Trin. 5, 2, 49. — promeritum, i, n., s. und. flgd.

1. Prŏmētheus (trisyll.), ĕi o. ĕos, m., Προμηθεύς (Forudtænkeren): Søn af Japetus, Broder til Epimetheus (Bageftertænkeren), og Fader til Deucalion; efter at have dannet Mennesket af Ler, besielede han det med Ild, som han nedhentede fra Himmelen; men til Straf herfor blev han smedet fast til Caucasus, hvor en Grib fortærede hans stedse paany udvoxende Lever, indtil han blev befriet af Hercules; - vid. Ovid. Met. 1, 62, o. Hygin. fabb. 54 o. 141, ogſ. Serv. ad Virg. Ecl. 6, 42: Caucaseasque refert volucres, furtumque Promethei; ligel. Propert. 3, 3, 29: O prima infelix fingenti terra Prometheo! — b) „poet. overf.": en Pottemager, Juvenal. 4, 133; — B) df. 1) Prometheus (quadrisyll.), 3: prometheisk, benævnt efter Prometheus, juga, Propert., rupes, Martial., saxa, Ovid., i. e. Caucasus; men ∾ lutum, Martial., ∾ creta, Colum., (hvoraf Pr. dannede Mennesket); — 2) Prŏmēthĭdes, ae, m., Προμηθείδης: Søn af Prometheus, (i. e. Deucalion), Ovid. Met. 1, 390. — 2. Prometheus, 3, o. Promethides, ae, m., s. und. frgd.

prŏ.mĭco, are, v. n. o. a.; I) neutr.: at skinne frem, d. e. at springe el. bryde frem; - promicant plumulae, Appul.; — II) act.: at lade frembryde; - multa longe promicanda est oratio, Naev. ap. Non. — †prōmĭnens, tis, partic. o. adj. af promineo; df. — prōmĭnenter, adv.: fremragende; compar., ∾ a lecto (længere derfra), Coel. Aur.; o. — prōmĭnentĭa, ae, f.: Fremragning el. Udspring, Vitruv. 6, 11; - in pl. om Forbierge, Solin. 27.

prŏ.mĭneo, ŭi, 2, v. n.; I) „egentl.": at rage el. staae frem; - ∾ penitus in altum, (strække sig ud i Dybet), Liv. 37, 23; coma plurima torvos Prominet in vultus, Ovid. Met. 13, 844; Quum promineret ore, quantum etc., (da han med Ansigtet stod frem el. op af Jorden), Hor. Epod. 5, 35; cf. Caes. B. G. 7, 47; — II) „fig.": ∾ in memoriam ac posteritatem, Liv. 28, 43, (udstrække sig dertil); — III) partic. prominens, tis, ofte som adj.: fremstaaende el. udstaaende, fremhævet; - ∾ figurae signorum (i Maleriet), Vitruv.; ∾ oculi, Plin.; - ogſ. compar., aquila prominentiore cauda, id.; prominens collis, Liv. 27, 48, (udstrakt el. langlig); — b) ogſ.

subst.: Fremragning; - prominens litoris, Tac. Ann. 1, 53; prominentia montium, id. ibd. 2, 16. — prō.mĭno, are, v. a.: at drive fremad el. derhen; - ∾ jumenta ad lacum, Appul. — prōmĭnŭlus, 3, [promineo]: noget fremragende el. fremhængende, mammae, Solin., venter, Capitol.

prōmiscam, adv., f. promiscuam, i. e. promiscue: = flgd., Plaut. Pseud. 4, 5, 11. — promiscc, adv., f. promiscue: ifleng, imellem hinanden, annotare, Gell. epil., dicere, id. — prōmiscŭe, adv. af promiscuus: sammenblandet, imellem hinanden, uden Forskjel, ifleng; - ∾ aedificare, vid. Liv. 5,55; cf. Caes. B. G. 6, 21; men ∾ spectare, (om Tilskuerne), Suet.; cf. Liv. 1, 43, o. Sall. Jug. 26; ∾ toto ··· frui, (i Fællesskab med andre), Cic. Agr. 2,31; aurium judicium ··· promiscue stultis ac sapientibus ab natura datum, id. Font. 6. — prōmiscus, 3, Biform af promiscuus, cogitatio, Gell., opinio, id.

prōmiscŭus, 3, [misceo]; I) „egentl.": sammenblandet; bf. fælles, d. e. hvori flere el. alle tage lige Deel; - ∾ operam dare, Plaut. Rud. 4, 4, 138; ∾ caedes omnium generum, Liv. 2, 30; comitia patribus et plebi promiscua, id. 4, 54; cf. id. 7, 1; - privatis et promiscuis copiis juvare militem, Tac. Hist. 1, 66; - ogs. c. inf.: muta ista et inanima (sc. tecta) intercidere et reparari promiscua sunt, id. ibd. 84, (kunne uden Forskjel forstyrres el. opreises); ∾ multitudo, id. Ann. 12, 7; ∾ spectaculum, (hvortil Alle have Adgang), id. ibd. 14, 14; — B) „bes." ogs. i Grammatiken, ∾ nomen: = epicoenum, Quintil. 1, 4, 24; — II) „fig.": af samme Slags, hvorpaa el. hvorimellem der ingen Forskjel gjøres; - divina atque humana promiscua habere, (ansee el. behandle ensdan, foragte det ene som det andet), Sall. Catil. 12; cf. Liv. 29, 17: in promiscuo esse etc.; — B) bf. „alm.": ringe, slet; - promiscua et vilia mercari, Tac. Germ. 5; cf. Gell. 11, 16, o. id. 16, 13.

*prōmissĭo, onis, f.: Løfte, Tilsagn, provinciae, Cic., auxilii, id.; scelerum promissio et iis, qui exspectant, perniciosa est, et iis, qui promittunt, id. Phil. 8, 3; — prōmissīvus, 3: som betegner et Løfte; - ∾ tempus, (i. e. futurum; saasl. dabo), Grammat.; — bf. adv. prōmissīve: lovende, i Form af Løfte, Tertull.; o. — prōmissor, oris, m.: som lover; bf. m. Lune: som gjør store Løfter, vid. Hor. A. P. 138, ogs. Quintil. 1, 5, 6, (Zumpt.); — [promitto]. — promissum, i, n.: et Løfte, s. und. flgd. — 1. prōmissus, 3, partic. o. adj. af promitto. — 2. prōmissus, us, m., [promitto]: Løfte, Tilsagn; in abl.: promissu vitae, Manil. 5, 779.

prō.mitto, misi, missum, 3, v. a.; I) „egentl.": lader gaae fremad el. videre, udlader, løslader, odl.; - ∾ ramos longius, (opp. compescere ferro), Colum.; ∾ se avidius, (om Fyrren: skyde rask i Veiret), Plin.; ∾ sonum, (forlænge el. sløife), id. 10, 43; men ∾ capillum et barbam, Liv. 6, 16, (i Sorg at lade dem voxe); cf. Plin. 2, 22; — II) oftest „fig." om Talen; A) forudsiger, spaaer; vid. Cic. Fam. 6, 1: quum ··· id futurum ··· exploratius possem promittere; men bene promittere secundis extis, (varsle Held), id. Div. 2, 17; cf. Flor. 4, 7, ogs. id. 1, 6 o. 7; - ogs. forud at forkynde; stella ··· vindemiae maturitatem promittens, Plin. 18, 74; — B) lover el. tilsiger (nogen noget); lader vente el. haabe; c. acc., el. m. Objectssætning, el. m. de; - quae tibi promitto etc., Cic. Fam. 5, 8; cf. id. Off. 1, 10; - promitto, recipio, spondeo, Caesarem etc., id. Phil. 5, 18; men Sanum futurum, mea ego id promitto fide, Plaut. Men. 5, 4, 6; - nec minus ei prolixe de tua voluntate promisi, quam eram solitus de mea polliceri, id. Fam. 7, 5; men id. ibd. 3, 10: de me tibi sic ··· promitto atque confirmo, me etc.; men id. Top. 4: promittere damni infecti, (love Skadeserstatning); — b) ogs. om Tingssubjecter; - terra ipsa promittit (aquas) candicantibus maculis etc., (lader flutte til Vand), Plin. 31, 27; cf. id. 35, 36; — 2) „bes." a) at love sig til Maaltid el. som Gjest; vid. Cic. d. Or. 2, 7, Phaedr. 4, 24, o. A.; — b) at gjøre Guddommen et Løfte; - donum Jovi dicatum atque promissum, Cic. Verr. 5, 72; cf. Tibull. 3, 5, 33, o. Juvenal. 13, 233; — c) ved et Kjøb: at byde, at gjøre et Bud; - pro domo ejus sestertium millies promittens, Plin. 17, 1; — III) partic. promissus, 3, ogs. som adj.: nedhængende, lang, coma, Varro, Liv.; Britanni capillo sunt promisso, Caes. B. G. 5, 14; - boves palearibus ··· paene ad genua promissis, Colum.; sues ventre promisso, id.; — B) bf. subst., promissum, i, n.: Løfte el. Tilsagn; - satis est factum ··· promisso nostro atque recepto, Cic. Verr. 5, 53; promissum absolvere, Varro, facere, Cic., exigere, id.; promissum inane, Ovid.; - in pl.; pacta et promissa servare, Cic. Off. 3, 24; cf. id. ibd. 1, 10; men Multa fidem promissa levant, Hor. Ep. 2, 2, 10; cf. id. ibd. 2, 1, 52, o. id. Sat. 2, 3, 6.

prōmo, mpsi (msi), mptum (mtum), 3, v. a., [pro, emo]; I) „egentl.": frembringer el. fremhenter, bringer tilstede; - quum tibi senatus ex aerario pecuniam prompsisset, Cic. Verr. 3, 81; cf. Liv. 3, 69; ∾ ∾ medicamenta de narthecio, Cic., vina dolio, Hor. Epod. 2, 47; cf. Tac. Ann. 15, 54; men ∾ aliquid in usus, Colum.; men cavo se robore promunt, (i. e. equo Trojano: gaae el. komme ud deraf), Virg. Aen. 2, 260; men vites promunt se (voxe til, slaae ud), Colum.; — II) „fig."; A) „alm.": fremdrager el. fremhenter; - est aliquid, quod ex obscuriore aliqua scientia sit promendum et assumendum, Cic. d. Or. 1, 11; cf. id. Top. 2, o. id. Att. 9, 13; men Virg. Aen. 5, 191: nunc illas promite vires, Nunc animos, quibus etc.; — B) „bes.": bringer for Lyset, aabenbarer, fortæller, forklarer; - ∾ omnia percunctanti, Plaut.; quae (verba) sensum animi nostri optime promunt, Quintil. 8, praef. 32; ∾ loquendo, quae concepimus mente, id. 2, 16, 15; — III) partic. promptus, 3, ogs. som adj.; A) „alm.": tilstede, aabenbar el. synlig; - aliud clausum in pectore, aliud promptum in lingua habere, Sall. Catil. 10; cf. Cic. R. Am. 40; prompta et aperta judicare, id.; cf. id. d. Or. 3, 57; men Tac. Ann. 2, 20: prompta, occulta novisse; - superl., nihil tam clausum ··· quod non istius cupiditati apertissimum promptissimumque esset, Cic. Verr. 4, 2; — B) „bes."; 1) ved Haanden, færdig el. rustet el. beredt el. dygtig el. villig dertil; absol., el. m. ad el. in el. adversus, ogs. c. abl. el. gen. el dat., poet. ogs. c. inf.; - laudat promptos, segniores castigat, Caes. B. C. 1, 3; quae tibi a multis prompta esse certo scio, Cic. Fam. 4, 13; cf. Tac. Ann. 1, 71: quod cuique promptum ··· offerentes; prompta et profluens eloquentia, Tac. Ann. 13, 3; - tuum promptum animum et alacrem ad defendendam rem publicam etc., Cic. Fam. 3, 11; homines acres, ad vim prompti, ad seditionem parati, id. Agr. 2, 30; paratior ad usum forensem promptiorque etc., id. Div. in Caecil. 13; - promptus in pavorem, Tac., in adulationes, id.; promptior in spem et firmus adversis, id. Agr. 35; Dalmatae in latrocinia promptissimi, Flor. 4, 12; ogs. m. in c. abl.; vid. Cic. Brut. 42, o. Nep. Them. 1; - men truci eloquentia ··· promptus adversus insontes, Tac. Ann. 6, 48; - promptus ingenio, Liv., lingua, id., sermone, Tac., animo, id.; men aetatis ejus haud quisquam manu promptior erat, Liv. 2, 56; - ogs. promptus animi, Tac.; belli promptissimos delegebant, Sall. frgm. ap. Arus.; cf. Gell. 10, 22; - promptus libertati aut ad mortem animus, Tac. Ann. 4, 46; ligel. promptus seditioni, id., ultioni, id.; - men c. inf., Lucan. 7, 105: fortissimus ille est, Qui promptus metuenda pati, si etc.; — 2) let, beqvem; - utriusque rei facilis est et prompta defensio, Cic. d. Or. 1, 56; moenia

··· haud quaquam prompta oppugnanti, Liv. 23, 1; promptus aditus, obvia comitas, Tac. Ann. 2, 2; - men promptum est m. Subjectsſætning: det er let; sed nec mihi dicere promptum, Nec facere est illi, Ovid. Met. 13, 10; cf. Tac. Ann. 15, 41.

prōmontōrĭum, i, n., [mons]; I) fremragende Del af en Biergſtrækning, Fjældtinde; - in promontorio quodam, unde etc., vid. Liv. 21, 35; - ogſ. en i Havet fremſpringende Biergſtrækning, et Forbierg; - Leucopetra, quod est promontorium agri Rhegini, Cic. Phil. 1, 3; cf. Ovid. Met. 15, 709, (hvor det er quadrisyll.); ſ. ogſ. Caes. B. G, 3, 12, Liv. 29, 27, o. A.

prōmōtĭo, onis, f., [promoveo]: Beforbring til Æresposter; (efterel. Ord); vid. Lamprid. Anton. Diadum. 2, o. Firm. Math. 3, 7. — 1. prōmōtus, 3, partic. o. adj. af promoveo. — 2. prōmōtus, us, m., [promoveo]: = promotio, Tertull.

prō.mŏvĕo, ōvi, ōtum, 2, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": bevæger el. bringer el. ſtaffer fremad el. videre el. derhen; - ∾ saxa vectibus, Caes. B. C. 2, 11; ∾ pensiles hortos rotis in solem, Plin. 19, 23; ∾ castra ad Carthaginem, Liv. 28, 44; ∾ scalas et machinamenta, Tac.; ∾ calculum (flytte en Sten i Brettet), Quintil.; ∾ pedem triclinio, Phaedr. 4, 24; men Cic. Att. 4, 12: ibi te videbo et promovebo, (og jeg vil tage dig med mig); — B) „bef.": rykker frem el. videre, udvider el. forſtørrer; - ∾ moenia Ostia tenus, Suet. Ner. 16; ∾ imperium, Ovid.; cf. id. Am. 2, 9, 17; — II) „fig."; A) „alm.": bringer fremad, d. e. bringer iſtand, udfører; (for- o. efterel.); - Abibo hinc, praesens quando promoveo parum, Ter. Hec. 4, 4, 81; cf. id. Eun. 5, 3, 4; men ∾ abunde (sc. se) in studio facundiae, Gell. 5, 10; — B) „bef."; 1) forſtørrer, udvider; - Doctrina sed vim promovet insitam, Hor. Od. 4, 4, 33; men ∾ aliquem: befordre, bringe til Anſeelſe, Suet., Plin. Pan. 90; — 2) bringer for Lyſet, aabner el. aabenbarer, Hor. Epod. 11, 14, (hvor loco ſ. ex intimo corde); — 3) udſætter el. opſætter el. henſkyder; - ∾ nuptias alicui, Ter. Andr. 4, 2, 28; — not.: ſyncoperede Former ere promoram, promossem, (ſ. moveram, movissem); — III) partic. prōmōtus, 3, ogſ. ſom adj. om Tiden: fremrykket, d. e. ſildig; - nocte promota, (langt ud paa Natten), Appul.; — B) bſ. subst. promota, orum, n., i Stoikernes Sprog: hvad der er at foretrække (neml. næſt efter det abſolute Gode), Overſættelſe af Grækernes προηγμένα, Cic. Fin. 3, 19.

promptārĭum, i, n., ſ. und. promptuarium, Auson. — prompte, adv. af promptus: i Beredſkab, paa rede Haand; bſ. I) „alm.": let, uden Vanſkelighed, uden Umage; compar., ∾ expediam, quot etc., Juvenal. 10, 220; superl., ∾ licentiam subministrare, Val. Max. 6, 5, 1; — II) „bef."; a) færdigen el. hurtigen, uden at nøle; - ∾ dare operam, Tac., subire necem, id.; cf. id. Hist. 1, 55, (hvor compar.); promptissime adesse alicui (neml. for Retten), Plin. Ep.; — b) villigen; - promptius, quam ut etc., Tac. Hist. 1, 74. — promptim, adv., ſild. Biform af ſrgd., Tertull. — prompto, are, v. a., intens. af promo: giver ud deraf; - Si quidem hercle etiam supremi promptas thesauros Jovis, Plaut. Pseud. 2, 2, 33, (om du ſaa var hans Skatmeſter); bſ. comiſk ſ. prodigo: forøder, id. Bacch. 3, 3, 61.

promptuarium, i, n., ſ. und. ſlgd. — promptŭārĭus, 3, [promo]: hvoraf der tages el. udtages (det Opbevarede), armarium, Cato, cella, Appul.: et ſaadant Forraadskammer; men ∾ cella, ogſ. comiſk ſ. Fængſel, Plaut. Amph. 1, 1, 4; — II) ogſ. subst., promptuarium, i, n.: Forraadskammer, Appul.; — B) bſ. „overſ."; - ∾ ornatissimum linguae, Symmach.; ligel. ∾ rationis et orationis, Appul., — not.: af metriſke Grunde findes promptarium hos Auson. — promptŭlus, 3, dem. af promptus: ret færdig el. oplagt dertil, ad loquendum, Hieronym.

1. promptus, 3, partic. o. adj. af promo. — 2. promptus, us, m., [promo]; oprdl. Udtagen el. Fremtagen deraf; bſ. I) „alm.": Synlighed el. Tilſtedeværelſe, men alene i Forbindelſerne: in promptu esse, habere, ponere, etc.; - ſaal. quae sunt in promptu, (opp. reconditiora, Cic. Acad. 2, 4, el. interiora, id. Div. 2, 60); cf. id. Off. 1, 27 o. 35; - ingenium in promptu habere (ſtille til Skue), Sall. Catil. 7; jam istaec insipientia est, Sic iram in promptu gerere, Plaut. Pseud. 1, 5, 33; - in promptu est, m. Subjectsſætning, vid. Lucr. 2, 148 o. 246; — II) „bef." ogſ.; A) in promtu esse: være i Beredſkab el. ved Haanden el. nærværende; in promptu habere: have i Beredſkab, oſv.; - ea dicam, quae mihi sunt in promptu, Cic.; omnia, quae in promptu erant, diripuere, Liv. 25, 29; men Cic. Off. 1, 30: semper in promptu habere, quantum etc., (altid at have for Øine el. betænke, odl.); — B) in promptu esse: at være let; - occulta pericula neque facere, neque vitare, bonis in promptu est, Sall. or. ad Caes. 2; Nec tibi quadrupedes ··· In promptu regere est, Ovid. Met. 2, 84, cf. id. 13, 161.

*prōmulgātĭo, onis, f.: offenlig Bekiendtgiørelſe; - leges nulla promulgatione latae, Cic. Phil. 1, 10; cf. id. ibd. 5, 3: ubi promulgatio trinundinum (i. e. prom. per trin.)? ogſ. id. Leg. 3, 19; o. — prōmulgātor, oris, m.: ſom offenligen bekiendtgiør; - ∾ feriarum (Numa), Fronto; af — prōmulgo, avi, atum, 1, v. a., [efter Fest. ſ. provulgo]: bekiendtgiør offenligen; I) ſædv. i Lovſproget; - ∾ rogationem ad populum, uti etc., Sall. Jug. 40; cf. Liv. 3, 9, o. Caes. B. C. 3, 1; re (i. e. lege) multos dies promulgata et cognita, Cic. Flacc. 7; cf. id. Leg. 3, 4, (e XII tabb.), o. id. Att. 1, 17; — II) ogſ. udenfor Lovſproget; - ∾ dies fastos, (meddele til enhver Kundſkab derom), vid. Plin. 33, 6; cf. Cic. Mur. 14, (e poët.), ogſ. Plin. 27, 2.

prōmulsĭdāre, is, n.: Fad el. Bakke, hvorpaa Retten promulsis frembares, Petron.; in pl., Digest.; af — prōmulsis, ĭdis, f., [mulsum]: Forret el. førſte Ret, hvormed man ſkærpede Appetiten, (navnl. Æg og Saltfiſk med Miød el. mulsum), vid. Cic. Fam. 9, 16 o. 20. — prōmulsus, 3, partic., [mulceo]: ſom er ſtrøgen forover; - ∾ caproneae, Appul.

prōmus, 3, [promo]: hvoraf der fremtages; - ∾ cella, (Forraadskammer), Tertull.; — II) ofteſt subst., promus, i, m.: ſom fremtager og uddeler Levnetsmidlerne, Skafferen, (opp. condus); hvſ. Plaut. Pseud. 2, 2, 14: Condus, promus sum, procurator peni; cf. id. Poen. 3, 4, 6, o. Hor. Sat. 2, 2, 16; — B) bſ. ſild. „overſ." ∾ librorum, Appul.; - men Plaut. Trin. 1, 2, 44: Ne admittam culpam, ego meo sum promus pectori, (jeg bevogter mit Indre).

prō.mūtŭus, 3; I) der ſom Laan forſtrækkes el. udbetales før Tiden; - publicanis imperabatur insequentis anni vectigal promutuum, Caes. B. 3, 32; ∾ vectura, (forudbetalt), Digest.; — II) bſ. subst. promutuum, i, n.: Forſkud el. Forudbetaling, Digest.

prŏnāos, (-us), i, m., πρόναος: Fortempel, d. e. bedækket Plads foran et Tempel, germ. Vorhalle, Vitruv. — prō.nato, are, v. n.: at ſvømme frem dertil, ad Arionis cantum, Hygin. — 1. prōnātus, 3, partic. af prono, (bøier). — 2. prōnātus, 3, ſ. prognatus: født el. avlet deraf, Tertull. — pronaus, i, m., ſ. und. pronaos.

prōne, adv. af pronus; (efterel. Ord); I) „egenl.": bøiet forover, Paul. Petroc. Vit. S. Mart.; — II) „fig.": beredvilligen, hengivent; in compar., Ammian. 30, 8. — prō.necto, ere, v. a.: knytter videre; bſ. „poet.": forlænger; - ∾ seriem morantis aevi, (om Parcerne), Stat. — prō.nĕpos, ōtis, m.: Barnebarnsſøn, (hvortil ſvarer proavus o. proavia), Cic., Ovid. — prō-

.neptis, is, f.: Barnebarnsdatter, Pers. 6, 53. — prōnis, e: Biform af pronus, trabes, Varro. — *prōnĭtas, atis, f.: Boining; bf. „fig.": Tilboielighed; - ∾ naturae ad malum, Senec. Contr. praef., inc.; o. — prōno, avi, atum, 1, v. a.: boier forover el. nedad, Sidon.; bf. partic. pronātus, 3: som falder forover, id.; — [pronus].

Prŏnoea, ae, f., Προνοια: Forsynet, b. latinske providentia; vid. Cic. N. 2, 64. — prōnōmen, inis, n., i Grammatiken: Pronomen el. Fornavn el. Forord; saal. ego, tu, Varro, Quintil.; bf. — prōnōmĭnālis, e: horende til et Pronomen, constructio, Priscian. — prōnōmĭnātĭo, onis, f.: omskrivende Betegnelse af et nomen proprium; saal. nepos Africani, f. Gracchus, auct. ad Her. 4, 13; af — prōnōmĭno, are, v. a.: at benævne nogen ved et Pronomen, Priscian.

prōnŭba, ae, f., [nubo]: Brudekone, (der neml. forsorger Bruden med det Nodvendige; svarende til auspex hos Brudgommen), Varr. ap. Serv. ad Virg. Aen. 4, 166; cf. Catull. 61, 186; — B) „bes." er Pronuba: Epithet til Juno, som Ægteskabets Skytsgudinde, Virg. Aen. 4, 166; hvorim. et ulykkeligt Ægteskab forestaaes af Bellona, id. ibd. 7, 319; men af en Furie, Ovid. Her. 2, 117, Lucan., Appul.; - s. ogs. und. pronubus, 3. — prōnŭbans, tis, partic.: som stifter Ægteskaber, Hieronym.; af — prōnŭbus, 3, [nubo]: horende til et Bryllup; - ∾ nox: Bryllupsnatten, Claudian.; ∾ fax: Brudefakkelen, id. — prō.nŭmĕro, are, v. a.: at betale forud, Sidon.

*prō.nunciābĭlis, (pronunt.), e: som lader sig udtale; - ∾ species orationis, ligesom enunciatum: en fuldstændig Sætning, Appul.; o. — prōnunciātĭo, (pronunt.), onis, f.; I) „alm.": Udtalen el. at udtale; bf. technisk; A) i Rhetoriken: Ordenes el. Talens Foredrag, Action, Declamation, Cic. Inv. 1, 7; s. ogs. „bes." Quintil. 11, 3: de pronunciatione, ogs. Plin. Ep. 2, 14; — B) i Logiken: en Sætning, Cic. Fat. 11; — C) ogs. underl. Talen el. Talens Ord; - quod ex ipsa pronunciatione apparet, Digest.; ogs. et enkelt Ord i Talen; Graeca pronunciatione strategema etc., Val. Max. 7, 4, in.; — II) „bes." ogs. i Statssproget; A) mundlig Bekiendtgiorelse el. Befaling el. Ordre; - pronunciari jubet, etc.; qua pronunciatione facta etc., Caes. B. C. 2, 25; — B) Affigelsen af en Dom; - lege et pronunciatione nondum condemnato etc., vid. Cic. Cluent. 20; — C) ∾ praeconis: Heroldens Udraab, Val. Max.; — [pronuncio].

*prōnunciātīvus, (pronunt.), 3, i Grammatiken: horende til et Udsagn, modus, (i. e. indicativus), Diomed.; — bf. adv. prōnunciātīve, Donat.; o. — prōnunciātor, (pronunt.), oris, m.; I) som oplæser el. declamerer (en andens Tale), Fronto; — II) som beretter el. fortæller; - rerum gestarum pronunciator sincerus et grandis (Thucydides), Cic. Brut. 83; — [pronuncio]. — prōnunciātum, (pronunt.), i, n.: en Sætning, s. und. pronuncio. — prōnunciātus, (pronunt.), us, m., [pronuncio]: den rette Udtale el. Declamation; (alene eftercl. o. in abl.); - et numerus in versu, et ratio in pronunciatu manet, Gell. 4, 17.

prō.nuncĭo, (-nuntio), avi, atum, 1, v. a. (o. n.); I) „egenl."; A) „alm.": udtaler el. fremsiger; - quum lector (Forelæseren) quaedam perperam pronunciasset, Plin. Ep. 3, 5; cf. Cic. Parad. 3, 2; ∾ verba corrupte, Gell., literam fractim, id., syllabam productius latiusque, id.; — B) bf. „techn."; 1) at oplæse el. recitere el. declamere, annales Ennii, Suet. Grammat. 2; cf. Cic. d. Or. 1, 19; - ogs. at declamere til Ovelse; vid. id. ibd. 61: summa voce uno spiritu versus multos pronunciare; — 2) at foredrage; a) for Retten; - tum ad extremum agere ac pronunciare, ibd. 2, 29; men Quintil. 11, 3, 93: ∾ cubito (gesticulere med Albuen); — b) paa Scenen; - pronunciavit (comoedus ille) acriter, sapienter, apte, decenter etiam, Plin. Ep. 5, 19; ligel. ∾ in scena, (spille paa Scenen), vid. Plin. 7, 49; — II) bf. „overf."; A) i Stats- el. Forretningssproget; 1) ∾ sententiam, Cic. Fam. 1, 2, om Consulen: at gientage en Senators Votum, for at lade stemme derover; - oftere om Dommeren: ∾ sententiam, (afgive en Kiendelse), Cic. Fin. 2, 12, o. Suet. Dom. 11; ligel. pronunciare, m. flgd. acc. c. inf.: at affige en Kiendelse, at kiende for Ret, Cic. Verr. 2, 38, o. id. Off. 3, 16; men id. Brut. 22: quum ··· amplius pronunciassent, (havde erklæret Sagen for udsat); - ogs. m. flgd. de; ∾ de calumnia, Plin. Ep., de causa, Quintil.; - men pass.: Sejus servus pronunciatus, (som ifolge Rettens Kiendelse er en Slave), Digest.; cf. Suet. Vesp. 3, o. id. Caes. 71; — 2) ∾ aliquem praetorem: erklære for el. udraabe som Prætor; saal. Liv. 21, 27, om Formændene for en Valgforsamling i Syrakus; oftere om Heroldcrne el. praecones: at udraabe, victorum nomina magna voce, Cic. Fam. 5, 12; cf. Suet. Dom. 10; — 3) offenligen at bekiendtgiore, leges, vid. Cic. Phil. 1, 10; - navnl. ogs. i Krigssproget: at forkynde el. befale; ∾ iter, Liv. 30, 10; pronunciatur, prima luce ituros, Caes. B. G. 5, 31; ogs. m. flgd. ut o. ne, vid. ibd. 33 o. 34; — 4) offenligen at tilsige el. love; - ∾ militi praemia, Liv. 2, 10, militibus donativum, Suet. Galb. 16, oftere; - men ogs. ∾ numos, om Bestikkelser af Dommerne, vid. Cic. Cluent. 29, ogs. af de Stemmende el. Vælgende, vid. id. Planc. 18, (hvor pronunciare, sc. numos); — B) „alm."; 1) bekiendtgior, beretter, fortæller; vid. Caes. B. G. 4, 5, o. ibd. 7, 20 o. 38; — 2) angiver el. aabenbarer, vid. Cic. Off. 3, 16; — 3) ytrer min Dom el. Mening derom, de tantis viris, Quintil. 10, 1, 26; ogs. m. flgd. utrum etc., Plin. Ep. 5, 18; — III) af partic. pronunciatus, 3, er i Logiken, subst. prōnunciātum, i, n.: en Sætning, ἀξίωμα, vid. Cic. Tusc. 1, 7, ogs. Gell. 16, 8, und. proloquium.

prō.nŭper, adv.: ganske nyligen, Plaut. Trin. 2, 4, 26. — prō.nŭrus, us, f.: en Sonnesons el. Dattersons Hustru, Digest.; ligel. Pronurus et magni Laomedontis ero, (og skal jeg være en Gemalinde af Paris, L.'s Sonneson)? Ovid. Her. 17, 206.

prōnus, 3, πρηνής; I) „egenl."; A) „alm.": vendt el. boiet forover; - animal omne, ut vult, ita utitur motu sui corporis prono, obliquo, supino, Cic. Div. 1, 53; puerum pronum in ventrem equo imponere, Varro; cf. Virg. Aen. 10, 586, o. Ovid. Met. 8, 379; - ilex paulum modo prona, Sall. Jug. 93; ligna prona et fastigata, Caes. B. G. 4, 17; Anxur, urbs prona in paludes, Liv. 4, 59; - ∾ crateres, (omkastede), Stat.; men pronus in baculum, (som boier sig derover), Appul.; - ogs. om de Lobende, (fordi de boie sig forover), vid. Ovid. Met. 10, 652; — B) „bes."; 1) med nedadgaaende Lob el. Retning, amnis, Virg. Ge. 1, 203, currus (pl.), Ovid. Met. 5, 424, via, id., vallis, Catull.; ∾ funibus regredi, (nedad Linerne, om Elephanten), Plin. 8, 3; - fremdeles om Himmellegemerne: nedgaaende, som nærmer sig sin Nedgang, Orion, Hor. Od. 3, 27, 18, sidera, Propert. 1, 16, 23; Pronus erat Titan, Ovid. Met. 11, 257; - ogs. om Tiden: ilende, som nærmer sig Enden; pronos Volvere menses, Hor. Od. 4, 6, 39; - ogs. absol.: per pronum ire, (nedad el. hovedkulds), Senec. Ep. 123; ligel. per prona, Sil.; — 2) som boier sig el. som ligger derimod; m. ad, el. c. dat., osv.; - campo ad solem prono, Colum.; aedificii solum pronius orienti, id.; men urbs prona in paludes, s. ovenf.; — II) „fig."; A) „overf.": let, uden Vanskelighed; - boves proni ad

domandum, Varro; pronum ad honores iter, Plin. Ep. 8, 10; Prona tibi vinci cupientem vincere palma est, (det er en let Seier), vid. Ovid. Am. 3, 14, 47; omnia prona victoribus, Tac. Agr. 33; cf. Sall. Jug. 114; – ligel. pronum est (det er let), c. inf., Tac. Agr. 1; men pronius ad fidem, (troligere), Liv. 21, 28; — B) „ment." o. „eth.": tilbøielig el. hengiven dertil, ad poëticam, Suet.; cf. Cic. d. Rep. 2, 26, o. Plin. Pan. 84; Alter, in obsequium plus aequo pronus, etc., Hor. Ep. 1, 18, 10; cf. Senec. d. Ir. 1, 2: ira in temeritatem prona est; – ogs. c. dat.; pronus deterioribus, Tac. Agr. 41; cf. id. Ann. 4, 29; – „poet." ogs. c. gen.: inde ruendi In ferrum mens prona viris, Lucan. 1, 460; — b) pronus in aliquem, ogs. alicui: som er nogen hengiven, gunstig el. velvillig derimod; vid. Suet. Galb. 12, o. Tac. Hist. 1, 13; – ogs. absol.: ∾ auribus accipere, Tac.; ∾ animis audire, id.

prŏoemĭor, ari, v. dep. n.: skriver el. foredrager en Indledning; – ∾ apte, Plin. Ep. 2, 3; af — prŏoemĭum, i, n., προοίμιον: Fortale el. Indgang, navnl. til en Tale, vid. Quintil. 4, 1, in., o. Cic. d. Or. 2, 80; ogs. Fortale til en Bog el. Afhandling, vid. Cic. Att. 16, 6; ∾ legis, id.; — II) „overf.": Begyndelse el. Ophav; – miserae cognosce prooemia rixae, Juvenal. 3, 288.

*propāgātĭo, onis, f.; I) „egenl.": Forplantning, vitium (Rankernes), Cic. d. Senect. 15, (arborum), Colum.; — II) „fig."; A) Menneskenes Forplantning el. Afkom; – quae propagatio et soboles etc., Cic. Off. 1, 17; men ∾ nominis, (Navnets Forplantelse i Slægten), id. Tusc. 1, 14; — B) Udvidelse, finium imperii, id. Prov. cons. 12; ogs. Forlængelse el. Fortsættelse, miserrimi temporis, id., vitae, id.; o. — propāgātor, oris, m.: som forplanter; ds. „overf.", Cic. Att. 8, 3: ∾ provinciae, (som forlænger nogens Commando i en Provinds; al. prorogator m. s. Bem.); men Juppiter Propagator, (som udvider Grændserne), Appul.; — [1.propago].

*propāges, is, f.: Aflægger, Stud; vid. Paul. ex Fest. pag. 227, (Müll.); ds. „overf.": Afkom el. Barn; – Salvete gemini, mea propages sanguinis, Pacuv. ap. Non.; ∾ stirpis, Auson.; — propāgĭnātus, 3: forplantet; – quot populi propaginati, Tertull.; o. — propagmen, ĭnis, n.: Forplantelse; ds. „fig.": Forlængelse; – ∾ vitae, Enn. ap. Non.; — [af flgd.].

1.propāgo, avi, atum, 1, v. a., [af inus. pago, i. e. pango]; I) „egenl."; A) „alm.": forplanter (navnl. Træer, ved at befæste Spidsen af en Green i Jorden, ogs. ved Aflæggere); – castanea ex vicino pertica declinata propagatur, Colum.; propagari praeter vitem ··· ficum, oleam, etc., Plin. 17, 21; — B) „bes." om Menneskenes Forplantning; – ∾ stirpem prope in quingentesimum annum, (forplante sin Slægt, osv.), vid. Cic. Phil. 1, 6; sui generis initium ac nominis a se gigni et propagari etc., (om Cato), id. Verr. 5, 70; propagando ··· procudere prolem, (avle Børn), Lucr., producere saecla, id.; — II) „overf."; A) forplanter i Rummet, d. e. udvider, forstørrer; – ∾ fines imperii, Cic. d. Rep. 3, 12; ∾ terminos urbis, vid. Tac. Ann. 12, 23, imperium, Suet. Ner. 18; propagatae civitates, Vell. 1, 14; cf. Gell. 2, 24; — B) forplanter i Tiden, d. e. forlænger, udbreder; – haec fama celebrantur ··· posteritati propagantur, Cic. Sest. 48; ∾ bellum, id.; men ∾ multa saecula reipublicae, (opholde den i mange Aarh.); vid. Cic. Catil. 2, 5; ∾ aliquid in aevum, Plin.; – ∾ vitam aucupio, (opholde el. friste Livet derved), Cic. Fin. 5, 11; – ∾ imperium consuli in annum, Liv. 23, 25, (forlænge hans Commandotid paa et Aar); cf. Suet. Caes. 24.

2.propāgo, ĭnis, f., [af frgd.]; I) „egenl.": Green af Vinstokken el. af et andet Træ, der, uden at afskæres, bliver befæstet i Jorden, for der at slaae Rødder; – virgam a matre in terram deprimere ··· ut propago non laedatur etc., Colum. Arb. 7; deprimere vitem in propaginem, Plin.; cf. Virg. Ge. 2, 26 o. 63; – ogs. Green til Forplantning; propagines e vitibus, Fab. Pict. ap. Gell. 10, 15; ogs. det af en slig Green opvoxne unge Træ, vid. Hor. Epod. 2, 9; — II) „overf." om Mennesker: Afkom, Barn, Slægt; – clarorum virorum propagines, (deres Slægter el. Stamtavler), Nep. Att. 18; ∾ Romana, (Romerslægten), Virg.; ogs. absol.: sed et illa propago etc., Ovid. Met. 1, 160; men ∾ vera, ibd. 2, 38, (virkelig Søn); – ogs. om Dyrene: Afkom, Yngel, Race: – catulorum blanda propago, Lucr. 4, 995; ∾ generosa (equorum), Nemes.

prō.pălam, adv.: offenligen, aabenbart el. aabent; – ∾ collocatis tabulis et signis, Cic. d. Or. 1, 35; ∾ rapere, Plaut. Epid. 1, 1, 10, dicere, Liv. 34, 33; opp. per occultum, Tac. Ann. 6, 7; – Metuoque et timeo, ne hoc tandem propalam fiat nimis, Plaut. Mil. gl. 4, 8, 38; ds. — prōpălo, (avi), atum, 1, v. a.: at offenliggiøre el. aabenbare; (eftercl.); – quae propalare dissimulat, Sidon.; propalata et publica veritas, Oros. — prōpansus, 3, o. prōpassus, 3, partic., [pando]: udbredt el. udstrakt; – propansis (ogs. propassis) utrimque pinnis, Appul.

prŏpător, ŏris, m., προπάτωρ: Stamfader el. Stamherre, Tertull. — prō.pătrŭus, i, m., i. e. frater proavi: Oldefaders Broder, Digest. — prō.pătŭlus, 3: aaben, tilgængelig; – ante aedem Cereris in aperto ac propatulo loco, Cic. Verr. 4, 49; — II) oftest subst. propatulum, i, n.: det Frie, fri el. aaben Plads; – in propatulo aedium, (i Gaarden, paa Gaardspladsen), Liv. 24, 16; ligel. in propatulo abjicere, Nep. Hann. 9; ligel. in propatulis, Liv. 5, 13; – men in propatulo, Plin. Ep. 1, 8, (paa en offenlig Plads); cf. Mel. 1, 19: propatulo (s. in pr.) vesci; — B) „overf.": aabenbart el. offenligen, for Alles Øine; – foedum illud in propatulo servitium, Tac. Ann. 4, 74; in propatulo habere, (falbyde offenligen), Sall. Catil. 13; in promptu atque propatulo esse, Gell. 18, 10.

prŏpe, adv. o. praepos., [neutr. af adj. inus. propis, e]; I) som adv., m. compar. prŏpius o. superl. proxĭme; — A) posit. prope; I) „egenl." el. om Rummet: nær, i Nærheden; – quis hic loquitur prope? Plaut.; Quis homo est, qui nostras aedes accessit prope? id. Most. 2, 2, 16; volebam prope alicubi esse, Cic. Fam. 9, 7; ∾ intueri aliquid, id. d. Senect. 14; — b) ogs. m. ab; – quum esset in Italia bellum tam prope a Sicilia, tamen in Sicilia non fuit, Cic. Verr. 5, 2; tam prope a domo detineri, id. ibd. 2, 3; — 2) „overf."; a) om Tiden: nær, ikke fiernt; – quod partus instabat prope, Ter. Ad. 3, 2, 9; – oftest prope adest el. est, m. flgd. quando el. quum el. ut etc.: den Tid er nær, da osv.; prope est, quando Herus ··· pretium exsolvet, Plaut. Men. 5, 6, 25; cf. Ter. Andr. 1, 1, 125, o. Liv. 40, 32; men prope factum est, ut etc., id. 25, 21; — b) „alm.": næsten, paa det nærmeste; – Prope jam ut pro uxore haberet, Ter. Heaut. 1, 1, 46; prope firmissima ejus regionis civitas, Caes. B. G. 5, 20; prope annos nonaginta natus, Cic.; cf. id. Verr. 2, 4; — B) compar. propius; 1) „egenl.": nærmere; – ∾ spectare aliquid, Hor. Ep. 1, 1, 67; cf. Virg. Aen. 12, 218; men Hor. A. P. 361: Ut pictura, poësis erit, quae, si propius stes, Te capiat magis, etc.; – ogs. c. dat.: nærmere derved; ∾ Tiberi quam Thermopylis, Nep. Hann. 8; cf. Virg. Ge. 1, 355; – ogs. c. acc.; ne propius se castra moveret, Caes. B. G. 4, 9; ∾ aliquem accedere, id.; ∾ urbem, Cic.; ∾ mare, Sall.; – ogs. m. ab; stellae ··· aliae propius a terris, aliae remotius, etc., Cic. N. D. 1, 31; cf. id. Tusc. 1, 12; ∾ ab urbe, Plin.; — 2) „fig." el. om Begreber: ∾ accedere ad rem, (betragte Sagen nøiere), Cic. Fin. 4, 10, o. id. Part. or. 36; – a contumelia quam a laude propius fuerit, post Vitellium eligi, (var snarere be-

stæmmende, end bedrende), Tac. Hist. 2, 76; nec quicquam propius factum est, quam ut etc., Cic. Cluent. 21; — C) superl. proxime, (-xume), adv.; I) „egentl." o. localt: nærmest, meget nær; - quam proxime potest hostium castris castra communit, Caes. B. C. 1, 72; - ogs. c. acc.; proxime Pompejum sedebam, Cic. Att. 1, 14; cf. id. ibd. 6, 5; proxime Hispaniam Mauri sunt, Sall. Jug. 22; - ogs. m. ab; a Sura proxime est Philiscum, oppidum Parthorum, Plin.; cf. Colum. 1, 6; — 2) „fig."; a) om Tiden: kort for, nyligen; - quae civitates proxime bellum fecerant, Caes. B. G. 3, 29; opp. paullo ante, id. Part. or. 39; - ogs. c. acc.; proxime solis occasum, Pallad.; men proxime abstinentiam, (strax efter at man har fastet), Cels.; — b) om en Folge el. Orden i Rang el. Værd el. Beskaffenhed: næst el. nærmest; - proxime autem et secundum deos homines hominibus maxime utiles esse possunt, Cic. Off. 2, 3; me huic tuae virtuti proxime accedere, id. Fam. 11, 21; cf. Vell. 2, 121; - ogs. c. acc.; proxime morem Romanum etc., Liv. 24, 48; cf. id. 30, 10; - saal. ogs. m. atque; non possum ego non aut proxime, atque ille, aut etiam aeque laborare, Cic. Fam. 9, 13; — c) paa den mest passende Maade; - ut proxime utriusque differentiam signem, etc., Quintil. 6, 2, 20; analogiam ··· proxime ex Graeco transferentes in Latinum, proportionem vocaverunt, id. 1, 6, 3; — not.: bf. efterel. compar. proximius, Min. Fel. Octav. 19; — II) praepos. c. acc.; A) „egentl." o. localt: nær, nær ved; - prope hostium castra, Caes.; prope oppidum, id.; Est ingens gelidum lucus prope Caeritis amnem, Virg. Aen. 8, 597; cf. Suet. Tit. 1; men Cic. Fam. 7, 23: ut non modo prope me, sed plane mecum habitare posses; — B) „overf."; 1) om Tiden: nær, henimod; - prope lucem (imod Dag) etc., Suet. Claud. 41; — 2) med andre Begreber: nær ved, ikke langt fra, næsten; - prope metum res fuerat, Liv. 1, 25; prope seditionem ventum est, Tac. Hist. 3, 21; dissoluta negligentia prope dolum est, Digest.

prŏpĕdiem, adv., [prope, dies]: i de næste Dage, med det forste; - propediem te videbo, Cic.; cf. id. Att. 2, 1, o. Sall. Catil. 56. — prō.pello, (hos Lucr. ogs. prō-), pŭli, pulsum, 3, v. a.; I) „egentl.": driver frem el. fremad el. derhen; - ∾ pecus extra portam, Liv., oves in pabulum, Varro, oves potum (til Vands), id.; Atque alium prae se propellens aëra volvit, Lucr. 4, 287; - ∾ navem remis, Cic.; cf. Ovid. Her. 21, 42; (ventus) nubes propellit, Gell.; men (anima) corpus propellit et icit, (sætter i Bevægelse), Lucr. 3, 166; - ogs. at drive paa Flugt; hostes propelli ac submoveri jussit, Caes. B. G. 4, 25; cf. Tac. Hist. 2, 43: propulsa impetu ··· legio; ogs. ∾ hostem a castris, Liv.; - ogs. at drive el. kaste ud, sacerdotem anum, Plaut. Rud. 3, 3, 9; - ogs. at udkaste el. udslynge derimod, hastam metae, Sil.; - ogs. at nedkaste el. nedstyrte, crates (sc. in fossas), Caes. B. C. 3, 46; inque profundum Propulit e scopulo parituræ corpora natae, Ovid. Met. 8, 593; bf. „poet.", ∾ muros, Senec. Herc. Oet., urbem, Val. Fl.; propulsa silva, (omkastet), Ovid.; — II) „fig."; A) „alm.": at fremdrive el. paaskynde; - ∾ cruda adhuc studia in forum, Petron. Sat. 4; ∾ obscura initia impudentibus ausis, (voxe frem), Tac. Ann. 3, 66; — 2) ogs. at drive el. tvinge dertil; - ∾ rudes animos ad corrumpendum militiae morem, Tac. Ann. 6, 3; cf. ibd. 11, 2; — B) „bes.": afvender el. afholder derfra; - opposita propellens savia dextra, Propert. 2, 22, 39; ∾ periculum vitae ab aliquo, Liv. 40, 11; cf. Hor. Sat. 1, 2, 5: inopi dare nolit amico, Frigus quo duramque famem propellere possit.

prŏpĕmŏdo, adv., sield. Biform af flgd., Plaut. Pseud. 1, 3, 42, o. Liv. 24, 20. — prŏpĕmŏdum, adv., [prope, modus]: næsten, paa det nærmeste; - Verum propemodum jam scio, quid siet rei, Plaut. Men. 5, 2, 11; quid enim sors est? idem propemodum, quod micare, quod talos jacere, Cic. Div. 2, 41; syllabas propemodum dinumerare, id. Orat. 43; cf. id. R. Am. 44, ogs. id. Off. 2, 8. — prŏpemptĭcon, i, n., προπεμπτικόν, (sc. carmen): Afskedsdigt, Stat. Silv. 3, 2, (in lemmate).

prō.pendĕo, di, sum, 2, v. n.; I) „egentl.": at hænge forover el. nedover el. ned; - scandens (ephedra) arbores, et ex ramis propendens, Plin. 26, 20; propendentes aures (canis), Colum.; - navnl. ogs. om Vægtskaalen og om en Vægt derpaa, vid. Cic. Tusc. 5, 17; — II) „fig."; A) at have Overvægt, at veie el. gielde mere, at have Fortrin; - si ··· majore ex parte bona propendent, etc., Cic. l. c.; — B) at have Tilboielighed dertil; - si ··· quo impellimus, inclinant atque propendent, accipio quod datur, Cic. d. Or. 2, 41; — C) at være hengiven el. gunstig, - ut is ··· qui etc., inclinatione voluntatis propendeat in nos, id. ibd. 2, 29; — III) partic. prōpensus, 3, ogs. som adj.; A) „egentl.": nedhængende; - alces ··· propenso labro superiore, Solin.; - compar. propensior, vid. Capitol. Gord. 19; — B) „fig."; 1) der ligesom boier sig dertil el. derimod, der nærmer sig dertil; - disputatio ··· ad veritatis similitudinem propensior, Cic. N. D. 3, 40; — 2) overveiende, vægtig, - quam illa umquam de mea pecunia Ramenta fiat plumea propensior, (i. e. ditior), Plaut. Bacch. 3, 4, 14; cf. Cic. Parad. 3, 2: quae (causa) quando ultro accessit, id fit propensius, etc.; — 3) tilboielig el. hengiven dertil, m. ad, el. m. in c. acc., sield. c. dat., ogs. absol.; - natura propensi ad liberalitatem sumus, Cic. Lael. 9; cf. id. R. Am. 30; men si quis est paullo ad voluptates propensior, id. Off. 1, 30; - infimus quisque propensior in alteram partem, id. Att. 8, 3; propensior benignitas esse debebit in calamitosos, id. Off. 2, 18; - in divisione regni propensior fuisse Alexandro videbatur, Justin. 16, 1; - propenso animo aliquid facere, Cic. Att. 13, 21; superl., propensissima civitatum voluntate, Hirt. B. Al. 26. — prōpendo, ĕre, v. n., forel. Biform af frgd.; - Nec dependis, nec propendis, quin malus nequamque sis, Plaut. Asin. 2, 2, 39. — prōpendŭlus, 3, [propendeo]: nedhængende; - propenduli crines, Appul.

prōpense, adv. af propensus: ligesom hængende derefter; bf. „fig.": med el. af Tilboielighed, villigen el. gierne, Lentul. ap. Cic. Fam. 12, 15; - compar., ∾ cumulatiusque etc., vid. Liv. 37, 52. — prōpensio, onis, f., [propendeo]: Boining dertil; bf. „fig.": Tilboielighed dertil, Stræben derefter, vid. Cic. Fin. 4, 17. — propensus, 3, partic. o. adj. af propendeo.

*prŏpĕrabilis, e, [propero]: ilende el. hurtig; - ∾ calor, Tertull. — †properans, tis, partic. o. adj. af propero; bf. — prŏpĕranter, adv.: ilende el. hurtigen, Lucr. 5, 301; ∾ codicillos accipere, Tac. Ann. 16, 24; - compar., ∾ ire (diem) etc., Ovid. Fast. 4, 673; cf. Sall. Jug. 96; superl., ∾ afferri volumen ad comitatum nostrum, Cod. Theod.; o. — prŏpĕrantia, ae, f.: Ilen, Ilfærdighed; - ex tanta properantia etc., Sall. Jug. 36; cf. Tac. Ann. 12, 20. — prŏpĕrātim, adv. af properatus, 3, und. propero: ilfærdigen, Caecil. ap. Non.; ∾ pergere, Pomp. ibd. — prŏpĕratio, onis, f., [propero]: Ilen, Ilfærdighed; - ad properationem meam quiddam interest, te etc., Cic. Fam. 5, 12; cf. Qu. Cic. ibd. 16, 27. — prŏpĕrāto, adv.: ilende, s. und. propero nr. 1, bb, a. — properatus, 3, partic. o. adj. af propero.

propere, adv. af properus: ilende el. ilfærdigen, i største Hast el. Skynding, Nep. Epam. 4, Liv. 23, 36; - navnl. ogs. comust forstærkende: Eloquere propere celeriter, Plaut. Rud. 5, 2, 36; cf. id. Stich. 2, 2, 14. — prŏpĕriter, adv., forel. Biform af frgd.: hurtigen el. ilende, Pacuv. ap. Non.

prŏpĕro, avi, atum, 1, v. n. o. a., [properus]; I) neutr.: iler, haster, skynder mig, (navnl. som Reisende); – vid. Cic. Fam. 12, 25: ventis, remis in patriam omni festinatione properavi; cf. id. Mil. 19; men Ovid. Met. 6, 201: Ite sacris, properate sacris (f. a sacris: bortfierner Eder derfra)! – ogs. om den Talende el. Fortællende; alio properare, (ile til en anden Gienstand), Sall. Jug. 19; – ogs. om en Handling, sædv. c. inf.: ∾ inferre signa, Sall. Jug. 56; cf. id. Catil. 7, o. Virg. Aen. 4, 310; – f. inf. findes ogs. supin.; ultro licentiam in vos auctum adjutumque properatis, Sall. frgm.; – ogs. om Ting; mala ··· decerpi properantia, Plin. 15, 15; — bb) hertil kan endnu mærkes; a) abl. properato, som adv.: i en Hast; – nec minus properato ad mortem agitur, Tac. Ann. 13, 1; — b) pass. impers.: properatum vehementer (est), quum etc., Cic. Sull. 19; cf. Flor. 2, 2; — II) act.: gior istand el. tilbereder ilfærdigen el. hurtigen, skynder mig dermed; – ∾ obsonia, Plaut., prandium, id.; vascula intus pure propera atque elue, (f. propera eluere), id. Aul. 2, 3, 3; ∾ laborem, Propert., coeptum iter, Tac.; cf. Hor. Ep. 1, 3, 28: Hoc opus, hoc studium parvi properemus et ampli; men id. Od. 3, 24, 62: ∾ heredi pecuniam, (sammenskrabe til ham); – ogs. pass., id. Epod. 12, 22, o. Virg. Ge. 1, 260; men Ovid. Am. 3, 1, 69: teneri properentur amores, Dum vacat, (i. e. scribantur); — III) hertil er endnu at mærke; A) partic. prŏpĕrans, tis, som adj.: ilende, ilfærdig; – at ille properans, festinans, etc., Cic. Phil. 9, 3; haec properantes scripsimus, id. Att. 4, 4; – compar., properantior urget, Claudian.; — B) partic. prŏpĕrātus, 3, som adj.: fremskyndet, ilsom, hurtig; – properato itinere, Sall. Jug. 112; – saal. oftest „poet."; properatae tabellae, Ovid. Met. 9, 586; ∾ mors, id.; ∾ meta curribus, („alleg."), Martial. 10, 50; – compar., ∾ tempus, (kortere Drægtighed), Solin.; — b) absol.: Ergo accurato et properato opus est, (der maa iles), Plaut. Mil. gl. 3, 1, 210; cf. Cic. Mil. 19: erat nihil, cur properato opus esset; – properato, som adv., f. ovenf.

Prŏpertĭus, i, m., Sext. Aurelius: romersk Elegiker, noget ældre end Ovidius; – vid. Ovid. Trist. 4, 10, 53: Successor fuit hic (Tibullus) tibi, Galle, Propertius illi, Quartus ab his serie temporis ipse fui; – hans Libri IV Elegiarum ere udmærkede ved smagfuld Lærdom, vid. Quintil. 10, 1, 93; hvf. ogs. facundus, Martial., blandus o. blandi oris, Ovid., tener, id.

prŏpĕrus, 3: ilende, ilfærdig, travl; – Circumstant properi aurigae, Virg. Aen. 12, 85; propero agmine subvenit, Tac.; men spe ac juventa properus, id. Hist. 4, 68; – sibi quisque properus, etc., id. Ann. 1, 65; – ogs. c. gen.; Agrippina ··· oblatae occasionis propera, (som begierligen greb derefter), ibd. 12, 66; properus irae, id., vindictae, id.; – ogs. c. inf., quoquo facinore properus clarescere, id. Ann. 4, 52.

prŏpes, ĕdis, m.: Toug, hvormed Seilets Skiod befæstes; – si quis propedem misit, Turpil. ap. Isid. — prŏpexus, 3, partic., [pecto]: kæmmet el. hængende forover el. nedover; – fusus propexam in pectore barbam (acc. graec.), Virg. Aen. 10, 838; Ille manu mulcens propexam ad pectora barbam, Ovid. Fast. 1, 259; cf. Sil. 13, 310.

prŏphēta, (-es), ae, m., προφήτης: Prophet, Spaamand; „bes." som forkynder Orakelsvar; vid. Fest. p. 229, (Müll.); navnl. ogs. om de ægyptiske Præster, Macrob. 7, 13, og om Magierne, Appul.; men om Jødernes Propheter f. Lactant. 1, 4; df. — prŏphētālis, e: prophetisk el. spaaende; – ∾ os, Hieronym. — prŏphētīa, ae, f., προφητεία: Propheti el. Spaadom, Tertull.; df. — prŏphētiālis, e: = prophetalis; – ∾ patrocinium, id. — prŏphētĭce, adv.: prophetisk el. spaaende; – ∾ dictum est etc. Tertull.; af — prŏphētĭcus, 3, προφητικός: prophetisk, spaaende, Moyses, id. — prŏphētis, ĭdis, f. προφῆτις: Prophetinde, Spaakvinde, Tertull. — *prŏphētissa, ae, f.: = fgd., id.; — prŏphētizo, are, v. a.: = fgd., Vulgat.; o. — prŏphēto, avi, atum, 1, v. a.: propheterer, spaaer, Tertull.; — [propheta].

*prŏpīnātĭo, onis, f.; I) Tildrikken; – propinationibus lacessere, Senec.; cf. id. d. Benef. 2, 21, o. Petron. Sat. 113; — II) „overf.": Begravelsesgilde, Inscript.; af — prŏpīno, (ogs. prō-, Martial.), avi, atum, 1, v. a. (o. n.), προπίνω; I) „egentl."; – ∾ poculum: at drikke først af Bægeret (for at lade en anden drikke det ud), vid. Plaut. Curc. 2, 3, 80; df. sædv. drikker nogen til, m. o. ud. dat. o. acc.; nemo propinabit ··· tibi, Martial.; men Cic. Tusc. 1, 40: propino ··· hoc pulchro Critiae; cf. Martial. 2, 15; men Plaut. Stich. 3, 2, 16, comisk: Propino tibi salutem plenis faucibus; — II) „overf."; A) giver at drikke, lader drikke, beverter dermed; – quum etc., Propinas modo conditum Sabinum, Martial. 10, 49; – ogs. giver ind som Medicin, radicem cum vino, Plin.; cf. id. 28, 2; – sildi. ogs. at foresætte som Spise, Capitol. M. Aurel. 15; — B) giver til Bedste, overgiver, skaffer; (for- o. eftercl.); – Hunc comedendum et deridendum nobis propino, Ter. Eun. 5, 8, 57; Enni, poëta, salve, qui mortalibus Versus propinas flammeos medullitus! Enn. ap. Non.; – ∾ puellas alicui, (skaffe tilstede), Appul.

*prŏpinque, adv.: nær, i Nærheden; (for- o. efterel.); – Attat eccam, adest propinque, Plaut. Truc. 2, 7, 21; cf. Front. Ep. ad Anton. Imp. 2, 2; o. — prŏpinquĭtas, atis, f.; I) „egentl.": Nærliggenhed, Nærhed; – ∾ (loci), vid. Cic. Inv. 1, 26; – cf. id. Off. 3, 11, o. id. Phil. 3, 6; ∾ hostium, Caes.; – ogs. in pl.; ∾ silvarum ac fluminum petere, id. B. G. 6, 30; — II) „fig.": Slægtskab; – si pietate colitur propinquitas, etc., Cic. Quint. 6; cf. Nep. Dion. 1; ∾ arta, Plin. Ep.; – men Tac. Germ. 7: familiae et propinquitates etc., (Slægtninger); — B) „overf.": Venskab, Fortrolighed; – Quam ad probos propinquitate proxime te adjunxeris, Tam optumum est, Plaut. Aul. 2, 2, 59; — [propinquus].

prŏpinquo, avi, atum, 1, v. a. o. n., [propinquus]; I) „alm." (o. „poet."): at bringe nær dertil, at fremskynde; – ut rite propinques Augurium ··· diva, Virg. Aen. 10, 254; men ∾ mortem, Sil.; — II) „bes.": at nærme sig; c. dat., ogs. c. acc., ogs. absol.; A) om Personer; – scopuloque propinquat etc., Virg. Aen. 5, 185; – men propinquantes jam amnem etc., Sallust. frgm. ap. Arus. Mess.; — B) om Ting og om Begreber; – Parcarumque dies et vis inimica propinquat, Virg. Aen. 12, 150; non ante regressus est, quam domui ejus ignis propinquaret, Tac. Ann. 15, 39.

prŏpinquus, 3, [prope]; I) „egentl." om Localiteter: nær, nærliggende; – ∾ praedium, vid. Cic. R. Am. 46; ∾ finitimaeque provinciae, id. Phil. 11, 3; – compar., Mitius exsilium paulloque propinquius opto, Ovid. Trist. 4, 4, 51; — b) df. subst. propinquum, i, n.: Nærhed; – ex propinquo cognoscere, Liv., aspicere, id.; consulis castra in propinquo sunt, id. 24, 38; — II) „fig."; A) om Tiden: nær; – ∾ reditus, Cic.; ∾ mors, id.; — B) om en Lighed: som kommer nær dertil, lignende; – si qui (motus animi) finitimi et propinqui sunt his perturbationibus etc., Cic. d. Or. 2, 44; ∾ significatio, Gell. 6, 16; — C) om en Blodsforbindelse: beslægtet; – ut hos, qui tibi genere propinqui ··· sunt, caros habeas; Sall. Jug. 10; cf. Nep. praef.: propinqua cognatione conjunctus; — b) df. subst. propinquus, i, m.: Slægtning; – tot propinqui cognatique optime convenientes, Cic. R. Am. 34; cf. id. Off. 1, 17 o. 18; – fem. propinqua, ae; – virgo Vestalis, hujus propinqua et necessaria, etc., Cic. Mur. 35.

prŏpĭo, (avi), atum, 1, v. n., [prope]: at nærme sig dertil, c. dat., Paul. Nol.; — not.: pass., propiatus, 3,

id. — prŏpĭor, us, ōris, adj. compar., [af inus. propis, hvf. ogs. adv. prope], superl. proxĭmus, 3: nærmere, nærmest; I) compar.; A) propior, us; „egenl." o. localt: nærmere; - saal. absol.; portusque patescit Jam propior, Virg. Aen. 3, 530; - ogs. c. dat., Ovid. Pont. 1, 2, 130: Ut propior patriae sit fuga nostra, roga; - ogs. c. gen., Lucr. 4, 339; - ogs. c. acc.; ipse propior montem suos collocat, Sall. Jug. 49; ligel. qui propior hostem etc., Hirt. B. G. 8, 9; - endel. c. inf.; propiorque timeri, Stat. Theb. 12, 223; — b) ds. neutr. pl. subst., propiora: de nærmere Egne; vid. Tac. Hist. 5, 16; — B) „fig."; 1) nærmere i Tiden, yngre el. sildigere; - veniunt inde ad propiora, Cic. Tusc. 1, 48, venio ad propiorem (epistolam), id. Att. 15, 3; — 2) nærmere beslægtet; - quibus propior P. Quintio nemo est, Cic. Quint. 31; cf. Ovid. Her. 3, 28: Ille gradu propior sanguinis, ille comes; — 3) som kommer nærmere dertil, ligere; - quae sceleri propiora sunt, quam religioni, Cic. Verr. 4, 50; vero est propius: det er sandsynligere, Liv. 4, 37; - ogs. c. acc.; quod tamen vitium propius virtutem est, Sall. Catil. 11; cf. Liv. 4, 17; — 4) nærmere forbunden dermed, nærmere vedkommende; - tunica propior pallio est, (ordsprogvis: Vesten er nærmere end Kiolen), Plaut. Trin. 5, 2, 30; sua sibi propiora esse pericula, quam mea, Cic. Sest. 18; cf. id. Att. 14, 19; men irae quam timori propior, (mere tilboielig til Vrede, end til Frygt), Tac. Ann. 16, 9; — II) superl. proximus, 3: den el. det næste el. nærmeste; A) „egenl." o. localt; - se in proxima oppida recipere, Caes. B. G. 3, 12; cf. Hor. Ep. 1, 18, 84; qua proximum iter in Galliam per Alpes erat, Caes. B. G. 1, 10; ∾ vicinus, Ter., Cic.; - ogs. c. dat.; Belgae proximi sunt Germanis, Caes.; cf. Cic. N. D. 2, 20, o. Hor. Sat. 1, 5, 45; - ogs. c. acc.; qui te proximus est, Plaut.; qui ager proximus finem Megalopolitarum est, Liv. 35, 27; cf. Caes. B G. 1, 54, id. ibd. 3, 7, o. Liv. 8, 32; - ogs. m. ab; nærmest derfra (el. derved); ut quisque proximus ab oppresso sit, etc., Liv. 37, 25; cf. Cic. Orat. 64; men Proximus a domina, nullo prohibente, sedeto, Ovid. A. A. 1, 139; — b) ds. neutr. subst., proximum, i, n.: Nærhed el. Naboskab, odl.; - Co. cujus ducit filiam? St. Vicini hujus senis Euclionis e proxumo (fra Nabolavet), Plaut. Aul. 2, 4, 10; huic locum in proximo conduxi, Cic. fil. 16, 21; cf. Flor. 2, 2; men per impluvium hic despexi in proximum, (ned i Naboens Sted), Plaut. Mil. gl. 2, 3, 16; — B) „fig."; 1) nærmest i Tiden, næstforegaaende, næstfølgende, sidste el. forrige, odl.; - vid. Cic. Catil. 1, 1; his proximis Nonis, quum etc., id. Lael. 2; men proxima nocte, (næste Nat), Caes. B. G. 1, 40; cf. id. ibd. 1, 12; - men die proximi (forældr. abl. f. die proximo), Cat. ap. Gell. 10, 24; f. ogs. crastinus o. pristinus ss. ll.; — 2) nærmest i Ordenen, i Rang el. i Værd, osv.; - vid. Cic. Inv. 2, 58; L. Domitium observat maxime, me habet proximum, id. Att. 1, 1; - men proximum est, ut ••• quaeramus, id. Flacc. 12; cf. id. N. D. 2, 29; - id habendum est ··· deo proximum, quod est optimum, id. Leg. 2, 16; cf. Hor. Od. 1, 12, 19, o. Virg. Ecl. 7, 22; — 3) nærbeslægtet; - hic illi genere est proximus, Ter.; ogs. proximus propinquitate, Nep., cognatione, Cic.; — bb) ds. subst.; a) proximi, orum, m.: de nærmeste Slægtninger, opp. alieni, Cic. Off. 1, 14; - ogs. de nærmeste Omgivelser el. Fortrolige, id. Verr. 5, 64, o. id. Pis. 32; — b) proximus, i, m.: Næsten, Val. Max. 6, 9, in.; — 4) ved Haanden, passende el. let el. beqvem; - ∾ argumentum, Appul.; cf. Gell. 3, 11; - Eamus ad me, ibi proxumum'st, ubi mutes, (det bedst passende Sted dertil), Ter. Eun. 3, 5, 64; — not.: ds. compar., proximior, Senec. Ep. 108, o. Ulp. ap. Priscian.

*prŏpĭtĭābĭlis, e: forsonlig, alicui, Enn. ap. Non., Prudent.; — prŏpĭtĭātĭo, onis, f.: Forsoning, Forsoningsoffer, Macrob. Somn. Scip. 1, 7; o. — prŏpĭtĭātor, oris, m.: en Forsoner, Hieronym.; — ds. fem. prŏpĭtĭātrix, icis, Ambros.; o. — prŏpĭtĭātus, us, m.: Forsoning, Vulgat.; — [flgd.]. — prŏpĭtĭo, avi, atum, 1, v. a., [propitius]: forsoner el. udsoner, Venerem, Plaut.; propitiata Juno per matronas, Tac. Ann. 15, 44; ogs. ∾ manes alicujus, Suet. Oth. 7; men deos habet placatos et faventes, quisquis sibi se propitiavit, vid. Senec. Ep. 110.

prŏpĭtĭus, 3, [prope]; I) „alm.": hengiven, gunstig, naadig; - ita deos velim mihi propitios, Cic. Div. in Caecil. 13; cf. id. Coel. 16; men Ter. Phorm. 4, 3, 31: Satin' illi di sunt propitii, (er han rigtig i Hovedet)? - ogs. om Mennesker: nisi te facio propitium, Plaut.; opp. iratus, Cic. Att. 8, 16; — II) „overf." om Ting og om Begreber; - ∾ auribus accipere, Senec.; ∾ Oceanus et tranquillus, Flor. 3, 10; - ∾ voluntate esse, Nep. Dion. 9; ∾ pax, Plaut. Trin. 4, 1, 18. — prŏpĭus, comp. adv. o. adj., s. und. prope o. propior.

proplasma, ătis, n., πρόπλασμα: Forbillede el. Model af Ler, hvorefter et Kunstværk forfærdiges, Plin. 35, 45. — propnigēon, (-ēum), i, n., προπνιγεῖον, d. latinske praefurnium, (Plads foran Ovnen); ds. Kammer til at ophede, Plin. Ep. 2, 17, Vitruv. 5, 11.

Prōpoetides, um, f., Προποιτίδες: saal. hed nogle cypriske Piger, der fornegtede Venus's Guddom; vid. Ovid. Met. 15, 226 flgd. — prŏpōla, ae, m., προπώλης: Smaahandler, Hoker, Lucil. ap. Non.; panis et vinum a propola atque de cupa, Cic. Pis. 27. — prŏpŏlis, is, f., πρόπολις: det tredie Grundlag i Biværket, germ. Bienenharz, Plin. 11, 6. — prō.pollŭo, ere, v. a.: hoiligen at beskæmme, Tac. Ann. 3, 66, (Rupert.; al. propellere). — prŏpŏma, ătis, n., πρόπομα: Drik til at tage for Maaltidet, Pallad.

prō.pōno, sŭi, sĭtum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": fremsætter el. fremlægger el. fremstiller til Skue el. offenligen; - ∾ vexillum, Caes. B. G. 2, 20; ligel. ∾ signum pugnae, Liv.; - ∾ venale, Cic. Verr. 2, 32, ogs. absol. proponere, Suet. Ner. 16: udstille til Salg; - Sic ait, et geminum pugnae proponit honorem, (udsætter for at vindes), Virg. Aen. 5, 365; men proposito argento, (om en Udstilling), Cic. d. Or. 1, 35; cf. Hor. Ep. 2, 1, 265; - ogs. at fremstille el. opslaae til Bekiendtgiørelse; ∾ populo fastos, Cic. Mur. 11; ∾ legem in publicum, (neml. til Drøftelse, f. und. promulgo), id. Agr. 2, 5; cf. id. Att. 8, 9; men vectigalia indicta, neque proposita, vid. Suet. Calig. 41; — B) „bes."; 1) stiller ligeoverfor; - oppida Romanis proposita ad copiam commeatus, Caes. B. G. 7, 14; cf. ibd. 19; men lignelsesvis: est hic ordo quasi propositus atque editus in altum, ut etc., (ligesom stillet til Skue), Cic. Verr. 3, 41; — 2) sætter foran, navnl. i Tale og Skrift; - ut proposueram, Colum. 8, 17; de iis, quae proposueram, etc., Cic. Fam. 15, 14; - men id. Inv. 1, 39: quum aut proponimus (opstille Syllogismens Forsætning), aut etc.; cf. nedenf. nr. III, B, a; — II) „fig."; A) „alm.": fremstiller el. fremsætter i Skrift el. Tale; ds. 1) foredrager el. siger, anfører el. beretter; - tria quum proposuisset, (havde opstillet el. anført trende Punkter), Cic. Brut. 60; cf. id. Orat. 40, ogs. id. Fam. 15, 14 (ovenf.); - concione habita, rem gestam proponit, (fortæller el. forkynder det Skete), Caes. B. G. 5, 50; men ibd. 6, 10: ∾ de Galliae Germaniaeque moribus, et quo differant ··· inter se, (berette); - ∾ alicui voluntatem senatus, (forkynde), id. B. C. 1, 3; men proponit, esse nonnullos etc., (erklærer el. angiver), id. B. G. 1, 17; men Cic. Lig. 11: ∾ viros notissimos, (anføre); ogs. absol.: sicut plerique proponunt, (anføre el. paastaae), Cels.; — 2) ds. ogs.; a) forkynder, tilsiger, lover, praemia alicui, Cic., Caes., servis libertatem,

Liv. 21, 45; cf. Suet. Ner. 7; ligel. proposuit, se daturum etc., Vell. 2, 6; men Suet. Tib. 48: proposito millies sestertio gratuito etc., (ved at tilbyde et rentefrit Laan deraf); - ogs. omvendt: at forkynde el. bebude (et Onde), at true dermed; cui quum omnis metus ··· proponeretur, (da han truedes deraf el. dermed), Cic. Planc. 41; cf. id. Att. 2, 19; ∾ poenam improbis, id. Fam. 2, 17; cf. Hor. Od. 1, 18, 3; — b) opstiller el. forelægger, navnl. til Besvarelse; - ∾ alicui quaestionem poëticam, Nep. Att. 20; cf. Suet. Tib. 56; men sic est propositum, de quo disputemus, Cic. Tusc. 5, 4; men id. Att. 5, 10: mihi nihil erat propositum ad scribendum, (mig manglede Stof til et Brev), quia etc.; — c) foreslaaer; - ∾ remedia morbo, Nep. Att. 21; ∾ conditionem, Hirt. B. G. 8, 3; — B) „bef."; 1) fremsætter, forelægger, bestemmer; - quod propositum sit arti, (Kunstens Formaal el. Gienstand), Cic. Fin. 5, 6; cf. id. Brut. 92: omni huic sermoni propositum est ··· ut etc.; men propositum genus quaestionum, (i. e. finitum: som angiver bestemte Personer el. Gienstande), id. Top. 21; qui ordo industriae propositus est et dignitati, (som har Flid og Værdighed til Formaal, som har at lægge Vind derpaa), id. Verr. 3, 79; — b) df. ogs. proponere m. o. ud. sibi: at foresætte sig; - si quid secreto ··· agere proposuisset, Suet. Aug. 72; cf. Juvenal. 3, 24, o. Lucr. 3, 184; men Caes. B. G. 7, 47: quod animo proposuerat; - quod mihi ego extremum proposueram (sc. dicere), Cic. Manil. 1; ogs. m. flgd. ut (s. inf.), vid. id. Cluent. 50; - ogs. pass.; propositum est mihi hoc facere, (jeg har foresat mig det), id. Brut. 36; men id. Fam. 1, 9: quum omnibus propositum esse debeat cum dignitate otium; cf. id. ibd.: neque mihi ··· res tam erit ulla proposita, quam ut etc.; s. ogs. id. Off. 3, 6: ergo unum debet esse omnibus propositum, ut etc.; - df. subst. propositum, Forsæt, s. nedens.; — 2) fremstiller el. forestiller; - ∾ aliquid oculis suis, Cic. Sest. 7; cf. id. Verr. 3, 23: vos ante oculos animosque vestros ··· hos impetus ··· proponite; ligel. propone animo etc., Liv. 30, 30; ligel. tute tibi ··· apud animum propone etc., Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; men propone tibi duos reges etc., (forestil dig dem), Cic. Dejot. 14; ∾ sibi aliquem ad imitandum, id.; - cf. Caes. B. G. 7, 15, o. id. B. C. 3, 49; — b) df. pass. proponi, ogs. propositum esse: at forestaae, at staae til at vente el. haabe el. frygte; - quod vel maximum ad timorem proponitur, Cic. Fam. 6, 3; huic hominum generi fateor ··· multa proponi pericula, (at de trues deraf), Cic. Sest. 66; cf. id. Mil. 30; men id. Agr. 2, 2: cui errato nulla venia, recte facto exigua laus proponitur; men magna gloria proposita, (naar man lover sig en stor Hæder deraf), id. Fin. 2, 17; — III) partic. propositus, 3, ogs. som adj.: udstillet, d. e. synlig, bekiendt, aabenbar; - quod ita promptum et propositum est, ut etc., Cic. R. Am. 40; — B) df. subst. propositum, i, n.; 1) det Foransatte; navnl. a) technisk, ligesom propositio: Forsætningen i Syllogismen, Cic. d. Or. 2, 53; — b) i Retssproget: det forudsatte el. antagne Tilfælde, ogs. proposita species, Digest.; — c) den til Behandling fremsatte Gienstand el. Opgave; - sed jam ad propositum revertamur, Cic. Off. 3, 9; a proposito declinare aliquantulum, id., aberrare, id.; cf. Hor. A. P. 195; — 2) df. ogs. a) Forsæt, Forehavende, Plan; - quidnam propositi aut voluntatis ad dimicandum haberet, etc., Caes. B. C. 3, 84; tenere propositum: holde fast derved, Nep., Caes.; hvs. propositi tenax, Hor. Od. 3, 3, in.; propositi victor, id. Ep. 1, 13, 11, memor, Ovid.; propositum peragere, Nep., servare, Phaedr., destituere, Ovid.; — b) Leveplan el. Levevis el. Vandel; - vir proposito sanctissimus, Vell. 2, 2; cf. Phaedr. 3, prol. 15, Juvenal. 9, 21, o. Hor. Sat. 2, 7, 7.

Prŏpontis, ĭdis o. ĭdos, f., Προποντίς, (hod. Mar di Marmora): Havet imellem Hellespontem o. d. thraciske Bosporos; - vid. Mela 1, 1 o. 3, o. Plin. 4, 24; Propontidis ora, Liv., fauces, Flor., angustiae, Tac.; cf. Ovid. Pont. 4, 9, 118; — B) df. Prŏpontĭăcus, 3: propontisk, orae, Ovid. Trist. 1, 10, 29; cf. Propert. 3, 21, 2.

prō.porro, adv., d. forstærk. porro; I): fremdeles, videre, Lucr. 2, 978, oftere; — II) „overf.": ganske el. overhovedet, obl., id. 3, 276 o. 282. — †prō.portĭo, onis, f.: Proportion, Analogi, Forhold el. Lighed; - ἀναλογία, Latine ··· comparatio proportiove dici potest, Cic. Univ. 4; fuisse ··· peraequa proportione cetera, Cic. Verr. 4, 21; ogs. absol.: proportione reddere, (i lige Forhold), id. Univ. 5; df. — prōportĭōnālis, e: forholdsmæssig, termini, Frontin.; o. — prōportĭōnātus, 3: indrettet efter et Forhold, proportioneret, corpus, Jul. Firm.

prŏpŏsĭtĭo, onis, f.; 1) „egenl."; A) „alm.": Fremsættelse el. Fremstilling; navnl. Fremstilling af en Handling, (kortere end narratio); hvs. Quintil. 4, 2, 30: ut pro narratione sit propositio etc.; — b) Bekiendtgiørelse el. Publication; - ∾ edicti, Digest.; — B) „bef.": det Fremstillede el. Fremsatte; df. a) Hovedsætningen el. Themaet; - propositio, quid sis dicturus, Cic. d. Or. 3, 53; cf. Quintil. 4, 4, in.; - df. ogs.: Sætning el. Paastand, vid. id. 7, 1, 47; — b) ligesom species facti o. casus: det opstillede el. omhandlede Tilfælde, Digest.; — c) Forsætningen i Syllogismen; vid. auct. ad Her. 2, 18; cf. Quintil. 5, 14, in., ogs. Cic. Inv. 1, 34 flgd.; — II) „fig."; A) Forestilling i Sielen; - ∾ vitae hujus (derom), Cic. Tusc. 3, 18; — B) Forsæt el. Beslutning; - cum animi ampla quadam et splendida propositione, Cic. Inv. 2, 54. — prŏpŏsĭtus, 3, o. prŏpŏsĭtum, i, n., partic. o. subst. af propono.

prō.praetor, oris, m., ogs. propraetore o. pro praetore, (s. und. proconsul): Propræter el. Vicepræter, der, efter at have i et Aar været Prætor i Rom, som Statholder bestyrer en Provinds, oprdl. uden at commandere en Krigshær, hvorfra dog hyppige Undtagelser; - vid. Cic. Div. 2, 36, ogs. Liv. 10, 26, oftere; - quaestor pro praetore: der i Prætors Fraværelse forvalter hans Embede; vid. Sall. Jug. 111.

prŏprĭātim, adv., sild. Biform af flgd., Arnob. — prŏprĭē, adv. af proprius; I) „egenl.": besynderligen, d. e. hørende til el. vedkommende enkelte Mennesker el. Forholde; df. ogs. fortrinligen, fremfor andre; - causam nullus ordo proprie susceperat, Cic. Sest. 16; quod etc., id est proprie tuum, id. Fam. 9, 15; — II) „overf."; A) „alm.": eiendommeligen, som Eiendom; - si etc., tamen promiscue toto, quam proprie parva parte frui malitis, Cic. Agr. 2, 31; — B) „bef." om Udtrykket, (ligesom κυρίως): egenligen, i egenlig Forstand, noiagtigen; - o hominem nequam! ··· magis proprie nihil possum dicere, Cic. Phil. 2, 31; cf. Quintil. 8, 2, 9: proprie dictum ··· quo nihil inveniri possit significantius, etc.; proprie accipere nomen, (i dets egenlige Betydning), id.; cf. Cic. Part. or. 1, o. id. Off. 3, 3.

prŏprĭĕtārĭus, 3: eiendommelig, res, Eiendom, Paul. Sent.; — B) df. subst., proprietarius, i, m.: Eiermand, opp. fructuarius, Digest.; af — prŏprĭĕtas, atis, f., [proprius]; I) „egenl.": Besynderlighed, Eiendommelighed, Egenskab; - singularum rerum singulas proprietates etc., Cic. Acad. 2, 18; cf. id. Part. or. 12; multas frugum proprietates habere, (eiendommelige Frembringelser), Liv. 45, 30; ∾ terrae coelique, (Klimatet), id.; — II) „overf."; A) „alm.": Eiendom, d. e.; 1) Eiendomsret; - ∾ jumenti, Suet., Salaminae insulae, Justin.; — 2) den Ting, som eies; - dominus proprietatis, Digest.; legare alicui proprietatem, deducto usufructu, ibd.; — B)

„bef." om Udtrykket: egenlig el. eiendommelig Betydning el. Bemærkelse; - ∾ verborum, vid. Quintil. 8, 2, in.; omnis quaestio juris aut verborum proprietate, aut aequi disputatione continetur, id. 12, 2, 19. — prŏprĭo, are, v. a., [proprius]: at giøre passende, at tempere, Coel. Aur. — prŏprĭtim, adv., forældt. Biform af proprie, Lucr. 2, 974.

prŏprĭus, 3, [prope]; I) „egenl."; A) „alm.": egen, egenlig, eiendommelig, som alene findes hos enkelte Personer el. Forholde; bf. besynderlig, særskilt, ene i sit Slags; - proprii quidam soni, Quintil.; ∾ tempus desiderare, id.; superbo decreto addidit propriam ignominiam, Liv. 35, 33; - navnl. ogs. om Ord og Udtryk; res ut ··· propriis vocabulis nominentur, Cic. Caecin. 18; cf. id. d. Or. 3, 37; — b) bf. neutr. proprium som subst.: Egenskab, Eiendommelighed, Væsen; - proprium autem est ··· quod soli accidit, ut homini sermo, risus, Quintil. 5, 10, 58; - ogs. c. gen.; ut proprium est boni, recte facere, etc., id. ibd. 64; quod est oratoris proprium, Cic. Off. 1, 1; ogs. in pl.: ad vestra propria veniamus, id. N. D. 1, 23; — B) „bef." ogs. at mærke; a) c. gen. el. dat.; - libertatem propriam Romani generis, Cic. Phil. 3, 11; ligel. pudor Romani nominis proprius, Plin.; - Caesari proprium et peculiare sit clementiae insigne, id.; cf. Tac. Ann. 4, 19; — b) m. pronom. poss.; - sua propria facultate, Cic. d. Or. 1, 10; suo proprio proelio, Liv. 3, 70; — c) f. pron. poss.; saal. id. 2, 53; socios propriis viribus ··· bella gerere; ligel. proprio Marte, (f. tuo Marte), Ovid. Pont. 4, 7, 14; — II) „overf."; A) „alm.": eiendommelig, tilhørende nogen som Eiendom: - tria praedia ··· Capitoni propria traduntur, Cic. R. Am. 8; ligel. quae nostra erant propria, id. ibd. 52; cf. Tac. Ann. 1, 71; men med Lune, Cic. Fam. 7, 30: cujus ··· proprium te esse mancipio et nexu (ligesom en haandfaaet el. tilskiødet Eiendom) etc.; — b) bf. neutr. proprium, absol.: Eiendom; saal. Phaedr. 1, 4: Amittit merito proprium, qui alienum appetit; cf. Martial. 12, 78: vivere de proprio; — B) „bef."; a) som vedbliver at være, varig el. bestandig; - quod ut illi proprium ac perpetuum sit, etc., Cic. Manil. 16; cf. Hor. Sat. 2, 6, 5: ut propria haec mihi munera faxis; f. ogs. Virg. Ecl. 7, 31, o. id. Aen. 1, 73, ogs. Ter. Andr. 4, 3, in., oftere; — b) sikker el. tilforladelig; - victoriam propriam se eis brevi daturum, auct. B. Afr. 32; cf. id. ibd. 82; ∾ amor, Lucr. 4, 1134; — c) passende el. tienlig, remedia, Scrib. Larg.

propter, adv. o. praepos., [ctr. f. inus. propiter af prope]; I) adv.: i Nærheden, nær derved; - serere in loco, ubi aqua propter siet, Cato; ibi angiportum propter est, Ter. Ad. 4, 2, 37; vident ··· eum (virum) propter esse, Cic. Manil. 5; cf. id. R. Am. 23, oftere; men propter volans (cornix), Phaedr. 2, 6; - praeter propter, f. und. praeter; — II) praepos. c. acc.; A) „egenl." o. localt: nær, nær ved, nær hos, tæt ved, odl.; - hic propter hunc assiste, Ter. Ad. 2, 1, 15; in pratulo propter Platonis statuam consedimus, Cic. Brut. 6; insulae propter Siciliam, quae etc., id. N. D. 3, 22; propter aquae rivum, Lucr., Virg.; - staaer ogs. efter sin Casus; saal. viam propter, Tac. Ann. 15, 47; — B) „fig.": formedelst, ifølge af; - parere legibus propter metum, Cic.; cf. id. d. Or. 1, 16; propter frigora frumenta in agris matura non erant, Caes. B. G. 1, 16; - propter hoc, propter quod: derfor, hvorfor, Varro, Colum.; - sieldn. hos Personer; propter quos vivit, (hvilke han har sit Liv at takke), Cic. Mil. 22; - men om Ting, Varr. R. R. 3, 2: utrum propter oves, an propter aves fructus capias; - staaer ogs. efter sin Casus; quod propter studium etc., Cic. d. Senect. 7; cf. Virg. Aen. 12, 177.

proptĕrēā, adv., [propter, is]: deraf, af den Grund; - quia etc., Propterea te vocari ad coenam volo, Plaut. Capt. 1, 2, 71; haec propterea de me dixi, ut etc., Cic. Lig. 3; cf. id. Lael. 2; men propterea, quod etc., id. Fam. 9, 18; - pleonastisk er: id propterea, Ter. Andr. 2, 5, 3; ligel. ergo propterea, id. Hec. 1, 1, 6.

prōpŭdĭōsus, 3: fuld af Skændsel, utugtig, liderlig; (for- o. efterel.); - ∾ uxorem ducere, Gell.; ogs. som Skældsord, Plaut. Stich. 2, 2, 10; - superl., Sidon.; af — prōpŭdĭum, i, n., [pudet]: hvorover man bør skamme sig, en Skændighed; - qui propudii me ··· Falso insimulavit, Plaut. Mil. gl. 2, 4, 11; f. ogs. Fest. p. 227, (Müll.); - ogs. in pl.; propudia virorum inhiberi etc., Plin. 28, 32; - ogs. concret som Skældsord: afskyeligt Menneske, et Uhyre; - quid ais, propudium? Plaut. Curc. 1, 3, 39; cf. Cic. Phil. 11. 3.

*prōpugnācŭlum, i, n., [propugno]; I) „egenl.": hvad der værner imod Fienden el. imod ydre Vold; bf. fædv. i Krigssproget (in pl.): Formur, Brystværn, Skanse; - solidati muri, propugnacula addita, Tac. Hist. 2, 19; cf. Virg. Aen. 9, 170; ogs. ∾ moenium, Tac.; men propugnacula navium, Hor. Epod. 1, 2, (i. e. naves turribus instructae); - ogs. udenfor Krigssproget; propugnacula aequoris: Dæmning imod Havet, Stat.; domus ut propugnacula ··· habeat, (at det holdes lukket el. forvaret), Cic. Fam. 14, 18; — II) „overf.": Værn, Beskyttelse, Forsvar; - propugnaculum Siciliae (classis), Cic. Verr. 3, 80; cf. ibd. 5, 34; ∾ oppositum barbaris (Athenae), Nep. Them. 2; cf. Tac. Hist. 3, 34: ∾ adversus Gallos (Cremona); - ∾ tyrannidis (derimod), Nep. Timol. 3; men Cic. Pis. 4: lex Aelia et Fufia ··· propugnacula tranquillitatis etc.; Aristo purgare sese, et firmissimo propugnaculo uti, quod etc., (som det vigtigste Forsvar el. Beviis), Liv. 34, 61; men Cic. Verr. 3, 16, „alleg.": si prius id propugnaculum dejecero.

*prōpugnātĭo, onis, f.; I) „egenl.": et Steds Forsvar imod Fienden, Val. Max. 5, 1, extern. 4; — II) „fig."; - ∾ nostra ac defensio dignitatis tuae, Cic. Fam. 1, 7; cf. id. ibd. 1, 9, 2; ogs. m. pro, ibd. 5, 8; o. — prōpugnātor, oris, m.; I) „egenl.": Soldat el. Stridsmand, som har en Post at forsvare; - nudati propugnatoribus muri, Tac.; cf. Caes. B. G. 7, 25; ogs. om Sosoldater, Cic. Verr. 5, 33; — II) „fig.": Forfægter el. Forsvarer; - ∾ communis libertatis, Cic., senatus (gen.), id. Mil. 7; cf. id. d. Or. 1, 57, o. Suet. Caes. 16; — [af flgd.].

prō.pugno, avi, atum, 1, v. n. (o. a.); I) „egenl.": bryder frem for at kæmpe; - ipsi ex silvis rari propugnabant, Caes. B. G. 5, 9; - ogs. „alm.": kæmper derfor; ∾ pro vallo, Liv. 26, 6; men Caes. B. C. 3, 45, absol.: uno tempore et propugnare et munire; - ogs. om Dyrene; ∾ pro partu suo, Cic. Tusc. 5, 37; — b) ogs. c. dat.; ∾ fratri lapidibus jactis, Appul.; — II) „fig.": forfægter el. forsvarer; - ∾ acerrime pro salute alicujus, Cic.; fortitudo est virtus propugnans pro aequitate, id. Off. 1. 19; - ogs. c. acc.; ∾ absentiam alicujus, Suet. Caes. 23; men Alter rixator de lana saepe caprina Propugnat, nugis armatus, etc., Hor. Ep. 1, 18, 15.

*prōpulsātĭo, onis, f.: Fordrivelse el. Afvendelse; - ∾ hujus periculi, Cic. Sull. 1; cf. Tiro ap. Gell. 7, 3; o. — prōpulsātor, oris, m.: som fordriver el. afvender; - ∾ harum rerum, Val. Max. 7, 8, 7; af — prōpulso, avi, atum, 1, v. a., intens. af propello; I) „egenl.": fordriver, hostem, Caes., bellum ab urbe et moenibus, Liv.; men Cic. Phil. 5, 4: ab ingressione fori propulsare populum; — II) „fig.": afvender, afværger, holder borte; - ∾ (injuriam) illatam, (værge sig derimod), Caes.; ∾ frigus, famem, Cic.; ogs. ∾ omnem suspicionem a se, id. — prōpulsor, oris, m., [propello]: = propulsator, Venant. Vit. S. Mart. — 1. prōpulsus, 3, partic. af propello. — 2. prōpulsus, us, m.,

[propello]: Støden el. Driven fremad; (men alene in abl.); - aëra onerari, oneratumque ··· ventum propulsu suo concitare, Senec. Qu. N. 5, 14.

prŏpylaeon, (-um), i, n., προπύλαιον: Sted foran Indgangen; navnl. den berømte Indgang til Borgen i Athenen; - vid. Cic. Off. 2, 17: quod in praeclara illa propylaea tantam pecuniam conjecerit; cf. id. d. Rep. 3, 32; - ogs. in sing., Plin. 35, 36.

prŏ.quaestor, oris, m., ogs. proquaestore (indecl.), oftere pro quaestore, (s. und. proconsul): Proqvæstor el. Viceqvæstor, d. e. Qvæstor i Provindsen, havde navnl. Provindsens og Krigshærens Regnskabsvæsen at forestaae, og erholdt sædv. denne Post efter at have været Qvæstor i Rom; - quum Alexandriae pro quaestore essem, Cic. Acad. 2, 4; men id. Phil. 10, 11: Hortensium proconsulem cum quaestoribus proque quaestoribus etc. — proquam, ogs. adskilt pro quam: efter hvad, i det Forhold at; s. und. pro. — prō.quirito, (avi), atum, 1, v. a.; (eftercl. Ord): udskriger el. udraaber offenligen, m. flgd. or. dir., Appul.; ogs. ∾ legem, Sidon.

prōra, ae, f., πρῷρα; I) „egenl.": Skibets Forstavn, (ligesom puppis, dets Bagstavn); vid. Caes. B. G. 3, 13; men „poet.": Obvertunt pelago proras ··· et litora curvae Praetexunt puppes, Virg. Aen. 6, 3; ligel. „poet.": prorae tutela, s. proreta, Ovid. Met. 3, 617; - ogs. mærkes Ordsproget: prora et puppis (πρῷρα καὶ πρύμνη): det Hele el. Hovedsagen; vid. Cic. Fam. 16, 24; — II) „poet. overf." ogs. s. navis; - fluctusque secabant (Nymphae), Quot prius aeratae steterant ad litora prorae, Virg. Aen. 10, 222; cf. Ovid. Met. 11, 163: cur, inquit, barbara Grajum Prora vehit?

prō.rēpo, psi, ptum, 3, v. n.; I) „egenl.": at krybe el. uformærkt at komme frem el. ud deraf el. dertil el. derhen; - oprdl. om Dyrene; cochleae prorepunt e cavis terrae, Plin.; cf. Hor. Sat. 1, 3, 99: Quum prorepserunt primis animalia terris; - ogs. om Mennesker; ∾ ad solarium proximum, Suet. Claud. 10, ad conspectum alicujus, Plin. Pan. 22; — II) „overf." ogs. om Ting; saal. om Væxterne: at spire frem; - pampinus prorepsit e duro, Colum.; prorepentes oculi, (i. e. gemmae vitis), id.; - ogs. „alm.": at udbrede sig, saal. om Nerverne i Legemet, Colum.; men Tardaque sudanti prorepunt balsama ligno, (trænge ud deraf), Claudian.

prōrēta, ae, m., πρωρεύς; (for- o. efterl.): den Styrmand, der holder Udkig i Forstavnen, Digest.; cf. Plaut. Rud. 4, 3, 75: Si tu proreta isti navi es, ego etc.; s. ogs. und. prora. — prōreus (disyll.), ĕi o. ĕos, m., πρωρεύς: = proreta, Ovid. Met. 3, 634.

prōrĭpĭo, rĭpŭi, reptum, 3, v. a. (o. n.), [rapio]; I) „egenl.": river el. driver voldsomt frem el. fremad el. dertil el. derhen; - hominem proripi etc., Cic. Verr. 5, 62; men ∾ pedes, Ovid. Am. 3, 7, 82, (løbe ilende); oftere ∾ se: ile el. styrte frem el. ud, ex curia, Suet., Cic., domo, Liv., e strato, Suet.; ogs. ∾ se ex curia domum, Sall., Liv.; s. ogs. Caes. B. C. 2, 12, o. Tac. Ann. 4, 45; ∾ se in publicum, (styrte ud paa Gaden), Liv. 8, 28, in proximam silvam, Suet. Oth. 6; - ogs. ud. Tilføielse af Stedet: ∾ se cursu, (ile afsted), Appul.; - „poet." ogs. absol.: proripere (s. proripere se), vid. Virg. Aen. 5, 741: Aeneas, quo deinde ruis? quo proripis? inquit; — II) „fig.": at ophidse dertil, in caedem, etc., Hor. Od. 1, 8, 16; men quae libido non se proripiet ac projiciet occultatione proposita etc.? Cic. Fin. 2, 22.

prōrīto, are, v. a., [inus. rito, germ. reize, s. ogs. irrito]; I) „egenl.": at drive el. drage frem el. ud deraf; - ∾ procidentiam sedis, Plin. 26, 58, (opp. retro agere); — II) „overf.": at pirre el. lokke; - ∾ stomachum, Scrib. Larg.; - quem spes proritat, Senec. Ep. 23; ligel. proritat illos alicujus rei species, id. Tranqu. 12; nisi ··· pretium proritat, Colum. 2, 10.

*prōrŏgātĭo, onis, f.; I) Forlængelse af nogens Embedstid el. Commando; - prorogatio imperii non ante in ullo facta, Liv. 8, 26; — II) Udsættelse af en Termin; - ego vero utar prorogatione diei, Cic. Att. 13, 43; ∾ legis, vid. id. Mur. 23; — not.: s. prorogatio imperii, Liv. 42, 30, er rimel. at læse propagatio imp., vid. Freund.; — prŏrŏgātīvus, 3: som taaler el. tillader Udsættelse; - ∾ fulmina, quorum minae differri possunt, Senec. Qu. N. 2, 47; o. — prōrŏgātor, oris, m., ligesom dispensator: som uddeeler el. uddeler; - ∾ tritici, olei, etc., Cassiod.; — [af flgd.].

prō.rŏgo, avi, atum, 1, v. a.; I) i Statssproget: at adspørge Folket angaaende en Forlængelse; ds. ∾ alicui imperium, Liv. 9, 42, provinciam, Cic. Att. 5, 11: forlænge nogens Commandotid; cf. id. Phil. 2, 10; - ds. „alm.": at forlænge, bellum, ibd. 12, 6; ogs. henskyder el. opsætter; vid. ibd. 2, 29: paucis tibi ad solvendum ··· prorogatis diebus; — II) „overf."; A) „alm.": opretholder, bevarer, vitam hominibus, Plaut. Pseud. 3, 2, 38; men ∾ spiritum homini, (holde den Døende ilive), Plin. Ep. 2, 20; cf. Hor. Carm. Saec. 68; - ogs. om Ting: ∾ tempus, (holde sig en Tid), Plin.; cf. id. 19, 39; — B) „bes."; a) forplanter, subolem, Digest.; cf. Val. Max. 3, 4, 6; — b) betaler el. forudbetaler, pensionem integram, Digest.; s. ogs. prorogator.

prorsum, adv., for- o. efterel. Biform af 1. prorsus; I) „egenl.": fremad el. frem; - Trepidari sentio, et cursari rursum prorsum, Ter. Hec. 3, 1, 35; - ogs. ad den lige Vei el. ligefrem; Simulato, quasi eas prorsum in navem, Plaut. Pers. 4, 5, 5; — II) „overf.": aldeles, ganske; - prorsum nihil intellego, Ter. Heaut. 4, 5, 28; ∾ irritatus, Gell. 17, 3; ita sunt praedones, prorsum parcunt nemini, Plaut. ap. Charis.

1. prorsus, adv., [ctr. af pro o. versus]; I) „egenl."; A) lige fremad, lige frem; - Non prorsus, sed ex transvorso cedit, quasi cancer solet, Plaut. Pseud. 4, 1, 45; — B) ad den lige Vei, ligefrem; - Obsecro, vide ne ille huc prorsus se irruat, Ter. Ad. 4, 2, 11; cf. Gell. 16, 19; — II) „fig."; A) „alm.: lige til, uden Omsvøb, visseligen; ogs. ganske el. aldeles; - ita prorsus existimo, Cic. Tusc. 2, 5; hoc mihi prorsus valde placet, id.; - Sed cesso, prius quam prorsus perii, currere? Plaut. Aul. 2, 3, 27; Enimvero prorsus jam tacere non queo, Ter. Hec. 4, 1, 51; neque solum nobis, sed prorsus omnibus etc., Cic. Fam. 4, 10; men si quando etc., verbum prorsus nullum intelligo, id. d. Or. 2, 14; — B) „bes."; a) netop, just; - sed ea prorsus oportuna Catilinae erant, Sall. Catil. 16; cf. Varr. L. L. 5, 3; — b) overhovedet, korteligen, med et Ord, (naar man neml. efter en Opregnelse vil samle alt i et eneste paafaldende Træk); - saal. Sall. Catil. 25: prorsus multae facetiae multusque lepos inerat; cf. ibd. 15, oftere; ligel. Tac. Hist. 2, 5: prorsus, si avaritia abesset, antiquis moribus par.

2. prorsus, 3, [s. proversus]; I) „egenl.": som er vendt fremad; ds. ligefrem el. lige; - prorso tramite siste gradus, Avian., (al. proso m. s. Bem.); prorsi limites ··· ad orientem directi, Fest. p. 235, (Müll.); — II) ds. „overf." om Talen: ligefrem el. ubunden, d. e. prosaisk; - et prorsa et vorsa facundia, Appul.; cf. Donat. ad Ter. Eun. 2, 3, 14; ds. sædv. prosa oratio, ogs. absol. prosa (sc. oratio), s. und. prosus, 3; — not.: Prorsa (sc. dea), recti partus praeses, Varr. ap. Gell. 16, 16, (al. Prosa); cf. Postverta.

prō.rumpo, rūpi, ruptum, 3, v. n. o. a.; I) neutr.; A) „egenl.": at bryde el. styrte frem el. ud, navnl. i Krigssproget; - ∾ omnibus portis, Tac., per medios hostes, Caes.; cf. Virg. Aen. 10, 379; - ligel. om Elementerne: In mare prorumpit (Tiberinus), id. ibd. 7, 32; praediis Tigellini incendium proruperat, Tac. Ann. 15, 40; men prorumpentes caules, (fremspirende), Colum.; - fremd. lacrimae prorumpunt, Plin. Ep.; - ogs. om en Sygdom, Nep.

Att. 21; hvf. „alleg.", Cic. Mur. 39: illa pestis prorumpet, qua poterit; — B) „fig."; 1) „overf."; – nihil prorupit, quo etc., Tac. Hist. 4, 55, (intet kom ud el. blev bekiendt, hvoraf osv.); – navnl. om den Talende; ad quod ··· prorupit reus, (brod ud), Tac. Ann. 11, 2; cf. ibd. 35: prorumpens ad minas etc.; — 2) „ment."; – eo prorumpere hominum cupiditatem, etc., Cic. R. Am. 5; ∾ in externos mores, (ligesom at styrte sig deri, pludselig en at forfalde dertil), Tac. Hist. 2, 33; cf. id. Ann. 3, 52; — II) act., dog oftest „poet." o. sildt.: at lade styrte el. bryde frem; saal. Virg. Aen. 3, 572, om Ætna: Interdumque atram prorumpit ad aethera nubem; – in fugam se prorupit (cerva), Gell.; – df. ogs. pass.: hinc prorumpitur in mare venti Vis, etc., Lucr. 6, 435, (styrter sig derover); men proruptus corpore sudor, Virg. Aen. 7, 459; ligel. It mare proruptum, id. ibd. 1, 246; – men „ethisk": prorupta audacia, (fremstyrtende el. rasende Dumdristighed), Cic. R. Am. 24.

prō.rŭo, rŭi, rŭtum, 3, v. n. o. a.; I) neutr.; A) at styrte el. bryde frem, in hostem, Curt.; dextrum cornu ··· ex parte, qua proruebat, etc., Caes. B. C. 3, 69; cf. Gell. 1, 11; — B) at styrte el. falde forover; – ille in caput proruit, Val. Fl.; – ogs. at styrte el. falde sammen; motu terrae oppidum proruit, Tac. Ann. 15, 22; — II) act.; A) at omstyrte el. nedstyrte, at kaste til Jorden; – ∾ vallum in fossas, Liv. 9, 14; dolabrae ··· ad vallum proruendum, id. ibd. 37; prorutis (munitionibus), Caes.; ∾ urbem a fundamentis, Liv.; hostem profligare et proruere, Tac.; cf. Hor. Od. 4, 4, 66; terrae motibus prorutae domus, Tac. Ann. 12, 43; – men „poet.", Ter. Eun. 3, 5, 51: Vix elocuta'st hoc, foras simul omnes proruunt se, (styrte ud). — *prōruptĭo, onis, f.: Udbrud el. Udfald, hostium, Aur. Vict.; o. — prōruptor, oris, m.: som giør Udbrud el. Udfald, Ammian.; — [prorumpo]. — prōruptus, 3, partic. af prorumpo. — prōrŭtus, 3, partic. af proruo.

prōsa, ae, f., s. und. prosus, 3; df. — prōsăĭcus, 3: prosaisk, Venant. Fort.; – ogs. subst., prosaicus, i, m.: prosaisk Forfatter, id. — prōsāpĭa, ae, f., [af sipare, i. e. jacere, vid. Paul. ex Fest. p. 225, Müll.]: Slægt el. Stamme, (germ. Sippschaft), Plaut.; homo veteris prosapiae etc., Sall. Jug. 85; — not.: heder verbum vetus, (forældet), Cic. Univ. 11, insulsum, Quintil. 8, 3, 26. — prōsāpĭes, ēi, f., Biform af frgd., Non. — prōsārius, 3, [prosa]: prosaisk, Sidon. — prōsătus, 3, s. und. 2. prosero.

proscēnium, i, n., προσκήνιον; I) „alm.": Forscenen, d. e. den Plads foran Scenen, paa hvilken Acteurerne udføre deres Roller, men omfatter særdv. ogs. Scenen selv; – histriones ··· in proscenio etc., Plaut. Amph. prol. 91; theatrum et proscenium ad Apollinis locavit, Liv. 40, 51; veteres ineunt proscenia ludi, Virg. Ge. 2, 381, cf. Suet. Ner. 12; — II) „overf." f. Theatret selv, Claudian. — proschŏlus, i, m., πρόσχολος: en Underlærer, Augustin.

pro.scindo, scĭdi, scissum, 3, v. a.; I) „egenl.": sønderriver el. adsplitter; – ∾ ferro quercum, (klove), Lucan.; ∾ terram, Varro, Colum., brække, (pløie første Gang); – men ∾ terram juvencis, Virg., campum ferro, Ovid., (pløie den); men Catull. 64, 12: Quae (carina) simul ac rostro ventosum proscidit aequor, (pløiede Havet); — II) „fig.": mishandler, krænker med onde Ord el. med anden Hadskhed; – vid. Ovid. Pont. 4, 16, 47, o. Suet. Calig. 30; Mamurra Catulli, carminibus proscissus, Plin. 36, 7; df. — proscissĭo, onis, f.: Markens Brydning el. Pløining, Colum. 2, 13. — proscissus, 3, partic. af proscindo.

prō.scrībo, psi, ptum, 3, v. a.; I) „alm.": beskriver, betegner; – vultus ··· proscriptos etc., Petron. Sat. 107; — II) „bes."; A) bekiendtgiør skriftligen, navnl. ved skrevet Opslag; – ut ··· eo die Calendas Martias proscriberet, (bekiendtgiorde el. bestemte, at den Dag skulde regnes for den første Martii), Cic. Verr. 2, 52; ∾ auctionem, id. Att. 13, 37; ogs. ∾ se auctionem facturum, id. Quint. 4; men id. Qu. Fr. 2, 6: Racilius tabulam proscripsit, se venditurum etc.; – ut leges cujusque publici ··· proscriberentur, (skulde offenligen bekiendtgiøres), Tac. Ann. 13, 51; carmina proscripta aut vulgata, Suet. Ner. 39; — B) opslaaer el. udbyder til Salg el. til Forpagtning el. til Leie; – proscripsit insulam, vendidit, Cic. Off. 3, 16; Italiae possessiones venales et proscriptas hac lege etc., id. Agr. 3, 4; — C) ved offenligt Opslag at bekiendtgiøre Inddragelsen el. Confiscationen el. Salget af nogens Eiendom; – vid. Ps.Cic. p. Dom. 17; ligel. ∾ vicinos, (i. e. agros vicinorum: offenligen at sælge dem), id. Agr. 3, 4; men ibd. 2, 36: ∾ Pompejum, (sælge de af ham for Staten vundne Besiddelser); – ogs. ∾ bona alicujus, Plin. Ep. 8, 18; — D) ved offenligt Opslag at erklære nogen for fredløs, at proscribere el. landsforvise; – quum proscriberentur homines, Cic. R. Am. 6; quae (lex) proscriptos juvari vetat, id. Verr. 1, 47; – proscriptorum liberos honores petere puduit, vid. Plin. 7, 31; — b) sildt. ogs.: nedværdiger, beskæmmer; – cujus pudoris dignitas in concione proscripta sit, (er bragt i ondt Rygte), Petron. Sat. 106.

*proscriptĭo, onis, f.: skriftlig Bekiendtgiørelse; df. I) offenlig Falbydelse, bonorum, Cic. Quint. 18; cf. id. R. Am. 44: quam ad diem proscriptiones venditionesque fiant; — II) Fredløserklæring, Fredløshed; – de capite civis et de bonis proscriptionem ferre, Cic. Sest. 30; – men Suet. Caes. 11: proscriptione, (f. porscriptionis Sullanae tempore); o. — proscriptor, oris, m.: som udsteder en Fredløserklæring; – ille proscriptor animus (Antonii), Plin. 7, 10; — [proscribo]. — proscriptŭrĭo, ire, v. n., desid. af proscribo: vilde gierne foretage en Proscription; vid. Cic. Att. 9, 10; ogs. Quintil. 8, 6, 32. — proscriptus, 3, partic. af proscribo.

prō.sĕco, cŭi, ctum, 1, v. a.; I) „egenl.": afskærer fortil, el. alm. afskærer; – prosectis naso, auribus, Appul.; — II) „bes."; A) giennemskærer ved at pløie, pløier el. brækker; – quum primum prosecatur (solum), Plin. Ep. 5, 6; — B) afskærer de til Offringen bestemte Dele; – qui ejus hostiae exta prosecuisset, Liv. 5, 21; cf. Suet. Aug. 1; – sildt. ogs. offrer, Tertull.; — b) df. subst. prosectum, i, n., Varro, oftere prosecta, orum, (Offerindvoldene); – prosecta sub aethere ponit, Ovid. Fast. 6, 163; cf. id. Met. 12, 152; – ogs. prosecta, ae, f., Lucil., (al. prosicia), inc.

prōsĕcro, are, v. n., [sacro]: offrer, daemonibus, Lactant. — prosecta, ae, o. prosecta, orum, s. und. proseco. — *prōsectĭo, onis, f.: Sønderskæren (i Anatomien), Salvian.; o. — prōsector, oris, m.: en Sønderskærer, en Anatom, Tertull.; — [proseco]. — 1. prosectus, 3, partic. af proseco. — 2. prōsectus, us, m., [proseco]: Sønderskæren; – prosectu gladiorum, (ved Saar deraf), Appul., dentium, (ved Bid deraf), id.

*prōsĕcūtĭo (-quutio), onis, f.: Ledsagelse, Cod. Theod., Prudent.; o. — prōsĕcūtor (-quutor), oris, m.: en Ledsager, Digest., Sidon.; — df. prōsĕcūtōrius (-sequut.), 3: hørende til en Ledsagelse; df. prosecutoria (sc. epistola): Anbefalingsskrivelse, Cod. Just.; — [prosequor]. — prōsĕcūtus (quūtus), 3, partic. af prosequor.

prōsēda, ae, f., [sedeo]: offenligt Fruentimmer, Plaut. Poen. 1, 2, 54. — prosedamum, i, n., i. e. pigritia equorum in generando, (formatisk Ord), Plin. 26, 63. — prōsēlȳtus, i, m., προσήλυτος: Ankommen el. Nykommen; df. „overf.": som er omvendt fra Hedenskabet til Jødedommet, en Proselyt, Tertull. — prōsēmĭnātor, oris, m.: en Forplanter, Tertull.; af — prō.sēmĭno, (avi), atum, 1, v. a.; I) „egenl.": udsaaer

el. saaer; ogs. forplanter; - ∾ ostreas, Cic. frgm. ap. Non; — II) „overf.": forplanter el. fortsætter; - quum etc., proseminatae sunt quasi familiae dissentientes inter se, (ere opstaaede), Cic. d. Or. 3, 16. — prō.sentĭo, sensi, 4, v. a.: mærker el. bemærker forud; - si prosenserit Miles (sc. rem), Plaut. Mil. gl. 4,4,16.

prō.sĕquor, cūtus (quūtus) sum, 3, v. dep. a.; I) „egentl.": følger el. ledsager fremad el. videre; - primus ··· procucurrit, atque eum milites electi ··· sunt prosecuti, Caes. B. C. 3, 91; secuta exercitum plebs ··· prosequuntur conjuges liberique. Liv. 3,52; - navnl. ledsager for at bevise Ære; vid. Cic. Att. 6, 3, o. id. Verr. 4,35; - men „poet.": Tristis abis, oculis abeuntem prosequor udis, Ovid. Her. 12,55; men Tac. Hist. 2,9: datae triremes ad prosequendum, (til Ledsagelse el. Bedækning); - ∾ exsequias alicujus, (følge til Jorden), Cic., Ovid.: ogs. ∾ defunctum, Petron.; hos. om en udlevet Olding: videtur mihi prosequi se, Senec. Ep. 30; — b) ogs. at forfølge fiendtligen; - ∾ fugientes, Caes.; ad prosequendam hostem procurrere, id.; cf. id. B. G. 2, 11; - ∾ aliquem verbis vehementioribus, Cic. Verr. 2,29, vocibus contumeliosis, Caes., lapidibus, Petron.; — II) „fig."; A) „overf." om Ting og Begreber; - Prosequitur surgens a puppi ventus euntes, Virg. Aen. 3,130; Cattos saltus Hercynius prosequitur, (strækker sig langs deres Grændser), Tac. Germ. 30; quae aestimatio Quintium ··· usque ad rogum prosequatur! Cic. Quint. 31; (amici) mortui vivunt; tantus eos honos, memoria, desiderium prosequitur amicorum, Cic. Lael. 7; — B) „ment."; 1) forfølger el. fortsætter el. beskriver videre; - ∾ rem usque eo, quo opus est, auct. ad Her. 1,9, inc., (al. pers); ogs. ∾ stilo rationem munificentiae, (skriftligen at gjøre rede derfor), Plin. Ep. 3, 8; men ∾ pascua versu, (besynge el. beskrive), Virg. Ge. 3,340; men absol., el. m. flgd. or. dir.: Prosequitur pavitans (vedbliver), et ficto pectore fatur, Virg. Aen. 2, 107; cf. Phaedr. 3,5; — 2) ligesom at ledsage dermed; - ∾ aliquem votis, ominibus, lacrimis, Cic.; cf. Virg. Aen. 6, 476; - ds. lader vederfares, sædv. begaver el. ærer dermed; ∾ aliquem beneficiis ac libertate, Cic.; ∾ virtutem alicujus grata memoria, (taknemmeligen at mindes), id. Phil. 14, 11; ∾ aliquem laudibus, (rose el. berømme), Liv.; ∾ aliquem testimonio, (yde nogen Vidnesbyrd), Plin. Ep.; ogs. ∾ legatos cum donis, Liv. 39, 55; - ogs. ud. abl.: ∾ aliquem largissime, (give nogen rige Foræringer), Suet.; men Hor. Od. 4, 5, 33: Te multa prece, te prosequitur mero etc., (beder og offrer til dig som til en Gud); cf. Nep. Att. 4, o. Vell. 2, 92; — 3) følger el. efterligner som Forbillede; - quum verbis, tum etiam ipso sono ··· prosequebatur atque imitabatur antiquitatem, Cic. Brut. 36; cf. id. d. Or. 2, 15.

1. prō.sĕro, ĕre, v. a.: stikker el. strækker frem el. ud; (efterel. Ord); - proserit hydra caput, Avien.; ligel. profundo Proserit albenti se vertice (Thasus), id. — 2. prō.sĕro, (sevi), sătum, 3, v. a.; I) „egentl.": lader spire el. voxe; - non proserit ullam Flava Ceres segetem, spoliabat gramine campum Miles etc., Lucan. 4, 411; — II) „fig."; A) „overf.": at avle; - deus Jove prosatus (Bacchus), Nemes.; — B) ogs. „alm.": at frembringe; - ex artibus artes Proserere, Gratian. Cyn. 9.

Prōserpĭna, („o" anc., Hor.), ae, f., Περσεφόνη: Ceres's Datter ved Juppiter, Gemalinde af Pluto, og Underverdenens Dronning; - om hendes Bortførelse til Underverdenen s. Cic. Verr. 4, 48, Ovid. Met. 5, 391, o. Claudian. de raptu Proserpinae; - (Proserpina dicta), quod sata in lucem proserpant, Arnob. — prōserpĭnāca, ae, f.: = polygonon: et Slags Plante, Plin. 26, 11, o. id. 27, 104. — prōserpĭnālis, herba: Drageurt, et Slags Plante, Marc. Emp.

prō.serpo, psi, ptum, 3, v. n.; I) „egentl.": at krybe frem el. fremad; (for- o. efterel.); - Qui huc advenisti ··· quasi proserpens bestia, (som en Slange), Plaut. Poen. 5,2,73; ligel. proserpit bestia, Appul.; — II) „overf.": ufornærkt at skride el. komme frem; - ∾ in lucem, (om Sædens Spiren), Arnob.; ∾ ad intima, (om et Saar), Seren. Samm.; malum proserpens, Ammian. — prŏseucha, ae, f., προςευχή, (comprecatio), hos Joderne: et til Bøn el. Andagtsøvelse bestemt Sted; - in qua te quaero proseucha? Juvenal. 3, 296.

*prōsĭcĭae, arum, f., (sc. partes), ligesom prosecta: de til Offring afskaarne Kjøddele, Solin.; o. — prōsĭcĭes, ēi, f.: = frgd., Varro; - ligel. prōsĭcĭum, i, n., Paul. ex Fest. p. 225, (Müll.); — [proseco].

prōsĭlĭo, ŭi (ivi, ii), 4, v. n., [salio]; I) „egentl.": springer frem el. op; - deinde repente prosiluerunt, Cic. Coel. 26; ∾ ex tabernaculo (ud deraf), Liv., a sede sua (op deraf), id., de navi (ned deraf), Justin., ogs. puppe, Lucan.; - ∾ in concionem, Liv., ad flumen, Sueton.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) at springe el. trænge frem, at briste ud el. fremvælde; - Si quis adest, jussae prosiliunt lacrimae, Martial. 1, 34; ligel. om Blodet af et Saar, Ovid. Met. 6, 260; ligel. om Gnister af Stenen, id. Fast. 4, 796; — 2) om en fremspringende Beliggenhed; - quod prosilit villae, (den fremragende Del deraf), Plin. Ep. 5, 6; cf. Plin. 4, 4; men om Væxterne: qui in altitudinem non prosiliunt (frutices: som ikke blive høie), Colum.; men herba prosilit (spirer frem), id.; — B) „ment.": - ∾ ad aliquid: overilet at foretage; - ∾ ad accusationem, Digest.: Prosilui amicum castigatum innoxium, Plaut. Trin. 1, 2, 179; cf. Hor. Sat. 2, 7, 73: Jam vaga prosiliet frenis natura remotis. — prōsistens, tis, partic., [sisto]: fremstaaende el. fremragende; - foliis in modum radiorum prosistentibus, Appul. — proslambănŏmĕnos, i, m., προςλαμβανόμενος, (i. e. assumptus), i Musiken: Tonen a, Vitruv. 5, 4.

prō.sŏcer, ĕri, m.: Konens Bedstefader, Digest.; s. ogs. progener. — prō.socrus, us, f.: Konens Bedstemoder, Digest.; s. ogs. pronurus. — prŏsōdĭa, ae, προσῳδία: Accenten el. Ordets Betoning i Tale el. i Skrift, tilligem. de Regler, hvorefter Betoningen har at rette sig; - ∾ graves, Varr. ap. Gell. 18, 12; cf. Quintil. 1, 5, 22, hvor προσῳδία oversættes ved accentus; cf. Gell. 13, 6; ds. — prŏsŏdĭăcus, 3, prosodisk; - ∾ metrum (efficere), Mar. Vict.

prŏsōpis, ĭdis, f., προσωπίς: en Benævnelse paa Planten personata, Appul. — prŏsōpŏpoeia, ae, f., προσωποποιΐα; I) Prosopopoei, Persondigtning el. Personificeering, (naar man neml. enten lader Tingene tale som Personer, el. fraværende Personer som nærværende); - vid. Quintil. 1, 8, 3, oftere; ogs. paa Græsk, id.; — II) Dramatisering el. dramatisk Fremstilling, id. 2, 1, 2, oftere. — prŏsōpŏpoeĭcus, 3, προσωποποιϊκός: personificeerende, Jul. Firm.

prospecte, adv. af 1. prospectus: seende sig for, forsigtigen, Tertull.; superl., Augustin. — prospectivus, 3, [2. prospectus]: hørende til en Udsigt; - fenestrae, Cod. Just.

prospecto, avi, atum, 1, v. n. o. a., intens. af prospicio; I) neutr.; A) „egentl.": at see el. skue ud el. frem for sig, at tage en Udsigt; - pars ex fenestris prospectant, Liv. 24, 21; ds. Tac. Ann. 3, 1, impers. pass.: qua longissime prospectari poterat; — B) „fig."; 1) „overf."; navnl. in partic. prospectans, tis; - ∾ late locus, (med vid Udsigt), id. Hist. 3, 60; men prospectantia vestigia pedum, (som vende fremad, opp. retro porrecta), Gell. 9, 4; — 2) „ment.": at forudsee, Appul.; — II) act.; A) „egentl."; a) seer el. skuer frem el. ud derpaa; - ∾ proelium equestre, Sall. Jug. 60; ∾ pontem e puppi, Ovid. Met. 3, 651; cf. id. ibd. 15, 842; — b) at see derefter el. at følge med Øinene, euntem, Virg. Aen. 7, 813; ogs. at see sig om; - Sinite me prius prospectare, ne uspiam insidiae sient, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 2; —

B) „fig."; 1) overf. om et Sted: at skue ud derover, at have Udsigt dertil; vid. Tac. Ann. 14, 9, id. Hist. 5, 6, o. Phaedr. 2, 5; — 2) „ment.": at see sig om derefter, d. e. at vente derpaa; – diem de die prospectans, ecquod auxilium appareret, Liv. 5, 18; bf. atter „overf." med Tune, Cic. Verr. 5, 17: eam navem prospectare exsilium; ligel. „poet.", Virg. Aen. 10, 740: te quoque fata Prospectant paria, (en lignende Skæbne venter dig). — prospector, oris, m., [prospicio]: en Forsorger, Tertull.

1. prospectus, 3, partic. af prospicio. — 2. prospectus, us, m., [prospicio]; I) „egenl."; A) „alm.": at see hen for sig, d. e. Blik, Skue, Syn; – in prospectum populi R. producere, Cic. Verr. 1, 47; esse in prospectu, (være synlig el. til at see), Caes. B. G. 5, 10; procul navium prospectum praebere, (give, at de sees langt borte), Liv. 37, 23; — B) „bef."; a) Udsigt el. Prospect; – ∾ maris, Plin.; prospectum impedire, Caes., prohibere, Sall., (betage Udsigten); cf. Liv. 10, 32, o. Virg. Aen. 8, 254, ogs. Cic. Att. 14, 13; prospectum late petere, (see langt ud), Virg. Aen. 1, 181; cf. Liv. 1, 18; — b) Syn el. Skue el. Udseende; – ∾ pulcherrimo porticus, Cic.; lugubri prospectu, Tac.; — c) „poet.": Blikket el. Øinene; – atque ita late Aequora prospectu metior alta meo, Ovid. Her. 10, 28; — II) „fig."; A) Hensyn dertil; – prospectum officii deponere, Val. Max.; prospectum rei habere, Gell.; — B) ∾ humanus: menneskelig Forsigtighed, Tertull.

prōspĕcŭlor, ari, v. dep. n. o. a.; I) neutr.: at see hen for sig; – quum de vallo prospecularentur, auct. B. Afr. 31; — B) „overf.": speidende at see sig om, at speide; – Siccium ··· prospeculatum ad locum castris capiendum mittunt, Liv. 3, 43; — II) act.: at see ud derefter; – multitudo e muris adventum imperatoris Romani regisque prospeculabatur, Liv. 33, 11.

prosper, oftere prospĕrus, 3, [pro, spes]; A) mere passiv: lykkelig, heldig, efter Ønske; – prosperos exitus consequi, Cic.; cf. Liv. praef.: ut orsis tanti operis prosperos successus darent.; ∾ res (pl.), Cic.; men nihil esse prosperum nisi voluptatem, nihil asperum nisi dolorem, vid. id. Fin. 1, 21; – compar., ∾ terra frui, Ovid.; ligel. ∾ fatum, id.; cf. Tac. Ann. 6, 51; – superl., ∾ eventa rerum, Vell.; ligel. ∾ augurium, Plin.; — b) prospera (pl.) ofte ogs. som subst.: lykkelige Omstændigheder, Lykke; – Germani prosperis feroces, Tac.; versis ad prospera fatis, Ovid.; – ogs. c. gen.: prospera belli, Lucan.; cf. Plin. Pan. 7; — B) mere activ: gunstig, naadig, som bringer Lykke; – Bellona ··· Latio prospera semper adest, Ovid. Fast. 6, 201; – ogs. c. gen.; canentes ··· Noctilucam (i. e. Dianam) Prosperam frugum, Hor. Od. 4, 6, 37, (som befordrer deres Væxt).

prospĕre, adv. af prosper: heldigen, lykkeligen, efter Ønske; – quae prospere ei cesserunt, Nep. Dat. 1; men minus prospere gesta, (uheldige Foretagender), id. Alcib. 7; – compar., ∾ evolare, (med heldigere Varsel), Gell.; superl., ∾ dimicare, Suet. Caes. 36; cf. Vell. 2, 97. — prospergo, (si), sum, 3, v. a., [spargo]: bestænker; – hausta aqua templum et simulacrum deae prospersum est, Tac. Ann. 15, 44. — prospĕrĭtas, atis, f., [prosper]: lykkelig el. heldig Beskaffenhed el. Begivenhed; – ∾ vitae, Cic., valetudinis, Nep.; men Cic. N. D. 3, 36, in pl.: improborum prosperitates resque secundae. — prospĕrĭter, adv., forældt. Biform af prospere, Enn. ap. Priscian.

prospĕro, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), [prosper]: at giøre lykkelig; navnl. om Guderne: at befordre el. velsigne; – saal. af en Bønformular: uti populo R. Quiritium vim victoriamque prosperetis, Liv. 8, 9; cf. Tac. Ann. 3, 56; men Hor. Carm. Saec. 17: patrumque Prosperes decreta etc.; – men absol.: non prosperantibus avibus, (da de ikke gave heldige Varsler), Val. Max. 7, 2, 5; men pass.: prosperata felicitas, (forønsket el. lovpriist), Tertull.; — bb) hertil mærkes; a) Propter eam rem hanc tibi nunc veniam minus gravate prospero, (giør dig lykkelig med denne Tilladelse), Plaut. Casin. 5, 4, 26; cf. id. Pers. 2, 2, 11; — b) deus prosperatus: forsonet el. naadig, Prudent. — prospersus, 3, partic. af prospergo. — prospĕrus, 3, s. und. prosper.

*prospex, icis, adj.: forudseende, Tertull.; — prospĭcĭenter, adv.: seende sig for, forsigtigen, Gell.; o. — prospĭcĭentĭa, ae, f.; A) act.: at see hen for sig; bf. „ment.": Forsorg el. Omsorg; – ut vacuum metu populum nostra vigilia et prospicientia redderemus, Cic. Phil. 7, 7; — B) pass.: Udseende; bf. concret: Gestalt, Form, Skin; in pl., Tertull.; — [flgd.].

prospĭcio, spexi, spectum, 3, v. n. o. a., [specio]; I) neutr.; A) „egenl.": seer hen for mig, seer ud derfra el. hen derover; – neque post respiciens, neque ante prospiciens, Varr. ap. Non.; cf. Virg. Aen. 2, 733, o. Phaedr. 2, 4; ∾ ex superioribus locis in urbem, Caes. B. C. 2, 5; cf. Nep. Hann. 12; – nisi ··· parum prospiciunt oculi, (hvis jeg ikke seer feil), Ter. Phorm. 5, 1, 8; quem (lucum) si exciderís, multum prospexeris, (saa faaer du en vid Udsigt), Cic. Fam. 7, 20; – Venus prospiciens, (en Billedstøtte paa Cypern), vid. Ovid. Met. 14, 761, o. ibd. 698 flgd.; — B) „fig."; a) at forudsee, at være forudseende; – ut spero, vel potius prospicio, Cic.; sapientes ac multum in posterum prospicientes, id. Mur. 28; — b) bf. sædv. forudseer el. betænker, anvender Forsigtighed el. Omsorg, ogs. sorger derfor; absol., ogs. m. flgd. ut el. ne, ogs. c. dat.; – plagae crescunt, Nisi prospicis, Ter. Phorm. 5, 2, 16; quod ad vestram famam pertinet, prospicite, Cic. Verr. 1, 8; – prospicite, ut plus valuisse videantur etc., id. Font. 17; cf. id. Verr. 1, 58; men statuebat prospiciendum, ne quid sibi nocere posset, Caes. B. G. 5, 7; ligel. i Retssproget: prospectum est, ne etc., Paul. Sent.; – ∾ sibi et saluti suae, Cic., liberis suis, Nep., sociis, Cic., patriae, id., vectigalibus, id., rei frumentariae, Caes.; cf. Cic. Fam. 3, 2, o. Ter. Heaut. 5, 2, 8; — II) act.; A) „egenl.": seer ud derefter; navnl. ogs. seer i det Fierne el. langt borte; – quem quum omnes prospicerent, Nep. Dat. 3; Hunc procul ut campo Turnus prospexit aperto, Virg. Aen. 12, 353; bf. pass.: immensum mare prospectum, (hvorudover man har seet), Plin.; — B) „fig."; 1) „overf." om et Sted: at have Udsigt dertil, at ligge derimod; – Laudaturque domus, longos quae prospicit agros, Hor. Ep. 1, 10, 23; cf. Plin. Ep. 2, 17; freta prospiciens ··· Tmolus, Ovid. Met. 11, 150; — 2) „ment."; a) kaster et Blik derpaa el. ud derover; – ∾ vitam, Senec. Ep., senectutem, (vente at blive gammel), ibd.; — b) forudseer; – ∾ ex imbri soles et aperta serena, Virg. Ge. 1, 393; longe prospicere casus futuros rei publicae, Cic. Lael. 12; cf. id. Fam. 4, 3; – ogs. m. flgd. relat.; jam nunc mente et cogitatione prospicio, qui concursus futuri sint, id. Div. in Caecil. 13; — c) drager Omsorg derfor, forsyner el. forsorger dermed, tilveiebringer el. sikkrer; – qui sedem senectuti vestrae prospiciunt, Liv. 4, 49; cf. Plin. Ep. 1, 14; – ogs. pass.; commeatus a praetore prospectos, Liv. 44, 16; cf. Cic. Sull. 19; men Ter. Heaut. 2, 4, 11: Nisi si prospectum interea aliquid est, desertae vivimus; – not: prospexti, f. prospexisti, Ter. Ad. 4, 5, 55.

prospĭcŭe, adv. af prospicuus: seende sig for, forsigtigen el. omhyggeligen; – consulere in aliquem, Appul. — prospĭcus, 3, forel. Biform af flgd., Naev. ap. Non., inc. — prospĭcŭus, 3, [prospicio]: som sees langt borte; – Sic ubi prospicuae scandentem limina turris ··· aspexere draconem etc., Stat. Teb. 12, 15. — prospiro, avi, 1, v. n.: at dunste ud; – ea tabes si foras corporis prospiravit, Appul.

prostas, ădis, f., προστάς: Galleri med Forværelse, Vitruv. 6, 10. — prosterno, strāvi, strātum, 3, v. a.; I) „egenl.": strøer el. kaster hen derpaa; – bf. sædv.: strækker el. kaster ned el. til Jorden (med

el. nd. Vold); - ∾ se ad pedes alicujus, (som bedende el. for at bede), Cic. Phil. 2, 18; ligel. ∾ se alicui, id. Planc. 20; men Liv. 9, 6: circa viam prosternebant corpora humi, (kastede sig ned paa Jorden); - hostem prostravit, fudit, occidit, Cic. Phil. 14, 10; cf. Nep. Milt. 5, o. Ter. Ad. 3, 2, 21; - prostrati ad pedes, (som bedende), Cic. Lig. 5; cf. Ovid. Trist. 1, 3, 43; lapsu equi prostratus, Tac.; prostratus in gramine, Lucr.; - prostrata oppida et diruta, Sulp. ap. Cic. Fam. 4, 5; men pisces prostrati, (Fladfisk el. Flynder), Colum.; — II) „fig."; A) „overf.": underlægger som Stof el. Materie; - si etc.. tuis laudibus … materiam campumque prosterni, Plin. Pan. 31; men ∾ alicui pudicitiam, (give til Pris for nogen), Suet.; — B) „ment." o. „ethisk": nedslaaer, fordærver; - ∾ omnia furore, Cic. Cluent. 6; jacet ille nunc prostratus, id. Catil. 2, 1; cf. id. Leg. 2, 17, ogs. Vatin. ap. Cic. Fam. 5, 9; - ogs. nedværdiger, beskæmmer; sic te ipse abjicies atque prosternes, ut etc.? Cic. Parad. 1, 3.

prosthĕsis, is, f., πρόςθεσις: Tilsætning; o. prŏthesis, is, f., πρόθεσις: Forsætning; grammatikalske Figurer, naar neml. et Bogstav el. en Stavelse sættes foran Ordet, som gnatus f. natus, tetuli f. tuli, Grammat. — *prostĭbĭlis, is, f., (sc. femina): offenligt Fruentimmer, (som er el. byder sig tilfals), Plaut. Pers. 5, 2, 56; — prostĭbŭla, ae, f.: = frgd., id. ap. Non., Tertull.; — prostĭbŭlum, i, n.; I) = frgd., id. Aul. 2, 4, 6; - ogs. „overf." om Mandfolk, Arnob.; — II) Kippe, Isid.; — [prosto].

†prostĭtŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a., [statuo]; oprdl.: stiller foran, aliquem in limine, Arnob.; - bf. „fig."; A) offenligen at give til Pris, at prostituere; - ∾ pudicitiam suam, Suet.; ogs. ∾ se, Catull.; ∾ aliquam populo, Plaut.; Et faciem lucro prostituisse suam, Ovid. Am. 1, 10, 42; — B) „overf." ogs. om Begreber; - ∾ famam alicujus, Cat. ap. Gell. 17, 3; cf. Ovid. Am. 3, 14, 11; men Ingrato vocem prostituisse foro, id. ibd. 1, 15, 6; — II) partic. prostĭtūtus, 3, ogs. som adj.: offenligen given til Pris; - ∾ infans, Martial. 9, 7; ogs. superl., ∾ lupa, Tertull.; - ogs. subst., prostitutae, (offenlige Fruentimre), Suet. Calig. 40, o. Plin. 30, 5; — b) „overf.": sermones prostituti ac theatrales, Sidon.; bf. — prostĭtūtio, onis, f.: Hengivelse til Utugt; - ∾ corporum venalium, Arnob.; - ogs. „alm.": Beskæmmelse, imaginum, Tertull.; o. — prostĭtūtor, oris, m.; I) som holder et Bordel, leno, Tertull.; — II) „overf.": som beskæmmer, id. — prostitutus, 3, partic. o. adj. af prostituo.

prosto, stĭti, stātum, stare, v. n., [sto, steti, etc.]; I) „egenl.": at staae el. rage frem; - angellis paulum prostantibus, Lucr. 2, 427; — II) „fig."; A) „overf."; 1) om en Sælger: at holde (Varer) tilfals; - Hi saltem in occultis locis prostant, vos in foro ipso, Plaut. Curc. 4, 2, 21; — 2) om en Vare: at være udstillet til Skue for at sælges; - Scilicet ut prostes Sosiorum pumice mundus (neml. i deres Boglade), Hor. Ep. 1, 20, 3; — B) „ment.": at være tilfals, sædv. m. Bibegr. af Smudsighed; - cujus vox in praeconio quaestu prostitit, Cic. Quint. 31; - navnl. om offenlige Fruentimre, vid. Juvenal. 3, 65: jussas prostare puellas; cf. Suet. Tib. 43; - men „poet.": Illud amicitiae quondam venerabile nomen Prostat, (er tilfals, vurderes efter Formuen), Ovid. Pont. 2, 3, 19. — prostŏmis, ĭdis, f., f. und. postomis.

*prostrātio, onis, f.: Nedkastelse; Nedværdigelse, disciplinae, Tertull.; o. — prostrātor, oris, m.: som nedslaaer; - ∾ hostium, Jul. Firm.; — [prosterno]. — prostratus, 3, partic. af prosterno. — prostȳlos, on, πρόστυλος: som har Søiler foran sig el. i Fronten, aedes, Vitruv. 3, 1, o. id. 7, praef. 17. — prostypus, 3, f. und. protypus.

prō.sŭbĭgo, ĕre, v. a.; I) at oprode; - ruit … sus, Et pede prosubigit terram, etc., Virg. Ge. 3, 255; men ∾ molam pede, (træde der paa), Prudent.; — II) bearbeider, tumler; - fulmina Cyclops Prosubigit, (Lynene), Val. Fl.

prō.sum, prōfŭi, prodesse, v. n.; I) „alm.": at være derfor el. til Fordel; at nytte el. tiene; staaer absol., el. c. dat., ogs. m. ad el. in, osv.; - Aut prodesse volunt, aut etc., Hor. A. P. 333; cf. Senec. Ep. 106: quae scire magis juvat, quam prodest; cf. ibd. 45; - qui nec sibi, nec alteri prosunt, Cic. Off. 2, 10; - ad virtutem doctoribus nihil profuerunt (Graecae litterae), Sall. Jug. 85; in commune profutura, Quintil. 6, 1, 7; men c. infin., Hor. Od. 1, 28, 4: nec quicquam tibi prodest Aërias tentasse domos; men Ovid. Met. 13, 365: tu tantum corpore prodes, Nos animo; — II) „bes." ogs. om Lægemidler: at være tienlig derfor; - fabam voci prodesse, Plin. 22, 69; ∾ ad tormina, id., contra ignem sacrum, id.; men profuit, c. inf., Ovid. Med. 91.

prōsūmĭa, ae, f.: etslags let Jagt el. Speiderskib, Caecil. ap. Non.; f. ogs. Paul. ex Fest. p. 226, (Müll.). — Prosumnus, i, m.: Guden Bacchus's Ledsager til Underverdenen, Arnob. — prōsūmo, mpsi, 3, urigtig Læsem. f. pro proprio perit, Plaut. Trin. 5, 2, 6, (vid. Freund.).

prōsus, 3, den sædv. Form f. prorsus, 3, (i. e. proversus): fremadskridende, ligefrem; bf. „overf." om Talen el. Foredraget: ubunden, prosaisk, (opp. bunden el. metrisk); - supra prosam orationem, et quam pedestrem Graeci vocant, etc., Quintil. 10, 1, 81; cf. id. 11, 2, 39: sicut facilius versus ediscimus, quam prosam orationem, ita prosae vincta, quam dissoluta; ligel. ∾ eloquentia, Vell.; ∾ modi, Auson.; — b) bf. absol.: prosa, (sc. oratio); saal. Quintil. 8, 6, 35: quod rarum in prosa est; cf. id. 9, 4, 52; — not.: Prosa (dea), f. und. 2. prorsus.

prōtăgĭon, i, n.: en i sin Art fortræffelig Vin, vid. Plin. 14, 9. — Prōtăgŏras, ae, m.: Philosoph fra Abdera, Discipel af Democrit og ældre Samtidig af Socrates; vid. Cic. N. D. 1, 1 o. 23; — B) bf. Prōtagŏrius, 3, hvf. neutr.: Protagorion, i, Πρωταγόρειον, (sc. dictum), Gell. 5, 11. — prŏtăsis, is, f., πρότασις, (i. e. protensio: Udstrækning); sædv. „techn.": en Sætning, (ligesom enunciatum), Appul.; — not.: f. ogs. Donat. Ter. Andr. praef. — prŏtătĭcus, 3, προτατικός: som findes el. forekommer i Stykkets Begyndelse, persona, Donat. Ter. Andr. praef.

*prŏtectio, onis, f., „egenl.": Bedækning; bf. „fig.": Beskyttelse el. Forsvar, fidei, Tertull.; o. — prŏtector, oris, m.; I) egenl.": en Beskytter el. Forsvarer; - ∾ legum, Tertull.; — II) „bes.": en keiserlig Drabant el. Gardist, Ammian.; — bf. prŏtectōrĭus, 3: hørende til den keiserlige Livvagt, dignitas, Cod. Just.; — [protego]. — protectum, i, n., f. und. protego. — 1. protectus, 3, partic. o. adj. af protego. — 2. prŏtectus, us, m., [protego]: Bedækning, tignorum, Digest.

prŏ.tego, xi, ctum, 3, v. a.; I) „egenl.": bedækker fortil, ogs. „alm." bedækker; - ∾ rates ab utroque latere cratibus ac pluteis, Caes. B. C. 1, 25; qui me … ramorum protegat umbra, Virg. Ge. 2, 188; protectae porticus, Colum.; portus naves a vento protegit, vid. Caes. B. C. 3, 12; ∾ caput contra solem, Plin.; - navnl. ogs. dækker for at beskytte; ∾ aliquem scuto, Caes.; men in pass.: Dum genitor nati parma protectus abiret, Virg. Aen. 10, 800; cf. id. ibd. 2, 444; ogs. c. acc. graec.: scutis protecti corpora longis, id. ibd. 8, 662; — B) „bes." el. i Retssproget: anbringer et frem staaende Tag el. Skiermtag derfor; - qui aedes protexisset, Cic. Top. 4; - ogs. ud. acc.: qui in suo (over egen Grund) protexisset, Digest.; jus protegendi, ibd.; — 2) bf. subst. protectum, i, n.: Skiermtag, Digest.; - men Plin. 17, 18, protecta vinearum, (i. e. pergulae vitium): Løvhytter; — II) „fig."; A) „overf.": at holde ude, at værge derimod; - protectura hiemes

(tegula), Stat.; — B) „ment."; a) bedækker el. beskytter, vid. Liv. 42, 15; bf. „alleg.": ego jacentem et spoliatum defendo et protego, Cic. Sull. 18; cf. id. Planc. 30; - ∾ aliquem precibus, Tac., adversus criminationes, id.; — b) tildækker el. skjuler; - nequitiam supercilio truci protegens, Vell. 2,110; cf. Justin. 38, 1; — III) partic. protectus, 3, ogs. som adj.; A) „egentl.": dækket med Skjermtag; hvf. subst. protectum, protecta, s. ovenf.; — B) „fig.": sikkret el. sikker, status, Digest.; men Cic. Phil. 13,3, in compar., sapientia ··· est omni ratione protectior, (quam fortitudo).

prōtēlo, avi, atum, 1, v. a., [telum]; oprdl.: kaster el. driver langt bort; (for= o. efterel. Ord); bf. I) „egentl.": fordriver el. forjager; - ∾ Romanos impetu, Sisenn. ap. Non.; men ∾ aliquem saevidicis dictis, Ter. Phorm. 1,4,35; - ∾ hanc cladem de vestris manibus, Appul.; — II) „fig."; A) i Retssproget: udstrækker el. udsætter; - ∾ diem (en Termin), Digest., litem, Cod. Just.; — B) „alm."; a) at fremdrage el. opholde, at holde ilive, Tertull.; — b) at bringe el. føre derhen; - ∾ aliquem in portum („alleg."), id.

prōtēlum, i, n., [besl. m. frgd.]; I) Spand, Forspand; - protelo boum extrahi, (trækkes i Land, om Fisken silurus), Plin. 9, 17; men protelis binis ternisve sic arant etc., id. 18, 48; — II) „overf.": sammenhængende Række el. Fortsættelse af ensartede Ting; - Undique protelo plagarum continuato, Lucr. 2, 531; cf. id. 4,191: Et quasi protelo stimulatur fulgere fulgur.

prō.tendo, di, tum, (sum), 3, v. a.; I) „egentl.": udstrækker, strækker hen for mig; - hastasque reductis Protendunt longe dextris, Virg. Aen. 11,605; brachia ··· In mare protendens, Ovid. Met. 14, 190; cf. Catull. 61, 127; filiam protendens, Tac. Hist. 3,68; - bf. medial: at være udstrakt el. rage frem; - inter digitos medius longissime protenditur, Plin.; - bf. partic. protentus 3: udstrakt; - eques protentis hastis etc., Tac. Ann. 14, 37; men Virg. Ge. 1, 171: pedes temo protentus in octo, (otte Fod lang); — II) „overf.": udvider el. forlænger; - ∾ utramvis partem in plura verba, (udvide ved Omskrivning), Appul.; - ∾ syllabas, (forlænge, udtale dem lange), Gell. 2, 17; — III) partic. protentus, 3, ogs. som adj. in compar.: Lucis in ortum protentior (Phocis: længere udstrakt derimod), Avien.; - men protentior vita, (i. e. longior), Solin.

prōtensio, onis, f., [protendo]: Udstrækken el. Udstrækning; men alene „overf." som Oversættelse af protasis el. πρότασις: en Sætning, Appul. — prōtentātus, 3, partic., [tento]: hvorpaa man har taget el. følt, manu (med Haanden), Avien. Arat. — protentus, 3, partic. o. adj. af protendo. — protenus, adv., s. und. protinus.

prō.termino, are, v. a.: udstrækker el. udvider; - ∾ fines: rykke Grændserne videre frem, Appul. — prōtĕro, trivi, tritum, 3, v. a.; I) oprdl. driver fremad el. bort; bf. „poet.": ver proterit aestas Interitura, (fortrænger det), Hor. Od. 4,7,9; — II) bf. sædv.; A) „egentl.": søndertræder, knuser: - Jam hercle ego hic te ··· quasi sus catulos, pedibus proteram, Plaut. Truc. 2,2,13; equitatus ··· aversos proterere incipit, Caes. B. C. 2,41; ∾ agmina curru, Virg. Aen. 12,329; — B) „overf.": nedslaaer, tilintetgjør, fordærver; - Et Marte Paenos proteret altero, Hor. Od. 3, 5, 34; protrita hostium acies, Tac. Hist. 2, 26; - ogs. behandler med Foragt; sin istum semper ipsi domi proterendum esse et conculcandum putaverant? Cic. Flacc. 22; men „poet.": quid inanem proteris umbram? Ovid. Trist. 3, 11,25; — III) partic. protritus, 3, ogs. som adj. o. efterel.: forslidt el. almindelig; - ∾ verba, Gell. 5,21, oftere.

prō.terrĕo, ŭi, ĭtum, 2, v. a.: forjager ved Skræk el. Trusler, bortskrækker; - Proterruisti hinc (filium), Ter. Heaut. 3, 1, 37; ogs. at jage paa Flugt; Tyrrhenum Aulesten ··· Adverso proterret equo, Virg. Aen. 12, 291; ligel. proterritis hostibus etc., Caes. B. G. 5, 58; - Themistoclem patria pulsum atque proterritum, etc., Cic. d. Rep. 1,3. — prōterrĭtus, 3, partic. af frgd.

*prōterve, adv.; I) „egentl.": kaadt el. frækt; - Qui illic est, qui tam proterve nostras aedes arietat? Plaut. Truc. 2, 2, in.; ∾ iracundus, Ter. Hec. 3, 5, 53; - compar., Ut, quicquid facies dicesve protervius aequo, etc., Ovid. A. A. 1, 599; superl., Augustin.; — II) „overf.": frimodigen; - confidenter pro se et proterve loqui, Plaut. Amph. 2, 2, 207; — prōtervia, ae, f.: Kaadhed el. Frækhed, procorum (Penelopes), Auson.; — prōtervio, ire, v. n.: at være kaad el. fræk, Tertull.; — prōtervĭtas, ātis, f.: Kaadhed el. Frækhed; - de protervitate, de sumptibus, etc., vid. Cic. Coel. 12; cf. Ter. Heaut. 4, 6, 10; - ogs. Overgivenhed el. Lune; Urit me Glycerae ··· grata protervitas, Hor. Od. 1, 19, 6; o. — prōtervĭter, adv., Biform af proterve, Enn. ap. Non.; — [flgd.].

prōtervus, 3, [protero, ligesom nedtrædende]; I) oprdl. o. poet.: vild, heftig, kaad; - ∾ venti, Hor. Od. 1, 26, 2; cf. id. Epod. 16, 22, o. Ovid. Her. 11, 14; ∾ stella canis, (brændende), id. Am. 2, 16, 4; — II) „fig.": kaad, fræk, overgiven; - flexi fractique motus, quales protervorum hominum etc., Cic. Fin. 5, 12; Petulans, protervo, iracundo animo ··· sum, Plaut. Bacch. in.; Satyri ··· turba proterva, Ovid. Her. 5, 135; - ogs. navnl. om den sværmende Ungdom; vid. Hor. Od. 1,25,2; ∾ rixae, id.; ∾ oculi, Ovid.; cf. Hor. Od. 2, 5, 15; - fremdeles: ∾ Musa, (overgiven), Ovid.; ∾ verba, (fornærmende Ord), id. Trist. 5, 6, 26; cf. id. Ib. 524; men ∾ manus (pl.), id. Met. 5, 670; - ∾ sal, (bidende Vittighed), Martial. 10, 9; - compar., ∾ meretrix, Justin. 30, 2.

Prōtĕsĭlāus, i, m., Πρωτεσίλαος: thessalisk Fyrste, var den første Grækerhøvding, der faldt for Troja; om ham og om hans Gemalinde, Laodamia, s. Ovid. Met. 12, 68, o. Hygin. Fab. 103 flgd., ogs. Propert. 1,19, 7; — B) bf. Prōtĕsĭlāēus, 3, domus, Catull. 68, 74.

prōtestātĭo, onis, f.: Bevidnelse, Beviis, amoris, Symmach.; af — prō.testor, atus sum, 1, v. dep. a: bevidner el. siger el. beviser offentligen; - protestari, pietatis gratia id se facere, Digest.; - ogs. anraaber; fidem praesidis clamore, Appul.; - „overf." ogs. om Ting: at bevise el. godtgjøre; - floris species florem rerum protestatur, Macrob. Sat. 1, 17.

Prōteus (disyll.), ĕi o. ĕos, m., Πρωτεύς: en Havgud, der vogter Neptuns Hjorder; - om hans Forvandlinger og Spaadomme s. Ovid. Met. 8, 731 flgd., o. Virg. Ge. 4, 388 flgd., ogs. Ovid. Fast. 1, 367; men Virg. Aen. 11, 262, staae Protei columnae s. fines Aegypti, ved hvilke Kyster han ofte færdes; cf. Hygin. Fab. 118; - „overf." ogs. om den Vægelsindede, Hor. Ep. 1, 1, 90; ligel. om den Rænkefulde, id. Sat. 2, 3, 71.

prōthĕōrēma, atis, n., προθεώρημα: foreløbig Betragtning, Capella. — prōthĕsis, is, s. und. prosthesis. — prōthyme, adv., προθύμως: fornøieligen, til Fornøielse; - hanc diem sumpsimus prothyme, Plaut. Pseud. 5, 1, 23. — prōthȳmĭa, ae, f., προθυμία: Forekommenhed; navnl. Gæstmildhed; - Vides, benignitates hominum ut periere, ut prothymiae, Plaut. Stich. 4,2,53. — prōthȳra, orum, n., πρόθυρα: I) hos Romerne: indhegnet Plads el. Gaardsrum foran Døren, Vitruv. 6, 10; — II) hos Grækerne: fri Plads foran Døren, Grækernes διάθυρα, id. l. c.

prōtĭnam, (-tenam), adv., forel. Biform af protinus, continuitatem significans, Varro; navnl. om Tiden: strax, uden Ophold, Plaut., Ter. Phorm. 1, 4, 13. — prōtĭnis, (-tenis), adv., ligesom frgd.: strax, osv., Afran. ap. Non.; af — prōtĭnus, (-tenus), adv., [tenus]; I) „egentl.": fremad, videre; - praecepisse, ut pergeret protinus, Cic. Div. 1, 24; cf. Virg. Ecl. 1, 13, ogs. id. Aen. 7, 514; — II) „overf."; A) i uafbrudt Række, sammenhængende; 1) i Rummet; vid.

Plin. Ep. 5, 6, o. Tac. Germ. 43; — 2) i Tiden el. Tidsfølgen; - vid. Plaut. Pseud. 2,1,13, o. Virg. Aen. 10, 349: ligel. id. ibd. 7,601: quem (morem) protenus urbes Albanae coluere etc.; — B) strax, paa Stedet; - protinus ex eo loco ad flumen contenderunt, Caes. B. G. 2, 9; tu protinus ··· dic etc., Hor. Sat. 2, 5, 21; - men m. Negation, non ··· protinus: ikke strax, ikke just, Quintil. 10, 1, 3; - ogs. m. ab: strax efter; ∾ ad partu, Plin.; ∾ ab adoptione, Vell. 2, 104; - endel. m. flgd. ut, quam, quum, atque: protinus ut percussus est, Cels.; protinus quam, Plin. 10, 40; protinus quum, id. 18, 41; protinus atque, Solin. 46.

Prōtŏgĕnes, is, m., Πρωτογένης: berømt Maler paa Rhodus; vid. Cic. d. Or. 2, 5, id. Plin. 35, 36, o. Gell. 15, 31. — prō.tollo, ĕre, v. a., for- o. efterel. Biform af profero; I) „egenl.": at række frem el. udrække; - Manum si protollet, Plaut. Pseud. 3, 2, 71; — II) „fig.": udsætter; ds. forlænger; - Neque viri vitam sinet in crastinum protolli, Plaut. Casin. 3, 5, 43; Protollo mortem mihi, ibd. 2, 8, 11; cf. Gell. 3, 16: quod si ita (sc. est), neque ultra decimum mensem fetura mulierum protolli potest, etc. — prōtŏmēdĭa, ae, f., πρωτομηδία: eslags ubekiendt Urt, Plin. 24, 102. — prōtŏmysta, ae, m., πρωτομύστης: Overpræsten ved den hemmelige Gudstieneste, Sidon. — prō.tŏno, are, v. n.: at fremtordne; - sed tali protonat ira, Val. Fl. 4, 205.

prōtoplastus, i, m., πρωτόπλαστος: den førſt Formede el. Skabte; ds. in pl.: de første Mennesker, Tertull. — prōtopraxia, ae, f., πρωτοπραξία: Forret til at giøre sin Fordring gieldende, jus primae exactionis, Plin. Ep. 10, 109. — prōtostăsĭa, ae, f., πρωτοστασία: Overopsynet med Skatternes Indrivelse, Cod. Theod., o. Cod. Just. — prōtŏtŏmus, 3, πρωτότομος: som er først afskaaren; - ∾ caules (brassicae), Colum., coliculi, Martial.: de første Kaalstokke; ogs. subst., id. 10, 48: prototomique rudes. — prōtŏtўpĭa, ae, f., πρωτοτυπία: dens Embede el. Forretning, der udtager det unge Mandskab til Krigstieneste, Cod. Theod. — prōtŏtўpus, 3, πρωτότυπος: oprindelig, metra, Mar. Victorin.

prōtractio, onis, f., [protraho]: Forlængelse, (lineae), Macrob. Somn. Scip. 1, 12. — protractus, 3, partic. af flgd. — prō.traho, xi, ctum, 3, v. a.; I) „egenl.": trækker el. drager ud deraf, el. frem el. fremad; - protractum (eum) e tentorio etc., Tac. Hist. 4, 27; hinc in convivium protrahi jussit, Cic. Verr. 4, 10; ligel.: vatem ··· Protrahit in medios, Virg. Aen. 2, 122; cf. Suet. Ner. 53; ad operas mercenarias statim protrahi, Cic. Phil. 1, 9: men protrahi pedibus, Virg. Aen. 8, 265; — II) „fig."; A) „alm.": fremdrager, bringer dertil; - ∾ aliquid in lucem, Lucr. 4, 1182; cf. id. 5, 1387; ∾ aliquem ad indicium, Liv. 33, 28; - ogs. bringer i en Tilstand; Videtque ipse, ad paupertatem protractum esse se, Plaut. Trin. 1, 2, 72; — B) „bes."; 1) bringer for Lyset, aabenbarer; - ∾ aliquem auctorem facinoris, Liv. 45, 5; cf. id. 27, 3; men Ovid. Trist. 3, 4, 71: Nec meus indicio latitantes versus amicos Protrahet; — 2) fremdrager el. drager hen i Tiden, opsætter el. udsætter; - stipendia militum protrahere ac differre, Suet. Ner. 32; ∾ convivia in lucem, id. Caes. 52; cf. id. Aug. 17: in serum dimicatione protracta; — 3) udvider, udstrækker, forøger; - ∾ aliquid usque ad sermonem Graecum, Digest.; - ∾ rapacissimi victoris insolentiam dicti tumore, Val. Max. 1, 5, 8.

prōtreptĭcum, (-on), i, n., (sc. scriptum), προτρεπτικόν: Formaningsskrift, Treb. Poll., Stat., Auson. — prōtrīmentum, i, n., [protero]: eslags Ret el. Spise med revne el. stødte Ingredienser, Appul. — prōtrītus, 3, partic. af protero. — prōtrŏpum, i, n., (sc. vinum, πρότροπος οἶνος): ligesom Formost, der flyder af Druerne, inden de blive presſede, Plin. 14, 11.

prō.trūdo, si, sum, 3, v. a.; I) „egenl.": støder frem el. fremad; - ∾ cylindrum, Cic. Fat. 19; cf. Lucr. 4, 889; protrudi penatibus, (kastes ud), Ammian., capite foras, Phaedr. 5, 7, extr.; — II) „overf.": henskyder el. udsætter (m. Bibegr. af Anstrængelse); - comitia, quantum facere possumus, in Januarium mensem protrudimus, Cic. Fam. 10, 26.

prō.tūbĕro, are, v. n.: at svulme el. voxe frem (m. Bibegr. af Runding); - poma protuberant, Solin. 46; cf. id. 45. — prōtūmĭdus, 3: fortil hævet el. udbøiet, luna, Appul., (al. pertumida).

prō.turbo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": driver el. støder el. jager fremad el. bort, navnl. paa Flugt; - ∾ hostes telis missilibusque saxis, Liv.; ogs. absol. vid. Caes. B. G. 2, 19; - ogs. driver el. jager ud deraf, aliquem de domo, Appul., extra tecta, Colum., Laribus, Claudian.; men absol.: pigras et ignavas (apes) proturbant (udstøde el. fordrive), Plin. 11, 21; — B) „bes."; a) bortjager el. bortskrækker, aliquem conviciis, Tac.; ogs. absol. proturbatis, qui etc., id. Hist. 2, 85; — b) nedstøder el. omstyrter; - obstantes proturbat pectore silvas (anguis), Ovid. Met. 3, 80; — II) „overf.": fremstøder el. udstøder; - Iraque anhelatum proturbat pectore murmur, Sil. 5, 601. — prō.tūtēla, ae, f.: Viceformynderskab, Digest. — prōtўpum, i, n., πρότυπον: Forbillede, Model, Plin. 35, 43, (efter Salmas.: prostypa, πρόςτυπα, d. e. basreliefs).

pro.ut, adv., s. und. 1. pro. — prōvectio, onis, f., [proveho]: Befordring, Lactant. — 1. prōvectus, 3, partic. af proveho. — 2. prōvectus, us, m., [proveho]; (efterel. Ord); I) Befordring, honestiorum, Aur. Vict. Caes. 39; — II) Tiltagen, Tilvæxt; - provectu aetatis, (med Aarene), Sidon.; praesentia domini provectus est agri, Pallad. 1, 6. — prō.vĕgĕo (-vigeo), ēre, v. a.: bevæger fremad; - provegeo gradum illinc, Pacuv. ap. Non.

prō.vĕho, xi, ctum, 3, v. a., men medial: provehor, vectus sum, 3; I) „egenl.": fører el. bringer afsted el. videre, fører el. bringer el. skaffer derhen; - men medial: drager el. reiser afsted, bevæger mig el. færdes, odl.; - Quia pol provexi (har bragt hende ombord), avehere non quivi miser, Plaut. Rud. 3, 6, 25; - uti ··· Aër a tergo quasi provehat atque propellat, Lucr. 6, 1024; saxa navis provehit, Plin. Ep.; alvos apum mulis provehunt, Plin. 21, 43; — b) medial; - Provehimur portu, terraeque urbesque recedunt, Virg. Aen. 3, 72; cf. Caes. B. C. 2, 3; provectus ante stationes equo, Liv. 23, 47; naves provectae in altum, Caes.; cf. id. B. C. 3, 8; — II) „fig.": at bringe fremad el. i Veiret, at befordre; - ∾ quosdam ··· ad amplissimos honores, Suet. Caes. 72, aliquem in consulatus etc., Vell. 2, 128; cf. Cic. Phil. 8, 11; ∾ in majus, vid. Hor. Od. 3, 4, 66; haec spes provexit, ut etc., Liv. 2, 50; cf. id. 40, 14; - „poet." ogs. ∾ vitam in altum, („alleg.": at bringe i Fare), Lucr. 5, 1433; — b) medial: at trænge frem, at gaae el. komme videre; - sentio, me esse provectum longius, quam ratio postularet, Cic. Fin. 3, 22; quod si qui longius in amicitia provecti essent (vare gaaede for vidt), tamen etc., id. Lael. 10; provectus ··· in maledicta Romanorum, Liv. 35, 48; cf. Tac. Hist. 4, 7: ad continuas et infestas orationes provecti sunt; - ogs. at skride frem i Tiden; eum jam aetate provectum etc., (da han allerede var alderstegen), Cic. d. Senect. 4; - ogs. om Tiden selv; provecta aetate: i en høi Alder, id. Tusc. 1, 39; provecta nox erat, (var fremskreden), Tac. Ann. 13, 20; — not.: efterel. compar., provectior: ældre, Arnob., Pallad.

prō.vendo, ĕre, v. a.: bortsælger, servum, Afran. ap. Donat. ad Ter. Ad. 3, 4, 34, inc. — prō.vĕnio, vēni, ventum, 4, v. n.; I) „egenl."; A) „alm.": kommer el. træder frem, in scenam, Plaut.; cf. Naev. ap. Cic. d. Senect. 6; — B) „bes." om Værter: at komme frem, at voxe op; - ∾ angustius, vid. Caes. B. G. 5, 24; arbores sua sponte provenientes, Plin.; caudidum

plumbum provenit (in ea insula), id.; - „poet." siger Elegien, Ovid. Am. 3, 1, 44: Huic ego proveni lena comesque deae, (i. e. Veneri: derfor er jeg bleven til, dertil er jeg skabt); — II) „fig."; A) „alm.": at fremstaae, at vise sig; - si id palam provenit (bliver kundbart), Plaut. Capt. 2, 1, 27; - ogs. at finde Sted, at tildrage sig; quod certa ratione plerumque proveniat, Colum.; ogs. c. dat. pers.; quod uni Alexandro ··· simile provenisset ostentum, Suet. Aug. 94; — B) „bes."; 1) at have Fremgang, at voxe eller trives; - quod nulla stirps melius provenit, Colum.; cf. Plin. 17, 35, 2; - ogs. at gaae saa el. saa; ut initia belli provenissent, etc., Tac. Hist. 2,20; Tranquille cuncta, et ut proveniant sine malo, Plaut. Most. 2, 1, 68; — 2) comisk ogs. om Personer: at komme derfra saa el. saa; - Edepol proveni nequiter multis modis, Plaut. Rud. 3, 5, 57; men id. Truc. 2, 6, 35: Quum tu recte provenisti, (da du er kommen vel derfra); — bb) ogs. at mærke; a) som pass. impers.; - nimis proventum est nequiter, (det er gaaet splittergalt), id. Men. 5, 5, 61; — b) absol. heder provenisse: at have god Fremgang, at lykkes vel; - Carmina proveniunt animo deducta sereno, Ovid. Trist. 1, 1, 39; cf. Plin. Ep. 8, 19; ligel. si destinata provenissent, Tac. Hist. 4, 18; cf. id. ibd. 3, 41.

prōventus, us, m., [provenio]; 1) „egentl.": Fremvoxen, Fremvært; - indicium veris (esse) papilionis proventum, Plin. 18, 57; - ogs. Bært, Grøde, Frugt; ficus trifero proventu, Plin.; uberi vinearum proventu, (i et godt Vinaar), Suet. Claud. 16; ogs. in pl.: hortensium proventus (tractare), Plin.; Proventuque oneret sulcos (seges), Virg. Ge. 2, 518; ∾ largior apum, Plin.; ∾ murium, id.; — II) „fig."; A) „overf.": Forraad, Mængde; - magnum proventum poëtarum hic annus attulit, Plin. Ep. 1, 13; ∾ clarorum virorum, Justin. 13, 1; novorum ··· Proventu scelerum, Lucan.; — B) „ment."; a) Fremgang el. Udfald deraf; - ∾ peregrinationis, Appul.; — b) sædv.: lykkelig Fremgang, god Lykke, heldigt Udfald; - magnitudo animi, superioris temporis proventus, etc., Caes. B. C. 2, 38; ∾ orationis, vid. Plin. Ep. 9, 13; men aliarum deinde secundarum rerum velut proventus secutus (sc. est), vid. Liv. 45, 41.

prōverbiālis, e: der udtrykker et Ordsprog, versus, Gell.; — df. adv. proverbiāliter: som Ordsprog, Ammian.; af — prōverbium, i, n., [verbum]; 1) „alm.": Ordsprog, Tankesprog, Mundheld; - pares, veteri proverbio, cum paribus facillime congregantur, Cic. d. Senect. 3; cf. id. Lael. 22; ligel. ut in proverbio est, (som det heder i Ordsproget), id. Orat. 71; in proverbii consuetudinem venire, id., ogs. in proverbium venire, Liv., (blive til Ordsprog); - ogs. in pl.; istius nequitiam in ore vulgi atque communibus proverbiis esse versatam, Cic. Verr. 1, 46.

prōversus, (-vorsus), 3, [verto, vorto]: som vender sig el. er vendt fremad, som bevæger sig fremad el. ligefrem; - Ut transversus, non proversus cedit, quasi cancer solet, Plaut. ap. Varr.; provorsum fulgur, vid. Fest. p. 229, (Müll.); — not.: af proversus er prorsus og prosus.

prōvide, adv. af providus: forsigtigen, eligere, Plin. 10, 50. — prōvidens, tis, partic. o. adj. af provideo; df. — prōvidenter, adv.: forsynligen, forsigtigen, betænksomt; - pro copia satis providenter, vid. Sall. Jug. 90; recte et providenter auspicari, vid. Plin. Pan. 1; - superl., sanctissime et providentissime constituta ratio, vid. Cic. N. D. 3, 40; cf. Plin. Ep. 10, 69: tu quidem providentissime vereris, ne etc.

prōvidentia, ae, f., [provideo]; oprdl.: at see fremad; df. „fig."; 1) „alm.": Forudseen, Forudviden; vid. Cic. Inv. 2, 53; men providentia anticipat (timorem), Senec. Ep. 5; — II) „bes."; A) hos o. om Mennesker: Forsynlighed, Forsigtighed, Omsorg; - ex providentia timorem afferre, vid. Sall. Jug. 7; plurimum tibi et usus et providentiae, Plin. Ep. 3, 19; - ogs. c. gen. obj.; providentia filiorum hoc fecisse, (for at sorge for dem), Digest.; cf. Tac. Hist. 1, 29; — B) ∾ deorum: Guddommens Forsorg og Styrelse, Cic. Div. 1, 51; - df. ogs. 1) absol. providentia: Forsynet; - an providentia regatur (mundus), Quintil. 7, 2, 2; cf. id. 10, 1, 109; Stoicorum *Πρόνοιαν*, quam latine licet providentiam appellare, etc., Cic. N. D. 1, 8; cf. id. ibd. 2, 22; — 2) ogs. personificeret; - in insula Delo aedes Providentiae etc., Macrob. Sat. 1, 17.

prō.vĭdeo, vidi, visum, 2, v. a. o. n.; 1) act.; A) „egentl."; 1) seer hen for mig; - in tenebris, ubi, quid petatur, procul provideri nequeat, Liv. 44, 35; provisa nave, Suet. Tib. 11, (da det blev seet langt borte); — 2) seer forst el. iforveien; - Non hercle te provideram, etc., Plaut. Asin. 2, 4, 41; cf. Hor. Ep. 1, 7, 69; — B) „fig."; 1) „alm."; a) ∾ morbum ingravescentem, Cic., (forudsee); haud facile animus verum providet, ubi etc., Sall. Catil. 51; plus animo providere et sentire, Caes. B. G. 7, 30; providere, quid futurum sit, Cic. Mur. 2; cf. id. Div. 1, 36; — b) forud at besorge el. anskaffe, arma, frumentum, Liv., rem frumentariam, Caes.; frumento exercitui proviso, id. B. G. 6, 44; cf. Hor. Ep. 1, 18, 109, o. id. A. P. 311; - ogs. absol. proviso, (neutr. abl. som adv.): seende sig for; opp. temere, Tac. Ann. 12, 39; — 2) „bes.": sorger derfor, drager Omsorg derfor; sædv. m. ut o. ne; - ut quam rectissime agantur (ceterae res) omni mea cura ··· providebo, Cic. Fam. 1, 2; omnibus rebus cura et provide, ne quid ei desit, id. Att. 11, 3; - ligel. pass. impers.: Provisum est, ne etc., (derfor er der sorget), Ter. Phorm. 5, 2, 14; cf. Liv. 36, 17; - ogs. kan providere, ne etc., hede: at forebygge; vid. Cic. Qu. Fr. 1, 1, 13; cf. id. Att. 10, 16: quae quidem consilio provideri poterunt; — II) neutr. sædv. „fig."; A) „alm.": er forsigtig, bruger Forsigtighed; - actum igitur de te est, nisi provides, Cic. Fam. 9, 18; s. ogs. nedenf. nr. III; — B) „bes.": besorger el. betænker forud; - admirandum, tantum majores in posterum providisse, Cic. Leg. 3, 19; multum in posterum providerunt, quod etc., id. Agr. 2, 33; cf. id. Phil. 3, 14; - ogs. ∾ de aliqua re: drage Omsorg derfor; vid. Caes. B. C. 3, 34, o. Cic. Phil. 11, 11; - oftere c. dat.; ut ··· provideas saluti (hominum), Cic. Qu. Fr. 1, 1, 10; cf. id. Coel. 9; df. pass.; a diis hominum vitae consuli et provideri, id. N. D. 1, 2; — III) partic. providens, tis, ogs. som adj.: forsynlig, forsigtig; - homo valde est acutus et multum providens, Cic. Fam. 6, 6; - compar., id est ··· ad reliquas res providentius, ibd. 3, 1; superl. providentissimus quisque, vid. Tac. Hist. 1, 85; Plin. Ep. 9, 13; — not. abl. proviso, som adv., s. ovenf.

prōvĭdus, 3, [provideo]; oprdl.: som seer fremad; df. „fig."; A) „alm.": forudseende; - c. gen.; mens provida rerum futurarum, Cic. N. D. 2, 57; opinio provida futuri, Liv. 23, 36; - ogs. absol.; sanctum aliquid et providum etc., vid. Tac. Germ. 8; — B) „bes."; 1) forsigtig, forstandig; - parum cauti provídique etc., Cic. R. Am. 40; ne sit parum providum, c. infin., Plin. Ep. 2, 10; orator prudens et providus, Cic.; animal hoc providum, sagax, etc., (i. e. homo), id. Leg. 1, 7; — 2) forsorgende, som drager Omsorg for noget; a) c. gen.; - natura, consultrix et provida utilitatum opportunitatumque omnium, Cic. N. D. 2, 22; rerum vestrarum providus, Tac. Ann. 4, 38; — b) absol.; - haec omnia esse opera providae sollertisque naturae, Cic. N. D. 2, 51; ne etc., Cavit sacrati provida cura ducis, Ovid. Fast. 2, 59.

prōvincia, ae, f., [vinco]; 1) „egentl.": en Provinds, d. e. et af Romerne (oftest ved Erobring) vundet Land udenfor Italien, der som saadant blev forbundet med Romerstaten, betalte visse aarlige Afgifter, og

bestyredes af en fra Rom (aarligen) sendt Statholder; sf. provincia consularis, (som en Proconsul bestyrer); ∾ praetoria, (som en Propraetor el. Praetor bestyrer); cf. Cic. Phil. 1, 8: ne provinciae praetoriae plus quam annum ··· obtinerentur; – Sicilia ··· prima omnium ··· provincia est appellata, Cic. Verr. 2, 1; – in formulam provinciae redigere, Vell. 2, 38; cf. Suet. Aug. 18: Aegyptum in provinciae formam redactam; – provinciam Asiam proconsulari imperio obtinere, Cic. Flacc. 34; cf. id. Att. 6, 1; provinciae Galliae praeesse, id.; – Narbonensis provincia (hod. Provence) pars Galliae etc., Plin. 3, 5; heder oftere absol. provincia, vid. Caes. B. G. 1, 7; men Sall. Jug. 13: profugit in provinciam, (d. e. til det forrige Carthagiske i Afrika); – provinciam deponere, (frasige sig den), vid. Cic. Pis. 21; provinciam prorogare, s. und. prorogo, ornare, s. und. orno; – ogs. findes pl. provinciae brugt om en enkelt Provinds, med Hensyn paa dens flere Landskaber el. Dioeceser; vid. Cic. Fam. 1, 7, o. id. Att. 5, 2; – under Statholderen besorgedes Provindsens Pengevæsen af en Qvæstor (egenl. Proqvæstor), hvorom Cic. Verr. 1, 3: quaestor ex senatusconsulto provinciam sortitus es; obtigit tibi consularis, ut etc.; – men ogs. i Italien gaves der et Slags provinciae quaestoriae; saal. ∾ Ostiensis, Cic. Mur. 8; — II) „overf."; A) i det romerske Krigs- og Statssprog: deels Commandoen i en Krig, deels det Folk, hvorimod, el. det Sted, hvor en Krig føres; – sf. om Consulerne el. de Hoistcommanderende: provincias partiri, Liv., comparare, id., sortiri, id., (ved Overeenskomst el. Lodkastning at bestemme hvers Commando); saal. Liv. 2, 40: Licinio Volsci, Aquilio Hernici provincia evenit, (Krigen el. Commandoen imod dem); men id. 26, 22: consules ambo quum Apuliam provinciam haberent; men id. 44, 1: cui classis provincia evenerat, (Commandoen over Flaaden); – ogs. findes provincia brugt om Præturen (i Rom), ogs. om en Statholders Bestyrelse af en Provinds, ogs. om en ham overdragen Commando; vid. Liv. 25, 3, id. 32, 43, o. id. 33, 43; — B) „alm.", dog oftest comisk el. m. Lune, heder provincia: enhver overtagen el. overdragen Forretning el. Syssel; saal. Ter. Phorm. 1, 2, 22: o Geta! provinciam Cepisti duram; men Cic. Sull. 18: illam sibi officiorum provinciam depoposcit, ut etc.; cf. id. Coel. 26; – ogs. in pl.; heri ··· dederam eas provincias etc., Plaut. Pseud. 1, 2, 15; cf. id. ibd. 25: ∾ caudicalis, (at hugge Brænde).

*prōvinciālis, e; I) „alm.; A) hørende til en Provinds; – ∾ administratio, (opp. urbana), Cic. Qu. Fr. 1, 1, 15; ∾ scientia, (som fordres til dens Bestyrelse), id., molestia, (som er forbunden med dens Forvaltning), id.; ∾ abstinentia, integritas, (som Statholderen viser deri), id.; ∾ ornamenta et commoda, (som han nyder deri), id.; ∾ quaerimoniae, (Provindsernes sædvanlige Klager over Statholderne), Plin., rapinae, (de deri af Statholderne forøvede Røverier), Tac.; – provincialis ager, opp. Italicus, Colum.; — b) ogs. subst., prōvinciālis, is, m.: Indvaaner af en Provinds; vid. Cic. Qu. Fr. 1, 1, 5; men Caes. B. G. 7, 7: ∾ Rutheni, (som boe i provincia Narbonensis, hod. Provence); – opp. Italicus, Plin. Ep. 9, 23; — — B) „bef." ogs.: provindsmæssig, d. e. som ofte findes i Provindsen; – ∾ parsimonia, (i Modsætning af Roms Luxus), Tac. Agric. 4; men Cic. Att. 6, 2, siger om sig selv som Proconsul i Cilicien: aditus ad me minime provinciales etc., (Adgangen til mig er den modsatte af den sædvanlige Adgang til vore Statholdere i Provindserne); o. — prōvinciātim, adv.: provindsviis, efter Provindser, distribuere legiones, Suet. Aug. 49; — [provincia]. — prōvindēmiātor, oris, m., (som Oversættelse af προτρυγητής, sc. ἀστήρ: der gaaer op for Vinhøsten): en meget klar Stierne over Jomfruens høire Skulder, Vitruv. 9, 4.

prōvīsio, onis, f., [provideo]; oprdl.: at see fremad; sf. „fig."; A) Forudseen el. Forudviden; – multum potest provisio animi ad minuendum dolorem, Cic. Tusc. 3, 14; — B) Forudbetænkning, Forsigtighed; – omnium horum vitiorum una cautio est atque una provisio, ut ne etc., id. Lael. 21; cf. id. Orat. 56; — C) Forsynlighed el. Forsorg; – ∾ posteri temporis, id. Part. or. 20; men ∾ annonaria, (Proviantering), Treb. Poll. xxx Tyr. 18.

1. prōvīso, neutr. abl. som adv., s. und. provideo. — 2. prōvīso, ĕre, v. n. o. a.: seer hen for mig, efterseer; – Proviso, quid agat Pamphilus, Ter. Andr. 5, 5, in.; men id. Eun. 3, 1, 4: huc proviso, ut etc.; men ∾ aliquem: see efter nogen, Plaut. Stich. 5, 1, 2. — prōvīsor, oris, m., [provideo]; „oprdl.": som seer fremad; sf. „fig."; A) „alm.": som forudseer; – ∾ ingruentium dominationum, Tac. Ann. 12, 4; — B) „bef.": som drager Omsorg derfor; – Utilium tardus provisor, prodigus aeris, Hor. A. P. 164. — 1. prōvīsus, 3, partic. af provideo. — 2. prōvīsus, us, m., [provideo], ligesom provisio, men alene in abl.; „oprdl.": Seen el. at see fremad, sf. „fig."; A) „alm.": Forudseen; – provisu periculi, Tac. Ann. 1, 27; — B) „bef.": Forsyning el. Besørgelse; – provisu rei frumentariae, id.; cf. id. Hist. 2, 5; men provisu deum (f. deorum): ved Gudernes Forsyn el. Styrelse, id. Ann. 12, 6; men id. ibd. 12: cura, provisu perinde agere, ac si hostis ingrueret. — prōvīvo, vixi, 3: vedbliver at leve; – quam ··· spe sustentatam provixisse reor, Tac. Ann. 6, 25.

prōvŏcābĭlis, e, [provoco]: let at fremkalde el. vække, motus, Coel. Aur. — prōvŏcābulum, i, n.: Ord, som staaer istedet for et andet, auct. ap. Varr. — *prōvŏcātīcius, (-tius), 3: fremkaldt, animatio, Tertull.; — prōvŏcātio, onis, f.: Fremkaldelse; sf. „overf."; A) i Krigssproget: Udfordring; – octies ex provocatione victor, Plin. 7, 29; cf. Vell. 1, 12; — B) i Retssproget: Appel til en høiere Domstol; – ad populum provocatio esto, (der bor kunne appelleres dertil), Cic. Leg. 3, 3, (e XII tabb.); militiae ab eo, qui imperabit, provocatio ne esto, ibd.; men Liv. 3, 56: ∾ adversus injuriam magistratum etc.; cf. Cic. d. Or. 2, 48; ogs. in pl.: tum provocationes omnium rerum, id. d. Rep. 1, 40; o. — prōvŏcātīvus, 3: fremkaldt el. fremlokket, Tertull.; — [provoco].

prōvŏcātor, oris, m., [provoco]: som fremkalder; sf. A) i Krigssproget: som udfordrer til Tvekamp, Liv. epit. 48, Justin., Gell.; — B) et Slags Gladiator el. Circusfægter; – alios Samnites, alios provocatores, etc., Cic. Sest. 64; sf. — prōvŏcātōrius, 3: hørende til en Udfordring; – spolia militaria habuit multijuga, in his provocatoria pleraque, (for at have nedlagt den udfordrende Fiende), Gell. 2, 11. — prōvŏcātrix, icis, fem. af provocator: lokkende, forførerisk, improbitas, Lactant.

prōvŏco, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.; A) „egenl."; 1) „alm.": kalder ud el. frem; – herus si tuus domi est, quin provocas? Plaut. Pseud. 2, 2, 13; Provocatur paedagogus, id. Bacch. 3, 3, 40; cf. Phaedr. 4, 24; – men „poet."; Quamprimum roseo provocet ore diem (hunc Aurora: fremkalde hun den Dag)! Ovid. Pont. 1, 4, 58; cf. Tibull. 1, 9, 62; – ogs. om Væxterne; ∾ et elicere novas radiculas, (frembringe), Colum.; — 2) „bef.": a) ∾ aliquem ad judicem, (fremkalde for Dommeren), Appul.; men ∾ judicem, (f. ad judicem: appellere til ham), Digest.; ogs. ∾ aliquem judicem, ibd.; — b) opfordrer el. udfordrer, aliquem in aleam, Plaut., ogs. tesseris, Macrob., (til at spille i Brettet), men pedibus, (til Veddeløb), Plaut.; – ∾ aliquem sponsione, s. und. sponsio, minimo, s. und. minimus; – provocare aliquem ad pugnam, (udfordre til Tvekamp), Cic., Liv.; si depugnavit provocatus, Cic. Fin. 2, 22; cf. Liv. 8, 7; – sf. ∾ arma Romana, Tac.

Hist. 2, 61; cf. Plin. Pan. 16; — B) „fig."; 1) at prøve Styrke el. at kappes dermed, kunne fættes ved Siden deraf; - elegia Graecos quoque provocamus, Quintil. 10, 1, 93; men om en Maler: eaque pictura naturam ipsam provocavit, Plin. 35, 36, 16; men „poet." om Heften: cursibus auras Provocet, Virg. Ge. 3, 193; - ogs. c. infin.: excogitare provocavit, (i. e. studuit: anstrængte sig), Plin. 9, 30; — 2) opfordrer el. opmuntrer el. ophidser; - ∾ aliquem maledictis, Cic. Phil. 2, 18; cf. Suet. Calig. 27; men Cic. Fin. 1, 3: a te ipso id quidem facio provocatus gratissimo mihi libro; cf. Caes. B. C. 1, 74: his provocati sermonibus; - ogs. ud. abl.; vid. Cic. Fam. 1, 7: non solum a me provocatus, sed etiam sua sponte etc.; cf. Justin. 5, 4; — 3) fremkalder, fremlokker, foranlediger; - comitate et alloquiis officia provocans, Tac. Hist. 5, 1; ∾ sermones, Plin. Pan.; ∾ bella, Tac. Germ. 35; tot modis provocare mortem, Plin. 19, 1; — II) neutr. sædv. „fig."; A) „bes.": appellerer min Sag, appellerer; s. und. provocatio; - ut de majestate damnati provocent ad populum, Cic. Phil. 1, 9; tribunos plebis appello et provoco ad populum, Liv. 8, 33; cf. ibd. 3, 56; - usædv. er Val. Max. 8, 1, 1: ad populum provocato judicio; — B) „alm.": henviser dertil, beraaber mig derpaa; - ne ad Catonem quidem provocabo, Cic. Att. 6, 1, 7; ∾ ad litteras, Appul.

prō.vŏlo, avi, atum, 1, v. n.; I) „egenl.": at flyve frem el. ud, (om Fug e og Bier), Plin. 10, 79, o. id. 11, 19; — II) „overf.": at flyve el. ile frem el. fremad el. frem dertil, navnl. i Krigssproget; - in primum infestis hastis provolant etc., Liv. 3, 62; ipse ad primores provolat, id. 1, 12; cf. Caes. B. G. 2, 19: ∾ omnibus copiis; - ogs. „alm.": Provolat in medium, Ovid. Fast. 6, 443; - „poet." ogs. om Uveiret: ardenti sonitus quum provolat ictu, Lucr. 6, 293.

prōvŏlūtus, 3, partic. af flgd. — prō.volvo, volvi, vŏlūtum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": vælter el. ruller el. kaster frem el. fremad el. derhen el. derpaa; - ∾ cupas ardentes in opera, Hirt. B. G. 8, 42; cf. Tac. Ann. 4, 51: ∾ congestas lapidum moles; men Ter. Andr. 4, 4, 37: Nisi puerum tollis, jam ego hunc in mediam viam Provolvam; cf. Virg. Aen. 12, 533; - ogs. medial; in freta provolvi, Ovid. Met. 8, 586; cf. Lucr. 6, 552; men provolventes se simul cum armis, (rullende sig ned), Liv. 44, 5; - navnl. ogs. om den Bedendes Knæfald: ∾ se ad pedes alicujus, id. 6, 3; cf. id. 34, 11: ad genua consulis provolvuntur; ligel. Tac. Ann. 12, 18: genibus ejus provolutus; men projectus e sella ac provolutus est, id. Hist. 1, 41; — II) „fig.": at bortdrive; - multique fortunis provolvebantur, (styrtedes fra deres Velstand), Tac. Ann. 6, 17; - provolutus effususque in iram, Gell. 1, 26; - ogs. medial, Tac. Ann. 14, 2: usque ad libita Pallantis provoluta, (nedværdigende sig efter alle hans Luner); — not.: „poet." ogs. m. Tmesis: proque voluta Corpora, Lucr. 6, 1262. — prō.vŏmo, ĕre, v. a.: at udspye, at udgyde af sig; hos Lucr. 6, 446: Turbinis immanem vim provomit atque procellae. — prōvorsus, 3, s. und. proversus. — prō.vulgo, (-volgo), avi, atum, 1, v. a.: bekiendtgiør offenligen; - duabus conjurationibus provulgatis, Suet. Ner. 36.

proxĕnēta, ae, m., προξενητής: Mellemhandler, Mægler, Martial. 10, 3, Senec. Ep. 119, Digest.; hs. — proxĕnētĭcum, i, n., προξενητικόν: Mæglerløn, Digest. — proxĭmātus, us, m., [proximus]: det Embede, som beklædes af proximus (efter magister sacrorum scriniorum), s. und. propior. — proxĭme, (-ŭme), adv. superl., s. und. prope. — proxĭmĭtas, atis, f., [proximus]; I) „egenl.": Stedets Nærhed, Naboskab, Vitruv., Ovid. Nux 56; — II) „overf."; A) Slægtskabets Nærhed; - quum hic testamento, ille proximitate nitetur, Quintil. 3, 6, 95; cf. Ovid. Met. 10, 339: ipsaque damno Est mihi proximitas; — B) Lighed; - Et lateat vitium proximitate boni, Ovid. A. A. 2, 662; — C) Forbindelse; - ∾ divini atque terreni, Appul. — 1. proxĭmo, abl. som adv., s. und. proximus. — 2. proxĭmo, are, v. n. o. a.: nærmer mig dertil; (eftercl. Ord; thi Cic. N. D. 2, 44, er at læse proxima; vid. Freund.); - ∾ in vicum, Appul., foribus, id.; ogs. ∾ ripam maris, id.; ogs. absol., luce proximante, id.; af — proxĭmus (-ŭmus), 3, s. und. propior.

prūdens, tis, adj., ctr. f. providens, og ligesom dette, oprdl.: som seer fremad el. frem for sig; hs. „fig."; A) forudseende, forudvidende; - saal. m. Objectssætning; ob ea se peti prudens, Plin. 8, 49; - ogs. absol.; quos prudentes possumus dicere, id est providentes, etc., Cic. Div. 1, 49; — B) „overf."; 1) som ved el. indseer noget; efterst c. gen.; ogs. m. in; - prudens rei militaris, Nep. Con. 1; cf. Ovid. Her. 5, 150: Deficior, prudens artis, ab arte mea; Achaei locorum prudentes, Liv. 31, 28; animorum provinciae prudens, Tac. Agr. 19; - compar., prudentiores rerum rusticarum, Colum.; superl., adulandi gens prudentissima, Juvenal. 3, 86; - prudens in jure civili, Cic. Lael. 2; — bb) hertil mærkes; a) juris prudens, ogs. absol., prudens, ligesom juris peritus: retskyndig, o. subst.; den Retskyndige el. Retslærde, Digest.; responsa prudentum, Just. Inst.; — b) ligesom sciens; vidende, med Vidende, forsætlig; - quos ··· Prudens praetereo, Hor. Sat. 1, 10, 87; cf. id. ibd. 2, 7, 66; - ogs. m. sciens; amore ardeo, et prudens, sciens, Vivus vidensque pereo, Ter. Eun. 1, 1, 27; cf. Cic. Fam. 6, 6, (e poëta); — 2) „alm."; a) forstandig, klog, indsigtsfuld, dygtig; - vir natura peracutus ac prudens, Cic. Orat. 5; elegans in dicendo, ad existimandum admodum prudens, id. Brut. 68; cf. id. Font. 15; quis Octavio ingenio prudentior, etc.? Cic. Cluent. 38; vos homines amicissimi et prudentissimi, id. d. Rep. 1, 46; circumspectissimus et prudentissimus princeps, Suet. Tib. 21; — b) ogs. om Begreber; - Consilium prudensque animi sententia jurat, Ovid. Her. 21, 137; — c) forsigtig, betænksom; - qui me ··· malebant nimium timidum, quam satis prudentem existimari, Cic. Fam. 4, 14.

prūdenter, adv. af frgd.: forstandigen, indsigtsfuldt, klogt; - prudenter facit (ille), qui etc., Cic. Fin. 5, 6; multa ab eo prudenter disputata, id. Lael. 1; cf. id. ibd. 2: vel provisa prudenter, vel acta constanter; - compar., non potuisse quemquam prudentius gerere se, quam etc., Augustus ap. Suet. Tib. 21; cf. Quintil. 9, 2, 44; superl., sententias suas prudentissime defendere, Cic. Div. 2, 72.

prūdentĭa, ae, f., [prudens]; oprdl.: Seen el. at see fremad el. ud for sig; hs. „fig."; A) Forudseenhed; - quum sit ··· tanta memoria praeteritorum, futurorumque prudentia, Cic. d. Senect. 21; id enim est sapientis, providere; ex quo sapientia est appellata prudentia, id. frgm. ap. Non.; — B) Kundskab derom el. Indsigt deri; - ∾ juris publici, Cic., juris civilis, Nep.; physicorum est ista prudentia, Cic. Div. 2, 11; — C) Klogskab, Forstandighed el. den practiske Forstand, den rigtigen anvendte Indsigt, odl.; - prudentia constat ex scientia rerum bonarum et malarum, etc., Cic. N. D. 3, 15; cf. id. Off. 1, 43: prudentiam, quam Graeci φρόνησιν (appellant), ··· quae est rerum expetendarum fugiendarumque scientia, etc.; men id. Fin. 4, 27: omnibus artibus volumus attributam esse eam, quae communis appellatur prudentia, (almindelig Menneskeforstand); ∾ cernitur in delectu bonorum et malorum, id. ibd. 5, 23; cf. id. d. Inv. 2, 53; ut navigationis gubernatio, sic vivendi ars est prudentia, id. ibd. 5, 6; quam ad omnes res adhibes ··· prudentiam etc., id. Att. 12, 4; men Ovid. Pont. 4, 12, 47: Crede mihi, miseros prudentia prima relinquit.

Prūdentĭus, i, m., (Aurelius Prudentius Cle-

mens), af Calagurris i Hispanien, christelig latinsk Digter i den sidste Halvdel af det fierde Aarh.

prŭīna, ae, f.; I) Rim, (d. e. frossen Dug); - pruinam gigni ex rore gelido, Plin. 2, 61; pruina uredinem fieri, id.; nive pruinaque concrescit (aqua), Cic. N. D. 2, 10; cf. id. ibd. 1, 10; ogs. in pl., id. Catil. 2, 10, Lucr. 2, 520, o. Hor. Od. 1, 4, 4; ∾ vitrea, Ovid., roscida, id.; — II) „overf."; A) „poet." f. Vinteren el. Vinterkulden; saal. Virg. Ge. 1, 230: Incipe, et ad medias sementem extende pruinas; — B) „alm.": frossen Sne; ogs. alm. Sne; - nix acri concreta pruina, Lucr. 3, 20; cf. Virg. Ge. 3, 368, o. Gell. 12, 5; df. — prŭīnōsus, 3: rimet, fuld af Rim; - ∾ herbae, Ovid.; Et sine me ··· Longa pruinosa frigora nocte pati, id. Am. 2, 19, 21; men id. ibd. 1, 6, 65: Jamque pruinosos molitur Lucifer axes, (i. e. matutinos); — II) „overf."; - ∾ panni, (Pialter til at fryse i), Petr. Sat. 83.

prūna, ae, f., [rimel. besl. m. πύρινος, i. e. igneus]: gloende Kul, Glød, (men carbo: det slukkede Kul); - Subjiciunt veribus prunas, et viscera torrent, Virg. Aen. 5, 103; prunaeque batillum, Hor. Sat. 1, 5, 36; e palmis prunae vivaces, Plin. — prūnĭtius, 3, [prunus]: af Blommetræ; - torris, Ovid. Met. 12, 272. — prūnŭlum, i, n., dem. af prunum: liden Blomme, Fronto. — prūnum, i, n.: Frugten af Træet prunus, en Blomme; - vid. Ovid. Met. 13, 817; ∾ cerea, Virg., cereola, Colum., cerina, Plin., cana, Martial.; cf. Plin. 15, 12 flgd.; - ∾ silvestria, Slaaen, id. l. c. 13; af — prūnus, i, f., προύνη: Blommetræet, Plin. 13, 19; - prunus silvestris: Slaaentornen, Colum. 2, 2, o. Plin. 18, 7.

prūrīgĭnōsus, 3; I) fuld af Kloe; df. skurvet el. skabbet, Digest.; — II) „overf.": som lider af Brynde, auct. Priap. 63, inc.; af — prūrīgo, inis, f.; I) Kloen el. Kloe (som Hudsygdom); - ∾ cutis, Plin., in capite, id.; - ogs. Skurv el. Skab, Cels. 2, 8; — II) „fig.": Brynde el. Geilhed, Martial.; af — prūrio, ire, v. n.; I) „egentl.": at kloe, at lide af Kloe; - frons prurit, Cels.; os prurit, Scribon.; cf. Juvenal. 6, 578; - comisk ogs. om den, hvis Skind kloer efter Hug, el. som venter sig Hug; - Timeo etc., ita dorsus totus prurit, Plaut. Mil. gl. 2, 4, 44; perii, dentes pruriunt, id.; — II) „fig.": at kloe derefter, at hige derefter; - Vitulusque inermi fronte prurit in pugnam, Martial. 3, 58; — bb) df. ogs.; a) om den erotiske og epigrammatiske Digtning: at være kaad el. overgiven; vid. Martial. 1, 36, o. Catull. 16, 9; — b) at være geil, at lide af Brynde, Martial., Catull., Juvenal.; df. — prūrĭōsus, 3: som vækker Kloe, squilla, Coel. Aur. — prūrĭtivus, 3: som vækker Kloe el. som lider deraf; - ∾ ulcera, Plin. 19, 45; af — prūrītus, us, m., [prurio]: Kloe; - pruritum facere, Plin., sedare, id.; pruritum scalpere attritu petrae, id.

Prūsa, ae, f.: By i Bithynien, ved Bierget Olympus, (hod. Brussa), Plin. 5, 43; — B) df. Prūsenses, ium, m.: Indvaanerne af Byen Pr., Plin. Ep. — Prūsĭas, ae, m., Προυσίας: Konge i Bithynien, optog den flygtende Hannibal, som han sildigere forraadte til Romerne; - vid. Liv. 37, 25, oftere, Nep. Hann. 10 flgd., o. Cic. Div. 2, 24; — B) df. 1) Prūsĭăcus, 3: prusisk el. bithynisk; - ∾ orae, Sil. 13, 888; — 2) Prūsĭădes, ae, m.: mandlig Efterkommer af en ældre Prusias; men om K. Prusias selv, Varr. ap. Non.

prўtănes, el. prytanis, is, m., πρύτανις: en af de høieste Øvrigheder i flere græske Stater; - consul, aut prytanes, aut ceryx, aut suffes, etc., Senec. Tranqu. 3; cf. Liv. 42, 45. — prўtănēum, i, n., πρυτανεῖον: offenlig Bygning i flere græske Byer, hvori prytanes forsamledes, hvor ogs. fortiente Mænd paa Livstid anvistes deres Underholdning; saal. i Athenen, Cic. d. Or. 1, 54, i Syracus, id. Verr. 4, 53, i Cyzicus, Liv. 41, 20, (hver prytaneum ogs. heder: penetrale urbis). — prўtănis, is, m., s. und. frgd.

psallo, ĕre, v. n., ψάλλω; I) spiller paa Cithar (el. paa en Strengeleg); - psallere et saltare, Sall. Catil. 25; cantare et psallere jucunde, Suet. Tit. 3; cf. Gell. 19, 9: qui canerent voce et qui psallerent; - ogs. at synge til Citharen, el. at spille paa Cithar og synge dertil; ogs. „alm.": at musicere; - saal. Hor. Od. 4, 13, 7: Doctae psallere Chiae (gen.); cf. id. Ep. 2, 1, 33; — II) „besl." heder i Kirkesproget, psallere: at synge Davids Psalmer, Hieronym., Augustin.

psalma, ătis, n., ψάλμα: hvad der synges til Citharen, Psalme el. Sang, Augustin. — psalmĭcen, inis, m., [psalmus, cano]: som synger Psalmer, Sidon. — psalmista, ae, m., ψαλμιστής: som gior el. synger Psalmer, Hieronym. — psalmŏgrăphus, i, m., ψαλμογράφος: en Psalmedigter, Sidon., Tertull. — psalmus, i, m., ψαλμός, ligesom psalma: Sang til Citharen; df. en Psalme, Tertull., Lactant., o. A.

psaltērĭum, i, n., ψαλτήριον; I) Strængeinstrument af nogen Lighed med Citharen; rimel. etslags Harpe, Augustin.; in psalterio tendamus nervias, Varr. ap. Non.; nævnes som upassende for ærbare Personer, Quintil. 1, 10, 31; cf. Ps. Cic. Harusp. resp. 21; — II) „overf.": en til Psalteren afsungen Sang; df. A) ∾ orthophallica, Varr. ap. Non.; ogs. Nidvise el. Gadevise, Paul. Sent.; — B) sild.: Davids Psalter el. Psalmer, Hieronym. — psaltes, ae, m., ψάλτης: en Citharspiller el. Citharsanger, Quintil. 1, 10, 18. — psaltrĭa, ae, f., ψάλτρια: Citharspillerske el. Harpespillerske; - qui in coetum mulierum pro psaltria adducitur, Cic. Sest. 54; cf. Ter. Ad. 3, 3, 34, o. A.

Psămăthe, es, f., Ψαμάθη; I) en Datter af Argiverkongen Crotopos, Ovid. Ib. 575; — II) en Havnymphe, ved Æolus Moder til Phocus, id. Met. 11, 398; — III) en Kilde i Laconien, Plin. 4, 9; ∾ undisona, Val. Flacc. 1, 365. — psărōnius, i, m., ψαρώνιος: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 36, 43.

Psĕcas, ădis, f., [ψεκάς: dryppende el. sprøitende]; I) Navnet paa en Nymphe i Diana's Følge, Ovid. Met. 3, 172; — II) Navnet paa en Slavinde, der balsamerer Fruens Haar, Juvenal. 6, 491; men Coel. ap. Cic. Fam. 8, 15: Psecade natus, (s. ancilla natus: af ringeste Stand). — psegma, ătis, m., ψῆγμα: Hammerskæl el. Affald ved Metallets Forarbeidelse, Plin. 34, 36, (al. smegma el. spegma). — psēphisma, ătis, n., ψήφισμα, hos Grækerne: en Folkebeslutning, (ligesom plebiscitum hos Romerne); - vid. Cic. Flacc. 6, oftere, ogs. Plin. Ep. 10, 52. — psēphŏpaectes, ae, m., ψηφοπαίκτης: etslags Taskenspiller, Jul. Firm., inc., (d. lat. praestigiator). — psetta, (psitta), ae, f., ψῆττα, ligesom rhombus: en Flynderart, Plin. 9, 24.

pseudanchūsa, ae, f., ψευδάγχουσα: uægte Oxetunge, (etslags Plante), Plin. 22, 24. — pseudapostŏlus, i, m., ψευδαπόστολος: uægte Apostel, Tertull. — pseudĕnĕdros, i, m., ψευδένεδρος: forstilt el. opdigtet Efterstræber, Jul. Firm. — pseudisodŏmos, i, ψευδισόδομος: som er bygget el. muret ulige; - ∾ genus structurae, Plin. 36, 51; cf. Vitruv. 2, 8. — Pseudŏantōnīnus, i, m.: en falsk el. forstilt Antonin, Lamprid. Elagab. 8. — pseudŏbūnĭon, i, n., ψευδοβούνιον: uægte Bunium, (etslags Buskvært), Plin. 24, 96. — Pseudocato, ōnis, m., Ψευδοκάτων: en falsk el. uægte Cato, Cic. Att. 1, 14. — Pseudochristus, i, m., ψευδόχριστος: en falsk el. uægte Christus, Tertull. — pseudŏcўperus, el. pseudŏcyprus, i, f., ψευδοκύπειρος: uægte Cyperus, (etslags Buskvært); vid. Plin. 17, 20: cyprus, et pseudocyprus frutex etc.

Pseudŏdămăsippus, i, m.: en falsk el. uægte

Damasippus, Cic. Fam. 7, 23. — pseudŏdĕcĭmĭāna pira: en uægte Art af pira decimiana, Plin. 15, 16. — pseudŏdĭācŏnus, i, m., ψευδοδιάκονος: en falsk el. uægte Diaconus, Hieronym. — pseudŏdictamnum, i, n., ψευδοδίκταμνον, Plin. 25, 53, ogs. pseudodictamnus, i, f., Appul.: uægte Diptam. — pseudŏdiptĕros, on, ψευδοδίπτερος: der synes at have en dobbelt Søilerad (uden at have den); - ∾ aedes, Vitruv. 3, 1. — pseudŏĕpiscŏpus, i, m., ψευδοεπίσκοπος: en falsk el. uægte Biskop, Cyprian. — pseudo.flāvus, 3: ikke ret gul, uægte gul, color, Marc. Emp. — psedŏ.lĭquĭdus, 3: ikke ret flydende, mel, Marc. Emp. — Pseudŏlus, i, m., [ψευδής: en Løgner]: Navnet paa en Comoedie af Plautus; cf. Cic. d. Senect. 14. — pseudŏmĕnos, i, m., ψευδόμενος (i. e. mentiens), i Logiken: etslags falsk Slutningsmaade el. Syllogismus; - de sorite aut pseudomeno etc., vid. Cic. Acad. 2, 48; cf. Senec. Ep. 45. — pseudŏnardus, i, f., ψευδόναρδος: uægte Narde, Plin. 12, 20. — pseudŏnedrus, i, m., ψευδόνεδρος: som hemmeligen efterstræber, Firmic. Math. 3, 8.

pseudŏpătum, i, n., ψευδόπατον, pavimentum facticium: falsk el. forlorent Gulv, Cod. Just. — pseudŏpĕriptĕros, on, ψευδοπερίπτερος: der alene synes at have Søiler rundt om, Vitruv. 4, 7. — Pseudŏphĭlippus, i, m., Ψευδοφίλιππος: den falske el. uægte Philippus, kaldes Slaven Andriskus, der under Navn af Philippus, og som foregiven Søn af Perseus, foranledigede den tredie macedoniske Krig; - vid. Vell. 1, 11, Liv. epit. 49, o. Flor. 2, 14. — pseudoprŏphēta, ae, m., ψευδοπροφήτης: falsk el. uægte Prophet, Tertull. — pseudoprŏphētīa, ae, f., ψευδοπροφητεία: falsk el. uægte Spaadom, id. — pseudoprŏphētĭcus, 3, ψευδοπροφητικός: som spaaer falsk; - ∾ spiritus, Tertull. — pseudoprŏphētis, ĭdis, f., ψευδοπροφῆτις: falsk Prophetinde, Tertull.

pseudŏsĕlīnum, i, n., ψευδοσέλινον: uægte Selinum, (etslags Plante), Appul. — pseudosmăragdus, i, m., ψευδοσμάραγδος: uægte Smaragd, Plin. 37, 19. — pseudosphex, ēcis, f., ψευδόσφηξ: uægte Hvepseart, Plin. 30, 30. — pseudŏthȳrum, i, n., ψευδόθυρον; I) „egentl.": falsk el. blind Dør, Bagdør el. hemmelig Dør, palatii, Ammian.; — II) „fig.": hemmelig el. forborgen Vei el. Maade; - quemadmodum (ii nummi) ad istum per pseudothyrum revertantur, etc., Cic. Verr. 2, 20; cf. Ps.Cic. or. in Sen. 6: pseudothyro intromissis voluptatibus. — pseudŏ.urbānus, 3: der efterligner Byen, aedificia, Vitruv. 6, 8.

psiathĭum, i, n., ψιάθιον: lidet Tæppe, liden Matras, Hieronym. — psīla, ae, f., (sc. vestis), [af ψιλός, i. e. rasus el. laevis]: Tæppe, som er glat paa den ene Side; - Psilae atque amphitapae, etc., Lucil. ap. Non. — psīlŏcĭthărista, ae, m., ψιλοκιθαριστής: der spiller paa Cithar uden at synge dertil, Suet. Dom. 4. — psīlōthrum, i, n., ψίλωθρον; I): Salve til at borttage Haaret (el. glatte Huden), Plin. 24, 47, o. Martial. 6, 93; — II) en Benævnelse paa Væxten ampeloleuce, Plin. 23, 16. — psimmȳthĭum, i, n., ψιμμύθιον: Blyhvidt, ogs. cerussa, Plin. 34, 54. — psĭthĭa, ae, f., s. und. psythia. — psitta, ae, f. und. psetta. — psittăcēnus, 3: af en Papagoi, collyrium, Scrib., papagoifarvet Salve; af — psittacus, i, m., ψίττακος: en Papagoi, Plin. 10, 58, Pers. prol. 8.

psŏādĭcus, 3, ψοαδικός: som lider Smerte i de til Bækkenet (clunes) hørende Dele (ψοάδες), Coel. Aur. — psōlĕos, i, m., ψωλεός, i. e. membrum virile, auct. Priap. — Psōphis, ĭdis, f., Ψωφίς, By i Arcadien, Ovid. Met. 5, 607; — B) df. Psōphĭdius, 3: fra el. af Byen Ps., Plin. 7, 47. — psōra, ae, f., ψῶρα: Udslæt el. Fnat, (d. lat. scabies o. impetigo); - lichenes, psoras, lepras etc., Plin. 22, 32. — psōranthĕmis, ĭdis, f., ψωρ-άνθεμις: en ufrugtbar Art af Rosmarinen, Appul. — psōrĭcus, 3, ψωρικός: hørende til Udslæt; - ∾ medicamentum, Plin., collyrium, Scrib.; ogs. absol. psoricum, (sc. medicamentum), Cels.

Psȳche, es, f., (ψυχή, i. e. anima): en Kongedatter, hvis Skønhed forledte Menneskene til at forglemme Gudinden Venus's Dyrkelse; - hendes Fabel fortæller Appul. Met. 4 flgd.; (vid. B. Thorlacii Opusc. Acad. vol. I). — psȳchĭcus, 3, ψυχικός: dyrisk, med dyrisk Tænkemaade, (opp. pneumaticus), Tertull. — Psȳchŏmachĭa, ae, f., Ψυχομαχία, (Sielekamp el. Sielestrid), Navnet paa et Digt af Prudentius. — psȳchŏmantĭum (-tēum), i, n., ψυχομαντεῖον: Sted, hvor de Afdødes Aander manes og adspørges; vid. Cic. Tusc. 1, 48, o. id. Div. 1, 58. — psȳchophthŏrus, i, m.: Sielemorder, (d. e. som fornegter den menneskelige Siel i Christus), Cod. Just. — psȳchotrŏphon, i, n., ψυχότροφον, (der voxer i Kulden), sædv. betonica: Betonieurt, Plin. 25, 46. — psȳchrŏlūsĭa, ae, f.: ψυχρολουσία: Badning i koldt Vand, Coel. Aur. — psychrŏlūta (-tes), ae, m., ψυχρολούτης: der bader sig i koldt Vand, Senec. Ep. 53, o. id. ibd. 83.

Psylli, orum, m., Ψύλλοι: Folk i Afrika, sydvestlig for den store Syrte, bekiendt som Slangebesværgere, Suet. Aug. 17, Lucan., Plin. 7, 2. — psyllĭon, i, n., ψύλλιον: Loppeurt, Plin. 25, 90. — psȳthĭa, ae, f. und. flgd. — psȳthĭus, (psith.), 3, ψύθιος, (ψίθ.): Benævnelsen paa en Vinstok; - ∾ vitis, Colum., Plin., Virg. Ge. 4, 269, ogs. absol. psythia (sc. vitis el. uva), ibd. 2, 93; men psythium (sc. vinum): etslags Rosenvin, Plin. 14, 11.

-pte: Pronominalsuffix, navnl. hos abl. af de adjective Pronomer: meus, tuus, etc., forel. ogs. hos andre Pronomer o. Casus; omtr. vort: egen el. selv; - suopte pondere (ferri), Cic.; cf. id. d. Or. 2, 23; Nostrapte culpa facimus, ut etc., Ter. Phorm. 5, 2, in.; - suumpte amicum (osculata), Plaut. Mil. gl. 2, 4, 38; Mepte potius fieri servum, quam etc., id. Men. 5, 8, 10; mihipte, Cat. ap. Fest.

Ptelĕum, i, n., Πτελέον: By og Havn i Thessalien, Mela 2, 3, Liv.; - ogs. en By i Messenien, Plin. 4, 7; - ogs. en By i Jonien, id. 5, 31. — ptĕris, ĭdis, f., πτερίς: etslags Bregne, Plin. 27, 55. — pternix, ĭcis, f., πτέρνιξ: den lige Stilk el. Stængel af en Plante, Plin. 21, 57. — ptĕrōma, ătis, n., πτέρωμα: Søilestilling paa begge Sider af et græsk Tempel, Vitruv. — ptĕron, i, n., πτερόν: Sidemur paa en Bygning, Plin. 36, 4. — ptĕrōtus, 3, πτερωτός, (bevinget); - ∾ calices, (med Hanker el. Øren), Plin. 36, 66. — ptĕrȳgĭum, i, n., πτερύγιον, oprdl.: liden Vinge; sædv. „overf.": lidet vingeformet Skæl; df. A) liden Hinde paa Øiet; - pterygia et sordes oculorum etc., Plin. 34, 23; — B) Hudens Løsning ved Neglen el. paa Fingeren, Cels.; - quae in digitis nascuntur pterygia, Plin. 30, 37; — c) liden Sky el. Plet i Beryllen, id. 37, 20. — ptĕrȳgōma, atis, n., πτερύγωμα: vingeformet Gestalt el. Sammenføining, Vitruv. 10, 11, inc.

ptĭsăna, ae, f., πτισάνη; I) afskallet Byg, Byggryn, Cels., Martial. 12, 72; — II) „overf.": Bygsuppe el. Decoct af Byggryn; - ogs. Risuppe; ex oryza ptisanam conficiunt (Indi), quam reliqui mortales ex hordeo, Plin. 18, 13; cf. id. ibd. 16. — ptĭsănārĭum, i, n., dem. af frgd. nr. II, Hor. Sat. 2, 3, 155, hvor Lægen tiltaler den Syge: Tu cessas? agedum, sume hoc ptisanarium oryzae, (denne Risuppe).

ptōchīum (ēum), i, n., πτωχεῖον, o. ptōchŏtrŏphīum (-ēum), i, n., πτωχοτροφεῖον: Fattighus, Cod. Just. — ptōchotrŏphus, i, m., πτωχοτρόφος: en Fattigforstander, Cod. Just.

Ptŏlemaeus, i, m., Πτολεμαῖος, Lagi (sc. filius); saal. hed den første græske Konge i Ægypten efter Alexander d. Stores Død; ogs. hans Efterfølgere bare dette

Navn; — not.: in pl.: Ptolemaeorum manes, Lucan, — B) df. 1) Ptŏlĕmaeēus, 3, Pharus, Propert. 2, 1, 30: ptolemæisk, ægyptisk; — 2) Ptŏlĕmaeĭus, 3: = frgd.; - ∾ gymnasium, Cic. Fin. 5, 1, inc., (al. Ptolemaeum). — Ptŏlĕmāis, idis, f., Πτολεμαΐς: ptolemaisk el. ægyptisk, aula, Auson., gaza, Sidon.; — bb) df. subst.; a) (sc. femina), Lucan. 10, 69, (i. e. Cleopatra); — b) Navnet paa flere Byer; navnl. paa en By i Ægypten, Cic. Fam. 1, 7; ligel. paa en By i Phonicien, d. tidligere Ace, (hod. St. Jean d'Acre), Plin. 5, 17; — B) df. Ptŏlĕmenses, ium, m.: Indvaanerne af Byen Pt., Digest. — ptўas, ădis, f., πτυάς, (spyttende): en Slangeart, vid. Plin. 28, 18.

*pūbēda, ae, m., [pubes]: mandbar Ynglig, Capella; o. — pūbens, tis, adj.; I) „egentl.": mandbar el. voxen, frater, Claudian.; men ∾ anni, (Mandbarhedsaarene), Auson.; — II) „overf." om Væxterne: i fuld Kraft; - ∾ herbae, Virg. Ge. 3, 126, (fuldvoxne); ∾ frondes salicis, Auson.; ∾ rosae, Stat.; — [pubes].

pūber, ĕris, f. und. 2. pubes; df. — pūbertas, tis, f.; I) Mandbarheden, d. e. Slægtens Modenhed; - pubertatis et primae adolescentiae tempore, Suet. Dom. 1; circa pubertatem, Plin. 25, 95; — II) „overf."; A) Mandbarhedens Mærke; - dentes et pubertatem natura exsistere, Cic. N. D. 2, 33; cf. Plin. 7, 17; — B) Manddomskraften el. Avlekraften; - ∾ inexhausta, vid. Tac. Germ. 20; — C) f. puberes: Ungdommen el. unge Mennesker; - pubertas canis suum honorem reddebat, Val. Max. 2, 1, 10; — D) ogs. hos Planterne: den blode Dun (som Modenhedens Mærke); - incipientis uvae pubertate, etc., Plin. 23, 4.

1. pūbes, ogs. puber, (ogs. pubis, Caes. ap. Priscian.), ĕris, adj.; I) „egentl.": mandbar, voxen; - pubes et puber, qui generare potest, etc., Fest. p. 250, (Müll.); puero, priusquam pubes esset, etc., Nep. Dion 4; men ad puberem aetatem, Liv. 1, 3; — B) som Subst. puberes, um, m.: voxne Mennesker, Mændene; - omnes puberes armati etc., Caes. B. G. 5, 54; cf. Sall. Jug. 26, o. Tac. Ann. 13, 39; — II) „overf." om Planterne: med blod Dun, moden; - ∾ folia, Virg. Aen. 12, 413; ∾ uvae, Fronto.

2. pūbes, is, f., [1. pubes]; I) „egentl.": Mandbarhedens Tegn el. Mærke, navnl. Skægget og Skamhaarene; - si inguen ··· jam pube contegitur, Cels.; cf. Plin. 34, 19; — II) „overf."; A) Haarene; - ∾ ciliorum, Capella; — B) Skamdelene; - vid Virg. Aen. 3, 427, Ovid. Am. 3, 12, 22, o. Plin. 11, 83; — C) collectivt; 1) mandbare Mennesker; navnl. det unge, krigsføre Mandskab; - cui senatus ··· omnem Italiae pubem ··· commiserat, Cic. Mil. 23; cf. Virg. Aen. 8, 518, o. Tac. Ann. 6, 1; — b) „poet." ogs. om Qvæget, Virg. Ge. 3, 174; — 2) „alm.": Folket, Menneskene; - Pube praesenti, etc., vid. Plaut. Pseud. 1, 1, 124; cf. Catull. 64, 4 o. 268, Virg. Aen. 7, 219, o. Hor. Od. 3, 5, 18.

pūbesco, bŭi, 3, v. inch. n., [1. pubes]; I) „egentl.": at blive mandbar; - quum primum pubesceret (Hercules), Cic. Off. 1, 22; flos juvenum pubescentium ad militiam, Liv. 8, 8; cf. Virg. Aen. 3, 491; - pubescunt dulces malae, (faae Skæg), Val. Fl.; pubescentia ora, Stat.; cf. Lucr. 5, 672; — II) „overf."; A) at overtrækkes dermed; - Prataque pubescunt variorum flore colorum, Ovid. Trist. 3, 12, 7; - pubescere lanugine (uvas), Plin. 14, 4, 3; — B) at voxe til, at modnes; - pubescunt maturitatemque assequuntur, quae oriuntur e terra, Cic. N. D. 2, 19; cf. id. ibd. 1, 2; - ogs. om Viinstokken, Macrob., om den sig foryngende Phonix, Claudian. d. Phoen. 51; cf. id. d. rapt. Proserp. 50. — pūbis, eris, f. und. 1. pubes.

Publĭānus, 3, f. und. Publius. — *publĭcānus, 3: horende til det Offenlige, navnl. til de offenlige Indkomster, og til disses Forpagtning og Oppebørsel; - ∾ muliercula, (en slig Forpagters Kone, Cic. Verr. 3, 31; — II) subst., publicanus, i, m., (sc. redemptor): Forpagter af de offenlige Indkomster (vectigalia), navnl. af de offenlige Græsgange, af Korntienden og af Tolden; f. und. scriptura, decima o. portorium; vid. Ascon. ad Cic. Div. in Caecil. 10; - - disse Forpagtere vare sædv. romerske Riddere, hvf. Cic. Planc. 9: flos equitum R. ··· publicanorum ordine continetur; cf. id. Rab. Post. 2: fortissimus et maximus publicanus; f. ogs. id. Manil. 7; - ∾ Graeci, vid. id. Qu. Fr. 1, 1, 11; - publicani hede ogs. de Entrepreneurer, som overtage offenlige Arbeider imod en vis Sum; vid. Liv. 25, 3, o. id. 27, 11; o. — publĭcārĭus, 3: forkyndende, Firmic.; — [publicus].

*publĭcātĭo, onis, f.; oprdl.: Offenliggiorelse; - df. „overf.", ∾ bonorum: Inddragelse af nogens Eiendom i Statskassen, Confiscation, Cic. Catil. 4, 5, o. id. Planc. 41; o. — publĭcātor, oris, m.: som bekiendtgior el. rober; - ∾ occulti, Sidon.; — df. fem.: publĭcātrix, icis, Arnob.; — [publico].

publĭce, adv. af publicus; I) „alm.": offenligen, paa Statens Vegne, efter offenlig Foranstaltning, paa offenlig Bekostning, odl.; - aes, argentum, aurum publice signanto, (de bor udmonte Metallerne med Statens Stempel), Cic. Leg. 3, 3, (e XII tabb.); sunt illustriora, quae publice fiunt, (paa offenlig Foranstaltning), id. d. Rep. 3, 12; cf. id. Brut. 62: publice interfectus est; men Caes. B. G. 4, 3: publice maximam putant esse laudem (at det geraader Staten til storste Ære), quam latissime ···, vacare agros; men publice polliceri, (paa Statens Vegne), id. ibd. 1, 16; publice privatimque (petere gratiam amicitiamque imperatoris), id. ibd. 5, 55; cf. Liv. 4, 13, o. Cic. Verr. 1, 6; - ut filiae ejus publice alerentur, (paa offenlig Bekostning), Nep. Arist. 3; elatus publice, id. Dion 10; cf. Liv. 10, 23: ∾ vinum ac tus praebitum (sc. est); — II) „bef."; A) almindeligen, tilsammen, uden al Forskiel; - publice exsulatum ire, Liv. 5, 53; Labeo ··· consulentibus de jure publice responsitavit, Gell. 13, 10; — B) for alle Mennesker, offenligen, palam; - publice nuper disserens, Gell. 17, 21; jamque rumor publice crebuerat, Appul.

Publĭcĭānus, 3, f. und. Publicius. — publĭcĭtus, adv.: Biform af publice; I) offenligen, paa Statens Vegne, paa Statens Bekostning; (forel.); - dare publicitus cibaria, Pompon. ap. Non.; cf. Enn. Ann. 3, 8, (ogs. ap. Gell. 16, 10); f. ogs. Plaut. Bacch. 2, 3, 79, oftere; — II) offenligen, for Alles Dine; (for- o. efterel.); - ut fiat auctio Publicitus, Plaut. Pers. 4, 3, 39; Ad plebem pergitur; publicitus defendundum est, Caecil. ap Non.; - saal. ofte hos Appul.

Publĭcĭus, a: romersk Slægts- o. Personsnavn; - efter Brodrene L. o. M. Publicius Malleolus benævntes clivus Publicius; vid. Ovid. Fast. 5, 287 flgd.; — B) df. 1) Publĭcĭus, 3, clivus: en Hoi i Rom, f. ovenf.; f. ogs. Ovid. l. c. 294, o. Liv. 27, 37; — 2) Publĭcĭānus, 3, locus, Cic. Att. 12, 38, rimel. paa clivus Publicius; — not.: Publiciana actio, ogs. absol. Publiciana (sc. actio): retlig Klage i Anledning af Tilbageholdelsen af nogens Eiendom, Digest.; er benævnt efter en Prætor Publicius.

publĭco, avi, atum, 1, v. a., [publicus]; I) gior til offenlig Eiendom, tilegner Staten, inddrager i Statskassen, confiskerer; - ∾ bona alicujus, Caes. B. G. 5, 54; cf. Sall. Catil. 51: censeo publicandas eorum pecunias; men ∾ privata, liberare publica, (giore Privateiendom til offenlig, og omvendt), Cic. Agr. 2, 21; ∾ lege regnum alicujus, Caes. B. C. 2, 25; cf. Tac. Ann. 6, 19; — II) meddeler offenligen, offenliggior, udstiller; - ∾ bibliothecas Graecas et Latinas, (aabne dem); vid. Suet. Caes. 44; cf. Plin. 7, 31; ligel. Suet. Aug. 29: forum publicatum est, (blev aabnet til offenlig Brug); - ogs. at udstille til Skue; publicare, si quid dignum cognitu advectum esset, etc., id. ibd. 43; simulacrum Felicitatis publicatum, (i. e. publice dedicatum), id. Tib. 5; - df. ∾ studia sua, (offenligen at forevise el. aflægge Prove

derpaa), vid. Tac. Ann. 16, 4; cf. Suet. Claud. 3; ligel. ~ se: lade sig høre (som Virtuos), id. Ner. 21; — B) „bef." ogs.; 1) ligesom prostituere: at give til Priis; - publicatae pudicitiae nulla venia, Tac. Germ. 19; cf. Plaut. Bacch. 4, 8, 22; — 2) at bringe til almindelig Kundskab el. Efterretning; - dies fasti publicati, (bleve offenligen bekiendtgiorte), Plin. 33, 6; men ~ reticenda, (røbe el. forraade), Justin.; navnl. ogs. at udgive el. publicere, epistolas, vid. Plin. Ep. 1, 1, oratiunculam, ib. 5, 13. — Publĭcŏla, ae, s. und. Poplicola.

publicus, 3, [ligesom f. populicus, af populus]; I) „egenl.": offenlig, publik, (opp. privatus); bs. sædv. hørende til el. vedkommende Staten el. Byen el. Communen el. deres Indvaanere, som er egen el. fælles derfor; - ~ sumptu (naves alicui praebere), Cic. Verr. 5, 18; ~ magnificentia, (opp. privata luxuria), id. Mur. 36; ~ sacra et privata, Caes.; cf. id. B. G. 1, 12; ~ poena, Liv. 2, 5, (som paalægges i Statens Navn el. for en Forbrydelse imod det Offenlige); ligel. id. 1, 25: ~ imperium servitiumque, (om det hele Folk skulde være Herrer el. Slaver); men id. 2, 1: pessimo publico (aliquid facere: med største Skade for hele Staten); auctor publici consilii, (som leder Senatets Beslutninger), Cic. Pis. 3; ~ decora, Liv. 2, 13, (som blive udmærkede af Staten); - loca publica, id., Cic., (offenlig Grund); ager publicus populi R., Liv. 40, 38, (Statens Jorder); - judicia publica, (som angaae Forbrydelser mod det Offenlige, d. e. Criminalretter), Cic. Div. in Caecil. 1; ligel. ~ causa, (en Criminalsag), id. R. Am. 21; s. ogs. und. judicium o. causa; men Liv. 2, 56: ~ causa, (Sag af offenlig Vigtighed); - fides publica, s. und. fides; res publica, ogs.: respublica: Staten, ogs. Statens Velfærd el. Fordel, s. und. res; - publicus, (sc. homo): offenlig Person el. Øvrighedsperson, opp. privatus, Caes. B. G. 6, 13; men Plaut. Truc. 2, 7, 5, comisk: metuit publicos, (i. e. aediles el. Politiet); men publica (sc. femina), Senec. Ep. 88, (offenligt Fruentimmer); — B) bs. subst., publicum, i, n.; 1) offenlig Grund el. Grundeiendom, Statens Jorder; vid. Cic. Agr. 2, 30, o. Liv. 31, 4; — 2) Statskassen el. Skatkammeret; - bona alicujus vendere, et in publicum redigere, Liv. 4, 15; cf. id. 10, 23, o. Nep. Timoth. 1; teneri publico, Suet. Calig. 40, (skylde til den offenlige Skat); - ogs. det med Skatkammeret el. aerarium forbundne Archiv; s. und. aerarium, ogs. Varr. R. R. 2, 11; — 3) Statens Indkomster; - convivari de publico, (smause paa offenlig Bekostning), Cic. Verr. 3, 44; - oftest med Hensyn paa deres Oppebørsel el. Forpagtning; s. und. publicanus; - Pars hominum gestit conducere publica, etc., vid. Hor. Ep. 1, 1, 77; sædv. redimere publica, vid. Cic. Qu. Fr. 1, 1, 11; men publicum quadragesimae agere, Suet. Vesp. 1, (have forpagtet denne offenlige Indtægt); men Senec. Const. sap. 14, comisk: salutationum publicum exercere, (som Dørvogter at tage Penge af de Opvartende); - ogs. den hidhørende Forpagtning af Staten el. Contract dermed; hvs. publicum habere, Plaut. Truc. 1, 2, 11; publico frui, Cic. Prov. cons. 5; cf. Ps. Cic. p. Dom. 28; - ogs. om andre Contrakter med det Offenlige; dum in eo publico essent, (saalænge denne deres Contrakt med Staten var gieldende), Liv. 23, 49; — 4) Publicum el. Staten, Byen el. Communen; - consulere in publicum, (sørge for Statens Tarv), Plin. Ep.; in publico animadvertebatur, Liv. 39, 18, (Straffen blev udført offenligen); - in publicum emere, (paa offenlig Bekostning), id. ibd. 44; leges in aes incisas publico proponere, (for Publicum, offenligen), id. 3, 57; — 5) Publicum, d. e. offenligt Sted, Gade el. Torv; - in publicum prodire, Cic., egredi, Tac., (offenligen at gaae ud); in publico esse el. versari, id., (vise sig offenligen); blandiorem in publico, quam in privato, (offenligen ··· hiemme), Liv. 34, 2; lex in publicum proponitur, (opslaaes offenligen), Cic.; epistolam in publico proponere, (offenligen at bekiendtgiøre), id.; - publico carere, Cic., abstinere, Tac., Suet., (holde sig hiemme); — II) „overf.": A) almindelig, hørende til Alle, hvori Alle tage Deel; - ~ cura (juvenum), Hor. Od. 2, 8, 8, (almindelig Gienstand derfor); ligel. ~ favor, (Alles Gunst), Ovid. Pont. 4, 14, 56; lux ··· publica mundi, (hele Verdens Lys, Solen), id. Met. 2, 35; - men ~ vina, ogs. ~ genera vinorum, Plin. 14, 4, 7, (som vore allevegne); - ~ verba, (almindelige el. gangbare Ord), Ovid. A. A. 1, 144; dialecticorum verba nulla publica sunt, Cic. Acad. 1, 7; men Quintil. 1, 6, 6: utendum plane sermone, ut numo, cui publica forma est; - ~ dies, (som Alle have fælles, neml. fra Morgen til Aften), Senec. Ep. 122; tralaticia et quasi publica officia, (den Høflighed, som dannede Mennesker almindeligen iagttage imod hverandre), Plin. Ep. 9, 37; — B) „overf.": almindelig el. gemen, slet el. ringe el. forslidt; oftest m. Negation om en Digtning; - saal. Ovid. Pont. 4, 13, 5: Non quia mirifica est (structura mei carminis), sed quod nec publica certe; men Petron. Sat. 3: sermo non publici saporis; ogs. om Talentet, Juvenal. 7, 53: vatem ··· cui non sit publica vena.

Publĭlĭus, a: romersk Slægts- og Personsnavn; - saal. Publilia, ae: anden Gemalinde af Taleren Cicero; vid. Cic. Att. 12, 32; — B) bs. Publilius, 3: publilisk, tribus, Liv. 7, 15. — Publĭpor, ŏris, m., i. e. Publii puer (el. servus); pl. Publipores, Quintil. 1, 4, 26; cf. Marcipor. — Publĭus, i, m.; I) romersk Fornavn, skrives sædv. afkortet P.; saal. P. Cornelius Scipio; - II) ogs. som Mandsnavn; saal. Publius Syrus (fra Syrien), berømt Mimedigter el. Mimograph, udmærket ved Tankesprog el. Sentenser, vid. Gell. 17, 14; — B) bs. Publĭānus, 3, sententiae, Senec. Controv. 3, 18.

pŭdĕfactus, 3, [pudeo, facio]: som skammer sig; - pudefactus oris deformitate, (derover), Gell. 15, 17. — pŭdendus, 3, partic. o. adj. af pudeo. — pŭdens, tis, partic. o. adj. af pudeo; bs. — pŭdenter, adv.: med el. af Undseelse el. Skamrødme; beskedent el. sædeligen; - ~ vivere, Cic., sumere, Hor.; - compar., vel pudentius, vel invitius etc., Cic. d. Or. 2, 89; cf. Gell. 12, 11; superl., ~ petere, id. Att. 16, 15.

pŭdĕo, ŭi, (ogs. puditum est), ēre: at skamme sig; - som verb. fin. alene sieldn.; - Ita nunc pudeo, etc., Plaut. Casin. 5, 2, 3; siquidem te quicquam, quod facis, pudet, id. Mil. gl. 3, 1, 30; cf. Ter. Ad. 1, 2, 4; men Plaut. Casin. 5, 2, 4: pudet, quod prius non puditum umquam est; - ogs. in pl.; Non te haec pudent? Ter. Ad. 4, 7, 36; semper metuet, quem Saeva pudebunt, Lucan. 8, 495 — B) oftest imperson., pudet, puduit el. puditum est, 2; ordenl. c. acc. pers. o. gen rei, dog at der s. gen. ofte findes en Subjectssætn., el. inf., osv.; - sunt homines, quos infamiae suae neque pudeat, neque taedeat, Cic. Verr. act. 1, 12; cujus eos non pudere demiror, Cic. Phil. 10, 10; men Plaut. Epid. 2, 1, ab in.: Plerique homines, quos, quum nihil refert, pudet; ubi pudendum est, Ibi eos deserit pudor, quum usus est, ut pudeat; ligel. quem vero non pudet, hunc etc., vid. Cic. d. Orat. 1, 26; - ceteros pudeat, si qui etc., id. Arch. 6; cf. Hor. Od. 1, 35, 33, o. id. Epod. 11, 7; men Plin. 36, 24: tum puderet vivos, tamquam puiturum esset exstinctos; - puderet me dicere non intelligere, si etc., Cic. N. D. 1, 39; cf. Ter. Heaut. 5, 4, 20, ogs. Hor. Ep. 1, 14, 36, o. id. ibd. 1, 19, 42; - men m. sup., pudet dictu, Tac. Agr. 32; - endel. in gerundio; non enim pudendo, sed etc., Cic. d. Or. 1, 26; — II) hertil mærkes endnu; A) partic. pŭdens, tis, som adj.: skamfuld, undselig, beskeden; - esset ex inerti atque improbo parente navus et pudens et probus filius, Cic. Verr. 3, 69; cf. Hor. A. P. 88; men nihil apparet in eo ··· pudens, nihil pudicum, Cic. Phil. 3, 11; ~ animus, Ter.; ~ et liberalis risus, auct. ad Her.;

- compar., te pudentiorem fuisse etc., Cic. Pis. 17; superl., ~ vir, id. Flacc. 20; ~ femina, id. Verr. 1, 37; — B) partic. pŭdendus, 3, som adj.: hvorover man maa skamme sig, skammelig, skændig, hæslig; - nec mea, si etc., Esse potest domui vita pudenda tuae, Ovid. Pont. 2, 2, 107; ~ vulnera, Virg. Aen. 11, 55; pudendis parentibus atque avis, (opp. stirpis antiquae), Suet. Vitell. 2; negotiationes pudendae vel privato, id. Vesp. 16; men pudendum dictu, si etc., Quintil. 6, 4, 7; hoc animal (sc. blatta) inter pudenda est, Plin. 29, 39; men som Udraab: proh cuncta pudendi (I Skamløse)! Sil. 11, 90; men ~ membra, (Kiønsdelene), Seren. Samm.; — 2) bſ. eftercl. subst., pudenda, orum, n.; a) Kiønsdelene, Auson., Augustin.; — b) Bagen el. Sædet, Minuc. Fel. Octav. 28.

pŭdescit, ĕre, v. n. impers., eftercl. inch. af pudet, pudeo: at skamme sig, Prudent.; - ogſ. c. gen.: quos prius taedescit impudicitiae suae, quam pudescit, Minuc. Fel. Octav. 28. — pudet, etc., ſ. und. pudeo. — *pŭdībĭlis, e: skammelig, hæslig; - ~ membra, (Kiønsdelene), Lamprid.; o. — pŭdĭbundus, 3; I) ligesom pudens, in activ Bem.: skamfuld, undſelig; - pudibunda matrona, Hor. A. P. 233; ~ vir, Justin.; ~ ora, (Skamrødme), Ovid.; - ~ pavo ac maerens (cauda amissa), Plin. 10, 22; men Stat. Theb. 5, 295, „poet.": Exoritur pudibunda dies, (ligesom rødmende af Skam); — II) ligesom pudendus, m. passiv Bem.: skammelig, hæslig, smudsig; - ~ exitia, Val. Fl.; maternum illi (Hieroni) genus sordidum, atque adeo pudibundum fuit, Justin. 23, 4; — [pudeo].

pŭdīce, adv. af pudicus: undſeligen, ærbart, tugtigen, beskedent; - Bene et pudice ejus doctum atque eductum sinam ··· ingenium immutarier? Ter. Andr. 1, 5, 39; Ut pudice verba fecit! Plaut. Poen. 5, 4, 51; - compar., id. Merc. 4, 3, 15, o. Plin. Ep. 4, 13.

pŭdīcĭtia, ae, f., [pudicus]: Følelse af Skam el. af Undſeelse; bſ. Sædelighed, Ærbarhed, Tugtighed; - Sed pudicitiam et pudorem et sedatum cupidinem etc., Plaut. Amph. 2, 2, 210; cf. Cic. Cluent. 5, o. Sall. Catil. 13, oftere; men Lis est cum forma magna pudicitiae, Ovid. Her. 16, 288; - navnl. ogſ. ægteskabelig Troskab; spectatae pudicitiae matrona, Liv. 10, 23; - tillægges ogſ. Duen, Plin. 10, 52; — not.: som Gudinde havde Pudicitia patricia et Capel in foro boario; vid. Liv. 10, 23; sildigere havde ogſ. Pudicitia plebeja et Capel in vico longo; vid. id. ibd.

pŭdīcus, 3, [pudeo]; I) „alm.": som skammer sig, skamfuld, undſelig; - siquidem Sis pudicus, hinc facessas, (hvis der er nogen Skam i dig), Plaut. Rud. 4, 4, 17; men ~ oratio, Petron., (ukunstlet, uden Ophævelser); — II) „bef."; A) ærbar, beskeden, anstændig, homo, Plaut., ingenium, Ter.; nihil apparet in eo ··· pudicum, Cic. Phil. 3, 11; cf. Hor. Sat. 1, 6, 82; — B) med Hensyn paa Kiønsdriften: ærbar, tugtig, kydsk; - erubescunt pudici etiam loqui de pudicitia, Cic. Leg. 1, 19; Tam a me pudica est, quasi soror mea sit, Plaut. Curc. 1, 1, 51; ~ conjux, Hor., mulier, id.; men ~ nupta, Ovid. Fast. 2, 794, (i. e. Lucretia); ~ matres, id.; men absol., Sit tibi mens melior, saltemve imitere pudicas, id. Am. 3, 14, 13; - fraude pudica etc., (om Penelope), id. Pont. 3, 1, 107; ~ mores, id.; - compar., ~ matrona, id. Ib. 351; superl., ~ matrona, Plin.; — not.: pudicabus, f. pudicis, Cn. Gell. ap. Charis.

pŭdor, ōris, m., [pudeo]; I) „egenl.": Skam (el. at skamme sig), Skamfølelse, Undſeelse, Ærbarhed, Sædelighed, Tugtighed; (som det videre Begreb f. d. engere pudicitia); opp. petulantia, Cic. Catil. 2, 11, aviditas, Phaedr. 2, 1; moderator cupiditatis pudor, id. Fin. 2, 34; cf. id. Orat. 3; - res ··· non sine pudore dicenda, Plin. 19, 43; paupertatis pudor, Hor. Ep. 1, 18, 24; men pudor est, c. inf., (jeg skammer mig derved), Ovid. Met. 14, 18; ligel. sit pudor, (man bør skamme sig derved), Martial. 8, 3 o. 64; - omnium, qui tecum sunt, pudor, (deres Æresfølelse el. Samvittighedsfuldhed), Cic. Qu. Fr. 1, 1, 6; Romani pudoris more etc., Quintil. 8, 3, 39; cf. Cic. d. Rep. 3, 18; — II) „overſ."; A) hvad der medfører el. paafører Skam, en Skændsel, otl.; - vid. Ovid. Her. 11, 79; amicitiam, quae impetrata gloriae sibi, non pudori sit, etc., Liv. 34, 58; - ofte ogſ. i Udraab: pro pudor, (o Skændsel)! Petron., Flor., Martial.; ligel. o pudor! Val. Fl.; — B) „poet." ogſ.: Hudens passende Rødhed el. Rødme; - miscet justa pudorem Temperies, Claudian.; bſ. — pŭdōrātus, 3: med Skamrødme; bſ. kydsk, tugtig, Vulgat. — pŭdōrĭcŏlor, ōris, adj., [pudor, color, m.]: med Skamrødme, rødlig el. rød; - rubentem Auroram pudoricolorem appellavit (Laevius), vid. Gell. 19, 7.

pŭella, ae, fem. af puellus; I) „egenl."; A) „alm.": Pige el. Pigebarn; - Si puellam parerem, nolle tolli, Ter. Heaut. 4, 1, 14; cf. id. Eun. 1, 2, 29; men ~ infans, Hor.; pueri atque puellae, id.; cf. id. Carm. Saec. 36, o. Cic. Att. 1, 5; — B) „bef."; 1) en Datter; saal. Hor. Od. 3, 11, 23: puellae Danai, (i. e. Danai filiae, Danaides); — 2) „erotisk": Pige, Kæreste, Elskerinde; - vid. Hor. Od. 3, 26, in., ogſ. id. ibd. 1, 9, 22, Ovid. Am. 2, 2, 3 o. 34; ligel. Propert. 3, 13, 21: tuam servire puellam; - „poet." ogſ. om en Hunhvalp, Martial. 1, 110; — II) „overſ.": ungt Fruentimmer, navnl. en ung Kone; - vid. Hor. Od. 3, 22, 2; ogſ. Ovid. Fast. 2, 557; - saal. ogſ. puella, om Penelope (skiøndt Kone og Moder), Ovid. Her. 1, 115; om Lucretia, id. Fast. 2, 810; fremdeles ~ Cressa, id. Her. 4, 2, (i. e. Phaedra); ~ Phasias, id. Pont. 3, 880, (i. e. Medea); men ~ Lesbis, id. Her. 15, 100, Aeolia, Hor. Od. 4, 9, 12, (i. e. Sappho); ~ Lyda, Ovid. Fast. 2, 356, (i. e. Omphale); cf. Tac. Ann. 16, 30, o. Gell. 12, 1.

pŭellāris, e, [puella]: hørende til el. benævnt efter en ung Pige el. efter et ungt Fruentimmer, barnlig el. ungdommelig; - puellares animos etc., vid. Ovid. Fast. 4, 433; cf. ibd. 5, 611, o. id. Her. 10, 20; ~ aetas, Quintil. 6, prooem. 5, suavitas, Plin. Ep. 5, 16; men ~ augurium, (som unge Koner anstille), Plin. 10, 76; bſ. — pŭellārĭter, adv.: paa en ung Piges el. Kones Viis, nescire aliquid, Plin. Ep. 8, 10. *pŭellārius, i, m.: der efterjager unge Piger, Petron. Sat. 43; — pŭellasco, ĕre, v. n. inch.: at blive forkielet som en Pige, Varr. ap. Non.; — pŭellātōrius, 3: hørende til el. benævnt efter unge Piger; - ~ (tibiae), Hornepiber, Solin. 6; o. — pŭellītor, ari, v. dep. n.: at drive kaade Streger; - ~ cum vetula, tanquam cum puella, Laber. ap. Non.; — [puella]. — pŭellŭla, ae, f., dem. af puella: liden el. ung Pige, Ter. Phorm. 1, 2, 31, Catull. 61, 57. — pŭellus, i, m., [ctr. f. puerulus, dem. af puer]: liden Dreng, et Drengebarn; (forcl. Ord); vid. Lucr. 4, 1245, Enn. o. Varr. ap. Non., Plaut. ap. Fest. p. 249, (Müll.).

pŭer, ĕri, m., [af d. laconiske πόϊρ f. παῖς, hvf. ogſ. -por f. puer]; I) „egenl."; A) „oprdl.": Barn, hvf. forcl. ogſ. som fem.: Proserpina puer Cereris, Naev. ap. Priscian.; ligel. mea puer, poëta ap. Charis.; - bſ. in pl. pueri: Børn (af begge Kiøn); - in pueris elucet spes plurimorum, Quintil. 1, 1, 2; cf. Cic. Att. 16, 11; pueri infantes, id. R. Am. 53; pueri tarde dentientes, Plin. 30, 8; cf. Hor. Ep. 1, 7, 7; ligel. Caes. B. G. 2, 13: pueri mulieresque etc.; - in pueris, ut in speculis, natura cernitur, Cic. Fin. 5, 22; veluti pueri trepidant atque omnia caecis In tenebris metuunt, sic nos etc., Lucr. 2, 54; — B) „alm.": Dreng el. Drengebarn; ogſ. ungt Menneske el. Yngling, (ordenl. til d. 17de Aar, men ofte ogſ. længere); - puero dare mammam, Plaut., parare nutricem, Ter.; - semper esse puerum, vid. Cic. Orat. 34; cf. Hor. A. P. 174; - a puero, in pl. a pueris, (fra Barnsben, fra Drengeaarene,

som Dreng el. Barn); - quem a puero audivi, Cic. Acad. 2, 36; nos jam a pueris nasci senes, Ter. Heaut. 2, 1, 2; cf. Cic. Tusc. 1, 24; - ex pueris excedere, (blive voxen el. mandbar), Cic. Arch. 2; - undert. ogs.: Yngling el. ungt Menneske; vid. Cic. Fam. 12, 25, o. id. Phil. 4, 1, (om d. 19aarige Octavius); cf. Sil. 13, 704; men Virg. Ecl. 2, 17: O formose puer, nimium ne crede colori! — II) „overf."; A) „poet.": en lille Søn el. Sønlille, en Søn; - Eumque filium suum esse, qui etc., ··· Alterum tuum dixit esse puerum, Plaut. Amph. 5, 1, 71; cf. Virg. Aen. 2, 598; men pueri Ledae, (i. e. Castor et Pollux), Hor. Od. 1, 12, 25; cf. Virg. Aen. 4, 94, til Venus: Tuque puerque tuus, (i. e. Cupido); ∾ Latonae, Hor., Semeles, id.; ogs. som Tiltale af en Ældre til en Yngre, vid. Hor. Sat. 2, 1, 60; (cf. ibd. v. 12); — B) „alm.": Dreng el. Betjent til Opvartning; ds. sædv. Tiener el. Opvarter el. Slave; - unus puer ··· ex tanta familia, Cic. R. Am. 28; cf. Nep. Hann. 12, o. Hor. Sat. 1, 9, 10; ligel. quum omnes servos pueros appellamus, Digest.; - men pueri regii, Liv. 45, 6, de kongelige Pager, (Børn el. Ynglinger af de første Familier); cf. Curt. 5, 2; — not. a: af nomin. puerus er archaistisk voc. puere, Plaut.; - puerei plures (f. pueri plures), Lucil. ap. Quintil. 1, 7, 15; — not. b: eftercl. ogs. som adj.; in pueram faciem (reflorescere), Paul. Nol. — pŭĕra, ae, fem. af puer: ung Pige; (men sædv. forcl.); - properate vivere, puerae! Varr. ap. Non.; cf. Suet. Calig. 8. — pŭĕrasco, ĕre, v. n. inch., [puer]; I) „egenl.": at komme ind i Drengeaarene; - unus jam puerascens etc., Suet. Calig. 7; — II) „overf." o. eftercl.: at forynges, Auson.

pŭercŭlus, i, m., dem. af puer: liden Dreng, Arnob. — pŭĕrĭgĕnus, 3, [puer, gigno]: som avler Drenge, Fulgent., inc. — †pŭĕrīlis, e, [puer]; I) „egenl.": barnlig, ungdommelig, hørende til en Dreng el. Yngling; - ∾ aetas, (Barnealderen), Cic.; ∾ vox, id. Sest. 4; ∾ anni, Plin.; ∾ tempus, Ovid.; men ∾ agmen, (i. e. puerorum agm.), Virg. Aen. 5, 548; ∾ specie ··· senili prudentia (Tages), Cic. Div. 2, 23; ∾ regnum, Liv. 1, 3, (imedens Kongen endnu var Barn el. Yngling); ∾ doctrina, Cic., institutio, Quintil., (den barnlige Underviisning); - ogs. med Hensyn paa Kiønnet: ∾ facies, (opp. virginea), Ovid. Met. 8, 323; — b) ogs. sensu obsceno, ∾ officium, Plaut., supplicium, Martial., ogs. absol. puerile, id.: Pæderasti; — II) „overf.": barnagtig, daarlig, enfoldig; - acta illa res est animo virili, consilio puerili, Cic. Att. 14, 21; vostra puerili sententia etc., Ter. Phorm. 5, 8, 56; pueril'est, (Børnerier, Barnagtighed), id. Andr. 2, 6, 18; - compar., Si puerilius his ratio esse evincit amare, Hor. Sat. 2, 3, 250; ds. — pŭĕrīlĭtas, atis, f.; I) „egenl.": Barnealderen, Børneaarene, (for= o. eftercl.), Varr. ap. Non., Val. Max. 5, 4, 2; — II) „overf.": Barnagtighed, barnagtig Daarlighed, (opp. pueritia), Senec. Ep. 4; o. — pŭĕrīlĭter, adv.; I) „egenl.": barnligen, ludere, Phaedr., blandiri, Liv. 21, 1; — II) barnagtigen, daarligen, enfoldigen; - quum dicunt etc., faciunt pueriliter, Cic. Acad. 2, 11; cf. id. Fin. 1, 6; elusit, ut vana pueriliter cupientem, Tac. Hist. 4, 86.

pŭĕrĭtĭa, ae, (syncop. puertia, Hor. Od. 1, 36, 8), f., [puer]; I) „egenl.": Barndommen el. Børneaarene (indtil d. 17de Aar, el. længere, s. und. puer); - pueritiae adolescentia obrepit, (afløser den umærkeligen), Cic. d. Senect. 2; cf. Quintil. 11, 3, 28; ligel. Tac. Hist. 1, 13: pueritiam incuriose, adolescentiam petulanter egerat; - a pueritia inflammatus (ad gloriam), id. Fam. 1, 7; in pueritia (som Barn) artibus et disciplinis institui, id.; cf. id. Manil. 10; men Sall. Jug. 63: omnem pueritiam Arpini altus etc.; men Tac. Hist. 4, 14: est pleraque (Batavis) procera pueritia; — II) „fig."; A) Uskyld, Varr. ap. Non., inc.; — B) Begyndelse el. Ophav; in pl., Fronto. — pŭĕrĭtĭes, ēi, f.: sildv. Biform af frgd., Auson.

pŭerpĕra, ae, f., [puer, pario]: Barselkone, Ter. Ad. 5, 7, 23; - ogs. som har Fødselsveer; - Tu Lucina dolentibus Juno dicta puerperis, Catull. 34, 13; cf. Plaut. Amph. 5, 1, 40; - ogs. adj.: ∾ verba, (som man tilraaber den Fødende under Veerne), Ovid. Met. 10, 511; ligel. Senec. Benef. 1, 35: puerpera uxor.

pŭerpĕrĭum, i, n., [puerpera]; I) „egenl.": Fødsel el. Nedkomst el. Forløsning; - ut gravida quasi puerperio cubem, Plaut. Truc. 2, 5, 22; locus puerperio colonia Antium fuit, Tac. Ann. 15, 23; - ds. lignelsesviis: alma tellus ··· velut aeterno quodam puerperio laeta, etc., Colum. 3, 21; — II) „overf.": det Fødte, Livsfrugten el. Fosteret; - editis geminis raram esse aut puerperae aut puerperio ··· vitam, Plin. 7, 3; cf. id. 7, 9, o. Gell. 10, 2; - men Tac. Ann. 12, 6: feminam ··· puerperiis ··· insignem. — puertia, ae, f. und. pueritia. — pŭĕrŭlus, i, m., dem. af puer: liden Dreng, ung Slave; - servi ··· exsules ··· puerult, Cic. Top. 4; cf. id. R. Am. 41. — pŭĕrus, i, m., s. und. puer.

pūga, ae, f. und. pyga. — pŭgil, ĭlis, m., [besl. m. pugnus, πύξ, etc.]: Nævefægter el. Cestusfægter; - pugiles, cestibus contusi, ne ingemiscunt quidem, Cic. Tusc. 2, 17; cf. ibd. 23, ogs. Hor. Od. 4, 2, 18, o. ibd. 4, 3, 4; - om Castor som Nævefægter, vid. Ovid. Fast. 5, 700; - navnl. fægtede pugiles i de romerske Kamplege paa Circus; vid. Hor. Ep. 2, 1, 186, o. Suet. Aug. 45; — II) „overf.", os pugilis: Skamløshed, Uforskammenhed, Asin. Gall. (poëta) ap. Suet. Gramm. 22.

*pŭgĭlātĭo, onis, f.: Nævekamp el. Cestuskamp; — ludi publici ··· sint corporum certationes cursu et pugilatione et luctatione etc., Cic. Leg. 2, 15; o. — pŭgĭlātor, oris, m., (eftercl. f. pugil): en Nævefægter, Arnob.; — [pugilor]. — pŭgĭlātōrĭus, 3, s. und. pugillatorius. — pŭgĭlātus, us, m., [pugilor], ligesom pugilatio: Nævekamp el. Cestuskamp; - exercere se pugilatu etc., vid. Plaut. Bacch. 3, 3, 21; certare in pugilatu, Plin. — pŭgĭlĭce, adv., [pugil]: som en Nævefægter; ds. comisk: ∾ valere, (være frisk og stærk som en saadan), Plaut. Epid. 1, 1, 18.

pŭgillar, āris, n., s. und. flgd. — *pŭgillāris e: hørende til Næven el. Haanden; - ∾ cerae, (Voxtavler til at skrive paa), Prudent.; - oftere subst., pŭgillāres, ium, m., (sc. libelli el. codicilli), ogs. in pl., pugillaria, (sc. scripta): Skrivertavler; - disse pugillares ere efter Materien: citrei, eburnei, membranei, Martial., ex tubere aceris, Plin.; men efter Bladenes el. Tavlernes Antal: duplices, triplices, etc., vid. Martial. 14, 3, flgd.; - de brugtes navnligen til foreløbige Antegnelser el. korte Erindringer; hvf. Plin. Ep. 6, 5: respondere alicui ex pugillaribus, (opp. ex libello: efter en fuldstændig skreven Tale); cf. Suet. Aug. 39, o. id. Ner. 52; - pugillarium usum fuisse etiam ante Trojana tempora, vid. Plin. 13, 21; ds. ogs. til Skolebrug, vid. Senec. Ep. 108; - af sing. pugillar, Auson., er pl. pugillaria, Catull. 42; cf. Gell. 17, 9; — pŭgillātor, oris, m.: Brevbud el. Postbud, Sidon.; o. — pŭgillātōrĭus, 3: hørende til Næven, follis, Plaut. Rud. 3, 4, 16; — [pugillus]. — pŭgillo, o. pŭgillor, s. und. pugilor. — pŭgĭlus, i, m., dem. af pugnus: en Nævefuld el. Haandfuld; - lentis, Cato, farris, Plin. — pŭgĭlor, atus sum, 1, v. dep. n., [pugil]: er Nævefægter el. Cestusfægter, Appul., Trebell. Gall. 8; - „overf." ogs. om Hesten: at slaae ud, Appul.

pŭgĭo, ōnis, m., [pungo]: etslags kort Kaarde, en Dolk (til at stikke med, ligesom sica til at skære med); - undique se strictis pugionibus peti, etc., Suet. Caes. 82; cf. Cic. Phil. 2, 12; pugione percussus, Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 12; pugione fodere, Tac.; - pugio bares ogs. af Keiserne som Tegn paa deres Magt over Borgernes Liv og Død; vid. Suet. Galb. 11, o. id. Vitell. 15; - ligel. bares pugio under Keiserne af de høiere Officerer; vid. Tac. Hist. 1, 43, o. Martial. 14, 33; - men „alleg" om et lidet slaaende Beviis:

o plumbeum pugionem! Cic. Fin. 4, 18; — bſ. demin. pūgĭuncŭlus, i, m.: liden Dolk, Cic. Orat. 67; – men „alleg.": illo Hispaniensi pugiunculo, (ved den til Hispanien sendte Cn. Piso), Cic. in C. Antonium, frgm. ap. Ascon.

pugna, ae, f., [pugnus]; I) „egentl.": Kamp el. Strid imellem Mand og Mand, imellem tvende Hære, osv.; – saal. om en Tvekamp, Liv. 7, 10, om et Slagsmaal, Cic. Verr. 5, 11, men ogſ. ſ. proelium: Slag el. Feltslag, Caes. B. G. 3, 23, oftere; men id. ibd. 4: diuturnitate pugnae defessi proelio excedebant; – magna pugna victi sumus, Liv. 22, 7; cf. id. 9, 37: pugnare pugnam claram; ſ. ogſ. Cic. Mur. 16; – ∾ equestris: Rytterfægtning, Cic., pedestris, Virg.; men ∾ navalis: Søslag, Cic. Arch. 9, o. Nep. Arist. 2; ∾ gladiatorum, Suet. Aug. 45; – ∾ singularis, (Tvekamp), Macrob.; cf. Liv. 1, 25: segregat pugnam eorum (ſ. eos pugnantes); men in pl.: adde incertos exitus pugnarum etc., Cic. Mil. 21; cf. id. ibd. 18; „poet." ogſ. omſkrivende: certamen pugnae, Ovid.; ligeſ. pugna certaminis, Lucr.; – pugnam facere, Nep., committere, Cic., (levere et Slag); ligeſ. pugnam conserere, ciere, Tac., inire, Quintil., facessere, Justin.; — II) „overſ."; A) ſ. acies el. Slagordenen; – pugnam mediam tueri (i. e. mediam aciem: commandere i Centrum), Liv. 22, 45; cf. ibd. 5: ordinata ... pugna; — B) „alm.": Kamp, Strid, Trætte, navnl. Ordstrid el. Dispnt; – quanta pugna doctissimorum hominum etc., (imellem dem), Cic. Div. 2, 51; men pugnam certaminum forensium inire, Quintil.; men Cic. Att. 1, 16, om den heftige Taler: pugnas et strages edere, („alleg."); – ogſ. Strid el. Forvirring; rerum naturae pugna secum, Plin. 2, 38; — b) hos Comikerne (o. „alleg."): listig Streg; – Priusquam istam pugnam pugnabo, etc., vid. Plaut. Pseud. 1, 5, 110; cf. Ter. Eun. 5, 2, 60: Dabit hic pugnam aliquam denuo; ligeſ. dein pugnam conserui seni, Plaut. Bacch. 4, 9, 43.

*pugnācĭtas, atis, f.: Stridbarhed, Kamplyſt, (perdicum), vid. Plin. 10, 51; – men „overſ.": ∾ argumentorum, Quintil. 4, 3, 2; o. — pugnācĭter, adv.: stridbart el. stridslystent; men ſædv. „overſ.": paastaaeligen, haardnakket; – ∾ certare cum aliis, Cic. Acad. 2, 20; cf. ibd. 3: sententiam ... pugnacissime defendere; – alia lenius, alia pugnacius esse dicenda, Quintil. 9, 4, 130; – men Senec. Qu. N. 1, 2: sidera collectum aëra luce levi non pugnaciter feriunt; — [pugnax].

*pugnācŭlum, i, n.: Skanse til at kæmpe fra; – deturbabo jam ego illum de pugnaculis („alleg."), Plaut. Mil. gl. 2, 3, 63; cf. Ammian 21, 12; o. — pugnātor, oris, m.: Stridsmand, Kæmper; – ∾ fortissimus quisque etc., Liv. 24, 15; ogſ. om Søſoldater, Suet. Caes. 39; – men „overſ.": gallus (gallinaceus) pugnator: Kamphane, Plin. 30, 49; — [pugno]. — pugnātōrĭus, 3, [pugnator]: til at fægte med; – ∾ armis batuere, (opp. rudibus), Suet. Calig. 52; men ille pugnatorius mucro, vid. Senec. Contr. 2, praef. — pugnātrix, icis, fem. af pugnator: Fægterſke, subdola, Prudent.; ogſ. adj. ligeſom flgd.: stridbar; – ∾ natio, Ammian. 23, 6.

pugnax, ācis, adj., [pugno]; I) „egentl.": kamplysten, stridbar, krigerſk; – ∾ centuriones et lacertosi, Cic. Phil. 8, 9; validam et pugnacem nationem etc., Tac. Agric. 17; – ogſ. „poet.": pugnax Minerva, Ovid.; ligeſ. c. infin.: pugnax instare veruto, Sil.; men Ovid. Trist. 5, 7, 48: Victaque pugnaci jura sub ense jacent, – compar. ſ. nedenſ.; superl., pugnacissimus quisque etc., Tac. Hist. 4, 60; – ogſ. om Dyrene; ∾ aries, Colum.; gallos gallinaceos pugnacissimos duo etc., Petron.; — II) „fig."; A) stridbar, heftig, navnl. om Foredraget; – exordium dicendi vehemens et pugnax etc., Cic. d. Or. 2, 78; cf. Plin. Ep. 2, 19: oratio pugnax et contentiosa; oratio pugnacior, (opp. pacatior), Cic. Brut. 31; — B) haardnakket, paastaaelig; – nimis pugnax contra senatorem populi R. esse noluit, Cic. Pis. 28; non est pugnax in vitiis, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 13; — C) om Ting og Begreber; – quid ferri duritia pugnacius? sed etc., Plin. 36, 25; men pugnacia musta, (som ikke vil ſætte ſig), id.; „poet." ogſ. c. dat.; ignis aquae pugnax etc., Ovid. Met. 1, 432.

*pugnĕus, 3: hørende til Næven, med el. af Næven; bſ. comiſk: tibi messis in ore fiet mergis pugneis, (af Næveslag), vid. Plaut. Rud. 3, 4, 58; o. — pugnĭtus, adv.: med knyttet Næve, med Næveslag; ∾ pessundari, Caecil. ap. Non.; — [pugnus].

pugno, avi, atum, 1, v. n. (o. a.), [igjennem Stammen pug beſl. m. pugna o. pugnus]; I) „egentl.": strider, kæmper, fægter, holder el. leverer Slag el. Træfning; – ∾ in hostem, Liv., Sall., (med el. imod Fienden), ogſ. cum hoste, Cic., adversus aliquem, Nep.; ∾ ex equo, Cic., Liv., (fra Heſten, d. e. til Heſt); ∾ de genu, (paa Knæerne), Senec.; ∾ eminus glande vel lapidibus, Sall.; men absol., conspici se pugnantem, etc., Liv. 31, 24; cf. Caes. B. G. 3, 25; men ibd. 7, 84, impers.: pugnatur omnibus locis, (paa alle Punkter); ut in mari quoque pugnetur, velut e muris, Plin. 32, 1; – ∾ pro commodis patriae, Cic., de possessione, Gell., de loco, (ſlaaes om Pladſen), Ter. Hec prol. 2, v. 33; – ogſ. om Dyrene; caprae inter se cornibus pugnant (ſtanges), Varro; – ogſ. m. homogen acc.; Vicimus, o socii, et magnam pugnavimu' pugnam, Lucil. ap. Donat. ad Ter. Eun. 5, 2, 60; cf. Hor. Od. 4, 9, 19; bſ. pass.: proelium male pugnatum a suis, Sall. Jug. 54; cf. ibd. 102, o. Cic. Mur. 16; pugnataque in ordine bella, Virg. Aen. 8, 629; cf. Hor. Ep. 1, 16, 25; – „poet." ogſ. c. dat., ſ. nedenſ.; — II) „overſ."; A) „alm.": strider, modſtaaer, modſiger, odl.; – pugnant Stoici cum Peripateticis, Cic. Fin. 2, 21; de diis immortalibus non magno opere pugnare, (ikke være ſynderligen paaſtaaelig desangaaende), id. N. D. 3, 1; – noli pugnare duobus, Catull. 62, 74; cf. Virg. Aen. 4, 38, o. Propert. 1, 10, 21; – ut ... tecum ipse pugnares, (var i Modſigelſe med dig ſelv), Cic. Phil. 2, 8; cf. id. Tusc. 1, 7: pugnantia loqui; – „poet." ogſ. om Tingsſubjecter; Frigida pugnabant calidis, humentia siccis, (vare i Strid dermed), Ovid. Met. 1, 19; men Lucan. 10, 3: Pugnavit fortuna ducis (Caesaris) fatumque nocentis Aegypti, regnum Lagi Romana sub arma Iret an etc.; — B) „beſ." at kæmpe el. stride derfor, at anstrænge ſig el. ſtræbe, odl.; – illud pugna et enitere, ne etc., Cic. Fam. 3, 10, (gjør dig al Umage derfor); cf. Ovid. Her. 3, 25; men Cic. R. Am. 3: hoc solum hoc tempore pugnatur, ut etc.; – „poet." ogſ. c. inf.; vid. Ovid. Met. 1, 685, o. id. ibd. 7, 772; – endel. ogſ. m. Tingsſubject, vid. Lucr. 2, 204: quamquam Pondera ... deorsum deducere pugnent (flammas).

pugnus, i, m., [igjennem Stammen pug beſl. m. pungo o. pugnus]; I) „egentl.": Næven el. den knyttede Næve; pugnus a punctione, id est percussu, Paul. ex Fest. p. 219, (Müll.); – quum ... pugnum fecerat, (havde knyttet Næven), Cic. Acad. 2, 47; pugnis ... conscissus, id. Verr. 3, 23; pugno ictus, Liv. 3, 13; pugnis caedere, Plaut., Hor.; pugnis contundere el. obtundere, ogſ. pectere, onerare, (overvælde med Næveslag), Plaut.; pugnum alicui ducere, (give Næveslag), Digest.; — B) „poet." ogſ. ſ. pugilatus: Nævekamp el. Nævefægtning; – superare pugnis, Hor. Od. 12, 2, 26; pugno victus, id. ibd. 3, 12, 7; — II) „overſ." ſom Maal: en Haandfuld, en Næve, Cato; rosae siccae pugnos duos, Marc. Emp.

pulchellus, (pulcellus), 3, dem. af pulcher: ret ſmuk; – ∾ Bacchae, (ſom Billedſtøtter), Cic. Fam. 7, 23; — b) med Lune el. ironiſk: audiamus pulchellum puerum, Crass. ap. Cic. d. Or. 2, 65; men Cic. Att. 1, 16, oftere, er pulchellus ſpottende om Clodius ſ. Pulcher, ſom Tilnavn i Claudiernes Slægt.

1. pulcher, chra, chrum, el. pulcer, cra crum; I) „egentl."; ſmuk el. ſkøn af Skabning el. af Udſeende; A) om Perſoner; – o puerum pulchrum! Cic. Off. 1,

40; pulcher et decens, Suet. Dom. 18; - compar., quo pulchrior alter Non fuit Aeneadum, Virg. Aen. 9, 179; superl., forma pulcherrima Dido, ibd. 1,496; men pulcherrime rerum, Ovid. Met. 8, 49, oftere, o. A.; - ogs. om Guderne; pulcher Apollo, Virg.; cf. id. Aen. 6,142; hvf. Enn. Ann.1,31: Venus ··· pulcra (pulchra) dearum; — B) om Ting og Begreber; - ∾ facies, Ter.; cf. Suet. Ner. 51; ∾ color, Lucr.; ∾ horti, Ovid.; ex aere opera pulcherrima, Plin.; (vite) quid potest esse ··· aspectu pulchrius? Cic. d. Senect. 15; panis longe pulcherrimus, Hor. Sat. 1, 5, 89; — II) „fig.": smuk el. fortrinlig el. ypperlig i sit Slags; - praetor ··· ne se pulchrum ac beatum putaret, etc., Cic. Mur. 12; ut (res publica) ··· ex pulcherrima ··· pessuma facta sit, Sall. Catil. 5; quae majori parti videntur pulcherrima, Cic. Off. 1, 32; - pulcherrima consilia, Virg. Aen. 5,728; nihil est virtute ··· pulchrius, Cic. Fam. 9, 14; pulcherrimum exemplum, Caes., facinus, Sall.; - ∾ poëmata, Hor.; ∾ dies, (lykkelig), id. Od. 1, 36, 10; ogs. c. gen.: pulcherrimus irae, Sil. 11, 365, (i en rosværdig el. ædel Harme); — b) pulchrum est, m. Subjectssætning: det er smukt el. ædelt el. berømmeligt; - vid. Propert. 2, 2, 44; pulchrumque mori succurrit in armis, Virg. Aen. 2, 317; ligel. ∾ putare, Lucan., ducere, Quintil.; men Cui (juventuti) pulchrum fuit in medios dormire dies, vid. Hor. Ep. 1, 2, 30; — not.: om Aspirationen pulcher, s. pulcer, s. Cic. Orat. 48. — 2. Pulcher, chri, m.: Tilnavn i den claudiske Slægt; saal. P. Claudius Pulcher, vid. Liv. 38, 35; s. ogs. und. pulchellus. — pulchrālis, (pulcr.), e, forcl. Biform af pulcher; bf. pulchralia, s. bellaria, Cat. ap. Fest.

pulchre, (pulcre), adv. af 1. pulcher, (pulcer); I) „egenl.": smukt, skønt, af godt Udseende; - aedes pulchre aedificatae, Plaut.; signum pictum pulcherrime, id.; — II) oftest „fig."; A) „alm.": smukt, artigen, fortrinligen; - pulchre et oratorie dicere, Cic.; pulchre ··· dictum et sapienter, Ter.; - ogs. vel, dygtigen, tilgavns, macerare salsamenta, Ter.; pulchre vendere, (sælge med Fordel), Plaut.; cf. id. Epid. 3, 4, 36; ∾ callere, Ter.; ∾ placere, Ovid.; - pulchre est mihi, (jeg har det godt, lever i Nydelse), Cic. N. D. 1, 41; cf. Hor. Sat. 2, 8, 19; - ogs. som Udraab: skønt! bravo! recte ··· probe ··· pulchre, Ter. Eun. 4,7,3; cf. Hor. A.P. 428; - men ironisk: si etc., peristi pulchre, (saa er du smukt fra det, saa er du aldeles forloren), Plaut. Mil. gl. 2, 4, 50; — B) „bes." ogs.: smukt, mandigen, forstandigen; - secundam pulcherrime ferre fortunam, Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; omnia ··· ab natura pulcherrime regi, Cic. N. D. 2, 32; - artigen, listigen, snildt; Te credo subripuisse, quod pulchre negas, Phaedr. 1,10; pulchre asseverat, se etc., Cic. Cluent. 26.

*pulchresco, ĕre, v. n. inch.: at blive smuk, at faae et bedre Udseende; bf. om et Saar: at læges, Seren. Samm.; — pulchrĭtas, atis, f., forcl. Biform af flgd., Caecil. ap. Non.; o. — pulchritūdo (pulcr.), inis, f.; I) „egenl.": Smukhed, Skønhed, smukt Udseende; - ∾ corporis etc., Cic. Off. 1, 28; men pulchritudinis duo genera etc., id. ibd. 36; ∾ operis, (om en Vandledning), Plin. Ep. 10, 46; ∾ colorum, Cic.; — II) „fig."; - ∾ verborum, Quintil.; praeclara et eximia species oratoris perfecti et pulchritudo, Cic. d. Or. 3, 19; - splendorem pulchritudinemque virtutis etc., Cic. Off. 2, 10; - ogs. in pl.; per alienas pulchritudines etc., vid. Plin. 37, 46; — [pulcher].

pūlēgium, i, n., s. und. pulejum. — pūlējătus, 3: tilsat el. krydret med Væxten pulejum; - ∾ porca, Veget; — b) pulejatum, i, n., (sc. vinum): Poleivin, Lamprid.; af — pūlejum, ogs. pulegium, i, n.: Polei el. Loppeurt, (mentha pulegium L.): elslags vellugtende Plante, hvis Arter og Anvendelse ere at eftersee Plin. 20, 54; cf. Cic. Div. 2, 14; men id. Fam. 16, 23, „alleg.": ad cujus rutam (Barskhed) pulejo mihi tui sermonis utendum est, (din milde el. venlige Tale). — pūlex, ĭcis, m.: Loppen; - ∾ aestivum animal, pernici saltu molestum, Plin. 9, 71; cf. Plaut. Curc. 4, 2, 14, Martial. 14, 83, Cels., o. A.; - ogs. Jordloppen, Colum. (poëta) 10, 321; bf. — pūlĭcōsus, 3: fuld af Lopper, canis, Colum.

pullārĭus, 3, [1. pullus]: hørende til unge Dyr, collectio, (Hob el. Hiord deraf), Veget.; — b) comisk overf." er feles pullaria: et Menneske, som stieler el. forforer Drenge, Auson.; — II) subst., pullarius, i, m., i Religionssproget: Opsynsmanden over de hellige Høns; vid. Liv. 10, 40: consul pullarium in augurium mittit, etc.; cf. Cic. Div. 2, 34, o. Planc. ap. Cic. Fam. 10, 12.

*pullastra, ae, f., (sc. gallina): ung Høne, Varro; o. — pullātĭo, onis, f.: Udrugen, Colum. 8, 5; — [1. pullus]. — pullātus, 3, [3. pullus]: som bærer sorte el. smudsige Klæder; bf. I) i Sørgedragt; - Pullati proceres, Juvenal. 3, 213; — II) som bærer en smudsig el. ringe Dragt; bf. pullati, orum, m.: den ringeste Almue; - ne quis pullatorum media cavea sederet, Suet. Aug. 44; cf. Plin. Ep. 7, 17; bf. ∾ turba, Quintil., o. ∾ circulus, id., (den store Hob).

pullējăcĕus, 3, (formet som violaceus), brugtes af K. Augustus f. 3. pullus, (d. e. sort); vid. Suet. Aug. 87. — pullĭcēnus, i, m., dem. af 1. pullus, (sc. gallinaceus): ung Hane, Lamprid. — pullīgo, inis, f., [3. pullus]: sort el. mørk Farve; - ∾ ovis el. velleris, Plin. 8, 73. — pullinus, 3, [1. pullus]: af el. hos unge Dyr, dentes, (deres første Tænder); vid. Plin. 8, 69. — pulliprēma, ae, m., [1. pullus, premo], i. e. puerorum plagiarius, Auson. — *pullĭtĭes, ēi, f.: Yngel, Varro, navnl. Duernes, Colum., Biernes, id.; o. — pullo, are, v. n.: at spire el. skyde frem, at slaae ud; - Tunc etenim toto vernanti gramine silva Pullat, etc., Calpurn. Ecl. 5, 19; — [1. pullus].

pullŭlasco, ĕre, v. n. inch.: (begynde) at slaae ud el. spire frem; - ita ex novello palmite vitis pullulascit, Colum.; af — pullŭlo, avi, 1, v. n. o. a., [1. pullulus]; I) neutr.; A) „egenl." om Væxterne: at slaae el. springe ud, at spire frem, Virg. Ge. 2, 17; ligel. quo laetius pullulent vites, Colum.; - men „poet.": at spire dermed, at blive ligesom bevoxen dermed; - Tam saevae facies, tot pullulat atra colubris (Alecto), Virg. Aen. 7, 329; — B) „overf.": at fremspire, begynde at vise sig; - quae (luxuria) jam tum incipiebat pullulare, Nep. Cato 2; — II) act., men alene fild. o. „overf.": at føde eller frembringe; - terras Venerem aliam ··· pullulasse, Appul.

1. pullŭlus, i, m., dem. af 1. pullus; I) „alm.": Unge el. ungt Dyr; - ne solus exedas tam bellum pullulum (det unge Esel), Appul.; - ogs. som Kelesord: lidet el. spædt Barn; - vidi pullulos tuos etc., Fronto; - ogs. om Væxterne: ung Gren el. ungt Skud, Plin. 17, 12. — 2. pullŭlus, 3, dem. af 3. pullus: noget sort el. mørk, terra, Colum. 2, 2.

1. pullus, i, m., rimel. etr. af puellus; I) „egenl.": ungt Dyr, Unge; - ∾ asininus, (Eselsføl), Varro, Plin; ∾ equinus, Colum.; ∾ columbini, Cic., gallinacei, Liv.; ∾ ranae, Hor., ciconiae, Juvenal.; pulli onagrorum, Plin., glirium, Varro, (deres Yngel); ex ovis pulli orti etc., Cic. N. D. 2, 48; — B) „bes.": en Kylling; pl. pulli: unge Høns, Hor., Senec.; men om de unge Høns, hvoraf Varsler toges: quum cavea liberati pulli non pascerentur, Cic. N. D. 2, 3; — II) „overf."; A) om Mennesker; 1) som Keleord: Unge, osv.; - Meus pullus passer, mea columba, mi lepus! Plaut. Casin. a. 1, v. 50; cf. Hor. Sat. 1, 3, 45, o. Suet. Calig. 13; — 2) ∾ milvinus, (ligesom af Falkeslægten), d. e. røverisk, Cic. Qu. Fr. 1, 2. 2; — B) om Væxterne: ungt Skud el. ung Gren, Cato, Pallad.

2. pullus, 3, dem. af purus: ren; (saal. alene forcl.); - Ubi nitidi ephebi veste pulla candidi, etc., Varr. ap. Non. — 3. pullus, 3, [besl. m. πελλός]; I) „egenl.":

forttig, mørk el. dunkel, (neml. af Naturen el. ved Smudsighed, men ikke ved Kunst); – color lanae (ovium) pullus atque fuscus, Colum.; ∾ hostia, Tibull. 1, 2, 62; ∾ capilli, Ovid. Am. 2, 4, 41; – ∾ myrtus, Hor. Od. 1, 25, 18, (mørk el. mørkegrøn); men ∾ ficus, id. Epod. 16, 46, (som mørknes el. modnes); terra pulla, Plin., ogs. solum pullum, Colum., (etslags let Muldjord); – „bes." om Dragten el. Klæderne; pulla vestis: mørkegraa Klædning af ufarvet Uld, bares navnl. af de Sørgende; saal. pullis pallis (feminae lugent), Varr. ap. Non., (dog med Undtagelse, vid. Cic. Vatin. 12 o. 13); – ligel. af de Fattige, Calpurn. Ecl. 7, 26: pullā sordidā veste ··· turba; – men om Verres: in officina ··· cum tunica pulla sedere, Cic. Verr. 4, 24; – som Ordsprog mærkes: non possum togam praetextam sperare, quum exordium pullum videam, Quintil. 5, 10, 71; — b) subst. pullum, i, n.: mørk Dragt; saal. Ovid. Met. 11, 48: obscuraque carbasa pullo etc., (i. e. pullo colore vestimenta); ligel. cum pullo ··· conspectus etc., (i. e. cum veste pulla), Flor. 4, 2; cf. Liv. 45, 7; – ligel. in pl.; Pulla decent niveas; Briseida pulla decebant, Ovid. A. A. 3, 189; — II) „overf." fra den mørke Sørgedragt: sørgelig, ulykkelig; – Si mihi lanificae ducunt non pulla sorores Stamina, etc., vid. Martial. 6, 58; cf. Ovid. Ib. 246: Nevit et infausta stamina pulla manu.

*pulmentāris, e: hørende til Sulmaden el. Eftermaden; – ∾ cibus, Plin. 18, 30; o. — pulmentārium, i, n.; I) „egenl.": hvad der spises med el. til Brød, Sulet el. Sulmaden, ogs. Grønsager el. Frugter, odl.; – vid. Senec. Ep. 87, o. Plin. 15, 17; s. ogs. id. 18, 19, und. puls; — II) „overf."; A) pulmentarii vice, (som Tillæg af bedre Æde el. Næring for Kjerkræet), Colum. 8, 10; — B) „alm.": Næring el. Spise; – tu pulmentaria quaere Sudando, (skærp Appetiten ved Arbeide), Hor. Sat. 2, 2, 20; af — pulmentum, i, n., [ctr. af pulpamentum, af pulpa]; I) „egenl.": Sulmad el. Tilmad (neml. til puls el. panis, navnl. Kiød- og Fiskespiser); – vitam sine pulmento degere, vid. Justin. 3, 3; — II) „overf." o. „alm.": Spise, Næring, Hor. Ep. 1, 18, 48: Coenes ut pariter pulmenta laboribus empta, (det paa Jagten vundne Vildt); cf. Plaut. Pseud. 1, 2, 84: ∾ unctiusculum.

pulmo, ōnis, m., [besl. m. πλεύμων f. πνεύμων]; I) Lungen; – pulmo, spirandi officina ··· idcirco spongiosus etc., Plin. 11, 72; ogs. in pl., (som bestaaende af tvende lobi); in pulmonibus inest raritas quaedam etc., Cic. N. D. 2, 55; – pulmonem risu agitare, (ryste den), Juvenal.; men Hoc satis? an deceat pulmonem rumpere ventis (alleg.": være opblæst) ··· quod etc.? Pers. 3, 27; — not.: „bes." betragtedes pulmo hos Offerdyrene, som varslende Held el. Uheld; – quid habet haruspex, cur pulmo incisus ··· dirimat tempus et proferat diem? Cic. Div. 1, 39; cf. ibd. 2, 12, o. Juvenal. 6, 548; — II) pulmo marinus: Sølungen, ogs. halipleumon, etslags Sødyr, Plin. 9, 71, oftere.

*pulmōnāceus, 3: tienlig for Lungen, radicula, Veget.; — pulmōnārius, 3: lungesottig el. lungesyg, ovis, Colum., sues, id.; o. — pulmōnĕus, 3; I) „egenl.": hørende til Lungen; bs. comisk: ∾ vomitum vomere, Plaut. Rud. 2, 2, 27; — II) „overf.": lungeagtig, svampet, Plin. 15, 15; men comisk: ∾ pedes, Plaut. Epid. 5, 1, 21, (som slæbe sig langsomt afsted); — [pulmo]. — pulmuncŭlus, i, m., dem. af pulmo: liden Lunge; men særdv. „overf.": lungeagtig el. svampet Udvært paa Kamelens Hov, Solin.; ogs. paa Benene el. paa Ryggen af andre Dyr, Veget.

pulpa, ae, f.; I) „egenl.": det faste Kiød paa el. i det dyriske Legeme, Cato; pulpam de petasone (vorare), Martial. 3, 77; — II) „overf."; A) den kiødagtige Deel af Træfrugten; – pulpae caryotarum, Scrib., ficorum, Pallad.; – ogs. en vis fast Deel i nogle Træers Indre; in quarundam arborum carnibus pulpae venaeque sunt, Plin. 16, 73; — B) „poet.", ∾ scelerata, Pers. 2, 62: et forbrydersk Menneske.

*pulpāmen, ĭnis, n., Biform af flgd. o. af pulmentum: Sulmad el. Kiødmad, odl.; – sine pulpamine mandere panem etc., vid. Liv. epit. 48; o. — pulpāmentum, i, n., ligesom pulpa; I) „egenl.": den faste og kiødfulde Deel i det dyriske Legeme, Plin. 9, 18; — II) bs. „overf.": Lækkerhed el. Lækkerbid; vid. Plaut. Mil. gl. 3, 1, 59; men Ter. Eun. 3, 1, 56, s. und. lepus; men mihi est ··· cubile terra, pulpamentum fames, vid. Cic. Tusc. 5, 32.

pulpĭto, are, v. a.: sammentømrer i en Skraaning; – ∾ ventres carinarum trabibus, Sidon.; af — pulpĭtum, i, n.: sammentømret Forhøining el. Stillads til offenlige Udstillinger el. Foredrag; vid. Juvenal. 6, 78, ogs. Suet. Ner. 13; ogs. som Kathedеr el. Lærerstol til Forelæsninger og Recitationer; vid. Suet. Gramm. 4, o. Hor. Ep. 1, 19, 40; – ogs. paa Theatret: den Forhøining, hvorpaa histriones reciterede deres Roller, s. und. proscenium; hvf. Hor. A. P. 279: Aeschylus ··· modicis instravit pulpita tignis (dat.: byggede først en fast Scene); cf. ibd. 215; – Haud tamen invideas vati, quem pulpita pascunt, (Theaterdigteren), Juvenal. 7, 93; cf. Plin. Ep. 4, 25. — pulpo, are, v. n.: udtrykker Gribbens Skrig efter Æde, auct. carm. d. Philom. 27. — pulpōsus, 3, [pulpa]: kiødfuld; – ∾ toruli (in tergo equi), Appul.

puls, tis, f., πόλτος: etslags Grød el. Velling af Mel el. Bælgfrugter, odl., hvorom Plin. 18, 19: pulte, non pane, vixisse longo tempore Romanos ··· inde pulmentaria (den dertil spiste Sulmad) hodieque dicuntur; – dog vedblev puls at være de Tarveliges og Fattiges daglige Kost; vid. Juvenal. 11, 58, (hvor plur.); ligel. pultes Clusinae, Martial. 13, 8, (i. e. ex farre Clusino); – ogs. brugtes puls til visse Offringer, vid. Plin. 18, 19; – navnl. fodredes dermed de hellige Høns (pulli), hvoraf Varsler toges; – si in offam pultis invadit (pullus), et si aliquid ex ore cecidit, etc., Cic. Div. 2, 35.

*pulsābŭlum, i, n.: etslags Plekter, hvormed Strængelegene slaaes, sædv. pecten el. plectrum, Appul.; — pulsātĭo, onis, f.; I) „egenl.": Slaaen el. Støden; – ∾ ostii, (at banke derpaa), Plaut.; ∾ scutorum, (deres Sammenstød), Liv. 31, 39; – ogs. Slagsmaal; ∾ Alexandrinorum, Cic. Coel. 10; — II) „overf.", ∾ pudoris, (Voldtægt), Paul. Sent.; o. — pulsātor, oris, m.: som slaaer derpaa; – ∾ citharae (Apollo), Val. Fl.; — [pulso]. — pulsim, adv. af 1. pulsus: med Stød el Slag, Nigid. ap. Non. — pulsĭo, onis, f., [pello]: = pulsatio, Arnob.

pulso, avi, atum, 1, v. a., intens. af pello; I) „egenl.": slaaer el. støder derpaa el. derimod, driver afsted, sætter i stærk Bevægelse; – pulsari agitarique incursione atomorum, vid. Cic. N. D. 1, 41; tu pulses omne, quod obstat, Hor. Sat. 2, 6, 30; – ogs. at slaae el. prygle; videtis, pulsari alios et verberari, Cic. Verr. 3, 26; cf. id. ibd. 5, 54, ogs. Liv. 3, 11, o. Juvenal. 3, 289; – ∾ ostium, Plaut., fores, Ovid.; ogs. ∾ ostiatim, Quintil.; – men om den Dansende el. Springende: Et viridem celeri ter pede pulsat humum, Ovid. Fast. 6, 330; cf. Hor. Od. 1, 37, 2; men om den Kiørende el. Ridende, Virg. Aen. 10, 215: curru Noctivago Phoebe medium pulsabat Olympum; cf. Ovid. Met. 6, 218: campus Assiduis pulsatus equis; – ∾ muros ariete, Virg. Aen. 12, 706; ∾ chelyn, Val. Fl.; cf. Lucr. 4, 586: Tibia ··· digitis pulsata canentum; men Jamque eadem digitis, jam pectine pulsat eburno, vid. Virg. Aen. 6, 647; — b) „poet." ogs. m. Tingssubject; – Quum bene jactati pulsarant arva ligones, Ovid. Am. 3, 10, 31; Sic, ubi pulsarunt acres latera (navis) ardua fluctus, id. Met. 11, 529; — B) „bes." o. „poet.": stødende at berøre; – ipse

(Cyclops) arduus (sc. est) altaque pulsat Sidera, Virg. Aen. 3,619; ligel. vasto qui vertice nubila pulsat, Val. Fl.; — II) „fig."; A) „alm.": støder el. ryster, sætter i stærk Bevægelse; forstyrrer el. ængster; – imagines, quibus pulsatur animus, Cic. N. D. 1,38; animos ··· adventicia et externa visione pulsari, id. Div. 2,58; exsultantiaque haurit Corda pavor pulsans, Virg. Ge. 3,105; quae te vecordia ··· pulsat? Ovid. Met. 12,227; cf. Senec. Agam. 132; men ∾ urbes rumoribus, (forskrække dem dermed), Petron.; men ∾ pericula, (afvende), Claudian.; — B) krænker, fortørner; – Pulsatos referens infecto foedere deos, Virg. Aen. 12,286; — 2) i Retssproget: forfølger for Retten, anklager, beskylder; – pulsari pro contractu aliquo, Digest.; pulsantibus respondere, ibid.; — b) ogs. udenfor Retssproget: at anklage, superos vocibus, Senec. Herc. Oet. 668; pulsari crimine falso, Claudian.

*pulsŭōsus, 3, (2. pulsus): med idelige Stød, dolor, Coel. Aur. — 1. pulsus, 3, partic. af pello. — 2. pulsus, us, m., [pello]; I) „egentl.": Stødet el. Slaaet, Stød el. Slag; – ∾ remorum: Aareslaget, Cic. d. Or. 1,33; ∾ pedum, (Trampen el. Stampen), vid. Virg. Aen. 12,445; ∾ lyrae, Ovid., cymbalorum et tympanorum, Liv.; – ∾ arteriarum, (Pulsslaget), Plin.; saal. pulsum venarum attingere, (føle paa nogens Puls), Tac. Ann. 6,50; – ∾ terrae, Jordskælv, Ammian.; – inanimum est omne, quod pulsu agitatur externo, (ved Stød udenfra), Cic. Tusc. 1,23; — II) „overf.": Stød el. heftigt Indtryk paa Menneskets Indre; – nulla species cogitari potest, nisi pulsu imaginum, Cic. Div. 2,67; cf. id. ibd. 61: externus pulsus animos dormientium commovet; ligel. Gell. 9,13: animus quatitur et afficitur motibus pulsibusque (sc. inter legendum).

pultārĭus, i, m., [puls]; oprdl.: Grødpotte; ds. ogs. Kar til forskjellig Bestemmelse, navnl. Drikkekar, Plin. 7,54; mulsi pultarium obducere, (udtømme), Petron.; – ogs. til Opbevaring af Druer, Colum.; – ogs. etslags Røgelsekar, Pallad.; – brugtes ogs. (i Mangel af cucurbita) til Kopsætning, Cels. — pultātĭo, onis, f., [pulto]: Banken el. at banke derpaa; – Quid tibi ad hasce accessio est aedes aut pultatio est? Plaut. Truc. 2,2,3. — pultĭcŭla, ae, f., dem. af puls; – ∾ ex quolibet frumento cocta, Colum. — pultĭfĭcĭus, 3, [puls, facio], far: hvoraf der laves Grød el. Velling, Auson. — Pultĭphăgōnĭdes, ae, m.: comisk Mandsnavn, Plaut. Poen. prol. 54; af — pultĭphăgus, i, m., opifex, id. Most. 3,2,143, [puls, φαγεῖν, i. e. comesse]: en Grødæder.

pulto, are, v. a., Biform af pulso, vid. Quintil. 1,4,14: banker el. slaaer, fores, paa Dørene, Ter.; ∾ hasce aedes, Plaut.; ogs. absol.: i, puer, pulta (sc. fores: bank paa)! id. Asin. 2,3,2; – pultavi pedibus etc., (med Fodspark), id. Most. 2,2,23; men Pectus digitis pulsat, (om den Grublende), id. Mil. gl. 2,2,47.

pulver, ĕris, m., sjld. Biform af pulvis, Appul. — *pulvĕrātĭcum, i, n., (sc. donum), ogs. pulveratica, ae, f., (sc. pecunia): Gave (el. Drikkepenge) for et tungt (og ligesom støvfuldt) Arbeide, Cod. Theod.; o. — pulverātĭo, onis, f.: at knuse til Støv (navnl. Jordklumperne i Vingaarden), vid. Colum. 4,28, o. id. 11,2; — [pulvero].

*pulvĕrĕus, 3; I) „alm.": af Støv; – ∾ nubes, Virg.: en Støvsky; ∾ turbo, Claudian.: Støvhvirvel; men ∾ farina, Ovid. Med. 61: Melstøv; – ogs. fuld af Støv, tilstøvet; ∾ solum, Ovid.; ∾ aequor, (den med Støv fyldte Kampplads), Stat.; men gemma pulvereo aspectu, Plin. 37,61; — II) act.: der volder el. frembringer Støv; – Pulvereamque trahens per summa cacumina pallam, Ovid. Met. 6,705; turma ··· Pulvereis exsultat equis, etc., Val. Fl. 4,608; o. — pulvĕrizo, atum, 1. v. a.: gior el. knuser til Støv; – pulverizati turis drachma, Veget.; — [pulvis].

*pulvĕro, are, v. a. (o. n.); I) „alm.": bestøver, bestrøer med Støv; – aves ··· pulverantes sese etc., Plin. 11, 39; ∾ uvas pubescentes, id. 17,5; cf. Plaut. frgm. ap. Gell. 18,12; — II) „bes.": bedækker el. bestrøer med Støv (af den omkring Vinstokken opgravede Jord); – ∾ vineam, Colum., vites, Pallad.; — B) ∾ herbas, Calpurn. Ecl. 5, 88, (støde til Støv, pulverisere); o. — pulvĕrŭlentus, 3; I) fuld af Støv, støvet, via, Cic. Att. 5,14; ds. „poet.": ∾ aestas, (da det støver), Virg.; ∾ Ceres, (Kornhøsten), Lucr.; men pulverulenta (Spartana: overstøvet fra Væddeløbene), Propert. 3,12,7; — II) „fig.": møisommelig, som erhverves med Møie; – Praemia militiae pulverulenta sequi, Ovid. Am. 1,15,4.

pulvillus, i, m., [ctr. af pulvinulus, dem. af pulvinus]: liden Pude; – ∾ serici, Hor. Epod. 8,15. — pulvīnar, (polv.), āris, n., f. pulvinare, [neutr. af adj. pulvinaris, e, sc. stragulum]; I) „alm.", ligesom pulvinus: Hynde el. Pude til at sidde el. ligge paa; ogs. et dermed belagt Sted el. Sæde el. Leie; – in summo pulvinari collocatus, (paa den øverste Bordpude, øverst til Bords), Appul.; — II) ds. særd. Hynde el. Bolster el. blødt Sæde, hvorpaa Gudebillederne henstilledes ved de samme foresatte Offerspiser; s. und. lectisternium; – in Capitolio pulvinar suscipi (i. e. institui) etc., vid. Liv. 5,52; ogs. Romulus tilkiendtes som Gud et Pulvinar, Ovid. Met. 14,827; men om Jul. Cæsar s. Cic. Phil. 2,43; – ad omnia pulvinaria supplicatio decreta est, Cic. Catil. 3,10; ligel. circa el. ad omnia pulvinaria, Liv., Tac.; cf. Hor. Od. 1,37,3; – ogs. dette Gudergæstebud selv heder undert. pulvinar, hvs. Cic. Tusc. 4,2: deorum pulvinaribus ··· fides praecinunt; – ogs. en Guddoms Tempel el. Capel, vid. Cic. Mil. 27; — B) hertil mærkes endnu: pulvinar geniale (s. lectus genialis) deae (Thetidis), Catull. 64,47. (hendes Ægteseng); – hvs. ogs. pulvinus tillægges Livia, Ovid. Pont. 2,2,71, ogs. Messalina, Juvenal. 6,132; – sjld. ogs. om den keiserlige Loge el. Tribune paa Circus, vid. Suet. Aug. 45, o. id. Claud. 4.

pulvīnāris, e, [pulvinus]: hørende til el. siddende paa en Hynde; ds. comisk: est malae linguae pica pulvinaris, (om et sladdrende Fruentimmer), Petron. Sat. 37. — pulvīnārĭum, i, n., s. und. flgd. — pulvīnārĭus, 3, [pulvinar]: hørende til Puder el. Hynder el. Sæder; ds. hørende til Gudernes Offermaaltider; – ∾ macellum, (Forraad af Offerdyr dertil), Prudent.; s. ogs. Freund.; — II) ds. neutr. pulvīnārĭum, i; A) ligesom pulvinar: Guderbolster; vid. Liv. 21,62; — B) „overf.": Liggeplads; vid. Plaut. Casin. 3,2,27: Ibo intro, ut subducam navim rursum in pulvinarium, („alleg."). — pulvīnātus, 3, [pulvinus]; særd. „overf.": med pudeformede Forhøininger, calyx (juglandis: den convexe Udboining paa Valnødskallen), Plin. 15,21; ∾ labra (scrobum: med afrundede Kanter), id.; ∾ capitula columnarum, Vitruv.; ligel. ∾ columnae, (i. e. habentes capitula pulvinata), id.

pulvīnŭlus, i, m., dem. af flgd.; „egentl.": liden Pude; ds. „overf.": liden pudeformig Jordforhøining, Colum. d. Arb. 10,4. — pulvīnus, i, m.; I) „egentl.": Hynde el. Pude til at sidde el. ligge paa, Plaut., Cic. d. Or. 1,7, o. Nep. Pelop. 3; pulvinus ··· Melitensi rosa fartus, Cic. Verr. 5,11; – ∾ equester, Juvenal. 3,154, (Riddernes Sæder el. Bænke i Theatret); – ogs. Hovedpude; super caput in pulvino etc., Sall. Jug. 71; — II) „overf." ifølge etslags Lighed; a) Forhøining el. Rabat el. Bed i en Have el. paa Marken; – terra adruenda pulvinos fieri, Varro; cf. Plin. 19,20; – ogs. Skraaning el. Terrasse til at sidde paa; vid. Plin. Ep. 5,6: demissus inde (a xysto) pronusque pulvinus; — b) etslags Fremragning paa Gulve og Vægge i Lo og Lade, (hvormed neml. en Sprække lukkes), Colum. 1,6; — c) hos Søfolk: Sandbanke i Havet, vid. Serv. ad Virg. Aen. 10,302; — d) i Vandbygningen: ophøiet Leie el. Dæmning af Sand og Steen, Vitruv. 5,12; — e) paa Katapulten: = chelonium, id. 10,15.

pulvis, ĕris, m., (sjeld. f.); I) „egenl.": Støv; ogs. undert. Pulver; - multus in calceis pulvis, Cic.; cf. Phaedr. 4, 24: pulvere sparsi, (tilstøvede); Parvaque quot siccus corpora pulvis habet, Ovid. Trist. 1, 5, 48; - pulvis fulva volat, Enn. ap. Non.; cf. Virg. Aen. 11, 877, o. ibd. 12, 444; - glebam in pulverem resolvere, (ophakke Jorden omkring Vinstokken), Colum.; hvorom ogs. pulverem excitare, id., movere, Virg. Ge. 2, 418; s. ogs. und. pulvero; men id. ibd. 1, 101: hiberno ··· pulvere, (i tørre Vintre); - pulverem colligere, (blive tilstøvet), Hor., excutere, (afryste), Ovid.; foedatis pulvere turpi Crinibus, id. Trist. 1, 3, 93; cf. id. Fast. 4, 238; - sulcos in pulvere ducere, (om et unyttigt Arbeide), Juvenal. 7, 48; - ∾ carbonis, (Kulstøv), Ovid., amomi, (Pulver deraf), id.; cf. Pers. 2, 67: crudo de pulvere (sc. metalli: af Metalaske); — B) „bes." el. ifølge en særskilt Anvendelse; 1) Støv el. Sand, hvori der ridses mathematiske Figurer; hvf. pulvis eruditus, Cic. N. D. 2, 18; (s. und. radius); formas in pulvere describere, vid. Liv. 25, 31; cf. Cic. Tusc. 5, 23: a pulvere et radio excitabo Archimedem etc., (vil anføre Mathematikeren Archim.); cf. Pers. 1, 131; — 2) Jordart el. Lerart, navnl. Pottemagerler; df. „poet." om Kar deraf, Martial. 14, 102: Accipe non vili calices de pulvere natos; df. ∾ Putĕolanus, (den saakaldte Pozzulanjord), Senec. Qu. N. 3, 20; ogs. absol. pulvis, Vitruv. 2, 6, oftere; ogs. ∾ coctus, Stat.; — 3) ligel. „poet.": Jord el. Sand; - pulvis Etruscus, (s. terra Etrusca), Propert. 1, 22, 6; - navnl. ogs. den Mark el. Grund, hvorpaa man øver el. anstrænger sig el. hvorpaa man fægter; vid. Virg. Aen. 7, 163: Exercentur equis domitantque in pulvere currus; df. ogs. Ovid. Fast. 2, 360, „alleg.": Inque suo noster pulvere currat equus, (paa egen Grund); — II) „fig.", tildels ogs. „alleg.": ligesom Kamppladsen for nogens Virksomhed; - doctrinam in solem atque pulverem producere, (fremdrage den for Publicum, giøre offenlig Brug deraf, navnl. som Taler); vid. Cic. Leg. 3, 6, o. id. d. Or. 1, 34; - ligel. id. Brut. 9: in solem et pulverem procedere, (fremtræde offenligen som Taler); df. ogs. ad forensem pulverem etc., Quintil. 10, 1, 33; — b) „poet." ogs. f. Møie el. Anstrængelse; - saal. sine pulvere, Hor. Ep. 1, 1, 51; - som Ordsprog mærkes: Pulvis et umbra sumus, (et Støvgran, et Intet), Hor. Od. 4, 7, 16; — not.: nomin. pulver f. pulvis, Appul. — pulviscŭlus, i, m., dem. af pulvis; I) „egenl.": fint Støv, Støvgran; - pulvisculo sparsi (pugiles), Appul.; ∾ ex Arabicis frugibus, (arabisk Tandpulver), id.; — II) „overf."; A) det geometriske Støv, Geometrien; - si te abaco et pulvisculo dedisses, (havde du lagt dig efter Mathematiken), id.; — B) det Allermindste; - rem cum pulvisculo (indtil det Mindste) ab aliquo auferre, Plaut. Truc. prol. 19; cf. id. Rud. 3, 6, 7.

pūmex, ĭcis, m., (ogs. f., Catull. 1, 2); I) „egenl.": Pimpstenen; vid. Plin. 36, 42; tiente navnl. til Glatning af Bøger; vid. Catull. 1, 2, Hor., Ovid., Martial.; „poet." ogs. om det glattede el. filede Vers; saal. Propert. 3, 1, 8: Exactus tenui pumice versus eat; - brugtes ogs. af forkelede Personer til Hudens Glatning; vid. Plin. l. c., o. Ovid. A. A. 1, 506; - som Ordsprog mærkes: tu aquam a pumice postulas, Qui ipsus sitiat, (forlanger Penge af den, som ingen har), Plaut. Pers. 1, 1, 42; cf. id. Aul. 2, 4, 18: Pumex non aeque est aridus atque hic est senex; — II) ifølge en Lighed o. „poet.": anden Stenart af det porøse og sprøde Slags, navnl. Tufstenen el. Drybstenen i Grotter el. Huler; - Antra subit tophis laqueataque pumice vivo, Ovid. Fast. 2, 315; cf. Virg. Ge. 4, 374, ogs. ibd. 44, o. Hor. Od. 1, 11, 5.

*pūmicĕus, 3: af Pimpsten el. af anden sprød el. porøs Sten, (s. und. frgd.): - ∾ antra, Stat.; ∾ sedes, Sil.; Et quae pumiceas versat asella molas, (Mollestene, Molle), Ovid. Fast. 6, 318; Et quae pumiceis fontibus antra calent, Martial. 4, 57, (i. e. e pumice manantibus); - comisk er Plaut. Pseud. 1, 1, 73: pumiceos oculos habeo, (som ikke kunne græde); — pūmĭco, (avi), atum, 1, v. a.: gnider el. glatter med Pimpsten; ogs. „alm.": glatter el. sletter; - rador ··· pumicor, ornor, Lucil. ap. Non., pumicata frons, Martial.; comptus semper et pumicatus (homo, i. e. delicatus, mollis), Plin. Ep. 2, 11; o. — pūmĭcōsus, 3: pimpstenagtig, d. e. hullet el. porøs, lapis, Plin., terra, id.; - compar., ∾ halcyoneum, id. 32, 27; — [pumex].

pūmĭlĭo, onis, c., [pumilus]: en Dværg, Senec. Ep. 76; cf. Martial. 14, 213; ogs. om en Pige, Lucr. 4, 1155; - ogs. om Dyr og om Fugle; pumilionum genus in omnibus animalibus etc., Plin. 11, 108; - ogs. om Planter og Værter, id. 12, 6. — pūmĭlo, onis, m., Biform af frgd., Stat. — pūmĭlus, i, m.: = pumilio; - pumilos et distortos etc., Suet. Aug. 83; cf. Stat. Silv. 1, 6, 65; - ogs. som adj. in compar.: pumiliorem quovis puero (maritum), Appul. — pūmŭla, ae, f., (sc. vitis): et Slags Vinstok, vid. Plin. 14, 4, 7.

puncta, ae, f., [pungo], (sc. plaga): Stik, Veget. — punctātim, adv., [punctum]: ligesom i el. under et eneste Punkt, d. e. korteligen; - ∾ velut sub mentis oculos redigere, Claud. Mamert. — punctillum, i, n., dem. af punctum: Punkt el. Prik (i en Ædelsten), Solin. — *punctim, adv.: stikkende, med Stik; - punctim magis, quam caesim ··· petere hostem, Liv. 22, 46; saal. Veget., o. A.; o. — punctio, onis, f.: Stikken el. Stik; navnl. stikkende Smerte; - qui punctionem afferant (dolores), Plin. 31, 44; - punctiones sentire, Cels.; — [pungo]. — punctiuncŭla, ae, f., dem. af punctio: Smaastikken; in pl., Senec. Ep. 53; - ogs. „fig.": ad voluptatum dolorumque punctiunculas excitari, id. d. Vit. beat. 15. — punctōrium, i, n., [pungo]: Instrument til at stikke med, Gargil. d. re hort.

punctŭlum, i, n., dem. af flgd.: lidet Stik; - ∾ sagittae, Appul. — punctum, i, n., s. und. pungo, 1. punctus. — punctūra, ae, f., [pungo]: Stikken el. Stik; - ∾ teli, Jul. Firm. — 1. punctus, 3, partic. af pungo. — 2. punctus, us, m., [pungo]; I) „alm.": Stikken el. Stik; - ∾ spinae (deraf), Appul.; mustelae oculis punctu erutis etc., Plin. 29, 38; — II) „bes.": Punkt el. Prik; - hae tot portiones terrae, immo vero punctus mundi, etc., id. 2, 68.

pungo, pŭpŭgi, punctum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": stikker; - qui per se pungere neminem umquam potuisset, Cic. Sest. 10; vulnus ··· acu punctum, (opp. ictus gladiatoris), id. Mil. 24; - ogs. absol.: quum pupugerit (colubra), Varro; — B) „bes."; a) stødende at trænge ind deri; - vid. Lucr. 2, 459: Pungere uti possint corpus penetrareque saxa; — b) „bes.": stikker el. pirrer; - ∾ sensum, vid. id. 4, 629; nitrum ··· pungit, (bider paa Tungen), Plin.; men ∾ aliquem manu, (puffe el. støde), Petron.; — II) „fig.": ligesom at stikke el. bide el. pirre; at vække en ubehagelig Opmærksomhed el. Frygt el. Fortrydelse; - pungit me rursus, quod scribis, te etc., Cic. Fam. 7, 15; epistola illa ita me pupugit, ut etc., id. Att. 2, 16; cf. id. B. Am. 2, (hvor Udtrykket er „alleg."); ogs. absol.: si ignominia pupugit, (har ængstet el. smertet), id. Tusc. 3, 34; — III) partic. punctus, 3; A) som adj.: indstukken som et Punkt; df. om Tiden: puncto tempore, (ligesom puncto temporis, s. nedenf.): i Øieblikket, (dog alene hos Lucretius); vid. Lucr. 2, 263 o. 455, oftere; — B) df. subst. punctum, i, n.; I) „egenl.": det stukne Hul, et lidet Hul, et Punkt; - Punctaque, lasciva quae terebrantur acu, Martial. 11, 45; — 2) „overf."; aa) et Punkt; df. a) liden Plet; - ovorum alia ··· punctis distincta, Plin.; gemma sanguineis punctis, id. 37, 34; ogs.

indbrændt Mærke, Plin. Pan. 35; — b) det skrevne Punkt el. Punktum i et Skrift, Auson., Diomed.; — c) det mathematiske Punkt, Cic. Acad. 2, 36; — d) Punkt el. Die paa Terningen, Suet. Ner. 30, Auson.; — e) Punkt el. Prik, hvormed man, for Stemmetavlernes Indførelse, betegnede hver afgiven Stemme; df. „overf.": Votum el. Stemme; vid. Cic. Planc. 22, id. Mur. 31, o. id. Tusc. 2, 26; - df. „poet.": Bifald; Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci, Hor. A. P. 343; cf. id. Ep. 2, 2, 99; — bb) en liden Del; df. a) en liden Vægt, Pers. 5, 100; — b) lidet Vandmaal, Frontin. Aquaed. 25; — c) lidet Tidsmaal, et Punkt, et Moment, (dog oftest m. tilføiet temporis, odl.); - vid. Cic. Sest. 24; ligel. nullo puncto temporis intermisso, id.; ogs. in pl., omnibus minimis temporum punctis, id. N. D. 1, 24; - ogs. ∾ horae, Hor.; ∾ diei, Lucr.; men absol., puncto brevissimo, Appul.; — d) et Punkt i Rummet; - quasi punctum ejus (terrae) etc., Cic. d. Rep. 6, 16; — e) endeligen i Talen: liden el. kort Sætning, lidet Stykke el. Afsnit; - minutis interrogationibus et quasi punctis, quod proposuit, efficit (Cato), Cic. Parad., prooem.; men id. d. Or. 2, 41, inc., (al. interpuncta).

pūnĭcans, tis, adj., [besl. m. 2.puniceus]: rød el. rødlig; - ∾ phalerae (Aurorae), Appul. — Pūnĭcānus, 3, [Punicus]: punisk el. carthagisk; navnl. af punisk Arbeide, lectuli, Cic. Mur. 36, fenestrae, Varro. — Pūnĭce, adv. af Punicus, s. und. Poeni. — 1. Pūnĭcĕus, 3, Biform af Punicus, Ovid. Ib. 284, inc. — 2. pūnĭcĕus, 3, [punicus]: rød el. rødlig, purpurfarvet; dog mærkes Tibull. 2, 3, 62: Africa puniceum purpureumque Tyros (sc. colorem praebeat); ∾ crocus, Ovid.; cf. Virg. Aen. 5, 269, o. id. Ecl. 5, 17; men ∾ Rubicon, (af de røde Stene i dens Leie), Lucan.; ∾ cruor, Ovid. Met. 2, 607; cf. Virg. Aen. 9, 349. — Pūnĭcus (o. punicus), 3, s. und. Poeni.

pūnio, (poen.), īvi el. ii, ītum, 4, v. a., ogs. pūnĭor, ītus sum, 4, v. dep. a., [poena, altf. f. poenio, etc.]; I) straffer el. afstraffer; a) i d. active Form; ∾ sontes, Cic., maleficia, id.; ∾ aliquem supplicio, id., capite et tergo, Liv.; Philemonem non gravius, quam simplici morte, puniit, Suet. Caes. 74; - punito alio, quam quem destinaverat, id. Calig. 30; cf. id. Tib. 61; quod non ego punior ipsa, Ovid. Met. 9, 778; - lex omnis aut jubet, aut punit, etc., Quintil. 7, 5, 5; legem esse, quod ea puniat, id.; — b) som depon.; - qui punitur aliquem, Cic. Off. 1, 25; quum multi inimicos etiam mortuos puniuntur, id. Tusc. 1, 44; cf. id. Mil. 13; — c) i den ubestemte Form; - quid ille Terentianus Ipse se puniens, (s. und. Heautontimorumenos), Cic. Tusc. 3, 27; ligel. in puniendo, o. ad puniendum, id. Off. 1, 25; — II) ligesom ulciscor: hævner; - ut clarissimorum hominum crudelissimam puniretur necem, Cic. Phil. 8, 2; iracundia est cupiditas puniendi doloris, id. d. Or. 1, 51; ∾ fana Graeciae, id. d. Rep. 3, 9. — pūnĭor, ītus sum, s. und. frgd.

pūnītĭo, onis, f.: Afstraffelse, Straf, Val. Max. 8, 1, 1; o. — pūnītor, oris, m.; I) som straffer, den Straffende; - desertorum ··· punitor acerrimus, Suet. Caes. 67; cf. Val. Max. 6, 1, 8; — II) en Hævner; - ultor injuriae, punitor doloris sui, Cic. Mil. 13; ∾ stragis Crassianae, Val. Max. 3, 4, 5; — [punio]. — pūnītus, 3, partic. pass. o. dep. af punio.

pūpa, ae, fem. af pupus; I) „egenl.": ung Pige; - Pupam se dicit Gellia, quum sit anus, Martial. 4, 20; — II) „overf.": Dukke, Barnedukke, Varr. ap. Non., Pers. 2, 70. — pūpilla, ae, f., dem. af pupa; oprdl.: liden el. ung Pige; - df. sædv.; 1) forældreløst og umyndigt Pigebarn, en Myndling; - iste infanti pupillae fortunas patrias ademit, Cic. Verr. 1, 58; cf. ibd. 50; — II) „overf.": Pupillen i Diet, d. e. den Aabning i Diebinden, hvorigjennem den Gjenstand, navnl. den Person, som vi see, helt afbildes, (hvs. Benævnelsen κόρη o. pupilla); - vid. Plin. 11, 55; s. ogs. Cic. N. D. 2, 57, und. pupula, ogs. Lucr. 4, 249; — B) df. ogs. alm. s. Diet, Appul., inc.

pūpillāris, e, [pupillus]: hørende til el. benævnt efter den Forældreløse og Umyndige; - ∾ pecuniae, (Umyndiges Midler), Liv. 24, 18; si pupillari aetate essent, (i den umyndige Alder), Suet. Aug. 66; ∾ actiones, (angaaende Umyndiges Midler), Quintil.; men ∾ substitutio, (Udnævnelse af en Substitutarving i den Umyndiges Sted), Cod. Just.; - hvorom ogs. pupillariter substituere, ibd.; - men ∾ testamentum, el. ∾ tabulae: et saadant Testamente, ibd.; df. — pūpillārĭter, adv., s. und. frgd. — pūpillo, are, v. n.: udtrykker Paafuglens Skrig, auct. carm. d. Philom. 26. — pūpillus, i, m., dem. af pupulus: liden el. ung Dreng; df. sædv. faderløs og umyndig Dreng, Myndling el. Umyndig; - is mortuus est; reliquit parvum filium pupillum, Cic. Verr. 1, 50; cf. id. d. Or. 3, 41, Juvenal. 6, 629, Suet. Claud. 73, oftere, o. A.

Pupīnia, ae, f., (sc. regio): ufrugtbart Landskab i Nærheden af Gabii, hvs. Liv. 26, 9: inde (i. e. ab Gabiis) in Pupiniam exercitu demisso etc.; men Pupinia, (sc. tribus), Coel. ap. Cic. Fam. 8, 8; — B) df. 1) Pupinius, 3, ager, Cic. Agr. 2, 35; — 2) Pupiniensis, e, ager, Liv. 9, 4. — 1. Pūpĭus, a: romersk Slægts- og Personsnavn, hvoraf mærkes; I) Pupius, i, m.: romersk Tragoediedigter; vid. Hor. Ep. 1, 1, 67; o. — 2. Pūpĭus, i, m.: en Almuetribun, efter hvem lex Pupia benævnes, Cic. Qu. Fr. 2, 13.

puppis, is, acc. im (em), abl. i (e), f., πρύμνη; I) „egenl.": Bagstavnen; - remigatio navem convertens ad puppim, vid. Cic. Att. 13, 21; Prosequitur surgens a puppi ventus euntes, Virg. Aen. 3, 130; - her saaes ogs. Skibets Insigne malet; hvs. pictae puppes, Hor. Od. 1, 14, 14; ogs. Styrmanden havde her sin Plads ved Roret; hvs. Cic. Fam. 9, 15, („alleg."): sedebamus enim in puppi et clavum tenebamus, (jeg sad ved Statens Ror); - ordenl. befæstedes puppis til Landjorden; hvs. Virg. Aen. 6, 902: Ancora de prora jacitur, stant litore puppes; cf. ibd. 5; men Ovid. Her. 12, 23: Colchos advertere puppim, (at lande der); — b) df. sammenlignende: extrema montis quasi puppis etc., Cic. Div. 1, 50; cf. Plin. 2, 81; — II) „overf."; A) „alm.": Skibet selv; - vid. Virg. Aen. 1, 399: puppesque tuae etc.; cf. Ovid. Her. 13, 97; - ogs. som Stiernebillede: Skibet Argo, Cic. Arat. 389; — B) comisk ogs. Bagen el. Ryggen; - puppis Pereunda est probe, (for Ryggen er der ingen Redning), Plaut. Epid. 1, 1, 69.

pūpŭla, ae, f., dem. af pupa; I) „egenl.": liden el. ung Pige, hvs. som Kelesrd: mea pupula, Appul.; — II) „overf.": Pupillen i Diet; saal. ogs. (dog m. l. v. pupilla), Cic. N. D. 2, 57: aciesque ipsa, qua cernimus, quae pupula vocatur, etc.; ligel. ibd.: ad claudendas pupulas ··· et ad aperiendas etc.; - men Ovid. Am. 1, 8, 15, om en Hex: oculis quoque pupula duplex Fulminat; cf. Plin. 7, 2; - ogs. s. Diet, Hor. Epod. 5, 40. — pūpŭlus, i, m., dem. af flgd.: liden Dreng, trusans, Catull. 56; — II) ogs. „overf.": liden Dukke, Arnob. — pūpus, i, m., [rimel. besl. m. pubes o. m. puer]: liden el. ung Dreng; - ad mammam lactis sugentem pascere pupum, Varr. ap. Non.; - ogs. som Kelesrd, Suet. Calig. 13, s. und. pullus.

pūre, adv. af purus; I) „egenl.": rent, renligen; - ∾ eluere vasa, Plaut.; - compar., s. nedenf.; superl., quam mundissime purissimeque fiat, Cato; - ogs. klart, skinnende; Pario marmore purius (splendere), Hor. Od. 1, 19, 6; — II) „fig."; A) „alm.": rent, klart, tydeligen; - Plurima, quae invideant (i. e. prohibeant) pure apparere tibi rem, etc., Hor. Sat. 1, 2, 100; purissime describere, (høist tydeligen), Gell. 9, 13;

men Cic. d. Opt. gen. or. 2: pure et emendate loqui, quod est Latine, (rent, correct, uden Feil); — B) „bes." o. ethisk: rent el. skyldfrit, uden Synd el. Brøde; - aetas pure acta, Cic. d. Senect. 5; pure et caste deos venerari, id.; Ter pure lecto ··· libello, (med fromt Sind, med ren Hu), Hor. Ep. 1, 1, 37; - bs. i Religionssproget om en kydsk Afholdenhed: pure et caste a matronis sacrificatum, Liv. 27, 37; cf. Tibull. 1, 3, 23 flgd.; — C) i Retssproget: ubetinget, absolut; - ubi pure contrahitur, Digest. — pūrĕ-făcĭo, ĕre, v. a., [purus]: renser; - februare positum pro purgare et purefacere, Non.

*purgābĭlis, e: let at rense, castanea, (som let slipper Skallen), Plin. 15, 25; o. — purgāmen, ĭnis, n.; I) „egentl.": det Bortrensede el. Udfeiede; navnl. den af Vestas Tempel aarligen paa en vis Dag udførte Urenhed; vid. Ovid. Fast. 6, 713 o. 227; — II) „overf."; A) Renselsesmiddel, Soningsmiddel; - Omne nefas omnemque mali purgamina causam ··· tollere posse etc., Ovid. Fast. 2, 35; cf. ibd. 23; ligel. purgamina caedis, id., mentis, id.; — B) Renhed, Klarhed, Glands, Prudent.; — [purgo].

purgāmentum, i, n., [purgo], ligesom frgd.; I) „egentl.": det Bortrensede el. ved Rensning Borttagne, Snavs el. Skarn; - cloacam maximam, receptaculum omnium purgamentorum urbis, sub terram agendam etc., Liv. 1, 56; ∾ purgamenta hortorum, Tac. Ann. 11, 32; succinum esse concreti maris purgamentum, Plin.; men id. 36, 60: ∾ coenae in pavimento; men purgamentis oris aliquem aspergere, Senec. Const. Sap. 2; — b) ogs. som Skældsord: Bundfald af Menneskeheden, Skarn af et Menneske; vid. Petron. Sat. 74, o. Curt. 6, 11, o. id. 10, 2; — II) „overf.": Sonoffer el. Soningsmiddel; - quod purgamentum calcasti etc.? Petron. Sat. 134.

*purgāte, adv.: rent, klart, tydeligen, Non.; — purgātĭo, onis, f.; I) „egentl.": Rengjøren el. Renselse, cloacarum, Trajan. ap. Plin. Ep. 10, 41; ∾ menstruae, Plin. 32, 46; ogs. ∾ feminarum, id., ogs. absol. purgatio, id., Senec.; ∾ alvi, (Laxering el. Afførelse), Cic. N. D. 3, 22, ligel. absol. purgatio, id. Fam. 16, 10; — II) „fig."; A) religiøs Renselse el. Udsoning, expiatio; - ∾ caedis ··· laurus, etc., vid. Plin. 15, 40; — B) Renselse, Undskyldning, Retfærdiggjørelse; - vid. Cic. Inv. 1, 11; nescio quid peccati portat haec purgatio, Ter. Heaut. 4, 1, 12; o. — purgātīvus, 3: rensende, medicamentum, Coel. Aur.; — [purgo].

purgātor, oris, m., [purgo]; I) „egentl.": som renser; - ∾ cloacarum, Jul. Firm.; men ∾ ferarum (Hercules: som befrier derfra), Appul.; — II) „fig.": ∾ animae, Augustin.; bs. — purgātōrĭus, 3; I) „egentl.": rensende, medicamentum, Symmach.; — II) „fig."; - ∾ virtutes, Macrob. Somn. Scip. 1, 8. — purgātrix, īcis, fem. af purgator: rensende; - ∾ aquā se expiare, Tertull. — 1. purgātus, 3, partic. o. adj. af purgo. — 2. purgātus, us, m., [purgo]: = purgatio nr. I; in abl., Cic. N. D. 2, 50, inc. — purgĭto, are, v. a., intens. af purgo; I) „egentl.": renser el. rengjør; - quasi carnificis angiporta purgitans, Plaut. frgm. ap. Non.; — II) „fig.": undskylder; - Non mihi homines placent, qui, quando male fecerunt, purgitant (sc. se), Plaut. Aul. 4, 10, 23.

purgo, avi, atum, 1, v. a., [ctr. af purum ago]; I) „egentl."; A) „alm.": renser, gjør ren, rydder; - ∾ locum et aperire, vid. Cic. Tusc. 5, 23; men absol., Plin. 18, 65: sarculo purgare verius, quam fodere; - ∾ domum muribus, Phaedr.; ogs. ∾ oleam a foliis et stercore, Cato; ∾ pisces, Ter., pruna, (udtage Kiernen deraf), Plin.; purgatis igni vitiis (aeris) excoctisque, id.; — B) „bes."; 1) i Lægesproget; a) at rense ved Udtømmelser, ved Brækning el. Laxering, osv.; - purgare se el. purgari vomitione et alvo soluta Plin., utraque parte, id., per inferna, id.; Qui purgor bilem (acc. graec.), etc., Hor. A. P. 302; - „poet." ogs. c. gen.: Et miror morbi purgatum te illius (sc. esse), id. Sat. 2, 3, 27; — b) bortrenser, borttager ved at rense, fordriver el. bortskaffer; - ∾ pituitas, Plin., suppurationes, id., cicatrices et nubeculas, id. 27, 85; — 2) „alm."; a) renser for at jevne, gjør ret el. lige; - purgare viam ··· ad libramentum proprium redigere, Digest.; — b) ogs. rensende at bortskaffe; - ∾ rudera, Suet. Vesp. 8; ∾ vermes clavo aeneo, Pallad.; — II) „fig."; A) „alm.": renser; - Veridicis igitur purgavit pectora dictis (Epicurus), Lucr. 6, 23; purga urbem, Cic. Catil. 1, 5; men Suet. Vesp. 9: amplissimos ordines ··· contaminatos veteri negligentia, purgavit; men ∾ rationes, (bringe i det Rene, opgjøre), id. Calig. 29; — B) „bes."; 1) renser fra en Beskyldning, undskylder, retfærdiggjør; - Et id huc revorti, uti me purgarem tibi, Plaut. Amph. 3, 2, 28; quod te mihi de Sempronio purgas, accipio excusationem, Cic. Fam. 12, 25; cf. id. Att. 13, 10; men id. Phil. 14, 6: si parum vobis essem sine defensione purgatus; cf. id. Att. 1, 17; - Aut ea refellendo tibi aut purgando corrigemus, Ter. Hec. 2, 2, 12; - ∾ factum etc., vid. Liv. 1, 9; men ∾ crimina (gjendrive), Cic. Cluent. 1; cf. Tac. Ann. 4, 42; men ∾ adolescentem crimine civilis belli, (frikiende ham derfor), id. ibd. 3, 17; men c. gen.: purgantes civitatem omnis facti dictique hostilis adversus Romanos, Liv. 37, 28; — 2) i Religionssproget, ligesom expio o. lustro: renser fra en Synd el. Brøde, udsoner, obl.; - Di patrii, purgamus agros, purgamus agrestes, Tibull. 2, 1, 17; cf. Ovid. Fast. 4, 640; myrtea verbena ··· purgatos etc., Plin. 15, 36; men id. 25, 59: verbenaca ··· domus purgantur lustranturque; - „poet." ogs. m. Brødens Object; - Et purgante nefas novies mihi carmine dicto, Ovid. Met. 13, 952; cf. Lucan. 8, 517: jam crimen habemus Purgandum gladio, quod etc.; — III) partic. purgatus, 3, ogs. som adj.; A) „poet.": renset, ren; - Est mihi purgatam crebro qui personet aurem, („alleg."), vid. Hor. Ep. 1, 1, 7; purgatissima somnia (mittere), Pers. 2, 57; — B) undskyldt el. frikiendt; - ita fiducia, quam argumentis, purgatiores dimittuntur, Sall. frgm. ap. Non.

*pūrĭfĭcātĭo, onis, f.: Renselse; - laurus purificationibus adhibetur, Plin.; religionis purificatione lustratus, Martial. 8, praef.; af — pūrĭfĭco, avi, atum, 1, v. a.; I) „egentl.": at rense fra ydre Smuds; - favis purificatis aqua, Plin.; purificandi agri causa (virgulta convellere), Gell.; — II) „fig." el. som Cæremoni el. Religionshandling; - ∾ se etc., Suet. Aug. 94; purificata domus, vid. Plin. 30, 24; af — pūrĭfĭcus, 3, [purus, facio]: rensende; - ∾ roris perfusio, Lactant.; - Purificumque Jovem Triviamque precatus, etc., Claudian., inc.

1. pūrĭtas, atis, f., [purus]: Renhed, Klarhed; - puritatem sumere (om Vin): at blive klar, Pallad.; - sild. ogs. „fig.": ∾ vivendi, Capitolin. Ver. 3. — 2. pūrĭtas, atis, f., [pus], ligesom purulentia: Inflammation, sanguinis, Coel. Aur. — pūrĭter, adv., Biform af pure: rent, renligen; - ∾ lavit dentes, Catull. 39, 14; - ogs. „fig.": Me miserum aspicite, et, si vitam puriter egi, etc., id. 76, 19.

purpŭra, ae, f., πορφύρα; I) „egentl.": Purpursneglen, (ogs. ∾ pelagia, men forskiellig fra conchylium, murex o. buccinum); beskrives Plin. 9, 60, flgd.; — II) „overf."; A) Purpurfarve, Purpur, Plin. 9, 61; Certantem et uvam purpurae, Hor. Epod. 2, 20; cf. Virg. Ge. 4, 275; - ogs. gaves der nægte Purpur af Bær; vid. Plin. l. c. 65, oftere; - brugtes ogs. ligesom aurum o. gemmae, til Betegning af det Kostbareste; vid. Lucr. 5, 1422, o. Hor. Od. 2, 16, 7; — B) det Purpurfarvede, purpurfarvet Toi el. Klædebon; sædv. Purpurdragt el. en med Purpur besat Dragt; -

purpurae usum semper Romae fuisse etc., Plin. l. c. 63; – en slig Dragt bares navnl. af de høiere Øvrighedspersoner i Rom; hvf. nova purpura fulget (om den nye Consul), Ovid. Fast. 1,81; ligel. septima purpura, (om det syvende Consulat), Flor. 3,21; – men ∾ regum, Virg. Ge. 2,495; hvf. purpura servit, Lucan. 7, 228, (i. e. reges serviunt); – saal. ogs. sildi. f. Keiserværdigheden; purpuram sumere, Eutrop. 8, 8; ogs. f. Keiseren selv; purpuram adorare, Ammian.; – om den overdaadige Brug af Purpur, vid. Cic. Cluent. 40, o. id. Catil. 2, 3; – ogs. gaves der etslags uægte Purpur; ∾ plebeja ac paene fusca, Cic. Sest. 8; — b) ogs. purpurfarvet Uld, Senec. Qu. N. 1,3; – ogs. Purpurtæppe; quid non adultus concupiscet, qui in purpuris repit (neml. som Barn)? Quintil. 1, 2, 6; men lectus auro et purpura stratus, (med guldvirket Purpurtæppe), Suet. Caes. 84; — bb) „poet.", tildels af Farvens Lighed; a) den purpurfarvede Haarlok, som Scylla berøvede sin Fader Nisus, Ovid. Met. 8, 80; heder ogs. purpureus crinis, ibd. 93; — b) f. porphyrites, (rød Marmor), Stat.; ogs. purpureus lapis, Lucan.; — c) purpurfarvet Blomst, Stat. Silv. 3,3,130.

purpŭrārĭus, 3, [purpura]: hørende til el. benævnt efter Purpur, officina, Plin., taberna, Digest.; — not.: subst. purpŭrārĭus, i, m.: en Purpurfarver, o. purpŭrārĭa, ae, f.: Purpurfarveri, Inscript. — purpŭrasco, ĕre, v. n., inch. af purpuro: at blive purpurfarvet; – maris unda, quum est pulsa remis, purpurascit, Cic. frgm. ap. Non. — purpŭrātōrius, Solin. 1, 7, er urigtig Læsem., f. purpuratorum. — purpŭrātus, i, m., o. purpurata, ae, f., [purpura]; I) „egentl.": iført Purpur; – ∾ mulier, Plaut. Most. 1, 3, 131; — II) „bef." ere purpurati, orum, m.: høie Hofembedsmænd, Cic. Tusc. 1, 43, Liv. 30, 42, o. Flor. 1, 10.

Purpŭrĕo, ōnis, m., [purpura]: romersk Mandsnavn, Liv. 35, 41. — purpŭrĕus, 3, πορφύρεος; I) „egentl."; A) „alm.": af Purpur; bf. sædv. purpurfarvet; bf. efter Purpurets mange Overgange el. Nuancer ogs. undert.: mørk el. dunkel el. violet, rødlig, odl.; – ∾ vestitus, Cic., amictus, Hor.; ∾ flos rosae, id.; ∾ papavera, Propert.; ∾ viola, Plin., salix, id., ficus, id., uva, id.; ∾ color, Virg., pudor, Ovid., rubor, id.; ∾ genae, id.; ∾ labella, id.; – ∾ Aurora, id., ogs. ∾ manus Aurorae, (ῥοδοδάκτυλος), id. Am. 1, 13, 10; ∾ axis, id. Fast. 3, 518, (d. e. Solgudens Vogn), arcus, (Regnbuen), Propert. 3, 3, 51; – ∾ crinis, Ovid., capillus, Virg., Nisus's Haarlok, f. und. purpura; hvf. ogs. ∾ senex, Stat., (i. e. Nisus); men ∾ anima, Virg. Aen. 9, 349, (i. e. sanguis), inc.; ∾ merum, Ovid., mustum, Propert.; mare ··· favonio crescente purpureum videtur, Cic. Acad. 2, 33; hvf. ∾ fluctus (pl.), Propert.; ∾ sol, Val. Fl.; — II) „overf."; A) „poet." ogs. f. purpuratus: purpurklædt el. purpursmykket; – ∾ rex, Ovid., tyrannus, Hor.; men purpureus pennis, Virg. Aen. 10, 722, (med purpurrød Hjelmbusk); men ∾ senex, (i. e. Nisus), f. ovenf.; ∾ torus, Martial. 12, 17, (i. e. purpura stratus); — B) ligel. „poet.": glimrende el. blændende skjøn i sit Slags; – Brachia purpurea candidiora nive, Albinov. 2, 62; purpureis ales coloribus, Hor. Od. 4, 1, 10; Laetaque purpurea luce refulsit humus, Ovid. Fast. 6, 252; ligel. ∾ ver, Virg., Colum.; men ∾ Amor, Ovid. Am. 2, 1, 38, (i. e. Cupido).

purpŭrissātus, 3; I) „egentl.": farvet el. sminket med purpurissum, buccae, Plaut. Truc. 2, 2, 35; — II) sild. „overf.", ∾ fasti, (i. e. consulares; fordi Consulerne bare Purpur), Sidon.; af — purpŭrissum, i, n., πορφυρίζον, (i. e. purpurans): etslags mørkere Purpurfarve, navnl. til at male med; vid. Plin. 35, 12; ogs. til Sminke; bf. ogs. Sminken selv; – Tum tu igitur cedo purpurissum, Plaut. Most. 1, 3, 101; — not.: masc. purpurissus, Hieronym.

purpŭro, (avi), atum, 1, v. a. o. n., [purpura]; I) act.; egentl.: gjør purpurfarvet; – Spiritus eurorum virides quum purpurat undas, Furius ap. Gell. 18, 11; — B) „overf."; 1) klæder el. smykker med Purpur; f. purpuratus s. l.; — 2) „alm.": pryder el. smykker; – Horae rosis purpurabant omnia, Appul.; — II) neutr.: at være purpurfarvet; – purpurantes violae, Arnob.; purpurantem pingit annum floribus, auct. Pervig. Ven. 12; — B) „overf.": at være smuk, at glimre; – quae frondens purpurat auro, Colum. (poëta), 10, 101, inc.

*pūrŭlentātio, onis, f.: Bollenhed, Suppuration, Coel. Aur.; — pūrŭlente, adv.: med Edder el. Materie; – ossibus purulente limosis, Plin. 23, 4; o. — pūrŭlentĭa, ae, f.: Edder el. Materie, Hieronym.; – ogs. „alleg.": purulentias civitatis elicere, Tertull.; af — pūrŭlentus, 3, [pus]: fuld af Edder el. Materie, aures, Plin., exscreationes, id.; cancer albus purulentus est, Cato; – ogs. absol., purulenta, orum, n.: Edder, Materie; – ∾ praecordiorum, Plin.; ∾ exspuere, id.

pūrus, 3, [rimel. igiennem Stammen pu- beſl. m. puto, altſ. egentl. affondret el. adskilt fra alt Uvedkommende; f. nedenf. nr. II, A]; I) „egentl.": renset el. ren, pletfri, odl.; – purae aedes, Plaut.; Et manibus puris sumite fontis aquam, Tibull. 2, 1, 14; ∾ fons, Propert.; men Cic. Caecin. 27, „alleg.": ut, quicquid inde haurias, purum liquidumque te haurire sentias; – Aëre purior ignis, Ovid. Met. 15, 243; purissima mella, Virg. Ge. 4, 163; – terra pura, (renset el. luget), Cic. d. Senect. 17; ∾ sol, (klar, skinnende), Hor. Od. 3, 29, 45; ligel. ∾ dies, Claudian.; men ∾ aurum, (renset), Plin. 33, 25; – ogs. in neutr. absol., purum, i: klar Himmel; per purum etc., vid. Virg. Ge. 2, 364, o. Hor. Od. 1, 34, 7; — II) „fig."; A) „overf.": ren el. fri fra alt Uvedkommende, ublandet, naturlig, odl.; – ∾ argentum, (uden Figurer; opp. caelatum), Cic. Verr. 4, 22 flgd., o. Juvenal. 9, 141; ligel. coronarum aliae purae, aliae caelatae, Vitruv.; – vasa pura, (ikke begede), Colum. 12, 4; men ∾ locus, (ubebygget), Varro, Liv. 24, 14; ligel. ∾ solum, id. 1, 44; ∾ hasta, (uden Jern el. ubeslaaet), Propert. 4, 3, 68; ∾ toga, (uden Purpurstriber), Phaedr. 3, 10; — b) „poet." ogs. rensende; – Ipseque te circum lustravi sulphure puro, Tibull. 1, 5, 11; — B) „ment."; 1) „alm.": ren el. fri derfra, ubesmittet, ublandet; – animus ··· purus et integer, Cic. d. Senect. 22; cf. id. Div. 1, 53; men estne quisquam ··· purior, prudentior, etc.? id. R. Com. 6; cf. id. Tusc. 1, 29; men Enn. ap. Gell. 7, 17: qui pectus purum et firmum gestitat; – navnl. ogs.: fri fra sandselige Lyster, ren el. kydsk; vid. Cic. Verr. 3, 58, Plaut., Tibull., Martial.; men Cic. Leg. 2, 22: ∾ familia, (som har fuldendt Begravelsesceremonierne); men c. gen., vid. Hor. Od. 1, 22, in.: Integer vitae scelerisque purus etc.; — b) ofte ogs. om Foredragets Renhed; – oratio Catuli sic pura est, ut latine loqui paene solus videatur, Cic. d. Or. 3, 8; elaborant alii in lenitate et aequabilitate et puro quasi quodam et candido genere dicendi, id. Orat. 16; sermo purus et dilucidus, Quintil., quam purissimus, id.; men id. 10, 1, 94: multo est tersior ac purus magis (Horatius); cf. Cic. Brut. 75, fin.; — 2) „bef." i Retssproget: ubetinget, uden Undtagelse, absolut; – hic is, qui agit, judicium purum postulat, etc., Cic. Inv. 2, 20; ∾ et directa libertas, Digest.; ∾ causa, ibd.

pūs, gen. pūris, n., πύος; I) „egentl.": Edder el. Materie; – sanguinis et puris exscreationes, Plin.; ogs. in pl.; contra aurium pura, id. 24, 92; — II) ogs. „overf." om et ondt og ligesom giftigt Menneske, Lucil. ap. Non. 2, 31; ogs. om en ond og giftig Tale, Hor. Sat. 1, 7, in.

pūsa, ae, fem. af pusus: liden el. ung Pige, Pompon. ap. Varr. — pūsillanimis, e, [pusillus, animus]: modløs, forsagt, Tertull.; bf. — pūsillănĭmĭtas, atis, f., animi: Modløshed, Forsagthed,

Lactant. — pūsillĭtas, atis, f., [pusillus]: Lidenhed; df. „overf.": Ringhed, Ubetydelighed, Lactant. — pūsillŭlus, 3, dem. af flgd.: meget liden; - ∾ pueri, Varr. ap. Non., inc., (al. pusilli).

pūsillus, 3, dem. af pusus; I) „egentl.": meget liden (af Væxt el. Omfang, odl.); - ∾ testis processit, vid. Cic. d. Or. 2, 60; cf. Juvenal. 15, 70: Terra malos homines nunc educat atque pusillos; - ∾ mus, Plaut.; ∾ epistola, Cic., vox, Quintil.; habuimus in Cumano Romam quasi pusillam, (ligesom et lidet Rom), Cic. Att. 5, 2; — b) neutr., pusillum ogs. absol.: noget Lidet, en Smule, odl.; - pusillum laxamenti, Trebon. ap. Cic. Fam. 12, 16; pusillo altior, Plin. 27, 21; - pusillum a veritate discedere, Quintil.; — II) „fig.": ringe el. ubetydelig i sit Slags; - infirmis causa pusilla nocet, Ovid. Rem. 730; ligel. pusillae res, (opp. grandes), Quintil.; cf. Martial. 4, 43: Quod dixi tamen, hoc leve et pusillum est; — B) „bes." ogs. om Gemyttet og Characteren; 1) aandsfattig, forknyt, odl.; - vid. Hor. Sat. 1, 4, 17: inops ··· pusillique ··· animi (homo); ∾ causidicus, (ubetydelig), Juvenal.; — 2) nederdrægtig el. gemen; - illud vero pusilli animi ··· quod etc., Cic. Fam. 5, 17; cf. Vatin. ap. Cic. Fam. 2, 9, o. Martial. 3, 62. — pūsio, onis, m., dem. af pusus: liden Dreng, Pusling; - vid. Cic. Tusc. 1, 24, ogs. id. Coel. 15, o. Juvenal. 6, 34; - ogs. m. Lune: oploben Dreng el. Knos; ∾ bellissimus, Appul. — pūsiŏla, ae, f., dem. af pusa: liden Pige, Prudent.

pustŭla, ae, f., [pus; s. ogs. pusula s. l.]; I) paa Huden: Blære el. Blegn el. Kop, Cels.; - pustularum eruptiones et ulcuscula, Senec.; ogs. Blære efter et Trækmiddel, Plin.; ogs. Blære i Haanden efter strængt Arbeide; Laederet aut teneras pustula rupta manus, etc., vid. Tibull. 2, 3, 10; ∾ lucentes, (glindsende af Materie), Martial.; — II) paa andre Ting: Blære el. Boble, navnl. i kogende Vand, i Kalk, i Lerkar, odl.; - in pustulas coire, (dannes til Blærer), Plin.; pustulas emittere, Vitruv.; - men om Kunstnerens ophøiede Arbeide paa Sølvkar, Martial. 8, 51: Et niveum felix pustula vincit ebur.

*pustŭlātio, onis, f.: blæret Beskaffenhed; - ∾ facere, Coel. Aur.; — pustŭlātus, 3: med Blærer; - df. „overf.", ∾ argentum, Suet. Ner. 44: udkogt el. renset Sølv; cf. Martial. 7, 86; derom ogs. argentum pusulatum, Digest.; o. — pustŭlesco, ere, v. n. inch.: at faae Blærer, Coel. Aur.; af — pustŭlo, are, v. a. o. n., [pustula]; I) act.: at frembringe Blærer; - ne usta pustulentur, Coel. Aur.; — II) neutr.: at faae Blærer; - si concha aliquid intrinsecus pustulat, Tertull. — pustŭlōsus, 3, [pustula]: fuld af Blærer; - ∾ locus corporis, Cels.

*pūsŭla, ae, f., ligesom pustula, af pus; I) „egentl.": Blære el. Blegn paa Huden; - pusulas facere el. excitare, Plin., cohibere el. comprimere, id.; cf. Martial. 14, 167; — II) i Hyrdesproget: = sacer ignis, Colum.; df. — pūsŭlātus, 3: = pustulatus, argentum; - ∾ Digest.; o. — pūsŭlōsus, 3: = pustulosus, pecus, Colum. — pūsus, i, m.: liden Dreng, en Pusling, Pompon. ap. Varr., Lucr. 4, 1020.

1. Pŭta, ae, f., [puto]: Gudinde for Træernes Beskærelse, Arnob. — 2. pŭtā, adv., s. und. puto, in fin. — pŭtāmen, ĭnis, n., [puto]: Affald ved Træers Beskærelse; df. „alm.": Affald el. Skaller el. Bælge, odl.; - putamina nucum (Noddeskaller), Varro, juglandium, Cic.; ∾ fabae vel ervi, (Bælgen deraf), Plin.; ∾ ovi, ∾ cochleae, (Skallerne deraf), id.; ∾ testudinum, id.; - df. „alleg.", Plaut. Capt. 3, 4, 122: Nucleum amisi, reliquit pigneri putamina.

pŭtātĭo, onis, f., [puto]; I) „egentl.": Rensen el. Pudsen; navnl. Træernes Beskærelse; - ∾ arborum ac vitium, Cic. d. Or. 1, 58; ∾ facere (vinearum), Plin. Ep. 10, 24; — II) „fig." o. efterel.; A) Beregning; - universam putationem imparem facere, (naar man til Lige lægger Ulige), Macrob. Sat. 1, 13; — B) ∾ personae, Digest., (at holde el. antage nogen for en anden). — pŭtātīve, adv.: formentligen, Hieronym.; af — pŭtātīvus, 3, [puto]: formentlig el. formodet (men ikke virkelig); - ∾ habitus, actus, Tertull. — pŭtātor, oris, m., [puto]: som beskærer Træer, Varro, Plin.; ∾ vitis, Ovid.: Vingaardsmand; cf. Colum. (poëta) 10, 228; df. — pŭtātōrĭus, 3: hørende til Træernes Beskærelse, falx, Pallad.

pŭtĕal, ālis, n., s. und. flgd. — pŭtĕālis, e: hørende til en Brønd, af en Brønd; - ∾ lymphae, Lucr., undae, Ovid., (Brøndvand); ∾ fonte irrigari, Colum.; — II) df. neutr., puteale (sc. operculum), sædv. puteal: Brøndlaag el. Brøndhætte; df. sædv. etslags Indhegning med Dækkel; - vid. Cic. Div. 1, 17: cotem defossam in comitio, supraque impositum puteal, (neml. til Betegning af Stedets Hellighed); - men id. Att. 1, 10, nævnes putealia sigillata (i. e. sigillis ornata) som Ornamenter for et Bibliothek; - efter en sildigere Restauration heraf heder puteal Libonis, (ogs absol. puteal): det Sted paa Torvet, hvor Pengehandlere el. feneratores og deres Clienter havde deres Forretninger; vid. Hor. Ep. 1, 19, 8, o. id. Sat. 2, 6, 35; men Cic. Sest. 8, „meton.": puteali et feneratorum gregibus infestus etc.; cf. Ovid. Rem. 561: Qui puteal Janumque timet celeresque Calendas ··· hunc etc. — pŭtĕānus, 3: = frgd.; - ∾ aqua, (Brøndvand), Colum.; o. — pŭtĕārĭus, i, m., (sc. fossor): en Brøndgraver, Colum.; — [puteus].

pūtĕfactus, 3, [puteo, fio]: = putrefactus, Prudent. — pūtĕo, ēre, v. n., πύθω, πύθομαι; I) „egentl.": at stinke, at lugte; - quibus etiam alabaster unguenti putere videatur, Cic. frgm. ap. Non.; men mero putere diurno, Hor. Ep. 1, 19, 11; cf. id. Sat. 2, 2, 42, o. Pers. 3, 73; — II) f. putrere: at være raadden, Plaut. Most. 1, 2, 67, (al. putrere).

Pŭtĕŏli, orum, m.: Kystby i Campanien, ligeoverfor Bajæ, med mineralske Kilder, (hod. Pozzuolo), Mela 2, 4, Plin. 3, 9, Cic., Liv.; — B) df. Pŭtĕŏlānus, 3: puteolansk, sinus, Plin., ager, id.; men ∾ pulvis, id. 35, 13, Senec., (Pozzulanjord); — b) ogs. absol.: in Puteolano (sc. praedio), Cic. Fat. 1; cf. id. *Att. 16, 1; - Puteolani, orum, m.: Indvaanerne af Byen P., id. ibd. 5, 2.

pūter, tris, tre, vid. putris ab in. — pūtesco, (putisco), tŭi, 3, v. n., inch. af puteo: at raadne; - ∾ semina, Varro, oleam, Cato; Theodori quidem nihil interest, humine an sublime putescat, vid. Cic. Tusc. 1, 43; men om Svinet: animam illi pecudi datam pro sale, ne putesceret, id. N. D. 2, 64; cf. Hor. Sat. 2, 4, 66, (hvor perf. putuit).

pŭtĕum, i, n., sield. Biform af flgd.; - lacus et stagna et putea, etc., Varr. ap. Non. — pŭtĕus, i, m., [vid. puto ab in.]; I) „egentl.": gravet Brønd; - haustam aquam ex jugi puteo, Cic. Div. 1, 50; cf. Hor. Ep. 1, 15, 15: Collectosne bibant imbres, puteosne perennes Dulcis aquae etc.; puteum fodere, Plaut., effodere, Colum., (grave); ∾ brevis, (ikke dyb), Colum., altissimus, Juvenal.; cf. Plin. 7, 57; - ogs. om en Cisterne, auct. B. Al. 5; - som Ordsprog mærkes: miserum est opus Igitur demum fodere puteum, ubi sitis fauces tenet, Plaut. Most. 2, 1, 32; in puteum conjicere, (kaste bort til Unytte), Petron.; — II) „overf.": Grube el. Hul i el. under Jorden; - alteque jubebis In solido puteum demitti, etc., (at deri graves et dybt Hul), Virg. Ge. 2, 230; - ogs. Grube til Opbevaring af Korn, Varro; - navnl. ogs. i Biergværker: Grube el. Schacht; ad libramentum aquae depressis puteis, Plin. 37, 43; in centenos pedes acti putei, id. 17, 4; - ogs. Lufthul el. Lyshul, Vitruv. 8, 6, (hos Plin. lumen); - endel. ogs. Hul under Jorden, hvori Slaver indespærredes,

Plaut. Aul. 2, 5, 21, Colum.; — bf. som demin.: pūtĭcŭli, orum, m., ogs. puticulae, arum, f., ligesom Brondhuler; bf. underjordiske Huler paa Esqvilinhøien, som Begravelsessted for de Slaver og Fattige, som ikke kunde betale deres Forbrænding; vid. Varr. L. L. 5, 5, Paul. ex Fest. p. 216, (Müll.).

pūtĭde, adv. af putidus; „egenl.": stinkende; bf. „overf." (fra Lugten til Hørelsen): kedeligen, anstødeligen; navnl. om en affecteret Tydelighed og Langsomhed i Udtalen; - qui nec inepte dicunt, nec odiose, nec putide, Cic. Brut. 82; - compar., ∾ exprimi litteras, id. d. Or. 3, 11, (altfor nøiagtigen). — pūtĭdĭuscŭlus, 3, dem. af compar. putidior, alene „overf.", (s. und. frgd.): noget vidtløftig el. trættende; vid. Cic. Fam. 7, 5. — pūtĭdŭlus, 3, dem. af flgd., men alene „overf.": noget affecteret; - Altera ridicula est, altera putidula, vid. Martial. 4, 20.

pūtĭdus, 3, [puteo]; I) „egenl.": stinkende, raadden; - ∾ caro, Cic.; ∾ uvae, Varro; ∾ vinum (s. uvae), Plaut.; ∾ aper, (lugtende el. ankommen), Martial.; ∾ naves et sentinosae, Cato; - compar., o. superl., s. nedens.; — II) „fig."; A) med Lune el. Foragt om en udlevet Tøsse: visnen el. raadden el. aflægs, odl.; - vid. Plaut. Bacch. 5, 2, 44, o. Hor. Epod. 8, in.; - ligel. m. Lune o. in compar.: Putidius multo cerebrum est, mihi crede, Perilli, (langt værre forstyrret el. ankommen), id. Sat. 2, 3, 75; — B) om Talen: unaturlig, affecteret, overdreven; - haec vobis ··· molesta et putida videri, Cic. d. Or. 3, 13; cf. id. Orat. 8; - ogs. om Udtalen, s. id. Off. 1, 37; men id. Att. 1, 14: vereor, ne putidum sit, scribere ad te, quam sim occupatus; - superl., ∾ jactatio, Petron. Sat. 73. — pūtillus, i, m., (el. putilla, ae, f.), dem. af 2. putus, som Kelesord: liden Dreng el. Pige, Plaut. Asin. 3, 3, 104. — pūtisco, ĕre, s. und. putesco.

pŭto, avi, atum, 1, v. a., [ligesom putus o. puteus af inus. puo]; I) „egenl.": pudser, renser; A) „alm."; - vellus lavari ac putari, Varr. R. R. 2, 2; ligel. lanam ··· putatam recte etc., Titinn. ap. Non.; ∾ dolia, Cato, inc.; men aurum putatum, id est expurgatum, Paul. ex Fest. s. v. putus, p. 216, (Müll.); — B) „bes." i det botaniske Sprog: afpudser el. beskærer (Træer el. Vinstokke); - vineas arboresque mature falce putare, Cato; ∾ vites, Virg. Ge. 2, 407; ∾ olivetum, Cato; ∾ arborem latius, strictius, Pallad. 1, 6; s. ogs. nedens. Gell. l. c.; — II) „fig.": ligesom at bringe i det Rene, at ordne; bf. A) „alm.", ∾ rationem el. rationes: at holde Regning, at sammenregne el. afregne, odl.; vid. Gell. 6, 5, 6 flgd.; - ∾ rationem cum aliquo, Cato; putatur ratio cum argentario, Plaut. Aul. 3, 5, 53; cf. Cic. Att. 4, 11; — 2) bf. „overf.": quum eam mecum rationem puto, (overtænker), Plaut. Casin. 3, 2, 25; — B) „bes.": regner, beregner; - integra quae non erit tegula ··· duae pro una putabuntur, Cat. R. R. 14, 4; — 2) „overf."; a) vurderer saa høit, holder el. agter derfor, aestimo; - si denariis quadringentis Cupidinem illum putasset, Cic. Verr. 4, 7; magni putare honores, id.; quum unum te pluris, quam omnes illos putem, id. Att. 12, 21; - contemnere aliquem et pro nihilo putare, id.; men aliquem aliquo in numero putare, id. Manil. 13; ligel. ut hominem prae se neminem putet, id. R. Am. 46; — b) tænker derpaa, overveier, betænker; - dum haec puto, Praeterii imprudens villam, Ter. Eun. 4, 2, 4; in quo primum illud debes putare, etc., Cic. Planc. 4; men Constitit Anchisa natus ··· Multa putans, sortemque animo miseratus iniquam, Virg. Aen. 6, 331; — c) bf. (som Følge af modent Overlæg): holder derfor, mener, troer, formoder, tænker, dømmer, odl.; vid. Gell. 6, 5, 8; - aliquis forsan me putet Non putare hoc verum, Ter. Andr. 5, 5, in.; Rem ipsam putasti, id. Ter. Phorm. 4, 5, 6; nec committere, ut aliquando dicendum sit, non putaram, (det havde jeg ikke troet), Cic. Off. 1, 23; noli putare, me quicquam maluisse, quam etc., id. Att. 6, 1; Stare putes; adeo procedunt tempora tarde, Ovid. Trist. 5, 10, 5; cf. id. Her. 11, 85: Vagitus dedit ille miser; sensisse putares; — bb) hertil er endnu at mærke; a) Parenthesen puto, ogs. ut puto, (troer jeg, som jeg troer); - Atque intra, puto, septimas Calendas etc., vid. Martial. 1, 100; ogs. undert. ironisk: At, puto, non votis saepe petita meis, Ovid. Am. 3, 7, 2; men id. A. A. 1, 370: Ut puto, non poteris ipsa referre vicem; — b) putā (imperat. s. putā): antag: bf. som adv.: til el. for Exempel; - si ille, puta, consul factus fuerit, Digest.; Hoc, puta, non justum est, illud male, rectius istud, Pers. 4, 9; cf. Hor. Sat. 2, 5, 32; - ligel. ut puta, (ogs. utputa): som for Exempel; illa constant ex nexu aut acervatione, ut puta: finis, frumentum, navis, Senec. Qu. Nat. 2, 2.

pūtor, oris, m., [puteo]: Stank, stærk Lugt; - Puteoli a putore, (af Egnens stærke Svovellugt), Varro; cf. Lucr. 2, 871; saal. ogs. Arnob. — pŭtrāmen, ĭnis, n., [putris]: Raaddenhed, Forraadnelse, Cyprian. — pŭtrēdo, inis, f., [putreo]: = frgd.; - ∾ vulnerum, Appul. — pŭtrĕfăcio, fēci, factum, 3, v. a.; pass. pŭtrefio, factus sum, [putreo]; I) „egenl.": bringer til at raadne; - humor putrefacit semina, Colum.; ∾ stellionem in oleo, Plin.; nudatum tectum patere imbribus putrefaciendum, Liv. 42, 3; haec ··· putrefacta per imbres, Lucr. 2, 897; — II) „overf.": gior sprød el. skior; - ardentia saxa infuso aceto putrefaciunt, Liv. 21, 37. — pŭtrefio, factus sum, s. und. frgd.

pŭtrĕo, ēre, v. n., [putris]: at være oploſt el. svækket; bf. „poet." om den Udlevede: Annis et aetate hoc corpus putret, Pacuv. ap. Non. — pŭtresco, ere, v. n., inch. af putreo; I) „egenl.": at gaae i Forraadnelse, at raadne el. opløses; - ne ungulae putrescant, Varro; cui stragula vestis ··· putrescat in arca, Hor. Sat. 2, 3, 118; (men Cic. Tusc. 1, 43, er at læse putescat); ∾ dentes, Plin.; — II) „overf.": at blive sprød el. skior; - tophum (lapidem) caloribus putrescere, Colum.; om Jorden: at muldne el. skiørne, id. — pŭtrĭbĭlis, e, [putreo]: som let raadner; - ∾ tabula, Paul. Nol. — pŭtrĭdŭlus, 3: noget raadden; bf. „overf.": daarlig el. slet; - ∾ voces, Ammian.; demin. af — pŭtrĭdus, 3, [putreo]; I) „egenl.": raadden, dentes, Cic.; ∾ aedificium et ruens, Senec.; — II) bf. „overf." om Jorden: skior el. sprød el. mulden; - in putridis et calidis locis (serere), Plin. 19, 47. — pŭtrĭlāgo, ĭnis, f., [putris]: Raaddenhed, Non.

pŭtris, (in masc. ogs. puter, Varro), tre, [puteo]; I) „egenl.": raadden, stinkende; - palus puter evertitur, Varro; - si ulcus magis putre est, Cels.; ∾ viscera, Ovid.; fervent examina putri De bove etc., vid. id. Fast. 1, 379; - ogs. brøstfældig, forfalden, fanum, Hor. Ep. 1, 10, 49, navis, Propert. 2, 19, 43; ∾ domus, Lucan.; ∾ tegula, (affalden), Martial., funis, Appul.; men Ovid. Met. 7, 585: putria motis Poma cadunt ramis, (overmodne el. visnende); men „poet.": animam ··· putrem exspuitare, (i. e. senilem), Propert. 4, 5, 67; — II) „overf."; A) ligesom visnen el. henfalden el. slap; - ∾ mammae, Hor. Epod. 8, 7; men ∾ oculi, (smægtende, navnl. af Viin el. Elskov), id. Od. 1, 36, 17; men ille In Venerem est putris, Pers. 5, 57; — B) „bes." om Jordsmonnet: skior, sprød, løs; - ∾ solum ac solutum, (opp. densum), Colum.; ligel. ∾ gleba, Virg. Ge. 1, 44, sulci, (som let muldne), id. ibd. 215; men Propert. 4, 3, 39: tellus ··· putris ab aestu, (opløst i Støv); cf. Virg. Aen. 8, 596, und. quadrupedans; ligel. „poet.", ∾ cineres, Lucan.; men ∾ lapis et gracilis, Plin. Ep. 10, 48, (sprød el. skior, som let brækkes). — pŭtror, oris, m., [putreo], ligesom putredo: Forraadnelse el. Opløsning, Lucr.

2, 871 o. 928, Arnob.; df. — putrŭōsus, 3: fuld af Materie, ulcus, Coel. Aur.

1. pŭtus, 3, [ligesom d. besl. purus af inus. puo]: pudset el. renset; ren, klar, ublandet; men sædv. i Forbindelsen: purus putus, ogs. purus ac putus: aldeles ren el. ublandet; – argentum putum, quasi expulatum et excoctum etc., Alfenus ap. Gell. 6, 5; – df. comisk, ligesom ipsissimus: netop han el. han selv; vid. Plaut. Pseud. 4, 2, 31; men ibd. 1, 7, 103: Purus putus hic sycophanta est, (livagtig el. aabenbar Skielm); – men nd. purus o. in superl., quam bonam meis putissimis orationibus gratiam retulerit, (hvorledes han har lønnet mine glimrende Lovtaler), Cic. Att. 2, 9. — 2. pŭtus, i, m., Biform af pusus: liden Dreng, Virg. Catal. 9. — puxis, idis, f., s. und. pyxis.

pycnitis, idis, f., πυκνῖτις, d. lat. verbascum, d. e. Lysenurt, Appul. — pycnŏcŏmon, i, n., πυκνόκομον: etslags Plante, (rimel. scabiosa succisa L.), Plin. 26, 36. — pycnostȳlos, on, πυκνόστυλος: med tætte Søiler, Vitruv. 3, 2. — pycta o. pyctes, ae, m., πύκτης, d. lat. pugil: Nævefægter el. Cestusfægter, Plin. 7, 48, o. Phaedr. 4, 24; – „overs." ogs. om Hanen, Colum. 8, 2; df. — pyctālis, e: hørende til Nævefægtning, certamen, Serv. ad. Virg. Aen. 5, 373. — pyctŏmăchārius, i, m., [πυκτομαχέω, i. e. pugilatu certo]: = pycta, Jul. Firm. — Pydna, ae, f., Πύδνα: By i Macedonien, (ved sinus Thermaicus), Plin. 4, 17; ogs. bekiendt af K. Perseus's Nederlag, vid. Liv. 44, 6; — B) df. Pydnaei, orum, m.: Indvaanerne af Byen P., id. ibd. 45.

pȳga, (pūga), ae, f., πυγή: Bagen, Sædet, d. lat. nates, Hor. Sat. 1, 2, 133; – pl. pugae, Naev. ap. Non. — pȳgargus, i, m., πύγαργος, (Hvidstiert); I) en Drneart, rimel. Fiskeørnen, Plin. 10, 3; — II) Antilopen, etslags vild Ged, id. 8, 79, Juvenal. 11, 138. — pȳgĭsiăcus, el. pygiacus, 3: hørende til el. benævnt efter pyga, Petron. Sat. 140.

pygmaeus, 3, πυγμαῖος; I) „egenl.": som holder trende Spand; df. meget liden, navnl. dværgagtig, virgo, Juvenal. 6, 506; cf. Plin. 7, 2; — II) df. subst., Pygmaei, orum, m.: Dværgefolk el. Dværge, som altid føre Krig med Tranerne, Plin. l. c., navnl. ogs. i Thracien, id. 4, 18; cf. Juvenal. 13, 168; — B) df. adj. Pygmaeus, 3: pygmæisk; – quae Pygmaeo sanguine gaudet (avis, i. e. grus: Tranen), Ovid. Fast. 6, 176; cf. id. Met. 6, 90: Pygmaeae fatum miserabile matris, (i. e. Geranae el. Oenoes).

1. Pygmălĭon, ōnis, m.: Sønnesøn af Agenor, og Søn af Cilix, forelskede sig i en af ham selv forfærdiget Billedstøtte, som ogs. af Venus blev levendegiort; – vid. Ovid. Met. 10, 243 flgd. — 2. Pygmălĭon, ōnis, m.: Broder af Dido, hvis Gemal Sichæus han myrdede; – vid. Virg. Aen. 1, 347 flgd., hvor han heder: scelere ante alios immanior omnes; cf. Justin. 18, 4; — B) df. Pygmălĭōnēus, 3, „poet." s. tyrisk el. phoenicisk; – ∾ terrae, Sil. 1, 21; – ligel. s. carthagisk; ∾ gens, id. 6, 532.

Pȳlădes, ae o. is, m.: Søn af K. Strophius i Phocis, trofast Ven og Ledsager af Orestes; – vid. Cic. Lael. 7, o. id. Fin. 2, 24, ogs. Ovid. Pont. 3, 2, 70 flgd.; – Ut praestem Pyladen, aliquis mihi praestet Orestem, Martial. 6, 11; cf. Ovid. Rem. 589; — B) df. Pȳlădēus, 3, amicitia, Cic. Fin. 2, 26, (sandt og herligt Venskab); — not.: Pylades hed ogs. en berømt Pantomimist paa K. Augustus's Tider; vid. Suet. Aug. 45: ut ··· Pyladem urbe atque Italia submoverit, etc.

pȳlae, arum, f., πύλαι, (Porte el. Døre); men sædv. pylae el. Pylae; I) Biergpasser; – iter in Ciliciam per Tauri pylas etc., Cic. Att. 5, 20; cf. Curt. 3, 4: Pylas ··· artissimas fauces etc.; Pylae Caspiae el. Caucasiae, Mela; — II) „bes." mærkes Pylae i Thessalien, ved sinus Maliacus, Liv. 32, 4, ogs. Thermopylae (af de derved liggende varme Bade), id. 36, 15; — B) df. Pȳlaĭcus, 3, Πυλαϊκός: pylæisk; – ∾ concilium, Liv. 31, 32, o. ∾ conventus, id. 33, 35: de græske Staters Nationalforsamling ved Thermopylæ. — Pȳlaemĕnes, is, m., Πυλαιμένης: Paphlagoniernes Anfører for Troja; vid. Liv. 1, 1, o. Nep. Dat. 2; — B) df. Pȳlaemenius, 3, gens, Plin. 6, 2. — Pylaicus, 3, s. und. Pylae.

Pȳlius, 3, s. und. flgd. — Pȳlus, (-os), i, f., Πύλος: Navnet paa tvende Byer paa Peloponnesus; den ene af disse Byer laa i Messenien, Liv. 27, 30, o. Mela 2, 3; den anden i Triphylia, den sydlige Del af Elis, tilhørte Nestor; hvf. ∾ Nestorea, Senec. Herc. Fur. 560; – Nos Pylon, antiqui Neleïa Nestoris arva, Misimus, etc., vid. Ovid. Her. 1, 63; ligel. Nelea Pylos, id. Met. 6, 418; — B) df. Pȳlius, 3: pylisk, „poet." ogs. nestorisk; – ∾ dies (pl.), o. ∾ senecta, Martial., (Nestors høie Alder); men ∾ agri, Ovid. Met. 2, 684, (i. e. Messenii); – ogs. subst. Pylius, (i. e. Nestor), id. ibd. 8, 365, oftere; – men Pylii, orum: Indvaanerne af Pylos, Mela 2, 3.

pȳra, ae, f., πυρά: Brændestabel til at antændes; „bes." Ligbaalet, Virg. Aen. 11, 185, (men rogus: det antændte Baal; bustum: det nedbrændte Baal; vid. Serv. ibd.); cf. auct. B. Afr. 91; — not.: Pyra: Sted paa Oetabierget, hvor Hercules besteg Baalet, Liv. 36, 30. — Pȳracmon, ŏnis, m., Πυράκμων: en af Cykloperne el. Vulkans Smedesvende, nudus membra (acc. graec.), Virg. Aen. 8, 425; – men Pyracmos, i, m.: Navnet paa en Centaur, securifer, Ovid. Met. 12, 460. — pȳrălis, ĭdis, f., πυραλίς: etslags vinget Dyr, som siges at leve i Ilden; ogs. pyrausta, πυραύστης, Plin. 11, 42.

Pȳramēus, 3, s. und. Pyramus. — pȳrămĭdātus, 3: pyramideformet; – ∾ corpuscula, Cic. N. D. 1, 24; (men rimel. alene som Glossema); af — pȳrămis, ĭdis, f., πυραμίς: Pyramide el. Pyramideform; – conum et cylindrum et pyramidem etc., Cic. N. D. 2, 18; — not.: om de ægyptiske Pyramider ved Memphis s. Plin. 36, 16 flgd.; – pyramidum miracula, Martial. Spect. 1; cf. Propert. 3, 1, 57. — 1. Pȳramus, i, m., Πύραμος: den skionne Thisbe's Elsker; begges Skæbne og Undergang fortælles Ovid. Met. 4, 55; — B) df. Pȳramēus, 3, arbor: Morbærtræet, Seren. Samm. — 2. Pȳramus, i, m., Πύραμος: Navnet paa en Flod i Cicilien, Mela 1, 13, Cic. Fam. 3, 11, Curt. 3, 7, oftere. — pyrausta, o. pyraustes, ae, m., s. und. pyralis.

pyren, ēnis, f., πυρήν: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 73. — Pȳrēnaeus, (-ēus), 3, o. Pȳrēnăĭcus, 3, s. und. flgd. — Pȳrēne, (Pȳr-, Tibull. 1, 7, 9), es, f., Πυρήνη; I) en af K. Danaus's 50 Døttre, Hygin. Fab. 170; — II) en Datter af K. Bebryx, blev elsket af Hercules, og gav Pyrenæerne deres Navn, Sil. 3, 420 flgd.; — bb) df. „overs."; a) den pyrenæiske Biergstrækning el. Pyrenæerne, Tibull. 1, 7, 9, Lucan. 1, 689; — b) Hispanien, Sil. 16, 247; — B) df. 1) Pyrenaeus, 3: pyrenæisk; – ∾ montes, ogs. Pyrenaeus saltus: Pyrenæerne, Caes. B. G. 1, 1, oftere, Liv. 21, 23, Mela 2, 5, Plin., o. A.; — b) df. som har sit Navn af el. efter Pyrenæerne; – ∾ nives, Lucan.; men ∾ Venus, (som dyrkes paa Pyrenæerne), Plin. 3, 4; — 2) Pyrenăĭcus, 3: pyrenæisk; – ∾ nives, Auson. — Pȳrēneus, (trisyll.), ĕi o. ĕos, Πυρηνεύς: en Konge i Thracien; vid. Ovid. Met. 5, 274 flgd. — pȳrethrum, (-on), i, n., πύρεθρον: etslags Væxt, germ. Bertram, (anthemis pyrethrum L.); vid. Plin. 28, 42; flava pyrethra, Ovid. A. A. 2, 418; saal. Cels., o. A.

Pyrgi, orum, m., (πύργοι, i. e. turres): Coloni i Etrurien, Plin. 3, 8, Liv. 36, 3, Virg.; — B) df. Pyrgensis, e, scorta, Lucil. ap. Serv. ad Virg. Aen.

10, 184; ∾ publicanus, Liv. 25, 3; - Pyrgenses, ium: Indvaanerne af Byen P., Plin. 4, 10. — pyrgis, is, f., ligesom cynoglossa: Hundetunge, etslags Plante, Appul. — Pyrgo, us, f.: Amme for K. Priamus's Børn; vid. Virg. Aen. 5, 645: Pyrgo, tot Priami natorum regia nutrix, etc. — pyrgus, i, m., πύργος, (i. e. turricula): etslags taarnformet, med Affatser forsynet Tragt paa Siden af Spillebrettet, hvorigiennem de af Begeret (fritillus el. phimus) udrystede Terninger faldt ned i Brettet, Sidon.

Pўriphlĕgĕthon, ontis, m., Πυριφλεγέθων, (Ildbrændende): Navnet paa en Flod i Underverdenen, sædv. Phlegethon, Tertull., Arnob. — pўrītes, ae, m., πυρίτης; I) Fyrsten el. Flintesten, Plin. 36, 30; — II) Jernkis el. Svovelkis el. Markasit, ibd.; — III) en Møllesten, ibd. — pўrītis, ĭdis, f., πυρῖτις: en os ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 73.

pўrŏcŏrax, acis, m., s. und. pyrrhocorax. — Pўrŏis el. Pўroeis, entis, m., Πυρόεις, (ildlig); I) Planeten Mars, Colum. (poëta) 10, 290; — II) en af Solens Heste, Ovid. Met. 2, 153. — pўrŏpoecĭlos, lapis, πυροποίκιλος: en Porphyrart, Plin. 36, 13. — pўrōpus, πυρωπός, (der seer ud som Ild): etslags Blanding af Kobber og Guld, Guldbronze el. Bronze, Plin. 34, 20, o. Ovid. Met. 2, 2, ogs. Propert. 4, 10, 21.

1. Pyrrha, ae, o. Pyrrhe, es, f., Πύῤῥα: Datter af Epimetheus, og Gemalinde af Deucalion, Ovid. Met. 1, 350 flgd.; — B) ds. Pyrrhaeus, 3, saxa, Stat. — 2. Pyrrha, ae, f., kaldtes den som Pige forklædte Achilles, Hygin. Fab. 96, Sidon. — 3. Pyrrha, ae, f.: Navnet paa en By paa Lesbos, Plin. 5, 39; — B) ds. 1) Pyrrhaeus, 3, nemus, (paa Øen Lesbos), Plin. 16, 19; — 2) Pyrrhĭas, ădis, f., Πυῤῥιάς, pl. Pyrrhiades ··· puellae (paa Lesbos), Ovid. Her. 15, 15. — Pyrrhaeus, 3, s. und. 1. Pyrrha, ogs. und. 3. Pyrrha. — Pyrrhe, es, f., s. und. 1. Pyrrha. — Pyrrhēum, i, n.: Sted i Ambracien; vid. Liv. 38, 5: adversus Pyrrheum, quod vocant, etc.

Pyrrhĭa, ae, f.: Navnet paa en Slavinde i en Comoedie af Titinnius, Hor. Ep. 1, 13, 14. — Pyrrhĭas, ădis, f., s. und. 3. Pyrrha. — pyrrhicha, ae, o. pyrrhiche, es, f., πυῤῥίχη: etslags Vaabendands, hvorom s. Plin. 7, 57; men Suet. Caes. 39: pyrrhicham saltaverunt ··· principum liberi, etc., (altſ. etslags Ballet, som dandsedes af begge Kiøn); cf. id. Ner. 12; ds. — pyrrhĭchĭārĭus, i, m.: en Vaabendandser, Digest. — pyrrhĭchius, i, m., πυῤῥίχιος, pes: Versfoden ⏑ ⏑, (fŭrŏr, ăgĕ); vid. Quintil. 9, 4, 80, oftere; - ∾ versus: som bestaaer af saadanne Fødder, Grammat. — Pyrrhidae, arum, m., s. und. 1. Pyrrhus.

Pyrrho, ōnis, m., Πύῤῥων: Philosoph fra Elis, samtidig med Aristoteles, og Stifter af den skeptiske Sect; - vid. Cic. Fin. 2, 11 o. 13, oftere, ogs. Gell. 11, 5; ds. — Pyrrhōnĕi (o. -ii, ogs. Sceptici, d. e. Tvivlere), m. o. ud. philosophi: Tilhængerne af Pyrrhus, Skeptikerne, Gell. l. c., o. Cic. d. Or. 3, 17. — pyrrhŏcŏrax, ăcis, m., πυῤῥοκόραξ: Alperavnen, en Ravneart med rødligt Næb (rostrum luteum), Plin. 10, 68. — Pyrrhonei (o. -ii), orum, s. und. Pyrrho.

1. Pyrrhus, i, m., Πύῤῥος: Søn af Achilles, og Sønnesøn af Peleus, hvs. ∾ Achillides, Ovid. Her. 8, 3, ogs. Aeacides, ibd. 7; cf. Virg. Aen. 2, 469 o. 526 flgd.; - blev sild. Konge i Epirus, vid. ibd. 3, 294 flgd.; — b) Pyrrhi Castra: Sted i Laconien, ogs. Sted i Triphylia, Liv. 35, 27, o. id. 32, 13; — B) ds. Pyrrhĭdae, arum, m.: Indvaanerne af Pyrrhus's Rige i Epirus, Justin. 17, 3. — 2. Pyrrhus, i, m.: en sildigere Konge i Epirus, der ogs. ansaaes for at nedstamme fra Achilles; hvs. han ogs. „poet." heder Aeacides, vid. Cic. Div. 2, 56; - om hans Krige og Fald vid. Justin. 25, 3 flgd. — pўrum, i, n., o. pўrus, i, f., s. und. pirum o. pirus. — pysma, ătis, n., πύσμα: Spørgsmaal, Capella.

1. Pўthagŏras, ae, m., Πυθαγόρας: berømt græsk Philosoph fra Samos, omtr. 550 Aar for Chr.; - quae natura negabat Visibus humanis, oculis ea pectoris hausit; vid. Ovid. Met. 15, 60 flgd.; - efter vidtløftige Reiser kom han til Croton i Italien, (efter Liv. 1, 18, und. K. Serv. Tull., efter Cic. Tusc. 4, 1, und. K. Tarqv. Sup.), hvor han stiftede den italienske Sect, men drog siden til Metapontum; vid. Ovid. l. c., ogs. Just. 20, 4, o. Cic. Fin. 5, 2; - han var den første, der kaldte sig Philosoph, Cic. Tusc. 5, 3; ogs. lærte han Sielevandringen; vid. Ovid. l. c., o. Pers. 6, 11; - hans Disciple skulde fremdeles afholde sig fra Nydelsen af Bønner, s. nedenf. Cic. Div. 1, 30; ogs. skulde de iagttage indtil 5 Aars Taushed, vid. Gell. 1, 9; om deres Beviisforelse: αὐτὸς ἔφα, ipse dixit, vid. Cic. N. D. 1, 5, o. id. Tusc. 1, 16; - endel. mærkes: litera Pythagorae el. Bogstavet Y, som bivium Pythagorae, Auson.; cf. Pers. 3, 56: Et tibi quae Samios diduxit littera ramos; — B) ds. 1) Pўthăgŏrēus, 3, Πυθαγόρειος: pythagoreisk, somnia, Hor. Ep. 2, 1, 52; ∾ pavo, (hvori hans Siel engang havde været), vid. Pers. 6, 11; — b) ds. subst. Pythagorei, (sc. philosophi), Cic. d. Or. 2, 37; — 2) Pўthăgŏrĭcus, 3, Πυθαγορικός, ligesom frgd.: pythagorisk, philosophia, Plin., libri, Liv. 30, 29; — b) ds. subst.: Pythagoricis interdictum, ne faba vescerentur, (hans Disciple el. Tilhængere), Cic. Div. 1, 30; — 3) Pўthăgŏrisso, are, v. n.: efterligner Pythagoras, hælder til hans Lære, Appul.

pўthaula, o. pythaules, ae, m., πυθαύλης; I) som paa Fløiten blæser Melodien af Sangen til d. pythiske Apollo, Hygin. Fab. 273; — II) „overf.": som paa Theatret med Fløiten ledsager Skuespillerens Enesang el. canticum; - priusquam in orchestra pythaules inflat tibias, Varr. ap. Non.; cf. Senec. Ep. 76: quis sit pythaules bonus, etc.; ds. — Pўthaulicus, 3: hørende til en pythaules nr. II, Diomed.

1. Pўthĭa, ae, f., o. 2. Pythia, orum, n., s. und. Pythius. — 1. Pўthĭas, ae, m., s. und. Phintias. — 2. Pўthĭas, ae, f.: Navnet paa en Slavinde, Ter. Eun., ogs. paa en Comoedie af Cæcilius, Hor. A. P. 238. — Pўthĭcus, 3, Πυθικός, ligesom Pythius: pythisk el. delphisk, Apollo, Liv., sortes, id., divinatio, Val. Max. — pўthĭon, i, n., (πυθίων): en Sviebelart, Plin. 19, 30.

Pўthĭus, 3, Πύθιος: pythisk el. delphisk el. apollisk; - ∾ Apollo, Cic. Off. 2, 22; ligel. ∾ deus, (i. e. Apollo), Propert.; ogs. ∾ incola, Hor. Od. 1, 16, 6; - ∾ oraculum, Cic. Div. 1, 1; ∾ regna, Propert. 3, 11, 52, (i. e. Delphi); — II) subst.; A) Pythia, ae, f., ἡ Πυθία, Nep. Milt. 1, o. Cic. Div. 1, 19: Apollo's Præstinde el. Prophetinde i Delphi, der, siddende paa den hellige Trefod, begeistredes af Guden, og saaledes meddelte de Spørgende Orakelsvar; — B) Pythia, orum, n., τὰ Πύθια (sc. ἱερά): Kamplege, som hvert fierde Aar holdtes ved Delphi til Ære for den pythiske Apollo; vid. Ovid. Met. 1, 447; s. ogs. und. Python; - men qui Pythia cantat Tibicen, didicit prius etc., Hor. A. P. 414, (s. qui in ludis Pythiis cantat etc.); ligel. superari ab aliquo Pythiis (s. in certamine Pythio), Plin. 35, 35.

1. Pўtho, us, f., Πυθώ: det ældste Navn paa den Egn ved Parnassus, hvor Byen Delphi laa; sild. ogs. paa Byen selv, Lucan. 5, 134; Delphica Pytho, Tibull. 2, 3, 21. — 2. Pўtho, onis, m.: som Mandsnavn, Liv. 44, 12. — Pўthon, ōnis, m., Πύθων: den store Slange ved Delphi, som Guden Apollo betvang med sine Pile, og hvorefter han har Tilnavnet Pythius, vid. Ovid. Met. 1, 438 flgd., o. id. ibd. 460.

— pȳthōnĭcus, 3, πυθωνικός: spaaende; bf. sild. forhexende, Tertull. — pȳthōnĭon, i, n., πυθώνιον: = dracontea el. Drageurt, Appul.

pȳtisma, ătis, n., πύτισμα: Vin, som man til Prøve tager i Munden og spytter ud; - conviviis, quod puculis et pytismatis (f. -atibus) effunditur, etc., Vitruv. 7,4; cf. Juvenal. 11, 173. — pȳtisso, are, v. n., πυτίζω: tager i Munden og spytter ud; - pytissando modo mihi Quid vini absumpsit? Ter. Heaut. 3, 1, 48.

pyxăcanthus (-os), i, c., πυξάκανθα: etslags Torn, germ. Buxdorn, Plin. 12, 15. — pyxăgathus, i, m., (πὺξ ἀγαθός, Hom.): dygtig Nævefægter (pugil), Martial. 7, 57. — pyxĭdātus, 3: i Form af en pyxis; - ∾ commissurae tuborum, Plin. 31, 31. — pyxĭdĭcŭla, ae, f., dem. af pyxis: liden Bøsse el. Daase, navnl. til Salve, Cels. — pyxĭnum, i, n., πύξινον, (sc. collyrium), ligesom Buxbomsalve, (der neml. pleiede at opbevares paa Buxbomdaaser), Cels.

pyxis, (puxis, Scrib.), ĭdis, f., πύξις; I) „egenl.": Bøsse el. Daase af Buxbom; ogs. af anden Materie, vid. Quintil. 8, 6, 35; - ∾ aurea, Suet., aerea, stannea, Plin.; - men ∾ veneni, Cic. Coel. 25; hvf. Juvenal. 13, 25: partos gladio vel pyxide numos, (i. e. veneno); - navnl. høre ogs. pyxides til mundus muliebris el. til Toilettet, Martial. 9, 38, oftere; — II) „overf.", pyxis ferrata: etslags bøsseformet hult Jern paa Enden af Morterstøderen, Plin. 18, 29.

Q.

Q, q, det 16de Bogstav i d. latinske Alphabet, og staaer altid m. flgd. „u" foran en Vocal; - det er efter Quintil. 1, 4, 9, at sammenligne med Grækernes Koppa (Ϙ), men er efter nogle sammendraget af cu, (vid. Freund.); — bb) hertil kan mærkes; a) d. latinske „q" svarer ofte til Grækernes „π"; - saal. er quinque, equus, sequor, svarende til Græskens: πέντε (πέμπε), ἵππος, ἕπω; undert. svarer „q" ogs. til „τ"; saal. er quis, quid: Græskens τίς, τί, (Oskernes pit); -que er Græskens τε, quatuor, d. græske τέτταρα, (d. oskiske petora); — b) som Abbreviatur staaer Q. (el. Qu.) oftest f. Fornavnet Quintus, ogs. undert. f. Quaestor, osv.; navnl. ogs. f. -que i Forbindelsen: S. P. Q. R., (i. e. Senatus populusque Romanus).

quā, adv., [abl. fem. af qui]; I) „egenl." o. locali: paa hvilken Side, hvor; - ad omnes introitus, qua adiri poterat in fundum, etc., Cic. Caecin. 8; qua (arx) ad meridiem vergit, Nep. Cim. 2; si qua opus esset, Caes. B. G. 2, 8; Plurima qua silva est, etc., Ovid. Met. 14, 361; men Liv. 10, 12: incerti, qua victoria data esset, (paa hvilken af Siderne); cf. id. 10, 28; - men qua longissime prospectari poterat, (hvorfra), Tac. Ann. 3, 1; men Qua gressum extuleram (hvorad), etc., Virg. Aen. 2, 753; men vagari, qua velit (til hvilkensomhelst Side), Cic. d. Or. 1, 16; men qua visus erat, (saa langt man kunde see), Sall. Jug. 101; cf. Ovid. Met. 1, 241: qua terra patet, fera regnat Erinnys; — II) „overf."; A) partitivt; - qua ··· qua: deels ··· deels, saavel ··· som ogsaa; - rapere ··· qua sacrum, qua publicum, Plaut. Trin. 4, 3, 37; qua dominus, qua advocati, Cic. Att. 2, 19; — B) saavidt el. forsaavidt; - non ultra attingere externa, nisi qua Romanis cohaerent rebus, Liv. 39, 48; ligel. qua competent ··· qua repugnabunt, Quintil. 4, 1, 17; cf. Tac. Ann. 6, 10, o. Virg. Aen. 12, 147; — C) paa hvilken Maade, hvorledes; - numquid tute prospexti tibi, Quid fieret? qua fieret? etc., Ter. Ad. 4, 5, 55; Si qua fata sinant, Virg. Aen. 1, 18; ligel. qua possit, Cic. Phil. 6, 3; Qua licet, Ovid. Pont. 2, 4, 34; cf. Virg. Aen. 11, 293.

quācumque, (in tmesi: qua porro cumque, Lucr. 1, 509), adv.; A) „alm.": hvor end el. hvorsomhelst, overalt hvor; - quacumque iter fecit, Cic. Verr. 1, 16; quacumque custodiant, Liv. 24, 2; — B) „bef."; 1) hvorfra end, fra hvilkensomhelst Side; - hujus (Amulii) erat Minerva (Minervabillede) spectantem spectans, quacumque aspiceretur, Plin. 35, 37; — 2) hversomhelst hen; - quacumque nos commovimus, ad Caesaris acta revocamur, Cic. Att. 14, 17; — 3) paa hvilkensomhelst Maade; - Quod nisi me quacumque novas incidere lites Ante sinistra cava monuisset ab ilice cornix, etc., Virg. Ecl. 9, 14.

quādamtĕnus el. quadantenus, (ogs. in tmesi: quadam ··· tenus), adv., [quidam, tenus]; I) „egenl.": indtil et vist Punkt, saa vidt el. saa langt; - Est quadam prodire tenus, si non datur ultra, Hor. Ep. 1, 1, 32; — II) „overf.": med et vist Hensyn, paa en Maade, i nogen Grad, odl.; - citreis odor acerrimus, sapor asperrimus, quadamtenus et cotoneis, Plin. 15, 33; cf. id. 24, 76, oftere, ogs. Gell. 17, 21.

Quādi, orum, m.: germanisk Folk i d. nuv. Mähren, Tac. Germ. 42 flgd., Eutrop. 8, 6. — quadra, ae, f., [quadrus, quatuor]: en Firkant; A) „alm."; - qui locus gradibus in quadram formatus est, Fest. s. v. Romanam portam, p. 262, (Müll.); — B) „bef."; 1) i Architecturen; a) det nederste og største Membrum el. Led af Søilestolens Fodgezims, Grundstenen el. Pladen, Vitruv. 3, 3; — b) ethvert mindre Membrum, der tiener til Forbindelse af tvende større, id. ibd.; — 2) Spisebordet, der ordenl. var firkantet, Varr. L. L. 5, 25; men Virg. Aen. 7, 115: patulis nec parcere quadris, (om de Brødskiver el. Fladbrød, der brugtes for Tallerkener); - bf. Juvenal. 5, 2: aliena vivere quadra, (som Snyltegest at leve ved fremmed Bord); — 3) firkantet Stykke; - ∾ casei, Martial. 12, 32, panis, Senec.; cf. Hor. Ep. 1, 17, 49.

quadrāgēnārius, 3: som har el. holder 40 i sit Slags; - ∾ pupillus, (som endnu i sit 40 Aar holdes umyndig), Senec. Ep. 25; men ∾ fistula, Vitruv., Frontin., (hvis Blik holder 40 Tommer); ∾ dolium, Cato, (hvorpaa der gaaer 40 congii); af — quadrāgēni, ae, a, num. distr. af quadraginta; I) „egenl.": hver 40, el. 40 til el. paa hver; vid. Cic. Verr. 1, 56; octoginta confecit centurias, quadragenas seniorum, etc., Liv. 1, 43; cf. id. 38, 38; — II) ogs. undert. f. quadraginta, navnl. i en Talrække; saal. Colum. 5, 2: septuagies centeni quadrageni fiunt novem millia et octingenti.

*quadrāgēsĭmus, 3, num. ord. til quadraginta: den el. det 40de; - ∾ pars, Cato; nono et quadragesimo die, Varro; — II) subst., quadragesima (sc. pars), Suet. Calig. 40; — B) „bef." er ogs. quadragesima: etslags Skat el. Afgivt; vid. Suet. Vesp. 1: publicum quadragesimae in Asia egit; cf. Tac. Ann. 13, 51; — b) eccles. ogs.: 40 Dages Faste, Hieronym.; o. — quadrāgies, adv.: 40 Gange, Aur. Vict. d. Vir. Ill. 47; - sestertium ter et quadragies, (d. e. 4,300,000 sestertiorum), Cic. Flacc. 13; saal. ogs. ud. sestertium, Liv. 38, 55; af — quadrā-

ginta, adj. indecl. num. card., τεσσαράκοντα, 40; ~ annos natus magis quadraginta, Cic. R. Am. 14; Quatuor quadraginta···minae, Plaut. Most. 3, 1, 102.

quadrangŭlātus, 3: firkantet, turris, Tertull.; af — quadrangŭlus, 3, [quatuor, angulus, i]: firkantet el. firvinklet, figura, Plin., caulis, id.

quadrans, tis, m., [quatuor]; I) „alm.": en Fierdedel; - ~ diei noctisque, Plin. 18, 57; ~ operae, Colum. 2, 1; — II) „bef."; A) Fierdedelen af ethvert Helt el. af enhver Masse; - creditoribus quadrantem solvi, Vell. 2, 23; heres ex quadrante, (til en Fierdedel af Formuen), Suet. Caes. 83; — B) den Fierdedel af en As som Mynt, el. 3 unciae; - quadrans ante teruncius vocatus a tribus unciis, Plin. 33, 13; nota (d. e. Preg) in triente et quadrante rates, id. ibd.; - Et quadrans mihi nullus est in arca, Martial. 2, 44; - ogs. at mærke som den laveste Badepris, Hor. Sat. 1, 3, 137, o. Juvenal. 6, 447; — C) som Rente: Fire af Hundrede; - pro ea pecunia computari cum eo usuras quadrantes, Digest.; — D): = quarta pars jugeri, vid. Colum. 5, 1; — E) som Vægt: en Fierdedel Pund; - Mittebas libram; quadrantem, Garrice, mittis, Martial. 11, 105; - ogs. tilføies pondo; amomi pondo quadrans, Colum. 12, 20; — F) som Maal for flydende Sager: = quarta pars sextarii: = tres cyathi; - Quadrantem duplica de seniore cado, Martial. 9, 94; ~ vini, Cels.; — G) som Længdemaal: = quarta pars pedis, Gell. 3, 10.

quadrantal, ālis, n., s. und. flgd. — *quadrantālis, e: som holder en Fierdedel af et vist Maal; - mensa ··· crassitudine quadrantali, (af ¼ Fods Tykkelse), Plin. 13, 29; — II) df. subst. quadrantal (f. quadrantale), is, n.; A) sc. vas, sædv. amphora: = 8 congii el. 48 sextarii; vid. Cat. ap. Fest. p. 258, (Müll.); men comisk: Capit quadrantal (haec anus), Plaut. Curc. 1, 2, 15; cf. Plin. 14, 16; — B) Terning el. Cubus, Gell. 1, 20; o. — quadrantārius, 3: betegnende el. kostende en Fierdedel, navnl. af en As; - ~ res, (et saadant Bad), Senec. Ep. 86; men ~ mulier, Cic. Coel. 26, (som lader sig noie med en quadrans); cf. Quintil. 8, 6, 53.

*quadrātārius, i, m.: en Stenhugger, Sidon.; o. — quadrāte, adv.: i en Firkant; df. „overf.": firfold el. firegange; - Ternaque bis senis quadrate fingere signis, Manil. 2, 295, inc., (al. quadrata effingere etc.); — [quadratus]. —, *quadrātĭo, onis, f.: en Firkant; - quadrationis anguli, Vitruv. 1, 3; o. — quadratūra, ae, f.: at forme til en Firkant; - ~ circuli, (dens Qvadrering), Appul.; - df. ogs. Firkant el. firkantet Stykke, Vopisc.; — [quadro]. — quadrātus, 3, partic. o. adj. af quadro.

quadrĭdens, tis, adj., [quatuor, dens]: med fire Tænder; - ~ rastri, Cato. — quadriduum, s. und. quatriduum. — quadriennis, e, [quatuor, annus]: fireaarig, fire Aar gammel, Aur. Vict. epit. 45; df. — quadriennĭum, i, n.: Tid el. Tidsrum af fire Aar; - quem (fundum) quadriennium possedit Caesennia, Cic. Caecin. 7; quadriennio post, id. — *quadrĭfārĭam, adv.; I) firfold, i fire Dele, dispertire, Varro; cf. Suet. Vitell. 13; conjurati quadrifariam se diviserunt; pars etc., Liv. 38, 1; — II) „fig.": paa en firfold Maade; df. i el. med fire Betydninger, accipere, Digest.; o. — quadrĭfārĭter, adv.: = frgd. no. II; - proavus quadrifariam intelligitur, Digest.; — [quatuor].

quadrĭfidus, 3, [quatuor, findo]; I) „egenl.": firspaltet el. firkløvet el. firdelt; - Quadrifidasque sudes et acuto robore vallos etc., Virg. Ge. 2, 25; cf. id. Aen. 7, 509: Quadrifidam quercum cuneis ut forte coactis Scindebat, (i fire Dele); ~ ridicae, Colum.; — II) „poet. overf.": firdelt, labor, Claudian. — quadrĭfīnālis, e: som betegner fire Grændser, area, Innocent. ap. Goes.; af — quadrĭfīnĭum, i, n., [quatuor, finis]: Sted, hvor fire Grændser stode sammen, id. ibd.

quadriflŭvĭum, i, n., [quatuor, fluvius]: firdobbelt Flod el. Strøm; men alene „overf.": firdobbelt Udbredelse af Træets Aarer, Vitruv. 2, 9. — quadriflŭus, 3, [quatuor, fluo]: med fire Strømme el. Arme, amnis, Prudent. — quadrifŏris, e, [quatuor, fores]: med fire Døre el. Aabninger, nidus, Plin. 11, 24; men ~ januae, (d. e. krydsvis brækkede), Vitruv. 4, 6. — quadrifrons, tis, adj., [quatuor, frons]: med fire Pander el. Ansigter, Janus, Augustin.

quadrīga, ae, f.; oftest pl., quadrigae, arum; [f. quadrijugae, af quatuor, jugum]; I) „egenl."; A) „alm.": Firspand el. Spand af fire, navnl. af fire Heste; - duabus admotis quadrigis etc., Liv. 1, 28; ~ Potniades (sc. equae), Virg. Ge. 3, 268; - navnl. brugtes quadrigae i Veddelobene paa Circus; quadrigas agitare, Suet. Caes. 39; curru quadrigarum vehi, Cic.; men om Firspandets Opfinder, Erichthonius, vid. Plin. 7, 57; cf. Virg. Ge. 3, 113; men Cic. N. D. 3, 23, tillægges denne Opfindelse Minerva; - „poet." tillægges quadrigae ogs. Solguden, ligel. Aurora og Nox; vid. Plaut. Amph. 1, 1, 266, ogs. Virg. Aen. 6, 535, o. Tibull. 3, 4, 17; - undert. ogs. in sing.; Est, quibus Eleae concurrit palma quadrigae, Propert. 3, 7, 17; cf. Plin. 36, 4, 10; - ogs. om andre Dyr; unae quadrigae (asinorum), Varro; camelorum quadrigae, Suet. Ner. 11; — B) „bef.": en firspændt Vogn; - quadrigae falcatae, Liv. 37, 41; ogs. in sing.: impulsu quadrigae etc., Suet. Vitell. 17; — II) „fig."; A) „overf.": enhver Sammensætning el. Sammenparring af fire; - quadrigae tyrannorum, vid. Vopisc. Prob. in fine; - ogs. om Begreber; initiorum quadrigae: locus et corpus, tempus et actio, Varro; — B) „alleg." f. Heftighed el. Iver, Hurtighed el. Skynding; - navibus atque Quadrigis petimus bene vivere, (til Vands og til Lands, paa alle Maader, med al vor Stræben), Hor. Ep. 1, 11, 28; cf. Cic. Qu. Fr. 2, 15; men Plaut. Asin. 2, 2, 12: si etc., Numquam edepol quadrigis albis indipiscet postea, (saa vil han ikke saa let osv.); men irarumque effunde quadrigas, (lad din Harme frit Løb), Enn. ap. Serv. ad Virg. Aen. 12, 499; men Petron. Sat. 64: Jam quadrigae meae decucurrerunt, ex quo etc., (med min Glæde el. Styrke er det ude, fra den Tid osv.).

quadrĭgămus, i, m., (quatuor, γάμος): som firegange har været gift el. Ægtemand, Hieronym. — 1. quadrīgārius, 3, [quadrigae]: hørende til et Firspand el. til en firspændt Vogn; — B) df. subst. quadrigarius, i, m., (sc. auriga): som kiører et Firspand paa Circus, Varro; in victoria (Sullae) quadrigarius, Cic. frgm. ap. Ascon.; cf. Suet. Ner. 16; — b) df. quadrigarius, 3: hørende til en saadan Kapkiører, habitus, Suet. Calig. 19. — 2. Quadrīgārius, i, m., Qu. Claudius: romersk Historieskriver, samtidig med Sisenna, Vell. 2, 9; af ham haves alene Brudstykker hos Gell. o. A.; ogs. anføres han ofte af Liv. — quadrīgātus, 3, numus, Liv. 22, 58: betegnet el. preget med en quadriga; cf. Plin. 33, 13: nota argenti fuere bigae atque quadrigae; et inde bigati quadrigatique dicti. — quadrĭgĕmĭnus, 3, [quatuor]: firdobbelt, cornua, (fire Horn), Plin. 8, 35. — quadrigēni, ae, a, s. und. quadringeni. — quadrīgŭla, ae, f., dem. af quadriga: lidet Firspand (som Afbildning); in pl., Cic. Fat. 3; in sing., Plin. 34, 19, 22.

*quadrĭjŭgis, e: firspændt; - ~ equi, (som udgiore et Firspand), Virg. Aen. 10, 571; ~ currus (pl.), Appul.; o. — quadrĭjŭgus, 3, ligesom frgd.: firspændt; - ~ equi, Ovid. Trist. 4, 2, 51; ogs. absol. quadrijugi (sc. equi), id. Met. 2, 168; men Quadrijugo vehitur curru, Virg. Aen. 12, 162;

∾ certamen, (i. e. quod fit quadrijugis), Stat. Theb. 6, 370; — [quatuor, jugum].

quadrīlatĕrus, 3, [quatuor, latus, ĕris]: firsidet, Frontin. — quadrīlībris, e, [quatuor, libra]: som har el. vejer fire Pund, aula, (i. e. olla), Plaut. Aul. a. 5, v. 2. — quadrīmănis, e, o. quadrīmănus, 3, [quatuor, manus, us]: med fire Hænder, Jul. Obsequ. — quadrīmātus, us, m., [quadrimus]: Alder af fire Aar, Colum., Plin. — *quadrīmenstrŭus, 3: = flgd., Cod. Just.; o. — quadrīmestris, e: for el. i fire Maaneder; - ∾ consulatum gerere, Suet. Ner. 14; — [quatuor, mensis]. — quadrīmŭlus, 3, dem. af flgd.; - ∾ parvulus, Plaut. Capt. 5, 3, 4; cf. id. Poen. prol. 85. — quadrīmus, 3, [quatuor]: fireaarig, infans, Liv. 27, 37; - ogs. om Dyrene; ∾ bos, Varro, taurus, Plin.; - ogs. om Ting: ∾ merum, Hor.; men quadrima (sc. die: efter en fireaarig Termin), Digest.

quadringēnārĭus, 3: hver bestaaende af 400; - ∾ cohortes, Cic., Liv., (som hver har 400 Mand); af — quadringēni, ae, a, num. distr. til quadringenti: hver 400, el. 400 til el. paa hver; - singuli apparatus quadringenis millibus numum constiterunt, Suet. Vitell. 13; cf. Liv. 8, 11. — *quadringentēni, ae, a: = frgd., Vitruv.; cf. Plin. 8, 68; o. — quadringentēsĭmus, 3, num. ord.: d. 400ste; - ∾ annus, Liv. 5, 45; af — quadringenti, ae, a., [quatuor, centum]: 400; - ∾ millibus empta securicula, Martial. 14, 35; ∾ annos etc., Cic. Pis. 5; - men absol., quinque tabernae Quadringenta parant (sc. sestertia), Juvenal. 1, 106; df. — quadringentĭes, adv.: 400gange; - HS. (i. e. sestertium) quadringenties accepisse te arguo contra leges, (40 Millioner Sesterzer), Cic. Verr. 2, 10; cf. id. Phil. 2, 37. — quadrīni, ae, a, [quatuor], Biform af quaterni: hver fire el. fire til hver, Varr. L. L. 8, 30; trinis aut quadrinis diebus, Plin.; febris quadrini circuitus, id. 7, 51; ∾ cardines, Arnob.

quadrĭpartĭo, (ivi), ītum, 4, v. a., [quatuor, pars]: deler i fire Parter el. Dele, men som verb. fin. alene eftercl.; vid. Dict. Cret. 1, 19; — II) df. partic. o. adj., quadrĭpartītus, (-pertitus, Quintil.), 3: som er delt i fire Parter el. Stykker, firdelt el. firfold; - ∾ distributio totius accusationis, Cic. Verr. 1, 12; quadripartito exercitu, Tac.; - men abl. quadripartito, som adv.: i fire Dele el. Stykker, locare, Colum.; df. — quadrĭpartītĭo, onis, f.: Inddeling i fire Dele, Varr. L. L. 5, 1. — quadripedus, s. und. quadrupedus. — quadrĭpertītus, 3, s. und. quadripartio. — quadripes, etc., s. und. quadrupes.

quadrĭrēmis, is, f., [quatuor, remus], sc. navis: et med fire Rader Rorbænke forsynet Skib, en Qvadrireme; - egreditur in ⋯ quadriremi ⋯ e portu, Cic. Verr. 5, 33; cf. Plin. 7, 57, (ogs. Lucan. 3, 530). — quadrĭsēmus, 3, [quatuor, σῆμα, i. e. signum]: med fire Stavelser el. Tidsdele, Capella. — quadrĭvĭum, i, n., [quatuor, via]; I) ligesom Firvei, d. e. Korsvei, Juvenal. 1, 64; Nunc in triviis et angiportis etc., (paa Gader og Stræder), Catull. 58; — II) sild. „overf." bruges quadrivium f. quator artes mathematicae, (arithmetica, musica, geometria, astronomia), Boëth. Arithm. 1, 1.

quadro, avi, atum, 1, v. a. o. n., [quadrus]; I) act.; A) „egentl.": gior firkantet; - ad unguem quadrari, (om Tømmer), Colum. 11, 12, (der dog ogs. „overf." kan hede, at afpasses dertil); ligel. ibd.: per quadrata dolare materiam, (i Firkant el. passende); — B) „overf.": at giore til rette, bringe til at passe; - quadrandae orationis industria, Cic. Orat. 58; men Hor. Ep. 1, 6, 35: quae pars quadrat acervum, (i. e. perficit el. consummat); — II) neutr.: at være firkantet; df. „overf.", (ligesom firkantede Stene i el. til Bygninger): at passe dertil el. til hinanden; saal. „poet." om en Træplantning, vid. Virg. Ge. 2, 277; men ∾ eam conjunctionem etc., Cic. d. Or. 3, 44; men omnia in istam quadrant, id. Coel. 29; ∾ ad multa, id. Att. 4, 18; men quoniam tibi ita quadrat, (da du saa vil have det), id. Brut. 11; — B) „bes." om en Regning: at træffe sammen, at stemme overens; - quomodo sexcenta eodem modo quadrarint, Cic. Verr. 1, 36; — III) partic. quadratus, 3, sædv. som adj.; A) „egentl.": firkantet; - quadrata basis, Varro; ∾ pes, (Qvadratfod), Plin.; ∾ saxum, Liv. 10, 23, ogs. ∾ lapis, Plin., (Qvadratstene); ∾ literae, (store el. Versalbogstaver), Petron. Sat. 29; - ∾ statura, (firskaaren), Suet. Vesp. 20; ogs. ∾ corpus, Cels.; - ∾ agmen, (som paa Marschen former en Firkant), vid. Cic. Phil. 13, 8, o. Sall. Jug. 105; - ∾ numerus, (Qvadrattallet), Gell. 1, 20; men ∾ versus, (med 8 Led el. Fødder), id. 2, 29; men quadrata Roma, (det ældste Rom paa Palatinerhøien), hvorom s. Fest. p. 258, (Müll.); — bb) df. subst.; a) quadratum, i, n.; α) Qvadrat el. Firkant; men mutat quadrata rotundis, „alleg." om den Vægelsindede, Hor. Ep. 1, 1, 100; de dimensione quadrati (interrogare), Cic. Tusc. 1, 24; in quadratum, (i Firkant), Plin. 18, 51; — β) i Astronomien betegner quadratum: en Fierdedel el. tre Tegn af Zodiaken; - luna in quadrato solis dividua est, Plin. 2, 16; — B) „overf.": passende; - levis et quadrata, sed virilis tamen compositio, Quintil. 2, 5, 9; — not.: subst. quadrans, tis, vid. s. l.

quadrŭla, ae, f., dem. af quadra: liden Firkant, Solin. — quadrum, i, n., [quatuor]; I) „egentl.": Qvadrat el. Firkant; - perticae dolantur in quadrum, Colum.; — II) „overf.": redigere in quadrum numerumque, (bringe i god Orden), Cic. Orat. 61; cf. ibd. 70. — quadrŭpedans, tis, adj., [quadrupes]: gaaende paa Fire, navnl. om Hesten: galopperende, Plaut., Plin.; men om Hovslagets Lyd, Virg. Aen. 8, 596: Quadrupedante putrem sonitu quatit ungula terram; — II) df. subst.: den galopperende Hest, id. ibd. 11, 614: perfractaque quadrupedantum (gen.) Pectora etc. — quadrŭpĕdus, 3, sild. Biform af quadrupes: firfoddet; df. ∾ gradu, (krybende paa Fire), Ammian.; men ∾ cursu, (i Galop), Fronto.

quadrŭpes, (ogs. quadripes), ĕdis, adj., [quatuor, pes]: med fire Fødder, firfoddet; - ∾ equus, Enn. ap. Gell. 18, 5; ∾ cursus, Appul.; — II) oftest subst.: firfoddet Dyr, Dyret; a) masc.; - inter te atque inter quadrupedem aliquem nihil interesse etc., Cic. Parad. 2; — b) fem.; - bovem aut aliam quamvis quadrupedem etc., Cato; ∾ nulla, Virg. Ecl. 5, 25; — c) neutr.; - (crocodilus), quadrupes malum, etc., Plin. 8, 37; ceteraque quadrupedia, Colum. 11, 2; — B) ogs. om Mennesker, (naar deres Arme betragtes som Fødder); - Cura asservandum vinctum; atque audin'? quadrupedem constringito, (firbind ham), Ter. Andr. 5, 2, 24; ligel. (homines) quadrupedes cavea coërcere, Suet. Calig. 27.

quadruplāris, e, [quadruplus]: firfold; - numerus duplaris, triplaris, quadruplaris, Macrob. Somn. Scip. 1, 19. — quadruplātor, (ogs. quadripl.), oris, m., [quadruplo]; I) „egentl.": som gior firfeld, Appul.; — II) oftest „overf."; A) „alm.": som mangfoldiggior, som forstørrer; - ∾ beneficiorum suorum, (som hæver dem langt over deres sande Værd), Senec. Benef. 7, 25; — B) „bes."; 1) Toldforpagter, der nyder en Fierdedel af Tolden, Sidon.; — 2) en Anklager el. Denunciant, der erholder en Fierdedel af den paaklagede Gienstands Værdi; df. Chicaneur el. Lovtrækker, odl.; - quadruplatorum deterrimus etc., Cic. Verr. 2, 8; cf. Liv. 3, 72; s. ogs. Paul. ex Fest. p. 259, (Müll.).

quadruplex, icis, adj., [quatuor, plico]; I) „egentl.": firfold, firdobbelt, ordo (navium), Liv. 30, 10; pecuniam quadruplicem abs te ··· auferam, Plaut. Curc. 5, 2, 21; men ∾ judicium (centumvirorum, neml. som delt i fire Kamre el. Sectioner), Plin. Ep. 1, 18; — II) „poet." f. fire; - ∾ stellae, Cic. Arat. 92.

quadruplĭcātio, onis, f., [quadruplico]; - ∾ numeri, Capella, (Multipliceering med fire). — quadruplĭcāto, som adv., s. und. flgd. — quadrŭplĭco, avi, atum, 1, v. a., [quadruplex]: firfoldiggior el. firdobbler; - lucrisque quadruplicavit rem meam, etc., Plaut. Stich. 3, 1, 4, (om Mercurius); — b) bf. quadruplicato, som adv.: for firdobbelt Priis, emere, Plin. 14, 5; men quadruplicato digredi a sole, (firegange saa langt), id. 2, 14.

*quadruplo, (avi), atum, 1, v. a.: firfoldiggior; quadruplicatus numerus, Digest.; - bf. i Retssproget: betaler el. erstatter det Firdobbelte, ibd.; — quadrŭplor, ari, v. dep. n.: at være en Angiver el. Chicaneur, (s. und. quadruplator nr. B, 2); - Neque quadruplari me volo, Plaut. Pers. 1, 2, 10; af — quadruplus, 3, τετραπλοῦς, [quatuor], ligesom quadruplex: firfold el. firdobbelt; - ∾ strenam de manu reddere, Suet. Tib. 34; ∾ pretium, Appul.; — II) subst., quadruplum, i, n.: det Firdobbelte; - ∾ furem dupli condemnari, feneratorem quadrupli, Cato; judicium se in aratorem in quadruplum daturum, Cic. Verr. 3, 13; ligel. condemnatio in quadruplum, Digest.; ogs. actio quadrupli, ibd.; - quadruplo major, Plin. — *quadrus, 3: firkantet; - ∾ terminus, auct. d. Lim. ap. Goes.; — not.: subst. quadra, ae, o. quadrum, i, vid. ss. ll.; o. — quadrŭus, 3: firkantet; - Errabam riguis per quadrua compita in hortis, Auson. Idyll. 14, 5; - men ∾ vis, (firfold), Prudent.; — [quatuor].

quaerīto, are, v. a., intens. af quaero; I) „alm.": søger el. leder derom el. derefter; - Marique terraque usque quaque quaeritat (eas), Plaut. Poen. prol. 105; cf. id. Men. 2, 1, 15; ∾ hospitium ab aliquo, (bede nogen om Husly), id.; lana ac tela victum quaeritans, Ter. Andr. 1, 1, 48; — II) „bes.": søger at erfare, sporger meget derom; - quid tu id quaeritas, Plaut. Rud. 1, 2, 22; haec cur (ea) quaeritet, Ter. Eun. 3, 3, 17.

quaero, sivi o. ii, situm, 3, v. a., [af den ældre Form quaeso]; I) „egentl.": søger, opsøger, gaaer el. leder derefter; - Te ipsum quaerebam, Chreme, Ter. Heaut. 4, 8, 3; men Cic. Verr. 5, 27: quaeri in lautumiis; men Marsis quaesitae montibus herbae, (der ere opledte el. samlede der), Virg. Aen. 7, 758; men om Hanen: ∾ escam in sterquilinio, Phaedr. 3, 12; — B) „bes."; 1) søger, søger at naae el. erhverve; - ∾ victum vulgo, Ter. Heaut. 3, 1, 38; qui honeste rem quaerunt mercaturis faciendis, Cic. Parad. 6, 3; - ogs. absol., contrivi in quaerundo vitam etc., Ter. Ad. 5, 4, 15; men Liberorum quaerundorum causa etc., Plaut. Capt. 4, 2, 9; — 2) søger det Manglende, mangler el. savner; - ut in uberrima Siciliae parte Siciliam quaereremus, Cic. Verr. 3, 18; ∾ Phoebi comam, Tibull.; ∾ amnes, Stat.; — II) „fig."; A) „alm.": søger derefter, tænker derpaa, gior mig Umage derfor; - Dum id quaero, tibi qui filium restituerem, Ter. Heaut. 3, 1, 83; cf. Sall. Catil. 34; ∾ fugam, Cic., remedium ad aliquam rem, id. Cluent. 9; - „poet." ogs. c. inf., Ovid. Trist. 5, 4, 7; men id. Am. 1, 8, 51: Aera nitent usu, vestis bona quaerit haberi; — B) „bes."; 1) søger at faae el. erholde, søger el. stræber derefter; - ∾ sibi laudem, Ter., salutem alicui malo, id. Ad. 3, 2, 2; ∾ pudentem exitum suae impudentiae, id. Verr. 1, 1; ∾ invidiam in aliquem, id. Rab. Post. 17; — 2) m. Tings- og Begrebssubjecter: at have nødig, at behøve, requirere; - ne ··· lites ex limitibus judicem quaerant, Varr. R. R. 1, 15; nego esse quicquam ··· dictum, quod cujusquam oratoris eloquentiam quaereret, Cic. Verr. 1, 10; cf. Liv. 8, 30; — 3) søger at erfare, sporger el. udsporger; m. ab el. de el. ex; - quum ab iis saepius quaereret (sc. rem), Caes. B. G. 1, 32; cf. Nep. Dion 2; - quaerebat paulo ante de me, quid etc., Cic. Pis. 9; cf. Liv. 4, 40; men Ovid. Pont. 4, 3, 18: Cura tibi de quo quaerere nulla fuit; - quaerit ex eo solo, quae etc., Caes. B. G. 1, 18; — b) ogs. m. blot Objects- el. Relativsætning; - quaero enim, num possit ··· dici etc., Cic. d. Or. 1, 14; cf. id. Caecin. 5, ogs. id. d. Or. 1. 40; quaesiturum, unum coelum esset, an innumerabilia, Cic. Fam. 9, 26; — 4) retligen at undersøge, at anstille en Undersøgelse; - ∾ de pecuniis repetundis, Cic., de morte alicujus, id. Mil. 22; men ∾ de servis in dominos, (pinligen at forhøre dem), id. R. Am. 41; ogs. ∾ aliquid per tormenta, Suet. Tib. 58; men quicquid in controversiam veniat, in eo quaeri solere, etc., Cic. d. Or. 1, 31; — 5) hertil mærkes endnu; a) si quaeris, si quaerimus, (hvis man ret undersøger Sagen, oprigtigt talt, i Sandhed el. virkeligen, odl.); - omnino, si quaeris, ludi fuerunt apparatissimi, Cic. Fam. 7, 1; cf. id. d. Senect. 18; ligel. si verum quaeris, id. Fam. 12, 8; — b) noli quaerere! ogs. quid quaeris? kort og godt, med et Ord, odl.; - vid. Cic. Fam. 4, 4, o. id. ibd. 3, 1; — III) partic. quaesītus, 3, ogs. som adj. o. subst.; A) søgt el. udsøgt, overordenlig, besynderlig; - leges quaesitiores, (opp. simplices), Tac. Ann. 3, 26; cf. id. ibd. 57; men quaesitissimi honores, id. ibd. 2, 53; — B) til det Værre og i Modsætning af det Naturlige: søgt, kunstlet, affecteret; - vitabit etiam quaesita ··· quae plerumque sunt frigida, Cic. Orat. 26; quaesita comitas, Tac., asperitas, id.; — C) som subst., quaesitum, i, n.: et Spørgsmaal; - quoniam etc., Accipe quaesiti causam, Ovid. Met. 4. 792; Nec mora (sc. fuit), quaesiti reddita causa mihi (sc. est), id. Fast. 1, 278.

*quaesītio, onis, f.; I) „egentl.": Søgen el. Leden derefter; - ∾ Cupidinis, Appul.; — II) „bes.": Undersøgelse, navnl. ogs. pinligt Forhør, Tac. Ann. 4, 45; o. — quaesītor, oris, m.; I) som søger el. opsøger (navnl. Metaller), Pacat. Paneg. Theodos.; — II) „bes.": som undersøger; A) som anstiller el. leder en retlig el. offenlig Undersøgelse; vid. Cic. Catil. 4, 5; sædv. den Prætor el. Tilforordnede, som præsiderer i Criminalretterne; - vid. Cic. Verr. act. 1, 10, o. Sall. Jug. 40; quaesitorem edere, Cic. Planc. 17; - bf. „poet.": Quaesitor Minos urnam movet, (som Dommer i Underverdenen), Virg. Aen. 6, 432; — B) som videnskabeligen undersøger, men alene efterel. som Oversættelse af σκεπτικός, vid. Gell. 11, 5: — [quaero]. — 1. quaesitus, 3, partic. o. adj. af quaero. — 2. quaesitus, us, m., [quaero]: Forsken el. Søgen; (men alene in abl.); - fama tantum, inermi quaesitu, cognitus, Plin. 5, 10.

quaeso, ivi o. ii, 3, v. a., [den ældre Form af quaero]; I) „alm.", men alene forel.: søger derefter, søger at erholde; - vid. Enn. ap. Fest. p. 259, (Müll.); Quaese, adveniente morbo, nunc medicum tibi, Plaut. ap. Non.; — II) „bes." o. classisk: beder; a) m. ut, el. m. blot conj. (efter d. udsaldne ut); - Mars pater, te precor quaesoque, uti sies volens propitiusque mihi! (af en Bønformular), Cat. R. R. 141; a te peto et quaeso, ut etc., Cic. Fam. 5, 4; ut id permittatis, quaesumus, Liv. 28, 39; cf. Cic. Caecin. 4; - P. Decium, quaeso, mecum consulem faciatis, Liv. 10, 13; — b) absol. el. indskudt i Sætningen: quaeso, quaesumus, (jeg beder, vi bede); ogs. ofte blot forstærkende; - quaeso, quoties dicendum est tibi? Plaut. Most. 4, 2, 33; Bona verba, quaeso! Ter. Andr. 1, 2, 33; tu, quaeso, crebro ad me scribe, Cic. Att. 7, 10; quamobrem aggredere, quaesumus, et sume tibi tempus ad hanc rem, id. Leg. 1, 2; - quaeso, etiamne tu has ineptias ··· valere apud me existimas? id. Fam. 3, 7.

quaestĭcŭlus, i, m., dem. af quaestus: liden Vinding el. Fordel, Cic. Div. 2, 15, o. id. Fam. 9, 16. — quaestio, onis, f., [quaero]; I) „alm." o. forel.: Søgen el. Leden derefter; - cave, fuas mihi in quaestione, (at du lader mig lede efter dig), Plaut. Pers. 1, 1, 52; tibi ne quaestioni essemus, id. Capt. 2, 2, 3; — II) „bes."; A) „egentl.": Undersøgelse, Udforskning, Eftersporgsel, odl.; - quaestio est appetitio cognitionis, quaestionisque finis inventio, Cic. Acad. 2, 8; in disceptationem quaestionemque vocare, (at undersøge), id.; ogs. quaestionem instituere, Quintil.; in quaestionem venire, id., in quaestione esse, (blive undersøgt), Cic.; men immensae quaestionis est, (m. relativ Subjectssætning), Plin. 7, 29; — 2) bs. i Retssproget: criminel Undersøgelse; ogs. pinligt Forhør; - quum praetor quaestionem inter sicarios exercuisset, (havde anstillet en Undersøgelse angaaende Snigmord), Cic. Fin. 2, 16; cf. id. Phil. 11, 2; men habere quaestionem mortis paternae de servis paternis, id. R. Am. 28; ~ ferre in aliquem, id., habere ex aliquo, Liv., facere alicui, Digest.; - ~ de furto constituere, Cic. Cluent. 64; men ~ habere de servis in caput filii, id. ibd. 65; - quaestioni praeesse, (som Dommer at lede en Undersøgelse), id. R. Am. 4; - hertil høre de i Roms Aar 605 oprettede quaestiones perpetuae (el. bestandige Criminalretter, navnl. majestatis, repetundarum, de falso, de sicariis, de injuriis, etc.); vid. Cic. Brut. 27; judex quaestionis, el. Præsidenten i en saadan Ret, stod forresten under Prætors Opsigt, Cic. Cluent. 54; — B) „overf."; 1) Retten selv el. Rettens Personale; - totam quaestionem a severitate ad clementiam transtulit, Val. Max. 8, 1, 6; — 2) Undersøgelsens Gjenstand, Materie, Thema, odl.; - quaestio de Natura Deorum, Cic. N. D. 1, 1; — bb) ogs. i Rhetoriken; a) det omhandlede Stridsspørgsmaal; - quaestionum duo sunt genera, alterum infinitum, definitum alterum, etc., Cic. Top. 21; — b) Hovedpunktet i den omstredne Materie; vid. Cic. Inv. 1, 13.

*quaestiōnālĭter, adv.: undersøgelsesviis, Fulgent.; — quaestiōnārĭus, i, m.: som udfører Torturen, Boddelen, Cod. Theod.; — quaestiōnātus, 3: som er pinligen forhørt, Cyprian.; o. — quaestiuncŭla, ae, f., dem.: lidet Spørgsmaal, liden Opgave; - quaestiunculam alicui ponere, Cic. d. Or. 1, 22; cf. Quintil. 1, 3, 11; — [quaestio].

quaestor, ōris, m., [ctr. f. quaesitor af quaero]: Benævnelse paa en romersk Øvrighed, der deels ledede Statens Pengevæsen, deels forestod visse criminale Undersøgelser; - quaestores a quaerendo, qui conquirerent pecunias publicas et maleficia, quae triumviri capitales nunc conquirunt, Varr. L. L. 5, 14; cf. Paul. ex Fest. p. 221, (Müll.): parricidii quaestores appellabantur, qui solebant creari causa rerum capitalium quaerendarum; — B) ordenligen ere quaestores: Statens Skatmestere, af hvilke quaestor urbanus el. aerarii forestod aerarium el. den offenlige Skat, besørgede de offenlige Indtægter og Udgifter, osv.; imedens de Statholderne medgivne quaestores provinciales el. militares førte Provindsernes Regnskaber, udbetalte Troppernes Sold, osv., ogs. i Statholdernes Fraværelse overtoge disses Forretninger; - forresten er en Qvæstors Embedet det nederste el. første i den høiere Statstjeneste, og hørte hertil en Alder af 25 Aar; - K. Augustus udnævnte visse quaestores, som skulde overbringe til Senatet Keiserens Budskaber; disse hede quaestores candidati, Lamprid., el. candidati principis, Digest.

quaestōrĭus, 3, [quaestor]: qvæstorisk, hørende til el. benævnt efter en Qvæstor; - ~ officium, (hans Pligtforhold til Statholderen), Cic. Fam. 2, 17; (cf. id. Div. in Caecil. 19); ~ scelus, id. Verr. act. 1, 4, (som begaaes af en Qvæstor); - ~ aetas, (som udfordres til Qvæstorembedet), id. d. Rep. 1, 12; - ~ scriba, (Qvæstors Secretær), Suet. Dom. 10; ~ scriptum, (denne Post el. Tjeneste), id. Vit. Horatii; - ~ ager, (der som erobret Land er bleven solgt af Qvæstor), Sicul. Fl.; - ~ porta, i Leiren, i Nærheden af Qvæstors Telt, (ogs. porta Decumana), Liv. 34, 47; ~ forum, id. 41, 2; — II) bs. subst.; A) quaestorius, i, m.: som har været Qvæstor, Cic. Brut. 76, id. Phil. 13, 14, o. Suet. Oth. 3; — B) quaestorium, i, n.; 1) sc. tentorium: Qvæstors Telt i Leiren, Liv. 10, 32; — 2) sc. aedificium: Qvæstorens Residens i Provindsen; vid. Cic. Planc. 42: Thessalonicam me, in quaestoriumque perduxit.

quaestŭārĭus, 3, [quaestus]: erhvervende; - ~ mancipia habere, Digest.; ligel. quaestuaria m. o. ud. mulier, (offenligt Fruentimmer), ibd., Senec. — quaestŭōse, adv.: fordelagtigen; compar., Plin. 19, 19; superl., Senec. Benef. 4, 3; af — quaestŭōsus, 3, [quaestus]; I) „alm.": fordelagtig, indbringende; - ut quaestuosa mercatura, fructuosa aratio, etc., Cic. Tusc. 5, 31; ~ res alicui, (opp. calamitosa), id. Verr. 2, 19; men ~ insula margaritis, Plin. 6, 28; - compar., hoc multo est quaestuosius, Cic. Agr. 2, 25; superl., ~ annus, Plin., ~ vitis, id.; — II) „overf." om Personer; A) som ved el. søger sin Fordel; - ~ homo, Cic. Parad. 6, 3; Asclepiades orandi magister, nec satis in arte ea quaestuosus, (hvem hans Kunst el. Veltalenhed bringer liden Fordel), Plin. 26, 7; — 2) som har god Fordel, velstaaende, velhavende; - ~ milites et nitidi, Tac. Ann. 13, 35; gens Syrtica navigiorum spoliis quaestuosa, Curt. 4, 7.

quaestūra, ae, f., [quaestor]; I) en Qvæstors Embede el. Værdighed, Qvæsturen; - er primus gradus honoris, vid. Cic. Verr. act. 1, 4; quaesturam petere, Tac., gerere, Sueton.; — II) „fig.": Qvæstorens Kasse; - translator quaesturae, (der overdrager til Uvedkommende de ham som Qvæstor betroede offenlige Penge), Cic. Verr. 5, 58.

quaestus, us, m., [quaero]; I) „egentl.": Erhverv, den erhvervede Fordel, egen Vinding el. Gevinst; - Mercurium ad quaestus pecuniae mercaturasque habere vim, Caes. B. G. 6, 16; cf. Cic. Verr. 2, 3: cum quaestu compendioque etc.; pecuniam in quaestu relinquere, (paa Rente), vid. id. Manil. 13; - qui quaestui serviunt (medici: som curere paa deres egen Pung), Cels.; ligel. quaestui deditum esse, Sall.; cf. id. Jug. 31: quibus ··· honesta atque inhonesta quaestui sunt; ligel. quaestui habere rem publicam, (berige sig af det Offenlige), Cic. Off. 2, 22; - som Ordsprog mærkes: Non ··· potest quaestus consistere, si eum sumptus superat, Plaut. Poen. 1, 2, 74; cf. id. Truc. a. 5, v. 40: Omnes homines ad suum quaestum callent et fastidiunt; — II) „overf.": indbringende Haandtering el. Forretning; saal. Snyltegjestens, Ter. Eun. 2, 2, 15; ligel. Haandværkerens og Arbeiderens; vid. Cic. Off. 1, 42: jam de artificiis et quaestibus, qui liberales ··· qui sordidi, etc.; cf. Plaut. Rud. 4, 3, 50; hos Comikerne om offenlige Fruentimre: ~ facere, (m. o. ud. corpore), Plaut., Ter.; — b) ogs. „alm.": Gevinst el. Vinding; - Istic est thesaurus stultis in lingva situs, Ut quaestui habeant, male loqui melioribus, Plaut. Poen. 3, 3, 12; men nullum in eo facio quaestum, (derved vinder jeg intet), Cic. Fam. 15, 14; — not.: gen. quaesti f. quaestus, Ter. Hec. 5, 3, 38; men gen. quaestuis f. quaestus, Varr. ap. Non.

quālĭbet, (-lubet), adv. abl. af quilibet; I) sc. parte: hvor det behager, hvorsomhelst; - Qualibet perambula aedes ··· tamquam tuas, Plaut. Most. 3, 2, 122; cf. Quintil. 5, 13, 13; — II) sc. ratione: paa hvilkensomhelst Maade, hvordansomhelst; - hoc qualubet efficias, Catull. 76; cf. id. 40.

quālis, e, pron. adj., [quis]; I) i Spørgsmaal og Udraab: hvorledes beskaffen, af hvilket Slags, hvad for en; – Qualine amico mea commendavi bona? Plaut. Trin. 4, 4, 3; quali fide, quali pietate existimatis esse eos, qui etc.? Cic. Font. 10; — II) relativt, m. o. ud. d. correlative talis: hvilken, hvordan, hvorledes beskaffen, (ogs. ved Omskrivning: som el. ligesom); – ut, qualem te ··· praebuisti, talem etc., Cic. R. Am. 4; cf. id. Off. 2, 12; men Liv. 27, 17: quales ··· cognorit, perinde etc.; – rei natura qualis et quanta sit, quaerimus, Cic.; men id. Catil. 3, 10: quale bellum nulla barbaria ··· gessit, (hvis Lige, Magen hvortil); men Liv. 8, 39: equitum acies, qualis quae esse instructissima potest, (saa vel rustet, som muligt); ogs. absol.: Quale ··· Est iter in silvis, (som el. ligesom), Virg. Aen. 6, 270; — bb) hertil er endnu at mærke; a) qualis som adj. appos., f. adv. qualiter; – Qualia dividuae sinuantur cornua lunae, Ovid. Met. 3, 682; cf. Hor. Od. 4, 4, in.; — b) qualis qualis, quale quale, ligesom qualiscumque: hvordan end el. hvorledes end (beskaffen); – qualiquali obligatione interposita, Digest.; — c) qualis f. ut talis; – fuit talis, quales si omnes fuissent, numquam etc., Cic. Planc. 11; cf. id. Phil. 2, 7; — III) indefin., quale: som har en Beskaffenhed; – prius aliquid esse debet, deinde quale esse, Senec. Ep. 117; cf. Cic. Acad. 1, 7: quum etc., putant ··· illa effici, quae appellant qualia.

quālis.cumque, qualécumque; I) relative: hvorledes el. hvordan end beskaffen, af hvilkensomhelst Beskaffenhed; – homines benevolos, qualescumque sunt, (hvordanne de end forresten ere), etc., Cic. Att. 14, 14; – ogs. m. flgd. talis; qualescumque summi civitatis viri fuerunt, talem civitatem fuisse, (hvordanne de end vare), id. Leg. 3, 14; cf. Liv. 29, 17; — II) „overf." o. indefinite: hvosomhelst, enhver uden Forskiel; – si libertatem sequimur, qui locus hoc dominatu vacat? sin qualemcumque locum, quae est domestica sede jucundior? Cic. Fam. 4, 8; cf. Tac. Hist. 4, 8; — not.: ogs. m. Tmesis: quale id cumque est, Cic. N. D. 2, 30; cf. Ovid. Pont. 4, 13, 6. — quālis.lĭbet, qualelibet, pronom. indefin.: hvorledes end beskaffen; (efterel.); – qualeslibet pisces, Apic.; — not.: Cic. N. D. 2, 37, skrives Ordet adskilt. — quālis.nam, qualenam, pronom. relat.: af hvilken end Beskaffenhed; – qualisnam accusatio futura esset, Appul.

*quālĭtas, atis, f.: Beskaffenhed, Egenskab; – quod ex utroque, id jam corpus et quasi qualitatem quandam nominabant, Cic. Acad. 1, 6; cf. ibd. 7: qualitates appellavi, quas Graeci ποιότητας, etc.; – ∾ coeli, Quintil., litoris nostri, Colum.; ogs. in pl.: qualitatum differentiae, Plin.; cf. Quintil. 1, 4, 27; o. — quālĭter, adv.; I) paa hvilken Maade, hvorledes; – refert, villa qualiter aedificetur, Colum.; – ogs. i Udraab: Qualiter o vivam, quam large, quamque beate! Martial. 1, 104; – qualiter qualiter, ligesom qualitercumque: paa hvilkensomhelst Maade, Digest.; — II) som el. ligesom; – antiquis torus e stramento, qualiter etiam nunc in castris, Plin.; cf. Ovid. Am. 1, 7, 58; – ogs. forbindes qualiter ··· taliter: ligesom ··· saaledes, Martial. 5, 7; ligel. qualiter ··· sic, id. Spect. 7; — [qualis]. — quālĭtercumque, adv. af qualiscumque: paa hvilkensomhelst Vis el. Maade; – ∾ proeliantibus cadendum esse, Justin. 2, 11; cf. Colum. 2, 10. — quālum, i, n., o. qualus, i, m., [κάλον, Pind el. Fletning]: flettet Kurv til alslags Brug; – quala satoria, Cato; spisso vimine qualos, (til Vinens Affining), Virg. Ge. 2, 241; ∾ vindemiatorii, Digest.; f. ogs. Hor. Od. 3, 12, 3.

quam, adv., [qui]; I) „alm.": paa hvilken Vis el. Maade, hvorledes, hvor meget; – quam nihil praetermittis etc.! quam nihil tamen ··· explicas! Cic. Att 9, 2; quam multa quam paucis! id. Fam. 11, 24; – tam consimilis est (imago), quam potest, Plaut. Men. 5, 9, 4; – Et, quam quisque potest (efter enhvers Evne), aliqua mala nostra levate, Ovid. Trist. 3, 4, 75; – ogs. m. superl.; Concede huc ab isto quam potest longissime, Plaut. Men. 5, 2, 81; cf. Cic. N. D. 2, 52; – ogs. ud. posse; ut quam arctissime Pompejum contineret, Caes. B. C. 3, 45; cf. Cic. Fam. 13, 6; – ogs. m. posit.; vino quam potest excellenti, Plin. 20, 100; — II) „bes."; A) som, ligesom; nærmest m. det correlate tam; – tam ego fui ante liber, quam gnatus tuus, Plaut. Capt. 2, 2, 60; quorum neutrum tam facile, quam tu arbitraris, conceditur, Cic. Div. 1, 6; – men undert. er tam alene at underforstaae; homo non, quam isti sunt, gloriosus, Liv. 35, 49; men claris majoribus, quam vetustis, Tac. Ann. 4, 61, (mere navnkundige, end gamle), er magis at supplere i det forste Led; – quam hos superl., m. correlat. tam, heder: jo ··· desto; quam acerbissima olea oleum facies, tam oleum optimum erit, Cato; cf. Sall. Jug. 31; men magis quam ··· tam magis: jo mere ··· desto mere, Plaut. Bacch. 5, 1, 5; men m. udfaldet tam, Virg. Ge. 3, 309; men Plaut. Asin. 1, 3, 6, er det andet magis udfaldet; – frembeles forbindes tam magis ··· quam magis: desto mere ··· jo mere, Virg. Aen. 7, 787; men quam magis ··· tanto magis: jo mere ··· desto mere, Lucr. 6, 459; cf. Plaut. Men. 1, 1, 19; – ogs. m. dobbelt compar.; ne libentius haec in illum evomere videar, quam verius, Cic. Mil. 29; cf. Liv. 27, 48, o. id. 31, 35; men Cic. Dejot. 3, staaer hos tam ··· quam: compar. f. posit; – quam staaer frembeles ei alene efter Comparativer, men ogs. efter andre Sammenligningsord; – praetori majorem pecuniam polliceri, quam quantam hic dedisset, Cic. Verr. 2, 70; iniquum putabat, plus secum agi, quam quod erat in actione, id. d. Or. 1, 36; cf. Liv. 35, 12; men Cic. Verr. 4, 35: quid hoc tota Sicilia est clarius, quam omnes Segestae matronas et virgines convenisse, quum etc.; cf. id. N. D. 1, 15; – saal. ogs. efter aeque, contra, secus; nihil aeque eos terruit, quam robur et color imperatoris, Liv. 28, 26; contra faciunt, quam professi sunt, Cic. Leg. 2, 5; Ne me secus honore honestes, quam ego te, etc., Plaut. Capt. 2, 1, 50; – frembeles efter alius, aliter, m. frgd. Negation; nihil aliud agens, quam ut etc., (intet andet, end osv.), Liv. 44, 47; cf. id. 45, 25; ne aliter, quam ego velim, meum laudet ingenium, (anderledes, end osv.), Cic. Verr. 1, 9; – ogs. efter supra, ultra, diversum; saepe supra feret, quam fieri possit, Cic. Orat. 40; ultra, quam satis est, producitur, id. Inv. 1, 18; pransus atque potus diversum valent, quam significant, Quintil. 1, 4, 29; – frembeles efter Talbestemmelser, der tiene til Sammenligning; – dimidium tributi, quam quod regibus ferre soliti erant, populo R. pendere, Liv. 45, 18; multiplex, quam pro numero damnum est, (langt storre, end osv.), id. 7, 8; – saal. ogs. efter Tidsbestemmelser; die vigesima, quam creatus erat, dictatura se abdicavit, (20de Dagen efterat osv.), Liv. 6, 29; postero die, quam illa erant acta, Cic. d. Or. 2, 3; cf. Liv. 4, 7; – men efter superl.: bellum gerere cum tyranno quam, qui umquam, saevissimo et violentissimo in suos, (den grusomste, der nogensinde har været), Liv. 34, 32; – endel. ogs. undert. efter d. udfaldne magis el. potius; tacita bona'st mulier semper, quam loquens, Plaut. Rud. 4, 4, 70; pacem, quam bellum, probabam, Tac. Ann. 1, 58; cf. Curt. 7, 7; — B) som blot forstærkende: umaadelig meget, overmaade, odl.; – admodum quam saevus est, Plaut. Amph. 1, 3, 43; Nimis quam formido, ne etc., id. Most. 2, 2, 79; cf. Ter. Andr. 1, 1, 109; sane quam refrixit, Cic. Qu. Fr. 2, 6; ligel. mire quam, id. Att. 1, 11; cf. Brut. ap. Cic. Fam. 11, 13; — not.: archaistisk Biform af quam er quamde el. quande; vid. Enn. ap. Fest. p. 261, (Müll.), ogs. Naev. ibd. p.

352, s. v. topper; ligel. Lucr. 1,640: magis inter inanes, Quamde graves etc. — quamde, f. und. frgd., not.

quamdiu, (fieldn. quandiu, ogf. adskilt: quam voluit diu, Cic. Qu. Fr. 1, 1, 7, ogf. som to Ord: quam diu), adv.: hvor længe, saa længe som el. indtil el. imedens; - quamdiu potuit, tacuit, Caes. B. G. 1, 17; disces, quamdiu voles; tamdiu autem etc., Cic. Off. 1, 1; quamdiu viride oleum conficitur, Colum. 12, 50; - ogf. spørgende; Quamdiu id factum est (hvor længe er det siden)? Plaut. Capt. 5, 3, 3.

quam.libet, (-lubet), adv.; I) „egenl.": efter Behag, som det behager; - quamlibet esto Unica res quaedam, Lucr. 2,541; quamlibet lambe otio, Phaedr. 1,25; — II) bf. „alm.": hvor meget end, nok saa meget; - Occupat egressas quamlibet ante rates, Ovid. Trist. 1, 10, 6; men quamlibet parum sit, (hvor lidet det end er), Quintil. 1, 1, 18; cf. Ovid. Am. 1, 7, 66; — not.: sild. ogf. f. quamvis: endskiondt, Solin. 9.

quamobrem, (ogf. ofte quam ob rem), adv.: af hvilken Grund, hvorfor; I) spørgende; - Scelestissimum te arbitror; Sos. nam quamobrem? Am. Quia etc., Plaut. Amph. 2, 1, 2; cf. Cic. Verr. 5, 29; — II) relativt; - Multae sunt causae, quamobrem cupiam abducere, Ter. Eun. 1, 2, 65; men hoc Est homini, quamobrem vitam amet, Plaut. Pseud. 5, 1, 10; si res reperietur, quamobrem videantur etc., Cic. R. Am. 3; cf. id. Verr. 4, 60; — b) ogf. i Periodens el. Sætningens Begyndelse som Overgangspartikel: hvorfor, af hvilken Grund, (ogf. derfor, af denne Grund); - Quamobrem quaeso a vobis, ut etc., Cic. Flacc. 27; quamobrem, quoniam etc., utar ea clausula, qua soleo, teque ··· cohortabor, etc., Cic. Fam. 2, 4.

quam.plūres, (ogf. adskilt quam plures), a: saare mange; - Sed curiosi sunt hic quamplures mali, Plaut. Stich. 1, 3, 44; ∾ palaestritae, Petron. Sat. 21. — quamplurimus, 3, f. und. plurimus. — quampridem, f. und. pridem. — quam.prīmum, (ogf. adskilt: quam primum), adv.: med det Første, snarest muligt; - quum has quamprimum ad te perferri literas magnopere vellemus, Cic. Fam. 2, 6; cf. Caes. B. G. 4, 21; - ogf. m. posse; ut, quamprimum possis, redeas, Plaut. Capt. 2, 3, 88; f. ogf. und. primus, III, B.

quamquam, (quanquam), conj.; I) „alm.": ihvorvel, omend el. omendskiondt el. skiondt; a) ordenl. c. indic.; - Quamquam libenter escis alienis studes, Plaut. Pers. 3, 1, 9; quamquam nostri casus plus honoris habuerunt, quam laboris, Cic. d. Rep. 1, 4; cf. Hor. Od. 1, 28, 35; — b) dog ogf. c. conj., naar neml. Tankeforbindelsen selv uden quamquam vilde fordre denne Modus; - quamquam illa ipsa exclamatio ··· sit velim crebra, Cic. d. Or. 3, 26; cf. id. ibd. 2, 1, o. id. Planc. 22; — c) ogf. hos en Subjectssætning; - quamquam ne impudicitiam quidem nunc abesse etc., Tac. Ann. 12, 65; men c. abl. absol.: quamquam asserente matre, etc., Suet. Grammat. 21; cf. Liv. 4,53: Volcis, quamquam non publico consilio, capessentibus arma, etc.; — II) „bes." som rhetorisk Overgangspartikel ved selvgiorte Indvendinger: ihvorvel, og dog, odl.; - quamquam, quem potissimum Herculem colamus, scire velim, Cic. N. D. 3, 16; cf. Virg. Aen. 5, 195.

quam.vis, adv. o. conj.; I) adv.: som du vil, saa meget du vil, nok saa meget el. nok saa, odl.; - quamvis multos nominatim proferre, Cic. R. Am. 16; quidvis facere (eum) in ejusmodi rebus, quamvis callide, quamvis audacter, etc., id. Verr. 2, 54; cf. id. Tusc. 4, 26; — B) „alm." som betegnende den høieste Grad: saa meget muligt, overmaade meget, umaadeligen; - quamvis pernix hic est homo, Plaut. Pseud. 4, 7, 79; quamvis humanus et jocosus homo, Varro; - ogf. hos superl.; quamvis mundissimis tabulis componitur (caseus), Colum. 7, 8; — II) som conj.: hvor meget du end vil, d. e. om endog nok saa meget, hvormeget end, omendskiondt, odl.; a) ordenl. c. conjunct.; - verum tamen homines, quamvis in turbidis rebus sint, tamen interdum animis relaxantur, Cic. Phil. 2, 16; quamvis prudens ad cogitandum sis, sicut es, tamen, nisi etc., id. Att. 12, 37; cf. id. R. Am. 8; - ogf. i negative Sætninger; quamvis non fueris suasor, id. Att. 16, 7; — b) c. indic., (ifølge Prædicatets Vished); - erat inter eos dignitate regia, quamvis carebat nomine, Nep. Milt. 2; Pollio amat nostram, quamvis est rustica, musam, Virg. Ecl. 3, 84; cf. Liv. 2, 40, o. Hor. Sat. 2, 2, 29; ligel. Quintil. 8, 6, 73: quamvis est enim omnis hyperbole ultra fidem, non tamen esse debet ultra modum; f. ogf. Nep. Att. 20; — c) uden Verbum; - res bello gesserat, quamvis rei publicae calamitosas, attamen magnas, Cic. Phil. 2, 45; si me audissent, quamvis indigna passi, honeste tamen viverent, id. Fam. 7, 3.

quānam, adv., [quisnam]; I) „localt": hvor dog, ad hvilken Vei; - quum circumspectarent, quanam ··· transirent, Liv. 5, 34; — II) „overf.": hvorledes dog, paa hvilken Maade; - quanam audiant (delphini), mirum (sc. est), Plin. 11, 50. — quandiu, f. und. quamdiu.

quando, adv. o. conj.; I) adv.: naar, til hvilken Tid; A) spørgende: naar? - vid. Ter. Eun. 4, 4, 30, o. Cic. d. Or. 1,22; ligel. Hor. Sat. 2, 6, 60: O rus, quando ego te aspiciam? etc.; men Dic mihi, cras istud, Postume, quando venit? Martial. 5, 58; — B) relativt: naar, til hvilken Tid; - (non intelligi), quando obrepat senectus, Cic. d. Senect. 11; velut exspectans, quando incipiendum sit, Quintil. 11,3,159; — C) indefin. el. ubestemt: til den el. den Tid, undertiden, engang; - exsistit quaestio, num quando amici novi veteribus sint anteponendi, Cic. Lael. 19; si quando auditum sit, etc., id. R. Am. 13; cf. id. ibd. 50; - men forstærket: si quando umquam ··· meminerint, etc., Liv. 10, 14; — II) conj.; A) om Tiden: naar, da, efterat; - tum, quando legatos Tyrum misimus, Cic. Agr. 2, 16; men id. Off. 2, 21: tum ··· quando ··· coepissent; — B) causalt: da, eftersom; - Ita quaeso; quando hoc bene successit, hilare hunc sumamus diem, Ter. Ad. 2, 4, 23; ligel. quando bellum suadebat, Tac. Ann. 1, 57; - ogf. c. conj., Plin. 17, 3.

quandō.cumque, adv.; I) relativt: naarsomhelst, til hvilkensomhelst Tid, saa ofte el. saa snart, odl.; (oftest „poet."); - Quandocumque trahunt invisa negotia Romam, Hor. Ep. 1, 14, 17; cf. Propert. 2, 10, 17, o. id. 2, 1, 81; ∾ fors obtulerat, Hirt. B. Al. 22; — II) ubestemt: nogensinde, til sin Tid; - si etc., Quandocumque mihi poenas dabis, Ovid. Met. 6, 543; men Hor. Sat. 1, 9, 33, in tmesi: Garrulus hunc (puerum) quando consumet cumque, etc. — quandō.libet, adv.: naarsomhelst, engang i sin Tid, Lactant.

1. quandō.que, adv.; I) relativt: naar engang, saa ofte; - Indignor, quandoque bonus dormitat Homerus, Hor. A. P. 359; cf. Cic. d. Rep. 6, 22, o. Hor. Od. 4, 2, 34; ligel. Suet. Caes. 81: quandoque ossa Capyis detecta essent, fore, ut etc.; — II) ubestemt; A) til sin Tid, engang i Tiden; - ne quandoque parvus hic ignis incendium ingens exsuscitet, Liv. 21, 3; cf. Suet. Caes. 41, o. Senec. Ep. 117; et tu ··· quandoque degustabis imperium, Tac. Ann. 6, 20; — B) nu og da, undertiden; - quandoque fiunt trabes, quandoque clypei, Senec. Qu. N. 1, 1; cf. Colum. 7, 3. — 2. quandōque: = et quando, f. und. quando. — quandō.quidem, adv.: eftersom nemlig, da dog, odl.; - quandoquidem tu istos oratores tantopere laudas, Cic. Brut. 44; cf. id Verr. 2, 3, o. Liv. 8, 33; f. ogf. Virg. Ecl. 3, 55, (hvor quandō- f. quandō-). — quanquam, f. und. quamquam.

quantillus, 3, dem. af quantulus: hvor lidet stor, hvor liden, hvor ringe; I) spørgende; - Quantae e

quantillis jam sunt factae (filiae meae)? Plaut. Poen. 5, 3, 48; cf. id. Most. 3, 1, 95; — II) relativt; - Ibo intro, atque intus subducam ratiunculam, Quantillum argenti mihi apud trapezitam siet, id. Capt. 1, 2, 89. — quantisper, adv., [quantus, -per]: hvorlænge; I) spørgende; - velim paulisper opperiri te! quantisper? non plus triduum, Caecil. ap. Non.; — II) relativt; - possum exorare te, ut recedas a me paulisper modo? quantisper sat habes, Pompon. ibd.

quantĭtas, atis, f., [quantus]; I) „alm.": den relative Størrelse el. Mængde, Qvantiteten deraf; - vid. Vitruv. 1, 2; ∾ humoris, Plin.; ∾ modi seu numeri, Quintil., vocis, id.; — II) „bes."; A) en vis Mængde el. Sum; - cujus species quantitasque ostenditur, Digest.; - navnl. ogs. en vis Sum Penge; quantitatis usuras praestandas, ibd.; — B) i Logiken: Sætningens relative Omfang og Beskaffenhed (som almindelig el. besynderlig), Appul.

quanto, s. und. quantus. — quantōcĭus, adv., [f. quanto ocius]: paa det hurtigste, jo for jo heller, Mamert. Grat. Act. ad Julian., Sulp. Sev. — quantŏpĕre, adv., [ctr. af det ligesaa brugelige: quanto opere]: hvor meget, hvor heiligen; som correlat til tantopere (el. tanto opere), Cic. d. Or. 1, 35; dici non potest, quantopere gaudeant, id. Att. 14, 6. — quantŭlus, dem. af quantus: hvor lidet stor, d. e. hvor liden el. ringe; - sol ··· quantulus nobis videtur? Cic. Acad. 2, 26; cf. Juvenal. 10, 173; - id autem quantulum est, (hvor lidet)! Cic. Leg. 2, 19; men mulieri reddidit, quantulum visum est, (det Lidet ham syntes), id. Div. in Caecil. 17; - ogs. m. Eftertryk: quantulum quantulum (s. quantulumcumque) auxilii ferre, (den Smule Hielp man kan), Appul.; - neutr. quantulum ogs. som adv.; nos, qui ··· quantulum judicare possemus, ostendimus, Cic. Verr. 3, 1.

quantŭlus.cumque, ăcumque, quantulumcumque: hvor liden end, nok saa liden; - quantulacumque est (haec mea facultas), Cic. d. Or. 1, 3; ∾ effectus, Senec.; ∾ occasio, Juvenal.; - men in neutr., Cic. Orat. 30: quantulumcumque dicebamus, (hvor ringe end mit Foredrag var); ogs. c. gen., ∾ aquae vel ciborum, (selv det mindste deraf), Colum.; endel. in tmesi: quantŭlum id cumque est, Cic. d. Or. 2, 23. — quantŭlus.libet, -alibet, -umlibet: hvor liden man vil, saa liden det skal være; - ∾ febricula, (det mindste Feberanstod), Digest. — quantŭlus.quisque, quantulaquaeque, quantulumquodque: hvor liden end, nok saa liden; - bf. efterel. o. in pl.: quantulicumque fuerint (progressus vitae meae), Gell. epil. — quantum, adv., s. und. quantus. — quantumcumque, quantumlibet, quantumvis, s. und. quantuscumque, etc.

quantus, a, um, 1, [quam]: hvor stor; kan ogs. som Correlat til tantus oversættes ved: som; - quanta esset insula, Caes. B. G. 4, 20; cf. Virg. Aen. 12, 701: Quantus Athos, etc.; - quanta mea sapientia est, Plaut. Stich. 1, 2, 62; quantus homo in dicendo, Cic. d. Or. 2, 12; - ogs. in pl.: quae civitates quantaeque in armis essent, Caes. B. G. 2, 4; cf. ibd. 4, 20; videre mihi videor tantam dimicationem, quanta numquam fuit, Cic. Att. 7, 1; men c. superl., tanta est inter eos, quanta maxima esse potest, morum studiorumque distantia, (den mulig størſte Forſkiel), id. Lael. 2; - quantus quantus s. quantuscumque: hvor stor end el. saa stor end; (forel.); - Quantum quantum ad eum erit delatum, (denegabit), Plaut. Poen. 3, 4, 28; men med Lune: Tu, quantus quantus, nil nisi sapientia es, Ter. Ad. 3, 3, 40; - in quantum: hvor vidt el. hvor langt, vid. Ovid. Met. 11, 71; in quantum potuerit, (saa meget muligt), Plin. Ep. 10, 75; men m. frgd. tantum: saa vidt, som; vir in tantum laudandus, in quantum intelligi virtus potest, Vell. 1, 9; - fremdeles om en Mængde, s. quot: hvor mange; - Quid ais, quantum terra tegit, hominum perjurissime? Plaut. Pseud. 1, 3, 117; cf. Ter. Heaut. 4, 6, 6; - men neutr. quantum som subst. c. genit., Cic. Verr. 3, 18: quantum est in Sicilia frumenti hornotini; - bf. gen. quanti (sc. pretii): hvor høit, hvor dyrt, saa dyrt som; Pe. quanti emi potest minime? Ep. Ad quadraginta minas, Plaut. Epid. 2, 2, 110; men quanti locaverint, tantam pecuniam redemptori solvendam, Cic. Phil. 9, 7; - ogs. „overf."; vide, quanti apud me sis, (el. quanti te faciam): hvor høit jeg agter dig, Cic.; men Quanti est sapere (hvor vigtigt)? Ter. Eun. 4, 7, 21; men quanti ejus intersit, (hvor vigtigt det er for ham), Digest.; - quanti quanti emitur bene, quod necesse est, Cic. Att. 12, 23; - quanto opere, (ogs. quantopere): med hvilken Omhu, hvor overmaade omhyggeligen; quanto se opere custodiant bestiae, Cic. N. D. 2, 49; cf. id. Fam. 13, 7; s. ogs. und. quantopere; — II) hertil mærkes endnu som Adverbier; A) quantum: hvor meget, saa meget; - perge, ut facis, et scribe, quantum potes, Cic. Att. 9, 7; dog ogs. rescribas ad me, quantum potest, (saa meget muligt), id. ibd. 4, 13; - quantum audio, (saa vidt jeg hører), Ter.; - quantum in te est, (for dit Vedkommende), Cic. N. D. 3, 7; ligel. Quantum ad Pirithoum, Ovid. A. A. 1, 744; - ogs. findes quantum hos comparat. s. quanto; vid. Liv. 3, 15, o. Sall. Jug. 85; — B) quanto: hvormeget, jo; nærmest hos Comparativer; - quanto diutius Abest, magis cupio tanto, (jo ··· desto), Ter. Heaut. 3, 1, 15; cf. Caes. B. G. 5, 44; men Cic. Acad. 1, 3: quanto magis philosophi delectabunt, si etc.; - ogs. hos comparative Verber, vid. Nep. Hann. 1: quanto ··· antecedebat etc.; men hos Positiv, Tac. Ann. 6, 45: tanto acceptius in vulgum, quanto modicus privatis aedificationibus; - endel. hos ante, secus, aliud; quanto ante providerit, (hvor længe før), Cic. Sest. 3; videte, quanto secus ego fecerim, (hvor ganske anderledes), Cat. ap. Charis.; ut appareat, quanto sit aliud (hvor ganske andet det er) proximum esse, aliud secundum, Quintil. 10, 1, 53.

quantus.cumque, ăcumque, umcumque: hvor stor end, være sig nok saa stor; - quorum bona (Eiendomme), quantacumque erant, etc., Cic. Phil. 5, 8; cf. id. d. Or. 2, 28: quantuscumque sum ad judicandum; - men quanticumque (sc. pretii: selv for den dyreste Pris) etc., Senec. Ep. 80; - in neutr. (ogs. som adv., quantumcumque possum, (saa meget jeg kan), Cic. Fin. 1, 4; cf. Ovid. Trist. 1, 6, 35. — quantus.libet, ălibet, umlibet: hvor stor man vil, saa stor det skal være; - quantolibet ordine dignus, Ovid. Fast. 6, 669; quantalibet magnitudo hominis concipiatur animo, (den mulig ste Storhed), Liv. 9, 18; cf. Juvenal. 7, 81: gloria quantalibet quid erit, si etc.? men quantumlibet intersit inter etc., Liv. 39, 37; - neutr. ogs. som adv.; te quantumlibet oderint hostes, dum perhorrescant, Eumen. Paneg. Constant.

quantus.vis, -ăvis, -umvis: hvor stor man vil, saa stor det skal være; - satis amplus quantaevis classi (portus), vid. Liv. 26, 42; men Caes. B. G. 5, 28: quantasvis magnas copias sustineri posse, (den allerstørste Hær); Quum faciem (senis) videas, videtur esse quantivis pretii, vid. Ter. Andr. 5, 2, 15; - bf. neutr. quantumvis ogs. c. gen.; quantumvis fiduciae etc., Nazar. Paneg. Constant; — b) neutr. quantumvis ogs. som adv.: saa meget, du vil, saa meget man vil; - quantumvis licet excellas, Cic. Lael. 20; - kan ogs. hede: saare meget, heiligen; quantumvis facundus et promptus, Suet. Calig. 53; cf. Juven. 8, 15: Euganea quantumvis mollior agna; - ogs. s. quamvis: endskiøndt; Post hac ille catus, quantumvis rusticus ··· inquit, Hor. Ep. 2, 2, 39; - men Senec. Ep. 85: ista, quantumvis exigua sint, in majus excedunt.

qua.propter, adv., [qui]: hvorfor, af hvilken

Grund; 1) spørgende; - Quapropter id vos factum suspicamini? Plaut. Most. 2, 2, 52; cf. Ter. Andr. 4, 2, 33; — II) relativt; - te ··· mirari, Quid sit, quapropter ··· jussi, Ter. Hec. 5, 1, 6; — B) ogs. „overf." i Overgangen til en ny Gjenstand: derfor, af den Grund; - quapropter hoc dicam, etc., Cic. Caecin. 27; cf. Phaedr. 3, 6; — not.: ogs. m. Tmesis: Qua me propter exanimatum citius eduxi foras, Ter. Hec. 3, 3, 4.

quāquā, adv., [oprdl. abl. af quisquis]: hvorsomhelst, hvorend; - quaqua incedit, Plaut. Mil. gl. 2, 1, 14; Quaqua tangit, id. Epid. 5, 2, 9; quaqua versus, (til alle Sider), Appul. — quāquam, adv., [oprdl. abl. af quisquam]: nogenstreds; - vid. Lucr. 1, 429: neque ··· quaquam etc. — quāque, adv., [oprdl. abl. af quisque]: hvorsomhelst el. hvorsomhelst hen; - quaque iverit (hasta, i. e. auctio publica), Manil. 5, 319, inc.

quāre, adv., [quae, res]; I) „alm.": hvorved, ved hvilket Middel; - multas res etc., quare luxuria reprimeretur, Nep. Cat. 2; permulta sunt, quae dici possunt, quare intelligatur, etc., Cic. R. Am. 33; — II) „bes.": af hvilken Aarsag, paa hvilken Grund; A) spørgende; - quare ausus? Plaut. Mil. gl. act. 5, v. 12; cf. Cic. d. Or. 1, 16; — B) relativt; - quaeramus, quae tanta fuerint vitia in unico filio, quare is patri displiceret, id. R. Am. 14; — 2) „overf.", som indledende en Følgesætning: derfor, af den Grund, osl.; - quare pro certo habetote, vos etc., Sall. Catil. 52; quare sic tibi eum commendo, ut etc., Cic. Fam. 13, 71.

quartadĕcimāni, orum, m., [quartus, decumanus]: Soldater af den 14de Legion, Tac. Hist. 2, 16. — quartāna, ae, f., s. und. quartanus. — quartānārĭus, 3: som holder el. udgiør en Fierdedel af et Helt, navnl. af et jugerum; - ∾ tabula, Pallad.; af — quartānus, 3, [quartus]: benævnt efter Talforholdet Fire; - ∾ febris, (en Fierdedagsfeber), Plin. 7, 51, o. Martial. 10, 77; - oftest absol., quartana, (sc. febris), Cic. Fam. 16, 11, ∾ frigida, Hor. Sat. 2, 3, 290; s. ogs. Plin. 22, 72; — II) quartāni, orum, m.: Soldater af den fierde Legion, Tac. Hist. 1, 55, o. ibd. 4, 37.

*quartārĭus, i, m.; I) Fierdedelen, navnl. af en sextarius (el. romersk Pot), en Pægel; - ∾ vini, vid. Liv. 5, 47; ∾ farris, Plin. 18, 3; — II) Muleseldriver, som faaer en Fierdedel (af Fragten), Lucil. ap. Fest. p. 258, (Müll.); o. — quartāto, adv.: firegange el. fierdegang; - verba tertiato et quartato dicere quemquam prae metu, Cat. ap. Serv. ad Virg. Aen. 3, 314; — [quartus]. — quarte, s. und. quartus, not. — quarto o. quartum, som adv., s. und. flgd.

quartus, 3, τέταρτος, num. ord. til quatuor: den fierde; - ∾ pars copiarum, Caes.; quartis quibusque cohortibus (demptis: hver fierde Cohort), id. B. G. 7, 37; - quartus ab Arcesila, (hans fierde Eftermand), Cic. Acad. 2, 6; Pilumnusque illi quartus pater (i. e. abavus), Virg. Aen. 10, 619; - die quarto, (for fire Dage siden), Matius ap. Gell. 10, 24; (ogs. om fire Dage; vid. not.); — B) subst.; 1) quarta, ae, f., (sc. pars): en Fierdedel, navnl. af en Arv; - decimas uxoribus dari, quartas meretricibus? Quintil. 8, 5, 19; saal. ogs. in Digest.; — 2) quartum, i, n., i Oeconomien: det fierde Korn; - frumenta ··· quando eum quarto responderint, etc., Colum. 3, 2; — C) adv.; 1) quartum: fierde Gang; Quinctio quartum consule, (i hans fierde Consulat), - Liv. 3, 67; — 2) quarto, fierde Gang; - Ter conata loqui, ter destitit; ausaque quarto etc., Ovid. Fast. 2, 823; - quarto fieri praetorem, (vælges som den fierde Prætor), quartum fieri praetorem, (fierdegang at vælges dertil), Varr. ap. Gell. 10, 1; — not.: die quarte (el. quarti), (s. die quarto: om fire Dage), Pompon. ap. Gell. 10, 24. — quartus.dĕcĭmus, 3, num. ord.: den fiortende; - ∾ pars, Vitruv., legio, Tac. Ann. 1, 70.

quasi, adv., [s. quamsi el. quam si]; I) „egenl.": som om, ligesom om; - quasi ego, quam dudum, rogem! Ter. Andr. 5, 2, 9; ogs. forstærk., quasi vero consilii sit res, etc., Caes. B. G. 7, 38, (ret ligesom om osv.); cf. Cic. Fam. 3, 7; men Sall. Jug. 85: majorum gloria posteris quasi lumen est; cf. Cic. d. Or. 1, 3; ligel. cum ipsa quasi republica collocutus sum, id. Fam. 1, 9; men c. abl. absol., vid. Caes. B. G. 5, 43: quasi parta jam ··· victoria, etc.; - ogs. forbindes quasi ofte m. Sammenligningsordene: sic, ita, perinde, proinde, etc.; - sic avide ··· quasi etc., Cic. d. Senect. 8; quasi sua res agatur, ita diligenter etc., id. Quint. 2; proinde quasi ··· possimus, id. Mil. 31; cf. id. Quint. 26; - ogs. forbindes assimulare, quasi etc., (lade, som om osv.), Ter. Eun. 3, 2, 8; - pleonastisk tilføies undert. si; Quasi si esset ex se nata, Plaut. Casin. prol. 46; cf. Lucr. 4, 1008; — II) „overf."; A) omtrent, næsten; - quasi talenta ad quindecim Coëgi, Ter. Heaut. 1, 1, 93; quasi in extrema pagina, Cic. Orat. 13; — B) quasi ··· quasi: deels ··· deels; - quum diceret, quasi joco, quasi serio, omnes etc., Spartian. Get. 4; — not.: quasī (f. quasĭ), Lucr. 2, 291, o. id. 5, 728.

quăsillārĭa, ae, f.: Spinderske, Petron. Sat. 132; af — quăsillum, i, n., o. quăsillus, i, m., dem. af qualus: Kurv til forskiellig Brug; - quasillum terra implere, Cato; - navnl. Kurv til Uldarbeide el. Uldspind; inter quasilla pendebatur aurum etc., (i Spindestuen), vid. Cic. Phil. 3, 4; cf. Tibull. 4, 10, 3.

*quassābĭlis, e: til at ryste, som kan rystes; - nullo quassabile ferro (munimen), Lucan. 6, 22; — quassātĭo, onis, f.: voldsom Rystelse; - ∾ irrita capitum, Liv. 22, 17; men tussim ··· et alias quassationes, Macrob.; quassationes cymbalorum, Arnob.; — [quasso]. — quassātĭpennae, arum, f., [quasso, penna]: som ryste Vingerne, anates, Varr. ap. Non. — quassatūra, ae, f., [quasso]: Rystelse; bs. „meton."; A) den ved Rystelse foraarsagede Beskadigelse, Plin. Val.; — B) den beskadigede Deel af Legemet, Veget.

quasso, avi, atum, 1, v. a. o. n., intens af quatio; I) „egenl."; A) „alm.": ryster stærkt, el. alm. ryster, caput, Plaut., Virg.; ∾ hastam trementem, Virg. Aen. 12, 94; Quassanda est ista Pelias hasta manu (skal svinges i Kampen), Ovid. A. A. 1, 696; cf. Virg. Aen. 5, 855; — B) „bes.": ryster fra hinanden, knuser, baccas myrti, Pallad., olivas, id.; - oftest in partic.: quassatis undique vasis Diffluere humorem, Lucr. 3, 435; quassata monumenta, Plin. Ep.; cf. Virg. Aen. 1, 555; - neutr. ogs. c. gen.; quassata muri reficere, Liv. 23, 17; — B) „fig.": ryster, svækker, fordærver; - quassato corpore, (med svækket Legeme), Suet. Aug. 81; flamma quassatae rei publicae, Cic. Sest. 31; men Tempora (acc. graec.) quassatus (sc. mero: overvældet el. bedøvet deraf), Sil. 7, 202; — II) neutr.: at ryste el. at rystes; - quassanti capite incedit, Plaut. Asin. 2, 3, 23; siliqua quassante legumen, (med raslende Bælge), Virg. Ge. 1, 74. — 1. quassus, 3, partic. af quatio. — 2. quassus, us, m., [quatio]: Rysten el. Rystelse; - in abl., Pacuv. ap. Cic. Tusc. 2, 21.

quăte.facĭo, fēci, 3, v. a., [quatio]: ryster; bs. „fig.": ryster el. svækker, aliquem, Ps. Cic. ad Brut. 1, 10. — quā.tenus, (quatinus), adv., [oprdl.: qua tenus, sc. parte]: hvorvidt, saa vidt som; I) „egenl." om Stedet og om Tiden; - quatenus (inferior pars) inhabitari videtur (ab apibus), Colum.; - quatenus (hvorlænge) haberem (istos fasces)? Cic. Phil. 14, 5; — II) „overf."; A) hvorvidt; - ∾ amor in amicitia progredi debeat, Cic. Lael. 11; cf. id. d. Or. 2, 58 o. 87, o. Liv. 2, 55; men Cic. Orat. 22, absol., videndum est: quatenus, (hvorvidt man tør gaae); — B) eftersom, fordi; - quatenus ··· Virtutem incolumem odimus, Hor. Od. 3, 24, 30; cf. Ovid. Trist. 5, 5, 21, o. Plin. Ep. 3, 7; — C) hvorledes; - quod quatenus acciderit, exponam, Lactant.; — D) i det sild. Retssprog: for at, paa det at, Digest.

quăter, adv. num. til quatuor: firegange; - ∾ in anno parere, Varro; cf. Hor. Sat. 2,3, in.; Cinnae, quater consulis, etc., Suet. Caes. 1; vid. Varr. ap. Gell. und. quartus; quater ducere (numerum aliquem: multiplicere med fire), Colum.; quater tantum: firegange saa meget, auct. B. Afr. 19; - ogs. med andre Talerd; quater quinis minis, Plaut. Pseud. 1,3,111; ∾ deni, 40, Ovid. Met. 7,293; ∾ decies, (40gange), Cic.; cf. Hor. Ep. 1, 20, 27; — b) „poet." el. ordsprogsvis heder ter et quater, Hor., ter ··· aut quater, Virg., ogs. terque quaterque, id., Tibull.: ofte, mangegange, overmaade.

quăternārĭus, 3: bestaaende af fire; - ∾ numerus, Plin. 28, 17; ∾ scrobes, Colum., (i. e. quoquo versus pedum quatuor); af — quaterni, ae, a, num. distr. til quatuor; I) „egenl.": fire til el. paa hver, fire ad Gangen; - quaternos denarios exegisse in singulas amphoras, Cic. Font.5; cf. Hor.Sat.1,4,86; men quaternae centesimae (sc. partes sortis, d. e. 48 Procent om Aaret), Cic. Att. 5, 21, o. ibd. 6, 1; cf. Nep. Att. 18; — II) „overf.": fire tilsammen; - primam aciem quaternae cohortes ex quinta legione tenebant, Caes. B. C. 1, 83; df. — quaternio, onis, m.: Firtallet, (navnl. paa Terningen), Capella.

quātĭnus, s. und. quatenus. — quătĭo, quassi, quassum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": ryster, sætter i rystende Bevægelse; - scuta super humeros, Tac.; ∾ caput, Ovid.; (men Liv. 8, 7, om en Hest); ∾ cymbala, Virg., catenas, Plin. Ep.; ∾ alas, Virg. Aen. 3, 226; men ibd. 29: horror Membra quatit; „poet." ogs.: ventus quatit aquas, Ovid. Her. 18,48; — B) „bes."; a) slaaer el. stöder derpaa el. derimod; - quatit ungula campum, Virg. Aen. 11, 875; cf. ibd. 513: ∾ campos, (gjennemstreife dem); — b) stöder el. driver afsted, aliquem foras, (kaster paa Dören), Ter. Eun. 2, 3, 67; ∾ (aliquem) prae se, (jage el. drive foran sig), Cic. N. D. 2, 42, (ex Arat.); — c) nedslaaer el. omstyrter; - ∾ muros arietibus, Liv.38,7; cf. id. 21, 10; — II) „fig."; A) „alm.": ryster el. rører, sætter i stærk Bevægelse el. Lidenskab; - vid. Gell. 9, 13; men quatiebatur his segne ingenium, ut etc., Tac. Hist. 1, 53; men Hor. Od. 1, 16, 5: quatit Mentem sacerdotum (Apollo: ryster el. henriver el. begeistrer dem); men ibd. 3, 3, 4: Mente quatit solida, (i. e. dejicit: berøver ham Fatning); cf. Cic. Tusc. 3, 6; — B) „bes.": ryster, plager, ængster; - ∾ oppida bello, Virg. Aen. 9, 608; - extrema Galliarum, (hærie el. ødelægge), Tac. Hist. 4, 28; — III) partic. quassus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl.": beskadiget el. brøstfældig; - ∾ navis, Liv. 25, 3; cf. Hor. Od. 4, 8, 32; men ∾ aula, (i. e. olla: sprukken el. læk), Plaut. Curc. act. 3, v. 26; ligel. ∾ dolia, Plin.; men ∾ faces, Ovid. Met. 3,508, (af kløvet Begtræ); — B) „fig."; 1) svag, brudt; - ∾ vox, Curt.; ligel. quassa quodammodo (littera), Quintil. 12, 10, 29; men tempora quassa mero, (svækkede el. overvældede deraf), Ovid. Rem. 146; — 2) ødelagt, fordærvet, ruineret; - ∾ domus, Senec. Hippol.; anima quassa malis, id. Herc. fur.

quatrĭdŭānus, 3: i el. igjennem fire Dage, mortuus, Hieron.; af — quatrĭdŭum, i, n., [quatuor, dies], sc. spatium: Tidsrum af fire Dage; - quae a nobis hoc quatriduo disputata sunt, Cic. Tusc. 4, 38; men quatriduo, quo haec gesta sunt, (fire Dage efter denne Begivenhed), id. R. Am. 7; quod (justitium) quatriduum fuit, (varede i fire Dage), Liv.; quos (nummos) ··· tibi reponam in hoc triduo aut quatriduo, Plaut. Pers. 1, 1, 37. — quatrĭo, onis, m., [quatuor]: Firtallet, navnl. paa Terningen, Isid.

quatŭor, (quattuor), num. card. indecl., τέσσαρες el. τέτταρες: fire; - ab iis rebus, numero quatuor (fire i Tallet), etc., Cic. Univ. 5; Temporibusque parem diversis quattuor annum, Virg. Ge. 1, 258, (al. quātuor); vix tria aut quatuor ··· paria amicorum, Cic. Lael. 4. — quatŭordĕcĭes, adv. num.: 14gange; ∾ centena (millia passuum), Plin. 3, 13. — quatŭordecim, num. card. indecl., [decem]: 14; - ∾ partes, Plin., anni, Flor.; sedere in quatuordecim ordinibus, Cic. Phil. 2, 18, ogs. in quatuordecim (sc. ordinibus), Suet. Caes. 39: sidde paa Ridderbænkene i Theatret; df. „overf.": at være Ridder; cf. Senec. Ep. 44: multis quatuordecim sunt clausi, etc.

quătŭorvir, s. und. quatuorviri. — quătŭorvĭrātus, us, m.: Qvatuorvirat, d. e. Embede, som beklædes af en Qvatuorvir, s. und. flgd.; - quatuorviratum (Gadibus) sibi prorogavit, Asin. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 32; af — quătŭorvĭri, orum, m., [quatuor, vir], (ligesom Firmændene, d. e.): Commission el. Collegium af fire Medlemmer med et eget offenligt Hverv; saal. i Rom: etslags Gadecommission (under Aedilerne), Digest.; - df. undert. i Municipierne og Colonierne: den høieste Øvrighed paa Stedet; vid. Cic. Cluent. 8.

-que, conj., [besl. m. Grækernes τέ]: og; betegner Begrebernes noie Forbindelse, og vedhænges altid Ordet; - ut res rationesque vestrorum omnium Bene expedire vultis, Plaut. Amph. prol. 4; omnia blandimenta otii voluptatisque, Cic. d. Rep. 1, 1; - oftere gjentagen, el. m. d. frgd. et udtrykkes samme ved: baade ··· og, el. saavel ··· som ogsaa, el. deels ··· deels, ogs. ved og ··· og; - terraque marique, Enn.; singulasque res definimus circumscripteque complectimur, Cic. N. D. 2, 59; jus et officium partesque, id. Quint. 9; - -que vedheftes undert. Enstavelsesord; saal. quique, Plaut., aque, Ovid., eque, Virg.; - undert. vedheftes -que det andet Ord, naar det første er enstavelset; ad plurimosque, Cic. Off. 1, 26; in foroque, Nep. Cat. 1; dog ogs. inter nosque, Cic. d. Or. 1, 1; - „poet." staaer -que ogs. efter flere Ord; vid. Tibull. 1, 3, 56, o. Propert. 2, 16, 12; — II) „bes." kan ogs. -que hede; A) meget mere, tvertimod; - non nobis solum nati sumus; ortusque nostri partem patria vindicat, etc., Cic. Off. 1, 7; — B) eller; - ubi ··· Lyciam Xanthique fluenta Deserit, Virg. Aen. 4, 143; cf. Hor. Sat. 2, 7, 58. — queis el. ques, s. und. qui, not.

quemadmŏdum, (ogs. adskilt: quem ad modum), adv.: paa hvilken Maade, hvorledes; I) spørgende; - si etc., quemadmodum ab eo postea exegisti? Cic. R. Com. 18; quemadmodum asservatus est? id. Verr. 5, 27; — II) relativt; - ego omnem rem scio, Quemadmodum est, Plaut. Bacch. 3, 3, 69; providi, quemadmodum salvi esse possemus, Cic. Catil. 3, 1; cf. id. d. Rep. 1, 14, o. Caes. B. G. 3, 16; — B) „bes."; 1) m. tilsvarende sic, ita, etc.: ligesom el. som; - si, quemadmodum soles de ceteris rebus ··· sic de amicitia disputaris, quid sentias, Cic. Lael. 4; saal. ogs. med tilsvarende eodem modo, id. Fin. 2, 26; men m. tilsv. adaeque, Liv. 4, 43; — 2) ved Anførelsen af Exempler: ligesom, som; vid. Quintil. 2, 5, 20; ligel. id. 6, 3, 75: quemadmodum C. Caesar Pomponio ··· inquit, etc.

queo, quivi o. quii, quitum, 4, v. n.: kan, formaaer; ordenl. c. inf., der dog ofte er udfalden; - non queo reliqua scribere, Cic. Fam. 14, 1; non quis, Hor. Sat. 2, 7, 92; Qui ipse sibi sapiens prodesse non quit, nequicquam sapit, Cic. Fam. 7, 6, (e poëta); men Ter. Andr. 4, 5, 10: Ut quimus, ajunt, etc.; - queunt, Plaut.; queam, queas, Hor.; queat, Sall.; queamus, Virg.; queant, Justin.; quirem, Plaut.; quiret, Tac.; quiverit o. quierit, Liv., Lucr.; loqui non quire, Gell.; neque in fructum convertere quisse, Lucr. 5, 1121; partic. quiens, Appul.; hvs. absol. queunte, Cod. Just.; — b) df. ogs. pass. c. inf. pass., dog alene forel.; - Dum ··· suppleri summa queatur, Lucr. 1, 1044; cf. Plaut. Pers. 2, 2, 12; ligel. Ter. Hec. 4, 1, 57: forma in tenebris nosci non quita est; - men som depon.: ne sic quidem quitus est, Appul.

quercĕrus, 3, s. und. querquerus. — *quercē-

tum, (querquetum, Fest.), i, n.: Egeskov, Varro; bf. pl. querceta Gargani, Hor. Od. 2, 9, 7; o. — querceus, 3: af Eg, corona, Tac. Ann. 2, 83; af — quercus, us, f.; I) „egenl.": Egen el. Egetræet, (navnl. Sommeregen), var Juppiter hellig; - (quercus) arbor glandifera, procera, ramosa, etc., vid. Plin. 16, 8; f. ogs. Phaedr. 3, 17, o. Virg. Ge. 3, 332; ∾ aëriae, id., rigidae, id.; cf. Ovid. Met. 13, 799: Durior annosa quercu, fallacior unda (Galatea); ∾ fatidica, Senec., f. und. Dodona; ∾ glandifera, Cic., Lucr., f. nedenf.; men som Sentens: Saepe Jovis telo quercus adusta viret, Ovid. Trist. 4, 9, 14; — II) „poet. overf.": A) hvad der er giort af Eg el. af Egetræ; bf. Skibet Argo, Val. Fl.; ligel. f. hasta querna, (Egespyd), id.; - „bef.": en Egekrands, der gives for en Borgers Frelse, f. und. civicus; cf. Lucan. 1, 358: Servati civis referentem praemia quercum; heder ogs. quercus civilis, Virg. Aen. 6, 772; cf. Ovid. Fast. 4, 953: praetextaque quercu Stet domus, etc.; — B) Egens Frugt el. Agern, som Menneskenes første Næring; hvf. Contingunt homini veteris fastidia quercus, Juvenal. 14, 184.

quĕrēla, ae, f., [queror]; I) „egenl.": Klage, Beklagelse, Besværing; A) „alm."; - quae (querelae) apud me de illo ipso habebantur, Cic. Qu. Fr. 1, 2, in.; querelae de injuriis, id.; - ogs. c. gen. obj. (f. de); ∾ temporum, id.; ligel. id. Pis. 1: quae sit hominum querela frontis tuae; men querelae tuae cum Dejotaro, id. Dejot. 3; - vestrum illud beneficium ··· nonnullam habet querelam, (giver nogen Anledning til Klage), id. Fam. 10, 24; - querelis incendere, Virg.; querelas compescere, Lucr., supprimere, Ovid., sistere, id.; — B) „bef.": retlig Klage el. Anklage, Justin. 1, 5, Digest.; — II) „overf."; A) Klagesang el. klagende Rynnen, hvormed Born dysses i Søvn, Stat. Theb. 5, 616; — B) enhver klagende Lyd el. Tone, som Froernes, Virg. Ge. 1, 378; (cf. Phaedr. 1, 2); ligel. Virg. Aen. 8, 215, om Hornqvægets Brol; ogs. om Hiortens Skrig, Ovid.; ogs. om Svanernes Sang, Lucr.; men id. 4, 588: dulcesque querelas, Tibia quas fundit, etc.; — C) legemlig Besværlighed, (hvorover man ofte beklager sig); - pulmonis et viscerum querelas levare, Senec. Qu. N. 3, 1; bf. — quĕrēlans, tis: klagende, Serv. Argum. ad Virg. Bucol.

*quĕrĭbundus, 3: klagende, beklagende; om Personer, Val. Fl.; - ogs. om Begreber; magna et queribunda voce dicere etc., Cic. Sull. 10; ∾ senectus, Sil. 13, 983; o. — quĕrĭmōnĭa, ae, f., ligesom querela: Klage, Beklagelse; - querimoniae de tuis injuriis, Cic. Verr. 3, 57; dog ogs. ∾ criminis (f. de crimine), ibd. 4, 30; men ∾ patriae, (deraf), id. Catil. 1, 11; - ∾ malae, Hor. 1, 13, 19; ∾ tristes, id.; men nullam umquam inter eos querimoniam intercessisse etc., Nep. Att. 17; — [queror]. — quĕrĭtor, ari, v. dep. n., intens. af queror: udbryder i heftige Klager; - flentes queritantesque, Tac. Ann. 16, 34; cf. Plin. Pan. 29.

quernĕus, 3, [ctr. f. querceuneus, querceneus, af quercus]: af en Eg; - frons, Cato; ∾ frutices, Colum.; ∾ corona, Suet. Calig. 19. — quernus, 3, [poetisk Bisorm af fregd.]: af Eg; - ∾ glandes, Virg.; ∾ vimen, id.; ∾ corona, (af Egelov), Ovid.; ∾ stipes, id.

quĕror, questus sum, 3, v. dep. a. o. n.; I) „egenl.": klager, beklager mig; - c. acc., ogs. m. de, cum, apud, ogs. c. dat., ogs. m. Objectsætning, ogs. m. quod, ogs. absol.; - ∾ injuriam, Cic.; cf. id. Flacc. 24; ∾ fortunam, Ovid. Met. 15, 493; - queritur de Milone per vim expulso, Cic.; ∾ de injuriis alicujus, id.; men nihil, nisi de nobis, queri possumus, Senec. Ep. 110; - ∾ cum aliquo, (beklage sig hos nogen), Cic.; cf. Liv. 35, 8; men ∾ cum deo, quod etc., Cic. Acad. 2, 25; - ∾ apud novercam, Plaut., apud aures deorum, Vell. 2, 130; - Nec quereris patri (for ham)? Juvenal. 2, 131; - virtutes ··· ne querantur, se relictas esse, Cic. Tusc. 5, 5; - miserunt questum, quod etc., Nep. Chabr. 3; - nisi etc., querēre, deum atque hominum fidem implorabis, Cic. Verr. 1, 9; — II) „overf." om Dyrene: at give en klagende Tone fra sig, at skrige; - saal. om Aben, Ovid. Met. 14, 100, om Uglen, Virg. Aen. 4, 463; ogs. om Fuglens Qviddren; Queruntur in silvis aves, Hor. Epod. 2, 26; men Ovid. Met. 11, 52, om et Instrument: Flebile nescio quid queritur lyra, etc.

querquēdŭla, ae, f., [besl. m. κερκουρίς]: en Andeart, rimel. Krybanden, Varro, Colum. — querquērus, (quercerus), 3, [besl. m. καρκαίρω, i. e. tremo]: zittrende el. rystende; (for o. efterel.); - ∾ febris, Plaut. ap. Priscian., o. Suet. ap. Gell. 20, 1; men absol., querquera, ae, f.: Koldfeber, Appul., inc., (al. querquerus). — Querquētŭlānus, 3: hørende til en Egeskov el. benævnt derefter; - ∾ virae, (i. e. virgines: Egeskovens Nympher), Fest. p. 261, (Müll.); ∾ sacellum, (rimel. som dem helliget), Varro; ∾ mons, (en af Roms Høie, hed sild. mons Coelius), Tac. Ann. 4, 65; men ∾ porta, Plin. 16, 15, (en af Roms Porte, imellem mons Coelius o. Esquilinus); af — querquetum, i, n., f. und. quercetum.

quĕrŭlōsus, 3: klagende; - ∾ murmuratores, Vulgat.; af — quĕrŭlus, 3, [queror]; I) „egenl.": som gierne klager el. beklager sig; saal. heder Oldingen, Hor. A. P. 173: Difficilis, querulus, etc.; men calamitas querula est, Curt. 5, 5; - ∾ dolor, Ovid.; ∾ fastus (pl.), Martial.; ∾ libelli rusticorum, Plin. Ep. 9, 15; ∾ vox, Ovid.; ∾ ululatus, id., sonus, Propert.; — II) „overf." om Dyrene: klagende, qviddrende, obl.; - ∾ cicadae, Virg.; men Ovid. Med. 77: querulus volucrum nidus; - fremdeles om Instrumenter; ∾ tibia, Hor., tuba, Propert.; men ∾ chorda, Ovid.; - endel. om Lyden af den rislende Aa, Petron.; men querulas impulit aura fores, Ovid.

ques el. queis, f. und. qui o. quis. — 1. questus, 3, partic. af queror. — 2. questus, us, m., [queror]; I) „egenl.": lydelig el. udtalt Klage el. Beklagelse; - qui questus, qui maeror, etc., Cic. Quint. 30; cf. Virg. Aen. 9, 480; in questus, lacrimas, vota effundi, Tac.; men id. Ann. 3, 36: multorum intimis questibus (tegi) etc.; — B) „bef." o. „poet.": Klage, Anklage, Val. Fl.; ogs. in pl.: solitos ··· questus, id.; — II) „overf." om Nattergalens Qviddren: maestis late loca questibus implet (philomela), Virg. Ge. 4, 515.

1. qui, quae, quod, pronom.; I) interrog.: hvilken? hvilket? hvad for en el. nogen? men sædv. som adject., (hvorim. quis, quid, som subst.); - quis fuit igitur? Py. iste Chaerea; Th. Qui Chaerea? Ter. Eun. 5, 1, 7; cf. ibd. 2, 2, 11; ligel. Cic. d. Or. 2, 8: qui cantus dulcior ···? quod carmen aptius? etc.; men id. R. Am. 34: qui primus Ameriam nunciat? — b) ligel. i den indirecte Tale; - scribis, te velle scire, qui sit rei publicae status, Cic. Fam. 1, 7; cf. Virg. Ge. 1, 3; - nescimus, qui sis, Cic. Div. in Caecil. 6; cf. ibd. 12, o. id. R. Com. 6; — II) relativ.: hvilken, hvilket, som el. der; - collaria, quae vocantur maelia, Varro; coloniam quam Fregellas appellant, Liv. 8, 23; sidus, quod Caniculam appellavimus, Plin.; - ofte retter dette Relativum sig efter d. flgd. Ord; est locus in carcere, quod Tullianum appellatur, Sall. Catil. 58; cf. id. Jug. 21; ligel. justa gloria, qui est fructus verae virtutis honestissimus, Cic. Pis. 24; cf. id. Brut. 33, o. id. Sest. 42; - undert. retter det sig efter d. frgd. Ord alene med Hensyn paa Meningen; abundantia earum rerum, quae prima mortales ducunt, Sall. Jug. 45; men sermonibus etc., quae etc., Cic. Fam. 2, 8; - undert. viser det ogs. til et fiernere Nomen; saal. Cic. Tusc. 1, 1 in fin., (hvor qui viser til d. fiernere Livius); cf. Liv. 21, 26; - ogs. m. vedhængt ne interrog.; Quemne ego servavi etc.? Plaut. Mil. gl. 1, 1, 13; cf. Ter. Andr. 4, 4, 29; - endel.

har det i Causalsætninger Conjunctiv efter sig; vid. Cic. Att. 5, 9: qui incommodissime navigassemus, (da jeg dog osv.); cf. id. Arch. 10; ligel. i Hensigtssætninger; praesto erit pontifex maximus, qui comitia habeat, Liv. 3, 54; - ex quo (sc. tempore: fra den Tid af, osv.), id. 40,10; cf. Virg. Aen. 2, 163; men ex quo, (af hvilken Grund), Cic. Brut. 15; — III) indef.: nogensomhelst, nogen el. noget; - num quod officium aliud alio majus sit, Cic. Off. 2, 3; si qui ··· equo deciderat, Caes. B. C. 1, 48; ne qui forte putet, Cic. d. Or. 1, 2; cf. id. Leg. 2, 26: nisi si qui ad eam rem publice constsitutus esset.

2. qui, adv., [oprdl. abl. af 1. qui]; I) „alm.": hvorved, hvormed, hvoraf; - multa concurrunt simul, Qui conjecturam hanc nunc facio, Ter. Andr. 3, 2, 31; in tanta paupertate decessit, ut, qui efferretur, vix reliquerit, Nep. Arist. 3; — B) bf. ønskende: hvorledes dog! o at dog! - qui illum di omnes perduint! Ter. Phorm. 1, 2, 73; men elliptisk: qui illi dii irati! Cic. Att. 4, 7; — II) „bef.": paa hvilken Viis el. Maade; a) spørgende; - qui, cedo? Ter. Andr. 1, 1, 123; qui potest esse in ejusmodi trunco sapientia? Cic. N. D. 1, 30; cf. id. ibd. 10; — b) i den indirecte Tale; - nimis demiror, Qui illaec ··· sciat, Plaut. Amph. 2, 2, 133; — B) hvorfor? hvorledes? - saal. qui non? Plaut. Bacch. 5, 2, 44; Qui dum? Ter. Eun. 2, 2, 42; men id. Hec. 2, 3, 6: nec qui hoc mihi eveniat, scio, (hvorfra); — C) endel. hos Prisbestemmelser, s. quanti; - Indica, minimo daturus qui sis, qui duci queat! Plaut. Pers. 4, 4, 41; cf. ibd. 109.

quĭa, conj., [oprdl. acc. pl. af qui, ligesom conj. quod oprdl. er acc. sing.]: eftersom, fordi; - Quia adeo fores nostras unguentis uncta ausa es accedere, Plaut. Truc. 2, 2, 34; cf. Cic. Tusc. 1, 8; quae (urbs), quia postrema aedificata est, Neapolis nominatur, id. Verr. 4,53; men idcirco, quia, id. R. Am. 1; cf. id. Planc. 2; eo ante omnia insignis maestitia, quia etc., Liv. 2,7; cf. Cic. Tusc. 1,18; men res mirabilis propterea, quia non saepe fit, id. Div. 2, 22; men quia etc., propterea, id. Off. 3, 1; — B) ogs. ofte m. andre Partikler; saal. Quiane, (spørgende): mon fordi? vid. Plaut. Pers. 5, 2, 69, o. Virg. Aen. 4, 538; - quia enim: fordi nemlig, Plaut. Amph. 2, 2, 34, o. Ter. Heaut. 1, 2, 14; - quia nam, ogs. quianam? hvorfor? - vid. Pacuv. o. Enn. ap. Fest. pag. 257, (Müll.); ligel. Plaut. Truc. 1, 2, 31, o. Virg. Aen. 10,6. — quianam o. quiane, s. und. quia.

quicquam, s. und. quisquam. — quicque, s. und. quisque. — quicquid, s. und. quisquis. — quicum, s. und. 1. qui. — quīcumque, quaecumque, quodcumque, (ogs. adskilt), vid. Ter. Andr. 1, 1, 36; ligel. quam se cumque in partem etc., Cic. d. Or. 3, 16; I): hvo el. hvad ikkun, enhver el. ethvert som, hvosomhelst el. hvadsomhelst, osv.; - quicumque is est, ei me profiteor inimicum, Cic. Fam. 10, 31; quaecumque fortuna, (hvilkensomhelst Skæbne), Caes. B. G. 1, 31; ut, quodcumque vellet, liceret facere, Nep. Dat. 10; men Liv. 10, 18: quum ea in Samnio, cujuscumque ductu auspicioque gererentur, (hvo saa end Anføreren var); - in neutr. ogs. som subst. c. gen.; Eja, inquit, in commune, quodcumque est lucri, Phaedr. 5, 6; ligel. ut quodcumque militum contrahere poteritis, contrahatis, Pompej. ap. Cic. Att. 8, 12, A; cf. Virg. Aen. 1, 78; men absol., Hoc, quodcumque vides, etc., Propert. 4, 1, in.; — B) „bes." ogs. s. qualiscumque: hvorledes end beskaffen; - quaecumque mens illa fuit, Gabinii fuit, Cic. Rab. Post. 8; — II) „overf.": hver mulig, hvert muligt; - quae sanari poterunt, quacumque ratione sanabo, (paa enhver mulig Maade), Cic. Catil. 2, 5; cf. Liv. 9, 9, o. Propert. 1, 8, 34; de quacumque causa, Liv. 45, 23.

quĭdam, quaedam, quoddam, (subst. quiddam), pron. indef.: en vis, et vist, nogen, noget, en, et; - quidam ex advocatis, Cic.; quidam de collegis nostris, id.; Tages quidam, (en vis T.), id. Div. 2, 23; men med Ringeagt: Mallius Glaucia quidam, id. R. Am. 7; - quaedam certa vox, id. d. Or. 3, 12; quodam tempore, (engang), id. Fin. 5, 2; in quadam primi libri parte, (etsteds i den), Quintil. 11, 3, 31; - pl. nogle; excesserunt urbe quidam, alii etc., Liv. 45, 10; - ogs. m. flgd. gen.; quidam bonorum caesi, etc., Tac. Ann. 1, 49; - neutr. quiddam ogs. som subst. c. gen., quiddam mali etc., Cic. Leg. 3, 10; men ud. gen., quiddam divinum, (noget Guddommeligt), id. Acad. 1, 9.

quĭdem, adv.; I) „alm.": og det, og visseligen; - sibi quidem persuaderi, eum etc., Caes. B. C. 1, 40; tantum doleo, et mirifice quidem, Cic. Att. 2, 19; cf. id. ibd. 16, 16, A; - ne ··· quidem: ikke engang; ne obsidibus quidem datis pacem redimere putuisse, Caes. B. G. 1, 38; cf. Cic. Verr. 2, 3, oftere; ogs. heller ikke, vid. Cic. R. Am. 1: ne istius quidem laudis ita sum cupidus, ut etc.; cf. id. Tusc. 1, 7, o. Caes. B. G. 5,44; s. ogs. und. ne; - men nec ··· quidem: og det ikke; de isto id, quod omnes videbant, neque ille quidem obscure, locutus est, Cic. Verr. 2, 20; cf. id. Fam. 6, 6; — II) „bes."; A) i det mindste, vist nok, i alt Fald; - Unum quidem hercle certum promitto tibi, Plaut. Stich. 3, 2, 26; volui id quidem efficere certe, Cic. Brut. 3; cf. id. ibd. 46, o. id. Verr. 4,2; nunc quidem profecto Romae es, id. Att. 6,5; ogs. forstærkende; neque hoc ··· efficere potuit, quum quidem etc., Nep. Cat. 2; ligel. qui quidem, Cic., o. A.; - ogs. i Yttring af Uvillie: jo dog, virkeligen; Nam istaec quidem contumelia est, Ter. Heaut. 3, 3, 5; — B) ved Indførelsen af et Exempel: for el. til Exempel; - vid. Nep. Att. 11 o. 14. — quidnam, s. und. quisnam. — quidni s. und. quid. — quidum, s. und. 2. qui. — quidquid, s. und. quisquis.

1. quĭes, ētis, f.; I) „egentl.": Hvile fra Arbeide; - locus quietis et tranquillitatis plenissimus, Cic. d. Or. 1, 1; mors laborum et miseriarum quies est, id. Catil. 4, 4; ex diutino labore quieti se dare, Caes. B. C. 2, 14; - ogs. in pl.; ludo et joco uti licet, sicut somno et quietibus ceteris, Cic. Off. 1, 29; — B) „bes."; 1) Rolighed, navnl. at holde sig rolig el. neutral under borgerlige Uroligheder; - saal. Attici quies etc., Nep. Att. 7; — 2) Fredens Ro, Fred; - ∾ diuturna, Sall. Catil. 32; ingrata genti quies, Tac. Germ. 14; men „poet.": quieti subdita etc., Ovid. Pont. 2, 2, 77; — 3) Søvnens Ro, Søvnen, quietem capere, (sove ind), Ovid. Fast. 1, 205; ∾ alta, Virg. Aen. 6,522; ire ad quietem, Cic., ogs. quieti se tradere, id., (begive sig til Hvile); secundum quietem, id., per quietem, Suet., (i Søvne); — 4) den evige Hvile, Dødssøvnen; - ∾ dura, Virg. Aen. 10, 745; cf. Propert. 2, 21, 27; — 5) sjeldn. „poet." ogs. Drømmen; - ∾ praesaga, Stat. Theb. 10, 319; cf. id. ibd. 199; — II) „overf."; A) om Elementerne: Stilhed; - Si non tanta quies iret frigusque caloremque Inter, Virg. Ge. 2, 344; ∾ ventorum, Plin.; ∾ pelagi, Stat.; - men ∾ lenis materiae, (dens Glathed el. Jevnhed), Plin. 16, 28; — B) „poet." ogs. Hvilens Sted, et Leie, osv.; - intectas fronde quietes etc., Lucr. 1, 406; — C) Quies, personificeret som Gudinde, Stat.; in via Lavicana ad fanum Quietis, Liv. 4, 41; — not.: archaistisk abl. quie s. quiete, Naev. ap. Priscian. — 2. quĭes, ētis, adj. s. quietus: rolig; (forcl. Ord); - mentem quietem (facere), Naev. ap. Priscian.

quĭescentia, ae, f., (eftercl. s. 1. quies): Ro, Hvile, Firmic. Math. 1, 3; af — quĭesco, ēvi, ētum, 3, v. n., [quies]; I) „egentl." hviler el. udhviler, holder mig rolig; - Numquam hodie quiescet, priusquam id, quod petiit, perficit, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 59; renovat (Carthago) pristina bella, nec potest quiescere, Cic. d. Rep. 6, 11; - men impers. pass.: Quibus quidem quam facile potuerat quiesci, si hic quiesset, Ter. Andr. 4, 2, 8; — B) „bes."; 1) at holde sig udenfor de politiske Bevægelser, at blive neutral; - scribis ··· probari, quod

quierim, Cic. Att. 9, 10; ligel. Suet. Caes. 16; — 2) hviler, sover; - quievi in navi noctem perpetem, Plaut. Amph. 2, 2, 100; eo quum venio, praetor quiescebat, Cic. Verr. 4, 14; — b) „poet." ogs. om Dødssøvnen, Virg. Aen. 1, 245; men patrono meo ossa bene quiescant! Petron. Sat. 39; cf. Ovid. Ib. 305; — II) „fig."; A) „overf." om Ting: at hvile, at ligge stille; - prato gravia arma quiescunt, Virg. Aen. 10, 835; flamma quievit, (hørte op at brænde), id.; men quiescentes Nili aquae, (stillestaaende), Plin. 13, 22; ∾ terra, id., humus, Petron., (hviler, ligger brak); men ∾ voces, Ovid. Trist. 1, 3, 27, (hvile el. tie); — B) „ment."; 1) roligen at lade skee el. tillade; - si etc., tamen quiescat, rem adduci ad interregnum, Cic. Att. 7, 9; — 2) holder inde, ophører, aflader; - quiesce hanc rem ··· Petere, Plaut. Most. 5, 2, 51; - ogs. c. gen.; ∾ pugnae, Quadrig. ap. Gell. 9, 12; cf. Hor. A. P. 380; - endel. c. infin.; Gell. 2, 28; men absol.: factoque hic fine quievit, Virg. Aen. 3, fin.; — III) partic. quiētus, 3, oftest som adj.; A) om Personer: rolig, som holder sig rolig, som nyder Rolighed; - Sex ego te totos ··· hos menses quietum reddam, Ne etc., Ter. Eun. 2, 2, 46; de istoc quietus esto, (vær ubekymret derfor), Plaut. Curc. 4, 2, 6; homines integri, quieti, otiosi, Cic.; homo quietissimus, id.; ∾ et solutus animus, id.; — 2) „bes." ogs.; a) som ikke tager Deel el. Parti i en Strid, rolig, neutral; - quoad etc., domi quietus fuit, Nep. Pelop. 4; cf. Justin. 7, 6; — b) rolig, fredelig, uden Ærgjerrighed; - vir rectus, integer, quietus, etc., Plin. Ep. 7, 31; — c) hvilende, sovende; - quos simul ··· quietos nox habuerat, Tac. Ann. 1, 49; - df. subst., quieti, orum, m.: de Hvilende, de Afdøde, Nemes. Ecl. 1, 38; — B) om Ting o. Begreber: rolig; - ∾ amnes, Hor. Od. 3, 29, 40; Quietiore nec feratur aequore, id. Epod. 10, 11; ∾ aër, Virg.; ∾ res publica, (opp. perturbata), Cic. Catil. 2, 9; ∾ et remissus sermo, id. d. Senect. 9; - df. subst. quietum, i, n.: stille Luft, Petron. Sat. 131. — quiēte, adv.: roligen; - ∾ vivere, Cic.; ∾ acta vita, id. d. Senect. 5; - compar., ∾ bellare, Liv. 27, 12; superl., ∾ se recipere, Caes. B. C. 3, 46; af — quiētus, 3, partic. o. adj. af quiesco.

quĭlĭbet, quaelibet, quodlibet, (subst. quidlibet), I) „egenl.": hvo der vil, enhver uden Forskiel, den første den bedste; - quem ament igitur? Sy. alium quemlibet, Plaut. Poen. 4, 2, 38; quaelibet minima res, (enhver nok saa ringe Omstændighed), Cic. R. Am. 3; ∾ nomen, Hor. Sat. 1, 2, 126; quibuslibet temporibus, (til alle Tider), Liv. 2, 19; - subst., quilibet unus ex iis, quos nominavi, id. 9, 17; — II) „bes." ogs. m. Bibegreb af Ringeagt: den første den bedste; - ut ··· motus non quilibet, sed certus quidam etc., sic vita agenda est certo genere quodam, non quolibet, Cic. Fin. 3, 7; saal. quilibet, (opp. peritus), id. Div. 2, 31; ∾ injuria, (ubetydelig, ringe), Digest. — quilon el. cylon, i, n.: et Slags Gele, Veget. — quīmātus, us, m., [quinque]: Alder af fem Aar; - robur in quimatu, Plin. 8, 70, inc., (al. quinquennatu).

quin, conj., [af 2. qui o. ne f. non]: I) som Relativpartikel: at ikke; - ut nullo modo Introire possem, quin viderent me, Ter. Eun. 5, 2, 2; facere non possum, quin ad te mittam, Cic. Att. 12, 27; nihil abest, quin sim miserrimus, id. ibd. 11, 15; si etc., quid recusare potest, quin et socii sibi consulant? Liv. 32, 21; - non esse dubium, quin ··· possent (at el. at jo, osv.), Caes. B. G. 1, 3; ligel. ibd. 4: neque abest suspicio, quin ipse sibi mortem consciverit; quis ignorat, quin tria Graecorum genera sint, (at osv.)? Cic. Flacc. 27; men nullus fere dies est, quin domum meam ventitet, (at han jo el. at han ikke osv.), id. Att. 1, 1; - ogs. f. qui (quae, quod) non; quum nemo esset, quin hoc se audisse liquido diceret, Cic. Verr. 3, 59; cf. Ter. Phorm. 4, 4, 16; - non quin ipse dissentiam, (ikke som om el. ikke fordi osv.), sed quod etc., Cic. Fam. 4, 7; cf. Liv. 2, 15: non quin breviter reddi responsum potuerit; — B) ogs. bekræftende: ja, virkeligen, endog, otl.; - Hercle quin tu recte dicis; et tibi assentior ego, Plaut. Merc. 2, 3, 77; credo ···; quin mihi molestum est, Ter. Heaut. 3, 3, 20; cf. Cic. Fam. 7, 30; - ligel. quin etiam: ja endog; quantum scribam die, quin etiam noctibus, etc., id. Att. 13, 26; cf. Liv. 25, 26: nihil ea res animum militaris viri imminuit, quin contra plus spei nactus, etc., (meget mere el. tvertimod otl.); — II) som Spørgepartikel: hvorfor ikke? - i; quid stas, lapis? Quin accipis? Ter. Heaut. 4, 7, 3; Quin potius pacem ··· Exercemus? Virg. Aen. 4, 99; quin conscendimus equos? Liv. 1, 57; cf. Ter. Andr. 1, 1, 18; men Cic. Mil. 29: quin sic attendite, judices, (saa giver dog Agt herpaa)!

quĭ.nam, quaenam, quodnam, pron. interr. adj.: hvo dog? hvad dog? (forcl.); - Quinam homo hic ··· conqueritur? Plaut. Aul. 4, 9, 17; Quodnam ob facinus? Ter. Heaut. 5, 2, 3. — quīnārĭus, 3, [quini]: som holder fem i sit Slags; - quinaria (fistula) dicta a diametro quinque quadrantum, (hvis Blik holder 5 Tommer), Frontin.; quinarius numus, ogs. absol. quinarius, (en halv denarius); denarius, quod denos aeris valebat, quinarius, quod quinos, Varro; cf. Plin. 33, 13.

quincenti, f. und. quingenti. — Quinctianus, Quinctilianus, Quinctilis, etc., f. und. Quintianus, etc. — quincunciālis, e; I) „egenl.": som indeholder fem Tolvtedele af et Helt, (af en Fod, otl.); - ∾ magnitudo, (Størrelse af $\frac{5}{12}$ Fod), Plin.; ∾ herba, (af denne Høide), id.; — II) „bes.": plantet i Formen af quincunx; - in disponendis arboribus ··· quincuncialis ordinum ratio etc., Plin. 17, 15; af — quincunx, uncis, m., [quinque, uncia]: fem Tolvtedele af et Helt, (navnl. af en as, af et jugerum, af en sextarius, af et Pund, osv.); I) „egenl."; - si de quincunce remota est Uncia, (naar man drager fra $\frac{5}{12}$ As osv.), Hor. A. P. 327; men quincunx (sc. sextarii, i. e. quinque cyathi), Martial. 1, 28, oftere; - ligel. $\frac{5}{12}$ af et jugerum, Colum., af en Arv, Plin.; - endel. som Rente: fem af Hundrede el. fem Procent, vid. Pers. 5, 149; saal. ogs. i Apposition med usura: quincunces usuras spondere, Digest.; — II) „overf."; den i Formen af en quincunx el. ⁙ (ogs. de fem Öine paa en tessera) udførte Træplantning fremstiller d. flgd. Figur:

```
*   *   *   *   *
  *   *   *   *
*   *   *   *   *
  *   *   *   *
*   *   *   *   *
```

- directi in quincuncem ordines (arborum), Cic. d. Senect. 17; quid illo quincunce speciosius, qui, in quamcumque partem spectaveris, rectus est? Quintil. 8, 3, 9; - ogs. om andre Gjenstande, Caes. B. G. 7, 73.

quincŭpĕdal, alis, n., [quinque, pes]: Maalestok af fem Fod, Martial. 14, 92, (i Overskriften). — quincuplex, ĭcis, adj., [quinque, plico]: femfold; - Quincuplici cera quum datur auctus honor, (paa den af fem Plader bestaaende Voxtavle), Martial. 14, 4; ∾ Tolosa, (som bestaaer af fem Qvarterer), Auson.

quindĕcĭes, adv. num. til quindecim: 15gange; - df. m. o. ud. sestertium el. HS., f. quindecies centena millia sestertiorum (el. 1,500,000 sestertii), Cic. Verr. 2, 25; cf. Martial. 7, 10: Dicere quindecies poteram, quod pertinet ad te; f. ogs. und. sestertium. — quindĕcim, num. card. indecl., [quinque, decem]: femten; - ∾ minae, Plaut.; dies circiter quindecim, Caes. B. G. 1, 15. — quindecim.primi, orum, m., [primus]: et af 15 Medlemmer bestaaende Regeringscollegium i Municipierne; saal. ogs. i Massilien; vid. Caes. B. C. 1, 35: evocat ad se Massiliensium quindecimprimos. — †quindĕcim.vir, i, m., f. nedenf.; - pl. quindecimviri, orum, vare navnl. i Rom:

et Collegium af 15 Mænd el. Medlemmer, som tilsammen forvaltede en offenlig Bestilling; – af saadanne mærkes; A) quindecimviri Sibyllini, der forvarede og adspurgte de sibyllinske Bøger, ogs. forrettede visse offenlige Bønner, s. nedens. Hor. l. c., altf. et geistligt Collegium, s. nedens. Gell. l. c.; – notioni quindecimvirum (gen. pl.) subjicere, Tac. Ann. 6, 12; ogs. m. Tmesis, vid. Hor. Carm. Saec. 70; – men in sing.; quindecimvir sacris faciendis, Gell. 1, 12; ogs. absol., Gallus quindecimvir, Tac. Ann. 6, 12; cf. Suet. Caes. 79; — not.: hede tidligere: decemviri (af deres daværende Antal), s. und. decemvir; — B) quindecimviri agris dandis (i. e. dividundis), vid. Plin. 7, 45, hvor gen. sing.: Metelli ··· quindecimviri agris dandis; df. — quindĕcimvĭrālis, e, sacerdotium: en Qvindecimvirs Præstedømme, Tac. Ann. 11, 11; o. — quindĕcimvĭrātus, us, m.: en Quindecimvirs Embede el. Værdighed, Lamprid. Al. Sev. 49. — quindĕcĭmus, 3, num. ord. til quindecim, (f. d. sædv. quintus decimus): den femtende, Marc. Emp. — quindēni, ae, a, f. und. quinideni.

quingēnārĭus, 3; I) hver bestaaende af 500; – ∾ cohortes, Curt. 5, 2; — II) af el. paa 500; – ∾ thorax, Plin.; ∾ lanx, id., (som veier 500 Pund); af — quingēni, ae, a, [syncop. af inus. quingenteni], num. distr. til quingenti; I) „egenl.": 500 til el. paa hver, sestertii, Suet. Caes. 38, denarii, Cic. Att. 16, 8; — II) „overf." f. quingenti: 500; – duo millia quingeni, Colum. — quingentārĭus, 3: bestaaende af 500, cohors, Veget.; o. — quingentēsĭmus, 3, num. ord.: dens 500ste; – prope quingentesimo anno, Cic. Flacc. 1; af — quingenti, ae, a, num. card., [quinque, centum]: 500, drachmae, Hor. Sat. 2, 7, 43; men Plaut. Mil. gl. 1, 1, 52: tu quingentos (sc. milites) simul, Ni hebes machaera foret, uno ictu occideres; cf. Justin. 2, 11; men numerum quingentorum flexo pollice efficere, vid. Quintil. 11, 3, 117; legatum revocare ad quingenta (sc. sestertia), Suet. Galb. 5; — not.: gen. quingentum (f. quingentorum), Gell. 7, 14; df. — quingentĭēs, adv.: 500gange; men quingenties HS. el. sestertium, f. ∾ centena millia sestertiorum el. 50,000,000 sestertii, Cic. Verr. 2, 38, o. Suet. Galb. 5; ogs. m. udfaldet HS. el. sestertium, vid. Suet. Aug. 101: millies et quingenties etc.

quīni, ae, a, num. distr. til quinque; I) „egenl.": fem til el. paa hver; – stipati quini in lectulis, (paa hver Bordbænk), Cic.; quinos pedes altae (fossae), Caes. B. G. 7, 73; cf. Liv. 8, 8, o. Nep. Att. 18; men Hor. Sat. 1, 2, 14: Quinas hic capiti mercedes exsecat, (neml. femdobbelt Rente hver Maaned); — II) ogs. „overf." f. quinque: fem, Virg. Aen. 7, 538, o. Liv. 28, 26; — not.: ogs. in sing.: non altior quino semipede, (ikkun 2½ Fod høi), Plin.; men quina vicenaria lex, (angaaende Myndighedsalderen af 25 Aar), Plaut. Pseud. 1, 3, 69. — quīnĭdēni, (quini deni), ae, a, (ogs. quindeni), num. distr. til quindecim; I) „egenl.": 15 paa el. til hver, Liv. 35, 40; pedum quindenum (f. quindenorum) latitudines, Vitruv.; — II) „alm." f. quindecim: femten; – quindenis ··· hastis transfigi, Plaut. Most. 2, 1, 11. — quinimmo, f. und. quin. — quīnĭo, ōnis, m., [quini]: Antal af fem, Tertull.; df. i Terningspillet: en Femmer, Isid. — quīnīvīcēni, (quini viceni), ae, a, num. distr., [quinque, viginti]: 25 til el. paa hver; – ∾ denarii militibus dati, Liv. 37, 59.

quinquāgēnārĭus, 3: som har el. holder 50 i sit Slags; – ∾ grex equorum, Varro; men ∾ fistula (af 50 Tommer), Vitruv.; ∾ dolium, Cato, (som holder 50 congios); ∾ urna, id.; ∾ homo, Quintil., (50 Aar gammel); — II) subst. quinquagenarius, i, m.: Hovedsmand for 50, Hieronym.; af — quinquāgēni, ae, a, num. distr. til quinquaginta: 50 til el. paa hver; vid. Cic. Verr. 3, 28: in singulos HS. quinquagenis millibus damnari; cf. Suet. Oth. 5; – ogs. in sing.: centena quinquagena fruge fertilem campum etc., Plin. 17, 3; ∾ filo, id. 19, 2; — II) „overf.", ligesom quinquaginta: 50, Manil. 3, 607. — quinquāgēsĭes, adv., Biform af quinquagies, Plaut. Men. 4, 9, 99, inc. — quinquāgēsĭmus, 3, num. ord. til quinquaginta: den 50de, annus, Plin.; — B) ogs. subst. quinquagesima (sc. pars), som Afgift, vid. Cic. Verr. 3, 49; ∾ binae, ibd. 1, 78. — quinquāgĭes, adv. num. til flgd.: 50gange; – ∾ centena millia, Plin. 7, 10; cf. id. 7, 25. — quinquāginta, num. card. indecl., Grækernes πεντήκοντα: 50; – ∾ intus famulae, Virg. Aen. 1, 703; ducentis quinquaginta millibus (sestertiorum), Cic. Att. 4, 2; cf. Plaut. Mil. 3, 1, 35.

quinquangŭlus, 3, [quinque, angulus, i]: femvinklet, Priscian. — Quinquatrĭa, um el. orum, n., sc. solennia: = flgd., Suet. Dom. 4; solemnia quinquatrium, id. Ner. 34; abl. quinquatriis, August. ap. Suet. Aug. 71. — Quinquatrus, uum, f., [quinque, formet som sexatrus]: Fest til Ære for Minerva, holdtes først post diem quintum Id. Mart., (hvoraf den ogs. har sit Navn), men sild. i fem Dage, Varro, Ovid. Fast. 3, 809 flgd.; – Quinquatribus: paa Minervafesten (Quinquatrus), Cic., Hor.; pridie Quinquatrus, Cic.; solennia Quinquatruum, vid. Ovid. l. c.; – ∾ minores, vid. ibd. 6, 651; men Varr. L. L. 6, 3: ∾ minusculae dictae Juniae Idus etc.; cf. Fest. p. 149, (Müll.).

1. quinque, num. card. indecl., πέντε: fem; – Quinque ··· sensibus auctam (animam), Lucr. 3, 626; earum quinque stellarum motus etc., Cic. d. Rep. 1, 14; cf. Virg. Ge. 1, 233; quinque et viginti, Nep.; viginti quinque, Liv. — 2. quinque f. et quin, Plaut. Casin. 2, 8, 70. — quinquĕfŏlĭus, 3, [quinque, folium]: femblادet, rosa, Plin.; — II) df. subst., quinquefolium, i, n., ligesom pentaphyllon o. pentapetes: Femblad, vid. id. 25, 62. — Quinquĕgentĭāni, orum, m., (quinque, gens): Folk i Cyrenaica, (det latiniserede Pentepolitani), Eutrop. 9, 22; – df. adj.: Quinquegentianae nationes, Aur. Vict. Caes. 39; — quinquĕgĕnus, 3, [genus, ĕris]: af fem Slags el. Arter, Auson. — quinquejŭgus, 3, [jugum]: med fem Aag, Jul. Val. Res. g. Al. M. — *quinquĕlibrālis, e, pondus: Vægt af fem Pund, Colum.; o. — quinquĕlibris, e: = frgd., patera, Vopisc.; — [libra].

quinquĕmestris, e, [mensis]: fem Maaneder gammel, agnus, Plin. — *quinquennālis, e: I) „egenl.": femaarig, som finder Sted hver femte Aar, certamen, Suet., ludicrum, Tac., agon, Plin. Ep.; cf. Cic. d. Or. 3, 32; ∾ vota, Liv. 31, 9; — II) som vedbliver el. varer i fem Aar, censura, Liv. 4, 24; — B) df. subst., quinquennalis, is, m.: Øvrighedsperson i Municipierne, hvis Embede (magistratus) varer i fem Aar, Spartian., Appul.; o. — quinquennātus, us, m., f. und. quinatus; — [flgd.].

quinquennis, e, [quinque, annus]: femaarig; – ∾ filia, Plaut. Poen. prol. 85; ∾ vinum, Hor.; men ∾ Olympias, Ovid. Pont. 4, 6, 5, (fordi disse Lege holdtes i Begyndelsen af hvert femte Aar); df. — quinquennĭum, i, n.: Tidsrum af fem Aar, Cic. Leg. 3, 3, (e XII tabb.); in quinquennium, (i el. paa fem Aar), Tac.; duo quinquennia, (10 Aar), Ovid.; – ogs. absol. quinquennia, orum, f. quinquennalia, ium: Fest, som høitideligholdes hvert femte Aar; – Quum stata laudato caneret Quinquennia versu, Stat. Silv. 5, 3, 113.

quinquĕpartītus (-pertitus), 3, [partio]: femfold delt, d. e. femfold, argumentatio, Cic. Inv. 1, 31; — b) df. neutr. abl. som adv.: quinquepartito incisa folia, Plin. 25, 29. — quinquĕpĕdālis, e: af fem Fod, terminus, Hygin. — quinqueplĭco, f. und. quinquiplico. — quinqueprīmi, (ogs. adskilt: quinque primi), orum, m., i Municipierne: de fem fornemste Borgere næst efter Øvrigheden, Cic. Verr. 3, 28.

quinquĕrēmis, is, f., [remus], sc. navis: femradaaret Skib el. Galei, en Femradaarer, Cic. Verr. 4, 16; - ∾ una etc., Liv. 42, 48; - ogs. i Appos. m. navis; decem quinqueremes naves, id. 41, 9. — quinquertio, onis, m.: som over sig i Femkampen el. i quinquertium, (s. und. flgd.), Liv. Andr. ap. Fest. p. 257, (Müll.); af — quinquertĭum, i, n., [quinque, ars]: Ungdommens femfolde Legemsøvelse, Grækernes πένταθλον, (neml. discus, cursus, saltus, lucta, jaculatio); - omnes aequales vincebat quinquertio, vet. poët. ap. Fest. l. c. — quinquessis, is, m., [quinque, as]: fem Asses, Appul. ap. Priscian.

quinquĕvertex, icis, adj., [vertex, m.]: med fem Isser el. Tinder el. Høie; - ∾ urbs, Jul. Val. Res g. Al. M. — quinquĕ.vir, i, m., pl., quinqueviri, orum: Collegium el. Commission af fem Mænd el. Medlemmer, der tilsammen forvalte et Embede; - saadanne Commissarier udnævntes sædv. i bestemte Anledninger; saal. quiqueviri Pomptino agro dividundo, Liv. 6, 21; cf. Cic. Agr. 2, 7; ligel. ∾ muris turribusque reficiendis, Liv. 25, 7, minuendis sumptibus publicis, Plin. Ep. 2, 1; cf. Liv. 7, 21; - men quinqueviri cis et ultra Tiberim, (etslags Nattepoliti), Digest.; - ogs. in sing., Cic. Acad. 2, 44, o. Hor. Sat. 2, 5, 56; ds. — quinquĕvĭrātus, us, m.: en Qvinqvevirs Embede el. Værdighed, Cic. Prov. cons. 17.

quinquĭes, adv. num. til quinque: femgange; - ∾ absolutus, Cic. Phil. 11, 5; ∾ millies, Plin.; ∾ mille stadia, (5000), id.; ∾ tanto amplius, Cic. Verr. 3, 97. — quinquifĭdus, 3, [quinque, findo]: femkløvet; - ∾ tela, Venant. — quinqui.plico, are, v. a., [quinque]: gjør femfold; - si etc., quinquiplicari prorsus magistratus, Tac. Ann. 2, 36.

quintădĕcĭmāni, (-decumani), orum, m., [quintus decimus]: Soldater af d. femtende Legion, Tac. Hist. 4, 36. — *quintān us, 3; I) „alm.": den femte i Raden el. i Ordenen el. i Tallet; - ∾ Nonae, (som indtræffe den 5te i Maaneden; opp. Nonae septimanae), Varro; quintanis (sc. vicibus: ved hver femte Pæl), vid. Plin. 17, 35, 7; — B) ds. subst. quintana, ae, f., (sc. via): en bred Vei i den romerske Leir, der gjennemskar de tvende Legioners Telte saaledes, at den adskilte den femte Manipel og Turma fra den siette; - navnl. solgtes her Madvarer, ogs. Krigsbyttet, osv.; vid. Liv. 41, 2; - ds. „overs." Suet. Ner. 26: quintana domi constituta, (ligesom Marked el. Auction); — II) „bes.": hørende til d. femte Legion; ds. subst. quintani (sc. milites): Soldater af den femte Legion, Tac. Hist. 1, 55, o. ibd. 4, 36; o. — quintārĭus, 3: som indeholder fem; - ∾ numerus, Vitruv. 3, 1, d. e. fem, (naar neml. Tallet fex antages som et Helt); — [quintus].

Quintĭānus, 3, s. und. Quintius. — 1. Quintĭlĭānus, 3, s. und. Quintilius. — 2. Quintĭlĭānus, (Quinct.), i, m.: romersk Tilnavn, hvoraf her mærkes: M. Fabius Quintilianus af Calagurris (hod. Calahorra) i Hispanien, bragtes af K. Galba til Rom, hvor han blev den første af det Offenlige lønnede Veltalenhedslærer; - vid. Plin. Ep. 2, 14, o. ibd. 6, 6, ogs. Martial. 2, 90; - hans Værk: de Institutione Oratoria Libri XII, er endnu altid den rigeste Kundskabskilde for enhver Studerende.

Quintīlis, (Quinct.), is, m., [quintus], m. o. ud. mensis: oprdl. Aarets femte Maaned, (neml. fra Martius); ds. den ældre Benævnelse paa den sild., efter Julius Cæsar benævnte Julius; vid. Suet. Caes. 76, ogs. Ovid. Fast. 4, 39, oftere; - mense Quintili, Cic. Att. 14, 7; Idibus Quintilibus, (den 15 Juli), Liv. 9, 46. — Quintīlĭus, a: romersk Slægts- o. Personsnavn, vid. Vell. 2, 117, o. Suet. Tib. 17, ogs. Hor. Od. 1, 21, oftere; - fem. Quintilia, ae, Catull. 95; — B) ds. Quintīlĭānus, 3: benævnt efter en Qvintilius; - ∾ Luperci, Paul. ex Fest. s. v. Faviani p. 87, (Müll.). — Quintĭpor, s. Quinti puer, Varr. ap. Non. — Quintĭus, (Quinct.), a: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf kan mærkes: T. Quintius Flaminius, der overvandt K. Philippus (K. Perseus's Fader) i Macedonien; vid. Liv. 32, 10 flgd.; - om Quintius Cincinnatus, vid. id. 3, 26; — B) ds. 1) Quintius, 3, gens, id. 3, 12, prata, ibd. 26; — 2) Quintĭānus, 3, exercitus, (den af Qvintius Cincinnatus commanderede Hær), ibd. 28; ∾ judicia, vid. Cic. Cluent. 41.

quinto o. quintum, som adv., s. und. quintus. — quintuplex, icis, adj., [quintus, plico]: femfold, salarium, Vopisc. Prob. 7. — quintuplĭco, s. und. quinquiplico. — 1. quintus, 3, num. ord. til quinque: den femte; - non quinto inde mense ··· sed quinto inde die, quam etc., Liv. 31, 7; quintus decimus, s. und. quintusdecimus; — II) ds. som adverb.; A) quintum: den femte Gang (i Tiden); - declarati consules quintum etc., vid. Liv. 27, 6; — B) quinto: femte Gang (i Ordenen); - saal. quinto post conditam urbem, Liv. 8, 25. — 2. Quintus, i, m., som romersk Fornavn, skrives sædv. Qu. (el. Q.); saal. Qu. Fabius. — quintus.dĕcĭmus, 3, d. femtende; - quintisdecimis castris, (efter 15 Dagmarscher), Liv. 45, 33; quintodecimo Cal. Dec., Colum. — quinus, 3, s. und. quini.

quippe, adv. o. conj., [quia, -pe; cf. nempe af nam o. -pe]; ligesom nempe, som Bekræftelsespartikel: vistnok, rigtigt nok, vel sandt, odl.; A) sjeld. absol.; - recte igitur diceres, te restituisse? quippe; quid enim facilius est, quam etc., Cic. Caecin. 19; saal. ironisk: kan jeg troe, odl.; vid. Virg. Aen. 1, 35; ligel. Cic. Mil. 12: movet me quippe lumen curiae; s. ogs. Plaut. Amph. prol. 37, o. Ovid. Met. 14, 91; — B) oftest i Forbindelse; aa) m. Causalpartiklerne enim, etenim, quia, etc.: thi vistnok, eftersom dog, odl.; - leve nomen habet utraque res; quippe leve enim est hoc totum, risum movere, Cic. a. Or. 2, 54; cf. Lucr. 1, 104; ligel. quippe quia, Ter. Heaut. 3, 2, 27; quippe quoniam ··· desiit (morbus), Plin. 26, 64; Quippe quando mihi nihil credis, Plaut. Capt. 4, 21, 16; nec reprehendo, quippe quum ipse istam reprehensionem non fugerim, Cic. Att. 10, 3, A; cf. Liv. 26, 30; quippe ubi, Lucr., o. Propert. 2, 1, 75; — bb) ligel. ofte m. Relativpronomen, qui, quae, quod: som jo dog, odl.; a) c. indic.; - quippe qui intellexerat, etc., Plaut. Amph. prol. 22; cf. id. Bacch. 3, 1, 2: quippe quo (i. e. ad januam) nemo advenit, nisi etc.; ligel. Liv. 5, 37: quippe quibus aegre ad undecimum lapidem occursum est; — b) c. conj.; - multa ··· questus est Caesar, quippe qui ··· vidisset, Cic. Fam. 1, 9; cf. id. Inv. 4, 45; ligel. Nep. Dion 2: quippe quem venundari jussisset; — cc) forbindes ogs.; a) „poet." m. etiam o. et; vid. Virg. Ge. 1, 268, o. Propert. 4, 5, 11; — b) efterel. ogs. m. ut, Justin. 4, 3.

quippiam, s. und. quispiam. — quippĭni, (ogs. quippeni), adv., [quippe, ni]: hvorfor ikke? (el. bekræftende: vistnok); (for- o. efterel.); - Quid? illam meretricemne esse censes? Ni. quippini? Plaut. Bacch. 4, 7, 41; cf. id. Men. 5, 9, 50, o. Appul. Met. 9, p. 644, (Oud.). — qui.qui, pronom. indefin. s. quisquis: hvosomhelst; - neque partem tibi Ab eo, quiqui est, inde posces, Plaut. Aul. 4, 10, 44.

Quiriana mala, ogs. Quiriniana mala: en Æbleart, Cato, Varro, Plin. 15, 15. — Quirīna, ae, f.: en romersk Tribus, a Curensibus Sabinis appellata, vid. Fest. p. 254, (Müll.), o. Cic. Quint. 6. — Quirīnalis, e, [1. Quirinus]: hørende til Qvirinus (el. Romulus), qvirinalsk; - ∾ flamen, (Qv's Præst), Varro; ∾ lituus, o. ∾ trabea, (som de bares af Romulus), Virg. Aen. 7, 187 o. 612; - ∾ collis, (Qvirinalhøien); vid. Varr. L. L. 5, 8, o. Fest.

p. 254, (Müll.); men Ovid. Fast. 2, 511: Templa deo (Quirino) fiunt; collis quoque dictus ab illo; hedder ogs. Quirinale jugum, id. ibd. 6, 218; - ∾ porta, vid. Paul. ex Fest. p. 255, (Müll.); — II) subst., Quirinalia, ium, n.: Fest til Ære for Qvirinus, (XIII Cal. Mart. el. den 17de Febr.), Cic. Qu. Fr. 2, 3, id. ibd. 2, 13, o. Ovid. Fast. 6, 473. — Quiriniana mala, s. und. Quiriana mala.

1. Quīrīnus, i, m., [af quiris el. curis, sabinsk f. hasta; altf. oprdl. Lansesvingeren]; I) en Benævnelse paa Romulus efter hans Forgudelse; - Teque, Quirine pater! veneror, Horamque Quirini, Enn. ap. Non.; cf. Ovid. Fast. 2, 475 flgd., o. Virg. Aen. 1, 292; - men „poet. overf.": geminos ··· Quirinos, (d. e. Romulus o. Remus), Juvenal. 11, 105; — II) Tilnavn til Janus; hvf. om K. Augustus, Suet. Aug. 22: Janum Quirinum ··· ter clusit, (d. e. Janustemplet); cf. Hor. Od. 4, 15, 9; — III) „poet." ogs. om Augustus, Virg. Ge. 3, 27; - men m. Lune el. spottende om Antonius, Propert. 4, 6, 21; bf. — 2. Quīrīnus, 3: hørende til Qvirinus el. Romulus; - Hic spolia ex humeris ausus sperare Quirinis, Propert. 4, 10, 11, inc., (al. Quirini); - men: lucum pete, colle Quirino Qui viret, etc., (paa Qvirinalhøien), Ovid. Met. 14, 836.

1. quīris el. curis, i det sabinske Sprog: en Lanse; - Sive quod hasta curis (al. quiris) priscis est dicta Sabinis, Ovid. Fast. 2, 477. — 2. Quīris, itis, m.: en Romer, s. und. Quirites. — *quīrītātĭo, ōnis, f.: Klageskrig; - fuga comitum et quiritatio facta, Liv. 33, 28; o. — quīrītātus, us, m.: = frgd.; - audires infantium quiritatus, ululatus feminarum, clamores virorum, Plin. Ep. 6, 20; ∾ lamentabiles, Val. Max. 9, 2, 1; cf. id. 6, 2, 8; — [quirito].

Quĭrītes, ium o. um, m., [Cures]; I) „oprdl.": Qviriterne som Indvaanerne af den sabinske By Cures; - saal. Una ingens Amiterna cohors priscique Quirites, Virg. Aen. 7, 710, (Serv.); ligel. Colum. praef. § 19: veteres illi Sabini Quirites atavique Romani; — B) efterat Romere og Sabiner under Romulus vare forenede til et Borgersamfund, forbindes Romani Quirites med statsborgerlige Hensyn, hvorim. blot Romani (uden Quirites) er den sædv. Benævnelse i Krigs- og Statssproget; - vid. Serv. ad Virg. Aen. 7, 710, o. Liv. 1, 13; - ogs. forbindes populus Romanus Quiritium, Varro, Liv.; ligel. populo Romano Quiritibus, i en gammel Formular, Gell. 1, 12, men Liv. 8, 6: populo Romano Quiritibusque, inc.; ogs. forbindes id. 5, 41: pro patria Quiritibusque Romanis; cf. id. 26, 2, o. Plin. 16, 57; - af Soldaterne ansaaes Benævnelsen Quirites for beskæmmende; vid. Tac. Ann. 1, 42, Suet. Caes. 70, o. A.; - Quiritium fossae, vid. Fest. p. 254, (Müll.); - jus Quiritium, (den fulde romerske Borgerret), Plin. Ep. 10, 22; cf. Suet. Claud. 19; — b) sing. Quiris, itis, m., oftest „poet.": en romersk Borger; - vid. Hor. Ep. 1, 6, 7, oftere, o. Ovid. Met. 14, 823, oftere; ligel. Pers. 5, 75: heu steriles veri, quibus una Quiritem Vertigo facit, (giøre til romersk Borger); ligel. Romani more Quiritis, (i. e. more civis R.), Lucan. 2, 386; — II) „poet. overf." om Bierne; - vid. Virg. Ge. 4, 201: ipsae (apes) regem parvosque Quirites Sufficiunt, etc.

quĭrīto, are, v. n. o. a., [Quirites]; oprdl.: at kalde Qviriterne el. de romerske Borgere til Hielp; bf. I) neutr.; A) „alm.": at hæve et Klageskrig, at veklage, at jamre sig, odl.; - quiritare dicitur is, qui Quiritum fidem clamans implorat, Varr. L. L. 6, 7; quod prae ululatu ··· nulla vox quiritantium exaudiri poterat, Liv. 39, 8; — B) „bes." om et Foredrag i Retten: at skrige; vid. Quintil. 3, 8, 55; — II) act.: skrigende el. raabende at fremsige; - saal. m. flgd. or. dir., Asin. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 32: quum ··· illi misero quiritanti: c. R. natus sum, responderet: abi etc.; — not.: ogs. som depon.; de Fenestella quiritatur, Varr. ap. Diomed. — quirrīto, are, v. n.: Vildsvinets Naturlyd; - Quirritant verres, etc., auct. carm. Philom. 55.

1. quis, quae, quid, pron. interrog., svarende til Græskens τίς: hvo? hvad? hvilken? hvilket? I) „egentl.", i det directe Spørgsmaal; - quis homo'st, (hvem der)? Ter. Andr. 5, 6, in.; quis clarior in Graecia Themistocle? quis potentior? Cic. Lael. 12; quid est judicium corrumpere, si hoc non est? id. Verr. act. 1, 10; ligel. quid ergo hoc fieri turpius ··· potest, quam eum, qui etc.? Cic. d. Or. 1, 37; — bb) herlil mærkes; a) quis om Personer som fem.; (for- o. efterel.); - Sed haec quis mulier est? Plaut. Truc. 1, 1, 76, oftere; — b) som adj. hedder quis: hvilken? hvorledes beskaffen? - quis videor? Cha. miser aeque, atque ego, Ter. Andr. 4, 2, 19; quis ego sum? aut quae in me est facultas? Cic. Lael. 3; — c) in neutr. c. gen.: hvad for en? hvilken dog? - quid mulieris Uxorem habes (hvad for en Kone)? Ter. Hec. 4, 4, 21; quid illuc est ··· Hominum secundum litus, (hvad er det for Folk)? Plaut. Rud. 1, 2, 60; quid caelati argenti, (hvilken Mængde deraf)? Cic. R. Am. 46; — B) neutr. quid ogs. som adv. interrog.: hvad? hvorledes? hvorfor? odl.; - quid? eundem nonne destituisti? Cic. Phil. 2, 38; sed quid ego plura argumentor? quid plura disputo? id. Mil. 16; quid dicam consules? vid. id. Sest. 7; - ogs. in quid, (hvortil)? Senec. Benef. 4, 13; - quid, quod etc., (hvad skal man sige dertil, at osv.)? Cic. d. Senect. 23. oftere; men quid ita? hvorfor det? hvorfor saaledes? id. N. D. 1, 35; - quid ni, ogs. quidni: hvorfor ikke? Ter., Cic. d. Or. 2, 67; ogs. adskilt: Quid ego ni teneam? Plaut. Pseud. 2, 2, 57; cf. Ter. Ad. 4, 5, 28; men pleonastisk: quid ni non? Senec. Ep. 52; men quid si (hvad om) etc.? Caecin. ap. Cic. Fam. 6, 4; — II) i den indirecte Tale; - quis sim, ex eo, quem ad te misi, cognosces, Catil. ap. Sall. Catil. 44; rogitat, quis vir esset, Liv. 1, 7; men Cic. R. Com. 7: considera, quis quem fraudaverit, (hvo den er, som har bedraget den anden); cf. id. Orat. 28; ligel. Quintil. 1, 6, 16, notatum in sermone (sc. est), quid quo modo caderet, (al. quid quoque modo caderet); - ogs. c. gen; exponam vobis, quid hominis sit, Cic. Verr. 2, 2, 54; sciturum, quid ejus sit, id. Fam. 16, 2.

2. quis, (quae), quid, pronom. indefin.: nogensomhelst, nogen, den el. den, man, odl.; - Simplicior quis et est, qualem etc., Hor. Sat. 1, 3, 63; men amicorum ejus quantum quis clarior, minus fidus, Tac. Hist. 3, 58; ligel. Cic. Fin. 3, 21: alienum esse a sapiente, non modo injuriam cui facere, verum etiam nocere; cf. id. Tusc. 1, 10: vim omnem eam, qua vel agamus quid, vel sentiamus, etc.; ligel. Liv. 5, 15: lacus in Albano nemore sine ullis coelestibus aquis, causave qua alia, in altitudinem insolitam crevit; — b) saal. bes. efter si, ne, nisi, quum, osv.; - si te in judicium quis adducat, Cic. Phil. 2, 14; si tecum agas quid, id. Off. 1, 2; Si mala condiderit in quem quis carmina, etc., Hor. Sat. 2, 1, 82; sive Sulla, sive Marius ··· sive quis alius etc., Cic. Phil. 13, 1; - ne cui falso assentiamur, id. Fin. 3, 21; ne quid nimis, Ter.; nisi quid existimas, etc., Cic; men Propert. 1, 3, 30: Neve quis invitam cogeret esse suam; — II) for dette quis etc., findes ogs. qui etc., (i hvilket Fald quae bliver til qua); - si qui ··· equo deciderat, Caes. B. G. 1, 48; cf. Cic. Leg. 2, 26 und. qui in fin.: nisi si qui etc.; quaeritur, num quod officium aliud alio majus sit, id. Off. 2, 3; si qua videnda essent, id. Fam. 2, 12. — 3. quis f. quibus, s. und. quis o. qui.

quis.nam, quaenam, quidnam: hvo dog? hvad dog? odl.; I) i det directe Spørgsmaal; - quisnam igitur tuebitur P. Scipionis memoriam mortui? Cic. Verr. 4, 36; quidnam id est? Plaut.; men Ter. Andr. 1, 4, 7: Sed quidnam Pamphilum exanimatum video,

(hvorfor el. hvorover)? - pleonastisk ogs. m. num; num quisnam praeterea? Cic. R. Am. 37; num quidnam ··· novi? id. d. Or. 2, 3; - quidnam ogs. undert. adskilt; quid tu, malum, nam me retrahis? Plaut. Rud. 4, 3, 8; - saal. ogs. quisnam som fem.; quis ea Est nam optuma? id. Aul. 2, 1, 16; - endel. staaer nam undert. „poet." foran quis; Nam quae haec anus est? Ter. Phorm. 5, 1, 5; cf. Virg. Ge. 4, 445; — II) i den indirecte Tale; - Reviso, quidnam Chaerea hic rerum gerat, Ter. Eun. 5, 4, in.; miserunt Delphos consultum, quidnam facerent etc., Nep. Them. 2; cf. Cic. Sest. 4.

quispĭam, quaepiam, quodpiam, subst. quidpiam el. quippiam; ligesom flgd.: nogen, en el. anden, den el. den, noget, osv.; - quid, si hoc quispiam voluit deus? Ter. Eun. 5, 2, 36; cf. Caes. B. G. 5, 35; - si cuipiam pecuniam fortuna ademit, Cic. Quint. 15; cf. id. d. Or. 1, 15; nec quispiam successorum ejus, Justin.; ∾ grammaticus de nobilioribus, Gell.; quispiam ex iis, qui etc., id.; - ogs. in pl.: aliae quaepiam rationes, Cic. Fam. 9, 8; — b) neutr. quidpiam el. quippiam ogs. som adv.: noget, i noget, noget lidet; - nisi Si est osculando quippiam impudicior, Plaut. Curc. 1, 1, 51; cf. Ter. Andr. 2, 6, 7, o. Cic. N. D. 3, 35; — not.: enclit. -piam synes alene dialectisk el. som Mundart at være forskielligt fra enclit. -quam i flgd.

quis.quam, quaequam, quicquam (el. quidquam): nogensomhelst, nogen, noget, odl.; - quid consolare me? an quisquam usquam gentium'st aeque miser? Ter. Hec. 3, 1, 13; estne quisquam omnium mortalium, de quo melius existimes tu? Cic. R. Com. 6; quicquam tu putas illa fuisse prae his de victoria gratulationibus? id. Att. 9, 4; percontanti cuidam, quisquamne in palatio esset, responsum, ne musca quidem, Aur. Vict. ep. 11; - nec (el. neque) quisquam, ligesom nemo: ikke nogen, ingen; Nec quisquam sit, quin etc., Plaut. Amph. 1, 1, 6; cf. Virg. Aen. 5, 378, o. Sall. Catil. 37; ligel. id. ibd. 34: neque cuiquam nostrum licuit lege uti; - forbindes ogs. med unus; quia nondum in quemquam unum saeviebatur, Liv. 3, 55; men id. 28, 37: nec quisquam alterius gentis unus tantum ea arte excellit; - hos nihil staaer quicquam pleonastisk; isti quod succenseam ipsi, nihil est; nihil quicquam meret, (neml. intet ondt), Plaut. Asin. 1, 2, 20; cf. Ter. Andr. 1, 2, 63; - forel. er quisquam som fem.; Neque digniorem censeo vidisse anum me quemquam, Cui etc., Plaut. Rud. 2, 3, 75; cf. Ter. Eun. 2, 3, 83: illarum neque te quisquam novit, neque, etc.; - fem. quamquam porculam har Plaut. Mil. gl. 4, 2, 68; men neutr. quicquam som adv., vid. Ter Hec. 2, 1, 3: Neque declinatam quicquam ··· ullam reperias.

quisque, quaeque, quodque, o. subst. quidque (el. quicque), pronom. indefin.: hvo end, enhver el. hver, ethvert el. hvert, odl.; - ut, in quo quisque artificio excelleret, is in suo genere Roscius diceretur, Cic. d. Or. 1, 28; quod cuique obtigit, id quisque teneat, id. Off. 1, 7; cf. ibd. 3, 17: quid quemque cuique praestare oporteat; sibi quoque tendente, Liv. 21, 33; ut quaeque stellae in iis finitimisque partibus sint quoque tempore, (til enhver Tid, hele Tiden), Cic. Div. 2, 42; scrobes ternum pedum in quamque partem, Plin.; proximis quibusque correptis, Flor. 1, 9; prout quique monitione indigerent, Suet. Aug. 89; - ogs. c. gen.; quid ad te scribat tuorum quisque necessariorum, Cic. Fam. 1, 9; cf. Hor. Sat. 2, 3, 124; - men hos compar.: quo quisque est solertior, hoc docet laboriosius, Cic. R. Com. 11; bonus liber melior est quisque, quo major, Plin. Ep. 1, 20; - hos superl. udtrykker det en Almindelighed; doctissimus quisque, (de Lærdeste, alle Lærde), Cic. Tusc. 1, 31; optimum quidque rarissimum est, id. Fin. 2, 25; gravissima quaeque grana serere, Plin. 18, 20; - ligel. hos Ordenstal til Betegnelse af en Almindelighed; vix decimus quisque est, qui ipsus sese noverit, Plaut. Pseud. 4, 2, 17; quinto quoque anno, Cic.; navnl. ogs. hos primus; primo quoque tempore, (snarest muligt), id., Liv.; primo quoque die, Cic.; ut exercitui diem primam quamque ad conveniendum edicerent, (den første Dag den bedste), Liv. 42, 48; primum quicque videamus, Cic. N. D. 3, 3; - ogs. findes sing. quisque m. Verbets Pluralis; sibi quisque habeant, quod suum est, Plaut. Curc. 1, 3, 24; cetera multitudo sorte decimus quisque ad supplicium lecti, Liv. 2, 59; - forbindes ogs. ofte m. se og suus; ut, quanti quisque se ipse faciat, tanti fiat ab amicis, Cic. Lael. 16; cf. id. Agr. 1, 9; suam quisque homo rem meminit, Plaut. Merc. 5, 4, 51; quum suo cuique judicio sit utendum, Cic.; Quisque suos patimur Manes, Virg. Aen. 6, 743; suum quisque flagitium aliis objectantes, Tac. Hist. 2, 44; - quisque om to, f. uterque; duas civitates ex una factas; suos cuique parti magistratus, suas leges esse, Liv. 2, 44; consules ··· diversi ad suum quisque bellum proficiscuntur, id. 10, 20; cf. Ovid. Fast. 2, 715; - quisque som fem. forel. f. quaeque; Quo quisque pacto hic vitam vestrorum (f. vestrum) exigat, Ter. Hec. 2, 1, 19; cf. Plaut. Poen. prol. 107; — II) „overf." f. quicumque: hvosomhelst, enhver som, alt hvad der; (for- o. efterel.); - - Quemque a milite hoc videritis hominem in nostris tegulis, etc., Plaut. Mil. gl. 2, 2, 5; cf. id. Asin. 1, 3, 47; ligel. At tu, quisque doles, amice lector, etc., Sidon.

quisquĭlĭae, arum, f., (ogs. in neutr., quisquilia, orum, Petron., f. nedenf.); [rimel. af quisque, ligesom allehaande Snaus]; I) Affald af Træer, ogs. Feieskarn, odl.; vid. Fest. p. 257, (Müll.); - quisquilias volantes, venti spolia, etc., Caecil. ibd.; — II) „overf." om Mennesker og Dyr, om Ting og Begreber: hvad der ikke duer i sit Slags, Udskud, odl.; - omitto Numerium etc., quisquilias seditionis Clodianae, Cic. Sest. 43; - ogs. om fordærvet Fisk, Appul.; men Coricillum est, quod homines facit, cetera quisquilia omnia, Petron. Sat. 75.

quisquis, quaequae, quodquod, o. subst. quidquid: hvo end, enhver, alle, alt; - hostem qui feriet ··· quisquis erit, Enn. ap. Cic. Balb. 22; Quisquis es, quicquid tibi nomen est, senex, etc., Plaut. Men. 5, 2, 60; Hoc ego in mari, quicquid inest, reperi, id. Rud. 4, 2, 20; esto igitur, ut hi sint (optimates), quiqui integri sunt et sani, etc., Cic. Sest. 45; liberos suos quibusquibus Romanis mancipio dabant, (til enhver Romer uden Forskiel), Liv. 41, 8; quoquo consilio fecit (i hvilken end Hensigt), fecit certe suo, Cic. Rab. Post. 8; quoquo modo se res habeat, (hvorledes det end hermed har sig), id. Fam. 1, 5; - ogs. in sing. m. Verbets Pluralis; Quisquis ubique, viri, dociles advertite mentes, Ovid. A. A. 1, 267; cf. Propert. 4, 5, 75, o. Tibull. 1, 7, 45; - ogs. staaer quisquis, oftere quicquid m. genit.; quisquis fuit ille deorum, Ovid. Met. 1, 32; cf. Hor. Od. 2, 1, 25; At o deorum quicquid in coelo regit! id. Epod. 5, in.; per quicquid deorum est: ved alle Guder! Liv. 23, 9; cf. Cic. R. Am. 42; - quicquid ogs. ofte som adv.; jam provideo animo, quicquid progredior (hvorhen end, jo længere el. videre), in vastiorem me altitudinem invehi, Liv. 31, 1; cf. id. 7, 32; men Catull. 56, 3: Ride, quicquid amas, Cato, Catullum, (i. e. quantum amas); - endel. findes quisquis som forel. fem.; - mulier, quisquis es, Plaut. Cist. 2, 3, 66; cf. id. Rud. 4, 4, 102: quisquis es, Quae etc. — quitus, 3, partic. af queo.

quĭ.vis, quaevis, quodvis, o. subst. quidvis: hvo el. hvad det skal være, enhver el. ethvert, odl.; - non minus, quam nostrum quivis, Plaut. Amph. prol. 27; quemvis nostrum, Cic. Verr. 4, 2; quaevis alia mora, Plaut.; omnia sunt ejusmodi, quivis ut perspicere possit, etc., id. Quint. 27; ad quemvis numerum adire, (angribe et nok saa stort Antal), Caes. B. G. 4, 2; men

Hor. Sat. 1, 4, 87: quavis aspergere cunctos (sc. ratione); - Abs quivis (f. quovis) homine, quum est opus, beneficium accipere gaudeas, Ter. Ad. 2, 3, in.; - med Efterttryk tilføiet unus; si tu solus, aut quivis unus ··· fecisset, etc., Cic. Caecin. 22; cf. id. Brut. 93; - quidvis som subst.: hvadsomhelst, alt uden Forskiel; dicere hic quidvis licet, Plaut. Truc. 4, 4, 31; - forekl. ogs. c. gen.; quidvis anni, (til enhver Aarstid), Cato. — quivis.cumque, quaeviscumque, quodviscumque: hvosomhelst, enhver, ethvert; - cujusviscumque animantis (itus), Lucr. 3, 389; Quoviscumque loco potes hunc finere libellum, Martial. 14, 1.

quō, adv., [oprdl. abl. af qui]; I) hvor; - se nescire, quo loci essent, Cic. Att. 8, 10; cf. id. Div. 2, 66: quo loci illa (herba) nasceretur; — B) bf. „fig."; 1) hvorfor el. derfor, af den Grund; - quo aequior sum Pamphilo, etc., Ter. Andr. 2, 5, 18; ligel. Cic. d. Or. 2, 6: quo etiam scripsit, etc.; — 2) fordi el. som om, odl.; - non quo libenter male audiam, sed quia etc., Cic. d. Or. 2, 75; cf. id. Att. 10, 1, o. Ter. Heaut. 3, 2, 43; — II) hvorhen; - in eum locum ··· quo exercitui aditus non erat, Caes. B. G. 2, 16; non longius hostes aberant, quam quo telum adjici posset, ibd. 21; cf. Cic. Fam. 3, 5; ligel. Hor. Epod. 7, in.: Quo, quo, scelesti, ruitis, etc.? - ogs. om Personer; Parasitum inanem, quo recondas reliquias, etc., vid. Plaut. Stich. 1, 3, 78; homo apud eos, quo (i. e. ad quos) se contulit, gratiosus, Cic. Verr. 4, 18; - ogs. c. gen.; quo hinc nunc gentium aufugiam etc.? Plaut.; cf. id. Bacch. 4, 7, 33; ligel. quo amentiae progressi sitis, etc., Liv. 28, 27; — b) ogs. indefin.: etsteds hen, nogetsteds hen; - Si quo tu me ire vis, operam dabo, Plaut. Aul. 2, 4, 5; si quo erat longius prodeundum, Caes. B. G. 2, 48; cf. Liv. 38, 30, ogs. Cic. Att. 8, 3; — B) „fig."; 1) til hvilken Ende el. Hensigt, hvortil; - quid hoc homine facias? aut quo civem importunum ··· reserves? Cic. Sest. 13; primum quo tantam pecuniam? id. Verr. 2, 55; cf. Hor. Sat. 1, 1, 73: Nescis, quo valeat numus? ligel. quo tibi formosam, si etc.? Ovid. Am. 3, 4, 41; cf. Hor. Ep. 1, 5, 12; — 2) at, forat, paa det at; - Hanc simulant parere, quo Chremetem absterreant, Ter. Andr. 3, 1, 14; cf. Plaut. Poen. prol. 39, o. Ovid. Her. 20, 23; saal. navnl. hos comp.; Id ··· adjuta me, quo id fiat facilius, (i. e. ut id eo facilius fiat), Ter. Eun. 1, 2, 70; men Cic. d. Or. 1, 18: Charmadas vero multo uberius iisdem de rebus loquebatur, non quo aperiret sententiam suam, (ikke som om han vilde osv., ikke forat osv.), sed etc.; - ogs. staaer quo ne f. ut ne; Missus ad hoc ··· quo ne per vacuum Romano incurreret hostis, Hor. Sat. 2, 1, 36; cf. Cic. Fam. 7, 2.

quŏ.ad, (ogs. som monosyll., Hor. Sat. 2, 3, 91), adv.; I) „egentl."; A) interrog.: hvor længe? - quid? senem Quoad exspectatis vestrum? Ter. Phorm. 1, 2, 97; — B) relat.; 1) saa længe som; - quousque? ··· quoad erit integrum, etc., Cic. Att. 15, 23; cf. id. Off. 1, 1: tam diu autem velle debebis, quoad etc.; men Nep. Cat. 2: quoad vixit, virtutum laude crevit; — 2) indtil at; - ferrum usque eo retinuit, quoad renunciatum est, Boeotios vicisse, Nep. Epam. 9; cf. id. ibd. 2, o. Cic. Fam. 4, 3; — II) „fig."; A) hvor vidt, saavidt som; - quoad potero, vobis exponam, quid etc., vid. Cic. d. Or. 1, 38; cf. id. Agr. 1, 2; ligel. eatenus ··· quoad etc., id. Leg. 1, 4; — b) for hvor vidt, for saa vidt som; - voce summa, quoad vires valent, (saavidt Kræfterne formaae det), Plaut. Asin. 2, 2, 30; cognitis, quoad possunt ab homine cognosci, bonorum et malorum finibus, Cic. Tusc. 4, 38; - ogs. c. gen. ejus i Forbindelsen: quoad ejus facere possum, el. pass.: quoad ejus fieri potest, (hvor dog dels posse, dels facere kan være udsaldet); vid. Cic. Att. 11, 12, o. id. Fam. 3, 2; men Liv. 39, 45: quoad ejus sine bello posset; — B) hvad angaaer, med det Hensyn, (quod attinet ad); saal. c. acc., o. alene for- o. efterel.; - quoad sexum, multitudinem, casum, Varr. L. L. 8, 23; ligel. quoad feras bestias et volucres, Digest.

quoăd.usque, (ogs. adskilt: quoad usque), adv.: indtil at; - quoadusque id emitur, etc., Varr. L. L. 5, 12; ac ne sic quidem impedire rem destitit, quoadusque etc., Suet. Caes. 14. — quō.circa, (ogs. adskilt: quo, bone, circa, Hor. Sat. 2, 6, 95), conj.: hvorfor, derfor, Varr. L. L. 9, 59; quocirca bene apud majores nostros senatus decrevit, ut etc., Cic. Div. 1, 41. — quō.cumque, (ogs. adskilt: quo nos cumque, Hor.; quo res cumque, Virg.), adv.: hvorhen end, til hvilketsomhelst Sted; - quocumque venerint (mercatores), hanc sibi rem praesidio sperant futuram, Cic. Verr. 5, 65; quocumque inciderint (oculi), id. Mil. 1; Numquam hodie effugies; veniam, quocumque vocaris, Virg. Ecl. 3, 49; cf. Hor. Epod. 16, 21; quocumque me verto, Senec. Ep. 12; cf. Cic. Orat. 16.

quod, conj., [oprdl. acc. resp. af qui]; I) „alm.": at, fordi; - mirari se Cato ajebat, quod non rideret haruspex, haruspicem quum vidisset, Cic. Div. 2, 21; fecisti mihi pergratum, quod ··· librum ad me misisti, id. Att. 2, 4; cf. id. Verr. 3, 46; — II) „bes."; A) hvorfor, at; - in viam quod te des hoc tempore, nihil est, (det behøves ikke, at osv.), Cic. Fam. 14, 12; cf. Plaut. Aul. 1, 2, 14, ogs. Ter. Hec. 3, 2, 2; — B) hvad angaaer, at; - Quod quispiam ignem quaerat, exstingui volo, Ne causae quid sit, quod te quisquam quaeritet, Plaut. Aul. 1, 2, 13; cf. id. Mil. gl. 2, 2, 7; quod scribis, te ··· venturam, ego vero te istic esse volo, Cic. Fam. 14, 3; — C) omendskiondt, ihvorvel, om end, om ogsaa; - quod dicas mihi: Alium quaerebam ··· periisti, Ter. Eun. 5. 8, 31; ligel. Quod non Taenariis domus est mihi fulta columnis, Propert. 3, 1, 49; — D) med Hensyn paa Tiden: efterat, fra den Tid, siden; - Agite pugni; jam diu'st, quod ventri victum non datis, Plaut. Amph. 1, 1, 146; — E) efter facere o. facile est, f. ut: at; - facile est, quod habeant conservam in villa, Varr. R. R. 2, 10; utinam dii fecissent, quod esset ea lex populo R. constituta, Vitruv. praef. 10; — F) ofte ogs. hos andre Conjunctioner, som blot Sætningsforbindelse; - quod si quis illorum legat facta, paria horum cognoscat, Nep. Eum. 8; quod si te fors Afris praefecisset, tamen etc., Cic. Qu. Fr. 1, 1, 9; quod nisi etc., videtur etc., Nep. Hann. 1; cf. Ovid. Trist. 1, 4, 17; quod utinam minus vitae cupidi fuissemus, certe nihil in vita mali vidissemus, Cic. Fam. 14, 4; quod ubi ille intellexit, id agi etc., servos suos ad se vocat, id. Verr. 1, 26; ligel. quod quum etc., Caes. B. C. 3, 68; ligel. quod ut etc., Plin. 18, 53; — G) hos verba sentiendi et declarandi staaer undert. quod f. acc. c. inf.; - Equidem scio jam, filius quod amet meus etc., Plaut. Asin. 1, 1, 37; recordatus ··· quod nihil cuiquam toto die praestitisset, Suet. Tit. 8; cf. Cat. ap. Plin. 29, 7; - navnl. ogs. efter frgd. illud; videndum quoque illud, quod, si etc., in illo uno manet gratia, Cic. Off. 2, 20; illud mihi occurrit, quod etc., Coel. ad Cic. Fam. 8, 7.

quŏdam.mŏdo, (ogs. adskilt quodam modo), adv., [quidam, modus]: paa en vis Maade; - quodammodo latebat, quum tamen etc., Nep. Eum. 7; cf. Cic. Brut. 75, o. id. d. Or. 1, 59. — Quodsĕmĕlarripĭdes, is, m., [quod, semel, arripio], (hvad han engang har revet til sig): comisk Mandsnavn, Plaut. Pers. 4, 6, 23. — quō.libet, adv., [quilibet]: hvorhen man vil, hvorsomhelsthen; - Atque gubernaclum contorquet (navem) quolibet unum, Lucr. 4, 902; Ex his me jubeat quolibet ire locis, Ovid. Trist. 3, 8, 22.

quom, f. quum ab in. — quominus, f. minus und. parvus. — quō.mŏdo, (ogs. adskilt: quo modo; ogs. in tmesi: quo tu me modo voles esse, Plaut.

Cist. 1, 1, 48), adv., [qui, modus]: paa hvilken Vis el. Maade, hvorledes; I) spørgende: hvorledes? vid. Cic. Verr. 3, 10, o. Hor. Sat. 1, 9, 43; — b) ogs. forundrende; - quomodo se venditant Caesari! Cic. Att. 8, 16; cf. id. Lael. 2; — II) relativt: hvorledes, saaledes som; - quomodo nunc se artes eorum habent, etc., Cic. d. Or. 2, 32; men quomodo haec negotia se habeant, etc., vid. id. Fam. 2, 5; - men m. tilsvarende sic: ligesom ··· ligesaa el. saaledes; et quo modo hoc est consequens illi, sic illud huic, id. Tusc. 5, 7.

quōmŏdŏ.cumque, adv.; I) „egentl.": hvorledes end, paa hvilken end Vis el. Maade; - quomodocumque dicitur, intelligi tamen, quid dicatur, potest, Cic. Fin. 5, 11; — II) „overf.": det være som det vil, paa nogensomhelst Maade; - vid. Plaut. Poen. 3, 1, 33, o. Flor. 3, 23. — quōmŏdŏ.lĭbet, adv.: hvorledes end, Augustin. — quōmŏdŏ.nam, adv.: hvorledes dog? - quomodonam, mi frater! de nostris versibus Caesar (sc. judicat)? Cic. Qu. Fr. 2, 16.

quō.nam, adv. interrog.; I) hvorhen dog? - quo tu te agis? Ch. quonam, nisi domum? Plaut. Trin. 4, 3, 71; cf. Cic. Att. 8, 3; — II) „overf."; A) hvortil dog? - quonam haec omnia, nisi ad suam perniciem, pertinere? Caes. B. C. 1, 9; — B) quonam usque: hvor vidt dog, hvor langt dog; - quonam usque id fieri debeat, etc., Gell. 1, 13.

quondam, adv., [quum, -dam]; I): til en vis Tid, engang, fordum; - Verum tempestas memini quum quondam fuit, Quum etc., Plaut. Truc. 2, 4, 29; Olim ··· quondam etc., vid. Ter. Eun. 2, 2, 15; men cujus illa quondam socrus, paulo ante uxor fuisset, Cic. Cluent. 66; cf. id. R. Am. 53; - matris tuae quondam mancipia, Cod. Just.; — II) „overf."; A) til visse Tider, undertiden, mangengang; - saepe ··· nonnunquam ··· interdum ··· quondam etc., vid. Cic. Div. 1, 94; cf. Hor. Od. 2, 10, 18; ligel. Virg. Aen. 2, 367: Quondam etiam victis redit in praecordia virtus; — B) (om Fremtiden): engang, i sin Tid; - ad melius poterit transcurrere quondam, Hor. Sat. 2, 2, 82; cf. Virg. Aen. 6, 877.

quŏnĭam, adv., (quum jam]: da nu dog, eftersom dog, efterat; (neml. efter Fest. p. 261, Müll., ligesom ἐπεί, baade s. quia o. postquam); - quoniam ambo, ut est libitum, satis nos delusistis, Plaut. Asin. 3, 3, 121; men Caes. B. G. 5, 3: quoniam civitati consulere non possent; - quoniam tu ita vis, Cic. Planc. 33; cf. Hor. Sat. 2, 3, 301; - men quoniam magna sequatur ubertas, Plin. 11, 14; cf. Nep. Milt. 7, o. id. Eum. 9.

quō.pĭam, adv.: nogensteds hen; - Vide sis, ne forte ad merendam quopiam devorteris, Plaut. Most. 4, 2, 50; men spørgende: Ituran', Thais, quopiam es? Ter. Eun. 3, 2, 9. — quō.quam, adv.; I) „egentl.": nogenstedshen; - neque se quoquam movit ex urbe, Nep. Att. 7; cf. id. Verr. 2, 21; — II) „overf." s. in aliquam rem; - neque quoquam posse resolvi, Lucr. 1, 1054.

1. quŏque, conj.; I): ogsaa; staaer efter et el. flere Ord i Sætningen; - vid. Caes. B. G. 1, 1; ligel. Cic. Rab. Post. 12: me scilicet maxime, sed proxime illum quoque fefellissem; cf. id. Fin. 2, 7, ogs. Hor. Od. 2, 16, 20; - forbindes ogs. pleonastisk m. et el. etiam; Quin mihi quoque etiam est ad portum negotium, Plaut. Merc. 2, 2, 56; cf. Ter. Hec. 5, 1, 8, Lucr. 5, 518, o. Plin. 8, 21; — II) s. quidem: endog; - sese ne id quoque ··· facturos esse (ikke engang det), Quadrig. ap. Gell. 17, 2. — 2. quōque, s. et quo, s. und. quo.

quō.quo, (ogs. adskilt: quo quo, adv.), [quisquis]: hvorhen end, hvorhen dog.; - Hoc quidem hercle, quoquo ibo, mecum erit, Plaut. Aul. 3, 3, in.; cf. id. Pseud. 3, 2, 69; men ita, quoquo se verterint Stoici, etc., Cic. Div. 2, 9; - ogs. m. tilføiet gen.; quoquo hinc asportabitur terrarum, certum est persequi, Ter. Phorm. 3, 3, 18; quoquo hinc abducta est gentium, Plaut. Merc. 5, 2, 17. — quōquō.mŏdo, (ogs. adskilt: quoquo modo), adv., [quisquis, modus]: paa hvilkensomhelst Vis el. Maade, hvorledes end; - quoquomodo se res habeat, Cic. Fam. 1, 5; tu, quoquomodo hominem investiges, velim, (paa enhver mulig Maade), id. Qu. Fr. 1, 2, 4; men id. Verr. 5, 37: tu quum esses praetor renunciatus quoquo modo (som saa, paa en Maade, odl.).

quōquō.versus (-um), el. quoquovorsus (-um), adv.: i enhver Retning, til alle Sider; - legatos quoquoversus dimittere, Caes. B. G. 3, 23; cf. id. ibd. 7, 4; pedes decem quoquovorsum, Cato; cf. Cic. Phil. 9, 7. — quorsum o. quorsus, adv., [ctr. af quo o. versum, -us]; I) „egentl.": i hvilken Retning, hvorhen; - nescio hercle, neque unde eam, neque quorsum eam, Ter. Eun. 2, 3, 14; — II) oftest „fig."; A) „alm.": hvorhen el. hvortil, med hvilket Udfald; - sane curae est, quorsum eventurum hoc siet, (hvorledes det vil løbe af), Ter. Hec. 1, 2, 116; cf. id. Andr. 1, 2, 5; Non dices hodie, quorsum haec tam putida tendant? (hvor til denne Snak skal føre)? Hor. Sat. 2, 7, 21; quorsum igitur haec spectat ··· oratio? Cic. d. Or. 3, 24; — B) „bes.": hvortil? til hvilken Hensigt el. Nytte? - quorsum tandem aut cur ista quaeris? Cic. Leg. 1, 1; - quorsum, inquam, istuc? non enim intelligo, id. Brut. 85; Unde mihi lapidem? quorsum est opus, (hvortil behøves den)? Hor. Sat. 2, 7, 116.

quŏt, adj. indecl.; I) „egentl.": hvor mange; - quot sunt? Sc. totidem, quot ego et tu sumus, Plaut. Rud. 2, 7, 6; quot homines, tot causae, Cic. d. Or. 2, 32; cf. id. Orat. 16; men id. Tusc. 1, 49: cras et quot dies erimus in Tusculano, etc.; — II) „overf." hos Tidsbestemmelser: saa mange der ere, d. e. alle el. hver; - saal. quot annis (oftere quotannis): alle Aar, hvert Aar, aarligen; vid. Cic. Verr. 2, 53: ex censu quotannis tributa conferre; saal. quot calendis, (den første i hver Maaned), Plaut. Stich. 1, 2, 3; men quot mensibus, (hver Maaned el. maanedligen), Digest.; ligel. quot diebus, (dagligen), ibd.; ogs. quotdies, Appul. — quotannis, quotdies, s. und. frgd. nr. II.

quot.cumque, adj. indecl.: hvor mange end, m. flgd. tot, Cic. Leg. 3, 3, (e XII tabb.); men quotcumque (flores) ferunt campi, Catull. 64, 281. — quŏtēni, ae, a, num. distr. til quot: hvor mange til el. i hver; - is ita partes fecit in ripa nescio quotenorum jugerum, Cic. Att. 12, 33. — quŏtennis, e, [quot, annus]: hvor mange Aar (gammel)? - quotenne vinum sit, nosse dicere, Augustin.

quŏtīdiānus (cot.), 3, [quotidie]; I) „egentl.": daglig, som finder Sted Dag efter Dag el. hver Dag; - ∾ febris, Ter., consuetudo, Caes., vita, Cic.; ∾ labor, Caes., usus, id., sermo, Cic., victus, id., sumptus, Nep.; — b) „poet." ogs. s. quotidie; - Nisi quotidianus sesquiopus confeceris, etc., Plaut. Capt. 3, 5, 67; — II) „overf.": daglig, almindelig el. simpel el. ringe i sit Slags; - Taedet quotidianarum harum formarum, Ter. Eun. 2, 3, 6; ∾ verba, Cic. Fam. 9, 21; Cultus sindone non quotidiana (liber), Martial. 11, 1; — not. a: abl. neutr. quotidiano, ogs. som adv.: = flgd., Cic. frgm. ap. Non., Plin. 11, 56; — not. b: quŏtĭ-, Martial. l. c.; men quōtī-, Catull. 68, 139: in culpa flagrantem quotidiana etc.

quŏtīdĭe (cotidie), adv., [quot, dies]: dagligen, hver Dag; - Quid interea? ibatne ad Bacchidem? P. quotidie, Ter. Hec. 1, 2, 82; ut quotidie vehementius, te de me optime meritum esse, laetere, Cic. Fam. 1, 9; cf. id. Phil. 1, 2: quotidie magis magisque etc.; men id. Att. 5, 7: quotidie, vel potius in singulos dies litteras ad te mitto, etc. — quŏtīdĭo, adv., sjeld. Biform af frgd., Qu. Caepio ap. Charis.

quŏtĭes (quotiens), adv., [quot]: hvor ofte, hvor mange Gange; saa ofte som; - O quoties et quae nobis Galathea locuta est? Virg. Ecl. 3, 72; quoties et quot nominibus statuas a Syracusanis accipies?

Cic. Verr. 2, 59; men toties ··· quoties etc., id. Fam. 7, 7; cf. Virg. Aen. 12, 483. — quŏtiescumque, adv.: hvor ofte end, saa ofte som; – quotiescumque dico, toties mihi videor etc., Cic. Cluent. 18; cf. id. Tusc. 3, 31, o. id. R. Com. 6. — quŏtiesque, adv., sjeld. Biform af frgd., Colum. 6, 17.

quot.libet, adj. indecl.: hvor mange man vil, saa mange det skal være; – non in triginta partes ··· sed in alias quotlibet finitiones (dividi hemisphaerium), Hygin. Astron. 1, 6. — quot.quŏt, adj. indecl., [quot]; I) „egenl.": hvor mange end, saa mange som; – si leges duae, aut si plures, aut quotquot erunt, conservari non possint, etc., Cic. Inv. 2, 49; men „poet.": quotquot eunt dies, (alle Dage, hver Dag, dagligen), Hor. Od. 2, 14, 5; cf. Catull. 42, in.; — II) „overf.": alle, enhver; – ∾ annis, Varr. L. L. 5, 4.

quŏtŭmus, 3, hvilken (el. hvormangen) i Ordenen; – Quotumas aedes dixerit, id ego admodum incerto scio, Plaut. Pseud. 4, 2, 7; quotumo die ··· huc pervenisti? H. altero ad meridiem, id. ibd. 4, 7, 77; af — quŏtus, 3, [quot]: hvor mangen el. hvilken i Tallet el. Ordenen, (germ.: der wievielste); – quotus erit iste denarius, qui non sit ferendus? Cic, Verr. 3, 94; cf. Hor. Ep. 2, 1, 35; hora quota est, (hvad er Klokken)? id. Sat. 2, 6, 44; men quotus esse velis, (hvor mandstærk, med hvormange Gjester), id. Ep. 1, 5, 30; men quota pars laudis, (hvor stor, d. e. hvor liden Del deraf), Ovid. Am. 2, 12, 10; — b) quotus quisque, (ogs. quotusquisque), hver, som betegnende et ringe Antal: hvor faa? – quotus enim quisque philosophorum invenitur, qui ita moratus sit, ut ratio postulat (hvor mangen en, hvor faa)? Cic. Tusc. 2, 4; cf. id. Planc. 25; men forma quota quaeque superbit? Ovid. A. A. 3, 103; cf. Plin. Ep. 3, 20; – men auct. ad Her. 3, 17: ne ··· impediamur, quo secius, quoto quoque loco libebit, etc., (hvor det end skal være). — quotusquisque, s. und. quotus.

quŏvis, adv., [quivis]: hvorhen end, allevegne hen; –. cibo perduci poteris quovis, Plaut. Most. 4, 2, 8; cf. id. Asin. 2, 1, 11: quovis admittunt aves; men c. gen. gentium; Immo abeat multo malo quovis gentium, (hvorhen han vil), Ter. Heaut. 5, 1, 55. — quŏ.usque, (ogs. in tmesi: quo te sperabimus usque? Martial. 2, 64), adv.; I): hvorhen i Tiden, hvorlænge; – quousque humi defixa tua mens erit? Cic. d. Rep. 6, 17; cf. id. Catil. in.; ogs. m. tilsvarende quoad (indtil), id. Att. 15, 23; — II) „overf."; A) hvor langt, hvor vidt; – reputare, quousque penetratura avaritia (sit), Plin. 3, 31; cf. Gell. 1, 3: ∾ degredi debeam, etc.; — B) saa vidt som; – quousque ei permissum videatur peculium administrare, Digest.

quum, (ogs. quom, ogs. cum), conj., [qui]; I) som Tidspartikel: da, naar, efterat, siden, saasnart som; staaer c. indic., som ubetinget Tidsbestemmelse; derim. c. conj. (imperf. el. plusqupf.), naar denne Tidsbestemmelse staaer i et fligt Causalforhold, at den ene Handling udvikler sig af den anden; — saal. altſ.; a) c. indic.; – qui non defendit injuriam ··· quum potest, injuste facit, Cic. Off. 3, 18; cf. id. R. Am. 37; – quum Collatino collegae Brutus imperium abrogabat, poterat videri facere injuste, id. Off. 3, 10; quum minime videbamur, tum maxime philosophabamur, id. N. D. 1, 3; cf. id. d. Or. 1, 30; men id. R. Am. 18: quum ab aratro arcessebantur, qui etc., (da man pleiede at hente dem fra Ploven, som osv.); men Virg. Aen. 7, 148: Postera quum prima lustrabat lampade terras Orta dies, etc., (saasnart den folgende Dag brød frem); – multi sunt anni, quum ille in meo aere alieno est, Cic. Fam. 15, 14; cf. id. Off. 2, 21: nondum centum et decem anni sunt, quum ··· lata lex est; – quum primum sapere coepit, acerbissimos dolores ··· percepit, id. Fam. 1, 11; cf. id. Att. 1, 2: quum ad Clodium ventum est, cupiit etc.; – quum palam ejus anuli ad palmam converterat, a nullo videbatur, (hvergang han osv.), id. Off. 3, 9; cf. id. Verr. 5, 7: quum ver esse coeperat, etc., (hvergang Foraaret begyndte, osv.); s. ogs. Ovid. Met. 15, 65; men Cic. Fam. 3, 7: quum ea consecutus nondum eram, quae etc., tamen etc., (medens jeg endnu ikke el. skjøndt jeg endnu ikke osv.); – quum recte navigari poterit, tum naviges, id. ibd. 16, 12; – ego in Epirum proficiscar, quum primorum dierum nuntios excepero, id.; cf. id. d. Or. 1, 13, o. id. Fam. 3, 7; ligel. id. Planc. 2: quae etc., haec mihi sunt tractanda ··· et modice, ne etc., et tum denique, quum respondero criminibus, ne etc.; – navnl. ogs. i en levende Skildring; legebam tuas litteras, quum mihi epistola affertur a Lepta, id. Att. 9, 12; cf. id. d. Rep. 1, 12: dixerat hoc ille, quum puer nuntiavit, etc.; ligel. maris oras petivit, quum interim milites domum obsidere coeperunt, id. Pis. 38; – b) c. conj.; – Zenonem, quum Athenis essem, audiebam frequenter, Cic. N. D. 1, 21; ligel. quum omnes ··· in sententiam ejus pedibus irent, Liv.; quum interrogaretur (Solon), cur etc., respondit, se etc., (engang, da han blev spurgt, svarede han, osv.), Cic. R. Am. 25; cf. id. Brut. 46; men quum ex eo quaereretur, quid etc., respondebat, (hvergang han blev spurgt, pleiede han at svare, osv.), vid. id. Off. 3, 14; quum maxime circumvallaretur Capua, (just som det allerheftigst blev beleiret), Liv. 25, 23; men quum hic filius assiduus in praediis esset, occiditur ad balneas Palatinas ··· Sex. Roscius, Cic. R. Am. 7; – quum in Africam venissem, nihil mihi potius fuit, quam ut etc., id. d. Rep. 6, 9; cf. id. d. Or. 1, 11; – men med verlende Modus ifolge Forskjelligheden af Sætningernes indre Sammenhæng, vid. Cic. Coel. 24, 59; — B) som besynderlige Forbindelser mærkes; 1) quum (cum) maxime, (ogs. quummaxime): ganske fortrinligen el. besynderligen; – atqui quum maxime Volo te dare operem, ut fiat, Ter. Heaut, 4, 5, 40; multos jam annos, et nunc quum maxime ··· cupit, Cic. Cluent. 5; cf. id. Off. 2, 7: paretque quum maxime mortuo; ligel. Senec. Benef. 3, 3: nemo nostrum novit nisi id tempus, quod quum maxime transit; — 2) quum (cum) ··· tum: saavel ··· som ogsaa, ei alene ··· men ogsaa; – Fortuna quum in reliquis rebus, tum praecipue in bello plurimum potest, Caes. B. C. 3, 68; cf. Cic. Catil. 3, 5; ligel. id. Att. 7, 5: ex victoria quum multa mala, tum certe tyrannis exsistet; – ogs. m. gjentaget tum; velisque ··· me hoc muneris quum ipsis amicis hominibus, tum municipio Caleno ··· tum Leptae dare, id. Fam. 9, 13; — II) som Causalpartikel: da, eftersom; a) c. conj.; – quum sit in nobis consilium, ratio, prudentia, necesse est, deum haec ipsa majora habere, Cic. N. D. 2, 31; quum L. Flacci res agatur ··· quumque ab hac virtute non degenerarit, in hoc ego reo, ne etc., pertimescam? id. Flacc. 11; quae quum ita sint, etc., id. Rab. perd. 2; men id. Off. 2, 7: quum uxorem Theben admodum diligeret (Alexander Pheraeus), tamen etc., (omendskjøndt han osv.); cf. id. d. Or. 1, 28; men id. N. D. 1, 10: quasi ··· aër sine ulla forma deus esse possit, quum praesertim deum non modo aliqua, sed pulcherrima specie esse deceat, (da dog osv.); – quippe quum, o. utpote quum, s. und. quippe o. utpote; — b) forel. ogs. c. indic.; – Ego te dehinc, ut merita es ··· tractare exsequar, Quum tu me, ut meritus sum, non tractas, Plaut. Asin. 1, 3, 8. — quummaxime, (cum maxime), s. und. frgd. nr. 1, B, 1.

R.

R, r, indecl. n., ogſ. (sc. littera), f.: d. ſyttende Bogſtav i d. lat. Alphabet, og er efter Formen opſtaaet af Grækernes Ρ (ῥῶ, men udtales er); brugtes oprdl. ud. Aſpiration, (arrabon f. ἀῤῥαβών), ſild. ogſ. i de af Græſken tagne Ord, med Aſpiration, navnl. i Ordets Begyndelſe, (rhetor); men hedder af dets knurrende Lyd: littera canina, Pers. 1, 109; — B) hertil kan mærkes; 1) Slægtſkabet imellem „r", o. „s", „d" o. „l"; - a) de ældre Romere brugte hyppigen „s" f. „r", (Fusius f. Furius); ds. honor o. honos; lepos, hyppigere end lepor; arbos, labos, „poet.", f. arbor, labor; ogſ. høre hid de beſlægtede Former: quaeso, quaesumus, o. quaero, quaerimus, nasus o. naris, etc.; vid. Varr. L. L. 7, 3, o. Cic. Fam. 9, 21; — b) Slægtſkabet mellem „r" o. „d" viſer ſig i arfuisse f. adfuisse, i meridies, af medius dies; — c) ligel. viſer ſig Slægtſkabet mellem „r" o. „l" i Formerne: Latiaris o. Latialis, Parilia o. Palilia, ogſ., lilium o. λείριον; — 2) Asſimilationen af „r"; a) m. d. flgd. „l"; hvſ. tenellus (af tener), intelligo (af inter o. lego), pellicio (af per o. lacio); — b) m. d. flgd. „s" i dossuarius (af dorsum); — 3) Udſtødelſen af „r"; a) i pejero, (f. perjuro); — b) i Formerne crebesco, rubesco, susum, (ved Siden af crebresco, rubresco, sursum), etc.; — 4) ſom Abbreviatur ſtaaer R. f. Romanus; (hvſ. S. P. Q. R., i. e. senatus populusque Romanus); ogſ. i Indſkrifterne, f. Rufus, recte, reficiendum, etc.

răbĭde, adv.: raſende, (oprdl. om Hunde; ogſ. om andre Dyr; ds. ogſ. om Menneſker); i Raſeri; - furentem videmus omnia rabide appetentem, Cic. Tusc. 5, 6; - compar., ∾ raptari, Augustin.; af — răbĭdus, 3, [rabies]; oprdl. om Hunde, oſv.: gal; ds. ogſ.; I) „alm.": ∾ canes, Lucr., Plin., leones, Hor., bimembres, Ovid.; alios age rabidos, (i raſende Begeiſtring), Catull. 63, 93; — II) ds. „poet. overſ."; - ∾ lingua, Propert.: fames (Cerberi), Virg.; ∾ furor animi, Catull. 63, 38; men Pertinet ad faciem rabidos compescere mores, Ovid. A. A. 3, 501.

răbĭes, em, e, (gen. rabies, Lucr. 4, 1076), f., [1. rabo]; I) „egenl.": Galenſkab, Raſeri; oprdl. om Hunde og om andre Dyr, Colum., Plin.; ds. ogſ. om Menneſker, id. 7, 1, o. Plaut. Capt. 3, 4, 26; — II) „fig."; A) „alm.": raſende Opbruſen el. Lidenſkab, Vildhed, Heftighed, Aſſindighed; - propter animi acerbitatem quandam et rabiem etc., Cic. Tusc. 3, 26; cf. Tac. Hist. 1, 63, Hor. A. P. 79, oftere; - ∾ civica, (Borgerkrigens Raſeri), id. Od. 3, 24, 26; cf. Tac. Hist. 2, 38, oftere, ogſ. Liv. 29, 8; - ogſ. raſende Elſkov, Ter. Eun. 2, 3, 10, o. Hor. Epod. 12, 9; - ogſ. raſende Begeiſtring, Virg. Aen. 6, 49; — B) „beſ." o. „poet." om Ting og om Begreber; navnl. om Elementerne; - ∾ ventorum, Ovid., noti, Hor.; ∾ coelique marisque, Virg.; cf. Hor. Ep. 1, 10, 16; men improba ventris ··· rabies, (Ulvehunger), Virg. Aen. 2, 357; — not.: ſom Perſon er Rabies ogſ. Ledſagerinde af Krigsguden, Val. Fl.

*răbĭōse, adv.: i Raſeri, i Aſſindighed; - ∾ facere aliquid, Cic. Tusc. 4, 22; o. — răbĭōsŭlus, comiſk dem.: noget gal el. forſtyrret; - ∾ litterae, Cic. Fam. 7, 16; af — răbĭōsus, 3, [rabies]: gal el. raſende; I) oprdl. om Hunde og andre Dyr; ds. ogſ. om Menneſker; - ∾ canis, Plin., Hor., homo, Plaut.; — II) „overſ."; - ∾ fortitudo, Cic. Tusc. 4, 22; ∾ barbaraque vox, Petron. Sat. 96, 5.

Răbīrĭus, a: romerſk Slægts- o. Perſonsnavn, hvoraf her mærkes; 1) C. Rabirius, hvem Cicero forſvarede imod en Anklage de perduellione i en Tale, ſom endnu haves; — 2) C. Rabirius Posthumus, hvem Cicero ligel. forſvarede imod en Anklage de repetundis i en Tale, ſom ogſ. haves endnu; — 3) en epiſk Digter; - magnique Rabirius oris, Ovid. Pont. 4, 16, 5; cf. Quintil. 10, 1, 90; — B) ds. Răbīrĭānus, 3: benævnt efter en Rabirius, domus, Cic. Att. 1, 6.

1. răbo, ĕre, v. n.: at raſe; - ∾ oculis, poëta ap. Cic. Div. 1, 31, (kaſte raſende Blikke om ſig); ∾ acerrime, Senec. Ep. 29. — 2. răbo, onis: comiſk Forkortning af arrabo, Plaut. Truc. 3, 2, 20. — răbŭla, ae, m., [1. rabo]: en ſlet Advocat (der gebærder ſig ſom en Raſende), en Rabuliſt; - vid. Cic. Orat. 15, o. id. d. Or. 1, 46; forbindes m. latrator, Quintil. — răbŭlānus, 3, [rimel. af ravus, d. e. graalig]; - ∾ pix, (ubekiendt Begart), Plin. 14, 24. — rabŭlātus, us, m., [rabula]: Rabuliſteri, Capella. — răbuscŭlus, 3, [rimel. af ravus: graalig]; - ∾ vitis, (etſlags ubekiendt Vinſtok), Plin. 14, 4.

racco, are, v. n., Tigerens Naturlyd, auct. carm. Philom. 49, (al. raucare). — racēmārĭus, 3, [racemus]: hørende til Vindrueſtilken: - ∾ pampini, (ufrugtbare Skud paa Vinſtokken), Colum. 3, 18. — răcēmātĭo, onis, f., [racemor]: Efterhøſt i Vinbierget, Tertull. — răcēmātus, 3, [racemus]: forſynet med Drueſtilke el. med Druer el. med Bær, vid. Plin. 18, 10. — răcēmĭfer, a, um, [racemus, fero]: med el. i Klaſer; - ∾ uvae, Ovid. Met. 3, 666; - ∾ Bacchus, (bekranſet med Drueklaſer), ibd. 15, 413; cf. id. Fast. 6, 483: racemiferos ··· redimite capillos etc.

*răcēmor, ari, v. dep. n.: holder Efterhøſt i Vinbierget; ds. „alleg.": ∾ de reliquis, (bagefter at afhandle Reſten), Varr. R. R. 3, 9; o. — răcēmōsus, 3: fuld af Druer el. Bær; superl., Plin. 14, 4; - ogſ.: der ligner Drueſtilker el. Drueklaſer, flos, id. 13, 12; cf. ibd. 7; af — răcēmus, i, m.; [beſl. m. ῥάξ, i. e. acinus, gen. ῥαγός]; I) „egenl.": Drueſtilk el. Frugtſtilk; - alia (poma) racemis dependent, ut uvae, palmae, etc., vid. Plin. 15, 34; cf. id. 16, 48; lentis uva racemis, Virg. Cop. 21; — II) oftere „overſ.": Druer el. Drueklaſe, navnl. Vindrue el. Vindrueklaſe; - fert uva racemos, Virg. Ge. 2, 60; variis ··· uva racemis, Ovid.; liventibus uva racemis, Propert.; lectis de vite racemis, Ovid. A. A. 3, 703; ∾ tumidi, Virg.; - ligel. den drue- el. klaſeformede Frugt paa andre Væxter; ſaal. efter Plin. 16, 62, paa Vedbenden; cf. Virg. Ecl. 5, 6: aspice, ut antrum Silvestris sparsit raris labrusca racemis; — B) „poet." ogſ. f. Vinen ſelv; - Donec eras mixtus nullis, Acheloë, racemis, Ovid. Fast. 5, 343. — Racilius, a: romerſk Slægts- o. Perſonsnavn; vid. Cic. Fam. 1, 7, oftere, o. Liv. 3, 26.

*rădĭātĭlis, e, ligeſom radians: ſtraalende, umbra, Venant.; o. — rădĭātĭo, onis, f.: Straalen el. at ſtraale; - ∾ marmoris, Plin.; - in pl., Arnob.; — [radio]. — radiatus, 3, partic. o. adj. af radio.

rādicatus, 3, ſ. und. radicor. — *rādīcesco, ĕre, v. inch. n.: at ſlaae Rødder, Senec. Ep. 86; o. — rādīcĭtus, adv.: fra Roden af, med Roden; I) „egenl."; - ∾ effodere herbas, Cato; ∾ concidere rosetum, Varro; ∾ evulsa arbor, Suet.; ∾ interire (sentes), Colum.; — II) „fig.": fra Roden, fra Grunden, ganſke og aldeles; - ∾ extrahere religionem ex animis, Cic., excutere opinionem, id., reperire malefacta, Plaut.; — [radix].

*rādīcor, atus sum, 1, v. dep. n.: at ſlaae Rødder, Colum.; frumenta multis radicantur fibris, Plin.; — II) partic. radicātus, 3, ſædv. ſom adj.: rodfæſtet el. rodfaſt; - ∾ semina, Colum.; - ogſ. „alleg.": fixum radicatumque pectoribus humanis, ut etc., Sidon. — *rādīcōsus, 3: med mange Rødder; - ∾ brachia hederarum, Plin. 16, 62; o. — rādīcŭla, ae, f., dem.; I) „egenl.": liden Rod, Cic. Div. 2, 66, Colum.; — II) „beſ." ogſ. Navnet paa nogle Væxter; ſaal. A) Sæbeurt, Plin. 19, 18; — B) etſlags Rædike, Colum. 11, 3, o. Cels. 2, 18; — [radix].

rădĭo, avi, atum, 1; I) [af radius nr. I, B, 1], v. a.: forsyner med Hjulleger; - rota radiata, Varro; — II) [af radius nr. II], v. a. o. n.; A) act.: at bestraale; hyf. pass.: at være bestraalet, at straale; - Scuta sed et galeae gemmis radientur et auro, Ovid. Pont. 3, 4, 103; - oftest in partic. perf. radiatus, 3, som adj.: bestraalet, straalende; - vid. Lucr. 5, 463; ∾ sol, Cic.; ∾ lumen (solis), Enn. ap. Cic. d. Or. 3, 40; men ∾ insigne diei, (i. e. sol), Lucr.; ∾ caput, (med en Straalenimbus), Plin. Pan. 52; cf. Suet. Aug. 94; — b) „overf.": quasi prospera ejus … adversis radiarentur, Flor. 4, 2; — B) neutr.: at straale, at kaste Straaler fra sig, at skinne el. lyse; - felium in tenebris fulgent radiantque oculi, Plin. 11, 55; cf. Propert. 4, 1, 27, o. Ovid. Met. 2, 4, oftere; - oftest in partic. praes. radians, tis: straalende, lumen, Virg., sidera, Lucr., Ovid.; ∾ lumina solis, id.; ∾ carbunculi innato fulgore, Plin.; — b) „poet. overf.": Ipse inter medios rosea radiante juventa, Val. Fl. 8, 2.

*rădĭŏlus, i, m., dem.; I) „egenl.": liden Stok; df. „overf." ifolge etslags Lighed; A) langagtig Olivenart, (ogs. radius), Colum. 12, 49; — B) en bregneagtig Plante, Appul.; — II) en liden Straale, Ammian. 28, 4; o. — rădĭōsus, 3: rig paa Straaler; - ∾ sol, vid. Plaut. Stich. 2, 2, 41; — [flgd.].

rădĭus, i, m.; I) „egenl.": Stav el. Pæl, Pind, Stikke; A) „alm."; - adeo acuti, aliusque per alium immissi radii etc., Liv. 33, 5; ∾ ferreo (verberare), Plin. 10, 58; — B) „bes."; 1) Ege el. Hjulege, Plin. 16, 76; cf. Virg. Ge. 2, 444, id. Aen. 6, 616, o. Ovid. Met. 2, 317; — 2) i Mathematiken; a) geometrisk Stav el. Maalestok, navnl. ogs. Pasferen, (hvormed Cirkellinien beskrives); - aliquem a pulvere et radio excitare, Cic. Tusc. 5, 23, (fra hans mathematiske Studier); cf. Virg. Ecl. 3, 41, o. id. Aen. 6, 851; — b) en Halvdiameter, en Cirkelradius el. Radius; hyf. Cic. Univ. 6, om Cirkelen: cujus omnis extremitas paribus a medio radiis attingitur; — 3) i Naturhistorien; a) zoologisk: Sporen hos nogle Fugle, Plin. 11, 107; — b) en Olivenart, Virg. Ge. 2, 86, Colum., Plin.; — 4) i Anatomien svarer radius til κερκίς: det smalle Rør i Forarmen, Albueroret, Cels.; — 5) endel. ogs. „techn.": Væverskyttelen; vid. Ovid. Met. 6, 56, o. Virg. Aen. 9, 476; — II) „overf.": Straalen af et lysende Legeme; navnl. Solstraalen; - vid. Cic. Fin. 5, 24, o. Virg. Aen. 4, 119, ogs. Ovid. Met. 7, 804; - ogs. Lynstraalen; vid. Virg. Aen. 8, 429; - ogs. Øiets Straale, vid. Gell. 5, 16; - endel. ogs. Straale af en Krans el. Krone; ∾ aurati etc., vid. Virg. Aen. 12, 163.

rădix, īcis, f., [besl. m. ῥάδιξ o. ramus]: en Rod el. Roden; I) „egenl."; A) „alm."; - quae terra gignit, corticibus et radicibus valida servari, Cic. Fin. 5, 11; cf. Plin. 16, 56; ligel. radices agere, (slaae Rødder), capere, Cato, Plin.; ogs. descendunt radices, o. descendit arbor radice, id.; - arbores ab radicibus subruere, Caes. B. G. 6, 27; cf. Virg. Ge. 1, 319, id. Aen. 5, 449, o. Ovid. Met. 7, 226; — B) ogs. etslags spiselig Rod, vid. Caes. B. C. 3, 48; navnl. ogs. Rædiken, Pallad., Hor. Sat. 2, 8, 8, o. Ovid. Met. 8, 666; heder radix Syriaca, Colum. 11, 3; - ∾ dulcis, (Sødtræet), Scribon.; — II) „fig."; A) „overf."; a) det nederste af en Gjenstand, navnl. Foden af et Bierg el. af en Hoi; - in radicibus Amani, Cic.; sub ipsis radicibus montis, Caes.; a Palatii radice etc., Cic. Div. 1, 45; — b) den Del, hvorved et Legeme er fæstet og ligesom voxet til et andet, el. hvorved det sidder fast derpaa; („poet." in sing. o. pl.); - radix micat ultima linguae, Ovid. Met. 6, 557; cf. ibd. 2, 583; validae saxi radices, Lucr.; cf. Ovid. Met. 14, 713; — B) „ment." (o. „alleg."): Rod el. Grundvold el. Ophav; (oftest in pl.); - vera gloria radices agit, etc., Cic. Off. 2, 12; cf. id. Phil. 4, 5, o. id. Tusc. 3, 6; - eo robore vir, iis radicibus (Pompejus: der staaer saa fast), Cic. Att. 6, 6; - ex iisdem … radicibus natum (Marium: at han nedstammer fra det samme Sted) etc., id. Sest. 22; men in sing.: Apollinis se radice ortum, Plin. 35, 36; - endel. ogs. om et Ords Rod el. Etymologi, Varr. L. L. 6, 5, oftere, o. A.

rādo, si, sum, 3, v. a.: skraber el. kradser, rager el. glatter; I) „egenl."; - mulieres genas ne radunto, (tør ikke rive sig dem i Stykker, neml. i Sorg), Cic. Leg. 2, 23, (e XII tabb.); ∾ fauces, (saare dem), Lucr., Quintil.; ∾ terram pedibus, (om Ravnen), Plaut.; - ∾ tigna, (afhøvle, glatte), Lucr.; cf. Virg. Ge. 2, 358; ∾ lapides palma, (feie dem dermed), Hor. Sat. 2, 4, 83; - ∾ nomen fastis, (udslette deraf), Tac. Ann. 3, 17; cf. Juvenal. 13, 151; men „poet." om Uveiret: ∾ arva imbribus, Hor. Epod. 16, 54; ligel. ∾ terras, id. Sat. 2, 6, 25; — b) radere, (sc. novacula, opp. tondere, sc. forfice): rage, barbere, caput et supercilia, Cic. R. Com. 7; - navnl. var ogs. radere caput: en Skik, dels ved Befrielse fra Slaveri, Liv. 34, 52, dels ifolge Løfte for Befrielse fra en stor Fare, Juvenal. 12, 81, navnl. ogs. i Sorg, Suet. Calig. 5; - ∾ barbam, Suet. Aug. 79; cf. id. Caes. 45; — II) „fig."; A) „poet. overf."; 1) at stryge ind derpaa, at bestryge el. berøre; - ripas radentia flumina, Lucr. 5, 257; cf. Ovid. Fast. 1, 242; navnl. ogs. om de Seilende: ∾ litus, Virg. Aen. 7, 10; cf. ibd. 3, 700, oftere; men „alleg.", Propert. 3, 2, 23: Alter remus aquas, alter tibi radat arenas; cf. Ovid. Am. 3, 15, 2; men sicco freta radere passu, (torskoet at ile derover), id. Met. 10, 654; men Virg. Aen. 5, 217: ∾ iter liquidum, (flyve igiennem Luften); dog ogs. Suet. Ner. 48: trajectos surculos rasit, (krøb el. trængte sig derigiennem); — 2) ligesom afgnaver el. formindsker; - vid. Pers. 3, 50; men „alleg.", vid. Martial. 2, 17; — B) „ment."; 1) ligesom affiler el. sliber; - Nota … lima rasa recenti („alleg."), Martial. 10, 2; cf. Pers. 1, 85; — 2) saarer el. krænker; - ∾ aures tam delicatas, Quintil. 3, 1, 3; cf. Pers. 1, 107; men pallentes radere mores, (dadle el. snærte dem), id. 5, 15; df. — rādŭla, ae, f.: Skrabejern, Colum. 12, 18.

Raeti, (ogs. Rhaeti), orum, m.: Rætierne, Biergfolk imellem Donauen, Rhinen og Lechfloden; vid. Plin. 3, 24, Liv. 5, 33, Tac., o. Hor. Od. 4, 14, 15; — B) df. 1) Raetĭcus, (Rhaet.), 3: rætisk, oppida, Plin., arma, Ovid., Alpes, Tac. Germ. 1; ∾ vinum, (af fortrinlig Godhed), Plin., Suet. Aug. 77, o. Martial. 14, 100; cf. Virg. Ge. 2, 95: quo te carmine dicam, Raetica (sc. vitis)? — 2) Raetĭus, 3: = frgd., provincia, Tac. Germ. 41; — b) ogs. subst. Raetia, ae, f.: Rætien el. Rætiernes Land, Tac. Ann. 1, 44, oftere, o. A.; — 3) Raetus, 3: = frgd., Alpes, Hor. Od. 4, 4, 17.

rāja, ae, f.: Rokken, etslags Søfisk, Plin. 9, 40 o. 67. — rallum, i, n., [f. radulum af rado]: Værktøi, hvormed Jorden stødes af Plovjernet, Plin. 18, 49. — rallus, 3, [rimel. f. rarulus, altf. dem. af rarus]: noget tynd el. fin, men alene i Forbindelsen: ∾ tunica, (opp. tunica spissa), Plaut. Epid. 2, 2, 46.

rāmāle, is, n., Pers. 1, 97; oftere in pl., ramalia, ium, [ramus]: Grene el. Qviste el. Ris; - ∾ arida, Ovid. Met. 8, 644; cf. Tac. Ann. 13, 58. — rāmenta, ae, f., forcl. Biform af ramentum, Plaut. — rāmentōsus, 3: som ligner Affald el. Gruus, grumset, Coel. Aur.; af — rāmentum, i, n., [f. radimentum, af rado], (oftest in pl.): Affald, Skæl el. Spaan; - ∾ abietis, fraxini, etc., Plin.; ramenta ferri, (Hammerskæl), Lucr., auri, (Guldsand, opp. massa auri), Plin.; ∾ e cornibus, id.; men ∾ fluminum, (den af Floder opskyllede Sand), id.; men ∾ sulphuratum, (Svovelstikke), Martial. 10, 3; — 2) „overf.": det Allermindste; - patri omne (aurum) cum ramento reddidi, Plaut. Bacch. 4, 4, 29.

*rāmĕus, 3: af Grene; - ∾ fragmenta, ligesom ramalia: Grenebrænde, Virg. Ge. 4, 303; o. — rā-

mex, icis, m.; I) „egenl.": Gren el. Stang, Colum. 9, 1; — II) bf. „overf."; A) (in pl.): Lungeaarerne el. Lungekarrene; vid. Plaut. Merc. 1, 2, 27, oftere, Varro; — B) (in sing. o. pl.), (ligesom hernia af ἔρνος, i. e. ramus): etslags Brok el. Brokskade, navnl. Aarebrok og Pungbrok, Cels. 7, 18, Plin. 22, 57, o. A.; — [ramus]. — rāmĭcōsus, 3, [ramex]: som lider af Brok; - ramicosis mederi, Plin. 30, 47.

Ramnes (etrurisk Form), ium, o. Ramnenses (latinsk Form), ium, m.; I) „egenl.": den efter Romulus benævnte lat. Stamme, som i Forbindelse med: Tities (Sabiner), o. Luceres (Etrusker), udgjorde de oprdl. Bestanddele af Romerstaten; - vid. Varr. L. L. 5, 9, Liv. 10, 6, o. A.; ogs. benævntes efter dem den ene af de trende ved Romulus oprettede Rytterecenturier, vid. Liv. 1, 13 o. 36; — II) Hor. A. P. 342, ogs. „overf.": Ridderstanden, (som den dannede Klasse).

rāmōsus, 3, [ramus]: fuld af Grene, meget grenet; I) „egenl."; - ∾ arbor, Lucr., domus Silvani, Propert. 4, 4, 5; — II) „overf."; - ∾ cornua cervi, Virg. Ecl. 7, 30; ∾ radices, Plin. 21, 52; - compar., ∾ folia, id. 21, 32; superl., ∾ curalium, id. 32, 11; — b) „poet." ogs.: ∾ nubila, Lucr. 6, 132; cf. Ovid. Met. 9, 73; men „alleg.": ramosa in compita etc., Pers. 5, 35; (hvortil s. id. 3, 56, und. ramus).

rāmŭlōsus, 3: fuld af Smaagrene; - ∾ folia ulmo etc., Plin. 16, 38; af — rāmŭlus, i, m., dem. af ramus: liden Gren, Cic. Div. 1, 54; ramuli vitium, Colum., laureae, Val. Max.

rāmus, i, m.: Gren el. Qvist; I) „egenl."; - patulis diffusa ramis (arbor), Cic.; ramum arboris defringere, id.; men „poet.": ramis felicibus arbos etc., Virg. Ge. 2, 81; cf. id. Ge. 2, 296, o. Hor. Epod. 2, 13; men tempora cingite ramis, Virg. Aen. 5, 71; — b) „poet." ogs. s. Træet selv; - baccas lapidosaque corna Dant rami, Virg. Aen. 3, 649; - ligel. s. Træets Frugt; Sed rami (alebant), id. ibd. 8, 318; - men „alleg.": ramos amputare miseriarum, Cic. Tusc. 3, 6; ligel. „alleg." om et Stamtræ, Pers. 3, 28; — II) „overf.", navnl. fra Gestaltens Lighed; a) den grenede Spids af Dyrenes Horn; - vid. Caes. B. G. 6, 26; — b) Gren el. Knippel el. Kølle, (som den herculiske); - vid. Propert. 4, 9, 15, ogs. id. 1, 1, 13; — c) Gren el. Arm af et Bierg; - sub monte, qui est Caucasi ramus, Plin. 6, 31; — d) ramos Samios (i. e. Pythagoreos) kalder Pers. 3, 56, de tvende ligesom Grene af d. græske Bogstav Y, som Sindbillede paa de tvende modsatte Veie igiennem Livet; cf. Auson. Idyll. 12, 9. — rāmuscŭlus, i, m., sild. Biform af ramulus: liden Gren, Hieronym.

rāna, ae, f., [ab sua voce dicta, Varro]: Frøen, navnl. Løvfrøen, Plin. 32, 29, ogs. Mosefrøen, vid. Phaedr. 1, 2, Hor. Sat. 1, 5, 14, o. A.; s. ogs. Plin. 11, 65, o. Ovid. Met. 6, 381, oftere; - Et veterem in limo ranae cecinere querelam, Virg. Ge. 1, 378; cf. Suet. Aug. 94: coaxare ibi (ranas); - rana rubeta, Plin., ogs. absol. rubeta, id. 18, 45: Tornfrøen; er giftig, vid. id. 8, 48; cf. Juvenal. 3, 44; - inflat se, tamquam rana, Petron. Sat. 74; cf. Phaedr. 1, 21, o. Hor. Sat. 2, 3, 314; — II) „overf." ifolge etslags Lighed; A) rana marina: Havfrøen, Cic. N. D. 2, 49; ogs. absol. rana, Plin. 9, 40 o. 67; — B) etslags Sygdom paa Dyrenes Tunge, Colum. 6, 8, Veget. 3, 3.

rancens, tis, partic. af inus. ranceo: stinkende, raadden; (for- o. efterel.); - ∾ viscera cadaverum, Lucr.; ∾ axungia, Seren. Samm. — rancesco, ĕre, v. n. inch., [besl. m. frgd.]: at blive stinkende el. harsk, Arnob. — *rancĭde, adv.: harsk el. stinkende; bf. „overf.": anstødeligen, forkert; - quaedam verba ··· ficta a poëtis dure et rancide, Gell. 18, 11; cf. id. ibd. 8; o. — rancĭdŭlus, 3, dem.; I) „egenl.": noget ankommen el. stinkende; - ∾ obsonia, Juvenal. 11, 135; — II) „overf.": noget anstødelig el. hæslig; - Rancidulum quiddam ··· locutus, Pers. 1, 33; ∾ ore loqui, Martial. 7, 34; — [flgd.].

rancĭdus, 3, [inus. ranceo]; I) „egenl.": raadden, stinkende, cadavera, Lucr.; men ∾ aper, Hor. Sat. 2, 2, 89, (harsk el. ankommen); — II) „overf.": anstødelig, hæslig, aspectus, Plin.; - compar., quid rancidius, quam quod etc.? Juvenal. 6, 185. — ranco, are, s. und. racco. — rancor, oris, m., [inus. ranceo, rancens]; I) „egenl.": Harskhed, harsk Lugt el. Smag, Pallad.; — II) „overf.": gammelt Had, Hieronym.

rānŭla, ae, f., dem. af rana; I) „egenl.": liden Frø, Appul.; — II) ogs. „overf.": en Sygdom paa Dyrenes Tunge, Veget. — rānuncŭlus, i, m., dem. af rana; I) „egenl.": liden Frø; ogs. alm. en Frø, Cic. Div. 1, 9; - bf. comisk „overf." om Clienter af det ringeste Slags; - Ulubris ··· vim maximam ranunculorum se commosse, („alleg." o. m. Henspillen paa de mange Frøer i de nærliggende Sumper), Cic. Fam. 7, 18; — II) „overf." ligesom batrachium: etslags Plante, rimel. Hanefod, Plin. 25, 109.

rāpa, ae, f. und. rapum. — rāpācia, orum, n., [rapum]: Roestilke, Plin. 18, 34; s. ogs. rapicius s. l. — rāpācida, ae, m., [rapax], ligesom en født Røver, (comisk formet efter Aeacida), Plaut. Aul. 2, 7, 8. — rāpācĭtas, atis, f., [flgd.]: Rovgierrighed el. røverisk Adfærd, Vanen at røve; - quis in rapacitate avarior? Cic. Coel. 6; cf. Suet. Tit. 7, o. Martial. 6, 72.

răpax, ācis, adj., [rapio]; I) „egenl.": som voldsomt river til sig, røverisk el. rovgierrig; ogs. subst., en Røver; - vid. Cic. Pis. 27, o. id. Verr. 3, 2; procuratorum rapacissimum quemque ··· promovere, Suet. Vesp. 16; - „poet." ogs.: som gierne medtager Gaver; vid. Hor. Ep. 1, 14, 33; ligel. Tibull. 2, 4, 25; - ogs. om Dyrene: ∾ lupi, Hor. Od. 4, 4, 50; men mythisk: ∾ Harpyiae, id. Sat. 2, 2, 40; ogs. subst. om Rovdyr, Plin. 11, 101; — b) efter Tac. Hist. 2, 43, havde den 21de Legion Tilnavnet: Rapax (som seierrig river Alt med sig); ogs. Soldaterne af denne Legion hede: Rapaces, id. ibd. 3, 22; — II) „fig."; A) „overf." om Ting og om Begreber, navnl. om Elementerne, o. oftest „poet."; - ∾ ventus, Ovid., ignis, id., unda, id., Cic. (poëta): som river afsted el. bort med sig; ligel. ∾ mors, Tibull., Orcus, Hor.; men id. Od. 1, 34, 14: ∾ Fortuna, (voldsom el. røverisk); cf. ∾ Mars, Propert. 4, 1, 105, (som ulykkelig Stierne); - ∾ dentes, (Fortænderne), Veget.; - ogs. c. gen.; chryselectrum rapacissimum ignium, (fænger hurtigen), Plin. 37, 12; — B) „ment.", men alene sieldl. o. c. gen.; - nihil est appetentius similium sui, nec rapacius, quam natura, Cic. Lael. 14; cf. Senec. Ep. 95: ista tam rapacia virtutis ingenia etc.; s. ogs. Plin. 25, 2.

răphănīnus, 3, ῥαφάνινος: tilberedet af Rædiker, oleum, Plin. 23, 49. — rhăphănītis, idis, f., ῥαφανῖτις: Sværdlilien, Plin. 21, 19. — rhăphănos agria, f., ῥάφανος ἀγρία: etslags vild Rædike, Plin. 25, 46. — rhăphănus, i, m., ῥάφανος: Rædiken, Plin. 19, 26, Colum., Cato; s. ogs. Catull. 15, fin.; - ogs. som fem., Pallad.

rāpĭcius, 3, [rapum]: hørende til Roen, semen, Cato. — *răpĭde, adv.: rivende, d. e. med stærk Fart; - rapideque dilapsus (fluvius) etc., Cic. Leg. 2, 3; compar., eo rapidius venire, (i des stærkere Marscher), Tac. Hist. 4, 71; — b) ogs. „overf." om Foredraget; - quod (genus) quum rapide fertur, etc., Cic. Orat. 37; — răpĭdĭtas, atis, f.: rivende Fart el. Hurtighed, navnl. Strømmens; - ∾ fluminis, Caes. B. G. 4, 17, o. id. B. C. 1, 62; o. — răpĭdŭlus, 3, dem.: noget hurtig, sonitus, Capella; — [af flgd.].

răpĭdus, 3, [rapio]: rivende; I) „egenl.", (men alene „poet." o. sieldl.); - ∾ leones, Lucr. 4, 716; men ∾ ferae, Ovid. Her. 10, 96, inc., (al. rabidae); ∾ agmen, (om Jagthundene), id. Met. 3, 242; — II) „fig."; A) „overf."; 1) bortrivende, fortærende; saal. om Havet, Tibull. 1, 2, 40, om Ligbaalet, Ovid. Trist. 1, 7, 20; ogs. stærk el. heftig, ignis, Virg., aestus, id., Sirius, id., sol, id. Ge. 1, 92;

cf. Ovid. Met. 2, 123, oftere; — 2) oftest om en rivende el. hurtig Bevægelse, navnl. om Elementerne, om Himmellegemerne, odl.; - ∾ torrens, Virg., amnis, Hor., lapsus fluminum, id. Od. 1, 12, 10; ∾ procellae, Propert., undae, Ovid.; - superl., Caes. B. C. 1, 50; - ∾ turbo, Lucr., notus, Hor., ignis Jovis (Lynet), Virg., sol, Hor. Od. 2, 9, 12; ∾ axis (solis), Ovid., orbis, id.; ∾ coelum, Stat.; - rapidisque feruntur Passibus, Virg. Aen. 7, 156; cf. ibd. 11, 906; men ibd. 8, 441: nunc viribus usus, Nunc manibus rapidis; men ∾ agmine, (med Hæren i Ilmarscher), Tac. Hist. 2, 30; ∾ equi, Ovid., currus, Virg.; superl., ∾ volucris, Ovid.; men ∾ venenum o. virus, (som virker hurtigt), Tac.; — B) „ment."; - ∾ orationem coërcere, Cic. Fin. 2, 1; ferox rapidusque in consiliis, (overilet, om M. Minucius), Liv. 22, 12.

1. răpīna, ae, f., [rapio]; oprdl.: hurtig Sammenrapsen og Bortbringen, (opum suarum), auct. Aetn. 611; - df. sædv.; A) voldsom Borttagen el. Bortsleben, Røveri el. Røv, (oftest in pl.); - vid. Cic. Catil. 2, 5, o. Caes. B. G. 1, 15; men rapinas ··· ad Opis fieri, (at man udplyndrede Skatkammeret), Cic. Att. 14, 14; - in sing., Ovid. Met. 5, 492; men „overf.": alimenti rapina, Plin. 17, 37, (naar den ene Plante unddrager den anden dens Næring); — B) „meton.": det Røvede, Røvet; - abjurataeque rapinae etc., Virg. Aen. 8, 263; ligel. Martial. 10, 89: Piscator ferat aequorum rapinas. — 2. rāpīna, ae, f., [rapum]: Roe; - rapinam serere, Cato; cf. Colum. 11, 2. — *răpīnātio, onis, f.: Røveri; in pl., M. Aurel. ap. Front.; o. — răpīnātor, oris, m.: en Røver, Lucil. o. Varr. ap. Non.; — [1. rapina].

răpio, pŭi, ptum, 3, v. a., [besl. m. ἁρπάζω, i. e. rapio]: river el. slæber voldsomt el. hurtigt afsted el. bort el. derhen; I) „egenl."; A) „alm."; - ∾ hostes vivos ex acie, Plaut.; ∾ torrem ab aris, Ovid. Met. 12, 271, infantem de sinu matris, ibd. 4, 516; ∾ commeatum in naves, (hurtigen at bringe ombord), Liv. 41, 3; ∾ aliquem in jus ad regem, id. 1, 26, in carcerem, Suet.; cf. Cic. d. Or. 2, 59; ∾ aciem in Teucros, (ilsomt at føre den imod dem), Virg. Aen. 10, 308; men illum (remigem) in praeceps prono rapit alveus amni, etc., vid. id. Ge. 1, 203; ∾ sub divum, (fremdrage til Skue), Hor. Od. 1, 18, 13; men Nasonis carmina rapti (som er forvist i det Fjerne), Ovid. Pont. 4, 16, in.; - oftest m. Bibegreb af Hurtighed; ∾ arma, m. o. ud. manu, Virg., Ovid., bipennem dextra, Virg.; ∾ flammam, (hurtigen at fænge), Ovid. Met. 3, 374; ∾ nigrum colorem, (hurtigen at antage), id.; men absol.: Idem omnes simul ardor habet, rapiuntque ruuntque, (skynde sig el. ile afsted), Virg. Aen. 4, 581; men ibd. 6, 7: pars densa ferarum Tecta rapit, silvas, (gjennemstreifer); men om Slangens bugtede Henrullen, id. Ge. 2, 153: ∾ immensos orbes per humum; — B) „bes."; 1) røver, borttager el. bortfører voldsomt; - vid. Cic. Phil. 2, 25, o. ibd. 4, 4; ∾ armenta, Ovid., virgines, (bortføre), Sall., Liv., o. A.; ∾ Pergama, (udplyndre det), vid. Virg. Aen. 2, 374; ligel. ∾ Armeniam, Tac. Ann. 13, 6; - ogs. absol.: rapere et clepere etc., Cic. d. Rep. 4, 5; cf. Sall. Catil. 11, o. id. Jug. 41; - navnl. ogs. m. Bibegr. af Hurtighed; castra urbesque primo impetu rapere etc., (strax at indtage el. erobre), Liv. 6, 23; ligel. ∾ Bithyniam, Flor.; — b) df. partic. perf. in neutr. som subst., rapto vivere: leve af Røv el. Bytte, Liv. 7, 25, o. A.; ligel. Vivitur ex rapto, non hospes ab hospite tutus, Ovid. Met. 1, 144; ogs. rapto gaudere, Liv.; rapto uti, Vell.; — 2) om Døden, om Sygdom, odl.: at bortrive, at bortrykke; - improvisa leti Vis rapuit rapietque gentes, Hor. Od. 2, 13, 20; cf. Virg. Aen. 6, 428; men absol., vid. id. Ge. 3, 68; — II) „fig."; A) „overf.": river til mig, røver; - ∾ oscula, Hor., Tibull.; ∾ illicitas voluptates, Tac.; cf. id. Hist. 1, 13; - navnl. ogs. m. Bibegr. af Hurtighed: griber hurtig el. derefter, iler at bruge el. foretage; - rapiamus, amici, Occasionem de die, Hor. Epod. 13, 3; cf. Cic. d. Or. 3, 40, (e poëta); - ∾ viam, Ovid., iter, Sil.; men Virg. Aen. 1, 176: rapuitque in fomite flammam, (tændte hurtigt Ild deri); ∾ bellum, (hurtigen at gribe dertil), Lucan.; ∾ nefas, id.; — B) „ment."; 1) river el. drager heftigen el. hurtigen med mig el. hen el. over dertil; navnl. om Foredraget, o. om Forestillingen; - vid. Cic. Fin. 3, 5, o. ibd. 2, 1; - Sed tu objurgans me a peccatis, rapis deteriorem in viam, (forfører mig til det Slettere), Plaut. Trin. 3, 2, 54; ∾ aliquem in invidiam, Cic. Agr. 3, 2; rapi in errorem, id. Leg. 2, 17; cf. Virg. Aen. 9, 211; rapere victoriae gloriam in se, Liv. 33, 11; - almum Quae rapit hora diem, Hor. Od. 4, 7, 7; cf. Virg. Ecl. 9, 18; — 2) lidenskabeligen at henrive, (navnl. til det Værre); - an ··· impetu raptus sit, Quintil. 7, 2, 44; ∾ judicem, id.; cf. Cic. Pis. 24, o. id. Fam. 16, 12, ogs. Hor. Epod. 7, 13, o. id. Sat. 2, 1, 10; - ad quas (res) plerique inflammati aviditate rapiuntur, Cic. Off. 2, 11; men ∾ huc illuc, s. ibd. 1, 28; cf. Virg. Aen. 4, 286, o. ibd. 8, 21, ogs. Sall. Jug. 25; - undert. ogs. til det Bedre; vid. Cic. Div. 1, 49; ligel. id. d. Rep. 1, 2: quoniam maxime rapimur ad opes augendas generis humani; s. ogs. id. Fam. 5, 12: neque enim me solum commemoratio posteritatis ad spem quandam immortalitatis rapit, sed etiam illa cupiditas, ut etc.; — not. a: rapsit f. rapuerit, Cic. Leg. 2, 9, (e XII tabb.); - raptabus f. raptis (fem.), Gell. ap. Charis.

rāpistrum, i, n., [rapum]: den vilde Roe, Colum. 9, 4. — *răpo, ōnis, m., (forel. f. raptor): en Røver, Varr. ap. Non.; — raptim, adv.; I) „egenl.": rivende, gribende; - ludunt raptim pila, Nov. ap. Non., (rimel. spille Gribebold); — II) df. sædv. „overf."; A) heftigen, voldsomt; - vid. Plin. 17, 22; — B) hurtigen el. ilende; - haec scripsi raptim (i en Hast), ut etc., Cic. Att. 2, 9; men ∾ exstingui, (i Flæng, uden Forskiel), Tac. Ann. 16, 13; cf. Liv. 22, 19, o. Caes. B. C. 1, 5; men Exiguo gratoque fruaris tempore raptim, Hor. Ep. 2, 2, 198; o. — raptĭo, ōnis, f.: Bortrøvelse el. Bortførelse; - affuisse in raptione etc., Ter. Ad. 3, 3, 2; ∾ Proserpinae, Arnob.; — [rapio]. — raptĭto, are, efter Gell. 9, 6, frequ. af flgd.

rapto, avi, atum, 1, v. a., intens. af rapio: river el. slæber voldsomt afsted, (oftest „poet."); I) „egenl."; A) „alm."; - vid. Virg. Aen. 2, 272, o. id. ibd. 1, 483; ligel. om Phaëton: arbitrio volucrum raptatur equorum, Ovid. Met. 2, 234; cf. Lucr. 5, 399, o. id. 1, 280, ogs. Tac. Ann. 1, 30; - navnl. ogs. om en personlig Mishandling; Quid me afflictas? quid me raptas? Plaut. Aul. 4, 4, 5; raptata conjux (est, sc. ad tabulam Valeriam: blev slæbt derhen), Cic. Sest. 69; cf. Ovid. Met. 12, 223; — B) „bes.": røver el. plyndrer; - ∾ Africam, (plyndre el. hærie), Tac. Ann. 4, 23; men id. ibd. 12, 54: ∾ inter se, (plyndre i hinandens Land); — II) „fig."; A) mishandler; navnl. anklager el. udskælder; - Nam quid ego heroas, quid raptem in carmina divos? Propert. 3, 9, 27; — B) „poet." om en Lidenskab: at henrive el. martre; - Ita me amor ··· fugat, agit, appetit, Raptat, etc., Plaut. Cist. 2, 1, 8; sacer effera raptet Corda pavor, Val. Fl. 1, 799.

raptor, oris, m., [rapio]: som voldsomt river til sig el. afsted el. bort; df. ogs. en Røver, en Bortfører; I) „egenl."; A) c. gen.; - raptor hostium, Plaut. Epid. 2, 2, 115; raptores panis et peni, id.; raptores orbis (Romani), Tac. Agr. 30; men ∾ filiae, id. Ann. 1, 58; — B) adj.; - ∾ lupi, Virg. Aen. 2, 356, o. Ovid. Met. 10, 540; ligel. ∾ (milvus), Phaedr. 1, 31; — C) absol., rapta et raptores tradere, Plaut. Amph. 1, 1, 51; raptor, largitor, etc., Tac. Ann. 2, 86; - navnl. ogs.

en Bortfører el. Forfører, Ovid. A.A. 1,680, Hor. Od. 4,6,2, o. A.; — II) „overf."; - ∾ alieni honoris, Ovid. Met. 8,438; ligel. „alleg.", Vell. 2,27; bf. — raptōrĭus, 3: tienlig til at slebe el. trække afsted, machinamentum, Coel. Aur.

1.raptus, 3, partic. af rapio. — 2.raptus, us, m., [rapio]; A) „alm.": voldsom Bortriven; vid. Ovid. Met. 3,722; ∾ runcinarum, Plin.; — B) „bes."; 1) Roveri, Plyndring; - ad praedam et raptus congregare, Tac. Ann. 2,52; cf. id. ibd. 15,38, oftere; — 2) Bortførelse; - ∾ virginis (Proserpinae), Cic. Verr. 4,48; cf. Ovid. Fast. 4,417; ogs. absol., Tac. Ann. 6,1. — rāpŭlum, i, n., dem.: liden Roe, Hor. Sat. 2,2,43, o. id. ibd. 2,8,8; af — rāpum, i, n., (ogs. rapa, ae, f., Colum.): Roen, (brassica rapa L.), Varro, Colum., Plin. 18,34 flgd.

rāre, adv. af rarus; I) „egenl." om Stedet: tyndt, adspredt, ud fra hinanden, aabent; - nisi rare conseritur, Colum.; vimine rarius contextus saccus, id.; — II) „overf." om Tiden: sielden, ikke ofte; - (hic piscis) rare capitur etc., Plaut. Rud. 4,3,56; - (den hyppigere Form er raro, s. und. rarus); - compar., quod si rarius fiet, quam etc., Cic. Fam. 1,7; superl., non affari, nisi rarissime, Suet. Claud. 3.

rārĕ.făcĭo, fēci, factum, 3, v. a., [rarus]: giør tynd el. løs el. sprød, Lucr. 6,870; ogs. m. Tmesis, ibd. 232; - pass., rarefio, factus sum; rarefieri ignem, (opp. denseri), id. 1,649; corpus rarefactum etc., id. 3,443. — rarefio, factus sum, s. und. frgd. — rārenter, adv., [rarus], for- o. eftercl. Biform af rare o. raro: sieldent, ikke ofte, Enn. ap. Non., o. Fab. Pict. ap. Gell. 10,15, ogs. Gell. 17,8; - ogs.: af og til, undertiden; ∾ dare bibere, Cato.

rāresco, ĕre, v. n. inch., [rarus]: at blive tynd, at tabe sin Tæthed el. Fasthed, at gaae fra hinanden; I) „egenl."; - quum rarescunt ··· nubila coeli, Lucr. 6,213; rarescit terra calore, (bliver sprød), id.; - quadrupedibus senectute ··· lanae rarescunt, Plin. 11, 94; men Rarescit ··· miles, (Gelederne blive tyndere), Sil. 17,423; — II) „overf."; - ubi ··· angusti rarescent claustra Pelori, (i. e. patefient, aabne sig), Virg. Aen. 3,410; cf. Tac. Germ. 30: colles paullatim rarescunt; s. ogs. Propert. 3,13,33.

rārĭpĭlus, 3, [rarus, pilus, i]: tyndhaaret; - ∾ caprinum genus, Colum. 1, praef. — *rārĭtas, atis, f.: løs el. aaben el. hullet Beskaffenhed, Utæthed el. Aabenhed; I) „egenl."; A) „alm."; - in pulmonibus inest raritas quaedam, etc., Cic. N. D. 2,55; ∾ pontium, (naar man kan see igiennem dem), Plin.; - ogs. in pl.: raritates foraminum, Vitruv., venarum, id.; — B) „bes.": Faahed, ringe Antal; - ∾ capillorum, Suet., superciliorum, Plin., (deres Faahed); ∾ stellarum, id., (opp. multitudo); cf. Suet. Aug. 43; — II) „overf."; A) ∾ figurarum, (deres sieldne Anvendelse), Quintil. 9,3,27; cf. Cic. d. Or. 2,60: ∾ dictorum etc.; ∾ lavandi, (sielden Badning), Suet. Aug. 82; — B) concret; - equi magna raritas, (en yderst sielden Hest), Plin. 8,64; - ogs. in pl., Gell. 3,16; o. — rārĭtūdo, ĭnis, f., sield. Biform af frgd.; - rete a raritudine (dictum), Varro; mediocri raritudine terra, Colum. Arb. 3,7; — [rarus].

rāro, abl. som adv. f. rare, s. und. flgd. — rārus, 3, ἀραιός: hullet el. utæt, aaben el. tynd, (opp. densus); I) „egenl."; - A) „alm."; ∾ - ignes, (opp. densi), Lucr. 1,655; ∾ terra, (sprød, skior, mulden), vid. Virg. Ge. 2,227 flgd., hvorom ogs. „poet.": ∾ uber, ibd.; men ibd. 1,419, absol. om Luften: erant quae rara modo, (opp. quae densa etc.); ∾ textura, (tynd el. fin), Ovid.; men ∾ manus, (med spredte Fingre, opp. cava), Quintil. 11,3,103; - compar., ∾ aër, Lucr., silvae, Tac. Agr. 37; superl., ∾ terra, Virg.; s. ogs. nedens.; — B) „bes."; 1) hvad der er adspredt el. adskilt el. udstaaende fra hinanden; - raris et angustis in locis, Cic. d. Rep. 6,19; ∾ coma, Ovid.; ∾ capillus, Suet.; ∾ racemi, Virg.; cf. Hor. Od. 4,1,34; — 2) om Personer, navnl. i Krigssproget; - ut numquam conferti, sed rari ··· proeliarentur, Caes.; cf. id. B. G. 5,9 o. 17, oftere; ligel. Liv. 23,27: rari in confertos illati; rariore acie, Tac.; cf. id. Agr. 37; — II) „overf."; A) „alm.": i ringe Antal, som sielden er el. skeer, sielden; - in omni arte ··· optimum quidque rarissimum, Cic. Fin. 2,25; cf. id. Lael. 21, o. Caes. B. G. 3,12, ogs. Liv. 6,1, o. Hor. Od. 1,3,24; men ut anteponantur rara vulgaribus, Cic. Top. 18; - rarum est, ut etc., Quintil.; men Plin. 18,39: rarum dictu esse aliquid, cui prosit negligentia; — b) hertil mærkes adj. rarus, f. adv. raro; - nec Iliacos coetus, nisi rarus, adibat, Ovid. Met. 11,766; ligel. rarus fuit el. reperiebatur, qui etc., Quintil.; cf. Tac. Ann. 4,33: tum quod antiquis scriptoribus rarus obtrectator, (at man sielden dadler deres Fremstilling); Caesar rarus egressu, (gik sieldent ud), ibd. 15,53; leones in potu rari, (drikke sieldent), Plin.; Homerus circa picturas rarus, (taler sieldent derom), id. 33,38; — B) „bes.": sielden i sit Slags, overordenlig el. udmærket; - Rara quidem facie, sed rarior arte canendi, Ovid. Met. 14,337; ligel. ∾ puella, Propert.; ∾ ministra deae, id. 4,11,52; ∾ vestis, Catull.; men ∾ avis, (om Paafuglen), Hor. Sat. 2, 2,26; Artis opus rarae (lyra), Tibull. 3,4,37; — III) af neutr. rarum er abl. raro (sc. tempore) som adv. f. rare: sieldent; - Si ··· raro hoc fecit, Ter. Hec. 4,1,37; quod (maleficium) ita raro exstitit, ut etc., Cic. R. Am. 13; cf. Hor. Sat. 2,3,10, o. Ovid. Met. 13,117; - perquam raro, Plin.; raro admodum, id., Quintil.; raro umquam, id. 4,1,4; quam raro, Plaut. Bacch. 4,4,25; - compar. o. superl., s. und. rare.

*rāsāmen, ĭnis, n.: det Afskradsede, Marc. Empir.; o. — rāsĭlis, e: som forarbeides glat, af el. med glat Arbeide, glat el. slet; - torno rasile buxum, Virg. Ge. 2,449, (til at glatte); Rasilemque subi forem, Catull. 61,168; men ∾ argentum, Vell. 2,56, (glat Sølvblik); ∾ palmes, (afbarket), Plin. 17,35; men ∾ calathi, Ovid. Her. 9,76, (af drevet Arbeide); ligel. ∾ fibula, id. Met. 8,318; — [rado]. — rāsis, is, f.: etslags raa Beg, Colum. 12,20. — rāsĭto, avi, 1, v. a., intens. af rado: afrager el. barberer; - ∾ faciem quotidie, Suet. Oth. 12; ∾ barbam, Gell.

rasia, ae, f., [germanisk Ord; d. slaviske Werst, isl. röst]; som Længdemaal: en Miil, Hieronym. — rastellus, i, m., dem. af raster: liden Hakke el. Rive; - rastello humum effodere, Suet. Ner. 19; ab rasu rastelli dicti, Varr. L. L. 5,31. — raster, stri, m., Biform af rastrum, men alene in pl.; - rastri, quibus dentatis terram eruunt, Varro; som Ordsprog mærkes, Ter. Heaut. 5,1,57: si etc., mihi illic vere ad rastros res redit, (saa maa jeg gribe til Spaden); - s. ogs. und. flgd.

rastrum, i, n., pl. rastra, s. nedens., (oftere rastri, orum, s. und. raster), [rado]: Hakke med flere Tænder, Virg. Ge. 1,94, o. id. Aen. 9,608, (dog kan Formen rastris ogs. henføres til pl. rastri); rastra attollunt et adigunt, Cels. ap. Non.; cf. Stat. Theb. 3,589.

rāsūra, ae, f., [rado]; I) „egenl.": Skraben el. Kradsen; - ∾ calami, Colum.; men ∾ barbae capitisque, (Ragning el. Barberen), Hieronym.; — b) „concret": det Afskrabede; - ∾ eboris, (Spaaner deraf), Veget.; — II) „overf." o. efterel., ∾ gulae: Orientalernes raa el. hule Udtale af Strubebogstaverne, Hieronym. — 1.rāsus, 3, partic. af rado. — 2.rāsus, us, m., [rado]: Skraben el. Kradsen; - vid. Varr. l. c. und. rastellus.

*ratārĭae, arum, f., (sc. naves): smaa Fartøier af sammenføiede Bielker, Gell. 10,25; o. — rătārĭus, i, m., (sc. negotiator): som driver Handel paa slige Fartøier, Digest.; — [ratis]. — rătĭhăbĭtĭo, onis, f., [ratum, habeo]; i Retssproget: Erkiendelse el. Bekræftelse af det i en Sag Forhandlede, Digest.

rătĭo, onis, f., [reor]: Afregning, Beregning, Regning; 1) „egentl."; A) „alm."; a) in sing.; - Postquam comedit rem, post rationem putat, Plaut. Trin. 2, 4, 15; cf. id. Aul. 3, 5, 53: Itur, putatur ratio cum argentario, (man gior Afregning med ham); men direptio pecuniae, cujus ratio in aede Opis confecta est, Cic. Phil. 5, 6; cf. Caes. B. G. 1, 29, oftere, o. Cic. Verr. 5, 28; - fremdeles: ratione inita, (efter at have beregnet), m. flgd. acc. c. inf., Caes. B. G. 7, 71; ratio auri constat, Cic. Flacc. 28, (Regnskabet derover er rigtigt); recte rationem tenes, (du regner rigtigt), Plaut. Mil. gl. 1, 1, 47; tibi ego rationem reddam? id.; men Cic. Verr. 1, 39: ut quaestor sine praetore possit rationem referre; cf. id. Cluent. 37: qua lege ··· a senatore ratio repeti solet etc.; s. ogs. id. Verr. 1, 41; men id. Lael. 16: ut par sit ratio acceptorum et datorum; cf. Plaut. Most. 1, 3, 146: Bene igitur ratio accepti atque expensi inter nos convenit; — b) in pl.; - ut rationes cum publicanis putarent, Cic. Att. 4, 11; rationes conferre, ibd. 5, 21; rationes a colono accipere, id. Caecin. 32; men referre rationes (sc. in aerarium), vid. id. Fam. 5, 20; hvor ogs. rationes in provincia relictas pro relatis habere; cf. id. Sull. 9: falsas rationes inferre; men Hor. A. P. 325: longis rationibus (i lange Regnestykker) etc.; - a rationibus: en Regnskabsforer, Inscript.; — B) „bes."; 1) en til et Regnskab horende Fortegnelse el. Liste; - cedo rationem carceris, quae etc., Cic. Verr. 5, 57; — b) Post el. Sum el. Tal i et Regnskab; - Quid, quod ego defraudavi? L. hem, ista ratio maxuma est, Plaut. Trin. 2, 4, 11; cf. id. Truc. 1, 1, 49: Ea nimia est ratio, etc.; — 2) Regnskab el. Regnskabsforelse; Regnskabsvæsen el. Pengevæsen; ogs. anden Forvaltning el. Besorgelse; - qui res rationesque heri Ballionis curo, etc., Plaut. Pseud. 2, 2, 31; qui cum isto ··· re ac ratione conjunctus esset, Cic. Verr. 2, 70; cf. id. Quint. 4, ogs. Tac. Ann. 6, 16; - ∾ numaria, (Pengeanliggende), Cic. Att. 10, 11; men ∾ aeraria, id. Quint. 4, (Pengenes Værd el. Coursen); - fori judiciique ratio, (Besorgelsen af hvad dertil horer), id. R. Am. 51; ∾ comitiorum, (den dertil horende Forhandling), id. Mur. 17; ligel. id. Att. 9, 11, A: ad eam rationem etc.; — 3) Interesse, Fordel; - ego ··· me ad ejus rationes adjungo (interesserer mig for dens Fordel), quem etc., Cic. Fam. 1, 8; consideres, quid tuae rationes postulent, Sall. Catil. 44; cf. id. ibd. 56: alienum suis rationibus videri etc.; — II) „overf."; A) „alm.": Beregning, Betænkning el. Undersogelse, Afregning el. Opgiorelse, Beslutning; - itidem hic, ut Acheronti, ratio accepti scribitur, (skrives alt til Indtægt, „alleg."), Plaut. Truc. 4, 2, 36; men Cic. Verr. 5, 39: posteaquam etc., hanc rationem habere coepit, (at anstille folgende Beregning el. Betragtning); cf. id. Fam. 3, 6; - fremdeles: rationem reddendam nobis, (at vi have et Regnskab at aflægge), id. Verr. 2, 11; cf. id. Div. in Caecil. 9: rationem ab altero vitae reposcere eum, qui etc.; s. ogs. Caes. B. G. 5, 30; men Cic. Planc. 27: magnorum virorum non minus otii, quam negotii rationem exstare oportere; men Tac. Ann. 1, 6: ut non aliter ratio constet (imperandi), quam si uni reddatur; cf. Caes. B. C. 3, 78; — B) „bes."; 1) Forhold til en Gienstand el. Hensyn derpaa el. Forbindelse dermed; - cum hac (muliere) aliquid ··· habuisse rationis, Cic. Coel. 20; cf. id. Verr. 2, 77; men cum Orco rationem habere, Varr., ponere, Colum., (boe paa et usundt Sted); - quibuscum ratio huic aut est, aut fuit, (med hvem han lever el. har levet i Forbindelse), Cic. Quint. 23; men id. R. Com. 14: quae ratio tibi cum eo intercessit? cf. id. Phil. 4, 6, o. id. ibd. 14, 7; men id. Brut. 13: ad nostrorum annalium rationem veteres, etc.; — b) navnl. ogs. Hensyn dertil el. Omsorg derfor, (oftest i Forbindelsen: rationem alicujus rei el. personae habere el. ducere); - vid. Cic. Manil. 7, o. Caes. B. C. 3, 75; men id. ibd. 1, 9 o. 32: habere rationem alicujus absentis, (neml. ved Valgene); s. ogs. Cic. d. Or. 2, 4, o. id. Off. 1, 39; - omnis hac in re habenda ratio et diligentia est ··· ut etc., id. Lael. 24; habeo rationem, quid a populo R. acceperim, id. Verr. 5, 14; men id. ibd. 5, 15: neque illud rationis habuisti, (det har du ikke betænkt), m. flgd. acc. c. inf.; - non ullius rationem sui commodi ducit, id. R. Am. 44; cf. id. Quint. 16; — 2) Handlingens el. Gienstandens Forhold dertil el. derved; ds. a) subjectivt: Adfærd el. Behandling, Viis el. Maade, Methode el. Plan; - vid. Plaut. Mil. gl. 3, 1, 175; ligel. tua ratio est, (det er din Plan), ut etc.; mea, ut etc., Cic. Verr. act. 1, 11; men mea ratio in dicendo haec esse solet, ut etc., id. d. Or. 2, 72; cf. id. Att. 12, 19: sed ineunda nobis ratio est, quemadmodum etc.; men inire rationem reponendarum (tegularum), Liv. 42, 3; - ogs. in pl.; vitae meae rationes ··· susceptae etc., Cic. Manil. 1, oftere; — b) objectivt: Forhold el. Beskaffenhed, Art el. Natur; - ratio ordoque agminis etc., Caes. B. G. 2, 19; ligel. ∾ rei militaris, ibd. 4, 23; ratio et usus belli, id.; men novae ··· bellandi rationes, id. B. C. 3, 50; rationem pontis hanc instituit, id. B. G. 4, 17; - ita ratio comparata est vitae naturaeque nostrae, ut etc., Cic. Lael. 27; men id. d. Rep. 2, 20: civitas (Platonis) ··· in qua ratio rerum civilium perspici posset; - men eadem ratione, qua pridie, etc., Caes. B. G. 5, 40; cf. ibd. 7, 14; - ligel. in pl.; conatus tamen nihilo minus est, aliis rationibus per colloquia de pace agere, Caes. B. C. 3, 18, oftere; — III) prægnant ogs.; A) den hoiere Aandskraft og Indsigt, som ligger til Grund, navnl. for Beregninger, ligesom for anden Aandsvirksomhed, d. e. Fornuften; - duplex est vis animorum atque natura, una etc., altera in ratione, quae docet et explanat, quid faciendum sit, etc., Cic. Off. 1, 28; cf. id. ibd. 1, 4; men id. N. D. 3, 27: motum istum celerem cogitationis, acumen, solertiam, quam rationem vocamus, etc.; - forbindes m. consilium, id. Quint. 16, m. prudentia, Hor. Ep. 1, 11, 25; men Liv. 22, 39: moneo, ut agentem te ratio ducat, non fortuna; s. ogs. Caes. B. G. 1, 40; men id. ibd. 7, 16: quantum ratione provideri poterat; men Liv. 28, 28: quamquam nullum scelus rationem habet; - minari divisoribus, ratio non erat, (det var ufornuftigt), Cic. Verr. act. 1, 9; cf. id. Caecin. 5; ligel. minime rationis est, Colum. 3, 5; quibus ratio fuit, c. inf., (som fornuftigen skulde have osv.), Tac. Hist. 3, 22; men Cic. Att. 12, 44: quod etc., ratione fecisti; — B) den fornuftige Grund dertil, Fornuftgrund el. Bevæggrund; - vid. Cic. d. Or. 2, 19, ogs. id. Orat. 14; ligel. id. Div. in Caecil. 1: si mei consilii causam rationemque cognoverit; cf. Caes. B. G. 2, 10; men Cic. Verr. 3, 85: quam habet rationem, non quaero aequitatis, sed etc.? hvor ogs.: si non bonam, at aliquam rationem afferre; men id. Div. 2, 50: cur sic opinetur, rationem subjicit; - ogs. in pl.; rationes in ea disputatione collectae etc., Cic. Fam. 5, 13; cf. id. Fin. 1, 9, o. id. d. Rep 1, 3; - navnl. ogs. i Rhetoriken: Grunden dertil, Begrundelsen af en Paastand; - ad propositum subjecta ratio, et item in distributis supposita ratio, Cic. d. Or. 3, 51; — 2) ds. ogs. den paa Fornuftgrunde beroende Anskuelse el. Mening; - Mea sic est ratio, etc., Ter. Ad. 1, 1, 43; quum in eam rationem pro suo quisque sensu ac dolore loqueretur, Cic. Verr. 1, 27; cujus ratio, etsi non valuit, tamen etc., Nep. Milt. 3; men Cic. Att. 1, 11: duabus epistolis tuis in eandem rationem scriptis etc.; — C) Fornuftmæssighed el. Regelmæssighed, Lov el. Regel el. Orden; - ut ratione et via procedat oratio, Cic. Fin. 1, 9; men ratione omnia

(eum) fecisse, si etc., id. Quint. 7; cf. Hor. Sat. 2, 3, 266, o. Cic. N. D. 2, 16; — 2) bf. ogf.; a) en paa Fornuften grundet Lære, Theori, System, Videnskab; - sine ulla arte aut ratione etc., vid. Cic. d. Or. 3, 50; ea ratio, quae est de natura deorum, etc., id. N. D. 1, 51; cf. id. Fin. 1, 5; ligel. Stoicorum ratio disciplinaque, id. Off. 3, 4; ligel. ∾ Cynicorum, ibd. 1, 41; ∾ vivendi, (Sædelæren), opp. ∾ civilis, (Statsvidenskaben), vid. id. d. Rep. 3, 3; men „poet.": Improba navigii ratio, (den forvovne Somandskunst), Lucr. 5, 1004; men ∾ musica, (Tonekunsten), Colum. praef.; - si hujus rei ratio aliqua etc., Cic. Arch. 1; — b) i Philosophien: Beviisforelse, Argumentation; - quomodo efficiatur concludaturque ratio, Cic. Fin. 1, 7; cf. id. Div. 2, 10; men id. d. Or. 2, 48: ut judicent (dialectici), verane summa sit unius cujusque rationis; men ratio ipsa coget, m. acc. c. inf., id. Fat. 16; cf. id. d. Rep. 3, 31: ut nunc ratio cogit.

*rătĭōcĭnābĭlĭter, adv.: efter en rigtig Beregning, Macrob.; — rătĭōcĭnātĭo, onis, f.; oprdl.: Beregning; bf. „fig."; A) i Rhetoriken; I) Betænkning el. Overveielse, (opp. impulsio: lidenskabelig Bevægelse); - vid. Cic. Inv. 2, 5; — 2) Fornuftslutning, Syllogismus; - vid. Cic. l. c. 1, 34; ligel. Quintil. 8, 4, 16: si ex alio colligitur aliud, etc.; — 3) som rhetorisk Figur: Overveielse i en sporgende Form; - ∾ est, per quam ipsi a nobis rationem poscimus, quare quidque dicamus, etc., auct. ad Her. 4, 16; — B) i Architecturen: Theorien, (opp. fabrica el. Praxis), Vitruv. 1, 1; — rătĭōcĭnātīvus, 3; A) i Rhetoriken: horende til en Slutning el. Syllogismus, syllogistisk, genus, Cic., quaestio, Quintil., status, id.; — B) i Grammatiken; ∾ conjunctio: horende til Slutninger; saal. ergo, igitur, osv.; o. — rătĭōcĭnātor, oris, m.: Reguemester, Regnskabsforer; I) „egenl."; - libertum ego habeo ··· ratiocinatorem etc., Cic. Att. 1, 12, Colum., Digest.; — II) „overf."; - ut boni ratiocinatores officiorum esse possimus, etc., Cic. Off. 1, 18; — [ratiocinor].

*rătĭōcĭnĭum, i, n.: Beregning, Colum. 5, 1 o. 2; o. — rătĭōcĭnor, atus sum, 1, v. dep. n. o. a.; I) „egenl.": regner el. beregner; - metiendi ratiocinandique utilitate etc., Cic. Tusc. 1, 2; ∾ de pecunia etc., id.; — not.: pass.; proportiones ··· ratiocinantur ex sagittae longitudine, Vitruv. 10, 15; — II) „overf.": gior en Slutning deraf, antager el. slutter af Omstændighederne, Cic. Inv. 2, 20; cf. auct. ad Her. 2, 23; ogf. ratiocinari, an etc., Quintil. 7, 1, 61; men Cic. Verr. act. 1, 7: etenim sic ratiocinabantur, m. flgd. acc. c. inf.; men ut ipse ratiocinabatur, id. Mil. 12; cf. id. Phil. 2, 22; - sield. c. acc.; ∾ mores alicujus, (slutte sig dertil), Appul.; — [ratio].

†rătĭōnābĭlis, e, [ratio]: fornuftmæssig, fornuftig; - ∾ natura, vid. Senec. V. beat. 14; ∾ sententia et vera, Digest.; - compar., rationabilius esse videtur, etc., ibd.; bf. — rătĭōnābĭlĭtas, atis, f.: Fornuftmæssighed, Fornuftighed, Appul.; o. — rătĭōnābĭlĭter, adv.: fornuftmæssigen, fornuftigen, id.

†rătĭōnālis, e, [ratio]; I) „egenl.": horende til et Regnskab; - ∾ litterae, Inscript.; — b) bf. subst.: rationalis, is, m.: Regnskabsforer, Casserer, Lamprid., Capitolin.; — II) „overf."; A) „alm.": fornuftmæssig, fornuftig; - homo est animal ··· rationale, (begavet med Fornuft), Quintil. 5, 10, 56; a rationali ad rationale (translatio), id. 8, 6, 13; ∾ philosophia, (d. e. Logiken), Senec. Ep. 89; heder ogf. ∾ pars philosophiae, Quintil.; men ∾ disciplina et. ars, (theoretisk Videnskab), Cels.; ∾ medicina, id.; ∾ medici, id.; — B) i Rhetoriken, ligesom ratiocinativus: horende til en Slutning, syllogistisk, genus (quaestionum), Quintil. 3, 5, 4, oftere; ∾ status, id.; bf. — rătĭōnālĭtas, ātis, f.: Fornuftighed, Tertull.; o. — rătĭōnālĭter, adv.: fornuftigen, Senec. Ep. 109. — rătĭōnārĭus, 3, [ratio]: horende til en Beregning; bf. subst.; A) rationarius, i, m.: en Regnskabsforer, Digest.; — B) ratiocinarium, i, n., (sc. scriptum): statistisk Fortegnelse; - ∾ imperii, Suet. Aug. 28.

rătis, is, f.: et Fartoi af sammenfoiede Bjælker, (opp. navis), vid. Plin. 7, 57; ratibus navibusque transire Rhenum, Caes. B. G. 6, 35; men rates duplices, id. B. C. 1, 25, (tvende Rader deraf); - ratibus el. rate jungere flumen, (slaae en Skibsbro derover), Liv. 21, 47, hvor ogf.: rates resolvere, o. ratem solvere, (afkaste); — b) ordsprogsvis mærkes: servavisti omnem ratem, (du har reddet den hele Formue), Plaut. Most. 3, 3, 15; ligel. ratibus navigare, (om en Begynder), vid. Quintil. 10, 2, 7; — B) „poet." ogf. f. Baad el. Fartoi el. Skib, Virg. Aen. 1, 43, oftere, Catull. 63, in., o. id. 64, 121, o. A.; bf. — ratītus, 3, quadrans, (som har Billedet el. Preget af en ratis); - vid. Paul. ex Fest. p. 274, (Müll.), Plin. 33, 13, ogf. Lucil. ap. Varr.

rătiuncŭla, ae, f., dem. af ratio; I) „egenl.": liden Beregning el. Regning; - subduxi ratiunculam, Quantum aeris mihi sit, etc., Plaut. Curc. a. 3, in.; cf. Ter. Phorm. in.: erat ei de ratiuncula ··· apud me reliquum pauxillulum; — II) „overf."; A) „alm.": liden el. svag Grund; - ∾ leves, Cic. Tusc. 4, 19; cf. id. N. D. 3, 29; — B) i Dialektiken: let el. svag Fornuftslutning; - concludunt ratiunculas Stoici, Cic. Tusc. 2, 12. — răto, abl. som adv., f. ratus und. reor. — Ratumena porta: en af Roms Porte; vid. Fest. p. 228, ogf. Plin. 8, 65. — ratus, 3, partic. o. adj. af reor.

rauca, ae, f.: etslags Orm paa Værternes Rodder, Plin. 17, 30, Digest. — raucĭdŭlus, 3, dem. af raucus: noget hæs, cornix, Hieronym. — raucio, rausum, 4, v. n., [raucus]: er hæs; - Rausuro tragicus qui carmina perdit Oreste, Lucil. ap. Priscian. — raucĭsŏnus, 3, [raucus, sonus, i]: med hæs Lyd el. Tone, Lucr. 5, 1083, o. Catull. 64, 264. — raucĭtas, atis, f., [raucus]; I) „egenl.": Hæshed, Cels., Plin.; ogf. in pl., id. 22, 49; — II) ogf. „overf."; A) Snorken el. at snorke, Capella; — B) Trompetens dumpe Lyd, Plin. 11, 112.

raucus, 3, [ctr. f. ravicus af ravus]; I) „egenl.": hæs; - Rogitando sum raucus factus, Plaut. Epid. 2, 2, 16; cf. Propert. 1, 16, 39; men nos (sc. oratores) saepe raucos attentissime audiri etc., Cic. d. Or. 1, 61; ∾ causidici, Martial.; ∾ Codrus (poëta et recitator), Juvenal. 1, in.; - ∾ cornices, Lucr.; ∾ palumbes, Virg.; ∾ vox ranarum, Ovid.; cf. Hor. Ep. 1, 17, 62, o. Juvenal. 8, 59; ∾ fauces, Lucr.; ∾ guttur, Ovid.; - „poet." ogf. om Svanerne, Virg. Aen. 11, 458; men Ovid. A. A. 3, 289: Illa sonat raucum (quiddam); — II) „overf."; A) „poet." om Gienstande, som give en hul el. dump Lyd fra sig: dump el. snurrende; navnl. om Instrumenter og Vaaben, om Vinden og Vandet; - ∾ cornu, Propert., aes (i. e. tuba), Virg. Ge. 4, 71; men ∾ aes, id. Aen. 2, 545, (det knagende Skiold); cf. Sil. 2, 244: arma fragore icta gravi raucum gemuere etc.; ∾ murmur (sc. undae), Virg. Ge. 1, 109; ∾ Hadria, Hor. Od. 2, 14, 14; men Boreae post flamina pontus Rauca gemit, Lucan. 5, 217; cf. Virg. Aen. 9, 125; - compar., Capella; - neutr. raucum o. rauca, som adv., f. ovenf.; — B) sield. om Begreber; - nisi ipse rumor jam raucus erit factus, (er svækket el. aftaget), Cic. Fam. 9, 2.

Raudii campi: Slette i Nærheden af Verona, hvor Marius overvandt Cimbrerne, Vell. 2, 12; ogf. in sing., Raudius campus, Flor. 3, 3. — raudus, (ogf. rodus o. rudus), ĕris, n., [besl. m. rudis]; oprdl.: lidet umontet Stykke Kobber; bf. særb. liden Kobbermont; vid. Fest. s. v. rodus, p. 265, (Müll.); - aes raudus dictum, Varr. L. L. 5, 34; ligel. olim aera raudera dicebantur, Val. Max. 5, 6, 3; aeris acervi, quum rudera milites,

religione inducti, jacerent ··· inventi etc., vid. Liv. 26, 11. — Rauduscŭla el. Rauduscŭlāna porta, [best. m. frgd.], imellem porta Naevia o. Lavernalis i det gamle Rom, Varr. L. L. 5, 34, o. Val. Max. 5, 6, 3. — rauduscŭlum, (rod., rud.), i, n., dem. af raudus; I) „egenl.": lidet Metalstykke el. liden Kobbermønt; (archaistisk Ord); - vid. Fest. s. v. rodus, p. 265, (Müll.); — II) „overf.": liden Pengesum el. liden Pengefordring; - de rauduscŭlo Numeriano multum te amo, (er jeg dig meget forbunden), Cic. Att. 7, 2; cf. ibd. 4, 8.

Raurăci, Caes. B. G. 1, 5, oftere, o. Raurĭci, Plin. 4, 31, orum, m.: gallisk Folk ved Rhinen, i Nærheden af Basel, Naboer af Helvetierne; — B) derf. 1) Rauracum, Ammian. 14, 6, o. Rauricum, i, n., deres Hovedstad, (nu: Augst), Plin. 4, 24; — 2) Rauriaca colonia, Plin. 4, 31.

Răvenna, ae, f.: By med Havn, i Gall. Cispad., Plin. 3, 20, Caes., Cic., o. A.; - ∾ paludosa, Sil., aequorea, Martial.; — B) derf. Răvennas, ātis, adj.: ravennatisk, (vir), Cic. Balb. 22, horti, Plin., ala, Tac., classis, id.; men abl., in agro Ravennate, Colum. 3, 13, Ravennati agro, Plin. 14, 4; — b) subst. Ravennates, ogs. Ravennatenses, ium, m.: Indvaanerne af Byen Ravenna, Inscript.

rāvĭdus, 3, [ravus]: graalig, noget graa; - ∾ oculi (gallinaceorum), Colum. 8, 2. — rāvĭo, īre, v. n.: taler el. skriger mig hæs; (forel.); - Nego et negando ··· ravio, Plaut. Poen. 3, 5, 38; af — rāvis, ravim, f., [best. m. ravus o. raucus]; ligesom raucitas: Hæshed; (for- o. efterel., o. alene in sing.); - Ubi, si etc., usque ad ravim poscam prius, Quam etc., Plaut. Aul. 2, 5, 10; ligel. ad raucam ravim, id. ap. Non.; men (tragoedi) boando purgant ravim, Appul.

rāvŭlus, 3, dem. af flgd. nr. II: noget hæs; - ∾ choraulae, Sidon. — rāvus, 3; I) graa, af el. med graa Farve; - ∾ lupa, Hor. Od. 3, 27, 3, fulix, Cic. (poëta) Div. 1, 8; ∾ orbes (i. e. oculi ravi coloris), Plin. 11, 55; men (mare illud) ··· mane ravum, etc., vid. Cic. Acad. 2, 33, (al. flavum); — II) „overf." om Lyden, ligesom raucus (s. ravicus): hæs; - ciere ravos Cantus, Sidon. Ep. 8, 11.

rĕ-, ogs. m. „d" demonstr. red-, (den sidste Form alene foran Vocalerne o. „h", samt i reddo, o. m. Bindevocalen „i" i redivivus; s. ogs. nedenf. not.), praepos. insepar.; a) tilbage; recedo, remitto; — b) imod; reluctor; — c) igjen; recoquo; — B) ogs. „overf."; a) om en Tilbageførelse i d. oprdl. Tilstand; redintegro, restituo; — b) om en Overførelse el. Overgang til d. Modsatte; retracto, reprobo; — c) om Fornyelsen af en Virksomhed; resumo, reviso; — not.: alene sildig findes re- (f. red-) foran Vocaler; reaedifico; - ved Assimilation af „d" i red- m. flgd. Consonant opstode Formerne relliquiae, reccido, etc., hvf. atter ved Udstødelsen af d: rēlatum, rēduco; - dog hersker heri megen Vilkaarlighed og Usikkerhed.

rea, ae, s. und. reus. — rĕ.ădūnātĭo, onis, f.: Gjenforening, Tertull. — rĕ.aedĭfĭco, are, v. a.: bygger op igjen, Tertull. — reapse, adv., [ctr. af re o. eapse, forældt abl. f. ipsa], s. re ipsa: i Gjerningen, virkelig; - vid. Plaut. Truc. 4, 3, 41; quae (formae) reapse nullae sunt, Cic. Div. 1, 37; non perinde, ut est reapse, etc., id. Fam. 9, 15; - ogs. m. Tmesis; dum ne sit re tamen apse, Lucr. 2, 658.

Rĕāte (in nomin., acc. o. abl.), n.: gammel By i d. Sabinske, (nu: Rieti), Plin. 3, 17, Liv. 25, 7, oftere; ∾ dicatum Coelicolum matri, Sil. 8, 417; — B) derf. Rĕātīnus, 3: reatinsk, ager, Plin. l. c., praefectura, Cic. Catil. 3, 2; — b) subst., Reatini, orum, m.: Indvaanerne af Byen R., Liv. 28, 45, Cic., o. A.; - ogs. in neutr., Reatinum, i: det Reatinske, Varro. — rĕātus, us, m., [reus]; I) „egenl.": den Anklagedes Tilstand og Stilling; (efter Quintil. 8, 3, 34, først brugt af Messala und. K. Augustus); - vid. Justin. 4, 4; derf. in reatu esse el. agere, (være under Anklage), Digest.; cf. Martial. 2, 24; — II) „meton.": Brøde el. Forbrydelse, for hvilken nogen anklages og straffes, Appul.

rĕ.baptizo, are, v. a.: døber igjen, Cod. Just. — *rĕbellātĭo, onis, f.: Krigens Fornyelse, navnl. af den Overvundne, Tac. Ann. 14, 31, Val. Max.; o. — rĕbellatrix, icis, f.: som, efter at være overvunden, fornyer Krigen el. gjør Opror paany; - provinciam ingenio ferocem, rebellatricem ··· confecisse, Liv. 40, 35; ∾ Germania, Ovid. Trist. 3, 12, 47; — [rebello].

*1.rĕbellĭo, onis, f.: Krigens Fornyelse (af den Overvundne), fornyet Opstand el. Frafald, Caes. B. G. 3, 10, oftere; rebellionem parare, Tac., coeptare, id.; cf. Liv. 2, 16 o. 18; - ∾ Germaniae, Suet.; - ogs. in pl., Cic. frgm. Scaur. § 42; — 2.rĕbellĭo, onis, m.: som atter gjør Oprør, (sild. Biform af flgd.), Treb. Poll.; — rĕbellis, e; I) „egenl.": der fornyer Krigen, (navnl. som overvunden), rebelsk, oprorsk; - Gallumque rebellem (sternet), Virg. Aen. 6, 859; cf. ibd. 12, 185; ∾ colonia, Tac. Hist. 4, 72; — b) ogs. subst. rebelles, Opørerne, id. Ann. 1, 40, oftere; — II) „overf.": Inferet arma tibi saeva rebellis amor, Ovid. Rem. 246; o. — rĕbellĭum, i, n.: fornyet Opstand el. Opror, (Biform af 1.rebellio, ligesom consortium af consortio); vid. Liv. 42, 21; — [flgd.].

rĕ.bello, avi, atum, 1, v. n.; I) sædv. om Overvundne: atter at fornye Krigen, atter at gjøre Opror el. Opstand, Liv. 8, 14, Quintil., o. A.; - men „poet.": tauro mutatus membra (acc. graec.) rebello, (fornyer jeg Kampen), Ovid. Met. 9, 81; — II) „overf.": atter at bryde frem el. ud; - ∾ vitia (Sygdomme), quae curaverint, Plin. 25, 109; cf. id. 13, 25; - men dejectus et pessumdatus Pudor rebellat, Senec. Agam. 134.

Rebilus, i, m.: romersk Tilnavn; s. und. Caninius. — rĕ.bīto, ĕre, v. n., [re, beto el. bito]: vender tilbage; (forel. f. redeo); - Si non rebitas huc, etc., Plaut. Capt. 2, 3, 20; cf. ibd. 3, 5, 89. — rĕ.bŏo, are, v. n. (o. a.): at tone el. lyde tilbage el. derimod; - vid. Virg. Ge. 3, 223; ubi tympana reboant, Catull. 63, 21; - ogs. c. dat., Lucr. 2, 28; ligel. reboat ··· ursa lupis, Val. Fl. 3, 634; - ogs. c. acc. comm.: reboant raucum retrocita cornua bombum, Lucr. 4, 550; men Te pinus reboat, etc., Nemes. Ecl. 1, 73. — rĕ.bullĭo, ivi o. ii, ire, v. n. o. a., (alene hos Appul.); I) neutr.: at sprude op el. i Veiret, Appul.; — II) act.: at udsprude el. udsprøite; ∾ oleum, id.; men ∾ spiritum, (at udaande), id.

rĕ.calcitro, are, v. n.; oprdl. om Hesten: at slaae bagud; derf. „overf.": at vise el. jage bort, at være utilgængelig; vid. Hor. Sat. 2, 1, 20. — rĕ.calco, are, v. a.: atter at træde sammen el. derpaa el. deri; - ∾ humum, Colum., vestigia priora, Appul. — recalefactus, 3, s. und. recalfacio.

rĕ.călĕo, ēre, v. n.; I) „egenl.": at blive el. være varm (efter at have været kold); vid. Virg. Aen. 12, 35; — II) ogs. „fig."; vid. Ammian. 28, 1, o. Auson. — rĕ.călesco, lŭi, 3, v. n. inch.; I) „egenl.": (atter) at blive varm; - quum motu atque exercitatione recalescunt (corpora), Cic. N. D. 2, 10; men Flor. 4, 2, 53, („alleg."): Thessalici incendii cineres recaluerunt; — II) „fig."; - admonitu tepidam recalescere mentem, Ovid. Rem. 629; men ∾ ex integro (in scribendo) etc., Plin. Ep. 7, 9.

rĕ.calfăcĭo, fēci, 3, v. a.; pass. recalfio, factus sum, fieri; I) „egenl.": varmer igjen, varmer el. gjør varm, vid. Ovid. Met. 8, 444; - pass., rursus recalfiunt, Scribon.; men statim recalefacto corpore, Coel. Aur., (hvor den opløste Form er at mærke); — „II) fig."; - Fac timeat de te, tepidamque recalface mentem, Ovid. A. A. 2, 445. — *rĕcalvaster, stri, m.: stærkt skaldet, Skaldepande, Senec. Ep. 66; o. — rĕ-

calvātĭo, onis, f.: Skaldethed, Vulgat.; af — rĕ.calvus, 3: noget el. stærkt skaldet; - ecquem Recalvum ac silonem senem (vidistis venire)? Plaut. Rud. 2,2,11.

rĕ.candesco, dŭi, 3, v. n.; I) „egentl.": (atter) at blive hvid; - percussa recanduit unda, Ovid. Met. 4,529; — II) „fig."; A) „overf.": (atter) at blive hed el. gloende; - (ubi tellus) ··· recanduit aestu, ibd. 1,434; cf. ibd. 7,78; — B) „ment."; - vid. id. ibd. 3,707: audito clangore recanduit ira. — rĕ.căno, ĕre, v. a.; I) „egentl.": ved Sang el. syngende at kalde tilbage; - ut illa (perdix) recanat revocetque (marem), Plin. 10,51; — II) „overf.": at borttrylle, at ophæve et Trylleri, id. 28,4; (f. ogs. recino s. I.). — rĕ.canto, (avi), atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: at gjentone el. gjenlyde; - recantat echo, Martial. 2,86; — II) act.; A) tilbagekalder (navnl. den i en Sang tilføiede Krænkelse); - ∾ opprobria, Hor. Od. 1, 16, 27; — B) tilbagetryller el. borttryller; - ∾ curas, vid. Ovid. Rem. 59.

rĕcăpĭtŭlo, are, v. a., [capitulum]: gjentager noget efter dets Hovedpunkter, (Oversættelse af ἀνακεφαλαιόω), Tertull. — rĕ.căvĕo, cāvi, cautum, 2, v. a.: giver Sikkerhed el. caverer derimod, Cod. Just.; — b) ds. subst., recauta, orum, n.: Qvittering, Nov. Just. — rĕcăvus, 3: indad hul el. fordybet, concav; - ∾ palatum, Prudent., speculum, id., laquearia, Paul. Nol.

rĕ.cēdo, cessi, cessum, 3, v. n.; I) „bef.": gaaer el. viger tilbage, trækker mig tilbage (derfra el. derhen); A) „egentl."; - Pone nos recede, Plaut. Poen. 3, 2, 34; nec recedit loco (quisquam), quin etc., id.; cf. Caes. B. G. 5, 43; men Cic. Phil. 8, 7: illum ··· ne a Mutina quidem recessisse; cf. recede de medio, id. R. Am. 38; men Caes. B. C. 2, 30: in castra recedendum (esse); - „poet." ogs.: Sed procul a telo Theseus veniente recessit, Ovid. Met. 12, 359; - sild. ogs. absol.; pigritia recedendi, (Ulyst til at gaae til Hvile), Petron. Sat. 85; — B) „overf." om Ting og om Begreber; - ut illae undae ad alios accedant, ab aliis recedant, Cic. Planc. 6; men om Ordene, vid. Hor. Ep. 2, 2, 113; men anni ··· recedentes, (bortgaaende el. svindende; opp. venientes), id. A. P. 176; — 2) navnl. ogs. om Localiteter: ligesom at træde tilbage, d. e. at ligge tilbage el. afsides; vid. Virg. Aen. 2, 300, o. Catull. 64, 43; - ligel. contra parietem zotheca eleganter recedit, Plin. Ep. 2, 17; - ligel. om en bugtet Kyst, Plin. 4, 17; men id. 6, 8: gens ··· longissime recedens etc.; - ligel. om Gjenstandene i et Maleri; ut quaedam recessisse credamus, (opp. eminere), Quintil. 2, 17, 21; cf. Plin. Ep. 3, 6; — b) „poet." siges ogs. om Stedet: recedere (vige tilbage), imedens vi bortfjerne os derfra; - vid. Virg. Aen. 3, 72, Ovid. Met. 8, 139, oftere, o. A.; — II) „alm.": gaaer bort, bortfjerner mig derfra, forlader, discedo; — A) „egentl."; - vid. Virg. Ge. 4, 191; ligel. nec tamen permanent, sed ante finem recedunt, Plin. Ep. 1, 13; — B) „fig."; 1) „overf."; a) om Ting: at skilles derfra; - ∾ carnes ab ossibus, Plin.; men „poet.", ∾ caput e cervice, Ovid.; ogs. ∾ caput cervice, id. Her. 16, 153; — b) om Begreber; - vid. Cato ap. Gell. 16, 1; nomen (hostis) a peregrino recessit, (er ophørt at bruges derom), Cic. Off. 1, 12; men ∾ minimum ab usu quotidiano, Quintil. 10, 1, 44; - „poet." ogs. m. in, Virg. Aen. 4, 705; ligel. absol., Ovid. Met. 12, 36; — c) om Personer; - ∾ ab armis, (nedlægge dem), Cic. R. Am. 6; men ∾ a vita, id. Tusc. 4, 17, (at forlade Livet); — B) „ment."; - Avius a vera longe ratione recedit, (si quis etc.), Lucr. 2, 229; si etc., ab officio numquam recedemus, Cic. Off. 3, 4; ∾ penitus a natura, id. Fin. 4, 16; - ogs. om Begreber; ∾ spes, Lucan. 7, 688; f. ogs. ovenf. Cic. Off. 1, 12, ogs. Quintil. 9, 2, 1, oftere; — not. a: af partic. recessus, 3, som adj., er compar. recessior; - Graeci habent scenam recessiorem, (som er mere trukken tilbage el. mere bortfjernet), Vitruv. 5, 8; — not. b: recesset f. recessisset, Plaut. Merc. prol. 73; ligel. recesse f. recessisse, Lucr. 3, 69.

rĕcello, ĕre, v. n. o. a., [inus. cello, κέλλω, i. e. pello]; I) neutr.: at slaae el. böie sig tilbage; - inclinatur enim retroque recellit (terra), Lucr. 6, 572; men libramento plumbi recellente ad solum, Liv. 24, 34; — II) act. (o. efterel.): böier tilbage; - ∾ totum pondus corporis in extremos poplites, Appul.

rĕcens, tis, adj., (abl. recenti, ogs. recente, Catull., Ovid.; gen. recentum f. recentium, Hor. Od. 1, 10, 2); I) „egentl.": som nyligen er bleven til, frisk el. ung, (opp. vetus, men forskielligt fra novus); - (piscis) nequam est, nisi recens, Plaut. Asin. 1, 3, 26; ∾ conglutinatio, (opp. inveterata), Cic. d. Senect. 20; quum e provincia recens esset (Verres), et invidia non recenti, sed vetere ac diuturna flagraret, etc., id. Verr. act. 1, 2; f. ogs. id. Mur. 8; - ∾ catuli, (spæde), Varro; ogs. m. cespites, Caes., flores, Hor., Ovid., serta, Virg., prata, id.; ∾ sanguis, (nyligen udgydet), Catull.; men sub sole recenti, (d. e. i Østen), Pers. 5, 54; - ∾ victoria, Caes., clades, Liv.; ∾ arma, (friske el. skarpe), Ovid.; men ∾ umbrae, o. animae, (som nyligen have forladt Legemet), id. Met. 4, 434, o. id. ibd. 8, 488, oftere; - compar., Cic. Fam. 3, 11; unus ex amicis recentioribus, Quintil.; superl., Cic. Att. 8, 15; recentissima quaeque sunt correcta et emendata maxime, id. Acad. 1, 4; Senones recentissimi advenarum, Liv. 5, 35; — bb) hertil er endnu at mærke; a) recens m. ab, ogs. m. in (c. abl.), el. m. blot abl.; - recens a vulnere Dido, (med sit friske Saar), Virg. Aen. 6, 450; cf. Liv. 21, 16; men haec vox, a qua recens sum, (som jeg nyligen har hørt), etc., Senec. Provid. 3; cf. Cic. N. D. 3, 5; - recentes in dolore etc., Tac. Ann. 3, 1; (verba) in usu recentia, Quintil.; - ut erat recens dolore et ira, Tac. Ann. 1, 41; recens victoriā, id. Hist. 3, 77; — b) Udtrykket: recenti re: paa frisk Gjerning, paa Stedet, Plaut. Poen. 3, 4, 18; men recenti re auditum etc., (strax efter), Cic. Verr. 1, 53; ligel. in recenti, Digest.; — c) recentiores, (som subst. o. adj.): de Nyere, (navnl. de nyere Forfattere); vid. Cic. Fin. 2, 26; recentiores Graeci, Plin. 4, 30; — II) „overf.": med friske Kræfter, frisk, rask, usvækket, Caes. B. G. 5, 16, oftere; ligel. ∾ equitatus, ibd. 7, 9; men ∾ animus (consulis), Liv. 21, 52; ∾ clamor, Plin. Pan. 23; compar., auct. B. Afr. 78; — III) recens som adv.: nyligen, nu forst; - Recens natum puerum etc., Plaut. Cist. 1, 2, 17; cf. Lucr. 6, 791, oftere; ligel. ∾ acceptum vulnus, Tac. Ann. 2, 21, oftere; ligel. ∾ condita Roma, Suet. Tib. 1; - f. ogs. recenter s. I.

rĕ.censĕo, sŭi, sum o. situm, 2, v. a.: helt at tælle el. mønstre el. gjennemgaae; I) „egentl."; - ∾ exercitum, Liv., Suet., legiones, Liv., equites, (at mønstre dem), id.; cf. Caes. B. G. 7, 76; - ∾ captivos pisces ordine, Ovid., pecus et familiam, Colum.; - men Suet. Caes. 41: qui recensi (al. recensiti) non essent, (som ikke vare optagne paa Listen, neml. til at erholde Korn tildelt); - „poet." ogs. om den physiske Bevægelse; Signa recensuerat bis sol sua, Ovid. Fast. 3, 575; — II) „fig.": gjennemgaaer i Tankerne el. fortællende el. bedømmende; - vid. Virg. Aen. 6, 682; men Ovid. Her. 9, 105: I nunc, tolle animos, et fortia facta recense, (fortæl dine tappre Bedrifter); men absol.: ipso, qui gesserat, recensente, (opp. referente alio), Plin. Ep. 1, 8; f. ogs. Gell. 17, 10.

*rĕcensĭo, onis, f.: Opregnen el. Optællen; ds. Mønstring el. Mandtal, navnl. Censorernes; - vid. Cic. Mil. 27; men Suet. Caes. 41: recensionis causa, (for at optage Mandtal til Kornuddelingen); o. — recensĭtio, onis, f., sild. Biform af frgd.; - ∾ servorum, (deres Gjennemmønstring), Digest.; — [recenseo]. — recensitus, 3, o. 1.recensus, 3, partic. af recenseo. — 2.rĕcensus, us, m., [re-

censeo]: Mønstring, Optælling, populi, (neml. til Kornuddeling), Suet. Caes. 41; - ogs. „overf.", ∾ vitae, Tertull.

rĕcenter, adv.: nyligen; - ∾ capti turdi, Pallad.; - superl., ∾ gestae res, Justin.; cf. Plin. 18, 53; o. — rĕcentor, ari, v. dep. n.: at fornye sig; - Jam jam albicascit Phoebus et recentatur Commune lumen hominibus voluptasque, Cn. Matius ap. Gell. 15, 25; — [recens]. — Recentoricus ager: en Statsdomaine paa Sicilien, Cic. Agr. 1, 4, o. ibd. 2, 21.

rĕceptācŭlum, i, n., [recepto]; I) „alm.": Sted til Optagelse el. til Opbevaring af en Gjenstand, Gjemmested el. Magazin; - corpus quasi vas est, aut aliquod animi receptaculum, Cic. Tusc. 1, 22; ∾ cibi et potionis (alvus), id. N. D. 2, 51; ∾ frugibus, Tac. Germ. 16; ∾ perdicum, Plin., avium, Colum.; - ∾ aquae (Bassin), Vitruv.; cf. Tac. Ann. 2, 61, o. Liv. 1, 56; — II) „bes." ogs. Tilflugtssted; ogs. Tilhold el. Smuthul; - vid. Liv. 44, 39; ligel. ∾ classibus nostris (Sicilia), Cic. Verr. 2, 1; cf. Caes. B. C. 2, 8, o. id. B. G. 7, 14; - ogs. c. gen.: illud tibi oppidum receptaculum praedae fuit, Cic. Verr. 5, 23; cf. Liv. 6, 33; ligel. ∾ perfugarum, Tac. Ann. 14, 29; men Cic. Tusc. 5, 40, „overf.": mors est aeternum nihil sentiendi receptaculum.

*rĕceptātĭo, onis, f.: idelig Optagen el. Medtagen; - ∾ spiritus, (det gjentagne Aandedræt), Ammian. 20, 11; o. — rĕceptātor, oris, m.: som optager el. modtager (i Forvaring el. til Beskyttelse); bs. navnl. en Hæler; - de receptatoribus, Digest.; - men „overf.": ∾ hostium atque defensor (Rhenus), Flor. 3, 10; — [recepto]. — *rĕceptĭbĭlis, e: som kan gjenerholdes, Augustin.; — rĕceptīcius, (-tius), 3: hvad man forbeholder sig; - ∾ servus, (hvorover Konen forbeholder sig udelukkende Eiendom), Cato ap. Gell. 17, 6; — b) stipuleret el. retligen betinget, dos, (som i Tilfælde af Konens Død efter Stipulation falder tilbage), Digest.; o. — rĕceptĭo, onis, f.: Optagelse deraf; - Quid tibi huc receptio ad te est virum meum? Plaut. Asin. 5, 2, 70; (cf. accessio, curatio, factio, ss. II.); — [recipio].

rĕcepto, avi, 1, v. a., intens. af recipio: (ofte) at tage til sig el. tilbage, at optage el. modtage; vid. Lucr. 2, 1000, o. Lucan. 7, 810; - Meum receptas filium ad te Pamphilum, (du optager ham hos dig), Ter. Hec. 5, 1, 17; cf. Liv. 5, 8; ∾ obaeratos etc., (give dem Tilhold), Tac.; cf. Ter. Heaut. 5, 2, 15; - men hastamque receptat etc., (trækker Spydet voldsomt ud), Virg. Aen. 10, 383; men qua ··· multa litus se valle receptat, (i. e. recedit), Pers. 6, 7.

rĕceptor, oris, m., [recipio]; I) som modtager el. optager til Beskyttelse, (navnl. ogs. som Hæler), Digest.; cf. Tac. Ann. 4, 23; - men „overf.": ipse ille latronum occultator et receptor locus, Cic. Mil. 19; — II) som tilbageerobrer; - ∾ Orientis, Vopisc. Aurel. 26; bs. — rĕceptōrius, 3: skikket til Optagelse el. Modtagelse, locus, Tertull.; — b) bs. subst., receptorium, i, n.: Opholdssted el. Herberge, Sidon. — rĕceptrix, īcis, fem. af receptor: som modtager el. optager i sig; - ∾ omnium (terra), Appul.; - navnl. ogs. Hælerske; - ∾ praedarum ac furtorum (Messana tua), Cic. Verr. 4, 8.

receptum, i, n., s. und. flgd. — 1.rĕceptus, 3, partic. o. adj. af recipio. — 2.rĕceptus, us, m., [recipio]; I) m. act. Bem.: Tilbagetagen, Tilbagetrækning; - spiritus nec brevis ··· nec in receptu difficilis, Quintil. 11, 3, 32; — B) „fig."; - se daturum tempus ··· ad receptum nimis pertinacis sententiae, (til Tilbagekaldelse deraf), Liv. 4, 57; — II) m. reflexiv Bem.; A) oftest i Krigssproget: Tilbagetog, Tilbagemarsch; - quum receptus primis non esset, Liv. 28, 23; cf. Caes. B. C. 3, 46; men haud facili inde receptu, Liv. 29, 7; ne receptum amittam, Pompej. ap. Cic. Att. 8, 12, C.; receptui canere, vid. Caes. B. G. 7, 47; s. ogs. und. cano; men receptui signum etc., Cic. Phil. 13, 7; - „poet." ogs. in pl.: cecinit jussos inflata receptus (buccina), Ovid. Met. 1, 340; cf. id. Trist. 4, 9, 31; — 2) „meton." o. in pl.: Tilflugtssted el. ensomme Steder; vid. Virg. Aen. 11, 527; ogs. en Fuglerede, Solin.; — B) „fig."; 1) „overf.": Tilbagetræden; - ∾ et recursus maris, (d. e. Ebbe og Flod), Eumen. Paneg. Const.; — 2) „ment.": Tilflugt; - ∾ ad Caesaris gratiam, Caes. B. C. 1, 1; ∾ tutus ad expertam clementiam, Liv. 3, 2; ∾ tutissimus a malis consiliis, id. 28, 25.

*rĕcessim, adv.: baglends, cedere ad parietem etc., Plaut. Casin. 2, 8, 7; o. — rĕcessĭo, onis, f.: Tilbagegaaen, Tilbagegang; - in pl.: inclinationibus et recessionibus (venti) etc., Vitruv. 1, 6; — [recedo]. — 1.rĕcessus, 3, partic. o. adj. af recedo. — 2.rĕcessus, us, m., [recedo]; I) „egenl.": Tilbagetræden, Tilbagevigen, Bortfjernelse; (opp. accessus); - accessus ad res salutares, a pestiferis recessus, Cic. N. D. 2, 12; men in pl., id. Div. 2, 14, (om Ebben); - men i Krigssproget: recessumque primis ultimi non dabant, Caes. B. G. 5, 43; — B) „meton.": fjernt el. afsides Sted, Fordybning, Vinkel, Afkrog; - mihi solitudo et recessus provincia est, Cic. Att. 12, 26; cf. Liv. 5, 6; - quum vox quasi in recessu oris auditur, Quintil. 1, 5, 32; ogs. en Fordybning, Virg. Aen. 8, 193; cf. Ovid. Met. 3, 157, oftere; men ibd. 1, 177: Ergo ubi marmoreo Superi sedere recessu, (i den dybe Marmorhal); - ogs. en dyb Vig el. Bugt el. Fjord; vid. Plin. 3, 16; - ligel. in pl., Ovid. Met. 7, 670, Liv. 38, 45, o. A.; — II) „fig."; - tum accessus a te ad causam facti, tum recessus etc., Cic. Fam. 9, 14; men id. Tusc. 4, 7: recessum quendam animi et fugam etc., (d. e. Modløshed el. Frygt); men id. d. Or. 3, 26: habere umbram aliquam et recessum („alleg." om Foredraget: Dybhed og Alvor); cf. Quintil. 1, 4, 2; - ogs. in pl.; vita hominum altos recessus magnasque latebras habet, Plin. Ep. 3, 3; cf. Cic. Marc. 7.

rĕchămus, i, m., i Mechaniken, ligesom trochlea: Rulle el. Tallie, Vitruv. 10, 2. — rĕcharmĭdo, are, v. a., [Charmides], alene comisk, Plaut. Trin. 4, 2, 135: Proin tu te itidem, ut charmidatus es (ligesom du har gjort dig til Ch.), rursus recharmida, (saa ophør nu med din Snak om ham). — rĕcĭdīvātus, us, m.: Fornyelse, carnis, Tertull.; af — rĕcĭdīvus, 3, [1.recido]: som falder tilbage; bs. „overf.": som vender tilbage; - ∾ febris, Cels., Plin.; men ∾ numus, vid. Juvenal. 6, 363; — b) bs. „poet."; - ∾ Pergama, (som reiser sig el. opbygges paany), Virg. Aen. 4, 344, oftere; hvs. ∾ gens Phrygum, (d. e. Romerne), Sil. 1, 106, (al. rediviva).

1. rĕcĭdo, cĭdi, cāsum, 3, (s. rĕcido findes ofte metrisk: rēcido, s. und. re-), v. n.; I) „egenl.": falder tilbage (derpaa el. derhen), osv.; - vid. Lucr. 1, 1062; ligel. Cic. N. D. 2, 26: quia et recidant omnia in terras, et oriantur e terris; cf. Ovid. Met. 10, 180, o. Propert. 4, 8, 44; men ramulum ··· in oculum recidisse, (var slaaen el. prellet tilbage deri), Cic. Div. 1, 54; - ogs. ud. in; etiamsi recta reciderat (navis), Liv. 24, 34; — II) „fig."; A) (m. Eftertrykket paa re-): at falde tilbage, in graviorem morbum, Liv. 24, 29; men Cic. Brut. 91: contentio nimia vocis reciderat, (var aftagen); men ∾ in antiquam servitutem, (falde tilbage deri), Liv. 24, 32; — 2) navnl. om et Uheld el. om en Gjengjeld: at falde tilbage derpaa, el. at gaae ud derover; - vid. Cic. Phil. 4, 4, Liv. 36, 29, o. Cic. R. Am. 29; men Caes. B. G. 7, 1: hunc casum ad ipsos recidere posse; — B) (med Eftertrykket paa cadere): at falde el. geraade deri el. dertil; a) m. ad; - vid. Liv. 2, 7, o. Cic. Sull. 32; men id. Phil. 7, 9: ∾ ad nihilum, (blive til intet, blive spildt el. forgeves);

ligel. id. Att. 4, 16: id ad nihil recasurum; — b) m. in; - rex, ut in eam fortunam recideret, Liv. 41, 31; men Cic. Att. 1, 1: qui si in nostrum annum reciderit, (hvis han træffer til at blive Candidat i mit Aar); cf. id. Planc. 37; — c) m. Maalets adv.: at komme dertil el. saavidt; - huccine tandem omnia reciderunt, ut etc.? Cic. Verr. 5, 63; men Cic. R. Com. 15: quorsum recidat responsum tuum, (hvorledes det falder ud); cf. Liv. 30, 42, ogs. Juvenal. 12, 54.

2.rĕcīdo, cidi, cīsum, 3, v. a., [caedo]; I) „egenl.": afhugger el. borthugger, afskærer; - ∾ malleolos ad imum articulum, Plin.; ima de stirpe recisum (sceptrum), Virg. Aen. 12, 208; ogs. ∾ laurum ima stirpe, Claudian.; men ∾ barbam falce, Ovid. Met. 13, 766; ∾ immedicabile vulnus, ibd. 1, 190, capillos, Plin., comas, Martial.; ∾ mella, (udtage), Pallad.; cf. Hor. Od. 2, 18, 4; — II) „fig.": bortskærer el. indskrænker; A) „overf."; - ∾ mercedes scenicorum, Suet. Tib. 34; cf. Cic. Prov. cons. 12; men „poet.": ∾ fulgorem sideribus, (berøve dem deres Glands), Stat. Theb. 12, 310; — B) „ment."; - ∾ inanem loquacitatem, Quintil. 10, 5, 22, ambitiosa ornamenta, Hor. A. P. 447; cf. id. Sat. 1, 10, 69; ∾ culpam supplicio, id. Od. 3, 24, 34; cf. id. Sat. 1, 3, 123; men Tac. Ann. 3, 53: ∾ aliquid priscum ad morem, (føre tilbage og indskrænke til de gamle Sæder); — III) partic. recīsus, 3, ogs. som adj.: afskaaren, afkortet, kort; - hujus tam recisi (operis materia) etc., Vell. 2, 89; cf. Plin. Ep. 1, 20: quae latius dixerit, postea recisa etc.; - compar., ∾ tempus, (opp. longius), Digest.

recinctus, 3, partic. af flgd. — rĕcingo, (cinxi), cinctum, 3, v. a.: løsgiorder, opløser det Omgiordede; - ∾ tunicas, Ovid.; in veste recincta, Virg. Aen. 4, 518; recincta zona, Ovid.; — b) ogs. medial: recingor, (løser Klæderne op, afklæder mig), Ovid. Met. 5, 593; hvf. c. acc. „poet.": sumptumque recingitur anguem, (tager den af sig), ibd. 4, 511; ligel. ferrum recingi, Stat. Silv. 1, 4, 75.

recĭno, ĕre, v. n. o. a., [cano]; I) „egenl."; A) oprdl.: at gientone el. gienlyde deraf; a) neutr.; - quod in vocibus nostrorum oratorum recinit quiddam et resonat urbanius, Cic. Brut. 46; — b) act.; - cujus recinet jocosa Nomen imago? Hor. Od. 1, 12, 3; — B) „alm.": stærkt at tone el. lade tone; I) neutr.; - Impios parrae recinentis omen Ducat, etc., Hor. Od. 3, 27, in.; — b) act.; - Haec recinunt juvenes dictata, etc., Hor. Ep. 1, 1, 55; - df. ogs. besynger; Tu curva recines lyrā Latonam, etc., id. Od. 3, 28, 11; — II) „fig.": tilbagekalder i Sang el. syngende; - increpitu indignatum Amorem recinendo placasset, Appul.

recipero med Afledninger, s. und. recupero. — rĕcĭpio, cēpi, ceptum, 3, v. a., [capio]; I) tager el. faaer tilbage; ogs. trækker el. drager tilbage; A) „egenl."; 1) „alm."; - age ergo recipe actutum (sc. argentum: de laante Penge), Plaut. Curc. 5, 3, 49; cf. Quintil. 5, 10, 111; men si velit suos recipere, obsides remittat, Caes. B. G. 3, 8; cf. Cic. d. Or. 2, 67; ∾ res amissas, Liv. 3, 63; men dandis recipiendisque meritis, (ved at yde og modtage Tienester), Cic. Lael. 8; - ∾ ensem, Virg. Aen. 9, 348, (drage ud af Saaret); - ogs. ofte i Krigssproget; vid. Caes. B. G. 7, 12, o. id. B. C. 3, 58; ∾ exercitum, Liv. 10, 42; men „poet.": Illum ego ··· medioque ex hoste recepi, Virg. Aen. 6, 110; — b) ∾ se: trække sig tilbage, begive sig tilbage, begive sig bort, ex hisce locis, Cic., Sicilia, id.; ∾ se ex fuga, Caes.; ∾ se hinc, unde etc., id.; sui recipiendi facultas, id. B. G. 3, 4; cf. Liv. 10, 28: se recipiendi spatium; - ∾ se ad suos, Caes.; men recipe te ad nos, Cic. Att. 4, 15; - ∾ se in silvas, Caes., in currus, id. B. G. 4, 33; men ∾ se retro in Bruttios, Liv. 23, 37, in novissimos, id., intra munitiones, Caes., per declive, id., sub murum, id., trans Rhenum, id., Larissam versus, id. B. C. 3, 97; - ∾ se domum, Plaut., illuc, huc, id., eo, Caes.; men id. B. G. 1, 48: si quo erat ··· celerius recipiendum (sc. se); cf. Plaut. Bacch. 2, 3, 60: rursum in portum recipimus (sc. nos); — 2) „bes." ogs. i Forretningssproget el. teknisk: ved et Salg el. ved en Forhandling at holde tilbage, at forbeholde sig el. undtage; - Posticulum hoc recepit, quum aedes vendidit, Plaut. Trin. 1, 2, 157; cf. Cic. d. Or. 2, 55, o. id. Top. 26; — B) „fig.": faaer el. erholder tilbage, faaer igien; - ∾ antiquam frequentiam (om en ødelagt By), Liv. 21, 3; men „poet.": totidem, quot dixit, verba recepit, (fik til Svar), Ovid. Met. 3, 384; ∾ anhelitum, Plaut., animam, Ter., Quintil., (at faae Veiret, at komme til Aande); men ∾ animum a pavore tanto, Liv. 2, 50; ogs. ∾ animos ex pavore, id. 21, 5, (atter at fatte Mod); men ∾ vocem etc., vid. Cic. d. Or. 1, 59; — 2) df. ogs.; a) ∾ se: trække sig tilbage, vende sig derfra el. derhen; - ∾ se a voluptatibus in otium, Plin. Pan. 82, ad frugem bonam, Cic. Coel. 12; cf. Caes. B. C. 3, 17; men ∾ se in principem, Plin. Pan. 76, (atter at antage en Herskermine); — b) ∾ se, ligesom ∾ animum: at faae sin Samling, at komme til Aande; - nullum spatium respirandi recipiendique se etc., Liv. 10, 28; ligel. ∾ se ex terrore ac fuga, Caes. B. G. 2, 12, oftere; men nondum me tota mente recepi, Ovid. Met. 5, 275; ut me recepi, Cic. d. Rep. 6, 18; — II) tager derimod, tager til mig, antager, vedtager; A) „egenl."; 1) „alm."; a) c. acc. absol. (personae el. rei); - ut in urbe manerent, Xerxemque reciperent, Cic. Off. 3, 11; cf. Caes. B. G. 6, 39; men Ter. Eun. 1, 2, 79: Ego excludor, ille recipitur; cf. Hor. Sat. 1, 5, 80, ogs. Sall. Jug. 16; - Peneus accipit amnem Orcon, nec recipit, Plin. 4, 15; men eo oppido recepto, (naar denne By var vunden el. erobret), Caes. B. G. 7, 13; ligel. ∾ Aetoliam etc., id. B. C. 3, 55; men ∾ remp. armis, Sall. Catil. 11; men „poet.": frenumque recepit (equus: lod sig det paalægge), Hor. Ep. 1, 10, 36; men Caes. B. C. 1, 76: plerosque hi, qui receperant, celant, er acc. udfalden; — b) m. tilføiet ad el. in c. acc.; - ∾ hominem amicum ad se, Ter.; ∾ aliquem ad epulas, Cic. Top. 5, in tectum, Plaut., in custodiam, id.; ∾ Tarquinium in civitatem, Cic. d. Rep. 2, 20; cf. Liv. 2, 5, o. Hor. Ep. 2, 1, 6; ∾ aliquem in fidem, Cic., Caes., in deditionem, id., Liv., in jus deditionemque, id. 21, 61; ∾ aliquam in matrimonium, Suet., Justin.; ogs. ∾ aliquem domum suam, Cic. Arch. 3; — c) m. tilføiet in c. abl. loci, ogs. c. abl. loci (ud. in); - quum hoc recipiamur in loco (neml. til Bevertning), Plaut. Stich. 5, 4, 3; cf. Liv. 24, 32; ligel. recepta in parte tori, Ovid. Her. 6, 20; - ∾ aliquem tecto, Caes.; cf. Cic. Agr. 2, 33; (Romulum) coelo receptum (sc. esse), Quintil. 3, 7, 5; cf. Hor. A. P. 63, o. A.; — 2) „bes." ogs. i Forretningssproget el. teknisk; a) at tage ind, at erholde som Indtægt; - ∾ pecuniam ex novis vectigalibus, Cic. Agr. 2, 18 o. 23; — b) om en Gladiator hedder ∾ ferrum: at lade sig stikke ned, at stille sig blot imod Dolken, Cic. Sest. 37, o. id. Tusc. 2, 17; ogs. hører hertil, Cic. R. Am. 12; — c) i det sild. Lægesprog om et Medicament: at modtage el. optage i sig som Ingrediens; - antidotos recipit haec, etc., Scribon.; — B) „fig."; 1) „alm.": at antage el. bifalde el. indromme; - vid. Plaut. Cist. 2, 1, 34; men jusjurandum oblatum non recipere, Quintil. 5, 6, 1; quae persuasione in mores recepta sunt, id.; cf. Cic. Off. 3, 33; men id. Lael. 26: qui eam (assentationem) recipit; men re jam non ultra recipiente cunctationem, Liv. 29, 24; — 2) df. ogs. „bes."; a) paa Opfordring at overtage el. paatage sig, (derimod suscipere, alm.: at overtage en Virksomhed); - recepi causam populi Rom., etc., vid. Cic. Verr. 2, 1; cf. id. Div. in

Caecil. 8, ogſ. id. d. Or. 2, 24; men verebamini, Ne non id facerem, quod recepissem semel? Ter. Phorm. 5, 8, 8; ∾ mandatum, Cic. R. Am. 38; ogſ. ∾ curam omnium prope officiorum ad se, Suet. Tit. 6; — b) ligeſom ἀναδέχομαι: forpligter mig el. tilſiger el. lover; - ad me recipio (det ſvarer jeg for), Faciet, Ter. Heaut. 5, 5, 12; promitto in meque recipio, fore etc., Cic. Fam. 13, 10; cf. id. Phil. 5, 18; ogſ. m. de, id. Att. 13, 1; ogſ. c. dat., (i Analogi af promitto, o. fl.); vid. Planc. ap. Cic. Fam. 10, 21; men Cic. ibd. 1, 9: quid sibi is de me recepisset, etc.; cf. id. Att. 2, 22; — c) i Retsſproget om Prætor: recipere nomen alicujus: antage el. tillade en Anklage imod nogen; - vid. Cic. Verr. 2, 38, o. ibd. 2, 42; bſ. ogſ. ∾ reum, Tac. Ann. 2, 74, o. ∾ aliquem inter reos, ibd. 3, 70; — III) partic. receptus, 3, ſom adj.: brugelig el. antagelig; - compar., Tertull.; superl., Solin. praef.; — B) bſ. subst. receptum, i, n.: det Overtagne, Forpligtelſe; - satis est factum ··· promisso nostro ac recepto, etc., Cic. Verr. 5, 53; cf. id. Phil. 2, 32; — not.: recepso, f. recepero, Catull. 44, 19; - recipie, f. recipiam, Cato ap. Fest. p. 286, (Müll.).

*rĕciprŏcātio, onis, f.; I) „egenl.": Tilbagegang ad ſamme Vei; - ∾ aestus, Plin., errantium siderum, Gell.; — II) „fig."; ∾ talionum: den tilbagevendende Gjengjeldelſe, id. 20, 1; ∾ animorum, (Sjelevandringen), Tertull.; o. — rĕciprŏcātus, us, m.: = frgd.; — [reciproco]. — rĕciprŏcĭcornis, e, [reciprocus, cornu]: med tilbageboiede Horn, Laber. ap. Tertull.

reciprŏco, avi, atum, 1, v. a. o. n., [reciprocus]; I) act.; A) „egenl.": bevæger el. driver tilbage el. hid og did; - ∾ animam, (at drage Aande, at udaande og indaande), Liv. 21, 58; men Cic. N. D. 3, 10: in motu identidem reciprocando; - manu telum reciprocans, (svingende hid og did), Gell.; ∾ serram, (trække frem og tilbage), Tertull.; - ∾ quinqueremem in adversum aestum, Liv. 28, 30; cf. Plin. 4, 27; — B) „fig.": vender el. dreier tilbage el. inverterer, navnl. et Beviis; - vid. Cic. Div. 1, 6; — II) neutr.: at vende ſig el. bevæge ſig tilbage el. hid og did; - fretum ipsum Euripi ··· reciprocat, Liv. 28, 6; ∾ mare, Curt., ogſ. ∾ aquae, Flor., (om Ebben; opp. accedere); men Plin. 9, 70: arcere a reciprocando (fra at vende tilbage); — not.: reciprocare pro ultro citroque poscere etc., Fest. p. 274, (Müll.).

rĕciprŏcus, 3, [ſ. und. frgd.: not.]; I) „egenl.": ſom vender tilbage ad ſamme Vei; - ∾ tela, Attius ap. Varr.; navnl. om Vandets Fald el. Ebbe; vid. Plin. 5, 3, oftere, o. Tac. Ann. 1, 70; ogſ. om Ebbe og Flod, Plin. 2, 99; bſ. poetiſk om Havet: ∾ Tethys, Sil. 3, 60; — II) „overſ."; a) ∾ voces, (ſom kaſtes tilbage, d. e. Echo), Plin. 2, 44; ∾ argumenta, (ſom kunde vendes om, ἀντιστρέφοντα), Gell. 5, 10; — b) gjenſidig el. dobbelt; - ∾ ars (naturae), vid. Plin. 11, 1; ∾ taliones, Gell. 20, 1; — c) i Grammatiken: ∾ pronomen, (tilbagevirkende, ſom sibi, se), Priscian.

*rĕcīsāmentum, i, n.: det Afſkaarne el. Afſilede, Affald; - in pl., ∾ coronariorum, (Hammerſkæl), Plin. 34, 26; o. — recisio, onis, f.; I) „egenl.": Afſkæren el. Beſkæren; - (rosa) resisione atque ustione proficit, Plin. 21, 10; — II) „overſ.": Indſkrænkning, Formindſkelſe; - ∾ legatorum, Digest.; — [2.recido]. — recīsus, 3, partic. o. adj. af 2.recido.

*rĕcĭtātĭo, onis, f.; I) publiciſtiſk el. i Retsſproget: Oplæsning af Documenter el. af andre Oplysninger under en Retsforhandling; - vid. Cic. Cluent. 51, auct. ad Her., o. A.; — II) udenf. Retsſproget o. efteraug.: en Forfatters Forelæsning el. Oplæsning af hans Arbeider, Plin. Ep. 3, 15, Suet. Claud. 41; - ogſ. in pl., Plin. Ep. 1, 13, Tac. Or. 10; o. — rĕcĭtātor, oris, m.; I) publiciſtiſk el. i Retsſproget: ſom under en Retsforhandling forelæſer Sagens Documenter, Cic. Inv. 2, 47; — II) ſom forelæſer ſine (ogſ. andres) ſkriftlige Arbeider; - ∾ acerbus, Hor. A. P. 474; cf. Senec. Ep. 95, Plin. Ep. 1, 13, o. A.; — [flgd.].

rĕ.cĭto, avi, atum, 1, v. a.; I) publiciſtiſk: ved offenlige Forhandlinger at forelæſe et Document el. en Beretning; - vid. Cic. Verr. 2, 8, o. ibd. 3, 10; tabulae in actione, quae reservandae, quae recitandae, etc., Quintil. 7, 10, 13; men ∾ de tabulis publicis, Cic. Flacc. 17; ∾ literas in senatu, id., in concione, id.; men ∾ rogationem suam populo, Quintil.; ∾ responsum ex scripto, Liv. 23, 11; ∾ elogium de testamento, Cic. Cluent. 48; - ogſ. m. Perſonsobjecter, dog ſædv. in pass.; testamento si recitatus heres esset etc., Cic. Caecin. 19; in recitando senatu, Ps. Cic. Dom. 32; men recitatis testibus, (ved at forelæſe deres Udſagn), Quintil. 5, 7, 25; — II) „alm.": forelæſer el. foredrager offenligen; (navnl. fra K. Auguſtus om Forfattere, ſom offenligen el. for en Forſamling foredrage deres Arbeider, el. lade dem foredrage); - vid. Hor. Sat. 1, 4, 75, o. id. Ep. 1, 19, 42, ogſ. Plin. Ep. 7, 17, oftere; ogſ. c. dat., Hor. A. P. 438, oftere; - ogſ. offenligen at fremſige, sacramentum, vid. Tac. Hist. 4, 59; ogſ. at fremſige af Hukommelſen, Cels.; cf. Martial. 9, 85: qui recitare solent, (d. e. Stueſpillerne).

*reclāmātĭo, onis, f.: Skrigen derimod, ſkrigende Udtryk af Misbilligelſe; - ∾ vestra (sc. in Antonium), Cic. Phil. 4, 2; o. — reclāmĭto, are, v. n. intens.: ſkriger hoit derimod; c. dat.; men alene „overſ.", Cic. R. Am. 22: reclamat istiusmodi suspicionibus ipsa natura; — [af flgd.].

re.clāmo, avi, atum, 1, v. n.; I) „egenl.": at raabe el. ſkrige heftigen derimod, ſkrigende at yttre ſin Misnøie el. Harme; - si etc., theatra tota reclamant, Cic. d. Or. 3, 10; - navnl. ogſ. om det misbilligende Skrig af en Forſamling; vid. id. Sest. 59; men Liv. 3, 21: reclamantibus consulibus (uagtet deres heftige Indſigelſe) etc.; - ogſ. c. dat.: ∾ promissis alicujus, (med Skrig at tilbageviſe el. misbillige), Cic. Phil. 5, 8; ogſ. ∾ alicui, Quintil., Plin. Ep.; - ogſ. m. acc. c. inf., Suet. Aug. 37; men m. flgd. ne, Cic. Balb. 5; - „poet." ogſ. m. abstract Subject; Quoi (f. cui) quoniam ratio reclamat vera, etc., Lucr. 1, 617; — II) „poet." ogſ.; A) at ſkrige ſtærkt el. hoit; - vid. Hor. Ep. 1, 17, 62; men c. acc.: at raabe ſtærkt el. ofte derpaa; rursus Hylan ··· reclamat, Val. Fl. 3, 596; ∾ dominam nomine, id.; — B) ligeſom resonare, om Echoen: at gjentone; - ∾ aequora, Virg. Ge. 3, 261; ∾ arva plangoribus, Stat. — reclango, ĕre, v. n.: at gjentone el. gjenlyde deraf; - ∾ sonitu ruinarum, Ammian. 17, 7.

reclīnis, e: ſom lener el. boier ſig tilbage; - Sic in gramine floreo reclinis, Martial. 9, 91; cf. Ovid. Met. 10, 558; ligel. „poet." c. dat.: reclinis hastae, Senec. Phoen., oftere; men reclinis super pedes cubantis, Tac. Ann. 15, 5; men ibd. 14, 16, absol.: ut erat reclinis, etc.; af — reclīno, avi, atum, 1, v. a., [inus. clino, i. e. κλίνω, boier]; I) „egenl.": lener el. boier baglæns el. tilbage el. derimod; - huc (i. e. ad has arbores) quum se consuetudine reclinaverunt (alces), etc., vid. Caes. B. G. 6, 27, (hvor ogſ. ita, paullum modo reclinatae, etc., ſ. nedenf.); cf. Virg. Aen. 12, 130: et scuta reclinant; - ofteſt medial: reclinari ad suos (in dicendo), Quintil.; reclinatus in cubitum, Petron.; cf. Hor. Od. 2, 3, 7; — II) „fig."; - in quem (sc. Marcellum) onus imperii reclinare (coeperat, sc. se), Senec. Consol. ad Marc. 2; men Hor. Epod. 17, 24: Nullum ab labore me reclinat otium, (ingen Hvile ſkaffer mig Lindring). — reclīnus, 3: ſjeld. Biform af reclinis, Vopisc. — reclivis, e, [clivus]: tilbageboiet, ſkraa, hældende; - campo ad solem reclivi, Pallad.

reclūdo, si, sum, 3, v. a., [claudo]; I) „alm."; A) „egenl.": lukker op igjen, aabner, ostium, Plaut., fores, Lucr., Ovid., Tac., portam, Virg., Ovid., adyta, Virg. Aen. 3, 92, viam arcis, Ovid. Met. 14, 776, do-

mum, Hor.; - ∾ armarium, (bræffe op), Plaut. Capt. 4, 4, 10; cf. Virg. Aen. 8, 244; men ∾ pectora pecudum, (for deri at søge Varsler), ibd. 4, 63; cf. Tac. Ann. 11, 20; ∾ contecta vulnera (blotte), id. Hist. 2, 77; ∾ pectus mucrone, Virg., jugulum ense, Ovid.; men ∾ ensem, (blotte det), Virg.; ∾ thesauros tellure, (frembringe deraf), id. Aen. 1, 358; men id. Ge. 4, 52: (ubi sol) coelum···aestiva luce reclusit; — B) „fig."; - quae (avaritia ac libido) postquam pecunia reclusa sunt, Tac. Ann. 16, 32; men ibd. 6, 6, „alleg.": si recludantur tyrannorum mentes, etc.; men Hor. Ep. 1, 5, 16: (ebrietas) operta recludit; cf. id. Od. 3, 2, 21; men ibd. 1, 24, 17: ∾ fata, (opløse el. forandre Skæbnens Beslutning); — II) „bes."; A) „egenl.": udelukker, aflukker, indelukker; (efterel.); - quia singulae separatim recludantur, Justin. 1, 9; ∾ matronas in carcerem, id. 26, 1; — B) „overf." i Retssproget: quod cognatis a praetore apertum erat, hoc agnatis esse reclusum, etc., Justin. Inst. — reclūsus, 3, partic. af recludo.

recoctus, 3, partic. af recoquo. — rĕcōgĭtātĭo, onis, f., o. rĕcōgĭtātus, us, m.: Overveielse el. Betænkning, Tertull.; af — rĕ.cōgĭto, avi, (atum), 1, v. n.: tænker atter derpaa, overtænker el. betænker nøie; - vid. Plaut. Capt. prol. 51, oftere; saepe mecum retractans ac recogitans, quam turpi consensu deserta exoleverit disciplina ruris, Colum.; men Cic. Qu. Fr. 2, 2: ut etc., sic tu mihi videris··· de forma Minuciana ··· in otio recogitasse, etc.

rĕcognĭtĭo, onis, f., [recognosco]; I) „alm.": Gjenerindring, tilbagevendende Erindring; - ∾ scelerum suorum, Cic. Verr. 4, 50, (hvor recordatio er blot Glosse, vid. Freund.); — II) „bes." o. efteraug.: nøiagtig Mønstring el. Undersøgelse el. Prøvelse, (servitiorum), Colum., equitum, (deres Mønstring), Suet. Claud. 16; men Liv. 42, 19, c. gen. subj.: ∾ Postumii consulis, (den af ham anstillede Undersøgelse).

rĕ.cognosco, ōvi, ĭtum, 3, v. a.; I) oprdl.: ligesom kiender igien; df. erindrer mig (noget) atter, tilbagekalder i Hukommelsen; - reminiscendo recognoscere etc., Cic. Tusc. 1, 24, (hvortil dog s. Tregder. pag. XVII); cf. id. Verr. act. 1, 5, ogs. id. Catil. 1, 3 o. 4, ogs. id. Dejot. 2; - ∾ res (suas: vedkiende sig sin Eiendom), Liv. 5, 16; — II) sædv.: mønstrer el. prøver el. undersøger nøiagtigen; A) „alm."; - vid. Cic. Leg. 3, 16; ∾ socios navales, Liv.; cf. Suet. Aug. 37; ∾ agros, Liv., ergastula, Suet., instrumentum rusticum, Colum.; - men „poet.": Dona recognoscit populorum (Caesar), Virg. Aen. 8, 721; — B) „bes.": prøver Ægtheden af et Skrift, vid. Cic. Verr. 2, 77, id. Balb. 5, o. id. Vatin. 2; - men ut libellos ··· recognoscendos emendandosque curem, Plin. Ep. 4, 26. — rĕ.cōgo, ĕre, v. a.: samler igien, Paul. Nol.

re.collĭgo, lēgi, lectum, 3, v. a.: samler atter tilsammen, samler det Adspredte; I) „egenl."; - ∾ sparsa, Senec., multitudinem, Justin.; ∾ stolam, (tage sammen om sig), Plin. Ep.; ∾ actionem, (neml. for at udgive den), id. 8, 13; — II) „fig."; - ∾ vires ab imbecillitate, Plin.; men „poet.": ∾ primos annos, (faae dem tilbage), Ovid. Met. 7, 216; - men si etc., a me recolligi oportere, (i. e. reconciliari: forsones el. gienvindes), Cic. Att. 1, 5; men „poet.": ∾ se, Ovid. Met. 9, 744, (at tage sig sammen, at opmuntre sig). — rĕ.collŏco, are, v. a.: lægger igien el. tilbage; - ∾ aegrum lecto, Coel. Aur.

1.rĕ.cōlo, cōlŭi, cultum, 3, v. a.; I) „egenl.": paany el. atter at bebygge el. bearbeide; - ∾ desertam terram, Liv. 27, 5, humum, Ovid. Met. 5, 647; men ∾ metalla intermissa, (atter at tage i Drift), Liv. 39, 24; — B) „bes." ogs.: besøger ofte; - Nemo libenter recolit, qui laesit, locum, Phaedr. 1, 18; — II) „fig."; A) „alm.": paany el. atter at pleie el. dyrke el. øve; - vid. Plaut. Merc. 3, 2, 3, Cic. Arch. 6, o. id. d. Or. in.; men ∾ imagines alicujus, (reise dem igien), Tac. Hist. 3, 7; men ∾ adolescentulos paternis sacerdotiis, (atter at beklæde el. hædre dem dermed), ibd. 1, 77; — B) „bes.": ligesom at pleie i Erindringen, d. e. atter og atter el. gierne med Tankerne at dvæle derved, igien at overtænke; - quae si tecum ipse recolis, Cic. Phil. 13, 20; ∾ sua facta pectore, Catull. 63, 45; cf. Ovid. Her. 5, 113; - ogs. „alm.": overtænker el. betænker nøie, Virg. Aen. 6, 681. — 2.re.cōlo, are, v. a.: sier igien; - ∾ oleum per linteum duplex, Scribon.

rĕ.commĭniscor, sci, v. dep.: minder mig atter derom, søger at mindes; - Litteris recomminiscor; C est principium nominis, Plaut. Trin. 4, 2, 70. — rĕcompensātĭo, onis, f.: Gjenerstatning, Cassiod.; af — rĕ.compenso, are, v. a.: erstatter el. fyldestgiør paany, Augustin. — rĕ.compingo, ĕre, v. a.: føier (atter) tæt sammen; - ∾ os ad os, Tertull. — rĕ.compōno, (posui), pŏsĭtum, 3, v. a.: sætter paany sammen, bringer atter i Orden; - Pone recompositas in statione comas, Ovid. Am. 1, 7, 68; ∾ lapillos, Digest., fracturam, Veget.

*rĕconcĭlĭātĭo, onis, f.; oprdl.: fornyet Forbindelse; df. „fig.": Gienoprettelse af et Forhold; - ∾ concordiae, Cic. Catil. 3, 10, gratiae, (Udsoning el. Forsoning), id., Liv.; - ogs. in pl.: ∾ gratiarum, Ps. Cic. ad Quir. 5; — b) df. ogs. absol.: Udsoning, Forsoning; - nihil opus esse reconciliatione, Liv. 27, 35; cf. Cic. Cluent. 36; - ogs. in pl.: Antonii societatem male ··· reconciliationibus variis focillatam etc., Suet. Aug. 17; o. — reconcĭlĭātor, oris, m.: som gienopretter; - ∾ pacis, Liv. 35, 45; — [flgd.].

re.concĭlĭo, avi, atum, 1, v. a.; I) oprdl.: bringer tilbage, skaffer atter tilstede; (forcl.); - ∾ aliquem domum, Plaut. Capt. prol. 33, oftere; ∾ apes, Varro; — II) „fig.": paany venskabeligen at forene el. forbinde dermed el. med hinanden, aliquem cum aliquo, Cic. Prov. cons. 9; ogs. ∾ aliquem alicui, ibd.; cf. Liv. 8, 36; men tibi tamen sum auctor, ut··· eum tibi ordinem aut reconcilies, aut mitiges, Cic. Fam. 1, 9; cf. id. ibd. 1, 2; - ut reconciliarem Pompejum, (for at udsone el. vinde ham), Caes. ap. Cic. Att. 9, 7, C; ligel. ∾ inimicos, Quintil., Parum insulam, Nep.; ogs. ∾ aliquem in gratiam, Liv. 1, 50; men quod scribis de reconciliata nostra gratia, etc., vid. Cic. Fam. 5, 2; ∾ concordiam, Liv., amicitiam de integro, id.; men ogs. ∾ inimicitiam invicem, (at udsone), Tac. Germ. 22; ∾ pacem, (gienoprette), Nep., Liv.; ∾ existimationem judiciorum, Cic. Verr. act. 1, 1; - not.: reconciliasso f. reconciliabo, Plaut. Capt. 3, 4, 44, o. reconciliassere f. reconciliaturum esse, id. ibd. 1, 2, 65.

rĕ.concinno, are, v. a.: giør til rette, udbedrer, istandsætter; - ∾ pallam, Plaut. Men. 2, 3, 73, spinther (etslags Armbaand), id. ibd. 3, 3, 4, (hvor inf. pass. reconcinnarier); cf. Cic. Qu. Fr. 2, 6; - ogs. „fig.", ∾ detrimentum, Caes. B. C. 2, 15. — rĕ.conclūdo, ĕre, v. a.: indelukker, indespærrer, aliquem in monumento, Tertull.

reconditus, 3, partic. o. adj. af flgd. — rĕ.condo, dĭdi, dĭtum, 3, v. a.; I) „egenl.": lægger tilside, forvarer, bortgiemmer; - ∾ gladium in vaginam, Cic. d. Inv. 2, 4; cf. id. Catil. 1, 2; men ∾ uvas in amphoras, Colum., ogs. in vasis, id., (at forvare deri); ogs. ∾ victum tectis, id., opes aerario, Quintil.; men ∾ frumentum in annos, Colum.; - men absol., Hor. Od. 3, 28, 2; ligel. Cic. Verr. 4, 10: quod etc., habebant sepositum et reconditum; - imo ··· reconditus antro, Ovid. Met. 1, 583; cf. ibd. 3, 273; — b) „poet." ogs. ∾ oculos, (atter at lukke dem: om den Døende), Ovid. Met. 4, 146; men ∾ alvo, (opsluge), ibd. 12, 17; cf. Propert. 2, 23, 50; ∾ ensem in pulmone, Virg. Aen. 10, 387; ligel. ∾ gladium lateri, Ovid. Met. 12, 482; — II) „fig.": at lægge Skiul derpaa, odl.; - ∾ voluptates, Tac. Ann. 4, 57; ∾ odia, (hemmeligen at bevare), ibd. 1, 69; men

Cic. Acad. 2, 10: mens alia visa ··· recondit, e quibus memoria oritur; — III) partic. rĕcondĭtus, 3, ogſ. ſom adj.: affides, bortfiernet, fiern, hemmelig el. forborgen; I) „egenl."; - vid. Cic. d. Or. 1, 35, o. id. Verr. 3, 89; ∾ venae auri argentique, id. N. D. 2, 39; — b) ogſ. subst., recondita, orum, n.: affides el. forborgne Steder; - Pergami in occultis ac reconditis templi, Caes. B. C. 3, 105; dog ogſ. in sing.: in recondito (supellex) etc., Plin. 33, 6; — II) „fig."; - interiores et reconditas literas scrutari, Cic. N. D. 3, 16; cf. id. Acad. 2, 4; men ∾ sententiae, id. Brut. 97, (dybſindige); men ∾ verba, vid. Suet. Aug. 86, (uſædvanlige); - ∾ mores, (det Forborgne i Characteren), Cic. Leg. 1, 9.

re.condūco, xi, ctum, 3, v. a.: igien el. paany at leie el. forpagte el. overtage; - repleto tempore conductionis ··· reconduxisse (domum), Digest.; cf. Plin. 29, 8: unum aegrum HS. ducentis reconductum, (tagen i Kur og Pleie). — rĕ.conflo, are, v. a.: blæser op paany; df. Lucr. 4, 925, „overſ.": Unde reconflari sensus per membra repente Possit, etc., (vækkes el. oplives paany). — re.consigno, are, v. a.: mærker el. betegner paany, Tertull.

rĕ.cŏquo, coxi, coctum, 3, v. a.; I) „egenl.": koger igien; df. efter Fabelen om Pelias, (Ovid. Met. 7, 285): at forynge ved Kogning; vid. Cic. d. Senect. 23; - massa recocta etc., Martial. 11, 52, (i. e. caseus); men lana saepius macerata et recocta, (neml. for at farves), Senec. Ep. 71; cera post insolationem recocta, Plin. 21, 49; — II) „fig."; A) „overſ.": forarbeider og tilbereder ved Ild, navnl. omſmelter el. omſmeder; - vid. Virg. Aen. 7, 636, o. Flor. 3, 20, ogſ. Virg. Aen. 8, 624; — B) „ment." o. lignelſesvis: (Cicero se) Moloni ··· rursus formandum ac velut recoquendum dedit, Quintil. 12, 6, 7; - med Alluſion til Fabelen om Pelias heder recoctus senex, Catull. 54: ungdommelig el. friſk Olding; men recoctus scriba, Hor. Sat. 2, 5, 55, (omtr. vort: nybagt el. oppudſet).

*rĕcordābĭlis, e: ſom let erindres el. huſkes, numeri, Augustin.; ogſ. absol. recordabilia, Claud. Mam. d. Stat. anim.; — rĕcordātĭo, onis, f.: Erindring el. Mindelſe om det Forbigangne; a) c. gen.; - vid. Cic. Tusc. 1, 24; men id. d. Or. 1, 2: veteris cujusdam memoriae ··· recordatio; men quorum memoria et recordatio etc., Cic. Brut. 2; - ogſ. in pl., id. Fam. 5, 13; — b) ud. gen.: sapientes bona praeterita, grata recordatione renovata, delectant, Cic. Fin. 1, 17; cf. id. d. Or. 3, 1; - ogſ. in pl., id. Att. 12, 18; cf. Tac. Ann. 4, 38; o. — rĕcordātus, us, m.: = recordatio, Tertull.; — [recordor].

rĕ.cordo, avi, atum, 1, v. a., for- o. efterel. Viform af flgd.; df. recordavit, Quadrig. ap. Non., o. pass. recordatus, 3, Sidon. — rĕcordor, atus sum, 1, v. dep. a. o. n., [cor]: tænker tilbage paa det Forbigangne, dvæler ved Mindet derom; df. I) „alm.": mindes, huſker; - vid. Cic. d. Senect. 21, o. id. Lig. 12; - ſaal. oftest c. acc.; vid. Cic. Arch. 1, o. id. d. Or. 3, 22; ligel. ∾ communes belli casus, Caes., antiqua damna, Ovid.; cf. Virg. Aen. 8, 156; - quum tuam virtutem ··· essem mecum recordatus, Cic. Fam. 5, 17; si cum animis vestris recordari ··· volueritis etc., id. Cluent. 25; men id. Sull. 9, pass.: ad ea ··· recordanda et cogitanda; - ſieldn. er acc. udfalden; sed, ut recordor, etc., id. Att. 13, 6; — bb) ogſ. findes recordor undert.; a) m. Objects- el. Relativſætning; - vid. Caes. B. C. 3, 47, o. Ovid. Met. 15, 705; men Cic. Orat. 7, c. inf. praes., (efter Analogien af memini); men admonitus re ipsa recordor, quantum etc., id. Mur. 34; cf. Caes. B. C. 3, 73; — b) c. gen.; - ipse certe ··· flagitiorum suorum recordabitur, Cic. Pis. 6; — c) m. de; - si etc., velim scire, ecquid de te recordere, Cic. Tusc. 1, 6; cf. id. Planc. 42; — II) alene ſieldn. findes recordari om det Tilkommende: at overveie el. betænke; - Nunc ego nec tantum, quae sum passura, recordor, Sed etc., Ovid. Her. 10, 79; cf. Justin. 5, 7.

*rĕcorpŏrātĭo, onis, f.: Legemets Fornyelſe, Tertull.; ogſ. Legemets Helbredelſe, Coel. Aur.; o. — rĕcorpŏrātīvus, 3: hørende el. tienlig til Legemets Helbredelſe; - ∾ cucurbitae, Coel. Aur.; af — rĕcorpŏro, are, v. a.: forſyner atter med et Legeme; - ∾ animum, Tertull.; - i Lægeſproget: at helbrede, Coel. Aur. — rĕ.corrĭgo, rexi, rectum, 3, v. a.; I) „egenl.": retter el. forbedrer paany; - ∾ costas, (atter at giøre dem lige), Petron. Sat. 43; — II) „ment."; - formare animum et recorrigere etc., Senec. Ep. 50; ∾ aliquem ad regulam, Tertull.

re.crastĭno, are, v. n., [crastinus]: vedbliver at udſætte fra Dag til Dag, Colum., Plin. — *recrĕātĭo, onis, f.: Forfriſkelſe, Helbredelſe; - ∾ ab aegritudine, (efter en Sygdom), Plin. 22, 49; o. — recrĕātor, oris, m.: ſom vederqvæger el. forfriſker; - ∾ corporum somnus, Tertull.; — [recreo]. — recrēmentum, i, n., [cerno]: Affondring, Affald, plumbi, Cels.; - pl., ∾ farris, (Avner), Plin. 18, 41; ligel. in pl.: Excrementerne, Gell. 7, 11.

re.crĕo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": atter el. paany at frembringe el. ſkaffe tilſtede; - ∾ lumen, (om Solen), Lucr. 5, 758; cf. ibd. 278 o. 324; men ∾ carnes, (atter at ſkaffe Kiød paa Legemet el. paa Benene), Plin. 31, 46; — b) „poet." ogſ.: Et recreaverunt vitam (neml. ved den opfundne Agerdyrkning), legesque rogarunt (Athenae), Lucr. 6, 3; — II) „overſ.": igien el. paany at iſtandſætte el. ſtyrke el. forfriſke; A) legemligen, Plin. 12, 2; men recreandae voculae causa ··· ambulare, Cic. Att. 2, 23; cf. Tac. Ann. 6, 50; men recreatus ex vulneribus, Liv. 29, 18; cf. Hor. Od. 3, 20, 13, o. ibd. 1, 22, 18; — B) aandigen el. „ment."; - nunc vester conspectus ··· reficit et recreat mentem meam, Cic. Planc. 1; cf. id. Manil. 9, o. id. R. Am. 47; animus quum se collegit atque recreavit, tum etc., id. Tusc. 1, 24; sic literis sustentor et recreor, id. Att. 4, 10; cf. Caes. B. C. 3, 74; - recreatus ex metu mortis, Cic. Verr. 5, 61; cf. id. Catil. 3, 4; ligel. me ab hoc maerore recreari, id. Att. 12, 14.

re.crĕpo, are, v. n. o. a.: at gientone el. gienlyde; - cava cymbala recrepant, Catull. 63, 29; cf. Virg. Cir. 108. — re.cresco, crēvi, crētum, 3, v. n.: igien el. atter at vore frem el. op; df. Liv. 26, 41, lignelſesvis: velut accisis recrescenti stirpibus (soboli etc.); cf. Ovid. Her. 2, 5; - partic. recretus crinis, (ſom atter er voxet), Paul. Nol.

re.crūdesco, dŭi, 3, v. n. inch.: atter at blive raa; df. I) om et Saar: atter at bryde op; hvſ. Cic. Fam. 4, 6, „alleg.": nunc autem ··· etiam illa, quae consanuisse videbantur, recrudescunt; — B) df. „overſ.": at blive værre el. haardere i ſit Slags; - recrudescente seditione, Liv. 6, 18; paullisper recruduit pugna, id. 10, 9; recrudescit nefas, Senec. Phoen. 231.

rectā, abl. ſom adv.: ad den lige Vei; ſ. rectus, 3, und. rego. — recte, adv. af rectus, 3, und. rego; I) „egenl.": ret, lige, i lige (perpendiculær el. horizontal) Linie, ὀρθῶς; - vitem deligato recte, flexuosa ne siet, Cato; recte ferri (lige op og ned, opp. oblique: om Atomerne), Cic. Fin. 1, 6; men recte currentes (Satyri, ligeud el. ligefrem), Plin. 7, 2; — II) „fig.": ret el. rigtigen, vel el. paſſende; - fecisti edepol et recte et bene, Plaut. Capt. 5, 1, 20; recte atque ordine facere, Cic., Sall., Liv.; cf. Cic. Quint. 7; seu recte, seu perperam facere coeperunt, id. ibd. 8; cf. Sall. Jug. 31; men si recte conclusi, (opp. sin vitiose), etc., Cic. Acad. 2, 30; men Caes. B. G. 7, 80: neque recte ac turpiter factum celari poterat, (ingen modig el. feig Handling); - recte rationem tenes, (du regner rigtigen), Plaut. Mil. gl. 1, 1, 47; recte augurarís de me, Caes. ap. Cic. Att. 9, 16; quum fuit,

cui recte ad te literas darem, (rigtigen el. sikkert), Cic. Att. 4, 1; cf. Caes. B. G. 7, 6; men tabernaculum recte captum, (efter Regelen), Cic., Liv. 4, 7; ludi recte facti, id.; cf. id. 34, 44; - ∾ valere, (at befinde sig vel), Plaut., o. Dolab. ap. Cic. Fam. 9, 9; apud matrem recte est, (staaer Alt vel til), Cic.; ligel. apud te sunt rectissime omnia, id.; - recte sub manum succedere, Plaut.; absque eo esset, Recte ego mihi vidissem, Ter. Phorm. 1, 4, 11; Deos volo consilia vostra recte vortere, (vende el. lede til et godt Udfald), Plaut. Trin. 5, 2, 31; si recte licet vendere, (til gode Priser el. dyrt; opp. male vendere), Cic. Verr. 3, 98; - compar., Ad omnia alia aetate sapimus rectius, Ter. Ad. 5, 3, 46; cf. Liv. 3, 2, o. Hor. Od. 4, 9, 46; - superl., s. nedenf.; — B) ogs. „bes." at mærke; a) hos adj. som forstærkende: ret, vedbørligen; (forcl.); - sanas recte esse (oves) etc., Varro; Dummodo morata recte veniat, dotata est satis, Plaut. Aul. 2, 2, 62; — b) elliptisk, navnl. i Omgangssproget: meget vel, det er godt; - vid. Ter. Eun. 4, 7, 3, o. id. Andr. 4, 5, 9; ligel. id. Ad. 5, 5, 3: quid fit? quid agitur? Syr. Recte, (det gaaer an); s. ogs. Quintil. 6, 3, 84: quum ··· interrogasset: rectene omnia? dicenti: recte; mortuus est, inquit; — c) ds. ogs. undert. som høflig Undskyldning, el. som undvigende Svar; - Quid etc.? aut quid es tam tristis? Pa. recte, mater, (mig er intet i Veien, med mig er det vel), Ter. Hec. 3, 2, 20; ligel. id. Heaut. 3, 2, 7: quid tu istic? Syr. recte equidem; sed etc.; men ibd. 2, 1, 16: Tum quod dem ei, recte'st, (det er smukke Løfter, el. at jeg siger ja); nam nihil esse mihi, religio'st dicere.

rectĭo, onis, f., [rego]: Ledelse, Styrelse, Regering; - ∾ rerum publicarum, Cic. Fin. 5, 4; ligel. in pl., ibd. 4, 22. — rectĭtātor, oris, m., [inus. rectito af rego]: en Styrer, en Styrmand; - ∾ ratis, poëta ap. Mar. Vict. — rectĭtūdo, inis, f., [rectus]; I) „egenl.": den lige Retning el. Beskaffenhed, Aggen. ap. Frontin.; — II) „fig.", ligesom aequitas, (εὐθύτης): det Rette el. Billige, Billighed, Hieronym.

recto, abl. som adv. af rectus, 3, und. rego. — rector, oris, m., [rego]: Styrer, Leder, Fører, Regent; I) „egenl."; - tot navium rectores, Pacuv. ap. Cic. Div. 1, 14; ligel. om en Styrmand, Virg. Aen. 5, 161; cf. Ovid. Met. 2, 186, oftere; ligel. f. auriga el. Kudsk, id. A. A. 2, 433, Tac. Agr. 36, o. A.; ogs. en Rytter, vid. Suet. Tit. 4, o. Tac. Ann. 1, 65; ogs. ∾ elephanti, (dens Fører), Liv. 27, 49; men Plin. Ep. 8, 17: ibi boves, aratra, rectores (i. e. bubulci el. aratores); — II) „fig." om Guddommen som Verdens Styrer; - vid. Cic. N. D. 2, 35, id. Fin. 4, 5, oftere; „poet." heder ogs. navnl. Juppiter: ∾ coelestum, Catull. 64, 204; ligel. ∾ deum, Ovid. Met. 13, 599; cf. Virg. Aen. 8, 572, Ovid. Met. 1, 668; oftere, o. A.; ligel. heder Neptunus: ∾ pelagi, maris, ibd. 1, 331, oftere, Stat., o. A.; - fremdeles: ∾ et gubernator civitatis, (Statsstyrer, Statsmand), Cic.; cf. id. d. Or. 1, 48; ogs. f. dictator, Liv. 4, 14; ogs. f. Regent el. Fyrste, Hor. Ep. 1, 16, 74; fremdeles om en Befalingsmand i Provindsen, Tac. Ann. 2, 4, oftere, Suet. Aug. 89, o. id. Vesp. 8; ogs. om en Hærfører, Tac. Hist. 1, 87, oftere, o. Suet. Aug. 89; - navnl. ogs. om en Opsynsmand over Ungdommen, om en Hovmester el. Opdrager el. Pædagog; vid. Plin. Ep. 3, 3, Suet. Aug. 48, Tac. Ann. 1, 24, oftere, o. A.; — b) ogs. om abstracte Gjenstande; - animus ··· rector generis humani agit atque habet cuncta, neque ipse habetur, Sall. Jug. 2; animus ille rector dominusque nostri, Senec.; men Quintil. 12, 10, 56: (judicis) vultus saepe ipse rector est dicentis.

rectrix, icis, fem. til rector: Lederske, Styrerinde; - artes ministrae sunt; sapientia domina rectrixque, Senec. Ep. 85; cf. Plin. 37, 77. — rectūra, ae, f., [rego], ligesom rectitudo: lige Retning el. Beskaffenhed, Frontin. d. Colon. ap. Goes. — rectus, 3, partic. o. adj. af rego.

rĕcŭbĭtus, us, m., [recumbo]: Nedfalden, Fald; vid. Plin. 24, 72. — rĕcŭbo, are, v. n.: ligger baglens el. tilbage; alm. ligger el. hviler; - vid. Cic. d. Or. 3, 17, o. Lucr. 1, 39; - oftest „poet."; ∾ toro, Tibull., solo, Virg., antro, ogs. in antro, id.; recubans sub tegmine fagi, id. Ecl. 1, in.; cf. Ovid. A. A. 2, 342. — rĕcŭla, ae, f., dem. af res, i. e. parva res: en Ubetydelighed, liden Formue el. Evne; - si quid imperes pro copia, pro recula, Plaut. ap. Priscian.; - ogs. in pl., Appul.; — b) ogs. et lidet Landgods, Donat. Vit. Virg. in. — recultus, 3, partic. af recolo.

rĕcumbo, cŭbŭi, 3, v. n., [inus. cumbo af cubo]: at ligge el. lene sig tilbage el. baglens; I) „egenl." om Personer; A) „alm."; - vid. Cic. Div. 1, 27, o. id. Dejot. 15; ogs. Nep. Dion. 9, o. Cic. d. Or. 2, 71; men „poet." Ovid. Met. 7, 539: medioque recumbere sulco (tauros: at de lægge sig, d. e. falde el. styrte); men Lucr. 6, 795, absol.: Castoreo ··· sopita recumbit, (falder i Søvn); — B) „bes.": at lægge sig tilbords; - vid. Hor. Ep. 1, 5, in., Plin. Ep., o. A.; — II) „overf." om Ting: at synke el. falde ned; - vid. Catull. 17, 4; men Ovid. Trist. 2, 83: Quum coepit quassata domus subsidere, partes In proclinatas omne recumbit onus; cf. Virg. Aen. 9, 434; men campoque recumbunt (nebulae), id. Ge. 1, 401; cf. Hor. Od. 1, 12, 32; ligel. „poet." om en Beliggenhed, Martial. 4, 64.

*rĕcŭpĕrātĭo, (recip.), onis, f.: Gjenerholdelse, Tilbageerobring; - ∾ libertatis, vid. Cic. Phil. 10, 10; ∾ urbium, quas amiserat, Justin.; — rĕcŭpĕrātīvus, (recip.), 3: som kan erholdes tilbage, Aggen. ap. Goes.; o. — rĕcŭpĕrātor, (recip.), oris, m.; I) „egenl.": som erholder el. vinder tilbage; - ∾ urbis, Tac. Ann. 2, 52; — II) oftest ere i Retssproget recuperatores: Commission el. Domstol af 3 el. 5 Medlemmer, der udnævntes af Prætor, (om hvem det heder: dare recuperatores), oprdl. i Processer imellem Romere og Fremmede (el. peregrini), derefter ogs. i saadanne Eiendoms- og Frihedssager, som ikke taalte Udsættelse; - vid. Cic. Caecin. 1 flgd., id. Verr. 3, 11 flgd., Liv. 26, 48, Suet., o. A.; — ds. rĕcŭpĕrātōrĭus, (recip.), 3: hørende til recuperatores; - ∾ judicium, Cic. Verr. 3, 11, Plin. Ep., o. A.; — [flgd.].

rĕcŭpĕro, (recip.), avi, atum, 1, v. a., [capio]; I) „egenl.": erholder el. faaer el. tager tilbage; - consumpta replere, erepta recuperare, etc., Cic. Mur. 25; ligel. ∾ amissa, Caes. B. G. 7, 15; cf. Cic. Phil. 13, 5, ogs. id. Agr. 2, 16; ∾ obsides, Caes. B. G. 7, 43; cf. Nep. Pelop. 5, o. Cic. d. Or. 3, 28; — b) ∾ usum togae, (igjen at optage den), Suet. Galb. 11; — II) „fig." el. om abstracte Objecter; - ∾ veterem belli gloriam libertatemque, Caes. B. G. 7, 1; cf. ibd. 76; ∾ vim suam, Cic. Verr. 5, 67; ∾ voluntatem alicujus, id. Att. 1, 11; ∾ pacem, Sall. Jug. 29; ∾ judicia, (den dømmende Magt: om Ridderstanden), Tac. Ann. 11, 22; — b) ogs. m. Personsobjecter; - si et vos et me ipsum recuperaro, (neml. ved at vende tilbage fra min Landflygtighed), Cic. Fam. 14, 1; cf. id. Qu. Fr. 1, 2, 4, o. Nep. Ages. 6.

re.cūro, (avi), atum, 1, v. a.; I) „egenl.": besørger el. forarbeider med Omhu; - ∾ chartam, Plin. 13, 23; — II) „bes." ogs.: helbreder; - Et me recuravi otioque et urtica, Catull. 44, 15. — re.curro, curri, cursum, 3, v. n.: løber el. iler tilbage; I) „egenl."; - (puerum) ad me statim jussi recurrere, Cic.; ∾ ad rhedam, id. Mil. 10, in arcem, Liv.; ∾ rure, Hor.; men comisk: recurre petere, Plaut. Trin. 4, 3, 8; - in initia recurrendo, (om Maanen), Cic. N. D. 2, 19; cf. Tibull. 2, 4, 18; men Ovid. Her. 5, 30, om en Umulighed: Ad fontem Xanthi versa recurret aqua; cf. id. Am. 2,

1, 26; - „poet." ogſ. om Tidens Kredsløb, vid. Virg. Aen. 7, 100, o. Hor. Ep. 2, 1, 147; - ligeſ. „poet." c. acc. comm.; Aemulus et coeptum saepe recurrit iter, Ovid. A. A. 3, 360, (om en Brikke i Schakſpillet); — b) ∾ ad coenam, Martial. 7, 20, (at ile derhen); — II) „fig."; A) „alm.": at vende el. komme tilbage; - Naturam expellas furca, tamen usque recurret, Hor. Ep. 1, 10, 24; - „poet." ogſ. om Tiden, id. Od. 4, 7, 12, o. Ovid. Fast. 2, 851; - men Suet. Aug. 81: valetudines ··· tempore certo recurrentes; - ogſ. m. ad el. m. adv.: at vende tilbage dertil; vid. Caes. B. C. 2, 16; men ibd. 1, 85: uti eo recurrant etc.; cf. Cic. Leg. 1, 23; ſieldn. c. dat., vid. Plin. Pan. 88; — B) „beſ.": at tage ſin Tilflugt dertil; - quoniam etc., ad eam rationem recurrunt, ut etc., Quintil. 1, 6, 13; ∾ ad eos auctores, qui etc., id. prooem. 17.

rĕcursĭo, onis, f., [recurro]: Tilbageløb, Capella. — rĕcursĭtans, tis, partic.: ſom oftere løber el. kommer tilbage, Capella; af — rĕcurso, are, v. a., intens. af recurro; I) „egentl.": løber el. iler el. vender tilbage; - Quid ego huc recursem? Plaut. Most. 3, 1, 54; cf. Lucr. 2, 105; — II) „fig." m. o. ud. dat. animo: atter at rinde nogen i Hu; - Multa viri virtus animo ··· recursat, Virg. Aen. 4, 3; ligeſ. Tac. Hist. 2, 78: recursabant animo vetera omina; - men sub noctem cura recursat, Virg. Aen. 1, 662; cf. ibd. 12, 802.

rĕcursus, us, m., [recurro]; I) „egentl.": Tilbageløb el. Tilbagevenden; - vid. Liv. 26, 42; men om Rytterne: Inde alios ineunt cursus aliosque recursus, Virg. Aen. 5, 583; - dent modo fata recursus, (at vende tilbage), Ovid. Her. 6, 59; - ogſ. Tilbageſtrømmen; flexuosi amnis (Maeandri) recursibus etc., Plin. 5, 30; cf. Ovid. Ib. 423; — b) concret: Tilbagegang, Tilbagevei; - (labyrinthi) occursus et recursus inexplicabilis, Plin. 36, 19; — II) „overſ."; - si etc., facilis ad bonam valetudinem recursus est, Cels.; ∾ ad judicem, a quo fuerit provocatum, (Appel tilbage dertil), Cod. Just.

rĕ.curvo, avi, atum, 1, v. a.: krummer el. bøier tilbage; - ∾ colla equi, Ovid. Her. 4, 79; sarmentum recurvato capite demergere, Colum.; - men „poet.": Quique recurvatis ludit Maeandros in undis, Ovid. Met. 2, 246; hamulus ··· paulum mucrone intus recurvato, Cels. — rĕ.curvus, 3: krummet el. bøiet tilbage; - Cornibus aëriis atque in sua terga recurvis (capra), Ovid. Fast. 5, 119; ∾ cornu (i. e. buccina), Virg. Aen. 7, 513; men conchae ··· ad buccinum recurvae, Plin. 9, 52; ∾ aera (i. e. hami), Ovid. l. c. 6, 210; ∾ tectum (i. e. labyrinthus), id. Her. 10, 71.

*rĕcūsābĭlis, e: forkaſtelig, Tertull.; o. — rĕcūsātĭo, onis, f.; I) „alm.": Afſlag, Vægring; - haec ipsa recusatio disputationis etc., Cic. d. Or. 2, 7; cf. id. Phil. 7, 4, o. id. Catil. 3, 2, ogſ. Caes. B. C. 3, 90; — B) „overſ."; ∾ stomachi, Modbydelighed, Petron. Sat. 141; — II) „beſ." i Retsſproget; A) Indſigelſe el. Proteſt; - vid. Cic. Cluent. 53; poena violatae religionis justam recusationem non habet, id. Leg. 2, 16; — B) den retlige Benegtelſe, (opp. petitio), Cic. Inv. 1, 5; cf. Quintil. 4, 4, 6, oftere; — [ſlgd.].

rĕcūso, avi, atum, 1, v. a., [causa]; I) „alm.": anfører Grunde el. gior Indvendinger derimod, afſlaaer, vægrer mig, vil ikke; a) oftest c. acc.; - ∾ aliquam (uxorem), Ter. Hec. 3, 1, 16; ∾ aliquem judicem el. disceptatorem, Tac. Orat. 5, o. Cic. Flacc. 38; - ∾ amicitiam alicujus, Caes.; cf. Virg. Aen. 12, 12; ∾ laborem, Caes., servitutem, Sall.; cf. Cic. d. Or. 2, 29; men id. Planc. 1: nisi etc., nihil de poena recusabo; cf. Caes. B. C. 1, 32: qui, quod ab altero postularent, in se recusarent; - ogſ. m. Tingsſubjecter; cursumque recusant (genua), Virg. Aen. 12, 747; cf. Ovid. Met. 8, 837; men Plin. 37, 76: ∾ limae probationem (om ægte Stene); - ogſ. pass.: Saepe recusati ··· imperii (frena), Ovid. Pont. 4, 13, 28; men Liv. 1, 24, impers.: nihil recusatur, (man indgaaer Alt); — b) ſieldn. absol., el. m. de; - non recuso, non abnuo, etc., Cic. Mil. 36; ∾ de stipendio, quod etc., Caes.; cf. Cic. Verr. 1, 2; — c) c. inf., ogſ. m. Objectsſætning, ogſ. m. ne el. quin el. quominus; - ad minora illa demittere me non recusabo, Quintil. prooem. 5; cf. Caes. B. G. 3, 22; oftere „poet.", vid. Virg. Aen. 2, 126 o. 607 o. 704, ogſ. Hor. Ep. 2, 1, 208; ligeſ. m. Tingsſubject, id. Sat. 2, 7, 108, oftere; - quaestum esse vitae (rem medicam), recusabant (antiqui: det benegtede de), Plin. 29, 8; - sententiam ne diceret, recusavit, Cic. Off. 3, 27; cf. Caes. B. C. 3, 82; - non possumus, quin alii a nobis dissentiant, recusare, Cic. Acad. 2, 3; cf. Caes. B. G. 4, 7, oftere; - nec vero ··· recusabo, quo minus omnes mea legant, Cic. Fin. 1, 3; cf. Caes. B. G. 1, 31; — II) „beſ." i Retsſproget: gior Indvending el. Indſigelſe imod en Klage, benegter en retlig Paaſtand, oſv.; - in qua (causa) pars altera agentis est, altera recusantis, Quintil. 3, 10, 1; cf. Cic. Caecin. 28; ligeſ. recusare, sub usuris creditam esse pecuniam, Digest.

rĕcussābĭlis, e, [recutio]: ſom kan kaſtes el. prelle tilbage; - ∾ sphaera, (Kaſteboldt), Coel. Aur. — 1. recussus, 3, partic. af recutio. — 2. rĕcussus, us, m.: Tilbageſlaaen, Tilbageprellen; - in abl., Plin. 8, 79, Fulgent.; af — rĕcŭtĭo, (cussi), cussum, 3, v. a., [quatio]: ſlaaer tilbage, lader prelle tilbage; - ∾ jugum, Augustin.; recusso aequore, Val. Fl.; men uteroque recusso Insonuere ··· cavernae, Virg. Aen. 2, 52; - recussus somno, (ryſtet op deraf), Appul. — rĕcŭtĭtus, 3, [cutis]: hvis Hud er afſlidt el. afſkaaren; - ∾ colla mulae, (ſom er klippet glat), Martial. 9, 58; men ∾ Judaei, (hvis Forhud er afſkaaren, d. e. omſkaaren), id. 7, 30; - hyſ. „overſ.": recutitaque sabbata palles, Pers. 5, 184, (du blegner i Anledning af de Omſkaarnes Høitid el. Overtro).

red-, ſ. re m. „d" demonstr., ſ. und. re-. — rĕd.accendo, (di), sum, 3, v. a.: antænder igien, Tertull. — 1. redactus, 3, partic. af redigo. — 2. rĕdactus, us, m., [redigo]: Indkomſt el. Indtægt; - ∾ fructuum oleris, Digest.; ∾ venditionis, ibd. — rĕd.ădepto, avi, 1, v. a.: antager atter i Barns Sted, adopterer paany; - ∾ filium denuo, Digest.

rĕd.ambŭlo, are, v. n.: kommer tilbage fra at ſpadſere; - Bene ambula et redambula, Plaut. Capt. 4, 2, 120. — rĕd.ămo, are, v. a.: elſker igien el. til Giengield; - vid. Cic. Lael. 14: qui amare, vel, ut ita dicam, redamare possit. — rĕd.amtrŭo, are, v. a.: at danſe derimod paa den ſaliariſke Feſt for Guden Mars; vid. Lucil. l. c. und. amtruo. — rĕdănĭmātĭo, onis, f.: Gienoplivelſe, Tertull.; af — rĕd.ănĭmo, 1, v. a.: atter at levendegiøre, Tertull.

rĕd.ardesco, ĕre, v. inch. n.: at brænde el. lue op paany, Ovid. Rem. 734. — rĕd.argŭo, ŭi, 3, v. a.: giendriver; - ∾ aliquem, Cic.; hyſ. pass., nosque ipsos redargui refellique patiamur, id. Tusc. 2, 2; cf. id. d. Or. 2, 72; - ∾ crimen, Quintil., famosos libellos, Suet. Aug. 55; - ogſ. m. Objectsſætn.; vid. Gell. 15, 9; - ogſ. absol.: poterat autem impune (sc. negare id factum); quis enim redargueret? Cic. Fin. 2, 17; - ogſ. m. abſtracte Subjecter; vid. id. N. D. 3, 36, ogſ. Virg. Aen. 11, 689. — rĕd.armātus, 3, partic., [armo]: ſom atter er væbnet; - ∾ manus jaculis, Dict. Cret. — rĕd.auspĭco, are, v. n.: tager paany Auſpicier el. Varſler; df. comiſk Plaut. Capt. 3, 5, 108: nunc intelligo Redauspicandum esse in catenas denuo (sc. mihi: at jeg maa atter vende tilbage dertil).

reddĭtĭo, onis, f., [reddo]: Tilbagegiven; men alene „fig."; A) ∾ rationis: Angivelſe af en Aarſag, Augustin.; — B) i Rhetoriken, ligeſom ἀπόδοσις:

Efterfætningen, Quintil. 8, 3, 77, oftere. — redditīvus, 3, [redditio nr. B]: hørende til Efterfætningen; - ∾ pars, (Efterfætningen), Diomed.; ∾ particulae (ita, sic), Priscian. — reddĭtor, oris, m., [reddo]: en Betaler; - ∾ debitorum, Augustin. — reddĭtus, 3, partic. af flgd.

reddo, dĭdi, dĭtum, 3, v. a., [do, dare]; I) „egentl.": giver el. leverer tilbage; df. ogf. betaler, erstatter; - reddere est, id, quod debeas, ei, cujus est, volenti dare, Senec. Benef. 7, 19; opp. dare o. mutuum dare (udlaane); vid. Plaut. Men. 4, 2, 109, o. id. ibd. 4, 3, 5, ogf. Ter. Ad. 5, 9, 24, oftere; opp. accipere, Cic. Off. 1, 15, id. Lael. 8 o. 16; f. ogf. Virg. Ge. 4, 172; - ut suis Restituam et reddam (virginem), Ter. Eun. 1, 2, 66; cf. Liv. 3, 68; - ∾ obsides, Caes., captivos, id., Liv., corpora (caesorum), Virg. Aen. 11, 103; - ∾ suum cuique, Cic., hereditatem mulieri, id.; men id. Orat. 49: sive paribus paria redduntur, (fættes derimod); - Redditus his primum terris (Daedalus), Virg. Aen. 6, 18; men Liv. 23, 9: se ipse convivio reddidit, (begav fig tilbage dertil); cf. Virg. Aen. 10, 684; — II) „fig."; A) „alm.": at give fra fig, at overgive; - mihi abs te epistolam reddidit, Cic. Att. 1, 20; cf. Caes. B. C. 1, 1, oftere, o. Sall. Catil. 34; ligel. ∾ mandata, Suet. Tib. 16; — 2) df. ogf. navnl.; a) at give el. yde det Vedbørlige el. det et Forhold Tilkommende; - Pro benefactis ejus uti ei beneficium possim reddere, Plaut. Capt. 5, 1, 20; Talia qui reddis pro dulci praemia vita, Catull. 64, 157; cf. Virg. Aen. 2, 537; ligel. ∾ gratiam alicui (f. d. fædv. referre), Sall. Jug. 110; - ∾ vitam, Lucr., ogf. lucem (i. e. vitam), Ovid., (at doe); cf. Nep. Reg. 1; men Cic. Phil. 14, 12: pro patria reddita (mors); ogf. ∾ ultimum spiritum, Vell., animam coelo, id.; - ∾ vota, Virg., tura Lari, Tibull., liba deae, Ovid., (yde el. offre); cf. Cic. Leg. 2, 9, (e xii tabb.), o. Tac. Hist. 4, 53; - ∾ alicui rationem, (aflægge Regnskab til nogen), Plaut. Aul. 1, 1, 6; cf. Liv. 41, 7: rationem redditurus earum rerum, etc.; f. ogf. und. ratio; men Sall. Jug. 14: impietatis graves poenas reddere; - ogf. om Jorden: at frembringe el. yde, Ter. Phorm. 4, 3, 75; cf. Ovid. Pont. 1, 5, 26, o. A.; — b) med Henfyn paa Legemets Functioner: at give fra fig; - respirare et reddere a pulmonibus eam animam, quae etc., Cic. N. D. 2, 54; men ∾ sanguinem, (fpytte Blod), Plin. Ep.; ∾ bilem, Cels., alvum, id., urinam, calculum, Plin.; men „poet.": ∾ catulum partu (føde), Ovid.; cf. id. Met. 10, 513, oftere; - ogf. om andre Legemer: at give fra fig, navnl. en Lyd; ut tibiae ··· sonum reddunt, Quintil. 11, 3, 20; cf. Hor. A. P. 348; ∾ stridorem, (om en Dørhængfel), Ovid.; men om de til Løv forvandlede: pro verbis murmura reddunt, id. Met. 10, 702; — c) at hengive dertil, at tildele; - nulla quies est Reddita corporibus primis, (Elementerne hvile aldrig), Lucr. 2, 94; ligel. Virg. Aen. 12, 817: Una superstitio superis quae reddita divis (sc. est: om Eden ved Styx); ligel. ∾ libertinis testimonium industriae, Quintil. 11, 1, 88; neque iis petentibus jus redditur, (de ere udelukkede fra Retterne), Caes. B. G. 6, 13; - faal. ofte i Statsfproget el. publicistisk: at tildele el. forunde; ogf. at lade beholde; vid. id. ibd. 7, 76, ogf. Liv. 8, 14, o. id. 9, 43; ligel. i Retsfproget: ∾ judicium, (anstille retlig Underføgelse), Caes.; ∾ jus, (tildele Ret, paakiende en Retsfag), Tac. Ann. 6, 11, oftere, Suet., o. A.; - ogf. udenf. Retsfproget: ∾ peccatis veniam, Hor. Sat. 1, 3, 75; ∾ nomina vera facto, (benævne med det rette Navn), Ovid. Trist. 3, 6, 36; — B) „bef."; 1) at giengive el. fremstille i Tale el. Skrift; df. a) overfætter; ∾ verbum pro verbo, Cic. d. opt. gen. Or. 5; ogf. ∾ verbum verbo, Hor. A. P. 133; cf. Cic. d. Or. 1, 34; — b) angiver, beretter, fortæller, foredrager; - vid. Cic. Brut. 88; ∾ causas corruptae eloquentiae, Quintil.; complecti animo, quae reddi fideliter possint, id.; ∾ dictata magistro, Hor. Ep. 1, 18, 14, (fremsige, opramse); ∾ carmen, id. Od. 4, 6, 43, (affynge); — c) svarer el. besvarer; („poet."); - cur ··· Non datur ··· veras audire ac reddere voces? Virg. Aen. 1, 408; men ibd. 10, 530: Aeneas contra cui talia reddit; ogf. mærkes id. Ge. 3, 491: ∾ responsa; — 2) giengiver el. fremstiller (Gienstandens Væfen el. Beskaffenhed); - et qui te nomine reddet Silvius Aeneas, (som skal bære dit Navn), Virg. Aen. 6, 768; ∾ in loquendo paternam elegantiam, Quintil. 1, 1, 6; cf. id. 6, 3, 107; ∾ odorem croci saporemque, Plin.; — 3) gior dertil, bringer i en vis Tilstand; - ∾ vitam tutiorem et opulentiorem etc., Cic. d. Rep. 1, 2; cf. Caes. B. C. 3, 79; men Quem docuit multaque insignem reddidit arte (Pallas), Virg. Aen. 5, 705; cf. Cic. Att. 4, 3; - moriri se misere mavolet, Quam non perfectum reddat, quod promiserit, Plaut. Asin. 1, 1, 108; ligel. ∾ aliquid effectum el. actum, id.; ligel. Ter. Heaut. 4, 5, 12: dictum ac factum reddidi, (som sagt, saa giort); — not.: reddibo, reddibitur, f. reddam, reddetur, Plaut.

rĕdemptĭo, onis, f., [redimo]; I) „alm.": Løskiøbelse; - quum redemptio captivis negabatur, Liv. 25, 6; ∾ capti (ducis), Quintil.; men ∾ sacramenti, (at kiøbe fig fri derfra), auct. B. Al. 56; — II) „bef." ogf.; A) Underkiøben, Bestikkelse; - ∾ judicii, Cic. Verr. act. 1, 6; - ogf. in pl.: reorum pactiones, redemptiones, etc., id. Pis. 36; — B) Forpagtning, Cic. Prov. cons. 5. — rĕdemptĭto, avi, 1, v. a., intens.: løskiøber; - ∾ malefacta benefactis, (erstatte el. godtgiøre dermed), Cat. ap. Fest. p. 286, (Müll.); af — rĕdempto, are, v. a., intens. af redimo: løskiøber; - occulte redemptare captivos, Tac. Hist. 3, 34.

rĕdemptor, oris, m., [redimo]; I) „alm.": som overtager el. forpagter et Arbeide el. en Leverance, en Forpagter el. Leverandeur; - redemptor, qui columnam illam ··· faciendam conduxerat, (hvf. ogf. conductor), Cic. Div. 2, 21; ligel. ∾ tutelae Capitolii, Plin. 35, 4; - ogf. absol.: Bygmester, Entrepreneur, Hor. Ep. 2, 2, 72; - ∾ pontis, (som forpagter en Brotold), Digest., vectigalium, ibd.; — II) „bef." ogf.; A) i Retsfproget: ∾ litis; a) som befrier en Debitor ved at betale hans Gield, Digest.; — b) som imod en bestemt Betaling overtager Ansvaret af en Proces, ibd.; — B) eccl.: Forløseren, Frelseren, Augustin. — rĕdemptrix, icis, fem. til frgd.: Forløserinde, Prudent. — rĕdemptūra, ae, f., [redimo]: Forpagtning el. Overtagelse af et Arbeide el. af en Oppebørsel, Plin. 23, 48; - mercaturis redempturisque faciendis etc., Digest. — redemptus, 3, partic. af redimo.

red.ĕo, ĭi o. ivi, ĭtum, ire, v. n.; I) „alm." el. m. Eftertrykket paa re—: gaaer el. kommer el. vender tilbage; A) „egentl."; - Bene re gesta salvus redeo, Plaut. Trin. 5, 2, 58; ∾ e provincia, Cic., ex illis concionibus etc., Liv. 3, 68; ∾ a portu, Plaut., a foro domum, id., a coena, Ter., a Caesare, Cic. Qu. Fr. 2, 6; ∾ rure, Ter., exsilio, Plaut., opsonatu, id., hinc, inde, id., Caes.; - ∾ in patriam, Plaut., in urbem, id., Liv.; ∾ in senatum rursus, Plaut.; faal. ∾ retro, Liv. 23, 28, oftere, Virg., o. A.; ∾ veram in viam, Plaut., in viam, Ter., Cic.; ∾ Romam, id., domum, Plaut.; huc, illuc, intro, id.; — b) ogf. om Ting og om Begreber; - amnes In fontes rediere suos, Ovid. Met. 7, 199; cf. id. Fast. 3, 161; qui in se redit (orbis), Quintil. 11, 3, 105; Arboribus redeunt detonsae frigore frondes, Ovid. Fast. 3, 237; cf. Hor. Od. 4, 7, in.; — 2) ogf. at mærke; a) impers.; - dum stas, reditum oportuit, Plaut. Pers. 3, 3, 43; cf. Caes. B. C. 3, 16; — b) m. homogene Objecter; - redite viam, (af en gammel Formular), Cic. Mur. 12; cf. Virg. Aen. 6, 122; — c) „poet." ogf. c. inf., id. Cir. 172; — B) „fig."; - redit animus, Plaut., Ter.,

(Befindelsen vender tilbage); cf. Ovid. A. A. 3, 730: Et mens et rediit verus in ora color; men redit animo (res: minder atter om sig), Plin Ep. 8, 23; – ∾ in pristinum statum, Caes., in gratiam cum uxore, Plaut., cum aliquo, Cic.; cf. Caes. B. C. 1, 4, o. Nep. Att. 17; ∾ in memoriam mortuorum, (huske derpaa, erindre), Cic. d. Senect. 7; men redii mecum in memoriam, (har husket mig om), Ter. Phorm. 5, 3, 19; – Si sperat fore clam, rursum ad ingenium redit, (da bliver han atter sig selv lig), id. Ad. 1, 1, 46; cf. Cic. Div. in Caecil. 17; – ogs. heder ∾ ad se: atter at komme til Befindelse, Ter., Liv. 1, 41, Hor.; ligel. ∾ ad sanitatem, Cic. Fam. 12, 10; – In veram rediit faciem solitumque nitorem, (vendte tilbage dertil), Ovid. Met. 4, 231; men in annos, Quos egit, rediit, (har oplevet dem paany), id. ibd. 9, 429; ogs. in juvenem rediit, id. ibd. 14, 766; men qui redit in fastos, (som vender tilbage dertil), Hor. Ep. 2, 1, 48; cf. Tac. Hist. 4, 50; – „poet." ogs. om en periodisk tilbagevendende Tid el. Begivenhed; vid. Hor. Od. 3, 18, 10; redeunt iterum solennia, Propert. 2, 24, in.; cf. Virg. Aen. 8, 47: Ex quo ter denis ··· redeuntibus annis, etc.; – ogs. impers.; tum exuto justitio reditum ad munia, Tac. Ann. 3, 7; cf. Liv. 29, 17; — 2) i Talen at komme el. vende tilbage til en Gienstand; – mitte ista, atque ad rem redi, Ter. Ad. 2, 1, 31; cf. Cic. Lael. 1 o. 17; ligel. digredi a re et redire ad propositum suum, Quintil. 9, 2, 4; — II) „bef." el. m. Eftertrykket paa ire, (f. redigo, recido, o. fl.); A) at gaae el. komme el. skride dertil, at geraade derpaa el. deri, (dog alene „fig."); sædv. m. ad, sield. m. in el. m. Localadverbium; – pilis omissis ad gladios redierunt, (grebe de dertil), Caes.; cf. id. B. G. 4, 48; men collis ··· leniter fastigatus paullatim ad planitiem redibat, (tabte sig deri), id. B. G. 2, 8; – ∾ ad aliquem, (om en Arv: at tilfalde nogen), Ter. Andr. 4, 5, 4; ligel. om en Værdighed; vid. Caes. B. C. 1, 4, o. ibd. 3, 18, ogs. id. B. G. 6, 11; – redit res ad interregnum, (det kommer dertil), Liv. 1, 22; ∾ res mihi ad rastros, (jeg maa gribe til Hakken), Ter.; ut ad pauca redeam, (for at være kort), id.; – ∾ in tabulas publicas, (blive indført el. protocolleret deri), Cic. R. Am. 44; men om en Beliggenhed; ∾ in septentrionem ingenti flexu, (udstrække sig derimod), Tac. Germ. 35; in eum res rediit jam locum, Ut etc., (saavidt er det kommet), Ter. Heaut. 2, 3, 118; – quod si eo meae fortunae redeunt, (hvis jeg har den Skæbne, er saa ulykkelig), ut etc., id.; cf. id. Eun. 1, 2, 78, o. id. Andr. 3, 3, 35; — 2) navnl. ogs. om en Indtægt, odl.: at gaae el. komme ind; – quae ex metallis redibat (pecunia), Nep. Them. 2; cf. ibd. 10, ogs. Martial. 4, 37; men om en Udsæd: ∾ cum decimo, (at give tifold), Varro; possentne fructus pro impensa ac labore redire, id. R. R. 1, 2; — not.: redinunt (f. redeunt), Enn. Ann. 6, 34; cf. Fest. p. 286, (Müll.); – rediet (f. redibit), Appul.

rĕd.hālo, are, v. a.: atter at uddampe, Lucr. 6, 522. — †rĕdhĭbĕo, (ui), ĭtum, 2, v. a., [habeo]; I) oprdl.: giver el. leverer tilbage; – (viaticum) Salvum tibi ··· redhibebo, Plaut. Men. 5, 7, 49; — II) df. sædv. i Handelssproget: at lade det Solgte komme tilbage til Eiermanden; altf. om Sælgeren: at tage det Solgte tilbage; vid. Plaut. Merc. 2, 3, 84; men om Kiøberen: at levere det Kiøbte tilbage; vid. id. Most. 3, 2, 113; df. ogs. i Retssproget: de redhibitione (titulus) etc., Digest.; cf. Cic. Off. 3, 23, o. Gell. 4, 2, oftere; df. — rĕdhĭbĭtĭo, onis, f., i Retssproget: Tilbagegiven el. Tilbagetagen af det Solgte (ifølge en Feil derved), f. und. frgd.; f. ogs. Gell. 4, 2, o. Quintil. 8, 3, 14; o. — rĕdhĭbĭtōrius, 3, i Retssproget: hørende til Tilbagetagelsen af den solgte Gienstand, actio, Digest., judicium, ibd. — rĕd.hostĭo, ire, v. a.: tilbagegiver, giengielder, Att. ap. Fest. p. 270, (Müll.).

rĕ.dīco, ĕre, v. a.: siger igien; siger oftere, Sidon. — Rĕdīcŭlus, i, m., [redeo]: Navnet paa en romersk Guddom, hvis Capel ved porta Capena mindede om Hannibals Tilbagetog, Fest. p. 282, (Müll.); cf. Plin. 10, 60: in campo Rediculi appellato, etc.

rĕdĭgo, ēgi, actum, 3, v. a., [ago]; I) m. Eftertrykket paa re-: fører el. driver el. bringer tilbage; A) „egentl."; – ∾ tauros in gregem, Varro; – Et redigunt actos in sua rura boves, Ovid. Fast. 3, 61; – ∾ hostem in castra, Liv., turbam ferro in hostes, id. 37, 43; cf. id. 26, 12; — B) „fig."; – ∾ rem ad pristinam rationem belli, Caes.; ∾ disciplinam militarem ad priscos mores, Liv.; cf. Cic. d. Or. 3, 10, o. Suet. Aug. 31; – Ego redigam vos in gratiam, Ter. Phorm. 5, 8, 73; Ego pol te redigam eodem, unde orta es, ad egestatis terminos, Plaut. Asin. 1, 2, 13; ∾ in memoriam nostram, m. Objectsætn., (at minde os derom), Cic. Phil. 2, 7; men Hor. Ep. 2, 1, 154: formidine fustis Ad bene dicendum delectandumque redacti, (bleve bragte dertil); — II) m. Eftertrykket paa agere, (f. redeo nr. II, o. fl.): bringer el. driver derhen el. dertil; men sædv. „fig."; A) „alm."; 1) bringer el. driver sammen, inddriver; – ∾ omnem pecuniam ··· ex vectigalibus, Cic. Agr. 2, 36; cf. id. Phil. 13, 5; ogs. absol., ∾ pecuniam, (indrage, indkassere), id. Rab. Post. 13; ligel. Hor. Epod. 2, 69: Omnem redegit Idibus pecuniam, etc.; men Liv. 5, 16: quodque inde (i. e. ex auctione) redactum (est: det Indkomne), etc.; cf. id. 2, 42, hvor ∾ in publicum: at indlevere i Statskassen; f. ogs. Cic. Verr. 3, 73; ligel. ∾ praedam in fiscum, Tac., ad quaestorem, Liv. 5, 19; — 2) ved Talbestemmelsen, odl.: at bringe ned dertil, at indskrænke el. formindske dertil; – ∾ libros octo ad sex libros, (sammendrage dem dertil), Varro; ex hominum millibus LX vix ad D ··· sese redactos esse, Caes. B. G. 2, 28; men judicia ad duo genera judicum redegit, Suet. Caes. 41; ad semuncias redacta ··· versura, Tac. Ann. 6, 16; cf. Hor. Sat. 1, 1, 43; „poet." ogs.: redigi ad nihilum, Lucr., Ad minimum ··· onus, Ovid. Met. 14, 149; — B) „bef."; 1) at bringe i en Stilling el. Tilstand, at giøre dertil; oftest m. in, ogs. m. ad el. sub; – ∾ Aeduos in servitutem, Caes., civitatem in ditionem potestatemque populi R., id.; cf. id. B. G. 7, 13, o. Cic. Phil. 4, 5; ∾ Galliam in provinciam, Caes., in formam provinciae, Tac., Suet.; – in id redactus sum loci, ut etc., Ter.; cf. Hor. Od. 1, 37, 15; men Liv. 3, 40: re publica in tranquillum redacta; – ∾ in ordinem, quae invenimus, (bringe i en vis Orden), auct. ad Her.; men ∾ alios auctores in ordinem, (optage dem i Classikernes Canon), Quintil. 1, 4, 3; ligel. ∾ aliquem (poëtam) in numerum, id. 10, 1, 54; men Suet. Vesp. 15, heder ∾ aliquem in ordinem: at vise nogen tilrette; f. und. ordo; – ∾ aliquem ad inopiam, Ter., ad incitas, (bringe til det Yderste), Plaut., ad internecionem, Caes., ad desperationem, Suet.; ∾ victoriam ad vanum et irritum, Liv.; cf. id. 28, 31, o. id. 44, 15; – ∾ cicatrices ad planum, Plin. 20, 36; – men Suet. Tib. 13: redegit se ··· ad pallium et crepidas (ligesom sank ned dertil); – ∾ incolas ejus insulae sub potestatem Atheniensium, Nep. Milt. 1; cf. id. Timoth. 2, Caes. B. G. 5, 29, o. Liv. 28, 21, ogs. Flor. 1, 9; — 2) ogs. at mærke; a) med Localadverbier el. absol.; – eo redigis me, ut etc., Ter.; quo redactus sum, (i hvilken Nød er jeg stedt)! id.; – men id. Heaut. 5, 1, 72: ut ejus animum ··· retundam, redigam, ut etc.; cf. Lucr. 1, 554; — c) endel. m. dobbelt acc.: giør dertil, (ligesom d. hyppigere reddo); – quae facilia ex difficillimis animi magnitudo redegerat, Caes. B. G. 2, 27; cf. ibd. 4, 3.

rĕdĭmĭcŭlum, i, n., [flgd.]: Baand el. Bind, navnl. Halsbaand el. Halsbind; – haec civitas mulieri redimiculum praebeat, etc., vid. Cic. Verr. 3, 33;

ligel. habent redimicula mitrae, Virg. Aen. 9, 616; cf. Ovid. Met. 10, 265; — b) „alleg.": Ut esset aliquis laqueus et redimiculum ··· ut etc., (noget Baand el. Middel), Plaut. Truc. 2, 4, 41.

rĕdĭmĭo, ii, ītum, 4, v. a., [skal være besl. m. δέμα, d. e. Baand el. Bind]: ombinder, omvinder, bekranser; - ∾ (caput) Floribus et foliis, Lucr. 5, 1398; cf. Cic. Tusc. 3, 18; men Virg. Aen. 10, 538: Infula cui (sacerdoti) sacra redimibat tempora vitta; - ogs. „alm.": omgiver; ∾ fastigium aedis tintinnabulis, Suet. Aug. 91; - ofte ogs. in partic. perf. pass.; sertis redimiti, etc., Cic.; ∾ loca silvis, Catull.; men redimitus tempora lauro (acc. graec.), Tibull. 3, 4, 23; cf. Virg. Ge. 1, 349, Ovid. Fast. 3, 269, oftere, o. A.; — not.: redimibat f. redimiebat, f. ovenf.; bf. — rĕdĭmītus, us, m.: Bekrandsning, Solin. 33.

rĕdĭmo, ēmi, emptum, 3, v. a., [emo]; I) kiøber tilbage; A) „alm."; - eamque (domum) non minoris, quam emit Antonius, redimet, etc., Cic. Phil. 13, 5; men Plin. 6, 32: nihil invicem redimentibus (neml. istedetfor det Solgte); ligel. Aliam illi redimam meliorem (pallam), Plaut. Men. 4, 2, 110; — B) „bes."; 1) „egenl.": løskiøber, udfrier, navnl. fra Fangenskab el. Slaveri; - ∾ captos a praedonibus, Cic., e servitute, id.; cf. Vell. 2, 42; men Liv. 26, 27: servi in publicum redempti et manumissi; — b) ogs. om andre Forholde; - ∾ se palam a judicibus pecunia, (kiøbe sin Frikiendelse), Cic. Mil. 32; men ∾ se ab inquisitoribus auro, Suet. Caes. 1; cf. Liv. 22, 59; — 2) „fig."; - ∾ armis civitatem (i. e. virtute), Liv. 9, 4; ∾ aliquem suo sanguine ab Acheronte, vid. Nep. Dion. 10; cf. Virg. Aen. 6, 121: Si fratrem Pollux alterna morte redemit; — II) tilkiøber mig el. indkiøber; A) „egenl."; 1) „alm."; - essedum argenteum ··· redimi concidique etc., Suet. Claud. 16; ∾ libros suppressos, id. Gramm. 8; — 2) „bes." o. technisk i Forretnings- o. Retssproget: paatager mig efter Accord, overtager i Forpagtning el. mod en vis Afgivt; - vid. Caes. B. G. 1, 18; ∾ picarias de censoribus, Cic. Brut. 22; si opus pupillo redimeretur, id. Verr. 1, 54; men id. R. Com. 12: societatis, non suas lites redemit, (overtog Ansvaret derfor), quum etc.; men auditores conducti et redempti, (kiøbte el. bestukne), Plin. Ep. 2, 14; — B) „fig."; 1) tilkiøber mig; bf. erhverver el. opnaaer; - vid. Cic. Verr. 5, 45; ∾ pacem alicujus (f. ab aliquo) obsidibus datis, Caes.; men ∾ voluntates militum largitione, id.; cf. Tac. Agr. 6, o. Sall. Jug. 29; — 2) ligesom afkiøber, d. e. afvender el. bortfierner; - quam (acerbitatem) a re publica meis ··· incommodis redemissem, etc., Cic. Fam. 2, 16; cf. id. Verr. 5, 9, o. ibd. 5, 44; men Ovid. Pont. 3, 1, 105: Si mea mors redimenda tua, quod abominor, esset; - ∾ bellum, Justin., delatorem, Digest.; — 3) afkiøber, erstatter, udsletter; - quo (sc. aere alieno) flagitium aut facinus redimeret, Sall. Catil. 14; cf. Vell. 2, 87, o. Ovid. Am. 3, 3, 21.

rĕd.indūtus, 3, [induo]: som atter er iført noget, Tertull. — *rĕdintegrātĭo, onis, f.: Fornyelse, Istandsættelse, Varr. ap. Macrob.; - ∾ verbi ejusdem, (Gientagelsen deraf), auct. ad Her.; o. — rĕdintegrātor, oris, m.: som fornyer el. istandsætter; - ∾ virium (somnus), Tertull.; af — rĕd.integro, avi, atum, 1, v. a.: gior atter fuldstændig, istandsætter paany; - ∾ venas fontium arentes, Senec.; ut deminutae copiae redintegrarentur, Caes. B. G. 7, 31; redintegratis viribus ··· acrius impugnare etc., ibd. 3, 26; ligel. ∾ proelium, id., Liv., bellum, id.; cf. Brut. ap. Cic. Fam. 11, 9, o. Liv. 3, 56; ∾ pacem, id., spem, Caes., animum, id.; cf. Tac. Ann. 4, 33: retinere et redintegrare animum, (forfriske); - men absol.: jucunditas in herba redintegrabit (sc. pecus), Varro. — rĕd.invĕnĭo, ire, v. a.: finder igien, Tertull. — rĕdĭpiscor, sci, v. dep. a., [apiscor]: faaer el. erholder igien el. tilbage; - ∾ condalium, Plaut. Trin. 4, 3, 15. — rĕ.disco, ĕre, v. a.: lærer igien el. paany, Venant.

*rĕdĭtĭo, onis, f.: Tilbagegaaen, Tilbagevenden, Tilbagekomst; - quid illi reditio etiam huc fuit? Plaut. Most. 2, 1, 30; cf. Caes. B. G. 1, 5: domum reditionis spe sublata; men celeritas reditionis, Cic. Verr. 1, 6; o. — rĕdĭtus, us, m.; I) „alm.", ligesom frgd.: Tilbagevenden el. Tilbagegang, Tilbagekomst; - reditu vel potius reversione mea etc., Cic. Att. 15, 5; reditu interclusi (Romani), Caes. B. G. 4, 30; qui vero Narbone reditus? Cic. Phil. 2, 30; men absol., Virg. Aen. 2, 17; - animis reditum in coelum patere etc., Cic. Lael. 4; cf. id. Cluent. 42; men id. Phil. 8, 11: prohibere reditu ad aliquem; - „poet." ogs. in pl.; Hi nostri reditus exspectatique triumphi? Virg. Aen. 11, 54, oftere; cf. Hor. Epod. 16, 35, o. A.; - ogs. om Himmellegemernes Kredsløb; solis reditu annum metiri, Cic.; ogs. in pl.; septenos octies solis anfractus reditusque etc., id. d. Rep. 6, 12; — B) „fig."; - reditus in gratiam cum inimicis, Cic. Att. 2, 2; reditus ad rem ··· ad propositum, id. d. Or. 3, 53; — II) „bes.": Indkomst el. Indtægt; - omnis ejus pecuniae reditus, Nep. Att. 14; quod cessat ex reditu, Plin. Ep.; - ogs. in pl.; praeter reditus metallorum, Liv. 42, 52; cf. Ovid. Pont. 4, 5, 19: populi reditus positam componet ad hastam.

redivĭae, o. rediviosus, 3, f. und. reduviae, etc. — rĕdīvīvus, 3, [vid. re- ab in.]: som atter bliver opfrisket; navnl. om gamle Materialier, som paany blive benyttede; - ∾ rudus, (opp. novum), Vitruv. 7, 1; ∾ lapis, Cic. Verr. 1, 56; cf. Fest. p. 273, (Müll.).

rēdo, ōnis, f.: etslags Flodfisk uden Rygrad, Auson. — rĕd.ŏlĕo, ĕre, v. a. o. n.: at udbrede en Lugt, at lugte deraf; I) act.; A) „egenl."; - frustis esculentis, vinum redolentibus, Cic. Phil. 2, 25; ∾ unguenta, Plin., thymum, Quintil.; ∾ foetorem acoremque, Colum.; — B) „fig."; - redolentes antiquitatem (orationes), Cic. Brut. 21; cf. id. d. Or. 2, 25; — II) neutr.; A) „egenl."; - fracta magis redolere videntur, (brækkede Ting synes at have stærkere Lugt), Lucr. 4, 700; cf. Ovid. Met. 4, 393; - ogs. c. abl.; Fervet opus, redolentque thymo fragrantia mella, Virg. Ge. 4, 169; cf. id. Aen. 1, 436; — B) „fig.": ex illius orationibus redolere (ipsas Athenas), Cic. Brut. 82; cf. id. Sest. 10, (Orell.).

rĕdŏmĭtus, 3, partic., [domo]: som atter er betvungen; - improbi cives ··· redomiti atque victi, Cic. Sull. 1. — rĕ.dōno, avi, 1, v. a.; I) „egenl.": skenker igien el. tilbage; - Quis te redonavit Quiritem Diis patriis etc.? Hor. Od. 2, 7, 3; — II) „fig.": nogen til Villie (alicui) at eftergive el. lade ustraffet; - protinus et graves Iras et invisum nepotem ··· Marti redonabo, id. ibd. 3, 3, 30. — rĕd.opto, are, v. a.: ønsker tilbage, ønsker igien; - ∾ mortem, Tertull. — rĕd.ordĭor, iri, v. dep. a.: løser op el. tager op igien; - labor redordiendi fila rursumque texendi, Plin. 8, 20. — rĕ.dormĭo, ire, v. n.: sover ind igien, Cels., Plin. Ep. — rĕdormītātĭo, onis, f., [dormito]: gientagen Indsoven, Plin. 10, 98. — rĕd.orno, are, v. a.: udsmykker paany, Tertull.

rĕdūco, xi, ctum, 3, v. a.; I) m. Eftertrykket paa re-: fører el. drager el. bringer tilbage; A) „egenl."; 1) „alm."; a) m. levende Objecter; - ∾ aliquem ex errore in viam, Plaut., de exsilio, Cic., ab exsilio, Quintil., socios a morte, Virg.; hunc ad Pyrrhum reducendum curavit, Cic. Off. 3, 22; cf. Virg. Ge. 4, 434; qui reduci in carcerem maluit, Cic. Att. 4, 6; cf. Caes. B. C. 3, 18; men „poet.": quos Elea domum reduxit Palma, Hor. Od. 4, 2, 17; men ∾ uxorem, (atter at antage til Kone), Ter., Nep., Suet., in matrimonium, id.; ∾ regem, (atter at indsætte), Cic. Rab. Post. 8; men ibd. 17: multos reductos (førte

tilbage el. redbede); — b) m. Tingsobjecter; - quas (falces) ··· tormentis introrsus reducebant, Caes. B. G. 7, 22; ut calculum reducas (trækker Stenen tilbage), si etc., Cic. ap. Non.; ∾ brachia in jaculando, Quintil., remos ad pectora, Ovid.; cf. Virg. Aen. 8, 689; - „poet." ogs.: ∾ solem, id., diem, id., noctem, id. Aen. 11, 914; ∾ somnum, Hor. Od. 3, 1, 21, febrim, id. Sat. 2, 3, 294; — 2) „bes."; a) ∾ aliquem domum, (fore el. ledsage hiem); vid. Liv. 4, 24, o. Martial. 2, 74; — b) i Krigssproget: ∾ exercitum (el. copias el. legiones: trække el. drage dem tilbage), Caes., Liv.; cf. Caes. B. C. 3, 46; ∾ suos incolumes, id.; cf. Liv. 43, 20, o. Caes. B. G. 7, 51; — B) „fig."; - vid. Ter. Andr. 5, 4, 45; ∾ aliquem in gratiam cum aliquo, (forlige el. udsone dermed), Cic.; men ∾ rursum Caesarem et Pompejum in pristinam concordiam, Balb. ap. Cic. Att. 8, 15, A; - ∾ propinquum ad officium, Nep., judices ad justitiam, Quintil.; cf. Tac. Ann. 11, 18; - ∾ animum ad misericordiam, Ter.; ∾ verba declinata ad veritatem, Quintil. 1, 6, 32; ∾ in memoriam m. flgd. Relativsætning, Cic. Inv. 1, 52; - deus haec fortasse benigna Reducet in sedem vice, Hor. Epod. 13, 7; cf. id. Od. 3, 21, 17; — b) vel instituere vel reducere ejusmodi exemplum etc., Plin. Ep. 4, 29; ∾ habitum vestitumque pristinum, Suet. Aug. 40; cf. ibd. 38; — II) m. Eftertrykket paa duco (f. d. sædv. redigo nr. II); A) i Oekonomien: at udbringe deraf; - ∾ LX pondo panis e modio (milii), Plin.; — 2) oftere ligesom redigo nr. II, B: bringer det dertil, (d. e. bringer noget i en bestemt Form el. til en vis Beskaffenhed); - lambendo mater (ursa) in artus Fingit (carnem), et in formam, quantam capit ipsa, reducit, Ovid. Met. 15, 380; men ∾ cicatrices ad colorem, Plin. 27, 82; ∾ corpus ad maciem, id.; — III) partic. reductus, 3, ogs. som adj.: tilbagetrukken, bortfjernet, fjern; A) „egentl." o. „poet." om Localiteter; - vid. Virg. Ge. 4, 420, o. id. Aen. 1, 161; ligel. in valle reducta, id. ibd. 6, 703; cf. Hor. Epod. 2, 11; - compar.: alia eminentiora, alia reductiora (in pictura), Quintil. 11, 3, 46; — B) technisk hede producta et reducta (bona, som Oversættelse af Stoikernes προηγμένα o. ἀποπροηγμένα): Goder, som ere til at foretrække, el. til at tilsidesætte, vid. Cic. Fin. 5, 30.

*rĕductio, onis, f.: Tilbageførelse, Gjenindsættelse; - ∾ regis Alexandrini, Cic. Fam. 1, 7; - men techn.: per clypei reductiones et dimissiones, Vitruv. 5, 10; — rĕducto, are, v. a. intens.: fører el. trækker tilbage; - ∾ exercitum, Aur. Vict. Caes. 38; o. — rĕductor, oris, m.: som fører el. bringer tilbage; - ∾ plebis Rom. in urbem, Liv. 2, 33; - men „fig.": litterarum jam senescentium reductor ac reformator, Plin. Ep. 8, 12; — [reduco]. — rĕductus, 3, partic. o. adj. af reduco.

rĕd.ulcĕro, (avi), atum, 1, v. a.: opriver el. opkradser igjen; - ∾ scabram partem pumice, Colum. 7, 5; - ogs. „fig.": redulceratus dolor, Appul. — rĕd.uncus, 3: som er krummet el. bøiet tilbage; - (cornua) aliis (animalibus) adunca, aliis reduncа, Plin. 11, 45; — b) „poet." ogs. f. krummet el. krum; - ∾ rostrum, Ovid. Met. 12, 562; ∾ ora, (i. e. rostrum), ibd. 11, 342.

†rĕdundans, tis, partic. o. adj. af redundo; bf. — rĕdundanter, adv.: overstrømmende; bf. „overf.": overflødigen, til Overflod; - ut illud immodice et redundanter, ita hoc jejune et infirme, Plin. Ep. 1, 20; - compar., Ambros.; o. — rĕdundantĭa, ae, f.; I) „egentl.": Overstrømmen; in pl., Vitruv. 1, 6; — II) „fig.": Foredragets altfor store Fylde og saa at sige Overstrømmen; - illa pro Roscio (Am.) juvenilis redundantia etc., Cic. Orat. 30. — rĕdundatio, onis, f., [flgd.]: Overstrømmen; - ∾ stomachi, (Opstigelse), Plin. 7, 5; cf. id. 11, 55; - men Vitruv. 9, 1, technisk: redundationes astrorum, (deres Svingninger).

red.undo, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.; A) „egentl.": at strømme el. flyde over; oprdl. om Vandet; vid. Cic. N. D. 2, 45, o. id. Div. 2, 32; men campisque redundat (Nilus, i. e. per campos), Lucr. 6, 712; men Ovid. Rem. 536, „alleg.": Gutture fac pleno sumpta redundet aqua; - ogs. om andre Vædsker o. absol.; quum pituita redundat aut bilis, Cic.; cf. id. Fat. 4: esse pituitosos et quasi redundantes; - men Flor. 3, 17: non ante ··· quam sanguis in oculos et ora redundaret; — 2) om andre Gjenstande; - ∾ sanguine, (ligesom at svømme i Blod), vid. Cic. Manil. 11, o. id. Catil. 3, 10; — B) „fig."; 1) om Taleren: ligesom at strømme over, at være overgiven, odl.; - sed redundat (Stesichorus poëta) atque effunditur, vid. Quintil. 10, 1, 66; oftest in partic. redundans, vid. Cic. Brut. 13 o. 91, o. id. d. Or. 2, 21; — 2) om andre Gjenstande: at overvælde, odl.; - qui (fluctus) per nos a communi peste depulsi, in nosmet ipsos redundarunt, („alleg."), id. d. Or. 1, 1; cf. id. Sull. 9; men id. Verr. 3, 66: quod redundarit de vestro frumentario quaestu, (hvad deraf er blevet tilovers); cf. id. Coel. 23; men Plin. Ep. 5, 12: cujus (gloriae tuae) ad me pars aliqua ··· redundat; cf. Cic. Lig. 3, o. id. Lael. 21; men ∾ in provincias nostras (gentes etc.: at de overstrømme dem), Cic. Prov. cons. 12; - ex rerum cognitione ··· redundet oportet oratio, (bør fremstrømme deraf), id. d. Or. 1, 6; men id. Parad. 6, 3: ex meo tenui vectigali ··· aliquid etiam redundabit; cf. id. Rab. Post. 5; — b) at være i Overflod el. tilovers; c. abl.: at have Overflodighed deraf; - (in definitionibus) neque abesse quicquam, neque redundare, Cic. d. Or. 2, 19; cf. ibd. 3, 4; quorum (indicum) hodie copia redundat, id. Sest. 41; cf. Tac. Hist. 2, 93; - ∾ ornamentis omnibus et praesidiis, vid. Cic. Fam. 3, 10; ∾ clientelis, id. Orat. 36; men om en Tale el. Retsforhandling: ∾ hilaritate quadam et joco, id. d. Or. 2, 51; men Tac. Hist. 2, 32: Hispanias non ita armis redundare; — II) act.: at give fra sig i Mængde; - (Vulturnus) Pandis talia faucibus redundat, (udspruder, d. e. fremsiger, neml. som Flodgud), Stat. Silv. 4, 3, 71; bf. partic. perf. redundatus, 3: som er strømmet over; bf. f. d. sædv. redundans: overstrømmende; - Amne redundatis fossa madebat aquis, Ovid. Fast. 6, 402; ligel. id. Trist. 3, 10, 57: Sive redundatas flumine cogit aquas (Boreas); — III) partic. redundans, tis, ogs. som adj.: rigelig, overflødig; bf. ofte om Taleren; med rigt Foredrag; - compar., redundantioris nitoris amputatio et decussio, Tertull.

rĕduplĭcātus, 3, partic., (duplico]: som atter er fordoblet, Tertull. — rĕdūresco, ĕre, v. inch. n.: atter at blive haard el. hærdet; - ∾ ferrum, Vitruv. 1, 4. — rĕdŭvĭa (rediv.), ae, f., [af inus. reduo, ligesom exuviae af exuo]; „egentl.": I) Neglerod; - reduviam curare, „alleg.", vid. Cic. R. Am. 44; - ogs. in pl. reduviae, Plin. 30, 37; — II) „overf.": reduviae escarum, conchyliorum, (Levninger deraf el. derefter), Solin.; bf. — rĕdŭvĭōsus, 3: fuld af Neglerødder; bf. „overf.": ru el. hvas el. gabende, Laev. ap. Fest. p. 270, (Müll).

rĕdux, ŭcis, adj., [reduco]; I) m. act. Bem.: som fører el. bringer tilbage, bes. som Epithet til Jupiter og til Fortuna, navnl. „poet." o. paa Indskrifterne; - Et sua det reduci vir meus arma Jovi, Ovid. Her. 13, 50; Fortunae reducis ··· templa, Martial. 8, 65; men id. 10, 70: reducesque choreae, (som ledsage hiem); — II) oftere m. pass. Bem.: som er fort el. bragt tilbage; som er vendt el. kommen tilbage; - Reducemque faciet liberum in patriam ad patrem, Plaut. Capt. prol. 43; cf. Ter. Hec. 5, 4, 12; ligel. Cic Mil. 37: quid me reducem esse voluistis; cf. Liv. 29 27: (milites) mecum domos reduces sistatis etc.!

men ∾ navis, id. 21, 50; ∾ socii, vid. Virg. Aen. 1, 390; cf. ibd. 397, o. Tac. Ann. 1, 70. — rĕd.exinānio, ire, v. a.: udtømmer atter, in cacabum, Apic.

rĕ.fabrĭco, are, v. a.: bygger op igien, Cod. Just. — *rĕfectĭo, onis, f.; I) „egenl.": Istandsættelse, Udbedring, Capitolii, Suet.Caes. 15; ogs. in pl., Vitruv.; — II) „overs.": Forfriskning, Restitution, Cels.; tempora ··· ad quietem refectionemque nobis data etc., Quintil. 10, 3, 26; - ogs. in pl., Plin. Pan. 15; o. — rĕfector, oris, m.: som istandsætter el. udbedrer; - ∾ Coae Veneris, item Colossi, Suet. Vesp. 18; — [reficio]. — 1. rĕfectus, 3, partic. af reficio. — 2. rĕfectus, us, m., [reficio], ligesom refectio: Istandsættelse, Digest.; - ogs. „overs.": Forfriskning, Appul.

rĕfello, felli, 3, v. a., [fallo]: giendriver, afbeviser; - nosque ipsos redargui refellique patiamur, Cic. Tusc. 2,2; opp. confirmare, id. d. Or. 1, 20, o. Quintil. 3, 9, 6; cf. Cic. d. Or. 1, 19; neque sensus posse refelli, Lucr. 4, 481; men ita enim vivunt quidam, ut eorum vitā refellatur oratio, Cic. Fin. 2, 25; men Virg. Aen. 12, 16: Et solus ferro crimen commune refellam; ogs. absol.; nullius memoria jam refellente (sc. quod fingerem), Cic. d. Or. 1, 2.

rĕfercio, si, tum, 4, v. a., [farcio]; I) „egenl.": stopper aldeles fuld, overfylder, tilstopper; - cloacas referciri corporibus civium, Cic. Sest. 35; men ∾ horrea, (fylde dem), vid. Plin. Pan. 31; — II) „fig.": fylder dermed, sammentrænger deri; - quae Crassus ··· refersit in sua oratione, Cic. d. Or. 1, 35; ∾ aures istis sermonibus, id. Rab. Post. 14; cf. id. N. D. 2, 21; - „poet." ogs. m. Personsobject: at overvælde; - quem ··· opibus donisque refersit opimis, Sil. 5, 265; — III) partic. refertus, 3, sædv. som adj.: ligesom propfuld el. fuldstoppet el. overfyldt; a) c. abl., el. c. gen.; - vid. Cic. Verr. 4, 57, id. Manil. 8 o. 18, ogs. Caes. B. C. 2, 11; ligel. (loca) referta praedā, Liv. 5, 41; cera referta notis, Ovid. Am. 1, 12, 8; - superl., ∾ theatrum celebritate, Cic. Qu. Fr. 1, 1, 14; - ogs. om Personer, id. Tusc. 5, 7, o. Tac. Ann. 11, 7; - ogs. om Begreber; vita undique referta bonis, Cic.; cf. id. Qu. Fr. 2, 15, o. Tac. Ann. 4, 34; - sieldn. c. abl. pers.; vid. Cic. Phil. 2, 27; ligel. quibus (invidis) referta sunt omnia, id. Orat. 41; - oftere c. gen. pers.; oppida hominum referta, Varr. ap. Non.; cf. Cic. Rab. Post. 8, o. id. d. Or. 2, 17, oftere; — b) m. de, ogs. absol.; - vid. Cic. d. Or. 1, 19; - urbem opulentam refertamque etc., id.; cf. id. d. Or. 1, 35, ogs. Tac. Hist. 2, 56; men disciplinae formulam ··· plenam et refertam etc., Cic. Acad. 1, 4; - compar., id. Verr. 3, 87: tum refertius erit aerarium etc.

rĕ.fĕrĭo, ire, v. a.: at slaae igien; - vid. Plaut. Asin. 2, 2, 108; men absol.: referiendo occasionem saepius feriendi dabis, Senec. d. Ir. 2, 35; — b) „poet." ogs. in pass. om Lyset og Lyden: at slaaes el. kastes tilbage; - Opposita speculi referitur imagine Phoebus, Ovid. Met. 4, 349; ligel. om Echoen, Auson. — referiva, s. und. refriva.

rĕ.fĕro, rĕtŭli (ogs. rettuli), rĕlātum (ogs. rellātum), referre, v. a.: fører el. bærer el. bringer el. skaffer tilbage el. derhen, overbringer el. overgiver dertil; I) „egenl."; A) „alm."; - Nunc domum haec ab Aede Veneris refero vasa, Plaut. Poen. 4, 2, 25; auster adversus ··· me ad tribules tuos Rhegium retulit, Cic. Fam. 12, 25; men „alleg.": O navis, referent in mare te novi Fluctus? etc., Hor. Od. 1, 14, in.; men Ovid. Met. 2, 303: suumque Retulit os in se, (trak det tilbage); digitos, quum summi coierunt, ad nos referre, (de samlede Fingerspidser), Quintil. 11, 3, 103; ∾ manum ad capulum, Tac. Ann. 15, 58; - ∾ pecunias in templum, Caes. B. C. 2, 21; cf. id. B. G. 7, 71, o. ibd. 88; — B) bf. ogs. „bef."; 1) ∾ se aliquo: atter at gaae el. drage derhen, in castra, Caes.; cf. Nep. Hann. 11; ∾ se Romam, Cic.; cf. Hor. Sat. 1, 6, 115; men turrim fecerunt; huc se referebant, Caes. B. C. 2, 8; cf. Virg. Aen. 7, 286; ligel. Tac. Ann. 13, 32: qui ovans se de Britannis retulit; — 2) itaque me referunt pedes in Tusculanum, Cic. Att. 15, 16; cf. Plaut. Epid. 3, 4, 3; men Ovid. Fast. 6, 334: errantes fertque refertque pedes; ogs. „overs." om Taleren: ab iis, quae non adjuvant, pedem quam mollissime oportet referre, Quintil. 6, 4, 19; — b) bf. i Krigssproget: pedem referre: at trække sig tilbage, Caes., ogs. at vige i el. af Slaget, Liv., Caes.; derom ogs. ∾ gradum (s. pedem), Liv. 1, 14, ogs. medial: referri, (s. referre se), id. 8, 8; — 3) ligesom reddere: at bringe el. levere tilbage (navnl. det Skyldige el. Laante); - - Dromo mercedem retulit? Plaut. Asin. 2, 4, 35; cf. id. Pseud. 2, 2, 29; men Ibant octonis referentes Idibus aera, Hor. Sat. 1, 6, 75, (betalte deres Skolepenge, s. und. Idus); — II) „fig."; A) „alm."; navnl. hyder referri om Lyset og om Lyden: at kastes tilbage; vid. Lucr. 4, 323, o. Cic. Qu. Fr. 1, 1, 14; men referre sonum, vocem, (at kaste dem tilbage); vid. Hor. Ep. 2, 1, 201, o. Ovid. Met. 12, 47, ogs. id. ibd. 3, 387; men Cic. Orat. 12, om den enslydende Udgang af flere Sætninger: eundem sonum in cadendo referre; - „poet." ogs. Tidens Kredslob; Seculo festas referente luces, Hor. Od. 4, 6, 42; O mihi praeteritos referat si Juppiter annos! Virg. Aen. 8, 560; cf. Hor. Od. 4, 13, 13; ofte ogs. at bringe derhen el. med sig, vid. Plaut. Truc. 1, 2, 65, ogs. Cic. R. Am. 38, o. id. Off. 1, 39; men Tac. Ann. 3, 21: quo proelio ··· miles servati civis decus retulit; - ogs.: at vende derhen el. hen derpaa; ∾ oculos animumque ad aliquem, Cic.; ligel. ∾ animum ad studia, ad veritatem, id., ad firmitudinem, Tac.; men Virg. Aen. 11, 425: Multa dies ··· Retulit in melius; - ∾ se ad philosophiam, (lægge sig derefter), Cic. Off. 2, 1; cf. id. Fam. 1, 9, 23; men Catull. 64, 177: Nam quo me referam? quali spe perdita nitar? (thi hvor skal jeg vende mig hen, osv.)? — B) „bes"; 1) tilbagebetaler, erstatter, giengielder; - denique Par tu pari referto, etc., Ter. Eun. 3, 1, 54; cf. id. Phorm. prol. 21; ∾ alicui salutem, (bringe nogen en Hilsen), vid. Cic. Att. 16, 3; ∾ vicem, Ovid. A. A. 1, 370; - hertil hører ogs. d. hyppige: ∾ gratiam (sieldn. gratias): at yde Tak, (navnl. i Gierningen), at giengielde en Tieneste el. Velgierning; - Tempus tale eventurum, ut tibi gratiam referam parem, Plaut. Merc. 5, 4, 39; cf. Cic. Lael. 15, o. Caes. B. G. 1, 35, oftere; s. ogs. und. gratia; — 2) fører tilbage, d. e. indfører paany; - ∾ comoediam, (atter at opføre), vid. Ter. Hec. prol. 1 o. 2; men Hor. Ep. 1, 18, 61: Actia pugna ··· refertur (forestilles); cf. Lucr. 2, 633, o. Cic. d. Or. 3, 20; - hoc ··· institutum referri et renovari etc., Cic. Div. in Caecil. 21; cf. Liv. 3, 55; ligel. ∾ antiquum morem, Suet. Caes. 20; men ∾ idem illud responsum, Liv. 37, 6, (gientage det); - ∾ parentis sui speciem, (aldeles at ligne ham), Liv. 10, 7; cf. Plin. Ep. 5, 16, ogs. Virg. Aen. 4, 329, o. ibd. 12, 348; — 3) overbringer mundtlig el. skriftlig Efterretning el. Beretning, forkynder el. anmelder, fortæller el. anfører; - certorum hominum sermones ··· referebantur ad me, Cic. Fam. 1, 9; cf. Ovid. Met. 12, 160, o. Virg. Aen. 4, 438, ogs. Liv. 6, 40; men quidam annales retulere, m. acc. c. inf., id. 4, 34; cf. Suet. Caes. 30; men Hor. Od. 3, 7, 13: Ut (hvorledes) ··· impulerit ··· refert; men m. græsk Attraction: quia retulit Ajax Esse Jovis pronepos, Ovid. Met. 13, 141; - ogs. absol.: respondent etc.; refero ad Scaptium, (jeg mælder ham deres Svar), Cic. Att. 5, 21; cf. id. Brut. 57; men Hor. Ep. 1, 8, in.: Celso gaudere ... refer, (bring ham min Hilsen osv.); — b) bf. ogs. prægnant: besvarer el. svarer, m. o. ud. dat., ogs. undert. m. hosstaaende or. dir.; - vid. Cic. Caes. 29, o. id. Fat. 13; men retices, nec mutua nostris Dicta refers, Ovid. Met. 1, 655; cf. Virg. Aen. 4, 31 o. 333; — c)

„poet." ogſ. „alm.": taler el. ſiger; - vid. Virg. Aen. 1, 208: Talia voce refert, etc.; — 4) bſ. ogſ. publiciſtiſk el. m. Henſyn paa offenlige Forhandlinger; aa) overbringer en offenlig Meldelſe el. Beretning, melder el. beretter el. forkynder offenligen; a) „alm."; - legati haec se ad suos relaturos dixerunt, Caes.; ∾ legationem Romam, Liv.; ∾ mandata el. responsa ad aliquem, Caes., ogſ. alicui, id.; cf. Cic. Dejot. 9; men m. Objectsſætn: Ubii ··· referunt, Suevos omnes etc., Caes. B. G. 6, 10; cf. Liv. 3, 38; — b) bſ. ogſ. prægnant: ∾ ad senatum de aliqua re, (ſieldn. m. acc., el. m. Relativſætn., el. absol.): at foredrage en Sag i Senatet, at giøre Senatet Forſlag i Anledning deraf; - vid. S. C. ap. Coel. in Cic. Fam. 8,8; ſ. ogſ. Cic. Manil. 19, Sall. Catil. 48, o. Caes. B. C. 1, 1, (hvoraf ſees, at denne relatio ad senatum nærmeſt tilkom Conſulerne); cf. Sall. Catil. 50; ſ. ogſ. Cic. Catil. 1, 8; — c) ogſ. findes: referre ad populum (ſ. denuo ferre ad populum), vid. Cic. Cluent. 49; derim. ſieldn. referre i denne Bem. om andre offenlige Beraadſlagninger); vid. Nep. Eum. 12; - derim. oftere „overſ.": de rebus et obscuris et incertis ad Apollinem censeo referendum, ad quem etc., Cic. Div. 1, 54; cf. Nep. Lys. 3; ſ. ogſ. Cic. Quint. 16; — bb) indfører ſkriftligen, noterer, indſkriver, regiſtrerer; - ∾ in tabulas publicas etc., vid. Cic. Sull. 9; ∾ nomen (en Gieldspoſt) in tabulas, in codicem, id. R. Com. 1; - ∾ aliquem in reos, id.; cf. id. R. Am. 10; ogſ. ∾ aliquem inter proscriptos, Suet. Aug. 70; men Cic. Fam. 12, 1: senatus consulta falsa referuntur (sc. in aerarium: blive indførte i de der opbevarede Regiſtre); ligel. Liv. 26, 36, absol.: ut ··· nec scribae referendo sufficerent, (at de ikke kunde overkomme Protocolleringen deraf); men Plin. 33, 6: in annales relatum est, m. Objectsſætn.; ∾ epistolas in volumina (optage el. ſamle dem deri), Cic. Fam. 16, 17; cf. id. Brut. 23; — hertil mærkes; a) ∾ rationes: at aflægge Regnſkab; bſ. navnl. om en fra Provindſen tilbagevendende Statholder el. Proconſul: ∾ rationes ad aerarium, vid. Cic. Fam. 5, 20; hvor ogſ.: ex qua (pecunia) reliquum quod erat, in rationibus retuli; ··· de HS. nongentis milibus certe ita relatum est, ut etc.; men id. Verr. 3, 71: si hanc ··· pecuniam populo non retuleris, (ikke har fort ſamme Folket el. det Offenlige til Indtægt); - ogſ. om anden Regnſkabsaflæggelſe; relatis ad Caesarem publicis cum fide rationibus (sc. a Varrone), Caes. B. C. 2, 20; men Cic. Flacc. 19: ∾ pecuniam operi publico, (anføre ſom anvendt derpaa); - ogſ. hører hertil: ∾ acceptum, o. ∾ in acceptum, (føre til Indtægt, ſ. und. accipio); — b) bſ. ∾ aliquem (aliquid) in numero el. in numerum, (anføre, d. e. regne el. tælle deriblandt); - vid. Cic. N. D. 1, 12, o. Suet. Caes. 88; ∾ aliquem inter deos, Cic.; ∾ diem inter festos, nefastos, Tac., Suet.; cf. Ovid. Met. 7, 302; — 5) referre aliquid ad aliquid, (føre den ene Gienſtand tilbage til den anden, forbinde den dermed, ligeſom Midlet med Henſigten); - ∾ ad voluptatem, Cic. Lael. 9; referri in historia quaeque ad veritatem, etc., id.; hunc ipsum finem ··· id esse, quo omnia ··· referrentur, etc., id. Fin. 2, 2; cf. id. d. Or. 1, 32, o. Hor. Od. 3, 6, 6; - ſieldn. m. in; ∾ in claritatem Herculis, quicquid etc., Tac. Germ. 31; ligel. ſildn. om et Henſyn paa Perſoner; ſaal. Cic. Dejot. 2: tuum est ··· quid mihi nunc animi sit, ad te ipsum referre.

rĕfert, -tŭlit, -ferre, v. n. impers., [res, fero, neml. efter Verrius ap. Fest. p. 282, (Müll.), ſ. rei fert]; ligeſom ex re est: det er i Sagens Intereſſe, det er tienligt el. gavnligt, (συμφέρει, conducit, juvat); - om dette Ords Forbindelſer mærkes; A) det ſtaaer alm. m. o. ud. nomin. pron. (hoc, id, etc.), el. m. Subjectsſætning, fremdeles m. o. ud. abl. pron. poss. (meā, tuā, etc., efter Priscian. ligeſom ſ. fert re meā, tua, etc.), ogſ. undert. m. Værdiens gen., el. m. adv., (magni, pluris, etc., nihil, quid, etc.), endel. ogſ. undert. absol.; - bſ. altſ.; a) hoc mea refert (el. m. nom. o. abl.), Plaut.; id mea minime refert, Ter. Ad. 5, 4, 27; non adscripsi id, quod tua nihil referebat, Cic. Fam. 5, 20; - men m. Subjectsſætning; quid mea refert, hae etc.? Plaut. Rud. 3, 4, 41; — b) hoc refert (ud. abl.); - ne illud quidem refert, consul, an ··· praetor spoponderit, Liv. 9, 9; cf. Cic. Manil. 7; men id. Coel. 23: refert enim magno opere id ipsum; - ogſ. m. Subjectsſætning; neque refert videre, quid dicendum sit, nisi etc., Cic. Brut. 29; cf. Virg. Ge. 2, 104; - plures e familia recognosci referre arbitror, Suet. Ner. 1; cf. Virg. Ge. 3, 548; - ſaal. ofteſt m. relativ Subjectsſætning; magni refert, quid hic velit, Caes. ap. Cic. Att. 14, 1; cf. Cic. Lael. 8; ligel. Hor. Sat. 1, 2, 76: tuo vitio, rerumne labores, Nil referre putas? — c) refert ud. nom., m. o. ud. acc.; - Quid tua refert, qui etc., Plaut. Merc. 5, 2, 65; non plus sua referre, quam si etc., Cic. Quint. 5; - quid refert, si etc., Cic. N. D. 1, 28; - bſ. aldeles absol., Tac. Ann. 6, 2: bona ablata aerario, ut in fiscum cogerentur, tamquam referret, (ſom om heri laae nogen Forſkiel); — B) i Analogi m. conducit o. interest: refert hoc (el. res) ad aliquem el. ad aliquid, ogſ. alicui el. alicujus, oſv.; - Quid id ad me aut ad meam rem refert ··· quid etc.? Plaut. Pers. 4, 3, 44; men id. ibd. 4, 4, 43, in pl.: percontari volo, Quae ad rem referunt; - quoi (ſ. cui) rei id te assimulare retulit, (hvortil nyttede hin din Forſtillelſe)? id. Truc. 2, 4, 40; cf. Hor. Sat. 1, 1, 49, ogſ. Tac. Ann. 15, 65, o. Lucr. 4, 981; men plurimum refert soli cujusque ratio, Plin. 18, 50; cf. id. 11, 112; - faciendum aliquid, quod illorum magis, quam sua retulisse videretur, Sall. Jug. 111; cf. Tac. Ann. 4, 33; men plurimum refert compositionis, quae quibus anteponas, Quintil. 9, 4, 44; men Juvenal. 5, 123: nec minimo sane discrimine refert, Quo gestu lepores et quo gallina secetur. — refertus, 3, partic. o. adj. af refercio.

rĕ.fervĕo, ēre, v. n.; I) „egenl.": at være i ſtærk Kog; - in sartagine referventi, Plin. 16, 22; — II) „fig.": ſtærkt at bruſe, odl.; - ut etc., sic refervens falsum crimen etc., Cic. R. Com. 6; bſ. — rĕ.fervesco, v. inch. n.: at koge el. bruſe i Veiret; - vid. Cic. Div. 1, 23. — rĕ.festīno, are, v. n.: iler tilbage, Paul. Nol. — rĕ.fībŭlo, are, v. a.: affſpænder, aftager et Spænde, Martial. 9, 28.

rĕfĭcĭo, fēci, fectum, 3, v. a., [facio]: igien el. paany at iſtandſætte el. udbedre; I) „egenl."; A) „alm."; - vid. Lucr. 1, 558, Caes. B. C. 2, 15, o. Sall. Jug. 66; ligel. ∾ muros, classem, portas, Caes., naves, id., urbem, Liv; quod (opus) ex mea pecunia reficiatur etc., Cic. Verr. 1, 54; men Caes. B. C. 3, 87: hac copiae ex delectibus ··· sunt refectae, (ere blevne completterede deraf); cf. Liv. 3, 10; — B) „bſ."; 1) i Oeconomien og i Handelsſproget: at faae tilbage, at tage ind (ſom Gevinſt); - hostum vocant, quod ex uno facto olei reficitur, Varro; cf. Cic. Verr. 3, 50, o. id. Parad. 6, 1; quod inde refectum est, (hvad der kom ind deraf), Liv. 35, 1; — 2) publiciſtiſk; - ∾ aliquem consulem el. tribunum, etc., (igien el. paany at udvælge el. udnævne dertil); vid. Liv. 3, 21; ligel. ∾ aliquem praetorem, id. 24, 9; cf. Cic. Lael. 25, o. Liv. 6, 36; — II) „fig."; A) „alm.": atter at bringe iſtand; - in ··· reficienda salute communi, Cic. Sest. 6; men Tac. Ann. 6, 17: sic refecta fides, (ſaaledes blev Crediten gienoprettet); — B) „bſ.": atter at bringe til Kræfter, at ſtyrke el. forfriſke, recreare; 1) legemligen; - ∾ exercitum ex labore et inopia, Caes.; ligel. ∾ saucios cum cura, Sall.; Tironis reficiendi spes (Haabet om hans Helbredelſe) etc., Cic. Att. 7, 3; ∾ se ex magnis caloribus etc., id. Qu. Fr. 3, 1; ligel. se ex labore, Caes., ab imbecillitate, Plin.; ogſ. absol. ∾ se, (forfriſke ſig), Cic. Fam. 7, 26; - vires cibo, Liv.; reficit smaragdus aciem (oculorum),

Plin. 37, 17; cf. Liv. 1, 7, o. Virg. Ge. 3, 337, ogſ. Ovid. Fast. 3, 711; – ogſ. medial: labore refici et reparari, Plin. Pan.; refectus ex longo morbo, Senec.; cf. Tac. Ann. 13, 44; — 2) aandigen; – nunc vester conspectus ··· reficit et recreat mentem meam, Cic. Planc. 1; cf. id. Mil. 1, ogſ. id. Arch. 6; ligeſ. Liv. 23, 26: refecta tandem spe; men Quintil. 6, 1, 1: rerum repetitio et cogregatio, quae etc., memoriam judicis reficit; — not.: af partic. o. adj. refectus, 3, ſtyrket el. forfriſket, er ſild. compar. refectior, Capella.

rĕfictĭo, onis, f., [refingo]; ligeſom refectio: Iſtandſættelſe, Digest. — rĕ.fīgo, xi, xum, 3, v. a.; I) „egenl.": nedriver el nedtager (det Opfæſtede el. Ophængte); – ∾ spolia affixa, Plin. 35, 2; men „poet.": clipeo refixo (sc. de pariete), Hor. Od. 1, 28, 11; cf. Virg. Aen. 5, 360, o. Hor. Ep. 1, 18, 56; – men „alleg.": ∾ se crucibus, (rive ſig løs derfra), Senec. d. Vit. beat. 19; — b) nostra refigere deportareque tuto, (om en Flygtning), Curius ap. Cic. Fam. 7, 29; — II) publiciſtiſk: ∾ tabulas el. aera el. leges, oprdl.: nedtage de ophængte Lovtavler; bſ. ophæve de derpaa indgravede Love, (opp. figere); vid. Cic. Phil. 12, 5, ibd. 3, 3, o. id. Fam. 12, 1.

rĕfigūro, are, v. a.: paany at forme el. danne, Vulgat. — rĕ.fingo, ĕre, v. a.: paany at forme el. danne; – aulasque et cerea regna refingunt (apes), Virg. Ge. 4, 202; — b) „overſ.": laetiorem me refingens, (anſtillende mig ſaaledes), Appul. — rĕfirmātus, 3, [firmo]: ſom atter er befæſtet el. ſikkret, limes, Sext. Ruf. Brev. 14. — refixus, 3, partic. af refigo.

*reflābĭlis, e: bortdunſtende, cibi, Coel. Aur.; o. — reflabrus, 3; bſ. ∾ venti, (etſlags Kaſtevinde), Appul.; — [reflo]. — re.flāgĭto, are, v. a.: fordrer tilbage, Catull. 42, 7 o. 10. — *reflātĭo, onis, f.: Uddunſtning, Coel. Aur.; o. — reflatus, us, m.: Blæſen el. at blæſe derimod, Plin. 9, 5; — b) ogſ. concret: Modvind; – reflatu hoc etc., Cic. Att. 12, 2; — [reflo].

†reflecto, xi, xum, 3, v. a. o. n; I) act.: bøier el. vender tilbage el. bagover; A) „egenl."; – ∾ caudam sub alvum, (om Hunden), Plin. 11, 111; ofte ogſ. „poet."; ∾ caput leniter, Catull., pedem inde, id. 64, 112; ∾ colla, Virg., oculos, Ovid.; – partic. perf.: dentes reflexi, (opp. recti atque proni), Plin.; ∾ cornu, (ſom Inſtrument), Senec. Oed.; men ∾ cornicula (scarabei), Plin.: ∾ cervix, Virg., Ovid.; – ogſ. medial, vid. Virg. Aen. 8, 633; ligeſ. „poet." c. acc.: Inque caput crescit, longosque reflectitur ungues, (bøier ſig om deri, d. e. faaer lange Kløer), Ovid. Met. 5, 547; — B) „fig."; – vid. Ter. Ad. 3, 2, 9; men quibus (causis) mentes aut incitantur, aut reflectuntur, Cic. d. Or. 1, 12; cf. id. Sull. 16, ogſ. Virg. Aen. 2, 741, o. ibd. 10, 632; — II) neutr.: at bøie (ſig) el. vende tilbage; – ubi jam morbi reflexit causa, reditque In latebras ater ··· humor, Lucr. 3, 501; bſ. — reflexim, adv.: omvendt, Appul.; o. — reflexĭo, onis, f.: Tilbagebøining, Oceani, Appul.

re.flo, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: at blæſe imod; – sin reflantibus ventis rejiciemur, (kaſtes tilbage af Modvind), Cic. Tusc. 1, 49, („alleg."); etsi Etesiae valde reflant, id. Att. 6, 7; — B) „overſ."; – quum reflavit (fortuna: naar det gaaer os imod), affligimur, id. Off. 2, 6; — II) act.; A) igien eller atter at blæſe fra ſig; – Interiorem etiam partem spirantibus aer Verberat hic idem, quum ducitur atque reflatur (udaandes), Lucr. 4, 335; men ∾ folles, (udlade Luften deraf), Lamprid. Heliog. 25; — B) igien eller atter at oppuſte el. opblæſe; – lacinium ventus reflabat, Appul.; ligeſ. veste reflata, (om Draperiet paa Billedſtøtter), id.

re.flōresco, rui, 3, v. inch. n.: begynde atter at blomſtre, atter at blomſtre, Plin. 18, 43; — b) ogſ. „fig.": ceu prima reflorescente juventa, Sil. 15, 741. — reflŭāmen, inis, n.: hvad der løber af; bſ. „alleg.": Parvula grammaticae lambens refluamina guttae, Venant.; af — re.flŭo, ĕre, v. n.: at flyde tilbage; (poetiſk Ord); – Maeandros in arvis Ludit et ambiguo lapsu refluitque fluitque, Ovid. Met. 8, 162; cf. Virg. Aen. 8, 240; – ogſ. neutralt: reflui, (om Havets Flod), Plin. 2, 99; bſ. — reflŭus, 3: ſom flyder tilbage; – ∾ mare, Ovid., Plin.; ∾ amnes, Sil.; men ∾ litus, (hvorfra Vandet træder tilbage), Appul.

re.fŏcillo, avi, atum, 1, v. a.: opvarmer el. forfriſker el. vederqvæger paany; – vid. Senec. Benef. 3, 9; aegre refocillatus, Plin. Ep. 3, 14. — rĕ.fŏdĭo, fōdi, fossum, 3, v. a.: paany el. atter at opgrave el. udgrave; – ∾ solum quam altissime, Plin.; summas radices, Colum.; refossum corpus Orestis, Plin. 7, 16.

*rĕformātĭo, onis, f.: Omformning, Forvandling, Appul.; — b) ogſ. „fig."; ∾ morum: Sædernes Forbedring, Senec. Ep. 58; — rĕformātor, oris, m.: ſom omformer; bſ. „fig.": ſom forbedrer; – litterarum jam senescentium reductor ac reformator, Plin. Ep. 8, 12; o. — rĕformātus, us, m.: Omformning el. Forvandling; – ∾ aeonum, Tertull.; — [reformo].

rĕformīdātĭo, onis, f.: ængſtelig Tilbagetræden, ſtærk Frygt; – aut spem aut reformidationem etc., Cic. Part. or. 4; af — rĕ.formīdo, avi, atum, 1, v. a.: viger frygtſom tilbage derfra, er meget ængſtelig el. frygtſom; a) c. acc.; – vid. Cic. Tusc. 5, 30; ∾ communem loquendi morem, Quintil.; ∾ bellum, Cic., crimen, id.; — b) c. inf., el. m. Relativſætning, el. m. quod, el. absol.; – refugit animus, eaque dicere reformidat, quae etc., Cic. Phil. 14, 3; ∾ ominari etc., Liv. 9, 34; – nec, quid tibi ··· de se ipso occurrat, reformidat, Cic. Lig. 2; – neque se reformidare, quod etc., Caes. B. C. 1, 32; men absol.: vide, quam non reformidem, id. Lig. 3; cf. Hor. Sat. 2, 7, 2; — B) „poet." ogſ. om Tingsſubjecter; – vid. Virg. Ge. 2, 369; ligeſ. Ovid. Pont. 3, 4, 49: Utque reformidant insuetum lumina (i. e. oculi) solem; – ogſ. absol.; ne reformidet oculus (sc. vitis), Colum. 4, 9, (ſkal blive tilbage).

rĕ.formo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": atter el. paany at omforme el. forandre el. forvandle; – dum, quod fuit ante, reformet, (indtil han antager ſin forrige Geſtalt), Ovid. Met. 11, 254; cf. id. ibd. 9, 399: Ora reformatus primos Iolaus in annos, (hvor ora er acc. graec.); – ∾ aliquem in alienam personam, Appul., (asinum) ad homines, id.; — II) „fig.": at forandre; – ∾ bene latas sententias in pejus, Digest.; — b) bſ. „prægnant": at forbedre, at reformere; – corruptos depravatosque mores (corrigere et reformare), Plin. Pan. 53.

refossus, 3: partic. af refodio. — rĕfōtus, 3, partic. af flgd. — rĕ.fŏvĕo, fōvi, fōtum, 2, v. a.; I) „egenl.": atter el. paany at opvarme el. forfriſke el. pleie el. oplive, odl.; – ∾ corpus, Ovid., artus admoto igne, Curt. 8, 4; cf. Tac. Ann. 12, 66; men Suet. Ner. 27: refotus saepius calidis piscinis etc.; men Ovid. Am. 2, 19, 15, „alleg.": tepidosque refoverat ignes; — b) ogſ. m. Tingsſubject; – leni afflatu simulacra refovente, Plin. 36, 22; — II) „fig.": at gienoplive, at opfriſke, at opmuntre; – studia prope exstincta refoventur, Plin. Ep. 3, 18; cf. Tac. Ann. 2, 24; men id. 15, 36: adversus fortuita, aspectu principis refoveri etc.; men Suet. Caes. 35: ∾ reliquias partium in Africa, (opfriſke); ſ. ogſ. Plin. Pan. 18 o. 69.

refractārĭŏlus, adj. dem.: noget ſtridbar el. trættekær; – ∾ judiciale dicendi genus, Cic. Att. 2, 1; af — refractārĭus, 3, [refringo]: modſtræbende; bſ. „fig.": paaſtaaelig, haardnakket, ſtridig; – contumaces esse et refractarios etc., Senec. Ep. 73. — refractus, 3, partic. af refringo. — refraenatio, refraeno, ſ. und. refrenatio, etc.

*refrāgātĭo, onis, f.: Modſtræben, Modſtand,

Augustin.; o. — refrāgātor, oris, m.: en Modstander; - ∾ Ciceronis, Ascon.; af — refrāgor, atus sum, 1, v. dep. n., [rimel. at sammenl. m. φράζομαι, i. e. delibero, overlægger; opp. suffragor]; I) publicistisk: at arbeide derimod, stræbe at forhindre, modsætte sig (navnl. nogens politiske Foretagender); sædv. c. dat.; - ne refragari homini amicissimo videar, Cic. Phil. 11, 9; ∾ honori alicujus, Liv. 45,40; cf. Cic. Mur. 23; - ogs. m. ne, Vell. 2, 40; — II) „overf." fra Forretningssproget: at modsætte sig noget, at være i Strid dermed el. til Hindring derfor; - tacita quaedam cogitatio refragatur his omnibus, Quintil. 5, 7, 2; cui non refragetur ingenium, id.; ogs. absol.: si materia non refragetur, Plin. Ep. 2,5.

refrēnātio, onis, f.: Standsning, Betvingelse; - ∾ doloris, Senec. de Ira 3, 15; af — re.frēno, avi, atum, 1, v. a.; I) oprdl.: holder tilbage med Tømmen; - ∾ equos, Curt. 4, 16; — II) oftest „fig."; A) „overf.": holder tilbage, hemmer el. standser; - vid. Lucr. 6, 530; Illa (sc. Medea) refrenat aquas, obliquaque flumina sistit, Ovid. Her. 6, 87; men Cic. Phil. 2,4: impetum furentis (Antonii) ··· a reditu refrenavit; — B) „ment.": holder i Tømme, tæmmer el. tvinger; - vid. Cic. Coel. 31, o. id. Div. 2,2; men id. Parad. 5, 1: refrenet primum libidines (imperator iste), etc.; ∾ licentiam, Hor. Od. 3, 24, 29; cf. Quintil. 8 prooem. 27.

re.frīco, ŭi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.: paany el. atter at opkradse; — a) „egenl.", (dog sædv. „alleg."); - Appii vulnera non refrico etc., Cic. Att. 5, 15; ligel. id. Agr. 3, 2: ∾ obductam jam cicatricem; — B) oftere „fig."; - ∾ memoriam pulcherrimi facti, Cic. Phil. 3, 7; ∾ animum memoria (rei alicujus), id. Sull. 6; men id. Coel. 30: ut illa vetus fabula refricaretur; ∾ dolorem oratione, id.; men „poet.": Admonitu refricatur amor, etc., Ovid. Rem. 729; — II) neutr.: paany el. atter at bryde frem el. ud; - crebro refricat lippitudo ··· quae impediat scriptionem meam, Cic. Att. 10, 17.

*refrīgĕrātio, onis, f.: Afkøling el. Kølighed; - ∾ aestate etc., Cic. d. Senect. 14; ∾ aurae, Colum.; — b) ogs. „overf.": Lindring i en Sygdom, Veget; — refrīgerātōrius, 3: afkølende; - ∾ natura (lentis), Plin.; cf. id. 25, 95; — refrigĕratrix, īcis, f.: afkølende; - ∾ natura omnibus (lactucis), Plin. 19, 38; o. — refrigĕrium, i, n.: Afkøling; bf. „overf.": Trøst, Husvalelse, Tertull.; — [flgd.].

re.frīgĕro, avi, atum, 1, v. a.: paany el. atter at afkøle; - ∾ aquam decoctam demissam in nives, Plin.; cf. Cic. R. Com. 6; ligel. id. N. D. 2, 9: refrigerato et exstincto calore etc.; refrigeratus aër, Varro; - ogs. absol. Cic. N. D. 2, 46; ligel. ∾ novum (vinum: at det afkøler), vetus calfacere, Varr. ap. Gell.; ligel. refrigerant olera etc., Cels.; - ogs. „medial.", refrigerari: at afkøle sig, umbris aquisve, Cic. d. Senect. 16; refrigerandi sui causa, Suet.; — II) „fig.": afkøler, afkræfter, afmatter; - ira defessa, et refrigerata accusatione etc., Cic. Verr. act. 1, 10; cf. id. Fam. 3, 8; men refrigerato inventionis amore, Quintil. Ep. ad Tryph.; aliquo urbano dicto refrigerandus (testis), id.; men Suet. Claud. 41: refrigeratus saepe a semet ipso; - ∾ alicui, (skaffe nogen en Lindring), Tertull.

refrigescentia, ae, f.: = refrigeratio, Tertull.; af — refrigesco, frixi, ĕre, v. inch. n.; I) „egenl.": at blive kold el. afkølet; - ubi id vinum refrixerit, Cato; cf. Lucr. 4, 707, o. Ovid. Met. 12, 122; — II) „fig.": atter at blive afkræftet el. svækket, atter at tabe sig el. svinde hen el. ophøre; - illud crimen ··· nunc refrixit, Cic. Planc. 23; interea belli apparatus refrigescent, id. Phil. 5, 11; men ceteris in locis sortes refrixerunt, (ere komne af Brug, have tabt deres Betydning), Cic. Div. 2, 41; cf. id. Fam. 9, 10; - ∾ res, Ter., oratio, Quintil.; cf. id. 10, 7, 14: ∾ imagines mora stili; - quum a judiciis forum refrixerit, (naar Retssagerne paa Forum ere aftagne el. ophørte), Cic. Att. 1, 1; - men Scaurus refrixerat, id. Qu. Fr. 3, 2, (var som Candidat tilbagetrængt el. tilsidesat); cf. id. Att. 4, 18.

refringo, frēgi, fractum, 3, v. a., [frango]; I) „egenl.": bryder el. bræffer igien el. tilbage, opbræffer, sprænger; - Cellas refregit omnes intus, reclusitque armarium, Plaut. Capt. 4, 4, 10; cf. Enn. ap. Hor. Sat. 1, 4, 61: postquam Discordia tetra Belli ferratos postes portasque refregit; ∾ carcerem, Liv., fores palatii, Tac.; men „alleg.", ∾ claustra nobilitatis, vid. Cic. Mur. 8; cf. Plin. Ep. 2, 14: nunc, refractis pudoris et reverentiae claustris, omnia patent omnibus; - ∾ glebam et resolvere in pulverem, Colum.; hvf. in refracto (sc. solo) serere, Plin. 17, 15; - „poet." ogs. ∾ vestes, (oprive), Ovid. Met. 9, 208; — — ogs. „alm.": sønderbryder, afbryder, afbræffer, (ramum) cunctantem, Virg. Aen. 6, 210; cf. Catull. 63, 86; ∾ mucronem, Plin.; — II) „fig.": ligesom afbryder, d. e. hindrer el. standser; - ∾ vim fluminis equitatu disposito (sc. in vado), Caes. B. G. 7, 56; - ∾ dominationem impotentem Atheniensium, Nep. Lys. 1; ∾ Achivos, Hor. Od. 3, 3, 28; men Liv. 5, 37: (fortuna) ubi vim suam ingruentem refringi non vult; - ∾ impetus ingeniorum, Plin. Ep. 9, 26.

refriva (referiva) faba, som fra Udsæden bringes hiem (refertur), neml. for at offres til heldigt Varsel for Aarets Grøde, Plin. 18, 30; cf. Cincius ap. Fest. p. 277, (Müll.). — re.frondesco, ĕre, v. inch. n.: atter el. paany at faae Løv; - ∾ palmes, Sidon.

rĕfŭga, ae, comm.: bortløben Slave el. Slavinde, Digest.; af — rĕ.fŭgio, fūgi, 3, v. n. o. a.; I) neutr.; A) „egenl.": flyer el. flygter tilbage el. bort derfra, undviger el. undkommer; - ∾ ex castris in montem, Caes., ex acie, id., ogs. acie, id.; ∾ ex cursu ad aliquem, Liv. 23, 39; ∾ ad urbem, id., in aquam, id., intra tecta, Virg., per devios tramites, Suet.; ∾ Syracusas, Cic., domum, Sueton.; — b) ogs. om Tingssubjecter; - vid. Enn. ap. Cic. d. Or.. 3, 58, o. Virg. Ge. 1, 442; men ∾ vites a caulibus brassicisque, vid. Cic. N. D. 2, 47; - saal. ogs. om Localiteter, der i en Afstand synes at bortfierne sig; refugit ··· ab littore templum, Virg. Aen. 3, 536; cf. Ovid. Fast. 3, 590: visa refugit humus; men terrae refugientes (fierne el. affides), Plin. 4, 24; — B) „fig."; - ∾ a fortibus consiliis, (forlade el. opgive dem), Cic. Sest. 23; ∾ ab iis, quae laedunt, ad ea, quae prosunt, Quintil. 4, 1, 41; - ogs. absol., refugit animus etc., vid. Cic. Phil. 14, 3; cf. Virg. Aen. 2, 12; — 2) „bef." ogs. ∾ ad aliquem el. ad aliquid: tage sin Tilflugt dertil, vid. Cic. Dejot. 11, ogs. Petron. Sat. 118; — II) act.: flyer el. flygter tilbage derfor, søger at undvige el. undgaae (nogen el. noget); A) „egenl."; - impetum armati Antiochi, ceterorumque tela atque incursus refugit, Cic. Caecin. 8; cf. Suet. Caes. 63, o. Virg. Aen. 2, 380; men ibd. 12, 753, c. acc. comm.: Mille fugit refugitque vias (cervus); — B) „fig."; - aversusque refugit Foeda ministeria, (trak sig tilbage derfra), Virg. Aen. 7, 618; ∾ delicatam modulandi voluptatem, Quintil.; quae nunc memoriam meam refugiunt, Colum.; - „poet." ogs. c. inf. (o. Negation), vid. Hor. Od. 1, 1, 34, o. Ovid. Am. 3, 6, 5.

*rĕfŭgium, i, n.: Tilflugt; I) „egenl."; A) „abstract" el. som Handling; - ad quas (naves) refugium erat, Frontin. Strat.; - ogs. in pl., Justin. 11, 4; — B) oftere „concret": Tilflugtssted; - silvae tutius dedere refugium, Liv. 9, 37; - ogs. in pl.; refugium senatus, Cic. Off. 2, 8, (Tilflugt el. Redning el. Frelse); men Suet. Tib. 35: ne quod refugium in tali fraude cuiquam esset, (Udflugt el. Smuthul); - ogs. in pl.; refugia salutis, Justin. 14, 2; o. — rĕfŭgus, 3: som flygter tilbage, som undflyer el. undviger; - nec Tantalus undam Captavit refugam, Ovid. Met. 10, 41; cf. id. Her. 18, 182; ∾ Nilus, Plin. Pan.; - men ∾ sponte equites; Tac. Hist. 2, 24; - ogs. subst., ut ···

refugos non sequerentur, id. Ann. 13, 40; cf. id. Hist. 3, 60: quidam in castra refugi etc.; — [refugio].

rĕ.fulgentĭa, ae, f.: tilbagestraalende Glands; – ∾ lacunarium, Appul.; af — rĕ.fulgĕo, fulsi, 2, v. n.; I) „egenl.": at glindse el. skinne tilbage, at gjenstraale, at give Gjenskin; ogs. at have stærk Glands; (oftest „poet."): – saal. om Stjernerne Cic. (poëta) N. D. 2, 44, ogs. id. ibd. 41, o. Lucr. 2, 799; men Virg. Aen. I, 588: claraque in luce refulsit (Aeneas: stod der i skinnende Lysglands); cf. id. ibd. I, 402, o. 8, 623; men Liv. 7, 10: versicolori veste ··· refulgens etc.; men Plin. 37, 25: carbunculi masculi acrius, at feminae languidius refulgentes; men absol., Hor. Od. 2, 17, 22: Jovis ··· tutela ··· refulgens, (Planeten Juppiter); — II) „fig."; Splendidaque a docto fama refulget avo, Propert. 3, 18, 8; cf. Vell. 2, 103, o. Pers. prol. 12.

†rĕ.fundo, fūdi, fusum, 3, v. a.; I) „egenl.": gyder el. hælder tilbage, lader udgyde sig el. flyde tilbage el. ud deraf el. derhen; – vid. Cic. N. D. 2, 46; men aequorque refundit in aequor (neml. ved at øse), Ovid. Met. 11, 488; men imis Stagna refusa vadis, (som udgyde sig derfra), Virg. Aen. 1, 125; cf. ibd. 6, 107, ogs. Tac. Hist. 1, 86; – men „poet.": fletu super ora refuso, Ovid. Met. 11, 657; — II) „overf." om itteflydende Gjenstande; vid. Virg. Aen. 7, 590; – navnl. ogs. giver tilbage el. erstatter rigeligen; vid. Plin. Pan. 40; – saal. ofte i Retssproget: ut dicamus refundere eum, qui accepit, Digest.; – „poet." ogs.: iterumque refusa Conjugis in gremium, (udstrakt deri), Lucan. 8, 105; df. — rĕfūsĭo, onis, f.: Udgydelse, humoris, Macrob.; o. — rĕfūsōrĭus, 3: hørende til en Udgydelse; – df. „overf.": ∾ litterae, (Brev som indeholder en Eftergivelse), Sidon. — refusus, 3, partic. af refundo.

*rĕfūtātĭo, onis, f., i Rhetoriken: Gjendrivelse; – vid. Cic. Top. 25, o. Quintil. lib. 5, cap. 13, oftere; — rĕfūtātor, oris, m.: som gjendriver, Arnob.; — df. rĕfūtātōrĭus, 3: hørende til en Gjendrivelse; – ∾ preces, Cod. Iust.; o. — rĕfūtātus, us, m.: Gjendrivelse; – in abl., Lucr. 3, 524; af — rĕfūto, avi, atum, 1, v. a., [rimel. af fundo, o. m. d. oprdl. Bem.: at slaae koldt Vand i det kogende]; I) „egenl.": tvinger el. trænger tilbage; – illas nationes refutandas potius bello, quam lacessendas etc., Cic. Prov. cons. 13; — II) df. „fig."; A) „alm.": tilbageviser, afviser, forkaster; – ∾ cupiditatem alicujus, Cic. Fam. 1, 9; cf. id. Rab. Post. 16, o. id. d. Or. 3, 1; men ∾ temporis munera, longe stultissimum est, Quintil. 10, 6, 6; – men „poet.": Fors dicta refutet! Virg. Aen. 12, 41; — B) „bes.", ligesom redarguere o. refellere: igjennem Talen at tilbagevise el. gjendrive; – nostra confirmare ··· contraria refutare, Cic. d. Or. 2, 19; cf. id. Font. 16; – non tribunos modo, sed plebem oratione feroci refutando, Liv. 2, 52; cf. Cic. Fam. 9, 11; – m. Objectsætn.: si quis corpus sentire refutat, (benegter), Lucr. 3, 351.

rēgālĭŏlus, i, m., dem.: Navnet paa en liden Fugl, rimel. Gjerdekonge; – vid. Suet. Caes. 81: avem regaliolum etc.; af — rēgālis, e, [rex]; I) „egenl.": kongelig, hørende til el. benævnt efter en Konge; – ∾ nomen, Cic., imperium, id., sceptrum, Ovid.; – virtutem et sapientiam regalem ··· quaeri oportere, Cic. d. Rep. 2, 12; cf. id. ibd. 1, 45; men id. Div. 1, 40: ut sapere, sic divinare, regale ducebant; – „poet." ogs. ∾ comae, Virg. Aen. 7, 75, (i. e. Laviniae comae); ∾ carmen, Ovid. Pont. 4, 16, 9; cf. id. Trist. 2, 553; men Hor. Od. 3, 30, 2: regalis situs pyramidum, (fordi de vare byggede af Konger); – comist compar., Non ego nunc parasitus sum, sed regum rex regalior, Plaut. Capt. 4, 2, 45; — b) sild. ogs. subst., regales: de kongelige Prindser, el. den kongelige Familie, Ammian. 16, 12, Cod. Theod.; — II) „overf.": kongelig, d. e. herlig el. prægtig, ornatus, Cic. Fin. 2, 21; ∾ impendia, Plin. 36, 21, 4; – ogs. „ethisk": ∾ animum in se esse, Liv. 27, 19; df. —

rēgālĭter, adv.: kongeligen, som Konge; saal. med kongelig Pragt, Liv. 42, 51; – men Ovid. Met. 2, 397: precibusque minas regaliter addit, (om Juppiter), — rĕgammans, tis, adj., [gamma]: i Gestalt af et Dobbeltgamma, limes, Aggen. ap. Frontin., linea, auct. d. Lim., (Goes.).

rĕgĕlātĭo, onis, f.: Optøen, Aggen. ap. Frontin. (Goes.); af — rĕ.gĕlo, avi, atum, 1, v. a.: igjen el. atter at opvarme el. optøe; – ∾ solum aedificii, Colum.; vites regelatae, id.; – men vix media regelatur aestate (aetas mea), Senec. Ep. 67; cf. Martial. 3, 93; ligel. Succina virginea quod regelata manu (spirant), id. 11, 8. — rĕ.gĕmo, ĕre, v. n.: at gjentone af et Suk, el. sukkende at gjentone el. gjenlyde, Stat. Theb.

rĕgĕnĕrātĭo, onis, f.: Gjenfødelse, Augustin.; af — rĕ.gĕnĕro, avi, atum, 1, v. a.: atter el. paany at avle el. frembringe; – quaedam signa naevosque ··· quarto partu regenerari, Plin. 7, 10; hvor ogs.: qui etc., ipse avum regeneravit Aethiopem, (avlede en Søn, der var Æthiop el. Morian, ligesom Bedstefaderen). — — rĕgermĭnātĭo, onis, f.: fornyet Fremspiren el. Udslaaen, Plin. 17, 34; af — rĕ.germĭno, avi, atum, 1, v. a.: igjen el. paany at spire frem el. slaae ud; – in Aenaria succisa regerminat (cupressus), id. 16, 60.

rĕ.gĕro, gessi, gestum, 3, v. a.; I) „egenl.": fører el. bringer el. skaffer tilbage; – ∾ terram e fossa, Liv., humum (opkaste), Colum.; hvf. absol. regestum, i: den opkastede Jord, id.; men tellure regesta, vid. Ovid. Met. 11, 188; – gemma ··· regerens solis radios, (kastende dem tilbage), Plin. 37, 47; — II) „fig."; A) skriftligen at indføre el. uddrage el. anmærke; – ∾ scholas in hos commentarios, Quintil. 3, 6, 59; cf. id. 2, 11, 7; – df. subst., regesta, orum, n.: Fortegnelse el. Register, Vopisc., Prudent.; — B) kaster eller stiller el. sætter derimod; – vid. Cass. ap. Cic. Fam. 15, 19; ∾ convicia, Hor. Sat. 1, 7, 29; – ∾ invidiam omnem in aliquem, Quintil.; cf. Tac. Hist. 3, 78; „poet." ogs. ∾ crimen alicui, Senec. Hippol. 717. — regestum, i, o. regesta, orum, s. und. frgd.

.rēgia, ae, f., s. und. regius. — rĕgĭbĭlis, e, [rego]: som lader sig styre, juventus, Ammian., acies, id. — rēgĭe, adv. af regius; I) „egenl.": kongeligen, som en Konge; – ∾ accubare, Plaut. Stich. 2, 2, 53; ∾ polita aedificia, Varro; — II) „overf.": med kongelig Myndighed, vilkaarligen; – vid. Cic. Verr. 3, 48, o. id. Catil. 1, 12. — Regienses, ium, s. und. Regium.

rēgĭfĭce, adv.: kongeligen, med kongelig Pragt; – ∾ instructa domus, Enn. ap. Cic. Tusc. 3, 19; af — rēgĭfĭcus, 3, [rex, facio]: kongelig, fyrstelig; df. „overf.": glimrende, pragtfuld; – epulaeque ante ora paratae Regifico luxu, Virg. Aen. 6, 604; ligel. ∾ paratu, Val. Fl. — rēgĭfŭgĭum, i, n., [rex, fuga]: (ligesom Kongeflugten), Navnet paa en i Anledning af Tarquiniernes Fordrivelse fra Rom feiret Fest, Auson.; (heder „regis fuga", Ovid. Fast. 2, 685). — rĕ.gigno, ere, v. a.: atter el. paany at avle el. frembringe; – maxima mundi Quum videam membra ac partes consumpta regigni, Lucr. 5, 244.

1. rēgillus, 3, dem. af regius: kongelig el. prægtig, inducula, Plaut. Epid. 2, 2, 39, tunica, Varr. — 2. Rēgillus, i, m.; I) By i det Sabinske, hvorfra Attus Clausus (el. Appius Claudius) med sine Clienter drog til Rom; vid. Liv. 2, 16; – heder ogs. Regilli, orum, Suet. Tib. 1; — B) df. 1) Regillānus, i, Claudius, Suet. Tib. 2; — 2) Regillensis, is, Claudius, Liv. 8, 15; — II) Sø i Latium, bekjendt af Dictatoren Posthumius's Seier over Latinerne, Cic. N. D. 3, 5; hed ogs. lacus Regillus, Liv. 2, 19; ogs. Regilli lacus, Flor. I, 11; — B) df. Postumius Regillensis, Liv. 4, 49; — III) romersk Tilnavn; – M. Aemilius Regillus, Liv. 24, 7.

rĕgĭmen, ĭnis, n., [rego]; I) „egenl.": Regering, Ledelse, Styrelse; – ∾ equorum (exercere), Tac. Ann. 13, 3; ∾ classis, (Commandoen derover), Vell. 2, 85; men

∾ (navis) impedire, Tac. Ann. 2, 23; — B) „poet.": Stibsroret el. Roret; - ∾ carinae Flectere, Ovid.Met. 3, 593; cf. id. ibd. 11,552: Frangitur et regimen, etc.; — II) „fig.": Overherredømmet, den højeste Magt, odl.; - vid. Lucr. 3, 95; ∾ totius magistratus etc., Liv. 3, 33, ogs. ∾ summae rei etc., Tac. Ann. 1, 31, (Ledelsen el. Styrelsen af det Hele); ∾ morum legumque, Suet. Aug. 27; men Tac. Ann. 3, 47: omissa urbe, unde in omnia regimen, (hvorfra det Hele beherskedes); — B) „bes." ogs.: Statsstyrelsen el. Regeringen; - ∾ reip. suscipere, Tac. Ann. 4, 9; — 2) ogs. „concret.": Leder, Styrer, Befalingsmand; - vid. Liv. 4, 31. — rĕgĭmentum, i, n., efterel. Biform af frgd.: Styrelse el. Regering; sædv. in pl., Digest., Ammian.

rēgīna, ae, f., [rex]; I) „egenl.": Dronning, Plaut., o. A.; bs. ogs. navnl. f. Cleopatra, Cic. Att. 14, 8 o. 20, Hor. Od. 1, 37, o. Suet. Aug. 69; men Virg. Aen. 1, 303, oftere, f. Dido; ogs. f. Amata (K. Latinus's Gemalinde), ibd. 12, 659; — b) ∾ sacrorum, heder Gemalinden af rex sacrificulus, Macrob.; — B) „bes." ogs.; 1) om og for visse Gudinder; - ∾ Juno, Plaut., Cic., Liv. 5, 21, Virg. Aen. 1, 46; regina Gnidi Paphique (Venus), Hor. 1, 30, in.; cf. ibd. 3, 26, 11; men Siderum regina bicornis ··· Luna, id. Carm. Saec. 35; men ∾ Calliope, id. Od. 3, 4, 2; — 2) Kongedatter, Prindsesse, Fyrstinde; saal. om Ariadne, Virg. Aen. 6, 28, om Medea, Ovid. Her. 12, in.; ogs. som appositum: ∾ sacerdos, (i. e. Rhea Silvia), Virg. Aen. 1, 273; — c) hos Comikerne ogs. om en fornem Dame el. Frue; - vid. Plaut. Truc. 2, 6, 50, o. Ter. Eun. 1, 2, 88; — d) endel. ogs. „poet.": Anforerske, Stat. Theb. 4, 379; - ogs. den Forste el. Ypperste i sit Slags; Appia ··· regina viarum, id. Silv. 2, 2, 12; — II) „fig." el. om Begreber: Dronning el. Herskerinde, odl.; - Flexanima atque omnium regina rerum oratio, Pacuv. ap. Non.; cf. Cic. d. Or. 2, 44; (justitia) omnium est domina et regina virtutum, Cic. Off. 3, 6; cf. Hor. Ep. 1, 6, 37: Et genus et formam regina pecunia donat.

rĕgĭo, onis, f., [rego]; I) „egenl.": Retningen dertil el. derimod, Linie, Rad, Række; - Sed nihil omnino recta regione viai Declinare, etc., vid. Lucr. 2, 249; ligel. si qui tantulum de recta regione deflexerit, Cic. Verr. 5, 68; cf. Virg. Aen. 2, 737, Liv. 21, 31, o. Caes. B. G. 6, 25, oftere; ligel. Cic. Fam. 1, 7: eam esse naturam et regionem provinciae tuae, ut etc.; — B) hertil hører den adverbiale Diction: e regione; 1) i lige Linie, lige; - ut alterum (individuum) e regione moveatur, alterum declinet, Cic. Fat. 9, (om Atomerne); cf. id. ibd. 20, o. id. Fin. 1, 6; — 2) fra el. paa den modsatte Side, ligeoverfor; a) c. gen. el. dat.; - (luna) quum est e regione solis etc., Cic. N. D. 2, 40; cf. Caes. B. G. 7, 61, oftere; - esse e regione nobis e contraria parte terrae, qui etc., Cic. Acad. 2, 39; cf. Caes. B. G. 7, 35; — b) absol.; - acie e regione instructa, Nep. Milt. 5; - saal. ogs. sild. overs. f. contra: derimod, omvendt, Hieronym.; — II) „overf."; A) den Diet modsatte Retning el. Linie, d. e. Synslinie, Grændselinie, Grændse; saal.; 1) i Augursproget; - nempe eo (lituo) Romulus regiones direxit tum, quum urbem condidit, etc., Cic. Div. 1, 17; cf. id. Leg. 2, 8, (e XII tabb.); — 2) „alm.": Grændselinie, Grændse; men oftest in pl.; - orbis terrae regionibus definiri, Cic. Arch. 10; cf. id. Catil. 3, 11, o. ibd. 4, 10; men id. Balb. 28, in sing.; — b) „overf."; - vid. Cic. Arch. 11; ligel. vix facile sese regionibus officii continere, id. Agr. 2, 35; — 3) oftest „poet.": Himmelegn; - media ab regione diei, Lucr. 6, 723; ∾ vespertina, Hor. Sat. 1, 4, 30; cf. Ovid. Ib. 38; men coeli in regione serena, Virg. Aen. 8, 528; endel. ∾ australis ··· aquilonaris, Cic. N. D. 2, 19; — B) en modliggende el. modstaaende Jord- el. Luftflade af ubestemt Udstrækning; bs. 1) „alm.": Egn el. Strækning; - ad moenia ipsa ··· regione portae Esquilinae accessere, Liv. 3, 66; in hac regione Cistellam (quaerere), Plaut. Cist. 4, 2, 42; terrae maximas regiones inhabitabiles etc., Cic. N. D. 1, 10; — 2) „bes."; a) Landskab, District, Canton; - vid. Caes. B. G. 5, 14, o. Cic. Flacc. 12, ogs. Liv. 45, 29; s. ogs. Caes. B. C. 3, 34 o. 44; — b) en bestemt større Del af Byen Rom el. af det dertil hørende Landskab el. Gebet, altss. Qvarter el. Region; (under Serv. Tull. havde Byen 4 Regioner, men Landet 26; under Augustus havde Byen 14 Regioner); - vid. Laelius Felix ap. Gell. 15, 27, Suet. Aug. 30, Tac. Ann. 14, 12, o. ibd. 15, 40; — C) endel. ogs. om Begreber: Kreds el. Sphære el. Bane; - Dum in regionem astutiarum mearum te induco, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 78; Regionem fugere consilii, priusquam etc., id. ibd. 3, 3, 13; cf. Cic. d. Or. 2, 2; men id. Verr. 5, 70: haec eadem est nostrae regionis ratio et via; men localt; vid. Lucr. 3, 141: Idque situm media regione in pectoris haeret.

*rĕgĭōnālis, e: hørende til et Landskab el. til et District, concilium, Augustin.; — bs. adv. rĕgĭōnālĭter: = flgd., Appul.; o. — rĕgĭōnātim, adv.: districtvis el. regionvis, Liv. 45, 30, o. id. 40, 51; ligel. Suet. Caes. 39: (edidit) ludos regionatim urbe tota; — [regio]. — Rēgĭum (Lepidi): By i Gall. Cisalp., ved via Aemilia, (hod. Reggio), Brut. ap. Cic. Fam. 11, 9, o. id. ibd. 12, 5; — B) bs. Rēgienses, ium, m.: Indvaanerne af Byen R., Cic. Fam. 13, 7, Inscript.

rēgĭus, 3, [rex]: kongelig, hørende til el. benævnt efter en Konge; I) „egenl."; - quum esset habendus rex, quicumque genere regio natus esset, Cic. d. Rep. 1, 33; ogs. m. nomen, Liv. 2, 2, potestas, id. 2, 1, mos, id. 2, 3; ∾ metus, (for Kongen), id. 2, 1; men ∾ injuria, vid. id. 1, 59; ∾ virgines, id. Tusc. 5, 20, (i. e. filiae regis); ligel. ∾ puer, Virg. Aen. 1, 677, (i. e. Ascanius); cf. id. ibd. 7, 56: ∾ conjux, (i. e. regina); ∾ Juno, ibd. 7, 438; men ∾ anni, Cic. d. Rep. 2, 15, (da Kongerne beherskede Rom); - ∾ exercitus, Caes., praefectus, id.; ∾ tecta, Virg. Aen. 7, 668; men „poet.": ∾ ales, (Ørnen), Ovid. Met. 4, 362; — B) bs. subst., regia, ae, f.; 1) (sc. domus): Kongeborgen, det kongelige Pallads, Cic., Caes., Liv.; cf. id. 35, 31: regiam exaedificatam (sc. esse), ut praesens semper in oculis habendus esset dominus; — b) navnl. ogs. den ved via sacra og i Nærheden af Vestas Tempel liggende Numa's Kongeborg; tiente sildigere til visse Offringer, til Bolig for Pontifex, osv.; - vid. Ovid. Trist. 3, 1, 30, o. id. Fast. 6, 264; omtales ogs. Plin. Ep. 4, 11, Cic. Mil. 14, oftere, o. A.; - til denne regia hørte ogs. atrium regium, Liv. 26, 27; — bb) „overf." ogs.; a) det kongelige Telt i Leiren; - vid. Liv. 2, 12, o. Curt. 9, 5 fin.; — b) Hoffet, den kongelige Familie el. Regering; - vid. Liv. 1, 46, o. id. 24, 22, ogs. Tac. Ann. 11, 29, o. ibd. 14, 13; — c) „poet." ogs., ligesom aula: Gaard for Qvæget, Val. Fl. 5, 67; — 2) (sc. urbs): kongelig Residensstad; - Croesi regia Sardis, Hor. Ep. 1, 11, 2; cf. Virg. Aen. 9, 737; Caesarea, Jubae regia, Plin. 5, 1; — 3) ligesom basilica: Søilehal; - ∾ theatri, Suet. Aug. 31; cf. Augustus ibd. 76; — II) „fig."; A) „overf.": kongelig, prægtig, udmærket; - regiae moles, (Pragtbygninger), Hor. Od. 2, 15, in.; - navnl. ogs. om de ypperligste Arter iblandt Naturens og Kunstens Frembringelser; ∾ olea, Colum.; ∾ pira, id., Plin.; ∾ laurus, id., charta, Catull.; - men ∾ morbus, (Gulsot, efter nogle: fordi denne Sygdom fordrer kostbare Helbredelsesmidler), Cels., Varr. ap. Plin. 22, 53, o. Hor. A. P. 453; - endel. ∾ stella, (stor Stierne i Løven, sædv. Regulus), Plin. 18, 64; — B) „ment."; - Regia, crede mihi, res est, succurrere lapsis, Ovid. Pont. 2, 9, 11; - men omvendt: superbum istud et regium, nisi etc., Plin. Pan. 7; cf. Ovid. Fast. 6, 595: Regia res scelus est, etc.

rĕglesco, ĕre, v. n., [glisco]: atter el. paany at voxe el. tiltage; - vid. Plaut. ap. Fest. p. 178, (Müll.): (dolor) in dies misero mihi ··· reglescit. — re-glū-

lino, (avi), atum, 1, v. a.; I) oplöser det Limede; bf. lader fare, slipper; - Quae nunc tuis ab unguibus reglutina et remitte, Catull. 25, 9; — II) sammenlimer el. sammenføier paany, Prudent.

regnātor, oris, m., [regno]: Regent, Herſker; (poetisk Ord); - deum regnator, (i. e. Juppiter), Virg. Aen. 1, 269; ligel. summi regnator Olympi, id. ibd. 7, 558; men ∾ omnium deus, Tac. Germ. 39; cf. Virg. Aen. 8, 77; ∾ freti, (i. e. Neptunus), Senec. Hippol.; ∾ lyricae cohortis (Pindarus), Stat.; ∾ agelli, (dens Besidder), Martial. 10, 61; - ogs. c. dat.: occiduis regnator montibus Atlas, Val. Fl.; - ogs. absol.: Unctis falciferi senis diebus, Regnator quibus imperat fritillus, etc., Martial. 11, 6; — bf. fem. regnatrix, īcis, som adj.: herskende, befalende; - eductum (Neronem) in domo regnatrice, Tac. Ann. 1, 4. — regnicola, ae, m., [regnum, colo]: Indvaaner af Riget, Augustin.

regno, avi, atum, 1, v. n. o. a, [regnum]; I) neutr.; A) „egentl.": har den kongelige Magt, er Konge; - Romulus quum 37 regnavisset annos, Cic.; cf. id. Manil. 3; regnante Romulo, id.; Grajas regnare per urbes, Virg. 3, 295; ∾ Amyclis, id., in Colchis, Plin.; advenae in nos regnaverunt, Tac. Ann. 11, 24; „poet." ogs., ligesom βασιλεύειν, c. gen., Hor. Od. 3, 30, 12; - ogs. impers.; regnatum (est) Romae ··· annos 244, Liv. 1, 60; cf. id. 1, 17, o. Virg. Aen. 1, 272; — B) „fig."; 1) „overf.": herſker, er Herre, har Magten; - ∾ in judiciis, Quintil. 10, 1, 112, (om Cicero); cf. Cic. Fam. 11, 16; men Hor. Ep. 1, 10, 8: vivo et regno (er min egen Herre, er fri el. uafhængig), simul ista reliqui; - ogs. om selvtaget Voldsherredømme over frie Borgere, Cic. Lael. 12, o. id. Mil. 16; s. ogs. Liv. 24, 29; — b) om Ting og om Begreber: at herske, at have Overhaand; (oftest „poet."); - humor regnavit in arvis, Lucr. 5, 396; cf. Virg. Ge. 2, 307, o. Martial. 10, 19; ligel. ubi sola pecunia regnat, Petron.; — 2) „ment.": at herske; - in quo uno regnat oratio etc., Cic. Orat. 37; cf. Quintil. 7, 4, 24; men ebrietas geminata libidine regnat, Ovid. Met. 12, 221; cf. ibd. 8, 829; — II) act.: beherſker, regerer; - Terra ··· acri quondam regnata Lycurgo, Virg. Aen. 3, 13; cf. ibd. 6, 794, Ovid. Met. 8, 623, oftere, Hor. Od. 2, 6, 11, oftere, Plin., o. A.; men si unquam regnandam acceperit Albam, etc., Virg. Aen. 6, 770; Gothones regnantur etc., Tac. Germ. 43; cf. id. Ann. 13, 54.

regnum, i, n., [rego]; I) „egentl.": den kongelige Regering, Kongedømmet; - quum penes unum est omnium summa rerum, etc., Cic. d. Rep. 1, 26; cujus majores regnum obtinuerant, Caes. B. G. 5, 54; cf. Virg. Aen. 2, 88; men Lucan. 1, 92: Nulla fides regni sociis, omnisque potestas Impatiens consortis erit; cf. Enn. ap. Cic. d. Off. 1, 8; ogs. in pl.; vid. Virg. Aen. 7, 578; Teucros in regna vocari, etc. — B) bf. „alm.": Herredømme, Regering; - vid. Sall. Jug. 11, o. Caes. B. G. 5, 6; - men erotisk, vid. Hor. Od. 4, 1, 4; „poet." ogs. regna vini, (Forsædet i et Drikkelag), ibd. 1, 4, 18; — b) navnl. ogs. i Romerstaten: den enkelte Borgers usurperede Herredømme over hans Medborgere; - se ··· regnum meum ferre non posse, (min uimodstaaelige Indflydelse paa de offenlige Anliggender), Cic. Sull. 7; cf. id. Verr. act. 1, 12: haec omnis dominatio regnumque judiciorum etc.; men exercere regnum in plebe Romana, (tyrannisere Folket), Liv. 5, 2; - bf. ogs. occupare regnum, (opkaste sig til Eneherſker), Cic. Lael. 12; ligel. appetere regnum, id. d. Senect. 16; men Vixit, ut occideret damnatus crimine regni, (om Manlius), Ovid. Fast. 6, 189; — 2) „fig." ogs. om en vilkaarlig Brug af Begreber og Forholde; - abuteris ad omnia atomorum regno et licentia, Cic. N. D. 1, 23; cf. id. d. Rep. 1, 38; men „poet.": sive aliquid regni est in carmine ··· sive etc., (nogen uimodstaaelig Magt), Ovid. Met. 14, 20; cf. Propert. 4, 7, 50: Longa mea in libris regna fuere tuis; — II) „meton." (abstr. pr. concr.): et Kongerige, det af en Konge regerede Land; - vid. Caes. B. G. 5, 26, o. Sall. Jug. 92, ogs. Cic. d. Rep. 6, 9; - „poet." findes ogs. pl. f. sing., Hor. Od. 4, 14, 26; ligel. - „poet.": cerea regna, (om Vorbygningen i Bikuben), Virg. Ge. 4, 202; — B) „overf." om enhver local Besiddelse (tildels med Lune); - nisi hic in regno tuo essemus, (paa din Grund el. Eiendom), Cic. d. Or. 1, 10; cf. id. Att. 14, 16; ligel. mea regna, videns, Virg. Ecl. 1, 70: mine (forrige) Jorder; cf. id. Ge. 3, 476.

rĕgo, xi, ctum, 3, v. a.; I) „egentl.": retter, styrer, leder i en Retning; - navim ··· manus una regit, Lucr. 4, 900; cf. Caes. B. G. 3, 13; men ∾ ratem arte Ovid., clavum, Virg., vela, Propert.; ∾ equum, Liv., Ovid., quadrupedes, id.; ligel. ∾ spumantia ora (equi), id., frena, id.; ∾ tela per auras, Virg., missum jaculum, Ovid.; - Errabunda regens tenui vestigia filo (Theseus), Catull. 64, 113; cf. Virg. Aen. 6, 30; — b) navnl. ogs. i Retssproget: ∾ fines, (afstikke en Grændse), Cic. Leg. 1, 21; cf. id. Mur. 9, o. id. Top. 10; finium regundorum, Cod. Just.; — II) „fig."; A) „alm.": regerer, leder el. styrer el. fører til en Bestemmelse el. efter en Plan odl.; - deus ··· omnem hunc mundum regit, Cic. d. Rep. 6, 13; cf. Caes. B. G. 6, 17; men omnia nostra ··· ita gerito, regito, gubernato, ut etc., Cic. Att. 16, 2; - ∾ motus animi, Cic., consilia senatus, Quintil., valetudines principis (være hans Livlæge), Tac. Ann. 6, 50; men Liv. 10, 13: jam regi leges, non regere; cf. Sall. Jug. 1; suscipere juvenem regendum, Cic.; ∾ aliquem specie obsequii, Tac. Hist. 3, 50; men absol.: nemo regere potest, nisi qui et regi, Senec. d. Ira 2, 15; - men m. ad, Quintil. 12, 10, 69; — B) „bef.": fører Overherredømmet, regerer, beherſker; - ∾ rem publicam, Cic., civitates, id., summam rerum, id.; cf. id. d. Rep. 1, 27; men ∾ populos imperio, Virg.; ∾ legiones, Tac., exercitum, Plin. Ep.; - ogs. m. abstracte Objecter; neque suos mores regere (posse), neque suorum libidines, Cic. d. Rep. 2, 25; men id. ibd. 23, in pass.: ut unius perpetua potestate ··· regatur salus ··· civium; — b) ogs. undert.: at vise tilrette, at føre paa rette Vei; - ut errantem regere posset, Caes. B. C. 3, 57; cf. Plin. Ep. 10, 30 o. 119; — III) partic. rectus, 3, ogs. som adj.; A) „egentl.": i lige (horizontal el. vertical) Retning, ret, lige, opreist; - vid. Lucr. 2, 249, o. id. 4, 441; ∾ via, Plaut., Ter., platea, id.; quae (saxa) rectis lineis suos ordines servant, Caes. B. G. 7, 23; men Liv. 34, 28: velut rectae acies concurrissent; ∾ oculis intueri hanc urbem, Cic. Rab. Post. 17; ligel. „poet.": ∾ acies, Ovid.; ∾ lumen, Lucan.; ∾ vultus, Stat.; - navnl. ogs. lodret el. vertical; vid. Cic. Tusc. 1, 17; rupes ita rectis saxis, ut etc., Liv. 21, 36; ut rectus assistat (talus), Cic. Fin. 3, 16; ogs. om Værten, Catull. 10, 20; ligel. ∾ puella, Hor. Sat. 1, 2, 123; opp. loripes, Juvenal. 2, 23; men ∾ senectus, (rank el. opreist), id. 3, 26; - fremdeles: iterque Non agit in rectum, (flyver ikke ligefrem), etc., Ovid. Met. 2, 714; - compar., ∾ crus, Hor. Sat. 1, 2, 82; ∾ coma, Senec.; cf. Ovid. Met. 3, 78; - superl., ∾ linea, Quintil., via, id.; — B) „fig."; 1) „alm.": ret, rigtig, vedbørlig; - ut recta via rem narret ordine omnem, Ter. Heaut. 4, 3, 28; cf. id. Andr. 2, 6, 11; ∾ consilia aegrotis (dare), ibd. 2, 1, 9; quae sint in artibus recta ac prava, dijudicare, Cic. d. Or. 3, 50; cf. id. Off. 1, 36: quae sunt recta et simplicia etc.; - navnl. om Foredraget og Stilen; vid. Quintil. 9, 3, 3, o. id. 1, 13, 5; men ∾ sonus, ∾ vox, id., (opp. flexus vocis); - recto et justo proelio (dimicare), Liv. 35, 4; coena recta, (fuldstændigt el. ordentligt Maaltid, opp. sportula), Suet. Dom. 7; ogs. absol. recta, id. Aug. 74, o. Martial. 8, 50; men Cautos nominibus rectis expendere nummos, (imod sikre Forskrivninger), Hor. Ep. 2, 1, 105; - in neutr. ogs. absol.; vid. Cic. Acad. 1, 5, o. Quintil. 6, 3, 89; men mutare aliquid a recto,

id; Recta et vera loquere, Plaut. Capt.5,2,7; - compar., Hor. Ep. 1, 6, 67; superl., Quintil. 2, 13, 3; — b) i Grammatiken: rectus casus, d. e. Nominativet (som ikke boiet, opp. casus obliqui), Varr., Quintil., Gell., o. A.; — 2) „bef." (o. etbisk): ret, god, billig, (opp. pravus); oftest in neutr. som subst.: det Rette, det Gode el. Dydige; - vid. Cic. Lael. 22, o. id. Fin. 4, 6, ogs. Ter. Heaut. 3, 1, 76, o. Liv. 1, 27; men „poet." curvo dignoscere rectum etc., Hor. Ep. 2, 2, 41; - a recta conscientia etc., vid. Cic. Att. 13, 20; cf. Hor. Od. 4, 9, 36, o. id. Sat. 1, 6, 66; - firmus et rectus (consularis), vid. Cic. Fam. 12, 5; ∾ judex, Quintil., auditor, Plin. Ep.; vir rectus et sanctus, ibd.; men c. gen.: beatus est judicii rectus, Senec. Vit. beat. 6; - endel. rectum est m. Subjectssætn., vid. Cic. Off. 1, 38, o. ibd. 3, 11, oftere; — 3) til rectus hore endnu de adverbiale Dictioner; a) recta (sc. via): ligefrem, i lige Linie; - Perii hercle, hic ad me recta habet rectam viam, Plaut. Mil. gl. 2, 6, 11, oftere, Ter.; cf. Cic. Off. 3, 20, o. id. Catil. 1, 9, oftere; ligel. Hor. Sat. 1, 5, 71; — b) recto (sc. itinere): ad den lige Vei, directe; - appellationes recto ad principem factae, Digest.

*regrădātio, onis, f.: Degradering, Cod. Just.; o. — regrădātus, 3; I) degraderet, Hieronym.; — II) „overf."; ∾ menses: som (ved Intercalering) ere bragte tilbage i deres tidligere Forhold, Solin. 1; — [gradus]. — regrĕdior, gressus sum, 3, v. dep. n., [gradior]; I) „egentl." o. localt: gaaer el. vender el. kommer tilbage; - ut regredi, quam progredi mallent, Cic. Off. 1, 10; ∾ ab ostio, Plaut.; ex itinere regressi clam in castra etc., Liv. 21, 18; men ab Germania in urbem regressus, Suet. Tib. 20; — — B) navnl. ogs. i Krigssproget: at marschere el. trække sig tilbage; - vid. Caes. B. C. 3, 45, oftere, o. Sall. Jug. 55; — II) „fig.": i Tanke el. Tale el. Handling at gaae tilbage dertil; - vid. Cic. Verr. 1, 42, o. id. Fat. 15; men eodem regressus statui etc., vid. Sall. Catil. 4; men ad formandos animos ··· regressi, etc., Quintil. prooem. 14; Nunc edepol demum in memoriam regredior, audisse me etc., Plaut. Capt. 5, 4, 26. — regrĕdo, ĕre, v. n., forel. Biform af frgd.; - quo nunc ··· gradum Regredere conare? Enn. ap. Non.

regressio, onis, f., [regredio]; I) „egentl.": Tilbagevenden, Tilbagekomst, Appul.; — II) „overf." som rhetorisk Figur: Gjentagelsen, Grækernes ἐπάνοδος, Quintil. 9, 3, 35. — 1. regressus, 3, partic. af regredior. — 2. regressus, us, m., [regredior]; I) „egentl.": Tilbagegang; - vid. Cic. N. D. 2, 20, hvor plur.; men „poet.": Funditus occidimus, neque habet Fortuna regressum, Virg. Aen. 11, 413; — B) df. i Krigssproget: Tilbagetog, Retirade; - ne ··· regressus inde in tutum non esset, Liv. 38, 4; cf. Tac. Ann. 1, 51; — II) „fig."; A) „alm.": Tilbagevenden, Tilbagevei; - neque locus ad poenitendum, neque regressus ab ira etc., Liv. 24, 26; ligel. nullo ad poenitendum regressu, Tac. Ann. 4, 11; — B) „bef."; 1) i Retssproget: retlig Værn el. Tilhold, Regres; - ∾ adversus venditorem, Digest.; — 2) udenfor Retssproget: Tilflugt el. Tilhold; - ut ··· superesset artificis regressus ad veniam, Plin. praef.; cf. Tac. Ann. 12, 10: ut ··· sit regressus ad principem etc.

rēgŭla, ae, f., [rego]; I) „egentl."; 1) „alm.": et lige Stykke (af Træ el. Jern), hvorefter man retter noget; navnl. Retholt el. Lineal; - si etc., non egeremus perpendiculis, non normis, non regulis, Cic. ap. Non.; materia ··· ad regulam et libellam exigitur, Plin. 36, 63; — B) „bef."; 1) lige Stok el. Stav el. Skinne (af Træ el. Jern); - quadratas regulas ··· defigunt, Caes. B. C. 2, 10; cf. Plin. 15, 2, o. Vitruv. 5, 10; — 2) „techn."; a) i Mechaniken: Kolbestangen i Trykværket, Vitruv. 10, 12; — b) i Architecturen: Triglyphens Ben, (germ. der Steg), Vitruv. 1, 3; — c) i Botaniken: den latinske Benævnelse af Planten basilisca, Appul.; — II) „fig.": Regel el. Rettesnor; - postremo habere regulam, qua vera et falsa judicarentur, Cic. Brut. 41; in his autem ipsis mediocritatis regula optima est, id. Off. 1, 31; men id. Brut. 74: nec utendum pravissima consuetudinis regula; ∾ loquendi et sermonis, Quintil.; ad legem ac regulam compositum esse oportere, quod etc., id. 12, 10, 50; cf. Hor. Sat. 1, 3, 117: assit Regula ··· quae etc.

rēgŭlāris, e, [regula]: hørende til en (linealformet) Stang el. Skinne; - ∾ aes, (der lader sig hamre i Stænger, ogs. aes ductile), Plin. 34, 20; df. — rēgŭlārĭter, adv.: efter en ret Linie; df. „fig.": efter en Regel, regelmæssigen; - ∾ dicere, Digest., Macrob. — *rēgŭlātim, adv.: regelmæssigen, Veget.; o. — rēgŭlo, are, v. a.: indretter efter en Regel, Coel. Aur.; — [regula].

1. rēgŭlus, i, m., dem. af rex; I) „egentl.": Konge el. Fyrste over et lidet Land, Grækernes δυνάστης; - vid. Liv. 37, 25, oftere, Sall. Jug. 11, oftere, o. A.; — b) df. ogs. Kongeson el. kongelig Prinds, Liv. 42, 21, o. id. 45, 14; — II) „overf."; A) Bikongen, Varr.; — B) etslags liden Fugl, auct. carm. Philom. 13; — C) en Slangeart, Hieronym. — 2. Rēgŭlus, i, m.: romersk Tilnavn; A) in gente Atilia, hvortil hørte Consulen M. Atilius Regulus, om hvem f. Cic. Off. 3, 26, id. Fin. 5, 27, o. A.; — B) in gente Livineja, Cic. Fam. 13, 60, oftere, o. A.

rĕ.gusto, avi, atum 1, v. a.; I) „egentl.": atter el. oftere at smage derpaa; - bilem suam regustantes, Senec. Provid. 3; cf. Pers. 5, 138; — II) „fig.": atter at læse el. behandle; - crebro regusto litteras; in his acquiesco, Cic. Att. 13, 13; cf. id. ibd. 4, 17. — re.gyro, avi, 1, v. n.: ligesom i et Kredsløb atter at vende tilbage dertil; - bellum (civile) ··· postremo in Hispaniam regyravit, etc., Flor. 4, 2.

reicio, f. und. rejicio. — reiculus, 3, f. und. rejiculus. — rējectānĕus, [rejicio]: forkastelig; df. rejectanea, orum, n.: som Oversættelse af Stoikernes ἀποπροηγμένα, Cic. Fin. 5, 26; (hvorom ogs. rejecta, ibd. 3, 16, o. rejicienda, ibd. 5, 26, ogs. rejiciendae res, ibd.). — rējectātio, onis, f., [rejecto]: Tilbagekastelse el. Omvæltning; - ∾ terrae, Solin. 5, inc.

rējectĭo, onis, f., [rejicio]; „egentl.": Tilbagekastelse; df. ∾ sanguinis, (Blodspytning), Plin. 23, 76; — II) oftest „fig.": Forkastelse, Udstødelse; - vid. Cic. Fin. 3, 6, o. id. Balb. 12; — B) „bef."; 1) i Retssproget; ∾ judicum: Forkastelse el. Udskydelse af de Dommere, hvis Ugunst el. Partiskhed er mistænkt af Parten i en Retssag, (f. und. rejicio); - vid. Cic. Verr. act. 1, 6, o. id. Planc. 15; ogs. absol., id. Sull. 33; — b) ogs. udenfor Retssproget o. lignelsesvis; - velut rejectione facta ad optimum pervenire, Quintil. 7, 1, 34; ligel. ∾ quaedam publica eruditorum, Plin. praef.; — 2) som rhetorisk Figur: ∾ in alium, (at skyde Skylden paa en Anden), Cic. d. Or. 3, 53; (cf. Quintil. 9, 1, 30); al. trajectio.

rējecto, avi, 1, v. a., intens af rejicio: at kaste tilbage, atter at give fra sig; - vid. Lucr. 2, 330; men ∾ caseum, (opbrække), Spartian.; - ogs. at bortkaste, praedam, Sil. — 1. rejectus, 3, partic. af rejicio. — 2. rējectus, us, m., [rejicio]: ubekiendt Del af Skibets Bagstavn, Hygin. Astron. 3, 36.

rējĭcio (rēicio), jeci, jectum, 3, v. a.; I) „egentl.": kaster tilbage; A) „alm."; a) om Tingsobjecter: - ∾ tela in hostes, Caes., togam in humerum, Quintil., ab humero, Liv.; ∾ vestem ex humeris, Virg., Ovid., de corpore, id.; ogs. absol.: ∾ penulam, Cic., amictum, Propert.; - ∾ manus post terga, Plin. 28, 11; cf. Asin. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 32; men ∾ scutum, (tage paa Ryggen, naar man flygter), Cic. d. Or. 2, 72; - ∾ a se, (stode tilbage), Ovid. Met. 9, 51; cf. Virg. Aen. 10, 473; - ∾ sanguinem, Plin. Ep., (spytte Blod); ∾ bilem, Plin., vinum, Suet.; — b) m. levende Objecter, (oftest „poet."); -

∾ capellas a flumine, Virg. Ecl. 3,96; Tum illa ··· Rejecit se in eum, (kastede sig i hans Arme), etc., Ter. Andr. 1, 1, 108; cf. Lucr. 1,35; - ∾ se in grabatum, Petron.; — B) „bes."; a) i Krigssproget; - ∾ hostem (slaae el. kaste tilbage) in urbem, Caes., ab Antiochia, Cic.; cf. Caes. B. C. 3, 35; — b) i Somandssproget heder rejici: at kastes tilbage; - vid. Caes. B. G. 5,5, o. Cic. Att. 16,7, ogs. id. Phil. 1,3, oftere; — II) „fig."; A) „alm.": slaaer el. viser fra mig, fordriver el. bortfjerner; - vid. Cic. R. Am. 53, o. Plin. Ep. 4, 11; men Ille ad famem hunc ab studio studuit rejicere, Ter. Phorm. prol. 18; quorum ego ferrum et audaciam rejeci in campo, etc., Cic. Mur. 37; cf. Hor. Od. 4, 8, 16; — B) „bes."; 1) viser fra mig, forkaster el. forsmaaer; - ∾ omnem istam disputationem, Cic.; cf. id. Fin. 1, 2, o. id. Leg. 1, 23; s. ogs. Hor. Od. 4, 9, 42, o. id. Sat. 2, 3, 68; — bb) ds. ogs.; a) publicistisk om Parterne i en Retssag: at forkaste (en Del af de ved Lodkastning valgte Dommere; s. und. rejectio); - vid. Cic. Planc. 17, o. id. Verr. 1, 7; — b) i Stoikernes Terminologi ere rejicienda o. rejecta, ligesom rejectanea: Oversættelse af ἀποπροηγμένα, (hvad der er til at forkaste el. undgaae), Cic. Fin. 3,16, o. ibd. 5, 26; — 2) med Hensyn paa et bestemt Maal: at bortvise el. henvise dertil; - vid. Cic. Att. 9, 13, o. id. Sull. 28; men Balb. ap. Cic. Att. 8, 15, A.: si huc te rejicis, (lægger dig paa denne Sag); — bb) ds. ogs.; a) „publicistisk"; - ∾ aliquid el. aliquem ad senatum, ad populum, ad consules, etc., (henvise en Sag el. Person dertil); vid. Liv. 2, 27, o. ibd. 40, 29; men Caes. B. C. 3, 17: illi ··· totam rem ad Pompejum rejicere, etc.; men Cic. Fam. 10, 16: ut nihil huc (i. e. ad senatum) rejicias, etc.; - legati ··· ab senatu rejecti ad populum, etc., Liv.; ogs. absol.: tribuni appellati ad senatum rejecerunt, etc., id. 27, 8; — b) m. Hensyn paa Tiden: udsætter til et sildigere Tidspunkt; - vid. Cic. Qu. Fr. 2, 3, o. id. Att. 1, 4; ds. — rējĭcŭlus (reic.), 3; I) i Oeconomien: forkastelig el. slet el. ringe i sit Slags; - ∾ oves, Varr. ap. Non., vaccae, id. R. R. 2, 5; ∾ mancipia, Senec. Ep. 47; — II) „overf.": ∾ dies, (unyttig el. tabt), id. Brev. Vit. 7.

rĕ.lābor, lapsus sum, 3, v. dep. n.; I) „egenl.": hurtigen el. umærkeligen at falde el. glide el. flyde tilbage el. derhen; - prensoque rudente relabi, Ovid. Met. 3,616; cf. id. ibd. 11, 619; men Flecte ratem, Theseu, versoque relabere vento, (seil tilbage), id. Her. 10, 149; - ogs. om Vandet, Virg. Aen. 10, 307; cf. Hor. Od. 1, 29, 11: Pronos relabi posse rivos Montibus, (op ad dem: om en Umulighed); — II) „overf.": at falde el. vende tilbage; - vid. Hor. Ep. 1, 1, 17; tunc mens et sonus Relapsus etc., id. Epod. 17, 17. — rĕ.lambo, ĕre, v. a.: atter at opslikke, Sedul.

rĕ.languesco, gŭi, 3, v. inch. n.; I) „egenl.": atter el. ganske at udmattes el. afkræftes; - moribunda relanguit ore, (segnede med døende Mine), Ovid. Met. 6, 291; - men om Vinden: at aftage el. sagtnes, Senec. Qu. Nat. 5, 8; men om en Stierne: at blegne el. fordunkles, Plin. 37, 51; — II) „fig.": at blive slov el. ligegyldig; - iis rebus relanguescere animos etc., Caes. B. G. 2, 15; men Ovid. Am. 2, 9, 27: Quum bene pertaesum est, animoque relanguit ardor; cf. Liv. 35, 44; ligel. Cic. Att. 13, 41: relanguisse se dicit etc.

rĕlātĭo, onis, f., [refero]; I) „egenl.": Tilbageføren, Tilbagebringen; - crebra relatione (sc. manus), etc., vid. Quintil. 10, 3, 31; — II) „fig."; A) „alm.": Tilbageføren el. Tilbageskyden af en Skyld el. Brøde; - ∾ criminis, quum etc., Cic. Inv. 1, 11; ∾ jurisjurandi, Digest.; — B) „bes."; 1) Gjenerstatning el. Giengield, gratiae, Senec.; 2) „publicistisk": en Øvrighedspersons Embedsberetning el. Foredrag; - post relationem Appii Claudii (decemviri) etc., Liv. 3, 39; cf. id. 32, 22; men ∾ ingredi, Tac. Ann. 2, 38; ∾ postulare in aliquid, ibd. 13, 49; men relationi intercedere, (protestere derimod), ibd. 1, 13; — b) ds. ogs. udenfor Statssproget: Fortælling el. Beretning; - vid. Quintil. 2, 7, 4, oftere, o. Justin. 2, 1; in relatione gentium, (i Beretningen om dem), Plin. 7, 1; — 3) en rhetorisk Figur, Cic. d. Or. 3, 54, hvis Bem. dog er uvis; vid. Quintil. 9, 1, 35, o. id. 9, 3, 97; — 4) i Philosophien o. Grammatiken: Hensyn el. Forhold; - illud quoque est ex relatione ad aliquid, quod etc., vid. Quintil. 8, 4, 21.

rĕlātīve, adv.: forholdsvis, Augustin.; af — rĕlātīvus, 3, (refero]: som har Hensyn dertil, relativ, Arnob.; — b) ds. i Grammatiken: ∾ pronomen, Priscian. — *rĕlātor, oris, m.: som aflægger en Embedsberetning, der som Embedsmand giør et Forslag; - te auctore, illo relatore, etc., Balb. ap. Cic. Att. 8, 15, A.; — b) ds. „alm.": en Fortæller, Sidon.; o. — rĕlātōrĭa, ae, f.: Modtagelsesbevis, Cod. Theod.; — [refero]. — 1. rĕlātus, 3, partic. af refero. — 2. rĕlātus, us, m., [refero]: Embedsberetning el. Embedsforedrag; - ∾ de aliqua re, Tac. Ann. 15, 22; — b) ogs. „alm.": Foredrag, Fortælling; - vid. id. Germ. 3, o. id. Hist. 1, 30.

*rĕlaxātĭo, onis, f.: ligesom Nedspændelse el. Udvidelse; ds. „fig.": ∾ animi, (Sindets Opmuntring; opp. contentio), Cic. d. Or. 2, 5, o. id. Fam. 6, 26; - ogs. absol., id. Fin. 2, 29: quae est ista relaxatio, quum etc.? o. — rĕlaxātor, oris, m.: som løslader el. aabner; - ∾ fluentium, Coel. Aur.; af — rĕ.laxo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": paany el. atter at udvide el. opløse el. aabne; - alvus tum astringitur, tum relaxatur, Cic. N. D. 2, 54; cf. id. ibd. 2, 55, o. Virg. Ge. 1, 419; men ∾ vincula tunicarum, Ovid.; cf. Lucr. 6, 355; men id. ibd. 878: ∾ nodos (sc. aquai: optoe); ∾ ora fontibus, Ovid. Met. 1, 281; ∾ glebas, (løsne, giøre dem sprøde el. muldne), Varr., Colum.; cf. Virg. Ge. 1, 89; ∾ claustra, Ovid.; men Cic. Att. 10, 6: quicquid ego astrinxi, ille relaxat, („alleg."); — II) „fig.": ligesom at affspænde el. udvide; ds. at opmuntre el. forfriske; - relaxa paullum animum etc. Cic. Brut. 5; cf. id. Leg. 1, 4, id. Arch. 6, ogs. id. d. Or. 1, 8, o. ibd. 2, 58; men ∾ mores, (opløse el. svække), Claudian.; — b) navnl. ogs. ∾ se, c. abl., el. m. ab: at løse el. befrie sig derfra; - vid. Cic. d. Senect. 22; ∾ se a nimia necessitate, id. Orat. 52; - ogs. „medial": homines, quamvis etc., tamen interdum animis (i. e. in animis) relaxantur, Cic. Phil. 2, 16; cf. id. Acad. 2, 17; - endel. absol.: dat enim intervalla (dolor) et relaxat (sc. se), Cic. Fin. 2, 29.

relectus, 3, partic. af 2. relego. — rĕlēgātĭo, onis, f.; I) „egenl.": Bortsendelse, Bortførelse; navnl. Forvisning; - vid. Cic. R. Am. 15; men Liv. 3, 10: exsilio et relegatione civium etc.; — II) „overf." i d. sild. Retssprog: ∾ dotis, Digest., (Medgiftens Tilbagegivelse ved Testamente); af — 1. rĕ.lēgo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": sender bort el. bortfjerner, (navnl. for at straffe); A) „alm."; - vid. Cic. Off. 3, 31, o. id. R. Am. 15; ligel. rejecti et relegati longe a ceteris etc., Caes. B. G. 5, 30; - ogs. m. in c. acc., Hor. Od. 3, 11, 48, o. Virg. Ge. 3, 212; - „poet." ogs. c. dat.: sender bort, overgiver dertil, Virg. Aen. 7, 775; — B) „bes." o. „publicistisk": at forvise el. bortfjerne fra Rom paa en bestemt Tid, ogs. til et bestemt Sted el. i en bestemt Afstand, (uden at dermed fulgte yderligere deminutio capitis; s. deportatio o. exsilium ss. II.); - vid. Ovid. Trist. 2, 137, oftere, o. Cic. Sest. 12; men Tac. Ann. 3, 17: Piso in decem annos relegatus; men Suet. Claud. 23: quosdam ··· relegavit, ut ultra lapidem tertium vetaret egredi ab urbe; - ogs. forbindes relegatus in exsilium, Liv. 25, 6; — II) „fig."; A) „alm."; - ∾ dona Samnitium, (tilbagevise dem), Cic. d. Rep. 3, 28; cf. Hor. Sat. 1, 10, 84; ∾ artes inimicas vitiis, Plin. Pan. 47; — B) „bes." ogs. med Angivelse af Maalet: at henvise el. overføre dertil; - ∾ ad auctores, (opp. obstringere fidem suam), Plin. 7, 1; ∾ mala ad cri-

-men fortunae, Quintil. 6, 1, 13; ∾ culpam in hominem, id.; - „poet." ogſ. c. dat.; vid. Tibull. 4, 6, 5; — C) i d. ſild. Retsſprog: ſom Arv el. arveligen at overdrage el. forſkrive, dotem, Digest., usum fructum, ibd.

2. rĕ.lĕgo, lēgi, lectum, 3, v. a.; I) „egenl.": tager atter tilſammen; - Janua difficilis filo est inventa relecto, (ved atter at ſamle hin Ariadnes Traad), Ovid. Met. 8, 173; docilis relegi (abies: let at trække tilbage), Val. Fl. 6, 237; — B) „bef." om Localiteter: atter at tilbagelægge el. giennemdrage el. beſeile; - Egressi relegunt campos, etc., Val. Fl. 8, 121; cf. Ovid. Trist. 1, 10, 24; ∾ spatia retro, Senec. Agam.; men Tac. Ann. 2, 54: relegit Asiam, (drager tilbage dertil); — II) „fig.": atter at giennemgaae el. behandle el. læſe el. overtænke; - vid. Hor. Ep. 1, 2, 2; ligel. ∾ scripta, Ovid. Rem. 717, flgd.; men id. Met. 4, 569: (dum) relegunt ··· suos sermone labores; - ogſ. absol.: deinde relegentes etc., Quintil. 11, 2, 23; men Cic. N.D. 2, 28: qui omnia, quae ad cultum deorum pertinerent, retractarent et tamquam relegerent, sunt dicti religiosi ex relegendo; - ogſ. er hertil at henføre partic. religens (ſ. relegens), ſom adj.: gudsfrygtig; ſ. und. religiosus.

rĕ.lentesco, ĕre, v. n. inch.: atter el. paany at ſlappes el. ſloves; bſ. „fig.": Neve relentescat saepe repulsus amor, Ovid. Am. 1, 8, 76. — *rĕlĕvāmen, inis, n.: Lettelſe, Lindring; - ∾ partus, (Fodſel), Priscian. Perieg. 440; o. — rĕlĕvātĭo, onis, f.: = frgd.; - ∾ oneris, Fronto; af — rĕ.lĕvo, avi, atum, 1, v. a.; I) atter el. paany at hæve el. reiſe; - ∾ e terra corpus, Ovid., membra in cubitum, id.; - men „alleg.": ∾ caput, Lucan. 8, 268, Plin.; — II) gior let el. letter; A) „egenl."; - vid. Cic. Att. 1, 13, o. Ovid. Rem. 186; - bſ. pass.: sic ··· relevere catena, id. Am. 1, 6, 25; cf. id. Met. 9, 674: ut relevere labore; — B) „fig.": ſkaffer Lindring el. Befrielſe fra et Onde; letter el. formindſker et Onde; - quodsi etc., videbimur fortasse ··· cura et metu esse relevati, etc., Cic. Catil. 1, 13; cf. Suet. Caes. 20; - dog ofteſt absol.; ſaal. Ovid. Pont. 1, 3, 17: Non est in medico semper, relevetur ut aeger, (at den Syge helbredes); cf. Cic. Att. 3, 10: ut potius relevares me, (at du hellere ſkulde troſte mig); men Ovid. Fast. 3, 304: Et relevant (silvestria numina) multo pectora sicca mero; - ad relevandos sumptus etc., Suet. Dom. 12; ∾ aestus, Ovid. Met. 6, 815; ∾ sitim, famem, id.

rĕ.lĭcĕor, (ĭtus sum), ēri, v, n. dep.: rimel. at giore Underbud, at byde mindre; - non illicitatorem venditor, non, qui contra reliceatur, emptor apponet, Cic. Off. 3, 15, (Zumpt.). — rĕlĭcĭnus, 3: boiet tilbage el. opover; - Marsyas coma relicinus, Appul.; ∾ frons (Alexandri Magni: høi el. fri), id. — rĕlictĭo, onis, f., [relinquo]: Forladen, at lade i Stikken; - ∾ rei publicae, Cic. Att. 16, 7; cf. id. Verr. 1, 13. — 1. relictus, 3, partic. af relinquo. — 2. rĕlictus, us, m., [relinquo]: Forladen, Efterladen, Forſommelſe; - ut labor virilis ··· derelictui sit, (bliver forſomt), Gell. 3, 1. — rĕlĭcus, 3, ſ. und. reliquus. — rĕlīdo, (si), sum, 3, v. a., [laedo]; I) „egenl.": ſlaaer tilbage, ſlaaer; (efterel. Ord); - relisa fronte, Prudent.; — II) „fig.": forkaſter, fornegter, Auson. — *rĕlĭgāmen, inis, n.: Baand el. Bind, Prudent.; o. — rĕlĭgātĭo, onis, f.: Opbinden el. Opbindning; - adminiculorum ordines ··· religatio et propagatio vitium, etc., vid. Cic. d. Senect. 15; — [religo]. — religens, tis, ſ. 2. relego, in fin.

rĕligĭo, (for Verſets Skyld ogſ. rēligio, rell.), onis, f., [efter Cic. N. D. 2, 28 af 2. relego; efter Lactant. af religo, are; her lægges den forſte Etymologi til Grund; altſ.], I) den paa from Betragtning grundede Gudsdyrkelſe el. Gudsfrygt el. Religioſitet, deels ſom indre Bevidſthed, deels ſom fremtrædende igiennem de religioſe Former og Skikke; bſ. ogſ. religio o. religiones, ligeſom res divinae el. sacrae: Religionen; - religione, id est cultu deorum, etc., Cic. N. 2, 3; cf. id. ibd. 1, 42: quae (religio) deorum cultu pio continetur; opp. superstitio, id. Div. 2, 72; - medemini religioni sociorum, judices, etc., id. Verr. 4, 51; men id. Flacc. 28: sua cuique civitati religio est, nostra nobis, etc.; ſ. ogſ. Lucr. 6, 1274; men ∾ pristinam conservare, (om et Guderbillede), vid. Cic. Verr. 4, 33; cf. id. ibd. 4, 35, oftere; - religio est, m. Subjectsſætning, (det er Religionsſkik), Plin. 25, 11; ligel. in pl.: qui etc., nonne expertes sunt religionum omnium? Cic. N.D. 1, 42; ligel. id. Verr. 4, 55: in bello religionum et consuetudinis jura retinere; - Druides ··· religiones interpretantur, Caes. B. G. 6, 13; scientia ··· morum ac religionum rei publicae, Quintil. 12, 3, 1; — II) „overf."; A) ſubjectivt; 1) den af Religioſitet opſtaaende Betænkelighed, Religionsſkrupel, Samvittighedsſkrupel; - vid. Cic. Verr. 4, 31 o. 51, ogſ. id. Phil. 2, 33; men id. Fam. 10, 12: recitatis litteris, oblata religio Cornuto est, (afbrodes han ved en Hindring fra Religionens Side); cf. id. Agr. 1, 2, ogſ. Caes. B. C. 3, 72; - religionem alicui injicere, Cic. Caecin. 33; rem illam in religionem populo venisse, id. N. D. 2, 4; cf. id. Catil. 3, 6; ligel. religio obstitit, ne etc., Liv. 4, 30 o. 31; - religio est, c. inf., Liv. 2, 62, o. id. 6, 27; men c. gen. gerund., id. 29, 18; cf. id. 28, 15; - ligel. in pl., Lucr. 1, 931, ogſ. Caes. B. G. 6, 16 o. 37; ligel. plenis religionum animis etc., Liv. 41, 16; — bb) bſ. ogſ.; a) Religionsbrøde el. Brud paa Religionen, (ſom man er ſig bevidſt); - nulla mendacii religione obstrictus etc., Caes. B. C. 1, 11; liberare templum religione, Liv. 45, 5; - ogſ. in pl., vid. Cic. Phil. 1, 6; — b) ∾ jurisjurandi, ogſ. absol. religio: den ſamvittighedsfulde Opfyldelſe af en Ed; ogſ. edelig Forpligtelſe; vid. Cic. Font. 9, ogſ. Caes. B. C. 1, 76; - ogſ. absol., id. ibd. 2, 32; cf. id. ibd. 1, 67: timori magis, quam religioni consulere etc.; — 2) udenf. Religionsſproget: noiagtig Betænkning, Punktlighed el. Samvittighedsfuldhed; - eorum religioni quum serviret orator (rettede ſig efter deres renſede Smag), etc., Cic. Orat. 8; cf. id. Brut. 82; - fide et religione vitae defendere aliquem, id.; ∾ testimoniorum, id.; ∾ privati officii, (ſamvittighedsfuld Opfyldelſe deraf), id.; cf. id. Verr. 4, 5; - ogſ. in pl., id. d. Or. 1, 8; — B) objectivt: den med religioſe Gienſtande (Guderbilleder, Templer, oſv.) forbundne Ærværdighed og Hellighed; - propter singularem ejus fani religionem etc., Cic. Verr. 4, 44; cf. Tac. Hist. 1, 40, o. Cic. Verr. 4, 57; — 2) bſ. „concret.": Gienſtanden for den religioſe Ærefrygt el. Dyrkelſe, Helligdom el. Guderbillede; - orant te, ut sibi religionem (i. e. simulacrum Dianae) ··· restituas, Cic. Verr. 4, 36; cf. id. ibd. 4, 43: ne inanes religionum revertantur.

*rĕlĭgĭōse, adv.; I) efter Religionens Bud, religioſt, fromt; - compar., ∾ deos colere etc., Liv. 10, 7; cf. Plin. Ep. 3, 7; - superl., ∾ colere templum Junonis, Cic.; — II) „overf.": betænkſomt, omhyggeligen, ſamvittighedsfuldt; - ∾ testimonium dicere, Cic. Coel. 22; cf. id. Fam. 13, 17, o. Nep. Att. 15; ligel. in compar., Plin. Pan. 65; — rĕlĭgĭōsĭtas, atis, f.: Gudsfrygt, Religioſitet, Appul., Tertull.; o. — rĕlĭgĭōsŭlus, 3, dem.: nogenlunde gudfrygtig, Hieronym.; — [flgd.].

rĕlĭgĭōsus („poet." ogſ. rēlig. el. rellig.), 3, [religio]; I) „egenl." el. „alm.": gudfrygtig, religios; - qui etc., sunt dicti religiosi ex relegendo, Cic., ſ. 2. relego, nr. II; natura sanctos et religiosos (senatores) etc., id. R. Com. 15; nostri majores, religiosissimi mortales, etc., Sall. Catil. 12; - religiosa jura, (viſſe Religionsſkikke), vid. Cic. Lael. 4; - religiosissimum erat, m. Subjectsſætning, Plin. 30, 1, (det var den ſtorſte Religionsſag el. den ſtorſte Forbrydelſe imod Religionen); - religiosius credunt, (endnu helligere el. frommere), m. flgd. inf., id. 28, 5; — II) „fig."; A) ſubjectivt; 1) ſom nærer en

religiøs Betænkelighed el. Ængstelighed, ængstelig el. skrupuløs med Hensyn paa Religionen; – ∾ civitas etc., vid. Liv. 31, 9; – compar., ∾ agricolae, Colum.; men Liv. 2, 5: quia religiosum erat, (fordi det var en Samvittighedssag); ligel. m. Subjectsætning, id. 3, 22: lustrum condi ··· religiosum fuit; — b) ogs. dadlende: altfor ængstelig, overtroisk; (i denne Bem. alene forel.); – saal. poëta ap. Gell. 4, 9: Religentem oportet esse, religiosum nefas; cf. Cato ap. Fest. s. v. repulsior, p. 286, (Müll.), o. Ter. Heaut. 4, 1, 37; — 2) udenfor Religionssproget: nøiagtig, stræng, samvittighedsfuld; – natio minime in testimoniis dicendis religiosa, Cic. Flacc. 10; ∾ testis, id., judex, Quintil.; – men Atticorum aures teretes et religiosae, (med fin og ren Smag), Cic. Orat. 9; — B) objectivt, om en Gjenstand for religiøs Dyrkelse (som Tempel el. Gudebillede): ærværdig, hellig; – ∾ templum Herculis, Cic.; hanc Cererem (dette Gudindens Billede) antiquissimam, religiosissimam, etc., id. Verr. 4, 49; ∾ limina deorum, Virg. Aen. 2, 365; ∾ vestes, Suet. Tib. 35; navnl. heder ∾ dies: en ildevarslende Dag, paa hvilken man ikke tør foretage noget; saal. dies Alliensis, o. dies atri; s. ogs. Cic. Att. 9, 5, Liv. 6, 1, oftere, ogs. Suet. Tib. 61, oftere, Gell. 4, 9, o. A.

rĕ.lĭgo, avi, atum, 1, v. a.; 1) binder tilbage, binder op el. sammen, ogs. alm. binder dertil el. binder fast; – trahit Hectorem ad currum religatum Achilles, Cic. Tusc. 1, 44; cf. Ovid. Met. 4, 671; ∾ manus post terga, Suet.; men Hor. Od. 1, 5, 4: Cui flavam religas comam? ligel. pass. c. acc. graec.: religata comas el. crines, id.; – ∾ navem injectis manibus ferreis, Caes.; ∾ tigna transversa axibus, id.; men ∾ desectam herbam, (binde Hø), Colum.; — 2) „bes." ogs. i Sømandssproget; – ∾ naves ad terram, Caes.; men religata in litore pinus, Ovid.; Solvitur herboso religatus ab aggere funis, id. Met. 14, 445; cf. Virg. Aen. 7, 106; men ∾ classem litore, Ovid. l. c. 13, 439; men Catull. 64, 171: utinam ne tempore primo ··· Perfidus in Cretam religasset navita funem, (om Theseus); – ∾ funes ex arboribus ripae, Digest.; — B) „overf." o. „alleg.": quae (prudentia) si extrinsecus religata pendeat, et non oriatur a se, etc., Cic. Tusc. 3, 17; — II) oplöser; – Ait haec minax Cybele, religatque juga manu, Catull. 63, 81; omnibus annis vitem resolvi et religari, Pallad.

rē.lĭno, lēvi, 3, v. a.: borttager Harpixen af Spundset; – Relevi dolia omnia, omnes serias, (har aabnet dem), Ter. Heaut. 3, 1, 51; men absol., s. nedenf. not.; — b) „poet." ogs.: Si quando sedem augustam, servataque mella Thesauris relines, (udtager Honningen deraf, osv.), Virg. Ge. 4, 229; — not.: nulli relerimus postea (f. releverimus: ville ikke aabne Vinbunken for nogen), Plaut. Stich. 5, 4, 38.

rĕ.linquo, liqui, lictum, 3, v. a.; I) med Eftertrykket paa re: lader tilbage; A) „alm.": lader blive tilbage, efterlader; 1) „egenl."; – Abeuntes ambo hinc tum senes me filiis Relinquunt quasi magistrum, Ter. Phorm. 1, 2, 21; cf. Caes. B. G. 7, 40, o. Cic. Fam. 2, 15; hvor ogs. quoniam alterum me reliquissem (neml. i min Broder); – post tergum hostem relinquere, Caes.; cf. Lucr. 5, 625; — 2) „fig."; – hanc ipsam excusationem relicturus ad Caesarem etc., Cic. Att. 9, 6; cf. id. Brut. 9; hic (Homerus) omnes sine dubio et in omni genere eloquentiae procul a se reliquit, Quintil. 10, 1, 51; — B) „bes."; 1) ved Døden at lade tilbage, at efterlade sig; – ∾ filiam adolescentulam, Ter., aliquem heredem, Cic. Quint. 4; men quod reliquit, Ter. Hec. 3, 5, 13, (hans efterladte Midler); cf. Cic. R. Am. 7, ogs. Ovid. Met. 3, 585; – ogs. „fig."; Sibi vero hanc laudem relinquunt, etc., Ter. Hec. 3, 5, 11; cf. Cic. Arch. 12, o. id. Off. 2, 16; – ∾ scriptum etc., id. Brut. 19; cf. Quintil. praef. 1; s. ogs. Ovid. Met. 13, 731; — 2) lader tilbage el. til Rest, lader beholde, overlader, hengiver, giver til Pris; – vid. Cic. Verr. 3, 48; ligel. Ovid. Met. 6, 299: unam minimamque relinque (sc. filiam mihi); cf. Hor. Ep. 1, 7, 19 o. 43, o. id. Epod. 16, 20, oftere; – ogs. „fig."; ne qua spes in fuga relinqueretur, Caes.; cf. Cic. Agr. 1, 6, (hvor dat. er tilføiet); men Ter. Andr. 3, 4, 22: Nihil est preci loci relictum, jam perturbavi omnia; derim. Cic. Fam. 1, 1: plane nec precibus nostris nec admonitionibus relinquit locum, (han gjør dem overflødige); men id. Quint. 15: vita turpis ne morti quidem honestae locum relinquit; ∾ aliquem poenae, Ovid., urbem direptioni et incendiis, Cic.; ogs. m. ad, id. Fam. 13, 64: (ne) relinquas hominem innocentem ad alienjus tui dissimilis quaestum; men id. Div. in Caecil. 8: malo (id) in aliorum spe relinquere, quam in oratione mea ponere; – ogs. m. Objectsætn., el. c. inf.; vid. Lucr. 3, 40, o. Hor. Sat. 1, 1, 52; – ogs. pass.; relinquitur illud, quod etc., Cic. Flacc. 34; men id. Att. 10, 8: relinquitur, ut ··· quiescamus; cf. Caes. B. G. 5, 19; ligel. i Slutninger: relinquitur ergo, ut etc., Cic. Inv. 1, 9; ligel. ita relinquitur, ut etc., id. Div. 2, 5; — 3) med dobbelt Prædicat: lader tilbage i en vis Tilstand; – quos Caesar ··· pacatos reliquerat, Caes. B. G. 4, 37; ut ··· pro effectis relinquant vixdum inchoata, Quintil. 5, 13, 34; men Caes. B. G. 7, 20: quod sine imperio tantas copias reliquisset; cf. Ovid. Met. 8, 277; — II) med Eftertrykket paa Verbet: at forlade nogen el. noget, at skille sig derfra, at gaae bort derfra; A) „alm."; – Non ego te hic lubens relinquo, Plaut. Amph. 1, 3, 33; cf. Caes. B. G. 1, 44; men pavet haec (Europa), litusque ablata relictum Respicit, Ovid. Met. 2, 873; cf. Hor. Od. 1, 10, 14; men c. dat., Virg. Aen. 12, 382: Abstulit ense caput, truncumque reliquit arenae, (i. e. in arena); – ogs. „overf."; – quem vita reliquit, (den Afdøde), Lucr.; cf. Ovid. Met. 11, 327: Conantemque loqui cum sanguine vita reliquit; ligel. reliquit me animus, Caes., o. A., ogs. anima, Nep.; men ∾ animam, Ter., vitam, Virg., lumen vitale, Ovid.; men Cic. Rab. perd. 8: tam ab omni honestate relictus, etc.; — B) „bes.": lader fare, lader i Stikken, tilsidesætter, forlader; – reliquit deseruitque me, Plaut.; cf. Ter. Andr. 4, 4, 5, ogs. Ovid. Met. 8, 108; auctores signa relinquendi et deserendi castra, Liv. 5, 6; cf. Hor. Od. 2, 7, 10: relicta non bene parmula; – ogs. „fig.": opgiver el. forsømmer, bryder mig ikke derom, agter ikke derpaa; vid. Cic. Caecin. 18; men omnibus relictis rebus, (med Tilsidesættelse af Alt), Plaut., Ter., o. A.; cf. Cic. Agr. 1, 1: relictae possessiones, (forsømte el. udyrkede); – quae ego nunc omnia praetereo et relinquo, (forbigaaer, lader uomtalt), id. Verr. 3, 44; cf. id. Catil. 3, 8; men ∾ aliquem interfectum, (lade hans Mord uhævnet), id. Manil. 5; – „poet." ogs. c. inf. obj.; si etc., mirari multa relinquas, (vil du høre op dermed), Lucr. 6, 653.

*rēlĭquātĭo, onis, f.: Resten af en Sum, Digest.; – ds. „overf.": ∾ aetatis el. temporum, (hvad der endnu mangler deri), Tertull.; o. — rĕlĭquātor, oris, m.: som skylder en Rest, Digest.; — ds. fem.: rĕlĭquatrix, īcis, men „overf.": ∾ delictorum, Tertull.; — [reliquor].

rĕlĭquĭa, ae, f.: Biform af flgd., Appul. — rĕlĭquĭae („poet." ogs. rell.), arum, f., [relinquo]: det Overblevne, det Øvrige el. Resterende, Resten; I) „egenl."; A) „alm."; – Haec bonorum ejus sunt reliquiae, Plaut. Rud. 1, 3, 17; ∾ copiarum, Nep.; ∾ cladis el. pugnae el. belli, Liv.; men ∾ Danaum, (hvad der ikke ved dem er fordærvet), Virg. Aen. 1, 30, oftere; cf. Ter. Ad. 3, 3, 90; ∾ cibi (neml. i Legemet), Cic. N. D. 2, 55; men absol. s. Excrementerne, Senec.; men reliquiae: Ruiner; vid. Virg. Aen. 8, 356; ∾ limae, (Affald derefter), Plin.; — B) „bes."; a) Resten af Maden el. fra Taffelet; – vid. Plaut. Curc. 2, 3, 12, o. id. ibd. a. 3, v. 18; men Cic. Fam. 12, 4: vellem etc., reliquiarum

nihil fuisset, („alleg."); — b) Resten af Asken af det forbrændte Lig; – C. Marii reliquias dissipari jussit Sulla victor, Cic. Leg. 2, 22; cf. Tac. Ann. 2, 69, Suet. Aug. 100, Virg. Aen. 5, 47, o. A.; — c) Suet. Aug. 1, hede reliquiae (i Modsætn. af exta): Resterne (el. den ikke forbrændte Del) af Offerkiødet; — II) „fig."; – vid. Lucr. 3, 656, o. Cic. Div. 2, 67; men id. Prov. cons. 8: instauratas maximi belli reliquias ac renovatas etc.; cf. id. d. Senect. 6, (hvor avi reliquias persequi, siges til den yngre Scipio om Carthago's Ødelæggelse).

reliquo, avi, 1, v. a., Biform af flgd; – quae quis reliquavit, (hvad nogen er bleven skyldig til Rest), Digest. — relĭquor, atus sum, 1, v. dep. n. o. a., [reliquus]: skylder en Rest, alicui, (til nogen), Digest.; reliquatus est amplam summam, ibd.

rĕliquus (rēlicŭus, quadrisyll., Lucr.), 3, [relinquo): som bliver tilbage el. tilovers, øvrig; I) „egentl."; A) „alm."; a) c. dat.; – vid. Ter. Hec. 4, 1, 55, o. id. Eun. 2, 2, 9; ligel. quem (mulum) tibi reliquum esse dicis, Cic. Fam. 9, 18; men id. Verr. 4, 50: quae deprecatio est igitur ei reliqua, qui etc.? – in neutr.: quid enim est huic reliqui, quod eum in vita hac teneat? Cic. Sull. 31; — b) ud. dat.; – ex qua (familia) reliquus est Titurnius, Cic. Fam. 13, 39; men id. Prov. cons. 4: qui lucus ··· tam sanctus, in quo ullum simulacrum reliquum sit? – in neutr.; Sed reliquum dat operam ne sit reliquum, Plaut. Truc. prol. 15; men Cic. Off. 1, 18: videre, quae reliqui summa fiat; – ogs. som subst. c. gen.: det Øvrige, Resten; quod vitae reliquum est, Plaut.; ligel. reliquum vitae (tuto degere), Liv. 39, 13; cf. id. 26, 40; – ogs. in pl.: reliqua belli perfecta, id. 9, 16; cf. Tac. Hist. 4, 2; — 2) hertil mærkes Forbindelserne; aa) reliquum est, m. ut, el. c. inf.: det (el. der) bliver tilbage; – reliquum est, ut officiis certemus inter nos, Cic. Fam. 7, 31; cf. Nep. Att. 21; – nunc hortari modo reliquum est, Sall. frgm.; — bb) reliquum facere (aliquem el. aliquid, ogs. aliquid reliqui facere), som Omskrivning af relinquere; a) at lade tilbage el. tilovers, at levne; – quibus aratrum saltem aliquod ··· Apronius reliquum fecit, Cic. Verr. 3, 55; cf. id. Att. 3, 8; – quos reliquos fortuna ex nocturna caede ac fuga fecerat, Liv. 9, 24; cf. Cic. Verr. 3, 41; – men in neutr. c. gen.: quod reliquum vitae viriumque fames fecerat, id etc., id. ibd. 5, 34; cf. id. Sull. 32; – saal. oftest m. Negation; vid. Sall. Catil. 11: hi nihil reliqui victis fecere; hvs. pass.: capta urbe nihil fit reliqui victis, id. ibd. 59; cf. Cic. Verr. 3, 48, o. Liv. 7, 35; — b) at undlade el. efterlade, (sædv. m. Negation); – quum etc., nihil ad celeritatem sibi reliqui fecerunt, Caes. B. G. 2, 26; me nihil reliqui fecisse, quod etc., (at jeg intet har forsømt), Nep. Att. 21; cf. Tac. Ann. 1, 21; men pass.: prorsus ab utrisque nihil reliquum fieri, Sall. Jug. 76; — B) „bes."; 1) hvad der i Tiden er el. bliver tilovers, d. e. sildigere el. tilkommende; – nos non de reliqua et sperata gloria jam laborare, sed etc., Cic. Qu. Fr. 1, 1, 15; cf. id. Sest. 34; in reliquum tempus, el. reliquum in tempus, (for Fremtiden el. f. d. flgd. Tid), Cic., Caes.; men ∾ tempus, Nep. Them. 2, (opp. praesens bellum); – men in neutr. absol.: quod reliquum est (sc. vitae: i mit følgende Liv), Plaut. Casin. 5, 1, 4; – bf. som adv.: in reliquum, (for Fremtiden el. herefter); vid. Liv. 23, 20, oftere, Sall. Jug. 42, o. A.: — 2) i Forretningssproget om en Gield: tilbagestaaende el. resterende; – vid. Ter. Phorm. in., ogs. Cic. Att. 16, 16, A; oftest som subst. o. in pl.; – maxime me angit ratio reliquorum meorum, id. ibd. 16, 3; men id. ibd. 15, 15: ex reliquis, quae Eros fecit (har opsummeret), etc.; cf. Plin. Ep. 3, 19; ligel. reliqua habere, Digest., o. reliqua trahere, ibd., (sidde inde med en Gield); – sield. in sing.: reliquum non exsolutae quantitatis, ibd.; – ogs. som Ordspil: Accipite reliquum, (hører nu Resten af Fortællingen), etc., vid. Plaut. Capt. prol. 16; — II) „overf.": det Øvrige af en Helhed, el. den øvrige Del af en Samling; alts. øvrig, den el. det øvrige; pl. de øvrige, (forskielligt fra ceteri); a) in pl.; – Servilius consul, reliquique magistratus etc., Caes. B.C. 3, 21; ad reliquos labores ··· etiam hanc molestiam assumo, Cic. Planc. 1; – ogs. ud. subst.; vid. Cic. d. Rep. 2, 11, o. id. Att. 16, 15; ogs. ud. Copula, id. Phil. 2, 12; – in quibus haec maxime spectantur: ira, odium, metus, cupiditas, spes; nam reliqua in horum species cadunt, Quintil. 7, 2, 35; reliqua vaticinationis brevi esse confecta, Cic. Div. 1, 32; audi reliqua, Plaut.; cf. id. Poen. 3, 4, 8; men Quintil. 9, 4, 121: aderat janitor carceris, et carnifex praetoris, reliqua, (omtr. vort: og saa videre); men efterel.: et reliqua, Vopisc.; — b) in sing.; – reliquam partem exercitus etc., Caes. B. G. 5, 46; ligel. id. ibd. 3, 3: neque de frumento reliquoque commeatu satis esse provisum; cf. Cic. Att. 5, 20, o. id. Verr. 3, 43; – men reliquum temporis, (den øvrige Tid), Suet. Ner. 34; – men i Overgange: quod reliquum est, (forresten, iøvrigt), Cic. Fam. 13, 72, o. Planc. ibd. 10, 11; ligel. de reliquo, id. d. Or. 1, 22, id. Att. 16, 13, c, oftere. — relisus, 3, partic. af relido.

rellig-, relliqu-, s. und. relig-, reliqu-. — rĕ.lŏco, avi, atum, 1, v. a.: igien at udleie el. bortforpagte, Digest. — rĕ.lŏquor, qui, v. dep. n.: at sige igien, at svare; – vid. Varr. L. L. 6, 7. — rĕ.lūcĕo, xi, 2, v. n.: at lyse el. straale el. skinne tilbage; – relucens flamma, Liv. 22, 17; cf. Virg. Aen. 12, 300; men igni (abl.) freta lata relucent, (give Gienskin deraf), id. ibd. 2, 312; cf. Ovid. Met. 11, 617; men Plin. 9, 43: piscis lucerna tranquillis noctibus relucet; bf. — rĕlūcesco, luxi, ĕre, v. inch. n.: atter el. paany at lyse el. skinne frem; – nullaque obstante (sc. nube) reluxit (sc. sol), Ovid. Met. 14, 769; men caeco reluxit dies, Tac. Ann. 4, 81; – men impers: paullum reluxit, (det lysnede lidet), Plin. Ep. 6, 20.

rĕlucto, are, v. n., efterel. Biform af flgd., hvs. act. reluctabat, Appul., o. pass. reluctatus, 3, Claudian. — rĕ.luctor, atus sum, 1, v. dep. n.; I) „egentl.": anstrænger mig el. kæmper el. strider derimod; – reluctantis et impulsae (uxoris) vestigia etc., Tac. Ann. 4, 22; cf. Virg. Ge. 4, 301, o. Ovid. Am. 3, 1, 14; — B) „overf.": ogs. om Tingssubjecter; – quam (Mycalen) deduxisse canendo Saepe reluctantis constabat cornua lunae, Ovid. Met. 12, 263; men Senec. Herc. Oet. 1726: Refugit ignis et reluctantur faces; — II) „fig."; – quum etc., diu sum equidem reluctatus, Quintil. prooem. 1; cf. Vell. 2, 102, o. Martial. 5, 35.

rĕ.lūdo, si, 3, v. n. o. a: skiemter el. spøger derimod; – sibi ipse reludat, Manil. 5, 170; temerarios mariti jocos relusit, Senec. Controv. 2, 10. — re.lumĭno, are, v. a.: belyser paany; – ∾ caecos, (giøre dem seende), Tertull. — rĕ.lŭo, ĕre, v. a.: atter at indløse, vestem, aurum, Caecil. ap. Fest. s. h. v. p. 281, (Müll.).

Rĕma, ae, f.; derom Enn. Ann. 1, 99: (Romulus et Remus) Certabant, urbem Romamne Remamne vocarent. — rĕ.macresco, crŭi, 3, v. inch. n.: atter at blive maver, Suet. Dom. 18. — rĕ.mălĕdĭco, ere, v. n.: atter el. til Giengield at udskælde; – remaledici (maledicenti) civile fasque esse, Vespas. ap. Suet. Vesp. 9. — rĕ.mancĭpo, avi, atum, 1, v. a.: atter at emancipere; – ∾ filium patri, Gaj. Inst. — 1. re.mando, (avi), atum, 1, v. a: lader sige el. melde tilbage; – remandatumque Pyrrho a senatu est, eum etc., Eutrop. 2, 13. — 2. rĕ.mando, ĕre, v. a.: tygger om igien, el. vedbliver at tygge; – bf. lignelsesvis: taedium ··· quasi eundem cibum remandendi, vid. Quintil. 11, 2, 41; men absol., Plin. 10, 93: Pontici quoque mures simili modo remandunt.

rĕ.mănĕo, mansi, 2, v. n.; I) „egentl." o. localt: bliver tilbage, forbliver; – ∾ Romae etc., Cic. Att. 7, 14; ogs. absol., id. Catil. 1, 3, oftere; ∾ in exercitu, id. Off. 1, 11; ∾ ad urbem cum imperio, Caes.,

domi, id., apud aliquem, id.; cf. id. B. G. 1, 2; men Nep. Epam. 9: quod (ferrum) ex hastili in corpore remanserat; — II) „fig.": vedblive at være; - ∾ animos post mortem, Cic. Tusc. 1, 12; cf. id. R. Am. 10, o. Ovid. Trist. 1, 9, 23, ogs. Sall. Jug. 24; men ∾ nomen (hostis) in eo, qui etc., (vedblive at bruges derom), Cic. Off. 1, 12; cf. Sall. Jug. 59; men Liv. 9, 1: ne quid ex contagione noxae remaneret penes nos; - ogs. c. dat.: vobis aeterna sollicitudo remanebit, Sall. Jug. 31; — b) ogs. m. tilføiet adj. som Prædicat: at vedblive i en Tilstand; - quarum (sublicarum) pars inferior integra remanebat, Caes. B. G. 7, 35; cf. Cic. d. Rep. 2, 34: quae (potentia) gravis et magna remanebat. — 1. rĕ.māno, are, v. n.: at flyde tilbage; - retroque remanat Materies humoris, Lucr. 5, 270, oftere. — 2. rĕmāno, are, v. n.: at gaae tilbage; f. und. remeo, not. — rĕmansĭo, onis, f., [remaneo]: Tilbageblivel el. Forbliven paa et Sted, opp. profectio, Cic. Lig. 2; cf. id. Q. Fr. 3, 1, 5.

*remĕābĭlis, e: som vender tilbage; - ∾ saxum (Sisyphi)), Stat.; ∾ anima in corpora, Tertull.; — remĕācŭlum, i, n.: Tilbagevei (fra Underverdenen; opp. demeaculum), Appul.; o. — rĕmĕātus, us, m.: Tilbagevenden; bs. „overs.": Tilladelse til at vende tilbage; - nemo potest commeatum remeatumve exsuli dare, nisi imperator, Digest.; — [remeo].

rĕmĕdĭālis, e, [remedium]: helbredende; - ∾ vis, Macrob. Sat. 7, 16. — *rĕmĕdĭātio, onis, f.: Helbredelse, Scribon.; o. — rĕmĕdĭātor, oris, m.: som helbreder el. curerer; - ∾ valetudinum, Tertull.; af — rĕmĕdĭo, avi, atum, 1, v, a.; o. rĕmĕdĭor, atus sum, v. n., (remedium]: helbreder, curerer; 1) act., Scribon., Tertull.; — 2) dep., Hieronym., Appul. — re.mĕdĭtor, ari, v. dep. a.: paany el. omhyggeligen at eftertænke, Senec. Ep. 72, (Gronov.), inc.; (al. reminisci).

rĕmĕdĭum, i, n., [medeor]: hvad der atter helbreder el. læger; bs. I) egentl.: Lægemiddel el. Medicament; - Nec ratio remedi communis certa dabatur, Lucr. 6, 1224; men Cic. N. D. 2, 50: pantheras remedium quoddam habere, quo quum essent usae, non morerentur; - ofteſt hos Lægerne; in remedio est, si quis etc., Plin.; contra morsus remedio esse, id.; men Suet. Ner. 35: remedium ad fauces pollicitus etc.; — II) „fig.": Middel el. Hielpemiddel; - remedium ad magnitudinem frigorum (derimod), etc., Cic. Verr. 5, 10; cf. id. Tusc. 5, 26, o. Quintil. 5, 2, 5; ∾ aegritudinum, miseriarum, Ter., infirmae memoriae (derimod), Quintil. 11, 2, 49; cf. Tac. Agr. 3: infirmitatis humanae tardiora sunt remedia, quam mala; men Cic. Phil. 13, 11, „alleg.": qui tuis veneficiis remedia invenit, (derimod); ligel. Liv. 3, 3: id remedium timori fuit; men Tac. Ann. 4, 72: hinc ira et quaestus, et postquam etc., remedium ex bello.

rĕ.mĕmĭni, isse, (v. n.): atter at erindre sig; - ∾ priorum, Tertull.; — rĕ.mĕmŏro, are, v. a.: igien eller atter at omtale el. fortælle, Tertull. — rĕmensus, 3, partic. af remetior. — rĕ.mĕo, avi, 1, v. n.: gaaer el. vender el. kommer tilbage; - ∾ in patriam, Ovid., patrias in sedes, Tac.; men rursus in terga remeans, (atter trækkende sig tilbage), id. Ann. 3, 21; ne ad se remearent (legati), Liv. 9, 16; cf. Virg. Aen. 2, 95, o. Ovid. Met. 15, 569; ∾ ex Campania ad eum diem, Tac.; cf. id. Hist. 5, 22; - „poet." ogs. c. acc., Virg. Aen. 11, 793; — B) „bes." ogs.: at vende tilbage med Seier; - saal. ∾ triumpho, Stat., ligel. pompa triumphi, Lucan.; men c. acc.: vetitos remeare triumphos, (drage hiem i den negtede Triumph), id. 7, 256; — b) ogs. om Dyrene; - vid. Liv. 21, 3; ligel. om Trækfugle, Varr.; - oftere om Tingssubiecter; quum ··· neque remearet aër, (strømmede tilbage), Cic. N. D. 2, 46; cf. Tac. Ann. 12, 17, o. id. Hist. 1, 86; — II) „overs."; - non segnis stat remeatque dies, Tibull. 1, 4, 28; - ogs. c. acc.: A certis annis aevum remeare peractum, Hor. Sat. 1, 6, 94; — not.: en forlænget Form af remeo er rimel. remano i Forbindelsen: camposque remanant, Enn. Ann. 1, 66; cf. danunt f. dant, prodinunt f. prodeunt, o. fl.; f. ogs. Fest. p. 282, (Müll.).

re.mergo, ĕre, v. a.: igien el. atter at nedsænke; bs. „fig.": soporis altitudine remergi, Augustin. — rĕ.mētĭor, mensus sum, 4, v. dep. a.: atter at maale tilbage; I) „egentl."; - Si modo rite memor servata remetior astra, Virg. Aen. 5, 25; cf. Lucr. 2, 515; — II) „fig."; A) „overs."; a) at tilbagelægge i Rummet, at vandre el. drage tilbage derad; - ∾ iter, Stat., stadia, Plin. 2, 73; — b) om visse Udtommelser af Fluida; - ∾ vinum vomitu, Senec.; cf. Martial. 6, 89; — c) om en skridtvis Tilbagegang el. Overgang i en Tilstand; - transmissum discrimen convalescendo remetiri, Plin. Ep. 8, 11; — B) „ment."; - quum etc., totum diem ··· facta et dicta mea remetior, (giennemgaaer paany), Senec. d. Ir. 3, 36; ∾ fabulam, (gientage), Appul.; — not.: partic. remensus, 3, ogs. m. pass. Bem.: hvorover man er dragen tilbage; - pelagoque remenso etc., Virg. Aen. 2, 181; cf. ibd. 3, 143: remenso ··· mari.

rēmex, ĭgis, m., [remus, ago]: Rorskarl el. Rorsknegt; - remiges exigere, (presse dem), Cic. Verr. 4, 34; ∾ exercere, Nep.; cf. Suet. Galb. 12; - „poet." ogs. om Charon, Senec. Herc. Fur.; — b) sing. remex ogs. collect. f. remiges; - vid. Virg. Aen. 4, 588, ogs. Liv. 37, 11, o. Tac. Ann. 4, 5; men „alleg.", Ovid. Trist. 5, 14, 44: Vela damus, quamvis remige puppis eat. — Rēmi, orum, m.; I): gallisk Folk i Egnen af d. nuv. Rheims, Caes. B. G. 2, 3, oftere, o. Tac. Hist. 4, 67 flgd.; - „poet." ogs. in sing., Lucan. 1, 424; — II) sild. ogs. Remernes Hovedstad, (tidligere Durocortorum), Ammian.

rēmĭgātĭo, onis, f., [remigo]: Roen el. Roning; - vid. Cic. Att. 13, 21: remigatio navem convertens ad puppim, (naar man roer baglens). — *rēmĭgĭum, i, n.; I) „egentl.": Roen el. Roning; - homines remigio sequi, (roede bagefter dem), Plaut. Bacch. 2, 3, 55; cf. Plin. 9, 2: sinus ··· duodecim dierum remigio enavigatus etc.; — II) „meton."; A) Aarerne; - Remigio veloque ··· festina et fuge, Plaut. Asin. 1, 3, 5; cf. Tac. Germ. 44, Hor. Od. 1, 14, 4, o. Virg. Ge. 1, 202; - som Ordsprog mærkes: meo remigio rem gero, (jeg har ganske min Frihed), Plaut. Mil. gl. 3, 1, 152; — 2) „poet. overs." ogs. om Fuglenes Vinger; - saal. Remigii oblitae (aves), Lucr. 6, 743; cf. Virg. Aen. 1, 301, (hvor remigium alarum tillægges Mercurius); f. ogs. id. ibd. 6, 19, Ovid. Met. 8, 228, o. A.; — B) Rorsfolket el. Rorskarlene, Cic. Tusc. 5, 39; remigium classicique milites etc., Liv. 26, 51; cf. Tac. Ann. 3, 1, Virg. Aen. 3, 471, o. Hor. Ep. 1, 6, 63; o. — rēmĭgo, are, v. n.: roer; - vid. Cic. Att. 13, 21; ∾ contra aquam, vid. Senec. Ep. 122, fin.; cf. Caes. B. G. 5, 8, o. A.; - „poet." ogs. c. acc.; Pado qui remigat alnum (i.e. navem), Claudian.; - om det poetiske Udtryk: volucres pennis remigare, vid. Quintil. 8, 6, 18; — [remex].

rĕmĭgro, are, v. n.; I) „egentl.": at flytte el. drage el. vende tilbage, (navnl. for at boe paa et Sted); - ∾ in domum veterem e nova, Cic. Acad. 1, 4; cf. Caes. B. G. 4, 4; — II) „fig."; - ∾ ad argumentum, Plaut. Poen. prol. 47; ∾ ad justitiam, Cic. Tusc. 5, 21; men Remigrat animus nunc demum mihi, (nu først vender mit Mod tilbage), Plaut. Epid. 4, 1, 42.

rĕmĭniscentĭae, arum, f.: Tilbageerindringer, (som Oversættelse af ἀναμνήσεις), Tertull.; af — rĕmĭniscor, sci, v. dep. n. o. a., [af inus. meniscor, af Stammen men-, hvf. mens, memini, f. ogs. comminiscor]: atter at tilbagekalde i sin Hukommelse, atter at erindre el. at minde sig derom; - vid. Cic. Tusc. 1, 24; ligel. reminiscentem recordari etc., id. Lig. 12; - ogs. c. gen., vid. Caes. B. G. 1, 13, Nep. Phoc. 4, o. A.; - ogs. m. Relativ- el. Objectssætning; reminiscere ··· quae tradantur mysteriis, Cic. Tusc. 1, 13; cf. Lucr. 2, 89, o. Ovid. Met. 1, 256; - ogs. c. acc.; ea potius

reminiscere, quae etc., Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 5; cf. Virg. Aen. 10,782, o. Ovid. Pont. 1,8,31; — b) df. ogs. Nep. Alcib. 2: ved Tilbageerindring at udfinde el. udtænke.

rēmĭpes, ĕdis, adj., [remus, pes, m.,]; I) der bruger Fødderne som Aarer, anates, Auson.; men ∾ lembi, id. — rĕmiscĕo, (miscui), mixtum el. mistum, 2, v. a.; I) „egentl.": blander igjen dermed, venenum cibo, Senec. Constant. Sap. 7; — II) oftere „fig."; - animus naturae suae remiscebitur, Senec. Ep. 71; f. ogs. Hor. A. P. 151, o. id. Od. 4, 15, 30.

*rĕmissa, ae, f., f. remissio: Eftergivelse, peccatorum, Tertull.; o. — rĕmissārius, 3: som let skydes tilbage, vectis, (en slig Stang el. Bom), Cato; — [remitto]. — rĕmisse, adv. af remissus, men sædv. „fig."; A) eftergivende, mildt; - ∾ agere, (opp. severe), Cic. Coel. 14; cf. id. d. Or. 3, 26; men Suet. Claud. 30: et remisse quid vel serio agentem (eum) etc.; - compar., ∾ disputare, Cic. d. Or. 1, 60; cf. id. Verr. 4, 34; — B) efterladent, kraftløst; - neque remisse, neque crudeliter (imperare servis), Colum. 1,8.

*rĕmissĭbĭlis, e, (efterel.); I) tilgivelig, delicta, Tertull.; — II) hos Lægerne: let, mild, digestio, Coel. Aur.; — rĕmissĭo, onis, f.: ligesom Tilbagesenden el. Løsladen el. Løsgioren; - I) „egentl."; - ∾ splendoris, Vitruv., (Tilbagekastelse deraf); - ogs. at lade vende tilbage; df. ∾ nova ludorum (deres Gjentagelse), Petron.; men Cic. Off. 1, 41: ex superciliorum aut remissione, aut contractione etc.; — II) „fig."; A) „alm.": ligesom Løsladen el. Opløsen; df. 1) Opløsning, Slaphed; - ∾ animi, (opp. intentio), Cic. Tusc. 2, 23; cf. Publ. Syr. 35: Arcum intentio frangit, animum remissio; - binae contentiones vocis et remissiones etc., id. d. Or. 1, 61; men ∾ lenitatis (in oratione: det Bløde i Foredraget), ibd. 2, 53; - ogs. Aftagen, laboris, Varro, Quintil.; cf. Cic. Fam. 7, 26; ligel. ∾ febris, Suet.; — 2) navnl. ogs. som Gemytstilstand el. Stemning; a) Eftergivenhed, Mildhed, Taalmodighed; - vid. Cic. d. Or. 2, 17, o. id. Fam. 5,2; — b) Opmuntring, Vederqvægelse, Hvile; - ad omnem animi remissionem ludumque descendere, Cic. d. Or. 2, 6; i denne Bem. ogs. absol. remissio, id. Coel. 17, ogs. in pl. remissiones, Quintil.; cf. Tac. Agr. 9; — B) „bes.": Efterladelse el. Eftergivelse af en Straf el. af en Ydelse; - ∾ poenae, Cic. Catil. 4, 6; men remissionem petere, (Nedsættelse i en Forpagtningsafgift), Suet. Caes. 20; cf. Tac. Ann. 4, 13; men ∾ nunciationis, (Ophævelsen af et Forbud), Digest.; o. — rĕmissīvus, 3; I) hos Lægerne: formildende el. fordelende, res (pl.: saadanne Midler), Coel. Aur.; — II) i Grammatiken: ∾ adverbia, (formildende el. indskrænkende, som pedetentim, paulatim, sensim), Priscian.; — [remitto]. — remissus, 3, partic. o. adj. af remitto. — remistus, 3, partic. af remisceo.

rĕmitto, misi, missum, 3, v. a. o. n.; I) act.: lader gaae el. sender tilbage, giver fra mig el. bortfierner; A) „egentl."; 1) „alm."; - Nisi tu illam remittis ad me, etc., vid. Plaut. Cist. 2, 1, 51; ∾ aliquem domum, Caes., mulieres Romam, Cic.; ∾ partem legionum in sua castra, Caes.; ∾ nuncium ad aliquem, Cic., Caes.; men Caes. B. G. 3, 8: si etc., obsides sibi remittat; ∾ alicui librum, Cic., litteras, Caes.; ∾ argentum huc, Plaut.; ∾ (naves) inanes ex continenti etc., Caes.; - tigna trabesque ··· humor aquae ··· remittit (skyde fra sig), Lucr. 2, 196; men ∾ aquas (cautes, kaste tilbage), Senec. Hippol.; men ∾ calces (om Heste: at slaae bag ud), Nep. Eum. 5; - ∾ muriam, (give fra sig), Colum., Hor. Sat. 2, 8, 53; f. ogs. ibd. 2, 4, 69; men ∾ aeruginem, (sætte Rust: om Kobberkar), Colum.; — 2) „bes.": at lade gaae tilbage, d. e. at slappe el. opløse (det Spændte el. Bundne), at lade synke el. falde tilbage; - vid. Cic. Div. 1, 54; men „alleg.", id. Lael. 13; ligel. ∾ frena el. lora, Ovid.; ∾ manus, vincula, (løse dem), id.; men si brachia forte remisit, Virg. Ge. 1, 202, (har ladet dem synke); - ∾ mella, (opløse: om Varmen), ibd. 4, 36; — b) i Retssproget; ∾ nuncium el. repudium, (ophæve et Ægteskab el. en Forlovelse), f. und. nuncius o. repudium; — B) „fig."; 1) „alm.": at sende tilbage, at slaae el. kaste tilbage, at give fra sig, at hengive; - totidemque remisit Verba locus, (om Echo), Ovid. Met. 3, 500; cf. Virg. Aen. 12, 929; ligel. ∾ sonum acutum, (om Strængen), Hor. A. P. 349; men ∾ simulacra, (om Speile), Lucan.; - si etc., vestrum vobis beneficium remitto, Caes. B. C. 2, 32; ∾ integram causam ad senatum, (vise tilbage dertil), Tac. Ann. 3, 10; - Quae nisi respuis ex animo longeque remittis (aldeles forkaster det), Lucr. 6, 67; cf. Cic. Cluent. 2; — 2) „bes."; aa) giver efter el. løslader, frigiver el. lader fare, forlader; - (sonorum vis) tum remittit animos, tum contrahit, Cic. Leg. 2, 15; cf. Liv. 27, 31; ligel. ∾ se, Nep. Alcib. 1; ogs. ∾ animos a contentione pugnae, Liv. 5, 41; cf. Caes. B. C. 2, 14, o. Liv. 30, 3; ∾ bellum, id., pugnam, Sall.; men Liv. 9, 16: ne nihil remissum (sc. esse vobis) dicatis, remitto, inquit, ne etc.; cf. Caes. B. C. 3, 17: si hoc sibi remitti vellent, remitterent ipsi de maritimis custodiis, (skulde de hæve Blokaden af Søkysten); men Cic. Tusc. 1, 1: retuli me ··· ad ea studia, quae retenta animo, remissa temporibus, longo intervallo intermissa revocavi; men ex eo, quod ipse potest in dicendo, aliquantum remittet, id. Div. in Caecil. 15; ligel. ∾ aliquid ex pristina virtute, Caes., aliquid ex cura verborum, Quintil., nihil ex arrogantia, Tac., nihil e solito luxu, id.; — b) ogs. underst. c. infin. el. m. Objectsætning; - neque remittit, quid ubique hostis ageret, explorare, Sall. Jug. 52; cf. Hor. Od. 2, 11, 3; - ogs. „reflexivt": quum se furor ille remisit, Ovid. Her. 4, 51; - ogs. „medial"; quae (febres) ··· ex toto remittuntur, (ganske ophøre), Cels.; ligel. „medial": at forfriske sig; eundem etiam, quum remittor, lego, Plin. Ep. 1, 16; cf. ibd. 7, 9; — bb) med Hensyn paa personlige Forholde: efterlader, eftergiver, skenker (nogen noget), hengiver el. opoffrer dertil; - ∾ poenam alicui, Liv. 40, 10; cf. Cic. Verr. 5, 9, o. id. Planc. 30; - quod natura remittit (tillader), Invida jura negant, Ovid. Met. 10, 330; cf. Caes. B. G. 1, 44, o. id. B. C. 2, 21; men omnibus remissum (sc. frumentum etc.), Liv. 42, 53; cf. Cic. Verr. 1, 11, o. id. ibd. 4, 9; ∾ patriae memoriam simultatium, (bringe som Offer), Liv. 9, 38; cf. Tac. Ann. 1, 10: ∾ privata odia publicis utilitatibus; men Liv. 8, 35: ut sibi poenam magistri equitum remitteret, (at Dictatoren vilde skenke Folket den Skyldiges Straf); - ogs. absol.: remittentibus tribunis plebis, (efter deres Tilladelse el. Indrømmelse), id. 6, 36; - „poet." ogs. c. inf.; Sed mora damnosa est, nec res dubitare remittit, (tillader ingen Betænkning), Ovid. Met. 11, 376; — II) neutr.: at aflade el. ophøre; - si forte ventus remisisset, (havde lagt sig), Caes. B. C. 3, 26; ligel. ubi primum remiserunt imbres, Liv. 40, 33; cf. Cic. Brut. 34; — III) partic. rĕmissus, 3, ogs. som adj.; A) „egentl.": som giver efter, slap, løs; - ut onera contentis corporibus facilius feruntur, remissis opprimunt, etc., Cic. Tusc. 2, 23; vox ··· quo remissior, hoc gravior et plenior, Quintil.; remisso arcu, (med slap Bue), vid. Hor. Od. 3, 27, 67; men Vere nitent terrae, vere remissus ager (optøet), Ovid. Fast. 4, 126; ∾ adeps, (flydende el. smeltet), Veget.; — B) „fig."; 1) „alm.": sagte el. mild, (om Elementerne, om Lyden, osv.); - remissiore vento, Caes.; cf. id. B. G. 5 12; men Cic. d. Or. 1, 60: cantus remissiores etc.; cf. Quintil. 11, 3, 17; — b) „bes." o. „ethisk": mild, eftergivende, overbærende, venlig, munter; - nisi valde leves et remissi sunt (principes), Cic. d. Rep. 1, 43; cf. id. Coel. 6: cum remissis ju-

eande vivere, etc.; ∾ animus, id.; men Suet. Aug. 98: remississimo ad otium ··· animo; – navnl. ogs. om Talen; vid. Cic. d. Senect. 9, Suet. Tib. 21, o. Cic. Lael. 18; ∾ joci, (overgivne Spøg), Ovid. Met. 3, 319, (opp. curae graves); – ogs. dadlende: slöv, kraftlös, efterladen; tam remisso ac languido animo etc., Caes. B. C. 1, 21; cf. ibd. 2, 14; men Sall. Jug. 53: dolus Numidarum nihil languidi neque remissi patiebatur; – ogs. absol.: Oderunt ··· agilem gnavumque remissi, Hor. Ep. 1, 18, 89; cf. Cic. Mur. 26.

rēmĭvăgus, 3, [remus, vagor]: som bevæges el. drives af Aarerne, celox, Varr. ap. Non. — rēmixtus, (-mistus), 3, partic. af remisceo. — Remmĭus, -a: romersk Slægts- og Personsnavn; – vid. Tac. Ann. 2, 68, o. Suet. Gramm. 23; — B) bf. lex Remmia de (calumniatoribus), vid. Cic. R. Am. 19, o. Digest.

rĕ.mōlĭor, itus sum, 4, v. dep. a.: trænger tilbage, støder fra mig; – Saepe remoliri luctatur pondera terrae (Typhoeus), Ovid. Met. 5, 354; cf. Senec. Qu. N. 6, 13; — not.: partic. remolitus, 3, ogs. m. pass. Bem.; orbe remolito etc., Senec. Herc. Fur. — rĕ.mollesco, ĕre, v. inch. n.; I) „egentl.": atter at blive blød; – Sole remollescit, quae frigore constitit unda, Ovid. Met. 9, 661; — II) „fig."; – ∾ homines ea re (i. e. vino) ad laborem ferendum, Caes. B. C. 4, 2, (blive forkelede); cf. Ovid. Met. 1, 378. — rĕ.mollĭo, (ivi), itum, 4, v. a.: atter at giøre myg el. blød; I) „egentl."; – ∾ terram, Colum. 2, 11, grana humore, Appul.; men Ovid. Met. 4, 285: quare ··· remolliat artus (Salmacis); — II) „fig."; – eo se inhibitum et remollitum, quominus etc., Suet. Aug. 79, (derved var han bleven omstemt og bevæget). — rĕ.mŏnĕo, ĕre, (v. a.): paaminder atter el. med Eftertryk, Appul., inc.

rĕ.mŏra, ae, f.; I) Ophold el. Hindring; (forcl.); – remoram facere rei etc., Plaut. Trin. 1, 1, 16; cf. id. Poen. 4, 2, 106; — II) det latinske Navn paa Fisken echeneïs, Plin. 32, 1. — *rĕmŏrāmen, inis, n.: Forsinkelse, Forhindring; – in pl., remoraminaque ipsa nocebant, Ovid. Met. 3, 567; o. — rĕmŏrātor, oris, m.: en Nøler, Appul.; — [remoror].

rĕmorbesco, ĕre, v. n., [morbus]: atter at falde i Sygdom, Enn. ap. Fest. p. 277, (Müll.). — rĕ.mordĕo, (mordi), morsum, 3, v. a.: bider igien, bider fra mig; men alene „fig.", oftest „poet.": plager el. ængster igien el. til Giengield; – Quin ··· me remorsurum petis („alleg.")? Hor. Epod. 6, 3; – navnl. ogs. om Samvittighedens Nag; Praeteritisque admissa annis peccata remordent, etc., Lucr. 3, 839; cf. id. 4, 1128; ogs. absol., Juvenal. 2, 35; – ogs. om d. moderlige Forsorg el. Bekymring, vid. Virg. Aen. 1, 261, o. ibd. 7, 402; – men i Prosa, Liv. 8, 4: sin tandem libertatis desiderium remordet animos.

remŏres aves in auspiciis dicuntur, quae acturum aliquid remorantur, vid. Fest. p. 277, (Müll.); (altf. bess. m. flgd.); cf. Aur. Vict. Orig. gent. Rom. 21. — rĕ.mŏror, atus sum, 1, v. dep. n. o. a.; I) neutr.: nølende at blive tilbage, vedblive at nøle el. dvæle; – vid. Plaut. Casin. 4, 3, 7, ogs. Lucr. 2, 157 o. 564; in Italia remorandi causam etc., Liv. 27, 12; Perge, ne remorare etc., vid. Catull. 61, 200 flgd.; — II) act.: holder tilbage, opholder, forsinker, Plaut.; cf. Cic. Manil. 14, Sall. Jug. 38, o. Cic. Catil. 1, 2; men Propert. 1, 19, 17: Quamvis te longae remorentur fata senectae; men Sall. Jug. 95: ab negotiis numquam voluptas remorata (sc. eum); — b) ogs. m. Tings- o. Begrebsobjecter; – vid. Sall. Jug. 50, o. Ter. Andr. 4, 3, 24, ogs. Cic. Att. 3, 14; — not.: partic. remoratus, 3, ogs. m. passiv Bem.: Et rursus pomi jactu remorata secundi, etc., vid. Ovid. Met. 10, 671.

*rĕmōte, adv.: fiernet el. bortfiernet; – compar., stellae ··· aliae propius a terris, aliae remotius etc., Cic. N. D. 1, 31; superl., Augustin.; o. — rĕmōtĭo, onis, f.: Bortfiernelse; – ∾ tutoris, (hans Afsættelse), Digest.; – men „overf.": remotio criminis est, quum etc., vid. Cic. Inv. 2, 29; — [removeo]. — remotus, 3, partic. o. adj. af flgd.

rĕ.mŏvĕo, mōvi, mōtum, 2, v. a.; I) „egentl.": bevæger el. trækker tilbage, skaffer el. bringer bort el. afveien; – ∾ pecora longius, Caes., equos ex conspectu, id.; ∾ dapes, mensam, Ovid., (tage bort); cf. Plaut. Mil. gl. 3, 1, 164; men frenis ··· remotis, (naar Bidslet er afkastet, „alleg."), Hor. Sat. 2, 7, 74; remotis arbitris, Cic. Off. 3, 31; – ogs. m. ab, el. e. abl. (efter d. udfaldne ab); ∾ cupas furcis ab opere, Caes. B. C. 2, 11; cf. Liv. 9, 24; ∾ comas a fronte ad aures, Ovid. 5, 488; cf. Cic. Off. 1, 35; men ∾ oculos profanos arcanis, Ovid. Met. 7, 256; cf. id. ibd. 13, 467; ∾ togam inde, Quintil.; ∾ plura de medio, Cic. R. Am. 8; ∾ praesidia ex iis locis, Cic.; men Hor. Sat. 2, 6, 16: Ergo, ubi me in montes et in arcem ex urbe removi, Quid etc.? cf. Tac. Ann. 2, 50; — II) „fig.": fierner el. affondrer derfra; – (Numa) religionibus colendis ··· sumptum removit, Cic. d. Rep. 2, 14; cf. Sall. Jug. 85; ligel. remoto metu, (uden Frygt), id., Tac.; remoto joco, Cic. Fam. 7, 11; – ∾ formam anilem, Ovid. 6, 43, obstantia fata, id. Met. 13, 373; – ∾ ab se illam suspicionem, Cic.; ∾ aliquem a re publica, Caes., Liv., a legibus (sc. ferendis), Cic. Qu. Fr. 2, 6; ∾ se ab omni ejusmodi negotio, id. Cluent. 15; cf. id. Lael. 21, o. id. Att. 4, 8; ∾ se a suspicione, id. Agr. 2, 8; – ex oratione removeri etc., id. d. Or. 2, 76; ∾ aliquem tribu, Liv. 45, 15, aliquem ordine, Tac. Ann. 13, 11, quaesturā, Suet. Tib. 35; cf. Ovid. Met. 3, 645; f. ogs. Cic. Orat. 2; — III) partic. rĕmōtus, 3, ogs. som adj.; A) „egentl.": bortfiernet, afsides, ensom; – silvestribus ac remotis locis, Caes. B. G. 7, 1; ∾ terrae, Lucr. 2, 531; cf. Hor. Od. 2, 1, 10; ∾ Britanni, id.; fontes, id.; ∾ pars domus, (i. e. penetralia), Ovid.; remotius antrum, id.; – remoto ab arbitris loco, Cic. Verr. 5, 31; cf. id. ibd. 3, 37, ogs. id. Lael. 27; – quasi civitatis oculis remotus, Suet. Tib. 42; cf. Ovid. Met. 15, 62; — B) „fig."; – scientia, quae est remota a justitia, etc., Cic. Off. 1, 19; cf. Lucr. 6, 853; – a vulgari intelligentia remotiora etc., Cic.; a forensi strepitu remotissimus (sermo Xenophontis), id. Orat. 9; – homo remotus a dialecticis (aldeles ukyndig deri), id. Att. 14, 12; remotus ab inani laude etc., id. Fam. 15, 4; cf. Hor. Sat. 1, 6, 18, o. id. A. P. 384, ogs. Quintil. 11, 1, 89; — b) i Stoikernes Sprog er remota Oversættelse af Grækenes προηγμένα: fiernere el. mindre vigtige Goder, (quae secundum locum obtinent), Cic. Fin. 3, 16.

rĕ.mūgio, ire, v. n.: at brøle tilbage, brølende at gienlyde el. tone; – ad mea verba remugis, Ovid. Met. 1, 657; men antroque remugit, Virg. Aen. 6, 99; „poet." ogs. om Havet, Hor. Epod. 10, 19; men Catull. 63, 29: Leve tympanum remugit, etc.; cf. Virg. Ge. 3, 45: Et vox assensu nemorum ingeminata remugit; ligel. id. Aen. 9, 504: coelumque remugit etc.

re.mulcĕo, si, sum, 2, v. a.; I) „egentl.": stryger tilbage; ogs. „alm.": bøier tilbage; – ∾ caudam, Virg., aures, Appul.; — II) „fig.": formilder, beroliger; – minas stimulataque corda remulce, Stat. Theb. 8, 93. — rĕmulcum, (hos Ammian. ogs. græciserende: rymulcum), i, (oftest in abl.), n., [af ῥυμουλκέω, f. ῥυμὸν ἕλκω]: Slæbetouget, el. den Maskine, hvormed det ene Skib trækkes af det andet; – vid. Caes. B. C. 2, 23, Liv. 25, 30, id. 32, 16, o. A. — remulsus, 3, partic. af remulceo. — 1. rēmŭlus, i, m., dem. af remus: liden Aare, Turpil. ap. Non. — 2. Rĕmŭlus, i, m., som Mandsnavn; I) ∾ Silvius, en Konge i Alba, Ovid. Met. 14, 617, oftere, (heder Liv. 1, 3: Romulus Silvius); — II) f. Remus, Sulp. Sat. 19; — III) Navnet paa en fingeret Helt, Virg. Aen. 9, 360, oftere, o. A.

*rĕmūnĕrātĭo, onis, f.: Giengieldelse af en Tieneste el. Velgiørning; – a quo expeditior ··· re-

muneratio etc., Cic. Off. 2, 20; ∾ benevolentiae, id., officiorum, id.; o. — rĕmūnĕrātor, oris, m.: som giengjelder; – ∾ deus, Tertull.; — [remuneror]. — rĕmūnĕro, are, v. a., Biform af flgd., Digest.; – partic. remuneratus, 3, som pass., Tertull. — rĕmūnĕror, atus sum, 1, v. dep. a.: atter at giengjelde; a) c. acc. pers.; – vid. Cic. Att. 8, 1; men id. Fam. 9, 8: ut possem te remunerari quam simillimo munere; men med Lune: Ac te his suppliciis remunerabor, Catull. 14, 20; — b) c. acc. rei; – quasi remunerans meritum, Liv. 2, 12; men ∾ sophisma, vid. Gell. 18, 13; — c) absol.; – gratiam in remunerando cumulare etc., Cic. Fam. 2, 6; cf. id. Inv. 2, 53: gratia, in qua ··· officiorum alterius memoria et remunerandi voluntas continetur, etc.

1. Remuria, orum, n., f. Lemuria, f. und. dette Ord. — 2. Remuria, ae, f., Aur. Vict. Or. g. Rom. 23, o. Remurinus ager, Fest. p. 277, Müll., (begge benævnte efter Remus). — rĕmurmŭro, are, v. n. o. a.; I) „egentl.": at murre el. mumle derimod, (navnl. ogs. som Naturlyd); – fracta remurmurat unda, Virg. Aen. 10, 291; – ogs. c. dat., Stat. Silv. 5, 1, 153; – ogs. c. acc.; carmina ··· remurmurat echo, Calpurn. Ecl. 4, 29; — II) „overf.": siger derimod, modsiger; – si quis quid remurmurat, Fronto.

1. rēmus, i, m., ἐρετμός; I) „egentl.": Aare, Skibsaare, Plaut., Caes., Virg., o. A.; navnl. ogs. i Forbindelserne: remis velisque, velis remisque, remis ventisque, ogs. ventis remis, (med Aarer og Seil; ogs. ordsprogsvis: af alle Kræfter); – Ite citi, remis velisque impellite puppim, Sil. 1, 568; cf. Cic. Tusc. 3, 11, Virg. Aen. 3, 563, o. Cic. Fam. 12, 25; — II) „poet. overf." ogs. om Fuglenes Vinger; – vid. Ovid. Met. 5, 558; ogs. om de Svømmendes Hænder og Fødder, id. Her. 18, 215; — B) lignelsesvis ogs. om Foredraget, Cic. Tusc. 4, 5: quaerebam igitur, utrum panderem vela orationis statim, an eam ante paululum dialecticorum remis propellerem.

2. Remus, i, m.: Broder af Romulus; – vid. Liv. 1, 5 o. 7, Cic., o. A.; – „poet." ogs. undert. f. Romulus som Romernes Stamfader; Glubit magnanimos Remi nepotes, Catull. 58, 5; – hvf. ogs. Romerne „poet." hede: turba Remi, Juvenal. 10, 73, ogs. plebs Remi, Martial. 10, 76; cf. Regnave prima Remi, etc., Propert. 2, 1, 23; Remi domus, id. 4, 1, 9, signa, id. 4, 6, 80.

ren, f. und. renes. — rēnālis, e, [renes]: hørende til Nyrerne, passio, Coel. Aur. — rĕnarro, are, v. a.: fortælle igien; – ∾ fata Divum, Virg. Aen. 3, 717; ligel. ∾ facta, Ovid. Met. 5, 635, priora, id. ibd. 6, 316. — rĕnascor, nātus sum, nasci, v. dep. n.: igien el. paany at fødes el. opstaae el. voxe; I) „egentl."; – de nihilo renata etc., Lucr. 1, 543; cf. Ovid. Met. 15, 402: Corpore de patrio parvum phoenica renasci, (om Fuglen Phønix, hvorom ogs.): renasci ex se ipsa, Plin. 13, 9; – men absol., Pythagorae ··· arcana renati, Hor. Epod. 15, 21; men Cic. Att. 4, 2, („alleg."): nolunt easdem (pinnas) renasci (sc. mihi); dentes renati, Plin.; men fibris renatis, (som fremvoxe paany), Virg. Aen. 6, 600; — II) „fig."; A) „overf."; – velut ab stirpibus ··· renatae urbis etc., Liv. 6, 1; cf. Martial. 6, 4: Tot nascentia templa, tot renata; men om en Flod, som atter kommer frem af Jorden, vid. Ovid. Met. 15, 274; — B) „mentalt"; – vid. Cic. Tusc. 1, 23; bellum istic renatum mirantur homines, id. Fam. 11, 14; cf. Tac. Hist. 3, 59: ∾ bellum de integro; men „poet.": Trojae renascens ··· Fortuna, Hor. Od. 3, 3, 61; cf. id. A. P. 70. — rĕnātus, 3; I) partic. af 1. reno; — II) partic. af renascor. — rĕnāvigo, are, v. n. (o. a.): seiler tilbage, in haec ··· Cumana regna, Cic. Att. 14, 16; ∾ ab Astura Antium, Plin. 32, 1, ex India, id.; – men „poet." in pass.: Acheron invius Renavigari, Senec. Herc. Fur. 714.

rĕnecto, ĕre, v. a.: binder fast dertil, Avien. Arat. 474. — rĕnĕo, ēre, v. a.: ligesom spinder tilbage, d. e. opvikler det Spundne, (poetisk Ord); – (dolet) Clotho fila reneri, (at Skæbnens Beslutning blev forandret), Ovid. Fast. 6, 757; ligel. ∾ Parcarum fila, Stat. Silv. 3, 1, 171. — rēnes, um (ium, Plin. 21, 103, oftere; men in sing. alene i Biformen rien, Plaut. ap. Fest. p. 277, Müll.), [besl. m. φρένες o. m. νεφρός]; I) „egentl.": Nyrerne; – laborare ex renibus, Cic. Tusc. 2, 25; cf. id. N. D. 2, 55, ogs. Cels. 2, 7, o. Plin. 11, 81; — II) rimel. ifølge etslags Lighed hede renes canis: Hundens Lender, Nemes. Cyneg. 112; df. — rēnĭcŭlus, i, m.: liden Nyre, Marcell. Empir.

rĕnīdentĭa, ae, f.: Leen el. leende Mine; – in pl.: ∾ infantium, Tertull.; af — rĕnīdĕo, ēre, v. n., [rimel. at sammenl. m. niteo, o. νίζω]: at skinne el. glindse tilbage, at kaste et Skin el. en Glands fra sig; – Nec domus argento fulget auroque renidet, Lucr. 2, 27; cf. Virg. Ge. 2, 282, o. Hor. Od. 2, 5, 19; ligel. ibd. 2, 18, in.: Non ebur, neque aureum Mea renidet in domo lacunar, etc.; men id. Epod. 2, 66: circum renidentes Lares, (som neml. belyses af Arnens Ild); — II) „fig."; A) „alm."; – Jam sola renidet in Stilichone salus, (skinner frem el. viser sig), Claudian.; — B) „bes."; 1) at straale af Glæde, at være synligen glad el. opromt; – puer ··· Ore renidenti etc., Ovid. Met. 8, 195; – men om Foredraget, Quintil. 12, 10, 28: quum etc., nescio quomodo hilarior renidet oratio; – ogs. m. Objectsætning: at fryde sig el. glæde sig derover, Hor. Od. 3, 6, 12; — 2) df. som synlig Ytring af Glæde: at lee el. smile, (ligesom omvendt ridere findes „poet." f. splendere, s. und. rideo); – saal. renidens: leende, Liv. 35, 49; cf. Tac. Ann. 15, 66; men id. ibd. 4, 60: Tiberius torvus aut falsum renidens vultu, (med forstilt leende Mine); s. ogs. Catull. 39, hvor ogs.: Tamen renidere usquequaque te nollem; Nam etc.; — b) ligesom arridere, c. dat.: venligen at tilsmile, Appul.; df. — rĕnīdesco, ĕre, v. inch. n.: at give Gienskin deraf; – Aere (i. e. armis) renidescit tellus, Lucr. 2, 328.

rĕnīsus, us, m.: Modstræben el. Modstand, Cels., Augustin.; af — rĕnītor, ti, v. dep. n.: anstrænger mig el. stræber el. arbeider derimod; m. o. ud. dat.; – quoniam alter motus alteri renititur, Plin. 2, 81; men id. 15, 81: illae (arbores) renituntur, (modstaae Trykket); — II) „fig.", navnl. in partic.; – quum illi renitentes ··· dicerent etc., Liv. 5, 49; ligel. vel renitentibus vobis, Curt. 6, 3.

1. rĕno, avi, atum, 1, v. n. o. a.: svømmer tilbage; – Nullaque per Stygias umbra renavit aquas, Albinov. 1, 432; men Hor. Epod. 16, 25: simul imis saxa renarint Vadis levata, (ere dukkede op deraf); men pass.: eodem renato stagno, Augustin. — 2. rēno, (rheno), onis, (celtisk Ord); I) „egentl.": et for Norden eiendommeligt Dyr, rimel. Rensdyret, (isl. hreinn); – vid. Caes. B. G. 6, 21; — II) „overf.": Rensdyrskind, navnl. som germanisk Dragt; – Germani renonibus corpus tegunt, Sall. frgm. ap. Isid.; rheno Gallica, (som gallisk Dragt), Varr. L. L. 5, 35.

rĕnōdis, e, [nodus]: opløst, løs, capillus, Capitolin. — rĕnōdo, (avi), atum, 1, v. a.: løser op igien; – longam renodantis comam (pueri) etc., (som lader det hænge frit), Hor. Epod. 11, 28; renodata pharetris, (løst el. befriet derfra), Val. Fl. — rĕnormātus, 3, [normo]: som atter er inddelt el. afmaalt, ager, Frontin. d. Col. ap. Goes. — rĕnosco, ĕre, v. a.: atter at kiendes derved, Paul. Nol.

*rĕnŏvāmen, inis, n.: Fornyelse, fornyet Gestalt; – vid. Ovid. Met. 8, 729; o. — rĕnŏvātĭo, onis, f.; I) „egentl.": Gienfornyelse el. Fornyelse; – ∾ mundi, Cic. N. D. 2, 46, doctrinae, id. Brut. 71; — II) „bes." ogs.; A) i Forretningssproget: Rentefornyelse, Rentesrente; – vid. Cic. Att. 6, 1: cum renovatione singulorum annorum etc.; — B) i Religionssproget; – instauratio sacrorum auspiciorumque renovatio, Liv. 5, 52; —

[renovo]. — rĕ.nŏvello, are, v. a.: igien el. atter at fornye; - ∾ vineam, (anlægge paany), Colum. Arb.6.

rĕ.nŏvo, avi, atum, 1, v. a.: atter at fornye el. istandsætte; A) „egenl."; - Unde mare immensum volventes flumina fontes Assidue renovent,etc.,Lucr.2,590; cf. Cic. N. D. 2, 46; ligel. vides Virtutis templum ··· a Marcello renovatum, ibd. 2, 23; men id. Agr. 2, 13: colonias deducere novas, renovare veteres; - ∾ agrum aratro, (omploie), Ovid.; cf. id. Met. 15, 125; men ∾ agrum, ibd. 1, 110, (ved Brak at fornye); cf. Propert. 3, 10, 35, o. Lucr. 6, 1074; — 2) „bes." ogs. i Forretningssproget: renovato in singulos annos fenore, (efterat have beregnet el. tilfoiet Rentesrente for hvert Aar), Cic. Att. 6, 3; s. ogs. und. renovatio; — II) „fig."; A) „alm."; - ∾ bellum, Cic., Caes., o. A.; ∾ proelium, id., Sall.; men „poet.": ∾ casus omnes, (atter at vove sig deri), Virg. Aen. 2, 750; cf. Cic. d. Or. 3, 1; men ∾ virtute memoriam generis sui, id. Mur. 7; cf. id. Fin. 1, 17; ∾ sacra rite, Liv. 5, 18, auspicia, id.; ∾ societatem, Cic., foedus, Liv., dextras, Tac. Ann. 2, 58; - ∾ annos Anchisae, Ovid. Met. 9, 424; cf. id. ibd. 7, 215; men Liv. 28, 35: ∾ florem aetatis ex morbo; - ∾ haec studia, (atter at bringe dem i Anseelse), Cic. Div. 2, 2; ∾ rem commemorando, Quintil.; cf. Cic. Agr. 2, 10, o. id. Phil. 1, 1; - endel. ogs. m. ut; vid. Liv. 3, 55; — B) „bes.": fornyer el. forfrisker, vedergvæger el. styrker; - quies ··· renovavit corpora animosque ad omnia de integro patienda, Liv. 21, 21; men Cic. Mur. 15: (Mithridates) expulsus regno, tantum valuit, ut se ··· novis opibus copiisque renovarit; - ∾ animum auditoris ad ea, quae restant, id.; cf. Quintil. 6, 3, 1; ligel. ars variandi renovat aures, id. 11, 3, 44.

rĕ.nūbo, ĕre, v. n.: atter at gifte sig, (om Fruentimret), Tertull. — rĕ.nūdo, avi, atum, 1, v. a.: atter at blotte el. afdække; (efterel.); - ∾ brachia humero tenus, Appul.; - ogs. c. abl.; renudata laciniis (i. e. vestibus), id.; - ∾ tectum, parietes, etc., (blotte, giore synlig), Arnob. — rĕ.nūdus, 3: blottet, nøgen, Tertull., inc. — rĕ.nŭmĕro, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": tilbagetæller, tiltæller; - milia sagittarum XXX··· Caesari renumeraverunt, Caes. B. C. 3, 53; — II) „overf.": tilbagebetaler, betaler el. udtæller; - c. dat., Plaut. Bacch. 1, 1, 12: Nam haec si habeat aurum, quod illi renumeret, faciat lubens; men Sin etc., renumeret dotem huc! eat! Ter. Hec. 3, 5, 52.

*rĕnunciātĭo, (renunt.), onis, f.; I) „publicistisk": Forkyndelse, Bekiendtgiorelse, Angivelse, Beretning; - quia ··· renunciationem ejus ··· tolli jusserat, etc., Cic. Verr. 1, 34; cf. id. ibd. 3, 39; ligel. ∾ suffragiorum, id. Planc. 6; men id. Mur. 8: non eundem esse ordinem dignitatis et renunciationis (sc. magistratus), etc.; — II) „alm.": Opsigelse; - voluntate distrahitur societas renunciatione, Digest.; o. — rĕnunciātor, (renunt.), oris, m.: som forkynder el. beretter el. forraader noget; - ∾ consiliorum nostrorum, Digest.; ∾ erroris tui, Pallad.; — [flgd.].

rĕ.nuncĭo, (renuntio), avi, atum, 1, v. a.; I) forkynder el. melder el. beretter tilbage el. som Svar; A) „alm."; - Quid nunc renunciem abs te responsum, Chreme? Ter. Heaut. 4, 8, 18; men Suet. Ner. 47: quia nihil a quoquam renunciabatur, (fordi der intet Svar bragtes ham); - ogs. m. Objectssætning, vid. Ter. Andr. 3, 2, 19, oftere; ogs. m. de, vid. Plaut. Men. 2, 3, 67; ligel. hos impers.; postquam mihi renunciatum est de obitu Tulliae, filiae tuae, Sulpic. ap. Cic. Fam. 4,5; - ogs. absol.; Rus abiisse ajebant; nunc domum renuncio, Plaut. Merc.1,5,2; ligel. Ita mihi renunciatum est, id. Poen.3,5,19; cf. Ter. Andr. 3, 2, 21; — B) „bes." o. „publicistisk": i et offentligt Forhold at aflægge en Beretning el. bringe en Rapport; - vid. Caes. B. C. 1, 35, o. id. B. G. 1, 22; ∾ legationem, (aflægge Beretning derom), Cic. Phil. 9, 1, o. Liv. 9, 4, oftere; men id. 29, 3: haec dicta legatis, renunciataque in concilium; - ligel. om en Embedsberetning af Pontifex, vid. Liv. 36, 1; ligel. om en Erklæring el. Beslutning af Tribunerne, id. 45, 36; - oftest om Bekiendtgiorelsen af et Valg el. af en Udnævnelse til et Statsembede, (og da saavel om Udraaberen el. Præco, som om Valgmodets Præses); tu quum esses praetor renunciatus, etc., Cic. Verr. 5, 15; cf. id. Manil. 1, o. Liv. 5, 18, ogs. Cic. Mur. 1; - ∾ repudium, s. und. dette Ord; — b) bs. „overf."; - assentior vero, renuncioque vobis, nihil esse, quod etc., Cic. d. Rep. 2, 44; — II) (m. Eftertrykket paa re som negtende): lader affige, affiger el. opsiger, frasiger mig el. siger mig los derfra; - jube ··· ad illum renunciari, (send ham Afbud), Plaut. Stich. 4, 2, 18; men Cic. Verr. 2, 36: Sthenio ··· hospitium renunciat, (erklærer deres Giestevenskab for ophævet); ∾ alicui societatem, Liv., amicitiam, id., Tac., o. A.; s. ogs. Liv. 36, 3; ∾ decisionem tutoribus, (forkynde dem Ophævelsen deraf), Cic. Verr. 1, 51; cf. id. ibd. act. 1, 6; men id. Att. 2, 1, absol.: quid impudentius publicanis renunciantibus, (som fragaae deres Forpagtningscontrakter); - ∾ civilibus officiis, (trække sig tilbage derfra), Quintil., Plin. Ep.; ∾ foro, Suet. Rhet. 6; men non multum afuit, quin vitae renunciaret, id. Galb. 11; — not.: usædv. er Quintil. 12, 11, 10: qui renuncient sibi, quanta sit humani ingenii vis, etc., (rimel. som giore sig rede derfor); bs. — rĕnuncĭus, (renunt.), i, m.: som aflægger en Beretning, Plaut. Trin. 2, 1, 23, o. Cod. Theod.

rĕnŭo, ŭi, 3, v. n. o. a., [af inus. nuo, hvf. nutus, abnuo]: negter el. afviser el. afslaaer med Vink el. Mine; bs. „alm.": negter, afslaaer, misbilliger; I) neutr.; - vid. Hor. Ep. 1, 16, 49; renuit Tiberius, Tac. Ann. 1, 76; cf. Suet. Caes. 82; - men renuente deo, (imod Guddommens Villie), Ovid., Tibull.; ogs. renuente fato, Sil.; men Ovid. Her. 17, 89: oculo renuente negavi; - ogs. c. dat.; vid. Cic. Rab. Post. 13; men Tac. Ann. 15, 58: Flavio annuenti, (der med Nik spurgte), an etc., renuit. (giorde han en negtende Bevægelse); — II) act.; - Quid dem? quid non dem? renuis tu, quod jubet alter, Hor. Ep. 2, 2, 63; qui nullum convivium renuerit, Cic. Coel. 11.

rĕnūto, are, v. n., intens. af renuo: afslaaer el. vægrer; (for= o. efterel.); - simulacra renutant (sc. transire vocem: lade ikke Lyden trænge igiennem), Lucr. 4, 604; contra illa renutat, (noler, giver sig Tid), Prudent. — rĕ.nutrĭo, ire, v. a.: atter at opføde el. opfostre, aliquem, Paul. Nol. — rĕnūtus, us, m., [renuo]: afslaaende Vink, Afslag, men alene Plin. Ep. 1, 7: simili nutu atque renutu respondere etc., (m. Allusion til Hom. Il. 16, 250).

rĕor, rātus sum, 2, v. dep. a., [af res, el. af ἐρεῖν, i. e. dicere]; I) rimel. oprdl.: regner el. beregner; s. nedens. partic. ratus, 3, som adj.; — II) bs. som verb. fin., sædv. „fig.": troer el. mener, (ligesom censeo, puto, existimo, etc., men oftest „poet."; vid. Cic. d. Or. 3, 38); a) m. Objectssætn.; - hoc servi esse officium, reor, Plaut. Aul. 4, 1, 7; in quibus eas virtutes esse remur, Cic. Off. 2, 9; cf. Hor. Ep. 2, 1, 70, Plaut. Pseud. 1, 2, 34, o. Virg. Aen. 2, 25; men Sall. Catil. 55: optumum factu ratus (sc. esse), c. inf.; s. ogs. Nep. Att. 2; — b) absol., (ligesom vort: som jeg troer, el. troer jeg); - Ut reor a facie, Calliopea fuit. Propert. 3, 2, 38; cf. Virg. Aen. 10, 608, ogs. Liv. 31, 39, o. Cic. Tusc. 1, 39; ligel. id. Div. 2, 2: quos quidem plures, quam rebar, esse cognovi; — III) partic. rātus, 3, m. passiv Bem. som adj.: beregnet el. afmaalt; bs. A) „alm.": bestemt el. fastsat, fast el. vis el. sikker; - motus (stellarum) constantes et rati, Cic. N. D. 2, 20; ligel. decretum (quum) ··· stabile, fixum, ratum esse debeat, id. Acad. 2, 9; opp. irritus, Cic. Phil. 5, 7, oftere; men ∾ testamenta, opp. rupta, id. d.

Or. 1, 38; men id. d. Rep. 2, 32: populi comitia ne essent rata, nisi etc., (at de ikke havde Gyldighed, uden osv.); – „poet." heder ogs. ratum: hvad der gaaer i Opfyldelse; vid. Virg. Aen. 9, 104, o. id. ibd. 10, 629, ogs. Ovid. Met. 9, 703, oftere; men Virg. Aen. 12, 628: si ··· haec Turno rata vita maneret, (at det var ham bestemt at leve); men Hor. Ep. 1, 5, 17: ebrietas Spes jubet esse ratas, (sikkrer os Opfyldelsen deraf); — 2) hertil kan mærkes som forel.; a) superl., ∾ beneficia atque gratissima, Cato ap. Fest. p. 286, (Müll.); — b) „poet. overf." om Personer, ligesom certus: vis i sin Sag; - ibus (f. iis) potitur ratu' Romulus, etc., (i. e. certus, se vicisse), Enn. Ann. 1, 133; — B) „bef." ogs. at mærke i Forbindelserne; 1) pro rata parte el. portione, el. secundum ratam partem, ogs. absol. pro rata: i et bestemt Forhold, i et rigtigt Forhold, forholdsmæssigen; - vid. Caes. B. C. 1, 17, Plin. 11, 15, o. Vitruv. 3, 3; men pro rata aliis etc., Liv. 45, 40; — 2) ratum facere (el. efficere), ratum habere el. ducere: lade gielde, antage at gielde, holde for vist el. sikkert, bekræfte el. billige; men ratum esse alicui, (have Gyldighed for nogen); – vid. Cic. Div. 1, 39, Ovid. Met. 4, 387, o. Liv. 1, 6; - ratum habere judicium, (opp. rescindere), Cic. Part. or. 36; cf. id. R. Com. 1, oftere; qui non duxerint societatem ratam, etc., Liv. 27, 17; men Cic. Fam. 7, 23: ista ipsa, quae te emisse scribis, non solum rata mihi erunt, sed etiam grata; — bb) dertil mærkes; a) abl. rato som adv.: med Vished, Tertull.; — b) ratum, i, n., som subst.: Sikkerhed, Vished; - cavere de rato, (i. e. cavere, se ratum habiturum), Digest.

*rĕpāges, um, f., Biform af flgd., Fest. p. 281, (Müll.); o. — rĕpāgŭla, orum, n.; I) „egenl.": Slaa el. Bom, hvormed Doren lukkes indvendigen; - valvae clausae repagulis, Cic. Div. 1, 34; men convulsis repagulis (templi) etc., id. Verr. 4, 43; cf. Ovid. Met. 14, 783, o. A.; — II) „overf." o. „alleg.": Bom, Skranke, Grændse; - ∾ omnia pudoris officiique perfringere, Cic. Verr. 5, 15; cf. poëta ap. Cic. N. D. 3, 26; — [repango].

rĕpandĭrostrus, 3, [repandus, rostrum]: med tilbagebøiet Tryne el. Snude; - ∾ pecus, delphini, (d. e. Delphiner el. Marsvin), Pacuv. ap. Quintil. 1, 567. — rĕ.pando, ere, v. a.: atter at aabne, fores, Appul. — rĕ.pandus, 3: bøiet el. krummet tilbage, dorsum delphini, Plin.; ∾ (delphinus), Ovid.; men pecus ··· rostrique repandum, Lucil. ap. Non., (Delphiner el. Marsvin); - ∾ calceoli, Cic. N. D. 1, 29. — rĕ.pango, ĕre, v. n.: atter at sætte el. plante; - ∾ semen ferulae, Colum.

*rĕpărābĭlis, e: som lader sig erstatte el. godtgiøre; - ∾ damnum, Ovid. Met. 1, 379; men id. Her. 5, 103: nulla reparabilis arte Laesa pudicitia est; men ∾ echo, (gientagende), Pers. 1, 102; — rĕpărātio, onis, f.: Gienfornyelse, vitae, Prudent.; o. — rĕpărātor, oris, m.: som atter fornyer el. istandsætter; - immensi reparator maximus aevi, (i. e. Janus), Stat. Silv. 4, 1, 11; — [reparo]. — rĕ.parco, ere, v. n., (for- o. efterel.): sparer fra min Side; - Utinam ··· rei item parcissem meae, Ut nunc reparcis saviis, Plaut. Truc. 2, 4, 24; men Lucr. 1, 668: Scilicet ex ulla facere id si parte reparcent, (i. e. abstinebunt).

rĕ.păro, avi, atum, 1, v. a.: paany at istandsætte el. tilberede el. tilbagevinde el. erhverve; I) „egenl."; - id perdere ··· quod eodem ex agro reparare posset, Cic. Verr. 3, 86; ligel. reparare, quod amiseris, Plin. Ep. 6, 8, ogs. res amissas, Hor. Sat. 2, 5, 2; ∾ exercitum, auxilia, Tac., bibliothecas incendio absumptas, Suet.; cf. Ovid. Met. 1, 11 o. 363, ogs. ibd. 15, 253; — B) „bef." ogs. i Handelssproget: at indkiøbe el. indtuske; - vid. Hor. Od. 1, 31, 12; his numis ··· alios (boves) reparari, Digest.; ∾ merces, (atter at indkiøbe), ibd.; — II) „fig."; A) „alm."; - quonam modo tribuniciam potestatem ··· repararent, (kunde faae den gienoprettet), Liv. 3, 37; ∾ bellum, id., proelium, Justin., (fornye); men ∾ damna, vid. Hor. Od. 4, 7, 13; — B) „bef." ogs. at forfriske el. vederqvæge el. styrke; - labore refici ac reparari, Plin. Pan. 77; men ∾ fessa membra labori, vid. Ovid. Met. 4, 216. — rĕ.parturiens, tis, partic., [parturio]: som føder paany, Alcim.

rĕ.pasco, ĕre, v. a.: føder el. ernærer derimod el. til Giengield; - ∾ parentes, Paul. Nol. — rĕpastĭnātio, onis, f.; I) „egenl.": gientagen Opgravning el. Gravning; - in pl., Cic. d. Senect. 15; cf. Colum. 2, 2; — II) „overf.": gientagen Omarbeidelse el. Behandling, Tertull.; af — rĕ.pastĭno, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": igien at omgrave el. omhakke; - ∾ agrum, Plin.; ogs. ud. acc.: ∾ altius, Varro; men absol.: repastinatum (sc. solum), Plin. 19, 41, oftere; — II) „overf.": renser, ungues, Tertull.; - ogs. „ment.": ∾ usum divitiarum, (i. e. coërcere: indskrænke), id.; ∾ commissionem injuriae, (afvende, forhindre), Digest. — rĕpatrĭo, avi, 1, v. n., [patria]: vender tilbage til Fædrelandet; el. alm. vender tilbage, Solin. 27 o. 33.

rĕ.pecto, (xi el. xui), xum, 3, v. a.: kæmmer igien el. tilbage; - ∾ jubas, Stat. Theb. 6, 418; men Ovid. A. A. 3, 153: coma ··· repexa modo est, (kæmmet, men ikke friseret). — rĕpĕdābĭlis, e: som viger tilbage; - ∾ arbor, Venant. Vit. S. Mart.; af — rĕpĕdo, avi, 1, v. n., [pes]: gaaer el. vender tilbage: (for- o. efterel.); - vid. Lucr. 6, 1278, ogs. Ammian. 24, 7; ogs. m. homogen acc.: ∾ gradum, Pacuv. ap. Fest. p. 281, (Müll.).

rĕ.pello, repŭli (o. repp.), repulsum, 3, v. a.: driver el. kaster el. støder el. trænger tilbage; I) „egenl."; - ∾ aliquem foribus, Hor. Sat. 2, 7, 90; cf. Plaut. Bacch. 4, 3, 19; qui homines inermes armis, viris ··· repulerit, etc., Cic. Caecin. 12; ogs. ∾ hostes a ponte, ab castris, Caes.; ogs. ∾ aliquem inde, Cic. d. Or. 3, 17; ogs. ∾ hostes in silvas, in oppida, Caes.; men id. B. G. 5, 17, absol.; - ogs. m. Tingsobjecter, (oftest „poet."); telum ··· aere (i. e. clypeo) repulsum, (som preller tilbage derfra), Virg. Aen. 2, 544; ∾ mensas, Ovid., aras, id., repagula, id.; cf. id. Met. 15, 292; - „poet." ogs. om en Udgaaen fra et Sted (der da ligesom stødes tilbage); vid. Virg. Ge. 4, 233, o. Ovid. Met. 4, 710, oftere; men aera repulsa manu, (der ligesom springe fra hinanden), Tibull. 1, 3, 24; cf. Ovid. Met. 3, 532: aera ··· Aere repulsa; — II) „fig.": at fordrive el. bortfierne derfra; - ∾ oratorem a gubernaculis civitatum, Cic. d. Or. 1, 11; cf. id. Catil. 1, 10; ab hac spe repulsi, Caes. B. G. 5, 42; cf. Virg. Aen. 2, 13, o. Sall. Jug. 110; - ligel. repelli o. repulsus, (om Embedscandidater, som faae Afflag), Cic. Planc. 21, o. Liv. 39, 32; ligel. om forsmaaede Elskere, Propert. 2, 3, 2, o. Ovid. Met. 13, 735; - ogs. m. abstracte Objecter; vid. Cic. Fin. 1, 9; ∾ furores Clodii a cervicibus vestris, id. Mil. 28; men Lucr. 1, 879: Quod tamen a vera longe ratione repulsum est; - ∾ vim, (opp. inferre), Cic. Mil. 19, periculum, id., Caes.; crimen, Quintil., facinus, fraudem, Ovid.; men ∾ connubia nostra, (afslaae el. forsmaae), Virg. Aen. 4, 214; men Cic. Off. 1, 37: ut et severitas adhibeatur, et contumelia repellatur, (holdes borte); — not.: af partic. repulsus, 3, som adj.: bortfiernet, fiern, er forel. compar., publicis negotiis repulsior, Cato ap. Fest. p. 286, (Müll.).

rĕ.pendo, di, sum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": veier tilbage, veier derimod; - ∾ pensa herae, Ovid. Her. 9, 78; men Plin. 19, 4: Ravenna ternos (asparagos) libris rependit, (veier trende Asp. paa hvert Pund); — B) „bef.": tilveier (nogen) den samme Vægt, betaler dermed; - vid. Cic. d. Or. 2, 67; ligel. Plin. 36, 25: pondus (magnetis) argento rependitur; men „poet.": Auro repensus ··· miles, (i. e. redemptus: løskiøbt), Hor. Od. 3, 5, 25; — II) „fig.";

betaler el. giver el. yder lige for lige, giengielder (Godt el. Ondt); bf. c. abl.: at opveie el. giengielde dermed; - neu gratia facto (dat.) Nulla rependatur, (at din Tieneste ikke skal blive ubelonnet), Ovid. Met. 2, 693; cf. ibd. 5, 15; men Virg. Aen. 1, 239: fatis contraria fata rependens, (opveiende dermed, stillende derimod); cf. Ovid. Her. 15, 32; - suum cuique decus posteritas rependit, Tac. Ann. 4, 35; men ∾ incolumitatem turpitudine, (kiøbe el. betale sin Frelse dermed), Plin. Pan. 41; cf. Ovid. Am. 1, 8, 80: Vanescat culpā culpā repensa tua; men Non, si etc., Umquam rependam sceleribus poenas pares, (jeg vil aldrig lide den til Forbrydelsen svarende Straf), vid. Senec. Oed. 1030; - facta rependens, (overveiende dem), Claudian.

1.rēpens, tis, partic. af repo. — 2.rĕpens, tis, adj., [rimel. at sammenl. m. ῥέπω, i. e. vergo]: pludselig, uformodet; (men næsten alene in nom. sing., samt i Formen repente som adv.); - ∾ adventus hostium, Cic. Tusc. 3, 22, consulis, Liv.; ∾ clades, id., defectio, id., fama belli, id., religio, id.; ∾ discordia, Virg., seditio, Ovid.; ∾ tumultus, Liv., terror, id.; men in abl., Lucr. 5, 401: repenti fulminis ictu; men Ovid. Fast. 1, 96: Bina repens (f. adv. repente) oculis obtulit ora meis (Janus); — b) ogs. „overf." f. recens: ny el. frisk; - vid. Tac. Ann. 6, 7, o. id. ibd. 11, 24, oftere; — II) som adv. af repens brugtes Formen repente: pludseligen; - Nescio, ita abripuit repente sese subito, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 21; cf. Cic. d. Or. 1, 59; saal. ogs. repente e vestigio, id. Div. in Caecil. 17; ogs. repente praeter spem, id.; ligel. repente ex inopinato, Suet.; - modo egens, repente dives, Cic. Phil. 2, 27; men ∾ praecidere (amicitias, opp. sensim dissuere), id. Off. 1, 33; s. ogs. Virg. Aen. 1, 594, o. Caes. B. G. 6, 12.

*rĕpensātĭo, onis, f.: Giengieldelse, vicissitudinis, Salvian.; o. — rĕpensatrix, icis, f.: Giengielderske, Capella; af — rĕpenso, avi, atum, 1, v. a., intens. af rependo: opveier el. erstatter; - ∾ id incommodum uvarum multitudine, Colum.; - bf. „overf.": betaler el. giengielder, merita meritis, injurias injuriis, Senec., bona malis, Vell., voluptatem damno, id. — repensus, 3, partic. af rependo.

repente, adv. af repens, s. und. 2.repens. — rĕpentīne, adv. af repentinus: pludseligen, Lactant. — repentino, abl. som adv., s. und. flgd. — rĕpentīnus, 3, [2.repens]: pludselig, uformodet; (den hyppigere Form for 2.repens); - vid. Cic. Agr. 2, 22, o. Suet. Caes. 87; men ∾ ac tumultuarius exercitus, (som er samlet i en Hast), Liv. 41, 10; men ∾ ac praeceps (venenum, som virker hurtigt), Tac. Ann. 12, 66; ∾ motus Galliae, Caes.; - ∾ homines, (som hurtigen blive navnkundige), Cic. Brut. 69; cf. Liv. 1, 31; - de repentino, ogs. som adv.: pludseligen, Appul.; - compar., ∾ nimbus, Appul.; — II) bf. abl. repentino som adv.: pludseligen, Plaut. Pseud. 1, 1, 37, Cic. Quint. 4, ogs. Afran. ap. Charis.

*rĕpercussĭbĭlis, e: som slaaer el. preller tilbage, sphaera, Coel. Aur.; o. — rĕpercussĭo, onis, f.: Tilbageslaaen, Tilbageprellen; - ∾ siderum vicinorum, (deres Gienskin), Senec. Qu. N. 7, 19; — [repercutio]. — 1.rĕpercussus, 3, partic. af repercutio. — 2.repercussus, us, m., [repercutio]: Tilbageslaaen el. Tilbageprellen, navnl. Lysets el. Lydens el. Vandets Tilbagekastelse fra en Gienstand; - vid. Plin. 37, 8, Tac. Germ. 3, o. Plin. Ep. 10, 69; ligel. Senec. Qu. N. 1, 7: ut scias, hic non imaginem solis esse, sed coloris imitationem ex repercussu; men Plin. 16, 2: constat attolli colles occursantium inter se radicum repercussu, (ved deres Sammenstød).

rĕpercŭtĭo, cussi, cussum, 3, v. a.: slaaer el. driver el. støder el. kaster tilbage, lader slaae el. prelle tilbage, navnl. om Lyset o. om Lyden; - vid. Ovid. Met. 2, 110: Clara repercusso reddebant lumina Phoebo (chrysoliti et gemmae); cf. Virg. Aen. 8, 22: lumen ··· Sole repercussum etc.; s. ogs. Tac. Ann. 4, 51, o. Liv. 21, 33; ligel. repercussus (discus, som preller tilbage), Ovid. Met. 10, 184; cf. Val. Max. 1, 8, 11; - ∾ excursum fontis, Plin. Ep. 4, 30; multa aciem nostram repercutiunt, Senec.; — II) „fig.": fordriver el. afvender; - ∾ fascinationes (despuendo, ligesom aversari), Plin. 28, 7; ∾ aliquem dicto, (giendrive), id. praef.; ligel. ∾ aliena, Quintil. 6, 3, 23; ligel. id. ibd. 78, absol.: repercutiendi multa sunt genera.

rĕpĕrĭo, („poet." ogs. rēper. el. repper.), rĕpĕri, repertum, 4, v. a., [pario]; oprdl.: skaffer tilbage, finder igien; bf. „alm.": finder el. udfinder, træffer derpaa; I) „egenl."; - Glycerium··· suos parentes reperit, Ter. Andr. 4, 5, 11; cf. ibd. 5, 6, 5; ombyttes ogs. m. invenio, vid. Plaut. Stich. 1, 2, 53, o. Ovid. Met. 1, 654; - reperiam multos etc., Cic. Fin. 2, 9; cf. id. Fam. 7, 23; men furta reperta, (de opdagede el. fundne Koster), Ovid. Fast. 3, 846; — II) „overf."; A) „alm."; - si quaerimus, cur etc., causas reperiemus verissimas duas, Cic. Brut. 95; nec vos exitum reperitis, id. N. D. 1, 38; perpauci ··· sibi salutem repererunt, Caes. B. G. 1, 53; men m. Relativsætn., Cic. Brut. 2; — B) „bes."; 1) m. dobbelt Prædicat: finder at være saa el. saa, erkiender derfor, erfarer at være; - vid. Plaut. Epid. 1, 2, 6, o. Ter. Hec. in.; Hoc si secus reperies, etc., Plaut. Capt. 3, 4, 92; cf. Caes. B. G. 2, 15; - bf. pass.: befindes at være, erkiendes el. holdes derfor; si etc., ceteris rebus aut pares, aut etiam inferiores reperiemur, etc., Cic. N. D. 2, 3; cf. id. Flacc. 38; - ogs. findes her inf. f. det andet Nominativ; nec ulli periisse, nisi in proelio, reperiuntur, Suet. Caes. 75; cf. Cic. d. Rep. 2, 15; — 2) udfinder, opfinder, opdager; - ∾ aliquid calidi consilii, Plaut., aliquam astutiam, id.; cf. Cic. Verr. 3, 46; men nihil novi reperire, id. Acad. 2, 6; alia nativa, alia reperta (verba), Quintil. 8, 3, 36; medicina ex observatione salubrium reperta est, id.; cf. Ovid. Met. 8, 246, id. ibd. 1, 687, o. Hor. A. P. 405; - circumcisis, quae in quaestum reperta etc., Tac. Agr. 19; ligel. m. ad o. propter, Quintil.; ogs. c. dat., id. 8, 6, 19; men c. inf.: Indi gemmas ··· adulterare repererunt, Plin. 35, 20; — b) bf. som subst., Lucr. 1, 733, oftere: reperta, orum: Opfindelser el. Opdagelser; — not.: reperibitur f. reperietur, Plaut. Epid. 1, 2, 48, o. A.

*rĕpertor, oris, m.: Opfinder el. Ophavsmand; - ∾ vitis, (i. e. Bacchus), Varro, Ovid.; er ogs. ∾ mellis, id. Fast. 3, 762; men ∾ carminis et medicae opis, (i. e. Phoebus), id. Rem. 76; men Virg. Aen. 7, 772: ∾ medicinae, (i. e. Aesculapius); men ibd. 12, 829: hominum rerumque repertor, (i. e. Juppiter); - ∾ legum, Quintil. 278, novi juris, Tac., pallae honestae, vid. Hor. A. P. 278; o. — rĕpertōrĭum, i, n.: Fortegnelse, Digest.; — [reperio]. — rĕpertrix, icis, fem. af repertor: Opfinderske; - ∾ omnium artium paupertas, Appul. — 1.repertus, 3, partic. af reperio. — 2.rĕpertus, us, m., [reperio], (alene in abl.); I) Gienfinden el. Gienfindelse; - ∾ filiae, Appul.; — II) Opfindelse, id.

*rĕpĕtentia, ae, f.: Tilbagekaldelse i Erindringen, Gienerindring, Lucr. 3, 863, Arnob. — rĕpĕtītĭo, onis, f.; I) i Retssproget: Tilbagefordring; - ∾ habere (i. e. jus repetendi), Digest.; — II) i Rhetoriken; A) „alm.": Gientagelse i Tale el. Skrift; - ∾ frequentior ejusdem nominis, Quintil.; ∾ brevis rerum, id.; — B) Gientagelse af det samme Ord i Begyndelsen af flere Sætninger, (ἀναφορά), Cic. d. Or. 3, 54, o. Quintil. 9, 1, 24; o. — rĕpĕtītor, oris, m.: som tilbagefordrer; - nuptae repetitor ademptae (Menelaus), Ovid. Her. 8, 19; — [repeto]. — rĕpĕtītus, 3, partic. af flgd.

rĕ.pĕto, īvi o. ĭi, ītum, 3, v. a.; I) igien el. paany at gaae løs derpaa el. angribe, at stræbe derefter; A) „egenl."; - ∾ aliquem saepius cuspide, (stikke dermed), Liv. 4, 19; ∾ mulam calcibus et canem morsu, Senec. d. Ir. 3,27; - bf. absol. i Fægterfproget: bis cavere, bis repetere, etc., Quintil. 5,13,54; cf. Suet. Calig. 58; men Liv. 9, 28: ad Nolam armis repetendam; — B) „fig."; 1) paany el. igien at anklage for Retten; - si quem quis repetere vellet, Suet. Aug. 32; — 2) vender tilbage dertil; a) c. acc.; - ∾ aliquem, Ovid. Her. 3, 143; cf. Hor. Od. 3, 20, 6; ∾ Penates etc., id. ibd. 3, 14, 3; - ∾ eam (viam), qua venisset, Liv. 35, 28; ∾ castra, id., domum, Hor., Ovid., patriam, id.; ∾ Africam, Liv.; ogf. ∾ retro Appuliam, id. 22, 18; cf. Suet. Vitell. 1; ∾ pugnam, Liv., expeditionem, Suet.; — b) ogf. m. ad el. in; - onerariis retro in Africam repetere, Liv. 25, 27; ∾ ad prima vestigia, Gratian. Cyneg. 245; — c) absol.; - quid enim repetiimus (sc. patriam)? Liv. 5, 51; morbi repetunt, (vende tilbage), Cels.; — II) henter el. kalder el. tager tilbage; A) „egenl."; - vid. Plaut. Bacch. 1, 6, 7, o. Caes. B. C. 3, 76; men Suet. Calig. 39: ∾ ab urbe, quicquid etc., (lade komme derfra); — B) „fig."; 1) igien el. atter at begynde derpaa el. foretage, at gientage; - praetermissa repetimus, inchoata persequimur, Cic. d. Fin. 5, 19; ego eadem illa repetivi, id. Att. 15, 11; cf. Quintil. 7, prooem. 3; ut ad verbum repetita reddantur, id. 11, 2, 39; cf. Cic. Verr. act. 1, 6, Hor. Ep. 1, 6, 48, o. id. Od. 1, 9, 20; ∾ auspicia de integro, Liv. 5, 17; men ∾ spectacula ex antiquitate, (fornye dem), Suet. Claud. 21; - ogf. m. de, Quintil. 1, 7, 13; ogf. m. Objectsfætn., id. 6, 3, 101; cf. Lucr. 1, 419; - „poet." staaer ogf. partic. repetitus, 3, m. Adverbialbemærkelse: gientagende el. atter og atter; repetitaque robora caedit, Ovid. Met. 8, 770; cf. ibd. 5, 473; — bb) bf. ogf.; a) i Tanken el. i Foredraget at gaae ud derfra el. begynde dermed; - ∾ ortum juris a fonte, Cic. Leg. 1, 6; ∾ stirpem juris a natura, id.; f. ogf. id. d. Or. 1, 20, o. id. Fin. 1, 20; - hanc ingressionem meam ··· e media philosophia repetitam, id. d. Or. 3, 11; ∾ verba ex ultimis tenebris, Quintil.; tam alte repetita oratio, etc., Cic.; ligel. repetam paullo altius etc., id. Cluent. 24; ligel. ∾ altius, Quintil., o. A.; ligel. ∾ longius, Cic., Quintil.; - endel. repetitis atque enumeratis diebus (naar de regnes tilbage), Caes. B. C. 3, 105; ligel. repetita die, Digest.; — b) ∾ aliquid memoriā, ∾ memoriam rei, ogf. ∾ aliquid: tilbagekalde i Erindringen, erindre fig el. mindes noget; - vid. Cic. d. Or. 1, 1, oftere; ogf. m. Objectsfætn., Scip. Afric. ap. Gell. 4, 18; cf. Cic. Dejot. 7; - ∾ memoriam ex annalibus, Liv. 8, 18; cf. Cic. d. Or. 1, 2, o. id. Qu. Fr. 1, 2, 2; Quum repeto noctem, qua etc., Ovid. Trist. 1, 3, 3; cf. Virg. Aen. 12, 439; men m. acc. c. inf., Plin. Ep. 3, 5, oftere; endel. absol., inde usque repetens etc., Cic. Arch. 1; cf. Virg. Aen. 7, 123; — 2) fordrer el. kræver igien el. tilbage, (navnl. det Laante el. Skyldige), indkræver en Gield; aa) „alm."; - vid. Plaut. Trin. 4, 3, 45; ∾ suum, id., sua bona, Cic., ereptas pecunias el. quae erepta sunt, id.; cf. Ter. Eun. 4, 6, 11; - ∾ obsides, Caes.; cf. Liv. 35, 16; ∾ aliquem (tamquam suum civem), Cic. Arch. 8; men ∾ aliquem ab aliquo, Caes. B. G. 5, 49; — b) ∾ dignitatem eam, quam etc., Cic. Flacc. 42; pro eo beneficio gratiam repetere, Liv. 1, 47; in repetenda libertate (i Kampen for dens Gienerhvervelse) etc., Cic. Phil. 10, 10; men ∾ poenas ab aliquo, id. R. Am. 24, o. d. Verr. 5, 63, (strængt at afstraffe); - endel. ogf. impers.; repetitumque est, uti etc., (det blev atter fordret, at osv.), Liv. 3, 33; — bb) „bes." o. publicistisk; a) om Fetialerne, ∾ res: fordre det Røvede tilbage, el. overhovedet: at fordre Erstatning, Varro; cf. Liv. 1, 32, oftere, o. Cic. Off. 1, 11; — b) i Retsfproget, ∾ res: retligen at tilbagefordre sin Eiendom; - vid. Cic. Mur. 2, o. id. Div. in Caecil. 5; men „poet.": Non ex jure manu consertum, sed mage ferro Rem repetunt, Enn. Ann. 8, 34; — c) pecuniae repetundae, ogf. absol. repetundae: de af en Statholder begaaede Udsuelser, for hvilke der fordres retlig Erstatning; fild. ogf. enhver Bestikkelse af en Embedsmand; - L. Piso legem de pecuniis repetundis primus tulit, Cic. Verr. 3, 84; cf. id. Off. 2, 21; lege pecuniarum repetundarum non teneri, id. Cluent. 53; cf. id. ibd. 37, o. id. Div. in Caecil. 3; men Tac. Ann. 1, 74: de pecuniis repetundis ad recuperatores itum est; - repetundarum causa, crimen, lex, Quintil., Tac., o. A.; repetundarum argui, Tac., postulari, id., Suet., convinci, id., damnari, Tac., absolvi, id.; f. und. arguo, etc.; ogf. postulare aliquem de repetundis, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 8; ligel. neque absolutus neque damnatus de repetundis, ibd.; cf. Suet. Oth. 2: tantum opibus valuit, ut damnatum repetundis consularem virum etc. — repetundae, arum, f. und. frgd. fin. — repexus, 3, partic. af repecto.

rĕ.pignĕro (repignoro), are, v. n.: igien el. atter at indløse et Pant, Digest. — rĕ.pigro, (avi), atum, 1, v. a.: gior langfom; - ∾ impetum bestiarum, Appul.; — not.: compar. repigratior: noget dorsk el. langfom, Capella. — rĕ.pingo, ĕre, v. a.: atter at male el. afbilde; - ∾ oculos, Venant. Vit. S. Mart.

re.plaudo, ĕre, v. a.: lydende el. klaskende at slaae derimod; - ∾ frontem, Appul. — replĕo, ēvi, ētum, 3, v. a., [inus. pleo]; I) m. Eftertrykket paa re: igien el. paany at udfylde el. fuldtalliggiøre; - ∾ consumpta, (erstatte fin ødelagte Formue), Cic. Mur. 25; men ∾ exhaustum aerarium innocentium bonis, Plin. Pan. 55; - ∾ exercitum, Liv.; cf. Plin. Pan. 28; - ∾ vulnera, (bedække med Kiød), Plin., alopecias, (dække med Haar), id.; men „poet.": replet succis (sc. corpus), Ovid. Met. 7, 287; men ibd. 8, 679: haustum cratera repleri Sponte sua etc.; — B) „overf.": fuldstændiggior el. erstatter; - vid. Ovid. Her. 10, 37; quae (in oratione) replenda vel dejicienda sunt, Quintil. 10, 4, in.; — II) med Eftertrykket paa Verbet: udfylder ganske, gior aldeles fuld; - ∾ campos strage hominum, Liv.; cf. Lucr. 6, 1270; ∾ sinus flore, Ovid.; ∾ corpora carne, (mætte dem dermed), id.; men id. Fast. 3, 121: decimum quum luna repleverat orbem, (havde fuldendt fit tiende Kredsløb); ∾ numerum, Lucr., summam, Manil.; - ogf. medial, Lucr. 5, 812; — B) „fig."; - ∾ populos sermone, Virg. Aen. 4, 189; ogf. ∾ aures, Plaut.; cf. Lucr. 1, 345 o. 379; - ogf. medial; vid. Cic. d. Or. 1, 42; cf. Suet. Aug. 89: eruditione varia repletus est per etc.; — III) partic. replētus, 3, ogf. som adj.; A) „egenl.": opfyldt el. fuld; - referto foro, repletisque omnibus templis, Cic. Manil. 15; ∾ amnes, Virg. Aen. 5, 806; — b) ogf. c. abl., el. c. gen.; - ∾ cornu pomis, Ovid.; cf. Lucr. 2, 805; repleto iis rebus exercito (efterat den var rigeligen forsynet dermed), etc., Caes. B. G. 7, 56; men c. gen., ∾ semitas puerorum et mulierum etc., Liv. 6, 25; — B) „fig."; - antiquum genus ··· pietate repletum, Lucr. 2, 1167; ut ··· curantes (acc.) eadem vi morbi repletos secum traherent (aegri), Liv. 25, 26; bf. — replētio, onis, f.: Fuldstændiggiørelse, Cod. Just. — replētus, 3, partic. o. adj. af repleo. — replexus, 3, particip., [plecto]: tilbagebøiet, cauda, Plin. 29, 3.

*replĭcabilis, e: værd at gientage, nomen, Venant.; o. — replĭcātio, onis, f.; 1) ligesom gientagen Oprulling (af en Bog) el. Optrækning af en Maskine; bf. lignelsesvis: ut (is deus) replicatione quadam mundi motum regat atque tueatur, Cic. N.

D. 1, 13; — II) i Retssproget: Replikken, Digest.; — III) ∾ numeri: Tilbagevenden til Enheden, (opp. multiplicatio), Capella; — [flgd.].

re.plĭco, (avi), atum, 1, v. a.; I) „egenl.": folder el. ruller el. bøier tilbage; - ∾ labra, Quintil.; margine (conchae) ··· intus replicato, Plin.; cf. Suet. Aug. 95; — b) Euhemero replicato, (naar man opruller hans Skrifter), Arnob.; — II) „fig."; - ∾ annalium memoriam, (slaae op el. granske deri), Cic. Sull. 9; cf. id. Leg. 3, 14, o. id. Div. 1, 56; men replicari in se (acumen Chrysippi: at hans Spidsfindighed forvikles i sig selv), Senec. Benef. 1, 4; — B) df. ogs.; a) oftere el. omhyggeligen at eftertænke, Appul.; — b) i Retssproget: gior en Replik, Digest.; — not.: replictus, 3, syncop. f. replicatus, Stat. 4, 9, 29.

replum, i, n.: Ramme el. Indfatning om Dørfyldningen, Vitruv. 4, 6. — re.plumbo, (avi), atum, 1, v. a.: befrier fra Bly, argentum, Senec. Qu. N. 4, 2; ligel. argentum replumbatum, Digest. — replūmis, e, [pluma]: som atter har faaet Fier el. Vinger, Paul. Nol. — re.plŭo, ĕre, v. n.: atter at nedregne; - coelo repluunt (siphones, som Exempel paa Forkerthed i Udtrykket), vid. Senec. Contr. 5, praef.

rēpo, psi, ptum, 3, v. n., [besl. m. ἕρπω, i. e. serpo, repo]; I) „egenl.": at krybe, at bevæge sig krybende; nærmest om de Dyr, som mangle Fødder; df. ogs. om Dyr og om Mennesker: at krybe paa fire; - inter saxa repentes cochleae, Sall.; muraenae in sicco quoque repunt, Plin.; repens formica, id.; cf. Hor. Ep. 1, 7, 29; - ∾ in purpuris, (om forkælede Børn), vid. Quintil. 1, 2, 6, und. purpura, II, B, b; men Nep. Hann. 3: qua unus homo inermis vix poterat repere; — II) df. „fig."; A) „overf." om enhver langsom og ligesom krybende Bevægelse; saal. navnl. om de langsomt Reisende, Hor. Sat. 1, 5, 25; men aequore in alto ratibus repentibus, Pacuv. ap. Varr.; quae pigro lapsu repit (aqua), Colum.; repitque per artus (ignis), Lucr. 6, 661; ogs. om Skyerne, id. ibd. 1119; navnl. ogs. om Væxter og Rødder: qua repant (radices), Colum.; cf. Plin. 19, 24; — B) „ment."; - sermones ··· Repentes per humum, Hor. Ep. 2, 1, 250. (det lave og uppyntede Foredrag, i Modsætn. af d. episke Poesi). — re.pŏlĭo, ire, v. a.: igien el. oftere at rense; - ∾ frumentum, Colum. — re.pondĕro, are, v. a.: at tilveie; df. „overf.": at giengielde, Sidon.

re.pōno, pŏsŭi, pŏsĭtum, 3, v. a.: sætter el. lægger tilbage; I) m. Eftertrykket paa re; A) „alm.": sætter el. lægger tilbage paa det forrige Sted, sætter el. indsætter i den forrige Stilling, giver el. bringer tilbage; navnl. istandsætter el. gior tilrette; - quum suo quemque loco lapidem reponeret, Cic. Verr. 1, 56; - ogs. absol., ∾ columnas, id. ibd.; ∾ pecuniam raptam in thesauris, Liv. 29, 18, ogs. in thesauros, id. ibd. 19; men ∾ tantundem inaurati aeris, Suet. Caes. 54; ∾ femur, (bringe i Led), Cels.; ∾ togam, Quintil., capillum, id., (atter at bringe i Orden); - excussus curru, et rursus repositus, Suet. Ner. 24; men Virg. Aen. 1, 253: sic nos in sceptra reponis (indsætter os atter deri)? - Quos (nummos) continuo tibi reponam (skal betale tilbage) etc., Plaut. Pers. 1, 1, 38; ligel. ∾ donata, Hor. Ep. 1, 7, 39; - ∾ ruptos vetustate pontes, (istandsætte), Tac. Ann. 1, 63; cf. Virg. Aen. 5, 752; men ∾ amissa urbi, Tac. Ann. 16, 13; men ∾ coenam, Martial. 2, 37; navnl. om Fremsættelsen af Desertretten, Virg. Aen. 7, 134, o. ibd. 8, 175; ogs. ∾ epulas, id., festas mensas, Stat.; men ∾ se in cubitum, vid. Hor. Sat. 2, 4, 39; — 2) ogs. „fig."; - reponi in memoriam, Quintil.; cf. id. 5, 7, 11: reponi velut in gradum testes; men reponi (virtutem) deterioribus etc., vid. Hor. Od. 3, 5, 30; men id. A. P. 190: reponi (fabulam: atter at blive opført); cf. ibd. 120; ∾ injuriam, (opp. facere), Senec. d. Ira 2, 28; men Cic. Fam. 1, 9: ne tibi ego idem reponam, (at jeg ikke skal lade dig høre det samme); cf. Juvenal. init.; — B) „besf." ogs.; 1) lægger el. bøier tilbage, cervicem, Quintil.; cf. Lucr. 1, 36: cervice reposta; men mollia crura reponit (pullus), Virg. Ge. 3, 76; — 2) nedlægger til Opbevaring, opbevarer; - fructus ··· condendi ac reponendi scientia etc., Cic. N. D. 2, 62; ∾ tecto (farris acervum), Virg. Aen. 4, 403; ∾ alimenta in hiemem, Quintil., caseum hiemi, Virg.; fremdeles: ∾ scripta in aliquod tempus, (henlægge for en Tid), Quintil.; men tellure reposti, (i. e. conditi: begravede), Virg. Aen. 6, 655; cf. Hor. Od. 1, 10, 17; — b) „fig."; - opus est ··· acquisita facultate et quasi reposita, Quintil. 8, prooem. 29; quae scriptis reposuimus, (hvad vi have nedlagt deri), id.; cf. Virg. Aen. 1, 26, o. id. Ecl. 3, 54; men ∾ odium, donec etc., Tac. Agr. 39; — 3) sætter derfor el. for et andet; - te meas epistolas delere, ut reponas tuas, Cic. Fam. 7, 18; men ∾ Aristophanem pro Eupoli, (det ene Navn for det andet), Cic. Att. 12, 6; — b) ogs. „overf.": at vero praeclarum diem illis reposuisti, Verria ut agerent, id. Verr. 2, 21; — 4) atter at bortlægge el. henlægge; - arma reposita contectaque etc., Caes. B. C. 2, 14; ∾ cestus artemque, Virg. Aen. 5, 484; Telasque calathosque infectaque pensa reponunt, Ovid. Met. 4, 10; - men „poet."; Jam vinctae vites, jam falcem arbusta reponunt, (deres Beskærelse ophører), Virg. Ge. 2, 416; - ogs. „overf.": ∾ fugam, (standse el. ende den), Stat.; — II) m. Eftertrykket paa Verbet: at nedlægge el. henlægge el. hensætte paa det rette Sted; A) „egenl."; - ∾ colla et capita tergo praevolantium, (om Tranerne), Cic. N. D. 2, 49; cf. Ovid. Met. 10, 269; - men ∾ ligna super foco, Hor. Od. 1, 9, 6; cf. Ovid. Met. 15, 407; men ∾ uvas in vasa nova sicco loco, Colum.; ∾ mergum altius in terram, Plin.; — B) „fig."; - ∾ spem omnem in virtute, Caes.; cf. Cic. d. Or. 2, 48, o. Liv. 1, 49; men ∾ plus (sc. spei) in duce, quam in exercitu, Tac. Germ. 30; cf. Liv. 2, 39, ogs. id. 24, 37; - quos (viros) equidem in deorum immortalium coetu ac numero repono, (henregner dem dertil), Cic. Sest. 68; men ∾ homines morte deletos in deos, Cic. N. D. 1, 15; — III) partic. repositus, (repostus), 3, ogs. som adj.: bortfiernet el. fiern; - ∾ gentes, Virg. Aen. 6, 59, terrae, id. 3, 364; ∾ populi, Sil.; — not.: reposivi f. reposui, Plaut.; - repostus, 3, syncop. f. repositus, Virg., o. A., f. ovenf.

rĕ.porrĭgo, ĕre, v. a.: rækker tilbage, phialam, Petron. Sat. 51. — rĕ.porto, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": bærer el. bringer tilbage; A) „alm."; - vid. Plaut. Bacch. 2, 3, 92; ∾ candelabrum secum in Syriam, Cic. Verr. 4, 28; men ∾ spolia opima Feretrio Jovi manibus suis, Flor. 1, 1; - ∾ milites navibus in Siciliam, Caes., exercitum duobus commeatibus, id., exercitum Britannia, Cic. Att. 4, 17; cf. Hor. Epod. 9, 24; - ligel. „poet." m. Tingssubjecter; quos ··· Diversos variae viae reportant, Catull. 46, 10; ogs. ∾ se ad aliquem, auct. B. Hisp. 40; men „poet.": ∾ pedem (f. redire), Virg. Aen. 11, 764; — B) „besf." om den seierrige Feltherre: at bringe hiem el. tilbage; - saal. nihil reportare praeter laudem neque ex hostibus neque a sociis, Cic. Leg. 3, 8; cf. id. Manil. 3, ogs. id. Agr. 2, 23; — II) „fig."; A) at bringe tilbage derfra, at gaae af dermed; - ∾ domum solatium aliquod etc., vid. Cic. Verr. 5, 49; cf. Hor. Carm. Saec. 74: Spem bonam certamque domum reporto; men om Echoen, Ovid. Met. 3, 369: Ingeminat voces auditaque verba reportat, (giver el. kaster dem tilbage); — B) „besf.": bringer en Efterretning, beretter el. melder, (oftest „poet."); - vid. Virg. Aen. 2, 115; ∾ pacem, ibd. 7, 285; ∾ fidem, (bringe sikker Efterretning), id. 11, 511; ogs. m. Objectssætn., ibd. 7, 167.

1.rĕposco, ĕre, v. a.: fordrer el. kræver tilbage, aliquid, ogs. aliquid ab aliquo, ogs. aliquem aliquid, ogs. absol.; I) „egenl."; - ∾, quae deposueris, Quintil.; ∾ pecuniam, Tac.; - ego ab hac puerum reposcam, Plaut.; - quam tu virginem Me reposcis? id. Curc. 5, 2, 15; ∾ Verrem simulacrum Cereris, Cic. Verr. 4,51, Parthos signa, Virg. Aen. 7, 606; - qui etc., propensiores ad bene merendum, quam ad reposcendum (sunt), Cic.Lael. 9; — II) „fig.": fordrer som en Skyldighed; el. „alm.": fordrer; - vid. Lucr. 6, 920; quod natura reposcit, id.; cf. Ovid. Met. 13, 235; ∾ gratiam, Plin. Ep., vicem, Martial.; - qui ab altero vitae rationem reposcunt, Cic. Div. in Caecil. 9; men Liv. 39, 37: vos rationem reposcitis, quid etc.; cf. Tac. Hist. 3, 13; men Catull. 50, 18: Nunc audax cave sis, etc., Ne poenas Nemesis reposcat a te; bf. — 2.rĕposco, ōnis, m.: en Kræver, en Maner, Ammian.

*rĕpŏsĭtĭo, onis, f.: Opbevaring, feni, palearum, Pallad.; o. — rĕpŏsĭtōrĭum, (repostorium, Capitol.), i, n.: hvorpaa el. hvori noget henſættes el. henlægges; bf. 1) Underſkaal el. Bakke, Petron., Plin.; — 2) Cabinet til Opbevaring af Koſtbarheder, Capitol. M. Aur. 17; — [repono]. — repositus, (repostus), 3, partic. o. adj. af repono. — rĕpostor, (repositor), oris, m., [repono]: ſom atter opreiſer el. iſtandſætter; - Templorum positor, templorum sancte repostor, (til Keiſer Auguſtus), Ovid. Fast. 2, 63. — repostorium, ſ. und. repositorium. — repostus, 3, ſ. repositus, ſ. und. repono.

rĕpŏtātĭo, onis, f., uvis Læſem. hos Varro f. repotia, o. m. ſ. Bem.; o. — rĕpŏtĭa, orum, n.: Drikkelag efter et Bryllup el. efter en Familiefeſt, Hor. Sat. 2, 2, 60, Gell. 2, 24, Varr., o. A.; — b) hos Appul. ogs. „alm.": Drikkelag efter Maaltidet; - ∾ coenae el. convivii, id.; — [poto].

re.praesentānĕus, 3: nærværende, potestas, Tertull. — *repraesentātĭo, onis, f.; I) „alm.": Fremſtilling og ligeſom Indforelſe af noget ſom nærværende, billedlig Fremſtilling; - plus est evidentia, vel, ut alii dicunt, repraesentatio, quam perspicuitas, Quintil. 8, 3, 61; cf. Plin. 9, 5, Gell. 10, 3, o. A.; — II) „beſ." i Handelsſproget: Betaling med rede Penge, contant Betaling; - explicare repraesentatione ··· de Silianis, (kiobe for contant Betaling), Cic. Att. 12, 31, oftere, Digest.; o. — repraesentātor, oris, m., alicujus: ſom foreſtiller nogen, Tertull.; — [flgd.].

re.praesento, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": gior nærværende, foreſtiller ſom nærværende; - per quas (visiones) imagines rerum absentium ita repraesentantur animo, ut etc., Quintil. 6, 2, 29; cf. Cic. Sest. 11, o. Hor. Ep. 1, 19, 14; men volumina ··· legentis modo repraesentare, Plin. 7, 24; - ogs. at fremſtille for Sandſerne; ∾ saporem olivarum, Colum., faciem veri maris, id.; ∾ colorem constantius, (giengive el. bevare), Plin.; - ogs. om den artiſtiſke Fremſtilling af en Gienſtand; Niceratus repraesentavit Alcibiadem etc., Plin. 34, 19; - men ∾ se, (at fremſtille ſig, være tilſtede), Colum., Digest.; — II) „beſ."; A) i Handelsſproget: betaler ſtrax el. contant; - ∾ pecuniam ab aliquo, (betale ſtrax ved Anvisning paa nogen), vid. Cic. Att. 12, 25, o. Suet. Aug. 101, oftere; men Cic. Fin. 16, 14: dies promissorum (den lovede Termin) adest, quem etiam repraesentabimus, si etc.; men ∾ fideicommissum, Digest.; — B) bf. „overſ.": at foretage el. udføre ſtrax el. uden Ophold; - ut id, quod in diem suum dixeram debere differr, repraesentem, Senec. Ep. 95; cf. Caes. B. G. 1, 40, o. Cic. Fam. 5, 16; ∾ improbitatem suam, (fremſkynde), id. Att. 16, 2; ∾ vocem, (ſtrax at ſynge), Suet. Ner. 21; ∾ tormenta poenasque, (paa Stedet at anvende), id.; cf. id. Vitell. 10; men Liv. 2, 36: quum ··· minas irasque coelestes, repraesentatas casibus suis (ſom vare derved gaaede i Opfyldelſe), exposuisset, etc., Liv. 2, 36; cf. Cic. Phil. 2, 46: si repraesentari morte mea libertas civitatis potest, etc.; repraesentata judicia, (ſom holdes paa Stedet), Quintil. 10, 7, 2.

reprĕhendo, (ctr. reprendo, Hor., Ovid.), di, sum, 3, v. a.; I) „egenl.": gribende at holde tilbage el. holde faſt el. omfatte; - ∾ aliquem pallio, (gribe og holde derved), Plaut.; ∾ quosdam manu, Liv. 31, 14; si reprehensi sunt (servi fugitivi), Plaut. Most. 4, 1, 6; cf. Phaedr. 5, 8; ſ. ogs. Ovid. Met. 15, 526; — II) „fig."; A) „alm.": drager el. holder tilbage el. derfra; - revocat virtus, vel potius reprehendit manu, („alleg."), Cic. Acad. 2, 45; cf. Lucr. 3, 598; sed me reprehendi tamen, (jeg holdt mig tilbage), Ter. Ad. 4, 4, 15; men ibd. prol. 14: locum reprehensum (at Stedet er optaget og benyttet), etc.; — B) „beſ."; 1) holder den Vildfarende el. Feilende tilbage; bf. „meton.": viſer tilrette, iretteſætter el. dadler; - ∾ aliquem in eo, quod etc., (dadle deri el. derfor, at osv.), Cic. Planc. 33 o. 34; ogs. absol., si quos (aculeos) habuisti in me reprehendendo, ibd. 21: ligel. ∾ aliquid, opp. defendere, Quintil.; ogs. ∾ aliquid communi vituperatione, Cic.; cf. Caes. B. C. 1, 14; men ∾ aliena studia, (opp. laudare sua), Hor. Ep. 1, 18, 39; cf. id. Sat. 1, 10, 55; - ∾ aliquid in aliquo (hos nogen), Cic. Orat. 8, oftere; cf. Caes. B. G. 1, 20, o. Hor. Sat. 1, 10, 52; - endel. absol., tamquam ansas ad reprehendendum etc., Cic. Lael. 16; men id. Planc. 31: irridentis magis est, quam reprehendentis; ſ. ogs. und. reprehensio; — 2) i Rhetoriken: at giendrive; - quoniam etc., expone nunc de reprehendendo, Cic. Part. or. 12.

reprĕhensĭo, onis, f., [reprehendo]; oprdl.: Griben el. at gribe el. holde tilbage; bf. „fig."; A) Holden el. at holde inde i Talen, Talens Standsning; - (orationem) concinnam ··· sine reprehensione, sine variatione, etc., Cic. d. Or. 3, 25; — B) Dadel; a) c. gen.; - gloriam in morte ··· non culpae reprehensionem ··· relinquere, Cic. Phil. 10, 25; ∾ vitae, id., negligentiae, Quintil.; - ogs. in pl.; ∾ obscuritatis, infamiae, etc., id.; — b) absol., vid. Cic. Att. 10, 3; si etc., justa reprehensione caruisset, id. Off. 1, 40; sine reprehensione, Quintil., Tac., ogs. citra reprehensionem, Quintil., (uden Dadel, udadeligen); opp. cum reprehensione, id.; - ogs. in pl.: in varias reprehensiones incurrere, Cic. Fin. 1, 1; — 2) bf. ogs.; a) „meton.": Gienſtanden for en Dadel, altſ. Feilgreb el. Feil; - ut ipsa ejus reprehensio laude aliqua non indigna sit, Quintil. 3, 11, 22; — b) i Rhetoriken: Giendrivelſe; - quoniam in confirmationem et reprehensionem diviseras orationis fidem etc., vid. Cic. Part. or. 12; cf. id. d. Or. 3, 54.

reprĕhenso, are, v. intens. a.: holder ſtærkt el. ivrigen tilbage; - quum vidisset etc., reprehensans singulos, obsistens, etc., Liv. 2, 10; o. — reprĕhensor, oris, m.: ſom holder tilbage; bf. „fig."; A) en Dadler; - duo genera reprehensorum, etc., Cic. d. opt. gen. Or. 6; men Delicti fies idem reprehensor et auctor, Ovid. Her. 17, 219; — B) ſom retter derpaa; - reprehensores comitiorum, Cic. Planc. 3; — [reprehendo]. — reprehensus, 3, partic. af reprehendo. — reprendo, ĕre, o. reprensus, 3, ſ. und. reprehendo.

*represse, adv.: tilbageholdent, med Maade; - compar., ∾ pudentiusque peccare, Gell. 12, 11; o. — repressor, oris, m.: ſom undertrykker el. indſkrænker el. ſtandſer; - ∾ caedis quotidianae (Milo), Cic. Sest. 69; ∾ tributorum, Eutrop. 10, 8; — [reprimo]. — repressus, 3, partic. af flgd.

reprīmo, pressi, pressum, 3, v. a., [premo]; I) „egenl.": trykker el. trænger el. holder tilbage, opholder, hemmer, ſtandſer; - si lacus Albanus ··· re-

pressus esset, (opp. si redundasset), Cic. Div. 2, 32; ∾ amnem, Flor. 1, 1, fontes, Stat.; – navnl. ogſ. hos Lægerne: ∾ alvum, Cels., sudorem, id.; hvſ. ogſ. absol.: medicamenta reprimentia, id.; – men „poet."; dextramque repressit, (holdt el. traf den tilbage), Virg. Aen. 12, 939; cf. ibd. 2, 378; – ogſ. i Krigsſproget: represso jam Lucterio et remoto, (da han var tilbagetrængt), Caes. B. G. 7, 8; cf. Cic. Mur. 15; men ∾ itinera, (marſchere langſommere), Cic. Att. 10, 9; ∾ cursum, Caes., fugam, id.; – ogſ. „alm."; ∾ fletum, Cic., gemitum, Ovid.; men „alleg.": omnis fetus repressus etc., Cic. Brut. 1; — II) ligel. „fig.": undertrykker, begrændſer, hæmmer, odl.; – quod semel admissum coërceri reprimique non potest, Cic. Fin. 1, 1; cf. id. Manil. 5, o. id. Catil. 1, 12, ogſ. id. Sest. 44, o. ibd. 55; men Caes. B. C. 3, 92: hanc (incitationem animi atque alacritatem) non reprimere, sed augere; – „poet." ogſ. c. inf.; Aut occasus ubi tempusve audere repressit, Enn. Ann. 8, 57; — b) ligel. m. Perſonsobj.: Quem etc., neque illum misericordia Repressit, neque reflexit, Ter. Ad. 3, 2, 8; cf. Cic. Sest. 69; – men sed reprimam me, ne etc., Ter. Hec. 5, 1, 39; men Cic. Leg. 2, 17: reprimam jam (sc. me) etc., (jeg vil nu holde inde el. ſtandſe); men ∾ se ac revocare ab omni contagione vitiorum, Plin. Pan.; – ligel. medial; Vix reprimor, quin te manere jubeam, Plaut. Mil. gl. 4, 8, 58.

*rĕprŏbātĭo, onis, f.: Forkaſtelſe, Misbilligelſe, Tertull.; o. — reprŏbatrix, icis, f.: ſom forkaſter el. misbilliger, id.; af — re.prŏbo, (avi), atum, 1, v. a.: misbilliger, forkaſter; – quod ipsa natura asciscat et reprobet, etc., Cic. Fin. 1, 7; statuas reprobatas conflare, Digest.; – men absol., diis reprobantibus, (under deres Unaade), Quintil. 6, prooem. 3. — re.prŏbus, 3: falſk, uægte; (i d. ſild. Retsſprog); – ∾ pecunia, Digest.; ∾ numi, ibd.

re.prōmissĭo, onis, f., i Rets- o. Forretningsſproget, ligeſom restipulatio: Modforſikkring, (Repromis), Cic. R. Com. 13 o. 18; af — re.prōmitto, misi, missum, 3, v. a.; I) „egenl.": lover derimod el. til Giengield, oprdl. i Forretningsſproget; – vid. Cic. R. Com. 13, o. Suet. Claud. 20; — b) ogſ. udenſ. Retsſproget: tilſiger, ſiger god derfor, Cic. Brut. 5, Plin. Ep. 4, 27; — II) atter el. end mere at love el. tilſige; – imperaturum quoque brevi repromittens, etc., Suet. Oth. 4. — rĕ.prŏpĭtĭo, are, v. a.: atter at giøre naadig, Tertull.

*reptābundus, 3: krybende; – ∾ atque ebrius, (ravende el. famlende), Senec. d. Vit. beat. 12: – men „overſ.": (virtutem) ex intervallo ingenti reptabundus sequor, id. ibd. 18; — reptātĭo, onis, f.: Kryben el. at krybe; – ∾ infantium per manus et genua, Quintil. 1, 12, 10; o. — reptātus, us, m.: == frgd., (alene in abl.); – ∾ limacum, Tertull.; men „overſ." om Væxterne; ∾ (vitium), vid. Plin. 14, 3; — [repto]. — reptĭlis, e, [repo]: krybende, cochleae, Sidon.

repto, avi, atum, 1, v. n. o. a., intens. af repo; I) neutr.; A) „egenl.": at krybe, (om Dyr og om Mennesker); – reptantium modo, (ligeſom Krybdyrene), Plin.; anguis reptavit placido tractu, Claudian.; — B) df. „overſ.": ligeſom at krybe, d. e. at gaae langſomt, Hor. Ep. 1, 4, 4, Lucr., Plin. Ep.; – ogſ. om Væxterne: at ſnoe ſig el. ſlynge ſig; reptantibus flagellis scandentes (cucumeres), Plin. 19, 24; — II) act.: ligeſom at giennemkrybe; men alene in partic. perſ. reptatus, 3, (hvorigiennem el. hvorover man har krøbet); – ∾ ager (sc. ab angue), Stat. Theb. 5, 580; men ∾ Creta tenero Tonanti, Claudian.

rĕ.pūbesco, ĕre, v. inch. n.: atter at blive mandbar; df. „overſ.": nec revirescere, nec repubescere potest (senectus: kan ikke paany blive ſtærk og kraftfuld), Colum. 2, 1. — *rĕpŭdĭātĭo, onis, f.: Tilbagevisning el. Afvisning; – ∾ supplicum, Cic. Mur. 4; ∾ fideicommissi, (fraſige ſig det), Cod. Just.; – ogſ. absol.; mihi simulatio pro repudiatione fuerit, Cic. Att. 12, 51; o. — rĕpŭdĭātor, oris, m.: ſom forſmaaer el. ringeagter, Tertull.; — [ſlgd.].

rĕpŭdĭo, avi, atum, 1, v. a., [repudium]; I) i Retsſproget; A) om forlovede og giſte Perſoner: at forſtøde, at ſkille ſig el. lade ſig ſkille derfra; – priorem (sponsam) ··· virginem adhuc repudiavit, Suet. Claud. 26; ∾ uxorem, Suet. Caes. 79, sponsam, ibd. 21; men Ter. Andr. 1, 5, 14: Repudiatus repetor; — B) i Arveſager: at tilbagevise, ikke at antage, at fraſige ſig; – ∾ bona, Digest., hereditatem, ibd.; ∾ legatum a se, ibd.; — II) „overſ.": tilbageviſer, forkaſter, forſmaaer; – cujus vota et preces a vestris mentibus repudiare debetis, Cic. Cluent. 70; cf. id. d. Or. 3, 1; men Caes. B. C. 2, 32: His ducibus repudiatis; cf. Cic. Phil. 9, 6: repudiata rejectaque legatio; – ab his repudiata finitio, Quintil. 3, 6, 33; men iracundia omnibus in rebus repudianda est, Cic. Off. 1, 35; cf. id. Lael. 13 o. 17; – ∾ conditionem aequissimam, id., gratiam populi R., Caes.; men ∾ provinciam, Cic. Phil. 3, 10, (fraſige ſig den).

rĕpŭdĭōsus, 3: forkaſtelig; – ∾ nuptias (facere), Plaut. Pers. 3, 1, 56; af — rĕpŭdĭum, i, n., [pudet]; ſædv. om Ægtefolk, ogſ. om Forlovede: den ene Parts Forſtødelſe af den anden; (divortium derim. alene om Ægteſkabsſkilsmisſe); – ∾ renunciare el. remittere, Plaut., Ter.; ∾ remittere filiae (alicujus), Lucil. ap. Non., uxori, Suet.; men id. Calig. 36: ∾ mittere mulieribus absentium maritorum nomine; ∾ mittere (marito), Digest.; ∾ dicere, Tac. Ann. 3, 22, scribere, Tertull.; men repudio aliquam dimittere, Justin. 11, 11.

rĕ.pŭĕrasco, ĕre, v. n.; I) „egenl.": atter at blive til Barn, at vende tilbage til Barneaarene; – ut ex hac aetate repuerascam, Cic. d. Senect. 23; — II) „overſ.": at blive barnagtig el. ligeſom et Barn; – Ajunt solere eum (senem) rursum repuerascere, Plaut. Merc. 2, 2, 25; men ∾ incredibiliter etc., (atter at forynge ſig el. blive ligeſom ung), Cic. d. Or. 2, 6.

*rĕpugnanter, adv.: gienſtridigen; – patienter accipere (admonitionem), non repugnanter, Cic. Lael. 25; — rĕpugnantĭa, ae, f.: Modkamp; df. concret; I) „egenl.": Forſvarsvaaben; – hanc repugnantiam (i. e. cuspidem) natura dedit apibus, Plin. 21, 45; — II) „overſ.": Modſigelſe, Strid, rerum (derimellem), vid. Cic. Phil. 2, 8; cum utilitatis repugnantia comparari (honestum: ſideordnes med Fordele, ſom ere uforenelige dermed), id. Off. 3, 4; cf. ibd. 3, 7, ogſ. Plin. 22, 49; — rĕpugnātĭo, onis, f., ligeſom frgd.: Strid el. Modſtand; – in plur., Appul.; o. — rĕpugnātōrĭus, 3: hørende til Modſtand; – ∾ res (pl.: Forſvarsværker), Vitruv. 10, 16; — [ſlgd.].

rĕ.pugno, avi, atum, 1, v. n.; I) „egenl.": kæmper el. ſtrider derimod, oprdl. i Krigsſproget; vid. Caes. B. G. 3, 4, oftere; men Pompej. ap. Cic. Att. 8, 12, C.: e quibus (regionibus) repugnemus, (hvorfra vi kunde føre en Forſvarskrig); – „poet." ogſ. om Dyrene, Lucr. 5, 1036; ligel. ∾ de praeda, (om Fuglene), id. ibd. 1081; — II) df. „fig."; A) „alm.": anſtrænger mig el. ſtræber el. arbeider derimod; – consules neque concedebant, neque valde repugnabant, Cic. Fam. 1, 2; cf. Caes. B. C. 1, 32; men invita Minerva ··· id est, adversante et repugnante natura, id. Off. 1, 31; — bb) ogſ. at nærke; a) c. dat.; – ∾ crudelitati, Cic. Rab. perd. 5, his perturbationibus, id. Tusc. 3, 11; men me in hoc uno tibi repugnare, Plin. Ep. 7, 11; cf. Cic. Fam. 5, 2; men his rebus unum repugnabat, quod etc., Caes. B. G. 1, 19; – ligel. pass. impers.: magnitudo animi, qua facile posset repugnari obsistique fortunae, etc., Cic. Fin. 7, 14; — b) i andre Forbindelſer; – resistere et repugnare contra veritatem,

Cic. R. Com. 17; circa quae si is, qui instituetur, non repugnaverit, Quintil. 8, prooem. § 5; - men „poet.": Hostibus e si quis, ne fias nostra, repugnat, Ovid. Her. 20, 121; ligel. c. inf., ibd. 17, 137; - men pass.: sicut et a nobis repugnanda (est diversitas), Tertull.; — B) „bef.": at være i Strid el. i Modsigelse dermed el. med hinanden; - quicquid repugnat, id etc., Cic. Top. 12; simulatio amicitiae repugnat maxime, id. Lael. 25; sed haec inter se quam repugnent, etc., id. Tusc. 3, 29; men id. Top. 4: repugnat, recte accipere, et invitum reddere; — III) partic. repugnans, tis, ogs. som adj.: modsigende el. modsat; bs. i Rhetoriken, repugnantia som subst., ligesom contraria: Modsætninger; - locus ex repugnantibus, Cic. d. Or. 2, 40, oftere, Quintil. 5, 8, 5, oftere; - compar.: quo quid repugnantius? Lactant.

rĕpullesco, ĕre, v. n. incb., [pullus]: igien at slaae ud el. at spire frem, Colum. 4, 22. — rĕ.pullŭlo, are, v. n.: = frgd., Plin. 16, 19. — rĕpulsa, ae, f., [repello; oprdl. partic., f. rupulsa petitio]; I) oftest publicistisk: Afviisning el. Forkastelse af nogens Ansøgning om et Statsembede; - se omnes magistratus sine repulsa assecutum (esse), Cic. Pis. 1; qui sine repulsa consules facti sunt, id. Agr. 2, 2; men id. Tusc. 5, 19: Laelii unum consulatum cum repulsa fuisse; hvor ogs. repulsam ferre: at lide Afviisning, forgeves at have søgt (navnl. Consulatet); vid. id. d. Or. 2, 69, o. Caes. B. C. 1, 4; dog ogs. repulsam consulatus afferre alicui, Cic. Off. 2, 17; - ogs. undertiden om de øvrige Statsembeder; vid. Tac. Ann. 2, 36; - ligel. in pl.; vid. Cic. Off. 1, 21, o. Sall. Catil. 20; men Cic. Planc. 21: quid ego aedilicias repulsas colligo? — II) „overf." fra Statssproget el. „alm.": Tilbageviisning, Afslag el. Vægring, (oftest „poet."); - nullam patiere repulsam, Ovid. Met. 2, 97, oftere; crescit ··· dolore repulsae (amor), id. ibd. 3, 395; cf. Propert. 3, 12, 26. — rĕpulsans, tis, partic., [pulso]: kastende tilbage; - colles ··· Verba repulsantes, (gienlydende deraf), Lucr. 4, 582; - men „fig.": pectus repulsans vera dicta, (tilbageviisende, afviisende), id. 4, 512.

*rĕpulsĭo, onis, f.: Afviisning, Coel. Aur.; o. — rĕpulsōrĭus, 3: som driver el. kaster (Fienden tilbage); - ∾ cohortes, Ammian.; — [repello]. — 1. rĕpulsus, 3, partic. o. adj. af repello. — 2. rĕpulsus, us, m., [repello]: Tilbageslaaen el. Tilbageprellen, (navnl. Lydens og Lysets; oftest „poet." o. in abl. sing.); - assiduo crebroque repulsu etc., vid. Lucr. 4, 105; s. ogs. Cic. (poëta) Div. 1, 7: scopulorum ··· repulsu, (ved at kastes tilbage derfra); ligel. repulsu durioris materiae, Plin. 8, 68; - men in pl.: raucosque repulsus Umbonum, etc., Claudian. Bell. Gild. 433.

rĕpūmĭcātĭo, onis, f., [pumico]: gientagen Glatning; - ∾ et quaedam politura gemmarum (Knoppernes), Plin. 17, 39. — rĕ.pungo, ĕre, v. a.: stikker igien; bs. „fig.": ∾ leviter animos hominum, Cic. Fam. 1, 9. — rĕpurgĭum, i, n.: gientagen Renselse; - ∾ formarum (aquae ductuum), Cod. Theod.; af — rĕ.purgo, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": atter el. paany at rense, at rense derfra; - ∾ iter, (rydde), Liv. 44, 4; ∾ alveum Tiberis, Suet., ergastula, id.; ∾ os, dentes, Plin., vulnera, id.; men ∾ humum saxis, Ovid.; — B) „overf."; - recisa et repurgata scripta (rensede el. rettede), Plin. Ep.; cf. Senec. Ep. 66; men „poet.": repurgatum coelum, (opklaret el. klar Luft), Ovid. Met. 5, 286; — II) „bef.": bortrenser, borttager ved at rense; - Quicquid in Aenea fuerat mortale, repurgat, Ovid. Met. 14, 603; cf. Plin. 8, 81; men ∾ aurum venis, (affondre), Flor. 4, 12.

rĕpŭtātĭo, onis, f., [reputo]; oprdl.: Beskærelse el. Begrændsning; bs. „fig."; A) Efterregning, Digest.; ogs. in pl., ibd.; — B) Betragtning, Betænkning, Overveielse; - veterum novorumque morum reputatio etc., Tac. Ann. 2, 38; cf. Plin. 18, in., ogs. Gell. 12, 5. — re.pūtesco, ĕre, v. inch. n.: igien el. atter at blive stinkende, Tertull.

rĕ.pŭto, avi, atum, 1, v. a., oprdl.: beskærer el. begrændser; bs. sædv. „fig."; A) „alm.": overregner el. beregner; - ex hoc die superiores solis defectiones reputatae sunt, usque ad illam, quae etc., Cic. d. Rep. 1, 16; cf. Tac. Hist. 2, 50: tempora reputantibus etc.; men ∾ infantiae annos, (at regne dem med), Plin.; ∾ alicui aliquid, (bringe med i Regningen), Digest.; B) „bef.": overtænker, betænker, overlægger; - Humanae vitae varia reputantes mala, poëta ap. Cic. Tusc. 1, 48; haec ille reputans etc., Cic. Dejot. 13; ligel. ∾ vim Romanam, Tac. Hist. 4, 21; men Ter. Andr. 2, 6, 11: Etenim ipsus eam rem recta reputavit via; cf. Nep. Alcib. 4, o. Sall. Catil. 52; ligel. id. Jug. 13: cum animo suo reputans etc.; — b) ogs. m. Objects- el. Relativsætning; - quum tibi nihil merito accidisse reputabis, Cic. Fam. 5, 17; cf. Tac. Ann. 6, 30, oftere, ogs. Suet. Aug. 28; - non reputat, laboris quid sit, Plaut.; reputans, quid ille vellet, Cic. Fam. 1, 9; cf. Sall. Jug. 62, o. id. ibd. 70 o. 85; — c) absol.; - vere reputantibus (naar man ret betragtede Tingen), Gallias suismet viribus concidisse, Tac. Hist. 4, 17.

rĕ.quĭes, ētis, (gen. rĕquie, Sall. frgm. ap. Priscian., s. ogs. nedenf.), f.: Udhvilen el. at hvile sig, Hvile, Lindring, Vederqvægelse; - Nec requies erat ulla mali, etc., Lucr. 6, 1176; oblectatio animi requiesque curarum, Cic. Off. 2, 2; Nec mora, nec requies, Virg. Ge. 3, 110, oftere; - gen., tantum requietis etc., Cic. Att. 1, 18, in.; - acc., requietem, id. d. Senect. 15, o. id. d. Fin. 5, 19; oftere requiem, s. id. d. Or. 1, 52, Tac., Virg., o. A.; - voc., Calliope, requies hominum, divumque voluptas, Lucr. 6, 91; - abl., requiete, Cic. (poëta) Div. 1, 13; men requie, Ovid.; - (dat. sing. o. hele plur. forekomme ikke); — b) „poet." ogs. f. quies: Hvile el. Ophold el. Ophør; - requieque sine ulla etc., Ovid. Met. 15, 214; cf. Lucr. 4, 228, oftere.

rĕ.quĭesco, ēvi, (perf. syncop., requierant, requiessent, Catull., requiesse, Liv.), ētum, 3, v. n. o. a.; I) neutr.; A) „egentl.": udhviler mig, hviler; - legiones ··· invicem requiescere, etc., Caes. B. C. 3, 98; paulisper ut in ejus sella requiesceret, Cic. Div. 1, 46; ∾ lecto, Propert., hac humo, Ovid., sub umbra, Virg.; ut nullam partem noctis requiesceret, Cic. R. Am. 34; cf. Virg. Ecl. 1, 80; men Cic. Off. 3, 1: ille requiescens a rei publicae pulcherrimis muneribus etc.; cf. Ovid. Pont. 4, 5, 27: ∾ a turba rerum; - ogs. in partic. perf.; paululum requietis militibus (efter at de havde hvilt sig en kort Tid), Sall. frgm. ap. Serv. ad Virg. Ecl. 8, 4; — b) ogs. m. Tings- o. Begrebssubjecter, (oftest „poet."); - vid. Tibull. 2, 1, 5, o. Liv. 26, 22; men ∾ vitis in ulmo, (hviler derpaa), Ovid.; ∾ labor ille, cujus etc., (ophører el. standser), Quintil. 11, 2, 43; ∾ stilus lectione, id.; — 2) „bef." ogs.: at hvile i Graven, at være el. ligge begraven; - ∾ in sepulchro mortuum etc., vid. Cic. Tusc. 1, 44; cf. Martial. 1, 94; - ogs. ofte i Gravskrifter: hic requiescit, Petron., Martial.; — B) „fig.": at hvile sig ud, at finde Ro el. Beroligelse; - ubi animus ex multis miseriis ··· requievit, Sall. Catil. 4; men Cic. d. Or. 2, 57: ∾ in Caesaris sermone, quasi etc.; ligel. requiescendum in hac lectione, Quintil.; s. ogs. Cic. Coel. 32; men id. frgm. ap. Priscian.: nisi eorum exitio, non requieturum; — II) act.: lader hvile, bringer til Ro, (alene „poet."; oftest m. homogent Object); - vid. Calvus ap. Serv. ad Virg. Ecl. 8, 4: Et mutata suos requierunt flumina cursus; cf. Propert. 2, 25, 75; — III) partic. requietus, 3, ogs. som adj.: udhvilt; - militem ··· requietum, integrum etc., Liv. 44, 38; - „overf." ogs. om Jorden: Da requiem; requietus ager bene credita reddit, Ovid. A. A. 2, 351;

- compar., requietior terra et junior, Colum. 2, 1; — b) i Oeconomien: som har ligget el. staaet hen, (i Modsætn. af det Friske og Nye); - ∾ lac, Colum.; ∾ ova, id.; df. — rĕquiētio, onis, f.: Hvile, Ophor, Hieronym. — rĕquiētus, 3, partic. o. adj. af requiesco.

rĕquīrĭto, are, v. a. intens.: sporger nysgjerrigen derom: (forel.); - ∾ res novas, Plaut. Most. 4, 3, 11; af — rĕquīro, sivi o. sii, situm, 3, v. a.; I) „alm."; A) m. Persons- o. Tingsobjecter: atter el. paany at opsporge el. oplede el. udforske; - Ego illam requiram jam, ubi est, Plaut. Epid. 3, 4, 56; cf. Ter. Phorm. 2, 1, 79, oftere; men Illa redit, juvenemque oculis animoque requirit, Ovid. Met. 4, 129; men ∾ legatos, Sall. Catil. 40, (oplede dem); men Gell. 15, 22: cerva ··· requisita, (som man har jaget efter); - ∾ libros, Cic. Fin. 3, 3; ∾ scripta SCtis oblita, Suet. Calig. 16; ∾ artus, ossa, Ovid.; ∾ cibos, Colum.; cf. Virg. Aen. 6, 366, o. Hor. Ep. 1, 15, 18; — B) m. Begrebsobjecter; - neque requirunt rationes earum rerum, quas semper vident, etc., Cic. N. D. 2, 38; quaedam requisita se occultant, et eadem forte succurrunt, Quintil. 11, 2, 7; qui vera requirunt, (som søge Sandhed), Lucr.; cf. Ovid. Her. 6, 31; — bb) saal. ogs. at mærke; a) m. Relativsætn.; - requireres, Rogitares, quis esset, aut unde esset, Plaut. Merc. 3, 4, 48; cf. Cic. Quint. 29, o. Virg. Aen. 2, 506; - ogs. impers.; requiretur fortasse nunc, quemadmodum etc., Cic. Manil. 9; — b) absol.; - Pande requirenti nomen terraeque tuamque, Ovid. Met. 4, 679; — c) i Forbindelsen: ∾ (aliquid) ex el. ab aliquo; - vid. Cic. Coel. 28; men ∾ ex historiarum veterum notitia nomina hominum, Quintil.; - quae a me de Vatinio et de Crasso requiris, Cic. Fam. 1, 9; cf. Nep. Att. 20; — II) „besf.": forlanger el. fordrer som en Nødvendighed, behøver, desidero; - omnes hoc loco cives Rom. ··· vestrum auxilium requirunt, Cic. Verr. 5, 67; cf. id. d. Senect. 10; men magnam res diligentiam requirebat, Caes. B. G. 6, 34; — b) in pass.: at udfordres el. behøves; - in hoc bello virtutes animi magnae et multae requiruntur, Cic. Manil. 22; — B) „overf.": bemærker som manglende, savner; - ∾ veterem consuetudinem fori etc., Cic. Mil. 1; cf. id. Manil. 2, o. Caes. B. G. 7, 63; - multos tamen inde requiro, Quos etc., Ovid. Met. 7, 515; men Cic. Fam. 6, 6: ne litterarum a me officium requiras; cf. id. Parad. 1, 1; — not.: af partic. requisitus, 3, er neutr. subst., rĕquīsītum, i: Behov el. Nødtørft; hyf. pl.: ad requisita naturae (sc. discedere), Sall. frgm. ap. Quintil. 8, 6, 59; df. — rĕquīsītio, onis, f.: Undersøgelse; - ∾ historiae antiquioris, Gell. 18, 2. — requisitum, i, n., o. requisitus, 3, f. und. requiro.

res, gen. rĕi (metrisk ogs. rēi, Lucr., ogs. rei som monosyll., id.), f., [besl. m. ῥῆμα, ἐρεῖν, ligesom vort: Sag m. sige, og analogt m. Ting af tænke; altf. oprdl.: hvad der siges, el. hvorom noget siges]: Sag el. Ting, Gjenstand el. Væsen el. Begreb, Anliggende el. Begivenhed, Omstændighed el. Beskaffenhed el. Forhold; hyf. ogs. efter Sammenhængen undert. at oversætte ved: noget el. dette el. Alt; I) „alm."; - divinarum humanarumque rerum, tum initiorum causarumque rei cognitio, Cic. Tusc. 5, 3; cf. Lucr. 1, 26; rerum natura creatrix, id. 2, 1116; qui res omnes inspicis (summe Sol), Enn.; f. ogs. Lucr. 1, 384, oftere; - Haeret haec res, Plaut. Amph. 2, 2, 182; profecto, ut loquar, ita res est, id. ibd. 2, 1, 19; men Lucr. 6, 740: nomen id ab re impositum est, quia etc., (ifølge Sagen el. Beskaffenheden); cf. Cic. Lael. 13: si res postulabit; ogs. mærkes Hor. Ep. 1, 1, 19: Et mihi res, non me rebus subjungere conor; - Nec recedit loco, quin statim rem gerat, (bestaaer Kampen, kæmper), Plaut. Amph. 1, 1, 84; res gerere, (udføre Bedrifter), f. und. gero; rerum scriptor, (Historieskriver), f. und. scriptor; - res mala, (Fortræd), Plaut. Amph. 1, 1, 171, (Ulykke el. Elendighed), Sall. Catil. 20; oftere in pl.: Bonis tuis rebus meas res irrides malas, Plaut. Trin. 2, 4, 45; - navnl. svarer ogs. ∾ divina, bellica, etc., til vort: Religionsvæsenet, Krigsvæsenet, osv., (f. ogs. ss. II.: familiaris, judiciarius, uxorius, etc.); ogs. omskrivende c. gen.: Etruscum adversa belli res et indutiae quietum tenebant, Liv. 10, 6; men id. ibd.: satis pacatae foris res fuere, (der var Alt temmelig roligt); - forbundet m. Pron. el. Adiect. udtrykker res d. forstærk. Begreb af d. tilsvarende Neutrum; Ibi me inclamat Alcumena; jam ea res me horrore afficit, (allerede det el. dette), Plaut. Amph. 5, 1, 16; multa signa sunt ejus rei, Cic. Att. 1, 10; Estne hoc, ut dico? L. rectam instas viam, Ea res est, Plaut. Asin. 1, 1, 39; quarum rerum a nostris fieri nihil poterat, Caes. B. G. 3, 4; homines nulla re bona digni, Cic. d. Rep. 1, 5; f. ogs. Hor. Ep. 1, 6, in., ogs. Liv. 31, 23, o. A.; - ordsprogvis mærkes: Omnibus nobis, ut res dant sese, ita magni atque humiles sumus, Ter. Eun. 3, 3, 20; cf. poëta ap. Cic. N. D. 3, 26; - endel. føies gen. rerum forstærkende til Superlativet; sic ··· rerum facta est pulcherrima Roma, Virg. Ge. 2, 533; ligel. hos masc.; Est genus hominum, qui esse primos se omnium rerum volunt, Nec sunt, etc., Ter. Eun. 2, 2, 17; ligel. i Tiltale: maxime rerum, Ovid. Her. 9, 107; pulcherrime rerum, id. A. A. 1, 213, oftere; dulcissime rerum, Hor. Sat. 1, 9, 4; men quae tempora rerum (fuerint), vid. Virg. Aen. 7, 37; — II) „besf."; A) Sagen selv (i Modsætn. af Skinnet el. Navnet); df. ogs. Virkeligheden el. Sandheden el. Gjerningen; - rem opinor spectari oportere, non verba, Cic. Tusc. 5, 11; cf. Matius ap. Cic. Fam. 11, 28; nominibus differentes, re congruentes (Peripatetici et Academici), Cic.; cf. id. R. Am. 15 o. 42; - ogs. absol.: Ecastor re experior, quanti facias uxorem tuam, Plaut. Amph. 1, 3, 10; oftere re vera, el. re quidem vera, el. re autem vera: virkeligen, i Gjerningen; vid. Cic. Quint. 2 o. 17, id. Fam. 1, 4, o. ibd. 3, 5, oftere; — B) Formue, Eiendom, Besiddelse; - Quibus et re salva et perdita profueram et prosum saepe, Ter. Eun. 2, 2, 27; res (opp. fides: Credit), vid. Cic. Catil. 2, 5; augere rem bonis et honestis rationibus, id. Rab. Post. 14; f. ogs. und. familiaris; men Hor. Ep. 1, 20, 20: in tenui re, (i ringe Kaar, med liden Formue); cf. Cic. Att. 9, 7: sumptus, egestates tot egentissimorum nec privatas posse res, nec rempublicam, sustinere; — C) Interesse, Fordel, Nytte; - Quasi istic minor mea res agatur, quam tua, Ter. Heaut. 2, 3, 113; cf. Hor. Ep. 1, 18, 84, o. Plaut. Men. 4, 2, 6; - i denne Bem. oftest m. in, ex, ob, ab, etc.; Quid melius est, quid magis in rem est, quam etc.? id. Rud. 1, 4, in.; Ex tua re non est, ut ego emoriar, id. Pseud. 1, 3, 104; non pudet Vanitatis? D. minime, dum ob rem, (naar Løgnen betaler sig), Ter. Phorm. 3, 2, 40; men Plaut. Trin. 2, 1, 12: ab re Consulit blandiloquentulus (raader til Skade); — D) Aarsag, Grund; men saal. alene i Forbindelserne: ea re, hac re, eam ob rem, som adverbiale Udtryk: derfor, af den Grund; - vid. Lucr. 1, 173; ligel. illud ea re a se esse concessum, quod etc., Cic. Acad. 2, 31; Imo tibi ne noceat, neu quid ob eam rem succenseat, Plaut. Bacch. 4, 4, 39; - besl. herm. ere Causaladverbierne: quare, quamobrem, f. m. f.; — E) Sag el. Forretningssag el. Forretning, Anliggende el. Sysel; - itaque rem cum Oppianico transigit, (slutter Handelen med ham), Cic. Cluent. 13; cf. id. Quint. 4: de tota illa ratione atque re Gallicana etc.; - hvorom ogs. Udtrykket: res est mihi cum aliquo, (jeg har en Sag el. Forretning at opgjøre med nogen): vid. id. R. Am. 30, Caes. B. G. 7, 77,

o. A.; – ogſ. ud. dat.; quoniam cum senatore res est, Cic. Fam. 13, 26; – men hos Comikerne oftere: habere rem cum aliquo el. cum aliqua, (drive Bolſtad derued); elliptiſk er Plaut. Merc. 3, 1, 35: quum mecum rem coepit (sc. habere); — F) Retsſag el. Proces, (hyppigere end causa); – quibus res erat in controversia, etc., Varro; cf. Cic. Mur. 12: rem an litem dici oporteret, etc.; men Liv. 1, 32, (af en gammel Formular): quarum rerum, litium, causarum etc.; men Cic. Verr. 2, 48: de rebus ab isto cognitis judicatisque etc.; — G) res publica: Statsvæſenet, Staten, det Offenlige; ogſ. Statsforvaltningen el. Statsſtyrelſen; – erat tuae virtutis ··· de re publica vehementius laborare, Cic. Fam. 4, 9; cf. id. Catil. 1, 9, ogſ. id. Att. 9, 7; – jubet Plato, tantum contendere in re publica, quantum probare tuis civibus possis, id. Fam. 1, 9; numquam praestantibus in re publica gubernanda viris laudata est in una sententia perpetua permansio, sed etc., id. ibd.; men utilitatis specie saepissime in re publica peccatur, id. Off. 3, 11; – quod etc., pulcherrime Auguratum est, rem Romanam publicam summam fore, Attius ap. Cic. Div. 1, 22; men Cic. d. Rep. 1, 7: dubitationem ad rem publicam adeundi tollere; – ogſ. in pl.; hoc loquor de tribus his generibus rerum publicarum, Cic. d. Rep. 1, 28; cf. ibd. 29; — b) ogſ. ſindes res f. res publica; – Hic Marcellus rem Romanam ··· Sistet, etc., Virg. Aen. 6, 858; cf. Hor. Carm. Saec. 66, o. id. Ep. 1, 12, 25; oftere ogſ. hos Liv.; inter Fidenatem Romanamque rem etc., id. 1, 28; cf. id. 6, 41, ogſ. id. 21, 16; – ogſ. in pl.; res Asiae etc., Virg. Aen. 3, in.; cf. Hor. Od. 4, 15, 17; ligel. res sine discordia translatae, Tac. Hist. 1, 29; ſ. ogſ. potiri rerum und. potior.

re.sacro, are, ſ. und. resecro. — rĕ.saevio, ire, v. n.: atter at raſe el. udbryde i Raſeri; – ne mota resaeviat ira, Ovid. Trist. 1, 1, 103. — rĕsălūtātio, onis, f., ligeſom Gienhilſen; Beſvarelſe af en Hilſen; – resalutatione aliquem impertire, Suet. Ner. 37; af — rĕ.sălūto, avi, atum, 1, v. a.: hilſer igien, giengielder en Hilſen; – ∾ aliquem, Cic.; ogſ. ∾ aliquem nomine, Martial.; men id. 5, 57: Saepe etiam servum sic resaluto meum (sc. dominum). — rĕsalvātus, 3, partic., [salvo]: paany forloſt, Augustin. — rĕ.sānesco, nŭi, 3, v. n. inch.: atter at blive friſk el. ſund; df. „fig.": animique resanuit error, Ovid. Am. 1, 10, 9. — re.săno, are, v. a.: gior atter ſund el. friſk, (men alene efterel. o. „fig."); – ∾ impiŏs, Augustin.

rĕ.sarcĭo, (sarsi), sartum, 4, v. a.; I) „egenl.": atter el. paany at udbedre el. iſtandſætte; – discidit Vestem, resarcietur, Ter. Ad. 1, 2, 11; ∾ fracta juga vitium, Colum.; referrique tegulas, et resarciri tecta jussit, Liv. 45, 28; — II) „overſ.": godtgior, erſtatter; – ∾ quaestum, Colum. 11, 1; men Suet. Claud. 6: damnum liberalitate sua resarturum pollicente (Tiberio). — rĕ.sarrio, ire, v. a.: atter el. paany at omhakke el. behakke; – ∾ campos, Plin. 18, 49.

re.scindo, scidi, scissum, 3; I) „egenl.": atter el. paany at oprive el. losrive el. ſonderrive; – ∾ pontem, (afbryde, afkaſte), Caes. B. G. 1, 7, oftere, Liv. 2, 10, o. A.; ∾ vallum et loricam falcibus, Caes.; men ∾ tecta domusque in usum novae classis, Flor. 2, 15, (nedrive); – ∾ vestem e membris, Tibull. 1, 10, 65; men ∾ teli latebram penitus ense, (opſkære el. udſkære), Virg. Aen. 12, 390; ligel. ∾ vulnera, Ovid., Plin. Ep., plagam, Flor.; – hyſ. ogſ. „poet." o. „alleg."; vid. Hor. Ep. 1, 3, 32, o. Ovid. Met. 12, 513; men ∾ coelum, (om Giganterne), Virg. Ge. 1, 280, o. id. Aen. 6, 583; — B) „meton." (causa pro effectu): aabner; – ∾ vias, vid. Lucr. 2, 406; ∾ os ulceris ferro, Virg. Ge. 3, 453; men ∾ latentia vitia, vid. Quintil. 9, 2, 93; ſaal. ogſ. „alleg.", Cic. Agr. 2, 1: et eum locum, quem etc., mecum rescidistis, (havde I ſprængt); — II) „fig.": at ſonderrive, d. e. at ophæve, at tilintetgiore (navnl. en Lov el. Beſlutning); – ∾ acta Antonii, Cic.; cf. Ter. Phorm. 2, 4, 16; ∾ res judicatas, Cic. Sull. 22; men om Augurerne: ∾ posse comitatus et concilia etc., id. Leg. 2, 12; ∾ pactiones, id.; men ∾ voluntates mortuorum, vid. id. Verr. 1, 43; ∾ foedus turpe, Vell. 2, 90; – ogſ. „alm.": ∾ et irritas facere omnes istius injurias, Cic. Verr. 2, 26; men ∾ beneficium suum insequenti injuria, Senec. Benef. 3, 13; – men „poet.": Nec validas aevi valent rescindere leges, etc., (forſtyrre Naturens Orden), vid. Lucr. 5, 59.

re.scĭo, ire, v. a., anføres ſom Grundform til flgd., Gell. 2, 19. — re.scisco, scivi el. scii, scitum, 3, v. a. inch.: faaer at vide, erfarer el. opdager (navnl. det Forborgne); – primus omnia rescisco (mala nostra), Ter.; ligel. Omnia omnes ubi (i. e. in comoediis) resciscunt, etc., id. Hec. 5, 4, 27; – ogſ. m. Relativſætning; quid ageretur, resciit, Nep. Dat. 2; ogſ. m. flgd. de, id. Eum. 8; – men pass.: Dum rescitum iri credit, etc., vid. Ter. Ad. 1, 1, 45.

*rescissio, onis, f.: Sonderrivelſe; df. „fig." i Retsſproget: Ophævelſe, Tilintetgiorelſe; – ∾ prioris decreti, Digest.; ∾ emptionis, ibd.; – ogſ. i Kirkeſproget: ∾ mortis, Tertull.; o. — rescissōrius, 3, ligel. i Retsſproget: horende til en Ophævelſe el. Indbragelſe; – ∾ actio, Digest.; – ogſ. absol.: rescissoria, ae, (sc. actio), ibd.; — [rescindo]. — rescissus, 3, partic. af rescindo.

re.scribo, psi, ptum, 3, v. a.: ſkriver igien; df. I) ſkriver tilbage el. derimod, ſvarer ſkriftligen; A) „alm."; – litteris tuis heri statim rescripsi, etc., Cic. Att. 13, 23; litterae mihi redditae sunt a Pompejo; ei statim rescripsi, m. acc. c. inf., id. ibd. 8, 1; ad eam (epistolam) rescribam igitur, ibd. 4, 16; cf. id. Fam. 1, 9; men quam (epistolam) ad eum rescripseram, id. Att. 13, 6; men Hor. Ep. 1, 3, 30: Debes hoc etiam rescribere, si etc.; ∾ veteribus orationibus, (ſkrive derimod), Quintil. 10, 5, 20; ligel. ∾ oratorum actionibus, Suet.; cf. id. Aug. 85: rescripta Bruto de Catone; – cantus tum fuisse rescriptos vocum sonis et carmina, (at Sangſtykker vare nedſkrevne el. forfattede efter Noder el. Melodier), Cic. Tusc. 4, 2; — B) „beſ."; 1) publiciſtiſk, navnl. om de Retslærde og om Keiſerne: ſkriftligen at ſvare paa et Retsſporgsmaal el. paa en Anſogning, el. alm. at ſvare; – Tiberio ··· rescripsit (Augustus), se etc., Suet. Aug. 40; cf. id. ibd. 45 o. 51, oftere, o. Digest.; — b) df. subst. rescriptum, i, n.: keiſerligt Reſcript, Tac. Ann. 6, 9, o. Digest.; — 2) i Regnſkabsſager: at omſkrive (en Poſt) ſom betalt; df. at betale, navnl. ved Anviisning; – illud mihi Argentum rursum jube rescribi, Ter. Phorm. 5, 8, 28; ligel. reliqua rescribamus, (ville vi betale ved Anviisning), Cic. Att. 16, 2; cf. Hor. Sat. 2, 3, 76; — 3) i Krigsſproget: omſkriver el. overforer til en anden Vaabenart; – ∾ legionem ad equum, vid. Caes. B. G. 1, 42; — II) ſkriver paany, d. e. omſkriver, omarbeider; – (Caesarem commentarios suos) rescripturum et correcturum fuisse, Suet. Caes. 56; ∾ actiones, Plin. Ep. 5, 8; — B) „beſ." ogſ.: indſkriver el. indrullerer paany; – rescriptae ex eodem milite novae legiones, Liv. 9, 10; df. — rescriptio, onis, f.; i Retsſproget ſ. rescriptum: keiſerligt Reſcript, Digest. — rescriptum, i, n., ſ. und. rescribo. — rescriptus, 3, partic. af rescribo. — re.sculpo, ere, v. a.: paany at forme; – ∾ lineam, („alleg."), Prudent.; – df. eccl.: at fornye, paany at udove; – ∾ crimen, Tertull.

rĕsĕcātio, onis, f.: Bortſkærelſe; df. „fig.": ∾ peccatorum, Salvian.; af — rĕ.sĕco, cŭi, ctum, 1, v. a.; I) „egenl.": afſkærer el. bortſkærer el. op-

skærer; - scalpello resectae (linguae), Cic. Div. 2, 46; cf. id. Pis. 19; ∾ truncos enodes, Virg. Ge. 2, 78, capillos, Ovid., partem exiguam de tergore, id.; men ∾ partem unguis ad vivum, (indtil Kiødet), Colum.; — II) „overf." (o. „alleg."): bortskærer, d. e. bortfierner, bortskaffer, indskrænker; - nimia resecari oportere, naturalia relinqui, etc., Cic. Tusc. 4, 26; cf. id. Catil. 2, 5; men nactus locum resecandae libidinis etc., id. Att. 1, 18; cf. Hor. Od. 1, 11, 7; men Cic. Lael. 5: neque id ad vivum reseco, („alleg.": tager det ikke saa nøie); men id. Verr. 3, 50: de vivo igitur aliquid erat resecandum, (altsaa maatte Formuen angribes), ut esset, unde etc.

rĕsecro, (re.sacro, Nep. Alcib. 6), are, v. a.; I) „alm.": oftere el. atter og atter at besværge el. bønfalde; - Resecroque, mater, quod dudum obsecraveam, Plaut. Aul. 4, 7, 4; cf. id. Pers. 1, 1, 49: Obsecro te, resecro, etc.; — II) „bes." i Religionssproget: løser el. befrier fra Band el. Forbandelse, (opp. devovere), Nep. l. c. — rĕsectio, onis, f., [reseco]: Beskæren el. Beskærelse, (navnl. Væxternes), Colum. — rĕsectus, 3, partic. af reseco. — resecutus, 3, f. und. resequor.

rĕsēda, ae, f., etslags Plante, (∾ alba L.): Resedaen, Plin. 27, 106; af — rĕ.sēdo, are, v. a.: (paany) at stille el. formilde; - ∾ morbos, id. l. c. — rĕsegmĭna, um, n., [reseco]: hvad der bliver afskaaret el. bortskaaret, (Affald), sdl.; - ∾ unguium, Plin., papyri, id. — rĕ.sēmĭno, are, v. a.: atter at saae; df. „poet.": atter at avle; - Una est, quae reparet seque ipsa reseminet, ales, (om Fuglen Phønix), Ovid. Met. 15, 392. — rĕ.sĕquor, sĕcūtus (-quūtus) sum, 3, v. a. dep.: følger derpaa el. derefter (navnl. som Talende; men alene in perf. o. partic. perf.); - Nereïs his contra resecuta (sc. est) Crataeide natam, Ovid. Met. 13, 749; cf. id. ibd. 6, 36, o. 8, 863; — b) sjld. ogs. om Echoen, Auson.

rĕsĕrātus, us, m., [2.resero]: Oplukken el. Aabnen el. at aabne; - ∾ voluminis, Sidon. — 1.rĕ.sĕro, sēvi, 3, v. a.: atter at besaae el. beplante, agrum, Varr.; - ogs. atter at saae el. plante; ∾ vineta, Colum.; cf. Plin. 18, 49. — 2.rĕsĕro, avi, atum, 1, v. a., [sero]: lukker op, aabner; I) „egenl."; - hi (galli gallinacei) magistratus nostros quotidie regunt, domosque ipsis suas claudunt aut reserant, Plin. 10, 24; ∾ fores, Tibull., Ovid., valvas, id., postes, Tibull., limina, Virg., januam, Ovid.; men „alleg.": Omnia tradantur; portas reseravimus hosti, vid. Ovid. A. A. 3, 577; ∾ urbem, Virg. Aen. 12, 584; cf. Cic. Phil. 7, 1, o. Tac. Hist. 3, 2; men reseratae aures sunt, Liv. 40, 8; - men „poet.": Et reserata viget genitabilis aura Favoni, Lucr. 1, 11; — II) „fig."; A) „overf."; - nec ita reseranda est (res familiaris), ut omnibus pateat, Cic. Off. 2, 15; men „poet.": Ergo ubi, Jane biceps, longum reseraveris annum, etc., Ovid. Pont. 4, 4, 23; men „alleg.": obsepta servitute ora reseramus, Plin. Pan. 66; — B) „ment.": aabenbarer, bekiendtgiør; - augustae reserabo oracula mentis, Ovid. Met. 15, 145; ∾ secreta, Val. Fl., commissa, Petron. (poëta) frgm. 28, 6.

rĕ.servo, avi, atum, 1, v. a.: lægger hen, sparer, opbevarer for Fremtiden; a) m. ad, el. m. in; - reliquas merces commeatusque ad obsidionem urbis ··· reservant, Caes. B. C. 1, 36; cf. id. B. G. 3, 3, ogs. Cic. d. Or. 1, 52, id. R. Am. 29 o. 52, oftere; - ∾ inimicitias in aliud tempus, id. Prov. cons. 20; cf. id. Coel. 24; reservari in aliud tempus (for at offres), Caes. B. G. 1, 53; cf. Liv. 7, 7; — b) c. dat.; - illis reservari, quaecumque etc., Caes. B. G. 5, 34; ∾ cetera praesenti sermoni, Cic. Qu. Fr. 2, 8; cf. id. Mur. 21; ∾ se rei publicae, Liv., aliis temporibus, Cic.; men ∾ se alicui, (til nogens Tieneste), id. Qu. Fr. 3, 1; reservans semina rebus (natura), Lucr. 1, 608; men Infelix, cui te exitio fortuna reservat! Virg. Aen. 5, 625; cf. Cic. Att. 1, 16; — β) f. dat. findes ogs. Hensigtsadverb. quo; - vid. Cic. Sest. 13: quid hoc homine facias? aut quo civem importunum reserves? — c) absol. el. m. blot acc.; - quum velis revocare tempus omnium reservandorum, etc., Cic. Fam. 5, 4; reservatis Aeduis etc., Caes. B. G. 7, 89; - men ironisk: retinete et reservate hominem tam expediti consilii! Tac. Hist. 4, 42; - men Ovid. Met. 7, 656: parcumque genus etc., Quaesitique tenax, et qui quaesita reservent.

rĕses, ĭdis, (nom. sing. inus.), adj., [resideo]: som bliver siddende, ubevægelig, uvirksom, dorsk; - ∾ aqua, (staaende Vand), Varro; ∾ caseus in corpore, (ufordøiet el. ufordøielig, opp. alibilis), id.; - ∾ plebs in urbe, (som forbliver i Byen), Liv. 2, 32; - ogs. „fig.": resides ipsi ac segnes, tamquam etc., id. 25, 6; cf. Virg. Aen. 6, 814; resides animi, id. ibd. 1, 722. — rĕsex, ĕcis, (men alene i Formerne resecem o. reseces), adj., [reseco], sc. palmes: afskaaren ung Vinranke el. Vingvist, Colum. 4, 21, oftere.

rĕ.sībĭlo, are, v. n.: at pibe derimod, Sidon. — rĕsīdĕo, sēdi, sessum, 2, v. n. o. a., [sedeo]; I) „egenl.": sidder derpaa el. deri, bliver siddende, vedbliver at sidde; bliver tilbage, forbliver; - Utque piger pandi tergo residebat aselli, Ovid. Fast. 3, 749; ∾ in equo, id., in hoc antro, id.; cf. Cic. Mil. 19: ne ille in villa resideret; f. ogs. id. Catil. 1, 5; men in oppido mallem resedisse, quoad etc., Cic. Att. 11, 6; cf. Tac. Ann. 4, 55; f. ogs. Virg. Aen. 2, 739; men Ovid. Met. 7, 102: medio rex ipse resedit Agmine; — II) „overf."; A) prægnant: sidder ledig, er uvirksom, ogs. ferierer (f. nedenf.); - vid. Plin. 34, 40; — b) df. act.: feirer el. holder (en Festdag el. Fritid); - hvf. comisk: Itaque venter gutturque resident esuriales ferias, Plaut. Capt. 3, 1, 8; df. pass.: denicales ··· feriae ··· residentur mortuis, Cic. Leg. 2, 22; — B) „alm.": at blive tilbage el. tilovers, at forblive deri; - En mehercule in vobis resident mores pristini, Plaut. Truc. prol. 7; etiam nunc residet spes in virtute tua, Cic. Fam. 12, 3; cf. id. Catil. 1, 13, o. Caes. B. G. 7, 77; - apud me plus officii residere, facile patior, Cic. Fam. 5, 7; men Liv. 40, 7: si qua ex certamine residet (ira), etc.

rĕ.sīdo, sēdi, (men sīdi, inc.), 3, v. n.; I) „egenl.": sætter mig ned el. nedlader mig paa et Sted; - mediisque residunt Aedibus, Virg. Aen. 8, 467; cf. ibd. 5, 702; men ibd. 9, 539: retroque residunt In partem, quae etc., (trække sig tilbage dertil); - ogs. om den siddende Stilling, Plin. 10, 55; ligel. in perf., Virg. Aen. 5, 290; — B) df. ogs. om Ting: at synke ned, at lægge sig; - si montes resedissent, (om en Umulighed), Cic. Pis. 33; (Nilus) residit (falder) iisdem, quibus accrevit, modis, Plin. 5, 10; ∾ maria in se, vid. Virg. Ge. 2, 480; men ex eo, quod resedit (conjecturam capere: spaae af Bundfaldet), Plin. 33, 21; residentibus flammis, Tac. Ann. 13, 57; — b) „poet." ogs. at sætte sig fast derpaa; - Jam, jam residunt cruribus asperae Pelles, etc.; Hor. Od. 2, 20, 9; — II) „fig.": at lægge sig, at aftage, at stilles el. beroliges; - omnisque repente resedit Flatus, etc., Virg. Aen. 7, 27; men om et Distichon: Sex mihi surgat opus numeris, in quinque residat, Ovid. Am. 1, 1, 27; cf. Plin. 5, 2; - quum tumor animi resedisset, Cic. Tusc. 3, 12; cf. Caes. B. G. 7, 64; men Liv. 26, 18: ut jam resideret impetus animorum ardorque; cf. id. 10, 28, o. Virg. Aen. 6, 407.

rĕsĭdŭus, 3, [resideo]: som er bleven tilbage el. til Rest, øvrig el. overbleven; ogs. subst. el. absol.: d. Overblevne el. Resten deraf; ogs. undert. c. gen.; - residuis lectis atque mensis, (som ere overblevne, neml. af hans Bohave), Suet. Aug. 73; ∾ manus Spartaci et Catilinae, id. ibd. 3; men ∾ odium, Cic. Fam. 1, 9, 20; ∾ et vetus simultas, Liv. 29, 37; ∾ irae bel-

lorum, Liv. 1, 30; ∾ bellum, Suet.; - residui nobilium, (Resten af Adelen), Tac. Ann. 11, 23; residua diurni actus, Suet. Aug. 78; men quid potest esse in calamitate residui, quod non etc.? Cic. Verr. 3, 97; — b) navnl. ogs. i Forretningssproget: som resterer af en Betaling; - ∾ pecuniae, Cic. Cluent. 34, summae, Digest.; quid (pecuniae) relatum, quid residuum sit, Cic. Agr. 2, 22; men residua vectigaliorum, (Toldforpagternes Restancer til det Offenlige), Suet. Aug. 101.

*rĕsignācŭlum, i, n.: Segletsʼ Aabning; ds. „overf.": ∾ similitudinis, (Forklaringen deraf), Tertull.; o. — rĕsignatrix, icis, f.: som bryder et Segl; ds. „overf.": ∾ arboris Eva, Tertull.; af — rĕsigno, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm."; A) „egenl.": aabner el. bryder Seglet derpaa; - ∾ litteras, Cic., testamenta, Hor.; men ∾ loculos, (aabne et Gjemme), Plin. 14, 14; cf. Virg. Aen. 4, 244, ogs. Sil. 17, 426; — B) „fig."; a) opløser, svækker, fordærver; - ∾ fidem omnem tabularum etc., Cic. Arch. 5; ∾ pacta, Sil. 4, 790; — b) afhyller el. aabenbarer, venientia fata, Ovid. Fast. 6, 535; cf. Pers. 5, 28: totumque hoc verba resignent, Quod latet etc.; ∾ verba, (udtyde dem), Martial. 9, 36; — II) s. rescribo: overfører (Contoen), anviser (nogen til Betaling); - resignatis vectigalibus, (efter at deres Beløb er anviist el. betalt), Cato ap. Serv.; - ds. ogs. „poet." s. reddo: giver tilbage, betaler; - si etc., cuncta resigno, Hor. Ep. 1, 7, 34; cf. id. Od. 3, 29, 54.

rĕsĭlĭo, silŭi (silii, Quadrig. ap. Priscian.), 4, v. n., [salio]; I) „egenl.": springer tilbage; A) „alm."; - resilientes ad manipulos velites, Liv. 30, 33; In gelidos resilire lacus (ranas), Ovid. Met. 6, 374; cf. Flor. 3, 6; — B) prægnant ogs. om Ting: at prelle el. springe tilbage derfra; - Omnia ··· referri Ac resilire ab rebus etc., Lucr. 4, 323; men Ovid. Met. 12, 480: Non secus haec resilit, quam tecti a culmine grando; ab ictu resilit ignis, Plin. 2, 55; - navnl. ogs. om Lyden og om Lyset: vox resiliens, Vitruv.; ∾ radii infracti, Plin.; men Cic. R. Am. 29, „alleg.": ut ab hoc crimen resilire videas; — II) „fig."; A) „overf." om Ting: ligesom at springe tilbage, d. e. hurtigen el. stærkt at aftage el. formindskes; - In spatium resilire manus breve vidit, etc., Ovid. Met. 3, 677; ∾ a septentrione, (om Bierget Taurus), Plin. 5, 27; men ∾ mamma, (falder ind, indtørres), id.; — B) „ment." om Personer: pludselig at aflade el. afstaae derfra; - ideoque ··· resiliendum ab iis (sc. est), quae etc., Quintil. 12, 10, 56; men ut liceret resilire emptori, (at han kunde træde tilbage el. gaae fra Kiøbet), Digest.

rĕsimplĭcātus, 3, partic., [simplico]: fordoblet, dobbelt, linteum, Coel. Aur. — rĕsīmus, 3: som er bøiet tilbage el. opad; - ∾ nares (simiarum), Ovid.; ∾ naribus patulcisque (boves), Colum.; ∾ lamina, Cels.; ∾ labra canum, Varro. — †rēsīna, ae, f., (besl. m. ῥητίνη): Harpix el. Gummi, vid. Plin. 16, 22, oftere, Martial., o. A.; ds. — rēsīnāceus, 3: harpixagtig, semen (rosmarini), Plin. 24, 59; — rēsīnālis, e: med el. af Harpix, Coel. Aur.; — rēsīnātus, 3: ligesom harpixet; ds. ∾ juventus, (som borttager Haaret med Harpix), Juvenal. 8, 114; ∾ vinum, (der tilsættes med Harpix), Plin., Martial.; o. — rēsīnōsus, 3: harpixagtig, af el. med Harpix, medicamenta, Colum., lentor, Plin., odor, id.; - superl., ∾ pix Bruttia, id. 15, 7. — rēsīnŭla, ae, f., dem. af resina; ds. in pl.: ∾ Panchaicae, (arabisk Røgelse), Arnob.

rĕsĭpio, ĕre, v. a. o. n., [sapio]; I) som act. el. c. acc.; A) „egenl.": at smage deraf, at have en Smag derefter; - mustum resipit ferrum, Varro; quod (vinum) sponte naturae suae picem resipit, etc., Plin. 23, 24; — B) „fig." el. om en indre Lighed; - minimeque resipiens patriam (Epicurus), Cic. N. D. 2, 17; ligel. ∾ istas comoedias stilum Plautinum, Gell. 3, 3; — II) som neutr.: at faae sin rette el. gode Smag tilbage; ds. „alleg.": laboravi, ut ··· insulsa resiperent, Auson. — rĕsĭpiscentĭa, ae, f., hos Lactant. som Oversættelse af μετάνοια, d. e. Omvendelse; af — rĕsĭpisco, ivi o. ii (o. i), ogs. resipui, 3, v. n. inch., [resipio]; I) om den physiske Tilstand: atter at komme til Bevidsthed (navnl. efter en Besvimelse), Plaut. Mil. gl. 4, 8, 24 o. 35; ligel. Ter. Andr. 4, 2, 15, Suet., Plin.; quum primum resipisset, Cic. Sest. 38; — II) om den mentale Tilstand: atter at komme til sin sunde Sands (efter en Sindssvaghed); - donec ··· resipiscerent, Suet. Aug. 48; - men om den fra en Vildfarelse Tilbagevendende: vix aliquando, te auctore, resipui, Cic. Att. 4, 5; ligel. Ter. Heaut. 4, 8, 2: quum te intelligo Resipisse; cf. Liv. 36, 22; men Tac. Hist. 4, 67: resipiscere paulatim civitatem.

rĕsisto, stĭti, 3, v. n. inch.; I) bliver staaende, staaer stille, standser, bliver tilbage; A) „egenl."; - Dave, ades, resiste, Ter. Andr. 2, 2, 7; Sed quaeso ubinam illic restitit miles modo? Plaut. Poen. a. 2, v. 22; cf. Caes. B. C. 2, 35; ligel. Ovid. Met. 1, 503: ad haec revocantis verba resistit; men Tac. Hist. 2, 87, (om en Reisende): ∾ ad omnes amoenitates etc.; men Cic. Att. 2, 24: ∾ cum aliquo, (neml. for at tale med ham); - navnl. ogs. i Krigssproget: at blive staaende, at holde Stand; ut nemo pugnandi causa resisteret, Liv. 37, 21; cf. id. 2, 59, o. Caes. B. G. 5, 51; — b) sield. m. Tingssubject; - sidere nusquam resistenti, etc., Senec. Qu. N. 1, praef.; Rota (Ixionis) resistat, Senec. Med. 714; — B) „fig.": at blive staaende i Talen el. i Foredraget; - Incipit effari, mediaque in voce resistit, Virg. Aen. 4, 76; cf. Cic. Fin. 4, 18: sed ··· ego in hoc resisto, (bliver staaende herved); men resistens ac salebrosa oratio, Quintil. 11, 2, 46; cf. Ovid. Her. 13, 121: verba resistunt, (Talen afbrydes); — II) fiendtligen at stille sig derimod, at modstaae, at giøre Modstand; A) i Krigssproget; a) c. dat.; - ∾ hostibus, Caes. B. G. 2, 22; ligel. id. B. C. 1, 55: ut venientibus resistant; - ogs. impers.: neque ulla multitudine ··· resisti posse Romanis, Hirt. B. G. 8, 2; cf. Sall. Jug. 67; — b) absol.; - Germanorum consuetudo ··· resistere, neque deprecari, vid. Caes. B. G. 4, 7; nihil de resistendo cogitare, id. B. C. 2, 34; men „poet.": vix ··· caeco Marte resistunt, Virg. Aen. 2, 334; - ogs. impers.; ab nostris eadem ratione ··· resistitur, Caes. B. G. 5, 40; cf. id. ibd. 1, 37, oftere; — B) udenfor Krigssproget; 1) „alm.": modstaaer, modarbeider; a) c. dat.; - si qua ego in re fratri tuo rei publicae causa restiterim, Cic. Fam. 5, 2; cf. id. d. Or. 2, 11; men ∾ factioni inimicorum, Sall. Catil. 34; men ∾ sceleri, Ovid. Met. 10, 322, (forhindre el. afværge); - ogs. impers.; omnibus his (sententiis) resistitur, etc., Caes. B. C. 1, 4; cf. Cic. Lael. 12; - s. dat. findes ogs. contra, Cic. R. Com. 17; — b) absol.; - restitit et pervicit Cato, Cic. Att. 2, 1; resistentibus collegis, Sall. Jug. 37; patricii contra vi resistunt, Liv.; - ogs. impers.; quum a Cotta ··· acriter resisteretur, Caes. B. G. 5, 30; — 2) „overf." m. Tings- og Begrebssubjecter; a) c. dat., etc.; - Quae nunc immotae perstant ventisque resistunt (Symplegades), Ovid. Met. 15, 339; quae (gemmae) resistunt sculpturae, Plin.; amiantus veneficiis resistit omnibus, (virker derimod), id.; — b) absol.; - ut ··· praeminentia montium resistunt, (fremragende træde os i Møde), Tac. Ann. 2, 16; men mollis ac minime resistens ad calamitates perferendas mens etc., vid. Caes. B. G. 3, 19; — III) ligesom resurgo: staaer op igien, (men alene „fig."); - post ex fluvio fortuna resistet, Enn. Ann. 1, 51; nihil est jam ··· ubi lapsi resistamus, („alleg."), Cic. Mur. 39.

*rĕsŏlūbĭlis, e: som atter kan opløses, caementum, Prudent.; — rĕsŏlūte, adv.: opløst; ds. „overf.": tøilesløst el. overgivent; - compar., Tertull.; o. — rĕsŏlūtĭo, onis, f.; I) Opløsen el. Opløsning;

- ∾ lori, Gell. 17, 9; — II) oftest „fig."; A) „overf.", navnl. hos Lægerne: Slaphed, Svækkelse; - ∾ ventris el. stomachi, Cels.; ligel. ∾ nervorum, oculorum, id.; — B) „ment."; 1) Oplosning, Ophævelse, venditionis, Digest.; — 2) Oplosning, Forklaring, sophismatis, Gell. 18, 2; — [resolvo]. — rĕsŏlūtus, 3, partic. o. adj. af flgd.

rĕ.solvo, solvi, sŏlūtum, 3, v. a.; I) „egenl.": atter at oplose (det Bundne) el. aabne (det Tillukkede); - Ter jungat Titan terque resolvat equos, Ovid. Fast. 4, 180; ∾ cinctas vestes, id.; ∾ fila, (optage), id. Met. 2, 654; men Liv. 22, 19: resolutis oris in ancoras evehi, (efter at have losgiort Flodbredderne, neml. fra Tongene); - ∾ aliquem (vinctum), Colum., virginem catenis, Ovid., crura vinculis, id.; men (puella) resoluta capillos (acc. graec.), Ovid. Am. 2, 14, 39; - ∾ claustra, (oplukke, aabne), Lucr.; ∾ litteras, Liv.; ∾ venas, Tac.; cf. Ovid. Met. 1, 227: Obsidis unius jugulum mucrone resolvit; men Vix equidem fauces haec ipsa in verba resolvo, vid. id. ibd. 2, 282; cf. Virg. Ge. 4, 452; men id. Aen. 3, 457, absol.: Ipsa canat vocemque volens atque ora resolvat (Sibylla); - aurumque resolvit (ignis: oploser el. smelter det), Lucr. 6, 966; ligel. ∾ numos, (udsmelte), Lamprid.; ∾ nivem, (optoe den), Ovid.; hvf. pass.: resolutus repente Rhenus (optoet), Suet. Dom. 6; - ∾ glebam in pulverem, Colum.; cf. Virg. Ge. 1, 44; „poet." ogs. at adsplitte el. fordrive; vid. Ovid. Met. 14, 400; men ∾ muros ariete, (sprænge el. aabne dem), Sil. 5, 553; — II) „fig."; A) „overf."; 1) oploser, slapper, svækker (navnl. de physiske Kræfter); - felicitas hos lassat, illos ··· totos resolvit, Senec. Ep. 36; men om den henstrakte Cerberus, Virg. Aen. 6, 422: immania terga resolvit, Fusus humi; men ∾ corpora (somno), Ovid. Met. 7, 328; cf. Propert. 2, 25, 42; — 2) betaler en Gield; - ∾ argentum, Plaut., minas viginti, id.; ∾ pro vectura, id. Asin. 2, 4, 27; ogs. opfylder det givne Løfte; vid. Cic. Phil. 14, 14; — B) „ment."; 1) „alm.": oploser; hf. forklarer el. aabenbarer, Lucr. 5, 771; men ∾ ipsas periodos majoribus intervallis, (giore dem tydeligere el. lettere derved), Quintil. 9, 4, 127; - ogs. udloser el. befrier; Teque piacula nulla resolvent, Hor. Od. 1, 28, 34; — 2) „bef.": oploser el. ophæver; - Nil agit exemplum, litem quod lite resolvit, Hor. Sat. 2, 3, 103; ∾ curas, Virg. Ge. 1, 302; ∾ tristitiam animi, Plin., dolos, Virg., stipulationem, Digest., emptionem, ibd.; — 3) oploser el. formilder; - vel ad concitandos judices, vel ad resolvendos aliqua urbanitate, Quintil. 4, 2, 19; men ∾ disciplinam militarem, vid. Tac. Hist. 1, 51; — III) partic. rĕsŏlūtus, 3, ogs. som adj.; A) slap, svag, svækket; - ∾ corpore juvenum et fluxo, Colum. praef.; - ogs. in compar., Martial. 10, 98; — B) ubunden; - ∾ toileslos, gaudia, Sil. 11, 305.

*rĕsŏnābĭlis, e: gienlydende; som Epithet til Echoen, Ovid. Met. 3, 358, Auson.; o. — rĕsŏnantĭa, ae, f.: Gienlyd, Vitruv.; af — rĕ.sŏno, avi, 1, v. n. o. a.; I) neutr.; A) „egenl.": at gientone el. gienlyde; a) absol.; - theatrum natura ita resonans, ut etc., Cic. Qu. Fr. 1, 1, 14; cf. id. Tusc. 1, 40, o. Ovid. Met. 4, 333, ogs. Virg. Ecl. 7, 113; — b) c. abl., sield. m. ad, el. c. dat.; - Turba furit, resonant late plangoribus aedes, Virg. Aen. 12, 607; cf. Hor. Sat. 1, 2, 129; ligel. Virg. Ge. 2, 328: Avia tum resonant avibus virgulta canoris; ogs. findes her „poet." acc. f. abl., f. nedenf.; - men testudo, resonare septem Callida nervis, Hor. Od. 3, 11, 3; cf. id. Sat. 1, 3, 8; - qui (cornus) ad nervos resonant in cantibus, Cic. N. D. 2, 59; - Suave locus voci resonat conclusus, (lyder el. toner derimod), Hor. Sat. 1, 4, 76; — B) „fig."; - in vocibus nostrorum oratorum recinit quiddam et resonat urbanius, Cic. Brut. 46; cf. Quintil. 11, 3, 30; - men gloria virtuti resonat, tamquam imago, Cic. Tusc. 3, 2; — II) act.; - ∾ aliquid: gientone noget, tonende at gientage; vid. Virg. Ecl. 1, 5; men ∾ triste et acutum, Hor. Sat. 1, 8, 41; men Propert. 1, 18, 31: resonant mihi Cynthia silvae, (tone mig Cynthia imode); - hf. ogs. pass.: in fidibus testudine resonatur (sonus), vid. Cic. N. D. 2, 57; - „poet." ogs. m. acc. af d. gientonende Sted; Dives inaccessos ubi Solis filia lucos Assiduo resonat cantu, Virg. Aen. 7, 11; ligel. „poet." c. acc. f. abl., id. Ge. 3, 338; hf. — rĕsŏnus, 3: gientonende, gienlydende; - quotiesque puer (Narcissus) miserabilis, Eheu, Dixerat, haec (Echo) resonis iterabat vocibus, Eheu, Ovid. Met. 3, 496; ∾ valles, Lucan.

rĕ.sorbĕo, ēre, v. a.: igien at indsobe el. inddrikke; - vid. Ovid. Her. 12, 125, o. Virg. Aen. 11, 627; men mare in se resorberi etc., Plin. Ep. 6, 20; cf. Tac. Agr. 10, ogs. Hor. Od. 2, 7, 15, („alleg."); - ∾ spiritum, (trække Veiret stærkt el. hulkende til sig), Quintil. 11, 3, 55; ligel. ∾ fletum, Sil., lacrimas, Stat.

respecto, are, v. n. o. a., intens. af respicio; I) „egenl.": seer el. skuer omhyggeligen tilbage el. dertil el. derhen; a) in neutr.; - Quid (hvorfor) respectas? nil pericli'st, Ter. Ad. 2, 1, 3; respectans ad tribunal, Liv.; cf. id. 8, 39, ogs. Virg. Aen. 11, 630; men Respecto identidem, ne senex etc., (om han ikke), Plaut. Casin. 5, 2, 12; - men Lucr. 5, 376: vasto respectat hiatu (janua leti); — b) in act.; - jacebat Funera respectans, id. 6, 1231; men Tac. Agr. 37: nec alius alium respectantes; cf. Vell. 2, 107; — II) „fig."; a) in neutr.; - verum haec ita praetereamus, ut tamen intuentes et respectantes relinquamus, Cic. Sest. 5; cf. id. d. Senect. 23; men taciti respectabant etc., vid. Lucr. 5, 973; — b) in act.; - si qua pios respectant numina, (tage Hensyn til dem), Virg. Aen. 1, 603; men Cic. Planc. 18: ne par ab iis munus ··· respectent, (see imode el. forvente); cf. Catull. 11, 21: Nec meum respectet, ut ante, amorem, Qui etc.

1. respectus, 3, partic. af respicio. — 2. respectus, us, m., [respicio]; I) „egenl.": Tilbageblik, Tilbageskuen; - sine respiratione ac respectu (pugnare), Liv. 8, 38; cf. id. 32, 12, o. Cic. Div. 1, 32; — II) „fig."; A) „alm.": Hensyn dertil el. derpaa; - vid. Liv. 9, 14, o. id. 26, 1; men id. 2, 30: factione respectuque rerum privatarum (af Hensyn paa Privatfordele) etc.; saal. respectu c. gen.: med Hensyn derpaa el. dertil, id. 8, 28, oftere, Quintil., Ovid., o. A.; men sine respectu pudoris, Quintil., veniae, Tac.; cf. Liv. 29, 9; men ordsprogvis: occultae musicae nullum esse respectum, Suet. Ner. 20; cf. Gell. 13, 30; — B) „bef.": Tilflugt el. Tilflugtssted el. Bistand; - nos omnium rerum respectum, praeterquam victoriae, nobis abscindamus, Liv. 9, 23; men ∾ ad Romanos, id. 42, 46; cf. Cic. Phil. 5, 18; men absol.: qui respectum habent, Liv. 21, 44.

†1. rĕspergo, spersi, spersum, 3, v. a., [spargo]; I) „egenl.": oversprænger, besprænger; - quum praetoris oculos praedonum remi respergerent, Cic. Verr. 5, 38; ∾ se sanguine, Liv. 1, 13; cf. Cic. R. Am. 24; ∾ rogum vino, Plin.; men Ovid. Met. 14, 603: Quicquid in Aenea fuerat mortale ··· respergit aquis (neml. for at bortvenske det); men Senec. d. Ir. 3, 6: alicubi respergi (tilstænkes); men „poet.": nulla nube respersus jubar (acc. graec.), Herc. Oet. 722; — II) „fig."; A) „overf."; - ut nux radicem respergat, (kan udbrede sin Rod), Pallad.; — B) „ment."; - servili probro respersus est, tamquam etc., Tac. Hist. 1, 48; hf. — 2. respergo, ĭnis, f.: Bespreiten; - ∾ marmoris, Prudent.; o. — respersio, onis, f.: Besprængen el. Bespreiten, pigmentorum, Cic. Div. 2, 21; - ogs. absol.: ne sumptuosa respersio, (Gravens Besprængning med Vin), id. Leg. 2, 24, (e XII tabb.). — 1. respersus, 3, partic. af 1. respergo. — 2. respersus, us, m., [1. respergo]: Besprængen, Bespreiten; -

in abl., respersu pennarum hostem obcaecantes (aves), Plin. 10, 3; cf. id. 21, 102.

respicio, spexi, spectum, 3, v. n. o. a., [specio el. spicio, beſl. m. σκέπτω]; I) „egenl.": ſeer el. ſkuer tilbage; ogſ. ſeer mig om; ogſ. ſeer bereſter; a) neutr.; – nusquam circumspicientem aut respicientem etc., Liv. 21, 22; cf. Cic. Div. 1, 24 o. 33, oſtere; ∾ huc ad aliquem, Plaut., Ter.; ſ. ogſ. Caes. B. G. 5, 43, o. Virg. Ecl. 8, 102; — b) act.; – Respice me, Plaut. Stich. 2, 2, 7; cf. id. Merc. 5, 2, 30; – proxima respiciens signa, etc., Caes. B. C. 2, 39; ligel. Liv. 30, 20: respexisse saepe Italiae litora (Hannibalem); cf. Virg. Aen. 2, 741; Et modo ··· Prospicit occasus, interdum respicit ortus, Ovid. Met. 2, 189; cf. id. ibd. 11, 354; — II) „fig."; A) „alm.": ſeer hen el. tager Henſyn bertil el. berpaa; a) neutr.; – quocumque respexit (animus) etc., Quintil. 10, 3, 23; non respiciendum ad haec, sed in promptu habenda, id.; cf. Caes. B. C. 3, 5; men ∾ ad utilitatem alicujus, (ſee paa nogens Bedſte), ſ. nedenſ.; — b) act.; – ∾ spatium praeteriti temporis, (ſkue tilbage berpaa), Cic. Arch. 1; cf. Lucr. 3, 867; men Liv. 4, 46: quae (subsidia) respicerent in re trepida; cf. ibd. 17, Hor. A. P. 317, o. id. Ep. 1, 1, 105; – ogſ. m. Relativſætn.; vid. Lucr. 5, 1445; – men m. Objectsſætn.; Respicio, nihili meam vos gratiam facere, (jeg betænker el. indſeer, at I oſv.), Plaut. Curc. 1, 2, 68; — B) „beſ.": tager noie Henſyn bertil, ſorger omhyggeligen berſor; a) oſteſt ſom act., og nærmeſt om de hielpende Guder; – Dii homines respiciunt, Plaut. Rud. 5, 2, 29; cf. Ter. Phorm. 5, 3, 34, ogſ. Hor. Od. 1, 2, 36, o. Virg. Ecl. 1, 28; men Cic. Att. 7, 1: nisi idem deus, qui etc., respexerit rem publicam; ogſ. absol.: Fortuna respiciens, ad opem ferendam, vid. Cic. Leg. 2, 11; – ſield. om de ſtraffende Guder, vid. Justin. 14, 4; – bſ. ogſ. om andre Livsforholde; vid. Ter. Ad. 3, 2, 55, oſtere; ubi ··· miseros respicis aratores, Cic. Verr. 3, 10; cf. Caes. B. G. 7, 77, o. A.; – mox deos respexere, (tænkte de paa Gudernes Dyrkelſe); restitui Capitolium placuit, Tac. Hist. 4, 4; ∾ commoda populi R., Cic. Verr. 3, 55; cf. id. Planc. 38; ligel. ∾ se, (betænke ſit eget Bedſte), Ter. Heaut. 1, 1, 18; — b) ſom neutr. ogſ. m. ad; – ∾ ad utilitatem alicujus, Quintil. 9, 2, 28; ligel. id. 10, 1, 120: ut ··· saepius ad curam rerum ab elocutione respiceret; — not.: perf. conj. respexis ſ. respexeris, Plaut. Aul. 1, 1, 19, oſtere.

*respiracŭlum, i, n.: Aandedraget, Claud. Mam.; — respirāmen, ĭnis, n.: hvorigiennem Aanden drages, d. e. Luftrøret, Ovid. Met. 2, 828; — respirāmentum, i, n.: at drage Aande, at aande frit; – bſ. „overſ.": Vederqvægelſe, Augustin.; — respirātio, onis, f.; I) „egenl."; A) „alm.": Udaanden; bſ. ſædv. Aandedraget, Cic. Univ. 6, Plin., Quintil.; — B) „beſ." ogſ. Uddunſtning; – ∾ aquarum, Cic. N. D. 2, 10; — II) „fig.": ligeſom at puſte ud, at hvile ſig; bſ. Ophold el. Hvile el. Pauſe; – sine respiratione pugnare, Liv. 8, 38; – navnl. ogſ. Pauſe el. Ophold i Talen; distincta et interpuncta intervalla, morae, respirationesque etc., Cic. Orat. 16; o. — respīrātus, us, m.: Aandedraget, Cic. N. D. 2, 55, Appul.; — [flgd.].

re.spīro, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) „alm.": at blæſe el. aande el. luſte tilbage el. derimod; – vid. Lucr. 6, 567 flgd.: Quod nisi respirent venti etc.; men Cic. N. D. 2, 54: quum aspera arteria ··· eandem (animam) a pulmonibus respiret et reddat; – „poet." ogſ.: ∾ fistula, (toner el. blæſer), Calpurn. Ecl. 4, 71; — II) „beſ."; A) „egenl.": at drage Aande, at aande, Cic. Fin. 4, 23; men Sine respirare me, tibi ut respondeam, Plaut. Pers. 3, 3, 12; men non respirare in hauriendo, (ἀπνευστὶ πίνειν), Plin. 14, 28; — B) „fig."; 1) efter et Arbeide el. en Anſtrængelſe at komme til Aande el. komme ſig, at finde Hvile, at hvile; a) absol.; – numquam sinit eum respirare (improbitas), etc., Cic. Fin. 1, 16; cf. id. R. Am. 8; men id. Att. 2, 24: respiraro, si te videro; cf. Quintil. 9, 4, 62: quo (intervallo) animi velut respirant ac reficiuntur; – ogſ. impers.; ita respiratum (sc. est), etc., Liv. 29, 4; — b) m. ab; – qui nunc primum ··· paullum respirare a metu coepit, Cic. Cluent. 70; cf. Liv. 4, 25, o. Quintil. 1, 8, 11; — 2) om en Anſtrængelſe el. Lidenſkab, ligeſom remittere o. cessare: at aflade el. aftage el. formildes; – si etc., respirasset cupiditas atque avaritia paullum, etc., Cic. Quint. 16; men id. Phil. 8, 7: ne punctum quidem temporis, quum etc., oppugnatio respiravit.

resplendentĭa, ae, f.: Glenſkin el. Glenſtraalen, men alene ſild. o. „fig."; – ∾ veritatis, Augustin.; af — re.splendĕo, ēre, v. n.: at gienſtraale el. gienſkinne; – resplendent fragmina arena, Virg. Aen. 12, 741; ogſ. om en Stiernes Glands el. Skin, Manil.; – men „fig.": resplendet gloria Martis, Claudian.

re.spondĕo, di, sum, 2, v. a., oprdl.: lover derimod; – ſaal. par pari (dat.) respondere, (yde lige for lige, navnl. i Svar); vid. Plaut. Pers. 2, 2, 41, o. Ter. Phorm. 1, 4, 34; ligel. Cic. Att. 6, 1: habes ad omnia ··· paria paribus respondimus; – bſ. pass., ibd. 16, 7: ut sit, unde par pari respondeatur, (hvoraf man punktlig kan tilſvare el. betale); – ſaal. ogſ. Plaut. Capt. 4, 2, 119, i et Ordſpil m. spondeo; — II) bſ. ſædv.; A) ſvarer, alicui aliquid, ogſ. m. ad el. adversus el. contra, ogſ. absol.; 1) „alm."; – si tibi, quod me rogas, respondeo, Plaut.; men absol., prius respondes, quam rogo, id.; cf. Cic. Lael. 1; men ∾ criminibus, (giendrive dem), id.; – summa constantia ad ea, quae quaesita erant, respondebat, id. Phil. 1, 1; nec absurde adversus utrosque respondisse visus est, Liv. 35, 50; cf. id. 8, 32; ficta ad voluntatem alicujus respondere, Caes. B. G. 4, 5; men om et Vidne: ∾ multa contra patronos venuste, Quintil. 5, 7, 31; men Hor. Sat. 2, 3, 233: Accipe, quid contra juvenis responderit aequus; – ogſ. m. Objectsſætn.; Respondit mihi ··· sibi esse magnam argenti inopiam, Plaut. Curc. 5, 3, 54; cf. id. Mil. gl. 2, 2, 23, oſtere, o. A.; men Respondent, bello se et suos tutari posse (sc. se), id. Amph. 1, 1, 59; – ogſ. in partic. perf.: Quid nunc renunciem abs te responsum? Ter. Heaut. 4, 8, 18; – ogſ. in pl.; multa ejus ··· responsa acute ferebantur, Cic. Lael. 2; – endel. ogſ. in sup.; (haec) ··· quam falsa re, quam brevia responsu, id. Cluent. 59; — b) „fig." m. o. ud. dat., ogſ. c. acc.: at ſvare dertil, navnl. om en Gienlyd; – saxa et solitudines voci respondent, Cic. Arch. 8; respondent omnia silvae, Virg. Ecl. 10, 8; men respondent flebile ripae, Ovid. Met. 11, 53; men absol. respondentia tympana, Stat.; – men Cic. Catil. 2, 11: urbes coloniarum respondebunt Catilinae tumulis silvestribus, (ville kunne forſvare ſig derimod); — 2) „beſ."; a) underviſende at ſvare el. beſvare, navnl. om Retslærde, ogſ. om Præſter el. Spaamænd; – sibi hunc falsum de jure respondisse, Cic. Planc. 25; cf. id. Mur. 4; ligel. ∾ jus, id.; cf. id. d. Or. 1, 45, o. A.; ligel. Hor. Ep. 1, 3, 24: ∾ civica jura; men Cic. Mur. 13: quae consuluntur, minimo periculo respondentur; men id. Brut. 89, absol.: consulentibus respondendo etc.; o. ſaal. oſte in Digestis; – qui (haruspices) responderunt, nihil illo puero clarius fore, Cic. Div. 1, 36; cf. Liv. 27, 37, oſtere, o. Suet. Aug. 94 o. 97; – possumus seniores amici quiete respondere (give Raad), Tac. Ann. 14, 54; — b) ſvarer til et Opraab; bſ. „meton.": indfinder mig el. er tilſtede; – quando citatus neque respondit, neque excusatus est, Varr. ap. Gell. 11, 1; quum ad nomen nemo responderet, Liv. 2, 8; cf. Suet. Tib. 38, o. Hor. Sat. 1, 9, 36; men om Debitor, Cic. Att. 16, 2: non respondere ad tempus, (udeblive fra Terminen); — c) bſ. „overſ." om Begreber: at være tilſtede el. ved

Haanden; - ipsi (pedes) se offerent, et respondebunt non vocati, Cic. d. Or. 3, 49; ligel. om Ordene el. Udtrykket, Quintil. 10, 3, 9; men podagra ad tempus respondet (indfinder sig), Senec. Qu. N. 3, 16; — B) at svare dertil, d. e. at passe dertil, at stemme overens dermed; a) c. dat.; - ut verba verbis quasi demensa et paria respondeant, Cic. Orat. 12; cf. id. N. D. 1, 19, o. id. d. Fin. 5, 28; - ut et patri ··· et tibi respondeat (puer: at han maa blive Eder værdig), id. ibd. 3, 2; repondet tua virtus opinioni hominum, id. Fam. 2, 5; - ogs. „poet."; ∾ votis agricolae, (om Sæden), Virg. Ge. 1, 47; cf. Hor. Ep. 2, 1, 9; ligel. ∾ fructus labori, Ovid.; men ∾ nominibus, (betale sin Gield), Senec. Ep. 87; ligel. ∾ colono fenore magno, Colum.; - ∾ alicui amore, (giengielde nogens Kiærlighed), Cic. Fam. 15, 21; men cui rei publicae vicus ille respondet, (hvorunder den hører), Digest.; - ogs. impers. in pass.; quibus (meis officiis) si quando non mutue respondetur, (om mine Tienester stundom blive upaaskionnede), Cic. Fam. 5, 7; — b) m. ad, sield. m. ex; - respondere structuram ad perpendiculum, Plin.; cf. Liv. 28, 6; - ogs. m. tilføiet dat.; Papirio quoque brevi ad spem eventus respondit, ibd. 9, 15; - ut quicquid non ex voluntate respondit, irām evocet, Senec. Ep. 47; — c) absol.; - vid. Lucr. 4, 168, o. ibd. 214; men ∾ cum quarto, (give firfold), Colum.; - „poet." ogs. om Localiteter; vid. Virg. Aen. 6, 23; — III) af partic. responsus, 3, er subst. responsum, i, n.: et Svar; A) „alm."; - exspectabatque suis lenissimis postulatis responsa (Caesar), Caes. B. C. 1, 5; haec ex illius ad nostra responsa responsis intelligentur, quorsum evasura sint, Cic. Att. 7, 17; ∾ ferre (ab aliquo: modtage, erholde), Cic., Caes.; men ∾ referre (ab aliquo: overbringe Svar fra nogen), Cic., Liv.; ∾ triste redditum, id. 9, 16; cf. Hor. Carm. Saec. 55; — B) „bes.": Svar el. Kiendelse el. Anvisning, navnl. af Retslærde, af Præster el. Spaamænd el. Orakler; - vid. Cic. d. Or. 1, 56, o. ibd. 2, 27; - ex fatis Sibyllinis haruspicumque responsis etc., id. Catil. 3, 4; cf. Ovid. Met. 3, 340 o. 527; men Liv. 23, 11: responsumque (oraculi) ex scripto recitavit; cf. Ter. Andr. 4, 2, 15: non Apollinis magis verum atque hoc responsum'st; s. ogs. Virg. Aen. 6, 82, o. A.

responsĭo, onis, f., [respondeo]; I) „alm.": Besvarelse el. Giendrivelse; - in quo erat accusatoris interpretatio indigna responsione, Cic. Balb. 16; - ogs. in pl.: ∾ omnes, (alle Indvendinger), Plaut. Most. 3, 1, 63; — II) som rhetorisk Figur mærkes: sibi ipsi responsio, (Indvending, man giør sig selv, Selvgiendrivelse), Cic. d. Or. 3, 54. — responsĭto, avi, 1, v. a., intens. af flgd.; sædv. om Retslærde: at afgive Svar el. Erklæringer over det forelagte Retstilfælde, Cic. Leg. 1, 4, Gell., Digest.

responso, are, v. n., intens. af respondeo; I) „egenl.": svarer derpaa, besvarer, modsiger; - Neu quisquam responset (Ingen maa svare), quando etc., Plaut. Most. 2, 1, 56; men id. Men. 4, 2, 56: num ancillae aut servi tibi Responsant, (svare dig, sige dig imod)? — II) „fig."; - ripaeque lacusque Responsant circa, (gientone el. gienlyde), Virg. Aen. 12, 756; men Hor. Sat. 2, 4, 18: Ne gallina malum responset dura palato, (skal være for haard for Ganen); - Responsare cupidinibus ··· fortis, id. ibd. 2, 7, 85; men id. Ep. 1, 1, 68: ∾ fortunae; s. ogs. id. Sat. 2, 7, 103. — responsor, oris, m., [respondeo]: som svarer, som giver Svar; - Neque quem rogitem responsorem, quemquam interea invenio, etc., Plaut. Rud. 1, 4, 7. — responsum, i, n., s. und. respondeo, nr. III. — 1. responsus, 3, partic. af respondeo. — 2. responsus, us, m., [respondeo]: Tilsvaren; bf. „fig.": Overensstemmelse, Symmetri, Vitruv. 1, 2, o. id. 3, 1.

respublica (res publica), s. und. res, nr. II, G.

— re.spŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a.; I) „egenl.": udspytter el. udspyer, Scribon.; men „poet." om den faarede Hest: cum sanguine frenos Respuit, Stat. Theb. 8, 542; — II) „fig."; A) „overf.": at støde tilbage el. fra sig; - vid. Lucr. 2, 197; ogs. ∾ ferrum ab se, id., liquorem ab se, Vitruv.; cf. Cic. d. Or. 3, 25; — B) „ment."; - utrum aperte hominem asperner et respuam, Cic. Att. 13, 38; cf. ibd. 7, 26, o. Liv. 2, 41; - quod respuunt (aures), immutandum est, Cic. Part. or. 5; - men m. Hensyn paa Indholdet: horribilis oratio; sed eam usus, vita, mores, civitas ipsa respuit, id. Mur. 35; cf. Hor. Ep. 2, 1, 42; men ∾ aliquem auribus, (afskye at høre nogen), id. Pis. 20; ligel. absol.; respuerent aures, id. Planc. 18; cf. id. Coel. 15; — not.: partic. praes. respuens, tis, ogs. c. gen., men alene Gell. 6, 15: communium vocum respuens nimis et fastidiens.

restagnātĭo, onis, f.: Oversvømmelse, Euphratis, Plin. 6, 32; - men „overf.": ∾ alvi, (Opstigelse, Qvalme), id. 11, 66; af — re.stagno, are, v. n.; om Vand: at flyde el. svømme over, at danne Kiær el. Sumper; - restagnantibus aquis etc., Plin. 5, 5; ligel. ∾ lacus, Liv. 44, 46; cf. Ovid. Met. 11, 364; - „overf." ogs. om det oversvømmede Sted; late is locus restagnat, Caes. B. C. 2, 24; ligel. Invia limosa restagnant arva palude, Sil. 4, 752.

restaurātĭo, onis, f.; i Retssproget: Opreisning; - ∾ servitutis, Digest., eremodicii, ibd.; af — restauro, avi, atum, 1, v. a., [af inus. stauro, af sto, stare, hvf. ogs. instauro]; I) „egenl.": atter el. paany at istandsætte; - ∾ theatrum igne fortuito haustum, Tac. Ann. 3, 72; ∾ navem iisdem tabulis, Digest.; — II) „overf.": fornyer, gientager; - ∾ bellum, Justin. 2, 10, oftere; - oftest i Retssproget; ∾ accusationem el. litem, Digest., veterem obligationem, ibd.

restĭārĭus, i, m., [restis]: Rebslager, Fronto. — restĭbĭlĭo, ire, v. a.: skaffer el. bringer tilbage, Pacuv. ap. Fest. s. v. sas, p. 325, (Müll.); af — restĭbĭlis, e, [stabilis]; sædv. i Oekonomien: paany istandsat, atter fornyet; bf. ∾ ager, (som Aar for Aar tilsaaes; opp. novalis), Varro; ligel. ∾ locus, Cato; hvf. ogs. absol. restibile, Colum.; - men ∾ platanus, (som vedbliver at bære Frugt), Plin.; — B) ogs. „overf."; ∾ fecunditas (sc. mulierum: som vedvarer uafbrudt), Plin. 28, 77. — restĭcŭla, ae, f., dem. af restis: liden Line el. Snor, Varro, Cic. frgm. — restĭcŭlum el. resticulus, i, Biform af frgd., men alene in abl.; - ex resticulo suspensa, Digest. — re.stillo, avi, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: at dryppe tilbage; - Ad propium restillet vena metallum, Prudent.; — II) act. o. „fig.": atter at indgive; - vid. Cic. Att. 9, 7, (Orell.; al. instillarunt).

restinctĭo, onis, f., [restinguo]: Slukken el. at slukke; bf. „overf.": ∾ sitis, (at slukke Tørsten), Cic. Fin. 2, 3. — restinctus, 3, partic. af flgd. — restinguo, stinxi, stinctum, 3, v. a.; I) „egenl.": igien at udslukke; - ∾ ignem aqua, Plaut.; cf. Cic. R. Com. 6; restinctus ignis, id., carbo, Plin., vapor omnis, Virg. Aen. 5, 698; cf. Ovid. Rem. 807: Nutritur vento, vento restinguitur ignis; ∾ flammam, Lucr., Cic., incendium, vid. Sall. Catil. 31, o. Cic. Mur. 25; men ∾ aggerem (sc. ardentem), Caes. B. G. 7, 25; - ogs. absol.: ad restinguendum concurrere, Caes. B. G. 7, 24; - men „poet.": Praeclarum ··· coeli restinguere solem, id. Lucr. 5, 121; — b) „techn." ogs.: at afkøle el. læske; - ∾ calcem, Plin., ferramenta oleo, id., exustum lapidem vino, id.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) slukker, svækker, formilder; - ∾ sitim, Cic., Virg.; ∾ venena, Plin., scorpionis ictus, id.; s. ogs. Hor. Od. 2, 11, 19: Restinguet ardentis Falerni Pocula ··· lymphā; — 2) tilintetgiør, borttager; - ∾ pilos (spuma illita), Plin.; ∾ morbos, id., nauseam, id.; - sensus morte restingui,

Cic. Sest. 21; cf. id. Fam. 11, 12; — B) „meut.": at stille el. berolige; - eorum mentes, qui audirent ··· inflammatas restinguere, etc., Cic. d. Or. 1, 51; cf. id. N. D. 2, 59; ∾ omnium cupiditatum ardorem, id. Fin. 1, 13; ligel. ∾ odium, id., studia, id., Liv.

restio, onis, f., [restis]; I) „egenl.": en Rebslager, Suet. Aug. 2; — II) comisk „overf.": som bliver slaaet el. tampet med Liner, Plaut. Most. 4, 2, 2. — restipulatio, onis, f.: Modforskrivning, Modsikkerhed, Cic. R. Com. 13, Digest.; af — restipulor, ari, v. dep. n.: forskriver mig el. forpligter mig el. stipulerer derimod el. til Giengield, Cic. R. Com. 13, Appul.

restis, is, (acc. restim, ogs. restem, abl. reste, ogs. resti), f.; I) „egenl.": Line el. Strikke; - quae fiunt de cannabi, lino, etc., ut funes, restes, tegetes, Varr. R. R. 1, 22; men properans exsolvi restim, Plaut. Rud. 2, 3, 37, (Skibstouget); caedi restibus, (blive tampet), id.; - ogs. brugtes restis ved de ungdommelige Danse; hvf. Ter. Ad. 4, 7, 34: Tu inter eas restim ductans saltabis; cf. Liv. 27, 37; - men som Ordsprog: ad restim res rediit, (det er til at hænge sig over), Caecil. ap. Non., Ter. Phorm. 4, 5, 5; — II) restes allii, (de trevlede Logblade el. Løgstilke), Plin. 20, 23; cf. Martial. 12, 32.

restito, are, v. n., intens. af resto; I) „egenl.": bliver staaende; - me miserum restitando ··· Lassum reddiderunt, Plaut. Capt. 3, 2, 3; contemptim restitans cedit (leo), Plin. 18, 19; — II) bf. „overf.": dvæler el. nøler; - tu etiam restitas? Ter. Eun. 4, 4, in.; cf. Liv. 7, 39, id. 10, 19, o. id. 30, 31. — restitrix, icis, f., [resisto el. resto]: som bliver tilbage, Plaut. Truc. 4, 2, 5.

restituo, ui, utum, 3, v. a., [statuo]; I) „alm.": sætter el. stiller paa det forrige Sted el. i den forrige Stand; A) „egenl."; - senatus decrevit, ut Minerva nostra (Gudindens Billedstøtte) ··· restitueretur, Cic. Fam. 12, 25; cf. Suet. Calig. 34, o. id. Caes. 11; ligel. ∾ domum a Clodio disjectam, Vell. 2, 45; cf. Cic. Top. 3, ogs. Ter. Ad. 1, 2, 40, o. Caes. B. G. 1, 28; ∾ turbatas comas, Ovid., fontes et flumina, id. Met. 2, 407; men ∾ aciem (Slagordenen), Liv., ogs. aciem inclinatam, Suet. Caes. 62; - navnl. ogs. at helbrede, oculos, vid. Suet. Vesp. 7, visum, Plin.; hvf. Cic. Div. 2, 46, (om Krøblinger): quin multi ··· restituerentur et corrigerentur a natura etc.; men „poet.": ∾ aliquem a limine mortis, Catull. 68, 4; men Ovid. Pont. 3, 6, 35: Adde, quod exstinctos ··· Nulla potest iterum restituisse dies; — B) „fig.": atter at bringe paa Fode el. hielpe tilrette; - virtus militum rem prolapsam ··· restituit, Liv. 2, 63; cf. Ter. Andr. 3, 5, 13; men om Fabius Cunctator: Unus homo nobis cunctando restituit rem, Enn. Ann. 8, 27; cf. Cic. Off. 1, 24, oftere, o. A.; - ∾ tribunitiam intercessionem armis, Caes. B. C. 1, 7; cf. Cic. Agr. 2, 14; men id. R. Am. 22: restitue nobis aliquando veterem tuam illam calliditatem etc., (giv os engang en Prove derpaa)! ∾ proelium, Caes., pugnam omnibus locis, id.; men Liv. 35, 27: quoniam satis suorum a pudore ignominiae maritimae restituti animi ··· essent; — II) „bes.": skaffer el. bringer el. giver tilbage; A) „egenl."; - restituentur omnia (paterna bona filio), Plaut. Poen. 5, 2, 122; tribuni vobis amissa reddent et restituent? Liv. 3, 68; ∾ alicui locum majorum, Caes. B. G. 5, 25; ∾ agrum Vejentibus, Liv. 2, 13; - ogs. m. Personsobject; ut suis Restituam ac reddam (virginem), Ter. Eun. 1, 2, 66; cf. id. Andr. 3, 3, 38, oftere, ogs. Caes. B. G. 1, 53; men qui te captum victori restituis, Liv. 9, 11; - ogs. ud. dat.; ∾ amissa, Caes., fraudata, id.; men Arpi restituti ad Romanos, Liv. 24, 47; cf. id. 2, 13 o. 49; men Ter. Andr. 4, 1, 57: Restitue in quem me accepisti locum, (s. in eum locum, in quo etc.); men restitui in antiquum statum etc., Cic. Verr. act. 1, 1; ∾ in melius, Suet. Vesp. 17; — 2) publicistisk el. i Statssproget; aa) m. Personsobjecter: atter at indsætte i en Rettighed el. Værdighed el. Besiddelse; navnl. ogs. at tilbagekalde fra Landflygtighed; - ∾ tribunos plebis in suam dignitatem, Caes. B. C. 1, 22; oftere ogs. ∾ aliquem in integrum; vid. ibd. id. 3, 1, o. Cic. Cluent. 36; s. ogs. und. restitutio; - si etc., ita me restitui etc., Cic. Caecin. 29; - neminem exsulem, nisi ex auctoritate senatus, restituit, Suet. Claud. 12; cf. Cic. Mil. 14 o. 15, o. Liv. 7, 1; — bb) m. Tings- o. Begrebsobjecter; a) giver tilbage; ogs. erstatter el. godtgior; - in utriusque bonis nihil erat, quod restitui posset, nisi etc., Cic. Verr. 2, 25; — b) berigtiger el. retter en uretfærdig Dom el. den lidte Uret; - saal. id. ibd. 2, 26: alia judicia ··· restituta sunt; cf. id. Caecin. 13: qui (praetor) dies totos aut vim fieri vetat, aut restitui factam jubet, etc.; men quod te absente hic filius Egit, restitui in integrum etc., Ter. Phorm. 2, 4, 10; — B) „fig.": sætter tilbage el. over i en tidligere el. bedre Tilstand, el. indsætter deri; - ∾ cives ex servitute in libertatem, Liv. 28, 39; ∾ aliquem rursum in gratiam, Ter. Hec. 3, 1, 11; cf. Caes. B. G. 1, 18, o. Liv. 31, 31; men id. ibd. 32: quum praecipitata raptim consilia neque revocari, neque in integrum restitui possint; men id. 23, 7: ∾ se alicui, (atter at begive sig under nogens Beskyttelse); - „poet." ogs. absol.: Bacchus peccasse fatentem Restituit, (satte ham tilbage i hans forrige Tilstand), Ovid. Met. 11, 134; cf. Hor. Od. 4, 7, 21: Quum etc., non te Restituet pietas.

restitutio, onis, f., [restituo]; I) „alm.": Gienopreisning, Istandsættelse; A) „egenl."; - ∾ domus incendio absumptae, Suet. Aug. 57; ∾ urbis in majus, Justin. 2, 14; — B) „overf."; - ∾ afflictarum civitatum, (deres Ophielpelse), Suet. Tit. 8; men ∾ omnis pristinae fortunae, id. Ner. 40, libertatis, Val. Max., (Gienindsættelse deri); — II) „bes."; A) Erstatning el. Tilbagegivelse af en Eiendom, (men alene i Retssproget), Digest.; — B) Gienindsættelse el. Restitution, navnl. den Domfældtes el. Forvistes i hans tidligere Tilstand; - ∾ damnatorum, Cic. Agr. 2, 4; men ∾ (mea) etc., (min Tilbagekaldelse fra Landflygtighed), id. Pis. 15; - men i d. sild. Retssprog: omnes in integrum restitutiones, Digest.

†restitutor, oris, m., [restituo]: som gienopreiser el. istandsætter; - ∾ templorum omnium, Liv. 4, 20; - ogs. „overf.": ∾ salutis meae, Cic. Mil. 15; df. — restitutorius, 3, i Retssproget: hørende til en Gienindsættelse el. Gienerstatning el. Restitution; - ∾ interdictum, Digest., judicium, ibd.; ogs. absol.: in restitutorio (sc. judicio), ibd.; o. — restitutrix, icis, f.: som tilbagegiver el. gienerstatter; - ∾ omnium generum (terra), Appul. — restitutus, 3, partic. af restituo.

resto, stiti, 1, v. n., [sto, steti]; I) „alm.": bliver staaende, staaer stille, (i denne Bem. sild. o. alene „poet." s. d. sædv. resisto); - Si resto, pergit, ut eam; si ire conor, prohibet betere, Pacuv. ap. Non.; - men „fig.": qui Restat (amor: som bliver ved, som holder ud), Propert. 2, 19, 57; — II) „bes."; A) staaer imod, gior Modstand, (ogs. i denne Bem. sieldnere end resisto); 1) nærmest i Krigssproget; oftest absol.; sield. c. dat., el. m. adversum; - validam urbem, multos dies restantem, pugnando vicit, Sall. frgm. ap. Non.; quia summa vi restare nunciabantur (milites), Liv. 4, 58; cf. id. 6, 30, oftere; ligel. Propert. 3, 6, 31; - ogs. impers.: ut, qua minima vi restatur, ea parte irrumpat, Liv. 31, 15; - qui ··· nunc plures paucis vix restatis, id. 23, 45; restantibus laminis adversus pila et gladios, Tac. Ann. 3, 46; — 2) udenfor Krigssproget; - Nunc ratio nulla est restandi, nulla facultas, Lucr. 1, 111; ligel. dum resto,

Ovid. Met. 3, 626; ligel. Ter. Heaut. 5, 3, 7: In qua re nunc tam confidenter restas stulta? - ogs. m. Tingssubj.: Aeraque ··· claustris restantia etc., Lucr. 2, 450; ligel. restantia claustra, Sil.; — B) at blive el. være ovrig, vedblive at være, (remanere); - ubi etiam hujus generis reliquias Restare video, Ter. Ad. 3, 3, 90; qui (aequales mei) pauci admodum restant, Cic. d. Senect. 14; cf. Virg. Aen. 11, 161; quod reliquum restat (persolvere), Plaut.; men unam sibi spem reliquam ··· restare, Liv. 10, 16; cf. Cic. Sull. 26: quae (studia) sola ei in malis restiterunt; men huic ··· restare tertiam (partem: at han staaer tilbage med den ene Trediedel), Cic. Off. 3, 2; cf. Virg. Aen. 1, 679; - unum etiam restat amico nostro ad omne dedecus, ut etc., Cic. Att. 8, 7; illud etiam restiterat, ut etc., id. Quint. 9; men Restabat aliud nil, nisi oculos pascere, Ter. Phorm. 1, 2, 35; — b) navnl. m. Hensyn paa Fremtiden: at være tilbage, at vedblive for nogen, at forestaae el. at vente nogen; - quod restat, (for Fremtiden), Cic. Verr. 3, 89; men Lucr. 5, 228: Quoi (i. e. cui, sc. infanti) tantum in vita restet transire malorum; cf. Hor. Ep. 1, 6, 27, Virg. Aen. 7, 271, o. Ovid. Fast. 2, 749.

restricte, adv. af restrictus; oprdl.: sammensnoret; df. sædv. „fig."; A) „overf.": knapt, sparsomt, indskrænket; - cur id tam parce tamque restricte faciant, Cic. Fin. 2, 13; - compar., Augustin.; superl., Plin. Ep. 5, 8; — B) „ment.": strængt, noiagtigen; - cetera non tam restricte praefinio, Cic. Leg. 2, 18; ∾ observare, ne etc., id. Lael. 16. — *restrictim, adv., ligesom frgd. nr. B: noiagtigen, omhyggeligen; - ∾ cogitare etc., Afran. ap. Non.; o. — restrictĭo, onis, f.: Indskrænkning, epularum, Augustin.; — [restringo]. — restrictus, 3, partic. o. adj. af flgd.

re.stringo, strinxi, strictum, 3, v. a.; I) „alm.": trækker fast el. stærkt tilbage el. tilsammen, binder el. surrer fast; - ∾ laevam, (trække den stærkt tilbage, neml. som Gestus af Taleren), Quintil. 11, 3, 131; puella restringitur vinculis, Tac. Ann. 14, 64; - oftest in partic.; restrictis ad terga manibus, Plin.; men „poet."; silici restrictus membra catena (Prometheus), Catull. 64, 297; cf. Tac. Ann. 15, 57; — B) df. „fig.": inddrager, indskrænker, begrændser, tilbageholder; - quum homines ad custodiam pecuniae natura restrinxerit, Plin. Ep. 1, 8; ∾ sumptus candidatorum, id. 6, 19; (haec) fatigant animum et moestitia restringunt, Tac. Ann. 16, 16; — II) „bes.": at løsgiore el. aabne; - dentes ut restringerent, (at de viste Tænder, neml. ved at lee), Plaut. Capt. 3, 1, 26; ligel. restrictis labellis ridere, Appul.; — III) partic. restrictus, 3, ogs. som adj.: sammentrukken; df. A) „egenl.": trang, knap; - togis neque restrictis, neque fusis, Suet. Aug. 73; ∾ alvus, (haardt Liv), Seren. Samm.; - compar., ∾ digiti pedum, (kortere), Suet. Dom. 18; — B) „fig."; a) knap, sparsom, karrig, Cic. Off. 2, 18, oftere; ogs. in compar., id. Fam. 3, 8; — b) noisom; - an restrictius arbitraris, c. inf., Plin. Ep. 9, 19; — c) noieseende, stræng; - vid. Tac. Ann. 15, 48; compar., ∾ judicatio, Appul. — restructus, 3, partic. af flgd. — re.strŭo, xi, ctum, 3, v. a.: atter at opføre el. bygge; - ∾ aras, Tertull., statuas dejectas, id.; - ogs. „fig."; ∾ fidem, (opp. destruere), id.

rĕ.sūdo, are, v. n. o. a.: paany at svede el. udsvede; - som neutr., Curt. 5, 1; - som act., Prudent. — rĕ.sulco, are, v. a.: paany at giennemfure; df. „poet.": ∾ vulnera, (opkradse dem), Prudent. — rĕsulto, (avi), atum, 1, v. n. o. a., intens. af resilio; I) „egenl.": springe el. prelle tilbage; A) „alm." el. om Ting; - conflicta resultant (corpora), Lucr. 2, 79; partim galea clypeoque resultant Irrita (tela), etc., Virg. Aen. 10, 330; men ∾ aqua objectu lapidum, Quintil.; — B) „bes."; a) om Talen el. Lyden: at prelle el. kastes el. fare tilbage; - vocisque (ubi) offensa resultat imago, Virg. Ge. 4, 50; echo resultanti sono, Plin. 11, 21; — b) om de Gienstande, hvs. Lyden el. Tonen kastes tilbage; - pulsati colles clamore resultant, Virg. Aen. 5, 150; ligel. ∾ saltus, Tac.; ∾ tecta vocibus, Plin. Pan. 73; cf. Martial. 9, 69; - ogs. m. homogent Object; ∾ sonum saxa, Appul.; — II) „overf." om Ordene og om Talen: ligesom at springe el. prelle tilbage derfra el. fra hinanden, at være usammenhængende og stødende; - ne brevium (syllabarum) contextu resultent (verba), etc., Quintil. 9, 4, 66; ligel. reprehenditur pronunciatio vocis mutationibus resultans, id. 11, 3, 183; cf. Plin. Ep. 8, 4: ut barbara nomina Graecis versibus resultent, (ikke passe deri el. dertil).

†re.sūmo, sumpsi, sumptum, 3, v. a.; I) „egenl.": tager tilbage, tager atter for mig el. i Haanden, ogs. faaer el. erholder tilbage; - Inque vicem sumptas (tabellas) ponit, positasque resumit, Ovid. Met. 9, 524; ogs. ∾ librum in manus, Quintil.; ligel. ∾ pugillares, Plin. Ep.; - ∾ cito elapsum baculum, Suet. Ner. 24; ∾ arma, id., Tac.; ∾ praetextas, (opp. exuere), Plin. Pan. 61; men ∾ pennas, Ovid. Met. 4, 664; ∾ speciem coelestem, ibd. 15, 743; — II) „fig." el. m. Begrebsobjecter: paany at faae el. erholde; saal. ∾ vires, Ovid. Met. 9, 59 o. 193; ligel. ∾ animum, Suet. Vitell. 15; men ∾ somnum interruptum, Suet. Aug. 78; men ∾ nomen gentile, (opp. deponere), id. Ner. 41; ∾ pugnam, Tac., hostilia, id., (forny e); ∾ dominationem per arma, id. Hist. 5, 8; men ∾ instituta ··· cultumque patrium, ibd. 4, 64; men id. Ann. 3, 6: proin repeterent solennia ··· etiam resumerent voluptates, (neml. efter at have sørget over Germanicus's Død); — b) i d. sildo. Lægesprog: ∾ aegrum, (helbrede), Coel. Aur., oftere; df. — rĕsumptĭo, onis, f.: Helbredelse, Coel. Aur.; — rĕsumptīvus, 3: hørende til den Syges Helbredelse, odoramenta, id.; o. — rĕsumptōrius, 3: = frgd., adjutoria, id.

rĕ.sŭpino, (avi), atum, 1, v. a.; I) „egenl.": boier el. vender el. dreier tilbage eller bagover; - Pone apprehendit pallio (sc. me), resupinat, Ter. Phorm. 5, 6, 23; cf. Liv. 4, 19; ∾ nares plana manu, (boie opad), Quintil.; ∾ colla (turtures, quum bibunt), Plin.; - „poet." ogs. ∾ valvas, (voldsomt at oprive), Propert. 4, 8, 51; men resupinatus Gallus, (der drukken ligger paa Ryggen), Juvenal. 8, 176; — II) „fig.": vender op og ned derpaa, forvirrer el. forstyrrer; - perturbas rem omnem atque resupinas, soror, Attius ap. Non.; - libet interrogare, quid tantopere te resupinet, (gior dig overmodig), Senec. Benef. 2, 13.

rĕ.sŭpīnus, 3; I) „egenl.": boiet el. krummet tilbage el. bagover, liggende el. strækkende sig baglens; - Et retro lentas tendo resupinus habenas, (læggende mig tilbage), Ovid. Met. 15, 520; humi jacentes, resupini, (liggende paa Ryggen), Plin.; men resupini spectantesque tectum, Quintil.; men respinum fundere, (kaste paa Ryggen), Ovid. Met. 13, 86; ∾ collum, id., caput, Plin.; — b) ogs. kneisende, brystende sig; - qui haec resupinus dicit, Senec. Ep. 80; s. ogs. Ovid. Met. 6, 275; — c) ogs. om andre Gienstande; - ∾ vomer, (tilbageboiet), Plin.; - navnl. ogs. om en Beliggenhed: straalig, liggende paa en Skraaning; ∾ tori pulvinorum, (saadanne Hovededer), id.; ligel. ∾ Elis, Stat.; — II) „fig.": uden en bestemt Retning el. Holdning; df. blød, kraftløs, enerveret; - ∾ voluptate libidinosam hanc eloquentiam probare, Quintil. 5, 12, 20; men qui solvit, numquam ita resupinus est, ut etc., (er aldrig saa skiødesløs, at osv.), Digest.; ligel. ∾ existimatio, ibd.

rĕ.surgo, surrexi, surrectum, 3, v. n.: atter at

reise sig el. staae op el. fremstaae; I) „egenl."; - Nititur ille quidem pugnatque resurgere saepe, Ovid. Met. 5, 349; men nullo ad resurgendum nisu, Tac. Ann. 3, 46; - navnl. ogs. om en Reconvalescent, Ovid. Trist. 3, 3, 23; - ∾ ab inferis, (fra de Døde), Lactant.; — b) ogs. m. Tingsubj.; - resurgentes herbae, Ovid. Am. 2, 16, 9; saal. ogs. om et Træ; vid. Tac. Hist. 2, 78, o. Suet. Vesp. 5; - men „poet.": Obruta de mediis cymba resurget aquis, Ovid. Pont. 4, 8, 28; - resurgebant ··· cornua (lunae), id. Met. 2, 453; cf. ibd. 8, 11; men ibd. 7, 79 flgd.: Ut solet ··· in veteres agitata resurgere vires (favilla); - men Tac. Ann. 15, 41: resurgens urbs, (som atter bliver opbygget efter en Ildebrand); — II) „fig."; - quum res Romana ··· velut resurgeret, Liv. 24, 45; cf. Virg. Aen. 1, 206, ogs. Propert. 4, 1, 47 o. 71; - rursusque resurgens Saevit amor, Virg. Aen. 4, 531; - ∾ rabies, Tac. Ann. 1, 39; ∾ partes in Africa, ibd. 2, 43; cf. Vell. 2, 88: ressurrecturi belli civilis initium; men ∾ in ultionem, Tac. Hist. 3, 2; df. — rĕsurrectĭo, onis, f.: Gjenopstandelse, Tertull.

*rĕsuscĭtātĭo, onis, f.: Gjenopvækkelse fra de Døde, Tertull.; o. — rĕsuscĭtātor, oris, m.: som gjenopvækker fra de Døde, Tertull.; af — rĕsuscito, are, v. a.; I) „egenl.", men alene eccles.: paany at opvække fra de Døde, Tertull., Prudent.; — II) „fig.": at forny e; - ∾ legatum, Digest.; men „poet.": Inque vicem ponit positamque resuscitat iram, Ovid. Met. 8, 474; cf. ibd. 14, 495. — rĕsūtus, 3, partic., [suo], ligesom dissutus: opsprættet, tunica, Suet. Aug. 94.

rētae, arum, f.; efter Gabius ap. Gell. 11, 17: Træer, som voxe paa en Flodbred el. i selve Flodleiet; — df. rimel. det i et Edict forekommende Verbum: retare (flumina: rense dem), vid. Gell. l. c. — rĕtālio, are, v. a., [talio, onis]: giver el. gjengjelder lige for lige; - vid. Gell. 20, 1.

rĕtardātĭo, onis, f.: Forsinkelse, Ophold, Nølen; - unde ··· nisi ex retardatione et mora? Cic. Phil. 5, 11; ogs. in pl., Vitruv. 9, 4; af — rĕtardo, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.; A) „egenl.": opholder, forsinker, standser; - (stellarum vagarum) motus tum incitantur, tum retardantur, Cic. N. D. 2, 40; cf. id. Phil. 10, 5; men „poet.": instantiaque ora (anguis) retardat Cuspide praetenta, Ovid. Met. 3, 82; cf. Hor. Od. 2, 8, 23; - retardati menses mulierum, Plin.; — B) „fig.": hindrer, standser; - impetus hostium repressos ac retardatos, Cic. Manil. 5; cf. ibd. 9; men id. Vatin. 1: uti ··· loquacitatem (tuam) paucis meis interrogationibus irretitam retardarem; men id. Fam. 5, 17: posteriora (tempora) me a scribendo retardarunt; cf. id. Arch. 6; ogs. ∾ aliquem in persequendi studio, id. Manil. 9; men Plin. Pan. 22: non aetas quemquam ··· retardavit, quominus etc.; - men absol.; vid. Cic. d. Senect. 16; — II) neutr.: at dvæle el. blive tilbage; df. Cic. N. D. 2, 20, om en Bevægelse: tum antecedendo, tum retardando etc. — rĕtaxo, are, v. a.: paany el. med Eftertryk at dadle el. irettesætte; - ∾ aliquem, Suet. Vesp. 13.

rēte, is, n.: Net el. Garn, navnl. hvori man fanger Fisk og Fugl; - Quasi in piscinam rete qui jaculum parat, etc., Plaut. Truc. 1, 1, 14 flgd.; men intra rete aves sunt omne genus, Varr. R. R. 3, 5; araneolae quasi rete texunt, ut etc., Cic. N. D. 2, 48; retia cervis ponere, Virg., tendere, Ovid.; ligel. retia tendere, Ter., o. A., praetendere, Plin., pandere, id., praetexere, id.; cf. Ovid. Met. 13, 922; — b) df. „alleg."; - Tendis iners docto retia nota mihi, Propert. 2, 23, 70; cf. Lucr. 4, 1140; ligel. Qui hic albo rete aliena oppugnant bona, Plaut. Pers. 1, 2, 22; — not.: af retis, is, f., er acc. retem, Varr., Plaut.; - abl. ogs. rete, Ovid., Plin.; rete cannabina (abl.), Varr. R. R. 3, 5.

rĕtectus, 3, partic. af flgd. — rĕtĕgo, xi, ctum, 3, v. a.; I) „alm.": afdækker el. afhyller, blotter el. aabner; A) „egenl."; - ∾ thecam numariam, Cic. Att. 4, 7; ∾ caput, Plin., vultus, Lucan.; cf. Ovid. Met. 13, 459; men Pers. 3, 101: dentes crepuere retecti (blottede); men nullis sacra retecta viris, (som ikke oplades for dem), Propert. 4, 9, 26; men retectis pedibus, Suet. Aug. 78, (rimel. hvorover intet Teppe er lagt); — B) „fig."; 1) lader vise sig, gjør synlig; - (ubi) Titan radiis ··· retexerit orbem, Virg. Aen. 4, 118; ligel. rebus luce retectis, ibd. 9, 461; cf. Ovid. Met. 8, in.; — 2) aabenbarer, opdager, røber; - caecumque domus scelus omne retexit, Virg. Aen. 1, 356; men ∾ occulta conjurationis, Tac. Ann. 15, 74; cf. Hor. Od. 3, 21, 16, ogs. Ovid. Met. 13, 38 o. 336; — II) „bef." o. sjld.: atter el. paany at tildække el. bedække; - ∾ plagam luto, Pallad.

rĕtendo, di, tum el. sum, 3, v. a.: spænder tilbage, nedspænder; - ∾ arcum el. arcus, Ovid., Stat.; df. partic. perf.: arcus retentus, Ovid., retensus, Phaedr.; - ogs. „overf.": ea quoque, quae sensu et anima carent, velut alterna quiete retenduntur, Quintil. 1, 3, 8. — rĕtensus, 3, partic. af frgd.

rĕtentātor, oris, m., [1. retendo]: som (med Uret) holder tilbage el. beholder, Cassiod.; — df. fem. rĕtentatrix, icis, Macrob. — rĕtentio, onis, f., [retineo]; I) „alm.": Holden el. at holde tilbage; - ∾ aurigae, (naar han holder Hestene tilbage), Cic. Att. 13, 21; — B) „fig."; - ∾ assensionis, (at holde sin Dom tilbage, Grækernes ἐποχή), Cic. Acad. 2, 18 o. 24; — II) „bef." o. sjeld.: Beholden el. at beholde; - ∾ dotis, Digest., societatis, (Opretholdelse deraf), Lactant; ogs. in pl., Vitruv. 9, 4.

1. rĕtento, avi, atum, 1, v. a., intens. af retineo; I) „egenl.": holder fast tilbage, holder fast; - Cur me retentas? Plaut. Asin. 3, 3, in.; quo magis etc., eo impensius retentat agmen, Liv. 10, 5; ∾ fugientes, Tac., equos admissos, Ovid.; quae ··· coelum ··· a terris omne retentant, (som holde den bortfjernet derfra), Lucr. 2, 726; men ∾ sese, auct. ad. Her. 4, 49; — II) „fig."; A) at betvinge; - ∾ iras, Val. Fl.; — B) at vedligeholde el. bevare; - Quae (mens divina) penitus sensus hominum vitasque retentat, Cic. (poëta) Div. 1, 11.

2. rĕtento, avi, atum, 1, v. a.: forsøger paany; - timide verba intermissa retentat, Ovid. Met. 1, 746; ∾ fila lyrae, ibd. 5, 117, studium fatale, id. Trist. 5, 12, 51; ∾ preces, id., vota, Val. Fl., memoriam, Senec. Ep. 72; - ogs. c. inf., Ovid. Met. 9, 208; - ogs. m. Begrebsubject; nec vana retentet Spes Minyas, (tør ikke bevæge el. friste dem), Val. Fl. 5, 678. — rĕtentor, oris, m., [retineo]: som holder tilbage, som standser, Appul. — 1. rĕtentus, 3; I) partic. af retendo; — II) partic. af retineo. — 2. rĕtentus, us, m., [retineo], ligesom retentio: Tilbageholden; - „poet." o. in pl.: vivosque imitata retentus (manus abscissa), Claudian.

rĕtergĕo, tersi, 2, v. a.: atter el. paany at aftørre el. rense; - ∾ vulnera, Coel. Aur., fossas, Ammian. — rĕtexo, texŭi (texi, Manil.), textum, 3, v. a.; I) „alm.": atter el. paany at optage el. oplose det Vævede; A) „egenl."; - quasi Penelope telam retexens, Cic. Acad. 2, 29; cf. Ovid. Am. 3, 9, 30: Tardaque nocturno tela retexta dolo; — b) „poet." ogs. om andre Gjenstande; - vid. Lucr. 1, 530, o. Ovid. Met. 7, 531; — B) „fig.": atter at oplose el. tilintetgjøre, at ophæve el. cassere; - saal. „alleg.", Cic. d. Or. 2, 38: multa ··· quibus ante exorsa et potius detexta prope retexantur; novi terrores retexunt superiora, id. Fam. 11, 14; cf. id. Verr. 2, 26: ∾ praeturam istius, (oppon. gerere suam); itaque jam retexo orationem meam, (forandrer el. tilbagekalder den), Cic. Phil. 2, 13; cf. Hor. Sat. 2, 3, 2: scriptorum quaeque retexens, (omarbeidende el. rettende dem); men Matius ap. Cic. Fam. 11, 28: an ··· me ipse retexam, (skal jeg

ligesom omforme el. omskabe mig selv)? — II) „bef.“: atter et. paany at væve; bf. „fig.“: at fornye el. gientage; - Eurydices, oro, properata retexite fila, (forlænger atter hendes Livstraad, kalder hende tillive), Ovid. Met. 10, 31; men id. ibd. 15, 249: Inde retro redeunt, idemque retexitur ordo; cf. Virg. Aen. 12, 763; - ordine mihi omnia retexe, (gientag el. fortæl mig det), Appul. — rĕtextus, 3, partic. af retexo.

rētĭārĭus, i, m., (sc. gladiator): ligesom Netfægter, havde (foruden en Trefork el. fuscina) etslags Net el. Garn, som han søgte at kaste over Hovedet paa sin Modstander (mirmillo el. secutor); - vid. Suet. Calig. 30, o. Quintil. 6, 3, 61, ogs. Val. Max. 1, 7, 8; hertil hører Ordsproget: contra retiarium ferula (om svage Vaaben imod den stærkt Rustede), Martial. 2, praef.

rĕtĭcentĭa, ae, f., [flgd.]; I) „egentl.“; Fortien, Fortielse; - Quid taces? dic; enicas me tua reticentia, Plaut. Merc. 5, 2, 52; ∾ posterorum, Cic. Phil. 14, 12; - navnl. ogs. i Retssproget: Fortielse af en Feil ved det Solgte; vid. id. Off. 3, 16; — II) som rhetorisk Figur, ligesom aposiopesis: Afbrydelse, at afbryde sig selv midt i Talen; - vid. Cic. d. Or. 3, 53, o. Quintil. 9, 1, 31, oftere.

rĕtĭcĕo, cŭi, 2, [taceo], v. n. o. a.; I) neutr.: tier stille dertil, svarer ikke, omtaler ikke; - hic quum Sulpicius reticuisset, (var forbleven taus), Cic. d. Or. 2, 57; ∾ de Chelidone, id. Verr. 1, 53, de adversis, Tac. Ann. 1, 67, (lade uomtalt, forbigaae med Taushed); - men „poet.“: ∾ lyra, (tier), Claudian.; ogs. om Nattergalen, vid. Plin. 10, 43; — b) c. dat.: at tie til nogens Spørgsmaal, ikke at svare nogen; - nunc interroganti senatori ··· si reticeam, superbus videar, Liv. 23, 12; cf. Tac. Ann. 14, 49; ligel. Ovid. Met. 3, 357: quae nec reticere loquenti, Nec prior ipsa loqui didicit, resonabilis Echo; — II) act.: at fortie; - nihil nec temere dicere, nec astute reticere debeo, Cic. Qu. Fr. 1, 2, 1; cf. Sall. Catil. 23, o. Propert. 1, 10, 13; - men pass., Ovid. Her. 19, 63: Multaque praeterea, linguae reticenda modestae, etc.; ogs. c. gen.; matrimonii reticenda publicare, Justin. 1, 7; - ogs. absol.: Ne retine, ne verere, Ter. Heaut. 1, 1, 33; cf. Cic. Cluent. 1: nihil me subterfugere voluisse reticendo, nec obscurare dicendo.

rētĭcŭlātus, 3: netformet, fenestra, (Gittervindue), Varr.; ∾ structura parietum, Vitruv.; ∾ distinctio concharum, Plin.; af — rētĭcŭlum, i, n., dem. af rete: lidet Net; - ∾ minutis maculis, plenum rosae, vid. Cic. Verr. 5, 11; ∾ junceum aut lineum, Colum; ∾ panis, (hvori man bærer Brød), Hor. Sat. 1, 1, 47; cf. Juvenal. 12, 60; ogs. Net til el. om Haaret, Varr., Juvenal. 2, 96, ogs. til Ansigtets el. Øinenes Bedækning, Plin. 12, 32, ogs. til Sengeomhæng, Lamprid., ogs. til etslags Boldspild, hvorom Ovid. A. A. 3, 361: Reticuloque pilae leves fundantur aperto; - endel. ∾ aeneum, (Gitter af Kobbertraad), Fest.; s. ogs. Varr. R. R. 3, 5. — rētĭcŭlus, i, m., Biform af frgd., Varr., Plin. 12, 32, o. A.

*rētĭnācŭlum, i, n.; I) „egentl.“: hvad der holder tilbage, el. hvad der holder fast; bf. Baand el. Line, Hage el. Klemme, odl.; (sædv. in pl.); - ∾ stuppea classis, Ovid.; cf. Virg. Ge. 1, 265 o. 513, Hor. Sat. 1, 5, 18, o. Liv. 21, 28; — II) „fig.“: det Bindende, Baand el. Forbindelse; - retinacula vitae abrupit, Plin. Ep. 1, 12; ∾ desiderii, Appul.; - not.: retinaclum f. retinaculum, Prudent.; — rētĭnax, ācis, adj.: som holder tilbage, arbor, Symmach.; — [retineo). — rĕtĭnens, tis, partic. o. adj. af retineo; bf. — rĕtĭnentĭa, ae, f.: Tilbageholden; bf. „poet.“ f. memoria el. Hukommelse; - ∾ rerum actarum, Lucr. 3, 675.

rĕtĭnĕo, tĭnŭi, tentum, 2, v. a., [teneo]; I) m. Eftertrykket paa re-; A) „egentl.“: holder tilbage, standser, opholder; - abire hinc non sinam (te); Th. quid nunc me retines? Plaut. Epid. 1, 1, 61; concilium dimittit, Liscum retinet, Caes. B. G. 1, 18; ∾ milites in loco, id., legiones ad urbem, id., cohortes apud se, id.; ut retinendus esset, (neml. som Gjest), Cic. Att. 13, 33; - biduum tempestate retentus, Caes. B. C. 3, 102; aegre sunt retenti, quin etc., ibd. 2, 13; - armorum parte tertia ··· retenta, id. B. G. 2, 32; ∾ mercedem, (tilbageholde el. forholde), Plaut.; ∾ alienum, Cic. Flacc. 23; men Ovid. Met. 9, 575: Vixque manus retinens trepidantis ab ore ministri, etc.; ∾ mulierem per vim, Plaut.; men te dextera retinens manu, id; men ∾ arcum manu, vid. Cic. Verr. 4, 34; cf. Propert. 2, 22, 5; — B) „fig.“; - Pudore et liberalitate liberos Retinere, (holde dem i Afhængighed), Ter. Ad. 1, 1, 32; ligel. ∾ aliquem in officio, Cic. R. Am. 25; ∾ animos sociorum in fide, Liv. 25, 40; cf. Cic. Fam. 5, 12; men Ovid. Met. 14, 340: ∾ volucres, (fængsle dem ved sin Sang); — II) m. Eftertrykket paa Verbet: vedligeholder el. bevarer, opretholder el. forsvarer; A) „egentl“; saal. Cato ap. Cic. Fam. 15, 5: mansuetudine et innocentia imperatoris provinciam retentam esse et conservatam; ligel. ∾ oppidum, Caes.; men Diva ··· retinens ··· arces, Catull. 64, 8, (i. e. Minerva); ∾ animos observantia, rem parsimonia, Cic. Quint. 18; cf. Hor. Sat. 1, 1, 89; men Cic. Off. 2, 12: summos cum infimis pari jure retinere; — B) „fig.“; - haec ··· retinete porro, ut etc., Plaut. Rud. prol. 28; ∾ jus, suum, Cic., Caes., pristinam virtutem, id.; ∾ officium, Cic., justitiam, id.; men retinere, ut etc., (vedligeholde den Skik), Quintil. 1, 5, 60; men ∾ commissa („poet.“ om Ørene), Hor. Ep. 1, 18, 70; - endel. ∾ memoria, Cic., hyp. efterel., retinere: at mindes, at erindre sig, Gell. 17, 9; ogs. m. Objectssætn., Digest.; — III) partic. rĕtĭnens, tis, ogs. som adj., c. gen.: som holder fast derved, som paastaaer; - homo ··· sui juris dignitatisque retinens, Cic. Qu. Fr. 1, 2, 3; ligel. retinens avitae nobilitatis, Tac. Ann. 2, 38; ∾ antiqui moris, id.; - superl., Sallustius ··· proprietatum in verbis retinentissimus, etc., Gell. 10, 20.

rĕ.tinnĭo, ire, v. n.: at gienklinge el. gienlyde, Varr. R. R. 2, praef. — rētĭŏlum, i, n., dem. af rete: lidet Net, Appul. — rētis, is, f., s. und. rete, not. — rēto, are, s. und. retae. — rĕ.tŏno, are, v. n.: at tordne el. tone tilbage el. derfra; - Face cuncta mugienti fremitu loca retonent, Catull. 63, 82. — rĕtonsus, 3, [tondeo]: som atter er beskaaren el. afskaaren; - ∾ segetes, Plin. 18, 45.

rĕ.torpesco, ĕre, v. n. inch.: atter at blive stiv el. slov; - ∾ pristini sensus, Tertull. — rĕ.torquĕo, torsi, tortum, 2, v. a.; I) „egentl.“: dreier el. vender el. bøier tilbage el. bort derfra el. derhen; - Ille (anguis), dolore ferox, caput in sua terga retorsit, Ovid. Met. 3, 68; men ibd. 11, 163: post hunc sacer ora retorsit Tmolus ad ora Phoebi, etc.; cf. Cic. Catil. 2, 1; men Retorta tergo brachia, Hor. Od. 3, 5, 22; cf. ibd. 1, 2, 13; ogs. m. ab, Ovid. Trist. 1, 1, 84; men Virg. Aen. 8, 460: pantherae terga retorquens, (kastende Pantherhuden bagover); men „poet.“: ∾ viam, (begive sig tilbage), Claudian.; - ogs. medial, Caes. B. C. 1, 69: paullatim retorqueri agmen ad dextram, (at Toget bøiede af el. trak sig derhen); — II) „fig.“; - ∾ animum ad praeterita, Senec.; ∾ scelus in auctorem, Justin.; ∾ crimina in aliquem, Digest.; ∾ argumentum, (vende det imod Modstanderen), Appul.; men Virg. Aen. 12, 841: mentem laetata retorsit, (omstemtes, blev tilfreds).

rĕ.torresco, ĕre, v. n. inch., [torreo]: at blive fortørret; - ∾ sata, Colum. 3, 3, oftere. — rĕtorrĭde, adv.: i en fortørret el. indtørret Tilstand; - ∾ natae herbae, Plin. 17, 3; af — rĕ.torrĭdus, 3: fortørret el. indtørret el. tør; I) „egentl.“; - ∾ et muscosa prata, Varr.; ∾ plantae, Colum.; ∾ fructus, Plin.; men ∾ mus, (sammenskrumpet, rynket, gammel), Phaedr. 4, 2; — II) „fig.“; - ab alio genere vitae detriti et jam retorridi, Gell. 15, 30; vultu gravissimus et retorridus, Capitol. — rĕtortus, 3, partic. af retor-

queo. — rĕtostus, 3, partic., [torreo]: som atter er ristet el. stegt, Plin. 13, 9.

*retractātio, onis, f.; I) „alm.": gientagen Behandling; bf. „fig.": Omarbeidelse el. Udbedring af et Skrift; hvf. Retractationes: Titelen paa et Skrift af Augustinus; — II) „bes.": Tilbagevisning, Vægring; men alene i Forbindelsen: sine ulla retractatione, (uden al Vægring), Cic. Phil. 14, 11, oftere, o. Liv. 6, 28; o. — retractātor, oris, m.: som vægrer sig derved; - ∾ officii, Tertull.; — [retracto]. — 1. retractatus, 3, partic. o. adj. af retracto. — 2. retractātus, us, m., [retracto]; I) „alm.": Gientagelse deraf, Tertull.; — II) Vægring el. Betænkelighed, id.

retractio, onis, f., [retraho]; I) „egenl.": Tilbagetrækning; - ∾ graduum, Vitruv.; — II) „fig."; A) „overf.": Formindskelse el. Afstagen; - ∾ dierum, (opp. auctio), Macrob. Sat. 1, 14; — B) „ment.": Vægring; - sine ulla retractione, Arnob. — re.tracto (i Haandskrifterne ogsaa ofte retrecto), avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": paany at tage fat derpaa el. behandle el. foretage; - A) „egenl."; - ∾ arma, Liv. 2, 30, (atter at gribe til Vaaben); „poet." ogs.: ∾ ferrum, Virg.; men ∾ vulnera, (befole dem), Ovid.; cf. id. Met. 10, 288: ∾ vota sua, (den Elskedes Billede); — B) „fig."; - vid. Cic. N. D. 2, 28, und. relego, ogs. Ovid. Met. 4, 568; men tertius ille locus orationis ··· a me retractandus, Cic. Mur. 26; men ∾ secum deae memorata, vid. Ovid. Met. 7, 714; leges retractavit, (omarbeidede dem), Suet. Aug. 34; ∾ librum leviter, id. Vit. Pers.; ∾ carmina diligentius, id. Gramm. 2; cf. Hor. Od. 2, 1, 38; - ogs. absol., augemus enim dolorem retractando, Cic. Att. 8, 9; - ogs. impers., postera die retractatur, Tac. Germ. 22; — II) „bes.": viger tilbage fra mig, vægrer mig derved; ogs. absol.: vægrer mig, vil ikke; a) c. acc.; - nihil est, quod dicta retractent etc., Virg. Aen. 12, 11; - bf. ogs., ligesom detrecto: nedsætter el. forringer; vid. Gell. 14, 3; — b) absol.; - sive retractabis, sive properabis, etc., Cic. Tusc. 1, 31; Icilium ··· retractantem arripi jubet, Liv. 3, 49; cf. Virg. Aen. 12, 889; — III) partic. retractatus, 3, ogs. som adj.: omarbeidet, rettet; - compar., idem σύνταγμα misi ad te retractatius, etc., Cic. Att. 16, 3. — 1. retractus, 3, partic. o. adj. af retraho, — 2. retractus, us, m., [retraho]: Tilbagetrækning; - ∾ machinae bellicae, Tertull. — re.trādo, ĕre, v. a.: igien at overgive; - ut si per vim res tradita sit, retradatur, Digest.

re.trăho, xi, ctum, 3, v. a.; I) „alm.": drager el. trækker el. henter el. kalder tilbage; - A) „egenl."; - quid tu ··· me retrahis? Plaut. Rud. 4, 3, 8; men Cic. Fin. 2, 17: ∾ Hannibalem in Africam; men ∾ aliquem in urbem, Caes. B. C. 1, 9; cf. Cic. Coel. 26; men „poet.", Virg. Aen. 10, 307: retrahitque pedem simul unda relabens; - occulere aut retrahere aliquid (pecuniae: holde tilbage, stikke tilside), Liv. 32, 38; men ∾ se ab ictu, Ovid. Met. 3, 87; men ∾ se, (trække sig tilbage); vid. Hor. Ep. 1, 18, 58, o. Catull. 30, 9; - ogs. medial; (corpuscula complexa) inter se retrahuntur, Lucr. 2, 154; — b) navnl. ogs. at inddrage som Flygtning; - ut retractus, non reversus, videretur, Cic. Phil. 6, 4; cf. Sallust. Catil. 39, o. Suet. Aug. 17, ogs. Caes. B. G. 5, 7, o. Liv. 25, 7; - bf. ogs. comisk: Retraham hercle, opinor, ad me idem illud fugitivum argentum tamen, Ter. Heaut. 4, 2, 11; — B) „fig.": at afdrage derfra, osv.; - quum duos consules a re publica ··· retraxisset, Cic. Sest. 15; cf. Nep. Epam. 8; men Aug. ap. Suet. Aug. 71, (om en Spiller): sed ex magnis detrimentis ··· retractus est; - ogs. at hendrage dertil el. inddbringe derunder; hvf. Cic. Part. or. 39: deinde genus ejusmodi calliditatis et calumniae retrahetur in odium judicis, etc.; ligel. ∾ imaginem nocturnae quietis ad spem, Tac. Ann. 16, 1; - ogs. at indskrænke dertil, m. ad, vid. Suet. Caes. 41; oftere ud. ad; ∾ verba, (holde Ordene tilbage), Senec. Ep. 3; men ibd. 79: ∾ vires ingenii sui; men „poet.": ∾ noctes, (forkorte dem), Manil.; — II) „bes.": atter el. paany at drage el. trække derhen el. dertil; A) „egenl."; - Antistium Veterem ··· ad dicendam majestatis causam retraxit, Tac. Ann. 3, 38; cf. ibd. 15, 45 o. 57; men ∾ Treviros in arma, id. Hist. 4, 70; — B) „fig."; - ∾ oblitterata aerarii nomina, (atter at giøre forældede Fordringer gieldende), Tac. Ann. 13, 23; cf. id. Hist. 4, 56; — III) partic. retractus, 3, ogs. som adj.: ligesom tilbagetrukken, d. e. bortfiernet, fiern; - ∾ emporium in intimo sinu, Liv. 36, 21; cf. id. 26, 42; - ogs. compar., ∾ murus a mari, id. 34, 9; cf. Plin. Ep. 2, 17; men Senec. Contr. 1, 6: retracti introrsus oculi, (som ligge dybt). — retrecto, are, f. retracto, ab init.

re.trĭbŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a.; I) „egenl.": atter at tildele el. tilstille, at give tilbage, at erstatte, odl.; - qui (aër) nisi contra Corpora retribuat rebus, etc., Lucr. 5, 277; pro Siculo frumento pecuniam acceptam retribui populo, Liv. 2, 41; cf. Cic. R. Com. 15; — II) „fig."; - ∾ vicem iis, qui sibi nocent, (giengielde, giøre Giengield), Lactant.; bf — retrĭbūtio, onis, f.: Giengieldelse; - ∾ vitae aeternae, id.; ∾ meritorum, Sidon.; o. — retrĭbūtor, oris, m.: som giengielder, Tertull. — retrĭbūtus, 3, f. und. retribuo.

retrīmentum, i, n., [tero]: Afgang, Affald, Skaller, navnl. af presfede Oliver, Varr. R. R. 1, 64; ogs. Slagge el. Skæl af Metaller, Cels.; men retrimenta cibi, (Excrementerne), Varr. ap. Non. — re.trītūro, are, v. a.: atter at tærske, Augustin. — re.trītus, 3: afgneden, afslidt; - ∾ rutabulum, Naev. ap. Fest. s. v. rutabulum, p. 262, (Müll.).

retrō, adv., [re- m. Pronominalsuffixet -ter, ligesom i citro, ultro, intro, etc.]: tilbage, bagud el. baglens, ogs. bagved; I) „egenl." i Rummet; I) om en Bevægelse; - retroque repulsa revorti (multa), Lucr. 2, 129; saal. ogs. hos redire, regredi, etc., f. und. disse Ord; - oraque retro Flectit, Ovid. Met. 15, 685; cf. Virg. Aen. 2, 753; retro inhibita nave, Liv. 30, 10; men id. 8, 19: fugam ··· retro ··· spectante milite; cf. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 15, und. 2. versus; — b) hvilende; - quid retro atque a tergo fieret, etc., Cic. Div. 1, 24; retro Marsigni etc., Tac. Germ. 43; cf. Ter. Heaut. 5, 1, 29; — II) „overf."; A) tilbage i Tiden, fordum el. forhen; - et deinceps retro usque ad Romulum, (tilbage el. opad efter Ordenen), Cic. d. Rep. 1, 37; - „bes." ogs. „poet."; Quodcumque retro est, (det Forbigangne), Hor. Od. 3, 29, 46; — B) om andre Forholde: tilbage, derimod, omvendt; - ab ima (voce) ad summam, ac retro, Quintil. 11, 3, 15; quae sine honestate sint, longe ac retro ponenda, Cic. Tusc. 5, 31; men id. Part. or. 7: idem quasi sursum versum retroque dicatur; cf. id. Fin. 5, 28: vide rursus retro; f. ogs. Quintil. 5, 10, 74; - ligel. i d. silb. Retsfprog: retro dare el. reddere, Digest.; — not.: Sammensætningerne m. retro ere (m. Undtagelse af retroversus o. retrorsus) ene efteraugustiske; ogs. skriver man derfor undert. begge Ord adskilte.

*retrŏ.ago, ēgi, actum, 3, v. a.: driver el. fører el. vender el. beier tilbage el. bagover; - ∾ capillos a fronte contra naturam, Quintil. 11, 3, 160; - oftest „overf."; ∾ rursus litteras, (tage el. læse Bogstaverne bagfra el. i den omvendte Orden, opp. recto contextu), id.; cf. id. 9, 4, 81: huic (dactylo) parem, sed retroactum ··· anapaeston etc.; ogs. ∾ ordinem, id., expositionem, id.; - men iram saepe misericordia retroegit, Senec. d. Ir. 1, 16; cf. Plin. 7, 45: quos non honores currusque illa sua violentia fortuna retroegit?

retrŏcessus, us, m., [cedo]: Tilbagegaaen, Tilbagegang, (opp. processus), Appul. — retrŏ.ci-

tus, 3: som kaster el. bøier sig tilbage, tilbagebøiet, krum; - ∾ cornua, Lucr. 4,550. — retrō.dūco (retro duco), ĕre, v. a., leder el. fører tilbage; - ∾ rursus lineam, Vitruv. 10,2. — retrō.ĕo, ire, v. n.: at gaae baglens el. tilbage; - ∾ stellae (incipiunt), Plin. 2, 13; cf. Senec. Qu. N. 7, 21. — retro.flecto (retro flecto), xi, 3, v. a.: bøier tilbage, capillos, Petron. Sat. 126.

retrogrădātĭo, onis, f., [retrogrado]: Tilbagegaaen, Tilbagegang, (stellae), Capella. — retro.grădĭor, di, v. dep. n.: at gaae el. bevæge sig baglens el. tilbage, Plin. 8, 16; navnl. ogs. om Stjernernes tilbagegaaende Bevægelser, id. 2, 12 o. 14. — retrogrădis, e, Biform af retrogradus: tilbagegaaende, fuga, Appul. — retrogrado, are, v. n.: Biform af retrogradior, Capella. — *retrogrădus, 3: som bevæger sig baglens el. tilbage, Appul.; navnl. ogs. om Stjernerne, Senec., Plin.; o. — retrogressus, us, m.: tilbagegaaende Bevægelse, navnl. Solens, Macrob. Sat. 1, 17; — [retrogradior].

*retrō.pendŭlus, 3: som hænger tilbage; - ∾ globi crinium, (opp. antependuli), Appul. — retrorsum, o. retrorsus, s. und. retroversus. — retrosior, s. und. retroversus, nr. I, B, a. — retrospĭcĭo, ere, v. a., [specio]: at see tilbage derpaa; - retrospiciens orbem lunae (sol), Vitruv. 9, 4.

retrōversim, adv.: tilbage; - ∾ cedentes radii, Claud. Mam. d. Statu anim.; af — retrōversus (-vorsus), o. syncop. retrorsus, 3, [retro, verto]; I) „egenl.": som vender sig tilbage el. baglens, bagvendt el. omvendt, (men som adj. alene sieldn.); - er at mærke; a) i Formen retroversus; - Ipse retroversus etc., Ovid. Met. 4,655; — b) i Formen retrorsus; - atque ita retrorsa manu ter dicat, Plin. 26, 60; ligel. retrorsa respiciens mulier, Appul.; — B) „fig."; a) tilbage i Tiden, d. e. tidligere el. forhenværende; men alene in compar. retroversior (el. retrosior), Tertull.; — b) retroversum argumentum, (omvendt), Lactant.; — II) af det tilhørende adverb. mærkes fire Former: retrorsum, retrorsus, retroversum o. retroversus: baglens, tilbage el. omvendt; A) „egenl."; a) i Formen retrorsum; - vid. Hor. Ep. 1, 1, 75, o. ibd. 1, 18, 88, oftere; ∾ redire pari velocitate, Plin.; — b) i Formen retrorsus; - dare versa retrorsus Terga metu, Val. Fl. 3, 268; cf. Sil. 11, 513; — c) i Formen retroversum; - saal. Plaut. frgm. ap. Non.: ∾ cedam; imitabor nepam; — d) i Formen retroversus; saal. Petron. Sat. 44: ∾ colonia crescit, tamquam coda vituli; — B) „overf."; 1) tilbage i Tiden, for el. tidligere, (navnl. i Retssproget); - retrorsum se actio refert, Digest.; ligel. nec retrorsus (reducere conventionem), ibd.; — 2) om andre Forholde: tilbage, omvendt; a) i Formen retrorsum; - ex terra aqua, ex aqua oritur aër, ex aëre aether; deinde retrorsum ex aethere aër, etc., Cic. N. D. 2. 33; (s. ogs. retro s. l.); - ut „viros ac feminas", „diem ac noctem" ··· dicas potius, quam retrorsum, Quintil. 9, 4, 23; — b) i Formen retrorsus; - perinde haberi ac si retrorsus homo mihi venisset, Digest.

re.trūdo, (si), sum, 3, v. a.; I) „egenl.": støder el. driver tilbage el. afveien; - Quasi retruderet hominum me vis invitum, Plaut. Epid. 2, 2, 64; men pass., Cic. Verr. 1, 3: simulacra deorum ab isto retrusa atque abdita; men in metallum retrudendus, Cod. Theod.; — II) ogs. „fig.", men alene in perf. pass.; - haec sunt in media philosophia retrusa atque abdita, Cic. d. Or. 1, 19; cf. Qu. Cic. d. Pet. cons. 11. — rĕtrūsus, 3, s. und. frgd.

rĕ.tundo tŭdi, tūsum, (retunsus, Plaut.), 3, v. a.; I) „egenl.": afstøder det Skarpe el. Hvasse, sløver; - cujus nuper ferrum retuderim, („alleg."), Cic. Sull. 30; cf. id. Catil. 3, 1; ligel. „alleg., Hor. Od. 1, 35, 39; men ∾ ascias (tilia), Plin. 16. 76; cf. Ovid. Am. 2, 9, 13; — II) „fig.": sløver, svækker, afkræfter; - ∾ mucronem ingenii quotidiana pugna, („alleg."), Quintil. 10, 5, 16; men Ter. Heaut. 5, 1, 72: ut ejus animum ··· retundam, (for at tæmme el. tvinge hans Sind); men ∾ impetum erumpentium, Liv. 2, 33; ogs. ∾ aliquem, (slaae tilbage), Atticus ap. Cic. Att. 16, 15; ∾ linguas Aetolorum, Liv. 33, 31, sermones, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6; ∾ superbiam, Phaedr. 4, 23, improbitatem, Lentul. ap. Cic. Fam. 12, 14; — III) partic. rĕtūsus (retunsus), 3, ogs. som adj.: sløv; A) „egenl."; - ∾ securis, Plaut.; ∾ tela, Ovid.; ∾ ferrum, Virg.; men ∾ aurum hebeti mucrone, Lucr. 5, 1273; — B) „fig."; 1) „overf.": svag, afkræftet; (men alene „poet."); - ∾ res, (svækket Tilstand), Sil.; sild. ogs. om Lyset: mat; crine retuso stella, (med mat Skin), Claudian.; — 2) „ment.": sløv, svag, følesløs, sandsesløs; - Mihi cor retunsum'st etc., (jeg er aldeles sløv), Plaut. Pseud. 4, 4, 8; aliae (terrae), quae acuta ingenia gignant, aliae, quae retusa, Cic. Div. 1, 36; - men retusius ingenium, Hieronym. — rĕtunsus, 3, partic. o. adj. af retundo.

rĕtūro, are, v. a., [ligesom obturo, af inus. turo]: stopper fuld, fylder; - ∾ aures novae nuptae verbis, Varr. ap. Non.; men ∾ auriculas surdorum, Arnob. — rĕtūsus, 3, partic. o. adj. af retundo.

Reudigni, orum, m.: Folk i Germanien, imellem Weseren og Elben, Tac. Germ. 40. — rĕunctor, oris, m., [ungo]; - reunctores medicorum, (der af Lægerne brugtes til at salve el. indgnide de Syge), Plin. 29, 2.

rĕus, i, m., o. rea, ae, f., [res: en Retssag], betegner i Retssproget oprdl. enhver, som har en Sag for Retten; vid. Cic. d. Or. 2, 43; ligel. id. ibd. 79: reos appello, quorum res est; — II) i strængere Forstand heder reus, rea; A) som retligen skylder Ydelsen af en Betaling el. Opfyldelsen af en Forpligtelse; - alium reum dare creditori, (en anden Debitor), Digest.; ejusdem pecuniae rei facti, ibd.; — 2) ogs. „overf." fra Retssproget: paa hvem der hviler et Ansvar el. en Forpligtelse, ansvarlig el. forpligtet; - ut suae quisque partis tutandae reus sit, Liv. 25, 30; voti reus, (da jeg skylder Opfyldelsen af mit Løfte, neml. ifølge Opfyldelsen af mit Ønske), Virg. Aen. 5, 237; (hvortil s. Serv.: voti reus, i. e. debitor); — B) som retligen beskyldes el. anklages, den for Retten Anklagede el. Beskyldte, (opp. petitor el. Klageren), Cic. R. Com. 14; s. ogs. id. Div. in Caecil. 16; men id. Mil. 15: reus ad populum accusante Clodio, (som af Cl. bliver anklaget for Folkets Domstol); cf. reus Milonis, (som er under Milo's Anklage), id. ibd. 18; - ligel. in fem.; operam des, ut socrus adolescentis rea ne fiat, (at hun ikke bliver stævnet for Retten, at hun ikke faaer en Retssag), Cic. Fam. 13, 54; men id. Mil. 19: tota rea citaretur Etruria; — b) ogs. tilføies Brøden, deels in gen., deels m. de; - absentem aliquem rei capitalis reum facere, Cic. Verr. 2, 38; ∾ capitis, Quintil.; ∾ manifesti peculatus, id.; - qui est de vi reus, Cic. Sest. 35; reus de ambitu, id., de moribus, Quintil.; - men Cic. Vatin. 17: est enim reus uterque ob eandem causam et eodem crimine; - s. ogs. Forbindelserne: reum facere, agere, peragere, postulare, inter reos referre, etc., under facio, ago, etc.; — 2) ogs. „overf." fra Retssproget: som har el. bærer Skylden derfor, som er skyldig deri; - saal. Liv. 6, 24: reus fortunae ejus diei; cf. id. 9, 8; men Tac. Ann. 2, 66: maluit patrati, quam incepti facinoris reus esse; - ogs. in fem.: Fortuna ··· una accusatur, una agitur rea, Plin. 2, 5; men Quid fiet sonti, quum rea laudis agar? vid. Ovid. Her. 14, 120.

rĕ.vălesco, lŭi, 3, v. inch. n.; I) „egenl.": atter at blive frisk el. sund, atter at komme til Kræfter; - ope qua

evalescere possim, etc., Ovid. Her. 21, 231; quod ex capitali morbo revaluisses, Gell. 16, 13; — II) ogſ. „fig.": atter at fremblomſtre, at naae ſin forrige Anſeelſe; - Laodicea, tremore terrae prolapsa ··· propriis opibus revaluit, Tac. Ann. 14, 27; cf. id. Hist. 2, 54; revalescens astutia, Appul.

rĕ.vĕho, xi, ctum, 3, v. a.; I) „egenl.": fører el. bringer tilbage; - Diana (Gudindens Billede) Segestam Carthagine revecta, Cic. Verr. 4, 35; cf. Liv. 1, 35, o. Ovid. Met. 13, 402; ogſ. ∾ aliquem domum, Plaut.; cf. Hor. Od. 2, 18, 36; — b) medial: drager (rider, kiører, ſeiler) tilbage; - ne quis reveheretur inde ad proelium, Liv. 3, 70; equo citato ad urbem revectus, id.; ligel. revectus in castra, id.; men eques Rom. curru triumphali revectus est, Plin.; cf. Hor. Sat. 2, 5, 4; — II) „fig."; - quam (famam quaesturae tuae) ex Bithynia optimam revexisti, Plin. Ep. 8, 24; ad paullo superiorem aetatem revecti sumus (neml. i Foredraget), Cic. Brut. 63.

*rĕvēlātĭo, onis, f.: Afhylling, Afdækning, pudendorum, Arnob.; - ogſ. „overſ.": Aabenbaring, Tertull.; o. — rĕvēlātor, oris, m.: ſom afhyller el. aabenbarer, id.; — [revelo]. — rĕvēlātōrĭus, 3, [revelator]: hørende til en Aabenbaring, Tertull.

rĕ.vello, velli, vulsum, 3, v. a.: igien el. atter at løsrive derfra; ogſ. „alm.": voldſomt at løsrive el. afſondre el. adſkille derfra el. fra hinanden; ogſ. absol.: at løsrive el. ſonderrive el. oprykke; I) „egenl."; - ∾ tela de corpore, Cic. Pis. 11, („alleg."); ∾ cornu a fronte, Ovid., caput a cervice, Virg.; cf. id. Aen. 12, 787; men ∾ saxum e monte, ogſ. partem e monte, Ovid.; - ogſ. ∾ axem temone, id. Met. 2, 316, sudem osse, id. ibd. 12, 300; men Virg. Aen. 4, 545: quos Sidonia vix urbe revelli, (har ligeſom oprykket derfra); - ∾ herbas radice (i. e. cum radice), Ovid. Met. 7, 226; cf. id. ibd. 12, 356; - ∾ illam crucem, quae etc., Cic. Verr. 4, 11; quae tabula tuo imperio revulsa est, id. ibd. 2, 46; cf. id. Pis. 10, o. Suet. Calig. 6; men ne revelli possent (stipites), Caes. B. G. 7, 73; cf. Hor. Od. 2, 18, 24; „poet." ogſ. ∾ signa, (rykke op med Hæren), Lucan., Sil.; men ∾ humum curvo dente, (opride el. ploie), Ovid. Am. 3, 10, 14; men ∾ sepulchra majorum, (forſtyrre dem), auct. ad Her.; men Virg. Aen. 4, 427: Nec patris Anchisae cinerem manesve revelli; — II) „fig."; - cujus totus consulatus est ex omni monumentorum memoria revulsus, Cic. Phil. 13, 12; cf. id. Att. 5, 20; ligel. ∾ penitus falsorum receptam persuasionem, Senec. Ep. 95; men Pers. 6, 92: Dum veteres avias tibi de pulmone revello, (udrykker de gamle Fordomme af dit Inderſte).

rĕ.vēlo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": afhyller, afdækker, blotter; - revelato capite (jumenti, opp. involuto), Suet. Galb. 7; men ∾ frontem (ſ. capillis spoliare), Tac. Germ. 31; men Ovid. Her. 11, 73: mentitaque sacra revelat Aeolus, etc.; ∾ pectus, Flor. 4, 2; — II) „fig.": at opdage el. aabenbare; - ∾ fraudes, Appul.; ∾ omnia (tempus), Tertull.

rĕ.vendo, didi, 3, v. a.: ſælger tilbage; - ∾ operas liberto, Digest. — rĕ.vēnĕo, ii, 4, v. n.: at blive ſolgt tilbage; - si fundus revenisset, Digest. — rĕ.vĕnĭo, vēni, ventum, 4, v. n.: kommer el. vender tilbage; - ∾ domum de hippodromo, Plaut.; ∾ in urbem trepidi, Tac.; ∾ ex longinquo, id.; - ogſ. „fig.": In eum nunc haec revenit res locum, ut etc., Plaut. Bacch. 4, 2, 21, oftere; ogſ. impers., id. Amph. 3, 2, 61: Inter eos rursum si reventum in gratiam est; bſ. — rĕventus, us, m.: Tilbagekomſt, Suevius ap. Macrob. Sat. 2, 14.

revera (re vera), ſ. und. res. — rĕ.verbĕro, are, v. a.: at ſlaae el. kaſte tilbage; - ∾ incrementa duritie sua, Colum. 3, 13; ∾ saxa, Senec.; - ogſ. „fig.": sapiens omnem fortunae iram reverberabit et ante se franget, Senec. Clem. 2, 5. — rĕ.vĕrēcundĭter, adv.: ærefrygtsfuldt, Enn. ap. Priscian. — rĕvĕrendus, 3, partic. o. adj. af revereor. — rĕvĕrens, tis, partic. o. adj. af revereor; bſ. — rĕvĕrenter, adv.: ærbødigen, med Udtryk af Agtelſe el. Ærefrygt; - ∾ et fideliter colere amicos, Plin. Ep. 3, 21, oftere; - compar., ∾ parere duci, Tac. Hist. 2, 27; superl., ∾ colere veteres caeremonias, Suet. Aug. 93; cf. id. Ner. 23.

rĕvĕrentĭa, ae, f., [revereor]: Undſeelſe ifølge Agtelſe, (ogſ. undert. ifølge Frygt); bſ. agtelſesfuldt Henſyn, Høiagtelſe, Ærefrygt; - adhibenda est quaedam reverentia adversus homines, et optimi cujusque et reliquorum, etc., Cic. Off. 1, 28; ut cuique personae debetur reverentia, Quintil.; - judex tacitus reverentiam postulat, id.; men Maxima debetur puero reverentia, Juvenal. 14, 47; - bſ. ogſ. undertiden Frygt el. Skam; ∾ vel discendi vel profitendi immensam disciplinam, Colum. 11, 1; ligel. Propert. 3, 11, 13: Nulla est poscendi, nulla est reverentia dandi; — bb) ogſ. at mærke; a) ſom Ærestitel, Plin. Pan. extrem.: ego reverentiae vestrae sic semper inserviam, ut etc., (omtrent vort: Eders Ærværdighed); — b) ſom Perſoner ere Honor, placidoque decens Reverentia vultu: Forældre til Gudinden Majestas, vid. Ovid. Fast. 5, 23.

rĕ.vĕrĕor, ĭtus sum, eri, v. dep. a.; I) undſeer mig el. ſkammer mig derfor, navnl. ifølge Agtelſe el. Frygt; bſ. ogſ. agter el. frygter; - revereor filium, Plaut. Epid. 2, 1, 5; Nigidium Cicero summe reveritus est, Gell. 11, 11; — b) oftere m. Tings- o. Begrebs-object; - vid. Plaut. Mil. gl. 4, 4, 35, Tac. Or. 36, o. Ter. Phorm. 2, 1, 3; men Lucr. 2, 50: neque fulgorem reverentur ab auro; cf. Cic. d. Or. 2, 28; men Liv. 1, 48: nec reverita coetum virorum (Tullia); ligel. Plin. Ep. 1, 10: reverearis occursum (ejus), non reformides; - Nec revereatur (illa), minus jam quo redeat domum, Ter. Hec. 4, 4, 8; — not.: hos Varr. ap. Non. ogſ. ſom impers. (i Analogi af pudet): non te tui saltem pudet, si nihil mei revereatur? — II) hertil mærkes endnu; A) partic. reverens, tis, ſom adj.: ærbødig el. ærefrygtsfuld, ogſ. undſelig el. ſkamfuld; - sermo erga patrem imperatoremque reverens, de se moderatus, Tac. Hist. 1, 17; responsum parum reverens, Massur. Sabin. ap. Gell. 4, 20; men Propert. 2, 23, 29: Nec tu virginibus (i. e. Musis) reverentia moveris ora, (bring dem ikke til at rødme); - ogſ. c. gen.; puella parentum suorum reverens, Appul.; - compar., nihilo reverentior leniorve erga senatum, Suet. Calig. 26; cf. Plin. Ep. 6, 17; men Tac. Germ. 34, absol.: sanctius ac reverentius visum, de actis deorum credere, quam scire; ſ. ogſ. Flor. 4, 12, fin.; - superl., reverentissimus mei, vid. Plin. Ep. 10, 18; — B) partic. rĕvĕrendus, 3, ſom adj.: ærværdig, til at ære, ogſ. frygtelig; - ∾ nox, Ovid. Ib. 75, facies, Juvenal. 6, 513; ∾ antiquitatis liber, Gell.; — not.: ſild. ogſ. ſom geiſtlig Titel, in superl., ∾ episcopi, Cod. Theod.

rĕ.vergo, ĕre, v. n.: at boie ſig el. vende ſig tilbage el. derhen el. dertil; bſ. „fig.": ∾ illud in aliorum commoda, Claud. Mam. — rĕ.verro, ĕre, v. a.: igien at feie fra hinanden; - reverram hercle hoc, quod converri modo, Plaut. Stich. 2, 2, 64.

rĕversĭo (revors.), onis, f., [reverto]: Tilbagevenden (fra en ufuldendt Reiſe, derim. reditus: Tilbagekomſt); - reditu, vel potius reversione mea, etc., Cic. Att. 16, 7; cf. id. Phil. 1, 1: exponam vobis ··· consilium et profectionis et reversionis meae; men Plaut. Truc. 2, 4, 12: Reversionem ut ad me faceret denuo; — b) ogſ. Tilbagevenden (i Tiden); - ∾ febrium, Cic. N. D. 3, 10; - navnl. om Himmellegemerne; ∾ annua solis, Appul.; ogſ. in pl., reversiones planetarum, id.; — not.: ſom grammatikalſk Figur, ſ. ἀναστροφή: Ordenes omvendte Stilling, (ſaal. i mecum, tecum, qui-

bus de rebus), Quintil. 8, 6, 65. — rĕverso, are, v. a., intens. af reverto: vender el. dreier tilbage el. omkring, Augustin. — rĕversus, 3, partic. af reverto.

rĕvertĭcŭlum, i, n.: Tilbagevenden; - ∾ annua solis, Appul.; af - rĕverto (revort.), ti, sum, 3, v. n., o. rĕvertor (revort.), reversus (revors.) sum, 3, v. dep. n., [verto]: vender om, vender el. kommer tilbage; I) „egenl."; - Inde illico revortor, domum ··· eo, Plaut. Capt. 3, 2, 8; quum ex itinere quodam proposito revertisset (Dejotarus) etc., Cic. Div. 1, 15; cf. id. Tusc. 3, 15; men reversus ille ··· iudicavit etc., Caes. B. G. 6, 12; cf. Quintil. 7, 8, 2: mulier, rogata ut rediret, non est reversa; reverti in castra, Sall., ad assuetas sibi sedes, Quintil. 11, 2, 6; cf. Vell. 2, 42, o. Tac. Ann. 12, 21, ogs. Nep. Them. 5; — b) ogs. m. Tingssubjecter, navnl. om Himmellegemerne; vid. Lucr. 5, 615 o. 657; - ogs. „alm.": retroque a terra cuncta revorti, id. 1, 785; men Hor. Od. 1, 29, 12, „poet." om en Umulighed: Tiberim reverti etc.; — II) „overf."; A) „alm."; - nescit vox missa reverti, Hor. A. P. 390; reverti ad superiorem consuetudinem, Cic. Fam. 9, 24; ut enim etc., ad illum animum meum reverti pristinum, ibd. 10, 28; cf. Caes. B. G. 1, 42; - ne omnis ira ··· in tribunos centurionesque ··· reverteretur, Tac. Hist. 3, 31; Poena reversura est in caput ista tuum, Ovid. A. A. 1, 340; — B) „bes." i Foredraget: efter en Digression at vende tilbage til den omhandlede Gjenstand; - discedo parumper a somniis; ad quae mox revertar, Cic. Div. 1, 23; ligel. ut ad propositum revertamur, id. Fin. 2, 32; — not.: forauguftisk er Activformen in tempp. perff. (reverti, etc.) den sædvanlige; efteraugustisk bruges derfor perff. depp. reversus sum, etc.; dog at partic. reversus ogs. tilhører den classiske Periode; s. ovens.; af praes. act. findes revortit, Lucr. 5, 1152. — rĕvestĭo, īvi el. ii, itum, 4, v. a.: beklæder paany, Tertull.

*rĕvibrātĭo, onis, f.: Gjenskin, Hygin. Astron. 4, 14; o. — rĕvibrātus, us, m.: = frgd.; - in abl., Capella; af — rĕvibro, avi, 1, v. n.: at give Gjenskin, Capella; - ogs. c. acc.; ∾ radios, id. — rĕvictĭo, onis, f., [revinco]: Gjendrivelse, Appul. — rĕvictus, 3, partic. af revinco. — rĕvĭdeo, ēre, v. n.: atter at se derhen, atter at besøge; - Nunc ad heram revidebo, Plaut. Truc. 2, 2, 65. — rĕvīgesco, ĕre, v. inch. n.: atter at leve op el. komme til Kræfter, Juvenc. — rĕvilesco, ĕre, v. inch. n.: atter at blive ringere el. at tabe i Værd; - ne admota oculis revilescat (virtus), Senec. Tranqu. 15. — rĕvimentum, i, n., [vieo: binder]: en Lap, lacinia, (el. efter Freund. f. fibula: en Hage), Fronto (Laud. Fumi). — rĕvincĭbĭlis, e, [revinco]: som lader sig gjendrive el. afbevise, Tertull.

rĕvincĭo, vinxi, vinctum, 4, v. a.; I) „alm.": binder tilbage, ombinder, binder fast sammen; A) „egenl."; - ancorae pro funibus ferreis catenis revinctae, Caes. B. G. 3, 13; tignis disclusis atque in contrariam partem revinctis, id. ibd. 4, 17; ligel. stipites ab infimo revincti, id.; cf. Ovid. Met. 11, 212; men id. ibd. 10, 379: zona summo de poste revincta; cf. Virg. Aen. 3, 76; men latus ense revincit, Propert. 3, 12, 11; - partic. revinctus, 3, ogs. c. acc. graec., vid. Virg. Aen. 2, 57; ligel. Martial. 6, 41: Qui recitat, lana fauces et colla revinctus; - „poet." heder ogs. Isen: latices in glaciem revincti, Claudian.; — B) „fig.": Mentem amore revinciens, Catull. 61, 33; urbesque revinxi legibus, Claudian.; — II) „bes.": udløser el. løslader; - num villicus aut alligaverit quempiam, aut revinxerit, Colum. 1, 8.

rĕvinco, vici, victum, 3, v. a.; I) „egenl.": atter el. paany at overvinde el. beseire; - victrices catervae Consiliis juvenis revictae, Hor. Od. 4, 4, 23; men revictam conjurationem (at den var bleven undertrykt), etc., Tac. Ann. 15, 73; vires (ignis) revictae, Lucr. 5, 410; cf. id. 1, 587; — II) „fig.": at gjendrive el. afbevise (nogens Paastand); ogs. at overbevise (om det Modsatte); - numquam enim hic, neque suo, neque amicorum judicio revincetur, Cic. Arch. 6; men Tac. Ann. 6, 5, pass. c. acc. graeco: neque cuncta a primoribus civitatis revincebatur, etc.; men homines in culpa revicti, Gell.; s. ogs. Liv. 6, 26: crimina ··· revicta rebus, verbis confutare, nihil attinet. — rĕvinctus, 3, partic. af revincio.

rĕvĭrĕo, ēre, v. n.: atter at grønnes; - revirentes arbores, Albinov. Eleg. 2, 113. — rĕvĭresco, virŭi, 3, v. incb. n.; I) „egenl.": atter at blive grøn el. frisk; - laesasque jubet revirescere silvas, Ovid. Met. 2, 408; donec in novos fetus revirescerct arbor, Tac. Ann. 13, 58; — II) „fig."; A) „poet.": atter at forynges el. blive Yngling; - Arte suum parili revirescere posse parentem, Ovid. Met. 7, 305; — B) „alm.": atter at opblomstre el. komme til Kræfter; - ∾ senatum ad pristinae auctoritatis spem, Cic. Phil. 7, 1; cf. id. Prov. cons. 14: quamquam sunt accisae (res hostium), tamen efferent se aliquando, et ad renovandum bellum revirescent; ∾ domum Germanici, Tac. Ann. 4, 12; ∾ partes, id. Hist. 3, 7.

rĕviscĕrātĭo, onis, f.: atter at faae Kjød paa sig; - ∾ ossium, Tertull. — rĕvīsĭo, onis, f., [revideo]: Gjenseen, Gjensyn, Claud. Mam. — rĕvīsĭto, are, v. a.: oftere at besøge; - ∾ urbem nundinis, Plin. 18, 3. — rĕvīso, ĕre, v. n. o. a.; I) neutr.: at se tilbage derpaa el. hen dertil; - ut ··· ad me revisas, (at du seer til mig el. besøger mig), Plaut. Truc. 2, 4, 79; men „poet.", Lucr. 5, 635: ad hanc (i. e. lunam) quia signa revisunt, (vende sig dertil); - men Reviso, quid agant, (kommer for at se), Ter. Andr. 2, 4, in.; men „poet.", Lucr. 4, 1110: Inde ··· furor ille revisit, (vender tilbage el. kommer igjen); — II) act.: atter el. oftere at besee el. besøge el. eftersee; - tu modo nos revise aliquando, Cic. Att. 1, 19; ligel. quum poteris ··· revises nos, ibd. 12, 50; men ∾ rem Gallicanam, (besøge for at eftersee), id. Quint. 6; ligel. ∾ negotia sua quotidie, Colum. 12, praef.; - men „poet.": multos alterna revisens Lusit, et in solido rursus fortuna locavit, Virg. Aen. 11, 426; men om Himmellegemerne, vid. Lucr. 4, 391.

rĕvīvĭfĭcātus, 3, [vivifico]: som atter er levendegjort, Tertull. — rĕvīvisco (-esco), vixi, 3, v. inch. n.; I) „egenl.": at leve op paany, atter at blive levende; - reviviscat M'. Curius etc., Cic. Parad. 5, 2; cf. id. Mil. 29, oftere; ligel. Ovid. Trist. 4, 5, 3: Cujus ab alloquiis anima haec moribunda revixit; ∾ apes, Varr. R. R. 3, 16; reviviscentes conchae, Plin. 9, 61; — II) „fig."; A) „overf.": atter at spire frem el. vore ud; - ∾ gramina, Colum.; ∾ avulsae pennae (insectorum), Plin. 11, 33; — B) „mentalt": atter at forynges el. at komme til Kræfter; - ipsa causa ea est, ut ··· necessario reviviscat et recreetur, Cic. Fam. 6, 10; qui ex illo metu mortis ··· revixisset, id. Verr. 5, 61; cf. id. Att. 6, 2. — rĕvīvo, (vixi), victum, 3, v. n.: lever op igjen, Paul. Nol.; men Senec. Med. 476: Secare membra non revicturi senis.

*rĕvŏcābĭlis, e: som lader sig kalde tilbage; men „poet. overf.": som kan bringes tilbage el. indhentes; sædv. m. Negation; - quum jam revocabile telum Non fuit, Ovid. Met. 6, 264; ligel. Juro ego fatorum nulli revocabile stamen, Propert. 4. 7, 51; — rĕvŏcāmen, inis, n., ligesom flgd.: Tilbagekaldelse; men alene „poet."; - vid. Ovid. Fast. 1, 561; ogs. in pl., id. Met. 3, 596; — rĕvŏcātĭo, onis, f.: Tilbagekaldelse; I) „egenl."; - ∾ a bello, Cic. Phil. 13, 17; ∾ domum, Digest.; - ogs. in pl.; ∾ lunae a sole, (dens Fjernelse derfra), Vitruv. 9, 4; — II) „fig."; - ∾ ad contemplandas voluptates, (Lokkelse

Indbydelse dertil), Cic. Tusc. 3, 15; — not.: ∾ verbi, som Talefigur: Tilbagekaldelse el. Berigtigelse af et Ord el. Udtryk, Cic. d. Or. 3, 54, o. Quintil.; — rĕvŏcātor, oris, m.: som kalder tilbage; – ∾ animarum (magus), Quintil. Decl.; o. — rĕvŏcātōrĭus, 3: hørende til en Tilbagekaldelse; hs. absol., revocatoria, (sc. epistola): Tilbagekaldelsesskrivelse, Cod. Just.; — not.: sildt. ogs. i Lægesproget: ∾ emplastrum, (tilbagetrækkende), Theod. Prisc.; — [flgd.].

rĕvŏco, avi, atum, 1, v. a.; I) kalder tilbage; A) „egenl."; 1) „alm."; – quoties foras ire volo, me retines, revocas, Plaut. Men. 1, 2, 5; ogs. ∾ aliquem voce, Suet. Claud. 15; cf. Cic. Fam. 10, 1; ∾ aliquem ex itinere, id., Suet.; revocatus ex exsilio, Liv., ex provincia, Suet.; – revocari in Italiam, Caes. B. C. 2, 18; ligel. ∾ Samnites rursus ad Caudium, Liv. 9, 27; – ogs. absol., heus, abiit; quin revocas? Plaut. Pseud. 1, 3, 12; ligel. Ter. Eun. 1, 1, 4: Exclusit; revocat; etc.; cf. Hor. Sat. 1, 6, 61; — b) m. Tingsobjecter: drager el. trækker el. vender tilbage el. bort derfra el. derhen; (oftest „poet."); – revocataque rursus eodem Rettuleram (lumina), Ovid. Met. 7, 789; men id. A. A. 1, 452: Et revocat cupidas alea blanda manus; men ∾ pedem ab alto, (om Flodguden), Virg. Aen. 9, 125; ∾ gradum, ibd. 6, 128; – dog ogs. i Prosa; ∾ deficientem capillum a vertice, (stryge det forover), Suet. Caes. 45; ligel. ∾ terram proscissam in liram, Colum.; men Ovid. Met. 4, 248: in vivum ··· revocare calorem (artus gelidos); — 2) „bes."; a) i Krigssproget: at kalde tilbage el. bort derfra; – legiones equitatumque revocari jubet, Caes. B. G. 5, 11; mutato consilio ab revocando ad cohortandos milites etc., Liv. 25, 14; ∾ milites certo signo, Caes., legiones ab opere, id.; men „poet.", Ovid. Met. 1, 334, om Triton: Humina signo Jam revocare dato; — b) som scenisk Udtryk: at kalde tilbage, (for at gjentage det Foredragne); – quum saepius revocatus vocem obtudisset (actor), Liv. 7, 2; – ogs. udenfor Theatret, navnl. om en improviserende Digter; vid. Cic. Arch. 8; men om en Herold el. Præco, Liv. 33, 32; – ogs. m. Verses el. Talens Object; primos tres versus revocasse etc., Cic. Tusc. 4, 29; cf. Plin. Ep. 3, 5; hvs. pass.: millies revocatum est, etc., id. Sest. 58; — B) „fig."; 1) „alm.": kalder tilbage el. indskrænker, afdrager el. afbringer derfra; – facilius ··· revocantur ea, quae sese nimium profuderunt, Cic. d. Or. 2, 21; men id. Fam. 7, 26: si etc., facile illa (sc. vires et corpus) revocabo, (skal let gjenvinde dem); ∾ studia, (atter at indføre el. bringe i Gang), id. Tusc. 1, 1; ligel. Hor. Od. 4, 15, 12, o. Tac. Ann. 1, 20; – nonnunquam animum incitatum revoco ipse et reflecto, Cic. Sull. 16; ligel. sed ipse me revoco etc., id. Att. 13, 1; men id. Div. 2, 46: quum se ipsa revocasset (natura: havde ligesom rettet sig selv); – „poet." ogs. c. infin.; Nec tamen illa suae revocatur parcere famae, (hun bevæges ikke dertil), Propert. 1, 16, 11; – ∾ memoriam, (forny et Minde, minde derom, fortælle), Senec. Benef. 5, 25; cf. Virg. Aen. 7, 40: et primae revocabo exordia pugnae; – ∾ aliquem a tanto scelere, (afdrage derfra), Cic. Catil. 3, 5; ∾ lapsos ab errore, Quintil. 2, 6, 2; ∾ perterritos animos a metu, id.; cf. Caes. B. G. 3, 17; men Cic. Tusc. 1, 16: magni est ingenii, revocare mentem a sensibus etc.; – ∾ disceptationem a rege ad Romanos, Liv. 41, 20; men Cic. Verr. 3, 90: quo me igitur aut ad quae exempla revocas? men id. Cluent. 49: quum tribunus pl. rem paene ad manus revocasset, (næsten havde bragt det til Udbrud af Vold); – ∾ se ad pristina studia, id., ad industriam, id.; – ∾ libertinos ingratos in servitutem, Suet. Claud. 25; in dubium incertumque revocari, vid. Cic. Caecin. 27; cf. Liv. 4, 35; men Senec. ap. Tac. Ann. 14, 54: quod temporis etc., (id) in animum revocabo, (vil jeg overføre paa Aanden); — 2) „bes."; a) ∾ ad aliquid, (ligesom referre ad aliquid): fører tilbage el. henfører dertil, (d. e. betragte el. fremstille som hørende el. sigtende dertil); – ∾ omnia ad suam potentiam, Cic. Lael. 16; men ∾ ad res suas, quae de altero deplorentur, id. d. Or. 2, 52; ∾ omnia ad artem et ad praecepta, ibd. 2, 11; men id. Off. 3, 21: quum ad veritatem coepi revocare rationem, (at underordne Sandheden denne Lære); — b) tilbagekalder el. tilbagetager; – si facta mihi revocare liceret, Ovid. Met. 9, 617; ∾ promissum, Senec., sententiam, Digest.; men libertatis revocandae jus etc., vid. Tac. Ann. 13, 26; ∾ litteras, Suet.; ∾ legatum ad quingenta, (indskrænke det dertil), id. Galb. 5; — II) kalder el. indbyder igjen el. til Gjengjeld, (opp. vocare: at indbyde), Cic. R. Am. 18; cf. Phaedr. 1, 26; – hs. „overf.", Cic. Agr. 3: (tribuni plebis), quo provocati ad me venire noluerunt, revocati saltem revertantur; — III) fremkalder el. opraaber igjen el. paany; – revocaturos se easdem tribus (sc. in suffragium), Liv. 45, 36; cf. id. 40, 46: si revocemur in suffragium; – ogs. indbyder andengang; ∾ aliquem convivam in diem posterum, Suet. Claud. 32.

rĕvŏlo, are, v. n.: at flyve tilbage; – Quum medio celeres revolant ex aequore mergi, Virg. Ge. 1, 361; cf. Cic. N. D. 2, 49, o. Ovid. Met. 9, 741; – ogs. „overf." om Ting og Personer: et revolat, nullo referente, cruentum (telum), ibd. 7, 684; sol ··· revolans, Manil.; men Vell. 2, 129: revolat ad patrem Caesar. — revolsus, s. revulsus, 3, partic. af revello. — *rĕvŏlūbĭlis, e: som lader sig vælte el. rulle tilbage, som vælter eller ruller tilbage; – ∾ pondus, (i. e. saxum Sisyphi), Ovid. Ib. 193; ∾ orbita, Auson.; o. — rĕvŏlūtĭo, onis, f.: Tilbagevæltning; hs. „overf.": Tilbagevendelse; – post multas revolutiones (animae) per diversa corpora etc., Augustin.; — [revolvo]. — rĕvŏlūtus, 3, partic. af flgd.

rĕvolvo, volvi, volūtum, 3, v. a.; I) „egenl.": vælter el. ruller el. vikler tilbage; A) „alm."; – Torvu' draco serpit, subter supraque revolvens Sese, etc., Cic. (poëta) N. D. 2, 42; cf. Colum. 8, 17; ligel. Tac. Ann. 6, 33: quia ··· hibernus auster revolvit fluctus; cf. id. Hist. 5, 14, ogs. Virg. Aen. 11, 627; – „poet." ogs. om de Livstraaden spindende Parcer, Senec. Herc. Fur. 181, o. id. Oed. 980; – ligel. „poet.": at tilbagelægge; vid. Virg. Aen. 9, 391, o. ibd. 10, 660; – hs. medial: atter at vende tilbage dertil; itaque revolvor identidem in Tusculanum, Cic. Att. 13, 26; men Virg. Aen. 4, 691: Ter revoluta toro est, (faldt el. sank hun tilbage derpaa); cf. id. ibd. 5, 336, ogs. Ovid. Met. 10, 63; – „poet." ogs. om den tilbagevendende Tid; vid. Virg. Aen. 10, 256, o. Ovid. Fast. 4, 29; — B) „bes.": igjen eller atter at oprulle el. opslaae (en Bog, for at læse op deraf); hs. ogs. at læse op igjen, at gjentage; – tuas adversus te origines revolvam, Liv. 34, 5; devorare taedium illud et scripta et lecta saepius revolvendi etc., Quintil. 11, 2, 24; s. ogs. Hor. Ep. 2, 1, 223; — II) „fig."; A) „alm.": fører el. leder tilbage el. dertil el. derhen; – in iis, quae etc., summa paupertas (verborum) in eadem nos revolvit, Quintil. 12, 10, 34; iterum revolvere casus ··· Iliacos, (atter at gjennemgaae el. gjennemleve dem), Virg. Aen. 10, 61; — b) saal. oftest medial, revolvi: at komme el. falde tilbage dertil, atter at geraade deri; – in eandem vitam te revolutum denuo Video esse, Ter. Hec. 4, 4, 69; ligel. revolvi in luxuriam, Justin.; cf. Ovid. Met. 10, 335: quid in ista revolvor? s. ogs. Virg. Aen. 6, 449; – ad patris revolvor sententiam, Cic. Acad. 2, 48; ad vana et toties irrisa revolutus etc., Tac. Ann. 4, 9; – primum eodem revolveris, Cic. Div. 2, 5; men Liv. 5, 11: eo revolvi rem, ut etc.; — B) „bes.": fortællende el. betænkende at tilbageføre; alts. igjen eller atter at fortælle el. betænke, at gjentage; – Sed quid ego haec autem nequicquam

ingrata revolvo? Virg. Aen. 2, 101; men Tac. Agric. 46: ut omnia dicta factaque ejus secum revolvant; cf. id. Ann. 3, 18, o. Ovid. Fast. 4, 667.

rĕ.vŏmo, ii, 3, v. a.: ved Brækning el. ligesom ved Brækning atter at give fra sig; - ∾ salsos ··· pectore fluctus, Virg. Aen. 5,182; cf. Plin. 10,92; men Ovid. Met. 3, 731, om Charybdis: vorat haec raptas revomitque carinas; cf. Lucr. 2, 199, ogs. Flor. 4, 11; men id. 2, 10, „fig.": ∾ male partam victoriam. — revorsio, s. und. reversio. — revorto o. revortor, s. und. reverto. — rĕvulsĭo, onis, f., [revello]: Losreven, Afriven; - ∾ unius schedae, Plin. 13, 21. — revulsus, 3, partic. af revello.

rex, gen. rēgis, m., [rego]: I) Eneherskeren el. den øverste Hersker over en Stat, en Konge; - quum penes unum est omnium rerum summa, regem illum unum vocamus, et regnum ejus rei publicae statum etc., Cic. d. Rep. 1, 26; simul atque se inflexit hic rex in dominatum injustiorem, fit continuo tyrannus, id. ibd. 2, 26; men regem hominem esse, a quo impetres, ubi jus, ubi injuria opus sit, etc., vid. Liv. 2, 3; s. ogs. id. 9, 17: senatum ex regibus constare, etc.; - in pl. ogs. om den kongelige Familie, vid. id. 2, 3: de accipiendis ··· in urbem regibus colloquuntur; cf. id. 2, 2, oftere; - regem deligere, creare, constituere, s. und. disse Ord; - efter Tarqviniernes Fordrivelse fra Rom bleve selve Navnene rex o. regnum Romerne saa forhadte, at derm. sædv. betegnedes: dels forbryderske Angreb paa Statsforfatningen til Fordel for Enehersredømmet, dels enkelte Borgeres grusomme Vilkaarlighed i Brugen af deres Magt; vid. Cic. d. Rep. 2, 27 o. 30, id. Agr. 2, 6, navnl. ogs. m. Hensyn paa Cæsar, id. Off. 3, 21; cf. id. Fam. 12, 1: non regno, sed rege liberati videmur, etc.; — bb) hertil mærkes; a) Benævnelsen rex vedblev ogs. i Republikens Tid i Religionssproget at bruges om visse Præster; hvf. rex sacrificulus el. sacrificus el. sacrorum; s. und. sacrificulus; men rex Nemorensis: Præst for Diana Aricina, Suet. Calig. 35; — b) prægnant bruges ogs. rex, (ligesom hos Grækerne *βασιλεύς*), om Perserkongen; - vid. Ter. Eun. 3, 1, 7, oftere, Nep. Milt. 7, oftere, o. A.; dog ogs. Persarum rex, Hor. Od. 3, 9, 4; men rex regum, om Agamemnon, s. nedens. II, B; — II) „overf." er rex: hyppig Benævnelse paa Juppiter, som Guders og Menneskers Konge og Herre, quem unum omnium deorum et hominum regem esse, omnes doctrina expoliti consentiunt, Cic. d. Rep. 1, 36; cf. Virg. Aen. 1, 65, oftere; - ogs. om de øvrige Guder, som Beherskere af de dem anviste Riger, bruges Benævnelsen rex; saal. heder Neptunus: rex aquarum, el. ∾ aequoreus, Ovid. Met. 10, 606, o. ibd. 8, 603; ligel. Pluto: rex umbrarum el. silentum, ibd. 7, 249, o. 5, 356; men Antiqui rex magne poli mundique prioris, d. e. Saturnus, Mart. 12, 62; men om Aeolus s. Virg. Aen. 1, 52; — B) ogs. „alm." s. Overhoved el. Fyrste el. Hersker; - vid. Virg. Aen. 1, 544 o. 575, oftere; saal. ogs. rex regum, om Agamemnon, Vell. 1, 1; - ogs. Fyrstesøn el. Prinds, Virg. Aen. 9, 223, Flor. 4, 9, o. A.; - „poet." ogs. den Rige el. Mægtige el. Lykkelige; - sive reges, Sive inopes erimus coloni, Hor. Od. 2, 14, 11; cf. id. ibd. 18, 34, oftere; ligel. Plaut. Rud. 4, 2, 26: apud reges rex perhibebor, etc.; cf. id. Poen. 3, 3, 58; navnl. ogs. Parasiternes Patron, id. Capt. 1, 1, 24, Ter. Phorm. 2, 2, 21, Hor. Ep. 1, 17, 20, o. A.; ogs. en Opdrager el. en Hovmester, Hor. Od. 1, 36, 8; men ∾ mensae, Macrob. Sat. 2, 1, (Formanden ved et Gilde); — b) „poet." ogs. om de Dyr, som man tillægger etslags Forrang; navnl. om Løven, Phaedr. 4, 13, om Tyren, Stat., om Bidronningen, Virg. Ge. 4, 68; men om Ørnen, Plin. 10, 95; - ligel. om mærkelige Floder og Bierge; saal. Fluviorum rex Eridanus, Virg. Ge. 1, 482; men ibd. 2, 98: rex ipse Phanaeus, (Forbierg paa Chios med en berømt Vin); — 2) „poet." ogs. som adj.: regerende, herskende, Virg. Aen. 1, 21: populum late regem belloque superbum; — not.: ogs. er Rex, Tilnavn in gente Marcia; saal. Qu. Marcius Rex, cos. a. u. c. 686; cf. Sall. Catil. 30; en anden Qu. Marcius Rex nævnes i et Ordspil, som Svoger af Clodius, Cic. Att. 1, 16.

Rha, indecl., *Ῥᾶ*; I): Floden Wolga, Mela 3, 5, Ammian. 22, 8; — II) rha, indecl.: Roden af en ved denne Flod voxende Plante, Ammian. l. c.; hos Cels. 5, 23: rha Ponticum, ogs. radix Pontica, (rheum rhaponticum L.): Rabarbara. — rhabdos, i, f., *ῥάβδος*: Stav el. Stok; df. etslags Meteor el. Luftsyn, Appul. — rhacoma, ae, f.: etslags Rod, rimel.: = rha, Plin. 27, 105.

Rhădămanthus, i, m., *Ῥαδάμανθος*: Søn af Juppiter, og Broder af Minos, blev ifølge sin strænge Retfærdighed sat til Dommer i Underverdenen; - vid. Cic. Tusc. 1, 5, Ovid. Met. 9, 435, o. Virg. Aen. 6, 556. — Rhaeti, Rhaetia, Rhaeticus, Rhaetus, s. und. Raeti, etc. — rhăgădes, um, f., o. rhăgădia, orum, n., *ῥαγάδες*, *ῥαγάδια*: Rifter el. Sprækker med Bollenhed paa visse Dele af Legemet, Plin. 23, 44, oftere; hos Cels. paa Græsk. — rhăgĭon, i, n., *ῥάγιον*: liden giftig Edderkop, Plin. 29, 27.

rhamnos, i, f., *ῥάμνος*: etslags Tornebusk, (rhamnus L.), germ: Wegdorn el. Kreuzdorn, Plin. 24, 76. — Rhamnus, untis, f., *Ῥαμνοῦς*: den nordligste Landsby i Attika, berømt af Gudinden Nemesis's Billedstøtte, Plin. 4, 11, Lucan. 5, 233; — B) df., 1) Rhamnūsĭus, 3: rhamnusisk; - ∾ sese aibat esse, Ter. Andr. 5, 4, 27; men ∾ virgo, Catull., dea, Claudian.: Gudinden Nemesis; ogs. absol. Rhamnusia, ae, f., Ovid. Met. 3, 406, oftere, Stat.; — 2) Rhamnusis, ĭdis, f.: den Rhamnusiske, sc. dea, d. e. Nemesis; - memoremque time Rhamnusidos iram, Ovid. Met. 14, 694. — Rhamnusis, ĭdis, o. Rhamnusius, 3, s. und. frgd. — rhāpēĭon, i, n., *ῥαπήϊον*: etslags Plante, ogs. leontopetalon, Plin. 27, 72. — rhapisma, ătis, n., *ῥάπισμα*: Slag med en Stok, Cod. Just. — rhapsōdĭa, ae, f., *ῥαψῳδία*: en Rapsodi; - ∾ secunda, Nep. Dion 6, (d. e. anden Sang af Iliaden).

1. Rhēā, ae, f.: Personsnavn, hvoraf her mærkes: Rhea Sylvia, Datter af K. Numitor, og Moder til Romulus o. Remus; - vid. Liv. 1, 3, o. Flor. 1, 1; — not.: ogs. er Rhea: det fingerede Navn paa en Præstinde, Virg. Aen. 7, 659. — 2. Rhēā, ae, f., *Ῥέα*: en Benævnelse paa Gudinden Cybele, Ovid. Fast. 4, 201, Auson.

rhectae, arum, m., *ῥῆκται*: etslags Jordskælv, hvorved Jorden revner, Appul. — rheda, ae, f., [efter Quintil. 1, 5, 57: gallisk Ord]: firhiulet gallisk Vogn; - vid. Caes. B. G. 1, 51; - hos Romerne sædv. som Reisevogn; vid. Cic. Mil. 10, Hor. Sat. 2, 6, 42, o. A.; ∾ meritoria, (Hyrevogn el. Leievogn), Suet. Caes. 57; df. — rhēdārĭus, 3: hørende til en Reisevogn; - ∾ muli, (Forspandsmuler), Varr.; (ogs. equi ad rhedam), id.; — II) df. subst., rhedarius, i, m.; A) sc. auriga: en Kudsk, Cic. Mil. 10; — B) sc. faber: en Vognmager, Capitolin. — Rhēdŏnes, um, m.: Folk i Gallia Lugd., i Egnen af d. nuvær. Rennes i Bretagne, Caes. B. G. 2, 34. — Rhēgĭum (Reg.), i, n., *Ῥήγιον*: By i d. Bruttiske ved fretum Siculum, (hod. Reggio, i Calabrien), Plin. 3, 14, Cic., o. A.; acc. graec. Rhegion, Ovid. Met. 14, 48, hvor: Oppositamque petens contra Zancleïa saxa Rhegion (sc. urbem), etc.; — B) df. adj. Rhēgīnus, 3: rheginsk, litora, Sil. 3, 94; - ogs. subst., Rhegini, orum, m.: Indvaanerne af Byen Rh., Cic. Arch. 3, oftere.

Rhēnānus, 3, s. und. Rhenus. — rheno, onis, s. und. reno. — Rhēnus, i, m.: Rhinen el. Rhinstrømmen; - vid. Caes. B. G. 4. 10, Tac. Germ. 1, Mela 3, 2 flgd., Plin. 4, 28 flgd., o. A.; - ∾ bicornis, (af

dens dobbelte Udløb i Havet), Virg. Aen. 8, 727; - ogs. som adject., flumen Rhenum, Hor. A. P. 18; — b) „meton." ogs. f. de ved Rhinen boende Folk; - vid. Ovid. Fast. 1, 286, o. id. Pont. 3, 4, 88; - ogs. in pl., Rheni, Pers. 6, 47; — B) df. Rhēnānus, 3: rhinsk, hørende til Rhinen, manus, vid. Martial. 9, 36. — Rhēsus, i, m., Ῥῆσος: en Konge i Thracien, blev, da han var kommen Troja til Hielp, af Diomedes og Ulysses berøvet sine Heste, og selv ombragt; - vid. Cic. N. D. 3, 18, Virg. Aen. 1, 469, Ovid. Met. 13, 249 flgd., o. A.

rhētor, ŏris, m., ῥήτωρ; I) „egentl.": en Lærer i Veltalenheden, en Rhetor; vid. Cic. d. Or. 1, 18; (pueri) priusquam tradantur rhetori, Quintil.; s. ogs. Plin. Ep. 3, 3; — II) paa Grækernes Viis: en Taler, Nep. Epam. 6; s. ogs. Cic. d. Or. 2, 3, ogs. id. Off. 1, 18, (hvor campus rhetorum „alleg.", f. Materie el. Stof); — not.: acc. pl. rhetoras, Quintil. 11, 3, 58.

rhētŏrĭca, ae, o. 1. rhetorice, es, f., s. und. rhetoricus. — *2. rhētŏrĭcē, adv.: rhetorisk el. med rhetorisk Udsmykning, (opp. dialectice), Cic. Fin. 2, 6; men id. Brut. 11: ∾ et tragice ornare; cf. id. Tusc. 3, 26: quam rhetorice! quam copiose! etc.; — rhētŏrĭco, avi, 1, Nov. ap. Non., o. rhētŏrĭcor, ari, Tertull.: at tale som en Rhetor; o. — rhētŏrĭcōteros, i, m., adj. compar., ῥητορικώτερος: mere rhetorisk, mere veltalende, Lucil. ap. Cic. d. Or. 3, 43; — [flgd.].

rhētŏrĭcus, 3, ῥητορικός: hørende til en Rhetor el. Veltalenhedslærer; - nostro more aliquando, non rhetorico, loquamur, Cic. d. Or. 1, 29; ∾ ars: Lærebog i Rhetoriken, id. Fin. 4, 3; — B) df. subst., rhetorica, ae, o. rhetorice, es, f.: Rhetoriken el. Veltalenhedslæren; - den første Form har Cic. Fin. 2, 6; den anden Form har Quintil. 2, 1, 5, oftere; — bb) df. atter adj., rhetoricus, 3: hørende til en Rhetor, neml. i Forbindelserne, ∾ doctores: Lærere i Rhetoriken, Cic. d. Or. 1, 19; o. ∾ libri: Lærebøger i Rhetoriken, id. ibd. 2, 3; — b) df. atter absol., Rhetorici, (sc. libri), Quintil. 2, 15, 6, o. id. 3, 1, 20: Titelen paa de Bøger af Cicero, der urigtigen have Overskriften: de Inventione; hvorom ogs. sing.: ex Ciceronis Rhetorico primo etc., id. 3, 5, 14; - endel. ogs. in neutr. pl. absol.: rhetorica mihi vestra sunt nota, Cic. Fat. 2. — rhētŏriscus, i, m., dem. af rhetor: en liden Taler, Gell. 17, 20. — rhētŏrisso, are, v. n., ῥητορίζω: rhetoriserer, taler som en Rhetor, Pompon. ap. Non. — rhetra, ae, f., ῥήτρα: Ord el. Udtryk el. Udsagn, df. „overs.": en Lov; - ex rhetris Lycurgi etc., Ammian. 16, 5.

rheuma, ătis, n., ῥεῦμα; I) oprdl.: Flod el. Strøm; - aestu quodam, quod rheuma vocant, Veget.; — II) „overs.": Flaad i Legemet, ogs. Catarrh el. Rheuma, Hieronym.; ∾ oculorum, Theod. Prisc. — rheumătĭcus, i, m., ῥευματικός: som lider af Flaad el. Catarrh el. Snue, Plin. 29, 9. — rheumătismus, i, m., ῥευματισμός: Rheumatismus; - quas (fluxiones) Graeci rheumatismos vocant, etc., Plin. 22, 21, oftere. — rheumătizo, are, v. n., ῥευματίζομαι: lider af Rheumatismus, Theod. Prisc. — rhexia, ae, f.: en Benævnelse paa Planten onochiles, (Eselsflab), Plin. 22, 25.

rhīna, ae, f., ῥίνη, (i. e. lima el. Fil): etslags Haifisk (af dens hvasse Skind), Plin. 32, 53. — rhinenchȳtes, ae, m., ῥινεγχύτης: Instrument til Indsprøitning i Næsen, Scribon. — rhīnĭon, i, n., ῥίνιον, (oprdl. limula: en liden Fil); - ∾ collyrium: Salve til Borttagelse af Ar el. haard Hud, Cels. — rhīnŏcĕros, ōtis, m., ῥινόκερως; I) „egentl.": Næsehornet; - unus in nare cornus, etc., Plin. 8, 29; s. ogs. Martial. Spectac. 9, o. 22, oftere; — II) df. „fig."; A) „overs."; 1) „metonym.": et af Næsehornets Horn forfærdiget Kar (guttus) til Brug i Badet, Juvenal. 7, 130, o. Martial. 14, 52; — 2) spottende: et Menneske med fremstaaende Mund og Næse, Lucil. ap. Non.; (s. ogs. brochus); — B) „ment." o. „alleg.": om en Spottefugl; - nasum rhinocerotis habere, (bespotte alt), Martial. 1, 4; hvorom ogs. rhinoceroticam narem minari, (true med Spot), Sidon. — rhīnŏcĕrōtĭcus, 3, ῥινοκερωτικός, s. und. frgd. — Rhīnŏcŏlūra, ae, f.: ægyptisk Kyststad ved Middelhavet, Plin. 5, 14, Liv., o. A. — — Rhinthon, ōnis, m., fra Tarenten, Opfinderen af den saakaldte Hilarotragoedie, Cic. Att. 1, 20, Varr. R. R. 3, 3, o. A.

Rhīon (Rhium), i, n., Ῥίον, forbinder som Sund el. Stræde det joniske Hav med den corinthiske Bugt; vid. Liv. 27, 29; - ogs. et derved liggende Forbierg, Plin. 4, 3. — Rhīpaei el. Rhiphaei montes, i det nordlige Skythien: den Biergstrækning, hvorfra Tanais har sit Udløb, Mela 1, 19, oftere, Plin. 4, 24, oftere, o. A.; sield. in sing. Rhipaeus mons, Mela l. c.; — B) df. adj.: Rhipaeus el. Riphaeus, 3: rhipæisk; - ∾ arces, Virg., pruinae, id.; ∾ Eurus, id.; ∾ grando, Stat. — rhizias, ae, m., ῥιζίας: en af Roden vunden Saft, Plin. 19, 15, (opp. caulias). — rhizŏtŏmūmĕna, orum, n., ῥιζοτομούμενα: Beskrivelse over Lægemidler af sønderskaarne Urter, Plin. 20, 96. — rhizŏtŏmos, i, f., ῥιζότομος: etslags Plante, navnl. en Art af d. illyriske Iris, Plin. 21, 19.

rho, n., indecl., det græske Bogstav ρ, der svarer til Romernes „r"; - quum rho dicere nequiret, Cic. Div. 2, 46. — rhoa, ae, f., s. und. rhoea. — Rhodanicus, 3, o. Rhodanitis, idis, s. und. flgd. — Rhŏdănus, i, m., Ῥοδανός: Rhonen el. Rhonefloden i Gallien, Mela 2, 5, Plin. 3, 5, Caes. B. G. 1, 1, o. 5, o. A.; — b) „meton.": ogs. de omkring Rhonefloden boende Folk; - Rhodano Rhenoque subactis, Lucan. 5, 268; — B) df.; 1) Rhŏdănicus, 3: in pl., ∾ nautae, (som befare Rhonefloden), Inscript.; — 2) sild. adj. fem.: Rhŏdanitis, idis; df. ∾ urbes: som ligge ved Rhonefloden, Sidon. — Rhodiacus, 3, o. Rhodiensis, is, s. und. Rhodus. — rhŏdĭnus, 3, ῥόδινος: tillavet af Roser, unguentum, (Rosensalve), oleum, (Rosenolie), Plin. 13, 2, o. id. 15, 7. — rhŏdītis, is, f.: en os ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 73. — Rhodius, 3, s. und. Rhodus. — rhŏdŏdaphne, es, f., ῥοδοδάφνη: Laurbærrose el. Oleander, Plin. 16, 33, oftere, Pallad. — rhŏdŏdendros, i, f., o. rhododendron, i, n., ῥοδόδενδρον: = frgd., Plin. 16, 33, oftere. — rhŏdomĕli, n. indecl., ῥοδόμελι: Rosenhonning, Pallad.

Rhŏdŏpē, es, f., Ῥοδόπη, som Biergstrækning i Thracien: en Del af Hæmusbierget, Mela 2, 2, o. Virg. Ge. 3, 351; - efter Ovid. Met. 6, 87 flgd., vare begge blevne forvandlede fra Mennesker til Bierge; — b) „meton." ogs. f. Thracien, Virg. Ecl. 6, 30, o. Stat. Theb. 12, 181; — B) df.; 1) Rhŏdŏpēius, 3: rhodopeisk, oftere „poet." f. thracisk; - ∾ arces, Virg. Ge. 4, 461; ∾ regna, (d. e. Thracien), Ovid. Ib. 347; ∾ vates, id. Met. 10, 11, heros, ibd. 50, (i. e. Orpheus); ∾ conjux, Stat. Theb. 5, 121, (d. e. Procne, Gemalinde af d. thraciske K. Tereus); — 2) Rhŏdŏpēus, 3: = frgd.; - ∾ saxa, Lucan. 6, 618. — Rhŏdŏpēius o. Rhŏdŏpēus, 3, s. und. frgd. — rhodora, ae, f.: Navnet paa en Plante, Plin. 24, 112, (spiraea ulmaria L.).

Rhŏdos, (Rhodus), i, f., Ῥόδος: en i Oldtiden ved Søfart og Rigdom udmærket Ø i det carpathiske Hav, paa Kysten af Carien; ogs. mærkelig ved dens Metalcolos, ved en Rhetorskole, osv.; (hod. Rhodis); - vid. Mela 2, 7, Plin. 5, 36, Liv. 31, 15, o. A.; - ∾ Phoebea, (som helliget til Phoebus el. til Solen), Ovid. Met. 7, 365; men ∾ aspera (som biergig), Stat., clara (berømt), Hor. Od. 1, 7, in.; — bb) ogs. som Nymphe var Rhodos i sin Tid bleven elsket af Phoebus, Ovid. Met. 4, 204; — B) df.; 1) Rhŏdĭus, 3: hørende til el. benævnt efter Øen Rhodus, rhodisk; - ∾ classis, Ovid., Suet., uva, Virg., Colum, Plin.; ∾ marmor, id.; men ∾ opus, Martial. 1, 71, (Colossen paa Rhodus); - ∾ oratores etc., vid. Cic.

Brut. 13; — b) bf. subst., Rhodii, orum, m.: Indvaanerne af Rhodus, Rhodierne, Cic. Manil. 18, oftere, Liv. 31, 15, o. A.; — 2) Rhŏdĭăcus, 3: = Rhodius; - ∾ glutinum, Plin. 28, 71, peristylium, Vitruv.; — 3) Rhŏdĭensis, e: = frgd., hospes, Suet. Tib. 62, civitas, Gell. 7, 3; — b) bf. subst., Rhodienses, ium, m.: Rhodierne, Cato ap. Gell. l. c.

rhoea, ae, f., oftere rhoeas, adis, f., ῥοιάς: vild Valmue, Plin. 19, 53, o. id. 20, 77. — Rhoetēïus, 3, f. und. flgd. — Rhoetēum, i, n., efter Plin. 5, 33: Landsby paa Forbjerget Rhoeteum i Landskabet Troas; — B) bf. 1) Rhoetēus, 3, Ῥοίτειος: hørende til el. benævnt efter d. trojanske Forbjerg Rhoeteum; - ∾ profundum, (Havet derom), Ovid. Met. 11, 197; ∾ litora, Plin. 5, 33; - ogs. subst. Rhoeteum rapax (sc. mare), Ovid. Fast. 4, 279; — b) „poet." ogs. hørende til Troja, trojansk, ductor, Virg. Aen. 12, 456, (i. e. Aeneas); ∾ litora, Lucan., fata, Sil.; — 2) Rhoetēïus, 3: udvidet Biform af frgd. o. „poet. overf." f.: romersk, (fordi Romerne nedstammede fra Trojanerne); - ∾ regnum, Sil. 7, 431; ∾ pubes, id. 9, 621. — 1. Rhoetēus, (trisyll.), 3, f. und. frgd. — 2. Rhoeteus (disyll.), ei, m.: Navnet paa en Rutuler, Virg. Aen. 10, 399 o. 402. — Rhoetus, i, m.: Navnet paa en Gigant, Hor. Od. 2, 19, 23, o. ibd. 3, 4, 55; - ogs. Navnet paa en Centaur, Ovid. Met. 12, 271, flgd., Virg. Ge. 2, 456, o. A.; — not.: f. ogs. Ovid. Met. 5, 38, o. Virg. Aen. 10, 388 (Serv.). — rhŏïcus, 3, ῥοϊκός: hørende til Farvetræet rhus, folia, Plin. 21, 54. — rhŏītes, ae, m., ῥοΐτης, (sc. οἶνος): Granatæblevin, Plin. 14, 19.

rhombŏïdes, is, f., ῥομβοειδής, (sc. figura): rudeformet Gestalt med lutter skæve Vinkler, Frontin., Capella. — rhombus, i, m., ῥόμβος; (rimel. oprdl. Haspe el. Vinde, af dens idelige Omdreining; bf.); I) Tryllehjul til Forhexelse; - vid. Ovid. Am. 1, 8, 7, Propert. 2, 21, 35, ogs. Martial. 9, 30; — II) af Gestaltens Lighed; A) Fisk af Flynderarten, efter nogle: Helleflynderen, (pleuronectes maximus L.); - vid. Plin. 9, 79, Hor. Sat. 1, 2, 116, oftere, Juvenal., Martial., o. A.; B) som mathematisk Figur: Qvadrat med lutter ulige Vinkler, en Rhombus, Frontin., Capella. — rhomphaea, ae, f., ῥομφαία: langt Kastespyd, som brugtes af barbariske Folkeslag; - vid. Enn. Ann. 14, 14, Liv. 31, 39, o. A.; - ogs. findes derfor rumpĭa, ae, f., Gell., Val. Fl.; bf. — rhomphaeālis, e: hørende til Kastespydet rhomphaea, Prudent.

rhonchĭsŏnus, 3, [rhonchus, sono]: snorkende, rhinoceros, Sidon. — rhoncho, are, v. n.: at snorke, Sidon.; af — rhonchus, i, m., ῥόγχος; I) „egenl.": Snorken, navnl. den Sovendes, Martial. 3, 82; — b) hos Appul. ogs. om Froernes Qvækken; — II) „overf.": spottende Snøsten el. Fnysen, Spot, men sædv. in pl., Martial. 1, 4; ligel. id. 4, 87: Nec rhonchos metues maligniorum. — Rhondes Icadionque ··· nomina piratarum, Fest., f. und. Icadion. — rhŏpălon, i, n., ῥόπαλον, (i. e. clava: Kølle), heder Planten nymphaea, af dens kølleformede Rod, Plin. 25, 37. — Rhŏsĭăcus, 3, o. Rhŏsĭus, 3, f. und. flgd. — Rhŏsos, i, f., Ῥῶσος: By i Cilicien ved sinus Issicus; - vid. Plin. 5, 18, o. Mela 1, 12; — B) bf. Rhŏsĭăcus, 3, vasa (fictilia), Cic. Att. 6, 1; o. — Rŏsĭus, 3, montes, Plin. l. c.

rhus, gen. rhŏis, (ogs. ved fordærvet Udtale: roris, Colum., Pallad.), m., ῥοῦς: Væxten Sumach el. Farvetræet; - vid. Plin. 29, 54 flgd., o. A.; acc. rhun, id. 24, 79, ogs. rhum, id. 29, 11, fin. — rhūsĕlīnon, i, n., ῥουσέλινον, ogs. apium rusticum: etslags Plante, Appul. — rhȳpărogrăphos, i, m., ῥυπαρογράφος: som maler smudsige el. lave Gjenstande, vid. Plin. 35, 37. — rhȳpōdes, is, adj., ῥυπώδης: smudsig, emplastrum, Cels.

rhythmicus, i, m., ῥυθμικός: som iagttager Rhythmus el. Tactlæren, som underviser deri, en Rhythmiker; - rhythmicorum et musicorum acerrima norma, Cic. d. Or. 3, 49; cf. Quintil. 9, 4, 68. — rhythmos (us), i, m., (ῥυθμός): den ligeligen afmaalte Fremskriden el. Takt i Musiken og i Foredraget, deres Rhythmus, Capella, Quintil. 9, 4, 45, oftere, (hvorefter rhythmus og pes adskille sig derved fra hinanden, at Dactylus og Anapæstus vel ere forskjellige Pedes, men høre dog begge til samme Rythmus); - Cic. har alene den græske Form ῥυθμός, el. han derfor bruger numerus; vid. id. Orat. 20 o. 51. — rhȳtĭum, i, n.: hornformet Drikkekar, Drikkehorn, Martial. 2, 35.

rīca, ae, f.: Slør el. Gevand til at bære over Hovedet, Plaut. Epid. 2, 2, 48; men Gell. 6, 10: caput rica velatus — rīcĭniātus, 3: som er iført Dragten ricinium; - ∾ mimi, auct. ap. Fest.; af — rīcĭnĭum, i, n.: etslags mindre Kappe, navnl. til at bære af Fruentimmere og i Sorg, Varr. L. L. 5, 30, o. Cic. Leg. 2, 23 o. 25. — 1. rīcīnus, 3, [rica]: tilsløret; - ∾ mitra, Varr. ap. Non. — 2. rĭcĭnus, i, m.; I) større Slags Utøi el. Kryb paa visse Dyr, navnl. paa Faaret, paa Hunden, osv., Cat., Varr., Colum., Plin. 22, 21; — II) ogs. Navnet paa en Buskvæxt, sædv. cici o. croton, Plin. 15, 7.

ricto, are, v. n.: udtrykker Leopardens Skrig, Spart. Get. 5. — rictum, i, n.: Biform af flgd., Lucr. 6, 1193; - ogs. in pl.; ∾ canum, id.; men Cic. Verr. 4, 43, om Hercules's Billedstøtte: ut rictum ejus ac mentum paullo sit attritius, (neml. af de Bedendes Berørelser). — rictus, us, m., [ringor]: den opspændte el. aabnede Mund, Gabet el. Svælget; - ne immodicus hiatus rictum distendat, Quintil. 1, 11, 9; - ogs. in pl.; Sint modici rictus, (de maae ikke aabne Munden for stærkt), Ovid. A. A. 3, 283; cf. Hor. Sat. 1, 10, 7, o. Suet. Claud. 30; - ogs. hos Dyrene: Svælg el. Gab, Ovid. Met. 1, 741, oftere; ligel. in pl.: Caede leaena boum spumantes oblita rictus (acc. graec.), ibd. 4, 97; ligel. ∾ fulminei lupi, id.; ∾ Cerberei, id.; — b) „poet. overf." ogs. om de opspærrede Øine; - distento lumina rictu Nudantur, Lucan. 6, 757; cf. Senec. Herc. Oet. 1272, oftere. — rīcŭla, ae, f., dem. af rica: lidet Slør, Turpil. ap. Non.

rīdĕo, si, sum, 2, v. n. o. a.; I) neutr.: leer, ogs. spøger el. skemter; A) „alm."; - Numquam ··· risi adaeque, Neque ··· plus risuram opinor (sc. me), Plaut. Casin. 5, 1, 4; men Cic. Verr. 3, 25: ridere convivae, cachinnare ipse, etc.; hvor ogs. eum in vino risisse etc.; men id. Fin. 5, 30: semel in vita risisse; men ridere secum, som Tegn paa Selvtilfredshed, id. ibd. 2, 23; - ridentem dicere verum, Quid vetat? (leende, skemtende), Hor. Sat. 1, 1, 24; men Cic. Fam. 7, 25, m. homogent Object: ne ··· rideamus γέλωτα Σαρδόνιον, (skulle lee tvungent); — B) „bes."; 1) venligen at lee el. smile; absol., el. m. ad, el. c. dat.; - Dum juvat et vultu ridet Fortuna secundo, Ovid. Trist. 1, 5, 27; Dulce rideat ad patrem (parvulus), Catull. 61, 219; cf. Hor. Od. 1, 22, 23; men cui non risere parentes, Virg. Ecl. 4, 62; — b) ligel. „overf." m. Tingssubjecter: at have et venligt el. muntert Udseende; - large diffuso lumine ridet (aether), Lucr. 3, 22; - florumque coloribus almus Ridet ager, Ovid. Met. 15, 204; - tibi rident aequora ponti, Lucr. 1, 8; cf. Hor. Od. 2, 6, 14, o. ibd. 4, 11, 6; — 2) spottende at lee derad, at spotte derover; - Et quandoque potentior Largis muneribus riserit aemuli, etc., Hor. Od. 4, 1, 17; — II) act.; A) leer derad el. derover, beleer el. udleer; - Rideo hunc, etc., Ter. Ad. 4, 2, 9; cf. Hor. Od. 3, 16, 7, o. id. Ep. 1, 4, 16; joca tua ··· risisse me satis etc., Cic. Att. 14, 14; ligel. id. Fam. 7, 11: haec ego non rideo, quamvis etc.; ligel. Tac. Germ. 19: nemo illic vitia ridet; - bf. pass.; haec enim ridentur vel sola vel maxime, quae notant et designant turpitudinem aliquam non turpiter, vid. Cic. d. Or. 2, 58; quae in mimis rideri solent, Quintil.; — B) „bes.": spottende

at udlee, at belee el. spotte, at have til Bedste, (dog mildere end deridere); ~ ∾ aliquem, vid. Cic. Fam. 2,9; men om Lucilius: Non ridet versus Enni gravitate minores? Hor. Sat. 1, 10, 54; ligel. risimus et merito nuper poëtam, qui etc., Quintil. 8, 3, 19; cf. Ovid. Met. 3, 514 o. 657; - df. pass.; rideatur merito, qui etc., Quintil. 11, 1, 44; ridendi vero, qui etc., id. 4, 1, 62; ridenda poëmata (latterlige), Juvenal.; cf. Cic. d. Rep. 3, 28, Hor. Ep. 2, 2, 106, id. Sat. 1, 3, 30, oftere, o. A.; - not. a: ufædv. er: quasi muti silent, Neque me rident (f. neque mihi rident: de lee ikke ad mig, jeg faaer dem ikke til at lee), Plaut. Capt. 3, 1, 20; — not. b.: rideatur alios, som dep., Petron.; df. — rīdībundus, 3: leende, lattermild, Plaut. Epid. 3, 3, 32; cf. Gell. 11, 15.

ridica, ae, f.: Vinpæl af det tykkere Slags; - vineae stabiliendae melior est ridica palo, Colum.; ligel. ∾ vitis, Varr.; df. — ridicŭla, ae, f., dem.: liden Stav; - vestimenta ridiculis diducta, Senec. Qu. N. 1,3. — *rīdĭcŭlārĭus, 3: latterlig, pudserlig; (for- o. efterel.); - ridicularia fundere, Cato; cf. Plaut. Asin. 2, 2, 64, oftere; - nimis ridicularius (is) fuit, Gell. 4, 20; — rīdĭcŭle, adv.; A) latterligen, pudserligen, morsomt; - non modo acute, sed etiam ridicule et facete, Cic. d. Or. 1, 57; men Ridicule magis ··· quam vere etc., Phaedr. 3, 4; ligel. ∾ rogitas etc., Plaut. Trin. 4, 2, 60; — B) til at lee el. spotte over; - homo ridicule insanus, ut eum pueri sectentur, etc., Cic. Verr. 4, 66; o. — rīdĭcŭlōsus, 3: latterlig, pudserlig, morsom; (for- o. efterel.); - superl., ∾ parasitus etc., Plaut. Stich. 2, 2, 61; men ridiculosa negotia, Arnob.; — [af flgd.].

rīdĭcŭlus, 3, [rideo]: som vækker Latter; df. I) „alm.": latterlig, pudserlig, morsom; - si ridiculum hominem quaeret quispiam, (en Spøgefugl el. Harlequin), Plaut. Stich. 1, 3, 17; cavillator facie magis, quam facetiis ridiculus, Cic. Att. 1, 13; men Plaut. Stich. 2, 2, 58: Quando adbibero ··· tum sum ridiculissimus; ∾ res est, (et morsomt Æmne), id. Asin. prol. 14; cf. Catull. 56: Res est ridicula et nimis jocosa; men ∾ dictum, (Vittighed, bon mot), Plaut., Quintil.; ∾ vultus gestusque, id.; - ridiculum est, m. Subjectssætning, id. 6, 3, 94; ligel. Ter. Heaut. 2, 3, 112: Ridiculum est, te istuc me admonere; men id. Andr. 3, 1, 16, absol.: Hui, tam cito! ridiculum, (det var morsomt)! - „poet." ogs. c. inf.: Ridiculus totas simul absorbere placentas, Hor. Sat. 2, 8, 24; — B) df. ogs. subst.; a) rīdĭcŭlus, i, m.: en Spøgefugl, en Harleqvin, men sædv. comisk; - Quia inde jam a pauxillo puero ridiculus fui, Plaut. Stich. 1, 3, 21; cf. id. Capt. 3, 1, 10, o. Ter. Eun. 2, 2, 13; — b) rīdĭcŭlum, i, pl. ridicula, orum, n.: det Latterlige el. Pudserlige, Skemt el. Spøg; - vid. Cic. d. Or. 2, 58, id. Orat. 26, o. Quintil. 6, 3 (m. Overskriften: de risu); per ridiculum dicere (i Spøg, opp. severe), Cic. Off. 1, 37; ligel. ridiculi causa, Plaut. Amph. 3, 2, 36; cf. id. Stich. 3, 2, 2; saepe etiam sententiose ridicula dicuntur, Cic. d. Or. 2, 71; ridicula aut facimus aut dicimus, Quintil. l. c. 25; — II) „bef.": latterlig, til at udlee el. bespotte; - hujus insania, quae ridicula est aliis, etc., Cic. Verr. 4, 66; qui ridiculus minus illo (es)? Hor. Sat. 2, 3, 311; ∾ poëma, vid. Hor. Ep. 2, 1, 238; f. ogs. Juvenal. 3, 153; - est ridiculum, m. Subjectssætn.; vid. Cic. Arch. 4, o. id. Div. in Caecil. 18. — rien f. und. renes.

*rĭgātĭo, onis, f.: Vanden el. Vanding; - quo (i. e. in quem locum) rigationem ministrari etc., Colum. 11, 3; o. — rĭgātor, oris, m.: der væder el. befugter; - ∾ fletus, Tertull.; — [rigo]. — rĭgĕfăcĭo, feci, 3, v. a., [rigeo]: gior aldeles stiv, - ∾ exercitum, Frontin. Strat. — rĭgens, tis, part. o. adj. af flgd. — rĭgĕo, ēre, v. n., [besl. m. ῥιγέω, frigeo]; I) „egenl.": er stiv, stivner; - ∾ frigore, Lucr., Cic., (opp. uri calore, id.); ligel. rigentia gelu omnia etc., vid. Liv. 21, 32, o. Hor. Od. 4, 12, 3; cf. Liv. 21, 54; men „poet.": riget horridus December, Martial. 7, 95; - df. ogs. om anden Stivhed; vid. Ovid. Met. 3, 100, o. ibd. 8, 281; men id. 11, 122: cerealia dona rigebant, (Brødet blev til Guld); men Virg. Aen. 11, 72: auroque ostroque rigentes (vestes); cf. ibd. 5, 405, o. ibd. 8, 621; — b) df. ogs. „poet.": at staae stiv, at stritte i Veiret; - Summa (pars scopuli) riget, etc., Ovid. Met. 4, 526; cf. ibd. 6, 573, oftere; — II) „overf." (men alene sield.): at være ubøielig; - At feritas immota riget, (om de vilde Dyre paa Arena), Martial. 5, 31; cf. Hor. Epod. 8, 17; — III) partic. rĭgens, tis, ogs. som adj.: stiv, ubevægelig; A) „egenl."; - ∾ aqua, (frossen), Martial. 14, 117; ∾ saxa, Senec. Herc. Oet.; ∾ oculi, (som staae stive i Hovedet), Plin.; - superl.; ∾ pars mundi (i. e. frigidissima), Solin.; — B) „fig."; - a summis ad ima rigens opus, (om en Billedstøtte af et stivt og aandløst Arbeide), Quintil. 2, 13, 9; men animus rigens, Senec. Hipp.; ∾ vir tot malis, id. Thyest.

rĭgesco, gŭi, v. n., inch. af rigeo: bliver stiv, stivner; I) „egenl.": at fryse stiv; ogs. „alm.": at stivne el. storkne; - vestesque rigescunt Indutae etc., Virg. Ge. 3, 363; ∾ aquae in grandines, Plin. 2, 63; cf. Ovid. Met. 2, 361; - „poet." ogs. om Forvandlinger til Træ el. Sten; vid. ibd. 9, 357, o. ibd. 14, 564; — II) df. „fig."; A) „overf.": at reise sig i Veiret, alts. in perf.: at staae el. stritte i Veiret; - Obstupui, sensique metu riguisse capillos, Ovid. Fast. 1, 97; — B) „ment."; - Numquam corrupta rigescent Secula (blive stærke el. mandige), Claudian. in Eutrop. 2, 113.

*rĭgĭde, adv.; I) „egenl.": stivt el. fast; - ∾ obsolidato tectorio, Vitruv. 2, 3; men ∾ mittere pilam, (lige ud, el. stærkt), Senec. Benef. 2, 17; — II) „fig.": strængt; - ∾ submovere ab aliqua re, (strængt at bortfierne derfra), Ovid. Trist. 2, 251; - compar., ∾ astringere disciplinam, Val. Max.; o. — rĭgĭdĭtas, ātis, f.: Fasthed, Haardhed; - ∾ egregiam habere in usu (om visse Træsorter), Vitruv. 2, 9; — [af flgd.].

rĭgĭdus, 3, [rigeo]; I) „egenl.": stiv, fast, ubøielig, navnl. af Kulde; - ∾ tellus, Virg., aqua, Ovid.; „poet." ogs. ∾ frigus, (som gior stiv el. frossen), Lucr. 1, 356; - cervicem rectam oportet esse, non rigidam, aut supinam etc., Quintil.; cf. Suet. Tib. 68, o. A.; ∾ crura, Cic. N. D. 1, 36; - ogs. som staaer stivt, som stritter i Veiret; ∾ quercus (pl.), Virg. Ecl. 6, 28; ∾ columnae, Ovid.; cf. id. Fast. 1, 391, ogs. auct. Priap. o. Catull.; - ligel. „poet.": Nec rigidas silices ··· in pectore ··· gerit, Ovid. Met. 9, 613; ∾ mons, id.; cf. Hor. Od. 2, 9, 20; ogs. m. ferrum, Ovid., ensis, Virg., hasta, id., unguis, Ovid.; — II) „fig."; A) „overf.": haard, raa, stiv; - vox immanis, dura, rigida, Quintil.; men ∾ mors, (som medfører Stivhed), Lucr. 6, 1194; - men om Kunstværker: Canachi signa rigidiora esse, quam ut imitentur veritatem, Cic. Brut. 18; - ogs. haard, afhærdet, fossor, Martial. 7, 71; ligel. ∾ manus, Ovid. Met. 14, 647; — B) „ment."; a) raa, udannet, vild; - ∾ Sabini, Hor., Ovid., Getae, Hor.; - ogs. vild, grusom; rigidi certamina Martis, Ovid. Met. 8, 20; ∾ leo, Martial.; — b) stræng, ubøielig; - vid. Hor. Ep. 1, 1, 17; men ∾ censor, Ovid., parens, id.; ∾ senes, id.; cf. Liv. 39, 40; men Lucan. 2, 389: rigidi servator honesti (Cato); - ogs. haardnakket el. ubetvingelig; df. superl., ∾ stoliditas, Arnob.

rĭgo, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": vander, væder, begyder; A) „egenl."; - (Nilus) rigat Aegyptum, Lucr. 6, 714; cf. ibd. 612, ogs. Hor. Od. 3, 3, 48; (Cic. har derfor irrigat); f. ogs. Liv. 1, 21; men ∾ campos Euphrate (accolae), Plin. 6, 31; men conspergi potius, quam rigari, Colum. 5, 6; - „poet." ogs. ∾ ora lacrimis el. fletibus, etc., Virg. Aen. 9, 251, Ovid., o. A.; - men absol.: nubes nimbique rigantes, Lucr. 6, 520; —

B) „fig." ogſ.; I) „overſ."; – ∾ vitali rore, (give Dic), Cic. (poëta) Divin. 1, 12; cf. Lucr. 4, 203: ∾ coelum, (beſugte den); — 2) „ment." o. „alleg."; – Ora Philetaeā nostra rigavit aquā (Calliope: hun opfyldte mig med en Philetas's Digteraand), Propert. 3, 2, fin.; cf. Ovid. Am. 3, 9, 26: Vatum Pieriis ora rigantur aquis; — II) „beſ." ligeſom irrigo: henleder el. henfører (en Vædſke); A) „egenl."; – vid. Liv. 5, 16; cf. Plin. 11, 69: ∾ vitalem sanguinem omnibus, (at tilføre); — B) „fig."; – hinc motus per membra rigantur, (ledes el. føres), Lucr. 2, 262; ligel. Furius ap. Macrob. Sat. 6, 1: Mitemque rigat per pectora somnum; — not.: hvis rigare oprindel. hed: at afkøle, vilde det være act. til neutr. rigere; derim. viſer nr. II til Slægtſkabet m. rivare.

rĭgor, ōris, m., [rigeo]; I) „egenl": Stivhed, Haardhed, Uboielighed; navnl. den ſtivfrosne Tilſtand; – pigrumque rigorem Reddit (bruma), Lucr. 5, 745; – ogſ. ſtræng Kulde; ∾ Alpinus, Ovid.; ∾ septentrionis, Tac. Ann. 2, 23; ∾ coeli et soli, Plin.; torpentibus rigore nervis, Liv. 21, 58; – ogſ. anden Stivhed, el. Uboielighed, navnl. i Legemet; ∾ cervicis, Plin.; ∾ immobilis faciei, Quintil.; men ∾ nervorum, (Krampe), Cels., hvorom ogſ. absol. rigor o. rigores, Plin.; – hos Agrimensorerne er rigor: den lige Linie, (opp. flexus), Frontin., o. A.; men ∾ fluminis, Digest., (dens horizontale Retning); – ogſ. alm. et Legemes Haardhed el. Faſthed; ∾ auri, Lucr. 1, 493; ∾ ferri, Virg., lapidis, Ovid., Plin.; ∾ arborum, Vitruv., Plin., o. A.; — II) „fig."; A) „overſ.": Haardhed, Stivhed; ſaal. om Udtalen, Quintil. 12, 10, 33; – „poet." ogſ. raat el. vildt Udſeende; Te tuus iste rigor ... decet, Ovid. Her. 4, 77; — B) „ment.": Strænghed el. Uboielighed; – nocuit antiquus rigor et nimia severitas, Tac. Hist. 1, 18; ligel. ∾ animi, id. Ann. 6, 50, o. A.; ∾ disciplinae, id. Hist. 1, 83; ∾ juris, Digest.; df. — rĭgōrātus, 3: ſom har en lige Retning; – ∾ traduces, Plin. 17, 35.

rĭgŭus, 3, [rigo]; I) ligeſom act.: vandende; – ∾ amnes, vid. Virg. Ge. 2, 485; — b) df. „overſ.": lacte rigua bos, (ſom giver Melk), Solin.; — II) ofteſt pass.: ſom bliver vandet, hortus, Ovid., pratum, Colum.; ∾ mons scatebris fontium, Plin. 5, 1; – df. ogſ. subst., rigua: vandede el. vandrige Egne, id. 9, 83, oftere; ligel. in sing.: riguus, i, m., (sc. ager), id. 17, 41.

rīma, ae, f., [rimel. beſl. m. ringor]: Revne, Sprække; – ∾ patet, Ovid. Met. 4, 65; ∾ angusta, Hor., cava, Propert.; rimas agere, (faae Sprækker); vid. Cic. Att. 14, 9, Ovid.; ∾ ducere, id., ſ. ovenf.; ogſ. rimas facere, id. Trist. 2, 85; – „poet." findes ogſ. ignea rima micans, (ſ. fulmen el. Lynet, neml. ſom ſpaltende Skyerne), Virg. Aen. 8, 392; cf. Plin. 2, 43: coruscare igneas nubium rimas; — b) df. „comiſk overſ.": Plenus rimarum sum, (kan ikke holde tæt, ſladdrer af Skole), Ter. Eun. 1, 2, 25; men Plaut. Curc. 4, 2, 24: aliquam reperitis rimam, (noget Smuthul); cf. Propert. 4, 1, 146: persuasae (for den Forførte) fallere rima sat est. — rīmābundus, 3, [rimor]: efterforſkende, betragtende, c. acc., Appul. — rīmātim, adv., [rima]: igiennem en Sprække el. Revne; – ∾ speculabunda, Capella. — rīmātor, oris, m., [rimor]: en Forſker, Arnob.

rīmo, (avi), atum, 1, v. a., for- o. eftercl. Biform af flgd.; a) ſom verb. fin.; – vid. Attius ap. Non., ogſ. poëta ap. Fest. s. v. ruspari, pag. 265, (Müll.); — b) in partic. pass., rimatus, 3, Sidon. — *rīmor, atus sum, v. dep. a.; I) „egenl.": oprider, ſpalter, kløver, (navnl. Jordbunden ved at ploie); – aegre rastris terram rimantur, Virg. Ge. 3, 534; – ogſ. om Dyrene: at giennemrode (navnl. for at ſøge efter Æde); – rimantur prata Caystri (volucres), id. ibd. 1, 384; ligel. ∾ stagna et paludes, Colum.; — II) „fig."; A) „overſ.": at giennemſøge el. giennemlede; – viscera rimatur ... epulis (vultur), Virg. Aen. 6, 599; men om en Haruſpex: Pectora pullorum rimatur et exta catelli, Juvenal. 6, 551; men Tac. Hist. 2, 29: ∾ tabernacula ducis ipsamque humum pilis et lanceis; – partes rimatur apertas, (ſøger at finde el. opdage), Virg. Aen. 11, 748; men ∾ naribus auras, (om Hunden), Ovid. Hal. 77; – endel. absol., quod cuique repertum Rimanti (sc. est), telum ira facit, Virg. Aen. 7, 507; — B) „ment.": giennemforſker el. udforſker; – sed id quoque rimatur (ille), Cic. Div. 1, 57; mihi cuncta rimanti etc., Quintil.; cf. Tac. Ann. 6, 3: omnium secreta rimantem etc.; ſ. ogſ. id. ibd. 14, 57; — rīmōsus, 3: fuld af Revner el. Sprækker; I) „egenl."; – ∾ fores, Propert. 2, 13, 72; ∾ cymba, Virg. Aen. 6, 414; ∾ vasa, Juvenal. 3, 270; ∾ aedificium, Colum.; – compar., ∾ pulmo, Gell. 17, 11; — II) „overſ.": quae rimosa bene deponuntur in aure, (der ikke ved at bevare en Hemmelighed), Hor. Sat. 2, 6, 46; o. — rīmŭla, ae, f., dem.: liden Revne el. Sprække, Cels., Lactant.; — [rima].

ringor, ringi, v. dep. n.: at vrænge, at ſpærre Munden op; – Fit desubito hilaris, ridens ringitur, Pompon. ap. Non.; – ofteſt „fig.": ligeſom vrænger mig af Harme, ærgrer mig, harmes; – Dum fit, tibi quod placeat, ille ringitur, tu rideas, Ter. Phorm. 2, 2, 27; cf. Senec. Ep. 104, o. Hor. Ep. 2, 2, 128.

rīpa, ae, f.: Flodbred el. Aabred, (derim. litus: Strandbredden); hvſ. Ovid. Met. 1, 42, om de i Havet udlobne Floder: pro ripis litora pulsant; cf. Lucr. 5, 257: ripas radentia flumina rodunt; – Romulus urbem perennis amnis posuit in ripa, Cic. d. Rep. 2, 5; ex altera ripa trajicere, (fra den modſatte Flodbred), Liv. 21, 28; cf. id. ibd.: impetu ipso fluminis in alteram ripam rapiente; men id. ibd.: ratem ... pluribus validis retinaculis parte superiore ripae religatam, (hoiere oppe til Flodbreden); cf. Caes. B. G. 1, 38: ex utraque parte ripae fluminis etc.; – ∾ sinistra, Hor. Od. 1, 2, 18, (naar man neml. vender ſig imod Flodens Udlob); men Ovid. Fast. 1, 505: ∾ dextra, (ſom er til Hoire af den Svommende); ſ. ogſ. Virg. Ecl. 3, 94: Parcite, oves, nimium procedere; non bene ripae Creditur, etc.; – „poet." forvexles ogſ. ripa o. litus med hinanden; vid. Hor. Od. 3, 27, 24, o. Virg. Aen. 7, 797; ſ. ogſ. Plin. 9, 20; – „comiſk overſ." er Plaut. Stich. 2, 1, 6: Ripisque superat mihi atque abundat pectus laetitia meum.

Ripaeus, 3, ſ. und. Rhipaeus. — *rīpărienses el. rĭpārenses, ium, m., (sc. milites): de paa Flodbreden (af Donauen) opſtillede Tropper, Vopisc. Aurel. 38, Cod. Theod.; — rīpārius, 3: horende til el. benævnt efter Flodbreden, hirundines, Plin. 30, 12; o. — rīpensis, e: ſom befinder ſig paa el. ved Flodbreden, Dacia, (ſom ligger ved Donauen), Ammian.; – men ∾ milites: = riparienses, Cod. Theod.; — [ripa]. — Ripaeus, ſ. und. Rhipaeus. — rīpŭla, ae, f., dem. af ripa: liden Flodbred, Cic. Att. 15, 16. . riscus, i, m., ῥίσκος: Kuffert, Ter. Eun. 4, 6, 16, Digest. — rīsĭbĭlis, e, [rideo]: ſom kan lee, homo, Capella. — rīsĭlŏquĭum, i, n., [risus, loquor]: Talen el. at tale med Latter, Tertull. — rīsĭo, ōnis, f., [rideo]: Leen el. Latter; (comiſk Ord); – Quot risiones, quot jocos, etc.? Plaut. Stich. 5, 2, 10. — *rīsĭto, are, v. intens. a.: belee el. udlee; – cachinnos, joca, dicta risitantes, Naev. ap. Non.; o. — rīsor, oris, m.: ſom gierne leer, en Spotter el. Spottefugl el. Harlequin, Hor. A. P. 225; — [rideo].

rīsus, us, m., [rideo]: Leen eller Latter; (in sing. o. pl.); – quid sit ipse risus, quo pacto concitetur, ubi sit, quomodo exsistat, etc., vid. Cic. d. Or. 2, 58; ſ. ogſ. Quintil. l. 6, c. 3, der har Overſkriften: de Risu; – risum movere alicui, Cic. Att. 6, 3; movere risum judicis, Quintil.; miros risus nos edere, Cic. Qu. Fr. 2, 10; risus captare, id. Tusc. 2, 7; risum tollere, Hor.

A.P. 381; - Nimis aegre risum continui, ubi etc., Plaut. Asin. 3,2,35; nequeo ··· risu me admoderarier, id. Mil. gl. 4,2,81; men risu rumpi, Afran. ap. Non.; cf. Cic. Qu. Fr. 2, 10: paene ille timore, ego risu corrui; - Risu omnes, qui aderant, emoriri, Ter. Eun. 3, 1, 42; men Virg. Ecl. 4, 60: Incipe, parve puer, risu cognoscere matrem; f. ogf. Cic. Fam. 5, 2: mediocris quidam est risus consecutus, etc.; men risus, praecox ille et celerrimus ante quadragesimum diem nulli datur, vid. Plin. 7, 1; — not.: Risus som Guddom hos Thessalierne, Appul.

rite, adv., (skal være abl. f. ritu, dog saal. som subst. f. ritu alene i Forbindelsen: rite nefasto libatus, Stat. Theb. 11, 285); I) „alm.": paa en vedtagen el. sædv. Vis og Maade, efter Skik og Brug; - manu retinentes pocula rite, Lucr. 1, 496; cf. Hor. Od. 3, 24, 10, o. Virg. Aen. 9, 352; — II) „bes."; A) „prægnant" i Religionssproget: med de vedbørlige Religionsskikke el. Cæremonier el. Formaliteter; - quae (sacrificia) pro populo rite fient, Cic. Leg. 2, 9, (e XII tabb.); rite rebus divinis perpetratis, Liv. 1, 8; ∾ votum solvi, id. 31, 9; cf. Hor. 4, 6, 37, o. id. ibd. 4, 5, 28; — B) udenfor Religionssproget: paa den rette Maade, rigtigen el. vedbørligen; - hunc deum rite beatum dixerimus, (med Rette), Cic. N. D. 1, 20; cf. id. Fin. 2, 12; f. ogf. Ovid. Met. 3, 264, o. Virg. Aen. 5, 25, oftere, ogf. Hor. Carm. Sec. 13, o. A.; ∾ creatus tribunus, Quintil.; men Plaut. Poen. 5, 1, 18: Ut ··· rite venerim, (at jeg maa være kommen til rette Tid, el. i en god Time).

rītŭālis, e, [ritus]: hørende til religiøse Skikke el. Cæremonier; - rituales nominantur Etruscorum libri, in quibus etc., Fest. p. 285, (Müll.); df. — rītŭālĭter, adv.: efter de religiøse Skikke, Ammian. 29, 1.

ritus, us, m., oprdl.: Vedtægt el. det Vedtagne; df. I) „prægnant" i Religionssproget: Religionsskik el. Cæremoni; - Graeco ritu sacra facere, non Romano, Varr.; cf. Liv. 1, 7; men Cic. Leg. 2, 8, (e XII tabb.): quo haec privatim et publice modo rituque fiant, etc.; cf. ibd. 2, 9; men id. N. D. 3, 20: quae (tempestates) populi Rom. ritibus consecratae sunt; f. ogf. Virg. Aen. 12, 836; men Tac. Ann. 2, 85; nisi ··· profanos ritus exuissent; f. ogf. Ovid. Met. 10, 398; — II) udenfor Religionssproget: Skik og Brug, Vis og Maade, Sæder og Vaner; aa) oftest in abl.; - qui pecudum ritu (ligesom Dyrene) ad voluptatem omnia referunt, Cic. Lael. 9; cf. Liv. 3, 47, o. A.; ritu latronum vivere, Cic. Phil. 2, 25; men Herculis ritu etc., Hor. Od. 3, 14, in.; men ritu fluminis, ibd. 3, 29, 34; — b) c. adj.; - cantherino ritu, (som en Hest), Plaut. Men. 2, 3, 44; Res sic quaeque suo ritu procedit, Lucr. 5, 921; cf. Hor. Od. 3, 1, 46; men ritu aleatorio, (ligesom i Hazardspil), Gell. 18, 13; — bb) i andre Casus; - cognosse Sabinae Gentis ··· ritus, etc., (dens Sæder el. Skikke), Ovid. Met. 15, 5; cf. Suet. Tib. 36; men ritus moresque etc., Plin. 7, 1; cf. id. 11, 10; - de ritu nuptiarum, Digest.

rivālĭcĭus, 3, lex, (angaaende dem, der boe ved den samme Bæk), Fest. s. v. sifus, p. 340, (Müll.); af — rivālis, e, [rivus]; I) „egenl.": hørende til en Bæk; - ∾ alcedula, (som lever der), Colum. 8, 15; — II) df. subst., rivales, ium, m.: der som Naboer have deres Vand el. vande deres Marker af den samme Bæk, Digest.; de aquae ductu cum rivalibus (negotium), Gell. 14, 1; — B) df. „fig., rivalis, is, m.: Medbeiler el. Rival, navnl. i Elskovshandeler; - ∾ Phaedriae, Ter. Eun. 2, 3, 63; cf. ibd. 2, 2, 37, o. 5, 8, 42; rivalem esse alicui, Ovid. Am. 2, 19, 60; cf. Suet. Oth. 3; abl. rivale, Ovid. Rem. 791; Eadem est amica ambobus; rivales sumus, Plaut. Stich. 3, 1, 30; Rivales socii ··· puellularum, Catull. 57; - ogf. om Dyrene, Colum. 7, 3; — b) som Ordsprog mærkes: amare se sine rivali, (være uden Misundere); vid. Cic. Qu. Fr. 3, 8, o. Hor. A. P. 444; df. — rivālĭtas, atis, f.: ligesom Medbeileri, d. e. Medbeilernes gjensidige Had; - illa vitiosa aemulatione, quae rivalitati similis est, etc., Cic. Tusc. 4, 26; saal. ogf. Appul. — rīvātim, adv., [rivus]: ligesom en Bæk, ligesom i Bække; - ∾ fluunt aquae de Ponto, Macrob. Sat. 7, 12.

rīvĭfīnālis, e, [rivus, finis]: som begrændses af en Bæk; - ∾ tractus, Sicul. Fl. ap. Goes. — *rivo, are, v. a.: afleder el. henleder; - ∾ fontes in atria, Paul. Nol.; o. — rīvŭlus, i, m., dem.; I) „egenl.": liden Bæk; - ∾ Almonis, Prudent.; opp. fons o. amnis, f. nedenf.; — II) oftest „overf." o. „alleg."; - rivulos consectari, fontes rerum non videre, etc., Cic. d. Or. 2, 27; cf. id. Acad. 1, 2, o. id. Coel. 8; - men „alleg.": influxit non tenuis quidam rivulus in hanc urbem, sed abundantissimus amnis illarum disciplinarum et artium, id. d. Rep. 2, 19; — [af flgd.].

rīvus, i, m., [ἀπὸ τοῦ ῥεῖν, Digest.]; I) „egenl.": en Bæk, liden Aa; - rivorum a fonte deductio, Cic. Top. 8; prostrati in gramine molli Propter aquae rivum, etc., Lucr. 2, 29; cf. Hor. Od. 3, 16, 29: Purae rivus aquae; ligel. Virg. Ecl. 5, 47: Dulcis aquae saliente sitim restinguere rivo; f. ogf. Hor. Ep. 1, 10, 21, oftere, ogf. Virg. Ge. 4, 19, oftere; - ∾ perennes, Plin., mobiles, celeres, Hor.; ∾ pronus, id.; f. ogf. Caes. B. C. 3, 37 o. 49, oftere; - „alleg." er Ovid. Pont. 2, 5, 22: e rivo flumina magna facis, (forstørrer en Ubetydelighed); men Virg. Ecl. 3, fin.: Claudite jam rivos, pueri; sat prata biberunt; - som Sentens kan ogf. mærkes Ovid. Rem. 445: Grandia per multos tenuantur flumina rivos; — II) „fig."; A) „overf.": Vandrør el. Vandrende, Vitruv. 8, 7, Digest.; ∾ novum parietibus imponere, ibd.; — 2) enhver Vædske; (oftest „poet." o. hyperbolisk); - ∾ uberes lactis, Hor. Od. 2, 19, 10; cf. Lucr. 5, 1255; men rivi ignium, (Ildstrom), Plin. 2, 110; ∾ sanguinis, Virg. Aen. 11, 668, Liv. 26, 23; — B) „ment." o. „alleg."; - ut te Confestim liquidus Fortunae rivus inauret, Hor. Ep. 1, 12, 8; tenuis facundiae rivus, Lactant.; (i denne Bem. hos Cic. rivulus).

rixa, ae, f., [rimel. at sammenl. m. ringor]; I) „egenl.": Trætte el. Klammeri (ud. el. m. Slagsmaal); - ecce autem nova turba atque rixa, Cic. Verr. 4, 66; cf. Liv. 2, 18, o. Hor. Od. 3, 21, 3; - in rixam ire, (komme i Trætte), Quintil.; magna rixa est mihi cum aliquo, vid. Cic. Fam. 9, 22; cf. Martial. 1, 37; - ogf. in pl.; corrupta jurgiis aut rixis disciplina, Tac. Hist. 2, 27; cf. id. Germ. 22; men ∾ sanguineae, Hor., immodicae, id.; — II) ogf. „alm.": Kamp, Strid, (men alene sjeld.); - major cum Oceano, quam cum ipsis navibus rixa, Flor. 3, 10; - saal. ogf. om Dyrene; Deque tuo fiet ··· Insatiabilibus rixa corpore lupis, Ovid. Ib. 173; rixam fucorum et apium saepe committi, Colum. 9, 15; cf. Plin. 11, 18.

rixātor, oris, m., [rixor]: som trættes el. klamres, (navnl. i el. for Retten), Quintil. 11, 1, 29; df. — rixātōrius, 3: hørende til Trætte el. Klameri; - ∾ alind, Fronto. — rixo, are, v. n., Biform af flgd., Varr. ap. Non. — *rixor, atus sum, 1, v. dep. n.; I) „egenl.": trættes, klamres; - quum esset cum eo de amicula rixatus, Cic. d. Or. 2, 59; ∾ de lana caprina, (gjøre Ophævelser over en Ubetydelighed), Hor. Ep. 1, 18, 15; ∾ cum seculo, (declamere derimod), Martial. 9, 28; cf. Lucr. 6, fin.; ligel. absol., rixantis modo, (ligesom stændende), Quintil. 6, 4, 9; — II) „overf." om Ting og om Begreber: at stride el. staae el. være derimod; - aridae factae rixantur (herbae: naar man neml. vil rykke dem op), Varro; men ∾ rami arborum inter se, (forvikles i hinanden), Plin.; ∾ cum ore concurrente, (rimel. om den Stammende), Quintil. 11, 3, 121; cf. id. 9, 4, 37; - ogf. „ment.": dum inter se non rixentur cupiditas et timor, Senec. Ep. 56; o. — rixōsus, 3: som altid klamres; - ∾ aves, Colum. 8, 2; — [rixa].

Rōbīgālĭa, (Rub.), ium, n., [Robigus]: Aarsfest (d. 25 April) til Ære for Guden Robigus, Varro, Plin. 18, 69. — *rōbīgĭno (rub.), are, v. n.: at rustne, Appul.; o. — rōbīgĭnōsus (rub.), 3: forrustet, fuld af Rust, strigilis, Plaut.; - ∾ telum sanguine, Appul.; — b) ogs. „alleg."; - Robiginosis cuncta dentibus rodit (ille), Martial. 5, 28; — [flgd.].

1. rōbīgo (rub.), ĭnis, f., [1. robus el. rubus, i. e. ruber; formet som aerugo o. ferrugo]; I) „egenl.": Rust paa Metaller; - rubiginem trahere, (at rustne), Plin.; aes ac ferrum robigo corripit, id.; cf. Ovid. Pont. 1, 1, 71, ogs. Virg. Ge. 1, 495, o. ibd. 2, 220; — II) „fig."; A) „overf." ifolge etslags Lighed; 1) Brand i Kornet, el. den saakaldte Meldug, Varr., Colum., Plin. 18, 68 o. 69, o. Hor. Od. 3, 23, 7; s. ogs. 2. Robigo o. Robigus; — 2) rustfarvet Plet el. Skade, navnl. paa Tænderne, Ovid., ogs. paa Møllestene, Plin. 36, 30; — B) „ment." o. „alleg.": Hentæren el. Forfald; - Adde, quod ingenium longa rubigine laesum Torpet, etc., Ovid. Trist. 5, 12, 21; ligel. ∾ animorum, Senec. Ep. 95. — 2. Rōbīgo, ĭnis, f., s. und. flgd. — Rōbīgus (Rub.), i, m., [1. robigo]: en romersk Guddom, som troedes at bevare Kornet mod Brand el. mod Meldug, Varr. R. R. 1, 1, Plin. 18, 69, o. A.; s. ogs. und. Robigalia; — not.: Ovid. Fast. 4, 907, o. Tertull. have: Robigo, inis, f., istedet for Robigus; saal. Ovid. l. c.: in antiquae lucum Robiginis etc. — rōbĭus, 3, s. und. rubeus.

rōbŏrārĭum, i, n., [robur]: Indhegning el. Bur af stærkt Træ til Husdyrenes Forvaring, (jfld. vivarium), Scip. Afric. ap. Gell. 2, 20. — rōbŏresco, v. inch. n. af roboro: at blive stærk el. fast, Nov. ap. Non. — *rōbŏrĕus, 3: af Eg el. af andet haardt og stærkt Træ; - ∾ pons, vid. Ovid. Fast. 5, 622; ∾ axes, (Egetømmer), Colum.; ∾ ligna, Plin. 28, 29; — rōbŏro, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": gior stærk el. fast, styrker el. befæster; - adulta aetas quum primum roborat annos, Lucr. 4, 1032; ∾ nidos stramento, (om Svalerne), Plin.; equus roborandus largo cibo, Colum.; roborata solibus (herba), Plin.; — II) „fig.": at styrke el. befæste; - saal. om Cato: hanc (gravitatem quum) ipse perpetua constantia roborasset, Cic. Off. 1, 31; ∾ haec omnia exercitatione plurima, Quintil. 8, prooem. § 28; cf. Hor. Od. 4, 4, 34, o. Cic. Orat. 13; — not.: af partic. roboratus, 3, som adj.: stærk, fast, sikker, er compar., roboratior exitus, Tertull.; o. — rōbŏrōsus, 3: stiv el. uboielig, men alene i Veterinærsproget; - ∾ passio, quae animal rigidum facit, etc., Veget.; — [flgd.].

rōbur, (forældr. ogs. robus, Cato), ŏris, n.; I) „egenl."; A) oprdl.: den haardeste Eg, Steneg; - vid. Plin. 16, 8 o. flgd., (hvor robur adskilles fra ilex, quercus, esculus, etc.); — B) df. „alm.": Træ el. Ved af det haardeste Slags; saal. „poet." om det vilde Olietræ, Virg. Aen. 12, 783, ogs. id. Ge. 2, 305, (cf. ibd. 302); ligel. annoso el. antiquo robore quercus, Ovid. Met. 8, 743, o. Virg. Ge. 3, 332; men ∾ Massyla el. Maurorum, i. e. citri, Stat.; - ogs. absol. f. Egen el. quercus, Ovid. Met. 3, 92; ogs. f. Egetræ el. Egetømmer, Caes. B. G. 3, 13; cf. id. Acad. 1, 31: sapiens non est e saxo sculptus aut e robore dolatus, (er ikke af Stok og Sten); df. ogs. „poet.", Hor. Od. 1, 3, 9: Illi robur et aes triplex Circa pectus erat, qui etc.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „metonym.": hvad der er giort af Eg el. af haardt Træ; - ferro praefixum robur acuto, (det jernspidsede Spydskaft), Virg. Aen. 10, 479; grave robur aratri, (den tunge Egeplov), id. Ge. 1, 162; men ∾ sacrum, id. Aen. 2, 230, (hin Minerva helligede Træhest); accumbere in robore, (paa Bænke af Egetræ el. paa Træbænke), Cic. Mur. 35; ogs. bruges robur om Hercules's Kolle, Martial. 9, 44; ogs. om en Murbrækker, Lucan.; - endel. findes robur f. carcer roboreus; ut ··· in robore et tenebris exspiret, Liv. 38, 59; saxum et robur minitari, Tac. Ann. 4, 29; cf. Hor. Od. 2, 13, 19; s. ogs. und. carcer o. Tullianum, ogs. Fest. s. v. robum, p. 164, (Müll.); — 2) „poet.": et Legemes overordenlige Haardhed og Styrke; df. ogs. et Legeme af slig Beskaffenhed; - aeternaque ferri Robora, Virg. Aen. 7, 609; ligel. robore saxi (frangere fruges), Lucr.; cf. id. 2, 449; ∾ navium, Liv. 37, 30; men ∾ betae, (Stilken deraf), Colum.; ogs. absol. robus f. robur: den vægtigste Kornart, id. 2, 6; — b) endel. ogs. hos Veget.: Lemmernes Stivhed og Uboielighed, s. und. roborosus; — B) „ment."; 1) „alm."; a) Kraft, Styrke, Modenhed; - satis aetatis atque roboris etc., Cic. R. Am. 51; cf. id. Coel. 30, o. Virg. Aen. 2, 639; — b) ogs. „meton.": den stærkeste el. ypperste Del, Kernen el. Stammen; - vid. Cic. Orat. 10; ligel. in pl., id. Cluent. 56; - oftest i Krigssproget: et robur et suboles militum interiit, Asin. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 33; ligel. quod fuit roboris, Caes. B. C. 3, 87; men ∾ senatus, Liv. 5, 39, (den stærkere og vaabenføre Del deraf); ligel. in pl., Cic. Att. 6, 5; cf. Liv. 7, 7 o. 12, oftere; — 2) „bes."; a) Aandens Kraft el. Styrke; - virtutis robore firmior, quam aetatis, Cic. Phil. 10, 8; cf. id. Off. 1, 5, o. id. d. Or. 2, 84; ligel. ∾ incredibile animi, id. Mil. 37; — b) Vægt el. Styrke i Foredraget, i et Bevis, odl.; - quae (pars) multo plus firmamenti et roboris habebat, Cic. Manil. 4; cf. id. Planc. 8; men ∾ oratorium adjicere sententiis, Quintil.; qui robur aliquod in stilo fecerint, id.; ligel. cum robore discendi crescet etiam eruditio, id. 8, prooem. § 3; df. — rōburnĕus, 3: af en Eg; - ∾ fruges, Colum. 9, 1.

1. rōbus, ŏris, n., s. robur ab in. — 2. rōbus, 3, s. und. rubeus. — rōbuste, adv.: fast, stærkt; - compar., ∾ alligare, Augustin.; af — rōbustus, 3, [robur]; I) „egenl.": af Eg el. af Egetræ; ogs. af haardt el. stærkt Træ; - ∾ stipites, Cato; cf. Liv. 38, 5; ligel. ∾ materia, (Egetømmer), Varro, Colum.; ∾ plaustra, Hor.; men ∾ carcer, Plaut.; — b) df. ogs. om andre Legemer: haard el. fast, lapides, Plin., cornua, id., palmes, id.; — II) „fig."; A) „overf.": stærk el. kraftfuld el. dygtig i sit Slags; - - ∾ farra, (stærk Sæd), Virg.; compar., ∾ cibus, (mere nærende), Cels.; ligel. ∾ triticum, Colum.; ogs. superl., ∾ terra o. ∾ solum, (meget stærk el. frugtbar), id.; - navnl. ogs. om den personlige Styrke; vid. Cic. Agr. 2, 31; men aetate robustior, id. Sull. 16; ogs. absol., robustiores, (med stærkere Helbred; opp. infirmiores), Plin. 27, 10; men Robustus acri militia puer, (hærdet derved), Hor. Od. 3, 2, 2; men Ovid. Met. 15, 206, „alleg.": Transit in aestatem post ver robustior annus, Fitque valens juvenis; - ∾ vires, Lucr.; corpore amplo atque robusto, Suet. Tib. 68; men id. Ner. 20: quinque amplius millia ··· robustissimae juventutis; — B) „ment." el. om Begreber; - ∾ et solida eloquentia, Quintil.; ∾ et stabilis fortitudo, Cic.; men id. Phil. 2, 25: quae robustioris improbitatis (sunt); cf. ibd. 5, 11, o. id. Off. 1, 20; men id. Planc. 8: solida et robusta ··· frequentia, (som har megen Vægt el. Indflydelse paa Valgene).

rōdo, si, sum, 3, v. a.: gnaver, begnaver; I) „egenl."; - quod clupeos ··· mures rosissent, Cic. Div. 2, 27; cf. Hor. Epod. 5, 48; men vivos et roderet ungues, id. Sat. 1, 10, 71; men ∾ vitem, (om Bukken), Ovid. Fast. 1, 357; rosus tineis, Stat.; cf. Phaedr. 1, 22, ogs. Hor. Ep. 1, 14, 40; — II) „fig."; A) „overf.": at afslide el. fortære el. forringe; - ∾ ripas (flumina), Lucr. 5, 257; men Roditur ··· rubigine ferrum, Ovid. Pont. 1, 1, 71; ligel. tophus tectorii calce roditur, Plin.; — B) „ment." om hadske og dadlesyge Mennesker;

- more hominum invident, in conviviis rodunt, etc., Cic. Balb. 26; ligel. absentem rodere amicum, (bagtale ham), Hor. Sat. 1, 4, 81; cf. id. ibd. 1, 6, 46: Quem rodunt omnes, m. flgd. acc. c. inf., (lægge til Last el. lade høre); – „alleg." er Martial. 13, 2: quid dentem dente juvabit Rodere, (hvortil at gnave paa Filen)? cf. id. 5, 28; – men Pers. 3, 81: Murmura quum secum et rabiosa silentia rodunt, (henmumle deres taufe el. indædte Harme). — rodus, rodusculum, f. und. raudus, etc.

rŏgālis, e, [rogus]: hørende til Ligbaalet; – ∾ flammae, Ovid. Am. 3, 9, 41. — *rŏgāmentum, i, n.: Spørgsmaalet, Appul.; o. — rŏgātĭo, ōnis, f.; I) oftest „publicistisk": Forespørgsel el. Forslag til Folket angaaende Antagelsen af en Lov, et Lovforslag, en Rogation; – quae (rogatio) de Pompejo a ··· consulibus lata est, Cic. Balb. 14; rogationem ferre ad populum, Caes. B. C. 3, 1, ad plebem, Liv. 33, 25; men Cic. d. Rep. 3, 18: suasit rogationem, me ex senatusconsulto ferente; lator rogationis, (som gior et Lovforslag), id. Att. 1, 14; – intercedere rogationi, (protestere derimod), id. d. Or. 2, 47; rogationem promulgare (bekiendtgiøre), vid. id. Sest. 10; men Liv. 10, 6: rogationem ergo promulgarunt (tribuni plebis), ut etc.; ligel. id. 41, 6: quum tribuni plebis rogationem promulgarent, ne etc.; – rogationem per vim perferre, (ved Vold at skaffe den Lovskraft), Cic. Qu. Fr. 2, 2; cf. Liv. 3, 54; men id. 6, 39, om Folket: de fenore atque agro rogationes jubebant, (antoge dem), de plebejo consulatu antiquabant, (dem forkastede de); — b) ogs. undert. den af Folket antagne Lov; – recitabat carmen rogationis, (Lovens Formular el. Loven selv), Liv. 3, 64; cf. Cic. Brut. 33 o. 34; — II) „overf." fra Statsproget; A) „alm.": Begiering el. Opfordring el. Bøn, (fordi neml. en Begiering ofte fremsættes spørgende); – ego Curtium non modo rogatione, sed etiam testimonio tuo diligo, Qu. Fr. 3, 1, 3; cf. id. Planc. 10; ∾ injusta amici, Val. Max.; — B) „bef." o. „techn.": Spørgsmaalet som rhetorisk Figur, Cic. d. Or. 3, 53; cf. Quintil. 9, 1, 29; — [rogo]. — rŏgātĭuncŭla, ae, f., dem. af frgd.; I) „egenl.": ubetydeligt Lovforslag, Pseud. Cic. p. Dom. 20; — II) lidet el. spidsfindigt Spørgsmaal; – ∾ Chrysippi, Cic. Fin. 1, 11.

*rŏgātor, oris, m.; I) „publicistisk"; A) som gior et Lovforslag til Folket; – rogator legum, Lucil. ap. Non.; — B) der ved Valgcomitierne spørger Folket om dets Stemme, som samler Valgstemmerne; – vid. Cic. N. D. 2, 4, id. Div. 1, 17, ogs. id. Pis. 15; — II) udenfor Statsproget; A) som gior et Forslag; – quamquam haec epistola non svasoris est, sed rogatoris, Cic. Att. 16, 16; — B) den Bedende, Betler el. Tigger; – Interque raucos ultimus rogatores etc., Martial. 10, 5; o. — rŏgātus, us, m.: indstændig Bøn el. Begiering, (alene in abl.); – Chilius te rogat, et ego ejus rogatu, Cic. Att. 1, 9; quum ad eum ··· ipsius rogatu arcessituque venissem, id. N. D. 1, 6; cf. id. Lael. 1, oftere; — [rogo].

rŏgĭtātĭo, ōnis, f., ligesom rogatio: Lovforslag el. Lov; – in pl., Plaut. Curc. 4, 2, 23; af — rŏgĭto, avi, atum, 1, v. a., intens. af rogo; I) „alm.": spørger ivrigen, (i denne Bem. ogs. absol. el. m. Præpos., men næsten alene forel.); – Rogitando sum raucus factus, Plaut. Epid. 2, 2, 16; cf. Ter. Eun. 3, 5, 6; Rogitant me, ut valeam, quid agam, etc., Plaut. Aul. 1, 2, 39; men Ter. Andr. 4, 4, 10: Satin' sanu's, me qui id rogites? cf. id. Heaut. 5, 1, 70; men rogito pisces, (spørger derom el. om Prisen derpaa), Plaut. Aul. 2, 8, 3; – Multa super Priamo rogitans, super Hectore multa, Virg. Aen. 1, 750; — II) „bef.": beder ivrigen; – ego cesso ··· rogitare, ad coenam ut veniat? Ter. Eun. 2, 2, 34, inc., (al. rogare).

rŏgo, avi, atum, 1, v. a.: spørger el. udspørger (nogen om noget); I) „egenl."; A) „alm.", (men oftest forel.); aa) c. acc.; og det; a) c. acc. rei et personae; – hoc, quod te rogo, responde mihi, Plaut.; ligel. rogare te unum hoc volo, id.; cf. Ter. Andr. 4, 4, 14, o. Plaut. Pers. 4, 4, 83, ogs. Phaedr. 4, 18; — b) c. acc. pers. el. rei; – Nec quicquam, nisi: non est, sciunt mihi respondere, quos rogo, Plaut. Pers. 1, 1, 6; ligel. Ter. Andr. 4, 4, 10: quem ego igitur rogem, Qui hic neminem alium videam? – saal. ofte i Conversationssproget: men' rogas? el. me rogas? ogs. rogas me? vid. Plaut. Merc. 3, 4, 48, Ter. Heaut. 4, 5, 32, o. id. Ad. 1, 2, 2, oftere; – hoc, quod rogo, responde, Plaut. Asin. 3, 2, 31; ligel. mitte id, quod scio; dic, quod rogo, Ter. Andr. 4, 4, 25; Cimber Tullius ··· quasi aliquid rogaturus, propius accessit, Suet. Caes. 82; — bb) undert. ogs.; a) m. de; – Jam de istoc rogare omitte, Plaut. Pers. 4, 4, 90; cf. Ter. Eun. 4, 4, 52; men Cic. Vatin. 4: tum memoriter respondeto ad ea, quae de te ipso rogaro; cf. ibd. 5; — b) m. Relativsætn.; – Rogant me servi, quo eam, Plaut. Curc. 2, 3, 83; cf. Hor. Ep. 1, 1, 70; ligel. Quae sit, rogo, etc., Ter. Andr. 1, 1, 97; rogo, num quid velit, id. Eun. 2, 3, 50; cf. Cic. Verr. 4, 12; men Hor. Sat. 1, 9, 63: unde venis? et Quo tendis? rogat et respondet; – ogs. m. si, vid. Ovid. Her. 5, 93: Quae (Helena) si sit Danais reddenda, vel Hectora fratrem, Vel ··· Polydamanta roga; — c) absol.; – Prius respondes, quam rogo, Plaut. Merc. 2, 3, 119; roganti respondebo, id. ibd. 3, 1, 17; ligel. quid ego deliqui? He. rogas? id. Capt. 3, 5, 2; cf. Cic. Mil. 22; ligel. an etiam rogas? Ter. Andr. 4, 4, 23; — B) „bef."; 1) „publicistisk" el. i Embedsforholde; a) ∾ aliquem (sententiam): spørge nogen (i Senatet) om hans Mening; – vid. Cic. Qu. Fr. 2, 1; ligel. id. d. Rep. 2, 20: quos priores sententiam rogabat; – bf. pass., id. Fam. 4, 4; men scito, primum me non esse rogatum sententiam etc., id. Att. 1, 13; cf. Sall. Catil. 50; men de qua (re) sententiae rogantur, Quintil. 3, 8, 18; — b) ∾ populum, ogs. ∾ legem: at adspørge Folket angaaende Antagelsen af en Lov, at foreslaae Folket en Lov til Antagelse; – vid. Cic. Phil. 1, 10: consules populum jure rogaverunt ··· populusque jure scivit, etc.; ligel. ∾ plebem, id. Leg. 3, 3, (e XII tabb.); ∾ legem, id. Phil. 2, 29; hvs. pass.: eas quoque leges esse, quae non in perpetuum rogentur, sed etc., vid. Quintil. 2, 4, 40; – ogs. absol.: ego eam legem, ut rogas, jubendam censeo, Liv. 10, 8; – ogs. impers.: nunc rogari, ut consules populus creet, Liv. 4, 2; — c) ∾ populum magistratum, ogs. blot ∾ magistratum, (foreslaae Folket nogens Valg til en Øvrigheds-post); – ut duo viros aediles ex patribus dictator populum rogaret, Liv. 6, 42; cf. id. 3, 65; – ut consules roget praetor etc., Cic. Att. 9, 15; – bf. pass.: in legibus magistratibusque rogandis, Liv. 1, 17; comitia consulibus rogandis (habere), id. 26, 22, Cic.; Romam proficisci ad magistratus rogandos, Sall. Jug. 29; — 2) i Krigssproget; – ∾ milites sacramento, (ligesom at tilspørge dem under Ed; bf.) at tage i Ed el. at lade sværge; – vid. Caes. B. G. 6, 1, Liv. 32, 26, oftere, Quintil. 12, 2, 26; — 3) i Retssproget er rogare (spørge el. tilspørge, om nogen vil indgaae en Forpligtelse) Correlat til spondere; – rogavit Titius, spopondit Maevius, Digest.; cf. Plaut. Pseud. 1, 1, 112: roga me viginti minas ··· gestio promittere; cf. id. ibd. 4, 6, 8, oftere; — II) „overf.": spørger bedende derom, ansøger el. beder derom; a) c. acc.; – ∾ aliquem aliquid, o. ∾ aliquid ab aliquo, ogs. ∾ aliquem el. aliquid; – Quod (argentum) tu me rogas, Plaut. Pers. 1, 1, 42; hoc te vehementer etiam atque etiam rogo, Cic. Fam. 13, 43; men id. Lael. 11: ut neque rogemus

res turpes, neque faciamus rogati; Otium divos rogat (nauta), Hor. Od. 2, 16, in.; men Taurum de aqua per fundum ejus ducenda rogabo, Cic. Qu. Fr. 3, 1, 2; men pass.: ambiuntur, rogantur, (de bedes om deres Stemme), id. d. Rep. 1, 31; cf. Caes. B. G. 1, 44; - ut consulatum peteres, vel potius rogares, (i hvilken Modsætn.: petere, bede, rogare, forlange el. fordre; s. ogs. nedens. Cic. Planc. 10); ∾ aquam, Plaut. Rud. 2, 3, 2; cf. id. Aul. 1, 2, 18: Quae utenda vasa semper vicini rogant; men mittunt rogatum auxilium, Caes. B. G. 1, 11; — b) m. flgd. ut el. ne; - id ut facias, te etiam atque etiam rogo, Cic. Fam. 13, 44; cf. ibd. 66; ligel. rogat et orat Dolabellam, ut etc., id. Verr. 1, 29; s. ogs. Hor. Ep. 1, 9, 2; men Caes. ap. Cic. Att. 9, 7, C: de his rebus rogo vos, ut cogitationem suscipiatis; - ogs. kan ut være udfaldet foran conj.; Caesar consolatus rogat, finem orandi faciat, Caes. B. G. 1, 20; imo, inquit, rogo, exspectes, Quintil. 9, 3, 68; cf. id. 6, 3, 88; ligel. Ovid. Ib. 643: Di dent plura rogatis; - ogs. m. ne; Heus, Demea, rogat frater, ne longius abeas, Ter. Ad. 5, 5, in.; cf. Cic. Fam. 13, 1: nunc a te illud primum rogabo, ne quid invitus mea causa facias; men id. ibd. 1, 9: rogavit, ut eam (causam) ne oppugnarem; — c) absol.; - valuit causa rogandi, non gratia ··· neque enim ego sic rogabam, ut petere viderer, quia etc., Cic. Planc. 10; s. ogs. ovens. id. Phil. 2, 30; in blandiendo ··· rogando lenis et summissa (vox), vid. Quintil. 11, 3, 63; rogantes pro vita, Suet. Aug. 13; - men som Ordsprog (om Ting af ringe Værd): malo emere, quam rogare, Cic. Verr. 4, 6.

rŏgum, i, n., forel. Biform af flgd., Afran. ap. Non. — rŏgus, i, m.: Ligbaalet; - aliquem in rogum imponere, Cic.; inferri in rogum, id., rogo, Plin.; - rogum ascia ne polito, Cic. Leg. 2, 23, (e XII tabb.); - „poet." ogs. in pl.; Diffugiunt avidos carmina sola rogos, Ovid. Am. 3, 9, 28; — b) „meton." ogs. f. Graven; - ubi portitor (i. e. Charon) aera recepit, Obserat umbrosos lurida porta rogos, Propert. 4, 11, 8.

Rōma, ae, f., Ῥώμη: Byen Rom, i det gamle Latium i Italien, Romerstatens Hovedstad, conditoris nomine appellata, vid. Liv. 1, 7, (om dens andet af Religionsgrunde hemmelige Navn s. Plin. 3, 9, o. Macrob. Sat. 3, 9), maxima rerum, Virg. Aen. 7, 602; æredes ogs. som Gudinde med Templer, vid. Liv. 43, 6, o. Tac. Ann. 4, 37; - med Hensyn paa de syv Høie, hvoraf Byen bestod, vid. Virg. Ge. 2, 534: rerum facta est pulcherrima Roma, Septemque una sibi muro circumdedit arces; - s. ogs. Ovid. Pont. 1, 3, 37: Quid melius Roma? Scythico quid frigore pejus? Huc tamen ex illa barbarus urbe fugit; — B) bf. 1) Rōmānus, 3: hørende til Byen Rom; bf. ogs. „alm." romersk; - ∾ forum, (s. und. forum); populus Romanus (sædv. affort. P. R.), s. und. populus; ∾ Juno, (opp. Argiva), Cic. N. D. 1, 29, ∾ ludi, ogs. ludi magni, (de ældste Lege i Rom); vid. Cic. Verr. 5, 14, Liv. 1, 35, oftere, o. A.; res Romanae, (den romerske Stat), Virg. Ge. 2, 198; men Liv. 21, 59: Primo concursu adeo res Romana superior fuit, ut etc., (det gik Romerne saa meget bedre, at osv.); - ∾ more, (paa romersk Vis, d. e. aabent og ærligen), Cic. Fam. 7, 5, oftere; — b) ogs. ofte subst., Romani, orum, m.: Romerne; - ogs. in sing., vid. Hor. Epod. 7, 5: Non, ut superbas invidae Carthaginis Romanus arces ureret, etc.; men Romanus sedendo vincit, (egtl. om Fabius Cunctator), Varr. R. R. 1, 2; ligel. Romanus (sc. imperator), Liv. 21, 59; — bb) bf. a) adv. Rōmāne, paa romersk Vis; - quaedam ··· Romane et severe dixit, vid. Gell. 13, 31; — b) subst. Rōmānĭtas, ātis, f.: romersk Vis, Tertull.; — 2) de forel. Biformer; a) Rōmānĭcus, 3: = Romanus; - ∾ aratra, juga, (som ere forarbeidede i Rom), Cato; — b) Rōmānĭensis, e: = frgd.; - ∾ sal, Cato; - ogs. Romanensis, e, Fest.; — c) Rōmānŭlus, 3: = frgd.; - ∾ porta, Varro; — d) Rōmŭlĭus el. Rōmĭlĭus, 3: = frgd.; - ∾ tribus, id.; s. ogs. Cic. Agr. 2, 29. — Rōmāne, adv., Romanicus, 3, Romaniensis, e, Romanitas, atis, Romulus, 3, Romanus, 3, Romilius, 3, s. und. Roma.

Romularis, e, o. Romuleus, 3, s. und. Romulus. — Romulia, ae, tribus, s. und. Roma. — Rōmŭlĭdae, arum, s. und. flgd. — 1. Rōmŭlus, i, m.: Romulus, Roms Stifter og første Konge, blev efter sin Død dyrket under Navnet Quirinus; - vid. Liv. 1, 4 flgd., o. Plutarch. i hans Romulus; — B) bf. 1) Rōmŭlĕus, (ogs. Rōmŭlēus, auct. Pervig. Ven. 72), 3: hørende til el. benævnt efter Romulus, romulisk, ensis, Ovid., urbs, (i. e. Roma), id., casa, Petron.; cf. Virg. Aen. 8, 654; men ∾ fera, (hin Ulvinde), Juvenal. 11, 104; — b) „poet." ogs. f. romersk, Enn. Ann. init.; — 2) Rōmŭlus, 3: = frgd., ficus, Ovid. Fast. 2, 412, hasta, Propert. 4, 4, 26; ∾ tellus, (romersk), Virg. Aen. 6, 877, gens, (Romerfolket), Hor. Od. 4, 5, in.; — 3) Rōmŭlāris, e: = frgd., ficus, s. und. Ruminalis, populus, Sidon.; — 4) Rōmŭlĭdae, arum, m.: Efterkommerne af Romulus, Romerne; - vid. Lucr. 4, 687, Virg. Aen. 8, 638, ogs. Pers. 1, 31. — 2. Rōmŭlus, 3, s. und. 1. Romulus.

rōrārĭi, orum, m., [ros], sc. milites: etslags lette Tropper, hvormed Romerne begyndte Angrebet; - rorarii dicti a rore, Varro; cf. Liv. 8, 8 o. 9; - ogs. in sing., Lucil. ap. Non. — rōrātĭo, onis, f., [roro]: Dugfald el. Bedugning; vid. Plin. 17, 37; - ogs. in pl.; ∾ nocturnae, Appul. — rōrĭdus, 3, [ros], ligesom roscidus: bedugget; - ∾ terga jugi, Propert. 4, 4, 48; ∾ specus, Appul. — rōrĭfer, a, um, [ros, fero]: dugbringende, Lucr. 6, 864, Stat. Theb. 1, 338. — rōrĭger, a, um, [ros, gero], ligesom rorifer: dugbringende, Fulgent. Mythol.

*rōro, avi, atum, 1, v. n. o. a., men alene i 3die Person; I) „egentl."; a) intr.: at dugge, at vædes med Dug; - croceis rorare genis, (om Aurora), Ovid. Fast. 3, 403; cf. id. Met. 13, 622; - oftest impers.: ante rorat, quam pluit, Varro; si forte rorasset, Suet. Aug. 92; cf. Plin. 17, 14; — b) act.: at bedugge; - hvs. pass.: Mollis erat tellus rorataque mane pruina, Ovid. Fast. 3, 357; — II) „overf."; a) intr.: at dryppe, at være drivvaad; - rorant pennaeque sinusque, Ovid. Met. 1, 267; cf. ibd. 1, 339, oftere, ogs. Virg. Aen. 8, 645, oftere; — b) act.: at bedryppe, at væde; - Circumstant, lacrimis rorantes ora genasque, (vædende dem dermed), Lucr. 3, 470; ligel. ∾ saxa cruore, Sil. 10, 263; - ogs. om Vædskens acc.; hvs. pass.: quam (sc. Junonem) ··· Roratis lustravit aquis Thaumantias Iris, (med sprængt Vand), Ovid. Met. 4, 478; cf. id. Fast. 4, 728; — III) partic. rōrans, tis, som adj.: som yder draabevis; - pocula rorantia, (rimel. smaa Bægere), Cic. d. Senect. 14; (efter Freund. at sammenligne med ἐπιψεκάζειν); men „poet.", juvenis rorans, Manil. 3, 488, (d. e. Mundskenken Ganymedes, som Stjernebillede); - bf. „fig.": minutis illis suis et rorantibus responsionibus etc., Macrob. Sat. 7, 9; o. — rōrŭlentus, 3: bedugget; - ∾ terrae, Cato, stirpes, id., baccae, Colum.; — [flgd.].

ros, gen. rōris, m., [rimel. beslægt. m. δρόσος]; I) „egentl.": Duggen; - quo quamque (pecudem) vocantes Invitant herbae, gemmantes rore recenti, Lucr. 2, 318; ros si non cadit, Plaut. Capt. 1, 1, 13; ∾ nocturnum excipere ex pellibus, Caes. B. C. 3, 15; ∾ gelidus, Virg., pecori gratissimus, id., coelestis, Ovid., vitreus, id.; - ogs. in pl.; neque in nube, neque in flatu cadunt rores, Plin. 18, 69; cf. Cic. (poëta) Div. 1, 8:

Quum primum gelidos rores aurora remittit; — II) bſ. „overſ."; A) enhver dryppende Vædſke el. Væde; - infuso lympharum rore superne, Lucr. 1, 497; ligel. roremque liquorum etc., ibd. 771; men ∾ salis, (Havvandet), id. 4, 440; cf. Ionio lassas ducere rore manus, etc., Propert. 2, 20, 2; ſ. ogſ. Virg. Aen. 6, 230, Hor. Od. 3, 4, 61, o. A.; ogſ. in pl., ∾ pluvii, (Regnſkyer), Hor. Od. 3, 3, 56; - fremdeles ros lacrimarum, (Taarer), Ovid. Met. 14, 708; ligel. id. ibd. 10, 360: tepido suffundit lumina rore; cf. Hor. A. P. 430; men natos Uberibus gravidis vitali rore rigabat (med Melk af Yveret), vid. Cic. (poëta) Div. 1, 12; ogſ. om Blodet; rores sanguinei, Virg. Aen. 12, 339, cruenti, Stat.; men ros Syrius, Tibull. 3, 4, 28, o. ∾ Arabus, Ovid. Her. 15, 76, (d. e. Rogelſe); endel. ogſ. om Purpurſneglens Vædſke, Plin. 9, 60; — B) ros marinus o. marinus ros, ogſ. (ſom et Ord) rosmarinus, ogſ. (ſom Biform) in neutro, rosmarinum: Rosmarinen; - vid. Colum. 9, 4, Hor. Od. 3, 23, 15, Plin., o. A.; ogſ. ros maris, Ovid. Met. 12, 410, o. id. A. A. 3, 690; ogſ. absol. ros, Virg. Ge. 2, 213.

rŏsa, ae, f., [beſl. m. ῥόδον]; I) „egenl.": Roſen, Plin. 21, 10; den ſildigſte iblandt Foraarsblomſterne, ibd. 38, hvſ. sera, Hor. Od. 1, 38, 4; cf. Cic. Verr. 5, 10: quum rosam viderat, etc.; brugtes hyppigen til Udſmykning el. Bekrandsning el. Udſtroen; - pinguntque rosarum Floribus, (ſtroe Roſer), Lucr. 2, 627; cf. Hor. Od. 1, 36, 15, o. ibd. 2, 11, 14, Propert. 1, 17, 22, ogſ. Tac. Hist. 2, 70, o. A.; - ogſ. collectivt: rosa ſ. Roſer el. Roſenkrandſe; sertis redimiri et rosa, Cic. Tusc. 3, 18; cf. ibd. 5, 26: in viola ··· aut rosa dicere, (under Omgivelſen af ſandſelige Nydelſer); in rosa potare, id., jacere, Senec., vivere, Martial.; ligel. multa ··· in rosa, Hor. Od. 1, 5, in.; cf. Cic. Verr. 5, 11; - hos Plaut. ofte ſom Kjæleord: mea rosa! ogſ. Tu mihi ··· rosa (es), id. Curc. 1, 2, 6; — II) „overſ."; A) Roſenolie, Cels. 8, 3, oftere; — B) Roſenbuſken, Plin. 8, 63, o. id. 18, 64; — C) Roſentiden el. Roſenmaaneden, Inscript.; — not.: om den hvide Roſe, ſ. Plin. 11, 41, o. id. 29, 30.

*rŏsācĕus, 3: giort el. tilberedet af Roſer, corona, Plin.; ∾ ceratum, id.; rosaceum m. o. ud. oleum, (Roſenolie), id.; — rŏsārĭus, 3: == frgd.; - ∾ absorptio, Suet. Ner. 27, (ſkal være etſlags Roſendrik), inc.; ∾ auxilium, (ſom ventes af deres Nydelſe), Appul.; men ∾ venenum, (af den for giftig antagne Laurbærroſe), id.; — B) bſ. subst., rŏsārĭum, i, n.: Roſenhække, Roſenhave; - in sing., Colum. 11, 2; - oftere in pl., id. praef., Propert. 4, 5, 59, Virg. Ge. 4, 119, Ovid. Met. 15, 708, oftere, o. A.; o. — rŏsātus, 3: tilberedet af el. med Roſer; - ∾ oleum: Roſenolie, Seren. Samm.; ogſ. absol., rosatum, i, n.: Roſenvin, Pallad.; — [rosa].

Rosciānus, 3, ſ. und. 1.Roscius. — roscĭdus, 3, [ros]; I) „egenl.": bedugget, fuld af Dug, herba, Varro, mala, Virg., nox, Plin.; men „poet.", ∾ dea, (i. e. Aurora), Ovid. A. A. 3, 180; ∾ Hesperus, id. Fast. 2, 314; ∾ Iris, Virg. Aen. 4, 700; — II) „overſ.": vædet el. vandet; - ∾ saxa rivis, id. ibd. 7, 683; cf. Martial. 4, 18. — 1. Roscĭus, i, m.: romerſk Slægts- o. Perſonsnavn, hvoraf her mærkes; I) L. Roscius Otho, efter hvem benævnes lex Roscia theatralis de quatuordecim ordinibus, der udelukkende beſtemtes for Ridderſtanden; om den Tale, hvori Conſulen Cicero forſvarede denne Lov af Roſcius, ſ. Plin. 7, 31; cf. Cic. Phil. 2, 18, o. Hor. Ep. 1, 1, 62, ogſ. Tac. Ann. 15, 32; — B) bſ. Roscĭus, 3, lex, ſ. ovenſ.; — II) Qu. Roscius (comoedus), berømt Skueſpiller; - vid. Cic. d. Or. 1, 28: hoc ··· est consecutus, ut in quo quisque artificio excelleret, is in suo genere Roscius diceretur; cf. id. Brut. 84; - ogſ. har Cicero forſvaret ham i en til os kommen Tale; — B) bſ. Rosciānus, 3, imitatio, id. d. Or. 2, 59; — III) Sext. Roscius fra Ameria, blev a. u. c. 674 af Cicero forſvaret i en Tale, ſom endnu haves. — 2. Roscius, 3, ſ. und. frgd.

Rŏsĕa (Rosia), ae, f.: Navnet paa en frugtbar Egn ved Reate i d. Sabinſke; - campos Roseae Italiae sumen esse, Varro; cf. Plin. 17, 3, ogſ. Cic. Att. 4, 15; — B) bſ.; 1) Rŏsĕus (Rosĭus), 3: roſeiſk; - ∾ rura, Virg. Aen. 7, 712; ∾ cannabis, Plin.; — 2) Rŏsĕānus, 3: = Roseus, equi, Varro. — *rŏsētum, i, n.: Roſenhække el. Roſenhave, Varro, Virg. Ecl. 5, 17; roseta instituere, Pallad.; o. — 1. rŏsĕus, 3; I) „egenl.": af Roſer, giort el. bunden af Roſer, strophium, Virg. Cop. 32, vinculum, Senec. Med.; men ∾ flores, (Roſer), Claudian.; ∾ convalles, (bevoxne med Roſer), id.; — II) oftere, navnl. hos Plin. o. „poet.": roſenfarvet; - ∾ pannus, Plin., nitor quidam in purpura, id., flos herbae, id.; - ∾ Aurora, Lucr., ogſ. ∾ dea, Ovid. A. A. 3, 84; ligeſom hende tillægges: ∾ os, id., ogſ. ∾ equi, id., Tibull., o. ∾ bigae, Virg.; - ∾ Phoebus, id. Aen. 11, 913; ∾ Eous, Propert. 3, 23, 7; - navnl. ogſ. om den ungdommeligen blomſtrende Skiønhed og med Henſyn paa enkelte Legemsdele; ∾ labella, Catull., labra, Martial.; ∾ os (Veneris), Virg.; ∾ genae, id.; ∾ cervix, id. Hor. Od. 1, 13, 2; ∾ juventa, Val. Fl.; — [rosa]. — 2. Rŏsĕus (-ĭus), 3, ſ. und. Rosea. — Rŏsĭa, ſ. und. Rosea. — rosina, ae, f., herba: etſlags os ubekiendt Vext, Veget. d. Re Vet. 6, 13. — rŏsĭo, ōnis, f., [rodo]: Afgnaven el. Afgniden, Cels.; ogſ. in pl.: rosiones a medicamentis factae, Plin. 28, 33, oftere. — rosmarinum, i, n., o. rosmarinus, i, m.: Rosmarinen, ſ. und. ros, nr. II, B.

*rostellum, i, n., dem. af rostrum: liden Snabel, libet Næb el. Tryne; - ∾ pullorum (avium), Colum.; ∾ muris, Plin. — rostra, orum, ſ. und. rostrum, nr. II, B, 2. — *rostrālis, e: hørende til Roſtra el. Talerſtolen; - ∾ tabula, (ſom er opſlaaen derpaa), Sidon.; — rostrans, tis, adj.: ſnabelformet el. tryneformet; - ∾ vomere (arare), Plin. 18, 49, inc.; o. — rostrātus, 3: forſynet med en Snabel el. med et Tryne; bſ. ſædv. „overſ."; A) „alm.": ſom fortil har en krum Spids, krummet el. hageformet, falces, Colum. 2, 20, vectis, Plin. 18, 48; — B) „beſ."; - ∾ navis, (ſom paa Forſtavnen har et ſnabelformet Fremſpring til Krigsbrug, ſ. und. rostrum); - vid. Cic. Inv. 1, 32, Suet. Caes. 63, o. auct. B. Afr. 23; - men Plin. 9, 49, er ∾ prora: etſlags Muslingeſkal (af dens Lighed med en Skibsſnabel); cf. id. 10, 32; — bb) hertil mærkes endnu; a) ∾ corona, ligeſom corona navalis: en med Skibsſnabler ſmykket Æreskrands, ſom tildeltes den, ſom førſt beſteg et fiendligt Skib, Plin. 16, 3, o. id. 22, 4; - bſ. „poet. overſ." om Agrippa: cui ··· Tempora navali fulgent rostrata corona, Virg. Aen. 8, 683; — b) Columna Rostrata, ſom paa Forum var opreiſt til Minde om Romernes førſte Søſeier over Carthaginienſerne under Conſulen Duilius (a. u. c. 494); - vid. Plin. 34, 11, Flor. 2, 2, Liv. epit. 17, o. Quintil.; - Fragmenter af Indſkriften paa denne Støtte ere, ſom det ældſte romerſke Sprogmonument, yderſt mærkværdige; vid. Orell. Inscript. nr. 549, Freund. Anhang IV, o. A.; — [af flgd.].

rostrum, i, n., [rodo]; I) „egenl.": Snabel, Tryne; - aduncitate rostrorum (cibum capescere), vid. Cic. N. D. 2, 47; ibes aves ··· corneo proceroque rostro, ibd. 1, 36; ſ. ogſ. Liv. 41, 13, Ovid. Met. 2, 376, oftere, o. A.; tillægges ogſ. Vedderen og Geden, Varro; navnl. ogſ. Svinet, Cic., Ovid., ogſ. Hunden, id., o. Ulven, Plin., ogſ. om Delphinen o. Skildpadden, id., ogſ. Bien, id.; - bliver ogſ. undert. med Lune el. Ringeagt tillagt Menneſker; Apud mensam plenam homini rostrum deliges, Plaut. Men. 1, 1, 13; ſ. ogſ. Lucil. ap. Fest. s. v. squarrosus, p. 329, (Müll.); - men om et anſigtsformet Vandſpring: ex quarum (sc. personarum)

rostris aqua salire solet, Digest.; — II) bf. „overf."; A) „alm.", ifølge Gienstandens Lighed: den krumme Spids, navnl. paa falx vinitoria, Colum., paa Plovjernet (el. vomer), Plin., paa en Hammer, id.; ogs. et Lampenæb, id.; — B) „bef."; 1) en Skibsnabel, der anbragtes paa Forstavnen af Krigsskibe, for dermed at bore de fiendtlige Skibe i Grund; vid. Plin. 7, 57; - rostro ferire el. percutere, Liv., rostro concurrere cum navi hostium, id.; - ogs. in pl., Hirt. B. Alex. 46, oftere; — 2) bf. „meton.", Rostra: Talerstolen paa Forum, saaledes kaldet af de paa samme anbragte Skibsnabler, der vare (a. u. c. 416) tagne af de betvungne Antiaters erobrede Skibe; vid. Liv. 8, 14, o. Plin. 34, 11; - ut in Rostris prius quam in senatu litterae recitarentur, Liv. 27, 50; cf. Cic. Pis. 3; escendere in Rostra, id., Liv.; opp. descendere de Rostris, Cic. Vatin. 11; cf. Caes. B. C. 3, 21; men Suet. Aug. 100: pro Rostris laudatus est, (fra Talerstolen); cf. id. Caes. 6, oftere; ligel. apud Rostra (laudare), Tac. Ann. 16, 6; — b) „poet." ogs. om Stedet omkring Rostra; - vid. Hor. Sat. 2, 6, 50; ligel. om det omkring Rostra forsamlede Folk; Campumque et Rostra movebat, Lucan. 8, 685. — rŏsŭlentus, 3, [rosa]; I) „egenl.": fuld af Roser, prata, Prudent.; — II) rosenfarvet, splendor, Capella. — rōsus, 3, partic. af rodo.

rŏta, ae, f.; I) „egenl.": Hiul el. Vognhiul; - Vorsutior es, quam rota figularis, Plaut. Ep. 3, 2, 35; cf. id. Capt. 2, 3, 9; rotarum orbes, Lucr., Plin., radii, Virg., axes, Plin.; summae Curvatura rotae, Ovid. Met. 2, 107; ∾ radiata, Varro, aquaria, Cato; — B) „bef." ogs.; a) Pottemagerhiulet; - Currente rota, etc., Hor. A. P. 22; ligel. ∾ Cumana, Tibull. 2, 3, 52; — b) Hiulet som Torturredskab, Grækernes τροχός; - in rotam ··· escendere, vid. Cic. Tusc. 5, 9; - „poet." ogs. Ixions Hiul, Virg. Aen. 6, 616, o. A.; men „alleg.": vorsor in amoris rota miser, Plaut. Cist. 2, 1, 4; — II) „fig."; A) „overf."; 1) (som pars pro toto): Vognen el. en Vogn; - Si rota defuerit, tu pede carpe viam, Ovid. A. A. 2, 230; cf. id. Met. 1, 448, oftere, Propert. 1, 2, 20, oftere, ogs. Virg. Aen. 12, 671; — 2) hiulformet el. skiveformet Legeme; bf. a) „poet."; - ∾ solis, (Solskiven), Lucr.; ogs. ∾ flammea Phoebi, Senec. Herc. Oet.; ligel. absol. rota, Enn. ap. Isid., Val. Fl.; — b) et Slags Søfisk, ligesom Hiulfisken, Plin. 9, 3; — B) „ment." o. „alleg."; a) om en pludselig Vending el. Omvexling; - fortunae rotam pertimescere, Cic. Pis. 10; Versatur celeri Fors levis orbe rotae, Tibull. 1, 5, 70; cf. Propert. 2, 7, 32, o. Hor. Od. 3, 10, 10; — b) „poet." heder et Digt i det elegiske Versemaal: imparibus vecta Thalia rotis, Ovid. A. A. 1, 261; cf. id. Pont. 3, 4, 85: molles elegi ··· dispararibus ··· rotis.

rŏtābĭlis, e, [roto]: som dreier sig i en Kreds, kredsformig, flexus, Ammian. — rŏtālis, e, [rota]: forsynet med Hiul, carpentum, Capitol. — *rŏtātĭlis, e: kredsformig, gyri, Sidon., trochaei, Prudent.; — rŏtātim, adv.: kredsformigen; - ∾ in orbem saltantes, Appul.; — rŏtātĭo, onis, f.: kredsformig Omdreining, circini, Vitruv. 10, 3; — rŏtātor, oris, m.: som dreier el. svinger om i en Kreds; - Bassaridum rotator Euan, Stat. Silv. 2, 7, 7; o. — rŏtātus, us, m.: kredsformet Omdreining el. Svingning, armorum, id.; — [af flgd.].

*rŏto, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.: dreier el. svinger el. slynger omkring el. kredsformigen; - rapit et bis terque per auras More rotat fundae (Learchum), Ovid. Met. 4, 516; men id. A. A. 2, 374: Fulmineo rabidos quum rotat ore canes (aper); ∾ ensem fulmineum, (svinge), Virg. Aen. 9, 441; men comas excutientem rotare (som Gestus af Taleren), fanaticum est, Quintil.; rotantes ··· fumum (flammae), Hor. Od. 4, 11, 11; - ogs. „medial": circumque infraque rotantur (greges), Stat.; cf. Ovid. Met. 2, 74, o. id. ibd. 9, 221; — B) ogs. „fig.": sermone rotato, (i et afrundet Sprog), Juvenal. 6, 449; — II) som neutr. findes rotare f. rotari, Virg. Aen. 10, 362, hvor saxa rotantia, (som rulle ned; cf. volventia plaustra, id. Ge. 1, 163); - ligel. rotare absol. om Paafuglen: at udfolde Halen, Colum. 8, 11; o. — rŏtŭla, ae, f., demin.: lidet Hiul, Plaut. Pers. 3, 3, 38, Plin. 18, 48, Colum., o. A.; — [af rota]. — rŏtŭlus, i, m., Biform af frgd., Calpurn. Ecl. 7, 51, inc.

rŏtundātĭo, onis, f., [rotundo]: Afrundning; - linea rotundationis, (Kredslinien), Vitruv. — rŏtundē, adv. af rotundus; I) „egenl.": rundt, i el. til en Rundning; - ut in orbem quam rotundissime formetur, Colum.; — II) „fig.": afrundet el. begrændset el. bestemt; - ista ipsa ··· a te quidem apte et rotunde (sc. exposita), Cic. Fin. 4, 3. — rŏtundĭfŏlĭus, 3, [rotundus, folium]: rundbladet, herbae, Appul.

*rotunditas, atis, f.: Rundning el. Rundhed, rund el. afrundet Gestalt; I) „egenl."; - gemma rotunditatis absolutae, Plin. 37, 73, oftere; — II) „fig." o. „ment."; - ∾ verborum, (deres Afrundning (el. afrundede Sammenføining), Macrob. Sat. 7, 5; — rŏtundo, avi, atum, 1, v. a.: giør rund, afrunder; - ∾ tignum ad circinum, Vitruv.; herbae rotundantur in caulem, Plin.; men solis orbis rotundatus etc., vid. Vell. 2, 59; men ∾ (mundum) ad volubilitatem, vid. Cic. Univ. 10; - ogs. „fig.": Mille talenta rotundentur, etc., (dor giøres fuldtallige), Hor. Ep. 1, 6, 34; - rotundatos hendecasyllabos (elaborare), Sidon.; o. — rŏtundŭla, ae, f., dem. af flgd.: liden rund Kage, Appul.; — [af flgd.].

rŏtundus, 3, [rota]: hiulformet, d. e. rund; I) „egenl."; - stellae globosae et rotundae, Cic.; mundum rotundum esse volunt, quod etc., id. N. D. 1, 10; cf. id. Univ. 6: ut nihil effici possit rotundius; men id. Fin. 2, 12, absol.: quadratum, rotundum (quid sit, judicant sensus); cf. Lucr. 4, 505, ogs. Hor. Ep. 1, 1, 100; med Quintil. 11, 3, 139: ipsam togam rotundam esse, (rimel.: at den falder med Rundning omkring Legemet); — II) „fig."; A) „alm.": rund el. afrundet el. glat, (hvorpaa intet kan hefte); bf. med Lune om den stoiske Vise, Hor. Sat. 2, 7, 86: Fortis, et in se ipso totus, teres atque rotundus; — B) „bef." om Talen el. Foredraget: afrundet, afgrændset, ordnet, odl.; (dog hos Cic. endnu med quasi, el. med ut ita dicam); - elegans et apta et quasi rotunda constructio, Cic. Brut. 78; cf. id. Orat. 13: Theodorus praefractior, nec satis, ut ita dicam, rotundus; men „poet.": ore rotundo ··· loqui, (have et flydende Foredrag), Hor. A. P. 323; men ∾ distributio (magis quam vera), vid. Quintil. 3, 4, 16; ∾ volubilisque sententia, Gell.; — b) rund, d. e. affondret el. usammenhængende; - quum illa rotunda et undique circumcisa insistere invicem nequeant, Quintil. 8, 5, 27.

rŭbēdo, inis, f., [rubeo]: rødlig Farve, Firmic. — rŭbĕfăcĭo, fēci, factum, 3, v. a., [rubeo]: at giøre rød, at farve rød; - exiguo rubefecit sanguine setas (arundo), Ovid. Met. 8, 383; cf. ibd. 12, 382, o. Sil. 16, 137. — *rŭbellĭānus, 3: rødlig, vites, Colum. 2, 2; — rŭbellĭo, ōnis, m.: et Slags rødlig Fisk, Plin. 32, 49; o. — rŭbellŭlus, 3, dem.: noget rødlig, rhamnos, Veget.; af — rŭbellus, 3, dem. af ruber: rødlig, vinum, Martial., Pers.; men ∾ vineae, vid. Plin. 14, 4; ∾ calvitium, Capella.

rŭbens, tis, partic. o. adj. af flgd. — rŭbĕo, ēre, v. n., [ruber]; I) „alm.": at være rød, at rødme; - Et simul ulceribus quasi inustis omne rubere Corpus, etc., Lucr. 6, 1164; men ibd. 209: ut merito rubeant (nubes, neml. af Sollyset); rubent aviaria baccis, Virg. Ge. 2, 430; quae (poma) candida parte, Parte rubent, Ovid. Met. 3, 483; cf. id. A. A. 3, 170: quae bis Tyrio murice lana rubes; men Catull. 3, fin.: Flendo turgiduli rubent ocelli; rubens ferrum

igne, Ovid.; — II) „bef.": at rødme af Skam; - rubeo, mihi crede; sed etc., Cic. Att. 15, 4; cf. id. Verr. 2, 76; — III) partic. rŭbens, tis, ogs. som adj.: rødlig, rød, rødmende; A) „alm."; - minio suffusus ··· rubenti, Tibull. 2, 1, 55; ligel. ostroque rubenti etc., Lucr. 2, 35; rubenti vere, Virg. Ge. 2, 319; men rubenti Dextera, (hvori Lynet gløder), Hor. Od. 1, 2, 2; men in rubente folio, Plin. 16, 10; - compar., ∾ superficies, id. 37, 23; — B) „bef.": skamrød; - ore non rubenti (legere: uden at rødme), Martial. 5, 2; inficitur (virgo) teneras ore rubente genas (acc. graec.), Tibull. 3, 4, 32.

rŭber, bra, brum, ἐρυθρός; I) „egenl.": rød, blodrød, ildrød; - ∾ humor, Lucr., sanguis, Hor., crocus, id.; men ∾ Priapus, Ovid. Fast. 1, 415, (d. e. rødmalet); ∾ flamma, id.; „poet." ogs. om det af den opgaaende el. nedgaaende Sol farvede Ocean; vid. Hor. Od. 1, 35, 32, ogs. Virg. Ge. 3, 359; - compar., ∾ pilus, Plin.; superl., ∾ nitrum, Cels.; - men „poet.": ∾ leges majorum, (af deres røde Overskrift), Juvenal. 14, 192; — II) som adj. propr.; A) Rubrum Mare: det røde Hav, d. e. d. arabiske og persiske Havbugt, Mela 1, 10, oftere, Plin. 6, 28, Cic. N. D. 1, 35, o. A.; — B) Saxa Rubra: Navnet paa et Sted (med Stenbrud) imellem Rom og Veji, Cic. Phil. 2, 31, Liv. 2, 49; - heder breves Rubrae, Martial. 4, 64.

rŭbesco, bŭi, 3, v. n., inch. af rubeo; I) „alm.": at blive rød, at rødme; - Jamque rubescebat radiis mare, etc., Virg. Aen. 7, 25; cf. ibd. 3, 521; men ibd. 8, 695: arva ··· caede rubescunt; cf. Ovid. Met. 11, 18: saxa ··· rubuere sanguine vatis; rosa rubescens, Plin.; vina rubescentia, id.; — II) „bef.": at rødme af Skam el. Harme; - Et rubuere genae, totoque recanduit ore, Ovid. Met. 7, 78.

*1. rŭbēta, ae, f.: etslags giftig Frø, som opholder sig i Tornebuske, Plin. 32, 18, Juvenal. 1, 70; ogs. rana rubeta, Plin. 8, 48, o. Propert. 3, 4, 27; o. — 2. rŭbēta, orum, n.: Brombærbusk el. Brombærhække; - in duris haerentia mora rubetis, Ovid. Met. 1, 105; cf. Calpurn. Ecl. 3, 5; — [rubus]. — 1. rŭbĕus, (ogs. robeus, robius o. robus, s. Fest. s. v. robum, p. 264, (Müll.), 3, [rubeo]: rød; - vaccae el. boves colore rubeo, Varro, Colum. — 2. rŭbeus, 3, [rubus]: af Brombærbusken, virga, Virg. Ge. 1, 266.

Rŭbi, orum, m.: By i Appulien, hod. Ruvo, Hor. Sat. 1, 5, 94; — B) df. Rŭbustini, orum, m.: Indvaanerne af Byen R., Plin. 3, 16. — rŭbĭa, ae, f., [1. rubeus]: Farverødt, Krap, Plin. 19, 56, Vitruv. — Rŭbĭco, (Rŭbĭcon, Lucan.), ōnis, m.: liden Grændseflod imellem Italien og Gallia Cisalpina, berømt ved Cæsars Overgang derover ved Borgerkrigens Udbrud, (hod. Pisatello); - vid. Plin. 3, 20, Cic. Phil. 6, 3, Suet. Caes. 31; s. ogs. Lucan. 1, 213: parvis ··· impellitur undis Puniceus Rubicon, quum etc.

rŭbĭcundŭlus, 3, dem.: noget rødlig, temmelig rød; - ∾ illa, Juvenal. 6, 425; af — *rŭbĭcundus, 3: rødlig, rødfarvet, rød; - ∾ ore (homo), Plaut.; cf. Ter. Hec. 3, 4, 26; men ∾ matrona, Ovid. Med. fac. 13, (d. e. solbrændt); cf. Martial. 6, 64, 3; ∾ luna, Plin.; men ∾ Ceres, (s. d. sædv. flava Ceres), Virg. Ge. 1, 297; men ∾ Priapus, (rødmalet), Ovid. Fast. 6, 319; - compar., Varro, Senec.; o. — rŭbĭdus, 3, ligesom frgd.: rødlig, rød, ampulla, Plaut. Stich. 1, 3, 77; men comisk: torreto me pro pane rubido, (som brunt el. mørkt Brød), id. Casin. 2, 5, 2; men ∾ facies ex vinolentia, Suet. Vitell. 17; — [rubeo]. — rubigo, rubigalis, etc., s. und. robigo, etc.

rŭbor, ōris, m., [rubeo]: Rødhed, rød Farve, (med Indbegreb af dens forskiellige Nuancer, vid. Gell. 2, 26); I) „alm."; - ille fusus et candore mixtus rumor, Cic. N. D. 1, 27; cf. Ovid. Am. 3, 3, 6: niveo lucet in ore rubor; ∾ cocci, Plin.; - ogs. in pl.; Vellera ··· Tyrios incocta rubores, (i. e. colorem purpurae), Virg. Ge. 3, 307; — II) „bef.": Skamrødme; - pudorem rubor ··· consequitur, Cic. Tusc. 4, 8; haec audienti ··· rubor suffusus etc., Liv. 30, 15; alius est irae rubor, alius verecundiae, Plin. 11, 91; cf. Virg. Aen. 12, 66; - comisk er Plaut. Capt. 5, 2, 9: At ego faciam, ut pudeat; nam in ruborem te totum dabo (sc. caedendo); — B) df. „meton.", (causa pro effectu): Følelsen af Skam, Skam el. Skamfuldhed; - orator praestet ingenuitatem et ruborem suum, verborum turpitudine et rerum obscoenitate vitanda, Cic. d. Or. 2, 59; ligel. Liv. 45, 37: si nomen hoc (milites) saltem ruborem incutere ··· possit; ligel. ruborem afferre, Tac. Ann. 13, 15; - ogs. in pl.: rubores elicere cuivis, auct. ad Her. 4, 10; — b) df. ogs. (med fortsat Metonymi): hvad man skammer sig over, Beskæmmelse el. Skam; - censoris judicium nihil fere damnato nisi ruborem affert, Cic. d. Rep. 4, 6; duas res ei rubori fuisse, unam, quod etc., Liv. 45, 13; ligel. rubori mihi est, quod etc., Tac. Ann. 14, 55; ogs. ud. dat.: nec rubor, inter comites aspici, id. Germ. 13; cf. Ovid. A. A. 3, 167; men id. Her. 20, 202: Nil tua, Cydippe, facta ruboris habent; ogs. forbindes rubor ac dedecus, Tac. Hist. 1, 30.

†rubrica, ae, f., [ruber], sc. terra; I) egenl.": rød Jord, Vitruv., Colum., Plin. 18, 36; — II) „bef.": rød Farvejord (som Fossil); navnl. Zinnober el. Minie; vid. Plin. 35, 14; - Buccas rubricae, cera omne corpus intinxit tibi, Plaut. Truc. 2, 2, 39; ligel. rubrica delibutus, auct. ad Her.; cf. Hor. Sat. 2, 7, 98, Pers. 1, 66, o. A.; — B) df. „overf."; a) den oprdl. med rød Farve skrevne Titel af en Lov el. Forordning; - (quae) proponuntur sub rubrica: unde vi, Digest.; — b) df. atter „overf." om Loven selv; - ad album ac rubricas se transferre, (lægge sig efter Lovkyndigheden), Quintil. 12, 3, 11; ∾ Masuri, Pers. 5, 90; df. — rubrĭco, (avi), atum, 1, v. a.: farver rød el. med Rødt, auct. Priap. 73, 2, Venant.; o. — rubrĭcōsus, 3: som er rig paa rød Farvejord, ager, Cato, terra, id., solum, Colum.; cf. Plin. 18, 47. — rubrus, 3, sield. o. sild. Biform af ruber, Solin.

rŭbus, i, m., (f., Prudent.), [besl. m. ruber]; I) „egenl.": Brombærbusken, Plin. 16, 71, oftere; ∾ asper, Virg.; ∾ hirsuti, Propert., hamati, Tibull.; Mixta fere duris utilis herba rubis, Ovid. Pont. 4, 4, 4; — II) Brombærret; - colligere rubos, Calpurn.; Et dare puniceis plena canistra rubis, Propert. 3, 11, 28; cf. Liv. 23, 20: strictis rubis (vivere).

*ructāmen, ĭnis, n.: Ræben, Opstigelse, Prudent.; — ructatrix, īcis, f.: ræbende; df. „overf.": ∾ mentha, (som foraarsager Ræben el. Opstigelse), Martial. 10, 48; af — ructo, avi, atum, 1, v. n. o. a., [tilligem. ructus af inus. erugo, rugo, Grækernes ἐρύγω ἐρεύγω]; I) „egenl."; a) neutr.: ræber, har Opstigelse; - ∾ alicui in os, Plaut. Pseud. 5, 2, 9; cf. Cic. Phil. 2, 25, oftere; - ogs. som dep., id. ap. Fest. p. 262, (Müll.); s. ogs. nedenf.; — b) act.: ligesom at opræbe, at ræbe deraf el. derefter; - ∾ acida, Plin., glandem, Juvenal., aprum, Martial.; ogs. som dep.: ructari aves hospitales, Varro; — II) „fig."; A) „overf."; - ∾ fumum (terra), d. e. uddunster, Pallad.; — B) „ment.", (men m. Ringeagt): at give fra sig; - dum sublimes ructatur (dep.) versus, Hor. A. P. 457; men ructans propinquitates semideum, (altid førende dem i Munden), Sidon. — ructor, ari, som dep., s. und. frgd. — *ructŭo, are, v. a., sild. Biform af ructo, Augustin.; o. — ructŭōsus, 3: fuld af Ræben el. Opstigelser; - ∾ spiritus, Coel. ap. Quintil. 4, 2, 123; af — ructus, us, m., [s. ructo ab in.]: Ræben; - Exhalas acidos ex pectore ructus, Lucil. ap. Non.; ructus (liberos) esse oportere, Cic. Fam. 9, 22; ructus gignere el. ciere,

Plin., dissolvere, id.; – ogs. „overf.", ∾ fontium, (deres Sprudlen), Vitruv.

rūdectus, 3, [rudus]: fuld af Grus, ligesom Grus; – df. om Jordbunden: tør, mager, terra, Cato, locus, id. — 1.rŭdens, tis, m., (ogs. f., Plaut.), [rimel. best. m. 2.rudens, sc. funis el. restis]: stærk Line, et Toug; df. 1) sædv.: Skibsline el. Skibstoug; – rudentum sibilus, Pacuv. ap. Coel. in Cic. Fam. 8, 2; cf. Virg. Aen. 1, 87: stridorque rudentum etc.; ogs. Hor. Epod. 10, 5, Ovid. Trist. 1, 11, 19, o. A.; excussos ··· laxare rudentes, (neml. for at sætte Seil til), Virg. Aen. 3, 267; hvorom ogs. velis immitte rudentes, Lucan.; men explicatio rudentis, Cic. Div. 1, 56; cf. id. Tusc. 5, 14: fortuna rudentibus apta, (Velfærd, som hænger i en Line, el. Rigdomme paa Søen); men Ovid. Met. 3, 616: prensoque rudente relabi, (glide ned derad); — b) df. er ogs. Rudens: Navnet paa en Comoedie af Plautus; — 2) Toug el. Line paa en Krigsmaskine, Vitruv. 10, 11 flgd. — 2.rudens, tis, partic. af rudo. — rūdĕrārĭus, 3, [rudus]: hørende til Grus, cribrum, Appul. — rūdĕrātĭo, onis, f.: Gulvets el. Grundens Bedækning med Grus, Vitruv. 7, 2; af — rūdĕro, avi, atum, 1, v. a., [rudus]: bedækker med Grus, Vitruv. 7, 1; — 2) „overf.": ruderatus ager, (med grusagtig el. tør og mager Jord), Plin. 21, 10.

Rūdĭae, arum, f.: By i Calabrien, Digteren Ennius's Fødested, Plin. 3, 16, o. A.; — B) df. Rūdīnus, 3: fra el. af Rudiæ; – Nos sumu' Romani, qui fuvimus ante Rudini, siger Ennius om sig selv, Enn. Ann. 18, 12; cf. Cic. d. Or. 3, 42, ogs. id. Arch. 10. — 1.rŭdĭārĭus, i, m., [1.rudis], in pl.: rudiarii ··· qui nova saga poliunt, Cincius ap. Fest. p. 265, (Müll.). — 2.rŭdĭārĭus, i, m., [2.rudis]: udtient Fægter, som er bleven beskenket med Frihedsstaven (rudis), Suet. Tib. 7.

rŭdĭcŭla, ae, f., dem. af 2.rudis nr. 1: liden Stav el. Pind til Omrøring, Colum., Plin. — rŭdimentum, i, n., [1.rudis]: den første Prøve, det første Forsøg; I) oftest i Krigssproget; – pro militari rudimento etc., Liv. 21, 3; ligel. in pl.; rudimenta militiae, Vell., belli, Virg.; cf. Liv. 31, 11; — II) df. om andre Forholde; – inter ··· rudimentum primum puerilis regni (sc. Ascanii), Liv. 1, 3; ∾ rhetorices, (Begyndelsesgrundene dertil), Quintil. 2, 5, 1; cf. Suet. Aug. 64, id. Ner. 22, o. id. Tib. 8. — Rudinus, 3, s. und. Rudiae.

1.rŭdis, e: raa, uformet, uforarbeidet; (rudis est) omnis fere materia non deformata, etc., Cincius ap. Fest. p. 265, (Müll.); df. I) „egenl." el. om Ting; – ∾ terra, (udyrket), Varro; ligel. ∾ ager, Colum.; campus, Virg. Ge. 2, 211; „poet." heder ogs. Chaos: rudis indigestaque moles, Ovid. Met. 1, 7; ∾ marmor el. saxum, (ikke tilhuggen, uforarbeidet), Quintil.; cf. Ovid. Met. 1, 406: ∾ signa (de marmore coepto); ∾ aes, (opp. signatum), Plin. 33, 13; ∾ lana, Ovid.; ∾ textum, (grov Væv, grovt Tøi), id. Met. 8, 640; ∾ vestis, (af grovt Tøi), id.; ∾ herba, (vild), Martial., uva, (umoden), id.; — II) „fig."; A) „overf." o. „poet.": ung, ny, uvant; – ∾ Amphitrite, (det endnu ubeseilede Hav), Catull. 64, 11; ligel. ∾ Argo, Lucan.; ∾ agna, (spædt Lam), Martial.; ∾ filia, id.; — B) „ment." o. „ethisk": raa el. udannet, uskikket el. udygtig el. uerfaren; 1) absol.; aa) om Begreber; – nunc etiam rude'st (consilium meum), Plaut. Poen. 1, 1, 61; navnl. hede ufuldendte Aandsværker: inchoata et rudia, Cic. d. Or. 1, 2; ogs. rudia atque imperfecta adhuc etc., Quintil. 3, 1, 7; illa rudibus et incompositis similia etc., id.; ∾ stilus et confusus, id.; ∾ carmen, Hor., ingenium, id. A. P. 410; ∾ seculum, Quintil., Tac.; ∾ vita priscorum et sine litteris, Plin.; — bb) om Personer; – rudem me et integrum discipulum accipe, etc., Cic. N. D. 3, 3; tam eram rudis? tam ignarus rerum? etc., id. Sest. 21; illi rudes homines primique, Quintil. 8, 3, 36; men Hor. Od. 3, 24, 54: nescit equo rudis Haerere ingenuus puer; — b) ogs. at mærke i flgd. Forbindelser; α) m. in el. c. abl.; – rudis in jure civili, Cic.; cf. id. d. Or. 1, 50, o. id. Fin. 1, 2; Aeschylus sublimis et gravis, sed rudis in plerisque et incompositus, Quintil.; – Ennius ingenio maximus, arte rudis, Ovid. Trist. 2, 424; ligel. rudis studiis, Vell. 2, 73; — β) c. gen.; – imperiti homines, rerum omnium rudes ignarique, Cic. Flacc. 7, 16; cf. id. Off. 1, 1; rudis bonarum artium, Tac. Ann. 1, 3; rudis dicendi, ibd. 29; „poet." ogs. rudis agminum, Hor. Od. 3, 2, 9; men ∾ somni, (søvnløs), Ovid. Met. 7, 213; — γ) m. ad; – rudem ad pedestria bella Numidarum gentem, Liv. 24, 48; Ad mala jam pridem non sumus ulla rudes, Ovid. Pont. 3, 7, 18.

2.rŭdis, is, f.: tynd Stav el. Stok; A) til at røre med i en Gryde, Cato; – ∾ ferrei, Plin. 34, 50; s. ogs. und. rudicula; — B) til Øvelse i Fægtning, altf. Fægterstav, (Rapier); – rudibus inter se in modum justae pugnae concurrere, Liv. 26, 51; 'mirmillonem e ludo, rudibus secum batuentem, etc., Suet. Calig. 32; cf. Ovid. A. A. 3, 515; — b) navnl. gaves den udtiente Gladiator en saadan rudis som Ærestegn, s. und. 2.rudiarius; – quum essedario ··· indulsisset rudem, Suet. Claud. 21; — β) ogs. ofte „overf." fra Fægtersproget: donari rude, el. accipere rudem: ligesom at have udtient el. at blive befriet fra en haard Tjeneste; – Sic igitur, tarda vires minuente senecta, Me quoque donari jam rude tempus erat, Ovid. Trist. 4, 8, 23; cf. Hor. Ep. 1, 1, in., o. Martial. 3, 36; ligel. „alleg." om Antonius's Afsondring fra Cæsars Sag: tam bonus gladiator, rudem tam cito accepisti? Cic. Phil. 2, 29.

rŭdĭtas, atis, f., [1.rudis]: Raahed, Uvidenhed, Appul. — rŭdĭtus, us, m.: Brølen; navnl. Eselets Skryden, Appul.; af — rŭdo, ivi, itum, 3, v. n. o. a., [factum e sono, Varro]: at brøle el. udbrøle; I) „egenl." om Dyrene, navnl. om Løven, Virg., om Hjorten, id., om Bjørnen, Claudian., oftest om Eselets Skryden, Ovid. A. A. 3, 290, oftere, Pers., o. A.; — II) „overf." om Mennesker: at brøle, at udbrøle, odl.; – insueta rudentem (Cacum) Desuper Alcides telis premit, etc., Virg. Aen. 8, 248; Haec ··· rudet ex rostris, Lucil. ap. Varr.; — b) sjeld. om Ting: primusque rudentem Contorsit ··· proram etc., Virg. Aen. 3, 561; df. — rŭdor, ōris, m.: Brølen el. stærk Larm, Appul.

1.rūdus, ĕris, n.; I) „alm."; ∾ novum, sædv. absol. rudus: en med Smaasten blandet Kalkmasse til Overstrygning af Vægge el. Gulve, odl.; vid. Plin. 36, 62 flgd., Vitruv. 7, 1, Pallad.; – rudus inducere, (bestryge dermed), Vitruv.; ligel. ∾ injicere, Plin., fistucare, id., aedificia tecta rudere, (med Lag af denne Masse), Hirt. B. Al. 1; cf. auct. B. Hisp. 8; — b) rimel. ogs. etslags Mergeljord til Gødning; hvorom Rudere tam pingui ··· saturare jejunia terrae, Colum. (poëta) 10, 81; — II) „bes."; ∾ vetus, sædv. absol. rudus: Grus af ødelagte Bygninger, el. alm. Grus, odl., Tac. Ann. 15, 43; men in pl., Suet. Vesp. 8; cf. id. Aug. 30. — 2.rūdus, ĕris, n., [s. raudus]: lidet Stykke Metal; df. ogs. liden Kobbermønt; – vid. Liv. 26, 11; s. ogs. und. raudus. — ruduscŭlum, i, n., s. und. rauduscuIum.

rūfesco, ĕre, v. inch. n., [rufus]: at blive rødlig; – merula ex nigra rufescit, Plin. 10, 42, oftere. — rufĭus, i, m.: gallisk Ord f. chama: Hjortlossen, Plin. 8, 28. — rūfo, are, v. a., [rufus]: at gjøre el. farve rød el. rødlig; – ∾ capillum, Plin. 15, 4, oftere. — Rūfŭli, orum, m.; saal. hede de Krigstribuner i Hæren, som ifølge en Lov af en Rutilius

Rufus bleve udnævnte af Feltherren; (opp. comitiati: der i Comitierne vare udnævnte af Folket); - vid. Liv. 7, 5: nam et ante, sicut nunc, quos Rufulos vocant, imperatores ipsi faciebant. — rŭfŭlus, 3, demin. af rufus: noget rødlig; - ∾ radices mandragorae, Plin. 25, 94; — b) ogſ. absol.: Macilentis malis, rufulus (noget rødhaaret), aliquantum ventriosus, etc., Plaut. Asin. 2, 3, 20.

1. rūfus, 3, πυῤῥός: rød el. rødlig, color, vid. Gell. 2, 26; ∾ armenta, Vitruv.; ∾ vestes, Martial.; ∾ sal, Plin.; - compar., ∾ siligo Campana, etc., id. 18, 20; — b) „bef." hos Comikerne: rødhaaret; - Rufus quidam ventriosus, etc., Plaut. Pseud. 4, 6, 120; cf. Ter. Heaut. 5, 5, 17. — 2. Rūfus, i, m.: romersk Tilnavn, s. ovenf. und. Rufuli; — B) hertil mærkes; 1) Curtius Rufus: bekiendt Historieskriver; — 2) Sext. Rufus (i d. fierde chr. Aarh.), har skrevet Breviarium el. Udtog af d. rom. Historie; ligesom ogſ. Bogen: de regionibus urbis Romae, bærer hans Navn; — not.: s. ogſ. Quintil. 1, 4, 25.

1. rūga, ae, f., [af ῥύω: trækker sammen]; I) „bef.": Rynke i Ansigtet; a) oftest in pl.; - Quum tibi ··· rugis vetus Frontem senectus exaret, etc., Hor. Epod. 8, 3; cf. Virg. Aen. 7, 417, Ovid. Met. 3, 276, oftere, o. A.; ligel. Cic. Senect. 18: non cani, non rugae, etc.; — b) alene „poet." in sing.; - vid. Ovid. A. A. 1, 240, o. Juvenal. 13, 215; — II) „alm." o. efteraug.: enhver Faald el. Rynke; - pruna siccata in rugas, Plin.; - navnl. ogſ. Faald paa Klæder; in veste rugas et sinus (invenisse: om en Maler), id. 35, 31; men in sing.: vestes quoque ··· ruga consumit, Petron. — 2. Ruga, ae, m.: romersk Tilnavn, Gell., Val. Max.

Rugii, orum, m.: Rygierne, nordgermanisk Folk (paa Rygen), Tac. Germ. 43. — rūgĭnōsus, 3, [ruga]: rynket, cutis, Coel. Aur. — rūgĭo, ire, v. n.: Lovens Naturlyd, Spart. Get. 5, auct. carm. d. Phil. 49; df. — rūgītus, us, m.; I) Lovens Brøl, Vopisc. Prob. 19; — II) „overſ.": ∾ intestinorum, (Rumlen i Tarmene), Coel. Aur.

rūgo, avi, atum, 1, v. n. o. a., [ruga]; I) neutr.: at rynke sig; df. om Klæder: at slaae Faalder; - vide palliolum, ut rugat, Plaut. Casin. 2, 3, 30; — II) act.: at rynke; - ∾ frontem, Hieronym.; - ogſ. „overſ.": testae (concharum) rugatae, (ligesom rynkede, d. e. ujevne el. hvasse), Plin. 9, 52. — rūgōsĭtas, atis, f.: rynket Beskaffenhed, navnl. Rynker i Panden el. at slaae Rynker, Tertull.; af — rūgōsus, 3, [ruga]; I) „egenl.": rynket; - ∾ spadones, Hor. Epod. 9, 14; ∾ genae, Ovid. Am. 1, 8, 112; - compar., Rugosiorem quum geras stola frontem, Martial. 3, 93; — b) „poet." ogſ.: ∾ senecta, Tibull.; men rugosus frigore pagus, (hvor alt er sammenskrumpet af Kulde), Hor. Ep. 1, 18, 105; men rugosaque sanna, (den Næsen rynkende Spot), Pers. 5, 91; — II) ogſ. „alm." om Ting: med Faalder, ujevn el. skrumpen, odl.; - ∾ arma, Colum.; ∾ cortex populi, Ovid. Her. 5, 28; ∾ piper, Pers. 5, 55.

*rŭĭdus, 3: rimel. faldende ned; df. ∾ pilum, Plin. 18, 23: den hyppigen nedfaldende Morterstøder; o. — rŭīna, ae, f.; I) in abstracto; A) „egenl.": Styrten, Styrtning, voldsomt at styrte el. falde ned, odl.; - ∾ grandinis, (voldsom Hagelbyge), Lucr. 6, 155; ∾ jumentorum sarcinarumque, Liv. 44, 5; men ∾ Capanei, Propert. 2, 25, 40, (hans Fald for Juppiters Lyn); - Lucr. 5, 1328: Permixtasque dabant equitum peditumque ruinas (apri: kastede dem overende); men Virg. Aen. 11, 613: ruinam dant sonitu ingenti, (styrte el. falde, osv.); cf. Hor. Sat. 2, 8, 54: aulaea ruinas In patinam fecere, (styrtede ned deri); — b) navnl. ogſ. om Bygninger: Indstyrtning; - turris repentina ruina commoti (hostes) etc., Caes. B. C. 2, 11; cf. Cic. d. Or. 2, 68: ea ruina ipsum oppressum etc.; men effulsisse inter ruinam ignes, vid. Tac. Ann. 2, 47; ligel. ∾ aedificiorum, Suet., amphitheatri, id., pontis, id.; cf. Hor. Od. 2, 19, 15; ligel. om en Bygning, Virg. Aen. 2, 310: dare ruinam, (at styrte sammen); ligel. trahere ruinam, ibd. 465; - ogſ. in pl.: dare ruinas, Lucr. 2, 1145; cf. Hor. Od. 1, 37, 7, o. id. ibd. 3, 3, 8; s. ogſ. Hirt. B. Al. 1 o. 21, ogſ. Suet. Vesp. 8, o. A.; — B) „fig.", tildels ogſ. „alleg.": Omstyrtning, Fald, Fordærvelse, Ulykke, Elendighed; ogſ. Nederlag el. Undergang, odl.; - ruina quaedam atque tempestas etc., Cic. Cluent. 35; cf. Catil. ap. Cic. Catil. 31, o. Cic. Mur. 25; in hac ruina rerum etc., vid. Liv. 26, 41; ligel. ∾ urbis, id. 25, 4; men strage ac ruina fudere Gallos, id. 5, 48; men ruinae similem cladem eques ··· dedit, id. 4, 33; - ruina soceri (ved el. ifolge hans Fald) in exsilium pulsus, Tac. Hist. 4, 6; men „poet.": regnique trahat patriaeque ruinam, (skal hidføre begges Undergang), Ovid. Met. 8, 498; cf. Hor. Od. 2, 17, 9; dog ogſ. Plin. 17, 38: ∾ Neronis principis; — b) ofte ogſ. in pl.; - vid. Cic. Catil. 1, 6, o. Hor. Od. 4, 14, 19; - saal. ogſ. om en Vildfarelse; vid. Lucr. 1, 741: Principiis tamen in rerum fecere ruinas, (have de feilet); df. m. Lune: edere ruinas, Cic. Leg. 1, 13, (vise det Feilagtige i et Lærebegreb); cf. id. Fin. 5, 28: utinam etc.! jam ruinas videres; — II) in concreto: det Indstyrtede el. Nedstyrtede, en Ruin; saal. coeli ruina, (Regnskyl el. Skybrud), Virg. Aen. 1, 129; ligel. ∾ poli, (Tordenen), Val. Fl.; — b) navnl. ogſ. indstyrtet el. sammenstyrtet Bygning, en Ruin; oftest in pl.; - ruinis templorum templa aedificantem etc., Liv. 42, 3; cf. Ovid. Met. 15, 424; ligel. in tugurio ruinarum Carthaginiensium etc., Vell. 2, 19; dog ogſ. in sing.; flumina ad lavandam hanc ruinam jugis montium ducere, Plin. 33, 21; — [ruo].

rŭĭnōsus, 3, [ruina], om Bygninger: nedstyrtende, faldefærdig; - ∾ aedes (pl.), Cic. Off. 3, 13; ∾ parietes, Senec.; — b) „poet. overſ.": som allerede er indstyrtet; - ruinosas occulit herba domos, Ovid. Her. 1, 56. — Rullus, i, m.: romersk Tilnavn, hvoraf her mærkes: P. Servilius Rullus, Almuetribun und. Cicero's Consulat, imod hvem denne som Consul holdt de trende agrariske Taler, som vi endnu have.

1. rūma, ae, f.: sield. o. uvis Biform af rumis, i. e. mamma, Varr. ap. Non. — 2. rūma, ae, f., sield. o. uvis Biform af rumen, Svælg, Arnob. — rūmen, ĭnis, n.: Svælg el. Strube; - dum sit, rumen qui impleam, Pompon. ap. Non.; cf. Fest. p. 270 o. 306, (Müll.). — 1. rūmex, ĭcis, m.: etslags Skudvaaben, der ligner Gallernes sparum, Lucil. ap. Fest. p. 270, (Müll.); cf. Gell. 20, 25. — 2. rūmex, ĭcis, f., ligesom lapathum: Bregne, Plaut. Pseud. 3, 2, 26, Plin. 19, 60, oftere.

Rumia, ae, f. und. Rumina. — rūmĭfĭco, are, v. a., [rumor, facio]: omtaler el. skildrer efter Rygtet; - Quamque adeo cives Thebani vero rumificant probam, Plaut. Amph. 2, 2, 46. — rūmĭgĕrātĭo, onis, f.: Ombærelse el. Udbredelse af Rygter; - rumigeratione infami pasci, Lamprid. Heliog. 10; af — rūmĭgĕror, ari, v. dep. a., [rumor, gero]: ombærer som Rygte, bekiendtgiør, Fest. s. v. rumitant, p. 270, (Müll.); df. — rūmĭgĕrŭlus, 3: som ombærer Rygter, Ammian. 14, 1, Hieronym. — rūmĭgo, are, v. a., [rumen, ago]: tygger Drov el. tygger igien, el. alm.: tygger el. æder, Appul., inc.

1. Rūmĭna, (ogſ. Rumia), ae, f., [beſl. m. rumis, i. e. mamma, altſ. oprdl.: som giver Die, el. som ernærer]; df. Navnet paa en Gudinde, som havde et Tempel i Nærheden af det Figentræ, hvorunder hin Ulvinde havde givet Romulus og Remus Die, Varr. R. R. 2, 11, oftere; — B) df. 1) Rūmĭnālis ficus: det ovennævnte Figentræ, (der af nogle urigtigen kaldes Romularis ficus, som benævnt efter Romulus); - vid Liv. 1, 4, Tac. Ann. 13, 58, o. A.; — 2) Rū-

mĭna ficus, Ovid. Fast. 2, 412, m. poetiff. Licens, f. ficus Ruminalis; - heder ogf. ibd. urigtigen: Romula ficus, (som benævnt efter Romulus). — 2. Rumina ficus, f. und. 1.Rumina. — 1.Ruminalis ficus, f. und. 1.Rumina. — 2. rūmĭnālis, e, [rumen]: drøvtyggende, hostiae, Plin. 8, 77.

*rūmĭnātĭo, onis, f.; I) „egenl.": Drøvtyggen; - ∾ animalium, Plin. 11, 79; — II) bf. „fig."; A) „overf."; - ∾ hiemis, (Vinterens Tilbagekomst, Eftervinter), Plin. 17, 35; ∾ corticis, (dens Fordobling), id. 15, 25; — B) „ment.": gjentagen el. almindelig Snak el. Sladder; - de ruminatione quotidiana etc., Cic. Att. 2, 12; o. — rūmĭnātor, oris, m.: som tygger Drøv, Arnob.; af — rūmĭnor, ari, v. dep. a., ogf. rumino, are, v. n. o. a., [rumen]; I) „egenl.": at tygge Drøv; a) neutr.; - propter quae bos neque ruminat, neque etc., Colum. 6, 6; cf. Plin. 11, 61, oftere; — b) act.; - pallentes ruminat herbas (bos), Virg. Ecl. 6, 54; cf. Ovid. Am. 3, 5, 17; — II) „fig.": ligesom tygger derpaa, d. e. gjentager el. fortæller ideligen; (alene for. o. efterel.); - ruminat antiquitates, Varr. ap. Non.; ligel. ruminari Odysseam, vid. ibd.; dum carmina tua ruminas, Symmach.

Rūmĭnus, i, m., [af rumis f. mamma, formet efter Analogien af Rumina]: Epithet til Juppiter, som den alt Ernærende, Augustin. — rumis, is, f., forel. Ord, f. d. sædv. mamma: det diende Bryst; antiquo enim vocabulo mamma rumis etc., Varr. R. R. 2, 1, oftere; cf. Plin. 15, 20: lupa infantibus praebens rumem, (ita vocabant mammam). — rūmĭto, are, v. intens. n.: udbreder el. ombærer et Rygte; - simul alius aliunde rumitant inter se, Naev. ap. Fest. pag. 270, (Müll.); af — rūmo, are: = rumino, Fest. s. v. rumen, p. 270, (Müll.).

rūmor, oris, m.: [gjennem frgd. rumo besl. m. rumino o. ruminor, altf. oprdl. Drøvtyggen]; bf. I) „egenl.": idelig Gjentagelse el. Fortælling, odl.; bf. A) „alm.": Mængdens fortællende Omtale, en almindelig udbredt men usikker Efterretning, et Rygte; a) absol.; - his rumoribus atque auditionibus permōti etc., Caes. B. G. 4, 5; hvor ogf. incertis rumoribus servire; cf. ibd. 6, 20: falsis rumoribus teneri; hvor ogf., aliquid a finitimis rumore ac fama accipere; f. ogf. bef. Ovid. Met. 12, 55: Millia rumorum confusaque verba volutant, etc.; men perferet multa etiam ipse rumor, Cic. Fam. 2, 18; cf. Hor. Sat. 2, 6, 50; — b) med Hensyn paa Indholdet af el. Gjenstanden for et Rygte, da bliver samme tilføiet dels som Relativ- el. Objectssætning, osv., dels m. de, sjeld. in gen.; - Meum gnatum rumor est amare, Ter. Andr. 1, 2, 14; men rem te valde bene gessisse, rumor erat, Cic. Fam. 1, 8; cf. Caes. B. G. 2, 1; men Cic. Mur. 21: serpit hic rumor, m. flgd. or. dir.; men Tac. Ann. 15, 73: vulgi rumore ··· tamquam etc.; ligel. ibd. 6, 36: subdito rumore, tamquam invasurus etc.; - nihil ad nos perfertur praeter incertos rumores de oppresso Dolabella, etc., Cic. Fam. 12, 9; ligel. exstinctis rumoribus de auxiliis legionum, quae etc., Caes. B. C. 1, 60, oftere; cf. Liv. 28, 24; - crebris belli civilis rumoribus etc., Tac. Hist. 3, 45; cf. Suet. Caes. 2, o. id. Aug. 70; — B) „bef.": Mængdens bedømmende Omtale; bf. det almindelige Omdømme; bf. objectivt: Rygte, Navn, Dom, odl.; - adversus famam rumoresque hominum si satis firmus steteris, Liv. 22, 39; cf. Tac. Hist. 2, 91: omnem infimae plebis rumorem affectavit; men Liv. 27, 20: Marcellus etiam adverso rumore esse; cf. Tac. Ann. 15, 48, o. Hor. Sat. 1, 4, 125; — II) „poet. overf." ogf. om en Naturlyd: Murren el. Surren el. Brusen, odl.; - Subterlabentis tacito rumore Mosellae, Auson. Mosell. 22.

rumpia, ae, f. und. rhomphaea. — rumpo, rūpi, ruptum, 3, v. a.; I) „egenl.": brækker el. bryder i Stykker, sønderriver, adsplitter, sprænger; - si membrum rupit, (har brækket el. beskadiget), Gell. 20, 1, (e XII tabb.); ∾ vincula, Cic., Propert., o. A.; ∾ catenas, Hor., obstantia claustra, id. Ep. 1, 14, 9; cf. id. Od. 1, 1, 28; - ∾ pontem (afbryde), Liv. 7, 9; cf. rupti torrentibus pontes, Quintil.; ∾ praecordia ferro, (gjennembore), Ovid.; ∾ colla securi, (afhugge), id.; - Hoc fit, ubi interdum non quit vis incita venti Rumpere ··· nubem, etc., Lucr. 6, 430; men turbo ruptus, (som splitter sig), Virg. Aen. 2, 416; - ∾ ramices, (sprænge dem, neml. af Anstrængelse), Plaut. Poen. 3, 1, 37; ligel. reflexivt: me rupi currendo, id. Merc. 1, 2, 40; cf. Hor. Sat. 2, 3, 319; - ogf. medial: rumpantur iniqui; Vicimus, etc., Propert., 1, 8, 27; cf. Hor. Sat. 1, 3, 136: non, si te ruperis, inquit, Par eris, etc; - ofte ogf. i Krigssproget: ∾ mediam aciem, Liv. 26, 5, ordines, id. 6, 13; cf. Virg. Aen. 12, 683; men Liv. 2, 50: eo nisi corporibus armisque rupere cuneo viam; cf. Virg. Aen. 10, 372: ferro rumpenda per hostes Est via, etc.; - „poet." ogf. ∾ fontem, (om Pegasus's Hovslag: lade frembryde, aabne), Ovid. Met. 5, 257; men Unde tibi reditum certo subtemine Parcae Rupere, (have afbrudt el. afskaaret), Hor. Epod. 13, 15; - endel. absol., si quis rumpet occidetve nesciens, etc., Liv. 22, 10, (af en Formular); — II) „fig.": bryder, forstyrrer, krænker, ophæver; - hunc scientem foedera ··· rupisse etc., Cic. Balb. 5; cf. Liv. 9, 1; ligel. Hor. Ep. 1, 3, 35: fraternum rumpere foedus; ∾ religionem sacramenti, Liv.; ∾ fidem induciarum, id. 9, 40; ∾ jus gentium, id. 4, 17; cf. Tac. Ann. 1, 42; ∾ edicta, Hor., decreta, Ovid., leges, Lucan., (forbryde sig derimod); - agnoscendo rumpi testamentum, (at det derved bliver ophævet), Cic. d. Or. 1, 57; cf. ibd. 38: testamentorum ruptorum aut ratorum jura; - nec rupit tamen fati necessitatem humanis consiliis, quin etc., Liv. 1, 42; cf. Virg. Aen. 6, 883: si qua fata aspera rumpas, etc.; - ogf. „alm.": at afbryde; ∾ somnum, Virg., visum (et Syn i Drømme), Cic.; men ∾ silentia (sc. verbis), Virg. Aen. 10, 64; cf. Hor. Epod. 5, 85; ligel. ∾ taciturnitatem, Tac., patientiam, Suet.; - ofte ogf. „poet.": ∾ moras, (afbryde alt Ophold), Virg., Ovid., o. A.; men Virg. Aen. 6, 814: Otia qui rumpet patriae, (som skal bryde Freden); - Dat gemitum rumpitque has imo pectore voces, (fremstøder el. lader frembryde, bryder ud deri), Virg. Aen. 11, 377; ligel. Tantos illa suo rumpebat pectore questus, ibd. 4, 553; men gemitumque ad sidera rupit, Sil. 4, 458.

rumpōtīnētum, i, n.: et med Buskvæxter til Vinrankernes Opdræt bevoxet Sted, Colum. 5, 7; af — rumpōtīnus, 3, [rumpus, teneo]: tjenlig til at holde de spæde Vinranker i Veiret; - ∾ genus arbusti, Colum. 5, 7; ∾ arbores, id.; — b) ogf. subst.: rumpotinus, i, f., (i.e. opulus, germ.: der Masholder), Plin. 14, 3, o. id. 24, 112. — rumpus, i, m., [rumpo], ligesom tradux: Vinranke, der drages fra Træ til Træ, Varr. R. R. 1, 8. — rūmuscŭlus, i, m., dem. af rumor: upaalideligt Rygte, daarlig Folkesnak; - ∾ omnes aucupans, Cic. Leg. 3, 16; cf. id. Cluent. 38.

rūna, ae, f.; I) „egenl.": etslags Stødvaaben el. Kastespyd; - runis et iis sicis, quas etc., Gracch. ap. Cic. Leg. 3, 9; — II) „overf." o. sild.: Runeskrift; - ∾ barbara, Venant.; bf. — rūnātus, 3, i. e. pilatus: forsynet med et Kastespyd, Enn. Ann. 1, 171. — *runcātĭo, onis, f.; I) „egenl.": Lugen el. Lugning, Colum., Plin.; — II) „concret.": det Oplugede, Ukrud til at udluge, Colum. 2, 11; o. — runcātor, oris, m.: som borttager Ukrudet, Colum. 2, 12; — [1. runco]. — 1. runcina, ae, f., ῥυκάνη: Høvlen, Plin. 16, 82, o. A. — 2. Runcina, ae, f., [1. runco], hos Augustin.: Gudinde for Ukrudets Lugning. — runcino, are, v. a., [1. runcina]: afhøvler, Varr., Arnob. — 1. runco, are, v. a., [af inus. runca, hvf. 2. Runcina]: luger el. udluger; - ∾ spinas, Cato, segetes, Varro; cf. Plin. 18,

50, o. A.; — II) bf. „overf."; A) at udrykke Haarene, at afhaare, Pers. 4, 36; — B) at afmeie, frumenta, Augustin.; bf. — 2.runco, ōnis, m.: Jern el. Hakke til Lugning, Pallad.

rŭo, rŭi, rŭtum (o. ruĭtum), 3, v. n. o. a., [rimel. at sammenl. m. ῥύω, i. e. traho]; I) neutr.; A) „egenl.": at styrte el. falde ned el. sammen; - ruunt aedes, Plaut., parietes, id.; ruunt tecta (supra aliquem), Lucr. 4, 401; lateres si veteres ruunt, (falde ud), Plaut. Truc. 2, 2, 50; ruebat murus latius, quam caederetur, Liv. 21, 11; ∾ templa deum, Hor. Sat. 2, 2, 161; cf. id. ibd. 2, 8, 71; men Cic. Manil. 7, f. nedenf.; - „poet." ogf. om Personer; pariterque ruebant Victores victique, (faldt for Sværdet), Virg. Aen. 10, 756; men ibd. 2, 2: ruit alto a culmine Troja; - ligel. „poet." om et Uveir: ruit arduus aether, id. Ge. 1, 324; cf. ibd. 313, o. id. Aen. 5, 695; dog ogf. Liv. 40, 58: coelumque in se ruere ajebant; ligel. Tac. Ann. 1, 30: nec frustra ··· ruere tempestates; men som Ordsprog om en Umulighed: quid, si nunc coelum ruat (hvad om Himmelen faldt ned)? Ter. Heaut. 4, 3, 41; men som Sentens: In se magna ruunt, Lucan. 1, 81; — 2) „bes." om enhver hurtig Bevægelse: at styrte el. ile afsted, at fare el. drage hurtigen frem, navnl. om Personer; - illum (i. e. Caesarem) ruere nunciant, et jam jamque adesse, Cic. Att. 7, 20; quidam inermes ultro ruere etc., Tac. Agr. 37; saal. ofte i Krigssproget: ∾ in vulnera ac tela, Liv. 26, 44; ∾ ad urbem infesto agmine, id. 3, 3; - „poet." ogf. om Floderne: ruunt de montibus amnes, Virg. Aen. 4, 164; ligel. Exspatiata ruunt per apertos flumina campos, Ovid. Met. 1, 285; men ruit in Galliam Rhenus, Tac. Hist. 5, 19; - ligel. om det Frembrydende; Vertitur interea coelum, et ruit Oceano nox, Virg. Aen. 2, 250; cf. id. ibd. 10, 256; — B) „fig."; 1) „overf.": at styrte el. falde sammen, at gaae tilgrunde, odl.; - ruere illam remp. etc., Cic. Verr. 5, 6; ligel. id. Manil. 7: ruere illa non possunt, ut haec non eodem labefacta motu concidant; cf. Lucr. 4, 510: Non modo enim ratio ruat omnis, etc., nisi etc.; ligel. Tac. Hist. 3, 64: ne prosperis quidem parem, adeo ruentibus debilitatum etc.; — 2) oftere „ment." o. „ethisk": at styrte frem, navnl. m. Bibegreb af Vildfarelse el. af et Uheld, odl.; - emptorem pati ruere (at han overiler sig) etc., Cic. Off. 3, 13; cf. Liv. 3, 11; men dum etc., ruit in dicendo, vid. Cic. Fin. 2, 6; men absol., quum quotidie rueret, (tog afsted som en Afsindig), id. Sest. 64; cf. Tac. Hist. 1, 56, oftere; - ogf. m. in el. m. adv.; crudelitatis odio in crudelitatem ruitis, Liv. 3, 53; ∾ in exitium, Tac.; Perstat in incepto, stolidaeque cupidine palmae In sua fata ruit, Ovid. Met. 6, 50; cf. Virg. Ge. 1, 199: sic omnia fatis (vidi) In pejus ruere, ac retro sublapsa referri, etc.; men Quo, quo, scelesti, ruitis? Hor. Epod. 7, in.; „poet." ogf. m. tilføiet inf.: Quo ruis impudens vaga dicere facta, Properti? Propert. 4, 1, 73; - ogf. impers.; ut ferme fugiendo in media fata ruitur, Liv. 8, 24; — II) act.: nedstyrter, omstyrter; A) „alm."; - Imbres fluctusque atque procellae infensae frangere malum, Ruere antennas, scindere vela, ni etc., Plaut. Trin. 4, 1, 17; venti vis verberat incita pontum, Ingentesque ruit naves, Lucr. 1, 272; men Ter. Ad. 3, 2, 21: Ceteros ruerem, agerem, etc.; men cumulosque ruit male pinguis arenae (om Landmanden: kaster ud fra hinanden, d. e. jevner), Virg. Ge. 1, 105; — B) „bes." ogf. ligesom eruo: graver el. kaster op el. i Veiret; - Incubuere mari, totumque a sedibus imis Una Eurus Notusque ruunt, etc., Virg. Aen. 1, 84; cf. ibd. 11, 211; ligel. Lucr. 6, 725: Quum mare permotum ventis ruit intus arenam; men Virg. Ge. 2, 308: et ruit atram Ad coelum picea crassus caligine nubem (ignis); men Hor. Sat. 2, 5, 21: tu protinus, unde Divitias aerisque ruam, dic, augur, acervos; — III) af partic. rŭtus, 3, findes neutr. subst. pl., rŭta (m. forandret Qvantitet f. rūta), men alene i Retssproget og i Forbindelsen: ruta et caesa, el. ruta caesa, (de paa et Grundstykke udgravne el. fældede og uforarbeidede Materialer, som Sælgeren sædv. forbeholder sig at tage bort); - in rutis caesis ea sunt, quae terra non tenentur, quaeque opere structili tectoriove non continentur, Digest.; cf. Cic. Top. 26, o. Crass. ap. Cic. d. Or. 2, 55.

rūpes, is, f., [rimel. at sammenl. m. rumpo]: en Klippe; - ∾ aëria, Virg., ardua, praecelsa, Ovid.; f. ogf. Caes. B. G. 2, 29; men rupem munire, pandere, (bane sig Vei derover), Liv. 21, 37; ex rupe Tarpeja (dejicere agmen Gallorum), id. 7, 10; inter saxa rupesque (contusi), id. 21, 40; men ∾ cavae, (Klippehuler), Virg. Ge. 3, 253; cf. id. Aen. 3, 443: Insanam vatem aspicies, quae rupe sub ima Fata canit, (om Sibylla); - ogf. enkelt Klippe el. Skær, (scopulus); - velut rupes, vastum quae prodit in aequor, etc., Virg. Aen. 10, 693; rupes Cyaneae, (i. e. Symplegades), Val. Fl. 4, 636; men id. 3, 108: Ac velut in medio rupes latet horrida ponto etc.; cf. Lucan. 3, 514; - som Udraab mærkes Catull. 61, 154: Quaenam te genuit sola sub rupe leaena?

rūpex, ĭcis, m.: raa el. grov Person, (for- o. eftercl. Ord; oftest in pl.); - vid. Lucil. ap. Fest. s. v. squarrosi, p. 329, (Müll.); ∾ et agrestes, Gell. 13, 9. — rūpĭcapra, ae, f., [rupes]: Gemse, vid. Plin. 8, 79; (derim. ibex: Stenbukken). — rupĭco, ōnis, m.: Biform af rupex, Appul. — Rŭpilius, Rupilia: romersk Slægts- o. Personsnavn; - navnl. er at mærke: P. Rupilius, cos. a. u. c. 622, fra hvem Leges Rupiliae; - vid. Cic. Lael. 11, o. id. Verr. 2, 16, oftere; — not.: en Forvist Rupilius Rex træder op Hor. Sat. 1, 7. — rūpīna, ae, f., [rupes]: Klippekloft, Klippehule, Appul. — *ruptĭo, onis, f.: Sønderbrydelse, Beskadigelse, Digest.; o. — ruptor, oris, m.: som sønderbryder el. beskadiger; bf. „fig.": ∾ foederum, Liv. 4, 19, oftere; ∾ induciarum, id. 8, 39, pacis, Tac. Ann. 2, 13; — [rumpo]. — ruptus, 3, partic. af rumpo.

rūrālis, e, [rus]: landlig; - ∾ negotia, Ammian.; men ∾ Opus (Hesiodi), Macrob. Sat. 5, 2; bf. — rūrālĭter, adv.: ligesom paa Landet, Cassiod. — rūrātĭo, onis, f., [ruro]: Landlivet, Appul. — rūrestris, e, [rus]: landlig; - ∾ opus, Digest.; ∾ arva, Appul. — rūrĭcŏla, ae, o. g., [rus, colo]: som dyrker el. bearbeider el. beboer Jorden, ogf. landlig; - som masc.; ∾ Phryges, Ovid., Fauni, id.; ∾ deus, id. Trist. 1, 10, 26, (i. e. Priapus); men ∾ dentes (paa Harven), Lucan.; - som fem.; ∾ Ceres, Ovid. Am. 3, 2, 53; ∾ formicula, Appul.; - som neutr.; ∾ aratrum, Ovid. Trist. 4, 6, in.; — b) som subst., rūrĭcŏla, ae, m.: Landmand el. Jordbruger, Colum., Nemes.; men Ovid. Met. 15, 124, absol., ruricola (sc. bos); bf. — rūrĭcŏlāris, e: hørende til Jordens Dyrkning, (eftercl.); - ∾ cultor, Venant. — rūrĭgena, ae, f., [rus, gigno]: som er født paa Landet; bf. „poet.": en Landmand, Ovid. Met. 7, 765. — *Rūrīna, (ogf. Rusina), ae, f.: en romersk Markgudinde, Augustin.; o. — rūro, are, v. n., o. ruror, ari, v. dep. n.: lever paa Landet; - Dum ruri rurant homines, Plaut. Capt. 1, 1, 16; dum in agro studiosius ruror, Varr. ap. Non.; — [rus].

rursus o. rursum, (d. sidste Form oftest forcl.), adv., [ctr. af revorsus, revorsum, af reverto; f. ogf. prorsus o. sursus ss. II.]; I) „egenl." el. localt: omvendt, tilbage, baglens, (opp. prorsus); - Trepidari sentio et cursari rursum prorsum (frem og tilbage), Ter. Hec. 3, 1, 35; Non tu scis, quum ex alto puteo sursum ad

summum escenderis, Maximum periculum inde esse, a summo ne rursum cadas? Plaut. Mil. gl. 4, 4, 14; men rursum vorsum trahere, (frem og tilbage), id. Amph. 5, 1, 60; cf. id. Epid. 2, 2, 63; — II) oftest „overf."; A) „alm.": omvendt, derimod, tvertimod, paa den anden Side, (ligesom retro, contra, invicem); - Quicquid dicunt, laudo; id rursum si negant, laudo id quoque, Ter. Eun. 2, 2, 20; Capiunt (homines) voluptates, capiunt rursum molestias, etc., Plaut. Amph. 3, 2, 58; - utrimque clamore sublato, excipit rursus ex vallo clamor, Caes. B. G. 7, 88; rem augere posse laudando, vituperandoque rursus affligere, Cic. Brut. 12; ligel. neque ··· neque rursum, etc., id. d. Or. 1, 24; f. ogf. Hor. Sat. 1, 3, 75, o. id. Ep. 1, 2, 17; - forbindes ogf. undert. m. retro, el. invicem, el. contra; - vide rursus retro, Cic. Fin. 5, 28; cf. Caes. B. G. 4, 1, o. Hor. Sat. 1, 3, 28; — B) „bes." om en Tilbagevenden el. Gientagelse i Tiden: igien el. atter, (ligesom iterum o. denuo); - uti quaeque in sua corpora rursum Dissolvat natura, etc., Lucr. 1, 216; Te suas (partes) rogavit rursum ut ageres, Ter. Phorm. 5, 5, 8; rursus instare etc., Caes. B. G. 1, 25; cf. id. ibd. 2, 24, o. ibd. 3, 12, oftere; - ogf. ofte hos de m. re- sammensatte Ord, som reverti, regredi, reducere, revocare, etc., f. und. disse Ord; - forbindes ogf. m. denuo; Revertor rursus denuo Carthaginem, Plaut. Poen. prol. 79.

rus, gen. rūris, (in pl. alene in nomin. o. acc.), n.; I) „egenl.": Landet (i Modsætn. af Byen), ogf. Landgods el. Landsted; ogf. de dyrkede Jorder el. Marker; - saal. pascua reddere rura (opdyrke Græsgange dertil), Lucr. 5, 1247; men Virg. Ge. 2, 412: laudato ingentia rura, Exiguum colito; rure redire, venire, ogf. ruri (abl.) redire, venire, (fra Gaarden el. Landstedet, neml. til Byen), Plaut., Ter.; - rure esse, (opholde sig paa Landet), Plaut., Liv., Hor., Ovid.; dog derfor oftere ruri, Plaut., Ter., Cic. Off. 3, 31, o. A.; - dog altid hos adj.: rure; saal. rure paterno, Hor. Ep. 1, 18, 60; cf. Ter. Eun. 5, 5, in.; — b) paa Spørgsmaalet hvorhen? staaer acc. absol. rus; - ego rus ibo, Ter.; senex rus se abdidit, id.; — II) „poet. overf." ogf. f. Raahed, Smagløshed, odl.; - Pleni ruris et inficetiarum (annales), Catull. 36; cf. id. 22; ligel. Hor. Ep. 2, 1, 160: manent vestigia ruris.

ruscārĭus (rust.), 3, benævnt efter Tornen ruscum (el. rustum); - ∾ falculae, (hvormed denne Torn afskæres), Cato, Varro. — ruscŭlum, i, n., dem. af rus: lidet Landsted, Gell. 19, 9. — ruscum, (rustum), i, n.: Musetorn, (ruscus aculeatus L.), Plin. 21, 50, oftere; Horridior rusco, Virg. Ecl. 7, 42; cf. id. Ge. 2, 413. — Rūsina, ae, f., f. und. Rurina. — Rūsor, oris, m., [rusus f. rursus]: en romersk Guddomfor de stedse tilbagevendende Begivenheder, Varr. ap. Augustin. — ruspor, ari, v. dep. a., ligesom scrutor: giennemsøger; (forel. Ord); - ruspantes silvas, Attius ap. Non.; ut latebras ruspans rimarem, poëta ap. Fest. p. 265, (Müll.); - ogf. „fig.": ruspari animo Phrygas, Attius ap. Non.

russātus, 3, [russus]: som bærer røde Klæder; - ∾ factio (paa Cirkus), f. und. factio; ∾ auriga, (hørende dertil), Plin. 7, 54; - sild. ogf. „overf."; sanguine suo russatus, Tertull. — russĕŏlus, 3, demin.: noget rødlig, sanies, Prudent.; af — russĕus, 3, [russus]: rødlig, tunica, Petron., fascia, Appul., color, Pallad. — russŭlus, 3, demin.: rødlig, fasciolae, Capitolin.; af — russus, 3, [rimel. at sammenl. m. ἐρυθρός]: rød, vela, Lucr., gingiva, Catull. 39; ∾ tunicae, Vopisc.; men Gell. 2, 26: russus enim color et ruber nihil a vocabulo rufi differunt.

rustārĭus, 3, f. und. ruscarius. — rustĭcānus, 3, [rusticus]: hørende til Jordbrug el. til en Jordbruger el. Landmand; - haec attenta vita et rusticana, Cic. R. Am. 15; hvor ogf. ∾ municipia, (agerdyrkende); cf. id. Verr. 1, 48; ligel. id. d. Or. 1, 56: ∾ aliquis, (en Bondemand); men id. Verr. 5, 13: ∾ vir (vel en Landmand), sed plane vir; — b) ogf. „overf.", navnl. om Stemmen: bondeagtig, grov, raa; - vid. id. d. Or. 3, 11: si (illud) plane fuerit rusticanum etc. — *rustĭcātim, adv.: bondeagtigen, paa Bonders Vis, (alene forel. f. rustice), opp. urbanatim, Pompon. ap. Non.; o. — rustĭcātĭo, onis, f.; I) „alm.": Ophold paa Landet; - in pl.: etiam peregrinationes rusticationesque communes, Cic. Lael. 27; — II) „bes.": Landbruget el. Landhusholdningen, Colum. praef., oftere; — [rusticor].

rustĭce, adv. af rusticus: paa Bonders Vis el. Maner; men sædv. „fig."; A) „alm.": bondeagtigen, raat, uslebent; navnl. ogf. om Udtalen: non aspere (loqui), non vaste, non rustice, etc., Cic. d. Or. 3, 12; - df. compar., quod Rusticius tonso toga defluit, Hor. Sat. 1, 3, 30; — B) „bes." o. „ethisk": raat el. grovt, odl.; - urgent rustice sane, etc., Cic. Off. 3, 9; ligel. id Att. 12, 36: ∾ facere (være uhøflig). — rustĭcellus, 3, dem. af rusticulus: noget bondeagtig el. usleben, Varr. ap. Plin. 7, 19.

rustĭcĭtas, atis, f., [rusticus]; I) „egenl.": Landvæsenet, Landbruget, Pallad.; — B) df. „concret": Landmændene el. Landfolket, id., Cod. Just.; — II) „fig."; A) „alm.": Bondens el. Landmandens eiendommelige Vis og Maade; saal. rosende: Landvæsenets Simpelhed og Strænghed; - quae (pars Italiae) multum adhuc verecundiae, frugalitatis, atque etiam rusticitatis antiquae retinet et servat, Plin. Ep. 1, 14; ligel. Plin. 35, 9: M. Agrippa, vir rusticitati propior, quam deliciis; — B) „bes.": bondeagtig Raahed el. Plumphed, Mangel paa den til nogens Stand og Stilling passende Dannelse; - urbanitas, cui contraria sit rusticitas, Quintil. 6, 3, 17; cf. Ovid. A. A. 3, 128, o. Suet. Caes. 53; - ogf. falsk Undseelse, opp. pudor, Ovid. l. c. 1, 672; — b) navnl. ogf. Foredragets og Stemmens Raahed el. Urenhed; - ∾ verborum atque ipsius etiam soni, Quintil. 11, 3, 10.

rustĭcor, atus sum, 1, v. dep. n., [rusticus]; I) „alm.": driver Landvæsenet el. er Landmand, Colum. 11, 1; ogf. om Slaver: at forrette Markarbeide, id. 12, 3; — B) „overf.": taler som en Bonde, taler grovt el. uslebent, Sidon.; — II) „bes.": at reise omkring el. at opholde sig paa Landet for at fornøie sig, Cic. d. Or. 2, 6; ligel. si qui dies ad rusticandum sunt dati, id. Leg. 1, 3; - men id. Arch. 7, om et abstract Subject: haec (studia) ··· nobiscum ··· peregrinantur, rusticantur, etc.

rustĭcŭlus, 3, dem. af rusticus: landlig el. bondeagtig; I) „egenl.", men sædv. som subst.; A) rustĭcŭlus, i, m., (sc. homo): Landmand el. Bonde, Cic. Sest. 38; — B) rustĭcŭla, ae, f., (sc. gallina): Hasselhønen, Plin. 10, 54, o. Martial. 13, 76, i Overskriften, (hvor Contexten derfor har rustica); — II) „fig.": noget bondeagtig og usleben; - non rusticulum nimis libellum etc., Martial. 10, 19.

rustĭcus, 3, [rus]; I) „alm.": hørende til el. benævnt efter Landet el. efter Landbruget el. efter Landmanden, landlig, landbomæssig; - duae vitae ··· rustica et urbana etc., Varr. R. R. 3, 1; cf. Cic. R. Am. 17 o. 27; ∾ praedia, ibd. 15; cf. id. d. Or. 1, 58: ∾ res (nostras) invisere, (vore Godser, vore Landhusholdninger); men de Re Rustica (sc. libri el. opus: Skrift el. Værk om Landhusholdningen), f. und. Varro o. Columella; men ∾ opus facere, Ter. Heaut. 1, 1, 90, (forrette Markarbeide); - ∾ plebs, (opp. urbana), Colum.; ∾ homo, (en Bondemand), Cic. N. D. 3, 5; ∾ colona, (en Bondekone), Ovid. Fast. 2, 645; cf. Hor. Od. 3, 23, in.; - ∾ numina, (Landguddomme), Ovid. Met. 1, 192; men ∾ Musa, (Hyrde-

digtet), Virg. Ecl. 3, 84; cf. ∾ carmina, Ovid. Am. 2, 4, 19; — B) df. subst.; 1) rusticus, i, m.: Landmand el. Bonde, Ovid. Met. 2, 699, o. Hor. Epod. 2, 68; ligel. id. Ep. 1, 7, 83: ex nitido fit rusticus, etc.; men id. ibd. 1, 2, 41: qui etc., Rusticus exspectat, dum defluat amnis, at ille etc., (i. e. ut rusticus exspectat, etc.); - plur., rustici, orum: Landfolk el. Bønder; omnes urbani, rustici, Cic.; cf. id. Orat. 24, o. A.; — 2) rustica, ae, f.; a) Bondekone el. Landsbypige, Ovid. Met. 5, 583; — b) (sc. gallina): Hasselhønen, Martial. 13, 76; (f. ogf. und. rusticulus); — II) „fig.": landlig; A) sield. rosende el. uden Dadel: simpel, enfoldig, ligefrem el. oprigtig, odl.; - ∾ mores, Cic. R. Am. 27; men „poet.", Martial. 10, 72: Siccis rustica Veritas capillis; - ogf. in compar., Senec. Ep. 88: simus hoc titulo rusticiore contenti: o virum bonum! — B) oftere dadlende: bondeagtig, raa, grov, uden Dannelse og Levemaade, enfoldig, uforstandig, uvidende; - sollicitant homines imperitos ⋯ ipsi rustici atque agrestes, Cic. Phil. 10, 10; adest non rusticus hospes, (ikke udannet), Ovid. A. A. 2, 369; men m. Lune: Rusticus es, Corydon, (ret enfoldig el. tosset), Virg. Ecl. 2, 56; men Rustica judicio nostra querela tuo, Ovid. Her. 17, 13; ∾ pudor, id. A. A. 1, 607, (falsk Undseelse); - ogf. som Skjældsord, Plaut. Most. 1, 1, 39; cf. Ovid. Met. 14, 522; - endel. ogf. om Talerens Stemme og Gesticulation; ∾ vox et agrestis quosdam delectat, etc., Cic. d. Or. 3, 11; cf. ibd. 12: ∾ asperitatem fugere etc.; men ∾ manus et indoctae, Quintil. 1, 11, 16. — rusum, forældr. f. rursum, (ligesom susum f. sursum), f. und. rursum.

1. rūta caesa, f. und. ruo nr. III. — 2. rūta, ae, f., ῥυτή: Rude, germ. die Raute, etslags bitter Vært el. Plante, deels sativa, deels silvestris, Plin. 19, 45; f. ogf. Ovid. Rem. 801, o. Martial. 11, 31; — b) ogf. „alleg.": Bitterhed el. Ubehagelighed; - vid. Cic. Fam. 16, 23, und. pulejum. — rūtābŭlum, i, n., [ruo]: en Rager el. andet Værktoi, hvormed man rører el. roder op deri; df. 1) Ildrager el. Ovnrager, odl., Cato, o. Suet. Aug. 75; — 2) Kokkeske el. Slev, odl., Colum. 12, 20. — *rūtācĕus, 3: tilberedet af Værten ruta, oleum, Plin. Val.; o. — rūtātus, 3: tilsat med Værten ruta; - ∾ mustum, Plin.; men ∾ lacerti (som Ret el. Spise: omgivne dermed), Martial. 10, 48; — [2. ruta]. — rūtellum, i, n., dem. af rutrum: liden Spade el. Skuffe, Lucil. ap. Non. — Rŭtēni, orum, m.: Folk i Gall. Aquit., Caes. B. G. 1, 45, Plin.

rŭtĭlans, tis, partic. o. adj. af rutilo. — rŭtĭlesco, ĕre, v. n. inch., [rutilus]: at blive rødlig, Plin. 8, 81. — Rŭtĭlĭus, a: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf mærkes; I) P. Rutilius Rufus, cos. a. u. c. 649, berømt som Taler, Retslærd og Historieskriver; - vid. Cic. Brut. 29 flgd.; — B) df. adj. Rŭtĭlĭānus, 3, narratio, Cic. l. c. 23, inc.; — II) P. Rutilius Lupus, berømt Rhetor und. Aug. o. Tib., skrev de Figuris sententiarum et elocutionis; - f. ogf. Quintil. 9, 2, 102; — III) Claud. Rutilius Numatianus, en for sin Tid fortrinlig Digter und. K. Honorius, skrev Itinerarium i 10 Bøger.

rŭtĭlo, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.: gior el. farver rød el. rødlig; - ∾ comas, capillos, etc., Liv., Tac., o. A.; — II) neutr.: at være rød el. rødlig; df. „poet.": at glindse el. skinne i rødligt Skær; - ∾ auroram, Attius ap. Non.; ∾ arma, Virg. Aen. 8, 529; — III) partic. rutilans, tis, ogf. som adj.: rød, rødlig, color, Plin.; men compar., rutilantior auro, Venant.; af — 1. rŭtĭlus, 3, [besl. m. ἐρυθρός, i. e. ruber]; I) „egenl.": rød („bes." som falder i det Gule, hvs. ofte om Haaret, navnl. Germanernes); ogf. ildrød el. blodrød; - e nigro rutilum aerique similem capillum reddere, Suet. Ner. 1; f. ogf. Tac. Germ. 4, o. id. Agric. 11; men ∾ fulgor (Martis, af Planeten Mars), Cic. d. Rep. 6, 17; ∾ ignis, Virg., Ovid.; ∾ cruor, id.; ∾ pellis, (det gyldne Skind), Val. Fl.; ∾ metallum, (i. e. aurum), Lucan.; — II) „poet. overf.": glindsende, straalende, thorax, Val. Fl., columnae, Claudian. — 2. Rŭtĭlus, i, m.: romersk Tilnavn, Liv. 3, 7.

*rutrum, i, n.: Værktoi til Gravning el. Rydning, Spade el. Hakke, Cato, Varro; ogf. til Krigsbrug, Liv. 28, 45; cf. Ovid. Fast. 4, 843; - ogf. en Kalkspade el. Kalkkolle, Vitruv., Plin.; o. — rŭtŭba, ae, f.: ligesom Røre el. Oprør; df. Uro el. Forstyrrelse; - nunc sumus in rutuba, Varr. ap. Non.; — [ruo]. — rūtŭla, ae, f., anføres Cic. Fam. 9, 22, som dem. af Værten ruta.

Rŭtŭli, orum, m.; I) Folk i d. gamle Latium, m. Hovedstaden Ardea; - vid. Plin. 3, 9, Liv. 1, 57, Virg. Aen. 7, 472, oftere, o. A.; - ogf. in sing.: Tros Rutulusve fuat, id. ibd. 10, 108; — B) df. adj. Rutulus, 3: rutulisk; - ∾ rex, Virg. Aen. 9, 728, (i. e. Turnus); ∾ acies, id., caedes, id.; ∾ sanguis, id.; — II) Rŭtŭli, orum, hede ogf. Indvaanerne af Sagunt, fordi de vare Colonister fra Ardea, Sil. 1, 584, oftere. — Rŭtŭpiae, arum, f.: Kyststad i Britannien, (rimel. d. nuv. Richborough i Kent); — B) df. Rŭtŭpinus, 3, litora, Lucan. 6, 67, fundus, Juvenal. 4, 141, ager, Auson. — rutus, 3, partic. af ruo; f. ogf. und. ruo nr. III.

S.

S, s, indecl. n., (ogf. m. underforst. littera, f.), d. attende Bogstav i d. lat. Alphabet, svarer til Grækernes Σ, men udtales: es; f. ogf. Quintil 1, 7, 23; - herom er at mærke; I) den eiendommelige Udtale af Bogstavet „s"; A) i Ordets Begyndelse og Midte har det en skarp Udtale, hvorfor det ogf. alene kan staae foran tenues (c, p, t), ligesom det efter en lang Vocal i d. ældre Sprog blev fordobblet, vid. Quintil. 1, 7, 20; — B) i Enden af et Ord bliver dets Udtale blødere, hvorfor det ogf. kan have b foran sig; (f. plebs, urbs, o. fl. under Bogstavet B); - af samme Grund faldt det ogf. hos de forel. Digtere hyppigen ud, naar man vilde undgaae Positionen; saal. Fulviu' Nobilior, odl.; vid. Cic. Orat. 48, o. Quintil. 9, 4, 48; ogf. Vocalen foran et saadant „s" faldt ud, naar d. flgd. Ord begyndte med en Vocal, (for neml. at undgaae Hiatus); saal. palm' et crinibus (f. palmis et cr.), f. Cic. Orat. 45; (de analoge Tilfælde m. „m", f. und. Bogstavet M); - en lignende Afkortning finder Sted i sat (f. satis), i mage (f. magis), i neutr. agreste, facile, (f. und. Bogstavet E), i Biformerne: fatere, fatebare, etc., i gen. sing. af 1, 2 o. 5 Decl., (neml. aurai f. aurais, efter Formen regis, osv.), endel. i Formerne: abin' (f. abis ne), satin' (f. satis ne), etc.; — C) foran en Vocal i Ordets Begyndelse svarer „s" ofte til den græske Aspiration; saal. sal (ἅλς), semi

(ἡμι-), sex (ἕξ), super (ὑπέρ), sus (ὗς), si (εἰ), sero (εἴρω), saltus (ἄλσος), etc.; - ogs. foran en Consonant sættes undert. „s"; saal. sculpo (af γλύφω); ligel. scruta (af γρύτη); - omvendt er „s" udfaldet i fallo (af σφάλλω), o. i fungus (af σφόγγος); — II) Omvexlingen af Bogstavet „s"; A) oftest m. „r"; s. und. Bogstavet „R"; ogs. mærkes: ausculto (f. aurculto el. auriculito); — B) m. „d"; saal. er Claudius af det Sabinske Clausus; ligel. er rosa at sammenl. m. ῥόδον; ogs. mærkes medius (af μέσος); — C) m. „t"; saal. i tensus o. tentus, i mertare, pultare, (f. mersare, pulsare), o. fl.; (rimel. er ogs. omvendt assentor f. assensor); — D) endel. m. „x", s. und. dette Bogstav; — III) Assimilationen af Bogstavet „s", navnl. m. d. flgd. „l" i Sammensætn. m. dis; saal. differo, difficilis, etc.; - omvendt staaer ved Assimilationen: „s" f. „d" i assumo (f. adsumo), o. i cessi (af cedo), f. „t" i fassus (af fateor), f. „b" i jussi (af jubeo), f. „m" i pressi (af premo), f. „r" i gessi (af gero); — IV) som Abbreviatur mærkes: S. f. semissis, men S. C. f. senatus consultum, (en Senatsbeslutning); men S. P. Q. R., f. Senatus populusque Romanus.

Săba, ae, f., Σάβα: en af dens Røgelser bekiendt By i det lykkelige Arabien, turifera, Plin. 12, 30; — B) df. Sabaeus, 3, Σαβαῖος: sabæisk, tus, Virg., odor, Hor.; ∾ myrrha, Senec., hvorom ogs. ∾ ros, Val. Fl.; ∾ terra, Ovid.; - ogs. absol. Sabaea; militiam paras Non ante devictis Sabaeae Regibus, vid. Hor. Od. 1, 29, 2; — bb) df. subst.; a) Sabaei, orum, m.: de efter Hovedstaden Saba benævnte Indvaanere i en stor Del af d. lykkelige Arabien; - Sabaei Arabum propter tura clarissimi, etc., Plin. 6, 32; s. ogs. Mela 3, 8, Virg. G. 1, 57, oftere, Flor. 4, 11, o. A.; — b) Sabaea, ae, f., s. ovenf. Hor. l. c.

Sabacius, i, Sabadia, orum, o. Sabadius, i, s. und. Sabazius. — Sabaea, Sabaeus, s. und. Saba. — sabaja, ae, f.: etslags af Byg tilberedet Drik i Illyrien, Ammian. 26, 8; df. — sabajārius, i, m.: som tillaver el. forhandler denne Drik, (som Skældsord), id. l. c. — sabănum, i, n., σάβανον: linned Klud el. Linklæde til Indhylling el. Astørring, navnl. i Bader, Pallad., Veget., o. A. — Sabaoth, indecl., Σαβαώθ; [oprdl. hebraisk Ord]: de himmelske Hærskarer, (eccles.), Prudent., Tertull.

Săbāta, (Sabb.), orum, n.: Kyststad i Ligurien, i Egnen af d. nuv. Savona; — B) df. Săbātius, 3: sabatisk; - Vada Sabatia: By i Nærheden deraf, (hod. Vadi), Plin. 3, 7; ogs. absol. Sabatia, Mela 2, 4; ogs. absol. Vada, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 10 o. 13. — Săbāte, es, f.: Indsø (rimel. ogs. en By) i Etrurien; - lacus Sabate, Fest. p. 343, (Müll.); hod. lago di Bracciano; — B) df.; 1) Săbātīnus, 3: sabatisk; - ∾ ager, Colum.; ∾ tribus, Liv. 6, 5; — 2) Săbātĭus, 3: = frgd.; - ∾ stagna, Sil. 8, 492. — Sabatinus, 3, s. und. Sabate o. Sabatus. — Sabatius, 3, s. und. S ata o. Sabate. — Sabatus, i, m.: Flod i Campanien; — B) df. Sabatini, orum, m.: et derved boende Folk, Liv. 26, 33.

Săbazĭus, (ogs. Sebazius, el. Sebadius, el. Sabadius, el. Sabacius, Macrob. Sat. 1, 18, Appul.), i, m., Σαβάζιος; I) som Epithet til Bacchus el. Dionysos, Cic. Leg. 2, 15, o. Macrob. l. c.; — B) df. Sabazia, orum, n.: Fest til hans Ære, Cic. N. D. 3, 23, Arnob.; — II) som Epithet til Juppiter, Val. Max. 1, 3, 3, Inscript.

sabbăta, orum, n., σάββατα, (oprdl. hebraisk Ord); I) „egenl.": Jødernes Hviledag el. Sabbat, (efter Romernes Forestilling: deres Fastedag, vid. Aug. ap. Suet. Aug. 76, o. A.); tiente ogs. til Betegning af d. syvende Dag i Ugen, Suet. Tib. 32, o. Senec. Ep. 95; — II) „poet. overf." ogs. om andre jødiske Fester; - Nec pluvias vites, nec te peregrina morentur Sabbata, etc., Ovid. Rem. 219; cf. Pers. 5, 184; ∾ tricesima, (Jødernes Nymaanefest), Hor. Sat. 1, 9, 69; df. — sabbătārĭus, 3: hørende til Sabbaten; - ∾ luxus, Sidon.; — b) df. subst. sabbatarii, orum, m., „poet." f. Jøderne; - jejunia sabbatariorum etc., vid. Martial. 4, 4. — sabbătismus, i, m., σαββατισμός: Sabbatens Holdelse, Augustin. — sabbatizo, are, v. n., σαββατίζω: holder Sabbaten, Tertull.

Sabellicus, 3, o. Sabellus, 3, s. und. flgd., nr. II. — Săbelli, orum, m., [rimel. contr. f. Sabinuli som demin. af Sabini]: den ældre (oftest poetiske) Benævnelse paa Sabinerne; - vid. Plin. 3, 17, Hor. Sat. 2, 1, 36, o. A.; - ogs. in sing., id. Ep. 1, 16, 49, (hvor Digteren selv heder Sabellus, som Besidder af et Landgods i det Sabinske); — B) df. 1) Săbellus, 3: sabellisk el. sabinsk, ager, Liv. 3, 1, cohortes, id.; cf. Virg. Ge. 2, 167: pubemque Sabellam etc.; ∾ ligones, Hor. Od. 3, 6, 38; men ∾ anus, id. Sat. 1, 9, 29, (Spaaqvinde fra d. Sabinske); cf. id. Epod. 17, 28: ∾ carmina, (Tryllesange); — 2) Săbellĭcus, 3: = frgd., sus, Virg. Ge. 3, 255; - ∾ genus caulium, Plin. 19, 41.

Săbīna, ae, f., s. und. Sabini. — Săbīne, adv. af Sabinus: paa Sabinsk, i d. sabinske Sprog, Varr. L. L. 5, 32. — Săbīni, orum, m.: Sabinerne, ældgammelt Nabofolk af Latinerne, og allerede under Romulus tildels forenet med Romerne under det fælles Navn Quirites; - vid. Plin. 3, 17, oftere, Liv. 1, 9 flgd., oftere, Cic. d. Rep. 2, 7 flgd., oftere, Hor. Ep. 2, 1, 25, o. A.; — b) „meton." ogs. f. d. Sabinske el. Sabinerlandet; (cf. Bruttii, Lucani, etc., ss. II.); - in Sabinis, Varro; ex Sabinis, Liv. 1, 45; saal. ogs. Sabini ardui (som Bjergland), Hor. Od. 3, 4, 22; — II) df. A) som adj., Săbīnus, 3: sabinsk; - ∾ ager, Liv., Cic., Hor., o. A.; ∾ virgines raptae, Liv. 1, 9 flgd., Cic. d. Rep. 2, 7, o. A.; ∾ lingua, Varro; ∾ vocabulum, id.; ∾ ficus, id., salix, Colum.; ∾ oleum, Pallad.; — b) „bes." er at mærke: herba Sabina, germ. Säbenbaum el. Sadebaum, (juniperus Sabina L.), brugtes i de ældste Tider som Røgelse, Cato, Plin. 16, 33, Ovid. Fast. 1, 343, o. Propert. 4, 3, 58; — B) som subst.; 1) Săbīnus, i, m.: en Sabiner, Liv. 1, 45; — bb) som Personsnavn mærkes; a) Sabinus, i, m.: romersk Digter und. K. Augustus, o. Ven af Ovidius; - vid. Ovid. Am. 2, 18, 27; (ogs. tillægger man ham trende poetiske Breve, som findes i Udgaverne af Ovidius); s. ogs. Hor. Ep. 1, 5, 27; — b) som Tilnavn for Juristen Massurius; - hvs. hans Skrifter hede: libri Sabelliani, Cod. Just., ligesom hans Tilhængere hede absol. el. subst.: Sabiniani, orum, Digest.; — 2) Sabina, ae, f.: en Sabinerinde; - durasque Sabinas etc., vid. Propert. 2, 23, 103; cf. Ovid. Am. 2, 4, 15; — 3) Sabinum, i, n., (sc. vinum): Sabinervin; - ∾ vile, Hor. Od. 1, 20, in. — Sabiniani, orum, o. Sabinianus, 3, s. und. Sabini, nr. II. — Sabinus, 3, s. und. Sabini, nr. II.

Săbis, is, m.; I) Flod i Gall. Belg., hod. Sambre, Caes. B. G. 2, 16 o. 18; — II) en Flod i Carmanien, Mela 3, 8, o. Plin. 6, 27; — III) en Guddom hos Sabæerne, Plin. 12, 32. — sabucus, i, s. und. sambucus. — săbŭlēta, orum, n., [sabulum]: sandige Steder, Plin. 27, 41. — săbŭlo, ōnis, m.: grovkornet Sand el. Kiselsand, Varro, Colum., Vitruv., o. A.; df. — săbŭlōsus, 3: fuld af Sand, meget sandig; - ∾ loca, Colum.; men absol., ∾ aprica (sc. loca), Plin. 21, 103; ∾ terra, id. — săbŭlum, i, n.: = sabulo, Plin. 17, 3, oftere, o. Curt. 7, 4.

†săburra, ae, f., [besl. m. sabulo]: Skibssand, Ballastsand; - onerarias (sc. naves) ducere, multa saburra gravatas, etc., Liv. 37, 14; cf. Virg. Ge. 4,

195: fluctu jactante saburram etc.; f. ogf. Plin. 16, 76, o. id. 10, 30; df. — săburrālis, e: bestaaende af Sand; - ∾ sacoma, (Modvægt deraf), Vitruv. 9, 8; o. — săburro, (avi), atum, 1, v. a.; I) „egenl.": tillader el. forsyner med Ballast; - (echini) saburrant sese arena, (skaffe sig Ligevægt derved), Plin. 18, 87; - ligel. medial: grues modicis lapillis saburrantur, Solin.; — II) „overf.": forsyner el. fylder el. mætter; - ubi saburratae sumus, Plaut. Cist. 1, 2, in.

Săcae, arum, m., Σάκαι: Folk i Nordasien, Mela 3, 7, Plin. 6, 19, Curt. 5, 9, o. Catull. 11, 6; - sing. Saces, ae, Claudian. — sacal, indecl.: ægyptisk Benævnelse paa electrum, Plin. 37, 11. — saccărĭus, 3, [saccus]: hørende til el. benævnt efter Sække; - ∾ navis, (ladet med Sække el. m. Korn i Sække), auct. ap. Quintil. 8, 2, 13; — b) df. subst.; 1) saccarius, i, m.: en Sækkebærer, en Drager, en Sjover, Digest.; — 2) saccaria, ae, f.: Dragerarbeide, Sjoveri; - ∾ saccariam facere, Appul. — saccatum, i, n., o. saccatus, 3, f. und. sacco. — saccellātĭo, onis, f.; hos Lægerne: Paalægningen af en Krydderpose el. af et Omslag, Veget.; af — saccellus, i, m., dem. af saccus: liden Sæk el. Pose; - ∾ sonantes aere, Petron. Sat. 140; - navnl. ere hos Lægerne, ∾ calidi: varme el. tørre Omslag, Cels., Veget. — saccĕus, 3, [saccus]: hørende til el. benævnt efter en Sæk, (sild. Ord); - ∾ cingulum, o. ∾ tunica, Hieronym., (af grovt Sækkelerred).

sacchărum (-on), i, n., σάκχαρον: den af Bambusrørets Knuder udsvedende Saft, Sukkersaft, Sukker, Plin. 12, 17. — saccĭbuccis, e, [saccus, bucca]: med oppustede Kjæver, Arnob. — saccĭpērĭum, i, n., [saccus, pera]: Ransel el. Vadsæk, hvori Pengepungen bliver forvaret, Plaut. Rud. 2, 6, 64. — sacco, (avi), atum, 1, v. a., [saccus]; I) „egenl.": sier igjennem en Sæk el. igjennem grovt Lerred; - non saccata aqua (lavari), sed turbida, Senec. Ep. 88; cf. Plin. 18, 17, oftere; ∾ Caecuba (sc. vina: filtrere), Martial. 2, 40; — II) „overf."; - saccatus humor corporis, (d. e. Urinet), Lucr. 4, 1025; hvorom ogs. absol., saccatum, i, n., Arnob.

saccŭlārĭus, i, m.: som driver Taskenspillerkunster, Digest.; - ogs. „overf.": saccularii, f. peculatores, (som bestjæle det Offenlige), Ascon.; af — saccŭlus, i, m., dem. af saccus: liden Sæk el. Pose, navnl. til Filtrering af Vin, Lucil. ap. Cic. Fin. 2, 8, til Korn, Appul.; oftest Pengepose el. Pengepung, Plin. 2, 52, Juvenal., Martial., Digest.; hvf. comisk: tui Catulli Plenus sacculus est aranearum, (altf. tom for Penge), Catull. 13, 7.

saccus, i, m., σάκκος; I) „egenl.": Sæk til alslags Brug; - quum iste (Verres) civitatibus frumentum, coria, cilicia, saccos imperaret, (rimel. Kornsække), Cic. Verr. 1, 38; cf. Phaedr. 2, 7: tumentes multo saccos hordeo; men sacci numorum, Hor. Sat. 2, 3, 149; cf. Martial. 10, 74; ligel. Hor. Sat. 1, 1, 70: congestis undique saccis Indormis inhians; men ogs. omvendt: ire ad saccum, (gribe til Tiggerposen), Plaut. Capt. 1, 1, 22; saccus ··· quo vinum liquatur, (klares el. filtreres), Colum.; ∾ nivarius, Martial. 14, 104, (i Overskriften); ogs. Pose til Omslag, Plin., Veget.; — II) „overf.": Skjorte af Sækkelerred el. af Haardug, Hieronym., Augustin.

săcellum, i, n., dem. af sacrum; - (sacellum) est locus parvus deo sacratus cum ara, Trebat. ap. Gell. 6, 12, hvortil Fest. p. 318, (Müll.), lægger: sine tecto; altf. et lidet Guderne helliget Sted el. Rum med et Alter, og uden Tag; - sunt loca publica urbis, sunt sacella, Cic. Agr. 2, 14; men exaugurare fana sacellaque etc., f. Liv. 1, 55; cf. Cic. Div. 1, 46, Propert. 2, 15, 13, o. id. 4, 3, 57.

săcer, sacra, sacrum, [igjennem Stammen sac, tilligem. sancio, besl. m. ἅγιος, ἁγνός]: som er indviet el. helliget til Guddommen; vid. Gallus Aelius ap. Fest. p. 318, (Müll.), s. v. sacer mons; I) „alm."; a) absol.; - Nec sacrum, nec tam profanum quicquam est, quin etc., Plaut. Merc. 2, 3, 27; ligel. Cic. Verr. 4, 54: aedificiis omnibus, publicis, privatis, sacris, profanis etc.; cf. Nep. Them. 6, ogs. Hor. Ep. 1, 16, 54; ligel. sacra profanaque omnia polluere, Sall. Catil. 11; cf. Cic. Leg. 3, 13: quum videret eorum villas signis et tabulis refertas, partim publicis, partim etiam sacris et religiosis, etc.; ligel. rapere properant, qua sacrum, qua publicum, Plaut. Trin. 4, 3, 37; men (legum) genera sunt tria, sacri, publici, privati juris, Quintil. 2, 4, 23; men superl., per jura sacerrima lecti, Ovid. Her. 9, 159; sacrae luces, (opp. profestae), Hor. Od. 4, 15, 25; - ∾ aedes, Cic. Fam. 13, 11, Quintil., Ovid., o. A.; ∾ pecunia, (opp. privata), Quintil. 4, 2, 8; cf. Liv. 5, 50; ∾ sanguis, (af Offerdyret), Catull. 68, 75; men ∾ ales, (hvoraf der tages Augurier), Virg. Aen. 11, 721; - „poet." forbindes ogs.: ∾ vitis (som Bacchus helliget), Hor. Od. 1, 18, in.; ∾ laurus, id. ibd. 3, 4, 18; ∾ robur, Ovid. Met. 8, 758; ∾ fontes, id.; - ∾ vates (som indviet til Apollo), Hor. Od. 4, 9, 28, o. Tibull. 2, 5, 114; cf. Hor. A. P. 391; - ogs. f. sanctus (ὅσιος, hellig) om Guddommen selv; ∾ Vesta, Propert. 3, 3, 11, Cybele, id. 3, 21, 3; - ∾ ignis, lapis, mons, ∾ os, ∾ via, etc., f. und. ignis, lapis, etc.; — b) c. gen., oftere c. dat.; - vid. Hor. Od. 2, 12, 20; ligel. ∾ sepulcrum Batti veteris, Catull. 7, 6; - ligel. som Prædicat; illa insula eorum deorum sacra putatur, Cic. Verr. 1, 18; cf. id. Leg. 2, 18; - sacra Jovi quercus, Ovid.; ∾ cervus nymphis, id.; cf. Virg. Aen. 6, 474; men Tac. Ann. 15, 53: pugionem ··· velut magno operi sacrum, (ligesom indviet el. bestemt dertil); - ogs. som Prædicat: Qui sacer est imis Manibus, imus erat (mensis), Ovid. Fast. 2, 52; — B) „overf." fra Religionssproget: hellig, ærværdig, ærefrygtsfuld; - sacro digna silentio ··· dicere, Hor. Od. 2, 13, 29; ∾ lingua (Ciceronis), Martial. 5, 69; ligel. sacra memoria patris, Quintil. 11, 1, 59; - oftest om de romerske Keisere; saal. ∾ lateris custos, Martial. 6, 76; cf. id. 7, 99: sacra Caesaris aure frui; - df. ogs. i Retssproget ofte f. keiserlig; saal. m. domus, scrinia, largitiones, osv.; f. ogs. Suet. Tib. 27; — II) „bef.": som er Guddommen indviet til Fordærvelse el. Udryddelse; df. ogs. absol.: forbandet, bandsat; a) c. dat.; - qui etc., ejus caput Jovi sacrum esset, Liv. 3, 55, (ex plebiscito); quos (homines) leges sacros esse certis diis jubent, Macrob. Sat. 3, 7; — b) absol.: patronus si clienti fraudem fecerit, sacer esto, Serv. ad Virg. Aen. 6, 609, (e XII tabb.); efterlignet Hor. Sat. 2, 3, 181; men Liv. 3, 55: eum, qui etc., sacrum saneiri; — B) „overf." fra Religionssproget: forbandet, afskyet, afskyelig, odl.; a) om Personer; - malus ··· sacer, scelestus, Plaut. Bacch. 4, 6, 13; ligel. Turpil. ap. Non.: Etiamne irrides me, pessime ac sacerrime? — b) om Ting og om Begreber; - Dii magni, horribilem et sacrum libellum! Catull. 14, 12; ∾ hircus alarum, id.; ligel. Auri sacra fames, Virg. Aen. 3, 57; ∾ insania, Stat.; — not. a: forel. er pl. sacres porci, Plaut., Varro; — not. b: superl. f. ovenf.; - (compar. synes ikke at forekomme); — III) til sacer hører endnu neutr. subst. sacrum, i: en helliget el. indviet Gjenstand, en Helligdom; ogs. en hellig el. religiøs Handling, d. e. Offring, odl.; in pl. ogs. „alm.": Gudstjeneste, (være sig med Hensyn paa hele Staten, el. paa enkelte gentes el. familiae, el. paa enkelte Personer); A) „egenl."; a) in sing.; - sacrum sacrove commendatum qui cleperit rapsitque, parricida esto, Cic. Leg.

2, 9, (e XII tabb.); interiora velut hujus sacri (adire: ligesom ind i Helligdommens Indre), Quintil. 1, 4, 6; apud Cloacinae sacrum, Plaut. Curc. 4, 1, 10; cf. Cic. Balb. 24; men sacrum factum Herculi etc., vid. Liv. 1, 7; sacrum facere Junoni, Propert. 4, 9, 43; men sacrumque id (dette Offer af de fiendlige Vaaben) Vulcano cremavit, Liv. 41, 12; solenne Apollinis sacrum, Suet. Aug. 94; cf. Phaedr. 4, 11; - men Cic. Leg. 2, 9, (e XII tabb.): Graeco sacro (efter græsk Religionsskik) etc.; cf. Hor. Od. 3, 2, 26; — b) in pl.; - non solum istum bona sua, verum etiam sacra deosque penates ex aedibus suis eripuisse, Cic. Verr. 2, 5; cf. Liv. 5, 40: quae sacrorum secum ferenda, quae ··· relinquenda etc.; ligel. Pura coronatis portabant sacra canistris, (Helligdommene, de hellige Ting), Ovid. Met. 2, 713; cf. Virg. Aen. 2, 293 o. 717; men sicut in solennibus sacris fieri consuevit, Sall. Catil. 22; sacris anniversariis (coli), vid. Cic. Verr. 4, 39; sacra diis aliis Albano ritu, Graeco (ritu) Herculi facit, Liv. 1, 7; cf. Ovid. Met. 3, 26; men ipse (Numa) plurima sacra obibat, (forrettede dem selv), Liv. 1, 20; - ∾ publica, vid. Fest. p. 244, (Müll.); saal. Liv. 5, 52: sacra publica, (opp. sacra gentilia); men propter religionem sacrorum, vid. Cic. Agr. 2, 7; sacra Cereris summa religione confici caerimoniaque etc., id. Balb. 24; - til disse sacra publica høre fremdeles: ∾ Bacchia, ogs. ∾ trieterica Bacchi, Ovid. Met. 3, 518, o. ibd. 6, 587; ligel. ∾ Dianae, id.; ligel. ∾ Orphica (indstiftede af Orpheus), Cic. N. D. 3, 23; ∾ Isidis, Suet., etc.; - sacra privata perpetua manento, Cic. Leg. 2, 9, (e XII tabb.); sacra gentilia ne in bello quidem intermitti, etc., Liv. 5, 52; hvor ogs. absol. sacra; eisdem uti sacris, Cic. Off. 1, 17; ligel. ut ··· ignoret ··· cujus sacrorum sit, Liv. 4, 2; cf. Cic. Mur. 12, o. id. Orat. 42; - ∾ nuptialia, Quintil., jugalia, Ovid., (Cæremonier, hvorved Ægteviesen fuldbyrdes); — bb) som Ordsprog mærkes; a) inter sacrum saxumque stare, (befinde sig i stor Nød el. Trængsel), Plaut. Capt. 3, 4, 84; — b) hereditas sine sacris, (d. e. stor Fordel uden Umage, fordi Vedligeholdelsen af Arveladerens sacra ofte var forbunden med stor Bekostning), ibd. 4, 1, 8, o. id. Trin. 2, 4, 83; — 2) udenf. Religionssproget betegner pl. **sacra**: det Hemmelige el. Hemmelighedsfulde el. Indre, navnl. i Videnskab og Poesi, (neml. m. Henspillen paa Mysterierne); - peregisse mihi videor sacra tradentium artes, Quintil. 5, 14, 27; ∾ litterarum colere, id. 10, 1, 92; men ∾ studiorum profanare, Tac. Orat. 11; - At mihi jam puero coelestia sacra placebant, (Poesien som Musernes Helligdom), Ovid. Trist. 4, 10, 19; ligel. Ad sacra vatum carmen affero nostrum, Pers. prol. 7; cf. Mart. 7, 6: ∾ Maronis etc.

săcerdos, ōtis, comm., [sacer]: Præst el. Præstinde; - divis aliis alii sacerdotes, omnibus pontifices, singulis flamines sunto, etc., Cic. Leg. 2, 8, (e XII tabb.); sacerdotum duo genera sunto, etc., ibd.; in collegio sacerdotum esse, id. Brut. 33; ∾ publici, Liv. 5, 40, oftere; ∾ maximus (Syracusanorum), Cic. Verr. 2, 52; ∾ Jovis, Suet.; ∾ dialis, id.; - per Graecas sacerdotes etc., Cic. Balb. 24; ∾ Veneria el. Veneris, (Gudindens Præstinde), Plaut.; ∾ Vestae, (Vestalinde), Ovid.; ogs. ∾ vestalis, i en Formular, Gell. 1, 12; cf. Cic. Font. 17; ∾ Troïa, Hor., (i. e. Rhea Silvia); - ogs. som appos.; proximi a nobilissimis ac sacerdotibus viris, Vell. 2, 124; ligel. ∾ regina, (i. e. Rhea Silvia), Virg. Aen. 1, 273; - ∾ ille popularis, Cic. Sest. 30, (m. Lune om Clodius); men til Antonius, som flamen for Divus Julius: o detestabilem hominem, sive quod tyranni sacerdos es, sive quod mortui! id. Phil. 2, 43; — not.: ogs. er Sacerdos: Tilnavn, navnl. in gente Licinia; vid. Cic. Verr. 1, 10, o. ibd. 40, oftere.

***săcerdōtālis**, e: hørende til en Præst, præstelig; - ∾ ludi, (som af Præsterne anstilles ved deres Embedstiltrædelse), Plin. Ep. 7, 24; ∾ nomen, (som bruges af Præsterne), Macrob. Sat. 3, 5; — b) sild. ogs. som subst., **sacerdotalis**, is, m.: som har beklædt et Præsteembede, Cod. Theod.; o. — **săcerdōtĭum**, i, n.: Præstedømme, Præsteembede; - Jovis illud sacerdotium amplissimum etc., Cic. Verr. 2, 51; amplissimi sacerdotii collegium, id. Fam. 3, 10; men id. d. Senect. 17: eodem sacerdotio praeditus, (som ligel. var Pontifex Maximus); men om Auguratet: ∾ priscum et religiosum etc., Plin. Ep.; — b) ogs. in pl., Cic. Agr. 2, 7; ligel. id. Lael. 25: lex de sacerdotiis etc.; cf. Caes. B. C. 3, 82; — [sacerdos]. — **săcerdōtŭla**, ae, f., demin. af fem. sacerdos: liden el. ung Præstinde, Varro. — **săcersanctus**, 3, sield. Biform af sacrosanctus, Tertull. — **Saces**, ae, m., s. und. Sacae.

sācōma, àtis, n., *σήκωμα*: Modvægt el. Ligevægt, Vitruv. 9, praef., o. ibd. 8. — **sacondĭus**, i, m., (indisk Ord): den hyacinthfarvede Amethyst i Indien, Plin. 37, 40; s. ogs. sacos s. l. — **sacŏpēnĭum**, i, n., *σαγάπηνον*: gummiagtig Saft af en Skiermplante, Plin. 19, 52, o. id. 20, 75; skrives ogs. sagapenon, id. 12, 56, o. id. 19, 15. — **sacos**, (indisk Ord): Hyacinthfarven hos Indierne, Plin. 37, 40.

sacrāmentum, i, n., [sacro], sædv. som term. techn. i Rets- og Krigssproget om alt det, hvorved man forpligter sig selv el. en anden til noget; df. 1) i Retssproget: en vis Pengesum, som de procesførende Parter maatte deponere, el. dog give Sikkerhed for hos tresviri capitales, og hvoraf den Tabendes Andel tilfaldt det Offenlige; - ea pecunia, quae in judicium venit in litibus, sacramentum a sacro; — qui judicio vicerat, suum sacramentum e sacro auferebat, victi ad aerarium redibat, Varr. L. L. 5, 36; cf. Gaji Inst. 4, 16, o. Fest. p. 344, (Müll.); hertil hører ogs. Cic. d. Rep. 2, 35: de multae sacramento consules comitiis centuriatis tulerunt; — 2) df. „meton.": Procesførelse el. Proces, ogs. Paastand for Retten; - quum etc., decemviri ··· sacramentum nostrum justum judicaverunt, Cic. Caecin. 33; cf. id. Mil. 27: non injustis vindiciis ac sacramentis etc.; - df. ogs. „overf.": sacramento contendere (forsikkrende el. med Beviser at paastaae), id. Fam. 7, 32; cf. id. d. Or. 1, 10; — B) i Krigssproget; 1) oprdl. o. tidligere (indtil Roms Aar 538): det udtagne Mandskabs foreløbige Forpligtelse og Tilsagn om Opfyldelsen af en Soldats første Pligter; hvorom Liv. 22, 38: milites tunc (i det ovennævnte Aar) ··· jurejurando ab tribunis militum adacti etc.; nam ad eam diem nihil praeter sacramentum fuerat, et ··· sua voluntate inter se ··· conjurabant, se etc.; cf. Frontin. Strat. 4, 1, 4; — 2) fra ovennævnte Tidspunkt bruges i Krigssproget sacramentum f. jusjurandum om den egenl. Soldatered el. Tienesteed og dermed forbundne Tienestepligt, navnl. i Forbindelserne: sacramentum dicere apud aliquem, (aflægge Ed hos el. til nogen), Caes. B. C. 1, 23; ogs. sacramentum dicere (sc. apud aliquem), id. ibd. 86; men Tac. Ann. 1, 28, m. tilføiet alicui (f. apud aliquem); ligel. sacramento (abl.) dicere, Liv. 2, 24; ogs. sacramento dicere alicui, id. 24, 8; - men sacramento rogare (milites: lade dem aflægge Ed), id. 40, 26, alicujus, (til nogen), Caes. B. G. 6, 1; cf. Tac. Hist. 1, 76: adigere aliquos sacramento Othonis; men Suet. Galb. 16: adigere aliquos sacramento in nomen senatus; men Cic. Off. 1, 11: ut, si etc., secundo eum obliget militiae sacramento; hvor ogs. sacramento priore amisso, (efter at hin Ed havde tabt sin Gyldighed); men sacramento solvi, (løses el. befries derfra, at faae sin Afsked), Tac. Ann. 16, 13; men ∾ mutare, Suet., exuere, Tac., (bryde sin Ed); — b) df. „overf." o. „alm.": Ed, edelig Forsikkring, hellig Forpligtelse,

odl., Hor. Od. 2, 17, 10, Petron., Appul.; — II) i Kirkesproget er sacramentum: den religiøse Hemmelighed, Lactant., Prudent., o. A. — Sacrāni, orum, m.: Folk i det gamle Latium; - B) df. Sacranus, 3; - ∾ acies, Virg. Aen. 7, 796, (Serv.).

sacrārĭum, i, n., [sacer]; I) „egenl.": Sted til Helligdommens Opbevaring, (brugtes ogs. undert. som Bedekammer); - sacrarium est locus, in quo sacra reponuntur, etc., Digest.; erat apud Hejum sacrarium magna cum dignitate in aedibus etc., Cic. Verr. 4, 2; men id. Fam. 13, 2: qui habitat in sacrario tuo, (rimel. om en affondret Bygning, der benævntes efter det deri værende sacrarium); f. ogs. Ovid. Met. 10, 695; — b) c. gen.; - ∾ Bonae Deae, (hendes Capel), Cic. Mil. 31; ∾ Fidei, Liv. 1, 21; ogs. in pl., ∾ Vestae, Martial. 7, 73; men „poet.": ∾ Ditis, (Underverdenen), Virg. Aen. 12, 199; ligel. ∾ Mentis Bonae, (dens Helligdom el. Inderste), Propert. 3, 23, 19; — II) „overf.": Caere, sacrarium populi R., etc., vid. Liv. 7, 20; men ∾ scelerum tuorum etc., vid. Cic. Catil. 1, 9; cf. id. ibd. 2, 6, ogs. Senec. Qu. N. 7, 31.

*sacrāte, adv.: helligt, fromt, vivere, Augustin.; - ogs. hemmelighedsfuldt el. mystisk, accipere, id.; — sacrātĭo, onis, f.: Indvielse, Helligelse, Macrob. Sat. 3, 7; o. — sacrātor, oris, m.: som helliger el. indvier, Augustin.; — not.: som nom. pr. vir., Virg. Aen. 10, 747; — [sacro]. — sacratus, 3, partic. o. adj. af sacro. — Sacra via, o. Sacraviensis, f. und. via. — sacres, (porci), f. und. sacer, not.

sacricŏla, ae, comm., [sacra, colo]: som besørger sacra el. Offringerne, Offertiener, Offerpræst; - turbae sacricolarum immixtus, Tac. Hist. 3, 74, (Suet. Dom. 1 hede de sacrificuli); - ogs. som appos., ∾ reges, (offrende), Prudent. — sacrĭfer, a, um, [sacra, fero]: som bærer Helligdommene); - ∾ rates (Aeneae), Ovid. Fast. 4, 252. — sacrĭfĭcālis, e, [sacrificium]: hørende til et Offer; - ∾ apparatus, Tac. Ann. 2, 69; ∾ epulae, Appul. — *sacrĭfĭcātio, onis, f.: Offer el. Offring; - vid. Cic. N. D. 2, 27; — sacrĭficator, oris, m.: som forretter et Offer, Tertull.; o. — sacrĭfĭcātus, us, m.: Offring; - nullum uspiam pecus sacrificatui, Appul.; — [sacrifico].

sacrĭfĭcĭum, i, n., [sacrifico]: Offer el. Offring; a) in sing.; - quum sacrificium publicum ageret (ille) cum laena, quod etc., Cic. Brut. 14; ligel. id. d. Or. 3, 19: ut illud ludorum epulare sacrificium facerent; cf. Liv. 45, 27: sacrificio Apollini ... facto; ∾ lustrale, id. 1, 28; ∾ solenne et statum, Cic. Tusc. 1, 47; men „poet.": Sacrifici genus est, sic instituere priores: Advena virgineo caesus ut ense cadat, Ovid. Pont. 3, 2, 57; — b) in pl.; - Druides ... sacrificia publica ac privata procurant, Caes. B. G. 6, 13; ∾ solennia, vid. Cic. Phil. 5, 9, o. Liv. 5, 52; sacrificiis interdicere, Caes. B. G. 6, 13; - rex sacrificiorum, f. und. rex.

sacrĭfĭco, (sacrufico, Plaut.), avi, atum, 1, v. n. o. a., [sacrum, facio]: offrer, forretter en Offring; a) in neutr.; - ∾ apud aram, Nep. Hann. 2; principem in sacrificando Janum etc., Cic. N. D. 2, 27; cf. Liv. 25, 1, o. A.; - ogs. c. dat., hvortil undert. Offeret føies in abl.; si sacrificem summo Jovi, Plaut. Pseud. 1, 3, 31; ogs. ∾ summo Jovi vivo argento, id. Most. 1, 3, 84, Orco hostiis, id. Epid. 2, 1, 7; men ∾ hostiis (abl. ud. dat.), Liv. 41, 17; - ogs. impers.; pure et caste a matronis sacrificatum, id. 27, 10; cf. Plin. 3, 9; — b) in act.; - Illa quidem nullum sacrificavit (agnum), Plaut. Stich. 1, 3, 97; ∾ pecora, Liv. 41, 18; cf. Ovid. Fast. 4, 414; ∾ lustra Apollini pro exercitibus etc., Liv. 45, 41; in pelliculis sacrificatorum animalium, Plin. 36, 39. — sacrĭfĭcor, atus sum, 1, v. dep. n., for= o. efterel. Biform af frgd., o. m. f. Bem.; oftere hos Varro; cf. Gell. 18, 12; — df. eccl., sacrificati, orum: som have offret, Cyprian.

sacrĭfĭcŭlus, i, m., demin.: som tilbereder el. forretter et Offer, en Offerpræst (af det ringere Slags); - inter sacrificulos vanae superstitionis (sc. Isidos), Suet. Dom. 1; cf. Liv. 25, 1: sacrificuli et vates ceperant hominum mentes; - ogs. som appos.: ∾ rex, (Offerpræst), f. und. rex; ∾ vates, Liv. 35, 48; af — sacrĭfĭcus, 3, [sacrum, facio]: hørende til Offer el. Offring, securis, Ovid., dies, id., ritus, id.; ∾ vestis, Sil.; ∾ os (den Offrendes el. Bedendes), Ovid. Fast. 1, 130; men ∾ Ancus, (som drager Omsorg for Offringer el. for Gudsdyrkelsen), id. ibd. 6, 803; ligel. ∾ Numa, Lucan. 9, 478; men ∾ rex, f. und. rex.

*sacrĭlĕge, adv.: forbrydersk, ugudeligen, Tertull.; o. — sacrĭlĕgĭum, i, n.; I) „egenl.": Tempelrov; - sacrilegium est, rem sacram de templo surripere, Quintil. 7, 3, 10; cf. Liv. 29, 8, oftere; men Phaedr. 4, 11: Onustus sacrilegio (fur: med de stjaalne Helligdomme); - ogs. in pl., Suet. Caes. 54; — II) „overf.": Krænkelse el. Vanhelligelse af det Hellige; - quum in coelum insanitis, non dico sacrilegium facitis, sed operam perditis, Senec. Vit. beat. 27; cf. Flor. 2, 17: non sine quodam sacrilegii metu et horrore; — [af flgd.].

sacrĭlĕgus, 3, [sacrum, lego]: som famler, d. e. stjæler el. raver Helligdommen; df. subst.: en Tempelrøver el. Tempeltyv; - sjeld. adj.; sacrilegas admovere manus intactis illis thesauris, Liv. 29, 18; — b) oftest subst., sacrilegus, i, m., vid. Cic. Leg. 2, 16; ligel. punit furta sacrilegus, Senec. d. Ira 2, 28; — II) „overf.": som krænker el. skænder det Ukrænkelige, ugudelig, forbrydersk; - illum sacrilegum etc., Ter. Eun. 3, 1, 29; cf. id. Ad. 3, 2, 6: o genera sacrilega! ∾ ignes admovere templis, Tibull. 3, 5, 11; ∾ manus, id., dextra, Hor., Ovid.; men ∾ artes meretricum, id. A. A. 1, 435; men ∾ nefas (sc. Catilinae), Martial. 9, 71; - ogs. in superl.; Exi e fano, natum quantum est hominum sacrilegissime! Plaut. Rud. 3, 4, in.; — b) subst., navnl. hos Comikerne som Skjældsord; - parricida, sacrilege, perjure, etc., Plaut. Pseud. 1, 3, 128; cf. Ter. Eun. 5, 3, 2, oftere, ogs. Sall. Catil. 14, o. Ovid. Met. 8, 792; - ogs. c. gen.; sacrilegus nuptiarum, Cod. Theod.; - ogs. in fem.; quid ais sacrilega? Ter. Eun. 5, 1, 13; cf. Ovid. Met. 11, 41.

Sacrĭportus, i, m.; I) Landsby i Latium, i Nærheden af Præneste, hvor Sulla overvandt den yngre Marius, Liv. epit. 87, Vell. 2, 26, o. Flor. 3, 21; ogs. m. Tmesis, vid. Lucan. 2, 134; — II) en By ved den tarentinske Bugt, Liv. 26, 39. — sacrĭum, i, n., efter Plin. 37, 11: skythisk Navn paa Bernstenen.

sacro, avi, atum, 1, v. a., [sacer]; I) „egenl."; A) i Religionssproget; 1) „alm.": indvier el. helliger til en Guddom, m. o. ud. dat.; - praedam publicando sacrandoque etc., Liv. 5, 25; men Ovid. Met. 10, 645: quem (agrum) mihi prisci Sacravere senes; ∾ Jovi Capitolino donum ex auro, Suet. Tib. 53; cf. Virg. Aen. 7, 61: Quam (laurum) ... Phoebo sacrasse etc.; men id. ibd. 4, 200: vigilemque sacraverat ignem; - df. ogs. in partic. perf.; vid. Ovid. A. A. 3, 389; ligel. aris ibi Jovi Solique sacratis, Liv. 40, 22; ligel. sacratae arae, Suet., mensae, Liv.; men sacrata humus, Ovid. Met. 15, 55, (i. e. sepulcrum); — 2) „bes.": indvier til Fordærvelse, bandsætter; - (leges) de sacrando cum bonis capite ejus, qui etc., Liv. 2, 8; cf. id. 10, 38; — B) „overf." fra Religionssproget: indvier el. helliger el. overgiver dertil; - Quod patriae vocis studiis nobisque sacrasti, Cic. (poëta) Div. 1, 13; men Virg. Aen. 12, 140: hunc illi ... honorem Juppiter ... sacraverat; - men id.

ibd. 10, 419: telisque sacrarunt Euandri (Halaesum Parcae: bestemte ham til at falde derfor); — II) „meton."; A) i Religionssproget: indvier, gior hellig el. ukrænket; – quod (foedus) in Capitolio sacratum fuisset, etc., Liv. 38, 33; deinde sanctiones sacrandae sunt ··· aut obtestatione legis, aut poena, quum etc., Cic. Balb. 14; – df. leges sacratae; vid. Fest. p. 318.(Müll.), Liv. 2, 33, o. id. 7, 41, oftere, ogs. Cic. Sest. 7; — b) df. ogs. om Guddommen: at hellige, at ære som hellig; – haud frustra te patrem deum hominumque hac sede sacravimus, Liv. 8, 6; sacrata Vesta, Ovid. Met. 15, 864; — B) ogs. „overf." fra Religionssproget: gior uforgængelig, foreviger; – hunc fidibus novis ··· sacrare etc., Hor. Od. 1, 26, 10; cf. id. Ep. 2, 1, 49; ligel. Liv. 39, 40, om den ældre Cato: vivit eloquentia ejus, sacrata scriptis omnis generis; — III) partic. sacratus, 3, ogs. som adj.: indviet, helliget, hellig; – Di, precor, et Pietas, sacrataque jura parentum! Ovid. Met. 10, 321; cf. Virg. Aen. 2, 157; men ∾ dux, Ovid. Fast. 2, 60, (i. e. Augustus); – compar., Caesaris alma dies et luce sacratior illa, ··· qua etc., Martial. 4, 1; superl., numen gentibus illis sacratissimum, Plin. 33, 21; ogs. er sacratissimus: Epithet til Keiserne, Digest.

sacrŏ.sanctus, (ogs. adskilt: sacro sanctus, o. m. Tmesis: sacroque sanctus, Plin. 7, 45), 3, [sacer, sancio]; egtl.: som ved religiose Ceremonier er indsat el. indviet; df. „meton." om Personer og Forholde; I) som ved en Lov er giort ukrænkelig; – ipsis quoque tribunis (dat.), ut sacrosancti viderentur ··· renovarunt, etc., vid. Liv. 3, 55; cf. ibd.: tribunos vetere jurejurando plebis ··· sacrosanctos esse, etc.; ogs. id. 2, 33: ut plebi sui magistratus essent sacrosancti; ligel. ∾ potestas (tribunorum pl.), Plin. 7, 3; – si quidem sacrosanctum est (foedus Gaditanum), vid. Cic. Balb. 14; cf. ibd.: sacrosanctum esse nihil, nisi quod populus plebesve sanxisset; — b) ogs. „alm.": ut quis districtior accusator, velut sacrosanctus erat, Tac. Ann. 4, 36; men Liv. 27, 38: ∾ vacationem habere etc.; cf. Cic. Catil. 2, 8: ∾ possessiones etc.; — II) „overf.": høihellig, hellig, ærværdig; – cujus (viri) mihi memoria sacrosancta est, Plin. Ep. 7, 11; ∾ imago tua, Appul.; men de sacrosanctis ecclesiis, Cod. Just. — sacrŭfico, s. und. sacrifico. — sacrum, i, n., s. und. sacer.

Saddŭcaei, orum, m., [hebraisk Ord]: Sadducæerne, Religionssect hos Joderne, Tertull.; — B) df. Sadducaeus, 3: sadducæisk, genus, Arnob. — saeclum, i, n., s. und. seculum. — saecularis, e, o. saeculum, i, s. und. secul–. — saepe, adv., s. und. saepis. — saepenumero, adv., s. und. saepis. — saepes, is, s. und. sepis. — saepicŭle, adv., dem. af saepe: temmelig ofte, Appul. — saepio, ire, s. und. sepio.

saepis, e: som skeer ofte, hyppig el. idelig; men som adj. alene forel. o. in superl.; – saepissimam discordiam etc., Cat. ap. Priscian.; som ogs. anforer compar. saepior; — II) df. neutr. saepĕ, som adv., (vid. abunde o. prope ss. II.): ofte el. hyppigen el. gientagent, (neml. m. ubestemte Mellemrum; derim. crebro: ofte paa el. efter hinanden); A) „alm."; – quum saepe mecum ageres, ut etc., Cic. Lael. 1; cf. ibd. 17: saepe enim redeo ad Scipionem etc.; men quum saepe alias, tum paucis diebus ante etc., Liv. 25, 20; cf. Cic. Off. 3, 11; – in hac (causa) multum et saepe versatus, id. Quint. 1; ligel. saepe et diu, id.; interdum, vel potius nimium saepe, id.; bene saepe, Enn. Ann. 7, 95; men minime saepe, (i. e. rarissime), Caes. B. G. 1, 1; — bb) ogs. at mærke; a) in compar.; – Ibi (i. e. in comitiis) habitant; ibi eos conspicias, quam praetorem, saepius, Plaut. Poen. 3, 2, 8; ego vero saepius (sc. mihi visus sum irasci alicui), quam vellem, Cic. d. Rep. 1, 38; – oftere ud. flgd. quam; nonnunquam interdiu, saepius noctu, etc., Caes. B. G. 1, 8; cf. id. ap. Cic. Att. 9, 6, A; semel atque iterum ac saepius ··· coacti sunt etc., Cic. Font. 8; ut etc., iterum et saepius te rogo, id. Fam. 13, 42; an vero ipsi non bis ac saepius de eadem re dicimus? Quintil. 10, 5, 7; men magis saepe, Plaut. Most. 1, 3, 40; — b) in superl.; – Ecquid argutus est? Ch. malorum facinorum saepissime, Plaut. Pseud. 2, 4, 56; ut quam saepissime peccet amicus, Cic. Lael. 16; — B) „bes." ogs. om det, som ofte pleier at skee; – saepe est, quibus in rebus etc., vid. Ter. Hec. 3, 1, 28; cf. Cic. Lael. 10; – ligel. in superl., bonum consilium surripitur saepissime, Si minus etc., Plaut. Mil. gl. 3, 1, 8; — III) saepenumero el. saepe numero, d. forstærk. saepe: meget ofte, gientagne Gange; – Aeduos fratres ··· saepenumero a senatu appellatos, Caes. B. G. 1, 33, oftere; cf. Cic. d. Or. 1, 1, oftere, Sall. Catil. 52 o. 53, o. A.; – ogs. in compar., Gell. 3, 16: gigni hominem ··· saepe nono, saepius numero decimo mense. — saepiuscŭle, adv. af compar. saepius und. saepe; – ∾ peccas, Plaut. Casin. 3, 5, 59, inc.

saeta, saetiger, s. und. seta, etc. — saeve, adv. af saevus: vildt, rasende, grusomt; – ita saeve et atrociter etc., Suet. Tib. 59; ligel. ∾ facere omnia, Lucan.; – compar., Ovid. A. A. 3, 504; superl., Colum.; cf. Suet. Claud. 2: aliquem quam saevissime coërcere. — saevĭdicus, 3, [saevus, dico]: som siges i Harme el. Arrighed; – Ne te iratus suis saevidicis dictis protelet, Ter. Phorm. 1, 4, 35.

saevio, ii, itum, 4, v. n., [saevus]: at være rasende el. i Raseri, at rase; I) „egentl." om Dyrene, (men oftest „poet."); saal. om Hingsten i Brunst, Lucr. 5, 1071; om den hungrige Ulv, Ovid. Met. 11, 369; ligel. om Slangen, Virg. Ge. 3, 434, om Loven, Val. Fl., om Pantheren, Phaedr.; – ∾ aper in pecudes, Ovid. Met. 8, 296; cf. id. ibd. 11, 345; ∾ canes semper in alios, Gell. 7, 1; — II) „fig.", navnl. om enhver heftig Lidenskab og Bevægelse: at rase, at fare rasende afsted; A) om Personer og om personlige Begreber; – ah, ne saevi tantopere! Ter. Andr. 5, 2, 27; cf. Virg. Aen. 6, 544; men ultra humanarum irarum fidem (saeviens turba), Liv. 8, 24; cf. id. 2, 44; – ligel. ∾ animis, Virg. Aen. 1, 149; men som Sentens: leniter qui saeviunt, sapiunt, Plaut. Bacch. 3, 3, 1; s. ogs. Sall. Catil. 10, Hor. Sat. 1, 4, 49, o. A.; nec se in obsides innoxios ··· saeviturum, Liv. 28, 34; cf. id. 3, 45, Tac. Ann. 3, 31, o. A.; – „poet." ogs. c. dat.; Qui mihi nunc saevit ··· amor (s. in me), Ovid. Her. 4, 148; cf. Tibull. 1, 2, 88; ligel. „poet." c. inf., Ovid. Met. 1, 200; – ogs. impers.: per sex dies ··· ea clade saevitum est, Suet. Ner. 38; in ceteros saevitum esse Trojanos, Liv. 1, 1; cf. Tac. Agr. 2, oftere; — B) om Ting og om Begreber, navnl. om Elementerne, om Lidenskaberne, osv.; – ubi mare saevire ventis coepit, Sall. Jug. 78; cf. Hor. Od. 3, 3, 37, ogs. Lucr. 1, 277; ogs. om Vinden, Caes. B. G. 3, 13; ogs. om en Flod, Hor. Od. 4, 14, 27; men ∾ medius dies solstitio, Senec. Hippol.; men Hor. Epod. 3, 5: ∾ venenum in praecordiis; ogs. ∾ venter (sc. fame), Appul.; ogs. ∾ fames, (raser el. grasserer), Val. Fl.; ligel. ∾ morbus, Gell.; men ∾ gula, Juvenal. 5, 94; – Saevit amor ferri, etc., Virg. Aen. 7, 461; Tantus in erepto saevit amore dolor, Propert. 2, 7, 24; men in quem mea saeviat ira, Ovid. Met. 14, 193.

*saevĭtas, atis, f., sild. Biform af saevitia: Raseri, rasende Heftighed, Prudent.; — saeviter, adv., forel. Biform af saeve: i Raseri, med rasende Heftighed; – ∾ ferro cernunt de victoria, Enn. ap. Non.; cf. Plaut. Pseud. 5, 2, 3, oftere; – compar. o. superl. s. und. saeve; — saevĭtĭa, ae, f.: Raseri, rasende

Vildhed; I) „egenl." om Dyrene; - sicut ··· ad saevitiam ferae gignuntur etc., Quintil. I, I. in.; ∾ canum, Plin.; — II) oftest fig.; A) om Personer og personlige Begreber: Raseri el. rasende Heftighed el. Lidenskab, rasende Harme el. Strænghed; - Num meam saevitiam veritus? Ter. Eun. 5, 2, 15; ∾ judicis, (opp. clementia), Cic. Part. or. 4; ∾ feneratorum, Sall., creditorum, Tac.; cf. Liv. 2, 58; men adhibere saevitiam in aliquem, vid. Cic. Off. 2, 7; - men in pl.; quibus saevitiis ··· oppressa plebs, Sall. frgm. ap. Augustin.; — B) om Ting og om tinglige Begreber, navnl. om Elementerne, om en Tilstand, osv.: rasende Haardhed el. Strænghed; - ∾ maris, Vell., Plin., undae, Ovid., hiemis, Colum., Plin., coeli, Curt.; men ∾ amoris, om den dyriske Brunst, Colum. 6, 37; - ∾ annonae, (skrækkelig Dyrtid), Tac.; o. — saevĭtūdo, inis, f., forel. Biform af frgd.: Raseri, rasende Harme; - ∾ mala, Plaut. frgm. ap. Non.; — [af flgd.].

saevus, 3: rasende, (el. som er bleven rasende; derim. ferus: vild af Naturen); I) oprdl. om Dyrene, (saal. oftest „poet"); - ∾ leones, Lucr.; ligel. ∾ secla leonum, id.; ∾ leaena, Tibull., lea, Ovid.; ∾ lupi, Tibull., canes, Propert.; ∾ belua, Hor.; - compar., Virg. Ge. 3, 216; superl., animalia ··· saevissima dentibus, Plin. 11, 61; — II) „fig."; A) om Personer og om personlige Begreber: rasende, heftig, barsk el. fortørnet el. lidenskabelig; - ille ··· Clemens, placidus, etc.; Ego ille agrestis, saevus, tristis, etc., Ter. Ad. 5, 4, 9; men id. Phorm. 5, 1, 17: Conclusam hic habeo uxorem saevam; ∾ novercae, Virg.; ∾ Tisiphone, Hor., Proserpina, id., Necessitas, id.; - ∾ tyrannus, (grusom), Ovid.; cf. Liv. 34, 32: cum tyranno saevissimo etc.; ligel. saevus metu, Suet. Dom. 3; aliquanto ··· saevior, id.; cf. Ovid. Met. 12, 219: saevorum saevissime Centaurorum; - saevus in armis Aeneas etc., (forfærdelig, skrækkelig), Virg. Aen. 12, 107; ligel. ∾ Hector, id., Ovid., Achilles, id.; - nimiumque in pellice saeva ··· dea (Juno), Ovid. Met. 4, 546; men Tac. Ann. 11, 5: saevus accusandis reis Suillius; - „poet." ogs. c. inf.: Quaelibet in quemvis opprobria fingere saevus, Hor. Ep. 1, 15, 30; ligel. in compar., c. infin.: Saevior ante alios iras servasse repostas, Sil. 11, 7; — B) om tinglige og abstracte Gjenstande, navnl. om Elementerne: brusende, i Oprør; men om en Tilstand el. Lidenskab: skrækkelig, frygtelig; - ∾ mare, Sall., pelagus, Ovid.; ∾ procellae, Lucr., tempestates, id., Liv.; ∾ turbines, poëta ap. Cic. d. Or. 3, 39; ∾ Orion, (hvis Opgang medfører Storm), Virg. Aen. 7, 719; ∾ ignes, Propert., Ovid., Hor.; men ∾ tympana, (med frygteligt Bulder), id.; ∾ catenae, id.: - ∾ bellum, Lucr.; ∾ verba, Hor. Epod. 12, 13; cf. Catull. 61, 159: Saeva quod horrebas prisci praecepta parentis; men ∾ jocus, (krænkende Skemt), Hor. Ep. 2, 1, 148, o. id. Od. 1, 33, 12; - Medea animo aegra, amore saevo saucia, Enn. ap. Cic. Coel. 8; ∾ horror, Virg.; ∾ damna, Tac. Ann. 2, 26; - ogs. absol.: quae sibi ··· saeva vel prospera evenissent, id. ibd. 2, 5; cf. id. ibd. 3, 23, oftere; — not.: neutr. saevum, ogs. sjld. „poet." som adv.: Cui saevum arridens (med rædsomt el. grusomt Smil) etc., Sil. 1, 398; Rastraque et incurvi saevum rubuere ligones, Stat. Theb. 3, 589.

1. săga, ae, (Spaaqvinde), s. und. 1. sagus. — 2. săga, ae, (Kappe), s. und. 2. sagus. — *sagăcĭtas, atis, f.; I) „egenl.": skarp el. stærk Fornemmelse, skarpe Sandser, „bes." ogs. skarp Lugt; hos. ∾ canum, (deres Sporkraft), Plin.; cf. Cic. N. D. 2, 63: canum ··· tam incredibilis ad investigandum sagacitas narium; s. ogs. Plin. Pan. 81; — B) ogs. „alm." om de øvrige Sandser: vires, forma, sagacitas sensuum, etc., Senec. Ep. 95; — II) „fig." om den aandige Fornemmelse: Skarpsind, Skarpblik, Klogt; - qua est ipse sagacitate in his rebus, Cic. Verr. 1, 41; cf. Nep. Alcib. 5; ogs. consilii, Val. Max.; o. — săgācĭter, adv.; I) „egenl.": med skarpe Sandser, navnl. med stærk Lugt, med stærk Sporkraft; - ∾ odorari advenientes, (om Hunden), Colum.; - compar., Plin.; cf. Hor. Epod. 12, 4, o. Cic. Att. 6, 1; superl., Plin.; hos. ogs. Cic. d. Or. 2, 44 („alleg."): ut odorer, quam sagacissime possim, quid sentiant; — II) „fig.": skarpsindigen el. nøiagtigen, pervestigare, quid etc., Cic. d. Or. 1, 51; ∾ perspicere naturam alicujus, Suet. Tib. 57; cf. Liv. 27, 28: ibi duo duces sagaciter moti sunt, alter ad inferendam, alter ad cavendam fraudem; s. ogs. Quintil. 12, 8, 1; — [sagax].

săgāna, ae, f.; efter Priscian.: = saga, d. e. Spaaqvinde; ds. Sagana (som nom. pr.): Navnet paa en Hex, Hor. Epod. 5, 25, oftere. — sagapenon, i, n., s. und. sacopenium. — Săgăris, is, m.: Flod i Phrygien og Bithynien, falder ud i Propontis, hed ogs. Sagarius, (hod. Sacaria), Plin. 6, 1; s. ogs. Ovid. Pont. 4, 10, 47, o. Liv. 38, 18; — B) ds. 1) Săgarītis, idis, f., Nympha, (hvori Attis forelskede sig), Ovid. Fast. 4, 229; — 2) Sangarius, 3, puer, Stat. Silv. 3, 4, 41, (i. e. Attis). — *săgārius, 3: hørende til el. benævnt efter Kappen sagum; - ∾ negotiatio, (Handelen med saga), Digest.; o. — sagātus, 3; I) egenl.": som er iført Kappen sagum; - Galli sagati et braccati, Cic. Font. 11; cf. id. Phil. 14, 1; opp. togati, id. frgm. ap. Non.; — II) „overf.": af grovt Tøi, af Kavaitøi; - ∾ cuculli, Colum. 11, 1; — [sagum].

sagax, ăcis, adj., [besl. m. sagio; cf. salax, salio]: som har skarpe el. stærke Fornemmelser el. Sandser; ds. I) „egenl."; A) „bes.": med stærk Lugt; navnl. om Hunden: med stærk Sporkraft; - ∾ canes, Cic. Div. 1, 31, o. Ovid. Met. 3, 207; men comisk: sagax Nasum habet (haec anus), Plaut. Curc. 1, 2, 17; men „poet.": Venandique săgax virtus, Ovid. Hal. 76; — B) ogs. „alm." om de øvrige Sandser; - saal. om Hørelsen: Sollicitive canes, canibusve sagacior anser, Ovid. Met. 11, 599; - men om Smagen: quorum (murium) palatum in gustu sagacissimum etc., Plin. 8, 55; — II) „fig." el. om de aandige Fornemmelser: skarpsindig, fiin, klog, osv.; a) absol.; - animal hoc providum, sagax, etc., Cic. Leg. 1, 7, oftere; ∾ homo et astutus, Martial.; cf. Hor. Od. 2, 5, 22; men id. ibd. 4, 4, fin.: ∾ curae, (opfindsomme, kløgtige); — b) m. ad, el. c. gen., ogs. m. in, el. m. blot abl., „poet." ogs. c. inf.; - quem ad suspicandum sagacissimum fore etc., Cic. Catil. 1, 8; - Utiliumque sagax rerum etc., Hor. A. P. 218; ligel. in superl., sagacissimus prodigiorum, Justin.; - men id. 1, 9: vir in conjecturis sagacissimus; men Tac. Hist. 4, 11: civitas rimandis offensis sagax; - Aethionque sagax quondam ventura videre, Ovid. Met. 5, 146.

sagda, ae, f.: en løggrøn Ædelsten, Plin. 37, 67. — sagēna, ae, f., σαγήνη: stort Fiskergarn, Bundgarn, Manil. 5, 679. — sagenon, i, n., (indisk Ord): en Opalart i Indien, Plin. 37, 46. — sagina, ae, f., [af σάττω]; I) „egenl."; A) „abstract" el. som Handling: Fodring el. Mæskning el. Feden; - ∾ anserum, Varr., Colum., gallinarum, Plin., cochlearum, id.; - ds. comisk om en Kippe, Plaut. Most. 1, 3, 78: diesque noctesque estur, Bibitur ··· sagina plane est; men Cic. Flacc. 7: qui multitudinem illam non auctoritate, sed sagina, tenebat; cf. Tac. Hist. 2, 71; — B) „concret": Spise el. Næring, som tiener til Mæskning el. til at giøre fed og stærk; - militibus cibos, ut gladiatoriam saginam, (dividere), Tac. Hist. 8, 88; men Propert. 4, 8, 25: sagina (sc. gladiatoria); men Tac. Hist. 1, 62: temulentus et sagina gravis, (forspist); - „poet." ogs. in pl., Juvenal. 4, 67; — b) ds. „overf." o. lignelsesvis: dulcior (herba) a sagina roris aut fluminis, (ved den rige Næring deraf), Pallad.; men haec velut sagina dicendi etc., (d. e. Næring for Talen), Quintil. 10, 5, 17; — II) „meton."; A) det mæskede el. fedede Dyr, fedt Slagteqvæg; - Este,

effarcite vos, saginam caedite, etc., Plaut. Most. 1, 1, 62; — B) den af Vellevnet opstaaede Fedme el. Isterdom, ovl.; – saginam corporis ex nimia luxuria contrahere, Justin.; ∾ ventris, id.; – men „alleg.": qui colorem fuco et verum robur inani sagina mentiantur, Quintil. 2, 15, 25; df. — sāgĭnārĭum, i, n.: Sted el. Sti el. Stald til Kreaturernes Fedning el. Mæstning, Varr. R. R. 3, 10.

săgĭnātĭo, onis, f.: Mæskning (s. d. sædv. sagina), Plin. 8, 77; af — săgĭno, avi, atum, 1, v. a., [sagina]; I) „egenl.": fodrer el. feder el. mæster; – ∾ boves ad sacrificia, Varr., equum hordeo, Colum.; – ogs. om Mennesker: at føde rigeligen; velut saginatus nuptialibus coenis, Liv. 36, 17; men id. 6, 71, „alleg.": ∾ plebem populares suos, ut jugulentur; — II) „overf."; – terra ··· velut saginata (fedet el. gødet) largioribus pabulis, Colum. 2, 1; caule in tantum saginato (der er bleven saa tyk), ut etc., Plin. 19, 19; – ogs. „alleg.": rei publicae sanguine saginari, vid. Cic. Sest. 36; men septuagies sestertio saginatus, vid. Tac. Hist. 2, 42; — not.: af partic. perf. som adj.: fed el. mæstet, er compar., saginatior hostia, Hieronym.

sāgĭo, ire, v. n., [besl. m. sagax; s. ogs. nedenf.]: at have skarpe Sandser el. Fornemmelser; df. „ment.": sagire sentire acute est; ex quo sagae anus ··· et sagaces dicti canes; — qui ante sagit, quam oblata res est, dicitur praesagire, id est, futura ante sentire, Cic. Div. 1, 31.

săgitta, ae, f.; I) „egenl.": Pilen som Skudvaaben; – quum ··· arcum mihi et pharetram et sagittas sumpsero, etc., vid. Plaut. Trin. 3, 2, 99; sagittis configere, id., Cic.; ∾ missiles, Hor., celeres, id., hamatae, Ovid., venenatae, Hor.; sagittas tendere ··· arcu, id. Od. 1, 29, 9, nervo aptare, Virg.; cf. id. Aen. 9, 572, o. Ovid. Her. 16, 362; men Tac. Germ. 46: sagittas ··· ossibus asperant (Fenni); men sagittae pendebant ab humero, (om Dianas's Billedstøtte), Cic. Verr. 4, 34; — b) ofte ogs. „poet." om Elskovens Pile; – vid. Hor. Od. 2, 8, 15; ligel. sagittae Veneris, Lucr.; ∾ Cupidineae, Ovid.; men comisk: savii sagittis percussus est, Plaut. Trin. 2, 1, 16, inc.; — II) „meton." (ifølge etslags Lighed el. Sammenligning); A) det yderste spæde Skud paa Vinranken, Colum. 3, 10, Plin. 17, 35; — B) den saakaldte Pileurt, Plin. 21, 68; — C) sild.: Aareladejern, Lancet, Veget.; — D) Stjernebilledet Pilen el. Sagitta, Hygin. Astron. 2, 15, o. ibd. 3, 14, Cic. Arat., Colum., Plin. 17, 30, oftere.

săgittārĭus, 3, [sagitta]: hørende til en Pil, calamus (tienlig dertil), Plin. 16, 66, certamen, Dict. Cret.; — II) df. subst. sagittarius, i, m.; A) en Bueskytte; sædv. in pl.: etslags lette Tropper til Fods og til Hest; – vid. Caes. B. G. 2, 7, oftere, Cic. Fam. 15, 4, oftere, o. A.; – ogs. in sing. som Collectiv, Tac. Ann. 2, 16; — B) sagittarii, orum: Pilsmede, Digest.; — C) Sagittarius, i: Stjernebilledet Skytten, (ogs. Arcitenens), Hygin., Cic. Arat., Plin. 17, 36, o. id. 30. 29. — sagittatus, 3, s. und. sagitto.

săgittĭfer, a, um, [sagitta, fero]: som bærer el. fører Pile; (poetiske Ord); – ∾ pharetra, Stat.; ∾ Parthi, Catull., Gelones, Virg., (som ere bevæbnede med Pile); men ∾ pecus, (Pindsvinet), Claudian.; — II) Sagittifer, ligesom Sagittarius: Stjernebilledet Skytten, Manil. — Sagittĭger, i, m., [sagitta, gero]: = frgd. nr. II, Avien. Arat. 482. — Săgittĭpŏtens, tis, m., [sagitta]: = frgd., Cic. Arat. 73. — săgitto, (avi), atum, 1, v. n. o. a., [sagitta]; I) neutr.: skyder med Pile; – vid. Justin. 41, 2, o. Curt. 7, 5; — II) act., men alene in partic. perf. săgittātus, 3: skudt el. saaret med en Pil, Coel. Aur. — săgittŭla, ae, f., demin. af sagitta: liden Pil, Appul.

sagma, ae, f., σάγμα (τό): Pakſaddel, Veget.; ligel. sagma, atis, n., Vulgat.; df. — sagmārius, 3: hørende til en Pakſaddel; – ∾ equus, (Pakhest), Lamprid. — sagmen, ĭnis, n., [sigiennem Stammen sag besl. m. sacer o. m. sancio]: det hellige Græs, som med Roden optoges paa Borgen, for at medgives Forbundspræsterne og andre Gesandter, som derved bleve ukrænkelige, Digest.; cf. Fest. p. 231, (Müll.), Plin. 22, 3, Liv. 1, 24, o. id. 30, 43.

sāgochlamys, ўdis, f., σαγόχλαμυς: etslags Krigskappe, Valer. Imper. ap. Trebell. Claud. 14. — Sagra, ae, f.: Grændseflod imellem Locrierne o. Crotoniaterne, bekiendt af et Slag imellem disse Folk, hvorom (efter Cic. N. D. 3, 5) Ordsproget: certiora, quam quae apud Sagram. — sagŭlātus, 3: som er ifort Kappen sagulum; – ∾ comites, Suet. Vitell. 11; af — săgŭlum, i, n., demin. af sagum: liden Kiortel el. Kappe, navnl til Krigsbrug; – sagulo gracili amictus, etc., Liv. 7, 34; men manibus sagulisque terram exhaurire cogebantur, vid. Caes. B. G. 5, 42; s. ogs. Cic. Pis. 23, hvor sagula opp. togulae; – dog ogs., som Feltherrekappe af Purpur, Sil. 4, 519; hvs. ogs. som Æresgave, vid. Liv. 30, 17.

săgum, i, n., (s. ogs. 2. sagus s. l.), σάγος; [efter Polyb.: celtisk Ord]: Kappe el. Vams af tykt Tøi; efter Cat. o. Digest.: Dragt for Tyendet; bares ogs. af Germanerne, Tac. Germ. 17, dog hyppigst af Romerne, som Krigskappe eller Soldaterkappe; – sinistras sagis involvunt, etc., vid. Caes. B. C. 1, 75; cf. Liv. 10, 30; hvs. ogs. sagum er Krigens Symbol (ligesom toga er Fredens) i Udtrykkene, saga sumere: anlægge Krigsdragt, (hvilken i visse Tilfælde ogs. anlagdes af de Borgere, som ikke selv droge i Krigen); – quum est in sagis civitas, Cic. Phil. 8, 11; cf. ibd. 5, 12: tumultum decerni, justitium indici, saga sumi dico oportere, etc.; – derom ogs. ire ad saga, ibd. 14, 1; ligel. in pass.: est enim ita decretum, ut, si etc., ad saga iretur, id. ibd. 6, 3; cf. Vell. 2, 16; – om en slig Krigstilstand siges: esse in sagis, s. ovenf., Cic. Phil. 8, 11; men id. ibd.: vos saga parate, (udruster Eder til Kamp); – derim. heder, saga ponere: at aflægge Krigsdragten, (at vende tilbage til Fredens Sysler), vid. Liv. epit. 73.

Săguntīnus, 3, s. und. flgd. — Săguntum, i, n., o. Saguntus (-os), i, f.: By i Hisp. Tarrac., ved Middelhavet og hinsides af Iberus, med hvis Beleiring og Indtagelse Hannibal begyndte d. anden puniske Krig; – vid. Liv. 21, 6 flgd., Plin. 3, 3, oftere, o. A.; – havde sit Navn efter Moderstaden Zacynthos, (heder nu Murviedro); — B) df. Săguntīnus, 3: saguntinsk; – ∾ lutum, (hvoraf Lerkar forfærdigedes), Martial.; ∾ clades, Liv., rabies, id.; — b) subst., Saguntini, orum: Indvaanerne af Sagunt, Liv. 21, 6 flgd., o. A.

1. săgus, 3, [efter Cic. Div. 1, 31, besl. m. sagio o. sagax; inc., vid. Freund.]: spaaende, propheterende, aves, Stat., clangores, id.; — II) oftere subst., saga, ae, f.; A) Spaakvinde; – vid. Cic. Div. 1, 31, und. sagio; s. ogs. Tibull. 1, 2, 42, Ovid. Am. 3, 7, 29, Hor. Od. 1, 27, 21, oftere, o. A.; — B) ogs. etslags Koblerske el. Mæglerske i Elskovssager; – At tu quam primum sagae praecepta rapacis Desere, Tibull. 1, 5, 59; cf. Lucil. ap. Non., o. Turpil. ibd. — 2. săgus, i, m.: forel. Biform af sagum, i, Enn. o. Varr. ap. Non., hvor ogs. i et Citat af Enn. s. sagas coerulas rimel. er at læse, sagos caerulos.

Săïs, is, f., Σάϊς: By i Nederægypten, Mela 1, 9, o. Plin. 5, 11; — B) df. 1) Săïtes, ae, m., Σαΐτης: saitisk, nomos, Plin. 5, 9; — b) in pl. subst., Saitae, arum, m.: Saiterne el. Indvaanerne af Sais, Cic. N. D. 3, 23; — 2) Săïtĭcus, 3: saitisk, charta, Plin. 13, 23. — Saïtae, arum, Saïtes, ae, o. Saïticus, 3, s. und. Sais.

săl, gen. sălis, m., (bes. ogs. forel. n., hvortil ogs. Biformen sale hører; dat. pl., infusis salis, Fabian. ap. Charis.), [besl. m. ἅλς, i. e. sal]: Salt; I) „egenl."; a) in masc.; – salem candidum sic fa-

cito, Varr.; sal aut facticius, aut nativus, hic aut marinus, aut fossilis, Fabian. ap. Charis.; cf. Plin. 31, 39; - hertil høre rimel. ogſ. de Steder, hvor genus ikke er beſtemt angivet; cum sale panis, (tarvelig Koſt), Hor. Sat. 2, 2, 17; multos modios salis simul edendos esse, ut etc., Cic. Lael. 19; puri lucida mica salis, Ovid. Fast. 1, 338, (hvor Talen er om en Offring); - ogſ. in pl.; quin aspergi solent sales, melior fossilis, quam marinus, Varr. R. R. 2, 11; salibus vitiatur amaris (fluvius), vid. Ovid. Met. 15, 286; — b) in neutr.; - in conviviis ita poni et mel et sal, Varr.; sal tritum, Veget.; — B) „meton."; a) „poet.": det ſalte Hav, Havet; - vid. Virg. Aen. 1, 173, ibd. 3, 385, oftere, o. A.; - ogſ. in pl.: Aequoreosque sales longo mitescere tractu, Lucan. 10, 257; — b) „techn.": den ſaltkornformede Plet paa Ædelſtene, Plin. 37, 22; ogſ. in pl., id. 37, 8; — II) „fig."; A) „ment.": den aandige Skarphed og Finhed, Lune og Vid, vittig Tale, odl.; - vid. Plin. 31, 41, hvor det ogſ. hedder: omnisque vitae lepos et summa hilaritas laborumque requies non alio magis vocabulo constat (sc. quam salibus); Caesar ··· leporem quendam et salem est consecutus, (neml. ſom Taler), Cic. d. Or. 2, 23; cf. id. Tusc. 5, 19: in quo (Caesar) mihi videtur specimen fuisse humanitatis, salis, etc.; men id. Att. 1, 13: litterae humanitatis sale sparsae; men Catull. 86, 4: Nulla in tam magno est corpore mica salis; men Hor. Sat. 1, 10, 3, om Lucilius: sale multo Urbem defricuit („alleg."); cf. Quintil. 10, 1, 94, om den ſamme: in eo (viro) ··· acerbitas et abunde salis; - ogſ. in pl.: accedunt non Attici, sed salsiores ··· Romani veteres atque urbani sales, Cic. Fam. 9, 15; cf. Hor. A. P. 271; men Cic. Orat. 26: sales ··· in dicendo nimium quantum valent; quorum duo genera sunt, unum facetiarum, alterum dicacitatis; - forel. in neutr.: quicquid loquitur, sal merum est, Afran. ap. Priscian.; ligel. Lucr. 4, 1155: tota (puella) merum sal; — b) ogſ. den gode Smag (navnl. i at bygge), vid. Nep. Att. 13; — B) „overf.": Skarphed el. Pirring i Legemet, navnl. hvorved Appetiten fremkaldes; - quae (sc. calor et sanguis) aviditatem naturali sale augent, Plin. 10, 93.

sălacaccăbĭa, orum, n., ἁλακακκάβια: den i en Potte kogte Saltmad, Apic. — Sălăcĭa, ae, f., [salum]; I) Havets Gudinde og Neptuns Gemalinde; - vid. Cic. Univ. 11; men Varr. ap. Augustin.: Venilia unda est, quae ad litus venit, Salacia, quae in salum redit; f. ogſ. Serv. ad Virg. Aen. 10, 76; — II) df. ſom appell. f. Havet; - Hinc saevitiam salaciae fugimus, Pacuv. ap. Fest. p. 327, (Müll.). — sălācĭtas, atis, f., [salax]: Springſkhed, Geilhed; - ∾ passeris, Plin. 9, 26. — sălăco, ōnis, m., σαλάκων: ueſterrettelig Menneſke, en Praler el. Vindmager el. Opſkærer, odl.; - istius salaconis iniquitatem etc., Cic. Fam. 7, 24.

sălămandra, ae, f., σαλαμάνδρα: Salamanderen, en giftig Ogleart, Plin. 10, 86 flgd., Martial. 2, 66. — Salambo, ōnis, f.: Navn paa Venus hos Babylonierne, Lamprid. Heliog. 7. — Sălămīna, ae, f.: Biform af Salamis, Justin. 2, 7. — Salaminiacus, 3, ſ. und. flgd. — Sălămis, is, f., Σαλαμίς; I) Oen Salamis i d. ſaroniſke Bugt, ligeoverfor Eleuſis, (hod. Koluri), berømt af Themiſtokles's herlige Søſeier over Perſerne; - vid. Plin. 4, 20, oftere, o. Cic. Off. 1, 18; acc. Salamina, id. Tusc. 1, 46, o. Hor. Od. 1, 7, 21; — B) df. A) 1) Sălămĭnĭus, 3: ſalaminſk, tropaeum, Cic. l. c., victoria, Nep.; ∾ Teucer, Hor. Od. 1, 15, 23; — b) df. in pl. ſom subst., Salaminii, orum, m.: Indvaanerne af Salamis, Cic. Arch. 8, Plin.; — 2) Sălămĭnĭăcus, 3, ligeſom frgd.: ſalaminſk, mare, Lucan., tropaea, Sil.; — II) den af Teucer fra d. ovennævnte Salamis paa Cyperen anlagte By af ſamme Navn, Mela 2, 7, Cic. Att. 6, 1, o. Ovid. Met. 14, 760, o. A.; - acc. Salamina, Hor. Od. 1, 7, 29, o. A.; — B) df. Sălămĭnĭus, 3: ſalaminſk, Juppiter, (ſom der bliver dyrket), Tac. Ann. 3, 62; ∾ insulae, (ſom ligge ligeoverfor Byen S.), Plin. 5, 35.

Sălăpĭa, (ctr. Salpia, Vitruv.), ae, f.: By i d. dauniſke Appulien, Plin. 3, 16, Liv. 24, 20; — B) df. 1) Sălăpīnus, 3, (ctr. Salpinus, Lucan.), palus, id. 5, 377; — b) in pl., o ſom subst., Salapini (Salpini, Vitruv.), orum: Indvaanerne af Salapia, Cic. Agr. 2, 27; — 2) Sălăpĭtāni, orum, ligeſom Salapini: Indvaanerne af Salapia, Liv. 27, 28. — sălăpūtĭum, i, n.: comiſk Benævnelſe paa et Menneſke af meget liden Vært og med ſtærke Bevægelſer; hvſ. Catull. 53, hint Udraab om Taleren Calvus: Di magni, salaputium disertum! cf. Senec. Contr. 3, 19.

sălar, ăris, m.: ung Lax, efter nogle: Forellen, Auson. — Sălārĭa (sc. via), ae, f. und. salarius; df. (rimel.): — Salarianus, 3, castanea: en Kaſtanieart, Plin. 15, 25. — sălărĭārĭus, i, m.: ſom faaer Sold el. Løn, Digest.; af — sălārĭum, i, n., ſ. und. flgd.

sălārĭus, 3, [sal]: hørende til Salt el. benævnt derefter; - ∾ annona: den aarlige Indtægt el. Indkomſt af Saltværkerne og Salthandelen, Liv. 29, 37; — b) ſom adj. pr.: Salaria via (Saltveien), gik fra porta Collina i Rom ind i det Sabinſke; - vid. Plin. 31, 41; ſ. ogſ. Liv. 7, 9, Suet. Ner. 48, o. A.; - ogſ. absol. Salaria, (sc. via), Cic. N. D. 3, 5, o. Martial. 4, 64; — II) df. subst.; A) sălārĭus, i, m.: en Saltfiſkhandler, Martial. 1, 42, o. id. 4, 87; — B) Sălārĭa, ae, f., (sc. via), ſ. ovenſ.; — C) sălārĭum, i, n., (sc. argentum, cf. calcearium, congiarium, etc., ss. ll.), oprdl.: de Soldaterne givne Saltpenge; df. fra K. Auguſtus „alm." ſ. Æresgave el. Æresløn el. Honorar; - vid. Plin. 31, 41: (sal) honoribus etiam militiaeque interponitur, salariis inde dictis; cf. id. 31, 6, ogſ. Suet. Ner. 10; ∾ annuum, (aarlig Løn el. Penſion), Digest.; cf. Tac. Agric. 42: salarium, proconsulari offerri solitum, etc.

sălax, ācis, adj., [salio; cf. sagax af sagio]: ſom gierne ſpringer; df.; I) ſpringſk, geil, galli, Varr., aries, Ovid.; - compar., ∾ animalia, Lactant.; superl., ∾ gallinacei mares, Colum.; — II) „poet. overf.": hvad der pirrer Kiønsdriften, erucae, Ovid., bulbi, Martial., herba, (i. e. eruca), Ovid., Martial.

săle, is, n., forel. Biform af sal, Enn. o. Varr. ap. Non. — †sălebra, ae, f., (oprdl. adj., sc. via), [2. salio]: det Knudrede el. Ujevne paa en Vei, en knudret el. ujevn Vei; I) „egenl.": - Luna ministrat equis, demonstrant astra salebras, Propert. 3, 14, 15; cf. Hor. Ep. 1, 17, 53; — II) „fig."; - salebrae spiritus, (det afbrudte Aandedrag), Val. Max. 9, 12, extern. 6; men id. 6, 9, extern. 5: ∾ brevis tristitiae (sc. in vultu: et Dieblikś mørke Mine); — B) „beſ.": det Knudrede og Stødende i Foredraget; - ſaal. Cic. Fin. 5, 28, „alleg.": proclivi currit oratio; venit ad extremum, haeret in salebra; ligel. lignelſesvis, id. Orat. 12: Herodotus sine ullis salebris, quasi sedatus amnis fluit; cf. Martial. 11, 90; df. — sălebrātus, 3: knudret el. hvas, odl.; - ∾ obices saxorum, Sidon.; — sălebrĭtas, atis, f.; I) „egenl.": Ruhed el. Hvashed; - ∾ inaccessa (saxi), Appul.; o. — salebrōsus, 3; I) „egenl.": knudret el. ujevn, semita, Appul.; — II) „fig." ogſ. om Foredraget; - resistens ac salebrosa oratio, Quintil. 11, 2, 46; cf. Martial. 11, 2: Lectores tetrici, salebrosum ediscite Sanctram (en Digter af dette Navn).

Sălentīni (Sall.), orum, m.: Folk i Calabrien (Italiens ſydligſte Del), Mela 2, 4, Plin. 3, 10, Liv. 9, 42; — b) ogſ. underſt. f. Landſkabet ſelv; - in Salentinis aut in Bruttiis (i det Salentinſke el. Bruttiſke), Cic. R. Am. 46; cf. Liv. 10, 2; — B) df. Sălentīnus (Sall.), 3: ſalentinſk; - ∾ campi, Mela 2, 4, Virg. Aen. 3, 400; ∾ Neaethus (sc. fluvius), Ovid. Met. 15, 51;

men ∾ promontorium, (den sydligste Spids af Italien), Plin. 3, 26; ∾ cohortes, Sil. 8, 575. — Sălernum, i, n.: Kyststad i d. Picentinske (ved d. etruriske Hav, hod. Salerno), Plin. 3, 9, Liv. 32,29, Hor. Ep. 1, 15, in., o. A.; — B) df. Sălernĭtānus, 3: salernitansk; - ∾ latebra, Plin. 13,5; ∾ regio, Val. Max. 6,8,5.

salgăma, orum, n., [besl. m. ἅλμη, d. e. Saltlage]: det i Saltlage Nedlagte, det Nedsaltede, Colum.; df. — salgămărius, i, m.: der nedlægger Frugter i Saltlage el. som forhandler nedsaltede Frugter, id. 12, 56; men id. ibd. 46, er salgamarius (sc. liber): et Skrift af C. Matius om Frugters Syltning.

1. Săliāris, e, [1. Salii]; I) „egentl.": hørende til el. benævnt efter Salierne el. Marspræsterne; - ∾ carmen Numae, (som K. Numa havde bestemt til at afsynges af Salierne), Hor. Ep. 2, 1, 86; ∾ sacra, Macrob.; ∾ saltus, Senec. Ep. 15; — II) df. „overf." fra Saliernes prægtige Maaltider, vid. Fest. s. v. Salios, p. 326, (Müll.): prægtig, herlig, ødel.; - ∾ dapes, Hor. Od. 1, 37, in.; ∾ epulae, Appul.; ligel. epulari Saliarem in modum, Cic. Att. 5, 9. — 2. săliāris, e, [2. salio]: dansende; df. som nom. pr.: ∾ insulae, vid. Plin. 2, 96. — Săliātus, us, m., [1. Salii]: en Saliars el. Marspræstes Værdighed; - vid. Cic. frgm. or. p. Scauro, § 34, o. Capitolin. Aurel. 4.

sălĭcastrum, i, n., [salix]: cislags Vinstok (labrusca), som vexer vildt i Pilekrat, Plin. 33, 15. — sălictārius, 3: hørende til el. benævnt efter et Pilekrat; - ∾ lupus, (ligesom Pilebumle), Plin. 21, 50; — II) df. subst., salictarius, i, m.: som har Opsyn over et Pilekrat, Cato; af — sălictum, i, n., [ctr. f. salicetum, af salix]: Pilekrat el. Vidiebusk el. Vidieplantning, Cato, Plaut.; ogs. in pl.; - accedent (eo: dertil) salicta ad Minturnas, Cic. Agr. 2, 14; cf. Liv. 29, 17; men densis obsessa salictis (palus), Ovid. Met. 11, 363; cf. Virg. Ecl. 1, 55, o. Hor. Od. 2, 5, 8.

salientes, ium, f. und. 2. salio, nr. III. — sălignĕus, 3, Biform af flgd., Colum. 6, 2, oftere. — sălignus, 3, [salix]: af Piletræ el. af Pilevidier, fustis, Hor. Sat. 1, 5, 22; cf. Ovid. Fast. 2, 363; men ∾ crates umbonum, Virg. Aen. 7, 632.

1. Sălii, orum, m., [2. salio, oprdl. de Springende el. Hoppende]; df. et af K. Numa til Ære for Guden Mars indsat Præstecollegium, hvis Medlemmer aarligen i den første Halvdel af Martsmaaned, i Rustning og bærende Ancilierne (f. und. ancile), droge under Vaabendans og Sang i offenlig Procession omkring i Byen og paa dens hellige Pladser; - Salii a salitando, quod facere in comitio in sacris et solent et debent, Varr.; f. ogs. Liv. 1, 20, o. Ovid. Fast. 3, 260 flgd., ogs. Cic. d. Or. 3, 51, Hor. Ep. 2, 1, 86, oftere; Hic exsultantes Salios, etc., Virg. Aen. 8, 663; - ogs. nævnes Salii som Hercules's Præster, ibd. 285, (hvortil f. Serv.); — not.: Salias Virgines har Cincius ap. Fest. p. 229, (Müll.); - men Salium in morem, Hor. Od. 1, 36, 12, rimel. f. in Saliorum morem. — 2. Sălii, orum, m.: Salierne, en Del af Frankerne, Ammian. 17, 8; - in sing. Salius, i, Claudian.

sălillum, i, n., dem. af salinum, (altf. f. salinulum): lidet Saltkar, Catull. 23, 19; - men Plaut. Trin. 2, 4, 91, er salillum animae rimel.: Livsgnisten selv. — †salinae, arum, f. und. salinus nr. I; df. — sălīnārius, 3: hørende til et Saltværk; - ∾ areae, Vitruv. 8, 3; o. — sălīnātor, oris, m.: en Salthandler, Arnob.; men ∾ aerarii: Salineforpagtere, Cato ap. Serv.; — not.: Salinator, som romersk Tilnavn, vid. Liv. 29, 37, o. Cic. d. Senect. 3. — salinum, i, n., f. und. flgd. nr. II.

sălīnus, 3, [sal]: hørende til Salt, df. subst.; I) salinae, arum, f.; A) (sc. fodinae): Saltværk, Saltgrube, Plin. 31, 39, Liv. 1, 33, o. A.; ∾ Romanae, vid. Liv. 7, 19; ogs. absol. Salinae, id. 5, 45, oftere: det af K. Ancus Marcius ved Ostia anlagte Saltværk; men ∾ Herculeae, ved Herculanum, Colum.; — b) med Henspillen paa sal nr. II, siger Cic. Fam. 7, 32, med Lune: quod parum diligenter possessio salinarum mearum a te procuratore defenditur; — B) (om nomen pr.; a) Saltværket ved Ostia, f. ovenf.; — b) en Plads i Rom ved Porta Trigemina, Front. Aquaed. 5; — II) salinum, i, n.: Saltkar, Plaut. Pers. 2, 3, 15, Hor. Od. 2, 16, 14, o. Pers. 3, 25; brugtes ogs. ved Offringer, Liv. 26, 36, Val. Max. 4, 4, 3.

1. sălio, (ud. perf.), itum, 4; m. Biformen salo el. sallo, salsum (hos d. classiske: salsus), 3, v. a., [sal]: indsalter el. nedsalter, oleas caducas, Cato, pernas, id. ap. Varr.; saliturus istaec, Naev. ap. Priscian.; salita caro, Fabian. ap. Diomed.; - not.: af Biformen salo el. sallo er sallunt, Varr. ap. Diomed., salerent, Sall. ap. Priscian., sallere, Lucil. ibd., o. Varr., salsum, Mummius ap. Priscian.; — II) partic. salsus, 3, (f. ovenf.), fædv. som adj.: saltet el. salt; A) „egentl."; - vid. Ter. Ad. 3, 3, 71; ∾ caseus, Colum.; ∾ fruges, (som brugtes til Offring), Virg. Aen. 2, 133; - compar., ∾ cibi, Plin. 7, 5; superl., ∾ sal, qui siccissimus, id. 31, 41; - neutr. pl. salsa, orum, ogs. som subst.: salte Sager; Quasi salsa muriatica etc., Plaut. Poen. 1, 2, 32; — b) „poet." ogs. som Epithet til Havet, til Blodet, til Taarer; - ∾ mare, Enn. ap. Non., aequor, Lucr.; ∾ vada, Catull., Virg.; cf. Lucr. 6, 473: e salso ··· momine ponti; comisk ogs. om den af Sovand gjennemvaade, vid. Plaut. Rud. 2, 1, 12; - fremdeles m. sanguis, Enn. ap. Macrob., m. lacrimae, Lucr., m. sputa, id., m. sudor, Virg., m. rubigo, id. Ge. 2, 220; — B) „fig." o. „ment.": lunefuld, vittig, bidende; - vid. Cic. d. Or. 2, 67, o. id. Orat. 26, ogs. Hor. Sat. 1, 7, 28, o. ibd. 1, 9, 65; men Cic. Att. 16, 12, m. Lune: negotia salsa, (en morsom Historie); - ogs. in neutr. pl., som subst.; inveni ridicula et salsa multa Graecorum, Cic. d. Or. 2, 54; - ogs. om Personer; esse quamvis facetum et salsum, etc., Cic. d. Or. 2, 56; cf. id. Phil. 2, 17, o. Catull. 14, 16.

2. sălio, ŭi, saltum, 4, v. n. o. a., [besl. m. ἅλλομαι, i. e. salio]; I) neutr.: springer, hopper; A) „egentl."; - ambulant aliquae (aves) ··· aliae saliunt ··· currunt (aliae), etc., Plin. 10, 54; ∾ de muro, Liv., super vallum, id., saxo, Plaut. Trin. 2, 1, 31, in aquam maris, Ovid.; - hasta, disco, pugilatu, pila, Saliendo exercere se, Plaut. Bacch. 3, 3, 21; cf. Ovid. Fast. 4, 805, Virg. Ge. 2, 384, o. Propert. 4, 5, 52; ligel. saliunt in gurgite ranae, Ovid. Met. 6, 381; — B) „overf."; 1) hos Tingssubjecter om enhver hurtig el. zittrende Bevægelse; - (lacus), ubi aqua saliat, Varr.; personae, e quarum rostris aqua salire solet, Digest.; df. in partic., saliens rivus, Virg., unda, Ovid., aqua, Plin. Ep.; - saliente ··· grandine nimbi, Ovid.; cf. Virg. Ge. 1, 449; Farre pio placant et saliente sale (knittrende), Tibull. 3, 4, 10; hvorom ogs. saliens mica, Hor. Od. 3, 23, 20, o. Ovid. Fast. 4, 409; - salit cor, (zittrer, banker), Plaut.; cf. Pers. 3, 111; tentat salientem pollice venam, Ovid.; cf. id. Met. 8, 606; men salit supercilium, (neml. som Varsel), Plaut.; - „poet." ogs. om Værterne: E terraque exorta repente arbusta salirent, Lucr. 1, 188; — 2) om Begreber; - aliena negotia centum Per caput et circa saliunt latus, etc., Hor. Sat. 2, 6, 33; — II) act., men alene om Dyrenes Parring: at bespringe, Varr., Ovid., Lucr.; — III) af partic. saliens, tis, er subst. pl. salientes (sc. aquae): Vandspring, Cic. Qu. Fr. 3, 1, Plin. 36, 24, Vitruv., o. A.

sălĭsātio (saliss.), onis, f.; oprdl.: Springen; df. hos Lægerne: zittrende Bevægelse, Zittren; - ∾ cordis (et pulsus), Marc. Emp.; o. — sălĭsātōres, um, m., efter Isid.: som tage Varsler af Trækning el. Zittren i Lemmerne; — [af inus, saliso f. 2. salio]. — Sălĭsubsŭli, orum, m., [Salii, subsilio], en af Ca-

tull. (17, 6) brugt Benævnelse paa Salierne el. de dansende el. springende Marspræster.

sălĭtĭo, onis, f., [2. salio]: Springen el. at springe; - ∾ equorum, (at springe op derpaa), Veget. — sălĭto, are, v. n., forel. Biform af salto, Varr. — sălĭtūra, ae, f., [1. salio]: Saltning, Tilsætning med Salt; - ∾ musti, Colum. 12, 21. — salitus, 3, partic. af 1. salio. — sălĭunca, ae, f.: den vilde el. celtiske Narde, (Valeriana Celtica L.), Plin. 21, 20; ∾ humilis, Virg. Ecl. 5, 17. — 1. Sălĭus, i, (en Salier el. Marspræst), s. und. 1. Salii. — 2. Sălĭus, i, (en Salier el. Franker), s. und. 2. Salii.

sălīva, ae, f., [besl. m. σίαλον, i. e. saliva]; I) „egenl.": Spyt (neml. i Munden, el. „alm."; derimod sputum: det allerede Udspyttede); - A te sudor abest, abest saliva, etc., Catull. 23, 16; ∾ spurca, id., pinguis, id., Senec.; cf. Juvenal. 6, 623; ∾ ciere el. facere, Plin., movere, Senec.; - ogs. in pl., Lucr., Colum.; — II) bf. „overf."; A) om Ting: enhver spytagtig el. slimet Vædske; - ∾ cochlearum, Plin., ostrearum, purpurarum, id.; salivae lacrimationum, (Vædsker fra Øinene), id.; men id. 11, 12, om Honningen: sive quaedam siderum saliva (est); — B) som Beskaffenhed el. Begreb; a) obj.: den eiendommelige Smag ved en Gienstand; - sua cuique vino saliva, Plin. 23, 22; cf. Propert. 4, 8, 38, o. Pers. 6, 24; — b) subj.: Velsmag el. Appetit, Petron. Sat. 48; cf. Senec. Ep. 79: aut ego te non novi, aut Aetna tibi salivam movet; ligel. Pers. 5, 112: ∾ Mercurialis, (Lyst til Vinding).

sălīvārĭus, 3, [saliva]: slimet el. slimagtig; - ∾ lentor (muricum), Plin. — sălīvātum, i, n., s. und. flgd. nr. III. — *sălīvo, (avi), atum, 1, v. a.; I) at udspytte; bf. „overf.": at give en spytagtig Vædske fra sig; - ∾ lentorem cujusdam cerae, (om Purpursneglene), Plin. 9, 60; — II) i Veterinærsproget: ved etslags Salivering at curere, aegrotum pecus, Colum. 6, 5, oftere; — III) af partic. salivatus, 3, er salivatum, i, n., (sc. medicamentum): Lægemiddel, som frembringer Salivering el. Spytning, Colum., o. A.; o. — sălīvōsus, 3; I) fuld af Spyt, labia, Appul.; ∾ aegrotans, Coel. Aur.; — II) „overf.": slimagtig, humor (corticis ulmorum), Plin. 16, 72; — [saliva].

sălix, ĭcis, f.; I) „egenl.": Pilen el. Piletræet, beskrives Plin. 16, 68; sive grandior seu perticalis, sive humilior seu viminalis, Colum.; s. ogs. Virg. Ecl. 3, 83; ligel. id. Ge. 2, 446: ∾ fecundae viminibus, etc.; ∾ amnicolae, Ovid., tenerae, Lucr.; — II) ogs. „meton." (ligesom ferrum f. ensis): Pidsk el. Ris af Vidier, Prudent.

Sallentini, s. und. Salentini. — sallio, ire, o. sallo el. salo, ĕre, Biformer af 1. salio. — Sallustianus, 3, s. und. flgd. nr. I o. II. — Sallustĭus (Sal.), i, m.: romersk Mandsnavn, hvoraf her mærkes; I) C. Sallustius Crispus: berømt romersk Historieskriver, om hvem Quintil. 10, 1, 101: nec opponere Thucydidi Sallustium verear, ligesom han, Tac. Ann. 3, 30, heder: Rerum Romanarum florentissimus auctor; men af hans Hovedværk: Historiae Populi Romani, have vi alene Brudstykker; - om hans Brug af Archaismer s. Suet. Aug. 86, o. id. Gramm. oftere; — B) bf. Sallustĭānus, 3: sallustiansk; - ∾ illa brevitas, Quintil., lectio, Gell.; — bb) bf. som subst.; a) Sallustianus, i, m.: en Efterligner af Sallustius, Senec. Ep. 114; — b) Sallustianum illud (sc. dictum): hint Udtryk af Sallustius, Gell.; — II) Sallustius Crispus: Historikerens adopterede Søstersønssøn, berømt af sin Rigdom; - vid. Hor. Od. 2, 2, o. Tac. Ann. 3, 30; — B) bf. Sallustĭānus, 3, horti, Tac. Ann. 13, 47, o. Plin. 7, 16; men ∾ aes, (fra de ham tilhørende Biergværker), id. 34, 2.

salmăcĭdus, 3, [af salma, ctr. f. salgama]: saltsur, syrlig og salt; - ∾ aquae (el nitrosae), Plin. 31, 22; ∾ fluvii, Flor. 4, 10. — Salmăcis, ĭdis, f., Σαλμακίς; I) Kilde i Carien, hvis Brug skal være afkræftende og forkelende; vid. Met. Ovid. 4, 286, flgd.; - bf. ogs. personificeret: denne Kildes Nymphe, id. ibd. 337 o. 347; — II) bf. „overf.", som Tiltale til en feig Vellystling: Salmaci (voc.), da spolia sine sudore et sanguine! Ennius ap. Cic. Off. 1, 18.

salmo, ōnis, m.: en Lax, Plin. 9, 32, Auson. — Salmōneus (trisyll.), ĕos, m., Σαλμωνεύς: Søn af Aeolus, og Broder af Sisyphus, blev til Straf for, overmodigen at have efterlignet Juppiters Torden, ved dennes Lynild nedstyrtet til Tartarus; - vid. Serv. ad Virg. Aen. 6, 585: Vidi et crudeles dantem Salmonea poenas, Dum etc.; — B) bf. Salmōnis, ĭdis, f., Σαλμωνίς: Datter af Salmoneus, d. e. Tyro, der ved Neptunus, under Flodguden Enipeus's Gestalt, blev Moder til Neleus o. Pelias; - vid. Propert. 3, 17, 13, Ovid. Am. 3, 6, 43, o. Hygin. Fab. 157.

salo (sallo), ĕre, s. und. 1. salio. — Sălōmon, (ogs. Salŏmon o. Solomon), ōnis, m.: K. Davids vise Søn og Efterfølger, Prudent., Lactant., o. A.: — B) bf. 1) Sălōmōnĭus, (Solom.), 3, templum, Lactant.; — 2) Sălōmōnĭăcus, 3, templum, Sidon. — Sălōna, ae, Mela 2, 3, o. Plin. 3, 26, o. Sălōnae, arum, Caes. B. C. 3, 8 o. 9, f.: Kystby med Havn i Dalmatien. — salor, ōris, m., [salum]: den sogrønne Farve, Capella. — salpa, ae, f., σάλπη: etslags ringe Sofisk, Plin. 9, 32, o. Ovid. Hal. 121. — salpicta o. salpista, ae, m., σαλπιγκτής o. σαλπιστής: en Trompeter; - den første Form har Firmic. o. Arnob., den anden har Vopisc. Carin. 19.

salsāmen, inis, n., [salsus], ligesom salsamentum: det Nedsaltede, saltede Sager, Arnob. — salsāmentārĭus, 3: hørende til Saltfisk, vasa, Colum., cadi, Plin., testa, id.; — II) bf. absol., salsamentarius, i, m., (sc. negotiator): en Saltfiskhandler, auct. ad. Her., o. Suet. Vit. Hor.; af — salāmentum, i, n., [salsus]; I) Saltlage; - vid. Cic. Div. 2, 57; — II) bf. særd. den deri nedsaltede Fisk, Saltfisk; saal. oftest in pl., vid. Ter. Ad. 3, 3, 26, Varr., Plin., o. A.; - dog ogs. in sing., Colum., o. Gell. 2. 24.

salse, adv. af salsus; oprdl.: med Salt; bf. „ment.": vittigen, bes. med bidende Vittighed; - vid. Cic. d. Or. 2, 68; ligel. omnis salse dicendi ratio in eo est, ut etc., Quintil. 6, 3, 89; men in superl., ∾ dicere aliquid, Cic. d. Or. 2, 54. — salsēdo, ĭnis, f., [salsus]: Salthed, salt Smag, Pallad.

salsīlāgo, ĭnis, f., [salsus]: udvidet Biform af salsugo: Salthed el. salt Beskaffenhed, Plin. 18, 32, oftere. — salsĭpŏtens, tis, adj., [salsus]: som behersker Havet; - frater Junonis, (i. e. Neptunus), Plaut. Trin. 4, 1, in. — salsĭtūdo, ĭnis, f., [salsus]: Salthed el. salt Beskaffenhed, Vitruv.; ogs. in pl.: ∾ corporis, Plin. 20, 54. — salsĭuscŭlus, 3, dem. af compar. salsius [af salsus]: som er noget mere saltet el. salt; - ∾ quaedam comedere, (nogen Saltmad), Augustin.

*salsūgo, ĭnis, f.: Saltvand i Gruber; ogs. salt Fugtighed, som staaer ud af Vægge, odl., Plin., Vitruv.; men Plin. 35, 52: alumen, quod intelligitur salsugo terrae; o. — salsūra, ae, f.; I) „abstract": Nedsaltning; - de sucidia et salsura facienda, Colum.; men „comisk overf.": ita meae animae salsura evenit, (jeg er saa ilde til Mode), Plaut. Stich. 1, 2, 35; — II) „concret."; A) Saltlage; - corpus suis, quod in salsura fuit, Varr.; — B) ligesom salsamentum: nedsaltet Fisk, Saltfisk; af — salsus, 3, s. und. 1. salio, nr. II.

*saltābundus, 3: dansende, under Dans; - saltabundi canebant, quae nunc stantes canunt, Gell. 20, 3; o. — saltātĭo, onis, f.: Dansen el. at danse, Dans, oprdl. hos Lacedæmonierne, rimel. ogs. hos de ældste Romere, forbunden med krigerske Øvelser; - vid. Quintil. 1, 11, 18 flgd.: sacerdotum nomine ac religione

durans ad hoc tempus saltatio, ibd.; (f. und. I.Salii); – paa Cicero's Tid var imidlertid den felſtabelige Dans, navnl. igjennem en overgiven Mimik, faa aldeles udartet, at det heder Cic. Mur. 6: nemo saltat sobrius, etc.; multarum deliciarum comes est extrema saltatio; ligeſom saltator indføres ibd. ſom en høiſt krænkende Benævnelſe; men de saltatione, cui Titius nomen, ſ. id. Brut. 62; – om den mimiſke Dans gjelder ogſ. Quintil. 11, 3, 66: ut saltatio frequenter sine voce intelligatur; – ogſ. in pl., Plaut. Stich. 5, 2, 11; — df. dem. saltātiuncula, ae, f.: liden Dans, Vopisc. Aur. 6; — [salto].

saltātor, oris, m., [salto]: en Danſer, navnl. en Balletdanſer el. Pantomimiſt, hvorom Quintil. 1, 12, 14: non comoedum in pronunciando, nec saltatorem in gestu facio, (jeg danner ikke den unge Taler dertil); – men saltator ſom Skjældsord el. maledictum imod en ærbar Romer, ſ. und. saltatio; cf. Cic. Off. 1, 42, o. id. Dejot. 10. — saltātōrie, adv.: danſende el. ſpringende, procurrere, Appul.; af — saltātōrius, 3, [salto]: hørende til en Dans el. til Danſekunſten; – ∾ ludus, (Danſeſkole), Scip. Afric. ap. Macrob. 2, 10; ∾ orbis, (Krebsdans, Rundedans); quum illum suum saltatorium versaret orbem, vid. Cic. Pis. 10. — saltatrīcŭla, ae, f., demin.: liden Danſerinde, Gell.; af — saltatrix, īcis, fem. af saltator: Danſerinde, navnl. mimiſk Actrice, Cic. Pis. 8; cf. Plin. 10, 33. — saltātus, us, m., [salto]: Dans, navnl. den religioſe, hvorom Liv. 1, 20: cum tripudiis solennique saltatu etc.; – „poet." ogſ. in pl.; saltatibus apta juventus (Satyri), Ovid. Met. 14, 637.

saltem (saltim), adv., [etr. f. salutim af salvus, formet ſom viritim af vir, altſ. oprdl. f. salva re: med Forbehold, odl.]; ſvarer ſom indſkrænkende Partikel, ligeſom certe, til vort: visſeligen, i det mindſte, og dog, (naar dette neml. kan ombyttes men hint); df. I) affirmativt; A) med Angivelſe af en Modſætning; – si illud non licet, Saltem hoc licebit, Ter. Eun. 4, 2, 11; cf. Caes. B. C. 1, 6, o. Cic. Att. 9, 6; ligel. id. Fam. 9, 8: aliquo, si non bono, at saltem certo statu civitatis, etc.; ſ. ogſ. id. R. Am. 19, oftere, o. A.; – ogſ. i Spørgsmaal; Quis ego sum saltem, si non sum Sosia? Plaut. Amph. 1, 2, 282; — B) uden Modſætning, (der dog let kunde ſuppleres af Stedets Sammenhæng); – Saltem aliquem velim, qui etc., Plaut. Rud. 1, 3, 29; saltem tenet hoc nos, Hor. Sat. 1, 6, 44; nunc saltem ad illos calculos revertamur, Cic. Att. 8, 12; antehac quidem sperare saltem licebat; nunc etiam id ereptum est, id. Fam. 12, 23; — II) m. Negationen non el. neque ſvarer saltem, ligeſom ne ··· quidem, til vort: end ikke, ikke engang; – non deorum saltem, si non hominum memores, Liv. 5, 38; neque enim illud mihi saltem placet, quod etc., Quintil. 1, 1, 24; ut ipsum iter neque impervium, neque saltem durum putent, id. 12, 11, 11.

salticus, 3, [1. saltus]: hoppende, danſende, puella, Tertull. — saltim, adv., Biform af saltem, Auson., Priscian. — saltito, are, v. n., intens. af salto: danſer el. ſpringer el. geſticulerer ivrigen el. m. Eftertryk, (efteraug. o. ſjeld.); ſaal. om en Saliar el. Marspræſt, Macrob. Sat. 2, 10; men Quintil. 9, 4, 142, om den theatralſke Action for Retten: quotidie magis lascivimus, syntonorum more saltitantes.

salto, avi, atum, 1, intens. af 2. salio, v. n. o. a.: danſer, (ofteſt med Indbegreb af Gebærdeſpillet el. Mimiken; hvf. ogſ. ofte m. dadlende Bibegr., ſ. und. saltatio o. saltator); I) neutr.; – ∾ (ludiones) ad tibicinis modos, Liv. 7, 2; men Ter. Ad. 4, 7, 34: Tu inter eas restim ductans saltabis, (ſom Fordanſer); cf. Cic. d. Or. 3, 22; men Plin. Ep. 9, 34: me non minus male saltare, quam legere, (er Talen om Forfatterens Geſticulation, imedens en anden oplæſer hans Arbeide); – ogſ. impers.: cantatur ac saltatur per omnes gentes, Quintil. 2, 17, 10; — B) „overſ." ogſ. om det Uſammenhængende og ligeſom Hoppende i Foredraget, Cic. Orat. 57: dum imitari Lysiam vult, saltat, incidens particulas; — II) act.: pantomimiſk at opføre el. fremſtille el. efterligne, navnl. paa Theatret; – pantomimus Mnester Tragoediam saltavit, quam etc., Suet. Calig. 57; ∾ Turnum Virgilii, (opføre en Ballet af dette Navn), id. Ner. 54; ∾ Cyclopa, Hor. Sat. 1, 5, 63; ∾ Glaucum, Vell. 2, 83; – df. pass.: Illic assidue ficti saltantur amantes, Ovid. Rem. 755; men id. Trist. 2, 519: Et mea sunt populo saltata poëmata saepe, (mine Theaterſtykker ere ofte ſpillede for Folket).

saltŭārius, i, m., [2. saltus]: Opſynsmand over Skoven og Græsgangene el. Udmarkerne, Digest.; ∾ fundi: Markvogter el. Markmand, ibd. — saltŭātim, adv., [1. saltus]; I) „egenl.": hoppende, ſpringende; – ∾ currere singulis cruribus, Gell. 9, 4; — II) „overſ." om den ſkriftlige Fremſtilling: ligeſom ſpringende el. flagrende fra det ene til det andet; – vid. Sisenn. ap. Gell. 12, 15: ne vellicatim ac saltuatim scribendo etc. — *saltŭensis, e: hørende til ſkovbevoxne Græsgange; – ∾ fundi, (Grunde med ſaadanne), Cod. Just., coloni, (ſom boe derpaa), ibd.; o. — saltŭōsus, 3: med megen Skov; df. om en Egn: vild, ſkovrig, loca, Sall., Liv.; ligel. Tac. Ann. 6, 34: Iberi saltuosos locos incolentes etc.; — [2. saltus].

1. saltus, us, m., [2. salio]: Springen el. at ſpringe, et Spring (ſaavel i Veiret, ſom i Længden, vid. Senec. Ep. 15); – nec enim excursione, nec saltu ··· uteretur (senex) etc., vid. Cic. d. Senect. 6; cf. Lucr. 5, 560; ligel. „poet.": dare saltum, (gjøre et Spring), Ovid. Met. 4, 551; ligel. in pl.: dare saltus, id. ibd. 2, 165, oftere; men longis saltibus apta (crura ranarum), ibd. 15, 377; men Virg. Aen. 9, 815: Tum demum praeceps saltu sese omnibus armis In fluvium dedit etc.; men Ovid. Trist. 1, 10, 21: Saltus ab hac terra (Samothracia) brevis est Tempyra petenti, (i. e. transmissus); – b) „poet." ogſ. Hoppen el. Springen til Morſkab el. ſom etſlags vild Dans; – vid. Ovid. Met. 14, 521.

2. saltus, us, m,. [beſl. m. ἄλσος, i. e. lucus el. saltus, hos Pind. ogſ. ἄλτις]; I) „egenl.": Skovegn til Græsgang; – saltus est, ubi silvae et pastiones sunt, quarum causa casae quoque, etc., Ael. Gell. ap. Fest. p. 302, (Müll.); ogſ. saltus pascuus, Digest.; – ogſ. in pl.; saltibus silvestribus potius, quam pratis, (delectari pecus), Varr.; cf. Catull. 34, 11, o. Virg. Ge. 3, 40; ligel. id. Ecl. 6, 56: Dictaeae Nymphae, nemorum jam claudite saltus; men Cic. Quint. 6: de saltu agroque communi ··· vi detruditur; — B) „beſ." ogſ. at mærke; a) hos Hiſtorikerne: Skovpas el. Biergpas; – saltus Pyrenaeos occupari etc., Caes. B. C. 1, 37; cf. Liv. 42, 53, oftere; — b) „poet." ogſ. f. Jagtgrund el. Vildtets Opholdsſted; – sepire plagis saltum canibusque ciere, Lucr. 5, 1250; cf. Virg. Ge. 1, 140, oftere, ogſ. Ovid. Met. 2, 498, o. A.; — c) hos Agrimenſorerne, ſom Afdeling af en Alminding: 4 Centurier el. 800 Jugera, Varr. R. R. 1, 10; — II) „overſ." o. „alleg.": ligeſom Vildrede el. Forvirring, odl.; – Neque utrum ex hoc saltu damni salvum scio eliciam foras (sc. herum), Plaut. Men. 5, 6, 30; — b) comiſk ogſ. f. pars, qua est femina, id.

salūber, bris, bre, o. salubris (ſom masc., Cic. Div. 1, 57, o. Cels.), bre, [salus]; I) ligeſom act., el. m. Bibegr. af Indvirkning: heldbringende el. velgjørende, tienlig el. ſund el. nyttig, odl.; a) absol.; – sunt partes agrorum, aliae pestilentes, aliae salubres, etc., Cic. Div. 1, 36; ligel. utrum saluber esset locus, an non, Varr.; – compar., ∾ ager, id.; superl., saluberrimae regiones Galliae et Hispaniae, Caes. B. C. 3, 2; cf. Cic. Fam. 9, 12; ∾ silvae, Hor., aquae, id.;

∾ fluvius, Virg.; Parva, sed irriguis ora salubris aquis, etc., vid. Ovid. Am. 2, 16, 2; - salubrisne, an pestilens annus futurus sit, Cic. Div. 1, 57; ∾ aestates, Hor.; ∾ afflatus ex Apenninis, Plin. Ep. 5, 6; - ∾ pretium, (billig Priis), Colum.; cf. Martial. 10, 104; - ∾ et moderato cultu atque victu etc., Cic. Div. 1, 29; - ogſ. „ment." el. om Begreber; quicquid est salsum aut salubre in oratione, (aandfuldt og dygtigt), Cic. Orat. 26; ∾ consilia, id. Att. 8, 12; cf. Tac. Agr. 21; men exemplo haud salubres (sententiae), Liv. 2, 30; cf. Hor. A. P. 198; - ogſ. om Perſoner; ut salubrem magis, quam ambitiosum, principem scires, Suet. Aug. 42; men „poet.": Utque facis, coeptis, Phoebe saluber, ades! Ovid. Rem. 704; men ſom comiſk Tiltale: O salute mea salus salubrior! Plaut. Cist. a. 3, v. 13; — b) c. dat., ogſ. m. ad, ogſ. m. contra; - salubre corpori (vinum), Colum.; cf. Hor. Epod. 2, 58; men Liv. 2, 3: leges, rem salubriorem inopi, quam potenti, etc.; - ad omnes res salubre est, Cato; - salubris contra regios morbos (icterias), Plin. 37, 61; — II) ligeſom neutr., el. om en Tilſtand: ſund, friſk; - genus hominum salubri corpore, Sall. Jug. 17; salubriora ··· militiae, quam domi, juvenum corpora esse, Liv. 1, 31; cf. id. 3, 8; ligel. Tac. Hist. 5, 6: corpora hominum salubria et ferentia laborum; men Liv. 10, 25: negabat, utile esse, uno loco sedere exercitum; itineribus ac mutatione locorum ··· salubriorem esse.

sălūbrĭtas, atis, f., [saluber]; I) ligeſom ſund el. velgiørende Indvirkning, Sundhed el. ſund Beſkaffenhed; - quorum (extorum) ex habitu atque colore tum salubritatis, tum pestilentiae signa percipi, Cic. Div. 1, 57; ∾ (loci), id. Leg. 2, 1; cf. Suet. Tib. 11, o. A.; ∾ aquarum, Liv., coeli, Colum., vinorum, Plin.; - ogſ. in pl., Vitruv. 5, 3; - ogſ. „ment." el. om Begreber; a vobis salubritas quaedam, ab iis, qui dicunt, salus ipsa petitur, Cic. Mur. 13; men id. Brut. 13, om Veltalenheden: omnem illam salubritatem Atticae dictionis et quasi sanitatem perdere; — II) ligeſom neutr. el. om en Tilſtand: Velværen, Velbefindende, Sundhed; - ad requiem animi aut salubritatem corporum etc., Tac. Ann. 2, 33; ogſ. absol., salubritati magis conduxisset, ibd. 5, 33; - ogſ. in pl.; dicitur (Socrates) et a voluptatum labe cavisse, et salubritates corporis retinuisse, Gell. 2, 1; cf. Vitruv. 6, 6, in.

salubrĭter, adv. af saluber el. salubris: paa en for Helbreden velgiørende Maade, til Sundhedens Befordring; - ut reliqua (cibaria) salubriter apparentur, Colum. 1, 8; - compar., ubi enim potest illa aetas ···umbris aquisve refrigerari salubrius? Cic. d. Senect. 16; superl., haec (radix) bilem detrahit ··· saluberrime cum mulso, Plin. 22, 14; - ∾ emere, (kiøbe billigt), Plin. Ep. 1, 24; cf. ibd. 6, 30: ut quam saluberrime reficiantur (sc. laesa); - men Liv. 3, 62: trahi bellum sabubriter, (med Nytte el. Fordel); cf. Vell. 2, 89: leges emendatae utiliter, latae salubriter.

salum, i, n., (hos Enn. ap. Non. ogſ. salus, i, m.), [σάλος]; I) „egenl.": den aabne Sø, Dybet; - in salum nave evectus, Liv. 29, 14; pars (classis) in salo ··· in ancoris stetit, id. 37, 13; ligel. in salo stare, id. ibd. 16; cf. Cic. Caecin. 30 fin.: non in salum, sed in ipsam urbem (restitui) etc.; — II) „overſ."; A) „poet." o. „alm." ſ. Havet, navnl. d. vilde el. ſtormende Hav; - ∾ rabidum, Catull., immensum, Ovid., Aegaeum, Propert.; cf. Hor. Epod. 17, 55, o. Virg. Aen. 2, 209; — b) ligel. „poet.": en Flods Strømning; - Saevit ··· majore salo (amnis), Stat. Theb. 10, 862; — B) „beſ."; 1) ligeſom σάλος: det af ſtærk Søgang opſtaaede Ildebefindende, Søſyge; - tirones salo nauseaque confecti etc., Caes. B. C. 3, 28; — 2) ſildr. „alleg."; - quum in isto cogitationis salo fluctuarem, Appul.

salus, ūtis, f., [salvus]: Velværen el. Velbefindende, Sundhed el. Helbred; Velfærd el. Frelſe el. Redning; I) „egenl."; A) „alm."; - duisque bonam salutem valetudinemque mihi, domo familiaeque nostrae, (af en Bønformular), Cato R. R. 141; cf. Ter. Andr. 3, 2, 2, o. Cic. N. D. 3, 38; men Quod cum salute ejus fiat, (uden Skade for hans Helbred), Ter. Ad. 4, 1, 3; hos Comikerne ogſ. uden cum, vid. Plaut. Bacch. 4, 9, 147, oftere; - certe in optimorum consiliis posita est civitatum salus, Cic.; opem indigentibus salutemque ferre, id.; cf. id. Mur. 13, und. salubritas; men id. Verr. 2, 63: is est nimirum soter, qui salutem dedit; cf. id. d. Or. 1, 8, beſ. ogſ. id. Fin. 3, 20, und. salutaris; men id. d. Or. 2, 49: saluti esse alicui, (at frelſe nogen af Fare); men Ter. Eun. 5, 4, 18: Nosse omnia haec, salus est adolescentulis; men Virg. Aen. 2, 354: Una salus victis, nullam sperare salutem; — b) oftere ogſ. hos Plaut. ſom Kæleord; - quid agis, mea salus? id. Casin. 4, 3, 3; ſ. ogſ. id. Cist. a. 3, v. 13, und. saluber; — B) „beſ.": (mundlig el. ſkriftlig) Hilſen el. Hilsning el. Lykønſkning, odl.; (ofteſt hos Comikerne o. i Breve); - Lys. Charmidem ··· Lysiteles salutat! ··· Call. Non ego sum salutis dignus? Lys. imo salve, Callicles! Plaut. Trin. 5, 2, 27; Quin tu primum salutem reddis, quam dedi, (gjengjielder min Hilſen)! id. Bacch. 2, 3, 11; - Terentia tibi multam impertit salutem, (lader dig bringe flittig Hilſen), Cic. Att. 2, 12; - navnl. i Overſkriften over Breve findes ved Abbreviatur: S. D. (i. e. salutem dicit); ligel. S. D. M. el. S. D. P. (i. e. salutem dicit multam el. plurimam); ſ. Overſkrifterne over Cicero's Breve, hvor ogſ. D. (el. dicit) undert. elliptiſk er udfaldet; ſaal. Cicero Attico S.; cf. Cic. Att. 14, 20; - uſædv. er id. Fam. 7, 14: si etc., ego vero multam salutem et foro dicam et curiae, (vil jeg ſige dem Farvel, vil jeg trække mig tilbage derfra); - salutem tibi ab sodali solidam nuncio, (jeg hilſer dig fra ham), Plaut. Bacch. 2, 2, 10; men Cic. Fam. 7, 14: salutem enim verbis tuis mihi nunciarat, (han havde bragt mig en mundlig Hilſen fra dig); derim. id. Att. 1, 5: salutem tibi plurimam ascribit Tulliola, (hun tilføier ſin forbindlige Hilſen); — II) Salus, ſom perſonificeret romerſk Gudinde, havde (ab a. u. c. 447) ſit Tempel paa en af Ovirinalhøiens Spidſer, (ſ. und. salutaris); ſ. ogſ. Liv. 9, 43, o. Plin. 35, 7; - til denne Guddom er rimel. ogſ. at henføre Augurium Salutis, der anſtilledes for Statens Velfærd; vid. Cic. Div. 1, 47, Suet. Aug. 31, o. Tac. Ann. 12, 23; - hertil kan endnu mærkes ſom Ordſpil: Nec Salus nobis saluti jam esse, si cupiat, potest, Plaut. Most. 2, 1, 4; cf. Ter. Ad. 4, 7, 43, o. Cic. Font. 6. — Salustius, Salustianus, ſ. und. Sallustius, etc.

sălūtābundus, 3, [saluto]: hilſende; - ∾ Jovem, Capella. — sălūtāris, e, [salus]: hørende el. tienlig til nogens Velværen el. Velfærd, velgiørende, frelſende, (navnl. ſom almindeligere Begreb f. salubris, der nærmeſt indſkrænker ſig til Sundheden); I) „alm."; a) absol.; - ut, quae mala et perniciosa sunt, habeantur pro bonis et salutaribus, Cic. Leg. 1, 16; cf. id. N. D. 2, 12; ∾ et vitalis calor, id.; salutares te mihi litteras misisse, (et velgiørende Brev), id. Att. 9, 7; omissis praecipitibus, tuta et salutaria capessens, Tac. Ann. 15, 29; ∾ orationem habere, Liv.; ∾ portus eloquentiae, Quintil.; - ſieldn. om Perſoner; tam beneficum, tam salutarem civem etc., Cic. Mil. 8; cf. Tib. ap. Suet. Tib. 29; — b) c. dat., el. m. ad, ſieldn. m. contra el. m. in; - hominum generi universo cultura agrorum est salutaris, Cic. d. Senect. 16; ∾ vox petentibus, Quintil.; ipsa mihi tractatio litterarum salutaris fuit, vid. Cic. Brut. 4; ∾ aliquid valetudini, Plin.; spasticis salutare est, c. inf., id. 21, 77; - Cic. N. D. 3, 9, ogſ. in compar., nihil est eo (mundo) pulchrius, nihil nobis salutarius; - stella ··· ad ortus puerorum salutaris, Cic. Div. 1, 39; ∾ decoctum ad dentium dolorem, Plin. 21, 9; - herba ··· salutaris contra serpentes, id. 25,

6; men id. 24, 92: dicunt (radicem) et in pestilentia salutarem esse in cibis; — II) „bes."; A) som adj. appellat.; - ∾ littera, Cic. Mil. 6, d. e. Bogstavet „A." som Abbreviatur paa Stemmetavlerne f. absolvi, (opp. littera tristis, d. e. „C." f. condemno); s. ogs. und. Bogstavet A.; - ∾ digitus, d. e. Pegefingeren, (index, der neml. brugtes til Hilsener), Suet. Aug. 80, Capella; — B) som adj. propr.; - Collis Salutaris: en af Quirinalhoiens fire Spidser, saaledes benævnt efter Gudinden Salus, som her havde sit Tempel, Varr.; - quum eundem (Jovem) Salutarem (dicimus) ··· hoc intelligi volumus, salutem hominum in ejus esse tutela, Cic. Fin. 3, 20; df. — sălūtārĭtĕr, adv.: paa en frelsende el. velgiørende Maade; - a) absol.; - ∾ uti armis, (opp. gloriose), Cic. Brut. 2; ∾ recipere se, (uden Tab), Planc. ap. Cic. Fam. 10, 23; cf. ibd. 24; — b) c. dat.; - quinque consulatus (Qu. Fab. Maximi) salutariter rei publicae administrati, Val. Max. 5, 2, 3.

sălūtātĭo, onis, f., [saluto]: Hilsen el. Hilsning el. at hilse; I) „alm."; - quis te aditu, quis ullo honore, quis denique communi salutatione dignum putet? Cic. Pis. 40; inde ··· inter exercitus salutationem factam, Liv. 1, 1; men Vitruv. 4, 5: ut praetereuntes possint ··· in conspectu (aedium sacrarum) salutationes facere, (forrette deres Andagt); men Cic. Brut. 3, „overf." om en skriftlig Tilegnelse: an mihi potuit esse gratior ulla salutatio ··· quam illius libri, quo etc.; — II) „bes.": Besøg el. Opvartning; navnl. Morgenbesøg af Clienter og Venner hos de romerske Stormænd; - mane salutamus domi bonos viros multos, (jeg modtager deres Besøg); - ubi salutatio defluxit, litteris me involvo, Cic. Fam. 9, 20; ligel. ibd. 7, 28: salutationi se dare, (modtage Mængdens Besøg el. Opvartning); men Senec. d. Brev. Vit. 14: per domos salatationem meritoriam circumferre, (giøre Opvartning for at blive buden til Gjest, odl.); — b) sildr.: Opvartning el. Cour el. Audiens hos Keiserne; - vid. Suet. Vesp. 4, oftere; ogs. in pl., id. Aug. 53.

†sălūtātor, oris, m., [saluto]; I) „alm.": som hilser paa nogen; hvs. „poet.": ille salutator regum (psittacus), etc., Stat. Silv. 2, 4, 29; — II) „bes." som gior sin Opvartning; navnlig som aflægger Morgenbesøg hos sin Patron el. for en liden Fordels Skyld; - vid. Colum. praef. 9, o. Martial. 10, 74; - sildr. ogs. som gior Cour el. søger Audiens hos Keiseren, Suet. Claud. 35; df. — sălūtātōrĭus, 3: hørende til Besøg el. Opvartning; - ∾ cubilia (f. cubicula: Besøgværelser), Plin. 15, 10; — not.: i Grammatiken, ∾ casus, i. e. vocativus, Priscian.; o. — sălūtātrix, icis, f., men altid som appos.; I) „alm.": den Hilsende; - ∾ pica, (som har lært at hilse ved Navn), Martial. 7, 87; men ∾ charta, (Lykønskningsskrivelse), id. 9, 100; — II) som aflægger Besøg, som gior sin Opvartning; - ∾ turba, Juvenal. 5, 21.

sălūtĭfer, a, um, [salus, fero], (poetisk Ord, f. salubris): som bringer Sundhed el. Frelse el. Lykke, frelsende, velgiørende; a) c. dat.; - totique salutifer orbi ··· puer! Ovid. Met. 2, 642, (til Aesculapius); cf. ibd. 15, 744; men id. Her. 21, 174, til Diana: Daque salutiferam jam mihi fratris opem; — b) sieldn. absol.; - vid. Martial. 5, 1, 6: Sive salutiferis candidus Anxur aquis. — sălūtĭfĭcātor, oris, m., [salus, facio]; (eccl.): som bringer Frelse, Frelseren, Tertull.; (al. salvificator), inc. — sălūtĭger, a, um, [salus, gero]; (eftercl. Ord); I) „alm.": heldbringende, frelsende; - ∾ Juppiter, Auson., ortus, Prudent.; — II) „bes.": som overbringer el. frembringer en Hilsen el. en Compliment; - ∾ libelli, Auson.; — b) ogs. som subst., salutiger, i: som bringer en Hilsen el. et Budskab, Appul.; s. ogs. und. flgd.; — df. demin., sălūtĭgĕrŭlus, 3: som overbringer Hilsener; - Salutigerulos pueros, vehicula, qui vehar, etc., Plaut. Aul. 3, 5, 28.

sălūto, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), [salus]; I) „oprdl.": bevarer uskadt, lader vedblive, odl.; - sequenti anno palmites salutentur ··· singuli, aut gemini, Plin. 17, 35; — II) sædv. „overf."; A) „alm.": hilser, (d. e. tilraaber: salve el. salvus sis, odl.); - Ecastor equidem te certo heri advenientem illico Et salutavi, et etc., Plaut. Amph. 2, 2, 82; quum ille eum salutasset, ut fit, etc., Cic. Planc. 14; men id. Att. 14, 12: quem quidem sui Caesarem salutabant, (hvem hans Egne hilsede el. tiltalede med Navnet Cæsar); hvs. Caes. B. C. 3, 71, pass.: atque ita se postea salutari passus est; men Cic. Att. 4, 11: Dionysius te omnesque vos salutat, (hilser Eder, lader Eder hilse); cf. Curius ap. Cic. Fam. 7, 29: ergo, patrone mi, bene vale, Tironemque meum saluta nostris verbis, (hils ham fra mig); - ogs. i Religionssproget: ∾ deos, (at bevidne dem sin Ærefrygt, at forrette sin Andagt i deres Templer, odl.); - quum deos salutatum aliqui venerint, Cic. R. Am. 20; men Deos atque amicos iit salutatum ad forum, Plaut. Bacch. 2, 3, 113; cf. Ter. Phorm. 2, 1, 81, o. Liv. 38, 51; - ogs. at hilse de Nysende; vid. Plin. 28, 5: cur sternumentis salutamus, (sige vi salve dertil)? - ogs. at sige Farvel, at tage Afsked; Etiam nunc saluto te, familiaris, priusquam eo, Plaut. Mil. gl. 4, 8, 29; men Ovid. Met. 15, 687: Assuetasque domos habitataque templa salutat; cf. Stat. Theb. 4, 31: puppem de rupe salutant; — B) „bes.": besøger for at hilse, opvarter, odl.; - paulo post Curtius venit salutandi causa, Cic. Att. 13, 9; men ibd. 14, 20: continuo Piliam salutaturus, deinde etc.; ligel. Hor. Sat. 1, 6, 100: Nam mihi continuo major quaerenda foret res, Atque salutandi plures, etc.; men Cic. Fam. 9, 20: at hilse paa de Besøgende, el. at giengielde deres Hilsen; s. und. salutatio; - sildr. ogs. at giøre Morgenbesøg el. Cour ved det keiserlige Hof; e media salutantium turba, Suet. Galb. 17; cf. id. Vesp. 21, oftere; ligel. Tac. Hist. 2, 92: dum ambitu, comitatu et immensis salutantium agminibus contendunt etc., (om tvende Hofmænd).

salvātor, oris, m., [salvo]: Frelser, Opholder; hos Capella som Oversættelse af σωτήρ; df. Frelseren, Augustin., Tertull., o. A. — 1. salve, adv. af salvus: vel, i Velgaaende, i god og lykkelig Tilstand, efter Ønske; men alene i Omgangssproget; - Salva sis! salven' advenio (staaer alt vel ved min Ankomst)? salven' arcessi' jubes (sc. me)? Plaut. Men. 5, 2, 26; - oftere elliptisk; satin' salve (sc. agis el. agitur)? vid. Ter. Eun. 5, 5, 8, o. Liv. 40, 8; ligel. id. 1, 58: quaerenti viro: satin' salve (om alt stod vel til)? minime, inquit, etc. — 2. salve, imperat. af flgd.

salvĕo, ēre, v. n., [salvus]; „oprdl.": er frisk el. sund, befinder mig vel; men saal. alene i et Ordspil, s. nedens. Plaut. Asin. 3, 3, 3; - df. sædv. som Hilsen el. hilsende Tiltale, salve, salveto: vær hilset! god Dag! (ogs. salvebis, s. nedens.); pl. salvete; - ogs. hører hertil Omskrivningen: jubeo te salvere (s. salve); A) „alm.", i Omgangssproget; - Cr. o Mysis, salve! M. salvus sis, Crito! Ter. Andr. 4, 5, 7; ligel. Plaut. Rud. 2, 4, 3: Am. Salve, adolescens! Sc. et tu multum salveto, adolescentula! men id. Asin. 2, 2, 29: ibo advorsum ··· Jubeo te salvere voce summa; cf. id. ibd. 2, 4, 4, oftere; - ofte ogs. i Breve; Dionysium jube salvere (hils ham fra mig)! Cic. Att. 4, 14; cf. ibd. 7, 7; men alene ibd. 6, 2, findes Forbindelsen: salvebis a meo Cicerone, (du hilses fra ham); - som Ordspil m. Hensyn paa den oprdl. Bem. hidsættes: Plaut. Asin. 3, 3, 3: Ar. salve! Ph. salvere me jubes, quoi (f. cui) tu abiens affers morbum? ligel. id. Truc. 2, 2, 4: As. Salve! St. satis mihi est tuae salutis; nihil moror; non salveo; Aegrotare malim, quam esse tua salute sanior; — B) „bes."; a) „poet." som Tilraab, dels til Guddommen, dels til andre vererede Gienstande; - - saal. Virg. Aen. 8, 301, til Hercules: Salve, vera proles Jovis, decus addite divis! men Salve, magna

parens frugum, Saturnia tellus, id. Ge. 2, 173; cf. id. Aen. 7, 120: salve, fatis mihi debita tellus, etc.; ligel. O salve, dixit, Lapithaeae gloria gentis ··· Caeneu! Ovid. Met. 12, 530; f. ogf. Plin. 7, 31: M. Tulli ··· salve, primus omnium parens patriae appellate! men c. dat., vid. Hor. Od. 1, 32, fin., (ad lyram): mihi cumque salve Rite vocanti! — b) underf. ogf., ligesom vale, som Afskedshilsen: lev vel, odl.; - Vale atque salve, Plaut. Capt. 3, 5, 86; ligel. vale, salve, Cic. Fam. 16, 9, fin.; - navnl. ogf. som Afskedshilsen til Afdøde; vid. Varr. ap. Serv. ad Virg. Aen. 11, 97: salve aeternum mihi, maxime Palla, Aeternumque vale; ligel. salve supremum, senior mitissime patrum, Supremumque vale, Stat. Silv. 3, 3, 208.

salvĭa, ae, f.: Planten Salvie, Plin. 22, 71. — *salvĭfĭcātor, oris, m., f. und. salutificator; af — salvĭfĭco, are, v. a.; (sild. Ord): frelser el. redder, Sedul.; af — salvĭfĭcus, 3, [salvus, facio]: som bringer Frelse el. Redning, Alcim. Avit. — salvo, avi, atum, 1, v. a., [salvus]; [sild. Ord): frelser el. redder; - salvare potius, quam perdere, Lactant.

salvus, 3, [rimel. besl. m. servus f. servatus af servo]: uskadt, ukrænket, velbeholden; ogf. sund, frisk munter; I) „alm."; - si res publica populi Romani Quiritium ad quinquennium proximum salva servata erit, etc., Liv. 22, 10, (af en Votivtavle); men ut haec retinere salva et incolumia possimus, Cic. Div. in Caecil. 22; ligel. salvis atque incolumibus (civibus), Caes. B. C. 1, 72; cf. Cic. Catil. 3, 10; men Plaut. Amph. 2, 2, 98: Amph. delirat uxor; Alc. Equidem ecastor sana et salva sum; men ibd. 88: Equidem sana sum, et deos quaeso, ut salva pariam filium; cf. Ter. Hec. 4, 4, 21: et tibi illam salvam, (hvor ogf. dat. er at mærke); f. ogf. Plaut. Pseud. 4, 6, 6; — b) ofte staaer salvus ogf. tilligem. fit Nomen som abl. absol., og svarer da til vort: uden Krænkelse deraf, o. dl.; - ut ne quid agi cum populo aut salvis auspiciis, aut salvis legibus ··· possit, Cic. Fam. 1, 2; cf. id. R. Am. 1: salvo officio etc.; ligel. ibd. 34: quod salva fide possim; ligel. salvo poëtae sensu, Quintil.; salva causae ratione, id.; — II) „bes." i Omgangssproget; a) salvus sum, (jeg er reddet); o. salva res est, (alt staaer vel til); - vid. Ter. Andr. 5, 6, 9, Plaut. Pseud. 4, 2, 18, oftere; df. ogf. Cic. Att. 16, 13 (i en Bekræftelse): ne sim salvus, si aliter scribo, ac sentio; - Di me servant, salva res est; salvum est, si quid non perit, Plaut. Aul. 2, 2, 30; cf. id. Epid. 1, 2, 21; men Ter. Ad. 4, 5, 9: Erubuit; salva res est; cf. id. Eun. 2, 2, 37; — b) salvus sis, som Hilsen el. hilsende Tiltale; hos Plaut. deels Correlat til salve; - saal. id. Stich. 2, 1, 43: G. Ibo atque hunc compellabo; Salvus sis; D. et tu salve; cf. id. Rud. 1, 2, 15; - deels absol.: Salvus sis, leno, id. Poen. 3, 5, 6; men id. Pers. 4, 4, 30, m. Henspillen paa den oprdl. Bem.: D. Salvus sis, adolescens! Sa. siquidem hanc vendidero pretio suo.

sam, f. und. suus. — Samaci, orum, f. und. Same. — samara, ae, f.: = samera, Plin. 16, 29. — sămardăcus (sarmad.), i, m., [afrikansk Ord]: etslags Gøgler el. Harlequin, Augustin. — Sămăria („i" anc.), ae, f., Σαμάρεια: Landskab i Mellempalæstina, med Hovedstad af samme Navn, Plin. 5, 14; — B) df. 1) Sămărītae, arum, m.: Indvaanerne af Samaria, Samaritanerne, Tac. Ann. 12, 54; - ogf. in sing., Samarites, ae, Hadrian. ap. Vopisc. Saturn. 8; — 2) Samărītis, idis, f.: Samaritanerinde, Juvenc., Alcim.; — 3) Sămărītānus, 3: sammaritansk; - ∾ via, Sedul.; — 4) Sămărītĭcus, 3: = frgd.; - ∾ mulier, Juvenc. — Samaritae, arum, etc., f. und. frgd. — Sămărobrīva, ae, f.: By i Gall. Belg., i Ambianernes Land, (hod. St. Quentin., el. efter Andre: Amiens); - vid. Caes. B. G. 5, 24, oftere, o. Cic. Fam. 7, 11, oftere.

sambūca, ae, f., σαμβύκη; I) „egenl.": et trekantet Strængeinstrument med en skarp og skærende Tone, (hvf. ogf. af det nærlere Slags), en Sambuka; - vid. Scip. Afric. ap. Macrob. Sat. 2, 10, o. Pers. 5, 95; — II) „overf." ifolge etslags Lighed: etslags Beleiringsmaskine el. Stormbro, Vitruv., Veget. — sambūceus, 3: af Træet sambucus; - ∾ arbor, Plin.; ∾ baculum, Aur. Vict. Vir. ill. 10. — sambūcīna, ae, f., [sambuca, cano]: en Sambukaspillerske, Plaut. Stich. 2, 2, 57. — sambūcistrĭa, ae, f., σαμβυκίστρια: = frgd., Liv. 39, 6. — sambūcum, i, n.: Frugten af Træet sambucus, Scrib. Larg.; af — sambūcus, i, f.: Hyldetræet el. Hylden, Plin. 16, 30, oftere, o. A.; - hos Seren. Sammon. ogf. săbūcus.

Sămē, es, f., Σάμη: en anden Benævnelse af Øen Cephalenia i det joniske Hav, Virg. Aen. 3, 271, Ovid. Trist. 1, 5, 67, Sil.; (men efter Mela 2, 7, o. Plin. 4, 19: Navnet paa en liden Ø i Nærheden af Øen C.); — B) df. Samaei, orum, m.: Indvaanerne af Øen Same, Liv. 38, 28 o. 29. — samara, (hos Plin. samera), ae, f.: Froet af Elmetræet, Colum. 5, 6. — samia, orum, f. und. Samus. — sămiātor, oris, m.: som polerer el. blanker, Edict. Diocl.; af — sămĭo, avi, atum, 1, v. a., [Samius]: polerer med samisk Steen, polerer el. blanker; (sild. Ord); - ∾ loricas, Veget., ferramenta, Aurel. ap. Vopisc. Aurel. 7. — Sămĭŏlus, 3, demin.: samisk; - ∾ poterium, (af samisk Leer), Plaut. Stich. 5, 4, 12; af — Samius, 3, f. und. Samus.

Samnis, ītis, Samniticus, 3, o. Samnitis, is, f. und. flgd. — Samnĭum, i, n., [etr. af Sabinium, af Sabini; vid. Varr. L. L. 7, 3: ab Sabinis orti Samnites]: Samnium el. det Samnitiske, Naboland af Latium, med Indvaanere, der nedstammede fra Sabinerne; - vid. Liv. 7, 32, Cic. Cluent. 69, id. Att. 14, 20, oftere, o. A.; — B) df. 1) Samnis, ītis, adj.: hørende til Samnium, samnitisk; - ∾ ager, Liv. 21, 20, exercitus, id.; ∾ bellum, Plin. 34, 12; ∾ ursa, Sil. 4, 560; — bb) df. subst. pl., Samnites, tium, (dog ogf. tum, Cic. d. Or. 2, 80), m.; a) Samniterne el. Indvaanerne af Samnium, Varr. l. c., Liv. 7, 29 flgd., o. id. 8, 1 flgd., Cic. Off. 1, 12, oftere, o. A.; - acc. Samnitas, Flor. 1, 16; - sing. Samnis, som Collectiv, Liv. 7, 35, Lucan.; ogf. Samnitis, Cato ap. Priscian.; — b) de med samnitiske Vaaben udrustede Gladiatorer, Varr. L. L. 5, 32, Liv. 9, 40, Cic.; - ogf. Glaing., Lucil. ap. Cic. d. Or. 3, 23; — 2) Samnītĭcus, 3: samnitisk; - ∾ bellum, Suet. Vitell. 1, o. Flor. 1, 16; - ∾ vasa, Capitolin.

samolus, i, m., [celtisk Ord]: etslags Plante, germ. Küchenschelle, Plin. 24, 63. — Samos, i, f. und. Samus. — Samothraca, ae, etc., f. und. flgd. — Sămothrăcĭa, ae, f.: en af Kabirernes mystiske Dyrkelse bekiendt Ø paa Kysten af Thracien; - vid. Cic. N. D. 1, 42, oftere, Varr. L. L. 5, 10, o. Virg. Aen. 7, 208; - ogf. Samothrăce, es, f., Varr. R. R. 2, 1, Mela 2, 7, Plin. 4, 23; - ogf. Samothrāca, ae, f., Liv. 42, 25, oftere; - ogf. Threïcia Samos el. Samus (Θρηΐκιη Σάμος), Virg. l. c., o. Ovid. Trist. 1, 10, 20; — B) df. 1) Sămothrăcius, 3: samothracisk; - ∾ ferrea, (etslags Jernringe derfra), Lucr. 6, 1012; ∾ insula, (i. e. Somothracia), Plin.; ∾ gemma, (benævnt derefter), id.; — 2) Sămothrăces, um, m.: Indvaanerne af Samothracien, Samothracierne, Varr. L. L. 5, 10, Stat.; - ogf. som adj. Samothraces dii, (d. e. Kabirerne), Varr. l. c., Macrob. Sat. 3, 4; ogf. absol. Samothraces (sc. dii), Juvenal. 3, 144; — 3) Sămothrăcēnus, 3: samothracisk, fra Samothracien; - ∾ Zancles, (fra Samothracien), Plin. 11, 63; — 4) Sămothrăcĭcus, 3: = frgd.; - ∾ religiones, Macrob. Sat. 3, 4; — 5) Sămothrăcus, 3: = frgd.; - ∾ vates, Val. Fl. — Samothracicus, 3, etc., f. und. Samothracia.

sampsa, ae, f.: det blødgjorte Kjød af Oliven, Colum. 12, 49 (i Overskriften), oftere. — Sampsicĕrămus, i, m.; saal. heder Pompejus med Lune efter en af ham overvundeen Konge i Emesa, Cic. Att. 2, 14, oftere. — sampsūchĭnus, 3, σαμψύχινος: tilberedet af Majoran el. Meiran; - ∾ oleum, Plin. 21, 93. — sampsūchum, i, n., σάμψυχον: Majoran el. Meiran, (origanum majorana L.), Plin., Colum.

Sămus el. Samos, i, f., Σάμος; I) Den Samos, ved Kysten af Lilleasien, ligeoverfor Ephesus, beromt som Pythagoras's Fodeland; ogs. samiske Lerkar vare meget udbredte; - vid. Mela 2,7, Hor. Ep. 1, 11, 2 o. 21, Liv. 37, 10 flgd., Cic. Manil. 12, o. A.; (men Threïcia Samos, s. und. Samothracia); — B) ds. 1) Samĭus, 3: horende til Den Samos, samisk; - ∾ terra, (dens Gebet paa den ligeoverfor liggende Kyst), Liv. l. c.; ∾ Juno, (som blev dyrket paa S.), Cic. Verr. 1, 19; - ∾ vir, (d. e. Pythagoras), Ovid. Met. 15, 60; ogs. ∾ senex, id. Trist. 3, 3, 62; ogs. absol. Samius, id. Fast. 3, 153; ∾ lapis (til Polering), Plin. 36, 40; ∾ terra, (samisk Ler), id. 35, 53; ∾ testa, (brændt deraf), Lucil. ap. Non., Tibull.; saal. ogs. ∾ vas, Plaut.; ∾ catinus, Lucil. ap. Non.; ogs. absol., Samia, orum: samiske Lerkar, Plin. 35, 46, o. A.; - men Plaut. Bacch. 2, 2, 24: Scis tu, ut confringi vas cito Samium solet, med Hensyn paa d. frgd. Samia (Bacchis); - ogs. subst., Sămĭi, orum, m.: Indvaanerne paa Samos, Samierne, Cic. Verr. 1, 20, Liv. 33, 20; — II) en Benævnelse paa Den Cephalenia, s. und. Same.

sānābĭlis, e, [sano]: helbredelig, til at helbrede; - ∾ vulnus, Ovid. Pont. 2, 2, 59; men sanabiles (animi), vid. Cic. Tusc. 4, 37; ligel. „ment.", Senec. Ep. 108: qui ad philosophorum scholas venit, aut sanior domum redeat, aut sanabilior. — Sanates dicti sunt ··· quasi sanata mente etc., vid. Fest. p. 348, (Müll.); cf. ibd. p. 321, ogs. Gell. 16, 10. — *sānātĭo, onis, f.: Helbredelse; - ∾ corporum, Cic.; - men „fig.": ∾ malorum, id. Tusc. 4, 15; ligel. ibd. 4, 28: ∾ certa et propria (perturbationis) animi; o. — sānātor, oris, m.: som helbreder, Paul. Nol.; — [sano]. — sancaptis, idis, f.: fingeret Krydderurt, Plaut. Pseud. 3, 2, 43. — sanchromăton, i, n.: en Benævnelse paa Væxten dracontea, Appul.

sancĭo, xi, ctum, (sjeld. o. forel. cīi o. cītum), 4, [igiennem Stammen sac besl. m. sacer, ogs. m. ἅγιος o. ἁγνός]; egentl.: paa en religios Maade at giore ukrænkelig; ds. I) „egenl." om en lovlig Anordning el. anden offenlig Forhandling: uforanderligen at fastsætte el. bestemme el. forordne; - saal. at mærke i flgd. Forbindelser; a) ∾ legem; - ∾ leges de ambitu, Cic. Planc. 18; quasdam leges retractavit, et quasdam ex integro sanxit, Suet. Aug. 34; cf. Hor. Ep. 2, 1, 24; men pass.: haec igitur lex sanciatur, ut etc., Cic. Lael. 12; cf. Liv. 10, 9: legem tulit diligentius sanctam etc.; - in quibus (legibus) et illa eadem sancta sunt, Cic. Verr. 2, 50; men Liv. 8, 7: quum aut morte tua sancienda sint consulum imperia, aut etc.; - ∾ foedus, (afslutte el. bekræfte), id., Cic., Tac.; men „poet.", ∾ foedera fulmine, Virg. Aen. 12, 200; — b) ∾ lege aliquid el. de aliqua re, el. m. flgd. ut el. ne; - qui ··· alia moribus confirmarunt, sanxerunt autem alia legibus, etc., vid. Cic. d. Rep. 1, 2; quae jure jurando ··· in aeternam memoriam sancta atque sacrata sunt, etc., Liv. 39, 37; cf. Caes. B. G. 7, 2; - eadem fuit (causa) ··· nihil de hac re lege sanciendi, Liv. 34, 4; men de jure praediorum sanctum apud nos est, ut etc., Cic. Off. 3, 16; men duodecim tabulis sanctum est, ne quis etc., Tac. Ann. 6, 16; cf. Cic. Flacc. 28; — β) saal. ogs. ud. abl.; - ∾ acta Caesaris, Cic. Ann. 14, 21; men ∾ aliquem augurem, id. Phil. 13, 5; quum Solon de eo nihil sanxerit, quod antea commissum non erat, id. R. Am. 25; ligel. m. ut, id. Fin. 2, 31; — c) lex sancit; - at hoc ··· Corneliae leges non sanciunt, Cic. Agr. 3, 2; ligel. lex sancit, ne qui magistratus etc., id. d. Rep. 2, 31; men id. Inv. 2, 53: postea res ab natura profectas ··· legum metus et religio sanxit; — d) „poet." ogs. m. Relativsætning; - Et quid quaeque queant per foedera naturāï, Quid porro nequeant, sancitum quandoquidem exstat, etc., Lucr. 1, 180; — II) „overf." om en Forbrydelse: at lægge en vis Straf derpaa, at forbyde under en vis Straf; - incestum pontifices supplicio sanciunto, Cic. Leg. 2, 9, (e XII tabb.); ligel. vis capite, avaritia multa, honoris cupiditas ignominia sanciatur, id. ibd. 3, 20; men id. Planc. 19: observantiam sancire poena; cf. id. Off. 3, 13 o. 17; men id. Att. 10, 1: (Solon) capite sanxit, si qui in seditione non alterius utrius partis fuisset; — III) partic. sanctus, 3, sædv. som adj.; A) ukrænkeligen fastsat el. bestemt, ukrænkelig el. uangribelig; (derim. sacer: som er indviet til en Guddom); - quod sanctione quadam subnixum est, id sanctum est, etsi deo non sit consecratum, Digest.; sanctae res, veluti muri et portae, ibd.; cf. Cic. Rab. perd. 4: qui sanctum campum ··· defendo; men sanctique sunto (tribuni plebis), id. Leg. 3, 3, (e XII tabb.); cf. Liv. 1, 20: virginitate aliisque caerimoniis venerabiles ac sanctas fecit (Vestales); ligel. Virg. Aen. 1, 426: Jura magistratusque legunt sanctumque senatum; cf. Cic. Arch. 8: Ennius sanctos appellat poëtas; men id. Phil. 2, 24: ut vestris etiam legionibus sanctus essem, etc.; - servare sanctam societatem, vid. id. Off. 1, 8; ∾ fides induciarum, Liv. 8, 37; ∾ officium, Cic.; cf. id. R. Am. 38; ligel. sanctarum inscitia legum, Hor. Sat. 2, 1, 81; men aerarium sanctius, (som alene i en stor Fare turde angribes), s. und. aerarium; — B) ds. „overf.": ærværdig, hellig, ren, guddommelig; om Mennesker ogs.: from el. retskaffen, obl.; - Te nunc, sancta, precor, Venus, et genetrix patri' nostri, Enn. Ann. 1, 17; (cf. ibd. 20); ∾ numen, Lucr.; ∾ fana, delubra, etc., id. 5, 75, o. id. 6, 416; ∾ augustusque fons, Cic. Tusc. 5, 12; sanctior (dies), Hor. Od. 4, 11, 17; men sancti ignes (til Offring), Virg. Aen. 3, 406; - fra Augustus ogs. som Epithet til Keiserne; vid. Ovid. Fast. 2, 127, Val. Fl. 1, 11, o. A.; - quum illo viro nemo neque integrior esset in civitate, neque sanctior, Cic. d. Or. 1, 53; cf. id. Lael. 11: quum illi sanctissimi viri fuerint; ligel. id. R. Com. 15: (viri) natura sancti et religiosi; veteres et sancti viri, Sall. ap. Macrob.; cf. Hor. Ep. 1, 16, 61; - ∾ virgines, (rene, kydske), Hor. Od. 1, 2, 27; sanctissima conjux, Virg. Aen. 11, 158; ∾ pudor, Tibull.; ∾ mores, Juvenal.; - quod mihi est et sanctius et antiquius, etc., Cic. Att. 12, 19; men id. R. Com. 2: quod apud omnes leve et infirmum est, id apud judicem grave et sanctum esse ducatur? - sed est et sancta e gravis oratio (Calvi), etc., vid. Quintil. 10, 1, 115.

sancte, adv. af sanctus und. sancio: samvittighedsfuldt, med religios Strænghed, fromt el. ærefrygtsfuldt, obl.; - ∾ jurare el. adjurare, Plaut., Ter.; Isto tu pauper es, quum nimis sancte pius, Plaut. Rud. 4, 7, 8; - pie sancteque colere, Cic. N. D. 1, 20; auguste sancteque consecrare, ibd. 2, 24; men Disce verecundo sanctius ore loqui! Martial. 8, 1; men sanctissime se gerere, Cic. Qu. Fr. 1, 2, 4; - ogs. noiagtigen, omhyggeligen; haec (adversaria) deleantur statim; illae (tabulae) servantur sancte, Cic. R. Com. 2; men sanctissime (me) esse observaturum ··· quae etc., id. Fam. 5, 8; cf. Quintil. 1, 2, 4; men id. 8, 3, 44: ut ductare exercitum ··· apud Sallustium dicta sancte et antique, etc. — sanctesco, ĕre, v. n., [sanctus]: at blive hellig el. ærværdig; - Per nos sanctescat genus (Pelopidarum), Attius ap. Non.

*sanctĭfĭcātĭo, onis, f.: Helliggiørelse, Tertull.,

Sidon.; — sanctĭfĭcātor, oris, m.: en Helliggiører, Tertull., Augustin.; o. — sanctĭfĭcĭum, i, n.: Helliggiørelse; bf. „concret": en Helligdom, Tertull.; af — sanctĭfĭco, avi, atum, 1, v. a., [sanctus, facio]: helliggiør el. helliger el. indvier, Tertull., Prudent.; bf. — sanctĭfĭcus, 3: som helliggiør, Juvenc. — sanctĭlŏquus, 3, [sanctus, loquor]: som fører en hellig Tale; - ∾ Lucas, Prudent.

†sanctĭmōnĭa, ae, f., [af sanctus]: Hellighed, Renhed, Kydskhed; - fatetur, (se) non habere domum clausam pudori et sanctimoniae, patentem ··· cupiditati et voluptatibus, Cic. Quint. 30; cf. id. ibd. 17; priscae sanctimoniae virgo, Tac.; cf. id. Ann. 12, 6; bf. — sanctĭmōnĭālis, e: hørende til Hellighed el. Renhed, hellig, religiøs, obl.; (eccles.); - ∾ vita, (Klosterlivet), Cod. Just.; ∾ mulier, (en Nonne), ibd.; ogf. absol. sanctimonialis, is, f., Augustin.; bf. — sanctĭmōnĭālĭter, adv., degere tempus vitae, (leve i et Kloster), Cod. Just.

sanctĭo, onis, f., [sancio]: en med visse Straffe forbunden Lovbestemmelse; - sanctiones sacrandae sunt ··· aut obtestatione legis, aut poena, quum caput ejus, qui contra fecerit, consecratur, Cic. Balb. 14; cf. id. Verr. 4, 66: nisi legis sanctionem poenamque recitassem; men Liv. 4, 51: jacere tamdiu irritas sanctiones, quae de suis (i. e. plebis) commodis ferrentur.

sanctĭtas, atis, f., [sanctus]; I) „egenl": Ukrænkelighed, Hellighed; - fretus sanctitate tribunatus, Cic. Sest. 37; ∾ regum, Caes. ap. Suet. Caes. 6; ∾ regii nominis, Sall. frgm. ap. Serv.; - ∾ templi insulaeque inviolatos praestabat omnes, Liv. 44, 29; cf. id. 45, 5; ∾ fori, Quintil.; — II) „overf.": sædelig Renhed, Hellighed, Fromhed, Kydskhed; - quasi lumen aliquod ··· elucere sanctitatem et prudentiam et dignitatem tuam, Cic. Fam. 4, 3; cf. id. Phil. 3, 6: quod in juventute habemus illustrius exemplum veteris sanctitatis? men ut teneriores annos ab injuria sanctitas docentis custodiat, Quintil. 2, 2, 3; cf. Cic. Fin. 2, 22; - sanctitas est scientia colendorum deorum, id. N. D. 1, 41; cf. id. ibd. 1, 2; men in pl., id. ibd. 2, 2: deorum cultus religionumque sanctitates etc.; - ∾ matronarum, Cic. Coel. 13; feminarum pudorem sanctitatemque etc., Liv. 34, 6; - ∾ (orationis) Calvi, Quintil., f. und. sanctus; ligel. id. 1, 8, 9: sanctitas certe, et, ut ita dicam, virilitas ab his (i. e. ab veteribus Latinis) petenda.

sanctĭtūdo, ĭnis, f., [sanctus], Biform af frgd., (men oftest forel.): Hellighed, Renhed; - ∾ Apollinis, Turpil. ap. Non.; ∾ fani, Quadrig. ap. Gell.; ogf. in pl., Attius ap. Non.; - dog ogf. ∾ sepulturae, Cic. frgm. ap. Non. — sanctor, oris, m., [sancio]: som forordner; - praecipuus Servius Tullius sanctor legum fuit, Tac. Ann. 3, 26. — sanctŭārĭum, i, n., ligesom sacrarium; I) Sted til Opbevaring af Helligdommene, Sacristi, Aggen. de Limit. ap. Goes.; — II) en Fyrstes Geheimecabinet; - ∾ Mithridatis, Plin. 23, 77; af — sanctus, 3, partic. o. adj. af sancio.

Sancus, i, m.: en ogf. i Rom dyrket sabinsk Gud, identisk med Dius Fidius og med Semo; - vid. Varr. L. L. 5, 10, o. Ovid. Fast. 6, 213 flgd.; men Liv. 8, 20: bona (ejus) Semoni Sanco consecranda; men Propert. 4, 9, 74, om Hercules: Nunc quoniam manibus purgatum sanxerat orbem, Sic Sancum Tatii composuere Cures; - f. ogf. Sil. 8, 422.

sandala, ae, f.: en Kornart af fortrinlig Hvidhed, Plin. 18, 11. — sandălĭārĭus, 3, [sandalium]: hørende til Sandaler el. Tofler; - ∾ Apollo, (som havde en Billedstøtte i Sandalegaden, i Roms 4de Region), Suet. Aug. 57; - ogf. absol., in Sandaliario (sc. vico), Gell. 18, 4. — sandălĭgĕrŭlae, arum, f., [sandalium, gerulus]: som bære Sandalerne el. Toflerne efter Fruen, Plaut. Trin. 2, 1, 22. — sandălis, ĭdis, f.: etslags Palmetræ, Plin. 13, 9. — sandălium, i, n., σανδάλιον: Sandale el. Toffel, Ter. Eun. 5, 7, 4; — not.: Albinov. 2, 65, har pl. sandālia.

sandăpĭla, ae, f.: den Fattiges Ligbaare, (opp. den Bemidledes lectica), Suet. Dom. 17, Martial. 8, 75, o. Juvenal. 8, 175; bf. — sandăpĭlārius, i, m.: Sandapilbærer el. Ligbærer, Sidon. — sandărăca (-cha), ae, f., σανδαράκη (-χη); I) Sandarach, etslags rødt Farvestof, Plin. 31, 56, o. Vitruv. 7, 12; — II) det saakaldte Bibrød, ogf. cerinthus o. erithace, Plin. 11, 17. — *sandărăcātus, 3: blandet med Sandarach, acetum, Plin. 35, 50; o. — sandărăcĕus, 3: af Sandarach; - ∾ color, Labeo ap. Fulgent.; — [sandaraca, nr. I]. — sandărăcĭnus, 3, σανδαράκινος: sandarachfarvet, os (merulae), Naev. ap. Fest. p. 325, (Müll.). — sandarēsus, i, f.: en i Indien og Arabien udgravet Ædelsten, etslags Katoie, Plin. 37, 28. — sandix (-yx), icis (m. ī, Propert., m. ĭ, Gratian.), f., σάνδυξ; Mønnie el. mønnieagtig Farve; - vid. Plin. 35, 12, oftere; men Sponte sua sandyx pascentes vestiet agnos, vid. Virg. Ecl. 4, 45; sandicis amictus, (opp. plebeius), vid. Propert. 2, 19, 81.

sāne, adv. af sanus; I) „egenl.": i en sund el. god Tilstand; - sane sarteque, vid. Charis. p. 195; — II) oftest „fig."; A) fornuftigen, med sund Sands; - Nam bonum est, pauxillum amare sane, insane non bonum est, Plaut. Curc. 1, 3, 20; ligel. Novi herum, novi aedes nostras; sane sapio et sentio, (jeg er ved min fulde sunde Sands), id. Amph. 1, 1, 292; men Hor. Od. 2, 7, 26: non ego sanius Bacchabor Edonis, (ikke mindre vildt el. sværmende); — B) bf. oftest; aa) som bekræftende Partikel (ligesom valde f. valide): sandeligen, sandt nok el. vist nok, virkeligen, i Gierningen, obl.; - Me volo curare; Ps. sane sapis et consilium placet, Plaut. Pseud. 2, 2, 67; sane ego sum amicus nostris aedibus, id. Asin. 2, 3, 7; - odiosum sane genus hominum officia exprobrantium, Cic. Lael. 20; si qui etc., humilem sane relinquunt ortum amicitiae, id. ibd. 9; cf. id. ibd. 17; men (narratio) res sane difficilis, id. d. Or. 2, 66; cf. id. Att. 14, 7, ogf. id. Verr. 4, 2; - ogf. at mærke: a) i Svar; - te moneri numne vis? H. sane volo, (det vil jeg vist), Plaut. Poen. 5, 2, 119; cf. Ter. Heaut. 4, 8, 31; ligel. id. Eun. 2, 3, 70: Estne, ut fertur, forma? Pa. sane, etc.; — b) hos andre Adverbier; - res rustica sane bene culta, Cic. Quint. 3; - saal. ofte i Svar, bene sane: meget vel! Ter. Andr. 5, 2, 7, oftere; recte sane, id.; sane hercle, id.; sane quidem hercle, Cic. Leg. 2, 4; sane pol, Ter.; - saal. ogf. sane quam: hvor meget, d. e. saare meget, overmaade, (ligesom valde quam, o. admodum quam); vid. Cic. Leg. 2, 10, o. id. Qu. Fr. 2, 6; — c) m. Negation; - haud sane diu est, quum etc., (det er ikke længe siden), Plaut. Merc. 3, 1, 41; Edepol comissatorem haud sane commodum, Ter. Ad. 5, 2, 8; quod etc., non sane mirabile hoc quidem, Cic. Div. 2, 31; si etc., nihil sane esset, quod nos poeniteret, id. Qu. Fr. 1, 2, 2; cf. Hor. Sat. 2, 3, 138; — bb) som betinget bekræftende; a) i restringerende Concessivsætninger: vistnok el. rigtigt nok, vel, virkeligen, obl.; - sane bonum ··· rei publicae genus; sed tamen etc., Cic. d. Rep. 2, 26; ligel. sit ita sane; sed etc., id. Lael. 5; cf. id. Acad. 2, 32; men poëtis permittamus sane ejusmodi exempla ··· non idem oratorem decebit, Quintil. 8, 3, 73; — b) ligel. concessivt hos Imperativer i Omgangssproget: visseligen, i ethvert Fald, dog, obl.; - Ubi ego Sosia nolim esse, tu esto sane Sosia! Plaut. Amph. 1, 1, 283; cf. id. Stich. 5, 4, 14, oftere, o. Ter. Heaut. 4, 7, 4, oftere.

sānesco, ere, v. n., [sanus]: bliver sund el. frisk; - insanientes sub somno sanescunt, Cels.; diu dolent talia quoque ulcera, et difficile sanescunt, Plin. 17, 35; ∾ vulnera, Colum.; ∾ cutis, Cels.

Sangarius, i, s. und. Sagaris. — Sangualis, e, s. und. Sanqualis. — sanguen, ĭnis, n., for: o. eftercl. Biform af sanguis; - (non) refugiat timido sanguen, Enn. ap. Cic. Fin. 5, 11; cf. Cato ap. Gell. 3, 7, ogs. Lucr. 1, 837 o. 860, ogs. Petron. Sat. 59, 1, o. A. — sangnicŭlus, i, m., demin. af sanguis: en Blodpølse, Plin. 28, 58. — sanguĭlentus, 3, Biform af sanguinolentus, Scribon. — *sanguĭnālis, e, herba: = sanguinaria herba, s. und. flgd., nr. 1; o. — sanguĭnārius, 3: af Blod, hørende til Blod; df. I) „egenl."; - ∾ herba: en blodstillende Plante, ogs. *πολύγονον*, Plin. 27, 91, Colum.; — II) „fig.": blodtørstig el. blodgierrig; ogs. blodig; - ∾ juventus, Cic. Att. 2, 7; saevum et sanguinarium natura fuisse, etc., Suet. Claud. 34; - ∾ bella et cruenta, Justin.; ∾ sententiae, Plin. Ep.; ∾ responsum, Plin.; — [sanguis]. — sanguĭnātĭo, onis, f., [sanguino]: Bloden el. at blode, Coel. Aur.

sanguĭnĕus, 3, [sanguis]; I) „egenl.": hørende til Blod, af el. med Blod, blodig; - Sanguineae manant tamquam de vulnere guttae, (ligesom Blodddraaber), Ovid. Met. 2, 360; ∾ dapes, Tibull. 1, 5, 49; ∾ manus, Ovid., humus, id.; ∾ caedes, id. Met. 13, 85; ∾ rixae, Hor. Od. 1, 27, 4; ∾ bellum, Val. Fl.; „poet." ogs. ∾ Mavors, Virg. Aen. 12, 332; men ∾ vir, Sil. 1, 40, (i. e. Hannibal); — II) „overf.": blodfarvet, blodrød; - ∾ jubae anguium, Virg. Aen. 2, 207; ∾ luna, Ovid. Am. 2, 1, 23; ∾ color vini, Plin.; ∾ succus, id.; ∾ sagulum, Sil.

*sanguĭno, are, v. n.; oprdl.: at være blodig el. fuld af Blod; hvf. femina sanguinans, (som har det Maanedlige), Tertull.; sædv. „fig."; A) „overf.": at være blodfarvet; - ∾ unda purpureis profundis, poëta in Anthol. Lat. Burm. 11, p. 384; coluber veneno noxio colla sanguinans, Appul.; — B) „ment.": at være blodtørstig; - lucrosae hujus et sanguinantis eloquentiae usus, Tac. d. Or. 12; — sanguĭnŏlentus, 3; I) „egenl.": blodig, fuld af Blod el. Blodsudgydelse; - torquem sanguinolentam etc., Quadrig. ap. Gell. 9, 13; ∾ pectora, Ovid.; men ∾ Allia vulneribus Latiis, id. A. A. 1, 414; ∾ seditiones, Varr. ap. Non.; — II) „fig."; A) „overf.": blodrød; - ∾ color, Ovid. Am. 1, 12, 12; — B) „ment.": blodig, grusom, odl.; - ∾ palma inimici, auct. ad Her. 4, 39; men ∾ centesimae, (Blodsuerrenter), Senec. Benef. 7, 10; men ∾ nulla littera, (krænkende), Ovid. Ib. 4; o. — sanguĭnōsus, 3; i d. sild. Lægesprog: fuldblodig, Coel. Aur.; — [af flgd.].

sanguis, ĭnis, m., (s. ogs. Biformen sanguen s. l.); I) „egenl.": Blodet, (altid in sing.); - in quem (ventriculum cordis) sanguis a jecore per venam illam cavam influit; eoque modo ex his partibus sanguis per venas in omne corpus diffunditur, Cic. N. D. 2, 55; cf. Quintil. 11, 3, 78: sanguis ··· mentis habitu movetur; men pugnatum ingenti caede utrimque, plurimo sanguine, Liv. 2, 64; - quum sanguinem miserit, (har aareladt osv., s. nedenf.); ligel. ∾ emittere (aure, sub cauda), Colum.; ogs. ∾ demere e capite, Varro, ex auricula, Colum.; - men ∾ supprimere, Cels., cohibere, Plin., sistere, id., (stille Blodet); — II) „fig."; A) „overf."; 1) Blodet, Blodsforbindelse; df. a) „abstract": Afstamning, Herkomst, Slægtstab; - Qui tibi materno quamvis a sanguine junctus, Mente tamen ··· propior fuit, etc., Ovid. Met. 2, 368; etiamsi nobis sanguine cohaereant, (ere beslægtede med os), Quintil. 8, 3, 75; men fore, qui ··· genus alto a sanguine Teucri Proderet, etc., Virg. Aen. 4, 229; cf. id. ibd. 1, 19; men sanguine cretus Sisyphio, Ovid. Met. 13, 31; — b) „concret": Nedstammende, Afkom, Skud, odl.; - seu deos, regesve canit, deorum sanguinem, etc., Hor. Od. 4, 2, 13; ligel. id. ibd. 2, 20, 6: non ego pauperum Sanguis parentum, etc.; ligel. Ovid. Met. 5, 514: Proque meo supplex venio tibi, Juppiter, inquit (Ceres), Sanguine proque tuo, (i. e. pro Proserpina, filia tua ex me); cf. Virg. Aen. 6, 836; ligel. Tibull. 1, 6, 66: Quicquid agat, sanguis est tamen illa tuus; — 2) om andre Vædsker el. Safter; - Et viridis nemori sanguis decedit et herbis, Manil. 5, 212; men Plin. 14, 7: vinum poturus memento, te bibere sanguinem terrae; ligel. ∾ Baccheus, s. vinum, Stat. Theb. 1, 329; — B) „ment." o. „alleg."; 1) „alm.": Livskraften, ungdommelig Styrke og Friskhed, Saft og Kraft; - vos, o, quibus integer aevi Sanguis, ait, solidaeque suo stant robore vires, Vos etc., Virg. Aen. 2, 638; men Cic. Att. 4, 16: amisimus ··· omnem non modo sucum et sanguinem, sed etiam colorem et speciem pristinam civitatis; - ogs. om Pengemidler, navnl. de offentlige; saal. „alleg.": mittere sanguinem (provinciae: udplyndre el. forarme den), Cic. Att. 6, 1; cf. id. Verr. 3, 36: quae de sanguine detraxisset aerarii, etc.; - men missus est sanguis invidiae sine dolore, (Misundelsen mod mig er udtømt, osv.), id. Att. 1, 16; cf. Quintil. 8, 6, 51; — 2) „bes.": Talens el. Foredragets Kraft og Styrke; - sucus ille et sanguis incorruptus etc., Cic. Brut. 9; cf. id. ibd. 82, ogs. id. Orat. 23; ligel. hic ornatus ··· sanguine et viribus niteat, Quintil. 8, 3, 6; illa (dicta), quamquam plena sanguinis etc., non conveniant barbae illi atque tristitiae, id. 11, 1, 34. — sanguĭsūga, ae, f., [sanguis, sugo]: Blodigelen, Cels., Plin. 8, 10.

sănĭes, em, e, [efter Freund.: den svækkede Udtale af sanguis]; I) „egenl.": det sygelige og fordærvede el. inflammerede Blod; - vid. Cels. 5, 26; men „poet.": saxa spargens tabo, sanie et sanguine etc., vid. Enn. ap. Cic. Tusc. 1, 44; cf. Ovid. Met. 7, 338; - ogs. andre fordærvede Vædsker i Legemet; navnl. Materien af et Saar, odl.; - saniem vulnere exprimere, Gell.; ∾ emittere, Senec.; men saniem eructans (Polyphemus), Virg. Aen. 3, 632; men om en Valplads, Tac. Ann. 4, 49: pollui cuncta sanie, odore, etc.; cf. Virg. Aen. 8, 487; — II) „poet. overf." ogs. om andre lignende Vædsker; saal. om Slangens og Øglens Gift, vid. Virg. Aen. 2, 221, Ovid. Met. 4, 493, o. A.; men om Cerberus, vid. Hor. Od. 3, 11, 19; - ogs. om den Saft, der tiener visse Dyr istedetfor Blod; - ∾ aranei, Plin., spongiarum (som Dyrplanter), id. 31, 47; ligel. Purpursneglens Saft el. Blod, id. 9, 62; — 2) „meton." ogs. om andre Vædsker el. Safter; - ∾ olivae, vid. Plin. 15, 2; men id. 33, 2: ∾ auri, (i. e. chrysocolla el. Berggrønt); men sanies pretiosa, (i. e. muria el. Lage), Manil. 5, 672. — sănĭfer, a, um, [sanus, fero]: helbredende, Paul. Nol. — sănĭōsus, 3, [sanies]: med fordærvet Blod, med fordærvede Safter; - ∾ partus, vid. Plin. 7, 13.

sănĭtas, ātis, f., [sanus]: Sundhed; I) „egenl.": Legemets Velbefindende; - est enim corporis temperatio, quum ea congruunt inter se, e quibus constamus, sanitas, Cic. Tusc. 4, 13; sanitatem aegris medicina promittit, Cels.; qui incorrupta sanitate sunt, Cic.; si robur corporis bonum est, non minus sanitas, Quintil. 5, 10, 89; - ∾ pecoris, Varro, hostiae, id.; ∾ ossis, (dets sunde Tilstand), Cels.; cf. Phaedr. 5, 8; — II) „fig."; A) „alm.": Sielens Sundhed, navnl. Frihed fra el. Beherskelse af Lidenskaberne, Fornuftighed el. Besindighed, odl.; - animi dicitur (sanitas), quum ejus judicia opinionesque concordant; vid. Cic. Tusc. 4, 13; sua quemque fraus, suum scelus, sua audacia de sanitate ac mente deturbat, id. Pis. 20; df. ofte: ad sanitatem reverti, Caes., redire, Cic., (vende tilbage til den sunde Sands); ligel. ad sanitatem se convertere, id. Sull. 5; men ego veteranos tueri debeo ··· eos, quibus sanitas est, (som opfylde deres Pligter), id. Phil. 11, 14; men Liv. 2, 29: nihilo plus sanitatis in curia, quam in foro esse; — B) „bes."; a) Talerens

el. Foredragets Sundhed el. Naturlighed; - sanitatem autem et integritatem, quasi religionem et verecundiam orationis probant, vid. Cic. Brut. 82; cf. ibd. 80; f. ogf. ibd. 13, und. salubritas; men qui suae imbecillitati sanitatis appellationem ··· obtendunt, Quintil. 12, 10, 15; — b) fjeld. om andre Abstracter; - victoriae sanitas (dens Bestaaen el. Varighed), etc., vid. Tac. Hist. 2, 28; ∾ metri, (dets Regelmæssighed el. Rigtighed), Macrob. — sānĭter, adv., forel. Biform af sane: sundt; bf. „overf.": rigtigen, forstandigen; - ∾ amare, Afran. ap. Non.

sanna, ae, f., [befl. m. flgd.]: efterabende og spottende Grimace el. Gebærde; - vid. Juvenal. 6, 306, Pers. 1, 62, o. id. 5, 91. — sannĭo, ōnis, m., σάννας: som gjør Grimacer el. andre Narrestreger, en Harlequin, odl.; (dog for Romeren ikke uden mimisk Værd); - vid. Cic. d. Or. 2, 61; men id. Fam. 9, 16: salis enim satis est, sannionum parum.

sāno, avi, atum, 1, v. a., [sanus]; I) „egenl.": helbreder el. læger, gjør sund el. frisk; - quod ad sanandum me pertineret, Nep. Att. 21; cf. Cic. Div. 2, 66; Tarda Philoctetae sanavit crura Machaon, Phoenicis Chiron lumina Phillyrides, Propert. 2, 1, 61; ∾ vomicam, Cic., vulnera, id., o. A.; - usædv. er Plin. 12, 40: ad hunc sanandum (sc. nidorem: for at formilde el. afhjelpe den) urunt styracem etc.; — II) „fig.": retter derpaa, sætter el. bringer atter istand; - ut eas (rei publicae partes aegras et labantes) his armis sanares et confirmares, Cic. Mil. 25; cf. id. Catil. 2, 5, o. id. Sull. 9; ligel. Caes. B. C. 1, 35: quae ad eorum mentes sanandas pertinere arbitrabatur; cf. ibd. 2, 30; men id. B. G. 7, 29: id (incommodum) se celeriter majoribus commodis sanaturum; - ligel. „poet.": ∾ curas, Tibull.; cf. Propert. 2, 4, 59: Omnes humanos sanat medicina dolores; f. ogf. id. 4, 7, 69.

Sanquālis, (ogf. Sangualis), e, [formet af Sancus, ligesom arquatus af arcus]: hørende el. helliget til Guden Sancus; bf. ∾ avis, ogf. ossifraga, (Benbryderen), vid. Plin. 10, 8, o. Liv. 41, 13; — not.: Sanqualis porta appellata est proxima aedi Sanci, Fest. p. 343, (Müll.). — santerna, ae, f., efter Plin. 33, 29: Borax el. Berggrønt, som er tilberedet til Guldlodning. — Santŏnes, um, m., Biform af Santoni, Plin.; sing. Santo, Probus. — Santŏni, orum, m.: Folk i Aquitanien, ved Udløbet af Garumna, ligeoverfor Burdigalia, (hod. Saintes); - vid. Caes. B. G. 3, 11, oftere, o. A.; sing. Santonus, Lucan., Auson.; — B) bf. Santŏnĭcus, 3: santonisk, Oceanus, Tibull., cucullus, Juvenal.; ∾ virgo, Martial.; ∾ herba, Scribon., (i. e. absinthium); vid. Plin. 27, 28.

sānus, 3, [befl. m. σάος, σῶς, i. e. salvus]: sund, frisk, ved god Helbred el. Sundhed, odl.; I) „egenl."; - ∾ pars corporis ··· atque integra, vid. Cic. Sest. 65; ∾ corpora et integri sanguinis, Quintil.; ∾ homo, Cels.; cf. Hor. Ep. 1, 16, 21; sana et salva amica, Plaut.; men absol., Hor. Ep. 1, 2, 34: Si noles sanus, curres hydropicus, etc.; men sanus utrisque Auribus atque oculis, id. Sat. 2, 3, 284; men Cic. Off. 3, 24: si eo medicamento sanus factus sis; men „poet.": Vulneraque ad sanum nunc coiere mea, Propert. 3, 23, 18; - compar., Aegrotare malim, quam esse tua salute sanior, Plaut. Truc. 2, 2, 5; superl., interim licet negotia agere ··· perinde atque sanissimo, Cels. 7, 4; — II) bf. „fig."; A) „overf."; a) „poet." f. saluber: sund, d. e. tienlig for Sundheden; - Aëra non sanum (fordærvet Luft) etc., Lucan. 7, 830; — b) som er i Behold, i god Stand; - salva et sana sunt (armamenta navis), Plaut. Merc. 1, 2, 62; fjeld. om Begreber; sana et salva res publica, Cic. Fam. 12, 23; cf. Liv. 3, 17; — B) oftest „ment."; a) „alm.": aandigen sund, som har sin sunde Sands, forstandig el. fornuftig; - eos sanos intelligi ··· quorum mens motu, quasi morbo, perturbata nullo sit, Cic. Tusc. 3, 5; ligel. ibd.: omnes insipientes esse non sanos; men Satin' sanus es (er du rigtig i Hovedet)? Ter. Heaut. 4, 3, 29, oftere; ligel. sanun' es? Plaut. Merc. 2, 4, 21, oftere; men id. Trin. 2, 4, 53: Satin' tu sanus mentis aut animi tui, Qui etc.? cf. Liv. 32, 21: vix sanae mentis est; men Cic. Att. 9, 15: ego illum male sanum semper putavi, (at han havde en Skrue løs); men male sana (Dido), (rasende), Virg. Aen. 4, 8; derim. male sani poëtae (begeistrede), Hor. Ep. 1, 19, 3; men ∾ poëtae, id. A. P. 296, (d. e. ædruelige, odl.); Pro sano loqueris, quum etc., (som forstandig), Plaut. Men. 2, 2, 24; cf. Caes. B. G. 5, 7, o. Liv. 39, 49; men id. 8, 27: tumultu etiam sanos consternante; cf. Virg. Ecl. 8, 66: sanos avertere ··· sensus; - „poet." ogf. m. ab; ex hoc ego sanus ab illis (sc. vitiis), Hor. Sat. 1, 4, 129; men id. Ep. 1, 1, 8, absol.: Solve senescentem mature sanus equum, ne etc.; ligel. in compar., id. Sat. 2, 3, 241 o. 275; ogf. in superl., quisquam sanissimus etc.? Cic. Acad. 2, 38; cf. Vell. 2, 25; — b) „bef." om Foredraget og om Taleren: sund el. naturlig, odl.; - alii pressa demum et tenuia, et quae minimum ab usu quotidiano recedant, sana et vere Attica putant, etc., Quintil. 10, 1, 44; nihil erat in oratione ejus, nisi sincerum, nihil, nisi siccum atque sanum, Cic. Brut. 55; cf. id. d. opt. g. Or. 3: Attici oratores sani et sicci; men Plin. Ep. 9, 26: orator rectus quidem et sanus, sed parum grandis et ornatus; cf. Cic. Brut. 13: Rhodii (oratores) saniores et Atticorum similiores, (sc. quam Asiatici).

săpa, ae, f., [befl. m. ὀπός, i. e. sucus, Saft]: indkogt og tyk Most, Varro; musta ad sapas decoquere, Plin.; cf. id. 14, 11; til at drikke, Ovid. Fast. 4, 780; ogf. tilsættes Vin dermed, Colum. 12, 19. — Săpaei, orum, m.: thracisk Folk ved Propontis, Plin. 4, 18, o. Ovid. Fast. 1, 389. — sapenos, i, m., [indisk Ord]: amethystfarvet Ædelsten i Indien, Plin. 37, 40; f. ogf. sacondius. — 1. săperda, ae, m., [sapio]: viis el. klog; - omnes videmur nobis esse belli, festivi, saperdae, quum simus σαπροί, Varr. ap. Non.; cf. Fest. s. h. v., p. 325 (Müll.). — 2. săperda, ae, m., σαπέρδης: etslags ringe nedsaltet Fisk el. Sild fra d. sorte Hav, Pers. 5, 134. — săpĭde, adv.: velsmagende; - superl., ∾ percoctum femur, Appul.; af — săpĭdus, 3, [sapio]; I) „egenl.": velsmagende; - compar., ∾ avis, Apic.; superl., ∾ tucetum, Appul.; — II) „fig.": klog, forstandig; - ∾ puellae, Alcim.

săpĭens, tis, partic. o. adj. af sapio; bf. — săpĭenter, adv., oprdl.: med Smag; bf. „fig.": viseligen el. viist, klogt, forstandigen, fornuftigen; - ∾ factum et consilio bono, Plaut. Aul. 3, 5, 3; ∾ dicta dicere, id. Rud. 4, 7, 21; ∾ providere, Cic.; cf. Hor. Ep. 1, 10, 44; ligel. id. Od. 2, 10, 22 („alleg."): sapienter idem Contrahes ··· vela etc., (du vil ogf. handle klogt i at trække dem sammen, osv.); - compar., qui edistis, multo fecistis sapientius, Plaut. Poen. prol. 7; nemo est, qui tibi sapientius suadere possit te ipso, Cic. Fam. 2, 7; - superl., quod majores nostros ··· retinuisse sapientissime judico, id. d. Rep. 2, 37.

săpientĭa, ae, f., [sapiens]; oprdl.: Smag el. Velsmag; bf. „fig."; A) „alm.": dyb Indsigt, Fornuft el. Forstand el. Klogskab; - Non aetate, verum ingenio, adipiscitur sapientia, Plaut. Trin. 2, 2, 88; si parem sapientiam hic habet, ac formam, id. Mil. gl. 4, 6, 36; men Hor. Ep. 1, 1, 41: Virtus est, vitium fugere, et sapientia prima, Stultitia caruisse, etc.; cf. id. ibd. 1, 2, 17: quid virtus et quid sapientia possit, etc.; ligel. id. A. P. 396: fuit haec sapientia quondam; f. ogf. Nep. Att. 20, o. A.; — B) „prægnant", ligesom Grækernes σοφία: Visdommen; - princeps omnium virtutum illa sapientia, quam Graeci σοφίαν vocant, Cic. Off. 1, 43; cf. id. Leg. 1, 22: ita fit, ut mater omnium bonarum rerum sit sapientia, a cujus amore Graeco verbo

philosophia nomen invenit; men sapientia mens est perfecta, Senec. Ep. 117; f. ogſ. Cic. Lael. 2; ogſ. c. gen. object.: saepenumero admirari soleo ··· quum ceterarum rerum tuam excellentem, M. Cato, perfectamque sapientiam, tum vel maxime, quod etc., id. d. Senect. 2; – ager jure possidetur, sapientia natura, Senec. Ep. 117; cf. id. ibd.: sapientia non discedit a domino; men Cic. Tusc. 3, 18, in pl., (ſom ſunefuld Hyperbol efter Epicur): virtutes ebullire et sapientias etc.; — 2) „beſ.": Visdommens ſaavel Indbegreb, ſom enkelte Dele, enhver hoiere Erkiendelſe el. Videnſkab, navnl. Philoſophien; – sapientia est ··· rerum divinarum et humanarum, causarumque, quibus eae res continentur, scientia, Cic. Off. 2, 2; cf. Lucr. 5, 10; – ogſ. ſom Livsphiloſophi el. Sædelære; sapientia, quae ars vivendi putanda est, Cic. Fin. 1, 13; (cf. id. ibd. 3, 2: ars est philosophia vitae); ligel. Senec. Ep. 117: sapienta ··· ars vitae est, etc.; – fremdeles om Veltalenheden, id. d. Or. 3, 15; men om Statskunſten, id. ibd. 37; men om begge disſe ſidſte, id. ibd. 3, 16; ogſ. om Mathematiken, Suet. Tib. 14.

săpientĭālis, e, [sapientia]: horende til Visdommen, Tertull. — săpientĭpŏtens, tis, adj., [sapientia]: mægtig el. ſtærk ved ſin Visdom; – Bellipotentes sunt mage, quam sapientipotentes (Aeacidae), Enn. ap Cic. Div. 2, 56. — sapīnĕus (sapp.), 3: horende til el. benævnt efter Træet sapinus, nuces, Colum., pineae, Plin.; af — sapīnus (sapp.), i, f.: etſlags Fyr- el. Grantræ, Varro, Plin. 16, 23; – ogſ. den nedre knaſtfrie Del af dette Træ, Vitruv. 1, 2.

săpĭo, ivi o. ii, 4, v. n. o. a., [beſl. m. ὀπός, σαφής, σοφός]; 1) „egenl." om det, ſom nydes, el. hvorpaa der ſmages: at have en vis Smag, at ſmage ſaa el. ſaa – si etc., oleum male sapiet, Cato; ligel. non dubium, quin ··· (is) caseus jucundissime sapiat, Colum.; men Nil rhombus, nil dama sapit, (man har ingen Smag derfor, de ſmage ikke), Juvenal. 11, 121; men comiſk: Occisam saepe sapere plus multo suem, Quum manducatur, etc., Plaut. Mil. gl. 2, 6, 104; — b) det, hveraf el. hvorefter noget ſmager, tilføies in acc.; – ut nollent attingere, nisi eodem die captum piscem, qui, ut ajunt, saperet ipsum mare, Senec. Qu. N. 3, 18; mella herbam eam sapiunt, Plin. 11, 8; cf. Phaedr. 3, 4: Quaesivit, quidnam saperet (simius), etc.; — c) om den Nydende: at ſmage, at have Smagens Evne, at kunne ſmage, men alene i et Ordſpil m. sapere nr. II; – nec enim sequitur, ut, cui cor sapiat, ei non sapiat palatus, Cic. Fin. 2, 8; — d) „meton." ſtaaer sapere ogſ. f. olere el. redolere: at lugte deraf el. derefter; – meliora unguenta sunt, quae terram, quam quae crocum sapiunt, Cic. ap. Plin. 17, 3; – ſaal. ogſ. i et Ordſpil m. sapere nr. II, Plaut. Pseud. 2, 4, 47: Sed istic servus ··· quid sapit? Ch. Hircum ab alis; — II) „fig." o. „ment.": aandigen at mærke el. erkiende, at have Indſigt el. Forſtand el. Fornuft, at være indſigtsfuld el. forſtandig el. klog; A) in neutr.; – proinde ut quisque fortuna utitur, Ita praecellet, atque exinde sapere eum omnes dicimus, Plaut. Pseud. 2, 3, 13; cf. Ter. Hec. 4, 3, 2: Istuc est sapere, qui, ubicumque opus sit, animum possis flectere; men populus est moderatior, quoad sentit et sapit, etc., Cic. d. Rep. 1, 42; intelligere (enim) et sapere plus quam ceteros etc., id. Off. 2, 14; cf. Hor. Ep. 1, 4, 9, o. ibd. 1, 18, 24; men qui (puer) quum primum sapere coepit, etc., vid. Cic. Fam. 14, 1; – ſom Sentens kan mærkes: Usque quaque sapere oportet; id erit telum acerrimum, poëta ap. Cic. Fam. 7, 16; f. ogſ. nedenf.; – si sapis, si sapies, si sapias, (hvis du er ved din Forſtand, odl.), Plaut., Ter.; ligel. si saperet, Cic. Quint. 4; men Caes. B. G. 5, 30: hi sapient, (disſe blive de kloge); – ∾ in vino ad rem suam, Plaut. Truc. 4, 4, in.; ∾ multum ad genium, (forſtaae at giøre ſig tilgode), id. Pers. 1, 3, 28; – pectus cui sapit, id.; men Cic. Fin. 2, 8: cui cor sapiat, f. ovenf.; cf. Lucr. 3, 146; — B) in act.: rigtigen at forſtaae, at have Indſigt deri; (i Proſa c. acc. comm.); – recte ego rem meam sapio, Plaut. Pseud. 1, 5, 81; ligel. Qui sibi semitam non sapiunt, alteri monstrant viam, poëta ap. Cic. Div. 1, 58; si recta saperet Antonius, Cic. Att. 14, 5; qui aliquid sapiat, vid. id. Fam. 7, 28; cf. id. Div. in Caecil. 17; ligel. Hor. Ep. 1, 12, 14: Quum tu ··· Nil parvum sapias, et adhuc sublimia cures, etc.; men Pers. 1, 11: Quum sapimus patruos, (gebærde os paa deres Maner); – om Ordſproget: sero sapiunt (Phryges), Cic. Fam. 7, 16, f. Fest. p. 343, (Müll.); — III) partic. săpiens, tis, ogſ. ſom adj.; A) „alm.": indſigtsfuld, forſtandig, klog, oſv.; – vid. Cic. Off. 1, 5; ligel. id. Cluent. 31: sapientissimum dicunt esse eum, cui, quod opus sit ipsi, veniat in mentem; rex aequus et sapiens, id.; men comiſk til Neptunus: Nec te aleator ullus est sapientior, Plaut. Rud. 2, 3, 29; ligel. comiſk: Cogitato, mus pusillus quam sit sapiens bestia, id. Truc. 4, 4, 15; – ogſ. c. gen.; qui sapiens esse rerum humanarum velit, Gell. 13, 8; – ofte ogſ. absol. el. subst.: den Indſigtsfulde el. Forſtandige el. Kloge, odl.; – omnes sapientes Suum officium aequum est colere et facere, Plaut. Stich. 1, 1, 38; men dictum sapienti sat est, id. Pers. 4, 7, 19, o. Ter. Phorm. 3, 3, 8; cf. Hor. Ep. 1, 6, 15; – ogſ. i Ordſpil m. sapere nr. I: Qui utuntur vino vetere, sapientes puto, Et qui libenter veteres spectant fabulas, Plaut. Casin. prol. 5; cf. Hor. Sat. 2, 4, 44: Fecundi leporis sapiens sectabitur armos; – sapiens, ſom Epithet til en Socrates, en Lælius, o. Fl., f. nedenf. und. nr. B, b; — b) ogſ. undert. om Abſtracter el. Begreber; – Edepol dedisti, virgo, operam ··· Probam et sapientem et sobriam, Plaut. Pers. 4, 5, in.; quo posteaquam modica et sapiens temperatio accessit, etc., Cic. Leg. 3, 7; ligel. ∾ verba, Ter.; ∾ consilium, Ovid.; ∾ facundia Homeri, Gell.; — B) ſom ſvarende til σοφός i den græſke, navnl. ſtoiſke, Philoſophi, heder sapiens: vis, el. subst.: den Viſe; – vid. Cic. Tusc. 4, 17, o. id. Acad. 2, 3; f. ogſ. Plaut. Trin. 2, 2, 84: sapiens quidem pol ipse fingit fortunam sibi, etc.; — b) ſaavel om Grækenlands ſyv Viſe, (vid. Cic. d. Or. 3, 34, ogſ. id. Fin. 2, 3), ſom om andre hiſtoriſke Perſoner (Socrates, Lælius, Cato, oſv.), der kaldtes viſe, (vid. Cic. Lael. 2, oftere), er beſ. at mærke m. Henſyn paa d. ſtoiſke Begreb σοφός o. sapiens, hvad Cic. Off. 3, 4, anfører: nemo enim horum sic sapiens (fuit), ut sapientem volumus intelligi, etc.; cf. id. Lael. 5: numquam ego dicam ··· quos sapientes nostri majores judicabant, ad istorum (Stoicorum) normam fuisse sapientes; — not.: gen. pl. sapientum (f. sapientium), Cic. Agr. 1, 1, oftere.

Săpis, is, m.: Flod i Gall. Cisalp., imellem Ravenna o. Ariminum, (hod. Savio), Plin. 3, 20, Sil., Lucan.; — not.: rimel. benævnes derefter d. umbriſke Tribus Sappinia, Liv. 31, 2, o. id. 33, 37. — sāpo, ōnis, m.: Sæbe, (germaniſk Ord); – vid. Plin. 28, 51, ogſ. Martial. 14, 26, (i Overſkriften).

†săpor, ōris, m., [sapio]; I) „egenl.": Smagen af det, ſom nydes, (opp. gustatus: den Nydendes Smag); – qui ··· non odore ullo ··· non sapore capiatur, etc., Cic. Coel. 17; cf. Lucr. 4, 223; ligel. Virg. Ge. 4, 277: Asper in ore sapor, etc.; ∾ asper maris, Plin.; ∾ austerus, id., jucundus, id., dulcis, Hor.; f. ogſ. Quintil. 1, 1, 5: sapor, quo nova imbuas, durat, etc.; – ogſ. in pl.: saporum In genere est etc., Lucr. 4, 710; cf. Hor. Sat. 2, 4, 36, o. Plin. 11, 65, oftere; — b) „poet." ogſ. f. gustatus; – vid. Lucr. 4, 488 flgd.; — II) „fig."; A) „overſ."; a) concret: det Velſmagende, Lækkerhed, odl.; ſædv. in pl.; – Illi (Osiridi) jucundos primum matura sapores ··· nva

dedit, Tibull. 1, 7, 35; cf. Virg. Ge. 4, 62, o. Plin. 9, 29; men Virg. Ge. 4, 267, in sing.: gallae ··· saporem, (Saften deraf); — b) „meton." ogſ. om Lugten; - vid. Plin. 32, 39; — B) „ment." om Talen: Lune, Vittighed, odl.; - nescio quo sapore vernaculo etc., Cic. Brut. 46; sermo non publici saporis, (ſom ved ſin Aandfuldhed hæver ſig over det Almindelige), Petron.; df. — săpōrātus, 3: ſom er giort velſmagende; - ∾ offa medicatis frugibus, Petron.; ∾ cibi, Ammian.; - compar., ∾ sanguis, Arnob.; o. — săpōrus, 3: velſmagende, (eftercl.); - ∾ merces, Lactant.

Sapphīcus, 3, ſ. und. Sappho. — sapphīrātus, 3, [sapphirus]: ſmykket med Sapphirer, lapilli, Sidon. — sapphīrīnus, 3, σαπφείρινος: af Sapphir; - ∾ lapis, (d. e. Sapphiren), Plin. 37, 38. — sapphīrus, i, f., σάπφειρος: Sapphirſtenen el. Sapphiren, Plin. 37, 39. — Sapphō, us, f., Σαπφώ: bekiendt græſk Digterinde fra Mitylene paa Lesbos; under hendes Navn digtede Ovidius ſin 15de Heroide: Sappho Phaoni; ſ. ogſ. Hor. Od. 2, 13, 25, o. Ovid. Trist. 2, 365; ligel. Hor. Ep. 1, 19, 28: mascula Sappho etc.; — B) df. Sapphīcus, 3: ſapphiſk, horende til el. benævnt efter Sappho; - ∾ Musa, Catull. 35, 16, (d. e. Sappho ſelv, neml. ſom den tiende Muſe); ∾ versus, (d. ſapphiſke Versemaal), Auson.; ∾ hendecasyllabum, Diomed. — Sappinia tribus (i d. Umbriſke), ſ. und. Sapis. — sappium el. sappius, ſ. und. sapinus.

saprŏphăgo, ĕre, v. n., σαπροφαγεῖν: at ſpiſe anſomne Sager, Martial. 3, 77. — sapros, on, adj., σαπρός: anſommen, caseus, Plin. 28, 34. — sapsa, pron., [ctr. af sa ſ. sua, o. ipsa, ſ. und. suus]: ſin egen; (forcl. Ord); - vid. Enn. ap. Fest. s. v. sas, p. 325 (Müll.); ligel. sapsa res, Pacuv. ibd.

Sara, ae, f., Biform af Sarra, Plaut. Truc. 2, 6, 58. — saraballa, ae, f., Biform af flgd., Hieronym. — sărăbāra, orum, n., o. ae, f., [perſiſk Ord]: Orientalernes vide og lange Benklæder, Tertull., Hieronym. — Saraceni, orum, m.: Folk i d. lykkelige Arabien, Ammian. 14, 4. — sarcasmus, i, m., σαρκασμός, ſom Talefigur: bidende Spot, Charis.; (hos Quintil. 8, 6, 57, paa Græſk).

*sarcīmen, inis, n.: Syning, at ſye ſammen, en Som, Appul.; o. — sarcīna, ae, f.: den ſammenbundne Pakke el. Byrde; oftere in pl.: Oppakning; - sarcinam constringere, (vikle ind), vid. Plaut. Trin. 3, 2, 93; sarcinam gestare, id. ibd. 2, 4, 195, alicui imponere, id. Most. 2, 1, 83; ∾ chartae, Hor. Ep. 1, 3, 6; cf. Propert. 4, 3, 46; - ogſ. in pl.; legionem sub sarcinis aggredi, Caes. B. G. 2, 17; cf. id. ibd. 3, 24, oftere, Liv. 44, 38, o. Tac. Ann. 1, 20 o. 23; — B) df. ogſ. „poet."; a) det ſammenpakkede rorlige Gods; df. Eiendom, odl.; - vid. Martial. 2, 11: Salva est et uxor sarcinaeque servique, etc.; cf. id. ibd. 68; — b) Foſteret i Moderslive; - qui matri sarcina quondam Prima suae fuerat, Ovid. Met. 6, 224; cf. Phaedr. 3, 15; — II) „fig.": Byrde el. Beſværlighed, Trængſel el. Lidelſe; - Jam tibi sentiri sarcina nulla potest, Ovid. Pont. 3, 7, 14; cf. id. Her. 4, 24: Sarcinaque haec animo non sedet apta meo, etc.; - men id. Pont. 1, 2, 101: Utque diu sub eo sit publica sarcina rerum, (Statsſtyrelſen); — [sarcio].

*sarcīnālis, e, efterel. Biform af flgd.; - ∾ jumenta, Ammian.; o. — sarcīnārius, 3: horende til Oppakningen; - ∾ jumenta: Laſtdyrene, Caes. B. C. 1, 81; — [sarcina]. — sarcīnātor, oris, m., [sarcio]: Lappeſkræder; - Sarcinatorem esse summum, suere centonem optime, Lucil. ap. Non.; cf. Plaut. Aul. 3, 5, 41, o. Digest.; df. — sarcīnatrix, īcis, f.: Lappeſkræderſke, Varr. ap. Non., Digest. — *sarcīnātus, 3: bepakket; (for- o. efterel. Ord); - ∾ homo, Plaut. Poen. 5, 2, 19, Paul. Nol.; — sarcīnōsus, 3: ſtærkt belynget el. beſværet; (efterel. Ord); - ∾ lupi vastis corporibus, Appul.; o. — sarcĭnŭla, ae, f., dem.: liden Poſe el. Bylt; in sing., Gell. 19, 1; ofteſt in pl.; - Aptis sarcinulis et expeditis, (med let Bagage), Catull. 28, 2; sarcinulas alligare, Plin. Ep. 4, 1; cf. Juvenal. 6, 146: Collige sarcinulas, etc.; — B) „poet." ogſ. rorligt Gods; df. id. 3, 160: Quis gener hic placuit ··· puellae Sarcinulis impar, (naar hans Formue ikke ſvarer til den unge Kones Medgift)?

sarcĭo, sarsi, sartum, 4, v. a.; I) „egenl.": iſtandſætter el. udbedrer (det Beſkadigede), lapper el. boder derpaa; - ∾ funes veteres, Cato, centones, id., dolia quassa, Plin., pedamenta, Colum., aedes, Plaut. Most. 1, 2, 68, seminaria, Plin.; ∾ rupta intestina, id., rimas pedum, id.; - men „poet.": generis (apum) lapsi sarcire ruinas, Virg. Ge. 4, 249; — II) „fig.": godtgior el. erſtatter, odl.; - ∾ acceptum detrimentum virtute, Caes.; cf. id. B. G. 6, 1; men damna vestra ··· praeda sarcientur, Liv. 9, 23; ∾ injuriam, vid. Cic. Phil. 9, 4; cf. id. Fam. 3, 1; men Hor. Ep. 1, 3, 31, „alleg.": an male sarta Gratia ··· rescinditur? — III) partic. sartus, 3, ogſ. ſom adj.: udbedret, iſtandſat, men alene i Forbindelſen sartus tectus ſom adj., oftere subst. neutr., sarta tecta: Bygninger, ſom ere i god Stand; - vid. Fest. p. 322, (Müll.), „beſ." ogſ. Cic. Verr. 1, 50; ligel. ibd.: aedem Castoris sartam tectam tradere; ligel. ibd.: monumentum quamvis sartum tectum integrumque esset; cf. Liv. 42, 3; ligel. Cic. Fam. 13, 11: sarta tecta aedium sacrarum locorumque communium tueri etc.; — B) ogſ. „overſ."; - Sarta tecta tua praecepta usque habui mea modestia, Plaut. Trin. 2, 2, 36; ligel. m. Lune: ut M. Curium sartum et tectum, ut ajunt, ab omnique incommodo sincerum integrumque conserves.

sarcĭon, i, n., σαρκίον; oprdl.: lidet Stykke Kiod; df. techniſk: etſlags Feil ved Smaragden, Plin. 37, 18. — sarcītes, is, f., σαρκίτης: etſlags ubekiendt Ædelſten, Plin. 37, 67. — sarcŏphăgus, 3, σαρκοφάγος, (kiodædende); - ſædv. ∾ lapis: en Kalkſtenart, der brugtes til Ligkiſter (ifolge dens Egenſkab, i kort Tid at fortære Liget), Plin. 2, 98, o. id. 36, 27; — II) df. ſom subst. o. „overſ.": Graven, Juvenal. 10, 172, Digest. — sarcōsis, is, f., σάρκωσις: kiodagtig Hævelſe el. Bullenhed hos Dyrene, Veget.

*sarcŭlātio, onis, f.: Jordens Ophakning, Plin., Pallad.; af — sarcŭlo, avi, atum, 1, v. a.: ophakker el. behakker, frumenta (Jorden derom), Pallad.; men horti sarculati, (d. e. renſede fra Ukrud), Prudent.; af — sarcŭlum, i, n., [sario el. sarrio]: Hakke til Jordens Bearbeidelſe, Cato, Varro, Colum.; sarculis arare, Plin. 18, 49, (bruge Hakken for Ploven); men Hor. Od. 1, 1, 11: Gaudentem patrios findere sarculo Agros ··· Numquam demoveas, ut etc.; ſ. ogſ. Ovid. Met. 11, 35: vacuosque jacent dispersa per agros Sarculaque rastrique graves longique ligones, etc. — sarcŭlus, i, m., ſild. Biform af d. frgd.; dvſ. Pallad. har sarculos vel simplices vel bicornes.

sarda, ae, f.; I) etſlags Fiſk til Nedſaltning, rimel. Sardellen, Plin. 32, 53; ogſ. sardina, ae, f., Colum. 8, 17; — II) etſlags Ædelſten, rimel. Carneolen, Plin. 37, 31. — sardăchātes, ae, m., σαρδαχάτης: Sardachaten el. Carneolachaten, etſlags Ædelſten, Plin. 37, 51. — Sardanăpālus, i, m., Σαρδανάπαλος: bekiendt qvindagtig Konge i Asſyrien, der dog endte med at opbrænde ſig ſelv med ſine Skatte, Justin. 1, 3, Vell. 1, 6, Cic. Tusc. 5, 35, o. A.; — B) df. Sardănapālĭcus, 3: qvindagtig; - Sardanapalicum in morem prandere, Sidon. — sardare, ſ. und. sardo.

Sardes, ium, f., Σάρδεις: Lydiernes gamle Hovedſtad ved Pactolus, K. Kroeſus's Reſidens; - vid. Cic. d. Senect. 17, Liv. 33, 19, o. id. 37, 18; ligel. Ovid. Met. 11, 137: Vade, ait, ad magnis vicinum Sardibus amnem (i. e. Pactolum); cf. ibd. 152, o. A.; — B) df.

Sardĭānus, 3: sardisk, balani, Plin., jurisdictio, id. 5, 30; — b) df. pl. subst., Sardiani, orum, m.: Indvaanerne af S., Cic. Fam. 13, 55.

Sardi, orum, m., [af Σαρδώ, i. e. Sardinia]: Indvaanerne af Øen Sardinien, Cic. Off. 2, 11, oftere; vare berygtede for deres Troløshed; vid. Cic. Scaur. § 42 flgd.; df. som Ordsprog: Sardi venales, alius alio nequior, Cic. Fam. 7, 24; — B) df. 1) Sardus, 3: sardisk el. sardinisk, Tigellius (fra Sardinien), Hor. Sat. 1, 3, 3; ∾ mel (pessimi saporis, schol.), id. A. P. 375; ∾ triticum, Plin.; — 2) Sardōus, 3, Σαρδῷος: = frgd.; - ∾ regna, Ovid. Fast. 4, 289; ∾ mare, Plin.; ∾ insula, (i. e. Sardinia), Claudian.; ∾ herba (som Giftplante: Hanefod), Virg. Ecl. 7, 41; ogs. Sardonia herba, Solin. 4; — 3) Sardonia, ae, f., (af d. græske Σαρδόνιος, sardinisk): Øen Sardinien, Mela 2, 7, Varro, Cic., Liv. 23, 32 flgd., o. A.; — 4) Sardīniānus, 3: sardinisk, tapetes, Varr. ap. Non.; — 5) Sardīniensis, e: = frgd.; - ∾ triumphus (i Anledning af Sardiniens Undertvingelse), Nep. Cat. 1. — Sardiani, orum, s. und. Sardes. — sardina, ae, f., s. und. sarda. — Sardinianus, 3, o. Sardiniensis, e, s. und. Sardi. — Sardis, s. Sardes, Hor. Ep. 1, 11, 2.

sardo, are, v. a., ligesom intelligere: at forstaae; - quod bruti nec satis sardare queunt, Naev. ap. Fest. p. 322, (Müll.). — Sardonia herba, s. und. Sardi. — sardŏnȳchātus, 3: smykket med en Sardonyx; - ∾ manus, Martial. 2, 29; af — sardŏnyx, ȳchis, comm., σαρδόνυξ: Ædelstenen Sardonyx; - som fem., Plin. 37, 23, Pers. 1, 16; som masc., Martial. 4, 28. — Sardōus, 3, o. Sardus, 3, s. und. Sardi. — sargus, i, m., σάργος: en af Romerne yndet Søfisk, Lucil. ap. Fest. p. 322, (Müll.), Plin. 9, 30, Ovid. Hal. 105, o. A.

sari, n., σάρι: en Buskvæxt i Nilen, Plin. 13, 45. — sario, ire, Biform af sarrio, Colum. — sărissa, ae, f., σάρισσα: den lange macedoniske Lanse, Liv. 9, 19, oftere, Curt. 7, 4, Ovid. Met. 12, 466, o. A.; - „poet." ogs. „overf." f. Macedonierne, Lucan. 8, 298; cf. auct. ad Her. 4, 32. — sărissŏphŏrus, i, m., σαρισσοφόρος: macedonisk Lansebærer el. Lansenerer, Liv. 36, 18, o. Curt. 4, 15.

sarmadacus, i, s. und. samardacus. — Sarmāta, ae, s. und. flgd. — Sarmătae, (ogs. Saurŏmatae, Ovid., Plin., o. A.), arum, m., Σαυρομάται: Sarmaterne, en stor slavisk Folkestamme imellem Weichselen og Donfloden, i d. nuv. Polen og Rusland; - vid. Mela 1, 3, Plin. 4, 25, Tac. Germ. 1 o. 17, oftere, o. A.; - sing. Sarmata, Lucan., Martial., o. A., ogs. Sauromates, Ovid. Trist. 3, 12, 30, o. Sauromata, Plin. Ep. 10, 13; — B) df. 1) Sarmătĭa, ae, f.: Sarmatien el. Sarmaternes Land, Mela 3, 4, o. Plin. 4, 25; — 2) Sarmătĭcus, 3: sarmatisk; - ∾ mare, (d. sorte Hav), Ovid. Pont. 4, 10, 38; ∾ gens, (d. e. Sarmaterne), id.; ∾ Ister, Martial.; men id. 7, 6, ∾ laurus, (Domitians Seier over Sarmaterne; cf. Suet. Dom. 6); — 3) Sarmătis, (Saurŏmătis), ĭdis, f., adj.: sarmatisk, tellus, Ovid., ora, id., umbra, id.; - men Sauromatides Amazones, Mela 3, 5, o. Plin. 6, 15. — Sarmatia, ae, s. und. Sarmatae. — Sarmătĭce, adv.: paa Sarmatisk; - Jam didici Getice Sarmaticeque loqui, Ovid. Trist. 5, 12, 58; af — Sarmaticus, 3, s. und. Sarmatae. — Sarmatis, ĭdis, s. und. Sarmatae.

sarmen, ĭnis, n., forkortet Biform af sarmentum, Plaut. Most. 5, 1, 65. — *sarmentĭcius (-tius), 3: af Risbrænde el. Grenebrænde, cinis, Colum.; — II) subst. o. „overf.", sarmenticii, orum, m.: de med Grenebrænde (el. ved langsom Ild) forbrændte Christne, Tertull.; o. — sarmentōsus, 3: fuld af Grene el. Kviste; - ∾ psyllion, Plin. 25, 90; af — sarmentum, i, n., [sarpo]: Grene el. Ris, edl., deels paa Træet, deels til Brændsel el. Fyldning, edl.; hos Cic. o. Caes. alene in pl.; - ne silvescat (vitis) sarmentis, Cic. d. Senect. 15; cf. ibd.: ad articulos sarmentorum etc.; men sarmentis virgultisque collectis, etc., Caes. B. G. 3, 18; - ex sarmento coles qui nati sunt, Varro; cf. Colum. 3, 10; - ligna et sarmenta circumdare, Cic. Verr. 1, 27; fasces sarmentorum, Liv. 6, 10; s. ogs. Quintil. 2, 17, 19.

Sarnus, i, m.: Flod i Campanien, ved Pompeji, (hod. Sarno), Plin. 3, 9, Virg. Aen. 7, 738, o. A. — Sarpēdon, ŏnis, m., Σαρπηδών: Søn af Juppiter ved Europa, blev for Troja fældet af Patroclus, Hygin. Fabb. 106 o. 112, Virg. Aen. 1, 100, Ovid. Met. 13, 255; - acc. Sarpedona, Gell. 15. 21. — sarpo, (psi), ptum, 3, v. a., [besl. m. ἁρπάζω o. rapio]; i Gartnersproget: afskærer el. beskærer; - sarpta vinea putata, id est pura facta; sarpere enim pro purgare antiqui dicebant, Fest. p. 322, (Müll.). — sarptus, 3, s. und. frgd.

Sarra, (Sara, Plaut. Truc. 2, 6, 58), ae, f.: Byen Tyrus i Phoenicien, berømt af dens Purpurfarvier; - purpuram ex Sara tibi Attuli, Plaut. l. c.; men Poenos Sarra oriundos, Enn. ap. Prob. ad Virg. Ge. 2, 506; — B) df. Sarrānus, 3: hørende til el. benævnt efter Byen Sarra, sarransk; df. 1) tyrisk, ostrum, Virg. l. c., aulaea, Juvenal.; men ∾ Leptis, Sil., (som er anlagt af Tyrierne); ∾ violae, (purpurrøde), Colum. 9, 4; — 2) hos Sil. „overf." f. carthagisk; - ∾ Juno, (som dyrkedes i Carthago), id.; ∾ manus, id. 9, 319. — sarrācum, i, n.; I) „egentl.": etslags Fragtvogn el. Lastvogn, (men hører efter Quintil. 8, 3, 21, til det lavere Sprog; s. ogs. ibd. Cic. Pis. frgm.); s. ogs. Juvenal. 3, 255, o. A.; — II) „overf.": Stjernebilledet Vognen; - ∾ frigida Bootae, Juvenal. 5, 23. — Sarranus, 3, s. und. Sarra. — Sarrastes, um, m.: Folk i Nærheden af Floden Sarnus i Campanien, Virg. Aen. 7, 738, o. Sil. 8, 538.

†sarrĭo, (sario), ŭi o. īvi, ītum, 4, v. a.: at ophakke el. luge omkring Sæden (navnl. med sarculum); - ∾ segetes, Varro, fabam, Colum.; ne in sarriendo radices laedas, Cato; - men Martial. 3, 93, som Ordsprog: sarrire saxum, (gjøre et unyttigt Arbeide); s. ogs. Plaut. Capt. 3, 5, 5, und. occo; df. — sarrītĭo, onis, f.: Ukrudets Ophakning el. Udlugning af Sæden, Colum. 2, 12; — sarrītor, (ogs. sartor): som ophakker el. udluger Ukrudet, Varro, Colum. 2, 31; — II) df. comisk: Ty. quid ego deliqui? He. rogas? Sator sartorque scelerum et messor maxume! Plaut. Capt. 3, 5, 2; — sarrītōrius, 3: hørende til Ukrudets Ophakning el. Udlugning, opera, Colum. 2, 13; o. — sarrītūra, (sarit., sart.), ae, f.: Ukrudets Ophakning el. Udlugning, Colum. 2, 13; ligel. i Formen sartura, Plin. 18, 67. — sarrītus, 3, partic. af sarrio.

Sarsīna (ogs. Sassina), ae, f.: gammel By i Umbrien, Digteren Plautus's Fødeby, Martial. 9, 59, Sil.; — B) df. Sarsīnātis, e: hørende til el. benævnt efter Byen Sarsina, sarsinisk, silva, Martial. 3, 58; cf. Plaut. Most. 3, 2, 83; - pl. Sarsinates, ium, m.: Indvaanerne af Sarsina, Plin. 3, 19. — sartāgo, ĭnis, f.; I) „egentl.": Kogekar, Bradpande, Plin. 16, 22, o. Juvenal. 10, 63; — II) df. „fig.": forvirret Blanding; - quaerisne, unde haec sartago loquendi Venerit in linguas? Pers. 1, 80. — sarte, adv. af sartus, 3, und. sarcio; - sarte pro integre, etc., s. sane ab in. — 1. sartor, oris, m., [sarcio]: som udbedrer el. flikker, Non. — 2. sartor, oris, m., s. und. sarritor. — 1. sartūra, ae, f., [sarcio]: Udbedren, Flikken, Flikning, Colum. 4, 26. — 2. sartūra, ae, s. und. sarritura. — sas, s. und. suus. — Sassina, ae, o. Sassinatis, e, s. und. Sarsina.

sat, adv., s. und. satis. — sătăgĕus, 3, [satago]: som skaffer sig Bryderier; - istos satageos ac

sibi molestos etc., Senec. Ep. 98. — satăgĭto, are, f. und. satis, nr. II. — satago, ĕre, f. und. satis, nr. II. — satanaria herba: en Benævnelse paa Værten peucedanos, Appul. — Sătanas, ae, o. Sătan, indecl. m., Σατανᾶς: Satan el. Djevelen, Tertull.

sătelles, itis, m. (o. f.); I) „egentl.": ligesom Betjent, navnl. Drabant, Garder, Livvagt, obl.; - quum comprehensum (Mucium) satellites regii retraxissent, etc., Liv. 2, 12; cf. id. 34, 36 fin., ogs. Sall. Jug. 65, o. Hor. Od. 3, 16, 9; - in sing. ogs. collect.: circumfususque satelles, Ovid. Met. 14, 354; ∾ Caesaris, Tac., Sejani, id.; — II) „fig."; A) „poet. overf.": som ledsager; - satelles pinnata Jovis, (d. e. Ørnen), Cic. (poëta) Div. 1, 47; ∾ noctis, (Aftenstiernen), id. (poëta) ap. Non.; ∾ Orci, (d. e. Cerberus), Hor. Od. 2, 18, 34; satellites Neptuni, (d. e. Stormene), Plaut. Trin. 4, 1, 14; ogs. om Bidronningens Ledsagerinder, Plin. 11, 17; — B) „ment."; a) sammenlignende; - (natura) sensus tamquam satellites (homini) attribuit ac nuncios, Cic. Leg. 1, 9; — b) „ethisk": som befordrer en Daarskab el. Misgjerning; - vid. Cic. Catil. 1, 3, o. id. Prov. cons. 3; ligel. id. Fin. 2, 12: quas (virtutes) ··· tu voluptatum satellites et ministras esse voluisti; df. — sătellĭtĭum, i, n.: Bedækning el. Escorte; - df. „overf.": Bistand el. Hielp; - ∾ scripturarum, Augustin.

sătĭanter, adv., af satians, und. 1.satio: til Mættelse; - ∾ pasti equi, Appul. — sătĭas, atis, f., [satis]; oprdl.: det Tilstrækkelige, Tilstrækkelighed; ogs. Mættelse; df. I) „alm."; (for. o. efterel.); - ∾ sanguinis, Attius ap. Non.; fessus satiate videndi, Lucr.; cf. id. 5, 1390; men Plaut. Pseud. 1, 3, 100: Ut hodie ad litationem suppetat satias Jovi; cf. Macrob. 7, 12, o. Lucr. 5, 40; — II) „bes." o. subjectivt: Mættelse el. Overmættelse el. Ækelhed, (sædv. in nominat.); - satias jam tenet (me) Studiorum istorum, Ter. Hec. 4, 2, 18; cf. id. Eun. 3, 1, 13, o. ibd. 5, 5, 3; ligel. ∾ amoris, Liv. 30, 3; ∾ capit aliquem, Tac.; cf. id. Ann. 3, 54, o. ibd. 6, 38. — sătĭāte, adv., [1.satio]: til Mættelse el. tilstrækkeligen; - saal. Vitruv. 2, 9, c. gen.: ignis et aëris habendo satiate etc.; men ∾ eadem dicere, Arnob.; - superl., ∾ exhibere aliquid, Tertull.

Sătĭcŭla, ae, f.: By i Campanien, Liv. 7, 32, oftere, Vell. 1, 14; — B) df. 1) Sătĭcŭlānus, 3, ager, Liv. 23, 14; — b) subst. pl., Saticulani, orum, m.: Indvaanerne af Byen Sat., Liv. 27, 10; — 2) Sătĭcŭlus, i, m.: Saticulaneren; - saal. collectivt: pariterque Saticulus asper etc., Virg. Aen. 7, 729.

sătĭĕtas, atis, f., [satis]: tilstrækkelig Mængde, det Tilstrækkelige; I) „alm."; (men alene sild.); - Neque eis (navi et mulieri) ulla ornandi satis satietas est, Plaut. Poen. 1, 2, 6; - in pl.; quercus terrenis principiorum satietatibus abundans, Vitruv. 2, 9; — II) „bes." o. subjectivt: Mættelse el. Overmættelse el. Ækelhed; A) „egentl."; - ∾ cibi et fastidium etc., Cic. Inv. 1, 17; Gustu dat dulce (amor), amarum ad satietatem oggerit, Plaut. Cist. 1, 1, 72; ligel. ad satietatem, (til Mættelse el. Overmættelse), Suet., Plin.; — b) „concret", ligesom saturitas: det Overblevne (af de nydte Spiser), Excrementerne, Solin. 2; — B) „fig." o. „ment.": Overmættelse deraf, Lede dertil, Misfornøielse dermed; - ∾ provinciae, (opp. desiderium urbis), Cic. Fam. 2, 11; ab hac hominum satietate nostri discedere, id. Att. 2, 5; ut varietas satietati occurreret, id. Orat. 53; cf. id. d. Or. 3, 44, ogs. Sall. Jug. 31, o. Liv. 3, 59; men Plaut. Most. 1, 3, 39: te deseret ille aetate et satietate; - men in pl., Cic. Lael. 19: non debent esse amicitiarum sicut aliarum rerum satietates. — satin' o. satine, f. und. satis.

1.sătĭo, avi, atum, 1, v. a., [satis]; I) „egentl.": mætter, gior mæt; - satiat semodius cibi in diebus singulis vicenos et centenos turtures, Colum. 8, 9; satians se (orca), Plin. 9, 5; - ∾ desideria naturae, (tilfredsstille), Cic. Fin. 2, 8, sitim, (slukke Torsten), Martial.; - satiati agni ludunt, Lucr. 2, 320; — II) „fig."; A) „overf.": at mætte el. fylde el. tilstrækkeligen at forsyne dermed; - ∾ solum stercore, Colum., Plin., Tyrium colorem pelagio, id.; ∾ ignes odoribus, Ovid. Met. 4, 758; men om et Sted: satiari lumine Phoebi, (rigeligen at belyses deraf), Martial. 8, 36; — B) „ment." o. „eth."; 1) „alm.": at mætte el. tilfredsstille, at stille en Attraa; - ∾ animum in aliqua re, vid. Cic. Phil. 11, 3; cf. Lucr. 3, 1017, o. Cic. Parad. 1, 1; ad odium satiandum, id. Part. or. 27; satiari delectatione, id. d. Senect. 15; teneras adhuc mentes ··· satiari velut quodam jucundioris disciplinae lacte etc., Quintil. 2, 4, 5; - satiati et expleti etc., (opp. cupidi rerum talium etc.), Cic. d. Senect. 14; nec satiatus vivorum poena, etc., Liv. 29, 9; cf. Hor. Od. 1, 2, 37; - „poet." ogs. c. gen.; quum satiata ferinae Dextera caedis erat, etc., Ovid. Met. 7, 808; — B) „bes." ogs. subjectivt: ligesom overmætter el. overvælder; in pass.: har nok deraf, ækles derved; - secretae (figurae) ··· ut novitate excitant, ita copia satiant, Quintil. 9, 3, 5; cf. Cic. Orat. 64, o. id. d. Or. 3, 50; men assiduo ··· satiatus aratro (agricola), Tibull. 2, 1, 51; cf. Tac. Hist. 3, 66, o. id. Agr. 39.

2.sătĭo, ōnis, f., [1.sero]: Saaen el. Saaning, at saae; ogs. Planten el. Plantning; - in jugero Leontini agri medimnum fere tritici seritur perpetua atque aequabili satione, Cic. Verr. 3, 47; ∾ matura, Colum., auctumnalis, id.; Vere fabis satio, Virg. Ge. 1, 215; - sationis (vitium) duo genera, malleoli et viviradicis, Colum.; Optima vinetis satio est, quum etc., Virg. Ge. 2, 319; cf. Liv. 32, 34; - ogs. in pl.; ut aratores jugera sationum suarum profiterentur, Cic. Verr. 3, 15.

†satira, ae, f. satura, ae, und. satur; df. — sătĭrĭcus (ikke satyricus), 3: hørende til den romerske Satire; - ∾ carminis scriptor (Horatius), Lactant.; — b) ogs. subst. satiricus, i, m.: en Satiredigter, id.; o. — Satiricon (m. græsk Endelse), i, n.: Titelen paa et Skrift af Petronius. — sătĭrogrăphus (satyr.), i, m., σατυρογράφος: som skriver el. digter Satirer, Sidon.

sătis, afkortet sat, (men satin', ctr. f. satisne), adv.: nok, tilstrækkeligen, (neml. objectivt el. m. Hensyn paa den Ting, hvoraf der er nok, men affatim, subjectivt el. at man har nok deraf); I) „alm."; A) in posit.; 1) m. adjectiv el. nominel Bem.; aa) i Formen satis; - Duo talenta pro re nostra ego esse decrevi satis, Ter. Heaut. 5, 1, 67; cf. id. Andr. 4, 2, 22: dies mi hic ut satis sit, vereor; men satis esse Italiae unum consulem, Liv. 34, 43; cf. Cic. Orat. 63: animo istuc satis est, auribus non satis; men id. Fam. 9, 14: sum avidior etiam, quam satis est, gloriae; men ub. est: plus, quam satis, doleo, id. Verr. 5, 46; - satis est, si etc., Plaut.; cf. Cic. d. Or. 2, 41; ligel. ars satis praestat, si etc., Quintil. 7, 10, 15; - satis superque habere (se), dicit, quod etc., Cic. R. Com. 4; cf. Sall. Jug. 75; men Hor. Sat. 1, 2, 65: poenas dedit usque superque, Quam satis est; — b) hertil kan mærkes; α) satis est, satis habeo el. credo, etc., m. inf., el. m. Subjects- el. Objectssætning; - satis est ceteris artificiis ··· similem esse hominis etc., Cic. d. Or. 1, 28; ligel. nunc libertatem repeti, satis est, Liv. 3, 53; cf. Sall. Jug. 31; - ogs. m. Negation; Non satis est, pulchra esse poëmata, etc., Hor. A. P. 99; nec vero habere virtutem satis est, nisi utare, Cic. d. Rep. 1, 2; - fra Augustus ogs. c. inf. pf.; vid. Hor. A. P. 416: Nunc satis est, dixisse: ego etc.; cf. Quintil. 6, 3, 62; men m. Negation; vid. Ovid. Met. 15, 4; — β) satis c. gen.; - vid. Cic. Lael. 5; ligel. id. Verr. 2, 1: ut ad dicendum temporis satis habere possim,

etc.; cf. Hor. Od. 1,2,in.; men Cic. Lael. 13: satis superque esse sibi suarum cuique rerum; cf. Liv. 2, 42, oftere, o. Hor. Epod. 17, 19; — bb) i Formen sat, (men oftest „poet."); - sat habeo, Ter.; paene plus, quam sat erat, id. Phorm. 5, 3, 14; tantum, quantum sat est, Cic. d. Senect. 14; si hoc sat est, Quintil.; — b) hertil kan mærkes; α) sat est, sat habeo el. credo etc., c. inf., el. m. Subjects- el. Objectsfætning; - nonne id sat erat, accipere ab illo injuriam? Ter. Phorm. 5, 2, 3; Perdere posse sat est, si etc., Ovid. Her. 12, 75; — β) c. gen.; - Sat habet favitorum semper, qui recte facit, Plaut. Amph. prol. 79; ∾ signi, Ter. Hec. 2, 1, 39; ∾ poenae, Propert.; — 2) m. adverbial Bem.; aa) i Formen satis; a) hos Verber; - si sis sanus, aut sapias satis, Plaut. Amph. 3, 2, 23; ego istuc satis scio, Ter.; qui si unus satis omnia consequi posset, Cic. d. Rep. 1, 34; - ut satis superque vixisse videamur, id. Tusc. 1, 45; cf. id. N. D. 2, 1: contra Epicurum satis superque dictum est; ligel. Liv. 10, 11: Lucano populo satis superque erratum quondam (sc. esse); men satis superque ditare aliquem, Hor. Epod. 1, 31; - men m. dobbelt Negation: nec tamen sic, qui etc., non satis Graecorum gloriae responderunt, Quintil.; — b) hos Adjectiver; - Dummodo morata recte veniat, dotata est satis, Plaut. Aul. 2, 2, 62; satis multa restant, Cic.; satis superque humilis est, qui etc., Liv. 3, 53; — c) hos Adverbier og adverbiale Udtryk; - Satis pol superbe illuditis me, Ter. Phorm. 5, 8, 22; cf. id. Heaut. 4, 4, 7, o. Cic. Lael. 16; - ogs. svarer satis bene undert. til vort: ret vel el. temmelig vel, (assez bien); vid. id. Off. 2, 25; — bb) i Formen sat; a) hos Verber; - sat scio, Plaut., Ter.; sat prata biberunt, Virg. Ecl. 3, fin.; — b) hos Adjectiver; - accusatorem sat bonum etc., Cic. R. Am. 32; cf. Hor. Od. 2, 19, 26; nec ··· sat planum traditur etc., Liv. 6, 18; - ogs. formindskende: temmeligen, (assez); laetantibus omnibus bonis, etiam sat bonis, Cic. Att. 14, 10; cf. id. d. Or. 3, 22, o. id. Off. 3, 14; — c) hos Adverbier; - sat diu vixisse, Plaut. Capt. 4, 2, 12; ∾ commode, Ter.; ∾ recte, id.; — B) compar., sătĭus: mere tilfredsstillende, paa en bedre el. tienligere Maade, odl.; 1) m. adjectiv el. nominel Bem. i Forbindelsen: satius est, m. en Objectsfætning; - plus scire, satius est, quam loqui Servum hominem, Plaut. Epid. 1, 1, 57; cf. Ter. Andr. 2, 1, 7: Quanto satiu'st, te id dare operam, qui etc.? men Liv. 34, 33: satius multo fuisse, non moveri bellum, etc.; Mori me, satiu'st, Ter. Eun. 4, 7, 2; cf. Cic. Verr. 2, 36, o. Liv. 3, 70; — 2) m. adverbial Bem. hos et Verbum: hellere, potius; - ego, quod etc., satius dicam, Varr. R. R. 1, 2; — II) som bes. Forbindelser mærkes; A) sat agito (ogs. satagito): har nok deraf el. fuldt op dermed, har min store Nød dermed; - Nunc agitas sat tute tuarum rerum, Plaut. Bacch. 4, 3, 23; cf. Ter. Heaut. 2, 1, 13; — B) satis ago el. sat ago, (ogs. satago); 1) i Forretningssproget: fyldestgiør el. betaler; - Nunc satagit (sc. is mihi) ··· scribit numos etc., Plaut. Asin. 2, 4, 31; — 2) sædv.: har nok at giøre el. har min store Nød dermed, er i Nød el. Trængsel; a) i Formen satis ago; - jam apud vallum nostri satis agebant, Cato ap. Charis.; cf. Plaut. Merc. 2, 1, 4: In somnis egi satis et fui homo exercitus; s. ogs. Gell. 9, 11, oftere; - ogs. impers.; pugnatur acriter, agitur tamen satis, (og dog har Sagen sin store Vanskelighed), Cic. Att. 4, 15; — b) i Formen sat ago (satago); - qui satagentibus occurrerent etc., auct. B. Afr. 78; — 3) har meget travlt dermed, tumler mig hid og did; - (oratorem) in agendo discursantem etc., non agere, sed satagere, etc., vid. Quintil. 6, 3, 54; ogs. c. acc.: interea haec satagens (drivende ivrigen derpaa), Petron.; — C) af Forretningssproget mærkes fremdeles; - satis accipio: erholder Fyldestgiørelse el. Caution, Cic. Quint. 13, oftere, Plaut. Stich. 4, 1, 4, o. Digest.; - satis caveo: giver el. stiller Caution, ibd.; - satis do (satisdo), ligesom frgd.: giver el. stiller Sikkerhed el. Caution, Cic. Quint. 13, id. R. Com. 12, oftere, Digest.; - bs. satis dato (abl. partic.) cavere, promittere, debere, etc., (ifølge Borgen el. Caution), Cic. Att. 16, 6, oftere, Digest.; satisdato exigere, ibd., oftere; — D) satis facio (satisfacio): fyldestgiør el. tilfredsstiller; 1) „alm."; a) c. dat.; - ∾ alicui petenti, Cic. Orat. 41; ∾ domino vel populo, (om en Gladiator), id. Tusc. 2, 17; men id. Verr. 5, 49: satis officio meo factum esse etc.; cf. id. Phil. 14, 9, o. id. d. Or. 1, 47; — b) satisfacere in historia, Cic. Leg. 1, 2, in jure civili, id. d. Or. 1, 37; cf. id. Att. 17, 5; — c) absol.: quamobrem tandem non satisfacit? Cic. Fin. 1, 5; cf. Quintil. 4, 5, 18; — 2) „bes."; a) i Forretningssproget: fyldestgiør el. tilfredsstiller en Creditor (ved Betaling el. Caution), betaler el. giver Sikkerhed; - ipse tamen Fufiis satisfacit, etc., Cic. Flacc. 20; cf. Caes. B. C. 3, 60, o. Digest.; - ogs. c. gen. rei; donec ei totius dotis (sc. nomine) satis fieret, ibd.; — b) fyldestgiør den Fornærmede, udfylder el. erstatter en Krænkelse, boder derfor; α) c. dat.; - si Aeduis de injuriis ··· satisfaciant, Caes. B. G. 1, 14; cf. id. ibd. 1, 41; men Cic. Phil. 2, 20: ut mihi satisfieri paterer a te; — β) absol.; - nisi publice satis factum sit, etc., Cic. Verr. 1, 31; cf. Caes. B. G. 5, 1 o. 54; men Quintil. 11, 3, 115: satis facientes aut supplicantes summittimus (manus); — III) Spørgsmaalet satin' (f. satis ne); a) sieldn. m. adjectiv Bem.: nok, tilstrækkelig; - satin' est id ad illam abundantem bonis beatissimam vitam? Cic. N. D. 1, 41; — b) sædv. m. adverbial Bem.: nok, ret, ganske; hvf. ogs. i Omgangssproget: dog, vel, i Sandhed; - Satin' ego oculis plane video? Plaut. Trin. 4, 3, 61; Satin' sanu's, qui me id rogites? Ter. Andr. 4, 4, 10; Quid vos? quo pacto hic? satin' recte? id. ibd. 4, 5, 9; s. ogs. satin' salve, und. salve; - ogs. m. Eftertryk: virkeligen dog, ikke sandt? Satin' ut commoditas usquequaque me adjuvat? Plaut. Mil. gl. 4, 3, 41.

sătisacceptĭo (satis acceptio), onis, f., [satis, accipio, s. und. satis nr. II, C]: Antagelse af en Caution el. Sikkerhed, Digest. — sătisdătĭo (satis datio), onis, f., [satis, do, s. und. satis nr. II, C]: Stilling el. Ydelse el. Caution el. Sikkerhed, Cic. Att. 5, 1, o. Digest.; — b) ogs. „overf.": ∾ capitalis, (at borge derfor med Livet), Plin. 36, 4. — satisdato, abl. absol., s. und. satis nr. II, C. — sătisdător, oris, m.: som stiller Caution el. Sikkerhed, Sidon.; af — satisdo (satis do), s. und. satis nr. II, C.

satisfacio, s. und. satis nr. II, D; bs. — sătisfactĭo, onis, f.; 1) Creditors Tilfredsstillelse ved Caution; - satisfactio pro solutione est, Digest.; — II) sædv.: den for en Krænkelse ydede Fyldestgiørelse el. Afbigt el. Undskyldning; - (Caesar) Ubiorum satisfactionem accepit, Caes. B. G. 6, 9; cf. Cic. Fam. 7, 13; ligel. id. Att. 4, 6: ne aliquid satisfactio levitatis habere videretur; cf. Sall. Catil. 35; - „overf." ogs. om Duerne: mox in satisfactione (efterat de ere forligte) exosculatio, etc., Plin. 10, 52.

sătĭus, compar., s. und. satis. — sătivus, 3, [l. sero]: hvad der bliver saaet el. plantet el. dyrket; (opp. agrestis, silvestris, etc.); - (suere naves) cannabo et stuppa ceterisque sativis rebus, Varr. ap. Gell. 17, 3; ∾ morus, Plin.; ∾ corna, id.; - neutr. pl. sativa, opp. silvestria, id. 19, 60.

*sător, oris, m.; 1) „egentl.": som saaer el. planter; - ∾ vitis, Colum.; ∾ oleae, Plin.; silvestria (vilde Væxter), ad quae sator non accessit, Varro; — II) „fig."; oftest „poet.": som frembringer el. avler el. Fader; -

tuque coelestum sator, (i. e. Juppiter), Cic. (poëta) Tusc. 2, 9; cf. Virg. Aen. 1, 254, oftere; ligel. ∾ rerum, Sil., aevi, id.; men Annorum nitidique sator pulcherrime mundi, (i. e. Jane), Martial. 10, 28; cf. Cic. N. D. 2, 34; — B) ogſ. „alm.": Ophavsmand el. Anſtifter; - Sartor satorque scelerum et messor maxume, Plaut. Capt. 3, 5, 3; ∾ litis, Liv. 21, 6, turbarum, Sil.; o. — sătōrĭus, 3: hørende til Saaning el. Plantning; - ∾ quala, Cato, trimodia, Colum.; — [1. sero].

satrapea, ae, ſ. und. flgd., nr. II. — satrăpes, (Satraps, Sidon.), is, pl. satrapae, m., σατράπης, [perſiſk Ord]: Statholderen over en perſiſk Provinds, en Satrap; - vid. Nep. Lys. 4, (hvor gen. satrapis), o. id. Dat. 3, (hvor pl. satrapae); acc. satrapen, id. Con. 2, men satrapam, Curt.; — II) df. satrapia o. satrapēa, ae, f., σατραπεία: Statholderſkab el. Satrapi, Plin. 6, 23, Curt. 5, 1. — satrapia, ae, o. satraps, pis, ſ. und. satrapes. — Satrĭcum, i, n.: gammel By i Latium ved Via Appia, Cic. Qu. Fr. 3, 1, 2, Liv. 2, 39, oftere; — B) df. Satrĭcāni, orum, m.: Indvaanerne af Satricum, id. 9, 12.

sătullo, are, v. a.: gjør mæt, mætter; - Quibus (sc. cibis) satullem corpora et famem ventris, Varr. ap. Non.; af — sătullus, 3, dem.: ret mæt; - ut satulli agni fiant lacte, Varro; af — sătur, ŭra, ŭrum, [satis]; I) „egenl."; A) „alm.": ſom har ſpiſt ſig mæt, el. ſom er mæt; - saturi (opp. esurientes), Plaut., Cic.; cf. Ter. Hec. 5, 2, 3; ligel. Plaut. Stich. 1, 3, 2: postquam natus sum, satur numquam fui, etc.; men uti conviva satur, etc., vid. Hor. Sat. 1, 1, 119; - comiſk ogſ. om den Frugtſommelige, Plaut. Amph. 2, 2, 35; - ogſ. fed el. mæſket; ∾ aves paludis, Martial. 11, 52; — B) „beſ." at mærke c. abl. el. gen.; - nepos ··· satur anseris extis, Pers. 6, 71; cf. Ovid. Met. 2, 120; - postquam intus sum omnium rerum satur, Ter. Ad. 5, 1, 3; ligel. satur altilium, Hor. Ep. 1, 7, 35; - compar., agnus saturior lactis, Colum. 7, 4; — II) „fig."; A) „overf." el. om tinglige Gjenſtande; a) „beſ." om Farven: mættet, rigelig, ſtærk; - ∾ color, Plin.; vestes Tyrio saturae ostro, Senec. Thyest.; cf. Senec. Qu. N. 1, 5; — b) „alm.": rigeligen fuld el. opfyldt, rig el. overflødig; - ∾ praesepia, Virg. Ge. 3, 214; ∾ Tarentum, ibd. 2, 197; ∾ rus, Pers. 1, 71; ∾ auctumnus, Colum. (poëta) 10, 43; — B) „ment." el. m. Henſyn paa Foredraget: rigelig el. overflødig i ſit Slags; - vid. Cic. Orat. 36; ∾ gestus (mangfoldig), Manil.; — III) df. subst., satura, ae, f., (sc. lanx); A) oprdl. et med forſkjellige Frugter el. Spiſer opfyldt Fad; (vid. Ascon. ad. Hor. Sat. 1, 1, in., o. Fest. p. 314, Müll., flgd.); - df. ſædv. „overf.": per saturam, ſammenblandet, imellem hinanden, iflæng, odl.; - vid. Sall. Jug. 29; ligel. passim et quasi per saturam collectum (opus), Justinian. in praef. Digest.; — B) satira (efterel. satura, ſ. ogſ. satyra s. l.): Navnet paa en romerſk Digtningsart af blandet Indhold og forſkjellige Versemaal, hvf. ogſ. dette Navn tillagdes Roms ældſte Theaterdigtninger; vid. Liv. 7, 2; - ſom didactiſk Digt udvikledes Satiren af Ennius o. Lucilius, indtil den af Horatius, Juvenalis o. Perſius fik den Form, hvori vi kjende den hos disſe Digtere. — 1. satura, ae: Satiren, ſ. und. satur nr. III. — 2. Saturae palus, rimel.: en Del af de pontinſke Sumper i Latium; - vid. Virg. Aen. 7, 801, o. Sil. 8, 382.

*sătŭrāmen, ĭnis, n.: Mættelſe, inopum, Paul. Nol.; — sătŭrātĭo, onis, f.: Mættelſe, Augustin.; o. — sătŭrātor, oris, m.: ſom mætter, Augustin.; — [saturo]. — saturatus, 3, partic. o. adj. af saturo. — sătŭrēja, ae, f.: Saturei, etſlags Kokkenurt, ogſ. cunila, Colum., Plin. 19, 50; — b) ligel. in neutr. pl.: satureja, orum, Ovid. A. A. 2, 415, o. Martial. 3, 75. — Sătŭrējānus, 3: Benævnelſe paa en Egn i Appulien; df. „poet." f. appuliſk, caballus, Hor. Sat. 1, 6, 59, (hvortil ſ. schol. Porphyr.). — sătŭrējum, i, n., ſ. und. satureja nr. b.

*Sătŭrĭo, ōnis, m.: comiſk Paraſitnavn; - Esurio venio, non advenio Saturio, Plaut. Pers. 1, 3, 23; o. — sătŭrĭtas, atis, f.: Mættelſe, Mæthed; I) „egenl.", (men alene for- o. efterel.); - offers mihi ··· saturitatem, Plaut. Capt. 4, 1, 2; ligel. ad saturitatem (ſ. d. ſædv. satietatem), id. Rud. 3, 4, 53; - ogſ. comiſk perſonificeret, ſom Paraſitgudinde, id. Capt. 4, 2, 97; — II) „overf."; A) „beſ.": Farvens Mættelſe el. Fylde, vid. Plin. 9, 61; — B) rigeligt Forraad; - ∾ copiaque rerum omnium, quae etc., Cic. d. Senect. 16; — b) ogſ. „concret": det Overblevne af de fordøiede Spiſer, d. e. Excrementerne, Plin. 10, 49; — [af satur].

Sāturnālia, ium, Saturnalicius (-tius), 3, Saturnalis, e, o. Saturnia, ae, ſ. und. Saturnus. — Sāturnĭgĕna, ae, m., [Saturnus, gigno]: en Efterkommer af Saturnus, („poet." o. ſild.) ſom Epithet til Juppiter, Auson., Sidon. — Sāturnīnus, i, m.: romerſk Tilnavn; - L. Appul. Saturninus: Folketribun a. u. c. 654, blev, tilligem. Prætoren Glaucia, erklæret for Statsforræder og ombragt, Cic. Catil. 1, 2, oftere, o. A. — Saturnius, 3, o. Saturnius, i, m., ſ. und. flgd.

Sāturnus, i, m., [ab satu dictus, Varro], altſ. oprdl. Agerdyrkningens Opfinder og Beforder, hvortil ogſ. hans falx henviſer, tilligem. hans Ægteſkab med Ops el. Terra; - efter Mythen kom han paa ſin Flugt fra Creta til K. Janus i Mellemitalien, hvem han fulgte i Regeringen, og kaldte Landet: Latium; - vid. Ovid. Fast. 1, 235, oftere, Virg. Aen. 8, 319 flgd., ogſ. Tibull. 1, 3, 35, o. id. 2, 5, 9; under ham var ogſaa Guldalderen, Varr. R. R. 3, 1; - hertil mærkes endnu hans Sammenl. m. Grækernes Κρόνος, hvf. han ogſ., ſom Tidens Gud el. den perſonificerede Tid, ſelv fortærer ſine Børn; vid. Cic. N. D. 2, 24, o. Ovid. Ib. 275; ſaal. bliver han ogſ. Fader til Juppiter, Neptunus, Pluto, Ceres, Juno, oſl.; vid. Hygin., o. A.; - i hans Tempel i Rom var ogſ. aerarium el. Skatkammeret, Suet. Claud. 24, o. Plin. Ep. 10, 20; - om det Offer, der bragtes ham iſtedetfor de tidligere Menneſkeoffere, ſ. Ovid. Fast. 5, 621 flgd.; — b) endnu mærkes: Saturni sacra dies, (Jødernes Sabbat, el. vor Løverdag), Tibull. 1, 3, 18; ligel. Saturni stella, (Planeten Saturnus), Cic. N. D. 2, 20; heder ogſ. absol. Saturnus, Hor. Od. 2, 17, 23; men Promontorium Saturni, ved Carthago Nova i Hiſpanien, Plin. 3, 4; — B) df. 1) Sāturnĭus, 3: hørende til el. benævnt efter Saturnus, ſaturniſk; - ∾ stella, (Planeten Saturnus), Cic.; ∾ mons, (ældre Navn paa mons Capitolinus), Varro; ∾ terra, (d. e. Latium), Ennius, Ovid.; cf. Virg. Aen. 8, 329; ∾ arva, ibd. 1, 569; men id. Ge. 2, 173, ſtaaer ∾ tellus f. Italia; - ∾ proles, Ovid. Met. 14, 320, (d. e. Picus, Søn af Saturnus); ∾ Juno, (ſom Datter af Saturnus), Virg. Aen. 12, 156; cf. ∾ Juppiter, Ovid., ogſ. ∾ pater (sc. superum), id., Virg. Aen. 4, 372; ∾ domitor maris, (d. e. Neptunus), ibd. 5, 799; ∾ virgo, Ovid. Fast. 6, 383, (d. e. Veſta); - ∾ versus: det ældſte el. ſaturniſke el. feſceniſke Versemaal el. Metrum hos Romerne; vid. Fest. s. v. Saturno, p. 325 (Müll.); heder ∾ numerus, Hor. Ep. 2, 1, 158; — bb) df. subst.; a) Saturnius, i, m., Ovid. Met. 8, 703, f. Juppiter; men ibd. 5, 420, f. Pluto; — b) Saturnia, ae, f.; α) oftest „poet." f. Juno; - vid. Virg. Aen. 1, 23, o. Ovid. Fast. 1, 265, oftere; — β) den af Saturnus anlagte By paa Capitolinerhøien, Roms mythiſke Ophav; - vid. Varr. L. L. 5, 5; ſ. ogſ. Virg. Aen. 8, 358, Ovid. Fast. 6, 31, o. Plin. 3, 9; — 2) Sāturnālis, e: hørende til el. benævnt efter Saturnus, ſaturniſk, festum, Macrob. 1, 2; — bb) df. ſædv. subst. o. in pl., Saturnalia, orum, ibus, etc., (cf. Bacchanalia, o. fl.): etſlags

Glædesfest, der høitideligholdtes aarligen fra d. 17 December igjennem flere Dage til Ære for Guden Saturnus, Saturnalierne; vid. Macrob. Sat. 1, 7 flgd.; ligel. Liv. 2, 21 flgd., o. id. 22, 1 fin.; s. ogs. Cic. Att. 5, 20, o. id. Catil. 3, 4 fin.; - ∾ prima: den første Dag af Saturnalierne; ligel. ∾ secunda, tertia, (den anden, tredie Dag deraf), Cic. Att. 13, 52; — b) ds. Sātŭrnālĭcĭus (-tius), 3: hørende til Saturnalierne, saturnalsk; - ∾ tributum: den til el. paa Saturnusfesten sendte Foræring, Martial. 10, 17; ∾ nuces, id. 5, 30; ∾ versus, 11, 15; cf. id. 5, 19.

sătŭro, avi, atum, 1, v. a., [satur]; I) „egenl.": gjør mæt, mætter; - mammarum ubertate saturantur (animalia paulo ante nata), Cic. N. D. 2, 51; cf. Virg. Aen. 8, 213, ogs. Ovid. Met. 10, 541; men ∾ famem (tilfredsstille), Claudian.; — II) „fig."; A) „overf.": at fylde el. rigeligen at forsyne dermed; - vid. Virg. Ge. 1, 80, o. Colum. (poëta) 10, 82; men ∾ culta aquis, (vande dem), Martial. 8, 28; men Ovid. Met. 11, 166: ∾ pallam Tyrio murice, (rigeligen at mætte el. farve dermed); ∾ tabulas pice, (lade gjennemtrække deraf), Vitruv.; — B) „ment." (o. „alleg."); - mens erecta saturataque bonarum cogitationum epulis, Cic. Div. 1, 29; men ∾ se sanguine civium, id. Phil. 2, 24; cf. id. Planc. 8, ogs. Catull. 64, 220; men c. acc. graec.: Multa movens, necdum antiquum saturata dolorem, Virg. Aen. 5, 608; — 2) „bes." ogs. (ligesom satiare): at overvælde dermed, gjøre nogen for meget deraf; c. gen.; - Hae res vitae me, soror, saturant, Plaut. Stich. 1, 1, 18; — not.: partic. saturātus, 3, ogs. som adj. in compar.; - color in his plerumque saturatior, Plin. 21, 22.

1. satus, 3, partic. af 1. sero. — 2. sătus, us, m.; I) „egenl.": Saaning el. Plantning; ogs. concret: Sæd el. Udsæd el. Plante, odl.; - avium congestu, non hominum satu etc., Cic. Div. 2, 32; men id. d. Senect. 15: vitium ortus, satus, incrementa etc.; ligel. satui semen dederit nemini (villicus), Cato; — II) „fig."; A) „overf.": den dyriske Avling el. Forplantning; - a primo satu etc., Cic. Fin. 5, 23; ∾ genitalis, Lucr. 4, 1226; cf. Cic. Off. 1, 32; — B) „ment." o. concret: Sæd el. Udsæd; - (philosophia) praeparat animos ad satus accipiendos, Cic. Tusc. 2, 5.

sătўrĭăsis, is, f., σατυρίασις: den af Ophidselse foraarsagede Betændelse i Kiønsdelene, Coel. Aur. — 1. satўrĭcus, 3, σατυρικός; I) hørende til Satyrerne, satyragtig; - ∾ signa: satyrformede Afbildninger, (navnl. Priapusbilleder til Opstilling i Haver), Plin. 19, 19; — II) hørende til den græske Satire, satirisk; - ∾ genus scenarum, (ved Siden af tragicum o. comicum), Vitruv. 5, 6. — 2. satўrĭcus, 3: hørende til den romerske Satire; s. und. satiricus. — sătўrĭon, i, n., σατύριον: en Kiønsdriften pirrende Plante, Plin. 26, 62; — b) ogs. en deraf tillavet Drik, Petron. Sat. 8, 4, o. ibd. 21, 1. — sătўriscus, i, m., dem., σατυρίσκος: liden Satyr, Cic. Div. 1, 20. — sătўrogrăphus, i, m., s. und. satirographus.

sătўrus, i, m., σάτυρος; I) en Abeart; - vid. Plin. 7, 2, oftere; — II) Satyri, orum, Σάτυροι: etslags vilde og overgivne Skovvæsener med Bukkefødder, (som oprdl. Phantasien skabte af hine Aber); - Satyri, saltatibus apta juventus, Ovid. Met. 14, 637; ogs. ere de i Bacchus's Følge; hvs. id. Pont. 3, 3, 42: ∾ Phryx, (i. e. Marsyas); — B) „overf." ere satyri ogs. visse Theaterdigte el. Efterspil, hvori hine Satyrer optræde; - satyrorum scriptor, (som forfatter saadanne Efterspil), Hor. A. P. 2, 35; men agrestes satyros nudavit (i. e. nudos induxit), ibd. 221; - ogs. er Satyrus: Epithet til Danseren Bathyllus, (ifølge hans lette Spring), Pers. 5, 123.

saucĭātĭo, onis, f., [saucio]: Saarelse, Saar; - et sauciatio quaeretur (skal der være Spørgsmaal derom), quum etc.? Cic. Caecin. 15. — *saucĭētas, atis, f.: Beskadigelse, Coel. Aur.; o. — saucĭo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": saarer el. beskadiger; - ipse in turba sauciatur, Cic. Verr. 1, 26; sauciari telo per latus alicujus („alleg."), vid. id. Vatin. 5; men sauciari ictu tragulae, Sall. frgm. ap. Non.; ∾ aliquem virgis, Plaut., genas ungue, Ovid.; - ∾ radices, Plin.; - men m. Lune: quem Brutus noster sauciavit, (er kommen til at saare el. mærke), Cic. Att. 14, 22; — II) „fig."; A) „overf.", navnl. om Jordbundens Pløining, odl.; - ∾ terrae summam partem levi vomere, Colum. 2, 2; cf. Ovid. Rem. 172; — b) comisk er: haec anus ⋯ nimirum sauciavit se flore Liberi, (har beruset sig deri), Enn. ap. Fulgent.; — B) „ment.": Eadem in usu ⋯ facta et famam sauciant, Plaut. Bacch. 1, 1, 29; — [af flgd.].

saucĭus, 3; I) „egenl.": saaret el. beskadiget; - ex acie efferri saucios etc., Cic. Tusc. 2, 16; cf. Caes. B. G. 3, 4, oftere; men comisk: saucius factus sum in Veneris proelio, Plaut. Pers. 1, 1, 24; - ∾ taurus, vid. Virg. Aen. 2, 223; - ogs. c. acc. graec.; Corruit ipse suo saucius ense latus, Propert. 2, 7, 84; ligel. stat saucia pectus, Tibull.; saal. ogs. fra Quintil. i Prosa; vid. id. 9, 3, 18: jam vulgatum actis quoque: saucius pectus; — II) „fig."; A) „overf.": svækket el. beskadiget, odl.; 1) om levende Væsener; - gladiatori illi confecto et saucio („alleg.") etc., Cic. Catil. 2, 11; men til den Syge: Nunc, utcumque potes, fato gere saucia morem, Propert. 2, 21, 33; men belua ⋯ male saucia (udhungret), Sil. 15, 789; men om Drukne el. Berusede, Justin. 24, 8, oftere, o. Martial. 3, 68; — 2) om Ting; - securi Saucia trabs ingens, etc., Ovid. Met. 10, 372; cf. id. ibd. 1, 102, ogs. Hor. Od. 1, 14, 5; men glacies incerto saucia sole, (svækket el. smeltet deraf), Ovid. Met. 2, 808; — B) „ment.", navnl. „poet." om den af Elskov Saarede; - saal. Enn. ap. Cic. Coel. 8: Medea ⋯ amore saevo saucia; cf. Virg. Aen. 4, in.; ligel. ∾ mens amore, Lucr.; cf. Hor. Od. 3, 10, 15; men Ipse ⋯ a nostro saucius igne fuit, Ovid. Her. 5, 151; - ogs. om andre Lidende el. af Lidenskab Betagne; - saucium ejus animum insedisse quasdam odiosas suspiciones, Cic. Att. 1, 17; men med Lune: de repetundis saucius etc., Coel. ap. Cic. Fam. 8, 8; - efterel. ogs. c. gen.; Psyche saucia animi, Appul.

saurĭon, i, n., σαύριον: Sennep, Plin. 19, 54. — saurītis, is, f., σαυρῖτις: Øglestenen, etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 67. — saurix, s. und. sorix. — Sauroctŏnos, i, m., Σαυροκτόνος: Øgledræberen, Epithet til Apollo; ds. Navnet paa en Apollostøtte af Praxiteles; - vid. Plin. 34, 19; cf. ∾ Corinthius (af corinthisk Erts), Martial. 14, 172, (i Overskriften). — Sauromatae, arum, etc., s. und. Sarmatae. — savillum, i, n., [suavis]: Østekage, Cato. — savio, savior, savium, s. und. suavio, etc.

Saxa, ae, m.: romersk Tilnavn, Caes. B. C. 1, 66. — *saxātĭlis, e: som findes el. dvæler paa Klipper, columbae, Varro, piscis, Colum.; ligel. absol. saxatiles (sc. pisces), Cels., Plin.; ogs. in sing., Ovid. Hal. 109; ∾ piscatus, Plaut. Rud. 2, 1, 10; — saxētum, i, n.: stenigt Sted el. stenig Grund; - ∾ asperum, vid. Cic. Agr. 2, 25; men in pl., Colum. 5, 10, inc.; o. — saxĕus, 3; I) „egenl.": af Sten, verruca, (Stendysse), auct. ap. Quintil. 8, 3, 48; ∾ moles, Ovid.; cf. Attius ap. Cic. N. D. 2, 35; ∾ tecta, (Stenhuse), Lucr., Ovid.; ∾ crepido, Plin.; men ∾ umbra, (som Klippen kaster fra sig), Ge. 3, 145; men Mater ad auditas stupuit, ceu saxea, voces, Ovid. Met. 5, 509; — II) „fig."; A) „overf.": stenhaard; - ∾ dentes asini, Appul.; — B) „ment."; - nisi etc., saxeus ferreusque es, Plin. Ep. 2, 3; — [saxum].

saxĭālis, e, [saxum]: af Sten; - ∾ termini, Frontin. — saxĭfer, a, um, [saxum, fero]:

som bærer Stene; - ∾ habenae, (som udslynge dem), Val. Fl. — saxĭfĭcus, 3, [saxum, facio]: som gjør til Sten, som forstener; (poet. Ord); - ∾ Medusa, Ovid., Sil., Lucan.; ligel. ∾ vultus (pl.), Ovid. Met. 5, 217. — saxifrăgus, 3, [saxum, frango]: som knuser Stenene; - ∾ undae maris, poëta ap. Cic. d. Or. 3, 42; ∾ adiantum, (som knuser Sten i Legemet), Plin. 22, 30; ogs. ∾ herbae, Seren. Samm., o. A. — saxigĕnus, 3, [saxum, gigno]: født el. fremstaaen af el. paa en Sten el. Klippe; - ∾ semen, Prudent. — saxĭtas, atis, f., [saxum]: Stenhaardhed, Coel. Aur.

Saxŏnes, um, m.: Sachserne, Ammian. 27, 8; - acc. sing. Saxona, Claudian. — saxōsĭtas, atis, f.: Stenhaardhed, Coel. Aur.; af — saxōsus, 3, [saxum]: klippefuld el. stenig; - ∾ montes, Virg. Ge. 2, 111; ∾ valles, id. Ecl. 5, 84; ∾ Euphrates, Plin. 5, 20; ∾ frutex, (som voxer imellem Stene), id.; - in pl. ogs. subst., saxosa, orum, n.: stenige Steder el. stenig Grund; vid. Quintil. 5, 10, 21; herba in saxosis nascens, Plin. 21, 103.

saxŭlum, i, n., dem.: liden Klippe; - in asperrimis saxulis (Ithacae) etc., Cic. d. Or. 1, 44; af — saxum, i, n.; I) „alm.": Sten el. Klippe el. Klippestykke, (derim. rupes: den steile Klippe); - non enim est e saxo sculptus (sapiens), aut e robore dolatus, Cic. Acad. 2, 31; cf. Lucr. 4, 266: lapidem digito quum tundimus ··· duritiem penitus saxi sentimus etc.; men glebis aut saxis aut fustibus aliquem praecipitem agere, vid. Cic. Caecin. 21; cf. Enn. Ann. 1, 81: pars Ludicre jactant, saxa inter se licitantes, etc.; magni ponderis saxa, Caes. B. G. 2, 29; cf. id. ibd. 7, 22, oftere; men om Sisyphus: adverso nixantem trudere monte Saxum, quod tamen etc., vid. Lucr. 3, 1013; men om Tantalus: Nec miser impendens magnum timet aëre saxum, vid. ibd. 993; - contusi ac debilitati inter saxa rupesque, Liv. 21, 40; cf. Enn. ap. Cic. Tusc. 1, 44; men saxa et solitudines voci respondent, vid. Cic. Arch. 8; men om Prometheus: aspicite religatum asperis Vinctumque saxis, id. (ex Aeschylo) Tusc. 2, 10; cf. ibd.: Guttae, quae saxa assidue instillant Caucasi, etc.; saal. ogs. den rodfaste el. levende Klippe, (en Aas, et Skær, odl.); Jam primum saxis suspensam hanc aspice rupem, (om Cacus's Hule), Virg. Aen. 8, 190; cf. Lucr. 6, 194: Speluncasque velut saxis pendentibu' structas, etc.; s. ogs. id. 1, 327; men Plaut. Rud. 1, 2, 89: Si ad saxum quo capessit, (nærmer sig til et Skær); cf. ibd. 76: Ab saxo avortit fluctus ad litus scapham; ligel. Virg. Aen. 1, 108: Tres (naves) Notus abreptas in saxa latentia torquet; s. ogs. id. ibd. 11, 297: ceu, saxa morantur Quum rapidos amnes, fit clauso gurgite murmur, etc.; - ogs. som appos.; in saxis silicibus (i Kiselsten), Vitruv. 8, 1; — b) som Ordsprog kan mærkes: satis diu jam hoc saxum volvo, Ter. Eun. 5, 8, 55, (slæber jeg paa denne Blok el. Klods; rimel. m. Henspillen paa Sisyphus's Sten); men inter sacrum saxumque stare, s. und. sacrum; — II) „bes."; A) saxum (absol.) s. Rupes Tarpeja, (hvs. Forbrydere nedstyrtedes); - Dejicere e saxo cives, etc., Hor. Sat. 1, 6, 39; cf. Lucr. 3, 1029; ligel. proposita cruce aut saxo etc., Cic. Att. 14, 16; s. ogs. Tarpejus; — B) en fortrinlig Art af creta Cimolia, Plin. 35, 57; — not.: Saxa Rubra, s. und. ruber. — saxŭōsus, Biform af saxosus, Sicul. Fl.

*scăbellum (scabill.), i, n., dem., [besl. m. scamnum; vid. Quintil. 1, 4, 12]; I) Skammel el. Fodskammel, Varro, Cato; — II) „overf.": etslags Trædebælg, som Instrument med ensformig stærk Lyd; - vid. Suet. Calig. 54, o. Cic. Coel. 27.

scăber, bra, brum, [scabo]; I) „alm.": ru, hvas, hæslig, (navnl. af Urenhed); - pectus illuvie scabrum, poëta ap. Cic. Tusc. 3, 12; ∾ manus, Ovid.; ∾ dentes robigine, id.; cf. Hor. Ep. 1, 7, 90; - ∾ tophus, Virg., Ovid.; ∾ robigo (pilorum), Virg.; ∾ cortex, (opp. levis), Plin.; ∾ folia, id.; - compar., aliqui similem junipero (dixere myrrham), scabiorem tantum spinisque horridam, etc., id. 12, 34; — II) „bes.": skabbet el. med Udslæt; - ∾ oves, Cato, Colum., o. A.; ∾ genae, Plin. 20, 87; — not.: eftercl. ogs. om Vers: ru el. haard; - quod versus eorum nobis scabri videntur, Macrob. Sat. 6, 3.

scăbĭdus, 3: = scaber; - ∾ palpebrae, Marc. Empir.; - men „ethisk": ∾ concupiscentia, Tertull.; af — scăbĭes, em, e, f., [scabo]; I) „egenl.": Beskaffenheden scaber, d. e. Ruhed, Hvashed, Ujevnhed, (navnl. Rust el. anden Skorpe); - ∾ ferri, Virg.; ∾ mali, Juvenal.; — B) „bes." ogs.: Udslæt paa Huden (hos Mennesker og Dyr); - ∾ est duritia cutis rubicunda etc., Cels.; ∾ pecorum, Plin.; cf. Virg. Ge. 3, 441, o. Juvenal. 2, 80; ∾ mala, Hor.; - ogs. som Sygdom hos Væxterne, Plin. 17, 35; - efter Prudent. ogs. personificeret; — II) „fig." o. „eth.": ligesom Kløe el. kløende Fornemmelse; df. sandselig Lokkelse el. Fristelse; - quia dulcedine hac et scabie carent (quae natura bona sunt), etc., Cic. Leg. 1, 17; men Quum tu, inter tantam scabiem et contagia lucri, Nil parvum sapias etc., Hor. Ep. 1, 12, 14; ligel. „alleg.", Martial. 5, 60: Nos hac a scabie tenemus ungues. — scabillum, i, n., s. und. scabellum.

*scăbĭŏla, ae, f., dem.: Udslæt, Augustin.; — scăbĭōsus, 3: ru, ujevn, coralium, Plin. 32, 11; ∾ far, (gammelt el. bedærvet), Pers. 5, 71; — b) „bes." ogs. om Mennesker og Dyr: med Udslæt el. Hudsygdom, odl.; - ∾ (homo), Pers. 2, 13; ∾ anguli oculorum, Plin.; ∾ boves, Colum.; o. — scăbĭtūdo, ĭnis, f.: Udslæt, Kløe, odl.; - df. „fig.": brændende Lidenskab el. Harme, Petron. Sat. 99, 2; — [scabies]. — scăbo, scābi, 3, v. a., [besl. m. σκάπτω, i. e. fodio]: skraber, kradser, affradser, odl.; - ∾ caput, Lucil. ap. Non.; cf. Hor. Sat. 1, 10, 71; ∾ aures, Plin.; ∾ se, id., tellurem pedibus, id.; ∾ laminas (doliorum), id.

*scabrātus, 3: som er ru el. ujevn; - ∾ vitis, (opridset), Colum.; — scabrēdo, ĭnis, f.: Udslæt, Appul.; — scabres, is, f.: = frgd., Varr. ap. Non.; — scabrĭdus, 3: ru el. hvas; - ∾ lingua robigine, Venant.; — scabrĭtĭa, ae, o. scabrĭtĭes, em, e, f.: Ruhed el. Hvashed el. Ujevnhed; - ∾ digitorum, Plin., unguium, id., corticis, id.; ∾ arteriae, id.; — B) „bes." ogs. Udslæt el. Hudsygdom, Colum. 7, 5; o. — scabrōsus, 3: ru, hæslig; - ∾ sorde, Prudent.; — [scaber].

Scaea porta, ae, f., Σκαιαὶ πύλαι: Vesterporten i Troja, [af σκαιός, oprdl. venstre; df. vestlig]; - vid. Plaut. Bacch. 4, 9, 31; ligel. Virg. Aen. 3, 351: Scaeaeque amplector limina portae, etc.; ogs. in pl. Scaeae portae, ibd. 2, 612; ogs. absol. Scaeae (sc. portae), Auson. — scaena, ae, f. und. scena. — 1. scaeva, ae, f. und. scaevus. — *2. scaeva, ae, m.: den Keithaandede, Digest.; — not.: Scaeva, som romersk Tilnavn, vid. Liv. 10, 43, Caes., o. A.; o. — scaevĭtas, ātis, f.: Keithaandethed; (eftercl. Ord); df. „fig."; A) Forkerthed, Udygtighed, Gell.; — B) Ulykke, Elendighed, Appul.; — [scaevus]. — Scaevŏla, ae, m., [oprdl. dem. af 2. scaeva: den Keithaandede]: Tilnavn til C. Mucius, a clade manus dextrae, vid. Liv. 2, 12 flgd., Flor. 1, 10, Cic. Sest. 21, o. A.; - df. hyppigt Tilnavn in gente Mucia, hvoraf kan mærkes: P. Muc. Scaev., cons. a. u. c. 621, vid. Cic. d. Or. 2, 70, oftere, o. Qu. Muc. Scaev., (augur): berømt Retslærd, Svigerson af C. Laelius; vid. Cic. Leg. 1, 4, id. Lael. 1, oftere.

scaevus, 3, [det ved Digamma udvidede σκαιός]; I) „egenl.": venstre, paa el. til venstre Haand el. Side; - ∾ itinera portarum, Vitruv. 1, 5; — II) df.

„fig."; A) forfert, tosfet, skæv; - ∾ et caecus animi etc., Gell. 12, 13; ∾ mulier, Appul.; — B) om Skæbnen, om et Varsel, odl.: ugunstig, ulykkelig; - ∾ fortuna, Appul.; ∾ praesagium, id.; - superl., ∾ somnium, id.; — III) subst. scaeva, ae, f.: det (af Romerne) til Venstre bemærkede Varsel, (men alene forel.; s. ogs. und. laevus); - bonae scaevae causa, etc.; ea dicta ab scaeva, id est sinistra, etc., Varr. L. L. 7, 5, 99; ligel. bona scaeva est mihi, Plaut. Pseud. 4, 7, 39; men id. Casin. 5, 4, 4: ∾ canina, (Varsel af en Hunds Øen).

scāla, ae, f., sjeld. Biform af flgd., Cels., Digest. — scālae, arum, f., [af scando; cf. mala af 2.mando]: en (af flere Trin bestaaende) Trappe el. Stige; (om pl. f. Varr. L. L. 9, 39, oftere, o. Quintil. 1, 5, 16); - scalas ut darem utendas sibi, etc., vid. Plaut. Rud. 3, 1, 10; scalarum gradus si alios tollas, alios incidas, etc., Caecin. ap. Cic. Fam. 6, 7; ∾ positis murum ascendere, Caes.; cf. Sall. Jug. 60: ubi unae atque alterae scalae comminutae; o. ibd.: murum scalis aggredi; s. ogs. Virg. Aen. 9, 507; - sub scalas tabernae se conjicere, Cic. Phil. 2, 9; cf. Hor. Ep. 2, 2, 15: In scalis latuit, etc.; men Martial. 1, 118: Et scalis habito tribus, sed altis, (trende høie Trapper el. Etager i Veiret); — b) ogs. „poet. overf.": Trin el. Trappetrin; - Haec per ducentas quum domum tulit scalas, id. 7, 20; df. — scālāris, e: hørende til en Trappe el. Stie; - ∾ forma, Vitruv. 5, 6; — b) in neutr. subst. scalaria, ium: en Trappe el. Stie, id. l. c.

Scaldis, is, m.: Scheldefloden, Caes. B. G. 6, 33; cf. Plin. 4, 28, (hvor acc. Scaldim). — scalēnus, 3, σκαληνός, om en Triangel: uligesidet; - ∾ figura geometrica, Auson. — scalmus, i, m., σκαλμός: Aaretræet (hvori under Roningen Aaren bevæger sig, el. hvortil den er bunden), ogs. Aaretol el. Aarepind; - vid. Vitruv. 10, 8, ogs. Cic. Brut. 53; men navicula duorum scalmorum, (toaaret el. med to Aarer paa hvert Bord), id. d. Or. 1, 38; cf. Vell. 2, 43; — b) „metonym." ogs. id. Off. 3, 14: scalmum nullum videt, (ikke et Aaretræ, ikke den mindste Baad).

scalpellum, i, n., (hos Cels. ogs. scalpellus, i, m.), demin. af scalprum: den chirurgiske Kniv; navnl. ogs. Aareladejern el. Lanset; - non est ea medicina, quum sanae parti corporis scalpellum adhibetur, Cic. Sest. 65; linguae ··· scalpello resectae etc., vid. id. Div. 2, 46; sensum omnem scalpelli auferre, Plin. 28, 28. — scalper, pri, m., Biform af scalprum, Cels.

scalpo, psi, ptum, 3, v. a., [sibileret af γλάφω, ligesom sculpo af γλύφω]; I) „egenl.": skraber, graver, kradser; - ∾ terram unguibus, Hor. Sat. 1, 8, 26; ∾ morsu vitiosum locum (om Dyrene), Colum.; ∾ caput digito, Juvenal. 9, 133; cf. Suet. Dom. 16; - men „poet." o. „fig.": tremulo scalpuntur ubi intima versu, (pirres til Vellyst), Pers. 1, 21; — II) „bes." o. „technisk": med Meiselen el. scalprum at udskære el. indskære, at stikke el. gravere, odl., (vid. Müller Archaeol. § 108, hvorefter scalpere, ligesom ξέειν, bruges om fladere Arbeider, derim. sculpere, ligesom γλύφειν, ogs. caelare o. τορεύειν, om de stærkere fordybede el. ophøiede); - ad fingendum, ad scalpendum ··· apta manus est admotione digitorum, Cic. N. D. 2, 60; scalpi smaragdos, (at de skæres til Gemmer), Plin. 37, 4; vetuit (Alexander) in gemma se ab alio scalpi, quam a Pyrgotele, ibd.; Phidiam marmora scalpsisse, id.; flores eleganter scalpti, Vitruv.; men Hor. Od. 3, 11, fin.: et nostri memorem sepulcro Scalpe querelam, etc.

scalprātus, 3, [scalprum]: forsynet med en skarp Æg; - ∾ ferramenta, Colum. 9, 15. — *scalprum, i, n.: skarpt Skæreinstrument; df. navnl. Skomagerkniv, Hor. Sat. 2, 3, 106, Chirurgkniv el. Lanset, (s. ovenf. scalpellum), Cels.; ogs. Pennekniv, Tac. Ann. 5, 8, ogs. ∾ librarium, Suet. Vitell. 2; ogs. Gartnerkniv, navnl. til Vinrankernes Beskæring, Plin. 17, 26; men Colum. 4, 25: den forreste lige Del af Gartnerkniven; ogs. Meiselen; ∾ fabrile, Liv. 27, 49; — scalptor, oris, m.: Stenskærer el. Graveur, (men sculptor: en Billedhugger), Plin. 37, 15; ogs. scalptores marmorum, id.; cf. Vell. 1, 17; — scalptōrium, i, n.: hvormed man kradser el. skraber, Klopind, odl., Martial. 14, 83 (i Overskriften); o. — scalptūra, ae, f.; I) „egenl.": Skæren i Sten, Stenskæreri; - ∾ gemmarum, Plin. 37, 30; quae ad ectypas scalpturas aptantur (gemmae), ibd. 63; cf. Suet. Galb. 10; — II) „concret": udskaaret Arbeide el. udskaaren el. indgravet Figur; - zophori scalpturis ornati, Vitruv. 4, 1; — [scalpo]. — scalptūrātum, i, n., [scalptura nr. II]: det Udskaarne, et med udskaarne Billeder forsynet Arbeide, Plin. 36, 61. — scalptūrigo, (scalpurigo), inis, f.: Kradsen el. Kløen, Solin. 32; af — scalptūrio, (scalpurio, Non.), ire, v. n., desid. af scalpo: skraber el. kradser; - ∾ ungulis etc., (om Hanen), Plaut. Aul. 3, 4, 8. — scalptus, 3, partic. af scalpo; forverles ofte m. sculptus.

Scămander, dri, m., Σκάμανδρος: Flod i det Trojanske, Mela 1, 18, Plin., Catull.; — not.: ogs. Navnet paa en Frigiven, Cic. — scambus, 3, σκαμβός: krumbenet, (d. latinske varus); - vid. Suet. Oth. 12: male pedatus scambusque. — scămellum (-illum), i, n., Biform af flgd., Priscian. — scămillus, i, m., dem. af scamnum: liden Bænk el. Skammel; df. ∾ impares: de ulige Forhøininger el. Affatser paa Søilecapitlet, Vitruv. 3, 4. — scamma, ătis, n., σκάμμα, oprdl.: Grav el. Groft; df. den (med Groft omgivne) Kampplads i Palæstra, Coel. Aur.; — b) df. „meton.": Kampen selv, Tertull. — scammōnĕa (-ia), ae, f., σκαμμωνία, (convolvulus scammonia L.), germ. Purgierkraut; - vid. Cic. Div. 1, 10, o. Plin. 25, 22; df. — scammōnĕum (ium), i, n.: Saften af denne Rod, Cato, Plin. — scammōnites, ae, m., σκαμμωνίτης (sc. οἶνος): Scammoniévin, Plin. 14, 19. — scammonium, i, s. und. scammoneum.

scamnātus, 3; df. hos Agrimensorerne, ∾ ager, (der har sine Furer i Breden el. fra Vest mod Øst; opp. strigatus), Aggen. ap. Goes.; af — scamnum, i, n., [scando]; I) „egenl.": Skammel, Bænk; a) til at træde paa el. under Fodderne, Varro, Ovid. A. A. 2, 211; — b) til at sidde paa; - Ante focos olim longis considere scamnis, Mos erat, Ovid. Fast. 6, 305; cf. Martial. 5, 41; - ogs. om Træernes horizontale Grene, som tiene til Sæder, Plin. 12, 5; - men „poet.", scamna regni, om en Throne, Enn. Ann. 1, 113; — II) „overf."; A) det høiere, endnu ikke nedpløiede Jordsmon, Colum. 2, 2, oftere, o. Plin. 18, 49; — B) hos Agrimensorerne: Agerens Brede, (opp. striga: dens Længde), auct. rei agr. ap. Goes.

scandălizo, avi, atum, 1, v. a., σκανδαλίζω; (eccles.): forfører til Ondt, Tertull. — scandălum, i, n., σκάνδαλον; (eccles.); I) Anstød imod en Sten, odl., Prudent.; — II) oftest „fig.": Anstød, Forargelse, Forførelse, odl., Tertull. — Scandināvia (-novia, Mela), ae, f.: stor og frugtbar Ø i Norden, efter Plin. 4, 27: insula incompertae magnitudinis; heder ogs. Scandia, id. 4, 30; er efter Mannert: Sydspidsen af Sverrige el. d. nuv. Skaane. — scandix, icis, f., σκάνδιξ: Væxten Korvel el. Kervel, (scandix caerefolium L.), Plin. 21, 65, o. id. 22, 35.

scando, di, sum, 3, v. a. o. n.; I) act.: bestiger, stiger op derpaa; A) „egenl."; - quum alii malos scandant, etc., Cic. d. Senect. 6; ∾ arcem et Capitolium, Liv. 3, 68; saal. om den Triumpherende: ∾ Capitolium in curru, id. 45, 39; ligel. ∾ Capitolia curru, Lucan. 9, 600; men om de Stormende: ∾ moenia, Liv. 22, 14, vallum, Caes.; men

scanditur tectum scalis, Plin. 14, 2; ∾ testudinem, Tac. Hist. 3, 28; men „poet.": Scandam ego Theseae brachia longa viae, Propert. 3, 20, 24; ligel. Scandenda est torvi publica cymba senis (i. e. cymba Charontis), id. 3, 16, 24; — B) „overf."; - ∾ gradus aetatis, vid. Lucr. 2, 1122; men Scandit aeratas vitiosa naves Cura, etc., vid. Hor. Od. 2, 16, 21; - hos Grammat. heder scandere versus: at maale dem efter deres Fodder; — II) neutr.: at stige i Veiret, at hæve sig, odl.; - scandentem in aggerem hostem etc., Liv. 3, 67; ∾ in adversum, Quintil. 11, 3, 54, per aedificia conjuncta, Tac. Hist. 3, 71; men Ad nidum scandit volucris, vid. Phaedr. 2, 4; - ∾ in domos superas, vid. Ovid. Fast. 1, 298; men „alleg.": scandenti circa ima labor est, etc., Quintil. 12, 10, 78; — B) „fig."; 1) „overf." el. om Ting; - scandunt aquae in sublime, Plin, 31, 1; cf. id. 15, 14; ∾ sol ad aquilonem, id.; men absol.: scandens arx, (som hæver sig i Veiret), Propert. 4, 1, 125; — 2) „ment." el. om Begreber og Personer; - ne supra principem scanderet, (at han ikke skulde hæve sig derover), Tac. Hist. 4, 8; men „poet." Hor. Od. 3, 1, 37: sed Timor et Minae Scandunt eodem, quo dominus, etc.

†scandŭla, ae, f., [scando, men ofte m. Varianten scindula af scindo, σχίζω]; sædv. in pl.: Tagbretter el. Tagspaaner el. Tækkespaaner, (der ligesom trinvis stige over hverandre), Colum., Plin., o. A.; ogs. in sing. som Collectiv: scandula Romam contectam fuisse, id. 16, 15; - Formen scindulis f. scandulis har Hirt. B. G. 8, 42 (Oudend.); df. — scandŭlāris, e: bestaaende af Tækkespaaner el. Tagbretter; - ∾ tectum, Appul.; o. — scandŭlārius, i, m.: som tækker med Tagspaan, Digest. — *scansīlis, e; I) bestigelig el. til at bestige, ficus, Plin. 17, 16; — II) „overf."; - scansili lege annorum (efter Leveaarenes trinvise Følge) ··· climacteras appellant, etc., id. 7, 50; — scansĭo, onis, f.; I) Stigen el. at stige i Veiret el. derop; - scansione simplici (scandere in lectum), Varro; — II) „overf."; - ∾ sonorum, Vitruv.; — b) i Grammatiken: Versets metriske Læsning, Scansionen, Beda; o. — scansōrĭus, 3: til at bestige, genus machinarum, Vitruv. 10, 1; — [scando].

Scantia silva, o. Scantianus, 3, s. und. Scantius. — Scantīnius, i, m.: romersk Mandsnavn, vid. Liv. 23, 21; — II) efter en forresten ubekiendt Folketribun, Scantinius, benævnes Lex Scantinia: de nefanda Venere, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 12, Suet., o. A. — Scantĭus, a: romersk Slægts- o. Personsnavn; saal. Scantia, som Fruentimmernavn, Cic. Mil. 27: — B) df. 1) Scantius, 3: scantisk, silva, (i Campanien), Cic. Agr. 1, 1, oftere; ∾ aquae, (rimel. sammesteds), Plin. 2, 111; — 2) Scantiānus, 3: = frgd., mala, Cato, Plin., o. A.; ∾ vitis, Varr. ap. Plin.

scăpha, ae, f., σκάφη: Baad el. Jolle; - desilire de navi in scapham, Plaut. Rud. prol. 75; ∾ biremis, Hor. Od. 3, 29, 62; ∾ piscatoriae, Justin.; s. ogs. Liv. 44, 42. — scăphe, es, f., σκάφη: etslags kar- el. bækkenformet Soluhr; - scaphen sive hemisphaerium Aristarchus Samius invenit, Vitruv. 9, 8. — scăphĭum, i, n., σκαφίον: baadformet Kar el. Bækken, Lucr. 6, 1044, Vitruv.; — B) df. ifolge etslags Lighed; a) baadformet Bæger el. Pocal, Plaut.; scaphia cum emblematis, vid. Cic. Verr. 4, 17; — b) etslags Natkar, Martial., Digest.; — c) det concave Soluhr, Capella. — scăphŭla, ae, f., dem. af scapha: liden Baad el. Jolle, Veget. — Scaptēsŭla, ae, f., [Σκαπτὴ ὕλη, ligesom Grubeskoven, af σκάπτω, i. e. fodio, o. ὕλη, i. e. silva]: By og Egn i Thracien med vigtige Biergværker; - vid. Lucr. 6, 810; cf. Fest. p. 230, (Müll.). — Scaptĭa, ae, f.: gammel By i Latium, Plin. 3, 9; — B) df. Scaptĭus, 3, tribus, Liv. 8, 17; cf. Scaptia pubes, Sil. 8, 397; hvf. Scaptĭensis, e, tribules, Suet. Aug. 40.

Scăpŭla, ae, m.: romersk Tilnavn, auct. B. Hisp. 33, o. Cic. Fam. 9, 13, ogs. id. Quint. 4; — B) df. Scăpŭlānus, 3, horti, (benævnte efter en Scapula), Cic. Att. 12, 40. — scăpŭlae, arum, f.; I) „egenl.": Skulderbladene el. Skuldrene hos Mennesker og Dyr, Cels.; ∾ altae, Ovid.; dolor inter scapulas, Plin.; — II) „overf." s. Ryggen, navnl. hos Comikerne; - vid. Plaut. Asin. 3, 2, 7, oftere; ligel. scapulas perdere, Ter. Phorm. 1, 3, 26; ogs. er pro scapulis: Overskriften af en Tale af d. ældre Cato, vid. Fest. p. 231, (Müll.); - ogs. kan hidføres Senec. Ep. 17: ventri et scapulis suum reddere, (sørge for Føde og Klæder); — b) ogs. de til Skuldrene svarende Dele hos Dyrene, som Vove, odl.; - vid. Calpurn. Ecl. 7, 61, Plin. 11, 35, o. A.; — B) ifolge etslags Lighed; - ∾ machinae, (de øvre Sider el. Dele deraf), Vitruv. 10, 2; ligel. ∾ montium, Tertull. — Scapulanus, 3, s. und. Scapula.

scāpus, i, m., [σκᾶπος, dor. f. σκῆπος, af σκήπτω, stotter]: Skaft, Stav, Stok, Stilk, Stamme, el. hvad andet, hvortil el. hvorpaa noget stotter sig, el. hvorpaa det hviler; df. „bes."; a) Stilk el. Stok paa Væxterne; - ∾ lupini, Varro, asphodeli, Colum.; scapus centum fabis onustus, Plin.; cf. Senec. Ep. 86; — b) Soileskaftet, Vitruv. 3, 3, oftere; — c) ∾ candelabri, (Lysestagens Læg el. Pibe), Plin. 34, 6; — d) ∾ sonantes, Lucr. 5, 1352: Staverne paa Væverkammen; — e) ∾ trutinae el. librae: Tværtræet paa Vægten, Vægtbiælken, Vitruv. 10, 3; — f) Trappestoilen el. den Stolpe, hvorved Trinene befæstes, Vitruv. 9, praef.; — g) ∾ cardinales: Dørtræer, hvori Dørsfablerne befæstes, Vitruv. 4, 6; — h) endel. Stav el. Cylinder, hvorom Papyrus bliver rullet; df. „meton.": Hefte el. Bog Papir; - vid. Plin. 13, 23.

scărăbēus, i, m., σκαράβειος, σκάραβος: Torbisten, Plin. 11, 34; om Ægyptiernes Dyrkning af dette Insect, s. id. 30, 30. — scardĭa, ae, f.: en Benævnelse paa Væxten aristolochia, Appul. — scarīfĭcātĭo, onis, f.: Hudens Opridsning, Kopsætning, odl., Colum. 6, 12; - ogs. Barkens Opridsning Plin. 17, 42; - ogs. Jordens lette Pløining forinden Saaningen, id. 18, 39; af — scărīfĭco, avi, atum, 1, v. a., σκαριφάομαι, germ. schröpfe: ridser el. opridser, gingivas, Plin., truncum arboris, Pallad.; men „fig.": ∾ dolorem, (ved Opridsning at fordrive), Plin. 28, 49; — b) pass. scarifio; - lumbi leniter scarifiant, Scribon. — scărīfĭo, s. und. frgd. — scarītis, ĭdis, f., σκαρῖτις: etslags Ædelsten, som af Farve ligner Fisken scarus, Plin. 37, 72. — scărus (scārus, Enn. ap. Appul.), i, m., σκάρος: etslags hos Romerne meget yndet Søfisk, (labrus scarus L.): Læbefisk, Plin. 9, 29, Ovid. Hal. 9 o. 119, Hor. Sat. 2, 2, 22, id. Epod. 2, 50, ogs. Suet. Vitell. 13, o. A.

scatebra, ae, f.: Vandets Fremspruden, el. en fremsprudende Vandmasse; - ∾ fonticuli semper emicans, Plin.; ligel. in pl., scatebrae fontium, id.; cf. Virg. Ge. 1, 110: Saxa ciet (unda), scatebrisque arentia temperat arva, etc.; af — scătĕo, ēre, (forel. ogs. scatit, scatĕre), v. n., [efter Doederl. af scando, ligesom pateo af pando]; I) „egenl.": at fremsprude el. fremvælde; - Fontes scatere, etc., vid. poet. ap. Cic. Tusc. 1, 28; ligel. Lucr. 6, 891: Qui scatit (fons), etc.; cf. id. 5, 950, oftere; — b) ogs. c. abl.; - si vino scateat (fons Pirene), Plaut. Aul. 3, 6, 22; — II) „fig."; A) „overf." ligesom abundare; a) absol.: i Fylde el. Mængde at være tilstede el. forhaanden, at vrimle, odl.; - cuniculi scatent in Hispania etc., Plin. 8, 83; — b) oftest c. abl.: at sprude el. vrimle deraf, at være fuld deraf el. opfyldt dermed; - arx (Corinthi) ··· scatens fontibus, Liv. 45, 28; Nilus scatet piscibus, Mela 1, 9; cf. Hor. Od. 3, 27, 26; — c) „poet." ogs. c. gen.; - terra ferarum Nunc etiam scatit, Lucr. 5, 40; — B) ogs. „ment."; - ∾ ostentis volumen etc., Plin. 17, 38; ∾ verbis, Gell. urtica ·· vel pluri-

mis scatet remediis, Plin. 22, 15; - findes ogs. Plaut. Pers. 2, 1, 9, c. acc. comm.: id tuus scatet animus. — Scatinus, i, s. und. Scantinus. — scăto, ĕre, s. und. scateo.

scătūrex, ĭgis, m., [scaturio]: sprudende Kilde, Varr. ap. Non. — *scătūrīgĭnōsus, 3: fuld af Væde, vandig, creta, Colum. 5, 8; af — scătūrīgo, ĭnis, f.: sprudende Vandkilde el. Kildevand; - ~ palustris, Colum.; oftere in pl.; ~ turbidae primo et tenues emicare ··· coeperunt, vid. Liv. 44, 33; cf. Plin. 31, 28: ~ perennes etc.; af — scătūrio, ire, v. n., [scateo]; I) „egenl."; A) at fremvælde el. fremsprude; - aqua scaturiens, Pallad.; — B) at vælde el. strømme over deraf; - quod (solum) fontibus non scaturiat, Colum. 3, 1, fin.; - ogs. ud. abl.; summi scaturient montes, Senec. Qu. N. 3, 19; — II) „fig." ligesom scatere; A) „overf.": at vrimle el. vælde ud, at fremkomme i Mængde; - scaturientes vermiculi, auct. Priap. 46; — B) „ment."; - (Curio) totus, ut nunc est, haec scaturit, (fører altid en slig Tale i Munden), Coel. ap. Cic. Fam. 8, 4; - men c. gen.; aurae scaturientes sermonis, Prudent.

Scaurĭānus, 3, s. und. flgd., nr. II. — scaurus, 3, σκαῦρος: med fremstaaende Knokler el. Ankler, Hor. Sat. 1, 3, 48; — II) Scaurus, i, m.: romersk Tilnavn, „bes." in gente Aemilia; saal. M. Aemilius Scaurus, (Fader og Søn); om den første som Taler, som Consul (a. u. c. 639), som princeps senatus, s. Cic. Brut. 29, oftere, o. Sall. Jug. 15; - om Sønnens Ædilitet, s. Cic. Off. 2, 16, o. Plin. 36, 24; af Cicero's Forsvarstale for denne Scaurus (oratio Scauriana, Capella) haves alene Brudstykker. — scazon, ontis, m., σκάζων (den Hinkende): jambisk Trimeter med en Spondeus el. Trochæus i den sidste Fod, Plin. Ep. 5, 11, hvor pl.: scazontes (nostri); cf. Martial. 1, 97.

scĕlĕrāte, adv.: forbrydersk; - peccavi et scelerate feci, Cic. Qu. Fr. 1, 3; ~ dicere, (opp. pie), id. Mil. 38; ~ susceptum bellum, id. Catil. 1, 10; - compar., ~ aedificata domus, quam eversa, Pseud. Cic. Dom. 58; superl., ~ machinatus insidias etc., id. Sest. 64; af — scĕlĕrātus, 3, partic. o. adj. af scelero. — scĕlĕrĭtas, atis, f., [scelus]: det Forbryderske, forbrydersk Beskaffenhed; - ~ facti, Digest.

1. scĕlĕro, (avi), atum, 1, v. a., [scelus]: smitter el. vanhelliger med en Forbrydelse, (som verb. fin. alene sieldn. o. „poet."); - Parce pias scelerare manus, Virg. Aen. 3, 42; ligel. Catull. 64, 405: divos scelerare parentes; men Juvenal. 9, 25: ~ fanum etc., inc., (al. celebrare); — II) bs. partic. scĕlĕrātus, 3: besmittet el. vanhelliget ved en Forbrydelse; sædv. som adj.; A) „alm." om et Sted, hvor en Forbrydelse er begaaen el. straffet; a) som appell., men alene „poet."; - ~ terra, Virg. Aen. 3, 60; ~ limina Thracum, Ovid. Met. 13, 628; — b) som propr.; - ~ Vicus, (en Gade i Rom), vid. Liv. 1, 48, o. Ovid. Fast. 6, 609; - ~ Campus, (hvor de ukydske Vestalinder bleve levende begravne), Liv. 8, 15; ~ sedes, (de Ondes Straffested i Tartarus), Tibull., Ovid.; ligel. ~ limen, Virg. Aen. 6, 563; - ~ Porta, o. ~ Castra, s. nedenf.; — B) „bes."; 1) subjectivt: fuld af Forbrydelse, forbrydersk, syndig, (dog efter Doederl. mere om Handlingen, men scelestus mere om Charakteren); bs. a) om Personer el. med Hensyn derpaa, (ogs. undert. som subst. m.: en Forbryder); - ut bonum illum virum sceleratum ··· putet (civitas), Cic. d. Rep. 3, 17; est enim totum (hoc deliberantium genus) sceleratum et impium, id. Off. 3, 8; ligel. Caes. B. G. 6, 13: numero impiorum ac sceleratorum haberi; cf. Sall. Catil. 52, Liv. 1, 59, o. A.; - compar., sceleratior illo, Ni etc., Ovid. Met. 11, 781; superl., Liv. 4, 32; ligel. Sall. Jug. 31: homines sceleratissimi, etc.; cf. ibd. 14, o. A.; - ~ preces et nefaria vota etc., Cic. Cluent. 68; ~ arma capere, id. Phil. 11, 1; ~ conjuratio, Liv., insania belli, Virg.; ~ vox et inhumana, Cic. Fin. 3, 19; amor sceleratus habendi, Ovid. Met. 1, 131; - compar., ~ causa parricidii, Justin.; superl., ~ res, Quintil.; ligel. ~ fraus ingenii humani, Plin.; - „poet." ogs.: sceleratas sumere poenas, (at straffe en Forbrydelse), Virg. Aen. 2, 576; — 2) navnl. ogs. (som en Følge af Forbrydelsen): ulykkelig, fordærvelig; bs. ogs. forbandet, afskyelig, odl.; - ~ frigus, Virg. Ge. 2, 256; ~ lues, Martial.; ~ herba, (som dræbende), Appul.; ~ sinapis (skarp el. saarende), Plaut. Pseud. 3, 2, 28; men sceleratissimi serpentum haemorrhois et prester, Plin. 24, 77; ~ poëmata, Martial. 3, 50; — b) bs. ogs. som propr.: ~ Porta, (hvoraf de 300 Fabier droge ud, for ikke at vende tilbage; ogs. porta Carmentalis), Flor. 1, 12; cf. Liv. 2, 49; ~ Castra, (hvori Drusus døde), vid. Suet. Claud. 1.

scĕlĕrōsus, 3, [scelus]: fuld af Forbrydelse, forbrydersk; skrækkelig, afskyelig; (alene for- o. efterel.); - illum scelerosum et impium (sc. hominem) etc., Ter. Eun. 4, 3, in.; ogs. absol. scelerosus: en Forbryder, Lucil. o. Varr. ap. Non.; ~ et polluta mulier, Appul.; - ~ atque impia facta, Lucr.; diem scelerosum et indignum, Afran. ap. Non. — scĕleste, adv. af scelestus: forbrydersk, paa en forbrydersk Vis el. Maade; - quaecumque ··· sceleste atque impie facta essent, Liv. 24, 25; ~ parta bona, Plaut.; ~ insimulare, Vell. 2, 60; - compar., scelestius, Augustin.; — b) ogs. med Lune: ~ suspicari, (listigen el. ondskabsfuldt), Cic. Att. 6, 1.

scĕlestus, 3, [af scelus; ligesom funestus af funus]: forbrydersk, udædersk; ogs. subst. el. absol.: Forbryder, Forbryderske; (oftere forel., hvorim. sceleratus oftere classisk); 1) „alm."; a) om Personer, (dog ikke saal. hos Cic.); - ego scelestus, (opp. tu pius etc.), Plaut. Pseud. 1, 3, 121; o scelestum atque audacem hominem! Ter. Eun. 4, 4, 41; cf. Sall. Catil. 51 o. 52, o. Liv. 5, 27, Hor. Od. 2, 4, 17, oftere, o. A.; - in compar., Plaut. Aul. 3, 2, 5, oftere; in superl., id. Amph. 2, 1, 2; - ofte ogs. som Skældsord: sceleste (voc.: du Skurk! odl.), o. scelesta; - vid. Ter. Andr. 4, 4, 51, oftere; s. ogs. id. Eun. 5, 1, in.: Pergin', scelesta, etc.; ligel. in superl.: Scelestissime, etc., Plaut. Amph. 2, 1, 11; — b) om Handlinger el. Tilstande, odl.: forbrydersk, afskyelig, odl.; - ~ ac nefarium facinus etc., Cic. R. Am. 13; cf. ibd. 22: res tam scelesta, tam atrox, etc.; men Liv. 5, 27: scelesto facinori scelestiorem sermonem addidit; ~ nuptiae, Sall. Catil. 15; ~ malitia, Phaedr. 2, 4; — II) „overf." ligesom sceleratus nr. B, 2: ulyksalig, fordærvelig; - Scelestiorem coenam coenavi tuam, Quam quae Thyestae quondam anteposita est et Tereo, Plaut. Rud. 2, 6, 24; men id. Most. 3, 1, in.: Scelestiorem ego annum argento fenori Numquam ullum vidi, (mere forbandet el. vanskeligt).

scĕlĕtus, i, m., σκελετός: Skelet el. Benrad, Appul. — scĕlĭo, ōnis, m., [scelus]: forbrydersk Menneske; - Hannibal homo vafer et magnus scelio, Petron. Sat. 50, 5. — scĕlŏtyrbe, es, f., σκελοτύρβη: Lamhed i Benene el. i Knæerne, Plin. 25, 6.

scĕlus, ĕris, n.; I) „alm.": Forbrydelse, forbrydersk Handling, stærkere end facinus; - vid. Cic. Verr. 5, 66: facinus est vincire civem Romanum, scelus verberare, etc.; cf. Tac. Germ. 12, hvor scelera (de grovere Forbrydelser) opp. flagitia (Skændigheder, som Utugt, odl.), o. delicta (Forseelser); men documentum Persarum sceleris sempiternum etc., Cic. d. Rep. 3, 9; men c. gen. obj.: scelus legatorum interfectorum, (det forbryderske Mord paa dem), Liv. 4, 32; hinc pietas, illinc scelus, Cic. Catil. 2, 11; men ibd. 2, 4: quid sceleris ··· quod non ille conceperit (hvori han ikke har giort sig skyldig)? cf. id. Verr. 4, 32: hoc scelere concepto etc.; ligel. ibd. 1, 4: concipere sce-

lus in se; tantum sceleris admittere, id. Att. 9, 10; ∾ facere, id., perficere, id.; cf. id. R. Am. 9; - scelus anhelare, id., moliri, id., edere, id.; ogs. edere scelus in aliquem, id. Sest. 27; scelus suscipere, id., ogs. scelere se alligare, id., (begaae en Forbrydelse, giøre sig skyldig deri); ligel. scelere astringi el. obstringi, id.; - ∾ infestum et immane, id., abominandum, Quintil., horrendum, Senec.; - som Ordsprog kan mærkes: scelera non habere consilium, vid. Quintil. 7, 2, 44; cf. Liv. 28, 28: nullum scelus rationem habet, etc.; — II) „bes." o. „overf."; A) hos Comikerne bruges scelus ogs. „meton." f. scelestus el. sceleratus: Skelm, Slyngel, odl.; - Pol minime miror, navis si fracta'st tibi, Scelus, te ··· quae vexit, Plaut. Rud. 2, 6, 21; cf. Ter. Andr. 2, 1, 17, o. ibd. 4, 1, 41, oftere; ogs. scelus viri, Plaut. Truc. 2, 7, 60; - ogs. c. pronom. m.: Ubi illic est scelus, qui etc.? Ter. Andr. 3, 5, in.; ligel. scelus Quemnam hic laudat? ibd. 5, 2, 3; — B) fremdeles ogs.; a) hos Comikerne og hos Martial.: en (ligesom af en Forbrydelse følgende) Fordærvelse el. Ulykke, odl.; - perdidi unum filium, Puerum quadrimum ··· Major potitus hostium est (er fanget af Fienden); quod hoc est scelus? Plaut. Capt. 3, 5, 101; cf. Ter. Eun. 2, 3, 35, o. Martial. 7, 14; — b) „poet." ogs. som Person el. Genius i Underverdenen; - veniat invisum Scelus, etc., Senec. Herc. Fur. 97; (cf. Virg. Aen. 6, 274 flgd.); — c) en fra Dyrene el. fra Elementerne odl. hidrørende Fordærvelse el. Elendighed, dog rimel. alene hos Plin.; - nec bestiarum solum ad nocendum scelera sunt, sed interim aquarum quoque et locorum, id. 25, 6; cf. id. 29, 23; ligel. ∾ naturae, id. 2, 95, (om Jordskiælv); — d) endel. ogs. „poet." f. Straf, (poena, supplicium); - vid. Virg. Aen. 7, 307; cf. ibd. 2, 229: scelus expendisse merentem etc.

1. scēna, (skrives ogs. scaena), ae, f., σκήνη; oprdl., Løvhytte el. andet bedækket el. beskygget Sted, navnl. til de første Skuespilforsøg, vid. Ovid. A. A. 1, 105; ogs. „alm.", vid. Virg. Aen. 1, 164; df. I) „egenl.": Scenen, d. e. den Del af Theatret, hvor Skuespillerne gesticulere og foredrage; - dum histrio in scena siet, Plaut. Poen. prol. 20; in scenam prodire, ogs. ad scenam ire, (træde op paa Scenen), Nep. praef.; in scena esse, Cic.; scenam tenere, (være den første el. ypperste paa Theatret), Suet. Tit. 7; - ogs. in pl.; scenis agitatus Orestes (i. e. in tragoediis), Virg. Aen. 4, 471; ligel. Aut agitur res in scenis, aut acta refertur, etc., Hor. A. P. 179; — b) „meton." ogs. for det hele Theater; - vid. Liv. 41, 27, o. Virg. Aen. 1, 429; — c) om den romerske Scenes Udsmykning, s. Liv. l. c., „bes." ogs. Plin. 33, 16, o. id. 35, 7, oftere, ogs. Val. Max. 2, 4, 6; — II) „overf."; A) offenlig Skueplads, Offenlighed el. offenlig Virksomhed, odl.; - quae si minus in scena sunt, (falde mindre i Øinene, blive mindre bekiendte), etc., Cic. Planc. 12; cf. Hor. Sat. 2, 1, 71: ubi se a vulgo et scena in secreta remorant etc.; s. ogs. Cic. d. Or. 2, 83; men deduci in scenas scholasticorum, qui rhetores dicuntur, (at anbringes til deres Øvelser), Tac. Orat. 35; — B) den offenlige el. ydre (tildels upaalidelige) Fremstilling af et Anliggende, Tingenes ydre Skin, odl.; - scena rei totius haec est, etc., Coel. ap. Cic. Fam. 8, 11; nec minore scena (med ikke mindre Ophævelse) ··· Mausoleo intulit (matris fratrisque cineres), Suet. Calig. 15; men scenam criminis parare, (træffe Forberedelserne dertil), Tac. Ann. 14, 7. — 2. scena, ae, f., etr. af sacena: etslags Kniv el. Øxe, vid. Fest. p. 318 o. 330, (Müll.).

*scēnālis, e: hørende til Scenen el. Skuepladsen, scenisk; - ∾ species, Lucr. 4, 77, inc.; ∾ frondes, poëta in Anthol. Lat. B. II, p. 48; — scēnārius, 3: = frgd.; - ∾ artifices, Ammian.; ∾ pictor, (Theatermaler), Inscript.; — scēnātĭcus, i, m.: Acteur el. Skuespiller, Varr. ap. Non.; o. — scēnātĭlis, e, ligesom scenicus: hørende til Scenen, scenisk; - ∾ modus, Varr. ap. Non.; — [scena].

scēnĭce, adv.: ligesom paa Scenen, paa Skuespillernes Vis el. Maade; - quum aliqua velut scenice fiunt, Quintil. 6, 1, 38; af — scēnĭcus, 3, σκηνικός: hørende til Scenen el. til Theatret, scenisk el. theatralsk, odl.; I) „egenl."; - ∾ artifices, Cic., actores, Quintil.: Skuespillerne; ∾ ludi: Theaterforestilling, (i Modsætn. af Kamplegene); vid. Liv. 7, 2; ligel. id. 31, 4: ludi Romani scenici eo anno magnifice apparateque facti; cf. id. 34, 54, o. Suet. Aug. 43, (hvor ogs. ∾ operae, opp. ∾ gladiatoriae); ∾ habitus, id., gestus, Cic., decor quidam, Quintil.; ∾ modulatio, id., venustas, Cic., dicacitas, Quintil.; men sciebam (f. sciebam), dubiam esse fortunam scenicam, vid. Ter. Hec. prol. 2, v. 8; - ogs. in neutr. absol., el. m. Subjectsſætning; quod est imprimis frivolum ac scenicum, Quintil. 10, 7, 21; complodere manus, scenicum est, etc., id. 3, 1, 123; — b) ogs. subst. scenicus, a: Skuespiller, Skuespillerinde; - orator ··· plurimum aberit a scenico, Quintil. 1, 11, 3; cf. Cic. Off. 1, 31, oftere, Suet., o. A.; - men som Skældsord: ille scenicus etc., (om Nero), Tac. Ann. 15, 59; - fem. scenica, Cod. Just.; — II) „overf.": forstilt el. tilsyneladende, (i Modsætn. af d. virkelige); - dum haec ipsa contemnit populus Romanus ··· invictus a veris regibus, ab illo imaginario et scenico rege (Andrisco) superatur, vid. Flor. 2, 14.

Scēnītae, arum, m., Σκηνῖται, (som boe i Telte), Arabes, Plin. 5, 21, Nomades, id. 6, 32. — scēnŏgrăphĭa, ae, f., σκηνογραφία: perspectiv Fremstilling af en Bygnings Front og Sider; - vid. Vitruv. 1, 2; (al. sciăgraphia, σκιαγραφία, m. s. Bem.). — Scepsis, i, f., Σκῆψις: By i Mysien, Plin. 5, 32; — B) df. Scepsĭus, 3, Metrodorus (af Byen Skepsis), Cic. Tusc. 1, 24, Plin.; - heder ogs. absol. Scepsius, Ovid. Pont. 4, 14, 38. — Sceptĭci, orum, m., Σκεπτικοί: Tvivlerne, som philosophisk Sect, s. Quintil. 10, 1, 124, (Gesn.); s. ogs. und. Pyrrho. — sceptos, i, m., σκηπτός: alm. Benævnelse paa det fra Luften nedstyrtende Uveir, Appul.

sceptrĭfer, a, um, [sceptrum, fero]: scepterbærende, manus Servi, Ovid. Fast. 6, 480; ∾ Tonantes, (d. e. Juppiter og Juno), Senec. Med. 59. — sceptrĭger, a, um, [sceptrum, gero]: = frgd.; - ∾ rex, Sil., Lajus, Stat. — sceptrum, i, n., σκῆπτρον; oprdl., hvorpaa man støtter sig, Støttestav, odl.; df. I) Kongestaven el. Scepteret; - (rex) sedens cum purpura et sceptro etc., Cic. Sest. 26; ∾ eburnum, Ovid.; cf. id. Met. 7, 506: in capulo sceptri nitente sinistra, etc.; s. ogs. Justin. 43, 3: quas (hastas) Graeci sceptra vocabant; ∾ Jovis, Suet. Aug. 94; men ∾ Augusti, id. Galb. 1, (Imperatorens el. Triumphatorens Commandostav); men „poet.", Virg. Aen. 12, 206: Ut sceptrum hoc ··· semel in silvis imo de stirpe recisum, Matre caret, etc.; - ogs. til Tragoedien hører Sceptret som kongeligt Insigne, hvf. Ovid. Am. 2, 18, 13: Sceptra tamen sumpsi, (har digtet en Tragoedie); - „poet." staaer ogs. m. Eftertryk pl. f. sing., vid. Virg. Aen. 1, 57, oftere, o. Ovid. Met. 3, 265, oftere; — B) df. ogs. „bes."; a) med Lune: sceptra paedagogorum, Martial. 10, 62; — b) ogs. er sceptrum: en Benævnelse paa Værten aspalathos, Plin. 12, 52; — II) „overf." ogs. som Symbol paa den høieste Magt: Kongedømmet el. Regeringen el. Riget; - vid. Virg. Aen. 1, 253: sic nos in sceptra reponis? cf. ibd. 10, 852; men id. Ge. 2, 536: Ante etiam sceptrum Dictaei regis, (for Juppiter var Konge paa Creta); men Lucr. 3, 1050: Homerus Sceptra potitus (neml. som Digterkonge). — sceptūchus,

i, m., σκηπτοῦχος: Scepterbærer; orientalsk Benævnelse paa en høi Embedsmand el. paa en Statholder, Tac. Ann. 6, 33.

schĕda o. schĭda, ae, f., σχέδη, σχίδη: Blad af Papyrusbusken, Plin. 13, 23; — B) df. Blad af en Bog el. enkelt Blad; - ut schida ne qua depereat, Cic. Att. 1, 20; omnes schedas excutere, (giennemgaae nøiagtigen), vid. Quintil. 1, 8, 19; cf. Martial. 4, 91, (til hans Bog): Nec summa potes in scheda teneri, (vil ikke lade dig indskrænke dertil). — schĕdĭus, 3, σχέδιος: som er giort færdig i en Hast el. til Øieblikkets Brug; df. subst.; A) schedia, ae, f., (sc. navis): et i en Hast sammentømret Skib el. Fartøi, Digest.; — B) schedium, i, n., (sc. carmen): et i en Hast forfærdiget Vers el. Digt, Appul., Sidon. — schĕdŭla el. schĭdŭla, ae, f., dem. af scheda el. schida: lidet Blad, liden Lap Papir, (opp. epistola), Cic. Fam. 15, 16, inc.; (al. scheda).

schēma, atis, n., (dat. o. abl. pl.: schemasin f. schematibus, Varr. ap. Charis.), o. schema, ae, f., σχῆμα; ligesom habitus: Holdning el. Gestalt, Figur el. Form, odl.; I) „alm.", (oftest forel.); a) fem.; - cum servili schema (procedere), Plaut.; satis hilari schema (incedere), Caecil. ap. Priscian.; dog ogs. in fem., Suet. Tib. 43; — b) neutr.; - Bacchico cum schemate, Naev. ap. Non.; ∾ antiquum (retinere), Lucil. ap. Non.; ∾ geometrica descripta (animadvertere), Vitruv. 6, praef.; — II) „bes." i Rhetoriken: Figur el. figurlig Diction; - (locus) pertinens ad figuras, quae σχήματα Graece vocantur, etc., Quintil. 9, 1, 1; ligel. ibd. 10: altero (modo) ··· proprie schema dicitur in sensu vel sermone: aliqua a vulgari et simplici specie cum ratione mutatio; cf. id. 9, 2, 65: (schema), in quo per quandam suspicionem, quod non dicimus, accipi volumus; - schemata hede ogs. visse uregelmæssige Ordforbindelser, som tragoedia Thyestes, ludi Floralia, etc., id. 1, 5, 52. — schēmătismus, i, m., σχηματισμός: figurlig Udtryksmaade, Quintil. 1, 8, 14.

schĭdiae, arum, f., τὰ σχίδια: Spaaner el. Hugst el. Affald; - sarmenta, aut taedae schidiae, Vitruv. 7, 10; cf. id. 2, 1. — schisma, ătis, n., σχίσμα: Spaltning el. Tvedragt, Tertull. — schismătĭcus, i, m., σχισματικός: som har afvigende Meninger i Religionssager, Augustin. — schistos (-us), a, on, σχιστός: spaltet el. kløvet; til at spalte el. kløve; - ∾ lapis, (en slig Stenart), Plin. 29, 38, oftere; ∾ lac, (skilt Mælk), id. 28, 33; ∾ caepa, (en Løgart), id. 19, 32; ∾ alumen, id. 31, 39.

Schoenēĭs, ĭdis, o. Schoenēïus, 3, f. und. flgd. — Schoeneus (disyll.), ĕi, m., Σχοινεύς: Konge i Boeotien, og Fader til Atalanta, Hygin.; — B) df. 1) Schoenēĭs, ĭdis, f.: Datter af Schoeneus, d. e. Atalanta, hvorom Ovid. Her. 16, 263: Ut tulit Hippomenes Schoeneida, etc.; cf. id. Am. 1, 7, 13; — 2) Schoenēĭa virgo: = frgd., Ovid., ogs. absol. Schoeneïa, id. Met. 10, 609; — 3) Schoenis, ĭdis, f., Biform af Shoeneïs, Sidon. — schoenĭcŭlae, arum, f., [schoenus]: de med Schoenussalve indgnedne løse Fruentimre, Plaut. frgm. ap. Varr.; hede schoeno delibutae, id. Poen. 1, 2, 55. — Schoenis, ĭdis, f. und. Schoeneus.

schoenŏbătes, ae, m., σχοινοβάτης: en Liniedanser, Juvenal. 3, 77. — schoenum, i, n., Biform af flgd., Colum. — schoenus, i, m., σχοῖνος; I) en Sivart (juncus), hvoraf en vellugtende Art brugtes som Tilsætning til Vin; - vid. Cato, ogs. Colum. 12, 20; rimel. tilberedtes ogs. deraf etslags simplere Salve, f. und. schoeniculae; — II) Længdemaal el. Milemaaler hos Perser og Ægyptier, (men angives forskielligen fra 30 til 60 Stadier), Plin. 6, 30, o. id. 12, 30.

schŏla, ae, f., σχολή; I) oprdl.: Fribed el. Fritid fra de daglige Pligtarbeider, navnl. forsaavidt denne Fritid anvendes paa Studeringer; — B) df. 1) lærd Undersøgelse el. Underholdning, lærd Forelæsning el. Afhandling el. Forklaring; - certae scholae sunt de exsilio, de interitu patriae, etc., Cic. Tusc. 3, 34; hvor ogs.: haec Graeci in singulas scholas et in singulos libros dispertiunt; cf. ibd. 1, 4: scholas Graecorum more habere; ligel. ibd.: dierum quinque scholas in totidem libros (conferre); men id. Fin. 2, 1: me ··· scholam vobis aliquam explicaturum, (nogen lærd Materie el. Qvæstion); cf. Quintil. 3, 6, 59; — 2) ogs. „alm.": lærd Undervisning el. Dannelse, Videnskabelighed; - homo politus e schola, id. Pis. 25; cf. id. Orat. 27, o. Martial. 3, 20; — II) df. „overf."; A) Stedet til lærd Underholdning el. Undervisning, Gymnasium el. Skole, odl.; - quum in schola assedissent etc., Cic. d. Or. 1, 22; cf. id. Off. 2, 25; scholae philosophorum, id., rhetorum, Quintil.; men id. 2, 3, 10: potiorem in scholis eruditionem esse, quam domi; — b) df. atter „overf.", scholae bestiarum: Dyrenes Kampplads el. Amphiteatret, Tertull.; men scholae labrorum, Vitruv, 5, 10, (Opholdssted, hvor man ventede paa Badet); — B) en Lærers Tilhængere el. Disciple, Skole el. Sect, odl.; - vid. Cic. d. Or. 1, 13; Isocratis schola principes oratorum dedit, Quintil. 12, 10, 22; — b) df. atter „overf." under d. sildi. Keisere: Corporation el. Corps af civile el. militære Embedsmænd el. Tilforordnede; navnl. ogs. de keiserlige Garder, Ammian. 14, 7, Cod. Just.

schŏlāris, e, [schola]; I) hørende til Skolen, inchoamenta, Capella, declamatio, Hieronym.; — II) hørende til en Corporation, navnl. til de keiserlige Garder; df. subst. scholares: Soldater af den keiserlige Garde, Cod. Just. — schŏlastĭcus, 3, σχολαστικός: hørende til Skolen, navnl. til Rhetorernes Skoler, controversiae, Quintil., declamationes, Gell.; ∾ atque umbraticae litterae, Plin.; — II) df. subst.; A) scholastica, orum, n.: Skoleforedrag el. Skoleøvelser; - in scholasticis nonnumquam evenit, ut etc., Quintil. 4, 2, 30; — B) scholastĭcus, i, m.: der i Skolen driver rhetoriske Øvelser; df. a) en Rhetor el. Veltalenhedslærer, (i Modsætn. af orator el. Taleren for Retten); - vid. Plin. Ep. 2, 3; ligel. in scenas scholasticorum, qui rhetores vocantur, etc., Tac. Orat. 35; cf. Suet. Rhet. 6; - ogs. som Skældsord: lærd Pedant, odl., Appul.; — b) som Discipel; df. ogs. svarende til vort: Studerende el. Student; - dum scholastici sumus, Quintil. 12, 11, 16; cf. Tac. Orat. 15, o. A.; — 2) ogs. udenfor Skolen: Lærd el. Videnskabsmand, Hieronym., o. A.; navnl. ogs. en Grammatiker, auct. Catal. (Virg.) 7, 4. — schŏlĭcus, 3, σχολικός: hørende til Skolen, (for- o. eftercl. Ord); - ∾ dape, Varr. ap. Non.; ∾ quaedam nugalia, Gell. 4, 1; ∾ axioma, Capella.

scĭădeus (trisyll.), ĕi, m., σκιαδεύς: etslags Søfisk, hvis Hun heder: sciaena, σκίαινα, (d. latinske umbra), ligesom: Skyggefisken, germ. der Meerschatten, (salmo thymallus L.), Plin. 32, 53. — sciaena, ae, f., f. und. frgd. — sciagraphia, ae, f., f. und. scenographia. — Scĭăpŏdes (sciopodes), um, m., Σκιάποδες: fabelagtigt Folk i Libyen, der brugte deres uhyre Fodsaaler som Solskierm, Plin. 7, 2, Tertull., o. A.

scĭbĭlis, e, [scio]: som kan vides el. kiendes; - deus non omnibus scibilis, Tertull. — scida, ae, f., f. und. scheda. — scidula, ae, f., f. und. schedula. — sciens, tis, partic. o. adj. af scio; df. — scienter, adv.: med Indsigt el. Kundskab, dygtigen el. kunstforstandigen, odl.; - bene dicere, quod est scienter, et perite, et ornate dicere, etc., vid. Cic. d. Or. 2, 2; cf. ibd. 1, 29, o. id. Off. 2, 5; ∾ tibiis cantasse, etc., Nep. praef., in.; f. ogs. Caes. B. C. 1, 55; - compar., neminem in eo genere scientius versatum

Isocrate, Cic. Orat. 52; cf. Caes. B. G. 7, 22; superl., ∾ animadvertere de coelo tacta, Cic. Div. 1, 41; — not.: Plin. Pan. 61, læses nu efter Gierig.: si sciens fefellisset (f. si scienter etc.).

scientia, ae, f., [sciens]: Viden el. Videnskab, Kundskab (neml. den subjective, ligesom cognitio o. eruditio; opp. disciplina o. doctrina el. den objective Viden); a) absol. (el. ud. gen. obj.); - omnes ··· trahimur ad cognitionis et scientiae cupiditatem etc., vid. Cic. Off. 1, 6; fugere scientiam alicujus, (undgaae nogens Kundskab), id. Manil. 10; men id. Phil. 2, 23: satisfacere vestrae scientiae; men duae res ··· scientia atque usus militum, Caes. B. G. 2, 20; opinionibus, non scientia contineri, vid. Cic. d. Or. 2, 7; cf. ibd. 1, 20; men ibd. 1, 14: ∾ aliqua obscurior etc., (opp. usus forensis); - ∾ efficax, vid. Hor. Epod. 17, in.; ∾ trivialis, (den første Skolelærdom), Quintil.; - ogs. in pl.: tot artes, tantae scientiae, etc., Cic. d. Senect. 21; — b) c. gen. obj.; - omnium rerum magnarum atque artium scientiam consecutus (orator), Cic. d. Or. 1, 6; ∾ regionum, ibd. 1, 14; ∾ futurorum (opp. ignoratio), id. Div. 2, 9; ∾ rei militaris, Caes., linguae Gallicae, id.; ∾ deorum colendorum (sanctitas), Cic. N. D. 1, 41; ∾ aeris fundendi, Plin.; — c) sield. m. in el. de; - ∾ in affectibus movendis, Quintil. 10, 2, 27; cf. Cic. Phil. 9, 5; men id. Sull. 13: cujus scientiam de omnibus constat fuisse, ejus ignoratio de aliquo purgatio debet videri; df. — scientiŏla, ae, f., dem.: liden el. ringe Kundskab; in pl.; - ∾ parvas artium concinnare, (skrive Elementarbøger), Appul.

scilĭcet, adv., [etr. af scire licet, hvormed det ogs. omvexles h. Lucr.; ogs. som archaistisk Udtryk hos Liv. o. hos Cels.]; oprdl.: det er let at vide; df. sædv. svarende til vort: visselig, aabenbart, det forstaaer sig el. det kan jeg troe, nemlig, odl.; df. I) „alm."; a) m. Objectsætning, (men alene forel.); - ita scilicet facturam, (det forstaaer sig, at hun maa giore saa), Plaut. Asin. 4, 1, 42; cf. id. Rud. 2, 3, 64, oftere, ogs. Ter. Heaut. 2, 3, 117, o. ibd. 4, 8, 15, ogs. Lucr. 2, 468, ogs. Sall. Jug. 4; — b) som blot Partikel el. absol.; - qua mente esset etc., pessima scilicet et infidelissima, nam etc., Brut. ap. Cic. Fam. 11, 1; Brutus terram osculo contigit: scilicet, quod etc., (aabenbart fordi), Liv. 1, 56: me species quaedam commovit, inanis scilicet (visfnok), sed commovit tamen, Cic. Fin. 5, 1, (Madv.); - ogs. i det bekræftende Spørgsmaal; Comites secuti scilicet sunt virginem, (have uden Tvivl fulgt hende)? Ter. Eun. 2, 3, 55; — c) elliptisk (alene forel.), vid. Lucr. 1, 809; navnl. ogs. i bekræftende Svar, vid. Ter. Eun. 5, 8, 10, o. id. Ad. 4, 7, 33; — II) „bes."; a) m. ironisk el. sarcastisk Bem., (hvilken da Stedets Sammenhæng viser): kan jeg troe, naturligen, odl.; - vid. Ter. Andr. 1, 2, 14, o. Virg. Aen. 1, 379; ligel. Cic. Sull. 24: scilicet is sum, qui etc.; ligel. Tac. Ann. 6, 23: scilicet ··· defuerat tempus etc.; cf. ibd. 2, 30, o. ibd. 3, 65; — B) efteraug. ogs. som blot forklarende el. bestemmende Partikel (Grækernes δηλονότι el. δηλαδή), vort: nemlig; - sub nomine alieno, nepotum scilicet et uxoris etc., Suet. Aug. 29; ligel. id. Tib. 11: ignota scilicet tunc adhuc Caesarum potestate.

scilla o. squilla, ae, f., σκίλλα; I) Søsvibelen, (scilla maritima L.), Plin. 19, 30, oftere, Colum., o. A.; — II) et slags Sekrebs, (cancer squilla L.; i denne Bem. oftest squilla), ogs. pinnoteres, vid. Cic. N. D. 2, 48, o. Plin. 9, 66. — scillīnus, 3, σκίλλινος: tillavet af Søsvibler, acetum, Plin. 23, 28; heder ogs. acetum scilliticum (σκιλλιτικόν), Cels., Colum. — scillītes, ae, m., σκιλλίτης (οἶνος): Søsvibelvin, Colum., Pallad.; df. ogs. acetum scillites, Plin. 32, 17. — scillitĭcus, 3, f. und. scillinus. — scimpŏdĭum, i, n., σκιμπόδιον: lav Seng, Feltseng el. Loibænk, grabatus; - cubans in scimpodio Graeciensi, etc., vid. Gell. 19, 10.

scin' f. scisne, f. und. scio. — scincos (-us), i, m., σκίγκος: en i Asien og Afrika hyppig Ogleart, Plin. 8, 38, oftere. — scindo, scidi, scissum, 3, (forel. perf. redupl. sciscīdi, Enn., Naev., Attius o. Afran. ap. Priscian.), v. a., [besl. m. σχίζω, men efter Doederl. af caedo]: sønderriver, kløver, spalter, odl.; I) „egenl."; - quum saxum sciscidерit, Enn. ap. Priscian.; ∾ crines, Virg., Ovid., capillos, id.; men id. Met. 8, 526: scissaeque capillos (acc. graec.) Planguntur matres etc.; cf. ibd. 4, 545: scissae cum veste capillos, etc.; ∾ epistolam, Cic. Fam. 5, 20; ∾ vestem, Liv., Hor., o. A.; ∾ vestem de corpore, Propert.; men Cic. Att. 13, 33, m. Lune: ut non scinderem paenulam, (at jeg ikke holdt altfor stærkt paa ham, neml. som Gjest); ∾ sinus, Quintil., latus flagello, Ovid.; scissa genas, Lucan.; - ∾ vallum, (oprykke), Cic., Liv., Tac.; ∾ pontem, (afbryde), Plaut.; ∾ lignum (el. quercum) cuneis, (klove el. spalte dermed), Virg.; ∾ aequor (i. e. humum) ferro (at pløie), id.; ∾ freta ictu (remorum), Ovid.; ogs. ∾ aquas (puppis), id.; men Tac. Germ. 43: dirimit scinditque Sueviam continuum montium jugum; - ∾ se nubes (adsplittes), Virg.; oftere medial: odos, fumus, vapor ··· Scinduntur per iter flexum, etc., Lucr. 4, 88; ligel. Scinditur in geminas partes circumfluus amnis, Ovid. Met. 15, 739; cf. ibd. 4, 123; - ∾ aves in frusta, (som Forskærer), Senec.; ∾ obsonia, id.; men Martial. 3, 12: nihil scidisti (f. nullum cibum distribuisti); - endel. ogs. absol.: quod tetigere (sentes), illico rapiunt; si eas ereptum, illico scindunt, Plaut. Casin. 3, 6, 2; — II) „fig."; - ne scindam dolorem meum, (for ikke at oprive den), Cic. Att. 3, 15; men Lucr. 3, 1007: scindunt curae (animum); (cf. id. 5, 46); - ∾ verba fletu (afbryde), Ovid.; men faucium vitio ··· scinditur vox (bliver afbrudt og skurrende) etc., Quintil. 11, 3, 20: - Sic genus amborum scindit se sanguine ab uno, Virg. Aen. 8, 142; ligel. scidit deinde se studium, Quintil. prooem. 13; ligel. medial: scindi in duo, vid. Senec. Ep. 89; hi discordes ··· in duas factiones scindebantur, Tac. Hist. 1, 13; cf. Virg. Aen. 2, 39: Scinditur incertum studia in contraria vulgus; — III) partic. scissus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl.": kløvet el. spaltet; - scissae aures (cervorum), Plin.; ∾ folia pluribus divisuris, id.; ∾ alumen, (som skiver sig, f. und. scissilis), Colum.; - men „poet.": ∾ genae, Propert. 2, 14, 8, (med Rynker); ligel. ∾ venter, Martial. 14, 60; — b) ogs. subst., scissum, i, n.: Rift el. Hul; - scissa reficere, Plin. 11, 28; — B) df. „overf."; - ∾ genus vocum (afbrudt el. skurrende, odl.), Cic. d. Or. 3, 57; f. ogs. ovenf., Quintil. 11, 3, 20: scinditur vox, etc. — scindŭla, ae, f. und. scandula.

scintilla, ae, f., [besl. m. σπινθήρ]; I) „egenl.": Gnist, Ildgnist; - segetes stipulamque videmus Accipere ex una scintilla incendia passim, Lucr. 5, 607; cf. Virg. Aen. 1, 174, Liv. 38, 7, o. A.; ogs. in pl., Virg. Aen. 12, 102, Quintil., o. A.; som Sentens kan mærkes Curt. 6, 3: parva saepe scintilla contempta magnum excitavit incendium; — II) „fig."; A) „overf.": lysende Punkt; - ∾ argenti, auri, Plin. 33, 31; — B) „ment." el. om Begreber: ligesom Gnist; hvf. Cic. Acad. 2, 19 („alleg."): ne scintillam quidem ad dispiciendum etc.; men id. d. Rep. 2, 21: ∾ ingenii etc.; - ogs. det Allermindste; ut ne qua scintilla teterrimi belli relinquatur, id. Fam. 10, 14; men Plaut. Trin. 3, 2, 52: Ne scintillam quidem relinques, genus qui congliscat tuum. — scintillātio, onis, f.: Gnistren, oculorum, (for Øinene, neml. som Øiensvagbed), Plin. 20, 33; af — scin-

tillo, avi, 1, v. n., [scintilla]: at gnistre, at udkaste Gnister, („poet." o. hos Plin.); – ∾ templa coeli, Lucr.; scintillantia fulgetra, Plin.; cf. Virg. Ge. 1, 392; ∾ oculi, Plaut.; – men „fig.": Agnovit juvenem, scintillavitque cruentis Ira genis, etc., Sil. 9, 562. — scintillŭla, ae, f., dem. af scintilla: liden Gnist; – df. lignelsesvis: in pueris virtutum quasi scintillulas videmus, Cic. Fin. 5, 15; – men „fig.", ∾ vitae, (Livsgnist), Tertull.

scio, ivi o. ii, itum, 4, (som forclassiske o. archaistiske Former mærkes: imperf. scibam, as, etc., Plaut., Ter., o. A.; fut. scibo, is, etc., ibd.; hyf. ogs. pass. scibitur, Plaut. Capt. 4, 2, 5; scin' f. scisne, id., Ter.; men perf. syncop. scisti f. scivisti, Ovid., scisse, Cic., Quintil.), v. a.; I) „alm.": veed el. kiender el. forstaaer; cf. Quintil. 10, 1, 13: nam et intelligo et sentio et video saepe idem valent, quod scio; a) c. acc.; – is omnes linguas scit, Plaut. Poen. prol. 112; ∾ litteras, Cic., artem, Hor.; nemo omnia scire potest, Varr. R. R. 2, 1; men omnes in eo, quod scirent, satis esse eloquentes, vid. Cic. d. Or. 1, 14; – ∾ aliquid ex aliquo, (fra el. af el. igiennem nogen), Plaut., Cic. Fam. 9, 17; ligel. ∾ aliquid de aliquo, s. nedenf.; – quod sciam, (saavidt jeg veed), Plaut., Cic. Att. 16, 2, o. A.; ligel. quantum sciam, Quintil.; nec me ulla res delectabit, quam mihi uni sciturus sim, etc., Senec. Ep. 6; – df. pass.; ars earum rerum est, quae sciuntur, Cic. d. Or. 2, 7; id de Marcello ··· sciri potest, id. Att. 12, 22; Quod quum scibitur (f. scietur), per urbem irridebor etc., Plaut. Capt. 4, 2, 5; — b) c. inf.; oftere m. Objectssætning; – qui etc., utrum sciant pingere, an nesciant, non obscurum est, vid. Cic. d. Or. 1, 16; cf. Quintil. 10, 5, 19: si docere sciant et velint; ligel. Hor. Ep. 1, 17, 14: si sciret regibus uti, etc.; – scis (liber), In breve te cogi, etc., id. ibd. 1, 20, 7; cf. Cic. Lael. 2; saal. ogs. scire licet (ogs. ctr. scilicet) m. Objectssætning; vid. Lucr. 1, 860 o. 893, oftere, ogs. Liv. 1, 39, o. A.; – ligel. imperson.: quoad scitum sit, Sestium vivere, Cic. Sest. 38; — c) m. Relativsætning; – scin' (f. scisne), quam iracundus siem? Plaut. Bacch. 4, 2, 12; cuivis facile est scitu, quam fuerim miser, Ter. Hec. 3, 1, 15; quum sciatis, quo quaeque res inclinet, Cic. d. Rep. 2, 25; scisti (f. scivisti), qua cogere posses, Ovid. Fast. 4, 527; – ogs. m. flgd. ut (hvorledes), Cic. Mur. 9, Hor. Od. 3, 4, 42, o. A.; ligel. m. cur (hvorfor), id. Ep. 1, 19, 35, o. ibd. 2, 2, 187; – Qui scis, an, quae jubeam, sine vi faciat? Ter. Eun. 4, 7, 20; cf. Hor. Od. 4, 7, 17, o. id. A. P. 462; men m. quod (f. acc. c. inf.), vid. Plaut. Asin. 1, 1, 70: Equidem scio jam, filius quod amet meus; cf. ibd. v. 37; – Talemaaden: haud scio an, s. und. an; – men pass.: Hic sciri potuit ··· Quo studio vitam suam te absente exegerit, Ter. Heaut. 2, 3, 38; – forcl. findes ogs. undert. i d. relative Sætning: indic. f. conj.; scitin' (f. scitisne), quid ego vos rogo? Plaut. Men. 5, 9, 92; cf. id. Bacch. 2, 2, 24: Scis tu, ut confringi vas cito Samium solet? men Ter. Eun. 4, 4, 59: ego scibo ex hoc, quid siet; cf. Plaut. Amph. 1, 3, 26: (ut) Ex me primo prima scires, rem ut gessissem publicam; — d) absol. el. m. Adverb.; – quum videbis, tum scies, Plaut. Bacch. 1, 2, 37; – navnl. ogs. som Indskudssætning; quem (Catonem), ut scitis, unice dilexi, Cic. d. Rep. 2, 1; cf. id. Lael. 21; ligel. jurato, scio, plus credet mihi, quam injurato tibi, Plaut. Amph. 1, 1, 281, oftere; men elliptisk (o. truende): scin' Quomodo? id. Aul. a. 5, v. 21, oftere; men c. inf. subj.: Scire tuum nihil est (din Viden el. Kundskab), nisi etc., Pers. 1, 27; – fremdeles pass.: plus, quam opus est scito, sciet, Ter. Phorm. 4, 1, 18; cf. ibd. 5, 9, 14; – scire Latine, Cic., Graece, id., (kunne Latin el. Græsk); ligel. fidibus scire, (kunne Citharspil el. Musik), Ter. Eun. 1, 2, 53; — e) endel. m. de; – de legibus instituendis, de bello, de pace, de sociis ··· Solonem scisse melius ··· quam Demosthenem, Cic. d. Or. 1, 13; cf. id. Sull. 13 fin.; ligel. Ovid. Fast. 4, 5: Scis, dea, respondi, de vulnere, etc.; — II) „bes."; A) „publicistisk", s. d. sædv. sciscere, om Folket: efter indhentet Kundskab at beslutte; – ut tribunus pl. rogationem ferret, sciretque plebs, uti etc., Liv. 26, 33; — B) sild. beder scire om Konen, (ligesom cognoscere om Manden): at have Omgang dermed, vid. Trebell. XXX Tyr. 30; — not.: in perf. er scisse (etc.): den hyppigere Form f. scivisse; – neque scisse futura, Liv. 43, 5; cf. Cic. d. Or. 1, 13, o. A.; s. ogs. Quintil. 1, 6, 17; — III) partic. sciens, tis, ogs. som adj.; A) vidende el. kyndig, odl.; – utrum sciente (eo), an imprudente, sit factum, Nep. Con. 5; ut sis sciens, Ter. Andr. 3, 2, 28; cf. id. Heaut. 4, 8, 32: te scientem faciam, quicquid egero; — b) „bes.": som er sig bevidst med Hensyn paa en vis Handling el. Tilstand; df. med Vidende, forsætligen, (opp. imprudens), Ter. Phorm. 4, 3, 55, Cic.; opp. insciens, id.; an ille me tentat sciens? Plaut. Amph. 2, 2, 29; men Ter. Eun. 1, 1, 27: prudens, sciens, Vivus vidensque pereo; – navnl. ogs. i edelige Forsikkringer; vid. Scip. Afric. ap. Gell. 7, 11 fin., o. Plaut. Asin. 3, 2, 16; – Formlen: si sciens fallo, s. und. fallo; s. ogs. und. scienter, not.; — B) kyndig el. dygtig i sit Slags; a) absol.; – vites pampinari, sed a sciente, Varro; – compar., ∾ venefica, Hor. Epod. 5, 72; cf. Cic. Manil. 10; superl., ∾ gubernator, id.; — b) c. gen.; – sciens locorum, Sall. Jug. 97; ∾ pugnae, Hor.; ∾ citharae, id.; sciens linguae Latinae, Tac.; superl., ∾ vir regendae rei publicae, Cic. d. Or. 1, 49; — c) „poet." ogs. c. inf.; – non alius flectere equum sciens Aeque conspicitur gramine Martio, etc., Hor. Od. 3, 7, 25.

sciŏlus, i, m., dem. af scius: som veed lidet, halvlærd, odl., Arnob. — Sciopodes, um, m., s. und. Sciapodes. — sciŏthērĭcon, i, n., σκιοθηρικόν: etslags Soluhr, Plin. 2, 78; – ogs. sciother, is, m., Hygin. — Scipiădes, ae, m., s. und. 2. Scipio. — 1. scīpĭo, ōnis, m., σκίπων, σκήπων: Stok el. Stav, oprdl. til at støtte sig paa, el. til at gaae ved, Plaut. Casin. 5, 4, 6 o. 30, oftere; scipione eburno in caput (Galli) incusso, Liv. 5, 41; men Catull. 37, 10: scipionibus (i. e. baculis semiustis) etc.; – navnl. bares ∾ eburneus af de Triumpherende, Liv. 5, 41, under Keiserne ogs. af Consulerne, Vopisc., Ammian.; ogs. at mærke som Æresgave til venskabelige Fyrster, Liv. 30, 15, o. id. 42, 14.

2. Scīpĭo, ōnis, m.: berømt Familienavn in gente Cornelia, hvoraf mærkes Scip. Afric. major (i d. anden puniske Krig), o. Scip. Aemilianus Afric. minor (i d. tredie puniske Krig); — not.: i Hexametret findes for Versets Skyld Formen Scīpiŏ (f. Scīpiō), Lucan., Sil., o. A.; — B) df. 1) Scīpĭădes, ae, m.: en Scipiades el. en Scipio, altf. metrisk Biform af Scipio; vid. Lucr. 3, 1017; acc. sing. Scipiadem, Hor. Sat. 2, 1, 17; cf. Virg. Ge. 2, 170: Scipiadas duros bello etc.; — 2) Scīpĭōnārĭus (men ikke Scipioninus), 3: scipionisk, Varr. L. L. 9, 42.

Sciron, ōnis, m., Σκίρων el. Σκείρων: en berygtet Røver paa de skironiske Klipper (imellem Megaris og Piræus), blev ombragt af Theseus; – vid. Ovid. Met. 7, 444 flgd.; — B) df.; 1) Scīrōnĭus, 3: skironisk; – ∾ saxa, Mela 2, 3, o. Plin. 4, 11; — 2) Scīrōnis, ĭdis, adj. f.: skironisk; – ∾ petrae, Senec. Hippol.; — II) en i Athenen fra de skironiske Klipper blæsende Nordvestvind, Plin. 2, 46; cf. Senec. Qu. N. 5, 17: Atabulus Appuliam infestat, Calabriam Iapyx, Athenas Sciron, etc. — Scironis, ĭdis, o. Scironius, 3, s. und. frgd.

*scirpēus (sirp.), 3: som er giort af Ror el. af Sivarten scirpus; - ∾ ratis, Plaut.; men ∾ simulacra, (Argeerbilleder af Siv), Ovid. Fast. 5, 621; f. ogs. und. Argei; derom ogs. ∾ imago, id. ibd. 659; men ∾ fila (i Voxlys), Prudent.; — II) ds. subst., scirpea (sirp.), ae, f.: en af Rovet scirpus flettet Vognkurv, (navnl. til Godsel), Varro, Cato, Ovid., o. A.; — scirpĭcŭlus (sirp., surp.), 3: horende til Rorarten scirpus; men som adj. alene i Forbindelsen: ∾ falces, Cato, Varro; — II) oftere som subst., scirpiculus (sirp., surp.), i, m.: en af scirpus flettet Kurv, Rorkurv, odl.; - surpiculi olerorum, Lucil. ap. Non.; cf. Propert. 4, 2, 40, o. A.; men ∾ piscarii, (Fiskeruser), Plaut. Capt. 4, 2, 36; o. — scirpo (sirp.), (avi), atum, 1, v. a.: fletter el. binder af Ror el. Siv, Varro; scirpata dolia, id. ap. Non.; — [scirpus].

scirpŭla vitis: etslags ubekiendt Vintræ, Plin. 14, 4; ds. ∾ uva, id., Colum. — scirpus (sirp.), i, m.; I) „egenl.": Ror el. Sivart, Plin. 16, 70, oftere, Plaut. Rud. 2, 6, 39; — b) som Ordsprog mærkes: nodum in scirpo quaerere, (skabe sig selv Vanskeligheder, da neml. Sivarten scirpus er uden Knæer el. Knuder); vid. Enn. ap. Fest. p. 330, (Müll.), o. Ter. Andr. 5, 4, 38; — II) Sivfletning el. Sivruse; ds. „overf.", ligesom aenigma: en Gaade; - in pl., Gell. 12, 6. — scirrhōma, ătis, n., σκίῤῥωμα: forhærdet Hævelse i Legemet, Plin. 25, 42; - ligel. scirros, i, m., σκίῤῥος, id. 7, 13.

*sciscĭtātĭo, onis, f.: Efterforskning el. Eftersporgsel, Petron. Sat. 24, 5; o. — sciscitātor, oris, m.: som undersoger el. efterforsker, Martial. 3, 82, Prudent.; — [sciscitor]. — sciscĭto, are, activ Viform af flgd., Plaut. Merc. 2, 3, 52; ds. pass. sciscitatus, 3, Ammian. — sciscĭtor, atus sum, 1, v. dep. a., [scisco]; I) „egenl.": sporger mig for, eftersporger, undersoger el. udforsker; a) c. acc. rei; sieldn. c. acc. pers.; - ∾ sententiam alicujus ex aliquo, Cic. N. D. 1, 7; cf. id. d. Or. 1, 23; ∾ voluntatem consulis, Liv. 7, 26; ligel. parendo potius ··· quam imperia ducum sciscitando etc., Tac. Hist. 1, 84; - sciscitatum deos (per id specus descendere), Liv. 45, 27; men ∾ singulos, anne etc., Suet. Vitell. 7, oftere; — b) m. Relativsætning, el. m. de; - Procul hinc lubet prius, quid sit, sciscitari, Ter. Eun. 3, 4, 10; cf. Liv. 1, 9, oftere; ab utroque sciscitor, cur etc., Cic. N. D. 1, 9; - de victoria sciscitantes, Cic. Div. 1, 31; cf. id. Phil. 14, 7, o. id. Att. 9, 15; — c) absol.; - comiter sciscitando etc., Liv. 6, 34; non sciscitandi gratia, sed instandi etc., Quintil. 9, 2, 7; — II) forsoger el. prover, an etc., Capitolin. Anton. Philos. 5.

scisco, scivi, scītum, 3, v. a., inch. af scio; I) „egenl.": soger at erfare, efterforsker el. udsporger, (men alene forcl.); - ocius accurro, ut sciscam, quid velit, Plaut. Amph. 5, 1, 17; saal. ogs. Afran. ap. Charis., o. Attius ap. Non.; — b) ds. ogs. (ligel. forcl.): faaer at vide; - Palam atque aperte, ut illi id factum sciscerent, Plaut. Bacch. 2, 3, 68; — II) „overf."; A) „publicistisk" om Folket: efterat Sagen er foredragen, el. efter anstillet Undersogelse at beslutte el. forordne; - quae sciscerct plebes, aut quae populus juberet, etc., vid. Cic. Flacc. 7; cf. id. Phil. 1, 10, (som Formular): „consules populum jure rogaverunt, populusque jure scivit"; men Liv. 42, 21: rogationem ··· plebes scivit jussitque; ligel. m. ut, id. 1, 17; cf. Cic. Off. 3, 11; men id. Balb. 11: si Gaditani sciverint nominatim de aliquo cive R., ut sit civis Gaditanus; - ogs. pass.: multa perniciose ··· sciscuntur in populis, id. Leg. 2, 5; ligel. quae scita sunt in populorum institutis et legibus, ibd. 1, 15; — B) ogs. undert. om enkelte Personer, ligesom decernere: at stemme derfor, at antage el. billige; - qui etc., ostendit, eam se sciscere legem, quam etc., Cic. Prov. cons. 15; cf. id. Planc. 14: Plancius primus scivit legem de publicanis, (satte den igiennem); — III) partic. scitus, 3, ogs. som adj.; A) „alm."; 1) om Personer: erfaren, klog, vittig, listig, odl.; (oftest „poet."); - Ad eam rem usu'st hominem astutum, doctum, scitum et callidum, Plaut. Pseud. 1, 3, 151; eho, nimium scite scitus es, id. Casin. 3, 1, 8; cf. Ter. Eun. 2, 2, 23; ∾ convivator, (dygtig Vert), Liv. 35, 49; - compar., Non sum scitior, quae etc., (jeg er ikke for klog, som osv.), Plaut. Cist. 4, 2, 12; — b) ogs. c. gen.: kyndig deri, dygtig dertil; - scitusque vadorum, Ovid. Met. 9, 108; curvae scita Thalia lyrae, id. Fast. 5, 54; scitus pugnandi, Quintil.; - f. gen. findes ogs. inf., Sil. 17, 293; — 2) om Ting og om Begreber: dygtig el. artig el. fin i sit Slags; - Pulchre scripsti; scitum syngraphum! Plaut. Asin. 4, 1, 57; scito sermone et Attico (scribere), Cic. N. D. 1, 33; - superl., ∾ oratio, Plaut.; quod (dictum) mihi scitum esse videatur, etc., Cic. Planc. 14; - oftere ogs. absol.; scitum est illud Catonis (sc. dictum: vittigt el. træffende el. aandfuldt Ord el. Udsagn), Cic. Lael. 24; cf. id. Div. 2, 21; men scitu'st, c. inf.: det er artigt el. klogt el. forstandigt, Ter. Heaut. 1, 2, 36; cf. id. Phorm. 5, 4, 2; — B) ds. „overf." paa det Ydre: smuk, net, artig, (oftest for- o. efterel.); - Satis scitum filum mulieris, Plaut. Merc. 4, 4, 15; voce admodum scita et canora (legere), Gell. 18, 5; — C) subst., scitum, i, n.: en Beslutning; a) sædv. c. gen. plebis (plebei), el. i eet Ord dermed, plebiscitum: Folkebeslutning, Plebiscit, (opp. senatusconsultum el. Senatsbeslutning); - scita plebis injuncta patribus, Liv. 3, 67; cf. id. 10, 22 fin., oftere; quo plebiscito etc., Cic. Fin. 2, 16; cf. id. d. Or. 2, 48; — not.: f. d. romerske plebis scitum bruges om andre Folk: populi scitum, vid. Cic. d. opt. gen. Or. 7, o. Liv. 45, 25; Nep. Arist. 1, oftere, ogs. i eet Ord: populiscitum; - dog har Tac. Ann. 3, 58, populi scita f. plebis scita; men Plin. 14, 28: scito legum diligenti contra fallacias etc.; — b) sieldn. om enkelte Ovrighebers Befalinger; - vid. Liv. 1, 20, o. id. 3, 33; — 2) i det philosophiske Sprog som Oversættelse af δόγμα: philosophisk Læresætning el. Grundsætning, decretum, Senec. Ep. 95.

*scissĭlis, e; I) til at klove el. spalte, alumen, Cels.; — II) efterel., ligesom scissus: sonderreven, centunculus, Appul., fasciae, Veget.; — scissim, adv.: klovet el. adskilt, Prudent.; — scissĭo, onis, f.: Adskillelse el. Deling (navnl. Tallets), Macrob. Somn. Scip. 1, 6; — scissor, oris, m.: en Forskærer, Petron. Sat. 36, 6; o. — scissūra, ae, f.: Sonderlemmelse el. Adskillelse; - ad scissuram Nili, (hvor den deler sig), Plin. 5, 9; — b) ogs. „meton.": Rift, Aabning, id. 31, 39; — II) „fig.", ∾ domestica: indre Tvedragt, Prudent.; — [scindo]. — scissus, 3, partic. af scindo.

scitāmenta, orum, n., [1. scitus]; I) lækkre Spiser el. Lækkerheder; (for- o. efterel.); - vid. Plaut. Men. 1, 3, 26, Matius ap. Gell. 20, 9, o. A.; — II) „fig.": kunstlede Udtryk, Gell. 18, 8. — scitātĭo, onis, f., [scitor]: Eftersporgsel, Ammian. 18, 5. — scite, adv. af 1. scitus und. scisco; I) „alm.": passende el. dygtigen, klogt el. fint el. artigen, odl.; - satis scite et probe, Plaut.; cf. Ter. Heaut. 4, 4, 7, o. Cic. Fam. 11, 16; ∾ et litterate perscriptae rationes, id. Pis. 25; ∾ et venuste facta (capella), id. Verr. 2, 35; ∾ loqui, (opp. strenue facere), Liv. 10, 19; - compar., scitius, Gell. 4, 11; superl., scitissime, Plaut. Stich. 1, 3, 116; — II) „bes." ogs.: artigen el. smagfuldt el. galant, odl.; - quia parum scite convivium exorno, Sall. Jug. 85; cf. Liv. 4, 44: (virginem Vestalem) coli sancte potius, quam scite, jussit (pontifex maximus).

scītor, atus sum, 1, v. dep. a., intens. af scio: efterspørger el. efterforsker, forlanger at vide el. erfare; (poetisk Ord; thi Cic. Orat. 16, er sciscitari: den rigtigere Læsemaade; vid. Freund.); – ∾ causam viae, Ovid. Met. 2, 511; ∾ digna relatu, ibd. 4, 792; cf. Virg. Aen. 2, 105; men Quid veniat, cognorat enim, scitatur, etc., vid. Ovid. Met. 11, 662; ogs. m. de, id. ibd. 10, 561; ∾ oracula, Virg. Aen. 2, 114; men ∾ ex aliquo, Hor. Ep. 1, 7, 60, ab aliquo, Ovid. Met. 1, 775.

scitŭle, adv.: ret fint el. artigen, Appul.; af — scitŭlus, 3, dem. af 1. scitus: ret fin el. artig el. smuk; (for- o. efterel. Ord); – ∾ facies, Plaut.; ∾ forma atque aetatula, id. Rud. 4, 1, 3; ∾ caupona, Appul. — scitum, i, n., s. und. flgd. — 1. scitus, 3, partic. o. adj. af scisco. — 2. scitus, us, m., [scisco], sild. Biform af scitum, o. alene i Forbindelsen: plebis scitu, (ifølge en Folkebeslutning), Liv. 25, 7, hvor det heder: de senatus sententia plebisque scitu etc.; ligel. Cic. Att. 4, 2, (ex decreto pontificum): neque populi jussu aut plebis scitu etc.

sciūrus, i, m., σκίουρος: Egernet, Plin. 8, 58, o. Martial. 5, 37. — scius, 3, [scio]: vidende, kyndig; (for- o. efterel. Ord); – postquam etc., neque quemquam invenit scium, Pacuv. ap. Priscian.; – ogs. c. gen.; peritos ac rerum scios, Lactant.; — B) med Vidende, forsætligen; – prudentes et scios mendacia defendenda suscipere, id.

scŏbīna, ae, f.: etslags grov Fil el. Raspe, Varr. L. L. 7, 3, ogs. Plaut. frgm. ibd., o. Plin. 11, 68; af — scŏbis, (scobs, Priscian.), is, f., (ogs. m., Vitruv., Pallad.), [scabo]: hvad der falder af for Filen el. paa lignende Maade, Filspaan el. Filstøv, ogs. Savspaan, ogs. Hammerskæl, Cels., Colum.; s. ogs. Plin. 34, 26, Hor. Sat. 2, 4, 81, Juvenal. 11, 67, o. A.; – ∾ citreus, (reven Citronskal), Vitruv.; – men scobem cutis in facie oesypum extenuat, (rimel. Skæl paa Huden), Plin. 30, 10.

scōlēcia, ae, f., σκωληκία: etslags Kobberrust, (der seer ud som Ormestik), Plin. 34, 28. — scōlēcĭon, i, n., σκωλήκιον: etslags Skarlagenbær (som let blive ormstukne), Plin. 24, 4. — scolibrŏchon, i, n., σκολίβροχον: en Benævnelse paa Urten callitrichos el. capillus Veneris, Appul. — scŏlŏpax, ācis, m., σκολόπαξ: Skovsneppen, Nemes. frgm. d. aucup. — scŏlŏpendra, ae, f., σκολοπένδρα; I) Tusindben, etslags mangefodet Insect, Plin. 8, 43; — II) etslags Søfisk, Plin. 9, 67. — scolŏpendrĭon, i, n., σκολοπένδριον: = scolibrochon. — scŏlȳmos, i, m., σκόλυμος: en Tidselart med spiselig Blomsterbund, germ. die Kardone, (cynara cardunculus L.), etslags Artiskok, Plin. 20, 99. — scomber, bri, m., σκόμβρος: en Thunfisk- el. Makrelart, (scomber scomber L.), Plin. 9, 19, oftere, Plaut. Capt. 4, 2, 71, Catull. 93, 8, Pers. 1, 43, Martial., o. A. — scomma, atis, n., σκῶμμα: spottende Udtryk, bidende Spot, Macrob. Sat. 7, 3.

scōpa, ae, f.; I) som sing. alene i Forbindelsen scopa regia: etslags Hanefod, (chenopodium scoparia L.), Plin. 21, 15, o. id. 25, 19; — II) sædv. in pl. scopae, arum, f., (om plur. s. „scalae" ab in.): den grenede Top af Malurt, Asparges, odl.; – ∾ absinthii, Plin., marrubii, id., asparagi, Pallad.; cf. auct. B. Afr. 47; — B) ds. „meton.": en (af Riis bunden) Feiekost; – Munditias volo fieri; efferte huc scopas simulque arundinem, Plaut. Stich. 2, 2, 23; — b) ds. som Ordsprog: scopas dissolvere, („alleg.": at bringe i Uorden), Cic. Orat. 71; cf. id. Att. 7, 13: vidi L. Caesarem ··· non hominem, sed scopas solutas; ds. — scōpārius, i, m.: som feier med en Kost, Digest. — Scōpas, ae, m., Σκόπας; I) berømt græsk Billedhugger fra Paros, Plin. 34, 19, Cic., Hor.; — II) en Pengemand i Thessalien paa Simonides's Tid, Quintil. 11, 2, 14; cf. Cic. d. Or. 2, 86, (ogs. Phaedr. 4, 24). — scōpes, um, f., σκῶπες: en Uglеart, Plin. 10, 70; (cf. Homer. Od. 5, 66). — scōpio, ōnis, m.: Vindrueklasens Stilk, Cato, Colum.; heder hos Varro: scopus, i, m.

scŏpŭlae, arum, f., dem. af scopae: liden Riskost el. Feiekost, Cato, Colum.; ogs. in pl., id. — scŏpŭlōsus, 3: fuld af Klipper; – ∾ atque infestum mare, vid. Cic. d. Or. 3, 19; ∾ colles, Sil. 7, 274; men montes scopulosae rupis, vid. Lucan. 2, 619; – ogs. absol.: per scopulosa et abrupta (dejectus Ganges), Plin.; ds. „alleg.": intelligo, quam scopuloso difficilique in loco verser, vid. Cic. Div. in Caecil. 11; af — scŏpŭlus, i, m., σκόπελος: fremragende Klippe, navnl. ved el. i Havet; I) „egentl."; – ad scopulos allisa (pars remigum), Caes. B. C. 3, 27; dog i denne Bem. oftest „poet."; vid. Virg. Ge. 3, 261; ligel. id. Aen. 1, 144: acuto Detrudunt naves scopulo, etc.; cf. id. ibd. 5, 270; men id. ibd. 1, 180: Aeneas scopulum interea conscendit, etc.; cf. ibd. 162; ligel. Ovid. Met. 4, 524: Imminet aequoribus scopulus, etc.; cf. id. Trist. 1, 8, 39, oftere, o. A.; – ogs. om et Forbierg, Hor. Od. 1, 3, 20; men ∾ errantes, (d. e. Symplegaderne), Val. Fl.; – ogs. om andre Klipper, s. Virg. Ge. 3, 253, oftere; saal. ogs. om Cacus's Klippehule, id. Aen. 8, 192: scopuli ingentem traxere ruinam; men ∾ Mavortis, (om Areopagus el. Marshøien), Ovid. Met. 6, 70; – „poet." ogs. et enkelt større Klippestykke, Stat., Val. Fl.; — II) „overf.", (oftest „alleg."): Klippe, d. e. Fare el. Anstød, Ulykke el. Modstand, odl.; – hem, si quid velis, Huic mandes, qui te ad scopulum e tranquillo inferat! Ter. Phorm. 4, 4, 8; ligel. Cic. Rab. perd. 9: si etc., numquam ··· tuas rationes ad eos scopulos appulisses, ad quos etc.; cf. id. d. Or. 2, 37, o. id. R. Am. 29; men id. Pis. 18: geminae voragines scopulique rei publicae (Piso et Gabinius); cf. Flor. 4, 9, ogs. Val. Max. 3, 7, 9; – ds. „poet.": ire Ad scopulum, (at gaae tilgrunde), Lucr. 2, 1170; men Ovid. Met. 7, 33: Tum ferrum et scopulos gestare in corde fatebor (sc. me); cf. id. Trist. 3, 11, 3: Natus es e scopulis, nutritus lacte ferina. — 1. scōpus, i, m.: Stilk, s. und. scopio. — 2. scŏpus, i, m., σκοπός: Maal, hvorefter man skyder, Suet. Dom. 19; (men Cic. Att. 8, 11, oftere, paa Græsk).

scordălia, ae, f.: Skænderi, Udskælden; – in pl., Petron. Sat. 59, 1; af — scordălus, i, m.: Skændegest, Ufredsmand, Tølper, Senec. Ep. 83, Petron. — scordĭlon, i, n., Biform af flgd., Appul. — scordĭon, i, n., σκόρδιον: etslags Plante med Løglugt, (Teucrium scordion L.), Plin. 25, 27. — scordŏtis, is, f., Biform af frgd., Plin. 25, 27. — scōria, ae, f., σκωρία: Hammerskæl og anden Urenhed af Metaller, Plin. 33, 21; ∾ in argento, id. 33, 35; ∾ aeris, id. 34, 24; ∾ plumbi, Pallad.

scorpaena, ae, f., σκόρπαινα: Skorpionen, Plin. 32, 53. — scorpĭacum, i, n., (sc. medicamentum), σκορπιακόν: Middel imod Skorpionstik, Tertull. — scorpīnāca, ae, f.: etslags Plante; ogs. proserpinaca, Appul. — scorpio, ōnis, m., ogs. scorpius (-os), i, m., σκορπίων, σκορπίος: Hugormen el. Skorpionen, etslags giftigt Insekt, Plin. 11, 62, oftere; – Formen scorpios (acc. on), har Ovid. Fast. 4, 164, o. ibd. 5, 541; — II) ds. „overf."; A) Stiernebilledet Skorpionen, Cic. (poëta), Hygin., Ovid. Met. 2, 83, Petron.; s. ogs. „bes." Hygin. Astr. 2, 26; — B) etslags pigget Søfisk, (cottus scorpio L.), Plin. 32, 53, Ovid. Hal. 116; — C) etslags pigget Urt el. Plante, Skorpionurt, (spartium scorpius L.), Plin. 22, 17; — b) ogs. en Benævnelse paa Buskurten tragos, Plin. 27, 16; — D) i Krigssproget: etslags Kaste- el. Skydemaskine, Caes. B. G. 7, 25, Liv. 26, 47 o.

49, Sall. frgm. ap. Non., Vitruv. 10, 1, o. A.; — E) hos Agrimensorerne: etslags spids Varde el. Stendysse som Grændseskel, Sicul. Fl. ap. Goes.

scorpĭoctŏnon, i, n., σκορπιοκτόνον, (som dræber Skorpioner): Solvende el. Solsikke, etslags Plante, Appul. — scorpĭon, i, n.: etslags Plante, ogs. thelyphonon, Plin. 25, 75. — scorpĭōnĭus, 3, [scorpio]: hørende til Skorpionen, benævnt derefter, genus cucumeris, Plin. 20, 3. — scorpios, i, s. und. scorpio. — scorpitis, ĭdis, f., σκορπῖτις: etslags Ædelsten, der af Farve el. Gestalt ligner Skorpionen, Plin. 37, 72. — scorpĭūros, i, m., σκορπίουρος: Skorpionhale, Navnet paa en Plante, Appul.; heder ogs. scorpiuron, i, n., Plin. 22, 29. — scorpius, i, s. und. scorpio.

*scortātor, oris, m.: en Horkarl, Plaut., Hor. Sat. 2, 5, 75; o. — scortātus, us, m.: Horeri, Appul.; — [scortor]. — scortĕus, 3, [scortum nr. I]; I) af Skind el. af Læder, gjort deraf, osv.; - ∾ pulvinus, Cels.; — B) oftest subst.; a) scortea, ae, f., (sc. vestis): Skindklædning, Senec., Martial.; — b) scortea, orum, n.: Ledertøi el. Lædersager, Ovid. Fast. 1, 629, Varro, Fest.; — II) „overf.": sammenskrumpet, udlevet, scortum, Appul. — scortillum, i, n., dem. af scortum nr. II, Catull. 10. — scortor, ari, v. dep. n., [scortum nr. II]: at hore, at drive Utugt, Plaut., Ter., Varro.

scortum, i, n., [oprdl. sibileret Biform til corium af χόριον], altsaa oprdl. Skind, Læder; - vid. Varr. L. L. 7, 5; ligel. Omphale in Herculis scorto, (d. e. i hans Løvehud), Tertull.; — II) ds. „overf.": offenligt Fruentimmer, en Hore, vid. Fest. p. 330, (Müll.); s. ogs. Ter. Ad. 5, 9, 8, oftere, Hor. Od. 2, 11, 21, id. Ep. 1, 18, 34, o. A.; - ligel. in pl., Plaut. Bacch. 4, 4, 91, oftere, Cic. Catil. 2, 5, o. A.; - ogs. om Mandsfolk, som bruges til Utugt, Plaut. Curc. 4, 1, 12, Cic. Phil. 2, 18, oftere; ogs. ∾ virile, Aur. Vict. Caes. 28; ds. ogs. m. pronom. masc., Plaut. Poen. prol. 17.

Scōti, orum, m.: Skotterne, Folk i d. nordlige Britannien el. i d. nuv. Skotland, Ammian., Hieronym.; - ogs. in sing. Scotus: en Skotlænder, Claudian.; ds. — Scōtĭcus, 3: skotisk el. skotsk el. skotlandsk; - ∾ tela, Claudian. — scŏtĭa, ae, f., σκοτία, (Dunkelhed el. Fordunkling); ds. i Architecturen; A) et indboiet, af tvende Qvadranter sammensat Membrum paa Soilen, Vitruv. 3, 5; — B) en Fordybning paa Soilekransen, (germ. eine Regenrinne am Kranzleisten), Vitruv. 4, 3. — Scoticus, 3, s. und. Scoti. — Scŏtīnus, i, m., Σκοτεινός, (den Dunkle): Tilnavn til Philosophen Heraclitus, cui cognomen Scotinon fecit orationis obscuritas, Senec. Ep. 12. — Scotus, i, s. und. Scoti.

scrapta (ogs. scratta el. scratia el. scrattia), ae, f., forcl. Benævnelse paa et usædeligt Fruentimmer, Plaut. frgm. ap. Varr.; s. ogs. Gell. 3, 3; (skal være besl. m. flgd., altsaa den Harkende, som ved at harke giver Tegn, osv.). — *scrĕātor, oris, m.: som rømmer sig, som harker; - vid. Plaut. Mil. gl. 3, 1, 52: screator ··· sum ··· minime mucidus, etc.; o. — scrĕātus, us, m.: Harken el. Rømmen el. at rømme sig, (navnl. for at give Signal); - Gemitus, screatus, tusses, risus abstine, etc., vid. Ter. Heaut. 2, 3, 132; af — scrĕo, are, v. n.: at harke, Plaut. Curc. 1, 2, 22.

*scrība, ae, m.: Skriver, Haandskriver, Secretær; heraf mærkes tvende Slags; A) scribae, som ere tilforordnede de offenlige Autoriteter, hvorom Cic. Verr. 3, 79: ordo (scribarum) est honestus, quod eorum hominum fidei tabellae publicae periculaque magistratuum committuntur, etc.; cf. ibd. 78 o. 80; - hertil hører ogs. ∾ aedilicius, quaestorius, etc., Suet.; cf. Cic. Agr. 2, 13: decemviros ornat apparitoribus, scribis, librariis, praeconibus, etc.; men scribarum decuriae, Suet. Claud. 1; - navnl. havde ogs. scribae hos Kongerne vigtige Poster; vid. Nep. Eum. 1, o. Plin. 12, 32, ogs. Liv. 2, 12; — B) scriba librarius, (oftere absol. librarius): Privatsecretær, osv., Varr. R. R. 3, 2; ∾ meus, Cic. Fam. 5, 20; cf. Hor. Ep. 1, 8, 2; men scriba ab epistolis, Inscriptt.; o. — scrībātus, us, m.: Skriverembede, Secretæriat, Cod. Just.; — [scribo].

scriblīta, (skal være f. scribilita, i. e. notis in superficie inscripta), ae, f.: etslags Bagværk el. Terte; - dum scriblitae aestuant, Plaut. Poen. prol. 43; cf. Martial. 3, 17, o. A.; ds. — scriblitārius, i, m.: som bager dette Bagværk, Afran. ap. Non.

scrībo, psi, ptum, 3, (perf. syncop. scripsti, Plaut., scripse, Auson.), v. a., [besl. m. γράφω]; oprdl.: ridser (et Træk el. en Linie, navnl. med Griffelen paa en Vaxtavle); ds. sædv.: skriver; I) „alm."; - Quasi in libro quum scribuntur calamo litterae, etc., vid. Plaut. Pseud. 1, 5, 131; quae (litterae) scribuntur aliter, quam enunciantur, Quintil.; Scripta „soror" fuerat, (hun havde skrevet Ordet soror), Ovid. Met. 9, 527; Fac, lapis his scriptus stet super ossa notis: Hic jacet etc., (med denne Indskrift), Tibull. 1, 3, 54; — b) ogs. om anden Ridsning el. Betegning; - si quis fugitivo stigmata scripserit, Quintil. 7, 4, 14; cf. Catull. 37, 10; men verbis praecipiens discentibus, unde, quo quamque lineam scriberent, (skulde drage hver Linie), Cic. Tusc. 5, 39; ∾ formam (porticus: udkaste Tegning dertil), Plin. Ep. 9, 39; men „poet.": quae ··· Aulaeis scribuntur acu, (hvad deri indbroderes), Sil. 14, 660; men Juvenal. 6, 205: scripto radiat Germanicus auro (i. e. sculpto); — B) ds. „fig."; - etiam nunc mihi Scripta illa sunt in animo dicta Chrysidis etc., Ter. Andr. 1, 5, 47; (cf. Cic. d. Or. 2, 87); - men comisk: ∾ in vento et aqua, (om den Letsindige), Catull. 70, 4; — II) „bes."; A) med Hensyn paa en Aandsvirksomhed under Skrivningen: skriver el. forfatter, fremstiller el. meddeler skriftligen, beskriver, osv.; a) c. acc.; - ∾ historiam, Cic.; ∾ bellum, res gestas, Liv.; qui (liber) est scriptus ad te de senectute, Cic. Lael. 1; cf. id. Fam. 1, 9: scripsi Aristotelis more tres libros in disputatione et dialogo de Oratore ··· scripsi etiam versibus tres libros de temporibus meis; ∾ defensionem el. laudem alicujus, Quintil.; ∾ fabulam Graece, Latine, Plaut., Ter.; ∾ versus, carmina, poëmata, etc., (digte dem), Lucr., Hor. Sat. 1, 9, 23, o. ibd. 1, 10, 60, oftere; men id. Ep. 1, 16, 4: ∾ alicui formam et situm agri (beskrive el. skildre); - ofte ogs. om skriftlige Meddelelser ved Breve; scriberem ad te de hoc plura, si etc., Cic. Att. 6, 4; litterae extemplo Romam scriptae, Liv. 41, 16; non quo haberem, quod tibi scriberem, (Stof til et Brev), Cic. Att. 4, 4; - „poet." ogs. m. Personsobject: Quis Martem ··· Digne scripserit, (hvo skulde kunne værdigen fremstille el. besynge ham)? Hor. Od. 1, 6, 13; men ibd. m., in pass.: Scribēris Vario, (af ham skal du besynges); — b) m. Objects- el. Relativsætning; - quod ad te scripseram, me in Epiro futurum, etc., Cic. Att. 3, 13; cf. ibd. 15, 8, oftere, Hor. Ep. 1, 6, 43, o. A.; - saal. in pass. c. nom. el. acc.; eadem haec avis platalea scribitur conchis se solere complere, etc., Cic. N. D. 2, 19; cf. ibd.: legi etiam scriptum, esse avem quandam, quae etc.; cf. id. Div. 1, 51: scriptum est item, quaesivisse (eum), quid esset, etc.; - nec scribis, quam ad diem te exspectemus, id. Att. 3, 7; cf. id. Fam. 7, 12: scribe aliquando ad nos, quid agas, etc.; — c) m. ut el. ne, etc.; - velim domum ad te scribas, ut tui libri mihi pateant, Cic. Att. 1, 14; ogs. m. tilføiet dat., Liv. 10, 27; cf. id. 30, 23: Scipioni scribendum, ne bellum remitteret; ligel. c. conjunct. (efter d. udfaldne ut): scribit Labieno ··· cum legione veniat, etc., Caes. B. G. 5, 46; men Tac. Ann. 15, 25, impers. c. infin.: scribitur tetrarchis ···

jussis Corbulonis obsequi; — d) absol.; - quo (Platone) nemo in scribendo praestantior fuit, Cic. d. Rep. 2, 11; men Hor. A. P. 38: Sumite materiam vestris, qui scribitis, aequam Viribus, etc., (I Forfattere, Digtere); cf. id. Sat. 2, 3, in.: Sic raro scribis, ut etc.; men i en Indskudssætning: quemadmodum scribit ille, Cic.; ut scribit, id.; navnl. ogs. i Brevstilen: ego te, ut scribis, cito videbo, id.; cf. id. Att. 3, 9; - ligel. m. ad; si etc., scribes ad me, ibd. 5, 4; ligel. m. de; de quibus (hermis) ad me scripsisti, ibd. 1, 8; cf. ibd. 2, 16 o. 25; — B) som term. techn.; 1) publicistisk el. i Statssproget: affatter el. opsætter el. udkaster (et Statsskrift el. en Lov, osv.); - qui leges scripserunt (decemviri), Cic.; men Liv. 34, 6; ogs. „overf.": inopiam et miseriam civitatis istam legem scripsisse, tamdiu mansuram, quamdiu causa scribendae legis mansisset; men Cic. Fam. 15, 6, haec senatusconsulta ab amicissimis ··· scribi solere, (at de bleve sædvanligen nedskrevne el. protocollerede af dem); hvf. adesse senatusconsulto scribendo, el. adesse scribendo, el. esse ad scribendum, (som Vidne at bivaane el. med sin Underskrift at bekræfte Udstedelsen af en Senatsbeslutning); vid. Cic. Fam. 12, 29, ogs. ibd. 9, 15, o. id. Att. 1, 19; - ds. som publicistisk Formel: „scribendo affuerunt etc.", Coel. ap. Cic. Fam. 8, 8; men Liv. 42, 12: numquam ad scribendum amicitiae foedus adduci potuisse, (bringes til at indgaae el. slutte et Forbund); — 2) i Krigssproget; - ∾ milites el. legiones el. supplementum, (udskrive til Krigstjeneste); vid. Sall. Jug. 43, id. Catil. 32, Cic. Fam. 3, 3, Liv. 9, 8 o. 19, oftere, o. A.; men Liv. 10, 1: Albam in Aequos sex millia colonorum scripta; — b) „poet. overf."; - Scribe tui gregis hunc, (optag ham deri), Hor. Ep. 1, 9, fin.; — 3) i Rets- og Forretningssproget, ∾ dicam (alicui: opsætte en Klage, indklage), s. und. dica; - ds. navnl.; a) om en Consulent el. Retslærd; - ∾ testamentum, (opsætte el. affatte i lovlig Form), Cic. d. Or. 2, 6; ligel. om andre Formularer, id. Leg. 1, 4; hvorom ogs. absol. scribere, id. Mur. 9, o. id. Fam. 7, 11; — b) m. Personsobjecter; - ∾ aliquem heredem, (skriftligen el. ved Testamente at indsætte til Arving), Cic. Mil. 18; cf. Caes. B. C. 3, 108, Sall., Tac., Hor., o. A.; ∾ aliquem coheredem, Tac. Agric. 43; ∾ aliquem tutorem liberis suis, Cic. Cluent. 14; — c) i Pengesager heder, ∾ numos (el. usuras alicui): anvise til Betaling, at udstede Anvisning derfor; - Nunc scribit ··· numos, Plaut. Asin. 2, 4, 31; ∾ sibi creditam pecuniam, Digest.; ligel. scripsi, me accepisse etc., (har givet Bevis derfor), ibd.; men Hor. Sat. 2, 3, 69: Scribe decem (tabulas) a Nerio, (udsted ti af Aagerkarlen Nerius opsatte Forskrivninger); — III) af partic. scriptus, 3, er subst. scriptum, i, n.: det Skrevne; ds. A) den skrevne el. dragne Linie, men alene i Forbindelsen, duodecim scripta: etslags Bretspil, hvortil hørte et Bret, der var betegnet med tolv Linier; - in lusu duodecim scriptorum, quum prior calculum promovisset, etc., Quintil. 11, 2, 38; cf. Cic. d. Or. 1, 50: bene duodecim scriptis ludere; — B) skreven el. skriftlig Opsats, skriftlig Fremstilling el. Fortælling, Skrift el. Værk, osv., (oftest in pl.); - relinquere scriptum de aliqua re, Cic. Verr. 4, 56; quod a Platone in scriptis relictum esse dicunt, id. d. Or. 2, 46; cf. id. Off. 2, 1; - ogs. Skrift el. Concept til at oplæse; hvf. dicere de scripto, (foredrage af Bladet el. efter Haandskriftet), Cic. Planc. 30, oftere; cf. id. Qu. Fr. 3, 8: laudavit pater (mortuum) scripto meo, (holdt over ham en af mig skreven Tale); men id. Brut. 88: sine scripto verbis eisdem reddere etc.; - nomen ut nostrum scriptis illustretur tuis (i el. ved dine Skrifter el. Værker), id. Fam. 5, 12; cf. Hor. Sat. 1, 10, 56, o. id. Ep. 2, 1, 29; — C) det skrevne Ord el. Udtryk (i Modsætn. af Tanken el. Indholdet), vid. auct. ad Her. 1, 11; ds. prægnant, ∾ legis, ogs. absol. scriptum: Lovens udtrykkelige Bestemmelse, el. Lovens Ord el. Text, Cic. Agr. 2, 18; men id. Brut. 39: contra scriptum pro bono et aequo dicere, (imod Lovens Bogstav); cf. id. Inv. 2, 46 flgd.

Scrībōnius Largus: Læge under K. Tiberius, har skrevet: de Compositione medicamentorum. — scrīnĭŏlum, i, n., dem. af flgd., Hieronym. — scrinĭum, i, n., [scribo]; I) „egenl.": Pult el. Kasse til skrevne Sager el. til Papirer, Bøger, Breve, osv.; - scrinium cum litteris, etc., quas etc., Sall. Catil. 46; ∾ epistolarum, Senec., Plin.; ds. Hor. Ep. 2, 1, 112: prius orto Sole vigil calamum et chartas et scrinia posco, (rimel. Skriverpult el. Arbeidspult); men ∾ curva, Ovid. Trist. 1, 1, 106, (rimel. etslags Bogskab el. Reol); cf. Hor. Sat. 1, 1, fin.; — b) ogs. alm. Skrin el. Kasse el. Æske, navnl. til Salve, osv.; - vid. Plin. 7, 3: ∾ unguentorum etc.; — II) under d. sildr. rom. Keisere fandtes der i Hofcancelliet fire Scrinia (Kamre el. Comptoirer), neml. ∾ memoriae, epistolarum, libellorum, epistolarum Graecarum, Cod. Just.

scriplum, i, s. und. scrupulus. — *scriptilis, e: som lader sig skrive, elementa, Ammian.; o. — scriptĭo, onis, f.; I) „alm.": Skriven el. Skrivning el. at skrive; - quae (lippitudo) impedit scriptionem meam, Cic. Att. 10, 17; — II) „bes.": skriftlig Fremstilling el. Udarbeidelse, dels ogs. til Øvelse; - nulla res tantum ad dicendum proficit, quantum scriptio, Cic. Brut. 24; cf. id. Orat. 11, ogs. id. d. Or. 2, 1 o. 64; - ogs. det skriftlige Udtryk el. den bogstavelige Mening, id. Inv. 1, 38; - ogs. Skrift el. Afhandling; saal. in pl., id. Tusc. 5, 41: impulsi sumus ad philosophiae scriptiones; — B) en Gieldsforskrivning, Varr. ap. Non.; — [scribo].

scriptito, avi, atum, 1, v. a., intens. af scribo: skriver ofte, pleier at skrive; - in palmarum foliis primo scriptitatum (esse), etc., vid. Plin. 13, 21; - „bes." om den skriftlige Meddelelse el. Udarbeidelse; haec ·· ad me scribas velim, vel potius scriptites, Cic. Att. 7, 12; cf. Tac. Hist. 3, 52; - ogs. absol. el. m. adv.; scriptitasse Othoni credebatur, ibd. 2, 86; cf. Cic. d. Or. 2, 23. — scriptĭuncŭla, ae, f., dem. af scriptio: lidet Skrift el. kort Afhandling, Salvian.

*scriptor, oris, m.; I) en Skriver, el. som skriver; 1) „alm.": Haandskriver, osv., Cic. Brut. 22, id. d. Or. 1, 30, o. Tac. Ann. 15, 63; men ∾ librarius, Hor. A. P. 354; — II) „bes."; A) som skriftligen beretter el. opsætter, Skribent el. Forfatter el. Autor; a) c. gen.; - omnium bonarum artium scriptores atque doctores etc., Cic. d. Or. 1, 34; ∾ rerum, (Historieskriver), Liv. 21, 1; cf. Cic. Arch. 10; ∾ carminum, mimorum, Quintil., satyrorum, Hor. A. P. 235; men ∾ belli Trojani, (i. e. Homerus), id. Ep. 1, 2, in.; men scriptores rerum tuarum domestici, (som aflægge dig Beretning derom), Cic. Fam. 2, 4; — b) absol.; - excutiendum omne scriptorum genus (est), Quintil. 1, 4, 4; - navnl. ogs. som skriver Taler, s. und. Lysias, ogs. Cic. Orat. 9, o. id. Brut. 9, el. som skriver Værker over Veltalenheden, Quintil. 3, 4, in.; ogs. en Historiker, s. Sall. Catil. 8, Liv. praef., o. A.; ogs. en Digter, Hor. Ep. 2, 1, 62 o. 236, oftere, Phaedr. 5, 1, o. A.; — B) „publicistisk": Forfatter el. Concipist; - ∾ legum (Numa), Cic. d. Rep. 5, 2; - ∾ alieni testamenti, Suet. Ner. 17; ligel. absol., Quintil. 7, 2, 53, o. id. 7, 6, 11; o. — scriptōrĭus, 3: hørende til Skrivning, atramentum, Cels., calamus, id.; — [scribo].

scriptŭla, orum, n., dem. af scriptum nr. 1: Linierne paa Spillebrettet til Spillet duodecim scripta, vid. Ovid. A. A. 3, 364. — scriptulum, i, s. und. scrupulus. — scriptum, i, s. und. scriptus, 3,

und. scribo. — scriptūra, ae, f., [scribo]: Skriven el. Skrivning; I) „alm."; - ut scripturae digitum admoveret, Suet. Aug. 80; mendum scripturae (Skriverfeil el. Feilskrift) quum tollatur litura, Caecin. ap. Cic. Fam. 6, 7; cf. Plin. 33, 40 fin.; men Martial. 1, 67: ∾ quanti constet (Afskrivningen); (hos Cic. sædv. scriptio); — b) „concret" ogs. ligesom scriptum: en Linie, Petron. Sat. 126, 15; — II) „bes.": skriftlig Fremstilling el. Meddelelse el. Udarbeidelse, odl.; A) „abstract", ligesom scriptio; - ∾ assidua ac diligens, vid. Cic. d. Or. 1, 33; scriptura aliquid persequi, id. Fam. 15, 21; genus scripturae, (Foredraget el. Indklædningen), Liv. 25, 12; cf. Nep. praef., o. A.; plura verbo quam scriptura mandata dedimus, (flere Ting mundligen end skriftligen), Planc. ap. Cic. Fam. 10, 8; men scriptura brevi, (med faa Ord), Suet. Caes. 41; — B) „concret", ligesom scriptum: Skrift, Værk, Digt, odl.; - Ne cum poëta scriptura evanesceret, Ter. Hec. prol. alt., v. 5; ∾ diurna actorum, (i. e. acta diurna), Tac. Ann. 3, 3; cf. ibd. 4, 32: nemo Annales nostros cum eorum scriptura contenderit, qui etc.; — b) scriptura, o. in pl. scripturae: den hellige Skrift, eccles.; — C) bs. ogs. 1) „publicistisk", ligesom lex scripta: den skrevne Lov el. Lovbestemmelse; - per ignorantiam scripturae, Suet. Calig. 41; — b) den bestemte (skrevne el. contractmæssige) Græsningsafgift el. Græstold; - ex scriptura vectigal etc., Cic. Manil. 6; cf. Plaut. Truc. 1, 2, 44, ogs. Cic. Verr. 2, 70; — 2) i Retssproget: en Testamentbestemmelse; - vid. Cic. Inv. 2, 40, o. Quintil. 9, 2, 34.

scriptūrārĭus, 3, [scriptura]: hørende til Græsningsafgiften, ager, Fest. p. 333, (Müll.); — B) bs. subst., scripturarius, i, m.: som indcasserer Græsningsafgiften, Lucil. ap. Non. — scriptūrĭo, ire, v. n., desid. af scribo: er skrivelysten, Sidon. — 1. scriptus, 3, partic. af scribo. — 2. scriptus, um, u, m., [scribo]: Skriverembede el. Secretærpost; (for- o. eftercl.); - scriptum facere (beklæde denne Post), o. scriptu sese abdicare (at fralsige sig den), L. Piso ap. Gell. 6, 9; omnes, quibus··· scriptus publicus ··· latus est, etc., Fronto. — scripularis, scripulatim, o. scripulum, s. und. scrupularis, etc.

scrŏbĭcŭlus, i, m., dem. af flgd.: liden Grube (til Planter, odl.), Colum., Plin. — scrŏbis, (Formen scrobs har Priscian., hos Colum. er den rettet til scrobis), i, m., ogs. f.; I) Grube i Jorden (til Planter, odl.); - scrobis latus pedum duorum, Colum., oftere; scrobes sexagenos in dies (fodere), Plaut. frgm. ap. Priscian.; - platani in sua scrobe reponuntur, Plin. 16, 57; cf. Ovid. Met. 7, 243; - scrobes excavare, Plin.; ramum ab arbore in scrobem demittere, id.; — II) ogs. „alm.": Hul el. Fordybning i Jorden; - vid. Pers. 1, 119; cf. Ovid. Met. 11, 189; bs. oftere f. Graven; vid. Martial. 10, 97, Tac. Ann. 1, 61, o. Suet. Ner. 49.

†scrōfa (scrōpha), ae, f., [rimel. b. sibilerede γρομφάς]: Modersvinet el. Grisesoen, Varro, Colum. 7, 9 o. 11, Juvenal.; — not.: Scrofa, ae, m., som romersk Tilnavn, Varro; bs. — scrōfīnus, 3: af en Griseso, perna, Marc. Empir.; o. — scrōfĭo, ōnis, m.: Sted, hvor tvende Grændseagre ligesom trynefformet el. kileformet støde sammen, Scriptt. Rei Agr. ap. Goes. — scrōfĭpascus, 3, [scrofa, pasco]: som fodrer el. holder Grisesøer, pistores, Plaut. Capt. 4, 2, 27. — scrōfŭlae, arum, f., [scrofa]: etslags Kiertelsyge el. Krop hos Svinene, Veget. — scrōtum, i, n., [rimel. ved Omsætn. f. scortum ur. I]: Pungen, Cels. 7, 19 o. 20.

scrūpēdae, arum, f., rimel.:=χρούπεζαι, (med hvie Træsko): en Benævnelse paa løse Qvindfolk, Plaut. frgm. ap. Gell. 3, 3, oftere. — *scrūpĕus, 3: bestaaende af spidse el. skarpe Stene, steenet el. hvas el. ru; (poetisk Ord); - scrupeo investita saxo atque ostreis (terga piscium), Enn. ap. Fest. p. 333, inc., (vid. Müll.); ∾ vada, Senec. Agam.; ∾ spelunca, Virg. Aen. 6, 238; ∾ ora (Ismeni), Stat.; - sild. ogs. „overf.": raa el. haard i sit Slags; ∾ schola (Achillis apud Chironem), Tertull.; ∾ difficultas, Auson.; o. — scrūpōsus, 3: = frgd., Biform af scrupulosus; - ∾ specus, Attius ap. Non.; ∾ saxa, Lucan. 5, 675; ∾ via, Plaut. Capt. 1, 2, 82: ∾ ager, Appul.; - ogs. „overf.": ∾ ratio, (haard el. vanskelig), Lucr. 4, 526; — [scrupus].

*scrūpŭlāris, e: som veier en Skrupel; - ∾ differentia, Plin. 33, 43; o. — scrūpŭlātim, adv.: skrupelvis (el. efter Vægt af Skrupler), Plin. 22, 56; — [scrupulus]. — *scrūpŭlōse, adv.: nøiagtigen el. ængsteligen; - ∾ in partes secta (divisio), Quintil. 4, 5, 6; - compar., ∾ scrutari omnia, id., tractare ventos, Plin.; superl., ∾ requirere, Colum. praef.; o. — scrūpŭlōsĭtas, atis, f.: smaalig Nøiagtighed, Ængstelighed, Colum. 11, 1 fin., Tertull.; af — scrūpŭlōsus, 3, [scrupulus], ligesom scruposus: fuld af spidse Stene, hvas el. ru el. ujevn; - ∾ specus, Pacuv. ap. Priscian.; men lignelsesvis; tamquam e scrupulosis cotibus etc., Cic. Tusc. 4, 14; ∾ ruminatio corticis, Plin. 15, 25; — II) „fig.": yderst nøiagtig el. omhyggelig el. vanskelig; - quam multiplicem habeant quamque scropulosam disputationem, Quintil. 9, 1, 7; ∾ multa in his voluminibus, Plin. Ep.; ∾ lector, Appul.; - compar., ∾ ratio ventorum, Plin. 18, 76; superl., ∾ cultus deorum, Appul.

scrūpŭlum, i, n., s. und. flgd. — scrūpŭlus, i, m., dem. af scrupus; I) „egenl.": liden spids Steen; - galactites, qui scrupulus, ipse ater, etc., Solin. 7; — II) bs. sædv. „fig."; A) „overf.": en Skrupel, (neml. som den mindste Vægt el. som 24de Delen af en Unze), i hvilken Bem. ogs. findes neutr. scrupulum, ogs. scripulum o. scriplum, ogs. (ifølge feilagtig Afledn. af scriptum) scriptulum o. scriptlum; - vid. Varr. ap. Charis.; si ibi auri scrupulum imponatur, Vitruv. 7, 8; picis sex scripula, Colum.; neque argenti scrupulum esse ullum in ea insula, Cic. Att. 4, 16; — 2) ogs. „bes."; a) den 24de Del af en uncia agri, el. d. 288de Del af et jugerum, Varro, Colum. 5, 1; — b) den 24de Del af en Time, Inscriptt.; - in singulis scripulis horarum, M. Aurel. ap. Frontin.; — c) den mindste Vægt el. det mindste Maal i sit Slags, en mindste Smule, Frontin. Aquaed. 26, o. Plin. 2, 7; — B) „ment.": Ængstelighed, indre Uro og Forstyrrelse, navnl. ifølge ond Bevidsthed el. ifølge Forholdenes Vanskelighed; ogs. Betænkelighed, Grubleri; - hunc sibi ex animo scrupulum, qui etc., ut evellatis („alleg."), postulat, etc., Cic. R. Am. 2; homini injeci scrupulum, Ter. Ad. 2, 2, 20; cf. Cic. Cluent. 28; men sine scrupulo, (uden Betænkning el. uden Fare), Colum.; sild. ogs. c. gen.; scrupulo quaestionis liberari, Appul.; - in his scrupulis, (i denne Dunkelhed el. Forvirring), Gell. 5, 15. — scrūpus, i, m.: liden spids Steen; - per omnes scrupos trahere pedes cruentos, Petron. Sat. 79, 3; - men Cic. d. Rep. 3, 16, „overf." o. „alleg.": (quod) improbis semper aliqui scrupus in animo haereat; (cf. Cic. R. Am. 2, und. frgd.).

scrūta, orum, n., [sibileret Form af γρύτη]: gammelt Kram (af Jernfang, Klæder, odl.); - et scruta quidem ut vendat, scrutarius laudat etc., Lucil. ap. Gell. 3, 14; cf. Hor. Ep. 1, 7, 65, o. Petron. Sat. 62, 1; bs. — scrūtārĭus, 3: hørende til Handelen med gammelt Kram; bs. subst.; A) scrutarius, i, m.: Pialtekræmmer, s. und. frgd.; — B) scrutaria, ae, f.: Handelen med gammelt Kram; - scrutariam facere, (drive denne Handel), Appul.

*scrūtātio, onis, f.: Giennemsøgen; - ∾ domus, (Undersøgelse el. Visitation deraf), Senec. Vit. b. 23; - ogs. „overf.": ∾ versus Virgiliani, (stræng Prøvelse deraf), Gell. 9, 10; o. — scrūtātor, oris, m.; I) „egenl.": som

giennemsøger el. visiterer; - salutatoribus scrutatores apposuit, Suet. Claud. 35; - bf. „poet.", ∾ pelagi, (en Fisker), Stat.; men ∾ auri, (som graver efter Guld), Lucan. 4, 298; — II) ogs. „fig.": som efterforsker noget; - ∾ fati, id. 5, 122. — scrūtatrix, icis, fem. af frgd. nr. II, Alcim. — scrutatus, 3, partic. af scruto o. scrutor. — scrūtillus, i, m.: Svinepølse, Plaut. ap. Fest. p. 333, (Müll.). — scrūtĭnium, i, n., [scrutor]: Giennemsøgen el. Visitering, Appul.

scrūto, are, activ Biform til flgd.; bf. scrutari o. scrutatus, 3, m. passiv. Bem., Ammian., Aur. Vict. Orig. 6. — scrūtor, atus sum, 1, v. dep. a., [scruta]: giennemsøger el. giennemroder (indtil Pialterne el.) paa det noieste, visiterer, odl.; I) „egenl."; - ∾ furacissime domos omnium, Cic. Vatin. 5; ligel. ∾ loca abdita, Sall. Jug. 12; scrutatus sum, quae potui et quae vidi omnia; inveni etc., Cic. Verr. 2, 74; ∾ terrai abdita ferro, Lucr. 6, 809; cf. Hor. Sat. 2, 3, 276; ∾ occulta saltuum, Tac., mare, id.; men ∾ vestigia ferarum, (om Hunden), Plin.; - ogs. m. Personsobject.: visiterer, odl.; - non excutio te, si etc., non scrutor, Cic. R. Am. 34; cf. Asin. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 31; men Suet. Vesp. 12: consuetudinem salutantes scrutandi etc.; — B) ogs. „overf." paa den sogte Gienstand: søger derefter el. opsøger; - ∾ venas melini inter saxa, Plin. 35, 19; ∾ iter, Claudian.; — II) „fig.": giennemsøger el. undersøger; - scrutari omnes sordes, excutere unumquemque etc., Cic. Qu. Fr. i, 1, 3; ∾ animos secretis sermonibus, Tac., voluntatem, Quintil.; ∾ interiores et reconditas litteras, Cic. N. D. 3, 16; ∾ origines nominum, Quintil., auctores exoletos, id.; f. ogs. Cic. R. Am. 30, id. d. Or. 2, 34, o. id. Part. or. 3; - men Senec. d. Ira 3, 36, absol.: totum diem mecum scrutor, etc.; — B) „overf." paa den sogte Gienstand: efterforsker el. udforsker el. opsøger; - ∾ causas etc., vid. Cic. Orat. 15, o. Plin. Ep. 4, 30; ∾ mentes deum (i. e. deorum), vid. Ovid. Met. 15, 137; ∾ arcanum alicujus, Hor. Ep. 1, 18, 37; ∾ fata sua et Caesaris, Tac.; cf. id. Ann. 12, 52.

sculna, ae, m., [etr. f. seculna af sequor]: ligesom d. bestl. sequester: en Voldgiftsmand, Varr. ap. Gell. 20, 11, Macrob. Sat. 2, 13 fin. — sculpo, psi, ptum, 3, v. a., [sibileret af γλύφω, ligesom scalpo af γλάφω]: udhugger el. udskærer kunstigen af el. i Steen el. Metal el. Træ; - non est e saxo sculptus, aut e robore dolatus (sapiens), Cic. Acad. 2, 31; Interea (Pygmalion) niveum mira feliciter arte Sculpsit ebur (en Elfenbenstøtte), vid. Ovid. Met. 10, 247; cf. Hor. Sat. 2, 3, 22; in coronis denticuli sculpentur, Vitruv. 1, 2; imago Augusti ··· Dioscoridis manu sculpta, Suet. Aug. 50; cf. Justin. 15, 4: anulum, in cujus gemma ancora sculpta esset, etc.; f. ogs. Lucan. 3, 224; — II) „fig."; - dice tscripta ··· plurima, et, ut Demosthenes ait, si continget, et sculpta, etc., vid. Quintil. 12, 9, 16; in animo sculptum, Appul.; — not.: forverles ofte m. scalpo, f. m. f.

sculpōnĕae, arum, f., [rimel. Grækernes κρούπαλα]: etslags grove Træsko el. Arbeidssko, Cato R. R. 59, o. Plaut. Cas. 2, 8, 59; bf. — sculpōnĕātus, 3: som bruger el. bærer dette Slags Sko, Varr. ap. Non. — *sculptĭlis, e: til at udskære, udskaaren el. udhuggen el. forarbeidet; (poetisk Ord); - ∾ opus dentis Numidae, Ovid. Pont. 4, 9, 28; — sculptor, oris, m.: Stenskærer el. Billedskærer el. Graveur, Plin. 29, 38, oftere, o. Plin. Ep. 1, 10; o. — sculptūra, ae, f.: Udskæren el. Udskæring af Billeder, Billedskærerkunsten, navnl. Stenskærerkunsten, Sculpturen; - vid. Quintil. 2, 21, 9, Plin. 16, 77, o. Vitruv. 2, 9; anulus ejusdem sculpturae, Justin. 15, 4; men Suet. Ner. 16, inc; — bf. adj. sculptūrātus, 3, ars: Billedskærerkunsten el. Sculpturen, Venant.; — [sculpo]. — sculptus, 3, partic. af sculpo. — scultātōres, um, m., [fordærvet f. auscultatores]: etslags Gardister, Veget.

scurra, ae, m., [efter Doederl. at sammenl. m. garrulus], altf. oprdl.: fuldmundet Praler el. Snakker el. Opskærer, hvorom Plaut. Trin. 1, 2, 162: Nihil est ··· mendaciloquius ··· Quam urbani assidui cives, quos scurras vocant, etc.; cf. id. Most. 1, 1, 14: urbanus scurra, deliciae populi, (som man har til Bedste, el. som gior sig til Nar); - bf. ogs. etslags Harlequin i de Stores Huse; vid. Hor. Sat. 1, 5, 52, ibd. 1, 8, 11, o. id. Ep. 1, 15, 28, ogs. ibd. 1, 18, 4; f. ogs. Cic. Verr. 3, 62, id. d. Or. 2, 60, o. id. Quint. 3; men ibd. 17, som Ordsprog: de scurra multo facilius dives, quam pater familias fieri potest? men ∾ Catulli, Juvenal. 13, 111, (der opfører en Mime af Catullus, altf. en mimisk Acteur, en Mimiker); — II) und. de sild. Keisere betegner ogs. scurra: en Gardist (rimel. ifolge en Afledning a sequendo), Lamprid. Al. Sev. 61, oftere.

†scurrĭlis, e, [scurra]: naragtig el. latterlig el. scurril; - ∾ jocus etc., vid. Cic. d. Or. 2, 59; ∾ dicacitas, id., Quintil., Suet.; — b) ogs. „alm.": skemtende el. spøgende; hvf. ∾ lusus, (opp. res seriae), Val. Max. 8, 8, 2; bf. — scurrĭlĭtas, atis, f.: mundkaad Smudsighed el. smudsig Vittighed, odl., Quintil. 11, 1, 30, o. Tac. Orat. 22; o. — scurrĭlĭter, adv.: med smudsig Overgivenhed el. Mundkaadhed; - qui ··· tam scurriliter ludat, Plin. Ep. 4, 25. — *scurror, ari, v. dep. n.: fører lystig Tale, gior mig til Nar for at more; - vid. Hor. Ep. 1, 17, 19, o. ibd. 1, 18, in.; o. — scurrŭla, ae, m., dem.: liden Harlequin el. Hansnar, Appul.; — [scurra].

scūta, ae, f., Biform af scutra, Lucil. ap. Priscian. — *scūtāle, is, n.: Læderrem paa Kasteslyngen, Slyngerem; - triplex scutale crebris suturis duratum, Liv. 38, 29; — scūtārĭus, 3: hørende til et Skiold; - ∾ fabricae, (Skioldfabrikker), Veget.; — II) bf. subst., scutarius, i, m.; a) en Skioldmager, Plaut. Epid. 1, 1, 35; — b) en Skioldbdrager; hvf. scutarii, rimel.: en Gardeafdeling under de sildigere Keisere, Ammian. 20, 4; o. — scūtātus, 3: forsynet el. væbnet med det lange Skiold (scutum); - ∾ cohortes, Caes. B. C. 1, 39; ∾ manus, Sil. 6, 212; ogs. absol.: scutati (sc. milites), Liv. 28, 2; — [scutum].

scŭtella, ae, f., dem. af scutra: liden Drikkeskaal; - ∾ dulciculae potionis, Cic. Tusc. 3, 19; - ogs. som Underskaal til Vaser, odl., Digest. — scŭtĭca, ae, f., [σκύτος: Læder]: Læderrem el. Læderpidsk (som Strafferedskab, men mildere end flagellum), Hor. Sat. 1, 3, 119, Juvenal., o. A.; scuticae tremefactus habenis, Ovid. Her. 9, 81. — scŭtĭgĕrŭlus, i, m., [scutum, gero], sc. servus: Skioldbærer el. Vaabendrager, Plaut. Cas. 2, 3, 44. — scutra, ae, f.: etslags flad Skaal el. Pande, (navnl. til at koge i), Cat. R. R. 157, 11; ligel. Plaut. Pers. 1, 3, 7: struthea coluthea que appara, Bene ut in scutris concaleant etc. — scutriscum, i, n., dem. af frgd., Cato.

1. scŭtŭla, ae, (ogs. scytala, ogs. scytale, es), f., [σκυτάλη]; I) cylinderformet Stok, Valse el. Rulle; - biremes subjectis scutulis traducere etc., Caes. B. C. 3, 40; — II) hos Lacedæmonierne: hemmelig Skrivelse, (der neml. var skreven paa Papirstrimler, der vare rullede om en cylinderformet Stok); - vid. Nep. Paus. 3, (hvor Formen scytala), o. Auson., (hvor Formen scytale); men Cic. Att. 10, 10, paa Græsk; — III) en cylinderformet Slange, Plin. 32, 19, o. Lucan. 9, 717. — 2. scŭtŭla, ae, f., ligesom scutella, dem. af scutra; I) „egenl.": lidet Fad el. liden Skaal (af næsten firkantet Form), Cato, Martial. 11, 31, o. id. 8, 71; — II) „overf." (fra denne Figur): aflang Firkant el. en Rude (til Indlægning); - in scutulis aut trigonis aut quadratis sive favis (sc. pavimentorum), Vitruv. 7, 1; - ligel. om en tavlet el. rudret Væv; vid. Plin. 8, 71: plurimis liciis texere Alexandria instituit, scutulis dividere Gallia; f. ogs. und. flgd.; - men id. 17, 26: excmpta scutula cortici; cf. Tac. Agr. 10; bf. — scŭtŭlātus, 3: rudeformet

el. tavlet; - rete (aranearum: gitterformet), Plin. 11, 28; cf. id. 8,73, ogf. Juvenal. 2,97; men ∾ color equi, (rudret el. stioldet), Pallad.

scŭtŭlum, i, n., demin.; I) lidet Skiold, Cic. N. D. 1, 29; — II) Skulderbenet el. Skulderbladet; - scutula aperta, Cels. 8, 1; af — scūtum, i, n., [σκῦτος, i. e. corium: Skind]; I) det (ordenl.) med Leder overtrukne lange Skiold, (derim. clipeus: det runde Kobberskiold); vid. Liv. 1, 43: scutum pro clipeo etc.; ∾ pedestre, id.; f. ogf. Caes. B. G. 2, 21 o. 23; abjecto scuto fugere, Cic. Tusc. 2, 23; men rejecto scuto, (ved at tage det paa Ryggen, ved at dække Ryggen dermed), id. d. Or. 2, 72; cf. Tac. Germ. 6: scutum reliquisse, praecipuum flagitium; — II) „overf." o. „alleg."; - scuto vobis magis, quam gladio opus est, (Beskyttelse imod Krænkelse), Liv. 3, 53; cf. Flor. 2, 6: ut imperii scutum vocaretur (Fabius: Statens Skiold el. Værn).

scybĭlītes, ae, m., σκυβιλίτης (sc. οἶνος): en Vinart i Galatien, Plin. 14, 11. — Scy̆lăcēum (īum), i, n., Σκυλακεῖον: Kystland i d. Bruttiske, (hod. Squillace), Plin. 3, 15; ∾ navifragum, Virg. Aen. 3, 553; df. — Scy̆lăcēus, 3, sinus, Plin. l. c., litora, Ovid. Met. 15, 702.

1. Scylla, ae, f., Σκύλλα: Klippe imellem Italien o. Sicilien, ligeoverfor Havhvirvlen Charybdis; - vid. Plin. 3, 14, o. Senec. Ep. 79; f. ogf. Mela 2, 4 o. 7, Virg. Aen. 3, 420, Ovid. Met. 13, 730, o. A.; f. ogf. und. Charybdis; — II) personificeret er denne Scylla en Datter af Phorkys, men blev af hendes Medbeilerinde Circe forvandlet til hint Havuhyre, hvis Hofter ere omgivne af goende Hunde; - vid. Ovid. Met. 14, 52 flgd., Virg. Aen. 3, 424 flgd., Cic. Verr. 5, 56, o. id. N. D. 1, 38, o. A.; — B) df. Scyllaeus, 3: scyllæisk, litus, Sil., monstra, Stat.; ∾ rabies, Virg. Aen. 1, 200; — b) df. Cic. Sest. 8, „alleg.": ne Scyllaeo illo aeris alieni in freto ad columnam adhaeresceret, etc. — 2. Scylla, ae, f., Σκύλλα: Datter af K. Nisus af Megara; forraadte sin egen Fader til K. Minos, og blev til Straf forvandlet til Fuglen Ciris; - vid. Ovid. Met. 8, 8 flgd., o. ibd. 150 flgd., ogf. Virg. Cir. 488 flgd., o. A.; - dog forvexle Digterne oftere denne Skylla med d. frgd.; vid. Propert. 4, 4, 39, Ovid. Am. 3, 12, 21, oftere, o. Virg. Ecl. 6, 74; — B) df. Scyllaeus, 3, skyllæisk; df. „poet." f. megarisk; - ∾ rura, Stat. Theb. 1, 333. — Scyllaeus, f. und. 1. Scylla o. 2. Scylla; — B) subst. Scyllaeum, i, n.; 1) Forbierg i Calabrien, i Nærheden af Klippen Skylla, Plin. 3, 10; — 2) Forbierg og By paa Peloponnesus, imellem d. argoliske og saroniske Bugt, Plin. 4, 9, Mela 2, 3.

scymnus, i, m., σκύμνος: ungt Dyr; - scymnique leonum, etc., vid. Lucr. 5, 1035. — scy̆phŭlus, i, m., dem.: lidet Bæger, Paul. Nol.; af — scy̆phus, i, m., σκύφος: Bæger, Pokal, faginus, Tibull., argenteus, Varro; Et sacer implevit dextram scyphus, Virg. Aen. 8, 278; cf. Cic. Verr. 4, 14, Hor. Od. 1, 27, in., oftere, o. A.; inter scyphos (παρ' οἶνον: ved Drikkebordet), Cic. Fam. 7, 22.

Scyrēĭs, ĭdis, etc., f. und. flgd. — Scy̆ros (el. us), i, f., Σκῦρος, (hod. Scyro): Den Skyrus, en af Sporaderne, hvor Achilles holdtes skiult hos K. Lycomedes, hvis Datter Deidamia ved ham blev Moder til Pyrrhus; - vid. Mela 2, 7, o. Plin. 4, 23; — B) df. 1) Scy̆rĭus, 3: skyrisk, lapis, Plin. 2, 106; ∾ Deidamia, Propert., virgo, Claudian.; men ∾ juvenis, Senec. Troad., (i. e. Pyrrhus), om hvem ogf. ∾ membra, Ovid. Her. 8, 112; men ∾ pubes, Virg. Aen. 2, 477, (hans Mandskab); — 2) Scy̆rētĭcus: = frgd.; - ∾ metallum, Plin. 31, 20; — 2) Scy̆rĭas, ădis, f.: scyrisk, puella, (i. e. Deidamia), Ovid. A. A. 1, 682; — b) df. subst. Scyriades: Skyrierinderne, Stat. Achill. 1, 368; — 4) Scyrēis, ĭdis, f.: Skyrierinde, id. ibd. 2, 147. — Scyrus, i, f. und. Scyros.

scy̆tala, ae, o. scytale, es, f. und. 1. scutula. — Scy̆tălŏsăgittĭpellīger, eri, m., [scytale, i. e. clava, sagitta, pellis, gero: den Kølle, Pile, Lovehud Bærende], Epithet til Hercules, Tertull. — scytatum, i, n.: Middel til Farvens Paavirkning; - vid. Plin. 33, 26: adduntur scytatum atque turbystum, etc.

Scy̆thae, arum, m., Σκύθαι: Skytherne, alm. Benævnelse paa Nomadefolkene i Europa o. Asia, nordlig for det sorte Hav; - vid. Mela 2, 1, oftere, Plin. 4, 25, oftere, Cic., Hor., o. A.; - ogf. in sing. Scythes, Cic. Tusc. 5, 32, Hor. Od. 2, 11, in., o. ibd. 4, 14, 42; — B) df. 1) Scythes o. Scytha, ae, som adj., comm., (f. Scythicus): skythisk, Taurus, Senec. Hippol., pellis, Martial., smaragdus, id.; — 2) Scy̆thĭa, ae, f.: Skythien el. det af Skytherne beboede Land; - vid. Mela 1, 3, oftere, Plin. 4, 27, oftere, ogf. Justin. 2, 2, Cic., Ovid., o. A.; — 3) Scy̆thĭcus, 3: skythisk, Oceanus, Mela, Ister, Ovid.; men ∾ amnis, Hor. Od. 3, 4, 36, (d. e. Tanais el. Donfloden); ∾ tegimen, vid. Cic. Tusc. 5, 32; ∾ Diana, (den tauriske), Ovid. Met. 14, 331; men ∾ herba, Plin. 27, 1, oftere absol., Scythice, es, id. 25, 43: etslags Lægeplante imod Saar; — 4) Scy̆this, ĭdis, f.: en Skythinde, Ovid. Met. 15, 360, Val. Fl.; ogf. absol.: den skythiske Smaragd, Capella; — 5) Scy̆thissa, ae, f.: Skythinde el. skythisk; - ∾ mater, Nep. Dat. 1. — Scythes, ae, Scythia, ae, Scythice, es, Scythicus, 3, Scythis, idis, o. Scythissa, ae, f. und. Scythae. — scyzīnum vinum: etslags af Planten itaeomelis tilberedet Vin, Plin. 14, 19.

1. se, pronom. refl., f. und. sui. — 2. se (sed); I) praepos. c. abl., d. archaistiske Grundform til sine: uden; - se fraude esto, Cic. Leg. 2, 24, (e XII tabb.); cf. Gell. 20, 1; — II) som praepos. insep.; A) som besl. m. sine; a) uden; - securus, i. e. sine cura; — b) tilside, for sig selv; - sepono, seditio; — — B) f. semi: halv; - selibra, semodius; — C) f. sex; - semestris.

*sēbācēus (sev.), i, m.; - in pl.: Talglys, Appul.; o. — sēbālis (sev.), e, af Talg; - ∾ fax, Ammian.; — [sebum]. — Sebazius, i, f. und. Sabazius. — Sebethis, ĭdis, f. und. flgd. — Sēbēthos (-us), i, m.: liden Flod i Campanien, ved Neapel, Stat. Silv. 1, 2, 370; — B) df. Sēbēthis, ĭdis, adj. fem.: sebethisk, Nympha, Virg. Aen. 7, 734, lympha, Colum. (poëta). — *sēbo (sev.), are, v. a.: tilbereder af Talg; - ∾ candelas, (støbe Talglys), Colum.; o. — sēbōsus (sev.), 3: af Talg el. ligesom Talg, tællet; - ∾ medulla, vid. Plin. 11, 86; — not: ogf. er Sebosus, i: romersk Tilnavn, Cic., Plin.; af — sēbum (sev.), i, n.: Talg el. Tælle, Plaut. Capt. 2, 2, 31, Colum., Plin., o. A.

*sĕcābĭlis, e: til at sønderskære, Lactant., Auson.; — sĕcāle, is, n.: en Kornart, rimel. Rugen, (secale Cereale L.), vid. Plin. 18, 40; o. — sĕcāmenta, orum, n.: Snitværk, udskaaret Træ, Plin. 16, 18; — [seco].

sē.cēdo, cessi, cessum, 3, v. n.; I) „egenl."; A) „alm.": gaaer bort el. tilside el. afveien, bortfierner mig, odl.; - secedant improbi, secernant se a bonis, etc., Cic. Catil. 1, 13; ∾ de via, Plaut., de coetu, Ovid., a vestro lusu, Propert.; men ∾ corpore, f. Ovid. Met. 3, 467; — b) „poet." ogf. m. Tingssubjecter; vid. Lucr. 5, 705; - men in perf.: at være bortfiernet el. fiern el. langt borte; - Et quantum a summis, tantum secessit ab imis Terra etc., vid. Ovid. Fast. 6, 279; cf. Plin. Ep. 2, 17; — B) „besl."; a) at trække sig tilbage, in abditam partem aedium, Sall. Catil. 20; ∾ ad deliberandum, Liv.; men absol., secedit, (søger Ensomhed), Ovid. Met. 11, 185; - navnl. ogf. at trække sig tilbage fra Forretninger el. begive sig i Ensomhed, odl.; statuit repente secedere, etc., Suet. Tib. 10; cf. Plin. Ep. 1, 9; ligel. ∾ ab urbe, Suet.;

∾ in insulam, Quintil., Rhodum, Suet.; — b) historisk ogs. om den romerske Almue under de borgerlige Stridigheder: at drage bort el. affondre sig, Sall. Catil, 33; ligel. Suet. Tib. 2: (is) causa fuit plebi secedendi rursum a patribus; ligel. om Borgerhæren, Liv. 2, 32; cf. id. 7, 40; — II) „fig."; - Nec prius a fesso secedent corpore sensus, Quam etc., Catull. 64, 189; men absol. o. „alleg.", secedere: at forlade en Mening, Senec. Ep. 117; men ibd. 25: tunc in te ipse secede, (træng ind i dit eget Inderste), quum etc.; men ∾ ad stilum, (give sig ifærd dermed), Quintil. 1,12,12.

sē.cerno, crēvi, crētum, 3, v. a.: affondrer el. adskiller el. bortfierner derfra el. fra hinanden; I) „egenl."; a) m. blot accus.; - stamen secernit arundo, Ovid. Met. 6, 55; nihil (praedae) in publicum secernendo, (affondre el. henlægge dertil), Liv. 7, 16; cf. Hor. Epod. 16, 63; men Lucr. 2, 726: quae ··· terras ac mare totum Secernunt; — b) m. tilføiet ab el. ex, ogs. („poet.") m. blot abl.; - ∾ se a bonis, Cic. Catil. 1, 13; hvor ogs.: muro denique secernantur a nobis; ∾ coelum ab aëre, Ovid. Met. 1, 23; cf. Hor. Od. 3, 3, 47, o. Lucr. 5, 447; - ligel. in partic. perf.: secretus (sucus) a reliquo cibo, Cic. N. D. 2, 50; quum nec quicquam secretum alter ab altero haberet, Liv. 39, 10; ligel. om Personer: secreti ab aliis etc., id. 6, 25; - quod e grege se imperatorum ··· secrevisset, id. 35, 14; ∾ unum e compluribus, Suet.; cf. id. Galb. 18; men me ··· Secernunt populo (f. a populo), Hor. Od. 1, 1, 30; — II) „fig.": skiller derfra, giør Forskiel derimellem, ogs. affondrer el. udelukker derfra; a) m. blot acc.; - vid. Cic. Catil. 4, 7, o. id. Att. 1, 16, ogs. Suet. Vitell. 2; ligel. qui etc., non satis acute, quae sunt secernenda, distinguit, Cic. Top. 7; cf. id. Off. 1, 27, o. id. d. Or. 2, 81; ∾ ipsam pronunciationem ab oratore, Quintil.; ∾ sua a publicis consilia, Liv. 4, 57; men Cic. Lael. 25: secerni blandus amicus a vero tam potest, quam etc.; - ∾ honestum turpi (f. a turpi), Hor. Sat. 1, 6, 63; ligel. Publica privatis secernere, sacra profanis, id. A. P. 397; cf. id. Sat. 1, 3, 113; — III) partic. secretus, 3, ogs. som adj.: affondret el. færskilt, ogs. besynderlig el. for sig selv; A) „alm."; - ne ··· secretum imperium propriaque signa haberent, Liv. 1, 52; ∾ arva, Virg. Aen. 6, 478; singularibus et secretis vocabulis (appellari), Varro; — b) „poet." ogs.: adskilt derfra, ligesom manglende noget el. uden noget; - vid. Lucr. 1, 174, o. id. 2, 842; — B) „bef."; 1) om locale Forholde el. med Hensyn derpaa: affondret el. affides, færskilt el. ensom, odl.; - ∾ locus, Quintil., (opp. celeber); cf. Hor. A. P. 298; men superl., ∾ locus navis, Petron.; secreti montes, Ovid.; men ∾ colles, Tac. Agr. 38, (ensomme, forladte af Fienden); - ogs. om Personer og Handlinger; secretissimos (homines) tumultus (invadit), Senec. Ep. 91; cf. Tac. Ann. 11, 21; ∾ studia, Quintil., (opp. forum); cf. Plin. Ep. 7, 9; — b) df. neutr. secretum, i, ogs. absol.: Affondring el. Ensomhed („abstr." o. „concr."); - quum stilus secreto gaudeat, Quintil.; ∾ longum, Ovid., altum atque abditum, Plin. Ep.; - ogs. in pl., vid. Hor. Sat. 2, 1, 71, Virg. Aen. 6, 10, o. A.; ogs. in compar., in secretiora Germaniae (porrigi), Tac. Germ. 41; — 2) som er unddragen vor Kundskab, d. e. hemmelig el. forborgen; - secretas ··· advocat artes, vid. Ovid. Met. 7, 138; men ∾ libidines, Tac.; in compar., ∾ praemia, id. Hist. 1, 21, (opp. publica largitio); - „poet." ogs. f. adv. secreto (f. nedenf.), Virg. Aen. 4, 494, o. Hor. Sat. 2, 8, 78; — b) df. subst. neutr., secretum, i: det Hemmelige, hemmelig Samtale, Hemmelighed, hemmeligt Sted; - petere secretum, (forlange hemmelig Sammenkomst el. Samtale), Suet., Tac., o. A.; ogs. in pl.: crebra cum amicis secreta habere, Tac. Ann. 13, 18; men id. Germ. 9: secretum illud, quod etc., (hint forborgne Væsen); oratio ··· animi secreta detegit, Quintil. 11, 1, 30; ligel. aperire secreta pectoris, Tac. Germ. 22; - men „concret", Ovid. Met. 2, 556: sua ne secreta viderent, (Gudindens Mysterier); ligel. Suet. Calig. 49: in secretis ejus etc., (i hans hemmelige Giemmer el. Papirer); — β) df. atter abl. secreto som adv.: hemmeligen; - Mirum, quid solus secum secreto ille agat, Plaut. Amph. 3, 2, 73; secreto hoc audi, tecum habeto, Cic. Fam. 7, 25; cf. Hor. Sat. 1, 9, 67; — 3) færdeles el. usædvanlig, udvalgt el. sielden; - (figurae) secretae et extra vulgarem usum positae, ideoque magis nobiles, etc., Quintil. 9, 3, 5; men interpretationem linguae secretioris ··· ediscere, (Forklaringen af sieldnere el. usædvanligere Ord), id. 1, 1, 35; — 4) hos Lucr. ogs. c. abl. el. c. gen.: adskilt derfra, som er berøvet noget, som undværer noget; - secreta cibo natura animantum, id. 1, 195; secreta teporis (corpora), id. 2, 842.

sĕcespĭta, ae, f., [seco]: lang Offerkniv, Suet. Tib. 25. — sēcessĭo, onis, f., [secedo]: Gaaen el. at gaae afsides el. tilside; - seductiones testium, secessiones subscriptorum, etc., Cic. Mur. 24; f. ogs. Liv. 21, 14, o. Caes. B. C. 1, 20; — B) „bef.": politisk Adskillelse el. Split el. Tvedragt; - vid. Cic. Lig. 6; navnl. ogs. Almuens el. Folkets hermed forbundne Bortgang el. Udvandring til et bestemt Sted; - in Aventinum montem secessionem esse factam, Liv. 2, 32 flgd.; cf. id. 3, 51, o. id. 7, 40.

sēcessus, us, m., [secedo]; I) „egenl.": Bortgaaen, Adskillelse derfra; - ∾ avium, Plin.; - ogs. ligesom secessio: den politiske Adskillelse; ∾ iratae plebis, id.; — II) df. sædv.; A) „egenl.": Affondring, Ensomhed, Suet. Vesp. 4, navnl. ogs. den Studerendes, vid. Quintil. 10, 3, 28, oftere; ligel. Ovid. Trist. 1, 1, 41: Carmina secessum scribentis et otia quaerunt; — b) ogs. „meton.": Ensomhed el. ensomt Sted, Virg. Aen. 1, 159; navnl. ogs. ensomt Sted til Forfriskning, vid. Suet. Aug. 72, oftere; ligel. secessus amoenos promittit, etc., Tac. Ann. 14, 62; — B) „fig."; - in hos quoque studiorum secessus excurrit, Quintil. 10, 5, 16; men secessu, quam in fronte, beatior (i sit Indre), Val. Max. 7, 2, extern. 12, (al. recessu). — secius, adv., f. und. 2. secus.

sec lūdo, si, sum, 3, v. a.; I) „egenl.": affondrende at udelukke, at udelukke el. affondre; - quo incientes oves includere possis (indespærre), Varro; seclusa aliqua aquula, (indesluttet Vand; opp. universum flumen), Cic. d. Or. 2, 39; cf. Virg. Aen. 3, 446; men Propert. 1, 20, 29, „medial": Ille sub extrema pendens secluditur ala, (skiuler sig derunder); — b) ogs. „alm.": at affondre el. adskille derfra, vid. Caes. B. C. 3, 69 o. 97; cf. Lucr. 5, 752: cur luna queat terram secludere solis Lumine etc.; — II) „fig.": at udelukke derfra; - a communi luce seclusum (supplicium), Cic. Verr. 5, 9; men ∾ vitam corpore, Plaut. Rud. 1, 4, in.; - Solvite corde metum, Teucri, secludite curas, Virg. Aen. 1, 562; — III) partic. seclusus, 3, ogs. som adj.: affondret el. fiern; - ∾ nemus, vid. Virg. Aen. 6, 704; men absol.: in secluso, (paa et fiernt Sted), Varro; df. — seclūsōrĭum, i, n.: Aflukke i et Fuglehus el. Fuglebur, Varr. R. R. 3, 5. — seclusus, 3, partic. af secludo.

sĕco, cŭi, ctum (cātum, Colum. 5, 9), 1, v. a.: skiærer, afskiærer, giennemskiærer; I) „egenl."; A) „alm."; - ∾ digitum vel aurem, Plaut. Merc. 2, 2, 38; pabulum secari non posse, Caes. B. G. 7, 14; sectae herbae, Hor.; men Virg. Aen. 3, 464: sectoque elephanto (dona: af udskaaret Elfenben); cf. Hor. Od. 2, 18, 17; f. ogs. Cic. N. D. 3, 12: omne animal secari ac dividi potest; — B) „bef." ogs.; 1) at skiære el. operere el. amputere; - ∾ membra, Plin., vomicam, Plaut., varices alicui, Cic. Tusc. 2, 15; cf. id. ibd. 22: Marius quum secaretur; men id. Phil. 8, 5: si etc., id uri secarique patimur, ut etc.; — b) df. absol., secta, orum, n.: de

opererede Legemsdele, Plin. 31, 47; — 2) at castrere, at berøve nogen Mandbommen, Martial. 9, 7; cf. sectus Gallus, id. 5, 41; — II) „fig."; A) „overf."; 1) at rive el. ridse el. saare; - tarmes secat (postes: sondergnaver dem), Plaut. Most. 3,2,140; men rigido ··· sectas ungue genas, etc., vid. Ovid. Fast. 6, 148; cf. Hor. Ep. 1, 19, 46; ligel. Virg. Ge. 3, 444: hirsuti secuerunt corpora vepres; men sectus flagellis, loris, Hor. Epod. 4, 11, o. Mart. 10,5; men Catull. 71: Aut si quem merito tarda podagra secat, (martrer, qvæler); — 2) at giennemskære el. klove el. dele, navnl. om Floder, odl.; bf. ogs. at løbe el. seile el. drage derigiennem; - ∾ medios agros Tiberis, Plin. Ep. 5, 6; cf. Virg. Aen. 7, 717; ∾ agrum (limes), Plin.; coelum ··· secant zonae, Ovid. Met. 1, 45; cf. Hor. Od. 3, 27,75; - ∾ aequor, pontum, fretum, (puppe, etc.), vid. Virg. Aen. 5, 218 o. 595; ligel. Ovid. Met. 7, in.: Jamque fretum Minyae Pagasaea puppe secabant, etc.; men Quacumque illa (avis) levem fugiens secat aethera pennis, vid. Virg. Ge. 1, 406; cf. id. Aen. 4, 257; men id. ibd. 6, 900: Ille viam secat, (drager frem derad); hvf. Quintil. 3, 1, 13, lignelsesvis: hinc velut diversae secari coeperunt viae; — B) „ment."; 1) igiennem Talen at medtage el. spotte, odl.; - secuit Lucius urbem (neml. som satirisk Digter), Pers. 1, 114; — 2) (med Hensyn paa Foredraget): at sonderlemme el. dele; - ∾ causas in plura genera, Cic. d. Or. 2, 27; cf. Quintil. 8, 6, 13: secantur haec in plures (sc. partes); - „poet." ogs. ligesom dirimere: afgiøre el. udjævne en Strid, odl.; Quo multae magnaeque secantur judice lites, vid. Hor. Ep. 1, 16, 42; cf. id. Sat. 1, 10, 15; endel. mærkes Virg. Aen. 10, 107: quam quisque secat spem, (hvad Haab enhver forfølger, neml. m. Hensyllen paa d. Ovenanførte secare viam). — **secordia**, ae, f., s. und. socordia.

*__secrētārĭum__, i, n.: affondret el. hemmeligt Sted; (eftercl. Ord); - secretario terrae, Appul.; bf. „bef.": affondret Forsamlingssted, navnl. for Dommerne, Cod. Just., Lactant., ogs. for Præstestabet, Sulp. Sev.; — **secrēte**, adv.: hemmeligen, Tertull.; compar., secretius, Senec.; — **secrētim**, adv.: = frgd., Ammian.; o. — **secrētio**, onis, f.: Affondring, Adskillelse; - interitus quasi discessus et secretio ac diremptus earum partium, quae etc., Cic. Tusc. 1, 29; — [secerno]. — **secreto**, abl. som adv., s. und. secerno nr. III. — **secretus**, 3, partic. o. adj. af secerno.

secta, ae, f., [partic. perf. af seco], sc. via: den betraadte el. banede Vei el. Sti; bf. „overf.": den ligesom foretegnede Handlemaade el. Adfærd; I) „alm.": hanc sectam rationemque vitae secuti etc., (denne Levevis), Cic. Coel. 17; cf. id. Verr. 5, 70: horum nos hominum sectam atque instituta persequimur; men sectam alicujus secuti, (nogens Tilhængere), Liv. 8, 19; cf. id. 29, 27, o. Cic. ad Brut. 1, 3; ligel. Lucr. 5, 1114: Divitioris enim sectam plerumque sequuntur; — II) „bef.": A) philosophisk Skole el. Sect; - qui eorum philosophorum sectam secutus es, quorum etc., Cic. Brut. 31; ligel. certas in philosophia sectas sequi, Quintil.; Cynicam sectam professus, Tac.; cf. id. Ann. 14, 57; — B) sild. ogs. en Røverbande, Appul.; bf. — **sectăcŭla**, orum, n., men alene i Forbindelsen, ∾ natalium: Slægtslinier el. Aner, Appul.

sectārĭus, 3, [seco]: skaaren, castreret, vervex, Plaut. Capt. 4, 2, 40; — not.: ∾ vervex efter Fest. p. 336 (Müll.): som gaaer foran Hiorden, af secta. — *__sectātio__, onis, f.: Efterfølgen; - ∾ boni, (at lægge Vind derpaa), Tertull.; o. — **sectātor**, oris, m.; I) Ledsager, Følgesvend; pl. Følge, navnl. Candidaternes, vid. Cic. Mur. 34, hvor ogs. anføres: lex Fabia ··· de numero sectatorum; ogs. Tilhænger, Ven eller Client; - sectator domi, comes in publico, etc., Tac. Ann. 4, 68; cf. ibd. 16, 22; — II) „bef.": Tilhænger af en Lære, odl.; - hic (Valerius Probus) non tam discipulos, quam sectatores aliquot habuit, Suet. Gramm. 24; cohors sectatorum Aristotelis, Gell.; sectatores eloquentiae aut philosophiae, id.; — [1. sector].

*__sectĭlis__, e; I) skaaren, kløvet, tilhuggen, odl., ebur, Ovid., laminae, Plin.; men ∾ pavimenta, (som bestaae af skaarne Stene, altf. Mosaikgulve), Vitruv. 7, 1, o. Suet. Caes. 46; — II) som lader sig skære el. klove; - ∾ porrum, (Snitlog), Juvenal., o. A.; ∾ lapides, Plin. 36, 44; — **sectĭo**, onis, f.: Skæren, Giennemskæren, Bortskæren; - ∾ corporum, Vitruv.; cf. Gell. 20, 1; derfra bef. den chirurgiske Operation; ante sectiones punctionesque etc., Plin. 25, 91; navnl. ogs. Castrering, Appul.; — B) „overf.": den rhetoriske Inddeling el. Talens Sønderlemmelse; - de ratione dividendi, de sectione in infinitum, etc., Quintil. 1, 10, 49; — II) „publicistisk": offenligt Salg el. Kiøb (under Et) af Statens Andel i det erobrede Bytte el. af de Domfældtes el. Proscriberedes Eiendom; - illud sectionis scelus, Cic. Phil. 2, 26, (om Salget af Pompejus's Gods); men ibd. 29: quam (pecuniam) pro sectione debebas (for Kiøbet deraf el. for det kiøbte Gods); cf. Suet. Vitell. 2, o. Tac. Ann. 13, 23; — b) „concret": det faalede el. kiøbte Bytte el. Gods; - sectionem oppidi vendere, Caes. B. G. 2, 33; reliquiae sectionum, Tac. Hist. 1, 90; o. — **sectīvus**, 3: = sectilis, porrum, (Snitlog), Colum., Plin.; — [seco].

1. **sector**, oris, m., [seco]; I) „egenl.": som skærer el. bortskærer; - ∾ zonarius, Plaut.; ∾ collorum, s. nedenf.; ∾ feni, (som slaaer Hø), Colum.; — II) „publicistisk": som (til videre Udstykning under Et) kiøber Statens Andel af Byttet el. af confiskeret Gods; - vid. Cic. R. Am. 36; men ibd. 29: eosdem fere sectores fuisse collorum et bonorum; men id. Phil. 2,26: sector Pompeji, (i. e. ∾ bonorum Pompeji); ibd. ogs. absol.: quum sector sis; — b) „poet. overf.": sectorque favoris Ipse sui populus, Lucan. 1, 178, (som sælger sin Gunst).

2. **sector**, atus sum, 1, v. dep. a., intens. af **sequor**: I) „egenl.": idelig el. overalt el. ivrigen at ledsage el. følge el. forfølge, deels som Slave el. Betient, deels som Tilhængere el. Discipel, osv., deels ogs. fiendtligen; - qui (servus) sectari solet meum Gnatum, Plaut. Epid. 3,4,50; cf. Cic. R. Am. 28; quae (manus equitum) regem ex more sectatur, Tac. Ann. 15, 2; men ibd. 33: quique Caesarem per honorem aut varios usus sectantur; men om Candidaternes Ledsagere, vid. Cic. Mur. 33; men comisk: sectari jussi (eum me, neml. med Hensyllen paa Philosophernes Følge), Ter. Eun. 2, 2, 31; „poet." ogs. ∾ matronas, (gaae el. jage derefter), Hor. Sat. 1,2, 78; ligel. „poet." ∾ oves, (som Hyrde), Tibull. 1,10,45; cf. id. 2,3,7: ∾ aratrum, (pløie); - ut eum sectentur pueri, (løbe efter ham), Cic. Verr. 4,66; ogs. om anden Mishandling, vid. Hor. Sat. 1, 3, 119, o. Propert. 2, 7, 81; — B) „bef.": at jage derefter el. at jage; - ∾ apros, Virg. Ecl. 3, 75; cf. Plaut. Mil. gl. 2, 2, 7, oftere, ogs. Hor. Sat. 1, 2, 106; men ∾ canes (sc. cervam), Ter. Phorm. prol. 7; — II) „fig.": ivrigen at jage derefter el. at bestræbe sig derfor; - ∾ minima commoda non minimo discrimine, Suet. Aug. 25; cf. Caes. B. G. 6, 35: quid vos hanc miseram ac tenuem sectamini praedam? ∾ lites, (lægge sig efter Processer), Ter. Phorm 2, 3, 61; men ∾ eminentes virtutes, (opsøge dem), Tac. Ann. 1, 80; — b) ogs. m. Relativsætn.; - vid. Hor. Od. 1, 38, 3; ogs. m. ut, Quintil. 1, 10, in.: non, ut omnia dicerem, sectatus, quod etc., sed ut maxime necessaria; — not.: Varr. R. R. 2, 9, ogs. m. pass. Bem.: qui vellet se a cane sectari.

sectōrĭus, 3, [1. sector]: hørende til Kiøbet af confiskeret Gods, interdictum, Digest. — **sectrix**, icis, fem. af 1. sector nr. II: som kiøber confiskeret Gods; - ∾ proscriptionum, Plin. 36, 24. — **sectūra**, ae, f., [seco]; I) „egenl.": Skæren el. Udskæren; - ∾ (gemmarum), Plin. 37, 33; ∾ (corticis talearum), id. 17, 28;

— II) „concret" o. in pl.: ∾ aerariae, (Ertsgruber), Caes. B. G. 3, 21, (al. structurae), inc. — 1. sectus, 3, partic. af seco. — 2. sectus, us, m., [sequor]: Talen; - in pl.: sectus aperire alicui, Capella.

sēcŭbātĭo, onis, f: = flgd., Solin. 26; o. — sēcŭbĭtus, us, m.: at ligge el. sove for sig selv el. alene, (navnl. ogs. som Religionsskik), Ovid. Am. 3, 10, 16; ogs. in pl., id. ibd. 43; cf. Catull. 64, 381; af — sēcŭbo, ŭi, 1, v. n.; I) „egenl.": at ligge el. sove for sig selv el. alene; s. und. frgd. Ovid. l. c.; cf. Tibull. 1, 3, 26, ogs. Liv. 39, 10, o. Suet. Tib. 7; — II) bf. „overf.": at leve i Ensomhed; - Miles depositis annosus secubat armis, Propert. 2, 19, 41.

sēcŭla, ae, f., [seco], brugtes i Campanien f. falx: Segel, Varr. L. L. 5, 31. — sēcŭlāris (saec.), e, [seculum]; I) hørende til et Seculum el. Aarhundrede; - ∾ ludi: Secularfest, hvorom s. Varr. o. Liv. ap. Censorin. de Die Nat. 17; s. ogs. Suet. Aug. 31, id. Claud. 21, o. Plin. 7, 49, ogs. Tac. Ann. 11, 11; ∾ carmen, (som afsynges ved en Secularfest); vid. Hor. Carm. Sec. (til Secularfesten a. u. c. 737); cf. Suet. Vit. Hor.: — II) [efter seculum nr. II, 3]: verdslig, profan, hedensk; - ∾ homines, (opp. monachi), Hieronym.; ∾ historia, Sedul.; ∾ feminae quaedam, (som Dido, Lucretia), Tertull.

sēcŭlum, („poet." etr. seclum, hos Lucr.), i, n., [efter Freund. demin. af secus f. sexus, τέκος; Skrivemaaden saeculum henviser til Slægtsskabet m. aevum o. αἰών]; - altf. efter Fr. oprdl., ligesom genus o. soboles: den avlede Slægt, Generationen, (saal. altid hos Lucr., o. færdv. in pl.); - Inque brevi spatio mutantur secla animantum, (Dyreslægterne el. Dyrene), Lucr. 2, 77; men nigra virum percoctaque secla calore, (Negerracen), id. 6, 723; ligel. ∾ mortalia, (de Dødelige), id. 1, 1091, oftere; ∾ bucera, (i. e. boves), id.; - men in sing.: ∾ muliebre, id. 4, 1220, oftere; cf. id. 2, 1078 flgd.; — II) bf. „overf."; A) i en engere Bem.: en Menneskeslægts sædvanlige Varighed el. en Menneskealder, (sædv. et Tidsrum af 33⅓ Aar); - hertil kan henføres Cic. d. Rep. 6, 22: in quo (anno vertente) vix dicere audeo, quam multa hominum secula teneantur, etc.; cf. Virg. Ecl. 4, 5: Magnus ab integro seclorum nascitur ordo; ligel. Liv. 9, 18: quum ex hac parte secula plura numerentur, quam ex illa anni; — 2) bf. „meton.": den i en bestemt Tidsalder levende Menneskeslægt el. den deri herskende Tidsaand; bf. ogs. en vis Tidsalder el. Tid; - Novi ego hoc seculum, moribus quibus siet, Plaut. Trin. 2, 2, 6; men apud seclum prius etc., Ter. Eun. 2, 2, 15; men Serit arbores, quae alteri seculo prosient, Stat. ap. Cic. d. Senect. 7; minus erudita hominum secula, (den ulærde Oldtid), Cic. d. Rep. 2, 10; men Tac. Germ. 19: nemo illic vitia ridet, nec corrumpere et corrumpi, seculum vocatur (Tidsaand el. Mode); cf. Hor. Od. 3, 6, 17: Fecunda culpae secula; men id. Epod. 16, 65: ferro duravit secula, (hidførte Jernalderen); cf. Ovid. Met. 15, 261; — B) i en videre Bem., (neml. som Menneskets længste Levetid): Tidsrum af 100 Aar el. et Aarhundrede; - seclum spatium annorum centum vocarunt, Varr. L. L. 8, 2 fin.; ligel. Cic. d. Or. 2, 37: duobus prope seculis ante ··· quam etc.; cf. Hor. Od. 4, 6, 42; — 2) bf. „alm.": ligesom vort Aarhundrede, om el. for en ubestemt lang Tid, (saal. sædv. in pl.); - sempiternis seculorum aetatibus etc., Cic. N. D. 2, 20; quum aliquot secula viguisset (ea disciplina), id. Univ. 1; in multa secula ··· rem publicam liberatam etc., id. Fam. 11, 14; cf. id. Phil. 2, 22; ligel. id. Acad. 2, 5: nihilne tot seculis ··· explicatum putamus? ligel. ∾ multa, sexcenta, omnia, id.; vir seculorum memoria dignus, vid. Quintil. 10, 1, 104; factum in secula iturum, Sil. 12, 312; cf. Plin. Pan. 55; men „poet.": Sed mihi tarda gelu seclisque effeta senectus etc., (affræftet af Aarene), Virg. Aen. 8, 508, hvorom ogs. in sing. Hor. Epod. 8, in.: longo ··· seculo etc.; men Quintil. 10, 1, 113: Asin. Pollio a nitore ··· Ciceronis ita longe abest, ut videri possit seculo prior; — C) endel. eccles., ligesom αἰών: det Profane; - Et servientem corpori Absolve vinclis seculi, Prudent; - bf. ogs. f. Hedenskabet; ridemus etiam seculi exempla, quae etc., Tertull. — secum, (i. e. cum se); s. und. cum o. und. sui.

*sĕcundāni, orum, m., (sc. milites): Soldater af den anden Legion, Liv. 31, 15 o. 46, Tac., Plin.; — sĕcundārĭus, 3; I) hørende til den anden Klasse el. Række, af anden (el. næst bedste) Sort, (sædv. i Oekonomien); - ∾ mel, Colum., triticum, Plin.; ∾ panis, id., o. Suet. Aug. 76; — II) „ment." el. om abstracte Gienstande: hvad der i Vigtighed er næst efter det Første; - vid. Cic. Inv. 2, 7; men id. d. Rep. 1, 42: habet statum res publica de tribus secundarium; o. — sĕcundātus, us, m.: den anden el. næste Plads el. Rang efter primatus, Tertull.; — [secundus].

sĕcunde, adv. af secundus: lykkeligen; - ∾ procedere, Cato ap. Gell. 7, 3. — sĕcundĭcērĭus, i, m., [secundus, cera]: Embedsmand af anden Rang el. efter primicerius, Cod. Just. — 1. secundo, abl. som adv., s. und. secundus. — 2. sĕcundo, avi, atum, 1, v. a., [secundus]: I) „egenl.": lemper derefter el. afpasser dertil; - dum etc., tempus ei rei secundes, Plaut. Truc. 4, 2, 3; — II) bf. sædv.: at befordre el. begunstige; saal. navnl.; a) om Vinden; - Jam liquidum nautis aura secundat iter, Propert. 3, 20, 14; cf. Ovid. Her. 13, 136; men Tac. Ann. 2, 24, absol.: secundante vento, (med gunstig Vind); — b) om Guderne og om den styrende Skæbne; - Tandem laetus ait: di nostra incepta secundent, Virg. Aen. 7, 259; cf. id. ibd. 3, 36: Rite secundarent visus, omenque levarent, etc., (at de vilde give Varslerne en god Betydning, osv.); cf. Lucan. 1, 635; ∾ cursum (Fortuna), Auson. — secundum, adv., s. und. flgd.

sĕcundus, 3, [sequor]: følgende; bf. I) „alm."; A) som følger derpaa i Tiden el. Ordenen, den næste el. nærmeste, den anden; - quoniam id secundum erat de tribus, Cic. Orat. 15; cf. id. d. Rep. 3, 14; men Quintil. 11, 3, 35: secundum est, ut sit oratio distincta, etc.; - prioribus equitum partibus secundis additis, Cic. d. Rep. 2, 20; Roma condita est secundo anno Olympiadis septimae, id. ibd. 2, 10; men Haec erit a mensis fine secunda dies, (den næstsidste Dag i Maaneden), Ovid. Fast. 1, 710; ∾ heres: den næste (el. subsidiære) Arving, Cic., Hor.; ∾ mensa, (Desserten), Cic., Plin.; s. ogs. Virg. Ge. 2, 101, o. Hor. Sat. 2, 2, 121; ∾ partes: den anden Rolle el. Birollen, (egenl. o. overf.), vid. Cic. Div. in Caecil. 15, o. Hor. Ep. 1, 18, 14; s. ogs. und. pars; — bb) bf. absol., secundae, arum, f.; a) sc. partes; - sicut Spinther secundarum, tertiarumque Pamphylus, etc., vid. Plin. 7, 10; cf. Cic. Brut. 69; ligel. secundas sortiri, Senec., ferre, Hor., deferre alicui, Quintil., agere, Senec.; — b) sc. membranae: Efterbyrden, Cels., Plin., o. A.; ligel. c. gen.: secundae partus, id. 9, 15; — B) bf. „overf.": den følgende el. næste el. anden i Rang el. Værd, odl.; - ut secundus sit (ordo) ad regium principatum, vid. Cic. Fin. 3, 16; secundus a rege potentia etc., Hirt. B. Al. 66; cf. Liv. 7, 1; ligel. Hor. Sat. 2, 3, 193: heros ab Achille secundus, (om Ajax); men absol., vid. id. Od. 1, 12, 18 o. 51; ligel. Plin. 4, 18: ∾ nobilitas Falerno agro erat, etc.; men Nep. Pelop. 4: altera persona Thebis, sed tamen secunda etc.; — b) saal. ogs. m. Bibegr. af det Underordnede el. Ringere; - egregium hoc quoque, sed secundae sortis ingenium, Senec. Ep. 52; ligel. id. Benef. 5, 25: moneri velle ac posse, secunda virtus est; cf. Flor. 3, 20: servi quasi secundum genus hominum est; panis secundus, (ligesom p. secundarius),

Hor. Ep. 2, 1, 123; men Virg. Aen. 11, 441: Turnus ego, haud ulli veterum virtute secundus, etc., (som ikke viger for nogen deri); - „poet." ogs. c. infin., Stat. Theb. 2, 573: nec vertere cuiquam Frena secundus Halys; — II) „bes." om Vand og Vind: ligesom følgende el. befordrende Skibets Bevægelse; bs.: gunstig el. tienlig, obl.; - ∾ flumine iter facere, (nedad el. ned med Floden), Caes. B. G. 7, 58; ligel. ∾ Tiberi, Liv., amni, Virg.; ∾ aqua deferri, Liv. 21, 28; cf. id. 21, 47: tota rate in secundam aquam labente; ∾ aestu, id., mari, id.; cf. Caes. B. G. 4, 23: ventum et aestum uno tempore nactus secundum, etc.; men Flectit equos, curruque volans dat lora secundo, vid. Virg. Aen. 1, 156; - ∾ vento, Plaut.; ligel. quum videam navem secundis ventis cursum tenentem suum, etc., Cic. Planc. 39; ligel. superl., ∾ vento etc., id. N. D. 3, 34; s. ogs. ovens. Caes. B. G. 4, 23, ogs. Hor. Od. 2, 10, 23, oftere, o. A.; — b) bs. ogs. om anden Bevægelse el. Retning; - anniversarii (venti) secundo sole flant, (med el efter Solens Løb), Nigid. ap. Gell. 2, 22; men squama secunda, (med Retning fra Hovedet til Halen), opp. squama adversa, id. ap. Macrob.; — B) „fig.": gunstig el. bevaagen, heldig el. lykkelig; - ∾ populo aliquid facere, (med Alles Bifald), Cic. Tusc. 2, 1; ∾ voluntas concionis, id.; ∾ rumor, Hor., clamor, Virg.; men ∾ aures, Liv. 6, 40, oftere; men secunda irae (dat.) verba, (som stemmede dermed el. forøgede den), id. 2, 38; - laetus tam praesentibus ac secundis diis, id. 7, 26; cf. Virg. Aen. 4, 45, o. id. ibd. 10, 21; ∾ auspicia, Cic. Div. 1, 15; men per hypallagen: dum sacra secundus haruspex Nunciet, etc., Virg. Aen. 11, 739; - compar., reliqua militia secundiore fama fuit, Suet. Caes. 2; superl., (ferre) leges secundissimas plebei, adversas nobilitati, Liv. 8, 12; - res secundae: Medgang el. Lykke; oppon. res adversae, Cic. Off. 1, 26, oftere, Hor. Sat. 2, 8, 74, o. A.; ligel. ∾ fortunae, Cic. Sull. 23, o. ∾ tempora, auct. ad Her.; men Virg. Aen. 10, 501: Nescia mens hominum ··· servare modum, rebus sublata secundis! cf. Hor. Ep. 1, 10, 30; - ∾ proelia, Caes.; ligel. ∾ motus Galliae, (som har Fremgang), id. B. G. 7, 59; cf. Hor. Od. 4, 14, 38; ∾ consilium, Caes.; superl., ∾ omnia nobis, adversissima illis accidisse, id. ap. Cic. Att. 10, 8, B; cf. Caes. B. G. 7, 62; - in n. pl. ogs. absol., secunda, orum, (s. res secundae), Hor. Od. 2, 10, 13; ligel. Nemo confidat nimium secundis, Senec. Thyest. 613; cf. Ter. Andr. 5, 6, 11: me in tuis secundis respice; ogs. in sing., si quid secundi evenisset, Nep. Alcib. 8; — not.: Secundus som romersk Tilnavn, s. und. Plinius; — III) hertil hører endnu; A) neutr. secundum; 1) som adv.; a) bagved el. bagefter; - Age, i tu secundum; Sc. sequor, subsequor te, Plaut. Amph. 2, 1, in.; — b) dernæst, for det andet; - animadvertendum est, primum, quibus de causis etc., secundum, qua fide etc., Varr. ap. Non.; — c) ligesom iterum: andengang, Liv. 7, 3; — 2) oftere som praepos. c. acc.; aa) i Rummet: følgende, d. e. bagefter, ogs. bagved; (forel.); - Ite hac secundum vos me, (bagefter mig), Plaut. Stich. 3, 1, 45; cf. id. Mil. gl. 4, 8, 39; ligel. id. frgm. ap. Priscian.: secundum ipsam aram aurum abscondi; — b) bs. m. Bibegr. af en Udvidelse el. Udstrækning: langs ad el. langs med, hvs. ogs. undert.: ved el. nær; - ∾ mare superum (iter facere), Cic.; cf. Caes. B. G. 7, 34; - quid illuc est ··· Hominum secundum litus? Plaut. Rud. 1, 2, 60; cf. Caes. B. G. 2, 18; men secundum fontes nasci (libadion), Plin. 25, 31; men Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 12: vulnus in capite secundum aurem etc.; — bb) i Tiden og Ordenen: strax efter el. næst efter, obl.; - secundum ludos, (opp. ludis: derunder), Plaut. Casin. prol. 28; cf. Cic. Verr. Act. 1, 11: secundum binos ludos, (oppon. ante primos ludos); ligel. ∾ proelium, Liv. 8, 10; men ∾ quietem, (efter at være falden i Søvn, d. e. i Søvne el. i Drømme), Cic. Div. 1, 24, o. Suet. Aug. 94; - secundum patrem tu es pater proximus, Plaut. Capt. 2, 1, 42; secundum te nihil est mihi amicius solitudine, Cic. Att. 12, 15; cf. id. Off. 2, 3, o. Liv. 36, 17; ligel. in actione secundum vocem vultus valet, Cic. d. Or. 3, 59; secundum ea quaero etc., servarisne etc., (dernæst el. derefter osv.), id. Vatin. 6; ligel. Liv. 32, 33: secundum haec silentium fuit; — cc) „fig.": efter, ifølge, passende til el. overensstemmende med, obl.; - secundum naturam vivere, Cic. Fin. 5, 19, (opp. contra eam), Quintil. 12, 11, 13; men ∾ naturam fluminis, (efter Strømmen), Caes. B. G. 4, 17; ∾ legem, Liv., Quintil.; ∾ vetera exempla, Tac. Hist. 4, 8; cf. Quintil. 2, 20, 1; ∾ rationem, id.; s. ogs. Ter. Eun. 5, 8, 60; — b) bs. „prægnant": efter el. med, d. e. nogen til Villie, til nogens Fordel el efter nogens Ønske, (navnl. i Retssproget); - ∾ aliquem decernere, s. Cic. Att. 4, 2; ligel. id. Verr. 2, 17: de absente secundum praesentem judicare; cf. Liv. 23, 4; men Suet. Claud. 15: secundum eos se sentire, qui vera proposuissent; men quae (res) undique secundum nos sit, Quintil. 3, 8, 34; cf. Tac. Hist. 3, 7; — B) neutr. abl. secundo, som adv. temp.; a) dernæst el. for det andet; - equidem primum, ut etc., maxime semper laboravi; secundo, ut etc.; tertium mihi fuit illud, quod etc., Cic. Planc. 20; ligel. primo ··· secundo, etc., Phaedr. 4, 11; — b) andengang, Hirt. B. Al. 4; — c) togange, Trebell. Gall. 17.

sēcūre, adv. af securus; I) sorgløst, ubekymret; - qui me secure ac prope negligenter exspectant, Plin. Ep. 1, 4; cf. Vell. 2, 129: quam illum, ut honorate, ita nec secure continet? men Suet. Ner. 40: adeo lente ac secure (ferre aliquid); - compar., ∾ divites erimus, si etc., Senec. Ep. 18; — II) bs. „overs.": uden Fare, uden Frygt; - ∾ vivere, Val. Max. 4, 7, extern. 1, inc.; men in comp., vid. Plin. Ep. 2, 17.

sēcūriclātus (s. -culatus), 3: svalesvandsformet; - ∾ cardines, Vitruv. 10, 10; — II) som subst. fem.: securiclata, ae, (sc. herba): etslags Ukrud i Linser, germ. Beilkraut, Plin. 18, 44, (al. securidaca); af — sēcūrĭcŭla, ae, f., dem. af securis; I) liden Øxe, Plaut. Rud. 4, 4, 114, (som hørende til crepundia), men Plin. 18, 49, (til Brug ved Pløiningen); — II) „overs.", (ifølge etslags Lighed): kileformet Klemme, el. den saakaldte Svalesvands, Vitruv. 4, 7. — sēcūrĭdaca, ae, s. und. securiclatus, nr. II. — sēcūrĭfer, a, um, [securis, fero]: = flgd.; - ∾ Pyracmon, Ovid. Met. 12, 460. — sēcūrĭger, a, um, [securis, gero]: øxeførende, bevæbnet med en Øxe, puellae, (de med Stridsøxer bevæbnede Amazoner), Ovid. Her. 4, 117, catervae, Val. Fl.

sĕcūris, is, f., [seco]; I) „egentl.": en Øxe el. Øxen; A) „alm.": som Husgeraad el. Vaaben til forskielligt Brug, navnl. til Stovhugst; - vid. Ovid. Fast. 4, 649, o. id. Met. 9, 374; ligel. Virg. Aen. 6, 180: Procumbunt piceae; sonat icta securibus ilex; men Plin. 16, 75: quadragesimo die a securi (efterat Træerne vare fældede), etc.; fremdeles til Offerdyrenes Slagtning, Hor., Virg., o. A.; ogs. som Stridsøxe, Virg. Aen. 11, 656 o. 696, oftere, Hor. Od. 4, 4, 20, o. A.; men ∾ anceps, (Dobbeltøxe), Ovid. Met. 8, 397; endel. den til Hugning brugte Del af Vingaardsmandens Segel, Colum. 4, 25; — B) „bes.": Skarpretterøxe; - saadanne secures bare Lictorerne indbundne i fasces foran Øvrigheden; vid. Cic. Verr. 5, 9; hvs. Liv. 2, 5, om en Henrettelse: missi lictores ad sumendum supplicium nudatos virgis caedunt securique feriunt (halshugge); ligel. securi percutere, Cic., necare, Liv.; men secures de fascibus demi, (som symbolisk Erkiendelse af Folkets høieste Magt), Cic. d. Rep. 2, 31; s. ogs. Lucr. 3, 1009, o. Hor. Od. 3, 2, 19; men Virg. Aen. 6, 825: saevumque securi ···

Torquatum etc., (med Hensyn paa hans Søns Henrettelse); men ∾ Tenedia s. und. Tenedos; — II) „overf." o. „alleg."; - quam ··· graviorem potuerunt rei publicae infligere securim (hvilken større Ulykke kunde de paaføre Staten), quam quum etc.? Cic. Planc. 29; cf. id. Mur. 24: quam te securim putas injecisse petitioni tuae, quum etc.? — b) med Hensyn paa Øvrnes i Fasces bruges secures ogs. om Statholdernes vilkaarlige Grusomhed; - Gallia ··· securibus subjecta, vid. Caes. B. G. 7, 77; cf. Tac. Ann. 12, 34; - men Hor. Carm. Sec. 54: Medus Albanas··· timet secures, (det romerske Overherredømme).

sēcūrĭtas, atis, f., [securus]: Sorgfrihed el. Sorgløshed; df. I) „egentl."; A) til det Bedre: sorgfri Tilstand el. Sindets Ro; - securitas ··· est animi tamquam tranquillitas, etc., Cic. Fin. 5, 8; cf. id. Tusc. 5, 15: securitatem nunc appello vacuitatem aegritudinis; s. ogs. id. Off. 1, 21, oftere, o. A.; men velut securitas inaffectatae orationis, vid. Quintil. 11, 1, fin.; ∾ vocis ac vultus, Tac. Ann. 15, 55; ogs. in pl., Plin. 23, 23, (hvor securitates modsættes curae); ogs. c. gen. obj.: ∾ mortis, id. 7, 51; — B) til det Værre: Skjødesløshed, Ligegyldighed; - ∾ esse initium calamitatis, Vell. 2, 118; quia res altera (neml. bestandig Dadel) taedium laboris, altera securitatem parit, Quintil. 2, 2, 6; cf. Tac. Hist. 3, 83; - ogs. c. gen. obj.: nulla scribendi securitate (laxari: ikke at svækkes el. slappes ved Tillid til det Skrevne), Quintil. 10, 6, 2; — II) „overf." o. objectivt; A) en farefri Tilstand, Sikkerhed el. Tryghed; - ∾ urbanae custos, Vell. 2, 98; securitati ante, quam vindictae, consulere, Tac. Ann. 11, 31; ∾ itinerum, Plin., annonae, Tac.; — b) ogs. er Securitas som Person: Romerstatens Skytsgudinde; - vid. Tac. Agric. 3, o. Inscriptt.; — B) Sikkerhed el. Borgen; - consequi securitatem ejus, quod sibi debetur, Digest.; ligel. in pl., Ammian. 17, 10.

sēcūrus, 3, [se s. sine, cura]: sorgfri el. sorgløs, ubekymret el. rolig el. uden Frygt; I) „egentl."; A) til det Bedre; - cum his (hostibus) tam securis solutisque etc., Liv. 25, 39; ligel. securus (troende sig sikker) ··· proficiscitur, Cic. Flacc. 20; ∾ gentes, vid. Ovid. Met. 1, 100; natā securā repertā (Ceres), id. ibd. 5, 572; - securus de facilitate credentis, Tac. Ann. 16, 2; cf. Cic. Att. 12, 52, o. Liv. 36, 41; - si etc., securos vos ab hac parte reddemus, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 24; - ligel. in compar., securior ab Samnitibus agere, Liv. 9, 22; - securi pro salute de gloria certabant, Tac. Agric. 26; cf. id. Hist. 4, 58; - ne sis secura futuri, Ovid. Met. 6, 137; cf. Virg. Aen. 7 301, o. Hor. Ep. 2, 2, 17; men securus odii, Tac. Agric. 43; ∾ potentiae, id. Ann. 3, 28; ∾ vulgi, Pers. 6, 12; - endel. „poet." m. Relativsætn.; post hoc Securus, cadat, an recto stet fabula talo, (ubekymret derfor), Hor. Ep. 2, 1, 175; securus ··· quid praeparet auster Infelix pecori, etc., Pers. 6, 12; cf. Hor. Od. 1, 26, 6, o. id. Sat. 2, 4, 50; — b) df. om Ting og om Begreber: sorgfri, glad, munter; - securum agere aevum, Lucr., Hor.; ∾ otia, Virg. Ge. 3, 376; ∾ convivia, Senec.; men ∾ olus, Hor. Sat. 2, 7, 30, (som nydes el. haves uden Bekymring); - ∾ causae, (opp. sollicitae), Quintil.; men Senec. Ep. 97: tuta scelera esse possunt, secura non possunt; securior materia, Tac. Hist. 1, 1; securos ab eo metu somnos (praestare), Plin. 28, 42; men vota ··· secura repulsae, vid. Ovid. Met. 12, 199; — B) til det Værre: sorgløs, ligegyldig; - si contumax, arrogans, securus sit (reus), Quintil. 6, 1, 14; - ligel. om Begreber; quia castrensis jurisdictio secura et obtusior (sit), Tac. Agric. 9; — II) „overf." o. objectivt: uden Fare, sikker, hvoraf el. hvor der intet er at frygte; (alis. s. d. sædv. tutus); - nullum usquam tempus, nullum locum quietum aut securum esse (sinere), Liv. 39, 1; ligel. securas ac patentes domos (adeunt), Plin. Pan. 62; superl., ∾ urbs, Lamprid. Al. Sev. 18; men Tac. Or. 37: quorum (hominum) ea natura est, ut secura nolint; - ogs. c. gen.; secura ejusmodi casuum (loca urbis), Tac. Hist. 1, 86.

1.sĕcus, subst. neutr. indecl., [Biform af sexus, o. besl. m. τέκος]; ligesom sexus: Kjønnet; hys. oftest ∾ virile, (Mandkjøn), vid. Plaut. Rud. 1, 2, 19, o. Varr. ap. Gell. 3, 10; dog ogs. ∾ muliebre, Auson., puerile, id.; — b) hos Historikerne sædv. som acc. absol., (med Hensyn derpaa); - liberorum capitum virile secus ad decem millia capta, Liv. 26, 47; athletarum spectaculo muliebre secus omnes submovit, Suet. Aug. 44; cf. Tac. Hist. 5, 13: multitudinem obsessorum ··· virile ac muliebre secus etc.; cf. id. Ann. 4, 62: muliebre et virile secus omnis aetas.

2.sĕcus, (compar. sēcius, m. antep. long., skrives ogs. sequius), [sequor]; I) adv.; oprdl.: følgende el. bagved, d. e. mindre el. ringere (end et andet); df. anderledes, ikke saaledes; hys. atter m. Negation (o. per litoten): ikke anderledes end, el. aldeles saadan som; A) in posit.; - si illuc, quod volumus, eveniet, gaudebimus; Sin secus, patiemur animis aequis, Plaut. Casin. 2, 6, 21; credo te putasse etc.; quod quum secus erit, quid etc.? Cic. Att. 4, 17; quod si ita esset etc.; quod longe secus est, id. Lael. 9; - nobis aliter videtur; recte secusne, postea, (med Ret el. Uret), id. Fin. 3, 13; ligel. recte, an secus, id.; honestis an secus amicis uteretur, Tac. Ann. 13, 6; pro bene aut secus consulto habere, Liv. 7, 6; artes utiles, aut secus, secundum mores utentium fiunt, Quintil. 2, 20, 1; - ogs. m. flgd. quam el. atque; ne quid fiat secus, quam volumus, quamque oportet, Cic. Att. 6, 2; cf. id. d. Or. 3, 30; — b) m. Negation; - hora fere undecima, aut non multo secus, Cic. Mil. 10; bibitur, estur, quasi in popina, haud secus, Plaut. Poen. 4, 2, 13; veluti qui etc.; Haud secus etc., Virg. Aen. 2, 379; nemo dicet secus, Cic. Brut. 85; s. ogs. Hor. Od. 2, 3, in., o. Tac. Ann. 6, 10; men ibd. 4, 5, c. gen.: neque multo secus in iis virium, (ikke synderlig ringere Styrke); - ogs. m. flgd. ac el. quam; illud ··· non dixi secus, ac sentiebam, Cic. d. Or. 2, 6; cf. Sall. Jug. 79; ligel. Virg. Aen. 3, 236: Haud secus, ac jussi (sc. sunt), faciunt; - haud secus, quam ex se simus natae, Plaut. Rud. 2, 3, 79; cf. Liv. 5, 36, Ovid. Met. 2, 727, o. Tac. Ann. 4, 8; - ogs. mærkes haud el. non secus ved Indførelsen af de poetiske Lignelser; vid. Virg. Ge. 3, 346, id. Aen. 8, 243 o. 391, o. Ovid. Met. 9, 40; ogs. uden ac, Hor. Od. 3, 25, 8; — c) prægnant ogs.: anderledes, end det burde, odl., d. e. slet el. ilde; - etiam si secus acciderit, (om end Udfaldet bliver slet), Cic. Fam. 6, 21; ligel. secus cadere, Tac., cedere o. procedere, Sall.; nihil a se cuiquam de te secus esse dictum, Cic. Att. 1, 19; ligel. secus de aliquo loqui, Tac., scribere, Liv., existimare, Cic.; — B) in compar. secius, (ogs. sequius); - impedimento est, quo secius feratur lex, auct. ad Her. 1, 12, (at mindre, d. e. at ikke); melius, an sequius, (vel el. ilde), Colum. 3, 4 fin.; — b) oftere m. Negation; - instat non secius (ikke mindre, ligesaa stærkt), Virg. Aen. 9, 441; Sed nihilo secius (ikke desto mindre, alligevel), Ter. Andr. 3, 2, 27; cf. Caes. B. G. 1, 49, o. Nep. Att. 22; ligel. nec hoc secius, Lucr., o. nec eo secius, Suet.; - ogs. m. flgd. quam; Haec nihilo mihi esse videntur secius (al. sectius m. s. Bem.), quam somnia, Plaut. Men. 5, 7, 57; — c) ogs. „prægnant": ilde el. slemt; - sin ··· ratio talis sequius ceciderit, Afran. ap. Charis.; vereor, ne homines de me secius loquantur, Senec. Benef. 6, 42; — II) som praepos. c. acc., forel. o. i d. sild. Folkesprog, s. secundum: ved el. hos; - vid. Charis. p. 61;

thi Plin. 24, 85: secus fluvios (nasci), o. Quintil. 8, 2,20: secus viam (stare), er rimel. f. secus at læse secundum; - dextra, sinistra foramina utrimque secus laminas, Cat. R. R. 21, 2; saal. ogs. Inscriptt.; — not.: secus, som vedhængt Pronomerne, betegner Siden deraf; altrinsecus: paa den anden Side; utrinsecus: paa begge Sider; circumsecus: rundtom.

*sĕcūtĭo, onis, f.: Efterfølgelse, Efterligning, dei, Augustin.; — sĕcūtor, (sequutor), oris, m.: Ledsager el. Følgesvend, Appul.; ogs. som Epithet til Mars, id.; — II) „bef." hede secutores: det Slags Gladiatorer, som kæmpende eftersatte de saakaldte retiarii, Juvenal. 8, 210; — sĕcūtōrĭus, 3: som følger derefter el. deraf, judicium, Gaj. Inst.; o. — sĕcūtŭlējus, 3: som løber derefter; - tamquam secutuleja mulier, Petron. Sat. 81, 5; — [sequor].

1. sĕd, (ogs. set), conj., (eet Ord m. 2. sed f. sine), altf. oprdl.: affondret el. undtaget at, ikkun at]; df. sædv.: men, ikkun; efter Negationer ogs.: men dog, alligevel, (naar dette kan ombyttes med men); tiener til Indskrænkning el. Udelukning el. Berigtigelse af d. frgd., og det; 1) „alm."; - Miser homo est, qui etc.; Sed ille est miserior, qui etc., Plaut. Capt. 3, 1, in.; perfectus litteris, sed Graecis, Cic. Brut. 70; non perfectum illud quidem, sed tolerabile est, id. d. Rep. 1, 26; difficile factu est, sed conabor tamen, ibd. 43; Illa quidem tristis ··· Sed regina tamen etc., Ovid. Met. 5, 506 flgd.; ligel. (spørgende): Sed autem, quid, si etc., (men dog, hvad om, osv.)? Plaut. Rud. 2, 5, 15; cf. Virg. Aen. 2, 101 nedenf.; ligel. sed enim, (men vistnok, men naturligvis), id. ibd. 1, 19, oftere; ligel. m. Eftertryk og spørgende: sed enim vero ··· quid etc., (men visseligen, hvad osv.)? Liv. 45, 19; — II) „bef."; A) indskrænkende; a) ved Overgang til en anden Gjenstand; - vid. Cic. Brut. 33 o. 61, oftere, ogs. Plaut. Amph. 3, 3, 7, o. id. ibd. 5, 1, 20; df. ogs. efter en Parenthesis (omtr. vort: men, el. altsaa, el. siger jeg); vid. Cic. d. Or. 3, 12, o. id. Qu. Fr. 2, 3; — b) ved Talens Afbrydelse el. Standsning; - sed haec hactenus, Cic. Off. 1, 39; cf. Virg. Aen. 2, 101: Sed quid ego haec autem nequicquam ingrata revolvo? ligel. Cic. Att. 6, 1: sed enim ··· si etc.; — B) efter Negationer o. negative Sætninger, som indskrænkende den negative Paastand; 1) i den blotte Modsætning; - Haud doctis dictis certantes, sed maledictis, etc., Enn. Ann. 8, 32 flgd.; Non ego herus tibi, sed servus sum, Plaut. Capt. 2, 1, 44; neque hac nos lege patria genuit, ut etc., sed ut etc., Cic. d. Rep. 1, 4; gjentages ogs. oftere: non heros, nec dominos ··· sed patriae custodes, sed patres et deos, ibd. 1, 41; cf. Ovid. Met. 5, 17 flgd., o. Tac. Ann. 1, 38; — 2) i et forstærkende Tillæg; a) non modo (el. non solum) etc. ··· sed el. sed etiam (el. sed et, el. sed quoque) etc.: ei alene el. ikke blot ··· men ogsaa el. men endog; - non modo in tot gentibus ··· sed in una urbe etc., Cic. d. Rep. 3, 10; cf. id. Qu. Fr. 2, 3; neque vero se populo solum, sed etiam senatui commisit, etc., id. Mil. 23; f. ogs. id. Catil. 3, 10, o. Liv. 36, 35; — b) non modo (el. non solum) non ··· sed el. sed etiam el. sed ne ··· quidem: ei alene ikke, men el. men endog, men end ikke; - judicetur non modo non consul, sed etiam hostis Antonius, Cic. Phil. 3, 6; cf. id. R. Am. 29; - dog kan ogs. foran ne ··· quidem det andet non være udfaldet; quod mihi non modo irasci, sed ne dolere quidem impune licet, Cic. Att. 11, 24; cf. id. Verr. 5, 51; (det videre herom f. und. non); — C) men ogs. til affirmative Sætninger føier sed undert. en Udvidelse el. Modification, ligesom vort: men, el. men endog, el. men ogsaa; - curriculo affer Duas clavas ··· sed probas, Plaut. Rud. 3, 5, 19; hic mihi primum meum consilium defuit, sed etiam obfuit, Cic. Att. 3, 15; cf. id. ibd. 4, 16, o. id. Fam. 13, 64, oftere, ogs. Phaedr. 4, 17, o. Suet. Calig. 16 o. 20. — 2. sēd, f. se el. sine, f. und. 2. se.

*sēdāmen, inis, n.: Middel til at stille el. berolige; - ∾ mali (mors), Senec. Hippol. 1183; — sēdāte, adv: stille; df. sædv. „fig."; A) sagtfærdigen el. maadeholdent, loqui, Cic. Orat. 27; ∾ et placide ferre dolorem, id.; - compar., ∾ praecedere, Ammian.; — sēdātĭo, onis, f.: Beroligelse af en Lidenskab; - ∾ perturbationum animi, Cic. Off. 1, 27; ∾ animi, id. Fin. 1, 19; sedationem maerendi afferre, id. Tusc. 3, 27; o. — sēdātor, oris, m.: som beroliger el. stiller; - ∾ insaniae, Arnob.; — [sedo]. — sēdātus, 3: partic. o. adj. af sedo.

sĕdĕcennis, e, [sedecim, annus]: sextenaarig, matrona, Auson. — sĕdĕcĭes, adv. num., [sex]: sextengange; - ∾ centena millia passuum, Plin. 6, 35; — sedĕcim o. sexdecim, num. card. indecl., [sex, decem]: sexten; vid. Plaut., Ter., ogs. Caes. B. G. 1, 8, o. A; den anden Form har Liv. o. Nep.; skrives ogs. adskilt: decem et sex, Liv. 37, 40.

sĕdĕcŭla, ae, f., demin. af sedes: lidet Sæde el. liden Stol; - illa tua sedecula ··· sub imagine Aristotelis etc., Cic. Att. 4, 10. — sĕdentārius, 3, [sedeo]: siddende, sutores, Plaut.; men ∾ opera, (som forrettes siddende), Colum.; - men ∾ necessitas assentiendi, (Nødvendigheden af, siddende at stemme for de Senatet forelagte Sager), Plin. Pan. 76.

sĕdĕo, sedi, sessum, 2, v. n., [besl. m. ἕδος, ἕζομαι]: sidder; I) „egentl."; A) „alm."; a) absol; - quum tot summi oratores sedeant, (blive siddende), Cic. R. Am. 1; sedens iis assensi, (uden at reise mig, uden at tage Ordet), id. Fam. 5, 2; Supplex ille sedet, (i en bedende Stilling), Propert. 4, 5, 37; — b) m. in, ogs. c. abl. (efter d. udfaldne in); - ∾ in sella, Cic., in solio, id.; cf. id. Lael. 1; ∾ in ara (som bedende), Plaut.; ∾ in equo, Cic., in leone, Plin.; - ∾ sede regia, Liv. 1, 41, sella curuli, id., humo, Ovid., equo, Martial.; men Ergo ubi marmoreo superi sedere recessu, etc., (da de havde sat dem der, osv.), Ovid. Met. 1, 177; — c) m. andre Localpartikler; - Inter ancillas sedere jubeas, lanam carere, etc., Plaut. Men. 5, 2, 46; ∾ ante fores, Ovid., ad tumulum, Tibull.; men gradu post me sedet uno, vid. Hor. Sat. 1, 6, 40; Proximus a domina, nullo prohibente, sedeto, Ovid. A. A. 1, 139; proxime Pompejum sedebam, Cic. frgm. ap. Diomed.; ∾ supra delphinos, Plin. 36, 4, super torum, Petron.; — d) pass. ogs. om Dyrene, sederi: at blive redet; - sederi equos non sivit, Spart. Hadr. 22; saal. ogs. Solin., o. A.; — B) „bef."; a) som Øvrighed el. Dommer at holde Session, odl.; - ejus igitur mortis sedetis ultores, cujus vitam etc., Cic. Mil. 29; cf. id. R. Am. 53, o. id. Cluent. 37 o. 38; ligel. id. Rab. Post. 5: modo vos iidem in Gabinium judices sedistis; - ogs. om Bisiddere el. andre Nærværende i Retten; vid. Cic. d. Or. 1, 37, o. id. R. Com. 4, ogs. Quintil. 5, 7, 32, o. id. 11, 3, 132; — b) bliver siddende el. dvælende, sædv. m. Bibegr. af Uvirksomhed el. andet Ophold; - qui (venti) si essent, nos Corcyrae non sederemus, (saa blev jeg ikke liggende der), Cic. Fam. 16, 7; sedemus desides domi etc., Liv. 3, 68; cf. Hor. Ep. 1, 17, 37: Sedit, qui timuit, ne non succederet; esto, (han blev hjemme); cf. Virg. Ge. 3, 456; - navnl. ogs. at ligge til Felts; - hostium copiae magnae contra me sedebant, Cato ap. Charis.; cf. Liv. 2, 12: sedendo expugnare urbem, (ved at ligge derfor); ligel. id. 44, 27: quieto sedente rege ad Enipeum; - ogs. dadlende: quid aliud esse causae credemus, cur veteranus dux ··· compressis, quod ajunt, manibus (med Hænderne i Skiødet) sedeas? id. 7, 13; men m. Allusion til Fabius Cunctator: Romanus sedendo vincit, vid. Varr. R. R. 1, 2; — II) „overf."; A) „alm.": at sætte sig, at lægge sig el. nedlade sig, at synke el. dale ned; - Quod nec tam fue-

rint gravia, ut depressa sederent, Lucr. 5, 475; cf. Ovid. Fast. 1, 110; men om Taagen, Liv. 22, 4; men sedisse immensos montes, Tac. Ann. 2, 47; men Hor. Sat. 2, 2, 72: memor illius escae, Quae simplex olim tibi sederit, etc., (som bekom dig vel, osv.); ogs. om Tonefaldet, Quintil. 9, 4, 94; men id. 11, 3, 40: vox ··· auribus sedens, (som trænger ind deri); - ogs. „ment."; His dictis sedere minae, Sil. 10, 621; — B) „bes.": at sidde fast, at blive siddende, at hvile, odl.; - Nunc sedet Ortygie, (opp. navit in undis), Ovid. Met. 15, 337; - navnl. ogs. om indtrængende Vaaben; vid. id. Fast. 1, 576; ligel. librata quum sederit (glans), Liv. 38, 29; - ogs. om et Saar; plagamque sedere Cedendo arcebat, Ovid. Met. 3, 88; - ita sedet melius (toga), Quintil. 11, 3, 110; hvs. Plin. Pan. 10, „alleg.": quam bene in humeris tuis sederet imperium; — b) ligel. „ment."; - ∾ fideliter in animo, (være Sielen indprentet), Senec.; cf. Plin. Pan. 55 fin.; ligel. ∾ coepit sententia haec, (har befæstet sig), Plin. 2, 5; ligel. ∾ judicium, Senec.; men Virg. Aen. 4, 15: Si mihi non animo fixum immotumque sederet, Ne etc.; cf. ibd. 5, 418: Idque pio sedet Aeneae, probat auctor Acestes; - ligel. m. Subjectsætn.; Si sedet Aegaei scopulos habitare profundi, Val. Fl. 2, 383; cf. Stat. Theb. 1, 324, o. id. ibd. 3, 459.

sēdes, is, f., [sedeo]; I) „egentl.": Sæde el. Stol; - omnes in iis sedibus consedisse etc., Cic. d. Or. 1, 7; men haec sedes honoris, sella curulis, id. Catil. 4, 1; in regia sede pro curia sedens, (paa Thronen), Liv. 1, 47; s. ogs. Ovid. Met. 6, 72, o. Plin. Pan. 52; - ogs. in pl. om et enkelt Sæde: concedo tibi sedes meas, Cic. Div. 1, 46; ogs. „alleg.": ∾ priores tenere, (sidde foran, d. e. at være fortrinligere el. ypperligere i sit Slags), Hor. Od. 4, 9, 6; — b) hos Plin. oftere synecdochisk: Sædet, d. e. Vagen; — II) „overs."; A) „alm.": Sæde, Opholdssted, Bolig; - sedem hominum ac domum etc., (i. e. terram), Cic. d. Rep. 6, 23; ligel. eam sibi domum et sedem eligit, in qua etc., id. Cluent. 66; ligel. in Italia ··· in sede ac solo nostro, Liv. 22, 39; cf. Virg. Aen. 11, 112; ogs. Sted el. Tempel, hvor Guddommen dyrkes, Liv. 1, 55, o. id. 5, 50; men Ovid. Met. 4, 456: ∾ scelerata (s. ∾ sceleratorum); cf. Cic. Cluent. 61; - s. ogs. Hor. Od. 1, 2, 10, o. id. ibd. 2, 6, 6; — b) ligel. in pl., navnl. naar Talen er om flere; - vid. Caes. B. G. 1, 31 o. 44, Liv. 2, 1, Sall. Jug. 18, o. A.; ligel. „poet.": ∾ deum, Lucr.; cf. id. 5, 154; ∾ piorum, Hor.; ∾ silentum, Ovid.; - ogs. om Ørenes Opholdssteder, Quintil. 11, 2, 6; - ogs. undert. om en enkelt Bopæl in pl.; in sedibus meis etc., Cic. Sull. 6; cf. id. Div. in Caecil. 5; ligel. „poet.", vid. Ovid. Met. 15, 22: patrias, age, desere sedes, etc.; — B) „bes." om Ting og om Begreber: Sæde el. Sted el. Grund, hvorpaa noget hviler el. beroer, odl.; - moliri montes sede sua, Liv. 9, 3; cf. Ovid. Met. 11, 555; men Augustus ap. Suet. Aug. 28: salvam ac sospitem rem publicam sistere in sua sede; cf. Hor. Epod. 13, 8; - capere Vejos sedem belli (el. bello), Liv. 28, 44; cf. Tac. Hist. 1, 65, oftere; - men om Ordene og om Talen; neque verba sedem habere possunt, si rem subtraxeris, Cic. d. Or. 3, 5; cf. Quintil. 6, 1, 51, ogs. Hor. A. P. 257; ligel. „ment."; voluptas, quo est major, eo magis mentem e sua sede et statu demovet, Cic. Parad. 1, 3; men ut sola ponatur in summi boni sede (voluptas), vid. id. Fin. 2, 12; men Hor. Od. 1, 13, 5: Tum nec mens mihi, nec color Certa sede manet, etc.; - superbia in superciliis sedem habet, Plin. 11, 51; men patriam pulsam sede sua restituisse („alleg."), Liv. 27, 34; - ogs. in pl.; in sedibus luxuriae etc., Cic. Agr. 2, 35; cf. id. Pis. 22, o. Virg. Aen. 2, 465; ligel. ibd. 611: totamque ab sedibus urbem Eruit, etc.; - endel. ogs. om Foredraget: ∾ argumentorum, Quintil. 5, 10, 20; cf. id. 8, 6, 63; — not.: gen. pl. sedum, Cic. Sest. 20, sedium, Liv. 5, 42, o. Vell. 2, 109.

sēdĭgĭtus, a, [sex, digitus, i]: som har sex Fingre paa en Haand, Plin. 11, 99; - ogs. som romersk Tilnavn; vid. Gell. 3, 3, o. id. 15, 24. — *sēdīle, is, n.: Sæde, Stol; - Membra senex posito jussit relevare sedili, vid. Ovid. Met. 8, 639; cf. Virg. Aen. 8, 176, o. Senec. Ep. 70; - ogs. in pl., Hor. Epod. 4, 15, o. id. A. P. 205, ogs. Suet. Aug. 43; ogs. om Rorbænkene; Sub remis fusi per dura sedilia nautae, etc., vid. Virg. Aen. 5, 837; men sedilia e marmore, Plin. Ep. 5, 6; cf. Virg. Aen. 1, 167: Intus aquae dulces vivoque sedilia saxo; men ∾ avium, Varro; — B) „overs.": Sidden el. at sidde, Cels. 1, 3; o. — sĕdĭmen, ĭnis, n., Coel. Aur., o. sĕdĭmentum, i, n., Plin. 36, 15, inc.: Bundfald; — [sedeo].

sēdĭtĭo, onis, f., [af 2. sed f. se el. sine, o. itio]; oprdl.: at gaae bort derfra, at affondre sig derfra; df. ligesom secessio: Opstand el. Opror imellem Borgerne el. i Hæren, quod seorsum eunt alii ad alios, Cic. d. Rep. 6, 1; - si qui in seditione non alterius utrius partis fuisset, etc., vid. id. Att. 10, 1; cf. Caes. B. G. 7, 28, o. id. B. C. 1, 87, ogs. Liv. 2, 16, o. Sall. Catil. 34, ogs. Virg. Aen. 1, 149, o. Hor. Ep. 1, 2, 15; ∾ ac discordiam concitare, Cic.; ∾ movere, Vell., coeptare, Tac.; - ogs. in pl.; vid. Cic. d. Or. 2, 28 o. 48, ogs. Liv. 4, 2, Hor. Od. 3, 3, 29, ogs. ibd. 6, 13, o. A.; — not.: ogs. findes Seditio, som Person og ledsagende Fama, Ovid. Met. 12, 61; — II) „overs." fra de offenlige Forholde: Strid el. Trætte el. Tvedragt; - ut ··· Filiam darem in seditionem etc., Ter. Andr. 5, 1, 11; ∾ domestica, Liv. 45, 19, (oppon. fraterna concordia); ∾ pantomimorum, Suet. Ner. 26; cf. Ovid. Met. 9, 425: crescitque favore Turbida seditio; — b) df. ogs. om Begreber; - ∾ maris, (Havets Opror), Stat.; ∾ pelagi, Manil.; s. ogs. Stat. Theb. 1, 36; men comisk: Perii, seditionem facit lien, etc., vid. Plaut. Merc. 1, 2, 14; - ogs. „ment."; iracundiam ··· seditionem quandam animi (esse) etc., Cic. d. Rep. 1, 38.

sēdĭtĭōse, adv.: oprorsk el. paa Oprorers Viis el. Maade; - ∾ concitatis concionibus, Cic.; cf. Liv. 4, 6; - compar., ∾ agere, Tac. Hist. 5, 12; ∾ superl., ∾ multa quum diceret, Cic. Att. 2, 21; af — sēdĭtĭōsus, 3, [seditio]: som afstedkommer borgerlig Tvedragt, urolig el. oprorsk; - ∾ et turbulentus civis, Cic. d. Or. 2, 11; cf. id. Phil. 1, 9; men med Lune: Gellius, nutricula seditiosorum omnium, id. Vatin. 2; - superl., ∾ quisque, Tac.; cf. Cic. d. Rep. 1, 19; — b) df. om Begreber og Forholde; - ∾ conciones et turbulentae, Cic.; ∾ atque improba oratio, Caes.; ∾ tribunatus, Suet.; ∾ voces, Liv; - men Cic. Inv. 1, 3: ∾ vita, (Liv fuldt af Uro og Bekymring); — c) sieldn. om Privatforholde: trættekær el. ufredelig; - vid. Cic. Att. 2, 1, om Clodia: ego illam odi ··· ea est enim seditiosa; ea cum viro bellum gerit, etc.

sēdo, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.; oprdl.: bringer til at sidde; df. sædv. „overs." om Ting og om Begreber: stiller el. standser el. hemmer, bringer til Ro, beroliger; - ∾ mare, flammam, Cic. d. Rep. 1, 42; ∾ pulverem, Phaedr. 2, 5; men „medial", vid. Cic. Inv. 2, 51: sedatis fluctibus, etc.; ligel. id. Verr. 1, 18: tempestas sedatur, etc.; - ∾ sitim, Ovid., o. A.; cf. Lucr. 2, 662; ∾ jejunia carne, Ovid.; ∾ lassitudinem, vid. Nep. Eum. 9; ∾ pestilentiam, Liv. 7, 3, dolores aurium, Plin., cruditates, id.; - ∾ bellum, Nep.; cf. Cic. Catil. 2, 13; ∾ seditionem, id., tumultum, Caes., contentionem, Liv.; ∾ invidiam et infamiam, Cic. Verr. act. 1, 1; cf. id. Phil. 2, 18; ∾ lamentationem, Liv., fletus, Propert.; - saal. ogs. „ment." el. om Forestillinger, Lidenskaber, odl.; - vid. Cic. d. Or. 1, 46: quemcumque in animis hominum motum res et causa postulet, eum dicendo vel exci-

lare ··· vel sedare, etc.; cf. id. ibd. 1, 5, ogſ. id. Off. 1, 29, o. id. Div. 1, 29; ∾ animos militum, Liv.; ∾ pavorem, rabiem, Hor.; - ſieldn. om Perſonsobjecter; qui (Liber, i. e. quod vinum) ··· te sedatum it, Plaut. Curc. 1, 2, 22; cf. Liv. 21, 20; — II) neutr.: at lægge ſig, at ſtilles; - postquam tempestas sedavit, Cn. Gellius ap. Gell. 18, 12; — III) partic. sedātus, 3, ogſ. ſom adj.: fagtfærdig el. rolig el. mild i ſit Slags; - quasi sedatus amnis etc., Cic. Orat. 12; cf. Liv. 25, 37: ∾ gradu in castra abeunt; - compar., ∾ tempore, (i en roligere Tid), Cic. Cluent. 37; — b) oftest „ment.", om Stemningen og om Talen; - oderunt··· sedatum celeres, Hor. Ep. 1, 18, 90; cf. Virg. Aen. 12, 18: Olli sedato respondit corde Latinus; ligel. haec scripsi sedatiore animo etc., Cic. Att. 8, 3; - numeris sedatior (Isocrates), id. Orat. 52; quam sedatissima et depressissima voce uti, auct. ad Her. 3, 14.

sēdūco, xi, ctum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": fører tilſide el. affides; - me solum seducit foras, Ter. Hec. 1, 2, 69; cf. Cic. Att. 5, 21; ligel. ∾ singulos separatim, Liv. 30, 5, aliquem in secretum, Phaedr.; quod a te seductus est (Antonius), Cic. Fam. 10, 28; cf. id. Phil. 13, 10; men „poet.", Pers. 2, 4: Quae nisi seductis nequeas committere divis; — B) „beſ."; a) bortvender; - vacuos seducere ocellos, vid. Propert. 1, 9, 27; - ogſ. om et abſtract Subject: dum seducere aliquid cupit (avaritia), Senec. Ep. 90; — b) bringer bort el. adſkiller el. affondrer derfra el. fra hinanden; („poet." o. ſieldn.); - Seducit terras haec brevis unda duas, Ovid. Her. 19, 142; cf. Lucan. 8, 291; hvſ. pass.: Plura locuturi subito seducimur imbre, Ovid. Fast. 4, 385; ogſ. c. abl., Virg. Aen. 4, 385; — II) „fig."; A) „alm."; - seducta a plurium conscientia (consilia habere), Liv. 2, 54; cf. Senec. Ep. 117, o. id. Consol. ad Helviam 16; — B) „beſ." o. eccles.: bringer paa Afveie, forleder, Tertull., Augustin.; — III) partic. sēductus, 3, ſom adj.: bortfjernet, fjern; - seductas ··· Despectat terras, Ovid. Met. 4, 622; - ogſ. in compar., paulum a turba seductior etc., Pers. 6, 42; — b) „overf."; - ut non minus hos seductos et quasi rusticos verear, etc., (ſom leve affondrede fra Selſkabet), Plin. Ep. 7, 25; ogſ. absol.; quorum maxime in seducto actiones sunt, etc., (ſom meſt lægge Skjul paa deres Handlinger), Senec. Tranq. 3.

*sēductĭlis, e: ſom lader ſig forføre, Augustin.; — sēductĭo, onis, f.; I) „egenl.": Foren el. at føre tilſide; - seductiones testium, Cic. Mur. 24; — b) Adſkillelſe derfra el. fra hinanden; - mors est corporis animaeque seductio, Lactant.; — II) „overf." o. eccles.: Forførelſe, Tertull.; o. — sēductor, oris, m.: en Forfører, Augustin.; — sēductōrĭus, 3: forførende el. forføreriſk, Augustin.; o. — sēductrix, icis, f.: Forførerſke, Tertull.; — [seduco]. — sēductus, partic. o. adj. af seduco.

sēdŭlārĭa, orum, n., [sedes]: Vognſæder el. Vognhynder; - rhedae et sedularia, Digest. — *sēdŭle, adv.: flittigen, omhyggeligen; - ∾ circumire alvearia, Colum.; o. — sēdŭlĭtas, atis, f.: Flittighed, Omhyggelighed, Travlhed; - pro sedulitate ac diligentia etc., vid. Suet. Galb. 12; men simulata sedulitate, Cic. Caecin. 5; cf. id. Arch. 10; ligel. Hor. Ep. 1, 7, 8: Officiosaque sedulitas etc.; men non sentitur sedulitate labor, vid. Ovid. Fast. 4, 434; - ogſ. om Bierne, Plin. 11, 36; men Hor. Ep. 2, 1, 260: Sedulitas autem, quem stulte diligit, urget, etc., (alt for ſtor Tieneſteiver, Paatrængenhed, o. dl.); — [sedulus]. — sedulo, ſom adv., ſ. und. flgd.

sēdŭlus, 3, [sedeo, ligeſom credulus af credo]; oprdl.: ſom bliver ſiddende derved el. derover; df. ſædv. flittig el. driftig el. ivrig el. ſtræbſom; - eloquentes ··· non sedulos, conquirere etc., Cic. Brut. 47; ∾ spectator, (opp. lentus), Hor. Ep. 2, 1, 178; ∾ agricola, Plin., olitor, Colum.; ∾ nutrix, Ovid., Hor., mater, Phaedr.; ∾ apis, Tibull.; ſ. ogſ. Hor. Od. 1, 38, 5; - ogſ. om Ting og Begreber: ∾ brachia, Ovid.; ∾ labor, Senec. Hippol.; ∾ cura, Colum.; — b) „poet." ogſ.: altfor ivrig el. tieniſtfærdig, paatrængende, odl.; - vid. Hor. Ep. 1, 13, 5; ligel. Tibull. 2, 1, 42: Nec quisquam flammae sedulus addat aquam; cf. Propert. 1, 3, 32; men Ovid. A. A. 3, 699, findes derfor: male sedulus; — II) abl. neutr., sēdŭlo ofte ſom adv.; A) „alm.": flittigen, omhyggeligen, ivrigen; - vid. Plaut. Bacch. 3, 3, 71, oftere; - ∾ dissimulare, Ter., negare, id.; ∾ comparare, quae opus sunt, Liv. 1, 41; ∾ facere, ut etc., (giøre ſig megen Umage derfor), Ter., Cic., o. A.; men Ego sedulo hunc dixisse credo, (at han har talt meget betænkſomt el. forſtandigen), vid. Ter. Phorm. 2, 4, 13; - ∾ argumentari, quid sit sperandum etc., Cic. Att. 3, 12; ∾ audire, (med ſpændt Opmærkſomhed), Liv. 2, 38; — B) „beſ.": med Flid, forſætligen; - ∾ servare, Plaut. Capt. 2, 2, 8, oftere; fingit causas, ne det, sedulo, Ter. Eun. 1, 2, 58; cf. Liv. 34, 14: et ego sedulo, ne esset, feci; ſ. ogſ. id. 28, 15; ligel. Quintil. 7, 1, 54: ∾ imitor quaerentem, ut quaerere doceam. — sedum, i, n.: Husurt el. Huslog, Plin. 18, 45, o. Colum. — Seduni, orum, m.: helvetiſk Folk, (hvor d. nuv. Sitten), Caes. B. G. 3, 1 flgd.

sĕges, ĕtis, f., [rimel. beſl. m. τέκω, τίκτω, d. e. frembringer, avler]; I) „egenl."; A) „oprdl.": Sædeland el. Sædemark; - in segetem, ubi pabulum seras, (invehere stercus), Cato; ligel. Cic. frgm. ap. Non.: ut enim segetes agricolae subigunt aratris multo ante, quam serant; ligel. Attius ap. Cic. Tusc. 2, 5: Probae etsi in segetem sunt deteriorem datae Fruges, tamen ipsae suapte natura enitent; cf. Virg. Ge. 1, 47, o. Tibull. 1, 3, 61; ligel. quae interquievere (segetes), Plin.; men comiſk: stimulorum seges, vid. Plaut. Aul. 1, 1, 6; — b) df. den tilſaaede Mark; - segetes fecundae et uberes non solum fruges ··· effundunt, etc., Cic. Orat. 15; cf. Hor. Ep. 2, 2, 161; ligel. Martial, 5, 42: Non reddet sterilis semina justa seges; — B) „meton."; 1) den paa Marken voxende el. ſtaaende Sæd; - culto stat seges alta solo, Ovid. A. A. 3, 102; cf. id. Met. 10, 655; (seges) prope matura, Caes.; seges it in articulum, Colum.; - ogſ. in pl.; ∾ adultae, id., laetae, id.; cf. Cic. d. Or. 3, 38; - ogſ. c. gen.; ∾ farris, Liv. 2, 5; ∾ lini et avenae, Virg. Ge. 1, 77; ∾ leguminum, Colum.; men „alleg.": Fertilior seges est alienis semper in agris, Ovid. A. A. 1, 349; — b) df. ogſ. „poet.": om de af Jorden opvoxende Menneſker; - vid. Ovid. Met. 3, 110: crescitque seges clipeata virorum; cf. id. ibd. 7, 30, oftere, o. A.; - ligel. om en tæt ſammentrængt Mængde; ferrea ··· Telorum seges, Virg. Aen. 3, 45; cf. Catull. 48, 6; — 2) Udſæden, Sædekornet; - segetem ne defrudes, (du maa ikke ſaae for tyndt)! Cato R. R. 5, 4; cf. Plin. 18, 55: segetem ne defruges, (m. ſ. Bem.); — II) „overf."; A) „alm.": ligeſom Mark el. Grund, d. e. Stof el. Materie; - quid odisset Clodium Milo, segetem et materiem suae laudis? Cic. Mil. 13; - men „alleg.": beneficium haud sterili in segete ··· te obsesse etc., Attius ap. Non.; — B) „meton.": Sæd el. Frugt el. Hoſt; - Uberius nulli provenit ista seges, Ovid. Pont. 4, 2, 12; cf. Juvenal. 7, 103: Quae tamen inde seges?

1. Sĕgesta, ae, f., (ſibileret af Ἔγεστα): By paa Nordkyſten af Sicilien, i Nærheden af Bierget Eryx, Cic. Verr. 4, 33; — B) df. Sĕgestānus, 3: ſegeſtanſk; - ∾ civitas, Cic.; ∾ Diana, id. Orat. 62; — b) df. subst., in Segestano: i det Segeſtanſke, Cic. Verr. 3, 40; - Segestani, orum, m.: Indvaanerne af Segeſta, Cic., Plin., Tac. — 2. Sĕgesta, ae, f., ſ. und. Segetia. — Segestes, is, m.: germanſk Hovding, Svigerfader af Arminius, vid. Tac. Ann. 1, 55 o. 57 flgd. — sĕgestre, is, n., [rimel. beſl. m. tego]: Matte el. Dækken el. Tæppe til Ind-

hylling af Vogne el. Varer, Lucil. ap. Non.; – ogs. in pl., Varr., o. Plin. 13,23; – ogs. etslags Kappe, Suet. Aug. 83: segestri vel lodicula involutus, etc. — sĕgestrĭa, ae, f., Biform af frgd., Varro. — *sĕgetālis, e: hørende til Sæden; – ∾ gladiolus, (etslags Ukrud deri), Appul.; o. — Sĕgetĭa, ae, f.: en Sæden beskyttende Gudinde, Macrob., Augustin.; heder ogs. Segesta, Plin. 18,2; — [seges].

segmen, ĭnis, n., [seco]: det Afskaarne, et afskaaret Stykke; – in pl.: segmina unguium et capilli, Fab. Pict. ap. Gell. 10, 15; cf. Plin. 13, 23; – men nulli ··· secabile segmen, (om et Atom), Auson. — segmentātus, 3: besat el. indlagt el. smykket med smaa Stykker; (oftest efterel.); – ∾ cunae, Juvenal. 6, 89; ∾ amictus, Symmach.; – ogs. „overf.": paginae Tulliano segmentatae auro, („alleg."), id.; af — segmentum, i, n., [seco]: det Afskaarne, afskaaret Stykke, Afsnit el. Afdeling, (oftest in pl.); I) „alm."; – ∾ laxiora (marmoris), Plin.; segmina percae, (Stykker deraf), Auson.; — II) „overf."; A) i Geographien: Himmelbælte el. Jordbælte; – segmenta mundi, quae nostri circulos appellavere, Graeci parallelos, etc., Plin. 6,39; quinto segmento continentur Bactra etc., id. ibd.; — B) pl. segmenta: Besætning paa Dameklæder af Guldstriber el. Guldstof, odl.; – vid. Ovid. A. A. 3,169, o. Juvenal. 2,124; ∾ aurea, Val. Max., crepitantia, Sidon.

segnesco, ĕre, v. n. inch., [segnis]: at blive langsommere, at aftage, (om Spytning), Coel. Aur. — segnĭpes, ĕdis, adj., [segnis, pes]: som gaaer langsomt, (equus), Juvenal. 8, 67. — segnis, e, [efter Fr. af sequor: som sleber sig bagefter]: langsom el. dorsk el. nølende; a) absol.; – quia tardius irent Propter onus segnes (servi), Hor. Sat. 2, 3, 101; tardum et segne, (i Foredraget, opp. praeceps ac resultans), Quintil. 9, 4, 83; bonus segnior fit, ubi negligas, Sall. Jug. 31; cf. Caes. B. C. 1,3; ligel. Tac. Agr. 21: laudando promptos et castigando segnes; – si cui adhuc videor segnior fuisse, Cic. Att. 8, 11, B; men „poet.": segnior annis (equus), Virg. Ge. 3, 95; – ∾ obsidio, Liv., pugna, id., mora, id., Ovid.; ∾ otium, Tac., imperium, Liv.; ∾ pes, Hor. Od. 3, 12, 8; ∾ Arar, (som flyder langsomt), Plin.; ∾ campus, (ufrugtbar), Virg.; superl., ∾ corporis excrementum (lana), Appul.; – ogs. m. Negation: eo anno non segnior discordia domi etc., Liv. 2, 43; cf. Virg. Aen. 4, 149, oftere; — b) ogs. m. flgd. ad, ogs. m. in; ogs. c. gen.; „poet." ogs. c. inf.; – segniores ad imperandum, Cic. Font. 3, ad respondendum, id. Fin. 1, 10; s. ogs. Tac. Ann. 14, 23; senatu segniore in exsequendis conatibus, Suet. Claud. 10; men Virg. Aen. 11, 736: segnes in bella; – occasionum haud segnis, Tac. Ann. 16, 14; cf. id. ibd. 14, 33; – Segnesque nodum solvere Gratiae, etc., Hor. Od. 3, 21, 22; cf. Ovid. Trist. 5, 7, 19; — not.: neutr. segne, ogs. som adv., f. segniter, Liv. 38, 22, o. Ammian. 21, 10.

*segnĭtas, atis, f.; (forel. f. segnitia): Langsomhed, Dorskhed; – metu aut segnitate addubitare, Attius ap. Non.; o. — segnĭter, adv.: langsomt, dorsk; – segniter, otiose, negligenter, contumaciter omnia agere, Liv. 2, 58; ∾ injuriam laturus, Tac. Hist. 2, 71; cf. Vell. 2, 69; — b) compar., segnius homines bona, quam mala sentiunt, Liv. 30, 21; cf. id. 40, 27, o. Hor. A. P. 180; — β) saal. ofte m. Negation: non el. haud el. nihilo segnius, (stærkere end nihilo secius el. sequius, hvormed det undert. forvexles): ikke langsommere, ikke mindre, desuagtet; – non ideo tamen segnius precor, Plin. Ep. 3, 18; neque eo segnius, Suet. Ner. 20; nihilo segnius bellum parare, Sall. Jug. 75; cf. Liv. 2, 47, oftere, Nep. Dat. 2, o. A.; – non segnius et in silente luna, etc., (ikke mindre el. lige saa vel), Plin. 28, 23; — c) superl.; – nautae torpedinis tactu segnissime torpuerunt, Cassiod.; — [segnis].

segnĭtĭa, ae, f., o. segnĭtĭes, em, e, f., [segnis]: Langsomhed, Dorskhed, odl.; a) segnitia; – Nihil loci'st segnitiae, neque socordiae, Ter. Andr. 1, 3, in.; ∾ inertissimae est, (m. Subjectssætn.), Cic. Fin. 1, 2; sine arrogantia gravis ··· sine segnitia verecundus, Cic. Brut. 81; ne temere coepta segnitia insuper everteret, Liv. 36, 15; super veterem segnitiae notam, Suet. Claud. 5; ogs. c. gen. obj.; ob segnitiam non vindicatae fratris injuriae, vid. Vell. 1, 1; men ∾ populi in asserenda libertate, Quintil. 6,5,8; men ∾ maris, Tac. Hist. 3, 42; — b) segnities; – ut castigaret segnitiem populi, Liv. 31, 6; cf. Cic. d. Or. 1, 41, o. Virg. Aen. 2, 374; in desidiam segnitiemque conversus, Suet. Galb. 9; cf. Liv. 44, 7. — segnities, em, e, f. und. segnitia.

*segrĕgātim, adv.: for sig selv, besynderligen, Prudent.; o. — segrĕgātĭo, onis, f.: Adskillelse el. Afsondring, Tertull.; — [segrego]. — segregis, e, s. und. segrex. — segrego, avi, atum, 1, v. a., [se f. sine, grex]; oprdl.: adskiller fra Hiorden; – Ovesque segregatas (sc. a capellis) ostendit procul, Phaedr. 3, 15; df. sædv. „alm.": afsondrer, adskiller, bortfierner; A) „egenl."; – juventus jam ridiculos inopesque ab se segregat, (klager Parasiten), Plaut. Capt. 3, 1, 10; cf. Cic. Phil. 5, 11, o. id. Arch. 2; ∾ aliquem ab aliquo, Plaut., Ter. Heaut. 2, 4, 6, oftere; ogs. ∾ aliquem e senatu, Plaut. Most. 5, 1, 9; ∾ se ab aliquo, Quintil., Plin.; – ogs. absol.: captivis productis et segregatis, Liv. 22, 58; men Lucr. 1, 453, m. Tmesis: sejungi seque gregari; — B) „fig." o. „ment."; – haec (oratio) nos a vita immani et fera segregavit, Cic. N. D. 2, 59; cf. id. Off. 3, 6; ∾ virtutem a summo bono, id. Fin. 3, 9; men ∾ causam civitatis ab aliquo, vid. Liv. 45, 22; ∾ suspicionem et culpam a se, Plaut.; cf. Liv. 45, 22 o. 23; ∾ jambum frequentem ab oratore, (negte ham den hyppige Brug deraf), Cic. d. Or. 3, 47; men id. Tusc. 5, 28: comitatu pulcherrimo (sc. virtutis) segregata (vita beata) er ab faldet ud; – ogs. absol. ∾ sermonem, (at holde ude, at tie), Plaut.; men Liv. 1, 25: ∾ pugnam eorum, f. eos pugnantes. — segrĕgus, 3, Biform af flgd., Auson. — segrex, ĕgis, el. segregis, e, (nomin. inus.), [af se f. sine, o. grex]: afsondret el. ensom; – ∾ vitam actura (animalia), Senec. Benef. 4, 18; cf. Senec. Hippol. 1204; men segrege forma, (af forskiellig Figur), Prudent. — segullum, i, n., i Biergmandssproget: det ydre Kiendetegn el. Mærke paa Guldminer, Plin. 33, 21. — Segusĭāni, orum, m.: Folk i Gall. Lugd., (i d. nuv. Dep. de la Loire), Caes. B. G. 1, 10, oftere, o. Cic. Quint. 25; hede ogs. Secusiani liberi, Plin. 4, 32.

Seja, ae, f.: Gudinde for Saaningen, ligesom Semonia for Sædekornet, og Segetia for Sæden; – vid. Macrob. Sat. 1, 16. — Sejanianus, 3, f. und. flgd., ogs. und. Sejus, nr. II. — 1. Sējānus, i, m., L. Aelius, Søn af Sejus Strabo, praefectus praetorii, vid. Tac. Ann. 4, 1 flgd., o. Suet. Tib. 55 flgd.; — B) df. Sējāniānus, 3, satellites, Senec. Consol. ad Marc. 1, jugum, id. ibd.

sējŭgae, arum, f., (efter Formen bigae, quadrigae), Biform af sejuges, f. und. 1. sejugis, nr. II, Isid. — sējŭgātus, 3, [af se f. sine, o. jugo]: afsondret el. adskilt; – animi eam partem, quae sensum habeat, non esse ab actione corporis sejugatam, Cic. Div. 1, 32; ogs. ud. ab: spiritus corpore sejugatus, Appul. — 1. sējŭgis, e, [sex, jugum]: sexspændt; – sejuges currus, Appul.; — II) subst., sejuges (sc. currus): sexspændt Vogn, et Sexspand; – ∾ aurati, (som Monument el. Kunstværk), Liv. 38, 35; cf. Plin. 34, 10; — 2. sējŭgis, e, [af se f. sine, o. jugum]: afsondret el. adskilt; – ∾ gentes, Solin. 4.

*sējunctim, adv.: afsondret, adskilt; – Seu libeat

duplici sejunctim cernere Marte, Tibull. 4, 1, 103; o. — sējunctio, onis, f.: Afsondring, Adskillelse; - ∾ ab eo, quod est dictum, (som Talefigur), Cic. d. Or. 3, 53; - ogs. „overf.": Strid el. Trætte, Flor. 1, 23: a sejunctione rediisse in gratiam; — [sejungo]. — sējunctus, 3, partic. af flgd. — sējungo, nxi, nctum, 3, v. a.: afsondrer, adskiller; I) „egentl."; - sejunge te aliquando ab iis, cum quibus etc., Cic. Fam. 10, 6; quae (Alpes) Italiam a Gallia sejungunt, Nep. Hann. 3; ogs. m. ex, Cic. Vatin. 10; ogs. m. abl. (ud. praepos.), Stat.; ogs. m. blot acc., Lucr. 2, 727; men Justin. 4, 1, „medial.": discedere ac sejungi promontoria, quae etc.; cf. Lucr. 1, 453; — II) „fig."; - ∾ liberalitatem ac benignitatem ab ambitu atque largitione, Cic. d. Or. 2, 25; cf. id. Coel. 3: ut, quantum a rerum turpitudine abes, tantum te a verborum libertate sejungas, (afholder dig derfra); men Nep. Att. 10: nullam sejunctam sibi ab eo velle fortunam, etc.; saal. ofte in partic. perf.; sejunctus orator a philosophorum eloquentia, Cic. Orat. 20; - ogs. c. abl. (ud. praepos.), Lucr. 2, 17: qui (s. cui) Corpore sejunctus dolor absit, etc.

Sējus, i, m.: romersk Mandsnavn, Varro, Cic., o. A.; — B) df. Sējānus, 3: hørende til el. benævnt efter en Sejus, aedes, Varro, pastiones, id.; men ∾ equus, o. Ordsproget: ille homo habet equum Sejanum, vid. Gell. 3, 9; — not.: Sejanus, i, etc., vid. s. l.

sēlāgo, ĭnis, f: Urt el. Plante, som ligner herba sabina, (lycopodium selago L.), Plin. 24, 62. — selas, n., σέλας: etslags ildligt Meteor el. Luftsyn, Appul.; pl. sela, Senec. Qu. N. 1, 15. — *sēlectĭo, onis, f.: Udvalg deraf, Valg derimellem; - vid. Cic. Fin. 3, 4 o. 6, ogs. id. Leg. 3, 10; o. — sēlector, oris, m.: som udvælges deraf, som vælger derimellem, Augustin.; — [seligo]. — selectus, 3, partic. af seligo. — sēlēnion, i, n., σελήνιον: Urten Pæonie, Appul.; ogs. selenogonon, id. — sēlēnītis, idis, f., σεληνίτις: Gipsselenit el. Marienglas, Plin. 37, 67. — sēlēnitium, i, n.: en Vedbendeart, Plin. 16, 62. — sēlēnŏgŏnon, i, n., s. und. selenion.

Sĕleucīa, ae, f.: Navnet paa flere Byer, hvoraf her mærkes; I) ∾ Pieria, i Syrien ved Orontes, Plin. 5, 13, o. Cic. Att. 11, 20, (hod. Kepse); — II) ∾ (Babylonia el. Parthorum), Partherness Hovedstad, Plin. 10, 67, o. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 14. — Sĕleucis, ĭdis, f.: Landskab i Syrien, hvori Byen Seleucia laa, Plin. 2, 67; — II) pl. Sĕleucĭdes: etslags Fugle omkring Bjerget Casius, vid. Plin. 10, 39. — Sĕleucus, i, m., Navnet paa flere Konger i Syrien, hvis Stamfader var Seleucus Nicator, en af Al. d. Stores Feltherrer, Justin. 13, 4, o. id. 15, 4.

sēlibra, (ogs. sĕlibra, Martial.), ae, f., [semi-]: halvt Pund; - ∾ farinae, Cato; selibras farinae (conferre), Liv. 5, 47. — sēligo, lēgi, lectum, 3, v. a., [af se f. sine, o. lego]: besynderligen el. særskilt el. med Flid at udvælge; - ∾ exempla, Cic. Orat. 29; ligel. id. ibd. 15: omnia expendet et seliget; men id. Fin. 3, 6: illud quasi seligendum, non expetendum; men id. N. D. 1, 30: illae selectae Epicuri sententiae etc.; - men „poet.": selectaque pectora patres etc., vid. Ovid. Fast. 5, 71; — II) „bes." mærkes; A) judices selecti: de af Prætor i Criminalsager udnævnte Dommere; - vid. Cic. Cluent. 43: praetores ··· jurati debent optimum quemque in selectos judices referre; cf. Hor. Sat. 1, 4, 123, o. Plin. 33, 7; — B) Dii selecti ere hos Romerne efter Varr. ap. Augustin.: 12 mandlige, neml., Janus, Juppiter, Saturnus, Genius, Mercurius, Apollo, Mars, Vulcanus, Neptunus, Sol, Orcus, Liber Pater; o. 8 qvindelige, neml., Tellus, Ceres, Juno, Luna, Diana, Minerva, Venus, Vesta.

sĕlīnoīdes, is, (acc. -ea), adj., σηλινοειδής: vedbendeagtig, brassica, Plin. 20, 33. — sĕlīnon, i, n., σέλινον, d. lat. apium: Vedbende, Appul. — Sĕlīnus, untis, f., Σελινοῦς; I) Kystby paa Sicilien, i Nærheden af Lilybæum, (hod. Selinonto), Virg. Aen. 3, 705, o. Sil. 14, 200; — B) df. I) Sĕlīnūsius, 3: selinusisk, creta, Vitruv., Plin. 35, 27 o. 56; — 2) Sĕlīnuntii, orum: Indvaanerne af Selinus, Plin. 3, 14; — II) Kystby i Cilicien, (hod. Selenti), Plin. 5, 22, Liv. 33, 20; - ogs. en Flod af samme Navn, Lucan. 8, 260. — sĕliquastrum, i, n.: Sted el. Sæde; - a sedendo appellatae ··· sellae, seliquastrum, etc., Varr. L. L. 5, 28; cf. Fest. p. 340, (Müll.).

sella, ae, f., [ctr. f. sedela, af sedeo]: Sæde el. Sted; - datin' isti sellam, ut assidat? Plaut. Curc. 2, 3, 32; in sella sedere, requiescere, Cic. Div. 1, 46; - navnl. ogs. Haandværkerens Arbeidsstol, id. Catil. 4, 9, o. id. Verr. 4, 25; ogs. en Lærerstol, id. Fam. 9, 18; oftere en Bærestol, (hvori man neml. bæres siddende, hvorim. man i lectica bæres liggende); vid. Suet. Claud. 25, oftere, Plin. Ep. 3, 5, Juvenal. 1, 121, o. A.; ogs. ∾ gestatoria, Suet. Ner. 26; men Tac. Ann. 14, 4: gestamine sellae Bajas pervecta etc.; - ∾ familiarica, (en Commoditet), Varro; ogs. ∾ pertusa, Cato; ogs. absol., sella, Scribon.; - ogs. f. Ridesadel, Cod. Theod., o. Veget.; — B) „bes." ogs. f. sella curulis, som de høiere Øvrighedspersoners Embedssæde; - vid. Cic. Phil. 2, 34: sedebat in rostris collega tuus ··· in sella aurea, etc.; cf. id. Verr. 5, 59; men ibd. 2, 38: palam de sella ac tribunali pronunciat, etc.; s. ogs. Liv. 6, 15, Hor. Sat. 1, 6, 97, o. A.; ogs. sella curulis, s. und. curulis; — not.: som Ordsprog mærkes: duabus sellis sedere, (holde med begge Parter), Laber. ap. Senec. Controv. 3, 18.

sellaria, ae, f., s. und. sellarius; df. — sellarĭŏlus, 3: hørende til Sidden el. Dvælen paa smudsige Steder; - ∾ popinae, Martial. 5, 70. — *sellāris, e: hørende til en Stol el. Bærestol el. Ridesadel; (eftercl. Ord); - ∾ gestatio, Coel. Aur.; ∾ jumenta, (som bruges til Ridning), Veget.; o. — sellārius, 3, ligesom frgd.: hørende til Sæder, med Sæder; df. subst.; a) sellāria, ae, f., ligesom Stolsalen, d. e. Besøgværelse med Sæder el. Stole, Plin. 34, 19, o. id. 36, 24; — b) om K. Tiberius's Brug af sellaria o. sellarii vid. Suet. Tib. 43, o. Tac. Ann. 6, 1.

sellisternĭa, orum, n., [sella, sterno]: religiøst Gjestebud for Gudinderne (ligesom lectisternia for Guderne); - vid. Tac. Ann. 15, 44: et sellisternia ac pervigilia celebravere feminae, quibus mariti erant. — sellŭla, ae, f., demin. af sella: liden Stol el. Bærestol, Tac. Hist. 3, 85; — df. sellŭlārius, 3: hørende til el. benævnt efter en Stol, navnl. efter Haandværksstolen; - ∾ quaestus (pl.: siddende Erhverv el. Haandværk), Gell. 3, 1; ligel. ∾ artes, Appul.; df. ogs. ∾ artifex, (en Haandværker), id.; - ligel. absol., sellularii: de siddende Haandværkere, vid. Liv. 8, 20: opificum vulgus et sellarii, etc.; de plebeia faece sellulariorum, Cic. frgm. ap. Augustin.

sembella, ae, f., [ctr. af semi- o. libella]: en halv libella (som liden Sølvmont); - sembella ··· libellae dimidium, Varro. — sĕmel, adv. num.; I) „alm.": engang el. en eneste Gang; - Semel fugiendi si data est occasio, Satis est, Plaut. Capt. 1, 2, 8; Satis sum semel deceptus, ibd. 3, 5, 99; semel in mense, Cato; semel die, Colum.; semel anno (ogs. in anno), Plin.; semel in vita, Cic., Plin.; semel ac vicies, ogs. vicies et semel, id.; haud semel, sed centies, Plaut. Poen. 1, 2, 118; non semel, sed bis, Cic.; non semel, sed saepe, id.; neque vero hoc semel fecit, sed saepius, Nep. Epam. 7; non plus quam semel eloqui, (engang for alle at sige Prisen), Cic. Off. 3, 15; dog ogs. plus semel (s. plus quam semel), Varr. ap. Plin. 14, 17; semel atque iterum, (togange), Suet. Aug. 22; men ogs. „alm.": semel atque iterum ac saepius, (d. e. gjentagne Gange), Cic. Font. 8;

ligel. semel atque iterum, Caes. B. G. 1, 31, o. Liv. 27, 16; — II) „bef."; A) ligesom ἅπαξ: engang, d. e. ikkun engang (og ikke oftere), engang for alle, obl.; – quum facile ··· tum semel exorari soles, Cic. Dejot. 3; cf. ibd. 14; ligel. Liv. 25, 6: aut vitam semel, aut ignominiam finire; saal. ogs. Virg. Aen. 11, 418, o. Ovid. Her. 5, 104; – ligel. om Talen: engang for alle, med et Ord; ut sibi fundus ··· semel indicaretur, (at man opgav ham Gaardens bestemte Pris), vid. Cic. Off. 3, 15; ut, quod sentio, semel finiam, Quintil. 5, 13, 3; ligel. id. 11, 1, 66: ut semel plura complectar; ligel. ut semel dicamus, Plin. 29, 32; — B) som adv. num. ord.: engang el. den ene Gang, m. flgd. iterum.; – vid. Caes. B. C. 3, 10; ligel. efter bis m. flgd. iterum, Liv. 1, 19, o. Suet. Aug. 27; ligel. efter ter m. flgd. iterum o. tertio, Liv. 23, 9; ogs. absol. el. m. flgd. iterum; – unde semel profecta sunt (astra: hvorfra de engang el. først ere gaaede ud), vid. Cic. d. Rep. 6, 22; cf. Plaut. Amph. 1, 1, 118: Neque se luna quoquam mutat, atque uti exorta est semel; — C) endel. bruges semel, ligesom primum, til Betegnelse af Handlingens Antecedens, da det ogs. ofte er forbundet m. Particlerne: ut, ubi, quando, quum, si, etc.; det svarer da til vort tonløse: engang, naar el. da engang; – verebamini, Ne non id facerem, quod recepissem semel? Ter. Phorm. 5, 8, 8; ligel. Cic. Dejot. 14: qui semel a te sunt liberati timore; – semel ut emigravimus, etc., Plaut. Most. 2, 2, 40; cf. Caes. B. G. 1, 31; ligel. m. ubi, Ter. Heaut. 2, 4, 12, m. quando, Liv. 10, 14, m. quum, Cic. Lael. 12, m. quoniam, id. Att. 14, 13, o. Ovid. Her. 12, 11; ligel. Plaut. Truc. 1, 1, 22: Si semel amoris poculum accepit mere; – ogs. hos Participierne; incitato semel militi (addere impetum), Liv. 2, 45; cf. id. 5, 6, oftere, ligel. Quintil. 4, 2, 115, oftere.

Sĕmĕla, ae, o. Sĕmĕle, es, (den første Form alene in casib. obll.), f., Σεμέλη: Datter af Cadmus, ved Juppiter Moder til Guden Bacchus; men hvorledes hun selv blev fortæret af Juppiters Lyn, vid. Ovid. Met. 3, 260 flgd.; – Semeles puer, Hor. Od. 1, 19, 2, (i. e. Bacchus), ogs. proles Semelae, Tibull. 3, 4, 45; ogs. Liber deus Semela natus, Cic. Tusc. 1, 12; men Propert. 2, 21, 29: Narrabis Semelae, quo sit formosa periclo; — B) df. 1) Sĕmĕlēius, 3: semeleisk; – ∾ proles, (i. e. Bacchus), Ovid. Met. 3, 520, oftere; ligel. ∾ Thyoneus, Hor. Od. 1, 17, 22; — 2) Sĕmĕlēus, 3, ligesom frgd.: semeleisk, busta, Stat. Theb. 10, 898.

sĕmen, ĭnis, n., [giennem Stammen „se" besl. m. sero, sevi: saaer]; I) „egenl."; A) „alm.": Sæd el. Udsæd, Sædekorn, ogs. Frø el. Kerne til Udsæd; – (terra) quum ··· sparsum semen excepit, etc., Cic. d. Senect. 15; cf. ibd.: ex frugum et stirpium minutissimis seminibus etc.; semen manu spargere, id., committere sulcis, Virg.; Prima Ceres docuit turgescere semen in agris, Ovid. Am. 3, 10, 11; in semen exire el. abire, (sætte Frø), Plin.; — b) fortrinligvis bruges ogs. semen (Sæden el. Kornet) om Kornarten zea, germ. Spelt; – vid. Plin. 18, 19 o. 55, ogs. Colum. 2, 12; — B) df. „bef."; a) den dyriske Sæd; – ∾ (asini), Varro; ∾ humanum, Ovid.; cf. id. Fast. 6, 285: creatas Semine Saturni (Junonem et Cererem); ogs. Fiskenes Rogn, Colum. 8, 16; — b) Green el. Stilk, der bruges til Forplantning; – Seminibus positis, superest etc., Virg. Ge. 2, 351; hvs. Colum. 5, 10: ∾ recta, levia, integro libro; cf. id. Arb. 20; — II) df. „fig."; A) „overf."; 1) Tingenes første Grundstof, (saal. „poet." o. in pl.); – vid. Lucr. 6, 205, oftere; ligel. Virg. Aen. 5, 6: quaerit pars semina flammae Abstrusa in venis silicis etc.; cf. Ovid. Met. 11, 144, o. A.; ligel. „poet." om Stiernerne: seminibus densis micare (coelum), Manil.; — 2) Stamme el. Slægt; – ingenerantur hominibus mores tam a stirpe generis ac seminis, quam ex iis rebus, quae etc., vid. Cic. Agr. 2, 35; cf. id. Phil. 4, 5; ligel. Liv. 1, 47: ipsa regio semine orta (af kongelig Byrd); — b) „poet." ogs. omvendt: det Avlede, Skud el. Barn el. Afkom; – semina Phoebi, Ovid. Met. 2, 629, (i. e. Aesculapius); cf. id. Fast. 2, 383: Ilia Vestalis coelestia semina partu Ediderat, etc., (hine Gudebørn); — c) ogs. Dyrenes Stamme el. Race, hvs. Varr. R. R. 2, 2: ut boni seminis pecus habeas; — B) „ment.": Sæd el. Spire, d. e. Ophav el. Grund el. Aarsag; om Personer: Ophavsmand el. Anstifter; – stirps et semen malorum omnium, Cic. Catil. 1, 12; ligel. ut etc., sic hujus belli semen tu fuisti, id. Phil. 2, 22; – oftere in pl.; in animis quasi virtutum igniculi et semina etc., vid. Cic. Fin. 5, 7; ligel. lignelsesvis: cujus (quaestionis) residua quaedam velut semina ··· jam priore anno apparuerant, Liv. 40, 19; cf. Cic. Div. 1, 3; men semina discordiarum, Cic., futurae luxuriae, id.; ∾ belli, Tac.; ∾ ejus facultatis, Quintil. 2, 20, 6, veteris eloquentiae, Tac. Orat. 33.

sĕmentātĭo, onis, f., [semento]: Saaen, Saaning, Udsæd, Tertull. — sĕmentĭfer, a, um, [sementis, fero]: sædbærende; df. frugtbar, Seriphus, Virg. Cir. 477. — sēmentis, is, (acc. em o. im, abl. e o. i), f., [semen]; I) „alm." el. abstract; A) „egenl.": Sæden el. Udsæden; – quid sit sementis ac messis, Cic. d. Or. 1, 58; sementim (em) facere, (at tilsaae Jorden), Cato, Colum., Liv. 23, 48, o. A.; – ogs. in pl.; sementes quam maximas facere, ut etc., Caes. B. G. 1, 3; – som Sentens kan mærkes Cic. d. Or. 2, 65: ut sementem feceris, ita metes; — B) „fig."; – hanc tantam ··· malorum sementem esse factam, etc., Cic. N. D. 3, 30; cf. id. Att. 9, 8: sementem fieri proscriptionis etc.; – comisk er Plaut. Men. 5, 7, 23: Hisce ego jam sementem in ore faciam, pugnosque obseram; — II) „bef." o. „meton."; A) Sædetiden; – per sementim, Cato; sementi prima, media, novissima el. ultima, Colum.; — B) Udsæden el. det saaede Korn; – ubi venit imber, multorum dierum sementis uno die surgit (kommer op), Colum.; — C) pl. sementes: den opkomne unge Sæd paa Marken; – Vos date perpetuos teneris sementibus auctus, vid. Ovid. Fast. 1, 679; cf. Gell. 2, 29.

*sēmentīvus, 3: hørende til el. benævnt efter Sædetiden, som da finder Sted; – ∾ feriae, Varr. L. L. 6, 3: Festdag efter den endte Udsæd, (hører til feriae conceptivae); cf. Ovid. Fast. 1, 679, hvor denne Fest heder sementiva dies; – ∾ pira, (rimel. som først modnes i Sædetiden el. om Høsten), Cato; hvs. ogs. pirum sementivum serum, Cloat. ap. Macrob.; – ∾ genera frumenti (Vintersæd) vocant triticum, hordeum, etc., Plin. 18, 10; o. — sēmento, (avi), atum, 1, v. n.: at bære Sæd el. Frø; men rimel. alene Plin. 18, 67: herbae sementaturae; — [sementis].

semermis, e, f. und. semiermis. — 1. sēmestris, e, [sex, mensis]: sexmaanedlig el. halvaarlig; – ∾ dies, nox, (som varer i sex Maaneder, neml. høiest oppe i Norden), Varr. R. R. 1, 2; ∾ regnum, Cic. Att. 10, 8, imperium, Caes. B. C. 1, 9; ∾ filius, (sex Maaneder gammel), Plin.; ∾ tribunatus (militaris: som overdrages paa sex Maaneder), Plin. Ep. 4, 4; cf. Juvenal. 7, 89: ∾ aurum, (Ring, som betegner denne Værdighed); ∾ aves, (som forblive hos os i sex Maaneder), Plin. 10, 36; — II) absol. ogs., semestria, ium, n.: Samling af de halvaarlige keiserlige Forordninger, Digest. — 2. *sēmestris, e: halvmaanedlig; – ∾ luna, (d. e. Fuldmaane), Appul.; o. — sēmestrĭum, i, n., (sc. tempus): en halv Maaned, Colum. 11, 2; — [semi-, mensis]. — sēmēsus, (om Skrivemaaden semiesus, trisyll., vid. Wagn. ad Virg. Aen. 3, 578), 3, [semi-, edo]: halvædt, halvfortæret, praeda, Virg., pisces, Hor., lepus, Juvenal., opsonia, Suet. — semet, i. e. se, s. und. sui. — sēmetra,

orum, n., [af se f. sine, o. metrum]: det Uregelmæssige el. Uharmoniske; - ∾ dissona, Prudent.

semi-, (foran Vocaler ogs. sem-, men foran libra, -mestris af mensis, o. modius: se-), particula insep., [fibileret af ἡμι-], vort: halv; - vid. semestris, semesus, semideus, etc.; — b) bs. ogs. „overf.": liden el. tynd, odl.; - vid. semicinctium, semifolium, o. fl.; — not.: ikkun faa af de m. semi- sammensatte Ord ere forauguſtiske, derim. de fleste efterclassiske.

sēmĭ.ăcerbus, 3: halvsur; - ∾ uvae, Pallad. — sēmĭ.ădăpertus, (i Vers quinquesyll.), 3, [adaperio]: halvaabnet, janua, Ovid. Am. 1, 6, 4. — sēmĭ.ădŏpertŭlus, 3, [adoperio]: næsten halvlukket, oculi, Appul. — sēmĭ.agrestis, e: halvbondeagtig, Aur. Vict. Caes. 39. — sēmĭ.ambustus, (i Vers: quadrisyll.), 3, [amburo]: halvforbrændt, cadaver, Suet. Calig. 59; ∾ saxa, Sil. 14, 63; ∾ turba, id. 2, 681. — sēmĭ.ămictus, 3, [amicio]: halvpaaklædt, halvnøgen, Appul. — sēmĭ.ampŭtātus, [amputo]: halvbeskaaren, ramuli, Appul.

sēmĭ.ănĭmis, (i Vers: quadrisyll.), e, sieldn. sēmĭ.anĭmus, 3, [anima]: halvlevende, halvdød; a) semianimis; - ∾ digiti, Virg. Aen. 10, 396; cf. id. 11, 635, ogs. Liv. 1, 48, oftere, Suet. Aug. 6, oftere, o. A.; — b) semianimus; - ∾ corpus, Lucr. 6, 1266; cf. Phaedr. 1, 9, o. Juvenal. 4, 37; ∾ corpora, Liv. 28, 23; — II) ogs. „overf.": halvdød af Skræk, aldeles forfærdet; - semianimes turmae, Lucan. 4, 339; cf. Liv. 1, 48; — not.: skrives ogs. semanimis, semanimus. — sēmĭ.annus, 3, [annus, i]: halvaarig, Marc. Capella. — sēmĭ.ăpertus, 3, [aperio]: halvaabnet, halvaaben, fores portarum, Liv. 26, 39. — sēmĭ.atrātus, 3: halv sortklædt, liberti, Varr. ap. Non. — sēmĭ.axĭus, 3, [axis], i. e. ad stipitem axis dimidii revinctus, Tertull.

sēmĭ.barbarus, 3: halv barbarisk, Galli, Suet. Caes. 76, homo, Capitol. — sēmĭ.bos, bŏvis, m.: Halvoxe, Ovid. A. A. 2, 24, hvor Digteren kalder Minotaurus: Semibovemque virum semivirumque bovem; cf. id. Trist. 4, 7, 18. — sēmĭ.cănālĭcŭlus, i, m.: Halvfordybning paa Søiletriglyphen, Vitruv. 4, 3. — sēmĭ.cānus, 3: halvgraa, comae, Appul. — sēmĭ.căper, pri, m.: en Halvbuk, som Epithet til Pan, Ovid. Met. 14, 515; men id. Fast. 5, 101: Semicaper coleris succinctis, Faune, Lupercis. — sēmĭ.centesĭma, ae, f.: halv Procent Afgift, Cod. Theod. — sēmĭ.cinctĭum, i, n., [cinctus], ligesom Halvbælte, d. e. smalt Bælte om Livet, Martial. 14, 153, (i Overskriften), o. Petron. — sēmĭcircŭlātus, 3: halvcirkelformet, ferramentum, Cels.; af — sēmĭ.circŭlus, i, m.: Halvcirkel, Halvkreds, Cels.; — 2) ogs. adj.: ∾ ager, (halvkredsformet), Colum. — sēmĭ.clausus (-clūsus), 3: halvlukket, os, Appul.

sēmĭ.coctus, 3, [coquo]: halvkogt, halvmør, Colum., Plin. — sēmĭ.combustus, 3, [comburo]: halvforbrændt, Prudent. — sēmĭ.confectus, 3, [conficio]: halvforarbeidet, halvfærdig, Sidon. — sēmĭ.conspĭcŭus, 3: halvsynlig, Appul. — sēmĭ.corpŏrālis, e: = flgd., Firmic. — sēmĭ.corpŏrĕus, ligesom frgd.: som viser sig med det halve Legeme; - ∾ signum (cancri), Firmic. — sēmĭ.crĕmātus, 3, [cremo]: halvforbrændt, stipes, Ovid. Met. 12, 287. — sēmĭ.crūdus, 3; I) „egenl.": halvraa, exta, Suet. Aug. 1; — II) „overf.": som alene har halvt fordøiet, Stat. Silv. 4, 9, 48. — sēmĭ.cŭbĭtālis, e: som er en halv Alen lang, hastile, Liv. 42, 65. — sēmĭ.cūpae, arum, f., [cupa]: ligesom Halvkar; - bs. som Skældsord om en Tykmave, Ammian. 28, 4.

sēmĭ.dĕus, a: Halvgud, Halvgudinde; - semideique deique, etc., Ovid. Met. 14, 673; secula semideum (s. semideorum: Heroernes Alder), Rutil.; - ogs. som appos.: ∾ heroes, Stat., (d. e. Argonauterne), ogs. ∾ reges, id.; ∾ manes, Lucan.; men ∾ canes, (i. e. Anubis), id. 8, 832; - semideae Dryades, Ovid. Her. 4, 49; - men neutr.: semideumque genus, id. d. Ib. 82, inc.; cf. ovenf. Rutil. l. c.; men semideumque pecus, (Pan og hans Følge), Stat. Theb. 6, 112. — sēmĭ.dĭes, ei, m.: en halv Dag, Auson. — sēmĭ.dĭgĭtālis, e: halv Finger el. halv Tomme stor, foramen, Vitruv. 10, 16. — sēmĭ.dīvīnus, 3: næsten guddommelig, locus, M. Aur. ap. Front. — sēmĭ.doctus, 3: halvlærd; - apud doctos et semidoctos etc., Cic. d. Or. 2, 42; cf. Plaut. Asin. 1, 3, 74: discipulum semidoctum abs te amoves, (før end han har udlært); ∾ grammaticus, Gell. 15, 9; ∾ manus villici, Martial. 10, 92.

sēmĭermis (semermis), e, o. sēmĭermus, 3, (den første Form har Liv., den anden har Tac.), [arma]: alene halvbevæbnet, halv uden Vaaben; - mille semermes per agros palati sunt, Liv. 39, 31; cf. id. 22, 50, oftere; men Tac. Ann. 1, 68: hosti ··· paucos ac semermos cogitanti, etc.; cf. ibd. 3, 39 o. 45. — sēmĭēsus, 3, s. und. semesus.

sēmĭ.factus, 3, [facio]: alene halvgiort el. halvfærdig, opera, Tac. Ann. 15, 7; cf. auct. B. Afr. 83. — sēmĭ.fastīgĭum, i, n.: en Halvgavl, Vitruv. 7, 5. — sēmĭ.fĕr, a, um, [ferus]; I) „egenl.": halv Dyr; - ∾ species hominum, Lucr. 2, 701; men ∾ corpore Capricornus, (Stjernebilledet Stenbukken, som halv Buk og halv Fisk), Cic. Arat. 59; cf. Virg. Aen. 10, 212; — b) bs. subst.: en Centaur; - in pl., Ovid. Met. 12, 406; men ibd. 2, 633, in sing., om Centauren Chiron: Semifer interea divinae stirpis alumno Laetus erat; — II) „overf." om Dyrene: halvvild; - ∾ animal (glires), Plin. 8, 82; ∾ genus (canum), Gratian.; — b) om Mennesker ogs.: af vilde el. raa Sæder; - ∾ genus hominum, Plin. 6, 23; cf. Sil. 3, 542; ogs. om Cacus, Virg. Aen. 8, 267, (hvorfor semihomo, ibd. 194).

sēmĭ.formis, e, [forma]: som har faaet sin halve Gestalt el. Udvikling, pulli, Colum.; men ∾ luna: Halvmaane, id. — sēmĭ.fultus, 3, [fulcio]: halvstøttet; - Subsellioque semifultus extremo (derpaa el. derved), Martial. 5, 14. — sēmĭ.fūmans, tis, adj., [fumo]: halvrygende; bs. „overf.": frisk el. ny, Sidon. — sēmĭ.fūnĭum, i, n., [funis]: ligesom halv Line, d. e. tynd Line el. Strikke, Cato.

Sēmĭ.gaetŭlus, i, m.: en Halvgætuler, Appul. — Sēmĭ.germānus, 3: halvgermanisk, Liv. 21, 38. — Sēmigraece, adv.: paa Halvgræsk el. paa blandet Græsk; - ∾ quod dicimus, Lucil. ap. Vel. Long.; af — Sēmĭ.graecus, 3: halvgræsk, pastores, Varro, poëtae et oratores, Suet. Gramm. 1; cf. Flor. 1, 18. — sēmĭ.grăvis, e: noget tung; bs. halvberuset, Liv. 25, 24. — sē.migro, avi, 1, v. n.: at flytte hen for sig selv; - reprehendistis, a patre quod semigrarit, etc., vid. Cic. Coel. 7.

sēmĭ.hĭans, tis, adj., [hio]: halvaabnet, halvaaben, labellum, Catull. 61, 220. — sēmĭ.hĭulcus, 3: = frgd., savium, poëta ap. Gell. 19, 11. — sēmĭ.hŏmo, inis, m.; I) „egenl.": et Halvmenneske, d. e. halv Dyr; - ∾ Centauri, Ovid. Met. 12, 536; men ∾ mandragoras, (hvis Rod ligner Nederdelen af et Menneske), Colum. (poëta), 10, 19; — II) ogs. „overf.", ligesom semifer: halvvild, Cacus, Virg. Aen. 8, 194, (hvor gen. semihominis er quadrisyll.); cf. Sil. 11, 180: semihomines inter Nasamonas etc. — sēmĭ.hōra, ae, f.: en halv Time, Cic. Rab. perd. 2, Petron., o. A.

sēmĭ.ĭnānis, (ogs. seminanis), e: halvtom, ikkun halvfuld, orbis (lunae), vid. Plin. 2, 16. — sēmĭ.intĕger, gra, grum: ikkun halvt el. tildels hel el. ubeskadiget, Ammian. 20, 5. — sēmĭ.jējūnia, orum, n.: halv Faste el. Fastedag, Tertull. — Sēmĭ.jūdaeus, i, m.: Halvjøde, Hieronym. — sēmĭ.jūgerum, i, n.: halvt Jugerum, Colum. 4, 18, o. id. 5, 1.

sēmĭ.lacer, a, um: halvt sønderreven el. lem-

læstet, Ovid. Met. 7, 344. — sēmĭ.lăter, ĕris, m.: Halvtegl, Vitruv. 2, 3; (ed. Schneid. har derfor semilātĕrium, i, n.). — sēmĭ.lautus, 3: halvvasket (el. halvsmudsig), crura, Catull. 54, 2. — sēmĭ.līber, ĕra, ĕrum: halvfri; - semiliberi saltem simus, Cic. Att. 13, 31; cf. Senec. d. Brev. Vit. 5. — sēmĭ.lībra, ae, f.: halvt Pund, Appul. — sēmĭ.lixa, ae, m.: Halvmarketender (som Skældsord), Liv. 28, 28, o. id. 38, 28. — sēmĭ.lixŭla, ae, f.: Halvkringle (som Bagværk), Varr. L. L. 5, 22. — sēmĭ.lūnātĭcus, 3: halvt el. noget maanesyg, Firmic.

sēmĭ.mădĭdus, 3: halvvaad, fugtig, Colum. 2, 4. — sēmĭ.mărīnus, 3: som halvt el. med Halvdelen befinder sig i Havet; - ∾ corpora (Scyllarum), Lucr. 5, 890. — sēmĭ.mas, ăris, m.; I) „egenl.": Halvmand, Hermaphrodit, Tvetulle, Ovid. Met. 4, 381; cf. Liv. 31, 12: abominati semimares, jussique in mare deportari; — II) „overf.": berøvet Mandsdommen, castreret, capri, Varro; ∾ ovis, (i. e. vervex), Ovid.; ∾ Galli, (Cybeles Præster), id. — sēmĭ.măscŭlus, 3: = frgd. nr. II, Fulgent. — sēmĭ.mātūrus, 3: halvmoden, Pallad. — Sēmĭ.mēdus, i, m.: Halvmeder, Appul. — sēmĭ.mĕtōpia, orum, n., [metopa]: Halvmetoper el. halve Intervaller, Vitruv. 4, 3. — sēmĭ.mitra, ae, f.: Halvmitra, liden Mitra, Digest. — sēmĭ.mortŭus, 3: halvdød, membra, Catull. 50, 15; saal. ogs. Appul.

sēmĭnālis, e, [semen]: hørende el. tienlig til Udsæd el. til Avling, vicia, Colum.; ∾ venae (in corpore: Sædeaarerne), Lactant.; — b) ogs. subst., seminalia, ium, n.: Sæden, Tertull. — seminanis, e, s. und. semiinanis. — seminarium, i, s. und. flgd. — sēmĭnārĭus, 3, [semen]: hørende til Sæden, pilum, (hvormed Sæden stødes el. knuses), Cato R. R. 10, 5; — II) oftest som subst. neutr., seminarium, i, n.; A) „egenl.": Planteskole el. Træskole; - seminaria facere, Cato, Colum., instituere, id., runcare et fodere, id., purgare sarculo, Plin.; seminaria omne genus serere, Varro; cf. Plin. 17, 14; — B) „fig.": Planteskole, Stamme, Ophav; - id est principium urbis et quasi seminarium rei publicae, Cic. Off. 1, 17; cf. id. Catil. 2, 10; ∾ senatus (equites), Liv. 42, 61; men id. 6, 12: vix seminario exiguo militum relicto; men veterani, seminarium judicum tertiae decuriae, Cic. Phil. 13, 2; ∾ scelerum omnium (Bacchanalia), Liv. 39, epit.; cf. Cic. Pis. 40; men seminarium hostilis exercitus (Hispania), Flor. 2, 6; ∾ ducum, Curt. 8, 6.

*sēmĭnātĭo, onis, f.: Befrugtelse el. Avling, Varr. R. R. 2, 6; o. — sēmĭnātor, oris, m.: som avler el. frembringer; - ∾ et sator et parens omnium rerum (mundus), Cic. N. D. 2, 31; men „fig.": ∾ omnium malorum, vid. id. ibd. 3, 26; — [semino]. — sēmĭnex, ĕcis, adj., el. sēmĭnĕcis, e, (nominat. forekommer ikke), [nex, cis]: halvdød; - ∾ eum ··· inventum etc., Liv. 23, 15; cf. id. 29, 2; men Tac. Hist. 3, 28: semineces cum exspirantibus volvuntur; men Virg. Aen. 10, 462: semineci ··· rapere arma cruenta; men semineces ··· artus (i. e. palpitantes), Ovid. Met. 1, 228; men ∾ vitam exhalare, Sil. 10, 456.

*sēmĭnĭum, i, n., (forcl. Ord); I) „egenl.": den dyriske Avling, Plaut., Varro; cf. Lucr. 3, 742; — II) ds. „overf.": Stamme el. Race til Forplantning; - boves quo sint seminio, quaerendum, Varr. R. R. 2, 1; in seminio legendo, id.; — sēmĭno, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": udsaaer, tilsaaer; - ∾ triticum, hordeum, Colum.; - ∾ agrum, id.; — b) „poet." ogs. om Væxterne: at frembringe; - viscum ··· quod non sua seminat arbos, Virg. Aen. 6, 205; — II) „overf." ogs. om den dyriske Avling; - seminandis armentis idonei (tauri), Colum.; cf. Plaut. Amph. 1, 2, 20; - sildn. ogs. „ment.": at udbrede el. forplante; - ∾ cultum dei per totam terram, Lactant.; o. — sēmĭnōsus, 3: fuld af Sædekorn el. Kerne, cucurbitae, auct. Priap. 51; — [semen]. — sēmĭ.nūdus, 3: halvnøgen; - prope seminudi sub jugum missi, Liv. 9, 6, oftere; cf. Suet. Vitell. 17; - sildn. ogs. „ment.": ∾ sententiae, Fronto. — Sēmĭ.nŭmĭda, ae, m.: halv Numidier, Appul.

sēmĭ.ŏbŏlus, i, m.: en Halvobol, Rhemn. Fann. — sēmĭ.obrŭtus, 3, [obruo]: halvbedækket, halvbegraven, Appul. — sēmĭ.ŏnustus, 3: halvladet, med halv Ladning; - ∾ naves, Sisenn. ap. Priscian. — sēmĭ.orbis, is, m.: Halvkreds, Senec. Qu. N. 1, 8, Ammian. 20, 3, o. id. 22, 8.

sēmĭ.păgānus, i, m.: halv Landsbymand el. Lægmand, navnl. i Digtekonsten, vid. Pers. prol. 6. — sēmĭ.pătens, tis, adj., [pateo]: som staaer halvaaben, vestibula, Sidon. — sēmĭ.pĕdālis, e: som holder en halv Fod, Colum., Plin. — sēmĭ.pĕdānĕus, 3: = frgd., Colum. — sēmĭ.pĕractus, 3, [perago]: halvfuldendt, homo, Paul. Nol. — sēmĭ.pĕremptus, 3, [perimo]: halvfordærvet, Tertull. — sēmĭ.perfectus, 3, [perficio]: halvfuldendt; - ∾ opera absolvit, Suet. Calig. 21; - men „overf.": ∾ virtutes (halvfuldkomne), Appul. — sēmĭ.pĕrītus, 3: halvkyndig, forbindes m. semidoctus, Fronto. — Sēmĭ.persa, ae, m.: en Halvperser, Appul. — sēmĭ.pes, ĕdis, m.: en halv Fod; a) som Længdemaal, Varro, Plin.; — b) i Metriken, Varr. ap. Gell. 18, 15; — II) „overf.": som er lam paa den ene Fod, Prudent. — sēmĭ.phălărĭca, ae, f.: liden Phalarica, vid. Gell. 10, 25. — sēmĭ.piscīna, ae, f.: liden Fiskedam, Varro. — Sēmĭ.plăcentīnus, i, m.: Halvplacentiner, el. uægte Pl., Cic. Pis. 6. — sēmĭplēne, adv.: halvfuldstændigen el. ufuldstændigen, Sidon.; af — sēmĭ.plēnus, 3: halvfuld; - ∾ naves, (som alene have den halve Besætning), Cic. Verr. 5, 25; cf. ∾ stationes, Liv. 25, 30; ligel. ∾ legiones, Vell. 2, 80; - ∾ favi, Colum.; ∾ vas, Pallad. — sēmĭ.pŭella, ae, f.: Halvpige el. Halvmø, kaldes en Sirene, Appul. — sēmĭ.pullātus, 3: halvklædt i Sort, Sidon. — sēmĭ.pŭtātus, 3: halvbeskaaren, vitis, Virg. Ecl. 2, 70.

Sēmīrămis, is o. ĭdis, f.: berømt Dronning i Assyrien, vid. Justin. I, 1, Curt., Ovid., o. A.; - men sarkastisk om en Vellystling, Cic. Prov. cons. 4; — B) ds. Sēmīrămĭus, 3: semiramisk, sanguis, Ovid. Met. 5, 85; ∾ aens, (i. e. Babylonica), Martial. 8, 28. — sēmĭ.rāsus, 3, [rado]: halvraget el. halvklippet, Catull. 59, 5, Appul. — sēmĭ.rĕductus, 3, [reduco]: halvtilbagebøiet; - ∾ Venus, Ovid. A. A. 2, 614. — sēmĭ.rĕfectus, 3, [reficio]: halvistandsat; - ∾ classis laniata, Ovid. Her. 7, 176. — sēmĭ.rōsus, 3, [rodo]: halvgnavet, panis, Arnob. — sēmĭ.rŏtundus, 3: halvrund, Appul. — sēmĭ.rŭtus, 3, [ruo]: halvnedreven el. halvforstyrret; - strage semiruti muri cumulatus (locus), Liv. 32, 17; ∾ tecta, id., castella, id.; ∾ urbs, id., patria, id.; ∾ vallum, Tac.; — b) in neutr. pl. ogs. absol.; - per semiruta transcendere, Liv. 36, 24; semiruta moenium, Appul.

sēmis, issis, (hos Vitruv., Pallad., Frontin., som indecl.; dividere in partes undecim semis, Vitruv.; duo semis pedes, Pallad.; passuum millium semis, Frontin.), m., [af semi- o. as; vid. Varr. L. L. 5, 36: semis, al. semissis, quod semias, id est, ut dimidium assis]: den halve Enhed, Hælvten, det Halve, (naar neml. det Hele kan antages at bestaae af 12 Dele, s. as s. I.); I) „alm." (el. f. d. sædv. dimidium); - semissem Africae (Propriae) possidere, Plin. 18, 7; semissem patrimonii (alicui restituere), Digest.; ligel. Suet. Ner. 32: ut e libertorum defunctorum bonis pro semisse dextans ei cogeretur; ogs. som appos.: panem semissem ponebat supra torum, Petron. Sat. 64, 6; — II) „bes."; A) som

Mont; a) en halv As; vid. Varr. l. c.; - sestertius pro dupondio ac semisse (est), vid. Plin. 33, 13; cf. Liv. epit. 60, o. Cic. Sest. 25; - men som Ordspil: simius, non semissis homo, (som ikke er en Doit værd), Vatin. ap. Cic. Fam. 5, 10; — b) und. de sildt. Keisere som Guldmont: = en halv aureus el. en halv Ducat, Lamprid. Al. Sev. 39; — B) som Rentebestemmelse: halv Procent om Maaneden (el. sex Procent om Aaret); - semissibus magna copia (pecuniae) est, Cic. Fam. 5, 6; ogs. usura semissium, o. omvendt: semisses usurarum, Colum.; - ogs. som appos.; semisses usuras promittere, Digest.; — C) som Maal; a) det Halve af et jugerum; - bina jugera et semisses agri assignati, Liv. 6, 16; cf. id. 41, 13, Colum. 5, 1, o. Plin. 18, 49; — b) halv Fod; - campestris locus alte duos pedes et semissem infodiendus est, Colum.; — c) etslags Instrument, hvormed Heste indbrændtes, Veget.; — D) endel. hos Mathematikerne: Tallet 3, (neml. som det Halve af 6, naar dette antages som numerus perfectus), Vitruv. 3, 1; — not.: semis indecl. vil man ogs. sammenligne m. ἥμισυ, i. e. dimidium.

sēmi.saucius, 3: halvsaaret; bf. „fig.": ∾ voluntas, Augustin. — sēmi.sĕnex, nis, m.: halv Olding, Plaut. Mil. gl. 3,1,54, inc. — sēmi.sĕpultus, 3, [sepelio]: halvbegraven; - ∾ ossa virum, Ovid. Her. 1, 55. — sēmi.sermo, onis, m.: halv el. ufuldstændig Tale; - ∾ barbarus, Hieronym. — sēmi.siccus, 3: halvtør; - ∾ thalli, Pallad. — sēmi.somnus, 3, [somnus, i]: halvsovende, noget søvnig; - quum illi interea spectarent communes mimos semisomni, Cic. Fam. 7, 1; cf. Sall. Jug. 21, Liv., o. A.; ∾ sopor, Coel. ap. Quintil. 4, 2, 121. — sēmi.sŏnans, tis, adj., [sono]: halvlydende, littera, (Halvvocal), Appul. — sēmi.sōpītus, 3, [sopio]: halvindslumret, Appul. — sēmi.sŏpōrus, 3: halvsovende, Sidon. — sēmi.spătha, ae, f.: liden spatha el. lidet Sværd, Veget. — *sēmissālis, e: hørende til el. benævnt efter en halv As, navnl. som maanedlig Procent; - ∾ usurae, Digest.; o. — sēmissārius, 3: hørende til en halv As el. til en Halvdel; - ∾ coheres, Digest.; — [semis]. — sēmissis, is, m., s. und. semis. — sēmisso, are, v. a., [semis, nr. II, C, c]: indbrænder; - ∾ pedes equorum, Veget. — sēmi.sŭpīnus, 3: som bøier sig halv tilbage el. bagover, Ovid. Her. 10, 10, oftere; ligel. Martial. 6, 35: potas semisupinus aquam.

sēmĭta, ae, f.: smal Sti el. Fodsti, Vivei el. Sidevei, (forskiellig fra via); ab itu iter ··· qua id anguste, semita, ut semiter, dictum, Varr. L. L. 5, 6; I) „egenl."; - Romam in montibus positam et convallibus, non optimis viis, angustissimis semitis, etc., Cic. Agr. 2, 35; cf. Martial. 7, 61: Et modo quae fuerat semita, facta via est; s. ogs. Caes. B. G. 5, 19, oftere; ligel. Liv. 9, 24: ∾ angustam et arduam etc.; men Suet. Ner. 48: per arundineti semitam aegre evasit; cf. Virg. Aen. 9, 383: Rara per occultos lucebat semita calles; s. ogs. Propert. 1, 11, 2; - som Ordsprog kan mærkes: Qui sibi semitam non sapiunt, alteri monstrant viam, Enn. ap. Cic. Div. 1, 58; cf. Plaut. Casin. 3, 5, 39: sciens De via in semitam degredere; — II) bf. „fig."; A) „overf.": Vei el. Bane, Linie el. Forbindelse; („poet." o. hos Plin.); - Phrixi quā semitā jungi Europamque Asiamque vetat, etc., (i. e. Hellespontus), Stat. Achill. 1, 408; opere omnis semita fervet, Virg. Aen. 4, 407; ∾ velox lunae, Claudian.; ∾ aratri, id.; arteriae, id est spiritus semitae, Plin. 11, 88; — B) „ment." el. om Begreber, bes. ogs. „alleg."; - feratur ergo non semitis, sed campis (eloquentia), Quintil. 5, 14, 31; cf. Cic. Verr. 2, 23, om en Pengesum: via exire ··· semita reverti; men fallentis semita vitae etc., vid. Hor. Ep. 1, 18, 103; cf. Juvenal. 10, 363: semita certe Tranquillae per virtutem patet unica vitae, etc.

sēmi.tactus, 3: halvberørt; let salvet; - Calvam trifilem (acc. gr.) semitactus unguento, Martial. 6, 74. — *sēmĭtālis, e: hørende til Fodstier; - ∾ dei, (som der blive dyrkede, ἐνόδιοι), Virg. Catal. 8, 20; — sēmĭtārĭus, 3: = frgd., Catull. 37, 16; o. — sēmĭtātim, adv.: paa Sideveie, fugere, Titinn. ap. Charis.; — [semita]. — sēmi.tectus, 3, [tego]: halvbedækket, (halvnøgen), scapulae, Senec., exercitus, Ammian. — sēmi.tŏnĭum, i, n., [tonus]: halv Tone, Macrob. — sēmi.tractātus, [tracto]: halv afhandlet, materia, Tertull. — sēmi.trĕpĭdus, 3: halv sittrende, Appul. — sēmi.trītus, 3, [tero]: halvtærsket, frumenta, Colum. 1, 6, o. Pallad.

sēmi.ustŭlo, (semustulo el. -ilo), (avi), atum, 1, v. a.: forbrænder halvt el. tildels, (men alene in partic. perf. o. fut.); - quibus (facibus) semiustulatus ille est, Cic. Phil. 2, 36; cf. id. Mil. 13; men corpus in amphitheatro semiustulandum, Suet. Tib. 75. — sēmi.ustus, (semustus), 3, [uro]: halvforbrændt; - semiustum fulmine corpus, Virg. Aen. 3, 578; cf. Liv. 26, 27; men tectorum vestigia semiusta, Tac. Ann. 15, 40; ∾ fax, vid. Ovid. Fast. 4, 167; - ogs. „overf." o. „alleg.": se populare incendium priore consulatu semiustum effugisse, Liv. 22, 40.

sēmi.viētus, 3: halvvissen, indtørret; - ∾ uvae, Colum. — sēmi.vir, i, m.: Halvmand; I) „egenl."; A) halvt Menneske og halvt Dyr, navnl. en Centaur, (som Chiron), Ovid. Fast. 5, 380; ligel. om Minotaurus, id. A. A. 2, 24; s. ogs. und. semibos; — B) Hermaphrodit el. Tvetulle, id. Met. 4, 386, o. Plin. 11, 110; — II) „fig."; A) „overf.": berøvet Mandsdommen, castreret, navnl. om en Cybeles Præst, Juvenal. 6, 513; — B) oftere „ment.": umandig, qvindagtig; - saal. Virg. Aen. 4, 215: Et nunc ille Paris cum semiviro comitatu etc.; cf. id. ibd. 12, 99; - navnl. ogs. som driver Utugt, Liv. 33, 28, o. Lucan. 8, 552. — sēmi.vīvus, 3: ikkun halvlevende, d. e. halvdød el. næsten død, Cic. Verr. 1, 17, id. Att. 7, 2, o. id. Pis. 14, ogs. Nep. Eum. 4, o. Senec. d. Brev. Vit. 13; — II) ogs. „overf."; - quum erat reclamatum semivivis mercenariorum vocibus, Cic. Sest. 59.

sēmi.vōcālis, e: halvtonende, halvlydende; - instrumentum rusticum ··· vocale (i. e. servi), semivocale (i. e. boves), mutum (i. e. currus, aratra), Varr. R. R. 1, 17; cf. Veget. Mil. 3, 5: signum militare ··· vocale (i. e. verba), semivocale (i. e. cornua), mutum (i. e. vexilla); — II) i Grammatiken ere semivocales (m. o. ud. litterae): Halvvocalerne, hvoraf de Gamle antoge syv, neml. f, l, m, n, r, s, x; - vid. Quintil. 1, 4, 6, o. id. 1, 7, 14. — sēmi.vŏlucris, e: halvbevinget; - semivolucres puellae, (i. e. Sirenes), Symmach. — sēmi.zōnārius, i, m.: som forfærdiger Halvbælter, Plaut. Aul. 3, 5, 42.

Semnŏnes, um, m.: nordgermanisk Folk (i d. nuv. Brandenburg), Tac. Germ. 39. — Sēmo, ōnis, m., [besl. m. semen, sero, alts. en Gud for Udsæden]: Epithet til Guden Sancus; - vid. Ovid. Fast. 6, 214, o. Liv. 8, 20. — sēmŏdĭālis, e: som holder el. tager halv Skeppe, placenta, Cato, olla, Marc. Empir.; af — sēmŏdĭus (f. semi.modius), i, m.: halv modius el. Skæppe, Cato, Colum., o. A. — Sēmōnĭa, ae, f., [semen, s. ogs. und. Semo]: romersk Gudinde for Udsæden, Macrob. Sat. 1, 16.

sēmōte, adv.: affondret, besynderligen, Marc. Empir.; af — sēmōtus, 3, partic. o. adj. af flgd. — sēmŏvĕo, mōvi, mōtum, 2, v. a.: bevæger el. flytter el. skaffer bort el. tilside, bortfierner el. affondrer derfra el. fra hinanden; I) „egenl."; - Accessi; vos semotae, nos soli, etc., vid. Ter. Andr. 1, 5, 50; qui ante voce praeconis a liberis semovebantur, etc., Pseud.Cic.

Harusp. 12; — II) „fig."; - Strato ab ea disciplina semovendus est, Cic. Acad. 1, 9; ∾ te a curis, Lucr. 1, 46; ogſ. ∾ cura metuque, id. 2, 19; ogſ. m. blot acc.: si verba semoveris etc., Cic. d. Or. 3, 5; hyſ. pass.: voluptatem semovendam esse, id. Fin. 5, 8; — III) partic. sēmōtus, 3, ogſ. ſom adj.: fiern, afſides; - semoto a militibus loco, Caes.; men „poet.": quae terris semota, suisque Temporibus defuncta etc., Hor. Ep. 2, 1, 21; cf. id. Od. 1, 3, 32; — B) „fig."; - divum natura ··· Semota a nostris rebus sejunctaque longe, (høiſt forſkiellig derfra), Lucr. 2, 648; - ogſ. in compar., quo nihil ··· a sapientis ratione semotius, Lactant.; - men Tac. Orat. 2: arcana semotae dictionis, (hemmelig el. fortrolig Meddelelſe).

semper, adv., [rimel. f. semel per: engang for alle; el. efter Freund.: det ſibilerede ἀμπερές]; I) altid el. ſtedſe; - quod semper movetur, aeternum est, Cic. d. Rep. 6, 25; nullum emolumentum esse tantum, semper ut timeas, semper ut adesse, semper ut impendere aliquam poenam putes, id. ibd. 3, 16; men Lucr. 1, 125: semper florentis Homeri ··· speciem etc., (ſom Overſættelſe af ἀειθαλής); cf. Plin. 14, 11: aegleucos (ἀειγλεῦκος) ··· hoc est semper mustum; - forreſten er i Forbindelſen pacis semper auctor (Liv. 30, 42), at underforſtaae: qui fuit; cf. id. 5, 3, o. id. 8, 1; — b) med Eftertryk forbindes semper et ubique (altid og allevegne); - quod omnes et semper et ubique deceat, etc., Quintil. 11, 1, 14, oftere; ogſ. forbindes semper m. quotidie, perenne, assidue; vid. Plaut. Aul. prol. 24, id. Amph. prol. 14, o. Ter. Heaut. prol. 39, ogſ. Cic. R. Am. 18, o. Ovid. Fast. 4, 686; — II) „bef." ogſ. om en Vedbliven inden for et viſt Tidspunct; - ſaal. antehac ··· semper etc., Plaut. Asin. 5, 2, 11; cf. Cic. d. Rep. 1, 23: quibus autem studiis semper fueris, tenemus; men horresco semper, ubi etc., (hvergang oſv.), Ter. Ad. 4, 4, 25.

semperflōrĭum, i, n., [flos], ligeſom sempervivum: Immergront el. Huslog, Appul. — sempervīvus, 3: altid levende; bſ. ∾ herba, Appul., ogſ. absol., semperviva, (sc. herba), Pallad.; ogſ. in neutr. (i Analogi af aizoon el. ἀείζωον), sempervivum, Plin. 25, 102: = frgd.

*sempĭterne, adv.: ſtedſe el. beſtandigen, Pacuv. ap. Non.; o. — sempĭternĭtas, atis, f.: Beſtandighed, evig Varighed, (eftercl. Ord.), Appul., o. A.; — [sempiternus]. — sempiterno, neutr. abl. ſom adv., ſ. und. flgd. — sempĭternus, 3, [af semper, ligeſom hesternus af heri, o. aeternus af aevum]: ſtedſevarende el. beſtandig, uforgængelig el. evig; - ∾ cursus stellarum, Cic., ignis Vestae, id. Catil. 4, 9; ∾ tempus spectare, (opp. in diem vivere), Cic. d. Or. 2, 40; men id. Rab. perd. 10, absol. (el. ud. tempus): nihil nisi sempiternum spectare; men tibi fore illum amicum sempiternum, Plaut. Most. 1, 3, 90; ∾ potentia, Tac.; ∾ memoria amicitiae nostrae, Cic. Lael. 4; ∾ consilium senatus, id. Sest. 65; — II) bſ. ſom adv.; A) sempiternum (ſ. in sempiternum): for ſtedſe; - quod tibi sempiternum salutare Sit etc., ita di faxint, Plaut. Aul. 2, 1, 26; — B) sempiterno (sc. tempore), ligeſom frgd.: for ſtedſe; - ∾ permanet ea materia, Vitruv. 1, 5.

Sempronianus, 3, ſ. und. flgd. — Semprōnius, a: romerſk Slægts- o. Perſonsnavn, hvoraf her mærkes, Almuetribunerne: Tib. Sempr. Gracchus, o. C. Sempr. Gracchus, ſom ved deres forſkiellige Love giennemforte flere vigtige Forandringer til Statsmagtens og Eiendommens ligeligere Fordeling; - vid. Liv. epit. 58 o. 60, Flor. 3, 14 flgd., Vell. 2, 2 flgd., Cic., o. A.; — B) bſ. 1) Semprōnius, 3: ſempronisk; - ∾ leges: de efter de ovennævnte Tribuner benævnte Love, hvoriblandt mærkes: lex agraria, vid. Liv. epit. 58, o. Cic. Sest. 48; lex frumentaria, vid. Cic. l. c., o. id. Tusc. 3, 20; lex judiciaria, vid. Cic. Cluent. 56; lex de capite civis Romani, id. Verr. 5, 63, oftere, o. Liv. epit. 60; — 2) Semprōnĭānus, 3: ſempronisk, senatusconsultum, vid. Cic. Fam. 12, 29; men ∾ clades, vid. Liv. 4, 43.

†sēmuncĭa, (ſ. semiuncia), ae, f., quod dimidia pars unciae, Varro: halv Unce el. d. 24de Del af en As; bſ. I) „alm.": d. 24de Del af ethvert Helt; - facit heredem ex deunce et semuncia Caecinam, Cic. Caecin. 6; — b) bſ. „overſ.": det Allermindſte, navnl. en liden el. ringe Mont, vid. Ascon. ad Cic. Mil. fin.; men Pers. 5, 120: sed nullo ture litabis, Haereat in stultis brevis ut semuncia veri; — II) „bef."; a) ſom Vægt: $\frac{1}{24}$ Pund; - ne qua mulier plus semunciam auri haberet, etc., Liv. 34, 1; — b) ſom Maal: $\frac{1}{24}$ jugerum, Colum. 5, 1; — not.: Cato R. R. 10, 3, er semuncia etſlags os ubekiendt oekonomiſk Redſkab; bſ. — sēmuncĭālis, e: ſom holder en halv Unze; - ∾ asses, (ſom veie $\frac{1}{24}$ Pund), Plin. 33, 13; o. — sēmuncĭārĭus, 3: = frgd.; - semunciarium tantum ex unciario fenus factum, (blev fra 1 Procent om Maaneden nedſat til ½ Procent, el. fra 12 Procent om Aaret til 6 Procent), Liv. 7, 27. — Semurium, i, n.: Egn ved Rom med et Apollotempel, Cic. Phil. 6, 5, Macrob. Sat. 1, 10. — semustus, 3, ſ. und. semiustus.

Sēna, ae, f.: Kyſtby i Umbrien, hvorved Hasdrubal blev ſlagen af Livius Salinator (a. u. c. 547), vid. Liv. 27, 46 flgd., o. Eutrop. 3, 10; (hod. Sinigaglia); - ogſ. Navnet paa en Flod derved, Sil. 8, 455, id. 15, 555, o. Lucan. 2, 407; — B) bſ. Sēnensis, e, populus, Liv., proelium, Cic. Brut. 18; — not.: colonia Senensis, i Etrurien, (hod. Siena), vid. Plin. 3, 8, o. Tac. Hist. 4, 45.

sĕnācŭlum, i, n., [senatus]: en vis til Senatets Forſamling beſtemt Bygning; - vid. Varr. L. L. 5, 32: senaculum supra Graecostasin, ubi aedis Concordiae et basilica Opimia; ligel. ibd.: senaculum vocatum, ubi senatus, aut ubi seniores consisterent, dictum ut gerusia apud Graecos; cf. Val. Max. 2, 2, 6; ſild. ogſ. „alm.": Sted til Senatets Forſamling (m. Indbegreb af Curiet), vid. Fest. p. 347, (Müll.). — sēnārĭŏlus, i, m., dem. af flgd. nr. II; - in pl.: lidet el. kort Vers el. Epigram i Senarier, Cic. Tusc. 5, 23. — sēnārĭus, 3, [seni]: beſtaaende af ſer i ſit Slags; - ∾ numerus, (Sextallet), Macrob.; ∾ fistula, (hvis Diameter er sex quadrantes), Frontin. Aquaed. 25; — II) „bef." ogſ., ∾ versus: det ſexfodede (ſædv. jambiſke) Vers, en Senar; vid. Quintil. 9, 4, 125, o. Phaedr. 1, prol. 2; - oftere absol., senarius, i, m., vid. Cic. Orat. 55: comicorum senarii propter similitudinem sermonis sic sunt abjecti, ut nonnunquam vix in iis numerus et versus intelligi possit; cf. ibd. 56, o. Quintil. 9, 4, 72; ſ. ogſ. ibd. 140: ille comicus aeque senarius etc.

sĕnātor, oris, m., [senex]: en Senator, en Raadsherre, navnl. i Rom, om hvem vid. Cic. Leg. 3, 18: huic jussa tria sunt: ut adsit, etc.; cf. Liv. 23, 32: consules edixerunt, quoties in senatum vocassent, uti senatores, quibusque in senatu dicere sententiam liceret ··· convenirent; - om de romerſke Senatorers Antal, oprdl. 100, fra Gracchus: 300, fra Auguſtus: 600, vid. Liv. 1, 8, id. epit. 60, o. Suet. Aug. 35; - deres Formue var beſtemt til det Dobbelte af Riddernes, neml. fra 800,000 til 1,200,000 Seſtertſer; vid. Suet. l. c. 41, o. A.; - iblandt deres Udmærkelſestegn ere: tunica laticlavia, en Halvmaane paa Fodtoiet, o. Sæde i Orcheſtra, ſ. und. clavus, luna, orchestra; — b) i Municipierne hede Medlemmerne af Raadet ſædv.: decuriones; - dog omtales ogſ. Senatorer i de romerſke Provindſer; vid. Cic. Verr. 4, 65; ligel. i andre Stater el. Communer; vid. Caes. B. G. 2, 28, Cic. d. Rep. 3, 35, Liv. 45, 32, o. A.

sĕnātōrĭus, 3, [senator]: horende til en Senator

el. Raadsherre; - ∾ ordo, (Senatet), Caes., Cic. Flacc. 18; men id. Manil. 21: cujus aetas a senatorio gradu longe abesset (fra den til Indtrædelse i Senatet borende Alder); ∾ consilium, id. Verr. 1, 2, (den af Senatorer bestaaende Ret); senatoriis muneribus liberatus, (fra de en Senator paaliggende Pligter), id. Tusc. 1, 1; men ∾ litterae, id. Off. 2, 1, (om de i Senatet holdte Taler); ∾ albo eradere, Tac. Ann. 4, 42; ∾ aetas, Gell. 14, 8; men quid tam senatorium, quam etc.? vid. Plin. Pan. 2; — b) ogs. subst. senatorius, i, m.: en Senator, Sall. d. Rep. ord. 2, 11.

sĕnātus, us, (gen. senati, Plaut., Sall., Cic. Div. in Caecil. 5, o. A., forældr. ogs. senatuis, Sisenn. ap. Non.), m., [af senex, ligesom γερουσία af γέρων]: de Gamles Raad el. Oldingraadet, el. Senatet, navnl. i Rom, vid. Cic. d. Senect. 6: nisi etc., non summum consilium majores nostri appellassent senatum; ille Romuli senatus, (som af ham var indstiftet), etc., id. d. Rep. 2, 12; - om Senatets Forhold til Ovrighedspersonerne (magistratus) har id. Sest. 65: senatum rei publicae custodem, praesidem, propugnatorem collocaverunt; hujus ordinis auctoritate uti magistratus etc.; men id. Leg. 3, 12, om dets Forhold til Folket: ex temperatione juris, quum potestas in populo, auctoritas in senatu sit; cf. id. d. Rep. 3, 22: nec vero aut per senatum, aut per populum solvi hac lege possumus; - senatus (senati) consultum, (Senatsbeslutning), s. und. consulo nr. III: senatus auctoritas, (Senatets Villie el. Bestemmelse), s. und. auctoritas; senatus censuit, (besluttede), s. und. censeo; s. ogs. decerno o. decretum s. l.; — bb) ogs. kan senatus hede; a) Senatets Forsamling el. det forsamlede Senat; - senatum vocare, Liv., cogere, Cic., Suet.; senatum habere, Cic., Suet., agere, id.; eo die non fuit senatus, Cic.; dare senatum legatis, (give dem Adgang til at blive hørte af Senatet), id., Sall.; senatum dimittere el. mittere, (ophæve dets Forsamling), Cic.; cf. id. Lael. 3: senatu dimisso etc.; - comisk er Plaut. Epid. 1, 2, 26: Jam senatum convocabo in corde consiliarium; cf. id. Most. 3, 1, 158, o. ibd. 5, 1, 8; — b) Senatets Forsamlingssted el. Forsamling; - etiam in senatum venit, Cic. Catil. 1, 1; et in senatu et in foro etc., id. Lael. 2; in senatu sedere, Suet. Claud. 25; — c) om Senatets Recension, om Udstødelse deraf, osv., kan mærkes Liv. 43, 15: senatum deinde censores legerunt ··· septem e senatu ejecti sunt; s. ogs. und. lego o. ejicio; - de senatu cooptando, Cic. Verr. 2, 49; cf. Liv. 23, 3; men Cic. Flacc. 18: in senatum venire non potuit, (kunde ikke blive Senator); men id. Lael. 2: multa ejus (Catonis) et in senatu et in foro vel provisa prudenter vel facta constanter ··· ferebantur; s. ogs. Cic. Verr. 2, 19, (hvor dog Talen er om Byer paa Sicilien). — senatusconsultum, s. und. consulo, nr. III.

Sĕnĕca, ae, m.: Tilnavn in gente Annaea, hvoraf mærkes; I) M. Annaeus Seneca, berømt Rhetor und. Augustus o. Tiberius; men hans Skrifter (Controversiae o. Suasoriae) haves alene i Brudstykker; — II) dennes Søn L. Anneus Seneca, stoisk Philosoph, o. Lærer for K. Nero, har efterladt os flere philosophiske Skrifter og en Samling af Breve, dertil et satirisk Digt (Apocolocyntosis) over K. Claudius; — not.: de Tragoedier, som tillægges en tredie Seneca, synes at høre til en silddigere o. uvis Tidsalder. — 1.sĕnĕcio, ōnis, m., [senex]; I) en Olding, Afran. ap. Priscian.; — II) Senecio, onis, m.: romersk Tilnavn; - vid. Tac. Agric. 2, o. id. Ann. 13, 12, oftere. — 2.sĕnĕcio, ōnis, m.: etslags Vært; ogs. erigeron, germ. Kreuzwurz, Plin. 25, 106.

senecta, ae, s. und. flgd. nr. II. — 1.sĕnectus, 3, [senex]: udlevet, affældig, (sjeld. o. forcl.); - Hic ille est, senecta aetate qui factus est puer, Plaut. Trin. 1, 2, 5; cf. id. Amph. 4, 2, 12, oftere, ogs. Lucr. 5, 844 o. 894; membris exire senectis, vid. id. 3, 733; quibus senecto corpore animus militaris erat, Sall. frgm. ap. Priscian.; — II) oftere subst. senecta, (sc. aetas), ae, f., (s. d. classiske senectus): Alderdommen el. Oldingsalderen; - nimium ad rem in senecta attenti sumus (som Oldinger), Ter. Ad. 5, 8, 31; cf. Caecil. ap. Cic. d. Senect. 8: equidem in senecta hoc deputo miserrimum, Sentire etc.; s. ogs. Virg. Aen. 6, 114, ogs. Hor. Od. 1, 31, 19; ∾ cana, curva, Tibull., extrema, vergens, Tac.; - som Sentens mærkes: Frustra, quum ad senectam ventum est, repetes adolescentiam, Publ. Syr.; - ogs. om Dyr og om Værter, vid. Virg. Ge. 1, 186; ∾ equi, cervi, Plin., ulmorum, id.; ogs. om andre Gjenstande, navnl. om Vin, Martial., om Perler, Plin.; — B) ogs. „concret", ligesom senectus nr. II, senecta (sc. pellis et cutis): Skind el. Ham, som Slangen aarligen skyder; - senectam exuendo etc., Plin. 20, 95; cf. id. 28, 48; ligel. id. 30, 22: ∾ serpentis ex aceto, etc.

2.sĕnectus, ūtis, f., [senex]; I) „egenl.": Oldingsalderen, Alderdommen; - quasi qui adolescentiam: florem aetatis, senectutem: occasum vitae velit definire, etc., vid. Cic. Top. 7; - om Cicero's Skrift til Atticus: de Senectute, s. „bes." id. Lael. 1, o. id. d. Senect. 1; - ∾ summa, id., extrema, Nep., provecta, Tac., tristis, Virg., victa situ, id., tarda gelu seclisque effeta, id. Aen. 8, 508; men id. ibd. 6, 304: cruda deo viridisque senectus (rask el. rørig); cf. Cic. d. Senect. 8; bf. lignelsesvis (el. m. quasi) om Talens Modenhed, id. Brut. 2: quum oratio nostra ··· haberet suam quandam maturitatem et quasi senectutem; - „poet." ogs. om Alderdommens Gnavenhed og Mismodie; obducta solvatur fronte senectus, Hor. Epod. 13, 15; - ogs. om Dyrene, vid. Plin. 11, 64, o. Virg. Ge. 3, 96; - endel. ogs. „poet." om Ting, (s. vetustas), vid. Ovid. Am. 1, 12, 29: Quid precer iratus, nisi vos (tabulas) cariosa senectus Rodat, etc.? ligel. ∾ vini, Juvenal.; - men Ordsproget: ∾ aquilae, s. und. aquila; — II) „concret": den Hud el. Ham, som Slangen, ogs. nogle andre Dyr aarligen skyde, vid. Plin. 8, 49, o. id. 9, 50, oftere. — Senensis, e, s. und. Sena, not.

sĕnĕo, ēre, v. n.; I) „egenl.": at være udlevet; (men alene forcl. o. „poet."); - quamquam aetas senet, Pacuv. ap. Priscian.; men Catull. 4, 25: nunc recondita Senet quiete (phaselus); — II) „overf.": at være svag el. affræftet; - Corpus meum tali macrore, errore, macore senet, Pacuv. ap. Non.; bf. — sĕnesco, nŭi, 3, v. inch. n.: at blive gammel, at ældes el. graane, odl.; - ita sensim aetas senescit, Cic. d. Senect. 11; cf. Ovid. Fast. 6, 771: Tempora labuntur, tacitisque senescimus annis; ligel. in perf., Suet. Aug. 2: avus tranquillissime senuit; - ogs. om Dyr og om Værter; vid. Hor. Ep. 1, 1, 8, o. Plin. 16, 50; - usædv. er partic. fut. pass.: longissimum spatium senescendorum hominum (s. senescentium), Varr. L. L. 6, 3; — b) Quintil. 8, prooem. 18, ogs. ligesom consenescere: at ældes derover; - qui, omissa rerum diligentia ··· quodam inani circa voces studio senescunt; — II) „overf." (causa pro effectu): at svinde hen, at aftage el. affræftes, odl.; A) om Personer; - ∾ in dies, Liv. 22, 39; ligel. ∾ fama et viribus (med Hensyn dertil), id. 29, 3; men om Camillus, id. 5, 43: quum diis hominibusque accusandis senesceret; cf. Hor. Ep. 1, 7, 85: Immoritur studiis, et amore senescit habendi; — b) ogs. om Dyrene, navnl. om Lam, Varro, om Oxer, Colum.; — B) om Ting og om Begreber: at aftage el. at forringes i sit Slags; - arbores ··· hiemali tempore cum luna simul senescentes etc., Cic. Div. 2, 14; cf. Liv. 44, 37, oftere; continua messe senescit ager,

Ovid. A. A. 3, 82; ligel. ∾ prata, Plin.; ∾ uniones (blegne), id.; ∾ coma, (gaaer ud), Domit. ap. Suet. Dom. 18; cf. Lucr. 5, 313: ∾ monumenta virum, (gaae tilgrunde); - laudem eorum jam prope senescentem etc., Cic. Or. 2, 2; ∾ civitatem otio, Liv. 1, 22; men Sall. Jug. 2: omnia orta occidunt, et aucta senescunt; men studium cum spe senescit, Vell. 1, 17; cf. id. 2, 11: gentium nunc florere fortunam, nunc senescere, nunc interire; f. ogf. Ovid. A. A. 3, 594.

sĕnex, gen. sĕnis, (oprdl. sĕnĭcis, Plaut. frgm. ap. Priscian.), m., adj., compar. sĕnior, (nom. o. acc. neutr. pl. posit., o. neutr. sing. compar. forekomme ikke), [ctr. f. senicus, af seneo]; I) posit. senex: gammel el. aldrende, o. subst.: den Gamle, en Olding; a) adj.; - vendere servum senem, Cato; tua amica senex, Papin. ap. Varr.; ∾ cervi, Ovid., cygni, Martial.; ∾ Bacchus, (i. e. ∾ vinum), id. 13, 23; hvorom ogf. ∾ auctumni, id. 3, 58; men Cic. d. Senect. 7: nemo est tam senex, qui se annum non putet posse vivere; - Grandior hic vero si jam seniorque queratur, etc., vid. Lucr. 3, 968; tum est Cato locutus, quo erat nemo fere senior temporibus illis, etc., Cic. Lael. 1; cf. id. Leg. 2, 4: quae vis ···· senior est, quam etc.; ∾ anni, Ovid. Met. 15, 470; men Cic. Brut. 43: senior, ut ita dicam ··· oratio, etc.; — b) subst.; - ut tum ad senem senex de senectute, sic etc., Cic. Lael. 1; cf. id. d. Senect. 11: quos ait Caecilius comicos stultos senes, hos significat credulos, etc.; oppon. puer, Liv. 30, 30, (hvor den endnu ikke 50aarige Hannibal kalder sig senem); f. ogf. Hor. Ep. 1, 1, 24: quod ··· Aeque neglectum pueris senibusque nocebit; cf. ibd. 55: haec recinunt juvenes dictata senesque, etc.; men ter aevo functus ··· senex, id. Od. 2, 9, 14, (i. e. Nestor); - ogf. som fem.; hanc ··· Commemorant merito, tot mala ferre senem, Tibull. 1, 6, 81; — II) compar. senior, (den Ældre el. den Gamle), undert. ogf. (bes. poet. og hos Historikerne) f. senex; - Vix ea fatus erat senior (i. e. Anchises), etc., vid. Virg. Aen. 2, 692; cf. Hor. Sat. 2, 5, 107, Ovid. Fast. 4, 514, o. A.; - centuriae juniorum seniorumque, Liv. 1, 43; cf. Gell. 10, 28; men Hor. A. P. 341, staaer centuriae seniorum f. seniores; men seniores patrum, vid. Liv. 2, 30; cf. id. 3, 41; omnium seniorum ··· precibus etc., vid. Caes. B. C. 2, 4.

sĕni, ae, a, num. distr. af sex; I) „egenl.": hver sex, sex ad Gangen, odl.; - senis horis in orbem succedere proelio, vid. Liv. 6, 4; ut tribuni militum seni deni (ogf. senideni) in quatuor legiones crearentur, id. 9, 30; cf. Cic. Verr. 2, 49: pueri annorum senum septenumve denum etc.; — II) ogf. „overf." f. sex; - sena leonum Vinxerat inter se connexis vellera nodis, vid. Ovid. Met. 12, 429; ∾ pedes, (d. e. Hexametret), Hor. Sat. 1, 10, 59; men ∾ ictus (pl.), id. A. P. 253, (om Senarien); f. ogf. Vitruv. 6, 6. — sĕnĭca, ae, f., [forel. Biform af senex], Pompon. ap. Non. — sĕnĭcŭlus, i, m., dem. af senex: gammel, daarlig Mand, Appul. — senideni, f. und. seni. — Sĕniensis Colonia, vid. Sena, not.

sĕnīlis, e, [senex]: hørende til en Olding; - puerili specie ···senili prudentia, (om Tages), Cic. Div. 2, 23; ∾ partes, (opp. viriles), Hor. A. P. 176; men absol.: in quo (adolescente) est senile aliquid, vid. Cic. d. Senect. 11; ∾ statua, (som forestiller en Olding), id. Verr. 2, 35; ∾ anni, Ovid.; men id. Met. 15, 212: ∾ hiems, (som den sidste Aarstid); - ∾ animus, Liv. 10, 22; ∾ artes, Tac. Ann. 3, 8; df. — sĕnīlĭter, adv.: paa Oldingers Viis, tremere, Quintil. 1, 11, in. — sĕnĭo, onis, m., [seni]: en Sexer (paa Terningen); - ∾ dexter, (som det heldigste Kast, opp. canis), Pers. 3, 48; cf. August. ap. Suet. Aug. 71: ut quisque canem aut senionem miserat, etc.; f. ogf. Martial. 13, 1. — sĕnĭor, f. und. senex. — sēnĭpes, ĕdis, adj., [seni, pes]: med sex (metriske) Fødder, Sidon.

sĕnĭum, i, n., [seneo]; I) „egenl.": Alderdomssvaghed el. Affræftelse el. Svækkelse; - quod (opus) omni morbo seniove careret, Cic. Univ. 5 fin.; ∾ Galbae, (opp. juventa Othonis), Tac. Hist. 1, 22; cf. Suet. Aug. 38; curvata senio membra, Tac. Ann. 1, 34; — b) „concret" ogf.: den Gamle, Ter. Eun. 2, 3, 11, som Skældsord; men Sil. 8, 467, alm. f. senex; — II) „fig."; A) „overf.": Henfalden, Aftagen, Ophør; - ∾ lunae, Plin. 7, 49; cujus lentae velut tabis senio etc., Liv. 7, 22; senium ··· repellere templis, Sil. 3, 20; cf. Gell. 20, 1, 10; — B) „ment.": fortærende Kummer el. Ærgrelse el. Misnøie; - senio et maerore consumptus etc., Liv. 40, 54; cf. Cic. Mil. 8: tota civitas confecta senio est, (ironisk); men etsi etc., usque recusem, Curvus ob id minui senio (at nedbøies af Ærgrelse), Pers. 6, 14; - ogf. mørk Alvorlighed; ∾ triste morum, Senec. Hippol. 914; cf. Hor. Ep. 1, 18, 47, Pers. 1, 26; — not.: ille senius, Cic. d. Or. 3, 38, er kritisk usikkert; vid. Orell.

Sĕnōnes, um, m.; I) Folk i Gall. Lugd., med Hovedstaden Agendicum, (hod. Sens), Caes. B. G. 5, 54, oftere, o. Plin. 4, 32; - ogf. in sing. Seno, Hirt. B. G. 8, 30; — II) et fra de ovennævnte Senoner nedstammende Folk i Gall. Cisalp., Liv. 5, 35; — b) efter disse benævnes: bellum Senonicum, Gell. 17, 21.

*sensātus, 3: begavet med Forstand; - ∾ homines, Jul. Firm.; — sensĭbĭlis, e: fornemmelig el. til at fornemme igiennem Sandserne; - ∾ vox auditui, Vitruv. 5, 3; ∾ bonum, (opp. intelligibile), Senec. Ep. 124; — df. sensĭbĭlĭter, adv.: igiennem Sandserne, Arnob.; o. — sensĭcŭlus, i, m., demin.: liden Sætning; - minuti corruptique sensiculi, et extra rem petiti, Quintil. 8, 5, 14; — [2.sensus].

sensĭfer, a, um, [2.sensus, fero]: som medfører sandselige Fornemmelser; - ∾ motus, Lucr. 3, 273, oftere. — sensĭfĭcātor, oris, m.: som frembringer sandselige Fornemmelser, (som Forklaring af Sentinus), Augustin.; af — sensĭfĭco, are, v. a.: begaver med sandselige Fornemmelser; - ∾ rupes tonis (musica), Capella; af — sensĭfĭcus, 3, [sensus, facio]: som frembringer Fornemmelser; - ∾ spiramentum (cerebri), Macrob. Sat. 7, 9. — sensĭlis, e, [2.sensus]: fornemmende, begavet med Fornemmelse; - Ex insensilibus ne credas sensile gigni, etc., Lucr. 2, 887; cf. ibd. 891, oftere.

sensim, adv., [sentio]; oprdl.: fornemmeligen el. mærkeligen, (i Modsætn. af det Uforudsete el. Pludselige); df. lidt efter lidt, langsomt, umærkeligen, odl.; - sensim modiceque Cancrum sole transeunte (crescit Nilus), vid. Plin. 5, 10; men Plin. Ep. 5, 6: villa leniter et sensim clivo fallente consurgit; ligel. sensim dissuere (amicitias; opp. repente praecidere), Cic. Off. 1, 33; sensim et pedetentim progrediens dolor, id. Tusc. 3, 22; ille sensim dicebat, quod causae prodesset, tu cursim dicis aliena, Cic. Phil. 2, 17; cf. id. Orat. 8; - kan ogf. undert. hede: hemmeligen, i Stilhed, odl.; sed sensim ··· reprehendebatur, quod etc., Nep. Att. 9; ligel. non jam sensim (ikke stilfærdigen), ut antea, sed etc., Liv. 2, 45; cf. Phaedr. 4, 16: Parce gaudere oportet, et sensim queri, (med Maadehold); cf. Ovid. A. A. 3, 565.

sensŭālis, e, [2.sensus]: hørende til Sandserne, Appul. o. eccles.; df. — sensŭālĭtas, atis, f.: sandselig Fornemmelse, Sandseevnen, Tertull. — 1.sensus, 3, partic. af sentio. — 2.sensus, us, m., [sentio]; A) „egenl.": Fornemmelse, Følelse, Indtryk; df. I) legemlig el. ydre Fornemmelse, navnl. igiennem Sandserne; df. ogf. Sands el. Sandseredskab; - omne animal sensus habet ··· nec potest ullo sensu jucunda accipere, et non accipere con-

traria; si igitur voluptatis sensum capit, doloris etiam capit, etc., vid. Cic. N. D. 3, 13; ligel. tactus ··· Corporis et sensus, etc., Lucr. 2, 434; ∾ oculorum, aurium, Cic.; ligel. ∾ videndi, audiendi, id.; cf. id. Orat. 2: neque oculis, neque auribus, neque ullo sensu etc.; – si quis est sensus in morte, id. Phil. 9, 6; cf. id. Lael. 3 o. 4; — II) den aandige Fornemmelse, Følelse el. Anskuelse, Stemning el. Sindelav el. Tænkemaade; – ita sensus mentesque (hominum) pertractat (orator), ut etc., Cic. d. Or. 1, 51; cf. ibd. 2, 45; men non sum tam vestri sensus ignarus, ut etc., id. Mil. 27; cf. id. Fam. 1, 9, 12: unum fere sensum fuisse bonorum omnium, etc.; ∾ humanitatis, id., amoris, id.; men sensus ejus de re publica, id. Att. 15, 7; voluntas erga nos sensusque civium etc., id. Mil. 16; men natura gigni sensum diligendi etc., id. Lael. 9; pro animi mei sensu ac dolore, id. R. Am. 44; – bf. sensus communis, (almindelig sund Sands), Cic. d. Or. 1, 3, o. ibd. 2, 16, oftere; cf. Hor. Sat. 1, 3, 66, Senec. Ep. 5 o. 105, Quintil., o. A.; ogs. in pl., Cic. l. c. 3, 50; s. ogs. ibd. 1, 23: ad vulgarem popularemque sensum accommodata genera dictionis etc.; — B) bf. „bef."; 1) ligesom mens o. ratio: Tænkekraften el. Forstanden el. Eftertanken, (dog saal. alene „poet." o. i silb. Prosa); – misero quod omnes Eripit sensus mihi, etc., Catull. 51, 5; cf. Ovid. Met. 3, 631: redeant in pectora sensus etc.; hertil hører ogs. Phaedr. 1, 7: quibus ··· Fortuna ··· sensum communem abstulit (almindelig Menneskeforstand); – bf. i Retssproget, sensum non habere: at være fra Forstanden, Digest.; — 2) ligesom sententia o. significatio: Mening el. Bemærkelse, (saal. ofte hos Quintil.); – quae, verbis aperta, occultos sensus habent, id. 8, 2, 20; ἀλληγορία ··· aliud verbis, aliud sensu ostendit, id. 8, 6, 44; cf. Hor. Sat. 1, 3, 103, o. Phaedr. 4, 5; — b) bf. „concret": den med Ord udtrykte Tanke el. Mening; bf. Sætning el. Periode; – sensus omnis habet suum finem etc., vid. Quintil. 9, 4, 61; cf. id. 7, 10, 16, oftere; ligel. verbo sensum cludere, multo, si compositio patiatur, optimum est, id. 9, 4, 26; – bf. sensus communes, ligesom loci communes, (Almensteder), Tac. Orat. 31.

sententĭa, ae, f., [ligesom f. sentientia af sentio]: Mening, Dom, Forestilling; I) „egenl."; A) „alm."; – nihil aliud affirmare possum, nisi sententiam et opinionem meam, Cic. d. Or. 2, 34; de diis immortalibus habere ··· stabilem certamque sententiam, id. N. D. 2, 1; cf. Ter. Andr. 1, 3, in., oftere; – de sententia demovere, deducere, decedere, desistere, etc., s. und. disse Ord; men in hac sum sententia, ut etc., (er af den Mening), Cic.; saal. in sententia perstare, manere, s. und. disse Ord; – sententia est, m. Objectssætning, Cic. Off. 3, 33: si honestatem tueri ac retinere, sententia est; cf. auct. ad Her. 3, 24; ligel. Ovid. Met. 8, 67: Coepta placent, et stat sententia tradere mecum Dotalem patriam, etc.; – men absol.: sic stat sententia, ibd. 1, 243; – de sententia alicujus facere aliquid, (efter nogens Raad el. Ønske), Plaut., Cic.; cf. Liv. 38, 45; men mea quidem sententia, Ter., ogs. mea sententia, Cic.: efter min Mening; ex mea (tua) sententia: efter mit (dit) Ønske, id.; ligel. ex sententia, id., Sall., Ter., o. A.; quam omnia essent ex sententia, si nobis animus ··· non defuisset! Cic. Att. 3, 20; – som Ordsprog mærkes: quot homines, tot sententiae, Cic. Fin. 1, 5, o. Ter. Phorm. 2, 4, 14; — B) „bef." o. publicistisk: Mening el. Stemme, nævnl. som paa Opfordring afgives i Senatet; – me primum sententiam rogavit etc., Cic. Qu. Fr. 2, 1, 2; accurate sententiam dixi ··· factum est senatusconsultum in meam sententiam, id. Att. 4, 1; men id. Fam. 1, 2: in Hortensii sententiam multis partibus plures ituros; men id. ibd. 12, 4: ex senatus sententia; s. ogs. id. d. Senect. 6; – ogs. Dommerens Stemme; omnibus sententiis absolvere, condemnare, vid. Cic. Verr. 4, 45; cf. id. Cluent. 26; — b) som Edsformular mærkes: ex animi mei (tui, etc.) sententia: efter min (din) oprigtige Mening el. Overbevisning, odl.; – vid. Cic. Acad. 2, 47, Liv. 22, 53, o. id. 43, 15; hvf. ogs. Cic. Off. 3, 29: quod ex animi tui sententia juraris, id non facere, perjurium est; – (en Forvexling af dette Udtryk med det beslægtede ex sententia: efter Ønske, s. Cic. d. Or. 2, 64); – endel. staaer ogs. ex animi sententia alm. bekræftende, vid. Sall. Jug. 85; — II) „overf." om Talen; A) „alm.": Mening, Betydning, Bemærkelse, ogs. Begreb, Tanke, Indhold; – quod etc., id habet hanc, ut opinor, sententiam, etc., Cic. Off. 3, 3; cf. id. Leg. 1, 22: cujus praecepti tanta vis, tanta sententia est, ut etc.; – ∾ interdicti, oppon. verba, id. Caecin. 20; cf. id. d. Or. 3, 52, oftere; — B) bf. concret; 1) den med Ord udtrykte Tanke el. Sætning el. Periode; – dum de singulis sententiis (epistolae) breviter disputo, Cic. Phil. 13, 10; cf. Hor. Sat. 1, 10, 9; men initia et clausulae sententiarum, Quintil. 9, 3, 45, oftere; — 2) prægnant ogs.: philosophisk Sætning, Tankesprog el. Sentens; – in illis selectis (Epicuri) brevibusque sententiis, quas appellatis κυρίας δόξας, etc., Cic. N. D. 1, 30; cf. id. d. Or. 1, 8; ligel. id. ibd. 2, 8: ∾ crebrae acutaeque etc.; men Quintil. 10, 1, 68: Sophocles et sententiis densus, et in iis, quae a sapientibus tradita sunt, paene ipsis par.

*sententĭālĭter, adv.: i Form af Sentenser el. Tankesprog, Macrob., Tertull.; o. — sententĭŏla, ae, f.: kort og forkunstlet Ordsprog el. Udtryk, Cic. Phil. 3, 9; cf. Quintil. 12, 10, 73: puerilibus sententiolis lascivire; — b) silb. ogs. uden dadlende Bibegreb; – vid. Gell. 17, 12; — [sententia]. — sententĭōse, adv.: med Fylde el. Rigdom af Tanker, dicere, Cic. Orat. 71; cf. id. Inv. 1, 55; – men id. d. Or. 2, 71: i Form af Tankesprog el. Sentenser; af — sententĭōsus, 3, [sententia]: rig paa Tankesprog el. Sentenser; – ∾ genus dictionis, Cic. Brut. 95.

sentĭcētum, i, n.: Tornekrat, Plaut. Capt. 4, 2, 80, Appul.; o. — sentĭcōsus, 3: fuld af Torne; bf. „overf.": ∾ verba, Afran. ap. Fest.; ∾ merces, Appul.; — [sentis]. — sentĭfĭco, are, v. a., [sentio, facio]: begaver med Fornemmelsesevne; (silb. Ord); – ∾ corpus, oculum, Claud. Mam. d. Stat. anim. — sentīna, ae, f.; I) „egenl.": det stinkende Bundvand i Skibe; – quum alii ··· sentinam exhauriant, etc., Cic. d. Senect. 6; cf. Caes. B. C. 3, 28; men Cic. Fam. 9, 15: nunc autem vix est in sentina locus (nobis: nederst i Skibet, „alleg."); men Sall. Catil. 37, lignelsesvis: omnes, quos etc., ii Romam, sicuti in sentinam, confluxerant; — II) „overf.": den smudsigste Del og ligesom Bundfaldet af Mennesker; – vid. Cic. Catil. 1, 5, o. ibd. 2, 4; s. ogs. Liv. 24, 29, ogs. Val. Max. 2, 7, 1. — sentīnācŭlum, i, n., [sentino]: Øse el. Pompe til Skibsvandet, Paul. Nol. — Sentīnas, ātis, adj.: hørende til Byen Sentinum (hos Frontin. Sentis) i d. Umbriske; – ∾ ager, Liv. 10, 27; men absol.: in Sentinate (sc. agro), Frontin.; – in pl. subst., Sentinates: Indvaanerne af Byen Sentinum, Plin. 3, 19. — sentīnātor, oris, m.: som øser el. pumper Skibsvandet, Paul. Nol.; af — sentīno, are, v. n.: at øse el. pumpe Skibsvandet, Paul. Nol.; – bf. „ment." (o. forcl.): at befinde sig i stor Nød el. Forlegenhed; – postquam sentinat satis, etc., vid. Caecil. ap. Fest. p. 339, (Müll.); o. — sentīnōsus, 3: fuld af Bundvand, naves, Cat. ap. Non.; — [sentina]. — Sentīnus, i, m., [sentio]: den Guddom, som giver de Nyfødte deres Fornemmelser el. Sandser, Varr. ap. Augustin.

sentĭo, si, sum, 4, v. a.: legemligen el. aandigen at fornemme el. mærke, odl.; I) om de legemlige el.

sandselige Fornemmelser; A) „alm.": at mærke; a) c. acc., el. c. infin., (el. m. Objectsfætning), el. absol.; - ∾ varios rerum odores, Lucr., suavitatem cibi, Cic., varios rerum colores, id.; ∾ famem, Liv., morbos articularios, Plin.; men pass.: prius ··· quam sentirentur, (for de bleve bemærkede), Caes. B. C. 1, 67; - sentio, aperiri fores, Plaut. Truc. 2, 3, 29; cf. id. Merc. 2, 2, 40; ligel. Lucr. 3, 605: Nec ··· sentire ··· Ire foras animam; men absol.: sed ita (corruant), ut ne vicini quidem sentiant, Cic. Catil. 2, 10; ligel. Perpetuo quoniam sentimus, etc., Lucr. 4, 229; — b) m. Tingsfubjecter; - nec aures Auditum per se possunt sentire, etc., Lucr. 3, 632; - men absol.: si quis corpus sentire refutat, id. ibd. 351; — B) „prægnant": at prøve el. erfare, (navnl. et Ondt); - saal. truende: sentiet, qui siem, Ter. Eun. 1, 1, 21; cf. Phaedr. 5, 2, ogs. Cic. Catil. 2, 12, o. Ovid. Met. 12, 864; f. ogs. Caes. B. G. 7, 52, o. Liv. 45, 28, ogs. Hor. Od. 2, 7, 10, o. ibd. 4, 6, 3; — b) ogs. om Tingsfubjecter; - nisi quod transitum exercitus ager senserat, etc., vid. Liv. 9, 41; cf. ibd. 37, ogs. Hor. Od. 3, 23, 5, oftere; ligel. Virg. Ge. 1, 136: Tunc alnos primum fluvii sensere cavatas; f. ogs. Plin. Pan. 31; — c) ogs. heder sentire morbum, cariem, etc.: at være udsat derfor; - vid. Plin. 9, 73, o. id. 12, 14, oftere; — II) om den aandige Fornemmelse; A) „egenl."; a) c. acc., el. c. infin., el. m. Objectsfætning, el. m. Relativfætning, el. m. de, ogs. absol.; - Primus sentio mala nostra, etc., Ter. Ad. 4, 2, 7; men Cic. Rab. Post. 1: nihil sensisse, (at have været dum; opp. multum providisse); cf. Caes. B. G. 7, 52: plus sentire, (vide mere, forstaae sig bedre derpaa); men „poet.": Hoc Jovem sentire etc., (at han fornemmer el. hører vor Bøn el. vor Lovsang), Hor. Carm. Sec. 73; ligel. „poet.": nec inania Tartara sentit (Pelides: han døer ikke), Ovid. Met. 12, 619; - postquam, nihil esse pericli, Sensimus, etc., Hor. Sat. 2, 8, 57; cf. Cic. d. Rep. 2, 3 o. 31; - quod, quid cogitent, me scire sentiunt, id. Catil. 2, 3; Scio ego et sentio ipse, quid agam, etc., Plaut. Trin. 3, 2, 13; cf. Cic. Arch. 1 o. 6, o. Hor. Od. 4, 4, 25; - forclasfifk ogs. m. indic. i Relativfætninger: sentio, quam rem agitis, Plaut. Capt. 2, 1, 14; - postquam ··· de profectione eorum senserunt, Caes. B. G. 5, 32; - ogs. absol.: Vehementer nunc mihi est irata; sentio atque intelligo, Plaut. Truc. 2, 6, 64; ligel. Cic. Sest. 21: mentes ··· sentire et vigere, (opp. sensu carere); ligel. Quintil. 9, 4, 52: ut in oratione frequenter, non sentientibus nobis, omnium generum excidant versus; cf. Cic. Orat. 57: ipsos non sentire, quum etc.; f. ogs. Plaut. Asin. 1, 1, 46: Tu primus sentis, nos tamen praenoscimus, etc.; - men impers.: non ut dictum est ··· sed ut sensum est, Cic. d. Or. 3, 42 fin.; — B) „overf."; 1) „alm.": (ifølge foregaaende Jagttagelse el. Bemærkning) at tænke el. mene el. dømme derom el. saa og saa; - fieri potest, ut recte quis sentiat, et id, quod sentit, polite eloqui non possit, Cic. Tusc. 1, 3; cf. id. Catil. 4, 7; ligel. Senec. Ep. 75: quod sentimus, loquamur; quod loquimur, sentiamus, etc.; - ogs. m. tilføiet de; vid. Cic. Catil. 3, 2: qui omnia de re publica praeclara atque egregia sentirent; - ogs. ud. acc.; mirabiliter de te et loquuntur et sentiunt, id. Fam. 4, 13; - ∾ cum aliquo, (være af nogens Mening, tage nogens Parti), Cic. R. Am. 49, o. id. Att. 7, 1; men Ter. Andr. 2, 1, 21: ne iste haud mecum sentit; - ogs. heder, sentire ab aliquo: at holde med nogen, Plaut. Rud. 4, 4, 56; men omvendt id. Capt. 3, 5, 52; qui abs te seorsum sentio, (er uenig med dig); — 2) „bes." o. „publicistisk", ligesom censeo: stemmer el. voterer (navnl. i Senatet) derover el. saa og saa; - quum ego sensissem (havde fremsat min Mening el. giort det Forslag), m. flgd. Objectsfætning, Cic. Fam. 11, 21; cf. ibd. 5, 2; ligel. id. Verr. 2, 31: quae vult etc., omnia dicat et sentiat; men Gell. 5, 10: si judices pro causa mea senserint; — III) af partic. sensus, 3, er subst. pl. sensa, orum, n.: det Tænkte, Tanke el. Mening; - sententiam veteres, quod animo sensissent, vocaverant ··· non raro tamen et sic locuti sunt, ut sensa sua dicerent; nam sensus corporis videbantur, etc., Quintil. 8, 5, 1; cf. Cic. d. Or. 1, 8; ligel. ibd. 3, 14: sensa mentis et consilia verbis explicare; — not.: sensti, syncop. f. sensisti, Ter. Andr. 2, 3, 11.

1. **sentis**, is, m., (men f., Ovid. de Nuc. 113); I) „egenl.": Torn el. Tornebusk, (oftest in pl. o. poet.); - liberare arva sentibus, Colum.; ∾ asperi, Virg. Aen. 2, 379, hamati, Ovid. Met. 2, 799; f. ogs. Lucr. 2, 461, oftere, o. Virg. Ecl. 4, 29, oftere; ligel. Caes. B. G. 2, 17: rubis sentibusque interjectis effecerant, ut etc.; men comisk Plaut. Capt. 1, 2, 85: He. Asper meus victus sane est; Er. sentesne esitas? etc.; - κυνόςβατον ··· nos sentem canis appellamus, (germ. Hahnbuttenstrauch), Colum.; — II) ogs. „comisk overf." om lange Fingre, vid. Plaut. Casin. 3, 6, in. — 2. **Sentis**, Navnet paa en By, f. und. Sentinas. — **sentisco**, ĕre, v. n., inch. af sentio nr. II: iagttager, bemærker, Lucr. 3, 394. — ***sentix**, icis, m.: = cynosbatos, ogs. sentis canis, Appul.; — **sentōsus**, 3: fuld af Torne, Paul. Nol.; o. — **sentus**, 3: tornet, ru, ujevn; („poet." o. fjeld.); - ∾ loca, (overgroede el. udyrkede), Ovid. Met. 4, 436; men Virg. Aen. 6, 462: Per loca senta situ etc.; - ogs. „overf.": Video (hominem) sentum, squalidum, etc., (af forvildet Udseende, osv.), Ter. Eun. 2, 2, 5; — [sentis].

sĕorsum, adv., f. und. flgd. — **sĕorsus**, 3, [f. sēvorsus, af sē f. sine, o. verto]: særskilt, affondret, besynderlig, separatus; I) som adj. (alene for o. efterel.); - ∾ atque diversum pretium, Cato ap. Fest. s. v. optionatus, p. 201 (Müll.); ∾ vocabulum, id. ap. Gell. 7, 10; seorsa studia, Auson.; — II) oftere som adv., seorsum, (ogs. seorsus, Plaut., Lucr.; i begge Former „poet." disyll.): affondret el. særskilt, separatim; a) m. ab el. m. blot abl.; - seorsum ab rege exercitum ductare, Sall. Jug. 70; cf. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 9; men qui abs te seorsum sentio, (som er uenig med dig), Plaut. Capt. 3, 5, 52; - nequit ullam Dispicere ipse oculus rem, seorsum (disyll.) corpore toto, Lucr. 3, 562; cf. id. ibd. 631; — b) oftere absol.; - vid. Lucr. 5, 448 flgd.; ligel. ∾ in custodia habitus, Liv. 9, 42; cf. id. 22, 52; men Cic. d. Rep. 6, 1: ea dissensio civium, quod seorsum eunt alii ad alios, seditio dicitur; f. ogs. Ter. Ad. 5, 9, 14; ligel. Catull. 20, 17: Manumque seorsum habebis, etc.

sē.par, ăris, adj., (men rimel. alene in abl. sing.): affondret, forskiellig; (alene „poet." o. i fild. Prosa); - nec separe conteget urna (ossa humus), Val. Fl. 8, 58; ligel. ∾ coetu, Stat.; men separi natura (flumina), Solin. — ***sēpărābĭlis**, e: til at affondre el. adskille derfra; - nec separabilem a corpore esse (eam vim), Cic. Tusc. 1, 10; — **sēpărāte**, adv.: særskilt, for sig selv; - compar. separatius, Cic. Inv. 2, 21 fin.; o. — **sēpărātim**, adv.: særskilt, affondret, besynderligen; a) m. ab; - nihil accidet ei separatim a reliquis civibus, Cic. Fam. 2, 16; cf. Caes. B. C. 1, 76; ligel. Liv. 40, 47: tum separatim eos ab illis se consulturos; — b) oftere absol.; - qui non una aliqua in re separatim elaboraverunt, sed etc., Cic. d. Or. 1, 3; saal. ogs. hos singuli, Caes. B. G. 7, 36, o. Liv. 42, 44; ligel. hos quisque, Caes. B. C. 3, 18, o. Sall. Catil. 52; — B) i Rhetoriken ogs.: = in abstracto; - vel separatim dicere de genere universo, vel definite etc., Cic. d. Or. 2, 27; — [separo].

***separatio**, onis, f.: Adskillelse el. Affondring; - distributione partium ac separatione etc., Cic. d.

Or. 3,33; ∾ criminum, (opp. congregatio), Quintil. 7, 1, 31; men Tac. Hist. 4, 46: tamquam ea separatione (sc. militum) etc.; — sēpărātīvus, 3: adstillende, affondrende; - ∾ conjunctio, Diomed.; o. — sēpărātor, oris, m.: som adstiller el. affondrer, Tertull.; — fem. sēpărātrix, icis, f., Augustin.; — [separo]. — 1.sēpărātus, 3, partic. o. adj. af separo. — 2.sēpărātus, us, m., [separo]: = separatio, Appul.

sē.păro, avi, atum, 1, v. a.: affondrer el. adstiller derfra el. fra hinanden; foretager el. behandler for sig selv el. særstilt; I) „egenl."; a) m. ab, („poet.") ogs. m. blot abl.; - Separat Aonios Oetaeis Phocis ab arvis, Ovid. Met. 1, 313; cf. Plin. 4, 26; - men Ovid. Trist. 1, 10, 28: Seston Abydena separat urbe fretum; — b) m. blot acc.; - nec nos mare separat ingens, Ovid. Met. 3, 448; ligel. Cic. Agr. 2, 32: quum duo maria ··· pertenui discrimine separarentur; men id. d. Rep. 2, 22: magno equitum numero ex omni populo separato; cf. Vell. 1, 18: ut corpora gentis illius separata sint in alias civitates, etc.; — II) „fig."; a) m. ab; - qui (Graeci auctores) a perpetuis suis historiis ea, quae etc., bella separaverunt, etc., Cic. Fam. 5, 12; ∾ consilium suum ab reliquis, Caes. B. G. 7, 63; cf. Liv. 23, 20; men quem (oratorem) a bono viro non separo, Quintil. 2, 21, 12; — b) m. blot acc.; - ∾ officium dantis testes et refellentis, Quintil.; virtus ipsa per se sua sponte, separata etiam utilitate, laudabilis, Cic. Tusc. 4, 15; — III) partic. sēpărātus, 3, ogs. som adj.: særstilt, forskiellig, besynderlig; a) m. ab el. m. blot abl.; - separatae a complexu rerum (quaestiones), Quintil. 5, 8, 6; separata alienis (animalia) in unum quoque corpus congregantur, Vell. 1, 16; — b) absol.; - aliud quoddam separatum volumen (exspectare), Cic. Att. 14, 17; privati et separati agri apud eos nihil est, Caes. B. G. 4, 1; separatae singulis sedes etc., Tac. Germ. 22; - „poet." ogs.: fiern el. afsides, remotus; separatis ··· in jugis, etc., vid. Hor. Od. 2, 19, 18; - compar., ∾ intellectus, Tertull.

sĕpĕlībĭlis, e: til at begrave el. skiule; men alene comisk; - facito, ut facias stultitiam sepelibilem, Plaut. Cist. 1, 1, 64; af — sĕpĕlio, pelivi o. ii, pultum, 4, (perf. sepeli, Pers., partic. sepelitus, Cato], v. a., [efter Freund. rimel. at sammenligne m. d. oprindel. sperno, d. e. affondrer el. bortfierner; ds. sædv. ligesom condo]: bisætter el. begraver; - sepultus intelligitur quoquo modo conditus, humatus vero humo contectus, Plin. 7, 55; s. ogs. „bes." Cic. Leg. 2, 23 o. 24, ogs. Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 12; ogs. mærkes Liv. 8, 24: sepultum ··· quod membrorum reliquum fuit, ossaque Metapontum ad hostes remissa; men Cic. Flacc. 38 (oratorisk): vos ··· trucidatos incendio patriae sepelire etc.; — II) ogs. „overf.": ligesom begraver, d. e. giør en Ende derpaa, undertrykker, tilintetgiør; - cerno animo sepultam patriam etc., Cic. Catil. 4, 6; quod bellum ··· (Pompeji) adventu sublatum et sepultum (est), id. Manil. 11; ∾ dolorem, (ende), id. Tusc. 2, 13; men ∾ salutem in aeternum, (for stedse at tilintetgiøre), Lucr. 2, 570; men Plaut. Most. 5, 2, in., comisk: Ubi somnum sepelivi omnem, (naar jeg har udsovet); men Ter. Phorm. 5, 7, 49: nullus sum ··· sepultus sum, (det er ude med mig); — b) somno sepulti, (som ligge i dyb Søvn), Lucr.; cf. Virg. Aen. 2, 265; men assiduo lingua sepulta mero, (afkræftet deraf), Propert. 3, 9, 56; men Hor. Od. 4, 9, 29: Paulum sepultae distat inertiae Celata virtus.

1.sēpes, (saepes), is, (nom. seps, Val. Fl.), f., [at sammenl. m. σηκός, i. e. septum, ligesom lupus m. λυκός]; I) „egenl.": Hegn, Indhegning, Gierde; - ∾ viva, (opp. structilis), Colum.; cf. Virg. Ge. 1, 270; - ogs. in pl.; ∾ densissimae, Caes.; ligel. Texendae sepes etiam (sc. sunt), etc., Virg. Ge. 2, 371; cf. id. Ecl. 8, 37; men Ovid. A. A. 3, 562, „alleg.": Cingenda est altis sepibus ista seges; — II) „poet. overs." ogs. for enhver Indslutning; - ∾ portarum, Ovid. Trist. 4, 1, 81; ∾ scopulorum, Cic. (poëta) Div. 1, 7. — 2.sēpes, edis, adj., [sex, pes]: med sex Fødder; ds. comisk: ∾ populi, (i. e. formicae), Appul. — sēpĭa, ae, f., σηπία: Blæksisken, etslags Søorm; - vid. Cic. N. D. 2, 50, o. Plin. 9, 15; — b) fordi dens Saft brugtes til Blæk, Pers. 3, 13, saa findes ogs. sepia furva f. Blæk, Auson. — sēpĭcŭla (saep.), ae, f., dem. af 1.sepes: lidet Hegn, Appul. — sēpīmentum (saep.), i, n., [sepio]: Hegn, Indhegning, Varr. R. R. 1, 11, o. Cic. Leg. 1, 21.

sēpio (saep.), sepsi, septum, 4, v. a.; I) „egenl.": omgiver med Hegn, indhegner el. omhegner, indeslutter el. indelukker, odl.; - (Tullus Hostilius) sepsit de manubiis comitium et curiam, Cic. d. Rep. 2, 17; ∾ fundum, Plaut., segetem, Colum., omnes fori aditus, Cic.; ∾ urbes moenibus, id.; cf. id. Tusc. 5, 23: septum undique ··· sepulcrum etc.; - „poet." ogs. ∾ saltum plagis, Lucr. 5, 1250; cf. Virg. Aen. 9, 551: Ut fera, quae, densa venantum septa corona, Contra tela furit, etc.; men ∾ se tectis, (indeslutte sig deri), ibd. 7, 600; Albana pubes inermis ab armatis septa, Liv. 1, 28; cf. Suet. Aug. 65; — II) „fig.": ligesom at indelukke el. forvare; - post memoria sepire (inventa), Cic. d. Or. 1, 31; cf. ibd. 2, 34: ubi cum locum omnem cogitatione sepseris; ligel. id. Fam. 16, 23: nec videt, quibus praesidiis philosophiae septus sim; men id. Phil. 12, 10: quum septus sis legibus etc., (da du beskyttes deraf); men Liv. 3, 44: postquam omnia pudore septa animadverterat, etc.; cf. Tac. Germ. 19: septa pudicitia agunt (mulieres Germanorum); men Cic. Att. 3, 23: neque ulla est lex, quae non ipsa se sepiat difficultate abrogationis; — III) af partic. septus, 3, er subst. septum, i, n., oftere septa, orum; A) „alm.": Hegn el. Indhegning, Gierde el. Mur, odl.; - ut intra septa (villae) aquam habeas, Varro; nisi septis revulsis etc., Cic. Phil. 5, 4; cf. id. Sest. 37: fragmentis septorum et fustibus etc.; - navnl. ogs. Hegn el. Aflukke el. Stald til Hiorden; septa repetit pecus, Colum.; cf. Virg. Ecl. 1, 34: Quamvis multa meis exiret victima septis; men in sing., septum venationis, (Park til Vildtet, en Dyrehave), Varro; „poet." ogs. septa domorum o. septa saxea, (Vægge, Mure), Lucr.; — B) „bes."; a) Septa, orum: stor indhegnet Plads paa Campus Martius, hvor Romerfolket samledes til Votering, Cic. Att. 4, 16; cf. Ovid. Fast. 1, 53; ogs. holdtes her Varer til Salg, Martial. 9, 60; — b) septa, orum: Døre el. Lemmer i Sluseværket, Digest.; — c) hos Lægerne, septum transversum: Mellemgulvet, Cels. 4, 1, oftere. — sēpĭŏla, ae, f., demin. af sepia: liden Blæksisk; - vid. Plaut. Casin. 2, 8, 57: Emito sepiolas, lepidas, etc.

†Seplăsĭa, ae, f., (Seplasia, orum, Varr. ap. Non.): Navnet paa en Gade i Capua, hvori der solgtes Salver, Cic. Pis. 11, oftere, Plin. 16, 18, o. A.; ds. — Seplăsĭārius, i, m.: en Salvekræmmer, Lamprid. Heliog. 30; o. — Seplăsĭum, i, n., (sc. unguentum): seplasisk Salve, Petron. Sat. 76, 6.

sē.pōno, pŏsŭi, pŏsĭtum, 3, (partic. syncop. sepostus, Sil.), v. a.; I) „egenl.": lægger bort el. tilside, forvarer el. bortgiemmer el. affondrer; - seponi et occultari possunt (quaedam), ut etc., Cic. Att. 11, 21; men id. Verr. 4, 10: quod celari opus erat, habebant sepositum et reconditum; cf. id. Div. 2, 54, o. id. d. Or. 1, 35; - ogs. henlægger el. opbevarer til en Bestemmelse; quod etc., id ego ad illud fanum sepositum putabam, id. Att. 15, 15; cf. Liv. 1, 53: ∾ pecuniam captivam in aedificationem templi; men id. 12, 52: et pecuniam et frumentum in decem annos

seposuisse; men ogf. Ovid. Fast. 3, 730: ∾ primitias Jovi; men id. Met. 5, 380: de mille sagittis Unam seposuit (affondrede el. udvalgte); — B) „bef." ogf. om Personer; - legere et seponere nonnullos ex principibus ad pompam, Suet. Calig. 47; cf. Plin. 8, 21; men Tac. Hist. 2, 33: seponi imperatorem, (at han blev bortfiernet; opp. interesse pugnae); men id. Ann. 3, 12: si etc., seponam (eum) a domo mea, (vil jeg bortfierne ham fra mit Hus, vil jeg forvise ham derfra); — b) saal. ogf. ofte hos Tac. o. Suet. om en Forvisning til et Sted; - ∾ aliquem in secretum Asiae, in insulam, etc., vid. Tac. Hist. 1, 10, oftere, ogf. Suet. Aug. 65, o. id. Tib. 15, oftere; — II) „fig."; - ∾ sibi partem, in qua elaboret, vid. Cic. d. 3, 33; men id. Orat. 42: nullum sibi ad eam rem tempus seponere, (særskilt at bestemme dertil); saal. ogf. c. dat., Tac. Ann. 14, 54, o. id. Hist. 1, 1; ogf. absol., seposuit Aegyptum, (forvaltede det paa en egen el. særskilt Maade), id. Ann. 2, 59; men Quintil. 1, 10, 26: qua de re sepositus nobis est locus, (hvorom der bliver handlet særskilt); men Ovid. Met. 3, 318: curas Seposuisse graves; - ogf. m. ab; ∾ a ceteris dictionibus eam dicendi partem, quae etc., (affondre derfra), Cic. d. Or. 1, 6; ligel. Quintil. 12, 2, 16: in consiliis quae ratio suadendi est ab honesti quaestione seposita? - endel. „poet." m. blot abl., vid. Hor. A. P. 273; — III) partic. sēpŏsĭtus, 3, ogf. som adj., (men alene „poet." o. sield). ; A) fiern, langt borte, remotus; - ∾ fons, Propert. 1, 20, 24; ∾ gens, Martial. Spect. 3; — B) opbevaret, d. e. udvalgt, kostbar, vestis, Tibull. 2, 5, 8; ligel. seposito de grege etc., vid. Martial. 2, 43.

sēpŏsĭtĭo, onis, f., [sepono]: Henlæggelse el. Affondring, Digest. — sepositus, partic. o. adj. af sepono. — 1. seps, gen. sēpis, comm., σήψ: liden Ogleart, hvis Bid frembringer Forraadnelse, Lucan. 9, 764, Plin. 29, 32, o. id. 23, 29; — II) etslags Insect, sædv. millepeda, id. 20, 6, (Hard.). — 2. seps: Hegn, s. und. 1. sepes. — sepse, pronom. reflex. s. se ipse, se ipsa; saal. Cic. d. Rep. 3, 8: quae (virtus) omnes magis, quam sepse, diligit etc., (citeres ogf. Senec. Ep. 108).

septas, ădis, f., ἑπτάς: Syvtallet, Macrob. — septem, num. card. indecl., ligesom d. besl. ἑπτά: syv; - septem sunt menses, quum etc., Plaut. Most. 2, 2, 39; ∾ colles, Hor. Carm. Sec. 7; septem et decem, Cic., ogf. decem et septem, Liv., decem septemque, Nep., rimel. ogf. decem septem, Liv. 24, 15; f. ogf. septemdecim s. l.; - sex ··· aut septem, Lucr. 4, 581; men his mensibus Sex septem, Ter. Eun. 2, 3, 40; cf. Cic. Att. 10, 8, (Orell.): VI VII diebus; — II) „bef."; A) septem, οἱ Ἑπτά: Grækenlands syv Vise; - eos vero septem, quos Graeci sapientes nominaverunt, etc., vid. Cic. d. Rep. 1, 7; Bias, unus e septem, id. Lael. 16; Thales ··· sapientissimus in septem, id. Leg. 2, 11; cf. id. d. Or. 3, 34, o. id. Off. 3, 4, oftere; — B) Septem aquae, i d. Reatinske, vid. Cic. Att. 4, 15; — C) septem stellae, (i. e. Septentriones), Senec. Troad. 438.

September, bris, m., [septem]: d. syvende Maaned i det ældste romerske Aar, der begyndte med Marts Maaned, dog sædv. m. mensis, Cic. Att. 1, 1, o. Suet. Aug. 31, oftere; ogf. ud. mensis, Auson.; — b) ogf. som adj. hos andre Substantiver; - Kalendis Septembribus, Cic.; Non. Sept. (d. 5te); Id. Sept. (d. 13de), Liv. 7, 3, Suet. Caes. 83, o. A.; men XIX Kal. Sept. (d. 14. August); pridie Kal. Sept. (d. 31. August); men „poet.": Septembribus horis, Hor. Ep. 1, 16, 16, (i den for Sundheden saa farlige September).

septemdecim, s. und. septendecim. — septemflŭus, 3, [fluo]: syvfold strømmende, Epithet til Nilen, Ovid. Met. 1, 422, oftere. — septemgĕmĭnus, 3: syvfold, (poetisk Ord), Nilus, (med syv Mundinger), Catull., Virg.; men ∾ Roma, (som ligger paa syv Høie), Stat. Silv. 1, 2, 191. — septemmestris, e, [mensis]: paa el. af syv Maaneder, infans, Censorin.; ogf. septimestris partus, id. — septemnerva, ae, f., [nervus]: en Benævnelse paa Værten plantago, Appul. — septem.pĕdālis, e: som holder syv Fod, statua, Plaut. Curc. a. 3, v. 71. — septemplex, icis, adj., [plico]: syvfold, (poetisk Ord), clipeus, (med syv Lag Oxehud, vid. Hom. Il. 7, 220 flgd.), Virg. Aen. 12, 925, o. Ovid. Met. 13, 2; men ∾ Nilus, (ligesom septemfluus o. septemgeminus): med syv Mundinger el. Udløb, id. ibd. 5, 187; ligel. ∾ Ister, id. Trist. 2, 189; ∾ spiritus, Tertull. — septemtrio, s. und. septentrio.

septem.vir, s. und. septemviri. — *septemvĭrālis, e: hørende til Septemvirerne, auctoritas, Cic. Phil. 12, 9; — b) ogf. subst. septemvirales, ium, m.: Septemvirerne el. Syvmændene, ibd. 13, 12; o. — septemvirātus, us, m.: Syvmændenes Embede el. Commission, Septemviratet, Cic. Phil. 2, 38, o. Plin. Ep. 10, 8; af — septemvĭri, orum, m., [vir]: Syvmændenes Collegium el. Commission; A) til Besorgelse af de til Gudernes Ære anstillede Gjestebude; - saal. absol., Tac. Ann. 3, 64; ogf. ∾ Epulones, Gell.; ogf. in sing. septemvir: et Medlem af dette Collegium, Lucan., Plin. Ep.; — B) til Fordeling af de offenlige Jorder, Cic. Phil. 5, 7; cf. id. ibd. 6, 5: septemvirum acta sustulimus; - ogf. in sing., id. ibd. 5, 12, o. id. Att. 15, 19.

septēnārĭus, 3, [septem]: som indeholder syv, numerus, (Tallet syv), Plin. 11, 43, Gell. 3, 10, o. Macrob.; ∾ versus, (med syv Fødder): en Septenarius, Diomed.; - ogf. absol.; quum tam bonos septenarios fundat ad tibiam, Cic. Tusc. 1, 44; - ∾ synthesis, (Opsats af syv Bægere), Martial. 4, 46; ∾ fistula, (med syv Tommers Giennemsnit), Frontin. — septendĕcim (septemdecim), num. card. indecl., [decem]: sytten; - nos in septendecim Siciliae populis numeramur, Cic. Verr. 5, 47; ligel. Liv. 38, 51; (dog skrives derfor ofte XVII); - for septendecim findes ogf. septem et decem, Plaut., Cic., decem et septem, Liv., Plin. Ep., decem septemque, Nep. Cato 1, decem septem, Liv. 24, 15.

septēni, ae, a, num. distr. af septem; I) „egenl.": hver syv, syv til el. paa hver; - duo fasces ··· septenos habuere libros, Liv. 40, 29; quae (seriae) sint amphorarum septenum, Colum.; cf. Cic. Verr. 2, 49: pueri annorum senum septenumque denum; — II) „overf." ogf. f. septem; - septenis fistula cannis, Ovid. Met. 2, 682; Et qua septenas temperat unda vias, (de syv Nilmundinger), Propert. 3, 21, 16; - ogf. in sing. („poet." o. hos Plin.); Gurgite septeno rapidus mare submovet amnis, (om Nilen), Lucan. 8, 445; ligel. ∾ Ister, Stat. Silv. 5, 2, 136; men ∾ circuitu, vid. Plin. 28, 66. — septennis, e, o. septennium, i, s. und. septuennis, etc.

septentrio, onis, s. und. septentriones. — *septentrĭōnālis, e: hørende til el. benævnt efter Norden; - ∾ pars (terrae), Varro, plaga, Senec., Plin.; ∾ venti, Colum.; — b) neutr. pl. septentrionalia, ogf. som subst.: de nordlige Egne el. Lande, Plin.; ∾ Britanniae, Tac. Agr. 10; o. — septentrĭōnārĭus, 3: nordlig, ventus, (Nordenvinden), Gell. 2, 22; — [af flgd. nr. II]. — septentrĭōnes, (septemtr.), um, (in sing. o. m. tmesis, s. nedenf.), m., [septem, trio]; oprdl.: de syv Plovexen; df. som Stiernebillede: de syv Stierner mod Nordpolen, som ogf. benævnes den store og lille Biørn el. Vognen; - neque se septentriones quoquam in coelo commovent, vid. Plaut. Amph. 1, 1, 117; erat a septentrionibus collis, quem etc., Caes. B. G. 7, 83; cf. Cic. Acad. 2, 20; ogf. m. tmesis: Gurgite caeruleo septem prohibete triones, Ovid. Met. 2, 528; - sing. septentrio, Plin. 6, 21; ligel. ∾ major, (den store Biørn), Vitruv.

6, s. fin., o. ∾ minor, (den lille Biørn), Cic. N. D. 2, 43; — II) „overf."; A) Norden; - inflectens sol cursum tum ad septentriones, tum ad meridiem etc., Cic. N. D. 2, 19; cf. Caes. B. G. 1, 1: ad septentriones vergere; men id. ibd.: spectant (Belgae) in septentriones et orientem solem (imod Nordost): s. ogs. Gell. 2,22, o. A.; — b) sing.; - latus, quod etc., oriens spectat; septentrio a Macedonia objicitur, Liv. 32, 13; cf. Tac. Hist. 5, 6, oftere, o. A.; ogs. in tmesi, Virg. Ge. 3, 381: Hyperboreo septem subjecta trioni Gens; cf. Ovid. Met. 1, 61; — B) m. o. ub. ventus: Nordenvinden; a) pl.; - ex ea die fuere septentriones venti, Cic. Att. 9, 6; — b) in sing.; - ∾ acer, Liv. 26,45; cf. Senec. Qu. N. 5,16: a septentrionali latere ··· medius septentrio, etc. — septenus, s. und. septeni.

Septĭcĭānus, 3: hørende til el. benævnt efter en Septicius; - ∾ libra, (som under den anden puniske Krig blev nedsat fra 12 unciae til 8½), Martial. 8, 71; derom ogs. ∾ argentum, id. 4, 89. — septĭcollis, e, [septem, collis, is]: med el. paa syv Høie, arx, (d. e. Rom), Prudent.; (cf. Hor. Carm. Sec. 7). — septĭcus, 3, σηπτικός: bortædende, fortærende, vis, vid. Plin. 30,10; cf. id. 34, 55. — septĭes, adv., num. af septem: syvgange, Liv. 28, 6; ∾ milies sestertium (sing.), Cic. Phil. 2, 37, (hvor der efter Gronov. er at supplere: centies). — septĭfarĭam, adv., [septem, fari]: syvfold; - ∾ divisum volumen, Santra ap. Non. — septĭfŏlĭum, i, n., [septem]: Syvblad, etslags Plante, Appul. — septĭfŏris, e, [septem, 1. foris]: med syv Huller el. Aabninger, fistula, Sidon. — septĭformis, e, [septem, forma]: syvfold, Augustin.

septimana, ae, f. und. flgd. — septĭmānus, 3, [septem]: hørende til Tallet syv; - ∾ Nonae: som falde paa den syvende Dag i Maaneden, (neml. i Marts, Mai, Juli og October, opp. quintanae), Varro, o. Macrob.; ∾ feturae, (som fødes i d. syvende Maaned), Arnob.; — II) subst.; A) septimani, orum, m.: Soldaterne af den syvende Legion, Plin. 3, 5, o. Tac. Hist. 3, 25; — B) septimana, ae, f., sild. Ord f. hebdomas: en Uge, Cod. Theod. — septĭmatrus, ŭum, f., [septimus]: en syv Dage efter Idus holden Fest, Varro, Tertull. — Septĭmius, Septimia: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf kan mærkes; I) Digteren Titius Septimius, Samtidig og Ven af Horatius; - vid. Hor. Od. 2, 6, o. id. Ep. 1, 9; — II) Septimius Severus, romersk Keiser, Eutrop. 8, 10. — Septimontĭālis, e, s. und. flgd. — Septĭmontĭum, i, n., [septem, mons]: de syv Høie, paa hvilke fildigere Rom blev bygget, Varro, Fest.; — B) df. Syvhøiefesten i Dec. Maaned, til Minde om alle syv Høies Indlemmelse i Byen Rom, Varr. L. L. 6, 3, Fest.; - heder ogs. Septimontiale sacrum, Suet. Dom. 4; - men ∾ satio fabae, (som foretages samtidigen dermed), Colum. 2, 10; — not.: Septimontius, i, m.: en Guddom, til hvis Ære Festen Septimontium blev holdt, Tertull.

septĭmus (septumus), 3, num. ord. af septem: den syvende; - Septimas esse aedes a porta, ubi etc., Plaut. Pseud. 2, 2, 3; cf. Ovid. Met. 4, 213; men intra septimas Calendas, (i. e. intra septem menses), Martial. 1, 100; cf. Hor. Sat. 2, 6, 40; men Cic. d. Rep. 2, 10: Roma condita est secundo anno Olympiadis septimae; men sententia septima decima etc., vid. id. Cluent. 27; ogs. i et Ord: septimodecimo die, Vitruv.; — B) hertil mærkes som adverbiale Dictioner; a) die septimi, (ligesom die crastini, o. fl.): paa den syvende Dag el. om syv Dage, Plaut. Pers. 2, 3, 8, Gell. 10, 21, o. Macrob.; — b) septimum: syvende Gang; - ∾ consul (Marius), Cic. N. D. 3, 32; — c) septimo, ligesom frgd.: syvende Gang; - ∾ creatum consulem (Marium), Quadrig. ap. Gell. 10, 1; - sild. ogs. syvgange; lavare ad diem septimo, Trebell. Vopisc.; — not.: hos Grammatici findes ogs. casus septimus (s. abl. ub. praepos.); s. ogs. Quintil. 1, 4, 26. — septimusdecimus, 3, s. und. frgd.

septingēnārĭus, 3: hørende til el. bestaaende af Tallet, syvhundrede; - ∾ greges, Varro; af — septingēni, ae, a, num. distr. til septingenti: hver 700, 700 til el. paa hver; - ∾ bracteae, Plin. 33, 19. — septingentēsĭmus, 3, num. ord. til flgd.: den syvhundredeste; - ∾ supra annum, Liv. prooem. — septingenti, ae, a, num. card., [septem, centum]: syvhundrede; - ∾ annorum memoriam uno libro colligavit (Atticus), Cic. Orat. 34; ∾ millia passuum, id. Quint. 25; ∾ stadia, Plin.; - ogs. absol.: Septingenta Tito debet Lupus (sc. sestertia), Martial. 7, 10; df. — septingentĭes, adv.: 700gange, Plin. 28, 50; men id. 36, 24: ∾ sestertium aeris alicui debere, s. und. sestertium.

septĭo (saept.), ōnis, f., [sepio]: Indhegning, Vitruv.; men ∾ urbis, Vopisc. Aurel. 12, (Opførelsen af en Ringmur derom). — septĭpes, ĕdis, adj., [septem, pes]: syv Fod høi; df. sild. „poet.": overmaade høi el. stor, Burgundio, Sidon. — septizōnĭum, i, n., [septem, zona]: Bygning i Roms 12te Region, rimel. med syv Afdelinger el. Etager, Suet. Tit. 1; - en anden saadan Bygning skal være opført af K. Septimius Severus, Spartian. Sever. 19 o. 35.

septŭāgēnārĭus, 3: hørende til el. indeholdende Tallet 70; - ∾ fistula, (af 70 Tommers Diameter), Frontin.; ∾ homo (70aarig), Digest.; af — septŭāgēni, ae, a: hver 70, 70 til el. paa hver; - pyramides in imo latae pedum quinum septuagenum, Plin. 36, 12; ogs. i et Ord: fistula septuagenumquinum, (af 75 Tommers Diameter), Frontin.; - ogs. in sing., Plin. 26, 63. — septuāgeniquini, s. und. frgd. — septuagenus, 3, s. und. septuageni. — septŭāgēsĭes, adv., Biform af septuagies, Capella. — *septŭāgēsĭmus, 3, num. ord.: den 70de, annus, Cic. Div. 1, 23; men ∾ castra, Liv. 28, 16; o. — septŭāgĭes, adv. num.: 70gange, Colum. 5, 2; af — septŭāginta, num. card. indecl., ἑβδομήκοντα: 70; - centum septuaginta aratoribus inanior ager etc., Cic. Verr. 3, 52; septuaginta et tres amissi, Liv. 35, 1; cf. Nep. Att. 21; ogs. m. Taltegn: interficiuntur IV et LXX, Caes. B. G. 4, 12.

septŭennis, (Biformen septennis har Capitolin.), e, [septem, annus]: syvaarig, puer, Plaut. Bacch. 3, 3, 36, oftere; df. — septŭennium, i, n.: Tidsrum af syv Aar, Tertull.; - af Biformen: septennium har Prudent.: duo per septennia. — septum, i, s. und. sepio, nr. III. — septunx, uncis, m., [septem, uncia]; I) „alm.": syv Tolvtedele af et Helt; - ∾ jugeri, Colum. 5, 1; cf. Liv. 5, 24: triumviri jugera et septunces viritim diviserant; men id. 23, 19: septunces auri in singulos pretium convenit, (syv Unzer Guld); — II) „overf.": syv Stykker i sit Slags; navnl. i et Drikkelag: syv Glas, Martial. 8, 51; men id. 3, 82: Septunce multo deinde perditus stertit, (af mange Skaaler, af megen Drik). — septŭōse (saept.), adv., [septus, 3, sepio]: indhyllet el. tilhyllet; df. „overf." om Talen: dunkelt, Liv. Andr. ap. Non. — septuplum, i, n., ἑπτάπλουν: det Syvfolde, Augustin. — septus (saept.), 3, partic. af sepio.

*sĕpulcrālis, e: hørende til en Grav el. til en Begravelse, arae, Ovid. Met. 8, 480; ∾ fax, (Ligfakkelen), id. Her. 2, 120; o. — sĕpulcrētum, i, n.: Begravelsesplads; - in sepulcretis ··· ipso rapere de rogo coenam, Catull. 59, 2; af — sĕpulcrum, (sepulchrum), i, n., [af sepelio, ligesom fulcrum af fulcio, o. fl.]: Gravsted el. Grav, Begravelse el. Gravmæle; - sepulcri appellatione omnem sepulturae locum contineri, etc., Digest.; cf. Cic. Leg. 2, 22: nec tamen eorum ante sepulcrum est, quam justa

facta et corpus ingestum est; cf. ibd. 21, (de jure sepulcrorum); men ad sepulcrum venimus, (til Gravstedet), Ter. Andr. 1, 1, 101; in sepulcro Scipionum etc., vid. Cic. Arch. 9; cf. Hor. Epod. 9, 26; men om Archimedes's Grav, vid. Cic. Tusc. 5, 23; ara sepulcri, (Ligbaalet), Virg. Aen. 6, 177; onerare membra sepulcro, (opføre en Gravhei derover), id. ibd. 10, 558; ligel. ∾ exstruere, facere, Cic.; men sepulcra legens, id. d. Senect. 7, (ved at læse Gravskrifter); - „alleg." er Plaut. Pseud. 1, 4, 19: Ex hoc sepulcro vetere viginti minas Effodiam, (skal prelle den gamle Knark derfor); ligel. id. Men. 1, 2, 43, comisk: Clam uxorem ubi sepulcrum habeamus (Gravsted, neml. til denne Dag), etc.; — B) „overf." o. „meton."; a) ligesom Livets Grav el. Undergang; - (terra) rerum commune sepulcrum, Lucr. 5, 260; men Enn. ap. Priscian.: Heu, quam crudeli condebat membra sepulcro (vultur)! cf. Catull. 68, 89: Troja, nefas, commune sepulcrum Europae Asiaeque; — b) „poet." ogs. om de Afdøde; - placatis ··· sepulcris, Ovid. Fast. 2, 33; cf. Catull. 95, in.: Si quicquam mutis gratum acceptumve sepulcris Accidere a nostro ··· dolore potest, etc.

*sĕpultor, oris, m.: som begraver, Augustin.; - ogs. „overf.": som stiller el. beroliger, Tertull.; o. — sĕpultūra, ae, f.: Begravelse (in abstracto el. som Handling); - mos ille sepulturae etc., Lucr. 6, 1276; cf. Cic. Leg. 2, 22: antiquissimum sepulturae genus etc.; men locus sepulturae, vid. Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 12, ogs. locus ad sepulturam, Suet. Tib. 1; - ogs. in pl.: mortes sepulturaeque deorum, (hvor de ere døde og begravne), Cic. N. D. 1, 42; — df. adj. sĕpultūrārĭus, 3: hørende til en Begravelse, fines, auct. d. Lim. ap. Goes.; — [sepelio]. — sĕpultus, 3, partic. af sepelio.

*sĕquācĭtas, atis, f.: Folgagtighed, Sidon.; o. — sĕquācĭter, adv.: følgende derefter el. dermed, Arnob., Augustin.; — [sequor]. — Sēquăna, ae, f.: Seinen el. Seinefloden, Hovedflod i Gallien, Caes. B. G. 1, 1, oftere, Plin. 4, 31, o. A.; — B) df. 1) Sēquăni, orum, m.: Seqvanerne, de omkring Seinen boende Folk, Caes. l. c., oftere, o. Cic. Att. 1, 19; — b) df. atter, Sequanus, 3: seqvanisk, gens, Lucan. 1, 425; ∾ ager, Plin. 14, 3; — 2) Sēquănicus, 3: = frgd.; - ∾ textrix, Martial. 4, 19.

sĕquax, ācis, adj., [sequor]: som let el. rask følger derefter; (poetisk Ord); 1) „egenl."; - Latio terga dare sequaci, (flygte fra de efterſættende Latinere), Virg. Aen. 10, 365; men id. Ge. 2, 374: capraeque sequaces, (som gaae efter det unge Vinløv); men ∾ flammae, (som omslynge Alt), id. Aen. 8, 432; ligel. om Røgen og om Vandet, id.; sild. ogs. ∾ oculi, (som forfølge Gienstanden), Stat.; men ∾ ensis, (som let bevæges el. følger), Val. Fl.; men Pers. prol. 5: quorum imagines lambunt Hederae sequaces; — B) „bef." ogs.: som let bøier sig el. giver efter; - ∾ ac lenta natura bituminum, Plin.; ∾ lentitia salicum ad vincturas, id.; - ogs. in compar., nec est alia nunc materia sequacior vitro, id. 36, 67; — II) „fig.": som let hænger ved el. bliver til Vane; - moresque sequaces, Lucr. 3, 316; ligel. curaeque sequaces, id. 2, 47; men sensusque sequaces, (lærvillige el. som let forfølge en Gienstand), Auson.; - ogs. om Personer: som let danner sig efter et Mønster; ut ita dicam, sequaces sumus, Plin. Pan. 45.

sĕquēla, ae, f., [sequor]; (efterang. Ord); 1) „egenl.": hvad der følger derefter el. dermed, et Følge; - calones et omnis generis sequelas etc., Frontin.; quorum (jumentorum) sequela erat equuleus, Digest.; — II) „overf.": Følge el. Virkning; - ∾ morborum (mors), Augustin.; cf. Gell. 6, 1: (ea incommoda facta) non per naturam, sed per sequelas quasdam necessarias, etc. — sĕquens, tis, partic. o. adj. af sequor.

sĕquester, stris, (for o. efterel. o. „poet.": sequester, stri), m., [sequor]; 1) egenl. i Retssproget: den Mandsperson, hos hvem den omtvistede Ting el. Sum bliver deponeret indtil Stridens Afgiørelse; - nisi das sequestrum aut arbitrum, cujus etc., Plaut. Rud. 4, 3, 65; cf. ibd. v. 79; in sequestrum depositi actio competit, Digest.; men Gell. 20, 11: quod apud sequestrum depositum erat, sequestro positum per adverbium dicebant; df. ogs. sild. in neutr.: in sequestro dedonere aliquid, Digest.; — II) „overf."; A) „bef.": Mellemperson el. Mægler ved Bestikkelser af Dommere el. Vælgere, hos hvilke man da deponerede de lovede Pengesummer; - qui ··· sequestres aut interpretes corrumpendi judicii esse solent, Cic. Verr. Act. 1, 12; cf. id. Planc. 16: cujus tu tribus venditorem et corruptorem et sequestrem Plancium fuisse clamitas; s. ogs. id. Cluent. 8, o. id. Coel. 13; — B) df. „alm.": Mellemperson el. Mægler; - inter patres et plebem publicae gratiae sequester, Senec. Consol. ad Helv. 12; ∾ pacis, (Fredsmægler), Sil., Lucan.; — b) i denne Bem. havdes ogs. fem. sequestra, ae, Stat., Appul.; ogs. som appos.: pace sequestra, (under Vaabenstilstandens Beskyttelse), Virg. Aen. 11, 133; - qui suam pudicitiam sequestrem perjurii fieri passi sunt, etc., vid. Val. Max. 9, 1, 7.

sequestra, ae, f. und. frgd. nr. II, B, b. — sĕquestrārĭus, 3, [sequester nr. II]: hørende til en Seqvester, actio, Digest. — *sĕquestrātĭo, onis, f.: Deponering af den omtvistede Sum hos en Seqvester, Cod. Theod.; — sĕquestrātor, oris, m.: som seqvestrerer; df. „overf.": som hindrer el. standser; - ∾ officiorum (dolor), Symmach.; o. — sĕquestrātōrĭum, i, n.: Forvaringssted; - ∾ seminibus terra, Tertull.; af — sĕquestro, avi, atum, 1, v. a., [sequester], (sild. Ord); 1) giver i Forvaring; - ∾ membra (terrae), Prudent., corpora sepulturae, Tertull.; — II) „overf.": afsondrer el. bortfierner derfra; - causam motus ab eo, quod movetur, sequestrat ratio, Macrob.; ∾ aliquem ab infamia, Sidon.; - sequestratum animal, Veget.; men sequestrata verecundia, (med Tilsidesættelse deraf), Macrob. — sequior o. sequius, s. und. secus.

sĕquor, sĕcūtus (sequūtus) sum, 3, v. dep. (a. o. n.), [sibileret af ἕπομαι, i. e. sequor]: følger dermed el. derefter, ledsager; 1) „egenl."; A) „alm."; a) c. acc.; - qui, ex urbe amicitiae causa Caesarem secuti, etc., vid. Caes. B. G. 1, 39; cf. id. ibd. 7, 50; men ∾ moechas, (gaae efter dem), Hor. Sat. 1, 4, 113; men Quintium ··· secutum vallem, (som havde fulgt den paa sin Marsch), Liv. 32, 6; men ∾ vestigia alicujus, Ovid. Met. 4, 514; cf. ibd. 8, 332: pars pressa sequuntur Signa pedum, etc.; - ogs. m. Tingssubjecter; magna multitudo carrorum ··· sequi Gallos consuevit, Hirt. B. G. 8, 14; cf. Hor. Od. 2, 14, 24, o. ibd. 3, 27, 59; — b) absol., (oftest hos Plaut. o. Ter.); - sequere intro; P. sequor, Plaut. Asin. 4, 1, fin.; abi prae, jam ego sequor, id., Ter.; quod si praeterea nemo sequatur, tamen se etc., Caes. B. G. 1, 40; servi sequentes, Hor. Sat. 1, 6, 78; men Ovid. Fast. 3, 508: ut a tergo forte secutus erat, etc.; — B) „bef." ogs.; 1) om Personer; a) fiendligen at følge, at efterſætte el. forfølge; - saal. Caes. B. G. 7, 47: neque prius sequendi finem fecerunt, quam etc.; cf. Virg. Aen. 11, 674: sequiturque incumbens eminus hasta Terea, etc.; ogs. ∾ hostem pilo, Tac. Hist. 4, 29; ∾ feras, Ovid.; cf. id. Met. 6, 666; — b) c. acc. loci: at drage paa Veien derhen el. i Retning dertil; - Formias nunc sequimur, Cic. Att. 10, 18; ligel. ∾ Epirum, Italiam, etc.; vid. id. ibd. 3, 16, o. Virg. Aen. 4, 361; ligel. ibd. 381: I, sequere Italiam ventis, pete regna per undas, etc.; s. ogs. Ovid. Her. 7, 10, oftere, o. A.; — 2) om Ting og om Begreber; a) at følge,

(om Tiden, el. om hvad der følger i Tiden el. Ordenen); - Aestatem auctumnus sequitur, post acer hiems fit, Enn. Ann. 16, 31; sequenti anno, Plin. 10, 82; cf. Hirt. B. G. 8, 50: in sequentis anni ··· petitione etc.; sequenti tempore, Quintil. 1, 5. 52; men quam primum luce sequenti, Ovid. Fast. 4, 675; secuto die, Plin. 13, 43; cf. id. 6, 26: secuta aetas propiorem cursum tutioremque indicavit; men Luce secutura tutos pete, navita, portus, Ovid. Fast. 4, 625; cf. Lucan. 2, 528; men in sequenti volumine, Vitruv. 6, 8; dog ogs. Africanus sequens, (i. e. minor), Plin. 7, 59; - sequitur hunc annum nobilis clade Romana Caudina pax, Liv. 9, 1; cf. id. 10, 38; men Intonuit dicente deā, tonitrumque secuti ··· nimbi, etc., vid. Ovid. Met. 14, 542; cf. Virg. Aen. 9, 501: sequitur clamor, coelumque remugit, etc.; men Ovid. Met. 9, 780: lacrimae sunt verba secutae; cf. id. Fast. 1, 359: Verba fides sequitur, etc.; s. ogs. id. ibd. 3, 305; men Cic. Att. 4, 2: post illas datas litteras secuta est summa contentio de domo; cf. id. N. D. 1, 2: quibus (sanctitate et religione) sublatis, perturbatio vitae sequitur et magna confusio; men id. Orat. 49: qua tempestate Paris Helenam ··· et quae sequuntur (og det følgende Sted); cf. id. Leg. 2, 23: nostis, quae sequuntur, etc.; - saal. ogs. om den historiske Følge og om Ordenen i Foredraget; sequitur is rex, qui etc., Cic. d. Rep. 2, 21; sequitur, ut doceam etc., id. N. D. 2, 32; cf. id. Leg. 3, 18: deinde sequitur, quibus jus sit etc.; men sequitur videre de eo, quod etc., Digest.; — b) som Besiddelse el. Arv at følge nogen el. tilfalde nogen; - ut victorem res sequeretur, Liv. 28, 21; cf. id. 33, 13: ut belli praeda ··· Romanos, ager urbesque captae Aetolos sequerentur; cf. Hor. Sat. 1, 8, 13, o. Plin. 9, 60; — c) prægnant ogs.: let-teligen at følge med el. at føie sig, at komme af sig selv; - herbae ··· aridae factae ··· celerius rumpuntur, quam sequuntur, Varro; cf. Virg. Aen. 6, 146: ipse (ramus) volens facilisque sequetur, Si etc.; men Liv. 38, 21: quum scrutantes, quae vellant, telum non sequitur; cf. Ovid. Met. 12, 372; - ita flexibilis (oratio), ut sequatur, quocunque torqueas, Cic. Orat. 16; cf. id. Brut. 49: non quaesitum esse numerum, sed secutum; s. ogs. Quintil. 2, 14, in., o. id. 10, 2, 27, oftere; — II) „fig."; A) „alm.": at tage til Følge, at holde sig dertil, at blive derved; - si verbum sequi volemus, (ville vi holde os til Bogstaven), Cic. Caecin. 17; - hanc (Caesar) in re publica viam, quae popularis habetur, secutus est, Cic. Catil. 4, 5; cf. Ovid. Pont. 1, 4, 38; ligel. id. ibd. 2, 10, 18: Diversum quamvis quisque sequamur iter, etc.; men Liv. 4, 4: patrem sequuntur liberi, (følge Faderens Stand); men Caes. B. G. 1, 4: damnatum poenam sequi oportebat, ut etc.; s. ogs. Cic. Lael. 17; — B) „bes."; 1) at følge nogens Autoritet el. Exempel el. Parti; - nec minor iis (poena statuenda est), qui secuti erunt alterum, quam iis, qui etc., Cic. Lael. 12; cf. id. ibd.: ∾ amicum vel bellum patriae inferentem; men Lucan. 2, 531: O scelerum ultores, melioraque signa secuti, etc.; men sequi auctoritatem alicujus, id., Caes., consilium Scipionis, id.; cf. id. B. C. 2, 32; ligel. qui etc., quam rationem sequantur, vides, Cic. Div. 2, 6; s. ogs. und. secta; ligel. Liv. 31, 7: ut linguam (sc. Graecorum), ut nomen secutos crederes, etc.; ogs. absol.: si senatus sequatur, etc., Caes. B. C. 1, 1; men Cic. d. Rep. 5, 19: ∾ naturam optimam bene vivendi ducem; men ulteriora mirari, praesentia sequi, vid. Tac. Hist. 4, 8; s. ogs. Ovid. Met. 7, 20: video meliora proboque; Deteriora sequor, etc.; — 2) at søge et Formaal el. en Hensigt, at stræbe el. tragte derefter; - natura bonos viros eam sequi justitiam, quae sit, non eam, quae putetur, Cic. d. Rep. 3, 11; cf. id. Lael. 27, o. id. Mur. 27; ∾ commodum matris, (drage Omsorg derfor), Ter. Hec. 3, 5, 31; ∾ lites, id. Andr. 4, 5, 16; ∾ quae nocuere (oppon. fugere), Hor. Ep. 1, 8, 11; cf. ibd. 1, 1, 72; — 3) at følge el. være Følge deraf, navnl. i den logiske Slutning; - nec si etc., sequitur illico, esse causas etc., Cic. Fat. 12; saal. ogs. m. Subjectssætning, id. Tusc. 5, 8; - oftere m. flgd. ut; si haec enunciatio vera non est, sequitur, ut falsa sit, id. Fat. 12; cf. id. Fin. 2, 8, Quintil. 3, 8, 23, o. id. 3, 11, 17, o. A.; — III) partic. sĕquens, tis, brugtes ogs. efter Quintil. 8, 6, 40, af nogle som subst. f. *ἐπίθετον*. — sequutio, sequutor, etc., s. und. secutio, etc.

Sēr, eris, s. und. Seres. — sĕra, ae, f., [2. sero]: etslags Bom el. Tværtræ, hvormed Døren spærres indenfra; - qua (sera) remota fores panduntur, Varro; excute poste seram, Ovid. Am. 1, 6, 24, oftere; ogs. in pl.; cujus (portae) Dempserat oppositas insidiosa seras, id. Fast. 1, 265; - Pone seram, (slaa Slaaen for), Juvenal. 6, 347; men Clauditur et durā janua firma sera, Tibull. 1, 2, 6; men Colum. 9, 1: seris transversis ita clathrare (vacerras), ne etc.

Sĕrapēum, i, s. und. Serapis. — sĕrāpias, adis, f., *σεραπιάς*: en Benævnelse paa Planten orchis, Plin. 26, 62; hed er ogs. serapion, i, n., Appul. — Serapicus, 3, s. und. Serapis. — Sĕrāpio, (el. -on), ōnis, m., rimel. i Rom ordenl. som Slave-navn; ds. som Ogenavn til P. Corn. Scipio Nasica (cons. a. u. c. 616); - vid. Liv. epit. 55, ogs. Plin. 7, 10, Cic., o. A. — sĕrāpion, s. und. serapias.

Sĕrāpis, (sild. ogs. Sĕrāpis), is o. idis, m.: en hoi ægyptisk Guddom, hvorom Macrob. Sat. 1, 20: Serapis et solis eandem esse naturam, etc.; men colosseum Serapin e smaragdo (Gudens Billedstøtte), vid. Plin. 37, 19; men ante ipsum Serapin, (foran hans Støtte og Tempel i Syracus), Cic. Verr. 2, 66; cf. id. Div. 2, 59, Tac. Hist. 4, 81, o. A.; — B) ds. 1) Sĕrāpeum (o. -ium), i, n.: et Serapistempel, navnl. i Alexandrien, Tertull.; s. ogs. Tac. Hist. 4, 84; — 2) Sĕrāpicus, 3: horende til el. benævnt efter Guden Serapis; ds. „overf.": prægtig, coenae, Tertull. — Serapium, i, n., s. und. frgd. nr. B, 1.

sērē, adv. af serus: sildigen, sent, langsomt, (men s. posit. inus. bruges sædv. sero, s. und. serus); - ds. compar., sērius: sildigere; - modo surgis (Sol) Eoo Temperius coelo, modo serius incidis undis, Ovid. Met. 4, 197; cf. Liv. 31, 11, o. A.; men „poet.": serius ocius, (før el. siden, først el. sidst), Hor. Od. 2, 3, 25; cf. Ovid. Met. 10, 33: Serius aut citius sedem properamus ad unam; - superl., quam serissime, (saa sildigt muligt), Caes. B. C. 3, 75, o. Plin. 15, 18; — b) ogs. hed er serius: for sildigt el. altfor sildigt; - an serius venimus? Cic. d. Rep. 1, 13; men id. d. Or. 3, 20: ad quae (mysteria) biduo serius veneram; cf. id. Catil. 1, 2, o. Caes. B. C. 3, 8.

sĕrēnātor, ōris, m., [sereno]: som opklarer Luften, Epithet til Juppiter, Appul. — sĕrēne, adv. af serenus: klart, i klart Lys; men alene in compar. o. „fig.", Augustin. — sĕrēnifer, a, um, [serenus, fero]: som bringer klart Veir, Aquilo, Avien. — *sĕrēnĭtas, atis, f.; 1) m. o. ud. coeli: Luftens Klarhed, klart el. smukt Veir; - quum sit tum serenitas, tum perturbatio coeli, Cic. Div. 2, 15; men ∾ auctumni, Plin.; men ∾ tranquilla, (opp. foeda tempestas), Liv. 2, 62; ogs. in pl.; imbribus magis, quam serenitatibus (offendi vineam), Colum.; — II) „overf."; - modum imponere secundis rebus, nec nimis credere serenitati praesentis fortunae, prudentis hominis ··· esse, Liv. 42, 62; men serenitatem alicujus obducere, (formørke nogens Lyse el. glade Stemning), Senec. d. Ir. 3, 25; — not.: ogs. er Serenitas Vestra, (Eders Naade): en Titel, som tillagdes de romerske Keisere, Veget.; o. — sĕrēno, avi,

atum, 1, v. a.: at giøre lys el. klar; (poetisk Ord); - Vultu, quo coelum tempestatesque serenat (Juppiter), etc., vid. Virg. Aen. 1, 255; ogs. absol.: perculsus fulmine civis Luce serenanti (ved Dagens klare Lys) vitalia lumina liquit, Cic. (poëta) Div. 1, 11; men serenatus Olympus (el. axis), Sil.; - ogs. „overf."; Consilium vultu tegit, ac spem fronte serenat, Virg. Aen. 4, 477; cf. Sil. 11, 369: tristia fronte serenant; men ∾ nubila animi, Plin. 2, 4; ligel. Sil. 5, 181: Dona serenato referas solennia Phoebo (i. e. placato); — [flgd.].

sērēnus, 3; 1) klar el. lys, navnl. om Luften og om Veiret, (oftest „poet."); - ∾ coelo, Lucr., Virg., Cic. Fam. 16, 9, o. A.; coeli in regione serena, Virg. Aen. 8, 528; men ibd. 5, 870: O nimium coelo et pelago confise sereno! men postquam ex tam turbido die serena et tranquilla lux rediit, etc., Liv. 1, 16; ∾ nox, Virg., Cic.; ∾ aër, Plin.; men compar., Coelo perfruitur sereniore, Martial. 4, 64; ∾ color, (opp. nubilus), Plin.; ∾ aqua, id., vox, Pers. 1, 19; - „poet." ogs. om en Vind, der bringer klart Veir; Hic favonius serenu'st, istic auster imbricus, Plaut. Merc. 5, 2, 35; cf. Virg. Ge. 1, 461: unde serenas Ventus agat nubes, etc.; — b) neutr. serenum ogs. som subst.: klar Luft el. Himmel, klart Veir; - in sereno, noctu, etc., Cato; oftere absol., sereno; Priverni sereno per diem totum rubrum solem fuisse, Liv. 31, 12; cf. id. 37, 3, ogs. Plin. 11, 28, (hvor det modsættes nubilum); ligel. liquido ac puro sereno, Suet. Aug. 95; - in pl.: coeli serena, Lucr. 2, 1099; cf. Virg. Ge. 1, 393; — II) „fig.": lys, munter, fornøiet; - placidum degunt aevum, multumque serenum, (om Guderne), Lucr. 2, 1093; ∾ vultu, id., Hor., o. A.; cf. Cic. Tusc. 3, 15: tranquilla et serena (frons Socratis); Quumque serenus erit (Augustus), vultusque remiserit illos, Qui etc., Ovid. Pont. 2, 2, 65; men id. ibd. 2, 1, 5: Tandem aliquid, pulsa curarum nube, serenum Vidi, etc.; — not.: ogs. er Serenus: Epithet til Juppiter, Inscriptt.; hvf. ogs. Martial. 5, 6, kalder K. Domitian: Jovem Serenum; - ogs. er Serenissimus: en Titel til de romerske Keisere, Cod. Just.; — III) Serenus, Serena, som Personsnavn, hvoraf mærkes; A) Qu. Serenus Sammonicus: Læge under Septimius Severus o. Caracalla; af ham haves et Digt de Medicina; — 2) Serena: Gemalinde af Stilicho, o. Svigermoder af K. Honorius; - vid. Claudian.: Laus Serenae Reginae.

Sēres, um, m., Σῆρες: Folk i d. østlige Asien, berømt af dets silkeagtige Stoffer; - vid. Plin. 6, 20, Virg. Ge. 2, 121, Hor. Od. 3, 29, 27, o. id. ibd. 4, 15, 23, Ovid., o. A.; — B) df. Sēricus, 3: serisk, hørende til el. benævnt efter Sererne, Oceanus, Plin., hostis, Propert., sagittae, Hor.; — b) „bes." er at mærke: ∾ vestes (af seriske Stoffer), Plin., Tac.; ∾ pulvilli, Hor. Epod. 8, 15; ∾ carpenta, (med Silkeforhæng), Propert.; - ogs. absol.: serica, orum, (s. vestes sericae), Propert., Martial.; men in sing., sericum, i: serisk Stof, Ammian. 23, 6, Solin., o. A.

1. sēresco, ĕre, v. inch. n., [serenus]: at blive tør; - dispansae in sole serescunt (vestes), Lucr. 1, 307. — 2. sēresco, ĕre, v. inch. n., [serum]: at blive til Valle; - omne (lac) frigore serescit, Plin. 11, 96. — Sergestus, i, m., efter Virg. Aen. 1, 510, oftere: Stamfader for den sergiske Slægt i Rom. — Sergius, Sergia: romersk Slægts- og Personsnavn; - L. Sergius Catilina: den berygtede Stifter af den efter ham benævnte Sammensværgelse; - C. Sergius Orata: berygtet Vellystling, Cic., Plin. 9, 79, o. A.; — B) df. 1) Sergĭus, 3: benævnt efter en Sergius; - ∾ tribus, Cic. Vatin. 15, lex, Frontin., olea, s. nedenf.; — 2) Sergĭānus, 3: = frgd.; - ∾ olea, Cato, Varro; heder ogs. Sergia olea, Colum., Plin.

sērĭa, ae, f.: tøndeformet Lerkar el. Fad til Opbevaring af flydende og tørre Sager, navnl. ogs. til Nedsaltning; - Relevi dolia omnia, omnes serias, Ter. Heaut. 3, 1, 51; cf. Liv. 24, 10, Colum. 12, 52, o. A. — *sērĭcārius, 3: hørende til seriske Stoffer, textor, Firmic.; o. — sērĭcātus, 3: som er iført Klæder af serisk Stof, Suet. Calig. 52; — [sericus]. — sērĭchātum, i, n.: etslags Krydderplante, Plin. 12, 45. — sērĭco-blatta, ae, f., [sericus], sc. vestis: purpurfarvet Silkeklædning, Cod. Just. — sērĭcus, 3, s. und. Seres, nr. B.

sĕrĭes, em, e, [2.sero]: sammenhængende Rad el. Række el. Orden; 1) „egenl."; A) „alm."; - ∾ vinculorum ita astricta, ut etc., Curt. 3, 1; ∾ structurae (dentium), Plin. 7, 15; men ∾ sparsa ramorum, (om Aarerne i Legemet), id. 11, 69; - ∾ juvenum, (deres Dansechor), Tibull. 1, 3, 63; men custodiarum seriem recognoscens, (Rækken af Fangerne), Suet. Calig. 27; — B) „bes.": uafbrudt Slægtsfølge; - sic ab Jove tertius Ajax; Nec tamen haec series etc., Ovid. Met. 13, 28; Digne vir hac serie, etc., vid. id. Pont. 3, 2, 109; ligel. Propert. 4, 11, 69: Et serie fulcite genus, etc.; — II) „fig."; a) c. gen.; - quanta series rerum sententiarumque sit, etc., Cic. Leg. 1, 19; cf. id. N. D. 1, 4; men id. Div. 1, 55: fatum ··· id est ordinem seriemque causarum, quum causa causae nexa rem ex se gignat; cf. Gell. 6, 2: fatum est sempiterna quaedam series rerum et catena; - ∾ annorum, Hor.; ∾ temporis, Ovid., laborum, malorum, id.; - ogs. in pl.; ∾ litium, Suet. Vesp. 10; cf. Vell. 2, 118: simulantes fictas litium series; — b) ud. gen.; - inexplicabili serie connectere („alleg."), Quintil. 5, 14, 32; cf. Cic. Acad. 2, 7; navnl. ogs. om Ordforbindelsen; quae bene composita erunt, memoriam serie sua ducent, Quintil. 11, 2, 39; cf. Hor. A. P. 242: tantum series juncturaque pollet, etc.

sērĭĕtas, atis, f., [2.serius]: Alvorlighed, Auson. — sērĭlia, ium, n., [2.sero]: Liner; - ∾ spartea, Pacuv. ap. Fest. p. 343, (Müll.). — sērĭo, abl. som adv., s. und. 2.serius. — sērĭŏla, ae, f., dem. af seria: lidet Fad el. liden Tønde, Pers. 4, 29, Pallad. — Sĕrīphus (-os), i, f.: liden Ø i Ægæerhavet, henregnes til Cycladerne; (hod. Serfo el. Serfanto); - vid. Plin. 4, 22, Cic. N. D. 1, 31, o. A.; — B) df. Sĕrīphĭus, 3: seriphisk, absinthium, Plin.; men Tac. Ann. 4, 21: saxo Seriphio consenuit; — b) ogs. subst. Seriphius, i, m.: en Seriphier, Cic. d. Senect. 3. — sĕrĭs, ĭdis, f., σέρις: en Endiviceart, Plin., Varro. — sĕrĭsăpĭa, ae, f.: opdigtet Navn paa en Ret el. Spise, [rimel. af serum, d. e. Syre, o. sapio], Petron. 56, 8. — sērĭtas, atis, f., [serus]: silbig Ankomst, Langsomhed; - ∾ epistolarum, Symmach.

1. sērĭus, adv. compar., s. und. sere. — 2. sērĭus, 3, [rimel. besl. m. severus, der ordenl. bruges om Personer, ligesom serius om Begreber]: alvorlig; - res seriae, (opp. jocosae), Cic. Off. 1, 37; cf. ibd. 29: quum gravibus seriisque rebus satisfecerimus; ligel. rem seriam agere cum aliquo, Ter. Eun. 3, 3, 7; ∾ verba, Tibull., Hor., carmina, Plin. Pan.; ∾ curae, ibd., partes diei, ibd.; — b) neutr. serium, i, oftere seria, orum, som subst.: Alvor, (opp. jocus); - heus tu, si quid per jocum Dixi, nolito in serium convortere, (optage det for Alvor), Plaut. Poen. 5, 5, 41; ligel. nihil ad serium, (intet alvorligt), Tac. Ann. 6, 14; - quicum joca, seria, ut dicitur, etc., Cic. Fin. 2, 26; cf. Liv. 1, 4: cum his seria et jocos celebrare; s. ogs. Tac. Ann. 2, 13; ligel. Hor. Sat. 1, 1, 27: Sed tamen amoto quaeramus seria ludo; cf. id. ibd. 2, 2, 125, oftere; men ille seria nostra, ille deliciae, (om en Yndlingsslave), Plin. Ep. 8, 1; men Tac. Germ. 24: aleam ··· sobrii inter seria exercent; — c) df. abl. serio, ofte som adverb.: for

Alvor, (opp. joco); – Cum ea tu sermonem nec joco, nec serio Tibi habeas, Plaut. Amph. 3, 2, 25; cf. ibd. 50; men ibd. 3, 3, 9: An id joco dixisti? equidem serio ac vero ratus; s. ogs. Ter. Heaut. 3, 2, 30, Liv. 7, 41, o. A. — sĕriva, ae, f., [a serendo: at knytte el. binde]: en Krans; rimel. Læsem. Plin. 21, 2, (al. servia).

sermo, ōnis, m., [2.sero]: Samtale, mundlig Underholdning; – sermo est a serie ··· ubi oratio cum altero conjuncta, Varr. L. L. 6, 7; I) „egentl."; A) „alm."; – vis orationis duplex est, altera contentionis, altera sermonis ··· sermo in ··· congressionibus familiarium versetur; sequatur etiam convivia, etc., Cic. Off. 1, 37; cf. Senec. Ep. 75: concordet sermo cum vita, etc.; men Cic. Off. 1, 38: quibuscum sermonem conferimus, etc.; men id. Fam. 1, 9: hac me mente fuisse ··· in nostris sermonibus collocutionibusque ipse vidisti; men mihi quae (uxor) hujus similes sermones serat, etc., Plaut. Mil. gl. 3, 1, 106; cf. Virg. Aen. 6, 160: Multa inter sese vario sermone serebant; – esse in ore, in sermone omnium, etc., Cic. Phil. 10, 7; men Propert. 2, 17, 7: Et nunc inter eos tu sermo es, etc.; men Hor. Od. 3, 3, 71: Referre sermones deorum; (cf. ibd. v. 18 seq.); men jucundus est mihi sermo litterarum tuarum (din skriftlige Underholdning el. Meddelelse), Cic. Fam. 7, 32; — B) bs. „bes."; 1) Mængdens Tale el. Snak i en bestemt Anledning, Omtale el. Rygte; – Ita nunc per urbem solus sermo est omnibus, Eum velle amicam liberare, etc., Plaut. Pseud. 1, 5, 4; saal. m. Subjectssætning, Cic. Flacc. 6, o. id. Att. 7, 23; – venire in sermonem hominum etc., id. Verr. 4, 7; cf. id. Fam. 9, 3: dare sermonem iis, qui etc.; ligel. Tac. Hist. 4, 4: materiam sermonibus praebere; men sermo illius temporis etc., Cic. Rab. Post. 14; — 2) lærd Samtale el. Underholdning, Disputation el. Dialog; – vid. Cic. d. Rep. 1, 11 o. 24, ogs. id. Lael. 1; ligel. id. Fam. 9, 8: feci sermonem inter nos habitum in Cumano, quum etc.; men id. Leg. 1, 4: in longum sermonem me vocas, Attice! s. ogs. Quintil. 6, 3, 44; — 3) bs. ogs. den rolige og jevne Tale, (som hørende til Omgangssproget el. til den mundlige Meddelelse); saal. heder Philosophernes Foredrag: sermo potius, quam oratio, Cic. Orat. 19; cf. id. Brut. 68: statarius et sermonis plenus orator; s. ogs. Hor. Sat. 1, 4, 42 o. 48, ogs. id. A. P. 95; — b) ogs. „concret": den Digtningsart, som i Indhold og Form nærmer sig til almindelig Prosa; – vid. Hor. Ep. 1, 4, in., ogs. id. ibd. 2, 1, 250, o. 2, 2, 60; — II) „overf.": Udtryksmaaden el. Udtrykket, Talen el. Sproget el. Dictionen; – saal. Lucr. 3, 261: Abstrahit invitum patrii sermonis egestas, etc.; cf. Hor. A. P. 57; ligel. quae philosophi Graeco sermone tractavissent, etc., Cic. Fin. 1, 1; men Quintil. 1, 6, 43: fuerit paene ridiculum, malle sermonem, quo locuti sint homines, quam quo loquantur. Et sane, quid est aliud vetus sermo, quam vetus loquendi consuetudo? men quae (aves) sermonem imitantur humanum, Plin. 10, 59; cf. ibd.: turdum habuit ··· imitantem sermonem hominum; men Cic. Brut. 35: fuit ··· in Catulo sermo Latinus, (han talte godt Latin); cf. ibd.: incorrupta quaedam Latini sermonis integritas etc.; men Quintil. 2, 13, 5: ad judicem omni sermone directo, an aliquando averso per aliquam figuram dicendum sit? s. ogs. id. 12, 2, 3: qui leges, quae etc., numquam eruditiore aliquo sermone tractarit, etc.

*sermōcĭnanter, adv.: samtalende, Sidon.; — sermōcĭnātĭo, onis, f.: lærd Underholdning el. Samtale, Disputation el. Dialog; – vid. Quintil. 9, 2, 31: sermones hominum assimulatos dicere διαλόγους malunt, quam, quod Latinorum quidam dixerunt, sermocinationem; — b) ogs. en rhetorisk Figur; – vid. auct. ad Her. 4, 52, o. — sermōcĭnatrix, icis, f., Quintil. 3, 4, 10, som Oversættelse af d. platoniske προσομιλητική, (altss. den Del af Rhetoriken, som udvikler sig igiennem Dialogen); — b) ogs. „alm.": ∾ immodica, (uendelig Snakkerske), Appul.; af — sermōcĭnor, atus sum, 1, v. depon. n., [sermo]: holder el. fører en Samtale, m. o. ud. cum aliquo; – ait ··· se cum isto sermocinaturam, Cic. Verr. 1, 52; cf. id. Inv. 2, 17; — II) „bes." ogs.: at føre en lærd Tale el. Samtale, at disputere, odl.; – vid. Suet. Tib. 56, o. Gell. 5, 21. — *sermōnālis, e: hørende til Talen, talende, opp. rationalis, Tertull.; — sermōnor, ari, v. dep. n.: = sermocinor; – vid. Gell. 17, 2: sermonari ··· rectius; sermocinari crebrius etc.; o. — sermuncŭlus, i, m., dem.: Folkesnak, løst og uhiemlet Rygte; – ex urbanis malevolorum sermunculis haec ab istis esse collecta, Cic. Dejot. 12; sermunculum sedare, id. Att. 13, 10; cf. Plin. Ep. 5, 8, o. id. 7, 17; — [sermo].

1. sēro, sēvi, sătum, 3, v. a.: saaer, udsaaer, planter; ogs. besaaer el. beplanter; I) „egentl."; – ∾ viciam, lentem, Varr., frumenta, Caes., oleam et vitem, Cic.; cf. Hor. Od. 1, 18, in.; ligel. Cic. d. Senect. 17: multae etiam istarum arborum mea manu sunt satae; men Serit arbores, quae alteri seclo prosint, vid. Caecil. ap. Cic. Tusc. 1, 14; men tum fit, ut tantum decumae sit, quantum severis, etc., Cic. Verr. 3, 47; men „poet.": satas alio ··· traducere messes, (neml. ved Hexeri), Virg. Ecl. 8, 99; – iste serendus ager, Ovid. A. A. 2, 668; cf. Tibull. 2, 3, 74: Quid nocuit, sulcos non habuisse satos? men impers. o. som Ordsprog: Mihi istic nec seritur, nec metitur, Plaut. Epid. 2, 2, 80; — b) bs. subst., sata, orum, n.: Sæden, Virg. Ecl. 3, 82, oftere, Ovid., Plin.; — II) bs. „fig."; A) „overs." el. om Mennesker: at forplante el. avle, odl., (oftest in partic. perf. o. „poet."); – exstitisse quandam maturitatem serendi generis humani etc., Cic. Leg. 1, 8; cf. id. Att. 14, 20, o. id. Tusc. 1, 49; – ex Pelope ··· satus Atreus, poëta ap. Quintil. 9, 3, 57; – ogs. m. de: Ilia cum Lauso de Numitore sati, Ovid. Fast. 4, 54; ogs. m. ab; largoque satos Curetas ab imbre, etc., id. Met. 4, 282; dog oftest m. blot abl.; Sole satus Phaëthon, Ovid. Met. 1, 751; sata ··· Tiresiā Manto, (hans Datter), id. ibd. 6, 157; cf. Virg. Aen. 6, 125; ligel. Liv. 38, 58: non sanguine humano, sed stirpe divina satum se esse; – bs. ogs. subst., satus (sata) aliquo: Søn (el. Datter) af nogen; satus Anchisā, Virg., (d. e. Æneas); satus Hammone, id., (i. e. Iarbas); satae Pelia, (hans Døttre), Ovid.; men id. Met. 14, 778: sati Curibus, (de fra Byen Cures Nedstammende, el. Indvaanerne deraf); — B) „ment." el. om Begreber: at fremavle el. forplante, at frembringe el. udbrede, odl.; – ∾ leges, instituta, rem publicam, Cic. Tusc. 1, 14; ∾ lites, Plaut., civiles discordias, Liv. 3, 40; men id. 24, 23: ∾ crimina in senatum apud plebem; ligel. ∾ invidiam in alios, Tac.; ∾ rumores, Virg.; men ∾ sibi causas sollicitudinum, Senec. Ep. 104.

2. sĕro, (ŭi), sertum, 3, v. a., [sibileret af εἴρω, i. e. sero, necto]: knytter el. binder dertil el. til hinanden; I) „egentl.", dog alene in perf. partic.; – Accipiunt sertas nardo florente coronas, Lucan. 10, 164; serti flores, Appul.; men sertae loricae, (Ringpanserc), Nep. Iphicr. 1; — B) bs. subst. in neutr. pl., serta, orum: Blomsterkranse; – coronas, serta, unguenta etc., Plaut. Asin. 4, 1, 58; cf. Cic. Catil. 2, 5, Tibull. 1, 1, 12, o. A.; ligel. Ovid. Trist. 5, 3, 3: Festaque odoratis innectunt tempora sertis; ligel. id. Fast. 4, 616: Imposuitque suae spicea serta comae; – sield. in sing.: roseo Venus aurea serto, Auson.; – ogs. in fem.: serta, ae, hos. Propert. 2, 24, 37: Quum tua praependent demissae in pocula sertae; — II) „fig.": sammenknytter el. sammenfæder el. for=

binder: - ex aeternitate causa causam serens, Cic. Fat. 12; cf. Liv. 25, 6: cujus (fati) lege immobilis rerum humanarum ordo seritur, (ordnes i Sammenhæng); men Sall. frgm. Hist.: bella ex bellis serendo magni facti; ∾ certamina cum patribus, Liv. 2, 1; cf. id. 27, 12, oftere; ∾ crebra proelia, Tac. Hist. 5, 11; men Plaut. Curc. 1, 3. 37: Quod quidem mihi, polluctus virgis, servus sermonem serat, (vexler Ord med mig); s. ogs. und. sermo I, A, Virg. Aen. 6, 160; ligel. ∾ aliquid sermonibus occultis, Liv. 3, 43; cf. id. 7, 39, ogs. id. 33, 32; ligel. ∾ colloquia secreta cum aliquo, id. 34, 61; men id. 10, 19: ∾ populares orationes, (sammensøie el. udarbeide); cf. id. 7, 2: ∾ argumento fabulam.

3. sēro, abl. som adv., s. und. serus; df. — sērōtĭnus, 3; I) oftest i Oeconomien: som foretages el. finder Sted paa en sildigere Tid; - festinatam sementem saepe decipere, serotinam semper, Plin. 18, 56; ∾ pira, (sildigt modne), id.; ∾ pulli, Colum.; - ∾ hiems, (opp. tempestiva frigora), Plin. 17, 2; - men ∾ loca, (som sildigt bringe Væxterne til Modenhed, opp. praecocia), id.; cf. id. 17, 16: transferri ··· in frigidos et serotinos situs; — II) „overf.": som sildigt er paa Færde; - ∾ raptor, Senec. Decl. 3, 21.

serpens, tis, f. (o. m.), s. und. serpo, nr. III; df. — serpentārĭa, ae, f., (sc. herba): Slangeurten, Appul. — serpentĭgĕna, ae, f., [serpens, gigno]: Slangeafkom, Ovid. Met. 7, 212. — serpentĭnus, 3, [serpens]: hørende til el. benævnt efter Slangen, Augustin. — serpentĭpes, ĕdis, m., [serpens, pes]: med Slangefødder, Gigantes, Ovid. Trist. 4, 7, 17. — serpĕrastra, orum, n.: etslags Knæskinner el. Benskinner; - vid. Varr. L. L. 9, 5: qui pueris in geniculis alligent serperastra, (neml. for at rette dem paa); — II) df. m. Lune „overf.", Cic. Att. 7, 3, (rimel. om de lavere Officerer, som brugtes til at holde Mandskabet i Orden): de serperastris cohortis meae, nihil est, quod doleas; ipsi enim etc. — serpillum, i, n., s. und. serpyllum.

serpo, psi, ptum, 3, v. n., [sibileret af ἕρπω, hvf. ogs. ved Bogstavomsætning repo]: kryber; I) „egenl." om Dyrene, navnl. om Slanger og Orme; (derim. repere ogs. om anden krybende el. langsom Bevægelse; - ∾ anguiculos, nare anates etc., Cic. Fin. 5, 15; cf. id. N. D. 2, 47; ∾ anguis per humum, Ovid. Met. 15, 689; cf. id. Pont. 3, 3, 101, nedenf.; ∾ draco in platanum, id.; men serpentia secla ferarum, (i. e. serpentes el. Slanger), Lucr. 6, 766; men alene Solin. 32, in pass.: quum terra nullo serpatur angue; — II) „fig."; A) „overf." om Gjenstande, som bevæge sig langsomt el. umærkeligen, (oftest „poet.", o. navnl. om Elementerne, om Væxterne, om Sygdomme, odl.); - Ister ··· tectis in mare serpit aquis, (under sit Isdække), Ovid. Trist. 3, 10, 29; cf. id. Met. 14, 598, o. Tibull. 1, 7, 14; ∾ flamma per continua, Liv. 30, 6; vitis serpens etc., vid. Cic. d. Senect. 15; men jam per candida mollis Colla liber serpit, (udbreder sig derover), vid. Ovid. Met. 9, 388; men prius quam Dira per incautum serpant contagia vulgus, etc., vid. Virg. Ge. 3, 468; ogs. om Alderdommen; Ut verear, ne tarda prius per membra senectus Serpat, etc., vid. Lucr. 1, 415; ∾ quies, somnus, Virg., Plin.: men „alleg.": Livor, iners vitium, mores non exit in altos, Utque latens ima vipera serpit humo, Ovid. Pont. 3, 3, 101; — B) „ment.": umærkeligen at udbrede sig el. tiltage, odl.; saal. Cic. d. Or. 2, 50, om en Taler, som findrigt forbereder en Paastand; - oftere om de politiske Sygdomme, vid. Cic. Catil. 4, 3, Liv. 28, 15, o. A.; men Cic. Verr. 2, 22: quam facile serpat injuria etc., (opp. quam non facile reprimatur); cf. id. Div. in Caecil. 21: si paullatim haec consuetudo serpere ac prodire coeperit, etc.; - dog ogs. om andre Forholde: serpit, nescio quo modo, per omnium vitas amicitia, id. Lael. 23; ∾ rumor, id.; ∾ fama per coloniam, id.; - endel. ogs. „poet.": Serpit humi tutus nimium, („alleg.": holder sig ved Jorden), Hor. A. P. 28; — III) partic. serpens, tis, som subst. fem. (sc. bestia), ogs. masc. (sc. draco): krybende Dyr el. Kryb; df. A) Slangen; - quaedamque serpentes, ortae extra aquam, simul ac etc., aquam persequuntur, vid. Cic. N. D. 2, 48; ligel. in fem., Ovid. Met. 1, 447, oftere, Hor. Od. 1, 37, 27, Nep. Hann. 10, o. A.; - som masc., Virg. Aen. 2, 214, oftere, Hor. Sat. 1, 3, 27, o. A.; ogs. som appos. af draco, Suet. Tib. 72; - men ub. Bestemmelse af genus og lignelsesviis, Cic. Vatin. 2: repente te tamquam serpens e latibulis ··· intulisti; — bb) df. „overf.": Stjernebilledet Serpens el. Anguis; a) imellem den store og lille Biørn, Ovid. Met. 2, 173, o. Hygin. Astr. 3, 1; — b) i Haanden af Ophiuchus el. Anguitenens, Vitruv. 9, 4, Hygin. Astr. 2, 14; — B) krybende Dyr el. Kryb paa det menneskelige Legeme, Lusen, Plin. 7, 52, Appul.

serpŭla, ae, f., [serpo]: liden Slange, Messala ap. Fest. p. 351, (Müll.). — serpullum, i, s. und. serpyllum. — serpyllifer, a, um, [serpyllum, fero], catini, (hvorpaa serpyllum frembæres), Sidon. — serpyllum, i, n., [sibileret af ἕρπυλλον]: vild Timian, (thymus serpyllum L.), Colum., Plin., Virg., o. A.

serra, ae, f., [rimel. f. secra el. segra af seco, el. benævnt efter Lyden]: Sav el. Saug; - stridor serrae, quum acuitur, Cic. Tusc. 5, 40; cf. Lucr. 2, 410: serrae stridentis acerbum Horrorem etc.; men argutae lamina serrae, Virg. Ge. 1, 143; - om Savens Opfindelse s. Ovid. Met. 8, 246, ogs. Plin. 7, 57, o. Senec. Ep. 90; men som Ordsprog: serram ducere cum aliquo, (have en Strid med nogen), Varr. R. R. 3, 6; — II) df. „overf."; A) Savfisken el. en Art deraf, Plin. 9, 1, o. id. 32, 52; — B) etslags savformet Slagorden; - vid. Cato ap. Fest. p. 344, (Müll.), ogs. Gell. 10, 9, o. Veget.; — 3) etslags Tærskevogn med taggede Hjul, Hieronym.

serrābĭlis, e, [serra]: som lader sig save, Plin. — serrācŭlum, i, n.: Skibsroret, (clavus navis), Digest., (al. servaculum), inc. — serrāgo, ĭnis, f., [serra]: Savspaaner, Coel. Aur. — Serrānus, (ogs. Saranus, Inscriptt., altf. rimel. benævnt efter Byen Saranum i Umbrien), i, m.: romersk Tilnavn in gente Atilia; - om C. Atilius Serranus, som fra Ploven hentedes til Consulatet, vid. Cic. Sest. 33, id. R. Am. 18, ogs. Virg. Aen. 6, 845, o. A. — serrātim, adv., [serra]: savformet, Vitruv. — serrātōrĭus, 3, [serro]: hørende til Savning, machinae, Ammian. — serrātŭla, ae, f.: en Benævnelse paa Væxten betonica, Plin. 25, 46. — serrātūra, ae, f., [serro]: Saven el. Savning, arboris, Pallad. — *serrātus, 3: savformet el. tagget, dentes, Plin., folia herbae, id.; ∾ compages (ossium capitis), id.; ∾ numi, (med tagget Rand), Tac. Germ. 5; — serro, are, v. a.: saver, Pallad.; o. — serrŭla, ae, f., dem.: liden Sav, Cic. Cluent. 64, Varr., o. Colum.; — [serra].

1. serta, orum, o. serta, ae, s. und. 2. sero. — 2. serta, ae, f., ogs. serta Campanica: Planten melilotus, Cato; ogs. sertula Campana, Plin. 21, 29. — sertātus, 3, [1. serta und. 2. sero]: bekranset, Capella. — Sertorianus, 3, s. und. flgd. — Sertōrĭus, i, m.: en Tilhænger af Marius og ypperlig Hærfører, forsvarede sig længe i Spanien imod Sullanerne, indtil han blev ombragt ved Snigmord; - vid. Liv. epit. 90, Vell. 2, 25, Cic. Mur. 15, o. A.; — B) df. Sertōrĭānus, 3, bellum, Cic., Flor., duces, Cic. Manil. 8, milites, id., tempora, id., arma, Senec. — sertula Campana, s. und. 2. serta. — sertum, i, n., s. und. sertus, 3, partic. af 2. sero.

sĕrum, i, n., [rimel. fibileret af ὀρός]; I) „egentl.": Valle el. den vandige Del af sammenløben Melk, Plin., Colum.; ligel. Virg. Ge. 3, 405: Veloces Spartae catulos acremque Molossum Pasce sero pingui, etc.; men Ovid. Fast. 4, 770: Denique viam liquido vimina rara sero; — II) bf. „overf.": de vandige Dele af andre Ting, navnl. af Harpix, Plin. 16, 23. — sērus, 3, [efter Doederl. beſl. m. serius, o. oprbl. etr. af severus]; I) „alm.": ſildig; - sero ··· trahunt a vespere nomen (vespertiliones), Ovid. Met. 4, 415; ∾ nocte, Propert. 1, 3, 10; cf. Virg. Aen. 7, 16: sera sub nocte rudentum (leonum) etc.; ad serum usque diem, Tac.; si hiems magis sera fuisset, Liv. 32, 28; ∾ anni, ogſ. ∾ aetas, (Alderdommen), Ovid.; - ∾ gratulatio, vid. Cic. Fam. 2, 7; ∾ nepotes, o. ∾ posteritas, (ſildig Efterſlægt), Ovid.; men ∾ eruditio, (Grækernes ὀψιμαθία), Gell. 11, 7; ſ. ogſ. nedenf. Hor. Sat. 1, 10, 21; ogſ. absol., qui etc., In herum matura, in se sera condecet capessere, Plaut. Aul. 4, 1, 3; - ∾ ulmus, Virg., ficus, Colum., (ſom vorer ſent el. langſomt); men rosa quo locorum Sera moretur, (hvor den ſildige Roſe maatte voxe el. findes), Hor. Od. 1, 38, 3; - compar., ∾ mors (opp. maturior), Caes.; (bellum) spe omnium serius, Liv. 2, 3; superl., ∾ (pira) Amerina (blive ſidſt modne), Plin. 15, 16; cf. Vell. 2, 131; — B) hertil kan mærkes; 1) „poet." ſtaaer ogſ. ſ. adv. sero: ſildigt; a) serus; - ſaal. Hor. Od. 1, 2, 45: Serus in coelum redeas, etc.; cf. id. Ep. 2, 1, 161, ogſ. id. Sat. 2, 7, 33; ligel. Ovid. Met. 15, 384: Et serosque pedes serasque assumere pennas; — b) neutr. sera; - nec sera comantem Narcissum, etc., vid. Virg. Ge. 4, 122; — c) neutr. serum; - Nocte sedens serum canit importuna per umbras (noctua), Virg. Aen. 12, 864; — 2) „poet." ogſ. hos Perſoner; a) c. gen.; - o seri studiorum! Hor. Sat. 1, 10, 21; cf. Sil. 3, 255: Consilio viridis, sed belli serus Hertes, etc.; — b) ogſ. c. infin.; - serus versare boves et plaustra Bootes, Propert. 3, 3, 57; — c) neutr. serum, i, ogſ. ſom subst.: ſildig Tid (paa Dagen el. om Natten); - quia serum erat diei, Liv. 7, 8; ligel. sero diei, Tac. Ann. 2, 21; ſ. ogſ. Liv. 10, 28: extrahebaturque in quam maxime serum diei certamen; - men absol., in serum dimicatione protracta, Suet. Aug. 17; cf. id. Oth. 11; — II) „beſ." ogſ. altfor ſildig; - Serum est tempus cavendi in mediis malis, Senec. Thyest. 485; quia serum auxilium post proelium venerant, Liv. 3, 5; men ibd. 46: improbum consilium serum, ut debuit, fuit; - hoc serum est, Martial. 8, 44; neque enim rectae voluntati serum est tempus ullum, Quintil. 12, 1, 31; ligel. m. Subjectsſætning: dum deliberamus, quando incipiendum sit, incipere jam serum est, id. 12, 6, 3; — b) „poet." ogſ. ſ. adv.; - nunc sera querelis Haud justis assurgis, etc., vid. Virg. Aen. 10, 94; cf. Ovid. Met. 2, 617, oftere; — III) abl. sero ſom adv., (ſ. inusit. sere); A) „alm.": ſildigt el. ſildigen; a) (paa Dagen el. om Natten); - eo die Lentulus venit sero, Cic. Att. 7, 21; cf. id. Fam. 7, 22: etsi domum ··· sero redieram, etc.; — b) (alm. i Tiden); - eloquentia ··· quam sero prodierit in lucem, Cic. Brut. 10; ligel. Quintil. 2, 17, 7: doctores artis ··· sero repertos; men si unam rem sero feceris, omnia opera sero facies, Cato R. R. 5, 7; men ne nimis sero ad extrema veniamus, Cic. Phil. 2, 19; - comp. serius, o. superl. serissime, ſ. und. sere; — B) „beſ." o. „overf.": altfor ſildigen; - Idem, quando illaec occasio periit, post sero cupit, Plaut. Aul. 2, 2, 71; cf. id. Capt. 4, 2, 90: sero post tempus venis; men id. Pers. 5, 1, 16: To. Temperi; Sa. mihi istuc temperi sero'st; men hodie sero ac nequicquam voles, vid. Ter. Heaut. 2, 3, 103; - sero resistimus ei, quem etc., Cic. Att. 7, 5; producam etc., qui te nunc sero doceant, judices non sero, id. Verr. 5, 68; cf. id. Lael. 3: (Scipio) factus est consul bis, primum ante tempus; iterum sibi suo tempore, rei publicae paene sero; men sero sapiunt Phryges, ſ. und. sapio, II, B; - compar., serius, ſ. und. sere.

serva, ae, ſ. und. servus. — servābilis, e, [servo]; I) til at giemme el. bevare, uvae, Plin. 14, 4; — II) „overf.": til at frelſe el. redde; - Et tutare caput nulli servabile, si non, Qui etc., Ovid. Trist. 4, 5, 21. — servaculum, i, ſ. und. serraculum. — servans, tis, partic. o. adj., ſ. und. servo. — *servātio, ōnis, f.: Jagttagelſe, (Regel, man følger), Pseud.Plin. Ep. 10, 121; o. — servātor, oris, m.; I) oprbl. o. „poet.": en Jagttager; - Doctus ad haec fatur taciti servator Olympi, vid. Lucan. 8, 171; men ∾ nemoris, (ſom der lurer), Stat. Theb. 3, 353; — II) bf. „prægnant": en Frelſer el. Opholder, en Redningsmand; - ∾ (rei publicae; opp. perditor), Cic. Planc. 36; ∾ patriae, Liv.; cf. id. 34, 50: servatorem liberatoremque acclamantibus; men Propert. 4, 6, 37: Mox ait: o Longa mundi servator ab Alba, Auguste! ogſ. er servator ligeſom σωτήρ: Epithet til Juppiter, Plin. 31, 19, o. Inscriptt.; — B) „poet." ogſ. om Abstracter: ſom overholder el. bevarer el. opfylder; - Justitiae cultor, rigidi servator honesti, vid. Lucan. 2, 389; ∾ foederis, Claudian.; — [servo]. — servatrix, icis, fem. til servator: Frelſerinde el. Beſkytterinde el. Opholderſke; - vid. Ter. Hec. 5, 4, 16, o. Ovid. Met. 7, 50; ogſ. ſom Epithet til flere Gudinder, Inscriptt.; men Stat. Theb. 12, 616: servatricemque Medusam Pectoris etc., (d. e. Meduſaſkioldet); — b) ſild. ogſ. ſom overholder el. iagttager; - ∾ convenientiae, Appul.

servia, ae, ſ. und. seriva. — Servianus, 3, ſ. und. Servius. — servĭcŭlus, i, m., dem. af servus, Tertull. — Servilianus, 3, ſ. und. Servilius. — servīlis, e, [servus]: hørende til el. benævnt efter en Slave, ſlaviſk; - cum servili schema, Plaut.; ∾ vestis, Cic., vernilitas, Quintil.; indoles minime servilis, Liv. 1, 5; humilis atque servilis gestus, Quintil. 11, 3, 83; ∾ jugum, Cic., munus, id.; - ∾ tumultus, (Slavekrig), Caes.; ogſ. ∾ bellum, Flor. 3, 19; men ∾ terror, (Frygten for et Slaveoprør), Liv. 3, 16; ∾ manus, (Slavehær), Hor. Epod. 4, 19; ſ. ogſ. id. Sat. 1, 8, 32, o. Tac. Ann. 16, 2; men Hor. Sat. 2, 7, 110: qui etc., Nil servile, gulae parens, habet? men m. Subjectsſætning, Quintil. 1, 3, 13: caedi discentes, deforme atque servile est; — b) neutr. servile ogſ. „poet." ſom adv.; - servile gemens, Claudian.; bf. — servīlĭter, adv.: paa Slavers Vis, Petron. Sat. 117, 6; - oftere „ethiſk": ne quid serviliter muliebriterve faciamus, Cic. Tusc. 2, 23; cf. Tac. Hist. 1, 36; ligel. ∾ saevire, Flor. 1, 23.

Servīlius, Servilia: romerſk Slægts- og Perſonsnavn; ſaal. C. Servilius Ahala, P. Servilius Rullus, etc.; - Servilia hed Brutus's Moder og Cæſars Veninde, Cic. Att. 15, 11, oftere, o. A.; — B) bf. 1) Servīlius, 3: benævnt efter en S.; - ∾ lex; a) judiciaria, af Qu. Serv. Caepio; — b) de pecuniis repetundis, af C. Serv. Glaucia; — c) agraria, af P. Serv. Rullus, (blev forkaſtet ifølge Conſulen Cicero's trende Taler de Lege Agr.); - ∾ lacus: Sted i Rom, Cic. R. Am. 32, o. Senec. d. Prov. 3; cf. Fest. p. 290, (Müll.); — 2) Servīliānus, 3: = frgd.; - ∾ horti, Tac.; cf. Plin. 36, 4.

servĭo, ivi o. ii, itum, 4, v. n., [servus]: er Træl el. Slave, forretter Slavetieneſte el. Slavearbeide; er ufri el. afhængig el. underdanig; I) „egentl."; a) absol.; - Quid tu, servusne es, an liber? Ps. nunc quidem etiam servio, Plaut. Pseud. 2, 2, 16; ∾ liberaliter, Ter. Andr. 1, 1, 11, utiliter, Hor. Ep. 1,

16, 70; qui ··· libertate caret ··· Serviet aeternum, etc., vid. ibd. 1, 10, 39; men servire juste, (opp. imperare injuste), Cic. d. Rep. 3, 18; men id. Phil. 6, 7: aut vincatis oportet ··· aut quidvis potius, quam serviatis! – navnl. ogs. om de Overvundne, vid. Cic. l. c., Hor. Od. 3, 8, 21, o. Liv. 39, 37; — b) c. dat., el. m. apud; – ea serviebat lenoni etc., Ter.; cf. Plaut. Bacch. 4, 9, 71; ligel. Cic. d. Rep. 1, 33: utrum comi domino, an aspero serviant, etc.; – si quis apud nos servisset etc., Cic. d. Or. 1, 40; cf. Plaut. Capt. 2, 2, 80, oftere; — c) m. homogen acc., ogs. m. homogen abl.; – qui servitutem servit, anfores som archaistisk Udtryk, Quintil. 7, 3, 26; f. ogs. Cic. Top. 6, oftere, o. Liv. 40, 18, oftere; hos Plaut. ogs. m. tilfoiet dat. el. apud; vid. id. Capt. 2, 3, 31, o. id. Mil. gl. 2, 1, 17; – men ibd. 2, 6, in.: neque herile negotium Plus curat, quam si non servitute serviat; cf. ibd. 3, 1, 150; — II) „overf."; A) „alm.": at hengive sig dertil, at opoffre sig derfor, at befordre el. fremhielpe el. betænke, odl.; – res vero ipsa publica, si loqui posset, ageret mecum, ut, quoniam sibi servissem semper, numquam mihi ··· jam mihi servirem, consulerem meis, Cic. Planc. 38; ∾ cupiditatibus, (være Slave deraf, opp. imperare), id. Lael. 22; ∾ commodis alicujus, (drage Omsorg derfor), id.; f. ogs. id. Brut. 69; men ∾ compendio suo privato, Caes. B. C. 3, 32; ∾ populo, Cic. Planc. 4, oculis civium, id. Phil. 8, 10, (søge at anbefale sig dertil); ∾ dignitati, id., laudi existimationique, id., laudi et gloriae, id., constantiae, id., (fortrinligen at lægge Vind derpaa); – endel. m. Hensyn paa Foredraget: ∾ brevitati, id., gravitati vocum aut suavitati, id., venustati maxime, id., verbis praecedentibus, Quintil.; – ogs. impers. in pass., Cic. Off. 1, 10: fundamenta justitiae, primum, ut ne cui noceatur, deinde ut communi utilitati serviatur, etc.; ligel. id. d. Or. 2, 80: ut non brevitati servitum sit, sed magis venustati; – ogs. m. homogene Objecter; Tuis servivi servitutem imperiis et praeceptis, pater, etc., Plaut. Trin. 2, 2, 21; — b) ogs. om Ting: at være tienlig el. brugelig dertil, at blive brugt el. anvendt dertil; – chartis serviunt calami, Plin.; quod domus Cassii serviet domino non minori, Plin. Ep. 7, 24; men id. Pan. 40: exilis hereditas ··· tota sepulcro, tota funeri serviet, (vil kunne anvendes dertil); — B) „bes." ogs. i Retssproget om Bygninger og Grundstykker: at være underkastet en Forpligtelse el. Servitut; – vid. Cic. Agr. 3, 2: quae serviebant (praedia), etc.; cf. id. Off. 3, 16, o. id. Or. 1, 39.

servĭtĭum, i, n., [servus]: Trældom el. Trællestand; ds. I) „abstract": Slavetieneste el. Slaveri; (Cic. har derfor servitus); A) „egenl."; – hoc tibi pro servitio debeo, etc., Ter. Andr. 4, 1, 51; quum ··· secum ipse reputaret, quam gravis casus in servitium ex regno foret, etc., Sall. Jug. 62; cf. ibd. 94; ductum se ab creditore ··· in servitium etc., vid. Liv. 2, 23; cf. id. 41, 6: singulos justum pati servitium; – men „poet."; Servitio premet etc., Virg. Aen. 1, 285; cf. Hor. Sat. 2, 5, 99; — B) „overf." om enhver Tienestepdelse og Afhængighed; – animi imperio, corporis servitio magis utimur, Sall. Catil. 1; men „poet.": Illi etiam tauros primi docuisse feruntur Servitium, etc., (at have lært dem at gaae i Aaget), vid. Tibull. 2, 1, 41; ligel. Ovid. Am. 1, 2, 18: servitium (amoris) ferre etc.; — II) „concret": Tyendet el. Slaverne; a) in sing.; – Ita nunc servitium'st, Plaut. Curc. 2, 3, 21; ligel. coeptum esse ··· moveri servitium, (at der var giort en Begyndelse til en Slaveopstand), Cic. Verr. 5, 4; men Tac. Ann. 12, 17: servĭtii decem millia offerre; men id. ibd. 1, 23: e servitio Blaesi (gladiatores); — b) in pl.; – incitare servitia ad caedem, Cic. Coel. 32; cf. id. Leg. 3, 11; ligel. id. Flacc. 38: operae facessant, servitia sileant; cf. Sall. Catil. 21, oftere, Liv. 2, 10, oftere, o. A.; – men Plin. 11, 11, lignelsesvis: sunt autem fuci ··· quasi servitia verarum apium. —

servītor, oris, m., [servio]: Tiener el. Betient, auct. ap. Augustin. — **servitrītĭus**, 3, [servus, tritus af tero]: afslidt el. udslidt i Slaveri; ds. som Skældsord: ∾ stabulum, Plaut. Pers. 3, 3, 13. — **servītūdo**, ĭnis, f., [servus], sield. Biform af flgd.: Slaveri, Trældom; – servitudinis indignitatisque homines expertos, etc., Liv. 24, 22, (Drakenh.).

servĭtus, ūtis, f., [servus]: en Slaves Stand el. Vilkaar, Slaveri el. Trældom; I) „egenl."; – Domi fuistis, credo, liberi; Nunc servitus si evenit, ei vos morigerari, mos bonu'st, Plaut. Capt. 2, 1, 3; men id. Amph. 1, 1, 20: in servitute expetunt multa iniqua; cf. Cic. Phil. 3, 5: quum omnis servitus est misera, tum vero etc.; ligel. id. Off. 1, 23: mors servituti turpitudinique anteponenda (est); f. ogs. id. Phil. 6, 7; men servire servitutem, f. und. servio; opp. dominatus, Cic. Dejot. 11; men id. d. Rep. 1, 44: hunc nimis liberum populum libertas ipsa servitute afficit etc.; ··· nimia illa libertas in servitutem cadit; cf. id. Lael. 12: (Themistocles) quum servitute Graeciam liberasset; ligel. id. d. Rep. 2, 25: L. Brutus depulit a civibus suis injustum illud durae servitutis jugum; — b) Plaut. Amph. 1, 1, 12, ogs. (som verbale til servire) c. dat.: Opulento homini hoc servitus dura est, (f. opulento servire: at tiene den Rige); — c) ogs. Dyrenes ufrie Tilstand, Colum. 8, 12 o. 15; — II) „overf."; A) „alm.": Tienestepligt el. Afhængighed; – numquam, salvis suis, exuitur servitus muliebris, Liv. 34, 7; men Cic. Planc. 39: hujus officii tanti servitutem etc.; men Quintil. 7, 3, 16: illa ··· servitus ··· ad certa se verba astringendi; cf. id. 2, 16, 9: ut se ipsi homines ad servitutem juris astringerent; — B) i Retssproget om Bygninger og Grundstykker: paahvilende Forpligtelse, Servitut; – servitutes praediorum ··· iter, actus, via, aquaeductus, Digest.; cf. Cic. Qu. Fr. 3, 1, 2: servitute fundo illi imposita; ligel. id. Att. 15, 26: specus ··· servitutis ··· aliquid habituros, etc.; — C) „concret": Tienere el. Slaver; ds. „poet." f. Tilbedere, Hor. Od. 2, 8, 18.

Servius, Servia; I) romersk Fornavn in gente Sulpicia, f. und. Sulpicius; — B) ds. **Servĭānus**, 3: benævnt efter den Retslærde Servius Sulpicius; – ∾ actio, ogs. absol. Serviana (sc. actio), Digest.; — II) Servius Tullius: Roms siette Konge, f. und. Tullius; — III) Servius Maurus Honoratus: Grammatiker under K. Valentinian, skrev en Commentar over Virgilius.

servo, avi, atum, 1, v. a., [sibileret af ἐρύω, ἐρύομαι: udriver af Fiendevold; ds. „alm."]: frelser el. redder, bevarer uskadt; I) „egenl."; A) „alm."; – qui ceteros servavi, ut nos periremus, Cic. Fam. 14, 2; cf. Hor. Ep. 2, 2, 139: Non servastis, ait, cui sic extorta voluptas (sc. est); men vita ex telis hostium servata, Cic. d. Rep. 1, 3; cf. id. Arch. 9; men Liv. 22, 10, (af en Votivformular): si res publica ··· salva servata erit hisce duellis, etc.; men servavi igitur rem publicam discessu meo, etc., Cic. Sest. 22; quoniam, inquit, me una vobiscum servare non possum, vestrae quidem certe vitae prospiciam, quos etc., Caes. B. G. 7, 50; men id. B. C. 2, 20: ut ··· urbem insulamque Caesari servarent; – ∾ rem, (passe paa, forvare), Hor.; men Virg. Aen. 7, 179: servans sub imagine falcem, (som altid har den); men Cic. Tusc. 1, 30: qui se castos integrosque servavissent; cf. id. Catil. 3, 10; – di te servassint semper, vid. Plaut. Asin. 3, 3, 64; men id. Amph. 1, 1, 157, absol.: servaveris (sc. me); „poet." ogs. m. tilfoiet infin.:

infectaque sanguine tela Conjugibus servans parvisque ostendere natis, (for at vise dem), Stat. Theb. 9, 187; — b) med abstracte Objecter: bevarer, overholder, iagttager; - ∾ imperium probe, Plaut. Pseud. 2, 4, 7; cf. Enn. Ann. 16, 33; ∾ ordines, (under Marschen el. Slaget), Caes. B. G. 4, 26, oftere; men Liv. 36, 51: ∾ ordinem laboris quietisque; ligel. ∾ tenorem pugnae, id., institutum militare, Caes.; ∾ jura induciarum, id., aequabilitatem juris, Cic., illud, quod decet, id., dignitatem, id., aequam mentem, Hor. Od. 2, 3, in.; men Flere palam non vult (Romulus), exemplaque fortia servat, etc., vid. Ovid. Fast. 4, 847; - feld. m. Tingssubject; vid. Caes. B. G. 7, 23; ligel. ∾ concentum (fides), Cic. Fin. 4, 27; cf. Hor. Ep. 1, 2, 69, ogs. Virg. Aen. 7, 3; — B) ogs. „bes.": opbevarer til en Hensigt; - ∾ vinum in vetustatem, Cato; cf. Hor. Od. 3, 21, 6; men ∾ vermes in melle, Plin. 30, 39; men Cic. Att. 5, 17: itaque eo me servavi, (har jeg udsat at skrive); - ogs. c. dat.: forbeholder; esse quasdam res servatas judicio voluntatique multitudinis, id. d. Rep. 1, 45; cf. Liv. 10, 28: in id tempus, quo etc., quam integerrimas vires militi servabat; ligel. Hor. Ep. 1, 19, 43: Si etc., rides, ait, et Jovis auribus ista Servas, etc.; — II) „fig."; A) „overf."; a) forvarer el bevogter (navnl. et Sted); bf. „poet." o. forel.: forbliver el. dvæler el. boer der og der; - Nunc te amabo, ut hanc hoc triduum solum sinas Esse hic, et servare apud me, Plaut. Cist. 1, 1, 106; men Ter. Eun. 4, 7, 10: solus Sannio servat domi; cf. Plaut. Most. 2, 2, 21: natus nemo in aedibus Servat, etc.; - ogs. er hertil at mærke Udraabet: serva! pas paa el. giv Agt! ovl., Plaut., Ter., Hor.; - Tu nidum servas („alleg."), Hor. Ep. 1, 10, 6; cf. id. ibd. 1, 5, fin.: Atria servantem postico falle clientem; f. ogs. Virg. Ge. 4, 283 o. 459; ligel. id. Aen. 7, 52: Sola domum et tantas servabat filia sedes; — b) i det fildigere Retssprog, ∾ aliquid ab aliquo: erholde el. faae noget (en Betaling, ovl.) af nogen; - posse me agere tecum mandati in id, quod minus ab illo servare potero, (som jeg ikke kan faae betalt af ham), Digest.; — B) „ment.": har Opmærksomheden henvendt derpaa, iagttager, passer, besørger; I) „alm."; a) c. acc.; - dum sidera servat etc., Virg. Aen. 6, 338; ligel. Ovid. Met. 5, 631: servat nubemque locumque; ligel. Caes. B. G. 5, 19: itinera nostra servabat; - bf. ogs. „poet.": at bevogte, ovl.; Vestibulum exsomnis servat noctesque diesque, Virg. Aen. 6, 556; cf. Ovid. Met. 10, 383; — b) m. Relativ- el. Hensigtssætning; - quid servas, quo eam, quid agam? quid id attinet ad te? Lucil. ap. Non.; si etc., Tuus servus servet, (lad ham passe paa), Veneri eas (coronas) det (ancilla), an viro? Plaut. Asin. 4, 1, 58; - quum ita ··· servassent, ut unus fasces haberet, Liv. 3, 36; cf. id. 39, 14: ut servarent, ne qui nocturni coetus fierent; — 2) „bes." i Religionssproget: at iagttage Varsler; - vid. Enn. Ann. 1, 96: secundam Solus avem servat, etc.; o. ibd. ligel.: servans genus altivolantum; men Cic. Phil. 2, 32: qui de coelo servare constituit, etc.; men ibd.: si qui servavit (sc. de coelo); saal. navnl. om Augurerne, id. Vatin. 6, o. id. Sest. 61, oftere; — III) partic. servans, tis, ogs. som adj. o. c. gen.; - saal. Virg. Aen. 2, 426: justissimus unus Qui fuit in Teucris, et servantissimus aequi.

servŭlĭcŏla, ae, f., [servulus, colo]: som holder til med Slaver; - ∾ sordidae, Plaut. Poen. 1, 2, 55. — servŭla, ae, fem. til flgd.: liden Slavinde, Cic. Att. 1, 12. — servŭlus, i, m., dem. af servus: liden el. ung Slave, Plaut. Capt. 4, 2, 100, oftere, Ter. Andr. 1, 1, 56, oftere, Cic. Quint. 6, Plin. Ep., o. A.

servus, i, m., o. serva, ae, f., [fibileret af ἐρύω, ἐρύομαι, altf. oprdl. den Bortslebte el. Fangne; bf. A) subst.: Slave, Træl, Tiener; Slavinde, Trælqvinde; (opp. dominus, domina); a) masc.; - contumelias servorum ancillarumque perferre, (om Ulysses), Cic. Off. 1, 31; cf. Cat. ap. Gell. 10, 3, ogs. Plaut. Aul. 4, 1, 3; - ogs. m. homo (per appositionem); non decet superbum esse hominem servum, Plaut. Asin. 2, 4, 64; cf. id. Stich. 1, 2, in.: Qui manet ut moneatur semper servus homo officium suum, Nec etc., servus is habitu haud probus est; f. ogs. Liv. 8, 15: Minucia Vestalis ··· insimulata apud pontifices ab indice servo (i. e. ab indice, qui servus erat), etc.; - foruden de private Slaver gaves der ogs. servi publici, vid. Varr. ap. Gell. 13, 13, Cic. Phil. 8, 8, Liv. 9, 29, o. A.; - som Ordsprog kan mærkes: quot servi, tot hostes, Sinnius Capito ap. Fest. p. 261, (Müll.); - ogs. „overf." o. „ment.", Cic. Verr. 1, 22: vidit eos, qui judiciorum dominos se dici volebant, harum cupiditatum esse servos; men id. Cluent. 53: legum idcirco omnes servi sumus, ut liberi esse possimus; — b) fem.; - Quid ista ad vidulum pertinent, servae sint istae, an liberae? Plaut. Rud. 4, 4, 62; cf. ibd. 1, 3, 37: Nunc qui minus servio, quam si forem serva nata? ligel. Liv. 1, 47: servum servaque natum etc.; f. ogs. Hor. Od. 2, 4, 3; — B) adj. servus, a, um: slavisk, hørende til el. benævnt efter Slaverne; - octo millia liberorum servorumque capitum etc., Liv. 29, 29; cf. id. 38, 24: quod (corpus) servum fortuna erat, etc.; ∾ urbes et vectigales, (opp. liberae), id. 34, 58; ∾ civitas, id.; men „poet.": ∾ aqua, (i. e. quam servi bibunt), Ovid. Am. 1, 6, 26; cf. Hor. Ep. 1, 19, 19: O imitatorum servum pecus! men Plaut. Pers. 2, 4, 9: Servam operam, linguam liberam herus me jussit habere; men serva omnia et subjecta imperio etc., Liv. 37, 51; cf. id. 42, 46; men statulibera quicquid pepererit, hoc servum heredis est, Digest.; — II) i Retssproget heder servus, 3, om Bygninger og Grundstykker: underkastet en Forpligtelse el. Servitut; - libera (praedia) meliore jure sunt, quam serva, etc., Cic. Agr. 3, 2; ∾ fundus, Digest.; ∾ aedes, ibd.; f. ogs. und. servitus o. servio.

sēsăma, ae, f., Biform af sesamum, Colum., Plin. — sēsamĭnus, 3, σησάμινος: tilberedet af Sesam, oleum, Plin. — sēsămŏīdes, is, n., σησαμοειδές: en sesamagtig Plante, Plin. — sēsămum (sisam-), i, n., σήσαμον: Sesam, etslags orientalsk Bælgfrugt, hvoraf presses Olie, vid. Colum. 2, 7 o. 10, oftere, ogs. Plaut., o. A.; — II) ∾ silvestre, er efter Plin. 15, 7, en Benævnelse paa Væxten cici.

sescennāris, e, alene Liv. 41, 15, i Forbindelsen: sescennaris bovis ··· jecur defluxisse, (m. uvis Afledn. o. Bem.; dog efter nogle f. sexennis: sexaarig; el. besl. m. sacena, i. e. dolabra pontificalis, Fest.). — Sesculysses, f. und. Sesquiulysses. — sescuncĭa, ae, f., [sequi-, uncia]: halvanden uncia; bf. halvanden Tolvtedel af ethvert Helt; - ∾ hereditatis, Digest.; ∾ jugeri, Colum.; men ∾ radicis laseris, (3 Lod deraf), id.; men som adj., Plaut. Epid. 5, 1, 11: in manibus gestant copulas sescuncias, (af halvanden Tommes Tykkelse); bf. — sescuncĭālis, e: som holder halvanden Tolvtedel, crassitudo mensae, (af halvanden Tommes Tykkelse), Plin. 13, 29. — sescunx, cis, m.: = sescuncia; bf. alene Plin. 36, 62: in pedes denos sescuncem (10 Fod 1½ Tomme). — sescuplex, f. und. sesquiplex. — sescuplus (sequiplus), 3, [sesqui]: halvandenfold, som tages halvandengang; - ut tempora tria ad duo relata sescuplum faciant, etc., vid. Quintil. 9, 4, 47; cf. Plin. 2, 20.

sĕsĕli, n. indecl., Plin. 25, 52, o. seselis, is, f., σέσελι o. σέσελις: etslags Væxt el. Plante, germ. Sesel, Cic. N. D. 2, 50, o. Plin. 8, 50. — Sesostris, is o. idis, m., Σέσωστρις: berømt Konge i Ægypten, Lucan. 10, 276;

abl. Sesostre, Plin. 33, 15, men Sesostride (al. Sesoside), Tac. Ann. 6, 28. — sesquatus, 3; bf. ∾ numeri: Talforholdet duo ad tria, tria ad quatuor, etc., Augustin.; af — sesqui, adv., [rimel. af semis o. qui]: med det Halve dertil el. med Halvdelen mere; men som enkeltstaaende Ord alene Cic. Orat. 56: partem pedis, aut aequalem alteri parti, aut altero tanto, aut sesqui esse majorem; - saal. ogs. i Sammensætninger med Substantiver, som sesquicyathus, etc.; — B) i Sammensætning med et Talord betegner det Tilføielsen af en saadan Del, som det hosstaaende Talord bestemmer; alts. sesquialter f. $\frac{2}{2}$ o. $\frac{1}{2}$ (d. e. $1\frac{1}{2}$); - vid. sesquitertius o. sesquioctavus, ss. ll.

sesquĭ.alter, a, um, ἐπιδεύτερος: halvanden, Cic. Univ. 7, o. Vitruv. 3, 1, (som Oversættelse af ἡμιόλιος); s. ogs. frgd. — sesquĭ.cŭlĕāris, e, som holder halvanden culeus, dolia, Colum. 12, 18. — sesquĭ.cy̆ăthus, i, m.: halvandet Beger, Cels. — sesquĭ.dĭgĭtālis, e: halvanden Finger el. Tomme stor el. vid, foramen, Vitruv. — sesquĭ.dĭgĭtus, i, m.: halvanden Finger el. Tomme, Vitruv. — sesquĭ.hōra, ae, f.: halvanden Time, Plin. Ep. 4, 9. — sesquĭ.jūgĕrum, i, n.: halvandet jugerum, Plin. 4, 15, o. id. 18, 49. — sesquĭ.lībra, ae, f.: halvandet Pund, Cato, Colum. — sesquĭ.mensis, is, m.: halvanden Maaned, Varr. — sesquĭ.mŏdĭus, i, m.: halvanden (romersk) Skeppe, Varr.; men in pl.: hi sesquimodii tritici etc., Cic. Verr. 5, 92. — sesquĭ.ŏbŏlus, i, m.: halvanden Obol, Plin. — sesquĭ.octāvus, 3, ἐπόγδοος: som holder ni Ottendele, intervallum, Cic. Univ. 7. — sesquĭ.ŏpĕra, ae, f.: halvandet Dagværk, Colum. — sesquĭ.ŏpus, ĕris, n.: = frgd., Plaut. Capt. 3, 5, 67.

sesquĭ.pĕdālis, e; I) som holder halvanden Fod, mensura, Colum., tigna, Caes.; — II) bf. „overf." o. „poet.": uhyre lang el. alenlang, dentes, Catull. 96, verba, Hor. A. P. 97. — sesquĭ.pĕdāneus, 3: = frgd., cornua, Plin. — sesquĭ.pes, edis, m.: halvanden Fod, Varr., Colum., o. A. — sesquĭ.plāga, ae, f.: halvandet Hug el. Prygl, Tac. Ann. 15, 67. — sesquiplaris, is, o. sesquiplārĭus, i, m., (sc. miles): der til Tapperhedsbelønning erholder halvanden Ration, Veget., Inscriptt.; af — sesquiplex, ĭcis, adj., [plico]: halvandenfold, som tages halvandengang; - modus ··· aut sesquiplex, aut duplex, aut par, Cic. Orat. 57; - skrives ogs. sescuplex, Quintil. 9, 4, 47. — sesquiplus, 3, s. und. sescuplus. — sesquĭ.tertĭus, 3, ligesom ἐπίτριτος: som indeholder fire Trediedele, intervallum, Cic. Univ. 7. — sesquĭ.ŭlysses, (ogs. sescŭlysses, Plin. praef.), ligesom halvanden Ulysses; bf. et overmaade listigt Menneske; (Navnet paa en Satire af Varro, citeres oftere af Nonius). — sesquunx, cis, s. und. sescunx.

Sessĭa, ae, f., [1. sero]: Gudinde for Udsæden, Tertull. — *sessĭbŭlum, i, n.: Sæde el. Stol, Plaut., Appul.; — sessĭlis, e: hørende el. skikket til at sidde paa; - ∾ tergum (equi), Ovid. Met. 12, 401; - bf. som sidder el. ligger fast; ∾ obba, (med bred Fod), Pers. 5, 148; ∾ pira, (af deres Gestalt), Plin. 15, 16; - bf. „overf." om Værterne: lav og bred; ∾ genus lactucae, Plin. 19, 38; cf. Martial. 3, 47; ∾ malvae, Pallad.; — sessĭmōnĭum, i, n.: Sæde el. Sesſion el. Forsamling; - ∾ deorum, (Guderraad), Vitruv. 7, praef.; o. — sessĭo, onis, f.: Sidden el. at sidde; I) „alm.": status, incessus, sessio, accubitio, etc., (Maaden at sidde paa), Cic. Off. 1, 35; ogs. in pl., etiam sessiones quaedam etc., id. Fin. 5, 12; — B) „concret": Sæde, Plads at sidde paa; - saal. Cic. d. Or. 2, 5: tot locis sessiones gymnasiorum etc.; ligel. id. Fin. 5, 1: cujus (Polemonis) ipsa illa sessio fuit, quam etc.; — II) „bef."; A) uvirksom Forbliven paa et Sted; - illam sessionem Capitolinam etc., Cic. Att. 14, 14; — B) Sesſion el. Forsamling, consessus, navnl. til philosophiske Underholdninger, Cic. d. Or. 3, 30; sild. ogs. i Retssager: Rettens Holdelse, Digest.; — [sedeo].

sessĭto, avi, 1, v. n., intens. af sedeo: vedbliver at sidde; - quam deam (Suadam) in Periclis labris ··· sessitavisse, Cic. Brut. 15; sessitandi regio, (Sædet el. Vagen), Appul. — sessĭuncŭla, ae, f., demin. af sessio: liden Forsamling til Underholdning, Vertshusselskab el. Klub; - in pl.: circulos aliquos et sessiunculas consectari, Cic. Fin. 5, 20. — *sessor, oris, m.; I) „egenl.": som sidder der el. som indtager et Sæde, navnl. i Theatret, Hor. Ep. 2, 2, 130; — B) „bef." ogs. som sidder til Hest, en Rytter, Senec.; ligel. nec patientem sessoris alterius (equum), etc., Suet. Caes. 61; — II) „overf." ogs.: som opholder sig paa et Sted, Indvaaner, Indbygger; - ∾ veteres urbis etc., Nep. Cim. 2; — sessōrĭum, i, n.: Sæde el. Stol, Coel. Aur.; - ogs. „overf.": Opholdsted, Bolig, Petron. Sat. 77, 4; o. — sessus, us, m.: Sidden el. at sidde; - locum sessui impertire, Appul.; — [sedeo].

sestertĭārius, i, m., [sestertius]: som næppe er en Sestertius værd, næppe værd at eie, homo, gladiatores, Petron. — sestertĭŏlum, i, n., dem. af flgd.; - bf. sestertiolum bis decies, Martial. 1, 59, (med Lune el. Ironi: den lille Formue af 2,000,000 Sestertser). — sestertĭum, i, n., (Sum af 1000 sestertii), s. und. flgd.

sestertĭus, 3, [ctr. af semis tertius, i. e. duo asses et semis]: halvtredie; dog altid som subst.; bf. I) sestertius (som Taltegn ogs. HS., i. e. IIS. s. duo asses semis), i, m., (sc. numus): halvtredie As el. Fierdedelen af en Denarius, den sædvanlige romerske Mynt, hvorefter ogs. større Summer bleve beregnede; s. bes. Varr. L. L. 5, 36, 48: sestertius (est), quod duobus semis additur; dupondius enim et semis antiquus sestertius est, etc.; ligel. Vitruv. 3, 1: pars quarta (denarii) quod efficiebatur ex duobus assibus et tertio semisse, sestertium vocitaverunt; - quum esset tritici modius sestertiis duobus (el. HSII.), pro frumento in modios singulos duodenos sestertios exegisse, Cic. Div. in Caecil. 10; dog ogs. m. numus, vid. Colum. 3, 3; - gen. pl. sædv. sestertium, vid. Cic. Orat. 46, hvorfor ogs. Taltegnet HS., vid. id. Verr. 1, 10; dog findes ogs. gen. sestertiorum, Colum. l. c.; — b) af gen. pl. sestertium hos Talbestemmelser over mille, opstod først: nom. pl. sestertia, orum, derefter ogs. sing. sestertium, i, etc.; og betyder da sestertium (m. Udeladelse af mille): en Sum af 1000 Sestertier, men hos de multiplicative Adverbier: decies, centies, etc., (m. Udeladelse af centena millia): en Sum af 1,000,000 Sestertier, osv.; alts. decies sestertium: en Million; centies sestertium: 10 Millioner; - dena millia sestertia ex melle recipere, Varro; men Quintil. 7, 6, 11: sestertium numum quinque millia (legare); - daturum liberis ejus ducena sestertia singulis, Tac. Ann. 2, 38; cf. Cic. Parad. 6, 3, Hor. Ep. 1, 7, 80, o. id. ibid. 2, 2, 33; - sestertium sexagies ··· Domitio reddit, Caes. B. C. 1, 23; cf. Cic. Off. 3, 21; men Liv. 45, 4: argenti ad summam sestertii decies in aerarium retulit; oftere centies sestertio coenare, Senec. Consol. ad Helv. 9; cf. Suet. Caes. 50, oftere, o. A.; — c) hertil er endnu at mærke det almindelige Udtryk, numo sestertio el. sestertio numo: for det allermindste, (for en Doit el. Skilling); - ecquis est ··· qui bona Rabirii numo sestertio sibi addici velit? Cic. Rab. post. 17; ligel. Liv. epit. 55: Matienus ··· sestertio numo veniit (neml. som Deserteur); cf. Senec. Ep. 95: quae etc., sestertio numo aestimanda sunt, (bør aldeles ikke agtes); - sild. ogs. omvendt: sestertio amplo comparare, (for en stor Sum), Solin. 27; — B) under Keiserne findes sestertius ogs. som Kobber-

ment, der gjelder fire Asses; - vid. Plin. 34, 2: in sestertiis dupondiariisque etc.; — II) i Landbruget betegner sestertium ogs. som Maal: halvtredie Fods Dybde; - saal. Colum. Arb. 1, 5: bipalio vertere, quod vocant rustici sestertium; cf. id. 3, 5.

Sestiacus, 3, s. und. Sestos. — Sestianus, 3, s. und. Sestius. — Sestias, adis, f., s. und. Sestos. — Sestius (Sextius), Sestia: romersk Slægts- o. Personsnavn; - hertil hore: P. Sestius, for hvem en Tale af Cicero endnu haves; Sest. Calvinus, en Taler, Cic. Brut.34; Sext. Baculus, centurio primipili, vid. Caes. B. G. 2, 25, oftere, o. A.; — B) ds. 1) Sestius (Sextius), 3: horende til el. benævnt efter en Sestius; - Tabula Sestia, (et Vexelcomptoir, benævnt efter en ubekiendt Sestius), Cic. Quint. 6; - Aquae Sestiae, s. und. aqua; — 2) Sestiānus (Sext.), 3: = frgd.; - ∾ dicta, (af den ovennævnte P. Sestius), Cic. Fam. 7, 32; ∾ conviva, (hos en vis Sestius), Catull. 44, 10.

Sestos (-us), i, f., Σηστός: By i Thracien ved Hellespontén, ligeoverfor Abydus; her var det, at Hero, Leanders Elskede, boede; hvf. Leandri amore pernobilis, Mela; s. ogs. Ovid. Her. 18 o. 19; cf. Plin. 4, 18, Liv. 32, 33, o. A.; — B) ds. 1) Sestiăcus, 3: sestisk, sinus, (i. e. Hellespontus), Stat., pelagus, Auson.; — 2) Sestus, 3: = frgd.; - ∾ puella, (i. e. Hero); vid. Ovid. Her. 18, 2; — 3) Sestias, ădis, f.: Sestierinden, (d. e. Hero), Stat. Theb. 6, 547. — Sestus, 3, s. und. Sestos.

set, vid. sed ab in. — sēta (saeta), ae, f.; I) tykt og stivt Dyrehaar, Borste, (Svinebørste, ovl.); - Ut pluma atque pili primum setaeque creantur Quadrupedum in membris etc., vid. Lucr. 5, 786; saal. oftest in pl., s. nedenf.; - dog ogs. in sing.; gladium e lacunari seta equina aptam etc., Cic. Tusc. 5, 21; durissimae densaeque et nigrae setae grex (suum), Colum.; cf. Virg. Aen. 7, 667; - in pl., vid. Ovid. Met. 8, 428, Propert. 4, 9, 45, Virg. Ge. 3, 312, o. A.; ligel. Plaut. Casin. 5, 2, 48: Ita quasi setis labra mihi compungit barba; — II) ds. ogs.; A) „overf.": stridt Mennesfehaar; - vid. Virg. Aen. 8, 266, oftere; ligel. Ovid. Met. 13, 850: Barba viros hirtaeque decent in corpore comae, etc.; s. ogs. Juvenal. 2, 11, Martial., o. A.; - folia brevi seta, (paa Naaletræet), vid. Plin. 16, 18; — B) „meton.": hvad der er giort af Haar eller Borster; ds. en Angleſnor el. Medesnor; - vid. Ovid. Hal. 33: praedam Pendentem setis etc.; cf. Martial. 1, 56; ligel. en Malerpensel, Plin. 33, 10.

Sētăbis (Saet.), is, f.: By i Hisp. Tarrac., (hod. S. Felice i Valencia): berømt af dens fortrinlige Hor, Plin. 19, 2, Sil., o. A.; - ogs. in pl. Setabes, Gratian. Cyneg. 41; — B) ds. 1) Sētăbītāni, orum, m.: Indvaanerne af Byen S., Plin. 3, 4; — 2) Sētăbus (Saet.), 3: setabisk, sudaria, Catull. 12; men absol., permutatis prioribus Setabis, Plin. praef. — sētănia, ae, f., o. sētanium (-on), i, n., σητανία, σητάνιον: en storre Mispelart; den forste Form har Plin. 15, 22, den anden har Plaut. Truc. a. 5, v. 16; — II) efter Plin. 19, 32, er setania ogs. en Svibelart; men efter id. 19, 30, er setanium en Art af Svibelvæxten bulbus.

Sētĭa, ae, f.: Biergstad i Latium, (hod. Sesse el. Sezze), berømt af en kostelig Vin, (vinum Setinum), Plin. 14, 8; s. ogs. Liv. 6, 30, o. id. 7, 42, oftere; - men Setia, „poet." f. vinum Setinum, Stat. Silv. 2, 6, 91; — B) ds. Sētīnus, 3: setinsk, ager, Cic. Agr. 2, 25, Liv., colonia, Vell., vinum, s. ovenf.; cf. Martial. 10, 74: Ex arce clivi ··· Setini; s. ogs. Juvenal. 5, 34; — b) ds. subst. Setini, orum, m.: Indvaanerne af Byen S., Liv. 8, 1, oftere.

sētĭger (saet.), a, um, [seta, gero]: med Borster, (poetisk Ord); - ∾ sus, Lucr., Virg., Ovid.; ∾ pecus, id.; - ogs. subst. setiger, „poet." f. aper el. Vildsvinet, Ovid. Met. 8, 376, o. Martial. 13, 93. — Setīnus, 3, s. und. Setia. — sētōsus (saet.), 3, [seta]: med borstet Haar, borstet, aper, Virg., Hor.; ∾ aures tauri, Plin.; ∾ frons, Hor.; lati atque setosi pectoris (corpus), Cels.; men ∾ verbera, Propert. 4, 1, 25, (med en Rem af haaret Gedeſkind). — setula (saet.), dem. af seta; in pl., Arnob.

seu, conj., s. und. sive. — sevēre, adv. af severus: alvorligen, strængt, med Eftertryk; - ∾ seducere aliquem, (med alvorlig Mine), Cic. Fam. 1, 9; men ita graviter et severe voluptatem secernit a bono, vid. id. Fin. 2, 8; men severe vindicare mortem alicujus, Sall. Jug. 15; cf. Cic. Mur. 20; - compar., ∾ adhibere aliquem, (strængt at irettesætte), Cic. Att. 10, 12; ∾ scribere ad suos, Caes. B. C. 3, 25; - superl., ∾ dicere jus, Suet. Caes. 43; ∾ contemnere voluptatem, Cic. Off. 1, 21; ∾ exacta aetas, id. R. Com. 15.

sĕvērĭtas, ātis, f., [severus]; I) Alvorlighed, Strænghed; - Tristis severitas inest in vultu, atque in verbis fides, etc., Ter. Andr. 5, 2, 16; severitatem in senectute probo ··· modicam, acerbitatem nullo modo, Cic. d. Senect. 8; ∾ censorum, id. d. Rep. 4, 6; men id. Pis. 4 fin.: vetus illa magistra pudoris et modestiae severitas censoria etc.; men Gell. 4, 20, in pl.: inter censorum severitates tria haec exempla etc.; men Cic. Mur. 31 (til Cato): si illius (proavi tui) comitatem et facilitatem tuae gravitati severitatique asperseris; cf. id. Brut. 25 o. 40 o. 93, ogs. Sall. Catil. 51; men T. Torquatus, is, qui etc., quum illam severitatem in eo filio adhibuit, quem etc., Cic. Fin. 1, 7; cf. id. Off. 1, 37; - ∾ judiciorum, vid. id. Sull. 33; cf. Caes. B. G. 7, 4: summae diligentiae summam imperii severitatem addit; men ingenia puerorum nimia ··· emendationis severitate deficere, Quintil. 2, 4, 10; men quod si etc., remisisset aliquid profecto de severitate cogendi (sc. in senatum), vid. Cic. Phil. 1, 5; — II) sieldn. „overf."; - hac severitate aurium laetor, (deres strænge Dom), Plin. Ep. 3, 18; cf. Plin. 13, 4. — sĕvērĭter, adv., for- o. efterel. Biform af severe, Titinn. ap. Non., Appul. — sĕvērĭtūdo, inis, f., for- o. efterel. Biform af severitas: Alvorlighed, Strænghed; - Quid illuc est, quod illi caperat frons severitudine? Plaut. Epid. 5, 1, 3; ∾ morum, Appul.

sevērus, 3, [rimel. besl. m. 2.serius, men oftere om Personer]; I) alvorlig, stræng; - Sed ipse egreditur, quam severus (med hvilken alvorlig Mine)! Ter. Heaut. 5, 3, 21; - Tubero (Stoicus) vita severus (fuit) etc., Cic. Brut. 31; cf. Quintil. 1, 10, 15: quae (Stoicorum secta) aliis severissima, aliis asperrima videtur; ds. ogs. ∾ agricolae, (haardføre el. afhærdede), Lucr. 11, 1356; cf. Virg. Aen. 8, 638: ∾ Cures; ∾ Zethus, Hor. Ep. 1, 18, 42; men Catull. 5, 2: Rumoresque senum severiorum (de alvorlige Gamles megen Snak) etc.; - saal. ogs. „poet.": stræng el. afholden el. ædruelig, vid. id. 27, 6, o. Hor. Ep. 1, 19, 9; men Parcus ob heredis curam, nimiumque severus etc., id. ibd. 1, 5, 13; - ∾ custodes legis, vid. Cic. Divin. in Caecil. 5; severus in judicando, id. Manil. 13; hvor ogs. alios in se severos esse judices etc.; men acerbe severus in filium etc., id. Off. 3, 31; severissimus auctor (Trogus), Plin. 11, 114; severissimi pictores, id.; — B) „poet." o. sieldn. ogs. dadlende: haard el. grusom; - Nam te omnes saevumque severumque atque avidis moribus commemorant, Plaut. Trin. 4, 1, 6, (til Neptunus); cf. Propert. 4, 11, 22: Eumenidum ··· turba severa; — II) „overf."; a) om Udseendet el. Minen; - qui (vultus) quo severior est et tristior etc., Cic. d. Or. 2, 71; cf. Hor. A. P. 107; ∾ frons, Plaut.; - ogs. hvad der er alvorligt at see; nox et noctis signa severa, Lucr. 5, 1189; cf. id. 4, 462; men Hor. Od. 1, 27, 9: severi ··· partem Falerni (stærk, ovl.); — b) oftere om Begreber; - qualem nobis facere animum cognoscentis (i. e. judicis), expediat, severum, an

mitem, etc., Quintil. 3, 9, 7; disciplinam, quae maxime severa fuerit, eligere, id. 1, 2, 6; imperia severiora, Cic., judicia severa, id., severiora, Quintil.; leges severiores, id., severissimae, Vell.; ogſ. om Foredraget, Cic. Brut. 30: in quodam tristi et severo dicendi genere versatus etc.; cf. ibd. 95: sententiis, non tam gravibus et severis, quam concinnis et venustis etc.; ſ. ogſ. Quintil. 2, 4, 6, oftere; men Hor. Od. 2, 1, 9: severae Musa tragoediae; cf. id. A. P. 216; - ogſ. absol.: Opinor hercle hodie, quod ego dixi per jocum, Id eventurum esse et severum et serium, Plaut. Poen. 5, 3, 50; cf. Hor. Od. 3, 8, fin.: Dona praesentis cape laetus horae, et Linque severa; — not.: ſild. ogſ. in neutr. ſom adv.; nunc severum vivitur, Prudent.; — B) „poet." ogſ. dadlende: haard, grufom; - vid. Hor. Od. 1, 35, 19, o. Virg. Ge. 3, 37; men Lucr. 5, 36, absol. c. gen.: pelagique severa; men Plaut. Cist. a. 3, v. 15, absol. o. ud. gen.: Hau! voluisti istuc severum facere (øve en ſaa rædſom Handling)? — III) Sĕvērus, i, m., ſom nom. propr.; hvoraf kan mærkes; A) Cornelius Severus: Digter under K. Auguſtus; - vid. Quintil. 10, 1, 89, ogſ. Ovid. Pont. 4, 2, in.; - Septimius Severus: romerſk Keiſer, 193—211 efter Chr.; — B) Alexander Severus: romerſk Keiſer, 222-235 efter Chr.; — C) Sulpicius Severus: Biſkop i Gallien, af hvem haves: Historia sacra, ogſ. Vita S. Martini, etc.

Sevĭānus, 3: benævnt efter en Sevius; - ∾ pira, Plin. 15, 16. — †sēvir el. sex.vir, i, m.: Medlem af Sexmændenes Collegium; df. I) en af Forſtanderne for de ſex Afdelinger af Equites, Inscriptt.; — II) ∾ Augustalis: Medlem af Auguſtalernes el. Auguſtuspræſternes Collegium, Petron. Sat. 30, 2; — not.: ſkrives ogſ. vivir el. IIIIIvir; df. — sēvĭrālis, e: hørende til en sevir nr. I, ludi, Capitol. M. Aur. 6; o. — sēvĭrātus, el. sexviratus, us, m.: en Sevirs Embede el. Værdighed, Petron.

sē.vŏco, avi, atum, 1, v. a.; I) „egentl.": kalder tilſide el. afſides el. derhen; - ∾ singulos etc., Caes. B. G. 5, 6; cf. Cic. Phil. 2, 14: quum etc., tum te a Trebonio vidimus sevocari; men Liv. 7, 16: ne quis postea populum sevocaret, (maatte føre Folket ud af Byen); cf. Cic. Mur. 7: plebes in Aventinum sevocanda etc.; - ſild. m. Tingsobject; quicquid poterat, ad se in privatam domum sevocabat, Cic. Quint. 3; — II) „fig.": at afværge el. affondre derfra; - ∾ animum a voluptate, a re familiari, etc., Cic. Tusc. 1, 31; cf. ibd. 30, ogſ. Catull. 65, in.; ligel. ∾ mentem ab oculis, Cic.; men id. Orat. 20: ab his non multo secus, quam a poëtis, haec eloquentia, quam etc., sevocanda est; men comiſk: Quid illuc est, quod ille solus se in consilium sevocat, (lægger Raad op med ſig ſelv)? Plaut. Merc. 2, 3, 45. — sevum, ſ. und. sebum.

sex, num. card. indecl., [o. ſibilerede ἕξ]: ſex; - hos dies sex ··· continuos etc., Plaut. Cist. 2, 1, 13; sex et quinquaginta millia passuum etc., Cic. R. Am. 7; decem et sex millia peditum, Liv. 37, 40; inter Bis sex ··· famulas, Ovid. Met. 4, 219; men his mensibus Sex septem, (i de ſidſte ſex el. ſyv Maaneder), Ter. Eun. 2, 3, 40.

sexāgēnārĭus, 3: ſom indeholder 60, fistula, (af 60 Tommers Blik), Frontin.; — II) df. „beſ.": 60 Aar gammel el. 60aarig; - quod sexagenarius ··· virginem duxisset, Quintil. 6, 3, 75; cf. Suet. Claud. 23; - Ordſprog: sexagenarios de ponte, Varr. ap. Non., tilſigter den Skik, hvorefter 60aarige Perſoner kunde tilbagevifes fra den Bro, ſom forte til Septa; cf. Cic. R. Am. 35; af — sexāgeni, ae, a, num. distr. til sexaginta: hver 60, 60 til el. paa hver; - in plures ordines instruebantur; ordo sexagenos milites habebat, Liv. 8, 8; sexagenos in die (scrobes effodere), Plaut. frgm. ap. Priscian.; haec sexagena millia modium, quae etc., Cic. Verr. 5, 21. — sexāgēnī.quīni, ae, a, num. distrib.: hver 65, 65 til el. paa hver; - fistula sexagenum quinum (af 65 Tommers Blik), Frontin.

sexāgēsies, adv. num., Biform til sexagies, Capella. — sexāgēsĭmus, 3, num. ord. til sexaginta: den 60de; - anno denum quinto et sexagesimo, Ter. Ad. 5, 8, 15; cf. Augustus ap. Gell. 15, 7; men Cic. Att. 6, 1: post pugnam Leutricam (med Lune ſ. post Clodium interfectum) die septingentesimo sexagesimo quinto; — b) ogſ. subst.; - quarundam rerum sexagesima denarii unius imperata, Plin. 29, 8. — sexāgĭes, adv. num. til sexaginta: 60gange; men ofteſt i Forbindelſen: sexagies sestertium, (ſex Millioner Seſtertii); ſ. und. sestertius, nr. I; df. ogſ. absol. sexagies (sc. sestertium), vid. Cic. R. Am. 2. — sexāginta, num. card. indecl., [ſibileret af ἑξήκοντα]: 60; - si sexaginta mihi denumerantur minae, Plaut.; abhinc sexaginta annis, id.; minores annis sexaginta, Cic. R. Am. 35; ante annos quinque et sexaginta, quam etc., Vell. 1, 6; — II) „overf." ſ. et ubeſtemt ſtort Tal; - ſaal. Martial. 12, 26: Sexaginta teras quum limina mane senator. — sexangŭlātus, 3: ſexvinklet, el. ſexkantet, crystallus, Solin.; af — sexangŭlus, 3, [angulus, i]: ſexvinklet el. ſexkantet; - ∾ cera, Ovid. Met. 15, 382; ∾ cellae (apium), Plin. 11, 12. — sexatrus, us, m., [sex], hos Tuſculanerne: den ſjette Dag efter Idus, Varr. L. L. 6, 3; cf. Fest. s. v. quinquatrus, pag. 254 (Müll.).

sexcēnārĭus, 3: beſtaaende af 600; - ∾ cohortes funditorum, Caes. B. C. 3, 4; af — sexcēni, ae, a, num. distr. til sexcenti: hver 600, 600 til el. paa hver; - ∾ urnas vini praebuisse (singula jugera), Colum.; ∾ numos nautarum missioni constituere, Cic. Verr. 5, 25; sexcena (annua sestertia), Plin. 29, 5. — sexcentēni, ae, a, Biform af frgd., Colum.; men absol., Suet. Claud. 32: ut plerumque sexcenteni simul discumberent. — sexcentēsĭmus (sesc.), 3, num. ord. af sexcenti: den 600ſte; - ad Romulum, qui ab hoc tempore anno sexcentesimo (for 600 Aar ſiden) rex erat, etc., Cic. d. Rep. 1, 37; anno urbis sexcentesimo quinquagesimo quinto, Plin. — sexcenti (sesc.), ae, a, num. card., [centum]: 600, numi, Plaut.; minus his sexcentis annis, (for mindre end 600 Aar ſiden), Cic. d. Rep. 2, 10; — II) oftere „overf." for et ubeſtemt høit Tal; - Sexcentae ad eam rem causae possunt colligi, Plaut. Trin. 3, 3, 62; cf. Ter. Phorm. 4, 3, 63; jam sexcenti sunt, qui etc., Cic. R. Am. 32; ligel. id. Verr. 2, 48: Setium, Modium, equites Rom., sexcentos praeterea cives Rom. ··· dixisse, se etc.; - in neutr. pl.: Sexcenta sunt, quae memorem, si sit otium, Plaut. Aul. 2, 4, 41; Sexcenta tanta reddam, si vivo, tibi, id. Bacch. 4, 9, 111; cf. id. Pseud. 2, 2, 37, ogſ. Cic. Att. 2, 19, oftere.

sexcentĭes (sesc.), adv. num. af sexcenti: 600gange; - ut etc., contempsimus sexcenties HS. (60 Millioner Seſtertſer, ſ. und. sestertius), Cic. Att. 4, 16; cf. Plin. Ep. 2, 20; — II) ogſ. „overf." om et ubeſtemt høit Tal; - Quin suspirabo plus sexcenties in die, Plaut. Men. 5, 4, 8. — sexcentoplăgus, 3, [sexcenti, plaga]: der faaer 600 el. utallige Slag; hvſ. comiſk, Plaut. Capt. 3, 5, 67: Nisi etc., Sexcentoplago nomen indetur tibi. — sexdecim, ſ. und. sedecim. — sexennis, [annus]: ſexaarig, ſex Aar gammel, Plaut. Poen. 4, 2, 80; ∾ servi, Plin.; df. — sexennĭum, i, n.: 6 Aar, Tidsrum af ſex Aar; - Sexennio prius quidem, quam etc., Plaut. Poen. prolog. 67; ligel. sexennio post, Cic. Phil. 8, 11; tribuni pl. tulerunt de provinciis ··· ille biennium, hic sexennium, id. ibd. 5, 3; cf. id. Att. 6, 1, oftere.

sexĭes, adv. num. af sex: ſexgange; - hostem sexies victum etc., Liv. 4, 32; id (ut secetur medica) sexies evenit per annos, Plin.; ∾ ducere, (multiplicere med ſex), Colum.; — II) ſ. sextum, (d. e. ſjette

Gang); - saal. Vell. 1,15: Mario sexies Valerioque Flacco Coss. — sexis, n. indecl.; I) Sextallet, Capella; — II): = sex asses; - neutra monoptota ··· tressis, sexis, id. — Sexitānus, 3: hørende til el. benævnt efter Byen Sex i Hisp. Baetica, colias, Plin., lacertus, Martial. — sex.primi, (ogs. adskilt sex primi, cf. decem primi und. decem), orum, m., [primus]: en af sex Medlemmer bestaaende Magistrat i Provincialbyerne, Cic. N. D. 3, 30.

sextā.dĕcīmāni, orum, m., [sextus]: Soldater af den sextende Legion, Tac. Hist. 3, 22. — sextānĕus, 3, [sextus]: som indeholder Tallet sex; - ∾ limes, (i. e. sextus), auctor de Lim. ap. Goes. — †sextans, tis, m., [sex]: den sjette Del af en as; - sextans ab eo, quod sexta pars assis, Varro; — B) bs. særdv. den sjette Del af ethvert Helt, navnl. af en Arv.; - testamento heres ex parte dimidia et tertia est Capito; in sextante sunt ii, quorum pars etc., Cic. Fam. 13, 29; ex sextante heres institutus, Digest.; - fremdeles som Mønt; extulit eum (Menenium Agrippam) plebs sextantibus collatis in capita etc., Liv. 2, 33; bs. servus sextantis, (daarlig el. unyttig), Laber. ap. Gell.; - ogs. som Vægt, Plin. 26, 74, o. Ovid. Med. fac. 65; ligel. Martial. 8, 71: Octavus (sc. annus) ligulam misit sextante minorem; ogs. m. pondo, Scribon.; - hos Laandmaalerne ogs. den sjette Del af et jugerum, Varro, Colum.; - endel. som Maal for flydende Sager: den sjette Del af en sextarius el. to cyathi, Colum., Suet. Aug. 77, o. A.; — II) efter Vitruv. er sextans hos Mathematikerne: den sjette Del af Sextallet (som numerus perfectus); altf. Enheden el. en Ener; bs. — sextantālis, e: som indeholder en sextans, fusi (af to Tommers Tykkelse), Vitruv. 10, 2; o. — sextantārius, 3: = frgd.; - ∾ as: som alene holder en Sjettedel af den oprindelige As; - asses sextantario pondere, Plin. 33, 13; cf. Fest. p. 347, (Müll.).

sextārĭŏlus, i, m., dem. af flgd.: lidet Pottemaal; - vid. August. ap. Suet. Vit. Hor.: itaque licet in sextariolo scribas, (paa det mindste Maal, d. e. paa el. i den mindste Format). — sextārĭus, i, m., [sextus]; I) „alm.": den sjette Del af et vist Maal el. af en vis Vægt, Plin. 24, 10; s. ogs. Fest. s. v. publica pondera, p. 216 (Müll.); — II) bs. „bes."; A) som Maal for flydende Sager: den sjette Del af en congius, germ. ein Nösel, Cic. Off. 2, 16, Hor. Sat. 1, 1, 74, o. A.; — b) ogs. „concret": det hertil svarende Maal el. Pottemaal; - ∾ olearius, Cato; — B) som Maal for tørre Sager: en fjerde Del af en modius, germ. eine Metze, Colum., Plin., o. A.

Sextianus, 3, s. Sestianus und. Sestius. — Sextilianus, 3, s. und. Sextilius. — Sextīlis, is, m., (sc. mensis), [sextus]: den sjette Maaned, neml. efter den ældste romerske Tidsregning, (der begyndte Aaret med Martius), men svarer til vor ottende Maaned el. Augustus, (om hvilken Benævnelse af Maaneden Sextilis s. Macrob. o. Suet. Aug. 31); - si in Sextilem comitia etc., Cic. Fam. 10, 26; cf. Hor. Ep. 1, 7, 2; - ogs. m. mensis, id. ibd. 1, 11, 19; — b) ogs. som adj.: Calendis Sextilibus, Liv.; Nonae o. Idus Sextiles, id. — Sextīlĭus, i, m.: romersk Mandsnavn; - vid. Caes. ap. Cic. Fam. 12, 13; — B) bs. Sextīlĭānus, 3: benævnt efter en Sextilius; - ∾ pira, Cloat. ap. Macrob. — Sextius, Sextia, s. und. Sestius, etc.

sexto, abl. som adv., s. und. sextus. — sextŭla, ae, f., (sc. pars), [demin. af sexta und. sextus]: den sjette Del af en uncia, altf. d. 72de Del af en As el. af et andet Helt; vid. Varr. L. L. 5, 36; bs. som Arvelod, vid. Cic. Caecin. 6 fin., (hvor Aebutio sextulam aspergit, om Testamentering af $\frac{1}{72}$ af Formuen); - ogs. som Del af et jugerum, Colum. 5, 1 o. 2.

sextus, 3, num. ord. af sex: den sjette; - sextus ab urbe lapis, Ovid. Fast. 2, 682; sextus decimus ab Hercule, Vell. 1, 6; sexto decimo fere anno, Cic.; - men ogs. i et Ord; post sextumdecimum annum, Liv.; abdicat (se magistratu) die sextodecimo, id. 4, 34; sextodecimo Calendas Jan., Colum.; — B) bs. som adv.; a) sextum: sjettegang; - Mario, sextum consuli, cedendum esse duxit etc., Cic. Pis. 9; — b) sexto: sexgange; - lavit ad diem septimo aestate vel sexto, Trebell. Gallien. 17; — II) Sextus, (afkortet Sex.), som romerskt Fornavn; Sextus Pompejus, o. A.; — not.: et Ordspil med begge Bem. s. und. annalis, o. Quintil. 6, 3, 86. — sextusdecimus, 3, s. und. sextus.

sexŭālis, e, [sexus]: hørende til Kjønnet; - ∾ manus, (Fruentimmerhaand), Coel. Aur. — sex.ungŭla, ae, f.: med sex Kløer, d. e. meget roversk, (meretrix), Plaut. Truc. 2, 2, 57. — sexus, us, m., [besl. m. secus o. m. τέκος]: Kjønnet (som Hankjøn og Hunkjøn); - liberi sexus virilis, Suet.; tres (liberi) sexus feminini, id.; liberi utriusque sexus, id.; parĕre virilem sexum, Plin.; men Liv. 27, 11: Sinuessae natum ambiguo inter marem ac feminam sexu infantem etc.; - ogs. in pl.; (συνεζευγμένον) jungit et diversos sexus, ut quum marem feminamque filios dicimus, Quintil. 9, 3, 63; ligel. lavacra pro sexibus separavit, Spartian.; - ogs. om Dyrene, vid. Plin. 27, 2; — II) ogs. „overf."; A) om Planter og Mineralier; - vid. Plin. 13, 7, o. id. 36, 25, oftere; — B) om Kjønsdelene, Plin. 22, 9; — not.: s. ogs. det herm. besl. 1. secus. — sexvir, s. und. sevir.

sī, conj. condit., [det sibilerede εἰ]: dersom, hvis, naar, ogs. om; I) „egentl."; a) c. indic.; - saal. m. praes.; si quaerimus, cur etc., causas reperiemus duas, Cic. Brut. 95; cf. id. Catil. 1, 3, o. id. Lael. 7; men id. Fam. 7, 23: si quid generis istiusmodi me delectat, pictura delectat; cf. id. d. Senect. 13: si aliquid dandum est voluptati etc.; si populus plurimum potest, omniaque ejus arbitrio reguntur, dicitur illa libertas, est vero illa licentia, id. d. Rep. 3, 14; cf. ibd. 1, 32: si pecunias aequari non placet, si ingenia omnium paria esse non possunt, jura certe paria esse debent; - forbindes ogs. ofte m. modo; vid. id. Tusc. 5, 1: si modo est ulla virtus, etc.; cf. Plaut. Truc. 4, 4, 37: sine eum ipsum adire huc; sine, si est modo; s. ogs. und. modo; - men si quae sunt de genere eodem, (hvad der maatte høre til det samme Slags), Cic. Tusc. 4, 7; cf. Liv. 21, 37: si quid est pabuli, (i. e. quicquid est pabuli); ligel. Cic. Tusc. 4, 11: avaritia, ambitio ··· vinolentia ··· et si qua similia (sc. sunt); - ligel. m. imperf.; si quis antea mirabatur, quid esset, quod etc., ex hoc tempore miretur potius, si etc., Cic. Sest. 1; cf. id. ibd. 3; ligel. id. d. Rep. 1, 27: si ··· nihil nisi populi scitis ac decretis agebant, etc.; men id. Brut. 8: ante hunc (Isocratem) verborum quasi structura ··· nulla erat, aut, si quando erat, etc.; s. ogs. id. Quint. 5: nec mirum (sc. est), si ejus utebatur consilio, cujus etc.; men id. N. D. 1, 9: non enim, si (omendt) mundus nullus erat, secula non erant; men Hor. Sat. 2, 1, 6: peream male, si non Optimum erat (s. esset), etc.; - oftere m. perf.; si quid sceleste fecit, lingua pro illo pejerat, Plaut. Asin. 2, 2, 27; si ita sensit, ut loquitur, est homo impurus; sin aliter etc., vid. Cic. d. Rep. 3, 21; si quisquam fuit unquam semotus ab inani laude, ego profecto is sum, id. Fam. 15, 4; cf. id. d. Rep. 1, 42: si quando etc.; men si modo in philosophia aliquid profecimus, id. Off. 3, 8; men si quidem Homerus fuit et Hesiodus ante Romam conditam, etc., vid. id. Tusc. 1, 1; cf. Justin. 15, 4; men Cic. Tusc. 1, 2: si qui magnis ingeniis in eo genere exstiterunt, (hvem der osv.); - sjeld. ogs. m. plusquampf.; si improbum ··· existimaverat, Cur me huic locabas nuptiis? Enn. ap. auct. ad Her. 2, 24; cf. Hor. Sat. 2, 1, 31: neque, si male cesserat, unquam Decurrens alio, etc.; - ligel. m. fut. simpl.;

id persequar, si potero, subtilius, Cic. d. Rep. 2, 23; cf. Plaut. Asin. 1, 3, fin.; ligel. alte spectare si voles, etc., Cic. d. Rep. 6, 23; cf. id. ibd. 6, 26, ogf. ibd. 1, 19, o. id. Att. 1, 10; ligel. si modo id consequi potero, id. Sest. 2; cf. id. d. Rep. 5, 3; f. ogf. Ovid. Fast. 1, 716: Si qua parum Romam terra timebit, amet; – oftere m. fut. exact.; si te secundo lumine (i. e. sec. die) hic offendero, etc., Enn. ap. Cic. Att. 7, 26; cf. id. d. Rep. 2, 1, o. id. Phil. 7, 9, ogf. Cat. ap. Gell. 16, 1; ligel. De iis te, si qui me forte locus admonuerit, commonebo, Cic. d. Or. 3, 12; cf. id. Lael. 4: pergratum mihi feceris, si de amicitia disputaris: men si modo interpretari potuero, id. Leg. 2, 18; cf. id. Off. 3, 23, oftere; men tum magis assentiere, si ad majora pervenero, (naar jeg osv.), vid. id. d. Rep. 1, 40; cf. id. Lael. 16: si prius, quid etc., edixero; f. ogf. id. Verr. 3, 5; — b) c. conjunct.; – saal. m. praes.; haec si habeat aurum, quod etc., faciat lubens, Plaut. Bacch. 1, 1, 12; cf. ibd. 2, 2, in.; ligel. Cic. d. Rep. 1, 5: quum etc., si cupiant, non queant; men si ad verba rem deflectere velimis, vid. id. Caecin. 18; cf. id. d. Rep. 1, 32, ogf. id. Tusc. 4, 28, oftere, ogf. Virg. Aen. 6, 187; – ligel. m. imperf.; si unus omnia consequi posset, nihil opus esset pluribus, etc., vid. Cic. d. Rep. 1, 34; cf. id. ibd. 2, 22; ligel. id. Verr. 5, 51: quod certe non fecisset, si suum numerum naves haberent; cf. id. Lael. 4; men id. Quint. 16: si res ista gravissima sua sponte videretur, tamen etc., (omend osv.); cf. Cic. Verr. 1, 64, oftere; – ligel. m. perf.; perii, si me aspexerit, Plaut. Amph. 1, 1, 164; cf. ibd. 272, o. Enn. Ann. 17, 7; ligel. Cic. d. Rep. 3, 5: id tibi verendum est, si ea dixeris, quae contra justitiam dici solent, ne sic etiam sentire videare; – endel. c. plquperf.; mansisset eadem voluntas in eorum posteris, si regum similitudo permansisset, Cic. d. Rep. 1, 41; cf. id. Lael. 23, o. id. Phil. 13, 1; ligel. id. Lael. 7: tum magis id diceres, si nuper··· affuisses, etc.; cf. id. d. Rep. 1, 4; — c) „elliptisk"; – aut nemo, aut, si quisquam, ille sapiens fuit, Cic. Lael. 2; educ tecum omnes tuos, si minus, quam plurimos, id. Catil. 1, 5; cf. id. d. Or. 2, 16; ligel. si non, id. Fam. 7, 3; men id. Verr. 1, 53: hic venit in judicium, si nihil aliud, saltem, ut etc.; cf. Liv. 2, 43, oftere; men Cic. d. Or. 3, 12: vereor, ne nihil sim tui, nisi supplosionem pedis, imitatus···, et aliquem, si forte, motum; — d) for si staaer ogf. quod si, navnl. i Begyndelsen af en Periode, for nøiere at forbinde den m. d. frgd.; – quod si fuit in re publica tempus ullum··· tum profecto fuit, etc., Cic. Brut. 2; cf. id. Lael. 7, o. id. Arch. 7; — B) „bes." staaer ogf. si i den logiske Slutningsfølge; – si oportet velle sapere, dare operam philosophiae convenit; oportet autem velle sapere, etc., Cic. Inv. 1, 36; cf. id. Fat. 6; — II) „overf." staaer si: om el. om maaske, hos afhængige Spørgsmaale, ogf. hos Uvishedsſætninger, næsten som num, dog svagere forbindende; – primum ab iis quaesivit, si··· imposuissent etc., Liv. 29, 26; ligel. id. 34, 3: nulla lex satis commoda omnibus est; id modo quaeritur, si majori parti et in summum prodest; men Virg. Aen. 4, 101: Sed fatis incerta feror, si Juppiter unam Esse velit Tyriis urbem Trojaque profectis; – hanc (paludem) si transirent nostri, hostes exspectabant, Caes. B. G. 2, 9; cf id. B. C. 2, 34, oftere; men ibd. 1, 8: Helvetii··· si perrumpere possent, conati; cf. Liv. 1, 57, o. Cic. Phil. 9, 1; – undert. er ogf. Mellembegrebet (forføgende obl.) at supplere af Sammenhængen; Minucium··· praemittit, si quid celeritate itineris proficere possit, Caes. B. G. 6, 29; cf. id. 7, 20 o. 55, oftere; ligel. Liv. 42, 67: castra movet, si oppido potiri posset, etc.; f. ogf. Plaut. Cist. 1, 4, 37, o. A.; — not. a: Hor. Epod. 1, 5, staaer si m. abl. absol.: Quid nos, quibus te vita si superstite (i. e. si superstes eris) jucunda (sc. est), etc.? — not. b.: Virg. Aen. 6, 31, er si udeladt: tu quoque magnam Partem opere in tanto, sineret dolor (i. e. si sineret dolor), Icare, haberes.

siăgones, um, m., σιάγονες, o. siagonitae, arum, m., σιαογνῖται: Kindmusklerne, Coel. Aur. — sibe, f. sibi und. sui. — *sībĭlatrix, icis, f.: fløitende, pibende, fistula, Capella; o. — sībĭlātus, us, m.: Piben el. at pibe, Coel. Aur.; af — sībĭlo, avi, atum, 1, v. n. o. a., [1. sibilus]; I) neutr.: at pibe el. fløite, at hvisle el. suse, obl.; – Arrectisque horret (serpens) squamis, et sibilat ore, etc., vid. Virg. Aen. 11, 754; cf. Propert. 4, 7, 54: si fallo, vipera nostris Sibilet in tumulis; (f. ogf. und. flgd.); – ogf. at fløite, (at give Signal ved at fløite), Plaut. Merc. 2, 3, 72; – „poet." ogf. om Ting; Stridet (ferrum igne rubens), et in trepida submersum sibilat unda, etc., vid. Ovid. Met. 12, 279; ligel. om Tougenes Hvinen og om Luftens Susen, Sil. 16, 258, o. Lucan. 2, 698; — II) act.: at udpibe, Cic. Att. 2, 19; cf. Hor. Sat. 1, 1, 66: populus me sibilat, at mihi plaudo Ipse domi, etc.

1. sībĭlus, i, m., (forel. abl. sibilu, Sisenn. ap. Priscian.; pl. sibila, for Metrets Skyld, hos Cic. sibili), [vox a sono facta el. Naturlyd, Quintil. 8, 6, 31; cf. auct. ad Her. 4, 31]: Piben, Susen, Hvislen; – rudentum sibilus, poëta ap. Cic. Fam. 8, 2; venientis sibilus austri, Virg. Ecl. 5, 82; men sibilo dare signum, vid. Liv. 25, 8; — b) pl.; – sibila calamorum, Lucr., pastoria, Ovid.; men ∾ horrenda (serpentis), vid. id. Met. 3, 38, oftere; stridentis sibila teli, Sil. 9, 247; — II) „overf." o. spottende: Piben el. Udpibning; – sibilum metuere, Cic. Pis. 27; — b) oftere in pl.; – vid. Cic. R. Com. 11; men id. Att. 2, 19: qua dominus, qua advocati sibilis conscissi; cf. ibd. 2, 18; sibili gladiatorii, id. frgm. ap. Charis.; bf. — 2. sībĭlus, 3: pibende eller susende, (poetisk Ord, men af metriske Grunde alene i Formen sibila); – ∾ colla (colubri), Virg. Ge. 3, 421; cf. id. Aen. 2, 211; men torvae coma sibila frontis (Panis), Val. Fl. 3, 50.

sībīna el. sibyna, ae, f., σιβύνη: etslags Jagtspyd, Enn. ap. Fest. p. 336, (Müll.), o. Tertull.; – rimel. høre ogf. hertil sibones, Gell. 10, 25. — sibones, f. und. frgd. — sibus, i. e. callidus, acutus, Fest. p. 336, (Müll.); f. ogf. persibus. — Sibuzātes, Folk i Gall. Aquit., (hodie Sobusse, ved Adour), Caes. B. G. 3, 27.

Sĭbylla, ae, f., Σίβυλλα: Sibylla, Spaaqvinde, Prophetinde; – terrae vis Pythiam Delphis incitabat, naturae Sibyllam, Cic. Div. 1, 36; cf. ibd. 2, 54: Sibyllae versus observamus, quos illa furens fudisse dicitur; — i den romerske Mythus er bes. at mærke; a) den cumæiske Sibylla paa Æneas's Tid; – vid. Virg. Aen. 6, 10 flgd., o. Ovid. Met. 14, 104 flgd.; — b) den fildigere Sibylla, der folgte til Tarqvinius (Superbus) de Spaadomsbøger, som i den følgende Tid opbevaredes paa Capitolium, og som under Romerstatens Farer raadspurgtes af et dertil beskikket Præstecollegium (oprdl. duumviri, fild. decemviri o. quindecemviri, f. und. disse Ord); f. ogf. Gell. 1, 19, Plin. 13, 27, Cic. Div. 1, 43, oftere, ogf. Liv. 38, 45, o. A.; — B) bf. Sĭbyllīnus, 3: hørende til eller benævnt efter en Sibylla, sibyllinsk; – ∾ libri, vid. Gell. l. c., Cic. Verr. 4, 49, Liv. 5, 13, oftere, o. A.; – (hede ogf. absol. libri, Liv. 3, 10, oftere, ogf. libri fatales, id. 22, 10); – ∾ vaticinationes, Cic.; ∾ fata, id.; ∾ versus, id. Div. 1, 2; cf. Hor. Carm. Sec. 5. — Sibyllinus, 3, f. und. frgd. — sibyna, ae, f. und. sibina.

sic, adv., [apocop. af sice, hvor si er fibileret af ī, i, hvf. is, ita]: saa el. saaledes, paa denne Vis el. Maade, οὕτως; I) „alm."; – sive sic est, sive illo modo etc., Cic. Div. 2, 58; quae aliis sic, aliis secus··· videntur, id. Leg. 1, 17; haec inter eos fit honesta certatio; men sic et utilitates ex amicitia maxime

capientur, id. Lael. 9; sic est, (saaledes forholder det sig), m. flgd. orat. dir., Hor. Epod. 7, 17; cf. Cic. Orat. 63; men sic habeto, m. flgd. Objectssætn., id. d. Rep. 6, 13; cf. ibd. 6, 24: tu enitere, et sic habeto, non esse te mortalem, sed corpus hoc; — II) „bes."; A) i Sammenligninger, oftest svarende til ut, ligesom undert. til quemadmodum, tamquam, quasi, etc.; - quid dulcius, quam habere, quicum omnia audeas sic loqui, ut tecum? Cic. Lael. 6; ligel. id. ibd. 4: si, quemadmodum etc., sic etc.; men id. Fam. 13, 69: apud eum sic fui, tamquam domi meae; ligel. sic avide ··· quasi etc., id. d. Senect. 8; — B) som betegnende en høiere el. ringere Grad; bf. a) saa høiligen, obl.; - vitae instituta sic distant, ut Cretes et Aetoli latrocinari honestum putent, Cic. d. Rep. 3, 9; cf. Caes. B. G. 5, 17; - sieldn. absol. el. ud. flgd. Effectsætning; non latuit scintilla ingenii, quae etc.; sic erat in omni vel officio vel sermone sollers, (om Servius Tullius), vid. Cic. d. Rep. 2, 21; — b) saa saa, saa smaat, saa temmeligen; - Quid rei gerit? Ge. sic tenuiter, Ter. Phorm. 1, 2, 95; cf. id. Heaut. 3, 2, 12: sic satis, etc.; s. ogs. Hor. Od. 2, 11, 14; men Ter. Andr. 1, 2, 4: Mirabar, hoc si sic abiret, (om dette løb saa let af), — C) som betegnende en Beskaffenhed: saaledes, saadan; - sic sum, (saaledes er nu jeg); si placeo, utere, Ter. Phorm. 3, 2, 42; cf. id. Andr. 5, 4, 16; men sic est vulgus; ex veritate pauca ··· aestimat, Cic. R. Com. 10; men id. R. Am. 30: sic vita hominum est, ut etc.; — D) endel. ogs.; a) bekræftende el. bejaende; - itane ··· ais ··· Phanium relictam solam? Ge. sic, Ter. Phorm. 2, 2, in.; et illud vide, si etc.; L. sic, inquit, etc., Cic. d. Rep. 1, 38; — b) „poet." ogs. besværgende el. ønskende: saa sandt el. saa vist, obl.; - sic has deus aequoris artes Adjuvet, ut etc., Ovid. Met. 8, 866; cf. Propert. 1, 18, 11; men Ovid. l. c. 857: sic sit tibi piscis in unda Credulus ··· Dic, ubi sit, etc.; cf. Hor. Od. 1, 3, in., o. Virg. Ecl. 9, 30 flgd.; — not.: s. ogs. sicce o. siccine ss. ll.

sīca, ae, f., [rimel. at sammenl. m. seco]; I) „egentl.": en Dolk, Cic. Catil. 1, 6, ibd. 2, 10, Suet. Calig. 32, o. A.; — b) bf. ogs. „meton.": Dolkemord, Snigmord; - hinc sicae, hinc venena, etc., Cic. Off. 3, 8; cf. id. N. D. 3, 30: tum haec quotidiana: sicae, veneni, peculatus, testamentorum ··· quaestiones, etc.; — II) „overf." om Vildsvinet: exacuere sicas dentium, (de spidse el. dolkeformede Tænder), Plin. 18, 1.

Sicambri, s. und. Sigambri. — Sīcāni, orum, m., *Σικανοί*: ældgammel Folkestamme ved Tiberen, hvoraf sildn. en Del udvandrede til Sicilien, Virg. Aen. 5, 293, oftere, ogs. Sil. 14, 31; — B) bf. 1) Sīcānus, (ogs. Sicănus, Sil., Sicānus, Auson.), 3, *Σικανός*; a) sicanisk, gentes, (i. e. Sicani), Virg. Aen. 8, 328; — b) oftere „poet.": siculisk el. sicilisk, fluctus, Virg. Ecl. 10, 4, pontus, id. Aen. 5, 24, montes, Ovid. Her. 15, 57; ∾ Aetna, Hor., pubes, Sil.; — 2) Sīcānĭus, 3: sicanisk; hvs. „poet.": siculisk el. sicilisk; - ∾ latus, Virg. Aen. 8, 416, fretum, Val. Fl.; ∾ arenae, Ovid. Met. 15, 279, urbes, Lucan.; — 2) bf. som subst. fem., Sicania, ae, f., *Σικανία*: Sicilien, Ovid. Met. 5, 464 o. 495; cf. Plin. 3, 14: Sicilia, Sicania Thucydidi dicta; — 3) Sicānis, ĭdis, f.: sicanisk, d. e. siculisk el. sicilisk; - vid. Ovid. Ib. 600: Plurima qua flammas Sicanis Aetna vomit, etc. — Sicania, ae, Sicanis, idis, Sacanius, 3, o. Sicanus, 3, s. und. frgd. nr. II.

sicārĭus, i, m., [sica]: en Dolkemorder; ogs. alm.: en Snigmorder el. Morder; - vid. Quintil. 10, 1, 12, ogs. Cic. R. Am. 3 o. 11, ogs. Hor. Sat. 1, 4, 4; men Suet. Caes. 11: in exercenda de sicariis quaestione, eos quoque sicariorum numero habuit, qui etc.; - inter sicarios accusare, Cic. R. Am. 32, defendere, id. Phil. 2, 4, (i Anledning af Snigmord); ligel. quaestio inter sicarios, id. Cluent. 53; men quaestio de sicariis, s. ovens., Suet. l. c.; lex (Cornelia, i. e. Sullae) de sicariis, Tac. Ann. 13, 44, ogs. Justin. Inst.

Sicca, ae, f.: By paa den østlige Grændse af Numidien, (nu. Kef), Plin. 5, 2, o. Sall. Jug. 56; — B) bf. Siccenses, ium, m.: Indvaanerne af Byen S., id. ibd. — siccābĭlis, e, [sicco]: tørrende, Coel. Aur. — *siccānĕus, 3: af tør Beskaffenhed, (oppon. riguus); - ∾ genus prati, Colum.; ogs. absol., de siccaneis et riguis, id.; o. — siccānus, 3: af tør Beskaffenhed; - ∾ ulmi, (opp. riguae), Plin. 16, 19; — [siccus]. — *siccātĭo, onis, f.: Tørren el. at tørre; - lenis ··· refrigeratio et siccatio (vulneris), vid. Plin. 31, 33; — siccātīvus, 3: tørrende, malagma, Coel. Aur.; o. — siccātōrĭus, 3: = frgd., origanum, Theod. Prisc.; — [sicco].

1. sicce, adv., [d. forstærk. sic; s. ogs. -ce s. l.]: saaledes, paa en slig Maade; - vid. Plaut. Rud. 2, 4, 12: sicce placide bellam belle tangere etc. — 2. sicce, adv. af siccus: tørt; - ut bos sicce stabuletur, Colum. 6, 12; — II) „overf." om Foredraget; - eos solos Attice dicere, id est, quasi sicce et integre, (ligesom fast el. solid), Cic. d. opt. gen. Or. 4. — Siccenses, ium, s. und. Sicca. — siccesco, ĕre, v. inch. n., [siccus]: bliver tør, tørres, Vitruv. 2, 10, Colum. 12, 28, Plin. 18, 77, o. A.

siccĭfĭcus, 3, [siccus, facio]: som gjør tør, tørrende; - ∾ vis (aëris), Macrob. — siccĭne, adv. interrog., s. sicne: saaledes? (oftest hos Comikerne og dadlende); - Siccine agis, (bærer du dig saaledes ad)? Ter. Eun. 4, 7, 34; Siccine hoc fit? foras aedibus me ejici? Plaut. Asin. 1, 2, in.; siccine hoc te mihi facere? id. Pers. 1, 1, 43; - dog ogs. Catull. 64, 132, oftere, Propert. 2, 12, 6, oftere, ogs. Appul.

siccĭtas, atis, f., [siccus]: Tørhed; (in sing. o. pl.); I) „egentl."; - in ejus (uvae) siccitate, (naar den er tør, d. e. i tørt Veir), Plin.; ligel. ∾ palmae, id.; — II) bf. „bes."; a) om Localiteter; - in Sipontina siccitate, vid. Cic. Agr. 2, 27; propter siccitates paludum, Caes. B. G. 4, 38; — b) om Veiret: Tørhed el. Tørke; - siccitate et inopia insignis annus, Liv. 40, 29; quod frumentum ··· propter siccitates angustius provenerat, Caes. B. G. 5, 24; — c) det menneskelige Legems Tørhed og Fasthed, (som Udtryk af Sundhed, og i Modsætn. af Sved el. Snue, obl.); - vid. Varr. ap. Non.: eam (Persae) sunt consecuti corporis siccitatem, ut neque spuerent, neque etc.; cf. Cic. Tusc. 5, 34: quae (siccitas) consequitur hanc continentiam in victu, etc.; - s. ogs. id. d. Senect. 10; — II) „fig." om Foredraget: Tørhed (navnl. som Bortfjernelse af al oratorisk Udsmykning); vid. Cic. Brut. 82; cf. ∾ orationis, id. N. D. 2, 1; - men ogs.: den aandløse Tørhed, hvorom auct. ad Her. 4, 6, „alleg.": quum arescant ipsi (magistri) siccitate.

sicco, avi, atum, 1, v. a. o. n., [siccus]; I) act.: tørrer, udtørrer, gjør tør; - saal. „poet." om Solen og Vinden, Lucr. 5, 391; cf. Ovid. Met. 4, 82: Solque pruinosas radiis siccaverat herbas, etc.; - sædv.: ∾ aliquid sole, id., Plin., in sole, Colum., Plin., ad lunam, id. 21, 36; - ∾ cruorem veste, Virg., frontem sudario, Quintil.; ∾ vellera, Virg.; men lacrimas siccare cadentes, vid. Propert. 1, 19, 23; men Ovid. Fast. 3, 509: Occupat amplexu, lacrimasque per oscula siccat; cf. id. Met. 9, 395, ogs. ibd. 8, 469; men ∾ genas, vid. ibd. 10, 362; - ∾ paludes, Cic., paludem, Suet., fluvios, fontes, Ovid.; palustria aestate siccantur, Plin.; agri siccati, Suet.; - „poet." ogs.: ∾ ubera, (tømme), Virg. Ecl. 2, 42; cf. Hor. Epod. 2, 46; bf. siccata ovis, (malket), Ovid. Am. 3, 5, 14; ligel. ∾ calices (udtømme), Hor. Sat. 2, 6, 68; cf. id. Od. 1, 35, 27; men „alleg.": Quum siccare sacram largo Permessida posset Ore, etc., (endskjøndt han kunde udtømme Digterkilden, osv.), Martial. 8, 70;

- endel. m. græst Construction: manu siccata capillos (Arethusa), Ovid. Met. 5, 575; — B) „bes.": borttørrer el. bortfjerner de sygelige Vædsker, (oftest hos Plin. o. „poet."); - ad pituitam oris siccandam, Plin.; ∾ suppurata, id., strumas, id.; ad corpora siccanda, (til at give dem Fasthed), vid. id. 31, 33; ligel. ∾ corpus pila, (ved Boldspil), Lucil. ap. Non.; - „poet." ogs. ∾ vulnera lymphis, (stille el. læge dem), Virg. Aen. 10, 834; - men m. græst Construction: siccati vulnera lymphis (juvenes), Stat. Theb. 1, 527; — II) for= og efterel. in neutr.: at blive tør, at tørres; - ubi pluerit et siccaverit, Cato; saal. ogs. hos Apic. — siccŏcŭlus, 3, [siccus, oculus, i]: som har tørre Øine, (som ikke græder); - genus nostrum semper siccoculum fuit, Plaut. Pseud. 1, 1, 75.

siccus, 3; I) „egentl."; A) „alm.": tør; - siccum et sine humore ullo solum, Quintil.; ∾ agri, Hor.; cf. id. Epod. 16, 55; ∾ lacus, Propert.; ∾ via, (opp. palustris), Digest.; men vasa in horreum siccissimum reponi, Colum.; - ∾ oculi, Quintil., Hor.; ogs. ∾ lumina, Tibull., o. ∾ genae, Propert., Ovid.; hvf. „poet.": siccus aerumnas tuli, Senec. Herc. Oet.; - ∾ pocula, (tomme), Tibull.; men ∾ urna, vid. Hor. Od. 3, 11, 23; ∾ panis, (uden Sul), Senec. Ep., Plin.; - ∾ ensis, (ublodig), Stat.; cf. Propert. 4, 10, 12: Ipse dedit (Acron spolia), sed non sanguine sicca suo; - ogs. c. gen.; sicci ··· sanguinis enses, Sil. 7, 213; - ∾ carinae, (som staae paa Land), Hor. Od. 1, 4, 2; men ∾ signa, (som ikke dukke ned i Havet, d. e. som ikke gaae ned), Ovid. Trist. 4, 9, 18; cf. ibd. 4, 3, 2; men ∾ aquae, Martial. 4, 3, (Isen el. Sneen); „poet." ogs.: ∾ vox, (tør el. hæs), Ovid. Met. 2, 278; — b) df. neutr. siccum, i, o. sicca, orum, som subst.: det Tørre, tørt Sted, tørre Steder el. Egne; - siccum tenere, vid. Virg. Aen. 10, 301; ligel. in sicco, (paa Kysten el. Flodbredden), vid. id. Ge. 1, 363, Liv. 1, 4, Plin.; - ut aqua piscibus (convenit), ut sicca terrenis, etc., vid. Quintil. 12, 11, 13; quae in siccis provenit (arundo), Plin.; — B) „bes."; 1) om Veiret: tør, uden Regn; - sicco vere, (opp. vernis aquis), Plin.; aestivi tempora sicca Canis, Tibull. 1, 4, 6; cf. Hor. Od. 3, 29, 20: Sole dies referente siccos; f. ogs. Ovid. Met. 1, 119; ∾ coelum, Plin.; ∾ ventus, id.; luna sitiente, hoc est sicca, id. 17, 24; — 2) m. Hensyn paa d. menneskelige Legeme: tør, (d. e. sund og fast; opp.: opløst, d. e. fuld af Snue el. anden Usundhed); - siccam, succidam etc. (mulierem), Plaut. Mil. gl. 3, 1, 192; men Catull. 43, 3: nec ore sicco (puella: som ideligen spytter); corpora graciliora siccioraque, Plin. 34, 19; - ogs. vindtør el. skindmager; f. Catull. 23, 12: Atqui corpora sicciora cornu ··· habetis; — 3) m. Hensyn paa Drikke, obl.: tør (i Halsen), tørstig; - Egon salva sim, quae siti sicca sum? Plaut. Curc. 1, 2, 26; cf. id. Pers. 5, 2, 41: nimis diu sicci sumus; ligel. Hor. Sat. 2, 2, 14: Quum etc., siccus, inanis Sperne cibum vilem, nisi etc.; — b) „overf.": ædruelig, maadeholden; ogs. ædru el. fastende; - meum virum fui rata Siccum, frugi, continentem, etc., Plaut. Asin. 5, 2, 6; cf. Cic. Acad. 2, 27, ogs. id. Agr. 1, 1, hvor siccorum consilia, (opp. vinolentorum somnia); ligel. siccum ac sobrium esse, vid. Senec. Ep. 18; men Hor. Od. 1, 18, 3: Siccis omnia ··· dura deus proposuit; cf. id. Ep. 1, 19, 9; f. ogs. id. Od. 4, 5, 39, o. id. Ep. 1, 17, 12, oftere; — II) „fig." o. „ment.", navnl. om Taleren og Foredraget: tør, d. e. sund og solid; - (Attici) sani duntaxat et sicci habeantur, etc., Cic. d. opt. gen. Or. 3; nihil erat in ejus oratione, nisi sincerum, nihil, nisi siccum atque sanum, id. Brut. 55; - dog ogs. dadlende: tør el. haard, obl.; adeo durus et siccus est (Asinius), Tac. Orat. 21; cf. Suet. Grammat. 4: ne sicci omnino atque aridi pueri rhetoribus traderentur; - „poet." ogs.: uden Aand og Følelse; saal. Ovid. A. A. 2, 686: Siccaque de lana cogitat ipsa sua; ligel. Propert. 2, 9, 17: Quid tibi jucundum est, siccis habitare medullis, (kold i dit Indre, uden Elskov)?

sīcĕlĭcon, i, n., σικελικόν, ogs. psyllion: Loppeurt, Plin. 25, 90. — Sicĕlis, ĭdis, f. und. Siculus. — sīcĕra, n., σίκερα, (hebraisk Ord): etslags beruſende Drik, Scherbet, Tertull., o. A. — Sichaeus, i, m.: Dido's Gemal; - vid. Virg. Aen. 1, 343 flgd., oftere, ogs. Ovid. Her. 7, 97 flgd.; — B) ogs. adj. Sichaeus, 3; hvf. Non servata fides, cineri promissa Sichaeo, Virg. Aen. 4, 552.

Sicilia, ae, f. und. Siculus. — Sĭcĭlissĭto, are, v. n.: at fremstille siciliske Characterer; - hoc argumentum Graecissat, tamen Non Atticissat, verum Sicilissat, Plaut. Men. prol. 11. — sīcĭlĭcŭla, ae, f., dem. af sicilis: liden Segl el. Le (som hørende til crepundia), Plaut. Rud. 4, 4, 125. — sīcĭlĭcus, (ogs. siciliquus), i, m., [rimel. beſl. m. sicilis]: en fjerde Del af en uncia, el. d. 48 Del af en As el. af ethvert Helt, navnl. af en Arv, Digest.; ogs. som Længdemaal ¼ Tomme, Frontin., Plin.; $\frac{1}{48}$ Del af et jugerum, Colum.; fremdeles som Vægt: to Drachmer, Rhemm. Fann.; ogs. $\frac{1}{48}$ Time, Plin.; — not.: hos Gramm. svarer sicilicus til vort Komma. — Siciliensis, e, f. und. Siculi. — *sīcĭlĭmenta, orum, n.: Efterslæt, Cato; o. — — sīcĭlio, ire, v. a.: slaaer bagefter el. holder Efterslæt; - ∾ prata, Varr.; sicilire, i. e. quae fenisecae praeterierunt, secare, Plin. 18, 67; af — sīcĭlis, is, f., [sica]: Værktøi til at skære med, Segl el. Le el. Sværd, obl.; - Incedit veles vulgo sicilibu' latis, Enn. Ann. 16, 6; cf. Plin. 6, 15. — sīcinnista, ae, m., σικιννιστής: som danser Satyrdansen Sikinnis, en Sikinnisdanser, Attius ap. Gell. 20, 3, hvor denne Dans selv heder sicinnium, (Grækernes σίκιννις). — sicinnium, i, n., f. und. frgd. — siclus, i, m.: en Sekel, (som hebraisk Mønt), Hieron., o. A. — Sĭcŏris, is, m.: Biflod af Iberus ved Ilerda, i Hisp. Tarrac., Caes. B. C. 1, 40, oftere, Plin. 3, 4, ogs. Lucan. 4, 14, oftere, o. A.

sĭcŭbi, adv., [f. si.ubi, ligesom sicunde f. si.unde]: om el. hvis nogensteds, om el. hvis etsteds; - sicubi nactus eris (me), Cic. Tusc. 1, 43; sicubi est certamen, Liv. 9, 41; cf. Ter. Eun. 3, 1, 13: tum sicubi eum satias Hominum ··· ceperat, etc.; - ac sicubi esset (sc. exceptum), Cic. Balb. 14; cf. Virg. Ge. 3, 332 flgd., ogs. Suet. Caes. 26, oftere; men Virg. Aen. 5, 677, elliptisk: et sicubi concava furtim Saxa, etc.

sīcŭla, ae, f., dem. af sica: liden Dolk; df. „overf." f. membrum virile, Catull. — Sĭcŭli, orum, m., Σικελοί: Sikulerne; oprdl. italiensk Folkestamme ved Tiberen, hvorfra den blev fortrængt, og udvandrede derefter dels til den efter samme benævnte Ø, Sicilien; vid. Plin. 3, 9, Varr. L. L. 5, 20, o. Colum. 1, 3; - df. hede Siculi sædv.: Indvaanerne paa Sicilien, Cic. d. Or. 2, 54, oftere, o. A.; - gen. pl. Siculum, Lucr. 6, 642; - in sing., Siculus, i: Sicilier el. Sikuler, Plaut., Cic. d. Or. 2, 69, o. A.; — B) df. 1) Sĭcŭlus, 3: siciliſk el. sikuliſk, tellus, (d. e. Sicilien), Virg., mare, Hor., unda, id., Virg.; ∾ oratores, Cic. Orat. 69; cf. Hor. Ep. 2, 1, 58, o. id. A. P. 463; ∾ tyrannus, (i. e. Phalaris), Ovid. Trist. 3, 11, 41; cf. ∾ juvencus, (hans Kobberoxe), Pers. 3, 39, o. ∾ aula, (hans Hof), Juvenal. 6, 486; - ∾ fuga, Propert. 2, 1, 28, (i. e. fuga Sex. Pompeji); cf. Suet. Aug. 16; - ∾ conjux, Juvenal. 13, 50, (i. e. Proserpina); ∾ virgo, Stat. Silv. 2, 1, 10, (d. e. en Sirene); hvf. ∾ cantus, (hendes Sang), Juvenal. 3, 950; — 2) Sĭcĭlia, ae, f., Σικελία: Øen Sicilien; - vid. Mela 2, 7, Plin. 3, 14, Senec. Qu. N. 6, 29, Plaut. Rud. o. Men., Cic. Verr. 2, 1, oftere, o. A.; — 3) Siciliensis, e: siciliſk, fretum, Cic.; ∾ quaestura mea, id. Fam. 13, 38;

hvorom ogs. ∾ annus, id. Brut. 92; men ∾ fisci, o. ∾ pecunia, vid. id. Verr. act. 1, 8 o. 9; — 4) Sicēlis, īdis, f., Σικελίς: siculisk; ogs. subst: Sikulerinde; - ∾ puellae, Ovid. Her. 15, 51 flgd.; hvor ogs. Sicelis esse volo; men ∾ Musae, (i. e. Musae Theocriti el. Musae bucolicae), Virg. Ecl. 4, in. — Siculus, 3, s. und. Siculi, nr. B. I.

sĭcunde, adv., [s. si.unde, ligesom sicubi s. si.ubi]: om el. hvis nogenstedsfra; - sicunde potes, erues, qui etc., Cic. Att. 13, 20; sicunde spes aliqua se ostendisset, Liv. 26, 38; cf. Suet. Calig. 4: quoties aliquo adveniret, vel sicunde discederet.

sĭc.ut, ogs. sicūti, adv.: saaledes som, ligesom, som; I) „alm."; A) i en særskilt Sætning: a) uden tilsvarende ita el. sic, etc.; - haec sunt, sicut praedico, Plaut. Mostell. 3, 2, 81; cf. id. Aul. 2, 4, 15, oftere; sicut intueri solem nequitis adversum, Cic. d. Rep. 6, 18; sicut sapiens poëta dixit, id. Parad. 5, 1; sicut ante dictum est, Liv. 25, 5; - siculi ego accepi, Sall. Catil. 6; siculi dignum erat, Quintil. 11, 3, 148; — b) m. tilsvarende ita el. sic, etc.; navnl. i Besværgelser; - vid. Plaut. Asin. in.; ligel. Liv. 8, 9, (af en gammel Formular): sicut verbis nuncupavi, ita etc.; cf. Caes. B. G. 6, 30: sicut magno casu accidit, ut etc., sic magnae fuit fortunae, ut etc.; ligel. id. B. C. 3, 15: siculi ··· ita etc.; men Plaut. Mil. gl. 3, 133: Siculi merci pretium statui ··· Itidem etc.; — B) uden særskilt Verbum; a) uden tilsvarende ita el. sic, etc.; - provinciam suam hanc esse Galliam, sicut illam nostram, Caes. B. G. 1, 44; cf. Cic. Lael. 2 o. 19, ogs. Hor. Epod. 11, in.; men Cic. Fam. 6, 6: familiares quidem ejus (me amplectuntur), siculi neminem; — b) m. tilsvarende ita el. sic, etc.; - vid. Cic. d. Or. 1, 26, o. Liv. 28, 28; ligel. Quintil. 3, 1, 20: praecipuum lumen sicut eloquentiae, ita praeceptis quoque ejus, dedit ··· M. Tullius; ligel. id. 12, 1, 13: sicut in vita, in causis quoque, spes improbas habent; — II) „bes."; a) m. causalt Bibegreb: ligesom el. eftersom; - Sicut cras hic aderit, hodie non venerit, Plaut. Epid. 2, 2, 87; ligel. id. Mil. gl. 4, 1, 27: Quin tu illam jube abs te abire, quo lubet, sicut soror Ejus huc gemina venit Ephesum; — b) saal. ogs. prægnant; - sicut est el. erat, etc., som Bekræftelse af den anførte Paastand: som det virkeligen er el. var; - sit ista res magna, sicut est, Cic. Leg. 1, 5; cf. id. R. Am. 8; ligel. secundam eam, sicut erat, victoriam ratus, Liv. 45, 7; - ogs. hos andre Verber; quod fore, sicut accidit, videbat, Caes. B. G. 5, 58; cf. Cic. Off. 3, 33; ogs. m. tilføiet re vera, Nep. Eum. 1; — c) som tilføiende en Sammenligning beder sicut: ligesom, tamquam; - vid. Cic. d. Or. 1, 29, o. id. ibd. 2, 3, ogs. Caes. B. G. 6, 26, o. A.; — d) derim. som tilføiende et Exempel: som el. ligesom, (for el. til Exempel); - vid. Cic. d. Or. 1, 56, Quintil. 9, 3, 89, oftere, Suet. Aug. 56 o. 85, o. A.; — e) sicut eram, (ὡς εἶχον), sicut erat, etc., betegner en vis uforandret Tilstand under nye Forholde, omtr. vort: som jeg var, osv.; - Sicut eram, fugio sine vestibus, etc., Ovid. Met. 5, 601; cf. Stat. Theb. 7, 820, Suet. Claud. 34, o. A.; — e) endel. hos Sall., ligesom quasi: som om el. ligesom om; - alii, siculi populi jura defenderent, pars etc., id. Catil. 38; cf. id. Jug. 60, oftere. — sicuti, s. und. frgd.

Sĭcyŏn, ōnis, m., Σικυών: Hovedstaden i Landskabet Sicyonia paa Peloponnesus i Nærheden af Isthmus, men henregnes ogs. ofte til Achaja, berømt som Aratus's Fødeby; vid. Plin. 4, 6, Cic. Off. 2, 23, oftere, ogs. Ovid, Plaut., o. A.; — not.: abl. (loci): Sicyoni, s. Sicyone, Plaut.; — B) ds. Sĭcyōnius, 3: sikyonisk, ager, Liv., magistratus, Cic., Aratus, id. Off. 2, 23; ∾ calcei, (etslags fine Damesko), id. d. Or. 1, 54; ∾ bacca, Virg.; — bb) ds. pl. subst.; a) Sicyonii, orum, m.: Indbyggerne af Sicyon, Cic. Att. 1, 19 o. 20, oftere; — b) Sicyonia, orum, n.: sikyoniske Sko, Lucil. ap. Fest., Lucr.. o. A. — sĭcyos agrios, σίκυος ἄγριος: vild Agurke, etslags Plante, Appul.

Sĭda, ae, (ogs. Side, es, Plin. 5, 26), f.: By i Pamphylien, Cic. Fam. 3, 6 o. 12, Liv., o. A.; — B) ds. Sĭdētae, arum, m., Σιδῆται: Indbyggerne af Byen Sida, Liv. 35, 48. — sīdĕrālis, e, [sidus]: hørende til Stjernerne, scientia, Plin., difficultas, id. — sīdĕrātĭcius (-tius), 3: som lider af Solstik, jumenta, Veget.; af — sīdĕratio, onis, f., [sideror]; I) Himmellegemernes Standpunkt, en Constellation, Firmic.; — II) ds. „overf.": en fra Himmellegemerne el. fra Luften, navnl. fra Heden hidrørende Sygdom hos Planter og Væxter; vid. Plin. 17, 37; - ds. ogs. hos Dyrene: Lamhed el. Stivhed el. Hjernebetændelse, Marc. Empir., Scribon. — sīderatus, 3, partic. af sideror.

sīdĕrĕus, 3, [sidus]; I) „egentl.": med Stjerner el. bestjernet; (poetisk Ord); - ∾ coelum, Ovid., hvorom ogs. ∾ arx mundi, id. Am. 3, 10, 21, o. ∾ sedes, id., o. Virg. Aen. 10, 3; ∾ dea, (i. e. Nox), Propert.; ∾ ignes, (d. e. Stjernerne), Ovid. Met. 15, 665; men ∾ ignes, ibd. 1, 779, (om Solen); ligel. ∾ aestus, (Solheden), ibd. 6, 341; ∾ Canis, id. Fast. 4, 941; men ∾ conjux, (d. e. Ceyx, som Søn af Lucifer), id. Met. 11, 445; endel. ∾ Pedo, (som besynger Stjernerne el. Himmelen), id. Pont. 4, 16, 6; cf. ∾ artes, Stat. Silv. 2, 2, 112; - ∾ deus, (i. e. Sol), Martial. 12, 60; hvf. ∾ colossus, (indviet til Solguden), id. Spect. 2; — II) ds. „overf.": himmelsk; - ∾ arcus, Colum.; men ∾ sanguis, (af Gudernes Slægt), Val. Fl.; — B) oftere „alm.": straalende el. glimrende, herlig, ypperlig; - sidereos diffusa sinus (Venus), Val. Fl.; ∾ ore (Pollux), id.; ∾ vultus (Bacchi), Senec. Oed.; men Virg. Aen. 12, 167: Sidereo flagrans clipeo et coelestibus armis (Aeneas); ligel. ∾ ministri, Martial. 10, 66; endel. ∾ vates Maro, Colum. (poëta) 10, 431.

sīdērion, i, n., σιδήριον: Jernurt, vid. Plin. 25, 15, o. id. 26, 87. — sīdērītes, ae, m., σιδηρίτης; I) Magneten, Plin. 36, 25; — II) etslags Diamant, id. 37, 16. — sīdērītēsis, is, f.: = heliotropium, Appul., (al. sideritis m. s. Bem.). — sīdērītis, is, f., σιδηρῖτις; I): = siderion, Plin. 25, 19; — II) etslags Ædelsten, Plin. 37, 67, hvor ogs. sideropoecilos anføres som en æthiopisk Art deraf. — sideropoecilus, i, m., σιδηροποίκιλος, s. und. frgd. nr. II. — sīdĕror, atus sum, 1, v. dep. n., [sidus]: at lide af Solstik; sidere afflari, Plin. 9, 25; - siderati (sc. homines), id. 28, 63; sideratum jumentum, Veget. — Sidetae, arum, s. und. Sida. — Sĭdĭcīni, orum, m.: Folk i Campanien, med Hovedstaden Teanum, Liv. 7, 29, oftere, Cic. Phil. 2, 41; — B) ds. Sĭdĭcīnus, 3: sidicinsk, ager, Liv., aequora, Virg. Aen. 7, 727, olivae, Plin.

sīdo, sidi, 3, v. n., [sibileret af ἵζω; I) „egentl.": at sætte sig, at nedlade sig; - saal. Virg. Aen. 6, 203: Sedibus optatis geminae super arbore sidunt (columbae); cf. Ovid. Met. 1, 307: Quaesitisque diu terris, ubi sidere detur, etc.; men canes sidentes, Plin. 10, 83; — b) oftere om Ting: at sætte sig el. sænke sig, at synke ned, osv.; - ∾ picem, Colum.; gummi sidit in aqua, Plin. 12, 54; men membris incussam sidere cretam, (at den som Støv sætter sig derpaa), Lucr. 3, 383; ds. ogs. „poet.": cave lectica ··· sidat etc., (forbyd, at sætte den ned), Propert. 4, 8, 77; ligel. Priusque coelum sidet inferius mari ··· Quam etc., Hor. Epod. 5, 79; — II) „bes."; A) „egentl.": at sætte sig fast, at blive siddende; - ut nullae ancorae sidant, (fæste sig i Bunden), Plin. 6, 24; cf. Propert. 4, 3, 31; — b) navnl. ogs. i Somandssproget: at blive siddende, at komme paa Grund, osv.; - ubi eae (cymbae) siderent, Liv. 26, 45; cf. Tac. Ann. 1, 70; ogs. at synke, vid. Nep. Chabr. 4; ligel. an mediis sidat onusta

vadis (navis), Propert. 2, 11, 30; — B) „fig.": at synke, at svinde hen, at gaae tilgrunde, at ophøre; 1) „overf."; - in cineres arcem sidisse ··· Cadmi, Propert. 3, 7, 37; — 2) „ment." o. „alleg."; - (Cato) adversus vitia civitatis degenerantis et pessum sua mole sidentis stetit solus, etc., vid. Senec. Const. Sap. 2; ligel. sidentia imperii fundamenta, Plin. 15, 20; men Tac. Hist. 2, 15: sidente paullatim metu.

Sīdon, ōnis, (ogf. ōnis), f., Σιδών: gammel og berømt By i Phoenicien, Moderstaden til Tyrus, (hod. Saida), Mela 1, 12, Plin. 5, 17, o. A.; — B) df. 1) Sīdonīus, 3: hørende til Sidon, sidonisk; „poet." ogf. f. phoenicisk; - ∾ urbs, Virg., (d. e. Sidon); ligel. ∾ moenia, Ovid.; - ∾ amor, Martial., raptus, Stat., (om Juppiters Bortførelse af Europa); ∾ hospes, Ovid. Met. 3, 129, (i. e. Cadmus); - ∾ murex, Tibull.; ∾ ostrum, Hor., (phoenicisk Purpur); ∾ vestis, Propert., chlamys, Virg., (som er deraf); - „poet." ogf. f. carthaginiensisk, (fordi Carthago var en phoenicisk Coloni); ∾ duces, Sil.; ∾ miles, id.; - ligel. „poet." f. thebansk, (fordi Cadmus, Thebens Stifter, var kommen fra Phoenicien); saal. Sidoniae comites, (i. e. Ismenides), Ovid. Met. 4, 542; ligel. ∾ turres, Stat.; — b) df. pl. subst. Sidonii, orum, m.: Indvaanerne af S., Sall. Jug. 78; poet. ogf. f. Phonicierne, Ovid. Fast. 3, 107; — 2) Sīdonĭcus, 3: sidonisk; - ejus civitatis legum cultusque pleraque Sidonica, Sall. Jug. 78; — 3) Sīdonis, ĭdis, f.: sidonisk el. phoenicisk; - ∾ tellus, Ovid. Met. 2, 840, (d. e. Phoenicien); ligel. ∾ concha, (phoenicisk Purpur), id.; - oftere subst.: Sidonierinde el. Phonicierinde; saal. om Europa, Ovid., Stat., om Dido, Ovid., om Anna, id., Sil. — Sidonicus, 3, Sidonis, idis, o. 1. Sidonius, 3, s. und. Sidon. — 2. Sidonius Apollinaris: christel. Forf. i det 5te Aarh., hvis Carmina o. Epistolae endnu haves.

sīdus, ĕris, n., [fibileret af εἶδος]; I) „egentl.": Stjernebillede; - vid. Macrob. Somn. Scip. 1, 14: sunt stellae quidem singulares ··· sidera vero, quae in aliquod signum ··· formantur, ut Aries ···; sic apud Graecos ··· aster stella una est, astron signum stellis coactum, quod nos sidus vocamus; df. altf.; a) in pl., (saal. altid hos Cic., Caes., Quintil.); - illi sempiterni ignes, quae sidera et stellas vocatis, Cic. d. Rep. 6, 15; cf. id. N. D. 2, 62: circuitus solis et lunae, reliquorumque siderum; men solem lunamque, praecipua siderum, etc., vid. Quintil. 2, 16, 6; „poet." ogf. sidera solis, (i. e. sol), Ovid. Met. 14, 172; men ∾ errantia, (Planeterne), Plin. 2, 6; cf. Cic. Div. 2, 42: eam vim varie moveri ab iis sideribus, quae vocantur errantia; men sidera Arcturi, Virg. Ge. 1, 204; cf. Hor. Od. 3, 7, 6: Post insana Caprae sidera, etc.; s. ogf. id. Carm. Sec. 35; - (ne) frustra siderum motus intueremur, Cic. d. Rep. 3, 2; men id. Tusc. 5, 24: quum sidera viderit innumerabilia, coelo inhaerentia; s. ogf. Caes. B. G. 6, 14, Lucr. 1, 232, oftere, o. A.; — b) ligel. in sing.: Stjernebillede, Stjerne; - ∾ Ariadneum, (Ariadnes Krone), Ovid. Fast. 5, 346; ∾ Vergiliarum, Liv. 21, 35, hedder Plin. 9, 38: ∾ auctumnale, (i. e. Vergiliae el. Syvstjernen); ogf. om Arcturus, id. 18, 74; (men in pl. Arcturi sidera, Virg. Ge. 1, 204, s. ovenf.); ogf. om Saturnus o. Venus, id.; ogf. om Solen og Maanen, id.; men sidus utrumque, Petron. (poëta) Sat. 119, 2, (den op- og nedgaaende Sol); — II) „overf."; A) om Himmelen; - vid. Ovid. Met. 1, 180, (hvor terram, mare, sidera forbindes); cf. Juvenal. 11, 63: flammis ad sidera missus (Hercules); — b) „bef." ogf. om Natten, (da Stjernerne vise sig); - exactis ··· sideribus, (ved deres Bortgang, el. ved Nattens Ende), Propert. 1, 3, 38; ligel. vario producunt sidera ludo, Stat. Theb. 8, 219; cf. Juvenal. 5, 22; — B) med Hensyn paa en Beskaffenhed; 1) om en fortrinlig Høide; - ad sidera niti, (voxe meget høit, om Træer), Virg. Ge. 2, 427; cf. Propert. 3, 1, 57, (om de skyhøie Pyramider); ligel. sidera pulsat (arbor), Martial. 8, 36; — b) df. atter „overf." om Spidsen af Lykke el. Berømmelse; - Et dis grata ferar, et vertice sidera tangam, Ovid. Met. 7, 61; cf. Hor. Od. 1, 1, 36, o. Virgil. Ecl. 9, 29; ligel. Propert. 1, 8, 43: Nunc mihi summa licet contingere sidera plantis; men Virg. Ecl. 5, 43: Daphnis ego in silvis, hinc usque ad sidera notus, etc.; — 2) om det Straalende el. Glimrende, navnl. om Skjønheden, saal. om Øinene, Ovid. Am. 2, 16, 44, o. Propert. 2, 2, 24; men om en Gestalt el. Figur, vid. Hor. Od. 3, 9, 21; — — b) df. ogf. „concret": Glands el. Smykke; - O sidus Fabiae, Maxime, gentis, ades, Ovid. Pont. 3, 3, 2; cf. ibd. 4, 6, 9; - df. ogf. som Kelcord, Suet. Calig. 13; — 3) om Aarstiden, Climatet, Veiret, odl.; - quo sidere terram Vertere ··· conveniat, Virg. Ge. 1, in.; men hiberno sidere, id. Aen. 4, 309; cf. Tac. Ann. 1, 70; men Virg. Aen. 5, 627: Quum freta, quum terras omnes, tot inhospita saxa, Sideraque emensae, ferimur etc., (d. e. Himmelegne); cf. Juvenal. 12, 103: nostro sub sidere etc.; men grave sidus (vitare), Ovid. Met. 5, 281, (Uveiret); ligel. ∾ triste Minervae, (det af hende paaførte Uveir), Virg. Aen. 11, 260; men ∾ confectum, (Ende paa det af et Himmellegeme foraarsagede Veir el. Uveir), Plin. 18, 57; — 4) endel. om Himmellegemernes (af de Gamle forudsatte) Indflydelse paa Menneskenes Sundhed og Skæbne; - haud secus, quam pestifero sidere icti, Liv. 8, 9; saal. sidere afflari, (at lide af Solstik, ἀστροβολεῖσθαι), Plin. 2, 41; s. ogf. sideror o. sideratio ss. ll.; - om Chaldæernes hidhørende Lære vid. Cic. Div. 2, 43: quum ortus nascentium luna moderetur, eaque animadvertant et notent Chaldaei sidera natalicia, quaecumque luna juncta videantur, etc.; cf. Catull. 64, 330: adveniet fausto cum sidere conjux; men Vivere me duro sidere, certus eris, Propert. 1, 6, 36; cf. Ovid. Trist. 5, 10, 45: tam grave sidus habenti etc.; men Stat. Silv. 3, 4, 63: o sidere dextro Edite! etc.

siem, sies, etc., s. und. sum ab in. — Sīgălion, ōnis, m., [σιγάω, tier]: Taushedens Gud hos Ægyptierne, Auson. — Sigambri (ogf. Sycambri, Sugambri), orum, m.: germanisk Folk ved Floden Lippe; vid. Caes. B. G. 4, 16 o. 18 flgd., Hor. Od. 4, 2, 36, oftere, ogf. Tac.; — B) df. 1) Sigamber, bra, brum: sigambrisk, cohors, Tac. Ann. 4, 47; - men subst., Sigambra, ae, f.: en Sigambrinde, Ovid. Am. 1, 14, 49; — 2) Sīgambrĭa, ae, f.: Sigambrernes Land el. Sigambrien, Claudian. — Sīgēĭus, 3: Biform af Sigēus, Ovid. Her. 1, 33. — Sīgēum, i, n., Σίγειον: Forbjerg og By i det Trojanske, hvor ogf. Achilles's Gravhøi; vid. Cic. Arch. 10, o. id. Fam. 5, 12, ogf. Liv. 44, 48; — B) df. Sīgēus, 3: sigeisk, litora, Mela, freta, Virg.; - „poet." ogf. f. trojansk, Stat. Achill. 1, 84; - hvf. atter „overf." f. romersk, Sil. 9, 203. — Sigēus, 3, s. und. Sigeum.

sĭgilla, orum, (sing. sigillum, s. nedenf. nr. II), n., demin. af signa, signum; I) smaa Billeder el. Figurer, navnl. ogf. til Indfatning; - vid. Cic. Verr. 4, 22: in qua (patella) sigilla erant egregia; ogf. til anden Prydelse; vid. Ovid. A. A. 1, 407: ornatus ··· sigillis (Circus); ligel. sigilla aedificiorum, Plin. 36, 59; ligel. Tyrrhena sigilla, Hor. Ep. 2, 2, 180; - ogf. indvævede Billeder, Ovid. Met. 6, 86; - navnl. ogf. Billeder i Signetringe; saal. Cic. Acad. 2, 26: quid, si in ejusdemmodi cera centum sigilla hoc anulo impressero? - „poet." ogf.: Segl til Lukning el. Forvaring, Hor. Ep. 1, 20, 3; — II) efterel. ogf. in sing.: Tegn el. Spor el. Mærke, Venant.

*Sĭgillārĭa, orum, ibus o. iis, n.; saal. kaldtes de sidste Dage af Saturnalierne, da man forærede hverandre smaa Billeder, altf.: Billedfesten; - vid. Macrob. Sat. 1, 10; cf. Tiber. ap. Suet. Claud. 5: qua-

draginta aureos in Saturnalia et Sigillaria misisse (se) ei; - (hos Auson. ogs. festa sigillorum); — II) „overf."; A) de paa Sigillarierne oversendte Billeder, Senec. Ep. 12; hede ogs. sigillaricia, Spart. Hadr. 17; — b) bf. ogs. eccles.: Afgudsbilleder, Tertull., Arnob.; — B) Sted i Rom, hvor saadanne Billeder solgtes, Billedtorvet, Suet. Claud. 16, Gell., Digest.; — sĭgillārĭcius (-tius), 3: hørende til Forsegling, anulus, (en Signetring), Vopisc. Aurel. 50; — II) bf. subst., sigillaricia, orum, n.: smaa Billeder; s. und. sigillaria, nr. II, A; o. — sĭgillātus, 3: forsynet el. indlagt med Billeder, scyphi, Cic. Verr. 4, 14, putealia, id. Att. 1, 10; — [sigilla]. — sĭgillĭŏla, orum, n., demin. af sigilla: smaa Billeder el. Figurer, Arnob. — sĭgillum, i, n., s. und. sigilla. — sigla, orum, n., [ctr. af sigilla]: Affortningstegn el. Abbreviaturer, Cod. Just., (hvor Brugen af disse sigla, cf. leges per siglorum obscuritates conscribere, strængt forbydes Afskriverne).

sigma, ătis, n., σίγμα: d. græske Bogstav Sigma; bf. ifølge Sigmaets ældste Form C; I) en Spisesofa, Martial., Lamprid.; — II) et halvrundt Badekar, Sidon. — *signācŭlum, i, n.: et Tegn; (eftercl. Ord); - ∾ corporis, (Omskærelsestegnet), Tertull.; men ∾ frontis, (Korsets Tegn derpaa), Prudent.; — II) et Signet, Appul., Digest.; — signanter, adv.: betegnende, tydeligen; (sild. Ord f. significanter); - ∾ indicare, Auson.; — signāte, adv.: = frgd.; - ∾ loqui, Gell. 2, 6; compar., Ammian.; — signātĭo, onis, f.: Betegnen el. Betegning; (efterel. Ord); - ∾ furtiva crucis, Tertull.; o. — signātor, oris, m.; I) der som Vidne besegler et Document, og det navnl.; a) et Testamente; - ex illis testes signatoresque falsos commodare, Sall. Catil. 16; cf. Suet. Aug. 33, o. Digest.; — b) en Ægteskabscontract, Juvenal. 10, 336; — II) som præger Penge, en Montmester, Inscriptt.; — [signo]. — signātōrius, 3, [signo]: hørende til en Besegling; - ∾ anulus, (en Signetring), Val. Max., Digest.

Signĭa, ae, f.: gammel By i Latium, (hod. Segni), Liv. 1, 56, oftere, ogs. Plin., o. Sil.; — B) bf. Signinus, 3: signinsk, vinum, Cels., Martial., pira, Plin., o. A.; men ∾ opus: et slags Kalkblandning til Overstrygning af Gulve og Vægge, Vitruv. 2, 4, Colum. 1, 6, oftere; ogs. absol. Signinum, i, n., Colum., Plin.; — b) pl. subst. Signini, orum, m.: Indvaanerne af Byen S., Liv. 27, 10, o. Plin. 3, 9.

signĭfer, a, um, [signum, fero]; I) „egentl.": som fører el. bærer Tegn el. Billeder, puppes, Lucan., crater, Val. Fl.; — II) „bef." (o. classisk); A) som har Stjernebilleder el. Stjerner, som er prydet dermed, aether, Lucr., coelum, Lucan.; men ∾ orbis, Lucr., polus, Lucan., (d. e. Dyrkredsen); cf. Cic. Div. 2, 42: signifero in orbe, qui Graece ζωδιακὸς dicitur; heder ogs. absol. signifer, Senec. N. Qu. 7, 12, Plin., o. A.; — B) i Krigssproget o. subst., signifer, i, m.: Fanebærer, Fændrik, Caes. B. G. 2, 25, oftere; ligel. Cic. Div. 1, 35: quum signifer primi hastati signum non posset movere loco; cf. Liv. 6, 8, oftere; - comisk er Ovid. Am. 2, 12, 14: Ipse eques, ipse pedes, signifer ipse fui; ogs. lignelsesvis: qui nostrae causae duces et quasi signiferi fuissent, Cic. Planc. 30; — b) saal. ogs. „overf.": Anfører el. Formand, juventutis, Cic. Sull. 12; cf. id. Mur. 25: qui esset futurus dux et signifer calamitosorum, etc. — signĭfex, ĭcis, m., [signum, facio]: som forfærdiger Billeder, Billedarbeider el. Billedhugger, Appul., Arnob., o. A.

sīgnĭfĭcābĭlis, e, [significo]: betegnende, tydeliggiørende; - ∾ vox, (med bestemt Bemærkelse), Varr. — †signĭfĭcans, tis, partic. o. adj. af significo; bf. — signĭfĭcanter, adv.: betegnende, tydeligen, med Eftertryk; - ∾ ordinem rei proferre, Quintil., rem indicare, id.; - compar., ∾ defendere dignitatem alicujus, Cic. Fam. 3, 12; ∾ appellare aliquid, Gell.; superl., quam fieri potest brevissime et significantissime comprehendere, Pseud. Quintil. Decl.; o. — signĭfĭcantĭa, ae, f.: et Ords betegnende Kraft el. eiendommelige Eftertryk og Betydningsfuldhed; - tanta in quibusdam (verbis) ex periculo petitis significantia, Quintil. 10, 1, 121; — b) ogs. „alm.": Betydning, Tertull., Arnob., o. A.

signĭfĭcātĭo, onis, f., [significo]; I) „alm.": Tilkiendegivelse, Forkyndelse, Angivelse, Tegn el. Mærke el. Signal; - non demonstratione, sed significatione declarans (rem gestus oratoris), vid. Cic. d. Or. 3, 59; cf. id. Fam. 1, 9: quidam homines, et iidem illi, quos saepe significatione appello, etc.; men id. Div. 2, 25: quae est ista a diis profecta significatio etc.? - bf. i Krigssproget: Signal (med Ild el. Røg el. Anskrig, obl.), Caes. B. G. 2, 33, oftere; ligel. c. gen. subj., id. B. G. 7, 12: ex significatione Gallorum etc.; ligel. una significatione litterarum etc., vid. Cic. Manil. 3; - oftere c. gen. obj.; quo clamore significatio victoriae fieret, Caes. B. G. 5, 53; quum etc., in ipsa significatione hujus voluntatis mortuus est, Cic. Cluent. 11; cf. id. Fam. 5, 7: exiguam significationem tuae erga me voluntatis etc.; - ligel. in pl.; significationes valetudinis, Cic. Div. 2, 69, rerum futurarum, id. N. D. 2, 66; - men Plin. 18, 85 flgd.: Veirmærke, obl.; est et aquarum significatio etc.; ··· coeli quidem murmur non dubiam habet significationem; - sielt. m. Objectsætn., vid. Cic. Off. 1, 36; ligel. in pl., Suet. Ner. 37; — II) „bef."; A) prægnant: Bifaldstegn el. Bifaldsraab, Cic. Sest. 49 o. 57; cf. Caes. B. C. 1, 86; - ogs. in pl., Cic. Qu. Fr. 1, 1, 14, o. Liv. 31, 15; — B) „techn."; a) i Grammatiken: Ordets Betydning el. Mening, Ordbemærkelsen; - ejusdem verbi contraria significatio, Quintil. 9, 3, 68; cf. Cic. Part. or. 31 o. 38; men Quintil. 9, 1, 4: est igitur tropus: sermo a naturali et principali significatione translatus ad aliam, etc.; — b) i Rhetoriken: Talens el. Ordets eiendommelige Eftertryk; hvorom Cic. Orat. 40: significatio saepe erit major, quam oratio; cf. id. d. Or. 3, 53: significatio est, quae plus in suspicione relinquit, quam positum est in oratione.

*signĭfĭcātīvus, 3: betegnende el. tilkiendegivende; c. gen., Digest.; — signĭfĭcātōrius, 3: = frgd.; ligel. c. gen., Tertull.; o. — signĭfĭcātus, us, m., (efteraug. f. significatio); I) Forkyndelse el. Varsel; - ∾ tempestatum, Vitruv.; ligel. in pl., Plin. 18, 59; — II) „overf." o. „techn." el. i Grammatiken; A) Bemærkelse; - „ve" particula duplicem significatum ··· capit, Gell. 5, 12; — B) Betegning el. Benævnelse; - unde bellis significatum dedit (antiquitas)? Arnob.; — [flgd.].

signĭfĭco, avi, atum, 1, v. a., [signum, facio]: gior el. giver et Tegn, betegner, tilkiendegiver, giver at forstaae; I) „alm."; a) c. acc.; - verba demonstrantia ea, quae significari ac declarari volemus, Cic. d. Or. 3, 13; cf. Lucr. 1, 13, ogs. Cic. Att. 4, 1; men ∾ deditionem (neml. med Gebærder), Caes. B. G. 7, 40; cf. id. ibd. 4, 14; men quodque in nostro corpore si minima ex parte significetur, molestum sit, cur hoc idem etc.? (hvis det mærkes el. ytrer sig, osv.), vid. Cic. N. D. 1, 10; — b) m. Objects- el. Relativsætn.; - tibique non significandum solum, sed etiam declarandum, nihil mihi esse potuisse tuis litteris gratius, Cic. Fam. 5, 13; cf. Caes. B. G. 2, 13; - sed neque unde, neque quo die datae essent (tuae litterae), significabant, Cic. Fam. 2, 19; cf. Ovid. Met. 3, 643; ligel. Cic. Sest. 4: ut jam puerilis tua vox possit aliquid significare inimicis nostris, quidnam, quum etc., effectura esse videatur; men Caes. B. C. 1, 86: quum etc., et voce et manibus universi ex vallo significare coeperunt, ut statim dimitterentur; — c) m. de, el. absol.; - ∾ de fuga Romanis, Caes. B. G. 7, 26;

men impers.: est aliquid de virtute significatum tua, Cic. Planc. 21; - diversae state ··· Neve inter vos significetis, ego ero paries, Plaut. Truc. 4, 3, 13; cf. Cic. d. Or. 1, 26 fin.; s. ogs. Caes. B. G. 2, 7, o. id. ibd. 7, 3, ogs. Cic. R. Am. 20; — II) „bef."; A) at forkynde det Tilkommende; - Quid mihi significant ergo mea visa? Ovid. Met. 9, 494; ligel. Cic. Div. 1, 1: significari futura, et a quibusdam intelligi et praedici posse, etc.; men Ovid. Met. 15, 576: Quid sibi significent, trepidantia consulit exta; — b) navnl. ogs. at forkynde Veiret, at være Mærke derpaa; - ∾ ventus Africus tempestatem, Colum. 11, 2; ∾ imbrem (occasus Librae), Plin. 18, 66; s. ogs. id. 18, 84; — B) om Ordene: at betegne el. betyde el. bemærke; - „carere" igitur hoc significat, egere eo, quod habere velis, Cic. Tusc. 1, 36; ligel. id. Caecin. 30: hoc uno verbo „unde" significari res duas, et ex quo et a quo loco; ligel. Varr. L. L. 5, 1, 4: multa verba aliud nunc ostendunt, aliud ante significabant, ut „hostis", etc.; — III) partic. significans, tis, ogs. som adj., navnl. om Talen og Udtrykket: betegnende, træffende, tydelig; - ∾ descriptio locorum, Quintil.; ∾ et nitida verba Latina, id. 11, 1, 2; ligel. ∾ demonstratio, Plin.; - men „overf." om Talerne: solos esse Atticos et tenues et lucidos et significantes, Quintil. 12, 10, 21; - compar., quo (dicto) nihil inveniri possit significantius, id. 8, 2, 9; superl., ∾ vocabulo appellari etc., vid. Gell. 1, 15.

Signinum, i, o. Signinus, 3, s. und. Signia. — signĭtĕnens, tis, partic., [signum, teneo]: som bærer Stiernebilleder, som er prydet dermed; - ∾ bigae (Noctis), Enn. ap. Varr.; cf. signifer s. I.

signo, avi, atum, 1, v. a., [signum]: forsyner med et Tegn el. Mærke, tegner el. betegner el. mærker; 1) „egenl."; A) „alm."; - signare ··· limite campum, Virg. Ge. 1, 126; cf. Ovid. Met. 1, 136; ∾ moenia aratro, id. Fast. 4, 819; men ∾ humum pede certo, (træde sikkert derpaa), Hor. A. P. 159; men Virg. Ge. 3, 171: summo vestigia pulvere signent (juvenci); men ibd. 2, 269: coeli regionem in cortice signant, (udskære deri); ∾ rem carmine, id. Aen. 3, 287; men ∾ saxum carmine, Ovid. Met. 2, 326; ∾ ceram figuris, id. ibd. 15, 169; men id. ibd. 13, 754: Signarat teneras dubia lanugine malas (juvenis: havde faaet det første Skæg paa Hagen); - vocis qui videbantur infiniti soni, paucis notis inventis sunt omnes signati et expressi, Cic. d. Rep. 3, 2; cf. id. Fat. 19: visum objectum imprimet et quasi signabit in animo suam speciem; — B) „bef."; 1) forsyner med et Segl, forsegler el. besegler; - accepi a te signatum libellum, quem etc., Cic. Att. 11, 1; cf. Hor. Ep. 1, 13, in.; ∾ arcanas tabellas, vid. Ovid. Am. 2, 15, 15; signat lagenam (anulus), Martial. 9, 88; ∾ testamentum, Plin. Ep.; ligel. absol., signare (sc. testamentum), Martial. 10, 70, ogs. Quintil. 5, 7, 32, o. Suet. Ner. 17; — bb) ds. ogs. „poet."; a) besegler, bestemmer el. fastsætter, jura, Propert. 3, 19, 15; ogs. ∾ jura Suevis, Claudian.; — b) beslutter, ender; - Ut, qui prima novo signat quinquennia lustro, Impleat etc., Martial. 4, 45; — 2) forsyner med Preg el. Stempel, preger el. myntер, odl.; - aes, argentum, aurumve publice signanto (magistratus), Cic. Leg. 3, 3, (e XII tabb.); cf. Plin. 33, 13: Servius rex primus signavit aes ··· signatum est nota pecudum, unde et pecunia dicta; men ∾ denarium ex auro, ibd.; men navis plena argenti facti atque signati, vid. Cic. Verr. 5, 25; denarius signatus Victoria, (prydet med hendes Billede), Plin. 33, 13; cf. Liv. 44, 27, o. Ovid. Fast. 1, 230; — bb) ds. „poet."; a) Signatum memori pectore nomen habe, (indpreget), Ovid. Her. 13, 66; cf. Martial. 6, 27; — b) betegner for at smykke, smykker; - ∾ coelum corona, Claudian.; cf. Virg. Aen. 6, 781; — II) „fig."; A) betegner el. antyder el. udtrykker, (s. d. sædv. significo); - translatio ··· signandis rebus ac sub oculos subjiciendis reperta est, Quintil. 8, 6, 19; suis verbis signare nostra, (om Grækerne), id. 2, 14, in.; Fama ··· signata loco est, vid. Ovid. Met. 14, 433; cf. Virg. Aen. 7, 4, ogs. Martial. 9, 17; - ogs. m. Objectssætn., Vell. 2, 115; — B) bemærker eller iagttager; (poet.); - vid. Virg. Aen. 2, 423: ora sono discordia signant; ligel. ibd. 12, in.: ut videt ··· Se signari oculis; — III) partic. signatus, 3, ogs. som adj.; A) forseglet; ds. tilluktet, forvaret; - signata sacra esse desierunt, Varr.; nec te signata juvabunt Limina, Propert. 4, 1, 145; men signata (puella: ukrænket), Lucil. ap. Non., vidua, Tertull.; — B) betegnet el. tydelig; (efterel. s. significans); - quid expressius atque signatius in hanc causam? Tertull.

signum, i, n., [rimel. besl. m. εἰκών, εἰκός: Billede el. Afbildning, altså sibileret deraf, ligesom sidus af εἶδος]: Tegn el. Mærke, hvorpaa noget kiendes; I) „alm."; - ut ··· signa ostendam haec (i. e. crepundia), Ter. Eun. 4, 7, 38; ut fures ··· signa commutant, sic etc., Cic. Fin. 5, 25; Aut pecori signum ··· impressit, Virg. Ge. 1, 263; med signa vides, (Mærkerne el. Arrene), Ovid. Met. 12, 444; men scutum illud signi gratia positum (som Skildt), Quintil. 6, 3, 38; cf. Virg. Aen. 5, 130; men signa pedum, (Fodspor), Ovid.; ogs. blot signa, Virg. Aen. 8, 212; - oculis mihi signum dedit, Ne se appellarem, Plaut. Mil. gl. 2, 1, 45; cf. Ter. Eun. 4, 7, 11, o. Cic. Div. 2, 26; men quae adsolent ··· Signa esse ad salutem, omnia huic esse etc., vid. Ter. Andr. 3, 2, in.; - ∾ animi pudentis, id. Heaut. 1, 1, 68; cf. id. Andr. 5, 3, 7: Numnam ejus color pudoris signum usquam indicat? saal. ogs signa doloris ostendere, Cic.; ∾ timoris mittere, (ytre), Caes. B. C. 1, 71; ogs. signum'st, m. Objectssætn., Ter. Heaut. 2, 3, 57, ogs. Nep. Att. 17; men Ter. Eun. 4, 1, 14: Hoc est signi (s. signum), ubi primum poterit, se illinc subducet, scio; — b) navnl. ogs. Tegn el. Varsel el. Mærke paa hvad der vil skee; saal. ∾ mortis, Lucr.; cf. Cic. Div. 2, 70: signa quaedam ex venis etc.; s. ogs. Virg. Ge. 3, 440 o. 503, oftere; ogs. kan hidføres Cic. Div. 1, 35: objecto signo etc.; — II) „bef."; A) i Krigssproget; 1) Mærke el. Hærmærke, Standart el. Fane, odl.; - tam densa caligo ··· ut ··· nec signa milites cernerent, etc., Liv. 33, 7; men id. 28, 14: ut procul signa legionum fulgentia vidit; ligel. ∾ militaria, Caes. B. C. 3, 99, oftere; - signa ferre, (bryde op), id., Liv., o. A., ogs. tollere, Vell.; sub signis legiones ducere, (lade marschere i slagfærdig Tilstand), Liv., Tac.; men om Mandskabet: signa subsequi, (marschere i Slagorden), Caes. B. G. 4, 26; opp. ab signis discedere, id. B. G. 5, 16, oftere, Liv.; cf. Sall. Catil. 9: signa relinquere, (at desertere); - signa vertere, Liv., convertere, id., Caes., (vende tilbage, giøre en Vending); signa inferre in aliquem, (rykke frem til Angreb), Caes., Sall., Liv.; signa conferre cum aliquo, (levere nogen en Træfning), Cic.; ogs. collatis signis pugnare, id., Liv.; - men ogs. heder conferre signa: at bringe Standarterne til et Sted, Caes. B. G. 7, 2, o. Liv. 37, 21; — not.: ogs. „alleg." om de Anklagende: infestis prope signis inferri in aliquem, vid. Cic. Font. 16; — b) ogs. bruges signa undert. om de mindre Troppeafdelingers Standarter, (i Modsætn. af Legionsstandarten aquila); vid. Cic. Catil. 2, 6, Tac. Ann. 1, 18, Plin. 13, 4, o. A.; — c) ds. ogs. „meton." signum o. signa, om visse Underafdelinger af Krigsfolket, som Cohort el. Manipel; - octo cohortes in fronte constituit, reliqua signa in subsidio, Sall. Catil. 59; cf. Liv. 8, 9, id. 25, 23, oftere, o. A.; — 2) Signal el. Commando, som af Feltherren gives med tuba el. med tessera el. med vexillum, el. paa andre Maader; ogs. Parole el. Feltraab, Løsenet, odl.; - ∾ dare tuba, Caes. B. G. 2, 20; ∾ proelii committendi, ibd. 21; men ibd. 7, 52: signo recipiendi dato; ligel. ∾

dare receptui, Liv. 4, 31; signum cani (jubere: lade blæse til Angreb), ibd.; men signum canit (f. canitur), id. 27, 47; f. ogs. Caes. B. C. 3, 92, Sall. Catil. 59, Liv. 1, 1, o. A.; - tribuno signum petenti (som forlangte Parolen el. Feltraabet), etc., Suet. Calig. 56; cf. id. Claud. 42; men Virg. Aen. 7, 637: it bello tessera signum; — B) „techn."; 1) kunstigen forarbeidet Billede el. Billedstøtte; - nego, signum ullum aeneum, marmoreum, eburneum (fuisse), quin etc., Cic. Verr. 4, 1; cf. Lucr. 1, 317: ahena Signa manus dextras ostendunt attenuari Saepe salutantum tactu; cf. Virg. Aen. 5, 267, oftere; men pallam signis auroque rigentem, (med indsyede gyldne Figurer), ibd. 1, 648; cf. Lucr. 5, 1427; men Plaut. Merc. 2, 2, 44: quasi sit signum pictum in pariete; men e Pario formatum marmore signum, Ovid. Met. 3, 419; — 2) Billede i Signetet; - vid. Cic. Catil. 3, 5; ogs. Signet el. Signatur, id. Quint. 6, o. Hor. Sat. 2, 6, 38; ogs. alm. Segl el. Forsegling; sub signo habere, Cic. Att. 9, 10; cf. id. Agr. 1, 7; — 3) Stiernebillede el. Himmellegeme, (f. und. sidus); - coeli subter labentia signa, Lucr. 1, 2; cf. id. 5, 694 o. 710; men Cic. d. Rep. 6, 22: signis omnibus ad idem principium stellisque revocatis; in signo leonis, id.; ∾ pluviale Capellae, Ovid.; coelo diffundere signa, (om den frembrydende Nat), Hor. Sat. 1, 5, 10; cf. id. Od. 2, 8, 11.

1. sil, gen. silis, n.: en gulagtig Jordart, Okker el. Bierggult; - vid. Plin. 33, 56 flgd., ogs. Vitruv. 7, 11, o. A. — 2. sil el. sili, f. und. seselis. — Sila, ae, f.: stor Biergskov i det Bruttiske, med vigtige Begsyderier, Cic. Brut. 22, o. Plin. 3, 10; f. ogs. Virg. Ge. 3, 219, o. id. Aen. 12, 715. — silāceus, 3, [1. sil]: okkeragtig el. bierggul, color, Plin., cunei, Vitruv. — silānus, i, m.: Vandspring, (hvis Vand sædv. sprang ud af et Silenhovede, f. und. Silenus), Lucr. 6, 1263, Cels., Hygin. — Silărus, i, m.: Grændseflod imellem Lucanien og Campanien, (hod. Selo), Plin. 3, 9, Virg. Ge. 3, 146; ogs. Silerus, Mela, o. Siler, Lucan. — silaus, i, m.: en Vedbendeart, germ. Wassereppich, (apium graveolens L), Plin. 26, 56.

silenter, adv. af silens und. sileo: stiltiende, stille, Juvenc. — sĭlentĭārĭus, i, m., [silentium]; I) etslags Betient el. Fortrolig, Salvian.; — II) under de sildr. Keisere: etslags høiere Hofembedsmand, Geheimeraad, odl., Cod. Just. — sĭlentĭōse, adv.: meget taust el. stille, Cassiod.; af — sĭlentĭōsus, 3, [silentium]: meget taus el. stille el. rolig, Appul.

silentĭum, i, n., [sileo]: Stilhed (naar der neml. ingen Lyd el. Larm el. Tale høres); ogs. Taushed el. at tie; I) „egenl."; A) „alm."; - Nunc turba non est; otium et silentium est, Ter. Heaut. prol. alt., v. 35; ceteris silentium fuit, (de vedbleve at tie), Cic. d. Or. 3, 33; cf. id. ibd. 1, 35; men tenuere silentia cuncti, vid. Ovid. Met. 1, 206; men silentio auditus, (som bliver hørt med taus Opmærksomhed), Cic. Qu. Fr. 2, 1; cf. Caes. B. C. 3, 19; men comisk: huic facietis fabulae silentium, (I ville høre Stykket med taus Opmærksomhed), Plaut. Amph. prol. 15; cf. Ter. Eun. prol. 44, oftere; - te silentium fieri jussisse, Cic. Div. 1, 38; silentium classico facere, (ved Signal med Trompeten at tilveiebringe Stilhed), Liv. 2, 45; ligel. silentio facto, id. 24, 7; men Ovid. Met. 1, 208: Juppiter hoc iterum sermone silentia rumpit; men silentio transmittere aliquem, (ikke at besvare nogens Foredrag), Tac. Ann. 1, 13; men Cic. Brut. 22: ut nulla fere pars orationis silentio praeteriretur, (at næsten ingen Del deraf blev hørt uden Bifaldsraab); derim. id. Prov. cons. 12: qui illas res omnes egi silentio, (uden at blive afbrudt el. modsagt); - silentium agere de omnibus aetatis suae oratoribus, vid. Quintil. 10, 1, 38; de Partho silentium est,. (derom er det stille), Cic. Att. 5, 16; ab oblivione hominum atque ab silentio vindicare, (frelse derfra), id. d. Or. 2, 2; men Ovid. Met. 2, 700: furto ··· silentia deme, (forti det ikke længere); - silentio noctis, Caes. B. G. 7, 36, ogs. in silentio noctis, (i den tause Nat, i Nattens Stilhed), id. ibd. 7, 26; cf. Liv. 5, 32; men paulo ante mediam noctem silentio ex oppido egressi, etc., Caes. B. G. 7, 11; men nocte silentio, Liv. 8, 23; - „poet." ogs. in pl.; mediae per muta silentia noctis, vid. Ovid. Met. 7, 181; cf. Lucr. 4, 462; ligel. Virg. Aen. 2, 255: tacitae per amica silentia lunae; f. ogs. Lucr. 4, 587; ogs. om Landets Stilhed, Ovid. Met. 1, 232: Territus ille fugit, nactusque silentia ruris, Exululat, etc., (om Lykaon); men om Træ, som hugges uden at knage, Plin. 16, 28; — B) „bes." i Augursproget: Feilfrihed ved Iagttagelsen af Varsler; - id silentium dicimus in auspiciis, quod omni vitio caret, Cic. Div. 2, 34; — II) „overf.": Stilhed (i Modsætn. af Bevægelse og Virksomhed); - ∾ perpetuum judiciorum ac fori, Cic. Pis. 14; cf. Tac. Agr. 6: ∾ praeturae; men Sall. Catil. 1: omnes homines ··· summa ope niti decet, vitam silentio ne transeant; cf. Sil. 3, 115.

Sīlēnus, i, m., Σειληνός: Opdrager og Ledsager af Guden Bacchus, vid. Hor. A. P. 239; men Ovid. A. A. 1, 543: Ebrius, ecce, senex pando Silenus asello Vix sedet; f. ogs. Cic. Tusc. 1, 48, o. Virg. Ecl. 6, 13 flgd.; — II) pl. Sileni, orum, m., ligesom Satyri: Skovguder i Bacchus's Følge; vid. Serv. ad Virg. l. c., o. Catull. 64, 253; — not.: ogs. er Silenus: en græsk Historieskriver, Nep. Hann. 13, ogs. Cic., o. Liv.

sĭlĕo, ŭi, 2, v. n. o. a.: er taus el. stille, tier; tier derom el. fortier; I) „egenl."; a) absol., el. m. de; - quasi muti silent, Plaut. Capt. 3, 1, 20; optimum quemque silere, Liv. 39, 27; men obstrepentes ranas silere jussit, Suet. Aug. 94; - de re publica ut sileremus, Cic. Brut. 42; cf. id. Div. 2, 30; - ligel. impers.: de jurgio siletur, Ter. Phorm. 5, 2, 13; cf. Cic. Div. in Caecil. 10, o. Sall. Catil. 2; — b) c. acc., ogs. m. Relativ- o. Objectsætn.; - tu hoc silebis, (herom skal du tie), Cic. Att. 2, 18; men Hor. Od. 1, 12, 21: Proeliis audax, neque te silebo, Liber, etc., (skal ikke lade dig ubesiungen); - ogs. pass.; ea res siletur, Cic. Flacc. 3; cf. id. Mil. 7, o. Liv. 27, 10; ligel. Tac. Agr. 41: quae (tempora) sileri Agricolam non sinerent; - men m. Relativsætn.: Qua tulerit mercede, silet, etc., Ovid. Met. 7, 688; - men c. infin.: ut sileat verbum facere, auct. B. Hisp. 3; — B) ogs. om Begrebssubj., (men oftest „poet."); - intempesta silet nox, Virg. Ge. 1, 247; cf. id. Ecl. 9, 57; ligel. ∾ aër, Ovid.; ligel. ∾ venti, Colum.; silent late loca, Virg. Aen. 9, 190; cf. Ovid. Met. 10, 446: Tempus erat, quo cuncta silent, etc.; - men m. Objectsætn.: Si chartae sileant, quod bene feceris, etc., Hor. Od. 4, 8, 21; — II) „overf.": at være stille el. uvirksom, at hvile el. ophøre, (hos Cic. alene om Begrebssubjecter); - Carmina ··· silerent, etc., Lucr. 2, 506; silent diutius Musae Varronis, quam solebant, Cic. Acad. 1, 1; silent leges inter arma, id. Mil. 4; si quando ambitus sileat, id. Leg. 3, 17; nec ceterae nationes silebant, (holdt sig heller ikke rolige), Tac. Hist. 3, 47; - ogs. impers.; captum erat forum anno superiore, etc.; silebatur, (man fandt sig deri), Cic. Sest. 39; — III) df. partic. silens, tis, (neutr. pl.: silenta loca, Laevius ap. Gell. 19, 7), som adj.: stille, taus, rolig; - nocte silenti, Ovid., ogs. silente nocte, Tibull.; silente coelo, (i stille Veir), Plin.; men silenti agmine ducam vos etc., Liv. 25, 38; per lucos ··· silentes, Virg. Ge. 1, 476; - umbraeque silentes, (de tause Skygger), id. Aen. 6, 264; oftere absol.: umbrae silentum, silentum rex, odl., Ovid.; - Silentes hede ogs. efter Ovid. Met. 15, 66: Pythagoras's Disciple i deres første 5 Skoleaar, hvorom anni silentes, Claudian.; - luna silenti, (naar det ikke er maanelyst), Cato, Colum.; -

endel. om Værterne: silentes vineae, surculi, etc., (som ikke slaae ud), Colum.; men ∾ ovum, (hvori der ikke spores nogen Kylling), id. 8,5.

1. sĭler, ĕris, n., rimel. en Pileart, (vid. Rost.), Plin. 16,31, id. 24,44, o. Virg. Ge. 2,12, (Serv). — 2. Siler, en Flod, s. und. Silarus. — sĭlesco, ĕre, v. n., inch. af sileo: at blive stille; - dum hae silescunt turbae, Ter. Ad. 5, 2, 10; intermissique silescunt (venti), Ovid. Trist. 2, 151; cf. Catull. 46,3; men Virg. Aen. 10,101: eo (Jove) dicente deum domus alta silescit.

sĭlex, ĭcis, m., („poet." ogs. fem.): Kampesten el. Kiselsten; - silicem caedere, Cic.; vias sternendas silice in urbe, etc., Liv. 41, 27; men silici scintillam excudit, Virg. Aen. 1, 174; medios silicem jaculatus in hostes, Ovid. Met. 7, 139; - ogs. m. lapis o. saxum; nam tu es lapide silice stultior, Plaut. Poen. 1,2,79; cf. Liv. 30, 43; men id. 1, 24: porcum saxo silice percussit; — b) „poet." ogs. f. Klippe, vid. Virg. Aen. 8,233, o. Lucr. 6, 683; — II) „overf." ogs. om et haardt og uboieligt Gemyt; - non silice nati sumus, Cic. Tusc. 3, 6; oftest „poet.", vid. Ovid. Met. 9, 304 o. 613; ligel. id. Trist. 3, 11, 4: Et dicam silices pectus habere tuum; cf. Tibull. 1, 1, 63: Non etc. ··· nec in tenero stat tibi corde silex.

Silianus, 3, s. und. Silius. — sĭlĭcārĭus, i, m., [silex]: en Brolægger, Frontin. — sĭlĭcernĭum, i, n.: Begravelsesmaaltid, Varr. ap. Non.; men som comisk Skjeldsord: gammel Knark, (som seer ludende ned i Brostenene), Ter. Ad. 4, 2, 48, (Donat.); — II) etslags Polse, Arnob. — sĭlĭcĕus, 3, [silex]: af Kampesten, saxa, Vitruv. — sĭlĭcĭa, ae, f., ligesom fenum Graecum: Fennikel el. Bukkehorn, Plin.; heder ogs. siliqua, Colum. — sĭlĭcŭla, ae, f., demin. af siliqua: liden Bælg (af Bælgfrugt), Varr.

*sĭlīgĭnārĭus, i, m.: som bager Brod af Hvede, el. som handler med Hvede, Digest.; o. — sĭlīgĭnĕus, 3: af Hvede, farina, Cato; siligineus panis, (Hvedebrod), opp. panis cibarius el. plebejus el. malus, Senec., Varr.; ∾ Priapus, Martial.; af — sĭlīgo, ĭnis, f.: den hvideste Hvede el. Vinterhvede, (triticum hibernum L.), Varro, Colum.; cf. Plin. 18, 20, nr. 1: siliginem proprie dixerim tritici delicias, etc.; e siligine lautissimus panis, etc.; - ogs. „overf.": Hvedemel, Plin. l. c., o. Juvenal. 5,70.

sĭlĭqua, ae, f.; 1) Bælgen paa el. af Bælgfrugter; - vid. Varr. R. R. 1, 23, o. Plin. 18, 30; ligel. Virg. Ge. 1, 74: siliqua quassante legumen etc.; cf. ibd. v. 195; - B) bs. in pl. „overf.": Bælgfrugter; - vivit siliquis et pane secundo, etc., vid. Hor. Ep. 2, 1, 123; cf. Pers. 3, 55, o. Juvenal. 11, 58; — II) siliqua Graeca, germ. Johannisbrot, Colum. 5, 10, oftere; ogs. absol. siliqua, Plin. 15, 26; ogs. er en Art deraf: ∾ Syriaca, id. 23, 79; — III): = fenum Graecum, s. und. silicia; — IV) som Betegnelse paa en liden Vægt: $\frac{1}{6}$ scrupulus, Rhemm. Fann.; bs. som liden Mont: $\frac{1}{24}$ solidus, Cod. Just. — sĭlĭquastrum, i, n.: etslags Vært, heder ogs. piperitis, Plin. 19, 60, o. id. 20, 66. — sĭlĭquor, ari, v. dep. n., [siliqua nr. 1]: at sætte el. faae Bælg, Plin. 17, 6, o. id. 18, 10.

Silius, Silia: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf her mærkes: C. Silius Italicus, (cos. a. u. c. 821, da Nero omkom), har skrevet Punicorum libros XVII, (historisk Digt om den anden puniske Krig; men efter Plin. Ep. 3, 7: majore cura, quam ingenio); — B) bs. Silĭānus, 3: horende til el. benævnt efter en Silius, villa, negotium, Cic. Att. 12, 27 o. 31.

sillogrăphus, i, m., σιλλογράφος: som skriver Spottedigte (σίλλους, vid. Gell. 3, 17), Ammian. 22, 16. — sillўbus, i, m., σίλλυβος: Pergamentstrimmel, som vedheftes Bogrullerne, for derpaa at skrive Bogens og Forfatterens Titel, Cic. Att. 4, 5 o. 8. — sīlo, ōnis, m., forel. Biform af silus, Plaut. Rud. 2, 2, 11, o. Varr. ap. Non.; — not.: Silo, som romersk Tilnavn, vid. Plin. 11, 59. — silphĭum, i, n., σίλφιον: = laserpitium, Cato, Plin. 19, 15. — sĭlūrus, i, m., σίλουρος: etslags Flodfisk, rimel. silurus glanis L., germ. der Wels, Plin. 9, 17, Juvenal. — sīlus, 3, ligesom silo o. σιμός: med opadboiet el. stump Næse, stumpnæset; - silos, flaccos, frontones, etc., Cic. N. D. 1, 29; — not.: Silus, i, som romersk Tilnavn, vid. Cic. d. Or. 2, 70, Liv. 32, 27, Tac., o. A.

silva (sylva), ae (gen. silvai, Enn., ogs. trisyll. silŭa, Hor.), f., [sibileret o. m. Digamma af ὕλη]: en Skov; 1) „egenl."; - quum mane me in silvam abstrusi densam et asperam, Cic. Att. 12, 15; Per nemora ac montes magnos silvasque profundas etc., Lucr. 5, 42; cf. Cic. Div. 1, 50: multos nemora silvaeque ··· commovent; men silvas maritimas publicare, vid. id. d. Rep. 2, 18; cf. Caes. B. G. 2, 19: silvas caedere etc.; ligel. ibd. 2, 19: in silvas ad suos se recipere, etc.; men silvis horrentia saxa, (skovgroede Klipper), Ovid. Met. 4, 777; - dea silvarum, (i. e. Diana), id. ibd. 3, 163; men silvarum numina, Fauni, Et Satyri fratres, etc., vid. ibd. 6, 392; — B) oftest „poet."; a) Træplantning, Lystskov, Plantning el. frodig Vært; - Atque inter silvas Academi quaerere verum, etc., vid. Hor. Ep. 2, 2, 45; cf. Cic. Verr. 1, 19: quae (signa) apud te nuper in silva disposita sub divo vidimus; silva aquatilis, Colum.; cf. Virg. Ge. 1, 76 o. 152; — b) „poet." ogs. om enkelte Træer, vid. Virg. Ge. 2, 26; - ligel. s. lignum el. Ved, odl.; fractis ··· obtendunt limina silvis, Stat. Theb. 2, 248; — II) „overf.": enhver tæt el. sammentrængt Mængde el. Fylde; (saal. hos Cic. undert. m. quasi); - omnis ubertas et quasi silva dicendi ducta ab illis (Academicis) est, etc., Cic. Orat. 3; cf. ibd. 40; men id. d. Or. 3, 26: primum silva rerum ··· comparanda est; cf. ibd. 30; men Plaut. Mil. gl. 4, 4, 17: nunc quam maxime Opus est dolis; Pl. domi esse ad rem video silvae satis; men „poet.": densam ··· ferens in pectore silvam (sc. telorum: en hel Skov af Pile), Lucan. 6, 205; - reliquit (Probus) non mediocrem silvam observationum sermonis antiqui, Suet. Gramm. 24; — not.: ogs. mærkes Silvae, som Bogtitel, vid. Gell. epil. 6; - ligel. er Silvae: Navnet paa en Digtsamling af Statius.

*Silvānus (Sylv.), i, m.: Skovgud, der ogs. lærte el. forestod Træplantningen; dyrkedes ogs. efter Cato af Landfolket under Navnet: Mars Silvanus; s. ogs. Virg. Aen. 8, 600, id. Ge. 1, 20, o. id. Ecl. 10, 24, ogs. Hor. Epod. 2, 22, oftere, o. Cic. N. D. 2, 35; — II) in pl. ogs. „overf.", Silvani, orum: Skovguder; - vid. Ovid. Met. 1, 193, o. Lucan. 3, 403; o. — silvātĭcus, 3: horende til Skovene; - ∾ falces, Cato, Varr.; ∾ laurus, pirus, etc., Cato; men „overf." om Dyrene: vild; - ∾ sus, Varr., mus, Plin.; — [silva].

*silvesco, ĕre, v. n. inch.: at blive til en Skov; bs. fædv. om Vinstokken: at skyde el. voxe altfor stærkt; - ne silvescat sarmentis (vitis), Cic. d. Senect. 15; cf. Colum. 4, 11; o. — silvestris (sylv.), e; I) „egenl.": med Skov, skovgroet, skovrig; - collis ··· ab superiore parte silvestris, Caes.; ligel. ∾ tumulus, Liv.; ∾ loca, Cic.; men ∾ ager, Hor. Ep. 2, 2, 186, (urydbet); ∾ situs (opp. campestris), Colum.; — b) bs. ogs. ofte: som findes i Skovene eller i den vilde Natur; - ∾ secla ferarum, (Skovens Dyr), Lucr. 5, 965; cf. Cic. Tusc. 5, 27; ∾ materia, (Tommer), Liv. 44, 6; men ∾ umbra, (Træernes Skygge), Ovid.; - men ∾ homines, (som leve i Skovene), Hor. A. P. 391; — II) overf."; A) om Dyr og om Værter: vildtvoxende, vild; - tauri silvestres majores agrestibus, Plin.; ∾ arietes (et feri), Colum.; ∾ gallinae, id.; - silvestres ac ferae (arbores) sui cujusque ingenii poma vel semina gerunt, id. 3, 1; ∾ pruni, id.; ∾ oliva, Ovid.; ∾ corna, Hor.; - compar., silvestriora omnia tardiora,

Plin. 16,50; — B) „poet." f. agrestis, landlig; - Fistula silvestrem ne cesset fundere Musam, (landlig Hyrdesang), Lucr. 4,593; cf. Virg. Ecl. 1,2; — [silva].

Silvia, ae, s. und. 1. Rhea. — *silvĭcŏla (sylv.), ae, comm.: som beboer Skoven; (poetisk Ord); - ∾ viri, Propert.; ∾ Faunus, Ovid.; ∾ Pales, id.; o. — silvicultrix (sylv.), īcis, f.: = frgd., cerva, Catull. 63, 72; — [silva, colo]. — silvifrăgus, 3, [silva, frango]: som brækker el. knuser Skoven el. Træerne, flabra, vid. Lucr. 1,276. — silvĭger, a, um, [silva, gero]: skovbærende, med Skov, montes, Plin. 31,26. — Silvĭus, i, m.: Navnet paa flere Konger i Alba Longa; s. bes. Liv. 1,3, ogs. Virg. Aen. 6,769, o. Ovid. Met. 14,610; — II) bf. fem. Silvia, ae, f. und. 1. Rhea.

silvōsus, 3, [silva]; I) „egenl.": med megen Skov, skovrig, saltus, Liv. 9,2; — II) bf. „overf.": ligesom el. lignende en Skov; - ∾ arbores, (med mange Grene), Vitruv.; cf. Plin. 12,11. — silvŭla (sylv.), ae, f., demin. af silva: liden Skov, Colum., Sidon. — silybum, i, n., σίλυβον: tidselagtig Plante, germ. die Gundelie, Plin. 22,42, o. id. 26,25.

sīma, ae, f., i Architekturen: den indboiede Del af Soilekransen, germ. der Rinnleisten, Vitruv. 3,5. — sīmĭa, ae, f. (o. m.), sieldn. sīmĭus, i, m., [simus]: Aben el. Abekatten; - vid. Plin. 8,80, o. id. 11,100; s. ogs. Enn. Ann. 11,15: Simia quam similis, turpissima bestia, nobis; - Formen simius haves Phaedr. 1,10, o. Martial. 14,202; s. ogs. nedenf.; — II) ofte ogs. „overf." om Mennesker, som Skældsord; - Quis est hic simia, qui etc.? Afran. ap. Charis.; s. ogs. Coel. ap. Cic. Fam. 8,12, o. Vatin. ibd. 5,10; - navnl. ogs. m. Hensyn paa en aandløs Efteraber: Stoicorum simiam etc., Plin. Ep. 1,5; cf. Hor. Sat. 1, 10,18: simius iste etc.

sĭmĭla, ae, f.: det fineste Hvedemel, Cels., o. Martial. 13,10, (i Overskriften); - heder ogs. similago, Plin. 18,20. — sĭmĭlāgo, ĭnis, f., s. und. frgd. — sĭmĭlĭgĕnus, 3, [similis, genus, eris]: af en lignende Art, Coel. Aur. — sĭmĭlis, e, (forel. masc. simil'st, Plaut.), [sibileret o. m. Adjectivendelse af ἅμα, ὁμός, ὅμοιος, altf. oprdl.: med samme el. lige Beskaffenhed]: lig (men par: lige), lignende, og det saavel om den indre som den ydre Lighed); c. gen. (oftere foraug.), el. c. dat. (oftere efteraug.), ogs. m. inter o. atque, ogs. absol.; a) c. gen.; - Phidias sui similem speciem inclusit in clipeo Minervae, Cic. Tusc. 1,15; cf. id. Lael. 25; ligel. Liv. 1,20: plures Romuli, quam Numae reges similes ··· fore, etc.; s. ogs. Hor. Sat. 1,4,69; men propria et sincera et tantum similis sui gens, Tac. Germ. 4; cf. Cic. Lael. 14, o. Lucr. 5,828; ligel. Cic. Tusc. 1, 19: eaque ei (animo) demum naturalis est sedes, quum ad sui simile penetravit, etc.; - orator simile tantum veri petit, Cels. ap. Quintil. 2,15,32; cf. Liv. 5,21: quae similia veri sint; s. ogs. und. verus; - compar., Rhodii (oratores) saniores, et Atticorum similiores, Cic. Brut. 13; superl., quid esset simillimum veri, Cic. Tusc. 5,4; cf. id. R. Com. 18; — b) c. dat.; - similes quidem alios avo, et ex geminis quoque alterum patri, alterum matri, etc., Plin. 7, 10; cf. Plaut. Mil. gl. 2,2,85: Tam similem (sc. sorori), quam lacte lacti est, etc.; similis metuenti, Hor., fluctuanti, Liv., flenti, Ovid., legenti, Quintil.; quamquam similia veris erant, etc., Liv. 10,20; Primus ad extremum similis sibi, vid. Hor. A. P. 254; men Liv. 3,40: oratio fuit precibus, quam jurgio similis (i. e. similior); ogs. mærkes Sall. Catil. 14: facile par similisque ceteris efficiebatur; - compar., fiunt omnia castris, quam urbi, similiora, Liv. 4,31; cf. Plaut. Men. 5,7,29 flgd.; superl., media simillima veris sunt, Liv. 26,49; cf. Hor. Ep. 2,2,120: puro ··· simillimus amni, etc.; — c) hertil kan endnu mærkes; α) similis forbindes undert. baade m. gen. o. dat. hos hinanden; vid. Cic. N. D. 1,32, ogs. Lucr. 4,1204 flgd.; — β) ogs. bliver Constructionen undertiden uvis ifolge Ordformen; saal. Caes. B. G. 5,47: fugae similem profectionem etc.; - ligel. ifolge Læsemaadens Uvished; saal. Suet. Caes. 52: quem nonnulli similem quoque Caesaris (al. Caesari) et forma et incessu tradiderunt; — d) m. inter se; - homines inter se cum forma, tum moribus similes, etc., Cic. Cluent. 16; res inter se similes, Quintil.; men Cic. Leg. 1,10, m. dobbelt Construction: nihil est unum uni tam simile, tam par, quam omnes inter nosmetipsos sumus; — e) m. atque (el. ac), ut si, tamquam si; - simili ratione, atque ipse fecerit, etc., Caes. B. G. 7,38; similesque sunt, ut si qui etc., Cic. d. Senect. 6; ligel. id. Div. 2,61: similes sunt dii, si etc., tamquam si etc.; — f) absol.; - Laudantur simili prole puerperae, Hor. Od. 4,5,23; Ecce autem similia omnia; omnes congruunt, Ter. Phorm. 2,1,31; cf. Cic. R. Am. 40, hvor similis o. par afløse hinanden; hvorim. Liv. 45,43: Similia magis, quam paria, (om Forholde, som have mere ydre, end indre Lighed); cf. Quintil. 10,1,102: pares magis, quam similes, (om Thukydides og Sallustius); - poet. ogs. Aristotelem similem (emere: hans Billede), Juvenal. 2,6; - in neutr. ogs. som subst.; simili utuntur, (bruge en Lignelse); ligel. hoc simile ponitur etc.; vid. Cic. Fin. 3,14 o. 16; men i Opregninger: latitatio, metus, similia (og lignende Tilfælder), Quintil. 7,2,46; cf. id. 9,4,19; - compar., nihil hoc simili est similius, Plaut. Amph. 1,1,290; superl., simillimas Dicito esse, Mil. gl. 2,2,91.

*sĭmĭlĭtas, atis, f., sieldn. Biform af similitudo: Lighed el. at ligne; - ∾ morum, Caecil. ap. Non.; - ogs. in pl.; easdem habere inter se naturae rerum similitates, Vitruv. 2,9; o. — sĭmĭlĭter, adv.: paa lignende Vis el. Maade; ogs. ligesaa el. ligedan, paa lige Vis el. Maade; a) absol.; - omnia fere ut similiter atque uno modo dicerentur, Cic. Brut. 66; ligel. ∾ desinere, o. ∾ cadere, id. d. Or. 3,54; - compar., multo similius imitatum etc., Phaedr. 5,5; superl., ut etc., simillime animus intentione sua depellet pressum omnem ponderum etc., Cic. Tusc. 2, 23; — b) m. atque (el. ac), ogs. m. et, ogs. m. ut si; - neque vero illum similiter, atque ipse eram, commotum esse vidi, Cic. Phil. 1,4; similiter facere eos, ut si nautae certarent, etc., id. Off. 1,25; ligel. similiter et si dicat, etc., id. Fin. 2,7 (Madv.); - men superl., hic excipit Pompejum, simillime atque ut illa lege Glaucippus excipitur, id. Agr. 1,4; — c) endel. c. dat., Plin. 11,30: similiter his et scorpiones ··· pereunt etc.; — [similis].

sĭmĭlĭtūdo, ĭnis, f., [similis]: Lighed; a) c. gen.; - id (genus radicis) ad similitudinem panis efficiebant, Caes. B. C. 3,48; cf. Tac. Germ. 23: in quandam similitudinem vini corruptus (humor etc.); men Cic. Phil. 7,2: studiorum etiam societas similitudoque etc.; cf. id. d. Or. 2,87, o. id. Off. 3,4, ogs. id. Lael. 21 fin.; — b) ud. gen.: ducere similitudinem ex aliquo (om Kunstneren: at hente Ligheden derfra el. at efterligne et Forbillede), Cic. Orat. 2; cf. id. d. Or. 2, 23: hanc similitudinem imitatione assequi; men id. Leg. 1,8: est igitur homini cum deo similitudo; men id. Brut. 16: est nonnulla in iis etiam inter ipsos similitudo; - ogs. in pl.; sunt quaedam animi similitudines cum corpore, id. Tusc. 2,23; — II) „bes." ogs.; a) „meton.": Billede el. Afbildning; - ex argilla similitudines facere el. exprimere, Plin.; s. ogs. ovenf. Cic. Orat. 2; — b) „techn.": Lignelse el. Sammenligning; - vid. Cic. d. Or. 2,40, Quintil. 8,3,72, o. auct. ad Her. 4,45. — sĭmĭlo, are, s. und. simulo.

sīmĭnīnus, 3, [simia], herba: Abeurt, etslags Urt, Appul. — sīmĭŏlus, i, m., demin. af simius:

liden Albe eller Abekat, som Skældsord, Cic. Fam. 7, 2. — sĭmĭtu, adv., forel. Biform af simul: tillige; - Non ego cum vino simitu ebibi imperium tuum, Plaut. Amph. 2, 1, 81; men ut simitu, (saa snart som), id. Truc. 1, 2, 6. — simius, i, s. und. simia.

1. sīmo, avi, atum, 1, v. a., [simus]: bøier opad, trykker flad, Lucil. ap. Non., o. Vitruv. — 2. Simo, ōnis, m.: comisk Mandsnavn [a simis ductum naribus, Plin. 9, 7], Plaut., Ter.; cf. Hor. A. P. 238. — Sĭmŏis, entis, m., Σιμόεις: Flod i det Trojanske, Plin., Virg., Hor., Ovid. — 1. Simon (el. Simo), ōnis, m.: en jødisk Anfører, Tac. Hist. 5, 9 o. 12. — 2. Sĭmon, ōnis, m.: berømt Billedhugger, Plin. 34, 19. — Sīmōnīdes, ae, m., Σιμωνίδης: berømt lyrisk Digter fra Øen Cea, Cic., Quintil., o. A.; — B) df. Sīmōnīdēus, 3: simonidisk; - ∾ lacrimae, (hans rørende Digtninger), Catull. 38, 8; (cf. Quintil. 10, 1, 64: praecipua ejus in commovenda miseratione virtus). — Simonidēus, 3, s. und. frgd.

*simplāris, e: enkelt; df. i Krigsvæsenet: ∾ armaturae, (som erholde enkelte Rationer; cf. duplaris s. 1.); o. — simplārius, 3: enkelt; df. i Retssproget: ∾ venditiones, ubi venditor de simpla tantum repromittit, Digest.; — [af simplus].

simplex, ĭcis, adj., [rimel. af semel o. plico]: enkelt (i Modsætn. af d. Sammensatte el. Blandede el. Forviklede); I) „alm."; - aut simplex est natura animantis ··· aut concreta ex pluribus, Cic. N. D. 3, 14; men id. Fat. 13: quaedam sunt in rebus simplicia, quaedam copulata; men ∾ et directum iter, (opp. flexuosum), id. N. D. 2, 57; - ∾ ordine (i Krigssproget: i en enkelt Linie), Liv. 44, 12; ligel. simplici directa acie, Hirt. B. Al. 37; men ∾ ordine (sc. remorum) agi, vid. Tac. Hist. 5, 23; - ∾ mors, (uden Tortur), Suet. Caes. 74; cf. Liv. 40, 24 fin.; - ∾ myrtus, (hvortil der intet andet føies), vid. Hor. Od. 1, 38, 5; ∾ esca, id.; ∾ cibus, Plin. 11, 117, o. Tac. Germ. 23; plus vice simplici, (oftere end engang), Hor. Od. 4, 14, 13; - in re aperta et simplici etc., Cic. Caecin. 2; cf. id. d. Or. 1, 53: ∾ ratio veritatis; men id. Att. 12, 7: simplex est manere, illud (sc. proficisci) anceps; men unum est et simplex aurium judicium, id. Font. 6; simplex officium atque una est bonorum omnium causa, id. Sull. 3; - compar., ∾ quantitas ··· qualitas magis varia est, Quintil. 11, 3, 15; superl., e simplicissima quaque materia etc., id. 10, 5, 10; — II) „bef." o. „ethisk": simpel, ligefrem, oprigtig el. uforstilt, odl.; - quum de bono viro quaeritur, quem apertum et simplicem volumus esse, etc., Cic. d. Rep. 3, 16; cf. id. Off. 1, 19, oftere; tuum erga me animum simplicem atque amicum etc., Matius ap. Cic. Fam. 11, 28; cf. Cic. Att. 10, 6: nihil simplex, nihil sincerum (neml. i hans Character); ∾ virtus, (uden Praleri), Vell. 2, 129; ∾ cogitationes, Tac. Germ. 22; men Hor. Od. 1, 5, 5: Simplex munditiis, (simpel i sin Pynt); - ogs. undert.: enfoldig el. troskyldig, puella, Ovid. Her. 12, 90; hvf. ogs. „poet." om Oxen: animal ... Innocuum, simplex, natum tolerare labores, etc., id. Met. 15, 120; men Liv. 24, 10: ∾ ac religiosi homines, (noget overtroiske); - compar., Simplicior quis (noget ligefrem), et est, qualem etc., Hor. Sat. 1, 3, 63; superl., simplicissimi omnium habentur iracundi, Senec.; ∾ mens, Petron.; ∾ dux, Vellej. 2, 116.

simplĭcĭtas, atis, f., [simplex]; I) Enkelthed, (i Modsætn. af d. Sammensatte); - Sunt igitur solida primordia simplicitate, Lucr. 1, 603; men ∾ indigesta (ligni: Aarernes lige Retning), Plin. 13, 30; — II) „bef." o. „ethisk": Ligefremhed el. Simpelhed, Oprigtighed el. Aabenhed, odl.; ogs. Enfoldighed; - fuit non minoris simplicitatis, quam artis (Apelles), Plin. 35, 36; cf. ibd.: pinxit (Parrhasius) ··· et pueros duos, in quibus spectatur securitas, et aetatis simplicitas; - sermo (legatorum) antiquae simplicitatis fuit, vid. Liv. 40, 47; cf. Quintil. 11, 1, 93: simplicitas illa, et velut securitas inaffectatae orationis; ligel. Mart. 11, 20: Qui scis Romana simplicitate loqui, etc.; men plurimum tamen facit illa callidissima simplicitatis imitatio, etc., vid. Quintil. 4, 2, 57; cf. id. 11, 1, 21: aperte gloriari, nescio an sit magis tolerabile vel ipsa vitii hujus simplicitate, etc.; men simplicitate eorum et fiducia motus, etc., vid. Suet. Claud. 25; cf. Ovid. Am. 2, 4, 18; ligel. id. ibd. 1, 3, 14: Nuda ··· simplicitas, etc.; ∾ puerilis, vid. Liv. 40, 8; cf. id. 40, 23: quum simplicitatem juvenis incauti ··· captaret, etc.; men vir generosissimae simplicitatis, vid. Vell. 2, 125; cf. Ovid. Her. 16, 314: Utere non vafri simplicitate viri; men id. A. A. 1, 241: aevo rarissima nostro Simplicitas, etc.; - endel. mærkes ogs.: a simplicitate tua peto, ut etc., vid. Plin. Pan. 14.

simplĭcĭter, adv. af simplex; I) „egentl.": enkelt, ligefrem, slet og ret; - ∾ positae (frondes, i. e. sine arte), Ovid. A. A. 1, 106; - oftest m. Hensyn paa Taleren; - si est simpliciter breviterque dicendum, Cic. Off. 2, 9; cf. Liv. 34, 57: quum simpliciter ad amicitiam petendam venissent; men ∾ ludere, id. 41, 20, (opp. insanire); - compar., ∾ sparsum (molluscum: har mindre grenede Aarer; opp. intortius crispum bruscum), Plin. 16, 27; — II) „fig.": ligefrem, oprigtig, aabent; - ∾ et candide ponere inimicitias, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6; qui se simpliciter credunt amicis, Plin. Ep. 6, 22; ante finem recedunt, alii dissimulanter et furtim, alii simpliciter et libere, id. ibd. 1, 13; compar., quo simplicius tibi confitebor, ibd. 5, 19; men Tac. Hist. 3, 53: ∾ nutrire simultates etc.; men superl., id. ibd. 1, 15: ego ac tu simplicissime inter nos hodie loquimur, ceteri etc.

simplĭco, are, v. a., [simplex], men alene hos Pallad.: ∾ radicem, (slaae en eneste Rod). — simplus, 3, Biform af simplex: enkelt; som adj. alene hos Prudent.: ∾ mors; — II) oftest subst.; A) simplum, i, n.: det Enkelte; - ut liceat simplum solvere, (opp. duplum), Plaut. Poen. 5, 6, 25; cf. Cic. Top. 11; men Liv. 29, 15: vix, si simplum ex formula imperetur (det enkelte Antal af Krigsfolk), enisuros; — B) simpla, ae, f.: den enkelte Pris, el. Kiøbesummen engang tagen, Varro, Digest. — simpŭlum, i, n.: lidet Offkar, quo vinum in sacrificiis libabatur, Varro, Appul., ogs. Fest. p. 337 (Müll.); - df. som Ordsprog: excitare fluctus in simpulo, (giøre stor Larm over ingen Ting), Cic. Leg. 3, 16. — simpŭvium, i, n.: Offerkar el. Offerskaal til Libationer; - vid. Plin. 35, 46: in sacris ··· fictilibus prolibatur simpuviis; cf. Juvenal. 6, 343: Simpuvium ridere Numae etc.; f. ogs. Cic. d. Rep. 6, 2.

sĭmul, adv., [ligesom similis, sibileret af ἅμα, i. e. simul]; I) „alm.": tillige, tilsammen, (navnl. i Tiden el. paa Stedet); a) absol.; - nam hi tres tum simul Amabant, Ter. Andr. 1, 1, 60; trium simul bellorum victor, Liv. 6, 4; quando nihil sit (sc. ei: naar han intet eier mere), simul amare desinat, Plaut. Pseud. 1, 3, 73; ligel. id. Capt. 1, 1, 10: Ubi res prolatae sunt ··· Simul prolatae res sunt nostris dentibus; - men Caes. B. G. 1, 19: cum eo colloquitur; simul commonefacit, quae etc.; - quum simul essemus complures dies, Cic. d. Rep. 1, 8; cf. id. Att. 5, 10; saal. ogs. elliptisk: qui simul erant missi, id. R. Am. 38; cf. id. Lael. 19; — b) m. cum; - abii mane cum luci simul, Plaut. Merc. 2, 1, 31; quas (res) tecum simul didici, Cic. Div. 1, 1; men nobiscum simul moritura omnia, id. Arch. 12; cf. id. d. Or. 2, 33; - ogs. forstærket ved una; i mecum, obsecro, una simul, Plaut. Most. 4, 3, 43; cf. Ter. Eun. 3, 5, 66; — β) ogs. m. blot abl., (ligesom ἅμα, c. dat.); - Quippe simul nobis habitat discrimine nullo Barbarus, etc.,

vid. Ovid. Trist. 5, 10, 29; cf. Hor. Sat. 1, 10, 86; ligel. quindecemviri septemviris simul etc., Tac. Ann. 3, 64; cf. ibd. 4, 55, ogs. id. ibd. 6, 9; ligel. Sil. 5, 417: avulsa ··· est protinus hosti Ore simul cervix, etc.; cf. id. 3, 268; — c) m. et el. m. -que, ogs. m. et ··· et, ogs. m. atque el. ac, etc.; - Nunc operam potestis ambo mihi dare, et vobis simul, Plaut. Men. 5, 9, 40; cf. id. Most. 3, 2, 105, oftere, ogs. Ter. Heaut. 4, 5, 55; men Cic. Att. 1, 1: demonstravi haec Caecilio; simul et illud ostendi, etc.; cf. id. Qu. Fr. 1, 1, 11; ligel. Virg. Aen. 8, 182: Vescitur Aeneas, simul et Trojana juventus, Perpetui tergo bovis, etc.; - Simul flare sorbereque haud facile est, Plaut. Most. 3, 2, 104; cf. Liv. 6, 18; - simul et cursu et spatio pugnae defatigati, Caes. B. G. 7, 48; cf. Cic. d. Or. 3, 3; - quum ··· uni invideret, eximio simul honoribus atque virtutibus etc., vid. Liv. 6, 11; cogitare optima simul ac deterrima, Quintil. 12, 1, 4; salve, simul autem vale, Plaut. Merc. a. 5, in.; simul lassitudine, procedente jam die, fame etiam deficere, Liv. 21, 54; — II) „bes." mærkes; A) Forbindelserne; a) simul ··· simul, (ligesom ἅμα μὲν ··· ἅμα δέ), omtr. vort: tillige ··· tillige, saavel ··· som, deels ··· deels; - simul sui purgandi causa, simul ut etc., Caes. B. G. 4, 13; - oftest hos Liv.; vid. id. 1, 9, o. id. 2, 10, oftere; ligel. Tac. Agr. 41: simul suis virtutibus, simul vitiis aliorum etc.; s. ogs. Virg. Ge. 3, 201, o. id. Aen. 1, 513, oftere; — b) simul atque (simul ac), ogs. som et Ord: simulatque (simulac), ogs. simul ut: saasnart som; sædv. c. perf.; - simul atque increpuit suspicio tumultus, etc., Cic. Mur. 10; cf. Caes. B. G. 5, 3; men simulatque sibi hic annuisset, numeraturum se dicebat, vid. Cic. Quint. 5; cf. Suet. Caes. 29; - simul ac mihi collibitum est, praesto est imago, vid. Cic. N. D. 1, 38; cf. Virg. Aen. 4, 90, o. Ovid. Met. 2, 167; - omne animal, simul ut ortum est, se ipsum diligit, Cic. Fin. 2, 11, (Madv.); — B) s. simulatque etc. staaer ogs. alene simul: saasnart som, saasnart; - simul inflavit tibicen, a perito carmen agnoscitur, Cic. Acad. 2, 2; cf. id. Tusc. 4, 6, oftere, ogs. Ter. Phorm. 5, 4, 4; ligel. Caes. B. G. 4, 26: nostri, simul in arido constiterunt, etc.; cf. id. B. C. 1, 30; ogs. Liv. 3, 62, oftere; s. ogs. Virg. Ge. 4, 232; - ogs. forstærket ved primum; vid. Liv. 6, 1: simul primum magistratu abiit, etc.; men m. plqupf., vid. Ovid. Fast. 1, 473: Quae (Carmentis) simul aetherios animo conceperat ignes, Ore dabat vero carmina, etc.

simulac, s. und. simul no. II, b. — sĭmŭlacrum, i, n., [similis]: Billede, Afbildning; I) „egentl."; A) „alm." som Kunstværk: Billedstøtte, Portrait, el. anden Efterligning; - ejus (Mithridatis) effigiem simulacrumque servare, Cic. Verr. 2, 65; cf. id. Arch. 12; men ∾ sanctissima (deorum) ex delubris tollere, id. Div. in Caecil. 1; cf. Caes. B. G. 6, 16, oftere, Tac. Ann. 12, 22, Virg. Aen. 2, 172, o. A.; ∾ magnum Herculis, vid. Liv. 9, 44; men Tac. Hist. 2, 3: simulacrum deae non effigie humana; - simulacra oppidorum (in triumphis), Cic. Pis. 25; simulacra pugnarum picta etc., Liv. 41, 28; cf. id. 24, 16; - „poet." ogs. om d. trojanske Hest (som Kunstværk), Virg. Aen. 2, 232; — b) som Adverbialdiction mærkes: ad simulacrum templi Veneris (efter Forbillede deraf), Suet. Caes. 84; cf. Flor. 4, 2; — B) „bes.": Billede el. Afbildning i et Speil el. i Vandet; ogs. Skyggebillede; ogs. Fantasibillede (εἴδωλον el. spectrum); - Ut per aquas quae nunc rerum simulacra videmus, Lucr. 1, 1059; cf. Ovid. Met. 3, 432: quid Credule, quid frustra simulacra fugacia captas? men simulacra ··· functa sepulcris, (de Begravnes el. Dødes Skygger), id. ibd. 4, 435; cf. Virg. Aen. 2, 772; - ∾ inania somni, (Drømmebilleder), Ovid. Her. 9, 39; cf. Lucr. 4, 1094, Virg. Ge. 1, 477, o. Plin. Ep. 7, 27; - fremdeles: Tankebillede el. Forestilling; vid. Lucr. 4, 131 o. 150 flgd.; navnl. ogs. med Hensyn paa Hukommelsen, Cic. d. Or. 2, 86; - endel.: beskrivende Afbildning, Charakterskildring, o. dl.; non inseram simulacrum viri copiosi, quae dixerit, referendo, Liv. 45, 25; — II) „fig.": det blotte Billede el. Skin (i Modsætn. af Tingen selv), som Efterligning, o. dl.; - ea simulacra libertatis senatui praebebat (Tiberius), Tac. Ann. 1, 77; cf. Liv. 26, 51: simulacris navalis pugnae experiri, o. Lucr. 2, 41: belli simulacra cientes; men Cic. Off. 1, 15: simulacra virtutis, (etslags Lighed dermed el. Efterligning deraf); men id. Fam. 10, 1: nec omnino simulacrum aliquod ac vestigium civitatis etc.; men ∾ vindemiae, Tac. Ann. 11, 31.

*sĭmŭlāmen, ĭnis, n.: Afbildning el. Efterligning; „poet." o. in pl., Ovid. Met. 10, 727: Annua plangoris ··· simulamina nostri, (Adonisfesten); o. — sĭmŭlāmentum, i, n.: = frgd.; ds. in pl., ∾ commenticia: forstilte el. digtede Foregivender el. Udsagn; vid. Gell. 15, 22, (in titulo); — [simulo]. — sĭmŭlans, tis, partic. o. adj. af simulo; ds. — sĭmŭlanter, adv.: forstilt, paa Skromt, Appul. — *sĭmŭlāte, adv.: forstilt el. paa Skromt, o. dl.; - sive ex animo id fit, sive simulate, Cic. N. D. 2, 67; cf. id. Qu. Fr. 1, 1, 4: ficte ac simulate quaestus causa etc.; - compar., simulatius, Petron.; o. — sĭmŭlātĭlis, e: efterlignet, umbra, Venant.; — [simulo].

sĭmŭlātĭo, onis, f., [simulo nr. II]: det ydre Skin, Forstillelse, Skuffelse, Hykleri, o. dl.; a) c. gen.; - quae voluptate ad officium impellitur, ea non est virtus, sed fallax imitatio simulatioque virtutis, Cic. Acad. 2, 46; simulatione stultitiae etc., vid. id. Brut. 14; ∾ timoris, Caes., deditionis, id.; men muliones cum cassidibus, equitum specie ac simulatione, collibus circumvehi jubet, vid. id. B. G, 7, 45; men provocare arma Romana simulatione numinum, (under Paaskud af guddommelig Indgivelse), Tac. Hist. 2, 61; cf. Cic. Sull. 19: gladiatores emptos esse Fausti simulatione, (under Paaskud el. Foregivende af, at det var til el. for ham); — b) absol.; - ex omni vita simulatio dissimulatioque tollenda est, Cic. Off. 3, 15; cf. id. ibd. 2, 12; ligel. id. N. D. 1, 2: in specie fictae (al. ficta) simulationis ··· pietas inesse non potest; cf. Caes. B. G. 4, 13; men fronte atque vultu simulatio facillime sustinetur, vid. Cic. Fam. 1, 9, 17; men non mea'st simulatio, (det er ikke min Viis, at forstille mig), Ter. Heaut. 4, 5, 34; optima est simulatio contra simulantem, Quintil. 6, 3, 92; - in pl., Tac. Ann. 4, 54, ibd. 6, 45, o. Plin. Pan. 72.

sĭmŭlātor, oris, m., [simulo]; I) „egentl.": en Efterligner; - Excitat artificem simulatoremque figurae, Morphea, etc., vid. Ovid. Met. 11, 634; — II) som antager Skin deraf, som anstiller sig saa el. saa, en Hykler; a) c. gen.; - cujus rei libet simulator ac dissimulator (animus Catilinae), Sall. Catil. 5; ∾ segnitiae, Tac. Ann. 14, 57; — b) absol.: in omni oratione simulatorem, quem εἴρωνα Graeci nominarunt, Socratem accepimus, Cic. Off. 1, 30; cf. Tac. Ann. 13, 47: Cornelium Sullam ··· callidum et simulatorem interpretando. — simulatque, s. und. simul. — sĭmŭlatrix, īcis, f., [simulo]: som former ved Efterligning; ds. „poet.": ∾ Circe, (som omskaber Mennesker til Dyr), Stat. Theb. 4, 551.

sĭmŭlo, avi, atum, 1, v. a., [similis]: bringer til at ligne, efterligner el. eftergiør, fremstiller el. afbilder; I) „egentl."; (oftest „poet."); - Demens, qui nimbos ··· pulsu simularet equorum, (om Salmoneus), Virg. Aen. 6, 590; cf. Hor. Ep. 1, 19, 13; ligel. simulaverat artem Ingenio Natura suo, etc., vid. Ovid. Met. 3, 158; men ∾ anum, (antage hendes Gestalt), id. ibd. 3, 275; - men pass. c. dat.: Homeri illa Minerva simulata Mentori, Cic. Att. 9, 8; cf. Lucr. 1, 688; ligel. Virg. Aen. 3, 319: simulataque

magnis Pergama, etc.; - men absol.: simulata Troja, (opkaldt), Ovid. Met. 13, 721; cf. ovenf. Virg. Aen. 3, 349; f. ogf. id. ibd. 4, 512; - ∾ cupressum, (afbilde), Hor. A. P. 20; cf. Sil. 15, 430: Antrum ingens juxta (sc. est), quod acus simulavit in ostro, etc.; - ogf. m. Objectsſætning, Ovid. Met. 6, 80: Percussamque sua simulat de cuspide terram Prodere cum baccis fetum canentis olivae; - men Hor. Ep. 2, 1, 240, „overf." om Kunſtværket: aera Fortis Alexandri vultum simulantia, (som foreſtillede el. afbildede hans Anſigt); — II) „bef." o. „ment.": foregiver noget at være, som ikke er til, udgiver det for, hvad det ikke er; (derim. dissimulo: foregiver det Tilværende ikke at være); a) c. acc.; - nec ut etc., quicquam simulabit aut dissimulabit vir bonus, Cic. Off. 3, 15; ∾ mortem (infantis) verbis, (foregive dets Død), Ter. Heaut. 4, 1, 23; ∾ deditionem ac deinde metum, Sall. Jug. 36; ∾ aegrum, (anſtille ſig ſyg), Liv. 25, 8; ∾ furentem, Senec. Herc. Oet.; - bf. pass.: Si modo, quem praefers, non simulatur amor, Ovid. Her. 17, 36; cf. id. ibd. 21, 199: Nec loquor, et tecto simulatur lumine (i. e. oculo) somnus; ligel. tum pol ego is essem vere, qui simulabar, Ter. Eun. 3, 5, 58; men ad simulanda negotia etc., Sall. Jug. 95; - oftest in partic. perf.; ficto officio simulataque sedulitate etc., Cic. Caecin. 5; cf. id. R. Am. 38: cur meis commodis officio simulato officis? ligel. Tac. Ann. 2, 40: hortatur, simulata conscientia adeant; - men quum esset aliud simulatum, aliud actum, (som Definition paa dolus malus), Cic. Off. 3, 14; — b) ofte ogf. m. Objectsſætning; - Qui omnia se simulant scire, nec quicquam sciunt, Plaut. Trin. 1, 2, 168; cf. Cic. Cluent. 9, o. Caes. B. G. 4, 4; men Ovid. Met. 2, 697: simulat Jove natus (i. e. Mercurius) abire (sc. se); cf. Suet. Oth. 2; men pass.: schema, quo aliud simulatur dici, quam dicitur, Quintil. 9, 1, 14; — c) for Objectsſætninger har Plaut. ogf. oftere quasi; - vid. id. Amph. 1, 1, 45: Verumtamen, quasi affuerim, simulabo, etc.; cf. id. Pers. 4, 5, 5; — d) absol.; - Quid igitur sibi vult pater? cur simulat? Ter. Andr. 2, 3, in.; cf. id. Heaut. 4, 5, 34; men id. ibd. 5, 1, 28, impers.: Quid est, quod amplius simuletur? — III) partic. sĭmŭlans, tis, ogf. som adj.: efterlignende el. efteraben de; - Non fuit in terris vocum simulantior ales (psittaco), Ovid. Am. 2, 6, 23; — not.: ogf. er Simulans: den Forſtilte, Navnet paa en Comoedie af Afranius, hvoraf Brudſtykker haves.

sĭmultas, atis, [simul]; oprdl.: tvende Perſoners el. Parters fiendlige Sammenſtød; bf. ſædv.: Modarbeiden el. Rivaliſering, Strid el. Fiendſkab, odl.; a) oftest in pl.; - simultates exercere cum aliquo, Cic.; de loco summis simultatibus contendebant, vid. Caes. B. G. 5, 4; men Liv. 39, 5: suas simultates pro magistratu exercere; hvor ogf.: alienarum simultatium cognitorem fieri; ∾ finire, id.; ∾ paternas obliterare, id.; men Suet. Caes. 73: simultates nullas tam graves excepit, ut non occasione oblata deponeret; — b) in sing.; - non simultatem meam Revereri saltem, Ter. Phorm. 2, 1, 2; huic ··· simultas cum Curione intercedebat, Caes. B. C. 2, 25; ∾ humanissime deponere, Cic.; men Ovid. Rem. 661: ubi nulla simultas Incidit, admonitu liber aberrat amor; men Hygin. Fab. 84, oftere, simultatem constituere: anſtille en Veddeſtrid; — not.: gen. pl. simultatium, Liv., f. ovenf. — sīmŭlus, 3, demin. af flgd.: noget ſtumpnæſet, Lucr. 4, 1162. — sīmus, 3, σιμός: ſtumpnæſet el. fladnæſet; - ∾ pecus Nerei, (d. e. Marſvinene), Liv. Andr. ap. Non.; cf. Plin. 9, 7: ∾ rostrum delphini; ∾ capellae, Virg. Ecl. 10, 7; (puer) sima nare, Martial. 6, 39.

sin, conj. advers., [apocop. af si.ne]: hvis derimod, men derſom, men om, odl.; I) m. frgd. si, etc.; - vid. Cic. Catil. 1, 7 fin., o. Caes. B. C. 1, 32, ogf. Ter. Andr. 1, 3, 5; ligel. Si ··· velint etc.; sin aliter sient animati, etc., vid. Plaut. Amph. 1, 1, 51 flgd.; - ogf. blot sin aliter (m. underforſt. Verbum); vid. Ter. Phorm. 1, 2, 66, o. Cic. Caecin. 24, oftere; ligel. sin secus, Plaut. Casin. 2, 6, 25; - det ſamme gielder om sin minus, Cic. Inv. 2, 29, o. id. Att. 9, 15; - ogf. findes i Brevſtilen blot: sin, elliptiſk f. sin aliter el. sin minus; ſaal. Cic. Att. 16, 13: si pares aeque inter se, quiescendum; sin, latius manabit; - ogf. bliver sin forſtærket ved autem, (ſieldn. ved vero); id si ita est, etc.; sin autem illa veriora etc., id. Lael. 4; cf. id. Caecin. 1: si sunt viri boni, me adjuvant ··· sin autem minus idonei, me non laedunt; f. ogf. id. N. D. 1, 6, oftere; - i Brevſtilen ogf. elliptiſk; si vir esse volet, etc.; sin autem, erimus nos, qui solemus, Cic. Att. 10, 7; men Colum. 7, 3: si etc.; sin vero etc.; — b) ligel. ſtaaer sin efter nisi, Plaut. Poen. prol. 51; ogf. efter quando, id. Truc. 1, 1, 16; ogf. efter dum, id. ibd. 1, 2, 10; — II) ud. frgd. si el. nisi, etc.; - primum danda opera est, ne etc.; sin tale aliquid evenerit, ut etc., Cic. Lael. 21; ligel. orat ac postulat, rem publicam suscipiant; sin timore defugiant etc., Caes. B. C. 1, 32; cf. Ter. Ad. 3, 4, 46, o. Cic. d. Or. 3, 24 fin.; - i Brevſtilen ogf. elliptiſk; vid. Cic. Att. 13, 22: ego adero ··· atque utinam tu quoque eodem die; sin quid, multa enim, utique postridie; ogf. forſtærket ved autem, vid. Cic. R. Am. 47, oftere, Caes. B. G. 5, 35, o. A.

sĭnāpi, (is), n., o. sĭnāpis, is, f., σίνηπι: Sennep, Plin. 10, 54, oftere, o. A.; abl. sinapi, Plaut. Truc. 2, 2, 60, sinape, Varro. — sĭnāpismus, i, m., σιναπισμός: Sennepsomſlag, Coel. Aur. — sĭnāpizo, are, v. a., σιναπίζω: belægger med Sennepsomſlag; - ∾ partem corporis, Veget., Coel. Aur.

*sincēre, adv.; I) oprigtigen, ærligen; - si istuc crederem Sincere dici, Ter. Eun. 1, 2, 96; cf. Catull. 108, 4; ligel. ∾ loqui, Cic., pronunciare, Caes.; - compar., Gell. 7, 3 fin.; superl., Augustin.; — sincērĭtas, atis, f.: ublandet el. ren og uforduervet Tilſtand; I) „egenl."; - ∾ pura (olei), Plin.; ∾ capitis, Pallad., corporis, Val. Max.; — II) „fig."; - nec summum bonum habebit sinceritatem suam, si etc., Senec. Vit. beat. 15; ∾ summa vitae, (de reneſte Sæder), Val. Max.; men Phaedr. 4, 13: ad perniciem solet agi sinceritas, (Oprigtighed el. Ærlighed); ligel. ∾ verborum, Gell. 2, 23; o. — sincērĭter, adv., Biform af sincere, Gell. 13, 16; — [flgd.].

sincērus, 3, [efter Donat. sine cera, altſ. oprdl. om Honning, inc.]: ublandet, uforduervet, ren, uforfalſket; I) „egenl."; - omnia fucata et simulata a sinceris atque veris (internosci posse), vid. Cic. Lael. 25; ∾ corpus, (i. e. sine vulnere), Ovid. Met. 12, 100; cf. ∾ tergum o. corium, Plaut. Rud. 3, 4, 51 flgd., o. id. Most. 4, 1, 13; men ∾ vas, (reent), Hor. Ep. 1, 2, 54, f. und. vas; ∾ gemma, (opp. sordium plena), Plin. 37, 32; ∾ crocus, (ægte), id.; - compar., ∾ corpusculo factum (me dicit medicus), vid. Gell. 18, 10; superl., ex amphora primum, quod est sincerissimum, effluit, Senec. Ep. 108; - propriam et sinceram et tantum sui similem gentem etc., Tac. Germ. 4; cf. id. Hist. 4, 64, o. Suet. Aug. 40; ligel. ∾ nobilitas, Liv. 4, 4; men id. 30, 11: ∾ equestre proelium, (hvori Fodfolket ikke tager Deel); — b) neutr. sincerum, ogf. som adv.; - non sincerum sonere, (ikke lyde reent), etc., Lucr. 3, 886; — II) „fig."; - prudens sincerumque judicium (Atheniensium), Cic. Orat. 8; nihil erat in ejus (Cottae) oratione, nisi sincerum, etc., vid. id. Brut. 55; ∾ illa sermonis Attici gratia, Quintil. 10, 1, 65; - ∾ Minerva, (i. e. casta: ren el. kydſk), Ovid. Met. 8, 664; men ∾ fama, (uplettet), Gell.; ∾ gaudium,

(fuldkommen el. ublandet), vid. Liv. 34, 41, oftere; ligel. ∾ voluptas, Ovid.; - navnl. ogs. om en Forfatter: oprigtig, troværdig; Thucydides rerum gestarum pronunciator sincerus, Cic. Brut. 83; cf. Gell. 5, 4, oftere; men verus atque sincerus Stoicus, id. 1, 2; - mirabilia multa; nihil simplex, nihil sincerum, etc., vid. Cic. Att. 10, 6; cf. id. Quint. 1 fin.: nihil est jam sanctum, neque sincerum in civitate, quod etc.; men id. Div. 2, 57: jam tum ··· in oraculis aliquid non sinceri fuisse; men ∾ fides, Liv. 39, 2, concordia, Tac., caritas, id.

sinciput, pĭtis, n., [semi, caput], ἡμικεφάλιον; I) „egenl.": det halve Hovede, (Forhovedet); navnl. om det røgede Svinehovede, Plaut. Men. 1, 3, 28; ligel. sincipita verrina, Plin. 8, 77; s. ogs. Pers. 6, 70, o. Juvenal. 13, 85; — II) „overf."; A) comisk f. Hjernen; - non tibi Sanum est, adolescens, sinciput, Plaut. Men. 3, 2, 40; cf. id. ibd. 4, 2, 69; — B) efterel. ogs. f. Hovedet, Sidon. — sindon, ōnis, f., σινδών: fint Toi af Bomuld, Musselin, Martial. 2, 16, oftere, ogs. Auson.

sine, praepos. c. abl., [efter Fr. af se, ligesom: for sig; cf. Fest. p. 348; rimel. at sammenl. m. ἄνευ, germ. ohne]: uden; - age sis, tu sine pennis vola, Plaut. Asin. 1, 1, 80; sine custode etc., vid. id. Capt. 2, 3, 97; ligel. ut sine regibus sit (urbs) etc., Cic. d. Rep. 1, 37; - oftest m. ullus (s. omnis); ut plane sine ullo domino sint (cives), Cic. d. Rep. 1, 43; sine ulla dubitatione, s. und. dubitatio; dog ogs. hos omnis, vid. Ter. Andr. 2, 3, 17: Sine omni periclo, etc.; - non sine magna spe etc., Caes. B. G. 1, 44; cf. Hor. Od. 3, 6, 29, oftere; ligel. non sine floribus, ibd. 3, 13, 2; - bliver ogs. gientaget; me nihil suscepturum sine praesidio et sine pecunia, Cic. Att. 8, 3; ligel. uden et; vid. Coel. 32: hominem sine re, sine fide, sine spe, sine sede, sine fortunis, etc.; cf. Liv. 9, 5; - men Cic. Att. 8, 3, ud. Casus; age jam, cum fratre, an sine? - sættes ogs. „poet." efter sin Casus; vid. Hor. Sat. 1, 3, 68: Nam vitiis nemo sine nascitur, etc.; cf. ibd. 1, 5, 99; „bes." mærkes ogs. Ovid. Met. 1, 19: pugnabant ··· Mollia cum duris, sine pondere habentia pondus, (i. e. cum iis, quae sine pondere erant); — II) i Sammensætninger betegner se- (foran Vocaler sed-): en Affondring el. Adskillelse el. Bortfiernelse el. Bortgang; - vid. secedo, secerno, seditio, ss. ll.

singĭlĭo, ōnis, m., [singulus], rimel. enkelt el. tynd og kort Klædning; in pl. Gallien. ap. Trebell. Claud. 17, inc. — singillārĭus, 3, [singularis]: enkelt, motus, Tertull. — singillātim, adv., [singuli]: enkelt; - quid ego de ceteris civium Romanorum suppliciis singillatim potius, quam generatim atque universe loquar? Cic. Verr. 5, 5; cf. id. Tusc. 5, 31, o. id. Div. in Caecil. 15; ligel. id. Phil. 2, 36: civitas non jam singillatim, sed provinciis totis dabatur; cf. Caes. B. G. 3, 2: compluribus singillatim ··· absentibus, etc.; s. ogs. id. ibd. 5, 4, oftere, ogs. Sall. Catil. 49, Suet., o. A.; - s. ogs. singultim s. l. — singlārĭter, adv.: metrisk Biform af singulariter, Lucr. 6, 1065, (Forb.). — singŭlārĭe, adv. af singularius: enkelt, Cic. ap. Charis.

singŭlāris, e, [singuli]: hørende til den el. det Enkelte, besynderlig, eneste i sit Slags; I) „egenl."; A) „alm."; - non est enim singulare, nec solivagum genus hoc, (i. e. genus hominum), vid. Cic. d. Rep. 1, 25; ∾ homo, (et enkelt Menneske), Caes. B. G. 7, 8; cf. ibd. 4, 26: aliquos singulares ex navi egredientes etc.; men singularem hunc mundum atque unigenum etc., vid. Cic. Univ. 4; cf. id. Acad. 1, 7; men ∾ natus, Plin. 28, 42; ∾ locus in edito, vid. Suet. Aug. 72; - ∾ imperium, (Enevoldsmagten), Cic. d. Rep. 1, 33; sunt quaedam in te singularia, (opp. communia cum multis), id. Verr. 3, 88; ∾ odium, (opp. communis invidia), id. Sull. 1; — B) „bes."; 1) i Grammatiken: hørende til Enheden el. til Singularet; - vid. Varr. L. L. 10, 3; ∾ numerus, Quintil., casus, id.; ogs. absol.: in singulari (sc. numero), id., Varro; — 2) subst., singulares, ium, m.; a) et Slags udvalgte Tropper, Livgardister, obl., Tac. Hist. 4, 70, o. Hygin.; — b) i den sild. Keisertid: et Slags Hurtigskrivere, (notarii per sigla scribentes), Cod. Just.; — II) „overf.": enkelt el. besynderlig el. overordenlig i sit Slags, (være sig til det Bedre el. til det Værre); - Aristoteles ··· in philosophia prope singularis, Cic. Acad. 2, 43; cf. id. Brut. 85; ∾ homines ingenio atque animo, id.; ∾ et incredibilis virtus, id.; cf. Cic. d. Or. 1, 38, o. id. Manil. 1; men ∾ gratias agere alicui, id. Fam. 13, 41; cf. id. Catil. 4, 3: ∾ verbis gratias agere alicui; - ∾ nequitia, id., impudicitia, id., audacia, id.; ∾ et nefaria crudelitas, Caes. B. G. 7, 77.

*singŭlārĭtas, atis, f.: at være enkelt el. ene; (efterel. Ord); bs. I) Cølibatet el. ugift Stand, Tertull.; — II) i Grammatiken: Singularet, Charis.; — singŭlārĭter, adv.; I) „egenl."; A) „alm.", (men alene for- o. efterel.): enkelt; - vid. Lucr. 6, 1066, (hvor den metriske Biform singlariter); ∾ sedere, (afsondret), Paul. Nol.; — B) „bes.": i Singularet; - pluralia singulariter et singularia pluraliter (efferri), Quintil. 1, 5, 16, oftere; — II) „overf.": fortrinligen el. besynderligen; - ∾ diligere aliquem, Cic. Verr. 2, 47; cf. Plin. Ep. 1, 22; o. — singŭlārĭus, 3: enkelt el. besynderlig el. eneste i sit Slags; (for- o. efterel., s. d. classiske singularis); I) „egenl."; - ∾ natura et unica, Turpil. ap. Non.; ∾ catenae, (rimel. ligesom simplices cat.: enkelte), Plaut. Capt. 1, 2, 3; men ∾ litterae, ligesom sigla: Abbreviaturer, Gell. 17, 9; — II) „overf.": overordenlig el. fortrinlig i sit Slags; - ∾ velocitatis homines, vid. Gell. 9, 4; — [singularis]. — singŭlātim, adv., sield. Biform af singillatim.

singŭli, ae, a, (singulus, 3, alene for- o. efterel., s. nedenf.), num. distrib., [rimel. beſl. m. semel]: hver en, el. en paa el. til hver; - describere censores binos in singulas civitates, Cic. Verr. 2, 53; ligel. id. Agr. 2, 31: duodena describit in singulos homines jugera; cf. Liv. 40, 4; ligel. plures deorum omnium, singuli singulorum sacerdotes, Cic. Leg. 2, 12; cf. Caes. B. G. 1, 48; ogs. mærkes Hor. Ep. 2, 2, 55: Singula de nobis anni praedantur euntes, etc.; - sing. har Gell. 18, 13: numo singulo multari; — b) som adverbial Diction mærkes, in dies singulos: for hver Dag, el. Dag for Dag, el. dagligen, Cic. Catil. 1, 2; ligel. id. Att. 5, 7: quotidie vel potius in dies singulos etc.; — II) „alm.": hver enkelt, hver især; - honestius eum (agrum) vos universi, quam singuli, possideretis, Cic. Agr. 2, 31; men refert, qui audiant, frequentes, an pauci, an singuli, id. d. Or. 3, 55; - meliores erimus singuli (naar vi leve i Ensomhed), Senec. Const. Sap. 1; cf. id. Qu. N. praef.: quod est miserrimum, numquam sumus singuli; men Hor. A. P. 92: Singula quaeque locum teneant sortita decenter, (hver enkelt Ting, osv.); - men in sing.: singulum vestigium, Plaut. Cist. 4, 2, 34; singulo numero dicenda (coelum, triticum: i Singularet), Gell. 19, 8.

singultim, adv.: contraheret o. metrisk Biform f. singillatim, Hor. Sat. 1, 6, 56: singultim pauca locutus, etc. — *singultio, ire, v. n.; I) „egenl.": at hikke, Cels., Plin. 23, 21; ogs. at hulke (som grædende), Appul.; — II) „overf."; A) gallina singultiens, (klukkende), Colum. 8, 11; — B) „poet." ogs.: at zittre af Vellyst, Pers. 6, 72; o. — singulto, (avi), atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: at hulke; - brevia illa atque concisa singultantium modo ejecturi, Quintil. 10, 7, 10; — B) „overf." o. „poet." om den Døendes

Rallen, Virg. Aen. 9, 333, Sil., o. A.; ogs. om den afbrudte Tale, Stat. Silv. 5, 5, 26, o. Calpurn.; ogs. om Vandets Gulpen igjennem en Aabning, Sidon.; — II) act.; - ∾ animam, (ligesom at udralle el. rallende at opgive Aanden), Ovid. Met. 5, 134, Stat.; af — singultus, us, m., [rimel. af singuli, altf. oprdl.: enkelt Lyd el. Tone]: Hulken, hulkende Stonnen, odl.; - multas lacrimas et fletum cum singultu etc., Cic. Planc. 31; ligel. pectus atque ora singultu quatiens, Tac. Hist. 3, 10; - ogs. in pl., Catull., Ovid., Hor.; b) Hikke, men sædv. in pl.; - saal. Plin. 20, 73: anisum singultus olfactum inhibet; — B) „overf." om den Doendes Rallen, Virg. Aen. 9, 415, o. id. Ge. 3, 507; om Honens Klukken, Colum., Pallad., om Ravnens Skrig, Plin. 18, 87, om Vandets Gulpen igjennem en Aabning, Plin. Ep. 4, 30. — singulus, 3, s. und. singuli.

Sĭnis, is, m., Σίνις: berygtet Røver paa den corinthiske Isthmus, bandt sine Fanger til sammenboiede Træer, for saaledes at sonderslides, indtil han selv paa denne Maade blev ombragt af Theseus; - Arboreasque cruces Sinis (non valuit curvare), vid. Propert. 3, 21, 37; cf. Ovid. Met. 7, 440, o. id. Her. 2, 70.

sinister, stra, strum, (compar. sinisterior, s. nedens., superl. sinistimus, Priscian.): venstre, til el. paa venstre Haand el. Side; - ∾ manus ··· dextrae se frequenter accommodat (in gestu), Quintil. 11, 3, 114; ∾ brachium, id., latus, id.; - ∾ humerus, id.; - ∾ cornu, (hoire Floi af Hæren, opp. dextrum c.), Ter., Caes.; ∾ angulus castrorum, id. B. C. 3, 66; ∾ pars, id., ripa, Hor. Od. 1, 2, 18; - rejicere a sinistro togam, Quintil. 11, 3, 144; ligel. in sinistrum, ibd. 109, oftere; - compar. (med posit. Bem.); ∾ cornu, (opp. dexterius), Galb. ap. Cic. Fam. 10, 30, brachium Suet.; ∾ equus funalis, id. Tib. 6; — II) „overf."; A) forkert, bagvendt, upassende; - ∾ mores, vid. Virg. Aen. 11, 347; ∾ liberalitas, Catull. 29; ∾ instituta (Judaeorum), Tac.; — B) ugunstig el. ulykkelig el. fordærvelig, slet el. daarlig; - Arboribusque satisque notus pecorique sinister, Virg. Ge. 1, 444; ∾ sermones de aliquo, Tac.; ∾ rumor lenti itineris, id.; ∾ interpretatio erga eminentes, Tac. Agr. 5; ∾ diligentia, Plin. Ep.; - ogs. c. gen.; Ingenio motus avidus, fideique sinister (Hannibal), Sil. 1, 56; - ogs. in neutr.; si qua (matrona) est studiosa sinistri (henfalden til Daarlighed), vid. Ovid. Trist. 2, 257; — C) fordi den romerske Augur vender Ansigtet imod Syden, (modsat af Grækernes Skik), og altf. har Osten til Venstre, saa betegner avis sinistra: et lykkeligt Varsel; - vid. Cic. Div. 2, 39: ita nobis sinistra videntur, Grajis et barbaris dextra, meliora, etc.; cf. ibd. 35: fulmen sinistrum auspicium optimum habemus ad omnes res, praeterquam ad comitia; men Plaut. Epid. 2, 2, in.: habete animum bonum; liquido exeo foras Auspicio, avi sinistra; cf. id. Pseud. 2, 4, 72; ligel. ∾ cornix, Virg. Ecl. 9, 15; ∾ volatus avium, Plin. Pan. 5; ligel. Ovid. Trist. 1, 9, 49: tonitrusve sinistri; — b) dog findes sinister ogs. paa Grækernes Vis brugt om ulykkelige Varsler; - Di, precor, a nobis omen removete sinistrum, Ovid. Her. 13, 49; ligel. ∾ avibus, ibd. 2, 115; ligel. ∾ auspiciis, Val. Max.; ∾ approbatio, Catull. 45, (opp. dextra); — III) ogs. subst., sinistra, ae, f.; A) (sc. manus): den venstre Haand, den Venstre; - vid. Caes. B. G. 1, 25, oftere, o. A.; men Nec clipeus ... Conveniet timidae nataeque ad furta sinistrae etc., vid. Ovid. Met. 13, 110; cf. Catull. 47: duae sinistrae Pisonis, (hans tvende Tyvehænder); men (med Hensyn paa, at den Hoire forer Sværdet, den Venstre Skjoldet): bonam dextram, malam sinistram habere, („alleg.": at være stærk til Angreb, men svag til Forsvar), vid. Quintil. 6, 3, 69; — B) (sc. pars): den venstre Side; - vid. Cic. Div. 1, 39: cur a dextra corvus, a sinistra cornix faciat ratum? ligel. aspicite a sinistra ··· statuam etc., id. Phil. 6, 5; cf. Plaut. Merc. 5, 2, 38: aspice nunc ad sinistram; men Caes. B. C. 2, 15: miles dextra ac sinistra muro tectus; men Cic. Acad. 2, 40: supra infra, dextra sinistra, ante post, etc.; cf. Sall. Jug. 101; s. ogs. Caes. B. G. 5, 8: sub sinistra Britanniam relictam conspexit; - sjeld. in pl.; sinistris ··· additae vires, vid. Liv. 9, 27.

sĭnistĕritas, atis, f., [sinister no. II, A]: Forkerthed, Bagvendthed, Plin. Ep. 6, 17, o. id. 9, 5. — sinistimus, 3, s. und. sinister ab in. — sinistra, ae, f., s. und. sinister no. III. — sĭnistre, adv. af sinister no. II, B: ugunstigen, ilde; - vid. Hor. A. P. 452, o. Tac. Hist. 1, 7; ligel. Plin. Pan. 45: non tam sinistre constitutum est (sc. a natura), ut etc. — sĭnistrorsum, o. sinistrorsus, (ogs. ud. Contraction: sinistroversus, Lactant.), [sinister, vorto el. verto]: vendt til Venstre, paa el. til Venstre; - den forste Form har Hor. Epod. 9, 20, o. id. Sat. 2, 3, 50; den anden har Caes. B. G. 6, 25, o. Suet. Galb. 4, ogs. Frontin., o. A.— sinistroversus, adv., s. und. frgd.

sĭno, sivi (sii), sĭtum, 3, (archaistisk conj. praes. sinit, Plaut. Curc. 1, 1, 27, Virg. Cir. 239; ligel. perf. sini, Scaur. ap. Diomed., o. plusqupf. sinisset, Rutil. ibd.; - af perf. sii, Varr. ap. Diomed., er syncop. sistis, Attius ap. Cic. Sest. 57, conj. siris, Plaut., ogs. Liv. 1, 32, af en Formular, ogs. sirit, id. 28, 28, siritis o. sirint, Plaut.; plqupf. sisset, Liv. 27, 6, sissent, id., o. Cic. Sest. 19), v. a., [rimel. sidileret af inus. ἕω, hvf. ἵημι o. ἐάω]; oprdl.: nedlader el. nedlægger el. henlægger; dog findes denne Bem. alene in partic. adj. situs o. i compos. pono (s. posino, s. pono s. l.); df. sædv. „overf."; I) „alm.": lader el. lader skee, tillader el. taaler; a) m. Objectsætning; - vinum ad se omnino importari non sinunt, Caes. B. G. 4, 2; cf. Cic. Lael. 21, o. Hor. Od. 1, 2, 51; ligel. Sine sis loqui me, Plaut. Pseud. 3, 2, 50; quin tu ergo itiner exsequi meum me sinis! id. Merc. 5, 2, 88; men id. Poen. 3, 3, 11: Nec fore, nec fortunam id situram fieri, etc.; - ogs. pass.; vinum fermentari sinitur (in dolio), Colum.; hic accusare eum, a quo etc., non est situs, (fik ikke Tilladelse dertil), Cic. Sest. 44; — b) m. ut el. c. conj. (efter d. udfaldne ut; saal. oftest hos imperat.); - Dum etc., sivi, animum ut expleret suum, Ter. Andr. 1, 2, 17; ligel. Haud facies, neque sinam, ut etc., id. Hec. 4, 2, 15; - ligel. Sine, me expurgem, etc., id. Andr. 5, 3, 29; ligel. at tamen dicat, sine, ibd. v. 24; cf. Hor. Ep. 1, 16, 70, ogs. Virg. Aen. 2, 669; men Ovid. Met. 3, 376: natura repugnat, Nec sinit, incipiat; — c) c. acc.; (hvor dog ofte inf. let suppleres af Sammenhængen); - sinite arma viris, et cedite ferro, Virg. Aen. 9, 620; cf. id. ibd. 10, 598: Vir Trojane, sine hanc animam, et miserere precantis; men id. Ge. 4, 47: Non propius tectis taxum sine, etc.; cf. Plin. 6, 17; men Ter. Ad. 3, 3, 42: sinerem illum (sc. facere haec)! ligel. Sine me (lad mig i Fred el. lad mig arbeide)! id. Heaut. 1, 1, 38; — d) endel. absol.; - Nate, cave, dum resque sinit, tua corrige vota, Ovid. Met. 2, 89; ligel. sinentibus nobis, Plin. Ep. 4, 10; men Quid ego nunc faciam? domum ire cupio, at uxor non sinit, Plaut. Men. 5, 5, 60; cf. Cic. Catil. 1, 5: non feram, non patiar, non sinam, etc.; — II) „bes."; A) i Omgangssproget; a) sine: lad kun, el. maa end, c. conj.; - sine veniat, Ter. Eun. 4, 6, in.; ligel. Virg. Ecl. 9, 43: Huc ades; insani feriant sine litora fluctus; - men absol.: lad saa være, el. bryd dig ikke derom; pulchre ludificor; sine, Plaut. Truc. 2, 8, 6; cf. Ter. Eun. 2, 3, 90; ligel. sic sine, Plaut. Truc. a. 5, v. 4; — b) sine modo: lad kun forst, d. e. naar kun forst; - patiar; sine modo adveniat senex!

Sine modo venire salvum! Plaut. Most. 1, 1, 10; — B) i Besværgelser m. Negation heder: ne di sirint (f. siverint, i. e. sinant): det forbyde Guderne! Plaut. Merc. 3, 4, 28; cf. id. ibd. 2, 2, 51, oftere; ligel. illud enim nec dii sinant, ut etc., Plin. Ep. 2, 2; cf. Liv. 28, 28: ne istuc Juppiter O. M. sirit, urbem etc.! — III) partic. situs, 3, oftest som adj.: henlagt el. hensat (positus), beliggende el. som befinder sig der, odl.; A) „egenl."; 1) „alm."; - Quae (pluma) sita cervices circum, etc., Lucr. 2, 801; Proba merx facile emptorem reperit, tametsi in abstruso sita est, Plaut. Poen. 1, 2, 129; in ore sita lingua est, Cic. N. D. 2, 59; sitae fuere et Thespiades (statuae) ad aedem Felicitatis, Plin. 36, 4; - socios amicos procul juxta sitos etc., Sall. frgm.; cf. Tac. Ann. 12, 10, o. id. Agr. 30; ligel. cis Rhenum sitarum gentium animos etc., Vell. 2, 120; - saal. ogs. om Localiteter: qui locus ··· in media insula situs etc., Cic. Verr. 4, 48; cf. Liv. 30, 24, o. Plin. 5, 1, oftere; — 2) „bes." ogs.; a) liggende el. hvilende, d. e. begraven, conditus; - vid. Cic. Leg. 2, 2 o. 22; ligel. situs est (Aeneas) ··· super Numicium flumen, Liv. 1, 2; ligel. in qua (arca) Numa situs fuisset, etc., Plin. 13, 27; ds. ofte paa Gravskrifter: hic situs est etc., vid. Tibull. 3, 2, 29, o. Inscriptt.; — b) ligesom conditus: anlagt el. opbygget; dog rimel. alene hos Tac.; - vid. id. Ann. 3, 38: Philippopolim, a Philippo sitam, circumsidunt; cf. ibd. 6, 41; ligel. ibd. 2, 7: veterem aram, Druso sitam, dejecerant; — B) „overf."; a) in promptu situm alicui, (hvad der altid er nærværende for nogen), Enn. ap. Gell. 2, 29; men Plaut. Truc. 1, 2, 76: In melle sunt linguae sitae vostrae atque orationes etc.; — b) situm esse in aliquo el. in aliqua re: at berve derpaa, at komme an derpaa, at være begrundet el. betinget derved el. deri; - quantum est situm in nobis, (saavidt det staaer til os), Cic. Arch. 1; ligel. est situm in nobis, ut etc., id. Fin. 1, 17; cf. id. Mur. 39: hujusce rei potestas omnis in vobis sita est, judices; men id. Tusc. 1, 2: summam eruditionem sitam ··· in nervorum vocumque cantibus; - in officio colendo sita vitae honestas est omnis, etc., vid. id. Off. 1, 2; cf. id. N. D. 1, 13; ligel. in armis omnia sita, etc., vid. Sall. Jug. 51; cf. id. ibd. 54; f. ogs. Cic. Tusc. 5, 12 o. 33.

Sĭnon, ōnis, m.; vid. Virg. Aen. 2, 57 flgd., hvor det heder om ham: in utrumque paratus, Seu versare dolos, seu certae occumbere morti, etc. — Sĭnōpe, es, f., Σινώπη: By i Paphlagonien, ved Pontus Euxinus, Fødeby for Diogenes den Cyniker, (hod. Sinub); vid. Plin. 6, 2, Cic. Verr. 1, 34, o. id. Manil. 8, ogs. Tac. Hist. 4, 83 flgd.; — B) ds. 1) Sĭnōpensis, e: sinopisk, Colonia, Digest.; — b) ds. subst. pl., Sinopenses, ium, m.: Indvaanerne af Byen S., Liv., Tac.; — 2) Sĭnōpēus, 3: = frgd., Plaut., Ovid.; — 3) Sĭnōpĭcus, 3: = frgd., minium, Cels.; o. — 4) Sĭnōpis, ĭdis, f., (sc. terra): en sinopisk Jordart som Farvestof, vid. Plin. 35, 13, Vitruv. 7, 7, o. A.; — not.: f. ogs. Sinuessa ab in. — Sinopensis, e, Sinopeus, 3, Sinopicus, 3, o. Sinopis, idis, f. und. Sinope no. II.

*sĭnŭāmen, ĭnis, n.: Krumning, Prudent., o. A.; — sĭnŭātio, onis, f.: = frgd., Fulgent.; — [sinuo]. — Sĭnŭessa, ae, f., (tidligere Sinope): latinsk Coloni i Campanien, ved Minturnæ, Plin. 3, 9, Liv. 10, 21, Cic., o. A.; — B) ds. Sĭnŭessānus, 3: sinuessisk, diversoriolum, Cic.; men absol., mansi in Sinuessano, id. Att. 15, 1; ∾ aquae, Plin. 31, 4; ∾ lacus, Martial. 11, 7; f. ogs. Hor. Ep. 1, 5, 5. — Sinuessānus, 3, f. und. frgd.

sinum, i, n., ogs. sinus, i, m., (men f. sinu, Varr. ap. Non., vil man læse sino), [rimel. af 2.sinus m. forlænget Qvantitet, el. efter Freund. besl. m. δῖνος]: bugformet rundt Drikkekar, navnl. til Viin og til Melk, Varro, Plaut., Virg., Colum., Martial.

sĭnŭo, avi, atum, 1, v. a., [2.sinus]; 1) „egenl.": krummer el. bøier bueformet; (oftest „poet."); - ∾ corpus in flexos orbes, (om Slangen), Ovid. Met. 9, 64; cf. Virg. Aen. 2, 208: sinuantque immensa volumine terga, etc.; men om Hesten: sinuet ··· alterna volumina crurum, id. Ge. 3, 192; - ∾ orbes, (om den bølgende Flod), vid. Tac. Ann. 6, 37; cf. Ovid. Met. 11, 51: Parvus erat gurges, curvos sinuatus in arcus, etc.; men muri ··· introrsus sinuati, Tac. Hist. 5, 11; men id. Germ. 35: sinuari in Chattos, (strække sig bueformet ind i deres Land); — II) „overf.": bueformet at udhule (om onde Væsker); - ne quis humor intus··· adhuc sana rodendo sinuet, Cels. 7, 2.

sĭnŭōse, adv.: i Bugter el. Krumninger; ds. „overf.": forviklet el. kunstigen; - compar., ∾ atque sollertius dicturum fuisse, si etc., Gell. 12, 5; af — sĭnŭōsus, 3, [2.sinus], I) „egenl.": fuld af Bugter og Krumninger el. Fordybninger; - Maeander ita sinuosus flexibus, ut etc., Plin. 5, 31; navnl. ogs. om Slangen, Virg. Ge. 1, 214, o. id. Aen. 11, 753; ∾ vela, Propert., Ovid.; ∾ vestis, (med mange Folder), id.; — II) „overf." om Talen: vidtløftig, udsvævende; - ut sit (historia) neque arida prorsus atque jejuna ··· neque rursus sinuosa, etc., Quintil. 2, 4, 2; ∾ quaestiones, Gell. 14, 5; men sinuoso in pectore (figere: i den dybe Barm), Pers. 5, 27.

1.sĭnus, i, f. und. sinum. — 2.sĭnus, us, m., [besl. m. sino]: bueformet Runding el. Krumning el. Fordybning, Bugt el. Fold, odl.; I) „alm."; - Perque sinus crebros et magna volumina labens, (om Slangen), Ovid. Met. 15, 721; men sinu ex toga facto, (efter at have formet ligesom en Pose deraf), Liv. 21, 18; saal. ogs. Fordybningen i Slyngen, id. 42, 65; ligel. den ruseformede Deel af Fiskergarnet, Plaut. Truc. 1, 1, 15, o. Juvenal. 4, 41, af Jægergarnet, Martial. 13, 100, o. Gratian.; - ogs. om Spindelvævn, Plin. 11, 28; - fremdeles ∾ velorum, ogs. absol. sinus: de for Vinden svulmende Seil; Velorum plenos subtrahis ipse sinus, (indtager selv de fulde Seil, „alleg."), Propert. 3, 7, 30; men sinus implere secundos, Virg. Aen. 3, 455; cf. Ovid. A. A. 3, 500: Plenaque curvato pandere vela sinu; f. ogs. Tibull. 1, 3, 38; fremdeles om Haarfrisuren, Ovid. A. A. 3, 148, o. id. Am. 1, 14, 26; endel. om den krummede Deel af Seglen, (opp. scalprum), Colum. 4, 25; ogs. Benenes Krumninger i Legemet, Cels.; ogs. Saarets Fordybning el. Hulhed, id., Colum.; — II) „bes."; A) den omkring Brystet kunstigen foldede Deel af Togaen, hvormed der ogs. dannedes etslags Brystlomme; ogs. den tilsvarende Deel af Legemet el. Barmen, hvs. ogs. (bes. overf.): Barmen el. Skødet; I) „egenl."; - veteribus nulli sinus; perquam breves post illos fuerunt, Quintil. 11, 3, 137; men om den faldende Cæsar: sinistra manu sinum ad ima crura deduxit, (Togaens Flig), Suet. Caes. 82; men id. Aug. 35: praetentato sinu, (efter at hans Barm el. Brystlomme var undersøgt); cf. Cic. Verr. 5, 57: cedo mihi ex ipsius sinu litteras etc.; f. ogs. Hor. Od. 2, 18, 27: In sinu ferens deos etc.; - Plin. 28, 7, har: spuere in sinum, (som Udtryk af religiøs Ydmyghed); men sinu fovere, vid. Phaedr. 4, 18; men sinum opponere, vid. Tac. Hist. 3, 10; — bb) ds. ogs. „meton."; a) den i Barmen forvarede Pengepung, Pungen el. Kassen; - Semper amatorum ponderat illa sinus, Propert. 2, 13, 12; cf. Ovid. Am. 1, 10, 18: Quo pretium condat, non habet ille sinum, (om Amor); ligel. praedam omnem in sinum conferre, Lamprid.; men Plin. 36, 21, heder M. Scaurus: rapinarum provincialium sinus; cf. Tac. Hist. 2, 92 fin.: abditis pecuniis per occultos aut ambitiosos sinus; men Senec.

Ep. 19: sinum laxa (luk Pungen op), merum lucrum est; cf. Senec. Thyest. 428: cur bonis tantis sinum Subducis? — b) „poet." ogs. s. Dragt el. Klædning; - Indue regales, Laodamia, sinus, Ovid. Her. 13, 36; cf. id. Fast. 2, 309: Maeonis (i. e. Omphale), aurato conspicienda sinu, etc.; ligel. Virg. Aen. 1, 320: Nuda genu, nodoque sinus collecta fluentes; ligel. Tibull. 1, 9, 70: Tyrio prodeat apta sinu; — 2) „fig."; a) Barm, Favn, Skjød; ds. ofte s. inderlig Omhu og Beskyttelse, el. s. om Kjærlighed, odl., (oftest i Forbindelserne: in sinu esse, in sinu habere, tildels „alleg."); - iste vero (filiolus meus) sit in sinu semper et complexu meo, Cic. Fam. 14, 4; cf. Ter. Ad. 4, 5, 75: hiccine non gestandus in sinu'st? s. ogs. Cic. Phil. 13, 4; men in sinu avi, Tac. Ann. 6, 46, (i hans Skjød, el. i hans fortrolige Omgang); men Plin. Pan. 6: confugit in sinum tuum concussa res publica; cf. Cic. Verr. 1, 50: negotium sibi in sinum delatum etc.; — b) det Indre el. Inderste hos en Gjenstand el. i et Forhold; - in sinu urbis sunt hostes, Sall. Catil. 52 fin.; cf. Tac. Hist. 3, 38: in urbe ac sinu cavendum hostem; ligel. in intimo sinu pacis, (i den dybeste Fred), Plin. Pan. 56; — c) det Hemmelige el. Forborgne, (naar man neml. med Flid søger at skjule noget); - ut in sinu gaudeant, gloriose loqui desinant, etc., Cic. Tusc. 2, 21; cf. Propert. 2, 19, 70: In tacito cohibe gaudia clausa sinu; s. ogs. Senec. Ep. 105; — B) Havbugt, Bugt, Vig; - sinus maritimos obsidere, Cic. Verr. 5, 56; cf. id. ibd. 5, 12, o. id. Att. 16, 6, oftere, ogs. Caes. B. C. 2, 32, o. Sall. Jug. 78; ligel. Thesprotius sinus, Liv. 8, 24; cf. Virg. Aen. 1, 243, Hor. Od. 1, 33, 16, o. id. Epod. 10, 19; s. ogs. Virg. Aen. 1, 161: Frangitur inque sinus scindit sese unda reductos etc.; cf. id. Ge. 4, 420; — 2) ogs. „overs."; a) Egnen omkring en Havbugt, Liv. 28, 5, oftere, Tac. Ann. 14, 9, oftere, Plin. 6, 8, o. A.; — b) ligel. om andre locale Fordybninger; - saal. ∾ vallium, Plin.; ∾ montium, id.; men ∾ terrae: Jordkløft el. Jordsvælg; hvs. Senec. Oed. 582: immenso sinu Laxata patuit (terra).

sion, i, n., *σίον*: etslags Vand- el. Engplante, (sium latifolium L.), Plin. 26, 56. — sīpārium, i, n., [besl. m. supparum; af *σίπαρος*, oprdl.: lidet Seil; ds. „overs."]; I) et mindre Forhæng paa Theatret, (forskjelligt fra aulaeum), Appul.; post siparium, (bag Tæppet, i Smug), Cic. Prov. cons. 6, (hvor siparium opp. in exostra); cf. Juvenal. 8, 186; — b) „meton." ogs. s. Comoedien, (opp. cothurnus), Senec. Tranqu. 11; — II) Forhæng omkring Tribunalet til Beskyttelse imod Solen; - vid. Quintil. 6, 1, 32 (Spalding.): depictam in tabula sipariove imaginem rei etc.; cf. id. ibd. 3, 72. — sīpho, ōnis, m., *σίφων*: lidet Rør; ds. I) Hævert, diabetes, Colum. 3, 10; - aquam in modum siphonis exprimere, Senec. Qu. N. 2, 16, o. Plin. 2, 66, o. A.; - ogs. et lidet Drikkerør, Cels.; — II) Sprøite el. Brandsprøite, Digest., Plin. Ep. 10, 42; — ds. demin. sīphuncŭlus, i, m.: lidet Vandspring, Plin. Ep. 5, 6, oftere.

Sīpontum, i, n., *Σιποῦς*: By med Havn i Apulien, Plin. 3, 16, Liv., o. A.; - den græske Form Sipus har Sil. o. Lucan.; — B) ds. Sīpontīnus, 3: sipontinsk, siccitas, Cic. Agr. 2, 27. — siptachōra, ae, f., (indisk Ord): etslags Træ i Indien, hvoraf Electron (etslags vellugtende Harpix) udsvedes, Plin. 37, 11. — Sipus, untis, f., s. und. Sipontum. — Sipȳlus, i, m., *Σίπυλος*: Bjerg i Lydien, hvor Niobe blev forvandlet til Steen, Plin. 5, 31, Propert. 2, 16, 8, Ovid., Cic., o. A.; — B) ds. Sīpȳlēius, 3, cautes, Auson., o. Sīpȳlēus, 3, genetrix, (i. e. Niobe), Stat. — siquidem (si quidem), s. und. si.

sīraeum, i, n., *σίραιον*: indkogt Most, d. lat. sapa, Plin. 14, 11. — sircitŭla, ae, f.: en Viindrueart, Colum. 12, 45. — sircŭla, ae, f.: en Viindrueart, Plin. 14, 4. — Sīrēdōnes, um, f.: =Sirenes, Auson. — sirempse, ogs. sirempse, adj., [efter Fest. p. 314 (Müll.), ctr. f. similis re ipsa]: aldeles lig! el. ligedan; (men alene af el. i det forældede Retssprog); - siremps lex, SC. ap. Frontin.; cf. Cato ap. Fest. l. c., o. Senec. Ep. 91; men sirsempse legem jussit esse Juppiter, vid. Plaut. Amph. prol. 73.

Siren, enis, o. Sirenaeus, 3, s. und. flgd. — Sīrēnes, um, f., *Σειρῆνος*: Sirenerne, ere efter Mythen: Fugle med Jomfruansigter, der opholde sig paa Italiens Sydkyst, hvor de med deres Tryllesang lokke til sig de Forbiseilende, som de derefter ombringe; - vid. Ovid. Met. 5, 555; men quae de Sirenum cantibus finxerit (Homerus), etc., vid. Cic. Fin. 5, 18; cf. Hor. Ep. 1, 2, 23, Propert. 3, 10, 34, Martial., o. A.; - sing. Siren har Sil. 14, 473; s. ogs. nedenf.; - Sirenum scopuli, Virg. Aen. 5, 864, o. Ovid. Met. 14, 88: trende Klipper paa Kysten af Campanien; ogs. Sirenum petrae, Mela 2, 4; — b) ds. „overs.": Cato Grammaticus, Latina Siren, (d. lat. Siren el. Sangerinde), etc., poëta ap. Suet. Gramm. 11; cf. Juvenal. 14, 19, (hvor acc. Sirena); s. ogs. Hor. Sat. 2, 3, 14: vitanda est improba Siren, Desidia, etc., (den onde Forførerske); — B) ds. Sīrēnĭus, 3, scopuli, Gell., Ammian.; o. Sīrēnaeus, 3, cantus, Hieronym.; — II) sīrēnes, um, ligesom fuci: Humlebier el. Vandbier, Plin. 11, 16.

sīrĭăcus, 3, *σειριακός*: hørende til Hundestjernen, calor, Avien. Arat. — sīrĭăsis, is, *σειρίασις*: Solstik; ds. tør Hede med Mathed, (som Børnesygdom), Plin. 30, 47, oftere. — sirium, i, n., ogs. artemisia, germ. Beyfuß, etslags Plante, Appul. — 1. Sīrĭus, i, m., *Σείριος*: Hundestjernen; - arentes quum findit Sirius agros, Tibull. 1, 7, 21; cf. Hygin. Astron. 3, 34; men Virg. Ge. 4, 425: Jam rabidus torrens sitientes Sirius Indos Ardebat, etc.; ds. — 2. sīrĭus, 3: af el. fra Sirius el. Hundestjernen; - ∾ ardor, Virg. Aen. 10, 273, vapor, Prudent. — sirpe, is, n.: =silphium, Plaut. Rud. 3, 2, 16, ogs. Solin. — sirpea, ae, f. und. scirpeus. — sirpiculus, i, f. und. scirpiculus. — sirpicus, 3: hørende til el. tilberedet med Væxten sirpe; - ∾ lac, Solin. — sirpo, are, f. und. scirpo. — sirpus, i, f. und. scirpus. — sīrus, i, m., *σειρός*: underjordisk Grube til Opbevaring af Korn, Plin. 18, 73, Colum., Curt., o. A.; - hos Varr. paa Græsk.

sis; I) conjunctiv. af sum; — II) ctr. f. si vis, f. und. volo, velle. — Sisăpo, ōnis, f.: liden By i Hisp. Baet., med rige Zinnobergruber, Plin. 3, 3, o. Cic. Phil. 2, 19; — B) ds. Sisăpōnensis, e: sisaponisk, regio, Plin. 33, 40, miniaria, ibd. — sisăra, ae, f.; hos Euboerne: en Benævnelse af eryce el. Lyng, Plin. 11, 16, o. Varro. — Sisenna, ae, m., L. Cornelius: en romersk Historieskriver, fød a. u. c. 635; Brudstykker af hans Historiae haves in Krause Vit. et Frgm. Hist. Rom.; f. ogs. Cic. Brut. 64, o. A.; — not.: en Skændegæst Sisenna, nævnes Hor. Sat. 1, 7, 8. — sĭser, ĕris, n., (dog pl. siseres, m., Plin. 20, 17), *σίσαρον*: Plante med spiselig Rod, (sium sisarum L.): Sukkerrod el. Runkelroe, Plin. 19, 28 flgd., o. Colum. — Sīsichthon, ōnis, m., *Σεισίχθων*: Jordrysteren, Epithet til Neptunus, Ammian. 17, 7. — sison agrion, i, n.: en Benævnelse paa Væxten peucedanus, Appul. — sispes, sispita, f. sospes ab in.

sisto, stiti, stătum, 3, v. n. o. a., [fibileret af *ἱστῶ*, *ἵστημι*]; I) act.: stiller el. henstiller el. bringer derhen; A) „alm."; - Annam, cara mihi nutrix, huc siste sororem, (skaf hende hid), Virg. Aen. 4, 634; ∾ cohortes summis montium jugis etc., Tac. Hist. 3, 77; cf. Virg. Aen. 2, 245; ∾ victimam ante aram, Ovid. Met. 15, 132; - ogs. m. in c. abl.: Officioque meo

ripa sistetur in illa Haec etc., vid. id. ibd. 9, 109; cf. Virg. Aen. 10, 323; men ∾ cadum capite (paa Hovedet el. omvendt), Plaut. Mil. gl. 3, 2, 36; — B) „bef."; 1) i Retssproget; a) ∾ aliquem: fremstille for Retten, bringe tilstede; - ligel. sistere se, o. medial sisti, (at indfinde sig for Retten); vas factus est alter ejus sistendi, ut, si etc., Cic. Off. 3, 10; cf. Liv. 3, 45: quin ducat puellam, sistendamque ··· promittat, etc.; ligel. Cic. Quint. 7: ut Quintium ··· sisti promitteret; saal. ogs. si status non esset (in judicio), Digest.; - hertil hører ogs. ∾ vadimonium, Cic. Quint. 8; cf. Nep. Att. 9; — b) publicistisk ogs. m. en Tidsbestemmelse; - status dies cum hoste, (en til Opgiørelsen af en Strid med en Fremmed fastsat Termin), Cic. Off. 1, 12, (e XII tabb.); cf. Cinc. ap. Gell. 16, 4; — c) ogs. „overf." fra Retssproget, sistere se: at indfinde sig; - vid. Cic. Att. 3, 25, o. ibd. 10, 16; — 2) bringer (det Bevægede) til at staae stille, standser el. hemmer, obl.; - Verbaque ter dixit (Medea) ··· Quae mare turbatum, quae concita flumina sistant, etc., vid. Ovid. Met. 7, 153; cf. Virg. Aen. 4, 489: Sistere aquam fluviis, et vertere sidera retro; ∾ gradum, id., Propert., pedem, Ovid., equos, Virg. Aen. 12, 355; ∾ aliquem cuspide el. ense, id.; men ∾ invehentem se Samnitem, vid. Liv. 10, 14; cf. id. 6, 29: non prius se ab effuso cursu sistunt, quam etc.; — b) „overf."; - siste tuas, ingrate, querelas, etc., vid. Ovid. Met. 7, 711; ∾ lacrimas el. fletus, id., metum, id.; ∾ fugam, (standse de Flygtende), Liv. 1, 12; cf. Tac. Ann. 12, 39; ∾ bellum, id. Hist. 3, 8, Ovid.; men id. Met. 3, 153: Sistite opus praesens, nodosaque tollite lina, etc.; men Tac. Ann. 4, 48: dum populatio lucem intra sisteretur; ∾ sitim, (opp. alere), Ovid. Pont. 3, 1, 18; — 3) prægnant: befæster (det Vaklende); - ∾ dentes mobiles, Plin.; ∾ ruinas („alleg."), Plin. Pan. 50; - oftest „overf."; Ego istum in tranquillo et tuto sistam, Plaut. Merc. 5, 2, 49; ligel. Ego vos salvas sistam, id. Rud. 4, 4, 5; cf. August. ap. Suet. Aug. 28: ita mihi salvam ac sospitem rem publicam sistere in sua sede liceat; saal. ogs. Virg. Aen. 6, 858: Hic rem Romanam, magno turbante tumultu, Sistet, etc.; — b) bs. ogs. hos Tac. oftere, (ligesom ἱστάναι): at begrunde el. anlægge el. opføre (Bygninger el. Mindesmærker, obl.); - saal. id. Hist. 4, 53: ut templum iisdem vestigiis sisteretur; cf. id. Ann. 4, 37, ogs. id. ibd. 15, 18 o. 72; — II) neutr.: at stille sig der, at staae der, obl.; A) „alm."; - Quin cadat, quin capite sistat in via de semita, (stiller sig el. staaer paa Hovedet), Plaut. Curc. 2, 3, 8; — B) „bef."; a) at indfinde sig for Retten, Digest.; ligel. Quintium non stitisse, et se stitisse, etc., Cic. Quint. 6; — b) at standse, at blive staaende; - solstitium, quod sol eo die sistere videbatur, Varro; saal. „poet." om Vandet, Lucr. 4, 417, o. Virg. Ge. 1, 479; men om de Omflakkende, id. Aen. 3, 7: Incerti, quo fata ferant, ubi sistere detur; men om Krigsfolket, ibd. 11, 872: Nec quisquam ··· valet ··· sistere contra, (holde Stand); men sistere legionem in aggere jubet, Tac. Hist. 3, 21; — c) om det hidtil Vaklende: at blive staaende; ogs. at bestaae, at vinde Fasthed el. Bestandighed; - qui rem publicam sistere negat posse, nisi etc., Cic. Verr. 3, 96; - bs. ofte, navnl. hos Liv., impers., sisti non potest: man kan ikke bestaae, el. Alt gaaer tilgrunde; si etc., non potuisse sisti, (saa havde Redning ikke været mulig), id. 3, 9; cf. id. 2, 29, oftere, ogs. Plaut. Trin. 3, 2, 94, Tac. Ann. 4, 52, o. A.; — d) sistere f. exsistere: at fremstaae, at vise sig, at være, har Manil. 3, 529, o. 4, 546; — III) partic. stătus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl.": fastsat el. bestemt, som periodisk vender tilbage; a) i Religionssproget; - ad solenne et statum sacrificium vehi, vid. Cic. Tusc. 1, 47; nec stata sacra facit, Ovid. Fast. 2, 528; cf. Liv. 27, 23: ut hi ludi in perpetuum in statum diem voverentur; cf. id. 42, 32; — b) udenf. Religionssproget; - stato tempore id evenit, Plin. 11, 65; cf. Liv. 28, 6; ligel. statos aestivis flatibus dies etc., Tac. Hist. 4, 81; ligel. ∾ flatus ventorum, Senec., cursus siderum, Plin.; men statae stellae, (opp. vagae), Censorin.; — B) „overf.": proportioneret el. passende; - ∾ forma (mulieris), Enn. ap. Gell. 5, 11.

sistrātus, 3: forsynet med et sistrum, s. und. flgd.; - ∾ turba, (d. e. Isispræsterne), Martial. 12, 29; af — sistrum, i, n., σεῖστρον: etslags Metalklapprer til Brug ved den ægyptiske Isisdyrkelse, ogs. ved andre overgivne Fester; - ∾ tinnula, Ovid., garrula, Martial.; Quum sedeat Phariae sistris operata juvencae, Ovid. A. A. 3, 635; cf. id. Am. 2, 13, 11, o. Virg. Aen. 8, 696. — sīsurna, ae, f., σίσυρνα: etslags grovt Uldtækken, Ammian. 16, 5. — sīsymbrĭum, i, n., σισύμβριον: en vellugtende og Venus helliget Plante, rimel. etslags Mynte, Plin. 20, 91, oftere, ogs. Ovid. Fast. 4, 869.

Sisyphēius, 3, o. Sisyphīdes, ae, s. und. flgd. — Sīsўphus, i, m., Σίσυφος: Søn af Æolus og Konge i Corinthen, berømt ved sin Klogt el. Snuhed, men blev som Stratenrøver ombragt af Theseus, ligesom han ogs. i Underverdenen vælter opad en stedse tilbagerullende Steen; - vid. Hygin. Fab. 60, Ovid. Met. 4, 459 flgd., Propert. 4, 11, 23, Hor., o. A.; - Ulixi Sisyphique prudentia, vid. Cic. Tusc. 1, 41; ∾ vafer, Hor. Sat. 2, 3, 21; — B) bs. 1) Sīsўphīus, 3: sisyphisk, labores, Propert. 2, 13, 63; ∾ portus, (d. e. Corinthen), Stat., Isthmus, (den corinthiske Tange), Sil.; men sanguine cretus Sisyphio (Ulixes, hvem Moderen Anticlea havde undfanget ved Sisyphus, før hun blev gift med Laertes), Ovid. Met. 13, 31; — 2) Sisўphēĭus, 3: sisyphisk, vincla, (hans Ægteskab med Merope), Avien. Arat. 597; — 3) Sīsўphīdes, ae, m.: Søn el. Efterkommer af Sisyphus, d. e. Ulysses, Ovid. A. A. 3, 313; — not.: efter Hor. Sat. 1, 3, 47 schol., var Sisyphus ogs. Navnet paa en Antonius tilhørende Dværg. — sisyrinchīon, i, n., σισυρίγχιον: etslags Svibelvært, Plin. 19, 30.

sitānĭus, 3, σητάνιος: fra dette Aar; - ∾ panis (af Sommerhvede), Plin. 22, 68. — sitarchĭa, ae, f., σιταρχία: Reiseproviant, Appul.; - „meton." ogs. f. Madbomme el. Fodersæk, Vulgat. — sitella, ae, f., demin. af situla: lidet Kar, som (halvopfyldt med Vand) brugtes til Lodkastning, altsaa Lykkepotte, obl.; - vid. Plaut. Casin. 2, 4, 17, oftere, ogs. Cic. Corn. frgm., ogs. Liv. 25, 16, o. id. 41, 18.

Sīthon, onis, s. und. flgd. — Sīthŏnĭi, orum, m., Σιθόνιοι: thracisk Folkestamme; bs. „poet." f. Thracierne, Plin. 4, 18, o. Hor. Od. 1, 18, 9; — B) bs. 1) Sīthŏnĭus, 3: sithonisk el. thracisk, nives, Virg., Hor., aquilo, Ovid., rex, id.; — 2) Sīthon, ŏnis, adj.: = frgd.; - Sithonas et Scythicos ··· triumphos etc., vid. Ovid. Fast. 3, 719; — 3) Sīthŏnis, idis, f., som adj.: = frgd., unda, Ovid. Her. 2, 6; — b) ogs. subst.: Thracierinde, Ovid. Rem. Am. 605. — Sithonis, idis, o. Sithonius, 3, s. und. frgd.

sĭtĭcĭnes, um, m., [l. situs, cano]: som holder Ligmusik, Cato ap. Gell. 20, 2. — sĭtĭcŭlōsus, 3, [sitis]; I) „egenl.": meget tørstig; - ∾ quidam, Sidon.; — II) sædv. „overf." om Ting: meget tør el. fortørret; - ∾ Appulia, Hor. Epod. 3, 16; ∾ et peraridum solum, Colum. 3, 11; men ∾ calx, Vitruv.; - men ∾ aestas, auct. Priap. 63; — II) act.: som foraarsager Tørst, hvorefter man tørster; - melimela ··· siticulosa, aestuosa, Plin. 23, 55. — sĭtĭenter, adv.: tørstigen el. tørstende; bs. „fig.": begjerligen el. heftigen; - ut nec sitienter quid expetens ardeat desiderio, nec etc., vid. Cic.

Tusc. 4, 17; ∾ incumbere hauriendis voluptatibus, Lactant.; af — sitiens, tis, partic. o. adj. af flgd.

sĭtĭo, ivi o. ii, 4, v. n. o. a.; I) neutr.: lider af Torst, torster; - Ego esurio et sitio, Plaut. Casin. 3, 6, 6; cf. Lucr. 4, 1093: In medioque sitit torrenti flumine potans, etc.; men ne homines sitirent, (ikke skulde have Vandmangel), Suet. Aug. 42; - sild. ogs. c. gen.; cochleae quum sitiunt aëris, etc., Symmach.; - som Ordsprog mærkes: sitire in mediis undis, Ovid. Met. 9, 760; — b) „overf." om Jorden, om Væxterne, odl.: at trænge til Vand, at være tør el. fortørret; - vid. Cic. Orat. 24, o. Quintil. 8, 6, 6; men Tosta sitit tellus, Ovid. Fast. 4, 940; cf. Virg. Ecl. 7, 57: vitio moriens sitit aëris herba; ligel. ∾ arbores, Plin. 17, 40; men Cic. Qu. Fr. 3, 1, 4: quoniam ipsi jam fontes sitiunt, („alleg."); — II) act.: at torste derefter; A) „egentl."; - ∾ Tagum ··· Salonem, vid. Martial. 10, 96; men Ovid. Fast. 1, 216, pass.: Quo plus sunt potae, plus sitiuntur aquae; — B) „fig.", ∾ sanguinem, vid. Cic. Phil. 2, 7, Plin. 14, 28, o. A.; men „poet.": sitit hasta ··· cruores, Stat. Theb. 12, 605; nec sitio honores, nec desidero gloriam, Cic. Qu. Fr. 3, 5; populus libertatem sitiens, id.; — III) partic. sitĭens, tis, ogs. som adj.: torstig; - ∾ Tantalus, Hor. Sat. 1, 1, 68, viator, Ovid. Am. 3, 6, 197; ∾ secla ferarum, Lucr. 5, 945; — b) bs. „overf." om Steder og Væxter: som mangler Vand, tør el. fortørret, hortus, Ovid.; men „meton.": ∾ Afri, Virg. Ecl. 1, 65; - ∾ olea, Plin.; men ∾ luna, (uden Skyer), id.; men ∾ Canicula, (hed el. brændende), Ovid. A. A. 2, 231; - in neutr. pl. ogs. absol.: tørre Steder el. Egne; nasci in sitientibus, Plin. 25, 88; cf. id. 12, 61; ogs. c. gen.: sitientia Africae, id. 10, 94; — B) „fig.": begerlig el. higende, odl.; - quo etc., eo gravius ardentiusque sitientem etc., Cic. Tusc. 5, 6; men til Elskeren, Ovid. Rem. 247: Quid, quod, ut abfueris, avidus sitiensque redibis? men Cic. Att. 2, 14, m. Lune: fac venias ad sitientes aures; - ogs. c. gen.; sitientem me virtutis tuae deseruisti, id. Planc. 5; sitiens pecuniae, Gell. 12, 2, famae, Sil. 3, 578.

sĭtis, is, f.; I) „egentl.": Torst, Torsten; - miserum est opus, Igitur demum fodere puteum, ubi sitis fauces tenet, Plaut. Most. 2, 1, 32; cf. Hor. Sat. 1, 2, 114: Num tibi, quum fauces urit sitis, aurea quaeris Pocula? etc.; men Cic. Fin. 1, 11: quum cibo et potione fames sitisque depulsa est; sitim explere, id., exstinguere, Ovid., restinguere, Virg., pellere, finire, Hor., sedare, Lucr., Ovid., levare, id.; men Fessa labore sitim collegerat, etc., vid. id. Met. 5, 446; — II) „fig."; A) „overf.", navnl. om Steder og Væxter: Torke el. Torhed; - Et Canis arenti terreat arva siti, Tibull. 1, 4, 42; cf. Virg. Ge. 2, 353, o. id. Aen. 4, 42, ogs. Plin. 19, 8, o. A.; — B) „ment.": heftig Attraa el. Begerlighed; - neque expletur umquam, nec satiatur cupiditatis sitis, Cic. Parad. 1, 1; - oftere c. gen. obj.; quum inexplebiles populi fauces exaruerunt libertatis siti, id. d. Rep. 1, 43; cf. Hor. Ep. 1, 18, 23: Quem tenet argenti sitis importuna famesque, etc.; ligel. Quintil. 6, 3, 19: in dicendo habent quiddam, quod nobis faciat audiendi sitim; s. ogs. Juvenal. 10, 140: tanto major famae sitis est, quam Virtutis, etc.

sĭtistus, 3, σιτιστός, (i. e. altilis): fuld af Næring, ova, Plin. 29, 11. — sĭtītes, ae, m., σιτίτης: etslags Ædelsten, Plin. 37, 25. — sĭtītor, oris, m., [sitio]: den Torstige; - ∾ aquae, vid. Martial. 12, 3; - bs. „overf.": ∾ novitatis, Appul. — sĭtōna, ae, m., σιτώνης: som opkiøber Korn el. Proviant til Hæren, Digest. — sĭtōnĭa, ae, f., σιτωνία: Hærens Proviantering, s. und. frgd., Digest. — sittăce, es, f., [indisk Ord]: Papagoien, Plin. 10, 58.

— sĭtŭla, ae, f.: liden Spand el. Vandspand, Plaut. Amph. 2, 2, 39, Digest.; - ogs. ligesom sitella: Kar med Vand til Lodkastning, Plaut. Casin. 2, 6, 7. — sĭtŭlus, i, m.: Biform af situla, Cat. R. R. 10, 2, oftere, Vitruv. 10, 4, o. Paul. Sent.

1. sĭtus, 3, partic. o. adj. af sino. — 2. sĭtus, us, m., [sino], oprdl.: at være henlagt el. at ligge hen; bs. I) „alm.": Leie el. Maaden at ligge paa; oftest localt: Beliggenhed; - cujus (urbis) hic situs etc., Cic. Verr. 5, 10; cf. Caes. B. G. 7, 68, oftere; ligel. Liv. 5, 6: urbes naturali situ inexpugnabiles; - loci ejus, quem incolebant, situs etc., Cic. Acad. 2, 19; ∾ agri, Hor. Ep. 1, 16, 4; ∾ Africae, Sall., castrorum, Caes.; figuram situmque membrorum etc., Cic. N. D. 2, 61; men Hor. Od. 3, 30, in., „poet.": monumentum ··· situ pyramidum altius etc., (høiere, end deres Structur el. Bygning; cf. 1. situs und. sino s. conditus: bygget, Tac. Ann. 3, 38, oftere); - ogs. in pl.; non esse opportunissimos situs maritimos urbibus iis, quae etc., Cic. d. Rep. 2, 3; ligel. erant hujus modi fere situs oppidorum, ut etc., Caes. B. G. 3, 12; ∾ terrarum, Cic. Div. 2, 46; - qui sint situs partium (corporis), etc., id. Acad. 2, 39; men revocare situs (foliorum), etc., vid. Virg. Aen. 3, 451; - latitudo terrae a meridiano situ ad septentrionem, Plin. 2, 112; - ogs. in pl.; (pantherae) repleturae illos situs, id. 27, 2; — II) „bes."; A) „egentl.": den ved lang Henliggen opstaaede Smudsighed el. Skimmel el. Rust, odl.; - quae in usu sunt ··· numquam periculum situs adeunt, Senec. d. Benef. 3, 2; arma squalere situ ac rubigine, Quintil. 10, 1, 30; cf. Tibull. 1, 10, 54; men immundo pallida mitra situ, Propert. 4, 5, 70; ligel. ne ··· vestis condita situ dilabatur, Colum.; loca senta situ, Virg. Aen. 6, 462; cf. id. Ge. 1, 72; men contrahere situm (mugne), Colum.; redolere situm, (lugte muggent), Plin.; ogs. om Legemets Smudsighed og Vanrøgt, poëta ap. Cic. Tusc. 3, 12, Ovid. Met. 7, 290 o. 303, o. Plin. 21, 17; — B) „fig.": aandig Henfalden el. Svækkelse el. Slovhed; - victa situ verique effeta senectus etc., Virg. Aen. 7, 440; marcescere otio situque civitatem, Liv. 33, 45; cf. Vell. 2, 126: sepultae ac situ obsitae (virtutes) etc.; men Quintil. 1, 2, 18: (mens) quendam velut in opaco situm ducit; cf. id. 12, 5, 2; — b) ogs. Forglemmelse el. Undergang; - quantum apud Ennium et Attium verborum situs occupaverit, etc., Senec. Ep. 58; cf. Hor. Ep. 2, 2, 118, ogs. Propert. 1, 7, 18; s. ogs. Gell. 20, 1: passus est (populus Romanus), leges istas de tam immodico supplicio situ atque senio emori.

sīve, o. apocop. seu, conj., [si. ve]; som disjunctiv Betingelsespartikel: eller om, eller dersom, (vel si), staaer; I) ent. engang, og da m. Eftertryk paa det betingende si; (saal. oftest forel.); a) efter frgd. si; - Nam si in te aegrotant artes antiquae tuae, Sive immutare vis ingenium moribus, Aut si etc., Plaut. Trin. 1, 2, 34; Si media nox est, sive est prima vespera, id. Curc. 1, 1, 4; si nocte, sive luce, etc., Liv. 22, 10, (e vet. rogat.); dog ogs. Cic. Fin. 1, 6: si omnes atomi declinabunt ···, sive aliae declinabunt, aliae etc.; cf. Caes. B. G. 4, 17; - si ego volo, seu nolo, Plaut. Cist. a. 3, v. 14; cf. id. Merc. 2, 2, 40, oftere; s. ogs. Ter. Andr. 1, 5, 57: Si ··· sive ··· seu, etc.; — b) uden frgd. si; - Dehinc postulo, sive aequum'st, te oro, Dave, ut etc., Ter. Andr. 1, 2, 19; cf. Virg. Aen. 11, 327; ligel. id. ibd. 12, 935: Et me, seu corpus spoliatum lumine mavis, Redde meis, etc.; saal. ogs. Ovid. Trist. 1, 3, 89: Egredior, sive illud erat sine funere ferri, etc.; s. ogs. Hor. Sat. 2, 5, 11, oftere, ogs. Quintil. 12, 2, 13; — II) el. det gientages med Eftertryk paa Disjunctionen, og heder da sive (seu) ··· sive (seu) ···: det være at ··· eller at ···, (hvad) enten ··· eller ···,

ovl.; - qui improbus est, sive subbibit, Sive adeo caret temeto, tamen ab ingenio est improbus, Plaut. Truc. 4,3,58; cf. Cic. Tusc. 4,3: sive ···, sive etiam etc.; men id. Leg. 2, 1: sive quid mecum ipse cogito, sive quid aut scribo aut lego; cf. Caes. B. G. 7,32; men Virg. Aen. 3,262: Sive deae, seu sint dirae obscenaeque volucres, etc.; ligel. Sive dolo, seu jam Trojae sic fata ferebant, etc., id. ibd. 2,34; cf. id. ibd. 4,240, oftere; men seu ··· sive, id. ibd. 1, 218, oftere, Ovid. Met. 4,32, oftere, o. A.; - seu recte, seu perverse facta sunt, Plaut. Trin. 1,2,146; cf. Caes. B. G. 5,31, oftere, o. Virg. Aen. 2,62, oftere, ogs. Quintil. 7,4,41; men hos abl. absol., vid. Liv. 10,19: Appium addubitasse ferunt, cernentem, seu pugnante, seu quieto se, fore collegae victoriam; - gientages ogs. oftere; vid. Cic. Acad. 2,19, o. id. d. Or. 3,6, ogs. Ovid. Met. 10,397, o. Hor. Sat. 2,1, 57; saal. ogs. m. tilsvarende si, vid. Cic. Div. 2,72; — II) hertil mærkes endnu: paa Grund af denne Partikels disjunctive Bemærkelse bliver undert. f. t. ene sive sat aut el. vel, ogs. Spørgsmaalspartiklerne ne el. an; - vid. Virg. Aen. 12,685, o. Flor. 4,2, ogs. Virg. Aen. 2,739, Tac. Ann. 11,26, o. id. ibd. 14,59; — b) af samme Grund staaer sive ogs. alene m. disjunctivisk Bem.; - Platonis illud, seu quis dixit alius, Cic. d. Rep. 1,17; cf. id. Att. 8,3; ligel. id. Qu. Fr. 1,1,1: quapropter hoc te primum rogo, (ut) ··· erigas (animum), ac resistas, sive etiam ultro occurras negotiis; saal. ogs. Quintil. 1, 4,20: Aristarchus, et aetate nostra Palaemon ··· vocabulum, sive appellationem nomini subjecerunt; cf. id. 12,10,59; men Justin. 2,9: ducenta milia Persae eo proelio, sive naufragio, amisere, (deels i Slaget, deels ved Skibbrud); cf. id. 38,3: ad Romana bella sive Asiana etc.; ligel. Tac. Ann. 2, 24: miracula narrabant visa, sive ex metu credita.

smărăgdĭnĕus, 3, eftercl. Biform af flgd., Capella. — smărăgdĭnus, 3, σμαράγδινος: hørende til el. benævnt efter Smaragden, emplastrum, (af dets grønne Farve), Cels., prata, Prudent. — smărăgdus, (ogs. smărāgdus, Martial. 5,11), i, comm., σμάραγδος: etslags lysgrøn og giennemsigtig Ædelsteen, Smaragden, (dog ogs. m. Indbegreb af Beryllen, Sapphiren o. Malachiten), Plin. 37,16 flgd.; s. ogs. Lucr. 2,804, o. Ovid. Met. 2,24, ogs. Tibull. 1,1,51, o. Propert. 2,13,43. — smăris, ĭdis, f., σμαρίς: liden og ringe Søfisk, Ovid. Hal. 120, o. Plin. 32,34, oftere. — smectĭcus, 3, σμηκτικός: aftørrende, tørrende, rensende, vis, Plin. 30,10. — smegma, ătis, (dat. pl. smegmatis, Plin.): Renselsesmiddel, Plin. 22,74; ogs. Middel til Hudens Glatning, id. 24,28. — smerdălĕos, 3, σμερδαλέος: forfærdelig, res, auct. Priap.

smīla, ae, f., σμίλη, scalprum: Gravstikke, Hugjern, Arnob., inc. — smīlax, ăcis, f., σμῖλαξ, (smilax aspera L., germ. die Stechwinde): en Vedbendeart, Plin. 16,63, o. id. 24,49; — b) efter Mythen var Smilax: en til denne Væxt forvandlet Pige, Ovid. Met. 4,283; — II) efter Plin. 16,8 o. 20, er smilax ogs.; a) en Art af Egetræet; — b) en Art af Taxustræet. — smilĭon, i, n., σμιλίον: etslags rensende Øiensalve, Marcell. Empir. — 1. Sminthcus (disyll.), ĕi, m., Σμινθεύς: Epithet til Apollo; cf. Ovid. Fast. 6,425; acc. Sminthea har id. Met. 12,585; s. ogs. Serv. ad Virg. Aen. 3,108; — B) df. 1) Sminthēus, 3, spolia, Senec. Agam. 173, (i. e. Astynome, Datter af Apolspræsten Chryses); — 2) Sminthīus, 3, mures, (som efter Mythen Apollo havde udryddet), Arnob. — 2. Sminthēus, 3, o. Sminthīus, 3, s. und. frgd.

1. smyrna, ae, f., σμύρνα: Myrrha el. Myrrhesalve, Digest.; men Lucr. 2,503, inc. — 2. Smyrna, ae, f., Σμύρνη: blomstrende Søstad i Jonien, efter nogle ogs. Homers Fødeby, (hod. Smyrna), Plin. 5,31, Cic. Flacc. 29, oftere, o. A.; — B) df. Smyrnaeus, 3: smyrnæisk, sinus, Mela, conventus, Plin. l. c.; - ∾ vates, Lucan., (i. e. Homerus), hvortil ogs. hører: ∾ plectra, Sil.; — b) pl. subst. Smyrnaei, orum, m.: Smyrnæerne, Cic. Arch. 8, o. Liv. 37,16. — 3. Smyrna, ae, f.: Datter af K. Cinyras, s. und. Myrrha; - hende var det at Cinna besang i det tabte Digt Smyrna, hvorom s. Catull. 94. — Smyrnaeus, 3, s. und. 2.Smyrna nr. B. — smyrnion, i, n., σμύρνιον: en myrrheagtig Væxt, (smyrnium olus atrum L., germ. Pferdesilge), Plin. 27,109, o. id. 19,48. — smyrrhiza, ae, f., σμυῤῥίζα: en Benævnelse paa Væxten myrrha el. myrrhis, Plin. 24,97. — smyrus, i, m., σμύρος: etslags ubekiendt Fisk, Plin. 32,53.

soboles, sobolesco, s. und. suboles, etc. — sobrĭe, adv. af sobrius; I) „alm.": ædrueligen, afholdent; - quamque honestum (sit vivere) parce, continenter, severe, sobrie, Cic. Off. 1,30; — II) „bef.": forstandigen, betænksomt, prudenter; - Si quam rem accures sobrie aut frugaliter, Plaut. Pers. 4,1, in.; cf. id. Mil. gl. 3,1,217. — sobrĭĕfactus, 3, partic., [sobrius nr. II, facio]: som er giort el. bleven forstandig, Appul. — sobrĭĕtas, ātis, f., [sobrius]; I) „egentl.": Ædruelighed, navnl. Maadehold i Drik, Senec. Tranqu. 15, o. Val. Max. 6,3,9; — II) „fig."; A) Maadehold, Afholdenhed; - ∾ vitae, Digest.; — B) Besindighed el. Betænksomhed; - ∾ consiliorum, Ammian. 31,10.

sobrīnus, i, m., o. sobrina, ae, f., [ctr. f. sororinus, sororina, af soror; alts. oprdl. sobrini, sobrinae: Børn af tvende Søstre; men i denne Bem. bruges rigtigere consobrini, etc., vid. Donat. ad Ter. Andr. 4, 5, 6: sobrini sunt consobrinorum liberi; ligel. in Digest.: consobrinus propior sobrino]; alts. in pl.: Næstsøskendebørn; a) in masc., Ter. l. c., id. Phorm. 2,3,37, o. Cic. Off. 1,17; — b) in fem., Plaut. Poen. 5,2,108, Tac. Ann. 12,6 o. 64.

sobrĭo, are, v. a.: gior ædru, Paul. Nol.; af — sobrĭus, 3, (compar. sobrior, Laber. ap. Charis.); [ctr. af se f. sine, o. ebrius]; I) „egentl.": som ikke er drukken, alts. ædru, (opp. vinolentus); - vid. Cic. Acad. 2,17: ne vinolenti quidem quae faciunt, eadem approbatione faciunt, qua sobrii; men Martial. 3,16: Ebrius es; nec enim faceres id sobrius umquam; men Senec. Ep. 18: siccus et sobrius, (opp. ebrius et vomitans); cf. Hor. Sat. 2,3,5; men male sobrius, Tibull., Ovid., (i. e. ebrius: drukken); — II) „fig."; A) „overf."; 1) om Begreber og Ting: som er forbunden med en ædru Tilstand; - ∾ pocula, Tibull. 1,6,28; men ∾ lympha, (i. e. mixta mero), id.; ∾ nox, (som tilbringes uden Drik), Propert.; ∾ uva, (som ikke beruser), Plin.; sobrii convictus, Tac. Ann. 13,15, (opp. temulenti); non sobria verba, (den Drukkes Tale), Martial. 1,28; — 2) om Personer: ædruelig, afholden el. maadeholden; - ruri esse parcum ac sobrium (fratrem), Ter. Ad. 1,2,15; homines ··· plane frugi ac sobrii, Cic. Verr. 3,27; cf. Hor. Od. 2,10,8; — B) „ment.": besindig el. forstandig, ovl.; - Satin' sanus es, aut ebrius? Ter. Heaut. 4,3,29; vigilantes homines ··· sobrii ··· industrii, etc., Cic. Coel. 31; cf. id. d. Or. 2,32: diligentes et memores et sobrii oratores etc.; - ligel. om Begreber: Edepol dedisti operam ··· sapientem et sobriam, Plaut. Pers. 4,5, in.; ingenium siccum ac sobrium, Senec. Ep. 114; modesta et sobria dicere, (opp. violenta et rapida), vid. Gell. 7,14 fin.

soccātus, 3, [soccus]: som bærer Fodtøiet socci, Senec. Benef. 2,12. — soccĭfer, a, um, [soccus, fero]: = soccatus; - ∾ Menander, (som Comoediedigter), Sidon. — soccŭlus, i, m., demin. af

soccus, (f. und. flgd.), Senec., Suet. Vitell. 2, Plin.; - ogs. som de comiske Acteurers Fodtøi, Plin. Ep. 9, 7, Quintil. — soccus, i, m.; I) en lav og let Sko el. Halvstøvle, som oprdl. bares af Grækerne til Pallium, og dernæst af de comiske Acteurer paa Scenen; - vid. Plaut. Epid. 5, 2, 60, oftere, ogs. Cic. d. Or. 3, 32, o. id. Rab. Post. 10; - dens Brug af Romere blev forresten dadlet som Tegn paa Umandighed, Suet. Aug. 52, o. Senec. Benef. 2, 12; — II) ifølge Brugen deraf i Comoedien staaer soccus ogs. ofte „meton." f. Comoedien selv, (ligesom omvendt den tragiske Fodbedækning cothurnus sættes f. Tragoedien); - vid. Hor. A. 80 o. 90; ligel. Ovid. Rem. 376: Usibus e mediis soccus habendus erit, etc.; cf. Martial. 8, 3, Plin. 7, 31, ogs. Quintil. 10, 2, 22.

sŏcer, (ogs. sŏcĕrus, Plaut.), ĕri, m., [sibileret af ἑκυρός]: Svigerfader, Plaut., Cic. Lael. 1, Caes., Ovid., Hor., o. A.; (f. ogs. socrus); men Martial. 9, 71: Quum gener atque socer diris concurreret armis, (om Cæsar og Pompejus); cf. Virg. Aen. 6, 831; - pl. soceri: Svigerforældre, Virg. Aen. 2, 457; men Ter. Hec. 5, 2, 4: socer f. consocer: Sønnens Svigerfader; - endel. er i Retssproget, ∾ magnus: Mandens el. Konens Bedstefader, Digest.; dog findes derfor ogs. socer, ibd. — sŏcĕrus, i, s. frgd. ab in.

sŏcĭa, ae, f. und. socius. — sŏcĭābĭlis, e, [socio]: til at forbinde el. forene, fordragelig el. forligelig; - ∾ (nos) fecit (natura), Senec. Ep. 95; cf. Liv. 40, 8: ∾ consortio inter binos Lacedaemoniorum reges; men Plin. 16, 82: ∾ abies glutino. — sŏcĭālis, e, [socius]: hørende til et Forbund el. Staldbroderskab; df. I) „alm.": selskabelig; - ∾ animal (homo) et in commune genitus, Senec. Benef. 7, 1; ∾ res est, m. Subjectsfatning, id. ibd. 5, 11; — II) „bes."; A) hørende til Forbundsfolkene el. socii, (saal. classisk); - haec lex socialis est, Cic. Div. in Caecil. 5; ∾ foedus, Liv. 34, 57; ∾ exercitus, (Forbundshæren), id.; ∾ copiae, Tac., turmae, id.; men ∾ bellum, (som føres imod Forbundsfolkene el. socii), Flor. 3, 18, o. A.; - ogs. absol.: cuncta socialia prospere composita, (Forbundsfolkenes Anliggender), Tac. Ann. 2, 57; — B) hos Ovid. ogs. f. conjugialis: ægteskabelig, amor, id. Met. 7, 800, torus, id. Fast. 2, 729; ∾ foedera, id., jura, id., sacra, id.; men ∾ carmina, id. Her. 12, 139, (i. e. epithalamium).

*sŏcĭālĭtas, atis, f.: Selskabelighed, Plin. Pan. 49; o. — sŏcĭālĭter, adv.: selskabeligen; df. med Lune om Versfødderne passende Forbindelse, Hor. A. P. 258; — [socialis]. — *sŏcĭātĭo, onis, f.: Forening, Forbindelse; - ∾ rata inter eos, Capella; o. — sŏcĭātrix, icis, f.: som forener el. forbinder, Val. Fl.; — [socio]. — sŏcĭennus, i, m., comisk Biform af socius: Staldbroder, Kammerat; - Illi socienno tuo jam interstringam gulam, Plaut. Aul. 4, 4, 32.

sŏcĭĕtas, ātis, f., [socius], ligesom conjunctio o. consociatio: Staldbroderskab el. Selskab, Forbindelse el. Fælleskab; I) „alm."; - seu ob infidam societatem regni, seu quia etc., vid. Liv. 1, 14; cf. nedenf. Enn. ap. Cic. Off. 1, 8; men nati sumus ··· ad societatem communitatemque generis humani, id. Fin. 4, 2; men id. ibd. 5, 23: conjunctio inter homines, et quasi quaedam societas et communicatio utilitatum; cf. id. Leg. 1, 10; men societatem cum aliquo coire, dirimere, id. Phil. 2, 10; ∾ consiliorum omnium, id. Brut. 1; men ∾ gravitatis cum humanitate, id. Leg. 3, 1; ∾ belli, Sall., nominum, Plin.; men Enn. ap. Cic. Off. 1, 8: Nulla sancta societas nec fides regni est; — II) „bes."; A) Handelsselskab el. Handelsforbindelse; a) „abstract": facere societatem cum aliquo earum rerum, quae etc., Cic. Quint. 3; societatem magna fide gerere, id. ibd.; ogs. in pl.: societates contrahuntur sive universorum bonorum, sive etc., Digest.; — b) „concret": Compagni el. Interessentskab, navnl. af Toldforpagtere; - vid. Caes. B. C. 3, 3: magnam (pecuniam) societates earum provinciarum, quas etc., sibi numerare coëgerat; men ex familiis societatis milites deligere, ibd. 103; cf. Cic. Planc. 13; ligel. ∾ vectigalium, id. Sest. 14; — B) Statsforbund el. Alliance; - vid. Caes. B. C. 3, 107; forbindes m. amicitia o. foedus, Sall. Jug. 77, ogs. Caes. B. G. 6, 2; men Tac. Ann. 12, 13: induere palam societatem alicujus, (offenligen at forbinde sig med nogen).

sŏcĭo, avi, atum, 1, v. a., [socius]: forener el. forbinder med hinanden el. dermed, tager Del deri el. deler dermed; - coetus multitudinis, juris consensu et utilitatis communione sociatus, (som Definition paa populus), Cic. d. Rep. 1, 25; omne genus hominum sociatum inter se esse, id. Leg. 1, 11; men id. Flacc. 9: quid, si testium studium cum accusatore sociatum est? men ∾ periculum vitae cum aliquo, (dele nogens Livsfare), id. Planc. 30; ∾ diligentiam cum scientia, Colum. 3, 3; cf. Cic. d. Or. 3, 32; - ∾ se alicui vinclo jugali, Virg. Aen. 4, 16; men ∾ cubilia cum aliquo, Ovid.; - ogs. absol.; ne socielur sanguis, (neml. ved indgaaede Ægteskaber), Liv. 4, 4; men ∾ carmina nervis, (forbinde dermed, ledsage), Ovid. Met. 11, 5; cf. Hor. Od. 4, 9, 4: Verba loquor socianda chordis, etc.; men sociatus labor, (hvori flere tage Del), Ovid. Met. 8, 546; sociare parricidium, vid. Justin. 10, 1; - endel. „medial": sociari facinoribus, (tage Del deri), Liv. 39, 13. — sŏcĭofraudus, i, m., [socius, fraudo]: som bedrager sin Staldbroder, Plaut. Pseud. 1, 3, 128.

sŏcĭus, i, m., sŏcĭa, ae, f., [rimel. af sequor, altf. oprdl. Ledsager; df. sædv.]: Staldbroder el. Kammerat, Deltager el. Compagnon; Selskaberske el. Deltagerinde; som adj.: forbunden el. fælles, odl.; I) „alm."; a) masc.; - hujus belli particeps et socius et adjutor etc., Cic. Att. 9, 10; cf. id. Brut. 1: quod ··· socium et consortem gloriosi laboris amiseram; men ∾ esse alicui in negotiis, Ter. Heaut. 3, 1, 9; men comisk: Illic homo socium ad malam rem quaerit, quem adjungat sibi, Plaut. Asin. 2, 2, 22; - „poet." ogs. ∾ generis el. sanguinis, (Slægtning), Ovid.; ∾ tori, (Ægtefælle), id.; - „poet." ogs. som venlig og nedladende Tiltale: O socii! etc., Virg. Aen. 1, 198; cf. ibd. 2, 387; — b) fem.; - si etc., vitae socia virtus, mortis comes gloria fuisset, Cic. Font. 17; cf. id. Brut. 12: (eloquentia) pacis est comes otiique socia; men nulla (ingen af de mange Koner) pro socia obtinet (nyder Hustruens Ret), Sall. Jug. 80; men „poet." heder Juno: socia generisque torique, (som Juppiters Søster og Gemal), Ovid. Met. 1, 620; cf. id. ibd. 4, 3: sociasque sorores Impietatis habet; - nocte socia, (ved dens Hielp), Cic. Phil. 2, 18; men „poet.": ulmus cum socia vite, Ovid. Met. 14, 661; — c) adj.; - Hic socium summo cum Jove nomen habet, Ovid. Fast. 1, 608, (om Keiser Augustus); cf. id. ibd. 6, 73; men absol.: ∾ regnum, id., sepulcrum, id.; ∾ ignes, id., anni, id.; ∾ spes, id.; ∾ amoenitates fontis etc., vid. Plin. 12, 5; — II) „bes."; A) i Handelssproget: Medinteressent el. Compagnon; - socios istius fuisse decumanos ··· nam socii putandi sunt, quos inter res communicata est, etc., Cic. Verr. 3, 20; cf. id. R. Am. 40; - hvf. ogs. de romerske Toldforpagtere hede socii, Cic. Fam. 13, 9, o. Plin. 33, 40; — b) df. i Retssproget: pro socio damnari, (domfældes for Svig imod Interessentskabet), Cic. Flacc. 18, id. Quint. 3, o. Digest.; — B) „publicistisk" hede socii: de Forbundne el. Allierede, (men oftest m. Bibegr. af Roms Suppremati over dets Beskyttlinger); - vid. Caes. B. G. 1, 14 o. 15, oftere, Liv. 29, 17, oftere, o. A.; - ogs. in sing.: socius et amicus populi R., etc., Sall. Jug.

24; - i Forbindelsen socii et Latini, oftere socii et nomen Latinum, betegne socii: de italienske Forbundsfolk udenfor Latium; vid. Sall. Jug. 39, 40 o. 95, o. Liv. 29, 27, o. id. 41, 8; derimod id. 40, 36: socii Latini nominis, (de latinske Forbundsfolk); cf. id. 22, 38; - ∾ navales, f. und. navalis; — b) som adj.: forbunden el. allieret; - ∾ urbs, Liv. 27, 1; ∾ civitates, id.; ogs. civitas socia nobis, Tac. Ann. 13, 57; ∾ agmina, Virg. Aen. 2, 371; men Quum timuit socias anxia Roma manus, (de imod Romerne forbundne Tropper i bellum sociale), vid. Ovid. Am. 3, 15, 10; — not.: gen. pl. socium (f. sociorum), Liv. 25, 1, o. id. 32, 8, ogs. hos Plaut. o. Sil.

sōcordĭa, (sēcordia), ae, f., [socors]: Aandsfraværelse el. Aandløshed; bf. I) „alm.": Slovhed, Dumhed, Stupiditet; - vid. Suet. Claud. 3; men Tac. Ann. 4, 35: quo magis socordiam eorum irridere libet, qui praesenti potentia credunt exstingui posse etiam sequentis aevi memoriam; — II) „bes.": Ligegyldighed, Dorskhed, Efterladenhed; - vid. Ter. Andr. 1, 3, in.: nihil loci'st segnitiae neque socordiae; men Plaut. Pseud. 1, 2, 11: nisi somnum socordiamque ex pectore oculisque amovetis; cf. Sall. Catil. 4 o. 58; men id socordiane, an casu acciderit, etc., id. Jug. 79; socordiane an vinolentia etc., Tac. Ann. 12, 67; opp. industria, ibd. 2, 38; men id. Agric. 31: nisi felicitas in socordiam vertisset; cf. Liv. 7, 35; men Quintil. 1, 2, 5: si non caeca ac sopita parentum socordia est.

sōcordĭter, adv. af flgd.; - men alene in compar.; socordius res actae, Liv. 1, 22; ligel. ∾ agere, Tac. Hist. 2, 15. — sōcors, (sŏcors, Prudent.), dis, adj., [se f. sine, cor]: aandløs; bf. I) „alm.": aandssvag el. slov, dum el. stupid; - socors ipsius natura negligensque etc., Cic. Brut. 68; cf. Tac. Ann. 13, 47: ∾ ingenium ejus etc.; men homines non socordes etc., Cic. N. D. 1, 2; cf. Liv. 9, 34; - compar., socordior, Sidon.; superl., socordissimus, Appul.; — II) „bes.": dorsk, forsømmelig, efterladen; - (me) tam socordem esse, quam sum, etc., Plaut. Cist. 4, 2, 5; cf. Sall. Jug. 100; - ogs. c. gen.: Nolim ceterarum rerum te socordem eodem modo, Ter. Ad. 4, 5, 61; futuri socors (miles), Tac. Hist. 3, 31.

Sōcrătes, is, m., Σωκράτης: bekiendt græsk Philosoph, philosophiae parens, Cic. Fin. 2, 1, fons et caput, id. d. Or. 1, 10; ab Apolline sapientissimus dictus, id. Acad. 1, 4; cf. Plin. 7, 31; men Cic. Tusc. 5, 4: (Socrates) primus philosophiam devocavit e coelo, et in urbibus collocavit, etc.; men ut tu censeas ··· Socratem tecum loqui, etc., vid. Plaut. Pseud. 1, 5, 49; - som Appellativ ogs. in pl.: Socratae simul et Antisthenae et Platones multi etc., Gell. 14, 1; — B) bf. Sōcrătĭcus, 3: socratisk, philosophi, Cic. Off. 1, 29, viri, id. Att. 14, 1; ∾ sermones, id., Hor.; ∾ domus, id. Od. 1, 29, 14; ∾ lepos subtilitasque, Cic.; ∾ chartae, Hor. A. P. 310; ∾ sinus, (hengiven til Philosophien), Pers. 5, 37; — b) in pl. ogs. subst., Socratici, orum, m.: Socratikerne, d. e. Tilhængere el. Disciple af Socrates, Cic. d. Or. 3, 16, o. id. Off. 1, 1; — not.: ogs. er Socrates Navnet; a) paa en græsk Maler, Plin. 35, 40; — b) paa en græsk Billedhugger, id. 36, 4. — Socraticus, 3, f. und. frgd.

socrŭālis, e: efter en Svigermoder, hereditas, Sidon.; af — socrus, us, f., (oprdl. comm., hvf. a socru suo: af sin Svigerfader, Attius ap. Priscian.), [ligesom socer, sibileret af ἑκυρός]: Svigermoder; - uno animo omnes socrus oderunt nurus, Ter. Hec. 2, 1, 4; cf. id. ibd. 2, 3, 4, oftere; ligel. Ovid. Fast. 2, 626: Quae premit invisam socrus iniqua nurum, etc.; f. ogs. Cic. Cluent. 12, Juvenal. 6, 231, o. A.; — b) i Retssproget heder socrus magna: Mandens el. Konens Bedstemoder; ligel. ∾ major: deres Oldemoder, Digest.

sōdālĭcĭum (-tium), i, n., f. und. flgd. — sōdālĭcĭus (-tius), 3, [sodalis]: hørende til en Staldbroder el. Kammerat, (sodalis); - Jure sodalicio qui mihi junctus erat, Ovid. Trist. 4, 10, 46, (al. sodalicii); cf. Justin. 20, 4; men ∾ collegia, Digest., f. nedenf.; — II) bf. subst. sodalicium (-tium), i, n.: Staldbroderskab el. Broderskab el. Kammeratskab; A) „alm."; - Fraternum vere dulce sodalicium, Catull. 99, 4; in tertium sodalicii gradum recipere, Val. Max. 4, 7, extern. 1; — B) „bes."; 1) Selskabsmaaltid el. Sammenspisen af sodales; vid. auct. ad Her. 4, 51: in quibus (aedibus) erat eodem die sodalicium futurum; — 2) hemmelig og lovstridig Forbindelse (navnl. for at kiøbe Stemmer, odl.); - quae est de sodaliciis (lex), Cic. Planc. 15; men ∾ Mariana rapinarum provincialium etc., vid. Plin. 36, 21; — b) bf. adj.: collegia sodalicia, (slige hemmelige Forbindelser), Digest.

sŏdālis, is, (abl. sodale, f. d. sædv. sodali, Plin. Ep.), m., [rimel. af sedeo, ligesom socius af sequor]: Staldbroder, Kammerat, odl.; I) „alm."; - Tuus amicus et sodalis, etc., Plaut. Merc. 2, 4, 7; cf. id. Bacch. 3, 3, 71; ligel. Plin. Ep. 2, 13: quid illo sodale ··· jucundius? men Si frater aut sodalis esset, qui magis morem gereret? Ter. Ad. 4, 5, 74; cf. Cic. d. Or. 2, 49: pro meo sodali, qui mihi in liberum loco esse deberet, etc.; cf. Hor. Od. 2, 7, 5, o. id. Ep. 1, 7, 58, ogs. id. Sat. 2, 1, 30; men Cic. Verr. 1, 36: ille quoque sodalis istius erat in hoc morbo et cupiditate; - f. ogs. „bes." id. d. Senect. 13, (hvor sodalitates synes at være etslags afsluttede selskabelige Foreninger, ligesom vore Klubber, hvis Medlemmer navnl. spise el. smause tilsammen): primum habui semper sodales, (f. ogs. nedenf. und. sodalitas) ··· epulabar igitur cum sodalibus omnino modice, etc.; — b) „poet." ogs. som adj.; - Quae relevet luctus, turba sodalis abest, (Venneflok), Ovid. Rem. 586; ligel. „poet. overf." paa Ting; - Aridas frondes hiemis sodali Dedicet Hebro, etc., vid. Hor. Od. 1, 25, 19; cf. id. ibd. 3, 18, 6; — II) „bes."; A) Medlem af et Collegium el. af et Broderskab; - sodales sunt, qui ejusdem collegii sunt, quam Graeci ἑταιρίαν vocant, Digest.; navnl. hede Medlemmerne af visse Præstecollegier: sodales (Augustales, Titii, etc.); vid. Cic. Coel. 11, Suet., Tac., o. A.; — B) dadlende heder sodalis: en Deltager i nogen hemmelig og utilladelig Forbindelse, (navnl. for at kiøbe Stemmer, el. for at befordre en Sammensværgelse, odl.); - vid. Cic. Planc. 19: Plancium ··· habuisse in petitione multos cupidos sui gratiosos; quos tu si sodales vocas, officiosam amicitiam nomine inquinas criminoso; cf. Plaut. Pers. 4, 4, 12: tu in illis es decem sodalibus, etc.

sŏdālĭtas, atis, f., [sodalis]; I) „alm.": Staldbroderskab el. Broderskab, Kammeratskab, (ogs. undert. m. Bibegr. af Patronens og Clientens giensidige Forhold; - vid. Cic. Verr. 1, 37: officia tutelae, sodalitatis familiaritatisque (flagitare ab aliquo); cf. id. Brut. 45; — b) navnl. ogs. (fra Cato d. Ældres Tid): etslags afsluttede Spiseselskaber, vid. Cic. d. Senect. 13; hvor det ogs. heder: sodalitates autem me quaestore institutae sunt sacris Idaeis etc.; — II) „bes." ogs.; A) religiøs Forbindelse, el. præsteligt Broderskab, vid. Cic. Coel. 11; — B) en sluttet selskabelig Kreds, Broderskab el. Klub; - f. ovenf. Cic. d. Senect. 13; — C) hemmelig el. utilladelig Forbindelse (navnl. for at kiøbe Stemmer, odl.), vid. Cic. Qu. Fr. 2, 3, o. id. Planc. 15. — sodalitius, 3, etc., f. und. sodalicius.

sōdes, interj. el. Udraab, [efter Cic. Orat. 45, ctr., f. si audes, i. e. si audies, altf. oprdl.: hvis du vil høre mig]; sædv. i Omgangssproget; a) oftest hos imperat. o. bedende: jeg beder, el. gunstigst, el.

dog, odl.; - dic sodes mihi, Bellane videtur specie mulier? Plaut. Bacch. 4, 7, 39; i sodes intro, Ter.; mane dum sodes, id.; jube sodes numos curari, vid. Cic. Att. 7, 3; vescere, sodes, Hor. Ep. 1, 7, 15; cf. id. A. P. 438, ogs. Catull. 102; — b) unbert. ogs. i andre Forbindelser; - at scin' quid, sodes? Ter. Heaut. 4, 4, 16; cf. id. Hec. 5, 1, 27, ogs. Hor. Sat. 1, 9, 41. — Sŏdŏma, orum, n.: Byen Sodoma i Palæstina, Tertull.; - ogs. Sodoma, ae, f., Sulpic. Sev.; ogs. Sodomum, i, n., Solin.; ogs. Sodomi, orum, m., Tertull.; — B) df. 1) Sŏdŏmītae, arum, m.: Indbaanerne af Sodom, Prudent.; - in sing. ogs. adj.; Sodomita libido, id.; — 2) Sŏdŏmītĭcus, 3: sodomitisk, peccatum, Hieronym.

sōl, gen. sōlis, m., [fibileret af ἥλιος]: Solen; - (sol) dux et princeps et moderator luminum reliquorum, mens mundi et temperatio, etc., vid. Cic. d. Rep. 6, 17; cf. id. Tusc. 1, 28, id. Acad. 2, 26, o. id. d. Or. 3, 45; ligel. id. N. D. 2, 19: sol, qui astrorum obtinet principatum, etc.; s. ogs. „bef." Plin. 2, 4; men Cic. Fin. 2, 8: asoti, qui solem, ut ajunt, nec occidentem umquam viderint, nec orientem; sol obscuratus, id.; sol paululum a meridie jam devexus, id. frgm. ap. Macrob.; sol declivis in occasum, Plin.; (sol) jam praecipitans etc., Cic. d. Or. 3, 55; cf. Flor. 2, 17: cadentem in maria solem etc.; ∾ occiduus, Ovid.; cf. id. Met. 15, 30: Candidus Oceano nitidum caput abdiderat sol; sole orto, Liv. 4, 9; prius orto Sole, Hor. Ep. 2, 1, 112; surgente a sole, id. Sat. 1, 4, 29; veniens sol ··· discedens, id. Ep. 1, 16, 6; cf. id. Od. 3, 6, 41; ligel. id. ibd. 4, 5, 40: Quum sol Oceano subest, etc.; s. ogs. Virg. Aen. 7, 130: primo ··· cum lumine solis etc.; men Plin. 31, 45: corporibus nihil esse utilius sale et sole; men solis gemma, (Solstenen: en os ubekiendt Ædelsten), id. 37, 67; - men lignelsesvis: solem e mundo tollere etc., vid. Cic. Lael. 13; cf. id. Att. 9, 10, (om Pompejus's Undergang): sol excidisse mihi e mundo videtur; - ogs. kan som Ordsprog mærkes: nondum omnium dierum sol occidit, Liv. 39, 26; - ogs. mærkes: sole ipso est clarius, Arnob.; — B) som Person er Sol: Solguden, Grækernes Apollo o. Phoebus, vid. Cic. N. D. 3, 19 o. 20, oftere, Varr. R. R. 1, 1, ogs. Plaut. Bacch. 2, 3, 21, oftere; ligel. Ovid. Met. 4, 170 flgd., hvor det hedder om ham: videt hic deus omnia primus, etc.; cf. id. ibd. 9, 735, oftere, o. A.; - ogs. mærkes: dies Solis, (Søndagen), Inscriptt.; — II) „overf."; A) Solskin el. Solvarme; - quum in sole ambulem, Cic. d. Or. 2, 14; cf. id. Att. 7, 11, ogs. Ter. Ad. 4, 2, 46, o. A.; men Cic. Tusc. 5, 32: nunc quidem paululum a sole (sc. recede); s. ogs. Virg. Aen. 1, 430: apes aestate nova ··· exercet sub sole labor, etc.; men id. ibd. 7, 720: quum sole novo densae torrentur aristae, (d. e. i Foraarsvarmen); - ofte ogs. „alleg.": processerat enim in solem et pulverem, (var fremtraadt offenligen, neml. som Taler og Statsmand), vid. Cic. Brut. 9; cf. id. Leg. 3, 6; men id. Mur. 14: cedat stilus gladio, umbra soli, (Fredens Arbeider vige for Krigens)! - „poet." ogs. in pl.: Solstraalerne el. Solheden, vid. Lucr. 5, 253; ligel. Hor. Epod. 2, 41: perusta solibus Pernicis uxor Appuli, etc.; cf. id. ibd. 16, 13, ogs. Ovid. Met. 1, 435, oftere, o. A.; men Ovid. Trist. 5, 8, 31: Si numeres anno soles et nubila toto (Solskinsdage og Regndage), etc.; - dog ogs. Quintil. 11, 3, 27: vitandos soles atque ventos, etc.; — B) „poet." ogs.; a) f. Dagen; - hunccine solem Tam nigrum surrexe mihi! Hor. Sat. 1, 9, 72; ligel. in pl., Lucr. 6, 1217: Nec tamen omnino temere illis solibus ulla Comparebat avis, etc.; cf. Virg. Aen. 3, 203; ligel. Sil. 3, 554: Bis senos soles, totidem per vulnera saevas Emensi noctes, etc.; — b) f. Aaret, Nemes. Cyneg. 122; — c) ogs. findes sol unbert. at betegne en udmærket Person; - quo anno P. Africanus, sol alter, exstinctus est, Cic. N. D. 2, 5; cf. Hor. Sat. 1, 7, 24: Solem Asiae Brutum appellat, etc.; s. ogs. ovens. Cic. Att. 9, 10.

sōlāgo, ĭnis, f., [sol]: = heliotropium, Appul. — *sōlāmen, ĭnis, n.: Trøst el. Trøstemiddel; (poetisk Ord f. solatium); - ea sola voluptas Solamenque mali, etc., vid. Virg. Aen. 3, 660; cf. id. ibd. 10, 859; men Quisquis honos tumuli, quicquid solamen humandi est, Largior, etc., vid. ibd. 493; s. ogs. Lucan. 7, 181, o. A.; o. — sōlāmentum, i, n.: Trøst el. Lindring, Paul. Nol.; — [solor]. — sōlānum, i, n., ogs. strychnos: Natskygge, etslags Plante, Plin. 27, 108, Cels. — Sōlānus, i, m., [sol], sc. ventus: Østenvinden, Vitruv. 1, 6; oftere Subsolanus.

*sōlāris, e: hørende til el. benævnt efter Solen, lumen, Ovid., arcus, (som danner sig ligefor Solen), Senec., circulus, (Solbanen), Plin.; men ∾ herba: = heliotropium, Appul.; o. — 1. sōlārĭum, i, n., (sc. horologium): Soluhret, in quo horae in sole inspiciebantur etc., Varro; ogs. m. tilføiet horologium, Plin. 7, 60; — B) „overf."; a) ad Solarium, hed en Samlingsplads i Nærheden af det paa Torvet opstillede Soluhr; - non ad Solarium versatus est, (har ikke dannet sig der), Cic. Quint. 18; cf. auct. ad Her. 4, 10; — b) enhver Tidsmaaler, saal. ogs. om Vanduhret; - quum solarium aut descriptum aut ex aqua contemplere, Cic. N. D. 2, 34; — II) den Del af el. ved en Bygning, der er anlagt for at beskinnes af Solen, el. for at man der kan sole sig, Altan, Balkon el. Terrasse, odl.; - vid. Plaut. Mil. gl. 2, 3, 69, o. id. ibd. 2, 4, 25, ogs. Suet. Ner. 16, oftere, o. Digest.; — [sol]. — 2. sōlārĭum, i, n., [solum], sc. vectigal: Grundafgift el. Grundskat, Digest.

sōlātĭŏlum, i, n., demin. af flgd.: en liden Trøst, doloris, Catull. — sōlātĭum, i, n., [solor]; I) „egenl.": Trøst, Lindring, Lindringsmiddel, (in sing. o. pl.); - adversis (rebus) perfugium ac solatium praebere, Cic. Arch. 7; vacare culpa, magnum est solatium, id. Fam. 7, 3; id solatio est, Plaut. Amph. 2, 2, 13; cf. Caes. B. C. 1, 22; men id. B. G. 7, 15: hoc sibi solatii proponebant, quod etc.; - haec solatia, haec fomenta dolorum, Cic. Tusc. 2, 24; oblectamenta et solatia servitutis, id.; men cujus luctus nullo solatio levari potest, id. Phil. 9, 5; - ogs. om den Hævn, der bringer den Mishandlede Trøst, id. Verr. 5, 49, o. Phaedr. 1, 9; ligel. Ovid. Met. 7, 483: tumulo solatia posco; cf. Tac. Germ. 3, 12: vos et liberos Germanici, et nos parentes, justis afficite solatiis; — II) df. „overf.": Middelet dertil el. deslmod, odl.; - saal. hede Cic. Agr. 2, 29, de romerske Domæner: horreum legionum, solatium annonae, etc.; cf. Tac. Ann. 15, 39: solatium populo ··· campum Martis ··· patefecit; - „poet." ogs. Opmuntringsmiddel; saal. Ovid. Fast. 1, 441: (aves) solatia ruris; cf. id. Pont. 4, 2, 45; — B) i Retssproget: Skadeserstatning; - solatium domino praestare pro re aliqua, Digest.; o. — sōlātor, oris, m.: en Trøster, Tibull. 1, 3, 15; ∾ mitis lugentum, Stat. Silv. 5, 5, 40; — [solor]. — sōlātus, 3, [sol]: angreben af Solbrand, sole correptus, vid. Plin. 29, 38; cf. Fest. p. 301, (Müll.).

soldūrĭi, orum, m., [celtisk Ord]: etslags Livgarde el. Drabanter hos Magnaterne i Gallien; vid. Caes. B. G. 3, 22. — soldus, 3, f. und. solidus. — †sŏlĕa, ae, f., [solum]: Saale, (som alene dækker Fodsaalen, og som bindes om Benet), Snoresaale el. Sandale, odl.; beskrives Gell. 13, 21; - soleae bares

nærmest af Fruentimre; vid. Propert. 2, 22, 40, o. Ovid. A. A. 2, 212; - derim. bares soleae af Mandfolk alene hiemme, men aftoges under Maaltidet; vid. Martial. 3, 50; cf. Plaut. Truc. 2, 4, 16: deme soleas; cedo (sc. vinum), bibam; o. ibd. v. 12: cedo soleas mihi; Properate; auferte mensam; saal. ogs. deponere soleas, Martial. l. c.; men poscere soleas, Hor. Sat. 2, 8, 77; - Brugen af soleae udenfor Hiemmet holdtes for Tegn paa Umandighed, vid. Cic. Verr. 5, 33, und. soleatus; — II) „overf." fra Gestaltens Lighed; A) etslags Fodblok; - ∾ ligneae, Cic. Inv. 2, 50; — B) etslags Saale el. Fodbedækning paa Dyrene (istedetfor vore Hestesko), Catull. 17, fin., Suet. Ner. 30, o. A.; — C) en Olieprøsse el. en Del deraf, Colum. 12, 50; — D) Thunfisken, en Flynderart, germ. Scholle, (pleuronectes solea L.); - vid. Ovid. Hal. 124: Fulgentes soleae candore, etc.; saal. ogs. Colum. o. Plin.; s. ogs. Plaut. Casin. 2, 8, 59; — E) efter Verrius ap. Fest. p. 301 (Müll.): Fodstykket under en Væg; — F) Dyrets Fodsaale, Veget.; ds. — sŏlĕāris, e: af Gestalt som en Skosaale el. Snøresaale, cella, Spartian.; — sŏlĕārĭus, i, m.: som forfærdiger Snøresaaler, Plaut. Aul. 3, 5, 40; o. — sŏlĕātus, 3: som bærer Snøresaaler, (hvad der udenfor Hiemmet holdtes uanstændigt for Mænd, s. und. solea); - stetit soleatus praetor populi Rom. cum pallio purpureo tunicaque talari, vid. Cic. Verr. 5, 33; cf. id. Pis. 6, Senec., Martial., o. A.; — [solea].

solemnis (el. solennis), e, m. Afledn., s. und. sollennis. — sōlen, ēnis, m., σωλήν: etslags Sømusling, (solen L., germ. die Messerscheide), Plin. 32, 53, oftere. — solennis (el. solemnis), e, m. Afledn., s. und. sollennis.

sŏlĕo, ĭtus sum, 2, (pf. solŭi s. solitus sum, Cato o. Enn. ap. Varr.), v. n.; I) „alm.": pleier, er vant; a) c. inf.; - qui mentiri solet, pejerare consuevit, Cic. R. Com. 16; Nihil ego in occulto agere soleo, Plaut. Trin. 3, 2, 86; qua (ratione) quondam solitus sum uti, Cic. d. Or. 1, 30; id quod optimo cuique Athenis accidere solitum est, vid. id. ibd. 2, 13; Quaeruntque in scirpo, soliti quod dicere, nodum, Enn. Ann. 18, 17; - ofte ogs. c. inf. pass.: Verum illud verbum'st, vulgo quod dici solet, Ter. Andr. 2, 5, 15; cf. Cic. Off. 1, 39; men id. d. Senect. 3: quod spernerentur ab iis, a quibus essent coli soliti; — b) absol.; - me ··· artior, quam solebat, somnus complexus est, Cic. d. Rep. 6, 10; Agedum, ut soles, Ter. Phorm. 5, 3, in.; ligel. ut solitus es, Plaut.; men ut solet, (ligesom det ofte er Tilfældet), Cic. Cluent. 59; cf. id. Fam. 9, 16: non, ut olim solebat ··· sed ut nunc fit, etc.; - Lubens fecero, et solens (efter min Sædvane), Plaut. Casin. 5, 1, 14; cf. id. Amph. 1, 1, 43; men id. Truc. 1, 2, 29: solens sum, etc.; s. ogs. id. Epid. 2, 2, 53; — II) „bes.", ∾ cum aliquo: have legemlig Omgang med nogen, Plaut.; cf. Catull. 112; — III) partic. sŏlĭtus, 3, ogs. som adj., o. m. pass. Bem.: hvortil man er vant, sædvanlig; - ad solitum rusticus ibit opus, Ovid. Fast. 4, 168; solita insolitaque alimenta, Tac. Hist. 4, 60; ∾ ars, Ovid., virtus, Virg.; ∾ honores, Tac.; ∾ exercitationes, Suet. Tib. 13; - ogs. c. dat.: armamenta Liburnicis solita, Tac. Hist. 5, 23; - ogs. in neutr.; quod solitum quicquam liberae civitatis fieret, (opp. res desueta), Liv. 3, 38; Proinde tona eloquio! solitum tibi, (det er saa din Vane), Virg. Aen. 11, 383; ligel. in pl.: aliaque solita regibus, etc., Tac. Hist. 5, 8; - aliquid ex solito (variare), Vell. 2, 41; praeter solitum, (usædvanligen), Virg., Hor.; ligel. supra solitum, Senec.; - „bes." ofte in abl. hos compar. adj. el. adv.; solito uberior, Ovid., exactior, Suet.; solito citius, Ovid.; ∾ plus, id., Liv.; ∾ magis, id. — solers, tis, m. Afledn., s. und. sollers.

Sŏli, (Soloe, Mela, Plin.), orum, m., Σόλοι; I) By i Cilicien, sild. Pompejopolis, Cic., Liv.; — B) ds. Sŏlensis, e, o. Soleus (disyll.), ĕi, m.: af el. fra Byen Soli, Plin. 11, 9, o. id. 35, 40; — II) By paa Cypern, id. 5, 35. — sŏlĭar, āris, n., [solium]: etslags Fodbedækning, Varr. ap. Non. — sōlĭcănus, 3, [solus, cano]: som synger alene; - ∾ Musae, Capella. — sōlĭcātĭo, onis, f., [sol]: Solen el. at sole, ἡλίωσις, Coel. Aur.

*sŏlĭdāmen, ĭnis, n.: Befæstningsmiddel, Befæstning, Venant.; — sŏlĭdāmentum, i, n.: = frgd.; - ∾ corporis (ossa), Lactant.; — sŏlĭdātĭo, onis, f.: Gulvets Tætning, Vitruv. 5, 3, oftere; o. — sŏlĭdātrix, īcis, f.: som fastgiør el. befæster; - ∾ ossium, Arnob.; — [solido]. — sŏlĭde, adv. af solidus: tæt, fast; - solide et crassis viminibus contexta cista, Colum.; - men comisk: nemo nostrum solide natus est: der er et tomt Rum (vacuum) i enhver Mave, Petron.; - compar., ∾ concreta aqua, Gell. 19, 5; — II) „fig.": ganske el. fuldkomment, med Vished; - ∾ gaudere, Ter. Andr. 5, 5, 8, scire, Plaut. Trin. 4, 2, 8; men Hic homo solide sycophanta est, vid. id. ibd. v. 37. — sŏlĭdesco, ĕre, v. inch. n., [solidus]: at blive fast, at groe fast sammen; - ∾ moles sub aqua, Vitruv.; ∾ rupta cartilago, Plin. 11, 87.

sŏlĭdĭpes, ĕdis, adj., [solidus, pes, m.]; om Dyrene: med hel Hov, (i Modsætn. af den spaltede Klov), Plin. 10, 84 o. 93. — sŏlĭdĭtas, atis, f., [solidus]: Tæthed, Fasthed (atomorum); vid. Cic. Fin. 1, 6: (ἀτόμους) propter soliditatem ··· in infinito inani ferri, ut etc.; cf. id. N. D. 1, 19, o. id. Univ. 5; — II) „overf."; A) Tykhed; - ∾ arboris et vitium, Pallad.; — B) Tætning el. Udspækning (med Kalk, odl.), Vitruv. 2, 6; - in pl. ogs. „concret", soliditates: faste Masser, id. 7, 3; — C) i Retssproget: Helheden, (i Modsætn. af Delene); - ∾ possessionum, Digest., Cod. Just.

sŏlĭdo, avi, atum, 1, v. a., [solidus]: giør tæt el. fast; - ∾ locum fistucationibus, Vitruv.; cf. Virg. Ge. 1, 179: et creta solidanda tenaci (area); men ∾ aedificia sine trabibus saxo Gabino, Tac. Ann. 15, 43; cf. id. Hist. 2, 19; men ∾ fistulas stanno (sammenlodde), Plin.; men nervi incisi non solidantur, (groe ikke sammen), id.; ∾ ossa fracta, id., Plin. Ep.; — II) „overf.": imperium Rom. ex diuturna convulsione solidatum, auct. Paneg. ad Constant. 1; illud etiam constitutione solidamus, Cod. Theod.

sŏlĭdus, 3, (ctr. soldus, Hor. Sat. 1, 2, 113), [solum]; I) „egentl.": tæt el. fast, compact el. massiv, odl.; - eadem illa individua et solida corpora, (i. e. atomi), Cic. Fin. 1, 6; a corporibus solidis fluere imagines, id. Div. 2, 67; terra solida et globosa etc., id. N. D. 2, 39; ∾ cornua cervis, (opp. cava), Plin. 11, 45; ∾ et duri lapides, (opp. pumicosi et leves), Senec.; ∾ sphaera atque plena (massiv), Cic.; ∾ parietes (opp. fornicati), id.; men „poet.": Crateres ··· auro solidi (af massivt Guld), Virg. Aen. 2, 765; men Nunc solida est tellus, quae fuit ante lacus, vid. Ovid. Fast. 6, 401; ∾ ripa, id. Met. 14, 49; men solidae sedes, (opp. aër), vid. id. ibd. 2, 147; - compar., ∾ caseus factus, Colum.; superl., ∾ corpora, Lucr.; ∾ tellus, Ovid. Met. 15, 262; - ogs. in neutr. absol.; ex solidis globus, ex planis circulus, etc., Cic. N. D. 2, 18; cf. id. 1, 27, o. id. Univ. 4; s. ogs. Hor. Sat. 1, 2, 113: inane abscindere soldo; men ibd. 2, 1, 77: fragili quaerens illidere dentem, Offendet solido; men Tac. Ann. 4, 62: neque fundamenta per solidum subdidit, (paa fast Grundvold); men solido procedere, vid. Liv. 44, 5; — II) „fig."; A) „overf.": fuldstændig el. hel, integer, totus, (i Modsætning af det Delte og Usammenhængende); - mi-

litia semestri solidum stipendium accipere, (Løn el. Sold for det hele Aar), Liv. 5, 4; ∾ usura, (den fulde Rente), Cic. Att. 6, 1; cf. Hor. Sat. 2, 3, 210; - ∾ viscera taurorum, Virg. Aen. 6, 253; men ∾ cervos taurosque (haurire, om Slanger), Plin. 8, 14; decem annos solidos errasse etc., Varr. ap. Non.; cf. Hor. Od. 1, 1, 20; ligel. Liv. 1, 19: desunt dies solido anno, qui etc.; ∾ hora, Juvenal. 11, 205; men ut eo magistratu parum solidum consulatum explerent, vid. Liv. 4, 8; - ogs. in neutr. absol., solidum, i: den hele Sum; ut solidum quum cuique solvatur, Cic. Rab. Post. 17; cf. Hor. Sat. 2, 5, 65, Tac. Ann. 6, 17, o. A.; — b) „bes." ogs. solidus, i, m., (sc. nummus), under Keiserne: en Guldmønt, der gjaldt 25 Denarier, men forringedes efterhaanden til det halve, Digest., Appul., Lamprid.; — B) „ment.": blivende el. virkelig, reel el. solid, odl.; - est enim gloria solida quaedam res et expressa, non adumbrata, Cic. Tusc. 3, 2; cf. id. Off. 3, 17; ligel. ∾ veraque laus, id.; ∾ laus ac vera dignitas, id.; ∾ libertas, Liv. 2, 2; ∾ beneficium, Ter., gaudium, id.; men ∾ mens, Hor. Od. 3, 3, 4, (fast el. urystelig Character); men solida ac virilis ingenii vis, Quintil.; ∾ et robusta eloquentia, id.; - ogs. in neutr. absol., praesentia bona nondum tota in solido sunt, Senec. Benef. 3, 4; cf. Virg. Aen. 11, 427.

sōlĭfer, a, um, [sol, fero]: som bringer Solen; - ∾ plaga, (d. e. Østen), Senec. Herc. Oet. 159. — soliferreum, i, f. und. solliferreum. — solifuga, ae, f. und. solipuga. — sōlĭfundĭum, i, n., [solum, fundus], rimel.: Grundstykke, Fronto. — Sōlĭgĕna, ae, comm., [Sol, gigno]: avlet af Solguden; - ∾ Aeetes, Val. Fl. — sōlĭlŏquĭum, i, n., [solus, loquor]: Enetale el. Monolog, Augustin. — Sōlīnus, i, m., C. Julius: romersk Forfatter i det tredie christel. Aarh., skrev under Titelen Polyhistor: et Udtog af Plinii Historia Naturalis. — sōlĭpūga, ae, f.: en giftig Myreart, Plin. 29, 29, oftere; ogs. solpuga, Lucan., ogs. solifuga, Solin. — solistĭmum tripudium, i Augursproget: det lykkelige Varsel, at Hønsene sluge deres Æde saa graadigen, at noget deraf falder dem af Snabelen paa Jorden, Cic. Div. 1, 15, o. id. ibd. 20, 34, ogs. Liv. 10, 40; - ogs. sollistimum, Fest. p. 298, (Müll.).

1. sōlĭtānĕus, 3, [solitus, soleo]: sædvanlig, dolores, Marc. Empir. — 2. sōlĭtānĕus, 3, [solus]: enkelt el. besynderlig, libellus, Theod. Prisc. — sōlĭtānus, 3, conchae: en afrikansk Muslingart, (rimel. benævnt efter promontorium Solis, Plin. 5, 1), Varro, Plin. 6, 82. — sōlĭtārĭus, 3, [solus]: ene el. enkelt el. afsondret; - natura solitarium nihil amat, etc., Cic. Lael. 23; cf. id. ibd. 22: quoniam solitaria non posset virtus ad ea, quae summa sunt, pervenire, etc.; men ∾ homo, (som fører et ensomt Liv), Cic. Off. 2, 11; ∾ vita, Quintil.; men ∾ coena distentus, (som fraaser alene), vid. Plin. Pan. 49. — sōlĭtas, atis, f., [solus]: Ensomhed, (for: o. eftercl. f. solitudo), Attius ap. Non., Appul., Tertull.; bf. — sōlĭtātim, adv.: ensomt, Fronto. — solitaurilia, f. und. suovetaurilia. — sōlĭto, avi, 1, v. n., intens. af soleo: pleier, er vant; - Scipionem Africanum solitavisse in Capitolium ventitare, Gell. 7, 1.

sōlĭtūdo, ĭnis, f., [solus]: ensom Tilstand, Ensomhed, Tomhed, (in sing. o. pl.); I) „alm."; - in solitudine secum loqui etc., Cic. d. Senect. 1; opp. frequentia hominum, id. Lael. 23; cf. id. Pis. 22: nonne tibi nox erat pro die? non solitudo pro frequentia? etc.; opp. celebritas, id., Plin. Pan.; men Cic. Verr. 4, 51: quae solitudo in agris etc.; cf. Ter. Andr. 2, 2, 25, o. Sall. Jug. 93; men Cic. Brut. 63: erat ab oratoribus quaedam in foro solitudo; men Plin. Pan. 48; ∾ facere, (skræmme alle Mennesker bort); cf. Martial. 3, 41; - ogs. Orken el. øde Sted; seque in solitudinem atque silvas abdiderunt, Caes. B. G. 4, 18; cf. Cic. Verr. 5, 67, o. Liv. 5, 53; men Tac. Ann. 11, 32: id repente solitudinis erat, (saa forladt var hun pludseligen); - ligel. in pl., Cic. Pis. 22, oftere, ogs. Caes. B. G. 6, 23, o. A.; f. ogs. Cic. Arch. 8, und. saxum nr. 1; — II) „overf.": forladt Tilstand, Mangel paa Beskyttelse, ἐρημία; - Per tuam fidem, perque hujus (orbae) solitudinem, Te obtestor, ne etc., vid. Ter. Andr. 1, 5, 55; ut illorum solitudo et pueritia quam firmissimo praesidio munita sit, Cic. Verr. 1, 58; ligel. liberorum ac parentum solitudinem conqueri (om Taleren), Quintil. 6, 1, 18; men Cic. Quint. 1, (om Dommeren: praesidio esse) contra vim et gratiam solitudini atque inopiae; men Liv. 6, 35: ea solitudo magistratuum (Mangel paa Øvrighedspersoner) per quinquennium urbem tenuit. — sōlĭtus, 3, partic. o. adj. af soleo.

sŏlĭum, i, n., [rimel. af sedeo]; I) „alm.": ophøiet Sæde; A) for Konger og Guder, altf. Throne el. Kongesæde; - Praefatus divos solio rex infit ab alto, Virg. Aen. 11, 301; cf. Cic. Fin. 2, 21: ornatu regali in solio sedentem etc.; men ∾ Jovis, Hor., Suet.; cf. Virg. Aen. 10, 116, ogs. Ovid. Fast. 6, 353; — 2) bf. ogs. „meton.": Thronen el. Herskermagten; - Ille ferox solus solio sceptroque potitur, Ovid. Her. 14, 113; cf. Lucr. 5, 1135: subversa jacebat Pristina majestas soliorum et sceptra superba; ligel. Hor. Od. 2, 2, 17: Redditum Cyri solio Phraaten etc.; — B) for Retslærde, som derfra meddelte Svar paa det Omspurgte; hvorom Cic. Leg. 1, 3: quum non recusarem, quo minus, more patrio, sedens in solio, consulentibus responderem; cf. id. d. Or. 2, 33; - bf. ogs. „poet." f. sella curulis, Claudian.; — II) ifølge etslags Lighed, el. med Hensyn paa en Fordybning i Høisædet, heder solium ogs. „bes."; A) et Badekar, Lucr. 6, 800, Liv. 44, 6, o. Suet. Aug. 82; ogs. Kar til anden Brug, Plin. 19, 8; — B) etslags Sarcophag; - vid. Suet. Ner. 50, o. Flor. 4, 11; — not.: Cic. Pis. 27, er der rimel. efter Orell. o. Freund. f. de solio (ministrare vinum) at læse: de dolio etc.

sōlĭvăgus, 3, [solus, vagor]: som vanker om i Ensomhed el. afsondret fra sit Slags; - earum (bestiarum) partim solivagas, partim congregatas etc., Cic. Tusc. 5, 13; ligel. id. d. Rep. 1, 25: non est enim singulare nec solivagum genus hoc; f. ogs. solitarius s. 1.; — II) enkeltstaaende, enkelt el. ene; - coelo solivago, etc., vid. Cic. Univ. 6 fin.; men id. Off. 1, 44: nisi ea virtus, quae etc., contingat cognitionem rerum, solivaga cognitio et jejuna videatur, (indskrænket til sig selv, el. ensidig, el. mangelfuld).

sollemnis, e, f. und. flgd. — sollennis, (ogs. undert. sollemnis, solennis, solemnis), e, [af inus. sollus, i. e. totus, o. annus], oprdl.: aarlig; bf. i Religionssproget om en Fest el. Offring, odl.: aarligen vendende tilbage; - sollenne, quod omnibus annis praestari debet, Fest. p. 298, (Müll.); cf. ibd. p. 344; - bf. ogs. „alm.": fastsat el. bestemt; - ad sollenne et statum sacrificium curru vehi (sacerdotem), vid. Cic. Tusc. 1, 47; ligel. ∾ sacra, id., sacrificia, id., Liv. 1, 31; ligel. sacra stata, sollennia, capite sancta, Cato ap. Fest. l. c.; men quid (dicam) eos dies, qui quasi deorum immortalium festi ac sollennes sunt adventu meo redituque celebrati? vid. Cic. Pis. 22; men Liv. 3, 15: statum jam ac prope sollenne in singulos annos bellum etc.; — II) bf. „overf."; A) med Hensyn paa det religiose Moment: religiøs, festlig, høitidelig; - ∾ religiones expiandas etc., Cic. Mil. 27; ∾ precatio ··· comitiorum, id. Mur. 1; ∾ coetus ludorum, id.; cf. Hor. Od. 4, 11, 17, o. Cic. Quint. 6; - superl., ∾ preces, Appul.; — b) neutr. solenne, is, ogs. ofte som subst.: Høi-

tidelighed el. Høitid, festlig Handling el. Offring, festlige Lege el. Optog, odl.; - sollenne clavi figendi, Liv. 7, 3; men id. 1, 21: et soli Fidei sollenne instituit, (særskilt Offring); cf. id. 1, 5 o. 9; men ∾ nuptiarum, Suet., funeris, Tac.; - ogs. in pl.: sollennia ejus sacri, Liv. 9, 29; ∾ Quinquatruum, Suet. Ner. 31; men Virg. Aen. 6, 380: Et statuent tumulum, et tumulo sollennia mittent; — B) med Hensyn paa en fast Bestemmelse: tilvant, sædvanlig, brugelig, consuetus, solitus; - Imperium solenne socer (habeto), Virg. Aen. 12, 193; ∾ cursus bigarum quadrigarumque, Suet. Dom. 4; cf. Hor. Ep. 1, 18, 49: Romanis sollenne viris opus (venatio); ∾ numerus (testium: det vedbørlige Antal), Digest.; - sollenne fuit el. erat, c. inf.: det var en Skik el. Vedtægt, vid. Hor. Ep. 2, 1, 103, o. Suet. Aug. 44; - men absol.: nostrum illud sollenne servemus, ut etc., (vor gamle Skik el. Vane), vid. Cic. Att. 7, 6; - ligel. in pl.; inter cetera solennia etc., Liv. 2, 14; men Tac. Ann. 3, 6: proin repeterent sollennia, (deres sædvanlige Sysler); men sollennia juris, (de vedbørlige Formaliteter), Digest.; - endel. m. Adverbialbem.: insanire ··· sollennia, (rase paa almindelig Vis), vid. Hor. Ep. 1, 1, 101.

*sollennitas (ogs. sollemn., solenn. o. solemn.), atis, f.; (eftercl. Ord); I) Høitidelighed, Festlighed; - per dierum varias sollennitates, Gell. 2, 24; ∾ pristina ludorum, Solin. 7; — II) en bestemt Form, Formalitet; - quae sollennitatem juris desiderant, Digest.; — sollenniter (ogs. sollemn., solenn. o. solemn.); I) paa høitidelig el. religiøs Vis el. Maade; - omnibus (sacris) sollenniter peractis, Liv. 5, 46; — II) paa sædvanlig Vis el. Maade, efter Skik og Brug; - ∾ aqua circumspergi, (om Elephanterne), Plin. 8, 1; - oftest i Retssproget; ∾ jurare, Digest., cavere, ibd.; ∾ acta omnia, ibd.; o. — sollennitus, adv., forel. Biform af frgd.: paa høitidelig Vis el. Maade, Liv. Andron.; — [sollennis].

sollers (ogs. solers), tis, (abl. -te f. -ti, Ovid. Pont. 4, 14, 35), adj., [af inus. sollus, i. e. totus, o. ars]; I) „egentl." om Personer: kunstfærdig el. kunstfuld, opfindsom, flink, dygtig; - quae liberum Scire aequum est adolescentem, sollertem dabo (indestaaer jeg for hans Dygtighed), Ter. Eun. 3, 2, 24; sic erat (puer Tarquinius) in omni vel officio vel sermone sollers, Cic. d. Rep. 2, 21; pictor ingeniosus et sollers in arte, Plin.; cf. Ovid. Her. 20, 26; - compar., quo quisque est sollertior etc., Cic. R. Com. 11; superl., sollertissimus omnium factus est, Sall. Jug. 96; ∾ hostis, Suet. Caes. 35; — bb) ogs. at mærke; a) c. inf.; - vid. Hor. Od. 4, 8, 8, o. Ovid. Am. 2, 7, 17; — b) c. gen.; - Musa lyrae sollers, Hor. A. P. 407; Sollers cunctandi Fabius, Sil. 7, 126; — II) „overf." om Ting og Begreber: sindrig, kunstig, kløgtig, odl.; - haec omnia esse opera providae sollertisque naturae, Cic. N. D. 2, 51; sollerti animo rem novam excogitat, Liv. 7, 14; ∾ corde Prometheus, Catull.; ∾ astu, Ovid.; frugum ··· custodia sollers, Virg. Ge. 4, 327; cf. Cic. Brut. 67, o. id. N. D. 2, 47; - compar., quibus (insitionibus) nihil invenit agri cultura sollertius, id. d. Senect. 15; superl., fundum ··· uti quam sollertissimum habeat, Cato; df. — sollerter (ogs. solerter), adv.: kunstigen, sindrigen, træffende, dygtigen; - quam (naturam) imitata ratio, res ad vitam necessarias sollerter consecuta est, Cic. Leg. 1, 8; ∾ patefacere futura, Tac. Ann. 6, 21; - compar., ∾ exprimere ··· vultum etc., Ovid. Met. 11, 635; cf. Cic. N. D. 2, 35; superl., tu operum lineamenta sollertissime perspicis, Cic. Verr. 4, 44.

sollertĭa (solert.), ae, f., [sollers]: Kunstfærdighed, Opfindsomhed, Dygtighed; - data est quibusdam bestiis machinatio quaedam atque sollertia, Cic. N. D. 2, 48; nulla ars imitari sollertiam naturae potest, id. ibd. 1, 33; - est gens (Gallorum) summae sollertiae etc., Caes. G. 7, 22; ∾ ingenii, Sall. Jug. 7; men tanta ratio atque sollertia etc., Cic. d. Rep. 1, 16; men id. Off. 1, 10, talis sollertia: slig Kunst el. Arglist; - ogs. in pl.; egregiis ingeniorum sollertiis, Vitruv. 7, praef.; — b) ogs. c. gen. obj.; - in perspicientia veri sollertiaque (versari), Cic. Off. 1, 5; cf. id. ibd. 1, 44: (adhibere) agendi cogitandique sollertiam; ∾ judicandi, id. d. opt. gen. Or. 4.

*sollĭcĭtātĭo (ogs. solic.), onis, f.: Ophidselse, Forforelse; - milites ab omni omnium sollicitatione aversos etc., Planc. ap. Cic. Fam. 10, 24; ∾ illa Allobrogum, Cic. Catil. 3, 9; - ogs. in pl.; tot sollicitationibus expugnari non posse, Senec. Controv. 2, 15; o. — sollĭcĭtātor (ogs. solic.), oris, m.: en Forforer; - ∾ alienarum nuptiarum, Digest.; cf. Senec. Controv. 2, 15; ∾ servi, Digest.; — [sollicito]. — sollĭcĭtē (ogs. solic.), adv. af sollicitus; oprdl.: i stærk Bevægelse; - df. „fig."; A) ængsteligen, bekymret; ∾ laetus, Sil. 6, 572; — B) med ængstelig Omhu, meget omhyggeligen; - ∾ se custodire, Senec. Ep. 116; ∾ recitare, Plin. Ep. 6, 15, oftere; - compar., id. ibd. 1, 4, oftere; superl., Senec. Ep. 93, o. Suet. Claud. 18.

sollicito (ogs. solic.), avi, atum, 1, v. a., [sollicitus]; I) „egentl.": sætter i stærk Bevægelse, ryster el. tumler stærkt el. heftigen; - (mundum) Sollicitare suis ··· de sedibus, Lucr. 5, 163; cf. id. 2, 964; men teneram ferro sollicitavit humum, (pløiede den), Tibull. 1, 7, 30; ligel. ∾ tellurem, Virg. Ge. 2, 418; men ibd. 503: ∾ freta remis, (at roe stærkt); men id. Aen. 12, 404: nequicquam spicula dextra Sollicitat, (neml. for at trække det ud); men ∾ stamina docto pollice, Ovid. Met. 11, 169; - ∾ stomachum vomitu, alvum purgatione, (i. e. ciere), Cels.; — II) „fig."; A) „alm.": oprører el. ryster, bringer i Uro, ængster el. forvirrer; - Cur meam senectutem hujus sollicito amentia? Ter. Andr. 5, 3, 16; multa sunt, quae me sollicitant anguntque, Cic.; cf. id. Qu. Fr. 3, 3, in.; men anxitudo semper ipsa se sollicitans, id. d. Rep. 2, 41; cf. id. Fin. 1, 16; men Virg. Aen. 4, 379, ironisk: Scilicet is superis labor est! ea cura quietos Sollicitat! men de posteris nostris ··· sollicitor, Cic. d. Rep. 3, 29; men mala copia quando Aegrum sollicitat stomachum, Hor. Sat. 2, 2, 42; cf. id. Od. 3, 1, 26, o. id. ibd. 4, 13, 6; men ira Jovis sollicitati prava religione (fortørnet derover), Liv. 1, 31; men ∾ pacem, (forstyrre Freden), id. 1, 21, o. id. 34, 16; ligel. ∾ statum quietae civitatis, id. 21, 10; — B) „bes.": ophidser til et Foretagende, navnl. til Oprør el. Affald, driver el. forforer el. lokker dertil; - ∾ civitates, Caes. B. G. 2, 1, oftere; ∾ servitia urbana, Sall. Catil. 24; men sollicitatus ab Arvernis pecunia, Caes. B. G. 7, 37; cf. Ovid. Met. 6, 463; — bb) ogs. at mærke; a) „poet." m. Begrebsobject; - donis ··· pudicam Sollicitare fidem, Ovid. Met. 7, 721; cf. id. Her. 16, 80; - ogs. ud. abl.; ∾ legitimos toros, id., fidem luminis, id.; — b) med Angivelse af Maalet ved ad, ut, ne, osv.; - ∾ servos ad Lentulum eripiendum, Sall. Catil. 50; cf. Cic. Cluent. 16; men id. Fam. 15, 2: se sollicitatum esse, ut regnare vellet; cf. Caes. B. G. 3, 8; men Ovid. Met. 9, 682: ∾ maritum, ne etc.; men ogs. m. causa c. gen., Cic. Catil. 3, 2; - endel. ogs. „poet." c. inf.; quum etc., Sollicitor nullos esse putare deos, Ovid. Am. 3, 9, 36; — c) uden dadlende Begreb; - in his (praediis) multa me sollicitant (sc. ad emendum), Plin. Ep. 3, 19; cf. ibd. 3, 6; ligel. sollicitandi ad hunc laborem erant (parentes), Senec. Benef. 3, 11; cf. Lucr. 4, 1189, o. Lucan. 5, 69.

sollĭcĭtūdo (ogs. solic.), inis, f., [sollicitus]; oprdl.: Rystelse; df. „fig.": indre Uro, Bekymring el. Kummer; - sollicitudo (est) aegritudo cum cogi-

tatione, Cic. Tusc. 4, 8; Quanta me cura et sollicitudine afficit Gnatus! Ter. Phorm. 2, 4, in.; cf. id. Heaut. 1, 2, 3, ogſ. Hor. Sat. 2, 8, 68; men qua sollicitudine animi, quo timore (surrexi)! Cic. Cluent. 18; - ogſ. in pl., id. Off. 3, 21, oftere, Hor. Od. 1, 18, 4, oftere, o. A.; — b) ogſ. c. gen. object.; - nuptiarum sollicitudo, Ter. Andr. 1, 5, 26; ſaal. ogſ. ∾ gemmarum, (Frygt for deres Beſtadigelſe), Plin. 33, 6.

sollĭcĭtus (ogſ. solic.), 3, [af inus. sollus, i. e. totus, o. cieo]; I) „egenl.", ofteſt „poet.": helt el. ſtærkt bevæget el. ryſtet el. oprørt; - Ut mare sollicitum stridit refluentibus undis etc., Virg. Ge. 4, 262; men Utile sollicitae sidus uterque rati, (om Caſtor og Pollux), Ovid. Fast. 5, 720; cf. Lucr. 6, 1036: Sollicito motu semper jactatur (aër, qui etc.); — II) „fig."; A) „alm.": bekymret, ængſtelig, ſørgende, odl.; - ante sollicitus eram et angebar, Cic. Att. 9, 6; quam sum sollicitus, quidnam futurum sit? id. ibd. 8, 6; sollicitum esse te, cum de tuis communibusque fortunis, tum maxime de me etc., id. ibd. 11, 6; men ne necesse sit, unum sollicitum esse pro pluribus, id. Lael. 13; men Quorumque nos negotiis absentum, ut est aequum, Sollicitae ··· soror, sumus semper, vid. Plaut. Stich. 1, 1, 5; men sollicitum habere aliquem, (forurolige, ængſte), Cic., Plaut.; sollicita civitas suspicione, Cic.; anxio animo et sollicito esse, id.; ſ. ogſ. Ovid. Fast. 3, 362: Sollicitae mentes speque metuque pavent; - ogſ. om Dyrene; canes ··· sollicitum animal ad nocturnos strepitus, Liv. 5, 47; ∾ canes, Ovid., equi, id.; ∾ lepus, id.; - compar., sollicitiorem hominem neminem puto fuisse, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 18; cf. Tac. Hist. 4, 58; superl., illorum brevissima et sollicitissima aetas est, qui etc., Senec. d. Brev. Vit. 15; — B) „bef." om Ting og Begreber: bekymret el. ængſtelig, odl.; (ofteſt „poet."); - Ducere sollicitae jucunda oblivia vitae, Hor. Sat. 2, 6, 62; ∾ senecta, Ovid. Met. 6, 500; ∾ prece, id., Hor.; men ∾ justitia, (ængſtelig, vaklende), Cic. d. Rep. 3, 27; - ogſ. ſom fremkalder Bekymring; in tyrannorum vita ··· omnia semper suspecta atque sollicita, Cic. Lael. 15; ∾ timor, Ovid., amor, id.; men sollicito carcere dignus eras, vid. id. Am. 1, 6, 64; cf. id. A. A. 1, 101: Primus sollicitos fecisti, Romule, ludos.

sollĭferrĕum (ogſ. solif.), i, n., (sc. telum), [af inus. sollus, i. e. totus, o. ferrum]: et Skydevaaben el. Kaſteſpyd, ſom er helt af Jern, Liv. 34, 14; ſ. ogſ. Fest. s. v. solitaurilia, pag. 293 (Müll.). — sōlo, avi, atum, 1, v. a., [solus]: gjør enſom el. øde; (poetiſk Ord); - ∾ urbes populis, Stat. Theb. 4, 36; cf. Senec. Oed. 4. — Soloe, ſ. und. Soli. — sŏloecismus, i, m., σολοικισμός; I) „egenl.": ugrammatikalſk el. feilagtig Ordforbindelſe, en Soloecismus, quum in pluribus verbis consequens verbum superiori non accomodatur, auct. ad Her. 4, 12; cf. Quintil. 1, 5, 16; — B) „overſ." o. „alm.": en Feil, Martial., Hieronym. — sŏloecista, ae, m., σολοικιστής: ſom taler feilagtigen, Hieronym. — sŏloecum, i, n., σόλοικον: = soloecismus, auct. ap. Gell. 5, 20; cf. Gell. 7, 2.

Sŏlon el. Sŏlo, ōnis, m., Σόλων: Athenienſernes berømte Lovgiver, ogſ. en af de syv Viſe; - vid. Cic. Brut. 7 o. 10, ogſ. id. d. Or. 1, 44, oftere, ogſ. Liv. 3, 31, o. A.; — not.: ogſ. er Solon Navnet paa en Befalingsmand, Liv. 44, 45. — Solonium, i, n.: Egn ved Lanuvium, Cic. Div. 1, 36, oftere; - derom ogſ. Solonius ager, Liv. 8, 12.

sōlor, atus sum, 1, v. dep. a.; I) „egenl.": trøſter, tiltaler trøſtende; („poet." o. i ſildr. Proſa f. d. claſſiſke consolor); - lenire dolentem Solando, Virg. Aen. 4, 394; ∾ inopem et aegrum, Hor. Ep. 2, 1, 131; ∾ (aliquem) verbis amicis, Ovid. Fast. 5, 237; cf. id. Trist. 5, 4, 42, ogſ. Quintil. 1, 10, 16; — II) „overſ." om Tings og Begrebsobjecter: at formilde el. lette el. lindre; - ∾ laborem cantu, Virg. Ge. 1, 293; ∾ famem, id. ibd. 1, 159; cf. id. ibd. 4, 464, ogſ. Hor. Od. 2, 5, 7, o. Plin. Ep. 9, 11; ∾ curas, metum, Ovid.; ∾ cladem Lugdunensem, Tac. Ann. 16, 13; cf. Virg. Aen. 1, 238: Hoc equidem occasum Trojae tristesque ruinas Solabar, etc.; ∾ repulsam, Tac. Ann. 2, 36. — sōlox, ōcis, adj.; I) „egenl." (for- o. efterel.) om uforarbeidet Uld: ſtrid, grov, filtret; - vid. Titinn. o. Lucil. ap. Fest. p. 300, (Müll.); ligel. pallium philosophorum soloci lana, Fronto; — II) bſ. „overſ.": grov ulden Klædning, Tertull.; - men „alleg.": elaboratam filo soloci cantilenam etc., Symmach. — solpuga, ſ. und. solipuga.

solsĕquĭum, i, n., [sol, sequor]: = heliotropium, Appul. — solstĭtĭālis, e; I) „egenl.": hørende til Sommerſolhverv, (oppon. brumalis), Lucr. 5, 616; ∾ dies, Cic.; ogſ. ∾ tempus, Ovid.; men ∾ nox, (den korteſte Sommernat), id.; ∾ circulus, (Krebſens Vendecirkel), Varro, Plin., ogſ. ∾ orbis, Cic. N. D. 3, 14; — II) „overſ."; A) hørende til Midſommer el. til Sommerheden; - ∾ herba (af kort Varighed), Plaut. Pseud. 1, 1, 36, o. Plin. 26, 14; ∾ tempus, Liv. 35, 49; — B) ligeſom solaris: hørende til Solen; - qui (annus) solstitiali circumagitur orbe (ved Solens Omløb), vid. Liv. 1, 19; men ∾ plaga, (d. e. Syden), Solin. 25; af — solstĭtĭum, i, n., [sol, sisto]; I) „alm.": den Tid, da Solen synes at ſtaae ſtille i Krebſen og Stenbukken, (Sommer- el. Vinter-Solhverv); - ∾ aestivum, oppon. ∾ hibernum el. brumale, Colum.; cf. Plin. 2, 106; — II) „bef."; A) „egenl.": Sommerſolhverv el. den længſte Dag; - motus sōlis ··· a bruma ad solstitium; solstitium, quod sol eo die sistere videbatur, Varr. L. L. 6, 2; cf. Cic. N. D. 2, 7, oftere, Plin. 8, 68, o. A.; — B) „overſ.": Midſommer, Sommerheden, odl.; - (quod) Paenula solstitio, etc., Hor. Ep. 1, 11, 18; cf. Virg. Ge. 1, 100, ogſ. Ovid. Trist. 5, 10, 7; ligel. Solstitium pecori defendite, Virg. Ecl. 7, 47.

sŏlūbĭlis, e, [solvo], (efterel. Ord); I) pass.: oploſelig, til at oploſe el. adſkille; - ∾ pons, Ammian.; ∾ mundus, Minuc. Octav. 34; — II) act.: oploſende; - ∾ aër, Coel. Aur. — 1. sŏlum, i, n.; I) „egenl.": det Nederſte af en Gjenſtand, Underlag el. Grund el. Bund, odl.; navnl. ogſ. Gulvet i et Værelſe el. i en Bygning, odl.; ogſ. Bunden af en Grav el. af et Kar, odl.; ogſ. Jordbunden el. Jorden; ogſ. Fodſaale, Skoſaale, odl.; - aurata tecta in villis et sola marmorea, Cic. Parad. 6, 3; cf. Ovid. Met. 15, 672; - ut ejus (fossae) solum tantum pateret, quantum etc., Caes. B. G. 7, 72; ∾ imum stagni, Ovid.; trabes in solo collocantur, Caes.; solo aequata omnia (sc. incendio), Liv. 24, 47; cf. id. 30, 26; jus soli, Digest.; - Et ferro coepere solum proscindere terrae, vid. Lucr. 5, 1294; sibi praeter agri solum nihil esse reliqui, Caes. B. G. 1, 11; quod solum tam exile et macrum est, quod etc.? Cic. Agr. 2, 25; cf. id. Brut. 4, ogſ. Hor. Od. 3, 24, 39; - solum hominis, (Fodſaale), Varr. R. R. 1, 47; cf. Cic. Tusc. 5, 32: mihi calciamentum solorum callum; ſaal. ogſ. Lucr. 1, 925: peragro loca, nullius ante Trita solo; men (canes) solo, nec ut corneo, nec nimium duro, Varro; men Plaut. Bacch. 2, 3, 98: Qui auro habeat soccis suppactum solum (Skoſaalen); - fremdeles cereale solum: Underlag af Brød (el. Fladbrød), vid. Virg. Aen. 7, 111; men ibd. 5, 199: Subtrahiturque solum (Havet under Skibet); men Astra tenent coeleste solum (Himmelhvælvingen), vid. Ovid. Met. 1, 73; - ſom Ordſprog mærkes: quodcumque el. quod in solum venit, (hvad der falder til Jorden, hvad der falder fra nogen; bſ.

tilfældig Tale el. Snak), Varro, o. Cic. N. D. 1, 23; ogs. elliptisk: loquor, quod in solum, ut dicitur, Cic. Fam. 9, 26; s. ogs. und. bucca; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": Grund el. Jordbund; bs. ogs. Sted el. Egn el. Land; - sum amicior factus ··· huic omni solo, in quo etc., Cic. Leg. 2, 2; ∾ patriae, id., Liv., ogs. ∾ patrium, id.; o. ∾ natale, Ovid., d. e. Fødeslandet; men oratorisk: sola terrarum etc., Cic. Balb. 5; men „poet.": Romani numen uterque soli, Ovid. Fast. 3, 292, (om Picus og Faunus); - bs. Udtrykket solum vertere, (forlade Landet, navnl. at gaae i Landflygtighed); vid. Cic. Caecin. 34; men id. Quint. 28: exsilii causa solum vertisse etc.; cf. Liv. 3, 13, oftere, o. A.; men Cic. Balb. 11: ante ··· quam hujus solum civitatis mutatione vertissent; saal. ogs. solum mutare, id. Parad. 4, fin.; — 2) i Retssproget, res soli: liggende Grund, fast Eiendom, (opp. res mobiles: rørligt Gods); - omnes res ··· sive mobiles sint, sive soli, Digest.; (quaerere) de omnibus, quae solo continentur, Senec. Qu. N. 2, 1; duas patrimonii partes in solo collocare, (anlægge i Grundstykker), vid. Suet. Tib. 48; — B) „ment.": Grund el. Grundvold, Ophav el. Aarsag, odl.; - solum quidem et quasi fundamenta oratoris vides locutionem emendatam atque Latinam, Cic. Brut. 74; cf. id. d. Or. 3, 37; - men „poet.": solum el. sola regni, (d. e. Thronen), Enn.; - men omvendt, solo aequare: aldeles at tilintetgiøre el. oprive, vid. Liv. 6, 18.

2. sōlum, adv., s. und. 1. solus. — solummodo, adv., s. und. 1. solus. — Soluntinus, 3, s. und. 2. Solus. — 1. sōlus, 3, (gen. m. soli f. solius, Cato ap. Priscian.; dat. fem. solae f. soli, Plaut., Ter.); I) „egenl.": ene, alene, eneste; - quod egomet solus feci (i Enrum), Plaut.; quum etc., cum omnibus potius, quam soli perire voluerunt, Cic. Catil. 4, 7; men m. Lune: licebit eum solus ames; me aemulum non habebis, id. Att. 6, 3; hem, tot mea Solius solliciti sint causa, ut etc.? Ter. Heaut. 1, 1, 76; qui hoc noctis solus ambulem, Plaut. Amph. 1, 1, 2; men Cic. d. Rep. 1, 76: se numquam minus solum esse, quam quum solus esset; - De modo viginti ··· Restabam solus, Ovid. Met. 3, 687; soli Stoici ex omnibus etc., Cic.; ligel. solus tu ex omnibus, id. Fam. 2, 17; - ego meorum solus sum meus, Ter. Phorm. 4, 1, 21; cf. Plin. 10, 33: cothurnices ··· solae animantium etc.; men solus inter omnes etc., Martial. 4, 2; - med Eftertryk tilføies ogs. per se; vid. Cic. d. Or. 1, 5, oftere, Liv. 1, 49, oftere, o. A.; paa samme Maade forbindes dermed unus; unam ille quidem hanc solam (uxorem habet), Ter. Phorm. 5, 1, 27; cf. id. Ad. 5, 3, 47; men te unum solum suum depeculatorem, vexatorem, etc., Cic. Pis. 40; - ogs. undert. f. adv. solum; Quantum ··· argenti? Ph. solae triginta minae, Ter. Phorm. 3, 3, 24; ligel. solos novem menses etc., Cic. Att. 5, 17; cf. Suet. Aug. 97; - endel. ogs. in vocat.; Felix lectule talibus sole amoribus! Attius ap. Priscian.; — B) „bes." o. prægnant: som staaer alene, alene, forladt; - sola sum; habeo hic neminem, etc., Ter. Eun. 1, 2, 67; cf. id. Ad. 3, 1, 4, oftere; — II) „overf." om Localiteter: ensom el. øde, forladt af Mennesker, desertus; - quum in locis solis maestus errares, Cic. Div. 1, 28; cf. Lucr. 6, 395, o. Sall. Jug. 103; ligel. ∾ terrae, Plaut.; ∾ agri Libyae, Virg.; sola sub rupe, id.; solo in monte, Tibull.; — III) neutr. solum ofte ogs. som adv.; A) affirmativt: alene, iffun, blot; - de re una solum dissident, etc., Cic. Leg. 1, 20; nos (augures) nunciationem solum habemus, consules ··· etiam spectionem, id. Phil. 2, 32; cf. id. Tusc. 3, 5; — 2) forstærkes ogs. ved modo, hvormed det sammendrages til et Ord; - unam solummodo Zenonis statuam etc., Plin. 34, 19; (Cic. har derfor tantummodo); — B) m. Negation: non solum, nec (neque) solum ··· sed (verum) etiam (et), etc.: ikke alene (blot) ··· men ogsaa, osv.; - importantur non merces solum adventiciae, sed etiam mores, Cic. d. Rep. 2, 4; cf. id. ibd. 2, 3; - non solum natura et moribus, verum etiam studio et doctrina etc., vid. id. Lael. 2; cf. Hor. Sat. 1, 6, 84; men non solum ··· sed etc., Caes. B. G. 1, 20; men Cic. d. Rep. 2, 2: ut genere etiam putarentur, non solum ingenio esse divino; - s. ogs. under non o. sed. — 2. Sōlus, untis, f., Σολοῦς: By paa Nordkysten af Sicilien, (hod. Castello di Solanto), Plin. 3, 14; — B) bs. Sōluntini, orum, m.: Indbyggerne af Byen S., Cic. Verr. 3, 43; ogs. in sing., ibd. 2, 42.

sŏlūte, adv. af solutus, 3, und. solvo: ubundet, frit, uhindret; oploſt, slapt, odl.; især „fig."; - si animus ··· solute moveatur et libere, Cic. Div. 2, 48; neque refert videre, quid dicendum sit, nisi id queas solute et suaviter dicere (frit el. let), id. Brut. 29; men Nero quo solutius lasciviret, Tac. Ann. 13, 47; - in stationibus solute ac negligenter agentes (milites), Liv. 23, 37; cf. Senec. Qu. N. 6, 3. — *sŏlūtĭlis, e: som let oploſes el. adskilles; - ∾ navis, Suet. Ner. 34; o. — sŏlūtim, adv., ligesom solute: oploſt, Tertull.; — [solvo].

*sŏlūtĭo, ōnis, f.; I) „egenl.": Løsen el. Oplosen el. Oplosning; - ∾ linguae, (dens frie Bevægelse), Cic. d. Or. 1, 25; men ∾ totius hominis, (dets oploste el. enerverede Tilstand), vid. id. Tusc. 3, 25; - ogs. in pl.: sanare solutiones ventris et stomachi (deres Afkræftelse), Plin. 23, 60; — II) „fig."; A) „overf.": Udløsning af en Gield, d. e. Betaling; - quae (fides) nulla esse potest, nisi erit necessaria solutio rerum creditarum, Cic. Off. 2, 24; ∾ justi crediti, Liv. 42, 5; ∾ numorum, Digest.; men solutione impedita etc., Cic. Manil. 7; - ogs. in pl., Caes. B. C. 3, 20, Propert.; — B) „ment.": Oplosning af en Gaade odl., Forklaring el. Erklæring, Senec. Benef. 5, 12; ∾ captionis sophisticae, Gell. 18, 2; o. — sŏlūtor, oris, m., (eftercl. Ord); I) „egenl.": som løser el. oploser; - ∾ signaculi, Augustin.; — II) „overf.": en Betaler, Tertull.; — bs. fem. sŏlūtrix, icis: en Udløserinde, malorum, Diomed.; — [solvo]. — sŏlūtus, 3, partic. o. adj. af flgd.

solvo, solvi (ogs. sŏlŭi, trisyll., Catull., o. sŏlŭisse, quadrisyll., Tibull. 4, 5, 16), sŏlūtum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": løser (det Bundne), oploser, adskiller; (derfor i Prosa oftere dissolvere); - non recte vinctu'st ··· jube solvi, Ter. Andr. 5, 4, 52; cf. Plaut. Truc. 4, 3, 63; men ∾ ergastula, (aabne Fængslerne), Brut. ap. Cic. Fam. 11, 13; - solutus canis, Phaedr. 3, 7; men ∾ equum senescentem, (spænde den fra), vid. Hor. Ep. 1, 1, 8; ∾ vincla jugis (boum), Tibull. 2, 1, 7; - ∾ corollas de fronte, Propert.; ∾ crines el. capillos, Tibull., Hor., Ovid.; ∾ tunicas, Tibull., zonam, Hor., nodum, id.; - ∾ commissas acies, (skille dem ad), Propert. 4, 4, 59; ∾ amicos, id. 2, 25, 5; cf. Virg. Aen. 5, 581, o. Ovid. Met. 13, 898; - ∾ cistulam, (aabne den), Plaut.; ∾ epistolam, Cic., fasciculum, id.; - ∾ pontem, (afbryde), Tac.; men navim Auster ··· solvit, Ovid. Met. 11, 664; - ∾ venam cultello, Colum.; ∾ ventrem, alvum, id., Cels.; - ∾ nivem, (smelte den), Ovid.; men ∾ silices fornace, id. Met. 7, 107; cf. Lucr. 1, 493; - ∾ ora, (aabne Munden, begynde at tale), Ovid. Met. 1, 181, oftere; ogs. ∾ linguam ad jurgia, id. ibd. 3, 261; - homines volucresque ferasque Solverat alta quies, id. ibd. 7, 185; men illi solvuntur frigore membra, Virg. Aen. 12, 951; cf. id. ibd. 1, 92; saal. solvi (morbo, morte, etc.): at omkomme, Flor. 4, 11 o. 12, Petron.; saal. ogs. absol. solvi, Ovid. Am. 2, 10, 36; — B) „bes." o. technisk, ∾ navem, ancoram, (oram), ogs. absol. solvere, oprdl.: at løse Skibet fra Kysten; især: at lette el. kappe Anker, at affeile, at stikke i Søen, odl.; - Interea e portu nostra navis solvitur, Plaut. Bacch. 2, 3, 54; ∾ naves, Caes.;

∾ ancoram, Cic.; ∾ funem arena, Propert., Ovid.; ∾ retinacula navis, id.; ∾ vela, Propert.; ∾ oram, Quintil.; - ogſ. absol. el. uden navem: ∾ a terra, Caes.; cf. Cic. d. Off. 3, 12; men id. Mur. 2: portu solventibus (praecipere); cf. id. Fam. 16, 9; - endel. ogſ. om Skibene ſelv; naves ex superiore portu levi vento solverunt, Caes. B. G. 4, 28; — II) „fig."; A) „overf." o. techniſk: loſer en Forpligtelſe, navnlig betaler en Gield; - ∾ pecunias creditas, Caes. B. C. 3, 1; eam (pecuniam) ··· mulieri solvit, Cic. Cluent. 12; ∾ pecuniam reliquam ad diem, id. Att. 16, 16; cf. id. Verr. 3, 72; ∾ pro vectura (for Transporten), id. Att. 1, 3; men ∾ ab aliquo, (betale med Anviisning paa nogen), id. Att. 7, 18; cf. Plaut. Curc. 5, 2, 20; ∾ de meo, Plin. Ep.; ∾ pretium operae praeceptori, Senec.; ∾ dotem matri (tilbagebetale), Digest.; - solvendo enim non erat (ille: kunde ikke betale), Cic. Att. 13, 10; cf. id. Off. 2, 22; men Liv. 31, 13: quum etc., nec tamen solvendo aere alieno esset res publica, inc., (al. aeri alieno etc.); ad solvendum non esse, Vitruv. 10, 2; - accipere in solutum, (antage ſom Betaling), Senec. Benef. 2, 26, Digest., ogſ. pro soluto, ibd.; - ogſ. m. Perſonsobject; Ego ad forum autem hinc ibo, ut solvam militem, Plaut. Bacch. 4, 9, 137; hyſ. pass.: si (actor) ··· solutus non fuisset, Digest.; — b) df. alter „overf." fra Forretningsſproget: at opfylde el. efterkomme (et Tilſagn el. Løfte, odl.); - si solveris (quae polliceris), etc., Cic. Brut. 4; oftere ∾ vota, (opfylde et religiøſt Løfte), id. Phil. 3, 4, Propert. 4, 2, 17, Inscriptt.; ogſ. ∾ grates Dianae, Vell. 2, 25; men ∾ omnia justa paterno funeri, Cic. R. Am. 8; cf. Virg. Aen. 7, 6, o. Tac. Ann. 1, 61; neque tu verbis solves umquam, quod etc., (du ſkal ikke ſnakke dig derfra), Ter. Ad. 2, 1, 10; men solvisti fidem, (du har holdt Ord), id. Andr. 4, 1, 19; ligel. ∾ fidem, Flor., o. A.; men ∾ se fide, Val. Max. 7, 3, extern. 5; - ∾ poenas capite, (bøde med Livet), Sall. Jug. 69; men ∾ injuriam magnis poenis, Ovid. Fast. 5, 304; — B) „ment."; 1) „alm.": loſer el. oploſer el. ophæver; - qua via captiosa solvantur, etc., Cic. Fin. 1, 7; ∾ argumentum, Quintil.; ∾ versum (oploſe i Proſa), id.; cf. Hor. Sat. 1, 4, 60; - Solvite corde metum, Virg. Aen. 1, 562; ∾ lassitudinem, Plin., ebrietatem, Cels.; men ∾ morem etc., vid. Liv. 1, 49; ∾ tristes affectus, Quintil., rem totam risu, id.; cf. id. 11, 3, 58, o. Plin. Ep. 6, 16; — 2) „beſ.": udloſer el. befrier derfra; - ∾ aliquem cura et negotio, Cic.; cf. Hor. Epod. 17, 45; - ∾ se longo luctu, Virg. Aen. 2, 26; - ego somno solutus sum (vaagnede), Cic. d. Rep. 6, fin.; men id. Caecin. 34: ut religione civitas solvatur; cf. Liv. 7, 3; - ∾ aliquem caede, (ved Sonoffer at renſe nogen fra Mord), Ovid. Fast. 2, 40; men Hor. Od. 4, 2, 54: Me tener solvet vitulus, (ſkal indfrie mit Løfte); - ∾ aliquem legibus, (befrie el. undtage derfra), vid. Liv. 31, 50; cf. Cic. Rab. Post. 5; ogſ. c. gen.: ∾ aliquem legum, vid. id. Sest. 7; - men „poet.": Nec Rutulos solvo, (unddrager dem ikke fra deres Skæbne), Virg. Aen. 10, 111; — III) partic. sŏlūtus, 3, ofte ſom adj.; A) „egenl.": oploſt, løs, ſlap, odl.; - ∾ terra (løs, ſprød), Colum.; ligel. ∾ solum, Plin.; - compar. solutior, id. 25, 57; - ∾ stomachus, (ſvækket el. ſvag), Scribon., Petron.; — B) oftere „fig."; 1) „alm.": ubunden, fri; df. dadlende: regelløs el. tøilesløs el. forvildet, odl.; - omnes, soluti a cupiditatibus, liberi a delictis, Cic. Agr. 1, 9; animo semper soluto liberoque esse, id. Verr. 2, 75; solutos omni fenore, Hor. Epod. 2, 4; ogſ. c. gen.: Cum famulis operum solutis, id. Od. 3, 17, 16; men absol., solutus, (ubekymret, ſorgløs), id. Ep. 1, 5, 20; - populi quamvis soluti effrenatique sint, Cic. d. Rep. 1, 34; soluta P. Clodii praetura, (tøilesløs, vilkaarlig), id. Mil. 13; libido solutior, Liv. 2, 3; solutissimae linguae esse, Senec.; - mea lenitas adhuc si cui solutior visa est, Cic. Catil. 2, 12; solutiora dicta factaque, Tac. Ann. 16, 18; - pueri soluti et fluentes, Quintil.; men solutum ac delicatum (est), m. Subjectsſætning, id. 11, 3, 146; — 2) „beſ."; aa) om Talen el. Foredraget; a) ubunden, fri, uden Versemaal, proſaiſk; - de oratione soluta duo (libros), de poëtica unum etc., Varr. L. L. 6, 11; cf. Cic. d. Or. 3, 48; men Quintil. 10, 1, 31: (historia) quodammodo carmen solutum; men Scribere conabar verba soluta modis, vid. Ovid. Trist. 4, 10, 24; — b) ubunden, fri el. løs el. henkaſtet, odl.; - est oratio alia vincta atque contexta, soluta alia, qualis in sermone et epistolis etc., Quintil. 9, 4, 19; cf. Cic. d. Or. 3, 44, ogſ. id. Brut. 68 o. 79; hyſ. ogſ. om Pindar, med Henſyn paa hans frie Versemaal: numeris ··· fertur Lege solutis, Hor. Od. 4, 2, 11; — bb) ogſ. om Taleren: ſom bevæger ſig med Frihed og Lethed; - a natura ad dicendum satis solutus atque expeditus, Cic. Brut. 70; men id. ibd. 48: omnium oratorum solutissimus in dicendo; - men id. ibd. 62: tam solutus et mollis in gestu, (ſaa tøilesløs og umandig i ſine Gebærder), ut etc. — **Solyma**, orum o. ae, Solymi, orum, o. Solymus, 3, ſ. und. Hierosolyma.

somniātor, oris, m., [somnio]: ſom har Drømme; ſom troer paa Drømme; - vid. Senec. Controv. 3, 22; ogſ. om Joſeph, Tertull. — **somnĭcŭlōse**, adv.: ſøvnigen, dorſk; - ∾ agere aliquid, Plaut.; cf. id. Amph. 2, 1, 75; af — **somnĭcŭlōsus**, 3, [somnus]; I) ligeſom neutr.: ſøvnig, ſom gierne vil ſove; df. „overf.": dorſk el. efterladen; - ∾ senectus, vid. Cic. d. Senect. 11; ∾ villicus, Colum.; - ∾ glires, Martial. 3, 58; — II) act.: ſøvnbringende; - ∾ aspis, (ſom fremkalder Dødsſøvnen, dræbende), Cinna ap. Gell. 9, 12, o. Laber. ap. Non. — **somnĭfer**, a, um, [somnus, fero]: ſøvnbringende; - ∾ vis papaveris, Plin., virga (Mercurii), Ovid. Met. 1, 672; men ∾ aspis, Lucan., (ſ. und. frgd.); cf. Ovid. Met. 9, 693. — **somnĭfĭcus**, 3, [somnus, facio]: = frgd.; - ∾ medicamentum, Plin. 37, 57; cf. id. 24, 17.

somnĭo, avi, atum, 1, v. a., [somnium]; I) „egenl.": drømmer; - ∾ somnium, vid. Plaut. Rud. 3, 1, 5, oftere; ogſ. ∾ aliquid, id., Ter.; ∾ aurum, Plaut., ovum, Cic. Div. 2, 65; cf. ibd. 59; ∾ speciem Fortunae querentis, Suet. Galb. 18; men Me somnies, me exspectes, Ter. Eun. 1, 2, 113; - ogſ. m. Objectsſætn.; Nam videbar somniare, memet esse mortuum, Enn. ap. Cic. Acad. 2, 16; cf. Cic. Div. 1, 20, o. id. ibd. 2, 65, ogſ. Suet. Aug. 91, o. A.; - ogſ. m. de; hanc credo causam de illo somniandi fuisse, Cic. Div. 2, 67; cf. Suet. Aug. 94; - ogſ. absol.; totas noctes somniamus, Cic.; cf. id. Acad. 2, 16, o. Suet. Ner. 46; - men impers.; plurimum somniari circa ver et auctumnum, etc., Plin. 28, 14; — II) „overf.": ligeſom at drømme, at tænke el. tale hen i Veiret, odl.; - quas tu mihi tabulas ··· quos Summanos somnias? Plaut. Curc. 4, 3, 13; cf. Cic. Att. 9, 13; - O stulte! tu de psaltria me somnias Agere? Ter. Ad. 4, 7, 6; - quaene ··· vigilans somniat? etc., vid. Plaut. Amph. 2, 2, 65; portenta et miracula non disserentium philosophorum, sed somniantium, Cic. N. D. 1, 8; — not.: ſom depon.: hic aedes non somniatur, Petron.

somnĭum, i, n., [somnus]; I) „egenl.": en Drøm; - vid. Cic. Div. 1, 20, o. ibd. 2, 58, ogſ. Plin. 10, 98; dum huic conjicio somnium, (tyder ham hans Drøm), Plaut. Curc. 2, 2, 3; - ogſ. in pl.; per somnia saepe loquentes etc., Lucr. 5, 1157; cf. Cic. Fin. 5, 20; — b) **Somnia** ſom perſonificerede Væſener, vid. Cic. N. D. 3, 17, o. Ovid. Met. 11, 588 o. 614 flgd.; — II) „overf.": Drøm, Taabelighed, Fianteri, odl.; - Tu, quantus quantus, nil nisi sapientia es; Ille somnium, Ter. Ad. 3, 3, 40; men de argento somnium, id. ibd. 2, 1, 50;

cf. id. Phorm. 3, 2, 9; Et vigilans stertis; nec somnia cernere cessas, Lucr. 3, 1061; men Cic. N. D. 1, 16: non philosophorum judicia, sed delirantium somnia; cf. id. ibd. 1, 15, o. Hor. Ep. 2, 1, 52.

somnŭlentĭa, ae, f.: Søvnighed, Sidon.; af — somnŭlentus, 3, [somnus]: søvnig, Appul., Solin. — somnurnus, 3, [somnus]: hørende til Søvnen; - ∾ imagines, (som sees i Søvne), Varr. ap. Non.

somnus, i, m., [stiileret af ὕπνος]; 1) „egenl.": Søvnen; - rogitant, noctu ut somnum ceperim, (hvorledes jeg har sovet), Plaut. Mil. 3, 1, 115; cf. Cic. Tusc. 4, 19; men Ter. Heaut. 3, 1, 82: Somnum hercle ego hac nocte oculis non vidi meis; cf. Cic. Fam. 7, 30; men id. Brut. 80: somnum isto loco vix tenebamus, (kunde næppe holde Søvnen ude); somno se dedisse, (have lagt sig at sove), id.; men artior (me), quam solebat, somnus complexus est, id. d. Rep. 6, 10; cf. Caes. B. C. 2, 38: hos oppressos somno, etc.; men somno quibus est opus alto, etc., vid. Hor. Sat. 2, 1, 8; excitare aliquem ex (el. e) somno, Cic.; ego somno solutus sum, (jeg vaagnede), id.; palpebrae somno conniventes, id. N. D. 2, 57; - videre aliquid in somnis, Plaut., Cic., Virg., o. A., ogs. per somnum, Cic., Liv., Virg., ogs. per somnos, Plin.; men quae somno visa fuerunt, Liv. 8, 6; men ea si cui in somno accidant, Attius ap. Cic. Div. 1, 22; - servus ad somnum, (som holder Vagt over den Sovende), Curt. 6, 11; - ogs. dadlende; vid. Cic. Sest. 66: qui se patriae ··· non somno ··· natos arbitrantur; cf. Sall. Catil. 2, Vell. 2, 1, Plin. 14, 1, Tac., o. A.; — b) personificeret som Væsen el. Guddom er Somnus: Søn af Erebus o. Nox, Hygin., Ovid. Met. 11, 586, oftere, Stat., Tibull., o. A.; — II) „poet. overf."; A) f. Natten; - Libra die (f. diei) somnique pares ubi fecerit horas, Virg. Ge. 1, 208; — B) somnus longus, niger, frigidus, etc., d. e. Døden, Hor. Od. 3, 11, 38, Sil., Val. Fl.; — C) Havblik; - Ante rates pigro torpebant aequora somno, vid. Stat. Silv. 3, 2, 73; cf. id. Theb. 3, 256.

sŏnābĭlis, e, [sono]: tonende, klingende; - ∾ sistrum (crepuit), Ovid. Met. 9, 783. — sŏnans, tis, partic. o. adj. af sono. — sŏnax, ācis, adj.: tonende, klingende; - ∾ concha, Ovid. Met. 1, 333; ∾ attritus dentium (apri), Appul. — sonchus, i, m., σόγχος: en Tidselart, (sonchus oleraceus L.), Plin. 22, 44.

sonĭpes, ĕdis, adj., [sonus, pes, m.]: med tonende el. lydende Fødder el. Fodtrin; - ∾ turba (in Isidis sacris), Gratian. Cyneg. 43; — b) oftest som subst. om Hesten; - fremit aequore toto Insultans sonipes, Virg. Aen. 11, 559; cf. Catull. 63, 41, Sil., Stat.; — not.: Cic. d. Or. 3, 47, har sŏnĭpĕdēs som Exempel paa den fierde Pæon. — sŏnĭto, are, v. n., intens. af sono: at tone stærkt el. idelig en; - ∾ cicadae, Solin. 2, inc.; (al. sonant).

sŏnĭtus, us; (gen. soniti, Pacuv. ap. Non.), m., [sono]: Tonen el. Lyden, Larm el. Brusen, ofl., (in sing. o. pl.); - At tuba terribili sonitu taratantara dixit, Enn. Ann. 2, 32; men Inde loci lituus sonitus effundit acutos, id. ibd. 8, 42; ∾ ungularum, Plaut.; ∾ forum, (af Dørene), id.; ∾ armorum, Lucr., ventorum, id., remorum, Caes., pedum, Ovid.; ∾ stertentium, Plin.; men ∾ Olympi, Virg. Aen. 6, 586, (Tordenens Bragen); men quo sonitu reddito, etc., vid. Cic. Tusc. 1, 40; men id. d. Rep. 2, 3: quasi fragore quodam et sonitu ipso etc., (om et Varsel for Krigen); - men verborum sonitus inanis etc., id. d. Or. 1, 12; men id. Att. 1, 14: nosti jam ··· sonitus nostros (min tordnende Tale); cf. id. Orat. 28: quae (eloquentia) cursu magno sonituque ferretur. — sŏnīvius, 3, [sonus]: tonende, lydende; men alene i Forbindelsen: sonivium tripudium, (om Lyden af Varselshønsenes paa Jorden faldende Æde), Cic. Fam. 6, 6, Plin. 18, 24, o. Fest. p. 297 flgd., (Müll.).

sŏno, ŭi, ĭtum, 1, (forel. Biformer af 3 conj. ere: sonit o. sonunt, Enn. o. Att. ap. Non., o. inf. sonĕre, Attius ibd., o. Lucr.; - men part. fut. sonaturum, Hor. Sat. 1, 4, 44; perf. sonaverint, Tertull.), v. n. o. a.; I) neutr.: at tone el. lyde, at stralde el. klinge, ofl.; - fides ··· aera ··· plectra ··· sonant, Propert. 4, 7, 61; cf. Hor. Od. 2, 13, 26; ∾ tympana, Caes. B. C. 3, 105; cujanam vox prope me sonat? Plaut.; ∾ mare, id.; cf. Hor. Epod. 13, 3; men ∾ clamore viri, stridore rudentes, Ovid. Met. 11, 495; ∾ omnia passim mulierum ··· ploratibus, Liv. 29, 17; men hirundo ··· sonat, Virg. Aen. 12, 474; (cf. Martial. 14, 223); - men om Ord og Stavelser: ∾ graviter, acute, vid. Cic. d. Rep. 6, 18; men comiſt: inanis cedis, dicta non sonant (Snak er ikke Penge), Plaut. Pseud. 1, 3, 71; - men impers.: jubet tibias agere; sonatur, Appul.; — II) act.: at lade tone el. lyde; at udraabe el. forkynde el. synge, ofl.; navnl. ogs. om Udtalen; - Cotta sonabat contrarium Catulo, subagreste quiddam planeque rusticum, Cic. Brut. 74; cf. id. Arch. 10, o. Ovid. A. A. 3, 286 flgd.; men Virg. Aen. 1, 328: nec vox hominem sonat, (lyder ikke som et Menneskes); men Tale sonat populus, (skriger el raaber saa), Ovid. Met. 15, 606; men avorum antiqua sonantem Nomina, (berømmende sig deraf), Virg. Aen. 12, 529; men magna sonare, (at skrige, at anstrænge Stemmen), Juvenal. 7, 108; cf. Hor. Sat. 1, 4, 43: os magna sonaturum etc.; - re unum sonare, (i Grunden at have samme Betydning; oppon. verbo inter se discrepare), Cic. Off. 3, 21; cf. id. Fin. 2, 2; - men „poet.": furem sonuere juvenci, (røbede ham), Propert. 4, 9, 13; men ∾ carmina, (spille eller synge dem), id. 2, 23, 16; cf. Hor. Epod. 9, 5; men Te lyra pulsa manu, te carmina nostra sonabunt, (skulle besynge dig), Ovid. Met. 10, 205; hvf. pass.: lyra ··· sonari, (at besynges dertil), Hor. Epod. 17, 39; cf. Ovid. A. A. 1, 206: Et magno nobis ore sonandus eris; — not.: partic. sonans, tis, ogs. som adj. in compar.; - meatus animae ··· gravior et sonantior, Plin. Ep. 6, 16; ut tibi tumidius videretur, quod est sonantius et elatius, etc., id. ibd. 7, 12.

sŏnor, ōris, m., [sono]: stærk Lyd el. Tone, Skrald el. Larm, ofl.; (poetisk Ord, dog ogs. hos Tac., o. Fl.); - summaeque sonorem Dant silvae, Virg. Ge. 3, 199; ligel. reddere sonorem, Lucr. 4, 574 flgd.; men laeto cantu et truci sonore, Tac. Ann. 1, 65; ∾ proelii, id.; - ogs. in pl.; saeva sonoribus arma, Virg. Aen. 9, 651; men mixtum sonoribus imbrem, Val. Fl.; sonores animalium, Appul. — sŏnōre, adv.: lydeligen, høit el. stærkt, oscitare, Gell. 4, 20; af — sŏnōrus, 3, [sonor]: tonende el. lydende, klingende el. klangfuld, straldende el. larmende; (oftest „poet." f. sonans); - ∾ cithara, Tibull.; ∾ aes, Claudian.; Luctantes ventos tempestatesque sonoras, Virg Aen. 1, 53; cf. id. ibd. 12, 139; ∾ nemus, Stat.; men ∾ Phocis, (hvor neml. det delphiske Orakel lyder), id.; men ∾ insula fluctibus, (gienlydende deraf), Claudian.

sons, gen. sontis, adj.; oprdl.: skadelig; vid. Fest. p. 297, (Müll.); df. sædv. „overf.": skyldig el. strafskyldig; hvf. subst.: den Skyldige, en Forbryder; - Omnes per mortes animam sontem ipse dedissem, Virg. Aen. 10, 854; cf. Ovid. Met. 6, 618; „poet." ogs. c. abl.; fraterno sanguine sontem etc., id. ibd. 11, 268; men id. ibd. 13, 563: foedataque sanguine sonti („poet." f. sontis) ··· loca etc.; - punire sontes, Cic. Off. 1, 24; cf. Liv. 3, 58: nullo sonte relicto; men vincla sontium servanto, Cic. Leg. 3, 3, (e XII tabb.); f. ogs. id. Phil. 2, 8, o. Ovid. Met. 2, 522, oftere; — not.: gen. sontum (f. sontium), Stat.; df. — sontĭcus, 3; oprdl.: skadelig; df. „overf.": farlig; df. sædv. morbus sonticus, (der hindrer nogen fra at møde for Retten el. til Krigstienefte, ofl.); - vid. frgm. XII tabb. ap. Fest. p. 290, (Müll.); f. ogs. Gell. 20, 1, o. Cincius

ap. Gell. 16, 4, ogs. Plin. 36, 34, o. Digest.; — b) bf. „overf.", sontica causa: som opstaaer af en morbus sonticus; bf. vigtig i sit Slags; - vid. Cat. ap. Fest. p. 314, (Müll.), o. Naev. ibd., p. 209, ogs. Tibull. 1, 8, 51.

sŏnus, i, m., [sono]: Tone el. Lyd, Klang el. Skrald, Larm el. Brusen, obl.; - tympana ··· raucis Obstrepuere sonis, Ovid. Met. 4, 391; men Index laetitiae fertur in astra sonus, vid. id. Fast. 4, 328; ∾ tubae, Caes., signorum, id.; cum ingenti sono fluminis etc., Liv. 21, 28; ∾ linguae Latinae, id. 29, 17; men sonis homines, ut aera tinnitu, dignoscimus, Quintil. 11, 3, 31; - tantus et tam dulcis sonus etc., Cic. d. Rep. 6, 18; cf. id. ibd. 2, 42; men ab acutissimo sono usque ad sonum gravissimum (fra den høieste Discant til den dybeste Bas) etc., vid. id. d. Or. 1, 59; men inanes sonos fundere etc., id. Tusc. 5, 26.

sŏphia, ae, f., σοφία: Viisdommen, sapientia; - vid. Enn. Ann. 1, 15, ogs. Afran. ap. Gell. 13, 8, o. Martial. 1, 112; men Cic. Off. 1, 43, paa Græsk. — sŏphisma, ătis, n., σόφισμα: falsk Slutning, captio, Senec. Ep. 45, o. Gell. 18, 13; — not.: Cic. Acad. 2, 24, forklares σοφίσματα ved: fallaces conclusiunculae. — sŏphistes, ae, m., σοφιστής: en Sophist; - vid. Cic. Acad. 2, 23: (sophistae) appellabantur ii, qui ostentationis aut quaestus causa philosophabantur; cf. id. Fin. 2, 1, o. id. N. D. 1, 23; - men Lucil. ap. Donat. ad Ter. Eun. 2, 3, 10: Di te perdant, senium atque insulse sophista! — 1. sŏphistĭce, adv. af sophisticus: sophistisk el. spidsfindigen; - ∾ interpretari legem et cavillari, Cod. Justin. — 2. sŏphistĭce, es, f., σοφιστική (sc. τέχνη): Sophisteri, Spidsfindighed, Appul. — sŏphistĭcus, 3, σοφιστικός: sophistisk, spidsfindig; - res admodum insidiosa et sophistica etc., Tiro Tullius ap. Gell. 7, 3; ∾ captio, Gell., ostentatio, Arnob.; ut concidant sophistica, Prudent.

Sŏphocles, is o. i, Σοφοκλῆς: den ypperste græske Tragoediedigter; vid. Cic. Fin. 5, 1, id. d. Senect. 7, oftere, ogs. id. Off. 1, 40, (hvor voc. Sophocle), o. Hor. Ep. 2, 1, 163; — B) bf. Sŏphoclēus, 3: sophocleisk; - an pangis aliquid Sophocleum (skriver en Tragoedie i hans Maner)? Cic. Fam. 16, 18; ∾ cothurnus, Virg., Ovid. — 1. sŏphos el. sophus, i, m., σοφός: en Viismand, den Vise; - te sophos omnis amat, Martial. 7, 32; - ogs. adj.: viis el. klog; Tum victor sophus, Phaedr. 3, 14; cf. id. 4, 16; — not.: ogs. er Sophus: romersk Tilnavn, Liv. 9, 45, o. id. 10, 9. — 2. sŏphōs, adv., σοφῶς, som Bifaldsraab: bravo! obl.; - At tibi tergeminum mugiet ille: sophos, Martial. 3, 46; cf. id. 1, 50, oftere. — Sōphron, ŏnis, m., Σώφρων: Navnet paa en græsk Mimedigter, Varr., o. Quintil. 1, 10, 17. — sŏphus, i, s. und. 1. sophos.

sōpio, īvi o. ii, ītum, 4, v. a., [sopor]; I) „egentl.": bedøver; bes. ogs. dysser i Søvn, bringer til at sove; - impactus ··· saxo, ut sopiretur, (besvimede, faldt i Afmagt), Liv. 8, 6; cf. id. 1, 41, o. Plin. 9, 25; - alii alios ··· invitant, et vino oneratos sopiunt, Liv. 9, 30; cf. id. 24, 46, Tibull. 3, 4, 19, Ovid. Met. 7, 149 o. 213; - oftest in partic. perf.; tollentes sopitum vulnere, Liv. 42, 16; cf. Lucr. 6, 794, o. Plin. 9, 8; - ut sopito corpore (under Legemets Søvn) ipse (animus) vigilet, Cic. Div. 1, 51; ligel. adortus sopitos vigiles, (den sovende Vagt), Liv. 25, 9; cf. Ovid. Met. 9, 470, Virg. Aen. 10, 642, o. A.; men Liv. 9, 37: quod sopitae maxime quietis tempus est, (da man sover fastest); — B) „poet." o. prægnant: at dysse i den evige Søvn, at ombringe, obl.; - quem funda ··· Sopierat, Sil. 10, 152; men Homerus ··· eadem aliis sopitu' quiete est, Lucr. 3, 1050; — II) „overf." om Tings og Begrebsobjecter: at berolige el. stille el. neddysse, obl.; - venti medio diei aut noctis plerumque sopiuntur, Plin. 2, 48; sopito mari, (under Havblik), id. ibd. 81; men sopitos excitat ignes, Virg. Aen. 5, 743; cf. id. ibd. 8, 542; haec omnia imperatoris maturitas sopiit et sustulit, Vell. 2, 125; quibus (blandimentis) sopita virtus conniveret, Cic. Coel. 17; cf. Lucr. 1, 31; sopita gloria (vitiis), Val. Max. 9, 1, extern. 1; sopitae artes, Claudian.

sŏpor, ōris, m., [sibileret af ὀπός]; oprdl.: Valmuesaft; - e nigro papavere sopor gignitur inciso scapo, Plin. 20, 76; — II) sædv. „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": Sovedrik; - sopore sumpto (dormire), Senec. Ep. 83; (opp. veneno poto moriturum); cf. id. Benef. 5, 13, ogs. Nep. Dion. 2; — 2) „bes." (som causa pro effectu): den ved Bedøvelse frembragte dybe Søvn, Bedøvelse; „poet." ogs. f. somnus el. Søvnen; - cujus (junci) semine somnum allici, sed modum servandum, ne sopor fiat, Plin. 21, 71; sopore placans artus languidos, Attius ap. Cic. Div. 1, 22; men Lucr. 4, 455: quum suavi vinxit membra sopore Somnus; cf. Virg. Aen. 4, 522; - navnl. ogs. som Person findes Sopor f. Somnus, Virg. Aen. 6, 278, Propert. 1, 3, 45, o. Stat.; — bb) bf. ogs. a) prægnant f. Dødssøvnen; - vid. Plaut. Amph. 1, 1, 148 flgd.; ligel. Lucr. 3, 466: gravi lethargo fertur in altum Aeternumque soporem; — b) ligesom d. germaniske Schlaf: Tindingen paa Hovedet; - laevumque soporem ··· tetigisse sagitta, Stat. Silv. 2, 3, 29; — B) „ment.": Søvnighed, Dorskhed, Efterladenhed, obl.; - torpere ultra etc., sopor et ignavia videretur, Tac. Hist. 2, 76; ligel. Martial. 7, 42: Inde sopor nobis et placet alta quies.

soporatus, 3, s. und. soporo. — sŏpōrĭfer, a, um, [sopor, fero]: søvnbringende, dyssende el. bringende i Søvn; - ∾ papaver, Virg. Aen. 4, 486; ∾ lac, Plin. 19, 38; - „poet." ogs.: ∾ aula Somni, Ovid. Met. 11, 586; ∾ Lethe, id. Trist. 4, 1, 47. — *sŏpōro, (avi), atum, 1, v. a.; I) „egentl.": dysser i Søvn, bedøver; - si iterum soporatur, (atter falder i Søvn), Cels.; soporari serpentes, (at de bedøves), Plin. 28, 29; - oftest in partic. pass.: soporatos invadere ··· hostes, Ovid. Am. 1, 9, 21; soporata aquatilia etc., vid. Plin. 10, 97; — II) „overf." m. Tings o. Begrebsobjecter; A) stiller el. standser, obl.; - soporant Imbre rogum, (slukke), Stat.; recruduit soporatus dolor, Curt. 7, 1; — B) forsyner med en bedøvende el. søvnbringende Kraft; - Vique soporatum Stygia (ramum) etc., Virg. Aen. 5, 855; cf. id. ibd. 6, 420: melle soporatam ··· offam etc.; o. — sŏpōrus, 3: hørende til Søvnen; (poetisk Ord); bf. I) søvnbringende, nox, Virg., Lucan.; — II) søvndrukken; - vinoque soporos (invadunt), Val. Fl.; — [sopor].

Sōra, ae, f.: romersk Coloni ved Lirisfloden, ikke langt fra Arpinum, Plin. 3, 9, Liv. 7, 28, oftere; — B) bf. Sōrānus, 3: soransk, ager, Liv., transfuga, id.; men ∾ augur, Cic. Div. 1, 47, (med Hensyn paa Soranernes Overtro). — Sōracte (ogs. Sauracte), is, n.: høit Bierg i Etrurien, med et Apolstempel, Plin. 2, 95, Hor. Od. 1, 9, in., Virg. Aen. 7, 696, o. A.; - som masculin Biform har Plin. 7, 2: ad montem Soractem. — sōrăcum, i, n., σώρακος: Kurv el. Kiste til at bære i, Plaut. Pers. 3, 1, 64; cf. Fest. p. 297, (Müll.). — Soranus, 3, s. und. Sora.

sorbĕo, ŭi, 2, v. a., [sibileret og omsat af ῥοφέω]: søber i mig el. indsøber; - ∾ crudum ovum, Plin., margaritas aceto liquefactas, Suet. Calig. 37; - comisk er: sorbet dormiens, (om den Snorkende), Plaut.; men som Ordsprog: Simul flare sorbereque, haud facile est, id. Most. 3, 2, 104; — II) „fig." (men alene poet. o. efteraug.): at inddrikke i sig, navnl. et Sygdomsstof, Lucr. 6, 1128; ligel. alm. at opsluge, obl., vid. Virg. Aen. 3, 422, o. Plin. 2, 82; „poet." ogs. om Ilden, Ovid. Met. 9, 172: sorbent avidae praecordia flammae; — B) „ment."; - quid eum non sorbere animo? quid non haurire cogitatione? etc., (med el. i Tankerne at opsluge el. tilegne sig Alt), Cic. Phil. 11,

5; men id. Qu. Fr. 3, 9: ut ejus ista odia non sorbeam solum, sed etiam concoquam (ei alene indtæder det i mig, men ogs. finder mig deri).

*sorbĭlis, e: til at sobe el. drikke, ovum, Cels., cibi, Colum.; — sorbillo, are, v. a.: smaasober el. smaadrikker, cyathos, Ter. Ad. 4, 2, 52; men „overf.": sorbillantibus saviis etc., Appul.; — sorbĭlo, adv.: sobende; df. „overf." ligesom mundfuldvis el. draabevis; - ∾ victitandum mihi (d. e. i Trang), Plaut. Poen. 1, 2, 185; — sorbĭtĭo, onis, f.: Soben el. Driffen, men sædv. concret: Drikke el. Suppe; - ∾ liquida, (Sobemad), Phaedr.; navnl. Sygesuppe, Cels., Senec.; ∾ ex farina: Melsuppe, Plin.; men „poet.": sorbitio tollit quem dira cicutae, Pers. 4, 2, (d. e. Socrates); o. — sorbĭtĭum, i, n.: = frgd., Seren. Sammon., inc.; —[sorbeo]. — sorbĭtĭuncŭla, ae, f., demin. af sorbitio, Marc. Emp., Hieronym. — sorbum, i, f. und. flgd. — sorbus, i, f.: Spurvetræet, (sorbus domestica L.), Colum., Plin. 16, 30; — df. sorbum, i, n.: Bærret el. Frugten deraf, Colum., Plin., Virg. Ge. 3, 380.

sordĕo, ēre, v. n., [sordes]: at være smudsig el. uren, obl.; I) „egenl."; - Jam lavisti? ··· Ph. Num tibi sordere videor? Plaut. Truc. 2, 4, 27; non splendeat toga, ne sordeat quidem, Senec. Ep. 5; cf. Gell. 9, 2: incola sordentium ganearum; — II) „fig."; A) „overf.": at være nanselig el. ringe i sit Slags; - haud sordere visus est Festus dies, Plaut. Poen. 5, 4, 6; ignobilia nimis et sordentia (verba), Gell. 19, 13; cf. id. 2, 23; — B) „ment.": at være lidet anseet, at være ringeagtet, obl.; - adeo se suis etiam sordere etc., Liv. 4, 25; quibus sordent omnia, quae natura dictavit, Quintil. 8, prooem. 26; cf. Virg. Ecl. 2, 44, Hor. Ep. 1, 11, 4, o. id. ibd. 1, 18, 18.

sordes, is, f.: Smudsighed, Urenhed; I) „egenl."; a) oftest in pl.; - in sordibus aurium inhaerescere, Cic. N. D. 2, 57; sint sine sordibus ungues, Ovid.; cf. Hor. Od. 2, 10, 7; — b) in sing., vid. Hor. Ep. 1, 2, 53, o. Lucr. 6, 1269; — II) „fig."; A) „overf.": den sædv. smudsige Sorgedragt; df. ogs. f. Sorg; - te nunc ··· sic jacere in lacrimis et sordibus, Cic. Fam. 14, 2; cf. id. Pis. 36, oftere, Liv. 6, 16, Suet. Vitell. 8, o. Tac. Ann. 4, 52; — B) „ment." el. „ethisk"; 1) „alm." om en Persons el. et Forholds Ringhed el. Slethed el. Foragtelighed og saa at sige Smudsighed; - ex summis et fortunae et vitae sordibus etc., Cic. Brut. 62; neque alienis umquam sordibus obsolescit (virtus), Cic. Sest. 28; illum in infamia relinqui ac sordibus, id. Att. 1, 16; taedio sordium etc., vid. Liv. 4, 56; men sordes illae verborum, (vulgære el. pobelagtige Ord el. Udtryk), Tac. Orat. 21; — b) df. concret: den smudsigste og nedrigste Del af Pobelen; - apud sordes urbis et faecem etc., Cic. Att. 1, 16; cf. Plin. Ep. 7, 29; men sordes et obscuritas partium etc., Tac. Hist. 1, 84; - ogs. som Skældsord: o tenebrae ··· o sordes, (du smudsige Menneske)! etc., Cic. Pis. 26; — 2) „bes.": smudsig Gjerrighed, Gnieragtighed, Nærighed, obl.; a) in pl.; - vid. Cic. Mur. 36: (P. R.) non amat profusas epulas, sordes et inhumanitatem multo minus; ligel. Quintil. 6, 3, 74: incusans ejus sordes etc.; cf. Plin. Ep. 2, 6: istam luxuriae et sordium novam societatem etc.; men sordes objicere alicui, Hor.; cf. id. Sat. 2, 5, 105; — b) in sing.; - nullam in re familiari sordem etc., Cic. Flacc. 3; cf. Tac. Hist. 1, 52: sordem et avaritiam alicujus integre mutare. — sordesco, dŭi, 3, v. n., inch. af sordeo: at blive tilsmudset; - manibus sordescere vulgi, vid. Hor. Ep. 1, 20, 11; ∾ manus, Plin.; - men „overf.": ∾ ager, (bliver overgroet el. forsomt), Gell. 4, 12. — sordĭcŭla, ae, f., demin. af sordes: ringe el. lidet Snaus, Marc. Emp. — sordĭdātus, 3, [af sordidus, ligesom albatus af albus, etc.]: som bærer smudsige Klæder; - Scin' hanc, quam dicit sordidatam et sordidam? Ter. Heaut. 2, 3, 56; ∾ servi, Cic.; ∾ mancipia, id.; - bes. bares slige Klæder som Tegn paa Sorg, oftest ifolge en Anklage, ogs. ifolge Dodsfald el. anden Ulykke; - quum excitavi maestum ac sordidatum senem, Cic. d. Or. 2, 47; men id. Pis. 41: nec minus laetabor, quum te semper sordidum, quam si paulisper sordidatum viderem; s. ogs. Liv. 3, 47, o. id. 6, 20; ligel. Cic. Verr. 2, 25: Romam venerunt sordidati, maxima barba et capillo etc.; s. ogs. Suet. Vitell. 15; — b) ogs. „ment.", men alene efterel., o. in superl.: ∾ conscientia, Sidon.

sordĭde, adv. af sordidus: smudsigt, i Snauset; - superl., ∾ tractus per plateas, Lamprid. Heliog. 33; — II) „fig."; A) „overf.": smudsigen, lavt, gement, obl.; - quo sordidius et abjectius nati sunt, Tac. Orat. 8; eum (victum) sordide invenisse etc., Gell. 15, 4; — B) „ment." o. „ethisk"; - ∾ dicere, Cic. d. Or. 2, 83, concionari, id. Att. 15, 2; - men ∾ facere: at handle smudsigen el. karrigt, obl., Suet. Dom. 9; ligel. ∾ gerere consulatum, Plin. Ep. 3, 9; cf. Cic. d. Or. 2, 86. — *sordĭdo, are, v. a.: tilsmudser, Sidon., Lactant.; o. — sordĭdŭlus, 3, demin.: noget smudsig el. uren; ∾ toga, Juvenal. 3, 149; - ogs. „fig.": noget slet, obl.; ∾ servuli, Plaut. Poen. 1, 2, 58; — [af flgd.].

sordĭdus, 3, [sordeo]: smudsig, tilsmudset, uren; I) „egenl."; - ∾ amictus, Virg. Aen. 6, 301, fumus, Hor.; ∾ mappa, id., lana, Ovid.; ∾ nati, Hor. Od. 2, 18, 28; cf. id. ibd. 2, 1, 22; - compar., ∾ toga, Martial.; superl., ∾ puer dentibus, Petron.; - calcatis sordidus uvis (Auctumnus), Ovid. Met. 2, 29; men ∾ terga suis (som roget), id. ibd. 8, 648; - som Sentens kan mærkes: Saepe est etiam sub palliolo sordido sapientia, Caecil. ap. Cic. Tusc. 3, 23; — b) navnl. ogs. om Landet (i Modsætn. af Byen, oftest „poet."); - ∾ rura, Virg., aratra, Claudian., tecta, Lucan.; ∾ otia, (i. e. ruris otia), Martial. 1, 56; dog ogs. ∾ villula, Cic. Att. 12, 27; men ∾ panis, Plaut., Senec.; — II) „fig."; A) „overf.": smudsig, d. e. slet el. ringe i sit Slags; - homini egenti, sordido, sine honore, sine censu, etc., Cic. Flacc. 22; cf. id. Att. 8, 4: numquam reo cuiquam, tam humili, tam sordido ··· tam praecise negavi, quam hic mihi; - ligel. in superl., ∾ cuique agrum divisisse, etc., Liv. 1, 47; men id. 22, 25, om Fodselen: loco non humili solum, sed etiam sordido ortus; — B) „ment." o. „ethisk": smudsig el. uren, uædel el. nederdrægtig, obl.; 1) „alm."; - ut quisque sordidissimus videbitur etc., Cic. Phil. 1, 8; homo furiosus et sordidus, id.; cf. id. Pis. 41, hvor sordidus modsættes sordidatus; - ligel. om en Haandtering el. Sysfel, ogs. om andre Forholde, navnl. ogs. om Talen; illiberales et sordidi quaestus etc., Cic. Off. 1, 42; ∾ lucrum, Quintil.; cf. Ovid. Am. 1, 10, 48; sordidissima ratio et inquinatissima, Cic. Off. 2, 6; ∾ repulsa, (beskæmmende), Hor.; ∾ nomen (sarracum), Quintil. 8, 3, 21; ∾ verba, id.; ogs. absol.: sordidum est, m. Subjectssætning, (det er smudsigt el. nedværdigende), Cic. d. Rep. 1, 5; ligel. id. Off. 2, 14: tum etiam sordidum ad famam (est), committere, ut etc.; ligel. id. Lael. 17: qui pecuniam praeferre amicitiae sordidum existiment; — 2) „bes.": smudsig, d. e. karrig el. gnieragtig; - vid. Hor. Sat. 1, 1, 65 o. 96; ligel. ∾ cupido, id. Od. 2, 16, 16; opp. sumptuosus, Plin. Ep. 2, 6. — *sordĭtūdo, inis, f.: Smudsighed; - Ut mihi absterserunt omnem sorditudinem! Plaut. Poen. 5, 2, 10; o. — sordŭlentus, 3: som bærer smudsige Klæder, Tertull.; — [sordes].

sōrex, (ogs. sŏrex), ĭcis, m., [sibileret af ὕραξ]: Spidsmusen, hvorom Ordsproget: sorex suo indicio perit; vid. Donat. ad Ter. Eun. 5, 6, 23; hvs. ogs. so-

ricina nenia, Plaut. Bacch. 4,8,48; f. ogf. Plin. 2,41, oftere, o. A. — sōrĭcīnus, 3, f. und. frgd. — sōrītes, ae, m., σωρείτης: en ved Grundenes Sammenhobning tilveiebragt falsk Slutning, ogf. acervus el. acervalis, Cic. Div. 2,4; men id. Acad. 2,16: quum aliquid minutim et gradatim additur aut demitur, soritas vocant etc.; cf. Senec. Benef. 5,19. — sorix el. saurix: etslags ubekiendt Fugl, Mar. Vict.

sŏror, ōris, f.: Søster; - mea soror gemina germana, Plaut. Mil. gl. 2,4,30; ligel. ∾ germana, Cic. Mil. 27; ∾ Jovis, (d. e. Juno), Hor., Ovid.; ∾ Phoebi, (d. e. Luna), id.; ∾ doctae, Tibull., Ovid., o. ∾ novem, id., (d. e. Muserne); men ∾ genitae nocte, ogf. crinitae angue, ogf. vipereae, (d. e. Furierne), id.; endel. ∾ tristes, Tibull., ogf. ∾ tres, Propert., Hor., Ovid., (d. e. Parcerne); - som Ordsprog mærkes: bonae mentis soror est paupertas, Petron.; — b) „poet." o. absol. findes ogf. sorores: f. Muserne, Propert. 3,1,17, f. Parcerne, Catull. 64, 326, Ovid., Martial., f. Danaiderne, Propert. 4,7,67, o. Ovid. Her. 14,15; — II) „overf."; A) Veninde, Kæreste, erdl., vid. Virg. Aen. 1,322, o. Martial. 2,4; — B) om Ting, som ere el. blive ligesom parviis forbundne el. sammenlignede; - saal. om Hænderne, Plaut. Poen. 1,3,9, om Haarene, Catull. 66,51, om Værter, Plin.; saal. id. 13,9: minus speciosae sed sapore caryotarum sorores, etc.

sŏrorcŭla, ae, f., demin. af soror: liden Søster, Plaut. frgm. ap. Priscian. — sŏrōrĭcīda, ae, m., [soror, caedo]: en Søstermorder, Pseud. Cic. p. Dom. 10. — sororiculata vestis, Plin. 8,74 (Hard., skal rimel. hede orbiculata, d. e. m. runde Figurer), inc.. — *sŏrōrĭo, are, v. n.: ligesom Søstre paa engang at voxe el. tiltage, navnl. om Brysterne, Plaut. frgm. ap. Fest., o. Plin. 31,33; o. — sŏrōrĭus, 3: søsterlig, coena, (i Anledning af den fundne Søster), Plaut. Curc. 5,2,60; ∾ moenia, (som Søsteren Dido havde bygget), Ovid. Fast. 3,559; men ∾ oscula, (ligesom de gives til el. af en Søster), id.; — not.: Sororium Tigillum hed et Juno helliget Sted i Rom; vid. Liv. 1,26 fin., o. Aur. Vict. Vir. ill. 4; — [soror].

sors, tis, (nom. sortis, Plaut., abl. sorti, id., Virg. Ge. 4,165, o. A.), f., [2. sero]; I) „egenl.": Lod (til Lodkastning); - conjicere sortes in situlam, Plaut., in hydriam, Cic. Verr. 2,51; ligel. sortes ponere in situlam, Liv. 41,18; ogf. absol.: sortes conjicere, Plaut. Casin. 2,6,34, o. Cic. Lig. 7, ogf. dejicere, Caes., Virg.; cf. Liv. 21,42: quum in id sors dejecta esset, (da man kastede Lod derom); sortes miscere, Cic., ducere el. educere, id.; men id. Att. 1,19: quum de consularibus mea prima sors exisset; cf. Liv. 21, 42: ut cujusque sors exciderat; - ogf. Lod i et Lotteri, Suet. Aug. 75, o. Spartian.; — II) „overf."; A) abstract, oftest publicistisk: Lodkastning; - quaestorem habes ··· eum, quem sors dedit, Cic. Qu. Fr. 1,1,3; men id. Verr. 2,6: simul atque ei sorte provincia Sicilia obvenit; men Liv. 4,37: cui ea provincia sorte evenit; men id. 28,45: Caecilio sorte evenit, ut etc.; men id. 35,6: comitia suae sortis esse; - sorte ductus, Cic., Tac., o. A.; sorte agros legionibus assignare, Brut. ap. Cic. Fam. 11,20; de se ter sortibus consultum, Caes. B. G. 1,53; extra sortem renunciari, vid. Cic. Verr. 2,51; cf. Suet. Caes. 20: extra sortem agrum Campanum dividere; — B) det ved Lodkastning el. ved anden Tilskikkelse Erholdte el. Tildelte; bf. navnl.; 1) et Orakelsvar, (der ofte meddeltes skrevet paa etslags Lodseddel el. Tavle); - vid. Cic. Div. 1, 34; ligel. id. ibd. 2,56: quum illa sors edita est opulentissimo regi Asiae, etc.; men Enn. ibd. 1,21: Quo sese vertant tantae sortes somnium (f. somniorum: Varsler i Drømme); cf. responsa sortium, Liv. 1,56; men sortes Lyciae, (fra Apollo's Orakel i Lycien), Virg.; ∾ Phoebeae, Ovid., faticinae, id., sacrae, id.; — 2) Lod el. Skæbne el. Bestemmelse el. Del; - Nescia mens hominum fati sortisque futurae, Virg. Aen. 10,501; cf. Hor. Sat. 1,1, in., o. id. Od. 2, 10,14; in alienae sortis exemplo, (ved at see andres Kamp el. Skæbne), Liv. 21,43; men ultimae sortis homines, (af ringeste Stand el. Vilkaar), Suet. Aug. 19; - feminea sors, (Qvindekjønnet), Ovid., ogf. altera sors, id.; men id. Fast. 6,30: Saturni sors ego prima fui, (hans første Barn); - ogf. c. gen.; nobis quoniam prima animi ingeniique negata sors est, Liv. 22,29; cf. id. 1,34: in nullam sortem bonorum natus, (opp. omnium bonorum heres); — 3) i Forretningssproget, ordl.: Formue; bf. den paa Rente udestaaende Capital; - Et sors et fenus, Plaut. Most. 3, 1,122, oftere; cf. Ter. Ad. 2,2,35; men Liv. 6,14: multiplici jam sorte exsoluta; men sors fit ex usura, Plin. praef. med.; f. ogf. Cic. Att. 6,1, o. Martial. 5, 42. — sorsum (-us), f. und. seorsum.

sortĭcŭla, ae, f., demin. af sors: liden Lodseddel; - sorticula in urnam cum ceteris demissa, etc., Suet. Ner. 21. — sortĭfer, i, m., [sors, fero]: som giver Orakelsvar, Epithet til Juppiter Ammon, Lucan. 9, 512; (al. sortiger m. f. Bem.). — sortĭger, a, um, [sors, gero], f. und. frgd. — sortĭlĕgus, 3, [sors, lego]: spaaende el. propheterende, Delphi, Hor. A. P. 219; — II) subst. sortilegus, i, m.: som udtyder Orakelsvar, Tegnsudlægger, Spaamand, Cic. Div. 1, 58, o. id. ibd. 2,53, ogf. Lucan. 9,581.

sortĭo, ire, activ Biform af sortior: kaster Lod, som verb. fin. alene forel.; - Tibi permitto, tute sorti, Plaut. Casin. 2,6,43; ligel. inter se sortiant, Varr. ap. Non.; ogf. c. acc.: Inter se sortiunt urbem atque agros, Enn. ibd.; — II) derim. ogf. classisk in partic. perf. sortītus, 3, m. pass. Bem.: hvorom der er kastet Lod, bestemt ved Lodkastning; - ab iis consiliis, quae erant sortita in singulos candidatos, etc., vid. Cic. Att. 4,16; cf. Propert. 4,7,55, o. id. ibd. 11,20; — bb) bf. abl. sortito, som adv.; a) efter el. ved Lodkastning; - Jovis sacerdotem sortito capi etc., Cic. Verr. 2,51; cf. Suet. Aug. 30, o. A.; — b) efter en Skæbne el. Tilskikkelse; - vid. Plaut. Merc. 1,2,25, o. Hor. Epod. 4, in.

sortĭor, sortītus sum, 4, v. dep. n. o. a; I) neutr.: kaster Lod; - Conjiciam sortes in sitellam, et sortiar Tibi et Chalino, Plaut. Casin. 2,5,34; men Cic. Verr. act. 1,8: quum praetores designati sortirentur etc.; men Tac. Hist. 2,41, om Legionerne: ∾ de ordine agminis; cf. Suet. Claud. 7: sortiri de altero consulatu; - ogf. er Sortientes, (Κληρούμενοι, de Lodkastende): Navnet paa en Comoedie af Diphilus, vid. Plaut. Casin. prol. 32; — II) oftere act.; A) „egenl.": kaster Lod derom; in tempp. perff.: erholder ved Lodkastning; a) c. acc.; - ut consules inter se provincias compararent sortirenturve, Liv. 42,31; (men id. 38, 35, er provincias alene underforstaaet); ogf. ∾ provinciam cum collega, Cic. Fam. 1,9; - fremdeles ∾ judices, id.; ∾ dicas, id. Verr. 2,17; men „poet.": ∾ regna vini talis, Hor. Od. 1,4,18; cf. id. ibd. 3,1,15, - sortitus est peregrinam (provinciam), Liv. 39,45; cf. Suet. Caes. 18, o. Plin. Ep. 6,22; — b) m. Relativsætning; - ut inter se sortirentur, uter etc., Liv. 42, 4; non considerare, sed quasi sortiri, quid loquare, Cic. N. D. 1,35; cf. id. Fat. 20; — B) „overf."; a) at dele imellem sig el. overtage tilsammen; - pariterque laborem Sortiti, etc., Virg. Aen. 8,444; cf. ibd. 3,634, o. ibd. 9,174; — b) udvælger el. opsøger; - subolem armento sortire etc., Virg. Ge. 3,71; men ∾ fortunam (i. e. locum) oculis, (søge med Øinene), id. Aen. 12, 920; ∾ matrimonium, Justin.; — c) opnaaer el. erholder; (saal. oftest in tempp. perff.); - mediterranea Asiae sortiti etc., Liv. 38,16; cf. id. 3,58: gens

Claudia, regnum in plebem sortita, etc.; f. ogf. Hor. Sat. 1, 6, 53, oftere, ogf. Suet. Aug. 99; ligel. Plin. Ep. 1, 3: reliqua rerum tuarum post te alium atque alium dominum sortientur; hoc numquam tuum desinet esse; men fata quis tam tristia Sortitus umquam? Senec. Phoen. 244.

sortis, is, f., vid. sors ab in. — sortītio, onis, f., [sortior]: Lodkastning; - dum sortes aequantur, dum sortitio fit, Cic. Corn. frgm.; ∾ provinciarum, (derom), id. Phil. 3, 10, oftere, o. A.; - ogf. in pl., Suet. Aug. 29. — sortito, abl. som adv., f. und. sortio. — sortītor, oris, m., [sortior]: som kaster Lod; - ∾ urnae, Senec. Troad. 982. — 1. sortītus, 3, partic. af sortio o. sortior. — 2. sortītus, us, m., [sortior]: Lodkastning; - Si etc., etiam specula in sortitu'st mihi, Plaut. Casin. 2, 4, 26; - ogf. in pl.; quae (virgo) sortitus non pertulit ullos, (hvorom der aldrig er kastet Lod), Virg. Aen. 3, 323; — B) „meton.": Lod el. Terning (til Lodkastning); in pl., Stat.; — b) df. „overf.": Lod el. Skæbne, ligel. in pl., id. — sōry, ўos, n., σῶρυ: en Ertsart, rimel. Atramentstenen, Plin. 34, 30.

sos, f. eos, vid „is" ab in. — Sōsĭus, Sosia: romerst Slægts- o. Personsnavn; vid. Cic. Att. 6, 1, oftere, ogf. Suet. Aug. 17; - ogf. mærkes Sosii som ansete Boghandlere i Rom paa Horatius's Tid; vid. Hor. Ep. 1, 20, in., o. id. A. P. 345; — B) df. Sōsĭanus, 3: benævnt efter en Sosius; - ∾ Apollo, (en Billedstøtte af Guden Apollo, der af en Overstor Sosius var bragt fra Syrien til Rom), Plin. 13, 11, o. id. 36, 4.

sospes, ĭtis, (fem. ogf. sospĭta, ae), adj., [rimel. besl. m. σῶς, i. e. salvus]; I) act.: frelsende el. redbende; bef. subst.: Frelser, Frelserinde; - Ennius sospitem pro servatore posuit, Fest. p. 300, (Müll.); templum Junonis sospitae, vid. Cic. Div. 1, 2; cf. id. N. D. 1, 29, o. id. Mur. 41, ogf. Ovid. Fast. 2, 56; — II) pass.: frelst, reddet, uskadt, ukrænket el. lykkelig, salvus; - filium Tuum modo in portu ··· vivum, salvum et sospitem Vidi etc., Plaut. Capt. 4, 2, 92; cf. August. ap. Suet. Aug. 28; men Liv. 2, 49: ut (dii eos) sospites brevi in patriam restituant; cf. Hor. Od. 3, 14, 10; men ibd. 1, 36, 4: Hesperia sospes ab ultima; ligel. ibd. 1, 37, 13: Vix una sospes navis ab ignibus etc.; - ogf. om Begreber: gunstig, lykkelig, dies, Plaut. Poen. 5, 4, 15, cursus, Hor. Carm. Sec. 40.

sospĭta, ae, vid. sospes ab in. — *sospĭtālis, e: frelsende; (for- o. efterel. Ord); - Qui tibi sospitalis fuit, etc., Plaut. Pseud. 1, 3, 18; ∾ sol, Macrob., deus, id.; o. — sospĭtas, atis, f.: Frelse el. Sundhed, (opp. pestis), Macrob.; — [sospes]. — sospĭtātor, oris, m.: en Frelser, (efterel. Ord), Appul.; - ∾ nostri generis, (i. e. Christus), Arnob.; — df. fem. sospĭtātrix, īcis: Frelserinde el. Frelsende, dea, Appul.; af — sospĭto, are, v. a., [sospes]: redder el. bevarer el. opholder; (archaistisk Ord, bef. i Religionssproget); - Regnumque nostrum sospitent superstitemque, Enn. ap. Non.; cf. Liv. 1, 16, (af en Bønformular); ligel. Catull. 34, fin., til Diana: Romulique Ancique, ut solita es, bona Sospites ope gentem! - men udenf. Religionssproget, vid. Plaut. Asin. 3, 3, 93.

Sōtădes, is, m., Σωτάδης: Navnet paa en utugtig Digter, Martial. 2, 86; — B) df. 1) Sōtădēus, 3: sotadisk, versus, Quintil. 9, 4, 90, Auson., o. A.; — 2) Sōtădĭcus, 3: = frgd., versus, Plin. 5, 2; ogf. absol.: in Sotadicorum libro etc., Gell. 7, 9.

sōter, ēris, m., σωτήρ: en Frelser el. Opholder, qui salutem dedit, vid. Cic. Verr. 2, 63; - ara Jovis Soteris, vid. Serv. ad Virg. Aen. 8, 652. — sōtēria, orum, n., σωτήρια: Helbredelsesfest, Martial. 12, 56; - ogf. som Titel paa et Lykønskningdigt i Anledning af en Helbredelse, Stat. Silv. 1, 4. — Sōtĭātes, um, m., Caes. B. G. 3, 20, o. Sottiates, Plin. 4, 33: Folk i Gall. Aquit., (nod. Sôs, Dep. du Gers). — sozūsa, ae, f., σώζουσα, (den Frelsende): en Benævnelse paa Vœxten artemisia el. serpyllum majus, Appul.

spădīcārius, 3, [spadix]: som farver kastaniebrun, Jul. Firm. — spădīcum, i, n., Biform af flgd., Ammian. 24, 3. — spădix, icis, comm., σπάδιξ; I) „egenl.": en med Frugten afreven Palmegren, avulsus e palma termes cum fructu, vid. Gell. 2, 26; — II) df. „overf."; A) adj.: kastaniebrun, (neml. ligesom Palmens Frugt el. Daddelen), vid. Gell. l. c.; men Virg. Ge. 3, 81: honesti Spadices glaucique (sc. equi); — B) subst.: et Slags bledt el. umandigt Strængeinstrument, Quintil. 1, 10, 31, (hvor acc. pl. spadicas).

spădo, ōnis, m., σπάδων: som er berøvet Mandbommen el. Avlekraften; hvf. ogf.: qui natura spadones sunt etc., Digest.; - df. „bef." Eunuch el. Castrat el. Gilding; vid. Liv. 9, 17, Hor. Epod. 9, 13, Juvenal. 14, 91, o. A.; — II) „overf." om ufrugtbare Planter, (der neml. ikke sætte Frø), Colum 3, 10, o. Plin. 13, 8; saal. ogf. om en Sivart, id. 16, 66; df. — spădōnātus, us, m.: Mandbommens Fraværelse el. Berøvelse, Tertull. — spădōnĭus, 3, [spado nr. II], om Vœxterne: ufrugtbar el. uden Frø, laurus, Plin. 15, 39, mala, id. 15, 15. — spaerita (f. sphaerita), ae, f., σφαιρίτης: et Slags rund Kage, Cat. R. R. 82. — spagas: et Slags Beg i Asien, Plin. 14, 25.

spargănion, i, n., σπαργάνιον: et Slags Plante, germ. Igelskolbe, Plin. 25, 63. — 1. spargo, rsi, rsum, 3, (inf. parag. spargier, Hor. Od. 4, 11, 8), v. a., [besl. m. σπείρω]; I) „egenl.": strøer el. udstrøer el. bestrøer, sprænger el. sprøiter, bespraenger el. besprøiter, odl.; - ∾ semina, (at saae), Cic., Quintil., Ovid.; cf. Cic. R. Am.: quem sua manu spargentem semen etc.; men „poet.": ∾ dentes, (saae Dragetænderne), vid. Ovid. Met. 3, 105, o. id. ibd. 4, 572; - ∾ numos de rostris, Cic. Phil. 3, 6; ∾ flores, Virg., Hor.; men ∾ hastas, tela, etc., (udslynge), Virg., Ovid.; cf. Enn. Ann. 8, 46: Hastati spargunt hastas, fit ferreus imber; - ∾ arenam pedibus, (sparke i Veiret), Virg.; men ∾ humum foliis, (bestrøe dermed), id.; ligel. ∾ caput mola salsa, Hor. Sat. 2, 3, 200; ∾ humerum capillis, id.; men m. græsk Construction: sparsus tempora canis, vid. Ovid. Met. 8, 567; cf. id. ibd. 15, 790; - ∾ nubes humorem etc., Lucr. 6, 629; cf. Hor. Epod. 5, 26; men ∾ aram agno immolato, (bespraenge med Blodet deraf), id. Od. 4, 11, 8; cf. ibd. 2, 6, 23; - aureis maculis sparsus (anguis: sprængt el. plettet), Liv. 41, 21; cf. sparso ore (virgo: med Fregner, odl.), Ter. Heaut. 5, 5, 18; f. ogf. Virg. Ecl. 2, 41; ligel. tectum ··· auro aut coloribus sparsum, Senec.; ligel. Ovid. A. A. 1, 71: priscis sparsa tabellis (porticus); - endel. i Oeconomien, absol.: Age, sparge (spræng Vand), etc., Plaut. frgm. ap. Gell. 18, 12; ligel. verrite aedes, spargite munde, Titinn. ap. Charis.; cf. Cic. Parad. 5, 2: qui verrunt, qui spargunt, etc.; - ligel. absol. i Krigssproget, Quadrig. ap. Gell. 9, 1: sagittarius cum funditore utrimque ··· spargunt fortissime; — II) „fig."; A) „overf.": udstrøer i Mængde, udbreder el. fordeler, odl.; - fluere ac mitti spargique etc., Lucr. 6, 923; men ruit spargitque canes (aper), Ovid. Met. 8, 343; ligel. sparsam tempestate classem etc., Liv. 37, 13; cf. Tac. Hist. 3, 46: exercitum spargi per provincias; men spargit natura cornua in ramos, Plin.; ligel. spargit radios in orbem (gemma), id.; men Distat enim, spargas tua prodigus, an etc., (om du bortkaster dit Gods, eller osv.), Hor. Ep. 2, 2, 195; - ∾ se in fugam, Liv. 33, 15; men „poet.": Saepe solet scintilla suos se spargere in ignes, Lucr. 4, 610; men om Rhinen: ∾ se in lacus ··· in amnem Mosam, Plin. 4, 29; cf. spargi in sulcos, Lucan. 4, 142; — B) „ment."; 1) „alm.": at udstroe el. udbrede; - deos immortales sparsisse animos in corpora ho-

minum, Cic. d. Senect. 21; cf. id. Arch. 12, o. Ovid. Met. 8, 267; — 2) „bes.": at indstroe i Talen el. at udstroe igiennem Talen (neml. som Rygte el. Mistanke, odl.); - ergo nunc ··· Sparge subinde, (indstrø el. lad falde, odl.), Hor. Sat. 2, 5, 101; men om en Læresætning: et adhuc spargetur omnibus locis, (vil blive indstroet), Quintil. 8,3,58; men id. 7, 2, 12: quas (suspiciones) spargere quam maxime varie oportebit; cf. Virg. Aen. 2, 98: hinc spargere voces In vulgus ambiguas; f. ogs. Quintil. 9, 2, 80; men Tac. Hist. 2, 58, m. Subjectsætn.: spargebatur, Albinum etc.; — III) partic. sparsus, 3, ogs. som adj.: udbredt el. grenet; - cujus (vitis) minor acinus, sparsior racemus, Plin. 16, 62; men Foro ··· triplici sparsus, (i. e. vagus per tria fora), Martial. 8, 44.

*2. spargo, inis, f.: Stroen el. Sprængen, salis, Venant.; — sparsilis, e: som lader sig adsprede, adspredt, Tertull.; — sparsim, adv.: adspredt, hist og her; - ∾ defluere, Appul.; cf. Gell. 11, 2; — sparsio, onis, f.: Besprængen (navnl. Theatrets med vellugtende Vande); - in pl., Senec. Contr. praef. 5, o. id. Qu. N. 2, 9; — b) ogs. Udstroen el. Udkasten af Foræringer i Theatret, Stat. Silv. 1, 6, 67; o. — sparsivus, 3: til at udkaste el. udslynge; - ∾ pila, Petron. Sat. 27, inc., (al. prasina); — [1.spargo]. — sparsus, 3, partic. o. adj. af 1. spargo.

Sparta, ae, f., „poet." ogs. Sparte, es, Σπάρτη: Sparta, Hovedstaden i Laconien, oftere Lacedaemon, (hod. Misitra); vid. Plin. 4, 8, Cic. Off. 2, 22, oftere, Virg. Aen. 2, 577, o. A.; - den anden Form har Propert. 3, 12, in., Ovid. Met. 6, 414, oftere, o. A.; — B) ds. 1) Spartanus, 3: spartansk, virgo, Virg. Aen. 1, 316; cf. Propert. 1, 4, 6; ∾ disciplina, Liv. 38, 17; ∾ canis, Lucan.; men ∾ saxum, Martial. 1, 56, (spartansk Marmor); — b) ds. subst. Spartani, orum, m.: Spartanerne, Justin.; ogs. in sing., Plaut. Poen. 3, 5, 25; — 2) Spartiaticus, 3, res, Plaut. Poen. 3, 4, 9; - ogs. Spartiacus, 3, Taenaros, Appul., o. Sparticus, 3, myrtus, Virg. Cul. 399, ligesom Spartanus: spartansk; — 3) Spartiates, ae, m., Σπαρτιάτης: en Spartaner, Plaut. Poen. 3, 5, 35, Cic. Tusc. 1, 43, oftere, ogs. id. Div 1, 34.

Spartacus, i, m.: den bekiendte thraciske Gladiator, som førte Gladiatorkrigen imod Romerne; - vid. Liv. epit. 96, Flor. 3, 20, Vell. 2, 30, ogs. Hor. Od. 3, 14, 19, o. id. Epod. 16, 5; — b) „meton." ogs. om Antonius, Cic. Phil. 4, 6. — Spartanus, 3, f. und. Sparta. — spartarius, 3: hørende til el. benævnt efter Væxten spartum; - ∾ Carthago (i Hispanien), Plin. 31, 43; — b) in neutr., spartaria (sc. loca: Egnen derom), id. 11, 8. — spartiolus, i, m.; in pl.: etslags Brandfolk, rimel. benævnte efter de Redskiger el. Reebliner, som de førte med sig, Tertull., o. schol. ad Juvenal. 14, 305; af — sparteus, 3: som er forfærdiget af Væxten spartum; saal. m. funis, Cato, m. urnae o. amphorae, id.; - ∾ solea, Colum., hvs. ogs. absol. spartea, ae, f., id., Pallad., o. A.

Sparti, orum, m., Σπαρτοί, (af σπείρω: saaer, altf. de Saaede el. af Sæd Opvoxne); saaledes kaldtes de harniskklædte Mænd, som voxede op efter de af Cadmus saaede Dragetænder, Hygin., Ammian. 19, 8, o. Varr. ap. Gell. 17, 3. — Spartiacus, 3, o. Spartiates, ae, f. und. Sparta. — spartopolios, i, f., σπαρτοπόλιος, (med ifprængte graa Haar): Navnet paa en ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 73. — spartum, i, n., σπάρτον: en hampeagtig Væxt, hvoraf snoes Touge, flettes Matter, osv., (f. und. sparteus); fandtes oprdl. i Hispanien omkring Carthago, og er rimel.: stipa tenacissima L., germ. Pfriemgras; - vid. Plin. 19, 7, o. Varr. ap. Gell. 17, 3; magna vis sparti ad rem nauticam congesta, Liv. 22, 20; — II) „overs.": en af Væxten spartum snoet Line, Plin. 28, 11, o. id. 35, 40.

sparulus, i, m., demin. af 2. sparus: Brasen, en Fiskeart, Ovid. Hal. 106, o. Martial. 3, 60. — 1. sparus, i, m., (neutr. pl. spara, Lucil. ap. Fest.): etslags krumt Skudvaaben, Spyd el. Landse, odl.; - vid. Liv. 34, 15; men Virg. Aen. 11, 682: Agrestisque manus armat sparus; cf. Sall. Catil. 56. — 2. sparus, i, m.: Guldbrasen, en Fiskeart, (sparus aurata L.), Plin. 32, 53, o. Cels. 2, 18. — spasma, atis, n., σπάσμα: = flgd., Plin. — spasmus, i, m., σπασμός: Krampe, Plin. 22, 9, oftere; saal. ogs. hos Scribon. — spasticus, 3, σπαστικός: som lider af Krampe, Plin. 20, 29, oftere.

spatangius, i, m., σπάταγγος: etslags Soigel, Cod. Theod. — spatha, ae, f., σπάθη; I) „egentl.": etslags aflangt og fladt Redskab til at røre sammen med, Ske el. Sleb, odl.; - ∾ lignea permiscere, Colum.; cf. Plin. 34, 26, o. A.; — II) ds. ifølge etslags Lighed; a) en Væverske; - spatha coire coguntur (stamen et subtemen), Senec. Ep. 90; — b) etslags bredt tveægget Sværd uden Spids, Tac. Ann. 12, 35, Veget., o. A.; — c) Palmegren, el. dens Kapsel el. Bælg; vid. Plin. 16, 28; — III) efter Plin. 12, 62, o. id. 23, 53: er spatha el. spathe ogs. en Benævnelse paa Træet elate. — spathalium (spatal.) el. -ion, i, n., σπαθάλιον el. σπατάλιον: en Palmegren, Martial. 13, 27, (i Overskriften); — II) etslags Armbaand, Plin. 13, 52, Tertull.

spatiator, oris, m., [spatior]: som gaaer el. spadserer; ds. „overs.": en Dagdriver; vid. Cato ap. Fest. p. 344, (Müll.). — spatiolum, i, n., demin. af spatium: lidet Rum, Pallad. — spatior, atus sum, 1, v. dep. n., [spatium]; I) „egentl.": gaaer el. spadserer, gaaer for at more mig el. for Helbredens Skyld; - ∾ in xysto, Cic., Pompeja sub umbra, Ovid., o. Pompeja in umbra, Propert., (i. e. in porticu Pompeja); ∾ aggere in aprico, Hor. Sat. 1, 8, 15; ogs. ∾ summa arena, Ovid. Met. 2, 573; men absol., vid. Cic. R. Am. 21; — B) ds. „alm.": gaaer el. drager el. skrider frem el. forbi, odl., incedo; - saal. Virg. Aen. 4, 62: Aut ante ora deum pingues spatiatur ad aras (Dido); cf. Ovid. Met. 4, 87, ogs. Quintil. 11, 3, 131 o. 135; men Virg. Ge. 1, 389: (cornix) sola in sicca secum spatiatur arena; f. ogs. Propert. 2, 10, 19; — II) „overs." om Ting: at udbrede sig; - spatiantia passim Brachia (arboris), Ovid. Met. 14, 629; ligel. spatiantes alae (aquilae: vide el. udstrakte), id. ibd. 4, 364; ligel. radices in summa tellure spatiantur, Plin.; cf. id. 17, 4: intus, ut in metallis, spatiante vena; men (Nilus) certis diebus ··· per totam spatiatus Aegyptum (udbredende sig derover), fecundus innatat terrae, id. 5, 10.

*spatiose, adv.; I) i et vidt Rum, vide omkring; - (inula) fruticat spatiose, Plin. 19, 29; cf. id. 25, 53, oftere; - compar., ∾ increvit fluvius, Ovid. Am. 3, 6, 85; — II) „overs." om Tiden: længe; - in compar., Tu quoque, qui aestivos spatiosius exigis ignes, Phoebe, etc., Propert. 3, 19, 3; o. — spatiositas, atis, f.: Rummelighed, Sidon.; af — spatiosus, 3, [spatium]; I) „egentl.": som indtager et stort Rum, rummelig, vid; ds. ogs. „poet.": stor, lang, bred, odl.; - ∾ stabulum, Colum.; ∾ insula, Plin.; ∾ loca, Quintil.; ∾ taurus, (opp. parva vipera), Ovid. Rem. 421; ∾ corpus, id. Met. 3, 56; ∾ limes, id.; ∾ frons cornibus, id. Met. 3, 20; men ∾ voces (med mange Stavelser), Quintil.; - compar., ∾ aedificia, Vitruv.; men Ovid. A. A. 2, 645: spatiosior aequo (Andromache: større el. høiere); superl., ∾ sedes hominum deorumque (Campus), Plin. Pan. 63; — II) „overs." om Tiden: lang, langvarig; - spatiosam fallere noctem, Ovid. Her. 1, 9; ∾ senectus, vetustas, id.; ∾ aevum, tempus, bellum, id.; — B) om andre Gienstande el. Begreber: vid, omfattende; - magna et spatiosa res est sapientia etc, Senec. Ep. 88.

spatium, i n., [rimel best. m. pateo]; I) „egentl.":

aabent el. vidt Rum; A) „alm."; - Per totum coeli spatium diffundere sese (solis lucem), Lucr. 4, 202; men id. 1, 427: spatium, quod inane vocamus, etc.; cf. ibd. 1001, oftere, ogf. Virg. Ecl. 3, 105; ligel. reliquum spatium, qua flumen intermittit, Caes. B. G. 1, 38; cf. id. B. C. 3, 61; — B) „bef."; 1) begrændset el. afmaalt Rum, Mellemrum el. afmaalt Strækning; - longo itineris spatio etc., Caes. B. C. 1, 24; ligel. paribus intermissae spatiis (trabes), id. B. G. 7, 23; cf. Ovid. Met. 8, 794: Neve viae spatium te terreat, etc.; men Cic. N. D. 2, 19: spatiis immutabilibus etc.; magnum spatium abesse, (være langt borte), Caes.; ab tanto spatio (institui: saa langt borte), vid. id. B. G. 2, 30; - quod sit homini spatium a vestigio ad verticem, Plin. 7, 17; cf. Ovid. Met. 3, 95; men ∾ oris et colli, id. ibd. 2, 671; men trahit (aures) in spatium, (trækker dem i Længden), ibd. 11, 176; — 2) Rum el. Plads til en vis Bestemmelse, navnl. Spadseregang, Veddelobsbane, odl.; - vid. Cic. Leg. 1, 4 o. 5, id. d. Or. 3, 12, o. id. Fin. 5, 1; men velut decurso spatio, id. d. Senect. 23; cf. Ovid. Met. 2, 167: tritumque relinquunt Quadrijugi spatium, etc.; men Cic. d. Rep. 1, 26: delubris distinctam spatiisque communibus (urbem: med offenlige Pladser); - „poet." ogf.: det indre Rum i en Bygning; vid. Ovid. Met. 7, 670; — b) ogf. abstract: Spadseregang el. Spadsering, Gaaen el. Gang, odl.; - duobus spatiis tribusve factis, Cic. d. Or. 1, 7; cf. id. Mur. 34, o. Suet. Aug. 83; — II) „overf."; A) om en Tidsbestemmelse; 1) „alm.": Tidsrum el. Tidsfrist el. Tid; - quantum fuit diei spatium, Caes.; cf. id. B. G. 6, 18: spatia omnis temporis numero ··· noctium finiunt; ligel. Cic. Arch. 1: respicere spatium praeteriti temporis; ∾ annuum, Caes.; ∾ dierum triginta, Cic.; in brevi spatio, Lucr. 2, 77, o. Ter. Heaut. 5, 2, 2; brevi spatio, Sall. Catil. 56; men tam longo spatio, vid. Cic. Off. 2, 23; cf. id. d. Or. 2, 86; men Hor. Od. 1, 11, 6: spatio brevi Spem longam reseces; — 2) „bef."; a) den til en vis Virksomhed bestemte Tid el. Frihed el. Leilighed; - nisi tempus et spatium datum sit, etc., Cic. Quint. 1; cf. Ter. Hec. 3, 3, 14: neque, ut etc., tempus spatium ullum dabat; men spatium sumamus ad cogitandum, Cic. Fin. 4, 1; cf. Caes. B. G. 7, 40, o. Ter. Andr. 1, 2, 11; men Ovid. Rem. 277: Ne properes oro; spatium pro munere posco; — b) det metriske el. rhetoriske Tidsmaal; - trochaeus ··· est eodem spatio, quo choreus, Cic. Orat. 57; cf. Quintil. 1, 5, 18: quae (vitia) fiunt spatio, etc.; — B) Bane el. Løbebane, Vei el. Sti, odl.; - Prope decurso spatio, Ter. Ad. 5, 4, 6; f. ogf. Cic. Brut. 90: quemadmodum simus in spatio Hortensium ipsius vestigiis persecuti; cf. id. Lael. 12; men Lucr. 6, 91: Tu mihi ··· spatium praemonstra, callida Musa!

1. spătŭla, (spath.), ae, f., demin. af spatha; I) bredt og aflangt Stykke; - ∾ porcina, (Kollen af en Skinke), Apic.; — II) liden Palmegren, Vulgat. — 2. spătŭla, ae, f., σπατάλη: Vellyst el. Utugt; - Spatula eviravit omnes Venerivaga pueros, Varr. ap. Non.

†spĕcĭālis, e, [species]: besynderlig, speciel; - illud generale ··· hoc speciale, Quintil.; ∾ quaestiones, id., tractatus, id.; f. ogf. „bef." Senec. Ep. 58; — b) quod speciale semper habuerunt, (deres Eiendommelighed), Trebell. XXX Tyr. 14; bf. — spĕcĭālĭtas, atis, f.: Besynderlighed, Tertull.; o. — spĕcĭālĭter, adv.: besynderligen, særskilt, (opp. generatim), Colum. 12, 2; - ∾ exprimere (særskilt at angive), de cujus dolo quis queratur, Digest. — *spĕcĭārius, 3: besynderlig; - ∾ dona, Caes. B. C. 3, 53, inc.; — spĕcĭātim, adv.: besynderligen, opp. generatim, Capella; o. — spĕcĭātus, 3: som har faaet sin egen Form el. Gestalt, Tertull.; — [af flgd.].

spĕcĭes, ēi, (gen. specie o. specii, Matius ap. Gell. 9, 14), f., [specio]; I) act.: Synet, Blikket, Synskraften; - speciem quo vortimus, etc., Lucr. 4, 243; cf. id. 5, 705 o. 723; oculi speciem fallere, Vitruv.; - ogf. kan hidføres: prima specie, (ved første Diekast), Cic. Fin. 4, 22; cf. id. d. Or. 3, 25; ligel. ad speciem, (at see til, opp. ad sensum et cogitationem), id. Verr. 1, 22; — II) oftest pass.: hvad der viser sig hos den beskuede Gienstand, det ydre Skue, Udseende el. Ydersíde, Form el. Gestalt; A) „egentl."; 1) „alm."; - quae species formae etc.? Cic. Tusc. 5, 39; cf. Lucr. 4, 49: Quod speciem ac formam similem gerit ejus imago, etc.; men Cic. R. Am. 22: esse aliquem humana specie et figura, qui etc.; ligel. Bellan' videtur specie mulier? Plaut. Bacch. 4, 7, 40; cf. id. Most. 1, 3, 23, oftere; men Urbis speciem vidi, hominum mores perspexi parum, id. Pers. 4, 4, 2; cf. Cic. d. Rep. 3, 32: ∾ praeclara oppidi (Athenarum) etc.; men ∾ navium etc., vid. Caes. B. G. 4, 25; cf. ibd. 2, 31, oftere; men Cic. d. Senect. 16: agro bene culto nihil ··· nec usu uberius, nec specie ornatius; men id. Catil. 2, 8: horum hominum species est honestissima, etc.; — b) bf. ogf. „ment.": det i Aanden Beskuede, Ideen el. Begrebet; - hanc illi ἰδέαν appellabant; ··· nos recte speciem possumus dicere, Cic. Acad. 1, 8; ligel. ∾ eloquentiae, id. Orat. 5 o. 14; ligel. species, forma et notio viri boni, id. Off. 3, 20; f. ogf. Hor. Sat. 2, 3, 208; — 2) det blotte Skin el. ydre Anstrøg (i Modsætn. af Virkeligheden), navnl. i Forbindelserne: specie quidem ··· sed reapse etc., Cic. Lael. 13; ligel. specie ··· opp. re vera, Liv. 35, 31; ligel. per speciem etc., (under det Paaskud), opp. re ipsa, id. 39, 35; - similitudinem quandam gerebant speciemque sapientium, vid. Cic. Off. 3, 4; cf. id. Coel. 6: specie quadam virtutis assimulatae etc.; f. ogf. id. Off. 3, 33: habere speciem utilitatis; - ligel. ad speciem, (for Syns Skyld), Caes. B. C. 2, 35, oftere; — b) bf. prægnant: Skin, Glands, Smykke, odl.; - adhibere quandam in dicendo speciem atque pompam, Cic. d. Or. 2, 72; cf. id. Brut. 62; men Liv. 34, 52: praebuerunt speciem triumpho capitibus rasis secuti; f. ogf. Hor. Ep. 1, 6, 49, oftere; — B) „overf."; 1) concret f. simulacrum, o. ligesom εἴδωλον; a) Drømmebillede, Syn i Drømme; - saal. Lucr. 1, 125: Homeri ··· speciem etc.; cf. Liv. 8, 6: eadem ··· species viri etc.; ligel. per nocturnas species etc., id. 26, 19; cf. Ovid. Met. 9, 472; — b) Billede, Billedstøtte, Statue; - vid. Cic. poëta Div. 1, 12: Sancta Jovis species etc.; — 2) den besynderlige Gienstand iblandt flere, hvorpaa Blikket el. Opmærksomheden er rettet, Arten (i Modsætn. af Slægten el. genus); - vid. Cic. d. Or. 1, 42, o. Senec. Ep. 58, ogf. Cic. Top. 7 o. 18, o. id. Orat. 10; — b) i d. sild. Retssprog: besynderligt Tilfælde; - ponitur apud eum species talis, etc., Digest.; — c) sild. ogf. (ligeartede) Specerier el. Krydderier, Macrob., Digest., Pallad.

spĕcillātus, 3, [inus. specillum, som demin. af speculum]: forsynet el. indlagt med Speilglas; - ∾ patina argentea, Vopisc. Prob. 4. — 1. spĕcillum, i, n., [specio]: chirurgisk Instrument til Undersøgelse af et Saar, en Sonde, Cic. N. D. 3, 22, Cels., Plin. — 2. specillum, i, n., s. und. specillatus.

spĕcĭmen, ĭnis, n., [specio]; I) hvorpaa noget kiendes, Kiendemærke, Prøve, Exempel; - Hoc etiam imprimis specimen verum esse videtur, Quam etc., Lucr. 4, 210; men comisk: nunc specimen specitur, (vi faae nu Syn for Sagen), Plaut. Casin. 3, 1, 2, oftere; men ingenii specimen est quoddam, m. Subjectsætn., (er etslags Beviis derpaa), Cic. d. Or. 3, 40; cf. id. Brut. 50; men id. Div. in Caecil. 8: qua in re non modo ceteris specimen aliquod dedisti, sed etc.; men Solis avi specimen, (Tegn paa hans Nedstammen derfra), etc., vid. Virg. Aen. 12, 164; - temperantiae

prudentiaeque specimen est Qu. Scaevola, Cic. N. D. 3, 32; men om P. Rutilius: quod specimen habuit haec civitas innocentiae, id. Pis. 39; — II) „overf.": hvad der tiener andre til Exempel, Exempel, Forbillede, Monster, Ideal; – specimen naturae capi ··· ex optima quaque natura etc., Cic. Tusc. 1, 14; cf. id. Leg. 3, 3, (e XII tabb.): is ordo (i. e. senatus) vitio vacato, ceteris specimen esto; men id. Tusc. 5, 19: in quo (Caesare) ··· specimen fuisse humanitatis, salis, suavitatis, leporis; men Liv. 38, 17: servantes antiquum specimen animorum (Galli); f. ogs. Lucr. 5, 187: Si non ipsa dedit specimen natura creandi, etc.

spĕcio (spicio), spexi, 3, v. a.: skuer el. seer; (forcl. Ord); – vid. Varr. L. L. 6, 8, ogs. Fest. pag. 330 (Müll.), hvor ogs. citeres Plaut. Mil. gl. 3, 1, 100: quo supercilio spicit! f. ogs. id. Casin. 3, 1, 2, und. specimen; men id. Truc. a. 5, v. 8: nisi mihi credis, spece, inc., (al. espice). — *spĕcĭōse, adv.: med smuk ydre Anstand, smukt, prægtigen; – ∾ vehi, (paa smykkede Skibe), Plin. 35, 31; – compar., ∾ instratus equus, quam uxor vestita, Liv. 34, 3; cf. Hor. Ep. 1, 18, 52; superl., ∾ contorta hasta (et optime emissa), Quintil. 9, 4, 8; — II) „ment."; – speciose dictum, Quintil., translatum, id.; – ogs. in superl., ∾ usus etc., id. 8, 6, 18; o. — spĕcĭōsĭtas, atis, f.: Skiønhed; – ∾ naturalis, Tertull.; — [af flgd.].

spĕcĭōsus, 3, [species]: smuk at see til, med godt Udseende, smuk, glimrende, prægtig; I) „egenl."; – hunc ··· speciosum pelle decora, (opp. introrsus turpem), Hor. Ep. 1, 16, 45; ∾ corpora atque robusta, vid. Quintil. 11, 3, 26; – compar., ∾ familiam nemo producit, Senec. Ep. 87; superl., ∾ homo (Alcibiades), Quintil. 8, 4, 23; — II) „fig.": smuk el. antagelig, som vel lader sig sige el. høre; – ∾ has causas reversionis etc., Cic. Att. 16, 7; men ∾ titulo uti etc., (bruge et ret artigt Paaskud), Liv. 35, 16; cf. id. 1, 23: si vera potius, quam dictu speciosa, dicenda sunt; – ∾ genus dicendi, Quintil.; ∾ vocabula rerum, Hor. Ep. 2, 2, 116; cf. id. A. P. 144 o. 319; men Ovid. Met. 11, 133: speciosoque eripe damno (fra hin glimrende Ulykke); Conjugiumne vocas, speciosaque nomina culpae Imponis ··· tuae? id. ibd. 7, 69; – compar., ∾ rhetorice, quam dialectice, Quintil.; – ogs. absol. m. Subjectsætn.: gestarum rerum ordinem sequi, speciosius fuit, id. 3, 7, 15; – superl., longe speciosissimum genus orationis, id. 8, 6, 49.

spectābĭlis, e, [specto]; I) „egenl.": synlig; – spectabilis undique campus, Ovid. Met. 3, 709; cf. id. Trist. 3, 8, 35, ogs. Cic. Univ. 8; — II) „overf.": seværdig, anselig, udmærket; – Vestibus intexto Phrygiis spectabilis auro (Niobe), Ovid. Met. 6, 166; ∾ mons topiario naturae opere, Plin. 14, 15; ∾ victoriam edere, Tac. Agric. 34; — B) under de silbigere Keisere er spectabilis: en Titel for visse høie Embedsmænd, Cod. Just.; df. — spectābĭlĭtas, atis, f.: den Værdighed, som svarer til spectabilis nr. II, B.

spectācŭlum, (ctr. spectaclum, Propert. 4, 8, 21), i, n., [specto]; I) „alm.": Skue el. Skuespil; – Quum mihi obtulisti hoc tam lepidum spectaculum, Plaut. Poen. 1, 1, 81; f. ogs. Cic. N. D. 2, 56, und. spectator; cf. Hor. Epod. 5, 34; ∾ praebere hominibus, Cic. N. D. 2, 62; men id. Att. 10, 2: homini non amico nostra incommoda ··· spectaculo esse nolim; cf. id. Phil. 10, 4; men Liv. 10, 40: ut hostium quoque magnificum spectaculum esset, (at ogsaa Fienden gav et glimrende Skue); men Spectaclum ipsa sedens, (som Gienstand for Alles Blikke), Propert. 4, 8, 21; — II) „bes."; A) „egenl.": det paa Theatret el. i Circus osv. opførte Skuespil; – spectacula sunt tributim data, Cic. Mur. 34; ∾ apparatissimum, id.; ∾ gladiatorium, Liv.; ogs. ∾ gladiatorum, id., Plin.; ogs. ∾ circi, Liv., ludorum, athletarum, naumachiae, Suet.; — B) „overf.": Theatret, Skueplads; ogs. Sted el. Stillads for Tilskuerne; – tantus est ex omnibus spectaculis ··· plausus excitatus, Cic. Sest. 58; cf. Liv. 1, 35: loca ··· ubi spectacula sibi quisque facerent; ligel. Tac. Ann. 14, 13: exstructos, qua incederet, spectaculorum gradus.

spectāmen, ĭnis, n., [specto]; I) forcl. f. specimen: Prøve, Beviis; – Spectamen bono servo id est ··· ut etc., Plaut. Men. 5, 6, in.; — II) efterel. f. spectaculum: Skue el. Skuespil, Appul. — spectāte, adv. af spectatus und. specto: anskueligen; df. „overf.": fortrinligen; – in superl., quae spectatissime floreant, celerrime marcescĕre, Plin. 21, 1; cf. Ammian. 28, 3.

*spectātĭo, onis, f.; I) „egenl.": Beskuen, Beskuelse, navnl. med Hensyn paa de romerske Skuespil; – vid. Cic. Att. 13, 44: est quiddam, animum ··· levari cum spectatione, tum etiam etc.; men c. gen.: ∾ apparatus etc., id. Fam. 7, 1; ogs. in pl.: quae ad spectationes populo comparantur, Vitruv. 10, praef.; — B) „bes." ogs.: Provelse el. Prøve af den Mynt, hvori en Betaling skeer; – vid. Cic. Verr. 3, 78: deductiones fieri ··· pro spectatione etc.; — II) „fig.": Hensyn el. Betragtning; – Macedonicum bellum nomine amplius, quam spectatione gentis fuit, Flor. 2, 7; o. — spectātīvus, 3: hørende til en Betragtning; df. theoretisk; – thesin a causa sic distinguunt, ut illa sit spectativae partis, haec activae, Quintil. 3, 5, 11; — [specto].

spectātor, oris, m., [specto]: som beskuer el. betragter; I) „alm."; – sunt homines quasi spectatores superarum rerum atque coelestium, quarum spectaculum ad nullum aliud genus animantium pertinet, Cic. N. D. 2, 56; cf. id. d. Or. 1, 24, o. id. Off. 2, 7; men ∾ unicus coeli siderumque (Archimedes), Liv. 24, 34; — II) „bes."; A) Tilskuer ved Skuespillene; – Nunc, spectatores ··· clare plaudite, Plaut. Amph. fin., oftere; — B) som undersøger el. bedømmer; – quam elegans formarum spectator siem, etc., Ter. Eun. 3, 5, 18, (Donat.). — spectātrix, īcis, fem. til frgd.; I) som beskuer el. betragter, en Tilskuerinde, Plaut. Merc. 3, 4, 12, o. Senec. Consol. ad Marc. 18; men Ovid. Am. 1, 12, 26: Spectatrix animos ipsa juvenca dabat; — II) „fig.": som bedømmer; – ∾ incorrupta praeteritorum (posteritas), Ammian. 30, 8. — spectatus, 3, partic. o. adj. af specto.

spectĭo, onis, f., [specio], i Augursproget: at iagttage Auspicierne; Øvrighedspersonernes Ret til at udtyde og anvende de givne Varsler, hvorom Cic. Phil. 2, 32: nos enim (sc. augures) nunciationem solum habemus, consules et reliqui magistratus etiam spectionem; cf. Varr. L. L. 6, 8, o. Fest. s. h. v., p. 333 (Müll.). — specto, avi, atum, 1, v. a. (o. n.), intens. af specio: seer opmærksomt derhen el. derpaa, beskuer el. betragter; I) „egenl."; A) „alm."; a) c. acc. el. m. en Relativsætning; – speculum a speciendo, quod ibi se spectant, Varr.; ut spectare aliquid velimus et visere, Cic. Tusc. 1, 19; quid illos spectas, (seer paa dem el. betragter dem)! Plaut.; cf. Hor. Ep. 1, 6, 19; men E terra magnum alterius spectare laborem, etc., vid. Lucr. 2, in.; – tacitus te sequor, Spectans, quas tu res hoc ornatu geras, Plaut. Bacch. 1, 2, in.; — b) absol., el. m. ad el. in, el. m. Localadverb.; – alte spectare si voles, Cic. d. Rep. 6, 23; men Hor. Ep. 1, 6, 60: populo spectante, (for Alles Øine); – quaeso huc ad me specta, Plaut.; men quae (domus) spectat in nos solos (ene af os venter Hielp) Cic. Off. 1, 17; men Plaut. Pseud. 3, 2, 69: Quoque hic spectabit, eo tu spectato simul; – ogs. m. Subjectsætn., vid. Plin. 10, 89: quum plausu congregari pisces ad cibum ···, spectetur; — B) „bes.": seer et Skuespil el. en Skuespiller, er Tilskuer derved, odl.; – ∾ fabulam, Plaut., Hor., ludos, id., Suet., pugiles, Circenses, id.; men spectavi, m. Objectsætn., vid.

Plaut. Rud. 4, 7, 23; ogſ. absol., mulieres tacitae spectent! id.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": at beſigtige el. prøve; - ∾ (argentum: prøve dets Ægthed), Plaut. Pers. 3, 3, 35; cf. Ovid. Trist. 1, 5, 25; hvf. Cic. Off. 2, 11, („alleg."): hunc igni spectatum arbitrantur, (at han har beſtaaet en Ildprøve); — 2) om Localiteter: ligeſom at ſee derhen, d. e. at være vendt el. have Retning dertil el. derimod; m. ad, in, inter, etc., ogſ. m. Localadverbium, ogſ. c. acc.; - ∾ ad orientem solem, ad meridiem, vid. Caes. B. G. 5, 13, o. id. ibd. 7, 69; ligel. ∾ ad fretum, Cic., in ventum Favonium, Varr.; cf. Liv. 5, 5; men ∾ inter occasum solis et septentriones, Caes. B. G. 1, 1; Omnia te adversum spectantia (vestigia), Hor. Ep. 1, 1, 75; men quo spectent porticibus (villae), Varr.; - qua parte spectat Orientem (insula), Sall. frgm.; cf. Liv. 33, 17; ligel. ∾ Hispaniam, Plin. 4, 36; - ogſ. „meton." om Indvaanerne, vid. Caes. B. G. 1, 1; ligel. Liv. 28, 17: Masaesyli in regionem Hispaniae spectant; — B) „ment."; 1) „alm.": ligeſom at ſee hen til et Maal, eller at ſigte derefter; dſ. at ſtræbe el. tragte derefter, at have el. tage Henſyn dertil el. derpaa, obl.; - magna spectare, (ſætte ſig et høit Maal), Cic. Off. 2, 13; cf. id. Fam. 1, 9: non idem semper dicere, sed idem semper spectare debemus; men nihil spectat, nisi fugam, (tænker paa intet andet), id. Att. 8, 7; quid vos in judicando spectare oporteret, id. Mil. 6; men Caes. B. G. 5, 44: quem locum probandae virtutis tuae spectas (venter el. bier du paa)? - noli spectare, quanti homo sit, etc., Cic. Qu. Fr. 1, 2, 4; me ··· spectasse semper, ut etc., id. Fam. 5, 8; - ∾ ad suam magis gloriam, quam ad salutem rei publicae, id. Sest. 16; cf. Virg. Ecl. 3, 48: Si ad vitulam spectas, (med Henſyn paa den), etc.; — b) m. abstracte Subjecter; - rem spectare ad arma, Cic. Fam. 14, 5, ad seditionem, Liv. 25, 3, (at det ſeer ud dertil el. truer dermed); ſ. ogſ. id. 1, 9, o. Cic. Off. 2, 23; men ∾ ad religionem, id. Leg. 2, 23, (at have Henſyn dertil); cf. id. Off. 1, 3, ogſ. id. ibd. 2, 21; ligel. id. d. Or. 1, 20: in unum exitum spectantibus (rebus) etc.; men id. Lig. 5: res eo spectat, ut etc.; cf. id. Phil. 7, 9: quorsum haec omnis spectat oratio? — 2) „beſ.": at betragte el. bedømme derefter, ſædv. m. ex; - qui tuum animum ex animo spectavi meo, Ter. Andr. 4, 1, 22; cf. Cic. R. Com. 10; men id. Tusc. 2, 10: non igitur ex singulis vocibus philosophi spectandi sunt, sed ex perpetuitate atque constantia; ligel. ex meo otio specto tuum, id. Att. 12, 39; - ogſ. absol.: bekænder, vurderer; specta rem modo, Plaut.; cf. Cic. d. Or. 1, 61, o. Lucr. 3, 55; — III) partic. spectātus, 3, ogſ. ſom adj.; A) „alm.": beviiſt, antagen, erkiendt; - ceterarum homines artium spectati et probati etc., Cic. d. Or. 1, 27; ligel. quam (fidem meam) habent spectatam jam et diu cognitam, id. Div. in Caecil. 4; ligel. homo in rebus judicandis spectatus jam et cognitus, id. Verr. Act. 1, 10; men rebus spectata juventus, Virg. Aen. 8, 151; - ni virtus fidesque vestra mihi spectata forent, Sall. Catil. 20; men in superl., id cuique spectatissimum sit, quod etc., Liv. 1, 57; (compar., ſ. nedenf.); - men m. Subjectsſætn.: mihi satis spectatum est, Pompejum etc., Sall. frgm.; — B) „beſ.": agtet, anſeet, berømt; - in perfecto et spectato viro, Cic.; cf. id. Div. in Caecil. 7; - compar., quo non spectatior alter etc., Sil. 1, 440; superl., clarissimi et spectatissimi viri auctoritas etc., Cic. Fam. 5, 12; — b) ogſ. om Ting: navnkundig, bekiendt, (Plin.); - spectatior paeninsula, vid. id. 4, 32; spectatissima laurus in monte Parnasso, id. 15, 40. — *spectrum, i, n., ſom Overſættelſe af εἴδωλον: Afbildning, Billede, (ſ. d. ſædv. simulacrum el. species); - vid. Cic. Fam. 15, 16, (hvor pl.: ∾ Catiana); cf. Cass. ibd. 15, 19; o. — spectus, us, m., (forel. ſ. aspectus): Beſkuelſe, Skue; - amplus, rubicundo colore, et spectu protervo, etc., Pacuv. ap. Fest. s. h. v., p. 330 (Müll.); — [specio].

1. spĕcŭla, ae, f., [specio]; I) „egenl.": høit Sted til at ſee ud fra, Udſigt el. Udkig; - specula, de qua prospicimus, Varr.; navnl. ogſ. til Signaler; vid. Cic. Verr. 5, 35: ignis e specula sublatus etc.; cf. Virg. Aen. 3, 239; men lignelſesviis, Cic. Fam. 4, 3: multo ante, tamquam ex aliqua specula, propexi tempestatem futuram; - ogſ. in pl.: speculas ponere in promontoriis (Vagttaarne), Liv. 29, 23; cf. Plin. 7, 57; — B) „poet." ogſ.: høit Sted, en Høi, obl.; - vid. Virg. Aen. 11, 526: in speculis summoque in vertice montis; ogſ. om en Biergſpids, id. Ecl. 8, 59; ogſ. den høie Mur omkring Byen, id. Aen. 11, 877: e speculis ··· clamorem coeli ad sidera tollunt; — II) „overf." o. „alleg.": in speculis esse, (have Opmærkſomheden henvendt paa en Gienſtand, agte el. lure derpaa); - - nunc homines in speculis sunt, observant, quemadmodum sese unusquisque vestrum gerat, Cic. Verr. act. 1, 16; cf. id. Dejot. 8, o. id. Mur. 37; - ogſ. om anden Omſorg, vid. Plin. Pan. 86: stetit Caesar in illa amicitiae specula, etc. — 2. spēcŭla, ae, f., demin. af spes, (ligeſom recula af res): lidet el. ſvagt Haab; - estne quid in te speculae? Plaut.; cf. id. Casin. 2, 4, 27; men hac tamen oblectabor specula, (m. Objectsſætn.), Cic. Fam. 2, 16; cf. id. Cluent. 26.

*spĕcŭlābĭlis, e: ſom ſees i lang Fraſtand, Sunion, Stat.; — spĕcŭlābundus, 3: ſpeidende el. lurende, for at ſpeide el. lure; - ubi speculabundus substiterat, Tac. Hist. 4, 50; - ogſ. c. acc.: speculabundus ··· signa, Suet. Tib. 65; o. — spĕcŭlāmen, ĭnis, n.: Blik el. Skue, Prudent.; — [speculor]. — spĕcŭlar, āris, n., [ſ. speculare, ſom neutr. af ſlgd.]: Vindue el. Vinduesrude, corneum (af Horn), Tertull.; - oftest in pl., specularia, ium o. orum: Vinduesruder el. Glasruder; dſ. ſædv. Glasvinduer; - vid. Plin. 19, 23, o. Plin. Ep. 2, 17; cf. Juvenal. 4, 21: Quae vehitur clauso latis specularibus antro; men Senec. Ep. 90: nostra demum prodisse memoria ··· speculariorum usum, etc. — *spĕcŭlāris, e, ligeſom i et Speil; - speculari ratione effici visum, (ligeſom ved Affpeilning), Senec. Qu. N. 1, 5; — II) ∾ lapis: en giennemſigtig Stenart, Speilſten el. Marienglas, Plin. 36, 45, Petron. Sat. 68; o. — spĕcŭlārĭus, i, m.: en Speilmager, Cod. Theod.; — [speculum].

*spĕcŭlātĭo, onis, f.: Udſpeiden, Efterforſkning; (efterel. Ord); - in pl.: speculationibus doctus, Ammian. 26, 10; — spĕcŭlātor, oris, m.; I) i Krigsſproget: en Speider; ogſ. en Spion; - quem repentinum speculatorem fuisse dicis, Cic. Verr. 5, 63; cf. Caes. B. G. 2, 11, oftere, o. Liv. 3, 40, oftere; — b) i hver Legion fandtes en Afdeling under Benævnelſen: speculatores, (Speidere el. Blinkere el. Forpoſttropper, obl.); vid. auct. B. Hisp. 13, o. Tac. Hist. 1, 25; - navnl. vare ogſ. disſe speculatores under Keiſerne etſlags Feltjægere el. Courerer (el. Ordonnanſer), obl., Suet. Calig. 44, oftere, Tac. Hist. 1, 24, id. ibd. 2, 73, o. A.; — II) „overf." o. „alm.": en Speider, en Spion el. Lurer; - diligentia mea speculatorem reformidat, Cic. Div. in Caecil. 16; cf. Liv. 40, 7, ogſ. Propert. 2, 22, 31; men Liv. 22, 33: speculator, qui biennium fefellerat, etc.; - ogſ. „ment.": ſom efterforſker el. underſøger; vid. Cic. N. D. 1, 30: non pudet physicum, id est, speculatorem venatoremque naturae, ab animis consuetudine imbutis petere testimonium veritatis? - men Plin. 11, 8, om Bierne: speculatores ad pabula ulteriora mittunt; — [speculor].

*spĕcŭlātōrĭus, 3: hørende til el. benævnt efter en Speider el. Spion, navigia, (Speiderſkibe), Caes. B. G. 4, 26; ligel. ∾ naves, Liv.; ogſ. absol., speculatoriae, id. 22, 19; - ∾ caliga, (ſom speculatores pleiede at bære), Suet. Calig. 52; ogſ. absol., specula-

toria, Tertull.; o. — spĕcŭlātrix, īcis, f.: Speiderske; - Furiae deae sunt speculatrices ··· et vindices facinorum et scelerum, Cic. N. D. 3, 18; cf. Senec. Controv. 1, 6; — II) „poet. overf.": speculatrix villa profundi, (hvorfra der er Udsigt over Havet), Stat.; — [speculator]. — 1. speculatus, 3, partic. af speculor. — 2. spĕcŭlātus, 3, [speculum]: forsynet med Speile, cubiculum, Suet. Vit. Hor., inc.

spĕcŭlor, atus sum, 1, v. dep. a., [1. specula]: udspeider el. udspionerer, udforsker el. undersøger; - Quid hic speculare? P. nihil equidem speculor, Plaut. Casin. 4, 2, 12; ∾ omnia et perscrutari, Cic. Tusc. 5, 20; cf. id. Catil. 1, 2; praemissus ··· speculatum consilia Bocchi, Sall. Jug. 108; ∾ dicta factaque alicujus, Liv. 42, 25; ∾ noctem incustoditam, Tac. Ann. 2, 40; - ogs. „poet.": ∾ obitus et ortus signorum, (agte derpaa), Virg. Ge. 1, 257; cf. ibd. 4, 166: ∾ aquas et nubila coeli (om Bierne); s. ogs. id. Aen. 5, 515: Jam vacuo laetam coelo speculatus (avem); — b) ogs. m. flgd. Relativ, el. m. ne, ogs. absol.; - ut specularetur, quae ··· suorum fortuna esset, Liv. 33, 10; speculabor, ne quis ··· Nostro consilio venator assit, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 13; - an speculandi causa (venirent)? Caes. B. G. 1, 47; men Ovid. Met. 1, 667: unde sedens partes speculetur in omnes.

spĕcŭlum, i, n., [specio]: hvori man seer sig, d. e. Speilet, quod in eo specimus imaginem, Varr.; - ubi se primum speculi projecit imago, Lucr. 4, 280; speculorum levitas, Cic. Univ. 14; cf. ibd. 13; saepe in speculum inspexi, vid. Plaut. Amph. 1, 1, 286; men Inspicere, tamquam in speculum, in vitas omnium etc., vid. Ter. Ad. 3, 3, 61; cf. ibd. v. 74; ∾ concavum, (Hulspeil), Plin.; speculo placere, (være pyntet), Ovid.; - om de Gamles Speile, deres Materie, osv., vid. Plin. 33, 45, o. id. 37, 16 o. 25, oftere; - men Plaut. Most. 1, 3, 94: Quid opu'st speculo tibi, quae tute speculo speculum es maximum? cf. Hor. Od. 4, 10, 6, ogs. Lucr. 4, 315; — B) „poet."; - Lympharum in speculo, (i Vandspeilet, paa Vandfladen), Phaedr. 1, 4; — II) „overf.": Afspeiling, Afbildning, Billede, (dog oftere m. tamquam el. ut, s. ovenf. Ter. l. c.); - speculum ··· futuri Temporis etc., vid. Lucr. 3, 987; (parvos et bestias) esse specula naturae, vid. Cic. Fin. 2, 10; men opus Virgilianum de quodam Homeri operis speculo formatum est, Macrob. Sat. 5, 2.

spĕcus, us (o. i, s. nedenf.), m., ogs. f., o. n., [besl. m. σπέος]: Hule el. Grotte, ogs. Kloft el. Grøft, (som Vandrende, obl.); a) oftest in masc.; - Inferum vastos specus, Enn. ap. Non.; paucos specus ··· subterraneos, Cic. Att. 15, 26; cf. Hor. Od. 3, 25, 2, Ovid. Fast. 4, 495, o. Liv. 7, 6; - ogs. kan hidføres altis specis (efter and. Decl.), Attius ap. Non.; — c) in fem., (for- o. efterel.); - specus concava, Enn., scruposa, Att. ap. Non.; cf. Gell. 5, 14: specum quandam nactus etc.; — c) in neutr., (forcl. o. poet.); - Hic specus horrendum ··· Ditis, vid. Virg. Aen. 7, 568; - ligel. efter and. Decl., speca apposita, Cato ap. Priscian.; — II) „overf.": enhver Hulhed el. Fordybning, (men alene poet.); - ∾ atri vulneris, Virg. Aen. 9, 700; men alvi ··· tartareo specu, Phaedr. 4, 6; cf. Sil. 6, 276.

spegma, atis, s. und. psegma. — spēlaeum (-ēum), i, n., σπήλαιον: Hule el. Grotte; - in silvis, inter spelaea ferarum, Virg. Ecl. 10, 52; in spelaeo initiari, Tertull. — spelta, ae, f.: Spelt, en Kornart; - totidem speltas numerare, (saa mange Korn deraf), Rhemn. Fann. d. Pond. 10. — spēlunca, ae, f., σπήλυγξ (-υγγος): Hule el. Grotte); - in spelunca jacere, Cic. Fin. 2, 29; cf. id. Verr. 4, 48, oftere, ogs. Virg. Aen. 1, 60, oftere; men Propert. 3, 2, 27: Hic erat affixis viridis spelunca lapillis; cf. Ovid. Am. 3, 1, 3: speluncaque pumice pendens; — II) ogs. er Spelunca Navnet paa en K. Tiberius tilhørende Villa ved Terracina, Tac. Ann. 4, 59, Suet. Tib. 39, o. Plin. 3, 9; df. — spēluncōsus, 3: fuld af Huler, loca, Coel. Aur.

spera, ae, s. und. sphaera. — spērābĭlis, e, [spero]: til at haabe; men m. Negation, Plaut. Capt. 3, 3, 3: Hic ille est dies, quum nulla vitae meae salus sperabilis est. — speratus, 3, partic. o. adj. af spero. — Sperchēis, ĭdis, s. und. flgd. — Sperchēos (-us), o. Sperchīos (-us), i, m., Σπερχεῖος: en paa Pindus udspringende Flod i Thessalien, Mela 2, 3, Plin. 4, 14, Liv. 36, 14, Ovid. Met. 1, 579, o. A.; — B) df. 1) Sperchēis, ĭdis, fem. adj.: sperchëisk, undae, Ovid., ripae, id.; — 2) Sperchīŏnĭdes, ae, m.: som boer ved Sperchiosfloden, Ovid. Met. 5, 86. — speres, speribus, s. und. spes. — sperma, ătis, n., σπέρμα: Sæd, Sulpic. Sev. Hist. sacr.; df. — spermătĭcus, 3: hørende til Sæden, σπερματικός; - ∾ pori, (Sædegangene), Coel. Aur.

spernax, ācis, adj.: foragtende; - spernaces mortis (viri), Sil. 8, 465; ogs. m. Negation, Sidon.; af — sperno, sprēvi, sprētum, 3, v. a., (perf. syncop. sprerunt, Prudent.); I) „egenl.", ligesom segrego o. separo: bortfierner, (men alene forcl.); - jus atque aequum se a malis spernit procul, Enn. ap. Non.; cf. Plaut. Capt. 3, 3, 2: Nunc spes, opes auxiliaque a me segregant spernuntque se; — II) oftest „fig.": forsmaaer, foragter, forkaster; - Ille illas spernit segregatque ab se omnes etc., Plaut. Mil. gl. 4, 6, 17 flgd., hvor ogs.: Ne ··· ejus elegantia meam extemplo speciem spernat; - sperni ab aliquo, (opp. coli), Cic. d. Senect. 3; cf. id. Lael. 15; men Hor. Ep. 1, 1, 97: mea quum ··· sententia ··· Quod petiit, spernit, etc.; cf. ibd. 1, 7, 20: quod spernit et odit; men ante doctrinam deos spernentem natus, etc., vid. Liv. 10, 40; cf. id. 41, 10: ab eo quŏque spretum imperium consulis est; s. ogs. id. 30, 45: haudquaquam spernendus auctor (Polybius); men Tac. Ann. 14, 40: neque morum spernendus habebatur; - poet. ogs. c. infin., Hor. Od. 1, 1, 21; ligel. Ovid. Met. 9, 117: obsequio deferri spernit aquarum. — spernor, ari, v. dep. a., efterel. Biform af frgd.: forsmaaer el. foragter; - ∾ pietatem, Fronto.

spēro, avi, atum, 1, (v. n. o. a.), [efter Doederl. besl. m. specere]: seer imøde, forventer, formoder; df. I) „alm.": venter paa det Forønskede, d. e. haaber el. venter, lover mig noget el. smigrer mig dermed; a) absol; - quoad etc., sperare non destiti, Cic. Att. 9, 10; opp. timere, id. Cluent. 7; men bene sperare, id. Dejot. 14; recte sperare, id. Att. 13, 17; - saal. ogs. ut spero, ibd. 7, 2, oftere, o. quemadmodum spero, id. Arch. 2; men Plaut. Asin. 5, 2, 67: exorari, spero, poterit; cf. Ter. Heaut. 3, 2, 42, oftere; — b) c. acc., (dog hos Cic. o. Caes. oftest c. acc. comm.); - a quo nihil speres boni, quia non vult, etc., Cic. Att. 1, 13; a quo genere hominum victoriam sperasset, Caes. B. C. 3, 96; men omnia ex victoria ··· sperarent, vid. ibd. 6; cf. ibd. 60; men ibd. 85: hoc sperans, ut etc.; ligel. nunc spero meliora, Cic. Att. 14, 16; quod sapienter speravimus, perseveranter consectari, Colum. praef.; cf. Hor. Od. 2, 10, 13; men diis sum fretus, deos sperabimus, Plaut. Casin. 2, 5, 38; cf. id. Mil. gl. 4, 5, 10, oftere; - df. pass.; ne speratam praedam ex manibus dimitterent, Caes. B. G. 6, 8; cf. Cic. Qu. Fr. 1, 1, 15: non de reliqua et sperata gloria jam laborare, sed de parta dimicare; — c) oftest m. Objectssætn., navnl. c. inf. fut., dog ogs. c. inf. praes. o. perf.; - ex quibus sperant, se maximos fructus esse capturos, Cic. Lael. 21; ligel. spero, fore, ut id contingat nobis, id. Tusc. 1, 34; - spero, esse, ut volumus, id. Att. 12, 6; cf. ibd. 1, 1; s. ogs. Hor. A. P. 331, o. Virg. Aen. 4, 338; - men Cic. Att. 1, 1: spero, tibi me causam probasse; cf. Ter. Eun. 1, 2, 123; -

ogs. „elliptisk": Qui semper vacuam, semper amabilem Sperat (sc. te fore), Hor. Od. 1, 5, 10; — not.: Propert. 2, 7, 45, i en græsk Construction, ogs. m. nomin. partic.: Visura et quamvis numquam speraret Ulyssen (f. se numquam visuram) etc.; — d) sieldn. m. de; — neque de otio nostro spero jam, etc., Cic. Att. 9, 7; — II) sieldn.: imodeseer el. formoder et Uheld el. et Onde, frygter derfor; (saal. hos Cic. alene med Negation, ogs. ironisk); — Haec merui sperare? Propert. 2, 4, 3; cf. Virg. Aen. 4, 419: Hunc ego si potui tantum sperare dolorem, etc.; (cf. Quintil. 8, 2, 3); ligel. Virg. Aen. 1, 542: Si etc., At sperate deos memores fandi atque nefandi; dog ogs. Suet. Caes. 50: quum minime quis moturum speraret; cf. Flor. 3, 1; — men m. Negation, vid. Plaut. Most. 1, 3, 39: te desereret ··· Ph. Non spero; Sc. insperata accidunt magis saepe, quam quae speres; ligel. Cic. R. Am. 4: id quod non spero, (for hvilket jeg ingenlunde frygter); cf. Qu. Metell. ap. Cic. Fam. 5, 1 fin.; men med Lune, Cic. d. Or. 3, 13: quoniam haec satis spero ··· molesta et putida videri; — III) partic. sperātus, 3, ogs. som adj. o. subst.; bs. a) speratus, sperata: den Forventede, d. e. den Forlovede, (for- o. efterel.); — me ··· mecum speratum adducere, Afran. ap. Non.; sperata, salve! Plaut. Poen. 5, 4, 97; cf. Hygin. Fab. 31 o. 33; — b) som adj.: længe forventet el. savnet, uxor, Plaut. Amph. 2, 2, 44.

spes, gen. spĕi, (pl. nom. o. acc. speres, Enn., o. abl. speribus, Varr. ap. Non.), f., [rimel. etr. f. speres af spero]; I) sædv.: Forventningen af et Held el. af et Ønskes Opfyldelse, ods., d. e. Haabet; A) „egenl."; 1) „alm."; a) absol.; — si spes est exspectatio boni, etc., Cic. Tusc. 4, 37; ut aegroto dum anima est, spes esse dicitur, sic etc., id. Att. 9, 10; men bona spes, (opp. omnium rerum desperatio), id. Catil. 2, 11; spe exigua extremaque pendēre, id. Flacc. 2; men spes sibi quisque (sc. est), vid. Virg. Aen. 11, 309; hac spe lapsus, Caes.; ab hac spe repulsi, id.; de spe conatuque depulsus, Cic.; spem pro re ferentes, Liv. 56, 40; cf. Cic. R. Am. 38; men id. Att. 3, 22: ego jam aut rem, aut ne spem quidem exspecto; men id. Coel. 32: homo sine re, sine fide, sine spe, etc.; — praeter spem evenit, Ter.; cf. Plaut. Rud. 2, 3, 69, ogs. Cic. Fam. 4, 4; — ogs. in pl.; ubi sunt spes meae? Plaut.; cf. Ter. Phorm. 3, 1, 6, oftere; ligel. Liv. 10, 17: vultis vos pro virtute spes gerere? f. ogs. Cic. Catil. 3, 7, Hor. Od. 4, 12, 19, o. A.; — dog alene efterel. i Pluralformerne sperum o. spebus, Eumen. Paneg. Const., o. Paul. Nol.; — b) c. gen. obj.; — nec in praemiis humanis spem posueris rerum tuarum, Cic. d. Rep. 6, 23; cf. id. d. Or. 1, 7, Ter. Heaut. 4, 3, 35, o. id. Phorm. 5, 4, 7; ligel. Cic. Lael. 9: non spe mercedis adducti etc.; men id. ibd. 16: spes amplificandae fortunae fractior; cf. id. Verr. 1, 7, fin.; — c) m. Objectsætn.; — si quis vestrum spe ducitur, se posse etc., Cic. Agr. 1, 9; men Caes. B. G. 1, 42: magnam in spem veniebat, fore, uti etc.; cf. Cic. Tusc. 1, 41: magna me spes tenet, bene mihi evenire, quod mittar ad mortem; — d) sieldn. m. ut el. m. de; — si spem afferunt, ut ··· fructus appareat, Cic. Lael. 19; — Spes est de argento, Plaut. Most. 3, 1, 40; men Caes. B. G. 2, 10: de flumine transeundo spem se fefellisse; — 2) „bef." ogs.; a) Haabet om en Arv (el. ligesom Exspectance derpaa); — in spem secundam nepotes pronepotesque ··· scripserat, Tac. Ann. 1, 8; cf. Hor. Sat. 2, 5, 47; — b) som Kæleord; — o spes mea! Plaut.; o salutis meae spes! id.; — c) Spes som romersk Gudinde havde i Rom flere Templer; — vid. Cic. Leg. 2, 11, oftere, Liv. 2, 51, oftere, Tac. Ann. 2, 49, Ovid. A. A. 1, 445, o. A.; — B) „overs." o. „concret" om den Gjenstand, hvortil man sætter sit Haab; — vestras spes uritis, (de Skibe, der skulde frelse Eder), Virg. Aen. 5, 672; ligel. Spe potitur tandem, (i. e. sperata), Ovid. Met. 11, 527; — b) „bef." ogs. haabefulde Børn; bs. ogs. om anden Yngel; ogs. om Jordens Afgrøde; — Devovit nati spemque caputque parens, Ovid. Her. 3, 94; — ogs. in pl. om et Barn; per spes surgentis Iuli, Virg. Aen. 6, 364, oftere; ligel. o meae spes inanes! Quintil. 6, prooem. 12; — derim.: gemellos, Spem gregis, etc., (om Kiddene), Virg. Ecl. 1, 14; men Ovid. Met. 15, 113: spem ··· anni, (Aarets Grøde); — II) sieldn.: Forventningen af el. Frygten for et Uheld el. et Onde; — nobis ··· mala res, spes multo asperior, Sall. Catil. 20; cf. id. Jug. 88: contra spem suam etc.; ligel. id quidem (bellum) spe omnium serius fuit, Liv. 2, 3; ligel. id. 9, 23: quod ··· cetera contra spem salva invenit.

spetile (spectile) vocatur (caro) infra umbilicum suis etc., Fest. (ex Paulo), p. 330 (Müll.). — Speusippus, i, m., Σπεύσιππος: Philosophen Plato's Søstersøn, ogs. hans Efterfølger i Academiet, Cic. Acad. 1, 4, id. N. D. 1, 13, oftere, o. A. — speustĭcus, 3, σπευστικός: som gjøres færdig i en Hast; — ∾ panes, (etslags Brød), Plin. 18, 27.

sphăcos, i, m., σφάκος; I): = sphagnos, Plin. 24, 17; — II) ligesom elelisphacos: etslags Salvie, Plin. 22, 71. — sphaera, (efterel. Biform spēra, Prudent.), ae, f., σφαῖρα: en Kugle, globus; I) „alm."; — sphaeras pugnum altas facito, Cato; cf. Cic. N. D. 2, 18 o. 21; — II) „bef."; A) den astronomiske Himmelkugle el. Himmelglobus; — vid. Cic. d. Rep. 1, 14 o. 17, o. id. d. Or. 3, 40, oftere; — B) en Spillebold, Coel. Aur.; bs. — sphaerālis, e: hørende til en Kugle, forma, Macrob., motus, id. — sphaerĭcus, 3, σφαιρικός: hørende til en Kugle, motus, Macrob. — sphaerĭon, i, n., σφαιρίον, i Medicinen: liden Kugle, en Pille, Cels. — sphaerista, ae, m., σφαιριστής: en Boldspiller, Sidon. — sphaeristērĭon, i, n., σφαιριστήριον; I) „egenl.": Sted el. Værelse til Boldspil, Plin. Ep., o. Suet.; — II) ogs. „overs.": Boldspillet selv, Lamprid. — sphaerŏīdes, is, adj., σφαιροειδής: kugleformet, schema, Vitruv. — sphaerŏmăchĭa, ae, f., σφαιρομαχία: Nævekamp med Jernkugler, Senec. Ep. 80, Stat. Silv. 4 praef. — sphagnos, i, m., σφάγνος: etslags velluktende Mos paa Træer, Plin. 12, 50; ogs. sphacos, id. 24, 17.

sphingĭon, i, n., σφιγγίον: en Abeart, rimel. Hundeaben, (simia cynocephalus L.), Plin. 6, 31 flgd. — Sphinx, ingis (o. ingos, Stat.), f., Σφίγξ; I) i Mythologien: et qvindeligt Uhyre i Nærheden af Theben, forelagde de Forbigaaende Gaader at opløse, og sønderrev derefter dem, som ikke vidste at give rigtigt Svar; afbildes sædv. som halv Qvinde, halv Løve, osv.; — vid. Auson. Id. 11, 40; men Senec. Oed. 92: Nec Sphinga, caecis verba nectentem modis, Fugi; cf. id. Phoen. 119; — b) ogs. Billedet af en Sphinx; — vid. Suet. Aug. 50, o. Plin. 37, 4; men Sphingem aeneam magnae pecuniae etc., vid. Quintil. 6, 3, 98; — II) en Abeart; — vid. Plin. 8, 30, o. Mela 3, 9.

sphondўlus, i, f. und. spondylus. — sphrāgis, īdis, f., σφραγίς (et Segl el. Signet); I) en til Signetstene brugt Stenart, Plin. 37, 37; — II) en Benævnelse paa den i forseglede Pakker solgte lemniske Jord el. Seglјord, Plin. 35, 14; — III) i Medicinen: etslags Plasterkugler, pastilli, Cels. — sphrāgītis, īdis, f., σφραγῖτις: det paatrykte Segl el. Mærke, Prudent. — sphygmus, i, m., σφυγμός: Pulsslaget, Vitruv. — sphўraena, ae, f., σφύραινα: en Benævnelse paa Fisken sudis, Plin. 32, 51.

spīca, ae, f., (spicum, i, n., Varr. ap. Non.; s. ogs. nedenf. Cic. d. Senect. 15, o. id. poëta N. D. 2, 42; o. spicus, i, m., poëta ap. Fest.); oprdl.: en Spids; bs. sædv. Ax el. Kornax; — fruges ab herba ad spicam perducere, Cic.; seges spicis uberibus et cre-

bris, id.; cf. Ovid. Am. 3, 10, 3: Flava Ceres tenues spicis redimita capillos; men id. Met. 8, 292: Et Cererem in spicis intercipit (aper); men In segetem spicas (fundere: om et unyttigt Arbeide), id. Trist. 5, 6, 44; - frugem spici, Cic. d. Senect. 15, rimel. af neutr. spicum, s. nedenf.; — II) „overf." ifølge Gestaltens Lighed; A) den axformede Top paa flere Væxter, Plin. 21, 23; saal. spica Cilissa, (i. e. crocus), Ovid.; ∾ nardi, Plin., Veget., ogs. absol. spica: Nardusplanten (el. Lavendel); men spicae allii (i. e. nuclei), Cato, Colum.; — B) Kornaxet, den klareste Stierne i Stiernebilledet „Jomfruen"; - spicum illustre, Cic. (poëta) N. D. 2, 42, ogs. spica Virginis, Colum., ogs. absol. spica, Manil.; — C) en Pil; - contra lapidum conjectum spicarumque, etc., Lucr. 3, 199, (Forb.); — D) ∾ testacea: Brandsten til axformet Indlægning, Vitruv. 7, 1; — F) spicus crinalis (al. spicum el. spiclum crinale): spids Haarnaal, Capella. — spicātus, 3, s. und. spico.

spīcĕus, 3, [spica]: bestaaende af Ax, corona, Tibull., Hor., Plin.; ligel. ∾ serta, Tibull., Ovid.; men ∾ messis, (Kornhøsten), Virg. Ge. 1, 314; ∾ coma, (i. e. spica), Propert. 4, 2, 14. — spīcĭfer, a, um, [spica, fero]: axbærende, bekrandset med Ax, Epithet til Ceres, Manil., Senec. Herc. Oet., ogs. til Nilen, Martial. 10, 74. — spicĭlĕgĭum, i, n., [spica, lego]: Axesamling, Varr. R. R. 1, 53, oftere. — spīcĭo, ĕre, s. und. specio. — spiclum, i, s. und. spiculum. — spīco, (avi), atum, 1, v. a., [spica]: forsyner med et Ax el. med en Spids; oftest in partic. perf.; - grana in stipula spicantur (formes til Ax), Plin. 18, 10; herbarum spicatarum genus, id.; - testacea spicata, (axeformet Indlægning af Teglsten), Vitruv. 7, 1; spicatae faces, Gratian.; cf. id. Cyneg. 118: Quam longa exigui spicant hastilia dentes, (tilspidse).

spīcŭla, ae, f., demin. af spica; bf. ligesom chamaepitys: Markcypressen, Appul. — spīcŭlātor, oris, m., s. und. speculator. — spīcŭlo, avi, atum, 1, v. a.: forsyner med en Spids el. Braad, tilspidser; - telum (animalium) ··· quo spiculavit ingenio (natura)? Plin. 11, 1; cauda aculeo spiculata, Solin. 52; af — spīcŭlum, (ctr. spiclum, Capella, al. spicum, inc.), i, n., demin. af spicum, [s. spica ab in.]: Spids, Braad; navnl. Biens, Virg. Ge. 4, 237, Skorpionens, Ovid. Fast. 5, 542, Hvepsens, id. Met. 11, 335; — B) „bes.": Spids el. Od, navnl. Kastespydets og Pilens; - sibi avelli spiculum, (om den faldne Epaminondas), Cic. Fam. 5, 12; cf. id. Pis. 26; s. ogs. Hor. Od. 1, 15, 17, o. Ovid. Met. 8, 375; — 2) bf. „meton." (som pars pro toto): Skudvaaben; navnl. Kastespydet; - vid. Cic. d. Rep. 3, 9: quos (agros) spiculo possent attingere, etc.: cf. Virg. Aen. 7, 165 o. 687; men om Pilen; id. Ecl. 10, 60: torquere ··· spicula; cf. Ovid. Met. 12, 601 flgd.; ligel. poet. om Cupido's Pile, Propert., Ovid.; - sildt. ogs. f. pilum, Veget.; — b) sildt. poet. ogs. ∾ solis, (d. e. Solstraalen), Prudent.; bf. — spīcŭlus, 3: spids, tilspidset, lumen lucernae, Tertull. — spīcum, i, n., o. spīcus, i, m., s. spica ab in.

spīna, ae, f., [rimel. besl. m. spica, neml. ctr. af spicina el. spicna, vid. Freund.; altf. oprdl. det Spidse el. Stikkende; bf.]; I) „egenl.": Torn; - quum lubrica serpens Exuit in spinis vestem, Lucr. 4, 58; cf. Virg. Ecl. 5, 39, Hor. Ep. 2, 2, 212, Plin. 21, 51, o. A.; Consertum tegumen spinis, Virg. Aen. 3, 594; cf. Tac. Germ. 17; men Ovid. Pont. 2, 2, 34: Saepe creat molles aspera spina rosas; — b) bf. ogs. om de enkelte Tornarter; ∾ alba: Hvidtorn, Colum., Plin.; ∾ Aegyptia: ægyptisk Slaaentorn, id.; ∾ Arabica: d. arabiske Acacietræ, id.; — II) „fig."; A) „overf." ifølge Gestaltens Lighed; 1) Pig el. Braad hos visse Dyr; saal. Cic. N. D. 2, 47: animantium aliae ··· spinis hirsutae; ligel. hystrices spina contectae, Plin.; cf. id. 9, 85: (spinas) serratas in dorso etc.; — 2) Rygraden; - caput spina excipit, etc., Cels. 8, 1; cf. Plin. 11, 68: cervix spinae annectitur, spina lumbis, etc.; s. ogs. Virg. Ge. 3, 87, o. Ovid. Met. 8, 806; - bf. ogs. „poet." f. Ryggen, ibd. 6, 380, oftere; - men spinae (piscis: Fiskeben), id. ibd. 8, 244; ligel. humus spinis piscium cooperta, Quintil.; — 3) spina hed ogs. den Circus i lige Linie giennemskiærende lave Mur, omkring hvilken Veddelobene fandt Sted, Cassiod.; — 4) ∾ argentea (som Tandstikker), Petron. Sat. 32, fin.; — B) „ment.": det Tornede og Haarde el. Anstødelige i Tanke og Tale; - (Stoicorum) Panaetius nec acerbitatem sententiarum, nec disserendi spinas probavit, etc., Cic. Fin. 4, 28; cf. id. Tusc. 4, 5; - „poet." ogs. stikkende el. martrende Sorger, vid. Hor. Ep. 1, 14, 4: Certemus, spinas animone ego fortuis, an tu Evellas agro, etc.

spīnālis, e, [spina]: hørende til Rygraden; - ∾ medulla, (Rygmarven), Macrob. Sat. 7, 9. — spinĕa, ae, f.: en Benævnelse paa Vinstokken spionia, Plin. 14, 4. — *spinĕŏla, ae, f., (rosa, oprdl.: Tornrose; bf.): etslags smaabladet Rose, Plin. 21, 6; — spīnesco, ĕre, v. n. inch.: at blive til Torne el. ligesom Torne, Capella; — spīnētum, i, n.: Tornehæk el. Tornebusk, Virg. Ecl. 2, 9, Plin. 10, 95; — spīnĕus, 3: af Torne; - ∾ vincula, vid. Ovid. Met. 2, 789; ∾ frutices, Solin.; o. — Spīnĭensis, is, m., (deus): som beskytter Markerne imod Torne og Tidsler, Augustin.; — [spina]. — spīnĭfer, a, um, [spina, fero]: som bærer Torne, pruni, Pallad., rubus, Prudent.; cf. Cic. Arat. 178. — spīnĭger, a, um, [spina, gero]: = flgd.; - ∾ stirpes, Prudent.

Spīno, ōnis, m.: liden Flod ved Rom, vid. Cic. N. D. 3, 20. — spīnōsŭlus, 3, demin.: noget tornet; bf. „overf.": dunkel, spidsfindig, Hieronym.; af — spīnōsus, 3, [spina]: fuld af Torne, med Torne, tornet, loca, Varr., frutecta, Plin.; ∾ herbae, Ovid. Met. 2, 810; ogs. m. caulis, Plin., m. cortex, id.; - compar., ∾ arbor, id.; — II) „fig."; - ∾ genus disserendi (Stoicorum), vid. Cic. Fin. 3, 1; cf. id. d. Or. 1, 18, o. id. Orat. 32; - superl., ∾ disciplinae, Augustin.; - men Catull. 64, 72: Spinosas Erycina serens in pectore curas, (martrende Sorger). — spinthĕr, ĕris, n., rimel. af σφιγκτήρ: et Armbaand, Plaut. Men. 3, 3, 4, oftere. — spinthrĭa el. spintria, ae, m., [af σφιγκτήρ: en Muskel i Sædet]: etslags utugtig Person, Tac. Ann. 6, 1, Suet. — spinturnīcĭum, i, n.: etslags liden Ulykkesfugl, hvf. comisk, Plaut. Mil. gl. 4, 1, 42: pithecium haec est prae illa et spinturnicium; demin. af — spinturnix, īcis, f., σπινθαρίς: etslags hæslig forresten ubekiendt Fugl, Plin. 10, 17, o. poëta ap. Fest., p. 330 (Müll.). — spīnŭla, ae, f., demin. af spina: liden Torn, Arnob.; - ogs. „overf.": liden Rygrad, Appul. — spīnus, i, (abl. spinu, Varr. ap. Charis), f., [spina]: Slaaentornen, (prunus spinosa L.), Virg. Ge. 4, 145, Pallad. — spīonĭa, ae, f.: etslags Vinstok el. Vinranke, Colum. 3, 2, oftere; bf. — spionĭcus, 3, gustus, (d. e. Vinen deraf), id. 3, 21.

spīra, ae, f., σπεῖρα; I) „egenl.": det Snoede el. Flettede el. Vundne, Krumning el. Slyngning, navnl. Slangens, vid. Virg. Ge. 2, 153: neque tanto Squameus in spiram tractu se colligit anguis, etc.; cf. id. Aen. 2, 217, o. Ovid. Met. 3, 77; ligel. om Aarernes Slyngninger i Træet, Plin., ogs. om Indvoldene, Lactant.; — II) bf. „concret": et snoet el. slyngeformet Legeme, Fest. p. 330, (Müll.); bf. navnl.; A) Fodgesims paa Søilen, Vitruv., Plin.; — B) etslags Bagværk el. Terte, Cato; — C) ogs. det sig slyngende Skibstoug; - quid cessatis, socii, ejicere spiras sparteas? Pacuv. ap. Fest. l. c.; - ogs. en Haarfletning, Plin. 9, 58; - ogs. Baand,

hvormed et Hovedtøi bindes under Hagen, Juvenal. 8, 208; — D) sammenhobet Mængde af Mennesker; - spiras legionibus nexunt, Enn. ap. Fest. l. c.

*spīrābĭlis, e: tienlig til Indaandning; - terra circumfusa hac animali spirabilique natura, cui nomen est aër, etc., Cic. N. D. 2, 36; cf. ibd. 6, fin., oftere; — B) „poet. overf.": tienlig til Livets Ophold; - Per superos atque hoc coeli spirabile lumen, Virg. Aen. 3, 600; — II) act.: som kan indaande el. tienlig dertil; - ∾ viscera, Plin. 9, 6; o. — spīrācŭlum, i, n.: Lufthul, Aabning til Lufttræk, odl.; - Hic specus horrendum, saevi spiracula Ditis, vid. Virg. Aen. 7, 568; cf. Lucr. 6,492; men Plin. 2, 95: spiracula vocant alii Charoneas scrobes, etc.; ∾ in dolio, Pallad.; — [spiro]. — spīraea, ae, f., σπειραία: etslags Plante, (spiraea L.), germ. Spierstaude, Plin. 21, 29.

*spīrāmen, ĭnis, n.; 1) Lufthul, (poet. o. sild.; sædv. in pl.); - spiramina naris, Enn., Lucan.; sunt, qui spiramina terris Esse putent, vid. id. 10, 247; — II) „abstract": Aanden el. Pusten el. Blæsen, (poet. o. i efterel. Prosa), vid. Lucan. 6, 90; ∾ ventorum, Ammian.; ∾ ignis, Stat.; — spīrāmentum, i, n.; I) Aabning til Luftens Giennemgang, Lufthul, odl.; - Seu plures calor ille vias et caeca relaxat Spiramenta etc., Virg. Ge. 1, 89; cf. ibd. 4, 39; ligel. ∾ cavernarum (Aetnae), Justin. 4, 1; cf. Ovid. Met. 15, 313; ∾ talparum, Pallad.; men ∾ animae, Virg. Aen. 9, 580, (d. e. Luftrøret); — B) „overf.": Mellemrum i Tiden, Ophold el. Afbrydelse; - non jam per intervalla ac spiramenta temporum, etc., Tac. Agr. 44; men sine spiramento ac mora, Ammian.; — II) „bef.": Luftning el. Uddunstning, Vitruv. 7, 12, Macrob.; ∾ venti, (Trækluft), Vitruv. 4, 7; — spīrātĭo, onis, f., (efterel. Ord); I) „egenl.": Aanden el. at aande, Scribon.; — II) „concret": Aanden el. Aandedraget; - odor spirationis, id.; o. — spīrātus, us, m.: Aanden el. Aandedraget, Plin. 11, 2; — [spiro].

+spīrĭtālis el. spiritŭālis, (begge Former findes neml. forvexlede med hinanden), e, [spiritus]; I) „egenl.": hørende til Luften el. til Aandedraget; - ∾ genus machinarum, (Luftorgel el. anden Vindmaskine), Vitruv.; ∾ partes pulmonum, Lactant.; ∾ arteriae, Arnob.; — II) „fig." (o. eccl.): aandig el. aandelig; - ∾ substantiae quaedam, Tertull.; df. — spīrĭtālĭtas el. spiritualitas, atis, f., (eccl.): den aandige el. aandelige Natur, Tertull.; o. — spīrĭtālĭter el. spiritualiter, adv., (eccles.): efter el. i Aanden, Tertull. — spiritualis, spiritualitas o. spiritualiter, s. und. spiritalis, etc.

spīrĭtus, us, m., [spiro]: Luftning el. at lufte, den bevægede Luft; I) „egenl."; A) „alm."; - ∾ vehementior ventus est, invicem spiritus leviter fluens aër, Senec.; cf. Plin. Ep. 5, 6: semper aër spiritu aliquo movetur, etc.; s. ogs. Virg. Aen. 12, 365; ligel. ∾ austri, Cic. (poëta) N. D. 2, 44; men ibd. 2, 7: ∾ uno divino et continuato (contineri); cf. id. Arch. 8; fremdeles: spiritus, quem ··· aëra appellant, Plin. 2, 4; ligel. circumfusus nobis spiritus, Quintil. 12, 11, 13; cf. Cic. R. Am. 26, o. id. Catil. 1, 6; - ∾ unguenti, (Duften deraf), Lucr. 3, 223; men ∾ foedi odoris, Cels.; — B) „bef.": den indaandede Luft el. Livsluften; - sanguis per venas diffunditur, spiritus per arterias, Cic. N. D. 2, 55; cf. id. ibd. 54: cibo, potione, spiritu (teneri vitam animantium); ∾ ducere, (at drage Aande, at aande), id.; cf. id. Arch. 12; ligel. Quintil. 11, 3, 63: neque enim potest esse longus spiritus, quum immoderate effunditur; men uno spiritu, (i et Aandedræt), vid. Cic. d. Or. 1, 61, o. id. ibd. 3, 47; men extremo spiritu, (i sit sidste Aandedræt), id. Tusc. 1, 40; s. ogs. id. d. Senect. 9; men id. Verr. 5, 45: filiorum suorum postremum spiritum ore excipere; — 2) ligel. „abstract": Aanden el. at aande; - quae (anima) ducta sit spiritu, Cic. N. D. 2, 54; cf. id. ibd. 55: nam quae spiritu in pulmones anima ducitur, ea calescit primum ab eo spiritu, deinde etc.; ligel. aër spiritu ductus, ibd. 39; cf. Ovid. Met. 12, 517; — b) df. ogs. Livsaanden el. Livet; - eum spiritum, quem etc., patriae reddere, Cic. Phil. 10, 10; cf. Vell. 2, 87: aliquem spiritu privare, (berøve nogen Livet; hvor ogs. spiritum reddere: lade Livet el. omkomme); — c) poet. ogs. et Suk; - Surget et invitis spiritus in lacrimis, Propert. 1, 16, 32; cf. Hor. Epod. 11, 10; — B) i Grammatiken: spiritus, d. e. Beaandningen; ∾ asper, lenis, Priscian.; — II) „fig."; A) „alm.": Opblæsthed, Overmod el. Stolthed, odl.; a) in sing.; - quem hominem! qua ira! quo spiritu! etc., Cic. Qu. Fr. 1, 2, 2; cf. id. Agr. 2, 34; ligel. tantum fiduciae et spiritus etc., Caes. B. C. 3, 72; ligel. inflata ··· muliebri spiritu, Liv. 24, 22; cf. Hor. Sat. 2, 3, 311; — b) in pl.; vid. Cic. Manil. 22, Caes. B. G. 1, 33, o. id. ibd. 2, 4; ligel. Liv. 4, 54: quum spiritus plebes sumpsisset; ligel. Tac. Ann. 16, 26: cohibuit spiritus ejus Thrasea; — B) „bef."; 1) Aanden, Modet, Begeistringen; a) in sing.; - Spiritum Phoebus mihi ··· dedit, Hor. Od. 4, 6, 29; cf. id. ibd. 2, 16, 38; ligel. ∾ divino tactus, Liv. 5, 22; men Quintil. 10, 1, 44: elatior ingenii vis ··· et alti spiritus plena; ligel. ∾ generosi imperator (Al. M.), Plin. 8, 61; — b) in pl.; - qui spiritus illi! etc., Virg. Aen. 5, 648; ligel. Liv. 2, 35: hostiles jam tum spiritus gerens; — 2) Vell. 2, 123, ligesom anima: den elskede Gienstand; - subrefectus conspectu alloquioque carissimi sibi spiritus; — 3) efterel. (o. eccles.) er Spiritus: en Aand; saal. bef. Spiritus Sanctus, Cod. Just., Auson.; men in pl.: ∾ nigri, (Mørkets Aander), Sedul.

spīro, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: at blæse el. aande; A) „egenl."; 1) „alm." (el. om Elementerne); - spirantibus incita flabris (freta), Lucr. 6, 427; cf. Ovid. Met. 7, 532; ligel. qua spiraturus est ventus, Plin.; ligel. „alleg.": Dum licet, et spirant flamina, navis eat, Ovid. Fast. 4, 18; ogs. om Ilden el. Luen, id. Met. 8, 356, om Uddunstningen el. Lugten, Virg. Ge. 4, 31; cf. Pers. 6, 35: seu spirent cinnama surdum, (lugte svagt); endel. ogs. om Vandet: at bruse, odl., Virg. Aen. 10, 291, o. id. Ge. 1, 327; — 2) „bef.": at drage Aande, at aande; - dum quidem spirare potero, Cic. N. D. 3, 40; cf. id. R. Am. 23; ∾ vehementer et crebro, (om den Syge), Cels.; men poet.: Quod (illa) querulum spirat (aander klagende el. lidende), Martial. 2, 26; — B) „fig."; 1) „overf."; a) at aande, d. e. at være ilive, endnu at leve, (oftest in partic. praes.); - ab eo (Clodio) spirante forum potuisse defendi, cujus etc., Cic. Mil. 33; cf. Sall. Catil. 61; men poet.: spirantia consulit exta, (som endnu ere levende el. varme), Virg. Aen. 4, 64; cf. Tac. Agr. 12: margarita viva ac spirantia saxis avelli; — b) om Bogstaverne: at tone el. lyde; - quibus (litteris, sc. φ, etc.) nullae apud eos dulcius spirant, Quintil. 12, 10, 27; — 2) „ment."; a) at aande el. leve, at være livfuld el. kraftig; - videtur Laelii mens spirare etiam in scriptis, Cic. Brut. 24; cf. Hor. Od. 4, 9, 10; - navnl. ogs. om den livfulde Fremstilling igiennem Kunsten; saal. Virg. Aen. 6, 848: Excudent alii spirantia mollius aera; cf. id. Ge. 3, 34; men Martial. 7, 84: Spirat et arguta picta tabella manu; — b) at være modig el. overmodig; - spirantibus altius Poenis, Flor. 2, 2, (da de stræbte høiere, vare overmodige); - men poet.: Quod si tam facilis spiraret Cynthia nobis, Non ego etc., Propert. 2, 18, 85; — II) act.: at udpuste el. udaande el. uddufte; A) „egenl."; - flammam ··· spirantes ore Chimaerae, Lucr. 2, 704; cf. id. 5, 29: spirantes naribus ignem (equi); men Liv. 22, 17: veluti flammas spirantium (boum) miraculo etc.; men Virg. Aen. 1, 403: Ambrosiaeque comae divinum vertice odorem Spiravere; — B) „fig."; 1) ligesom at udpuste, d. e. at give

fra sig; - vastos telluris hiatus Divinam spirare fidem, (i. e. oracula fundere), Lucan. 5, 82; men Juvenal. 7, 111, „alleg.": Tunc immensa cavi spirant mendacia folles (i. e. pulmones rabularum); — 2) ligesom at aande noget, d. e. at være fuld deraf, tydeligen at røbe noget, obl.; - ∾ bellum, Lucr., amorem, Hor. Od. 4, 13, 19; cf. Liv. 3, 46: tribunatum etiam nunc spirantem (hominem: der endnu viste en Tribuns Overmod); - dog oftest m. neutr. adj. (som acc. comm.); qui nunc magnum spiramus amantes, (ere saa modige), Propert. 1, 12, 53; men spirat tragicum satis, (har Aand for den tragiske Digtning), Hor. Ep. 2, 1, 166; men rapta spirans immane securi, (i snysende Harme), Virg. Aen. 7, 510. — spīrŭla, ae, f., demin. af spira (nr. II, B): liden Kage el. Krumkage, Arnob.

spissāmentum, i, n., [spisso]: hvormed man tætter el. stopper, Prop el. Visk, obl.; (efteraug. Ord); - ∾ firmiore opus est etc., Senec. Ep. 31; ∾ feniculi, (Hovisk), Colum. — spisse, adv. af spissus; I) „egenl.": tæt el. sammentrængt; - ∾ calcare carbones, Plin.; - compar., ∾ serere, (opp. rarius), Colum.; — II) „overf."; A) langsomt el. tungt; - tu nimis spisse atque tarde incedis, Naev. ap. Non.; cf. Cic. Brut. 36; compar., nascimur spissius, quam emorimur, Varr. ap. Non.; — B) hyppigen; - in compar., Petron. Sat. 18, 4. — spissesco, ĕre, v. inch. n., [spissus]: at blive tæt el. tyk; - ∾ nubem, vid. Lucr. 6, 175; men spissescens intus humor hominis, Cels. — spissigrădus, 3, [spisse, gradior]: som gaaer langsomt; - superl., ∾ hos homines etc., Plaut. Poen. 3, 1, 3.

*spissĭtas, atis, f.: Tæthed el. Fasthed; - spissitas (quercus, opp. raritas), Vitruv.; ∾ tritici, Plin.; — spissĭtūdo, ĭnis, f.: = frgd.; - ∾ aëris crassi, Senec., mellis, Scribon.; o. — spisso, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": gjør tæt el. fast el. tyk; - lac igne spissatur, Plin.; men spissatus in aëra transit (ignis), Ovid. Met. 15, 250; cf. Lucan. 4, 77; men ∾ corpus, Cels., corpora, Plin., (at give dem Fasthed); — II) „overf.": hyppigen at gjøre noget, at gjentage ofte, Petron.; af — spissus, 3; I) „egenl.": tæt el. fast, sammentrængt, compact; - ∾ nubes, Ovid.; cf. Lucr. 6, 126; ∾ liquor, Ovid., sanguis, id.; Non tam spissa viris (corona, neml. til Forsvar paa Leirvolden), Virg. Aen. 9, 509; cf. ∾ theatra o. sedilia (fulde af Tilskuere), Hor.; s. ogs. id. A. P. 381, ogs. id. Od. 2, 15, 9, o. ibd. 4, 3, 11, oftere; ∾ arena, Virg.; ∾ litus, Ovid.; men ∾ tunicae, (af tæt el. tykt Tøi), Plaut.; men ∾ navis, (vandtæt), vid. Senec. Ep. 76; - compar., ∾ semen, Colum.; ∾ ignis, Lucan.; superl., ∾ arbor (ebenus et buxus), Plin.; men Senec. Ep. 81, lignelsesvis: quod pessimum ex illa (nequitia) est, et, ut ita dicam, spississimum, etc.; — II) „fig."; A) om Tiden; a) langsom; - ita omnia tarda adhuc et spissa, Cic. Att. 16, 18; cf. id. d. Or. 2, 53; — b) silbig; (saal. alene forel.); - vid. Plaut. Cist. 1, 1, 77; Spissum istud amanti est verbum: veniet, nisi venit; ligel. (haruspices) si quid boni promittunt, pro spisso evenit, etc., id. Poen. 3. 5, 47; — c) ligesom creber: tæt efter hinanden, hyppig el. idelig; - spississima basia, Petron. 31, 1; — B) om en Handling el. Tilstand: vanskelig at gjennemføre el bevirke, som koster Arbeide og Møie; - spissum sane opus et operosum, Cic. Qu. Fr. 2, 14, (om Bøgerne „de Republica"); sin id erit spissius, (opp. illud, quod facile est), id. Fam. 2, 10; cf. id. d. Or. 3, 36. — spĭthăma, ae, f., σπιθαμή: Spand, palmus, Plin. 7, 2.

splen, ēnis, m., σπλήν: Milten, (det latinske lien), troedes at være Latterens Sæde, hvf. Pers. 1, 12: Quid faciam? sed sum petulanti splene cachinno; cf. Plin. 23, 16, Colum. 7, 10, o. A. — splendēo, v. n., [efter Doederl. at henføre til plenus, ligesom candeo til canus]: at glindse el. glimre, obl.; - jam splendent mihi (oculi), Plaut. Poen. 1, 2, 101; (saal. oftest „poet."); varios splendere decores (scenae), Lucr. 4, 980; cf. Virg. Aen. 7, 9: splendet tremulo sub lumine pontus; s. ogs. Hor. Ep. 1, 5, 6, o. id. Od. 2, 16, 14; ligel. Plin. Ep. 5, 6: cubiculum a marmore splendet; - ligel. „poet." om den personlige Skiønhed; vid. Hor. Od. 1, 19, 6, o. id. ibd. 3, 3, 25; - splendens stella candida (Arcturus), Plaut. Rud. prol. in.; — II) „fig.": at glimre el. udmærke sig, obl.; - virtus lucet in tenebris ··· splendetque per sese semper, etc., Cic. Sest. 28; men splendere aliena invidia, vid. Liv. 38, 53; men auctores splendentes, (i. e. illustres el. clari), Plin. 9, 4; bf. — splendesco, dŭi, 3, v. n. inch.: at blive glindsende, at faae Glands; - incipiat jam tum ··· sulco attritus splendescere vomer, Virg. Ge. 1, 45; ∾ succo olivi, vid. Ovid. Met. 10, 177; men ∾ coelum flamma, id. Pont. 2, 10, 23; — II) „fig."; - ∾ oratione, vid. Cic. Parad. prooem.; ligel. ∾ canorum illud in voce, id. d. Senect. 9; cf. Plin. Ep. 5, 11: nec jam splendescit lima (opus absolutum), sed atteritur.

splendĭco, are, v. n., fild. Viform af splendeo; - ∾ gemmae (glindse el. skinne), Appul. — *splendĭde, adv.; oprdl.: glindsende, skinnende; bf. A) „overf.": prægtigen el. herligen; - ∾ adornare convivium, Cic. Quint. 30; — B) „ment.": berømmeligen, hæderligen; - acta aetas honeste ac splendide, Cic. Tusc. 3, 25; ligel. in compar., Hirt. B. Al. 24; ogs. om Foredraget, vid. Cic. Off. 1, 1; men superl., ∾ natus, (af meget høi Byrd), Senec. Ep. 47; o. — splendĭdo, are, v. a.: gjør glindsende; - ∾ dentes, Appul.; af — splendĭdus, 3, [splendeo]; I) „egenl.": glindsende, skinnende; - signa coeli, Lucr., lumina solis, id.; compar., fons splendidior vitro, Hor.; cf. Ovid. Met. 13, 791; superl., ∾ candore elucens (circulus), Cic. d. Rep. 6, 16; men ∾ bilis (χολὴ ξανθή: den gule Galde), Hor. Sat. 2, 3, 141; (cf. vitrea bilis, Pers. 3, 8); — II) „fig."; A) „overf.": med ydre Glands el. Pragt, glimrende, prægtig, herlig; - quorum in villa ac domo nihil splendidum, nihil ornatum fuit, praeter ipsos, Cic. Parad. 5, 2; cf. Virg. Aen. 1, 637; men ∾ et virilis cultus, Quintil.; - ogs. om en Personlighed: ut eum (virum) splendidum ac hilarem potius, quam luxuriosum ac desidem, diceres, Vell. 2, 105; - ogs. om en Tilstand; secundas res splendidiores facere, Cic. Lael. 6; — B) „ment." el. om det indre Værd: glimrende el. herlig, udmærket el. berømt; - eques Romanus etc., Cic.; cf. id. Verr. 4, 18; men compar., ∾ aliquem tribunatu facere et sibi et avunculo suo, Plin. Ep. 4, 4; superl., ∾ vir et ornatissimus suae civitatis, Cic. Flacc. 20; ligel. ∾ ingenia, id. Off. 1, 8; men absol.: splendidissimum videri, quod etc., id. ibd. 18; - ∾ facta, (berømmelige Bedrifter), Hor. Ep. 2, 1, 237; men causa splendidior fiet, si nequissimo cuique resistetur, Cic. R. Am. 49; - navnl. ogs. om Foredraget: ∾ quandam rationem dicendi (tenere, om Cæsar), Cic. Brut. 75; cf. ibd. 55 o. 58, oftere; ogs. ∾ vox etc., ibd. 55; men ∾ arbitria, (glimrende el. hæderlig Dom), vid. Hor. Od. 4, 7, 21; — b) „bes." ogs. om det ydre Skin, (i Modsætning af Virkeligheden), ligesom speciosus: glimrende el. smuk; - non tam solido, quam splendido nomine, Cic. Fin. 1, 18; cf. Ovid. Rem. 240: Praetendens culpae splendida verba tuae. — *splendĭfĭce, adv.: skinnende, glindsende, intermicans, Fulgent.; o. — splendĭfĭco, are, v. a.: at gjøre lys el. skinnende; - ∾ diem, Capella; — [splendeo, facio].

splendor, ōris, m., [splendeo]; I) „egenl.": Glands el. Skin; - splendor, quicumque est acer, adurit Saepe oculos, etc., Lucr. 4, 330; ∾ flammae,

Ovid., argenti, Hor., vestis, Lucr.; ∾ aquāi, id., aquarum, Frontin.; ∾ lapidis phengitae, Suet. Dom. 14; - ogſ. in pl., splendores auri, Gell. 2, 6; — II) „fig."; A) „overſ.": ydre Glands el. Pragt (navnl. ſom Følge af Magt el. Rigdom); - in imperio omnia ad gloriam splendoremque revocare, Cic. Flacc. 12; cf. id. Coel. 31 fin.; ∾ domus et victus, Gell. 1, 14; — B) „ment.": Glands, Anſeelſe, Berømthed; - ∾ summo ac virtute praeditus, vid. Cic. Cluent. 69; cf. id. d. Or. 1, 45: summorum hominum splendore celebrari; ∾ ordinis (senatorii), vid. id. Caecin. 10; ligeſ. ∾ equester, id. R. Am. 48; men ∾ imperii vestri, id. Manil. 14; ∾ vitae, Liv. 3, 35; men ∾ harum rerum etc., vid. Cic. Off. 1, 20; — b) navnl. ogſ. om Ordene og om Stemmen: Klarhed el. Tydelighed, odl.; - ∾ verborum, vid. Cic. Orat. 31 o. 49, ogſ. Hor. Ep. 2, 2, 111, o. A.; ∾ vocis, Cic., Plin.; ſ. ogſ. Cic. Brut. 68. — splendōrĭfer, a, um, [splendor, fero]: glandsbringende, lumen, Tertull.

splēnĕtĭcus, i, m., [splen]: den Miltſyge, Appul. — splēnĭātus, 3, [splenium]: forſynet med Plaſter, beplaſtret, mentum, Martial. 10, 22. — splēnĭcus, 3, σπληνικός: miltſyg; df. subst.: den Miltſyge, Plin. 20, 34, oftere, Pallad. — splenĭum, i, n., σπλήνιον: Milturten, Plin. 25, 20; — II) (ifølge Formens el. Farvens Lighed med en Milt): Plaſter el. Omſlag, Plin. 29, 38, Martial. 2, 29, o. Plin. Ep. 6, 2.

spŏdĭum, i, n., σπόδιον; I) Metalaſke, Plin. 34, 33 flgd.; — II) „overſ.": vegetabilſk Aſke, id. 23, 38. — spŏdos, i, m.: Metalaſke, Plin. 34, 33. — Spōlētĭum, (ſild. ogſ. Spōlētum; dog findes begge Former oftere forvexlede med hinanden), i, n.: By i Umbrien, hod. Spoleto, Liv. epit. 20, oftere, Flor. 3, 21, Suet. Vesp. 1, o. A.; — B) df. 1) Spōlētīnus, 3: hørende til el. benævnt efter Spoletium, populus, Cic. Balb. 21; men Cominius Spoletinus, (fra el. af Spoletium), id. Brut. 78; ∾ lagenae, (med Spoletinervin), Martial.; ogſ. absol., Spoletina (sc. vina) bibere, id.; - ogſ. subst. Spoletini, orum, m.: Spoletinerne, Liv. 27, 10, o. id. 45, 43, ogſ. Plin. 3, 19; — 2) Spōlētānus, 3: = Spoletinus, Priscian.

spŏlĭārĭum, i, n., [spolium]: Sted i Amphitheatret, hvorhen de faldne Gladiatorer bleve ſlebte, for at afføres deres Klæder; - aliquem esse tam stulte cupidum vitae ··· ut jugulari in spoliario, quam in arena, malit? Senec. Ep. 93, Lamprid.; — II) „overſ.": Morderhule el. Røverbande, Senec. Provid. 3; ligeſ. Plin. Pan. 36: nunc templum (est) illud (aerarium) ··· non spoliarium civium. — *spŏlĭātĭo, onis, f.: Plyndring, Berøvelſe; - in tanta spoliatione omnium rerum, Cic. Sest. 21; ∾ sacrorum, Liv. 29, 8; - ogſ. in pl., ∾ fanorum atque oppidorum, Cic. Verr. 4, 59; — II) „beſ." ogſ.: at berøves et Embede, odl.; - ∾ consulatus, id. Mur. 40, dignitatis, id. Phil. 2, 11; o. — spŏlĭātor, oris, m.: ſom udplyndrer; - ∾ vexatoremque (monumentorum) etc., Cic. Verr. 4, 36; ∾ templi, Liv. 29, 18; ∾ pupilli, Juvenal. 1, 46; — [spolio]. — spŏlĭātrix, icis, fem. af spoliator: en Plyndrerſke; - illam tuam spoliatricem spoliare ornamentis etc., Cic. Coel. 21; cf. Martial. 4, 29. — spoliatus, 3, partic. o. adj. af flgd.

spŏlĭo, avi, atum, 1, v. a., [spolium]; I) „alm.": affører nogen hans Klæder el. Ruſtning; - consules spoliari hominem ··· jubent etc., vid. Liv. 2, 55; cf. id. 8, 32; men Cic. Verr. 4, 40: illum spoliatum stipatumque lictoribus etc.; - ∾ corpus hostis caesi, Liv., jacentem veste, Nep.; cf. Liv. 6, 42; — II) „overſ.": berøver, udplyndrer el. plyndrer; a) m. blot acc. (aliquem el. aliquid); - me miserum spoliavit, Plaut.; cf. id. Pseud. 2, 1, 8; men Cic. R. Am. 50, (si etc., spoliasti), er acc. udfalden; - spoliatis domibus, vid. Caes. B. C. 3, 42; ∾ fana sociorum, Cic.; - spoliandae dignitatis gratia etc., vid. id. Coel. 18; cf. id. ibd. 2, o. id. Pis. 16; — b) ∾ aliquem el. aliquid aliqua re; - (hunc) argento omni spoliasti et depeculatus es, Cic. Verr. 4, 17; spoliari fortunis ··· dignitate, id. Planc. 9; sociis spoliavit Ulixen (Scylla), Ovid. Met. 14, 71; ∾ provinciam exercitu, Liv.; cf. Caes. B. G. 5, 6; - ∾ aliquem judicio, vid. Cic. Acad. 2, 19; men id. Brut. 2: quum forum ··· voce erudita ··· spoliatum orbatumque videret; cf. id. d. Or. 1, 55; — c) ogſ. m. græſk Conſtruction: Aut spoliata suos aut quos habet alba capillos (Hiems), vid. Ovid. Met. 15, 213; — II) partic. spŏlĭātus, 3, ogſ. ſom adj.: udplyndret el. udtømt; - nihil illo regno spoliatius, etc., vid. Cic. Att. 6, 1.

spŏlĭum, i, n., [beſl. m. σκῦλον]; oprdl.: Dyrets aftrukne Hud; („poet." o. ſild.); - spoliis corpus vestire ferarum, Lucr. 5, 952; ligeſ. id. 4, 60: Ollorum (i. e. illorum, sc. serpentum) spoliis vepres volitantibus auctas; men spolioque leonis (gravis Alcides), Ovid. Met. 9, 113; ligeſ. ∾ apri, id.; men ∾ pecudis (i. e. arietis Phrixi), id. Her. 6, 13; men ∾ viperei monstri (i. e. Medusae), id. Met. 4, 614; — B) df. ſædv.: den en fældet Fjende fratagne Ruſtning; ogſ. alm., det Fjenden fratagne Bytte; (oftest in pl.); - om spolia opima, (ſom den ene Hærfører afvinder den anden), vid. Liv. 1, 10; ſ. ogſ. und. opimus; cf. Ovid. Met. 8, 154: spoliis decorata est regia fixis; - ∾ cruenta detrahere, Cic. R. Am. 50, („alleg."); men ∾ legere, vid. Liv. 5, 36, oftere; men ∾ jacentis hostium exercitus etc., id. 44, 45; ſ. ogſ. Tac. Ann. 12, 54; men ∾ classium, Cic. Manil. 18, (i. e. rostra); ſ. ogſ. Flor. 1, 11; ligeſ. ∾ navalia, Suet. Aug. 18; — II) „overſ.": Rov el. det Rovede, el. det med Vold og Uret nogen Fratagne; - ni aliorum spoliis nostras facultates augeamus, Cic. Off. 3, 5; cf. Tac. Ann. 15, 52, o. id. Hist. 1, 2; — b) in sing., vid. Virg. Aen. 10, 500, o. id. ibd. 12, 94, ogſ. Suet. Caes. 64, o. Justin. 19, 3; ligeſ. Ovid. Met. 8, 86, (om Niſus's Datter: Skylla): praedaque potita nefanda, Fert secum spolium sceleris, (d. e. den Faderen forbrydterſk frarøvede Lok).

sponda, ae, f.: Fodſtykket el. Fodderne og Bunden af en Seng el. Sopha; - sponda pedibusque salignis (torus), vid. Ovid. Met. 8, 656; cf. Petron. Sat. 97; — II) df. „overſ.": Seng el. Sopha el. Løibænk, odl.; vid. Virg. Aen. 1, 698, Hor. Epod. 3, 22, Ovid., Martial., o. A.; — b) ∾ Orciniana, Martial. 10, 5, d. e. Ligbaaren. — spondăĭcus, 3, σπονδαϊκός: beſtaaende af Spondeer, ſpondeiſk, versus, Diomed. — spondālĭum el. spondaulium, i, n.: en (af Fløiten ledſaget) Offerſang, Diomed.; men pl. spondalia illa etc., vid. Cic. d. Or. 2, 46, (Orell.). — spondaulia, orum, ſ. und. frgd.

spondĕo, spŏpondi (spĕpondi, vid. Gell. 7, 9), sponsum, 2, v. a., [σπένδω, i. e. libo]; I) „beſ.", i Rets- og Statsſproget: høitideligen el. retligen at love el. tilſige; - qui stulte spondet, qui cupide aedificat, etc., Cato; si quis quod spopondit ···, si id non facit, etc., Cic. Caecin. 3; cf. id. R. Com. 5: stipulatus es? ··· quo praesente? quis spopondisse me dicit? ſ. ogſ. Liv. 9, 5; men id. ibd. 9: ea demum sponsio esset, quam populi jussu spopondissemus; - quod ··· pro multis spoponderit, (fordi han er gaaen i Borgen for mange), Cic. Planc. 19; cf. id. Att. 12, 14; men sponsum descendam, quia promisi, Senec. Benef. 4, 39; cf. Hor. Ep. 2, 2, 67; - endel. bruges ved Forlovelſer om Pigens Fader el. Værge „spondere": at love hende bort el. forlove hende med nogen; vid. Plaut. Trin. 5, 2, 33, oftere, ogſ. Sulpic. ap. Gell. 4, 4; — II) „alm.": lover el. forſikrer paa det Beſtemteſte; m. Objectsſætn., m. de,

ogſ. c. acc.; - promitto, recipio, spondeo, Caesarem talem semper fore civem, qualis etc., Cic. Phil. 5, 18; cf. id. Mur. 41, oftere; men Liv. 28, 38: spondebant animis, (lovede ſig ſelv det, fattede det faſte Haab), etc.; - quod ego non modo de me tibi spondere possum, sed de te etiam mihi, Cic. Fam. 15, 21; cf. Suet. Tib. 12; - Nec solam spondere fidem, etc., vid. Ovid. Met. 10, 359; cf. Cic. Att. 11, 6; men Virg. Aen. 5, 17, absol.: non, si mihi Juppiter auctor Spondeat, etc.; — b) ſieldn. m. Tings- o. Begrebsſubjecter; vid. Ovid. Ib. 217, o. Justin. 7, 6; — III) partic. sponsus, 3, ogſ. ſom subst.; A) sponsus, i, m., o. sponsa, ae, f.: den Forlovede, Brudgommen, Bruden; - sponsi nomen appellans etc., Cic. Inv. 2, 26; ∾ regius, Hor. Od. 3, 2, 10; „poet." ogſ. om Penelopes's Friere, id. Ep. 1, 2, 28; - Sponsam hic tuam amat, Ter. Andr. 2, 1, 24; cf. Hor. Od. 4, 2, 21; men ſom Ordſprog, Cic. Att. 14, 20: suam cuique sponsam, mihi meam; — B) sponsum, i, n.: indgaaen Forpligtelſe; - ex sponso agere, Cic. Quint. 9; cf. Varr. L. L. 7, 6.

spondēum, i, n., σπονδεῖον: Skaal til Libation el. til Drikoffer, Appul. — spondēus, i, m., σπονδεῖος: hørende til et Drikoffer; bſ. (af dens langſomme og høitidelige Bevægelſe): Versfoden Spondeus, Cic. Orat. 64, Quintil. 9, 4, 80 flgd., Hor. A. P. 256, o. A. — spondўle, es, f., σπονδύλη: etſlags Rodderne angribende Inſect, Plin. 27, 118. — spondўlĭon (-um), ogſ. sphond., i, n., σπονδύλιον (σφονδ.): Planten Biørneklo, (heracleum sphondylium L.), Plin. 12, 58, o. id. 24, 16. — spondўlus (sphond.), i, m., σπόνδυλος (σφόνδ.): Led el. Hvirvel i den øvre Rygrad, Plin. 29, 20, Veget.; — II) rimel. af etſlags Lighed dermed; A) en Muslingart, (spondylus gaederopus L.), Plin. 32, 43, Senec., Martial., o. A.; — B) den kiødfulde Deel i Øſters og andre Muslinger, Plin. 32, 31 o. 54.

†spongĭa, ae, f., σπογγιά: Svampen; - vid. Plin. 9, 69, oftere, o. Lucr. 4, 622, ogſ. Cic. N. D. 2, 55, o. Martial.; men Suet. Vesp. 16: quibus quidem (procuratoribus) vulgo pro spongiis dicebatur uti, etc.; comiſk er: in spongiam incubuit, (om den med Svampen udſlettede Tragoedie Ajax), August. ap. Macrob. Sat. 2, 4; — II) bſ. ifølge etſlags Lighed; A) et ſvampformet Harniſk, Liv. 9, 40; — B) den poroſe Sammenſlyngning af viſſe Rødder, navnl. af Aſparſer, Colum., Martial., o. A.; ſ. ogſ. Plin. 19, 42 o. 47; — C) en porøs Stenart, Pimpſten el. Svampſten, Vitruv. 2, 6, Pallad.; — D) en Mosart, Plin. 19, 22; — E) ſmeltet Jern af en viſ Skiørhed, id. 34, 41; bſ. — spongĭo, are, v. a.: aftørrer med en Svamp, Apic. — spongĭŏla, ae, f., demin. af spongia; bſ. navnl.; A) Roſenſvampen, vid. Plin. 25, 6; — B) liden Rodſlyngning el. Rod af Aſparſen, Colum. 11, 3. — spongĭŏlus, i, m., demin. af spongia; bſ. en Svampart, germ. Pfifferling, Apic. — spongĭōsus, 3, [spongia]: ſvampagtig, porøs, pulmo, Cels., Plin., pumices, id., panis, id. — spongītis, ĭdis, f., σπογγῖτις: Svampſtenen, etſlags Ædelſten, Plin. 37, 67. — spongizo, are, v. a., σπογγίζω: aftørrer med en Svamp, Apic.

sponsa, ae, f., ſ. und. spondeo, nr. III. — sponsālĭcĭus (-tius), 3: hørende til en Forlovelſe; (ſjeld. Ord); - ∾ arrha, Cod. Just., donatio, Sidon.; af — sponsalia, ium, ſ. und. flgd. — sponsālis, e, [sponsus]: hørende til en Forlovelſe; - quo die sponsum erat, sponsalis, Varro; ∾ tabulae, Hieronym.; — II) bſ. subst.; A) sponsalia, ium, (ogſ. orum, Senec., Suet.), n.; a) Forlovelſe; - sponsalia dicta sunt a spondendo; nam moris fuit veteribus, stipulari et spondere sibi uxores futuras, Digest.; ſ. ogſ. Sulpic. ap. Gell. 4, 4; factis sponsalibus, vid. Cic. Att. 6, 6; cf. Liv. 38, 57, ogſ. Ovid. Her. 20, 29; dies sponsaliorum, Suet. Aug. 53; — b) Forlovelſesmaaltid, Cic. Qu. Fr. 2, 6; — c) Forlovelſesgave, Cod. Just.; — B) sponsale, is, n.: Brudeſengen, Tertull.

sponsĭo, onis, f., [spondeo]; ſædv. i Retsſproget o. publiciſtiſk: høitidelig Forpligtelſe til Opfyldelſen af en Overensſkomſt el. af et Forbund, obl.; ogſ. den for nogen givne Borgen el. Sikkerhed el. Caution; I) „alm."; - sponsio appellatur omnis stipulatio promissioque, Digest.; men Cic. Leg. 2, 16: voti sponsio, qua obligamur deo; - non foedere pax Caudina, sed per sponsionem facta est; spoponderunt consules, etc., vid. Liv. 9, 5; cf. id. ibd. 9; men id. ibd. 11: tunc sponsio et pax repudietur etc.; ſ. ogſ. id. ibd. 41; men Sall. Jug. 79: per inducias sponsionem faciunt, uti etc.; — II) „beſ." ogſ. i Civilproceſſen: Parternes gienſidige Forpligtelſe angaaende den Sum, ſom den Tabende ſkulde betale; - vid. Cic. Quint. 8, id. Caecin. 16, id. Verr. 3, 59, oftere, o. A.; — b) bſ. ogſ. „meton.": den ifølge en Stipulation deponerede Sum, Varr. L. L. 6, 7; bſ. — sponsĭuncŭla, ae, f., demin.: liden Forpligtelſe, Petron. Sat. 58.

sponso, are, v. a., [1. sponsus]: gior en Forlovelſe, forlover, aliquam, Digest., Tertull.; - ogſ. „overſ.: ∾ animam, Paul. Nol. — sponsor, oris, m., [spondeo]: ſom forpligter ſig for nogen, Borgen, Cautioniſt; I) i Forretningsſproget; - quod sponsor es pro Pompejo, Cic. Fam. 6, 18; sponsores et creditores alicujus convenire, id. Phil. 6, 4; ogſ. ∾ promissorum alicujus, id. Att. 15, 15; — B) „overſ."; - si Pompejus ··· sponsor est illi (Caesari) de mea voluntate, Cic. d. Prov. cons. 18; cf. Senec. Ep. 82; men quasi sponsor humanitatis tuae, Cic. Fam. 7, 5; - „poet." ogſ. om Guden Hymenaeus, Ovid. Her. 2, 34; ligeſ. „poet." om en Gudinde, id. ibd. 16, 114: Sponsor conjugii stat dea picta sui; — II) eccles.: Fadder el. Daabsvidne, Tertull. — sponsum, i, n., ſ. und. spondeo nr. III, B. — 1. sponsus, 3, o. sponsus, a, partic. o. subst., ſ. und. spondeo, nr. III. — 2. sponsus, us, m., [spondeo]: Forpligtelſe, „beſ." Forlovelſe; - quod sponsu erat alligatus, Varr. L. L. 6, 7, (hvor ogſ. agi posse cum aliquo ex sponsu); ſ. ogſ. Cic. Att. 12, 19: de sponsu si quid perspexeris; cf. Sulpic. ap. Gell. 4, 4.

spontālis, e, [sponte]: frivillig; (ſjeld. Ord); - ∾ parricidium, Appul.; bſ. — spontālĭter, adv.: frivilligen, facere, Sidon. — spontānĕe, adv.: af ſig ſelv, apparere tumores, Theod. Prisc.; af — spontānĕus, 3: frivillig el. fri; - agilitas spontaneus motus est, Senec. Ep. 121; ∾ mors, Macrob., voluntas, Cod. Just.; af — sponte, abl., o. spontis, gen., af nom. inus. spons, [af spondeo, altſ. „egenl.": frivillig Forpligtelſe, i Modſætn. af den udenfra paaførte]; I) sponte, (i claſſiſk Proſa altid m. mea, tua, sua, derim. „poet." o. efteraug. ogſ. absol., el. c. gen.): frivilligen, af egen Drift el. Tilſkyndelſe, af ſig ſelv; - sponte valet: a voluntate, Varr. L. L. 6, 7; sua sponte aut voluntate fecisse, (opp. imprudenter, aut necessitate, aut casu), Cic. Part. or. 37; cf. Ter. Ad. 1, 1, 50: Sua sponte recte facere (potius), quam alieno metu; ligeſ. Cic. d. Rep. 1, 2: ut id sua sponte facerent, quod cogerentur legibus; ligeſ. Caes. B. G. 1, 44: non sua sponte, sed rogatum etc.; cf. Liv. 10, 25: sive sua sponte, sive accitus etc.; ligeſ. initio mea sponte, post autem invitatu tuo etc., Cic. Fam. 7, 5; men sponte ipsam suapte adductam, Lucil. ap. Varr.; ligeſ. sponte mea, Virg. Aen. 4, 341; o. sponte nostra, Quintil. 3, 6, 8; — b) absol.; - Italiam non sponte sequor, Virg. Aen. 4, 361; multitudo ··· sponte et ultro confluens, Suet. Caes. 16; ligeſ. sponte atque consensu, id.

Aug. 57; cf. Plin. Ep. 6, 29: ut ea potissimum jubear, quae me deceat vel sponte fecisse; men Tac. Ann. 3, 16: nec illum sponte exstinctum, verum immisso percussore; cf. Ovid. Met. 11, 486, o. A.; — c) c. gen.; - seu sponte deum, seu etc., Lucan. 1, 234; ligel. sponte principis, Tac. Ann. 2, 59, oftere; — B) „overf.": ved egen Kraft, el. paa egen Haand, (altſ. uden fremmed Hjelp el. Biſtand); - neque etiam queo Pedibus mea sponte ambulare, Plaut. Truc. 2, 6, 45; nec sua sponte, sed eorum auxilio, qui etc., Cic. Fam. 7, 2; cf. Caes. B. G. 1, 9; men Cic. Verr. 2, 10: si sua sponte venisset, (paa egen Haand); cf. Caes. B. G. 5, 28, o. ibd. 7, 65; — 2) bſ. ogſ. om Ting og om Begreber; - aliae (arbores) ··· ipsae Sponte sua veniunt, Virg. Ge. 2, 10; cf. Hor. Ep. 1, 12, 17: Stellae sponte sua, jussaene vagentur et errent; ligel. quod ipsum ex se sua sponte moveatur, (opp. quod pulsu agitetur alieno), Cic. N. D. 2, 12; clamor sua sponte ortus, Liv.; cf. id. 9, 7; men Cic. Leg. 1, 17: ut vera et falsa sua sponte, non aliena judicantur, sic etc.; ligel. id. d. Rep. 3, 16: sapientem sua sponte ac per se bonitas et justitia delectat; — b) absol.; - ut numeri sponte fluxisse ··· videantur, Quintil. 9, 4, 147; — II) gen. spontis forekommer alene i Forbindelſen: suae spontis (esse): at være ſin egen Herre, at have ſin naturlige Frihed; - vid. Varr. L. L. 6, 7; ligel. sanus homo, qui et bene valet, et suae spontis est, etc., Cels. 1, 1; - hos Colum. ogſ. om Ting, spontis suae f. sponte sua: af ſig ſelv; cytisus est sativa, et altera suae spontis, (ſom vorer af ſig ſelv), id.; neque manu illatam, neque suae spontis aquam ministrari, etc., id. — spontis, ſ. und. frgd.

Spŏrădes, um, f., (sc. insulae, Σποράδες νῆσοι: de ſpredte Øer), hede Øerne i Ægæerhavet imellem Creta og Cycladerne, Mela 2, 7, o. Plin. 4, 23. — sporta, ae, f., [rimel. af σπυρίς]: flettet Kurv til at bære el. giemme i; - ∾ juncea vel spartea, Colum.; ∾ frumenti, Digest.; cf. Plin. 18, 17. — sportella, ae, f., demin. af ſlgd.: liden flettet Kurv, navnl. til Madvarer, vid. Suet. Dom. 4; rimel. ogſ. til Frugter el. andre ſine Retter, Cic. Fam. 9, 20. — sportŭla, ae, f., demin. af sporta: liden flettet Kurv til at bære i, Plaut., Appul.; — II) „overf." el. „meton." ere sportulae: Madportioner, ſom i ſmaa Kurver uddeltes til Clienterne, oſv., (opp. coena recta); - vid. Martial. 8, 50, o. Suet. Ner. 16; - ogſ. en Pengeforæring, ſom gives iſtedetfor Madvarer, vid. Martial. 1, 60; - ogſ. „alm." Pengeforæring el. Douceur, Plin. Ep. 2, 14, o. id. 10, 118; ogſ. Retsſportler, Cod. Just.; - Benævnelſen sportula om viſſe Skueſpil, vid. Suet. Claud. 21.

*sprētĭo, onis, f.: Foragt el. foragtelig Omtale, alicujus, (om nogen); - ſaal. Liv. 40, 5: ex composito sermones ad spretionem Romanorum trahebant; o. — sprētor, oris, m.: en Foragter, („poet." o. ſieldn.); - ∾ deorum, Ovid. Met. 8, 613; ∾ morarum, Nemes. Cyneg. 79; — [sperno]. — 1. sprētus, 3, partic. af sperno. — 2. sprētus, us, m., [sperno]: Foragt, Appul., Sidon.

spūma, ae, f., [spuo]: Skum af Munden, af Havet, af Kogning, odl., (in sing. o. pl.); - quum spumas ageret in ore, arderent oculi, etc., Cic. Verr. 4, 66; ogſ. spumas agere ore, (fraade af Munden), Plin.; ogſ. absol., spumas agere, Lucr. 3, 488; ſ. ogſ. Ovid. Met. 3, 74, o. id. ibd. 8, 288; - Venus altera, spuma procreata, vid. Cic. N. D. 3, 23; cf. Ovid. Met. 4, 537; men spumas salis aere ruebant, vid. Virg. Aen. 1, 35; - spumisque tumentibus albet (medicamen, neml. under Kogningen), Ovid. Met. 7, 263; cf. id. Am. 3, 5, 13; men Stridentemque novo spumam cum sanguine fundit, vid. id. Met. 8, 417; — II) „beſ.", spuma argenti: Sølvſkum, Sølverglød, Plin. 33, 31 ſlgd., o. id. 34, 58; - ∾ caustica, ogſ. ∾ Batava: etſlags Skumſæbe, hvormed Haaret (hos Teutonerne) farvedes rødt, vid. Martial. 8, 33, o. id. 14, 26.

*spūmābundus, 3: ſkummende, fraadende, Appul.; o. — spūmātus, us, m.: Skummen, Skum; - anguis abundat spumatu, Stat.; — [spumo]. — *spūmesco, ĕre, v. inch. n.: at blive ſkummende; - ∾ aequora remo, Ovid. Her. 2, 87; — spūmĕus, 3: ſkummende, fraadende, Nereus, amnis, Virg. Aen. 2, 419 o. 496, aper, Martial., rabies, Lucan., succus malorum, Plin.; - men „overf.": ∾ color equorum, Pallad.; o. — spūmĭdus, 3: = frgd.; ∾ tabes, Appul.; — [spuma]. — spūmĭfer, a, um, [spuma, fero]: ſkumforende, ſkummende, amnis, Ovid., fons, id. — spūmĭgĕna, ae, comm., [spuma, gigno]: avlet el. opſtaaen af Skum, Epithet til Venus, Capella. — spūmĭger, a, um, [spuma, gero]: ſkumforende, ſkummende, sus, Lucr., lupi, Manil.

*spūmo, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: at ſkumme, at fraade; - spumanti ut in aequore salso, Lucr. 3, 492; spumans aper, Virg.; spumat plenis vindemia labris, id. Ge. 2, 6; cf. id. Aen. 11, 548; spumans bilis, Cels.; postquam desierit spumare (acetum), Plin.; — II) act.: at beſkumme, at overſkumme, at bedække med Skum; - ſaal. Cic. (poëta) Div. 1, 7: Saxaque cana, salis niveo spumata liquore, etc.; — B) „fig."; - iste spumans ex ore scelus, auct. ad Her. 4, 55; men spumant oblivia linguis (equi Plutonis), Claudian.; o. — spūmōsus, 3: fuld af Skum, ſkummende; („poet." o. i efteraug. Proſa); - ∾ litora, Catull.; ∾ undae, Ovid.; - compar., ∾ Addua, Claudian.; - „fig." ogſ. om Dictionen; nonne hoc spumosum et cortice pingui, (ſvulſtigt og haardt)? Pers. 1, 96; — [spuma].

spŭo, ŭi, ūtum, 3, v. n. o. a., [rimel. beſl. m. πτύω]: ſpytter, udſpytter; I) neutr.; - veniam quoque a diis spei alicujus audacioris petimus, spuendo in sinum, Plin. 28, 7; men Solin. 1 med.: non spuisse, (aldrig at have ſpyttet); — II) act.; - sicco terram (i. e. pulverem) spuit ore viator Aridus, Virg. Ge. 4, 97; — III) af partic. sputus, 3, er subst. spūtum, i, n.: det Udſpyttede, Spyt; - sputum edere rufum, cruentum, Cels.; - oftere in pl.; Tenvia sputa minuta, etc., Lucr. 6, 1186; cf. Propert. 4, 5, 66, o. Martial. 2, 28; ligel. Cato voces improbas et sputa pertulit, Senec. Const. 1; — B) „poet. overf.": Bladguld el. Guldblik, odl.; - vid. Martial. 8, 33: Hoc linitur sputo Jani caryota Calendis.

spurcāmen, inis, n., [spurco]: Skarn, Møg; in pl., Prudent. — spurce, adv. af spurcus: paa urene Steder, i Skarnet; - ∾ versari in pabulatione (om Svinet), Colum. 7, 9 fin.; — II) oftere „overf."; - aliquid spurce proferre, (føre ſmudſig el. anſtødelig Tale), auct. ad Her. 1, 5; men Cic. Phil. 2, 38: qui in illam miseram tam spurce, tam impie dixeris, (ved at bebreide hende Ukydſkhed, oſv.); - compar., ∾ foedare, Cato ap. Plin. 29, 7; men superl., deinde perscribit spurcissime (i de meſt krænkende Udtryk), quas ob causas etc., Cic. Att. 11, 13. — spurcĭdĭcus, 3, [spurcus, dico]: ſom fører el. har en ſmudſig Tale; - Neque spurcidici insunt versus, Plaut. Capt. prol. 56. — spurcĭfĭcus, 3, [spurcus, facio]: ſom handler ſmudſigen; - te omnes ··· commemorant Spurcificum, immanem, etc., Plaut. Trin. 4, 1, 6. — spurcĭlŏquĭum, i, n., [spurcus, loquor]: ſmudſig Tale, Tertull.

*spurcĭtĭa, ae, f.: Skarn, Smuds, Smudſighed; - spurcitiam eximere, Colum.; - ogſ. in pl., Varro, Plin.; — II) „fig."; - ostendam illius facta et spurcitiam improbi, Afran. ap. Non.; — spurcĭtĭes, ae, f., Biform af frgd.; - in nomin., Lucr. 6, 977;

in abl., Appul.; o. — spurco, avi, atum, 1, v. a.: tilsmudser, besudler; - si quis aliquem ··· aqua spurcaverit, Digest.; - men ∾ nasum, (om ond Lugt), Plaut. Men. 1, 2, 57; — II) „fig."; - Spurcata impuris moribus (senectus), Catull. 107, 2; — [af flgd.].

spurcus, 3, [skal være sibileret af porcus, altf. oprdl.: svinsk]; I) „egentl.": smudsig, uren, ækel; - spurcaeque gravesque (res), vid. Lucr. 6, 782; cf. Lucil. ap. Non.: quaeque aspectu sunt spurca et odore; ∾ saliva, Catull.; - compar., si quid est urina spurcius, Gell.; superl., ∾ tempestate iter facere, Cic. frgm. ap. Non.; — II) „fig." om Stand og Stilling, om Characteren, obl.: smudsig, foragtelig; - Samnis (gladiator), spurcus homo, vita illa dignus locoque, Lucil. ap. Cic. Tusc. 2, 17; cf. Hor. Sat. 2, 5, 18; - compar., Sordidius nihil est, nihil est te spurcius uno, Martial. 4, 56; superl., homo avarissime et spurcissime, etc., Cic. Verr. 1, 37; cf. id. Phil. 11, 1: duo haec capita nata sunt post homines natos deterrima et spurcissima, etc.

Spurinna, ae, m.: romersk Tilnavn; om Haruspexen Spurinna, vid. Suet. Caes. 81, o. Cic. Div. 1, 52; — II) om Vestricius Spurinna, vid. Tac. Hist. 2, 11, oftere, o. Plin. Ep. 2, 7, oftere. — spŭrĭum, i, n.: etslags Sødyr, Appul. — 1. spŭrĭus, i, m., [besl. m. σπόρα, i. e. generatio]: af uægte Fødsel, uægte Barn (neml. som ikke veed sin Fader, derim. nothus el. νόθος: som af en bestemt Fader er avlet udenfor Ægteskab), Digest., Appul.; - spurii kaldes ogs. Partheniérne (Partheniae), Justin. 20, 1; — II) „overf.": uægte, versus, Auson.; men ∾ vates (slet), id. — 2. Spŭrĭus, i, m.: romersk Fornavn, forkort. Sp.; - saal. Sp. Cassius, Sp. Maelius; vid. Liv. 2, 41, o. id. 4, 13, Cic., o. A.

*spūtāmen, ĭnis, n.: Spyt, Prudent.; — spūtāmentum, i, n.: = frgd., Tertull. — spūtātĭlĭcus, 3: til at spytte ad, foragtelig, crimina, vid. Sisenn. ap. Cic. Brut. 74; o. — spūtātor, oris, m.: som idelig spytter; - Minime sputator, screator sum, vid. Plaut. Mil. gl. 3, 1, 52; af — spūto, are, v. a., intens. af spuo: udspytter; ogs. spytter derad; - jamdudum sputo sanguinem, Plaut.; qui sputatur (morbus, d. e. Epilepsi, vid. Plin. 10, 33), Plaut. Capt. 3, 4, 18. — sputum, i, n., vid. spuo, nr. III. — spūtus, us, m., [spuo]: Spytten el. Spytning, Coel. Aur.

squālentĭa, ae, f.: Smudsighed, Tertull., inc.; af — squālĕo, ŭi, 2, v. n., [besl. m. σκέλλω: fortørrer el. forhærder]; I) „alm.": at staae stiv, at stritte i Veiret, at være ru el. hvas el. strid, obl.; ogs. om Farven: at stikke af, at være spettet, at glindse; - squalentes conchae (hvasse el. skarpe), Virg. Ge. 2, 348; squalebant pulvere fauces, Lucan. 9, 503; Per tunicam squalentem auro, Virg. Aen. 10, 314; picti squalentia terga lacerti, id. Ge. 4, 13; men squalentia tela venenis, Ovid. Fast. 5, 397; — II) „bef.": at være stiv og ligesom overgroet af Smudsighed el. Rust el. Skimmel, obl.; - squalere situ ac rubigine (arma; opp. fulgorem inesse), Quintil.; Ita mihi supellex squalet, atque aedes meae, Plaut. Pers. 4, 8, 2; cf. Ovid. Met. 2, 760: nigro squalentia tabo Tecta (Invidiae); men squalent abductis arva colonis, (ligge udyrkede el. overgroede), Virg. Ge. 1, 507; ligel. squalentes campi, Sil.; squalens litus, Tac. Ann. 15, 42; — B) „overf.": at bære smudsige Klæder, som Tegn paa Sorg, (f. und. sordes o. sordidatus); bf. at sørge, at være i Sorg; - vid. Cic. Sest. 14: squalebat civitas, publico consilio mutata veste; f. ogs. id. Mil. 8, hvor ironisk: squalent municipia, etc.

squāles, is, f., [squaleo], forel. Biform af squalor: Ruhed el. Smudsighed; - ager ··· periret squale, scabieque, illuvie et vastitudine, Varr. ap. Non. — *squālĭde, adv.: smudsigen; bf. „overf." om Udtrykket: haardt, smagløst; - sed vos (Stoici) squalidius etc., (neml. i Sammenligning med Peripatetikerne), vid. Cic. Fin. 4, 3; o. — squālĭdĭtas, atis, f.: Smudsighed; bf. „overf.": Forvirring, Dunkelhed, Ammian.; af — squālĭdus, 3, [squaleo]: ru, hvas, stiv; - quum squalida constent (corpora), Lucr. 2, 468; ∾ membra, id.; — II) „bef.": som er stiv af Smudsighed el. Vanrøgt, smudsig, hæslig; A) „egentl."; - squalida septus stola, Enn. ap. Non.; Video sentum, squalidum, etc., Ter. Eun. 2, 2, 5; cf. Plaut. Truc. a. 5, v. 41 flgd.; ligel. Ovid. Met. 15, 38: ∾ reus; men tristi mora squalidos tenuit, Tac. Hist. 2, 60; - ∾ robigo, Catull.; ∾ humus, Ovid.; — B) „overf." om Talen el. Udtrykket: stiv, haard, stødende; - sed quia sua sponte squalidiora sunt, etc., Cic. Orat. 32. — squālĭtas, atis, f., o. squālĭtūdo, ĭnis, f., [squaleo], forel. Biformer af flgd., Attius ap. Non.

squālor, ōris, m., [squaleo]: Stivhed el. Ruhed, ru el. ujevn Overflade; - Non aliquo sine materiae squalore etc., Lucr. 2, 425, (opp. levor); — II) „bef.": Stivhed ifølge Smuds og Vanrøgt, Smudsighed, forfalden el. fordærvet Tilstand; - immundas fortunas aequum est squalorem sequi, Plaut. Cist. 1, 1, 116; squaloris plenus ac pulveris, Cic.; cf. Liv. 21, 40, o. Tac. Germ. 31; men obsita erat squalore vestis, etc., Liv. 2, 23; — b) navnl. ogs. om smudsige Klæder som Tegn paa Sorg; - aspicite squalorem sordesque sociorum, Cic. Verr. 5, 48; ligel. squalore sordidus, id. Mur. 40; f. ogs. Liv. 29, 16, o. Tac. Hist. 1, 54; — B) „overf." o. „alleg."; - deterso rudis seculi squalore, Quintil. 2, 5, 23. — 1. squālus, 3, forel. Biform f. squalidus: smudsig; - Lavere lacrimis vestem squalam et sordidam, Enn. ap. Non. — 2. squālus, i, m.: etslags Søfisk, Varro, Plin. 9, 40, Ovid. Hal. 123.

squāma, ae, f., [rimel. besl. m. squaleo o. σκέλλω]; I) „egentl.": Skæl (hos Fiske, Slanger, osv.); - animantium ··· pluma alias, alias squama videmus obductas, Cic. N. D. 2, 47; cf. Ovid. Met. 3, 63; men Arrectisque horret squamis (serpens), Virg. Aen. 11, 754; men Ovid. Met. 4, 576: Durataeque cuti squamas increscere sentit; ogs. er Bikongen: rutilis clarus squamis, Virg. Ge. 4, 93; men Juvenal. 4, 25, staaer squama „meton." f. en Skælfisk el. „alm." f. en Fisk; — II) bf. „overf." ifølge etslags Lighed: enhver skælformet Plade el. Bedækning, navnl. Pandseret; - vid. Virg. Aen. 11, 488 o. 771, ogs. id. ibd. 9, 707; - fremdeles ∾ ferrea el. ferri, (Hammerskæl), Plin., Cels.; ∾ aeris, id.; ∾ milii, (Skal el. Avne deraf), Plin.; ∾ in oculis, (Hinde el. Stær paa Øinene), id. 29, 8; — b) (efterel.) ogs. „ment."; ∾ sermonis: det Raa el. Uslebne i Sproget, Sidon.

*squāmātim, adv.: skælformet; - ∾ compacta nucamenta, Plin. 16, 19; — squāmātus, 3: fuld af Skæl, Tertull.; o. — squāmĕus, 3: med Skæl, anguis, Virg.; ligel. ∾ terga, id.; ∾ membrana, Ovid.; - men „overf.": clypeatus et auro squameus, (i Pandserets Guldskæl, el. i det gyldne Pandser), Claudian.; — [squama]. — squāmĭfer, a, um, [squama, fero]: skælbærende, med Skæl, orbes (anguis), Lucan. — squāmĭger, a, um, [squama, gero]: = frgd.; - ∾ cervices (anguis), Ovid. Met. 4, 716; - ogs. subst. squamigeri, (i. e. pisces), Lucr. 1, 163, oftere; cf. Plin. 11, 50. — squāmōsus, 3, [squama]: fuld af Skæl, med Skæl, draco, Virg.; cf. Propert. 3, 21, 27; men Ovid. Met. 3, 41: Ille volubilibus squamosos nexibus orbes Torquet, etc.; men ∾ pecus, (i. e. pisces), Plaut.; — II) „overf.; - ∾ lin-

gua, (en el. hvas el. tor), Lucan. 4, 325; ∾ smaragdi, Plin. 37, 18. — squāmŭla, ae, f., demin. af squama: lidet Skæl, Cels.

squarrōsus, 3, [efter Fest. befl. m. squama, altf. rimel.]: med Skæl el. Skurv, skurvet, ovl.; - Varonum et rupicum squarrosa incondita rostra, Lucil. ap. Fest. — squatina, ae, f.: en Haifiskart, (squalus squatina L.), Plin. 9, 14, oftere. — squātus, i, m.: = frgd., Plin. 32, 53 (Hard.). — squilla, ae, f., s. und. scilla. — squinu anthos (gen. -us), n., (σχοίνου ἄνθος, i. e. flos junci): Kamelho el. Kamelstraa, etslags Plante, Pallad.

1. st! interj.: st! stille! - Harpocrates, digito qui significat st, vet. poëta ap. Varr.; st! litteras tuas exspecto, Cic. Fam. 16, 24; ofte ogs. hos Plaut. o. Ter. — 2. st el. 'st, f. est, vid. sum ab in. — Stăbĭae, arum, f.: liden Kyststad i Campanien, i Nærheden af Pompeji, (tilligemed hvilken By den ogs. gik til Grunde); vid. Plin. 3, 9, Plin. Ep. 6, 16, o. A.; — B) df. Stăbĭānus, 3, litus, Senec.; — b) df. subst., in Stabiano: i Egnen ved Stabiæ, Plin. 31, 5; men Stabianum, i, n.: en M. Marius tilhørende Villa ved Stabiæ, Cic. Fam. 7, 1.

*stăbĭlīmen, ĭnis, n.: Befæstningsmiddel el. Befæstning; - Coelestum pater Prodigium misit regni stabilimen mei, Cic. N. D. 3, 27, (e poëta); o. — stăbĭlīmentum, i, n.: = frgd.; - ∾ fanorum, Plin. 11, 6; — II) df. „overf." o. in pl.; - Haec sunt ventri stabilimenta, (panis, etc.), Plaut. Curc. 2, 3, 88; ligel. ∾ bellorum (Sicilia et Sardinia), Val. Max. 7, 6, 1 fin.; af — stăbĭlĭo, ivi, ĭtum, 4, v. a., [stabilis]: gior fast el. urokkelig, støtter el. befæster, ovl.; - semita nulla pedem stabilibat, Enn. Ann. 1, 48; confirmandi et stabiliendi causa etc., vid. Caes. B. G. 7, 73; stabiliendis vineis habilis (castanea), Colum.; men ∾ dentes mobiles, Plin.; — II) „fig."; - ∾ regnum alicui, Plaut., libertatem civibus, vid. Attius ap. Cic. Sest. 58; ∾ rem publicam, Cic. Fin. 4, 24, (opp. evertere); ∾ leges, id., matrimonia, id., pacem, concordiam, Sall.

stăbĭlis, e, [sto]; I) „egenl.": til at staae fast paa; som staaer fast, som bliver staaende, fast el. urokkelig; - plana et stabilis via, (opp. praeceps et lubrica), Cic. Flacc. 42; ∾ locus ad insistendum, Liv. 44, 5; ∾ domus, Plaut.; ligel. Cic. Lael. 7: quae domus tam stabilis, quae tam firma civitas est, quae etc.? men ∾ insula, vid. Ovid. Fast. 4, 303; - „bes." ofte i Krigssproget; ∾ gradu excipere impetum hostium, Liv. 6, 12, dirigere vulnera, Tac. Hist. 2, 35; Romanus stabili pugnae assuetus, Liv. 28, 2; ∾ acies, id.; ∾ proelium, Tac.; men cominus stabilior et tutior ··· Romanus erat, (holdt bedre Stand), Liv. 44, 35; — II) „fig.": fast, varig, uforanderlig, urystelig el. standhaftig; - firmi et stabiles et constantes (amici), Cic. Lael. 17; cf. id. Acad. 2, 9: stabile, fixum, ratum esse (debere decretum); ligel. stabilem et certam sententiam de diis immortalibus habere, id. N. D. 2, 1; men id. Tusc. 5, 14: nisi stabili et fixo et permanente bono beatus esse nemo potest; cf. id. Off. 1, 2, ogs. id. d. Or. 1, 28; men id. Mil. 34: si vultum semper eundem, si orationem stabilem et non mutatam videtis, etc.; - ∾ spondei, (ligesom stadige), Hor. A. P. 256; ligel. ∾ pedes, syllabae, etc., Quintil. 9, 4, 97 flgd.; - compar., ∾ imperium etc., Ter. Ad. 1, 1, 41; superl., ∾ quaestus, Cato; — b) stabile est, ligesom certum est, m. flgd. Subjectsætning: det er fast besluttet; - Profecto stabile est, me patri aurum reddere, Plaut. Bacch. 3, 4, 25.

*stăbĭlĭtas, atis, f.: Faststaaen, Varighed, Uforanderlighed; - stirpes stabilitatem dant iis, quae sustinent, Cic. N. D. 2, 47; ∾ peditum, (opp. mobilitas equitum), vid. Caes. B. G. 4, 33; ∾ dentium, Plin.; — II) „fig."; - quis poterit ··· fortunae stabilitate confidere? Cic. Tusc. 5, 14; benevolentiam ··· stabilitate et constantia judicare, id. Off. 1, 15; quae (sententiae) stabilitatis aliquid habeant, id. Tusc. 5, 30; men id. Fin. 1, 20: quo loco stabilitas amicitiae vacillare videtur; o. — stăbĭlĭter, adv.: fast el. faststaaende, urokkeligen, includere tympanum, Vitruv. 10, 9; - compar., ∾ fundare molem, Suet. Claud. 20; — [stabilis]. — stăbĭlītor, oris, m., [stabilio]: som befæster el. bevarer, Senec. Benef. 4, 7.

stăbŭlārĭus, 3, [stabulum]: hørende til et Opholdssted, navnl. til Staldene; df. oftest subst., stabularius, i, m.: Staldknægt, Colum.; - ogs. Staldvert, d. e. som holder Stald, etslags Vertshusmand af det ringeste Slags, Digest., Appul.; men Senec. Benef. 1, 14: nemo se stabularii aut cauponis hospitem judicat; — b) df. fild. adj., stabularia mulier: Staldvertinde el. Gjestgiverske, Augustin. — stăbŭlātĭo, onis, f., [stabulor]: Opstalden, at holde paa Stald; ∾ hiberna, Colum. 6, 3. — *stăbŭlo, are, v. n. o. a.; I) neutr.: at opholde sig paa et Sted; - Centauri in foribus stabulant, vid. Virg. Aen. 6, 286; - „bes." om Hiorden: at staae paa Stald; ∾ pecus sub Haemo, Stat. Theb. 1, 275; — II) act.: at bringe el. holde paa Stald; - ∾ alienum pecus in suo fundo, Varro; o. — stăbŭlor, ari, v. dep. n., (sædv. om Dyrene): at have sit Ophold paa et Sted, at være el. holdes paa Stald; - multae stabulantur in antris (pecudes), Ovid. Met. 13, 822; ∾ pisces in petris, (opholde sig der), Colum.; - men „poet.": Tartessos stabulanti conscia Phoebo, (naar han ligesom vender hiem el. gaaer til Hvile), Sil. 3, 399; — [af flgd.].

stăbŭlum, i, n., [sto]; I) oprdl.: Standqvarter el. Opholdssted; - Neutrubi habeam stabile stabulum, si etc., Plaut. Aul. 2, 2, 56; cf. id. Most. 2, 1, 3: Occidit spes nostra; nusquam stabulum est confidentiae; — II) df. sædv.; A) Opholdssted for Dyrene, et Sted hvor de holdes, navnl. Stald, ovl.; - praesepia et stabula (ovium), Varro; ∾ pecudum, boum, Colum.; cf. Virg. Ge. 3, 295 o. 302, Hor. Od. 1, 4, 3, o. A.; colles Italiae et pastorum stabula praedari, vid. Cic. Sest. 5; — b) df. „poet. overf." f. Hiorden selv; - stabuli nutritor Iberi, (som holder spanske Faar), Martial. 8, 28; ligel. ∾ mansueta, Gratian. Cyneg. 154; — B) Opholdssted for Mennesker af den simpleste Klasse, navnl. Vertshus med Stald; - cauponam vel stabulum exercere, Digest.; cf. Plin. Ep. 6, 19, Martial. 6, 94, Appul., Petron., o. A.; - og fordi smudsige Qvindfolk pleiede at opholde sig paa disse Steder, saa findes stabulum ogs. f. lupanar, vid. Cic. Phil. 2, 28; df. ogs. hos Plaut. som Skieldsord: ∾ flagitii el. nequitiae; ligel. ∾ servitritium, id. Pers. 3, 3, 13.

stăchys, ўos, f., στάχυς: etslags Plante, germ. Roßpolei, Plin. 24, 86. — stacta, ae, o. stacte, es, f., στακτή: Myrrheolie; den første Form har Lucr. o. Plaut.; d. anden Form har Plin. 13, 2; - ogs. forbindes myrrha stacta (el. stacte), Scribon. — stacton, i, n., στακτόν: etslags Øiensalve (til at dryppe), Scribon. — stacŭla, ae, f., ligesom sircula: etslags Vinstok, Plin. 14, 4.

*stădĭālis, e: som holder et Stadium, ager, auct. grom. ap. Goes.; o. — stădĭātus, 3: forsynet med en Veddelobsbane, porticus, Vitruv. 5, 11; — [stadium]. — stădĭodrŏmos, i, m., σταδιοδρόμος: en Veddeløber paa Stadium, Firmic.; - ogs. Navnet paa en Billedstøtte af Astylon, Plin. 34, 19. — stădĭum, i, n., στάδιον: Stadium, græsk Længdemaal af 125 Skridt el. 625 Fod; - vid. Plin. 2, 21; navnl. ogs. et Veistykke af denne Længde; vid. Cic.

Fin. 5, 1: sex illa a Dipylo stadia etc.; cf. id. Acad. 2, 31: ex hoc loco proficisci Puteolos triginta stadia; — II) „bcf.": den et Stadium lange Veddelobsbane; - qui stadium currit, eniti debet, ut vincat, Cic. Off. 3, 10; cf. id. Tusc. 2, 23: ut in stadio cursores etc.; — B) df. „overf.": Veddestrid, contentio; df. „alleg.": in stadium artis rhetoricae prodire, vid. auct. ad Her. 4, 3; cf. Cic. Brut. 64: me ··· in stadio ejusdem laudis exercuit; — not.: acc. pl. masc. stadios har Macrob. Somn. Scip. 1, 15.

Stagīra, orum, n., Στάγειρα: By i Macedonien, Aristoteles's Fodeby, Plin. 4, 17, Ammian.; — B) df. Stāgīrites, ae, m., Σταγειρίτης: Stagiriteren, d. e. Aristoteles, Cic. Acad. 1, 4; skrives Stagerites, Varr. R. R. 2, 1. — *stagnātĭlis, e: hørende til staaende Vand el. til et Kær, dvl., pisces, Plin. Val.; o. — stagnensis, e: = frgd., aves, Augustin.; — [1.stagnum]. — stagnĕus, 3, f. und. stanneus. — stagnīnus, 3, [stagnum]: som ligner staaende Vand, color perviridis, Frontin. Aquaed. 7, inc.

1.stagno, avi, atum, 1, v. n. o. a., [1.stagnum]; I) neutr.: at blive til Kær el. Sump el. staaende Vand; - ubi evagatae stagnant (aquae Nili), Plin.; aquae stagnantes, (staaende Vand), id.; cf. Virg. Ge. 4, 288: effuso stagnantem flumine Nilum; men Plin. 31, 21: stagnantes pigrasque aquas damnare; — B) „overf." om Steder: at staae under Vand, at være oversvømmet; - liquidis stagnare paludibus orbem, Ovid. Met. 1, 324; ligel. ∾ solum, Plin. 17, 40; men „poet.": ∾ regna sanguine, Sil.; ogs. absol.: in stagnantibus, (paa oversvømmede Steder), Plin. 2, 82; — II) act.: at giøre (Vandet) staaende; - quo (bitumine) aqua omnis stagnatur, Justin. 36, 3; — B) „overf." om Steder: at sætte under Vand, at oversvømme; - Tiberis plana urbis stagnaverat, Tac. Ann. 1, 76; stagnata paludibus hument (loca), Ovid. Met. 15, 269. — 2.stagno, avi, atum, 1, v. a., [inus. stagnum f. stannum]; I) „egenl.": overtrækker med stannum, Plin. Val.; — II) „overf.": befæster el. sikkrer el. styrker; - ∾ se adversus insidias (neml. ved at drikke Modgift), Justin. 37, 2; tribus potionibus stagnata animalia, Veget.

stagnōsus, 3: fuld af staaende Vand; - ∾ Liternum, Sil.; ∾ loca, Appul.; ogs. absol. stagnosa (sc. loca), Ammian.; af — 1.stagnum, i, n.: staaende Vand, Dam el. Kær, Sump el. Pyt, dvl.; - vid. Enn. ap. Fest. p. 59 (Müll.); men super ripas effusus lenibus stagnis (Tiberis), Liv. 1, 4; f. ogs. Cic. (poëta) Div. 1, 9, Hor. Od. 2, 15, 4, o. Ovid. Met. 1, 38; men ∾ loquacia, Virg. Aen. 11, 458, (som gientone af Svanernes Sang); - stagnum salinarum, auct. B. Afr. 80; ∾ navale (i. e. ad naumachiam), Stat. Silv. 4, 4, 283; men stagnum calidae aquae, Tac. Ann. 15, 64, (Bad el. Badekar med varmt Vand); — II) „poet. overf." f. Vandet, navnl. ogs. f. Havvandet el. Havet; - vid. Virg. Aen. 1, 125: imis Stagna refusa vadis; ligel. per maxima Nerei Stagna, id. ibd. 10, 764; ligel. rubri stagna profundi, Lucan. 8, 853, o. Phrixeae stagna sororis, (d. e. Hellesponten), Ovid. Fast. 4, 278. — 2.stagnum, i, n., rimel. Biform af stannum, hvf. 2.stagno o. stagneus f. stanneus.

stăgŏnias, ae, m., σταγονίας (dryppende): en Rogelseart, Plin. 12, 32. — stăgŏnitis, ĭdis, f., σταγονῖτις: Harpix af Galbantræet, Plin. 12, 56. — stălagmias, ae, m., σταλαγμίας: den i naturlig el. oprindelig Tilstand nedddryppende Vitriol, Plin. 34, 32. — stălagmĭon, i, n., σταλάγμιον: draabeformet Guldperle til at hænge i Øret, Caecil. ap. Fest., p. 317 (Müll.); in pl., Plaut. Men. 3, 3, 18.

†stāmen, ĭnis, n., στήμων: Rendingen el. Kæden i de Gamles opretstaaende Væv, (opp. subtemen: Islættet); - vid. Ovid. Met. 6, 55: Tela jugo vincta est; stamen secernit arundo; Inseritur medium radiis subtemen acutis; cf. id. ibd. 576, ogs. ibd. 4, 275; f. ogs. Senec. Ep. 90: (stamen dictum) quod, quia stantes texebant, stamen suspensis ponderibus ad perpendiculum exigebant; — II) df. „overf."; A) Traad paa Tenen el. som spindes; - Rejice succinctos operoso stamine colos, Ovid. A. A. 1, 695; men stamina torquere digito el. pollice, (at spinde), id.; stamine fallere somnum, (holde sig vaagen ved at spinde), Propert. 1, 3, 41; — b) „poet." ogs.: Livstraaden; - fatalia nentes Stamina (Parcae), Tibull. 1, 7, in.; cf. Ovid. Met. 8, 453, oftere; men Juvenal. 10, 252: nimio de stamine (queri: over et altfor langt Liv); — B) ogs. anden Traad; - Quum patuit lecto stamine torta via (ved Ariadnes Traad), Propert. 4, 4, 42; men Ovid. Met. 11, 170: tum stamina docto Pollice sollicitat (Lyrens Strænge); - ogs. Traaden i et Net el. Garn, Plin. 19, 2; — b) ogs. ifølge etslags Lighed: Ædderkoppens Spind, Plin. 11, 28, o. Ovid. Met. 6, 145; ligel. Liliens Støvtraade, Plin. 21, 11; ligel. Trævlerne i Træ, id. 16, 73; — C) som pars pro toto: vævet Tøi; df. navnl. Præsternes Hovedbind, Propert. 4, 9, 52, o. Sil. 3, 25; ligel. „poet." f. en Klædning, Claudian.; df. — stāmĭnātus, 3: bestaaende af Traade, Petron. 41, inc.; o. — stāmĭnĕus, 3: bestaaende af Traade el. fuld af Traade, rota rhombi, Propert. 3, 4, 26; - ∾ vena ligni, (der ligner Trævler), Plin. 16, 83.

stannĕus, (ogs. stagneus), 3: bestaaende af stannum el. giort deraf, vasa, Plin. 30, 19, pyxis, id., cacabus, Colum., numi, Digest.; af — stannum, (rimel. ogs. stagnum, f. 2.stagno), i, n., svarer først sildigere til vort Tin, men betegner Plin. 34, 47, oftere: etslags Blanding af Bly og Sølv, germ. Werkblei.

stăphis, ĭdis, f., σταφίς: etslags Plante, rimel. Luseurt, Plin. 23, 13. — stăphȳlīnus (os), i, f., σταφυλῖνος: en Art af Værten Pastinak, Plin. 19, 27, Colum. — stăphȳlŏdendron, i, n., σταφυλόδενδρον: Pimpernoddetræet, (staphylea pinnata L.), Plin. 16, 27. — stăphȳlōma, atis, n.: etslags Feil paa Øiet i Gestalt af en Vinbærkerne, Veget.

Statanum vinum: en fortrinlig Vin i Campanien, Plin. 14, 8, o. id. 23, 21. — *Stātānus o. Stātŭlīnus, i, m.: Gudbom, til hvilken man offrede, naar Børnene lærte at staae, Varro, Augustin.; - den hertil svarende Gudinde hed Stātīna, Tertull.; o. — stātārius, 3: hørende til at staae fast, staaende fast, staaende, (men alene sielden f. d. sædv. stabilis); I) „alm."; - statarius uterque miles, ordines servans, etc., Liv. 9, 19; men hostem gravem armis statariumque etc., id. 22, 18; - ∾ prandium, (som man indtager staaende), Mamert. grat. act. ad Jul.; — II) „bcf."; - ∾ comoedia, benævnes saaledes af Skuespillernes rolige Holdning el. Action, (i Modsætn. af comoedia motoria, hvori alt gaaer larmende til); vid. Ter. Heaut. prol. 35 flgd. (Donat.); df. ∾ actores, (som spille i comoedia stataria), Cic. Brut. 30; hvf. ogs. id. ibd. 68, „overf.": C. Piso, statarius et sermonis plenus orator; — [sto].

stătēr, ēris, m., στατήρ: en Sølvmønt hos Jøderne, i Værdi: = fire Drachmer, Hieronym. — stătēra, ae, f., [rimel. besl. m. στάθμη, i. e. linea el. rubrica]: en Vægt (med el. uden Skaaler), Vitruv. 10, 3, Suet., Plin., o. A.; ∾ auraria, (Guldvægt), Varr. ap. Non.; ogs. ∾ aurificis, Cic. d. Or. 2, 38; — II) df. „overf."; A) af Gestaltens Lighed el. om Ting; a) ligesom jugum: Aaget (paa Vognen), Stat. Silv. 4, 3, 34; — b) etslags Madskaal, Nep. ap. Plin. 33, 52;

— B) som Begreb: en Tings Værdi el. Pris, Plin. 12, 57: sequens pallido (succo panacis) statera, (i. e. vilius est pretium etc.).

stătīce, es, f., σιατική: Navnet paa en astringerende Plante, (statice armeria L.), Plin. 26, 33. — stătĭcŭlum, i, n., [statua]: lidet Billede, Plin. 34, 48, hvor pl. ∾ aurea, argentea; - ogs. et Afgudsbillede, Tertull. — stătĭcŭlus, i, m., [2.status]: etslags langsom Dans, Plaut. Pers. 5, 2, 43; staticulos dare, Cato ap. Macrob. — Stătĭelli, orum, m.: Folk i Ligurien, Plin. 3, 7, o. Liv. 42, 21, med Hovedstaden Aquae Statiellorum, Plin. l. c.; — B) ds. Statiellas, atis, adj., ager, Liv. 42, 7; - ds. pl. subst. Statiellates, ium, m.: Indvaanerne deraf, id. ibd. 8 o. 21; - hede ogs. Statiellenses, ium, m., Brut. ap. Cic. Fam. 11, 11. — Stătĭlius, i, m.: romersk Mandsnavn; vid. Sall. Catil. 17, oftere; - en (Augur) L. Statilius omtales Cic. Att. 12, 13 o. 14; s. ogs. id. R. Com. 10.

stătim, adv., [sto]; I) oprdl.: staaende fast el. holdende Stand, (men alene forcl.); - qui rem cum Achivis gesserunt statim, Enn. ap. Non.; cf. Plaut. Amph. 1, 1, 84; ligel. ibd. v. 118: Neque se Luna quoquam mutat, etc.; Ita statim stant signa; — II) „overf."; A) „alm.": faststaaende, regelmæssigen, Attius ap. Charis.; ligel. ex iis praediis talenta argenti bina Capiebat statim, Ter. Phorm. 5, 3, 6; — B) „bes." om Tiden, ligesom vort: paa Stedet, d. e. strax, uden Ophold; a) absol.; - utrum igni statim necaretur, an etc., Caes. B. G. 1, 53; cf. Cic. Orat. 59, o. id. Lael. 21; ligel. primo statim adventu, etc., Liv. 4, 53; cf. id. 3, 22, o. A.; — b) i Forbindelse m. ut, simul ac, atque, quam, quum, el. e. abl. absol., el. m. ab el. post; - ut heri me salutavit, statim etc., Cic. Att. 2, 12; cf. id. d. Or. 2, 77; statim se iturum, simul ac etc., id. Att. 15, 12; ligel. statim atque, o. statim quam, (saa snart som), etc., Digest.; ligel. semen statim quum spargitur etc., Pallad.; men statim m. flgd. abl. absol., vid. Cic. Orat. 10, o. Nep. Cim. 2; - statim a prima luce, Colum.; a prima statim maturitate, Plin.; statim post civilia bella, Suet. Aug. 83; — C) sieldn. o. eftercl. f. recenter el. modo: nyligen; - vervecis statim occisi etc., Pallad.; — not.: stātim f. stătim, Avien. Arat. 397. — Statina, ae, f., s. und. Statanus.

†stătĭo, onis, f., [sto]; I) „egentl.": Staaen el. Stillestaaen; ogs. Stilling; - Quae manet in statione (navis: som ligger stille), Lucr. 4, 389; cf. ibd. 397; ligel. In statione locata (nubila), id. 6, 192; men Ovid. Met. 9, 34: In statione etc., (i min faste Stilling som Kæmpende); men Plin. 2, 15, om et Himmellegeme: numquam stationem facere, (aldrig at staae stille); — b) ds. Vitruv. 1, 2, „overf." som Oversættelse af θεματισμός: det Faststaaende el. Fastsatte el. Positive; - is (decor) perficitur statione ··· seu consuetudine, aut natura; — II) sædv. „concret.": Sted el. Stilling, hvori man bliver staaende, el. hvori man forbliver, Station el. Standqvarter, Opholdssted el. Ophold, ovl.; A) „alm."; - saal. Ovid. Fast. 2, 674, til Guden Terminus: Qua positus fueris in statione, mane; cf. Virg. Ge. 4, 8, o. id. Aen. 5, 128; - ∾ equorum, Pallad., jumentorum, Digest., (en Stald); - plerique in stationibus sedent, etc., (paa offenlige Pladser, ovl.), Plin. Ep. 1, 13; cf. Suet. Ner. 37, Juvenal. 11, 4, o. A.; dog ogs. Cic. Att. 6, 9: Athenis statio mea nunc placet (mit Ophold i Ath.); — b) „poet." ogs. om Ting; - Pone recompositas in statione comas, (paa deres rette Sted el. Plads), Ovid. Am. 1, 7, 68; cf. id. A. A. 3, 434; — B) „bes."; 1) i Krigssproget: Post el. Vagt el. Station, ovl.; - ex statione et praesidio emissae cohortes etc., Caes. B. G. 9, 42; ligel. quae (cohortes) in stationibus erant, id. ibd. 4, 32; men „poet.": in statione manebant (holdt Vagt), etc., Ovid. Met. 1, 627; - oftere ogs. „alleg."; de praesidio et statione vitae decedere, vid. Cic. d. Senect. 20; ligel. imperii ··· statione relicta, Ovid. Trist. 2, 219; cf. Vell. 2, 124 o. 131, ogs. Suet. Claud. 38; — b) ligesom vort: Post el. Vagt (Skildvagt), „overf." paa Mandskabet; oftest in pl.; - vid. Caes. B. G. 5, 16, oftere; ligel. stationes equitum, id. B. C. 1, 95; ogs. in sing.: disposita statione etc., Suet. Tib. 72; men ibd. 21: statione militum, hoc est vi et specie dominationis assumta; — 2) i Søvæsenet heder statio: Red el. Ankerplads el. Bugt; - quietam nactus stationem etc., Caes. B. C. 3, 6; cf. Lentulus ap. Cic. Fam. 12, 15: statione, quae extra urbem erat, (prohiberi); s. ogs. Caes. B. C. 1, 56, oftere, ogs. Liv. 28, 6, oftere, o. A.; men Vell. 2, 72, som Sentens: tempestatem fugientibus statio pro portu est; ligel. „alleg.", Ovid. Her. 7, 89: Fluctibus ejectum tuta statione recepi; — 3) sildn. ogs.; a) i Retssproget: visse Provindsøvrigheders Opholdssted el. Hovedqvarter; ogs. undert. disse Øvrigheder selv, Cod. Theod. o. Cod. Just.; — b) en Poststation, Inscriptt.; - hvs. stationarii: Postmestere el. Postholdere, Cod. Theod.; — c) eccles.: de Christnes religiose Sammenkomster el. Forsamlinger, Tertull.; ds. — stătĭōnālis, 3: stillestaaende, stella, Plin. 2, 12; o. — stătĭōnārius, 3: hørende til en Post el. Vagtpost, milites, Digest.; - men subst. stationarii: Postmestere, (s. und. statio nr. II, B, 3, b).

Stătĭus, i, m., efter Gell. 4, 20, oprdl. Trællenavn; men findes ogs. som romersk Fornavn, Cic. Cluent. 4; — II) romersk Tilnavn, hvoraf her mærkes; A) Caecilius Statius, fra Insubrien, Comoediedigter, (den. a. u. c. 586); — B) P. Papinius Statius: Digter und. K. Domitian; af ham haves: Digtsamlingen Silvae, Heltedigtene Thebais, o. (d. ufuldendte) Achilleis. — stătīvus, 3, [sto]; I) „alm.": faststaaende el. stillestaaende, (alene forcl. o. eftercl.); - de stativis aquis, ut sunt lacus et stagna, etc., (staaende Vand), Varro; men stativa tarditate subsistere, (om visse Stierner), Firmic.; — II) „bes."; A) i Krigssproget: hørende til en Militærpost, ovl.; - ∾ praesidium, Liv. 41, 1, oftere; men Cic. Phil. 12, 10, „alleg.": haec mea sedes est ··· hoc praesidium stativum; - ∾ castra, (hvori Hæren forbliver i længere Tid), Caes. B. C. 3, 30, oftere, Sall. Jug. 44, Tac., o. A.; - ogs. absol., stativa, orum, n., (sc. castra), Liv. 37, 37, oftere, Tac. Hist. 1, 66, o. A.; men absol. stativae (sc. mansiones), alene Lamprid. Al. Sev. 45; — b) „overf.": stativa, orum, n.: Bedesteder el. Hvilesteder for Reisende; - quia ··· stativis absumuntur (neml. formedelst Heden), Plin. 6, 26; — B) i Religionssproget: stativae feriae, (sædv. statae feriae): fastsatte el. bestemte Fester, Macrob. Sat. 1, 16.

1. stātor, oris, m., [sto]: Betjent hos en Øvrighedsperson; - ut ad te statores meos et lictores cum litteris mitterem, Cic. Fam. 2, 19; cf. Planc. ibd. 10, 21, o. Digest. — 2. stător, oris, m., [sisto]: som bringer til at staae fast, en Begrunder el. Opholder, ovl., Epithet til Juppiter, efter Liv. 1, 12, fordi han standsede Romernes Flugt; s. ogs. Cic. Catil. 1, 5 o. 13, o. id. Fin. 3, 20, o. A., ogs. Ovid. Fast. 6, 793; - ogs. in pl.: inter Statores et Tonantes et Feretrios, etc., Plin. 2, 54.

stătŭa, ae, f., [statuo]: Billedstøtte el. Støtte el. Statu, (efter Quintil. 2, 21, 10, sædv. støbt, dog hos Vitruv. ogs. af Marmor); - statuas et imagines etc., vid. Cic. Arch. 12; men id. Pis. 38: statuam istius persimilem etc.; cf. id. Phil. 5, 15: eique statuam equestrem inauratam in rostris statui placere; men Hor. Od. 3, 24, 27: Si quaeret pater urbium

Subscribi statuis, etc.; — b) ogs. tiener statua til Betegnelse af det Ubevægelige el. Stumme el. Sløve, odl.; - Vos ite intro; interibi ego ex hac statua verberea volo Erogitare, quid etc., Plaut. Capt. 5, 1, 31; cf. id. Pseud. 4, 1, 7, o. Hor. Ep. 2, 2, 83; df. — stătŭārĭus, i, m.: hørende til Billedstøtter el. Statuer; - ∾ ars, Plin. 36, 4, oftere, ogs. absol. statuaria (sc. ars), ibd., (Billedstøberkunsten); men ∾ temperatura aeris, id. 34, 20; — II) df. subst.; A) statuarius, i, m.: en Billedstøber, Quintil. 2, 21, in., Senec. Ep. 88, o. Plin. 34, 16 flgd.; — B) statuaria, (sc. ars), s. ovenf.

statuliber, a, s. und. status. — Statulinus, i, m., s. und. Statanus. — statumaria, ae, f.: en Benævnelse paa Væxten proserpinaca, Appul. — stătūmen, ĭnis, n., [statuo]: Stive el. Pæl el. Underlag, hvorved noget støttes el. holdes i Veiret, navnl. en Vinpæl, Colum.; - ogs. Underlag el. Grundlag af Steen, Vitruv. 7, 1; s. ogs. Plin. 13, 24; - men Caes. B. C. 1, 54, ere statumina (sc. navis), ligesom costae navis: de Krumholter, hvortil Sidebordene befæstes. — stătūmĭnātĭo, onis, f.: Underlag el. Grundlag, Vitruv. 7, 1; af — stătūmĭno, are, v. a., [statumen]: støtter ved et Underlag; - ∾ oras fossarum, Plin. 18, 8; - men impers.: tum statuminetur saxo, (bør der lægges Underlag af Steen), Vitruv. 7, 1. — stătuncŭla, ae, f., demin. af statua: liden Billedstøtte, Petron. 50, 6. inc.

stătŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a., [status af sto]; I) „egentl."; A) „alm.": bringer til at staae, stiller hen el. opstiller, stiller fast, odl.; - ∾ navem, (standse dets Løb), Plaut.; Statuite hic lectulos, etc., id. Pers. 5, 1, 7; cf. Virg. Aen. 1, 724; ∾ captivos in medio, Liv. 21, 42; ∾ aliquem ante oculos, Cic. d. Or. 1, 57; s. ogs. Hor. Od. 1, 29, 8; men i Krigssproget: ∾ aciem arte, Sall. Jug. 52; cf. Liv. 23, 16; — B) „bes.": opreiser, opretter, opfører, statuam alicui in rostris, Cic. Phil. 5, 15, columellam super terrae tumulum, id. Leg. 2, 26, carceres in foro, Liv. 8, 20; ∾ tabernacula (opslaae), Caes.; men ∾ moenia, (bygge en Stad), Virg. Aen. 2, 295; ∾ machinas (opstille), Plaut. Pseud. 1, 5, 137; men ∾ arborem agro (sætte el. plante derpaa), Hor. Od. 2, 13, 10; — II) „fig."; A) at forestille sig som vist, at troe, at antage, at holde derfor, odl.; oftest m. Objectsætning (hvorfor ogs. undert. findes dobbelt Accusativ, odl.), ogs. m. flgd. Relativum, ogs. absol.; - ego ··· sic statuo et judico, neminem etc., Cic. d. Or. 2, 28; cf. id. Off. 1, 2: voluptatem summum bonum statuens; men id. Leg. 3, 2 fin.: Plato Titanum e genere statuit eos, qui etc.; men Caes. B. G. 1, 11: non exspectandum sibi statuit, dum etc.; cf. ibd. 3, 14; men Cic. Lael. 11: quod si rectum statuerimus, m. flgd. infin.; - neque tamen statuere possum, utrum magis mirer te etc., an etc., id. d. Or. 3, 22; cf. Liv. 34, 2: vix statuere apud animum meum possum, utrum etc.; - men absol., ut ego mihi statuo, Cic. Mur. 14; — B) at fastsætte el. bestemme, at beslutte el. afgiøre; a) c. acc.; - ∾ finem orationi, Ter. Hec. 1, 2, 21, modum cupidinibus, Hor. Sat. 1, 2, 111, poenam improbis, Cic. Lael. 12; ∾ tempus locumque colloquio, Liv. 28, 35; cf. Tac. Ann. 3, 13; - statuta die, (paa en bestemt Dag), Liv. 31, 29; statutis diebus, Suet. Claud. 42; - quas (res) Caesar statuisset, decrevisset, egisset, etc., Cic. Att. 16, 16, C; ∾ omnes partes religionis sanctissime, id. d. Rep. 2, 14; ∾ jura tenuissimarum rerum, id. Caecin. 12; ad summam arbitrum me statuebat ··· hujus rei, id. Att. 15, 1; cf. Hor. Sat. 2, 2, 130; — b) m. de, sjeld. m. in el. contra; - quae (lex) de capite civis Rom., nisi comitiis centuriatis, statui vetaret, Cic. d. Rep. 2, 36; ∾ de aliquo causa cognita, Caes. B. G. 1, 19; men Tac. Ann. 6, 29: qui de se statuebant (euphemistisk f. som ombragte sig selv); - ne quid gravius in fratrem statueret, Caes. B. G. 1, 20; men quos contra statuas, Cic. Orat. 10; — c) c. inf., ogs. m. ut o. ne; - statuerat proelio decertare, Caes. B. C. 3, 86; men Cic. Verr. 3, 41: sic habuisti statutum cum animo ac deliberatum, omnes judices rejicere; - men elliptisk: statueram recta Appia Romam (sc. ire), id. Att. 16, 10; - statuunt, ut etc., Caes. B. G. 7, 21; ligel. Cic. Off. 3, 11: quum statuerent, ut naves conscenderent; men qua (tabula fixa) statuitur, ne sit Creta provincia, id. Phil. 2, 38; — d) m. Relativsætning; - si habes statutum, quid tibi agendum putes, Cic. Fam. 4, 2; ligel. id. Att. 7, 26: ut statuerem, quid esset faciendum; men statuere, quid sit sapiens, vel maxime videtur esse sapientis, id. Acad. 2, 3; — not.: partic. stătūtus, 3, forel. ogs. som adj.: opreist, høi el. rank af Væxt; - senem statutum etc., Plaut. Rud. 2, 2, 11.

stătūra, ae, f., [2. status af sto]; oprdl.: staaende el. opreist Stilling; df. sædv. „overf."; A) om Mennesker: Størrelse el. Væxt, Gestalt el. Skabning; - velim dicas mihi ··· qua facie fuerit, qua statura, etc., Cic. Phil. 2, 16; totaque figura et forma et statura (corporis nostri) etc., id. Fin. 5, 12; homines tantulae staturae (af saa liden Væxt), Caes. B. G. 2, 30; cf. ibd. 6, 21: hoc ali staturam, hoc ali vires; — B) om Dyr og om Planter: Størrelse el. Væxt; - vaccae humilis staturae, Colum.; ligel. producere vitem in tantam staturam, quantam permittit agricola, id.

1. status, 3, partic. o. adj. af sisto. — 2. stătus, us, m., [sto]: Staaen, staaende Stilling; df. Stilling, Tilstand, osv.; I) „egentl."; A) „alm."; - status, incessus, sessio, etc., (Maaden, hvorpaa man staaer, gaaer el. sidder), Cic. Off. 1, 35; cf. id. Orat. 18: ∾ erectus et celsus, etc.; men Plaut. Amph. 1, 1, 110: quoniam formam cepi hujus in me et statum, etc.; - ogs. om en Billedstøtte, Cic. Att. 6, 1: quam (statuam) esse ejusdem, status, amictus, anulus, imago ipsa declarat; - ogs. in pl.: crebro commutat status (sine Stillinger), Plaut. Mil. gl. 2, 2, 51; effingere status quosdam, Quintil. 11, 3, 89; — B) df. „bes."; a) den Kæmpendes Stilling el. Holdning; - in statu senex, Ut etc., (færdig til Angreb), Plaut. Mil. gl. 4, 9, 12; turbare ac statu movere (hostem), Liv. 30, 18; cf. Hor. Od. 3, 4, 54; — b) df. ogs. udenfor Krigssproget og „alleg."; - adversarios de statu omni dejicere, Cic. Orat. 37; men constanter in suo manere statu, id. Univ. 13; s. ogs. id. Cluent. 38: non dubito, quin ii tales viri suspicione aliqua perculsi repente de statu suo declinarint, (have forandret deres Mening); — 2) ogs. f. statura: Størrelse el. Væxt; - mediastinus (servus) qualiscumque status esse potest, Colum.; scrofae longissimi status, id.; plantae majoris status, Pallad.; — II) „fig.": Stilling, Tilstand, Beskaffenhed; A) „alm."; a) c. gen.; - ex eodem de toto statu rerum communium cognosces, Cic. Fam. 1, 8; praestare nostrae civitatis statum ceteris civitatibus, id. d. Rep. 2, 1; men ibd. 1, 20: ut explicet, quem existimet esse optimum statum civitatis; ligel. ∾ rei publicae, id., municipii, id., optimatium, id.; men quoniam etc., dicam, ego de omni statu P. Sestii, etc., vid. id. Sest. 2; non jam ··· quem vitae statum amiserim, cogito, id. Att. 10, 4; iste non dolendi status non vocatur voluptas, id. Fin. 2, 9; men id. Div. 2, 44: qui eodem statu coeli et stellarum nati sunt; — b) absol.; - restitui in antiquum statum nullo modo posse, Cic. Verr. act. 1, 4; eo tum statu res erat, ut etc., Caes. B. G. 6, 12; cf. Liv. 26, 5: quum in hoc statu res esset; men Cic. Parad. 1, 3: voluptas mentem e sua sede et statu dimovet; - ogs. in pl.; regum status decemviris donabantur, Cic. Agr. 1, 1; ad omnes vitae status subsidia sibi parare, id. Fam. 9, 6; — B) „bes."; 1) en

sikker el. fast el. gunstig Stilling; - nullum habentes statum, (Mennesker uden fast borgerlig Stilling), Vell. 2, 72; - ogs. in pl.: multorum excisi status, Tac. Ann. 3, 28; — 2) borgerlig Stand, (navnl. som patricisk el. plebejisk); - saal. in pl., Cic. Leg. 1, 7: quod ··· agnationibus familiarum distinguuntur status; — 3) i Retssproget: Menneskets naturlige Stand (som Fri el. Slave), Digest.; — bb) hertil mærkes; a) statu liber, a, ogs. i eet Ord statuliber, a: Slave el. Slavinde, som ved Testamente faaer sin Frihed under en vis Betingelse, Digest.; — b) status om Mandsalderen el. Myndighedsalderen (25 Aar); - ad statum suum pervenire, (at blive myndig), Digest., Cod. Just.; — 4) endel. technisk; a) i Rhetoriken: Undersogelsens Standpunkt, στάσις, Cic. Top. 25, o. Quintil. 3, 6, in.; — b) i Grammatiken: Verbets Modus, Quintil. 9, 3, 11. — stătūtĭo, onis, f., [statuo]: Opstilling el. Reisning, tigni, Vitruv. 10, 2. — stătūtus, 3, partic. o. adj. af statuo.

stĕătītis, ĭdis, f., στεατῖτις: etslags ubekiendt Ædelsten, rimel. germ.: der Speckstein, Plin. 37, 71. — stĕātōma, atis, n., στεάτωμα: etslags fedtagtig Hævelse, Plin. 26, 87. — stēga, ae, f., στέγη: Skibsdæk, Plaut. Bacch. 2, 3, 44, o. id. Stich. 3, 1, 12. — stegnus, 3, στεγνός: sammentrækkende, febres, Plin. 23, 23, oftere. — stēla, ae, f., στήλη: Pille el. Soile, Plin. 6, 32. — stēlĕphūros, i, f., στελεφοῦρος: etslags Plante, (rimel. saccharum Ravennae L.), Plin. 21, 61. — stēlis, ĭdis, f., στελίς: Mistel paa Fyrre- og Lærketræet, Plin. 16, 93.

stella, ae, f., [skal være demin. af ἀστήρ, neml. f. sterula, ligesom puella f. puerula; men efter Doederl. at henføre til τέλλειν, hvf. τέλλεσθαι, i. e. oriri]: en Stierne, (opp. sidus: Stiernebillede); - quae sidera et stellas vocatis, Cic. d. Rep. 6, 15; coelum stellis fulgentibus aptum, Enn.; cf. Lucr. 6, 356, (hvor dog stellae fulgentes ogs. forklares om Lynene); - ∾ errantes, (Planeterne), Cic.; cf. id. N. D. 2, 20; ligel. ∾ vagae, id. ibd. 1, 13; men ∾ comans, (en Comet), Ovid. Met. 15, 749; - „poet." ogs. undert. f. Stiernebillede el. sidus; ∾ stella coronae, Virg. Ge. 1, 222; ∾ vesani leonis, Hor. Od. 3, 29, 19; prægnant ogs. om Solen, Ovid. Fast. 6, 717: ubi etc., Et cinget geminos stella serena polos; — II) „overf." paa andre Gienstande, ifolge Gestaltens Lighed; A) „alm.": stierneformet Figur el. Gestalt; - vitis in stellam dividatur, etc., Colum. 4, 17; cf. Plin. 18, 23; men chlamys distincta aureis stellis, Suet. Ner. 25; — B) „bes." ogs.; a) Glandspunktet i en Ædelsten, Plin. 37, 25; — b) Stiernen i Øiet, Claudian.; — c) Stiernefisken, Plin. 9, 86; — d) Johannisormen, Plin. 18, 67.

stellans, tis, f. und. stello. — stellāris, e, [stella]: hørende til en Stierne; - animam esse scintillam stellaris essentiae, Macrob. Somn. Scip. 1, 14. — Stellātis ager el. campus: Egn i Campanien, i Nærheden af Cales, Cic. Agr., Liv., Suet.; — B) df. Stellātīnus, 3, tribus, Liv. 6, 5. — stellātūra, ae, f., [rimel. besl. m. στέλλειν, i. e. mittere: give Orlov el. permittere]: et af Krigstribunerne oppebaaret Afdrag af Soldaternes Rationer, Spartian., Lamprid. — stellatus, 3, f. und. stello.

stellĭfer, a, um, [stella, fero]: stiernebærende, stiernet; - ∾ cursus coeli, Cic. d. Rep. 6, 18; ∾ polus, Senec. Hippol. — stellĭger, a, um, [stella, gero]: = frgd.; - ∾ orbes, Cic. Arat.; ∾ polus, Stat., Olympus, Senec. Herc. Oet., apex, Sil. — stellĭmĭcans, tis, adj., [stella, mico]: funklende af el. med Stierner; - ∾ signa, Varr. ap. Prob. ad Virg. Ecl. 6, 31. — stellĭo, ōnis, m., [stella]: en Ogleart, hvis Ryg er ligesom tegnet med Stierner, (lacerta gecko L.), Plin. 29, 28, Virg. Ge. 4, 243, Colum.; — II) „overf.": listigt el. bedragerisk Menneske, Plin. 30, 27, Appul. — stelliōnātus, us, m., [stellio nr. II]: det Slags Bedrageri el. Forfalskning, som ikke i Lovene har en særskilt Benævnelse, Digest.; ligel. ibd.: ubicumque igitur titulus criminis deficit, illic stellionatum objiciemus.

stello, (avi), atum, 1, v. n. o. a., [stella]; I) neutr.: at være besat med Stierner el. bestiernet, dog saal. alene in partic. stellans, tis, (poetisk Ord); - stellans coelum, Lucr., Virg.; ∾ Olympus, Cic. (poëta) Div. 1, 12; ∾ ora (Tauri), Ovid. Fast. 5, 603; — B) „overf."; - ∾ gemmae (in cauda pavonis), Ovid. Met. 1, 723; ∾ volatus (cicindelarum), Plin. 18, 66; ∾ frons (med stierneformet Tegning), Martial. 2, 29; — II) act.: besætter med Stierner; - qui coelum stellat formis, Capella; cf. Plin. 37, 28; - oftest in perf. partic.; stellatus Cepheus, (der som Stiernebillede er sat paa Himmelen), Cic. Tusc. 5, 3; ∾ aether, Val. Fl.; ∾ domus (deorum), Claudian.; — B) ligel. „overf."; - stellatus Argus, (med de mange Øine), Ovid. Met. 1, 664; stellatus iaspide fulva (ensis: som straaler deraf), Virg. Aen. 4, 261; men m. græsk Construction: variis stellatus corpora guttis, (rigeligen besat dermed), Ovid. Met. 5, 461; cf. Plin. 37, 66, o. A. — stellŭla, ae, f., demin. af stella: liden Stierne, (som Skrifttegn, sædv. asteriscus), Hieronym.

stemma, atis, n., στέμμα: en Krans; I) „alm.", Prudent.; — II) „bes.": den Forfædrenes Billeder el. Buster omgivende Krans; - vid. Senec. Benef. 3, 28; men Plin. 35, 2: apud majores in atriis expressi cera vultus singulis disponebantur armariis, ut etc.; stemmata vero lineis discurrebant ad imagines pictas; — B) df. „meton.": Stamtavle el. Stamtræ, Slægtregister el. Genealogi; - saal. Senec. Ep. 44: quod stemma non inspicit (philosophia); ligel. in vetere gentili stemmate etc., Suet. Ner. 37; cf. id. Galb. 2, ogs. Pers. 3, 28, Juvenal. 8, in., Martial. 5, 35, o. A.; — b) df. „comisk overf.": stemmata argenti, (Noticer, hvor gamle Solvkarrene ere, hvem de have tilhørt, odl.), Martial. 8, 6.

Stēna, orum, n., τὰ Στένα: snevert Pas ved Antigona i Chaonien, Liv. 32, 5. — stēnŏcŏrĭăsis, is, f., στενοχορίασις: Pupillens Sammentrækning, som Øiensygdom hos Heste, Veget. — Stentor, ŏris, m., Στέντωρ: bekiendt Skriger i den græske Hær for Troja, Juvenal. 13, 112; — B) df. Stentŏrĕus, 3: vagitus, Arnob.

stĕphăn e, es, f., στεφάνη, egtl. en Krans; vid. Cic. N. D. 1, 11: commenticium quiddam coronae similitudine etc.; stephanen appellat, etc. — Stĕphăneplŏcos, i, f., Στεφανηπλόκος: Kransefletterſken, Maleri af Pausias, Plin. 35, 40; benævnetes ogs. Stephanopolis, Στεφανόπωλις: Kransesælgersken, ibd. — stĕphănītis, ĭdis, f., στεφανῖτις: en kransformigen voxende Vinranke, Plin. 14, 4, Macrob.; - ogs. stĕphănītes, ae, m., στεφανίτης, Colum. 3, 2. — stĕphănŏmĕlis, is, f., στεφανόμελις: etslags Næseblod stillende Plante, Plin. 26, 84. — Stĕphănŏpŏlis, ĭdis, f. und. Stephaneplocos. — stĕphănos, i, m., στέφανος, (en Krans): Navnet paa flere Planter; saal. ∾ Alexandri, Plin. 15, 39; ∾ Aphrodites, Appul.

*sterceja, ae, f.: quae puerulos ab stercore purgat, Tertull., ogs. som Skældsord, Petron. Sat. 75, 9, (al. sterteja af stertēre), inc.; o. — stercŏrārius, 3: hørende til Gødsel; - ∾ crates, Varro; — [stercus]. — stercŏrātio, onis, f., [stercoro]: Gøden el. Gødning, Varro, Colum., Plin. — *stercŏrĕus, 3: fuld af Skarn el. Møg; - df. „overf." som Skældsord: skarnagtig, smudsig, Plaut. Mil. gl. 2, 1, 12; — stercŏro, avi, atum, 1, v. a.; I) goder; - ∾ loca, agrum, etc., Varro, Cic. d. Senect. 15, Colum., Plin., o. A.;

— not.: af partic. stercŏrātus, 3, som adj., er superl., ∾ locus, (stærkt gødet), Colum.; — II) ligesom udmøget; - ∾ latrinas, Digest.; - men stercorata colluvies, (Møggrube el. Mødding), Colum. 1, 6; o. — stercŏrōsus, 3: fuld af Møg el. Gødsel; - ∾ solum, (stærkt gødet), Colum.; - ogs. in superl., ∾ locus, Cato; men ∾ herbae, (som voxe i gødet Jord), Colum.; - ogs. fuld af Skarn el. Smuds; ∾ aqua, id.; s. ogs. Senec. Qu. N. 3, 26: omne immundum stercorosumque etc.; — [stercus].

stercŭlīnium, i, n., s. und. sterquilinium. — Stercŭlius, i, m.: den Markens Gødning forestaaende Guddom, Tertull., Macrob., o. A.; heder ogs. Stercŭlus, Prudent., ogs. Stercutus el. Stercutius, Plin. 17, 6, ogs. Sterceneius, Serv.; af — stercus, ŏris, n., [skal være besl. m. στεῤῥός, d. e. fast el. haard]: Skarn el. Møg, navnl. som Gødsel; - vid. Varro o. Colum., ogs. Cic. Div. 1, 27, Hor. Epod. 12, 11, o. A.; - ogs. in pl., stercora aequare (sprede jevnt), inarare (nedploie), Colum.; - ogs. Geiteskarn, Fest. pag. 344, (Müll.); - men om Udtrykket: stercus curiae, som Skaldsord, vid. Cic. d. Or. 3, 41; — II) „overf.": ∾ ferri, (Hammerskæl el. Affald), Scribon. — Stercutius el. Stercutus, etc., s. und. Sterculius.

stĕrĕlȳtis, ĭdis, f.: et Slags Solvskum el. Solvsten, Plin. 33, 35. — stĕrĕŏbăta, ae, f., στερεοβάτης: muret Postament el. Underlag, Vitruv. 3, 3. — stergethron, i, n., στέργηθρον: en større Art af Værten sempervivа; - quia amatoriis convenit, Plin. 25, 102.

stĕrĭcŭla, ae, f., demin., i. e. vulva porcae, quae nondum concepit, Petron. — stērigmos, i, m., στηριγμός: et Slags ildligt Meteor, Appul. — sterĭlĕfio, ĕri, v. n., [sterilis, facio]: bliver ufrugtbar; - leaenae sterilefiunt, Solin. 27, (al. steriles fiunt), inc. — stĕrĭlesco, ĕre, v. n., [sterilis]: at blive ufrugtbar; - ∾ leaenae, Plin.; - ogs. ∾ amygdalae, id.; - men „overf.": ∾ gaudia, Val. Cat. Dir. 9.

stĕrĭlis, e, (neutr. pl. sterila, Lucr. 2, 844), [rimel. demin. af inus. sterus af στεῤῥός, germ. starr, altſ. oprdl.: stiv el. haard; ds.]; I) „egenl.": ufrugtbar (om Værter og Dyr); - ∾ avenae, Virg., ulvae, Ovid.; steriles incendere ··· agros, (sætte Ild paa dem), Virg. Ge. 1, 84; - ∾ vacca, id.; ∾ multae (mulieres), Lucr.; ∾ viri, (d. e. Eunucher), Catull.; ∾ semen, id.; ∾ ova, (Vindæg), Plin.; - compar., ad partus steriliores (galli), Varro; — II) „fig."; A) „overf.": som gjør ufrugtbar, el. som skader Frugtbarheden; - ∾ rubigo, Hor. Od. 3, 23, 6; ∾ hiems, Martial.; - sterile est, c. inf., (det volder Ufrugtbarhed); serere e pampinariis, sterile est, Plin. 17, 35; — 2) „alm.": tom, d. e. som intet har at give el. yde, som er til ingen Nytte; - quando sterilis est amator a datis, improbus est, Plaut. Truc. 2, 1, 30; - ligel. absol.: qui manus attulerit steriles intro ad nos, etc., ibd. 1, 2, 3; ligel. ∾ amicus, Juvenal. 12, 97; ∾ epistolae, Plin. Ep.; ∾ prospectus (tom for Mennesker), Plaut.; ∾ numi, (som ingen Renter bære), Digest.; - ogs. c. abl.; ∾ corpora sonitu (lydløse), Lucr. 2, 844; - endel. ogs. c. gen.; ∾ laurus baccarum, Plin. 15, 30; ∾ lapides plumbi, id.; — B) „ment." el. om Begreber: ufrugtbar el. uden Følge i sit Slags, blottet derfor, savnende, osl.; - ∾ Februarium futurum, (at ingen offentlig Sag vil blive forhandlet deri), Cic. Qu. Fr. 2, 12; quod ··· temporis punctum ··· beneficio sterile etc.? Plin. Pan. 56; cf. id. Ep. 5, 17; ∾ labor, Martial.; ∾ pax, Tac. Ann. 1, 17; ∾ amor (uændset), Ovid.; non adeo virtutum sterile seculum, Tac. Hist. 1, 3; heu steriles veri! Pers. 5, 75.

stĕrĭlĭtas, atis, f., [sterilis]: Ufrugtbarhed; I) „egenl."; - quae sit vel sterilitas agrorum, vel fertilitas futura, Cic. Div. 1, 57; ∾ frugum, Vell., arborum, Plin.; - ∾ naturae, vid. Cic. l. c. 1, 18; ∾ mulierum, Plin.; - ogs. in pl., Suet. Claud. 18; — II) „fig."; A) „overf."; - ∾ coelestis, (Veirlig, som medfører Ufrugtbarhed), Plin. Ep. 18, 69, o. Plin. 10, 24; — B) „ment." el. om Begreber; - et ingeniis quadam sterilitate fortunae necesse erat animi bona exercere, Plin. 14, 1; - men id. 15, 36, „alleg.": paulatim in sterilitatem emarcuit majestas (patrum). — sterilus, 3, s. sterilis ab in.

sternax, ăcis, adj.: som kaster til Jorden; (poetisk Ord); - ∾ equus, (som kaster Rytteren af), Virg. Aen. 12, 364, Sil.; — II) efterel. som pass.: som kaster sig ned; - ∾ cives, (i. e. supplices: knæfaldende, ydmygt bedende), Sidon.; af — sterno, strāvi, strātum, 3, (plqupf. syncop. strarat, Manil., strasset, Varr. ap. Non.), v. a., [besl. med og svarende til στορέω, sædv. στορέννυμι, i. e. sterno]; I) „egenl.": breder ud, henstrækker, sletter el. jevner; A) „alm."; - ∾ vestes, vid. Ovid. Met. 8, 658; men id. Fast. 4, 654: Sternitur in duro vellus utrumque solo; cf. Virg. Aen. 1, 700: stratoque super discumbitur ostro; men ∾ bubulos utres ponte, Plin. 6, 34; ∾ spongias ad lunam, id.; men Virg. Ecl. 7, 54: Strata jacent passim sua quaeque sub arbore poma; - fessi ··· sternunt corpora passim, (strække sig hen, lægge sig ned), Liv. 27, 47; men Sternunt se somno diversae in litore phocae, vid. Virg. Ge. 4, 432; men id. Aen. 3, 509, „medial": Sternimur etc.; cf. Sil. 12, 340: Sternunturque Jovi, etc.; - saal. ofte in partic. perf.; nos humi strati („alleg."), Cic. d. Or. 3, 6; men id. Att. 10, 4: nos sibi quondam ad pedes stratos etc.; — b) hos Plin. ogs. om locale Forholde; - insulae Frisiorum ··· sternuntur inter Helium et Flevum, (strække sig, osl.), id. 4, 29; cf. id. 3, 9; — B) „besl."; 1) udbreder, d. e. glatter el. jevner til el. i en Flade, (oftest „poet."); - placidi straverunt aequora venti, Virg. Aen. 5, 763; cf. ibd. 8, 89, o. id. Ecl. 9, 57; ligel. ∾ pontum, Ovid., mare, Plin.; men Lucr. 3, 1042: viam qui quondam per mare magnum Stravit, (i. e. Xerxes); cf. Quintil. 2, 13, 16: stratum militari labore iter etc.; men Sil. 12, 513, „alleg.": hoc iter ··· Cannae stravere tibi, (har banet dig denne Vei); — 2) bedækker el. tildækker (ved at brede derover); - ∾ lectulos pelliculis, Cic. Mur. 36, hvor ogs. ∾ triclinium, (besørge Bordbækningen til et Folkemaaltid); men vestimentis stratus est (lectus: blev redet op), Ter.; cf. Cic. Cluent. 5; - men absol.: jubet sterni sibi etc., (lader berede sig et Leie el. Sæde), Plin. Ep. 7, 27; — b) ∾ semitam saxo quadrato (brolægge), Liv. 10, 23; cf. id. 41, 27; men Cic. Att. 14, 15, absol.: locum illum sternendum locare; - ∾ nemus foliis, litus alga, (om Stormen: at bestrø el. bedække dermed), Hor. Od. 3, 17, 12; men ∾ solum telis, Virg. Aen. 9, 666; ∾ arenam Circi chrysocolla, Plin.; men Virg. Aen. 8, 719: Ante aras terram caesi stravere juvenci (dækkede den med deres Kroppe); - endel. ∾ equum (opsadle), Liv. 37, 20, Veget.; — II) „fig."; A) nedstrækker el. nedlægger, strækker el. kaster til Jorden, ogs. omstyrter el. kuldkaster; - cujus casus prolapsi quum proximos sterneret, Liv. 5, 47; men ∾ caede viros, Virg.; cf. Liv. 4, 29: per stratos caede hostes; men Virg. Aen. 12, 464: ∾ aliquem morti; ogs. absol.: Sternat et adversos Marte favente duces, Tibull. 1, 10, 34; - stratus ariete murus, Liv. 1, 29; ∾ moenia, Ovid. Met. 12, 550; cf. Virg. Aen. 2, 603, o. Plin. 8, 9; — B) „ment."; 1) at slette el. jevne, d. e. at formilde el. udsone; - ∾ odia militum, Tac. Hist. 1, 58; — 2) at nedslaae el. forfærde; - mortalia corda Per gentes

humilis stravit pavor, Virg. Ge. 1, 330; men Cic. Tusc. 3, 29: afflictos se et stratos esse, (angerfulde og ydmyge); — III) af partic. stratus, 3, er subst. neutr. strātum, i; A) Sengetæppe, Pude el. Dyne, odl.; - lecti mollia strata, Lucr. 4, 847; cf. Suet. Calig. 51; — b) oftere „meton." (som pars pro toto): Leie el. Sengen; - Haud segnis strato surgit, Virg. Aen. 3, 513; quies neque molli strato ··· arcessita, Liv. 21, 4; — B) Hestedækken, Saddel el. Ridesaddel, vid. Plin. 7, 57, o. A.; ogs. Paksaddel; - mulis strata detrahi, Liv. 7, 14; - som Ordsprog siges: qui asinum non potest, stratum caedit, Petron.; — C) Brolægning; - strata saxea viarum, Lucr. 1, 316; cf. id. 4, 417, o. Virg. Aen. 1, 422.

sternūmentum, i, n.: Nysen el. at nyse, (Biform f. sternutamentum), Plin. 2, 5, Gell.; — II) „overf.": Nysemiddel el. Nysepulver, Plin. 25, 86 o. 109; af — sternŭo, ŭi, 3, v. n. o. a., [besl. m. πτάρνυμι]; I) neutr.: nyser; - adorare aliquem, quum sternuerit, Plin. 2, 40; — B) „overf." om Lyset: at gnistre; - sternuit et lumen ··· et nobis prospera signa dedit, Ovid. Her. 19, 151; — II) act.: tilnyser (nogen et Varsel); - Num tibi nascenti ··· Aureus argutum sternuit omen Amor? Propert. 2, 2, 34; ligel. ∾ approbationem, Catull. 45, 9 o. 18. — *sternūtāmentum, i, n.: Nysen el. at nyse; - saal. in pl.: si nobis ··· sternutamenta erunt observanda, Cic. Div. 2, 39; men Plin. 28, 5: cur sternutamentis salutamus? cf. id. 21, 93; — II) „overf.": Nysemiddel el. Nysepulver, Cels. 6, 7; o. — sternūtātio, onis, f.: Nysen, Appul., Scribon.; af — sternūto, avi, 1, v. n., intens. af sternuo: nyser stærkt; - ter continuo ita sternutavit, ut etc., Petron. Sat. 98 o. 102.

Stĕrŏpe, es, f., Στερόπη; I) en af Plejaderne, Ovid. Fast. 4, 172, o. id. Trist. 1, 11, 14; — II) en af Solens Heste, Hygin. Fab. 183. — Stĕrŏpes, is, m., Στερόπης: en af Cycloperne i Vulkans Værksted, Virg., Ovid., Claudian. — sterquilinium, i, n., (ogs. sterquilinum, Phaedr. 3, 12), [stercus]: Moddinggrube, Cato, Varro, Colum., Phaedr. l. c.; - ogs. som Skældsord, Plaut. Pers. 3, 3, 3. — Stertĭnius, i, m.: stoisk Philosoph, Hor. Sat. 2, 3, 33; — B) ds. Stertĭnius, 3: stertinisk; - Empedocles, an Stertinium deliret acumen, id. Ep. 1, 12, 20. — sterto, (ŭi), 3, v. n., [besl. m. δέρθω, δαρθάνω]: snorker, noctem totam, Plaut. Asin. 5, 2, 22; cf. Hor. Ep. 2, 2, 27, oftere; men med Lune, Cic. Acad. 2, 29: per me vel stertas licet, non modo quiescas; men „poet.": qui vigilans stertis, Lucr. 3, 1061. — Stēsĭchŏrus, i, m.: græsk Lyriker fra Himæra paa Sicilien, vid. Hor. Od. 4, 9, 8, Quintil. 10, 1, 62, o. A.

Sthĕnĕboea el. Sthenoboea, ae, f., Σθενέβοια (Σθενόβ.): Gemalinde af K. Proetus i Argus, dræbte sig selv ifølge forsmaaet Kærlighed til Bellerophon; vid. Juvenal. 10, 327, o. Hygin.; — B) ds. Stheneboeius, 3, heros, (i. e. Bellerophon), Sidon. — Sthĕnĕlus, i, m., Σθένελος: Fader til Eurystheus, og en af Heltene for Troja, Hor. Od. 1, 15, 24, o. id. ibd. 4, 9, 20; — B) ds. 1) Sthĕnĕlēius, 3: stheneleisk, Eurystheus, Ovid. Met. 9, 273, heder ∾ hostis, id. Her. 9, 25; men ∾ proles, id. Met. 2, 367: den til en Svane forvandlede Søn af Sthenelus, (i. e. Cycnus); o. — 2) Sthĕnĕlēis, idis, adj. fem.: stheneleisk; - ∾ volucris: den til en Svane forvandlede Søn af Sthenelus, Ovid. Met. 12, 458.

stĭbădĭum, i, n., στιβάδιον: halvcirkelformet Spisesopha, sædv. sigma, Plin. Ep. 5, 6, o. Martial. 14, 87 (i Overskriften). — stibium, i, n., ogs. stibi, is, o. stimmi, στίβι, στίμμι: Spidsglas (el. Spydsglands), Antimonium; brugtes pulveriseret, dels som sort Sminke til Øienbrynene, dels som Øiensalve; vid. Plin. 33, 33, Cels., Scribon. — sticha el. stica, ae, f., ligesom apiana: etslags Vinstok, Plin. 14, 11. — Stĭchus, i, m.: comisk Slavenavn, hvorefter en af Plautus's Comedier benævnes. — stĭcŭla, ae, f., demin.: etslags Vinstok, Colum. 3, 2.

stigma, ătis, n., (acc. fem. stigmam, Petron. Sat. 45), στίγμα; egentl. Stik; ds. et ved Stikning paasat Mærke; „besl." brændt Mærke el. Brændemærke, der paasættes bortløbne Slaver, hvorom: fugitivo stigmata scribere, Quintil. 7, 4, 14; cf. Senec. Benef. 4, 37; ogs. som beskæmmende Straf over Domfældte, Suet. Calig. 27; - sild. paasatte man ogs. Recruter et brændt Mærke, Veget.; — b) „meton.": ogs. Skramme i Ansigtet efter en fuskeragtig Barberer, Martial. 11, 85; — II) „overf.": Beskæmmelse, Infami; - sibi versiculis (Catulli) de Mamurra perpetua stigmata imposita etc., Suet. Caes. 73; cf. Martial. 6, 64. — stigmătĭas, ae, m., στιγματίας: en brændemærket Slave; - vid. Cic. Off. 2, 7: qui fideliorem et barbarum et stigmatiam putaret, quam uxorem. — *stigmo, avi, 1, v. a.: betegner med et Brændemærke, Prudent.; o. — stigmōsus, 3: med indbrændte Mærker; ogs. alm. fuld af Skrammer el. Ar, Petron. Sat. 109; cf. Plin. Ep. 1, 5; — [stigma].

Stilbon, ōnis, m., Στίλβων, (den Glindsende el. Glandsfulde): Epithet til Planeten Mercurius, Auson., Hygin., (men paa Græsk, Cic. N. D. 2, 20). — Stilĭcho, ōnis, m.: berømt Feltherre under K. Theod. d. St. og hans Sønner; ogs. Svigerfader til K. Honorius; vid. Claudian. de Laudibus Stilichonis; — B) ds. Stilichonius, 3, virgo: hans Datter (Maria), s. ovens., id. ibd.

stilla, ae, f., [efter Doederl. etr. f. stigula af στίζειν: en Draabe (navnl. den kunstige; opp. gutta: d. naturlige); - ∾ muriae, Cic. Fin. 3, 14; ∾ (adipis), Plin.; sicca et sine stillis arbor, Vitruv. 2, 9; — B) ds. „overf.": ∾ olei, (en liden Oel el. Smule deraf), Martial. 12, 70; ∾ pauculae temporum, Augustin. — stillātĭcius (-tius), 3, [stillo]: dryppende, resina, Plin. 16, 22. — stillātim, adv., [stilla]: draabevis; vid. Varr. l. c. und. stillicidium. — *stillātio, onis, f.: Neddrypben, pluviae, Hieronym.; o. — stillātivus, 3: neddryppende, mel, Plin. Val.; — [stillo]. — stillĭcĭdium, i, n., [stilla, cado]: de nedfaldende Draaber, dryppende Fugtighed; - stillicidium eo, quod stillatim cadat, Varr. L. L. 5, 5; ds. I) „alm."; - stillicidii casus lapidem cavat, Lucr. 1, 314; men ∾ urinae, Plin., vesicae, id.; ∾ arborum, id.; — II) „besl." i Retssproget: Regndryp el. Tagdryp; - jura parietum, luminum, stillicidiorum, Cic. d. Or. 1, 38; s. ogs. Vitruv. o. Digest.

stillo, avi, atum, 1, v. n. o. a., [stilla]; I) neutr.; A) „egentl."; 1) „alm.": at dryppe, at falde draabevis; - (vas) unde aqua stillet lente, Varro; stillat cera super igni, Lucr.; ∾ cruor ferro (ned derfra), Propert.; ligel. ∾ unguentum e capillo, Tibull., mella de ilice, Ovid.; - ogs. „alleg.": stillat gutta (dulcedinis) in cor, Lucr. 4, 1056; — 2) „besl.": at dryppe deraf, draabevis at udgyde, m. o. ud. abl.; - ut in speluncis saxa ··· guttis manantibus stillent, Lucr. 6, 944; ligel. ∾ coma Syrio rore, Tibull. 3, 4, 28; cf. Ovid. Am. 1, 8, 11, o. A.; - qui stillantem prae se pugionem tulit, Cic. Phil. 2, 12; cf. Lucr. 5, 949, o. Juvenal. 6, 109; — B) „overf."; - stillantes voces, (enkelte el. usammenhængende Lyd), Calpurn. Ecl. 6, 12; cf. Senec. Ep. 40, hvor ∾ orationem (opp. currere); — II) act.: at dryppe el. lade dryppe; - ∾ amicis ex oculis rorem, Hor. A. P. 429; ligel. ∾ lacrimam, Plin.; men stillata cortice myrrha, Ovid. Met. 10, 501; cf. ibd. 2, 364: stillataque sole rigescunt De ramis electra novis; - ogs. „overf.", Juvenal. 3,

122: quum facilem stillavit in aurem Exiguum de naturae patriaeque veneno, (har indgydet deri).

stīlo, avi, 1, v. n., [stilus]: at styde Stilk; - simulatque semina stilaverint, Colum. 4, 33. — Stilpo el. Stilpon, ōnis, m., Στίλπων: Philosoph fra Megara; vid. Cic. Fat. 5, oftere, o. Senec. Ep. 9. — stīlus (stylus), i, m., στῦλος: ethvert spidst og opretstaaende Legeme; bf. I) „alm.": en Pæl el. Pig; - extra vallum stili caeci ··· consiti, auct. B. Afr. 31; (hede stimuli, Caes. B. G. 7, 73); - ogs. et tilspidset Værktøi, hvormed Planterne befries fra Orme, fra overflødige Skud, odl., Colum., Pallad.; ogs. Stilken el. Stængelen paa visse Planter, navnl. paa Asparger, Colum. l. c., oftere; — B) bf. ogs. „alleg."; inest (in oratione Sulpicii) luxuries quaedam, quae stilo depascenda est, vid. Cic. d. Or. 2, 23; — II) „bes.": den spidse Griffel (sædv. af Jern), hvormed Romerne skreve paa Voxtavler; - effer cito ··· stilum, ceram, etc., Plaut. Bacch. 4, 4, 63, oftere; men Cic. Brut. 24: quum otiosus stilum prehenderat, etc.; cf. ibd. 45: ut paene Attico stilo scriptae esse videantur (orationes Titii, „alleg."); ligel. resipere stilum Plautinum, vid. Gell. 3, 3; - fordi man med den øvre og brede Ende af stilus kunde udstryge det Skrevne, saa heder vertere stilum: at udslette el. udradere; - vertit stilum in tabulis suis, etc., Cic. Verr. 2, 41; cf. Hor. Sat. 1, 10, 72: Saepe stilum vertas, etc.; — B) bf. „fig."; 1) ligesom scriptio o. scriptura: Nedskrivning el. skriftlig Affatning, Concipering el. Composition; - quum exercitatione (sc. dicendi), tum stilo ··· formanda est oratio, Cic. d. Or. 3, 49; cf. id. ibd. 1, 33 o. 60; ligel. ∾ exercitatus (en øvet Pen) efficiet facile hanc viam componendi, id. Orat. 44; men tardior stilus cogitationem moratur, rudis et confusus intellectu caret, Quintil. 1, 1, 28; men id. 10, 7, 4: quid porro multus stilus et assidua lectio et longa studiorum aetas facit, si etc.? men id. 1, 9, 2: narrare sermone puro ··· deinde eandem gracilitatem stilo exigere, etc.; — b) efterel. ogs.: det skrevne Votum el. den skrevne Stemme; - cunctorum stilis in unum sermonem congruentibus, Appul.; — 2) ligesom genus el. forma dicendi: Udtryksmaaden el. Foredraget el. Stilen; - saal. Cic. Brut. 26: unus sonus est totius et idem stilus (det samme Foredrag); s. ogs. ovenf. ibd. 45, o. Gell. 3, 3; - ∾ pressus demissusque, Plin. Ep. 1, 8; ∾ pugnax et quasi bellatorius, ibd. 7, 9; s. ogs. Suet. Aug. 85, o. id. Tib. 70.

stimmi, s. und. stibium. — Stĭmŭla, ae, f., [stimulus]: en til Virksomhed ansporende Gudinde, Augustin.; men Ovid. Fast. 6, 503: Lucus erat; dubium, Semelae Stimulaene vocetur. — *stĭmŭlātĭo, onis, f.: Ansporen, Tilskyndelse, Spore; - sed ingens haec stimulatio etc., Plin. 35, 2; men ex libidine servitii privata cuique stimulatio, Tac. Hist. 1, 90; o. — stĭmŭlātor, oris, m.: en Ophidser el. Tilskynder; ∾ Martis, Claudian.; — [stimulo]. — stĭmŭlātrix, īcis, fem. af stimulator, Plaut. Most. 1, 3, 46. — stĭmŭlĕus, 3, [stimulus]: med Braad el. Pig; - ∾ supplicium, (som Slavestraf), Plaut. Mil. gl. 2, 6, 31.

*stĭmŭlo, avi, atum, 1, v. a.; I) „egenl.": stikker med en Braad, stikker, sporer; - ∾ equos calcaribus, Val. Max.; cf. Sil. 4, 441; men stimulatus suo ictu ipse se sauciat (aries), Colum. 7, 3; — II) „fig.": stikker el. martrer, qvæler el. ængster; - crucior, agitor, stimulor, etc., Plaut. Cist. 2, 1, 4; men id. Capt. 3, 4, 66: jam deliramenta loquitur, larvae stimulant virum; men te conscientiae stimulant maleficiorum tuorum, Cic. Parad. 2; cf. id. R. Am. 2; men Liv. 44, 44: consulem stimulabat cura de minore filio; — B) „alm.": sætter i Bevægelse, ansporer el. driver, tilskynder; a) m. blot acc.; - stimulat ··· tibia mentes, Lucr. 2, 621; ira ··· stimulante animos, Liv. 1, 12; cf. ibd. 22: tum ··· tum avita quoque gloria animum stimulabat; men id. 3, 68: istos ··· vestra vos causa incitare et stimulare etc.; men pass.: stimulataque pellicis ira etc., Ovid. Met. 4, 234; - ogs. m. Tingsobjecter; persicorum succus sitim stimulat, Plin. 36, 67; — b) m. ad o. in; - quem ad perturbandam rem publicam inopia atque mali mores stimulabant, Sall. Catil. 18; cf. Liv. 1, 23, o. Cic. Planc. 28; - injuriae dolor in Tarquinium ···eos stimulabat, Liv. 1, 40; cf. id. 21, 11: animos eorum ira in hostem stimulando; men Tac. Hist. 2, 44: ad iram saepius, quam in formidinem stimulabantur; — c) m. ut el. ne; „poet." ogs. c. inf.; - ut vetus nostra simultas antea simulabat me, ut caverem, sic etc., Cic. Fam. 3, 12; ligel. non minus rubore, quam praemiis stimulabantur, ne etc., Tac. Orat. 37; - stimulante metu, fati praenoscere cursus, Lucan. 6, 423; cf. Sil. 12, 504; o. — stĭmŭlōsus, 3: fuld af Ophidselse, ophidsende, desiderium, Coel. Aur.; — [af flgd.].

stĭmŭlus, i, m., (neutr. stimulum, i, Plaut. Men. 5, 2, 112), [besl. m. στίζω, inus. stigo, stikker]; I) „egenl.": stikkende el. spidst Værktøi el. Instrument, Braad el. Pig, odl., navnl. hvormed man driver Dyr og Slaver; - Aut stimulo tardos increpuisse boves, Tibull. 1, 1, 30; cf. Ovid. Met. 14, 647; stimulo fodere servum, Plaut. Curc. 1, 2, 40; men sarkastisk: num exspectas, dum te stimulis fodiam? Cic. Phil. 2, 34; - som Skældsord om Slaver bruges ogs.: stimulorum seges, Plaut.; - som Ordsprog mærkes: Si stimulos pugnis caedis, manibus plus dolet, id. Truc. 4, 2, 55; ligel. advorsum stimulum calces (sc. jactare), Ter. Phorm. 1, 2, 28; — b) „bes." ogs. i Krigssproget: tilspidset Pæl, som bliver nedrammet for at holde Fienden ude, Caes. B. G. 7, 73; — II) „fig."; A) Braad, d. e. hvad der qvæler el. ængster, Qval el. Ængstelse; - mens sibi conscia facti ··· adhibet stimulos torretque flagellis, Lucr. 3, 1032; cf. ibd. 887: subesse caecum aliquem cordi stimulum; men Cic. Tusc. 2, 27: non modo stimulos doloris, sed etiam fulmina fortunae contemnamus licebit; — B) Spore, d. e. Tilskyndelse el. Opmuntring el. Ophidselse; - ad hanc voluntatem ipsius naturae stimulis incitamur, Cic. d. Rep. 1, 2; cf. Quintil. 10, 7, 16: ad dicendum etiam pudor stimulos habet; - defendendi Vatinii etiam ille stimulus, (hvad der tilskyndede el. tvang mig til at forsvare ham), id. Fam. 1, 9; cf. Ovid. Met. 6, 480: Omnia pro stimulis facibusque ciboque furoris Accipit; s. ogs. Cic. Arch. 11 fin.; men Tac. Hist. 3, 45: qui ··· propriis in reginam stimulis accendebantur; - ogs. m. blot gen. subj.; agrariae legis stimulis plebs furebat, Liv. 2, 54; cf. id. 6, 11; - ogs. absol.; suis stimulis excitos etc., Tac. Hist. 3, 53; men Hor. Sat. 2, 7, 97, „alleg.": et acres Subjectat lasso stimulos.

stinguo, ĕre, v. a., [besl. m. στίζω, ogs. m. inus. stigo: stikker, hvf. instigo]: udslukker el. udsletter; (men alene „poet." s. d. sædv. exstinguo); - Evanescere paulatim stinguique colorem, Lucr. 2, 828; men id. 4, 1091: humor Non datur, ardorem in membris qui stinguere possit; men id. 1, 667: Ignes in coetu stingui etc.; cf. Cic. (poëta) frgm. ap. Priscian.: stinguens praeclara insignia coeli.

stīpa, ae, f., efter Serv. ad Virg. Aen. 1, 437, ligesom stipula: Straa el. Halm, navnl. til Indpakning el. Stuvning; cf. Fest. s. v. stipatores; men ogs. har Serv. ad Virg. Aen. 5, 682: veteres „stipam" pro stupa dixisse. — *stīpātĭo, onis, f.: Sammentrængen; bf. „bes.": Folkestimmel el. Menneskestrængsel omkring nogen, d. e. talrig Ledsagelse, odl., vid. Varr. l. c. und. flgd.; ejus (Autronii) ··· stipatio, greges hominum perditorum, Cic. Sull. 23; ligel. tanta sti-

patione cetera tenebantur, Plin. Ep. 4, 16; - ogſ. om en Flok Gæs, Plin. 10, 27; — b) ogſ. „fig." om Foredraget: confertam esse (orationem) aggressionum et enthymematum stipatione etc., Quintil. 5, 14, 27; o. — stīpātor, oris, m.; oftest in pl., stipatores: ſom trænge ſig omkring nogen, (ſ. und. frgd.); bſ. en Stormands Ledſagere, Folge el. Suite, odl.; (hos Romerne ſædv. dadlende); - latrones dicti ab latere, qui circum latera erant regi, quos postea a stipatione stipatores appellarunt, Varr. L. L. 7, 3; - praemittebat de stipatoribus suis (af ſin Livvagt), qui etc., vid. Cic. Off. 2, 7; cf. Hor. Sat. 1, 3, 138, Tac. Ann. 4, 25, o. A.; - men Cic. Agr. 2, 13: stipatores corporis etc.; cf. Sall. Catil. 14; — [stipo]. — stipatus, 3, partic. o. adj. af stipo.

*stīpendĭālis, e, eftercl. Biform af flgd.; - ∾ foedus, (ſom er forbundet med Skat el. Tribut), Sidon.; — stīpendĭārĭus, 3; I) publiciſtiſk: hørende til Tribut el. Skat, ſkatſkyldig, (navnl. ſom betaler en Pengeafgivt; derim. vectigalis: ſom alene betaler el. leverer Naturproducter); - vid. Liv. 37, 55: civitates ··· quae Attali stipendiariae etc., quae vectigales Antiochi etc., (hvorefter ogſ. de forſte havde lettere Vilkaar, end de ſidſte); ∾ civitas, Caes.; ∾ Aedui, id.; men ∾ vectigal, Cic. Verr. 3, 6, (beſtemt aarlig Pengeafgift el. Contribution); — b) in pl. ogſ. ſom subst., stipendiarii, orum, m.: de Skatſkyldige; - socii stipendiariique populi Romani, Cic. Div. in Caecil. 3; cf. Caes. B. G. 7, 3, o. A.; opp. vectigales, (ſom yde Naturalpræſtationer), Cic. Verr. 4, 60; cf. Liv. l. c., o. id. 24, 47; — II) i Krigsſproget: ſom faaer Sold, ſom tiener for Sold; - postquam stipendiarii facti sunt (Romani), Liv. 8, 8; ∾ cohortes, auct. B. Afr. 43; o. — stīpendĭor, atus sum, v. dep. n.: tiener for Sold, (men rimel. alene i flgd. Exempler): regi eorum peditum sexcenta millia ··· per singulos dies stipendiantur, Plin. 6, 22; - men „overſ.": (infantes Pontici) butyro stipendiati, (ſom faae Smør til deres Underholdning), Tertull.; — [af flgd.].

stīpendĭum, i, n., [ctr. f. stipipendium, af stips o. pendo]; I) „publiciſtiſk": Skat el. Afgift el. Contribution, (navnl. i Penge, opp. vectigal: Naturaliepræſtationer); - ∾ capere jure belli, Caes. B. G. 1, 44; ∾ imponere victis, ibd.; de stipendio recusare, quod ··· ante id tempus pependerint, ibd.; stipendio liberare aliquem, ibd. 5, 27; Sardos agris stipendioque multare, Cic. Balb. 18; — B) „overſ.": Bøder el. Straf, odl.; ogſ. anden Ydelſe; - dira ferens stipendia tauro (Theseus), Catull. 64, 173; men quod me manet stipendium (hvilken Straf)? Hor. Epod. 17, 36; men Colum. 1, 1: alii tamen (scriptores) ··· aliquod stipendium nostro studio contulerunt, (noget Bidrag dertil); — II) i Krigsſproget: Sold el. Løn; - vid. Liv. 4, 59 o. 60, Plin. 33, 13; men Caes. B. C. 1, 87: quum stipendium ab legionibus flagitaretur, etc.; stipendium militibus numerare, Cic., persolvere, id.; dare pecuniam in stipendium, Caes.; cf. Liv. 27, 9; men stipendio exercitum afficere, Cic., augere, Caes., fraudare, id.; - ogſ. udenf. Krigsſproget, „alm.": Løn; vid. Liv. 1, 20: his (virginibus Vestae), ut etc., stipendium de publico statuit; — B) bſ. „overſ.": Krigstieneſte; (ſædv. in pl.); - meruisse stipendia in eo bello ··· virtutis (fuit); ··· finem stipendiorum patris victoriam fuisse, felicitatis fuit, Cic. Mur. 5; ligel. stipendia merere (c. mereri): at giøre Krigstieneſte, id. Coel. 5, o. id. d. Or. 2, 64; ligel. ∾ facere, Sall., Liv.; men ∾ emereri, (at fuldende Krigstieneſten, at faae udtient), id. 25, 6, Cic. d. Senect. 14, Sall. Jug. 84, o. A.; ſ. ogſ. Cic. Manil. 9 fin.: qui (milites) jam stipendiis confecti erant; men decimum annum delectibus, stipendiis exhaustos esse, etc., vid. Liv. 27, 9; - ogſ. in sing.: homines ··· multarum imaginum ac nullius stipendii, Sall. Jug. 85; cf. Tac. Ann. 1, 17; — b) „bef." ogſ.: det enkelte Tieneſteaar, enkelt Felttog; - tricena aut quadragena stipendia etc., Tac. l. c.; cf. Liv. 31, 8 fin.: qui eorum minime multa stipendia haberent; - ogſ. in sing., Hirt. B. G. 8, 8; ligel. secundo stipendio (i hans andet Felttog) etc., Plin. 7, 29; — 2) udenfor Krigsforholdet ogſ. „alleg.": functus omnibus humanae vitae stipendiis, (efter at have opfyldt alle dets Pligter), Senec. Ep. 93; men Cic. d. Senect. 14, alene lignelſesvis m. tamquam.

stīpes, itis, m., στύπος: Stav, Pæl, Stok, Stamme; - vid. Caes. B. C. 1, 27, o. id. B. G. 7, 73; men religant a stipite funem, Ovid.; cf. Tibull. 1, 1, 11, o. A.; - men ogſ. ſom Skældsord: Klods el. Klodrian, Ter. Heaut. 5, 1, 4; men Cic. Pis. 9, lignelſesvis: qui, tamquam truncus atque stipes, si stetisset, etc.; — II) „poet. overſ." ogſ. om et Træ, Ovid. Fast. 3, 37; ogſ. om en Trægren, Martial. 13, 19; bſ. — stīpĭdōsus, 3: klodsformet el. træagtig, radix, Appul.

stīpo, avi, atum, 1, v. a., [beſl. m. στείβω, i. e. calco]; I) „egenl.": ſtopper el. pakker tæt ſammen; - quod (asses) in aliqua cella stipabant, id est componebant, etc., Varr. L. L. 5, 36; stipatque carinis ingens argentum, Virg. Aen. 3, 465; ligel. (apes) aliae purissima mella Stipant, id. Ge. 4, 163; - ofte ogſ. in partic. perf.: materies ··· stipata etc., Lucr. 1, 346; Graeci stipati, quini in lectulis, saepe plures, Cic. Pis. 27; in arto stipatae naves, Liv. 26, 39; cf. id. 33, 18: usque dum ordine et veluti stipata phalanx constabat; - men „poet.": stipare Platona Menandro, (pakke dem ſammen), Hor. Sat. 2, 3, 11; Custodum gregibus seu quum se stipat euntem, Seu etc., Propert. 3, 6, 13; — II) „overſ.": fylder ganſke dermed; men m. Perſonsobjecter: i Mængde at omgive el. ledſage; ogſ. undert.: at omgive el. indeſlutte med en Mængde; - ut pontes impedimentis stipatos reperit, Suet. Calig. 51; arto stipata theatro (Roma), Hor. Ep. 2, 1, 60; cf. Ovid. Pont. 3, 1, 143: Curia quum patribus fuerit stipata verendis; - quum ad forum gregibus amicorum stipati descendimus, Cic. Att. 1, 18; cf. id. Mur. 24: stipatus choro juventutis, oftere; men absol.: magna stipante caterva, Virg. Aen. 4, 136; cf. Liv. 12, 39; - qui senatum stiparit armatis, Cic. Phil. 3, 12; cf. id. Verr. 4, 40; — not.: partic. perf. ſom adj. ogſ. in superl.: ab omni ordine stipatissimus, Sidon.

stips, gen. stipis, (nomin. alene Varr. L. L. 5, 36), f., [beſl. m. stipo, altſ. den opſtablede Smaamønt; bſ. „bef."]: det i Skillemønt (el. Smaapenge) ydede Bidrag; bſ. Pengebidrag el. Gave el. Almisſe, odl.; - stipem esse numum signatum ··· quod datur in stipendium militi, etc., vid. Fest. p. 296 o. 297, (Müll.); stipendium a stipe appellatum, quod per stipes, id est modica aera, colligatur, Digest.; stipem cogere, (ſamle milde Gaver el. Almisſer), vid. Cic. Leg. 2, 9, (e XII tabb.), hvorom ogſ. exiguae stipis aera, Ovid. Pont. 1, 1, 40; cf. Suet. Aug. 91, o. Liv. 38, 45; men passimque injecta fundamentis argenti aurique stipes (Møntſtykker el. Mønter), Tac.; ogſ. ligeſom strena: liden Pengeforæring, Suet. Calig. 42; cf. Ovid. Fast. 1, 189; — II) ogſ. „overſ.": Skillingen, d. e. Fordel el. Vinding; - pastiones non minimam colono stipem conferunt, Colum. 8, 1; qui ··· fructum non ex stipe advocationum, sed ex animo suo petet, etc., vid. Quintil. 1, 12, 18.

stĭpŭla, ae, f., [stipa, Grammat.]: Halm, Kornhalm el. Sædehalm; - Frumenta in viridi stipula

lactentia turgent, Virg. Ge. 1, 315; cf. Plin. 14, 19, oftere; ligel. Halmen efter det afskaarne Korn; - qui e segete ad spicilegium reliquit stipulam, Varro; stipulam colligere, Ter., men exurere, (afsvie), Virg. Ge. 1, 85; cf. Ovid. Trist. 5, 8, 20; - ogs. om Hø; de pratis stipulam rastellis eradi, Varro; bs. ogs. Hø el. Straa, Ovid. Fast. 1, 205; - ogs. om Rør, Virg. Ecl. 3, 27, o. Plin. 37, 67; ligel. om Bønnehalm, Ovid. Fast. 4, 725; - som Sentens har Ovid. Trist. 5, 8, 20: Nos quoque floruimus; sed flos fuit ille caducus; Flammaque de stipula nostra brevisque fuit!

stĭpŭlātĭo, onis, f., [stipulor]; i Retssproget: det mundtligen afforderde og givne Løfte el. Tilsagn om Opfyldelsen af en Forpligtelse, en saaledes indgaaen Forpligtelse, en Stipulation; - stipulatio est verborum conceptio, quibus is, qui interrogatur, daturum facturumve se, quod interrogatus est, respondet, Digest.; - stipulatione aliquem alligare, Cic. R. Com. 12; ut pecunia ex stipulatione debeatur, id. Leg. 2, 21; ogs. in pl., Cic. d. Or. 2, 24; bs. — stĭpŭlātĭuncŭla, ae, f., demin.: Tilsagn el. Stipulation angaaende en Ubetydelighed, Cic. d. Or. 1, 38. — *stĭpŭlātor, oris, m.; i Retssproget: som lader sig give et formeligt Tilsagn, (opp. promissor: som giver et sligt Tilsagn), en Stipulant, Digest., Suet. Vitell. 14; o. — stĭpŭlātus, us, m.; i Retssproget: formeligt Tilsagn, Stipulering; - ex stipulatu agere, Digest.; — [flgd.].

stĭpŭlor, atus sum, 1, v. dep., [rimel. m. Varr. L. L. 5, 36, at aflede af stips el. stipis; cf. Fest. p. 296: quum spondetur pecunia, quod stipulari dicitur]; I) i Retssproget: at lade sig ved mundtligt Tilsagn formeligen love noget; - vid. Plaut. Pseud. 4, 6, 14 flgd., o. Varr. R. R. 2, 3 o. 5; ligel. Cic. R. Com. 4: reliquum est, ut stipulatum se esse dicat; - stipulatus es? ubi? quo praesente? quis spopondisse me dicit? cf. Juvenal. 7, 165: Quantumvis stipulare, (forlang saa meget du vil); — II) „overf." o. „alm.", ligesom promitto: lover el. tilsiger, forpligter mig; - si quis usuras solverit, quas non erat stipulatus, Digest.; — not.: partic. stipulatus, 3, ogs. m. passiv Bem., Cic. R. Com. 5: haec pecunia, necesse est, aut data, aut expensa lata, aut stipulata sit.

stīrĭa, ae, f., [s. und. stiricidium]: den frosne Draabe, en Istap; - Stiriaque impexis induruit horrida barbis, Virg. Ge. 3, 366; cf. Plin. 34, 32, o. Martial. 7, 37; bs. — stīrĭăcus, 3: frossen, gutta, Solin. 27. — stīrĭcĭdĭum, i, n., [stiria, cado]: Snefald, Cato ap. Fest. p. 344; cf. ibd. p. 345: stiria principale est, stilla deminutivum.

stirpes el. stirpis, som Biform af nomin. stirps, vid. Drakenb. ad Liv. 1, 1, oftere. — *stirpesco, ĕre, v. n. inch.: at blive el. voxe til Stamme; - ∾ asparagus, Plin. 9, 42; o. — stirpĭtus, adv.: med Stamme og Rod; fra Roden af; - ex seminario, id est stirpitus, arborem transferre, Digest.; - ogs. „overf.": barbam stirpitus evellere, Sidon.; — II) „fig."; - hunc errorem ··· stirpitus philosophia se extracturam pollicetur, Cic. Tusc. 4, 38; — [flgd.].

stirps, (Biformen stirpes, vid. s. l.), gen. stirpis, f., (ogs. m., s. nedenf.): den nederste Del af Plantens Stamme med Indbegreb af Roden, Rodstokken el. Roden; - radices stirpesque (arborum), vid. Cic. Orat. 43; quae a terra stirpibus continentur, etc., id. N. D. 2, 33; cf. ibd.: stirpes terrae inhaerent; - imo de stirpe recisum (sceptrum) etc., Virg. Aen. 12, 208; arundo omnis ex una stirpe numerosa, Plin.; milites palmarum stirpibus alebantur, vid. Cic. Verr. 5, 38; cf. Virg. Aen. 12, 781, (hvor lento in stirpe ombyttes med: lenta in radice); - ogs. undert. lignelsesvis m. ut el. velut el. quasi; velut a stirpibus laetius feraciusque renata urbs, Liv. 6, 1; cf. Cic. Fin. 4, 2: quae (pars) quasi stirps est hujus quaestionis; — B) bs. ogs. „meton."; a) Plante el. Vært el. Buskvært; - Theophrastus stirpium naturas (persecutus est), Cic. Fin. 5, 4; cf. ibd. 11: quum arborum et stirpium eadem paene natura sit; ligel. id. N. D. 2, 64: ex quibusdam stirpibus et herbis etc.; — b) Stammen; - Mutua dum inter se rami stirpesque teruntur, Lucr. 5, 1099; cf. Colum. 3, 5: probatissimum genus stirpis deponere (i. e. malleolos); — II) „fig."; A) „overf." om Menneskeslægten; a) Slægt, Stamme, Familie, Herkomst; - propter ignorationem stirpis et generis, Cic. Lael. 19; cf. id. d. Or. 1, 39: de toto stirpis et gentilitatis jure (dicere); men id. Leg. 2, 1: hinc orti stirpe antiquissima sumus, etc.; cf. Virg. Aen. 5, 711, Sall. Jug. 14, o. Caes. B. G. 6, 34; — b) Afkom el. Afkom, Slægt el. Stamme; - ∾ liberum, Liv. 45, 11; men Filius, anne aliquis magna de stirpe nepotum? vid. Virg. Aen. 6, 865; cf. ibd. 4, 622, ogs. Tac. Ann. 2, 37, o. Liv. 1, 1 fin.; ligel. id. 41, 8: qui stirpem ex sese domi reliquerunt; — B) „ment.": Oprindelse el. Ophav, første Grund og ligesom Roden dertil; - ita sunt altae stirpes stultitiae etc., („alleg."), Cic. Tusc. 3, 6; ut etc., sic superstitionis stirpes omnes sunt ejiciendae, id. Div. 2, 72; cf. id. Catil. 1, 12; men repetam stirpem juris a natura, id. Leg. 1, 6; a stirpe generis et seminis (ingenerari mores), id. Agr. 2, 35; cf. Liv. 37, 8: nondum exoleta stirpe gentis. — stīva, ae, f., [a stando, Varr. L. L. 5, 31]: Plovstierten, Virg. Ge. 1, 174, Ovid. Met. 8, 218, Colum. 1, 9.

stlāta, ae, f.: etslags bredt og lavt Fartøi, en Fladbunder, genus navigii ··· a latitudine sic appellatum, vid. Fest. p. 312; s. ogs. Gell. 10, 25 fin., o. Auson.; bs. — stlātārĭus, 3: hørende til el. benævnt efter Fartøiet stlata; - ∾ bellum, (rimel. som føres med el. imellem Handelsskibe), Petron. Sat. 108, 12, inc.; men Tyrio stlataria purpura filo, (hentet paa Skibe, d. e. kostbar), Juvenal. 7, 134, (schol.). — stlembus, 3, (i. e. gravis, tardus), Lucil. ap. Fest. p. 312 flgd. — stlis, forældr. f. lis, vid. Quintil 1, 4, 16. — stlocus, forældr. f. locus, vid. Quintil. l. c. — stloppus el. stlopus, i, m., (a sono factum, neml. etslags Smækken med de oppustede Kinder; bs. „alleg."): stloppo ··· rumpere buccas, (føre et svulstigt Sprog), Pers. 5, 13, (al. scloppo el. sclopo m. s. Bem.).

sto, stĕti, stătum, 1, (stĕtĕrunt, s. stĕtĕrunt, Virg., Ovid.), v. n., [besl. m. στάω, sædv. ἵστημι]: staaer, (i Modsætn. af: sidder el. gaaer), staaer stille, bliver staaende; I) „egenl."; A) „alm."; - quum virgo staret, et Caecilia in sella sederet, Cic. Div. 1, 46; Si iste ibit, ito; stabit, astato simul, Plaut. Pseud. 3, 2, 74; ∾ ante aedes, id., ante ostium, Ter., ad januam, Cic. d. Or. 2, 86; men id. Cluent. 28: ∾ propter in occulto; qui proximi steterant, Caes. B. G. 5, 35; cf. Cic. Phil. 7, 8; men stans pede in uno, Hor. Sat. 1, 4, 10; — b) ogs. om Billedstøtter, bdl.; - quorum statuae steterunt in rostris, Cic. Phil. 9, 2; cf. id. Verr. 1, 23, ogs. Hor. Od. 1, 35, 14; men id. Sat. 2, 3, 183: aeneus ut stes, (d. e. at din Billedstøtte kan staae der, el. at dig der reises en Billedstøtte); - ligel. „poet." om Bygninger: at staae der, at være opført el. færdig; - Jam stabant Thebae, Ovid. Met. 3, 131; cf. ibd. 11, 205, o. Hor. Od. 3, 3, 42; — c) navnl. ogs. om Personer: at blive staaende, at dvæle, at opholde sig, bdl.; - quos stare ad curiam, etc., Cic. Catil. 2, 3; cf. id. Pis. 6, o. id. Phil. 2, 4; - ligel. om Opvartere: neque pueri eximia facie stabant, C. Gracchus ap. Gell. 15, 12; ligel. stare alicui ad cyathum et vinum, Suet. Caes. 49; — B) „bes." ogs.; 1) at staae fast el. urystet, at bestaae; - si etc., nec domus ulla, nec urbs stare poterit, Cic. Lael. 7; cf. Enn. ap. Cic. Tusc.

3, 19; men Liv. 38, 5: ut praeter spem stare muros viderunt; - „poet." ogſ. om Skudvaaben: at blive ſtaaende (el. ſiddende); ſaal. Ovid. Met. 5, 132: Hujus in obliquo missum stetit inguine ferrum; men Quae (hasta) radice nova, non ferro stabat adacto, (ſad faſt), ibd. 15, 562; ligel. „poet.": stat glacies iners, Hor. Od. 2, 9, 5; cf. Ovid. Met. 4, 730: (scopulus), qui vertice summo Stantibus exit aquis; — 2) i Krigsſproget; a) at ſtaae opſtillet til Kamp el. i Kampen; - ∾ in acie, o. ∾ sub armis, auct. B. Hisp. 28, o. auct. B. Afr. 42; men Liv. 26, 44: primo haud impari stetere acie; — b) at ſtaae faſt el. holde Stand i Kampen, at beſtaae en Kamp, vid. Cic. Tusc. 2, 23; cf. Liv. 22, 60, o. Caes. B. C. 1, 47; — c) bſ. om Kampen ſelv: at ſtaae el. holdes el. finde Sted el. vedblive; - ibi aliquamdiu atrox pugna stetit, Liv. 29, 2; cf. id. 7, 7: primo stetit ambigua spe pugna; ligel. id. 8, 38: ita anceps dicitur certamen stetisse; — 3) i Somandsſproget: at ligge for Anker, at holde Stand; - ∾ classis instructa in portu, Liv. 37, 11; cf. id. 45, 2; men id. 37, 16: nec ante hostium portus in salo stare poterant; derim. „poet.": stant litore puppes, Virg. Aen. 6, fin.; — 4) at ſtaae ſtivt frem el. i Veiret; (ofteſt „poet."); - ∾ papillas Pectore marmoreo, Lucil. ap. Non.; cf. Plin. 28, 77; men steteruntque comae, Virg., Ovid.; cf. id. Met. 6, 672: cui (volucri) stant in vertice cristae; men ibd. 10, 655: stantes percurrere aristas; — b) bſ. m. tilføiet abl.: at ſtaae el. være fuld el. ſtiv el. ſtrittende deraf, (ligel. „poet."); - cupressi stant rectis foliis, Enn.; stat ager sentibus, Caecil. ap. Non.; cf. Hor. Od. 1, 9, in.; men jam pulvere coelum Stare vident, (være tyk deraf), Virg. Aen. 12, 407; men ibd. 6, 300, (om Charon): stant lumina flamma; — II) „fig."; A) „alm.": ligeſom at ſtaae opreiſt el. at blive ſtaaende, at beſtaae, at vedblive; - utinam res publica stetisset, quo coeperat statu, nec etc., Cic. Off. 2, 1; cf. id. Phil. 2, 10, o. Liv. 8, 7; ligel. id. 4, 7: non tamen pro firmato jam stetit magistratus ejus jus; men Cic. Fam. 7, 2: qui, me stante, stare non poterant; cf. id. Att. 5, 18: stamus animo, et, quia consiliis utimur bonis, speramus etiam manu; ligel. Stas animo, Hor. Sat. 2, 3, 213; men id. A. P. 69: Nedum sermonum stet honos et gratia vivax; men Cic. Fam. 1, 4: quum in senatu pulcherrime staremus, (talte med Overvægt el. ſeirende); — b) hertil hører endnu: ∾ in aliqua re, ogſ. ∾ aliqua re, efterel. ogſ. ∾ rei alicui: at blive ſtaaende el. holde faſt el. berolige ſig derved; - sed in fide non stetit, (holdt ikke ſit Løfte), Cic. Rab. perd. 10; ligel. sin in eo, quod ostenderat, non stat, etc., id. Att. 2, 4; cf. id. Fin. 1, 14: stare oportet in eo, quod sit judicatum; - sapientis est proprium ··· suis stare judiciis, Cic. Tusc. 5, 28; cf. Caes. B. G. 6, 13; ligel. facere promissa, stare conventis, Cic. Off. 3, 25; ligel. ∾ jurejurando, Quintil.; - ligel. impers.; quae pars major erit, eo stabitur consilio, Liv. 7, 35; cf. id. 21, 19, o. id. 7, 6; - men alene i d. ſild. Retsſprog: ∾ voluntati patris el. defuncti, Digest.; ligel. ∾ rei judicatae, ibd.; — c) stat sententia el. aliquid, o. impers., stat: det er en faſt Beſlutning, det er faſt beſluttet; - vide, quid agas! Ph. stat sententia, Ter. Eun. 2, 1, 18; men Liv. 21, 30: postquam ipsi sententia stetit, c. infin.; men Cic. Fam. 9, 2: modo nobis stet illud, una vivere in studiis nostris; men absol.: Stat, casus renovare omnes, (det er min faſte Beſlutning), Virg. Aen. 2, 750; — B) „beſ." ogſ.; 1) med Henſyn paa Theatret: at ſtaae, d. e. at behage; - vid. Ter. Phorm. prol. 9, o. id. Hec. prol. alt. 7, ogſ. Hor. Ep. 2, 1, 176, o. id. Sat. 1, 10, 17; — 2) stare ab el. cum el. pro aliquo el. aliqua re: at ſtaae paa nogens Side, at være en Tilhænger deraf, at arbeide derfor; - ut nemo contra civium perditorum dementiam a senatu et a bonorum causa steterit constantius, Cic. Brut. 79; ligel. ∾ a mendacio contra veritatem, id. Inv. 1, 3; ∾ nobiscum adversus barbaros, Nep. Ages. 5; cf. Liv. 26, 41; men id. 2, 12: si pro mea patria ista virtus staret; ligel. ∾ pro jure gentium, id.; men „poet.": Stabunt pro signis jusque piumque tuis, Ovid. A. A. 1, 200; — 3) ∾ per aliquem: at komme an paa nogen; - per me stetisse ··· Quominus etc.: at jeg var Skyld deri, at ikke oſv., Ter. Andr. 4, 2, 16 flgd.; cf. Caes. B. C. 1, 41, o. ibd. 2, 13, ogſ. Liv. 6, 33; ligel. Suet. Aug. 28: quasi per ipsum staret, ne redderetur; — 4) endel.: at ſtaae i en vis Pris, at koſte ſaa meget; - centum talentis eam rem stetisse, Liv. 31, 50; cf. Virg. Aen. 10, 494, o. Hor. Sat. 1, 2, 122; ligel. Liv. 3, 60: si etc., haud scio, an magno detrimento certamen staturum fuerit; f. ogſ. Ovid. Fast. 2, 812; ligel. id. ibd. 4, 885: Stat mihi non parvo virtus mea, etc.; men Senec. d. Ir. 1, 2: nulla pestis humano generi pluris stetit.

stoebe, es, f., *στοιβή*: en Benævnelſe paa Planten pheos, Plin. 21, 51. — Stoechădes insulae, *Στοιχάδες*: Øgruppe paa Kyſten af Gall. Narb., i Nærheden af Maſſilien, (hod. Isles d'Hyères), Plin. 3, 11; — II) bſ. benævnes: stoechas, ădis, f., (sc. herba): Stoechasvæxten, (lavandula stoechas L.), Plin. 27, 107.

*Stōĭce, adv.: paa Stoikernes Viis el. Maner; - agit mecum austere et Stoice Cato, Cic. Mur. 35; ∾ dicere, id.; o. — Stōĭcĭda, ae, m., (Vellyſtling, der udgiver ſig for ſtoiſk Philoſoph), Juvenal. 2, 65; af — Stōĭcus, 3, *Στωϊκός*: hørende til den ſtoiſke Philoſophi, ſtoiſk, schola, Cic., secta, Senec., sententia, id., turba, Martial.; men Stoicum est, m. flgd. Subjectsſætn., Cic. Acad. 2, 26; — b) subst. Stoicus, i, m.: en ſtoiſk Philoſoph, en Stoiker, Cic., ogſ. Hor. Sat. 2, 3, 160 o. 300; oftere in pl.: Stoici, orum, Cic. Mur. 29, oftere, o. A.

stŏla, ae, f., *στολή*: lang Overklædning el. Kappe; I) „oprdl.", ligeſom hos Grækerne, til Brug for begge Kjøn; - squalida septus stola, Enn. ap. Non., oftere; ∾ muliebris, Varr. ibd.; — II) ſild. navnl. hos Romerne, ſom Fruentimmerdragt; - vestimenta muliebria ··· quibus vir non facile uti potest sine vituperatione, veluti stolae, pallia, tunicae, etc.; quale (est) vir fortis stolam indutus, Senec. Vit. be. 13; ligel. (Dianae) signum cum stola, Cic. Verr. 4, 34; - ogſ. ·er Stolaen at mærke, ſom Tegn paa Kydſkhed og Ærbarhed; vid. Hor. Sat. 1, 2, 99; hvſ. ogſ. Ovid. Pont. 3, 3, 52: Scripsimus haec istis, quarum nec vitta pudicos Contingit crinis, nec stola longa pedes; cf. id. Trist. 2, 252, Martial. 3, 93, o. A.; - dog bæres stola ogſ. af en Vellyſtling, Hor., af en Citharoed, Varr., af Iſispræſterne, Appul.; — B) „meton." ogſ. f. en fornem Dame el. en Matrone; - vid. Stat. Silv. 1, 2, 235: Hic eques, hic juvenum coetu stola mixta laborat; cf. Plin. 33, 12, o. Val. Max. 2, 1, 5; bſ. — stŏlātus, 3: ſom bærer en Stola, mulieres, Vitruv.; - ogſ. absol., stolatae (sc. matronae): ærbare Matroner, Petron. Sat. 44, 18; — B) „overſ."; ∾ pudor, (ſom egner ærbare Damer), Martial. 1, 36; men ∾ Ulyxes, (om Livia), vid. Suet. Calig. 23.

*stŏlĭde, adv.: taabeligen, dumt; - id non promissum magis stolide, quam stolide creditum, Liv. 25, 19; cf. id. 7, 5 o. 10; - ogſ. in compar., Ammian.; — b) „overſ." ogſ. om Ting, (ligeſom vort: umaadeligen, raſende); - stolide tument pulmonea (mala), Plin. 15, 15; o. — stŏlĭdĭtas, atis, f.: Taabelighed, Dumhed; (efterel. Ord); - vid. Flor. 3, 3, o. id. 4, 12, ogſ. Gell. 18, 4; — [af flgd.].

stŏlĭdus, 3, [rimel. beſl. m. stolo: vildt Skud, obl.; f. ogſ. stultus]: taabelig, tosſet, dum; - vid. Enn. ap. Cic. Div. 2, 56; Stulti, stolidi, etc., Plaut. Bacch.

5, 1, 2; cf. ibd. 3, 6, 19, ogſ. Hor. Ep. 2, 1, 184; men vix tandem sensi, stolidus! Ter. Andr. 3, 1, 12; - compar., perincertum, stolidior, an vanior, Sall. frgm. ap. Gell. 18,4; superl., o vatum stolidissime, falleris, Ovid. Met. 13, 774; — B) „overf." ogſ. om Ting og om Begreber; - nullum est hoc stolidius saxum, Plaut. Mil. gl. 4, 2, 33; cf. id. Trin. 1, 2, 162; ſ. ogſ. Ovid. Met. 11, 175, o. Pers. 2, 28; - ∾ vires, (ſom bruges uden Forſtand), Liv. 28, 21; ∾ impudensque postulatio etc., id. 21, 20; ligel. ∾ fiducia, id., superbia, id., audacia, Tac.; men Cic. Top. 15: hujus generis causarum alia sunt quieta, nihil agentia, stolida quodammodo, ut locus, tempus, materiae ···; alia quaedam etc. — stōlo, ōnis, m., [rimel. beſl. m. στέλλειν, emittere: ſkyde]: Sideſkud el. Rodſkud, (ſom unddrager Stammen dens Næring, og derfor er at borttage); vid. Varr. R. R. 1, 2; — not.: om Tilnavnet „Stolo" in gente Licinia, vid. Plin. 17, 1 o. 34.

stŏmăcăce, es, f., στομακάκη: Ondt i Munden, Skjørbug, odl., Plin. 25, 6. — *stŏmăchăbundus, 3: ærgerlig el. ſom ærgrer ſig, Gell. 17, 8; o. — stŏmăchanter, adv.: ærgerligen, Augustin.; — [stomachor]. — stŏmăchĭcus, 3, στομαχικός: ſom lider af Smerter i Maven, Senec. Ep. 24, o. Plin. 20, 39, oftere. — stŏmăchor, atus sum, 1, v. dep. n. (o. a.), [stomachus nr. II, B]: ærgrer mig, er ærgerlig el. harmfuld; - si stomachabere et moleste feres, plura dicemus, Cic. Fam. 15, 16; men ibd. 10, 26: stomachatus sum in extremo etc.; ogſ. ∾ ob aliquid, Hor. Ep. 1, 1, 104; men ∾ cum aliquo, (trættes el. klamres med nogen), Cic. d. Or. 2, 66; — b) ſom act. alene c. acc. comm.; - amariorem me senectus facit; stomachor omnia, Cic. Att. 14, 21; ligel. si quid stomachor, etc., Aug. ap. Suet. Tib. 21; cf. Ter. Eun. 2, 3, 31. — stŏmăchōse, adv.: ærgerligen, heftigen; - compar., ∾ rescripsi ei, cum joco tamen familiari, Cic. Att. 10, 5; af — stŏmăchōsus, 3, [stomachus nr. II, B]: ærgerlig, fortrydelig, eques, Hor. Ep. 2, 15, 12; - ſædv. om Udtrykket; ſaal. Cic. d. Or. 2, 69: ∾ illa et quasi submorosa ridicula etc.; cf. id. Brut. 67; men ∾ genus irarum, Senec. d. Ir. 1, 4; - compar., ∾ litterae, Cic. Fam. 3, 11.

stŏmăchus, i, m., στόμαχος; I) den nedre Del af Svælget, Spiſeroret; - linguam ad radices ejus (oris) haerens excipit stomachus, Cic. N. D. 2, 54; ligel. stomachus, intestinorum principium ··· cum ventriculo committitur, Cels. 4, 1; ſ. ogſ. Plin. 11, 66; — II) ds. ligeſom ventriculus: Maven; - stomachi calore concoquere, vid. Cic. N. D. 2, 49; stomachi resolutio ··· quum cibi non tenax est, Cels.; cf. Lucr. 4, 632; ∾ latrans, jejunus, vid. Hor. Sat. 2, 2, 18 o. 38; ſ. ogſ. Juvenal. 5, 49, o. Plin. Ep. 6, 16; — B) ds. „fig."; 1) „alm.": ligeſom Sædet for de Fornemmelſer, hvorved man tager ſig noget tungt el. let (el. ligeſom fordøier noget); ds. ſædv. disſe Fornemmelſer ſelv, navnl. Pirrelighed el. Irritabilitet; - locus ille animi nostri, stomachus ubi habitabat olim, concalluit, Cic. Att. 4, 16; cf. ibd. 15, 15, o. id. Fam. 9, 2; men Quintil. 2, 3, in.: bono sane stomacho (homines: ſom let tilfredsſtilles); hvf. ogſ. absol.: at finde ſig deri, Taalmodighed el. Reſignation, odl.; vid. Cic. frgm. ap Quintil. 6, 3 fin.: haec aut animo Catonis ferenda sunt, aut Ciceronis stomacho; — b) ds. ogſ. den Smag el. Intereſſe, ſom man finder for el. i noget; - ludi apparatissimi, sed non tui stomachi, etc., Cic. Fam. 7, 1; cf. Plin. Ep. 1, 21; — 2) „beſ.": Ærgrelſe, Fortrydelſe, Opfarenhed; - homo exarsit iracundia et stomacho, Cic. Verr. 2, 20; epistola plena stomachi et querelarum, id.; me in stomacho solere ridere, id. Fam. 2, 16; cf. id. Att. 16, 3; ∾ alicui movere, (opbringe), id. Mur. 13, facere, id. Att. 5, 11; non sine aliquo meo stomacho etc., id. Qu. Fr. 3, 3; ſ. ogſ. Suet. Tib. 59, o. Hor. Od. 1, 6, 6.

stŏmătĭce, es, f., στοματική: Middel el. Medicin imod Ondt i Munden, Plin. 22, 11, oftere, Scribon. — stŏmōma, atis, n., στόμωμα: det fineſte Hammerſkæl, Plin. 34, 25; (hos Cels. paa Græſk). — storax, acis, etc., ſ. und. styrax. — stŏrĕa (storia), ae, f., [rimel. beſl. m. sterno o. στορέννυμι: udbreder]: Fletning el. flettet Matte af Straa el. Tougværk; vid. Liv. 30, 3, o. Caes. B. C. 2, 9.

străbo, ōnis, m., στράβων: med fordreiede Øine, ſom ſkeler ſtærkt; - strabonem Appellat paetum pater, Hor. Sat. 1, 3, 44; cf. Cic. N. D. 1, 29; — b) ogſ. „fig.": ſom ſkeler el. ſeer ſkævt dertil, misundelig, odl., Lucil. ap. Non., o. Varr. ibd.; — not.: Strabo, onis, m., ſom romerſk Tilnavn, hvorom ſ. Plin. 11, 35. — străbōnus, i, m., Biform af strabo, Petron. Sat. 68, 8. — străbus, 3, forel. Biform af strabo; - de Venere paeta strabam facit, Varr. ap. Non.

strāges, is, f., [sterno]: Kaſten el. at kaſte til Jorden; Nedſtyrten el. Nedfald; „meton." ogſ. Hob el. Dynge af de ſammenſtyrtede Dele; I) „alm."; a) c. gen.; - strage armorum septa via, Liv. 42, 63; ∾ ruinae o. ruinarum, id., aedificiorum et hominum, Tac. Ann. 1, 76; ſ. ogſ. Liv. 10, 34, o. Ovid. Met. 7, 536; — b) absol.; - (nimbus) dedit ille ruinas arboribus stragemque satis, Virg. Aen. 12, 454; men Liv. 5, 43: impetu facto, strage et ruina fudere Gallos; — II) „beſ.": Nedlægning, Nederlag, Mandefald; dog ogſ. undert. i Modſætn. af caedes; - ſaal. Liv. 7, 23: impulsi retro ruere alii super alios; stragemque inter se, caede ipsa foediorem dedere; cf. Tac. Ann. 14, 36; men Virg. Aen. 6, 830: quantas acies stragemque ciebunt? men caedem ··· stragemque vereri, Cic. (poëta) Div. 1, 12; - ogſ. in pl.; quas fecit strages, ubicumque etc.? Cic. Phil. 3, 12; ligel. strages edere, id. Leg. 3, 9; cf. Virg. Aen. 9, 526 o. 784; — b) ds. „alleg.", Cic. Att. 1, 16: quum etc., quas ego pugnas et quantas strages edidi!

strāgŭlum, i, n., ſ. und. flgd. — strāgŭlus, 3, [sterno]: tienlig til at brede el. dække derover (navnl. over et Sæde el. Leie); ds. ∾ vestis, (ſaadanne Tæppener el. Hynder, odl.; vare ofte meget koſtbare), vid. Cic. Verr. 4, 26, id. R. Am. 46, o. Hor. Sat. 2, 3, 118, ogſ. Liv. 39, 6, o. A.; — II) ds. subst. stragulum, i, n.: Tæppe el. Hynde el. Bolſter; - hac (i. e. super culcitam) quicquid insternebant, a sternendo stragulum appellabant, Varr. L. L. 5, 35; cf. Cic. Tusc. 5, 21, o. Plin. 8, 83, oftere; ſ. ogſ. Martial. 14, 147; men Senec. Ep. 87: ex duabus paenulis, altera stragulum, altera opertorium est; - ogſ. om et Ligklæde, Petron., o. Suet. Ner. 50; men om et Saddeltæppe el. Skaberak: ∾ veredi, Martial. 14, 86; endel. om et Lag under Fugle paa Æg, Plin. 10, 51.

strāmen, ĭnis, n., [sterno]: Straa el. Halm, navnl. til Streelſe, til Tækning, odl.; - sub stramine ovorum, Plin.; virenti stramine composuere toros, Sil.; cf. Virg. Aen. 11, 67; - tectam stramine casam Forte vidit, Ovid. Met. 5, 447; ligel. in pl.: Aspice de canna straminibusque domum, id. Fast. 3, 184; cf. id. Met. 8, 703: Stramina flavescunt, (Straataget vorder gyldent).

*strāmentārĭus, 3: hørende til Straa; - ∾ falces, (hvormed Halmen el. Straaet ſkæres), Cato R. R. 10, 3; — strāmentĭcĭus (-tius), 3: beſtaaende af Straa, casae, auct. B. Hisp. 16, Petron.; o. — strāmentor, ari, v. dep. a.: ſamler el. henter Straa; - Idmon quum stramentatum exisset, Hygin. Fab. 14; af — strāmentum, i, n., [sterno]: hvad der tiener til Streelſe el. anden Dækning; ds. I) Straa el. Halm, Streelſe, Straa til Tækning; - fasces stramentorum, (Straabundter),

Hirt. B. G. 8, 15; desectam cum stramento segetem etc., Liv. 2,5; stramenta si deerunt, (Halm til Strøelse), Cato; cf. Phaedr. 2,8; men antiquis torus e stramentis, etc., Plin. 8, 73; cf. Nep. Ages. 8, o. Hor. Sat. 2, 3, 117; casae stramentis tectae, Liv. 25, 32; cf. Caes. B. G. 5,39; — II) Dække el. Hestedække, ovl.; - e mulis stramenta detrahi, Caes. B. G. 7, 45; men vestimenta et stramenta, Digest. 50, 16, (rimel. Gangklæder og Sengeklæder). — strāmĭnĕus, 3, [stramen]: af Straa el. Halm; - ∾ casae (tækkede med Halm), Ovid. Am. 2, 9, 18; men ∾ Quirites, id. Fast. 5, 631, (ligesom ibd. 621, simulacra scirpea): Straadukker, som aarligen kastedes i Tiberen.

strangĭas, ae, m., στραγγίας: en græsk Hvedeart, Plin. 18, 12. — *strangŭlābĭlis, e: til at qvæle, til at aflive ved Qvælning, Tertull.; — strangŭlātĭo, onis, f.: Qvælning, Aflivelse ved at berøve Luften, Plin. 23, 13; — b) bf. ogs. Sammentrækning el. Krampe, id. 20, 57; — strangŭlātor, oris, m.: som qvæler el. aflivet med Strikken el. ved at berøve Luften, Spartian. Al. Sev. 14; — bf. fem. strangŭlātrix, icis, Prudent.; o. — strangŭlātus, us, m., ligesom strangulatio: Moderkrampe, Plin. 20, 75; — [af flgd.].

strangŭlo, avi, atum, 1, v. a., στραγγαλάω: ved Trykning el. Tilsnøring at berøve Luften el. qvæle el. aflive; - ∾ aliquem, vid. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 15; men Tac. Ann. 6, 25: strangulata laqueo, (qvalt ved Strikken), etc.; men „poet.": Et tua sic Stygius strangulet ora liquor, Ovid. Ib. 592; - strangulari difficultate respirandi, Cels.; ne nimio sanguine strangulelur pecus, Colum.; strangulatae in oleo ranae, Plin.; men strangulari (blive qvalt) in haustu lactis uno pilo, id.; ogs. om Krampe, id. 22, 15; cf. Cic. Fam. 9, 22; men om Fligen af Togaen: nec strangulet, nec fluat, Quintil. 11, 3, 140; — II) „fig."; A) „overf." om Tings- o. Begrebsobjecter; - hedera arbores sugit et strangulat, Plin. 16, 62; ligel. ∾ solum, (giøre ufrugtbar), id.; ∾ sata, Quintil.; - fauces tumentes strangulant vocem (qvæle den), obtusae obscurant, rasae exasperant, id. 11, 3, 20; ligel. ∾ sonitum, Plin.; men „poet.": non tibi ··· strangulat arca Divitias, Stat.; — A) „ment.": qvæler, ængster; - strangulat inclusus dolor etc., Ovid. Trist. 5, 1, 63; cf. Juvenal. 10, 12: Sed plures nimia congesta pecunia cura Strangulat; men venditor exponat causas, quibus strangulatur, (hvoraf han tvinges til Salg el. Opbud), Cod. Theod. — strangŭrĭa, ae, f., στραγγουρία, i. e. difficultas urinae, (Vanskelighed ved Urinens Udtømmelse), Cic., Plin. 27, 14; (hos Cels. paa Græsk); — bf. strangŭrĭōsus, 3, (som lider af denne Sygdom), Marc. Empir.

strătēgēma, atis, n., στρατήγημα: en Feltherres Krigslist el. Krigspuds, consilium imperatorium, vid. Cic. N. D. 3, 6, (hvor Ordet staaer paa Græsk); cf. Val. Max. de Strategematis 7, 4, „bef." ogs. S. Julii Frontini: Strategematicon libros quatuor; — II) „overf.": List el. Puds; - strategemate aliquem percutere, (spille nogen et Puds), Cic. Att. 5, 2. — strătēgēmătĭcus, 3, στρατηγηματικός: hørende til et Krigspuds; bf. Strategematica: det ovennævnte Skrift af Frontinus. — strătēgĭa, ae, f., στρατηγία: Gouvernement (Virk el. Amt el. Syssel, ovl.); - Thracia in strategias quinquaginta divisa, Plin. 4, 18. — strătēgus, i, m., στρατηγός: Feltherre, Plaut. Curc. 2, 3, 6; - ogs. „overf." o. comisk: Formanden ved et Gjestebud; - strategum te facio huic convivio, id. Stich. 5, 4, 20.

strătĭōtes, ae, m., στρατιώτης (i. e. miles): etslags Vandplante i Nilen, rimel. Vandaloen, (stratiotes aloides L.), Plin. 24, 105; - heder ogs. stratiotice, es, f., Appul. — strătĭōtĭcus, 3, στρατιωτικός: hørende til en Soldat el. Krigsmand, homo, Plaut., nuncius, id.; ∾ mores, id.; — II) subst. stratioticum, i, n.: etslags Dienfalve, Scribon. — Strătŏnĭcēa, ae, f.: By i Carien, Plin. 5, 29, o. Liv. 33, 18, oftere; — B) bf. 1) Strătŏnĭcēus, 3, Metrodorus (deraf el. derfra), Cic.; — 2) Strătŏnĭcensis, e, ager, Liv. l. c.; — b) bf. subst. Stratonicenses, ium, m.: Indvaanerne af Byen Str., Tac. Ann. 3, 62. — Strătŏnĭcēum, i, n.: Tempel for Venus Stratonicis, (f. und. flgd.), Vitruv. 5, 9. — Strătŏnīcis, ĭdis, f., Στρατονικίς: Epithet el. Tilnavn til Gudinden Venus hos Smyrnæerne, Tac. Ann. 3, 63.

strătŏpĕdon, i, n., στρατόπεδον: en Leir, Jul. Obsequens de Prodigiis 116. — *strātor, oris, m.: som sadler op, en Rideknægt, Spartian., Ammian., Digest.; o. — strātōrĭus, 3, ligesom stragulus: hørende til Overdæk el. Bedækning, vestes, Paul. Sent.: — [sterno]. — strātum, i, n., f. 1. stratus, 3, und. sterno. — strātūra, ae, f., [sterno]; 1) Brolægning; - ∾ viarum, Suet. Claud. 24; ∾ areae, Pallad.; — II) Lag (af Jord el. Gødsel, ovl.), id. — 1. strātus, 3, partic. af sterno. — *2. strātus, i, m., Biform af stratum: Leie el. Sæde, ovl., Favorin. ap. Gell. 15, 8; o. — 3. strātus, us, m., ligel. Biform af stratum: Dække el. Hestedække, Solin. 45; — [sterno].

strĕbŭlus, 3, [στρεβλός, i. e. flexuosus]; - strebula (i. e. caro circum coxendices: Hofteķiødet af Offerdyrene); - vid. Plaut. frgm. ap. Fest. p. 313, ogs. Varr. L. L. 7, 3; carnem strebulam etc., Arnob. — strēna, ae, f.; 1) hos Plaut.: Varsel el. Omen; - bona scaeva strenaque obviam obsecessit mihi, Plaut. Stich. 5, 2, 24; cf. ibd. 3, 2, 8: quum strena obscaevavit mihi, spectatum hoc mihi est; — II) bf. „overf.": den som godt Varsel el. Omen givne Nytaarsforæring (bvf. etrennes), Suet. Calig. 42, oftere; f. ogs. Fest. p. 313. — Strēnĭa, ae, f.: Gudinde for de romerske strenae el. Nytaarsgaver, Varr. L. L. 5, 8; — not.: efter Symmach. hed denne Gudinde ogs.: Strenua; men efter Augustin. er denne sidste: dea, quae strenuos facit.

Strēnua, ae, f., f. und. frgd. not. — *strēnŭe, adv.: hurtigen, driftigen, rask, muntert; - vin' tu facere hoc strenue? Plaut.; ligel. abi prae strenue, ac aperi fores, Ter. Ad. 2, 1, 13; cf. Cic. Fam. 14, 5; men ∾ aedificare domum, id. Qu. Fr. 2, 4; men som Udraab: euge strenue! Plaut. Most. 3, 1, 59; superl. strenuissime, Veget.; — strēnŭĭtas, atis, f.: Hurtighed, Driftighed, Raskhed el. Munterhed; - ab strenuitate strenui, Varr. L. L. 8, 5; Strenuitas antiqua manet, (om den til Vesel forvandlede Galanthis), Ovid. Met. 9, 320; o. — strēnŭo, are, v. n.: at være hurtig el. virksom; - dum tu strenuas, res erit soluta, Plaut. Pseud. 2, 2, 31; — [af flgd.].

strēnŭus, 3: hurtig el. rask i sin Gierning, driftig, virksom, munter, ovl.; - ∾ mercator, Cato; Strenui nimio plus prosunt populo, quam arguti et cati, Plaut. Truc. 2, 6, 12; - compar., ∾ villicus, Lucil., (opp. deterior), Plaut. Epid. 3, 4, 10; superl., ∾ milites, Cato; cf. Tac. Hist. 4, 69: strenuissimi cujusque periculo bellum geri; - ∾ et fortis in proeliis, Quintil.; men Cic. Phil. 2, 32, (med Lune): ut cognosceret te, si minus fortem, attamen strenuum; dog strenuus ac fortis etc., Hor. Ep. 1, 7, 46; men Liv. 8, 22: lingua magis strenua, quam factis (gens); strenui ignavique in victoria idem audent, Tac. Hist. 2, 14; opp. iners, ibd. 1, 46, o. Hor. Ep. 1, 2, 70; - ogs. c. gen.; strenuus militiae, Tac. Hist. 3, 43; - sieldnere dadlende; vid. ibd. 1, 52: multi in utroque exercitu, sicut modesti quietique, ita mali et strenui; — II) „overf." om Ting og om Begreber; - operam rei publicae fortem atque strenuam perhibere, Cat. frgm. ap. Gell. 3, 7; ∾ facie (adolescens), Plaut. Rud. 2, 2, 8; ∾

manus (chirurgi), Cels.; ∾ toxica, (som virke hurtigt), Colum.; men ∾ navis, (som skrider rask frem), Ovid. Trist. 1, 10,34; men Hor. Ep. 1, 11,28: Strenua nos exercet inertia, (travl Lediggang).

strĕpĭto, are, v. n., intens. af strepo: stærkt at larme el. bruse el. tone, („poet." o. sjeld.); - Inter se foliis strepitant (corvi), Virg. Ge. 1,413; strepitant per urbem (lugentes), Albinov. 1, 183. — strĕpĭtus, us (gen. i, Enn. ap. Non.), m., [strepo]: brusende Larm el. Raslen el. Bragen, larmende Skrig el. Tummel og Forvirring af Mængden; - strepitus, fremitus, clamor tonitruum etc., poëta ap. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 2; cf. Plaut. Amph. 5, 1, 10; men ∾ molarum, Enn. ap. Non.; ∾ fluminum, Cic.; ∾ valvarum, januae, Hor., rotarum, Caes.; magno cum strepitu ac tumultu castris egressi, id.; men Liv. 2, 27: neque decretum exaudiri consulis prae strepitu et clamore poterat; men Cic. Verr. act. 1, 15: non strepitu, sed maximo clamore etc.; men inter strepitum tot bellorum etc., Liv. 4, 1; men ∾ vanissimus sententiarum, Petron. Sat. 1,2; - ogs. in pl., vid. Liv. 5,47, o. id. 39, 15; — b) „poet." ogs. om Larmen el. Lyden af Instrumenter; - ∾ testudinis aureae, Hor. Od. 4,3, 18; cf. id. Ep. 1, 2, 31.

strĕpo, ŭi, 3, v, n. o. a.: brusende at larme el. rasle el. brage el. tone, ovl.; - ∾ vocibus truculentis, Tac. Ann. 1, 25; ∾ apes in alveo, Plin.; ∾ litui, Hor. Od. 2, 1, 18; cf. Virg. Aen. 8, 2; men ibd. 9, 808: strepit assiduo ··· Tinnitu galea (klirrer); men ∾ fluvii, vid. Hor. Od. 4, 12, 3; - ∾ omnia terrore ac tumultu, Liv. 25, 25; cf. Virg. Aen. 6, 709, o. Tac. Hist. 2, 84; ∾ aures clamoribus plorantium, Liv. 22, 14; cf. Tac. Ann. 2, 23; — b) ogs. „overf."; - ∾ gloriā equorum, (være berømmeligen udraabt for de ypperlige Heste: om Skytherne), Plin. 8, 64; — c) alene sjeld. c. acc.; - haec quum ··· streperent (hostes: skrege derpaa), Liv. 2, 45; qui (lucus) Capitolium montem strepit, (fylder denne Høi med Larm), Frontin. Ep. ad M. Caes. 3, 9. — strepsicĕros, ōtis, m., στρεψίκερως: en afrikansk Dyreart med krumme Horn, ogs. addax, Plin. 11, 45. — streptos, on, στρεπτός (vunden el. snoet), uva: en Vindrueart, Plin. 14, 4.

strĭa, ae, f.: Stribe el. Fure el. Fordybning; - vid. Vitruv. 4, 1 o. 4, o. Plin. 22, 46. — strĭātūra, ae, f., [strio]: stribet el. furet Beskaffenhed, Vitruv. 4, 3, Sidon. — striblīgo, ĭnis, f.: [rimel. besl. m. στρεβλός: krummet el. snoet], (for- o. efterel. f. soloecismus): en Sprogfeil; - soloecismus ··· vetustioribus Latinis stribligo dicebatur ··· tamquam strobiligo quaedam, etc., vid. Gell. 5, 20 in.; ogs. in pl., Arnob. — stribŭla, ae, f., s. und. strebula. — striblita, ae, s. und. scriblita.

*stricte, adv.: trangt el. knapt, Pallad.; - compar., id.; superl., Gell. 16, 8; o. — strictim, adv., ligesom frgd.: trangt, knapt, tæt; - ∾ tondere, (opp. per pectinem), Plaut. Capt. 2, 2, 18; ∾ juncta crates, Pallad.; — II) „fig.": let, overfladisk; - ∾ aspicere, vid. Cic. d. Or. 1, 35; bf. fædv. korteligen; videamus nunc strictim ··· quae etc., id. R. Am. 34; cf. id. Cluent. 10, hvor breviter strictimque dicere, opp. copiosissime; s. ogs. id. N. D. 3, 8; ligel. ∾ subjungere de ceteris artibus, Quintil. 1, 10, in.; ∾ scribere de aliqua re, Suet. Tib. 73; — [stringo]. — strictĭvillae, arum, f., [stringo, villus]; rimel.: som berøve sig Haarene, (en Benævnelse paa smudsige Qvindfolk), Plaut. ap. Gell. 3, 3. — *strictīvus, 3: som stryges af Træet; - ∾ oleae, Cato; — strictor, oris, m.: som stryger (Frugten) af Træet; - ∾ olearum, Cato; o. — strictūra, ae, f.; I) „alm.": Sammentrækning, stomachi (opp. solutio), Coel. Aur., o. A.; — II) „meton.": den tilberedede Jernmasse, Stangjern, Plin. 34, 41, Virg. Aen. 8, 421; — [stringo]. — strictus, 3, partic. o. adject. af stringo.

strīdĕo, di, 2, o. strīdo, di, 3, v. n., [fibileret af τρίζω]: at suse el. surre el. bruse, at knage el. brage el. knittre, ovl., (oftest „poet.", men lige brugeligt i begge Former), navnl. om Vaabnenes Hvinen o. Klirren; - Tum clipei resonunt, et ferri stridet acumen, Enn.; men om det smedede el. i Vand afkølede gloende Jern: Ut calidis candens ferrum e fornacibus olim Stridit, ubi in gelidum propter demersimus imbrem, Lucr. 6, 149; cf. Virg. Aen. 8, 420 o. 450, o. Ovid. Met. 9, 171; - fremdeles om Slangens Hvislen, om Frøens Qvæk, ovl.; vid. Tibull. 1, 3, 72, Ovid. Fast. 6, 140, o. Plin. 29, 39; - men om Savens skærende Lyd: serrae stridentis acerbus Horror, Lucr. 2, 410; ogs. om Knirken el. Knagen af Døre og Vogne, Virg. Aen. 1, 449, o. id. Ge. 3, 536; ogs. om Pilens Susen, id. Aen. 12, 319; men om Skovens Brusen og Tougenes Hvinen, ibd. 2, 418, o. Ovid. Trist. 1, 11, 19; endel. ubi aeger dentibus stridet, (skærer Tænder), Cels. — strīdo, ĕre, s. und. frgd.

*strīdor, ōris, m.: Surren el. Brusen, Bragen el. Knarken; - ∾ serpentis, (dens Hvislen), Ovid., elephantorum, (deres Skrig el. Hvæsen), id.; cf. Liv. 30, 18; Troglodytis stridor, non vox, Plin. 5, 8; ∾ Aquilonis, Cic. (poëta) Div. 1, 7; ∾ procellae, Propert., rudentium, Virg., Ovid.; ∾ januae, id., dentium, Plin., pennarum, id.; cf. Hor. Od. 1, 34, 15; ogs. in pl., stridores aurium, Plin. 20, 21; - ogs. „overf." om den heftige Folketalers gjennemtrængende Foredrag, Cic. Agr. 2, 26: ut veri et fortis tribuni plebis stridorem unum perferre non possit; o. — strīdŭlus, 3: susende el. surrende, knittrende el. knagende, ovl.; - sonitum dat stridula cornus (i. e. hasta), Virg. Aen. 12, 267; ∾ plaustra, Ovid. Trist. 3, 12, 30; ∾ et tenuis vox, Senec. Ep. 58; — [strideo].

1. strīga, ae, f., [stringo]; oprdl. Streg; bf. sædv.: Rad el. Række afmeiet Sæd el. Hø, Colum. 2, 80; — b) ogs. Fure el. Plovfure efter Længden (el. fra Syd mod Nord), Frontin., o. Aggen. ap. Goes. — 2. strīga, ae, f., [1. strix]: gammel Hex, som udsuer Blodet af spæde Børn, Petron. Sat. 63; cf. Fest. s. v. strigem, p. 314. — strīgātus, 3, [1. striga, b], ager: som har Furer efter Længden, (opp. scamnatus), Aggen. ap. Goes. — striges, um, s. und. 1. strix. — strĭgĭlĕcŭla, ae, f., demin. af flgd.: liden Strigle, Appul. — strĭgĭlis, is, f., [stringo]: Strigle el. Skraber el. Skrabejern, navnl. til Brug i Badet, Plaut., Cic. Fin. 4, 12, Suet. Aug. 80, o. A.; — II) bf. „overf."; A) strigleformet chirurgisk Instrument til en Vædskes Inddrypning i Øret, Cels., Plin. 25, 103; — B) i Hispanien: liden massiv Guldklump, auri parvula massa, vid. id. 33, 19.

strigmentum, i, n., [stringo]: det Afskrabede el. Afskrabede, Plin. 20, 8; — b) navnl. ogs. den i Badet afskrabede Smudsighed, Cels., Plin. 9, 74, o. A. — strĭgo, are, v. n., [2. strix]: holder inde el. standser under Pløiningen, Plin. 18, 49; - men Phaedr. 3, 6: ubi strigandum, (opp. ubi currendum), inc.; — II) „overf.": at svinde hen, at være afkræftet, Virg. Catal. 8, 19. — strĭgōsus, 3, [stringo]: sammenskrumpet, mager, tynd; I) „egenl."; - equus nimis strigosus et male habitus, Massur. Sab. ap. Gell. 4, 20; ∾ canis (opp. obesus), Colum.; - compar., ∾ equi, Liv. 27, 47; superl.: ∾ corpus (capellae), Colum. 7, 6; — II) „overf." om Taleren: mager, tør, ovl.; - vid. Cic. Brut. 16 (om Taleren Lysias): verum est toto genere strigosior.

stringo, inxi, ictum, 3, v. a., [besl. m. στράγγω]; I) „egenl."; A) „alm.": trækker el. snorer el. binder fast sammen el. dertil; - te ··· hodie stringam ad carnarium, Plaut. Pseud. 1, 2, 65; stringit vitta comas, Lucan.; stricta frigore matutino vulnera, Liv. 22, 51; ligel. mare gelu stringi et consistere, Gell.; ∾ ar-

cum, (spænde), Plin. Ep.; ∾ habenam, (at stramme, at trække til sig), Stat.; — B) „bes."; 1) streifer ind derpaa, berører streifende; - Litus ama et laevas stringat, sine, palmula cautes, Virg. Aen. 5, 163; cf. Ovid. Met. 11, 733; ligel. ∾ metas interiore rota, id. Am. 3, 2, 12; (tela) stringentia corpus, (som saare let), Virg. Aen. 10, 331; cf. Senec. Benef. 2, 6: idem gladius stringit (ridser) et perforat; — 2) df. streifende at trække el. plukke el. skære deraf; - ∾ oleam, Cato, baccam, Varro, quernas glandes, Virg., folia ex arboribus, Caes.; ∾ hordea culmo (afmeie), Virg., arbores, Colum.; - ∾ gladios, (trække af Skeden, trække), Caes.; ligel. ∾ gladium, ensem, ferrum, Virg., Ovid., Liv.; ∾ cultrum, Liv. 7, 5; — II) „fig."; A) „overf." o. „poet."; - Non timeo strictas in mea fata manus (som true med Vold), Ovid. Am. 1, 6, 14; — B) oftere „ment."; 1) om Talen: at sammentrænge, at sammenfatte i Korthed; - narrationis loco rem stringat, etc., Quintil. 4, 2, 128; cf. Sil. 8, 48; — 2) holder i Tømme, behersker; - quaecumque meo gens barbara nutu Stringitur, Claudian.; — 3) berører smerteligen, krænker el. saarer; - Strinxerit ut nomen fabula nulla meum, Ovid. Trist. 2, 350; cf. ibd. 5, 6, 21, o. Virg. Aen. 9, 294; — III) partic. strictus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl.": sammentrukken el. tiltrukken, stram el. trang, obl.; - strictissima janua, Ovid. Rem. 233; strictior pedatura, Hygin.; men ∾ emplastrum (tykt), Scribon.; ∾ venter, (fast), Veget.; — B) „fig."; a) om en Taler: kort el. ordknap, vid. Quintil. 10, 1, 77; ligel. id. 12, 10, 52: qui (Demosthenes) est strictior multo (quam Cicero); — b) om en Lov, obl.: som tager (noget) strængt el. efter Bogstaven; - stricto jure, (efter den strænge Ret), Digest.; — c) om Characteren: stræng el. ubøielig; - strictos nec crede Catones, Manil.; ∾ mentes, id.; df. — stringor, oris, m.: Sammentrækning; - gelidaï stringor aquaï, Lucr. 3, 693.

strĭo, (avi), atum, 1, v. a., [stria]: forsyner med Striber el. Furer el. Fordybninger; - columnas striari viginti striis, Vitruv.; concha striata, (opp. levis), Colum. 9, 32. — strito (stritto), are, v. n.: at gaae langsomt, Varr. L. L. 7, 3; — not.: ogs. læses stritandum (f. strigandum), Phaedr. 3, 6. — strittivillae, arum, s. und. strictivillae.

1. strix, īgis, f., στρίγξ, [af στρίζω el. τρίζω, alts. den Skrigende el. Tudende]: etslags Natugle el. Natfugl el. Harpyie, der troedes at udsuge de spæde Børns Blod; - vid. Ovid. Fast. 6, 133 flgd., Plin. 11, 95, Tibull. 1, 5, 52, Propert. 4, 5, 17, o. A. — 2. strix, īgis, f., [best. m. 1. striga o. stria]: Fure el. Fordybning el. Udhuling, Vitruv. 3, 3 fin., oftere.

strŏbĭlus, i, m., στρόβιλος: en Nøddeart, germ. Zirbelnuss, Digest. — strŏbus, i, m.: Træ i Carmanien med vellugtende Harpix, Plin. 12, 40; — II) ogs. en Benævnelse paa Værten laudanum, id. 12, 37. — strōma, atis, n., στρῶμα, ligesom stragulum: Tæppe el. Hynde, Capitol. Ver. 4. — strombus, i, m., στρομβός: en hvirvelformet Snegleart, Plin. 32, 39. — strongy̆la, ae, f., στρογγύλη: et Brystbillede, Tertull. — strongy̆le, es, f., στρογγύλη: en Alunart, Plin. 35, 52.

strŏpha, ae, f., στροφή; I) Strophen i Chorene i det græske og romerske Drama, Macrob. Somn. Scip. 2, 3; — II) df. „fig.": listig Vending, List el. Rænke, (oftest in pl.); - vid. Phaedr. 1, 14, Senec. Ep. 26, o. A.; dog ogs. in sing., Martial. 11, 7: jam stropha talis abit, (det Puds duer ikke længer); cf. Plin. Ep. 1, 18: ego aliquam stropham inveniam. — Strŏphades, um, f., Στροφάδες: tvende Øer ligefor Kysten af Messenien, tidligere Plotae, og bekiendte i Mythen som Harpyiernes Opholdssted, (hod. Strivali); - vid. Mela 2, 7, Plin. 4, 19, Virg. Aen. 3, 210, o. A.

*strŏphĭārius, i, m.: som forfærdiger el. sælger strophia el. Brystbind, Plaut. Aul. 3, 5, 42; o. — strŏphĭŏlum, i, n., demin.: liden Krans, Plin. 21, 2; af — strŏphĭum, i, n., στρόφιον: snoet Baand el. Bind el. Line; df. I) Brystbind, som bæres af Fruentimre, Varr. o. Cic. ap. Non., Catull. 64, 65; — II) Hovedbind; Virg. Cop. 32, bes. som bæres af Præsterne, vid. Fest. p. 313, s. v. stroppus; — III) Strikke el. Line; - ∾ ancoralia, (Ankertouge), Appul. — Strŏphius, i, m., Στρόφιος: Konge i Phocis, Fader til Pylades, Ovid. Pont. 2, 6, 25. — strŏphōma, atis, n., στρόφωμα: = strophus, Hieronym. — strŏphōsus, 3: som lider af Bugvrid, Veget., Venant.; af — strŏphus, i, m., στρόφος: Bugvrid, Veget., Appul., Scribon., o. A. — stroppus, i, m., s. und. struppus.

*structe, adv.: ordnet, efter god Orden; df. „fig.": zirligen, smukt; - ∾ scribere historiam (opp. incondite), Fronto; - compar., ∾ prodire, (mere pyntet), Tertull.; — structĭlis, e: hørende til Sammenføining el. Opmuring, obl.; - ∾ canales, (murede), Vitruv., cloacae, id., columnae, Digest., bases, ibd.; vivam sepem structili praeferre, Colum.; ∾ caementum, (tienligt til at mure med), Martial. 9, 76; — structĭo, onis, f.: Sammenføining, (eftercl. Ord); - inter spatia structionis (olivarum: imellem Lagene, obl.), Pallad.; — II) „overf.": Tilberedelse, Apparat, Firmic., Tertull.; o. — structor, oris, m.; I) som opfører en Bygning, Bygmester; in pl.: Bygningsfolk (Murere, Tømrere); - res agebatur multis structoribus, Cic. Qu. Fr. 2, 6; cf. id. Att. 14, 3, Digest., o. A.; — II) som serverer Maden, som lægger Retterne for, Martial. 10, 48, Juvenal. 5, 120, o. id. 11, 136; — df. structōrius, 3: hørende til en Bygning, operae, Tertull.; — [af struo].

structūra, ae, f., [struo]: Sammenføining; I) „egenl."; A) „alm."; - ossa in manu ··· structura quadam inter se connectuntur, Cels.; ∾ membranarum, Plin.; quod sibi ··· offensu fortuito structuram togae destruxerat, Macrob. Sat. 2, 9; — B) „bes.": den architectoniske Sammenføining, Byggen el. Bygning; 1) „abstract"; - parietum structura tegi (ved Bygningsmaaden), Caes. B. C. 2, 9; cf. Liv. 21, 11: caementa ··· interlita luto, structurae antiquo genere; men ∾ reticulata, (Bindingsværk), Plin. 36, 51; ∾ saxorum rudium, Quintil.; ogs. in plur.: in structuris lapidum impolitorum, id.; — 2) „concret.": Bygning el. Murværk, obl.; - ∾ subterranea, Plin.; structurae, quae in aqua futurae sunt, Vitruv.; men ∾ aerariae, (Kobbergruber), Caes. B. G. 3, 21, (al. secturae); — II) „overf." om Talen: ordentlig Bygning el. Sammenføining; - et verborum est structura quaedam duas res efficiens, numerum et levitatem, Cic. d. opt. gen. Or. 2; cf. id. Orat. 44; men id. Brut. 8: ante Isocratem verborum quasi structura et quaedam ad numerum conclusio nulla erat; s. ogs. Quintil. 8, 5, 27, oftere. — structus, 3, partic. af struo.

*strŭes, is, f.: sammenføiet Mængde, Hob, Stabel, Dynge, obl.; - ∾ laterum, Cic., corporum, Liv.; ∾ rogi: Ligbaalet, Tac.; men Liv. 44, 41: (milites Macedonici) confusa strue implicantur; — II) „bes." i Religionssproget: etslags Opstabling el. Stabel af Offerkager, Cato; cf. Ovid. Fast. 1, 276: Haec adolet flammis cum strue farra suis; cf. Fest. p. 310, ogs. id. p. 85 s. v. ferctum; o. — strŭix, icis, f., (for- o. eftercl. Biform af frgd.); - tantas struices concinnat patinarias, Plaut. Men. 1, 1, 26; quo Castalia per struices saxeas lapsu accidit, Liv. ap. Fest. p. 310; men lignorum struicibus incensis, Arnob.; - ogs. „overf.": struix malorum, Naev. ap. Serv. ad Virg. Aen. 4, 267; — [struo].

†strūma, ae, f.: Krop el. Kropbyld el. Halsbyld,

Cels., Plin. 8, 77, oftere; men Cic. Sest. 65 lignelsesviis: qui exsecant pestem aliquam, tamquam strumam civitatis; men id. Att. 2, 9, „overf.": Vatinii strumam sacerdotii διβάφῳ vestiant, (lad dem beklæde den Pestbyld Vatinius med det præstelige Purpur); — not.: Struma, ae, m., romersk Tilnavn, Catull., Plin.; df. — strūmātĭcus, 3: som lider af Kropbyld el. Halsbyld, Firmic.; — strūmĕa, ae, f., (sc. herba): en imod Kropbyld tienlig Plante, Plin. 25, 119; — strūmella, ae, f., demin.: liden Kropbyld, Marc. Emp.; — strūmōsus, 3: som har Kropbyld el. Halsbyld, Colum. 7, 10; o. — strūmus, i, m.: en Kropbylder helbredende Plante, heder ogs. strychnos o. cuculus, Plin. 27, 44, Appul.

strŭo, xi, ctum, 3, v. a., [beſl. m. sterno o. στορέννυμι]; I) „egenl."; A) „alm.": føier el. ordner sammen el. til hinanden el. dertil; - ita fastigato atque ordinatim structo (musculo), ut etc., Caes. B. C. 2, 10; men „poet."; Altaque congestos struxisse ad sidera montes, Ovid. Met. 1, 153; ∾ arbores in pyram (opstable), id.; fundere frugem spici ordine structam etc., vid. Cic. d. Senect. 15; ∾ avenas (sammensoie), Ovid.; ∾ acervum (sammenhobe), Hor. Sat. 1, 1, 35; ligel. ∾ opes, rem, (sammenhobe), Petron.; ogs. ∾ congeriem armorum, Tac. Ann. 2, 22; fremdeles ∾ penum ordine longo, (opdække), Virg. Aen. 1, 704; men „poet. overf.": ∾ altaria donis, (besætte dem dermed), ibd. 5, 54; men si ··· pedem struit, (løber el. flygter bort), Fest. p. 313 (e XII tabb.); men absol.: aliae (apes) struunt, aliae poliunt, etc., Plin. 11, 10; — B) „bef."; 1) bygger ved at sammensoie, sædv. bygger el. opfører el. opreiser, gior færdig, odl.; - ∾ fornacem lateribus, Cato.; saxo structa vetusto (templa), Virg. Aen. 3, 84; Per speluncas saxis structas asperis pendentibus, Enn. ap. Cic. Tusc. 1, 16; cf. Lucr. 6, 194; men Ovid. Her. 21, 99: structam de cornibus aram etc.; ∾ viam, (i. e. munire), Propert.; ∾ stagnum (sc. ad naumachiam), Tac. Ann. 12, 54; men ∾ convivium (tilberede), ibd. 15, 37; - ogs. absol.: qua (structura reticulata) frequentissime Romae struunt, Plin. 36, 51; - af partic. perf. er subst. neutr.: saxorum structa, Lucr. 4, 263; — 2) navnl. ogs. i Krigssproget: ordner, stiller i Orden; - ∾ copias ante frontem castrorum, Caes. B. C. 3, 37; cf. Liv. 42, 51; ligel. ∾ aciem, id.; cf. Virg. Aen. 9, 42; — II) „fig."; A) med Hensyn paa Foredragets Sammensoining el. Bygning: at forbinde, at ordne, odl.; - collocationis est, componere et struere verba sic, ut etc., Cic. d. Or. 3, 43; cf. id. Orat. 70: bene structam collocationem (dissolvere); men Quintil. 10, 7, 8: dum proxima dicimus, struere ulteriora etc.; — b) ogs. findes struere brugt om Ordenes Sammensætning; saal. id. 1, 5, 67: ex praepositione et duobus vocabulis dure videtur struxisse Pacuvius: repandirostrum etc.; — B) „alm.": flogtigen el. listigen at bevirke el. berede el. anstifte (navnl. hvad der sigter til nogens Skade el. Fortræd); - aliquid calamitatis filio ··· struere et moliri etc., Cic. Cluent. 64; ligel. ∾ odium in aliquem, id., insidias alicui, Liv., mortem alicui, Tac.; - ∾ sycophantias, Plaut., crimina et accusationes, Tac., controversiam de nomine, auct. ad Her.; cf. Tac. Ann. 2, 42, o. Caecin. ap. Cic. Fam. 6, 7; men Cic. Att. 5, 21: dices, me ipsum mihi sollicitudinem struere, (at jeg selv skaber mig Sorger).

struppus, (stroppus), i, m., [στρόφιον]: Baand el. Line el. Rem, (Streppe); (forel. Ord); - remos ··· religare struppis, Liv. Andr. ap. Isid.; cf. C. Gracchus ap. Gell. 10, 3: struppis, quibus lectica deligata erat, etc.; men Plin. 21, 2: (tenuiores) coronas ··· stroppos appellantes (antiqui), unde nata strophiola.

strūthĕus (-ius), 3, στρούθιος: benævnt efter en Spurv, mala, ligesom Spurveæbler, Plin. 15, 10, o. A.

— strūthĭo, onis, m., στρουθίων, sildv. Biform af struthiocamelus, Capitolin., Lamprid. — strūthĭŏcămēlīnus, 3, στρουθιοκαμήλινος: hørende til Strudsfuglen, af en Struds, sevum, Plin. 29, 31. — strūthĭŏcămēlus, i, m., στρουθιοκάμηλος: Strudscamelen el. Strudsen, Plin. 10, 1 o. 29. — strūthĭon, i, n., στρουθίον: Sæbeurt, (saponaria officinalis L.), Plin. 19, 18. — srūthŏpus, ŏdis, adj., στρουθόπους: med Spurvefødder, Plin. 7, 2.

strychnos, i, m., στρύχνος: en Art af Værten Natskygge, Plin. 27, 44; heder ogs. trychnos, id. 21, 105. — Strȳmon, (nomin. Strymo, Senec. Qu. N. 1, praef.), ōnis, m., Στρυμών: Floden Strymon i Thracien, paa Grændsen af Macedonien, (hod. Struma), Mela 2, 2, Plin. 4, 17, o. A.; - „poet" ogs. f. Thracien, Stat. Theb. 5, 188; — B) df. 1) Strȳmŏnĭus, 3: hørende til el. benævnt efter Floden Strymon; - ∾ grues, Virg. Ge. 1, 120, hvorom ogs. ∾ grex, Martial. 9, 30; — b) „poet." ogs. f. thracisk el. nordisk; - ∾ matres, Ovid. Ib. 602; ∾ Arctos, Stat.; — 2) Strȳmŏnis, ĭdis, f.: en Thracierinde; df. en Amazone, Propert. 4, 4, 70.

stŭdĕo, ŭi, 2, v. a. o. n., [ligesom studium, beſl. m σπουδή, σπουδάζω]: ivrigen at anstrænge sig el. at giøre sig stor Umage derfor, at drive med Flid og Iver, at lægge Vind derpaa, odl.; I) „alm."; a) absol., el. m. in (c. abl. el. acc.), el. m. ut; - Ita, ut aequum fuerat, atque ut studui, etc., Ter. Eun. 5, 2, 31; si qui in ea re studebat, Cat. ap. Gell. 11, 2; in quam rem studendum sit, Quintil. 12, 6, 6; cf. id. 10, 2, 6; men Hirt. B. Al. 1: Caesar maxime studebat, ut etc.; — b) c. acc., (dog oftest c. acc. comm.); - Horum ille nihil egregie praeter cetera Studebat; et tamen omnia haec mediocriter, Ter. Andr. 1, 1, 31; cf. id. Hec. 2, 1, 2; ligel. ut illud ipsum, quod studebat, facere posset ornatius, Cic. Fin. 5, 2; cf. id. Fam. 7, 31: quod semper studui etc.; ligel. ∾ id, ut etc., Ter. Heaut. 2, 4, 2; ∾ id, ne etc., Liv. 40, 56; cf. Cic. Phil. 6, 7, o. Hor. Ep. 2, 1, 120; men Plaut. Mil. gl. a. 5, v. 44: si etc., Magis metuant, minus has res studeant; — c) oftere c. inf. el. m. Objectsætning; - scire studeo, quid egeris, Cic.; fieri studebam ejus prudentia doctior, id. Lael. 1; ligel. verum audire ex te studeo, Plaut.; ligel. Cic. d. Rep. 1, 2: studemus, nostris consiliis vitam humanam tutiorem reddere; - ille tenuis ··· gratum se videri studet, id. Off. 2, 20; cf. Sall. Catil. 1, o. Lucr. 1, 25; ligel. Plaut. Asin. 1, 1, 52: Atque ego me id facere studeo; men rem ad arma deduci, studebat, Caes. B. C. 1, 4; cf. Matius ap. Cic. Fam. 11, 28: dissensionem nascentem exstingui, summe studui; — d) ligel. ofte c. dat.; - illi rei studet; Vult etc., Plaut. Asin. 1, 3, 30; men Caes. B. G. 7, 14: omnibus modis huic rei studendum, ut etc.; men Cic. Fin. 1, 18: frustra se aut pecuniae studuisse, aut imperiis, etc.; - ∾ novis rebus, id., Caes., agriculturae, id., sacrificiis, id.; ∾ litteris, Cic., scientiae el. arti alicui, id., medicinae, Quintil.; ∾ juri et legibus cognoscendis, Cic.; cf. id. d. Or. 2, 55; — e) alene sieldv. o. forel. c. gen.; - qui te nec amet, nec studeat tui, Attius ap. Cic. N. D. 3, 29; — II) „bef."; A) er ivrig el. virksom for nogen, begunstiger el. ynder, faveo, sædv. c. dat.; - cur quemquam, ut studeat tibi, ut te adjuvet, rogas? Cic. Mur. 36; ligel. id. Coel. 4: multi boni adolescentes illi homini nequam atque improbo (i. e. Catilinae) studuerunt; cf. Ovid. Am. 3, 2, 67; - ∾ rebus Atheniensium, Nep. Lys. 1; cf. Hirt. B. Al. 62; — b) sieldv. absol.; - neque studere, neque odisse, sed minime irasci decet, Sall. Catil. 51; — B) lægger mig efter Videnskaberne, studerer, (hos Cic. altid m. arti el. litteris, etc.); - ita demum studere liberos suos, si etc., Quintil. 2, 7, 1; ∾ apud aliquem, (oplæres hos el. under nogen), id. 11,

3,7; men id. 3,2,7: id multos a proposito studendi fugat, quod etc., (affskrækker dem fra Studeringer); in Tuscis venor studeoque, Plin. Ep.; cf. ibd. 5,5: in lectulo suo compositus in habitu studentis.

studĭŏlum, i, n., demin. af studium; bf. „meton.": liden Opsats el. flygtigt Udkast, Marc. Aur. ap. Fronton.; — not.: silbigere ogs.: lidet Studerekammer, Inscript. — stŭdĭōse, adv. af studiosus: ivrigen, omhyggeligen, flittigen; - (quae ego) ··· studiose diligenterque curabo, Cic. Att. 16, 16; pueri studiose discunt, diligenter docentur, id. Qu. Fr. 3, 3, 1; ∾ investigare, id., cavere, id.; - compar., ego cum antea studiose commendabam Marcilium, tum multo nunc studiosius, quod etc., id. Fam. 13, 54; cf. Nep. Ages. 3; superl., haec coelestia vel studiosissime quaerere, Cic. d. Rep. 1, 10; cf. id. Off. 3, 28, Suet. Calig. 54, o. A.

stŭdĭōsus, 3, [studium]: som er ivrig el. omhyggelig derfor, ivrig, driftig, flittig, odl.; I) „alm."; a) c. gen.; - venandi aut pilae studiosi, Cic. Lael. 20; ∾ florum, Hor. Od. 3, 27, 29; ∾ dicendi, Cic., Quintil.; ∾ musices, id., juris, Suet. Ner. 32; summe studiosus omnium doctrinarum, Cic. Fam. 4, 3; - compar., ille restituendi mei, quam retinendi, studiosior, id. Att. 8,3; superl., munditiarum lautitiarumque stodiosissimus, Suet. Caes. 46; — b) sieldn. c. dat.; vid. Plaut. Mil. gl. 3, 1, 20; - el. m. ad; operarios studiosiores ad opus fieri, Varr. R. R. 1, 17; - el. m. in; in argento plane studiosus sum, Petron. Sat. 52, 1; — c) absol.; - homo valde studiosus et diligens, Cic. Acad. 2, 31; cf. id. opt. gen. Or. 5; men Plin. Ep. 6, 16: quod studioso animo inchoaverat, obit maximo; — II) „bes."; A) som er ivrig for nogen, som er nogen gunstig el. hengiven; oftest c. gen.; - habet certos sui studiosos, Cic. Brut. 16; semper studiosus nobilitatis fui, id. Acad. 2, 40; - men absol.: ad vos, studiosa, revertor, Pectora, qui etc., Ovid. Trist. 4, 10, 90; - compar., ∾ alterius partis, Suet. Tib. 14; men te studiosiorem in me colendo fore, Cic. Fam. 5, 19; superl., quem existimationis meae studiosissimum cupidissimumque cognossem, id. Verr. 2, 47; — B) som lægger sig efter Videnskaberne, studerende, lærd; (hos Cic. alene c. gen. litterarum el. doctrinarum, etc.); - ∾ cohors, vid. Hor. Ep. 1,3,6; ipse est studiosus, litteratus, etc., Plin. Ep. 6, 26; ne quid studiosi requirant, Quintil.; — b) bf. „overf." om abstracte Gienstande; - ut inter eos non forensem contentionem, sed studiosam disputationem crederes incidisse, id. 11, 1, 70; ligel. ∾ otium, Plin. Ep. 1, 22; — not.: bf. Studiosus: Titelen paa et (tabt) Værk af den ældre Plinius, Plin. Ep. 3, 5.

stŭdĭum, i, n., [studeo]: Iver el. ivrig Stræben, megen Flid el. Umage, heftig Attraa el. Begiering; definered Cic. Inv. 1, 25: studium est animi assidua et vehemens ad aliquam rem applicata magna cum voluntate occupatio, ut philosophiae, poëticae, etc.; — I) „alm."; a) absol.; - suo quisque studio maxime ducitur, Cic. Fin. 5, 2; cf. Hor. Sat. 2, 1, 27: quot capitum vivunt, tot studiorum Millia etc.; men Cic. d. Senect. 20: sunt puerititae certa studia ··· sunt extrema quaedam studia senectutis; men id. R. Am. 32: me non studio accusare, (ikke ifølge min egen Lyst el. Drift); — b) c. gen.; - studio quaestus ad studium fallendi (vocari), Cic. Agr. 2, 35; cf. Ovid. Fast. 4, 443: Carpendi studio paulatim longius itur; men quid ego de studiis dicam cognoscendi semper aliquid atque discendi? Cic. Lael. 27; ∾ doctrinae, id., dicendi, id., scribendi, id.; — II) „bes."; A) Iver el. Hengivenhed for nogen, Gunst el. Velvillie; - quod studium et quem favorem secum in scenam attulit Panurgus? Cic. R. Com. 10; pro suo studio, quod in vos semper habuit, etc., id. Inv. 1, 34; cf. Tac. Ann. 4, 55; — b) bf. ∾ partium: Partigunst el. Partiskhed; - quasi vero id ··· studio partium fecerit, Cic. Verr. 1, 13; - ligel. absol., studium o. studia; quo minus cupiditatis ac studii etc., Liv. 24, 28; cf. Tac. Ann. 14, 42: in quo (senatu) erant studia; ligel. ultio senatum in studia diduxerat, id. Hist. 4, 6; — B) videnskabelig Stræben el. Anstrængelse, Studering; in pl. ogs.: Studierne el. Videnskaberne; - studio et doctrina esse sapientem, etc., Cic. Lael. 2; ligel. aliquod tamquam pabulum studii atque doctrinae, id. d. Senect. 14; utinam ··· haec inter nos studia exercere possemus, id. Fam. 9, 8; cf. id. d. Rep. 1, 10: illum se et hominibus Pythagoreis et studiis illis dedisse; s. ogs. Hor. Ep. 1, 2, 36, o. ibd. 2, 2, 82; men id. Sat. 1, 10, 21: o seri studiorum (i. e. ὀψιμαθεῖς); — b) bf. sildn. o. „meton.": Sted til Studering el. Disputering, Capitolin. M. Aur. 26; ligel. studia privatarum aedium, Cod. Theod.

stulte, adv. af stultus: daarligen, taabeligen, dumt; - ∾ facere, Plaut.; cf. id. Trin. 2, 4, 14; ∾ et incaute, Cic.; men med Lune: haud stulte sapis, Ter. Heaut. 2, 3, 82; - compar., stultius atque intemperantius, etc., Liv. 30, 13; ligel. quid enim stultius, quam etc.? Cic. Rab. Post. 8; superl., haec et dicuntur et creduntur stultissime, Cic. N. D. 2, 28. — *stultĭlŏquentĭa, ae, f.: daarlig el. taabelig Tale, Plaut. Trin. 1, 2, 185; o. — stultĭlŏquium, i, n.: = frgd., Plaut. Mil. gl. 2,3,25; af — stultĭlŏquus, 3, [stultus, loquor]: som taler daarligen el. enfoldigen, Plaut. Pers. 4, 3, 45.

stultitia, ae, f., [stultus]: Taabelighed, Dumhed, Enfoldighed; - o delirationem incredibilem! non enim omnis error stultitia est dicenda, Cic. Div. 2, 43; miserius stultitia quid possumus dicere? id. N. D. 1, 9; ∾ loquax, (opp. indiserta prudentia), id. d. Or. 3, 35; opp. malitia, Ter. Phorm. 4, 3, 54; men est proprium stultitiae, aliena vitia cernere, oblivisci suorum, Cic. Tusc. 3, 30; cf. Plaut. Stich. 1, 2, 82: Stultitia est ··· venatum ducere invitas canes; s. ogs. Cic. d. Or. 1, 27: stultitia excusationem non habet, quia etc. — stultĭvĭdus, 3, [stultus, video]: som seer urigtigen, Plaut. Mil. gl. 2, 3, 64.

stultus, 3, [best. m. stolidus]: taabelig, dum, enfoldig; - Stulti, stolidi, fatui, fungi, bardi, blenni, buccones, Plaut. Bacch. 5, 1, 2; cf. Ter. Heaut. 5, 1, 4; men homini homo quid praestat stulto intelligens? id. Eun. 2, 2, in.; men ibd. 23: hic homines prorsum ex stultis insanos facit; cf. Cic. Phil. 3, 9: ut hominem stultum magis infatuet; men te non stultum ··· non improbum ··· sed dementem et insanum etc., id. Parad. 4, 1; cf. id. Font. 6; men id. d. Or. 2, 68: ut vel non stultus, quasi stulte, cum sale dicat aliquid; s. ogs. Plaut. Poen. 3, 3, 12: Istic est thesaurus stultis in lingua situs, Ut quaestui habeant, male loqui melioribus; - compar. o. superl.: nisi sis stultior stultissimo, Plaut. Amph. 3, 2, 26; cf. Cic. Lael. 26; — b) „overf." om Begreber; - ∾ et barbara arrogantia elati, Caes.; ∾ laetitia, Sall., levitas, Phaedr.; ∾ dies, (som henleves i Daarskab), Tibull.; ligel. ∾ vita, Senec. Ep. 15; infelix consilium stultissimum facere, Liv. 45, 23; - quod cavere possis, stultum admitter'st, Ter. Eun. 4, 6, 23; quid autem stultius, quam etc.? Cic. Lael. 15.

stupa, ae, f. und. stuppa. — stŭpĕ.făcio, feci, factum, 3, v. a., [stupeo]: bringer til at studse, bedøver; a) som verb. fin.; - privatos deinde luctus stupefecit publicus pavor, Liv. 5, 39; men pass.: Sed magis ut nostro stupefiat Cynthia versu, Propert. 2, 10, 7; — b) in part. perf.: quem stupefacti (homines) dicentem intuentur? Cic. d. Or. 3, 14; cf. Ovid. Her. 14, 97, o. Virg. Ge. 4, 365. — stupefio, factus sum, s. und. frgd.

stŭpĕo, ŭi, ēre, v. n. o. a., [sibileret af τυπῶ, τυποῦμαι, und. τύπτω: bliver slaaet]; I) neutr.: studser, bedøves, kommer fra Sands og Samling; a) absol.; - quum hic etiam tum semisomnus ··· stuperet, Cic. Verr. 5, 36; cf. id. Att. 7, 10: adhuc in oppidis coartatus et stupens (Pompejus); men quae quum intuerer stupens, etc., vid. id. d. Rep. 6, 18; cf. Virg. Aen. 1, 495; - ogs. c. gen. animi (i Sielen), Liv. 6, 38: tribuni capti et stupentes animi; — b) m. flgd. abl., el. m. in c. abl., ogs. m. ad; - dum exspectatione stupent (animi), Liv. 8, 13; stupet Albius aere, Hor. Sat. 1, 4, 20; cf. id. Od. 2, 13, 33: men ∾ in titulis, id. Sat. 1, 6, 17; men Mater ad auditas stupuit, ceu saxea, voces, Ovid. Met. 5, 509; cf. Martial. 12, 52; — B) „overf." om Ting og om Begreber: at stivne el. standse, at staae stille; - pigro quae stupet unda lacu, (opp. fons, qui fluit), Martial. 9, 100; men ∾ flumina bruma (fryse til), Val. Fl.; cf. Plin. 14, 27: ∾ ad frigus; - Stupuit Ixionis orbis, (standsede), Ovid. Met. 10, 42; - stupente ita seditione, Liv. 28, 25; — II) act.: studser derover el. derved, (men alene „poet."); - Pars stupet innuptae donum exitiale Minervae, Virg. Aen. 2, 31; cf. Martial. 12, 15; ligel. dum omnia stupeo, Petron. Sat. 89; - isld. ogs. in partic. fut. pass., stupendus, 3: til at studse over, vidunderlig; - virtutibus ··· stupendus, Val. Max. 5, 7, in. — stŭpesco, ĕre, v. n., inch. af stupeo: geraader i Studsen el. Forbauselse; - ut ··· spiciat. admiretur. stupescat, Cic. d. Or. 3, 26. — stŭpĕus, 3, s. und. stuppeus.

*stŭpĭdĭtas, atis, f.: Sandsesløshed, Sløvhed, Dumhed; - in quo incredibilem stupiditatem hominis cognoscite, Cic. Phil. 2, 32; o. — stŭpĭdo, are, v. a.: at bedøve el. overvælde, Capella; af — stŭpĭdus, 3, [stupeo]: studsende, bedøvet el. sløvet, sandsesløs; ogs. aandløs el. dum; - quid stas stupida? Plaut.; cf. id. Poen. 5, 4, 79: ita stupida sine animo asto; men Echionis tabula (Maleri af ham) te stupidum detinet aut signum aliquod Polycleti, Cic. Parad. 5, 2; - ∾ esse et bardum etc., id. Fat. 5; - superl., ∾ homo, Varr. ap. Non.; — II) „overf." o. eftercl. ogs. om Ting; - ∾ colles, (som intet fornemme, neml. ved at bearbeides), Venant.

stŭpor, oris, m., [stupeo]: bedøvet Tilstand, Bedøvelse, Sløvhed el. Dumhed; - morbo aliquo et sensus stupore etc., Cic. Phil. 2, 45; cf. id. Tusc. 3, 6, hvor immanitas in animo o. stupor in corpore modsattes hinanden; men stupor omnium animos ··· tenet, Liv. 9, 2; cf. Virg. Ge. 3, 523; - propter stuporem cordis etc., Cic. Phil. 3, 6; men stupor silentiumque etc., Liv. 6, 40; - ogs. „poet. overf.": corvi stupor, Phaedr. 1, 13; men Catull. 17, 21: talis iste meus stupor (min Dumrian) nil videt, nil audit; df. — stŭpōrātus, 3: hvorover man studser, el. som man beundrer; - ∾ gloria, Tertull.

†stuppa, (ogs. stūpa o. stīpa), ae, f., στύππη (στύπη): den grovere Del af Hørren, Blaar, Plin. 19, 3; telum stuppa circumligare, Liv.; cf. Caes. B. C. 3, 101, o. Virg. Aen. 5, 682; df. — stuppārĭus, 3: hørende til Blaar; - ∾ malleus, Plin. l. c.; o. — stuppĕus, (stupēus), 3: bestaaende el. giort af Blaar; - ∾ vincula, Virg., retinacula, Ovid.; cf. Virg. Ge. 1, 309; men id. Aen. 8, 694: ∾ flamma, (de brændende Blaar); men ∾ messis, (Hørhøsten), Grat. Cyneg. 36.

stŭprātor, oris, m., [stupro]: som skænder (Fruentimre), Quintil., Suet., Senec. Hippol. — stŭpre, adv., [af inus. stuprus, 3, af stuprum]: skændigen, Neleus ap. Fest. p. 317, s. v. stuprum. — *stŭpro, avi, atum, 1, v. a.; I) „alm.": skænder, krænker, Pseud.-Cic. Har. Resp. 15; stuprandis moribus, Tertull.; — II) „bes.": at skænde med Utugt el. at forføre dertil; - ∾ aliquam, Plaut., Cic., Liv.; ogs. ∾ aliquem, Quintil; cf. Liv. 39, 15; o. — stŭprōsus, 3: hengiven til Utugt; ∾ mens, Val. Max. 6, 1, 8; — [af flgd.].

stŭprum, i, n.; I) „alm.": Skændsel, Beskæmmelse, turpitudo; (i denne Bem. alene forel.); vid. Fest. p. 137, hvor ogs. Naevius: seseque ii perire mavolunt ibidem, quam cum stupro redire ad suos populares; — II) „bes.": Utugt el. utugtig Omgang, Horeri; - vid. Plaut. Amph. 3, 2, 2 o. 17; cf. Cic. Tusc. 4, 35, hvor han forbinder stupra et corruptelas et adulteria incesta denique; ligel. ∾ inferre alicui, id., in domum aliquam, id.; cf. id. Mil. 27, o. Sall. Catil. 23; bes. ogs. Hor. Od. 4, 5, 21; - ogs. om Dyrene, Colum. 7, 6; - ogs. „poet. overf.": stupra Clytaemnestrae (f. Clytaemnestrae adulteria), Propert. 4, 7, 57. — sturnus, i, m., ψάρ: Stæren, (sturnus vulgaris L.), Plin. 10, 35 o. 59, Martial., o. A.

Stygialis, e, o. Stygius, 3, s. und. Styx. — stȳlŏbătes, is, el. stȳlŏbăta, ae, m., στυλοβάτης: Søilestol el. Søilefod, Vitruv. 3, 3, Varr. — stylus, i, m., s. und. stilus. — stymma, atis, n., στύμμα (i. e. spissamentum): sammentrækkende el. fortykkende Stof el. Ingrediens (i en Salve), Plin. 13, 2. — Stymphalicus, 3, etc., s. und. flgd. — Stymphālus, i, m., o. Stymphalum, i, n., Στύμφαλος: Egn i Arcadien med By og Bierg og Sø af samme Navn, er i Mythen navnkundig af de afskyelige Rovfugle, som plagede Indvaanerne, indtil de bleve nedstudte af Hercules, Plin. 4, 10, Lucr. 5, 32, o. A.; — B) df. 1) Stymphālicus, 3: stymphalisk, aves, Plaut. Pers. in.; — 2) Stymphālĭus, 3: = frgd., monstra, Catull. 68, 113; — 3) Stymphālis, idis, f., ligesom frgd.: stymphalisk, undae, Ovid., silva, id.; ∾ aves, Hygin.; ogs. absol.: Stymphalides (sc. aves), Martial., Claudian.; ogs. in sing., Senec. Phoen. 422.

styptērĭa, ae, f., στυπτηρία: Alun, Digest., Plin. Val. — styptĭcus, 3, στυπτικός: sammentrækkende, forstoppende, medicamenta, Plin. 24, 73; ∾ natura herbae, id.; men ∾ vinum, (med bitter el. snerpende Smag), Pallad. — stȳrax, ăcis, m., στύραξ: Storax, d. e. Gummi el. Harpix af Storaxtræet; ogs. dette Træ selv, Plin. 12, 55; ∾ Idaeus (fra Ida paa Creta), Virg. Cir. 167; - skrives ogs. storax, Solin. 33.

Styx, ȳgis, f., Στύξ: Kilde i Arcadien ved Nonakris, hvis iskolde Vand var dræbende, (hvf. ogs. „meton." f. Gift, Senec. Oed. 163); vid. Plin. 2, 106, Senec. Qu. N. 3, 25, Curt. 10, 10, o. A.; — II) efter Mythen er Styx: en Flod i Underverdenen, ved hvilken Guderne sværge; - vid. Cic. N. 3, 17, ogs. Ovid. Met. 3, 290, hvor den heder: timor et deus ille deorum; men Virg. Ge. 4, 480: quos ··· novies Styx circumfusa coërcet; — b) „poet." ogs. f. Underverdenen, ibd. 1, 243, Ovid. Met. 10, 13, oftere, o. Martial. 4, 60; — B) df. 1) Stygius, 3: hørende til Styx el. („poet.") til Underverdenen; - ∾ palus o. ∾ aquae, Virg.; ∾ cymba, (Charons Baad), id.; ∾ Juppiter, (i. e. Pluto), id. Aen. 4, 638; ∾ Juno, (i. e. Proserpina), Stat.; ∾ umbrae, Ovid.; ∾ canes, Lucan.; — b) df. „poet.": ulykkelig, skrækkelig; - ∾ vis (dræbende), Virg. Aen. 5, 855; ∾ nox, (d. e. Døden), Ovid. Met. 3, 695; — 2) Stȳgĭālis, e: stygisk, sacra, Virg. Cir. 373.

Suada, ae, s. und. suadus. — *suādēla, ae, f: Tiltale el. Tilskyndelse el. Overtalelse; (for- o. efterel. Ord); - vid. Plaut. Cist. 2, 3, 24: Jam perducebam illam ad me suadela mea; ogs. in pl.: his et hujusmodi suadelis, Appul.; — II) Suadela som Person: Overtalelsens Gudinde, Grækernes Πειθώ, Hor. Ep. 1, 6, 38; o. — suādenter, adv.: overtalende; - ∾ loqui, Arnob.; — [af flgd.].

suādĕo, si, sum, 2, (sŭādent, trisyll., Lucr. 4,

1150), v. n. o. a.: raader el. tilraader, tilskynder el. overtaler derlil; I) „alm."; a) absol.; - numquam destitit suadere, orare, etc., vid. Ter. Andr. 4, 1,36; non jubeo, sed, si me consulis, suadeo, Cic. Catil. 1,5; Vos fenore (ved Ager), hi male suadendo et lustris lacerant homines, Plaut. Curc. 4, 2, 22; plurimum in amicitia amicorum bene suadentium valeat auctoritas, Cic. Lael. 13; men taliter suades, qualis es, Plaut.; sane hercle pulchre suades, Ter.; - ogs. m. tilføiet dat. person., Cic Phil. 2, 11; cf. id. Fam. 2, 7: nemo est, qui tibi sapientius suadere possit te ipso; — b) c. acc. rei (ud. o. m. dat. pers.), sieldn. c. acc. pers.; - Modo quod suasit, dissuadet, etc., Plaut. Cist. 2, 1, 10; cf. Ovid. Met. 7, 20; coepi suadere pacem, Cic. Fam. 7, 3; digito ··· silentia suadet, Ovid. Met. 9,691; - tu quod ipse tibi suaseris, idem mihi persuasum putato, Cic. Att. 13, 38; Quid mi igitur suades? Hor. Sat. 1, 1, 101; - ogs. in pass.; Minus placet, magis quod suadetur; quod dissuadetur, placet, Plaut. Trin. 3, 2, 44; - haec eo spectant, ut te horter et suadeam, Cic. Fam. 13, 4; s. ogs. nedens. id. Prov. cons. 17; men tunc uxorem ejus suasi ac denique persuasi, secederet paululum, Appul.; — c) m. Objectssætning, ogs. m. ut o. ne, ogs. c. conj. (efter d. udfaldne ut); - Juturnam misero ··· succurrere fratri, Suasi etc., Virg. Aen. 12,813; cf. Suet. Tib. 32; ligel. Cic. Arch. 6: nisi ··· mihi ab adolescentia suasissem, nihil esse in vita magnopere expetendum, nisi laudem; men Quintil. 10, 2, 24: ne hoc quidem suaserim, uni se alicui proprie addicere; quod suades, ut ad Quintum scribam etc., Cic. Att. 11, 16; postea me, ut sibi essem legatus, non solum suasit, verum etiam rogavit, id. Prov. cons. 17 fin.; - qui suadet, ne praecipitetur editio, Quintil. Ep. ad Tryph.; cf. Tac. Hist. 4, 8; - Proinde istud facias ipse, quod faciamus, nobis suades, Plaut. Asin. 3, 3, 54; cf. Nep. Con. 4; — B) „overf." om Begreber, (oftest „poet."); - Suadet enim vesana fames, Virg. Aen. 9, 340; ligel. ita suadentibus annis, Plin. Ep. 3, 7; - Tantum religio potuit suadere malorum! Lucr. 1, 102; cf. Virg. Aen. 2, 9; s. ogs. Ter. Hec. 3, 5, 31, o. Virg. Ecl. 1, 56; — II) „bes." o. „publicistisk"; ∾ legem el. rogationem etc.: at anbefale et Lovforslag, el. at tale til dets Forsvar; - vid. Cic. d. Senect. 5: legem Voconiam magna voce et bonis lateribus suasi; cf. id. Brut. 23, ogs. Liv. 45, 21, (hvor ∾ legem: opp. dissuadere); in hac rogatione suadenda, Cic. Mil. 18; - suasuris de pace, bello, etc., haec duo praecipue nota esse voluit (Cicero), vires civitatis et mores, Quintil. 8, 8, 14; men id. ibd. § 15, absol., in suadendo et dissuadendo etc.; — not.: af partic. suasus, 3, er subst. suāsum, i, n.: det overtalende Ord; - ne ob meum suasum indigne injuria afficiatur, Ter. Phorm. 5, 1, 3; saal. ogs. Tertull., o. A.; men suasus, 3: overtalt, alene hos Appul.; ds. — suādus, 3: tiltalende el. overtalende; (poetisk Ord); - ∾ facundia, Symmach.; ∾ cruor, Stat.; — II) Suāda, ae, f.: personificeret som Overtalelsens Gudinde, Grækernes Πειθώ; - Suadae medulla (Cethegus), vid. Enn. ap. Cic. Brut. 15, oftere; cf. Gell. 12, 2, o. Quintil. 2, 15, 4.

sŭārĭus, 3, [sus]: hørende til el. benævnt efter Svin; - ∾ negotiator: en Svinehandler, Plin.; ∾ forum, Digest.; — II) ds. subst. suarius, i, m.; A) en Svinehyrde, Plin. 8, 77; — B) en Svinehandler, Symmach. — *suāsĭo, onis, f.: Tilraaden el. Tilskyndelse; I) „alm."; - non tantum praeceptionem, sed etiam suasionem etc., Senec. Ep. 95; — II) „bes."; A) „publicistisk"; - ∾ legis: Anbefaling af et Lovforslag; - in suasione legis Serviliae etc., Cic. Cluent. 51; — B) i Rhetoriken: det tilraadende el. tilskyndende Foredrag; - praecepta dare de suasionibus, id. d. Or. 2, 81; cf. id. Orat. 11, o. — suāsor, oris, m.: som tilraader el. tilskynder el. overtaler; - me suasore et impulsore id factum, etc., Plaut. Most. 3, 3, 13; quid interest inter suasorem facti et probatorem? Cic. Phil. 2, 12; cf. id. Att. 16, 7, o. Ovid. Fast. 4, 75; men Quintil. 3, 8, 42: suasoris finis est utilitas ejus, cui quisque suadet; — II) „bes." o. „publicistisk"; ∾ legis: som tilraader Antagelsen af et Lovforslag; - vid. Vell. 2, 44: Caesar legem tulit, ut etc., suasore legis Pompejo; men Cic. Att. 16, 16: haec epistola non suasoris est, sed rogatoris; — [suadeo].

suāsōrĭus, 3, [suadeo]: tilraadende el. tilskyndende el. overtalende; - ds. „overf.": ∾ oscula, Appul.; — B) „bes." i Rhetoriken: hørende til det tilskyndende el. tilraadende Foredrag; - pars deliberativa, quae etiam suasoria dicitur, officiis constat duobus, suadendi et dissuadendi, Quintil. 3, 8, 6; ligel. ∾ materiae, id. 2, 10, 1; — b) ds. subst. suasoria, ae, f., (sc. oratio): Tale, hvorved man tilraader el. tilskynder, id. 3, 5, 18, oftere; — not.: Suasoriae (sc. orationes el. declamationes): Værk af Rhetoren M. Seneca. — suasum, i, s. und. suadeo, not. — 1. suasus, 3, partic. af suadeo. — 2. suāsus, us, m., [suadeo]: Tilraaden, Tilskyndelse; (for= o. efterel. Ord); - suasu atque impulsu meo, Plaut. Pers. 4, 4, 48; cf. Ter. Phorm. 5, 1, 3; ligel. per vim, vel per suasum, Digest.

sŭātim, adv., [sus]: paa Svinenes Maade, Nigid. ap. Non. — suave som adv. f. suaviter, s. und. suavis. — suāvĕŏlens, (ogs. suave olens), tis, adj., [suavis, oleo]: velluglende, amaracus, Catull., mala, id.; ds. — suāvĕŏlentĭa, ae, f.: Vellugt, Sidon., Augustin. — suāvĭātĭo (sav.), onis, f., [suavior], Kysfen; (for= o. efterel. Ord): - ∾ suavis, Plaut. Bacch. 1, 2, 8; ogs. in pl.; ∾ puerorum, Gell. 18, 2. — suāvĭdĭcus, 3, [suavis, dico]: sødtalende el. vellydende; - ∾ versibus etc., Lucr. 4, 181. — suāvĭfĭco, are, v. a., [suavis, facio]: gior sød el. behagelig, Cassiod. — suāvillum (sav.), i, n., [suavis]: etslags sød Kage, Cato R. R. 84. — suāvĭlŏquens, tis, adj., [suavis, loquor]: sødtalende; (poetisk Ord); - suaviloquenti Ore Cethegus, Enn. Ann. 9, 8; cf. Cic. frgm. ap. Gell. 12, 2: Menelao quaedam fuit suaviloquens jucunditas; ∾ carmen, Lucr. 1, 944; ds. — suāvĭlŏquentĭa, ae, f.: behagelig Tale el. Udtale; - et suaviloquentiam tribuit (Ennius Cethego, s. und. frgd.), Cic. Brut. 15. — suāvĭlŏquus, 3, [suavis, loquor]: = suaviloquens; - ∾ versibus, Lucr. 2, 529. — suāvĭlūdĭus, i, m., [suavis, ludus]: en Skuespilynder, Tertull.

suāvĭo (sav.), are, v. a.; [for= o. efterel. Biform af suavior]: kysfer, Pompon. ap. Non.; - partic. perf. suaviatus, 3, m. passiv Bem., Fronto. — suāvĭŏlum, i, n., demin. af suavium: lidet Kys, Catull. 99, 2 o. 14. — suāvĭor, ari, v. dep. a., [suavium]: kysfer, aliquem; vid. Cic. Att. 16, 6, oftere; men Catull. 9, 9: ∾ os oculosque.

suāvis, e, [rimel. fibilerct af ἁδύς, ἡδύς, i. e. suavis]; I) behagelig for Sandserne; altf. behagelig at smage el. lugte el. see el. høre, odl.; - quod suave est aliis, aliis fit amarum, Lucr. 4, 662; ∾ odor et jucundus, Cic.; men comisk: Elixus esse, quam assus, soleo suavior, Plaut. Most. 1, 5, 66; cf. Hor. Sat. 2, 8, 92: suaves res (velsmagende Retter), si etc.; men suavissimi gustus et odoris radix, Plin. 25, 61; men suavior et lenior color, id. 9, 65; ∾ cantus, Plaut., sermo, id., accentus, Quintil.; ∾ appellatio litterarum, id.; — b) „poet." ogs. neutr. suave som adv., f. suaviter; vid. Hor. Sat. 1, 4, 76, Virg. Ecl. 4, 43, o. ibd. 8, 63; — II) behagelig for Aanden el. for de indre Fornemmelser; altf. elskelig, yndig, indtagende, odl.; - suavis, sicut fuit, videri maluit, quam gravis, Cic. Brut. 9; qui est amor suavissimus etc.,

Plaut. Cist. 1, 5, 43; cf. Lucr. 1, 141: sperata voluptas Suavis amicitiae; men Cic. Fam. 13, 26: quam suavis esset inter nos et quanta conjunctio; ∾ modis accipi, (blive ypperligen beværtet), Plaut. Cist. 1, 1, 17; – ut rei servire suave est! id. Truc. 2, 3, 21; cf. Ter. Heaut. 3, 1, 73: tibi porro ut non sit suave vivere; s. ogs. „bcs." Lucr. 2 in.

suāvĭtas, atis, f., [suavis]: Behagelighed; I) for Sandserne, (s. suavis ab in.); – is (piscis) habet succum, is suavitatem, (er saftig og velsmagende), Plaut. Asin. 1,3,27; cf. Cic. Phil. 2, 45; men ∾ odorum, qui efflantur e floribus, id. d. Senect. 17; quandam etiam suavitatem coloris etc., vid. id. d. opt. gen. Or. 3; – navnl. ogs. Stemmens el. Udtalens Behagelighed, vid. id. d. Or. 3, 11; men id. Qu. Fr. 3, 1: mirifica suavitate te villam habiturum, etc.; – ogs. in pl.: ut conquirat undique suavitates (sandselige Nydelser), id. Off. 3, 33; — II) for Aanden el. for de indre Fornemmelser; altsaa Elskelighed el. Ynde, odl.; – mira quaedam in cognoscendo suavitas et delectatio, Cic. d. Or. 1, 43; cf. ibd. 55; ligel. id. Lael. 18: ∾ quaedam sermonum atque morum etc.; men id. Coel. 11: in hac suavitate humanitatis ··· perjucunde versari etc.; men Plin. Ep. 3, 1: mira carminibus ejus ··· suavitas etc.; – ogs. in pl., propter multas suavitates ingenii (tui) etc., Cic. Fam. 3, 1.

suāvĭter, adv. af suavis: behageligen; I) for Sandserne, (vid. suavis ab in.); – quam suaviter voluptas sensibus nostris blandiatur, Cic. Acad. 2, 45; odore suaviter gravi (peucedanum), Plin. 25, 70; – navnl. ogs. om Udtalen; vid. Cic. d. Or. 3, 11, o. id. Brut. 29; ligel. in superl., ∾ legere, Plin. Ep. 3, 15; — II) for Aanden el. for de indre Fornemmelser, d. e. elskeligen, yndigen, odl.; – jucunde ac suaviter meminisse secunda, Cic. Fin. 1, 17; copiose et suaviter scripta epistola, id. Fam. 15, 21; – ligel. in superl., ibd. 13, 18; – men Hor. Sat. 1, 9, 5, m. Lune: suaviter, ut nunc est, (sc. ago: for Øieblikket befinder jeg mig meget vel). — suāvĭtūdo, ĭnis, f., [suavis]: Behagelighed, (sjeldn. Biform f. d. classiske suavitas), Plaut. Stich. 5, 5, 14, o. Turpil. ap. Non.; men ∾ pronunciationis, vid. auct. ad Her. 3, 12.

suāvĭum (sav.), i, n., [suavis]; oprdl. den tilspidsede Mund; (men alene forel.); – ∾ semihiulcum, poëta ap. Gell. 19, 11; men valgis suaviis etc., Plaut. Mil. gl. 2, 1, 16; — II) „overs.": et Kys; (oftest forel., navnl. hos Plaut.); – da savium, prius quam abis, id.; ligel. in pl., id. Bacch. 3, 3, 25; – men som Hilsen, Cic. Att. 16, 11: Atticae ··· meis verbis suavium des; – ogs. som Kelord: mea salus, meum savium, etc., Plaut. Poen. 1, 2, 153, oftere; cf. Ter. Eun. 3, 2, 3.

sŭb, praepos. c. acc. o. abl.; [sibileret og apocoperet af ὑπό; cf. super af ὑπέρ, o. ab af ἀπό]: under; I) c. abl., til Betegning af den Gjenstand, hvorunder noget befinder sig, el. hvorunder noget kommer frem, (Grækernes ὑπό τινι, o. ὑπό τινος); A) i Rummet; 1) „alm."; – habitare sub terra, vid. Cic. N. D. 2, 37; – sub pellibus hiemare, Caes. B. C. 3, 13; ligel. sub divo morari el. vitam agere, Hor.; cf. id. Od. 1, 1, 25; sub sole etc., vid. Virg. Aen. 1, 431; men sub templo, (i Templet), id. ibd. 453; cf. Ovid. Met. 11, 277: opaca sub valle reliquit (armenta); men Saepe est etiam sub palliolo sordido sapientia, Caecil. ap. Cic. Tusc. 3, 23; cf. Hor. Sat. 1, 3, 34; – in fore boario sub terra etc., vid. Liv. 22, 57; cf. id. 3, 28: mittere Aequos sub jugo; — b) ogs. „ment."; – non parvum sub hoc verbo furtum latet, Cic. Agr. 3, 3; cf. id. Phil. 12, 7: quoniam sub nomine pacis bellum lateret, etc.; s. ogs. id. R. Am. 43; — 2) „bes." om en umiddelbar Nærhed ved et høiere Sted; omtr. vort: ved Foden deraf el. tæt ved el. foran, odl.; – castra promovit, et sub monte consedit, Caes. B. G. 1, 48; cf. ibd. 7, 36 o. 49, oftere; ligel. est ager sub urbe hic nobis, Plaut. Trin. 2, 4, 107; cf. Ter. Ad. 5, 8, 26; ligel. sub Veteribus, Plaut., sub Novis, Cic., (i Nærheden af disse Steder); – omnia sub oculis erant, Liv. 4, 28; men Caes. B. C. 1, 57: sub oculis domini suam probare operam studebant; cf. Vell. 2, 21; — B) i Tiden: under, imedens, odl.; – ne sub ipsa profectione ··· irrumperent, Caes. B. C. 1, 27; ligel. sub adventu Romanorum, Liv. 45, 10; ligel. sub luce, (da det var blevet lyst el. Dag), id. 25, 24, o. Ovid. Met. 1, 494; (men Hor. A. P. 363: sub luce videri, hører und. frgd.); cf. Ovid. Fast. 5, 491; men sera sub nocte, (i den silde Nat), Virg. Aen. 7, 16; cf. id. ibd. 87; — C) i andre Forholde, hvor man kan tænke sig en Væren derunder el. en Nærhed deraf, el. hvor Talen er om en Underordning el. Afhængighed el. Betingelse, odl.; – esse sub armis, sub sarsinis, Caes.; sub ditione et imperio alicujus esse, id. B. G. 1, 31; esse sub rege, Cic., Hor., sub Hannibale, Liv.; cf. Hor. Ep. 1, 2, 25; ligel. adhuc sub judice lis est, id. A. P. 78; – sub pacto obolitionis etc., vid. Quintil. 9, 2, 97; sub conditione, ut el. ne el. si, Suet. Tib. 44, id. Aug. 21, o. id. Caes. 78, oftere; men Accipe sub certa conditione preces, vid. Ovid. Fast. 4, 320; – sub poena mortis, servitutis, Suet. Calig. 48, o. id. Tib. 36; — II) c. acc., til Betegning af den Gjenstand, hvorunder el. hvorindunder noget kommer el. bevæger sig el. udvider sig, odl., (Grækernes: ὑπό τι); A) i Rummet; 1) „alm."; – quum tota se luna sub orbem solis subjecisset, Cic. d. Rep. 1, 16; sub jugum mittere o. mitti, Caes.; sub furcam ire, Hor. Sat. 2, 7, 66; sub divum rapere, id. Od. 1, 18, 13: sub terram defodi, Liv. 8, 15; — b) ogs. „ment."; – sub judicium sapientis et delectum cadere, Cic. Fin. 3, 18; cf. id. Acad. 2, 23: quae sub eos (sensus) subjecta sunt; — 2) „bes." om en Nærmelse el. Udstrækning tæt til el. ind imod et høiere Sted; omtr. vort: ind under, tæt til, odl.; – sub montem succedunt milites, Caes. B. C. 1, 45; sub ipsos muros struxere aciem, Tac. Hist. 5, 11; aedes suas detulit sub Veliam, Cic. d. Rep. 2, 31; cf. Hor. Sat. 2, 1, 35; ligel. id. ibd. 2, 2, 32: pontesne inter jactatus, an amnis Ostia sub Tusci; men Ovid. Met. 12, 389: (hostem) mediam ferit ense sub alvum; — B) i Tiden, om en Nærmelse; 1) til det Følgende: imod, henimod, odl.; – Pompejus sub noctem naves solvit, Caes. B. C. 1, 28; cf. Hor. Ep. 2, 2, 169, oftere; ligel. sub vesperum claudi portas etc., Caes.; frequentior senatus erat ··· sub dies festos, Cic. Qu. Fr. 2, 1; Sub galli cantum, Hor. Sat. 1, 1, 10; — 2) til det Foregaaende; omtr. vort: strax efter, strax derpaa, odl.; – sub eas (litteras) statim recitatae sunt tuae, Cic. Fam. 10, 16; ligel. sub haec dicta etc., Liv. 7, 31; cf. Hor. Sat. 2, 8, 43: sub hoc herus etc., (herpaa el. hernæst el. herefter); men sub idem fere tempus, (omtrent til samme Tid), Liv. 37, 45; — C) i andre Forholde, hvorved man kan tænke sig en Kommen derunder; – succedere sub manus, (have god Fremgang, falde beqvemt, odl.); vid. Plaut. Mil. gl. 3, 2, 59, oftere; sub manum Scipionis in castra submittere (milites: til hans Tjeneste), auct. B. Afr. 36; cf. Suet. Aug. 49: quo celerius ac sub manum annunciari cognoscique posset, (al. sub manu); — III) i Sammensætninger med sub vedbliver „b" uforandret foran Vocalerne og ligel. foran b, d, j, l, n, s, t, v; – foran de øvrige Consonanter (c, f, g, m, p, r) assimileres det ordentligen, (hvorved dog, ligesom ved ab, ad, in, etc., Haandskrifterne ofte ere afvigende); – undert. bliver ogs. foran c, p, t, af en Biform subs (analog med abs) „b" udstødt; hvs. suscipio, suscito, suspendo,

sustineo, sustuli, sustollo; - foran „s" m. flgd. Consonant udstødes endnu „s" i Ordene suspicio, suspicor, suspiro; hvorim. substerno, substituo, substruo, etc.; — B) med Hensyn paa Bemærkelsen betegner sub; 1) nærmest: en Væren derunder, en Kommen el. Bringen derindunder el. nedenfra og ud deraf; - subaeratus, subdo, subedo; ogs. om et Skjul derunder el. bag noget; subausculto, suborno; — 2) „overf.": at være underordnet; subcenturio; - ogs. at være derunder el. ringere med Hensyn paa en Egenskab el. en Virksomhed, omtr. vort: lidet el. temmeligen; saal. i subalbus, subaccuso.

sŭ̆b.absurde, adv.: lidt (el. paa en Maade el. forstilt) urimeligen; - quae a prudentibus, quasi per dissimulationem non intelligendi subabsurde salseque dicuntur, vid. Cic. d. Or. 2, 68; af — sŭ̆b.absurdus, 3: lidt (el. paa en Maade el. forstilt) urimelig; - vid. Cic. d. Or. 2, 67 o. 71; cf. Quintil. 6, 3, 99: subabsurda constant stultis simili imitatione; - men ∾ tempus discessus, Cic. Att. 16, 3, (noget forkert).

sŭ̆b.accūso, are, v. a.: lidet el. noget el. paa en Maade at anklage el. dadle; - ∾ discessum alicujus, Cic. Planc. 35; men id. Att. 16, 7: addebant etiam, me desiderari, subaccusari. — sŭ̆b.ăcĭdus, 3: noget sur, syrlig, vinum, Catull., sucus, Plin. — *subactĭo, onis, f.: Stoffets Betvingelse el. Bearbeidelse, (som Kalkslagning, odl.); in pl., Vitruv. 2, 4 fin.; ligel. subactiones ciborum, (Madens Tygning), Arnob.; — II) „fig.": Bearbeidelse, Udvikling el. Dannelse; - subacto mihi ingenio opus est, ut etc.; subactio autem est usus, auditio, lectio, litterae, Cic. d. Or. 2, 30; o. — sŭ̆bactor, oris, m.: som betvinger el. bringer under sig, Lamprid.; — [subigo]. — 1. sŭ̆bactus, 3, partic. af subigo. — 2. sŭ̆bactus, us, m., [subigo]: = subactio; - in subactu, (ved Deiens Æltning), Plin. 18, 12.

sŭ̆b.adjŭva, ae, f., [adjuvo]: Medhjelperske, Cod. Theod. — sŭ̆b.aerātus, 3: derunder el. indvendigen af Kobber; - Ne qua subaerato mendosum tinniat auro (species, „alleg."), Pers. 5, 106. — subagito, are, (m. Afledninger), s. und. subigito. — sŭ̆b.agrestis, e: noget bondeagtig el. raa el. usleben; - saal. om Stemmen og Foredraget, Cic. Brut. 74: sonabat (Cotta) ··· subagreste quiddam planeque subrusticum; - men ∾ consilium, (om Planen til Sabinerindernes Rov), id. d. Rep. 2, 7; ∾ ingenium, Ammian. 14, 11.

sŭ̆b.ālāris, e: til at have under Armen, telum, Nep. Alcib. 10; ∾ culcitae, (Armpuder el. Axelpuder), Lamprid. Heliog. 19; — II) df. subst. subalare, is, n.: etslags Livbælte, Edict. Diocl. — sŭ̆b.albens, tis, adj.: hvidlig, som falder i det Hvide; ∾ prasinus, Cassiod. — sŭ̆b.albĭcans, tis, adj.: = frgd.; ∾ palea rubra, Varro. — sŭ̆b.albidus, 3: noget hvidlig; ∾ pars corrupta, Cels.; ∾ folia, Plin. — sŭ̆b.albus, 3: noget hvid, hvidlig; ∾ sabulo, Varr. — Sŭ̆b.alpīnus, 3: som ligger under el. ved Alperne, montes, Plin., Italia, id. — sŭ̆balternĭcum, i, n.: en rødlig Art af Electrum el. Bernsten, Plin. 37, 11.

sŭ̆b.ămārus, 3: noget bitter; - ut alios dulcia, alios subamara delectent, Cic. Fat. 4; - men neutr. som adv.: subamarum arridens, Ammian. — sŭ̆b.ăpĕrio, ire, v. a.: aabner indenfra, (eftercl. Ord); ∾ nivem, Arnob. — sŭ̆băquānĕus, 3, [aqua]: som befinder sig under Vandet, Tertull. — sŭ̆b.ăquilus, 3: mørk af Farve, brunlig, (for- o. efterel. Ord); - ∾ corpus, Plaut. Rud. 2, 4, 9; ∾ vultus, Trebell. XXX Tyr. 30.

sŭ̆b.ărātor, oris, m.: som pløier ind derpaa el. ind derunder, Plin. 17, 37. — sŭ̆b.ărescens, tis, [aresco]: som tørres noget; ∾ trullissatio, Vitruv. — sŭ̆b.argūtŭlus, 3: noget spidsfindig; - si forte iidem garruli natura et subargutuli sunt, Gell. 15, 30. — sŭ̆b.armālis, e, [armus]: som befinder sig under Armen, (efterel. Ord); - ∾ vestis, (rimel. som slaaes tilbage under Armen), Capella; ligel. absol. subarmale, is, n., Spartian., Vopisc. — sŭ̆b.ăro, avi, atum, 1, v. a.: underpløier (Væxterne); - quae subarantur etc., Plin. 16, 50; subarata ocius senescunt, ibd. 51. — sŭ̆b.arrŏganter, adv.: noget overmodigen, facere, Cic. Acad. 2, 36.

sŭ̆b.asper, a, um: noget ru el. hvas, (om Udslæt paa Huden), Cels. — sŭ̆b.assentĭens, tis, partic., [assentio]: som paa en Maade stemmer dermed el. passer dertil; - manus subassentientibus humeris movetur, Quintil. 11, 3, 100. — sŭ̆b.asso, (avi), atum, 1, v. a.: steger langsomt el. lidet, Apic. — sŭ̆bātĭo, onis, f., [subo]: Svinenes Brunst el. Brunsttid, Plin. 8, 77.

sŭ̆b.audĭo, ire, v. a. o. n., (efterel. Ord); I) act.: ligesom hører derunder el. derhos, d. e. underforstaaer; - subaudito: jubeo, Digest.; — II) neutr.: hører derefter, lytter dertil; - ∾ vocibus nocturnis, Appul.; df. — sŭ̆baudītĭo, onis, f.: Underforstaaelsen af et udeladt Ord; (efterel. Ord); Serv. ad Virg. Aen. 10, 80, Hieronym. — sŭ̆b.aurātus, 3: noget forgyldt, anulus, Petron. Sat. 32. — sŭ̆b.ausculto, are, v. a.: hører hemmeligen efter, lurer for at høre; - omnes ··· subauscultare videntur, quae loquor, Cic. Att. 10, 18; - oftest absol.; vid. id. d. Or. 2, 36, o. id. Top. 20; - ogs. m. Relativsætn.; Tace, subauscultemus, ecquid de me fiat mentio, Plaut. Mil. gl. 4, 2, 3. — sŭ̆b.austērus, 3: noget bitter el. snerpende, vinum, Cels.

sub.balbe, adv.: noget stammende; - ∾ canorus, Spart. Get. 5. — Sub.ballĭo, onis, m., ligesom Underballio; (comisk formet Ord); vid. Plaut. Pseud. 2, 2, 13: Tune es Ballio? Pseud. imo vero ego ejus sum Subballio. — sub.băsĭlĭcānus, i, m., [basilica]: som spadserer el. driver omkring under basilicae el. i Nærheden deraf; - in pl., Plaut. Capt. 4, 2, 35. — sub.bĭbo, bibi, 3, v. a.: drikker noget lidet, Suet. Ner. 20; sive subbibit (har en lille Rus), sive adeo caret temeto, Plaut. Truc. 4, 3, 58. — sub.blandior, iri, v. n.: feler listigen derfor, viris alienis, Plaut. Casin. 3, 3, 22; ogs. absol.: feler noget el. lidet, id., Lucil.; — not.: fut. subblandibitur (f. subblandietur), Plaut. Bacch. 3, 4, 19. — sub.brĕvis, e: noget el. temmelig kort, folium, Plin. 21, 20. — subs-, s. und. succ-.

sub.dĕalbo, are, v. a.: gjør hvidlig, Varr. ap. Non. — sub.dēbĭlis, e: noget lam el. svag, femur, Suet. Vitell. 17. — sub.dēbĭlĭtātus, 3, [debilito]: noget svækket el. afkræftet; — df. „fig.": noget modløs el. nedslaaen; vid. Cic. Att. 11, 5: te subdebilitatum novas rationes tuendi mei quaerere. — sub.dēfĭcĭo, ĕre, v. n.: bliver noget afkræftet el. udmattet, Curt. 7, 7; men si in labore subdeficimus, adjutorium imploremus, Augustin.

sub.dĭācŏnus, i, m.: Underdiaconus, Cod. Just. — sub.dĭālis, e, [dius]: som befinder sig under aaben Himmel el. i fri Luft, inambulationes, Plin., petrae, id.; — b) ogs. subst. subdialia, ium, n.: Altan, (som Oversættelse af Grækernes ὑπαίθρια el. ὕπαιθρα), Plin. 36, 62. — sub.diffĭcĭlis, e: noget vanskelig, quaestio, Cic. Lael. 19. — sub.diffīdo, ĕre, v. n.: fatter nogen Mistanke el. Mistillid; - quo die etc., subdiffidere coepi, Cic. Att. 15, 20. — sub.dĭmĭdĭus, 3: under det Halve, numerus, (opp. superdimidius), Capella. — sub.disjunctīvus, 3: som er hinanden modsat saaledes, at af tvende antagne Ting muligen hverken den ene el. den anden finder Sted; - ∾ oratio, Digest.

*subdītīcius, (-tius): underskudt, uægte; (for- o. efterel. Ord); - ubi hominem exornavero, Subditicium

fieri ego illum militis servum volo, Plaut. Pseud. 2, 4,62; cf. Lamprid. Heliog. 17; o. — subdītīvus, 3, ligesom frgd.: underskudt, uægte, archipirata, vid. Cic. Verr. 5, 27; men fratrem ut subditivum arguere, vid. Suet.Ner.7; — not.: Subditivus, i, m.: Navnet paa en Comoedie af Cæcilius; vid. Gell. 15, 9; — [af subdo]. — subdito, are, v. a., intens af subdo: anbringer derunder; df. „poet.": indbringer deri; - vis ipsa pericli Subditat hunc stimulum ··· timoris, Lucr. 6, 604. — subditus, 3, partic. af subdo. — subdival, ālis, s. und. flgd. — subdīvālis, e, sild. Tiform af subdialis, Ammian.; — b) df. neutr. subst.: subdival domus, (Husets Altan), Tertull. — sub.dīvĭdo, isi, isum, 3, v. a.: bringer i Underafdelinger, Augustin., Tertull.; df. — subdivisio, onis, f.: Underafdeling, Cod. Just., Hieronym. — subdivisus, 3, partic. af subdivido.

subdo, didi, dĭtum, 3, v. a., [do, dare]; I) lægger el. sætter el. bringer derunder; A) „egentl."; - ∾ ignem, Cic., Liv., faces, Lucr.; ∾ furcas vitibus, Plin.; ∾ calcaria equo, (give af Sporerne), Liv.; men ∾ (tauros) aratro, Tac. Ann. 12, 24; ∾ se aquis, (dukke sig deri), Ovid. Met. 4, 722; men populi Haemo subditi, (som ligge el. boe derunder), Plin. 4, 18; — B) „fig."; 1) „overf.": at underkaste el. undertvinge, subjicere; - Plutonis subdita regno Magna deum suboles, Tibull. 4, 1, 67; ∾ Oceanum sceptris el. legibus, Claudian.; — b) udsætter derfor; - ∾ rem tam magnam iisdem tempestatibus etc., vid. Plin. Ep. 3, 19; — 2) „ment.": anbringer el. indbringer deri (nævnl. for at ophidse el. tilskynde; tildels ogs. „alleg."); - ∾ ignem ac materiam seditioni etc., vid. Liv. 8, 32; cf. id. 6, 34; men id. 7, 40: si cui honores subdere spiritus poterant; men Ingenio stimulos subdere fama solet, Ovid. Trist. 5, 1, 76; cf. Quintil. 1, 2, 25; — II) sætter istedet derfor; A) „alm."; - quos in eorum locum subditos etc., Cic. Verr. 1, 5; qui in locum crasorum subditi fuerant, Plin. Pan. 25; ogs. ∾ verbum verbo, Gell.; — B) „bef.": sætter falskeligen istedet derfor, underskyder, odl.; - subditum se suspicatur, Ter. Heaut. 5, 3, 12; cf. Liv. 40, 9: me subditum et pellice genitum appellant; men Quintil. 1, 4, 3: libros, qui etc., tamquam subditos summovere familia; ∾ reos, vid. Tac. Ann. 15, 44; ligel. ∾ crimina majestatis, id., rumorem, id., testamentum, id.; men id. Ann. 4, 59: assimulabat judicis partes, subditis, qui accusatorum nomina sustinerent.

sub.dŏcĕo, ēre, v. a.: underviser som Underlærer el. Hjelpelærer; - Cicerones nostros meo potius labore subdoceri, quam etc., Cic. Att. 8, 4; men ∾ grammatico, Augustin. — sub.doctor, oris, m.: Underlærer el. Hjelpelærer, Auson. — subdŏle, adv.: listigen, blandiri, Plaut. Trin. 2, 1, 12; cf. Cic. Brut. 9: nihil acute ··· nihil, ut ita dicam, subdole, nihil versute etc.; af — subdŏlus, 3, [dolus, i]: listig, snu, bedragersk; - subdola viro (dat., imod ham), Plaut., in senem, id.; cf. Tac. Ann. 6, 51: occultus et subdolus fingendis virtutibus; men Sall. Jug. 38, c. infin.: subdolus ejus augere dementiam; — b) „overf." ogs. om Begreber; - ∾ animus, Sall., Vell.; ∾ lingua, Ovid., modestia, Tac., oratio, Caes. B. G. 7, 31; men Tac. Hist. 5, 14: incertis vadis subdola (forma locorum) etc.; cf. Lucr. 2, 559: Subdola quum ridet placidi pellacia ponti; - sjeld. om Ting: Tendit rete subdolum turdis, Martial. 3, 58. — sub.dŏmo, are, v. a.: tæmmer og betvinger paa en Maade, Plaut. Asin. 3, 3, 112.

sub.dŭbĭto, are, v. n.: er noget tvivlsom el. uvis; - vid. Cic. Att. 14, 15; men id. Fam. 2, 13, m. flgd. Relativsætn.: ∾ te, qua essem erga eum voluntate. — sub.dūco, xi, ctum, 3, (perf. syncop. subduxti, Ter. Eun. 4, 7, 25, inf. subduxe, poëta ap. Varr.), v. a.; I) trækker el. drager el. bringer nedenfra og op el. ud deraf el. i Veiret; A) „alm."; - cataractam ··· funibus subducunt in tantum altitudinis, ut etc., Liv. 27, 28; cf. Plaut. Aul. 2, 7, 4; men subductis (tunicis, opp. demissis), vid. Hor. Sat. 1,2,26; men ∾ supercilia, (rynke Panden), Senec., o. A.; cf. Propert. 2, 8, 13: Nunc volo subducto gravior procedere vultu; — B) „bef." ogs.; 1) i Somandssproget; - ∾ naves in aridum, (trække paa Land), Caes. B. G. 4, 29; ligel. Liv. 45, 42 fin.: naves regiae ··· in campo Martio subductae sunt; cf. id. 31, 22, o. Cic. Off. 3, 5; — 2) i Krigssproget: at føre (Mandskabet) fremad (fra dets tidligere Stilling); ogs. at føre el. lade rykke derhen el. derimod; - ∾ triarios ex postrema acie, Liv.; cf. id. 27, 48, oftere; men Sall. Catil. 59: ab his (signis) centuriones ··· et evocatos ··· in primam aciem subducit; - ∾ copias in proximum collem, Caes.; ∾ agmen in aequiorem locum, Liv. 7, 34; — II) unddrager el. borttager el. bortfører; A) „egentl."; 1) „alm."; - lapidibus ··· subductis etc., vid. Caes. B. C. 2, 11; cf. Cic. Fin. 4, 15: ∾ fundamenta rerum illarum; men fidum capiti subduxerat ensem, Virg. Aen. 6, 524; - men subduc cibum unum diem athletae, Cic. Tusc. 2, 17; cf. Virg. Ecl. 3, 6; men „poet.": ∾ aliquem pugnae, (unddrage el. redde derfra), Virg. Aen. 10, 50 o. 615; cf. Vell. 2, 72; - ∾ se pedibus (terra), Lucr.; ∾ se ab vulnere (fera), Ovid.; ∾ vela, (inddrage), Hirt. B. Al. 46; — 2) unddrager hemmeligen, stiæler el. røver; - Condormiscit; ego ei subduco anulum, Plaut. Curc. 2, 3, 81; cf. Hor. Ep. 1, 17,54: subducta viatica etc.; s. ogs. id. Od. 1, 3, 30; men Liv. 9, 11: furto eos (obsides) subduxistis; - ofte ogs. ∾ se, (liste sig bort); cum eo etiam te subduxti mihi, Ter. Eun. 4, 7, 25; is (Cato) ··· se de circulo subduxit, Cic. Qu. Fr. 3,4; men Quintil. 8, prooem.: tamquam lateant illa, seseque subducant; - df. „poet.": qua se subducere colles Incipiunt, (at sænke sig el. aftage), Virg. Ecl. 9, 7; cf. Plin. Ep. 5, 6: hic fons nascitur, simulque subducitur, (taber sig, bliver borte); — B) „ment."; - ∾ rationem: drage den ene Regnskabspost fra den anden; df. at beregne, at overveie el. betænke; - subducamus summam, Cic. Att. 5, 21; ligel. ibd.: assidunt, subducunt, ad numum convenit; - rebus meis omnibus rationibusque subductis, id. Fam. 1, 9; cf. id. N. D. 3, 29, o. id. Fin 2, 19; s. ogs. Ter. Ad. 5, 4, in.; — not.: partic. subductus, 3, ogs. som adj., ligesom remotus: bortfjernet el. unddragen derfra; - cubiculum subductum omnibus ventis, Plin. Ep. 2, 17; - compar., ∾ terra, Capella.

*subductārius, 3: hvormed man trækker i Veiret, funes, Cato; o. — subductio, onis, f.; I) „techn.": Trækken el. at trække (Skibene) paa Land; - subductiones (navium), vid. Caes. B. G. 5, 1; — II) „fig.": Beregning; - non his subductionibus, quas isti docent, etc., Cic. d. Or. 2, 30; — [subduco]. — subductus, 3, partic. af subduco. — sub.dulcis, e: noget sød, sødlig; - ∾ radix, Plin. — sub.dūrus, 3: noget haard; - ∾ (genus verrucae), Cels.; — II) df. „fig."; - illud alterum subdurum, tibi ··· suadere etc., Qu. Cic. d. Pet. Cons. 12.

sŭb.ĕdo, ēdi, 3, v. a.: nedenfra at udæde el. fortære; - e scopulo, quem rauca subederat unda, etc., Ovid. Met. 11, 783. — sŭb.ĕo, ii, ĭtum, īre, v. n. o. a.: at komme el. gaae ned el. ind derunder; at komme el. gaae nedenfra el. frem el. op deraf; I) neutr.; A) „egentl."; 1) „alm."; - ∾ sub falas, Plaut. Most. 2, 1, 10; men Ovid. Met. 4, 600: in oppositi nemoris subiere latebras (angues); cf. Hirt. B. Al. 74; - men absol.; testudine facta subeunt, (rykke frem), Caes. B. G. 7, 85; - ∾ ad urbem, (rykke imod den), Liv. 31, 45; ∾ ad hostes iniquo loco, id. 2, 31; - ∾ muro, Virg., luco, id., men portu (s. portui), id.

Aen. 3, 292; men ∾ ingenti feretro, id. ibd. 6, 222; - Pone subit conjux, (følger efter), id. ibd. 2, 725; cf. Ovid. Met. 1, 114: subiit argentea proles; men ibd. 3, 648: subit ipse (sc. ministerio) meumque Explet opus; men Liv. 27, 2: primae legioni ··· tertia subit, (følger den nærmest); — b) ogs. om Ting; - subtemen, quod subit stamini, Varr.; quum luna sub orbem solis subisset, Liv. 37, 4; - Ne subeant herbae, (skulle voxe op), Virg. Ge. 1, 180; ligel. ∾ barba, Martial.; men ∾ aquam in coelum, (stige op, neml. som Dunst), vid. Plin. 31, 21; men Cels. 3, 6: venae nonnumquam ··· subeunt, (ligesom sænke sig el. skiule sig); — 2) „bef.": hemmeligen at komme derhen, at snige sig el. liste sig derind, („poet."); - vid. Propert. 1, 9, 26: Acrius illa subit, Pontice, si qua tua est (ancilla); cf. Ovid. A. A. 1, 742; — B) „fig."; 1) „alm.": at komme istedet derfor, at følge derefter, at indfinde sig, at finde Sted; - vid. Ovid. Met. 1, 130, o. Virg. Ge. 3, 67; ligel. Quintil. 5, 10, 100: duo pariter subierunt incommoda; s. ogs. Ovid. Pont. 4, 15, 30: Ne subeant animo taedia justa tuo; cf. id. Met. 3, 259; — 2) „bef.": at komme nogen i Tanker, at falde nogen ind; - personaeque subeant (sc. nobis), Quintil. 11, 2, 17; men Ovid. Met. 15, 307: Plurima quum subeant, audita aut cognita nobis; cf. Virg. Aen. 2, 560 flgd.; - men om Ord og Tanker: ∾ sub acumen stili, (at indfinde sig), vid. Cic. d. Or. 1, 34; — b) hertil mærkes ogs. impers. subit, m. Subjectsætn. el. Relativsætn.; - vid. Ovid. Met. 2, 755: subit, hanc arcanā profanā Detexisse manu; ligel. c. infin.: subit, antiquitatem mirari, Plin. 12, 1; men Ovid. Trist. 3, 8, 38: et quid sim, quid fuerimque, subit; — II) act.; A) „egenl."; 1) „alm."; - ∾ tectum, (komme under Tag), Caes. B. G. 1, 36; men ∾ tecta, Quintil., Ovid., penates, id., (gaae derind); s. ogs. Hor. Ep. 1, 7, 33; - men ∾ paludem, Ovid., aquam, id., (dukke sig ned deri); - ∾ currum, Virg., jugum, Plin., (blive spændt derfor); men ∾ onus dorso, (blive læsset paa), Hor. Sat. 1, 9, 21; - ∾ locum iniquissimum, (trænge frem el. op derimod), Caes.; ∾ muros, Liv.; cf. Hor. Sat. 1, 5, 25; men ∾ aliquem, Virg. Aen. 9, 344, (gaae løs derpaa el. angribe); cf. Quintil. 4, 5, 5: interim ··· variis artibus subeundus (est judex); men precibus subire aliquem, (henvende sig bedende til nogen), Stat.; — b) ogs. om Ting; - vid. Hor. Od. 3, 4, 8, o. Plin. 3, 31; men Ovid. Met. 8, 700: furcas subiere columnae, (traadte i deres Sted); men ibd. 14, 612: clarum subit Alba Latinum, (kommer under hans Regering); men ista, quum subierint ventrem, etc., vid. Senec. Ep. 110; — 2) „bef.": hemmeligen at komme derhen, at snige sig el. liste sig derind, Ovid. Met. 3, 282; men id. Her. 19, 56: subit furtim lumina fessa sopor, (overlister dem); — B) „fig."; 1) „alm.": at paakomme nogen, at falde nogen ind, at komme nogen i Tanker, osv.; - sera deinde poenitentia subiit regem, Curt. 3, 2 fin.; - deinde cogitatio animum subit, indignum esse, etc., Liv. 36, 20; cf. Quintil. 1, 2, 28; men Ovid. Met. 12, 472: mentemque subit, quo praemia facto ··· pararis; — 2) „bef.": ligesom at undergaae el. overtage el. paatage sig, at udholde el. bære el. lide; - quamvis ··· subire vim atque injuriam malui, quam etc., Cic. Prov. cons. 17; cf. id. Pis. 35, ogs. id. Fam. 6, 1, o. ibd. 15, 4; men id. R. Am. 11: licet etc., succurram atque subibo (sc. ea pericula); men pass.: inimicitiae sunt, subeantur; labores, suscipiantur, id. Verr. 5, 75; cf. id. Tusc. 2, 5; - ∾ judicium imperitae multitudinis, (være udsat derfor), id. Flacc 1; ∾ dupli poenam, (bøde det dobbelte), id. Off. 3, 16; men ∾ verbera, (faae Hug), Hor. Sat. 1, 3, 121; ∾ minus sermonis, (blive mindre omtalt), Cic. Att. 11, 6; — III) partic. subitus, 3, sædv. som adj.: som uformodenligen el. pludseligen træder frem el. finder Sted, uformodet, pludselig; - ita res subita est etc., Plaut. Curc. 2, 3, 23; in rebus tam subitis tamque angustis, Cic. Fam. 10, 16; ∾ tempestas maris, (opp. ante provisa), id. Tusc. 3, 22; cf. ∾ pugna, non praeparata, Quintil. 7, 1, 35; men ∾ consilia (Gallorum) et repentina, Caes. B. G. 3, 8; ∾ ministeria belli, Liv. 4, 27; tam novae rei ac subitae admiratio etc., id. 2, 2; - ∾ miles, Tac. Hist. 4, 76, (concret: som pludseligen er hvervet el. samlet; oppon. vetus et expertus belli); - ogs. undert. f. adv.; Trapezuntem subitus irrupit, Tac. Hist. 3, 47; cf. Plin. Ep. 1, 13: quum etc., subitum (Caesarem) recitanti inopinatumque venisse; — B) bf. subitum, i, n., absol.: det Uformodede el. Pludselige; - aperite propere ··· ita subitum'st etc., Plaut. Trin. 5, 2, 51; cf. id. Pers. 4, 4, 36: si tibi subiti nihil est; ogs. Cic. Fam. 13, 2: subitum est ei, remigrare etc.; - ligel. in pl.; etiam fortes viros subitis terreri, Tac. Ann. 15, 59; cf. Suet. Aug. 84; - ogs. c. gen.; ad subita belli, Liv. 6, 32; ad subita rerum, id. 9, 43; — b) ogs. mærkes de adverbiale Dictioner; per subitum: pludseligen, Sil.; ligel. in subitum, id., ad subitum, Cassiod.; — 2) abl. subito, ogs. ofte som adv.: uformodenligen, pludseligen; - ut subito, ut propere, ut valide tonuit! Plaut. Amph. 5, 1, 10; men id. Mil. gl. 2, 2, 21: ita abripuit repente sese subito; s. ogs. Ter. Phorm. 1, 4, in.; men Cic. Font. 15: quum tot bella ··· subito atque improvisa nascantur; cf. Hor. Sat. 2, 4, 71, ogs. Liv. 41, 3, o. Caes. B. G. 1, 39; - ∾ dicere, (uden Forberedelse); vid. Cic. d. Or. 1, 33, ogs. Quintil. 10, 3, 30, oftere; ligel. ∾ inventa, id. 4, 5, 4, (opp. domo allata); men Cic. Div. 1, 33: alia autem (divinandi genera) subito ex tempore conjectura explicantur, ut etc.

sūber, ĕris, n.: Korkegen el. Korktræet, (quercus suber L.), Plin. 16, 18 o. 41; raptus de subere cortex, Virg. Aen. 7, 742. — **suberectus**, 3, partic. af suberigo. — **sūbĕrĕus**, 3, [suber]: af Korkegen, cortex, Seren. Samm., robur, Colum. — **sūbĕries**, ei, f., forel. Biform af suber, Lucil. ap. Fest. p. 294. — **sŭb.ĕrigo**, (exi), ectum, 3, v. a.: hæver el. reiser nedenfra el. i Veiret; - Isthmon curvata sublime suberigit unda (caurus), Sil. 15, 155; suberectus in torum, Appul. — **sūbĕrīnus**, 3, Biform af subereus, Sidon. — **sŭb.erro**, are, v. n.: at flakke omkring derved; bf. „poet." om Floderne: ∾ montibus Italiae, Claudian.

sŭb.exhĭbĕo, ēre, v. a.: fremstiller derunder; - ∾ praesentiam numinum simulacris, Arnob. — **sŭb.explĭcans**, tis, partic., [explico]: udfoldende nedentil el. nedenfra, Arnob. — **subf-**, de saal. beg. Ord s. und. suff-. — **subg-**, s. und. sugg-. — **sŭb.haerĕo**, ēre, v. n.: at hænge el. sidde fast derunder el. bagved noget; - bf. „fig.": ∾ in suspicione et crimine, Val. Max. 6, 3, 10. — **sŭbhastārius**, 3, [hasta]: som sælges ved offenlig Auction; - ∾ possessiones, Cod. Theod. — **sŭbhastātio**, onis, f.: offenligt Salg til den Høistbydende, Cod. Just.; af — **sŭb.hasto**, avi, atum, 1, v. a., [hasta]: sælger ved offenlig Auction; - ∾ res pignori datas, Cod. Just. — **sŭb.horresco**, ĕre, v. inch. n., om Havet: at oprøres nedenfra el. fra Grunden, Sisenn. ap. Non. — **sŭb.horrĭdus**, 3: noget stræng el. barsk; - quia subhorridum et incultum (eum) videbant, Cic. Sest. 9. — **sŭb.hūmĭdus**, 3: noget fugtig, oculi, Cels.

***sŭbĭces**, um, f., [subjicio], (oprdl.: Underlag); - Per ego deum sublimes subices humidas etc., Enn. ap. Gell. 4, 17, 14, (d. e. Luften el. Dunstkredsen som Underlag for Ætheren). — **subicio**, vid. subjicio ab in. — **sŭbĭcŭlum**, i, n., [subjicio]: Underlag; hvf. comisk: subiculum flagri, (Pryglеblok), Plaut. Pers. 3, 3, 14. — **sŭbĭdus**, 3: vidende, poëta ap. Gell. 19, 9.

*subĭgĭtātĭo (subag.), onis, f.: utugtig Omgang; - in pl., Plaut. Capt. Grex 2; o. — sŭbĭgĭtātrix (subag.), icis, f.: utugtigt Fruentimmer, Plaut. Pers. 2, 2, 45, af — sŭbĭgĭto, (ogs. sub.agito), are, v. a. intens.: har utugtig Omgang dermed; (forcl.); - ∾ aliquam, Plaut.; — II) „overf.": bevæger el. bringer nogen dertil, (eftercl.); M. Aurel. ap. Front., Appul.

sŭbĭgo, ēgi, actum, 3, (sŭbĭgit, Cic. poëta Div. 1, 47), v. a., [ago]; I) „egenl."; A) „alm.": driver ind derunder el. nedenfra el. i Veiret el. derhen; - ∾ sues in umbrosum locum, Varr.; - qui adverso flumine lembum Remigiis subigit, (roer den imod Strømmen), Virg. Ge. 1, 201; cf. id. Aen. 6, 802; men ∾ naves ad castellum, Liv. 26, 7; men ∾ saxum contra ardua montis, Sil. 13, 610; men ∾ sonipedes jugo, (spænde dem for), Senec. Hippol.; — B) „bes.": driver frem el. ud deraf; df. ogs. bearbeider el. behandler (navnl. Jorden); - ∾ segetes aratris, Cic. frgm. ap. Non.; ∾ agrum bipalio, Colum.; ∾ glebas, Cic., arva, Virg.; ∾ farinam (ælte til Dei), Cat.; ligel. ∾ panem, Plin.; ∾ corium pilis, (garve), Cat.; men „poet.": seu digitis subigebat opus, (om den Spindende), Ovid. Met. 6, 20; men subigunt in cote secures, (hvæsse dem), Virg. Aen. 7, 627; - manu subigere terga pecudum, (gnide el. stryge med Haanden), Colum. 6, 30; men ∾ vitulos, (tæmme dem), id.; men Cic. d. Rep. 2, 40, (lignelsesvis om Sindet): non unam aut facilem ad subigendum (beluam) frenat et domat etc.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": undertvinger, betvinger; - ∾ tertiam partem orbis terrarum, Cic. R. Am. 36, urbes atque nationes, Sall. Catil. 2; cf. Cic. Balb. 10: quos armis subegimus etc.; men Varr. L. L. 9, 11: poëtae consuetudine subigere aures populi debent; ogs. absol., mors amici subigit, (nedslaaer), Attius ap. Non.; — 2) „bes." ogs. m. flgd. ut, el. ad, el. in, ogs. c. infin.: driver el. tvinger el. bringer el. bevæger dertil; - tu me numquam subiges, redditum ut reddam tibi, Plaut. Curc. 4, 3, 8; men id. Pers. 2, 2, 12: nec subigi queantur umquam, ut etc.; ut ederet socios, subigi non potuit, Tac. Ann. 2, 40; ∾ aliquem ad deditionem, Liv., ogs. ad necessitatem dedendi res, id. 9, 1; men id. 28, 43: post tot urbes ··· metu subactas in deditionem; cf. Curt. 7, 7; - vis subegit, rerum fateri, ita etc., Plaut. Truc. 4, 3, 9; cf. Liv. 9, 41; — B) „ment.": aandigen at bearbeide el. danne; - subacto mihi ingenio opus est, ut etc., Cic. d. Or. 2, 30; s. ogs. und. subactio; men Liv. 42, 42: ipsi a pueris ··· tot subacti atque durati bellis, (indøvede og hærdede); df. — Sŭbĭgus, i, m., efter Augustin.: en Gudtom for Nygifte.

sŭb.impŭdens, tis, adj.: noget uforskammet; - saal. med Lune, Cic. Fam. 7, 17. — sŭb.ĭnānis, e: noget tom; noget forfængelig; df. absol. o. m. Lune: quod est subinane in nobis, (min Smule Forfængelighed), Cic. Att. 2, 17. — sŭb.inde, adv. temp.; I) „alm.": strax derpaa el. strax efter; - aliud subinde bellum ortum, Liv. 8, 27; cf. id. 30, 7, oftere; s. ogs. Tac. Agric. 14, o. Hor. Ep. 1, 8, 15; ligel. Tac. Ann. 6, 2: semperne eosdem, an subinde alios; — II) „bes." om en gientagen Handling: fra Tid til anden, af og til, oftere, atter og atter; - quod subinde spolia ··· domos mittebant, Liv. 35, 21; ligel. id. 10, 17: ego subinde suggeram, quae vendatis; men ∾ jactare, (føre ofte i Munden), vid. Suet. Calig. 30; cf. Plin. Ep. 2, 7, ogs. Martial. 5, 39.

sŭb.infĕro, tŭli, ferre, v. a.: føier endnu dertil; - subintulit de omnibus, Augustin. — sŭb.inflātus, 3, partic., [inflo]: noget opblæst el. hoven, vultus, Coel. Aur., pectus, Arnob. — sŭb.inflŭo, ĕre, v. a.: at flyde ned derunder; - ∾ terras, (om Vandet), Senec. Qu. N. 3, 30. — sŭb.injectus, 3, partic., [injicio]: som lægges derunder; - ∾ manu etc., Senec. Controv. 13. — sŭb.insulsus, 3: noget smagløs; - si quid (in sententia) absurdum ··· aut subinsulsum est, Cic. d. opt. gen. Or. 3. — sŭb.intellĭgo, ĕre, v. a.: mærker noget dertil, Hieronym. — sŭb.intro, avi, 1, v. n.: umærkeligen el. hemmeligen at komme derind; df. „fig.": at indsnige sig deri el. derhos; - populo bellico ludorum scenicorum subintravit insania, Augustin. — sŭb.intrōdūco, ĕre, v. a.: indfører derhos, aliquem, Augustin. — sŭb.introĕo, ire, v. a.: gaaer ind deri, antager; - ∾ speciem Hammonis, Arnob. — sŭb.invĭdĕo, (di), sum, 2, v. a.: er lidt misundelig derpaa, misunder; - subinvideo tibi, m. flgd. acc. c. infin., Cic. Fam. 7, 10; — II) df. partic. pass. subinvisus, 3, som adj.: noget forhadt; - vid. Cic. Rab. Post. 14: subinvisum apud malevolos Postumi nomen, etc. — sŭb.invīto, avi, 1, v. a.: indbyder el. opfordrer underhaanden; - ∾ aliquem, ut etc., Cic. Fam. 7, 1.

sŭb.īrascor, iratus sum, 3, v. depon. neutr.: bliver noget vred, (in disputando), vid. Cic. Fin. 2, 4; ogs. c. dat., id. Fam. 11, 24; cf. id. d. Or. 1, 16; men m. flgd. quod (fordi), id. Att. 9, 7; — not.: partic. subiratus, 3, hos Appul. ogs. som adj. in compar. — sŭbis, is, f.: en forresten ubekiendt Fugl, der efter Nigid. ap. Plin. 10, 17, sønderbryder Ørnens Æg.

*sŭbĭtānĕus, 3: pludselig, imber, Colum. 1, 6; o. — sŭbĭtārĭus, 3: pludselig, som skeer i en Hast; - ∾ milites, Liv. 3, 4; (forklares ved repentina auxilia: som i en Hast bringes paa Benene); ligel. ∾ exercitus, ibd. 30; men ∾ aedificia, (som reises i en Hast), Tac. Ann. 15, 39; cf. id. ibd. 14, 20: ∾ gradus theatri etc.; - men Plaut. Mil. gl. 2, 2, 70: hanc rem age; res subitaria est; men ∾ dictio, (uforberedt el. extemporeret Foredrag), Gell. 9, 15; — [af subitus]. — subito, adv., s. und. flgd., und. subeo, nr. III. — sŭbĭtus, 3, partic. o. adj af subeo.

sub.jăcĕo, ēre, v. n.: at ligge derunder el. derved; m. o. ud. dat.; - fenestris subjacet vestibulum villae, Plin. Ep. 2, 17; campus ··· aedificio subjacet, Colum.; subjacens fenestra, Plin. Ep. l. c.; subjacentes petrae, Curt.; — II) „fig.": at befinde sig el. høre derunder, at indbefattes deri; - cui causae plurimae subjacent lites, Quintil. 3, 6, 27; quantitas plerumque eidem (qualitati) subjacet, id. 7, 4, 41; quaestiones velut subjacentes, id. 3, 6, 91; vita ··· multis casibus subjacet, (er udsat derfor), Appul. — subjacto, are, s. und. subjecto.

subjecte, adv. af 1. subjectus und. subjicio: underkastet, med Underkastelse el. Ydmyghed; - saal. in superl., Caes. B. C. 1, 84: haec quam potest demississime atque subjectissime exponit. — subjectĭo, onis, f., [subjicio]: Læggen el. Stikken derunder; - rerum, quasi gerantur, paene sub aspectum subjectio, Cic. d. Or. 3, 53; cf. Gell. 10, 3, 7; — B) df. „bes."; - ∾ testamentorum, (deres Underskydelse el. Forfalskning), Liv. 39, 18; — II) „overf.": Tilføining, Tilsætning, odl.; - quod confirmatur subjectione rationis, auct. ad Her. 4, 17; ogs. in pl., Vitruv. 9, 7; — B) „bes." ogs. i Rhetoriken: det Spørgsmaalsfiguren tilføiede Svar, auct. ad Her. 4, 23, o. Quintil. 9, 3, 98. — subjectīve, adv.: hørende til Subjectet, Capella; af — subjectīvus, 3, [subjicio]: hørende til Subjectet, subjectiv, pars, Appul., Tertull.

*subjecto, (subjacto, Varr.), are, v. intens. a.: lægger el. føier el. anbringer derunder; kaster nedenfra el. i Veiret; (oftest „poet."); - subjectatque manus, (holder dem derunder), Ovid. Met. 4, 354; cf. Hor. Sat. 2, 7, 94: Subjectat lasso stimulos, etc.; - nigramque alte subjectat arenam (unda), Virg. Ge. 3, 241; cf. Lucr. 6, 701; — o. subjector, oris, m.: som underskyder; - ∾ testamentorum, Cic. Catil. 2, 4; — [af subjicio].

— 1. subjectus, 3, partic. o. adj. af subjicio. — 2. subjectus, us, m., [af flgd.]: Læggen, el. at lægge derunder el. derpaa, (navnl. som Lægemiddel); - fotu vel subjectu etc., Plin. 26, 90.

subjĭcĭo, (sūbĭcio), jēci, jectum, 3, v. a.: kaster el. lægger el. bringer derunder el. nedenfra og frem el. op; I) „egenl."; - ∾ agnum sub mammam alterius (ovis), Varr.; ∾ ova gallinis, Plin.; ∾ manum ventri el. sub femina (boum), Colum.; - urbi ··· subjectos prope jam ignes (restinguere), Cic. Catil. 1,3; cf. id. Verr. 1, 27; ogs. ∾ faces, id. Mil. 35; subjectis scutulis (subducere naves), Caes. B. C. 3, 40; men Cic. N. D. 2, 55: quae (ossa) subjecta corpori, mirabiles nexus habent; men id. d. Rep. 1, 16: quum tota se luna sub orbem solis subjecisset; - ∾ res sub oculos, Quintil.; ogs. ∾ aliquid oculis, id., Cic., Liv.; - ∾ oves sub umbriferas rupes, Varr.; ∾ legiones el. aciem castris alicujus, (føre ind derunder el. lige dertil), Caes.; ogs. ∾ se locis iniquis, id.; - corpora saltu Subjiciunt in equos, Virg. Aen. 12, 288; men ∾ aliquem in equum, Liv. 31, 37; men Virg. Ecl. 10, 74: Quantum vere novo viridis se subjicit alnus, (skyder i Veiret el. voxer); — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": underskyder, sætter el. lægger el. anbringer derunder eller istedet derfor, (sædv. m. Bibegr. af Svig el. List); - ∾ testamenta, vid. Cic. Phil. 14, 3; ligel. ∾ testamentum mariti, Quintil.; ∾ partum, Digest.; men ∾ aes pro auro in pignore dando, ibd.; - subjicitur Metellus ··· qui hanc rem distrahat, (man sætter el. formaaer el. forleder ham dertil), Caes. B. C. 1, 33; ∾ testes, (indføre el. fremstille dem), Quintil. 5, 7, 12; — 2) „bes.": underkaster el. underlægger, giver til Priis el. hengiver; - ∾ se imperio alterius, Cic. Off. 2, 6; cf. Caes. B. G. 7, 1; men Liv. 26, 49: tristi subjectae servitio (gentes) etc.; ligel. Gallia securibus subjecta etc., Caes. B. G. 7, 77; - cujus victus vestitusque necessarius sub praecone subjectus est, (neml. for at udraabes til Salg), vid. Cic. Quint. 15; ligel. ∾ bona civium voci praeconis, id. Off. 2, 23; cf. Suet. Calig. 38, o. id. Tit. 8, (hvor absol.: delatores subjici ac venire etc.); - ∾ navigationem hiemi, (udsætte den derfor), Caes. B. G. 4, 36; ligel. ∾ domum universam periculo, Quintil. 7, 1, 53; men Cic. d. Or. 1, 46: scelus fraudemque nocentis ··· dicendo subjicere odio civium; cf. id. Planc. 23, o. Liv. 38, 48; men Cic. Tusc. 5, 1: si virtus subjecta sub varios incertosque casus famula fortunae est; cf. auct. ad Her. 4, 17; — B) „ment."; 1) lægger derunder el. indlægger deri (navnl. en Bemærkelse); - sub hac voce honestatis quae sit subjicienda sententia etc., Cic. Fin. 2, 15; cf. id. ibd. 2, 2: quid sonet haec vox voluptatis, id est, quae res huic voci subjiciatur; — 2) underlægger det ene det andet, henstiller el. henfører el. afhandler derunder el. føier dertil; - bf. pass.: at være underlagt et andet el. at indeholdes derunder; vocabulum sive appellationem nomini subjecerunt, tamquam species ejus, Quintil. 1, 4, 20; ligel. quae (formae) cuique generi subjiciantur, Cic. Top. 8; quae (species) sunt generi subjectae, Quintil. 3, 6, 57; dicere apte, plerique ornatui subjiciunt, id. 1, 5, 1; - ogs. om moralske Begreber: sub metum subjecta sunt pigritia, pudor, etc., Cic. Tusc. 4, 7; ligel. fas, justum, (etc.), subjici possunt honestati, Quintil. 3, 5, 25; — 3) lægger el. sætter derunder el. føier dertil, (navnl. i Skrift el. Tale); - an sit narratio prooemio subjicienda, Quint. 4, 2, 24; cf. id. 9, 1, 36, oftere; - et quidem, cur sic opinetur, rationem subjicit, Cic. Div. 2, 50; cf. Plin. Pan. 50: edicto subjecisti, quid etc.; men Virg. Aen. 3, 314: vix pauca furenti subjicio, (svarer med faa Ord); men Quintil. 9, 2, 15: non exspectare responsum, et statim subjicere, (tilføie el. vedblive); — 4) ligesom indgiver, minder derom, bringer i Erindring; ogs. indgiver el. bibringer, (navnl. en Forestilling el. et Raad); - si meministi id, quod olim dictum est, subjice, (faa mind mig derom el. husk mig derpaa), Ter. Phorm. 2, 3, 40; ligel. cupio mihi ab illo subjici, si quid forte praetereo, Cic. Verr. 5, 10; - quae in tali re dolor ··· querentibus subjicit, Liv. 3, 48; cf. id. 45, 18; men Propert. 1, 7, 20: Nec tibi subjiciet carmina serus amor; — III) bf. partic. subjectus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl." om Localforholde: liggende el. beliggende derunder el. derved; - in subjectum viae campum etc., Liv. 2, 38; cf. Caes. B. C. 3, 37 o. 79, ogs. Hirt. B. Al. 28 o. 35; men Cic. d. Rep. 6, 2: hic alter (cingulus terrae) subjectus aquiloni, quem incolitis; — B) „overf.": underkastet, undergiven, underdanig; - subjectior in diem et horam invidiae, (mere og mere udsat derfor), Hor. Sat. 2, 6, 47; cf. Ovid. A. A. 2, 411: Tum neque subjectus solito, nec blandior esto; — b) bf. subst., subjectus, i, m.: Undergiven el. Undersaat el. Undermand; - qui ab subjecto discit (villicus), Colum.; ab omnibus subjectis singula exquirens (Mithridates), Plin. 25, 3; — not.: i Grammatiken, men alene sild.: subjectum, i, n., (sc. nomen): Subjectet, Capella, Appul.

sub.jŭgālis, e: som befinder sig i Aaget, beluae, Prudent. — subjŭgātor, oris, m., [subjugo]: en Betvinger, malorum, Appul. — subjŭgius, 3, [jugum]: som findes paa Aaget, lora, Cato, Vitruv. — sub.jŭgo, avi, atum, 1, v. a.; (eftercl. Ord): lader gaae under Aaget, Arnob.; — II) „alm.": bringer under Aaget, underkaster; - ∾ hostes, Claudian.; si etc., poenae subjugabitur, Digest. — subjŭgus, 3, [jugum]: som er spændt i Aaget, Appul.; — II) subjugum, i, n., (sc. animal): etslags ubekiendt Dyr, Plin. 30, 52.

*subjunctīvus, 3: hørende til en Forbindelse; - bf. i d. sild. Grammatik, ∾ modus: Conjunctivet, Diomed., Priscian.; men ∾ conjunctiones, (si, quum, etc.), Charis.; o. — subjunctōrĭum, i, n.: en forspændt Vogn, Cod. Theod.; — [subjungo]. — subjunctus, 3, partic. af flgd.

sub.jungo, nxi, nctum, 3, v. a.; I) „egenl.": spænder under Aaget el. i Aaget, spænder for; - curru subjungere tigres (f. currui), Virg. Ecl. 5, 29; cf. Plin. 11, 109: subjunctas carpento suo equas etc.; — B) bf. „alm.": hefter el. føier dertil; hvs. Virg. Aen. 10, 157, m. græsk Construction: rostro Phrygios subjuncta leones (puppis: hvorpaa Løver vare fæstede el. anbragte); — II) „fig."; A) „overf."; 1) lægger derunder, undertvinger, underkaster; - ∾ urbes multas sub imperium populi Romani ditionemque, Cic. Verr. 1, 21; cf. id. Agr. 2, 36; ligel. ∾ novas provincias imperio nostro, Vell. 2, 39; - men „poet.": Et mihi res, non me rebus, subjungere conor, Hor. Ep. 1, 1, 19; — 2) sætter istedet derfor: exempta una littera sonitus vastioris, et subjuncta levioris, Gell. 1, 25, 8; — B) „ment."; 1) lægger derunder, henfører dertil; - ∾ omnes artes oratori, (tilegne ham dem, som hans Fag), Cic. d. Or. 1, 50; men ∾ haec ipsa translationi, (henlægge derunder), id. Orat. 27; men „poet.": Calliope ··· haec percussis subjungit carmina nervis, (forbinder dermed, synger dertil), Ovid. Met. 5, 340; — 2) lægger derunder el. lægger til Grund; - ∾ rebus fundamenta, quibus etc., („alleg."), Lucr. 2, 862.

sub.lābĭum, i, n.: etslags Plante, sædv. Hundetunge, Appul. — sub.lābor, lapsus sum, 3, v. dep. n.: falder el. synker nedad el. ned; - vid. Senec. Ep. 71; sublabentur autem imperfecta, nisi ire et niti perseveraverint, ibd.; aedificia vetustate sublapsa, Plin. Ep. 10, 75; — II) „fig."; A) „overf.": hemmeligen el. umærkeligen at snige sig ind el. at udbrede sig, (om en Sygdom el. Smitte), vid. Virg. Aen. 7, 351; men sublapsa vetustas, (som umærkeligen skrider frem el. over-

lifter), ibd. 12, 686; — B) „ment.": at henfvinde; - retro sublapsa referri Spes etc., Virg. Aen. 3, 169; ligel. „poet.": longo lassa sublabens situ (memoria senum), Senec. Oed. 817. — sublabro, are, v. a., [labrum]: ftikker i Munden, alicui aliquid, Novius. ap. Non. 170, 8.

Sublacensis, e, f. und. Sublaqueum. — sub-lăcrĭmans, tis, partic., [lacrimo]: ligefom grædende, med Taarer, oculi, Veget. — sublămĭna, ae, f.: Blikplade, Underblik, Cato. — sublapsus, 3, partic. af sublabor. — Sublăquĕum, i, n.: liden By i d. Æqviske, i Latium, (hod. Subiaco), Plin. 3, 17, Tac.; — B) df. Sublăcensis, e: fublacenfisk, villa, (fom tilhørte Nero), Frontin.; ∾ viae, (fom vare anlagte derved af Nero), id.

sublāte, adv. af sublatus und. tollo: høit, ophøiet; compar., ∾ fluere, (om Nilen), Ammian.; — II) „fig."; - sublate dicere, (føre et høit Sprog), Cic. Brut. 55; men Pseud.Cic. pro Domo 36: sublatius de se dicere, (ophøie fig felv). — sublātĭo, onis, f., [tollo]: Ophøien, at ophøie el. hæve i Veiret; df. I) „technisk"; - a sublatione ad positionem (fra Taktens Anslag til dens Sænkning), etc., vid. Quintil. 9, 4, 48; cf. id. ibd. 55; — II) i Retsfproget; - ∾ judicii, (Ophævelse el. Cassering af en Retsdom), id. 7, 1, 60; — II) „ment.": Opblæsthed el. Indbildning; - ∾ animi, sine ratione opinantis, se magno bono frui, (fom stoisk Definition paa voluptas), Cic. Fin. 2, 4. — sublatus, 3, partic. o. adj. af tollo. — sub.lăvo, are, v. a.: vasker el. bader nedenfra el. de nedre Dele, Cels., o. A.

sublectĭo, onis, f., [sublego]: Efterfamling, Tertull. — sublecto, are, v. intens. a., [lacio]: lokker, bar til Bedfte; - ut sublecto os (ei)! Plaut. Mil. gl. 4, 2, 74. — sublectus, 3, partic. af flgd. — sub.lĕgo, lēgi, lectum, 3, v. n.; I) „egenl.": famler nedenfra, opfamler, baccam (den affaldne Olive), Colum. 12, 52; cf. Hor. Sat. 2, 8, 12; — B) „fig."; 1) „overf.": optager el. fratager hemmeligen; - ∾ liberos (parentibus), Plaut. Rud. 3, 4, 44; — 2) „ment.": belurer el. opfnapper; - ∾ sermonem alicujus, Plaut. Mil. gl. 4, 2, 18; cf. Virg. Ecl. 9, 21; — II) vælger i Andens Sted; - collegae, qui una lecti, et qui in eorum locum suppositi, sublecti, additi, allecti, Varr. L. L. 6, 7; ∾ (senatores) in demortuorum locum, Liv. 23, 23; ∾ familias in numerum patriciorum, Tac. Ann. 4, 25; f. ogf. Val. Max. 4, 6, 1.

sublestus, 3, [efter Doederl. rimel. Biform af sublevatus, altf. oprdl.]: let, uden Vægt; df. „overf.": flet, ringe; - ∾ fides, Plaut. Bacch. 3, 6, 13; - ligel. compar., ∾ fides, id. Pers. 3, 1, 20; f. ogf. Fest. p. 294 flgd.: sublesta antiqui dicebant infirma et tenuia, etc.; hvor ogf. efter Plaut. citeres superl., ∾ vinum.

sublĕvātĭo, onis, f., [af flgd. nr. II]: Lettelse, Lindring; - vid. Cic. d. Rep. 2, 34: salutis omnium causa aliqua sublevatio et medicina quaesita est. — sub-.lĕvo, avi, atum, 1, v. a.: løfter nedenfra el. derunder, løfter el. hæver el. reifer i Veiret; - qui nos sibi ad pedes stratos ne sublevabat quidem, Cic. Att. 10, 4; men sublevati a suis, Caes. B. C. 2, 34, oftere, o. Liv. 5, 47; men jubis equorum sublevati, Caes. B. G. 1, 48; f. ogf. Suet. Vesp. 34; men ∾ retia furcis, (hænge derpaa), Plin. 9, 9; — II) „fig.": letter el. lindrer (en Modgang el. Lidelse), opmuntrer el. trøster el. hjelper (den Lidende): - ∾ aratores, (opp. evertere), Cic. Verr. 3, 92; cf. id. Tusc. 4, 20: ad calamitates hominum sublevandas etc.; men id. Caecin. 9: non minus nos stultitia illius sublevat, quam laedit improbitas; - ad sublevandam omnium rerum inopiam, Caes. B. C. 3, 80; men ibd. 73: si etc., fortunam esse industria sublevandam; men Tac. Ann. 14, 4: id blandimentum sublevavit metum; — b) „bef." ogf.: hjelper tilrette dermed; - ∾ oppidanos re frumentaria, Hirt. B. G. 8, 34; cf. Caes. B. G. 1, 16: quod ab iis non sublevetur (sc. frumento).

sublĭca, ae, f., [ftal være befl. m. ὑποβλής]: nedrammet Pæl el. Bjælke; - vid. Liv. 23, 37, o. Caes. B. C. 3, 49; - navnl. ogf. om Bropæle, Caes. B. G. 4, 17, o. Liv. 1, 37; df. — sublĭcĭus, 3: bestaaende af el. hvilende paa Pæle; df. Sublicius pons: en af K. Ancus Marcius over Tiberen flaaen Træbro el. Pælebro; vid. Liv. 1, 33, Plin. 36, 23, o. A. — sub-lido, ĕre, v, a., [laedo]: ftøder op el. ud deraf; - ∾ murmur tenerum voce minuta, Prudent.

*sublĭgācŭlum, i, n.: etslags kort Skiort el. Skjødskind, edl., Cic. Off. 1, 35; — subligar (f. subligare), is, n.: = frgd., Martial. 3, 87, Juvenal. 6, 70; men in pl., Plin. 12, 32; o. — sublĭgātĭo, onis, f.: Underbindning, uvarum, Pallad.; af — sub-.lĭgo, avi, atum, 1, v. a.: binder derunder, opbinder, vites, Cato; - ogf. binder dertil, ensem lateri, Virg. Aen. 8, 459; cf. ibd. 11, 11; - men „poet. overf.": quem balteus asper subligat, (omgiorder), Val. Fl.; - men Martial. 7, 67: Harpasto quoque subligata ludit, (med opbundne Klæder).

sublĭmātor, oris, m., [sublimo]: fom ophøier, Salvian. — sublime, fom adv., f. und. flgd. — sublīmis, e, (Biformen sublima, fom fem. sing. o. neutr. pl., have Attius o. Sall. ap. Non.; f. ogf. Lucr. 1, 341), [rimel. af sublevo; vid. Fest. p. 306]: hævet i Veiret, ophøiet; I) „egenl."; - ∾ aliquem rapere el. arripere el. ferre, Plaut., Ter.; cf. Virg. Aen. 5, 255, o. Ovid. Met. 4, 363; - ∾ arma, (fom bæres høit), vid. Serv. ad Virg. Aen. 11, 602; men hoc sublime candens, (denne høie klare Luft), Enn. ap. Cic. N. D. 2, 25; - ofte ogf. fom appos. subjecti, el. f. adv.; sublimis abit, (høit igiennem Luften), vid. Virg. Aen. 1, 415, ogf. Liv. 1, 16 o. 34; ligel. apparet ··· sublimis etc., Virg. Aen. 1, 404; cf. Tibull. 2, 6, 83: Hanc Venus ex alto flentem sublimis Olympo Spectat; - ligel. localt: Hic vertex nobis semper sublimis, etc., Virg. Ge. 1, 242; ∾ cacumen montis, Ovid.; ∾ tectum, id., atrium, Hor.; ∾ arcus (Iridis), Plin. 2, 60; - ∾ os, (opreist), Ovid. Met. 1, 85; men ∾ vertex (hucifende), Hor. Od. 1, 1, fin.; men absol., id. A. P. 457: dum sublimis versus ructatur, (kneifende); men ∾ flagellum, (fom fvinges høit), id. Od. 3, 26, 11; - compar., quanto sublimior Atlas etc., Juvenal. 11, 54; superl., in illo sublimissimo curru, Tertull.; — b) neutr. sublime, ogf. absol.: Høide el. det Høie; navnl. ogf. Luften; - in sublime jactare, (kaste i Veiret), Suet., Plin.; per sublime volare, id.; men in sublimi posita facies Dianae, (paa et høit Sted), id.; ex sublimi devoluti, id.; - ogf. in pl.; Antiquique memor metuit sublimia casus, Ovid. Met. 8, 259; men per maria ac terras sublimiaque coeli, etc., Lucr. 1, 341; — II) „fig.": høi el. ophøiet, udmærket el. synlig; A) „alm."; - Mens tua sublimis supra genus eminet ipsum, Ovid. Pont. 3, 3, 103; ligel. ∾ pectora, id. Fast. 1, 301; men Hor. A. P. 165: sublimis cupidusque etc., (fom stræber høit, sværmende); men id. Ep. 1, 12, 15: quum tu ··· sublimia cures, (studerer Philosophien); - compar., qua claritate ··· nihil sublimius duco, Plin. 22, 5; cf. Juvenal. 8, 232; superl., ∾ judices, Cod. Just.; — B) „bef." om Talen, osv.; - ∾ oratio, Quintil.; ∾ actio, (opp. causae summissae), id.; - ogf. absol., si quis sublimia humilibus misceat, id.; - ogf. „overf." om Talere og Digtere; natura sublimis et acer, vid. Hor. Ep. 2, 1, 165; sublimis et gravis et grandiloquus (Aeschylus) etc., Quintil. 10, 1, 66; cf. ibd. 119; med Lune har Juvenal. 7, 28: Qui facis in parva sublimia carmina cella; compar., ∾ cothurnus (Sophoclis), Quintil. l. c. 68; ligel. (in) suadendo sublimius aliquid senatus, concitatius populus poscunt,

id. 8, 3, 41; cf. ibd. 75; — III) neutr. sublime ogſ. ſom adv., ſ. sublimiter; - humine, an sublime putrescat, (i Luften, d. e. paa Korſet), Cic. Tusc. 1, 43; cf. id. Div. 2, 31: scuta sublime fixa etc.; ligel. ∾ volare, Lucr., ferri, id., Cic.; cf. Liv. 21, 30: eos ipsos ··· non pennis sublime elatos Alpes transgressos; men sublime expulsam (segetem) etc., vid. Virg. Ge. 1, 320.

*sublīmĭtas, atis, f.: Hoide, Høihed; A) „egenl."; - ∾ corporis, (høi Vært), Quintil.; ∾ cellarum, Colum.; - ogſ. in pl.; ∾ lunae, Plin. 2, 13; — II) „fig.": Høihed, Aandshøihed; A) „alm."; - ∾ incomparabilis invicti animi, Plin. 7, 26; haec est in pictura summa sublimitas, id. 35, 36; — B) „beſ." om Foredraget; - ∾ heroici carminis, Quintil.; cf. id. 10, 1, 27: ab his (poëtis) in rebus spiritus, in verbis sublimitas petitur; men Platonicam illam sublimitatem et latitudinem effingere, Plin. Ep. 1, 10; — sublimiter, adv.: høit, i Hoiden, i Veiret; - ∾ stare (ſtaae opreiſt), Cato; ∾ volitare, Colum.; - compar., ∾ attulit caput, Ovid. Hal. 69; — II) „fig.": høit, med høi Aand; - in compar.: alia sublimius ··· alia gravius esse dicenda, Quintil. 9, 4, 130; — sublīmĭtus, adv.: høit, i Veiret; - ∾ equum insilire, Fronto; o. — sublīmo, avi, atum, 1, v. a.: hæver i Veiret, ophøier; (for- o. eſterel. Ord); I) „egenl."; - in coelo sublimavit facem (sol), Enn. ap. Non.; sublimata granaria, (ſom anlagte paa høie Steder), Vitruv.; - men sublimata in altum avolat, Appul.; — II) „fig.": hæver til Ære el. Værdighed; - ∾ in maximum decus, Cato ap. Fest.; praetoriis ornamentis sublimatus, Aur. Vict. epit. 4; — [sublimis]. — sublimus, 3, vid. sublimis ab in.

sub.lingĭo, onis, m., [lingo]: ligeſom Underſlikker; - ∾ coqui: Kokkedrenge, Plaut. Pseud. 3, 2, 103. — sub.lĭnĭo, ire, Biform af flgd.; hvſ. partic. perf. sublinitum os (ſ. sublitum os), Plaut. Mil. gl. 2, 1, 75. — sub.lĭno, lēvi, litum, 3, v. a.: beſmører nedenfra el. nedentil; - ∾ chrysocollam atramento, vid. Plin. 33, 27; ∾ argentum vivum, id. 33, 32; — II) „overſ.": belægger el. bedækker dermed; - ∾ maceriam calce, Cato; sardonyx argenteis bracteis sublinitur, Plin. 37, 31; — B) df. ofte „alleg.": ∾ os alicui, (efter Non. oprdl.: at beſtryge el. beſmøre den Sovendes Anſigt); df. ſædv.: at ſmøre nogen om Munden, at have til Bedſte, at føre bag Lyſet; - hic emit illam; pulchre os sublevit patri, Plaut. Merc. 3, 4, 19, oftere. — sublitus, 3, partic. af sublino. — sub.līvĭdus, 3: blaalig el. noget blaa, pustulae, Cels., locus, id.

sublūcānus, 3, [lux]: imod Dag, imod Morgen; - ∾ temporibus, Plin. 11, 12. — sub.lūcĕo, ēre, v. n.: at ſkinne el. lyſe, at give et Skin fra ſig; - Qualia sublucent fugiente crepuscula Phoebo, Ovid. Am. 1, 5, 5; cf. id. Her. 21, 217; men violae sublucet purpura nigrae, (ſkinner frem derunder), Virg. Ge. 4, 275; - men Plin. 14, 25: si fragmenta (picis) subluceant. — sub.lūcĭdus, 3: noget lys, lucus, Appul.

sublŭo, (ub. perf.), lūtum, 3, v. a.: at affkylle el. afvaſke nedentil el. nedenfra; - ∾ aliquid aqua calida, Cels., Colum.; cf. Martial. 2, 42; — II) „overſ." om Floder: at beſkylle nedentil, at flyde ved Foden deraf; - hunc montem flumen subluebat, Caes. B. C. 3, 97; cf. id. B. G. 7, 69. — sublustris, e, [lux]: noget el. temmelig lys; - ∾ nox, Hor. Od. 3, 27, 31, o. Liv. 5, 47; men ∾ umbra (noctis), Virg. Aen. 9, 373, Val. Fl.; — II) „overſ.": eloquentiae exorientis lumina quaedam sublustria, Gell. 13, 24. — sub.lūtĕus, 3: gulagtig, noget gul, color, Appul., Arnob. — sublutus, 3, partic. af subluo. — sublŭvĭes, em, e, [subluo]: det Bortvaſkede, d. e. Smudſighed, Snavs; - ∾ coenosa, Appul., limosa, Ammian.; — II) etſlags Klovſyge el. Klovbyld hos Faaret; ogſ. Næglbyld hos Menneſker; - Colum. 7, 5, Plin. 30, 23. — sublŭvium, i, n., Biform af frgd., Marc. Emp.

subm-, ſ. und. summ-. — sub.nascor, natus sum, 3, v. dep. n.: at vore op el. komme frem derunder el. derefter, at følge derpaa; - Num vada subnatis imo viridentur ab herbis, Ovid. Hal. 90; qui (cortex) subnascente alio expellitur, Plin. 17, 37; ligel. subnascentibus aliis foliis, id.; ogſ. subnasci pilum quadrupedibus, id.; ∾ plumas, id.; - ∾ ulcera, Senec. Brev. Vit. 5; ∾ aqua, id. Ir. 2, 10; ∾ ignis, Sil. 14, 65. — sub.nāto, are, v. n.: at ſvømme derunder; - pars subnatat nuda Membrorum, pars exstat aquis, Sil. 14, 482; ligel. hos Appul. — subnātus, 3, partic. af subnascor.

sub.necto, (xui), xum, 3, v. a.; I) „egenl.": binder derunder, binder op dertil, binder ſammen; - antennis totum subnectite velum, Ovid. Met. 11, 483; cf. Virg. Aen. 1, 492; men id. Ge. 3, 167: laxos tenui de vimine circlos Cervici (vituli) subnecte; men id. Aen. 4, 139: subnectit fibula vestem; - ogſ. m. græſk Conſtruction: crinem subnectitur auro, Val. Fl.; — II) „fig.": i Talen el. Foredraget at knytte el. føie dertil el. forbinde dermed; - ∾ inventioni judicium, Quintil. 3, 3, 5; ∾ fabulam, Justin.; ligel. subnectit, m. flgd. Objectsſætn., id. 14, 1, fin. — sub.nĕgo, avi, 1, v. a.: paa en Maade at negte el. afſlaae; - quod praesenti tibi prope subnegaram certe, absenti debere non potui, Cic. Fam. 7, 19. — Sub.nĕro, onis, m., ligeſom en Undernero el. en anden Nero, (om K. Domitianus), Tertull. — subnervo, avi, 1, v. a., [nervus]: nedentil el. nedenfra at overſkære en Nerve; df. „overſ.": enerverer el. ſvækker, Tertull.; ogſ. ∾ calumniam, Appul. — subnexus, 3, partic. af subnecto.

sub.nĭger, gra, grum: noget ſort el. mørk; - (homo) subniger (mørkladen), magno capite, etc., Plaut. Pseud. 4, 7, 120; ∾ oculi, id.; ∾ color (cutis), Cels. — subnisus, 3, ſ. und. flgd. — sub.nixus, (ogſ. subnisus), 3, partic., [nitor]; I) „egenl.": ſom nedenfra el. nedentil ſtøtter el. læner ſig derpaa; - (duos) circulos coeli verticibus ipsis ··· subnixos etc., Cic. d. Rep. 6, 20; cf. Virg. Aen. 3, 402; men m. græſk Conſtruction: Moeonia mentum mitra ··· subnixus, (under hvis Hage hin Mitra er bunden, el. med Hagen underbunden deraf), ibd. 4, 217; men comiſk: subnixis alis me inferam, (med hævede Arler el. Arme), Plaut. Pers. 2, 5, 6; — II) „fig.": ſtøttet derpaa, d. e. forladende ſig el. ſtolende derpaa; a) c. abl.; - Hannibalem subnixum victoria Cannensi etc., Liv. 25, 41; cf. id. 41, 19; ligel. victoriis divitiisque subnixus, Cic. d. Rep. 2, 25; ſ. ogſ. Tac. Ann. 1, 11, o. ibd. 11, 1; ligel. Cic. d. Or. 1, 58: qui ejus artis arrogantia ··· subnixi ambulant; — b) m. ex; - subnixo animo ex victoria etc., Coel. (el. Quadrig.) ap. Non.; cf. Gell. 17, 24; — c) absol.; - ubi subnixus et fidens innocentiae animus esset, quaerebat, Liv. 4, 42.

subnŏtātĭo, onis, f.: Undertegning el. Underſkrift, Cod. Just.; af — sub.nŏto, avi, atum, 1, v. a.: optegner el. anmærker derunder, Appul.; men ∾ nomina palam, Suet. Calig. 41, (optegne el. nedſkrive); men Plin. Ep. 1, 10: ∾ libellos, (at underſkrive); — II) „overſ.": hemmeligen at iagttage el. bemærke, el. lægge Mærke dertil; - Et non sobria verba subnotasti, Martial. 1, 28; cf. id. 6, 82. — subnūba, ae, f., [nubo]: Medbeilerſke, Medhuſtru; - ∾ lecti nostri, vid. Ovid. Her. 6, 153. — sub.nūbĭlus, 3: noget ſtyet el. overtrukken el. dunkel, nox, Caes. B. C. 3, 54; men Ovid. Rem. 599: Limes erat tenuis longa subnubilus umbra, etc.

sŭbo, are, v. a., [beſl. m. υς o. sus]: at være i Brunſt, Plin. 8, 53, o. Lucr. 4, 1193; - ogſ. „overſ." om Menneſker, Hor. Epod. 12, 11, Tertull., o. A. — sub.obscenus, 3: noget ſmudſig el. anſtødelig; -

ridiculo (uti) ··· nec subobsceno, ne mimicum (sit), nec petulanti, ne improbum, Cic. Orat. 26. — subobscūre, adv.: noget dunkelt, dicere, Gell. 10, 1; af — sub.obsūrus, 3: noget dunkel, men alene „overf." om Taleren og Foredraget; - vid. Cic. Brut. 7, o. id. d. Or. 3, 11. — sŭb.ŏcŭlāris, e: som findes under Øiet, venae, Veget. — sŭb.ŏdĭōsus, 3: noget ked-sommelig el. fortrædelig; - quod erat subodiosum (m. hosstaaende Subjectsætning), Cic. Att. 1, 5. — sŭb.offendo, ĕre, v. n.: paa en Maade at stode for Hovedet el. krænke; - ∾ apud faecem populi etc., Cic. Qu. Fr. 2, 6.

sŭb.ŏlĕo, ēre, v. n.; oprdl.: at give en Lugt fra sig; df. sædv. „overf.": hoc el. id subolet mihi (tibi, etc.), ogs. subolet (mihi, tibi, etc.): jeg (du, osv.) lige-som lugter, d. e. aner el. mærker el. forstaaer Tingen; (alene forel.); - vid. Plaut. Pseud. 1, 5, 7: id jam pridem sensi et subolet mihi; ligel. video, subolet, sentio, id. Trin. 3, 1, 14; cf. Ter. Phorm. 3, 1, 10, o. id. Heaut. 5, 1, 26.

sŭbŏles (soboles), is, f., [2. oleo, hvf. olesco]; I) „egentl." om Væxterne: Rodskud, Skud, Spire; - serere ulmum ex subolibus, Colum.; cf. Plin. 17, 12: multorum radicibus pullulante subole densa; - ogs. om den nye Haarvæxt, Varr. ap. Non., Appul.; — II) „overf." om Mennesker og Dyr: den opvoxende Slægt, Yngel el. Afkom, Efterslægt, Efterkommere, obl.; - vid. Cic. d. Or. 3, 38; ligel. haec propagatio et suboles etc., Cic. Off. 1, 17; cf. id. Leg. 3, 3, (e XII tabb., hvor pl. suboles); ∾ juventutis, id. Phil. 2, 22; ∾ militum, (det unge Mandskab), Pollio ap. Cic. Fam. 10, 33; men fortunati patris matura suboles, si etc., Liv. 40, 6; cf. id. 26, 41, o. Virg. Aen. 4, 328; men Lucr. 4, 1228: Sive virum suboles, sive est muliebris origo; men cara deum suboles, (deres Afkom), Virg. Ecl. 4, 49; - s. ogs. Hor. Carm. Sec. 17, o. id. Od. 4, 3, 14; — b) ogs. om Dyrene, Hor. Od. 3, 13, 8; ∾ capellae, Colum.; ∾ armentorum, Plin. 7, 2. — sŭb.ŏlesco, ĕre, v. inch. n.: at vore til el. at frem-staae derefter el. istedet derfor; - juventutem frequentiorem pro tot caesis exercitibus subolescentem etc., Liv. 24, 3. — sŭb.olfăcio, ĕre, v. a.: lugter, mærker af Lugten, m. flgd. quod (at), Petron. Sat. 45.

sŭb.ŏrĭor, iri, v. depon. n.: at opstaae el. vore frem, el. blive til derefter el. efter hinanden; - nisi materiaï Ex infinito suboriri copia posset, Lucr. 1, 1034; cf. Plin. 2, 95. — sŭbornātor, oris, m., [af flgd. nr. II]: en Forfører el. Ophidser; (efterel. Ord); - ∾ servorum, Lamprid.; proinde subornatores et delatores puniuntur, Paul. Sent. — sŭb.orno, avi, atum, 1, v. a.; I) (m. Eftertryk paa Verbet): at ud-ruste el. forsyne el. forsørge; - ∾ aliquem pecunia, Anton. ap. Cic. Phil. 13, 16; ogs. ud. abl.; vid. Planc. ap. Cic. Fam. 10, 23; - men in modum lictorum ··· subornati, (forklædte som Lictorer), Val. Max. 7, 3, 10; — b) ogs. „ment."; - quemadmodum a natura subornatus in vitam venerit, Cic. Leg. 1, 22; cf. Senec. Ep. 24; — II) (m. Eftertryk paa Præpositionen): hem-meligen el. listigen at stille nogen derimod, at forlede nogen til en Udaad, obl.; - fictus testis subornari solet etc., Cic. Caecin. 35; ∾ medicum indicem, id. Dejot. 6; ut percussorem sibi subornatum etc., Suet. Ner. 34; ∾ aliquem ad caedem alicujus, Liv. 42, 15; men id. 44, 44: ab subornato ab se per fallaciam in tabellarii speciem litteras in foro medio accepit. — sŭbortus, us, m., [suborior]: Fremstaaen el. Opstaaen; - solem ··· Ex alio atque alio lucem jactare subortu, Lucr. 5, 304. — sŭb.ostendo, di, sum, 3, v. a.: viser underhaanden el. derhos, Tertull. — subp-, s. supp-. — subr-, s. surr-.

sub.salsus, 3: noget salt, aqua, Cels.; ∾ herba gustanti, Plin. 21, 103. — subsanno, are, v. a., [sanna]: forhaaner med spottende Gebærder; forhaa-ner, spotter, Tertull., Hieronym. — suscrībendārius, i, m.: underordnet Embedsmand, som besørger Underskrifter, obl., Cod. Theod.; af — sub.scrībo, psi, ptum, 3, v. a.: skriver derunder; I) m. Eftertryk paa Præpositionen; A) „alm."; - statuis ··· subscripsit, m. flgd. Objectsætn., Cic. Cluent. 36; men Suet. Caes. 80, m. flgd. or. direct.; s. ogs. Hor. Od. 3, 24, 28, o. Ovid. Met. 9, 563; men quarum (litterarum) exemplum subscripsi, (har afskrevet nedenfor), Balb. ap. Cic. Fam. 12, 16; — B) „bes."; 1) i Retssproget: under en An-klage (ene el. med Andre), at skrive sit Navn, tillige-med Anklagens Grund; df. „overf.": at anklage nogen; - in Popillium subscripsit Gellius, quod etc., Cic. Cluent. 47; men id. Qu. Fr. 3, 3: Gabinium de ambitu reum fecit Sulla, subscribente Memmio, etc.; men Vell. 2, 69: Capito Agrippae subscripsit in Cassium; - men Tac. Agr. 45: quum suspiria nostra subscriberentur, (antegnedes som Forbrydelser); — 2) „publicistisk" om Censor: at skrive under en Persons Navn, hvad der hos en saadan fandtes at dadle; - vid. Cic. Cluent. 42, 44 o. 45, ogs. id. Div. 1, 16; ligel. Quintil. 5, 13, 33: quod censores de ceteris subscripserunt; — c) „civilistisk" el. i Forretningssproget: at sætte sit Navn (ogs. en Slutningsformular el. Hilsen) under et Document; - ∾ rationibus, testamento, Digest.; ogs. ∾ rationes, ibd.; - subscribens numerum puniendorum etc., Suet. Calig. 29; cf. id. Ner. 10; s. ogs. id. Tib. 32, under subscriptio; — C) „overf.": ligesom giver min Stemme dertil, billiger el. bifalder; - ∾ odiis accusationibusque alicujus, Liv. 33, 27; Neve, precor, magni subscribite Caesaris irae, Ovid. Trist. 1, 2, 3; cf. Phaedr. 3, 10; men Colum. 1, 2: si fortuna voto subscripserit; — b) ogs. ∾ alicui aliquid: at indrømme nogen noget, Tertull.; — II) (m. Eftertryk paa Verbet): optegner, noterer; - numerus aratorum quotannis subscribitur, Cic. Verr. 3, 51; ligel. nec tanta sit acturo memoriae fiducia, ut subscribere audita pigeat, Quintil. 12, 8, 8; cf. Suet. Aug. 27: ∾ quaedam etc.

*subscriptĭo, onis, f.; I) Underskrift; A) „alm."; - in Serapionis subscriptione (statuarum) etc., Cic. Att. 6, 1; — B) „bes."; 1) i Retssproget: Underskrift el. Medunderskrift under en Klage el. Anklage; - qui subscriptionem sibi postularunt, Cic. Divin. in Caecil. 15; ∾ in crimen, Digest.; — 2) „publicistisk": Cen-sorens skriftlige Tilføielse til nogens Navn af den paa-talte Forseelse; herom ogs. ∾ censoriae; - ne subscriptio censoria non minus calamitatis civibus, quam illa acerbissima proscriptio, possit afferre, Cic. Cluent. 44; cf. ibd. 42; — 3) „civilistisk": Underskrift under et Document el. Actstykke deels af den Skrivendes Navn, deels af en Slutningsformular el. Hilsen; - quodcumque imperator per epistolam et subscriptionem statuit, legem esse constat, Digest.; quod litteras publicas sine subscriptione ad se dederant ··· tantum modo jussos subscribere remisit, Suet. Tib. 32; — II) For-tegnelse; - ∾ et professio jugerum in agro Leontino etc., Cic. Verr. 3, 47; o. — subscriptor, oris, m.; I) som (ene el. med andre) undertegner en Anklage; - - vid. Cic. Divin. in Caecil. 15 o. 16, o. id. Qu. Fr. 3, 4; — II) som billiger el. bifalder noget, (efterel.); - hujus sententiae legisque fundus et subscriptor etc., Gell. 19, 18; cf. id. 5, 21: subscriptores approbatoresque hujus verbi (plurium); — [subscribo]. — subscriptus, 3, partic. af subscribo.

subscus, ūdis, f., [sub, cudo]: etslags Træklemme (i Form af en dobbelt Svalehale), der holder tvende Bretter sammen; (for- o. efterel. Ord); vid. Fest. p. 306, ogs. Vitruv. 4, 10, oftere, o. Cato; — not.: s. pl. subscudes findes ogs. Biformen subscudines, Augustin.

subsĕcivus, (ogſ. subsicivus, o. v. Omſætn. subcisivus el. succisivus), 3, [sub, seco]: hvad der ved Agerfordelinger bortſkæres el. bortfalder el. bliver tiloverѕ; hvſ. ogſ. subst. subseciva, orum, n.: ſaadanne Lodder el. Grundſtykker; - subseciva, quae divisis per veteranos agris superfuerunt, etc., Suet. Dom. 9; cf. Varr. R. R. 1, 10: in subsicivum esse unciam agri, (til Reſt); — II) „overſ.“ o. „alm.“: hvad der ſom Biting hører til det Vigtigere el. til Hovedſagen, ſom er øvrig el. tiloverѕ derfra; - ∾ quaedam tempora (Bitimer el. Fritid, odl.) incurrunt, quae etc., vid. Cic. Leg. 1, 3; ligel. ∾ temporis aliquid (nogen Del af min Fritid), etc., Plin. Ep. 3, 15; men c. gen.: haec temporum velut subseciva, Quintil. 1, 12, 13; men Cic. Phil. 2, 3: ∾ operis (ved mine Biarbeider) perfecisse (me), ut etc.; men Senec. Ep. 53: non est res subseciva (philosophia), ordinaria est; — b) ∾ sollicitudo, (ſom endnu er tilbage), Appul.

sub.sĕco, cŭi, ctum, 1, v. a.: afſkærer nedenfra; ogſ. alm. afſkærer el. beſkærer; - ut quemque (manipulum) subsecuerunt (messores), ponunt in terra, Varro; ∾ herbam, id., legumina, id., radices, Colum.; men ∾ novas frondes ··· tauro, vid. Ovid. A. A. 1, 299; - ∾ ungues ferro, id.; men ∾ papavereas comas ungue, id. Fast. 4, 438. — subsectus, 3, partic. af subseco. — subsĕsundārĭus, 3: ſom kommer el. følger derefter el. dermed; - ∾ tempora et subseciva, Gell. epil.

subsellĭum, i, n., [sella]: en lavere Bænk, (quod non erat plane sella, Varr.); df. I) „alm.“: enhver Bænk til at ſidde paa (i Hjemmet, el. i Theatret, el. i Curiet, el. i Retten, oſv.); - tiente undert. ſom lectus (el. Spiſeſopha), Plaut. Stich. 5, 4, 21; hvſ. subsellii imi vir, (ſom ſidder nederſt), id.; cf. Suet. Vit. Ter. 2; men Martial. 1, 27: bibis, quantum subsellia quinque, (ſ. convivae quinque subselliorum); - subsellia i Theatret anføres Plaut. Amph. prol., o. id. Poen. prol.; ſ. ogſ. Suet. Aug. 43 o. 44, oftere; - subsellia omkring Talerſtolen ommældes Cic. Brut. 84; ligel. subsellia senatus, id. Phil. 5, 7, oftere; - men sedere in subselliis accusatorum, Cic. R. Am. 6; cf. id. Vatin. 14, o. Quintil. 11, 3, 132, oftere; — II) „bcſ.“ ogſ. Dommerbænken el. Dommerſædet; (ligel. ofteſt in pl.); - accusare ad subsellia, (opp. in concionibus), Cic. Cluent. 34; cf. ibd. 40: rem ab subselliis in rostra deferre; — B) df. „overſ.“: Retten; - vid. Cic. d. Or. 1, 8, ogſ. id. Brut. 84; homo ab subselliis, (ſom ideligen er tilſtede i Retten), id. Div. in Caecil. 15, hvorom ogſ. habitare in subselliis, id. d. Or. 1, 62; men id. Fam. 13, 10: versatus in utrisque subselliis, (ſom Dommer og ſom Sagfører), etc.; men ibd. 3, 9: longi subsellii ··· judicatio et mora, (hvad der fordrer lang Betænkning).

subsentātor, oris, m., [sentio; formet efter Analogien af assentator]: en Smigrer; - ∾ subdoli, Plaut. frgm. ap. Fronton. — sub.sentĭo, si, 4, v. a.: mærker hos mig ſelv el. i Stilhed; - etsi subsensi id quoque, illos ibi esse, etc., Ter. Heaut. 3, 1, 62.

subsĕquenter, adv.: efter hinanden, efter Ordenen, Messal. Corvin. d. progen. Aug. 23; af — sub.sĕquor, cutus (quutus) sum, 3, v. dep. n. o. a.: umiddelbart at følge derpaa el. derefter; I) „egenl.“; a) c. acc.; - Age, i tu secundum; Sos. sequor, subsequor te, Plaut. Amph. 2, in.; ∾ signa, Caes. B. G. 4, 26; cf. id. B. C. 1, 83: has (cohortes) subsidiariae ternae subsequebantur; men Ovid. Her. 20, 133: subsequor ancillam; — b) absol., Morare hercle, quum verba facis; subsequere, Plaut. Most. 3, 2, 116; cf. Caes. B. G. 2, 19, oftere, o. Liv. 27, 31; ligel. Ovid. Met. 3, 17: subsequitur, pressoque legit vestigia gressu; men id. Fast. 2, 336: Et praefert cautas subsequiturque manus; — 2) ogſ. om Tings- og Begrebsſubjecter, navnl. om Himmellegemerne, Cic. N. D. 2, 20 o. 43; - men om Haanden og Geſticulationen, vid. id. d. Or. 3, 59: manus ··· digitis subsequens verba, non exsequens; ligel. ibd.: omnes hos motus subsequi debet gestus; - ligel. om en Række (af Skrifter), id. Div. 2, 1; - men om den hiſtoriſke Sammenhæng, Liv. 8, 36: si ducis consilia favor subsecutus militum foret; cf. Cic. Phil. 13, 10; - endel. om Tidsfølgen: subsequenti tempore, Vell., anno, Plin.; — II) „fig.“: at følge nogens Foreſtillingsmaade el. Exempel el. Adfærd, at rette ſig derefter; - subsequens Chrysippum, (følgende hans Lære), Cic. Div. 1, 3; te imitari, te subsequi student, Plin. Pan. 81; ligel. Cic. Fam. 3, 1: mirifice ipse suo sermone subsecutus est humanitatem litterarum tuarum; cf. Liv. 8, 35; ligel. ∾ voluntatem orationis alicujus, (rette ſig derefter), Digest.

sub.sērĭcus, 3: halv af Silke, vestis, Lamprid. Elag. 26, o. A. — 1. sub.sĕro, ĕre, v. a.: ſaaer el. planter derefter, Colum. 4, 15, Digest. — 2. sub.sĕro, (ut. perf.), sertum, 3, v. a.; (efterel. Ord): ſtikker el. anbringer ind derunder; - subsertis manibus exsolvit suam sibi fasciam, Appul.; - men „fig.“: ∾ pauca super aliquo, (tilføie), Ammian. — subsertus, 3, partic. af frgd. — sub.servĭo, ire, v. n.; (forel. Ord); I) „egenl.“: at betiene, at være underdanig; c. dat.; - quae viros subservire sibi postulant, dote fretae, Plaut. Men. 5, 2, 10; — II) „fig.“: at lempe el. indrette derefter; ligel. c. dat.; - tu ut subservias orationi, utcumque opus sit, verbis, vide, Ter. Andr. 4, 3, 20. — *subsessa, ae, f.: fiendtligt Baghold, Veget.; cf. Serv. ad Virg. Aen. 11, 268; o. — subsessor, oris, m.: ſom dukker ned for at lure, ſom ligger paa Lur, en Lurer; - vid. Serv. l. c.; men subsessores cum venabulis etc., Petron. Sat. 40, 1; — II) „fig.“; ∾ matrimonii alieni, Val. Max. 2, 1, 5; ∾ et adulteri, Arnob.; — [subsido].

subsicivus, 3, ſ. und. subsecivus. — subsīdentĭa, ae, f., [subsido]: at ſætte ſig, at ſynke til Bunds; df. „concret“: Bundfald; - quae ex aquarum subsidentia etc., Vitruv. 8, 3. — subsīdĕo, ēre, ſ. und. subsido. — *subsīdĭālis, e, (ſild. Biform af flgd.): hørende til Reſerven, acies, Ammian., manus, id.; — subsīdĭārĭus, 3: hørende til Reſerven, cohortes, Caes. B. C. 1, 83, Liv. 9, 27, o. Tac. Ann. 1, 63, acies, auct. B. Afr. 59; ∾ naves, Hirt. B. Al. 14; — b) df. subst. subsidiarii, orum, m.: Reſervetropperne, Reſerven, Liv. 5, 38, o. id. 6, 8, oftere; — II) „overſ.“ fra Krigsſproget: ſom haves i Reſerve el. til Nødmiddel, palmes, Colum.; men ∾ actio, (Søgsmaal til Opreisning), Digest., Cod. Just.; o. — subsīdĭor, ari, v. dep. n.: at tiene til Reſerve; - perterriti ··· etiam qui longius subsidiari consueverant, Hirt. B. G. 8, 13; — [af flgd.].

subsīdĭum, i, n., [subsideo]; I) oprdl.: de i tredie Slagorden (el. bag principes) ſom Reſerve ſtaaende Tropper, Reſervelinien el. Triarierne; - vid. Fest. p. 306, ogſ. Varr. L. L. 5, 16, hvor: quod hi subsidebant, ab eo subsidium dictum; - hos Liv. ſædv. in pl.; vid. id. 4, 48, oftere; — II) df. „alm.“: Reſerve, Hielpetropper; ogſ. „abstract“: Krigshielp, Undſætning, Forſtærkning; - neque ullum esse subsidium, quod submitti posset, etc., Caes. B. G. 2, 25; cf. ibd. 22; men Sall. Catil. 59: post eas (cohortes) ceterum exercitum in subsidiis locat; - quum alius alii subsidium ferrent, Caes. B. G. 2, 26; cf. ibd. 7; ligel. missi in subsidium equites, Tac. Ann. 12, 55; men proficisci (marſchere) cum exercitu provinciae Galliae subsidio, Cic. Phil. 5, 17; men Tac. Ann. 1, 5: commune in Germanos Gallosque subsidium octo legiones etc.; — II) ofte ogſ. „overſ.“ fra Krigsſproget: Tilhold el. Tilflugt, Hielp el. Biſtand el. Beſkyttelſe; a) in sing.; - vid. Cic. d. Or. 1, 45; ligel. ibd. 60: subsidium bellissimum esse senectuti otium;

ligel. id. Att. 12, 3: ut illud subsidium (i. e. bibliothecam) senectuti parem; men id. Quint. 1: quo minus ingenio possum, subsidio mihi diligentiam comparavi; cf. id. Cluent. 1; - fidissimum annonae subsidium, Liv. 27, 5; Maroboduo ··· non aliud subsidium, quam misericordia Caesaris, Tac. Ann. 2, 63; — b) in pl.; - ∾ industriae etc., Cic. Catil. 2, 5; qui nulla sibi subsidia ad omnes vitae status paraverunt, id. Fam. 9, 6; cf. id. Manil. 12; men Suet. Calig. 12: deserta desolataque reliquis subsidiis aula; cf. Tac. Ann. 4, 67.

sub.sīdo, sēdi, sessum, 3, (af Biformen subsideo er subsident, Ammian. 28, 4, inc.; s. ogs. nedenf., Quintil. 2, 1, 3), v. n. o. a.; I) neutr.: at sætte sig el. nedlade sig paa et Sted, at synke el. dale; A) „egenl."; 1) „alm."; - Agite nunc, subsidite omnes, quasi triarii, Plaut. frgm. ap. Varr. o. Fest.; saal. i Krigssproget: subsidunt adversus emissa tela ab hoste, Liv. 28, 2; men ibd. 1, 14: ∾ in insidiis etc.; men Poplite subsidens, Virg. Aen. 12, 492; cf. Liv. 44, 5: subsidentes clunibus (elephanti); cf. Ovid. Met. 9, 297: subsedit in illa Ante fores ara, (satte sig el. sad derpaa); — b) ofte ogs. om Ting; - ∾ valles, Ovid. Met. 1, 43; cf. Lucr. 5, 494: neque enim poterant subsidere saxa; - navnl. ogs. om Bundfald hos Fluida; vid. Senec. Ep. 108, o. Plin. 28, 19; men Hirt. B. Al. 5: ∾ aqua, (sætter sig, bliver klart); men „poet.": ∾ undae, (lægge sig el. stilles), Virg.; hvs. „overf.": ∾ venti, Propert., Ovid.; - ligel. „poet.": galeaque ima subsidit Acestes, (hans Lod blev nederst), Virg. Aen. 5, 498; men Ovid. Met. 10, 284: subsidit digitis (ebur: gav efter el. blev blødt el. ligesom sænkede sig under Fingrene); - ligel. „poet.": at synke, at gaae tilgrunde; multae per mare pessum Subsedere suis pariter cum civibus urbes, Lucr. 6, 588; cf. Lucan. 1, 646; ogs. er at hidføre Liv. epit. 112: dum etc., in Nilo navicula subsedit (sank); — 2) „bes."; a) at sætte sig fast el. nedlade sig, at blive siddende, at forblive; - itaque subsedi in ipsa via, dum etc., Cic. Att. 5, 16; cf. id. Fam. 6, 8: in Sicilia subsidas, an etc.; s. ogs. Caes. B. G. 6, 36; men Nuceriae subsedisse, (havde bosat sig der), Suet. Vitell. 1; cf. id. Vesp. 1; men Virg. Aen. 12, 836: commixti corpore tantum (forenede til eet Folk med Landets ældre Indvaanere), subsident Teucri (skulle de bosætte sig); men Quintil. 2, 1, 3: ut aetas (illa) ··· in schola minore subsidat, (bliver siddende der; al. subsideat m. s. Bem.; vid. ab in.); — b) bliver siddende el. liggende for at belure el. overfalde; vid. Cic. Mil. 19; — c) „poet." o. sild. om Hunnen under Parringen; vid. Lucr. 4, 1194, o. Hor. Epod. 16, 31; — B) „fig.": at lægge sig, at aftage el. ophøre; - ∾ impetum dicendi etc., Quintil. 3, 8, 60; ligel. om Stemmen, id. 11, 3, 24; men Senec. Ep. 94: ubi etc., vitia subsidunt, quorum etc.; cf. ibd. 13; — II) act.: belurer for at overfalde; - devictam Asiam (i. e. Agamemnonem victorem Asiae) subsedit adulter, Virg. Aen. 11, 268; ∾ leonem, Sil.; ∾ homines copiosos, Ammian.; men ∾ regnum, Lucan. 5, 226, (al. regno), inc. — subsĭdŭus, 3, [subsideo]: som synker tilbunds; - ∾ faeces, Gratian. Cyneg. 474.

subsignānus, 3, [signum]: som befinder sig el. som er under Standarterne el. Fanerne; - ∾ miles (collect.), o. ∾ milites, (rimel. etslags Forstærkningstropper el. flyvende Colonner); vid. Tac. Hist. 1, 70, o. ibd. 4, 33. — subsignātio, onis, f.: Underskrift, Paategning; - subsignatum dicitur, quod ab aliquo subscriptum est; nam veteres subsignationis verbo pro subscriptione uti solebant, Digest.; - bs. „overf.": Forsikkring el. Løfte; ∾ poenitentiae, Tertull.; af — sub.signo, avi, atum, 1, v. a.: skriver el. tegner el. anfører derunder; - ∾ traditas notas Catonis verbis, Plin. 18, 7; cf. ibd. 61; s. ogs. und. frgd.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) at indskrive el. indføre i de offenlige Registre; - subsignari apud aerarium, apud censorem (praedia alicujus) etc., vid. Cic. Flacc. 32; — 2) pantsætter ved en skriftlig Paategning, Cod. Just.; — B) bs. „ment.": borger el. siger god derfor, d. e. forsikkrer paa det Bestemteste; - vid. Plin. Ep. 3, 1, o. id. ibd. 10, 3.

subsĭlio, ŭi o. ĭi, 4, v. n., [salio]: springer op el. i Veiret; (oftest „poet."); - non subsilis ac plaudis? Varr. ap. Non.; - men comiss: Pessuli ··· subsilite, obsecro, Plaut. Curc. 1, 2, 60; men Propert. 4, 8, 46, om de kastede Terninger: Semper damnosi subsiluere canes; men om en Ildslue, Lucr. 2, 191; - men Senec. Ep. 13, „alleg.": saepe fortuna supra te fuit; tamen ··· subsiluisti, etc. — sub.sĭmĭlis, e: som har etslags Lighed dermed, c. dat., Cels.; - ogs. absol., ∾ aliquid, Digest. — sub.sĭmus, 3: med en noget opadbøiet Næse; - ∾ boves, Varro. — sub.sĭpio, ĕre, v. n., [sapio]; bs. om Ting: (subsipit), quod non plane sapit, (hvad der ikke har synderlig Smag), Varr. L. L. 5, 28.

sub.sisto, stĭti, v. n. o. a.; I) neutr.: at stille sig hen paa et Sted, at staae stille, at blive staaende; A) „egenl."; 1) „alm."; - ∾ in itinere, Caes., in locis campestribus, id.; men Quintil. prooem. „alleg.": ∾ circa ima, (opp. ad summa niti); ∾ audacius (at holde Stand), Caes. B. G. 1, 15; cf. Virg. Aen. 12, 492; men occultus subsistebat (stillede sig paa forborgent Sted), si etc., Liv. 22, 12; — b) ogs. om Ting: at standse i sin Bevægelse; saal. om Tiberfloden, Virg. Aen. 8, 87: tacita refluens ita substitit unda (Tibris) ··· ut etc.; cf. Plin. Pan. 30; ligel. ∾ lacrimae, Quintil.; cf. Plin. 27, 47; — B) „bes."; a) at blive staaende el. at forblive el. at opholde sig paa et Sted; - (locus) ubi nationum subsisterent legati, qui etc., Varr. L. L. 5, 32; cf. Plin. Ep. 4, 1, o. id. ibd. 6, 16; ligel. ut domi subsisteret, (skulde blive hiemme), Vell. 2, 57; — b) at holde Stand el. at bestaae derimod; - nisi suffulcis firmiter, non potes subsistere, etc., Plaut. Epid. 1, 1, 78; Nec clipeo juvenis subsistere ··· valet, (staae imod dermed), Virg. Aen. 9, 806; - men Liv. 27, 7, c. dat.: vix Hannibali atque ejus armis subsistentem (Italiam) etc.; — c) absol. ogs. om Ting: at holde, vdl.; - quod neque ancorae funesque subsisterent, neque etc., Caes. B. G. 5, 10; — B) „overf."; 1) „alm."; a) at staae stille, at holde inde, at standse, navnl. om Taleren, Quintil. 4, 5, 20; men id. 8, 5, 27: subsistit enim omnis sententia, (danner etslags Ophold); men ∾ intra priorem paupertatem, (nøies med sin forrige Armod), vid. Tac. Ann. 12, 53; - men in servo (procuratore) subsistimus, (have vi Betænkeligheder), Digest.; — b) om Begreber el. Tilstande, vdl.: at standse el. ophøre; - substitit ut clamor etc., Ovid. Met. 1, 207; cf. id. Her. 15, 196: dolor artibus obstat, Ingeniumque meis substitit omne malis; — 2) „bes."; a) at modstaae, at holde ud, el. være (noget) voxen, c. dat.; - non si etc., subsistere sumptui possem, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 10; ∾ tantis periclis, Claudian., liti, Digest.; — b) i Retssproget absol.; - sententia adversus te lata subsistit, (bliver i Kraft, vedbliver at være gieldende), Cod. Just.; — c) hos Appul. heder ogs. ∾ aerumnis alicujus, (at komme nogens Lidelser til Hielp, at formilde dem); — II) act.: holder Stand derimod, modstaaer el. opholder; - praepotentem armis Romanum nec acies subsistere ullae ··· nec urbes poterant, Liv. 9, 31; ligel. id. 1, 4: jam non feras tantum subsistere, sed etc. — sub.sĭtus, 3: som ligger el. er liggende derunder, Appul.

sub.sōlānus, 3: liggende imod Østen, østlig; - ∾ montes, Plin.; — b) ogs. subst., subsolanus,

i, m., (sc. ventus): Østenvinden, Senec., Plin.; ogſ. in pl., Cels. — sub.sŏno, are, v. a.: giver hemmeligen at forſtaae, m. flgd. Relativſætn., Sisenn. ap. Charis. — sub.sortĭor, titus sum, 4, v. depon. a.; i Retsſproget: vælger ved Lodkaſtning i nogens Sted, judicem, (en anden Dommer iſtedetfor den af Parterne forkaſtede); vid. Cic. Cluent. 34 o. 35, o. id. Verr. act. 1, 10; df — subsortītĭo, onis, f., judicum, (det ovennævnte Valg ved Lodkaſtning af nye Dommere), Cic. Cluent. 33, o. id. Verr. 1, 61; – men Suet. Caes. 41, er subsorstitio: Valg ved Lodkaſtning el. alm. Valg af de Borgere, ſom i de Afdødes Sted ſkulle erholde Korn af det Offenlige. — sub-.spargo, ĕre, v. a.: udſtrøer hemmeligen; – df. „fig.": ∾ semina versutiis haereticorum, Tertull.

substantĭa, ae, f., [substo]: det Væſenlige el. Beſtaaende, Væſen el. Subſtans; – ∾ (hominis: nogens Perſonlighed), Quintil. 7, 2, 5; verba ipsa sine rerum substantia, id. 2, 21, 1; huic ejus (i. e. rhetorices) substantiae maxime convenit: rhetoricen esse bene dicendi scientiam, id. 2, 15, 34; aut de substantia quaestionem esse, aut de qualitate, id.; men Senec. Ep. 58: substantiam non habere, (ikke at være til); – men Quintil. 6 prooem.: quos ingenii igniculos, quam substantiam placidae et altae mentis ostenderit; – earum rerum pretium non in substantia, sed in arte positum, Digest.; – ∾ facultatum, Tac. Or., paternorum bonorum, Aur. Vict., rei familiaris, Paul. Sent., (Formue el. Midler).

substantĭālis, e, [substantia]: hørende til Væſenet, væſenlig, (efterel. Ord); – ∾ differentia, Tertull.; – df. „overſ.": ſelvſtændig; ∾ potestates, (Aanderne), Ammian.; df. — substantĭālĭter, adv.: væſenligen, Tertull. — substantĭŏla, ae, f., demin. af substantia: liden Formue; – ∾ paterna et materna, Hieronym. — substantīvālis, e: ſelvſtændig, forma, Tertull.; af — substantīvus, 3, [substantia]: ſelvſtændig, res, Tertull.; — II) df. i d. ſildg. gramm. Sprog: ∾ verbum, d. e. Verbet sum, (ſom Overſættelſe af ῥῆμα ὑπαρκτικόν), Priscian.

sub.sterno, strāvi, strātum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": ſtrøer el. breder el. lægger derunder; – ulvam ··· substernito ovibus, Cato; cf. Plin. 20, 56; – ofte ogſ. ud. dat.; ∾ verbenas, Ter. Andr. 4, 3, 12; cf. Ovid. Met. 15, 398; ∾ semina hordei, Colum., fucum marinum, Plin.; – partic. substratus alicui, (udſtrakt el. liggende derunder), vid. Liv. 22, 51; men absol.: pelage (nomin. pl.) late substrata, (vide udbredte el. udſtrakte Have), Lucr. 6, 20; – ogſ. absol.: male substravisse pecori colonum, Plin. 18, 53; – men in pass. impers.: pecori et bubus diligenter substernatur, Cato; — B) „beſ.": beſtrøer el. tildækker; – ∾ solum paleis, Varro; gallinae nidos ··· quam possunt mollissime substernunt, Cic. N. D. 2, 52; ∾ fundamenta calcatis carbonibus (abl.), Plin.; ∾ lectum veste stragula, Appul.; — II) „fig.": lægger derunder, underordner, hengiver dertil, giver til Pris derfor; – tum denique (deus) omne, quod erat concretum atque corporeum, substernebat animo, Cic. Univ. 8; men id. d. Rep. 1, 4: totam rem publicam substravit libidini suae; cf. Suet. Aug. 68; men Lucr. 2, 22, „poet." ogſ. ud. dat.: Delicias quoque uti multas substernere possint (sc. sibi: for at blive Herrer derover).

substillus, 3, [stillo]; (for- o. efterel. Ord): dryppende, ſom falder draabeviis; – ∾ lotium, (d. e. Stranguri), Cato; — b) df. subst. substillum, i, n.: Smaaregn, Fest. p. 306, Tertull. — substĭtŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a., [statuo]; I) ſætter el. ſtiller el. lægger derunder el. bagved noget; A) „egenl."; – ∾ lapides plantae, Pallad.; ∾ armaturas leves post elephantos, auct. B. Afr. 59; — B) „fig.": underlægger; – substituerat animo speciem quoque corporis amplam et magnificam, (havde foreſtillet ſig hans Geſtalt ſaaledes), Liv. 28, 35; men ∾ aliquem crimini, Plin. Ep. 6, 31; ∾ aliquem arbitrio, Digest.; — II) ſætter iſtedetderfor, ſubſtituerer; A) „alm."; – ∾ et supponere cives Romanos in locum eorum, quos etc., Cic. Verr. 5, 28; men Suet. Tib. 4: ∾ pontificem in locum alicujus; cf. Nep. Alcib. 7; – nunc pro te Verrem alterum substituisti civitati, Cic. Verr. 3, 69; cf. Liv. 38, 42; men ∾ philosophiam nobis pro rei publicae procuratione, Cic. Div. 2, 2; – ∾ sibi aliquem, (ſætte el. udnævne i ſit Sted), Vell. 2, 58; cf. Liv. 29, 1: ita trecentis Siculis Romani equites substituti; – ogſ. om Ting og om Begreber; – ∾ alia semina demortuis, Colum.; ∾ fortunam culpae, Quintil.; – quas (personas) ipsi substituimus etc., id. 3, 8, 51; cf. Suet. Ner. 15; — B) „beſ." i Retsſproget: ∾ aliquem heredem (alicui): indſætte til anden el. ſubſidiær Arving (efter nogen); – heredes instituti primo gradu, substituti secundo vel tertio, Digest.; men Suet. Tib. 76: eo testamento heredes aequis partibus reliquit ··· nepotes, substituitque invicem; cf. id. Galb. 9, ogſ. Quintil. 6, 7, 9, o. A.; df. — substĭtūtĭo, onis, f.: Sætten el. at ſætte iſtedetfor en anden, Subſtituering, Arnob.; – ogſ. i Retsſproget: Indſættelſe til anden el. ſubſidiær Arving, Digest. — substĭtūtīvus, 3: betinget, propositio, Appul.; af — substĭtūtus, 3, partic. af substituo.

sub.sto, are, v. n.: at være derunder el. derved el. tilſtede, (navnl. i Lægeſproget); – pure substante, Cels.; nullo dolore substante, id.; — II) ſtaaer imod el. holder Stand, subsisto; – metuo, ut substet hospes, Ter. Andr. 5, 4, 11. — sub.stŏmăchans, tis, partic., [stomachor]: noget ærgerlig, Augustin.

substrāmen, ĭnis, n., [substerno]: Strøelſe; – ∾ molle e palea aliave aliqua re, Varro. — substrāmentum, i, n.: = flgd., Cato, inc. — 1. substrātus, 3, partic. af substerno. — 2. substrātus, us, m., [substerno]: Strøen el. Læggen derunder; men alene in abl. sing.; vid. Plin. 18, 72, oftere. — substrĕpens, tis, partic., [strepo]: ſom alene ſvagt lader tone el. lyde; – substrepens verba, Appul.

substrictus, 3, partic. o. adj. af substringo. — substrīdens, tis, partic., [strido]: lidt el. noget knurrende, Ammian. — sub.stringo, nxi, ctum, 3, v. a.: binder derunder el. underbinder el. opbinder; – ∾ crinem nodo, Tac. Germ. 38; ∾ caput equi loro, Nep. Eum. 10; ∾ carnem (en Gevært) fascia, Suet. Galb. 21; — II) df. „fig.": ſammentrækker el. indſkrænker; men m. Lune, Hor. Sat. 2, 5, 95: ∾ aurem, (ſpidſe Øret, lytte opmærkſomt); ∾ lacrimas, (ſtandſe dem), Marc. Empir.; — b) ogſ. „ment.", Quintil. 10, 5, 1: omissa supplere, effusa substringere (indſkrænke); men ∾ bilem (tæmme el. tvinge), Juvenal. 6, 433; — III) df. partic. substrictus, 3, ogſ. ſom adj.: ſammentrukken; df. ſmal el. knap el. trang, odl.; – ∾ ilia, Ovid. Met. 3, 216; ∾ crura, ibd. 11, 752; ∾ et breves tunicae, Gell.; – compar., ∾ venter tauro etc., Colum. 6, 20.

substructĭo, onis, f., [substruo]: ligeſom Underbygning, d. e. den maſſive Grundvold til en ſtørre Bygning; – oftest in pl.; vid. Caes. B. C. 2, 25, o. Cic. Mil. 20; ligel. ibd. 31: substructionum insanae moles etc.; – men in sing.: substructionem super Aequimaelium in Capitolio etc., Liv. 38, 28. — substructum, i, n.: = substructio, Vitruv. 8, 6; af — substructus, 3, partic. af flgd. — sub.strŭo, xi, ctum, 3, v. a.: bygger derunder el. fra Grunden; – ∾ intervalla montium ad libramenta, Vitruv.; locus substructus, ubi nationum subsisterent legati,

qui ad senatum essent missi, Varr. L. L. 5, 32; Capitolium saxo quadrato substructum, Liv. 6, 4; – men „commisst overs.": ∾ fundamentum liberorum, Plaut. Most. 1, 2, 40; – men absol.: substruendo iter facere, Digest.; — b) vias ··· extra urbem glarea substruendas (locare, om Censorerne: licitere deres Brolægning), Liv. 41, 21.

*subsultim, adv.: springende, hoppende; – ut in extremis spatiis subsultim decurreret, Suet. Aug. 83; o. — subsulto, are, v. intens. n.: springer el. hopper i Veiret, navnl. af Glæde el. Overgivenhed; – vid. Plaut. Casin. 2, 7, 10; men id. Capt. 3, 4, 104: Tu subsultas; ego miser vix asto prae formidine; — II) „fig." ogs. om Foredraget; – ne sermo subsultet imparibus spatiis ac sonis, Quintil. 11, 3, 43; cf. id. 9, 4, 42: necesse est, compositio, multis clausulis concisa, subsultet; — [af subsilio].

sub.sum, (uden perf.), subesse, v. n.: at være derunder el. nedenfor el. bagved el. derhos, odl.; – ubi in suo quisque est gradu firmiter collocatus, et non subest, quo praecipitet et decidat, Cic. d. Rep. 1, 45; bf. „poet." c. dat., vid. Lucr. 3, 886, Virg. Ge. 3, 388, Hor. Ep. 1, 1, 96, o. id. Od. 4, 5, 40; – fremdeles om Localforholde; quod mons suberat, circiter M. passuum (i en Nærhed af omtrent 1000 Skridt), Caes. B. G. 1, 25; cf. id. B. C. 1, 65 o. 79; ligel. ∾ planities, Liv. 27, 18; men c. dat.: Templa mari subsunt, etc., Ovid. Met. 11, 359; cf. Planc. ap. Cic. Fam. 10, 21; — b) ogs. om et Tidspunkt: at være nær, at nærme sig; – etsi ··· nox jam suberat, Caes.; quod hiems jam suberat, id.; cf. Cic. Mil. 16; — II) „overs.": om en Aarsag, osv.; – non temere famam nasci solere, quin subsit aliquid, auct. ad Her. 2, 8; cf. Cic. R. Am. 10; men id. Off. 1, 12: quum etc., causas omnino subesse tamen oportet easdem, quas etc.; – ogs. c. dat.; si his vitiis ratio non subesset, id. N. D. 3, 28; men id. Att. 3, 25: si ulla spes salutis nostrae subesset; – ogs. at indbefattes el. skjule sig derunder, vid. Quintil. 3, 5, 9; ligel. Tibull. 1, 9, 18: Saepe solent auro multa subesse mala; men Ovid. A. A. 1, 397: si etc., Notitiae suberit semper amica tuae, (du skal da altid kiende hendes Færd). — sub.surdus, 3: næsten døv; bf. „overs."; ∾ vox: noget utydelig, Quintil. 11, 3, 32, inc. — subsūtus, 3, partic., [suo]: som er syet el. udsyet nedentil; – ∾ vestis (med Garnitur el. Bræmme), Hor. Sat. 12, 29.

sub.tābĭdus, 3: noget hensvindende el. bedængstet, Ammian. 21, 6. — sub.tăcĭtus, 3: noget taus el. stille, Prudent. — subtegmen, ĭnis, f. und. subtemen. — sub.tĕgo, xi, 3, v. a.: bedækker nedentil el. nedenfra, Ammian. 19, 7. — subtĕgŭlānĕus, 3, [tegula]: som befinder sig under Tag; – ∾ pavimenta, Plin. 36, 61.

subtēmen, (ogs. subtegmen), ĭnis, n., [ctr. af inus. subteximen, af sub o. texo; cf. mala af maxilla, etc.]: hvad der bliver indvævet el. indvirket deri; sædv. Islæt i Væven, (opp. stamen); saal. Ovid. Met. 6, 56: Inseritur medium radiis subtemen acutis, etc.; cf. Virg. Aen. 3, 483, Plin. 11, 28, o. A.; — II) bf. „meton." (el. som pars pro toto): det Vævede el. Spundne, Væv el. Spind el. Garn, (oftest „poet."); – ∾ nere, Plaut., Ter.; ∾ Tyrium, Tibull., croceum, Val. Fl.; — B) navnl. ogs. „poet.": Parcernes el. Skæbnens Traad; vid. Hor. Epod. 13, 15; ligel. Catull. 64, 328: Currite, ducentes subtemina, currite, fusi! — sub.tendo, (di), tum, 3, v. a. o. n.; I) act.: spænder derunder, bespænder; – ∾ lectos loris, Cato; — II) neutr.: at udstrække sig derunder; – linea subtendens, (som strækker sig under en anden Linie), Frontin. — sub.tĕnĕo, ēre, v. a.: holder derunder, hvs. Cat. R. R. 25, (Schneid.): subtento, ctr. f. subteneto. — subtentus, 3, partic. af subtendo. — sub.tĕnŭis,

e: noget tynd el. temmelig tynd; – ∾ setae (jubarum), Varr. R. R. 2, 7.

subter, adv. o. praepos., [af sub, ligesom inter af in.]; I) som adv.: nedenunder, nedenfor, nedentil; – quae supra, et subter, etc., Cic. d. Or. 3, 5; men supter superaque, id. (poëta) N. D. 2, 42; cf. Lucr. 6, 537: subter item ut supera etc.; men id. 6, 915: subter adhaerens (anulus); cf. Cic. d. Rep. 6, 17: deinde subter mediam fere regionem sol obtinet; — II) som praepos. c. acc. el. abl.: under, nedenfor, nedunder; ogs. nær dertil; a) c. acc.; – iram in pectore, cupiditatem subter praecordia locavit, Cic. Tusc. 1, 10; umbrosi subter pineta Galesi, Propert. 2, 25, 67; cf. Virg. Aen. 8, 366; men Ovid. Met. 5, 502: subterque imas ablata cavernas, Hic caput attollo; cf. Liv. 8, 9: manu subter togam ad mentum exserta; men id. 34, 20: equo citato subter murum ··· advehitur (nær dertil); — b) c. abl.; – virtus omnia ··· subter se habet, Cic. Tusc. 5, 1; Rhoeteo subter litore, Catull. 65, 7; cf. Virg. Aen. 9, 514; — III) i Sammensætninger betegner subter (ligesom sub); A) „egentl.": derunder; (subterfluo); — B) „overs.": hemmeligen; (subterfugio); — not.: ogs. er det undert. uvist, om ikke subter er som adverb. at skrive adskilt fra d. flgd. Ord.

subtĕr.actus, 3, partic., [ago]: som drives (el. vorer) derunder, radices, Cels. — subtĕr.ănhēlo, are, v. n.: at stønne derunder, Stat. — subter.căvātus, 3: nedentil udhulet, Solin. — subter.cŭtānĕus, 3, [cutis]: som befinder sig under Huden; – ∾ morbus: Vattersot, Aur. Vict. epit. 14; ligel. ∾ humor, Veget. — subter.dūco, xi, 3, v. a.: hemmeligen at unddrage; (forel. Ord); – ∾ se: at unddrage sig, at liste sig bort, Plaut. Mil. gl. 2, 3, 72; men id. Asin. 2, 2, 12: si huic occasioni tempus sese subduxerit, (er gaaet forbi, er forlobet).

subter.flŭo, ĕre, v. n. o. a.: at flyde derunder; – amnis ex lacu sub montes desertos subterfluens, Vitruv.; cf. Plin. 8, 76; — b) sild. ogs. „overs." c. acc.; – ita eos felicitas ingrata subterfluit, ut etc., Eumen. Paneg. Const. 15. — subter.fŭgĭo, fūgi, 3, v. n. o. a.: hemmeligen at undflye el. løbe bort el. slippe derfra, odl.; I) neutr.; – subterfugisse sic mihi hodie Chrysalum! Plaut. Bacch. 4, 6, in.; men qui (servus) recedit, hoc est, qui subterfugit, etc., Digest.; — II) oftere in act.: at undflye, at redde sig derfra; – ∾ mare, Plaut. Merc. 1, 2, 83; ∾ vim criminum (om den Anklagede), Cic. Verr. act. 1, 3; men ibd. 4, om Kostbarheder: ∾ imprudentiam avarissimi hominis, (blive ubemærket deraf); ∾ militiam, (unddrage sig derfra), id. Off. 3, 26; men ∾ tempestatem Punici belli, (blive reddet derfra), Liv. 31, 10. — subter.fundo, are, v. a.: at begrunde el. grundlægge derpaa el. derunder; – quum terra subterfundaretur, Lactant.

subtĕrĭor, us, gen. oris, compar. adj. af adv. subter; (sild. Ord f. d. sædv. inferior): som befinder sig nedenfor el. derunder; – per subteriora (igiennem de nedre Dele), Aem. Mac. — subter.jăcĕo, ēre, v. n.: at ligge derunder, Alcim. — subter.jăcĭo, ĕre, v. a.: kaster el. lægger derunder, Pallad. — subter.lābor, labi, 3, v. depon. n.: at glide el. flyde hen derunder, (c. acc. praepos.), Virg. Ecl. 10, 4, o. id. Ge. 2, 157; men Liv. 30, 25: neque rostro ferire celeritate praeterlabentem (navem) poterant, neque etc. — subter.līno, ĕre, v. a.: bestryger nedenunder; – ∾ plantas aegri, Plin. 28, 23. — subter.lŭo, ĕre, v. a.: at bestylle nedentil, at flyde derunder, Claudian.; bf. — subterlŭvĭo, onis, f.: Bestyllen el. at bestylle nedentil, Claud. Mam.

subter.mĕo, are, v. n.: at gaae derunder, Claudian. — subter.nătans, tis, partic., [nato]: svømmende derunder, Solin. — subternus, 3,

[subter]: som befinder sig derunder; (sild. o. efterel. f. infernus); - ∾ antra, Prudent.; ∾ nox, id. — sub.tĕro, trivi, tritum, 3, v. a.: nedentil at afstøde el. afslide; - boves ne pedes subterant, Cato; ligel. ∾ pedes et ungulas, Colum.; - men ∾ sextarium salis (støde el. knuse), id., Plin. — subter.pendens, tis, partic., [pendeo]: hængende derunder, nedhængende; - ∾ mala, Tertull.

*subterrānĕus, 3: underjordisk; - paucos specus ... et eos quidem subterraneos etc., Cic. Att. 15, 26; ∾ structura, Plin.; ∾ regna, Juvenal.; men cuniculo et subterraneis dolis etc., Flor. 1, 12; — b) ogs. subst., subterraneum, i, n.: underjordisk Hule, Appul.; — subterrēnus, 3, sild. Biform af frgd.; - ∾ plagae orbis, Appul.; o. — subterrĕus, 3: = frgd.; ∾ divi, Arnob.; — [sub, terra]. — subter.tĕnŭo, are, v. a.: slider tynd nedentil el. indentil; - Anulus in digito subtertenuatur habendo, Lucr. 1, 313. — sub.tertius, 3, Grækernes ὑπότριτος: som er en Tredietel mindre, (altf. Forholdet 3 til 4); - ∾ numerus, Capella. — subtervăcans, tis, partic., [vaco]: nedentil tom, locus, Senec. Qu. N. 6, 25. — subter.vŏlo, are, v. n.: flyver derunder; „poet." c. acc. praepos.; - vasto subtervolat astra tumultu (fragor), Stat. Theb. 3, 669.

sub.texo, xui, xtum, 3, v. a.; oprdl.: væver derunder el. dertil; df. sædv. sætter el. føier dertil; I) „egenl."; - Appositam nigrae lunam subtexit alutae, (i. e. senator factus est), Juvenal. 7, 192; — b) oftere: ligesom drager derfor; - ∾ nubes patrio capiti (i. e. Soli, om Circe), Ovid. Met. 14, 368; nox subtexta polo, Lucan.; - ogs. m. den bedækkede Gienstand som Object; Corpore concreto subtexunt nubila coelum, Lucr. 5, 467; cf. Virg. Aen. 3, 582; ligel. ∾ diem atra nube, Senec. Phoen.; ∾ aethera ferro, Lucan.; — II) „fig.": føier el. lægger dertil (som fortællende, odl.); - his subtexitur argumentum, Quintil. 4, 2, 13; subtexit deinde fabulae, m. flgd. Objectsætning, Liv. 37, 48; ligel. m. flgd. Relativsætning, Suet. Aug. 94: non ab re fuerit subtexere, quae etc.; cf. Vell. 1, 14; men Colum. 11, 1: ut olitoris curam subtexerem villici officiis; — b) sammenføier, udarbeider, forfærdiger, carmina, Tibull. 4, 1, 211; ∾ originem familiarum, Nep. Att. 18. — subtextus, 3, partic. af frgd.

subtīlĭlŏquentĭa, ae, f.: fin el. spidsfindig Tale, Tertull.; af — subtīlĭlŏquus, 3, [subtilis, loquor]: som fører en fin el. sleben Tale, id. — subtīlis, e, [sub, tela]; altf. oprdl. med fin Væv, odl.; df. A) „alm.": fin el. tynd i sit Slags; I) „egenl."; - ventus subtili corpore tenvis, Lucr. 4, 902; cf. id. 4, 86: Quae vulgo volitant subtili praedita filo; s. ogs. Catull. 54, 3; ∾ acies gladii, Senec. Ep.; ∾ farina, Plin.; ∾ mitra, Catull. 64, 63; ∾ ignis, Lucr.; cf. id. 4, 121: ∾ et minuta primordia rerum; - compar., ∾ arundo, Plin.; ∾ semen raporum, id.; superl., ∾ sucus et dulcissimus (mel), id. 11, 4; — B) „bes." o. „poet." om Smagens Sands; - ∾ palatum, Hor. Sat. 2, 8, 38; ligel. subtilior gula, Colum.; — II) „fig.": fin, nøiagtig, accurat, odl.; A) „alm."; - sollers subtilisque descriptio partium, etc., Cic. N. D. 2, 17; ligel. ∾ definitio, (opp. vulgaris opinio), id. d. Or. 1, 23; ligel. ∾ observatio, Plin., sententia, quaestio, argumentatio, id.; - ∾ epistolae, Cic. Att. 5, 14; superl., ∾ curatio, Cels.; ∾ inventum, Plin.; — B) „bes." ogs.; I) om den æsthetiske Smag el. Sands el. Dømmekraft, (el. med Hensyn derpaa): fin, rigtig, træffende; - ad illud sincerum et subtile judicium etc., Cic. Fam. 15, 6; cf. Hor. Ep. 2, 1, 242; - dog ogs. om Personer: med fin Smag, smagfuld; vid. Hor. Sat. 2, 7, 101, o. Plin. Ep. 4, 14; — 2) i Rhetoriken, el. om Foredraget og om den Foredragende: fin el. nøiagtig; navnl. som afsondrer al Udsmykning; - subtile (genus dicendi) in probando, (opp. modicum in delectando, vehemens in flectendo), Cic. Orat. 21; cf. ibd. 5 o. 23, ogs. id. d. Or. 2, 23; men Quintil. 12, 10, 58, absol., subtile, quod ἰσχνὸν vocant; men Cic. Fin. 3, 1: Stoicorum non ignoras, quam sit subtile, vel spinosum potius dicendi genus; - men om den Foredragende: ∾ disputator, (fin el. skarpsindig Dialectiker); vid. Cic. Off. 1, 1; cf. id. Brut. 9: ∾ scriptor atque elegans; ∾ praeceptor, Quintil.; cf. Cic. d. Or. 1, 39, id. ibd. 3, 8, ogs. id. Brut. 17, o. Plin. Ep. 4, 17.

subtīlĭtas, atis, f., [subtilis]: Finhed el. Tyndhed i sit Slags; I) „egenl."; - ∾ linearum, Plin., ferramentorum, (deres Skarphed), id.; ∾ inenarrabilis florum, (deres fine Bygning), id.; ∾ immensa animalium, (om Insecterne), id.; men ∾ muliebris, Vitruv. 4, 1; - endel. ogs. om Kunstens Arbeider; vid. Plin. 35, 1: ∾ morosa caelandi fingendique ac tingendi; — II) „fig."; A) „alm.": Finhed, Skarpsindighed, Nøiagtighed, Grundighed, odl.; - ∾ sententiarum, vid. Cic. N. D. 2, 1; men leporem Socraticum subtilitatemque sermonis cum obscuritate Pythagorae contexere, id. d. Rep. 1, 10; - ogs. absol., subtilitatem plerumque deesse militaribus ingeniis etc., vid. Tac. Agric. 9; cf. Senec. Ep. 113: si mihi accomodaveris subtilitatem et intentionem tuam; ligel. ∾ immensae vir (Aristoteles), Plin.; cf. id. 2, 112, (om Eratosthenes); men ∾ perversa grammaticorum, id. 35, 1; — b) „bes." i Rhetoriken: den Finhed og Simpelhed el. Nøiagtighed, som bortfierner al overflødig Prydelse; - vid. Cic. Orat. 23, o. id. Brut. 84; tillægges navnl. den attiske Taler Lysias; vid. Cic. d. Or. 3, 7; men id. Fam. 4, 4: facile cedo tuorum scriptorum subtilitati et elegantiae.

subtīlĭter, adv. af subtilis; I) „egenl.": fint el. med Finhed, odl.; - per crebra foramina ··· subtiliter insinuatus (aër), Lucr. 6, 1030; ∾ connexae res, id.; ∾ dividere aliquid, Plin.; ∾ fodere, (ikke dybt), Pallad.; — II) „fig."; A) „alm.": fint el. skarpsindigen, nøiagtigen, grundigen; - qui haec subtiliter judicat, Cic. Verr. 4, 57; - haec ad te scribam alias subtilius, id. Att. 1, 13; ∾ exsequi numerum, Liv. 3, 5; cf. Cic. d. Or. 1, 21; men id. Flacc. 7: de hoc teste··· disseruit et subtiliter et copiose Hortensius; cf. id. Balb. 22: a quo haec ··· subtilissime sunt omnia perpolita; — B) „bes." i Rhetoriken: fint el. simpelt, navnl. med Afsondring af al overflødig Prydelse; - is est eloquens, qui et humilia subtiliter, et magna graviter, et mediocria temperate potest dicere, Cic. Orat. 29; cf. id. ibd. 7, o. id. Fam. 9, 21, ogs. Quintil. 8, 3, 10.

sub.tĭmeo, ēre, v. n.: er noget bange el. ængstelig, m. flgd. ne (at), Cic. Phil. 2, 14. — sub.tinnio, ire, v. n.: lidet el. svagt at klinge el. tone, Tertull. — sub.tĭtŭbo, are, v. n.: at vakle noget; - ∾ pede, Venant.; - men „fig.": subtitubante fide, Prudent.

subtractus, 3, partic. af flgd. — sub.trăho, xi, ctum, 3, v. a.: trækker el. drager nedenfra el. hemmeligen, unddrager el. bortrøver el. bortfierner; I) „egenl."; - ∾ viro (peculium), Plaut. Casin. 2, 2, 28; ∾ colla jugo, Ovid. Trist. 5, 2, 40, („alleg.": at unddrage sig en Pligt); men ∾ aggerem cuniculis (abl.), Caes. B. G. 7, 22; cf. Lucr. 6, 604: Ne pedibus raptim tellus subtracta feratur In barathrum etc.; - ∾ hastatos ex acie, Liv. 10, 14, milites ab dextero cornu, id.; cf. Cic. Qu. Fr. 2, 6: ∾ se a curia et ab omni parte rei publicae; ligel. ∾ se, (trække sig tilbage), Liv. 44, 16, o. A.; - men ogs. ud. se; vid. Suet. Caes. 65; cf. Plin. Pan. 86: praefectum praetorio non ex ingerentibus (se), sed ex subtrahentibus legere; - men „medial": subtrahiturque solum, (ligesom

trækker sig bort el. viger), Virg. Aen. 5, 199; cf. Tac. Ann. 1, 70: subtractoque solo, etc.; — II) „fig."; - si rem subtraxeris etc., Cic. d. Or. 3, 5; necessaria cum periculo subtrahuntur, (det er farligt, at udelade dem af Talen), Quintil. 4, 2, 44; men subtractis candidatorum nominibus, (med Udeladelse deraf), Tac. Ann. 1, 81; men subtractus militum irae, id. Hist. 3, 7; men subtrahente se quoque, (da enhver trak sig tilbage), ut etc., Liv. 28, 25; men id. 6, 1: cui judicio cum mors adeo opportuna subtraxit, etc.; cf. id. 8, 29. — sub.tristis, e: noget bedrøvet; (forældet Ord); vid. Ter. Andr. 2, 6, 16; - in compar., Hieronym. — subtritus, 3, partic. af subtero.

sub.turpĭcŭlus, 3: noget hæslig; næsten til at skamme sig ved; - vid. Cic. Att. 4, 5. — sub.turpis, e: noget anstødelig el. hæslig; - vid. Cic. d. Or. 2, 66. — subtus, adv., [af sub, ligesom intus af in]: nedenunder, nedenfor, nedentil; (oftest forel.); vid. Lucr. 1, 1060, ogs. id. 6, 865, o. A.; - dog ogs. Liv. 36, 25: subtus Macedones cuniculis oppugnabant, (opp. supra terram etc.). — sub.tussĭo, ire, v. n.: at hoste noget, Veget., inc. — subtūsus, 3, partic., [tundo]: noget stødt el. hoven el. slaaet; saal. Tibull. 1, 10, 55, m. græsk Construction: Flet teneras subtusa genas (puella).

sŭbŭcŭla, ae, f., [af inus. subuo, i Analogi af exuo]: den indre Tunica, (svarende til vor Skiorte); hvorom Varr. ap. Non.: postea quam binas tunicas habere coeperunt, instituerunt vocare subuculam et indusium; cf. Hor. Ep. 1, 1, 95, o. Suet. Aug. 82; — not.: subuculam ··· ex alica et oleo et melle etc., (som Offerkage), vid. auct. ap. Fest. p. 308 o. 309. — sŭbŭla, ae, f., [besl. m. suo, sutor]: Syl el. Skomagersyl el. Naal, odl., Martial. 3, 16; ∾ aenea, Colum.; - som Ordsprog mærkes: subula leonem excipis, Senec. Ep. 82; cf. ibd. 85: in aciem descendere ··· subula armatum etc. — sŭbulcus, i, m., [sus; efter Analogi af bubulcus]: Svinehyrde, Varro. — sŭbŭlo, onis, f.: I) efter Fest. p. 309 hos Enn. etrurisk Ord f. tibicen: Fløitespiller; cf. Varr. L. L. 7, 3; — II) efter Plin. 11, 45, er subulo en Art af Hiorteslægten, rimel. Spidshiorten.

Sŭbūra, ae, f.: Gade i Roms anden Region, hvor der var stærk Færsel og Larm, hvf. clamosa, Martial. 6, 66; „bes." folgtes her Levnetsmidler; ogs. er denne Gade bekiendt som Opholdssted for løse Fruentimre; - skal efter Varr. L. L. 5, 8, være f. Succusa, a pago Succusano, hvf. Forkortningen Suc. (s. Sub.); cf. Quintil. 1, 7, 29; s. ogs. Martial. 7, 31, oftere, Pers. 5, 32, o. Juvenal. 11, 141; — B) df. 1) Sŭbūrānus, 3: suburansk, regio, Varr. l. c., tribus, id., Cic. Agr. 2, 29, Plin.; men ∾ clivus, Martial. 5, 57, (d. e. Esqvilinerhøien); men ∾ magistra, (s. meretrix Suburana), id.; — 2) Sŭbūrānenses, ium, m.: Beboerne af Gaden Subura, vid. Fest. s. v. October, p. 178.

sŭburbānĭtas, atis, f.: Naboskab med el. Nærhed af Byen Rom; - ∾ hujusce provinciae (Siciliae), Cic. Verr. 2, 3; af — sŭb.urbānus, 3: som findes i Nærheden af Byen Rom, rus, Cic. R. Am. 46, fundus, id., ager, id.; ∾ regio Italiae, Colum.; ∾ Italia, Plin.; ∾ caulis, Hor. Sat. 2, 4, 15; ∾ peregrinatio, Tac. Ann. 3, 47; — II) df. subst.; A) suburbanum, i, n., (sc. praedium): Landgods i Nærheden af Rom, Cic. Att. 16, 13, id. Verr. 1, 20, oftere, ogs. Suet. Tib. 11, Martial., o. A.; — B) suburbani, orum, m.: Indvaanerne af Byerne omkring Rom, Ovid. Fast. 6, 58. — sŭburbĭcārius, 3, i d. sild. Retssprog, Biform af suburbanus: fra el. i Omegnen af Rom, regiones, Cod. Theod. — sŭburbium, i, n., [urbs]: Forstad el. Landsby ved Rom; - nuper in suburbium ··· ire non sum ausus, Cic. Phil. 12, 10.

sŭb.urgĕo, ēre, v. a.: driver nær dertil el. derimod; - dum proram ad saxa suburget, Virg. Aen. 5, 202. — sŭb.ūro, (ussi), ustum, 3, v. a.: brænder let, svier; - ∾ crura nuce ardenti, Suet. Aug. 68; subustum corpus, Paul. Nol.; df. — sŭbustĭo, onis, f.: Opheden nedenfra, at giøre Ild derunder; - ∾ thermarum, Cod. Theod. — subustus, 3, partic. af suburo.

subvădes, um, m., [vas], ligesom Undercautionister el. Contracautionister, Gell. 16, 16, 8, (e XII tabb.). — subvectĭo, onis, f., [subveho]: Tilføren el. Tilførsel, frumenti, Liv. 44, 8, o. Tac. Ann. 13, 51; - ogs. in pl., duris subvectionibus (sc. frumenti), Caes. B. G. 7, 10; ∾ marinae, Vitruv. — subvecto, avi, atum, 1, v. a., intens. af subveho: fører el. bringer el. skaffer tilstede, tilfører el. tilbringer, (navnl. bærende, el. paa Lastdyr, el. til Skibs; sild. m. Bibegrebet: nedenfra el. til et høiere Sted); - ∾ saxa humeris, Virg. Aen. 11, 131; cf. Plaut. Asin. 2, 2, 74; men Tac. Ann. 15, 43: quae (naves) frumentum Tiberi subvectavissent; men Virg. Aen. 6, 303: Et ferruginea subvectat corpora cymba (Charon). — subvector, oris, m., [subveho]: som fører el. bringer tilstede, Avien. Perieg. 199. — 1. subvectus, 3, partic. af subveho. — 2. subvectus, us, m., [subveho]: Tilførsel; - provisi ante commeatus, quorum subvectu etc., Tac. Ann. 15, 4.

sub.vĕho, xi, ctum, 3, v. a.: fører el. bringer el. skaffer tilstede, tilfører el. tilbringer, (navnl. bærende, el. paa Lastdyr, el. til Skibs, tildels ogs. m. Bibegr.: nedenfra, el. til et høiere Sted); - Ast alium (aërem fluere) subter, contra qui subvehat orbem, Lucr. 5, 516; - ofte om Transporter; quod (frumentum) flumine Arari navibus subvexerat (Caesar), Caes. B. G. 1, 16; cf. Suet. Calig. 15: cineres ··· Tiberi subvectos etc.; ligel. Tac. Ann. 15, 39: subvecta utensilia ab Ostia; men Liv. 24, 40: Philippum lembis ··· flumine adverso subvectum etc.; men id. 9, 15: quas (vias) commeatus ex Samnio subvehebantur; - men Virg. Aen. 11, 477, om en Procession: ad templum ··· Subvehitur magna matrum regina caterva. — sub.vello, (velli), vulsum (volsum), 3, v. a.: udrykker Haarene, afhaarer; (efterel. Ord); - Rador, subvellor, desquamor, etc., Lucil. ap. Non.; feminibus subvolsis, Scip. Afr. ap. Gell. 7, 12.

sub.vĕnĭo, vēni, ventum, 4, (subvenibo f. subveniam, Plaut. Men. 5, 7, 20), v. n.; I) „egenl.", sædv. om Personer: at komme dertil, navnl. for at hielpe; oprdl. i Krigssproget om Reserven: at rykke frem til Hielp el. Undsætning; vid. Hirt. B. G. 8, 19; a) c. dat.; - dum circumvento filio subvenit (pater), Caes. B. G. 5, 35; cf. ibd. 44: laboranti subvenit; - men ogs. ofte udenfor Krigssproget: at komme til Hielp, at hielpe el. frelse, odl.; - ∾ et opitulari patriae, Cic. Off. 1, 43; cf. Sall. Jug. 15; men ∾ saluti suae acrioribus remediis, Cic. Cluent. 24; cf. ibd. 1: vestri auxilii est, judices, hujus innocentiae, in hac calamitosa fama ··· subvenire; - ∾ morbo, Plin.; cf. Cic. Att. 16, 14; - men subvenire huic meae sollicitudini, id. Fam. 2, 6; - ogs. impers.: Bruti opera ··· provinciae Galliae ··· esse subventum, Cic. Phil. 5, 13; cf. id. Off. 2, 4; — b) absol.; - Age, si benignus, subveni, Plaut. Pers. 1, 1, 39; circumvenior, nisi subvenitis, Cic. Brut. 15; cf. id. Div. 1, 11; ligel. Et subventuros auferet unda deos, Ovid. Am. 2, 16, 28; - ogs. impers.: priusquam ex castris subveniretur, Sall. Jug. 55; cf. Liv. 29, 25; — II) „overf." om Ting og om Begreber: at komme dertil; - in eo (sale) mirabile est, quod tandundem nocte subvenit, quantum die auferas, Plin. 31, 39; - men Gell. 19, 7: ut quaeque vox digna animadverti subvenerat (var forekommen), memoriae mandabamus. — subvento, are, v. n., intens. af subvenio: kommer el. iler til Hielp; - Spes bona, obsecro, subventa mihi, Plaut.

Rud. 1, 4, 11. — subventrile, is, n., [venter]: Underlivet, Marc. Empir.

subverbustus, 3, [skal være etr. f. sub verubus ustus]: brændemærket under el. med Spiddet, brændemærket; (for: o. efterel. Ord); - vid. Plaut. ap. Fest. p. 309, o. Tertull. — sub.vĕrĕor, ēri, v. dep. n.: frygter paa en Maade, er noget bekymret derfor, m. flgd. ne (at), Cic. Fam. 4, 10. — subversio, onis, f., [subverto]: Omstyrtning; bf. „overf.": Fordærvelse, Arnob.; ogs. in pl., id. — subverso (subvorso), are, v. a., intens. af subverto: omstyrter; - bf. „overf.": ødelægger, fordærver; - Vel qui ipsi vortant, vel, qui alii subvorsentur, praebeant, Plaut. Curc. 4, 1, 23. — subversor, oris, m., [subverto]: som kuldkaster el. omstyrter; bf. „overf.": suarum legum auctor idem et subversor, Tac. Ann. 3, 28. — subversus, 3, partic. af flgd.

sub.verto (vorto), ti, sum, 3, v. a.: vender op og ned derpaa, kaster el. styrter omkuld; I) „egenl."; - ∾ terram (aratro), Colum.; ∾ mensam, Suet., statuas, id., tantas operum moles, Ovid. Fast. 6, 645; men Hor. Ep. 1, 10, 42: ut calceus olim, Si etc., subvertet (sc. hominem); - montes subversi, Sall. Catil. 13; subversi obices portarum, (bleve sprængte), Tac. Ann. 13, 39; — II) „fig.": styrter, forstyrrer, fordærver; - subversa jacebat Pristina majestas soliorum etc., Lucr. 5, 1136; florentes privignos quum subvertisset, Tac. Ann. 4, 71; cf. Ter. Ad. 5, 3, 51: ne nimium modo Bonae istae tuae nos rationes ··· subvortant; men avaritia fidem, probitatem ceterasque artes bonas subvertit, Sall. Catil. 10; ∾ legem scriptam, Quintil., testamentum, Val. Max., beneficia antiquiora, Plin. Ep. 3, 4.

sub.vespertīnus, i, m., (sc. ventus), ligesom favonius: Sydvestvinden, Veget. — sub.vĕsperus, i, m., (sc. ventus): en Vestsydvestvind, Vitruv. 1, 6. — subvexus, 3, [subveho]: opadgaaende, med opadgaaende Skraaning, (opp. devexus); - omnia fastigio leni subvexa, Liv. 25, 36. — sub.vĭrĭdis, e: noget grøn, grønlig; - ∾ folia, Plin.; ∾ emplastrum, Scribon. — sub.vŏlo, are, v. n.: at flyve i Veiret; - sic hae (partes) sursum rectis lineis in coelestem locum subvolant, Cic. Tusc. 1, 17; ∾ avis, Ovid. — sub.volvo, ĕre, v. a.: vælter opad el. i Veiret; - ∾ saxa manibus, Virg. Aen. 1, 424. — subvulsus (-volsus), 3, partic. af subvello. — subvultūrĭus, 3: noget gribagtig (el. rovfuglagtig), comisk Ord el. Ordspil, Plaut. Rud. 2, 4, 9, hvor den Talende sætter subvolturium (sc. corpus) til subaquilinum, ørnefarvet el. mørkfarvet.

succaerŭlĕus [f. sub.c.], 3: noget blaa, blaalig, creta, Cels. — succandĭdus [f. sub.c.], 3: noget hvid, hvidlig, folia, Plin. — succăvus [f. sub.c.], 3: nedentil el. underneden hul el. udhulet; (for: o. efterel. Ord); - ∾ areae, Cato; ∾ loca, Lucr.; ∾ natura Aetnae, id. 6, 683.

succēdānĕus o. succidaneus, (om den sidste Form vid. Gell. 4, 6, 2 flgd.), 3, [succedo]: som følger derefter el. derpaa, som træder istedet derfor; - ∾ hostia, (som offres istedetfor det bortløbne Offerdyr); vid. Gell. l. c., o. Serv. ad Virg. Aen. 2, 140; hvf. Plaut. Epid. 1, 2, 37: ut meum tergum stultitiae tuae subdas succidaneum? - Pharnacem succedaneum regi Eumeni datum, Justin. 38, 6; — b) i d. fild. Retssprog ofte ogs. som subst. c. gen.: der i en andens Sted indtræder i et Forhold; - ∾ functionis, Cod. Just.; ∾ alieni periculi, Digest.

succēdo [f. sub.cedo], cessi, cessum, 3, v. n. o. a.; I) „alm.": gaaer ned el. ind derunder; gaaer nedenfra og ud el. op; gaaer el. stiger i Veiret; A) „egenl."; - nubes succedere soli etc., Lucr. 5, 287; ∾ tectis, Ovid., Virg., cf. id. Ge. 3, 418, (men ∾ tectum, vid. Pseud.Cic. pro Domo 44); men ∾ terrae, (blive begravet), Virg. Aen. 11, 103; - volare ··· atque alto succedere coelo. (flyve op derimod), id. Ge. 4, 227; ∾ in ardua, vid. Liv. 5, 43; ligel. Ovid. Met. 11, 143: Rex jussae succedit aquae (neml. ved at gaae opad imod Kilden); ligel. Caes. B. C. 2, 24: quo mare succedit longius, (jo videre op det trænger); bf. ogs. ∾ muros, Liv. 27, 18, (bestige dem); cf. Tac. Ann. 2, 20; men ibd. 81 absol., erigi scalas, et promptissimum quemque succedere; - men „poet.", Inque dies magis in montem succedere silvas, Cogebant, infraque situm concedere cultis, Lucr. 5, 1369; — B) „overf."; 1) at komme derunder, at undergaae, at komme tilstede el. indfinde sig; - omnes sententiae verbaque omnia, quae sunt cujusque generis maxime illustria, sub acumen stili subeant et succedant, necesse est, Cic. d. Or. 1, 33; — 2) at stige el. at hæve sig; - ad summum succedere honorem, Lucr. 5, 1122; cf. Virg. Aen. 12, 235; men Lucr. 5, 1274: aurum in summum successit honorem; — II) „bef."; A) gaaer hen derimod el. hen dertil; 1) i Krigssproget: gaaer el. marscherer el. rykker derimod; - ∾ sub primam aciem (hostium), Caes. B. G. 1, 24; ∾ ad castra hostium, Liv., ad stationes hostium, id., ad urbem, id., ad moenia, id.; ligel. ∾ moenibus, id. 10, 34, munimentis, id.; men ogs. ∾ murum (f. ad murum), id. 38, 9; cf. Caes. B. G. 2, 6; - men absol., classis paulatim successit, Tac. Ann. 3, 1; men impers.: ubicumque iniquo successum est loco, Liv. 9, 31; — B) at gaae hen derefter, at træde istedet derfor; 1) „egenl."; - ut integri et recentes defatigatis succederent, Caes. B. G. 5, 16; cf. Liv. 9, 32; ∾ in stationem, Caes., in pugnam, Liv.; hvf. ∾ proelio, id. 6, 4; - ∾ in locum alicujus, (som Arving), Cic. Phil. 2, 25, (som Magthaver), Caes. B. G. 6, 12; men succedam ego vicarius tuo muneri, Cic. Verr. 4, 37; saal. ogs. at følge nogen i et Embede, id. Fam. 3, 3; - men Caes. B. G. 4, 3, om et Localforhold: ad alteram partem succedunt Ubii, quorum etc.; - men „poet.": Aspicit in teretes lignum succedere suras, (gaae over el. forvandles dertil), Ovid. Met. 11, 80; - ogs. impers., quod tibi succederetur, (at du fik en Eftermand i Provindsen), Cic. Pis. 36; ligel. antequam tibi successum esset, etc., id. Fam. 3, 6; — 2) „overf."; a) at følge derefter i Tiden, ogs. i Værdi el. i Rang; - nihil semper floret; aetas succedit aetati, Cic. Phil. 11, 15; cf. id. Orat. 13 o. 30; men id. Balb. 1: etenim ei succedo orationi, quae etc., (taler efter el. ovenpaa en slig Tale); men Ovid. Met. 1, 125: Tertia post illas successit aënea proles; - ∾ magnitudini patris, (opfylde hans Storhed), Justin. 19, 1; men ∾ in vicem ejus (suci: tiene istedet derfor), Plin. 24, 108; — b) „prægnant"; - res succedit (alicui), ogs. absol., succedit: Sagen har god Fremgang, det gaaer godt, det lykkes; - lepide hoc succedit sub manus negotium, Plaut. Mil. gl. 3, 2, 59; quando hoc bene successit, Ter. Ad. 2, 4, 23; men id. Andr. 4, 1, 56: parum succedit, quod ago, etc.; ligel. Liv. 42, 58: postquam inceptum non succedebat; cf. id. 33, 5, o. Caes. B. G. 7, 26, ogs. Virg. Aen. 11, 794; - men Hac non successit; alia ingrediemur via, Ter. Andr. 4, 1, 46; cf. Cic. Orat. 26; ligel. si ex sententia successerit, id.; men succedit coeptis el. inceptis, Liv.; cf. id. 40, 11: si facinori eorum successerit; ogs. pass.: quum omnia ··· velles mihi successa, Cic. Fil. ap. Cic. Fam. 16, 21; cf. Liv. 2, 45: nolle inultos hostes, nolle successum, non patribus, non consulibus; f. ogs. Ovid. Met. 2, 788, (Jahn.): successorumque Minervae Indoluit etc., (al. successurum); — not.: successum, i, n.: Lykke el. Fremgang, f. ovenf. Ovid. Met. 2, 788.

succendo, di, sum, 3, v. a., [sub, candeo; vid.

accendo ab in.]; I) „egenl.": tænder nedenfra el. nedentil; - succensis ignibus etc., Cic. Pis. 18; men ∾ aggerem cuniculo, (ved Hjelp deraf el. derigjennem), Caes. B. G. 7, 24; men ∾ arma etc. face subdita, Liv. 45, 33; ∾ pinus (i. e. faces) ab Aetna, (antændte derved), Ovid. Met. 5, 443; men ∾ aras, (tænde Ild derpaa), Senec. Herc. Oet.; — b) bf. „poet.": illi rubor igneus ora Succendit, (bragte det til at gløde), Lucan. 9, 792; — II) „fig.": opflammer, sætter i heftig Lidenskab, odl., (særd. „poet."); - succendit Castora Phoebe, (vakte hans Elskov), Propert. I, 2, 15; cf. Ovid. Her. 15, 167: Pyrrhae succensus amore; men in bella succensi mero (Lapithae), Senec. Herc. Fur.; succensus ira, Sil., luctu, Val. Fl.

succenseo, sui, sum, 2, v. n., [af succensus, succendo]: er opflammet af Lidenskab, navnl. af Vrede, vredes heftigen; a) c. dat.; - hominibus irasci et succensere (deos etc.), Cic. R. Com. 16; nec vero iis ··· habeo, quod succenseam, id. Tusc. 1, 41; cf. id. d. Or. 3, 20, o. id. Arch. 6, ogs. Caes. B. C. 1, 84; — b) absol. (el. ud. dat.); - nihil fecit, quod succenseas, Ter. Phorm. 2, 1, 33; cf. Liv. 22, 29: aliud jurgandi succendendique tempus erit; men m. flgd. acc. c. inf., id. 7, 13: quis tandem succenseat, milites nos esse, non servos vestros? ogs. ∾ propter aliquid, Suet. Vesp. 5; — c) efterel. ogs. pass., peccata hominum et delicta non succensenda sunt etc., Gell. 6, 2. — 1. succensio, onis, f., [succendo]: Tænden el. at tænde nedenunder; - ∾ lavacri, Ammian.; - men „overf.", ∾ matutina, (Morgenlyset el. Morgensolen), Tertull. — 2. succensio, onis, f., [succenseo]: Vrede el. Harme, Symmach. — succensus, 3, partic. af succendo.

*succentivus, 3: som toner dertil, tibia, Varro; o. — succentor, oris, m.: som toner el. synger dertil; - bf. „overf.": som opmuntrer el. tilskynder, Ammian. 19, 2; — [af succino]. — 1. succenturio [f. sub.c.], (ud. perf.), atum, 1, v. a.: fuldtalliggjør en Centurie el. et Compagni; bf. „overf.": fuldtalliggjør, erstatter, sætter istedet derfor; vid. Plaut. o. Caecil. ap. Fest. p. 306; men ego in insidiis hic ero Succenturiatus, (egenl. som Reserve), Ter. Phorm. 1, 4, 51; (hvortil f. Donat.); et alia esca ··· succenturietur, Favor. ap. Gell. 15, 8. — 2. succenturio [f. sub.c.], onis, m.: ligesom Undercenturion, d. e. Lieutenant el. Underofficier, Liv. 8, 8. — succentus, us, m., [succino]: Syngen el. at synge dertil, Capella.

succerno [f. sub.c.], crevi, cretum, 3, v. a.: sigter el. sier derfra; - ∾ vinaceos recentes, Cato; cf. Plin. 18, 29; - men „alleg.": nam iste quidem gradus succretu'st cribro pollinario, (en slig Gang el. Fremskriden er ligesom sigtet igjennem et Melsaald, er yderst langsom), Plaut. Poen. 3, 1, 10; — II) „overf." o. „poet.": gjennemrysler, Sever. Aetna 492.

*successio, onis, f.: Kommen el. at komme i en andens Sted, Følgen el. at følge efter nogen i en Forvaltning el. Besiddelse; - Neronis principis successione, (da N. blev Keiser), Plin. 7, 11; men Tac. Ann. 4, 12: quorum non dubia successio (sc. ad principatum); ligel. Suet. Calig. 12: ad spem successionis admoveri; - ofte ogs. in pl.; per annuas successiones, vid. Justin. 3, 3; jura successionum, Tac. Germ. 32; — b) sjeld. om en blot Følge i Tiden; saal. Cic. Fin. 1, 11: ut enim ··· sic in omni re doloris amotio successionem efficit voluptatis; — II) god Fremgang; - omne institutum voluntatemque omnem successio prospera consecuta est, Cic. frgm. ap. Augustin.; o. — successivus, 3: følgende paa el. efter hinanden, successiv; ∾ proles, Lactant.; — [af succedo nr. II].

successor, oris, m., [succedo nr. II]: en Efterfølger (navnl. i en Forvaltning el. Commando, i en Besiddelse, i Tiden, osv.); - saal. successor, Cic. Fam. 3, 3, (opp. qui provinciam tradit); cf. id. Scaur. frgm. 33: successori decessor invidet; men si etc., successorem sibi cum valido exercitu mitterent, Liv. 23, 27; - successores Alexandri, Quintil. 12, 10, 6; cf. Ovid. Met. 3, 589: studii successor et heres; ligel. id. Trist. 4, 10, 53, (om den romerske Digterfølge under K. Augustus): Successor fuit hic (Tibullus) tibi, Galle, Propertius illi (Virgilio), etc.; men id. Rem. 462: Successore novo vincitur omnis amor; — not.: „poet." ogs. som appos. fem.: Phoebe, Fraternis successor equis, Corn. Sev. ap. Charis.; bf. — successorius, 3: hørende til en Arvefølge el. Succession, edictum, Digest.; ∾ jure, Ammian. 14, 8.

1. successus, 3, partic. af succedo. — 2. successus, us, m.; [efter succedo nr. I]: Fremrykken el. at rykke derimod; - vid. Caes. B. G. 2, 20: temporis brevitas et successus et incursus hostium etc.; — B) bf. „overf." o. efterel.: Nedgang el. Hule under Jorden; - terrarum successibus abscondi, Arnob.; — II) [efter succedo nr. II]: Følgen el. at følge derpaa el. efter hinanden i Tiden, Tidsfølge; (efterel.); - continuo totius temporis successu etc., Justin. 1, 8; — B) bf. „fig." (o. classisk): god el. lykkelig Fremgang; - multo successu Fabiis crescere audaciam etc., Liv. 2, 50; ligel. successu rerum ferocior, Tac. Hist. 4, 28; cf. Virg. Aen. 2, 386, ibd. 12, 914, Ovid. Met. 6, 130, Suet. Aug. 13, o. A.; - ligel. in pl.; pleni successibus anni, Ovid. Met. 8, 273; ligel. id. Her. 2, 85: careat successibus opto, Quisquis ab eventu facta notanda putat; cf. Liv. praef.: ut (dii) orsis tanti operis successus prosperos darent.

succidaneus, 3, f. und. succedaneus. — succidia, ae, f., [2. succido]: et afhugget større Stykke Kjød, en Kølle; navnl. Flæskeside, Varro; cf. Cic. d. Senect. 16: hortum ··· succidiam alteram etc.; — II) „overf.": Slagten el. Myrden; - bf. in pl.: succidias humanas facere, Cato ap. Gell. 13, 24.

1. succido, idi, 3, v. n., [sub, cado]; I) „alm.": at falde nedenunder; bf. Varr. L. L. 5, 24, om en overført Benævnelse; - lorica, quod e loris etc.; postea succidit Gallica e ferro sub id vocabulum; — II) „bes.": at synke ned el. falde sammen; A) „egenl."; - genua inedia succidunt, Plaut. Curc. 2, 3, 30; cf. Virg. Aen. 12, 911: in mediis conatibus aegri succidimus; men Lucr. 5, 110: Succidere horrisono posse omnia victa fragore; — B) „fig.": succidere mentem, et incurvari, et succumbere etc., Senec. Ep. 7.

2. succido, idi, isum, 3, v. a., [sub, caedo]: afskærer el. afhugger nedentil el. nedenfra, gjennemskærer el. sønderskærer el. afskærer; - quosdam ··· succisis feminibus poplitibusque etc., Liv. 42, 21; cf. Virg. Aen. 10, 700; ligel. ∾ crura equis, Liv., nervos equorum, id.; men crebris arboribus succisis etc., Caes. B. G. 5, 9; - ∾ frumenta (nedmeie), id.; cf. id. B. G. 4, 38; ligel. ∾ Cererem, Virg., segetem, Sil.; men id. 14, 134: gregem ··· succidite ferro, (nedhugger el. nedsabler den); - men „poet. overf.": succisa libido ferro, (om Mandbommens Berøvelse), Claudian. — succidus, 3, f. und. sucidus. — succiduus, 3, [1. succido]: som falder el. synker sammen; (poetisk Ord); - succiduo ··· procubuisse genu, Ovid. Her. 13, 24; ∾ poples, id., gradus, Stat.; ∾ flammae, (ophørende), id.; - ligel. „fig.": ∾ benedictio, Sidon.

*succincte, adv.: korteligen, i Korthed, docere, Ammian.; - compar., ∾ fari, Sidon.; o. — succinctim, adv.: = frgd.; - ∾ denotare, (i Korthed), Claud. Mam. d. Stat. Anim.; — [succinctus]. — succinctorium, i, n., [succingo]: et slags kort Skjørt el. Skjødskind, Augustin. — succinctulus, 3,

demin.: nogenledes el. paa en Maade omgiordet, Appul.; af — succinctus, 3, partic. o. adj. af succingo. — succĭnĕrārĭus, 3, [sub, cinis]: som er baget i el. under Asken; (sild. Ord); - ∾ panis, Hieronym. — succinĕus, 3, s. und. sucineus.

succingo, [f. sub.c.], cinxi, cinctum, 3: omgiorder el. ombinder nedenfra el. nedentil; omgiorder el. omgiver; I) „egenl."; - Crure tenus medio tunicas succingere debet, Juvenal. 6, 446; cf. Gratian. Cyneg. 271: astricti succingant ilia ventres; - oftest in pass., ordenl. c. abl., ogs. c. acc. graeco, ogs. undert. absol.; cultro succinctus, Liv. 7, 5; cf. Anton. ap. Cic. Phil. 13, 16; ligel. lugubri succincta stola, Enn. ap. Non.; men vestem ritu succincta Dianae, Ovid. Met. 10, 536; men ibd. 9, 89, absol.: ritu succinta Dianae; men ibd. 13, 732, med begge casus: Illa feris atram canibus succingitur alvum; - succincta anus, (med opheftede Klæder), Ovid.; cf. Plaut. Rud. 2, 3, 80; - „poet." ogs. succincta comas pinus, Ovid. Met. 10, 103, (som er berøvet sin Krone el. Top); cf. ibd. 15, 603: Qualia succinctis ··· Murmura pinetis fiunt, etc.; — II) „fig.": udruster el. forsyner dermed; - ∾ se canibus, vid. Cic. Verr. 5, 50, („alleg." om Verres, der sammenlignes med Skylla); - frustra se terrore succinxerit, qui etc., Plin. Pan. 49; his animum succinge bonis, Petron. Sat. 5 fin.; - succincta portubus (Carthago), Cic. Agr. 2, 32; cf. Liv. 21, 10: succinctus armis legionibusque etc.; men Quintil. 12, 5, in.: horum scientia debet esse succinctus, etc.; — III) partic. succinctus, 3, ogs. som adj.; A) som er færdig el. beredt dertil; - proni atque succincti ad omnem clausulam, Quintil. 2, 2, 12; — B) sammentrukken, kort, liden; - ∾ libellus, Martial. 2, 1; - compar., arbores graciles succinctioresque et enodes, Plin. 16, 17; ∾ brevitas, Augustin. — succingŭlum, i, n., [succingo]: det indre Livbælte el. Underbælte; ogs. alm. Bælte el. Giord, Plaut. Men. 1, 3, 17.

succĭno, ĕre, v. n., [sub, cano]: synger dertil, accompagnerer, Petron. Sat. 59; - ∾ cantibus alicujus, Calpurn.; — II) „overf.": at stemme i dermed; - (agricultura) succinit pastorali, quod etc., vid. Varr. R. R. 1, 2, 16; men Hor. Ep. 1, 17, 48: succinit alter (skriger ham i Munden), etc. — succinum, i, s. und. sucinum. — succinus, 3, s. und. sucinus. — succipio, ĕre, vid. suscipio ab in. — succīsĭo, onis, f., [2.succido]: Afhuggen el. Afskæren, pilorum, Sidon. — succisivus, 3, s. und. successivus. — succīsus, 3, partic. af succido.

succlāmātĭo, onis, f.: et derpaa følgende el. tilsvarende Skrig el. Raab, Liv. 28, 26, oftere, o. Suet. Ner. 24; af — succlāmo, [f. sub.cl.], avi, atum, 1, v. n.: skriger el. raaber dertil el. derpaa el. derefter; - ∾ alicui, m. flgd. Objectssætning, Liv. 3, 50; ogs. absol.: succlamare, m. flgd. orat. dir., id. 44, 45; - ogs. impers., vid. Brut. ap. Cic. Fam. 11, 13, o. Liv. 10, 25, oftere; — b) in pass.: succlamatus omnium maledictis, Quintil. Decl.

succo, onis, s. und. suco. — succoelestis, [f. sub.c.]: under Himmelen, sublunarisk, hebdomas, Tertull. — succoeno, [f. sub.c.], are, v. a.: spiser el. fortærer nedenfra; vid. Quintil. 6, 3, 90 (Spald.). — succoeruleus, 3, s. und. succaeruleus. — succollo, avi, atum, 1, v. a., [sub, collum]: tager op paa Halsen el. Skuldrene; - ∾ fessum regem, (om Bierne), Varr. R. R. 3, 16; cf. Suet. Claud. 10, o. id. Oth. 6. — succontŭmēlĭōse, [f. sub.c.]: noget haanligen el. krænkende, tractari, vid. Cic. Att. 2, 7. — succŏquo, [f. sub.c.], ĕre, v. a.: koger lidt, omnia igni, Marc. Emp. — succortex, [f. sub.c.], ĭcis, m.: den indre Bark, Veget. — succōsus, 3, s. und. sucosus.

succrassŭlus, [f. subcr.], 3, demin., [sub, crassus]: noget tyk, Capitol. Gord. 6. — succresco, [f. sub.cr.], crēvi, 3, v. n. inch.: at voxe op nedenunder el. nedenfra, at voxe frem, at voxe derefter; - ∾ sub ordine naturali pilorum etc., Cels.; Succrescit ab imo ··· cortex, Ovid. Met. 9, 352; (nec pati) herbam succrescere, Colum.; cf. Plaut. Trin. 1, 1, 9; — II) „overf.": atter at tage til; - per seque vident succrescere vina, Ovid. Met. 8, 681; - navnl. om Personer: at fremvoxe el. fremblomstre derefter (og ligesom at fornye de Ældres Berømmelse); c. dat.; - vid. Cic. d. Or. 3, 61; ligel. Liv. 10, 13: et se gloriae seniorum succrevisse, et etc. — succrētus, 3, partic. af succerno.

succrispus, [f. sub.cr.], 3: noget kruset el. krollet; - ∾ capillo niger, vid. Cic. Verr. 2, 41; ∾ juba equi, Varro. — succrŏtillus, 3, [sub, crotalon, inc.]: noget tynd el. spæd el. fin; - ∾ vox el. vocula, Titinn. o. Afran. ap. Fest. pag. 301, o. ∾ cruscula, Plaut. ibd. — succrūdus, [f. sub.crudus], 3: noget raa, halvraa el. halvkogt, brassica, Cato; ogs. absol., succrudum incidendum, ne etc., Cels. 6, 13. — succrŭentus, [f. sub.cruent.], 3: noget blodig; - ∾ livor facie contusa, Cels. 5, 18.

succŭba, ae, comm.; I) som ligger derunder, Prudent.; — II) „overf.": Medbeiler el. Medbeilerske, Appul.; af — 1.succŭbo, [f. sub.c.], are, v. n.: ligger derunder, Appul.; df. — 2.succŭbo, onis, m.: = succuba no. I, Titinn. ap. Non. — succulentus, 3, s. und. suculentus. — succultro, are, v. a., [sub, culter]: giennemskærer med Kniven, pulpas, Apic.

succumbo, [f. sub.c.], cŭbŭi, cŭbĭtum, 3, v. n.; I) „egenl.": at lægge sig el. falde el. synke ned derunder; A) „alm.", m. o. uď. dat.; - ancipiti succumbens victima ferro, Catull. 64, 370; omnes Succubuisse oculos, (at de vare tilfaldne el. lukkede), Ovid. Met. 1, 714; (Augustus) Nolae succubuit, (lagde sig syg, blev liggende syg), Suet. Aug. 98; — B) „bes." om Fruentimre: ∾ alicui, i. e. rem habere cum aliquo, Varro, Catull., Martial., o. A.; — II) „fig.": at ligge under el. give efter derfor, at blive overvunden deraf, at tabe Modet; a) c. dat.; - nec umquam succumbet inimicis, ne fortunae quidem, Cic. Dejot. 13; cf. id. Off. 1, 20: quum persuasum sit, hominem oportere nulli neque homini, neque perturbationi animi, nec fortunae succumbere; ligel. qui Cannensi ruinae non succubuissent, etc., Liv. 23, 25; ∾ labori, Caes., oneri, Cic., Liv., malis, Ovid., culpae, Virg., Ovid.; men ∾ tempori, (give efter derfor), Liv. 3, 59; ligel. ∾ precibus, Ovid. Her. 3, 91; — b) absol.; - non esse viri debilitari dolore, frangi, succumbere, Cic. Fin. 2, 29; cf. Nep. Eum. 5; — c) c. inf.: nec ipsam (mortem) perpeti succubuisset, si non etc., Arnob.; df. — succumbus, i, m.: en Grændsesten, auct. d. Lim. ap. Goes. — succŭnĕātus, 3, partic., [sub, cuneo]: som nedentil er forsynet med Kiler, postes, Vitruv.

succūrātor, [f. sub.c.], oris, m.: Undercurator, Digest. — succurro, [f. sub.c.], curri, cursum, 3, v. n.; I) „egenl.": løber hen el. ind derunder, løber derhen el. dertil; - ∾ lunae, (nærme sig dertil), vid. Lucr. 5, 764; — B) „bes.": iler derhen el. dertil for at hielpe; - ∾ laborantibus, (neml. for Retten), Cic. d. Or. 1, 37, (ogs. i Slaget), Caes. B. C. 2, 6; ligel. ∾ suis cedentibus auxilio, id. B.G. 7, 80; men Non ignara mali miseris succurrere disco, Virg. Aen. 1, 630; men Cic. Rab. perd. 1: est boni consulis··· succurrere saluti fortunisque communibus; men om Slaverne: ∾ domino, Cic. Mil. 10; - ogs. om Begreber; his tantis malis haec subsidia succurrebant, quo minus etc., Caes. B. C. 3, 70; - navnl. ogs. om Medicamenter: ∾ venenis fungorum (nitrum), Plin. 31, 46; - ogs.

impers.; si celeriter succurratur, Caes. B. C. 3, 80; cf. Liv. 3, 58: cujus adversae fortunae velit succursum; ligel. Ter. Ad. 5, 3, 6: paratae lites, succurrendum'st; — II) „fig."; A) „alm.": at ile el. gaae imode, at overtage el. paatage sig; - licet etc., succurram atque subibo, Cic. R. Am. 11; — B) „bes.": at komme nogen i Tanker, at falde nogen ind; m. o. ud. dat.; - ut quidque succurrit, libet scribere, Cic. Att. 14, 1; legentibus ··· illud succursurum, unde etc., Liv. 6, 12; cf. Quintil. 3, 4, 6, oftere; - et illud annotare succurrit, unum omnino etc., Plin. 7, 49. — succurvus, [f. sub.c.], 3: noget krum, Ammian. 26, 9.

succus, i, s. und. sucus. — *succussātor, oris, m.: som stoder el. kaster i Veiret, caballus, (Hest, som stoder stærkt), Lucil. ap. Non.; o. — succussātūra, ae, f.: Hestens stodende Gang, Non.; — [succusso]. — *succussio, onis, f.: Rystelse, at rystes i Veiret, (navnl. om Jordskælv), Senec. Qu. N. 6, 21; — succusso, are, v. intens. a.: stoder ved at ryste el. kaste i Veiret; - vulnus ne succusset gressus, Attius ap. Non.; o. — succussor, oris, m.: = succussator, sonipes, Lucil. ap. Non.; — [af succutio]. — 1. succussus, 3, partic. af succutio. — 2. succussus, us, m., [succutio]: heftig Rysten el. Rystelse; - Ne succussu arripiat major Dolor, Pacuv. ap. Cic. Tusc. 2, 21. — succustos, [f. sub.c.], ōdis, m.: Underopsynsmand, Plaut. Mil. gl. 3, 2, 54.

succŭtio, cussi, cussum, 3, v. a., [sub, quatio]: ryster nedenfra, ryster og kaster i Veiret; - Succutiturque alte ··· currus, Ovid. Met. 2, 166; cf. Lucr. 6, 551; ∾ mare, Senec., caput, Appul.; - sild. ogs. „overf." o. „alleg.": vultus brevi tristitiae salebra succussus, Val. Max. 6, 9, extern. 5.

sūcerda, ae, f., [sus, cerno, f. excerno]: Svinemog, Lucil. ap. Non. — sūcĭdus (succ.), 3, [sucus]: saftig el. frisk, solum, Appul.; oftest i Forbindelsen: ∾ lana, i. e. recens tonsa, (som den klippes af Faaret), Varr. R. R. 2, 11, Martial., Juvenal.; om Brugen deraf til Omslag vid. Cels. 8, 3, o. Plin. 29, 9 o. 10, hvor derfor ogs. findes ∾ sordes; - ∾ puella, (frisk el. fyldig), Plaut. Mil. gl. 3, 1, 193.

sūcĭnĕus (succ.), 3: forfærdiget af Rav el. Bernsten; - ∾ novaculae, (hvis Greb el. Skafter ere deraf), Plin. 22, 47; af — sūcĭnum (succ.), i, n., [sucus]: Rav el. Bernsten, (sædv. electrum), Plin. 37, 11, Martial., Juvenal., o. A.; df. — sūcĭnus (succ.), 3: bestaaende af sucinum, gutta, Martial., gemma, id.

sūco (succ.), onis, m., [sugo]: en Suer el. Udsuer, en Blodsuer el. Aagerkarl, Cic. Att. 7, 13. — sūcōsĭtas (succ.), atis, f.: Saftfuldhed, Coel. Aur.; af — sūcōsus (succ.), 3, [sucus]: saftfuld, poma, Cels., solum, Colum.; ∾ resina, Plin., radix, id.; - compar., ∾ liber (stirpium), Colum. 4, 29; - ogs. „overf.": valde sucosi sunt (f. pecuniosi), Petron. Sat. 38. — 1. suctus, 3, partic. af sugo. — 2. suctus, us, m., [sugo]: Suen el. at sue, Varr. ap. Non.; ligel. Plin. 10, 98: somniat infans, et suctum imitatur.

1. sūcŭla, ae, f., demin. af sus; I) „egenl.": lidet Svin; findes saal. imellem crepundiae, vid. Plaut. Rud. 4, 4, 125 flgd.; - df. sædv. „overf.": Vinden el. Spillet i en Maskine, Vinde el. Haspe, odl., Cato, Vitruv., o. A.; - navnl. ogs. som Del af Vinpressen, Cato, Digest. — 2. sūcŭla, ae, f., [fibileret af ὕει, i. e. pluit: det regner]; pl. Suculae: Regnstjernerne el. Hyaderne, som Oversættelse af Ὑάδες, Tiro ap. Gell. 13, 9, o. Plin. 2, 39; f. ogs. „bes." Cic. N. D. 2, 43: has Graeci stellas Ὑάδας vocitare suerunt a pluendo, ὕειν enim est pluere, nostri imperiti Suculas, quasi a suibus essent, non ab imbribus, nominatae. — 1. sūcŭlentus (succ.), 3, [sucus]: saftfuld, kraftig, Appul., Paul. Nol. — 2. sūcŭlentus, 3, [sus]: svinsk, fæisk, furores, Prudent. — sūcŭlus, i, m., demin. af sus: lidet Svin, Justin. 2, 1.

sūcus (succus), i, m., [sugo]; I) „egenl.": Saft; - sucum sentimus in ore ··· quum etc., Lucr. 4, 621; stirpes ex terra sucum trahunt, etc., Cic. N. D. 2, 47; cf. ibd. 55: sucus is, quo alimur etc.; men Plaut. Capt. 1, 1, 13: suo sibi suco vivunt (cochleae), ··· si etc.; men „poet.": sucus ambrosiae, Virg., Ovid.; cf. Tibull. 1, 10, 47: Pax aluit vites et sucos condidit uvae; men corpus solidum et suci plenum, Ter. Eun. 2, 3, 26; — B) „bes." ogs. i Medicinen: Saft, Lægedrik, odl.; - bibe ··· purgantes pectora sucos, Ovid. Pont. 4, 3, 53; cf. id. A. A. 2, 491: Illa Machaonios superant medicamina sucos; — II) „fig.": Livskraft, Aandskraft, Aand; - omnem non modo sucum et sanguinem, sed etiam colorem et speciem pristinum civitatis amisisse, Cic. Att. 4, 10; nudae illae artes omnem sucum ingenii bibunt („alleg."), Quintil. procem.; — b) navnl. ogs. Foredragets eiendommelige Kraft og Fylde; - retinebant illum Periclis sucum, sed etc., Cic. d. Or. 2, 22; cf. ibd. 3, 25; ligel. id. Orat. 23: orationis subtilitas ··· habeat sucum aliquem oportet, etc.; f. ogs. id. Brut. 9, o. Quintil. 10, 1, 31.

sūdābundus, 3, [sudo]: svedende, turba, auct. Carm. ad Pis. — sūdārĭŏlum, i, n., demin. af flgd., Appul. — *sūdārĭum, i, n.: Svededug el. Lommetørklæde, Catull., Martial., Suet., o. A.; sudario frontem tergere el. siccare, Quintil.; — sudātio, onis, f.: Sveden el. at svede, Senec. Ep. 86; ogs. in pl., Cels.; — II) „concret": Svedekammer; - ∾ concamerata, Vitruv.; — sūdātor, oris, m.: som sveder stærkt el. meget, Plin. 23, 23; — sūdātōrĭus, 3: hørende til Svedning, unctiones, Plaut. Stich. 1, 3, 73; — II) df. subst. sudatorium, i, n.: Svedebad el. Svedekammer; - in pl., Senec. Vit. beat. 7; o. — sūdātrix, īcis, f.: Svedende; - ∾ toga, (hvori man sveder), Martial. 12, 18; — [sudo].

sūdes el. sudis, gen. is, f.; I) „egenl.": Pæl el. Stav, navnl. til Krigsbrug; (i denne Bem. synes nom. sing. ikke at forekomme); - sudes stipitesque praeacutos defigere, Caes. B. C. 1, 27; cf. id. B. G. 5, 18, o. Virg. Aen. 7, 524; ogs. in sing., Ovid. Met. 12, 299; - ogs. som Vaaben, Liv. 40, 6 o. 8; — b) sild. ∾ saxeae, (Klippespidser), Appul.; — II) „overf." ogs. f. esox sphyraena L.: etslags Giedde, Plin. 32, 54, hvor Formen sudis. — sūdĭcŭlum, i, n., [sudor]; df. Plaut. Pers. 3, 3, 14: ∾ flagri, (rimel. som sveder under Pidsken). — sudis, is, f. und. sudes.

sūdo, avi, atum, 1, v. n. o. a.; I) neutr.: sveder; df. A) „egenl."; a) absol.; - sudavit et alsit, (led Hede og Kulde), Hor. A. P. 413; sudantibus ··· lacertis (juvenum), Ovid. Met. 4, 707; men Cic. d. Or. 2, 55, f. nedenf.; men deorum sudasse simulacra, (som Jertegn el. Mirakel), id. Div. 2, 27, oftere; — b) c. abl.: at svede el. dryppe deraf; - sudabant sanguine fauces, Lucr.; cf. id. 6, 942: ut in speluncis saxa superna Sudent humore, et guttis manantibu' stillent; men scuta duo sanguine sudasse, Liv. 22, 1; - ogs. „poet."; sudat litus sanguine, Virg. Aen. 2, 582; - ligel. „poet." om en Væxt: at svede el. dryppe ned derfra; sudantia ligno Balsama, Virg. Ge. 2, 118; ligel. humor sudavit ab aris, Sil.; — B) „fig.": ligesom sveder af Anstrængelse, d. e. har stor Møie el. Vanskelighed dermed, behandler el. bearbeider med stor Anstrængelse; hvf. Cic. d. Or. 2, 55: se sine causa sudare, (hvilket Udtryk Modparten optager egenligen); sudabis satis (du vil faae nok at bestille), si etc., Ter. Phorm. 4, 3, 23; cf. Lucr. 5, 1128: incassum defessi sanguine sudant, Angustum per iter luctantes ambitionis; ∾ pro communibus commodis, Cic., in

redhibitione mancipii, Quintil.; men Propert. 4, 1, 70, („alleg."): Has meus ad metas sudet oportet equus; – „poet." ogſ. m. Objectsſætning; sudant claustra moliri, Stat.; – ogſ. impers.: ad supervacua sudatur, Senec. Ep. 4; — II) act.; A) „alm.": at udſvede, ſvedende at give fra ſig; – vid. Virg. Ecl. 4, 30, o. 8, 51; ligeſ. ∾ balsamum, Justin.; ogſ. pass.: ubi tura et balsama sudantur, Tac. Germ. 45; cf. Ovid. Met. 10, 308: sudataque ligno Tura etc.; — 2) „overſ.": med Sved og Møie at tilveiebringe el. forarbeide el. udholde el. beſtaae; – multoque labore Cyclopum Sudatum thoraca capit, Sil. 4, 436; ∾ laborem, id., Stat.; ∾ deunces, (udpine ved Ager), Pers. 5, 149; — B) „beſ.": tilſveder el. giennemſveder; – in sudata veste durandum, Quintil. 11, 3, 23; men sudatae aestates, (ſom tilbringes under Anſtrængelſe), Pacat. Paneg. Theod.

sūdor, oris, m., [sudo]: Sved el. Sveden; – nec sanguis, nec sudor nisi e corpore est, Cic. Div. 2, 27; Herculis simulacrum multo sudore manavit, id. Div. 1, 34; men „poet.": sudor fluit undique rivis, Virg.; cf. id. Aen. 2, 171; ogſ. in pl.: sudores exsistere corpore toto, Lucr. 3, 155; — II) „fig."; A) „overſ." ogſ. om enhver anden Vædſke el. Fugtighed; – ∾ maris, Lucr., smyrnae, id., veneni, Ovid. Met. 2, 198, picis, Plin.; men id. 11, 12, om Honningen: sive ille est sudor coeli etc.; — B) „ment.": Sved, d. e. ſtor Anſtrængelſe og Umage; – Salmaci, da spolia sine sudore et sanguine, Enn. ap. Cic. Off. 1, 18; qui (exercitus) suo sudore ac sanguine etc., Liv. 7, 38; cf. Cic. Font. 2; men id. d. Or. 1, 60: stilus ille tuus multi sudoris etc.; cf. Quintil. 5, 7, in., o. Vell. 2, 128; men Creditur ··· habere Sudoris minimum (comoedia: at koſte mindſt Umage), vid. Hor. Ep. 2, 1, 169; dſ. — **sūdōrus**, 3: ſved dryppende, corpus, Appul.

sūdus, 3, [se ſ. sine, udus; vid. Fest. p. 294 flgd.]: uden Væde el. Fugtighed, tør; dſ. om Veiret el. Tiden, odl.: klar, uden Skyer; – ∾ flamina ventorum, Lucil. ap. Non.; ∾ flamen venti, Varr. ibd.; ∾ ver, Virg. Ge. 4, 77; ∾ nubes, Appul.; — b) neutr. **sudum**, ogſ. ſom adv.: klart el. ſkinnende; – ∾ praenitens (lux), Prudent.; – men subst. **sudum**, i, n.: klart Veir el. Solſkin; vid. Plaut. Mil. gl. in.; ogſ. Tørveir; vid. Cic. Fam. 16, 18: mittam libros, si erit sudum; men Virg. Aen. 8, 528: Per sudum rutilare (arma: hvor Luften viſer ſig klar imellem Skyerne).

sŭēo, ēre, (suemus ogſ. disyll., Lucr. 1, 302), v. n.: pleier, er vant; – nec voces cernere suemus, Lucr. l. c.; cf. ibd. 55, o. id. 4, 307; dſ. — **sŭesco**, sŭēvi, sŭētum, 3, (perf. syncop. suesti, suerunt, suesse, etc., ſ. nedenſ.), v. inch. n.: at vænne ſig dertil; in tempp. perff.: at være vant dertil, at pleie; – a) in tempp. praess.; – ut suesceret militiae, Tac. Ann. 2, 44; cf. ibd. 52; — b) in tempp. perff.; – a te id, quod suesti, peto, me absentem diligas, Cic. Fam. 15, 8; ut pronos qui morbus mittere suevit, Lucr. 6, 791; cf. Cic. (poëta) N. D. 2, 23, Propert. 4, 10, 17, o. A.; — c) in partic. perf. **suetus**, 3, ligeſ. c. infin., el. c. dat.; – discordia et ambitio, secundis rebus (abl.) oriri sueta mala, Sall. frgm. ap. Augustin.; men Liv. 5, 43: abstinere suetus ante talibus consiliis; cf. Virg. Aen. 3, 541; – sueti latrociniis, Tac. Ann. 2, 52; cf. id. Hist. 5, 6; – men absol. c. dat. pers.: sueta Cheruscis apud paludes proelia, id. Ann. 1, 61.

Sŭessa, ae, f.: gammel By i Latium, med Tilnavn Pometia o. Aurunca, Cic., Liv., o. A.; hod. Sessa; „beſ." at mærke ſom Digteren Lucilii Fødeby; — B) dſ. **Suessānus**, 3: ſuesſanſk, municeps, Cic., (rus), Cato; – pl., **Suessani**, orum, m.: Indvaanerne af Byen S., Digest.; men neutr. sing.: in Suessano, (i det Sueſſanſke), Cato. — **Suessiones**, um, m.: galliſk Folk i Egnen af d. nuv. Soissons, Caes. B. G. 2, 3, oftere. — **Suētōnĭus**, i, m.: romerſk Slægts- og Mandsnavn, hvoraf mærkes: Cajus Suetonius Tranquillus, Samtidig med og Ven af den yngre Plinius, Forfatter til de tolv førſte romerſke Keiſeres Levnetsbeſkrivelſer, m. m.; – hans Fader, Suetonius Lenis, omtales Suet. Oth. 10. — **sŭētus**, 3, partic. af suesco.

Sŭēvi, orum, m.: Sveverne, udbredt germaniſk Folkeſtamme, oprdl. i det nordoſtlige Tydſkland, Caes. B. G. 4, 10, Tac. Germ. 38; — B) dſ. 1) **Sŭēvus**, 3: ſveviſk, natio, Caes. B. G. 1, 53; men ∾ crinis, (ſom bæres paa Svevernes Viis), Sil. 5, 134; — 2) **Sŭēvĭa**, ae, f.: Svevernes Land, Tac. Germ. 43 o. 45; — 3) **Sŭēvĭcus**, 3: ſveviſk, mare, Tac. l. c. — **Suevia**, ae, f., **Suevicus**, 3, **Suevus**, 3, ſ. und. Suevi.

Sūfes (Suffes), ĕtis, m., [phoeniciſk Ord, oprdl. en Dommer]: en **Sufet**, Navnet paa den høieſte Magiſtratsperſon i Carthago, ſvarende til d. romerſke **Conſul**; – vid. Liv. 28, 37, o. 30, 7, ogſ. Senec. Tranqu. 3; ſ. ogſ. Fest. p. 309. — **suffarcīno**, [ſ. sub.f.], avi, atum, 1, v. a.: ſtopper el. pakker fuld, bepakker el. oppakker, (for- o. efterel.); – qui incedunt suffarcinati cum libris, etc., Plaut. Curc. 2, 3, 10; cf. Ter. Andr. 4, 4, 31; – ogſ. „overſ.": ∾ aliquem muneribus, Appul. — **suffarrānĕus** (-ius), 3, [sub, far]: ſom fører el. bringer Korn, mulio, Cic. ap. Plin. 7, 44. — ***suffectĭo**, onis, f.; (efterel. Ord); I) Tilſætning, unguentorum, Arnob.; — II) Sætten el. at ſætte iſtedet derfor, Tertull.; o. — **suffectūra**, ae, f.: Tilſætning, Tertull.; — [sufficio]. — **suffectus**, 3, partic. af sufficio. — **suffercius**, 3, ſ. und. suffectus. — **suffĕrentĭa**, ae, f., [suffero]: Taalmodighed el. Udholdenhed under Lidelſer, Tertull. — **suffermentātus**, 3, partic., [sub, fermento]: noget ſyret, Tertull.

suffĕro, [ſ. sub.f.], (sustuli, sublatum), sufferre, v. a.; oprdl.: bringer el. lægger derunder, (ſieldn. o. forel.); – ut ··· tu corium sufferas, (lægger dit Skind til), Plaut. Poen. 4, 2, 33; — II) „alm."; A) bringer derhen, yder el. ſkaffer; – quod neque mater potest sufferre lac, Varr. R. R. 2, 4; ∾ litis aestimationem (betale), Digest.; — B) bærer paa mig el. bærer; 1) „egentl.", (men alene ſieldn.); – an ipse se sufferat (mundus: holder ſig i Veiret), Arnob.; cf. Suet. Calig. 50: colligere semet ac sufferre (vix posse); — 2) „fig.": udholder en Beſværlighed el. Lidelſe; – ∾ plagas, Plaut., vulnera, Lucr.; men ∾ poenas sui sceleris, (lide Straf derfor), Cic. Catil. 2, 13; cf. Ter. Andr. 5, 3, 12: An ut pro hujus peccatis ego supplicium sufferam? ligeſ. Plaut. Amph. 3, 4, 19, oftere: poenas sufferre alicui, (ligeſom poenas dare alicui: blive ſtraffet af nogen); – ∾ sumptus alicujus, (udholde el. beſtride), Ter. Heaut. 3, 1, 44; – ∾ laborem, solem, sitim, Plaut.; ogſ. om Vindſtøden: ∾ ventos et imbres, Colum.; men „poet.": nec claustra, nec ipsi Custodes sufferre valent (sc. vim hostilem: modſtaae), Virg. Aen. 2, 491; ligeſ. Quod superest, sufferte pedes! Propert. 3, 20, 21; – ogſ. absol.: Syre, vix suffero, (kan neppe holde det ud), Ter. Heaut. 2, 4, 20; men Plaut. Curc. a. 3, v. 6, elliptiſk: Si etc., ad praetorem sufferam (sc. me rapi); — not.: sustuli, sublatum, anføres ſædv. und. tollo.

suffertus, 3, (ogſ. suffercius, Lucil. ap. Gell. 4, 17), [sub, farcio]: fuldſtoppet, fuld; vid. Lucil. l. c.; – dſ. „overſ.", Suet. Ner. 20: aliquid se sufferti tinniturum (noget fuldtonende). — **suffervĕfăcĭo**, [ſ. sub.f.], (ud. perf.), factum, 3, v. a.: heder el. varmer nedenfra; (alene hos Plin.); – lapillos, qui suffervefiant, rumpi, id. 27, 51; suffervefactum acetum, id.

14, 21. — suffervefio, fieri, f. und. frgd. — suffervĕo, [f. sub.f.], ēre, v. n.: at faae et Opkog, Appul. — Suffes, ĕtis, m., f. und. sufes.

suffibŭlum, i, n., [sub, fibula]: et firkantet hvidt Slør, der som Hovedbedækning bares af de romerske Præster og Præstinder; - vid. Varr. L. L. 6, 3, o. Fest. p. 348. — †suffĭcĭens, tis, partic. o. adj. af sufficio; df. — suffĭcĭenter, adv.: tilstrækkeligen, habere, vid. Plin. Ep. 10, 29, alere et vestire, Digest.; o. — suffĭcĭentĭa, ae, f.: Tilstrækkelighed, det Tilstrækkelige, Tertull., Sidon.

suffĭcĭo, fēci, fectum, 3, v. n. o. a., [sub, facio]; I) act.; A) „alm."; 1) „egenl.": anbringer derunder el. derpaa, giver el. yder el. meddeler; - qui combibi purpuram volunt, sufficiunt prius lanam medicamentis quibusdam, Cic. ap. Non.; men nubes sole suffecta, (farvet el. gjennemstraalet deraf), Senec. Qu. N. 1, 5; cf. Lucr. 6, 480; ligel. id. 3, 703: Ut cibus in membra atque artus quum diditur omnes, Disperit, atque aliam naturam sufficit ex se; ligel. Virg. Ge. 2, 424: Ipsa satis tellus ··· sufficit humorem etc.; cf. ibd. 2, 435; - men partic. perf. ogf. c. acc. graec.: Ardentesque oculos suffecti sanguine et igni (angues), Virg. Aen. 2, 210; - eos (milites) excursionibus (dat.) sufficiendo etc., (ved at anbringe dem dertil, ved at lade dem tage Del deri), Liv. 3, 61; — 2) „fig.": indgiver (i Sielen); - Ipse pater Danais animos viresque secundas Sufficit, etc., Virg. Aen. 2, 618; cf. ibd. 9, 803; — B) „bes."; 1) vælger derefter el. istedet derfor, (navnl. om et nyt Valg af en Øvrighedsperson i den for Tiden Afgaaedes Sted); - suffectus o. suffici in locum alicujus, vid. Liv. 2, 8, o. id. 5, 31; men Cic. Mur. 39: consul ··· in sufficiendo collega occupatus, (naar neml. Muræna blev domfældt); - ogf. om anden Succession; vid. Tac. Ann. 4, 16: patri suffectus filius; f. ogf. Phaedr. 3, 10; - men „poet." om Bierne, Virg. Ge. 4, 202; — 2) „overf.": føier el. sætter dertil el. derefter el. derunder el. istedet derfor; - Atque aliam ex alia generando suffice prolem, Virg. Ge. 3, 65; men alios (dentes) suffici, (at de voxe atter frem), vid. Plin. 7, 15; men singulis (partibus coeli) ventos binos suffectos dant, Senec. Qu. N. 5, 16; — II) neutr.: ligesom at afgiøre Sagen, odl.; at strække til, at være nok, at holde ud; a) absol.; - quamquam nec scribae sufficere ··· potuerunt etc., Cic. Phil. 2, 7; cf. Liv. 36, 45: quoad sufficere remiges potuerunt; - ligel. om Ting og om Begreber; et non sufficiebant ··· muri etc., id. 21, 8; neque potest judex credere, satis esse ea potentia, quae non putamus ipsi sufficere, Quintil. 5, 12, 8; men med Subjectsætn.: sufficit dicere: e portu navigavi, id. 4, 2, 41; ligel. suffecerit, haec retulisse, Suet. Ner. 31; — b) c. dat.; - nec vires sufficere cuiquam, nec etc., Caes. B. G. 7, 20; men Liv. 29, 31: mons ··· hominum ··· abunde sufficiebat alimentis; cf. Quintil. 10, 1, 119: pronunciatio vel scenis suffectura; men Martial. 9, 1: mihi parva locuto Sufficit in vestras saepe redire manus; — c) m. ad el. adversus el. in; - inopi aerario, nec plebe ad tributum sufficiente, etc., vid. Liv. 29, 16; ligel. ibd. 17: quomodo nos ad patiendum sufficiamus; - nec suffecturum ducem unum ··· adversus quatuor populos, id. 10, 25; - Nec locus in tumulos, nec sufficit arbor in ignes, Ovid. Met. 7, 613; cf. id. Am. 2, 7, in.: Ergo ego sufficiam reus in nova crimina semper! — d) m. ut el. ne; vid. Plin. Ep. 9, 21 o. 32; - endel. c. infin.; vid. Virg. Aen. 5, 21: Nec nos obniti contra, nec tendere tantum Sufficimus; — III) partic. sufficiens, tis, ogf. som adj.: tilstrækkelig; ligel. m. ad, el. c. dat.; - vid. Liv. 2, 8, o. Suet. Vitell. 13; ogf. absol., ∾ testes, Digest.; - superl., ∾ definitio, Tertull.

suffīgo, [f. sub.f.], xi, xum, 3, v. a.: fæster el. hefter el. slaaer fast derunder el. dertil el. derpaa; - antennae sufficit lintea etc., Lucan.; ligel. aureis clavis suffigere crepidas, Plin. 33, 14; men huic suffixa tigillo (janua), Catull. 67, 39; - ∾ aliquem cruci, vid. Cic. Pis. 18, o. A., (korsfæste); ligel. ∾ aliquem in cruce, Catull., Hor., o. A., ogf. in crucem, Justin.; caput hasta suffixum, Suet.; ogf. absol., caput suffixum, Tac. Hist. 1, 49; - ogf. „overf." o. „alleg.": quid est ··· quod novos suffixerit stimulos dolori? Senec. Phoen. 206.

suffīmen, inis, n., [suffio], „poet." f. suffimentum: Røgelse, Ovid. Fast. 4, 731. — suffīmento, are, v. a.: tilrøger el. indrøger, totum bovem, Veget.; af —, suffīmentum, i, n.: Røgelse, Cic. Leg. 1, 14; cf. Fest. p. 348 flgd.; af — †suffīo, ivi o. ii, itum, 4, v. n. o. a., [sub, inus. fio af θύω, ligesom fervo af θέρω]: røger el. berøger; I) neutr.: røger, anstiller en Røgning; - ∾ sertā et schoeno et palma, (røge dermed), Cato; ligel. ∾ thymo, Virg. Ge. 4, 241, odoribus, Colum.; — II) oftest act.; A) berøger el. tilrøger, navnl. ogf. renser ved Røgning; - ∾ locum, vid. Propert. 4, 8, 84; ∾ et purgare domos, Plin.; ∾ se tetris odoribus, Lucr.; — B) antænder el. forbrænder for at røge; - carnem recentem haedorum pilo suffiunt, eoque nidore fugant serpentes, Plin. 28, 42; suffitum anisum, id. 20, 73; — b) „poet. overf." ogf.: at varme, Lucr. 2, 1096: Quis ··· potis est ··· omnes Ignibus aethereis terras suffire feraces? df. — suffītĭo, onis, f.: Røgning el. Berøgning, Colum., Plin. 25, 5; cf. Fest. p. 3; o. — suffītor, oris, m.: som røger, som forretter en Røgning el. et Røgoffer; - puerum suffitorem fecit (som Billedstøtte), Plin. 34, 19. — 1. suffītus, 3, partic. af suffio. — 2. suffītus, us, m., [suffio]: Røgen el. Røgning; - ∾ ejus herbae, (Røgen dermed), Plin.; - ogf. in pl.; in suffitus pro thure sumitur (herba Sabina), id. 24, 61; — II) ogf. „concret": Røgen af de forbrændte Ting, id. 21, 69: suffitum herbae ejus ore excipere. — suffixus, 3, partic. af suffigo.

sufflābĭlis, e, [sufflo]: til at indaande, anima, Prudent. — sufflāmen, inis, n., [sub, φλάω, i. e. frango]: Hiulsko el. Hiultvinge, Juvenal. 8, 148, Prudent.; — II) „overf.": Ophold el. Standsning, litis, Juvenal. 16, 50; df. — sufflāmino, are, v. a.: hemmer el. standser med Hiulskoen; - ∾ Ixionis rotam, Senec. Apocol. 14; — II) „overf.": sufflaminandus est, (om den, som taler for hurtigt), Senec. Exc. Contr. 4 praef. — sufflammo, [f. sub.fl.], are, v. a.: optænder el. opflammer; df. „ment." (o. eftercl.): ophidser; - ∾ calumniam invidia, Sidon. — *sufflātĭo, onis, f.: Opblæsning; - ∾ bullantium aquarum, (Skummet deraf), Plin. 9, 6 o. 46; o. — sufflātus, us, m.: Blæsen el. at blæse derpaa; - sufflatu (serpentis), Senec. Clem. 1, 25, inc.; — [sufflo]. — sufflāvus, [f. sub.fl.]: noget gul el. blond, capillus, Suet. Aug. 79.

sufflo, [f. sub.fl.], avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.: blæser nedenfra, opblæser, blæser derpaa el. deri; - suffla celeriter tibi buccas, (til Fløitespilleren), Plaut. Stich. 5, 4, 42; sufflatae cutis distentu ictus arcent (meles), Plin. 8, 58; ∾ ignes languidos, id.; quos si sufflasses, (havde du blæst paa dem), cecidissent, Petron. Sat. 45; - ogf. „ment.": Nescio, quid se sufflavit uxori suae, (har opblæst sig el. er opbragt imod hende), Plaut. Casin. 3, 3, 19; — II) neutr.: blæser el. puster derad el. derpaa; - Sufflavit buccis terque quaterque suis, Martial. 3, 17; cf. Plin. 11, 19; - ogf. „ment.": suffla; sum candidus, (blæs dig op, gior dig til), Pers. 4, 20; — III) partic. sufflatus, 3, ogf. som adj.; A) „egenl.": oppustet og ligesom hoven; - Persae eam sunt consecuti cor-

poris siccitatem, ut neque exspuerent, neque emungerentur, sufflatove corpore essent, Varr. ap. Non.; — B) oftere „fig.": opblæst el. overmodig; - Pa. sufflatus ille huc veniet; Pi. disruptum velim, Plaut. Bacch. 4, 2, 21; neque auro, aut genere, aut multiplici scientia sufflati, Varr. ap. Non.; — b) „bes." ogs. om Foredraget og den Foredragende: svulstig, bombastisk, odl.; - vid. auct. ad Her. 4, 10, o. Gell. 7, 14.

*suffōcābĭlis, e: qvælende, Coel. Aur.; o. — suffōcātĭo, onis, f.: Tilsnøren; - ∾ mulierum, (deres Moderkrampe), Plin. 20, 15; af — suffōco, avi, atum, 1, v. a., [sub, faux]: ved Tilsnoren el. Sammentrykning af Luftroret at qvæle el. myrde; - ∾ patrem, vid. Cic. Mur. 29; quem crassior saliva suffocat, Senec.; - in pass. ogs. om Stemmen: at fordunkles, Quintil. 11, 3, 51; men suffocatae mulieres etc., (som lide af Moderkrampe), Plin. 20, 27; — II) „overf.": suffocante injuria, (naar Rankens Opbindning hindrer Safternes Omløb), Plin. 17, 35; ∾ urbem et Italiam fame, (udhungre), Cic. Att. 9, 7.

suffŏdĭo, [f. sub.f.], fōdi, fossum, 3, v. a.: graver el. stikker nedenfra el. nedentil, giennemborer el. giennemstikker, undergraver el. omstyrter; - ∾ ilia (equorum), Liv.; ogs. ∾ equos, Caes., Tac.; ∾ radices frumenti, Plin.; ∾ muros, Tac.; - Alexandria est fere tota suffossa (undermineret), Hirt. B. Al. 5; men sacellà suffossa (omstyrtede), Pseud. Cic. d. Har. Resp. 15; df. — suffossio, onis, f.: Undergraven, Underminering; df. „concret." o. in pl.: Miner el. Gange under Jorden, Vitruv. 1, 5, Senec. Ep. 49. — suffossus, 3, partic. af suffodio.

suffraenātĭo, onis, f. und. suffrenatio. — *suffrāgātĭo, onis, f.: den ved Stemmegivning ydede Anbefaling el. Understottelse, el. Borgernes Stemmer for Candidatens Befordring; - noli putare, legibus istis id actum esse, ut suffragatio, ut observantia, ut gratia tolleretur, Cic. Planc. 18; ligel. in pl., ibd. 6: exstinctae suffragationes etc.; ∾ militaris (af Borgere, der havde tient i Hæren), id. Mur. 18; f. ogs. Liv. 4, 44, Suet. Claud. 11, o. A.; - ogs. c. gen.; ∾ consulatus, (Anbefaling dertil), Cic. Mil. 13, o. Sall. Jug. 5; — suffrāgātor, oris, m.: som med sin Stemme anbefaler den Søgende, som stemmer for nogen, Tilhænger el. Ven; df. Cic. Mur. 21, om Candidaten: non placet mihi ··· testium potius, quam suffragatorum comparatio; - ogs. „alm.": en Vælger, ibd. 7; - ogs. „overf.": Velynder el. Befordrer, Varro, Suet. Vesp. 23, o. A.; o. — suffrāgātōrĭus, 3: hørende til en Embedscandidats Anbefaling, amicitia, Qu. Cic. d. Petit. cons. 7; — [suffragor]. — suffrāgātrix, icis, fem. af suffragator: Velynderske el. Befordrerske, Augustin.

suffrāgĭnōsus, 3, [suffrago]: som har Skade el. som lider af Sygdom i Haserne; - ∾ mala, Colum. — suffrāgĭum, i, n., [rimel. besl. m. suffrago, alts. oprdl. Knokkel el. andet afbrudt Stykke, Potteskaar, odl., hvormed man afgav sin Stemme i Folkeforsamlingerne; vid. Nep. Them. 8: testarum suffragiis e civitate ejectus; df.]; I) „egenl." o. „publicistisk": Stemmetavle, odl.; df. „alm.": Stemme el. Votum; - suffragia magistratu mandando, reo judicando, clam an palam ferre, melius esset, etc., Cic. Leg. 3, 15; cf. ibd.: nihil ut fuerit in suffragiis voce melius; men ibd. 16: suffragiis aut scitis multitudinis probari; men id. Verr. 2, 51: quum suffragiis tres ··· creati sunt, res revocatur ad sortem; - ∾ inire, (at stemme, at afgive sin Stemme), Liv. 3, 17; hvorom ogs. id. 25, 37: suffragium it per omnes; men Cic. Fam. 11, 27: te suffragium tulisse in illa lege etc.; cf. id. d. Rep. 1, 31: ferunt enim suffragia (omnes) etc.; men Varr. R. R. 3, 2: dum diribentur suffragia; men om Consulen: centurias in suffragium mittere, Liv. 31, 7; - men Cic. d. Rep. 2, 22: equitum centuriae cum sex suffragiis, (med sex Stemmer); ∾ tacita, Plin. Ep. 3, 20, (hemmelig Afstemning); — II) „overf."; A) ligel. „publicistisk": Ret til at stemme, Stemmeret; - populi esse, non senatus, suffragium, quibus velit, impartiri, Liv. 38, 36; cf. Cic. Agr. 2, 7; - ogs. in pl.: suffragia populo reddere, Suet. Calig. 16; — B) „alm." el. udenfor Statssproget: Dom el. Mening; vid. Cic. Phil. 2, 17; cf. Plin. 11, 16; - navnl. ogs.: Billigelse, Bistand; Non ego ventosae plebis suffragia venor, Hor. Ep. 1, 19, 37; cf. ibd. 2, 2, 103; ligel. suffragio prosequi aliquem, (arbeide paa nogens Befordring), Plin. Ep. 10, 18; men Plin. 7, 29: ∾ numerosissima habere, (have de fleste Forfatteres Mening for sig).

suffrāgo, inis, f., [sub, frango, f. frgd. ab in.]: Hasen hos de firfoddede Dyr, (opp. armus); vid. Plin. 11, 101: quae animalia ante se genua flectunt et suffraginum artus in aversum; - tillægges ogs. Fuglene, ibd. 102: aves curvant ··· suffragines in posteriora; — II) „overf." fra Gestaltens Lighed: etslags Skud (suboles) paa Vinstokken, Colum. 4, 24.

suffrāgor, atus sum, 1, v. dep. n., [suffragium]; I) publicistisk: at stemme for nogen, at give nogen sin Stemme el. Anbefaling til et Embede, Cic. Mur. 34; cf. Liv. 28, 38: convenerant undique, non suffragandi modo causa, sed etc.; — II) „overf.": begunstiger el. understotter el. anbefaler; a) c. dat.; - tibi Hortensius suffragatur, me oppugnat, Cic. Div. in Caecil. 7; cf. id. Leg. 1, 1; - ligel. om Ting og Begreber; domus ··· suffragata domino ··· ad consulatum putabatur, (at have været ham en Anbefaling dertil), Cic. Off. 1, 39; hujus consilio etiam suffragabatur ea res, quod etc., Caes. B. C. 1, 61; — b) absol.: Fortuna suffragante videris res maximas consecutus, Cic. Fam. 10, 5; si memoria suffragatur, tempus non defuit, Quintil. 11, 2, 45.

suffrēnātĭo, onis, f., [sub, freno]: den indre faste Forbindelse el. Sammenkitning; - ∾ lapidis, Plin. 36, 49. — suffrendens, tis, [sub, frendo], partic.: der ligesom skærer Tænder; Ammian. 15, 13. — suffrico, [f. sub.fr.], are, v. a.: gnider el. skurer nedentil, afgnider el. afskurer; - ∾ vasa, seriam, Colum.; - ogs. indgnider; ∾ palpebras medicamentis, Cels. — suffrīgĭde, adv.: noget koldt el. aandløst, Gell. 2, 9, 4; af — suffrigidus, [f. sub.fr.]: noget kold; df. „fig.": noget aandløs el. mat, argumentum, Ammian. — suffringo, ĕre, v. a., [sub, frango]: brækker el. bryder el. knuser nedenfra el. nedentil, sonderbryder; - ∾ talos alicui, Plaut. Rud. 4, 4, 15; cf. Cic. R. Am. 20.

suffŭgĭo, [f. sub.f.], fūgi, 3, v. n. o. a.; I) neutr.: flygter ind derunder el. derind; - ∾ in tecta etc., Liv. 24, 46; — II) act.: undflyer derfra, undgaaer; A) „egenl."; - ut ··· per genua orare conantem ita suffugerit, ut etc., Suet. Tib. 27; — B) „fig."; - ∾ sensum, Lucr. 4, 361; ligel. manuum tactum suffugit et ictum (natura deorum), id. 5, 151; df. — suffŭgĭum, i, n.: Tilflugtssted; - ∾ nimbum vitantibus (nux), Ovid. d. Nuce 119; cf. Tac. Germ. 16: ∾ hiemi etc.; men ∾ nullum aut imbris aut solis, Plin. Ep. 9, 39; - ogs. in pl.: suffugia adversus coeli rigorem, Senec.; — II) „overf.": Tilflugt el. Nodmiddel; - haec deverticula suffugia sunt infirmitatis, Quintil. 9, 2, 78; men Tac. Ann. 4, 66: quod unum urgentium malorum suffugium in tempus erat.

suffulcĭo, [f. sub.f.], fulsi, fultum, 4, v. a.; I) sætter el. lægger derunder, stotter el. stiver; (for- o. efterel.); A) „egenl.": Porticus ··· paribus suffulta columnis, Lucr. 4, 428; lectica Syris suffulta, (som bæres af dem), Martial. 9, 3; - men absol.: nisi suffulcis firmiter, etc., Plaut. Epid. 1, 1, 77; — B)

„overf.": ut suffulciat artus (cibus), Lucr. 4, 868; cf. ibd. 951; — II) sætter noget som Støtte el. Stive derunder; - saal. comisk: columnam mento suffulsit suo, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 54. — suffultus, 3, partic. af frgd.

suffūmīgātio, onis, f.: Rogen el. at roge derunder, Veget.; af — suffūmīgo, [f. sub.f.], are, v. a.: roger derunder, beroger; - si etc., suffumigandum, Varro; - ∾ vasa rore marino, vel lauro, etc., Colum. — suffūmo, [f. sub f.], are, v. n.: ligesom at ryge (el. lugte) deraf el. derefter, Hieronym.

suffundātus, 3, [sub, 2.fundo]: nedlagt i Grunden el. som Underlag; - latericiis lapidibus suffundatis, Varr. ap. Non. — suffundo, [f. sub.f.], fūdi, fūsum, 3, v. a.: gyder el. hælder el. lader flyde derunder el. derned el. deri; I) „egenl."; - imbrium aqua ··· tacite suffunditur, (løber derunder), Senec. Qu. N. 3, 21; cordi suffusus sanguis, Cic. Tusc. 1, 9; men Ovid. Fast. 1, 215: quibus intumuit suffusa venter ab unda, (som lide af Vattersot); - mane, suffundam aquulam, (skal komme lidt Vand derpaa), Plaut. Curc. 1, 3, 3; men som Ordsprog o. „alleg.": aquam frigidam subdole suffundunt, (bedrive el. krænke), id. Cist. 1, 1, 37; - ∾ mare (i. e. aquam marinam) vinis, id. Rud. 2, 7, 30; ∾ merum in os mulae, Colum.; ∾ jus, id., acetum, Vitruv.; — b) navnl. ogs. om Vædskerne i Legemet, suffundi, suffusus: at underløbe, underløben; - si cruore suffundantur oculi, Plin.; suffusi cruore oculi, id.; o. m. omvendt Construction: sanguis oculis suffusus, id.; ligel. felle suffusi, (gulsottige), id.; o. omvendt: bilis suffusa, (den underløbne el. udløbne Galle), id.; men Ovid. Met. 2, 777: lingua est suffusa veneno, (Gift er derunder); — II) bf. „fig."; A) „overf.": ligesom at drage el. udbrede derunder, at dække el. blande dermed; - Suffunduntque sua coelum caligine (nebulae), Lucr. 6, 478; men Cic. N. D. 2, 21: aequabili calore suffusus aether, (blandet el. forsynet dermed); men Virg. Ge. 1, 430, om Maanen: si virgineum suffuderit ore ruborem, (viser sig rød); - „bes." om Skamrødme: suffundi ora rubore, Ovid. Met. 1, 484; cf. id. Am. 3, 3, 5: roseo suffusa rubore; ligel. Liv. 30, 15: Masinissae haec audienti non rubor solum suffusus, sed lacrimae etiam obortae; - sild. ogs. absol. suffundi (sc. rubore el. pudore: at blive skamrød el. undselig), Tertull.; — B) „ment." el. om Begreber: at indgyde el. indgive, odl.; - omnia suffundens mortis nigrore (metus), Lucr. 3, 39; novi animum (tuum) ··· nulla malevolentia suffusum etc., Cic. Fam. 1, 9; ad quas ille voces ··· multo pudore suffunditur, Plin. Pan. 2; — not.: partic. suffusus, 3, ogs. som adj.: undselig el. bly; hvf. compar. suffusior sexus, Tertull.

suffūror, [f. sub.f.], ari, v. dep. n.: bortstieler listigen el. under Haanden, Plaut. Truc. 2, 7, 14: haec Quum video fieri, suffuror, suppilo, de praeda praedam Capio. — suffuscŭlus, 3, demin.: noget brun, brunlig, homines Aegyptii, Ammian., Appul.; af — suffuscus, [f. sub.f.], 3: brunlig el. mørkebrun, margarita, Tac. Agr. 12. — *suffūsio, onis, f.: Gyden el. at gyde derunder el. derpaa, Paagydning, vini, Apic.; men ∾ cucumeris, Pallad.; - navnl. ogs. Vædskernes Udtræden i Legemet; bf. ∾ fellis: Gulsot, Plin.; ∾ oculi, ogs. in pl.: Øiensygdom ifølge det i Øiet udløbne Blod, Cels.; navnl. den graa Stær, Plin. 33, 14; o. — suffūsōrium, i, n.: etslags Ofekar, Hieronym.; — [suffundo]. — suffūsus, 3, partic. af suffundo.

Sugambri, orum, f. und. Sigambri. — suggĕro, [f. sub.g.], gessi, gestum, 3, v. a.: bringer el. anbringer el. lægger derunder, bringer el. skaffer derhen el. dertil; - ∾ flammam costis aheni, Virg. Aen. 7, 463; men Propert. 4, 4, 8: Fidaque suggesta castra coronat humo; - cur tu his rebus sumptum suggeris? Ter. Ad. 1, 1, 37; ∾ cibum animalibus, Tac. Hist. 3, 36; cf. Ovid. Met. 15, 82: Prodiga divitias alimentaque mitia tellus Suggerit etc.; ligel. Plin. Ep. 2, 8: lacus piscem, feras silva ··· affatim suggerit; - men ego subinde suggeram, quae vendatis, vid. Liv. 10, 17; men absol.: aliae (apes) struunt ··· aliae suggerunt, Plin. 11, 10; — II) „fig.": tilveiebringer el. indleder el. indfører; - ∾ materiam interrogationi, Quintil.; si etc., aut Druso ludus suggerendus est (vi maa spille ham et Puds), aut etc., Cic. Att. 12, 44; cf. Liv. 3, 11: accusator pati reum ruere, invidiaeque flammam ac materiam suis criminibus suggerere; — b) „bes." ogs.: tilføier (i Talen el. i Fortællingen), forbinder dermed, lader følge derpaa; - ∾ copiam argumentorum singulis generibus, Cic. d. Or. 2, 27; cf. id. N. D. 3, 29; men ∾ verba, quae desunt, id.; men Liv. 2, 8: Bruto statim Horatium suggerunt, (lade H. følge strax efter Br., neml. i Consulatet); men id. 4, 20: nihil praeter nomina consulum suggerunt (annales: berette el. anføre); - ogs. om andre Forbindelser; saal. Cic. Phil. 2, 27: suggerebantur etiam saepe damna aleatoria, (forbandtes dermed, sluttede sig dertil); — not.: neutr. subst. suggestum, i, af 1.suggestus, 3, f. und. 2.suggestus; — suggestĭo, onis, f., [suggero]: Tilføining el. Tilsætning, odl., Coel. Aur.; — II) bf. sædv. „fig."; A) Tilføielsen (som rhetorisk Figur); - vid. Quintil. 9, 2, 15: per suggestionem, i. e. per adjectionem; — B) Indgivelse, Paamindelse, Erindring, Raad, Vopisc. Aurel. 14 o. 19, o. A.

suggestum, i, n., f. und. 2. suggestus. — 1.suggestus, 3, partic. af suggero. — 2.suggestus, us, m., o. suggestum, i, n., [suggero]; I) [efter suggero nr. I]: det Opkastede, opkastet Forhøining el. ophøiet Sted; A) „alm."; - labrum in suggestu positum, Cato; ex suggestu faleris ··· prodeunt anates in stagnum, (altf. etslags Dæmning), Varr. R. R. 3, 5; cf. Plin. 12, 21: ejusdem insulae excelsiore suggestu lanigerae arbores; - men om Cæsar: honores ··· nimios recepit, ut ··· statuam inter reges, suggestum in orchestra (ophøiet Sæde), Suet. Caes. 76; cf. Flor. 4, 2, o. Plin. Pan. 51; men „poet.": suggestumque comae (aspice: den optaarnede Frisur), Stat. Silv. 1, 3, 113; — B) „bes.": Tribune el. Talerstol, hvorfra der tales til Folket el. til Soldaterne; - quum in communibus suggestis consistere non auderet, etc., vid. Cic. Tusc. 5, 20; - C. Maenius in suggestu rostra, devictis Antiatibus, fixerat, Plin. 34, 11; men hac re pro suggestu pronunciata etc., vid. Caes. B. G. 6, 3; cf. Tac. Hist. 1, 36 o. 55; f. ogs. Liv. 31, 29: excelso in suggestu superba jura reddentem (praetorem Rom.) ··· vident; - men „alleg.": se de tanto fortunarum suggestu pessum dejicere, Appul.; — II) „fig."; A) „overf.": Tilveiebringelse el. Tilberedelse, Circensium, Tertull.; — B) „ment.", ligesom suggestio nr. II, B: Indgivelse, Paamindelse, Raad, Digest.

sugglūtio, [f. sub.gl.], ire, v. n.: har nogen Hikke, hikker noget, Veget. — suggrandis, [f. sub.gr.], e: temmelig stor el. rummelig, cubiculum, Cic. Qu. Fr. 3, 1. — suggrĕdior, gressus sum, 3, v. dep. n. o. a., [sub, gradior]; I) neutr.: gaaer hen dertil; - suggressi propius speculatores, Tac. Ann. 2, 12; cf. ibd. 15, 11; — II) act.: angriber; - quos dux Romanus acie suggressus, etc., Tac. Ann. 4, 47. — †suggrunda, [f. sub.gr.], ae, f.: fremspringende Tag,

Halvtag el. Veirtag, Varro, Vitruv., Digest.; hf. — suggrundārium, i, n., efter Rutil. ap. Fulgent. Expos. serm. ant.: Gravsted for spæde Børn, (rimel. af det derover anbragte Halvtag); o. — suggrundātio, onis, f.: = suggrunda, Vitruv. 4, 2. — suggrunnio, [s. sub.gr.], ire, v. n.: at smaagrynte; - ∾ sus, Paul. Nol.

sūgillātio, onis, f., [sugillo]: blaa Plet (efter et Slag el. Stød), Plin. 32, 24; — II) „fig.": Beskæmmelse, Krænkelse, Forhaanelse; - non sine sugillatione consulum etc., vid. Liv. 43, 14; cf. Plin. 7, 46: majestatis ejus (imperatoris) foeda sugillatio; men ad sugillationem domini facere aliquid, (behandle en Slave paa en for hans Herre krænkende Maade), Digest.; hf. — sūgillātiuncŭla, ae, f., demin.: liden blaa Plet, Claud. Mam. d. Stat. anim.

sūgillātus, us, m., (eftercl.) s. sugillatio, Tertull.; af — sūgillo, avi, atum, 1, v. a., [rimel. at aflede af sub o. cilium, hvf. suggillo ap. Victorin., altf. oprdl.: at slaae nogen et blaat Øie]; I) „egenl.": slaaer brun og blaa; - oculi ex ictu suffusi cruore et sugillati, Plin. 31, 45; men qui numquam sugillatus est, (som aldrig er bleven mærket i en Nævekamp), Senec. Ep. 13; ogs. absol.: sugillata aut liventia, (blaa Pletter), Plin. 20, 23; men ∾ oculos alicui, (rimel. udslaae), Varr. ap. Non., inc.; — II) „fig."; A) beskæmmer el. forhaaner; - viros spectatos ··· sugillatos, repulsos etc., Liv. 4, 35; Sulla repulsa praeturae sugillatus est, Val. Max. 7, 5, 5; noli sugillare miserias, Petron.; ∾ pudorem, Digest.; — B) ligesom inculco: indgiver el. bibringer; - sciat hic, quis illi verba sugillet deus, Prudent. — sūgo, xi, ctum, 3, v. a.: suer el. udsuer; - (animalium) alia sugunt, alia carpunt, etc., Cic. N. D. 2, 47; ∾ mammam matris, (om Lammene), Varro; porca ··· frequentiore numero sucta, etc., Pallad.; - ogs. „overf.": quae (sationes) minus sugunt terram, Varro; - ogs. „alleg.": ut paene cum lacte nutricis errorem suxisse videamur, Cic. Tusc. 3, 1.

sŭi, gen., (Grækernes οὗ), sibi, se el. sese: sin (el. af sig, fra sig, odl.), sig; - viser ordenl. som pronom. recipr. til d. nærstforegaaende Subject el. Nominativ, undert. ogs. til Hovedsætningens Subject., s. nedenf. Cic. Tusc. 5, 20, oftere; - omnino est amans sui virtus, Cic. Lael. 18; cf. id. Att. 13, 1: vehementer tua sui memoria delectatur (ille); men Caes. ibd. 9, 16, A: nihil malo, quam et me mei similem, et illos sui; men sui recipiendi facultas, etc., Caes. B. G. 3, 4; cf. ibd. 3, 6, o. Cic. Catil. 1, 7; - qui (optimates) hoc sibi nomen arrogaverunt, id.; quae (perfugia) sumunt sibi ad excusationem, id. d. Rep. 1, 5; men ibd. 2, 10: (is) in concione dixisse fertur: a se visum esse Romulum; eum sibi mandasse ··· ut sibi eo in colle delubrum fieret; se deum esse, et Quirinum vocari; ligel. id. Tusc. 5, 20: Dionysius instituit, ut (filiae) ··· barbam sibi (i. e. Dionysio) adurerent; - qui tranquillo mari gubernare se negent posse, id.; si etc., ne ipse quidem ··· mihi persuasisset, ut se dimitterem, id. Orat. 28; s. ogs. ovenf. id. d. Rep. 2, 10; men Caes. B. G. 2, 6: nuncios mittit, nisi sibi subsidium mittatur, sese etc.; cf. id. B. C. 1, 60; - quod bellum summa inter se contentione gesserunt, Cic. d. Rep. 1, 16; - quia habet aliud magis ex sese (som ligger ham nærmere) et majus, Ter. Andr. 5, 4, 51; — bb) hertil mærkes endnu; a) cum i Formen secum; - animum secum esse, secumque, ut dicitur, vivere, Cic. d. Senect. 14; cf. id. Att. 5, 6: ut secum et apud se essem quotidie; — b) d. forstærkende Anhangspartikel -met; - ne ··· semet aperiret, (skulde selv rode sig), Liv. 2, 12; cf. id. 2, 41, o. Hor. Sat. 1, 6, 78; — II) „bes." er ogs. at mærke; A) ad se, o. apud se, bruges ogs. i Omgangssproget med Hensyn paa Hjemmet; - ut veniam ad se, rogat, (hjem til sig), Cic. Att. 15, 4; cf. ovenf. id. ibd. 5, 6; - men Ter. Hec. 4, 4, 85, „fig.": num tibi videtur esse apud sese (at være ved sin fulde Forstand)? — B) sibi, som dat. eth. el. intens.; - quid sibi vult pater? Ter. Andr. 2, 3, 1; cf. id. Eun. 3, 5, 10; ligel. Liv. 44, 12: quidnam sibi repentinus clamor vellet; — 2) ligel. i Forbindelse m. suus, som intens. el. forstærkende; - suo sibi hunc gladio jugulo, Ter. Ad. 5, 8, 35; cf. Plaut. Capt. prol. 50: Ita nunc ignorans suo sibi servit patri; s. ogs. ibd. 1, 1, 13; ligel. Cic. Lael. 3: factus est consul bis, primum ante tempus, iterum sibi suo tempore.

*sūile, is, n.: Svinesti, Colum. 7, 9; o. — sūillus, 3: hørende til el. benævnt efter Svinene, pecus, Colum., genus, Plin., rostrum, id., lac, id., grex, Liv. 22, 10, caro, Varro; — b) ogs. subst. suilla, ae, sc. caro: Svinekjød el. Flesk, Cels., Plin.; — II) „overf."; ∾ fungi: etslags slette Jordsvampe, Plin., Martial.; — [sus]. — Sŭiones, um, m., efter Tac. Germ. 45: Folk ved det nordlige Ocean, ere Indvaanerne i d. nuv. Sverige.

*sulcamen, inis, n., ligesom sulcus: Fure; in pl., Appul.; o. — sulcātor, oris, m.: som drager Furer, som giennemfurer el. giennemskærer; - ∾ campi el. agri, Prudent., Avien.; — II) hf. „overf.": ∾ navita ponti, Sil.; ∾ pigri Averni, (i. e. Charon), Stat.; men siccae sulcator arenae: som vader i Sand, Lucan. 4, 588; af — sulco, avi, atum, 1, v. a., [sulcus]: furer, giennemfurer, giennemskærer; - ∾ agros, Tibull., humum el. campos vomere, Ovid., Sil.; men Colum. 2, 2, absol. el. ud. acc.: alternis (versibus) recto plenoque (aratro) sulcare; — II) „poet. overf." ogs.: at giennemseile, giennemflyve, odl.; - ∾ fossas, Varro; Litoream tractu squamae crepitantis arenam Sulcat (anguis), Ovid. Met. 15, 726; ∾ undas rate, id., maria arbore, Plin.; cf. Virg. Aen. 5, 158: longa sulcant vada salsa carina; men ∾ regna volatu (giennemflyve), Lucan.; men Ovid. Met. 3, 276: Sulcavitque cutem rugis, (furede el. rynkede den).

sulcus, i, m., [sibileret af ὁλκός]: Fure el. Plovfure; - quum aratrum lacunam facit, sulcus vocatur, Varr.; sulco vario ne ares, Cato; sulcum ducere, Colum.; proscindere jugerum sulco, Plin.; patefacere sulcum aratro, Ovid.; men sulco tenui arare, Plin.; cf. Cic. Div. 2, 23: quum sulcus altius esset impressus; men committere semina sulcis, Virg., Ovid.; — II) „overf."; A) „abstract": Pløien el. Pløining; - hordeum altero sulco seminari debet, Colum.; ligel. ∾ quarto, quinto, Plin.; ∾ nono, Plin. Ep. 5, 6; — B) ifølge Gestaltens Lighed; 1) langagtig Fordybning i Jorden, Grav el. Groft, Cato, Colum.; ligel. Plin. 19, 20: areas hortorum ambiri singulas tramitum sulcis etc.; cf. Virg. Ge. 2, 24 o. 289; — 2) enhver anden Fordybning; ligel. Skaar el. Indsnit, odl.; navnl. Vognspor el. Hjulspor, Stat.; men om twende Skibe: Infindunt pariter sulcos, Virg. Aen. 5, 142; ogs. om Hudens Rynker, Martial. 3, 72; ligel. om andre Fordybninger i Legemet, Lucr., Virg.; ogs. Linie el. Stribe efter et Luften giennemskærende Meteor, Virg. Aen. 2, 697; men sulci calami, (Bogstavtrækkene), Prudent.

†sulfur, (sulphur), ŭris, n., (ogs. m., Tertull., Veget.): Svovel, hvorom vid. Plin. 35, 50, hvorefter det ogs. bruges til Renselser; cf. Tibull. 1, 5, 11: Ipseque ter circum lustravi sulfure puro; ligel. Propert. 4, 8, 86: Terque meum tetigit sulfuris igne caput; - ogs. in pl.; ∾ lurida, Ovid., lutea, id., vivacia, id., viva, Virg.; s. ogs. Quintil. 12, 10, 76; — II) „overf." o. „poet.": Lynet, (efter Plin. 35, 50, af dets Svovellugt); ∾ aethereum, Lucan., sacrum, Pers. 2, 24; hf. — sulfŭrans (sulph.), tis, adj.: svovelholdig, aquae, Tertull.; — sulfŭrāria (sulph.), ae, f.: Svovel-

grube el. Svovelværk, Digest.; — sulfŭrātio (sulph.), onis, f.: underjordisk Svovelgang, Svovelleie, Senec. Qu.N. 3, 15; — sulfŭrātus (sulph.): med Svovel, svovlholdig el. svovlet, fontes, Vitruv., aqua, Plin.; - compar., ∾ gehenna, Tertull.; — II) df. subst., sulfurata, orum, n.; A) (sc. fila): Svovelstikker, Martial. 1, 42; — B) (sc. loca): Svovelgange el. Svovelaarer, Plin. 31, 28; — sulfŭrĕus (sulph.), 3: af el. med Svovel, svovelagtig, odl.; - ∾ aqua, Virg.; ∾ fornaces, Ovid. Met. 15, 340; ∾ color, Plin., odor, id.; o. — sulfŭrōsus (sulph.), 3: fuld af Svovel el. stærkt svovlet, fontes, Vitruv. 8, 3.

Sulla, (mindre rigtigen Sylla), ae, m.: romersk Tilnavn i d. corneliske Slægt, hvoraf bes. mærkes: L. Cornelius Sulla, Roms bekiendte Dictator, var tidligere Qvæstor i d. jugurthinske Krig under Marius, men siden dennes og Folkepartiets blodige Overvinder; - vid. Sall. Jug. 100, oftere; ligel. Flor. 3, 15, hvor han heder: vir armis optimus; s. ogs. id. 3, 21, Vell. 3, 17 flgd., o. Cic. Div. 1, 33; — B) df. 1) Sullānus, 3: sullansk: hørende til el. benævnt efter Dictatoren Sulla, tempus, Cic. Parad. 6, 3; ∾ ager, o. ∾ assignationes, id. Agr. 2, 36, o. ibd. 3, 1; — 2) Sullātŭrio, ire, v. n.: ville gierne efterligne Dictatoren Sulla el. spille hans Rolle; - ita sullaturit animus ejus (Pompeji) et proscripturit, Cic. Att. 9, 10; cf. Quintil. 8, 3, 32; — not.: Dictatorens Søn, Faustus Sulla, omtales Cic. Agr. 1, 4, oftere; - en Slægtning af Dictatoren, P. Cornelius Sulla, var anklaget de ambitu, og blev forsvaret af Cicero i en endnu for Haanden værende Tale. — Sullanus, 3, o. Sullaturio, ire, s. und. Sulla.

Sulmo, ōnis, m.: By i det Pelignisķe, i Nærheden af Corfinium, Digteren Ovids Fødeby, hvorom Ovid. Trist. 4, 10, 3: Sulmo mihi patria est, gelidis uberrimus undis, Millia qui novies distat ab urbe decem; cf. id. Fast. 4, 80; s. ogs. Cic. Att. 8, 4, o. ibd. 13, A.; — B) df. 1) Sulmōnensis, e: sulmonensisk, ager, Plin. 3, 17; - pl. Sulmonenses, ium, m.: Indvaanerne af Sulmo, Sulmonenserne, Caes. B. C. 1, 18, Plin. 3, 17; — 2) Sulmontinus, 3: = frgd., colonia, Frontin. d. Colon. ap. Goes.; — not.: ogs. er Sulmo Navnet paa en Krigshelt, Virg. Aen. 9, 413, oftere.

sulphur m. Afledn., s. und. sulfur. — 1. Sulpĭcĭus, Sulpicia: romersk Slægts- og Personsnavn, hvoraf her mærkes: - Serv. Sulpicius Galba, vid. Cic. d. Or. 1, 10, o. id. Brut. 22; - C. Sulpicius Gallus, vid. ibd. 20, id. Off. 1, 6, o. id. Lael. 27; - P. Sulpicius, om denne Almuetribun vid. Liv. epit. 77, Flor. 3, 21, o. Vell. 2, 18; - Serv. Sulpicius (Rufus): stor Retslærd, vid. Cic. Mur., o. Digest., ogs. Cic. Fam. ab in.; - Sulpicius Apollinaris: en Grammaticus, Lærer f. K. Pertinax, vid. Gell. 3, 16, o. 4, 17; - Sulpicia: romersk Digterinde under K. Domitian, Martial. 10, 35 o. 38; — B) df. 1) Sulpicius, 3: hørende til el. benævnt efter en Sulpicius, horrea, Hor. Od. 4, 12, 18; men ∾ lex, af d. ovennævnte Almuetribun, P. Sulpicius, vid. Flor. l. c.; — 2) Sulpĭcĭānus, 3: = frgd.; - ∾ classis, (som commanderedes af Prætoren Sulpicius), vid. Caes. B. C. 3, 101; ∾ seditio, (der vaktes af d. ovennævnte Almuetribun P. Sulpicius), Quintil. 6, 3, 75. — 2. Sulpicius, 3, s. und. 1. Sulpicius. — sultis, vid. volo (velle) ab in.

1. sum, fŭi, esse, (af dette Ords archaistiske Former mærkes her: - fut. escit f. erit, Gell. 20, 1, 25, e XII tabb., Lucr. 1, 612; - perf. o. plqupf. fuvimus f. fuimus, Enn. ap. Cic. d. Or. 3, 42, fuvisset f. fuisset, Enn. ap. Gell. 12, 4; - praes. conj. siem, sies, etc., Plaut.; cf. Cic. Orat. 47; ogs. fuam, fuas, Plaut., fuat, id., Ter., Lucr., Virg. Aen. 10, 108; fuant, Plaut.); - [efter Varr. L. L. 9, 57, er praes. sum oprdl. f. inus. esum (el. esumi), besl. m. εἰμί f. inus. ἔσμι, ἔσομαι], perf. fui, etc., [af inus. fuo, Grækernes φύω]: er; inf. at være; df. 1) substantivisk: at være til el. tilstede el. for Haanden, at leve el. existere, at være el. befinde sig etsteds, at finde Sted; A) „alm."; - quae (res) sunt, (opp. quae intelliguntur), vid. Cic. Top. 5, hvor ogs.: esse ea dico, quae cerni tangique possunt, etc.; ligel. Quintil. 3, 6, 81: non statim, quod esse manifestum est, etiam, quid sit, apparet; cf. Cic. d. Or. 2, 38: id aut esse, aut non esse, etc.; men (homo nequissimus) omnium, qui sunt, qui fuerunt, qui futuri sunt, id. Fam. 11, 21; cf. ibd. 6, 3; men id. d. Senect. 22: nolite arbitrari, me, quum a vobis discessero, nusquam aut nullum fore; men id. Fam. 2, 16: si erit ulla res publica ··· sin autem nulla erit, etc.; men qui post Ciceronem fuerunt, Quintil. 11, 3, 143; men duxit Albini filiam, ex qua hic est puer, etc., vid. Cic. Sest. 3; - quum non liceret, quemquam Romae esse, qui etc., id. Verr. 2, 41; ligel. id. Fam. 2, 8: quum Athenis decem ipsos dies fuissem; men id. d. Or. 2, 7: ut hic sitis hodie, (at I blive hos mig, neml. som Gester); ligel. esse apud aliquem, (opholde sig hos nogen), id. d. Rep. 1, 14; ligel. esse cum aliquo, (at leve med nogen, at omgaaes nogen), id. Fam. 5, 21; ligel. id. d. Rep. 1, 8: Smyrnae quum simul essemus complures dies; men id. Att. 10, 16: quum ad me bene mane fuit, (giorde mig tidligen Besøg); - quum est in sagis civitas, (er ifort Krigsdragten), id. Phil. 8, 11; cf. Ovid. A. A. 2, 297; men Cic. Verr. 4, 6: in suis numis multis esse et semper fuisse, (besidde og have altid besiddet stor Formue); men esse in probris, in laudibus, (blive dadlet, blive rost), id. Off. 1, 18; — B) „bes."; 1) sunt, qui (el. quae), etc.: der gives Mennesker (el. Ting), som osv.; a) c. indic., naar der betegnes en Virkelighed; - sunt enim, qui, quod sentiunt, non audent dicere, Cic. Off. 1, 24; sunt qui spiritum non recipiunt, sed resorbent, Quintil.; cf. Liv. 45, 39, o. Hor. Sat. 2, in., oftere, ogs. som nøiere Betegnelse af Subjectet; sunt quidam, qui etc., Cic. Lael. 20; sunt bestiae quaedam, in quibus inest aliquid simile virtutis etc., id. Fin. 5, 14; ligel. fuere complures, qui etc., Sall. Catil. 39; — b) c. conj., naar en Uvished el. kun en Forestilling betegnes; - sunt, qui in rebus contrariis parum sibi constent, Cic. d. Off. 1, 21; cf. Hor. Ep. 1, 1, 77; - ligel. m. Angivelse af Subjectet; erat nemo, in quem ea suspicio conveniret, Cic. R. Am. 23; cf. Hor. A. P. 347; — not.: poetisk Efterligning af Grækernes: ἔστιν οἷς, er Propert. 3, 7, 17: Est, quibus etc.; — 2) esse alicui aliquid: at nogen har noget; - Unde esset adolescenti ··· quod etc., Ter. Heaut. 3, 2, 23; cf. Hor. Od. 2, 15, 13; men nomen Mercurii est mihi, (jeg heder M.), Plaut. Amph. prol.; men cui (fonti) nomen Arethusa est, Cic. Verr. 4, 53; cf. Liv. 25, 2; — b) esse alicui (aliquid) cum aliquo: have med nogen at giøre, have noget i Fælleskab el. i Forbindelse med nogen; - tecum nil rei nobis ··· est, Ter. Phorm. 2, 3, 74; cf. Cic. Phil. 2, 31: sibi cum illa mima posthac nihil futurum; men id. Quint. 6: quicum familiaritas fuerat (sc. ei), societas erat etc.; cf. id. Fam. 15, 10: si mihi tecum minus esset, quam est cum tuis omnibus; — c) esse cum aliquo (el. aliqua): være i Ægteskab dermed; - cujus soror est cum Quintio (er gift med Q.), Cic. Quint. 24; cf. id. d. Or. 2, 1; df. ogs. at have legemlig Omgang med nogen, id. Coel. 20, Ovid.; — d) euphemistisk in tempp. perff.: at have været, at have ophørt at være, at være borte el. forloren el. død, odl.; (poet.); - Nunc illud est, quum me fuisse, quam esse, mavelim, Plaut. Capt. 3, 3, 10; ligel. Sive erimus, seu nos fata fuisse volent, Tibull. 3, 5, 32; cf. Ovid. Her. 17, 193, o. Virg. Aen. 3, 325; — 3) m. Eftertryk: virkeligen at være eller finde Sted, at være Tilfældet; a) absol., navnl. i Formerne: est o. esto; - quid vis

tibi dicam, nisi quod est? Plaut.; ligel. sunt ista etc., Cic. Lael. 2; esto (lad saa være), ipse nihil est, nihil potest; ut etc., Cic. Div. in Caecil. 15; cf. Virg. Aen. 7,313, ogs. Hor. Ep. 1, 1, 9, o. A.; — b) i Forbindelserne: est ut el. ubi el. quum el. quod, el. m. flgd. Subjectsætning: det skeer el. det er Tilfældet, at osv., det er tilladt, at, el. man kan, osl.; - sin est, ut velis etc., Ter. Phorm. 5, 7, 32; cf. ibd. 2, 1, 40; men est, ut id maxime deceat, Cic. Orat. 59; ligel. id. Coel. 20: quando denique fuit, ut, quod licet, non liceret? ligel. id. Div. 1, 56: non est igitur, ut mirandum sit, etc.; cf. Hor. Ep. 1, 12, in., o. Lucr. 5, 977; - erit, ubi te ulciscar, si vivo, Plaut. Pseud. 5, 2, 26; est, ubi id isto modo valeat, Cic. Tusc. 5, 8; - fremdeles auct. ad Her. 4, 26: est, quum non est satius, si etc.; - men Si etc., non est, quod multa loquamur, Hor. Ep. 2, 1, 28; ligel. si etc., est, quod referam ad consilium; sin etc., Liv. 30, 31; Quod timeas, non est, Ovid. Her. 19, 159; - ofteft m. Subjectsætning; Est, quadam prodire tenus, si non datur ultra, Hor. Ep. 1, 1, 32; cf. Virg. Aen. 6, 596; ligel. Liv. 42, 41: quae, verbo objecta, verbo negare sit; ligel. Tac. Ann. 16, 34: ut conjectare erat intentione vultus; ogs. m. tilføiet dat.; vid. Virg. Ecl. 10, 46, o. Propert. 1, 20, 13; ligel. Sall. Jug. 110: fuerit mihi, eguisse aliquando amicitiae tuae; — B) endel. ogs. i Omgangssproget, esse m. in c. acc.: at komme derhen; - quo die in Tusculanum essem futurus, Cic. Att. 15, 4; ligel. Suet. Aug. 16: nec prius militibus in conspectum fuisse etc.; ligel. ecquid in mentem est tibi, etc.? Plaut. Bacch. 1, 2, 53; — II) som copula hedder sum, esse: at være saa el. saa; A) „alm.", ei alene m. flgd. adject. el. subst. el. pronom., men ogs., navnl. i Omgangs- el. Folkesproget, m. blot adverb.; - et praeclara res est, et sumus otiosi, Cic. Lael. 5; quod in homine multo est evidentius, ibd. 8; cf. ibd. 7: Orestem se esse etc.; ligel. Hor. Ep. 1, 2, 27: Nos numeri sumus; men quum fuero (sapiens: naar jeg er bleven viis), vid. Senec. Ep. 117; - Ego tu sum, tu es ego, unanimi sumus, Plaut. Stich. 5, 4, 49; tuus sum (er til din Tjeneste), tibi operam dedo, id. Bacch. 1, 1, 60; domus non ea est, quam parietes nostri cingunt, Cic. d. Rep. 1, 13; is enim fueram, cui etc., id. ibd. 1, 4; - sic sum, ut vides, Plaut.; sic, inquit, est, Cic.; est, inquit, ut dicis, id.; quod ita quum sit, id.; dato, qui (abl.) bene sit; ego, ubi bene sit ··· dabo, Plaut. Bacch. 1, 1, 51; f. und. bene; - apud matrem recte est, Cic. Att. 1, 7; f. ogs. id. Dejot. 7; men Liv. 2, 25: frustra id inceptum Volscis fuit; ligel. dicta impune erant, Tac. Ann. 1, 73; men Cic. R. Am. 5: hanc quaestionem haud remissius futuram, etc., inc.; — B) „bes."; 1) m. Beskaffenhedens el. Egenskabens gen. el. abl. c. adj.; - disputatio non mediocris contentionis est, Cic. d. Or. 1, 60; cf. id. Sest. 16: nimium me timidum, nullius me animi, nullius consilii fuisse confiteor; cf. id. Fin. 5, 12; - si fuerit is injustus, timĭdus, hebeti ingenio, aut nullo, id. Tusc. 5, 15; si quis ea asperitate est, et immanitate naturae, ut etc., id. Lael. 23; bono animo sint et tui et mei familiares, id. Fam. 6, 18; cf. Hor. Ep. 1, 7, 51: quo sit patre quove patrono; — 2) m. Værdiens genit. el. abl.; - a me argentum, quanti est (servus), sumito, Ter. Ad. 5, 9, 20; ager nunc multo pluris est, quam tum fuit, Cic. R. Com. 12; magni erunt mihi tuae litterae, (jeg vil sætte megen Priis derpaa), id. Fam. 15, 15; neque pluris pretii coquum, quam villicum habeo, Sall. Jug. 85; parvi sunt foris arma, nisi est consilium domi, id. Off. 1, 22; f. ogs. id. Att. 12, 28, o. id. Parad. 6, 2; - quum sestertiis binis modius tritici esset, etc., Cic. Verr. 3, 81; cf. Liv. 29, 37: sextante sal et Romae et per totam Italiam erat; — 3) c. gen. possessivo; - teneamus eum cursum, qui semper fuit optimi cujusque, id. d. Rep. 1, 2; cf. id. d. Or. 2, 20, o. id. d. Senect. 6; ligel. qui Romanae partis erant, etc., Liv. 35, 51; cf. id. 38, 3; men id. 43, 29: Ptolemaeus propter aetatem alieni arbitrii erat; est adolescentis, majores natu vereri, Cic.; cf. id. Fam. 5, 16; men Caes. B. G. 4, 5: est hoc Gallicae consuetudinis, uti etc.; — 4) c. dat. respect.; - vitam hanc rusticam probro et crimini esse oportere etc., Cic. R. Am. 17; ut divites conferrent, qui essent oneri ferendo, Liv. 2, 9; cf. id. 31, 13: solvendo aeri (al. aere) alieno non esse, (ikke kunne betale, være insolvent); quae humori extrahendo sunt, (hvad der er tienligt dertil), Cels.; — b) ogs. m. tilføiet dat. person.; - quibus ··· bono fuit etc., (som havde Fordelen deraf), Cic. R. Am. 5; quorum singuli saluti huic civitati fuerunt, id. d. Rep. 1, 1; cf. id. Verr. 2, 37: haec tam parva civitas praedae tibi et quaestui fuit; — 5) id est, el. hoc est, m. flgd. Prædicatsætning: det er el. heder, ogs. m. Eftertryk: hvad der vil sige saa meget som, el. hvilket betyder; - sed domum redeamus, id est, ad nostros revertamur, Cic. Brut. 46; ligel. id. Acad. 1, 2: meos amicos ··· in Graeciam mitto, id est, ad Graecos ire jubeo; ligel. ibd.: si Epicurum, id est, si Democritum probarem. — 2. sum, f. eum, f. und. is.

sūmen, ĭnis, n., [ctr. f. inus. sugmen af sugo]: Bryst el. Yver med Melk, el. til at die; - manus lactanti in sumine sidat, Lucil. ap. Non.; — B) „bes.": Soens Yver, (der hos Romerne gjaldt for en Lækkerbed), Plaut., Plin., Martial.; — b) ds. „meton." f. Soen selv, Juvenal. 12, 73; — II) „overf.": den fedeste Deel el. Fedtstykket; - campos Roseae Italiae esse sumen, etc., Varr., Plin. 17, 3; ds. — sūmĭnātus, 3: hørende til et Sopper; (efterel. Ord); - ∾ caro: Sopperet, Arnob.; ∾ sus, (med Melk i Yveret), Lamprid. Al. Sev. 22.

ˈsumma, ae, f., f. und. superus, nr. IV. — summaestus, [f. sub. m.], 3: noget bedrøvet, Ammian. 30, 1. — summālis, e, [summa]: som indeholder den hele Sum, hel el. ganske, Tertull. — Summanalia, ium, f. und. Summanus. — summānans, tis, partic., [sub, mano]: flydende derunder; - ∾ aquae sub terra, Vitruv. 3, 1. — Summanes, [f. Sub. m.], ium, m.: etslags Underguder, Capella. — summāno, are, v. a.: ligesom Summanus (el. Pluto) at holde fast; (comisk formet Ord), Plaut. Curc. a. 3, v. 43 flgd.; altf. af — Summānus (Subm.), i, m.: romersk Gudsdom, som man tilskrev de natlige Lyn, efter Capella: = Pluto, vid. Ovid. Fast. 6, 731, Plaut. Bacch. 4, 8, 51, Cic. Div. 1, 10, Plin. 2, 53, o. A.; — ds. Summanālĭa, ium, n.: en Fest til denne Guds Ære, Fest. p. 348 flgd.

ˣsummārĭum, i, n.: kort Indhold; efter Senec. Ep. 39: det ældre og rigtigere Ord f. d. sædv. breviarium; — summas, ātis, adj. comm.: af høi el. fornem Fødsel, høi el. fornem, (for- o. efterel.); - ∾ vir, Plaut.; ∾ matronae, id.; ∾ dea, Appul.; — summātim, adv.; I) „egenl.": paa Overfladen, oventil; - ∾ eruere radices, Colum., ablaqueare vitem, id.; — II) „fig.": overfladisk, overhovedet, almindeligen, summarisk; - de re pecuaria breviter et summatim percurram, Varr.; cf. Suet. Tib. 61: quem (commentarium) de vita sua summatim et breviter composuit; f. ogs. Cic. Att. 5, 16, o. id. Fam. 10, 28; men Suet. Aug. 85: poëticam summatim attigit (alene overfladisk); o. — summātus, us, m., ligesom principatus: Overherredømmet, Lucr. 5, 1141: Imperium sibi eum ac summatum quisque petebat; — [summo].

summe, adv. af summus: paa det Høieste, i høieste Grad el. Maade, høist el. yderst, osl.; - ∾ cupere aliquid, Cic., Caes.; ∾ contendere, Cic., diffidere, id., admirari, Quintil.; tale tuum judicium ··· non potest mihi non summe jucundum esse, Cic. Fam.

13, 18; ∾ disertus vir, Quintil. 12,1,23; ∾ munitus locus, Hor. Ep. 2, 2, 31.

summējo, [f. sub.m.], ēre, v. a.: at giøre vaadt derunder; ∾ se, Marc. Emp.; df. — summējŭlus, i, m.: som giør vaadt under sig, id. — summergo, [f. sub.m.], mersi, mersum, 3, v. a.; I) „egenl.": dukker el. sænker ned deri el. ned derunder; - summersus equus voraginibus etc., Cic. Div. 1, 33; ogs. absol.: quot genera partim summersarum, partim fluctuantium et innatantium beluarum, id. N. D. 2, 39; ∾ navem, Tac.; cf. Caes. B. C. 3, 39: summersam onerariam navem etc.; s. ogs. Virg. Aen. 1, 69; men ibd. 40: ipsos ··· summergere ponto; men Liv. 24, 8, „alleg.": jam aliquot procellis summersi paene sumus; — II) „fig.": nedsænker i Glemsel, undertrykker; - summersa tenebris virtus, Claudian.; ∾ lectionem publicatam, (undertrykke), Arnob.; df. — summersĭo, onis, f.: Nedsænkning, Arnob., Firm. — 1. summersus, 3, partic. af summergo. — 2. summersus, us, m., [summergo]: Nedsænkning, Tertull. — summĕrus, [f. sub.m.], 3: næsten ren; - ∾ vinum, (næsten ublandet), Plaut. Stich. 1, 3, 116.

summĭnĭa, ae, f., [sub, minium]: etslags Fruentimmerdragt, Plaut. Epid. 2,2,48. — *summĭnistrātĭo, onis, f.: Tilveiebringelse, Forsyning, Tertull.; — summĭnistrātor, oris, m.: som tilveiebringer, som forsyner dermed; df. „overf.": en Befordrer; - ∾ libidinum testisque, Senec. Ep. 114 fin.; o. — sumministrātus, us, m.: = sumministratio; - ∾ exiguus cibi, Macrob.; af — summĭnistro, [f. sub.m.], avi, atum, 1, v. a.: ligesom giver i Haanden, yder el. rækker el. skaffer, alicui pecuniam, Cic. Dejot. 9; ∾ tela ad manum, Quintil.; ∾ lapides telaque, Caes.; ∾ tabellarios, Cic.; — II) „fig."; - ∾ quaerenti occasiones, Suet. Tib. 61; cf. Cic. Inv. 1, 5; men Senec. Ep. 104: ipsa pax timores sumministrabit, (skal medføre el. fremkalde).

*summisse, adv.: nedladt el. nedstemt; df. A) „fig."; om Foredraget: sagte, mildt, roligen, dicere, Cic. d. Or. 2,53; - compar., ∾ dicere, id. ibd. 3,55, (opp. contentius); cf. id. Orat. 8: summissius a primo ··· deinde pressius etc.; — B) om Charakteren: nedladende, ydmygt; - ∾ supplicare alicui, Cic. Planc. 5, scribere alicui, Tac. Hist. 3, 9; men Quintil. 6, 5, 5: aspere, an leniter, an etiam summisse loqui expediat; men Multaque summisse, multa minanter agat, Ovid. A. A. 3,582; - compar., ∾ se gerere, vid. Cic. Off. 1, 26; o. — summissim, adv.: sagte, med lav Stemme, fabulantes, Suet. Aug. 74; men ∾ ridere, (smaalee), Gell. 17, 8; — [1. summissus, 3, und. summitto].

summissĭo, onis, f., [summitto]: Nedladelse, Sænken el. Sænkning, navnl. Stemmens; - ex contentione vocis et summissione etc., vid. Cic. Off. 1, 41; - ogs. „overf.": Nedsættelse; parium comparatio nec elationem habet nec summissionem; est enim aequalis, id. Top. 18. — 1. summissus, 3, partic. o. adj. af summitto. — 2. summissus, us, m., [summitto]: Tilsendelse el. Tilskikkelse, Tertull. — summĭtas, atis, f., [summus]: det Øverste deraf, Top el. Spids; vid. Plin. 37, 37; ∾ vitis, Pallad.

summitto, [f. sub.m.], mīsi, missum, 3, v. a.; I) m. Eftertrykket paa sub; A) sender el. lægger el. stiller el. bringer ned derunder el. nedenfra og op, hæver el. bringer opad el. i Veiret; 1) „alm."; - ∾ singulos agnos binis nutricibus, (lade die), Colum. 7, 4; men ∾ vaccas in feturam, hvorom ogs. absol.: ∾ equas, Pallad.; - ∾ tellus flores, Lucr.; cf. Propert. 1, 2, 9, o. Hor. Od. 4, 4, 63; men ∾ palmas el. manus, (som bedende at hæve dem i Veiret), Sil., Senec. Oed.; hvs. med græsk Construction: summissi palmas etc., Sil. 1, 673; — 2) „bes." i Oekonomien om Dyr og Værter: at lægge til, at lade voxe, at lade el. holde tilbage; - ∾ arietes, Varr., tauros, Virg.; cf. id. Ge. 3, 73 o. 159; - ∾ materiam vitis constituendae causa, Colum.; ∾ pampinarium in resecem, id.; men ∾ prata in fenum, (lægge ud til Hø), id.; — B) nedlader, nedsænker, (demitto); 1) „egenl."; - ∾ se ad pedes alicujus, Liv. 45, 7; ∾ se patri ad genua, Suet. Tib. 20; ∾ caput in herba, Ovid., genu, id., Plin., oculos, Ovid., faciem, Suet.; ∾ aures, (opp. subrigere), Plin.; ∾ fasces, id.; cf. Cic. Brut. 6; - ∾ capillum el. crinem el. barbam etc., (lade voxe), Plin. Ep., Senec., Tac., Suet., o. A.; - men „medial": Tiberis aestate summittitur (synker, tager af); — 2) „fig.", ∾ se: nedlade sig, vise sig nedladen, Cic. Lael. 20; cf. id. Planc. 10: appellavi populum, tributim summisi me et supplicavi; men ∾ se in humilitatem causam dicentium, Liv. 38, 52; - ogs. med Hensyn paa Foredraget: ∾ multum etc., Cic. Div. in Caecil. 15; cf. id. Plin. Ep. 3, 13: ut etc., ita orationem tam summittere, quam attollere decet; ligel. ut illud lene aut ascendit ad fortiora, aut ad tenuiora summittitur, Quintil. 12, 10, 67, oftere; - ogs. med Hensyn paa Modet el. Stemningen; ne ··· ad minores calamitates summitterent animos, (skulde derved lade Modet synke), Liv. 23, 25; ligel. neque ulli periculo summittere animum, Brut. et Cass. ap. Cic. Fam. 11, 3; ∾ animos amori, Virg.; cf. id. Aen. 12, 832: inceptum frustra summitte furorem, (lad fare); men ∾ se culpae, (forsee sig), Ovid. Her. 4, 151; — II) med Eftertryk paa Verbet: sender el. skikker derhen, (navnl. til Hjelp); ogs. sender i nogens Sted; ogs. tilstiller el. tilsender ligesom under Haanden el. hemmeligen; - ∾ auxilium laborantibus, Caes. B. G. 7, 85; cf. ibd. 2, 6, o. ibd. 5, 58; - huic vos non summittetis (sc. successorem)? Cic. Prov. Cons. 4; cf. Planc. ap. Cic. Fam. 10, 21; men „poet.": Vinea summittit capreas non semper edules, Hor. Sat. 2, 4, 43; - summittebat ··· qui moneret eos, etc., Cic. Verr. 3, 38; men ibd. 1, 41, absol.: tametsi etc., tamen ad matrem summittebat; — III) partic. summissus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl.": nedladt el. nedsænket; - stantibus primis, secundis summissioribus, Liv. 44, 9; men capillo ··· summissiore, Suet. Tib. 68; — B) „fig."; 1) „ment.", navnl. om Stemmen og om Foredraget: sænket el. sagte, mild el. rolig, ikke heftig, odl.; - ∾ vox, (opp. contenta), Cic. Orat. 17; cf. Quintil. 11, 3, 63, Ovid. Met. 7, 90, o. A.; - oratio placida, summissa, lenis, Cic. d. Or. 2, 43; - ogs. compar.: ∾ oratio, Quintil.; - ogs. absol.: miscens elata summissis, id.; - ligel. „overf." om Taleren; vid. Cic. Orat. 23 o. 26; — 2) „ethisk" el. om Charakteren; a) (dadlende): nedrig, lav, krybende, osv.; - ne quid humile, summissum, etc., Cic. Tusc. 4, 30; cf. id. Off. 1, 34: neque summissum et abjectum, neque se efferentem etc.; ∾ adulatio, Quintil.; — b) (rosende): eftergivende, føielig; - non dubitabat, quin (civitates) ··· summissiores essent futurae etc., Hirt. B. G. 8, 31; ∾ preces, Lucan.; men summissa (neutr. s. adv.) precari, Val. Fl.

Summoenĭānus, 3, s. und. flgd. nr. II. — Summoenium, i, n., [sub, moenia]: ligesom Bagmuren, Navnet paa et Sted i Rom, hvor løse Fruentimre drove deres Handel, Martial. 1, 35; — B) df. adj. Summoenĭānus, 3, uxores, Martial. 3, 82, (saadanne løse Fruentimre). — summoestus, 3, s. und. summaestus. — summŏleste, adv.: noget fortrædeligen; - ∾ fero, te non esse Romae etc., Cic. Att. 5, 21; af — summŏlestus, [f. sub.m.], 3: noget besværlig el. fortrædelig; - illud mihi est summolestum, quod etc., Cic. Att. 16, 4.

summŏnĕo, [f. sub.m.], ŭi, 3, v. a.: paaminder el. advarer under Haanden; - summonuit me Parmeno, etc., Ter. Eun. 3, 5, 22; men absol.: nullo summonente, Suet. Aug. 53. — summonstro, [f.

sub.m.], are, v. a.: viſer under Haanden; - ∾ responsa, Arnob. — summōpere, (ogſ. summo opere), adv., [summus, opus]: med ſtørſte Umage el. Anſtrængelſe; - quae summopere vitare oportebit, Cic. Inv. I, 18; cf. Lucr. 4, 1179. — summōrōsus, [ſ. sub.m.], 3: noget gnaven el. ærgerlig el. bidende; - illa stomachosa ··· et quasi summorosa ridicula etc., Cic. d. Or. 2, 69. — summŏtĕnus, adv.: lige til det Øverſte, florescere, Appul. — summōtor, oris, m., [summoveo]: ſom driver til Side el. ſom gjør Plads; - ∾ aditus, (i. e. lictor), Liv. 45, 29. — summotus, 3, partic. af flgd.

summŏvĕo, [ſ. sub.m.], mōvi, mōtum, 3, (syncop. plqupf. conj. summosses, Hor. Sat. I, 9, 48): ſkaffer tilſide el. af Veien, bortfjerner; I) „egentl."; A) „alm."; - ∾ hostes a porta, Caes., ex muro et turribus, id., ex agro Romano trans Anienem, Liv. 4, 17; men ∾ aliquem urbe atque Italia, (forviſe derfra), Suet. Aug. 45; ∾ concione, Cic.; cf. Liv. 26, 38; - men „poet.": ∾ litora etc., (neml. ved at bygge ud i Søen), Hor. Od. 2, 18, 21; - ogſ. m. Tingsſubject; ubi Alpes Germaniam ab Italia summovent, (adſkille el. affondre), Plin. 3, 23; cf. Ovid. Met. 5, 389: suisque Frondibus ··· Phoebeos summovet ictus (silva); — B) „bef."; 1) om en Lictor, ∾ turbam: ſkaffe Mængden tilſide, (gjøre Plads derigjennem); vid. Liv. 3, 48, 4, 56, oftere, o. A.; - men impers.: cui summovetur, (for hvem der gjøres Plads, altſ. Øvrigheden; opp.: quem lictor semita dejicit), Senec. Ep. 94; men absol.: summoto, (da der var gjort Plads), Liv. 28, 27; - men „alleg.": neque consularis Summovet lictor ··· curas, Hor. Od. 2, 16, 9; — 2) i Oekonomien: ∾ oves, Colum., agnos, id., (ſkaffe dem bort ved Salg); — II) „fig.": at holde borte, at afholde derfra; - ∾ aliquem administratione rei publicae, Suet. Caes. 16; men pass.: a re publica summoveri, Cic. frgm. ap. Quintil. 11, 1, 85; ad summovendos a bello reges etc., Liv. 45, 23; men Cic. R. Am. 25: ut ··· magnitudine poenae maleficio summoverentur; men absol.: summovendum est utrumque ambitionis genus, Quintil. 12, 7, 6.

summŭla, ae, f., demin. af summa: liden Sum, Senec. Ep. 77, Appul. — summŭrmŭro, [ſ. sub.m.], are, 1, v. n.: mumler el. murrer i Stilhed, Augustin. — summus, 3, ſ. und. superus. — summussi, [ſ. sub.m.], orum, m., i. e. murmuratores: Knurrere, Naev. ap. Fest. — summūto, [ſ. sub.m.], avi, 1, v. a.: ombytter el. omvexler dermed el. med hinanden; - quia quasi summutantur verba pro verbis, etc., Cic. Orat. 27.

sūmo, sumpsi, sumptum, 3, (syncop. perf. inf. sumpse, Naev. ap. Gell. 2, 19), v. a., [rimel. af sub o. emo]: tager el. optager, tager dertil, antager, odl.; - si ego fustem sumpsero, Plaut.; postremo a me argentum, quanti est, sumito, Ter. Ad. 5, 9, 20; ∾ in manus legem, Cic., orationes, Quintil., (neml. for at læſe dem); qui ad me interficiendum ferrum sumpserunt, Liv. 40, 11; ligel. ∾ arma, Quintil.; men ∾ panem etc., Suet. Aug. 77, (tage til ſig, nyde); ligel. ∾ potiunculam, id.; ∾ togam virilem, (anlægge), Cic., Suet.; men ∾ latum clavum, vid. poët. ap. Suet. Caes. 20; ∾ anulos ferreos, (opp. deponere), Suet. Aug. 100; - ∾ pecuniam mutuam, (tage tillaans), Cic., Sall.; — b) ogſ. om Begrebsobjecter; - tantos sibi spiritus sumpserat etc., Caes. B. G. 1, 33; men sumpsi animum, Ovid. Fast. 1, 147, (jeg fattede Mod); men sumptis inimicitiis, Cic. Vatin. 11, (efter at have overtaget dem); cf. Sall. Jug. 83: omne bellum sumi facile, (var let at begynde), ceterum aegerrime desinere; ogſ. ∾ bellum cum aliquo, Liv. 1, 42; men ∾ supplicium de aliquo, Cic., Caes.; ∾ poenam ex sanguine scelerato, Virg. Aen. 12, 949; — II) „bef."; A) efter Valg at udtage el. tage til ſig, at vælge el. antage; - totum igitur philosophiae studium mihi ipse sumo, Cic. Acad. 1, 2; cf. Hor. A. P. 38; ∾ judicem, vid. Cic. R. Com. 14; cf. id. Quint. 9; men sumat aliquem ex populo monitorem officii, Sall. Jug. 85; cf. ibd. 10: ne ego meliores liberos sumpsisse videar (neml. ved Adoption), quam genuisse; — b) „poet." ogſ. m. Objectsſætn.; - vid. Hor. Od. 1, 12, 2, o. id. Ep. 1, 3, 7; - c) ∾ aliquam, vid. Martial. 10, 81, o. Ovid. A. A. 3, 90; — B) sumo mihi: tiltager mig ſom Ret el. Eiendom, tilegner mig, odl.; - vid. Cic. Planc. 1; ligel. id. Att. 8, 11, D: sed mihi non sumo, ut etc.; cf. id. Fam. 13, 29 o. 50; ligel. Caes. B. C. 3, 51: ne imperatorias partes sibi sumpsisse videretur; — b) tager el. faaer ved Kiøb, kiøber; ſaal. Cic. Fam. 7, 23: quanti etc., tanti ista quatuor aut quinque (signa) sumpsisti; cf. Hor. Sat. 2, 7, 106; — C) tager el. antager til en Henſigt, anvender el. bruger dertil; - in mala uxore atque inimico si quid sumas (giver ud), sumptus est, etc., vid. Plaut. Mil. gl. 3, 1, 74 flgd.; cf. id. Trin. 2, 4, 9 o. 12; ∾ frustra operam, Ter., laborem, Caes.; hos quasi sumptos dies etc., Cic. Rab. Post. 16; men hilarem hunc sumamus diem etc., Ter. Ad. 5, 3, 68; — D) med Henſyn paa et Foredrag, odl.; 1) at antage el. opſtille el. forſvare, odl.; - beatos esse deos, sumpsisti, Cic. N. D. 1, 31; cf. id. Div. 2, 50; men Alterutrum fatearis enim sumasque, necesse est, Lucr. 1, 973; men Liv. 39, 28: ∾ pro non dubio etc.; — 2) at antage el. anføre ſom Grund el. Kiendsgjerning, odl.; - verum homines notos sumere etc., Cic. R. Am. 16; cf. ibd. 34: unum hoc sumo, quod etc.; ligel. id. Sest. 13: quid enim quisquam potest ex omni memoria sumere illustrius, quam etc.?

sumpsĭo, onis, f.: Biform af sumptio, Cato. — sumptĭfăcĭo, fēci, 3, v. a., [2. sumptus]: gjør Udgift deraf, tilſætter el. ſpilder; - si etc., meam operam luserim, Et praeter operam restim sumptifecerim, Plaut. Casin. 2, 7, 2. — *sumptĭo, onis, f.: Tagen el. at tage, hvad der tages ſammen el. under Et; - ∾ operis, Vitruv. 1, 2; — II) i Logiken, ligeſom λῆμμα: Forſætningen el. Sumptionen; - vid. Cic. Div. 2, 23, (hvor pl.); o. — sumptĭto, are, v. intens. a.: tager til mig el. tager imod oftere el. i Mængde; - ∾ helleborum, Plin. 25, 21; — [sumo].

sumptŭārĭus, 3, [2. sumptus]: hørende til en Udgift el. Bekoſtning; - ∾ rationes nostrae, Cic. Att. 13, 47; ∾ lex, (ſom indſkrænker Udgifterne, navnl. ved Gjeſtebude, til en beſtemt Sum), ibd. 7; cf. Suet. Aug. 34.

*sumptŭōse, adv.: med ſtor Bekoſtning, Catull., Suet. Claud. 16; - compar., ∾ insolentiusque se jactare etc., Cic. Catil. 2, 9; cf. Plin. Ep. 9, 12; o. — sumptŭōsĭtas, atis, f.: ſtor Bekoſtning, Sidon.; af — sumptŭōsus, 3, [2. sumptus]; I) om Ting: forbunden med ſtor Bekoſtning, bekoſtelig, koſtbar, dyr; - ∾ coenae, Cic. Fam. 9, 23; ∾ hostia, Hor. Od. 3, 23, 18; ∾ dignitas, Plin. Ep.; - compar., ∾ ludi, Cic. Qu. Fr. 3, 8; superl., ∾ operis portum fecit, Suet. Ner. 9; — II) om Perſoner: ſom gjør ſtore Udgifter, ødſel, mulier, Ter. Heaut. 2, 1, 15; cf. Varr. R. R. 2, 4, o. Cic. d. Or. 2, 31; men Plin. Ep. 2, 6: quidam sordidus simul et sumptuosus; men ∾ in libidines, Suet. Caes. 50.

1. sumptus, 3, partic. af sumo. — 2. sumptus, us, (forel. gen. sumpti, Plaut., o. A.), m.: den derpaa anvendte Sum, Bekoſtning el. Udgift, odl.; - quae (pecunia) sumptus suppeditet ··· necessarios ··· liberales, Cic. Off. 2, 13; ligel. in pl., ibd. 16, o. id. Leg. 2, 23; cf. Liv. 32, 27: sumptus, quos in cultum praetorum socii facere soliti erant, circumcisi aut sublati; - ligel. in sing.; sumptum nusquam melius posse poni, Cic. Qu. Fr. 3, 1; cf. id. Att. 5, 14: adventus noster nemini ne minimo quidem fuit sumptui; men magnum numerum equitatus suo sumptu alere, etc., vid. Caes. B. G. 1, 18; cf. Hor. Od. 2, 15, 19; men qui

opere rustico faciendo facile sumptum exercent suum (servi: som fortiene, hvad de koste), Ter. Heaut. 1, 1, 91; men ordsprogsvis: necesse est, facere sumptum, qui quaerit lucrum, vid. Plaut. Asin. 1,3,65. — sumtio, sumtus, etc., s. und. sumptio, etc.

Sunici, Tac. o. Sunuci, Plin., orum, m.: Folk i Gall. Belg. — Sūnium (-on), i, n., Σούνιον: Forbierg i Attica, med en By af samme Navn, Plin. 4,11, Ter. Eun. 1,2,35, o. 3,3,13, Liv. 28,8, oftere, o. A.

sŭo, sŭi, sūtum, 3, v. a.: syer el. flikker el. foier sammen el. til hinanden; - tegumenta corporum vel texta vel suta, Cic.; cf. Ovid. Trist. 3, 10, 19; - naves loris suebant etc., vid. Varr.ap.Gell. 17,3; cf. Virg. Ge. 4,33: corticibus ··· suta cavatis (alvearia); — b) af partic. perf. er neutr. subst.: perque aerea suta (igiennem Kobberpandseret) etc., Virg. Aen. 10, 313; - ogs. „overf." o. „alleg.": Metuo lenonem, ne quid suo suat capiti (udtænker), vid. Ter. Phorm. 3, 2, 6. — sŭopte, (i. e. suo ipsius), s. und. suus. — sŭŏvĕtaurīlĭa, (fordærvet ogs. solitaurilia, vid. Fest. p. 293), ium, n., [sus, ovis, taurus, vid. Quintil. 1, 5, 67, o. Fest. l. c.]: et navnl. ved Lustrationen brugeligt Offer, bestaaende af et Svin, et Faar og en Oxe; - en hidhørende Bønformular har Cat. R. R. 141 o. 144; - s. ogs. Varr. R. R. 2, 1, Liv. 1, 44, oftere, ogs. Fest. s. v. opima, p. 189. — supat, (id est jacit), mærkes som simpl. til dissipat, o. fl.; vid. Fest. p. 310 flgd.

sŭpellectĭcārĭus, 3: hørende til Husgeraadet el. Indboet; - ∾ servi, (som have Opsigt derover), Digest.; af — sŭpellex, gen. lectilis, f.: Husgeraad el. Indbo; men alene in sing.; - ∾ est domesticum patris familias instrumentum, Digest.; ∾ multa et lauta, rustica, Varr.; cf. Virg. Ge. 1, 165; men Hor. Sat. 1,6, 118: ∾ Campana, (Bordkar af campanisk Ler); s. ogs. Cic. Parad. 1, 2; — II) „lignelsesvis" o. „alleg.": (parare) amicos, optimam et pulcherrimam vitae, ut ita dicam, supellectilem, vid. Cic. Lael. 15; verecundus erit usus oratoriae quasi supellectilis, Cic. Orat. 24; cf. id. d. Or. 1, 36; ligel. ∾ copiosa verborum, Quintil.; men Pers. 4, 52: Tecum habita, ut noris, quam sit tibi curta supellex, (hvor lidet Forraad af Forstand du har).

1. sŭper, (a, um), forel. Biform af superus, men alene Cat. R. R. 149: super inferque vicinus etc., o. Lucr. 1, 650: super ignis etc. — 2. sŭper, adv. o. praepos., [sibileret af ὑπέρ]; over; 1) adv.: oventil, ovenpaa, ovenover, odl.; A) „egenl." om Stedet; - infra superque Saxeus (af Steen), Stat.; eo super tigna injiciunt (derover), Caes. B. C. 2, 10; cf. Virg. Aen. 9, 168: Haec super e vallo prospectant; ligel. Purpureasque super vestes (reponunt), ibd. 6, 221; men renes tunicis super conteguntur, Cels. 3, 1; — B) „overf."; 1) med Hensyn paa Tal og Maal: derover, mere endnu; desuden el. desforuden, endnu dertil; - satis superque esse sibi suarum cuique rerum, (nok og derover, mere end nok), Cic. Lael. 13; cf. Hor. Sat. 1, 2, 65: poenas dedit usque superque, Quam satis est; s. ogs. Virg. Aen. 2, 71; ligel. Ovid. Met. 12, 205: voto deus ··· Annuerat, dederatque super, ne etc.; - men Liv. 22, 3: super quam quod etc.; cf. id. 27, 20; — 2) med Hensyn paa en Rest el. paa de øvrige Forholde: tilbage, tiloverʒ, mere, odl.; sædv. m. esse, ogs. ofte m. tilføiet dat.; - Atheniensibus praeter arma et naves nihil erat super, Nep. Alcib. 8; cf. Virg. Ecl. 6, 8; dog ogs. elliptisk: nec spes ulla super, Val. Fl.; cf. Liv. 4, 58: quid super sanguinis (sc. sibi esse)? s. ogs. Virg. Aen. 3, 498; — II) praepos. c. acc. o. abl.: over, ovenover, ovenpaa; A) c. acc.; 1) „egenl." om Stedforholde; - super lateres coria inducuntur, Caes. B. C. 2, 10; super aspidem assidere, (sætte sig derpaa), Cic. Fin. 2, 18; cf. Liv. 24, 39: quum alii super aliorum capita ruerent; men Ovid. Met. 13, 477: super terram ··· labens; — b) om en local Række el. om en Beliggenhed; - esse (el. cubare) super aliquem, (ovenfor ham, neml. ved Bordet, opp. infra), Hor. Sat. 2, 8, 23, o. Curt. 8, 5; - super Numidiam Gaetulos etc., Sall. Jug. 19; cf. Virg. Aen. 6, 795; — 2) „bes."; a) med Hensyn paa Tiden el. om en samtidig Vedvaren: over, ogs. under el. imedens; - super coenam (loqui de re aliqua), Plin. Ep. 4, 22; ligel. super vinum, Curt.; super hos divom honores, (imedens denne Offring varede), Stat.; — b) med Hensyn paa det fra et Tal el. Maal Overskydende el. Øvrige: over el. udover el. fremfor; ogs. foruden el. til, odl.; - vox ··· super omnes tragoedos, Quintil. 12, 5, 5; super modum ac paene naturam, id.; super ceteras (coenas), Suet. Vitell. 13; super LX millia, Tac. Germ. 33; super quadraginta reos, Suet. Calig. 38; cf. id. Caes. 26; - exercitum super morbum etiam fames affecit, Liv. 28, 46; cf. id. 2, 31: super solitos honores etc.; alii super alios, id.; vulnus super vulnus, id.; - ogs. er at mærke den adverbiale Diction, super omnia: fremfor Alt, besynderligen, odl.; saal. Liv. 31, 18: aetas, et forma, et super omnia, Romanum nomen te ferociorem facit; cf. Quintil. 12, 9, 2, Ovid. Met. 6, 526, o. Virg. Aen. 8, 303; — B) c. abl.; 1) „egenl." om Stedforholde; (oftest „poet."); - super qua (navi) turrim ··· opposuit, Caes. B. C. 3, 39; ensis cui super cervice pendet, Hor. Od. 3, 1, 17; men id. Epod. 7, 3: campis atque Neptuno super, (til Lands og til Vands); men Fronde super viridi, Virg. Ecl. 1, 81; — 2) „overf."; a) med Hensyn paa Tiden, el. om en samtidig Vedvaren: imedens, i, odl.; - Nocte super media etc., Virg. Aen. 9, 61; — b) om et Hensyn, s. d. sædv. de: over, om, angaaende, odl.; - hac super re scribam ad te Rhegio, Cic. Att. 16, 6; sed hac super re nimis (sc. dixi), id. ibd. 10, 8; multus ea super re rumor, Tac.; quid nuncias super anu? Plaut.; cf. Virg. Aen. 1, 750, Hor. Od. 3, 8, 17, o. id. Carm. Sec. 18; — III) i Sammensætninger betyder super: derover; (superfluo, supergredior); ogs. undert.: tiloverʒ, tilbage; (supersum, superstes).

sŭpĕrā, oprdl. Form f. supra, Lucr. 4, 674, Cic. (poëta) N. D. 2, 42. — sŭpĕrābĭlis, e, [supero]: til at overstige, overstigelig; - ∾ murus vel mediocribus scalis, Liv. 25, 23; — II) oftere „overf.": overvindelig el. betvingelig, (dog alene m. Negation el. i en Spørgsmaalsfætning); - Scilicet ut non est per vim superabilis ulli ··· sic etc., Ovid. Trist. 5, 8, 27; cf. Tac. Ann. 2, 25; men id. Hist. 4, 81: an talis caecitas et debilitas ope humana superabiles forent, (om de lode sig helbrede)? — *sŭpĕrăbundanter, adv.: overflødigen, rigeligen; - ∾ facere omnia, Vulgat.; o. — sŭpĕrăbundantĭa, ae, f.: rigelig Fylde, stor Overflødighed, Hieronym.; af — sŭpĕr.ăbundo, avi, 1, v. n.: at flyde over, at være i Mængde, Tertull., Macrob.

sŭpĕr.accommŏdo, are, v. a.: lægger derpaa, passer dertil; - ∾ ferulas, (lægge el. anbringe Beenskinner derom), Cels. — sŭpĕr.ăcervo, are, v. n.: hober sammen el. over hinanden, Tertull. — sŭpĕr.addo, (ud. perf.), dĭtum, 3, v. a.: tilføier endnu, sætter endnu dertil, anbringer endnu derpaa; - et tumulo superaddite carmen, Virg. Ecl. 5, 42; cf. Propert. 2, 10, 33: Et sit in exiguo laurus superaddita busto; s. ogs. Virg. Ecl. 3, 38. — sŭpĕr.addūco, ĕre, v. a.: medbringer el. tilfører endnu el. desuden; - quin etiam superadducas (ancillas), quae mihi comedant cibum, Plaut. Truc. 2,6,53. — sŭpĕr.adjĭcĭo, jĕci, 3, v. a.: foier eller lægger endnu dertil, Pallad., o. A. — sŭpĕrădornātus, 3, partic., [adorno]: endnu dertil udsmykket el. forstionnet, materia, Senec. Qu. N. 4, 2. — superadsisto, -adspergo, -adsto, s. und.

superassisto, etc. — sŭpĕrădultus, 3, [adolesco]: fuldkomment voxen el. moden; - ∾ virgo, Vulgat.

sŭpĕraedĭfĭcātĭo, onis, f.: Byggen el. at bygge derover, Tertull.; af — sŭpĕr.aedĭfĭco, are, v. a.: bygger derpaa el. derover, Paul. Nol. — sŭpĕr.aggĕro, are, v. a.: dæmmer el. opfører en Dæmning derover; - ∾ scrobem, Colum. — sŭpĕr.ambŭlo, are, v. a.: gaaer el. skrider frem derover, Sedul. — sŭpĕrāmentum, i, n., [supero]: det Overblevne el. Resten; - in pl.: ∾ materiarum, Digest. — sŭpĕr.antĕactus, 3, partic.: forhen tilendebragt el. fuldendt; - ∾ aetas, (som man tidligere har levet), Lucr. 3, 672. — sŭpĕr.argŭmentans, tis, partic., [argumentor]: som fører Beviis derfor, Tertull. — sŭpĕr.aspergo, ĕre, v. a.: strøer derpaa, farinam, Veget. — *sŭpĕrātĭo, onis, f.: Overvindelse, Vitruv. 3, praef.; o. — sŭpĕrātor, oris, m.: en Overvinder; - ∾ Gorgonis (Perseus), Ovid. Met. 4, 698; cf. id. Fast. 1, 641; — [supero].

sŭperbe, adv. af superbus: overmodigen, stolt, respondere, Nep., imperare, Caes.; forbindes m. crudeliter, insolenter, contemptim, Liv.; - compar., ∾ appellati legati, Cic. Manil. 5; superl., ∾ repudiare, id. Pis. 27. — sŭperbĭa, ae, f., [superbus]; I) „alm.": Hovmod, Stolthed; - in rebus prosperis ··· superbiam, fastidium, arrogantiamque fugiamus, vid. Cic. Off. 1, 26; cf. id. Part. or. 23: magnitudinem superbia imitatur in animis extollendis; men Sall. Catil. 2: pro continentia et aequitate lubido et superbia invasere; men superbia in vultu, (stolt Mine), Ovid.; silentium ipsius in superbiam accipiebatur, Tac. Ann. 6, 13; - ogs. in pl.; superbiae decent fortunas secundas, (passe dertil), Plaut. Stich. 2, 1, 28; - sjeld. „overf." om Ting; album opus propter superbiam candoris fumum concipit, Vitruv. 7, 3; — II) „bes.": ædel Stolthed, retfærdig Selvfølelse; - vid. Hor. Od. 3, 30, 14: sume superbiam Quaesitam meritis; - sjeld. „overf." om Ting; vid. Plin. 15, 15 flgd., und. superbus.

sŭper.bĭbo, ĕre, v. n.: drikker derpaa el. derefter; - ∾ jugi ebrietati, Plin. 23, 23. — sŭperbĭfĭcus, 3, [superbus, facio]: som gjør stolt el. overmodig; - ∾ manus, Senec. Herc. Fur. — sŭperbĭlŏquentĭa, ae, f., [superbus, loquor]: overmodig el. stolt Tale, poët. ap. Cic. Tusc. 4, 16. — sŭperbĭo, ire, v. n., [superbus]: er stolt el. overmodig; - si habes, quod liqueat, neque respondes, superbis, Cic. Acad. 2, 29; - oftest „poet."; ∾ nomine avi, Ovid. Met. 11, 218; cf. Propert. 4, 1, 63: Ut nostris tumefacta superbiat Umbria libris; - dog ogs. superbire nimis triumviratu suo, (om Antonius), Plin. 9, 59; cf. Tac. Ann. 1, 19: superbire miles, quod etc.; - „poet." ogs. c. inf.: spoliare superbit (er for stolt dertil) etc., Stat. Theb. 8, 588; — II) „overf." om Ting (og rosende): at være prægtig el. kostelig, odl.; - Et quae sub Tyria concha superbit aqua, Propert. 4, 5, 22; hac (gemma) ··· fabulae superbiunt, Plin. 37, 33. — sŭperbĭter, adv., forel. Biform af superbe: stolt, overmodigen, Afran. ap. Non., Enn. ap. Priscian.

sŭperbus, 3, [super, el. at sammenl. m. ὑπέρβιος]: som troer sig hævet over andre, stolt, overmodig; - ∾ reges, Lucr.; Non decet superbum esse hominem servum, Plaut.; superbum se praebuit in fortuna, Cic. Att. 8, 4; utrum superbiorem te facit pecunia, an quod te imperator consulit? id. Fam. 7, 13; men Hor. Epod. 15, 17: quicumque ··· meo nunc Superbus incedis malo; men homines nocentissimi iidemque superbissimi, Sall. Jug. 31; - comisk er Plaut. Amph. 1, 1, 201: faciam ego te superbum (skal hæve dig i Veiret) ··· auferēre, non abibis, si etc.; — b) ogs. „overf." om Ting og om Begreber; - superbas aures habemus, si etc., Liv. 34, 5; ∾ oculi, Ovid. Met. 6, 169; cf. Hor. Epod. 7, 5; men id. Sat. 2, 6, 87: ∾ dens, (ækel el. vanskelig); - non est superba (virtus), Cic. Lael. 11; ∾ pax, Liv. 9, 12; ∾ mutatio vestis, ibd. 18; quarum (aurium) judicium est superbissimum, (meget stræng el. vanskelig at tilfredsstille), Cic. Orat. 44; - in neutr. ogs. absol., reliqua multitudo neque excluderetur suffragiis, ne superbum esset, etc., Cic. d. Rep. 3, 22; ligel. superba loqui, Propert. 1, 10, 22; — not.: Superbus, som Tilnavn til Tarquinius, Roms sidste Konge; vid. Liv. 1, 49, Ovid. Fast. 3, 718, o. A.; — II) alene „poet." o. sjld. som rosende: fremragende, udmærket, prægtig, glimrende; - belloque superbum (populum), Virg. Aen. 1, 21; ∾ triumphus, Hor.; cf. id. Epod. 2, 7, oftere; — b) „bes." ogs. om visse fortrinlige Sorter; - ∾ pira, (en fortrinlig Pæreart), Colum.; cf. Plin. 15, 15 flgd.; ∾ olivae, vid. id. 15, 4; men ∾ herba, i. e. chamaemeli, Appul.

sŭper.calco, are, v. a.: træder derpaa; - ∾ tabulatum, Colum. — sŭper.cerno, ĕre, v. a.: sigter el. sælder derpaa; - ∾ terram cribris, Plin. — sŭpercĭlĭōsus, 3: med stærke Øienbryn; bs. sædv. „overf.": mørk, stræng, stolt, Senec. Ep. 123, Arnob.; - ogs. in compar., Capella; af — sŭpercĭlĭum, i, n.: Øienbryn; vid. Fest. p. 43; a) in pl.; - ex superciliorum aut remissione aut contractione etc., vid. Cic. Off. 1, 43; caput et supercilia penitus abrasa, id. R. Com. 7; ligel. in pl., Plin. 11, 51, o. Quintil. 11, 3, 78, oftere; — b) in sing.; - altero ad frontem sublato, altero ad mentum depresso supercilio, Cic. Pis. 6; cf. Quintil. 11, 3, 71, Virg. Ecl. 8, 34, o. A.; supercilium salit (som lykkeligt Varsel), Plaut. Pseud. 1, 1, 105; — II) „fig."; A) „overf.": den øienbrynformet fremragende Deel, navnl. af en Høi, odl.; - ∾ clivosi tramitis, Virg. Ge. 1, 108; ∾ tumuli, Liv. 34, 29; ligel. ad levem armaturam, infimo stantem supercilio, ducit, (paa den nederste Affats), id. 27, 18; men ∾ quoddam excelsum nacti, auct. B. Afr. 38; cf. Liv. 27, 18; ogs. d. fremspringende Deel paa Søiler, Vitruv. 3, 3; — B) „ment." o. „alleg.": Øienbrynene som Sæde for Hovmod el. Overmod; bs. ogs. f. Hovmod el. Stolthed; - Campano supercilio et regio spiritu etc., Cic. Agr. 2, 34; fronte et supercilio contegere libidines, id. Prov. cons. 7; cf. id. Sest. 8: nam quid ego de supercilio dicam? etc.; men Martial. 11, 2: Triste supercilium durique severa Catonis Frons, etc., (stræng Dadel); cf. id. 1, 5; - „alleg." ogs. f. Harme, odl.; ne tollat rubra supercilia, Catull. 67, 47.

sŭper.coelestis, e: overhimmelsk, Tertull. — sŭper.compōno, ĕre, v. a.: lægger sammen derover, pisces, Apic. — sŭper.concīdo, ĕre, v. a.: skærer derover, minutias coliculorum, Apic. — sŭper.contĕgo, xi, 3, v. a.: dækker derover; - renes tunicis superconteguntur, Cels.; cf. Sil. 16, 42. — sŭper.corrŭo, ĕre, v. n.: styrter ned derover, vid. Val. Max. 5, 6, 5. — sŭpercrĕātus, 3, partic., [creo]: som er voxen el. opstaaen dertil, Coel. Aur. — sŭper.cresco, crēvi, 3, v. n.: at voxe derover; - ∾ carcinoma el. caro, Cels.; - ogs. „overf.": at komme dertil, c. dat., Quintil. Decl. 5, 14. — sŭper.cŭbo, avi, 1, v. n.: at ligge derover el. derpaa, Colum., Appul. — sŭper.curro, ĕre, v. n.: at løbe ud derover; - bs. „overf.": at overgaae; ∾ large vectigali (ager), Plin. Ep. 7, 18.

sŭper.dīmĭdĭus, 3, betegner Forholdet 3 til 2; - ∾ numerus, Capella. — sŭper.do, dedi, datum, 1, v. a.: lægger derpaa el. derover (et Omslag, odl.), Cels.; giver (en Medicin) dertil el. derefter, Coel. Aur. — sŭper.dūco, xi, ctum, 3, v. a.: fører el. drager derover, pampinum, Solin.; - bs. „overf.": ∾ liberis novercam, (føre dem paa Halsen), Capitolin. M. Aurel. fin.

sŭpĕr.ēdĭtus, 3: ophøiet el. hævet derover, Lucr.

5,707. — sŭpĕr.ĕdo, ĕre, v. a.: spiser derpaa el. derefter; - ∾ radicem betae, Plin. 19, 31. — sŭpĕr.efflŭo, ĕre, v. n.: at være i Overflod el. tilovers, Paul. Nol. — sŭpĕr.ēmĭco, are, v. a.: at springe op derover; - ∾ terram (unda), Sidon. — sŭpĕr.ēmĭnentĭa, ae, f.: Fremragning; - bf. „overf.": Ophøielse, Høihed, dei, Augustin.; af — sŭpĕr.ēmĭnĕo, ĕre, v. a. o. n.: rager frem derover el. høit i Veiret; I) act.; - victorque viros supereminet omnes, Virg. Aen. 6, 857; cf. ibd. 10, 765, ogſ. Ovid. Trist. 1, 2, 49; — b) ud. acc.; - herba supereminens extra aquam, Plin.; - men absol.: ut jus supereminent, (at Lagen staaer derover), Colum. 12, 49. — sŭpĕr.ēmŏrĭor, mori, v. dep. n.: at døe derover el. derpaa, Plin. 10, 2. — sŭpĕr.ĕnăto, are, v. a.: at svømme derover; - ∾ amnem, Lucan. — sŭpĕr.ēnătus, 3, partic., [nascor]: som er voxen op derover, Plin. 19, 15.

sŭpĕr.ērectus, 3, partic., [erigo]: som staaer lodret derover, sol, Ammian. — sŭpĕr.ērŏgo, avi, 1, v. a.: giver ud derover el. endnu mere, Cod. Just. — superescit, (f. supererit), f. und. supersum. — sŭpĕrexactĭo, onis, f., [superexigo]: ydderligere Opkrævning, (neml. af mere end det Skyldige); - in pl., Cod. Just. — sŭpĕr.exaltātus, 3, partic., [exalto]: høit ophøiet, deus, Augustin. — sŭpĕr.excellens, tis, adj.: høist fortrinlig, Salvian. — sŭpĕr.excurro, ĕre, v. n.: at løbe el. strække sig ud derover, Digest. — sŭpĕr.exĕo, ire, v. n.: at gaae ud derover, Auson. — sŭpĕr.exĭgo, ĕre, v. a.: indkræver derover (el. over det Skyldige), Cod. Just. — sŭpĕr.extollo, ĕre, v. a.: hæver op derover, Tertull.

sŭper.fĕro, (ud. perf.), lātum, ferre, v. a.: fører el. bærer el. bringer derpaa el. derover; - superlatus pes parturienti, (som sættes derpaa), Plin. 28, 27; men in pass.: superferri pisces, (at de svømme derover), id. 9, 25; ligel., superferri curru, (at kiøre derover), Appul.; — II) „overf.": si partus superferatur, (bæres over Tiden), Plin. 33, 46; — III) bf. partic. superlatus, 3, som adj.: overdreven el. hyperbolisk; - verba ··· translata et superlata etc., Cic. Part. or. 15; cf. Quintil. 8, 3, 43. — sŭper.fēto, are, v. n., om Hunnen: atter at undfange, (forinden det tidligere Foster er baaret), Plin. 10, 83.

*sŭper.fĭcĭālis, e: hørende til Overfladen; - ∾ numerus, (som beregner Fladeindholdet), Cassiod.; - men „fig.": overfladisk el. unøiagtig; ∾ officia, Tertull.; o. — sŭperfĭcĭārĭus, 3: som befinder sig paa fremmed Grund, praedia, Digest.; — b) bf. lignelsesvis: mathematica, ut ita dicam, superficiaria est, in alieno aedificat, etc., Senec. Ep. 88; — II) bf. subst. superficiarius, i, m.: som eier en Bygning paa fremmed Grund, Digest.; — [flgd.].

sŭperfĭcĭes, ei, f., [super, facies]; I) „egenl.": den øvre Deel el. Overfladen deraf; - ∾ testudinum, (den øvre Skal deraf), Plin. 6, 24; ∾ aquae, (dets Overflade), Colum.; ∾ arborum, (hvad deraf er over Jorden), id., Plin.; ∾ aedis, Plin.; ∾ candelabri, (Overdelen deraf), id.; — II) „bef."; A) i Retssproget: den paa en Grund staaende Bygning: - quum aedes ··· constent ex solo et superficie, Digest.; de superficiebus, ibd.; cf. Cic. Att. 4, 1: superficiem consules ex senatus consulto aestimabant; men ibd. 4, 2: nobis superficiem aedium consules de consilii sententia aestimarunt HS. vicies; (hvor Talen er om Restitutionen af Ciceros's ved Clodius ødelagte Hus); f. ogſ. Colum. 1, 5, o. A.; — B) i Mathematiken: Fladeindholdet, (d. e. Længde og Bredde), Plin. 11, 10, 8. — sŭperfĭcĭum, i, n., Biform af superficies, Inscriptt.

sŭper.fio, ĭĕri, v. n.: at være øvrig el. tilovers; - si superfiat locus, (om der bliver Plads), Plaut. Stich. 4, 3, 12; cf. id. Trin. 2, 4, 118: is (ager) de stultitia mea solus superfit, praeter vitam, reliquus; men Colum. 12, 1: quae superfieri possunt. — sŭperfixus, 3, partic., [figo]: fæstet el. opstukken derpaa; - superfixa capita hostium portantes etc., Liv. 42, 60.

sŭper.flexus, 3, partic., [flecto]: som er flettet derover; - ∾ crates, Sidon. — sŭperflōrescens, tis, partic., [floresco]: overblomstrende; - ∾ sibi cucumis, Plin. 19, 24. — *sŭperflŭe, adv.: overflødigen, Augustin.; o. — sŭperflŭĭtas, atis, f.: Overflødighed, pampinorum, Plin. 14, 3; — [superfluus]. — 1. sŭper.flŭo, ĕre, v. n. o. a.; I) neutr.: at flyde el. strømme over; A) „egenl."; - leniter coquuntur, ne superfluant, Cels.; - ogſ. om en Kilde: ∾ aestate tantum, Plin. 31, 28; men superfluens, Nilus, Tac. Ann. 2, 61; — B) „overf."; 1) at være tilstede i Overflødighed; - pecunia non superfluens etc., Senec. Benef. 1, 11; — b) bf. at være overflødig el. formegen; - nihil neque desit, neque superfluat, Quintil. 8, 3, 22; quem (fortuitum sermonem) jurgantibus etiam mulierculis superfluere video, Plin. 4, 81; — 2) at have Overflødighed derpaa; - nec non ··· Aquileja superfluit armis, Sil. 8, 606; ogſ. absol., orator ··· supra modum exsultans et superfluens, Tac. Or. 18, (men Cic. Brut. 91: udstødes superfluentes som Glossema); — II) act.: at flyde el. fare forbi; - nec, quae dicentur, superfluent aures, Quintil. 3, 5, 13. — 2. superfluo, abl. som adv., f. und. flgd.

sŭperflŭus, 3, [1. superfluo]; I) „egenl.": flydende el. strømmende over; - ∾ flamma campis, Plin. Pan. 82; — II) „fig."; A) „alm.": overflødig, unødvendig, tilovers, (opp. necessarius), Senec. Ep. 45; — B) „bef." i d. sild. Retssprog: som bliver tilovers el. tilbage el. til Rest; - fructus superfluos restituere, Digest.; ligel. bonorum superfluum restituere, ibd.; — not.: neutr. abl. superfluo som adv., f. superflue: overflødigen, i Overflod, Augustin., Cod. Just.

sŭperfŏrānĕus, 3, [super, forum]: som gaaer og driver paa Torvet; bf. „overf.": overflødig el. unyttig, labor, Symmach. — sŭperfŏre, f. super futurum esse, Digest., f. und. supersum. — sŭper.fŏro, are, v. a.: oventil el. ovenfra at giennembore, Scrib. Larg. — sŭper.frŭtĭco, are, v. n.: at voxe el. skyde op derover el. paany; bf. „overf." el. „alleg.": ∾ talia ingenia, Tertull. — sŭper.fŭgĭo, ĕre, v. a.: at flygte bort el. hen derover; - ∾ undas, Val. Fl. — sŭper.fulgĕo, ēre, v. a.: at skinne el. glindse derover; - templa superfulges, Stat. Silv. 1, 1, 33.

sŭper.fundo, fūdi, fūsum, 3, v. a.; I) gyder el. hælder derover, udrysker el. udstyrter derover; A) „egenl."; - ∾ oleum, Colum., unguentum, Plin. Ep.; men ∾ magnam vim telorum, Tac. Agr. 36; - ogſ. „medial": at strømme el. udgyde sig derover; Tiberis ··· demissioribus ripis alte superfunditur, Plin. Ep. 8, 17; men Liv. 7, 3: Circus Tiberi superfuso irrigatus; cf. Ovid. Met. 2, 459: Nuda superfusis tingamus corpora lymphis; - men jacentem hostes superfusi oppresserunt, (som i Mængde styrtede over ham), Liv. 39, 49; men superfusa montibus Caucasiis gens, Plin. 16, 15; cf. id. 13, 2; — B) „fig.": superfundenti se laetitiae vix temperatur etc., Liv. 5, 7; cf. id. 45, 9: Macedonum fama ··· superfudit se in Asiam; — II) overgyder el. overvælder el. bedækker (noget dermed); - ∾ compositum oleo, Colum.; superfundi aqua, Scribon., vino, id.; - men Tac. Hist. 3, 2: sedecim alarum conjuncta signa ··· superfundent ··· equites equosque; bf. — sŭperfūsĭo, onis, f.: Overgyden; (sild. Ord); - ∾ aquarum coelestium, Ammian.; men ∾ pavimenti testacea (ligesom Dækning el. at dække dermed), Pallad. — superfuturus, 3, f. und. supersum.

sŭpergestus, 3, partic., [gero]: som er baaren

el. bragt derpaa; - ∾ terra, Colum.; - men ∾ orificio (cistulae: efterat dens Aabning var tilstoppet el. Laaget lukket), Appul. — supergradior, di, o. supergredio, ēre, f. und. flgd. — sŭpergrĕdĭor, (ogf. super.gradior, Plin. 27, 68), gressus sum, 3, v. dep. a. o. n., [gradior]: gaaer el. skrider el drager hen el. bort derover; - ∾ limen, Colum., castoreum, Plin. 32, 46; cf. id. 8, 76; — II) „fig.": overvinder, overgaaer; - is demum necessitates supergressus est etc., Senec. Ep. 32; mulier supergressa aetatis suae feminas pulchritudine, Tac. Ann. 13, 45; omnem laudem supergressa mater, Quintil. 6, prooem.; — not. a: den active Biform supergredio, gressi, har Appul.; — not. b: partic. supergressus, 3, m. passiv Bemærkelse, har Pallad. — 1. sŭpergressus, 3, partic. af supergredior. — 2. sŭpergressus, us, m., [supergredior]: Overskriden; bf. „overf.", per supergressum: over al Maade, Tertull.

sŭpĕr.hăbĕo, ēre, v. a.: har el. lægger derpaa; - superhabendum cataplasma etc., Cels. 7, 20; (skrives ogf. adskilt). — sŭpĕrhŭmĕrāle, is, n., [humerus]: etslags Gevand el. Kaabe, som bares af Ypperstepræsten, Hieronym.

sŭpĕri, orum, m., f. und. superus. — sŭpĕr.illĭgo, are, v. a.: binder derover el. derpaa, Plin. 29, 11. — sŭpĕr.illĭno, (ud. perf.), -litum, (m. Biformen superlinitum, Appul.), 3, v. a.; I) oversmører el. overstryger dermed; - ∾ totum corpus bulbis contritis, Cels.; — II) smører el. stryger noget derover; - idque superillitum panniculo (smurt paa en Klud) etc., id. 6, 18. — superillitus, 3, partic. af frgd.

sŭpĕr.immĭnĕo, ēre, v. n.: rager frem derover; - Podalirius Alsum Pastorem ··· Ense sequens nudo superimminet, etc., Virg. Aen. 12, 304; terra superimminente, Senec. Qu. N. 5, 15. — sŭpĕr.immitto, ēre, v. a.: kaster tillige hen derpaa, jecur, Apic. — sŭpĕr.impendens, tis, partic., [impendeo]: hængende ud derover; - Tempe (neutr. pl.), quae silvae cingunt superimpendentes, Catull. 64, 287. — sŭpĕr.implĕo, ēre, v. a.: overfylder; bf. Virg. Aen. 6, 697, adskilt og omsat: Implenturque super puppes, (al. supra). — sŭpĕr.impōno, (ud. perf.), pŏsitum, 3, v. a.: lægger derover el. derpaa, saxum ingens, Liv. 39, 50; superimposita manu etc., Quintil. 1, 2, 27; - skrives ogf. adskilt; vid. Ovid. Met. 4, 100; - oftest hos Lægerne; ∾ cataplasmata, Cels. — superimpositus, 3, partic. af frgd.

sŭpĕr.incendo, ēre, v. a.: optænder el. opflammer endnu heftigere; - bf. „fig.": ∾ famam, Val. Fl. — sŭpĕr.incĭdens, tis, partic., [incido]: som ovenfra falder derpaa; - ∾ tela, Liv. 2, 10; cf. id. 23, 15; ∾ coelestis aqua, Colum. — sŭpĕr.incīdo, ĕre, v. a.: ovenfil at skære deri; - ∾ cutem, Cels. — sŭpĕr.incresco, ĕre, v. n.: at voxe frem derover el. derpaa; - ∾ nimius callus, Cels. — sŭpĕr.incŭbans, tis, partic., [incubo]: som ligger derover el. derpaa; - substratus Numida mortuo superincubanti Romano vivus, Liv. 22, 51. — sŭper.incumbo, cŭbŭi, 3, v. n.: at lægge sig derover el. derpaa, (navnl. for at pleie den Syge el. Døende), vid. Ovid. Her. 11, 57 o. 117. — sŭpĕr.incurvātus, 3, partic., [incurvo]: krumbøiet derover, Appul.

sŭpĕr.indictĭo, onis, f., oftere sŭpĕrindictum, i, n.: overordenligt Paabud af en Skat el. af en Ydelse, (i d. sild. Retssprog); - de superindicto, Cod. Just. — sŭpĕr.indūco, xi, ctum, 3, v. a.: drager el. trækker derover, bedækker; - duum pedum terra superinducta, Plin. 15, 18; men Quintil. 5, 8, 2, „alleg.": nervis illis ··· adjiciunt superinducti corporis speciem; - ogf. „overf.": at indføre dertil el. at tilføie (i en Forklaring), Tertull.; bf. — sŭpĕrinductīcius (-itius), 3: understudt, uægte, fratres, Tertull.; — sŭpĕrinductus, 3, partic. af superinduco. — sŭpĕrindūmentum, i, n.: Overklædning, Tertull.; af — sŭpĕr.indŭo, ŭi, ūtum, ĕre, v. a.: iforer mig derover; - ∾ paenulam, Suet. Ner. 48; - ogf. „overf." o. eccles., Tertull. — sŭpĕrindūtus, 3, partic. af frgd.

sŭpĕr.infundo, (ud. perf.), fūsum, 3, v. a.: gyder derover el. derpaa, aquam, Cels., mel, id. — superinfusus, 3, partic. af frgd. — sŭpĕr.ingĕro, (ud. perf.), gestum, 3, v. a.: fører el. bringer el. hober derpaa el. derover; - ∾ acervos leguminum, Plin. 18, 73; men „poet.": Quippe ubi non umquam Titan superingerit ortus, (hvor Solen aldrig gaaer op), Tibull. 4, 1, 157. — sŭpĕringestus, 3, partic. af frgd. — sŭperinjectus, 3, partic. af flgd. — sŭpĕr.injĭcio, jēci, jectum, 3, v. a.: kaster endnu derpaa el. derover; - ∾ raras frondes, Virg. Ge. 4, 46; Quo superinjecit textum rude, Ovid. Met. 8, 641; ∾ fimum, Plin. — sŭpĕr.inspĭcio, ĕre, v. a.: fører Opsigt derover, (eccles.); - ∾ sacra ecclesiae, Sidon.

sŭpĕr.insterno, strāvi, strātum, 3, v. a.: breder el. lægger derover, tabulas (Bræder), vid. Liv. 30, 10; superinstrati tori pelle leonis, Sil. 7, 288. — sŭpĕr.instillo, are, v. a.: drypper el. lader dryppe derpaa; - ∾ olei modicum, Apic. — sŭpĕr.instrĕpo, ĕre, v. n.: at knage el. brage derover; - ∾ axis perfractis ossibus, Sil. 2, 186. — sŭpĕrinstructus, 3, partic. af flgd. — sŭpĕr.instrŭo, (ud. perf.), ctum, 3, v. a.: bygger derover, hober el. stiller ovenpaa hinanden; - ∾ concameratis (dat.), Cod. Just.; ∾ ordines vasorum in altitudinem, Colum. — sŭpĕrinsultans, tis, partic., [insulto]: springende om derpaa, Claudian.

sŭpĕr.intĕgo, ĕre, v. n.: tildækker, ora fossarum, Plin. 18, 8. — sŭpĕr.intendo, ĕre, v. n.: fører Opsigt derover, Augustin.; bf. — sŭpĕrintentor, oris, m., som Oversættelse af episcopus: Opsynsmand over Kirken, Augustin. — sŭpĕr.inundo, are, v. n.: at flyde el. strømme over; - bf. „overf.": ∾ ejusmodi eloquiis, Tertull. — sŭpĕr.ĭnungo, ĕre, v. a.: besmører el. overstryger dermed, oculos collyrio, Cels. — sŭpĕr.invĕho, ĕre, v. a., „poet." om Vinden: at føre el. bringe derover el. derop el. derhen; - ∾ speciem monstri, Avien. Arat. 1157. — sŭpĕrĭor, oris, f. und. superus. — superius, compar.; A) af superior, f. und. superus; — B) af supra.

sŭper.jăcĕo, ēre, v. n.: at ligge derover el. derpaa; - ∾ emplastrum, Cels. — sŭper.jăcĭo, jēci, jectum, (ogf. jactum, vid. Tac. Hist. 5, 6), 3, v. a.; I) kaster (noget derover) el. derpaa, folia, Colum., aggerem terrenum, Suet. Calig. 19; men Ovid. Her. 16, 222: Membra superjecta quum tua veste fovet; cf. Hor. Od. 1, 2, 11: Et superjecto pavidae natarunt Aequore damae, (overstrømmende el. oversvømmende); - ogf. c. dat.; ∾ se rogo, Val. Max.; cf. Plin. 5, 41: Phrygia Troadi superjecta; — B) ogf. „overf.": overdriver; - superjecere quidam augendo fidem, Liv. 10, 30; — II) kaster derover (med noget); - scopulosque superjacit undā Spumeus (pontus), Virg. Aen. 11, 625; cf. Plin. 7, 2: arbores tantae proceritatis, ut sagittis superjaci nequeant.

sŭper.jacto, are, v. a.; I) kaster i Veiret; - ∾ infantes, Val. Max. 9, 2, 4; — II) sætter el. springer derover; - mugiles tantae velocitatis sunt, ut transversa navigia superjactent (sc. se), Plin. 9, 51. — sŭperjactus, 3, f. und. superjacio. — sŭperjectĭo, onis, f., [superjacio]: Kasten el. at kaste derover; - ∾ vestium, Arnob.; — II) „overf." i Rhetoriken: Overdrivelse, Hyperbolen, Quintil. 8, 6, 67. — 1. sŭperjectus, 3, partic. af superjicio. — 2. sŭperjectus, us, m., [superjacio]: Springen el. at springe op derpaa, Colum. 6, 36. — sŭper.jūmentārius,

i, m.: Opsynsmand over jumentarii, altſ. etſlags Staldmeſter, Suet. Claud. 2.

sŭper.lābor, bi, v. dep. a: at glide hen derover; – in aperto jacentes sidera superlabebantur, Senec. Ep. 90 fin. — sŭper.lacrĭmo, are, v. n.: derefter at udgyde Taarer; men alene „overf." om den beſtaarne Vinſtok, Colum. 4, 24. — *sŭperlātĭo, onis, f.; I) i Rhetoriken: Overdrivelſe el. Hyperbolen; – vid. Cic. d. Or. 3, 53: tum augendi minuendique causa veritatis superlatio atque trajectio; cf. Quintil. 9, 2, 3; — II) i Grammatiken: Superlativet; – per comparationes et superlationes etc., Quintil. 1, 5, 45; o. — sŭperlātīvus, 3, nomen, (ſom ſtaaer i Superlativet), Charis.; af — sŭperlātus, 3, partic. o. adj. af superfero. — sŭper.lĭno, (ud. perf.), litum, 3, v. a.: ſmører derover el. derpaa; – ∾ radicem etc., Plin. 27, 24; – ogſ. overſmører dermed; ∾ laser visco, id. 22, 49; df. — sŭperlĭtĭo, onis, f.: Overſmørern, Marc. Emp.

sŭper.mando, ĕre, v. a.: tygger derpaa el. derefter, rhaphanos, Plin. 31, 33. — sŭper.mĕo, are, v. a.: at gaae el. holde ſig ovenpaa; – quaedam aquae inter se supermeant alias, (flyde ovenpaa andre), Plin. 2, 106; ogſ. absol.: supermeantes naves, Solin. — sŭper.mētĭor, mensus sum, v. dep. a.: tilmaaler el. tildeler rigeligen, alicui aliquid, Tertull. — sŭper.mitto, misi, 3, v. a.: kaſter el. hælder el. gyder deri, aquam potioni, Justin. 12, 14. — sŭpĕr.mundĭālis, e: hørende til Oververdenen, substantiae, Tertull. — sŭper.mūnĭo, ire, v. a.: befæſter el. dækker ovenfra el. oventil; – ∾ alvearia porticibus, Colum. 9, 7.

sŭpernas, ātis, adj., [supernus]: hørende til de høiere el. øvre Egne, abies, (ſom voxer ved mare Superum, opp. abies infernas: ſom voxer ved Tyrrhenerhavet), Plin. 16, 76; ∾ persica e Sabinis, id.; men ∾ ventus, (en Nordoſtvind), Vitruv. 1, 6; – adamas supernas, efter Macrob. Sat. 2, 4, ligeſom Tiberinum margaritum: comiſk Tiltale af Auguſtus til Mæcenas. — sŭper.nāto, are, v. n.: at ſvømme derpaa el. derover, at ſvømme el. holde ſig ovenpaa, Colum., Plin. 7, 13. — sŭpernātus, 3, partic., [nascor]: ſom opſtaaer derpaa el. derefter; – ∾ vulnera, Cels.

*sŭperne, adv.: oventil, ovenpaa, paa el. med Overdelen; – vid. Hor. A. P. 4; men Lucr. 1, 1098: Neve ruant coeli tonitralia templa superne; men gladium superne jugulo defigit, Liv. 1, 25; cf. id. 7, 10; men Plin. 19, 25: ∾ tendere (opad, opp. in terram); o. — sŭpernĭtas, atis, f.: Høihed; – ∾ supernitatum, Tertull.; — [supernus]. — sŭper.nōmĭno, are, v. a.: tillægger (nogen) et Vinavn; – ∾ (aliquem) Philadelphum, Tertull. — sŭper.nŭmĕrārĭus, 3: overtallig; – accensi ··· quos nunc supernumerarios appellant, Veget.

sŭpernus, 3, [super]: ſom befinder ſig derover, ſom er oventil el. ovenpaa; – Divorsas ire in partes, inferna supernis, Lucr. 5, 646; cf. Gell. 9, 1: jactus ex supernis in infima etc.; ∾ vulnera, (paa den øvre Del af Legemet), Plin.; cf. Hor. Od. 2, 20, 11; men id. Epod. 1, 29, ∾ Tusculum: høitliggende, (men ſkal efter Bentl. rimel. bede Supinum; cf. id. Od. 3, 4, 23); – ∾ numen (himmelſk), Ovid.; ∾ dei, Lucan.

sŭpĕro, avi, atum, 1, v. a. o. n., [2. super]; I) neutr.: at gaae el. drage el. ſkride op el. frem derover, at rage frem el. op el. i Veiret; A) „egentl."; – radiosus ecce sol superabat ex mari, Plaut. Stich. 2, 2, 41; men ibd. 2, 1, 6, „alleg.": Ripis superat mihi atque abundat pectus laetitia meum; men Virg. Aen. 11, 514: Per deserta juga superans adventat ad urbem, (ſkridende frem derover); men ibd. 2, 219: superant capite et cervicibus altis (angues); — B) „overf."; 1) at komme foran, at være den fortrinligere el. dygtigere, at ſeire, at giøre ſig gieldende; – numero hostis, virtute Romanus superat, Liv. 9, 32; cf. Caes. B. G. 1, 40, o. ibd. 3, 14; – superat sententia Sabini, id. ibd. 5, 31; si tamen superaverit morbus, Plin. 7, 3; — 2) rigeligen el. i Overflod at være tilſtede el. ved Haanden; – in quo et deesse aliquam partem, et superare, mendosum est, Cic. d. Or. 2, 19; cf. Sall. Catil. 20: illis divitias superare, etc.; men id. Att. 13, 46: si quid aeri meo alieno superabit; men superabat humor in arvis, Lucr. 5, 804; – men absol.: superante multitudine, Liv. 3, 5; ligeſ. velut quum superat otium, ibd. 17; — 3) at være tilbage el. tiloversel. til Reſt; – quae superaverint animalia capta etc., Caes. B. G. 6, 17; nihil ex raptis commeatibus superabat, Liv. 22, 40; cf. ibd. 49: paucos superantes etc.; men i et Regneſtykke: quid superat (bliver til Reſt)? Hor. A. P. 328; men Liv. 45, 24: quid igitur superat, quod purgemus? – uter horum vita superarit, (bliver den længſtlevende), Caes. B. G. 6, 19; men Virg. Aen. 3, 339: superatne et vescitur aura, (er han i Live)? men ibd. 2, 643: captae superavimus urbi, (have overlevet dens Fald); — II) act.: at gaae derover, at overſtige el. overſkride; at rage op el. frem derover, odl.; A) „egentl."; 1) „alm."; – ∾ munitiones, Liv., montes, Virg., hoc jugum, id. Aen. 6, 676; cf. ibd. 2, 303; men Caes. B. C. 1, 48, om Vandet: ∾ summas ripas fluminis; – ∾ retia saltu, (om Ræven: at ſpringe derover); men Liv. 2, 50: effuso cursu superare insidias, (komme forbi Bagholdet); cf. Caes. B. C. 1, 69, o. Cic. Tusc. 1, 19; – superat cacumine nubes (Parnassus), Ovid. Met. 1, 317; cf. ibd. 15, 378; — 2) „beſ." i Somandsſproget: ∾ promontorium, (ſeile el. passere derforbi), Liv., Tac., o. A.; cf. Serv. ad Virg. Aen. 1, 244; ligeſ. ∾ Euboeam, Nep. Them. 3; men ∾ Isthmon cursu, Ovid. Trist. 1, 11, 5; cf. Virg. Aen. 1, 244 (Serv.); men „alleg.", Enn. Ann. 7, 3: Quum neque Musarum scopulos quisquam superarat; — B) „overf.": ifølge en Egenſkab (ſom Størrelſe el. Værdi, odl.) at overgaae el. overtræffe; 1) „alm."; – ne in ea re sumptus fructum superet, Varr.; Vel cursu superare canem, vel viribus aprum, Hor. Ep. 1, 18, 51; qui summam spem civium virtute superavit, Cic. Lael. 3; men id. ibd.: inferiores non dolere (debent), se a suis aut ingenio, aut fortuna, aut dignitate superari; cf. id. Planc. 2, o. id. d. Or. 1, 44; — 2) „beſ." i Krigsſproget: at overvinde el. beſeire; – quos integros superavissent etc., Caes. B. C. 2, 5; cf. id. B. G. 1, 40; men bello superatos etc., ibd. 45; men „poet.": Clam ferro incautum superat (fælder el. nedlægger ham), Virg. Aen. 1, 350; — bb) df. ogſ. udenfor Krigsſproget; – Quem nemo ferro potuit superare, nec auro, (om C. Curius), Enn. ap. Cic. d. Rep. 3, 3; men in quo (genere officii) ··· omnes facile superabo, Cic. Fam. 5, 8; cf. id. d. Or. 1, 33, o. id. Catil. 4, 11; – ∾ difficultates omnes, Vell.; cf. Liv. 9, 4; men Virg. Aen. 11, 244: Atque iter emensi casus superavimus omnes; — III) partic. superans, tis, ogſ. ſom adj.; A) fremragende, høi; – mons Vesulus superantissimus inter juga Alpium, Solin. 2; — B) „overf.": ſom faaer Overhaand; – Quum semel in terris fuerit superantior ignis, Lucr. 5, 395.

sŭpĕr.obductus, 3, partic., [obduco]: ſom er truffen derover, pallium, Paul. Nol. — sŭpĕr.obrŭo, ŭi, ŭtum, 3, v. a.: ryſter el. ſtyrter ud derover, overvælder el. tildækker; – Dixit, et ingestis comitum superobruit armis (Tarpejam), Propert. 4, 4, 91. — superobrutus, 3, partic. af frgd. — sŭpĕr.occĭdens, tis, partic., [occido]: ſom gaaer ned derpaa el. derefter; – ∾ luna soli antecedenti, Macrob. Somn. Scip. 1, 18.

sŭper.partĭcŭlāris, e, numerus: ſom indeholder

foruden Tallet ogsaa en Aliqvotdel deraf, Capella. — sŭper.partiens, tis, adj., [partio], numerus: som indeholder foruden Tallet flere Aliqvotdele deraf, Capella. — sŭperpendens, tis, partic., [pendeo]: hængende ud el. frem derover; - ∾ saxa, Liv. 37, 27. — sŭper.pingo, (pinxi), pictum, 3, v. a.: overmaler, Solin. 17, Avien. — superpictus, 3, partic. af frgd. — sŭper.plaudo, ĕre, v. n.: klapper derover el. derpaa; - ∾ pinnulis, Solin. 2. — sŭperpondĭum, i, n., [pondus]: Overvægt, Appul. — sŭper.pōno, pŏsŭi, pŏsĭtum, 3, v. a.: sætter el. stiller el. lægger derover el. derpaa; I) „egentl."; - humano superpositum capiti decus, (om en Hovedbedækning, pileus), Liv. 1, 34; villa colli superposita, Suet. Galb. 4; men Ovid. Her. 21, 190: Aegra superposita membra fovere manu; men Plin. 5, 8: desertis Asiae duas Aethiopias superponunt, (henscætte el. forlægge dem derover, neml. i deres Beretninger); men absol.: Galatia superposita, (ligger ovenfor), ibd. 42; — b) navnl. ogs. hos Lægerne: at paalægge (Plaster el. Omslag), Cels., Plin.; — II) „fig."; A) sætter derover; - in maritimam regionem superpositus, ut etc., Liv. frgm. L. 91; men superpositus medicorum, Inscriptt.; — B) foretrækker; - ∾ huic (generi) aliud etc., Senec. Ep. 58; — C) sætter endnu dertil, tilføier; - quia interim plus valent ante gesta, ideoque levioribus superponenda sunt, Quintil. 9, 4, 25; df. — sŭperpŏsĭtio, onis, f.: Sygdommens Paroxysmus, Coel. Aur. — superposĭtus, 3, partic. af superpono.

sŭper.quartus, 3, numerus: Talforholdet 5 til 4, eller $1\frac{1}{4}$, Capella. — sŭper.quintus, 3, numerus: Talforholdet 6 til 5 el. $1\frac{1}{5}$, Boëth. — sŭper.rāsus, 3, partic., [rado]: som er skrabet ovenpaa; - ∾ clavi pedum, Plin. 22, 44. — superrimus, 3, s. und. superus. — sŭper.rŭo, ĕre, v. a. o. n.: at falde derpaa, at styrte derover; - ∾ aliquem, Appul.; ∾ corpori (mortui), id. — sŭper.săpĭo, ĕre, v. n.: at have en fortrinlig Smag, Tertull. — sŭper.scando, (ogs. superscendo), ĕre, v. a.: stiger el. skrider derover; - superscandens vigilum strata somno corpora, Liv. 7, 36; ∾ sentes, Colum. — superscendo, s. und. frgd. — sŭper.scribo, psi, ptum, 3, v. a.: skriver derover (for at rette); - ita multa et deleta et inducta et superscripta inerant, Suet. Ner. 52; ligel. Gell. 20, 6, o. Digest.

sŭper.sĕdĕo, sēdi, sessum, 2, v. n. o. a.: sidder derover el. derpaa; - eques Rom., elephanto supersedens, Suet. Ner. 11; ligel. ∾ tentorio (aquila), id. Aug. 96; ∾ corio (damnati), Ammian.; men ∾ ansam (aspis), Appul.; — II) df. „fig."; A) har Forsædet derved; - villicus ... litibus familiae supersedeat, (bør afgiøre Tyendets Trætter), Cato; — B) bliver siddende, bryder mig ikke derom, forsømmer el. efterlader; a) ordentl. c. abl.; - ut supersedeas hoc labore itineris, Cic. Fam. 4, 52; ∾ proelio, Caes. B. G. 2, 8; ligel. ∾ istis rebus, Plaut., istis verbis, id., (afholde sig derfra); - ligel. imperson.: supersederi litibus et jurgiis, Liv. 38, 51; ligel. id. 7, 27: tributo ac delectu supersessum est; men Cic. Inv. 1, 21: quod quum acciderit, omnino oratione supersedendum est; — b) alene sieldn. c. dat. el. c. acc.; - ∾ pugnae, auct. B. Afr. 75; - operam, quam dare rogati sunt, supersederunt, Gell. 3, 29; df. pass., auct. ad Her. 2, 17: haec causa non visa est supersedenda; ligel. istis omnibus supersessis, Appul.; — c) ogs. c. inf. obj.; - si etc., supersedissem loqui apud vos, Liv. 21, 40; cf. Suet. Aug. 93: deflectere ad visendum Apin supersedit; cf. id. Tit. 7, o. Val. Max. 2, 8, 6.

sŭper.sēmĭnātor, oris, m.: som saaer derover, Tertull.; af — sŭper.sēmĭno, avi, atum, 1, v. a.: saaer derover el. derpaa, Tertull. — sŭpersessus, 3, partic. af supersedeo. — sŭpersĭlĭens, tis, partic., [salio]: springende derover, volucris, Colum. — sŭper.sisto, stiti, 3, v. a.: at stille sig el. at træde derpaa; - ∾ tribunal, Appul.; men ∾ sicarium, (holde Stand derimod), id. — sŭper.spersus, 3, partic., [spargo]: overstrøet el. bestænkt; - ∾ gemma stellis puniceis, Solin.

sŭper.stagno, avi, 1, v. n., om en Flod: at danne Kiær el. Sumper udenfor sine Bredder; - si amnis Nar, in rivos deductus, superstagnavisset, Tac. Ann. 1, 79. — sŭper.stătŭmĭno, are, v. a.: at lægge derpaa som Underlag; - ∾ rudus, Pallad. — sŭper.sterno, (stravi), strātum, 3, v. a.: strøer el. breder el. dækker derpaa el. derover; - ∾ pavimenta testacea, Colum.; obrutum superstratis Gallorum cumulis erat (corpus consulis), Liv. 10, 29.

sŭperstes, ĭtis, adj., [super, sto]; I) som er derved, som er tilstede el. nærværende; df. et Vidne; - nemo his adest superstes, Plaut. ap. Fest. p. 305; ligel. Cic. Mur. 13, af en gammel Retsformular: suis uterque superstitibus praesentibus etc.; — II) som bliver tilbage, (navnl. efter nogens Død), altså som overlever nogen; a) c. dat.; - Ita mihi atque huic sies superstes, ut etc., Ter. Heaut. 5, 4, 7; cf. Cic. N. D. 2, 28: qui totos dies precabantur et immolabant, ut sui sibi liberi superstites essent; ligel. Liv. 1, 34, o. Suet. Calig. 7; men superstitem esse rei publicae etc., Cic. Fam. 6, 2; men Liv. 2, 7: se superstitem gloriae suae ad crimen atque invidiam superesse; — b) c. gen.; - superstes omnium meorum, Quintil. 6, prooem.; cf. Suet. Tib. 62, ogs. Tac. Ann. 3, 4; ligel. id. Agric. 3: pauci, et, ut ita dixerim, non modo aliorum, sed etiam nostri superstites sumus; ligel. Cic. Qu. Fr. 3, 1, 3: te non solum vitae, sed etiam dignitatis meae superstitem etc.; — c) absol.: superstitibus liberis, Suet., Quintil.; men Suet. Aug. 59: ∾ aliquem relinquere, (døe før nogen); men Ter. Andr. 3, 2, 7: ut sit superstes (puer: at han maae leve); - ogs. „poet. overf."; Illum aget penna metuente solvi Fama superstes, Hor. Od. 2, 2, 8; ligel. Ovid. Am. 3, 15, 20: Post mea mansurum fata superstes opus; men Roma ... superstite, (saa længe Rom staaer), vid. Lucan. 7, 660; — not.: comisk ogs. om en Levning fra Bordet, Martial. 10, 48: coenisque tribus jam perna superstes.

sŭper.stillo, are, v. a.: at dryppe (el. lade dryppe) derpaa el. derover; - ∾ oleum, Apic. — sŭperstĭtĭo, onis, f., [super, sto], (oprdl.: at blive staaende derved ifølge en Frygt el. Rædsel, navnl. med Hensyn paa Guderommen); df. I) „alm.": Overtro el. overtroisk Frygt; (opp. religio: den religiøse Ærefrygt el. forstandige og fromme Gudsdyrkelse); - nec vero superstitione tollenda tollitur religio, Cic. Div. 2, 72; cf. id. N. D. 1, 42: (tollere) superstitionem, in qua inest timor inanis deorum; - ogs. in pl.; ∾ aniles, ibd. 2, 28, magicae, Tac. Ann. 12, 59, novae, Quintil. 4, 4, 5; df. — II) „bes." ogs.; A) s. religio; - vid. Senec. Ep. 95: virtutis quadam superstitione teneantur, etc.; cf. Justin. 39, 3: ∾ templi; s. ogs. id. 41, 3; — b) df. ogs. „poet." o. objectivt: Gienstanden for en hellig Frygt el. Ærefrygt; vid. Virg. Aen. 12, 817; — B) udenfor Religionssproget: ængstelig Frygt el. Nøiagtighed; - superstitione praeceptorum contra rationem causae trahi, Quintil. 4, 2, 85.

sŭperstĭtĭōse, adv.; I) „alm.": overtroisk; - ∾ aut aniliter dicere aliquid, (opp. physica constantique ratione), Cic. N. D. 3, 39; cf. id. Div. 1, 55, o. Suet. Dom. 15; — II) „bes.": altfor ængsteligen; - ∾ inhaerere cogitatis, Quintil. 10, 6, 5; af — sŭperstĭtĭōsus, 3, [superstitio]: fuld af Overtro, overtroisk, (opp. religiosus), Cic. N. D. 2, 28; ∾ religio, Nigid. ap. Gell. 4, 9; ∾ sollicitudo, Cic.; ligel. Liv. 6, 5: tum etiam ab recenti clade superstitiosis principibus;

ogf. absol.: ∾ ista concipere, id. Div. 2,39; - superl., ∾ saeculum, Tertull.; — II) „fig.": spaaende el. forudsigende, (forcl.); - Superstitiosus hic quidem est, vera praedicat, Plaut. Curc. a. 3, v. 27; cf. id. Rud. 4, 4, 95, o. poëta ap. Cic. Div. 1, 31.

sŭperstĭto, are, v. a. o. n., [superstes]; (forcl. Ord); I) act.: holder i Live, opholder, bevarer; - Regnumque nostrum ut sospitent superstitentque! Enn. ap. Non.; — II) neutr.: at være tilbage el. i Forraad el. ved Haanden; - Ut mihi supersit, suppetat, superstitet (cibus), Plaut. Pers. 3, 1, 3. — sŭper.sto, are, v. a. o. n.: at staae derover el. derpaa; - cum columnis, quibus superstabant (statuae), Liv. 40, 2; cf. Suet. Galb. 23; ∾ corporibus hostium, Liv. 7, 24, rupibus, id.; - lapsumque superstans immolat, etc., Virg. Aen. 10, 540; cf. Ovid. Her. 10, 123: Ossa superstabunt volucres inhumata marinae; - pondere superstantium in fossam procubuit (male densatus agger), Liv. 10, 5; cf. id. 44, 9.

sŭperstratus, 3, partic. af supersterno. — superstrictus, 3, partic. af flgd. — sŭper.stringo, strinxi, strictum, 3, v. a.: trækker el. binder sammen oventil; - ∾ manus, Appul.; ∾ latera balteis, Sidon. — superstructus, 3, partic. af flgd. — sŭper.strŭo, xi, ctum, 3, v. a.: bygger derover el. derpaa; - neque etc., neque firmis nexibus ligneam compagem superstruxit, Tac. Ann. 4, 62; men Quintil. 1, 4, 5: quicquid superstruxerit, corruet; cf. Senec. Contr. 1, praef.

sŭper.sum, fŭi, esse, (fut. superescit, f. supererit, Enn. ap. Fest.; men m. Tmesis: Jamque adeo super unus eram, Virg. Aen. 2, 567; s. ogf. Nep. Alcib. 8), v. n.; I) at være ovrig el. tilovers; A) (som Rest): at være tilbage el. i Behold el. ved Haanden; - ex eo proelio ··· superfuerunt etc., Caes. B. G. 1, 26; cf. id. B. C. 3, 87: perexigua pars illius exercitus superest; ligel. Cic. Catil. 3, 10; men id. Verr. act. 1, 4: quantum ··· satietati ejus superfuit; ligel. quantum ipsi (patriae) superesse potest, (hvad det selv kan have tilovers), id. d. Rep. 1, 4; - omnino biduum supererat, quum etc., Caes. B. G. 1, 23; cf. id. B. C. 3, 51; - quod superest (forresten, iøvrigt), scribe, quaeso, etc., Cic. Att. 9, 19; men Ovid. Fast. 3, 675: Nunc mihi, cur cantent, superest dicere; cf. id. Met. 14, 145; men superest, ut etc., vid. Plin. Ep. 1, 1; — 2) „bef.": at overleve, endnu at være i Live; - Lucumo superfuit patri etc., Liv. 1, 34; cf. id. 27, 49, o. Plaut. Asin. in.; men Suet. Claud. 21: quum superessent adhuc, qui spectaverant; — B) (som Overflod): rigeligen at være tilstede el. ved Haanden; - Cui tanta erat res, et supererat? Ter. Phorm. 1, 2, 19; cf. ibd. 1, 3, 10: Aliis, quia defit, quod amant, aegre'st; tibi, quia superest, dolet; ligel. Cic. Fam. 13, 63: superesse mihi verba ··· quae dixeram defutura; - bf. „poet.": modo vita supersit (strækker til, odl.), Virg. Ge. 3, 10; cf. ibd. 136; — 2) sildv. dadlende: at være formeget; - ut neque absit quicquam, neque supersit, Cic. d. Or. 2, 25; — II) f. adesse: at komme til Hielp, at yde Bistand; - si superesset (sc. amico in jure) etc., Suet. Aug. 56; cf. Gell. 1, 22, 2.

sŭpertectus, 3, partic. af flgd. — sŭper.tĕgo, xi, ctum, 3, v. a.: dækker derover, tildækker; - Candidaque ossa super nigra favilla (quum) teget (Tmesis), Tibull. 3, 2, 10; ∾ vasa congestu culmorum et frondium, Colum. — sŭper.terrēnus, 3: som befinder sig over Jorden, Tertull. — sŭper.tertĭus, 3, numerus: Talforholdet 4 til 3, el. $1\frac{1}{3}$, (som Oversættelse af ἐπίτριτος), Censorin. — sŭper.traho, ĕre, v. a.: trækker el. drager derover; - ∾ crates dentatas, Plin. 18, 48.

sŭpĕrunctĭo, onis, f., [superungo]: Oversalven el. Overstrygen, Coel. Aur. — sŭpĕrunctus, 3, partic. af superungo. — sŭpĕr.undo, are, v. n.: at flyde el. strømme over; bf. „fig." (o. eccles.): ∾ gratia, Paul. Nol. — sŭpĕr.ungo, xi, ctum, 3, v. a.: at oversalve el. overstryge, Cels., Scribon. — sŭpĕr.urgens, tis, partic., [urgeo]: som ovenfra trænger ind; - fluctu superurgente etc., vid. Tac. Ann. 2, 23.

sŭpĕrus, a, um, [2. super]: som befinder sig ovenpaa el. derover, den el. det øvre; I) posit.; A) „alm."; - omnes dii deaeque superi, inferi, etc., Ter. Phorm. 4, 4, 6; men Plaut. Cist. 2, 1, 36: At ita me dii deaeque superi atque inferi et medioxumi; men dii superi, (opp. Manes), Hor. Ep. 2, 1, 138; men ex tam alto dignitatis gradu ad superos deos potius, quam ad inferos, pervenisse etc., Cic. Lael. 3, oftere; - Limen superum inferumque salve, Plaut. Merc. 5, in.; ut omnia supera, infera ··· videremus, Cic. Tusc. 1, 26; ∾ rerum atque coelestium quasi spectatores, id. N. D. 3, 56; cf. Virg. Aen. 6, 788: omnes coelicolae, omnes supera alta tenentes; men ∾ lumen, Lucr.; templum superi Jovis (i. e. Capitolini), Catull. 55, 5; - mare superum: det adriatiske o. joniske Hav, (opp. mare inferum el. Tyrrhenerhavet), Plin. 3, 10, Suet. Caes. 34 o. 44; - de supero, (ovenfra), Plaut.; ogf. ex supero, Lucr.; — B) „bef."; 1) Superi, orum, m., (sc. dii): de øvre el. himmelske Guder, el. „alm.": Guderne; - Aspiciunt Superi mortalia, Ovid.; ratio Superum coelique tenenda, Lucr. 6, 33; cf. Virg. Aen. 1, 4; dog ogf. exemplo Superorum etc., Ovid. Trist. 4, 4, 19; Scilicet is Superis labor est, Virg. Aen. 4, 379; cf. Hor. Od. 1, 6, 16, ogf. Virg. Aen. 7, 313, o. ibd. 10, 34; ligel. Superis deorum Gratus et imis, Hor. Od. 1, 10, 19; — 2) i Modsætning af Underverdenen: som befindes el. som findes i Oververdenen el. paa Jorden; - supera ardua linquens, Virg. Aen. 7, 562; superasque evadere ad auras, ibd. 6, 128; ∾ orae, ibd. 2, 41; ∾ lumen, (Livslyset), ibd. 6, 680; ligel. Vell. 2, 48, om Pompejus: si etc., quam apud superos (i Oververdenen el. iblandt de Levende) habuerat magnitudinem, illibatam detulisset ad inferos; — II) compar., sŭpĕrĭor, us; A) „egentl." om Stedet: som findes el. ligger høiere; høiere, øvre, paa Overdelen; - superiorem partem collis etc., Caes. B. G. 7, 46; tota domus superior vacat, Cic. Att. 12, 10; ∾ accumbere (ovenfor el. paa den høiere Plads), Plaut. Most. 1, 1, 42; de loco superiore (dixisse, d. e. fra Tribunalet), Cic. Verr. 2, 42; cf. id. Fam. 3, 8; men ex loco superiore (proeliari), vid. Caes. B. G. 2, 23; cf. id. B. C. 3, 98; men Cic. Inv. 2, 40: ex superiore et ex inferiore scriptura etc.; — B) „overf."; 1) om Tiden el. om en Tidsfolge: tidligere, forløben el. forbigangen; ogf. m. Hensyn paa Aarene el. Alderen: ældre, odl.; - quid proxima, quid superiore nocte egeris, Cic. Catil. 1, 1; cf. id. Fam. 1, 9, 20, o. Caes. B. G. 7, 58; ∾ annus, Cic. Sest. 6; ∾ men tempora, (opp. inferiora), Suet. Claud. 41; in superiore vita etc., vid. Cic. d. Senect. 8; - omnis juventus, omnesque superioris aetatis (af en modnere Alder), Caes. B. C. 2, 5; superior Africanus, (den ældre Afr.), Cic. Verr. 5, 10; — 2) som staaer høiere ifolge nogen Egenskab, høiere, fortrinligere, ypperligere, odl.; a) c. abl. resp.; - multi Gnathonum similes, quum sint loco, fortuna, fama, superiores, Cic. Lael. 25; cf. id. Off. 1, 26; men numero superiores etc., Hirt. B. G. 8, 12; cf. Caes. B. G. 7, 65; — b) absol., qui superiores sunt, summittere se debent etc., (opp. inferiores), Cic. Lael. 20; ligel. id. Off. 1, 26: ut quanto superiores simus, tanto nos geramus summissius; cf. id. d. Or. 2, 52: invident homines maxime paribus, aut inferioribus ··· sed etiam superioribus invidetur; s. ogf. Vell. 2, 101; — III) superl., superrimus, supremus, summus; A) sŭperrĭmus, 3, findes alene Varr. L. L. 7, 3, o. Charis. p. 130; — B) suprēmus, 3: den øverste el. høieste el. ypperste; 1) „egentl." om Stedet, (dog alene „poet."); - montesque supremos Silvifragis vexat flabris, (de høieste Fieldtinder el.

Biergspidser), Lucr. 1, 275; cf. Virg. Ge. 4, 460, o. Hor. Epod. 17, 69; ∾ rupes, Senec. Oed.; ∾ arx, Claudian.; — 2) „overf."; aa) i el. efter Tiden el. Tidsfølgen: den el. det yderste el. sidste, den yderste el. sidste Del deraf, ultimus, a) „alm."; - sol occasus suprema tempestas esto, Gell. 17, 2, 10, (e XII tabb.); cf. Varr. L. L. 6, 2, hvor ogs. absol., suprema (sc. tempestas); s. ogs. Plin. 7, 60; ligel. heder supremo ··· sole: ved Solens Nedgang, Hor. Ep. 1, 5, 3; ligel. jubare exorto jam nocte suprema, (ved Nattens Ophør), Colum. (poëta) 10, 294; men Ovid. Rem. Am. 114: Supremam bellis imposuisse manum (den sidste Haand); — β) neutr. supremum ogs. som adv.: sidste Gang, (opp. primum); saal. Ovid. Met. 12, 526: Quae mihi tunc primum, tunc est conspecta supremum; — b) „bes." som hørende til den sidste Time el. Dødstimen: den el. det sidste; - ∾ dies, Cic. Phil. 1, 14, o. Hor. Od. 2, 13, 30, oftere; ligel. ∾ tempus, id.; ∾ hora, Tibull.; men ∾ supplicio sancire, (forbyde under Dødsstraf), Cic. Leg. 2, 9, (e XII tabb.); ∾ sors, (d. e. Døden), Hor.; ogs. ∾ iter, id.; men ore supremo, (med døende Mund), Ovid.; Augusti suprema cura, Plin. 7, 46; cf. id. 37, 10; - ∾ honor: den sidste Ære, (d. e. hæderlig Begravelse), Virg. Aen. 11, 61; ∾ tori, (Ligbaalet), Ovid.; ligel. ∾ ignes, id.; ∾ judicia hominum, (deres sidste Villie el. Testamente), Quintil., Plin. Ep.; ∾ tituli: en Gravskrift, id. 9, 19; — β) supremum ogs. som adv.: sidste Gang, Virg. Aen. 3, 68; ligel. supremo, Plin. 11, 115; — c) endnu er hertil at mærke subst. suprema, orum, n.: Livets Ende el. Dødstimen; - ut me in supremis consolatus est! Quintil. 6, prooem.; cf. Tac. Ann. 6, 50; - ogs. Begravelsen; vid. Plin. 7, 3: supremis divi Augusti etc.; cf. Tac. Ann. 1, 61, o. ibd. 3, 49; - ogs. den Afdødes sidste Villie; nihil ··· agi, nisi de supremis Augusti, Tac. Ann. 1, 8; miles in supremis ordinandis etc., Digest.; - endel. ligesom reliquiae: Resten af det forbrændte Lig, Ammian., Solin.; — bb) ifølge en Grad el. Rang: den el. det øverste el. høieste el. største i sit Slags; - multa suprema, id est: summa et maxima, Gell. 11, 1, 2 flgd.; cf. Virg. Aen. 3, 590: suprema macies etc.; - Juppiter supreme, serva me, Plaut. Men. 5, 9, 55, oftere; cf. Ter. Ad. 2, 1, 42; men Plaut. Pseud. 1, 1, 14: tu med antidhac Supremum habuisti comitem consiliis tuis; — C) summus, 3, [ctr. af supimus el. supumus, af inus. supus s. superus]: den el. det øverste el. høieste el. yderste; den øverste el. høieste el. yderste Del deraf; 1) „egenl.", (supremus derim. oftere „poet."), om Stedet; - ∾ jugum montis ascendere, Caes.; ligel. ∾ locum castrorum petere, id.; qui est in summa sacra via, (i den øverste Ende af den Gade), Cic. Planc. 7; cf. Hor. Ep. 1, 1, 54: Janus summus ab imo, (fra den ene Ende til den anden); qui ad aquam jam summam appropinquant (til dets Overflade, neml. nedenfra), Cic. Fin. 4, 23; men apud summum puteum, (paa Randen deraf), Plaut. Mil. gl. 4, 4, 16; - Jubeo te salvere summa voce etc., Plaut. Asin. 2, 2, 30; cf. Hor. Sat. 1, 3, 7; ligel. ∾ vox, (opp. ima), Quintil. 1, 3, 15; - ogs. absol., si quid de summo petas, (fra et høit Sted), Plaut.; men summus ego, Hor. Sat. 2, 8, 20, (jeg laa øverst til Bords); cf. Cic. d. Senect. 8; ligel. Plaut. Asin. 5, 2, 41: a summo dare (bibere: skenke først for den øverste); - ab ejus (frontis) summo etc., vid. Caes. B. G. 6, 26; a summo inflexum baculum (fra den øverste Ende), Cic. Div. 1, 17; men Plin. Ep. 2, 17: sunt enim in summo (fontes: paa Overfladen); men ordsprogsvis: desinit in adversa niti, qui pervenit in summum, Quintil. 12, 10, 78; men Senec. d. Ir. 2, 3: oratori ··· summa riguerunt, (Extremiteterne el. Lemmerne); men c. gen.: caput et summa pectoris etc., vid. Cic. Fam. 1, 9, 15; — b) neutr. summum som adv.: høiest, i det høieste; - exspectabam hodie aut summum cras ab eo tabellarios, Cic. Att. 13, 21; ligel. bis terve summum etc., id. Fam. 2, 1; cf. id. Mil. 9, o. Liv. 21, 35, oftere; — 2) „overf."; a) om Tiden el. om en Tidsfølge: den yderste el. sidste; - Haec est praestituta summa argento dies, Plaut. Pseud. 1, 3, 140; cf. Virg. Aen. 2, 324; - ad summam senectutem, Cic.; men Quintil. 6, 4, 22: ut potentissima (argumenta) prima et summa ponantur (sættes først og sidst); men absol.: primo (el. initio) ··· medio, summo (ponere: først, midterst, sidst), id. 7, 1, 10; ligel. summi, (opp. primi), Lucan. 2, 211; — β) neutr. summum ogs. som adv.: sidste Gang, Albinov. 1, 137: Nunc ego te infelix summum teneoque tuorque; — b) med Hensyn paa en Egenskab el. Rang, odl.: den høieste el. yderste; den ypperste el. fortrinligste; meget høi el. vigtig i sit Slags; - ∾ spem civium (superare), Cic. Lael. 3; cf. ibd. 7; ligel. qui in virtute summum bonum ponunt, ibd. 6; ∾ loco nati, Caes.; in summo magistratu, id.; men Cic. Manil. 17: in uno Pompejo summa esse omnia; ∾ turpitudo, id.; ∾ scelus, Sall.; ∾ hiems, (den strængeste og haardeste Vinter), Cic. Verr. 4, 20; ligel. ∾ aestate, id. ibd. 5, 31; men ibd. 5, 2: non agam tecum summo jure (efter den strængeste Ret); unius optimi et summi viri diligentia (sustentari), id. d. Rep. 1, 35; men absol.: quum par habetur honos summis et infimis, ibd. 34; quum hoc natura tulerit, non solum ut summi virtute et animo praeessent imbecillioribus, sed ut hi etiam parere summis velint, id. ibd.; ligel. ∾ amicus, (ypperste Ven), Ter. Phorm. 5, 8, 60, oftere; men absol.: is nostro Simulo fuit summus (sc. amicus: var hans bedste Ven), id. Ad. 3, 2, 51; - summo rei publicae tempore, (i dens høieste Fare), Cic. Phil. 5, 17; men ∾ res publica: Statens høieste Vel, Statens Tilværelse el. Staten selv, id. R. Am. 51, oftere; men „poet.": Quo res summa loco, Panthu? hvorledes staaer det til med Staten el. med det Hele? Virg. Aen. 2, 322; men ibd. 9, 199: Mene igitur socium summis adjungere rebus, Nise, fugis? (at lade mig deltage i det store Værk); men ad summa tendendum est, vid. Quintil., prooem. 19; — bb) ds. som subst. summa, ae, f., (sc. res): det Høieste el. Vigtigste i el. ved en Sag, Hovedsagen el. Hovedpunktet, Indbegrebet el. Summen; a) „alm."; - lectis rerum summis, Liv. 40, 49; cf. Cic. Leg. 2, 7: sed ipsae summae rerum sententiaeque (edentur a me); men id. Fam. 13, 75: summa est ··· si curaveris etc.; cf. id. Quint. 9; men Plaut. Truc. 4, 2, 15: solus summam habet hic apud nos (indtager den første Plads hos os); men Quintil. 3, 2, 1: summam (huic dederit) ratio et exercitatio (Fuldendelse, odl.); ad summam universi belli pertinere, Liv. 32, 17; — b) „bes." om en Regning: Summen el. Hovedtallet, som omfattende de enkelte Poster; - si aera singula probasti, summam, quae ex his confecta sit, non probare (soles)? Cic. frgm. ap. Non.; cf. id. Off. 1, 18 („alleg."): addendo deducendoque videre, quae reliqui summa fiat; ligel. summam subducere el. facere, (opgiøre, odl.), id.; de summa nihil decedet, Ter. Ad. 5, 3, 30; men Liv. 32, 17: treceni nummi in capita etc.; hac summa redempti; - men Cic. Fam. 1, 9: summam feci cogitationum mearum omnium, (har samlet dem under Et); men Suet. Aug. 9: proposita vitae ejus velut summa; - summarum summa, (Indbegrebet af det Hele el. Universet, odl.), Lucr. 3, 817; cf. Senec. Ep. 40; ligel. summa summaï, Lucr. 6, 679; - ad summam (som adverbial Diction): kort og godt, overhovedet; ad summam, non posse istaec sic abire, Cic. Att. 14, 1, oftere; cf. Hor. Ep. 1, 1, 106, o. Juvenal. 3, 79; ligel. in omni summa, Cic. Qu. Fr. 3, 5, 5; — c) „overf": Helheden el. det Hele, (i Modsætn. af de enkelte Dele); - non in summa exercitus tuenda, sed in singulis

militibus conservandis, etc., Caes.B.G.6,34; cf. id. B. C. 1,67: etsi aliquo accepto detrimento, tamen summa exercitus salva etc.; - bf. summa totius belli: Overanførselen, id. B. G. 2, 4; men ibd. 1, 41: neque de summa belli suum judicium esse, sed imperatoris; cf. id. B. C. 3, 5: libere ad summam rerum consulere, (opp. omnia ad praescriptum agere); men Cic. d. Rep. 1, 26: quum penes unum est omnium summa rerum, (Ledelsen af det Hele, Statens Styrelse); - bf. ofte summa rerum: Statens Velfærd el. Staten selv; vid. Liv. 10, 14 o. 27; ligel. ∾ consilii, (den øverste Raadsbeslutning), Cic.; cf. id. Catil. 4, 7; men Caes. B. G. 7, 21: penes eos ··· summam victoriae constare, (at den afgiørende Seier beroede paa dem); - men Ter. Phorm. 2, 2, 3: Ad te summa solum, Phormio, rerum redit, (al Regning beroer paa dig).

sŭpervăcānĕus, 3, [vacuus]: overflødig, tiloverS, unyttig; - ∾ vasa, Cato; ∾ operis aucupium et venatio, (som Biarbeide), Cic. d. Senect. 16; ∾ oratio, Liv., defensio, id.; - omnia ita nata ··· ut nihil eorum supervacaneum sit, etc., Cic. N. D. 2, 17; cf. ibd. 1, 33 o. 35; - de tempore supervacaneum est dicere, Sall. Catil. 51; cf. ibd. 58; men Liv. 2, 21: quin alter consul pro supervacaneo et inutili habeatur; - som adv. findes abl. supervacaneo, Fronto; — not.: m. Formerne: supervacuus, supervacaneus, kan sammenlignes: siccus, siccaneus, o. fl.

sŭper.văco, are, v. n.: at være overflødig, Gell. 1, 22, (som Forklaring af superesse). — sŭpervăcŭe, adv. af supervacuus: overflødigen, tilovers, Paul. Sent., Tertull. — sŭpervăcŭo, abl. som adv., f. und. flgd. — sŭper.văcŭus, 3: overflødig, unødvendig, unyttig; - Omne supervacuum pleno de pectore manat, Hor. A. P. 337; men Quintil. 12, 8, 7: non tam obest, audire supervacua, quam ignorare necessaria; cf. id. 4, 2, 44; men quae est virtus, supervacua contemnere? Senec. Ep. 110; men quod monere supervacuum fuerat, Quintil.; ogs. m. labor, id., doctrina, id.; men ∾ honores (sepulcri), vid. Hor. Od. 2, 20, 24; cf. id. Ep. 1, 15, in.; ∾ metus, Ovid., cultus lupini, Colum.; - vel ex supervacuo (praecavere: endog uden Nødvendighed), Liv. 2, 37; in supervacuum (tumultuans iracundia: hen i Veiret, uden al Grund), Senec. d. Ir. 2, 11; pro supervacuo haberi, Digest.; - neutr. abl. supervacuo, ogs. som adv., f. supervacue, Plin. 11, 30, Digest.

sŭper.vādo, ĕre, v. a.: drager el. skrider derover; - ∾ omnes asperitates, Sall. Jug. 75; cf. Liv. 32, 24. — sŭper.văgor, atus sum, 1, v. dep. n.: umaadeligen at udbrede sig, (om Vinranken), Colum. 4, 21 o. 22. — sŭper.vector, ari, v. dep. n.: at fare hen derover, Tertull. — sŭper.vĕhor, vectus sum, 3, v. dep. a.: at fare el. drage derover el. derforbi; - ∾ montem, Catull. 66, 43, promontorium, Liv. 42, 48.

†sŭper.vĕnĭo, vēni, ventum, 4, v. n. o. a.: at komme derover el. derop el. dertil; I) „egenl."; A) act.; - velut unda supervenit undam, Hor. Ep. 2, 2, 176; cf. Ovid. Met. 10, 490: crura loquentis Terra supervenit; ligel. vineae superveniunt jugum, Colum.; — B) neutr.; m. o. uden dat.; - timidis supervenit Aegle, Virg. Ecl. 6, 20; cf. id. Aen. 12, 356, o. Liv. 34, 29 o. 40, oftere; - quum etc., Laelius Fulviusque ab Roma ··· supervenerunt, id. 30, 25; ligel. ∾ nuncii ab urbe, Suet. Galb. 11; men Hor. Ep. 1, 4, 14: Grata superveniet, quae non sperabitur, hora; — not: bes. ogs. om Dyrenes Parring, Colum., Plin.; — II) „overf.": at komme derover el. dertil; - ne tempus opimandi quintam et vigesimam lunam superveniat, Colum. 8, 7; men om en Climax el. Forstærkning i Udtrykket, Quintil. 9, 4, 23: aliud enim majus alio supervenit etc.; df. — sŭperventōres, um, m.: en Troppeart (rimel. til Overfald), Ammian.; o. — sŭperventus, us, m.: Kommen el. at komme dertil el. dertil; - ∾ legionis, Tac. Hist. 2, 54; - ogs. Beroreelse med en Vædske, Plin. 7, 13; — b) i d. silb. Krigssprog: Overfald, Veget.

sŭper.vinco, ĕre, v. a.: overvinder, Tertull. — sŭper.vīvo, vixi, ctum, 3, v. n.: overlever; - Olympias non diu filiis supervixit, Justin.; men ∾ gloriae suae triginta annis, Plin. Ep. 2, 1, (vedblev at leve hædret); f. ogs. Flor. 2, 2, 14. — sŭper.vŏlĭto, avi, 1, v. a. o. n.: ofte at flyve derover; - ∾ tecta, Virg. Ecl. 6, 81; men concionanti ··· tantum volucrum supervolitavit, ut etc., vid. Tac. Hist. 3, 56. — sŭper.vŏlo, are, v. a. o. n.: at flyve derover; - totumque supervolat orbem, Ovid. Met. 4, 624; - supervolantes alte alites, Plin.; men „poet.": at tremebunda supervolat hasta, Virg. Aen. 10, 522. — supervŏlūtus, 3, partic. af flgd. — sŭper.volvo, volvi, vŏlūtum, 3, v. a.: at vælte el. rulle derover; - ∾ se quinque partibus, Avien. Arat. 970; supervoluto cylindro, Colum. 11, 3.

sŭpīnālis, e, [supinus]; efter Augustin., Epithet til Jupiter: der nedboier og forstyrrer efter Tykke. — sŭpīnātĭo, onis, f., [supino]: Tilbageboining; men alene i Lægesproget: ∾ stomachi, (naar Maven ikke beholder Spiserne), Coel. Aur. — sŭpīne, adv. af supinus: tilbageboiet; df. „fig.": skiødesløst, ligegyldigen, uagtsomt; - alius beneficium accipit supine, ut dubium praestanti relinquat, an senserit, Senec. Benef. 2, 24. — sŭpīnĭtas, atis, f., [supinus]: tilbageboiet Legemsstilling, hvorom Quintil. 11, 3, 122: est odiosa omnis supinitas; - Planasia (insula) de supinitate sic vocata (af dens flade Beskaffenhed), Solin. 3.

sŭpīno, avi, atum, 1, v. a., [supinus]: boier el. strækker el. lægger tilbage el. bagover el. baglæns; - manus modice supinata, Quintil.; supinata testudo, (som ligger paa Ryggen), Senec.; juvenem ··· in terga supinat, Stat.; men pass. c. acc. graec., Hor. Sat. 2, 7, 38: nasum nidore supinor, (sætter Næsen i Veiret for at lugte); men Virg. Ge. 2, 261: Ante supinatas Aquiloni ostendere glebas, (de omvendte el. omploiede Jordklumper); men supinantur ··· devexa jugi, (løbe straaligt nedad), Stat. Theb. 12, 213; — b) „alleg." er Senec. Benef. 2, 13: quid tantopere te supinat (bringer dig til saaledes at kneise, gior dig saa stolt)?

sŭpīnus, 3, [af Stammen sup- el. ὑπ-, o. besl. m. super]: som er boiet el. lænet tilbage el. baglæns; I) „egenl."; - animal omne, ut vult, utitur motu sui corporis prono, obliquo, supino, etc., Cic. Div. 1, 53; stertitque supinus, Hor.; cf. ∾ cubitus, (at ligge paa Ryggen), Plin.; ∾ caput, (tilbageboiet), Quintil.; ligel. ∾ cervix, id.; ∾ ora, Cic. Univ. 14; tendoque supinas Ad coelum ··· manus, (neml. med Fladen vendt opad, som Bedende), Virg. Aen. 3, 176; cf. Hor. Od. 2, 23, in.; - utpote supino jactu, (ved at kaste nedenfra el. opad), Liv. 30, 10; - compar., in arborum tonsura supiniore, Plin. 17, 35; — II) „fig."; A) „overf."; 1) om en Bevægelse: tilbageboiet el. tilbagevendt, tilbagegaaende, odl., (men alene „poet."); - Nec redit in fontes unda supina suos, Ovid. Med. Fac. 40; cf. id. Pont. 4, 5, 43: Fluminaque in fontes cursu reditura supino; men ∾ carmen, (Verelsang), Martial. 2, 86; — 2) om en Beliggenhed: sænket el. dalende, henstrakt el. udbredt; - ∾ collis, Virg. Ge. 2, 276; ∾ vallis, Liv. 4, 46, oftere; ∾ solum, Plin. Pan., mare, Plin., Tibur, Hor. Od. 3, 4, 23; — B) „ment."; 1) som ligger uvirksom, d. e. efterladen el. skiødesløs, odl.; - otiosi et supini (oratores), etc., Quintil. 10, 2, 17; cf. id. 11, 3, 3; Et supinum animum in gravi derelinquere coeno, Catull. 17, 25; ∾ cogitatio, Quintil., ignoratio, Digest.; - compar., ∾ deliciae, Martial. 2, 6; — 2) kneisende, d. e. stolt el. opblæst; - Haec et talia dum refert supinus, Martial.

5, 8; ligel. honore supinus, Pers. 1,129; — C) „techn." heder supinum (sc. verbum); a) Verbalformen paa um, u, (der m. substantiv Casusendelse ligesom boier sig hen til Verbet), Charis., Priscian.; — b) Verbalformen paa dum, (sædv. gerundium), Charis., Priscian. — sŭpo, (sipo): kaster ud fra hinanden, spreder; - vid. Fest. p. 311; Abtorque proram, et tortas copulas supa, Attius ap. Non.

suppactus, 3, partic. af 1. suppingo. — suppactŭlus, [f. sub.p.], 3: noget skelende; - ∾ oculi nigellis pupulis, Varr. ap. Non. — suppallĭdus, [f. sub.p.], 3: noget bleg, Cels. — suppalpor, [f. sub.p.], ari, v. depon. n.: smigrer el. kæler el. logrer derfor; (for- o. efterel. Ord); - matri suppalparier vino, ornamentis, etc., Plaut. Mil. gl. 2, 1, 28; men absol., suppalpandi nescius, Symmach.

suppar, [f. sub.p.], ăris, adj.: næsten lige, m. o. ud. dat.; - huic aetati suppares etc., Cic. Brut. 7; men suppari aetate, (næsten paa samme Tid), Vell. 1, 17. — suppărāsītor, [f. sub.p.], ari, v. dep. n.: ligesom en Snyltegjest at tale nogen efter Munden el. smigre el. hielpe tilrette; c. dat.; (plautinsk Ord); - ∾ amanti, Plaut. Amph. 3, 4, 10, patri, ibd. 1, 3, 17. — suppărātūra, ae, f.: Gienopreisning el. Fornyelse; - ∾ generis, Tertull.; af — 1. suppăro, [f. sub.p.], are, v. a.: føier derefter el. passer dertil, exuvias ··· capiti, Tertull. — 2. suppăro, avi, 1, v. a., [sub, par]: gior næsten lige dermed, bringer til at ligne; ∾ aliquid alicui, Tertull.

suppărum, (ogs. sipărium), i, n., o. suppărus, i, m.; I) etslags linned Dragt el. Kiortel, hvorom Varr. L. L. 5, 30: indutui alterum, quod subtus, a quo subucula; alterum, quod supra, a quo supparus; nisi quod Osce dicitur, (altſ. et oſkiſk Ord); - som Fruentimmerdragt, Plaut. Epid. 2, 2, 48, Lucan. 2, 634; som Mandsdragt, Varr. ap. Non.; — II) lidet Seil paa Formasten, Topseil; - summaque pandens Suppara velorum, Lucan. 5, 428; cf. Senec. Ep. 77, hvor ogs. supparum Alexandrinarum (navium) insigne. — suppătĕo, [f. sub.p.], ēre, v. n.: at være halvaaben nedentil; (alene hos Appul.); - ∾ fovea, id.; campi suppatentes, id.

suppĕdānĕum, i, n., [sub, pedaneus]: Skammel el. Fodskammel; - ∾ pedum, Lactant. — suppĕdĭtātio, onis, f.: Tilveiebringelse el. Forsyning; Forraad el. Overflod; - ∾ bonorum, nullo malorum interventu, vid. Cic. N. D. 1, 40; af — suppĕdĭto, avi, atum, 1, v. intens. n. o. a; [rimel. af inus. suppetito el. sub.p., af suppeto]; I) neutr.; A) „egentl.": rigeligen el. overflodigen at være tilstede el. ved Haanden; - unde mare ··· fontes ··· flumina suppeditant, Lucr. 1, 232; quod multitudo suppeditabat, Liv. 6, 21; men m. Lune: ne chartam quidem tibi suppeditare, (at dig endog mangler Papir), Cic. Fam. 7, 18; men id. Brut. 70: cui si vita suppeditavisset, (havde han levet saalænge); cf. ibd. 48; men Liv. 28, 27: ad vos quemadmodum loquar, nec consilium, nec oratio suppeditat; men „poet." m. Subjectsſætn.: At neque cur faciant ipsae, quareve laborent, Dicere suppeditat, Lucr. 3, 730; — B) „overſ."; 1) ligesom abundare: at have Forraad deraf, at være rigeligen forsynet dermed; - quibus (rebus) nos suppeditamus, eget ille, Cic. Catil. 2, 11; men Plaut. Trin. 5, 1, 3: ita gaudiis gaudium suppeditat; — 2) at strække til, at være nok; m. ad el. in, el. c. dat.; - parare ea, quae suppeditent et ad cultum et ad victum, Cic. Off. 1, 4; men quae etc., vix in fundamenta suppeditavere, Liv. 1, 55; - men Ter. Eun. 5, 9, 46: ∾ amori alicujus, (ligesom at hengive sig dertil); — II) act.: at hengive el. forskaffe el. yde, odl.; - ∾ cibos (om Jorden), Cic. Leg. 2, 27; quibus (fistulis) aqua suppeditabatur templis, id. Rab. perd. 11; cf. id. Att. 8, 1; men ∾ pecunias contra aliquem, id. Qu. Fr. 2, 2, 3; ∾ multa ad luxuriam irritamenta, id. d. Rep. 2, 4; men ∾ sumptum a sociis, vid. id. Agr. 2, 13; - ogs. m. Begrebsobjecter; ∾ oratoribus et poëtis mirabilem copiam dicendi, Cic. Top. 18; cf. Lucr. 3, 10; — b) ogs. absol., Si illi pergo suppeditare sumptibus, etc., Ter. Heaut. 5, 1, 57; quod Ciceroni suppeditas (at du forsyner ham), gratum, Cic. Att. 14, 20; men ibd. 11, imperson., ut ei suppeditetur ad usum et cultum copiose. — suppēdo, [f. sub.p.], ĕre, (i. e. paululum pedere), Cic. Fam. 9, 22.

suppernātus, 3, [sub, perna]; - suppernati, quibus femina sunt succisa in modum suillarum pernarum, (hvis Laar ere afhugne ligesom Skinker), Fest. p. 304 o. 305; f. ogs. Enn. ibd.; df. „poet. overſ.": suppernata securi (alnus: afhugget el. fældet), Catull. 17, 19, (o. Fest. l. c.).

†suppĕtĭae, as, f., [suppeto]: hvad der kommer til Hielp, Hielp el. Bistand, (men alene in nomin. o. acc.); - quicquid ego male Feci, sunt auxilia mihi et suppetiae domi, Plaut. Epid. 5, 2, 12; ligel. Non metuo, quin meae uxori latae suppetiae sient, id. Amph. 5, 1, 54; cf. Suet. Vesp. 4: legatum ··· suppetias ferentem etc.; — b) hos Bevægelsesverberne: ire, venire, etc., sættes acc. suppetias (f. ad suppetias: til Hielp); - Nae tibi suppetias tempore adveni modo, Plaut. Men. 5, 7, 31; ligel. suppetias proficisci, occurrere, ire, auct. B. Afr.; df. — suppĕtĭātus, us, m.: Ydelse af Hielp el. Bistand, Hielp el. Bistand, Appul.; o. — suppĕtĭor, atus sum, 1, v. dep. n.: kommer til Hielp, hielper; - de Patulciano nomine (angaaende min Forskrivning til P.) quod mihi suppetiatus es, etc., Cic. Att. 14, 18; - oftest hos Appul.; suppetiatum decurrunt, (ile til Hielp), id., oftere.

suppĕto, [f. sub.p.], ivi el. ii, itum, 3, v. n.; oprdl.: at komme dertil el. til Hielp, (neml. petere bese. m. bitere o. pedare, i. e. ire); df. sædv.: at være tilstede el. ved Haanden el. i Forraad; - Ut mihi supersit, suppetat, superstitet (cibus), Plaut. Pers. 3, 1, 3; si cui haec suppetunt etc., Cic. Off. 2, 8; cf. id. d. Or. 3, 35; men Caes. B. G. 1, 16: ne pabuli quidem satis magna copia suppetebat; cf. Liv. 5, 39; men id. 4, 22: quibus suppetebant vires ad arma ferenda; men Cic. Fin. 1, 4: scribentur fortasse plura, si vita suppetet; cf. Liv. 40, 56; - sielo. m. Personsobject; Deos oro, ut vitae tuae superstes suppetat (uxor), Plaut. Trin. 1, 2, 19; f. ogs. nedenf.; — II) „overſ.", ligesom sufficere: at være nok el. at strække til, at være noget voxen, at svare dertil, odl.; - ut ambitioni, ut quotidianis sumptibus copiae suppetant, Cic. Tusc. 5, 32; men Hor. Ep. 1, 12, 4: Pauper enim non est, cui rerum suppetit usus; - Utinam, quae dicis, dictis facta suppetant (maa svare dertil), Plaut. Pseud. 1, 1, 106; cf. id. Asin. 1, 1, 41; ligel. Liv. 2, 56: rudis in militari homine lingua non suppetebat libertati animoque; men id. 4, 48: ut pro se quisque, jam nec consilium sibi suppetere, diceret; - „poet." ogs. m. Personssubj.: Novis ut usque suppetas doloribus, (at du stedse gives til Pris derfor), Hor. Epod. 17, 64.

suppīlo, (avi), atum, 1, v. a., [sub, pilus: et Haar]: borttager hemmeligen el. bortlister; m. Personsobject: bestieler; (forel. Ord); - quum pallam atque aurum meum Domo suppilas uxori tuae (fra hende), Plaut. Men. 5, 1, 39; - suppiles clam domi uxorem, id. Asin. 4, 2, 6; ligel. ∾ aliquem, Pompon. ap. Non., o. Caecil. ibd. — 1. suppingo, (ud. perf.), pactum, 3, v. a., [sub, pango]: slaaer el. befæster derunder; beslaaer; - ∾ fulmentas soccis, Plaut. Trin. 3, 2, 94; ∾ clavos aureos crepidis, Val. Max. 9, 1, extern. 4; - Qui auro habeat soccis suppactum solum, Plaut. Bacch. 2, 3, 98; cf. Plin. 33, 14. — 2. suppingo, [f. sub.p.], ĕre, v. a.: overmaler el. overgyder; df. „poet.": ∾

ora ignito rubore, Avien. Arat. 1454. — suppinguis, [f. sub.p.], e: noget fed, cutis, Cels.

supplantātor, oris, m.: som sætter Benet for nogen; df. „overf.": en Bedrager, Hieronym.; af — supplanto, avi, atum, 1, v. a., [sub, planta]: sætter Benet for nogen, ὑποσκελίζω; - supplantare est pedem supponere, Non.; qui etc., supplantare eum, quicum certet, aut manu depellere, nullo modo debet, Cic. Off. 3, 10; — II) „overf.": kaster el. slaaer ned el. til Jorden, (navnl. i Gartnersproget); - ∾ vitem, Colum., vites in terram, Plin., uvas, id.; men ∾ fulturas, (bortrive, om Vandet), Vitruv.; - men „poet.": tenero supplantat verba palato, (udstøder el. henkaster), Pers. 1, 35. — supplaudo, ĕre, o. supplausio, onis, f. und. supplodo, etc.

supplēmentum, i, n., [suppleo]: Middel til Udfyldning el. Erstatning af det Manglende; I) „alm."; - in supplementum gregis (reservari), Colum.; men Suet. Aug. 80: cornei circuli supplemento (ved Hielp deraf) etc.; men Vell. 2, 81: speciosum adjectum supplementum Campaniae coloniae; — II) „bes." i Krigssproget: Troppernes Fuldtalliggiørelse el. Recrutering; df. concret: Recruteringsmandskab el. Recruter; - ∾ scribere legionibus, Cic.; cf. Liv. 42, 10, o. Caes. B. G. 7, 9; ligel. in supplementum classis etc., Liv. 37, 37; ligel. ad supplementum remigum, id. 26, 47.

supplĕo, [f. sub.p.], ēvi, ētum, 2, v. a.: udfylder paany, fuldstændiggiør, tilføier det Manglende; - dum suppleri summa queatur, Lucr. 1, 1014; de bibliotheca tua supplenda etc., Cic. Qu. Fr. 3, 4; men ∾ usum provinciae, (afhielpe en Fornødenhed i Provindsen), vid. id. Verr. 4, 5; men ∾ librum etc., vid. Suet. Caes. 56; men Ovid. Met. 7, 291: Adjectoque canae supplentur corpore rugae; cf. id. ibd. 7, 628; - ∾ multis damna incendiorum, (erstatte dem deres Tab), Suet.; cf. id. Aug. 41, o. Tac. Ann. 1, 71; ∾ alicui locum parentis, (være nogen i Faders Sted), Senec. Hippol.; - ogs. at udfylde en Mening af det Foregaaende, Cic. d. Or. 2, 26, el. i Tankerne, id. Phil. 12, 6; men id. Flacc. 17, absol.: supplet enim iste nescio qui, etc., (han tilføier det Manglende); — II) „bes." i Krigssproget: at fuldtalliggiøre el. recrutere; - cum sex legionibus iisque suppletis etc., Anton. ap. Cic. Phil. 8, 9; ∾ legiones subito delectu, Tac.; ∾ naves remigio, Liv. 26, 39; ogs. ∾ remigium, Virg. Aen. 3, 471. — suppletus, 3, partic. af frgd.

supplex, ĭcis, adj., [sub, plico]; (oprdl.: som bøier Knæ, knæfaldende; df.): ydmygt bedende el. bønfaldende; a) absol.; - supplex te ad pedes abjiciebas, Cic. Phil. 2, 24; cf. id. Lig. 5; ligel. Et genua amplectens, effatur talia supplex, Virg. Aen. 10, 523; men „alleg.", Cic. Catil. 4, 9; - quum se ··· etiam supplicem pro me profiteretur (Pompejus), id. Pis. 32; cf. Caes. B. G. 2, 28; men Hor. Epod. 17, in.: do manus supplex; cf. id. Ep. 2, 2, 103: Quum scribo, et supplex populi suffragia capto; — b) c. dat.; - ut tibi supplex fierem, Plaut.; ligel. Cic. Tusc. 1, 29, om Socrates: nec judicibus supplex fuit; cf. Ter. Phorm. 5, 6, 47, Ovid. Her. 7, 185, o. A.; — c) undert. ogs. som subst m. pronom. poss., el. c. gen.; - vester est supplex, judices, vestram fidem attestatur, Cic. Mur. 40, oftere; cf. Hor. Od. 3, 10, 16; - quem supplicem vestrae misericordiae etc., Cic. Coel. 32; men supplex dei, Nep. Paus. 4; ∾ tui numinis, Senec. Agam.; — II) „overf." om Ting og om Begreber: som betegner el. indeholder en Bøn; - tendit ad vos virgo Vestalis manus supplices, Cic. Font. 17; cf. Hor. Od. 3, 14, 8; ligel. ∾ dona, Virg., vota, id.; men ∾ libelli, (Ansøgninger), Martial. 8, 31; ∾ verbis (orare, ut etc.), Cic. Att. 12, 32; demisso vultu, voce supplici etc., Sall. Catil. 21; men Quintil. 11, 1, 3: si genus dicendi minax supplicibus in causis adhibeamus.

*supplĭcāmentum, i, n., eftercl. Biform af frgd.; - in pl.: ∾ sollennibus rem divinam procurat (sacerdos), Appul.; — supplĭcātĭo, onis, f.; i Religionssproget: høitidelig Bedefest el. Bededag, som offenligen anstilles ifolge nogen vigtig (lykkelig el. ulykkelig) Begivenhed; - quorum (prodigiorum) averruncandorum causa supplicationes in biduum senatus decrevit, Liv. 10, 23; ligel. ibd. 47: unum diem Aesculapio supplicatio habita, (neml. i Anledning af en Smitsot); men id. 31, 19: supplicationibus habitis jam etc., (neml. i Anledning af den forestaaende Krig); - navnl. anordnedes slige Bedefester (el. Takkefester) i Feltherrens Navn efter en stor Seier, (hvorefter sædv. fulgte en Triumph); vid. Caes. B. G. 2, 35, o. Suet. Caes. 24; hvf. det ogs. om den i Consulen Cicero's Navn anordnede Takkefest i Anledning af den undertrykte catilinariske Sammensværgelse hedder (Cic. Sull. 20): cui uni togato supplicationem senatus decrevit; cf. Cic. Catil. 3, 6 o. 10; o. — supplĭcātor, oris, m.: den Bedende el. Bønfaldende, Prudent., Augustin.; — [supplico].

supplĭcĭum, i, n., [supplex]; oprdl.: Knælen, navnl. for at bede, el. for at lide en Straf; df.; I) ydmyg Bøn til Guddommen, ogs. den dermed forbundne Gudstieneste el. Offring, odl.; - suppliciis votisque fatigare deos, Liv. 27, 50; cf. Sall. Catil. 52: non votis, neque suppliciis muliebribus auxilia deorum parantur; men ibd. 9: in suppliciis deorum magnifici (ved Gudernes Dyrkelse el. Offringer) etc.; ligel. Liv. 22, 57: quibus precibus suppliciisque deos placare possent; s. ogs. Plaut. Rud. prol. 51; ligel. Varr. R. R. 2, 5: quos (boves) ··· ad deorum servant supplicia; — B) „overf." fra Religionssproget: indstændig Bøn el. Begering, Sall. Jug. 46 o. 66; — II) den Straffældiges Knælen el. Nedbøining; df. „overf.": Afstraffelse, Straf, Pinsel; - ∾ est poena peccati, Cic. Pis. 19; omni supplicio excruciatus, id. Manil. 5; summo cruciatu supplicioque perire, id. N. D. 3, 33; cf. Caes. B. G. 6, 17; men ∾ sumere de aliquo, (at afstraffe), vid. Ter. Andr. 3, 5, 17; cf. Cic. Verr. 2, 37; men Ter. Heaut. 1, 1, 86: Interea illi de me supplicium dabo, (vil jeg lide Ondt for min Uret imod ham); ligel. satis supplicii tulisse (se: de vare straffede haardt nok) etc., Caes. B. C. 1, 84; men „poet.": quid ··· Si non supplicio culpa reciditur, Hor. Od. 3, 24, 34; — b) ligel. in pl., Cic. Off. 3, 27, Caes. B. G. 6, 17, o. Hor. Sat. 1, 3, 79; ligel. Cic. d. Rep. 3, 16: quod ··· semper iis (improbis) ante oculos judicia et supplicia versentur.

supplĭco, avi, atum, (perf. conj. supplicassis, Plaut.; in tmesi: sub vos placo, auct. ap. Fest. s. v. sub, p. 309), v. n. o. a., [supplex]: beder ydmygt, bønfalder; I) „alm."; a) c. dat.; - ipsum hunc orabo; huic supplicabo, Ter. Andr. 2, 1, 12; ∾ populo Romano, Cic. Planc. 20; ∾ Caesari pro aliquo, id. Fam. 6, 14; cf. id. Font. 11; men ibd. 14: quum tot res sint, quae vestris animis pro hujus innocentia supplicent; cf. Ovid. Met. 6, 376: neque jam filia Coei Supplicat indignis; — b) absol.: venire domum ad eum, precari, denique supplicare, Cic. Parad. 5, 3; cf. id. Lael. 16, o. id. d. Or. 1, 53; ligel. Sall. Jug. 38: missitare supplicantes legatos; — c) c. acc., (alene fore. efterel.); - ∾ imperatores nostros, Digest.; — II) „bes.": forretter en Bøn til Guddommen, offrer under Bønner; - Ea mihi (Lari) quotidie aut vino aut aliqui semper supplicat, Plaut. Aul. prol.; cf. id. Rud. prol.; men Sall. Jug. 63: Mario per hostias diis supplicanti etc.; - ogs. impers.; Iliacis temporibus ture non supplicabatur, Plin. 13, in.; men Sall. frgm. ap. Macrob.: Metello venienti ture, tamquam deo, supplicabatur. — supplĭcĭe, adv., [supplex], hos Appul. efterel. Biform f. suppliciter: ydmygt, underdanigen; - ∾ respondere, id.

supplōdo, (ogſ. supplaudo, f. sub.pl.), si, 3, v. a. o. n.; I) ∾ pedem: ſtampe med Foden, (ſom Geſtus af den Talendes Lidenſkab), Cic. d. Or. 1, 53, o. Senec. Ep. 75; — II) „overf."; A) tillapper Bifald, alicui, Tertull.; — B) ∾ calumniam (tilintetgiore), Macrob.; bſ. — supplōsĭo, onis, f.: Stampen, pedis, med Foden, (navnl. ſom Geſtus af Taleren); vid. Cic. d. Or. 3, 12 o. 59, id. Brut. 38 o. 80, Quintil. — suppoenĭtet, [f. sub.p.], ēre, v. impers., c. acc. pers. o. gen. rei: paa en Maade el. i nogen Grad at fortryde el. ærgre nogen; - nam illum (Caesarem) furoris, et hunc nostrum (Pompejum) copiarum suppoenitet, Cic. Att. 7, 14. — suppŏlītor, [f. sub.p.]: ſom afpudſer el. afgnider, Laber. ap. Non.

suppōno, [f. sub.p.], sŭi, sĭtum, 3, (perf. supposivi, ivit, Plaut.; partic. syncop. supposta, Virg.), v. a.: lægger el. ſtiller el. ſætter derunder; I) „egenl."; A) „alm."; - ∾ ova anatum gallinis, Cic.; men „poet.": ∾ caput fontibus, (neddukke derunder), Hor. Ep. 1, 15, 8; ∾ cervicem polo, Ovid. Fast. 5, 180; ∾ aliquem terrae el. tumulo el. humo, (begrave), id.; men ∾ dentes terrae, (ſaae dem deri), id. Met. 3, 102; - ∾ falcem maturis aristis, (neml. for at meie dem), Virg. Ge. 1, 348; ∾ cultros, (for at ſlagte), ibd. 3, 492; men Hor. Od. 2, 1, 7, „alleg.": incedis per ignes Suppositos cineri doloso; — B) „bſ."; 1) ſætter iſtedet derfor; - in eorum locum ··· subtituere et supponere coepit cives Romanos, Cic. Verr. 5, 28; cf. ibd. 30; men id. Dejot. 15: ∾ se reum criminibus illis pro rege; - ∾ stannum et aurichalcum pro auro et argento, Suet. Vitell. 5; (in his rebus) operae nostrae vicaria fides amicorum supponitur, Cic. R. Am. 38; — 2) indſætter el. indbringer noget Forfalſket el. Uægte deri, underſtikker el. underſkyder; - herae meae supposita est parva (puella), Plaut. Cist. 4, 2, 19; cf. Ter. Eun. prol., o. ibd. 5, 3, in., ogſ. Liv. 3, 44, o. A.; supposita persona testamentum falsum obsignandum curare, Cic. Cluent. 44; ∾ falsa testamenta, id.; men Supposita de matre (creare), Virg. Aen. 7, 283; — II) „fig."; A) „alm.": føier el. ſætter dertil (ſkriftligen el. mundligen); - ∾ exemplum epistolae Domitii, (tilføie en Afſkrift deraf), Cic. Att. 8, 6; ∾ rationem, id. Inv. 2, 21 o. 23; cf. ibd. 1, 6 o. 9; — B) „bſ."; 1) underkaſter el. underlægger; - Nil ita sublime est ··· Non sit ut inferius suppositumque deo, Ovid. Trist. 4, 8, 47; men om de forſte Stiernekyndige: Aetheraque ingenio supposuere suo, id. Fast. 1, 306; men Me tibi supposui, (hengav mig til din Underviisning), Pers. 5, 36; — 2) ſætter tilſide derfor, ringeagter derimod; - Poeniteat, Sparten Argosque ··· Et veterem Latio supposuisse Samum, Ovid. Fast. 6, 48.

supporto, [f. sub.p.], avi, atum, 1, v. a.: fører el. bringer derhen el. dertil, navnl. Krigsfornødenheder og Proviant; - miles ··· operi quaecumque usui sunt ··· supportat, Caes. B. C. 2, 15; ut satis commode supportari posset (frumentum), id. B. G. 1, 39; ligel. ∾ commeatus terrestri itinere, navibus, Liv. 41, 18; ∾ omnia hinc in castra, id. 41, 1.

*suppŏsĭtīcius (-tius), 3: ſom ſættes iſtedetfor en anden; - ∾ gladiator, (ſom afløſer ſin Formand), Martial. 5, 24; — II) „overf.": underſkudt, uægte; - ∾ mater, Varr.; ∾ explorator, Plaut. Pseud. 4, 7, 71; — suppŏsĭtĭo, onis, f.: Læggen el. at lægge derunder; - ∾ ovorum, Colum.; — II) „bſ.": Indbringelſe o. Underſkydelſe af et uægte Barn, Plaut. Cist. 1, 2, 25, oftere; o. — suppŏsĭtōrĭus, 3: ſom er anbragt derunder; - ∾ cellae (in balneis, i. e. tepidariae, der neml. findes under cellae frigidariae), Vopisc. Carin. 17; — [suppono]. — suppositus, 3, partic. af suppono. — suppostrix, ĭcis, f., [suppono], puerorum, (ſom underſkyder uægte Børn), vid. Plaut. Truc. 4, 2, 50. — suppostus, 3, partic. syncop. af suppono.

*suppressĭo, onis, f.: Nedtrykken el. Nedtrykning; bſ. „overf."; I) Underſlæb med Penge el. Forvanſkning deraf; - ad easdem sibi praedas et suppressiones judiciales (sc. pecuniae) revertendum, Cic. Cluent. 25; — II) hos Lægerne ere suppressiones nocturnae: qvælende Trykning, Mareridt, odl., Plin. 27, 60; o. — suppressor, oris, m.: en Hæler; - ∾ alieni servi, Digest.; — [supprimo]. — suppressus, 3, partic. o. adj. af flgd.

supprĭmo, pressi, pressum, 3, v. a., [sub, premo]; I) „oprdl.": trykker ned el. nedad; men ſaal. alene i Søkrigsſproget: ∾ navem el. naves, (at ſænke, at bore i Grund); - vid. Liv. 22, 19, oftere, o. Justin. 2, 9; — II) „bſ."; A) holder tilbage, ſtandſer; 1) „egenl."; - ∾ classem, Nep. Timoth. 3; men ∾ iter, (opſætte Marſchen), Caes. B. C. 1, 66; men ibd. 45: ∾ hostem, (trænge tilbage); men ∾ fugam, (ſtandſe paa Flugten), Ovid.; cf. id. Met. 6, 709; - ∾ sanguinem, (hemme det), Cels., Plin.; ∾ alvum, (forſtoppe), Cels.; - ∾ vocem, Ovid.; cf. id. Met. 5, 193; ∾ impetum militum, Liv. 31, 18; — 2) „fig."; - ∾ aegritudinem, nec pati manare longius, Cic. Tusc. 3, 31; men ∾ iram, Liv. 2, 35, o. Ovid. Pont. 1, 8, 69; ∾ querelas, id. Fast. 4, 83; nisi supprimis tuum stultiloquium, Plaut. Mil. gl. 2, 3, 21; — B) tilbageholder el. bringer tilſide, ſkiuler el. undertrykker; 1) „egenl."; - ∾ pecuniam, (hemmeligen at tilegne ſig el. at ſtikke under Stol el. ſtiele), vid. Cic. Cluent. 25 flgd., o. ibd. 36; - quae (senatus consulta) antea arbitrio consulum supprimebantur vitiabanturque, Liv. 3, 55; ∾ testamentum, Suet.; ∾ alienam ancillam, (holde ſkiult hos ſig), Digest.; — 2) „fig."; - ejus decreti suppressa fama est Vejis, Liv. 5, 1; cf. Tac. Hist. 1, 17: male coërcitam famam supprimentes; men ibd. 2, 96: suppresso nomine Vespasiani, (med Forbigaaelſe deraf); ∾ indicium conjurationis, Curt. 6, 8; — III) partic. suppressus, 3, ogſ. ſom adj.: tilbageholdt; bſ. A) kort; - ∾ mentum, Varr.; — B) ofteſt om Stemmen: tilbageholdt, nedſtemt, dæmpet; - ∾ voce dicere de re aliqua, vid. Cic. Sull. 10; men id. Orat. 25: erit enim (is orator), ut voce, sic etiam oratione suppressior. — supprōmus, [f. sub.pr.], i, m.: Underſkaffer, Kieldersvend, Plaut. Mil. gl. 3, 2, 12.

suppŭdet, [f. sub.p.], ēre, v. impers.: paa en Maade el. næſten at undſee ſig; - quod eorum me suppudebat, Cic. Fam. 9, 1; ogſ. ud. gen.: puto te jam suppudere, id. ibd. 15, 16. — *suppūrātĭo, onis, f.: Bullenhed el. Byld med Materie, Cato, Colum.; - suppurationes ··· Graeci vocant apostemata, Plin. 20, 8; o. — suppūrātōrĭus, 3: hørende til en Byld med Materie, medicamenta, Plin.; af — suppūro, avi, atum, 1, v. n. o. a., [sub, pus]; I) neutr.: at bulne derunder, at ſætte Materie; - si strumae suppuraverint, Plin.; contra suppurantia, id.; — B) „overf."; - quum voluptates ··· suppurare coeperunt, (at viſe deres ſkadelige Følger), Senec. Ep. 59; — II) act.; A) „egenl.": at frembringe Bullenhed el. Materie; ſaal. alene in partic. suppuratus, 3: bullen, med Materie; - ∾ aures, Plin.; ogſ. absol., suppurata, orum: Bullenhed el. Inflammation, id.; — B) „overf."; - scorpium terra suppurat, (frembringer den ligeſom en Byld), Tertull.; men suppurata tristitia, (hvorunder et Onde ſkiuler ſig), Senec. Ep. 80. — suppus, 3, rimel.: = supinus; - vid. Lael. ap. Fest. p. 290: si vero das, quod rogat, et si suggeri' suppus, (i. e. remissus: eftergivende).

*suppŭtārĭus, 3: hørende til en Beregning; - ∾ gesticuli digitorum, Tertull.; (al. supputatorii m. f. Bem.); — suppŭtātĭo, onis, f.: Beregning el. Udregning, Vitruv., Arnob.; — suppŭtātor, oris,

m.: en Regnemester, Firmic.; o. — suppŭtātōrĭus, 3, s. und. supputarius; af — suppŭto, [s. sub p.], avi, atum, 1, v. a.; I) „egentl.": beskærer nedenfra, beskærer el. beklipper; - ∾ oleas teneras, Cato, semina fruticantia, Plin.; — II) „fig.": efterregner el. udregner, Pallad.; - At reditus jam quisque suos amat, et sibi quid sit Utile, sollicitis supputat articulis, Ovid. Pont. 2, 3, 17, (al. computat).

suprā, (f. superā), adv. o. praepos., [superus]: derover, over; I) adv.: ovenpaa, oventil, derover, over; A) „egentl."; 1) „alm." el. om Stedet; - omnia haec, quae supra et subter, unum esse, Cic. d. Or. 3, 5; in flumine supra et infra (constituere), Caes. B. C. 1, 64; cf. Virg. Aen. 8, 149: Et mare, quod supra, teneant, quodque alluit infra; men ibd. 11, 683: et toto vertice supra est, (rager frem derover); men supraque impositum puteal, etc., Cic. Div. 1, 17; cf. Ovid. Met. 3, 56; - compar. superius; quum sol processit, alia superius rapiuntur, alia diffunduntur tepore, Senec. Qu. N. 5, 8; — B) „overf."; 1) om Tiden: for, tidligere, ovenfor, (navnl. om det tidligere Anførte); - uti supra demonstravimus, Caes. B. G. 2, 1; ligel. quae supra scripsi, Cic.; men supra repetere, Sall. Catil. 5, o. id. Jug. 5, (at gaae længere tilbage); - compar., dixi superius etc., Phaedr.; s. ogs. auct. B. Hisp. 28; — 2) om Tal og Maal: derover, derudover, mere; - liciti sunt usque eo, quoad etc.; supra adjecit Aeschrio, (gjorde Overbud), Cic. Verr. 3, 33; cf. Hor. Ep. 2, 2, 165; — b) ligel. om andre Begreber; - eos (dialogos) confeci ... ita accurate, ut nihil posset supra, Cic. Att. 13, 19; men Ter. Ad. 2, 3, 11, absol.: nihil pote supra, (intet kan være bedre); men Hor. Od. 2, 18, 11: nihil supra deos lacesso, (begerer intet videre af dem); - ogs. m. flgd. quam, (sjeld. m. quod): mere end; saepe supra feret, quam fieri possit, Cic. Orat. 40; cf. Sall. Catil. 5: corpus patiens inediae, supra quam cuiquam credibile est; - supra quod capere possum, Digest.; — II) praepos. c. acc.: over, ovenfor, op over el. ud over; A) „egentl." el. om Stedet; - qui ... numquam exissent supra terram, vid. Cic. N. D. 2, 37; supra eum locum duo tigna transversa injecerunt, Caes. B. C. 2, 9; ligel. supra me Atticus (sc. accubuerat), infra Verrius etc., Cic. Fam. 9, 26; - men „alleg." el. som Ordsprog: supra caput esse, (true med Fordærvelse), Sall. Catil. 52, o. Liv. 3, 17; — b) ogs. om en Beliggenhed; - quod (oppidum Syene) est supra Alexandriam quinque millibus stadiorum, Plin. 2, 75; — B) „overf."; 1) om Tiden: over, for; - paullo supra hanc memoriam, Caes. B. G. 6, 19; cf. Liv. praef.: supra septingentesimum annum etc.; — 2) om Tal og Maal: over, udover, odl.; - caesa eo die supra viginti millia, Liv. 30, 35; supra duos menses, Colum.; supra tres cyathos, Hor. Od. 3, 19, 15; — b) ogs. om andre Begreber og Forholde: over; - ratio recta constansque, quae supra hominem putanda est, deoque tribuenda, Cic. N. D. 2, 13; cf. id. Leg. 2, 16: supra hominis fortunam esse etc.; men Liv. 2, 13: supra Mucios Coclitesque id facinus esse; supra modum, id. 21, 7; ∾ morem, Virg. Ge. 2, 227; men supra belli metum id quoque accesserat, quod etc., (kan ogs. hede: foruden), Liv. 2, 18; — b) sild. ogs. om et Embede el. om en Forretning: over; - supra rationes positum esse, Quintil. Decl.; — III) Sammensætningerne m. supra ere næsten alle usikkre; saal. blive supradictus, suprafatus, supranatans, etc., rigtigere skrevne som to Ord; dog med Undtagelse af flgd.

sŭpra.scando, ĕre, v. a.: stiger el. skrider derover; - haec cum fines suprascandit, etc., Liv. 1, 32. — suprēmĭtas, atis, f., [supremus]: det Yderste el. Høieste; df. „overf.", (men alene efterel.); I) Livets Ende, Døden, Ammian.; — II) den høieste Ære, in pl., Claud. Mam. d. Stat. Anim. — supremo, supremum, supremus, s. und. superus.

sūra, ae, f.: Læggen el. den kjødfulde Deel paa Benet; - surae homini tantum, Plin. 11, 105; ∾ crassae, Plaut., teretes, Hor.; - „meton." ogs. f. hele Benet; vid. Virg. Ecl. 7, 32, o. id. Aen. 12, 430; — II) i Anatomien: den mindre Knokkel, hvori Skinnebenet bevæges, Cels. 8, 11.

surclo, are, s. surculo no. II. — *surcŭlācĕus, 3: træagtig; - ∾ durities seminum, Plin. 19, 36; — surcŭlāris, e: som frembriver Skud el. Grene, terra, Colum. 3, 11; — surcŭlārĭus, 3: hørende til Skud el. Grene, ager, (bevoxen med unge Træer), Varro; ∾ cicada, (som holder sig i Krattet), Plin.; o. — surcŭlo, are, v. a.; I) renser fra Skud, beskærer; - ∾ plantas, Colum.; — II) binder sammen med Skud el. Grene, (i denne Bem. surclo), Arnob.; — [surculus]. — surcŭlōse, adv.: ligesom Træ el. Grene; - ∾ arescit herba, Plin.; — af surcŭlōsus, 3: ligesom træagtig, radices, Plin., herba, id.; af — surcŭlus, i, m., [surus]: liden Gren el. Qvist, saavel paa Træet, som ogs. afskaaren; - vid. Virg. Ge. 2, 87; men turis surculis nidum construere, Plin. 10, 2; - men Cic. d. Or. 3, 28, lignelseevis: ex jure civili surculo defringendo etc.; — II) „bes."; A) Qvist til Podning, en Podeqvist, Plin. 17, 13, Colum., o. A.; men m. Lune, Cic. d. Or. 2, 69: da mihi ex ista arbore, quos seram, surculos; — B) Buskvæxt el. Rodskud; - surculo consitus ager, Colum.; cf. id. 4, 28.

*surdaster, stra, strum: noget døv; - vid. Cic. Tusc. 5, 4: surdaster erat (M. Crassus); sed aliud molestius; male audiebat, (hørte ilde, havde ondt Rygte); — surde, adv.: med svag Hørelse; - ∾ audire, (høre slet), Afran. ap. Charis.; — surdesco, ĕre, v. inch. n.: at blive noget døv; - ∾ aures, Augustin.; — surdīgo, ĭnis, f.: Døvhed, (efterel. Biform af flgd.), Marc. Empir.; o. — surdĭtas, atis, f.: Døvhed; - in surditate quidnam est mali? Cic. Tusc. 5, 40; cf. Cels. 6, 7; — [af flgd.].

surdus, 3: døv; I) „egentl."; - Utinam aut hic surdus, aut haec muta facta sit! Ter. Andr. 3, 1, 5; - oculis captus ... aut si surdus sit, Cic. Div. 2, 3; ∾ auribus esse, Tibull.; - compar., Hor. Epod. 17, 54, oftere, s. nedenf.; superl., Augustin.; - som Ordsprog mærkes: surdo narrare el. canere, etc., (tale el. synge for døve Øren); - quae (praecepta), vereor, ne vana surdis auribus cecinerim, Liv. 40, 8; cf. Hor. Ep. 2, 1, 200, Propert. 4, 8, 47, Ter. Heaut. 2, 1, 10, o. A.; — II) „fig."; A) døv derimod, som ikke hører, el. som ikke vil høre; ogs. som ikke kan høre, som ikke forstaaer noget; - non surdum judicem etc., Cic. Font. 7; Ille quidem ... ad mea munera surdus, Ovid. Her. 7, 27; derom ogs. „poet.": ∾ auris, o. ∾ aures, Propert.; men Ovid. Pont. 2, 8, 28: Per numquam surdos in tua vota deos; men ∾ mens, (som ikke lader sig trøste), id. Met. 9, 654; ligel. „poet.": litora surda, Propert. 4, 11, 6; men Liv. 2, 3: leges, rem surdam, inexorabilem, etc.; men ∾ tellus, (ikke til at dyrke), Plin. 18, 4; - ergo hi in illorum et illi in horum sermone surdi, (de forstaae ikke hinandens Sprog), Cic. Tusc. 5, 40; - compar., surdior scopulis Icari etc., Hor. Od. 3, 7, 21; s. ogs. ovenf., id. Epod. 17, 54, ogs. Ovid. Met. 13, 801, oftere; — b) c. gen.; - Mars genitor, votorum haud surde meorum, Sil.; ligel. surdus veritatis, Colum.; — B) om Ting: som giver en dump el. dunkel Lyd el. Tone, uskikket til Lydens Forplantning; - ∾ theatrum, Varr.; ∾ locus, Vitruv. 3, 3; - hos Quintil. ogs. om Stemmen og om Ordene, vid. id. 11, 3, 32, o. id. 12, 10, 28; — C) pass.: som ikke høres, lydløs el. stille; -

Istius tibi sit surda sine arte lyra, Propert. 4, 5, 56; ∾ buccina, Juvenal.; ∾ ictus, Plin.; Non erit officii gratia surda tui, (skal ikke blive ubesiungen), Ovid. Pont. 2, 6, 31; men Juvenal. 13, 194, „alleg.": quos diri conscia facti Mens ··· surdo verbere caedit; — B) egentl. om Lugten, Synet, Følelsen, og om deres Gjenstande: slov el. afstumpet, svag el. dunkel; - spirant cinnama surdum, Pers. 6, 36; ∾ color, Plin. 37, 18 o. 20; ∾ materia, vid. id. 13, 30; ligel. ∾ res, et sensu carentes, ibd. 20, oftere.

1.sūrēna, ae, f.; I) en Fiskeart, Varr. L. L. 5, 12. — 2.Sūrēna, ae, m.; hos Partherne: Navnet paa den høieste Statsværdighed efter Kongen, Minister el. Veszir, odl., Tac. Ann. 6, 42, Ammian. 24, 2.

surgo, surrexi, surrectum, 3, (oprdl. Former ere: surrigit, Virg., Senec., surriguntur, id., surrigens o. surrigere, Plin.; syncoperede Former ere: surrexti, Martial., surrexe, Hor.), v. a. o. n., [ctr. af surrigo, af sub o. rego]; I) act.: nedenfra at reise el. hæve i Veiret, at opreise, odl.; - lumbos surgite atque extollite, Plaut. Epid. Grex; surgit caput Apenninus, Avien.; - tot surrigit aures, Virg. Aen. 4,183; cf. Senec. Qu. N. 6, 4; men paulatim surrigens se, Plin. 9, 47; ogs. medial; surriguntur capilli, Senec. d. Ir. 1, 1; - surrecta cuspide, Liv. 8, 8; surrecto mucrone, id.; surrectae aures furentibus, Plin. 11, 50; — II) oftest som neutr.; A) „egentl.": at reise sig, at staae op, at hæve sig i Veiret; - ∾ a mensa, Plaut., a coena, Plin. Ep., e lecto, Ter., de sella, Cic. Verr. 4, 65; men Virg. Aen. 10, 116: solio tum Juppiter aureo (dissyll.) Surgit, etc.; cf. Ovid. Met. 3, 273; ligel. ∾ humo, id., toro, id.; men Virg. Aen. 7, 720: ab umbris ··· ad lumina surgere vitae; - navnl. ogs. om Taleren: ∾ ad dicendum, Cic., ad respondendum, id.; cf. Ovid. Met. 13, in.; - ogs. absol., Cic. R. Am. 1; ligel. Quintil. 12, 5, 4: nolo eum, qui dicturus est, sollicitum surgere; - ligel. om Morgenen at staae op af Sengen el. fra Leiet; ∾ ante lucem, Cic. Att. 16, 13; ∾ cum die, Ovid. Met. 13, 677; — B) „fig.", (men oftest „poet."); 1) „alm.": at hæve sig el. reise sig, at voxe el. tiltage; - surgat pius ignis ab ara, Ovid.; ∾ mare, id., Virg. Aen. 3, 196; ∾ sol, (den staaer op), Hor.; ∾ tenebrae, Senec. Thyest.; cf. Ovid. Met. 4, 92; men ibd. 1, 44: Jussit et ··· lapidosos surgere montes; - ogs. om Væxterne: ∾ cacumina oleae in altum, Quintil.; cf. Hor. Sat. 2, 2, 124; - endel. ogs. om Bygninger; vid. Virg. Aen. 1, 366, Lucan.; men Plin. Ep. 6, 16: area cinere ··· surrexerat, (havde hævet sig, var bleven høiere); — 2) „ment.": at hæve sig el. opstaae, odl.; - ∾ multum supra prosam orationem, Quintil. 10, 1, 81; quae nunc animo sententia surgit? Virg. Aen. 1, 582; ∾ rumor, Tac., discordia, Virg.; men Ovid. A. A. 1, 185: suis velocius annis Surgit (ingenium); cf. Virg. Aen. 4, 274: Ascanium surgentem etc.

surĭo, ire, v. n.; om Hannen: at være i Brunst, (ligesom subare om Hunnen), Appul., Arnob.; f. ogs. Fest. s. v. suillum, p. 310. — surpiculus, i, s. und. scirpiculus. — surpuit, surpere, etc., s. und. surripio. — surrădio, [f. sub.r.], are, v. a.: lader fremstraale, forkynder, Tertull. — surrādo, [f. sub.r.], si, sum, 3, v. a.: kradser el. skraber nedentil; (for- o. eftercl. Ord); - ∾ ficos, Cato, arbores, Pallad.; - ogs. „overf." om en Flod: at bestylle, barbarorum fines, Ammian. — surrancidus, [f. sub.r.], 3: noget antommen el. harsk, caro, Cic. Pis. 27. — surrāsus, 3, partic. af surrado. — surraucus, [f. sub.r.], 3: noget hæs; - vox permanens, verum subrauca natura, vid. Cic. Brut. 38.

surrectĭo, onis, f., [af surrigo el. surgo]; (eftercl. Ord); I) Opreisning (af en Pæl, odl.), Arnob.; — II) Opstandelsen, Arator. — surrectĭto, avi, 1, v. n., intens. af surgo: reiser mig el. staaer op, Cato ap. Gell. 10, 13. — 1.surrectus, 3, partic. af surgo no. I. — 2.surrectus, [f. sub.r.], 3: temmelig lige, locus, auct. rei agr. ap. Goes.; compar., ∾ vallis, ibd. — surrĕfectus, [f. sub.r.], 3: noget vederqvæget; - subrefectus (Augustus) aspectu alloquioque carissimi sibi spiritus, Vell. 2, 123. — surrĕgŭlus, [f. sub.r.], i, m.: liden Fyrste, Vasal, Ammian. — surrĕmănĕo, [f. sub.r.], ēre, v. n.: bliver tilbage, Tertull. — surrēmĭgo, [f. sub.r.], are, v. n.: tillige el. dertil at roe; - ipsa ··· laevā tacitis subremigat undis, Virg. Aen. 10, 227; men brachiis subremigans, (om Muslingen nautilus), Plin. 9, 47; — II) „overf." o. „alleg.": medvirker dertil; - duce luxuria, surremigante vel potius velificante nequitia, Calpurn. Fl. Decl. 20. — surrēnālis, e, [f. sub.r.]: som befinder sig under Nyrerne, morbus, Veget. — Surrentum, i, n.: Kystby i Campanien, (hod. Sorrento), Mela 2, 4; — B) df. Surrentīnus, 3: surrentinsk, montes, Plin. 3, 19, vina, id. 14, 8; men Martial. 13, 110, absol.: Surrentina bibis (sc. vina); — b) df. subst., Surrentini, orum, m.: Indvaanerne af Surrentum, Liv. 22, 61.

surrēpo, [f. sub.r.], psi, ptum, 3, (perf. syncop. surrepsti, Catull.), v. n. o. a.: at krybe derunder, nedenfra at krybe frem el. derhen, umærkeligen at nærme sig el. komme dertil; oftest c. dat. el. absol., sjeld. c. acc.; I) „egentl."; - quum sub tabulas surrepserat, Cic. Sest. 59; surrepenti lacertae (insidiari), Plin. 34, 19; ∾ clathris facile, Colum.; in surreptum (i. e. latenter) scandere felium modo, Plin. 10, 20; - ∾ moenia urbis, Hor. Sat. 2, 6, 100; — b) „poet." ogs. m. Tingssubjecter; - mediis surrepit pinea muris, (rykker nærmere), Lucan.; Insita ··· surrepere persica prunis, (voxe frem derpaa), Calpurn. Ecl. 2, 43; — II) „fig."; - Siccine surrepsti mihi (har du listet dig ind paa mig)? Catull. 77, 3; Blanda quies victis furtim surrepit ocellis, Ovid. Fast. 3, 19; - Jam surrepet iners aetas, nec amare decebit, Tibull. 1, 1, 71; - insinuatio surrepat animis, Quintil. 4, 1, 42; men id. ibd. 5, 20, impers.: ita surrepetur animo judicis; - ∾ dissimulata actio, id.; ∾ vitia, Senec. Ep. 90; - ∾ terror pectora, Sil. 15, 136.

*surrepticius (-tius), 3, (plautinsk Ord); I) „egentl.": stiaalen, bortrøvet ved List; - ∾ puellae ingenuae, Plaut. Poen. 5, 2, 2; — II) „overf.": tillistet, hemmelig; - ∾ amore uti, vid. id. Curc. 1, 3, 49; — surreptĭo, onis, f.; (eftercl. Ord): hemmelig Bortsnappen, Tyveri; - ∾ nullam factitasse, Appul.; - per surreptionem dicere, (med List el. Bedrag), Cod. Just.; o. — surreptīvus, 3: tilsneget el. tillistet el. stiaalen; - ∾ defensio, Cod. Theod.; — [surripio]. — surreptus, (f. subr.), 3; I) partic. af surrepo; — II) partic. af surripio.

surrīdĕo, [f. sub.r.], risi, 2, v. n.: smaaleer el. smiler dertil; - subridet ··· veterator, Cic. R. Com. 8; simis subrisit ocellis, Ovid.; cf. Virg. Aen. 10, 742; men subrisit crudele pater, Claudian. — surrīdĭcŭle, adv., [sub, ridiculus]: noget latterligen el. comisk; vid. Cic. d. Or. 2, 61. — surrĭgo, ĕre, f. und. surgo. — surrĭgŭus, [f. sub.r.], 3: nogenledes vandet, noget vaad; - ∾ ager, Plin. 17, 30. — surringor, [f. sub.r.], gi, v. dep. 3: at smaavrænge, at være lidt ærgerlig; - ii surringentur, qui etc., Cic. Att. 4, 5.

surrĭpĭo, ĭpŭi, reptum, 3, (df. syncop.: surpite, Hor., surpere, Lucr., surpuit, Plaut., surpuerat, Hor.; men surrepsit f. surripuerit, Plaut.), v. a. o. n., [sub, rapio]: underhaanden el. hemmeligen at borttage el. bortvende, at stiæle el. rane, odl.; I) „egentl."; - (quaeritur), fur sit, an sacrilegus, qui vasa ex privato sacro surripuerit, Cic. Inv. 2, 18; cf. id. Brut. 19;

quum multos libros surripuisset, etc., id. Fam. 13,77; - ∾ sacram coronam Jovi, Plaut., mappam praetori, Martial.; men ∾ de mille fabae modiis unum, Hor. Ep. 1, 16, 55; - surripuisti te mihi dudum de foro, (har unddraget dig fra mine Blikke), Plaut.; cf. Hor. Od. 4, 13, 20: quae se surpuerat mihi (puella); men id. Sat. 2, 3, 283: unum me surpite morti; men id. ibd. 126, absol.: quare, Si etc., perjuras, surripis, aufers Undique? — II) „fig."; - quanti est aestimanda virtus, quae nec eripi, nec surripi potest? Cic. Parad. 6, 3; ne actor quidem est is, cui reus tam nocens ··· aut occulte surripi, aut impune eripi possit, id. Verr. 2, 4; - motus quoque surpere debent (primordia), Lucr. 2, 314; Crimina sunt oculis surripienda patris, Ovid. Her. 11, 66; cf. id. Pont. 4, 2, 40.

surrŏgo, [f. sub.r.], avi, atum, 1, v. a.; (publicistisk Ord); I) om Valgbestyrerne i Comitierne: at lade vælge (nogen) i en andens Sted; - qui nec collegam surrogaverat in locum Bruti, Liv. 2, 7; ut dictator ad consules surrogandos veniret, id. 23, 24; cf. Cic. d. Rep. 2, 37, oftere; — II) føier el. lægger dertil; - lex subrogatur, id est, adjicitur aliquid primae legi, Digest. — surrostrāni, orum, m., [sub, rostrum]: Folk el. Dagdrivere, som opholde sig under el. i Nærheden af rostra el. Talerstolen el. paa Forum; - vid. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 1. — surrŏtātus, 3, partic., [sub, roto]: som bevæges paa underlagte Hjul, aries, Vitruv. 10, 13. — surrŏtundus, [f. sub.r.], 3: noget rund, rundagtig; - ∾ radicula, Cels.

surrŭbĕo, [f. sub.r.], ēre, v. n.: at være rødlig el. noget rød; - Plena ··· purpureo subrubet uva mero, Ovid. A. A. 2, 316; ∾ grossi, Pallad. — surrŭber, [f. sub.r.], bra, brum: rødlig el. noget rød, caro, Cels. — surrŭbĕus, [f. sub.r.], 3: = frgd.; - ∾ color ostri, Non. — surrŭbĭcundus, [f. sub.r.], 3: noget rød, rødlig, vultus, Senec., ulcus, Cels., cauliculi, Plin. — surrūfus, [f. sub.r.], 3: noget rødlig, color, Plin.; men Plaut. Capt. 3, 4, 115: surrufus aliquantum, crispus, cincinnatus, (med rødligt Haar). — surrūmo, are, v. a., [sub, inus. rumis]: at lægge til Yveret, at lade die; - ∾ fetus ovium, Colum., agnos, id. — surrumpo, [f. sub.r.], ĕre, v. a.: at bryde el. bræfke nedenfra; df. „fig.": at forstyrre, Arnob. — surrūmus, 3, [sub, inus. rumis]: som endnu holdes ved Yveret, som endnu dier, agni, Varro; cf. Fest. s. v. rumis, p. 270, (Müll.). — surruncīvus, 3, [sub, runco]: som nedentil el. nedenfra er luget, limes, Hygin. d. Lim. ap. Goes.

surrŭo, [f. sub.r.], ŭi, ŭtum, 3, v. a.; I) „egentl.": nedenfra at udrive el. forstyrre, at undergrave og omstyrte; - aut a radicibus surruunt aut accidunt arbores, Caes. B. G. 6, 27; ∾ robora, Ovid. Met. 15, 228; ∾ murum, Caes. B. G. 2, 6; cf. Liv. 38, 17; ogs. ∾ moenia cuniculo, id. 5, 21, muri partem ariete incusso, id. 31, 46; ∾ turrim, Caes., vallum, Tac.; - men „poet.": ubi ··· speluncas surruit aetas, Lucr. 6, 545; ∾ arces mundi, Propert. 3, 3, 53; cf. id. 3, 7, 55; — II) „fig.": at undergrave, at fordærve el. ødelægge; - nostram ipsorum libertatem surrui et tentari patimur, Liv. 41, 23; animum quod laudis avarum Surruit aut reficit etc., vid. Hor. Ep. 2, 1, 179; men ∾ animos militum variis artibus, Tac. Hist. 2, 101; cf. Hor. Od. 3, 16, 14; men omnis Surruitur natura, Lucr. 1, 863.

surrustĭce, adv.: noget bondeagtigen el. ufint el. uflebent, Gell. epil. 10; af — surrustĭcus, [f. sub.r.], 3: noget bondeagtig el. raa el. grov; - subagreste quiddam planeque subrusticum (sonare: have en grov og bondeagtig Stemme), Cic. Brut. 74; men id. Orat. 48 (om Elisionen: omnibu' princeps, odl.): quod jam subrusticum videtur, olim autem politius etc.; men pudor quidam paene subrusticus, id. Fam. 5, 12. — surrŭtĭlo, [f. sub.r.], are, v. n.: at skinne med rødligt Skær; om en Jaspisart, Hieronym.; - ogs. „fig.": at fremskinne, at vise sig, Claud. Mamert. d. Stat. Anim. — surrŭtĭlus, [f. sub.r.], 3: noget rødlig, color, Plin., frutex, id., aëtites, id. — surrŭtus, 3, partic. af surruo.

sursum, (ogs. sursus, Lucr., men susum, Cato, Augustin.), adv., [ctr. af sub o. vorsum]; I) om en Bevægelse: nedenfra, opad, (opp. deorsum); - quum ex alto puteo sursum ad summum escenderis, Plaut. Mil. gl. 4, 4, 14; Quid nunc supina sursum in coelum conspicis? id. Cist. 2, 3, 78; men subducito susum animam, Cato; flammae expressae sursum, (opp. deorsum ferri), Lucr. 2, 202; reliqui (gestus) et sursum et deorsum aliquid ostendunt, Quintil. 11, 3, 105; — b) pleonastisk ogs. m. versus, (versum, vorsum); - vid. Lucr. 2, 188; ligel. quum gradatim sursum versus reditur, Cic. Orat. 39; cf. id. Part. or. 7; — c) sursum deorsum: op og ned; - sursum deorsum, ultro citroque commeantibus (his naturis), Cic. N. D. 2, 33; cf. Ter. Eun. 2, 2, 47; - ogs. „fig."; omnia ista ··· sursum deorsum fortuna versavit, Senec. Ep. 44; cf. Petron. 65 fin.: quod sursum est, deorsum faciunt; — II) om en Beliggenhed el. Stilling el. Localitet: ovenfor el. oventil, odl.; - qui sursum colunt: som boe paa høiere Steder, (opp. qui deorsum etc.), Varr. R. R. 1, 6; cf. Ter. Ad. 4, 2, 35; men Cic. N. D. 2, 56: nares ··· recte sursum sunt. — sūrus, i, m.: Gren el. Skud; - vid. Enn. ap. Fest. p. 279, (Müll.).

sūs, gen. sŭis, (nomin. suis, Prudent., gen. sueris, Plaut. ap. Fest. s. v. spectile, p. 330, Müll., dat. pl. subus, Lucr., Plin., ogs. suibus, Lucr., Varro), comm., [sibileret af ὗς]: Svinet, Soen; - sus vero quid habet, praeter escam? etc., vid. Cic. N. D. 2, 64; cf. Hor. Ep. 1, 2, 75, Plin. 29, 23, ogs. Plaut. Stich. 1, 2, 7, o. A.; - sus fera, (Vildsvinet), Martial. Spect. 14, hvorom ogs. absol. sus, Ovid. Met. 10, 710, Varro; — b) som Ordsprog mærkes: sus Minervam (sc. docet, naar nogen vil lære andre, hvad han ikke selv forstaaer); vid. Fest. p. 310, (Müll.); s. ogs. Cic. Acad. 1, 5, o. id. d. Or. 2, 57, oftere; — II) Navnet paa en Fiskeart, Ovid. Hal. 130. — Sūsa, orum, n., Σοῦσα, τά: Persiens gamle Hovedstad, Plin. 9, 31, Curt. 5, 1, o. Propert. 2, 10, in.; — B) df. 1) Sūsiāne, es, f.: det Landskab, hvori Byen Susa ligger, Plin. l. c.; — 2) Sūsiāni, orum: Indvaanerne af Byen Susa el. af Landskabet Susiana, Plin. l. c.; — 3) Sūsis, ĭdis, fem. adj.: susisk el. persisk, ora, Sidon., aula, id.

*suscepĭo, onis, f.: Overtagen el. Overtagelse, at paatage sig, at foretage, odl.; - ut etc., sic ea, quae proficiscuntur a virtute, susceptione prima, non perfectione, recta sunt judicanda, Cic. Fin. 3, 9; ∾ laborum dolorumque, id.; ∾ causae, id.; — suscepto, avi, 1, v. intens. a.: overtager, paatager mig, aliquid pro aliquo, Appul.; o. — susceptor, oris, m.; I) „alm.": som overtager noget, en Entrepreneur, conductor, redemptor, Justin. 8, 3; men ∾ defensorve causarum, Cod. Theod.; — II) „bes."; A) som har Oppebørsler, odl., en Casserer, Cod. Theod., Ammian.; — B) som holder Spillehus, som optager el. skiuler slette Personer, Digest., Paul. Sent.; — [suscipio]. — susceptus, 3, partic. af flgd.

suscĭpĭo, (hos grammat. ogs. succipio), cēpi, ceptum, 3, [af sub, subs-, sus-, o. capio]: tager derunder, løfter i Veiret, optager el. opfanger, opholder el. støtter, odl.; I) „egentl."; A) „alm.", (men alene „poet." o. i efteraug. Prosa); - suscipiunt famulae (eam) etc., Virg. Aen. 4, 391; cf. ibd. 11, 806; ogs.

∾ cruorem pateris, ibd. 6, 219; men ∾ ignem foliis, (opfange den deri), ibd. 1, 176; – quibus (molibus) porticus et ··· tecta suscipimus, Senec. Ep. 90; ∾ theatrum fulturis et substructionibus, Plin. Ep.; ∾ labentem domum, Senec.; men Graminea suscepta crepidine ··· balnea, (som ere anlagte derpaa), Stat.; — B) „bes."; 1) infantem el. puerum, odl.: optage af Jorden den Nyfødte, antage el. erkiende el. opdrage, odl.; – nam pollicitus sum, suscepturum (me puerum), Ter. Andr. 2, 3, 28; cf. Cic. Tusc. 3, 1, o. id. Att. 11, 9; — b) df. ∾ liberos ex aliqua, (faae el. have Børn dermed); – ∾ filiam ex uxore, Ter.; ∾ liberos ex libertini filia, Cic. Phil. 3, 6; men unde (i. e. ex qua) haec suscepta'st tibi, Ter. Phorm. 5, 8, 74; men Cic. Verr. 2, 69: susceperas liberos non solum tibi, sed etiam patriae; cf. Virg. Aen. 4, 327; — 2) optager el. antager i et Forhold, (navnl. til Beskyttelse, til Undervisning, odl.); – Cato quum esset Tusculi natus, in populi R. civitatem susceptus est, Cic. Leg. 2, 2; ∾ aliquos erudiendos, Quintil.; cf. id. 2, 5, in.: susceptos a se discipulos etc.; men suscepi candidatum, (har paataget mig hans Forfremmelse), Plin. Ep. 6, 6; — not.: df. sldd. susceptus, i, m.: antagen Client, (hvis Sag man fører), Prudent., o. A.; — II) „fig."; A) „alm.": overtager (en vis Virksomhed el. Forpligtelse), paatager mig el. underkaster mig (en Besværlighed el. Lidelse); – aut inimicitias, aut laborem, aut sumptus suscipere nolunt, Cic. Off. 1, 9; neque est consentaneum, ullam honestam rem actionemve aut non suscipere, aut susceptam deponere, id. Lael. 13; ∾ bellum, (begynde den), id., Caes.; ∾ gravissimam partem rei publicae, Cic., causam populi, id.; men ∾ sibi legationem ad civitates, Caes. B. G. 1, 3; omnia alter pro altero suscipiet, Cic.; ∾ aes alienum amicorum, id.; – ∾ sacra, (foretage Offringer), id. Vat. 6; ∾ pulvinar (anstille), Liv. 5, 52; men ∾ prodigia (afsone), id.; men ∾ votum, (forpligte sig ved et Løfte), Plaut., Ter., Ovid.; cf. Cic. d. Or. 1, 22: magnum quiddam suscipere et profiteri; – ∾ dolorem, id., molestiam, id., invidiam atque offensionem apud populos, id. Verr. 5, 55, (underkaste sig dem, udsætte sig derfor); men ∾ sibi tantum auctoritatis in re publica, (paatage sig el. tilegne sig den), id. ibd. 58; hvs. id. Cluent. 36: irridebatur persona suscepta boni viri, (man lo ad hans paatagne Maske); – suscepit vita hominum ··· ut etc., (har antaget el. vedtaget det), Cic. N. D. 2, 21; men ∾ m. flgd. Objectsætning, id. Tusc. 1, 32, (paatage sig at bevise); — B) „bes.": at optage Talen, at vedblive el. fortsætte, odl.; – suscipit Stolo: tu, inquit, invides, etc., Varr. R. R. 1, 2; ad quod ille quidem conticescit; sed sermonem suscipit Polus, Quintil. 2, 15, 28; cf. Virg. Aen. 6, 723.

*suscĭtābŭlum, i, n.: Middel til at pirre el. vække; – ∾ vocis, Varr. ap. Non.; — suscĭtātĭo, onis, f.: Opvækkelse fra de Døde, Tertull.; o. — suscĭtātor, oris, m.: som opvækker fra de Døde, Tertull.; – ogs. „fig.": som fornyer el. oplivér; – ∾ litterarum quodam modo sepultarum, Sidon.; — [af flgd.].

suscito, [f. sub.c.], avi, atum, 1, v.a.; I) „egenl."; A) „alm.": hæver el. reiser i Veiret; (saal. alene „poet."); – saal. ∾ terga (i. e. humum: opkaste med Ploven), Virg. Ge. 1, 97; ∾ undas (Nilus), Lucan.; ∾ lintea (aura: blæser Seilene op), Ovid. Her. 5, 51; ∾ vulturium a cano capite (opjage derfra), Catull. 68, 121; — B) „bes.": reiser el. opfører en Bygning, bygger; (saal. for- o. eftercl.); – ∾ delubra deum, vid. Lucr. 5, 1165; ∾ basilicas ··· in tantam altitudinem, ut etc., Eumen. Paneg. Const.; — II) „fig.": at vække af Søvne, at sætte i Bevægelse, at fremkalde, odl.; – Miltiadis tropaeis se e somno suscitari, Cic. Tusc. 4, 19; cf. Catull. 80, 4; men quae me somno suscitet, Plaut.; ∾ (servum) ad suum officium, id. Rud. 4, 2, 17; ∾ viros in arma, Virg. Aen. 9, 463; men Cic. R. Com. 13: te a tuis subselliis contra te testem suscitabo; f. ogs. Hor. Od. 2, 10, 19, o. id. ibd. 3, 27, 11; men Vesvius attonitas acer quum suscitat urbes, (forstyrrer el. forfærder), Val. Fl.; — b) ogs. m. Tings- og Begrebsobjecter; – ∾ ignes sopitos, Virg., hesternos, Ovid.; ∾ crepitum, Propert. 2, 3, 4, clamores, (Bifaldsraab), Phaedr. 5, 5; – ∾ bellum civile, Brut. et Cass. ap. Cic. Fam. 11, 3; men vim suscitat ira, Virg. Aen. 5, 454.

Susiane, es, o. Susiani, orum, f. und. Susa. — sūsĭnātus, 3: tilberedet af Lilier, oleum, Marc. Emp.; af — sūsĭnus, 3, σούσινος: tilberedet af Lilier, unguentum, Plin. 13, 2. — Sūsis, idis, f. und. Susa.

suspectĭo, onis, f., [1.suspicio]; I) Mistanke, (forcl. f. 2.suspicio); – Saeviter suspectionem ferre falsam, futilum est, Enn. ap. Non.; — II) Henseen derpaa; df. „fig.": Hoiagtelse, Arnob. — 1. suspecto, avi, atum, 1, v. a., intens. af 1.suspicio; I) „alm.": beseer el. betragter noiagtigen; – suspectans tabulam quandam pictam (virgo), Ter. Eun. 3, 5, 36; – men absol.: leo suspectans, Plin.; – ogs. m. flgd. ne, id. 11, 35; — II) „bes.": betragter med Mistanke, mistænker, holder for mistænkt; in pass.: er mistænkt; – Agrippinam ··· suspectans, Tac. Ann. 12, 65; men omnem prolationem ut inimicam victoriae suspectabant, id. Hist. 3, 82; men suspectante Nerone, haud falsa esse, quae etc., id. Ann. 15, 51; – men pass.: ne suspectaretur pellici (uxor), id. ibd. 4, 3; — not.: sldd. ogs. som depon., (i Analogi m. suspicor); hi, quos suspectati sunt, etc., Ammian. 28, 1. — 2.suspecto, abl. som adv., f. 1.suspectus, 3, und. 1.suspicio. — 1. suspector, ari, f. und. 1.suspecto, nr. II, not. — 2. suspector, oris, m., [1.suspicio]: som seer op derpaa; df. „fig.": en Beundrer; – ∾ morum vestrorum, Sidon.

1.suspectus, 3, partic. o. adj. af 1.suspicio. — 2.suspectus, us, m., [1.suspicio]; I) „egenl.": Seen el. at see el. skue op derpaa el. opad, det opad rettede Blik; – color aspectu nigricans, idemque suspectu refulgens, Plin. 9, 62; — II) „fig."; A) „poet. overf." om en Hoide; – Quantus ad aetherium coeli suspectus Olympum, Virg. Aen. 6, 579; ligel. Turris erat vasto suspectu, etc., id. ibd. 9, 530; — B) „ment.": Hoiagtelse, Beundring; – Protinus intravit mentes suspectus honorum, Ovid. Fast. 5, 31; nimius sui suspectus, etc., Senec. Benef. 2, 26; men quanto meruit suspectu etc., id. Consol. ad Marc. 5; – ogs. in pl., Vitruv. 7, praef.

suspendĭōsus, i, m.: som har hængt sig, den Hængte; – vid. Plin. 28, 12, o. bes. Varr. ap. Serv. ad Virg. Aen. 12, 603; af — suspendĭum, i, n., [suspendo]: at hænge sig, Hængning, Plaut. Casin. a. 1, v. 23, oftere; ligel. Cic. Verr. 3, 56: ut injuriae tuae remedium morte ac suspendio quaererent; ogs. suspendio vitam finire, Suet. Aug. 65; – „poet." ogs. in pl.: Praebuit illa arbor misero suspendia collo, Ovid. Am. 1, 12, 17.

suspendo, di, sum, 3, v. a., [af sub, subs, sus, o. pendo]; I) „egenl."; A) „alm.": hænger op, hænger; – ∾ pernas in vento, in fumo, in carnario, Cato; suspensae in litore vestes, Lucr.; religata ad pinnam muri reste suspensus, etc., Liv. 8, 16; ∾ aliquid ex pinu, Virg., ab malo, id., tignis, id.; ∾ arcum humeris, id., aliquid collo, Plin., ogs. e collo, id.; ∾ allium super prunas, id., vitem sub ramo, id.; – men „poet.": Nec sua credulitas piscem suspenderat hamo, Ovid. Met. 15, 101; ligel. c. acc.

graec.: Laevo suspensi loculos tabulamque lacerto (pueri), Hor. Ep. 1, 1, 56, oftere; — B) „bef."; 1) hænger, qvæler ved at hænge; - saal. ∾ se, Plaut.; cf. Cic. Verr. 3, 56; men id. d. Or. 2, 69: uxorem suam suspendisse se de ficu; ligel. ∾ se e ficu, Quintil.; men hominem corripi et suspendi jussit in oleastro, Cic. Verr. 3, 23; — 2) ophænger (og indvier) som Tempelgave; - votas suspendere vestes, Virg. Aen. 12, 769; ∾ arma capta patri Quirino, id. ibd. 6, 860; cf. Hor. Od. 1, 5, 15; — 3) hæver (en Bygning) i Veiret og holder den ligesom svævende; df. bygger som Hvælving, hvælver; - primus balneola suspendit, Cic. frgm. ap. Non.; men id. Top. 4: quod ita aedificatum est, ut suspendi non possit; men ∾ cameras arundinibus, Plin.; cf. Caes. B. C. 2, 9; men Quintil. 11, 3, 125, (om en Gestus af Taleren): male dexter pes attollitur, aut summis digitis suspenditur, (hæves paa Tæerne); — b) df. (med Hensyn paa det Underliggende): at støtte el. stive; - ∾ insulam agentem rimas incredibili arte, Senec. Benef. 6, 15; tellus (i. e. terra) ligneis columnis suspenditur, (naar man neml. graver efter Metaller), Plin. 33,21; dolia subjectis lapidibus suspenduntur, Colum.; — II) „fig."; A) „alm.": at giøre afhængig; sædv. pass.: at være afhængig; - non aliunde pendere, nec extrinsecus aut bene aut male vivendi suspensas rationes habere, Cic. Fam. 5, 13; men genus, ex quo ceterae species suspensae sunt, Senec. Ep. 58; — B) „bef."; 1) giør uvis el. usikker el. tvivlsom, sætter el. holder i Uvished; - ∾ diu animos judicum, Quintil.; ∾ senatum ambiguis responsis, Suet. Tib. 24; cf. Ovid. Met. 7, 309; — 2) holder tilbage, hindrer el. standser; - ∾ fletum, Ovid., spiritum, Quintil.; men ∾ rem medio responso, Liv. 39, 29; quo loco sustinendus et quasi suspendendus sermo sit, Quintil.; - ∾ fluxiones oculorum, Plin., epiphoras, id.; — 3) ligesom hænger derved, d. e. hefter el. retter derpaa; - Suspendit (Graecia) pictā vultum mentemque tabella, Hor. Ep. 2, 1, 97; — 4) ∾ aliquem el. aliquid naso (adunco): rynke Næsen derad, drive Spot dermed; - nec ··· naso suspendis adunco Ignotos, Hor. Sat. 1, 6, 5; men id. ibd. 2, 8, 64: Balatro, suspendens omnia naso; — III) partic. suspensus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl.": ophøiet, høi, svævende; - Romam coenaculis sublatam atque suspensam etc., Cic. Agr. 2, 35; saxis suspensam hanc aspice rupem, Virg. Aen. 8, 190; fluctu suspensa tumenti (illa: svævende hen derover), id. ibd. 7, 810; ∾ mare, (som af Stormen drives i Veiret), Sil.; men aura suspensa levisque, Lucr. 3, 197; ∾ terra, (sprød el. skior), Colum.; saal. ogs. suspensissimum pastinatum, id. 3, 13; — B) „fig."; 1) „overf.": som bevæger sig svævende el. let, svævende el. let, odl.; - suspenso gradu placide ire perrexi, Ter. Phorm. 5, 6, 28; ligel. ∾ gradu, Ovid.; men ∾ pede, Phaedr. 2, 4; ligel. ∾ vestigia, Sil., Virg. Cir.; men suspensa manu commendare aliquem alicui, (med let Haand, d. e. uden Eftertryk, varsomt, odl.), Plin. Ep. 6, 12; men suspensis dentibus (canes: uden at støde sammen), Lucr. 5, 1068; cf. Colum. 12, 51: molis suspensis (frangi olivam, naar neml. Loberen ikke berører Liggeren); — 2) „ment.": aandigen svævende el. vaklende, uvis, ubestemt, usikker; - suspensam et incertam plebem R. obscura spe et caeca exspectatione pendere, Cic. Agr. 2, 25; cf. id. ibd. 1, 8; ligel. Liv. 8, 13: tot populos inter spem metumque suspensos animi habetis; - tu ··· suspensum me tenes, Cic. Att. 10, 1; men manco Thessalonicae suspensus, id. ibd. 3, 8; - quam suspenso animo et sollicito etc., id. ibd. 1, 18; men animus suspensus ··· curis majoribus, id. Phil. 7, 1; ogs. in compar., exercitus ejus suspensiore animo etc., auct. B. Afr. 48; - suspensus incertusque vultus, Cic. Cluent. 19; ne ··· suspensa exspectatio vestra teneatur, id. ibd. 3; cf. Planc. ap. Cic. Fam. 10, 8; men omnia erant suspensa etc., Cic. Fam. 11, 8; - suspensam dubiamque noctem spe ac metu exegimus, Plin. Ep. 6, 20; men Munera suspensi plena timoris erant, Ovid. Her. 16, 84; Tiberio ··· suspensa semper et obscura verba, Tac. Ann. 1, 11; - est suspensum et anxium, m. Subjectssætning, Plin. Ep. 6, 4; in suspenso esse, Digest.

suspense, adv. af suspensus, 3, und. suspendo: hængende el. svævende; df. „fig.": tvivlsomt, uafgiort, Augustin. — *suspensio, onis, f.: Hvælving, hvælvet Bue, Vitruv. 5, 10; o. — suspensūra, ae, f.: = frgd.; - ∾ balneorum, Senec., cellarum, Pallad.; — [suspendo]. — suspensus, 3, partic. o. adj. af suspendo.

*suspicābilis, e: som beroer paa Formodninger; - ∾ ars (medicina), Arnob.; o. — suspicax, ācis, adj.; I) ligesom act.: mistænkelig, tilbøielig til Mistanke; - minime malus et suspicax frater, Liv. 40, 14; ∾ animum alicujus perstringere, Tac. Ann. 1, 13; — II) ligesom pass.: som vækker Mistanke, til at mistænke, betænkelig, odl.; - ∾ silentium, Tac. Ann. 3, 11; est aliquis malignus, est suspicax, etc., Senec. d. Ir. 2, 29; — [suspicor].

1. suspĭcio, spexi, spectum, 3, v. a. o. n., [af sub, subs, sus, su, o. specio]; I) „egenl.": seer nedenfra og opad, seer el. skuer op dertil el. op derpaa; - ∾ coelum, Cic., Suet.; cf. Ovid. Met. 11, 506; ∾ astra, Cic.; s. ogs. id. Acad. 2, 35: neque ipsi (pisces) nos suspicere possunt; - men „poet.": nubes suspexit Olympus, (skuede, d. e. ragede op derimod), Lucan.; men Ovid. Met. 2, 840, om et Jordstrøg, ∾ (Plejadem: ligge el. være vendt derimod); - ∾ in coelum, Cic. d. Rep. 3, 2, o. id. ibd. 6, 9; - ogs. absol.: nec suspicit, nec circumspicit, id. Div. 2, 34; ligel. vultus suspicientes, despicientes (formare), Plin. 35, 34; — II) „fig."; A) „alm.": seer el. skuer derop, hæver Aanden el. Forestillingen op dertil; - nihil magnificum ac divinum suspicere possunt, qui etc., Cic. Lael. 9; — b) oftere: seer beundrende op derpaa, beundrer, høiagter; - itaque eos viros suspiciunt ··· qui etc., Cic. Off. 2, 10; ligel. ∾ aliquem, Suet. Claud. 28; - ∾ eloquentiam, Cic. Orat. 28; et eam naturam suspiciendam admirandamque humano generi etc., id. Div. 2, 72; ligel. Hor. Ep. 1, 6, 18: I nunc, argentum ··· et artes Suspice! men Vell. 2, 146: suspicit potentem humilis, non timet; — B) „bef.": seer hemmeligen el. mistænkeligen derefter, d. e. mistænker; - suspectus regi, et ipse eum suspiciens, Sall. Jug. 70; — III) partic. suspectus, 3, ofte ogs. som adj.: mistænkt, mistænkelig, hvorpaa der hviler en Mistanke; A) om Personer; - neque tu me habebis falso suspectum, Plaut.; cf. Sall. Jug. 71: ne super tali scelere suspectum se haberet; - ogs. in compar., quo etc., hoc invisior et suspectior etc., Cic. Off. 2, 4; cf. Liv. 35, 14: ut regi ··· suspectior ad omnia fieret, etc.; - suspectus in quadam causa, Quintil., in morte matris, Suet.; men suspectus societate consilii, Vell. 2, 35; - ogs. c. gen., Tac. Ann. 3, 60: suspecti rerum capitalium; cf. id. ibd. 29; men id. Hist. 1, 46, c. inf.: suspectus, consilia ejus fovisse; - fremdeles c. dat.; tibi me esse suspectum, (at jeg mistænkes af dig), Ter. Hec. 4, 2, in.; cf. Cic. Catil. 1, 7, ogs. ovenf. Liv. 35, 14; men Cic. Off. 3, 25: patri suspectus de noverca; men id. Fam. 2, 1: suspectus alicui nomine negligentiae; - endel. in superl., ∾ quemque sibi ··· opprimere, Suet. Tib. 6; — B) ofte ogs. om Ting og om Begreber; - ut in suspecto loco, Liv. 21, 7; cf. Suet. Aug. 43; metuit ··· Suspectos laqueos (accipiter), Hor. Ep. 1, 16, 50; ∾ aqua frigida, Plin. 20, 23; ∾ tumores, id.; - invidiosum nomen

est (voluptatis), infame, suspectum, Cic. Fin. 2, 4; cf. id. Lael. 15, o. Liv. 41, 14; promissum suspectius, Quintil.; men Cic. Tusc. 3, 1: medicina animi pluribus suspecta et invisa; - in neutr. ogs. m. Subjectsfætning, Ovid. Met. 1, 618: non dare, suspectum etc.; - neutr. abl. suspecto ogs. som adv.: paa en mistænkelig Maade, Digest.

2.suspĭcĭo, onis, f., [suspicor]: Mistanke; - improborum facta primo suspicio insequitur, deinde etc., Cic. Fin. 1, 16; ∾ est mihi, vos nunc suspicarier, Me, etc., Plaut. Pseud. 1, 5, 149; cf. Cic. Fam. 2, 16: moveo nonnullis suspicionem, velle me etc.; men id. Flacc. 13: venire alicui in suspicionem nullo suo delicto; cf. id. Phil. 11, 10: in eandem suspicionem cadere non posse; men id. Verr. 5, 29: illam suspicionem levare, atque a se removere; men id. Fam. 13, 24: omnem offensionem suspicionis deponere; men som Sentens: Ad tristem partem strenua est suspicio, Publ. Syr. 7; - ogs. in pl.; quum ad has suspiciones certissimae res accederent, Caes. B. G. 1, 19; multae causae suspicionum offensionumque dantur etc., Cic. Lael. 24; cf. Ter. Eun. 1, 1, 15, o. A.; — b) c. gen. obj., ne cui suspicionem ficte reconciliatae gratiae darem, Cic. Fam. 3, 12; ligel. in suspicionem vocari conjurationis, id. Verr. 5, 4; cf. Caes. B. G. 4, 32; ligel. ibd. 7, 51: ne videretur ··· dare timoris aliquam suspicionem; — II) „overf." o. „alm.": Formodning el. Forestilling el. Ide; - ut apud eos nulla suspicio deorum sit, Cic. N. D. 1, 23; cf. ibd. 3, 25; non modo comprehendere animo (non posse), sed ne suspicione quidem attingere etc.; — b) ogs. objectivt: lidet Tegn el. Mærke, det blotte Skin; - nullo suspicionis vulnere laesus, Petron. Sat. 94.

suspĭcĭōse, adv.: mistænkeligen, paa en Mistanke vækkende Maade; - quod possit criminose ac suspiciose dicere, Cic. R. Am. 30; cf. Quintil. 4, 2, 81; - compar., ∾ dicere, Cic. Brut. 34; af — suspĭcĭōsus, 3, [2. suspicio]: fuld af Mistanke; bf. I) ligesom act.: som nærer Mistanke el. Mistro, mistroisk; - est boni viri ··· ne ipsum quidem esse suspiciosum, Cic. Lael. 18; men ∾ esse in aliquem, id. Qu. Fr. 1, 1, 4; men id. Flacc. 28: in tam suspiciosa ac maledica civitate etc.; — II) ligesom pass.: som vækker Mistanke, mistænkelig; - quae erant ante suspiciosa, haec aperta ac manifesta etc., Cic. Cluent. 19; cf. id. R. Am. 7; ∾ crimen, id.; - superl., ∾ negotium, id., tempus, id. — suspīcĭter, adv., sjeld. Biform af suspiciose; ∾ circumspicere, Non.

suspĭco, are, v. a., Biform af flgd., Plaut. Casin. 2, 6, 42. — suspĭcor, atus sum, 1, v. dep. a., [1. suspicio no. II]: mistænker; a) c. acc.; - quid homines suspicentur, videtis, Cic. Lael. 3; nihil mali suspicans etc., id. Cluent. 9; cf. id. Mil. 23; men summum nefas suspicatus de uxore, Quintil. 9, 2, 80; - sjeld. m. Personsobject; vid. Plaut. Asin. 5, 2, 38: quod ancillas meas Suspicabar, etc.; men Hor. Od. 2, 4, 22: fuge suspicari (sc. me), Cujus etc.; — b) oftere m. Objectsfætning; - Suspicio est mihi, nunc vos suspicarier, Me etc., Plaut. Pseud. 1, 5, 149; ligel. Caes. B. G. 1, 44, o. Hirt. B. G. 8, 16; — II) „overf." o. „alm.": formoder, troer, antager; a) c. acc.; - ut majus quiddam de L. Crasso ··· suspicentur, etc., Cic. d. Or. 3, 4; cf. id. N. D. 1, 11; — b) m. Objectsfætn.; - placiturum tibi esse librum meum, suspicabar, Cic. Qu. Fr. 2, 9; ex loco tumuli suspicari, non esse monumentum, Quintil. 7, 3, 34; ligel. Cic. d. Rep. 6, 16: erant eae magnitudines (stellarum), quas esse numquam suspicati sumus; men id. ibd. 1, 10, m. Relativfætn.: quae vix conjectura, qualia sint, possumus suspicari.

*suspīrātĭo, onis, f.: Sukken el. at sukke; ogs. sukkende Udraab; - suspiratione sollicitudinem fateri, Quintil. 11, 3, 158; men illa Ciceronis suspiratio: O te felicem, M. Porci, etc., Plin. H. N. praef., (hint Hiertesuk); — suspīrātus, us, m.: = flgd.; - sine suspiratu (non posse videre aliquem), Cic. Att. 1, 18, (al. sine suspiritu); - ogs. in pl.: suspiratibus haustis (dixit) etc., Ovid. Met. 14, 129; — suspīrĭōsus, 3: som sukker dybt, som har besværligt Aandedrag, Plin. 23, 63; o. — suspīrĭtus, us, m.: = suspiratus; - crebro suspiritu et gemitu etc., Liv. 30, 15; s. ogs. und. suspiratus; - ogs. in pl., Simul enicato suspiritus (din Aandpustenhed), Plaut. Merc. 1, 2, 4; — [suspiro].

suspīrĭum, i, n., [suspiro]: dybt Suk el. at sukke dybt; I) egentl.; A) som Udtryk af en Sindsbevægelse; - ut petivit Suspirium alte! Plaut. Cist. 1, 1, 57; si quis est in rerum natura ··· sine cura, sine suspirio, Cic. Tusc. 4, 31; - ogs. in pl.; Odi ego, quos numquam pungunt suspiria, somnos, Propert. 3, 6, 27; cf. Tibull. 3, 6 fin., Ovid. Met. 1, 656, oftere, o. A.; — B) som Legemssvaghed: tungt el. besværligt Aandedrag, Trangbrystighed; - qui (morbus) satis apte dici suspirium potest, Senec. Ep. 54; men suspirio laborantes oves, Colum. 7, 5; — II) „poet. overf.": Aandedraget; - vid. Lucan. 9, 928, o. Sil. 11, 221.

suspīro, avi, atum, 1, v. n. o. a., [af sub, subs, sus, su, o. spiro]; I) neutr.; A) „egentl.": aander dybt, sukker, (fædv. som Udtryk el. Udbrud af en Sindsbevægelse); - quum diu occulte suspirassent, postea jam gemere, ad extremum vero loqui omnes et clamare coeperunt, Cic. Att. 2, 21; cf. ibd. 1, 13: quocum ··· suspirare familiariter possimus; men „poet.": suspirat ab imis pectoribus, Ovid. Met. 2, 655; ligel. id. Her. 21, 201: Ingemit et tacito suspirat pectore; men ∾ in aliquo, Catull. 64, 98, in aliqua, Ovid. Fast. 1, 417, (sukke derfor, være forelsket deri); — B) „overf."; a) om Ting: at uddunste; - vapore suspirans (tellus), Sil. 12, 136; quo (foramine) aestuantia vina suspirent, Pallad.; — b) „poet." ogs. om Begreber; - curis sumptus suspirantibus, (fortæret el. greben af sukkende Sorger), poëta ap. Cic. Div. 1, 21; — II) act.; A) ligesom at udsukke, at sukke derefter, med Suk at udraabe; - ∾ amores, Tibull. 4, 5, 11; ∾ Chloën, Hor. Od. 3, 7, 10; ∾ lucra, Prudent.; - suspirat arator, m. flgd. Objectsfætn., Lucr. 2, 1163; men Hor. Od. 3, 2, 9: suspiret, (lad hende sukke el. sukkende udraabe), m. flgd. or. dir.; — B) „overf.": at uddunste, som Dunst at give fra sig; - nec tenues ventos suspirat Anauros, Lucan. 6, 370; cf. Sil. 4. 779.

susque deque, adv., [sus af subs f. sub, o. -que; de, -que]: neden el. oven, under el. over, (som betegnende det Ligegieldende el. Ligegyldige); - vid. Gell. 16, 9, om Udtrykkene: susque deque fero el. habeo: jeg holder det for ligegyldigt, jeg bryder mig intet derom; o. susque deque est: det er ligegyldigt el. ligemeget; s. ogs. ibd. Laber., Varr., Lucil.; s. ogs. Plaut. Amph. 3, 2, 5; ligel. odiosa erant illa etc.; nam de Octavio susque deque, Cic. Att. 14, 6.

*sustentācŭlum, i, n.: en Støtte; bf. Tac. Hist. 2, 28, „alleg.": sin victoriae sanitas, sustentaculum, columen in Italia verteretur etc.; - bf. „overf.": Underholdning, Næring; ∾ sumptuosum corporis, Augustin.; — sustentātĭo, onis, f.: Henholden, Ophold, Udsættelse; - utrum habeat aliquam moram et sustentationem (lex), Cic. Invent. 2, 49; - ∾ sui, (Selvbetvingelse), Suet.; — b) ogs. som rhetorisk Figur; - vid. Cels. ap. Quintil. 9, 2, 22; — II) i d. sild. Retssprog: Underholdning, Ernærelse; - mulieris sustentationem sufferre, Digest.; o. — sustentātus, us, m.: Holden el. at holde i Veiret, Opretholden, ibd.; levia sustentatui, gravia demersui, Appul.; ligel. in abl., Auson.; — [af flgd.].

sustento, avi, atum, 1, v. a., intens. af sustineo; I) „egenl."; A) „alm.": holder i Veiret, holder opreist, stotter el. bærer, odl.; - fratremque ruentem Sustentat dextra (Alcanor), Virg. Aen. 10, 338; cf. Plin. 8, 61, ogs. Lucr. 5, 97; men Hercule ··· quondam sustentante polum, Claudian.; — B) „bef.": holder tilbage, opholder, standser, udsætter; - ∾ rem, dum etc., Cic. Fam. 13, 64; ligel. id. Qu. Fr. 2, 7: aedificationem ad tuum adventum sustentari etc.; men id. Catil. 4, 3, absol.: sustentando ac prolatando etc.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": understotter el. opholder, underholder el. ernærer; - solus omnem familiam Sustentat, Ter. Ad. 3, 4, 35; ligel. eo (frumento) sustentata est plebs, Liv. 2, 34; men aër spiritu ductus alit et sustentat animantes, Cic. N. D. 2, 39; cf. id. Tusc. 1, 19, oftere; ∾ extremam famem pecore adacto etc., (modstaae el. holde ude), Caes. B. G. 7, 17; - ogs. medial; mutando merces sustentabatur, (ernærede sig dermed), Tac. Ann. 4, 13; - men Plaut. Stich. 4, 2, 8, absol.: Valuistin' bene? P. sustentavi sedulo (sc. me: har holdt mig, odl.); hvf. id. ibd. 3, 2, 14, impers.: sustentatum'st sedulo; — 2) „bef.": udholder el. bærer, staaer imod, gior Modstand; - ∾ morbum, Suet., maerorem, etc., vid. Cic. Pis. 36; - navnl. ogs. i Krigssproget: aegre is dies sustentatur; o. impers.: aegre eo die sustentatum est, Caes.; men ∾ hostem, Tac., bella, Caes. B. G. 2, 14, impetus legionum, auct. B. Hisp.; men Liv. 34, 18, absol.: nec, nisi etc., ultra sustentaturi fuerint; — B) „ment": opretholder, vedligeholder, bevarer; - res publica ··· magnis meis laboribus sustentata etc., Cic. Mur. 2; cf. id. d. Rep. 2, 1; men tu velim tete, ut debes et soles, virtute sustentes, id. Fam. 6, 4; men id. Mil. 36: per omnes difficultates animo me sustentavi; men Caes. B. C. 3, 49: ipsa spes inopiam sustentabat; men Virg. Aen. 10, 608: Venus ··· Trojanas sustentat opes; ligel. nec destitit amicos suos fide sustentare, Cic. Rab. Post. 2; men Tac. Ann. 2, 17: Arminius manu, voce, vulnere sustentabat pugnam; ligel. ∾ aciem, ibd. 1, 65, oftere.

sustĭnĕo, tĭnŭi, tentum, 2, v. a., [sus af subs f. sub, teneo]; I) „egenl."; A) „alm.": holder derunder, holder i Veiret, holder opret el. opreist, stotter el. bærer; - ∾ humeris bovem vivum, Cic. d. Senect. 10; vix arma membraque sustinentes, Liv. 23, 45; men ∾ spectacula (om et Pæleværk), vid. id. 1, 35; cf. Hor. Sat. 1, 6, 117; vas ad sustinenda obsonia, Plin.; men aër volatus avium sustinet, Cic. N. D. 2, 39; men omnium, quos terra sustinet, sceleratissimus, Sall. Jug. 14; - ∾ se, (holde sig opreist), Caes. B. G. 2, 65; ∾ se a lapsu, Liv. 21, 35; — B) „bef.": at opholde el. tilbageholde, at standse el. hemme; - Sustineat currum, ut bonu' saepe agitator, equosque, („alleg."), Lucil. ap. Cic. Att. 13, 21; cf. Caes. B. G. 4, 33, o. Cic. Lael. 17; ∾ manum, vid. Ovid. Fast. 5, 302; ∾ flumina lyra, Propert. 3, 1, 42; ∾ agmen, Liv. 25, 36, exercitum, Caes. B. C. 1, 71, (lade standse); men Cic. Tusc. 4, 18: ∾ se etc., (at standse i Faldet); — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": opholder el. underholder, understotter el. ernærer; - hac vero (sc. re frumentaria ex Sicilia) alimur et sustinemur, Cic. Verr. 3, 5; men id. Rab. Post. 16: veterem amicum suum fulsit et sustinuit re, fortuna, fide, hodieque sustinet; f. ogs. Liv. 6, 15, o. Virg. Ge. 2, 515; men Cic. Div. in. Caecil. 8: non tibi in mentem venit, quid negotii sit, causam publicam sustinere? — 2) „bef.": opholder el. udholder, holder tilbage el. modstaaer, navnl. ogs. i Krigssproget; - ∾ impetum hostis, vid. Caes. B. G. 1, 24 o. 26, oftere; ligel. id. B. C. 2, 26: qui (equites) primum impetum sustineant et morentur; ∾ oppugnationem ad noctem, id. B. G. 5, 37; ∾ rem in noctem, Liv. 5, 35; - ∾ bellum consilio, id. 3, 60; ∾ assensus lubricos, Cic. Acad. 2, 34; cf. ibd. 15: ∾ se ab omni assensu; — B) „ment."; 1) „alm.": at opretholde el. vedligeholde el. bevare; - ∾ dignitatem et decus civitatis, Cic. Off. 1, 34; f. ogs. ovenf. id. Div. in Caecil. 8; men id. Off. 3, 2: sustines non parvam exspectationem imitandae industriae nostrae, (du har at opfylde el. fyldestgiøre den); — 2) „bef.": udholder el. bærer el. lider; - qui (labores) sint re publica defendenda sustinendi, Cic. d. Rep. 1, 3; non posse ejus imperia diutius sustineri, Caes. B. G. 1, 31; - men om en Ordstrid: vix sustinere poterat ea, quae etc., (han kunde neppe forsvare sig derimod), Cic. Acad. 2, 6; men Liv. 31, 13: senatus eos querentes non sustinuit, (kunde ikke lade deres Klager upaaagtede); — b) m. Objectssætn., (oftest m. Negation); - non sustineo esse conscius mihi dissimulati judicii mei, (jeg kan ikke tilbageholde, jeg vover ikke, odl.), Quintil. 3, 6, 64; cf. Ovid. Met. 13, 584: non ··· Sustinuit spectare parens; - ligel. i negtende Spørgsmaal: sustinebunt tales viri, se tot senatoribus ··· non credidisse? Cic. Verr. 1, 4; ligel. Quintil. 12, 9, 10: hoc quidem quis hominum sustineat, petulans esse ad alterius arbitrium? - dog ogs. affirmativt; quae se praeferre Dianae Sustinuit, (som havde Mod dertil, som vovede det), Ovid. Met. 11, 321; cf. Phaedr. 4, 15.

sustollo, ĕre, v. a., (sus af subs f. sub, tollo]; (for- o. efterel. Ord); I) „egenl."; A) „alm.": hæver el. løfter i Veiret; - Amiculum hoc sustolle saltem, Plaut. Cist. 1, 1, 117; (navem) levi sustollit machina nixu, Lucr. 4, 904; ∾ signa, Catull. 64, 210; — B) „bef.": reiser el. opfører (en Bygning, odl.); - ∾ novum opus audacius, quam consuetius, Cod. Theod.; — II) „overf": borttager el. bortrover; ogs. bortdriver el. forstyrrer; - ∾ filiam alicujus, Plaut. Cist. 2, 3, in.; men id. Mil. gl. 2, 3, 39: si etc., credo hercle has sustollat aedes totas etc. — susum, f. und. sursum.

*sŭsurrāmen, inis, n.: Mumlen; - ∾ magicum, Appul.; — sŭsurrātim, adv.: mumlende, Capella; o. — sŭsurrātor, oris, m.: en Mumler; - in pl., sussurratores, (som hviske uvisse Rygter), Coel. ap. Cic. Fam. 8, 1; af — 1. sŭsurro, avi, atum, 1, v. n. o. a., [en Naturlyd; ogs. at sammenl. m. vort: surrer, summer, osl.]: mumler el. hvisker; I) neutr.; - Tum sonus auditur gravior, tractimque susurrant (apes), Virg. Ge. 4, 260; - Aut ego cum cara de te nutrice susurro, Ovid. Her. 19, 19; ut vaga fama susurrat, id. ibd. 21, 233; — II) act.; - Cantica qui Nili, qui Gaditana susurrat, Martial. 3, 63; ligel. ∾ versum Persii, (nynne el. smaasynge), Lamprid. Al. Sev. 44; cf. Ovid. Met. 3, 643; men impers.: jam susurrari audio, m. Subjectssætn., Ter. Andr. 4, 4, 40; df. — 2. sŭsurro, onis, m.: en Mumler el. Hvisker, en Dretuder, odl., Sidon., Hieronym.

1. sŭsurrus, i, (abl. susurru, Appul.), m., [1. susurro]: Mumlen el. Murren, Susen el. Piben el. Hvisken, odl.; - illo susurro delectari ··· aquam ferentis mulierculae etc., Cic. Tusc. 5, 36; men tacito mala vota susurro Concipiunt, Lucan. 5, 104; - ogs. om en Naturlyd, vid. Virg. Ecl. 1, 56; - ogs. in pl., blandos audire susurros, Propert.; cf. Hor. Od. 1, 9, 19, o. Pers. 2, 6; - personificerede ere Susurri: Ledsagere af Fama, Ovid. Met. 12, 61; df. — 2. sŭsurrus, 3: mumlende, hviskende; - Procrin adit, linguāque refert audita susurrā, Ovid. Met. 7, 825.

sūtēla, ae, f., [suo]; oprdl.: Sammensyning; df. „overf." o. in pl.: listig Streg, odl.; (plautinsk Ord); - sutelas tuas etc., Plaut. Capt. 3, 5, 34; ligel. sutelis tuis etc., id. Casin. a. 1, v. 7; cf. Fest. p. 310 flgd. — Suthul, indecl.: By i Numidien, Sall. Jug. 37 flgd. — sūtĭlis, e, [suo]: sammensyet, sammenflikket, sammenheftet, balteus, Virg., cymba, id.; cf. ∾ naves, Plin.

21, 40; ∾ domus (af Skind), Val. Fl.; ∾ coronae, (bundne af Roser), Ovid., Martial.; cf. Plin. 21, 8; bf. ∾ rosa, Martial. 9, 91; men ∾ lapilli, (som anbringes el. befæstes kransformigen), Prudent.

†sūtor, oris, m., [suo]: en Skomager el. Skoflikker; - ∾ crepidarius, Asell. ap. Gell. 13, 21; ∾ sedentarii, Plaut.; men sutorum regulus, (Laugets Formand), Martial. 3, 16; - men Cic. Flacc. 7: quod etc., id sutores et zonarii conclamarunt, (den ringeste Del af Folket); cf. Juvenal. 3, 294; - som Ordsprog kan mærkes: sutor ne supra crepidam (judicet: Skomageren blive ved sin Læst)! vid. Plin. 35, 36; cf. Val. Max. 8, 12, extern. 3; — II) ogs. „fig.": som sammenflikker Fortællinger, Sidon.; df. — sūtōrīcius(itius), 3, sild. Biform af flgd.; - ∾ atramentum, Marc. Empir.; — sūtōrĭus, 3: hørende til el. benævnt efter en Skomager; - ∾ atramentum: Skomagersværte, Cic., Plin. 20, 48; ∾ fistula: Skomagerkniv, (af dens rørformede Gestalt), id. 17, 23; - men absol.: Turpionem sutorium (T., en forhenværende Skomager) etc., vid. Cic. Att. 6, 1; - ∾ atrium (Skomagerhallen), Navnet paa et Sted i Rom, Varr. L. L. 6, 30; o. — 1. sutrīnus, 3, [ctr. f. sutorinus]: hørende til el. benævnt efter en Skomager, taberna, Tac., ars, Plin.; — II) df. subst.; A) sutrina, ae, f.; a) (sc. taberna el. officina): Skomagerbod el. Skomagerværksted, Plin. 10, 43; — b) (sc. ars): Skomagerhaandværket, Varr. ap. Non., Vitruv.; — B) sutrinum, i, n., (sc. artificium): Skomagerhaandværket, Senec. Ep. 90. — 2. Sutrinus, 3, s. und. flgd.

Sūtrium, i, n.: By i Etrurien, (hod. Sutri), Liv. 6, 3; - som Ordsprog siges: quasi eant Sutrium, (forberedte el. rustede ligesom Camillus fordum til Erobringen af Sutrium), Plaut. Casin. 3, 1, 10, Fest.; — B) df. 1) Sūtrīnus, 3, ager, Liv. 26, 34, colonia, Plin.; — b) pl. subst., Sutrini, orum, m.: Indbyaanerne af Byen Sutr., Liv. l. c.; — 2) Sūtrĭus, 3: = frgd.; - ∾ tecta, Sil. 3, 493. — sūtūra, ae, f., [suo]: Syning el. Sammensyning; - triplex scutale crebris suturis duratum, Liv. 38, 29; oras vulneris suturis comprehendere, Cels.; — II) „overf.": Samsenføining; - raro calvaria solida sine suturis etc., id. 8, 1. — sūtus, 3, partic. af suo.

sŭus, 3, (gen. pl. suum, Ter. Ad. 3, 3, 57; af Formen sus, sa, sum, sibileret af ὅς, har Enn. ap. Fest. p. 300 flgd.: sas virgines, o. sis oculis), pron. poss., [af σφός, σφέος]: sin, sit, hans, deres; I) „egentl."; A) „alm."; 1) adj.; - qui etc., Quasi lumen de suo lumine accendat, facit, Enn. ap. Cic. Off. 1, 16; hunc sui cives e civitate ejecerunt, Cic. Sest. 68; suus cuique erat definitus locus, Caes. B. G. 7, 81; illum ulciscentur mores sui, Cic. Att. 9, 12; men id. Brut. 1: cessit e vita suo magis, quam suorum civium tempore; Stat sua cuique dies, Virg. Aen. 10, 467; men Cic. Verr. 5, 51: si suum numerum naves haberent, (havde deres fulde Besætning); — b) ogs. tilføies med Eftertryk: sibi, ogs. proprius; - suo sibi hunc gladio jugulo, Ter. Ad. 5, 8, 35; s. ogs. Plaut. ll. cc. und. sui; - ni suo proprio eum proelio Volsci equites tenuissent, Liv. 3, 70; cf. Cic. Sest. 7; — c) ogs. forstærkes suus ved d. tilføiede -pte o. -met; - suopte nutu et suo pondere, Cic. Tusc. 1, 17; ligel. suapte manu interfectus, id.; capti suismet ipsi praesidiis, Liv. 8, 25; cf. Sall. Catil. 23; ligel. id. Jug. 31: suomet ipsi more praecipites eant; — 2) ogs. subst. el. absol.; - Caesar suos a proelio continebat (sine Krigere), Caes.; cf. id. B. G. 5, 13; ligel. Cic. Att. 14, 13: quem (Octavium) sui Caesarem salutabant, (hans Venner el. Tilhængere); - meum mihi placebat, illi suum, Cic. Att. 14, 20; ne suum adimeret alteri, Plaut.; cf. Cic. Off. 1, 15: in hominum societate tuenda tribuendoque suum cuique (versatur honestum); men illum ··· quam facillime ad suum pervenire, id. Fam. 13, 26; men id. ibd. 31: quid quisque habeat sui, (hvad der er hver eget el. ligesom medfødt); se suaque omnia in fidem potestatemque populi Rom. permittere, (dem selv med alt deres), Caes. B. G. 2, 3, oftere; — B) „bes." el. prægnant; 1) egen el. eiendomsmelig; - ancilla, quae mea fuit hodie, sua nunc est, (er nu sin egen, er nu fri), Plaut. Pers. 4, 3, 3; men Ovid. Met. 8, 35: vix sua (virgo: næsten uden Bevidsthed, næsten afsindig); ligel. non suus est (furiosus), Digest.; (qui est) suus in disputando, (som er Herre over sit Æmne), Cic. Fin. 4, 4; men Senec. Ep. 75: inaestimabile bonum est, suum fieri, (at blive uafhængig, osv.); — 2) gunstig el. hengiven, tienlig el. efter Ønske; - Alphenus utebatur populo sane suo, (havde sine Venner iblandt Folket), Cic. Quint. 7; cf. Ovid. A. A. 3, 584: Saepe perit ventis obruta cymba suis, (ved altfor stærk Medbør); — II) „overf."; A) undert. ogs. f. ejus; - sufferet suus servus poenas, Sosia, Plaut. Amph. 3, 4, 19; cf. Ter. Hec. 4, 4, 38: P. quamobrem reducam? L. mater quod suasit sua; ligel. Cic. Att. 6, 2: non destiti rogare et petere mea causa, suadere et hortari sua; cf. Ovid. Fast. 5, 224: Et manet in folio scripta querela suo; — B) sild. f. gen. obj. sui; - ab Scipione ··· nimis leviter latam suam injuriam ratus etc., Liv. 29, 9; ligel. Sall. Catil. 51: neque cuiquam mortalium injuriae suae parvae videntur; — c) i d. sild. Retssprog sættes sui juris ogs. til første Person Plur.; - si sui juris sumus, (hvis vi ere myndige), Digest.

sȳagrus, i, f., σύαγρος: en Art af Palmetræet, Plin. 13, 9. — Sȳbăris, is, f., Σύβαρις: By i Lucanien, ved d. tarentinske Bugt, i Nærheden af en Flod af samme Navn; var berygtet ved Vellyst og Overdaad, blev forstyrret af Crotoniaterne, og bed, efter at være gienopbygget: Thurii, Varr., Plin. 7, 22, Cic., Ovid., o. A.; — B) df. 1) Sȳbărīta, ae, m.: en Sybarit, en Indbyaaner af Byen Sybaris, Senec., Quintil.; — 2) Sȳbărītānus, 3: sybaritisk, ager, Varr., exercitus, Plin.; — 3) Sȳbărīticus, 3: = frgd., libelli, (overgivne el. kaade), Martial. 12, 96; — 4) Sȳbărītis, idis, f.: Navnet paa et kaadt Digt, Ovid. Trist. 2, 417. — Sybaritis, etc., s. und. frgd.

sȳcămīnus (-os), i, f., συκάμινος: Morbærtræet, Cels.; ogs. sycaminon, onis, Digest. — syce, es, f., συκῆ (i. e. ficus: Figentræet); df. I) etslags Plante, ogs. peplis, Plin. 27, 93; — II) etslags Begtræ, id. 16, 19; — III) rindende Byld i Øiekrogen, id. 20, 21. — sycion agrion, som Plante: = cucumis anguinus, Appul. — sȳcītes, ae, m., συκίτης (sc. οἶνος): Figenvin, Plin. 14, 19. — sȳcītis, idis, f., συκῖτις: figenfarvet Ædelsten, Plin. 37, 73. — Sȳcŏlatrōnīdae, arum, m.: comisk digtet Folkenavn, Plaut. Mil. gl. 1, 1, 43.

sȳcŏphanta, ae, m., συκοφάντης; (oprdl.: som angiver de imod Forbudet fra Attica udførte Figener; df. „alm."): listig Bedrager el. Rænkesmed; - At hercle te hominem et sycophantam et subdolum, qui etc., Plaut. Poen. 5, 2, 72; cf. Ter. Andr. 4, 5, 20, o. ibd. 5, 4, 16; — II) „overf.": der listigen indsmigrer sig som Elsker, odl.; - nimis hic scitus est sycophanta, etc., Plaut. Amph. 1, 3, 8. — sȳcŏphantĭa, ae, f., συκοφαντία: Rænke el. Bedrageri; - per sycophantiam atque per doctos dolos, Plaut. Pseud. 1, 5, 70, oftere; - ligel. in pl., id. ibd. 1, 1, 159, oftere. — *sȳcŏphantiōse, adv.: rænkefuldt, agere aliquid, Plaut. Pseud. 4, 7, 113; o. — sȳcŏphantor, ari, v. dep. n.: spiller et Puds; - Ego nunc sycophantae huic sycophantari volo, Plaut. Trin. 4, 2, 116; cf. ibd. 3, 3, 57; — [sycophanta]. — sȳcŏphyllon, i, n.: = tubiscum: en Bedbendeart, Appul.

Sȳēne, es, f., Συήνη: den sydligste Grændseby i

Overægypten, (hod. Assuan), Mela 1, 9, Lucan., Martial.; — b) „meton.“ ogs.: den derved udhuggede røde Granit, Stat. Silv. 4, 2, 27; — B) df. Sȳēnītes, ae, m.: fra el. af Syene, Phorbas, Ovid. Met. 5, 74; ∾ lapis: rød Granit, Plin. 36, 13; - pl. Sȳēnītae, arum: Indvaanerne af Syene, id. 6, 35. — Sygambri, orum, s. und. Sigambri.

Sylla, ae, s. und. Sulla. — syllaba, ae, f., συλλαβή: en Stavelse; - si unam peccavisses syllabam, (tog Feil deraf), Plaut. Bacch. 3, 3, 29; si versus pronunciatus est syllaba una brevior aut longior, Cic. Parad. 3, 2; cf. id. d. Or. 3, 46; men Syllaba longa brevi subjecta etc., Hor. A. P. 251; — II) „poet. overf.“ in pl.: Vers el. Digt; - Verona docti syllabas amat vatis, (i. e. Catulli), Martial. 1, 62; df. — syllăbătim, adv.: stavelsesvis, efter enkelte Stavelser; df. „overf.“: med yderste Nøiagtighed, dictare alicui, vid. Cic. Att. 13, 25; ligel. id. Acad. 2, 38: quum tuus iste Stoicus sapiens syllabatim tibi ista dixerit. — syllabus, i, m., σύλλαβος: Register el. Fortegnelse, Augustin. — syllepsis, is, f., σύλληψις, (Sammentagen); i Grammatiken: den Figur, der forbinder Sætningens Dele mere logisk end grammatikalsk; (saal. Demosthenes cum ceteris erant expulsi, Nep. Phoc. 2; s. ogs. Virg. Aen. 1, 16, o. Ter. Andr. prol. 3), Charis., Diomed. — syllŏgismătĭcus, 3, συλλογισματικός: bestaaende af Syllogismer, breviloquium Aristotelis, Fulgent. — syllŏgismus, i, m., συλλογισμός: Fornuftslutning, Syllogismus; - vid. Gell. 2, 8, o. Quintil. 7, 8, in., ogs. Plin. Ep. 2, 3, o. Senec. Ep. 108. — syllŏgistĭcus, 3, συλλογιστικός: hørende til en Syllogismus, syllogistisk; - ∾ statum rationativum appellat (Cicero), vid. Quintil. 5, 10, 6. — sylva, ae, f. und. silva.

Symaethēus, etc., s. und. flgd. — Sȳmaethum, i, n., el. Symaethus, i, m., Σύμαιθος: Flod med en derved liggende By paa Østkysten af Sicilien, i Nærheden af Catina, Plin. 3, 14, Sil.; — B) df. 1) Sȳmaethius, 3: symæthisk, flumina, Virg.; men ∾ heros, Ovid. Met. 13, 879, i. e. Acis, Søn af Symæthusflodens Nymphe; men subst. Sȳmaethii, orum, m.: Indvaanerne af Byen S. og dens Omegn, Plin. 3, 14; — 2) Sȳmaethēus, 3: = frgd.; - ∾ aquae, Ovid. Fast. 4, 472; — 3) Symaethis, idis, f.: = frgd., nympha, Ovid. Met. 13, 750.

symbŏla, ae, f., συμβολή: Pengebidrag til et Fællesmaaltid, collecta; (for- o. efterel. Ord); - symbolarum collatores etc., Plaut. Curc. 4, 1, 13; ut de symbolis essemus etc., Ter. Eun. 3, 4, 2; cf. ibd. 3, 5, 59; - comisk ogs. om et Bidrag af Prygl, Plaut. Epid. 1, 2, 22; men Gell. 6, 13, om aandrige Bordtaler. — symbŏlice, adv.: billedligen, symbolisk; vid. Gell. 4, 11; af — symbŏlum, i, n., Biform af flgd., Appul. — symbŏlus, i, m., σύμβολος (-ον): Kiendemærke, Mærke, Tegn, Cato ap. Fronton.; anulum ··· poëtae et Graeci et nostri symbolum (appellavere), Plin. 33, 4; cf. Plaut. Pseud. 1, 1, 53 flgd.: ea causa miles hic reliquit symbolum, Expressam in cera ex anulo suo imaginem, Ut, qui ejus afferret similem symbolum, Cum eo simul me mitteret; cf. ibd. 2, 2, 26 flgd., ogs. Justin. 2, 12.

Symmăchus, i, m., Qu. Aurelius, Consul o. praefectus urbis imod Enden af d. fierde christel. Aarh., udmærket Taler, ogs. Forfatter af 10 Bøger Breve, som endnu haves; - vid. Macrob. Sat. 5, 1, o. Sidon. Ep. 1, 1; — B) df. Symmăchiānus, 3, dictum, Sidon. — symmetrĭa, ae, f., συμμετρία: Delenes rette Maal og Forhold, navnl. i et Kunstværk, Vitruv.; non habet Latinum nomen, Plin. 24, 19. — symmetros, on, adj.: symmetrisk, Vitruv. — symmysta, ae, f., συμμύστης: den Medindviede, Medpræst, Appul., Hieronym.

sympasma, atis, n., σύμπασμα: Pulver til Paaströning, Coel. Aur. — sympăthia, ae, f., συμπάθεια: Sympathi (el. ligesom Samliden); - quam sympathiam lumbi ad oculos haberent, Varr. ap. Non.; — B) df. sædv.: Overensstemmelse el. Harmoni; - vid. Plin. 37, 15: de discordia rerum concordiaque, quam antipathiam et sympathiam appellant Graeci, etc.; cf. id. 28, 23, oftere.

symphōnĭa, ae, f., συμφωνία: Concert el. Symphoni; - quum in eis conviviis symphonia caneret, Cic. Verr. 3, 44; cf. Liv. 39, 10, Hor. A. P. 374, o. A.; - ogs. in pl., Cic. Coel. 15, Cels.; — b) ogs. etslags Krigssignal, Prudent.; — II) sild. ogs. etslags musikalsk Instrument, Isid., Hieronym. — symphōnĭăcus, 3, συμφωνιακός: hørende til Concert el. til Musik; - ∾ pueri, Cic. Mil. 21, servi, id. Div. in Caecil. 17, (som høre til en Magnats Capel); ligel. ∾ homines, id. Verr. 5, 15; — II) ∾ herba: = hyoscyamos, germ. Wiesenkraut, Pallad., Veget. — symphȳton, i, n., σύμφυτον; I): = alum, germ. Beinwell, Plin. 27, 24; — II): = helenion, id. 14, 19.

Symplēgădes, um, f., Συμπληγάδες, (de Sammenslaaende): Navnet paa tvende Øer el. Klipper i Pontus Euxinus, der efter Mythen fore sammen el. sloge imod hinanden, indtil de ved Argonauternes Giennemfart bleve befæstede, Mela 1, 7, Plin. 4, 27, Val. Fl., Ovid.; - ogs. in sing. Symplegas, ados, Val. Fl., Lucan.; — II) „overf.“ o. appellativt: Sammenføining, Forbindelse; - ∾ limi, (Masse af opskyllet Dynd), Rutil. Itin. 1, 461; men comisk: ∾ gemina, Martial. 11, 99, (de sammenstødende Artsbalder). — symplegma, ătis, n., σύμπλεγμα, (Sammenfletning el. Sammenslyngning); df. A) en Gruppe af Kæmpende, (som Kunstværk), vid. Plin. 36, 4; — B) erotisk: Omarmelse el. Favntag, Martial.; — C) sild. findes ogs. symplegmata om Forviklingerne i de mimiske Skuespil, Arnob. — symplŏce, es, f., συμπλοκή, (Sammenfletning): rhetorisk Figur, hvorefter det samme Ord oftere gjentages, Capella.

sympŏsiăcus, 3, συμποσιακός: hørende til et Gjestebud; - ∾ quaestiunculae, Gell. 6, 13; — b) df. neutr. pl. Symposiaca, orum, (Bordtaler), græsk Skrift af Plutarchus, Gell. 4, 11, (s. d. sædv. Symposium). — Sympŏsium, i, n., (συμπόσιον, Gjestebudet): Navnet paa en berømt Dialog af Plato, Gell. 1, 9, Nep. Alcib. 2; - ogs. et Skrift af Xenophon; vid. Plin. 34, 19. — sympsalma, ătis, n., σύμψαλμα: Sammenspil, Augustin.

sȳnaerĕsis, is, f., συναίρεσις: tvende Vocalers Sammentrækning, (saal. naar alveus læses tostavelset, etl.), Grammat. — sȳnăgōga, ae, f., συναγωγή, (Forsamling): Jødernes Synagoge el. Gudshus, Tertull. — sȳnăloephe, es, f., συναλοιφή, (conglutinatio), som grammatikalsk Figur: Sammensmeltning af tvende Stavelser til en, enten ved Crasis, el. ved Elision, (saal. i Vers: ant' illum f. ante illum), Grammat. — sȳnanche, es, f., συνάγχη: Halsbetændelse el. Halsbrynde, Gell. 11, 9, Coel. Aur. — sȳnanchĭcus, 3, συναγχικός: hørende til Halsbetændelse el. Halsbrynde, passio, Coel. Aur. — Sȳnăpothnescontes, Συναποθνήσκοντες, (Commorientes: de Sammendøende): Navnet paa en Comoedie af Diphilus, Ter. Ad. prol. 6. — Sȳnăristōsae, (Συναριστῶσαι: de Tilsammenfrokosterende): Navnet paa en Comoedie af Menander, Plin. 23, 81, ogs. af Caecilius, Gell. 15, 15.

syncĕrastum, i, n., συγκέραστον, (det Sammenblandede): en af forskiellige Ingredienser tilberedet Ret el. Spise; - Honos syncerasto perit, pernis, glandio, Plaut. frgm. ap. Varr. L. L. 7, 3, (hvor det oversættes ved: omnimodum edulium). — synchrisma, ătis, n., σύγχρισμα: Salvelse, Veget. — synchrŏnus, 3, σύγχρονος, (samtidig); df. subst. Jevnal-

brende, Hieronym. — synchȳsis, is, f., σύγχυσις (Forvirring); bf. Ordenes altfor stærke Omsætning, Grammat.

syncŏpe, es, el. syncopa, ae, f., συγκοπή: Afmagt, Veget.; — II) i Grammatiken: Ordets Forkortning i Midten ved Udstødelse af et Bogstav el. af en Stavelse, Grammat.; bf. — syncŏpo, are, v. a.: at falde i Afmagt, Veget. — syncrăsis, is, f., σύγκρασις, (Sammenblanding); bf. en af Æonerne, Tertull. — syndicus, i, m., σύνδικός, (i. e. defensor); bf. Deputeret el. Repræsentant for en Commune, Digest.

sўnecdŏche, es, f., συνεκδοχή, (ligesom Medunderforstaaen); bf. den Talefigur, hvorefter man sætter en Del for det Hele, el. omvendt, ligel. Aarsag for Virkning, el. omvendt, ligel. et nomen proprium f. et Appellativ, osv.; - vid. Quintil. 8, 6, 18 flgd., Charis., Diomed.; bf. — sўnecdŏchĭce, adv.: synecdochisk; - ∾ intelligitur totum ex parte, Hieronym.

sўnedrus, i, m., σύνεδρος, (Bisidder); bf. hos Macedonierne: Medlem af Raadet, d. lat. senator, Liv. 45,32. — sўnemmĕnon, i, n., συνημμένον, (i. e. connexum): det Forbundne el. Sammenknyttede, (som Benævnelse paa en Toneart), Vitruv. 5, 4. — Sўnĕphēbi, orum, m., Συνέφηβοι: Medynglingerne, Navnet paa en Comoedie af Statius Cæcilius, Cic. N. D. 1, 6, o. o. id. d. Senect. 7, oftere. — sўnĕsis, is, f., σύνεσις: Forstanden; bf. en af Æonerne, Tertull.; — II) som grammatikalsk Figur: Ordforbindelse efter Ideen, (men ikke efter d. ydre Form; saal. Pars in frusta secant, Virg. Aen. 1, 212); heder ogs. synthesis.

syngrăpha, ae, f., συγγραφή: Gieldsforskrivning el. Vexel, odl.; - tamquam syngrapham, non epistolam, attulisses, (en Vexel, ikke et Brev), Cic. Fam. 7, 17; cf. id. Mur. 17: tamquam ex syngrapha agere cum populo; men id. Verr. 1, 36: pecunias occuparat ··· syngraphas fecerat, (havde giort Forskrivninger). — syngrăphus, i, m., σύγγραφος; I) en skriftlig Contract, Plaut. Asin. 4, 1, 1 o. 57; — II) et Reisepas, Plaut. Capt. 2, 3, 90. — sўnizēsis, is, f., συνίζησις: = synaeresis, Serv. ad Virg. Aen. 1, 698.

Synnăda, orum, n.: By i Storphrygien, berømt af dens Marmor, Plin. 5, 29, Cic. Fam. 3, 8, oftere; ogs. Synnada, ae, f., Claudian., o. Synnas, ădis, f., Martial., Stat.; — B) bf. 1) Synnădensis, e: synnadisk, forum (Thing), Cic. Att. 5, 21; — 2) Synnădĭcus, 3: = frgd., lapis, Plin. 35, 1; — 3) Synnas, ădis, f., ligesom frgd.: synnadisk, columnae, (af synnadisk Marmor), Capitolin. — Synnas, adis, f., s. und. Synnada.

sўnŏchītis, īdis, f., συνοχῖτις: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 73. — sўnŏdălis, e, [synodus]: hørende til en Synode el. Kirkeforsamling, Nemausum, Venant.; — b) bf. neutr. pl. subst., synodalia, ium: Synodalbeslutninger, id. — sўnŏdĭcus, 3, συνοδικός: sammengaaende; - ∾ luna, (som træffer sammen el. falder ind med Solen), Firmic. — Sўnŏdītae, arum, m., Συνοδῖται: de Sammengaaende el. Sammenlevende, Navnet paa etslags Munke, Cod. Just. — sўnŏdontītis, idis, f., συνοδοντῖτις: etslags Ædelsten, som skal findes i Hiernen af Fisken synodus, Plin. 37, 67. — 1. sўnŏdus, i, f., σύνοδος: Sammenkomst; bf. særdv. Kirkeforsamling, Synode, Cod. Just., Ammian.; — II) Præstecollegium, Inscriptt. — 2. sўnŏdus, ontis, m., συνόδους: en Fiskeart, etslags Brasen, (sparus L.), Ovid. Hal. 107.

sўnoecĭum, i, n., συνοίκιον: fælles Værelse, Petron. Sat. 93. — sўnōnĕton, i, n., συνώνητον: Sammenkioben af flere Ting, Cod. Theod. — sўnōnўmia, ae, f., συνωνυμία: Ordenes Enslydighed, Sammenføining af enslydige Ord, Capella; (paa Græsk, Quintil. 8, 3, 16, hvor det heder: quum idem frequentissime plura significent, quod συνωνυμία vocatur, etc.). — sўnŏphītes, ae, m., συνοφίτης: etslags Ædelsten; heder ogs. galactites, Plin. 37, 59. — sўnopsis, is, f., σύνοψις: kort Oversigt, kort Fortegnelse; - ∾ pupillarium bonorum, Digest. — sўnōris, is, f., συνωρίς: et Spand el. Forspand, Hieronym.

syntaxis, is, f., σύνταξις: Ordenes ordenlige Sammenføining, Priscian., o. A. — syntecticus, 3, συντηκτικός: som lider af Tæring, Plin. 22, 49, Veget. — syntexis, is, f., σύντηξις: ligesom Hensmelten el. Opløsning; bf. Tæring el. Lungesot, Plin. 22, 61, Theod. Prisc. — synthĕma o. synthēma, ătis, n., σύνθεμα, σύνθημα, (aftalt Tegn); bf. Reisekort el. Reisepas, Hieronym. — synthĕsinus, 3, συνθέσινος: hørende til et Sæt (Klæder); bf. Suet. Ner. 51: synthesinam indutus (sc. vestem, rimel. i Slobrok). — synthĕsis, is, f., σύνθεσις, (Sammensætning el. Sammenføining); bf.; I) i Medicinen: Composition, Mixtur, Seren. Samm.; — II) Forbindelse el. Sæt af flere sammenhørende Bordkar, en Servis; - ∾ septenaria, (som bestaaer af syv Stykker el. Kar), Martial. 4, 46; cf. Stat. Silv. 4, 9, 44; — III) det hele Forraad af Klæder, Garderobe, odl., Digest.; ogs. hver enkelt Dragt; - Sic micat innumeris arcula synthesibus, Martial. 2, 46; — b) bf. ogs. etslags Husdragt el. Slobrok, odl., Martial. 2, 79, o. id. 14, 1; (s. ogs. Suet. Ner. 51 und. frgd.)

syntŏnum, i, n., σύντονον, (Samstemmende): etslags musikalsk Instrument; - syntonorum modis saltitantes, Quintil. 9, 4, 142. — syntrŏphĭum, i, n., συντρόφιον: Brombærbusken, Appul. — syntrŏphus, i, m., σύντροφος: som er opdragen tilligemed nogen, en Fostbroder, Tertull. — Sўphax, ācis, (acc. Syphăcĕa, Claudian.), m.: en Konge i Numidien under d. anden puniske Krig, Svigersøn af Hasdrubal; - vid. Liv. 24, 48, o. id. 30, 5 flgd., o. A.

Syracosĭus, 3, s. und. flgd. — Sўrăcūsae, arum, f., Συράκουσαι: Byen Syrakus paa Sicilien, (hod. Siragossa); - vid. Cic. Verr. 4, 52 flgd., o. Liv. 24, 3 flgd., ogs. Ovid. Fast. 4, 873, o. A.; — B) bf. 1) Sўrăcūsānus, 3: hørende til el. benævnt efter Syracusae, syracusansk, lautumiae, Cic. Verr. 5, 27, mensae (berygtede for Overdaadighed), id. Fin. 2, 28; — b) pl. subst., Syracusani, orum, m.: Indvaanerne af Syrakus, Syrakusanerne, Cic. Verr. 5, 28, o. A.; men sing., esne tu Syracusanus? Plaut. Men. 5, 9, 56; — 2) Sўrăcūsĭus, 3, Συρακούσιος: = frgd.; - vita plena Italicarum Syracusiarumque mensarum, Cic. Tusc. 5, 35; — b) som poetisk Biform deraf er: Sўrăcŏsĭus, 3, Συρακόσιος; - Syracosio ··· ludere versu, (i. e. Theocriteo), Virg. Ecl. 6, in.; ligel. ∾ arx, Ovid. Fast. 6, 277, (d. e. Fæstningen Achradina); ∾ senex, Claudian., (d. e. Archimedes). — syrĕon, i, n., σύρεον: etslags Plante, heder ogs. tordylion, Plin. 21, 117.

Sўrĭa, ae, f., Συρία: Landet Syrien, Mela 1, 11, Plin. 5, 13, Cic. Div. 1, 41, oftere, o. A.; - ogs. unegt. f. Assyrien, Cic. Tusc. 5, 35; cf. Suet. Caes. 22 (Oudend.); — B) bf. 1) Sўrĭus, 3: hørende til el. benævnt efter Syrien, syrisk, triticum, oleum, Plin.; ∾ ros, (syrisk Nardus el. Narde), Tibull., Propert.; ∾ dea, (rimel. Cybele), Suet. Ner. 56, Flor.; — 2) Sўrus, 3, ligesom frgd.: syrisk, vina, Hor. Od. 1, 31, 12; ∾ Orontes, Juvenal.; — b) pl. subst., Syri, orum, m.: Syrierne, Plin. 7, 57, Cic. Verr. 3, 33, oftere; — not.: Syrus, som Slavenavn, Ter. Heaut., oftere; — 3) Sўrĭăcus, 3, ligesom frgd.: syrisk, praetor, Cic. Qu. Fr. 1, 2, 2; ∾ publicani, ibd. 3, 13; — 4) Sўrĭcus, 3: = frgd., mala, Colum.,

Plin.; — 5) Sŷriătĭcus, 3: = frgd., legiones, Flor., calami, Pelag.; — 6) Sŷriscus, 3, demin. af Syrus: syrisk, fra Syrien, servus, Ter. Ad. 5, in. — Syriacus, 3, s. und. Syria. — Sŷriarcha, ae, m., Συριάρχης: Overpræsten i Syrien, Cod. Theod.; df. — Sŷriarchia, ae, f., Συριαρχία: hans Embede, ibd. — Sŷriătĭcus, 3, o. Syricus, 3, s. und. Syria.

sȳringātus, 3, [syrinx]: der er udhulet som et Rør, haedus, Apic. — sȳringĭas, ae, m., συριγγίας: en til Rørpiber tienlig Rørart, Plin. 16, 66. — sȳringītis, ĭdis, f.: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 67. — syringŏtŏmĭum, i, n., συριγγοτόμιον: Instrument til Operation af en Fistelskade, Veget. — Sȳrinx, ingis, f., Σύριγξ: en til Rør forvandlet Nymphe, Ovid. Met. 1, 691 flgd.; — II) pl. syringes, um, f.: Huler el. Klofter, Ammian. — Sŷriscus, i, s. und. Syria. — sȳrites, ae, m., συρίτης: etslags Steen, som danner sig i Ulvens Blære, Plin. 11, 83. — 1. Sȳrĭus, 3, s. und. Syria. — 2. Sȳrĭus, 3, s. und. Syros.

syrma, ătis, n., σύρμα, τό: slæbende Dragt el. Kaabe, Senec. Oed. 423, (hvor ∾ fluidum, som Dragt for Guden Bacchus), oftere; bares navnl. af de tragiske Skuespillere, Juvenal. 8, 229; — B) df. ogs. „meton." s. Tragoedien selv, Martial. 12, 94; cf. id. 4, 49: Musa nec insano syrmate nostra tumet; s. ogs. Juvenal. 15, 30; — not.: cum versibus et syrma, Valerius ap. Priscian., er syrma abl. 1 decl. — syrmătĭcus, 3, συρματικός: slæbende, jumentum, (lendelam, hallende), Veget.

Sȳrŏcĭlix, ĭcis, m., Συροκίλιξ; pl. Syrocilices, um: Indvaanerne paa Grændsen af Syrien og Cilicien, Mela 1, 2. — Sȳrŏphoenissa, ae, fem. af flgd., Hieronym. — Sȳrŏphoenix, ĭcis, Συροφοίνιξ: en Syrophoenicier, (paa Grændsen af Syrien og Phoenicien), Lucil. ap. Non.; ligel. Juvenal. 8, 159: Ebrius assiduo Syrophoenix udus amomo. — Sȳros, i, f., Σῦρος: Ø i Ægæerhavet, en af Cycladerne, Ovid. Met. 13, 175, o. Plin. 4, 22; — B) df. 1) Sȳrĭcus, 3: syrisk, genus (silis), Plin. 33, 56; — 2) Sȳrĭus, 3: fra Øen Syros, Pherecydes, Cic. Tusc. 1, 16.

Syrtĭcus, 3, s. und. flgd. — 1. Syrtis, is, (ĭdis, Lucan.), f., Σύρτις: en Syrte, d. e. en Sandbanke i Havet, navnl. paa Nordkysten af Afrika, hvor neml. Syrtis major ved Cyrenaica, (hod. Sidra), o. Syrtis minor ved Byzacene, hod. Cabes; beskrives Sall. Jug. 78; s. ogs. Plin. 5, 4 o. 5, o. Liv. 29, 33, oftere, o. A.; men Lucan. 9, 303: Syrtes ··· natura ··· in dubio pelagi terraeque reliquit; s. ogs. Hor. Od. 2, 6 o. 20, oftere; — not.: om d. figurl. Brug af Syrtis, scopulus, etc., vid. Cic. d. Or. 3, 41; — B) df. 1) Syrtĭcus, 3: hørende til Syrterne el. benævnt derefter; - ∾ mare, Senec.; ∾ solitudines, Plin.; ∾ gentes, (som boe derved), Senec. Ep. 90; — 2) Syrtis, ĭdis, fem. adj.: syrtisk; - ∾ gemmae, Plin. 36, 67. — 2. Syrtis, ĭdis, adj., s. und. frgd. — 1. sȳrus, i, m., [σύρω, i. e. verro]: Feiekost, særd. scopa, Varr. ap. Non. — 2. Syrus, 3, o. Syrus, i, m., s. und. Syria. — not.: Publius Syrus: berømt Mimedigter i Rom, s. und. Publius.

systaltĭcus, 3, συσταλτικός: sammentrækkende, forkortende; - ∾ tropi in rhythmopoeia, Capella. — systēma, ătis, n., σύστημα: et af flere Ting bestaaende Heelt, et System, Capella. — systŏle, es, f., συστολή (correptio): Forkortning af en af Naturen lang Stavelse, (opp. diastole, i. e. productio), Grammatt. — systȳlos, i, m., σύστυλος, (med tætte Søiler), i Architecturen: den Søileorden, hvorefter de enkelte Søilers Afstand udgior alene to Søiletykkelser, Vitruv. 3, 2. — syzȳgĭa, ae, f., συζυγία: Sammenføining; - per syzygias (exponere hos aeonas), Tertull.

T.

T, t, indecl. n., el. (m. underforst. littera), f., d. nittende Bogstav i d. latinske Alphabet, har i latinske Ord af Consonanterne alene „r" umiddelbart efter sig i samme Stavelse, (trabo, tremo); i Ord af d. Græske forbindes ogs. „tl" o. „tm", (Tlepolemus, tmesis); derim. er „t" udfaldet foran „l" i lātus (partic. af fero) f. tlatus, (af τλητός, τλῆμι); - af de fibilerede Former stlata (genus navigii), stlembus (i. e. tardus), stlis (f. lis), stlocus (f. locus), findes endnu alene i Retssproget: stlitibus judicandis; — bb) hertil er endnu at mærke; a) Udtalen af ti som si el. tsi foran en Vocal tilhører først en silddigere Tid; — b) Aspirationen af „t". (el. th f. t) blev først hyppig paa Cicero's Tid; - vid. Cic. Orat. 48; s. ogs. und. Bogstavet C; — c) Omverlingen af „t" med d, c o. s, s. und. disse Bogstaver; — d) „t" assimileres m. „s" i quassus af quatio, fassus af fateor, missus af mitto; - derim. er „t" udfaldet i usus (af utor), ligel. oftere foran Endebogstavet „s" in nomin. 3 decl., hvs. nomin. civitas, salus, mens, etc., af de in genit. synlige Stammer: civitat(is), salut(is), etc.; ligel. er „t" udfaldet i flexi o. flexus af flecto, o. i lignende Former; — e) Abbreviaturerne: T. f. Titus, (men Ti. f. Tiberius), TR. f. Tribunus, T. P. f. tribunitia potestas.

tăbānus, i, m.: Brems el. Stikflue, ogs. asilus, Varr., Plin. 11, 34, oftere. — tābĕfactus, 3, [tabes, facio]: smeltet el. opløst; (efterel. Ord); - tabefactis nivibus, Solin.; Tabefacta senescere (cuncta), Prudent.

tăbella, ae, f., demin. af tabula: liden Tavle, lidet Bret; 1) „alm."; - Heu quantum fati parva tabella vehit! (hvorpaa neml. Romulus og Remus vare udsatte), Ovid. Fast. 2, 408; ∾ liminis, (Dørtærskelen), Catull. 32, 5; incidere (indskære el. stikke) in tabella aenea (i en Kobberplade), Plin. 33, 6; - ogs. om Schakbrettet, Ovid. A. A. 3, 365: Parva tabella capit ternos utrimque lapillos; - ogs. en Brødskive el. tynd Kage, Martial. 11, 31: Hinc et multiplices struit tabellas (pistor); — II) „bes."; A) Skrivertavle; „meton." ogs. det derpaa Skrevne, (som Brev el. Contract el. Testamente, odl.); - vix sumptae Musa tabellae Imponit pigras paene coacta manus, Ovid. Pont. 4, 2, 27; ligel. Quintil. 1, 1, 27: litteras tabellae quam optime insculpi, ut per illos velut sulcos ducatur stilus; men puerum tenentem tabellam (som Kunstværk) etc., Plin. 34, 19; - tabellas proferri jussimus etc., vid. Cic. Catil. 3, 5; tu quidem tabellis obsignatis mecum agis („alleg."), id. Tusc. 5, 11; ∾ publicae, (offentlige Protocoller el. Fortegnelser), id. Arch. 4; tabellae quaestionis, (Forhørsprotocoller), id. Cluent. 65; tabellae dotis, (Ægteskabscontract), Suet. Claud. 29; ∾ laureatae (som Seiersbudskab), Liv. 45, 1; men

∾ falsas obsignare, Juvenal. 8, 142, (falsk Testamente); — B) Stemmetavle; 1) i Comitierne, dels til Valget af en Øvrighedsperson, (da Vælgeren paaskrev Tavlen den Candidats Navn, som han ønskede valgt), dels til Antagelse el. Forkastelse af et Lovforslag, da Antagelse skede ved Stemmetavlens Paategning med „U. R.", (i. e. uti rogas), hvorim. Forkastelsen ved Paategningen m. „A", (i. e. antiquo); - vid. Cic. Pis. 1: me universa civitas non prius tabella, quam voce, priorem consulem declaravit; cf. id. ibd. 40, o. id. Phil. 11, 8; — 2) i Retterne, hvor Dommeren afgav sin Stemmetavle med Paategningen „A", (i. e. absolvo), som frikiendende den Anklagede, men med Paategningen „C", (i. e. condemno), som fordømmende, endel. m. Paategningen „N. L.", (i. e. non liquet), som udsættende Sagen; - quum tabella vobis dabitur, judices, etc., Cic. Flacc. 39; ligel. id. Verr. 2, 32: huic (homini) judicialis tabella committetur? - men „poet.": Quamlibet austeras de me ferat urna tabellas, Propert. 4, 11, 49; - s. ogs. Caes. B. C. 3, 83: ternas tabulas dari ad jusjurandum ··· unam fore tabellam (sc. eorum), qui etc.; cf. Suet. Aug. 33; — C) malet Tavle el. Bret, lidet Maleri; - exhedria tabellis ornare, Cic. Fam. 7, 23; priscis sparsa tabellis Porticus, Ovid. A. A. 1, 71; cf. Hor. Ep. 2, 2, 180, oftere; — D) Votivtavle el. Mindetavle, som de Frelste efter Løfte ophængte i den frelsende Guddoms Tempel; - Et posita est meritae multa tabella deae, Ovid. Fast. 3, 268; cf. Tibull. 1, 3, 28, o. Hor. Sat. 2, 1, 33; ∾ memores, Ovid. Met. 8, 746.

tăbellārĭus, 3, [tabella]: hørende til en liden Tavle; bf. I) (efter tabella nr. II; A): hørende til Breve, odl.; - ∾ naves: Postskibe el. Paketbaade, Senec. Ep. 77; — b) bf. subst., tabellarius, i, m.: Brevbud el. Postbud el. Post; - quam (epistolam) attulerat Phileros tabellarius, Cic. Fam. 9, 15, oftere, o. A.; — II) (efter tabella nr. II, B): hørende til Stemmetavlerne el. til Voteringen med Stemmetavler; - ∾ lex (Gabinia, Cassia, Papiria, Coelia, vid. Orell. Index Legg. p. 277 flgd.); s. ogs. Cic. Leg. 3, 15 flgd., id. Sest. 48, Plin. Ep. 3, 20, o. id. ibd. 4, 25. — tăbellĭo, onis, m., [tabella nr. II, A]: som forfatter Documenter el. Contracter, en Notarius, Digest.

tābĕo, ēre, v. n., [rimel. besl. m. τήκω, dor. τάκω]: smeltes, opløses, svinder hen; (poetisk Ord); - vid. Ovid. A. A. 2, 89, om Icarus: Tabuerant cerae, etc.; men id. Met. 7, 541: Sponte sua ··· corpora tabent; ligel. tabentesque genae, Virg. Aen. 12, 221; cf. Lucr. 4, 1258; - ogs. at hentæres af Elskov; vid. Propert. 1, 15, 20, und. tabesco; - ogs. „overf." om Ødelæggelsen af en Formue; Bisque tuum decies non toto tabuit anno, Martial. 9, 83; - men sale tabentes artus, (forkomne af Søvandet), Virg. Aen. 1, 173.

tăberna, ae, f., [af inus. taba, vid. tabula ab in.]: Bredeskur el. Bredehytte, Bod el. Boutik af Breder el. Tømmer; - (taberna), aedificium ··· quod tabulis clauditur, Digest.; pauperum tabernas Regumque turres, Hor. Od. 1, 5, 13; cf. id. A. P. 229; — II) „bes.": Høkerbod el. Haandværksbod el. Udsalgsboutik, odl.; - occlusis tabernis, (naar Boderne lukkes), Cic. Catil. 4, 8; cf. id. Acad. 2, 47; ∾ libraria: Boglade, id. Phil. 2, 9, ogs. absol. taberna, Hor., Martial.; - ∾ sutrina, Tac., ogs. absol. taberna, Hor. Sat. 1, 3, 132; ∾ deversoria, (Vertshuus), Plaut., ogs. ∾ cauponaria, Digest.; men ad tabernas, quibus nunc Novis est nomen, vid. Liv. 3, 48; - men Cic. Acad. 2, 47, med Lune: ut seditiosi tribuni solent, occludi tabernas jubes? — not.: Tres Tabernae hed ogs. et Sted ved via Appia, ikke langt fra Forum Appii, Cic. Att. 1, 13, oftere.

tăbernācŭlum, i, n., [taberna], oprdl.: Bredeskur el. Fiellebod; vid. Fest. p. 356; - bf. særd. Telt el. Reisetelt; vid. Cic. Pis. 25; ogs. undert. Lysttelt el. Sommertelt; in litore tabernaculo posito, id. Verr. 5, 33; cf. id. ibd. 12; - „bes." ogs. Leirtelt, (oftest af Skind, Fest.); tabernacula statui (at de reistes), etc., Caes. B. C. 1, 81; ∾ detensa (afspændte el. nedtagne), id. ibd. 3, 35; men ∾ stantibus castra relinquere, Liv. 22, 42; ∾ militare, Cic., regium, Liv.; - men lignelsesvis: qui in una philosophia quasi tabernaculum vitae suae collocarunt, Cic. d. Or. 3, 20; — II) „bes." heder i Religionssproget, ∾ capere: for Afholdelsen af Comitierne, udenfor Byen at vælge sig et Sted, og der at opslaae et Telt, for at tage Auspicier; - de tabernaculo recte capto, (recte, d. e. efter Ritualforskriften), Cic. Div. 2, 35; men id. ibd. 1, 17: quum tabernaculum vitio cepisset imprudens; cf. Liv. 4, 7, o. A.

tăbernārĭus, 3, [taberna]: hørende til en Bod el. Fiellebod; bf. „overf.": gemen el. smudsig, blanditiae, Appul.; men ∾ fabulae, (Fiellebodsstykker), Diomed.; — b) ogs. subst., tabernarii, orum, m.: Høkere el. Prangere, odl.; - vid. Cic. Flacc. 8: opifices et tabernarios atque illam omnem faecem civitatum etc.; cf. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6. — tăbernŭla (-ola, Varro), ae, f., demin. af taberna: liden Bod, Høkerbod, Kippe, Suet. Ner. 26; — not.: Tabernola, Sted i Rom, Varr. L. L. 5, 8.

tābes, is, f., [tabeo]; I) „egentl.": Hensvinden el. Hentærelse, tærende Sygdom; ogs. Opløsning el. Forraadnelse, odl.; - aegritudo habet ··· tabem, cruciatum, etc., Cic. Tusc. 3, 13; orta ex utroque (af Kulde og Hunger) tabes, Tac. Ann. 12, 50; men ∾ oculorum, id. Hist. 4, 81; men ∾ cadaveris, (dets Opløsning), Liv., Suet.; - ogs. om et Træes Udgaaen, Plin. 17, 37; men ∾ soli, (Jordbundens Forfald el. Ufrugtbarhed), id. 8, 33; — B) lignelsesvis o. „alleg."; - tanta vis morbi, uti tabes, plerosque civium animos invaserat, Sall. Catil. 36; cf. id. Jug. 32, o. Liv. 7, 22; men id. ibd. 38: in urbe insidentem tabem ··· fenoris etc.; s. ogs. Tac. Hist. 1, 26, o. Virg. Aen. 6, 422; — II) „overf." o. „concret": den opløste el. smeltede Vædske; - saal. Isvand el. Tøvand, Liv. 21, 36, o. Senec.; ∾ sanguinis, Liv. 30, 34; men ∾ funesta veneni, Ovid. Met. 3, 49; ∾ pituitae, Plin.; (acetum) in tabem margaritas resolvit, id. 9, 58.

tābesco, bŭi, ĕre, v. inch. n.: at smelte el. svinde hen, at fortæres el. opløses; - ∾ calore, (om Isen), Cic.; cf. Lucr. 6, 514: igni ··· super calido ··· tabescens (cera); s. ogs. Ovid. Met. 15, 363; men ∾ tetro odore (om Legemets Forraadnelse), Lucr. 3, 580; — II) „fig."; A) „overf." o. „alm.": at aftage, at formindskes; - Crescere itemque dies licet, et tabescere noctes, Lucr. 5, 679; ligel. ∾ senex dies, Plaut. Stich. 5, 1, 8; - saal. ogs. at blive maver, vid. id. Capt. 1, 2, 31; — B) oftest „ment.": at fortæres af Sorg el. Kummer, af Lidenskab, af Elskov, odl.; - ut nec tabescat molestiis, nec frangatur amore, etc., Cic. Tusc. 4, 17; ∾ desiderio alicujus, id. Catil. 2, 4, luctu aeterno, Lucr. 3, 921; - ∾ amore, Ovid. Met. 3, 545, o. id. ibd. 4, 259; cf. Propert. 1, 15, 20: Ut semel Aemonio tabuit hospitio (Hypsipyle); men ∾, quod etc., Hor. Sat. 1, 1, 111, (at fortæres af Misundelse derover); men Cic. Att. 3, 25: ex quibus litteris perspicio, nobis in hac calamitate tabescendum esse.

*tābĭdōsus, 3: hensvindende, udtæret, Tertull.; (al. tabiosus); o. — tābĭdŭlus, 3, demin.: langsomt tærende; - ∾ mors, Virg. Cir. 181; af — tābĭdus, 3, [tabeo]: som opløses el. svinder hen, som hentæres, odl.; - in tabida nive volutari, Liv. 31, 36; ∾ juvenci (udmarvede el. afkræftede), Senec. Oed.; men tabido corpore, (efter at det var gaaet i Forraadnelse), Suet. Tib. 51; — b) ogs. „ment.", Ovid. Pont. 1, 1, 67: Nil igitur mirum, si mens mihi

tabida facta etc., (fortæret af Kummer osv.); — II) „overf." o. act.: fortærende el. udtærende el. fordærvelig, venenum, Tac., vetustas, Ovid., lues, Virg., pestis, Martial.

tābĭfĭcābĭlis, e: fortærende; - pernici ··· leto et tabificabili, Attius ap. Non.; af — tābĭfĭcus, 3, [tabes, facio]: fortærende; - ∾ radii solis (som smelte Sneen), Lucr. 6, 737; men venenum lentum et tabificum, Suet. Tib. 73; — II) ogs. „fig."; - ut hae tabificae mentis perturbationes sunt, aegritudinem dico et metum, Cic. Tusc. 4, 16. — tābĭflŭus, 3, [tabes, fluo]; (sildv. Ord); I) neutr.: som flyder hen el. oploses, corpus, Prudent.; — II) act.: fortærende, oplosende, morbus, Venant. — tābĭōsus, 3, s. und. tabidosus. — tābĭtūdo, ĭnis, f., [tabidus]: Udtæring, Svindsot; - alica peculiariter longo morbo ad tabitudinem redactis subvenit, Plin. 22, 61.

tablinum, i, s. und. tabulinum. — tăbŭla, ae, f., demin. af inus. taba, [tilligem. d. besl. taberna rimel. at henfore til τάω el. τέω, sædv. τείνω, strækker]: Tavle, Bret; I) „alm."; - tabulam de naufragio arripere, Cic. Off. 3, 23; tabula navis, Juvenal.; latera (fossarum) cluduntur tabulis, Plin.; summa pars scenae e tabulis inauratis, id.; — II) „bes."; A) Skrivertavle; ogs. den bestrevne Tavle; ogs. „meton.": det paa en Tavle Skrevne, navnl. Brev, Contract, Regning, Testamente, odl.; - Nec cerata adeo tabula (sit in aedibus), Plaut. Asin. 4, 1, 18; men tabulae ··· litteris Graecis confectae etc., Caes. B. G. 1, 29; men ∾ litteraria, (hvorpaa Born lære at skrive), Varro; navnl. ogs. Regnetavle, vid. Hor. Sat. 1, 6, 64, o. Juvenal. 9, 41; - in tabulis deberi (argentum: efter Regnskabsbøgerne), Cic. Top. 3; men id. Verr. 2, 77: de tabulis in libros transferri; cf. id. Flacc. 9; men tabulas conficere, (føre Bog over Indtægt og Udgift), id. d. Or. 2, 23, oftere; - ∾ Sestia: etslags Vexelbank, (der benævntes efter en ubekiendt Sestius); ∾ novae, (nye Gieldsforskrivninger el. Panteboger, hvorved neml. de ældre giores ugyldige), Cic. Phil. 6, 4, oftere; s. ogs. Caes. B. C. 1, 1 o. 21; - fremdeles adesse ad tabulam, Cic. Caecin. 6, ad tabulam venire, id. Att. 12, 4: at indfinde sig ved Auctionsbordet el. ved en Auction; qui de tabulis publicis recitat, (af de offenlige Protocoller), Cic. Flacc. 17; cf. id. Arch. 4, o. Liv. 26, 36; men Plin. 34, 21: tabulae aereae, in quibus publicae constitutiones inciduntur; men indicant XII Tabulae compluribus legibus, Cic. d. Rep. 2, 31; om disse Love s. ogs. id. d. Or. 1, 43 o. 44; ligel. Gell. 20, 1: trecentesimo namque anno post Romam conditam tabulae compositae scriptaeque sunt, etc.; men Cic. Phil. 1, 1: ne qua tabula ullius decreti Caesaris aut beneficii figeretur, etc.; men ∾ Sullae (hans Proscriptionsliste), Juvenal. 2, 28, Martial. 5, 69; - In tabulas multis haec via fecit iter, (har banet dem Vei ind i Testamenter), Ovid. A. A. 2, 332; cf. Plin. Ep. 2, 20, Juvenal. 2, 58, oftere, o. Martial. 5, 39; - endel. hede tabulae Dicaearchi, Cic. Att. 6, 23, (D's Landkort); cf. Propert. 4, 3, 35: e tabula pictos ediscere mundos; — B) malet Tavle, et Maleri; - cujus (Epicuri) imaginem non modo in tabulis, sed etiam in poculis et in anulis habent, Cic. Fin. 5, 1; cf. id. d. Or. 1, 35, Plin. 35, 36, o. A.; derfor ogs. tabula picta, Plaut., Ter.; - som Ordsprog kan mærkes: manum de tabula (tollere: vide at holde op, ikke at forkunstle); vid. Plin. 35, 36; men Cic. Fam. 7, 25: hore op at skrive, ende et Brev, odl.; — 2) navnl. ogs. en Votivtavle, (neml. med Afbildningen af et Skibbrud); - vid. Hor. Od. 1, 5, 13; ligel. Pers. 6, 32: ne pictus oberret Caerulea in tabula; cf. Juvenal. 14, 30; — C) sild. ogs.; 1) en tavleformet Afdeling el. Strækning el. Flugt af en Mark, Pallad.; — 2) tavleformet Fold paa Klæder, Tertull.

tăbŭlāmentum, i, n., [tabula]: Bredebeklædning; - tabulamentis consternere, Frontin. — tabularia, ae, s. und. tabularius, nr. II. — tăbŭlāris, e, [tabula]: hørende til Tavler; - ∾ temperatura aeris, (den Varmegrad, som hører til Kobberets Hamring el. Stobning i Tavler), Plin. 34, 20; — II) ds. subst.; A) tabularia, ium: etslags Tavler el. Kobbertavler (som Torturredskaber), Senec. d. Ir. 3, 19; — B) tabulare palati: Gummebenet, Veget. — tăbŭlārĭum, i, n., s. und. flgd. — 1. tăbŭlārĭus, 3, [tabula nr. II, A]: hørende til Documenter el. Protocoller, odl.; men alene subst.; I) tabularius, i, m.: som fører Opsigt over Documenter, odl., en Archivarius el. Registrator el. Regnskabsfører, Senec. Ep. 88, Digest.; — II) tabularia, ae, f.; A) Archivet, (s. d. hyppigere tabularium), Claud. Aug. ap. Non.; — B) Registratur el. Regnskabsførelse, Cod. Just.; — III) tabularium, i, n.: Archiv el. Documentsamling, Cic. Arch. 4, oftere, Liv. 43, 16, o. Digest.; men tabularia populi, Virg. Ge. 2, 502, „poet." s. de offenlige Retshandeler; men solido ··· tabularia ferro (Parcarum), vid. Ovid. Met. 15, 810. — 2. tabularius, i, m., s. und. 1. tabularius.

tăbŭlātim, adv., [tabula nr. II]: efter Markens Strækning el. Flugt, i Rader; - ∾ disponi genera vitium, Pallad. — tăbŭlātĭo, onis, f., [tabula]: Lag el. Beklædning el. Stokværk af Breder el. Tommer; - ∾ complures theatrorum, Vitruv.; cf. Caes. B. C. 2, 9. — tăbŭlātum, i, s. und. flgd. — tăbŭlātus, 3, [tabula]: belagt el. beklædt med Breder; - qui (transitus) suspensus et tabulatus etc., Plin. Ep, 2, 17; — II) oftest subst., tabulatum, i, n.; A) Gulv el. Stokværk af Breder el. Tommer; - turris tabulatorum quatuor, vid. Caes. B. G. 6, 29; cf. id. B. C. 2, 9, ogs. Virg. Aen. 2, 464; in terra et tabulato (paa Jorden og paa Gulvet) etc., Cato ogs. alm. Loft til Opbevaring, (Høloft, odl.), Colum. 2, 21; — B) Lag el. Rad af Frugter, som lægges paa hinanden, Colum. 12, 39; — C) in pl. ogs.: ligesom Affatser el. Etager, hvortil Træerne kunne formes ved en vis Beskæringsmaade; - vid. Plin. 12, 15, oftere, o. Colum, 5, 6. — tăbŭlīnum, (ctr. tablinum), i, n., [tabula]: Udbygning af Breder, el. Udbygning, Altan el. Balkon el. Svale, odl.; - (coenitabant) rure in corte, in urbe in tabulino, quod Maenianum possumus intelligere, tabulis fabricatum, Varr. ap. Non.; — II) ogs. s. tabularium: et Archiv, Vitruv., Plin. 35, 2; — III) Billedsal el. Billedgalleri, Appul.

tābum, o, um, n., (men masc.: tabum fluentem, Senec. Herc. Oet.), [tabes]: forraadnet Vædske, navnl. Eddermaterie el. størknet Blod, odl.; - saxa spargens tabo, Sanie, sanguine atro, Enn. ap. Cic. Pis. 19, oftere; cf. Virg. Aen. 3, 29 o. 629, ogs. id. Ge. 3, 557; ligel. infecta tabo humus, (om en Valplads), Tac. Hist. 2, 70; men tabo munus imbutum etc., Hor. Epod. 5, 65; men Ovid. Met. 2, 760: nigro squalentia tabo Tecta (Invidiae); cf. id. ibd. 6, 646, oftere; — B) „poet." ogs. ligesom sanies: Blodet af Purpursneglen, Stat. Silv. 1, 2; — II) „overf." o. „abstract": tærende el. smitsom Syge, Pest, odl.; - vid. Liv. 4, 30: nec corpora modo affecta tabo, etc.; s. ogs. Virg. Ge. 3, 481 o. 557. — Tāburnus, i, m.: liden Biergkæde sydlig for Caudium, imellem Samnium o. Campanien, (hod. Tavurno), Virg. Ge. 2, 38, Grat. Cyneg. 509.

tăcĕo, cŭi, cĭtum, 2, v. n. o. a., [rimel. af ἀκέων, i. e. tacitus, m. Forslag af „t"]; I) neutr.: tier, taler ikke, (men sileo: er stille); - ne obturba ac tace; Mil. Taceo; Ag. si tacuisses, jam istuc „taceo" non natum foret, Plaut. Poen. 1, 2, 49; utrum praedicemne, an taceam? Ter. Eun. 4, 4, 53; men tacendo

loqui, vid. Cic. Sest. 18; hic Abdera, non tacente me, id. Att. 4, 16; an me taciturum tantis de rebus existimavistis? id. Verr. act. 1, 9; - ogs. impers.: taceri si vis, vera dicito, Ter. Eun. 1, 2, 26; cf. Cic. Agr. 3, 2: ut doceam Rullum, posthac in iis saltem rebus tacere, in quibus de se et suis factis taceri velit; — B) „overf." f. silere: være stille el. lydløs el. uden Larm; ogs. om Ting og om Begreber; (oftest „poet."); - Vere prius volucres taceant, aestate cicadae, Ovid. A. A. 1, 271; cf. Virg. Aen. 4, 525; - ligel. Plectra dolore tacent, Ovid. Her. 15, 198; essedo tacente, (som bevæger sig uden Larm), Martial. 4, 64; men Ister tacens, (som tilfrosſen), id. 7, 84; men tacentes loci, (øde for Mennesker), Tac. Hist. 3, 84; men Liv. 9, 6: tacere indolem illam Romanam, (man mærkede intet dertil); men Ovid. Am. 1, 4, 66: Blanditiae taceant, (du afholde dig derfra)! — II) act.: fortier; - quod adhuc semper tacui et tacendum putavi, Cic. d. Or. 1, 26; commissa tacere Qui nequit, Hor. Sat. 1, 4, 84; men id. Epod. 5, 49: Quid dixit? aut quid tacuit? men ut alios taceam, Ovid.; cf. Virg. Ge. 4, 102; men Plin. 28, 1: tacebimus, quid in ipso homine homini prosit; - bs. pass.: Aureus in medio Marte tacetur amor, Ovid. Am. 2, 18, 36; ligel. Hor. Ep. 1, 17, 72: dicenda tacenda locutus; cf. Ovid. A. A. 2, 604: tacenda loqui; ligel. Martial. 1, 50: Vir Celtiberis non tacende gentibus; — III) partic. tăcĭtus, 3, ofte ogs. som adj.; A) pass.: som bliver fortiet el. uomtalt el. forbigaaet; - ut illud ··· tacitum, tamquam mysterium, teneant, Cic. d. Or. 3, 17; quod quum ab antiquis tacitum praetermissumque sit, etc., Liv. 6, 12; si etc., non feres tacitum, (det skal ikke blive upaatalt), Cic. Att. 2, 3; cf. Liv. 1, 50, o. id. 3, 45; men id. 7, 1: non patientibus tacitum tribunis, quod etc.; — 2) bs. „overf."; a) i Retssproget: stiltiende, d. e. som let forstaaes el. antages, uden at være udtrykkeligen benævnt; - saal. Cic. Inv. 2, 47: quaedam, quae perspicua sunt, tacitis exceptionibus caveri; ligel. ∾ conventio, Digest.; ∾ fideicommissum, Quintil. 9, 2, 74; men Liv. 2, 18 o. 64, oftere: tacitae induciae, (som finde Sted uden formelig Afslutning); — b) som skeer el. som foretages i al Stilhed, hemmelig; - ut tacitum judicium ante comitia fieret, etc., vid. Cic. Att. 4, 16; ligel. ibd.: comitia dilata ex SCto, dum lex de tacito judicio ferretur; men Vell. 2, 93: ob tacitas cum Marcello offensiones; - oftest „poet." om en forborgen Lidenskab; ∾ vulnus, Virg. Aen. 4, 67; ∾ affectus, Ovid. Met. 7, 147, pudor, id.; - men tacitus f. adv. tacite: i Stilhed el. hemmeligen, Virg. Aen. 4, 305: sperasti··· tacitus··· mea decedere terra? (uformærkt); - men absol.: taciti vulgator, (som røber en Hemmelighed), Ovid. Am. 3, 7, 51; — c) neutr. abl. tacito, som adv. f. tacite: hemmeligen, fugam moliri, Justin. 18, 4; — B) act. el. neutral: som ikke taler, tiende el. taus, stille el. forborgen; - tacita bona'st mulier semper, quam loquens, Plaut. Rud. 4, 4, 70, (hvor bona f. melior); ligel. comisk: tacitus tace modo, id.; cf. id. Epid. 5, 1, 41; - men Cic. Catil. 1, 8: voluntas tacitorum, (opp. auctoritas loquentium); me tacito, (uden at jeg taler), id. Verr. 2, 73; cf. id. Caecin. 18: tacitis vobis; men Liv. 40, 9: si mori tacitum (me) oportet, (uden at jeg forsvarer mig), taceamus; ∾ figura hominis, Cic. R. Com. 7; ∾ vestra exspectatio, id. Cluent. 23; cf. id. Mil. 5; men Luminibus tacitis, (med stirrende Blikke), Virg. Aen. 4, 363; men ∾ fulmen, (uden Torden), Lucan.; ∾ nox, Ovid.; ∾ nemus, (stille el. taus), Virg.; - men absol.: per tacitum, (med stille Løb); vid. id. Aen. 9, 30: Ceu, septem surgens sedatus amnibus, altus Per tacitum Ganges (refluit); men Lucan. 10, 252: trahiturque Gangesque Padusque Per tacitum mundi, (igjennem underjordiske Huler); - men (Somnus) per tacitum allapsus, (i Stilhed el. umærkeligen), vid. Sil. 10, 354; — C) som nom. pr. mærkes; 1) Tacitus, i, m.; a) C. Cornelius —: berømt romersk Historieskriver i d. første Aarh. efter Chr., var samtidig med og Ven af d. yngre Plinius; - hans Hovedværker s. und. annalis o. historia, hvortil komme hans mindre Arbeider: Germania, Vita Agricolae, o. Dialogus de Oratore; — b) M. Claudius —: romersk Keiser 275 efter Chr., var en Efterkommer af Historikeren; — 2) Tacita, ae, f.: Taushedens Gudinde, hed ogs. Muta, Ovid. Trist. 2, 572.

Tacita, ae, f., s. frgd. in fin. — tăcĭte, adv. af tacitus, 3, und. taceo: stiltiende, stille, i Stilhed; - hi vos, quoniam libere loqui non licet, tacite rogant, Cic. Manil. 5; cf. id. Mil. 4; men ∾ auscultemus, Plaut.; ∾ exsecrari praetereuntem, Liv. 2, 58; men Cic. Quint. 15: de quo etc., huic ne perire quidem tacite obscureque conceditur; - men Liv. 5, 28: ∾ non ferre aliquid, (ikke at lade ubemærket, ikke at tage Hensyn dertil); ∾ labens annus, (umærkeligen), Ovid. Fast. 1, 65. — tacito, abl. som adv., s. tacitus und. taceo. — tacĭtŭlus, 3, demin. af tacitus: taus, Varr. ap. Non. — tăcĭtūrĭo, ire, v. desid. n., [taceo]: vil gierne tie, Sidon.

tăcĭturnĭtas, atis, f.: Tien el. at tie, Taushed, Fortielse; - ∾ testium, Cic. R. Com. 5; men judicium taciturnitatis, (den gjennem selve Tausheden udtrykte Dom, opp. contumelia vocis), id. Catil. 1, 7; men Suet. Ner. 23: taciturnitatem pudoremque quorundam pro tristitia et malignitate arguens; men Cic. Fam. 1, 5: nosti hominis tarditatem et taciturnitatem, (hans dorske Taushed); cf. Hor. Od. 4, 8, 23: si taciturnitas Obstaret meritis invida Romuli (Digternes Taushed); - sed ··· Fide et taciturnitate (opus est), Ter. Andr. 1, 1, 7; cf. Suet. Aug. 66: desideravit enim nonnumquam ··· Maecenatis taciturnitatem; s. ogs. Aurel. Vict. Epit. 1, 18; af — tăcĭturnus, 3, [tacitus]: som af Naturen er taus, taus el. stille el. rolig; - quia tristem semper, quia taciturnum ··· videbant, Cic. Sest. 9; ∾ obstinatio, Nep. Att. 22; - oftere „poet."; ∾ silentia, Lucr., Ovid.; ∾ loca, Propert.; cf. Hor. Od. 3, 29, 24; men id. Ep. 1, 20, 12: ∾ (liber: henlagt el. ulæst); - compar., statua taciturnius (ingenium), id. ibd. 2, 2, 83; men comisk superl., Plaut. Curc. 1, 1, 19: valetne ostium? Ph. Bellissimum hercle vidi et taciturnissimum. — 1. tacitus, 3, partic. o. adj. af taceo. — 2. Tacitus, i, m., s. und. taceo nr. III, C.

*tactilis, e: som lader sig berøre; - Tactile nil nobis quod sit, contingere debet (natura deorum), Lucr. 5, 152; o. — tactio, onis, f.: Berøren, Berørelse; 1) „egentl.", (navnl. hos Plaut., som nomen verbale, c. acc.); - Quid tibi hanc digito tactio est? id. Poen. 5, 5, 29; cf. id. Aul. 3, 2, 9, o. id. ibd. 4, 10, 14; — II) „overf.": Følelsens Sands el. Følelsen; - qualis est haec aurium (delectatio), tales sunt oculorum et tactionum et odorationum (voluptates), Cic. Tusc. 4, 9; — [tango].

1. tactus, 3, partic. af tango. — 2. tactus, us, m., [tango]: Berøren el. Beføløen, at føle el. tage derpaa; - attenuari ··· salutantum tactu etc., vid. Lucr. 1, 319; quae (chordae) ad quemque tactum respondeant, etc., Cic. d. Or. 3, 57; men Hor. Od. 3, 2, 11: asperum Tactu leonem (lacessere); men erotisk: tactuque viriles Virgineo removete manus, Ovid. Met. 13, 466; cf. id. ibd. 10, 434; — B) „overf.": Berørelse, Indvirkning, Indflydelse, navnl. af Elementerne; - is solis tactus est ··· ut etc., Cic. N. D. 2, 15; ligel. ∾ lunae, id. Div. 2, 46; ∾ coeli, Virg. Aen. 3, 138; - ogs. alm. om Ting: Berørelse el. at berøres deraf; tactumque vereri Assilientis

aquae, Ovid. Met. 6, 106; — II) „concret": Følelsens Sands, Følelsen; - tactus toto corpore aequabiliter fusus est, ut etc., Cic. N. D. 2, 56; sub aspectum et tactum cadere, vid. id. Univ. 5; habere tactum atque gustatum, Plin.; men tactu intimo (sentire dolorem, voluptatem), vid. Cic. Acad. 2, 24; - men om Gjenstanden for en Paafølen: non odore ullo, non tactu, non sapore (capi), id. Coel. 17.

taeda, (tēda), ae, f., [beſl. m. δαΐς, δᾴς]; oprdl.: Begtræet el. Fyrretræet, (pinus cembra L.), Plin. 16, 19, oftere; men Hor. Od. 4, 4, 43: Ceu flamma per taedas (igjennem Fyrreſkoven) etc.; — II) oftest „overſ." o. „meton.": Fyrrebret el. Bret; ſaal. Juvenal. 12, 59: si sit latissima taeda (neml. ſom Skibsbund); - ogſ. navnl. Stykke Fyrretræ til at antænde, Caes. B. G. 2, 11, o. id. ibd. 3, 101; — B) dſ. ſærd.: Fakkel af Fyrretræ, el. alm. en Fakkel; - inflammasse taedas iis ignibus, qui etc., (om Ceres), Cic. Verr. 4, 48; cf. Ovid. Fast. 4, 494; men ∾ ardentes Furiarum, Cic. R. Am. 24; ogſ. ſom Torturredſkab, Lucr. 3, 1030, o. Juvenal. 1, 155; — 2) navnl. ogſ.; a) Brudefakkelen; - vid. Ovid. Met. 4, 758: taedas Hymenaeus Amorque Percutiunt; cf. id. Her. 4, 121, Virg. Aen. 4, 18, o. A.; - dſ. ogſ. „poet." f. Bryllup el. Ægteſkab; vid. Ovid. Met. 9, 722 o. 769; dſ. ogſ. „alm." f. Elſkov el. f. den elſkede Gjenſtand, Propert. 1, 8, 21; — b) taedaeque ad funera versae, (de omvendt baarne Ligfakler), Sil. 2, 184; cf. id. 13, 547; — not.: hos Arnob. ogſ.: ſmaahakket Fleſk til Offring.

taedescit, ĕre, v. inch. impers.: begynde at ækles derved; - quos prius impudicitiae suae taedescit, quam pudescit, Minut. Oct. 28; af — taedet, taeduit o. taesum est, ēre, v. impers.: at kedes el. ækles el. ledes derved, at have el. føle Ækelhed el. Lede dertil; - ordenl. c. acc. pers. o. gen. rei, hvoraf dog den ene el. den anden kan være udfalden; ogſ. undert. c. inf. rei; - taedet eos vitae: de ere kede af Livet, Cic. Att. 5, 16; cf. id. Verr. act. 1, 12, o. id. Flacc. 42; men Plaut. Most. 1, 4, 5: ita me ibi male convivii sermonisque Taesum est; - taedet ipsum Pompejum vehementerque poenitet, Cic. Att. 2, 22; cf. Ter. Eun. 3, 2, 11; - Abeo intro; taedet sermonis tui, Plaut. Casin. a. 1, v. 54; cf. Ter. Eun. 2, 3, 6; - men id. Phorm. 3, 2, 2: at enim taedet audire eadem millies; — not.: ſild. ogſ. ſom perſonl. Verbum; coepi taedere captivitatis, Hieronym.

taedĭfer, a, um, [taeda, fero]: fakkelbærende, dea, Ovid. Her. 2, 42, (d. e. Gudinden Ceres, ſom ved Ætnas Ild tændte en Fakkel, for at opſøge ſin Datter). — taedĭo, avi, atum, 1, v. n., [taedium]: føler Lede el. ækles el. keder mig derved; (eftercl. Ord); - neque umquam taediavit, aut morosus resedit, Lamprid. Al. Sev. 29; cor taedians, Tertull.; men animal taedians, (ſom ikke vil æde), Veget. — taedĭōse, adv.: kedeligen, Appul.; af — taedĭōsus, 3, [taedium]: fuld af Kedelighed el. Lede el. Modbydelighed, odl.; - ∾ sarcina lucis, Firmic.

taedĭum, i, n., [taedet]; I) ſubjectivt: Kedelighed el. Ækelhed el. Modbydelighed, Lede el. Ulyſt dertil, odl.; a) c. gen.; - taedio rerum adversarum etc., Sall. Jug. 62; quoniam ipsos belli ··· taedium ceperit, Liv. 8, 2; taedio curarum fessus, Tac. Ann. 12, 29; ∾ laboris, Quintil.; ∾ lucis, id.; - „poet." ogſ. in pl.: longi taedia belli etc., Ovid. Met. 13, 213; ligel. ∾ tui, id. A. A. 1, 718; — b) absol.; - taedium alicui afferre, vid. Liv. 34, 34; supervacua cum taedio dicuntur, Quintil. 4, 2, 44; men id. 9, 4, 43: quum virtutes etiam ipsae taedium pariant, nisi gratia varietatis adjutae; ogſ. „poet.": Nuper sollicitum quae mihi taedium (sc. eras), Hor. Od. 1, 14, 17; — II) „overſ." o. objectivt: den Lede og Kede el. Ækelhed og Modbydelighed vækkende Beſkaffenhed el. Gjenſtand; - vetustas oleo taedium affert, (harſk el. modbydelig Smag), Plin. 15, 3; - taedia animalium, (Utøi), id.; ligel. id. 31, 50: ea taedia, (i. e. muscae et culices).

Taenarides, ae, etc., ſ. und. flgd. — Taenărus (-os), i, comm., o. Taenarum (-on), i, n., Ταίναρος, Ταίναρον: Forbjerg i Lakonien med en derved liggende Bjerg og et Neptunstempel; - efter Mythen fandtes her ogſ. en Hule, der førte ned til Underverdenen; - endel. vandtes her en ſort Marmorart; - vid. Mela 2, 3, o. Plin. 4, 8, „beſ." ogſ. Stat. Theb. 2, 32 flgd., o. A.; — b) „poet." ogſ. f. Underverdenen, Hor. Od. 1, 34, 10, o. Senec. Troad. 402; — B) dſ. 1) Taenărius, 3: hørende til el. benævnt efter Tænaros, tænariſk; „poet." ogſ. f. ſpartanſk el. lakoniſk; - Taenariis fulta columnis domus, (af tænariſk Marmor), Propert. 3, 1, 49; ogſ. ∾ lapis, Plin. 36, 29; ∾ litus, id.; ∾ humus, Ovid.; - ∾ deus, Propert. 1, 13, 22, (d. e. Neptunus); men ∾ fauces, alta ostia Ditis, (ſom Indgang til Underverdenen), Virg. Ge. 4, 467; hvorom ogſ. ∾ porta, Ovid.; men id. Fast. 4, 612: ∾ vallis, (Underverdenen); - ∾ Eurotas, (ſpartanſk), id. Met. 2, 247; ∾ marita, (d. e. Helena), id. Her. 13, 45; — 2) Taenărĭdes, ae, m.: en Tænaride; dſ. „poet.": en Lakonier, (om Hyacinthus), Ovid. Met. 10, 183; — 3) Taenăris, ĭdis, f.: tænariſk; dſ. „poet." f. lakoniſk; - ∾ ora, Ovid. Her. 17, 6, terra, id. ibd. 16, 30.

taenĭa, ae, f., ταινία: Baand el. Bind, navnl. Hovedbind el. Haarbind; - taenia ··· ornamentum laneum capitis honorati, Verrius ap. Fest. p. 360; ſ. ogſ. Enn. ibd.; ligel. Virg. Aen. 5, 269: Puniceis ibant evincti tempora taeniis (læs taenjis); — II) dſ. „overſ." o. iſølge etſlags Lighed; a) en Bændelorm, (taenia solium o. vulgaris L.), Cato, Plin. 11, 38, oftere; — b) Baandfiſken, (cepola taenia L.), Plin. 32, 24; — c) i Architecturen: en ophøiet (baandformet) Stribe paa Søiler, Vitruv. 4, 3; — d) Stribe i Papiret, Plin. 13, 25; — e) en Rad el. Række af fremragende Klippeſpidſer i Havet, Plin. 3, prooem.; - hvorfra ogſ. en Art Purpurſnegle, der findes paa ſlige Klipper, heder: taeniense genus purpurarum, id. 9, 61. — taenĭensis, e, ſ. und. taenia nr. II, e. — taenĭŏla, ae, f., demin. af taenia: lidet Baand; - tribus algae taeniolis involuta (radix), Colum. 11, 3. — taesum est, ſ. und. taedet. — taeter, tra, trum, ſ. und. teter.

tăgax, ācis, adj., [tago]: ſom gjerne tager; dſ. prægnant: tyvagtig; - ∾ manus, Lucil. ap. Fest. p. 359, hvor ogſ. tagax, furunculus, a tangendo; men Cic. Att. 6, 3: etenim est levis, libidinosus, tagax, (al. rapax), inc. — Tăges, is, (ogſ. ētis, Stat.), m.: en Søn af Genius, o. Sønneſøn af Juppiter, fremſteg af Jorden igjennem en Plovfure, og lærte derefter Etruskerne Spaadomskunſten (artem haruspicinam); vid. Cic. Div. 2, 23, hvor det ogſ. heder: puerili specie dicitur visus (ille Tages), sed senili fuisse prudentia; cf. Ovid. Met. 15, 558, o. A.; — B) dſ. Tagētĭcus, 3: benævnt efter hin Tages, tagetiſk, sacra, Macrob. Sat. 5, 19. — tăgo, xi, 3, v. a., [forcl. Grundform til tango]: berører, tager derpaa; - si quisquam me tagit, Pacuv. ap. Fest.; cf. Plaut. Asin. 2, 2, 106; men Varr. ap. Non.: ne meum taxis libellum (i. e. tetigeris). — Tăgus, i, m.: Flod i Luſitanien, (hod. Tejo), efter Plin. 4, 35: auriferis arenis celebratus; ſ. ogſ. Ovid. Am. 1, 15, 34, o. id. Met. 2, 251, ogſ. Liv. 21, 5, o. A.

Talaīonides, ae, ſ. und. Talaus. — talaria, ium, ſ. und. flgd. — tālāris, e, [talus]: hørende til Anklerne el. Ankelkøderne; - ∾ tunica, (ſom gaaer ned derover, altſ. meget ſid), Cic. Catil. 2, 10; ligel. id. Verr. 5, 13: quum iste cum pallio purpureo, talarique tunica, versaretur in conviviis muliebribus;

— B) oftest som subst. pl.: talaria, ium, n.; 1) (sc. ossa el. loca): Anklerne el. Ankelknoderne; – qui talaria coepit intendere (morbus, i. e. podagra), Senec. Ep. 53; — 2) (sc. calceamenta): Ankelsko; navnl. ogs. Saaler med paaheftede Vinger, der tillægges Mercurius, Virg. Aen. 4, 239: pedibus talaria nectit Aurea, quae etc.; cf. Ovid. Met. 2, 736; disse talaria tillægges ogs. Perseus, id. ibd. 4, 667 o. 730, ogs. d. femte Minerva, Cic. N. D. 3, 23; – som Ordsprog kan mærkes: talaria videamus, (vi ville see os om efter Reisesko, vi ville tænke paa at komme bort), Cic. Att. 14, 21; — 3) (sc. vestimenta): en til Anklerne nedhængende Dragt, Ovid. Met. 10, 591; — II): = flgd.; – fori sanctitatem ludorum talarium licentia solvere, Quintil. 11, 3, 58. — tālārĭus, 3, [talus nr. II]: hørende til el. benævnt efter Terninger el. Terningspil; – ~ ludus: Spillehus; nec umquam turpior in ludo talario consessus fuit, Cic. Att. 1, 16; men id. Off. 1, 42: adde ··· saltatores totumque ludum talarium, (neml. „meton." f. Spilleselskab el. Spillere); men ~ lex, (angaaende Terningspil), vid. Plaut. Mil. gl. 2, 2, in.

Tălāsĭo (Talassio), ōnis, el. Talassius (Talasius), i, m., hos Romerne: lykønskende Tilraab til Bruden, (ligesom Grækernes Ὑμὴν ὦ ὑμέναιε), vid. Liv. 1, 9, o. Fest. p. 350 flgd.; – df. ogs. „poet.": deels Bryllupsguden, deels Brylluppet selv; vid. Martial. 1, 36, o. id. 12, 42; Talassio servire, (holde Bryllup), Catull. 61, 134. — Tălăus, i, m., Ταλαός: en Argonaut, Fader til Adrastus o. Eriphyle, Ovid. Ib. 356; — B) df. Tălăĭŏnĭdes, ae, som adj. comm.: nedstammende fra Talaus; om Adrastus, Stat. Theb. 5, 18; om Eriphyle, Ovid. A. A. 3, 13.

tālĕa, ae, f., [skal være besl. m. θαλλός, i. e. germen, alts. oprdl. i Gartnersproget]: afskaaren Green el. Qvist til Udplantning, Varro, Colum. 4, 31, Pallad.; – df. ogs. sildn.: Riisqvist el. Stub, Seren. Samm.; — II) „overf."; A) i Architecturen: lidet Tværtræ, som holder Murværket sammen, Vitruv. 1, 5; — B) i Krigssproget: liden Stok el. Stav med Jernkroge, som nedgraves i Jorden, for at opholde det fiendlige Rytteri; – taleae, pedem longae, ferreis hamis infixis, totae in terram infodiebantur, Caes. B. G. 7, 73; — C) hos Britannerne ere ~ ferreae: Jernstokke el. Jernstykker, som brugtes istedetfor Penge, Caes. B. G. 5, 12.

tălentārĭus, 3: hørende til Vægten af et Talent (el. af 60 Pund); – ~ balista, (som udkaster en Vægt af 60 Pund), Sisenn. ap. Non.; af — tălentum, i, n., τάλαντον, (oprdl. en Vægt, det Veiede; df.); 1) en græsk Vægt af omtr. 60 Pund; – ~ thymi, Plin., turis, id.; men Virg. Aen. 11, 333, „poet." in pl.: Munera portantes aurique eborisque talenta, (en ubestemt stor Vægt el. Masse deraf); — II) oftest en Pengesum, (men tildeels af forskiellig Størrelse i de forskiellige Stater); – det attiske Talent holdt 60 Miner el. 6000 Drachmer, og svarede omtr. til 12 el. 1300 Rdlr. courant; decem millia talentum (f. talentorum), Cic. Rab. Post. 8; f. ogs. Varr. ap. Plin. 35, 40, Rhemn. Fann. d. Pond. 37 flgd., o. A.; – f. talentum Atticum findes ogs. talentum magnum, C. Gracchus ap. Gell. 11, 10, o. Plaut.; – Liv. 38, 38, omtales et Talent af 80 Miner. — tālĕŏla, ae, f., demin. af talea: liden afhuggen Green til Udplantning, Colum. 3, 17, oftere.

tālĭo, ōnis, f., [talis]: Giengieldelse af Lige for Lige, navnl. af Ondt for Ondt; – si membrum rupit, ni cum eo pacit, talio esto, Fest. e XII tabb.; cf. Gell. 20, 1, 33 flgd.; men Plin. 7, 55: (Sullam) veritum talionem etc.; men Martial. 12, 64: corrumpit sine talione coelebs, (uden at frygte Giengield).

tālis, e; I) „alm.": saaledes beskaffen, saadan el. slig; a) m. tilsvarende qualis, atque el. ac, ut, qui; – ut facillime, quales simus, tales esse videamur, Cic. Off. 2, 13; cf. id. Mur. 11: quum esset talis, qualem te esse video; – honos tali populi Rom. voluntate paucis est delatus, ac mihi, id. Vatin. 4; cf. Ter. Phorm. 5, 9, 39: Faxo eum tali mactatum, atque hic est, infortunio; – haec ··· talia esse scio, ut aures, ut animi audientium sint, Liv. 42, 42; cf. Cic. Off. 1, 26: tales nos esse, ut jure laudemur; – Ultima talis erit, quae mea prima fides, Propert. 2, 16, 34; men Cic. Fam. 10, 6: talem te esse oportet, qui primum te ab impiorum civium societate sejungas; — b) absol.; – aliquid tale putavi fore, Cic. Att. 16, 8; haec taliaque vociferantes, Liv. 5, 2; cf. Tac. Ann. 11, 24: his atque talibus haud permotus princeps; — c) m. Hensyn paa d. flgd., navnl. paa d. flgd. or. dir.; – ac talia fatur: „Salve", etc., Virg. Aen. 5, 79; cf. Ovid. Met. 8, 705; ligel. id tale est: occidisti hominem, etc., Quintil. 7, 1, 6; — II) „bes.": af en saa besynderlig (god el. slet) Beskaffenhed, saa udmærket el. fortrinlig, slig el. saadan; – quibus rebus tantis, talibus gestis, etc., Cic. Phil. 2, 29; men id. Quint. 13: quid negotii geritur, in quo ille tot et tales viros defatigat? cf. Ter. Ad. 3, 1, 10: Talem, tali ingenio atque animo, natum tanta familia, etc.; men quae tua sponte faceres in hominem tantum et talem, etc., Cic. Fam. 13, 66; cf. ibd. 15, 4; – talem nuncium attulisse, etc., Caes. B. C. 1, 53; pro tali facinore, id. B. G. 6, 34; cf. Virg. Aen. 11, 303, o. A.; men Sall. Jug. 63: tamen is ··· talis vir etc.

tālis.cumque, talecumque: omtrent saa beskaffen, omtrent saadan; – Quale fuit malum ··· Taliacumque puer imposuit mensae, etc., auct. Priap. 15. — tālĭter, adv., [talis]: paa en saadan Viis el. Maade, m. tilsvarende qualiter, Martial. 5, 7; – ogs. absol.: taliter adornari (cameras), Plin. 35, 40. — tālitrum, i, n., [rimel. af talus]: Kno paa Fingerledet, el. et Slag deraf; — caput adolescentis talitro vulnerare, Suet. Tib. 68.

talla, ae, f., [rimel. besl. m. θαλλός]: en Svibelhinde el. Løghinde, Lucil. ap. Non. — †talpa, ae, f., (ogs. m., Virg. Ge.): Muldvarpen, Cic. Acad. 2, 25, Plin. 9, 6; df. — talpāna, ae, f., vitis: etslags Vinranke, (rimel. af dens Muldvarpfarve), Plin. 14, 4; o. — talpīnus, 3: muldvarpartet; – ~ animal, Cassiod. — Talthўbĭus, i, m., Ταλθύβιος: Agamemnons Herold, Ovid. Her. 3, 9, o. Plaut. Stich. 2, 1, 33.

tālus, i, m., [efter Cic. Orat. 45, ctr. f. taxillus]: Ankelen el. Ankelbenet, Cels., Plin. 11, 106, Ovid. Met. 4, 343; — II) df. „overf."; A) den nederste Deel af Foden, navnl. Hælen; – usque ad talos demissam purpuram etc., Cic. Cluent. 10; cf. Hor. Sat. 1, 2, 29, oftere; men talos a vertice ··· ad imos etc., Hor. Ep. 2, 2, in, (fra Top til Taa, fra Hæl til Nakke); men id. ibd. 2, 1, 176, „alleg.": post hoc Securus, cadat, an recto stet fabula talo, (bliver staaende opreist, d. e. holder sig paa Scenen, vinder Bifald); cf. Pers. 5, 104: tibi recto vivere talo (at føre en retskaffen Vandel), Ars dedit; — B) den (oprdl. af visse Knokler i nogle Dyrs Bagben, vid. Plin. 11, 106, forarbeidede) langagtige Terning (ἀστράγαλος), der paa de to Sider el. Ender var rund, alts. alene paa fire Sider betegnet med Tal, (hvorimod den kubikformede tessera el. κύβος havde Tal paa alle sex Sider); forresten spillede man med fire tali, men med 3 tesserae; og var det lykkeligste Kast (Venus, jactus Veneris), naar hver talus viiste et forskielligt Tal, hvorimod det ulykkeligste Kast (canis) var, naar de opliggende Sider alle viiste det samme Tal; – quatuor tali, jacti casu, Venerem efficiunt, etc., Cic. Div. 1, 13; cf. Suet. Aug. 71: talis enim jactatis etc.; f. ogs. Cic. d. Or. 3, 15: homines quum etc., ad pilam se, aut ad talos, aut ad tesseras conferunt; men id. Fin. 3, 16: ut talus rectus assistat, (bliver staaende paa Enden, altsaa intet Tal viser); – talis

sortiri, (erholde ved Terningkast), Hor. Od. 1, 4, 18; talis ludere, vid. Plin. 31, 19.

tam, adv., [Accusativformen τήν, analog m. quam], correlat Demonstrativpartikel til Betegning af den sammenlignende Grad, omtr. vort: saavidt el. forsaavidt; bf. ogs.: saa meget, i saadan Grad, saaledes; a) m. flgd. quam; – tam ego fui ante liber, quam gnatus tuus, Plaut. Capt. 2, 2,60; cf. Cic. Orat. 30: tam multa ··· quam multa etc.; ligel. Quintil. 12, 1, 7: nihil est ··· tot et tam variis affectibus concisum, quam mala mens; – ogs. hos Adverbier; quasi vero quicquam sit tam valde, quam nihil sapere, vulgare, Cic. Div. 2, 39; ligel. tam magis ··· quam magis etc., Virg. Aen. 7, 787; – ogs. hos Verber; Tam hoc scit me habere, quam egomet, Plaut. Aul. 3, 6, 12; ego haec tam esse, quam audio, non puto, Cic. Qu. Fr. 1, 2, 3; cf. Ovid. Met. 4, 613; ligel. id. ibd. 3, 659: adjuro, tam me tibi vera referre, Quam majora fide; – ogs. hos Substantiver; quoniam orationis tam ornatus, quam perspicuitas, aut in singulis verbis, aut in pluribus positus, Quintil. 8, 3, 15; – endel. hos Pronomer; tam tibi istuc credo, quam mihi, Plaut. Epid. 1, 2, 25; — b) m. flgd. atque, el. ut, el. qui, el. quasi; – tam consimil'est, atque ego, Plaut. Amph. 1, 1, 287; – non se tam barbarum ··· ut non sciret, etc., Caes. B. G. 1, 44; cf. Cic. d. Or. 2, 90; men Quintil. 10, 1, 76: tanta vis in eo, tam densa omnia, ita quibusdam nervis intenta sunt, ut etc.; – quis est tam lynceus, qui in tantis tenebris nihil offendat? Cic. Fam. 9, 2; – Tam a me pudica est, quasi soror mea sit, Plaut. Curc. 1, 1, 51; — c) oftest absol.; – in hac tam clara re publica natus, Cic.; tam necessario tempore etc., Caes. B. G. 1, 16; tam ob parvolam Rem, Ter. Ad. 2, 4, 10; quae causa frontis tam adductae? Quintil.; in corporibus tam parvis atque tam nullis, Plin. 11, 2; – ligel. hos Adverbier; quia, si etc., tam graviter cadere non possunt, Cic. Off. 1, 21; cf. Caes. B. G. 1, 14: tam insolenter et tam diu etc.; cf. Cic. d. Or. 1, 55; – ligel. hos Verber; quid tam properas? S. ita negotium'st, Plaut. Pers. 4, 6, 11; ligel. Vell. 2, 88: nec etc., sed non tam concupivit; – endel. hos Substantiver; cur tam tempore exclamavit etc., Cic. Sest. 37; — B) „bes." ogs. at mærke i flgd. Forbindelser; 1) hos Superlat.: saa meget, saa overmaade el. uhyre, odl., (oftest forel.); a) m. tilsvarende quam; – quam citissime conficies, tam maxime expediet, Cato; veternosus quam plurimum bibit, tam maxime sitit, id. ap. Fest. s. v. veternosus, p. 369; men ita quam quisque pessume fecit, tam maxime tutus est, Sall. Jug. 31; — b) absol.; – nondum erat vestris tam gravissimis tamque multis judiciis concisus, Cic. Phil. 12,5; tam maturrime comparavisse, Cato ap. Charis.; — 2) non tam ··· quam etc., omtr. vort: ikke saa meget ··· som (snarere); ogs. mindre ··· end, osv.; – utinam non tam fratri pietatem, quam patriae praestare voluisset, Cic. Brut. 33; quum flentes non tam narraret, quam ostenderet, Quintil. 4, 2, 114; ut non tam fides non habenda, quam ratio quaerenda sit, Cic. d. Rep. 1, 10; – sjeld. hos compar.; per dextram istam te oro, non tam in bellis et proeliis, quam in promissis et fide firmiorem, Cic. Dejot. 3; — not.: hertil kunne endnu mærkes de forel. Dictioner: tam modo (ogs. i et Ord: tammodo): saa netop nu, ganske nylig, vid. Plaut. Trin. 3, 1, 8; – tam f. tamen; vid. Enn. o. Titinn. ap. Fest. p. 360.

tăma, ae, f.: Hævelse i Fødderne, hovne Ben, Lucil. ap. Fest. p. 360. — tămărīce, es, f., Plin. 13, 37, o. tamariscus, i, f., Pallad.: = flgd. — tămărix, ĭcis, f.: Tamarisken el. Tamariskebusken, Colum. 8, 15, Lucan. 9, 616. — Tamăsēus, 3: hørende til Byen Tamasos (paa Cyperen), ager, Ovid. Met. 10, 644.

tam.dīu, (ogs. tandiu, ogs. adskilt tam diu), adv.: saa længe; a) m. tilsvarende quamdiu, quam, dum, quoad, ut; – tamdiu requiesco, quamdiu ad te scribo, Cic. Att. 9, 4; vixit tamdiu, quam licuit in civitate bene beateque vivere, id. Brut. 1; tamdiu laudabitur, dum memoria rerum Rom. manebit, id. Off. 2,12; men tamdiu autem velle debebis, quoad etc., id. ibd. 1, 1; cf. Nep. Att. 11 fin.; — b) absol.; – te abfuisse tamdiu a nobis, dolui, Cic. Fam. 2,1; cf. id. N. D. 2, 1; ligel. Tac. Germ. 37: ducenti ferme et decem anni colliguntur; tamdiu Germania vincitur.

tămen, adv., [rimel. besl. m. tam, altf. oprdl.: forsaavidt; m. adversativ Bem.]: dog, saa dog, desuagtet, alligevel; a) m. de tilsvarende Concessiv- el. Betingelsespartikler: quamquam, quamvis, etsi, etiamsi, tametsi, licet, si, quum, etc.; – verumtamen, quamquam abest a culpa, suspicione tamen non caret; tametsi miserum est, tamen etc., Cic. R. Am. 20; cf. Plaut. Amph. 1, 2, 29; quamvis sit magna (exspectatio), tamen eam vinces, Cic.; etsi abest maturitas aetatis, jam tamen personare aures ejus hujusmodi vocibus, non est inutile, id. Fam. 6, 18; men id. d. Rep. 1, 16: etiamsi etc., virtus tamen in coelum dicitur (eum) sustulisse; ligel. id. Att. 3, 12: licet etc., tamen intelligo, te etc.; ligel. ut verum esset etc., tamen arbitrarer etc., id. d. Rep. 1, 6; – nemo est tam agrestis, quem non, si ipsa minus honestas, contumelia tamen et dedecus magno opere moveat, id. Part. or. 26; cf. id. Off. 3, 9; – quum ea consecutus nondum eram, quae etc., tamen ista vestra nomina numquam sum admiratus, id. Fam. 3, 7; cf. id. ibd. 1, 2; — b) absol.; – hi (scrupuli) non sunt permolesti, sed tamen insident et urgent, id. Att. 1, 18; difficile factu est, sed conabor tamen, id. d. Rep. 1, 43; men id. ibd. 1, 3: ut possint eam vitam, quae tamen esset reddenda naturae, pro patria potissimum reddere; cf. Caes. B. G. 1, 32; men Ovid. Met. 4, 535: aliqua et mihi gratia ponto est, Si tamen etc.; men Plin. Ep. 6, 21: nisi quod tamen poëtis mentiri licet; — c) spørgende bruges tamenne; – si etc., tamenne patiemini etc.? Cic. Agr. 2, 28; cf. id. Flacc. 10; – dog findes ogs. tamen spørgende f. tamenne; tamen bis invitissimis te offers? id. Div. in Caecil. 6; ligel. tamen a malitia non discedis? id. Fam. 9, 19; — d) endel. findes tamen forstærket ved nihilominus; – vid. Cic. Cluent. 28, o. id. Fam. 13, 15.

tămĕn.etsi, el. tamen etsi, conj.; ligesom det hyppigere tametsi: omendskiøndt, ihvorvel, Enn. ap. Cic. d. Or. 3, 42; cf. Cic. Att. 5, 17, o. Catull. 68, 138; – ogs. m. flgd. tamen, Caes. B. G. 5, 34, o. Ter. Andr. 5, 2, 23. — Tamĕsis, is, m.: Floden Themsen i England, Caes. B. G. 5, 11 o. 18; heder ogs. Tamesa, ae, Tac. Ann. 14, 32. — tămetsi, conj., [ctr. af tamenetsi]: omendskiøndt, ihvorvel; – ordenl. c. indic.; Tametsi fur mihi es, molestus non ero, Plaut. Aul. 4, 10, 38; metuit hic nos, tametsi sedulo Dissimulat, Ter. Phorm. 2, 3, 81; ligel. tametsi vulgo audieram etc., Cic. Verr. 3, 25; cf. id. Fam. 3, 7; men id. Verr. 4, 9: tametsi, quae est ista laudatio, quum etc.? – alene sjeld. c. conj.; Memini, tametsi nullus moneas, Ter. Eun. 2, 1, 10; — b) ogs. m. flgd. tamen; – quae tametsi intelligebat, tamen, quam mitissime potest, legatos appellat, Caes. B. G. 7, 43; cf. Cic. R. Am. 20, oftere, Sall. Catil. 3, o. A.

tămĭăcus, 3, ταμιακός: hørende til den keiserlige Skat; – ∾ praedia: de keiserlige Domæner, Cod. Just.; — b) bf. subst. tamiacus, i, m., (sc. colonus): en Domænebonde, ibd. — taminia uva: et Slags vild Drue, Cels., Plin. 23, 13; af — tamnus, i, m.: den vilde Ranke, hvorpaa uva taminia vorer, Colum. 10, 373, Plin. 21, 50.

tam.quam, (tanquam), adv.: saaledes som, ligesom; ogs.: som om, saa at sige, odl.; – Nostin' ··· ejus natum Phaedriam? D. Tamquam te, Ter. Phorm. 1, 2,

14; quod video tibi etiam novum accidisse, tamquam mihi, Cic. Att. 6, 1; repente te, tamquam serpens, e latibulis intulisti, id. Vatin. 2; ligel. Inspicere, tamquam in speculum, in vitas omnium etc., Ter. Ad. 3, 3, 61; gloria, tamquam umbra, virtutem sequitur, Cic.; cf. id. d. Senect. 23, ogſ. Liv. 1, 12; — b) ogſ. m. tilſvarende sic el. item; - apud eum ego sic fui ··· tamquam domi meae, Cic. Fam. 13, 69; neve te obrui, tamquam fluctu, sic magnitudine negotii, sinas, id. Qu. Fr. 1, 1, 1; cf. Ter. Eun. 2, 2, 32; — II) „beſ." ogſ. m. si i betingende Sammenligningsſætninger: ſom om, ret ſom om; - tamquam si claudus sim, cum fusti est ambulandum, Plaut. Asin. 2, 4, 21; cf. Cic. R. Am. 32; ligel. id. Fam. 2, 16: de Dolabella quod scripsi, suadeo, videas, tamquam si tua res agatur; cf. Liv. 40, 9: ita me audias, tamquam si mihi quiritanti intervenisses; — b) ogſ. findes tamquam f. tamquam si: ſom om; - tamquam clausa sit Asia, sic nihil perfertur ad nos, Cic. Fam. 12, 9; tamquam regum arcanis interesset, omnia scit, Liv. 41, 24; ceteri, tamquam ita necesse sit, sequuntur, Quintil. 12, 10, 15; tamquam non iidem ubique dii immortales sint, sed spoliis aliorum alii colendi exornandique, etc., Liv. 42, 3.

Tănăger, gri, m.: Flod i Lucanien, Virg. Ge. 3, 151. — Tānăgra, ae, f., *Τάναγρα*: By i Boeotien, Plin. 5, 12; — B) bſ. 1) Tānăgraeus, 3: tanagræiſk, meretrix, Pseud. Cic. pro dom. 43; — 2) Tānăgrĭcus, 3: = frgd., galli, Varr., Colum. — Tănăis, is, m., *Τάναϊς*: Tanais el. Donfloden, Mela 1, 1, oftere, Plin. 4, 21, Hor. Od. 3, 10 o. 29, o. A.; — B) bſ. 1) Tănăītae, arum, m.: de omkring Donfloden boende Folk, Plin. 6, 7; — 2) Tānăītis, ĭdis, ligeſom fem. sing. til frgd.; bſ. en Amazone, Senec. Hippol.; — 3) Tănăītĭcus, 3: hørende til Tanais, tanaiſk, potor Scythicae undae, Sidon.; — not.: ogſ. findes Tanais ſom nom. pr. vir., Virg., Hor. — Tănăquil, ilis, f.: den ved Herſkeſyge udmærkede Gemalinde af K. Tarquinius Priscus, vid. Liv. 1, 34; - bſ. appellativt f. enhver herſkeſyg Kone, Juvenal. 6, 566, o. Auson.

tandem, adv., [af tam o. Demonſtrativendelſen -dem, altſ. oprdl.: netop ſaavidt; hvſ. om Tiden: efter ſaa lang Friſt, odl.; o. navnl. med Henſyn paa en Dvælen el. Venten]: endeligen, omſider; - tandem cognosti, qui siem, Ter. Andr. 3, 4, 7; tandem reprime iracundiam, id. Ad. 5, 3, 8; tandem ··· pedem referre coeperunt, Caes.; cf. id. B. G. 7, 67; ligel. Ovid. Met. 1, 734: Finiat ut poenam tandem, rogat; — b) forſtærkes ogſ. ved jam, aliquando, denique; - me perfecturum, ut jam tandem illi fateantur, etc., Cic. Agr. 2, 37; ligel. Virg. Aen. 6, 61: Jam tandem Italiae fugientis prendimus oras; men tandem aliquando etc., vid. Cic. Catil. 1, 7, o. 2, 1, oftere; ligel. Ter. Hec. 4, 4, 61: Aliquando tandem huc ut animum adjungas tuum; men tandem denique etc., Appul.; — II) „beſ."; A) i ſpørgende Sætninger: dog el. da, engang el. endeligen; - quod genus est tandem istud ostentationis et gloriae? Cic. Rab. Post. 14; cf. id. Catil. 1, in., o. ibd. 2, 1; ligel. quonam tandem modo? id.; ligel. quorsum tandem, aut cur ista quaeris? id. Leg. 1, 1; ligel. Sall. Catil. 20: quae quousque tandem patiemini? men utrum noluit tandem, an non potuit accedere etc.? Cic. Caecin. 17; - Ain' tandem? Plaut., Ter.; ligel. itane tandem? Plaut., Ter.; — B) alene ſildb. „overſ." f. denique: endeligen, (neml. i Slutningen af en Sætningsrække); - sed virum (instituimus) cum ingenii natura praestantem, tum etc., datum tandem rebus humanis singularem etc., Quintil. 12, 1, 25.

tangĭbĭlis, e: til at berøre el. tage paa; (efterel. Ord); - quae sunt tangibilia manu, Lactant.; af —

tango, tĕtĭgi, tactum, 3, v. a., [af det forel. tago]; 1) „egentl.": rører derved el. tager derpaa, berører; - Tangere enim et tangi, nisi corpus, nulla potest res, Lucr. 1, 305; tange utramvis digitulo minimo modo, (truende), Plaut. Rud. 3, 4, 15; cf. Hor. Sat. 2, 5, 42: cubito stantem prope tangens, etc.; ſ. ogſ. Ovid. Met. 11, 308; men genu ··· terram tangere, (ſom Geſtus af Taleren), vid. Cic. Tusc. 2, 24; — B) „beſ."; 1) rører derved, tager deraf; bſ. ogſ. ſmager derpaa, ſpiſer el. drikker deraf; - Tetigin' tui quicquam? Aesch. si attigisses, ferres infortunium, Ter. Ad. 2, 1, 24; idcirco agros nominare non possum, quia tangam nullum (agrum) ab invito (possessore), Cic. Agr. 2, 25; men quae Locris ··· tacta, violata, etc., Liv. 29, 20; - Nisi multa aqua usque et diu macerantur (muriatica), Olent, salsa sunt, tangere ut non velis, Plaut. Poen. 1, 2, 34; cf. Ovid. Met. 7, 550, o. Hor. Sat. 2, 6, 87; men Superorum tangere mensas, (om Tantalus), Ovid. Met. 6, 173; men tetigit calicem clanculum, (har drukket deraf), Plaut. Mil. gl. 3, 2, 10; — 2) om et Stedforhold; a) at naae el. komme derhen; - quo die tetigi provinciam, Cic.; cf. id. Verr. 1, 10; - ofteſt „poet."; ∾ portus, Virg., lucum gradu, Ovid.; men ∾ terminum mundi armis, Hor. Od. 3, 3, 54; ∾ castra nocturno dolo, Ovid. Her. 1, 42; — b) om Stedet ſelv: at grændſe dertil; - qui (fundi) Tiberim fere omnes tangunt, Cic. R. Am. 7; ligel. id. Mil. 19: eum ad villam suam, quae viam tangeret, deversurum; ligel. haec civitas Rhenum tangit, Caes. B. G. 5, 3; — 3) at berøre med Slag, odl., at ſlaae el. ſtikke el. træffe, odl., (ofteſt „poet."); - ∾ chordas, (ſlaae Strængene), Ovid.; men Hor. Od. 3, 26, fin., „alleg." til Venus: sublimi flagello Tange Chloën; ligel. id. ibd. 3, 13, 10, (om Solſtraalen); - oftere om Lynet; aera legum de coelo tacta, (truffne deraf), Cic. Div. 2, 21; cf. Liv. 25, 7: de coelo tactus; ſ. ogſ. Virg. Ecl. 1, 17; ligel. fulmine tacta Jovis (ulmus), Ovid. Trist. 2, 144; - ∾ aliquam, Plaut., Ter., Catull., Hor., (have Omgang dermed); - endel. ſom Ordſprog: tetigisti acu (rem: du traf det paa en Prik), Plaut. Rud. 5, 2, 19; — 4) berører el. beſtryger el. væder dermed; - sparsa tangere corpus aqua, Ovid.; cf. id. Met. 6, 140; men Propert. 4, 8, 86: Terque meum tetigit sulfuris igne caput; men ∾ palpebram superiorem saliva, Plin. 28, 1; — II) „fig."; A) at røre el. bevæge; - minae Clodii contentionesque ··· modice me tangunt, Cic. Att. 2, 19; cf. Liv. 1, 5, o. id. 3, 17; ligel. religione tactus hospes, id. 1, 45; ſ. ogſ. Virg. Aen. 1, 462, o. Hor. A. P. 98; men Ovid. Met. 4, 164: Vota tamen tetigere Deos, tetigere parentes; — B) at overliſte el. ſkuffe el. bedrage, (forel.); - Ut probe tactus Ballio est! (er bleven taget ved Næſen), Plaut. Pseud. 5, 2, 13; istis adeo te tetigi triginta minis, (har ſnydt dig for dem), id. Epid. 5, 2, 40; men id. Bacch. 5, 2, 59, „alleg.": tactus vehementer visco est, (er bleven hængende ved Limſtangen, er fanget i Garnet); — b) at træffe el. ſmerte el. ſaare (med en bidende Tale, odl.); - quo pacto Rhodium tetigerim in convivio, Ter. Eun. 3, 1, 30; — C) rører derved el. tager fat derpaa, (neml. om en Aandsvirkſomhed); - Aversis utinam tetigissem carmina Musis, Ovid. Am. 3, 12, 17; — b) bſ. ofte: berører i Talen el. i Foredraget, omtaler el. ommælder; - tametsi neque omnia dicam, et leviter unumquodque tangam, Cic. R. Am. 30; ligel. illud tertium, quod a Crasso tactum est, id. d. Or. 2, 10; cf. Liv. 23, 22; ſ. ogſ. Anton. ap. Cic Phil. 8, 9: ne tangantur rationes ad Opis, (at der intet Regnſkab aflægges for diſſe Penge).

taniacae, arum, f.: ſmalle Strimler af Fleſk, Varr. R. R. 2, 4. — tanos, i, m.: etſlags es ubekiendt Ædelſten, Plin. 37, 19. — tanquam, adv., ſ. und. tamquam. — 1. Tantălēus (trisyll.), i, *Ταντάλεύς*, Biform af Tantalus, men alene in dat.: Fallax Tan-

taleo corripiare liquor, Propert. 4, 11, 24, inc. — 2. Tantalēus, 3, Tantalides, ae, o. Tantalis, idis, f. und. flgd. — Tantălus, i, m., Τάνταλος: Konge i Phrygien, efter Mythen: Son af Juppiter, o. Fader til Pelops o. Niobe; men fordi han, efter at have været Gudernes Gæst, forraadte deres Hemmeligheder til de Dødelige, maa den Troløse, midt i Vandet, og omgiven af de ædleste Frugter, plages af Hunger og Tørst; hvortil en overhængende Klippe stedse truer med at knuse ham; - vid. Hygin. Fab. 82, Ovid. Am. 2, 2, 44, oftere, Hor. Epod. 17, 66, oftere, Tibull. 1, 3, 77, ogs. Cic. Tusc. 1, 5, o. 4, 16, o. A.; — B) df. 1) Tantălēus, 3: hørende til el. benævnt efter Tantalus, tantalisk, manus, Propert. 2, 1, 68, sors, id. 2, 13, 61, mensa, Stat.; — 2) Tantălĭdes, ae, m.: mandlig Efterkommer af Tantalus, en Tantalide; navnl. om Pelops, Ovid. Trist. 2, 385, om dennes Sønner, Atreus o. Thyestes, poëta ap. Cic. N. D. 3, 38, o. Ovid. Fast. 2, 627, endel. om Atreus's Son, Agamemnon, id. ibd. 5, 307, oftere, o. A.; — 3) Tantălis, ĭdis, f.: Efterkommerinde af Tantalus, en Tantalidinde; om Niobe, Ovid. Met. 6, 211, o. A.; om Hermione (Datter af Menelaus), id. Her. 8, 122; - ogs. adj.: ∾ matres (Tantalidinderne), ibd. 66.

tantillus, 3, demin. af tantulus: saa liden, saa ringe; in neutr. ogs. som subst.: saa Lidet, (oftest forel.); a) m. Correlativsætning; - Tantillam esse (febrem), ut etc., Cels.; - tantillum loci, ubi catellus cubet, etc., Plaut. Stich. 4, 2, 40; — b) absol.; - En monstrum mulieris! tantilla tanta verba fundidat! Plaut. Poen. 1, 2, 61; Quem ego modo puerum tantillum in manibus gestavi meis, Ter. Ad. 4, 2, 24; Tun' tantilli doni causa ··· Amas hominem non nauci? Plaut. Truc. 2, 7, 48; cf. id. ibd. 2, 6, 56: hoccine ··· tantillum, (en saadan Smule); s. ogs. Catull. 98, 6.

tantisper, adv., [tantus, enclit. -per]: i saa lang Tid, saalænge, imidlertid; a) m. flgd. dum el. quoad; - latendum tantisper ibidem, dum defervescat haec gratulatio, Cic. Fam. 9, 2; cf. Ter. Heaut. 1, 1, 54: Ego te meum esse dici tantisper volo, Dum, quod te dignum'st, facies; - ut viveret tantisper, quoad fieret permutatio, Gell. 6, 4; — b) absol.; - Quid? ego hic astabo tantisper cum hac forma et factis sic frustra! Plaut. Mil. gl. 4, 2, 30; totos dies scribo, non quo proficiam quid, sed tantisper impedior, etc., Cic. Att. 12, 14; cf. id. Tusc. 5, 7; s. ogs. Liv. 1, 3 o. 22.

tantopere, adv., s. tanto opere, s. und. tantus. — tantŭlus, 3, demin. af tantus: saa liden el. saa ringe; in neutr. som subst.: saa Lidet, ikkun saa meget; - hem non tantulum Usquam intermittit tempus, quin eum nominet, Plaut. Bacch. 2, 2, 31; ex fici tantulo grano ··· tantos truncos (procreare), Cic. d. Senect. 15; homines tantulae staturae, etc., Caes. B. G. 2, 30; tantulo spatio interjecto, id. ibd. 7, 19; nec quicquam posthac non modo tantum, sed ne tantulum quidem praetereris, Cic. Att. 15, 27; - si ex eo negotio tantulum in rem suam convertisset, (det allermindste), Cic. R. Am. 39; cf. id. ibd. 40; men ibd. 45: cur tantulo venierint, (for en slig Spotpris); cf. Hor. Sat. 1, 1, 59: qui tantuli eget, quantum est opus; men Cic. Tusc. 2, 27: (ut) debeas existimare ··· dolorem tantulum malum esse, ut a virtute obruatur; - ogs. c. gen.; si tantulum morae fuisset, quominus etc., Cic. Verr. 2, 38. — tantum som neutr. subst. o. som adv., s. und. tantus nr. II o. III. — tantummodo, adv., s. und. tantus nr. III, B. b. — tantundem, s. und. tantusdem.

tantus, 3, [af tam, ligesom quantus af quam]; I) som adj.; A) „alm.": saa stor, af en saadan (relativ) Størrelse; a) m. flgd. (el. tilsvarende) quantus, el. ut, el. qui, el. quam; - nullam umquam vidi tantam (concionem), quanta nunc vestrum est, Cic. Phil. 6, 7; cf. Caes. B. G. 2, 11: tantam multitudinem hostium interfecerunt, quantum fuit diei spatium; - non fuit tantus homo Roscius ··· ut etc., Cic. R. Am. 43; cf. id. d. Rep. 1, 1: tantam esse necessitatem virtutis generi humano a natura, tantumque amorem ad communem salutem defendendam datum, ut etc.; - tantum esse illud maleficium, quod non modo non occultari per se, sed etiam aperiri illustrarique deberet, id. Sull. 2; cf. id. d. Rep. 1, 42: aut mare ullum, aut flammam esse tantam, quam non facilius sit sedare, quam effrenatam insolentia multitudinem; - maria aspera juro, Non ullum pro me tantum cepisse timorem, Quam etc., Virg. Aen. 6, 351; — b) absol.; - hoccine mihi ob labores tantos tantillum dari? Plaut. Truc. 2, 6, 56; tanta hac in re tamque immensa, Cic. d. Or. 2, 20; quae tua sponte faceres in hominem tantum ac talem etc., id. Fam. 13, 66; - ita tanta mira in aedibus sunt facta, (saa mange Mirakler), Plaut. Amph. 5, 1, 5; ligel. sexcenta tanta reddam, si vivo, tibi, id. Pseud. 2, 2, 37; men id. Bacch. 1, 2, 16: qui tantus natu deorum nescis nomina; - si studia Graecorum vos tanto opere delectant (saa høiligen), Cic. d. Rep. 1, 18; ligel.: cur tanto opere extimueras? Plaut. Most. 2, 2, 92; ogs. i et Ord: quod tantopere didicit, (med saa megen Umage), Cic. Mur. 10; ogs. m. tilsvarende quantopere, Caes. B. G. 7, 52; ogs. i omvendt Orden: te opere tanto quaesere, etc., Plaut. Bacch. 2, 2, in.; - endel. ogs. c. gen.: tantus ille ventorum, Plin. 2, 46; — B) „bes.": saa liden el. saa ringe; in neutr. saa lidet; ordenl. m. flgd. ut; - ceterarum provinciarum vectigalia tanta sunt, ut iis etc., Cic. Manil. 6; (senatus) auctoritas tantam vim habet, ut etc., id. Fam. 1, 7; ligel. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 10: si bellum tantum erit, ut etc.; s. ogs. nedens. Caes. B. G. 6, 35, o. id. B. C. 3, 10; — II) af neutr. absol. mærkes; A) tantum: saa meget; - neque tantum molestiae, quantum gloriae (habuerunt casus nostri), Cic. d. Rep. 1, 4; decutio argenti tantum, quantum mihi libet, Plaut. Epid. 2, 3, 4; - men praesidii tantum est, (Besætningen er saa liden), ut ne murus quidem cingi possit, Caes. B. G. 6, 35; ligel. tantum navium, id. B. C. 3, 2; - men Liv. 3, 17: tantum hostium intra muros est, (saa mange Fiender); men Cic. Verr. 3, 43: sexies tantum, quam quantum satum sit, ablatum esse etc.; men etiamsi alterum tantum perdundum est, Plaut. Epid. 3, 4, 81; men c. gen.: ibi tantum temporis retenti (sc. sunt), dum etc., Liv. 45, 2; - tantum abest, ut etc., s. und. absum; — b) af Omgangssproget mærkes, tantum est: saa meget, el. intet videre, el. det er alt; - numquid amplius? S. tantum est, Plaut. Merc. 2, 2, 12; cf. Ter. Eun. 5, 6, 26, o. id. Hec. 5, 3, 15; — B) gen. (pretii): tanti, (for saa meget, for el. til en saadan Pris); - frumentum tanti fuit, quanti iste aestimavit, Cic. Verr. 3, 84; men tanti habitare, (at bo saa dyrt), Plin. 17, 1; men Plaut. Bacch. 4, 7, 23: tanti est, quanti est fungus putidus; — b) df. „overf.", est tanti: agtes saa meget, er af sligt Værd, odl.; - tanti ejus apud se gratiam esse, uti etc., Caes. B. G. 1, 20; men Cic. Catil. 2, 7: est mihi tanti, (det er mig ligegyldigt), m. flgd. Subjectsætning; men id. Mil. 22: etsi id quidem non tanti est, quam etc.; men Ovid. Met. 2, 424: sunt, o sunt jurgia tanti, (det lønner sig, at udsætte sig derfor); — C) abl. (hos compar.), tanto; - quantum opere processerant, tanto aberant ab aqua longius, Caes. B. C. 1, 81; cf. id. B. G. 5, 45; men Cic. Verr. 3, 97: quinquies tanto amplius (frumenti), quam quantum etc.; cf. ibd. 45: tantone minoris ··· quam etc.; - Bis tanto amici sunt inter se, quam prius, Plaut. Amph. 3, 2, 62; bis tanto pluris, id. Men. 4, 3, 6; multo tanto miserior, id. Rud. 2, 6, 37; si non tanto ante fugisset, Cic. Verr. 5, 34; cf. Virg. Ge. 3,

476: post tanto etc.; - sieldn. hos Verber sammenlignende; tanto praestitit ceteros imperatores, quanto etc., Nep. Hann. 1; in doctrinis tanto antecessit condiscipulos, ut etc., id. Epam. 2; cf. Ovid. Met. 13,368; - „poet." ogs. hos superl.; Tanto pessimus omnium poëta, Quanto tu optimus omnium patronus, Catull. 49, 6; — b) i Omgangssproget, som roſende el. dadlende Udraab; - tanto melior: saa meget bedre! fortræffelig! Plaut. Pers. 2, 5, 24, o. Senec. Ep. 31; ligel. tanto hercle melior, Ter. Heaut. 3, 2, 38; ligel. Plin. Pan. 71: tanto major, tanto augustior! stor, herlig; men omvendt: tanto nequior! skændig! den Skændige! Ter. Ad. 4, 1, 2; cf. Plaut. Men. 2, 3, 97; — d) in tantum: saa vidt el. saa meget; - in tantum producere notitiam muneris sui, in quantum etc., Senec. Benef. 2, 23; quaedam aquae fervent in tantum, ut non possint esse usui, id.; cf. Plin. 7, 10; ligel. deprimere humum in tantum, donec etc., Colum.; men Liv. 22, 27, absol.: in tantum suam felicitatem virtutemque enituisse; — III) tantum som adv.; A) saa meget; - de fano illo dico, de quo tantum, quantum me amas, velim cogites, Cic. Att. 12, 18; id autem tantum abest ab officio, ut etc., id. Off. 1, 14; cf. Nep. Con. 4; men tantum moratus, dum etc., Liv. 37, 39; - qua ratione hic tantum apud istum potuerit, Cic. Verr. 2, 54; cf. Virg. Ge. 1, 102: nullo tantum se Mysia cultu Jactat; - ogs. hos Adjectiver; nec tantum dulcia, quantum Et liquida (mella), id. ibd. 4, 101; cf. Hor. Sat. 2, 3, 313, o. id. ibd. 2, 5, 80; ligel. Vell. 2, 11: Marius quantum bello optimus, tantum pace pessimus; — B) [efter tantus nr. I, B]: ikkun, blot el. alene, kun saa meget (el. lidet); - nomen tantum virtutis usurpas; quid ipsa valeat, ignoras, Cic. Parad. 2, 17; notus mihi nomine tantum, Hor. Sat. 1, 9, 3; s. ogs. Liv. 27, 39: edocuerat, viam tantum Alpes esse, etc.; men Quintil. 11, 1, 7: apte dicere, non elocutionis tantum genere constat, sed est cum inventione commune; ligel. nec tantum ··· sed etiam etc., id. 3, 8, 33, oftere; — b) forstærkes ogs. ved modo, (da det ogs. kan skrives i et Ord: tantummodo); - ut tantummodo per stirpes alantur suas, Cic. N. D. 2, 32; tantummodo humeris et pectore exstare, Caes. B. C. 1, 62; velis tantummodo, (du behøver alene at ville), Hor. Sat. 1, 9, 54; men Suet. Tib. 11: unum hoc tantummodo, neque praeterea quicquam etc.; - efter Negation ogs. m. flgd. sed, Cic. d. Or. 3, 14: neque eum oratorem tantummodo, sed hominem non putant; ligel. m. sed etiam, Liv. 9, 37; — 2) hertil hore endnu de bes. Forbindelser; a) tantum non, (Grækernes *μόνον οὐκ*): netop ikke, d. e. næsten el. paa det nærmeste, (neml. til Betegnelsen af en endnu ikke ganske tilendebragt Handling); - quum ··· vineae tantum non jam injunctae moenibus essent, Liv. 5, 7; cf. id. 34, 40; ligel. id. 4, 2: quum hostes tantum non arcessierint; s. ogs. Suet. Tib. 11 o. 67; - forskielligt herfra er det Tilfælde, naar non hører til Verbet, (men ikke til tantum); vid. Liv. 4, 57; ligel. id. 35, 18: tantum non cunctandum esse, etc.: ikkun turde man ikke nøle; cf. Quintil. 6, 2, 4; — b) tantum quod: ikkun at, d. e. netop el. i Dieblikket (om en umiddelbar Nærhed i Tiden); - tantum quod ex Arpinati veneram, quum etc., Cic. Fam. 7, 23; cf. id. Att. 15, 13; ligel. quae (navis) tantum quod appulerat, Suet. Aug. 98; tantum quod pueritiam egresso, ibd. 63; cf. id. Vesp. 5; (men Liv. 22, 2, oftere, hører quod ikke til tantum, men til Verbet); — c) tantum quod non: ikkun at ikke, det mangler ikkun, at osv.; - tantum quod hominem non nominat, etc., Cic. Verr. 1, 45.

tantusdem, tantadem, tantundem: netop saa stor; (som adj. alene for- o. efterel.); - Malo benefacere tantundem est periculum, Quantum bono malefacere, Plaut. Poen. 3, 3, 20; quia tantandem pecuniam Titio debuit, Digest.; — II) neutr. absol.; A) netop saa meget; - ut ejus (fossae) solum tantundem pateret, quantum summa labra distabant, Caes. B. G. 7, 72; qui ··· tantundem capiat, quantum omnes heredes, Cic. Leg. 2, 19; cf. id. Att. 12, 35; men tantundem ut peccet idemque, Qui etc., Hor. Sat. 1, 3, 115; ligel. id. ibd. 1, 1, 52: Dum ex parvo nobis tantundem haurire relinquas; - ogs. c. gen.; tantundem argenti, quantum debuit, etc., Plaut. Pseud. 4, 7, 61; undique ad inferos tantundem viae est, Cic. Tusc. 1, 43; ligel. tantundem apud posteros meruit bonae famae, quantum malae, Tac. Hist. 2, 50; — B) gen. (pretii) tantidem: for el. til netop den samme Pris; - Ob malefacta haec tantidem emptam postulat sibi tradier, Ter. Ad. 2, 1, 45; voluntatem decurionum ··· tantidem (i. e. tam parvi), quanti fidem suam, fecit, Cic. R. Am. 39; men tantidem est ··· quasi etc., Plaut. Merc. 2, 2, 4.

tāos, i, m., *ταώς*: en paafuglfarvet, forresten ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 72. — tapanta, sildn. comisk Ord, s. *τὰ πάντα*: det Hele, odl.; - (qui) Trimalchionis tapanta est, (hans Factotum), Petron. Sat. 37. — tăpēte, is, n., (af Biformen tapes er acc. tapeta fulgentem, Sil., o. pl. tapetas fulgentes, Virg.; af Biformen tapetum er abl. tapetis, id., Martial.): Tæppe til Beklædning af Vægge, Gulve, Borde, Sofaer, odl.; - nomin. tapete, Sil.: pl. tapetia, Plaut., tapetibus, Virg., Ovid. — tăpīnōma, ătis, n., *ταπείνωμα*: nedrigt el. lavt Udtryk, Sidon. — Taprŏbăne, es, f.: Ø i d. indiske Hav, (hod. Ceilon), Mela, Plin., Ovid. Pont. 1, 5, 8; ogs. Taprobana, ae, Appul. — tapulla lex, (comisk f. lex convivalis), Lucil. ap. Fest. p. 363.

tarandus, i, m.: en nordisk Dyreart, rimel. Rensdyret, Plin. 8, 52, Solin. 30. — Tărānis, is, m.; efter Lucan. 1, 446: den galliske Benævnelse paa Jupiter. — Tăras, antis, m., *Τάρας*; I) en Søn af Neptunus, Stifter af Byen Tarent, Stat. Silv. 1, 1, 103; — II) Byen Tarent, Lucan. 5, 376. — Tărătalla: comisk Benævnelse paa en Kok, Martial. 1, 50: si tibi Mistyllos cocus ··· quare non Taratalla mihi, comisk fordarvet efter Hom. Il. 1, 465: *Μίστυλλόν τ' ἄρα τ' ἄλλα*, (i. e. secabant et alias res). — tărătantăra: onomatopoetisk Betegnelse af Trompetens Skrald; - At tuba terribili sonitu taratantara dixit, Enn. Ann. 2, 35; cf. Serv. ad Virg. Aen. 9, 508. — Tarbelli, orum, m.: Folk i Aqvitanien, imod Alperne, (i Nærheden af d. nuv. d'Aqs); - vid. Caes. B. G. 3, 72, o. Plin. 4, 33; — B) df. Tarbellus, 3: tarbellisk, Pyrene, Tibull. 1, 7, 10; - ogs. Tarbellius, 3, aequor, Lucan. 1, 421; - ogs. Tarbellicus, 3, Aturus: Floden Adour, Anson.

tardābĭlis, e, [tardo]: som gior langsom, rigor, Tertull. — tarde, adv. af tardus: langsomt el. sent; ogs. sildigt; - quod ipse celeriter arripuit, id quum tarde percipi videt, discruciatur, Cic. R. Com. 11; ∾ navigare, id.; tarde, quae credita laedunt, Credimus, Ovid. Her. 2, 9; proles tarde crescentis olivae, Virg. Ge. 2, 3; - men cur vesperi? quid necesse est tarde? Cic. Mil. 20; - compar., ∾ ingredi, id., moveri, id., (opp. celerius); men id. Acad. 2, 1: triennio tardius, quam etc.; - superl., ∾ (judicare rem, opp. maturissime), id. Caecin. 2; men id. Fam. 2, 9: quo (hvorhen) ··· tardissime omnia perferuntur. — tardesco, ĕre, v. inch. n., [tardus]: at blive langsom; - cur ··· tardescit lingua? madet mens? etc., vid. Lucr. 3, 478.

tardĭcors, dis, adj., [tardus, cor]: med slovt Begreb, slov el. dorsk, Augustin. — tardĭgĕmŭlus, 3, [tardus, gemo]: som sukker langsomt; - ∾ senio oppressus, Laev. ap. Gell. 19, 7, (al. tardigenulo, i. e. tardigrado). — tardigrădus, 3, [tardus, gradior]: som skrider langsomt frem, quadrupes, Pacuv. ap. Cic. Div. 2, 61. — tardĭlŏquus, 3, [tardus, loquor]: som taler langsomt, Senec. Ep. 40. — tardĭpes, ĕdis, adj., [tardus, pes]: som gaaer langsomt; df. „poet. overf.": haltende el. hinkende, (som Epithet til

Vulcanus); - ~ deus, Catull. 36, 7; heder ogs. absol. Tardipes, Colum. (poëta), 10, 419.

tarditas, atis, f., [tardus]: Langsomhed el. Senhed, Dorskhed el. Efterladenhed, odl.; ogs. Ophold el. Forsinkelse; I) „egentl." om en Bevægelse el. Virksomhed; - celeritati tarditas, non debilitas (contraria est), Cic. Top. 11; ~ pedum, vid. id. Rab. perd. 7; men id. Qu. Fr. 2, 15, „alleg.": cursu corrigam tarditatem etc.; ~ navium, Caes.; mula ··· tarditatis indomitae, Plin. 8, 69; - moram et tarditatem bello afferre, Cic.; ~ et procrastinatio etc., vid. id. Phil. 6, 3; cf. id. Sest. 47; men id. Fam. 1, 5: nosti hominis (i. e. Pompeji) tarditatem et taciturnitatem; cf. id. Brut. 42: Balbi ··· in utraque re consideratam tarditatem etc.; ~ operis, id., veneni, Tac., aurium, Plin.; - ogs. in pl.: ne tarditatibus utamur in ingressu mollioribus, Cic. Off. 1, 36: cf. id. Univ. 9; — II) „fig.": Aandskræfternes Langsomhed el. Slovhed el. Dorskhed; - ingenii tarditate et laboris fuga etc., Cic. Orat. 68; cf. id. Pis. 1, o. Quintil. 1, 1, in.; men Cic. Leg. 1, 19: quid abjectius tarditate et stultitia dici potest? cf. id. d. Or. 1, 27: cujus in dicendo aliquid reprehensum est, aut aeterna in eo, aut certe diuturna valet opinio tarditatis. — tardĭties, ēi, f.: Langsomhed el. Forsommelighed, (forel. Biform af tarditas), Attius ap. Non. — tardĭtūdo, ĭnis, f.: = frgd., (ligel. forel. Biform f. tarditas), Plaut. Poen. 3, 1, 29, o. Attius ap. Non. — tardĭuscŭle, adv.: noget langsomt el. sent, venire, M. Aur. ap. Fronton.; af — tardiuscŭlus, 3, demin. af tardus: noget langsom el. noget slov; (forel. Ord); - ~ mulier, Plaut. ap. Non.; ~ servus, Ter. Heaut. 3, 2, 4.

*tardo, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.: forsinker el. opholder, hindrer el. standser; - aut impedire profectionem meam, aut certe tardare, Cic. Fam. 7, 5; ~ pedes (alta arena), Ovid. Her. 10, 20; cf. Hor. Od. 2, 17, 25; ~ Romanos ad insequendum, Caes. B. G. 7, 26; cf. Cic. Verr. 3, 57: quum ejus animum ad persequendum non negligentia tardaret, sed conscientia sceleris refrenaret; men id. Phil. 11, 10: ne exercitus nostri tardentur animis; men id. Caecin. 27: quod ··· me similis ratio pudoris a praesentis laude tardaret; - ogs. c. inf.; ut reliqui ··· propius adire tardarentur, Caes. B. C. 2, 43; — II) neutr., (men alene sieldn.): nøler el. tøver; er dorsk el. efterladen; - numquid putes rei publicae nomine esse tardandum nobis, Cic. Att. 6, 7; men Plin. 11, 11: tardantes (fucos) sine clementia puniunt (apes); o. — tardor, oris, m.: Langsomhed, (forel. f. tarditas); - ~ versuum, Varr. ap. Non.; — [af flgd.].

tardus, 3: langsom el. sen; I) „egentl." med Hensyn paa en Bevægelse el. Virksomhed; - velox an tardus sit, Cic.; ~ asellus, Virg.; tarda aliqua et languida pecus, Cic. Fin. 2, 13; tardo amico nihil est quicquam iniquius, Plaut. Poen. 3, 1, in.; ligel. Tardi sumus nos, ibd. 66; cf. ibd. 6: Sciebam aetate Tardiores, etc. o. ibd. 7: Nequicquam hos procos mihi elegi loripedes, tardissumos; men Fatuus est, insulsus, tardus, etc., Ter. Eun. 5, 9, 59; vulnere tardus, (haltende deraf), Virg.; - ut sint ad injuriam tardiores, Cic.; tardior ad judicandum, id.; men id. Att. 7, 3: in discedendo erit, ut audio, tardior; — b) ogs. om Ting og om Begreber; - tardiores tibicinis modos facere, Cic. d. Or. 1, 60; ~ subvectio (frumenti) erat, Liv. 44, 8; omnia tarda adhuc et spissa, Cic. Att. 10, 18; Tarda venit dictis difficilisque fides, Ovid. Fast. 3, 350; men Sic mihi tarda fluunt ingrataque tempora, quae etc., Hor. Ep. 1, 1, 23; ~ noctes, (som komme sildigt), Virg. Ge. 2, 482; ~ menses, (de lange Sommermaaneder), id. ibd. 1, 32; ~ podagra, (som gjør langsom), Hor.; ~ sapor, (som varer længe), Virg. Ge. 2, 126; — c) „poet." ogs. c. gen.; - tardusque fugae, Val. Fl.; - ligel. c. infin.; nectere tectos Numquam tarda dolos, Sil. 3, 233; — B) „bef." ogs. om Udtalen el. Foredraget, vid. Cic. d. Or. 2, 53; ligel. Quintil. 10, 3, 5: sit vel tardus, dum diligens, stilus, (Nedskrivningen el. Conciperingen); cf. ibd. 7, 22: tum et tardior pronunciatio moras habet etc.; — II) „fig." o. „ment.": aandigen langsom, slov el. dum; - hui! tardus es! Ter. Heaut. 4, 5, 27; sensus omnes hebetes et tardos, Cic. Acad. 1, 8; tardi ingenii est, m. Subjectsfœlning, id. d. Or. 2, 27; ~ ingenio esse, id. Agr. 3, 2; - navnl. ogs. med Hensyn paa Taleren; quum tardus in cogitando, tum etc., id. Brut. 59; cf. ibd. 70: non tardus sententiis, non inops verbis.

Tarentinus, 3, s. und. flgd. — Tărentum, i, n., („poet." ogs. Tarentus, i, m., Sil.), *Τάρας*: Byen Tarent i Storgrækenland, stiftet af de spartanske Parthenier, (hod. Taranto), Mela 2, 4, Flor. 1, 18, Justin., Cic. d. Senect. 4, Hor., Ovid., o. A.; — B) bf. Tărentīnus, 3: hørende til el. benævnt efter Tarent, tarentinsk, sinus, Plin. 3, 16; ~ lanae, Varr., oves, Colum.; — b) in pl. subst., Tarentini, orum, m.: Indvaanerne af Tarent, Tarentinerne, Cic., Liv. 8, 37, o. A. — Taricheae, arum, f.: By i Galilæa, ved Søen Tiberias, Cass. ap. Cic. Fam. 12, 11; ogs. Tarichēa (el. aea), ae, Plin., Suet. — tarmes, ĭtis, m.: en Træorm; - Postes ambo ab infimo tarmes secat, Plaut. Most. 3, 2, 140; cf. Vitruv. 2, 9; (skrives ogs. termes, Isid.).

Tarpējanus, 3, s. und. flgd. — Tarpējus, a: romersk Persons- o. Slægtsnavn; bf. — Tarpeja, ae, f.: en romersk Jomfru, om hvis Forræderi og Løn s. Liv. 1, 11, Flor. 1, 1, o. A.; — B) bf. 1) Tarpējus, 3: tarpejisk, mons: en Spids af d. capitolinske Høi, hvorfra Forbrydere nedstyrtedes, Varr., Liv. 1, 55; ogs. ~ saxum, id. 6, 20, o. Tac. Ann. 6, 19; ogs. ~ rupes, id. Hist. 3, 71; men absol., in Tarpejo fodientes, Plin. 28, 4; - ~ arx: Borgen paa Capitolium, Propert., Ovid.; ~ pater: d. capitolinske Juppiter, Propert.; men ~ dei, (som dyrkes paa Capitolium), Lucan.; ~ coronae, (som gives til Seierrvinderne i de capitolinske Lege), Martial. 9, 4; hvorom ogs. ~ quercus, id. 4, 54; — 2) Tarpējānus, 3: = frgd.; - ~ haedus, (fra d. tarpejiske Høi), Apic.

Tarquĭniensis, e, s. und. flgd. — Tarquĭnii, orum, m.: By i Etrurien, Liv. 1, 34 o. 47, oftere; — B) bf. 1) Tarquĭnĭus, i, som Mandsnavn; bes. ogs. aa) Navnet paa den fra Byen Tarqvinii nedstammende Tarquinius Priscus, Roms femte Konge; - vid. Cic. d. Rep. 2, 28 flgd., o. Liv. 1, 34 flgd.; — bb) Navnet paa den fra ham nedstammende Tarquinius Superbus, Roms syvende og sidste Konge; - vid. Cic. d. Rep. 2, 24 flgd., Liv. 1, 46 flgd., o. A.; — b) bf. adj. Tarquĭnĭus, 3: hørende til Tarqviniernes Familie, tarqvinisk, nomen, Liv. 1, 47, factio, id. 2, 18; — 2) Tarquĭnĭensis, e: hørende til Byen Tarqvinii, ager, Cic.; hvorom ogs. absol.: in Tarquiniensi, Varr.; — b) bf. pl. subst., Tarquinienses, ium, m.: Indbaanerne af Tarqvinii, Liv. 2, 6 flgd., oftere, Plin. 3, 8. — Tarquĭtius, i, m.: Navnet paa en Etrusker, som skrev om Haruspicierne, Macrob. Sat. 3, 7; — B) bf. Tarquĭtiāni libri, (hans Skrifter), Ammian. 25, 2.

Tarrăcina (Terr.), ae, f.: By i Latium, ved tidligere Anxur, Mela 2, 4, Plin. 3, 9, Cic.; - heder ogs. Tarracinae, arum, Liv. 4, 59; — B) bf. Tarrăcĭnensis, e: tarracinensisk, af el. fra Tarracina, Sall. Catil. 46; — b) bf. subst., Tarracinences, ium, m.: Indvaanerne af Tarracina, Tac. Hist. 4, 3. — Tarraco, ōnis, f.: By i Spanien, (hod. Tarragona), Plin. 3, 4, Cic., Liv., o. A.; — B) bf. Tarrăcōnensis, e: hørende til el. benævnt efter Byen Tarraco, conventus, Liv., colonia, Tac.; men ~ Hispania, Plin. 3, 2, provincia, ibd. 3. — Tarsenses, ium, s. und. flgd. — Tarsus, i, f.: Hovedstaden i Cilicien,

Cic. Fam. 2, 17; — B) df. Tarsenses, ium, m.: Indvaanerne af Byen T., id. ibd. 12, 13.

Tartărĕus, 3, o. Tartarinus, 3, f. und. flgd. — Tartărus (-os), i, m., pl. Tartara, orum, n., Τάρταρος, Τάρταρα: Underverdenen el. Tartarus; (poetisk Ord, i Prosa: Inferi); - Tartarus ipse Bis patet in praeceps tantum ··· Quantus ad aetherium coeli suspectus Olympum, Virg. Aen. 6, 578; cf. Lucr. 3, 1025, Hor. Od. 3, 7, 17, o. A.; - oftest in pl.: ∾ impia, (som de Fordømtes Opholdssted), Virg., inania, (hvor ingen Legemer findes), Ovid.; cf. Hor. Od. 1, 28, 10; — b) personificeret findes pater Tartarus f. Pluto, Val. Fl.; — B) df. 1) Tartărĕus: hørende til el. benævnt efter Underverdenen, tartarisk, custos, (i. e. Cerberus), Virg., rex, (i. e. Pluto), Claudian.; ∾ Acheron, Virg., Phlegethon, id.; men ∾ sorores, (i. e. Furiae), id.; men ∾ volucres, (i. e. Harpyiae), Val. Fl.; ∾ antrum: Underverdenen, Lucan.; men ∾ specus, (rædselsfuld el. frækkelig), Phaedr. 4, 6; ∾ vox (Furiarum), Virg. Aen. 7, 713; — 2) Tartărinus, 3, ligesom frgd.: underjordisk; df. „poet. overf.": frækkelig, Enn. ap. Varr.; cf. Fest. p. 359.

Tartessiacus, 3, etc., f. und. flgd. — Tartessus (Tartēsus), (el. -os), i, f.: gammel Kyststad i Hisp. Baet., ved Udløbet af Floden Bætis, Mela 2, 6, Plin. 3, 3, Sil.; — B) df. 1) Tartessĭus (Tartēsius), 3: tartessisk, litora, Ovid. Met. 14, 416, stagna, Sil.; - „poet." ogs. f. hispanisk el. spansk, tellus, Sil.; — 2) Tartessĭacus (Tartēsiacus), 3: = frgd., aequor, Sil., thyrsi, (Laktuk), Colum.; - „poet." ogs. f. hispanisk el. spansk, arenae, Claudian., Iberus, Sidon.; — 3) Tartessis (Tartēsis), ĭdis, f.: = frgd., lactuca, Colum.

tarum, i, n.: Aloetræet, Plin. 12, 44. — Tarusātes, ium, m.: Folk i Gall. Aqnit., Caes., Plin. 4, 33. — Tarvisĭum, i, n., el. Tarvīsus, i, f.: By i d. Venetianske, (hod. Treviso el. Trevigio), Paul. Diac., Venant. — tasconĭum, i, n.: etslags hvid Lerjord til Digler, Plin. 33, 21. — tăsis, is, f., τάσις: Spændeп el. Strækken; df. „overf.", ∾ vocis: Stemmens Anstrængelse, Capella.

tat, interj., som Udraab i Forundring: hei el. heida! odl., Plaut. Truc. 3, 1, 13; f. ogs. tatae. — tăta, ae, m., i Børnesproget: lallende Benævnelse f. Papa (el. Fader), Varr. ap. Non.; - ogs. som Kjælеord f. Fader el. Forsørger, Martial. 1, 101. — tătae, interj.: = tat, Plaut. Stich. 2, 7, 3. — Tatiensis, e, f. und. flgd. — 1. Tătius, i, m.: Konge i d. Sabinske, derefter Medregent af K. Romulus; - vid. Liv. 1, 10 flgd., Propert. 4, 2, 52, o. A.; — B) df. 1) Tatius, 3: hørende til el. benævnt efter K. Tatius; - Ignes castrorum et Tatiae praetoria turmae, Propert. 4, 4, 31; — 2) Tatiensis, e: = frgd.; df. subst., Tatienses (ogs. efter Fornavnet Titus: Titienses), ium, m.: en af de trende oprindelige romerske Rytterecenturier, Liv. 1, 13, Ovid. Fast. 3, 131; f. ogs. Varr. L. L. 5, 8 flgd. — 2. Tatius, 3, f. und. 1. Tatius.

tau, f. taurus, vid. Quintil. 8, 3, 28, o. Auson. Technopaegn. — Taulantĭi, orum, m.: Folk i Illyrien, Plin. 3, 26; —. B) df. Taulantĭus, 3: taulantisk, incola, Sil., Lucan. — Taum, i, n., (hod. Firth of Tay): Fiord med Ebbe paa Grændsen af England og Skotland; - vastatis usque ad Taum (aestuario nomen est) nationibus, Tac. Agr. 22. — Taunus, i, m.: Taunusbierget i d. vestlige Tydskland, (imellem Frankfurt o. Mainz, hod. die Höhe), Mela 3, 3, Tac. Ann. 1, 56.

taura, ae, f., ταῦρα: gold Ko, Varr., Colum. — taurĕus, 3, [taurus]: af en Tyr el. Oxe, vincla, (Remmer af Oxeleder), Lucr. 6, 1070, terga, (Oxehuder), Virg. Aen. 9, 706; - „meton." ogs. f. Pauke, Ovid. Fast. 4, 342; — b) df. subst., taurea, ae, f.: Pidsk el. Svøbe af Oxeleder, Juvenal. 6, 492, Tertull. — Tauri, orum, m.: Taurierne, thracisk Stamme paa Chersonesus Taurica, (d. nuv. Crim), vare berygtede for deres Menneskeoffere, Mela 2, 1, Cic. d. Rep. 3, 9; — B) df. Taurĭcus, 3: hørende til el. benævnt efter Taurierne, taurisk, Chersonesus, Plin. 4, 26, terra, Ovid. Pont. 1, 2, 80, ara, id. Trist. 4, 4, 66. — taurĭcornis, e, [taurus, cornu]: som har Tyrehorn, Epithet til Juppiter, (m. Henspillen paa hans Bortførelse af Europa), Prudent. — Tauricus, 3, f. und. Tauri. — taurĭfer, a, um, [taurus, fero]: som fremfører el. opføder Tyre; - ∾ campi, Lucan. 1, 473. — taurĭformis, e, [taurus, forma]: med en Tyrs Gestalt, (Epithet til Floden Aufidus), Hor. Od. 4, 14, 25. — taurigĕnus, 3, [taurus, gigno]: avlet af en Tyr; - ∾ semine ortum, an humano? Attius ap. Macrob.

Taurii ludi: Spil el. Kamplege i Rom paa Circus Flaminius, til Ære for de underjordiske Guder; - vid. Varr. L. L. 5, 32, Liv. 39, 22, o. Fest. p. 350 flgd.; — b) df. Taurium aes, quod in Taurios ludos consumitur, Fest. p. 360. — Taurini, orum, m.: Folk i d. nordlige Italien, (hvor nu Turin, Augusta Taurinorum), Plin. 3, 21, Liv. 21, 38 flgd., Tac. Hist. 2, 66; — B) df. Taurīnus, 3: hørende til el. benævnt efter Taurinerne, taurinsk; - ∾ saltus, Liv. 5, 34; ∾ campi, Sil. — 1. taurīnus, 3, [taurus]: hørende til el. benævnt efter en Tyr, (oftest „poet."); - ∾ vultus Eridani, Virg. Ge. 4, 371; men Hyades, Taurinae cornua frontis, (paa Himmelen), vid. Ovid. Fast. 6, 197; - ∾ gluten, Lucr., fel, Plin., fimum, id.; men ∾ tergum: Oxehud, Virg. Aen. 1, 368; hvf. ogs. ∾ tympana, (Trommer el. Pauker deraf), Claudian.; ∾ pulsus, (Slag paa saadanne Pauker), Stat. — 2. Taurinus, 3, f. und. Taurini. — Tauris, idis, f.: Ø ved Kysten af Illyrien, Hirt. B. Al. 45. — Taurius, 3, f. und. Taurii.

taurŏbŏlĭor, atus sum, 1, v. dep. n.: forretter Offringen taurobolium, Lamprid. Heliog. 7; af — Taurŏbŏlĭum, (Tauropol.), i, n.: et med visse Cæremonier forbundet Offer af en Tyr til Cybele, Inscript. — Taurŏis, entis: et Massilienserne tilhørende Søkastel i Gall. Narb., (hod. Tarento), Caes. B. C. 2, 4, Mela 2, 5. — Taurŏmĕnĭum (o. -minium), i, n.: By paa Østkysten af Sicilien, Plin. 3, 11, o. Cic. Att. 16, 11; ogs. Tauromenon, i, Ovid. Fast. 4, 475; — B) df. Taurŏmĕnītānus, 3: tauromenitansk el. tauromenisk, civitas, Cic. Verr. 3, 6; ∾ euripus, Plin. 2, 100; ∾ colles, id.; — b) som subst. pl., Tauromenitani, orum, m.: Indvaanerne af Byen T., Cic. Verr. 2, 66, oftere. — taurophthalmon, i, n., ταυρόφθαλμον: Tyreøie, etslags Rosmarin, Appul. — Taurŏpŏlos, i, f.: Epithet til Diana, som under dette Navn havde et Tempel ved Amphipolis; - concursus matronarum in templum Dianae, quam Tauropolon vocant, etc., Liv. 44, 44.

taurŭlus, i, m., demin.: liden Tyr, Petron. Sat. 39; af — taurus, i, m., ταῦρος: Tyren, Varr., Colum., Plin., Virg.; ogs. „alm.": Oxen; hvf. fessi vomere tauri, Hor. Od. 3, 13, 11; ligel. Virg. Ge. 1, 64: terrae Pingue solum ··· Fortes invertant tauri; — not.: om den af Perillus for Tyrannen Phalaris forfærdigede Kobberoxe vid. Cic. Verr. 4, 33, Ovid. Trist. 3, 11, 41, o. Plin. 34, 19; — B) df. „overf." ifølge etslags Lighed; A) som nom. appell.; 1) Stiernebilledet Tyren i Dyrkredsen, Hygin., Virg. Ge. 1, 218, Plin. 2, 41; — 2) etslags liden Fugl, der efterligner Oxens Brøl, Rørdrummen, Plin. 10, 57; — 3) etslags Torbist, Plin. 30, 12; — 4) en Trærod, f. nedenf. Quintil. l. c.; — 5) ligesom Grækernes ὄῤῥος: Stedet under el. bag Kiønsdelene, Fest.; — B) som nom. pr.; 1) Biergstrækning i Asien, beskrives Plin. 5, 27; cf. Cic. Fam. 15, 2, o. Liv. 35, 13; — b) hertil hører ogs.: Tauri promontorium i Lycien, Mela 1, 15, o. Tauri Pylae: Biergpas imellem

Cappadocien o. Cilicien, Cic. Att. 5, 20; — 2) Navnet paa en Flod (omtr. paa Grændsen af Pamphylien o. Pisidien), Liv. 38, 15; — b) ogs. Navnet paa en af Nilens Canaler, Plin. 5, 54; — 3) romersk Mandsnavn, Plin., Cic.; — not.: hertil kan endnu mærkes Quintil. 8, 2, 13: sicut in his, quae homonyma dicuntur, ut Taurus animal sit, an mons, an signum in coelo, an nomen hominis, an radix arboris, nisi distinctum, non intelligitur. — tautŏlŏgĭa, ae, f., ταυτολογία: Tilføielse af et Ord el. Udtryk, som alene indeholder el. gientager, hvad der allerede er sagt, Capella; paa Græsk, Quintil. 8, 3, 50.

tax: comisk Naturlyd til Betegningen af Pidskeslag, odl.; - tax, tax tergo meo erit; non curo, Plaut. Pers. 2, 3, 12. — taxa, ae, f.: en Art af Laurbærtræet, Plin. 15, 39. — taxātĭo, onis, f., [taxo]: Taxering el. Vurdering; - ejus rei taxationem nos fecimus etc., Cic. frgm. Or. pr. Tull. 7; hoc super omnem taxationem est, Plin. 7, 10; — II) „bes." i Retssproget: Bestemmelsen af en Sum el. af et Antal i Contracter el. Testamenter, odl., Digest.

taxĕa, ae, f.: gallisk Benævnelse paa Flesk, Afran. ap. Isid., Arnob. — taxĕōta, ae, m., ταξεώτης: rimel. etslags Øvrigheds-tiener el. underordnet Embedsmand, Cod. Just. — *taxĕus, 3: af Taxustræer, silva, Stat.; o. — taxĭcus, 3: = frgd.; - ∾ venenum, Plin. 16, 20; — [taxus]. — taxillus, i, m., [efter Cic. Orat. 45, Grundformen til det deraf sammentrukne talus]: en Terning; - dum etc., taxillos perdidi, Pompon. ap. Priscian. — 1. taxim, perf. conj. syncop., s. und. tango. — 2. taxim, adv., [tago, tango]: med let Berørelse, d. e. uformærkt, Varr. ap. Non., Lucil. ibd.

taxo, avi, atum, 1, v. a., intens. af tago, tango: berører stærkt, tager fast derpaa, navnl. for at veie el. vurdere; I) „egenl."; - taxare: pressius crebriusque ··· tangere, vid. Gell. 2, 6; cf. Macrob. Sat. 6, 7; — II) „fig."; A) „overf.": taxerer, vurderer; - talentum Atticum denariis sex millibus taxat Varro, Plin. 35, 40; cf. Suet. Aug. 41: senatorum censum ··· pro octingentorum millium summa duodecies HS. taxavit; ligel. id. Calig. 38: taxato prius modo summae; - ogs. om andre Bestemmelser; Agrippa hoc intervallum XL millibus passuum taxavit, Plin. 6, 38; s. ogs. Flor. 2, 6: dignitasque equestris taxata mensura (sc. anulorum); ligel. om en Vare: taxari in libras denariis septem, Plin.; — B) „ment."; 1) „alm."; vurderer el. bedømmer; - tanti quodque malum est, quanti illud taxavimus, Senec.; uni sapienti notum, quanti res quaeque taxanda sit, id. Ep. 81; — 2) „ment.": stikler derpaa, snerter el. dadler; - Cassius Parmensis quadam epistola sic taxat Augustum: materna tibi farina etc., Suet. Aug. 4; cf. id. Dom. 10; men Plin. 15, 16: in piris taxatur superbia cognomine, (visse Pærer hede superba el. de stolte). — taxōnīnus, 3: hørende til el. benævnt efter Maaren (lat. meles, germ. Dachs); - ∾ adeps, Marc. Emp. — taxus, i, f.: Taxustræet, (hvis Bær holdtes for giftige); vid. Plin. 16, 20, o. Virg. Ecl. 9, 30; - taxo se exanimare, Caes. B. G. 6, 31; - som giftigt hører Taxustræet ogs. til Underverdenen, Sil., Lucan.; cf. Ovid. Met. 4, 432; — II) „poet. overf.": Kastespydet, Sil. 13, 210.

Tāÿgĕte, es, f., Ταϋγέτη: Datter af Atlas ved Plejone, en af Plejaderne, Virg. Ge. 4, 232, Ovid., Cic. Arat. — Tāÿgĕtus, i, m., Ταΰγετον: Biergstrækning i Lakonien, Plin. 2, 81, Cic., o. A.; - ogs. Taygeta, orum, n., Virg. Ge. 3, 488.

1. tē, dig, s. und. tu. — 2. -tē, Pronominalsuffix i Formerne: tute, tete, etc., s. und. tu. — Tēānum, i, n.: Navnet paa tvende Byer i Italien; I) Teanum Appulum, Plin. 3, 16, o. Cic. Att. 7, 12, oftere; — B) ds. Tēānenses ex Appulia, Liv. 9, 20; ogs. absol. Teani, Plin. l. c.; — II) Teanum Sidicinum i Campanien, (hod. Teano), Plin. 3, 9, Cic. Att. 8, 11 B, oftere. — Tēāte, es, f.: By i Italien, ved d. venetianske Havbugt, Sil.; — B) ds. Tēātīni, orum, m.: Indvaanerne, Plin. 3, 17. — Tēātes Appuli: Folk i Appulien, Liv. 9, 20. — tēba, ae, f., efter Varr. R. R. 3, 1, i det Sabinske: en Høi, (collis).

techna, ae, f., τέχνη: Kunstgreb el. listig Streg, List el. Puds, (forel.); - falli technis per servolum, Ter. Heaut. 3, 1, 62; cf. Plaut. Capt. 3, 4, 109; technam de auro facere, id. — technĭcus, i, m., τεχνικός: Lærer i Kunsten, en Techniker, Quintil. 2, 13, 15. — Technŏpaegnĭon, i, n., Τεχνοπαίγνιον, (Kunstspil): Titelen paa et Digt af Ausonius. — Tecmessa, ae, f.: Datter af K. Teuthras, Ajax's (Telamons Søns) Elskede, Hor. Od. 2, 4, 6, o. Ovid. A. A. 3, 517. — tēcŏlīthos, i, m., τηκόλιθος, (Stensmelteren): etslags ubekiendt Stenart, Plin. 36, 35.

tecte, adv. af tectus und. tego, ligesom tildækket, d. e. skiult, hemmeligen; - tecte quicquid est datum, etc., Cic. Att. 1, 14; nec satis tecte declinat impetum, nisi etc., Cic. Orat. 68; - compar., ∾ appellare, id. Fam. 9, 22; ligel. ∾ cupere, Ovid., optare, Tibull. — tectŏnĭcus, 3, τεκτονικός: hørende til Bygning; - ∾ formae: Grundrids til Bygninger, Auson. — tector, oris, m., [tego]: som overtrækker med Gibs, odl., Stuccaturarbeider el. Vægmaler, Varr. R. R. 3, 2, Vitruv. 7, 3. — tectōrĭŏlum, i, n., demin.: liden Afdeling af Stuccaturarbeide; - in pl.: bella tectoriola, Cic. Fam. 9, 22; af — tectōrĭum, i, n., s. und. flgd.

tectōrĭus, 3, [tego]; I) „alm.": hørende til Bedækning el. Tækning, odl.; - Quasi ventus (difflavit) folia aut paniculam tectoriam (Tækkestraa el. Tækkehalm), Plaut. Mil. gl. 1, 1, 18; — B) ds. subst. tectorium, i, n.: Laag el. Dexel; - tectoria doliorum, Cato; — II) „bes.": hørende til Overdragning (el. Kalkning) af Mure el. Vægge, til Stuccaturarbeide el. Vægmalerier; - parietes opere tectorio loricandi, Varr.; neque id (sepulcrum) opere tectorio exornari, Leg. 2, 26; s. ogs. Plin. 35, 25; — B) ds. subst.: Kalklag el. Stuccatur el. Vægmaleri, odl.; - ex qua (columna) tantum tectorium vetus delitum sit, et novum inductum, Cic. Verr. 1, 55; tectorium ter arenato, bis marmorato inductum etc., Plin. 35, 56; ∾ gregale, Senec.; — b) comisk er Juvenal. 6, 467: tectoria prima reponit, (det første Lag af Brøddei til Hudens Conservering); — c) „alleg." er Pers. 5, 24: dignoscere ··· Quid solidum crepet, et pictae tectoria linguae (opsminket Tale, odl.). — Tectŏsăges, um, m.: Folk i Gall. Narb. imellem Pyrenæerne og Rhonen, Plin. 3, 5, Caes.; - hede ogs. Tectosagi, orum, Liv. 38, 16.

*tectŭlum, i, n., demin.: lidet Tag, Hieronym.; af — tectum, i, n.: Taget; - Ita omnes de tecto deturbavit tegulas (ventus), Plaut. Rud. in.; Neque quum subsiliunt ignes ad tecta domorum, Lucr. 2, 191; aedis culmen ··· tecto nudatum, etc., vid. Liv. 27, 4; men ad tectum paene pervenisse, (om en Bygning, som opføres), Cic. Att. 4, 3; men Hor. Sat 1, 2, 41: Hic se praecipitem tecto dedit; — II) „overf.": det med Tag forsynede Vaaningshus, Hus el. Bolig el. Qvarter, odl.; - et „tectum" pro „domo" recipiet (prosa), vid. Quintil. 8, 6, 20; qui inter annos quatuordecim tectum non subissent, Caes. B. G. 1, 36; vos, Quirites, in vestra tecta discedite, Cic. Catil. 3, 13; tum erat ager incultus sine tecto, nunc est cultissimus cum optima villa, id. R. Com. 12; cf. id. Att. 5, 16; men id. d. Rep. 1, 26: ejusmodi conjunctionem tectorum oppidum vel urbem appellaverunt; cf. Virg. Aen. 1, 627, o. Hor. Sat. 2, 3, 10; men solidis clauditur in tectis, (i et stærkt Fængsel), Ovid. Met. 3, 697; ∾ aurata, Cic., laqueata, Hor.; cf. Cic. Parad. 1, 3,

o. Enn. ap. Cic. Tusc. 1, 35; - „poet." ogſ. om Dyrenes Leie: tecta ferarum, Virg.; o. — tectūra, ae, f.: Dækning el. Overſtrygning med Kalk, obl.; - ∾ parietum, Pallad.; — [tego]. — tectus, 3, partic. o. adj. af tego. — tecum, ſ. cum te, ſ. und. tu. — ted, ſ. und. tu. — teda, tedifer, ſ. und. taeda, etc. — Tēdignilŏquĭdes, m., [i. e. te digna loquens]: comiſk formet Navn, Plaut. Pers. 4, 6, 22.

Tĕgĕa, ae, (Tegee, es, Stat.), f., Τεγέα: gammel By i Arkadien, i Nærheden af d. nuv. Tripoliza, Mela, Plin. 4, 10; - „poet." ogſ. f. Arkadien, Stat., Claudian.; — B) df. 1) Tĕgĕēus el. Tegeaeus, 3: hørende til el. benævnt efter Tegea, tegeiſk el. tegeatiſk; df. ogſ. „poet." f. arkadiſk; - vid. Virg. Aen. 5, 299, o. id. ibd. 8, 459; men til den arkadiſke Hyrdegud Pan: Adsis, o Tegeaee, favens, id. Ge. 1, 18; ∾ virgo, Ovid. A. A. 2, 55, (i. e. Callisto); men id. Met. 8, 317, er Tegeea f. Atalanta (fra Scyros i Arkadien); ∾ aper (f. Erymanthius), id.; ∾ parens, Ovid. Fast. 1, 627, sacerdos, ibd. 6, 531, (i. e. Carmenta); cf. ibd. 1, 545: ∾ domus, (i. e. domus Euandri); ∾ volucer, (i. e. Mercurius), Stat. Silv. 1, 5; — 2) Tĕgĕātĭcus, 3: = frgd.; - ∾ volucer el. ales, (i. e. Mercurius), Stat.; — 3) Tĕgĕātae, arum, m.: Indvaanerne af Tegea, Tegeaterne, Cic. Div. 1, 19; — 4) Tĕgĕātis, idis, f.: tegeatiſk; df. „poet." f. arkadiſk; - ∾ mater, (d. arkadiſke Atalanta), Stat. Theb. 9, 571; ∾ capra, Sil. — Tegeaeus, Tegeatae, etc., ſ. und. frgd.

tĕges, ĕtis, f., [tego]: en Matte; - ∾ canneae, palmeae, Colum.; ad texendas tegetes (juncus), Plin.; cf. Juvenal. 6, 117; df. — tĕgĕtĭcŭla, ae, f., demin.: liden Matte; - ∾ cannabinae, Varr.; cf. Martial. 9, 93. — tĕgĭle, is, n., [tego]: Dække el. Bedækning, Appul., inc. — tĕgillum, i, n., demin. af tegulum: lidet Dække el. liden Kiortel, Plaut. Rud. 2, 7, 18; navnl. liden Regnſkierm el. Regnhat, Varr. ap. Non.

tĕgĭmen, (ogſ. tegumen o. tegmen, ſ. nedenf.), ĭnis, n.: Bedækning el. Dække, obl.; - ſaal. Cic. Tusc. 5, 32, i en Overſættelſe af d. Græſke: mihi amictui est Scythicum tegimen; men „poet.": tegimen direpta leoni Pellis erat, Ovid. Met. 3, 52; cf. Tac. Ann. 2, 21: Germanicus, quo magis agnosceretur, detraxerat tegimen capiti; - consertum tegumen spinis, Virg. Aen. 3, 594; cf. Liv. 1, 20; - men Lucr. 5, 1349: Nexilis ante fuit vestis, quam texile tegmen; cf. Virg. Aen. 7, 666 o. 742, Liv. 5, 48, Quintil. 9, 4, 4, o. A.; — b) df. ogſ. „poet.": sub coeli tegmine, Lucr. 1, 987, oftere; ∾ fluminis, (dens Isdække), Laev. ap. Gell. 19, 7. — tegimentum, i, ſ. und. tegumentum. — tegmen, ĭnis, ſ. und. tegimen. — tegmentum, i, ſ. und. tegumentum.

tĕgo, xi, ctum, 3, v. a., στέγω: dækker el. bedækker; I) „egenl."; A) „alm."; - bestiae aliae coriis tectae sunt, etc., Cic. N. D. 1, 47; cf. Lucr. 4, 937, o. Hor. Od. 1, 6, 13; men m. græſk Conſtruction: prima tectus lanugine malas, Ovid. Met. 12, 291; men absol.: ut tecti esse possemus, Cic. N. D. 2, 60; - stramentis tectae casae, Caes.; cf. id. B. C. 2, 10; men naves longae tectae, (Langſkibe med Dæk), id.; (opp. naves apertae, Liv. 36, 43); - ∾ latus alicui, (ſom Tiener) at gaae ved nogens Side, Hor. Sat. 2, 5, 18; cf. Suet. Claud. 24; - sarta tecta, vid. sartus, 3, und. sarcio; — B) „beſ."; 1) dækker el. bedækker for at ſkiule, ſkiuler el. forvarer; - tectis insignibus suorum, etc., Caes. B. G. 7, 45; fugientes silvae texerunt, id.; cf. Ovid. Met. 13, 822; men ferae latibulis se tegunt, Cic. Rab. Post. 15; — 2) om Jorden: at bedække den Døde; - Me licet unda ferat, te modo terra tegat, Propert.; ligel. Ossa tegit tumulis, Ovid. Am. 2, 6, 59; cf. id. Met. 15, 56; — II) „fig."; A) dækker el. bedækker for at beſkytte, beſkytter el. bevarer; - ut eum tegas et tueare, Cic. Fam. 13, 66; men Caes. B. C. 3, 26: portus ab Africo tegebatur, etc.; cf. ibd. 27: tempore commutato tempestas et nostros texit, et naves Rhodias afflixit; men Ter. Heaut. 4, 2, 5: triumpho, si licet me latere tecto abscedere (med dækket Flanke, d. e. helſkindet); - pericula facile innocentia tecti repellemus, Cic. Manil. 24; ut legatos cura magistratuum magis, quam jus gentium, ab ira impetuque hominum tegeret, Liv. 8, 6; cf. Cic. d. Or. 1, 59: clarissimorum hominum auctoritate leges et jura tecta esse, etc.; ligel. id. Lael. 12: talis improborum consensio non modo excusatione amicitiae tegenda non est, sed potius supplicio omni vindicanda; — B) dækker el. tilhyller, holder hemmelig el. ſkiuler el. beſmykker derunder; - triumphi nomine tegere atque velare cupiditatem suam, Cic. Pis. 24; summam prudentiam simulatione stultitiae tegere, id. Brut. 14; illis artificio opus est, ut turpia facta oratione tegant, Sall. Jug. 85; cf. Caes. B. C. 3, 22; ∾ commissa, Hor.; men Ovid. Trist. 3, 6, 10: Pectoribus dabas multa tegenda meis; — III) partic. tectus, 3, ofte ogſ. ſom adj.: bedækket el. ſkiult; - tectos cuniculos agere etc., vid. Hirt. B. G. 8, 41; — B) df. oftest „fig.": hemmelig el. forborgen, obl.; - tectis verbis ea ad te scripsi, quae etc., Cic. Fam. 9, 22; ligel. sermo verbis tectus etc., id. ibd.; occultior atque tectior cupiditas etc., id. R. Am. 36; — b) navnl. ogſ. om Perſoner: forbeholden, ſom ikke rober ſig, obl.; - tecti esse ad alienos possumus, etc., id. ibd. 40; cf. id. Fin. 2, 17; men id. d. Or. 2, 73: unum te in dicendo mihi videri tectissimum.

*tēgŭla, ae, f.: Tagſten, Teglſten til Tækning; ogſ. Tækkeſpaan el. Tækkefliis, obl.; - tegulam illum in Italia nullam relicturum, Cic. Att. 9, 7; men Ovid. A. A. 2, 622: quum solem nondum prohibebat et imbrem Tegula; cf. Martial. 7, 36, o. A.; - oftest in pl.; Tagſtenene el. Taget ſelv; - heus, quid agis tu, inquam, in tegulis? Plaut. Mil. gl. 2, 2, 22; cf. Ter. Phorm. 4, 4, 27; men Cic. Phil. 2, 18: quum tu … per tegulas demitterere; men demptis tegulis, (efterat Taget var afrevet), id. Verr. 3, 50; habitare sub tegulis, (under Taget, paa et Loft), Suet. Gramm. 9; o. — tĕgŭlum, i, n.: Tækning el. Tag; - tegulo aquaticarum arundinum operire domos, vid. Plin. 16, 64; — [tego].

tĕgŭmen, ĭnis, ſ. und. tegimen. — tĕgŭmentum, (ogſ. tegimentum o. tegmentum, ſ. nedenf.), i, n., [tego]: Bedækning el. Indhylling, Hylſter el. Dække; - tegumenta corporum, vel tecta, vel suta, Cic. N. D. 2, 60; ſ. ogſ. Liv. 1, 43, oftere, Senec. Ep. 90, o. Suet. Calig. 55; - ad tegimenta scutis detrahenda etc., Caes. B. G. 2, 21, oftere; - palpebrae … sunt tegmenta oculorum, Cic. N. D. 2, 57; — II) ogſ. „fig.": Værn, Beſkyttelſe; - Istaec ego mihi semper habui aetati tegumentum meae, Ne etc., Plaut. Trin. 2, 2, 32. — Teius, 3, ſ. und. Teos.

tēla, ae, f., [rimel. etr. f. texela, vid. Cic. Orat. 45]; I) „egenl.": Væven el. det Vævede; - texentem telam studiose etc., Ter. Heaut. 2, 3, 44; men Cic. Acad. 2, 29: Penelope telam retexens; men lana et tela victum quaeritans, Ter.; cf. Ovid. Fast. 4, 699: exercet brachia telis; men plena domus telarum, Cic. Verr. 4, 26; ſ. ogſ. Virg. Aen. 4, 264, o. Ovid. Met. 6, 69; - ogſ. om Edderkoppens Væv, Plaut., Catull., o. A.; — B) df. „meton."; a) Rendingen i Væven; - radio stantes percurrere telas, Ovid.; cf. Virg. Ge. 1, 294; addere licia telae, id.; annectere licia telis, Tibull., (at væve); — b) ogſ. Vævertræet el. Væverſtolen, Cato, Ovid. Met. 6, 576; — C) „alleg.": et Paafund, obl.; - quamquam ea tela texitur … ut etc., Cic. d. Or. 3, 60; ligel. Plaut. Pseud. 1, 1, 6: Neque ad detexundam telam certos terminos (habes); cf. id. Bacch. 2, 3, 116.

1. tĕlămo el. telamon, ōnis, m., τελαμών (Bære-

ren); df. i Architecturen: mandlig Figur, som bærer Bjælkeværket, Vitruv. 6, 7. — 2. Tĕlămo el. Telamon, ōnis, m., Τελαμών: en Argonaut, Søn af Æakus, Broder af Peleus, Fader til Ajax o. Teucer, Hygin., Ovid. Met. 7, 476 flgd., o. id. ibd. 11, 216 flgd.; — B) df. 1) Tĕlămōnĭus, i, m.: Søn af Telamon, d. e. Ajax, Ovid. Met. 13, 194, oftere; — 2) Tĕlămōnĭădes, ae, m.: Efterkommer af Telamon; df. Telamons Søn, Ajax, Ovid. Met. 13, 231. — telanae ficus (pl.): en sort Figenart, Cato, Plin. 15, 29.

Telchīnes, um, m., Τελχῖνες, efter Mythen: en fra Creta indvandret Præstefamilie paa Rhodus, Ovid. Met. 7, 365; cf. Stat. Theb. 2, 274. — Tēlĕbŏae, arum, m., Τηλεβόαι: Folk el. Røverstamme i Akarnanien, Plin. 4, 19, o. Plaut. Amph. 1, 1, 56, oftere; – en Coloni deraf beboede fildigere Øen Capreæ, Virg., Tac. Ann. 4, 67. — Tēlĕgŏnus, i, m., Τηλέγονος: Søn af Ulysses og af Circe, ombragte sin Fader (uden at kiende ham), og byggede derefter Byen Tusculum; – vid. Hygin. Fab. 127, o. Hor. Od. 3, 29, 8, ogs. Propert. 2, 23, 42, Ovid. Fast. 3, 92, o. A.; — b) Ovid. Trist. 1, 1, 114, hede hans Libri de arte amandi: Telegoni, fordi de havde giort deres Forfatter ulykkelig. — Tēlĕmăchus, i, m., Τηλέμαχος: Søn af Ulysses og af Penelope; – vid. Hygin. Fab. 127, Ovid. Her. 1, Hor. Ep. 1, 7, 40, o. A. — Tēlĕmus, i, m., Τήλεμος: Navnet paa en Augur el. Spaamand, Ovid. Met. 13, 77, Hygin.

tēlĕphĭon, i, n., τηλέφιον: en portulakagtig Plante, (sedum telephium L.), Plin. 27, 110. — Tēlĕphus, i, m., Τήλεφος: en Søn af Hercules o. Konge i Mysien, blev for Troja saaret af Achilles's Lanse, men fildigere ogs. helbredet ved Rusten deraf; – vid. Ovid. Met. 12, 112, oftere, Hor. A. P. 96 o. 104, oftere; — II) en Samtidig og Ven af Digteren Horatius; – vid. Hor. Od. 1, 13, oftere. — tĕlĕta, ae, f., τελετή: Indvielse, Indvielsesceremoni, Appul. — tĕlĕtus, i, m., τελετός, (fuldkommen); df. en af Æonerne, Tertull. — telicardĭos, i, m.: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 68. — tēlĭger, a, um, [telum, gero]: som bærer Skudvaaben, puer, (i. e. Cupido), Senec. Herc. Oet. 543. — tēlĭnum, i, n., τήλινον: en af Planten telis tilberedet kostbar Salve, Plin. 13, 3. — telirrhizos, i, f.: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 68. — tēlis, is, f., τῆλις: Bukkegræs el. Fennikel, (trigonella fenum graecum L.), Plin. 24, 120.

Tellūmo, onis, m.: en mandlig Guddom, der svarer til Tellus, altſ. Jordens frembringende Kraft personificeret; f. Varr. ap. Augustin. und. tellus; – hedder ogs. Tellurus, i, m., Capella. — Tellūrus, i, f. und. frgd. — tellus, ūris, f., [skal være besl. m. terra, el. en blødere Udtale deraf]: Jorden (i Modsætn., deels af de andre Himmellegemer, deels af Havet); – ea, quae est media et nona, tellus, neque movetur, et infima est, et in eam feruntur omnia nutu suo pondera, Cic. d. Rep. 6, 17; – men oftest som Digterord, vid. Lucr. 6, 579, o. Ovid. Met. 1, 15; men ibd. 102: nec ullis Saucia vomeribus per se dabat omnia tellus; cf. Hor. Epod. 16, 43; ligel. Virg. Ecl. 4, 39: omnis feret omnia tellus, etc.; men id. Ge. 1, 99: Exercetque frequens tellurem etc.; — B) personificeret er Tellus: Jorden som den ernærende Guddom; – unam eandemque terram habere geminam vim, et masculinam, quod semina producat, et femininam, quod recipiat atque enutriat; inde a vi feminina dictam esse Tellurem, a masculina Tellumonem, Varr. ap. Augustin.; cf. id. R. R. 1, 1: primum (invocabo), qui omnes fructus agriculturae coelo et terra continent, Jovem et Tellurem, etc.; f. ogs. Hor. Ep. 2, 1, 143; men Cic. N. D. 3, 20: si est Ceres a gerendo, terra ipsa dea est; quae enim est alia Tellus? – in aede Telluris, id. Qu. Fr. 3, 1; ligel. in Telluris (sc. aede), id. Att. 16, 14; — II) „overf.": Land el. Landskab el. Egn; – ∾ barbara Scythiae, Tibull. 3, 4, 91; ∾ Delphica, Ovid., Gnosia, Virg.; ∾ Jubae, Hor., Assaraci, id.; f. ogs. id. Od. 1, 7, 29: tellure nova etc.; df. — tellustres silvicolaeque divi, Capella. — tellustris, e, f. und. frgd.

Telmessensis, e, etc., f. und. flgd. — Telmessus el. Telmissus, i, f., Τελμησσός el. Τελμισσός: By paa Grændsen af Carien o. Lycien, navnkundig ogs. af Indvaanernes Spaadomskunst, Cic. Div. 1, 41; cf. Plin. 30, 2, o. Liv. 38, 39; — B) df. 1) Telmessĭcus (Telmiss.), 3: telmessisk, sinus, Liv. 37, 16; — 2) Telmissĭus, 3: = frgd., Ptolemaeus (af el. fra T.), Liv. 37, 56; — b) df. subst. pl., Telmissii, orum, m.: Indvaanerne af Byen Telm.; hvf. Castra Telmissium (f. Telmissiorum), som Stedsnavn, Liv. l. c.; — 3) Telmessenses, ium, m., ligesom Telmissii: Indvaanerne af Byen Telmissus, Tertull.; — 4) Telmessis, ĭdis, f.: telmessisk, unda, Lucan. 8, 248. — tĕlōnārius, i, m.: Tolder, Opsynsmand over Tolden, Cod. Theod.; af — tĕlōnĭum, i, n., τελώνιον: Toldhus el. Toldbod, Tertull.

tēlum, i, n., [ἀπὸ τοῦ τηλοῦ, i. e. procul, Digest.]; I) „egentl."; A) „bes.": Skudvaaben el. Kastevaaben, (opp. arma); vid. Sall. Catil. 42: armorum atque telorum portationibus etc.; ligel. arma, tela, equos et cetera instrumenta belli parare, id. Jug. 47; men Lucr. 1, 969: si quis jaciat volatile telum; ligel. Liv. 38, 26: velut nubes levium telorum conjecta etc.; o. id. 44, 35: omni genere missilium telorum etc.; cf. Caes. B. G. 3, 4, oftere, Virg. Aen. 12, 284, o. Hor. Od. 4, 9, 17; men Cic. Quint. 2, „alleg.": tela depellere ··· quum etiam telum adversarius nullum jecerit; — B) „alm.": Angrebsvaaben, Sværd el. Dolk, el. Øxe, osv.; vid. Cic. Catil. 3, 3, o. Liv. 1, 40; – men esse cum telo etc., (bære Vaaben, være væbnet), Cic. Mil. 4; cf. id. Catil. 1, 6, o. Sall. Catil. 27; f. ogs. Ovid. Met. 3, 535, o. Hor. Sat. 2, 1, 43; – men telum frontis f. cornu, Ovid. Met. 8, 885; ogs. om Cestus, Virg. Aen. 5, 438, Stat.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „poet."; a) ligesom βέλος: Solstraalerne; – Non radii solis, neque lucida tela diei, Lucr. 1, 148, oftere; — b) Lynet, Ovid. Fast. 3, 316; ligel. id. Am. 2, 5, 52: Excutere irato tela trisulca Jovi; — c) erotisk ogs. f. mentula, Martial., o. A.; — 2) hos Lægerne: Sting i Siden, Seren. Samm.; — B) „ment." el. om Begreber: Vaaben el. Middel el. Maade, hvorved noget bevirkes; df. 1) Angreb el. Krænkelse el. Lidelse; – Pompejo ··· de corpore rei publicae tuorum scelerum tela revellente („alleg."), Cic. Pis. 11; ut omnibus telis fortunae proposita sit vita nostra, id. Fam. 5, 12; cf. Ovid. Pont. 4, 6, 36: linguae tela subire tuae, (blive anklaget af en saa stor Taler); — 2) Værn derimod el. Bistand dertil; – Usque quoque sapere oportet; id erit telum acerrimum, poëta ap. Cic. Fam. 7, 16; men id. Lael. 17: non mediocre telum ad res gerendas etc.; men Liv. 6, 35: quandoquidem etc., isto ipso telo (i. e. intercessione) tutabimur plebem; cf. id. 4, 28; ligel. Sall. frgm.: vis tribunicia, telum a majoribus libertati paratum.

Tĕmĕnos, (τὸ τέμενος, i. e. templum): Sted ved Syracusæ, hvorefter benævnes: 1) Tĕmĕnites, ae, m., Apollo: en Apollostøtte paa dette Sted; – vid. Cic. Verr. 4, 53, o. Suet. Tib. 73; — 2) Tĕmĕnītis, ĭdis, f., (sc. κρήνη, i. e. fons): en Kilde paa dette Sted, Plin. 3, 14. — tĕmĕrārĭē, adv.: paa Slump, ubesindigen, Cod. Just., Tertull.; af — tĕmĕrārĭus, 3, [temere]; I) „alm.": tilfældig, ubestemt; – Non temerarium est, ubi dives blande appellat pauperem, Plaut. Aul. 2, 2, 7; cf. id. Asin. 2, 1, 14: quid hoc, quod picus ulmum tundit? non temerarium'st; — II) df. „bes.": ubetænksom el. ubesindig, uoverlagt el. overilet; – ∾ mulier, Ter. Andr. 1, 4, 2; ligel. ∾ homines atque imperitos etc., Caes. B. G. 6, 20; cf. id. ibd. 1, 31, o. Martial. 4, 43; – quid tam temerarium ··· quam aut falsa sentire, aut etc.? Cic. N. D. 1, 1; consilium prima specie temerarium magis, quam audax etc., Liv. 25,

37; ∾ vox, id. 23, 22; men ∾ virtus, Ovid. Met. 8, 407; ∾ bella, id., tela, id.; men id. Met. 12, 59: Illic Credulitas, illic temerarius Error, vanaque Laetitia est; - temerarium est, secundis non esse contentum, Plin. Ep. 4, 9; cf. Plin. 17, 35. — tĕmĕrātor, oris, m., [temero]: som forgriber sig derpaa; - Apollineae temerator matris, (i. e. Tityos), Stat.; ∾ legis, Cod. Just.; - df. ogs. en Falskner, Digest.

tĕmĕre, adv.: tilfældigen, som det træffer sig, uden Grund el. Aarsag, uden Overlæg, odl.; - quam saepe forte temere Eveniunt, quae non audeas optare? Ter. Phorm. 5, 1, 30; id forte temere ab uno exclamatum etc., Liv. 41, 2; men Cic. Fat. 3: si ··· forte, temere, casu etc.; ligel. id evenit non temere, nec casu, id.; cf. id. Off. 1, 29, o. Liv. 2, 28 in.; ligel. inconsulte ac temere, Cic.; temere ac nulla ratione, id.; ligel. Sall. Catil. 31: ne quid de se temere crederent; - compar., temerius, Attius ap. Non.; — II) df. „bes."; A) non temere est: det er ikke tilfældigt, det har noget at betyde, m. flgd. quod, Plaut. Aul. 4, 3, in.; ogs. absol., Ter. Heaut. 4, 1, 7; — B) non temere, ligesom non facile: ikke let; - non temere incerta casuum reputat, quem fortuna numquam decepit, Liv. 30, 30; cf. Caes. B. G. 4, 20, Hor. Ep. 2, 1, 120, oftere; s. ogs. Cic. Qu. Fr. 1, 1, 20; ligel. Quintil. 1, 3, 3: illud ingeniorum velut praecox genus non temere umquam pervenit ad frugem.

tĕmĕrĭtas, atis, f., [temere]; I) „alm.": det Tilfældige, en Tilfældighed; - in quibus nulla temeritas, sed ordo apparet, etc., Cic. N. D. 2, 32; cf. id. Div. 2, 41: quibus in rebus temeritas et casus, non ratio, nec consilium valet; ligel. id. Lael. 6: illa superiora caduca et incerta, posita non tam in consiliis nostris, quam in fortunae temeritate; — II) „bes.": Ubetænksomhed, Ubesindighed, Overilelse; - omnis actio vacare debet temeritate et negligentia, Cic. Off. 1, 29; cf. id. N. D. 1, 1: quid est enim temeritate turpius? etc.; ligel. id. Off. 1, 15: multi faciunt multa temeritate quadam, sine ordine et modo; s. ogs. Caes. B. G. 7, 52; men temeritas est florentis aetatis, prudentia senescentis, Cic. d. Senect. 6; cf. Liv. 22, 25, oftere; - ogs. in pl.: non offert se ille istis temeritatibus, ut etc., Cic. Sest. 28. — tĕmĕrĭter, adv., forcl. Biform af temere: tilfældigen el. uoverlagt, Enn. ap. Priscian., Attius ap. Non. — tĕmĕrĭtūdo, inis, f., [temere]: forcl. Biform af temeritas: Ubesindighed, Pacuv. ap. Non.

tĕmĕro, avi, atum, 1, v. a., [temere]; oprdl.: behandler ubesindigen; vid. Fest. p. 563; df. sædv.: vanærer, vanhelliger, besmitter; - ∾ sacra hospitii, Ovid., templa Minervae, Virg.; deorum delubra, sepulcra majorum temerata ac violata, Liv. 26, 13; ∾ aliquam, vid. Tac. Ann. 1, 53; men ∾ aures incestis vocibus, Ovid. Trist. 2, 503; men castra infausta temerataque, Tac. Ann. 1, 30, (smittet med Oprør); men Ovid. Met. 9, 627: Et scripsi, et petii; temerata est nostra voluntas.

Tĕmĕsa, ae, ogs. Tĕmĕse, es, o. Tempsa (Temsa), ae, f., Τεμέση, Τέμψη: By i det Bruttiske, med Ertsgruber, (hod. Torre del Lupi); Temesa, Mela 2, 4; Temese, Ovid., Stat.; Tempsa (Temsa), Plin., Liv.; — B) df. 1) Tĕmĕsaeus, 3, aera, (Kobberbækkener), Ovid. Fast. 5, 441; — 2) Tempsānus, 3, ager, Liv. 34, 45; men ∾ incommodum, vid. Cic. Verr. 5, 15.

tēmētum, i, n., [forlænget Form af inus. temum ved Bogstavomsætn. f. μέθυ]: enhver berusende Drik, Miød el. Vin, odl.; (oftest forcl. o. poet.); - sive subbibit, Sive adeo caret temeto, Plaut. Truc. 4, 3, 58; cf. id. Aul. 2, 6, 6, Hor. Ep. 2, 2, 163, Plin. 14, 14, o. A.; — b) comisk er temeti timor, (om en Parasit), Nov. ap. Fest. p. 364.

Temnites, ae, o. Temnius, 3, s. und. Temnos. — temno, ĕre, v. a., [rimel. besl. m. temere, altf. oprdl.: behandler ubesindigen; df. sædv.]: foragter, forsmaaer, (poet. o. sield. f. d. classiske contemno); - Sed quia semper aves, quod abest, praesentia temnis, Lucr. 3, 970; cf. Hor. Sat. 2, 2, 38; men Virg. Aen. 6, 620: Discite justitiam, moniti, et non temnere divos; cf. id. ibd. 7, 236, o. Hor. Sat. 1, 1, 116; men haud temnendae manus ductor, Tac. Hist. 3, 47. — Temnos, i, m., Τῆμνος: By i Aeolien, (hod. Menimen), Plin. 5, 32; — B) df. 1) Temnites, ae, m.: en Temniter; - pl. Temnitae, arum, vid. Cic. Flacc. 18 o. 19; — 2) Temnĭus, 3; df. Temnii, orum, m.: = frgd., Tac. Ann. 2, 47.

1. tēmo, onis, m.: en Vognstang, Varr., Colum. 6, 2, Caes., Virg. Ge. 3, 173, Ovid., o. A.; — II) „overf."; A) (pars pro toto): Vognen, Juvenal. 4, 126; — b) df. Stiernebilledet Vognen, Enn. ap. Varr., Stat., Ovid. Met. 10, 447; cf. Cic. (poëta) N. D. 2, 42; — B) en Stang; - transversis sex temonibus, Colum. 6, 19. — 2. tēmo, onis, m., [rimel. besl. m. τιμάω, i. e. aestimo]: den ved Vurdering bestemte Løsepenge for en Recrut, Cod. Theod.; df. — tēmōnārĭus, 3: hørende til Recrutpenge, onera, Cod. Just.; — b) subst.: temonarius, i, m., (sc. exactor): som indkræver Rekrutpengene, Cod. Just.

Tempe, n. pl. indecl., τὰ Τέμπη: yndig Floddal i Thessalien, imellem Biergene Olympus o. Ossa, og giennemstrømmet af Floden Peneus, Mela 2, 3, o. Plin. 4, 15; beskrives Liv. 44, 6: sunt Tempe saltus transitu difficilis, etc.; ogs. ∾ Thessala, Hor., Ovid., Penēïa, Virg., viridantia, Catull., Zephyris agitata, Hor.; — II) „overf." heder tempe: enhver yndig Dal el. dalformet Egn; - ∾ frigida, Virg. Ge. 2, 469, Heliconia, Ovid.; men paa Græsk, Cic. Att. 4, 15: Reatini me ad sua τέμπη duxerunt.

*tempĕrācŭlum, i, n., ligesom temperatura: rigtig Blanding; - ∾ ferri: Jernets Bearbeidelse, Appul.; o. — tempĕrāmentum, i, n.: rigtig Blanding el. Fordeling, rigtigt Maal, rigtig Beskaffenhed; I) „alm." el. om Naturgienstande; - ut frigori fervor immixtus temperamentum aequet, Plin. 19, 44; cf. Colum. 3, 14; ligel. ∾ coeli: Luftens rette Beskaffenhed, Justin.; — II) df. oftest „fig." o. „ment."; - inventum est temperamentum, quo tenuiores cum principibus aequari se putarunt, Cic. Leg. 3, 10; egregium principatus temperamentum, si etc., Tac. Hist. 2, 5; cf. id. ibd. 1, 83; ligel. orationem habuit meditato temperamento, id. Ann. 3, 12; — [tempero].

†tempĕrans, tis, adj. o. partic. af tempero; df. — tempĕranter, adv.: med Maadehold, besteedent, adjungere (tilføie i Talen), Tac. Ann. 15, 29; - compar., si hic temperantius egerit, Cic. Att. 9, 2; o. — tempĕrantĭa, ae, f.: Maadehold el. Maadelighed (i moralsk Forstand, Grækernes σωφροσύνη); - vid. Cic. Tusc. 3, 8: temperans, quem Graeci σώφρονα appellant, eamque virtutem σωφροσύνην vocant, quam soleo equidem tum temperantiam, tum moderationem appellare, nonnumquam etiam modestiam; cf. id. Fam. 1, 14, ogs. id. Off. 1, 5, o. ibd. 3, 25 o. 33; - ogs. med Hensyn paa Foredraget, id. d. Or. 2, 60: dicacitatis moderatio et temperantia etc.; - men summam fuisse ejus in victu temperantiam, id. Tusc. 5, 20; cf. Tac. Germ. 23, o. Plin. Ep. 1, 12.

tempĕrāte, adv. af temperatus, 3, und. tempero: maadeligen, passeligen; - arbores humoris temperate, parum terreni habentes, Vitruv. 2, 9; — II) „fig.": maadeholdent, agere, Cic. Att. 12, 32; ut neque severius, neque temperatius scribi potuerit, id. ibd. 13, 1; temperatissime et castissime, Augustin. — tempĕrātĭo, onis, f., [tempero]: rigtig Inddeling el. rigtigt Forhold, rigtig Beskaffenhed el. Organisation; I) „alm." el. om Naturgienstade; - ∾ corporis, Cic. Tusc. 4, 13; cf. ibd. 1, 10 o. 28; men ∾ aeris (Corinthii: den dertil

horende Metalblanding), id. Verr. 4, 44; cf. id. Acad. 2, 26; - ogſ. in pl.: caerulei temperationes primum sunt Alexandriae inventae, (Tilberedelſen af Staalblaat), Vitruv. 7, 11; temperatio coeli, Cic.; cf. id. N. D. 2, 5; ∾ caloris, ibd. 2, 10; — II) „bef." o. „ethiſk"; - de disciplina et temperatione civitatis (loqui), Cic. Tusc. 4, 1; cf. id. Leg. 3, 5; men hac ordinum temperatione etc., vid. Liv. 9, 46; ∾ juris, Cic. Leg. 3, 12; ∾ vitii, ibd.; - men „concret": mens mundi et temperatio (sol: ligeſom det ordnende Princip), id. d. Rep. 6, 17.

*temperātīvus, 3: forbedlende, lindrende, medicamina, Coel. Aur.; — temperātor, oris, m.: ſom vedbørligen indretter el. ordner; - magni igitur judicii, summae etiam facultatis esse debebit moderator ille et quasi temperator hujus varietatis, Cic. Orat. 21; men ∾ voluptatis, (ſom nyder med Maadehold), Senec.; men Martial. 4, 55: ∾ armorum (Salo fluvius: ſom giver dem den rigtige Haardhed el. Temperatur); o. — temperātūra, ae, f.: rigtig Indeling, rigtigt Maal el. Forhold, rigtig Beſkaffenhed; - ∾ coeli, Varr. ap. Non., corporis, Senec. Ep. 1, aeris, Plin. 34, 20; — [tempero]. — temperatus, 3, partic. o. adj. af tempero.

temperi (ſ. tempori, i. e. tempore), adv., ſ. und. tempus nr. III. — tempĕrĭes, ēi, f., [tempero]: den rigtige Inddeling, rigtig Blanding, rigtig Beſkaffenhed; 1) „alm." el. om Naturgienſtande; - tertium (genus aeris Corinthii), in quo aequalis omnium temperies fuit, Plin. 34, 3; alia temperies (resinae) ad crapulam (facit), id. 16, 22; ∾ coeli, Ovid., Plin. Ep.; ∾ aquarum, Ovid.; cf. id. Met. 1, 51 o. 430, ogſ. id. ibd. 15, 211; — II) „bef." o. „ethiſk" ligeſom temperantia nr. II: Maadehold, odl.; - ∾ tranquilla morum, Stat.; temperies (docet), ut casta petas, Claudian.

tempĕro, avi, atum, 1, [praes. conj. temperint ſ. temperent, Plaut. Truc. 1, 1, 41), v. a. o. n., [tempus, oprdl.: Affnit, Del]; I) act.: inddeler vedbørligen, bringer i det rigtige Forhold, blander rigtigen, formilder, odl.; A) „egenl."; - nec vero, qui simplex esse debet (finis bonorum), ex dissimilibus rebus misceri et temperari potest, Cic. Off. 3, 33; ea tria ··· unam in speciem temperavit, id. Univ. 7; ∾ aes, ferrum, Plin.; ∾ unguentum, (tillave), id.; men ∾ acetum melle, (tilſætte dermed), id.; ∾ pocula, Hor., venenum, Suet.; etesiarum flatu nimii temperantur calores, Cic. N. D. 2, 53; cf. id. ibd. 2, 19; ligel. vitis solem umbra temperans, Plin.; men quis aquam (i. e. balneum) temperet ignibus (lunker el. varmer det), Hor. Od. 3, 19, 6; men Virg. Ge. 1, 110: scatebrisque arentia temperat arva, (vander dem); — B) „fig."; 1) „overſ.": indretter el. ordner, ſtyrer el. leder; - rem vero publicam nostri majores certe melioribus temperaverunt et institutis et legibus, Cic. Tusc. 1, 1; cf. id. Acad. 2, 1, ogſ. Hor. Od. 1, 12, 16, o. id. ibd. 3, 4, 45; ligel. ∾ orbem, Ovid., undas, id., ratem, id.; men ∾ senem delirum, Hor. Sat. 2, 5, 71; ∾ annum, id., Plin.; qui natale temperat astrum (Genius), Hor. Ep. 2, 2, 187; men Propert. 2, 25, 79: quale Cynthius impositis temperat articulis (carmen: anſlorer el. iſtemmer); cf. Hor. Od. 4, 3, 18, o. Ovid. Met. 10, 108; men Suet. Tib. 34: ∾ annonam macelli quotannis, (faſtſætte taalelige Priſer); — 2) „ment."; - ∾ iras, vid. Virg. Aen. 1, 57; men Hor. Od. 2, 16, 27: amara lento Temperet risu; ſ. ogſ. Cic. Phil. 12, 11; men id. d. Rep. 1, 43, „alleg.": quum (populus) ··· non modice temperatam, sed nimis meracam libertatem sitiens hauserit; - navnl. ogſ. om Foredraget, id. d. Or. 2, 29 o. 58, oftere; — II) neutr.; A) „alm.": holder den rette Maade, viſer Maadehold deri el. derved, er maadeholden el. afholden; a) m. in c. abl.; oftere c. dat. rei; ogſ. m. ab, el. m. blot abl., el. c. inf.; - quum in amore temperes, Plaut. Epid. 1, 2, 8; - ∾ linguae, id., Liv., manibus, id., irae, id., victoriae, Sall.; - neque ··· temperaturos ab injuria et maleficio etc., Caes. B. G. 1, 7; ∾ a lacrimis, Virg., ogſ. ∾ lacrimis, Liv., Tac.; ∾ risu, Liv. 32, 34; - ∾ maledicere alicui, Plaut. Poen. 5, 2, 76; — b) m. sibi el. animis; - neque sibi homines feros temperaturos, quin etc., Caes. B. G. 1, 33; nequeo mihi temperare, quominus etc., Plin.; - vix temperavere animis, quin extemplo impetum facerent, Liv. 5, 45; — c) impersson.; - nec temperatum manibus foret, ni etc., id. 2, 23; cf. id. 5, 7, o. id. 7, 20; — B) „bef.": ſkaaner el. ſparer; c. dat. el. m. ab; - si cuiquam ulla in re umquam temperaverit, ut vos quoque ei temperetis, Cic. Verr. 3, 6; cf. ibd. 2, 2, o. Hor. Od. 3, 24, 18; - in quo a sociis temperaverant, Liv. 6, 17; cf. id. 39, 10; - ogſ. impers.; vid. Liv. 1, 29, o. id. 24, 31; — III) partic. temperans, tis, ogſ. ſom adj.: maadeholden el. afholden; - aut temperantem (dices), qui se in aliqua libidine continuerit, in aliqua effuderit? Cic. Parad. 3, 1; cf. id. Font. 14; - superl., ∾ homo, ibd. 13; - ogſ. m. ab; temperantiores a cupidine imperii, Liv. 26, 22; - ogſ. c. gen.; Ter. Phorm. 2, 1, 41: Si est ··· culpam ut in se admiserit, Ex qua re minus foret aut famae aut rei temperans; cf. Plin. Pan. 52; ligel. potestatis temperantior, vid. Tac. Ann. 13, 46; — IV) partic. tempĕrātus, 3, ogſ. ſom adj.; A) „egenl.": i god Orden, vedbørligen indrettet; - ∾ prela, Cato; - bſ. ſædv.: afpasſet el. pasſelig, mild el. tempereret; - ∾ escis modicisque potionibus etc., Cic. Div. 1, 51; ∾ regiones coeli, (opp. aestuosae et frigidae), Vitruv.; ligel. ∾ loca, Plin.; ligel. compar., ∾ loca etc., vid. Caes. B. G. 5, 13; mitis et temperatus annus, Colum.; superl., ∾ tempus anni, Varr.; — B) „fig.", navnl. ethiſk el. om Charakteren, ogſ. om Foredraget: maadeholden el. mild, ſat el. rolig; - est autem ita temperatis moderatisque moribus, ut etc., Cic. Fam. 12, 27; cf. id. Att. 4, 6; men Coel. ap. Cic. Fam. 8, 15: ecquem Caesare ··· in victoria moderatiorem etc.? men Hor. Od. 2, 3, 2: Servare mentem ··· ab insolenti temperatam Laetitia etc.; cf. ibd. 3, 4, 66: Vim temperatam etc.; - oratio modica et temperata, Cic. Orat. 27; cf. id. Off. 1, 1; ogſ. in compar., neque est ulla temperatior oratio, quam illa, quae etc., id. d. Or. 2, 53.

tempestas, atis, f., [tempus]; I) „alm.": Tidsaffnit el. Tidsrum el. Tidspunkt, ὥρα; - vid. Cic. d. Or. 3, 38; ligel. sol occasus suprema tempestas esto, Gell. 17, 2, (e XII tabb.); ea tempestate flos poëtarum fuit etc., Plaut. Casin. prol.; cf. Ovid. Met. 1, 183; ligel. Propert. 4, 9, in.: qua tempestate etc.; men Cic. poëta Div. 1, 25: tertia ··· tempestas etc., (den tredie Dag, efter Hom. Il. 9, 363: ἤματί κε τριτάτῳ etc.); men fuere ea tempestate, qui crederent, etc., Sall. Catil. 17; cf. Liv. 27, 37; - ogſ. in pl.; Cis ··· paucas tempestates, Plaut. Most. 1, 1, 17; ligel. Sall. Jug. 96: in paucis tempestatibus etc.; cf. Liv. 1, 5; — II) „bef.": Tiden med Henſyn paa dens Beſkaffenhed; A) „egenl.": Veiret el. Veirliget; - ∾ liquida, Plaut.; ogſ. ∾ liquidissima coeli, Lucr.; ∾ clara, Virg.; cf. Caes. B. G. 4, 23, o. Cic. Att. 9, 13; men tempestatem praetermittere, (forſomme den gunſtige Vind), id. Fam. 14, 4; cf. Lucr. 2, 32; ogſ. in pl., id. 1, 179, o. Cic. Fam. 16, 1; - ∾ turbida, (Uveir), Lucr., Caes., saeva, Plaut., foeda, Liv., horrida, Hor.; men tanta tempestas cooritur, ut etc., Caes. B. C. 1, 48; ligel. Cic. N. D. 2, 66: si segetibus ··· tempestas nocuerit; ligel. id. d. Rep. 1, 44: vel in tempestate, vel in agris, vel in corporibus etc., (efter Plato's: ἐν ὥραις τε, καὶ ἐν φυτοῖς, καὶ ἐν σώμασι); - bef. ogſ. ſtormende Veir, Storm el. Uveir; tempestas venit, Confringit tegulas imbricesque, Plaut. Most. 1, 2, 27; cf. Caes. B. C. 1, 48, o. Cic. Phil. 5, 6; ligel. si tempestas a ver-

tice silvis Incubuit, Virg. Ge. 2, 310; f. ogf. Senec. d. Provid. 4: gubernatorem in tempestate, in acie militem intelligas, etc.; - ligel. in pl.; etiam summi gubernatores in magnis tempestatibus admoneri solent, Cic. Phil. 7, 9; cf. id. Off. 2, 6, oftere; — 2) ved Personification ere Tempestates: Veirets el. Stormens Gudinder; - vid. Ovid. Fast. 6, 193, Cic. N. D. 3, 20, o. Hor. Epod. 10, 24; — B) „fig.": Storm el. Uro, Forstyrrelse, Ulykke, obl.; saal. ofte „alleg." om de politiske Storme; vid. Cic. Planc. 4: qui in hac tempestate populi jactemur et fluctibus; cf. id. Sest. 47, o. id. Att. 10, 4; men id. Verr. 2, 37: istam communem Siculorum tempestatem (i. e. Verrem) etc.; men „poet.": ∾ turbida telorum, Virg. Aen. 12, 284; men Hor. Ep. 1, 15, 31: ∾ macelli (scurra: som fordærver el. opsluger det hele Forraad); - ogf. in pl.; vid. Cic. d. Or. 1, 1, oftere, o. Hor. Ep. 2, 2, 85, o. A.

*tempestīve, adv.: betimeligen, til rette Tid, passeligen, obl.; - ∾ percipere fructus, Cic., legere uvas, Colum.; ∾ sepulti, Ovid. Trist. 4, 10, 31; - compar., Hor. Od. 4, 1, 9; o. — tempestīvitas, atis, f.: Betimelighed, rigtig el. passende Tid; - sua cuique parti aetatis tempestivitas est data (en vis Modenhed), ut etc., Cic. d. Senect. 10; cf. Plin. 10, 52, oftere; — II) „overf.": rigtig el. god Beskaffenhed; - saal. in pl.: stomachi totiusque corporis tempestivitates, Plin. 29, 38; — [tempestivus]. — tempestivo, abl. f. adv., f. und. flgd.

tempestīvus, 3, [tempestas]: betimelig, til el. paa den rette Tid, passende el. egnet dertil, obl.; I) „alm."; - quam tempestivos dedit (natura) ··· omnibus ··· ventos etesias! Cic. N. D. 2, 53; men id. Manil. 12: nondum tempestivo ad navigandum mari; ∾ temporibus (aggressus), Liv. 45, 19; veniet narratibus hora Tempestiva meis, Ovid. Met. 5, 499; men Cic. Tusc. 1, 45: multa mihi ipsi ad mortem tempestiva fuerunt; - f. ogf. Hor. Ep. 2, 2, 142; men ∾ oratio, vid. Liv. 5, 12; ∾ caesura arborum, Plin.; cf. id. 16, 74: caedi tempestivum, quae decorticentur; — b) abl. tempestivo, som adv. f. tempestive, Plaut. Truc. 1, 1, 41, inc.; — II) „bef."; A) om Vexter og Dyr: moden el. fuldbaaren, fructus, Cic. Off. 2, 4; cf. id. d. Senect. 2; ∾ pinus, Virg. Ge. 1, 256; men ∾ examina pullorum, Lucr.; - compar., ∾ sementes, Gell. 2, 29; — B) om Personer: moden, voxen, mandbar; - saal.; ∾ virgo (m. o. ud. viro); vid. Hor. Od. 1, 23, 12, o. ibd. 3, 19, 27; men tempestivus coelo (Aeneas), Ovid. Met. 14, 584; — C) tidlig; - sani atque tempestivi, (som staae tidligt op, som ere tidligt paa Færde), Plin. 7, 53; men ∾ convivia, (som begyndte allerede om Dagen, altf. tidlige), Cic. Arch. 6; cf. id. Mur. 6, oftere; men ∾ epulis delinitus, Tac. Ann. 11, 37. — tempestŭōsus, 3, [tempestas, nr. II]: stormende, Sidon.

*templāris, e: hørende til et Tempel, fines, auct. d. Lim. ap. Goes.; o. — templātim, adv., (formet ligesom vicatim af vicus): tempelvis el. igjennem Templerne, Tertull.; af — templum, i, n., [ctr. af tempulum, som demin. af tempus, oprdl. Afsnit]; I) i Augursproget: afgrændset Rum, som Auguren med sin Stav bestemmer, for indenfor samme at tage Auspicier; - vid. Varr. L. L. 7, 2; ligel. Liv. 1, 6: Palatium Romulus, Remus Aventinum ad inaugurandum templa capiunt; — B) bf. „overf.": vidt el. stort Rum, en vid Omkreds, (oftest „poet."); - Nec mare, nec tellus, neque coeli lucida templa, etc., Lucr. 1, 1013; men mundi magni et versatile templum, (d. e. Verdensrummet), id. 5, 1435; f. ogf. Cic. d. Rep. 6, 15: quem (globum) in hoc templo medium vides, quae terra dicitur, etc.; - ogf. om Underverdenen: Acherusia templa alta Orci infera, Enn. ap. Varr.; - ogf. om Havsladen, Plaut. Mil. gl. 2, 5, 3, o. id. Rud. 4, 2, 4; - men om det indre Rum i Munden, Lucr. 4, 628: Humida linguai circum sudantia templa; — II) fremdeles i Religionssproget; A) „alm.": helligt el. indviet Sted, en Helligdom; - vid. Cic. Leg. 2, 8, (e XII tabb.): urbem et agros et templa liberata et effata habento (sacerdotes); - navnl. ogf. om Talerstolen el. Rostra; vid. Liv. 8, 14, oftere, Cic. Vatin. 10, oftere; ligel. om Curiet, Liv. 1, 30, oftere, om Tribunalet, id. 23, 10, om Asylet, id. 2, 1; — b) bf. „fig.": Helligdom; - humanum in pectus templaque mentis, Lucr. 5, 104; cf. Cic. Mil. 33, hvor Curiet heder: templum sanctitatis, amplitudinis, mentis, consilii publici; — B) „bef.": et til en bestemt Guddom indviet Sted, et Tempel; - ∾ Herculis ··· sane sanctum apud illos et religiosum etc., Cic. Verr. 4, 43; ∾ antiqua deorum, Hor. Sat. 2, 2, 104; cf. id. Od. 3, 6, 2: donec templa refeceris; ∾ Vestae, id., Junonis Sospitae, Cic., Virtutis, id.; — b) ogf. Gravmonument for en Heros; - vid. Virg. Aen. 4, 457, o. Sil. 1, 81 flgd.; — III) i Architecturen: en horizontal Tværbjelke, Vitruv. 4, 2 o. 7; cf. Fest. p. 307.

1. tempŏrālis, e, [tempus]: som er el. varer alene i en vis Tid; - ∾ causa, Senec.; ligel. Quintil. 6, 2, 10: πάθος temporale esse; ligel. ∾ concessio, Digest.; — B) „bef." ogf. i Grammatiken; - ∾ verbum, (som betegner Tiden), Varr.; ∾ nomen (mensis, annus), Priscian.; - ∾ adverbia (pridem, nunc, modo), id. — 2. tempŏrālis, e, [2. tempus]: hørende til Tindingerne, venae, Veget. — *tempŏrālĭtas, atis, f.: Tilværelse i Tiden, (opp. aeternitas), Tertull.; o. — tempŏrālĭter, adv.: for en Tid, Tertull.; — [1. temporalis]. — tempŏrānĕus, 3, [1. tempus]: som skeer el. kommer til rette Tid, (efterel. f. tempestivus), Augustin.

*tempŏrārĭe, adv.: til el. for en Tid, Salvian.; af — tempŏrārĭus, 3: hørende el. indskrænket til en vis Tid, som skeer el. finder Sted deri; - ∾ liberalitas, Nep. Att. 11; ∾ amicitiae, Senec.; ∾ motus animi (ira: forbigaaende), Quintil.; ∾ ingenia, (forunderlige), Curt.; - non ergo temporarium et subitum est, quod etc., Plin. Pan. 91; o. — tempŏrātim, adv.: i Tiden, til sin Tid, Tertull.; — [1. tempus]. — tempŏri, som adv., f. und. 1. tempus. — Tempsa, ae, o. Tempsanus, 3, f. und. Temesa.

1. tempus, ŏris, (abl. tempori o. temperi, som adv., f. nedenf. nr. III), n., [besl. m. τέμνω, τέμω, skærer, altf. oprdl.: Afsnit, Afdeling, navnl. af Tiden]; I) „egenl."; A) en vis Del af Tiden, Tidsrum el. Tidsafsnit; - ut tempus est diei, (som det er til Dags), Ter. Heaut. 1, 2, 38; men ∾ extremum diei, Cic. d. Or. 1, 7; ut, quocumque noctis tempore etc., vid. Liv. 25, 8; - ∾ matutina, (Morgentimerne), Cic. Fam. 7, 1; omni tempore anni, id. Verr. 4, 48; cf. Caes. B. G. 1, 54, o. id. ibd. 7, 8; ∾ hibernum anni, Hirt. B. Al. 43; hiemali tempore, Cic. Div. 2, 14; temporibus aestivis, id. Verr. 5, 31; men Lucr. 2, 32: quum ··· anni Tempora conspergunt viridantes floribus herbas, etc.; f. ogf. Cic. N. D. 1, 2: tempestates ac temporum varietates, etc.; — B) en vis Tid el. en Tid, el. Tiden; 1) „alm."; - tempus est pars quaedam aeternitatis etc., Cic. Inv. 1, 26; cf. Varr. L. L. 6, 2: tempus esse intervallum mundi motus etc.; f. ogf. Cic. Univ. 9: hos siderum errores id ipsum esse, quod rite dicitur tempus, etc.; - neque, ut celare posset, tempus spatium ullum dabat, Ter. Hec. 3, 3, 14; men nisi tempus et spatium datum sit, etc., Cic. Quint. 1; ex hoc tempore, id. Sest. 1; cf. Ovid. Fast. 4, 151; ex quo tempore, Cic. Fam. 3, 4; men ab infinito tempore etc., vid. id. N. D. 1, 9; men ad infinitum tempus, (opp. a principio), vid. id. ibd. 1, 1; men tempus in omne, Ovid. Trist. 1, 3, 34; men id temporis, (paa den Tid), Cic. Catil. 1, 4; cf. Flor. 2, 17; eodem tempore, (til samme Tid), Liv. 25, 5; ligel. uno eodemque

tempore, Cic. Sest. 10; cf. Caes. B. G. 2,5, oftere; men flagrantissima eo in tempore gratia etc., vid. Tac. Ann. 11, 29; cf. Ovid. Met. 1,314; longo tempore, (længe), Ovid. A. A. 1,38; cf. Liv. 2,1; brevi tempore, (i en kort Tid), Cic. N. D. 1, 3; cf. id. Acad. 2, 31, ogs. Ovid. Her. 3, 24; omni tempore, (hele Tiden, bestandigen), Caes. B. G. 2, 17; cf. Ovid. Met. 10, 135; men tempore in omni etc., vid. Lucr. 1, 27; nullo tempore, (aldrig), Ovid. Am. 1, 15, 20; quodam tempore, (engang), Cic. Fin. 5, 2; cf. id. d. Rep. 1, 28; ligel. Ovid. Met. 13, 734: aliquo quoque tempore virgo, etc.; praesenti tempore, (for nærværende Tid), Ovid. Fast. 3, 478; men primo tempore, (først), id. ibd. 3, 440; - ~ nascendi, Cic., committendi proelii, Caes.; ~ edendi, Hor., curandi, id.; a primo tempore aetatis, Cic. N. D. 1, 3; cf. Caes. B. C. 1, 86; men in ipso immolationis tempore etc., vid. Cic. Div. 1, 52; - ogs. in pl.; ~ certis, ogs. ~ quibusdam, (til visse Tider), id.; ligel. ~ superioribus, id. Fam. 5, 17; cf. id. ibd. 1, 9; men Ciceronis temporibus, Quintil. 1, 7, 20; circa tempora illa, id. 11, 3, 143; men ~ optimis, Cic. Sest. 2; — 2) „bes.": den rette el. passende Tid, det rette Tidspunkt, καιρός; - mihi quoque Tempus tale eventurum, ut etc., Plaut. Merc. 5, 4, 38; cf. Cic. Phil. 7, 9: tempus habes tale, quale nemo habuit umquam; ligel. Plaut. Mil. gl. 4, 3, 8: Dicasque, tempus maximum esse, ut eat domum; - tempus est, c. inf., Cic. d. Or. 2, 42; ligel. ~ conari etiam majora, Liv. 6, 18; cf. Virg. Aen. 5, 638, o. Hor. Ep. 2, 2, 215; — II) „overf."; A) Tiden med Hensyn paa en vis Beskaffenhed; bf. Tidsomstændighed, Tilstand el. Stædne, obl.; in pl.: Forholde el. Omstændigheder, obl.; - quid a me cujusque tempus poscat, Cic. Planc. 32; cf. id. Manil. 1, o. id. Arch. 6; men tempori cedere, id est, necessitati parere, semper habitum est sapientis, id. Fam. 4, 9; in rei publicae magnum aliquod tempus (pecuniam conferre), id. Off. 3, 24; men indignatus, dici ea in tali tempore, audirique, etc., Liv. 30, 37; - incidunt saepe tempora, quum etc., Cic. Off. 1, 10; cf. id. Fam. 2, 18: tempora rei publicae qualia futura sint, quis scit? men cedere temporibus, vid. id. Mil. 1; cf. Hor. Od. 4, 9, 36; ogs. mærkes Virg. Aen. 7, 37: quae tempora rerum (fuerint), etc.; — B) „teknisk"; a) i Rhetoriken o. i Prosodien: Tidsmaalet el. Quantiteten; - rhythmi spatio temporum constant, Quintil.; cf. Hor. Sat. 1, 4, 58, o. Cic. Orat. 57; — b) i Grammatiken: Verbets Tid el. Tempus, Varr., Quintil; — III) som adverbiale Dictioner mærkes; aa) tempore, ogs. (som adv.) tempori o. temperi: til rette Tid, betimeligen; - qui vult sua tempori conficere officia, Plaut. Rud. 4, 2, 16, oftere; - Temperi huic hodie anteveni, id. Trin. 4, 2, 66; cf. id. Men. 2, 3, 90, oftere; - ego renovabo commendationem, sed tempore, Cic. Fam. 7, 18; data tempore prosunt (vina), Ovid. Rem. Am. 131 flgd.; s. ogs. Phaedr. 4, 11: scelera ··· puniri tempore, etc.; men Ovid. Fast. 1, 476: Multa ··· tempore nacta fidem, etc., (med Tiden, i Tidens Længde); — b) compar. temperius: tidligere, (opp. serius), Ovid. Met. 4, 198; ligel. temporius, Colum. 8, 4; - men Cic. Fam. 9, 16: temperius fiat, (mere maadeholdent el. sparsomt); — bb) ad tempus; a) til rette Tid, til den bestemte Tid; - ad tempus redire, Cic. Att. 13, 45; cf. Liv. 38, 25; — b) for en Tid, for en kort Tid, for et Øieblik; - quae (perturbatio animi) plerumque brevis est, et ad tempus, Cic. Off. 1, 8; cf. Liv. 28, 42: dux tumultuarius ··· ad tempus lectus; — cc) ex tempore: strax, i Øieblikket, uden Ophold, obl.; vid. Cic. d. Or. 1, 50, o. id. Arch. 8; — dd) in tempore: til rette Tid; - In tempore ad eam veni, Ter. Heaut. 2, 3, 133; cf. Liv. 8, 7, o. id. 33, 5; men Tac. Ann. 1, 58: quo ludibrio conflictatus sit, in tempore memorabo, (til sin Tid); — ee) hertil mærkes endnu; a) in tempus: for en Tid el. for en kort Tid; - scena in tempus structa etc., Tac. Ann. 14, 20; — b) per tempus: til rette Tid, (forel.); - per tempus subvenistis mihi, Plaut.; cf. id. Men. 1, 2, 30, o. Ter. Heaut. 5, 1, 10, oftere; — c) pro tempore: efter Omstændighederne; - ut ··· consilium pro tempore et pro re caperet, Caes. B. G. 5, 8; cf. Sall. Jug. 49, o. Ovid. Trist. 4, 2, 23; — d) post tempus: for silde; vid. Cic. Quint. 17.

2. tempus, ŏris, n.: Tindingen; [ligesom frgd. af τέμνειν: at skære, neml. som Grændselinie el. Forbindelse, sutura]; vid. Cels. 8, 1: duae suturae super aures tempora a superiore capitis parte discernunt; - (kan ogs. sammenlignes m. Grækernes τὰ καίρια, (det rette Sted, hvor et stærkere Slag derpaa er dødbringende); - ~ dexterum capitis, Vitruv.; per tempus utrumque, Virg. Aen. 9, 418; cf. Flor. 4, 12; - oftere in pl.; vid. Virg. Aen. 5, 416, o. Hor. Od. 1, 7, 23; — b) „poet." ogs. f. Hovedet; - jacuit pulsus tria tempora ramo Cacus, (i. e. tria capita), Propert. 4, 9, 15; ligel. Usque dum tremulum movens Cana tempus anilitas Omnia omnibus annuit, Catull. 61, 161; - ligel. „poet." f. Ansigtet; vid. Propert. 2, 18, 83, o. id. 2, 18, 2. — Tempўra, orum, n.: By i Thracien, Liv. 38, 41, Ovid. Trist. 1, 10, 21.

*tēmŭlenter, adv.: i Drukkenskab, Colum. 8, 8; o. — tēmŭlentĭa, ae, f.: beruset Tilstand, Drukkenskab, Plin. 14, 14, oftere; af — tēmŭlentus, 3, [besl. m. temetum]: drukken el. beruset; - ~ mulier, Ter.; qui ··· temulentus etc., Cic. Sest. 9; - ogs. om en Tilstand; apud Vitellium omnia indisposita, temulenta, etc., Tac. Hist. 2, 68; compar., temulentior, Sidon.; — B) ogs. „overf.": caesariem ambrosia temulentam etc., (dryppende deraf), Appul.

ten', f. tene, s. und. tu. — tĕnācĭa, ae, f.: Fastholden; bf. „overf.": Uregerlighed el. Vildhed, (som Hestens), Enn. ap. Non.; — tĕnācĭtas, atis, f.: Fastholden; - partim unguium tenacitate (i. e. unguibus tenacissimis) arripiunt (cibum animalia), partim aduncitate rostrorum etc., Cic. N. D. 2, 47; — II) „overf.": Paaholdenhed el. Gnieri; - aliquam tamen causam tenacitatis etc., Liv. 34, 7; o. — tĕnācĭter, adv.: fast; ogs. holdende fast derpaa, Ovid. Her. 9, 21; compar., ~ infigi, Macrob.; — II) ogs. „fig.": vedholdende el. haardnakket; - An miseros tristis fortuna tenaciter urget? Ovid. Her. 3, 43; superl., ~ dissimulare, Appul.; — [tenax]. — tĕnācŭlum, i, n., [teneo], ligesom retinaculum: det Redskab, hvormed noget holdes fast el. tilbage, Ter. Maur. praef.

tĕnax, ācis, adj., [teneo]: som holder fast, som holder; I) „egentl."; A) „alm."; - dente tenaci Ancora fundabat naves, Virg. Aen. 6, 3; cf. id. ibd. 12, 404: prensatque tenaci forcipe ferrum; men ~ vinclum, id., Ovid.; ~ hedera arborem implicat, Catull. 61, 64; men Tac. Ann. 1, 63: ~ loca gravi coeno; - ogs. c. gen.; ~ (herba) vestium, Plin. 27, 15; ligel. in compar., cutis tenacior capilli, id. 23, 39; — b) ogs. subst., tenaces: som holde fast, navnl. Baand el. Liner, hvormed Frugter opbindes, Pallad.; — B) „bes." o. „neutral.": fast, som sidder fast, som holder sig fast dertil; - ~ gramen, Hor. Epod. 2, 24; men glebis tenacissimum solum, Plin. Ep. 56; men ~ cerae, (klebende fast), Virg.; men Turpe, referre pedem, nec passu stare tenaci, Ovid. Pont. 2, 6, 21; men pondere tenacior navis, Liv. 28, 30; — II) „fig."; A) „overf.": som holder fast derpaa el. som sparer derpaa, sparsom el. karrig; - filius familias patre parco ac tenaci, Cic. Coel. 15; restrictos et tenaces etc., id. Planc. 22; men med Lune: tenaxne ejus pater est? Th. immo edepol pertinax, Plaut. Capt. 2, 2, 39; cf. Ter. Ad. 5, 4, 12; - ogs. c. gen.; quo tenaciores armorum essent, etc., Suet. Caes. 67; cf. Ovid. Met. 7, 657; — B)

„ment."; 1) til det Verre: som holder fast derved, ud-holdende, bestandig, standhaftig; m. o. ud. gen.; - natura tenacissimi sumus eorum, quae rudibus annis percepimus, Quintil. 1, 2, 5; memoria tum etiam tenacissima est, id. 1, 1, 19; tenax propositi, id., Hor.; ligel. tenax ficti pravique (Fama), Virg.; men Ovid. Am. 2, 6, 14: Et stetit ad finem longa tenaxque fides; — 2) ogs. dadlende: halsstarrig el. utæmmelig, haardnakket; - Vidi ego nuper equum contra sua vincla tenacem, Ovid. Am. 3, 4, 13; men id. Pont. 1, 2, 63: Quum video, quam sint mea fata tenacia, frangor; ∾ ira Caesaris, id.; men ∾ morbi, Suet. Claud. 2. — Tenchtĕri, el. Tencteri, orum, m.: germanisk Folk ved Rhinen, (hvor nu Cleve og Berg), Caes. B. G. 4, 1 o. 4, oftere, Tac. Germ. 32, oftere.

tendĭcŭla, ae, f.: liden Slynge; vf. „overf."; - tum aucupia verborum et litterarum tendiculas in invidiam vocant, etc., Cic. Caecin. 23; af — tendo, tĕtendi, tentum o. tensum, 3, v. a. o. n., [besl. m. τείνω, i. e. tendo]; I) act.: spænder, udspænder, udstrækker; A) „egentl."; - ∾ plagas, Cic., retia (alicui), Propert.; cf. Tibull. 1, 6, 6; ∾ arcum, Hor.; men id. Od. 1, 29, 9; ∾ sagittas arcu; ligel. ∾ spicula cornu, Virg. Aen. 9, 606; cf. id. ibd. 5, 508: pariterque oculos telumque tetendit; men ∾ barbiton, (stemme den), Hor.; men ∾ lora manu, (stramme dem), Ovid. Am. 3, 2, 71; men Lucr. 2, 618: Tympana tenta tonant palmis; men tenta, orum, ogs. tentus, i, (sensu obscoeno), Catull., Martial.; - ∾ grabatos restibus, Lucil. ap. Non.; tenta cubilia, Hor. Epod. 12, 12; alterum illi jubet praetorium tendi, Caes. B. C. 3, 82; men „poet.": Tendunt vela noti, Virg. Aen. 3, 268; - men Lucr. 5, 482: qua nunc se ponti plaga caerula tendit, (udstrækker sig); - ∾ manus ad aliquem el. alicui, (bedende at udstrække sine Hænder derimod), Cic. Font. 17; cf. id. Catil. 4, 9; ligel. ∾ manus ad coelum, Caes., brachia orantia ad aliquem, Ovid. Pont. 2, 9, 65; men Cic. Phil. 10, 4, „alleg.": quae quidem (Graecia) nunc tendit dextram Italiae, (rækker den Haanden for at hjelpe); - ogs. rækker hen for at give; vid. Virg. Aen. 2, 674, o. id. Ge. 4, 535; — b) „bef.": at rette el. styre, odl.; - unde et quo cursum tenderent? Liv. 23, 34; ∾ iter ad naves, Virg. Aen. 1, 656; men Lucr. 5, 630: cum signis tendere cursum, (om Maanen: følge dermed); — B) „fig."; - ∾ insidias alicui, (lægge Snarer derfor), Cic. R. Com. 16, Sall. Catil. 17; - ∾ animum, (anspænde), Stat.; men ultra legem tendere opus, (udstrække det over den rette Grændse el. altfor vidt), Hor. Sat. 2, 1, in.; men sermone benigno Tendere noctem, (tilbringe dermed), id. Ep. 1, 5, 11; - praesidium clientibus atque opem amicis ··· porrigentem atque tendentem (ligesom rækkende) etc., vid. Cic. d. Or. 1, 40; — II) neutr.; A) „egentl.": at rette el. vende sig selv el. sin Vei derhen, at stræbe el. drage derhen; - cursuque amens ad limina tendit, Virg. Aen. 2, 321; cf. Suet. Caes. 85; ∾ ad metam, Ovid.; men Plin. Ep. 1, 5: quum alter ad alterum tenderemus; men unde venis, et quo tendis? Hor. Sat. 1, 9, 62; tendimus huc omnes, Ovid. Met. 10, 34; - ∾ Venusiam, Cic., Beneventum, Hor.; — b) ogs. om Ting o. om Begreber; - levibus in sublime tendentibus, Plin.; sursum tendit palmes, Colum.; cf. Lucr. 4, 180: In quemcumque locum diverso numine tendunt (simulacra); cf. ibd. 613; - „poet." ogs. m. Maalets acc.; tunc aethera tendit ··· fragor, Lucan. 7, 477; - ofte ogs. om Localiteter; gula tendit ad stomachum, is ad ventrem, Plin. 11, 66; - quae (via) Ditis magni sub moenia tendit, Virg. Aen. 6, 541; Taurus mons ad occasum tendens, Plin.; Portae Caspiae ··· per Iberiam in Sarmatas tendunt, id.; men „poet.": ceu mollis qua tendit Ionia, (udstrækker sig), Propert. 1, 6, 31; — B) „fig."; 1) „overf." f. tendere tentoria: opslaae Telte; vf. at leve under Telte, at være leiret, at campere; - qui sub vallo tenderent etc., Caes. B. G. 4, 37; cf. Virg. Aen. 2, 29, o. ibd. 8, 605; ligel. ut iisdem castris tenderet, Liv. 44, 13; cf. Tac. Hist. 1, 55: iisdem hibernis tendentes; men ibd. 59: Lugduni tendentes, (som der laae i Qvarter); — 2) „ment."; aa) „alm.": ligesom at sigte el. stræbe derefter, at rette sin Omhu el. Opmærksomhed derpaa; - ad reliqua alacri tendebamus animo etc., Cic. Div. 2, 2; ∾ ad altiora et non concessa, Liv. 4, 13; men Ovid. Trist. 4, 10, 17: Frater ad eloquium viridi tendebat ab aevo, (lagde sig efter Veltalenheden); - ∾ ad Carthaginienses ··· ad societatem Romanam, vid. Liv. 24, 5; cf. ibd. 28: quum alii alio tenderent; - teneo, quorsum haec tendant (i. e. spectent: hvad det sigter til el. betyder)? Plaut.; cf. Hor. Sat. 2, 7, 21; — b) saal. ogs. m. Maalets el. Hensigtens Infinitiv; - vid. Virg. Aen. 2, 220, o. Hor. Ep. 1, 7, 31; ligel. quod efficere tendimus, Quintil.; cf. Liv. 6, 38: si tamquam captae civitati leges imponere tenderent; cf. Hor. Od. 3, 4, 51, oftere; — bb) „bef.": at arbeide el. stræbe derimod el. derfor; at kæmpe el. stride derimod el. derfor; - nec tendere tantum Sufficimus, Virg. Aen. 5, 21; cf. ibd. 13, 553: vasto certamine tendunt; ligel. magna vi tendere, (kæmpe af alle Kræfter), Sall. Catil. 60; men Liv. 34, 34: adversus tendendo, (ved at arbeide derimod); cf. ibd. 24, 31: si ultra tenderent, (dersom de gik videre); men acrius tendenti (alicui) concedere, Tac. Ann. 2, 74; men Liv. 3, 15: eo acrius contra tribuni tendebant, ut etc.; ligel. m. flgd. ne, id. 4, 8; men Cic. Fin. 2, 5: quid tendit (hvi strider han)? quum etc.; men Virg. Aen. 9, 377: nihil illi tendere contra, (de svarede intet); — III) partic. tensus (o. tentus), 3, ogs. som adj.: spændt el. strammet el. stram; - via rectissima linea tensa, Quintil.; tensum collum, id.; remissis magis, quam tensis (digitis), id.; - ogs. in compar., vox ··· quo tensior etc., vid. id. 11, 3, 42; vf. — tendor, oris, m.: Anspændelse el. Anstrængelse; - ∾ faucium, Appul.

Tĕnĕa, ae, f., Τενέα: By paa Peloponnesus, imellem Corinthen og Mycene, Cic. Att. 6, 2. — tĕnĕbellae, arum, f., demin.: Mørke, Claud. Mam. d. Stat. Anim.; af — tĕnebrae, arum, (sing. tenebra, ae, Lamprid.), f.: Mørke, (omtr. imellem obscuritas o. caligo); I) „egentl."; A) „alm."; - quum obscurato sole tenebrae factae essent repente, Cic. d. Rep. 1, 16; tetrae tenebrae et caligo, id. Agr. 2, 17; cf. Sall. Catil. 55; primis tenebris, Liv. 33, 47; ipsis noctis tenebris, Quintil.; cf. Virg. Ge. 1, 248: obtenta densantur nocte tenebrae; men Cic. Fin. 3, 11: homines tenebras et solitudinem nacti, nullo dedecore se abstineant; — B) „bef."; a) Nattens Mørke el. Natten; - luce, non tenebris (redire), Cic. Phil. 2, 30; primis tenebris (movere: brække op), Liv. 31, 23; saal. ogs. tenebris, (om Natten), Tibull., Ovid., per tenebras, Lucan.; — b) Mørke for Øinene (under en Besvimelse); - oculorum vertigines tenebraeque, Plin.; cf. Ovid. Met. 2, 181, o. Virg. Aen. 11, 824; ligel. Plaut. Curc. 2, 3, 29: tenebrae oboriuntur, genua inedia succidunt; — c) Dødsmørke el. Døden, („poet." o. sieldn.); - vid. Propert. 2, 16, 17; men Plaut. Pseud. 1, 1, 88, m. Lune: Certum est mihi, ante tenebras (i. e. ante noctem) persequi tenebras (i. e. mortem); — d) Blindhed, (ligel. „poet." o. sieldn.); - vid. Lucr. 3, 416, o. Ovid. Met. 3, 515 o. 525; — 2) „concret": mørkt Sted, og det navnl. om et mørkt Bad, Martial. 2, 14, om et Fængsel, Sall. Jug. 19, om et Smuthul, Catull. 55, 2; men om Underverdenen, id. 3, 13: ∾ malae Orci; ligel. ∾ infernae, o. Stygiae, Virg.; cf. Ovid. Met. 15, 154; — II) „fig.": Aandsmørke el. Aandsforvirring, Uvidenhed, Dunkelhed, odl.; - obducere tenebras rebus clarissimis, (formørke dem), Cic. Acad. 2, 6; cf. ibd. 19; men comisk: Quas

tu mihi tenebras cudis? Plaut. Epid. 3, 4, 40; - quae jacerent in tenebris (vare alddeles ubekiendte), nisi etc., Cic. Arch. 6; cf. id. Att. 7, 11: quaeso, quid hoc est? ··· mihi enim tenebrae sunt; men id. Pis. 26, som Skældsord: o tenebrae! o lutum! etc.; - qui tibi ··· error, quae tenebrae erunt? id. Div. in Caecil. 14; cf. Lucr. 2, 15: Qualibus in tenebris vitae quantisque periclis Degitur hoc aevi, quodcumque est!

tĕnĕbrārĭus, 3, [tenebrae], homo, Vopisc. Firm. 2, rimel.: = tenebrio; inc. — tĕnĕbrātĭo, onis, f., [tenebro]: Formørkelse, visus, Coel. Aur. — tĕnĕbresco (el. -asco), ĕre, v. inch. n., [tenebrae]: at blive mørk, Augustin. — tĕnĕbrĭco, avi, 1, v. n., [tenebricus]: at blive mørk; - sol tenebricavit, Tertull. — *tĕnĕbrĭcōsĭtas, atis, f.: Mørke el. Dunkelhed for Øinene, Coel. Aur.; af — tĕnĕbrĭcōsus, 3: fuld af Mørke el. Dunkelhed; mørk el. formørket; - ∾ sensus esse, (non obscuros), Cic. Acad. 2, 23; ∾ popina, id. Pis. 8; men ∾ libidines, (som drives i Skiul el. hemmeligen), id. Prov. cons. 4; men superl., ∾ illud tempus ineuntis aetatis tuae, id. Vatin. 5; - men „poet.": ∾ iter, (til Underverdenen), Catull. 3, 11; af — tĕnĕbrĭcus, 3, [tenebrae]: mørk, dunkel, plaga, (d. e. Underverdenen), Cic. (poëta) Tusc. 2, 9; ∾ vestis, (sort), Tertull.

tĕnĕbrĭo, onis, f.: som helst færdes i Mørke, en Bedrager el. Skulker, Afran. ap. Non., Varr. ibd.; o. — tĕnĕbro, are, v. a.: formørker, Appul., Ammian.; — [tenebrae]. — tĕnĕbrōse, adv.: mørkt el. dunkelt, Hieronym.; af — tĕnĕbrōsus, 3, [tenebrae]: mørk el. dunkel; I) „egenl."; - Aëra dimovit tenebrosum, Virg. Aen. 5, 839; ∾ Tartara, Ovid.; ∾ sedes, id.; - compar., ∾ carcer, Tertull.; — II) „fig."; - ∾ cor, Prudent.; superl., ∾ error, Tertull.

Tĕnĕdĭus, 3, f. und. flgd. — Tĕnĕdos (-us), i, f., Τένεδος: Øi i Ægæerhavet, ved Kysten af Troas, benævnt efter den, ifølge hans strænge Retfærdighed, som Guddom dyrkede K. Tenes el. Tennes, Mela 2, 7, Plin. 5, 39, o. A.; s. ogs. nedens.; — B) df. Tĕnĕdĭus, 3, tenedisk, securis, (som Ordsprog om en stræng Retfærdighed, s. ovens.), Cic. Qu. Fr. 2, 11, 2; — b) in pl.: Tenedii, orum m.: Indvaanerne af Tenedos; - Tenedo Tenen ipsum abstulit (hans Billede), qui apud Tenedios sanctissimus deus habetur, etc., Cic. Verr. 2, 19.

tĕnellŭlus, 3, demin.: yderst fin el. blød, haedus, Catull. 17, 15, manus, Laev. ap. Priscian.; af — tĕnellus, 3, demin. af tener: yderst fin el. blød; - Bellam et tenellam Casinam, etc., Plaut. Casin. a. 1, v. 20; men Epirota (grammaticus) tenellorum nutricula vatum, vid. Dom. Mars. ap. Suet, Gramm. 18; ∾ vultus, Stat.; - ∾ ungulae pullorum equinorum, Varro.

tĕnĕo, tĕnŭi, tentum, 2, v. a. o. n.; I) act.: holder (i Haanden, odl.), har; I) „egenl."; - Tene sis argentum! etiam tu argentum tenes? Plaut. Pers. 3, 3, 9; cf. id. Merc. 5, 2, 43; men quum pyxidem teneret in manu, Cic. Coel. 26; ligel. ∾ manu aliquid, Quintil., Ovid., Hor.; ligel. ∾ aliquid dextra, digitis, lacertis, etc., Ovid.; ∾ cibum ore, Phaedr.; ogs. ∾ decoctum in ore, Plin.; ∾ aliquem in sinu, Ovid., ogs. aliquem sinu, id.; - ordsprogvis heder, manu tenere aliquid: ligesom at have i Haanden, d. e. at have fuldt Bevis derfor; quum res non conjectura, sed oculis et manibus teneretur, Cic. Cluent. 7; cf. id. Off. 3, 17; — B) „fig."; I) „overf."; aa) har el. holder i Besiddelse, besidder el. eier; - propterea quod ··· multa hereditatibus ··· tenebantur sine injuria, Cic. Off. 2, 23; ∾ locum, (have inde el. beherske), Liv. 1, 5, o. Hor. Od. 3, 17, 8; cf. ibd. 3, 14, 15: tenente Caesare terras; ∾ rem publicam, Cic. Sest. 19, oftere; ∾ summam imperii, Caes. B. G. 3, 22; ∾ scenam, (have inde), Suet. Tib. 7; men ∾ centurias equitum, (raade over deres Stemmer), Cic. Fam. 11, 16; - navnl. ogs. om Besiddelsen af den elskede Gienstand; Te tenet; absentes alios suspirat amores, Tibull. 1, 6, 35; ligel. Virg. Ecl. 1, 32: dum me Galatea tenebat; s. ogs. Ovid. Her. 2, 103, o. id. ibd. 15, 88; men Ter. Heaut. 2, 4, 27: Teneone te, etc.? — b) men ogs. heder teneo te: har dig (neml. fangen), Cic. Quint. 20; ligel. id. Acad. 2, 48: teneo te, inquam, nam etc.; — bb) holder fast derpaa, beholder, bevarer, forsvarer, odl.; - legio ··· locum non tenuit etc., Caes. B. C. 1, 44; cf. Virg. Aen. 8, 653; - ogs. at holde i Forvaring el. i Fangenskab; vid. Hor. Ep. 1, 16, 77, o. id. Od. 3, 11, 44; - fremdeles: ∾ cursum, (holde el. styre den rette el. lige Vei), Cic. N. D. 3, 34; cf. Caes. B. G. 5, 8: cursum non tenuit etc.; men Virg. Aen. 1, 370: quove tenetis iter? — b) df. ogs. ∾ locum el. regionem: at naae el. komme derhen; - vid. Liv. 1, 37, o. id. 30, 25; ligel. ∾ Hesperiam, Ovid. Fast. 1, 498; ∾ portus, id.; — cc) holder fast el. holder tilbage, opholder el. standser; - quem (tabellarium) diutius tenui, quia etc., Cic. Att. 11, 3; hvs. pass. teneri: blive opholdt el. forsinket, id. Fam. 16, 7; men ibd. 11, 16: non tenebo te pluribus; hvs. id. Verr. 1, 13: ne diutius teneam (sc. vos); men tenuit mora nulla vocatos, vid. Ovid. Met. 1, 167; - Texendae sepes etiam, et pecus omne tenendum, Virg. Ge. 2, 371; men Vix a te videor posse tenere manus, Ovid. Am. 1, 4, 10; cf. Hor. Sat. 2, 7, 44, ogs. id. Od. 1, 18, 13; - ∾ sese castris, loco idoneō, (holde sig el. forblive der), Caes. B. G. 3, 17; ∾ sese ab accusando, Cic. Qu. Fr. 3, 2; nec se tenuit, quin etc., id. Acad. 2, 4; ligel. „medial.": teneri non potui, quin etc., id. Att. 15, 14; men Sed te, ne faceres, tenuit reverentia famae, vid. Ovid. Met. 7, 146; — 2) „ment." o. „ethisk"; aa) aandigen at holde el. have, d. e. at fatte el. begribe, at vide el. indsee; - tenes, quid dicam, (forstaaer du det)? Ter. Heaut. 4, 3, 22; quae a Romanis auguribus ignorantur, a Cilicibus ··· tenentur? Cic. Div. 1, 2; Quin id erat curae, quo pacto cuncta tenerem, Hor. Sat. 2, 4, 8; - ogs. c. infin.; Nullus frugi potest esse homo, nisi qui et bene et male facere tenet, Plaut. Bacch. 4, 4, 10; ogs. m. Objectsætning, Lucr. 3, 649; — bb) holder fast derved, overholder el. opretholder, forsvarer; - si consuetudinem meam ··· tenuero, Cic. Phil. 1, 11; cf. ibd. 5, 13; est boni viri, haec duo tenere in amicitia, etc., id. Lael. 18; si eum (morem) teneremus, id. Off. 3, 10; cf. Virg. Aen. 3, 408; ∾ propositum, vid. Caes. B. C. 3, 43; ∾ auctoritatem, imperium in suos, Cic. d. Senect. 11; - plebs tenuit, ne etc., Liv. 4, 30; ligel. m. flgd. ut, Plin. Ep. 6, 5; - ∾ memoriam alicujus cum benevolentia, Cic. Fam. 6, 2; men memoriā tenere, m. Objectsætning, id. Catil. 3, 8, oftere; - ogs. absol., tenere (sc. memoriā): at mindes, at huske; numeros memini, si verba tenerem, Virg. Ecl. 9, 45; cf. Hor. A. P. 336; — cc) opnaaer det Søgte el. Attraaede; - teneri aliter res non potest, Cic. Fam. 1, 1; ∾ regnum, vid. id. Agr. 2, 17; cf. Liv. 42, 11: quae etc., admirando rerum successu tenuisse (Persea); — b) df. ogs.: har inde, har i min Magt, er Herre derover; - quum rem publicam opes paucorum, non virtutes, tenere coeperunt, Cic. d. Rep. 1, 34; cf. ibd. 38: si consilio pulso, libidines iracundiaeve tenerent omnia; — dd) tilbageholder el. indskrænker, binder el. forpligter, odl.; - ∾ iracundiam, Cic., cupiditates, id.; ∾ risum, id., Hor.; men ∾ ea, quae occurrunt, etc., (tilbageholde sine Indfald), Cic. d. Or. 2, 54; - quamquam leges eum non tenent (forpligte ham ikke), Cic. Phil. 11, 5; men teneri ea poena, quae est de vi, (være derunder), id. Qu. Fr. 2, 3; teneri testibus honestissimis in re perspicua, id. Caecin. 2; teneri caedis, (være skyldig deri el. overbeviist derom), Quintil.; teneri repetundarum, Tac.,

facti, Digest.; - quae te tanta pravitas mentis tenuerit ··· ut etc., Cic. Vatin. 6; men magna me spes tenet, bene mihi evenire, quod mittar ad mortem, id. Tusc. I, 41; cf. Sall. Jug. 3: nisi forte quem inhonesta et perniciosa libido tenet; - teneri studio philosophiae, Cic., amore magno, Virg.; neque ira, neque gratia teneri, Cic.; men id. Fin. 5, 18: ut pueri pompa, ludis ··· teneantur; ligel. id. Acad. 2, 7: ut oculi pictura teneantur, aures cantibus; — ee) at indeholde el. omfatte; - ut homines deorum agnatione et gente teneantur, Cic. Leg. 1, 7; cf. id. Off. 1, 45; saal. ogs. Hor. Sat. 2, 3, 46: haec magnos formula reges ··· tenet; men Cic. Verr. 3, 98: ipsam rationem arandi spe magis ··· quam fructu atque emolumento teneri; — II) neutr.; A) „egenl.": at holde Stand el. at opholde sig paa et Sted; - qua abscisae rupes erant, statio paucorum armatorum tenebat, Liv. 32, 5; cf. id. 3, 62: nam quum etc., duo extra ordinem millia tenuere; — B) bf. „fig."; 1) „overf.": at have inde, at besidde; - tenent Danai, qua deficit ignis, Virg. Aen. 2, 505; saal. ogs. Cic. Att. 2, 18, o. id. ibd. 7, 12: qui tenent (sc. rem publicam): Magthaverne el. de herskende Personer; — b) tenere, absol., f. tenere cursum el. iter: at styre derhen; - primo ad Mendin tenuere, Liv. 31, 45; ogs. c. acc. loci; ∾ Diam, Ovid., Creten, id.; men id. Met. 2, 140: medio tutissimus ibis ··· Inter utrumque tene; — c) at holde ved el. at holde sig, at vedvare, obl.; - imber continens per totam noctem ··· tenuit, Liv. 23, 44; cf. id. 24, 47; — 2) ligel. „ment." el. om Begreber og Tilstande: at vedvare el. holde sig, obl.; - per aliquot dies ea consultatio tenuit, Liv. 2, 4; ligel. tenet fama, m. Objectssætning, id. 1, 4; men tenuit consuetudo, ut etc., Quintil. 3, 1, in.; men nomen illud tenet, id. 9, 4, 47; — not. a: partic. tentus, 3, (alene sild. o. sield.), Ammian., Digest.; — not. b: perf. tetinerit, Attius ap. Non.; perf. tetinisse, Pacuv. ibd.

tĕner, ĕra, ĕrum, [rimel. besl. m. teres o. τέρην]; I) egenl.": fin, tynd el. blod el. sprod, obl.; - terra tenera, tenerrima, (fin el. mulden), Cato; proceram et teneram palmam (slank) etc., Cic. Leg. 1, 1; ∾ radices, Caes., arbores, id.; ∾ caules, Hor., rami, Ovid.; ∾ lanugo mālorum, Virg.; ∾ aër, Lucr., Virg.; hoc teneram faciet (gallinam: mor), Hor. Sat. 2, 4, 20; cf. Gell. 15, 17: quod ··· ferae teneriores ad epulas fiunt; - ∾ virgines, Hor., ∾ conjux, id.; — II) „fig."; A) „overf.": ungdommelig, ung, spæd, obl.; - tener in cunis ··· puer, Propert.; teneros et rudes quum acceperunt etc., Cic. Leg. 1, 17; men ∾ manes, (de afdøde Spæde), Stat.; - ∾ vitulus, Hor., haedus, id.; ∾ tigris, Val. Fl.; equis vetulis teneros anteponere solemus, Cic. Lael. 19; men Ovid. Met. 15, 201: Nam tener (annus) et lactens, puerique simillimus aevo Vere novo est; - teneris adhuc annis, Plin. Pan.; teneriores anni, (opp. ferociores), Quintil.; a teneris, ut Graeci dicunt, unguiculis, (fra Barnsben), Cic. Fam. 1, 6; ligel. de tenero ungui, Hor. Od. 3, 6, 21; ogs. absol.: a tenero, Quintil.; ogs. in teneris, Virg. Ge. 2, 272; — B) „ment." o. „ethisk"; 1) „alm.": blod el. boielig, som let bevæges el. ledes; - sed est naturale in animis tenerum quiddam atque molle, quod etc., Cic. Tusc. 3, 6; quae quidem (virtus) est ··· in amicitia tenera atque tractabilis, id. Lael. 13; men id. Fam. 5, 21: teneriore mihi animo videbare, (alt for bevæget el. ængstelig), sicut etc.; men tenerae nimis Mentes, (forkelede el. umandige), Hor. Od. 3, 24, 52; - ∾ oratio etc., Cic. Orat. 18; cf. id. Brut. 9; ∾ versus, Hor., Ovid.; bf. ogs. om de elegiske Digtere: ∾ Propertius, Ovid. A. A. 3, 333; ∾ poëta, Catull.; men molli teneraque voce, Quintil.; cf. id. 9, 4, 31; ogs. Cic. Pis. 36: ∾ saltatores (umandige el. vellystige); — 2) „bef.": ungdommeligen blod el. boielig; - tenero ejus animo persuadere etc., Anton. ap. Cic. Att. 14, 13; teneri et rudes animi etc., Tac. Orat. 29; ligel. tenerae adhuc mentes, Quintil. 2, 4, 5.

*tĕnĕrasco, ĕre, v. inch. n.: at blive blod el. boielig; - Scilicet in tenero tenerascere corpore mentem, Lucr. 3, 766; — tĕnĕre, adv: blodt, fint; - ∾ dicere, Tac. Or. 26, recitare, Plin. Ep. 4, 27; - compar., Petron. Sat. 21; superl., Plin. 23, 35; — tĕnĕresco, v. inch. n.: at blive tynd el. blod; - in tantum tenerescere acinos, ut rumpantur, Plin. 17, 35; — tĕnĕrĭtas, atis, f.: Finhed, Blodhed, uvarum, Plin., brassicae, id., gemmae, id.; — II) „fig.": in primo ortu inest teneritas et mollities quaedam, ut etc., Cic. Fin. 5, 21; ∾ aetatis, Vitruv.; o. — tĕnĕrĭtūdo, ĭnis, f.: Blodhed, Finhed; - habere teneritudinem, (om Jorden: at være sprod el. mulden), Varr.; ∾ casei, Pallad., corticis, id.; - pueri primae teneritudinis, (i den spædeste Alder), Suet. Tib. 44; — [tener]. — Tenes, is, f. und. Tenedos. — tēnesmos, i, m., τεινεσμός: Svækkelse i Mastltarmen, Plin. 28, 59; men paa Græsk, Nep. Att. 21.

tĕnor, oris, m., [teneo]: Vedholdenhed, vedholdende Fart el. Bevægelse, uafbrudt Fortsættelse el. Fremgang; I) „alm."; - servatque cruenta tenorem (hasta), Virg. Aen. 10, 340; cf. Ovid. Met. 3, 113: placido educta tenore Tota patent (aulaea); men Liv. 41, 15: interrumpi tenorem rerum ··· minime convenire; ogs. tenorem pugnae servabant, id.; cf. id. 8, 38; ∾ vitae, id.; cf. Ovid. Her. 17, 14: Dumque tenor vitae sit sine labe meae; - men ∾ austeritatis (in smaragdis: alvorlig Grundtone el. Grundfarve), Plin. 37, 18; - men servare tenorem in narrationibus (Sammenhængen), Quintil.; — b) bf. som adv., uno tenore: i uafbrudt Række, uafbrudt; - uno tenore fluere, (om Foredraget), vid. Cic. Orat. 6; men Liv. 5, 5: si uno tenore peragitur (res); f. ogs. id. 22, 37 o. 47; ligel. id. 23, 49: ea caritas patriae per omnes ordines velut tenore uno pertinebat; — II) „bef." ogs. A) i d. sild. Retssprog; - ∾ legis: Lovens Sammenhæng el. Indhold el. Mening, Digest.; ligel. tenore sententiae perseverante, ibd.; — B) i Grammatiken: Betoning el. Tone el. Accent; - quum quantum, quale interrogantes gravi, comparantes acuto tenore concludunt, Quintil. 1, 5, 26; ligel. in pl.: adhuc difficilior observatio est per tenores vel accentus, ibd. 22. — Tēnos (-us), i, f., Τῆνος: en af de cycladiske Øer, (hod. Tino), Mela 2, 7, Plin. 4, 22, Liv., Ovid.

tensa, ae, f.: Vogn, hvorpaa Guderbillederne fores hen til de circensiske Lege; vid. Fest. p. 364; cf. Cic. Verr. 5, 72: omnes dii, qui vehiculis tensarum solennes coetus ludorum initis; - tensam ducere, Liv., deducere, Suet., (anføre den hidhorende Procession); — b) rimel. ogs. forel. alm.: enhver Vogn; - vende tensam atque mulos etc., Titin. ap. Non. — *tensĭo, onis f.: Spænding el. Udstrækning; - ∾ papilionum, Hygin. Gromat., in.; men in pl.: quae in eas tensiones includuntur (brachia), Vitruv. 1, 1; — II) „overf.": Nervernes Spænding, Krampe, Scribon., Veget.; o. — tensūra, ae, f.: = frgd.; - ∾ papilionum, Hygin. l. c.; — II) ∾ corporis: Krampe, Veget., Theod. Prisc.; — [tendo]. — tensus, 3, partic. af tendo.

*tentābundus, 3: tagende el. folende for sig; - ut aegre expeditus miles tendabundus manibusque retinens virgulta ··· demittere sese posset, Liv. 21, 36; — tentāmen, ĭnis, n.: Forsøg, Fristelse; (alene „poet." o. in pl.); - Prima fide (i. e. fidei) vocisque ratae tentamina sumpsit Caerula Liriope, Ovid. Met. 3, 341; cf. id. ibd. 7, 734; — tentāmentum, i, n.: Forsøg el. Prove; a) in pl.; - postquam mortalia cernunt Tentamina nihil ··· posse, vid. Ovid. Met. 15, 628; men ibd. 7, 728: ∾ fide (i. e. fidei); ∾ tui, Virg. Aen. 8, 144; men ∾ civilium bellorum, Tac. Hist.

2, 38; — b) in sing.; - tentamenti gratia (exponere controversiam), Gell. 9, 15; — tentātio, onis, f.: = frgd.; - ∾ eam esse perseverantiae suae etc., Liv. 4, 32, oftere; — II) bf. „overf.": Angreb el. Anfald; - a novis tentationibus (sc. morbi), etc., Cic. Att. 10, 17; o. — tentātor, oris, m.: Frister el. Forfører; - ∾ integrae Dianae (Orion), Hor. Od. 3, 4, 71; — [tento]. — tentīgo, ĭnis, f., [tendo]: Spænding el. Geilhed el. Brunst, obl., Hor., Martial., o. A. — tentīpellĭum, i, n., [tendo, pellis]; (forel. Ord); 1) hvad der spænder Skindet el. glatter Huden; vid. Afran. ap. Fest. p. 304; - navnl. etslags Sminke til Hudens Glatning, Titinn. ap. Fest. l. c.

tento, avi, atum, 1, v. a., intens. af tendo; I) „egenl.": oftere at gribe derefter el. tage derpaa; oftere at berøre el. beføle; - ut res prope dicam manu tentari possit, auct. ad Her. 4, 49; manibus quoque pectora tentat; - Tentatum mollescit ebur, Ovid. Met. 10, 282; men tentata utriusque pugionis acie, Suet. Ner. 49; ∾ flumen pede, Cic. Leg. 2, 3; ∾ caput in tenebris, Phaedr.; men Virg. Ge. 3, fin.: invisos si quis tentarat amictus, (havde rørt derved); — b) „bes." ogs. hos Lægerne: ∾ venas, (føle paa Pulsen), Quintil., Suet., Ovid.; — II) „fig."; A) „overf.": fiendligen at anfalde el. angribe; - simul ex terra scalis et classe moenia tentans, Caes. B. C. 1, 40; ∾ munitiones, Liv. 9, 35; ∾ Britanniam, Suet. Claud. 17, o. A.; ligel. ut ··· partem digredientium ··· universi non tentare possent, Vell. 2, 113; cf. Flor. 2, 14; — b) bes. ogs. om Sygdomme, obl.; - animi valentes morbo tentari non possunt, corpora possunt, Cic. Tusc. 4, 14; numquam tentari ab eo morbo, Plin.; cf. Caes. B. C. 3, 2: gravis auctumnus omnem exercitum valetudine tentaverat; cf. Suet. Aug. 81, oftere, Hor. Ep. 1, 6, 3, Virg. Ge. 3, 441, o. A.; - vina tentant caput, Plin.; cf. Virg. Ge. 2, 94; — B) „ment."; 1) „alm.": at undersøge el. prøve, at forsøge sig derpaa, at arbeide derfor; - quod iter per provinciam per vim tentassent, Caes. B. G. 1, 14; cf. Hor. Od. 3, 2, 32; ∾ Thetin ratibus, Virg. Ecl. 4, 32; ∾ Oceanum, Tac. Germ. 34; men rem frustra tentatam (dimittere), Caes. B. C. 1, 26; ∾ fortunam belli, id.; cf. Sall. Jug. 7; ∾ spem pacis, Liv. 21, 12; ∾ libertatem, id. 6, 18; ∾ intercessionem, id.; cf. id. 8, 3; ∾ carmina, Hor.; cf. id. Ep. 1, 17, 24 o. 34; - quum se ipse perspexerit, totumque tentarit, etc., Cic. Leg. 1, 22; cf. Quintil. 11, 2, 34: ut nos tentemus (sc. in arte memoriae), etc.; nullo modo animus audientis aut incitari aut leniri potest, qui modus a me non tentatus sit, Cic. Orat. 38; — b) m. Relativsætn., el. m. inf., el. m. ut; - tentavi, quid in eo genere possem, Cic. Tusc. 1, 4; - tentabo etiam de hoc dicere, Quintil.; tentarunt aequore tingi, Ovid. Met. 2, 172; men ibd. 9, 168: frustra tentata revelli (vestis); - quid ··· tentatur, nisi ut etc.? Cic. R. Am. 5; cf. Suet. Caes. 11; ogs. impers.: tentatum a trib. plebis, ut rogationem ferret etc., Liv. 4, 49; — c) absol.: Eu. ne inter tunicas habeas; St. tenta, qua lubet, Plaut. Aul. 4, 4, 20; cf. Hirt. B. G. 8, 23; — B) „bes.": forsøger el. prøver el. bearbeider; søger at vinde, frister el. lokker el. forfører, obl.; - quem ego toties omni ratione tentans etc., Cic. d. Or. 2, 3; utrum admonitus, an tentatus, etc., id. Verr. 1, 41; ∾ animos popularium, Sall. Jug. 48; cf. Suet. Tib. 12: ∾ animos singulorum ad res novas; men Cic. Cluent. 63: quum essent animi servorum et spe et metu tentati, ut etc.; ligel. ∾ animum precando, Virg. Aen. 4, 113; ∾ judicium pecunia, (søge at bestikke), Cic.; ∾ aliquem promissis ac minis, (søge at forføre), Tac.; men „poet.": ∾ deos multa caede bidentium, (søge at vinde dem derved), Hor. Od. 3, 23, 14; men ∾ Junonem, (om Ixion: forsøge Vold derimod), Tibull. 1, 3, 73, Ovid.; - ∾ rem publicam, (angribe el. beseide), Cic. Catil. 1, 3; in his rebus evertendis unius hominis senectus, infirmitas, solitudoque tentata est, id. Rab. perd. 1.

tentōrĭŏlum, i, n., demin.: lidet Telt, auct. B. Afr. 47; af — tentōrĭum, i, n., [tendo, udspænder]: et Telt, Suet. Aug. 96, oftere, Virg. Aen. 1, 469, Ovid., Lucan., o. A.; bf. — tentōrius, 3: hørende til et Telt; - ∾ pelles, (Skind dertil), Valer. ap. Treb. Claud. 14. — tentus, 3; I) partic. af tendo; — II) partic. af teneo. — Tentўra, orum, n., Τέντυρα, τά: By i Overægypten, (hod. Denderah), Juvenal.; heder ogs. Tentўris, ĭdis, f., Plin. 5, 11; — B) bf. 1) Tentўrītes, ae; a) adj.: tentyritisk, nomos, Plin. 5, 9; — b) subst. pl. Tentyritae, arum, m.: Indvaanerne af Tentyra, id., Senec.; — 2) Tentўrĭtĭcus, 3: = frgd., linum, Plin. 19, 2.

*tĕnŭābĭlis, e: fortyndende, unctiones, Coel. Aur.; o. — tĕnŭātim, adv.: fortyndet el. tyndt, Apic.; — [tenuo]. — *tĕnŭescens, tis, partic.: aftagende, (luna, opp. crescens), Censorin. frgm.; o. — tĕnŭĭcŭlus, 3, demin.: noget tynd el. ringe el. ubetydelig; - ∾ apparatu ··· fuisse contentum, Cic. Fam. 9, 19; af — tĕnŭis, e, („poet." ogs. disyll. tēnvis, Lucr. 1, 874, oftere, ogs. Virg. Ge. 2, 180; ligel. tēnvia, tēnvius, som trisyll., Lucr. 4, 64, o. 3, 244), [besl. m. τείνω, tendo; altf. „alm.": langstrakt]; I) „egenl.": tynd, fin, smal; - subtemen tenue nere, Plaut.; ∾ vestes, Tibull., Ovid., Hor.; Nec toga decipiat filo tenuissima, Ovid. A. A. 3, 445; ligel. in superl., natura oculos tenuissimis membranis vestivit et sepsit, Cic. N. D. 2, 57; ∾ pellis, Ovid.; cf. id. Am. 3, 7, 30: tenuioris velleris arietes; ∾ coelum Athenis ··· crassum Thebis, Cic. Fat. 4; ∾ comae, Tibull.; ∾ penna, Hor., acus, Ovid., rima, id.; ∾ tabellae, Martial.; ∾ vinum, (tynd), Plin.; ∾ sanguis, (opp. pinguis), id.; ∾ agmen (militum), Liv.; ∾ acies, Tac.; - canes macie tenues, (magre), Nemes. Cyneg. 137; „poet." ogs. absol.: mager; Gellius est tenuis, Catull. 89, 1; cf. Martial. 11, 101; men ∾ umbra (defuncti: fin, luftig), Tibull.; ligel. ∾ animae (defunctorum), Ovid. Met. 11, 411; — II) „fig."; A) „overf.": ringe el. ubetydelig i sit Slags, fattig el. uformuende, obl.; - oppidum tenue sane, (helt ubetydelig), Cic. Verr. 2, 2; ∾ rivulus, id., amnis, Plin.; men ∾ aqua, (lavt el. grundt), Liv. 1, 4; men Insignem tenui fronte Lycorida etc., Hor. Od. 1, 33, 5; tenuem victum anteferre copioso, Cic. Tusc. 3, 20; ∾ mensa, Hor.; ∾ cibus, Phaedr.; - ∾ opes, Cic.; ligel. ∾ res (familiaris), Hor.; ∾ census, id.; bf. om Personer: at vero ille tenuis (hin fattige) etc., Cic. Off. 2, 20; cf. id. Verr. 2, 55; ligel. tenuis et obaeratus, Suet. Caes. 46; - ogs. c. gen.; tenuis opum, Sil.; - tenuissimum lumen lunae, (opp. plenissimum), Cic. N. D. 2, 19; - tenuissima valetudine esse, Caes. B. G. 5, 40; — B) „ment."; 1) „alm.": ringe el. kraftløs, uden Værd, uanselig; - ∾ animus atque infirmus, Caes. B. G. 5, 40; ∾ ingenium, (opp. forte), Quintil.; attamen spes mea semper tenuior fuit, quam tuae litterae, Cic. Att. 3, 19; ∾ suspicio, id.; ∾ curae, Virg.; cf. id. Ge. 4, 6: In tenui labor; at tenuis non gloria, si etc.; ∾ damnum, Tac.; - tenuiores cum principibus aequari etc., (Mennesker af ringere Stand), Cic. Leg. 3, 10; cf. id. Mur. 23: commoti animi tenuiorum; ligel. si obscuri erunt et tenues, id. Part. or. 34; men superl., ∾ quemque contemnere etc., id. Verr. 1, 47; men Liv. 2, 3: nec ii tenui loco orti, (af en ikke ringe Herkomst); in minimis tenuissimisque rebus labi, Cic. d. Or. 1, 37; cf. id. ibd. 1, 28: in artificio perquam tenui et levi etc.; men id. Caecin. 12: tenuissimarum rerum jura; — 2) „bes." om Foredraget og om Taleren el. med

Henſyn derpaa: fin, fleben, nøiagtig, odl.; – tenuis et acuta distinctio, Cic. Acad. 2, 14; cf. ibd. 20: rationes latiore specie, non ad tenue limatae; men negotia paullo ad dicendum tenuiora, Quintil. 12,9,8; – (oratores) tenues, acuti, etc., Cic. Orat. 5; cf. ibd. 21; ∾ aures, Lucr.; ∾ Athenae, (med ſin Dannelſe), Martial. 6, 64; men ∾ Catullus, (ſom erotiſk Digter), id. 10, 103; cf. Virg. Ecl. 6, 8.

tĕnŭĭtas, atis, f., [tenuis]; I) „egenl.": Tyndhed, Finhed, Smalhed, odl.; – ∾ tanta (animi), ut fugiat aciem, Cic. Tusc. 1, 22; ∾ crurum, Phaedr.; ∾ lini, Plin., chartae, id., cutis, id., capillamenti, id.; ∾ summa lineae, id.; ∾ aquae, sanguinis, id.; — II) „fig."; A) „overf.": Ringhed, Ubetydelighed, Armod; – quum ··· id Scaurus tenuitate Magii redargueret, Cic. d. Or. 2, 66; cf. Caes. B. G. 7, 17; ∾ aerarii, Cic. Off. 2, 21; men ∾ earum rerum, quas terra procreat, (opp. ubertas), Cic. Div. 2, 13; — B) „ment.": Finhed el. Nøiagtighed i Foredraget, el. med Henſyn derpaa; – propter limatam quandam et rerum et verborum tenuitatem, etc., Cic. Fin. 3, 12; cf. Quintil. 12, 2, 13: dialectica si etc., sectas ad tenuitatem suam vires ipsa sublimitate consumet.

tĕnŭĭter, adv. af tenuis; I) „egenl.": tyndt el. fint; – ∾ confectae pelles, Caes. B. G. 3, 13; — II) „fig."; A) „overf."; a) fattigen, i Armod; – Quid rei gerit? G. sic tenuiter, Ter. Phorm. 1, 2, 95; — b) let el. ubetydeligen el. ſmaaligen; ſaal. superl., ∾ aestimare, (vurdere til Spotpris), Cic. Verr. 4, 16; — B) „ment." el. om Tale og Tanke; a) let el. overfladiſk; – nimium tenuiter erga te Siculorum voluntatis argumenta colligere etc., Cic. Verr. 2, 65; ligel. auct. ad Her. 4, 36: tenuiter et nugatorie (crimini respondere); — b) fint el. nøiagtigen, disserere, Cic. Orat. 14, recitare, Plin. Ep. 14, 27; – compar., ∾ et acutius et subtilius (tractari), Cic. Inv. 2, 16.

tĕnŭo, avi, atum, 1, v. a., [tenuis]: gjør tynd el. fin, fortynder el. opſlider; I) „egenl."; – assiduo vomer tenuatur ab usu, Ovid. Pont. 2, 7, 43; ∾ aëra spissum et humidum, (om den opgaaende Sol), Senec.; men ∾ auras, Ovid. Met. 14, 399, (adſpréde en Sky el. Taage); – ∾ armenta macie (lade dem blive magre), Virg. Ge. 3, 129; absol., tenuatum corpus, (udmagret el. magert), Hor. Sat. 2, 2, 84; cf. Tac. Ann. 15, 63; men Propert. 2, 18, 21: tibi si exiles videor tenuatus in artus; men tenuari in aquas, in auras, (at opløſes deri el. dertil), vid. Ovid. A. A. 1, 761, o. id. Met. 15, 246 o. 551; men vocis via est tenuata, (blev trangere), id. ibd. 14, 298; cf. Quintil. 11, 3, 19: ne ad spadonum ··· exilitatem vox nostra tenuetur; luna tenuata, (aftagen el. aftagende), Ovid. Met. 7, 531; — II) „fig."; A) forringer, ſvækker; – Utque meae famam tenuent oblivia culpae, Ovid. Trist. 3, 11, 65; ∾ iram, id.; ∾ vires amoris, id.; men Hor. Od. 3, 3, fin.: Magna modis tenuare parvis, (forringe el. nedværdige); — B) fint el. zirligen at udarbeide, men alene „poet."; – Dicite, quo pariter carmen tenuastis in antro, Propert. 3, 1, 5; cf. Stat. Silv. 4, 7, 2.

1. tĕnus, (ŏris), n., τένος: Line el. Snare; – Pendebit hodie pulchre (turdus); ita intendi tenus, Plaut. Bacch. 4, 6, 23; tenus est laqueus, dictus a tendicula, Non. — 2. tĕnus, [rimel. beſl. m. teneo], efter Freund. oprdl. Maalets acc., hvf. ogſ. c. gen.; ſild. ſom praepos. c. abl.; (men tenus c. acc. er critiſk uſikkert, vid. Freund.): efter Længden el. langs hermed; hf. lige herhen el. dertil; I) „alm."; a) c. gen.; – Labrorum tenus, (langs med Læberne), vid. Lucr. 1, 939; men lumborum tenus, Cic. Arat. 83, (lige dertil); ligel. crurum tenus, Virg., laterum tenus, id.; genus tenus, Liv. 44, 40; aurium tenus, Quintil.; cf. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 1: Cumarum tenus, (lige derhen); ligel. Liv. 26, 24: Corcyrae tenus etc.; — b) c. abl.; – Tauro tenus regnare etc., vid. Cic. Dejot. 13; cf. Suet. Aug. 30, oftere; pube tenus, Virg.; cf. id. Aen. 1, 737; collo tenus, Ovid.; pectore tenus, id.; capulo tenus, (til Heftet), Virg.; faece tenus, (til Bærmen), Hor.; men solo tenus, (lige til Grunden), Tac. Ann. 15, 40; titulo tenus (alene af el. efter Navnet, consulatum gerere), Suet. Caes. 76, oftere; – eatenus, hactenus, quatenus, quadamtenus, ſ. und. ea, hac, etc.; — II) „beſ."; – verbo tenus, ogſ. nomine tenus: alene efter Ordet el. Navnet, (neml. i Modſætning til: i Virkeligheden el. i Gjerningen); vid. Cic. Leg. 3, 6; ligel. Liv. 31, 5: magis verbo tenus, quam ut re etc.; ligel. nomine tenus Tac. Ann. 15, 6; ſ. ogſ. ovenf. titulo tenus.

Tēos el. Teus, i, f., Τέως: Teos, By i Jonien, Digteren Anacreons Fødeby, Mela 1, 17, Liv. 37, 27; — B) hf. Tēĭus (o. Tējus), 3: tejiſk, Anacreon, Hor. Epod. 14, 10; ∾ fides, (hans Lyre), id.; Quid, nisi cum multo Venerem confundere vino, Praecepit Lyrici Teïa Musa senis? Ovid. Trist. 2, 363; cf. id. Rem. Am. 762; — b) pl. Teji, orum, m.: Indvaanerne af Byen Teos, Liv. 37, 12 o. 28.

tĕpĕ.făcĭo, fēci, factum, 3, (fut. tĕpĕfăcīet, Catull. 61, 361), v. a.: gjør lunken el. varm, afkøler el. varmer; – ∾ solum (om Solvarmen, oppon. comburere), Cic. N. D. 2, 15; ∾ corpus, Plin., ova, id.; men ∾ ferrum, vid. Hor. Sat. 2, 3, 136; – pass. tepefieri, Cels., Plin.; partic. tepefactus, 3, humor, Cic. N. D. 2, 10; aqua solibus tepefacta, Plin.; cf. Virg. Aen. 9, 419; af — tĕpĕo, ēre, v. n.: at være lunken el. varm; – ut tepebant avulsae (carnes), Plin. 29, 35; cf. cor repens tepensque, (af det nyſlagtede Dyr), id. 30, 20; men „poet.": ubi plus tepeant hiemes, (ere mildere), Hor. Ep. 1, 10, 15; cf. Virg. Ge. 2, 330: Zephyrique tepentibus auris Laxant arva sinus; – oftest in partic.: tepentes aurae, (mild Luftning), Virg., Ovid.; tepente tractu (coeli), Plin.; — II) „fig."; A) at gløde af Elſkov, at være forelſket; – quo ··· mox virgines tepebunt, (i hvem de ſkulle blive forelſkede), Hor. Od. 1, 4, fin.; ligel. Nescio quem sensi corde tepente deum, Ovid. Her. 11, 26; — B) ſom Elſker at blive lunken el. afkølet; ſaal. Ovid. Rem. Am. 7: Saepe tepent alii juvenes, ego semper amavi; cf. id. Am. 2, 2, 53; ogſ. om anden Følelſe el. Lidenſkab; vid. Quintil. 6, 1, 44: ut est longe vehementissimus hic, quum invaluit, affectus, ita, si nihil efficit, tepet; hf. — tĕpesco, pŭi, 3, v. inch. n.: bliver lunken el. varm; – maria agitata ventis ita tepescunt, ut etc., Cic. N. D. 2, 10; cf. Virg. Aen. 9, 701, o. Ovid. Met. 3, 412; – ubi quam maxime tepuit (aeger), Cels.; cf. Martial. 6, 59; — II) at blive afkølet, at tabe ſin Varme; – sed ante, Incipiat positus quam tepuisse calix, Martial. 2, 1; — B) „fig.": at afkøles el. ſtilles; – fugit ira ferox, mentesque tepescunt, Lucan.; Veneres tepuere sub annis, Nemes. Ecl. 1, 13. — tĕphrĭas, ae, m., τεφρίας: en aſkefarvet Stenart, Plin. 36, 11. — tĕphrītis, idis, f., τεφρῖτις: etſlags aſkefarvet, forreſten ubekiendt Ædelſten, Plin. 37, 68.

*tĕpĭdārĭus, 3: hørende til varmt Vand el. til Badevand, ahenum, Vitruv. 5, 10; — b) hf. subst. tĕpĭdārĭum, i, n.: Kammer til lunkent el. varmt Bad, id. l. c., Cels.; — tĕpĭde, adv.: lunkent, afkølet, vid. Colum. 8, 5; – compar., ∾ natare, Plin. Ep. 5, 6; — II) „fig.": lunkent, ligegyldigen; – superl., ∾ hoc dicebat, Augustin.; o. — tĕpĭdo, are, v. a.: at holde lunken el. varm, vid. Plin. 17, 41; af — tĕpĭdus, 3, [tepeo]: lunken el. afkølet, (imellem frigidus o. calidus); – vid. Senec. Ep. 92, o. Lucr. 2, 857; ∾ lac, Ovid., jus, (Saus), Hor.; ∾ sol, id.; ∾ brumae, id.; ∾ foci, Ovid., rogi, id.; – compar., ∾ fastigia collina, quam infima aut

summa, Varro; ∾ dies, id., Plin.; superl., ∾ cubiculum hieme, quia etc., Plin. Ep. 5, 6; — II) „fig.": lunken, svag, mat, (navnl. i Elskovshandeler); - Quid juvat, admonitu tepidam recalescere mentem? Ovid. Rem. Am. 629; cf. id. Met. 11, 225: Quamvis haud tepidos sub pectore senserat ignes.

†tĕpor, ōris, m., [tepeo]; I) i Modsætning af frigus el. Kulden: maadelig el. mild Varme; - non nisi in tepore proveniens (cupressus), Plin. 16, 60; ∾ solis, (Solvarmen), id., Liv. 11, 2; ∾ uvae, Cic. d. Senect. 15; cf. id. N. D. 2, 10: nec enim ille externus ··· est tepor etc.; - ogs. in pl., Lucr. 2, 516; cf. Catull. 46, in.: Jam ver egelidos refert tepores; — II) i Modsætning af calor el. Varmen: altfor liden Varme, for megen Kolighed; - quum teporem incusaret, Tac. Hist. 3, 32; — B) bf. „overf.": Talens Mathed el. Kulde; - ejusdem lentitudinis ac teporis libros (legere), Tac. Orat. 21; bf. — tĕpōrātus, 3: opvarmet; - ∾ fragmenta vitri, Plin. 36, 66; o. — tĕpōrus, 3: varm el. mild; - ∾ aequinoctium veris, Auson.; ∾ flatus Favonii, Sidon. — tĕpŭla aqua: et til Rom og op paa Capitolium ledet Vand; (rimel. benævnt af dets Varme, altf. besl. m. tepeo).

ter, adv. num. af tres: tregange; - vix ter in anno, Cic. R. Am. 46; ter aut quater die, Cels.; de se ter sortibus consultum, Caes. B. G. 1, 53; ter aevo functus senex (Nestor), Hor. Od. 2, 9, 13; ter amplus Geryon, (med trende Legemer el. Hoveder), id. ibd. 2, 14, 7; men terni ter cyathi, ibd. 3, 19, 14; ter centena (epigrammata), Martial. 2, 1; ter centum millibus, Hor. Sat. 2, 3, 115; skrives ogs. tercentum; vid. Virg. Aen. 1, 272, o. Ovid. Met. 14, 146; — not.: bliver ogs. adskilt fra det Ord, hvortil det nærmest hører; saal. Hor. Sat. 2, 1, 7: ter uncti Transnanto Tiberim (f. ter transnanto Tiberim etc.); — II) „overf.", ligesom ogs. vort: tregange (f. mange gange el. oftere), om et ubestemt større Tal, el. om en hyppig Gjentagelse, odl.; - ter sese attollens ··· ter revoluta toro est, Virg. Aen. 4, 690; cf. Hor. Od. 3, 3, 65: Ter sire surgat etc.; f. ogs. id. ibd. 2, 17, 26; ligel. Virg. Aen. 10, 873: Aeneam magna ter voce vocavit; cf. ibd. 3, 421; - men Plaut. Pers. 1, 3, 73: Ter tanto pejor ipsa est, quam illam tu esse vis, (mange Gange værre); - ligel. bis terque: oftere, el. atter og atter, Cic. Qu. Fr. 3, 8, o. Hor. Epod. 5, 3; ligel. bisque terque, Martial. 4, 82; ligel. terque quaterque, Virg. Aen. 12, 155, oftere; ligel. ter et quater, Hor. Od. 1, 31, 13; — b) hos Adjectiver betegner ter: en meget høi Grad; - O ego ter felix, si etc., Ovid. Met. 8, 51; cf. Virg. Aen. 1, 94: O terque quaterque beati!

tĕramnon, i, n.: etslags Ukrud i Bønner, Plin. 18, 44. — tercentum, num., f. und. ter. — terdĕcĭes, adv. num.: trettengange, Vitruv., Juvenal.; HS. terdecies, Cic. Verr. 3, 8. — tĕrĕbinthĭnus, 3, τερεβίνθινος: af Terpentintræet, resina, Cels., Plin., tabula, Petron. — tĕrĕbinthĭzūsa, ae, f., τερεβινθίζουσα: terpentinfarvet Ædelsten, Plin. 37, 37. — tĕrĕbinthus, i, f., τερέβινθος: Terpentintræet, (pistacia terebinthus L.), Plin. 13, 12, Virg. Aen. 10, 136.

tĕrĕbra, ae, f., [tero]: en Borer el. et Bor, Cato, Colum., Plin.; ogs. som chirurgisk Instrument, Cels.; ogs. som Beleiringsmaskine, Vitruv. 10, 13. — *tĕrĕbrāmen, ĭnis, n.: boret Hul; - ∾ furfuracea tinearum, Fulgent.; — tĕrĕbrātĭo, onis, f.: Boren el. Boring, Colum. 4, 29; — b) „concret" ogs.: det borede Hul, Vitruv. 9, 8; o. — tĕrĕbrātus, us, m.: Boren el. Boring, Scribon.; af — tĕrĕbro, avi, atum, 1, v. a., [terebra]: borer, gjennemborer; - ∾ vites terebra Gallica, Colum.; ∾ ossa (capitis), Liv. epit. 52; men Virg. Aen. 3, 635: et telo lumen terebramus acuto; men terebrato per rara foramina buxo (om Fløitens Dannelse), Ovid. Fast. 6, 697; — II) „fig." o. „poet."; A) „overf." o. „alleg.": regustatum digito terebrare salinum, (passe paa Smulerne, hielpe sig dermed), Pers. 5, 138; — B) „ment.": søger listigen at vinde, trænger listigen ind derpaa; - ut terebrat! Plaut. Bacch. 5, 2, 82; ogs. „alleg.", id. frgm. ap. Fest. p. 306 s. v. subscudes. — tĕrĕbrum, i, n., eftercl. Biform af terebra, Hieronym.

tĕrēdo, ĭnis, f., τερηδών: nagende Orm, navnl. Træorm, ogs. Orm i Klæder el. Møl, odl., Colum., Vitruv.; - men Plin. 16, 80: teredines tantum in mari sentiuntur ··· terrestres' tineas vocant; cf. Ovid. Pont. 1, 1, 69: Estur ut occulta vitiata teredine navis. — Tereïdes, ae, f. und. Tereis. — Tĕrensis, is, f., (sc. dea), [tero]: den Tærskningen forestaaende Gudinde, Arnob.

1. Terentianus, 3, o. 2. Terentianus, i, f. und. Terentius. — Terentinus, 3, f. und. Terentus. — Tĕrentĭus, a: romersk Slægts- og Personsnavn, hvoraf her mærkes; 1) M. Terentius Afer: bekiendt Comoediedigter; — 2) M. Terentius Varro: bekiendt Polyhistor, ældre Samtidig og Ven af Cicero; — not. a: en ældre M. T. V. leverede det ulykkelige Slag ved Cannæ; — not. b: Terentia hed Taleren Cicero's Gemalinde; vid. Cic. Fam. 14 ab in.; — B) bf. 1) Terentius, 3: terentisk, benævnt efter en Terentius; - ∾ et Cassia lex frumentaria, Cic. Verr. 5, 21; — 2) Tĕrentĭānus, 3: = frgd.; - ∾ Chremes, (som forekommer hos Digteren Terentius), Cic.; ligel. ∾ Phormio, id.; ligel. ∾ verbum, id. Lael. 21; - men ∾ exercitus, (som ved Cannæ anførtes af M. Ter. Varro, f. ovenf.), Liv. 23, 32; — bb) bf. atter Terentianus, i, som Mandsnavn; - L. Terentianus Maurus: Grammatiker i Enden af d. første christelige Aarh., Forfatter af en Metrik. — Tĕrentus, i, m.: Sted paa Campus Martius, hvor ludi saeculares holdtes, Ovid. Fast. 1, 501, o. Martial. 1, 70, oftere; f. ogs. Fest. p. 350 flgd.; — B) bf. Tĕrentīnus, 3: terentinsk; - ∾ ludi: Sæcularlegene, Varr. ap. Censorin., Auson.; - men ∾ tribus, Cic. Planc. 17, o. Liv. 10, 9: en af de romerske Tribus.

tĕres, ĕtis, adj., [tero, altf. oprdl. afgneden, afslidt]; I) „egenl.": afrundet og glattet, aflangrund og glat, ogs. glat el. rund, odl.; vid. Fest. p. 363; - ∾ stipites, Caes., trunci arborum, Virg. Aen. 6, 207; ∾ hastile, Liv. 21, 8; Sive levi teretem versabat pollice fusum, Ovid. Met. 6, 22; ∾ lapillus, id., mucro, Virg.; - ∾ cervices, (rank og rund), id., Lucr.; ligel. ∾ collum, Ovid.; ∾ surae, id., Hor.; ∾ membra, Suet. Caes. 45; ∾ puer, Hor. Epod. 11, 28; - ∾ plagae, (fast snoede), id. Od. 1, 1, 28; ligel. ∾ strophium, Catull.; ∾ zona, Ovid., catena, Lucan.; men ∾ coma, (lokket, i Lokker), Varr. ap. Non.; — II) „fig.": glat el. fin, dannet el. smagfuld, oftest m. Hensyn paa Foredraget; - Atticorum aures teretes et religiosae, Cic. Orat. 9; cf. id. opt. gen. Or. 4; men ∾ vox in disputationibus, (glat el. rund el. uden Anstød), Quintil. 11, 3, 64; men Cic. d. Or. 3, 52: est et plena quaedam oratio, sed tamen teres etc.; - compar., mollius teretiusque etc., Gell. 13, 20; — B) „alleg." er (Hor. Sat. 2, 7, 86) den stoiske Definition paa den Vise: in se ipso totus, teres atque rotundus, (hvorved altf. ingen Smudsighed kan hefte).

Tēreus (disyll.), ĕi o. ĕos, m., Τηρεύς: en Konge i Thracien, ved Philomela's Søster, Progne: Fader til Itys; om hans Forbrydelse og Straf f. Ovid. Met. 6, 423 flgd., o. Hygin. Fab. 45; — b) ogs. er Tereus: Navnet paa en Tragoedie af Attius, Cic. Att. 16, 2; — B) bf. Terēĭdes, ae, m.: mandlig Efterkommer af Tereus; - ∾ puer, (Tereus's Søn Itys), vid. Ovid. Ib. 436.

tergeminus, 3, f. und. trigeminus. — tergĕnus, adv.,[genus,eris]: af trende Slags el. Arter, Auson. Idyll. 11. — tergĕo, o. tergo, tersi, tersum, 2 o. 3, (begge Former lige brugelige; men partic. tertus f. tersus, Varr. ap. Non.), v. a., [udvidet Form af tero]; I) „egent.": torrer, aftorrer el. afgnider, renser el. pudser; – Lavari aut fricari aut tergeri aut ornari, Plaut. Poen. 1, 2, 10; mantellum, ubi manus terguntur, Varro; ∼ frontem sudario, Quintil., nares in adversum, id.; ∼ fossas (rense), Catull., Colum.; ∼ arma (pudse), Liv.; cf. Virg. Aen. 7, 626: Pars leves clipeos et spicula lucida tergunt; ligel. ogf. ∼ argentum, vasa, Juvenal.; – men absol., qui tergunt, qui verrunt, (Personer el. Slaver, som have denne Forretning), Cic. Parad. 5, 2; — II) „poet. overf." om en let Berørelse; – Aridus unde aures terget sonus ille, etc., Lucr. 6, 118; terget nubila coeli (aurora), Sil.; men Hor. Sat. 2, 2, 24: palatum tergere gallinā, (pirre Ganen dermed); — b) ligel. „ment.", Martial. 6, 1: Quem (libellum) si terseris aure diligenti (i. e. emendaveris); men ∼ scelus, (udsone), Senec. Herc. Oet. 907; — III) partic. tersus, 3, ogf. som adj.: aftorret, d. e. ren el. pudset, odl.; – (mulier) tersa, ornata, etc., Plaut. Stich. 5, 5, 4; ut tersis niteant talaria plantis, Ovid. Met. 2, 736; — B) oftest „fig." om Talentet og dets Frembringelser: ren, net, fin el. artig, odl.; – judicium acre tersumque, Quintil.; tersus atque elegans (auctor elegiae Tibullus), id. 10, 1, 93; hvor ogf. compar., multo est tersior ac purus magis Horatius (sc. quam Lucilius); – opus tersum, jucundum, molle, Plin. Ep. 4, 22; cf. id. ibd. 2, 3; – superl., tersissimus, vid. Stat. Silv. 2, praef.

Tergeste, is, n.: By paa Nordkysten af Istrien, (hod. Triest), Mela 2, 41, Plin. 3, 22, Vell.; – ogf. Tergestum, i, n., Mela 2, 3; — B) df. Tergestīnus, 3: tergestisk, sinus, Plin. l. c.; — b) in pl. subst., Tergestini, orum, m.: Indvaanerne af Tergeste, Hirt. B. G. 8, 21. — *tergilla, ae, f., demin.: Flæskesvær, Apic.; o. — terginum, i, n.: Skind el. Leder; df. en Lederpisk, Lucil. ap. Non., Plaut. Pseud. 1, 2, 21; — [af tergum].

*tergĭversanter, adv.: nølende el. ugierne; – ∼ inire pugnam, Vell. 1, 9; — tergĭversātĭo, onis, f.: Nølen el. Dvælen, Ophold; – quid ergo erat? mora et tergiversatio, Cic. Mil. 20; – in pl., Frontin. Aquaed. 5; o. — tergĭversātor, oris, m.: en Nøler, Gell., Arnob.; af — tergĭversor, atus sum, 1, v. dep. n., [tergum]: vender Ryggen dertil, vender mig bort derfra; df. unddrager mig derfra, vil nødigen dertil, odl.; – an cuncter et tergiverser, ut iis me dem, qui etc.? Cic. Att. 7, 12; quid taces? quid dissimulas? quid tergiversaris? id. Planc. 19; cf. id. Rosc. Com. 13; men id. Off. 3, 33: in his tribus generibus non incallide tergiversantur; men non est locus ad tergiversandum, id. Att. 10, 7; f. ogf. Liv. 3, 23 o. 27; – men i d. sildv. Retssprog: tergiversari in universum: ab accusatione desistere, Digest. — tergo, ĕre, f. und. tergeo. — tergŏro, are, v. a., [tergus]: at overtrække med et Skind el. ligesom med et Skind; – sues ··· luto se tergorantes, Plin. 8, 78.

tergum, i, („poet." ogf. tergus, ŏris), n., (som masc.: familiarem tergum, Plaut. Asin. 2, 2, 53): Ryggen hos Mennesker og Dyr; I) „egent."; a) i Formen tergum; – manibus ad tergum rejectis (inambulare), Asin. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 32; terga (boum) etc., vid. Cic. N. D. 2, 63; – Syrus mihi tergo poenas pendet, Ter. Heaut. 4, 4, 6; cf. Liv. 3, 55: tergo ac capite puniri; — b) i Formen tergus; – Aurea quam (Hellen) molli tergore vexit ovis, (den gylden Vedder), Propert. 2, 20, 6; facilem ascensum tergoris sui praebere, (om Hoppen), Colum. 6, 37; — II) „overf."; A) Rygsiden el. Bagsiden el. Bagen; men oftest i Forbindelserne, terga vertere el. dare: vende Ryggen til, d. e. at tage Flugten, at flygte; – ita ··· omnes hostes terga verterunt, Caes. B. G. 1, 53, oftere; qui plures simul terga dederant, conversi in hostem etc., Liv. 22, 29, oftere; f. ogf. id. ibd. 7, 73; ligel. terga praebere fugae, Ovid. Met. 10, 706, o. terga praestare (sc. fugae), Tac. Agric. 37, Juvenal.; hvf. „poet." terga f. fuga, Ovid. A. A. 1, 209: Tergaque Parthorum Romanaque pectora dicam; men „alleg.", Propert. 3, 7, 5: Turpe est, quod nequeas, capiti committere pondus, Et pressum inflexo mox dare terga genu; –.circumire terga vincentium, Tac. l. c.; men terga collis, (Rygningen deraf), Liv. 25, 15; – men Juvenal. 1, 6: in tergo nondum finitus Orestes, (som endnu ikke er endt paa den beskrevne Bagside); – quid retro atque a tergo fieret (bag ham) etc., Cic. Div. 1, 24; men id. Phil. 3, 13: a tergo, a fronte, a lateribus (teneri); cf. Caes. B. G. 7, 87; men id. ibd. 62: post tergum hostium, (i Ryggen af Fienden); — B) Ryg, d. e. udstrakt Overflade el. Flade, („poet."); – proscisso ··· aequore terga (suscitare), Virg. Ge. 1, 97; cf. crassaque terga etc., ibd. 2, 236; – ligel. om Vandfladen; in tergo pelagi, Lucan.; men om den tilfrosne Elv: Dura meant celeri terga per amnis equo, Ovid. Pont. 1, 2, 81; — C) (ligel. „poet.", som pars pro toto): Kroppen af et Dyr; a) i Formen tergum; – Squamea convolvens ··· terga (serpens), Virg. Ge. 3, 426; cf. id. Aen. 2, 208; men om Cerberus, id. ibd. 6, 422; men centum Terga suum etc., ibd. 1, 635; cf. ibd. 8, 183: Perpetui tergo bovis (vesci); — b) i Formen tergus; – resecat de tergore (suis) partem, Ovid. Met. 8, 650; diviso tergore (juvenci), Phaedr. 2, 1; — D) Rygbedækning, Hud, Skind, Leder; a) i Formen tergum; – Taurino quantum possent circumdare tergo, (med en Oxehud), Virg. Aen. 1, 368; cf. id. ibd. 7, 94; — b) oftere i Formen tergus; – vid. id. ibd. 1, 211; Tergora deripiunt costis, etc.; ligel. Plin. 8, 10, om Elephanten: durissimum dorso tergus, ventri molle; — 2) df. atter „overf.": hvad der er giort af Leder; a) i Formen tergum; – venti bovis tergo inclusi, (i en Oxebælg), Ovid. Met. 14, 225; men taurea terga (ferire: slaae paa Pauker), Ovid. Fast. 4, 342; men terga novena boum (rumpere: Skioldets nifolde Overtræk af Leder), id. Met. 12, 97; cf. Virg. Aen. 10, 482 o. 715; men id. ibd. 784: per linea terga etc.; men ibd. 5, 403: duraque intendere brachia tergo (med Cestus); cf. ibd. 419; — b) i Formen tergus; – taurorum tergora septem, (det syvfolde Lag af Oxehud om Skioldet, f. ovenf.); df. Skioldet selv, Ovid. Met. 12, 347; cf. Martial. 7, 2: Martis tergus Geticum. — tergus, oris, f. und. tergum.

Tĕrina, ae, f.: By i d. Bruttiske, Plin. 3, 10, Liv. 8, 24; — B) df. Tĕrinaeus, 3: terinæisk, sinus, Plin. l. c.; men ∼ Elysius, (fra el. af Terina), Cic. Tusc. 1, 48. — terjŭgus, 3, [jugum]: trefold sammenbunden, trefold; – ∼ millia: tre Tusinde, Auson.

termen, ĭnis, n., efter Varr. L. L. 5, 4: Biform af terminus. — termentum, i, n., [tero], forel. f. detrimentum: Tab, Skade; – vid. Fest. p. 363, hvor der citeres Plaut. Bacch. (4, 9, 5), inc. — termes, ĭtis, m.: afskaaren Green; – ∼ olivae, Hor. Epod. 16, 45, palmae, Gell. — Termessus, i, f.: By i Pisidien, Liv. 38, 15; — B) df. Termessenses, ium, m.: Indvaanerne af Byen Termessus.

termĭnālis, e, [terminus]: hørende til en Grændse, pali, Tertull., lapides, Ammian., arbores, Paul. Sentent.; — B) df. subst., Terminalia, ium, n.: Fest for Grændseguden Terminus, (d. 23. Febr.), Ovid. Fast. 2, 639 flgd.; men Cic. Att. 6, 1: accepi tuas litteras a. d. quintum Terminalia; men Hor. Epod. 2, 59: Vel agna festis caesa Terminalibus;

cf. Liv. 23, 11, o. id. 45, 44; — II) „overf.": hørende til en Ende el. Slutning; - ∾ sententia, (endelig Dom), Cod. Just.; men ∾ tuba, (som forkynder Slutningen af et Skuespil), Appul.

*terminăte, adv.: med el. ved en bestemt Grændse, auct. d. Cas. litt. ap. Goes.; — terminātĭo, onis, f.: Begrændselse el. Grændsebestemmelse, Inscriptt.; — II) særd. „fig."; A) „alm.": Bestemmelse af det rette Maal el. af den rette Grændse; - ut igitur poëtica et versus inventus est terminatione aurium, etc., Cic. Orat. 53; men id. Fin. 5, 10: exposita terminatione rerum expetendarum etc.; — B) „bes." (ligesom clausula): Endelsen el. Slutningen af en Ordføining el. Periode; - quorum (verborum) descriptus ordo alias alia terminatione concluditur, id. Orat. 59; o. — termĭnātus, us, m.: Afgrændsning el. Grændse, Lex ap. Frontin. Aquaed. 129; — [af flgd.].

termĭno, avi, atum, 1, v. a., [terminus]: forsyner med en Grændse, bestemmer ved en Grændse, begrændser el. afgrændser; I) „egenl."; - Terra mare et contra mare terras terminat omnes, Lucr. 1, 999; illorum fines, sicut ipsi dixerant, terminavit, Cic. Off. 1, 10; quem (locum) oleae terminabant, id. Caecin. 8; men fana omnia ··· terminarentur, expiarentur etc., vid. Liv. 5, 50; men id. 42, 1: ad agrum publicum a privato terminandum etc.; men id. 32, 28: (praetores) terminare jussi, qua etc.; — II) „fig."; A) „alm.": begrændser, indskrænker, bestemmer; - si iisdem finibus gloriam meam, quibus vitam, essem terminaturus, Cic. d. Senect. 23; cf. id. Arch. 11; men id. Mil. 27: qui Janiculo et Alpibus spem possessionum terminarat suarum; men id. Tusc. 1, 25: qui sonos vocis, qui infiniti videbantur, paucis litterarum notis terminavit; - non aestimatione sensus, verum victu atque cultu terminatur pecuniae modus, id. Parad. 6, 3; cf. id. Fin. 1, 13; ∾ bona voluptate, mala dolore, (om Epicur), id. Off. 3, 33; - men ∾ prooemia intra quatuor sensus, Quintil. 4, 1, 62; — B) „bes.": ligesom med en Grændse at slutte el. ende, navnl. om Sætningens el. Periodens Afrundning; vid. Cic. Orat. 12 o. 59; cf. id. d. Or. 3, 47; - ogs. om andre Forholde: at fuldende el. tilendebringe; jam imperio (meo) annuo terminato, id. Fam. 3, 12; ∾ rem judicio, Digest.; ∾ litem, ibd.

termĭnus, i, m., [besl. m. τέρμα o. τέρμων]: Grændse el. Grændsestiel; I) „egenl.": den locale Grændse; - est inter eos non de terminis, sed de tota possessione contentio, Cic. Acad. 2, 43; termini agrorum, Plin.; cf. Hor. Od. 2, 18, 24; intra terminos sacratos templi, Liv. 45, 5; terminos urbis ponere, propagare, Tac. Ann. 12, 23 flgd.; — b) ds. personificeret, Terminus, i, m.: Grændseguden; - vid. Ovid. Fast. 2, 639, Liv. 1, 55, Hor. Carm. Sec. 27, o. A.; — II) „fig."; A) „alm.": Grændse, Maal, Bestemmelse; - constituendi sunt, qui sint in amicitia fines, quasi termini, diligendi; men certos mihi fines terminosque constituam, extra quos egredi non possim, Cic. Quint. 10; cf. id. d. Or. 1, 10 o. 49; ligel. quos (terminos) Socrates pegerit („alleg."), etc., Cic. Leg. 1, 21; — B) „bes.": Ende; - si nihil longius, quam vitae termini postulabant ··· cogitasset, Cic. Rab. perd. 10; cf. id. d. Senect. 20; ligel. id. Fam. 6, 22: quem ipsa natura terminum nostrarum contentionum esse voluit, etc.; men Plaut. Asin. 1, 2, 13: Ego pol te redigam eodem, unde orta es, ad egestatis terminos. — termĭtĕus, 3, [termes]: hørende til en Oliegren; - ∾ ramus: en Oliegren, Gratian. Cyneg. 446. — termo, onis, m., forcl. Biform af terminus, Enn. ap. Fest. p. 363.

ternārĭus, 3: som har el. holder trende i sit Slags; - ∾ scrobes, (af tre Fod), Colum. 11, 2; af — terni, ae, a, num. distr. af ter: hver tre el. tre til hver; - in jugera singula ternis medimnis decidere, Cic. Verr. 3, 48; ter terni cyathi, Hor. Od. 3, 19, 14; cf. Virg. Aen. 5, 297; men ternum pedum longitudo, Plin.; ogs. intervallo ternorum pedum, id.; — „poet." ogs. in sing.: terno consurgunt ordine remi, Virg. Aen. 5, 120; te Gratia terna afflavit, (de tre Gratier), Claudian.; — II) „poet. overf.", s. tres; - Tres ··· turmae ternique ··· Ductores, Virg. Aen. 5, 560; terna guttura monstri, Ovid. Met. 10, 22; cf. Hor. Sat. 2, 4, 76. — terni.dēni, ae, a, num. distr.: hver tretten el. tretten til hver; - ∾ ova etc., Plin. 18, 36. — ternĭo, onis, m., [terni]: Tallet Tre, en Treer, τριάς, Gell. 1, 20. — ter.nox, ctis, f.: tresold Nat; - ∾ Herculea, (hvori Hercules blev undfanget), Stat. — ternus, 3, s. und. terni.

tĕro, trīvi, trītum, 3, v. a., [besl. m. τείρω, i. e. tero]; I) „egenl.": gnider el. sondergnider; ogs. tærer el. slider, odl.; A) „alm."; - ubi lapis lapidem terit, (d. e. Møllen), Plaut. Asin. 1, 1, 16; teritur lignum ligno, ignemque concipit attritu, Plin.; ∾ aliquid in mortario, id., in farinam, id.; ∾ bacam trapetis, Virg. Ge. 2, 519; men ∾ dentes in stipite (hvæsse), Ovid.; men ∾ cibum in ventre (fordøie), Cels.; ∾ labellum calamo, (neml. ved idelig at blæse paa Rørfløiten), Virg. Ecl. 2, 34; Quam (lacrimulam) oculos terendo misera vix vi expresserit, etc., Ter. Eun. 1, 1, 23; — B) „bes."; a) tærsker; - ubi triturus sit frumentum, Varro; men „poet.": Millia frumenti tua triverit area centum, Hor. Sat. 1, 1, 45; cf. Ovid. Trist. 4, 6, 19: Ut patria careo, bis frugibus area trita est; s. ogs. Tibull. 1, 5, 22, o. Virg. Ge. 1, 192; ogs. „alleg.", Ovid. Fast. 4, 10: Nunc teritur nostris area major equis; — b) afgnider, polerer, glatter; - ∾ crura mordaci pumice, Ovid. A. A. 1, 506; cf. Plaut. Poen. 1, 2, 103; - ds. ogs. dreier; vid. Virg. Ge. 2, 444; ∾ vitrum torno, Plin.; men catillum, Evandri manibus tritum, etc., (udskaaren af ham), Hor. Sat. 1, 3, 90; — c) afslider el. opslider, formindsker el. svækker ved at gnide el. slide derpaa; - Hoc (sc. tempus) rigidas silices, hoc adamanta terit, Ovid. Trist. 4, 6, 14; ∾ ferrum, (sløve), id.; cf. Propert. 2, 19, 55: teritur robigine mucro Ferreus, et parvo saepe liquore silex; trita labore colla (boum), Ovid.; trita vestis (slidt), Hor.; cf. id. Ep. 1, 7, 96; ∾ librum, (slide derpaa, ofte at læse), Martial.; cf. Hor. Ep. 2, 1, 92; — d) ∾ iter el. viam: idelig at vandre derpaa og ligesom at slide den; - ∾ iter propositum, Propert.; men ∾ Appiam mannis, Hor. Epod. 4, 14; cf. Lucr. 1, 925: Avia Pieridum peragro loca, nullius ante Trita solo, etc.; men Mane salutator limina mille teras, Martial. 10, 10; cf. Plin. Pan. 50; — II) „fig."; A) om Tiden: at tilbringe; ogs. at tilsætte el. spilde; - teretur interea tempus, Cic. Phil. 5, 11; cf. Liv. 1, 57, o. Plaut. Trin. 3, 3, 67; men ∾ aetatem in his rebus discendis, Cic. d. Or. 1, 31; men Altera jam teritur bellis civilibus aetas, Hor. Epod. 16, in.; cf. Virg. Aen. 9, 609: Omne aevum ferro teritur, etc.; men Liv. 26, 19: prius ··· quam ··· solus in secreto ibi tempus tereret, (tilbragte en Tid der); — B) om Talen el. om Ordene: ved hyppig Brug at giøre almindelig; - quae (nomina) nunc consuetudo diurna trivit, Cic. Fin. 3, 4; cf. id. Acad. 3, 6, (hvor Talen er om Brugen af visum f. φαντασία); — C) ligesom nedtræder, d. e. krænker; - Jurata deorum Majestas teritur, Claudian.; — II) partic. trītus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl." om Veien: ofte betraadt el. meget befaren, færdsanlig, odl.; - iter illud, quod tritum in Graeciam est, vitavissem, Cic. Phil. 1, 3; cf. id. Brut. 81; men Senec. Vit. beat. 1, „alleg." o. in superl., tritissima quaeque via et celeberrima maxime decipit; — B) „fig."; 1) „alm.": övet el. indøvet, uddannet, odl.; - tritas

aures habere, vid. Cic. Fam. 9, 16, o. id. Brut. 32; - compar., tritiores manus ad aedificandum perficere, Vitruv. 2, 1; — 2) „bef." om Ordene og om Talen: meget el. ofte brugt, almindeligen bekiendt, almindelig el. fædvanlig; - nomen ··· minus adhuc tritum sermone nostro etc., Cic. d. Rep. 2, 29; cf. id. Flacc. 27, o. id. Off. 1, 10; - compar.: faciemus tractando usitatius hoc verbum et tritius, id. Acad. 1, 7.

Terpsichore, ae, f., Τερψιχόρη: Dansens Muse; df. „poet." f. Muse el. Poesi; - tunc seque suamque Terpsichoren odit facunda et nuda senectus, Juvenal. 7, 34.

terra, ae, f., (gen. terras, Naev. ap. Priscian., terraï, Lucr.), ἔρα, (germ. Erde): Jorden (i Modsætning af Luft og Vand); ogs. Jordbund, Land, osv.; 1) „alm."; - terra ··· solida et globosa et undique ipsa in sese nutibus suis conglobata etc., Cic. N. D. 2, 39; cf. id. d. Or. 3, 45: terra ut media sit, eaque sua vi nutuque teneatur; terrae motus: Jordskiælv, id. Div. 1, 18 o. 35; terra continens: Fastlandet, id. d. Rep. 2, 3; habere aditum a terra (fra Landsiden), Caes. B. C. 2, 1; men terrā petere aliquo, (til Lands el. over Land), Cic., Liv. 31, 16; esse in terra atque in tuto loco, (paa det Torre), Plaut.; cf. Cic. Mur. 2: me ··· ex magna jactatione terram videntem etc.; - terra marique, (til Lands og til Vands, paa Land og paa Hav); vid. Cic. Manil. 19, id. Verr. act. 1, 2, Sall. Catil. 13, o. A.; ogs. omsat: marique terraque Plaut.; cf. Tibull. 1, 3, 56, ogs. Cic. Fin. 5, 4; - quae gignuntur e terra ··· et ex terra sucum trahunt, etc., vid. Cic. N. D. 2, 47; saxa de terra tollere, id. Caecin. 21; occidere ad terram, Plaut.; capite pronum in terram statuerem (eum), etc., Ter. Ad. 3, 2, 18; cf. Cic. Lael. 16: ne quid in terram defluat; - penitus terrae (dat.) defigitur arbor, Virg. Ge. 2, 290; cf. id. ibd. 318, oftere, ogs. Liv. 5, 51, o. A.; - Sub terris si jura deum etc., (i Underverdenen), Propert. 3, 3, 61; men Virg. Aen. 4, 654: Et nunc magna mei sub terras ibit imago; - huic terrae filio etc., Cic. Att. 1, 13; men Quintil. 3, 7, 26: qui terra dicuntur orti (autochthones); men manibus terram haurire etc., vid. Caes. B. G. 5, 42; - aquam terramque petere ab aliquo, (som Tegn el. Symbol paa Underkastelse), Liv. 35, 17; — B) personificeret findes Terra, som Jordens Gudinde, f. d. sædv. Tellus; - vid. Cic. N. D. 3, 20, und. tellus; men Ovid. Fast. 6, 299: Stat vi Terra sua; vi stando Vesta vocatur; cf. Suet. Tib. 75, o. A.; — II) „bef.": et bestemt el. enkelt el. benævnt Land; - in terra nostra Apulia, (i vort Fodeland Ap.), Plaut.; qui in hac terra fuerunt etc., vid. Cic. Lael. 4; fruges in ea terra (sc. Sicilia) repertas etc., id. Verr. 4, 48; ex usu terrae Galliae etc., Caes. B. G. 1, 30; in terra Italia, Liv. 25, 7, oftere; ligel. in terra Africa, id.; — B) ofte ogs. in pl.; - qui terras incolunt eas, in quibus etc., Cic. N. D. 2, 16; abire in aliquas terras etc., id. Catil. 1, 8; cf. Caes. B. G. 7, 77: alias terras petere; ligel. in terris Aegypti totius etc., Lucr. 6, 713; men pecunia tanta, quanta sit in terris (paa Jorden), Cic. Agr. 2, 23; ligel. Virg. Ge. 2, 538: Aureus hanc vitam in terris agebat Saturnus; cf. ibd. 1, 26; - orbis terrarum, (ogs. orbis terrae): Jordkredsen, f. und. orbis; quoquo hinc asportabitur terrarum, Ter. Phorm. 3, 3, 18; ubi terrarum esses, Cic. Att. 5, 10; ubicumque terrarum, id. Phil. 2, 44, oftere.

*terrālis, e, herba: en Benævnelse paa Værten sisymbrium: Brunkarse, Appul. — terrānēŏla, ae, f.: Jordsvalen, Jul. Phaedrus; o. — terrēnus, 3; 1) „alm.": af Jord, bestaaende af Jord; - in ea (planitie) tumulus terrenus satis grandis, Caes. B. G. 1, 43; ∾ colles, Liv. 38, 20; ∾ agger, Virg., campus, Liv.; ∾ vasa, (af Jord el. Ler), Plin.; ∾ fornax, Ovid. Met. 7, 107; — b) df. subst., terrenum, i, n.: Jord el. Ager, Colum., Plin.; ligel. quicquid herbidi terreni extra murum erat, Liv. 23, 19; — II) „bef.": hørende til Jorden, jordisk; - corpora nostra, terreno principiorum genere confecta, ardore animi concalescunt, Cic. Tusc. 1, 18; marini terrenique humores, vid. id. N. D. 2, 16; men id. ibd. 1, 37: bestiarum terrenae sunt aliae, partim aquatiles; men Quintil. 12, 11, 13, absol.: ut aqua piscibus, ut sicca terrenis, etc.; ∾ iter, (Landvei), Plin.; - df. „poet.": ∾ eques Bellerophon, (jordisk el. dodelig), Hor. Od. 4, 11, 27; men ∾ numina, Ovid. Met. 7, 248: de underjordiske Guder; — [terra].

terrĕo, ŭi, ĭtum, 2, v. a.; I) „alm.": forskrækker el. forfærder; - ∾ adversarios minaciter, Cic. d. Or. 1, 20; maris subita tempestas, quam ante provisa, terret navigantes vehementius, id. Tusc. 3, 22; pars territos (milites) confirmare, Sall. Jug. 38; cf. Caes. B. G. 7, 84; - nec vero tam metu poenaque terrentur, quam verecundia, Cic. d. Rep. 5, 4; men terreri Furiarum taedis ardentibus etc., Cic. Pis. 20; ogs. hav Liv. 30, 6: terrendosque metu (hostes) etc.; men Ovid. Met. 3, 115: Territus hoste novo etc.; men Terruit urbem ··· ne etc., Hor. Od. 1, 2, 4 flgd.; - ogs. c. gen., territus animi, Liv. 8, 34; ogs. absol., ultro territuri succlamationibus, id. 28, 26; — II) „bef."; A) bortskrækker, jager med Skræk derfra, („poet."); - profugam per totum terruit orbem, Ovid. Met. 1, 727; cf. id. ibd. 14, 518 o. 610; ligel. Hor. Sat. 2, 8, 7: volucres ··· arundo Terret etc.; cf. id. Ep. 2, 1, 182; men id. Od. 4, 11, 25: Terret ambustus Phaëthon avaras Spes, etc.; — B) afskrækker derfra, afholder ved Skræk; - dum vos metu gravioris servitii a repetenda libertate terremini, Sall. frgm.; ogs. m. flgd. quo minus, Caes. B. G. 7, 49; ogs. m. flgd. ne, auct. Paneg. ad Constant. 22; men c. inf.: non territus ire, Manil. 5, 576.

*terrestris, e, (nom. masc. terrester, Flor. 2, 2): hørende til el. benævnt efter Jorden el. Landet; - ∾ genus animantium, (opp. aquatile etc.); vid. Cic. Univ. 10; rerum coelestium atque terrestrium (admiratio), id.; ∾ domicilium Jovis, (i. e. Capitolium), id. Verr. 4, 58; men id. ibd. 5, 27, m. Lune: ∾ archipiratam (Apronium) etc.; ∾ exercitus: Landhæren, Nep.; ∾ proelia, (opp. navalia), id.; ∾ iter, (Reise til Lands), Plin.; men parva avis et terrestris, (som flyver ved Jorden, opp. sublimis), id.; men ∾ coena (af Jordfrugter, d. e. fattigt Maaltid), Plaut. Capt. 1, 2, 86; o. — terrĕus, 3: af Jord, agger: Jordvold, Varro, murus, id.; — [terra].

terrĭbĭlis, e, [terreo]: skrækkelig, frygtelig, odl.; - quam terribilis aspectu (incedebat)! Cic. Sest. 8; jam ipsi urbi terribilis, Liv. 44, 10; ligel. ∾ cunctis et invisus, Suet. Dom. 12; ∾ noverca, Ovid.; ∾ formae visu, Virg. Aen. 6, 277; cf. Sall. Catil. 55: incultu, tenebris, odore foeda et terribilis ejus (carceris) facies; ∾ sonitus, Enn., Lucr., tumultus, Enn., horror, Quintil., caligo, Lucr., mors, Cic.; - compar., quum alia aliis terribiliora afferrentur, Liv. 4, 26; cf. Cic. Phil. 2, 26: cujus (viri, i. e. Pompeji) virtute terribilior erat populus R. exteris gentibus, justitia carior; — II) „overf." (o. sildb.): som paabyder Ærefrygt; - ∾ scripturae, Cod. Just.; df. — terrĭbĭlĭter, adv.: skrækkeligen, forfærdeligen, (alene sildb.), Arnob., Augustin.

terrĭcŏla, ae, m., [terra, colo]: en Jordbeboer; (for o. eftercl. Ord); - in pl., Terricolas Lamias etc., Lucil. ap. Lactant.; inter coelicolas terricolasque, Appul. — 1. terrĭcŭla, ae, f., for o. efterel. Biform af flgd., Afran. ap. Non., Lactant.; - pl.: ∾ omnes suppliciorum, Minuc. Fel. — 2. terrĭcŭla, orum, n., [terreo]: Skræmmemidler el. Skræmmebilleder; - Proinde haec ista tua aufer terricula, Attius ap.

Non.; ligel. nullis minis, nullis terriculis se motos, Liv. 34, 11; cf. id. 5, 9; bf. — terrĭcŭlāmenta, orum, n.: = frgd.; (eftercl. Ord); Appul., Sidon. — terrĭcŭlum, i, f. und. 2.terricula.

terrĭfĭcātĭo, onis, f.: Skræffen el. at ſkræffe; - ∾ imaginum, Non.; af — terrĭfĭco, are, v. a.: forſkræfker, forfærder; (poetiſk Ord); - vid. Lucr. 1, 134; cf. Virg. Aen. 4, 209: caecique in nubibus ignes Terrificant animos; af — terrĭfĭcus, 3, [terreo, facio]: ſom forſkræffer el. forfærder, ſkrækkelig, rædſom; (poetiſk Ord); - ∾ caesaries capitis, Ovid. Met. 1, 179; ligel. Lucr. 2, 632: Terrificas capitum quatientes numine cristas (Curetes); ∾ sonitus, id.; ∾ vates, Virg. Aen. 5, 524. — *terrĭgĕna, ae, comm.: født el. opſtaaen af Jorden; navnl. ſom poetiſk Epithet til de førſte Menneſker; vid. Lucr. 5, 1410 o. 1426; ligel. til de af udſaaede Dragetænder opſtaaede Menneſker, Ovid. Met. 3, 118, oftere; ligel. til Typhoeus, id. Met. 5, 325, til Giganterne, Val. Fl. o. Sil., til Slangen, Stat., til Sneglen, poëta ap. Cic. Div. 2, 64; o. — terrĭgĕnus, 3: = frgd.; - ∾ animalia, Tertull.; — [terra, gigno]. — terrĭlŏquus, 3, [terreo, loquor]: ſkræktalende, ſkræffende; - ∾ dicta vatum, Lucr. 1, 104. — terrĭpăvĭum, i, n., [terra, pavio]: Slaaen el. at ſlaae imod Jorden; - hvſ. efter Cic. Div. 2, 34: terripudium, ſædv. tripudium. — terrĭsŏnus, 3, [terreo, sono]: med ſkrækkelig Tone, stridor, Claudian.

*terrĭtĭo, onis, f.: Skræffen el. at ſkræffe; ∾ levis, Digest.; o. — terrĭto, are, v. a. intens.: forfærder el. forſkræffer; - Non ··· me tu istis verbis territas, Plaut. Most. 3, 1, 80; et magnas territat urbes (Fama), Virg. Aen. 4, 187; ∾ aliquem metu et supplicio, Caes.; men id. B. G. 5, 54, absol.: alias (civitates) territando ··· alias cohortando etc.; — [terreo]. — terrĭtŏrĭālis, e: hørende til en Byes Jorder el. Territorium; - ∾ termini, Frontin. d. Lim. ap. Goes.; af — terrĭtŏrĭum, i, n., [terra]: de en By tilhørende Jorder el. Marker, dens Grund el. Gebet el. Territorium; - territorium est universitas agrorum intra fines cujusque civitatis, Digest.; - ut florentis coloniae territorium minueretur, Cic. Phil. 2, 40; - ogſ. absol.: extra territorium id (animal) abire, Plin. 29, 34. — terrĭtus, 3, partic. af terreo.

terror, oris, m., [terreo]: Skræk el. Forſkræffelſe; I) „egenl."; - definiunt terrorem metum concutientem, ex quo fit, ut terrorem pallor et tremor ··· consequatur, Cic. Tusc. 4, 8; men Plaut. Amph. 5, 1, 27: eadem nos formido timidas terrore impulit; men terror injectus Caesari de ejus actis, Cic. Prov. cons. 18; si etc., quantus rei publicae terror impendēret? id. Phil. 5, 13; maximum terrorem hostibus inferre, Caes. B. G. 7, 8; terrori hostibus esse, id.; tantus terror exercitui incidit (ogſ. exercitum invasit), ut etc., id.; in oppido festinatio et ingens terror erat, ne etc., Sall. frgm. ap. Non.; cf. Tac. Germ. 40; - men qui terrore meo occidistis prae metu, (af Skræk for mig), Plaut. Amph. 5, 1, 14; cf. Cic. Manil. 6: uno terrore belli etc.; ligel. ∾ externus et peregrinus, (Skræk el. Frygt for udvortes Fiender), Liv.; men ∾ servilis, (Frygt for en Slaveopſtand), id.; men Cic. d. Rep. 3, 29: ut, qui adhuc voluntate nobis obediunt, terrore teneantur; - ejusdem (Periclis) vim dicendi terroremque timuerunt (Athenae: hans ſtærke og ryſtende Veltalenhed), Cic. Brut. 11; — II) „overſ." o. „concret": en Skræk el. Rædſel, d. e. den ſkræffende Gjenſtand; (oftest in pl.); - duobus hujus urbis terroribus medio depulsis, (om Carthago og Numantia), Cic. d. Rep. 1, 47; hvorom ogſ. Vell. 2, 4: post ··· bis excisos terrores rei publicae; - non mediocres terrores jacit atque denunciat, Cic. Att. 2, 23; cf. id. ibd. 6, 8; ogſ. in sing., vid. Lucr. 5, 41, o. Plin. Pan. 83.

*terrōsus, 3: fuld af Jord, jordagtig, arena, Vitruv., montes, id.; o. — terrŭla, ae, f., demin.: liden Jordlod; - ∾ alienae: fremmede Agre el. Grundſtykker, Cod. Just.; — [terra]. — terrŭlente, adv.: paa jordiſk Viis el. Maade, Prudent.; af — terrŭlentus, 3, [terra]: hørende til Jorden el. tagen deraf, jordiſk; (ſild. Ord); - quod terrulentum ac sordidum, Prudent.; - men pl. terrulenta, orum: Jordfrugter, id. — 1. tersus, 3, partic. af tergeo el. tergo. — 2. tersus, us, m., [tergeo el. tergo]: Aftørren el. Afpudſen; - lintea tersui (proferre), Appul.; ∾ dentium, id.

tertĭadĕcĭmāni, orum, m., (sc. milites), [tertiusdecimus]: Soldater af den trettende Legion, Tac. Hist. 3, 27. — *tertĭānus, a, ſom subst.; 1) tertiana, ae, f., (sc. febris): Tredie dagsfeber, Cels., Plin.; — 2) tertiani, orum, m., (sc. milites): Soldater af den tredie Legion, Tac. Ann. 13, 38; o. — tertĭārĭus, 3: ſom indeholder en Trediedel af et Slags; - ∾ stannum, vid. Plin. 34, 48; — b) df. subst., tertiarium, i, n.: en Trediedel, Cato; — [tertius]. — tertĭātĭo, onis, f., [2.tertio]: tredie Gjentagelſe el. at gjentage trediegang; - iteratio ··· tertiatio ··· (opp. prima pressura, sc. olei), Colum. 12, 52. — tertiato, adv., f. und. 2.tertio. — 1. tertio, neutr. abl. ſom adv., f. und. tertius, nr. III, A. — 2. tertĭo, (avi), atum, 1, v. a., [tertius]: gjentager trediegang; - ∾ jugerum, (pløie trediegang), Colum.; ligel. ∾ campum el. agros, Pallad.; - tertiata verba: ſom (ſtammende) gjentages tregange, Appul.; df. ſom adv.: verba tertiato et quartato dicere prae metu, Cato ap. Serv. ad Virg. Aen. 3, 314; — II) partic. tertiatus, 3, ogſ. ſom adj.: ſom er en Trediedel ſtørre; - ∾ castra: en Trediedel ſtørre i Længden end i Breden, Hygin. Grom. — tertĭocĕrĭus, i, [tertius, cera]: Embedsmand af tredie Rang, Cod. Just. — tertĭum, ſom adv., f. und. flgd. nr. III, B.

tertĭus, 3, num. ord. af ter el. af tres: den tredie; - tres video sententias ferri, unam ··· alteram ··· tertiam, ut etc., Cic. Lael. 16; cf. Caes. B. G. 1, 1; men si etc., id aut in re esse, aut in verbo; nihil esse tertium, Cic. Fam. 9, 22; tertiis Saturnalibus, (paa den tredie Dag af Saturnusfeſten), id. Att. 5, 20; - ab Jove tertius Ajax, (hans Efterkommere i tredie Led), Ovid. Met. 13, 28; per tertia numina juro, (ved Underverdenens Guder), id. Trist. 2, 53; ligel. ∾ regna, d. e. Underverdenen, id. Fast. 4, 584; — II) df. subst.; A) tertiae, arum, f., (sc. partes); a) en Trediedel; - miscentur argento tertiae aeris Cyprii, Plin. 33, 46; quum ad tertias subsederit coctura, Colum.; — b) den tredie Rolle; - Spinther secundarum, tertiarumque Pamphilus, Plin. 7, 10; — B) Tertius, i, m., o. Tertia, ae, f., ſom Perſonsnavn; df. hin Amphiboli, Cic. ap. Macrob. 2: Tertia deducta est, (Damen Tertia er bleven ham tilført, f. und. deduco; el. en Trediedel er fradragen el. eftergiven); cf. Suet. Caes. 50; — III) ſom adv. mærkes; A) tertĭo; a) trediegang; - Non hercle veniam tertio, Ter. Eun. 3, 3, 24; ille iterum, ille tertio auctionibus factis pecuniam dedit, Cic. Dejot. 5; cui ter proditae patriae sustinendum est crimen; semel, quum etc., iterum, quum etc., tertio hodie etc., Liv. 23, 9; — b) for det Tredie; - haec spectans, quod etc., simul ut etc., tertio, ut auctoritatem minueret, Caes. B. C. 3, 43; — c) tregange, (efterel.); - parietes tertio obducere etc., Pallad.; — B) tertium: trediegang; - consules creati, Qu. Fabius tertium et L. Cornelius, Liv. 3, 22; ligel. ibd. 67: mori consulem

tertium oportuit; ligel. idque iterum tertiumque, Plin. 14, 28. — tertĭus.dĕcĭmus, 3, num. ord.: d. trettende, dies, Cels., mensis, Plin.; ∾ legio, Tac. Ann. 1, 37; s. ogs. Cic. d. Inv. 1, 51 o. 55.

Tertulla, ae, f., demin. af Tertia (som Fruentimmernavn), hvormed det ogs. ombyttes, Cic. Att. 14, 20. — Tertulliānus, i, m.: lærd Kirkefader (fra Carthago), i d. første Halvdel af d. tredie christelige Aarhundrede. — tertus, 3, Biform af tersus, 3, partic. af tergeo el. tergo.

tĕruncĭus, i, m., (sc. numus), [ter, uncia], som romersk Mønt: Fierdedelen af en As; vid. Varr. L. L. 5, 36, o. Plin. 33, 13; tiener sædv. til at betegne en Ubetydelighed; - ut nullus teruncius in quemquam insumatur, (ikke nogen Skilling), Cic. Att. 5, 17; Neque ridiculos (d. e. Parasiterne) jam teruncii faciunt, (bryde sig i det mindste om dem), Plaut. Capt. 3, 1, 17; — II) „overf." om en Arv: en Fierdedel; - fecit palam te (heredem) ex libella, me ex teruncio, Cic. Att. 7, 2; s. ogs. quadrans s. l. — ter.vĕnēfĭcus, i, m., ligesom trefold Giftblander; ds. som Skældsord: Skurk el. Nidding; - vid. Plaut. Bacch. 4, 7, 15: Ut pergraecetur tecum, tervenefice, etc.

tesca (tesqua), orum, n.: vilde Egne, Ørkener, Stepper, Heder; - deserta et inhospita tesca, (opp. amoena), Hor. Ep. 1, 14, 19; ∾ nemorosa, Lucan., remota, Appul.; men Cic. poëta ap. Fest. p. 356: loca aspera, saxea, tesqua tuor; cf. Attius ap. Varr. L. L. 7, 2. —†tessella, ae, f., demin. af tessera: liden firkantet Sten el. Terning til Indlægning i Gulve, odl.; - solum balinei tessellis stratum, Senec.; cf. Juvenal. 11, 132, o. Plin. 37, 54; ds. — tessellārĭus, i, m.: som tilbereder Stene til Indlægning el. til Bretspil, Cod. Theod.; o. — tessellātim, adv.: terningformet; - ∾ concidere spathulam porcinam, Apic.; o. — tessellātus, 3: forsynet el. indlagt med firkantede Stene; - ∾ pavimenta, Suet. Caes. 46: Mosaikgulve.

tessĕra, ae, f., [τέσσερες, α, jon. f. τέσσαρες, α, i. e. quatuor]: Firkant, firkantet Stykke; ds. I) Terning, hvorom Macrob. Somn. Scip. 1, 5: fit tribus dimensionibus impletis corpus solidum, qualis est tessera, quae cubus vocatur; - ds. navnl. Terning til Bretspil, (med Tal paa alle sex Sider, og derved forskiellig fra talus, der alene har Tal paa de fire Sider); - Ita vita'st hominum, quasi cum ludas tesseris, etc., Ter. Ad. 4, 7, 21; cf. Martial. 14, 15 o. 17; tesseras jacere, Cic., mittere, Ovid.; - ds. ogs. Terningspil; vid. Cic. d. Or. 3, 15, o. id. d. Senect. 16, oftere; — II) i Krigssproget: firkantet Tavle, hvorpaa Feltraabet (Parolen) el. en Ordre var skreven; ds. Feltraab el. Ordre, odl.; - it bello tessera signum, Virg. Aen. 7, 637 (Serv.); cf. Suet. Galb. 6, o. A.; men Liv. 27, 46: tessera per castra a consule Livio data erat, ut etc.; s. ogs. id. 7, 35 o. 36; — III) tessera hospitalis: liden Tavle, hvorpaa Gjestevenner el. alm. Venner kunne gienkiende hinanden; - vid. Plaut. Poen. 5, 2, 87 o. 92; men id. Cist. 2, 1, 27, ordsprogvis: Hic apud nos jam··· confregisti tesseram, (du har brudt vort Venskab); — IV) firkantet Tavle el. Sten, navnl. til Indlægning af Gulve; ogs. etslags firkantet Plade el. Prydelse, som paasyedes Klæder; - om det første Slags s. Plin. 36, 62, o. Martial. 10, 33; om det sidste Slags s. Plin. 35, 36; — V) Tavle el. Billet til Kornuddeling, odl., Anviisning paa Korn el. Penge; - ∾ frumentariae, Suet. Ner. 11, numariae, id. Aug. 41; - men id. ibd. 40: ne etc., ter in annum quaternum mensium tesseras (sc. frumentarias) dare destinavit.

*tessĕrārĭus, 3: hørende til en tessera; - ∾ ars: Kunsten at spille med Terninger, Ammian.; — II) subst., tesserarius, i, m.: som modtager af Feltherren og derefter meddeler Feltraabet el. Parolen, (vid. tessera nr. II), Tac. Hist. 1, 25, Veget.; o. — tessĕrŭla, ae, f., demin.: liden tessera, navnl. I) liden firkantet Sten til Indlægning; vid. Lucil. ap. Cic. Orat. 44; — II) liden Stemmetavle, Varr. R. R. 3, 5; — III) liden Billet el. Anviisning paa Korn; vid. Pers. 5, 74; — IV) liden Tavle med indgravet Mærke el. Symbol; - duas tesserulas (missas), in quarum altera ··· hastae simulacra fuerunt incisa, Gell. 10, 17 fin.; — [tessera].

testa, ae, f.; I) brændt Leer; ds. A) brændt Sten el. Teglsten el. Mursten, ὄστρακον, Varr. R. R. 2, 3, Vitruv. 2, 8, o. A.; men testa trita el. tusa: stødt Teglsten, Teglstenmel, Plin.; ligel. absol. testa, Vitruv.; — 2) ds. „overf."; a) af Farvens Lighed: Plet el. Fregne i Ansigtet, Plin. 26, 92; — b) rimel. af Lydens Lighed med sammenslaaede Teglstene: etslags af K. Nero opfundet Haandklap i Theatret; - vid. Suet. Ner. 20; — B) brændt Leerpotte el. Leerkrukke, odl.; - Quo semel est imbuta recens servabit odorem Testa diu, Hor. Ep. 1, 2, 69; men testa quum ardente viderent Scintillare oleum, Virg. Ge. 1, 391; in testa uri (i en Digel), Plin.; ∾ salsamentaria, (der har tient til Nedsaltning), id.; s. ogs. ovenf. Hor. l. c.; navnl. ogs. Viinkrukke; vid. id. Od. 1, 20, in., o. Plin. 14, 6; ogs. en Oliekrukke, Martial.; ogs. en Gravurne, Propert.; — C) afbrækket Stykke el. Brudstykke el. Splint af en Teglsten el. af et Leerkar; in pl.: Murstenbrokker el. Potteskaar, odl.; - testae tegularum, Sisenn. ap. Non.; cf. Ovid. Met. 8, 662; ligel. Plin. 36, 48: lapides gelu in testas rumpi; — 2) ds. ogs. „overf."; a) Splint af et Been el. af en Tand, Cels.; — b) navnl. hede ogs. testae, ligesom ὄστρακα: de smaa Leerskiver af et Potteskaar, hvormed man i Athenen stemte for en Borgers Forviisning for en viss Tid; - vid. Nep. Them. 8, o. id. Cim. 3; (hede testulae, id. Arist. 1); — II) Skældyrenes haarde Skal; - ad saxa nativis testis (inhaerentes beluae), Cic. N. D. 2, 39; cochleae exemptae testis, Plin.; testae muricum, id., sepiarum, id.; ogs. Skildpaddens Skal, Varr. L. L. 4, 13; — B) ds. „overf."; a) Skaldyret selv; - Sed non omne mare est generosae fertile testae, Hor. Sat. 2, 4, 31; ligel. ∾ marina, id. ibd. 2, 8, 53; — b) „poet." ogs., lubrica testa: glat Iis, Ovid. Trist. 3, 10, 38; — c) sild. heder ogs. testa: Hierneskallen, Auson., Prudent.; (hvf. ogs. d. franske tête).

testābĭlis, e, [testor]: som har Ret til at aflægge Vidnesbyrd; - testabilisque una omnium feminarum ut sit, etc., Lex Hor. ap. Gell. 6, 7. — testācĕus, 3, [testa]; I) bestaaende af Teglsten, structura, Vitruv.; ∾ opus, Plin. Ep.; — b) ds. subst. testaceum, i, n.: etslags Brandsten, Plin. 36, 55; — B) „overf.": teglstenformet; - ∾ gemmae, Plin.; ∾ pira, id.; — II) bedækket med Skal; - ∾ omnia: Skældyrene, Plin. 31, 20; ∾ operimentum, id.

testāmen, ĭnis, n., sild. Biform af testamentum: Vidnesbyrd, Beviis, Tertull. — testāmentārĭus, 3, [flgd.]: hørende til et Testamente, lex Cornelia, Cic. Verr. 1, 42; ∾ adoptio (ved Testamente), Plin.; — II) ds. subst. testamentarius, i, m.; A) som opsætter el. skriver et Testamente (for en anden), Digest.; — B) en Testamentforfalsker; - res mihi erat ··· cum venefico, cum testamentario, cum sicario, cum latrone, Cic. Sest. 17; cf. id. Off. 3, 18.

testāmentum, i, n., [testor]: Tilkiendegivelse af nogens sidste Villie; ds. nogens sidste Villie, et Testamente; - testamentum est voluntatis nostrae justa sententia de eo, quod quis post mortem suam fieri velit, Digest.; - ∾ facere palam, vid. Cic. Mil. 18; cui testamenti factio nulla esset, id. Top. 11; testamentorum aut ruptorum aut ratorum jura, id. d. Or. 1, 38; ∾ subjicere (underskyde), id., supponere, id.;

cf. id. Catil. 2, 4; men id. Off. 3, 24: quum ex testamento HS. millies relinquatur; men testamento cavere, (forordne i sit Testamente), Cic. Fin. 2, 31; - factio testamenti, (hvortil fordredes Besiddelse af romersk Borgerret, vid. Cic. Arch. 6), fandt Sted paa trende Maader, neml. ent.: comitiis calatis in concione populi, Gell. 15, 27; el.: in procinctu, Cic. d. Or. 1, 53; el.: per aes et libram; s. und. emptor; s. ogs. Gell. l. c., o. A.; — II) eccles. er ∾ vetus et novum: de tvende Dele el. Afdelinger af den hellige Skrift, Lactant., Tertull.

testātim, adv., [testa]: ligesom potteskaarvis, d. e. i Stumper og Stykker, comminuere, Pompon. ap. Non. — testātĭo, onis, f., [testor]; I) Vidnendsagn el. Bevidnelse, (Cic. har derfor testificatio); - testationem recitavit, Digest.; cf. Quintil. 5, 7, 32, oftere; — II) Anraabelse af nogen som Vidne, Paaberaabelse af nogens Vidnesbyrd; - inter foederum ruptorum testationem, (medens man kaldte Guderne til Vidne derpaa), Liv. 8, 6. — testato, neutr. abl. som adverb., s. und. testor. — testātor, oris, m., [testor]: et Vidne, Prudent.; — II) oftere i Retssproget: som gior el. opretter et Testamente, en Testator, Digest., Suet. Ner. 17, o. A. — testātrix, icis, fem. af frgd. (nr. II): som gior el. opretter et Testamente, Digest. — testātus, 3, partic. o. adj. af testor.

testĕus, 3, [testa]: af Jord el. Ler, jordisk, corpora, Macrob.; ∾ instrumentum animi corpus, id. — testĭcŭlātus, 3: som har sine Testikler; - ∾ equi, (opp. spadones), Veget.; — II) subst., testiculata, ae, f., (sc. herba): etslags Plante, ogs. mercurialis o. orchion, Appul.; af — testĭcŭlus, i, m., demin., [2.testis]: Testikel, auct. ad Her., Juvenal., Martial.; — b) „poet. overs." ogs. f. Manddom el. mandig Kraft, Pers. 1, 103; — II) ogs. Navnet paa en Plante, Appul.

testĭfĭcātĭo, onis, f.; I) i Retssproget, navnl. hos Cic., ligesom d. sildn. testatio: Vidnendsagn, Bevis ved Vidner, Bevidnelse; - si ejus rei testificatio tolleretur etc., Cic. Verr. 4, 42; cf. id. ibd. 5, 39; - ogs. in pl.: sese testificationes deferre, id. Brut. 80; — II) „overs." el. „alm.": Forkyndelse, Bevidnelse, Paaberaabelse; - cum summa testificatione tuorum in se officiorum etc., Cic. Fam. 1, 1; ligel. ∾ sempiterna repudiatae legationis, id. Phil. 9, 6; af — testĭfĭcor, atus sum, 1, v. dep. a., [1.testis, facio]; I) „alm."; A) „egenl." el. i Rets- og Forretningssproget: aflægger Vidnesbyrd, udsiger som Vidne, ogs. erklærer el. forsikkrer høitideligen; - haec quum maxime testificaretur etc., Cic. Verr. 5, 7; men id. Phil. 6, 3: testificor, denuntio, ante praedico, m. flgd. Objectssætning; cf. id. d. Or. 2, 55; men id. Tusc. 5, 11: testificaris, quid dixerim aliquando, (du beraaber dig derpaa); men absol.: ut statim testificati discederent, (i. e. testimonio dicto), id. Caecin. 16; — B) „overs.": forkynder el. erklærer el. fremstiller, od.; - ut in urbe retinenda tunc ··· testificabar sententiam meam, Cic. Att. 8, 1; quo ··· auctam lenitatem suam testificaretur etc., Tac. Ann. 14, 12; men Hospitis adventum testificata dei (posteritas), Ovid. Fast. 1, 240; — II) „bes.": anraaber som Vidne, kalder til Vidne derpaa; - deos hominesque ··· testificor, me etc., Coel. ap. Cic. Fam. 8, 16; men „poet.": Et Stygiae numen testificatur aquae, Ovid. Fast. 5, 250; — not.: partic. perf. ogs. m. pass. Bem.; abs te aliquando testificata tua voluntas etc., Cic. Att. 1, 17; Mira, sed et scena testificata loquar, Ovid. Fast. 4, 326.

testĭmōnĭālis, e: hørende el. tienlig til Vidnesbyrd, comparatio, Tertull.; — II) ogs. subst., testimoniales, ium, f., (sc. litterae): skriftlige Vidnesbyrd, Cod. Theod.; af — testĭmōnĭum, i, n., [testor]; I) „egenl.": skriftligt el. mundligt Vidnesbyrd, navnl. i Retssager; - Neque testimoni dictio est (sc. servo: han tor ikke aflægge Vidnesbyrd for Retten), Ter. Phorm. 2, 1, 63; men Plaut. Rud. prol. 13: qui falsas lites falsis testimoniis petunt; - ∾ dicere in aliquem, Cic. R. Am. 36; dicere aliquid pro testimonio, ibd. 35; Publio tuo neque opera ··· neque testimonio defui, id. Fam. 5, 17; falsa signa testimoniaque et indicia etc., Liv. 39, 8; - ut mihi ··· testimonium impertitum clari hominis magnique videatur, Cic. Fam. 5, 12; — II) „overs.": hvad der tiener til Bevis for en saadan Paastand; - vid. auct. ad Her. 4, 3, o. Cic. Part. or. 2; men id. Leg. 3, 1: quandoquidem tam praeclarum mihi dedisti judicii tui testimonium; cf. Caes. B. C. 3, 53: ∾ laboris sui periculique afferre; men Cic. R. Com. 4: ejus rei ipsa verba formulae testimonio sunt; ligel. Quintil. 1, 10, 10: testimonio sunt clarissimi poëtae.

1.testis, is, comm.: som (mundligen el. skriftligen) aflægger et Vidnesbyrd, et Vidne; - Pluris est oculatus testis unus, quam auriti decem, Plaut. Truc. 2, 6, 8; apud bonum judicem argumenta plus, quam testes, valent, Cic.; testes satis idonei et conscii, id., incorrupti atque integri, id.; opp. ∾ cupidi ··· conjurati et ab religione remoti, id.; - testes dare in aliquam rem, id., citare, id.; testes facere, (føre Vidner), m. flgd. Objectssætning, Ter. Ad. 2, 1, 49; men ∾ esse alicui rei alicujus el. de re aliqua; vid. Cic. Fam. 1, 7, o. id. Prov. cons. 8; - ogs. hos fem.: inducta teste in senatu, Suet. Claud. 40; cf. Plaut. Rud. 5, 2, 51; - ogs. hos neutr.: Testis Metaurum flumen, etc., Hor. Od. 4, 4, 38; — II) „overs."; A) „alm.": hvad der anføres som Bevis el. Grund for noget; - testes sunt rationes civitatum, m. flgd. acc. c. infin., Cic. Fam. 3, 10; testis mecum est anulus, quem etc., Ter. Ad. 3, 2, 49; — B) „bes." ogs. ligesom arbiter: Øienvidne el. Nærværende; - Fructus abest, facies quum bona teste caret, Ovid. A. A. 3, 398; Illo teste mori, (i hans Nærværelse), Lucan.; men luna teste moventur, (i Maaneskin), Juvenal. 6, 311; s. ogs. und. flgd.

2.testis, is, m.: en Testikel; - ∾ dexter asini, Plin.; testes pecori ad crura decidui, id.; cf. Hor. Sat. 1, 2, 45; — b) ogs. at mærke som Ordspil m. 1.testis, Plaut. Curc. 1, 1, 31, o. auct. Priap. 14. — testitrăhus, 3, [2.testis, traho]: som slæber paa sine Testikler, (el. med nedhængende Testikler), aries, Laber. ap. Tertull.

testor, atus sum, 1, v. dep. a., [1.testis]; I) er Vidne, udsiger som Vidne, bevidner; A) „egenl.": bevidner el. fører Vidne, (men alene sieldn.; Cic. har derfor testificor); - Confiteor; testere licet; signate Quirites, (du kan tage Vidner derpaa, osv.), Ovid. Pont. 4, 15, 11; quasi inclamaret aut testaretur etc., Quintil. 11, 3, 172; — B) oftest „overs."; 1) „alm.": bevidner el. forkynder el. forsikkrer; - testatur isto audiente, se etc., Cic. Quint. 21; ligel. id. Mur. 37: ego quod facio, me pacis, otii ··· causa facere, clamo atque testor; men Liv. 25, 10: testatusque, quae praestitisset civibus eorum, (beraabende sig derpaa); men Quintil. 12, 2, 6: quod Cicero pluribus ··· testatur; — b) ogs. om Ting og om Begreber; - utraeque (venae et arteriae) vim quandam incredibilem ··· testantur, Cic. N. D. 2, 55; ligel. Hor. Od. 2, 1, 29: Quis non ··· Campus sepulcris impia proelia Testatur etc.? cf. id. Rab. perd. 10; men id. Orat. 68, absol.: saepe enim hoc testandum est, etc.; — 2) „bes.": forkynder min sidste Villie el. gior mit Testamente, testamenterer, od.; - possitne quisnam de filii pupilli re testari, Cic. Inv. 2, 21; men absol.: in testando, (ved at giore sit Testamente), Liv. 1, 31; ligel. voluntas testantis, Quintil.; ligel. senex jam testatus, (som allerede har giort sit Testamente), id.;

men Catull. 68, 121: quum ··· Nomen testatas intulit in tabulas, (i sit allerede skrevne Testamente); men intestati ··· qui, quum possent testamentum facere, non sunt testati (ikke have giort deres Testamente), Digest.; — II) kalder til Vidne, bevidner derved, beraaber mig derpaa; - vos, dii patrii et penates, testor, me etc., Cic. Sull. 31; cf. id. Qu. Fr. 1, 3, 2; men id. Phil. 2, 12: me potissimum testatus est, se etc.; men absol.: testata cives, (efter at have kaldet dem til Vidne), id. Fin. 2, 20; cf. Virg. Aen. 2, 155; - id testor deos, m. flgd. acc. c. inf., Ter. Hec. 3, 5, 26; men Cic. Sull. 12: hoc vos, judices, testor, m. flgd. orat. dir.; men id. Cluent. 68: quibus (nefariis votis) illa (mulier) etiam deos immortales de suo scelere testatur, (kalder dem til Vidne derpaa); — III) partic. testatus, 3, m. pass. Bem.: bevidnet, forkyndt, bevist; df. som adj.: aabenbar el. offenlig el. bekiendt; - ut res quam maxime clara et testata esse posset, Cic. Verr. 2, 76; res ita notas, ita testatas, id. ibd. act. 1, 16; Catonis oratione testatum est, etc., Quintil. 2, 15, 8; cf. Cic. Att. 8, 9, in.: ut testatum esse velim, de pace quid senserim, etc.; - compar., ut res multorum oculis esset testatior, Cic. Coel. 27; cf. Hirt. B. G. 8, 42 o. 44; superl., ∾ mirabilia, Augustin.; — B) df. abl. testato; aa) som adv.: for Vidner; - sive testato ··· sive per nuncium jusserit, Digest.; — bb) som abl. absol.; a) da det er aabenbart el. vist; - vid. Plin. 8, 54; — b) efter giort Testamente; - sive testato, sive intestato decesserint, Digest.

testu, indecl., o. testum, i, n., [Biformer af testa]: etslags Laag af brændt Leer til at koge under; - sub testu coquere, Catull.; cf. Ovid. Fast. 5, 510; sub testo, Plin.; — II) df. „overf.": Leerpotte el. Potteskaar; - Ara fit; huc ignem curto fert rustica testu, Ovid. Fast. 2, 645; — b) ogs. „alm.": Laag; - sub aereo testo (discoquere), Plin.; df. — testŭātĭum, i, n.: en i en Leerpotte bagt Kage, Varr. L. L. 5, 22.

testūdĭnĕātus, o. testūdĭnātus, 3, [testudo, nr. II, B]: hvælvet, tectum, Colum., cavaedium, Vitruv. — testūdĭnĕus, 3, [flgd. nr. I]: hørende til el. benævnt efter en Skildpadde; - ∾ gradus, (Skildpaddegang), Plaut. Aul. 1, 1, 10; ∾ lyra, (af Skildpaddeskal, el. indlagt dermed), Propert., Tibull.; - ogs. subst.: cui testudinea legata essent, ei etc., Digest.

testūdo, ĭnis, f., [testa]: Skildpadden, Pacuv. ap. Cic. Div. 2, 64; cf. Plin. 9, 12, o. id. 32, 14; men Liv. 36, 32: testudo ubi collecta in suum tegumen etc.; cf. Phaedr. 2, 6: testudo ··· quum abdidisset cornea corpus domo; - som Ordsprog siges: ubi testudo volat, (om det Umuelige), Claudian.; — II) „overf."; A) Skildpaddens Skal, (der navnl. tiente til Indlægning og Udsmykning); - vid. Plin. 9, 13; ligel. Virg. Ge. 2, 463: Nec varios inhiant (agricolae) pulchra testudine postes; cf. Ovid. Met. 2, 737, Martial. 12, 66, o. A.; — B) df. atter „overf.", med Hensyn paa Skildpaddeskallens hvælvede Gestalt; 1) ethvert hvælvet Strængeinstrument, som Lyren, Citharen, osv.; - quocirca in fidibus testudine resonatur aut cornu, Cic. N. D. 2, 57; ligel. Virg. Ge. 4, 464: cava solans aegrum testudine amorem; men Ovid. A. A. 3, 147: testudo Cyllenea, (som opfunden af Mercurius, hvor dog Talen er om etslags Haarfrisur, neml. ifølge Gestaltens Lighed); cf. Hor. Od. 4, 3, 17, o. id. A. P. 395; — 2) Hvælving i Bygninger, (ifølge en Lighed med Lyrens Hvælving), Stur, Port, osv.; - in testudine quadam etc., Cic. Brut. 22; cf. Varr. L. L. 4, 33; ligel. media testudine templi etc., Virg. Aen. 1, 505; — 3) i Krigssproget; a) hvælvet Tag over Krigsmaskinerne el. til Beleirernes Beskyttelse; - vid. Caes. B. G. 5, 43 o. 52, o. Vitruv. 10, 13 flgd.; — b) Skioldtag, hvorom Liv. 44, 9: quadrato agmine facto, scutis super capita densatis ··· fastigiatam, sicut tecta aedificiorum, testudinem faciebant, etc.; cf. id. 34, 39, Tac. Hist. 3, 31 o. 37, ogs. Caes. B. G. 2, 6, ogs. Virg. Aen. 9, 505 o. 514; — 4) „poet." ogs.: Snegelens Skal el. Bedækning, Martial. 13, 86.

testŭla, ae, f., demin. af testa: hvad der er af brændt Leer; df. Potteskaar, (el. en potteskaarformet Steen), Colum. 11, 3; — II) df. „overf."; A) liden Leerlampe, Seren. ap. Diomed., Prudent.; — B) den ved Ostrakismus brugelige Stemmetavle, Nep. Arist. 1; (s. ogs. und. testa). — testum, i, s. und. testu.

teta, ae, f.: en Due; - columbae, quas vulgo tetas vocant, etc., Serv. ad Virg. Ecl. 1, 58. — tĕtănĭcus, i, m., τετανικός: som lider af Sygdommen tetanus, Plin. 23, 67, oftere. — tĕtănōthrum, i, n., τετάνωθρον: Medicament til Hudens Glatning, d. lat. tentipellium; - in pl., Plin. 32, 24. — tĕtănus, i, m., τέτανος: Stivhed i Halsen, Plin. 23, 24, Scribon. — tĕtartēmŏrĭa, ae, f., τεταρτημορία, i Musiken: Fierdedelen af en Tone, Capella. — tĕtartēmŏrĭon, i, n., τεταρτημόριον: en Fierdedel af Dyrkredsen, el. trende Himmeltegn, Plin. 7, 50, Hygin. d. Lim. ap. Goes.

tete, s. und. tu. — tēter (taeter), tra, trum: hæslig, vederstyggelig, modbydelig; I) legemligen el. for Sandserne; - aliis aliud ··· tetrius esset Naribus, auribus, atque oculis, orisque sapori, etc., vid. Lucr. 2, 509; cf. ibd. 421: Aut foeda specie tetri turpesque videntur; ∾ cadavera, id.; cf. Caes. B. C. 3, 49; ∾ loca, inculta, foeda, formidolosa, Sall. Catil. 52; ut tetram et immanem beluam etc., Cic. Tusc. 4, 20; cf. id. Catil. 1, 5; men id. Sest. 8: alter ··· quam teter incedebat, etc.! mulier teterrima vultu, Juvenal.; cf. Suet. Calig. 50; — II) aandigen el. m. Hensyn paa Forestillingen; - ∾ et ferus homo, Cic.; quis tetrior hostis huic civitati? id. Coel. 6; men id. Vatin. 3: quamvis sis omni diritate atque immanitate teterrimus; men qui in eum fuerat teterrimus, id. Tusc. 1, 40; - quibus (cupiditatibus) nihil, nec tetrius, nec foedius excogitari potest, id. Off. 3, 8; men id. ibd. 2, 22: nullum vitium tetrius est, quam avaritia; ∾ libido, Hor.; ∾ prodigia, (skrækkelige Jertegn), Liv. 22, 9; — not.: neutr. tetrum, ogs. som adv., Prudent.

tĕthălassŏmĕnon, i, n., (sc. vinum, τεθαλασσωμένος οἶνος): en med Sovand tilsat Vin, Plin. 14, 10. — tēthĕa, ae, f., o. tethea, orum, n., τήθεα: etslags Svampe (el. Muslinger), Plin. 32, 31 o. 39, oftere. — Tēthys, ȳos, f., Τηθύς: Havets Gudinde, Gemalinde af Oceanus, Moder til Havnympherne og Floderne; - vid. Ovid. Fast. 5, 81: Duxerat Oceanus quondam Titanida Tethyn; cf. ibd. 168, ogs. Catull. 64, 29, o. Virg. Ge. 1, 31; — II) „poet. overf." ogs. f. Havet; - saal. Tethyos unda vagae, Lucan. 1, 414; cf. Sil. 3, 60, o. Martial. Spect. 3.

tĕtrăchordos, on, τετράχορδος, ον: firstrænget el. firstemt; - ∾ machina: etslags Vandorgel, Vitruv. 10, 8; — II) df. subst. tetrachordon, i, n.: Harmoni af fire Toner, Tetrachord, Vitruv. 5, 4, Macrob., o. A.; — B) „overf." o. adj., tetrachordi anni, d. e. de fire Aarstider, Varr. ap. Non. — tĕtrăcōlon, i, n., τετράκωλον: Periode med fire Led, Senec. Contr. — tĕtrădĭon, i, n., τετράδιον: en Firer, Firtallet, Colum. 3, 20. — tĕtrădōros, on, τετράδωρος: som holder fire Palmer el. Haandbreder, Plin. 35, 49, Vitruv. — tĕtrădrachmum, i, n., τετράδραχμον: græsk Sølvmønt af fire Drachmer, (omtr. ½ Rd. cour.), Cass. ap. Cic. Fam. 12, 13, Liv. 34, 52, oftere. — tĕtrăgnăthius, i, m., τετράγναθος, (med fire Hager): etslags giftig Edderkop, Plin. 29, 27. — tĕtrăgōnum, i, n., τετράγωνον: en Firkant, Auson.

tĕtrălix, ĭcis, f., τετράλιξ, ligesom erice: Lyng, Plin. 11, 15. — tĕtrămĕtrus, i, m., τετράμετρος: Tetrametret el. det firfodede Vers, Terentian. — tĕtrans, tis, m., (gen. pl. heterocl. tetrantorum, Vitruv.), τετρᾶς: en Fierdedel; - ∾ columnarum, Vitruv.; ∾ circini, (Qvadranten), id.; — II) bf. hos Landmaalerne: Sted, hvor tvende Linier stode sammen, Hygin. d. Lim. ap. Goes. — tĕtrăo, onis, m., τετράων: Urhanen, Plin. 10, 29, Suet. Calig. 22. — tĕtrăpharmacum, i, n., τετραφάρμακον; I) Plaster med fireslags Ingredienser, Veget.; — II) Ret (el. Anretning) af fireslags Spiser, Spartian., Lamprid. — tĕtrăphŏros, on, τετραφόρος; - in pl., ∾ phalangarii: Sæt af fire Dragere el. Bærere, Vitruv. — tĕtraptōta, orum, n., τετράπτωτα, hos Grammat.: Ord, hvoraf alene fire Casus forekomme. — tĕtrăpus, ŏdis, m., τετράπους, (firfodet): Titelen paa Apicius's ottende Bog, der omhandler de af firfoddede Dyr tillavede Spiser.

tĕtrarches, ae, m., τετράρχης: Fyrste el. Hersker over en Fierdedel af et Landskab, Fierdingsfyrste el. Tetrarch; ogs. alm.: liden el. ringe Fyrste; - ∾ Gallograeciae (Dejotarus), Hirt. B. Al. 67; cf. Caes. B. C. 3, 3, Cic. Att. 2, 9, o. A. — tĕtrarchia, ae, f., τετραρχία: en Tetrarchs Land, et Tetrarchi el. Fyrstendømme, odl., Hirt. B. Al. 78, Cic. Dejot. 15. — tĕtras, ădis, f., τετράς: Firtallet, en Firer, Tertull., Capella. — tĕtrăsēmus, 3, τετράσημος: med fire Tegn el. Tidsdele, Capella. — tĕtrastĭchos, on, τετράστιχος: som holder el. har fire Rader el. Linier; - ∾ porticus, (med fire Søilerader), Trebell. Gall. 18; — b) bf. subst. tetrastichon, i, n., τετράστιχον: Digt af fire Vers el. Linier, Quintil., Martial. — tĕtrastȳlos, on, τετράστυλος: med fire Søiler, frons loci, Vitruv. 3, 2; ∾ cava aedium, id. 6, 3; — b) bf. subst. tetrastylon, i, n.: Bygning med fire Søiler, Capitolin. Gord. 32.

tētre (taetre), adv. af teter: hæsligen, stygt; - compar., ∾ fucata genas, Claudian.; — II) oftest „fig."; - ∾ aetatem agere, (føre et kummerligt Liv), Cato ap. Charis.; men Cic. Div. 1, 29: impure atque tetre multa facere, cum temeritate atque impudentia; ligel. istum quidem ··· omnia teterrime facturum puto, id. Att. 7, 12.

Tetrica, ae, f. und. tetricus, nr. II. — tetrĭcitas, atis, f.: ærværdig Alvorlighed, navnl. i Ansigtstrækkene, auct. Paneg. ad Pis. 90; af — tetrĭcus, 3, [teter, men oftest m. forandret Qvantitet]: alvorlig, mørk, stræng; - exaequet tetricas licet illa Sabinas, Ovid. Am. 3, 8, 61; men id. Trist. 2, 397: tetricus domitor Chimaerae, (i. e. Bellerophon ab amoribus aversus); cf. Liv. 1, 18: ∾ et tristis disciplina Sabinorum; ∾ et horridus animus, Senec. Ep. 36; Nudorum (al. Udorum) tetricus censor et asper erat (Aper), Martial. 12, 70; men ∾ deae, id. 4, 73, (d. e. Parcerne); - ∾ febres (strækkelige), id.; ∾ tubae, (vilde el. krigerske), id.; — II) Tetrica rupes: Bierg i det Sabinske, Sil. 8, 419; - ogs. absol., Tetrica, ae, f., Virg. Aen. 7, 713. — tĕtrinnĭo, ire, v. n., (som Andens Naturlyd): at snaddre, odl., auct. carm. d. Philom. 22. — tetrĭtūdo, inis, f., [teter]: Hæslighed, Attius ap. Non. — tettĭgŏmētra, ae, f., τεττιγομήτρα: Cicadens Larve, Plin. 11, 32. — tettĭgŏnia, ae, f., τεττιγονία: en mindre Art af Cicader, Plin. 11, 32.

1. Teucer, cri, (nomin. Teucrus, Virg. Aen. 3, 108), m., Τεῦκρος: Søn af K. Telamon paa Salamis, og Broder til Ajax; - vid. Hor. Od. 1, 7, 21 o. 27, oftere, Ovid. Met. 13, 157, oftere, o. A. — 2. Teucer, cri, m., Τεῦκρος: Søn af Scamander fra Creta, Svigersøn af Dardanus, sild. ogs. Konge i Troja, Virg. Aen. 3, 108; — B) bf. 1) Teucrus, 3: teukrisk; bf. sædv. „poet." f. trojansk, carinae, Ovid. Met. 14, 72, sanguis, Catull. 64, 345; — b) bf. subst. Teucri, orum, m.: Teukrerne el. Trojanerne, Virg., Ovid.; — 2) Teucrĭus, 3: trojansk, moenia, (d. e. Troja), Sil.; — b) bf. subst. Teucria, ae, f.: det Trojanske, Landskabet Troja, Virg. Aen. 2, 26; — 3) Teucris, ĭdis, f.; a) Trojanerinde; - ∾ captivae, Sabin. 1, 81; — b) pseudonym Betegnelse af en slet Betaler, Cic. Att. 1, 12 o. 13.

teuchites, ae, m., τευχῖτις σχοῖνος: en vellugtende Sivart, Plin. 21, 72. — Teucri, orum, o. Teucria, ae, f. und. 2.Teucer. — teucrion, i, n., τεύκριον; I) Værten Gamander, (teucrium chamaedrys L.), Plin. 24, 80; — II) Værten Milturt, (teucrium flavium L.), id. 25, 20; - heder ogs. teucria, ae, f., id. 26, 19. — Teucris, idis, o. Teucrius, 3, f. und. 2.Teucer. — Teucrus, i, o. Teucrus, 3, f. und. 1.Teucer o. 2.Teucer.

Teus, i, f. und. Teos. — Teutātes, ae, m., hos Gallierne: en Guddom, som man bragte Menneskeofre, Lucan. 1, 445, Lactant. — teuthălis, ĭdis, f., τευθαλίς: en anden Benævnelse paa Værten polygonos, Plin. 27, 91. — Teuthrania, ae, o. Teuthrantēus o. -ĭus, 3, f. und. flgd. — Teuthras, antis, m., Τεύθρας: Konge i Mysien, og Fader til Thespius, Hygin. Fab. 99 o. 100; — B) bf. 1) Teuthrantēus, 3: teuthrantisk, „poet." f. mysisk, Caïcus, Ovid. Met. 2, 243; — 2) Teuthrantĭus, 3, ligesom frgd., benævnt efter K. Teuthras, turba, (Døttre af hans Søn Thespius), Ovid. Her. 9, 51; — 3) Teuthrānia, ae, f.: den af K. Teuthras beherskede Egn i Mysien, Plin. 5, 33; — not.: ogs. er Teuthras: Navnet paa en Flod i Campanien, Propert. 1, 11, 11.

Teutŏnes, um, m.: Biform af flgd., Vell. 2, 12, Aurel. Vict. Vir. Ill. 67. — Teutŏni, orum, m.: Teutonerne, germanisk Folk; - vid. Mela 3, 3, Cic., Caes., Liv. epit. 67, o. A.; - „poet." ogs. in sing., Lucan. 6, 259; — B) bf. Teutŏnicus, 3: teutonisk, „poet." ogs. f. germanisk, opes, Propert. 3, 2, 44, militia, Vell., victoria, Val. Max.; - ∾ capilli, Martial. 14, 26; — b) ogs. subst. Teutonici, orum, m.: Teutonerne, Senec. Ep. 94. — Teutonicus, 3, o. Teutonici, orum, f. und. frgd.

texo, xŭi, xtum, 3, v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": væver; - Texentem telam studiose ipsam offendimus, Ter. Heaut. 2, 3, 44; men Tibull. 2, 3, 57: Illa gerat vestes tenues, quas femina Coa Texuit; men tegumenta corporum vel texta vel suta, Cic.; men om Edderkoppen (araneola el. aranea): quasi rite texere, id. N. D. 2, 60; cf. Catull. 68, 49; — B) „bes." o. „overf.": sammenføier, fletter, bygger, odl.; (oftest „poet."); - ∾ parietem lento vimine, Ovid.; cf. Virg. Ge. 1, 266, o. id. Aen. 11, 65; ∾ sepes, id., crates, Hor., tegetes, Plin.; ∾ rosam, (binde en Rosenkrans), Propert.; ogs. ∾ varios flores, Ovid.; ∾ coronam rosis, Martial.; - ∾ navigia ex papyro, Plin.; ogs. c. abl. (ud. ex); Bis denas Italo texamus robore naves, Virg. Aen. 11, 326; arundine textis storeaque tectis tabernaculis habitare, Liv. 30, 3; men ∾ basilicam in medio foro, Cic. Att. 4, 6; — II) „fig." (o. „alleg."): ligesom væver, d. e. sammenføier el. former el. udarbeider; - quamquam ea tela texitur ··· ut etc., Cic. d. Or. 3, 60; cf. Ovid. Pont. 1, 3, 30: Quod tua texuerunt scripta, retexit opus (amor patriae); ∾ epistolas quotidianis verbis, Cic. Fam. 9, 21; men id. Qu. Fr. 3, 5: sane texebatur opus luculente, (Udarbeidelsen havde smuk Fremgang); — III) af partic. textus, 3, er subst. textum, i, n.: en Væv, vævet Toi el. Klædning, odl.; - ∾ pretiosa, Ovid.; ∾ rude, id.; cf. Martial. 8, 28: Babylonica

picta superbe Texta etc.; ligel. pepli mirabile textum, Stat.; — b) bf. „bef." o. „overf.": Sammenføining el. Fletning el. Bygning, odl.: - ∾ vimineum: Vidiekurv, Martial.; ∾ pinea (navis), Ovid.; cf. Catull. 64, 10; men Virg. Aen. 8, 625: clypei non enarrabile textum; men ∾ ferrea, vid. Lucr. 6, 1052; — B) „fig.": den stilistiske Sammenføining; - illud in Lysia dicendi textum tenue atque rarum etc., Quintil. 9, 4, 17; omne calumniae textum retexere, Appul.

textĭlis, e, [texo]; I) „egenl.": vævet el. virket, stragulum, Cic. Tusc. 5, 11; ∾ dona, (Foræringer af vævede Sager, af Tæppener, odl.), Virg. Aen. 3, 485; men Plin. 33, 20: (paludamentum) textile auro, sine alia materia; ∾ picturae, Lucr. 2, 35; men „poet.": ∾ pestis, (forgiftet Klædning), Cic. (poëta) Tusc. 2, 8; — b) bf. subst. textile, is, n., (sc. opus): vævede Toier el. Tæpper, odl.; - nego ullam picturam, neque in tabula, neque in textili (fuisse), quin etc., Cic. Verr. 4, 1; cf. id. Leg. 2, 18; - ogf. in pl.; textilium regiorum (spolia), Liv. 45, 35; cf. Propert. 1, 14, 22: Quid relevant variis serica textilibus? — II) „bef.": flettet el. sammenfoiet; - ∾ serta, Martial. 6, 80; ∾ pileus, Appul.; — b) bf. subst.: palmae foliis utuntur ad textilia, Plin. 13, 18.

textor, oris, m., [texo]: en Væver, Hor. Ep. 1, 19, 13, Plaut. Aul. 3, 5, 45, o. Juvenal. 9, 30; cf. Martial. 12, 59: Hinc instat tibi textor, inde fullo; bf. — textōrius, 3: hørende til en Væver; bf. opus textorium: Fletning, Colum. 9, 6; - ogf. „fig.": textorium ··· totum illud est, (forkunstlet el. bedragerſt), Senec. Ep. 113. — textrīcŭla, ae, f., demin. af textrix: liden Væverſke; som appos.: ∾ puellae, Arnob. — textrīnus, 3, [ctr. f. textorinus, af textor]: hørende til en Væver el. til Vævning; - ∾ ars: Væverkunsten, Firmic.; — B) bf. oftere subst.; a) textrinum, i, n., (sc. opus): Væv el. Vævning el. Væveri; - vid. Cic. Verr. 4, 26 o. 46, ogf. Senec. Ep. 90; — b) textrina, ae, f., (sc. officina): Væverværksted el. Væverstue, Vitruv. 6, 4; — II) „bef." o. „overf.": hørende til Fletning el. Sammenføining; - bf. subst., textrinum, i, n.: Skibsværft, Enn. ap. Serv. ad Virg. Aen. 11, 326. — textrix, icis, fem. af textor: en Væverſke, Martial. 4, 19; bf. som appos.: textrices anus, (om Parcerne), Appul.

textum, i, n., f. und. texo, no. III. — textūra, ae, f., [texo]: Væven el. Vævning; (poetiſk Ord); - vid. Plaut. Stich. 2, 2, 24; men Propert. 4, 5, 23: Coae textura Minervae; — b) „bef." ogf. Sammenføining, Forbindelſe; - ∾ laterum, Lucan.; cf. Lucr. 3, 210: Quam tenui constet texturā (natura animi). — 1. textus, 3, partic. af texo. — 2. textus, us, m., [texo]; eprdl.: Væven el. Vævning; bf. „bef.": Fletning el. Sammenføining el. Forbindelſe; - multo magis haec sunt tenuia textu, Quam quae etc., Lucr. 4, 732; parvulis rarisque textu veluti nassis, Plin. 9, 61; — II) „fig." om Talen: Sammenhæng el. Forbindelſe (el. Context); - interest, verba eadem qua compositione vel in textu jungantur, vel in fine claudantur, Quintil. 9, 4, 13; ut ostendit textus superior, Ammian.; men brevi textu percurram, id.

Thaïs, ĭdis, f., Θαΐς: Navnet paa en berømt Hetære i Athenen, Propert. 2, 5, 3, o. id. 4, 5, 43. — Thala, ae, f.: By i Numidien, Sall. Jug. 75, Tac., Flor. — thălămēgus, i, f., θαλαμηγός: en med Kamre forsynet Gondol, Suet. Caes. 52. — thălămus, i, m., θάλαμος: Sovekammer; (poetiſk Ord); - vid. Virg. Aen. 6, 623, Ovid. Met. 10, 456, oftere, o. A.; f. ogf. Vitruv. 6, 7; — b) ogf. „alm.": Værelſe el. Kammer, Opholdssted el. Tilhold; - ∾ ferrei Eumenidum, Virg. Aen. 6, 280; men om Bierne: ubi jam thalamis se composuere, id. Ge. 4, 189; delubra (Apis), quae vocant thalamos, Plin. 8, 71; — II) „overf.": Brudekammeret el. Ægtefengen, Propert. 2, 12, 14, o. id. 3, 5, 63; — B) bf. ogf. Ægteſkab, (in sing. o. pl.); - thalami expertem ··· vitam Degere, etc., Virg. Aen. 4, 550; ligel. id. ibd. 4, 18: Si non pertaesum thalami taedaeque fuisset; cf. ibd. 7, 252: tantum, Quantum in connubio natae thalamoque moratur, etc.; - ogf. in pl.; thalamos temerare pudicos, Ovid. Am. 1, 8, 19; ligel. thalamos ne desere pactos, Virg. Aen. 10, 649; cf. Ovid. Met. 7, 22, id. Fast. 3, 689, oftere, o. A.

thălassa, ae, f., θάλασσα: Havet; bf. Titelen paa Apicius's niende Bog, der omhandler Fiskeſpiſerne. — thălassegle, es, f., ogf. potamantis: et ſlags Plante, Plin. 24, 102. — thalassĭcus, 3, θαλασσικός: ſofarvet el. ſøgrøn; - ∾ colos (pallioli), Plaut. Mil. gl. 4, 4, 43; ∾ ornatus, id. — thălassĭnos, 3, θαλάσσινος, ligeſom frgd.: ſøgrøn, ſøfarvet, vestis, Lucr. 4, 1120. — thălassĭon phycos, θαλάσσιον φῦκος: et ſlags Søvært el. Tang, ſom giver rød Farve, (lichen roccella L.), Plin. 26, 66. — thălassites, ae, m., θαλασσίτης (οἶνος): Viin, ſom nedſænkes i Havet for at befordre dens Modenhed; - vid. Plin. 14, 10. — thălassŏmĕli, n., θαλασσόμελι: en af Søvand og Honning tilberedet Drik; - vid. Plin. 31, 35, Seren. Sammon.

Thalea, ae, f. und. Thalia. — Thăles, is, (dat. Thaleti, Val. Max.), m., Θαλῆς: berømt græſk Philoſoph fra Miletus, en af Grækenlands ſyv Viſe; - vid. Cic. N. D. 1, 10, id. Acad. 2, 37, o. id. Leg. 2, 11, oftere, o. A.; — B) bf. Thălēticus, 3, dogmata, Sidon. — Thălīa, ae, f., Θάλεια; I) en af Muſerne, navnl. Comoediens Muſe, Virg. Ecl. 6, 2, o. Ovid. A. A. 1, 264; — II) en af Gratierne, Senec. Benef. 1, 3; — III) en Havnymphe, Virg. Aen. 5, 826. — Thălĭarchus, i, m.: (virkeligt el. fingeret) Navn paa en ung Ven af Horatius, til hvem Hor. Od. 1, 9, er ſkreven. — thălĭtrŭum, i, n.: et ſlags Plante, germ. Heilblatt, Plin. 27, 112. — thallus, i, m., θαλλός: grøn Stilk el. Gren; - ∾ cepae, Colum., Pallad.; men ∾ Amyclaeus, rimel. Myrtegren, Virg. Cir. 376.

Thămўras, ae, m.: en thraciſk Digter, ſom, efter at være overvunden i Veddeſtrid med Muſerne, blev berøvet ſine Øine; - Quid miserum Thamyran picta tabella juvat? Ovid. Am. 3, 7, 62; cf. id. A. A. 3, 399; men Propert. 2, 18, 19: Me licet et Thamyrae cantoris fata sequantur, etc.; — not.: heder ogſ. Thamyris idis, Stat. — thannum, (thamnum), i, n., θάμνος: et ſlags ubekiendt Buſkvæxt, Colum. 12, 7. — thapsia, ae, f., θαψία: et ſlags giftig Buſkvæxt, Plin. 13, 43; - heder ogſ. thapsos, i, f., Lucan. 9, 919. — Thapsus (-os), i, f., Θαψός; I) Halvø med By paa Sicilien; - vid. Ovid. Fast. 4, 477, Virg. Aen. 3, 689, Sil.; — II) By i Africa propria, bekiendt af Cæſars Seier over Pompejanerne; - vid. auct. B. Afr. 28, oftere, ogf. Plin. 5, 3; nævnes ogf. Liv. 33, 48; — B) bf. Thapsenses, ium, m.: Indbyggerne af Byen Th., auct. B. Afr. 97.

Thasĭus, 3, f. und. flgd. — Thăsus (-os), i, f., Θάσος: Ø i Ægæerhavet, ved Kyſten af Thracien, Mela 2, 7, Plin. 4, 23, Liv. 32, 30 o. 35, o. A.; — B) bf. Thăsius, 3: thaſiſk, nuces, Varro, Plin., vites, Virg. Ge. 2, 91; ∾ lapis: thraciſk Marmor, Senec. Ep. 96; — b) bf. subst., Thasii, orum, m.: Indbyggerne af Thaſus, Nep. Cim. 2. — Thaumanteus, 3, Thaumantias, adis, o. Thamantis, idis, f. und. flgd. — Thaumas, antis, m., Θαύμας: Fader til Iris; - vid. Cic. N. D. 3, 20: ob eam causam, quod speciem habeat mirabilem (Iris), Thaumante dicitur esse nata; — B) bf. I) Thaumantēus, 3: thaumanteiſk, virgo, d. e. Iris, Ovid. Met. 14, 845; — 2) Thaumantĭas, adis, f.:

Datter af Thaumas; - ∾ Iris, Ovid. Met. 4, 479; ogs. absol. Thaumantias; vid. Virg. Aen. 9, 5: Ad quem sic roseo Thaumantias ore locuta est; — 3) Thaumantis, ĭdis, f.: = frgd., Ovid. Met. 11, 647.

thĕāmēdes, is, m.: en æthiopisk Sten, vid. Plin. 36, 25; efter nogle: Turmalinen. — *thĕātrālis, e: hørende til Theatret, theatralsk; - ∾ gladiatoriique consessus, Cic. Sest. 54; ∾ operarum dux, vid. Tac. Ann. 1, 16; ∾ lascivia populi, id. ibd. 11, 13; men ∾ lex, (angaaende Pladserne el. Sæderne i Theatret), vid. Plin. 7, 31; cf. Suet. Dom. 8; men ∾ humanitas, Quintil. 2, 2, 10; o. — thĕātrĭcus, 3, efterel. Biform af frgd.; - ∾ nugae, Augustin., turpitudines, id.; — [af flgd.].

thĕātrum, i, n., θέατρον; I) „egenl.": Skuespilhuset, Theatret; - populi sensus maxime theatro et spectaculis perspectus est, etc., Cic. Att. 2, 19; cf. Hor. Ep. 2, 2, 130, o. id. ibd. 2, 1, 60; men a theatro, quod ante oppidum est, etc., Caes. B. C. 2, 25; men Ovid. A. A. 1, 497: Nec sine te curvo sedeat spatiosa theatro; — b) om d. græske Theater, som Stedet til offenlig Beraadslagning, f. Cic. Flacc. 6, Liv. 33, 28, o. Tac. Hist. 2, 80; — B) „poet." ogs. „alm.": en offenlig Skueplads for de Kæmpende; - vid. Virg. Aen. 5, 288; — II) „fig."; A) „overf.": Theatret, f. de i Theatret forsamlede Tilskuere el. Theaterpublicum, ofl.; - frequentissimo theatro, incredibili clamore et plausu comprobatum, etc., Cic. Div. 1, 28; ligel. Hor. Ep. 1, 19, 41: spissis indigna theatris Scripta pudet recitare; ligel. tota saepe theatra ··· exclamasse barbare etc., Quintil. 1, 6, 45; men id. 6, 1, 52, „alleg.": tunc est commovendum theatrum, quum ventum est ad ipsum illud ··· plaudite; — B) „ment.": Skuepladsen for en offenlig Virksomhed; - nullum theatrum virtuti conscientia majus est, Cic. Tusc. 2, 26; etenim magno theatro spectata est (ea familiaritas) tum, quum etc., id. Fam. 12, 29; optimus quisque praeceptor ··· majore se theatro dignum putat, Quintil. 1, 2, 9.

Thēbae, arum, f., Θῆβαι: Navnet paa flere i Oldtiden berømte Byer, hvoraf her mærkes; I) Thebae i Overægypten, kaldet Hecatonpylos, (med de 100 Porte), Mela 1, 9, Plin. 5, 11, (hvor Formen Thebe, es, f.); f. ogs. id. 36, 11 flgd.; — B) df. 1) Thēbaeus, 3: thebæisk, mons, Claudian.; — 2) Thēbāĭcus, 3: = frgd., palmae, Plin., hede ogs. absol. Thebaicae, Stat. Silv. 4, 9; ∾ triticum, Plin., marmor, Spartian.; ∾ lapis, Plin.; — 3) Thēbāĭs, ĭdis, f., (sc. terra): Landskabet Thebais, hvis Hovedstad Theben var, Plin. 5, 9, oftere, o. A.; — II) Thebae i Boeotien, stiftet af Cadmus fra Phoenicien, Mela 2, 3, Plin. 4, 12, oftere, Varro, Cic., Hor. Od. 1, 7, 3, o. id. ibd. 4, 4, 64, ogs. id. Ep. 1, 16, 74, o. A.; — B) df. 1) Thēbānus, 3: thebansk, Semele, Hor.; - ∾ deus, (d. e. Hercules), Propert. 3, 16, 6; ∾ urbs, (d. e. Theben), Hor.; ∾ duces, (d. e. Eteocles o. Polynices), Propert. 2, 8, 2; ligel. ∾ fratres, Lucan.; ∾ soror, Ovid. Trist. 3, 3, 67, (deres Søster Antigone); men ∾ mater, (d. e. Niobe), Stat. Theb. 1, 771; ∾ modi, (d. e. pindariske), Hor. Ep. 1, 3, 13; ∾ aenigma, (af den thebanske Sphinx), Martial. 1, 91; — b) pl. subst. Thebani, orum, m.: Indvaanerne af Theben, Thebanerne, Cic. Fat. 4, oftere, o. A.; — 2) Thēbāĭs, ĭdis, f.: thebansk; - ∾ chelys, (Amphions Lyre), Stat. Silv. 2, 2; — bb) df. subst., a) pl. Thebaïdes: Thebanerinderne, Ovid. Met. 6, 163; — b) sing. Thebaïs: Navnet paa et heroisk Digt af Statius; — III) By i Mysien, blev ødelagt af Achilles, Ovid. Met. 12, 110, o. Plin. 5, 33; — B) df. Thēbāna, ae, f.: Thebanerinden, d. e. Andromache, Datter af K. Eetion af Thebæ i Mysien, Ovid. Trist. 4, 3, 29. — Thebaeus, 3, Thebaicus, 3, Thebais, ĭdis, o. Thebanus, 3, f. und. frgd. — Thēbe, es, f., Biform af Thebae, Plin. 5, 11, Juvenal. 15, 6. — Thēbŏgĕnes, is, adj., [Thebae, gigno]: født i Theben, Ismenias, Varr. ap. Non.

thēca, ae, f., θήκη: Foderal el. Skede el. Hylster, ofl.; - ut grani theca sit gluma, Varro; cf. Cic. Verr. 4, 23; men ∾ numaria, (Pengekassen), id. Att. 4, 7; ∾ calamaria, Suet. Claud. 35; df. — thēcātus, 3, (i. e. theca inclusus: som er i sit Hylster), arcus, Sidon. — Thĕlis, ĭdis, f., forel. Biform af Thetis, (ligesom melica f. medica), Enn. ap. Varr. — Thelxīnŏe, es, f.: en af de fire første Muser, Cic. N. D. 3, 21. — thēlўgŏnon, i, n., θηλύγονον, (som avler Væsener af Hunkiønnet); I) en Art af Værten phyllum, Plin. 26, 91; — II) en Art af Værten satyrion, id. 26, 63; — III) en Art af Værten crataeogonos, id. 27, 40. — thēlўphŏnon, i, n., θηλύφονον: en anden Benævnelse af aconitum, Plin. 25, 75. — thēlyptĕris, is, f., θηλύπτερις: Hunplanten til filix el. Bregnen, Plin. 27, 55.

thēma, ătis, n., θέμα: det Opstillede; df. I) et Thema, d. e. opstillet Sætning el. Gienstand til at afhandle; - exempla ··· illa ad aliquod controversiae thema redigere, Senec. Contr. 3, 20; cf. Quintil. 4, 2, 28, oftere; — II) Himmeltegnenes Stilling ved nogens Fødsel, en Nativitet; - ut thema suum vulgaverit, etc., Suet. Aug. 94. — Thĕmis, ĭdis, f., Θέμις: Retfærdighedens Gudinde; - Scilicet alma Themis non talia linquit inulta, vid. Ovid. Met. 7, 762; - ogs. som dea fatidica eiede hun det ældste Orakel paa Parnassus, hvf. Parnassia, id. ibd. 4, 642; cf. ibd. 1, 321, o. Lucan. 5, 81. — Themista, ae, f.: Navnet paa en Epicureerinde fra Lampsacus, Cic. Fin. 2, 21. — Thĕmistocles, i o. is, m., Θεμιστοκλῆς: berømt athenienfisk Feltherre; - vid. Nep. Themistocles; cf. Cic. d. Or. 2, 74, oftere, o. A.; — B) df. adj.: Thĕmistoclēus, 3: themistocleisk, consilium, Cic. Att. 10, 8.

Thĕŏcrĭtus, i, m., Θεόκριτος: berømt græsk Idyldigter af Syrakus, Virgils Forbillede i Hyrdedigtet; - vid. Quintil. 10, 1, 55: admirabilis in suo genere Theocritus; sed Musa illa rustica et pastoralis etc. — Thĕŏdămas, antis, m., Θειοδάμας: Dryopernes Konge, og Fader til Hylas, Hygin. Fab. 14; — B) df. Thĕŏdămantēus, 3, Hylas, d. e. Søn af Theodamas, Propert. 1, 20, 6. — Thĕŏdectes, ae, m., Θεοδέκτης: græsk Taler fra Cilicien, Discipel af Plato; - vid. Cic. Orat. 5 o. 57, Quintil. 11, 2, 51, o. A. — Thĕŏdōrus, i, m., Θεόδωρος; I) græsk Philosoph; - vid. Cic. N. D. 1, 1, o. id. Tusc. 1, 43; — II) berømt Rhetor fra Gadera, Quintil. 3, 1, 17, o. id. 3, 11, 26, ogs. Suet. Tib. 57; — B) df. Thĕŏdōrēi, orum, m.: hans Discipler og Tilhængere, Quintil. 4, 2, 32. — Thĕŏdŏsĭus, i, m., Θεοδόσιος: Navnet paa flere orientalske Keisere; — B) df. adj. Thĕŏdŏsĭānus, 3, Codex, (Lovsamling af K. Theodosius); ∾ lex, Cod. Just.

Thĕognis, ĭdis, m., Θέογνις: gammel græsk Gnomedigter fra Megara paa Sicilien, (600 Aar for Chr.); - df. ordsprogvis om en ældgammel Tid: Etiam priusquam Theognis nasceretur, Lucil. ap. Gell. 1, 3. — Thĕŏgŏnĭa, ae, f., Θεογονία, (Gudernes Fødsel): Titelen paa et Digt af Hesiodus, Cic. N. D. 1, 14. — thĕŏlŏgĭa, ae, f., θεολογία: Guderlære, Augustin. — thĕŏlŏgĭcus, 3, θεολογικός: hørende til en Guderlære, doctrina, Ammian. — thĕŏlŏgus, i, m., θεολόγος: som afhandler Guddommen el. guddommelige Gienstande, Cic. N. D. 3, 21, Arnob. — thĕombrŏtĭos, i, f., θεωμβρώτιον, (Guderspise): Navnet paa en Plante, Plin. 24, 102. — Thĕŏnīnus, 3: benævnt efter en vis bidsk og ondskabsfuld Digter ved Navn Theon; - df. ∾ dens: giftig Tand

el. hadst Ondstab; - qui Dente Theonino quum circumroditur, etc., vid. Hor. Ep. 1, 18, 82, (schol. Cruqu.).

Thĕŏphănes, is, m., Θεοφάνης: græsk Historieskriver fra Mitylene, Ven af Pompejus, Cic. Arch. 10, Caes. B. C. 3, 18. — Thĕophrastus, i, m., Θεόφραστος: græsk Philosoph af Eresfus, Discipel af Plato o. Aristoteles; - vid. Cic. Orat. 19, o. id. Brut. 31, oftere; (hans Historia Plantarum, o. Characteres haves endnu). — Thĕŏpompos (-us), i, m.: græsk Historiker og Taler, Discipel af Isocrates, Cic. d. Or. 2, 13 o. 23, oftere; — B) df. Theopompēus, o. -ius, 3: theopompeisk, genus (dicendi), Cic. Att. 2, 6; cf. id. Orat. 61. — thĕōrēma, ătis, n., θεώρημα: Læresætning, Theorem, Gell. 17, 19; - dat. theorematis, id. 1, 2; df. — thĕōrēmătĭon, i, n., demin., θεωρημάτιον: liden Læresætning, Gell. 1, 13. — thĕōrĭa, ae, f., θεωρία: philosophisk Betragtning, Undersøgelse, Theori, Hieronym. — thĕōrĭce, es, f., θεωρική: philosophisk Speculation, Hieronym. — thĕŏtŏcos, i, f., θεοτόκος, (i. e. deipara): Guds Moder, Cod. Just.

Thĕrapnae, (Theramnae), arum, ogs. Therapne, es, f., Θεράπναι, Θεράπνη: liden By i Laconien, Helena's Fødeby, Mela 2, 3, Stat. Silv. 4, 8; — B) df. Thĕrapnaeus, (Theramnaeus), 3: therapnisk; „poet." ogs. f. laconisk el. spartansk; - ∾ marita, (d. e. Helena), Ovid. A. A. 3, 49; ligel. id. Her. 16, 196: Rure Therapnaeo nata puella, (i. e. Helena); men id. Fast. 5, 223: ∾ sanguis, (i. e. Hyacinthi, pueri Amyclaei); ∾ fratres, (d. e. Castor og Pollux), Stat.; ∾ Amyclae, Martial.; — b) fordi Tarentinerne og Sabinerne nedstammede fra Sparta, findes ogs. ∾ Galesus, (d. e. tarentinsk), Stat.; ∾ sanguine Clausi, (af sabinsk Herkomst), Sil.

thērĭăcus, 3, θηριακός: tienlig el. virksom imod dyrisk Gift, navnl. imod Slangebid, pastilli, Plin. 29, 21, vitis, Pallad.; — II) df. subst. theriaca, ae, o. -e, es, f.: Lægemiddel imod Slangebid, el. alm. imod Gift, Plin. 20, 100, oftere, o. A. — Thērĭcles, is, m., Θηρικλῆς: en i den græske Kunsthistorie berømt Leerarbeider el. Pottemager, Plin. 16, 76; — B) df. adj. Thērĭclēus, 3: hørende til el. benævnt efter Kunstneren Therikles; - vid. Cic. Verr. 4, 18: perbona toreumata, in his pocula duo quaedam, quae Thericlea nominantur, Mentoris manu summo artificio facta, (hvor dog ogs. læses Heraclea). — thērĭŏnarca, ae, f., θηριονάρκη: etslags Plante, som bringer Slanger til at stivne, Plin. 24, 102. — thĕristrum, i, n., θέριστρον: Sommerklædning, Hieronym.; — b) df. „alleg.": ne auferant theristrum pudicitiae, etc., id.

thermae, arum, f., (sc. aquae), θερμὰ ὕδατα: varme Sundhedskilder, varme Bade, (saavel naturlige, som kunstige); - vid. Plin. 3, 14, Cic. Verr. 2, 35, Sil. 14, 232, o. A.; - ∾ Agrippae, Plin., Neronianae, Martial.; qui fundamenta thermarum in mare jaciunt etc., Senec. Ep. 122; — II) som nom. propr. er Thermae, arum, f.: en By paa Sicilien i Nærheden af Himera, Plin. 3, 14, Cic. Verr. 2, 34, o. A.; — B) df. Thermĭtānus, 3: thermitansk, homo, (fra Thermæ), Cic. l. c.; — b) df. subst. Thermitani, orum, m.: Indvaanerne af Thermae, id. ibd. 3, 40. — thermantĭcus, 3, θερμαντικός: opvarmende, virtus (Egenskab), Appul. — thermăpălus, 3, θερμάπαλος, (θερμός, ἁπαλός): varm og blød, ova, Theod. Prisc. — thermīnus, 3, θέρμινος: af Lupiner el. Figenbønner, oleum, Plin. 23, 49. — Thermitanus, 3, f. und. Thermae.

Thermōdon, ontis, m., Θερμώδων: Flod i Pontus, hvorved Amazonerne boede, (hod. Terma), Mela 1, 19, Plin. 6, 40, o. Virg. Aen. 11, 659; men Propert. 4, 4, 71: celerem prope Thermodonta; cf. Ovid. Pont. 4, 10, 51; ligel. ∾ Amazonius, Sil.; — B) df. Thermōdontēus, 3: thermodontisk, „poet." f. amazonisk, agri, Propert. 3, 12, 16; - ogs. Thermōdontĭăcus, 3, turmae, Stat.; ∾ bipennis, Ovid., securis, Claudian.; - ogs. Thermōdontĭus, 3, ripae, Senec. Med.; ∾ hostis, id. Herc. Oet. — thermŏpōlĭum, i, n., θερμοπώλιον: Udsalgssted af varme Drikke, en saadan Kro el. Kippe, Plaut. Curc. 2, 3, 13, oftere. — thermŏ.pŏto, avi, 1, v. a., [θερμός, d. e. varm]: læsker med varm Drikke; - postquam thermopotasti gutturem, Plaut. Trin. 4, 3, 7.

Thermŏpўlae, arum, f., Θερμοπύλαι: det bekiendte Biergpas ved Oeta, hvor Leonidas med sin lille Hær fandt din berømte Heltedød, Mela 2, 3, Liv. 36, 15, Cic. Off. 1, 18, oftere, o. A. — thermospŏdĭum, i, n., θερμοσπόδιον: hed el. gloende Aske, Apic. — thermŭlae, arum, f., demin. af thermae: lidet varmt Bad, Martial. 6, 42. — Thērŏdamas, antis, m., Θηροδάμας, (Dyrtæmmeren): en skythisk Konge, der fodrede Løver med Menneskekiød, Ovid. Pont. 1, 2, 121; — B) df. Thērŏdămantēus, 3, leones, Ovid. Ib. 385; — not.: ogs. læses paa begge Steder: Theromedon, Theromedontēus. — Thērŏmĕdon, ontis, m., Θηρομέδων, (Dyrherskeren), o. Thērŏmĕdontēus, 3, f. und. frgd. — Thersites, ae, m., Θερσίτης: en ved sin Hæslighed og onde Tunge berygtet Græker for Troja; - vid. Ovid. Met. 13, 233, o. id. Pont. 4, 13, 15, ogs. Juvenal. 11, 31; — b) ogs. „overf." om en grim el. hæslig Person, Juvenal. 8, 269; men om en Æreskænder, Senec. d. Ir. 3, 23.

*thēsaurārĭus, 3: hørende til Skatten; - vid. ∾ fures, Plaut. Aul. 2, 8, 25; — thēsaurensis, is, m.: en Skatmester, Cod. Just.; o. — thēsaurizo, are, v. a. o. n.: samler el. sammenhober Skatte; (sild. Ord); I) „egenl." o. absol., Augustin., Salvian.; — II) „fig." o. c. acc.: ∾ disciplinam, Salvian., iram, id.; — [thesaurus]. — Thēsaurochrўsŏnīcochrўsĭdes, ae, m., [thesaurus, χρυσός, i. e. aurum]: comisk formet Mandsnavn, Plaut. Capt. 2, 2, 35.

thesaurus, i, m., θησαυρός; I) den nedlagte el. opbevarede Gienstand, en Skat, odl.; A) „egenl."; - Thesaurum effodiebam intus, etc., Plaut. Trin. 4, 4, 8; cf. Cic. Div. 2, 65: thesaurum defossum esse sub lecto; ligel. id. d. Senect. 7: quo loco thesaurum obruisset, etc.; - ogs. in pl.; neque exercitus, neque thesauri praesidia regni sunt, verum amici, Sall. Jug. 10; cf. Hor. Od. 3, 24, 2; — B) „fig." (o. comisk): en stor Mængde deraf; - tu quidem thesaurum huc mihi apportavisti mali, Plaut. Merc. 1, 2, 51; — II) Opbevaringssted for en Skat el. for et Forraad, Skatkammer el. Forraadskammer, en hertil tienende Hvælving el. Kielder, odl.; A) „egenl."; - quum thesaurum effregisset heres, Plin. 31, 17; - „poet." ogs. om Bicellerne, Virg. Ge. 4, 229; men Liv. 39, 50: esse thesaurum publicum sub terra etc.; - „poet." ogs. om Underverdenen: postquam est Orcino traditus thesauro, Naev. ap. Gell. 1, 24; — B) „fig.": Forraad el. Samling deraf, odl.; - Istic est thesaurus stultis in lingua situs, Ut quaestui habeant, male loqui melioribus, Plaut. Poen. 3, 3, 12; quid dicam de thesauro rerum omnium, memoria? Cic. d. Or. 1, 5; men lignelsesvis: illos locos (Almensteder), tamquam thesauros aliquos argumentorum, notatos habere, id. Part. or. 51; - navnl. ogs. om lærde Samlinger el. Værker; vid. id. Fin. 2, 21; ligel. Plin. praef.: quoniam ··· thesauros oportet esse, non libros; ogs. om et rigt Forraad af Kundskaber, Plin. Ep. 1, 22.

Thesēis, ĭdis, o. Thesēius, 3, f. und. flgd. — 1. Thēseus (disyll.), ĕi o. ĕos, m., Θησεύς: Konge

i Athenen, Søn af K. Aegeus (el. af Neptunus) ved Aethra, Gemal af Ariadne, derefter af Phaedra, Fader til Hippolytus ved Amazonen Hippolyte, Ven af Pirithous, Betvinger af Stratenroveren Periphetes, af Procrustis, Sinnis, o. fl., ogs. af Minotaurus; ogs. en Argonaut; - vid. Ovid. Met. 7, 433 flgd., ogs. id. Her. 10, ogs. Cic. N. D. 3, 18 o. 31, ogs. Virg. Aen. 6, 618, Hor. Od. 4, 7, 27, Propert. 2, 14, 7, o. A.; s. ogs. Plutarch. Θησεύς, o. Hygin. Fabb.; — B) df. 1) Thēsēus, 3: thesefisk, hørende til el. benævnt efter Theseus; - ∾ carina, Propert. 1, 3, in., laus, Ovid., fides, id.; men ∾ crimen, (at han forlod Ariadne), id. Fast. 3, 460; — b) „poet. overf." s. atheniensisk; - ∾ via, Propert. 3, 20, 24; ∾ Hymettus, Martial.; cf. id. 4, 13; — 2) Thēsēĭus, 3: = frgd.; - ∾ heros, (i. e. Hippolytus), Ovid. Met. 15, 492; ∾ Troezen, (hvor hans Forfædre havde regeret), Stat. Theb. 4, 81; — 3) Thēsīdes, ae, m.: Efterkommer el. Søn af Theseus, d. e. Hippolytus, Ovid. Her. 4, 65; — b) „poet. overf." ogs.: en Athenienser, Virg. Ge. 2, 383; — 4) Thēsēis, ĭdis, f.: Titelen paa et Digt om Theseus; - vid. Juvenal. 1, 2: Vexatus toties rauci Theseide Codri, etc. — 2. Thēsēus, 3, o. Thesides, ae, s. und. frgd.

thēsĭon (-um), i, n., θήσειον, germ.: flachsblättriges Leinkraut, (thesium linophyllum L.), Plin. 21, 67. — thĕsis, is, f., θέσις, i Rhetoriken: en Sætning el. en antagen Sætning, propositum, Quintil. 3, 5, 11 o. 14, oftere, Senec. Contr. prooem. — Thesmŏphŏrĭa, orum, n., τὰ Θεσμοφόρια, hos Grækerne en Fest for (den lovgivende) Demeter, Plin. 24, 38, Macrob. Sat. 3, 12, Hygin. Fab. 147.

Thespiacus, 3, o. Thespiades, ae, s. und. flgd. — Thespĭae, arum, f., Θεσπιαί: By paa Sydostsiden af Helicon, (nu. Landsbyen Neochorio), Plin. 4, 12, Cic. Verr. 4, 2 o. 60, oftere, Liv. 42, 43, o. A.; — B) df. 1) Thespius, 3: thespisk, moenia, Val. Fl.; - in pl. Thespii, orum, m.: Indvaanerne af Thespiae, Arnob.; — 2) Thespienses, ium, m.: Indvaanerne af Thespiae, Cic. Verr. 4, 60; — 3) Thespĭăcus, 3: thespisk, moenia, Val. Fl.; men ∾ luci, (ved Helikon), Stat. Silv. 2, 7; — 4) Thespĭădes, ae, m.: fra el. af Thespiae, (om Argus, der byggede Skibet Argo), Val. Fl.; — 5) Thespias, ădis, f.: thespisk; - ∾ Musae, (paa Helikon), Ovid. Met. 5, 310; - ogs. absol. Thespiades (sc. Musae), Varr. L. L. 7, 2, Cic. Verr. 4, 2, o. Plin. 36, 4. — Thespias, adis, o. Thespienses, ium, s. und. frgd. — Thespis, is, m., Θέσπις: Opfinder el. Stifter af det græske Drama, Hor. A. P. 276, o. id. Ep. 2, 1, 163.

Thesprōtĭa, ae, f., Θεσπρωτία: Landskabet Thesprotia i Epirus, Plin. 4, 1, o. Cic. Att. 6, 3; — B) df. Thesprōtĭus, 3: thesprotisk; - ∾ sinus, Liv. 8, 24; ∾ arva, Sil.; — 2) Thesprōtis, ĭdis, f.: thesprotisk; - ∾ terra, (d. e. Thesprotien), Avien. Arat. — Thesprōtus, i, m.: en Konge i Egnen om Puteoli, Hygin. Fab. 88; - hvf. Propert. 1, 11, 3, regnum Thesproti, (d. e. Puteoli).

Thessălĭa, ae, f., Θεσσαλία: Landskabet Thessalien, Mela 2, 3, Plin. 4, 15, Cic., o. A.; — B) df. 1) Thessălĭus, 3: thessalisk, regio, Appul., decus, Gratian.; — 2) Thessălĭcus, 3: = frgd., juga, Ovid. Her. 9, 100; ∾ Tempe, Plin. 16, 92; ∾ dux, (d. e. Jason), Val. Fl.; ∾ trabs, (d. e. Skibet Argo), Senec. Agam.; ∾ axis, (d. e. Achilles's Vogn), Ovid. Trist. 4, 3, 30; ∾ clades, (d. e. Slaget ved Pharsalus, hvorom) ogs. ∾ caedes, o. ∾ cineres, Lucan.; — 3) Thessălus, 3: = frgd., Tempe, Hor., Ovid.; men ∾ tela, Propert. 2, 22, 30, (d. e. Achilles's); men ∾ ignes, (hans Leir), Hor. Od. 1, 10, 15; ∾ philtra, Juvenal., venena, Hor.; ∾ saga, Propert., vox, Hor.; — b) subst. pl. Thessali, orum, m.: Indvaanerne af Thessalien, Thessalierne, Mela 2, 3, Caes. B. C. 3, 4, Liv., o. A.; — 4) Thessălis, ĭdis, f.: thessalisk, ara, Ovid. Her. 13, 112; men ∾ umbra (Protesilai), Propert. 1, 19, 10; - ogs. subst.: Thessalierinde, Lucan.; in pl., Ovid. Met. 12, 190. — Thessălŏnīca, ae, o. -e, es, f., Θεσσαλονίκη: By i Macedonien, ved sinus Thermaicus, Mela 2, 3, Plin. 4, 17, Cic., Liv.; — B) df. Thessălŏnīcenses, ium, m.: Indvaanerne af Byen Th., Cic. Prov. cons. 2, oftere. — Thessălus, 3, s. und. Thessalia.

Thestiades, ae, o. Thestias, adis, s. und. flgd. — Thestĭus, i, m., Θέστιος: Konge i Aetolien, Fader til Leda og Althaea, til Plexippus o. Toxeus; - vid. Ovid. Met. 8, 487, o. Hygin. Fab. 77, oftere; — B) df. 1) Thestĭădes, ae, m.; df. pl. Thestiadae duo: Thestius's tvende Sønner, Plexippos o. Toxeus, Ovid. Met. 8, 304 o. 434; men id. Fast. 5, 305: Respice Thestiaden, (d. e. Meleager, Søn af Althaea); — 2) Thestĭas, ădis, f.: en Datter af Thestius, d. e. Althaea, Ovid. Met. 8, 452 o. 473, ogs. id. Trist. 1, 7, 18. — Thestor, ŏris, m., Θέστωρ: Fader til Spaamanden Kalchas, Hygin. Fab. 128; — B) df. Thestŏrides, ae, m.: en Søn af Thestor, d. e. Kalchas, Ovid. Met. 12, 19 o. 27, Stat.

thēta, indecl. n., θῆτα: det græske Bogstav ϑ (el. Θ); som Begyndelsesbogstav af θάνατος (Døden) betegner det hos Grækerne paa Dommernes Stemmetavler: Døden el. en Dødsdom, Martial. 7, 37, Auson.; cf. Pers. 4, 13; — not.: sild. som critisk Tegn ved et Skriftsted betegner det en Dadel, Sidon. — Thĕtis, ĭdis o. ĭdos, (abl. ogs. Theti, Plaut.; forel. Biform er Thetis, Enn. ap. Varr.; cf. Varr. R. R. 3, 9), f., Θέτις: en Havnymphe, Datter af Nereus o. Doris, Gemalinde af Peleus, o. Moder til Achilles; - vid. Hygin. Fab. 54 o. 244, Ovid. Met. 11, 221 flgd., Catull. 64, 21, Hor. Od. 1, 8, 14, o. id. ibd. 4, 6, 6, ogs. id. Epod. 13, 12, (hvor abl. Thetide), o. A.; — II) „overf." o. appellativt f. Havet; - Hic summa leni stringitur Thetis vento, Martial. 10, 30; ligel. hos Claudian.; men hyperbolisk om et uhyre Bad, vid. Martial. 10, 13: Et Thetis unguento palleat uncta tuo, etc.

Theumēsus (-os), i, m.: Bierg i Boeotien, Stat. Theb. 4, 372; — B) df. Theumēsĭus, 3: theumesisk, d. e. thebansk, juvenis, Stat. l. c. 2, 331, (d. e. Polynices); ∾ leo, (hans Løvehud), id. ibd. 4, 85; ∾ amnis, (i. e. Ismenus), id. — thĕurgĭa, ae, f., θεουργία: Aandemaning el. at mane Aander, Augustin. — thĕurgĭcus, 3, θεουργικός: hørende til Aandemaning, ars, Augustin., consecratio, id. — thĕurgus, i, m., θεουργός: en Aandemaner, Augustin.

Thīa, ae, f., Θεία: Gemalinde af Hyperion, og Moder til Solen, Catull. 66, 44. — thĭăsus, i, m., θίασος: en til Ære for Bacchus opført Dans, Virg. Ecl. 5, 30, Stat.; men Catull. 63, 28, er thiasus f. coetus bacchantium; cf. id. 64, 253. — thĭătis, is, m., (ægyptisk Ord): Navnet paa en ægyptisk Maaned, Plin. 27, 80. — thieldones, um, m., (hispanisk Ord): en Hesterace i Spanien; - vid. Plin. 8, 67. — Thisbaeus, 3, s. und. flgd. — 1. Thisbe, es, f., Θίσβη: liden Kyststad i Boeotien, navnkundig af dens vilde Duer, Plin. 4, 12, Stat.; — B) df. Thisbaeus, 3: thisbæisk, Ovid. Met. 11, 300. — 2. Thisbe, es, f.: Pyramus's Elskede, vid. Ovid. Met. 4, 55 flgd. — thlasias, ae, m., θλασίας, (den Knuste; df.) med knusede Testikler (el. berøvet Mandsdommen, ellers spado), Digest.; kaldes ogs. thlibias, ae, m., θλιβίας, (den Trykkede), ibd. — thlaspi, n., θλάσπι: ellers Karse, Plin. 27, 113; gen. thlaspis har Cels. — thlibias, ae, s. und. thlasias.

Thoantēus, 3, Thoantias, adis, o. Thoantis,

idis, f. und. flgd. — Thŏas, antis, m., Θοάς; I) Konge paa Chersonesus Taurica, hvos hvem Iphigenia var den tauriske Diana's Præstinde, blev ombragt af Orestes, Ovid. Pont. 3, 2, 59, o. id. Trist. 1, 9, 28; — B) df. Thŏantēus, 3: thoantisk; „poet." f. taurisk; - ∾ Diana, Val. Fl.; ∾ dea, Ovid. Ib. 386; — II) Konge paa Øen Lemnos, blev af sin Datter, Hypsipyle, sendt bort til Chios, da Lemnierinderne ombragte alt Mandkion paa Øen; - vid. Hygin. Fab. 15, bes. ogs. Stat. Theb. 5, 239 flgd.; cf. Ovid. Her. 6, 135, o. id. Met. 13, 399; — B) df. 1) Thŏantĭas, ădis, f.: Datter af denne Thoas, (d. e. Hypsipyle), Ovid. Her. 6, 163; — 2) Thŏantis, idis, f.: = frgd., Stat. Theb. 5, 650 o. 700.

thŏlus, i, m., θόλος: Kuppel el. Rotunde, Varro, Vitruv.; - saal. Ovid. Fast. 6, 281, om Vesta's Tempel: Par facies templi, (i. e. rotunda) ··· a pluvio vindicat imbre tholus; - under Templernes tholi bleve Tempelgaverne ophængte; si qua (dona) ··· Suspendive tholo, aut sacra ad fastigia fixi, Virg. Aen. 9, 407; ligel. Stat. Silv. 1, 4, oftere. — thōmix (ogs. thomex, tomex, tomix), ĭcis, f., θῶμιξ: Snor, Line, Traad; - vinctum thomice cannabina, Lucil. ap. Fest. p. 356; cf. Plin. 17, 11, Colum. 12, 32, o. A.

thōrācātus, 3: forsynet med et Brystharnisk; - ∾ nauarchus, Plin. 35, 36; ∾ effigies Neronis, id. 37, 37; af — thōrax, ăcis (o. acos), m., θώραξ: Brystet, (navnl. i Lægesproget); - absinthium thoracem purgat etc., Plin. 27, 28; ad thoracis dolores catapodium, Cels.; — II) „overf."; A) Brystbedækning el. Brystharnisk; ogs. Brystdug el. Vest, odl.; - thoraca simul cum pectore rumpit, Virg. Aen. 10, 337; cf. Martial. 7, 1; men in thorace linteo scriptum etc., Liv. 4, 20; cf. Suet. Aug. 82; — B) Brystbillede el. Brystſtykke; - expressa thorace vultus ejus imago (in clypeo), Trebell. Claudian. Goth. 3. — Thŏrĭus, a: romersk Slægts- o. Personsnavn; - efter en Thorius, Almuetribun a. u. c. 646, benævnes lex Thoria agraria; vid. Cic. d. Or. 2, 70, o. id. Brut. 36. — thos, ōis, m., θώς: en Art af Ulveslægten, rimel. Schakalen, Plin. 8, 52, oftere, Gratian. — Thōth, indecl., Θώθ, (ægyptisk Ord); - efter Cic. N. D. 3, 22: det ægyptiske Navn paa den femte Mercurius.

Thraca, ae, o. Thrace, es, f. und. flgd. — Thrācĭa, ae, f., Θράκη: Thracien, i Nord begrændset af Bierget Hæmus, i Vest af Floden Strymon, beskrives Mela 2, 2, o. Plin. 4, 18; f. ogs. Liv. 26, 5, o. id. 44, 27, ogs. Ovid. Met. 6, 435, o. A.; — b) af d. græske Θράκη er Thrāce, es, Ovid. Fast. 5, 257, oftere, Hor. Od. 2, 16, 5, oftere; ogs. latiniseret, Thraca, ae, Virg. Aen. 12, 335: gemit ultima pulsu Thraca pedum; cf. Hor. Ep. 1, 3, 3, o. id. ibd. 1, 16, 13; - endel. findes ogs. d. græske Θρήκη i Formen Thrēce, es, Ovid. A. A. 2, 588: Mars Threcen occupat, etc.; — B) df. 1) Thrācĭus, 3: hørende til el. benævnt efter Thracien, thracisk, ventus, Hor., Orpheus, Virg. Ecl. 4, 55, ogs. absol. Thracius, Stat. Silv. 3, 3; - ∾ notae, Cic. Off. 2, 7; — 2) Thrācus, 3: = frgd.; - ∾ palus, Val. Fl.; ∾ natio, Gell.; cf. id. 19, 12; — 3) Thrācĭcus, 3: = frgd., Inscriptt.; - df. den græciserende Biform: Threcĭcus, 3, lingua, Capitolin. Maxim.; — 4) Thrēĭcĭus, 3, Θρήκιος: = frgd., Aquilo, Hor., Boreas, Ovid.; - Threïcius Orpheus, Hor. Od. 1, 24, 13, ogs. ∾ vates, Ovid., ogs. ∾ sacerdos, Virg. Aen. 6, 645; med Hensyn paa ham mærkes ogs. ∾ cithara, id., lyra, Propert.; - men ∾ sagittae, Virg., Amazones, id.; - men Threïcius Pindi vertex, (i. e. Thessalicus), Senec. Oed. 434; men Cic. Off. 2, 7, læses nu: notis Thraciis (f. Threiciis); — 5) Thrax, ăcis, m.: thracisk; df. subst. en Thracier; - ∾ Lycurgus, Hor. Od. 2, 19, 16; ∾ equi, Ovid.; - Thraces arant, Virg. Aen. 3, 14; ligel. scyphis Pugnare, Thracum est, (er deres Vis), Hor. Od. 1, 27, in.; cf. Ovid. Met. 6, 682, oftere, o. A.; — bb) df. „overf." Thrax: etslags Gladiator, der benævnes efter hans thraciske Rustning, oftest græciserende Threx, (ogs. Thraex), Cic. Phil. 6, 5, Suet. Calig. 35 o. 54, oftere, Plin., Hor., o. A.; — b) df. atter Thrēcĭdĭcus, 3: threcidisk, hørende til el. benævnt efter Gladiatorarten Threx; - ∾ parma, Plin. 33, 45; ∾ gladius, Auson.; - ogs. absol.: Threcidica, orum, n., (sc. arma), Cic. Phil. 7, 6; — b) Thrēissa el. Thressa, ae, f., Θρῄισσα, Θρῇσσα: thracisk; ogs. absol. Thracierinde; - Thressa Harpalyce, Virg. Aen. 1, 316; Thressa puella, Ovid. Her. 19, 100; cf. Hor. Od. 3, 9, 9. — Thracicus, Thracius, Thracus, 3, o. Thraex, cis, f. und. Thracia, B.

thrănis, is, m., θράνις: en Benævnelse paa Fisken xiphias, Plin. 32, 53. — Thrascĭas, ae, m., Θρασκίας: Nordnordvestenvinden, Plin. 2, 46; cf. Senec. Qu. N. 5, 16. — Thrăso, ōnis, m.: Navnet paa den stortalende Soldat i Terentius's Comoedie Eunuchus; df. — Thrăsōnĭānus, 3: pralende; - ∾ more, Sidon. — Thrăsȳbūlus, i, m., Θρασύβουλος: Athenens Befrier fra de 30 Tyranners Herredømme; vid. Nep. Thrasybulus. — Thrăsȳmachus, i, m., Θρασύμαχος: berømt græsk Sophist fra Chalcedon, Cic. d. Or. 3, 16 o. 32, oftere, o. Quintil. 3, 1, 10, oftere. — thrauston, i, n., θραυστόν: en Art af melopion (el. gummi ammoniacum), Plin. 12, 49. — Thrax, acis, f. und. Thracia, B, 5.

Threce, es, f. und. Thracia. — Threcicus, 3, Threcidicus, 3, Threïcius, 3, o. Threïssa el. Thressa, ae, f. und. Thracia, B. — thrēnus, i, m., θρῆνος: Klagesang el. Sorgesang, Auson. — Threx, ecis, f. und. Thracia. — thrīdax, ăcis, f., θρίδαξ, i. e. lactuca: Lactuk el. Endivie, Seren. Samm., Appul. — thrips, īpis, m., θρίψ: Træorm, Plin. 16, 80; — II) „overf.": Daarligbed el. Pusleriet, quisquiliae, Capella. — thrŏnus, i, m., θρόνος: ophøiet Sæde, en Throne; - ∾ Jovis, Plin. 35, 36; - ∾ Caesaris: et Stiernebillede, id. 2, 70. — thrȳallis, idis, f., θρυαλλίς: en Benævnelse paa Planten lychnitis el. Lysfeurt, Plin. 21, 74; — b) ogs.: = pimpinella sanguisorba: etslags axformet Bært, Plin. 21, 61.

Thȳcȳdĭdes, ae, m., Θουκυδίδης: bekiendt græsk Historieskriver, samtidig med Socrates; - vid. Cic. Orat. 9 o. 65, id. Brut. 83, o. Quintil. 10, 1, 73; — B) df. Thūcȳdĭdius, 3: thucydidisk, genus orationis, Cic. d. opt. gen. Or. 6; — b) Thucydidii, orum, m.: Efterlignere af Thucydides; - ecce autem, aliqui se Thucydidios esse profitentur; novum quoddam imperitorum genus ··· nam Thucydides res gestas et bella narrat et proelia graviter sane et probe; sed nihil ab eo transferri potest ad forensem usum et publicum, etc., vid. Cic. Orat. 9.

Thūle (Thyle), es, f., Θούλη el. Θύλη: ubestemt Ø (el. Kyst el. Forbierg i det høie Norden); vid. Plin. 2, 77, Virg. Ge. 1, 30, Tac. Agric. 10; - ogs. kan mærkes Plin. 4, 30 fin.: sunt qui et alias prodant (insulas), Scandiam, Dumnam, Bergos, maximamque omnium Nerigon, ex qua in Thulen navigetur, (rimel. Nordlandene el. Island). — thunnarius (thynn.), 3: hørende til Thunfisken, piscatio, Digest.; af — thunnus (thynn.), i, m., θύννος: Thunfisken, (scomber thunnus L.), Plin. 9, 17 flgd., Hor. Sat. 2, 5, 44, Ovid. Hal. 98, o. A.

thurarius, thureus, 3, o. thuribulum, i, etc., f. und. turarius, etc. — Thurĭae, arum, f.: By i Calabrien, i d. Sallentinske, Liv. 10, 2, oftere. — Thūrii, orum, m., Θούριοι: By i Lucanien, ved den tarentinske Havbugt, paa Grunden af den ødelagte Sybaris, Cic. Att. 9, 19, Caes. B. C. 3, 22, Tac., Suet.; - heder ogs. Thurium, i, n., Θούριον, Mela 2, 4, o. Plin. 3, 15; (Cic. Att. 3, 5, vil man læse Thuriis f. Thurii);

— B) df. Thūrīnus, 3: thurinſk, ager, Caes., Liv., o. A., colles, Plin.; ∾ sinus, (den tharentinſke Bugt, hvorved Thurii laae), Ovid. Met. 15, 52; ∾ Ornytus, (fra el. af Thurii), Hor.; ∾ ligel. Viscus, id.; — 2) df. subst.; a) Thurinum, i, n.: d. Thurinſke, Caes. B. C. 3, 21; — b) pl. Thurini, orum, m.: Indvaanerne af Thurii, Liv. 25, 1 o. 15, Plin. — Thurium, i, n., ſ. und. Thurii. — thus, gen. thuris, ſ. und. tus.

thȳa, el. thȳia (disyll.), ae, f., θύα el. θυΐα: d. græſke Navn paa Citrustræet, Plin. 13, 30; cf. Propert. 3, 5, 63: Sed thyiae thalamo ··· Effultum pluma versicolore caput. — Thȳamis, īdis, m., Θύαμις: Flod i Epirus, Plin. 4, 1, ogſ. Cic. Att. 7, 2, o. id. Leg. 2, 3. — Thyas, adis, ſ. und. Thyias. — Thybris, vid. Tiberis ab in. — Thȳestes, ae, m., Θυέστης: Søn af Pelops, o. Broder til Atreus; - vid. Hyg. Fab. 88, Cic. Tusc. 3, 12, Hor. A. P. 91, Pers. 5, 8, o. A.; men Martial. 5, 53: quid scribis, amice, Thyesten? (i. e. tragoediam de Thyeste); — B) df. 1) Thȳestēus, 3: thyeſteiſk, mensa, Ovid., exsecratio, Cic.; ligel. ∾ preces, Hor. Epod. 5, 86; — 2) Thȳestiădes, ae, m.: mandlig Efterkommer af Thyeſtes; ſaal. om Ægiſthus, Ovid. A. A. 2, 407, o. Claudian. — Thȳias, el. Thȳas, ădis, f., Θυϊάς el. Θυάς: en Bacchantinde; - qualis commotis excita sacris Thyias etc., Virg. Aen. 4, 301; cf. Hor. Od. 3, 15, 10; - oftere in pl., Thyiades el. Thyades, um: Bacchantinderne, Catull. 64, 392, Hor. Od. 2, 19, 9, o. A.; men Ovid. Fast. 6, 513: complent ululatibus auras Thyades, effusis per sua colla comis; cf. Stat. Theb. 12, 791. — Thyle, ſ. und. Thule.

1. thymbra, ae, f., θύμβρα: etſlags Køkkenurt, (satureja hortensis L.), Plin. 19, 50, Virg. Ge. 4, 31, o. A. — 2. Thymbra, ae, el. Thymbre, es, f., Θύμβρη: By i Troas med et Apolstempel; - vid. Plin. 5, 35, o. Stat. Silv. 4, 7; — B) df. Thymbraeus, i, m.: Thymbræeren, (ſom Epithet til Apollo), Virg. Aen. 3, 85. — thymbraeum, i, n., [beſl. m. 1. thymbra]: en anden Benævnelſe paa Urten sisymbrium silvestre, Plin. 20, 91. — Thymbraeus, i, ſ. und. 2. Thymbra. — thȳmĕlaea, ae, f., θυμέλαια: en Art af Urten Kelderhals, (daphne gnidium L.), Plin. 13, 35. — thȳmĕla, ae, o. 1. thȳmĕle, es, f., θυμέλη: den altarformede Forhøining paa den græſke Skueplads, hvor Chorets Anfører (rimel. ogſ. Choret ſelv) havde ſin Plads, Sidon., Cod. Theod. — 2. Thȳmĕle, es, f.: Navnet paa en berømt Danſerinde, Juvenal., Martial. — thȳmĕlicus, i, m., θυμελικός: en Theaterſanger, Vitruv., Digest.; - ogſ. „overſ.": en Skueſpiller, Appul., Cod. Theod.; - df. ogſ. ſom adj. thymelicus, 3: hørende til Theatret; - ∾ obscoenitas, Augustin.

thȳmĭāma, ătis, n., θυμίαμα: Røgelſe, Cels. — thȳmĭāmus, [thymum, amo]: ſom elſker Timian, ſom gaaer derefter; - ∾ vetulae (oves), Plaut. Bacch. 5, 2, 11. — thȳmīnus, 3: af Timian; - ∾ mel, Colum. 6, 33. — thȳmĭon, i, n., θύμιον: etſlags Vorte, Plin. 32, 45. — thȳmītes, ae, m., θυμίτης (οἶνος): Timianvin, Colum. 12, 35. — Thȳmoetes, ae, m., Θυμοίτης: Søn af K. Priamus; - primusque Thymoetes etc., Virg. Aen. 2, 32, (hvortil ſ. Serv.). — thȳmōsus, 3: fuld af Timian; - ∾ mel, Plin. 11, 25; af — thȳmum, i, n., θύμον: Timian, hvoraf mærkes tvende Arter: d. almindelige el. romerſke (thymus vulgaris L.), o. d. cretiſke el. græſke (satureja capitata L.), Plin. 21, 89; - redolentque thymo fragrantia mella, Virg. Aen. 1, 436; ut apes ··· per flores ac thyma summa volant, Ovid. A. A. 1, 95; cf. Hor. Od. 4, 2, 27: ego, apis Matinae More modoque, Grata carpentis thyma etc.; ∾ viride, Colum., candidum et nigricans, Plin.; - men „alleg.", Martial. 11, 42: Et thyma Cecropiae Corsica ponis api?

Thynacus, 3, ſ. und. flgd. — Thȳni, orum, m., Θυνοί: Thynerne, thraciſk Folk paa Kyſten af det ſorte Hav, udvandrede til Bithynien, hvor Navnet Thyni tabte ſig i Bithyni; - vid. Plin. 4, 18, o. id. 5, 43; — B) df. 1) Thȳnus, 3: thyniſk; df. „poet." f. bithyniſk; ſaal. ∾ merx (f. Bithyna), Hor. Od. 3, 7, 3; (cf. id. Ep. 1, 6, 33: Bithyna negotia); men Catull. 25, 7: catagraphosque Thynos (sc. anellos: rimel. Signetringe af bithyniſk Arbeide; cf. Maecenas in Anthol. Lat. Burm. 2, p. 417: Nec quos Thynica lima perpolivit Anellos, etc.); — 2) Thȳnĭa, ae, f.: Thynien el. d. af Thynierne i Bithynien beboede Landſkab, Catull. 31, 5; — 3) Thȳnĭăcus, 3: thyniſk, sinus, (Bugt af d. ſorte Hav paa Kyſten af Thracien), Ovid. Trist. 1, 10, 35; — 4) Thȳnĭas, ădis, f.: thyniſk, „poet." f. bithyniſk; - vid. Propert. 1, 20, 34: Grata domus nymphis humida Thyniasin (f. Thyniadibus); — 5) Thȳnĭcus, 3, ſ. ovenf.; — 6) Thynaeus, 3: thyniſk, litora, Val. Fl. — Thynia, ae, Thyniacus, 3, Thynias, adis, ſ. und. frgd. — thynnarius, 3, o. thynnus, i, ſ. und. thunnarius, thunnus. — Thynus, 3, ſ. und. Thyni.

thyon, i, n., θύον: Biform af thya el. thyia, i. e. citrus, Plin. 13, 30; - men id. 37, 11: sucinum ··· thyon vocari (neml. ſom Røgelſe), etc. — Thȳōne, es, f., Θυώνη: Moder til den fierde Bacchus, Cic. N. D. 3, 23; er efter nogle den forgudede Semele; — B) df. 1) Thȳōneus (trisyll.), ĕi, m., Θυωνεύς: Søn af Thyone, d. e. Bacchus; - Additur his Nyseus, indetonsusque Thyoneus, vid. Ovid. Met. 4, 13; ∾ Semeleius, Hor. Od. 1, 17, 22; — Thȳōnĭānus, i, m.: = frgd., Auson.; — b) „meton." ogſ. f. Vinen; - hic merus est Thyonianus, Catull. 27, 7.

Thyraeus, i, m., Θυραῖος, (i. e. janitor): Epithet til Apollo ſom Dørenes Gud, Tertull. — Thyre, es, (ogſ. Thyrea, ae, Plin.), f.: liden By paa Grændſen af Lakonien o. Argolis (el. Meſſenien), om hvis Beſiddelſe Lacedæmonierne ſtrede med Argiverne; - vid. Stat. Theb. 4, 48; — B) df. Thȳrĕātis, ĭdis, f., terra: Egnen om Byen Thyre; - vid. Ovid. Fast. 2, 663, (til Guden Terminus): Si tu signasses olim Thyreatida terram, Corpora non leto missa trecenta forent; (cf. Plin. 4, 8, o. Herod. 1, 82). — Thyrĕum el. Thyrium, i, n.: By i Acarnanien, i Nærheden af Leucas, Cic. Fam. 16, 5, o. Liv. 36, 11; — B) df. Thyrienses, ium, m.: Indvaanerne af Thyrium, Liv. 36, 12. — thȳrōma, ătis, n., θύρωμα: Døren, Vitruv. 4, 6.

Thyrsagĕtae, arum, m.: ſarmatiſk Folk ved Palus Maeotis; - vid. Val. Fl. 6, 135, hvor sing. collect. Thyrsagetes etc.; - hede Thussagetae, Plin. 4, 26, Thyssagetae, Mela 1, 19. — thyrsĭcŭlus, i, m., demin. af thyrsus: liden Stilk, Appul. — thyrsĭger, a, um, [thyrsus, gero]: bærende en Thyrſusſtav; - ∾ Lyaeus, Senec. Med. 110, (i. e. Bacchus); ∾ India, id. Hippol. 753. — thyrsus, i, m., θύρσος: Stilk el. Stængel paa en Plante; - ∾ longo et laevi (herba), Plin.; thyrsus lactuculae, Suet. Aug. 77; — II) „overſ.": den med Vinløv og Epheu omvundne Stav, ſom bæres af Guden Bacchus og af de ſværmende Bacchantinder, en Bacchusſtav, en Thyrſus; - Liber ··· gravi metuende thyrso! Hor. Od. 2, 19, 7; men om Bacchantinderne: thyrsos vibrare, Senec. Oed., quatere, id. Herc. Oet.; men molles tibi sumere thyrsos, Virg. Aen. 7, 390; — B) df. „poet." (o. „alleg."): Braad, Spore, odl.; - sed acri Percussit thyrso laudis spes magna meum cor, Lucr. 1, 921; cf. Ovid. Trist. 4, 1, 43: Sic, ubi mota calent sacro mea pectora thyrso, etc.

tiāra, ae, f., o. tiāras, ae, m., τιάρα, τιάρας: orientalſk Hovedbedækning, Turbanen; ogſ. f. d. kongel. Hovedſmykke el. Diademet; - rectam capite tiaram gerens, Senec.; sceptrumque sacerque tiaras (Priami), Virg. Aen. 7, 247 (Serv.); cf. Ovid. Met. 11, 181 (om Midas): Tempora purpureis tentat velare tiaris; df.

— tĭārātus, 3: smykket med en Turban; - ∾ reges, Sidon. Ep. 8, 3.

Tibarāni, orum, m.: Folk ved Bierget Amanus i Cilicien, Cic. Fam. 15, 4. — Tiberēĭus, 3, o. Tiberianus, 3, s. und. Tiberius, nr. II. — Tiberinis, idis, o. Tiberinus, 3, s. und. Tiberis, B. — Tibĕrĭŏlus, i, m., demin. af Tiberius, Tac. Ann. — Tībĕris, is, ogs. ctr. Tibris, (ogs. Tybris el. Thybris), is el. ĭdis, m.: Tiberfloden el. Tiberen; - Tiberis antea Tybris appellatus, et prius Albula, Plin. 3, 9; cf. Liv. 1, 3; s. ogs. id. 1, 7, Hor. Od. 1, 2, 13, id. Sat. 2, 1, 8, oftere, o. A.; - Formen Tibris (Tybris el. Thybris) findes alene „poet."; Si quando Thybrim, vicinaque Thybridos arva Intraro, Virg. Aen. 3, 500; men Ovid. Met. 15, 432: quae proxima Tibridis undis etc.; — 2) personificeret er Tibris (el. Tybris el. Thybris): Flodguden Tiberis; - Da nunc, Thybri pater, etc., Virg. Aen. 10, 421; cf. id. ibd. 8, 64; — B) bf. 1) Tībĕrīnus, (ctr. Tibrinus, Claudian.), 3: hørende til el. benævnt efter Tiberen, tiberisk; - ∾ ostium, Cic. Manil. 12; cf. Virg. Aen. 1, 13; ∾ flumen, id., Hor.; men ∾ lupus, (Gedde, som er fanget deri), id.; - men ∾ pater el. deus, (Flodguden Tiberis), Virg. Ge. 4, 369, o. id. Aen. 8, 31; — bb) bf. subst. Tībĕrīnus, i, m.; a) Tiberen el. Tiberfloden; - Hac quondam Tiberinus iter faciebat, Propert. 4, 2, 7; cf. Virg. Aen. 7, 30, o. Ovid. Fast. 4, 291, oftere; — b) en Konge i Alba, efter hvem Floden Albula skal have faaet Navnet Tiberinus el. Tiberis, Varr., Liv. 1, 3; cf. Ovid. Fast. 2, 389: Albula, quem Tibrin mersus Tiberinus in unda Reddidit; — 2) Tībĕrīnis, ĭdis, f.: hørende til el. benævnt efter Tiberen, tiberinsk; - Nymphae Tiberinides, Ovid. Fast. 2, 597.

1. Tībĕrĭus, i, m.: romersk Fornavn, men sædv. abbrev. Ti.; - saal. Ti. Sempronius Gracchus, Ti. Claudius Nero, o. A.; — II) „bes." er at mærke: Keiser Tiberius, (hvis fulde Navn: Ti. Claudius, Ti. F. Nero); — B) bf. 1) Tiberius, 3: hørende til el. benævnt efter K. Tiberius, tiberisk; - marmor Augusteum et Tiberium in Aegypto etc., Plin. 36, 11: — 2) Tībĕrĭānus, 3: = frgd.; - ∾ domus, Suet. Vitell. 15; men ∾ pira, (en af K. Tib. yndet Pæreart), Plin. 15, 16; — 3) Tībĕrēĭus, 3: = frgd.; - ∾ aula, Stat. Silv. 3, 3. — 2. Tībĕrĭus, 3, s. und. 1. Tiberius, nr. II, B.

†tībĭa, ae, f.: Skinnebenet, navnl. det forreste Ben deri el. Benpiben, (os cruris exterius); - quum recedit ··· in crure tibia a sura, Cels.; ogs. alm. Benet, Plin. Ep. 1, 20; cf. Phaedr. 5, 7; — II) „overf.": Fløite el. Pibe, (oprdl. af Ben); - si tibiae inflatae sonum non referant, etc., Cic. Brut. 51; cf. id. d. Or. 2, 83; men Quintil. 1, 10, 14: duces maximos et fidibus et tibiis cecinisse; men Tibia ··· digitis pulsata canentum, Lucr. 4, 589; men Cic. N. D. 2, 8: modulate canentes tibiae, etc.; cf. Hor. Od. 3, 7, 30; men id. Epod. 9, 5: Sonante mixtum tibiis carmen lyra; - tibia querula, id., acris, id., Berecynthia, id.; s. ogs. id. A. P. 202, o. Virg. Aen. 11, 737; men Ovid. Fast. 6, 659: Cantabat fanis, cantabat tibia ludis, Cantabat maestis tibia funeribus; cf. Hor. Od. 3, 19, 19; - om Fløitens Opfindelse s. Ovid. Fast. 6, 697, „bes." ogs. Plin. 7, 57, o. id. 16, 66; - ∾ incentivae, succentivae, rimel.: Diskant- o. Basfløite, det første Slags ogs.: ∾ dextra, det andet: ∾ sinistra; vid. Varr. R. R. 1, 2, o. Didasc. Ter. Andr. o. Heaut.; - som Ordsprog mærkes: apertis, ut ajunt, tibiis, (naar alle Fløitens Huller ere aabne, d. e. med fuld og stærk Stemme), Quintil. 11, 3, 50; bf. — tĭbĭālis, e: hørende til Skinnebenet; - bf. subst. tibiale, is, n.: Bind omkring Skinnebenet, (istedetfor vor Strømpe), Suet. Aug. 82, Digest.; — II) hørende til en Fløite el. Pibe; - arundo tibialis calami, (tienlig til Fløiter el. Piber), Plin. 16, 66; o. — tĭbĭārĭus, i, m.: som forfærdiger Fløiter el. Piber, Inscriptt.

†tībīcen, ĭnis, m., [ctr. f. tibiicen, af tibia o. cano]: en Piber el. Fløiteblæser; - vid. Plaut. Stich. 5, 4, 41, ogs. Cic. d. Or. 2, 83, o. id. Brut. 51; men Plin. 10, 60: in precationibus ticibinem canere, ne quid aliud exaudiatur; men Cic. Mur. 12, med Lune: tibicinis Latini modo, (ligesom han accompagnerer Skuespilleren); s. ogs. Ovid. Fast. 6, 657, o. Hor. A. P. 215 o. 415; — II) „overf." paa Bygninger: Pille el. Støtte el. Columne, som bærer en Del deraf, hvorom Ovid. Fast. 4, 695: stantem tibicine villam etc.; - saal. „alleg.", Juvenal. 3, 193: urbem ··· tenui tibicine fultam etc.; cf. Catull. 61, 158; bf. — tībīcīna, ae, f.: Fløitespillerske, Plaut., Ter. Ad. 5, 7, 7, Martial., o. A.; — tībīcĭnĭum, i, n.; (eftercl. Ord): Kunsten at blæse paa Fløite, Appul., Gell. 4, 13; o. — tībīcĭno, are, v. n. o. a.: at spille el. blæse paa Fløite; - ordo tibicinantium, Fulgent.; — II) bf. „overf." o. „alleg.": støtter el. holder opreist el. i Beiret; - non ut ipse ··· tibicinandus (sit), sed tantummodo continendus, Tertull. — tībīnus, 3, [tibia]: hørende til en Fløite; - ∾ modi, Varr. ap. Non.

Tibrĭcŏla, ae, m., [Tibris el. Tiberis, colo]: som boer ved Tiberen, Prudent. — Tibrinus, 3, (s. Tiberinus), s. und. Tiberis. — Tibris, is o. idis, vid. Tiberis ab in. — Tibullus, i, m., Albius: beromt romersk Elegiker, (nat. a. u. c. 700, den. 735), Samtidig med og Ven af Ovidius o. Horatius; - cujus (elegiae) mihi tersus atque elegans maxime videtur (Tibullus), Quintil. 10, 1, 93; men Ovid. Am. 1, 15, 27: Donec erunt ignes, arcusque, Cupidinis arma, Discentur numeri, culte Tibulle, tui; cf. id. Am. 3, 9, (der begræder Digterens tidlige Død); ham er ogs. tilskrevet Hor. Ep. 1, 4; - vi have af ham fire (rigtigere tre) Bøger Elegier el. Elskovsdigte. — tĭbŭlus, i, m.: en Art af Fyrretræet, (de Nyeres pinus pinaster), Plin. 16, 17.

Tībur, ŭris, n.: By i Latium ved Aniofloden, (nu Tivoli), hvder Hor. Od. 1, 18, 2: moenia Catili, som anlagt af Catilus (fra Arcadien, en Søn af Amphiaraus), el. af denne Catils Broder, Tiburtus; hvf. Tiburtia moenia, Virg. Aen. 7, 670; s. ogs. Sil. 8, 366, o. Plin. 16, 67; - ∾ udum o. uvidum, (som vandrigt), Hor., supinum, (som liggende paa en Skraaning), id., Herculeum, (fordi Hercules her fortrinligen dyrkedes), Martial., gelidum (af dets kolige Kilder, el. af dets Kølighed om Sommeren), id.; men Tibur superbum, (i. e. nobile), Virg. Aen. 7, 630, (s. ogs. Serv. ibd.); — B) bf. 1) Tībŭrs, tis; aa) adj.: hørende til el. benævnt efter Byen Tibur, tiburtisk, populus, Liv. 8, 12, hostis, id. 7, 11; ∾ moenia, s. ovenf.; in Tiburti terra, Varr.; Quum Tiburte via etc., Hor. Sat. 1, 6, 108; ∾ poma, id.; — bb) subst.; a) in neutr. sing.; sædv. in abl., in Tiburti: i det Tiburtiske, Varr., Cic.; ligel. in Tiburte, Glaucia ap. Cic. d. Or. 2, 65, o. Gell. 19, 5 in.; — b) in m. pl., Tiburtes: Indvaanerne af Tibur, Tiburterne; - Tiburtes bello continere, Liv. 7, 11; idque finibus Tiburtum acciderat, Tac. Ann. 14, 22; cf. Virg. Aen. 11, 757; — 2) Tībŭrtīnus, 3: = frgd.; - Hic Tiburtina jacet aurea Cynthia terra, Propert. 4, 7, 85; men silva Dianae Tiburtinae, Martial. 7, 28, (i. e. silva in agro Tiburtino Dianae sacra); ∾ ficus de praecocibus, Plin.; ∾ calix, (i. e. fictilis Tibure factus), Senec. Ep. 119; ∾ lapis, vid. Plin. 36, 5 o. 22; ∾ via (fra d. esqvilinske Port til Tibur), Plin. Ep. 7, 29; ∾ oves, Martial.; ∾ frigora, id.; — b) subst.: in Tiburtino Scipionis, (paa hans Landgods i d. Tiburtinske), Cic. Phil. 5, 7; cf. Senec. Benef. 4, 12; — 3) Tīburnus, 3: = frgd., Anio, Propert. 3, 21, 23; — b) subst. Tiburnus, i, m.: en Indvaaner af Tibur,

en Tiburner, Stat. Silv. 1, 3, 74; - ogſ. prægnant f. Tiburtus: Stifteren af Tibur, Hor. Od. 1, 7, 13. — Tiburnus, 3, o. Tiburnus, i, Tiburs, urtis, o. Tiburtinus, 3, ſ. und. Tibur, nr. B. — Tiburtus, i, m.: Stifteren af Byen Tibur, Virg. Aen. 7, 671, o. Plin. 16, 87.

tīchŏbātes, ae, m., τειχοβάτης: en Murbeſtiger el. Murløber, (etſlags Æqvilibriſt), Vopisc. Charin. 18. — Ticinensis, e, ſ. und. 1. Ticinus. — Ticīnum, i, n.: By i Gall. Cisalp., ved Floden Ticinus, (hod. Pavia), Plin. 3, 21, Tac. Ann. 3, 5, o. id. Hist. 2, 17 o. 68. — 1. Tīcīnus, i, m.: Flod i Gall. Cisalp.; mærkelig af Hannibals Seier over Romerne, (hod. Tessino); - vid. Plin. 2, 106, o. Liv. 21, 39 o. 45 flgd., ogſ. Sil. 4, 81 flgd.; — B) df. 1) Ticinus, 3: hørende til el. benævnt efter Floden Ticinus; - ∾ fluenta, Sil.; — 2) Ticinensis, e: = frgd.; - ∾ campi, (ſom ligge derved), Aur. Vict. Epit. 35. — 2. Ticinus, 3, ſ. und. 1. Ticinus, nr. B.

Tīfāta, orum, n.: Strækning af Høie nordlig for Capua, Liv. 26, 5, oftere, Sil.; ſ. ogſ. Fest. p. 366; — B) df. Tifatinus, 3, Diana, Inscriptt.; cf. Vell. 2, 25; ſ. ogſ. Fest. l. c. — Tifernum, i, n.: Navnet paa trende Byer i Italien; I) ∾ Tiberinum i Umbrien, ved Tiberen, Plin. 3, 9, o. Plin. Ep. 4, 1; — B) df. Tifernates Tiberini, (Indvaanerne deraf), Plin. 3, 19; — II) By i Samnium, ved Bierget og Floden Tifernus, Liv. 9, 44, o. id. 10, 14; — III) By i Umbrien ved Metaurus, hvis Indvaanere Plin. 3, 19 hede: Tifernates Metaurenses. — Tifernus, i, m.: Bierg i Samnium ved Byen Tifernum, Liv. 10, 30; - ogſ. en Flod derved, (hod. Biferno), Mela 2, 4, Plin. 3, 16.

Tīgellīus, i, m.: Navnet paa tvende Tonekunſtnere; neml. I) ∾ Sardus, ſamtidig med Cicero; - vid. Cic. Att. 13, 49, o. id. Fam. 7, 24, ogſ. Hor. Sat. 1, 2, 3, o. id. ibd. 1, 3, 4; — II) ∾ Hermogenes: Fiende el. Dadler af Horatius; - vid. Hor. Sat. 1, 3, 129, o. id. ibd. 1, 10, 18, 80 o. 90, oftere. — tīgillum, i, n., demin. af tignum: liden Biælke, Liv. 1, 26; ſ. ogſ. und. sororius; men Phaedr. 1, 2: pravum tigillum etc.; men Plaut. Aul. 2, 4, 22: De suo tigillo fumus si qua exit foras, etc., (rimel. fra Lægterne el. Taget); cf. Tibull. 2, 1, 39, (de diis ruris): Illi compositis primum docuere tigillis Exiguam viridi fronde operire domum; df. — tīgillus, i, m.: Epithet til Juppiter, der holder Verden ſammen, (ligeſom Biælken el. Aaſen holder Bygningen), Augustin.

tignārius, 3: hørende til en Biælke; - ∾ faber: Tømmermand, Cic. Brut. 73; tignarios dicimus, non eos duntaxat, qui tigna dolant, sed omnes, qui aedificant, Digest.; af — tignum, i, n., (pl. masc. tigni, orum, Liv. 44, 5), [tego]; I) „alm.": Bygningstømmer el. Bygningmaterialer, (ſaal. alene forel. o. i Retsſproget); - tigni appellatione in lege XII tabb. omne genus materiae, ex qua aedificia constant, significatur, Digest.; in vineis tigni appellatione continentur ··· perticae, pedamenta, ibd.; men tignum junctum, (i. e. in parietem alium immissum), ibd.; — II) „beſ." (o. claſſiſk): Stykke Bygningstræ, Biælke, odl.; - tigna trabesque etc., Lucr. 2, 192; men Caes. B. C. 2, 9: supraque ea tigna ··· trabes injecerunt; cf. id. B. G. 4, 17, ogſ. Hor. Ep. 2, 2, 73, o. id. A. P. 279; men Lucr. 5, 1266: dolare ac radere tigna, Et terebrare etiam ac pertundere perque forare; men Ovid. Met. 8, 648: Sordida terga suis pigro pendentia tigno, etc., (paa det ſodede Tværtræ); men ∾ cava, Propert. 4, 6, 50, (i. e. naves).

Tigrānes, is, m.: Konge i Armenien, og Svigerſøn af K. Mithridates, Cic. Manil. 9 o. 15, oftere, Sall. Epist. Mithrid. ad Arsacem; — II) hans Søn, Tigranes, nævnes Cic. Att. 3, 8. — Tigrānŏcerta, ae, f., Plin. 6, 10, o. Tigranocerta, orum, n., Tac. Ann. 15, 4: Hovedſtaden i Armenien. — tigrĭfer, a, um, [tigris, fero]: ſom frembringer el. har Tigre, Niphates, Sidon. — tigrīnus, 3: tigret el. ſpettet, (om Træ i Borde, odl.), Plin. 13, 15; af — 1. tigris, is o. ĭdis, comm., („poet." oftest fem.): Tigeren, Varr., Mela 3, 5, Plin. 8, 25; ∾ Hyrcanae, Armeniae, Virg.; men ocior ··· tigride feta, Lucan.; - oftest „poet." ſom Billede paa Grusomhed; tum me de tigride natam ··· fatebor, Ovid. Met. 7, 32; ligel. Virg. Aen. 4, 367: Hyrcanaeque admorunt ubera tigres; - men om en Umulighed: tigres subsidere cervis, Hor. Epod. 16, 31; cf. id. A. P. 13; - naar Guden Bacchus's Vogn er forſpændt med Tigre, da betegnes derved Humanitetens Alvælde over Raaheden; vid. Hor. Od. 3, 3, 14, Virg. Aen. 6, 806, Ovid. Am. 1, 2, 48, oftere; — II) df. „overf."; A) Tigerſkind, Stat., Claudian.; — B) Navnet paa et med et Tigerbillede ſmykket Skib, Tigeren, Virg. Aen. 10, 166; — not.: i d. perſiſke Sprog betegner tigris: en Pil, Varr., Plin. — 2. Tigris, is o. ĭdis, m., Τίγρις: Tigeren el. Tigerfloden, [ſaal. benævnt af dens rivende Hurtighed; ſ. frgd., not.]; om dens Udſpring i de armeniſke Bierge, og videre Løb, ſ. Plin. 6, 21; cf. Lucan. 3, 256 o. 261 flgd.; - men Hor. Od. 4, 14, 46: te rapidus Tigris (miratur), „poet." f. accola Tigridis — Tigurīnus pagus: Navnet paa en Canton i Helvetien, (rimel. hvor nu Zürich), Caes. B. G. 1, 12; — b) df. subst., Tigurini, orum, m., (Indvaanerne deraf), id. ibd.

†tĭlĭa, ae, f.: Linden el. Lindetræet, beſkrives Plin. 16, 25; - tiliae leves, pingues, Virg., molles, Ovid.; men Virg. Ge. 1, 173: Caeditur et tilia ante jugo levis, etc.; ogſ. forbindes arbor tilia, (ligeſom lapis silex), Plin.; — II) „overf.": Lindebaſt el. Baand deraf, Plin. 16, 25; ogſ. Baſt el. Baſtbaand af andre Træer, vid. id. 24, 33; df. — tĭlĭācĕus, 3: af Lindetræ, tabulae, Capitolin.; — tĭlĭāgĭneus, 3: = frgd., arculae, Colum.; o. — tĭlĭāris, e: = frgd., tabula, Coel. Aur.

Tīmaeus, i, m., Τίμαιος; I) græſk Hiſtorieſkriver paa Sicilien, under Agathocles, Cic. d. Or. 2, 14, oftere, Nep. Alcib. 11; — II) en pythagoreiſk Philoſoph, ſamtidig med Plato, Cic. Fin. 5, 29; — b) efter ham benævnes den platoniſke Dialog Timaeus, ſom Cicero overſatte paa Latin under Navnet: Timaeus, sive de Universo, hvoraf dog alene haves Brudſtykker; ſ. ogſ. Cic. Tusc. 1, 25, oftere. — Tīmāgĕnes, is, m., Τιμαγένης: lærd og frimodig Rhetor paa Keiſer Auguſtus's Tid; - vid. Senec. d. Ir. 3, 23, o. Hor. Ep. 1, 19, 15, ogſ. Quintil. 1, 10, 10. — Tīmāvus, i, m.: Flod i Iſtrien, imellem Aqvileja o. Trieſt; - vid. Mela 2, 4, Virg. Aen. 1, 244, Liv. 41, 5, o. A.

tĭmĕfactus, 3, [timeo, facio]: forſkrækket el. bortſkræmmet; - ∾ religiones etc., Lucr. 2, 43; ligel. quamvis timefacta libertas, etc., Cic. Off. 2, 7. — timens, tis, partic. o. adj. af flgd. — tĭmĕo, ŭi, 2, v. a. o. n.: frygter, er i Frygt, (ſtærkere end metuo); ſtaaer c. acc., m. Relativ- el. Objectsſætn., m. ut el. ne, ogſ. absol., (undert. ogſ. c. dat. resp., el. m. en Præpoſ.); a) c. acc.; - quamquam omnia sunt metuenda, nihil magis, quam perfidiam, timemus, Cic. Fam. 1, 5; quem tamdiu ··· timuissent, Nep. Eum. 11; cf. Cic. Catil. 1, 7, o. Caes. B. G. 1, 40; timeo meos, Plaut.; - Nec miser impendens magnum timet aëre saxum Tantalus ··· Sed magis in vita divum metus urguet inanis Mortales, casumque timent, quem cuique ferat sors, Lucr. 3, 993 flgd.; ∾ iram numinis, Ovid. Met. 6, 313; cuncta timemus amantes, id.; men ∾ flagitium pejus leto, Hor. Od. 4, 9, 50; men neminem celerius opprimi, quam qui nihil timeret, vid. Vell. 2, 118; ſ. ogſ. Lucr. 1, 112, ogſ. id. 3, 41, hvor pass.; ligel. Quintil. 8, 3, 5: si vis (fulminum) tantum, non etiam ipse fulgor timeretur; ſ.

ogſ. Plin. Ep. 1, 5; - ogſ. m. tilføiet dat. respect.; nostrae causae nihil nos timere, Quintil.; ∾ furem caulibus, Juvenal.; - ogſ. m. de; de suo ac legionis periculo nihil timebat, Caes. B. G. 5, 57; ligel. ∾ nihil de bello, id. ibd. 3, 3; — b) m. Relativſætn.; - misera timeo, incertum hoc quorsus accidat, Ter. Andr. 1, 5, 29; ligel. haec quo sint eruptura, timeo, Cic. Att. 2, 20; cf. id. Div. in Caecil. 13; ogſ. m. tilføiet dat. respect., vid. Ter. Andr. 2, 5, 8; - ligel. m. Objectsſætn. (el. c. inf.); etsi timebat ··· objicere etc., Caes. B. C. 1, 64; Nec jurare time, Tibull. 1, 4, 21; cf. Hor. Od. 1, 8, 8, id. A. P. 170 o. 197, ogſ. Ovid. Met. 1, 593, oftere; — c) m. ne el. ut, (i hvilket Fald ne oversættes med at, ut ved at ikke); - neque timerent, ne circumvenirentur, Caes. B. G. 2, 26; cf. Hor. Ep. 1, 17, 37; - omnes labores te excipere video; timeo, ut sustineas, Cic. Fam. 14, 2; cf. Caes. B. G. 1, 39; — d) absol., etc.; - salva est navis; ne time, Plaut.; timentes confirmat, Caes. B. G. 7, 7; et timere et admirari (nos) fingimus, Quintil.; men suo quemque arbitratu timere oportere, vid. Cic. p. Dom. 4; s. ogſ. Lucr. 2, 54; - ogſ. m. praepos.; de re publica valde timeo, Cic. Att. 7, 6; (ſ. ogſ. ovenſ.); a quo quidem genere ego numquam timui, id. Sull. 20; - ogſ. ofte m. tilføiet dat. respect.; qui sibi timuerant, Caes.; cf. Hor. Sat. 2, 1, 23: Quum sibi quisque timet, etc.; ∾ suis rebus, Caes.; cf. id. B. C. 3, 69: ∾ receptui suo; ligel. ∾ alicui, (frygte paa nogens Vegne), Quintil., Virg., Hor.; ∾ urbi, id. Od. 3, 29, 26; - ogſ. impers.: ubi Magnoque timetur, Lucan. 7, 138; — II) partic. timens, tis, ogſ. som adj., o. ligeſom timidus, c. gen., Lucr. 6, 1237: Vitai nimium cupidi mortisque timentes, etc. — tĭmescens, -tis, partic., [timeo]: frygtende, c. acc., Ammian. 31, 4.

*tĭmĭde, adv.: frygtsomt, ængsteligen, feigt; - ne quid abjecte, ne quid timide ··· faciamus, Cic. Tusc. 2, 23; cf. Hor. A. P. 171, Ovid. Met. 1, 716, o. A.; — b) ogſ. unbert.: forſigtigen el. varſomt; ſaal. in compar., Cic. Caecin. 27: ipso praesente de ejus virtute timidius dicerem; ligel. in superl., quod timidissime ··· dicendum est, Quintil. 11, 1, 77; — tĭmĭdĭtas, atis, f.: Frygtſomhed, Ængstelighed, Feighed; - in quem metus (cadit), in eundem formido, timiditas, etc., Cic. Tusc. 5, 18; verecundiam timiditas imitatur, id. Part. or. 23; cf. Plin. Ep. 2, 10; ogſ. in pl., Cic. Mil. 16: quantae in periculis fugae proximorum, quantae timiditates? — b) kan ogſ. unbert. hede: Forſigtighed el. Varſomhed; vid. id. d. Or. 2, 74; o. — tĭmĭdŭle, adv. demin.: noget frygtſomt, Appul.; — [af flgd.].

tĭmĭdus, 3, [timeo]: frygtſom el. ængſtelig, feig el. forſkyt, obl.; - se a te ··· timidum atque ignavum judicari, Cic. Fam. 11, 18; imbelles timidique, id.; timidus in labore militari, id.; non timidus ad mortem, id.; - quae timido animo ··· fiant, id. Off. 3, 32; ∾ spes, Ovid., fides, id., manus, id.; ∾ tergum, Hor. Od. 3, 2, 16; et timidae dirige navis iter („alleg."), Ovid. Fast. 1, 4; - compar., nihil timidius columba, Varr.; ligel. ∾ mandata etc., quam etc., Cic. Fam. 11, 18; superl., ∾ turba, columbae, Ovid. A. A. 1, 117; cf. id. Met. 5, 224; — b) „poet." ogſ. c. inf., Hor. Od. 3, 19, 2: Codrus, pro patria non timidus mori, etc.; cf. id. ibd. 4, 9, 52; — c) gen.; oftest „poet."; - ſaal. timidusque procellae, Hor. A. P. 28; men Ovid. Met. 5, 100: aequi cultor, timidusque deorum, (gudfrygtig); ogſ. i efteraug. Proſa; nocturna animalia ··· timida lucis, Senec. Vit. beat. 21.

Tĭmŏlĕon, ontis, m., *Τιμολέων*: berømt corinthiſk Feltherre; vid. Nep. Timoleon; — B) dſ. adj. Tĭmŏlĕontēus, 3, gymnasium, ibd. 5. — Tīmon, ōnis, m.: navnkundig Menneſkefiende i Athenen; - vid. Cic. Lael. 23, o. id. Tusc. 4, 11; ſ. ogſ. Gell. 3, 17.

tĭmor, oris, m., [timeo]: Frygt, Forſkrækkelſe, Ængſtelſe; - definiunt timorem metum mali appropinquantis, Cic. Tusc. 4, 8; cruciatu timoris angi, id. Off. 2, 7; amici nostri de nobis maximo timore afficiuntur, id. Fam. 11, 2; in timorem dabo Militarem advenam, Plaut. Pseud. 4, 1, 19; magno timore sum, sed bene speramus, Cic. Att. 5, 11; timore perterritus, id., Caes.; cf. Cic. R. Am. 4, o. Caes. B. G. 1, 34; men se ex maximo timore colligere, id.; timore sublato, id.; men Cic. d. Rep. 1, 15: quod hominibus perturbatis inanem religionem timoremque dejecerat; - ubi timor est, ne etc., Colum.; cf. Virg. Aen. 6, 352; men in timore civitas fuit, m. flgd. Objectsſætn., Liv. 32, 26; men id. 45, 26: quum major a Romanis metus timorem a principibus suis vicisset; - ogſ. c. gen. obj.; belli magni timor impendet, Cic. Fam. 2, 7; ∾ repentinae incursionis, Caes. B. G. 6, 23; ∾ mortis, Lucr., Ovid.; - ogſ. in pl., timores inter et iras, Hor. Ep. 1, 4, 12; cf. Catull. 64, 99, o. Cic. d. Rep. 1, 44; — B) perſonificeret findes Timor, Hor. Od. 3, 1, 37, o. Ovid. Met. 12, 60; cf. Cic. N. D. 3, 17; — II) „poet. overſ."; A) Ærefrygt; - ∾ deum (for Guderne), Lucr., Hor. Sat. 2, 3, 295, o. A.; — B) hvad der foraarſager Frygt el. Skræk; et Skrækkebillede; - Cacus, Aventinae timor atque infamia silvae, etc., vid. Ovid. Fast. 1, 551; et audaci tu timor esse potes, Propert. 3, 5, 40; ligel. mederi huic timori, Plin. 8, 50; — b) „poet." ogſ. om den (elſkede) Gjenſtand, for hvilken man er bekymret, Stat. Silv. 3, 2, 79.

Tīmŏthĕus, ĕi, m., *Τιμόθεος*: Søn af Conon, berømt atheniensiſk Feltherre; - vid. Nep. Timotheus, ogſ. Cic. Off. 1, 32, oftere; — not.: om en Kunſtner af dette Navn ſ. Cic. Leg. 2, 15, o. Quintil. 2, 3, 3.

tīna, ae, f.: Vinfad, Varr. ap. Non.; ſ. ogſ. Fest. p. 365. — tinca, ae, f.: etſlags Flodfiſk, Auson., (cyprinus tinca L.). — *tinctĭlis, e: til at dyppe i; - Nam volucri ferro tinctile virus inest, Ovid. Trist. 3, 10, 64; — tinctor, oris, m.: en Farver, Vitruv.; — dſ. tinctōrĭus, 3: hørende til Farvning; dſ. „overſ.": cujus semper est tinctoria mens, (ſom altid tørſter efter Blod), Plin. 7, 5; o. — tinctūra, ae, f.: Farven el. Farvning, Plin.; ogſ. in pl., id. 31, 46; — [tingo]. — 1. tinctus, 3, partic. af tingo. — 2. tinctus, us, m., [tingo]: Dyppelſe el. Sauſ; - croceo tinctu (avis: med Saffranſauſ), Plin. 10, 86.

†tĭnĕa, ae, f.: enhver gnavende Orm, navnl. Møl i Klæder og Bøger; - vid. Hor. Sat. 2, 3, 119, o. id. Ep. 1, 20, 12; ligel. Ovid. Pont. 1, 1, 72: ut Conditus tineae carpitur ore liber; men Martial. 11, 1, m. Lune o. „metonym.": qui revolvant Nostrarum tineas ineptiarum (ſ. libellos nostros: mine Epigrammer); men agrestes tineae, Ovid. Met. 15, 373, (i. e. bombyces); ogſ. Træorm, Vitruv.; ogſ. Orm i Bikuber, paa Figentræer, obl.; vid. Virg. Ge. 4, 246, o. Colum.; ogſ. Orm i det menneſkelige Legeme, Plin. 27, 120, oftere; ogſ. ſ. pediculi, Claudian.; dſ. — tĭnĕŏla, ae, f., demin.: liden Orm, Veget.; o. — tĭnĕōsus, 3: fuld af Orm, alvei, Colum. 9, 14.

tingo, (tinguo), tinxi, tinctum, 3, v. a., *τέγγω*; I) „egentl."; A) „alm.": væder el. befugter; - tunica sanguine Centauri tincta, Cic. N. D. 3, 28; ∾ pavimentum mero, Hor., vestigia pedum in unda, Ovid.; ∾ corpora flumine, (bade ſig), id.; men id. Met. 15, 418: ante ··· in alto Phoebus anhelos Aequore tinget equos, quam etc., (for ſkal Solen gaae ned, end oſv.); men Hor. Od. 4, 12, 22: te meis Immunem ··· tingere poculis, (bevrerte dig med min Vin); — B) „beſ.": væder med en Farve, farver; - Phocaico bibulas tingebat murice lanas, Ovid. Met. 6, 9; men Hor. Od. 2, 16, 35: bis Afro Murice tinctae ··· lanae; cf. Tibull. 2, 4, 28: Et niveam Tyrio murice tingit ovem, (den ſnehvide Uld); men tinguntur sole populi, (blive farvede el. brune), Plin.; cf. Hor. Od. 3, 10, 14: tinctus viola

pallor amantium; men om Offerdyret: ∾ cultros sanguine, Ovid.; cf. Hor. Od. 3, 23, 13; ∾ cutem, (sminke den), Martial.; ∾ numos, (forsølve el. forgylde dem), Digest.; men „poet.": ∾ loca lumine (belyse), Lucr. 6, 172; cf. id. 5, 720; — C) af Participierne tingens o. tinctus findes som subst.; 1) tingentes, ium, m.: de Farvende el. Farverne, Plin. 9, 62; — 2) tincta, orum, n.: farvede el. brogede Tøier; - vid. Cic. Leg. 2, 18: tincta vero (i Modsætn. af color albus) absint, nisi a bellicis insignibus; — II) „fig.", navnl. m. Hensyn paa Talen o. den Talende: som har et Anstrøg deraf, odl.; - orator sit mihi tinctus litteris, etc., Cic. d. Or. 2, 20; cf. id. Brut. 58; - verba expressa ··· et sensu tincta, etc., Quintil. 4, 2, 117; men sales lepore Attico tincti, Martial.; cf. Senec. Ep. 66: virtus, quicquid attigit, in similitudinem sui adducit, et tingit.

tīnĭārĭa, ae, f., [tinea]: Molurt, (teucrium polium L.), Scribon. — tinnīmentum, i, n.: Klingen el. Klang; - vid. Plaut. Rud. 3, 5, 26: Illud quidem edepol tinnimentum est auribus; af — tinnio, īvi el. ii, ītum, 4, v. n. o. a, [a sono factum]: at klinge el. klirre el. ringe, odl.; - Numquam edepol temere tinniit tintinnabulum etc., Plaut. Trin. 4, 2, 162; „ny" (litteram) in fine praecipue quasi tinnientem etc., Quintil. 12, 10, 31; men tibi diu tinnisse auriculas, (at det har klinget for dine Øren), M. Aurel. ap. Front.; men m. Lune: ecquid Dolabella tinniat, (om han klinger med Pengene, om han betaler), Cic. Att. 14, 21; men Pers. 5, 105, „alleg.": veri speciem dignoscere calles, Ne qua subaerato mendosum tinniat auro? (giver en falsk Klang); — II) „overf.": at skrige el. larme el. synge, odl.; - nimium tinnis (uxor), Plaut. Casin. 2, 3, 32; cf. id. Poen. prol. 32: Matronae ··· Canora hic voce sua tinnire temperent; men Suet. Ner. 20: aliquid se suffert tinniturum, (vilde synge noget Fuldtonende); ogs. om Fuglenes Qviddren, Calpurn. Ecl. 5, 16.

tinnīto, are, v. intens. n. af tinnio; om Fugle: at synge el. qviddre, auct. Carm. d. Philom. 9. — *tinnītus, us, m.: Klingen el. Klang af sammenslagne Metalbækkener, af Vaaben, odl.; - Tinnitusque cie, et matris quate cymbala circum, Virg. Ge. 4, 64; ligel. Ovid. Fast. 4, 184: Aeraque tinnitus aere repulsa dabunt; cf. Plin. 34, 19; men ∾ lituum, (Skraldet deraf), Sil.; men Plin. 20, 57: ad sonitus atque tinnitus (aurium: naar det klinger el. synger for Ørene); — II) „overf." om Talen: Ordklang; - in pl., Tac. Orat. 26; o. — tinnŭlus, 3: klingende el. tonende el. lydende, odl.; - Jactantem Pharia tinnula sistra manu, Ovid. Pont. 1, 1, 38; Tinnulaque aera sonant, id. Met. 4, 393; ∾ fistula, Calpurn.; men ∾ vox, Catull. 61, 13; df. ogs. „poet.": ∾ Gades, (d. e. Sang af gaditanske Jomfruer), Stat. Silv. 1, 6; — II) „overf.": (rhetores) tumidos et corruptos et tinnulos, (hvis Tale er klingende el. larmende) etc., Quintil. 2, 3, 9; — [tinnio]. — tinnuncŭlus, i, m.: en Falkeart, Taarnfalken, Plin., Colum.

tintinnābŭlātus, 3: behængt med Bjælder, greges, Sidon.; af — tintinnābŭlum, i, n., [tintinno]: Bjælde el. Klokke paa Dørene el. til at ringe med paa Tyendet, el. til at hænge paa Kreaturer, odl.; - vid. Plaut. Trin. 4, 2, 162, und. tinnio; cf Juvenal. 6, 441; men Suet. Aug. 9: tintinnabulis fastigium templi redimire; - men tintinnabula, Plaut. Pseud. 1, 3, 98: klirrende Lænker, s. und. flgd. — tintinnācŭlus, 3, [tintinno]: som klinger el. rasler med noget; - df. Plaut. Truc. 4, 3, 8: ∾ viri, (de med Lænker klirrende Bødler). — tintinnīo, ire, s. und. flgd. — tintinno, are, v. n., [reduplicеret af tinnio]: at klinge el. rasle, odl.; (forel. Ord); - ubi ··· tintinnabant compedes, Naev. ap. Fest. p. 364; — not.: Biformer deraf ere; a) tintinnīo, ire; hvf. ∾ janitoris impedimenta (i. e. catenas) audio, Afran. ap. Non.; — b) tintīno, are; hvf. sonitu suopte Tintinant aures, Catull. 51, 10. — tintinnum, i, n., [tintinno]: Bjælde, odl., Venant. — tintīno, are, s. und. tintinno. — tīnus, i, m.: den laurbæragtige Snebold, (viburnum tinus L.), Plin. 15, 39, Ovid. Met. 10, 98.

tiphe, es, f., τίφη: en Kornart, rimel. triticum monococcum L., germ. Einkorn el. Peterskorn; - vid. Plin. 18, 29. — tiphўon, i, n., τίφυον: en Art af Narcissen, Plin. 21, 39. — Tīphys, ўos, m., Τῖφυς: Styrmanden paa Skibet Argo, Virg. Ecl. 4, 34; men Ovid. Her. 6, 48: Quid tibi cum patria, navita Tiphy, mea? — tippŭla, ae, f.: Vandædderkoppen, Varr. ap. Non.; Neque tippulae levius pondus est, quam fides lenonia, Plaut. Pers. 2, 2, 63.

Tīrĕsĭas, ae, m., Τειρεσίας: berømt blind Spaamand i Theben; - vid. Hygin. Fabb. 68 o. 75, ogs. Ovid. Met. 3, 335; Tiresias auspicia avium invenit, Plin. 7, 57; cf. Cic. Tusc. 5, 39: itaque augurem Terisiam ··· numquam inducunt (poëtae) deplorantem caecitatem suam, etc.; — b) df. „poet." ogs. s. caecus: blind, Juvenal. 13, 249. — Tīrīdātes, ae, m.: Navnet paa flere Konger i Armenien; - vid. Hor. Od. 1, 26, 5, Suet. Ner. 13 o. 30, o. A.

1. tīro, ōnis, m.; I) oprdl. i Krigssproget: den nyudskrevne unge Soldat, en Recrut; - ex legione tironum, (opp. ex veterana), Caes. B. C. 3, 28; men Cic. Tusc. 1, 16: aetas tironum plerumque melior; sed ferre laborem, contemnere vulnus, consuetudo docet; men Liv. 33, 3: tirones ab sedecim annis milites scribebat; — b) ogs. adj.; - quid tirones milites sentiant, (opp. valerani), Cic. Phil. 11, 15; ligel. ∾ exercitus, id., Liv. 21, 43; — II) „overf." o. udenfor Krigssproget: som endnu mangler Indsigt og Øvelse, en Begynder i sit Slags; - hominem, non aetate, sed usu forensi atque exercitatione tironem etc., Cic. Div. in Caecil. 15; cf. id. d. Or. 1, 50: fateor, callidum quendam hunc, et nulla in re tironem ac rudem etc.; s. ogs. id. R. Am. 6; men id. Verr. 2, 6: tametsi non provinciae rudis erat et tiro; - deductus in forum tiro, (som Yngling, neml. efter Anlæggelsen af Mandstogaen), Suet. Ner. 7; cf. Ovid. Fast. 3, 787: Ergo, ut tironem celebrare frequentia possit, Visa dies dandae non aliena togae; - tirones gladiatorum, Suet. Caes. 26; ogs. adj., tirones gladiatores, auct. B. Afr. 70; - endel. ogs. om Dyrene: ut tironem (bovem) cum veterano adjungant, Varr. R. R. 1, 20. — 2. Tiro, onis, m.: romersk Mandsnavn, hvoraf bef. er at mærke: M. Tullius Tiro: Cicero's Frigivne, en Mand af ypperlig Lærdom og Dannelse; - vid. Cic. Fam. 16, 10, oftere, ogs. Gell. 7, 3, oftere; — B) df. Tīrōnĭānus, 3, liber, Gell. 13, 20.

*tīrōcĭnĭum, i, n.; I) oprdl. i Krigssproget: den første Krigstjeneste, navnl. den unge Krigers Uerfarenhed i Kampen, rudimentum; - vid. auct. B. Afr. 31, o. A.; ligel. in pl., Flor. 2, 3; — B) ogs. concret s. d. unge Mandskab; - quum contemptum tirocinium etiam mitiores barbaros excitare ad rebellandum possit, Liv. 40, 35; — II) „overf." el. „alm.": ungdommelig Uerfarenhed el. Mangel paa Øvelse; - quum simul et tirocinio et perturbatione juvenis moveretur (senatus), Liv. 39, 47; — df. oftere: det første Forsøg, Prøve el. Prøvestykke, (navnl. i det offenlige Foredrag); - in L. Paulo accusando tirocinium ponere etc., Liv. 45, 37; cf. Quintil. 12, 6, 3: nec differendum est tirocinium in senectutem; - ogs. den første offenlige Fremtræden, navnl. efter Anlæggelsen af Mandstogaen; vid. Suet. Aug. 26: ut Cajum et Lucium filios suo quemque tirocinio deduceret in forum; cf. id. Tib. 51; - sjeld.

om Ting; ∾ navium, (deres forste Fart el. Reise), Plin. 24, 26; o. — tīrōnātus, us, m.: en Recruts Stand el. Stilling, Cod. Theod.; — [l. tiro]. — Tironianus, 3, f. und. 2. Tiro. — tīruncŭla, ae, fem. af flgd.: Begynderinde el. Discipelinde, Hieronym.; men „overf." ∾ (canis: som forstegang er drægtig), Colum. — tīruncŭlus, i, m., demin. af tiro: ung Begynder; (efteraug. Ord); - quam vehementes haberent tirunculi impetus primos ad optima quaeque, si etc.? Senec. Ep. 108; cf. Plin. Ep. 3, 6, o. A.; - ogs. adj.: ∾ miles, Suet. Ner. 21.

Tīryns, this o. thos, f., Τίρυνς: By i Argolis, hvor Hercules blev opdraget, og hvorefter han hyppigen benævnes; - vid. Plin. 4, 9, o. Stat. Theb. 4, 147; — B) df. Tīrynthĭus, 3, hvf. subst. Tirynthii, orum: Indvaanerne af T., Plin. 7, 57; - oftest som Epithet til Hercules; saal. ∾ heros, Ovid., juvenis, id., hospes, id., (d. e. Hercules); - ligel. absol. Tirynthius, (d. e. Hercules); postquam Laurentia victor ··· Tyrinthius attigit arva, Virg. Aen. 7, 661; cf. Ovid. A. A. 1, 187; men id. Met. 6, 112: quum te, Tirynthia, cepit etc., (i. e. Alcmena); — b) df. „overf." f.: herculisk el. benævnt efter Hercules; - ∾ tela, Ovid. Met. 13, 401; men ∾ aula, (d. e. Herculaneum, som bygget af Hercules), Stat. Silv. 2, 2, 109; men ∾ tecta, (d. e. Saguntus, ligel. som bygget af Hercules), Sil.; men id. 8, 218: ∾ heros, (i. e. Fabius cunctator); ligel. ∾ proles el. gens, (i. e. gens Fabia, som nedstammende fra Hercules), id.

tis, (i. e. tui), Plaut., f. und. tu. — Tīsĭphŏne, es, f., Τισιφόνη, (Mordhævnerinden): en af Furierne; - Continuo sontes ultrix accincta flagello Tisiphone quatit insultans, etc., Virg. Aen. 6, 571; cf. Ovid. Met. 4, 480, Hor. Sat. 1, 8, 34, o. A.; - men Tisiphones atro si furit angue caput, Propert. 3, 3, 62; — b) df. adj.: Tīsĭphŏnēus, 3: tysiphoneisk; df. „overf.": forbrydersk; - ∾ tempora (vitae tuae), vid. Ovid. Trist. 4, 9, 5. — Tisse, es, f.: liden By paa Sicilien, Sil.; — df. B) Tissenses, ium, m.: Indvaanerne af Byen T., Cic. Verr. 3, 38; hede ogs. Tissinenses, Plin. 3, 14.

Tītan, ānis, (sjeld. Titanus, i), m., Τιτάν: en Søn af Uranus og Gæa (el. Vesta el. Tellus), en ældre Broder af Saturnus, og Stamfader til Titanerne (Titani el. Titanes), der i Kampen med Jupiter om Herredømmet bleve ved hans Lynild nedslyngede i Tartarus); - Formen Titani har Plaut. Pers. 1, 1, 26, o. Cic. N. D. 2, 28; derimod er af Titanes: Titanum e genere etc., id. Leg. 3, 3, o. acc. Titanas, Hor. Od. 3, 4, 43, Ovid. Fast. 3, 797; - som Appellativ findes Titanus om en Olding, Plaut. Men. 5, 2, 101; — bb) herefter benævnes ogs.; a) Solguden el. Sol, som Søn af Hyperion o. Sønnesøn af den ældste Titan, Virg. Aen. 4, 119, Ovid. Met. 1, 10, oftere; — b) Prometheus, ligel. igiennem Jupiter: Sønnesøn af d. ældste Titan, Juvenal. 14, 35; — B) df. 1) Tītānĭus, 3: titanisk, pubes etc., Virg. Aen. 6, 580, bella, Sil.; men ∾ ales, (d. e. Phoenix, som hellig til Solen el. Titan), Claudian.; — bb) df. subst.; a) Titanius, i, m., d. e. Solguden (el. Titan), Avien. Arat. 127; — b) Titania, ae, f., om Latona som Datter af Titanen Coeus, Ovid. Met. 6, 346; - om Pyrrha, som nedstammende fra Titanen Prometheus, id. ibd. 3, 173; - endel. om Circe, som Datter af Titanen Sol, ibd. 14, 382 o. 438; — 2) Tītānĭăcus, 3: = frgd.; - ∾ dracones, (som opstaaede af Titanerblod), Ovid. Met. 7, 398; — 3) Tītānis, ĭdis, f.: titanisk, pugna, Juvenal. 8, 132; men ∾ Circe, (s. ovenf.), Ovid. Met. 13, 968; hedder ogs. absol. Titanis, ibd. 14, 14; - men Titanida Latonam, (s. ovenf.), ibd. 6, 185; ligel. Titanida Thetyn, (som Søster af Sol), id. Fast. 5, 81. — Titanes, um, o. Titani, orum, f. und. Titan. — Titaniacus, 3, Titanis, idis, o. Titanius, 3, f. und. Titan. — Titanus, i, f. und. Titan.

Tithonaeus, 3, Tithonis, idis, o. Tithonius, 3, f. und. flgd. — Tīthōnus, i, m, Τιθωνός: Søn af Laomedon, Gemal af Aurora, Fader til Memnon; - Tithoni croceum linquens Aurora cubile, Virg. Aen. 4, 585; cf. Ovid. Her. 18, 111; - men fordi den ham af Guderne skienkede Udødelighed ikke kunde sikkre ham imod Alderdommens Lidelser, blev han omsider oplost i Luft (remotus in auras), el. forvandlet til en Cicade; vid. Hor. Od. 1, 28, 8, o id. ibd. 2, 16, 30, ogs. Cic. d. Senect. 1; — B) df. 1) Tīthōnĭus, 3: tithonisk; - ∾ conjux, (d. e. Aurora), Ovid. Fast. 3, 403; ogs. absol. Tithonia, id. ibd. 4, 943; ∾ senectus, Stat.; — 2) Tīthōnaeus, 3: = frgd., Memnon, Avien.; — 3) Tīthōnis, ĭdis, f.: Tithonus's Gemalinde Aurora, Stat. Silv. 5, 1, 34. — tithȳmălis, ĭdis, f., τιθυμαλίς: en Art af flgd., (euphorbia paralias L.), Plin. 26, 41. — tithȳmălus (-allus), i, m., τιθύμαλος: Ulvemelk, (euphorbia L.), vid. Plin. 26, 39 flgd.

Titianus, 3, Titienses, ium, o. Tities, ium, f. und. Titius. — *tītillāmentum, i, n., sjeld. Biform af flgd., Fulgent.; — tītillātio, onis, f.: Kildren el. Kildring; „overf.": Pirring el. Lokkelse; - at non est voluptatum tanta quasi titillatio in sensibus, Cic. d. Senect. 14; cf. id. N. D. 1, 41; o. — tītillātus, us, m.: = frgd., Plin. 11, 77; af — tītillo, avi, atum, 1, v. a., [rimel. at sammenl. m. τίλλω, i. e. vello, el. efter Doederl. m. tetigisse af tango]: kildrer; ogs. „fig.": pirrer, lokker, forfører, odl.; - quae Titillare magis sensus, quam laedere possunt, Lucr. 2, 428; cf. Cic. Fin. 1, 11; men id. Off. 2, 18: multitudinis levitatem voluptate quasi titillantes; men Hor. Sat. 2, 3, 179: ne vos titillet gloria, etc.; df. — tītillus, i, m., sild. Biform af titillatio, Cod. Theod. — Tītĭnĭus (Titinn.), i, m.: forel. romersk Comoediedigter, hvis Fragmenter haves i Neukirch. Fab. Togat. — tītĭo, onis, f.: Brand, Varr. ap. Non.; - ∾ ardens, Appul.; ∾ exstincti, Cels.

Titĭus, a: romersk Slægts- o. Personsnavn; - Sex. Titius: en Almuetribun, efter hvem Dansen Titius fik Navn; - vid. Cic. Brut. 62; — B) df. 1) Titius 3: horende til el. benævnt efter en Titius (el. Titus); - ∾ lex, Cic. Mur. 8, o. id. Leg. 2, 6; ∾ atrium, Liv. 39, 44; ∾ sodales, (indstiftede af K. Titus Tatius for Vedligeholdelsen af den sabinske Cultus), Tac. Ann. 1, 54; — 2) Titiānus, 3: = frgd., fundus, Digest.; — 3) Titiensis, e: horende til el. benævnt efter K. Titus Tatius, sodales, (s. ovenf.); — b) df. subst. Titienses, ium, m., (s. d. sædv. Tatienses): Navnet paa en af de trende romerske Riddercenturier, f. und. Tatius, Inscriptt.; - f. Titienses findes ogs. Tities, ium, Propert. 4, 1, 31. — tĭtĭvillĭtĭum, i, n., comisk Ord om en Ubetydelighed, (omtr. som vort: Fnug, odl.); - Non ego istuc verbum empsitem titivillitio, Plaut. Casin. 2, 5, 39; cf. Fest. p. 366.

*tĭtŭbanter, adv.: vaklende; df. „fig.": usikkert, tvivlende; - posuistis (I have anført el. antaget), atque id tamen titubanter et strictim, etc., Cic. Coel. 7; cf. auct. ad Her. 4, 41; — tĭtŭbantia, ae, f.: Vaklen; df. „overf.", ∾ linguae el. oris: stammende el. utydelig Udtale; - vid. Suet. Vitell. 6, o. id. Claud. 3; o. — tĭtŭbātĭo, onis, f.; - ∾ linguae, Macrob.; — b) ogs. „ment.": Uvished, Forlegenhed; - vid. auct. ad Her. 2, 8; — [flgd.].

tĭtŭbo, avi, atum, 1, v. n. (o. a.), [efter Doederl. at sammenl. m. duo, dubito]: vakler el. raver (som drukken); - Silenus titubans annisque meroque, Ovid. Met. 11, 90; cf. id. ibd. 3, 607, ibd. 4, 26, ogs. Phaedr. 4, 14; men Hor. Ep. 1, 13, 19: cave, ne titubes, (fald ikke, gaae forsigtigt); - „poet." ogs. in pass.: vestigia titubata (s. titubantia), Virg. Aen. 5,

332; — b) ogs. „overs." om Organet: at læsbe el. stamme, odl.; - vid. Ovid. A. A. 1, 598; — II) „ment.": vakler el. er uvis i mit Udsagn (navnl. som Vidne, odl.), er forlegen el. forknyt el. raadvild; - testes si verbo titubarint, quo revertantur, non habebunt, Cic. Flacc. 10; cf. id. Coel. 28; men Plaut. Pseud. 1, 1, 42: Lacrumans titubanti animo, corde et pectore; - ogs. impers.: si quid forte titubatum est, ut fit in bello, Cic. Fam. 12,10; cf. id. d. Or. 3,50: versus debilitatur, quaecumque ejus parte sit titubatum.

tĭtŭlo, avi, atum, 1, v. a.: benævner el. betitler, (for- o. eftercl. Ord), Pompon. ap. Non., Tertull; af — tĭtŭlus, i, m.: Overskrift, Indskrift, Titel; - aram ... cum ingenti rerum a se gestarum titulo etc., Liv. 28, 46; cf. Ovid. Met. 9, 791: dant munera templis, Addunt et titulum: titulus breve carmen habebat; cf. id. Trist. 4,2,20; men id. Rem. Am., in.: Legerat hujus Amor titulum nomenque libelli; cf. Martial. 13, 3; men ipsis librorum titulis (Bogtitlerne) etc., Quintil.; ∾ sepulcri: Gravskrift, Juvenal.; - ogs. Indskrift el. Opslag til Salg, Plin. Ep. 7, 27; f. ogs. Propert. 4, 5, 51; ds. „poet.": sub titulum ire, (blive opslaaet til Salg), Tibull. 2, 4, 54; men Ovid. Rem Am. 302: Sub titulum nostros misit avara lares, (lode udbyde til Salg, lod sælge): — II) „fig."; A) „bes.": Ærestitel el. Hædersnavn, ærefuld Benævnelse el. Mindelse, odl.; - sustinere titulum consulatus etc., Cic. Tusc. 5, 10; men Liv. 28, 41: sicut penes Lutatium prioris perpetrati belli titulus fuit, etc.; cf. Ovid. Met. 7, 56: ∾ servatae pubis Achivae; men absol.: Qui stupet in titulis et imaginibus, Hor. Sat. 1, 6, 17; cf. Ovid. Fast. 2, 16: per titulos ingredimurque tuos, (besynge dine Hædersnavne); — B) „alm.": ydre Grund, Foregivende, Paaskud; - vid. Liv. 36, 17, o. id. 37,54; ligel. Vell. 2, 45: sub honorificentissimo ministerii titulo; cf. Plin. Ep. 2, 11: nomine unguentarii (sc. argenti), qui titulus etc.; — b) sild. ogs. Tegn el. Mærke; - ∾ tepidi temporis (ciconia), Petron. Sat. 55.

Titurĭus, i, m.: en af Cæsars Legater; - vid. Caes. B. G. 5, 27 flgd.; - efter ham benævnes clades Tituriana, Suet. Caes. 67; (cf. Caes. B. G. 5, 27, eftere). — Titus, i, m.: romersk Fornavn, sædv. afkortet: T.; - saal. T. Livius, o. fl.; men (Keiser) T. Vespasianus, skrives sædv. Titus; vid. Suet. Titus; — b) „poet." findes ogs. Titus f. den og den; hvf. ogs. in pl., vid. Pers. 1, 20. — Tĭtȳrus, i, m.: Navnet paa en Hyrde, Virg. Ecl. 1, eftere; — II) ds. „overs.": A) „alm.", f. Hyrde, Virg. Ecl. 8, 55; — B) tiener ogs. „poet." til Betegning: a) af Virgilii Eclogae, Ovid. Am. 1, 15, 25; — b) af Digteren selv, Propert. 2, 25, 72. — Tĭtȳos (-us), i, m., *Τιτυός*: Søn af Juppiter, men blev, ifølge sit Angreb paa Latona's Kydskhed, ved Apollo's Pile (el. ved Juppiters Lyn) nedstyrtet til Underverdenen, hvor Gribber afæde hans stedse voxende Lever, - vid. Lucr. 3, 997 flgd., Virg. Aen. 6, 595, ogs. Hor. Od. 3, 4, 77, o. ibd. 4, 6, in., ogs. Ovid. Met. 4, 456; cf. Tibull. 1, 3, 75: Porrectusque novem Tityus per jugera terrae Assiduas atro viscere pascit aves.

Tlēpŏlĕmus, i, m., *Τληπόλεμος*: en Søn af Hercules, anførte Rhodierne for Troja, Hygin., Ovid. Met. 12, 537. — Tmăros (-us), i, m., *Τμάρος*: Bierg i Epirus, Virg. Ecl. 8, 44; hedder ogs. Tomaros, Plin. Praef.; — B) ds. adj. Tmarĭus, 3, Juppiter, Claudian. — tmēsis, is, f., *τμῆσις*, i Grammatiken: Tmesis, d. e. et Ords Adskillelse; - saal. cere comminuit brum, f. und. cerebrum, ogs. Ennius ap. Serv. ad Virg. Aen. 1, 412. — Tmōlītes, is, o. Tmōlĭus, 3, f. und. flgd. — Tmōlus, i, m., *Τμῶλος*: et af sin Vin berømt Bierg i Lydien, hvorfra ogs. Floden Pactolus har sit Udspring; - vid. Plin. 5, 30, o. Ovid. Met. 11, 151, flgd., (hvor dette Bierg ogs. findes personificeret); - ogs. en By ved dette Bierg; vid. Tac. Ann. 2, 47; - hedder ogs. Tȳmōlus, Ovid. l. c., 86; — B) ds. 1) Tmōlĭus, 3: tmolisk, terra, Ovid. Pont, 4, 15,9; — b) subst. Tmolius, i, m., (sc. mons), Virg. Ge. 2, 98; — 2) Tmōlītes, is, m., vicanus, Cic. Flacc. 3: - ogs. absol. Tmolites (sc. *οἶνος*): Tmolitervin, Plin. 14, 9.

tŏcŭlĭo, ōnis, m., [*τόκος*, d. e. Rente): en Aagrer el. Aagerkarl, Cic. Att. 2, 1. — toecharchus, i, m.: Opsynsmand over Roersfolkene, Hygin. Fab. 14. — *tōfācĕus (-ius), 3: af Tufsten, tufstenagtig, argilla, Plin., lapis, Pallad.; — tōfĭcĭus, 3: = frgd., lapides, Capitolin.; — tōfīnus, 3: af Tufsten; - quae utraque et tofina et lignea antea fuerant, vid. Suet. Claud. 21; o. — tōfōsus, 3: ligesom Tufsten, porøs, Sidon.; af — tōfus (ogs. tophus), i, m.: Tufstenen, en porøs Stenart, Plin. 17, 3, eftere; ∾ scaber, Virg. Ge. 2,214; cf. Ovid. Met. 3, 160, o. id. ibd. 8, 561.

tŏga, ae, f., [tego]: Bedækning, Beklædning; I) „alm.", (men alene forel.); - in lecto ante togas habebant; ante enim olim fuit commune vestimentum et diurnum et nocturnum, et muliebre et virile, Varr. ap. Non.; — b) ligel. f. tectum: Tag el. Skiul, odl.; - rusticae togae ne sit copia, Titin. ap. Non.; — II) „bes.": den romerske Borgers af et eneste Stykke Tøi bestaaende vide, lange og flagrende Overklædning som Fredsdragt, Togaen; - sed, quod pacis est insigne et otii toga, etc., vid. Cic. Pis. 30; togam veteres ad calceos usque demittebant, vid. Quintil. 11, 3, 143; - toga praetexta (med Purpurbræmme) bares af Embedsmænd, ogs. af fribaarne Drenge; hos disse afløstes praetexta ved Indtrædelse i Mandsaarene (omtr. i det 15de Aar) af toga pura, ogs. toga virilis (el. Mandstogaen); - sumpta virili toga etc., Cic. Lael. 1; togam dare filio, id. Att. 9, 6; - toga candida (hvidvalket) bares af de Embedsøgende el. Candidaterne, (f. und. candidus), derim. toga pulla af de Sørgende, (f. und. pullus); — B) ds. „overs."; 1) f. Freden el. pax; - togam (appellare) pro pace, etc., vid. Cic. d. Or. 3, 42; ligel. Cedant arma togae, etc., id. (poëta) Off. 1, 22; — 2) fordi toga under Keiserne mest bares af den simplere Klasse, saa findes ogs. toga „poet." f. cliens el. Client; - Eheu quam fatuae sunt tibi, Roma, togae! Martial. 10, 18; — 3) og fordi toga brugtes (istedetfor stola) af usædelige Fruentimre, saa betegnes et saadant Fruentimmer „poet." ved toga; - Si tibi cura toga est potior, etc., Tibull. 4, 10, 3.

*tŏgātārĭus, i, m.: Skuespiller i en fabula togata, Suet. Aug. 45, (al. togatarum), inc.; o. — tŏgātŭlus, 3, demin.: et Menneske af den ringe Stand, en ringe Client, vid. Martial. 10, 74; af — tŏgātus, 3; I) „alm.": som bærer en Toga el. den romerske Borgerdragt; saal. Virg. Aen. 1, 282: Romanos rerum dominos gentemque togatam; hvf. togatus ordenl. betegner den romerske Borger i Modsætning, dels af en Ikke-Romer, dels af den romerske Soldat; - (judex Graeculus) modo palliatus, modo togatus, vid. Cic. Phil. 5, 5; — B) ds. ofte st subst. togatus, i, m.: en romersk Borger; - magna caterva togatorum, Cic. R. Am. 46; cf. id. d. Or. 1, 24; men cui uni togatorum (senatus) supplicationem decreverit, siger Cic. (Sull. 30) om sig selv, i Anledning af d. catilinarske Sammensværgelse; — II) „bes." o. „overs."; A) togata, ae, f., (sc. fabula): et slags Drama, hvori romerske Characterer optræde; - vid. Senec. Ep. 8, Hor. A. P. 288, Cic. Sest. 55, Quintil. 10, 1, 100, o. A.; — B) Gallia Togata: det af Romere beboede Gall. Cisalp., (paa den romerske Side af Po floden), Mela 2, 4, Plin. 3, 19, Hirt. B. G. 8, 24; — C) under Keiserne findes ogs.; 1) togatus, i, m., f. Client el. et Menneske af ringe Stand, Juvenal. 7, 142; - ogs. adj., ∾ turba, id. 1, 96; men ∾ opera, (Clienttieneste), Martial. 3, 46; — 2) togata, ae, f.: usædeligt

Fruentimmer, Hor. Sat. 1, 2, 63, o. Martial. 6, 64; df. — tŏgŭla, ae, f., demin.: liden Toga, Martial.

tŏlĕrābĭlis, e, [tolero]; I) m. pasſiv Bem.: hvad der kan bæres; som lader sig bære el. udholde, taalelig, odl.; - qui (servus) modo tolerabili conditione sit servitutis, Cic. Catil. 4, 8; ∾ fenore solvere, Cic. Att. 6, 1; hoc utcumque tolerabile; gravius illud, quod etc., Plin. Ep. 5, 5; ∾ orator, Cic., rex, id.; men Liv. 22, 27: Minucius quum jam ante vix tolerabilis fuisset etc.; cf. Virg. Aen. 5, 768; - compar., ∾ senectus, Cic.; cf. id. d. Or. 1, 50; superl., ∾ sententia, Digest.; — II) m. activ Bem.: som kan udholde el. bære, udholdende, odl.; - ∾ homo, vid. Ter. Heaut. 1, 2, 31; men ∾ oves, Colum. 7, 3, (som kunne udholde Vinteren); df. — tŏlĕrābĭlĭter, adv.; I) taaleligen, nogenlunde, facere aliquid, Colum., dicere, id.; — II) ligesom toleranter; - compar., ∾ ferre el. pati, Cic. Fam. 15, 20, o. id. Fin. 3, 13.

†tŏlĕrans, tis, partic. o. adj. af tolero; df. — tŏlĕranter, adv.; I) taalmodigen el. taaligen; - illa ferre toleranter etc., Cic. Fam. 4, 6; — II) taaleligen el. pasſeligen; - compar., ∾ bimae (vaccae fecunditatem poscuntur), Plin. 8, 70; o. — tŏlĕrantĭa, ae, f.: Taalen el. Udholden, at finde sig deri, at fordrage, Udholdenhed el. Taalmodighed, odl.; - ∾ rerum humanarum, Cic. Parad. 4, 1; ∾ doloris, Quintil., malorum, id. — tŏlĕrātĭo, onis, f., [tolero]: Taalen el. Liden el. Udholden, dolorum, Cic. Fin. 2, 29. — toleratus, 3, partic. o. adj. af flgd.

tŏlĕro, avi, atum, 1, v. a., [tilligem. tollo o. tuli beſl. m. τλάω, τλῆμι]; I) taaler el. lider el. udholder; - forti animo istam tolera militiam, Cic. Fam. 7, 18; ∾ hiemem, id. Catil. 2, 10; men id. Fin. 4, 19: asperum esse dolere ··· difficile toleratu; men ∾ sumptus aequabiliter, id. Qu. Fr. 1, 1, 8; ∾ mores alicujus sua modestia, Ter. Hec. 3, 5, 28; ∾ cursus, Ovid., vapores, id.; cf. Sall. Catil. 10, o. id. Jug. 31; - ogſ. absol.: at holde ud, odl.; sed paulo etiam longius tolerare posse etc., Caes. B. G. 7, 71; cf. Tac. Ann. 4, 40; - ogſ. m. Objectsætn.; sive quod magnitudinem mali perferre visu non toleravit, Tac. Ann. 4, 40; — b) om Tings o. Begrebssubjecter; - Germania imbres tempestatesque tolerat, Plin. 14, 4; men ∾ annos (holde sig), om en Vinſort, id. ibd.; cf. id. 35, 49; — II) „overf.": opholder el. underholder, ernærer el. understøtter, sustento; - his rationibus equitatum tolerare, Caes. B. C. 3, 58; ligel. ∾ equos, id., corpora equorum, Tac.; - ∾ se fructibus agri, Digest.; ∾ vitam, Caes., o. A., aevum, Lucr., annos, Martial.; ∾ famem, Caes., inopiam, Sall.; - men absol.: Ut toleret (servus herum: for at opretholde ham), ne pessum abeat, Plaut. Aul. 4, 1, 12; — III) hertil mærkes; A) partic. tolerans, tis, ogſ. som adj.: taalende, udholdende; oftest c. gen.; - corpus laborum tolerans, Tac. Ann. 4, 1; - compar., frigoris tolerantior vacca est etc., Colum.; men ud. gen.: iners domi, bello tolerantior, Aur. Vict. Caes. 14; - superl., asellus plagarum et penuriae tolerantissimus, Colum.; — B) partic. toleratus, 3, ogſ. som adj.: taalelig, mild; - ut clementiam ac justitiam, quanto ignara barbaris, tanto toleratiora, capesseret, Tac. Ann. 12, 11.

toles, (ogſ. tolles), ium, m., [celtiſk Ord]: Krop paa Halsen, Veget., o. A.; cf. Fest. p. 356. — tollēno, onis, m., [tollo], i Mechaniken: Svingbjælke el. Løftestang, odl., Plin. 19, 20, Liv. 24, 34, oftere; ſ. ogſ. Fest. p. 356. — tolles, ium, ſ. und. toles.

tollo, sustŭli, sublātum, 3, v. a., [tilligem. tuli: beſl. m. τλάω, ſædv. τλῆμι, i. e. sustineo]; I) hæver el. løfter i Veiret; A) „egenl."; - Tollam ego ted in collum, atque intro hinc auferam, Plaut. Bacch. 3, 6, 42; tollens ad sidera vultum, etc., vid. Ovid. Fast. 2, 75; - men „alleg.": tunc vel in coelum vos, si fieri poterit, humeris nostris tollemus, Cic. Phil. 11, 10; Phaëthon optavit, ut in currum patris tolleretur; sublatus est, Cic. Off. 3, 25; ∾ aliquem in equum, id.; ∾ aliquem in crucem, id. Verr. 1, 3 o. 5; Aquila in sublime sustulit testudinem, Phaedr. 2, 6; men Hor. Od. 3, 4, 21: in arduos Tollor Sabinos; men Lucr. 2, 327: Fulgur ibi ad coelum se tollit; ∾ jacentem el. jacentes (løfte el. reise i Veiret), Plaut.; nequeo caput Tollere, ita dolui, etc., id. Truc. 2, 6, 44; men sustulimus manus, (neml. i vor Henrykkelse), Cic. Fam. 7, 5; men sublato pectore, (om Slangen), vid. Virg. Aen. 2, 474; ∾ saxa de terra, (neml. for at kaste dermed), Cic. Caecin. 21; se tollere a terra altius (om Væxterne), id. Tusc. 5, 13; ignis e specula sublatus aut tumulo, id. Verr. 5, 35; — b) techniſk er: ∾ ancoras, (lette Anker, gaae til Søes), Caes.; ogſ. „alleg.": at brække op; vid. Varr. R. R. 3, 17; — B) „fig."; 1) „overf."; a) ∾ liberos, oprdl.: at løfte de Nyfødte op fra Jorden; df. ſædv.: at vedkiendes og opfostre dem; - ∾ puerum, Plaut., puellam, Ter.; ligel. ∾ natum filium, Quintil.; - ogſ. „alm.": at avle el. faae Børn; qui ex Fadia sustulerit liberos etc., vid. Cic. Phil. 13, 10; cf. Suet. Ner. 5: sublato filio etc.; — b) ∾ clamorem in coelum, (løfte i høien Sky), Virg.; cf. id. Aen. 11, 454: hic undique clamor Dissensu vario magnus se tollit in auras; cf. Cic. Verr. 4, 43; ligel. ∾ risum, Hor., cachinnum, Cic.; men id. Fam. 16, 10, „alleg.": oculos paulum tollere, (ligesom efter en Dvale); — 2) „ment."; - ∾ animos: hæve Modet, blive modig, Plaut., Ter.; ∾ animos alicui, (indgive nogen Mod), Liv. 3, 67; men ∾ aliquid altius dicendo, vid. Cic. d. Or. 3, 26; ∾ aliquem ad coelum verissimis laudibus, id.; cf. Virg. Ecl. 5, 51: Daphninque tuum tollemus ad astra; men supra modum se tollens oratio, Quintil.; men Hor. Sat. 2, 8, 61: ∾ aliquem, (opløfte el. trøste nogen); men Cic. Fam. 16, 10, „alleg.": litterulae meae ··· hac tamen epistola oculos paulum sustulerunt, (kom til nogle faa Kræfter); — II) bringer el. skaffer el. tager bort derfra, tager bort, tager med mig; A) „egenl."; - ∾ frumentum de area, Cic. Verr. 3, 14; ∾ simulacra deorum ex delubris religiosissimis, id. Div. in Caecil. 1; ligel. ∾ pecunias e fano, Caes. B. C. 3, 105; ad copiam commeatus tollendam (proposita Romanis oppida), vid. id. B. G. 7, 14; men Tollite cuncta, (afveien el. bort dermed)! Virg. Aen. 8, 439; - quae (naves) equites sustulerant, (som havde taget dem ombord), Caes. B. G. 4, 28; cf. id. B. C. 3, 28; ligel. Liv. 45, 6: ut se sublatum in lembum etc.; cf. Virg. Aen. 3, 601; ligel. ∾ aliquem rheda, (tage med paa Vognen), Hor. Sat. 2, 6, 42; men Cic. Lael. 13, lignelsesvis: solem e mundo tollere videntur, qui amicitiam e vita tollunt; — b) „techniſk." er: ∾ signa, (rykke dem op, at bryde op, at afmarschere), Caes. B. C. 2, 20, o. A.; — B) „fig."; 1) „overf.": at bortskaffe el. at rydde af Veien, at forstyrre el. tilintetgiøre, at ombringe, odl.; - ∾ aliquem de medio, Cic. R. Am. 7, e medio, Liv. 21, 6; ligel. ∾ aliquem ferro, veneno, Cic. N. D. 3, 33; men „poet.": Sed mala tollet anum vitiato melle cicuta, Hor. Sat. 2, 1, 56; cf. Pers. 4, 2; ſ. ogſ. Hor. Od. 2, 17, 28, o. id. ibd. 3, 1, 44; - ∾ Carthaginem, Numantiam funditus, (aldeles at forstyrre), Cic. Off. 1, 11; cf. Hor. Od. 2, 4, 11; - ∾ morbum, (udrydde el. curere), Cels.; ∾ dolores et tumores, id.; - ut id nomen ex omnibus libris tollatur (bliver udslettet), Cic. Att. 13, 44; cf. Hor. Ep. 2, 2, 123; men Cic. Leg. 3, 18: tolli diem, etc., (at en Dag unddrages fra Forretninger, neml. ved et til den Ende holdt Foredrag i Senatet); — b) at forkaste el. fornegte; - verbis reliquisse deos, re sustulisse, (om Epikur), Cic. N. D. 1, 30; cf. id. ibd. 31, o. id. Acad. 2,

11; — 2) „ment.": at ophæve el. udslette, edl.; - sublata benevolentia, amicitiae nomen tollitur, propinquitatis manet, Cic. Lael. 5; cf. id. ibd. 22: maximum ornamentum amicitiae tollit, qui ex ea tollit verecundiam; s. ogs. id. R. Am. 2; men id. Quint. 21: cujus rei memoriam omnem tolli funditus ac deleri etc.; ∾ errorem, id., dubitationem etc., id. de Rep. 1, 7; men ∾ veteres leges novis legibus, id. d. Or. 1, 58; cf. id. Leg. 2, 12; ligel. ∾ dictaturam funditus ex re publica, id. Phil. 1, 1; ligel. sublato Areopago, id. d. Rep. 1, 27; — III) partic. sublatus, 3, ogs. som adj.; A) „egenl.": høi el. kneisende, edl.; - sublatior (leo), vid. Ovid. Hal. 54; men sublatissima voce cantare, Gell. 16, 19; — B) oftere „ment.": modig el. overmodig el. stolt; - quo proelio sublati etc., Caes. B. G. 1, 15, oftere; cf. Virg. Aen. 10, 502: rebus sublata secundis (mens hominum); s. ogs. Tac. Ann. 13, 11.

Tŏlōsa, ae, f.: By i Gall. Narb., (hod. Toulouse), Mela 2, 5, Caes. B. G. 3, 20, o. A.; — B) df. 1) Tŏlōsānus, 3: tolosansk, aurum, (der i Tolosa var rovet af Consulen Qu. Servilius), Cic. N. 3, 30, o. Gell. 3, 97, ogs. Justin. 32, 3; — b) subst. pl., Tolosani, orum, m.: Indvaanerne af Tolosa, Plin. 4, 33; — 2) Tŏlōsas, ātis, adj.: = frgd., caseus, Martial.; - b) subst. pl. Tolosates, ium, m.: Indvaanerne af Tolosa, Caes. B. G. 1, 10; — 3) Tŏlōsensis, e: = frgd.; - ∾ lacus, Justin. l. c.

*tŏlūtāris, e, Biform af flgd., men alene „overf."; - tolutares ejus sententias etc., Fronto d. Or. 1; — tŏlūtārius, 3: som gaaer i Trav, travende; - ∾ equus, Senec. Ep. 87; o. — tŏlūtilis, e: travende el. i Trav; - ∾ gradu vectus, Varr. ap. Non.; — [tolutim]. — tŏlūtĭlŏquentĭa, ae, f., [tolutim, loquor]: Ordgyderi; - O pestifera ··· trux tolutiloquentia! Naev. ap. Non. — tŏlūtim, adv., [besl. m. tollo; alts. oprdl.: løftende Benene; df.]: i Trav, travende; sædv. om Hesten; - ∾ incedere, Varr. ap. Non.; ligel. ∾ carpere incursus, Plin. 8, 67; - men comisk „overf.": ni tolutim badizas (traver afsted), Plaut. Asin. 3, 3, 116.

*tŏmācĭna, ae, f.: etslags Pølse, Varr. R. R. 2, 4; o. — tŏmāculum, el. ctr. tomaclum, i, n: = frgd., Juvenal. 10, 355, Martial., Petron.; — [af τομή, i. e. sectio: Sønderskæren el. Sønderhakken]. — Tomarus, i, s. und. Tmarus. — tŏme, es, f., τόμη: Afsnit; df. i Metriken: Cæsuren, Terentian. Maur., Auson. — tŏmentum, i, n.: Fyld el. Fylding i Puder el. Dyner, edl., Plin. 8, 73, oftere, Varr., Suet., o. A.; s. ogs. Martial. 14, 159 o. 160, (in lemmate). — tomex, icis, s. und. thomix.

Tŏmi, orum, m.: Biform af flgd., Stat., o. A. — Tŏmis, ĭdis, f., Τόμις el. Τόμοι: By i Moesien, ved Pontus Euxinus, bekiendt som Digteren Ovids Forvisningssted; - vid. Ovid. Trist. 3, 9, 33, o. id. Pont. 4, 14, 59; — B) df. 1) Tŏmītae, arum, m.: Indvaanerne af Tomi, Ovid. Trist. 1, 2, 85; — 2) Tŏmītānus, 3: tomitansk; - ∾ terra, Ovid. Pont. 1, 1, in.; ∾ muros, id. ibd. 3, 8, 10. — tomix, icis, s. und. thomix. — Tomoe, orum, græsk Skrivemaade, s. Tomi, Mela 2, 2.

tŏmus, i, m., τόμος: I) „alm.": Afsnit el. afskaaret Stykke; - ∾ vilis, (liden Papirstrimmel), Martial. 1, 67; — II) „bes.": Deel el. Bind el. Tome af et større Værk; - excerpta ex libris sexaginta in quinque tomis, M. Aurel. ap. Frontonem; — b) df. ogs.: Bog el. Værk, Hieronym. — Tŏmўris, is, f., Τόμυρις: en Dronning i Skythien, der efter Justin. 1, 8, slog den ældre Cyrus; — not.: skrives ogs. Tamyris el. Tamiris, Frontin. Strateg., ogs. Thamyris, Val. Max. 9, 10, extern. 1.

tondĕo, tŏtondi, tonsum, 2, v. a: klipper, afklipper, afskærer; ogs. rager el. barberer; - ∾ oves (klippe), Varr., Plin.; tonsae oves, Virg., lanae, Hor.; tonsori collum ne committeret, tondere filias docuit; ita ··· ut tonstriculae, tondebant barbam et capillum patris, Cic. Tusc. 5, 20; tonsus ad speculum, (som Udtryk af Blødhed), Martial. 6, 64; cf. Cic. Pis. 8: cum illa saltatrice tonsa etc.; men ogs. omvendt er tonsus minister el. puer (med afklippet Haar): en Opvarter af det simpleste Slags, Martial. 11, 11; cf. Hor. Ep. 1, 18, 7: tonsa cute etc.; men Martial. 2, 74: reus tonsus, (nemel. uden den Anklagedes vilde Haarvæxt); - ogs. „medial": lavamur et tondemur, etc., Quintil. 1, 6, 44; - ogs. absol.: Candidior postquam tondenti barba cadebat, Virg. Ecl. 1, 29; - ogs. om Væxterne: at afskære el. beskære; ∾ oleas, vites, Plin.; ∾ vitem in pollicem, Colum.; ∾ myrtos, Quintil.; cf. Virg. Ge. 4, 137: Et quum etc., Ille comam mollis jam tondebat hyacinthi; men ilex tonsa bipennibus, (hvis Grene blive afhuggede), Hor. Od. 4, 4, 57; — II) „overf." o. „poet."; A) at afplukke el. afrive, at afæde el. afgræsse; - ∾ violas manu, Propert. 3, 11, 29; tondentes gramina campo ··· pecudes, Lucr.; cf. Virg. Aen. 3, 538; men id. ibd. 6, 598: ∾ jecur rostro (i. e. depasci); men m. græsk Construction: quae tondetur praecordia rostro Alitis (virgo), Sil. 13, 839; — B) ligesom beklipper, d. e. fraraver listigen; - Tondens purpurea regna paterna coma, (om Scylla), Propert. 3, 17, 22; itaque tondebo auro (hunc) usque ad vivam cutem, Plaut. Bacch. 2, 3, 8.

tŏnesco, ĕre, v. n., inch. af tono: at tone el. brage; (forel. Ord); - Tunc repente coelitum altum tonitribus templum tonescit, Varr. ap. Non. — tongĕo, ēre, v. a., (forel. Ord): at kiende el. kunne; - alii rhethorica tongent, Enn. ap. Fest. p. 356, hvor ogs. efter Aelius Stilo: tongitio, onis, f., som prænestiŝk f. notio.

tŏnĭtrālis, e, [tonitrus]: tordnende, templa coeli, Lucr. 1, 1098. — tŏnĭtru, n., [tono]: = flgd., men forekommer som nomin. alene hos Gramm. — tŏnĭtrus, us, m., o. tŏnĭtrŭum, i, n., [tono]: Tordenen; a) in sing.; - fulgetrum prius cerni, quam tonitrum audiri, Plin. 2, 55; tonitruum terribile exsistit, id. 36, 19; men tonitru coelum omne ciebo, Virg. Aen. 4, 122; — b) in pl.; - tum fulgores et tonitrua exsistere, Cic. Div. 2, 10, oftere; cf. Ovid. Met. 1, 55: humanas motura tonitrua mentes; men poëta ap. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 2: Strepitus, fremitus, clamor, tonitruum et rudentum sibilus; - abl. tonitribus, Liv. 1, 16, Plin., Ovid., o. A., ogs. tonitrubus, Aurel. Vict.; acc. tonitrus, Stat., Gell.; df. — tŏnĭtrŭālis, e: tordnende; Epithet til Juppiter, Appul.

tŏno, ŭi, 1, (Biform efter d. tredie Conj. er tonimus, Varr. ap. Non.), v. n. o. a.: at tordne; - Porta tonat coeli, Enn., Virg.; Juppiter, coelo tona! Senec. Med.; men imperson.: si fulserit, si tonuerit, etc., Cic. Div. 2, 72; cf. Plaut. Amph. 5, 1, 10: ut subito ··· ut valide tonuit! - Jove tonante, fulgurante, etc., Cic. l. c. 2, 18; men Juppiter tonans, Hor. Epod. 2, 29; derom ogs. absol. Tonans, Ovid. Met. 1, 170, oftere, ogs. Tonans Capitolinus, id. Fast. 2, 69; men Falcifer Tonans, om Saturnus, Martial. 5, 16; men Sceptriferi Tonantes, d. e. Juppiter o. Juno, Senec. Med. 59; s. ogs. Hor. Od. 1, 34, 7; — II) „overf." o. „alm."; A) neutr.: stærkt el. lydeligen at tone el. skralde el. brage; - Tympana tenta tonant palmis, etc., Lucr. 2, 218; ligel. Virg. Aen. 3, 571: horrificis juxta tonat Aetna ruinis; cf. ibd. 9, 541; — b) navnl. ogs. om en tordnende Tale; - vid. Cic. Orat. 19, o. Virg. Aen. 11, 383, ogs. Plin. Ep. 1, 20, o. A.; — B) act.: ligesom at udtordne, tordnende at udsige el. nævne; - Tercentum tonat ore deos, Virg. Aen. 4, 510; ligel. ∾ verba foro, Propert. 4, 1, 134; ligel. ∾ aspera bella, (besynge dem), Martial. 8, 3; men Claudian. Ep. 4, 3: seu Ciceroна tonas, (efterligner hans tordnende Veltalenhed).

tonsa, ae, f., [efter Freund. rimel. af tundo]: Aare el. Skibsaare, („poet." f. remus), Enn. ap. Fest. p. 356, Val. Fl.; - oftest in pl.; vid. Virg. Aen. 7, 28: in lento luctantur marmore tonsae; cf. id. ibd. 10, 299, o. A. — tonsīlis, e, [tondeo]: til at afklippe el. udskære; - caprae villo tonsili vestiuntur, Plin.; picea tonsili facilitate, id.; — II) „overf.", ligesom tonsus: klippet el. beklippet el. beskaaren; - ∾ tapetes, Mattius ap. Gell. 20, 9; ∾ nemora, Plin.; ∾ buxetum, Martial. 3, 58. — 1. tonsilla, ae, f., [rimel. besl. m. tonsa f. remus]: Pæl til at nedramme paa Kysten el. Flodbredden, Pacuv. o. Attius ap. Fest. p. 356. — 2. tonsilla, ae, f., [efter Fest. besl. m. toles, tolles]; sædv. in pl.: Halskiertlerne, (germ. die Mandeln); - oris utraque ex parte tonsillas attingens (stomachus), Cic. N. D. 2, 54; cf. Plin. 11, 66, o. Cels. 6, 10.

*tonsĭto, are, v. intens. a.: klipper oftere; - ∾ oves, Plaut. Bacch. 5, 2, 9; — tonsor, oris, m.: som beklipper el. beskærer (navnl. Haaret el. Skægget el. Næglene), Haarskærer, Barberer, odl.; - (om Indforelsen af denne Industri i Rom a. u. c. 554 f. Varr. R. R. 2, 11, o. Plin. 7, 59); f. ogf. Cic. Tusc. 5, 10, o. Suet. Aug. 79, ogf. Plaut. Aul. 2, 4, 33, (hvor tonsor beskærer Næglene); - comisk er Hor. Ep. 1, 1, 94: ∾ inaequalis, (som klipper Haaret skævt); men id. Sat. 1, 7, in.: Omnibus et lippis notum et tonsoribus esse; — II) „overf.": ∾ ramorum luxuriantium, (som beskærer dem), Arnob.; o. — tonsōrius, 3: hørende el. tienlig til Klipning el. Ragning; - ∾ culter, (Ragekniv), Cic. Off. 2, 5, Petron.; ligel. ∾ ferramenta, Martial. 14, 36, (i Overskriften); men ∾ cultellus, (Næglekniv), Val. Max. 3, 2, 15; — [tondeo].

tonstrīcŭla, ae, f., demin. af tonstrix; - vid. Cic. Tusc. 5, 20, und. tondeo. — *tonstrīna, ae, f.: Barberstue, Plaut.; in tonstrinarum officinis, Plin.; — tonstrix, icis, f.: Slavinde, der besorger Haarets Klipning og Pynt, Plaut., Martial; o. — tonsūra, ae, f.: Klipning el. Beskæring; - ∾ semestres (ovium) facere, Varr.; ∾ primae lanae, Plin.; ∾ (capillorum), Ovid. A. A. 1, 517; ∾ vitis, Plin.; — [tondeo]. — 1. tonsus, 3, partic. af tondeo. — 2. tonsus, us, m., [tondeo]: et vist Snit paa Haaret, Haarets Frisur; (forel. Ord); - pes, statura, tonsus, etc., Plaut. Amph. 1, 1, 288; ∾ lugubri (mulier), Attius ap. Non.

tŏnus, i, m., τόνος, (oprdl. ligesom tenor: Holdning el. Spænding; df. sædv.): Tone (i Musiken el. paa et Instrument), Vitruv. 5, 4; cf. Plin. 2, 20: ita septem tonos effici etc.; — b) df. i Grammatiken: Tonen et. Accenten; - vid. Nigid. ap. Gell. 13, 25; hvor ogf. Gell. kalder tonum summum: προσῳδίαν acutam; — II) „overf."; A) Tonen i et Maleri, hvorom Plin. 35, 11: deinde adjectus est splendor alius hic, quam lumen; quem, quia inter hoc et umbram esset, appellavernnt Graeci tonon; commissuras vero colorum et transitus armogen; — B) f. tonitrus: Tordenen, Caecin. ap. Senec. Qu. N. 2, 56.

tŏparcha, ae, m., τοπάρχης: Statholder el. Gouverneur, Spartian. Hadrian. 13. — tŏparchīa, ae, f., τοπαρχία: Statholderskab el. Gouvernement el. Landskab, Plin. 5, 15. — tŏpazĭăcus, 3, τοπαζιακός: hørende til Topazen; - ∾ lapilli, Venant. — tŏpazīon, i, n., τοπάζιον: Topazen, (deels som Chrysolith, deels en grønlig Jaspisart), Plin. 37, 32; - sildr. ogf. topazon, Prudent. — tophus, i, m. Afledninger, f. und. tofus. — tŏpĭa, orum, n., (sc. opera), [τόπος: i. e. locus]; I) sirarlede Perspectivmalerier i Bygningernes Indre; vid. Vitruv. 7, 5; — II) i Gartnersproget: malerifke Forsiionnelser el. Indfatninger, Spart. Hadr. 10. — tŏpĭārĭus, 3, [topia, nr. II]: hørende til en Haves Forskionnelse; - ∾ opus, Plin. 15, 39; ∾ herba, (som bruges til Indfatninger), id. 21, 39; — II) df. subst.; A) topiarius, i, m.: en Kunstgartner, Cic. Qu. Fr. 3, 1, 2, Plin. 18, 65, o. Plin. Ep. 3, 19; — B) topiāria, ae, f., (sc. ars): Kunstgartneri, Cic. l. c.; — C) topiārium, i, n., (sc. opus): Haveforskionnelse, Indfatninger, odl., Plin. 18, 68. — topias ficus: en Art af Figentræet, Colum. 5, 10. — Tŏpĭca, orum, τὰ Τοπικά: Titelen paa et Skrift af Cicero om Beviissteдerne, i Aristoteles's Maner; - institui Topica Aristotelea conscribere, Cic. Fam. 7, 19. — topper, adv., (contraheret af toto opere): med al Flid, rask el. fort, odl.; (forel. Ord; vid. Quintil. 1, 6, 40); f. ogf. Pacuv., Naev., Enn., o. Att. ap. Fest. p. 352.

tŏral, ālis, n., [torus]: Bolster el. Pude el. Hynde; - vid. Varr. L. L. 5, 35, o. Hor. Ep. 1, 5, 22; - ogf. in pl., id. Sat. 2, 4, 84, Petron. Sat. 40, Lamprid. — †torcŭlar, āris, n., [torqueo]; I) Presse el. Oliepresse, Plin. 18, 62, Vitruv. 6, 6; — II) „overf.": Kielder, navnl. til Opbevaring af den pressede Olie, Colum. 1, 6, Plin. 15, 2 o. 3; df. — torcŭlārĭus, 3: hørende til en Presse el. Oliepresse; - ∾ vasa, Varr.; ∾ cella, Colum. 1, 6; ∾ lacus (pl.), id. 12, 18; — II) df. subst.; A) torculārius, i, m.: som presser, som arbeider i Pressen, Colum. 12, 52; — B) torculārium, i, n., f. torcular nr. I: Presse el. Oliepresse, odl., Cato; o. — torcŭlo, are, v. a.: at presse, Venant. — torcŭlum, i, f. und. flgd., nr. II. — torcŭlus, 3, [torqueo], ligesom torcularius: hørende til en Presse, vasa, Cato, funis, id.; — II) subst. torculum, i, n., ligesom torcular nr. I: Presse el. Oliepresse, Varr., Plin. Ep. 9, 20.

tordȳlĭon, i, o. tordylon, i, n., τορδύλιον, τόρδυλον; efter nogle: Froet af Planten seselis; efter andre: Planten tordylion officinale el. maximum L., Plin. 24, 117. — tŏreuma, ătis, n., τόρευμα: halvophoiet el. drevet Arbeide el. Kunstværk; - habere eum perbona toreumata, in his pocula duo, etc., Cic. Verr. 4, 18, oftere; cf. Sall. Catil. 21: tabulas, signa, toreumata emunt; men Hispanae luteum rotae toreuma, Martial.; ligel. Phidiaci toreuma caeli, id., oftere, (navnl. om Bægere); - dat. pl. toreumatis, Appul. — tŏreuta, ae, m., τορευτής: Kunstner i drevet Arbeide, en Graveur, Plin. 35, 34. — tŏreutĭce, es, f., τορευτική: Kunsten at forfærdige drevet Arbeide, Toreutiken, Plin. 35, 36; - ogf. som appos.: (Phidias) primus artem toreuticen aperuisse atque demonstrasse merito judicatur, id. 34, 19.

tormentum, i, n., [torqueo]: hvad der dreies el. vindes el. snoes; df. ogf. det Dreiede el. Bundne el. Snoede; I) „bef."; A) Kastemaskine el. Slyngemaskine; - ballistae lapidum et reliqua tormenta telorum etc., Cic. Tusc. 2, 24; ∾ bellica, vid. Liv. 24, 34; cf. id. 44, 10, o. Tac. Ann. 2, 81; fundis, tormentis, sagittis hostes propellere, Caes. B. G. 5, 25; tormentis verberare urbem, Cic. Phil. 8, 7; men Virg. Aen. 12, 921: murali concita numquam Tormento sic saxa fremunt, etc.; — 2) „overf.": det af en Maskine udslyngede Vaaben; - nullo telo, neque tormento transjici posse, Caes. B. C. 2, 9; cf. id. ibd. 3, 51 o. 56, o. Plin. 8, 35; — B) Torturredskab el. Marterinstrument, Pinebænk; - tormentis quaerere de servo in dominum etc., Cic. Dejot. 1; ligel. per tormenta quaerere, quid sit veri, Plin. Ep. 10, 97; cf. Cic. Phil. 11, 2 o. 4, Caes. B. G. 6, 18, Suet., o. A.; — 2) „overf.": Qval, Smerte, Pine, odl.; - ∾ indignissima pati (ex podagra), Plin. Ep. 1, 2; nasturtium a narium tormento, Plin.; in tantis tormentis eram, (i slig Sorg el. Kummer), Plin. Ep. 8, 23; ∾ varia et multa fortunae, Cic. Tusc. 5, 1; cf. Hor. Ep. 1, 2, 58; ligel. Ovid. Trist. 5, 13, 4: Libera tormento pars mihi ne qua vacet; men Plin. Pan. 86: quod tormentum tibi injunxeris, ne quid amico negares; - „poet." ogf. Elskovsqvaler; saal. Juvenal. 6, 209: Ardeat ipsa licet, tormentis gaudet amantis; men Martial. 7, 29: Testile, Victoris tormentum dulce Voconi; cf.

Ovid. Am. 3, 10, 16; — II) „alm.": enhver Maskine til Omdreining; - ∾ aquae, i. e. organon hydraulicum, Tertull.; ogs. en Rulle el. Klædepresse, Senec. Tranqu. 1; — B) ligel. „overf."; a) det Omdreiede el. Snoede el. Bundne; ds. navnl. snoet Line el. Strikke; - praesectis crinibus tormenta effecerunt, Caes. B. C. 3, 9; cf. id. B. G. 7, 22; men ∾ ferreum, „poet." s. Lænke; Tormento non retineri potuit ferreo, Quin etc., Plaut. Curc. 2, 1, 12; — b) tibiarum tormenta har Plin. 10, 43, om Floiten, (med Hensyn paa Luftens Presning igiennem Hullerne); ds. — tormentŭōsus, 3: fuld af Smerter, organon, Coel. Aur.

†tormĭna, um, n., [torqueo]: Vridninger el. Smerter i Underlivet; - inter intestinorum mala ··· tormina ··· δυσεντερία Graece vocatur, Cels. 4, 15; cf. Cic. Tusc. 2, 19; ligel. torminibus affici el. laborare, (lide Smerter), Plin.; - ogs. om andre skærende Smerter; urinae tormina discutere, Plin. 20, 30; ds. — tormĭnālis, e: horende til Smerter i Underlivet; ∾ sorba, (som ere tienlige derimod), Cels.; cf. Plin. 15, 23; o. — tormĭnōsus, 3: som lider af Smerter i Underlivet el. af Kolik; - gravedinosos quosdam, quosdam torminosos (dicimus), non quia semper sint, sed quia saepe sint, Cic. Tusc. 4, 12.

*tornātor, oris, m.: en Dreier, Firmic. Math. 4, 7; o. — tornātūra, ae, f.: Dreierarbeide, Vulgat.; af — torno, avi, atum, 1, v. a.: dreier el. afrunder; - idque ita tornavit (deus), ut nihil effici possit rotundius, Cic. Univ. 6; ∾ hastas, Plin., lapidem in vasa, id.; ∾ turbines columnarum, id.; — b) ds. „alleg.": Et male tornatos incudi reddere versus, Hor. A. P. 441; af — tornus, i, m., τόρνος: Dreierjernet; ogs. Meisel el. Gravstikke; - torno rasile buxum, (som let kan dreies), Virg. Ge. 2, 449; s. ogs. Plin. 7, 57; men Virg. Ecl. 3, 38: (pocula), Lenta quibus torno facili superaddita vitis, etc.; — b) ogs. „alleg.": Incipe jam angusto versus includere torno, Propert. 2, 25, 43; cf. auct. Pan. ad Pis. 83: exornata figuris Advolat excusso velox sententia torno.

Tŏrōne, es, f., Τορώνη: By i Macedonien, Plin. 4, 17, Liv.; gen.: Toronae promontorium, id. 31, 45; — B) ds. 1) Tŏrōnaeus, 3: toronæisk, mare, Tac. Ann. 5, 10; - men subst. Toronaei, orum, m.: Indvaanerne af T., Plin. l. c.; — 2) Tŏrōnāĭcus, 3: = frgd., mare, Liv. 44, 11. — tŏrōsŭlus, 3, demin.: noget muskuløs, juvenis, Hieronym.; af — tŏrōsus, 3, [torus]: fuld af Muskler, muskuløs, kiødfuld, fyldig; - ∾ colla boum, Ovid.; tauris torosior cervix, Colum.; cf. Pers. 3, 86: multumque torosa juventus; — II) „overf." ogs. om Væxterne: herba torosiore caule, Plin. 21, 53; men „poet.": ∾ clava (Herculis: knudret el. tyk), Albinov. 2, 79.

torpēdo, ĭnis, f., [torpeo]: Stivhed el. Ubevægelighed; ds. særd. „fig.": Uvirksomhed el. Dorskhed; - saal. Cato ap. Gell. 11, 2; si nihil exerceas, inertia atque torpedo plus detrimenti facit, quam exercitio; ligel. tanta torpedo invaserat animum, ut etc., Tac. Hist. 3, 63; cf. Sall. frgm. Or. Licin. ad pleb. 10; — II) „overf.": Krampefisken el. Kramperokken, som ved at berøres frembringer Stivhed; - vid. Cic. N. D. 2, 50, und. torpor, ogs. Varr. L. L. 5, 12, Plin., o. A., (raja torpedo L.). — torpĕfăcĭo, fēci, 3, v. a., [torpeo]: gior stiv; (som Forklaring af torporo), Non.

torpĕo, ēre, v. n.: at være stiv el. ubevægelig el. uvirksom; - torpentes gelu, Liv. 21, 56; cf. Suet. Aug. 80; ligel. torpentes rigore nervi, Liv. 21, 58; cf. Ovid. Am. 3, 7, 35; men Virg. Aen. 9, 499: torpent infractae ad proelia vires; — II) ds. „fig."; A) „overf." o. „poet." om Ting; - torpentesque lacus, Stat.; ligel. torpens amnis, id.; — B) „ment.": er bedøvet el. flov el. sandsesløs, obl.; - timeo, totus torpeo, etc., Plaut. Amph. 1, 1, 179; deum sic feriatum volumus cessatione torpere, ut etc., Cic. N. D. 1, 37; cf. Liv. 28, 29: adeo torpentibus metu, qui aderant, ut ··· ne gemitus quidem exaudiretur; cf. Hor. Ep. 1, 6, 14, o. id. Sat. 2, 7, 95; ligel. Virg. Ge. 1, 124; men Liv. 6, 23: frigere ac torpere senis consilia; cf. id. 1, 41; men Juvenal. 10, 203: palatum torpens, (uden Smag).

*torpesco, pŭi, 3, v. inch. n.: at blive stiv el. ubevægelig; - membra torpescunt gelu, Senec. Med.; Torpuerant molles ante dolore genae, (for havde jeg ikke kunnet græde), Ovid. Her. 10, 44; cf. id. ibd. 11, 82; — II) „fig."; A) „overf." om Ting; - (margaritae) senecta rugisque torpescunt, Plin. 9, 54; — B) „ment."; - ne per otium torpescerent manus aut animus, Sall. Catil. 16; cf. id. Jug. 2: ingenium ··· incultu atque secordia torpescere sinunt; ligel. ∾ deliciis et desidia, Tac. Hist. 1, 71; o. — torpĭdus, 3: stiv, ubevægelig, bedøvet; - torpidi somno paventesque, Liv. 25, 38; cf. id. 22, 53: quod malum quum stupore ac miraculo torpidos defixisset, etc.; — [torpeo].

torpor, ōris, m., [torpeo]: Stivhed, Bedøvelse; - tutantur se ··· torpore torpedines, Cic. N. D. 2, 50; ligel. Plin. 29, 7: aspides percussos torpore et somno necant; men Ovid. Met. 1, 548: torpor gravis alligat artus; cf. Virg. Aen. 12, 867; ligel. Ovid. Pont. 1, 2, 30: Et similis morti pectora torpor habet; — II) „fig.", (navnl. hos Tac.): Slovhed, Dorskhed, Uvirksomhed; - accedebat huc ··· Caecinae ··· torpor recens etc., id. Hist. 2, 99; men id. ibd. 2, 77: ∾ Vitellii, (opp. vigilantia Vespasiani); ligel. id. Germ. 46: sordes omnium ac torpor; ds. — torpōro, avi, atum, 1, v. a.: gior stiv, bedøver; (for- o. efterel. Ord); - ∾ cor homini amore, Turpil. ap. Non.; humida rigoribus torporata, Lactant.

Torquātĭānus, 3, s. und. flgd., nr. II. — torquātus, 3, [torques]: forsynet med en Halskæde; - ∾ miles, (beskienket dermed), Veget.; men brevibus torquata colubris (Alecto: hvis Hals er omvunden dermed), Ovid. Her. 2, 119; men ∾ palumbus, (Ringelduc), Martial. 13, 67; — II) Torquatus, i, m.: Tilnavn til T. Manlius, der i en Tvekamp fratog en Gallier hans gyldne Halskæde; ds. ogs. Tilnavn for hans Efterkommere; - vid. Quadrig. ap. Gell. 9, 13, Cic., Liv. 7, 10; — B) ds. 1) Torquatus, 3: tilhørende en Torquatus, torquatisk; - Torquata ··· nomina, Lucan. 7, 581; — 2) Torquātĭānus, 3: = frgd.; - ∾ horti, Frontin. Aquaed. 5.

torquĕo, torsi, tortum, 2, v. a.; I) „egentl.": dreier el. vender el. vrider omkring el. derhen el. derfra; - ∾ cornua (antennarum), vid. Virg. Aen. 5, 831; ∾ cervices oculosque pariter cum modorum flexionibus, Cic. Leg. 2, 15; ∾ aliquid in orbem, id. Univ. 7; ∾ se circum axem (Terra), id. Acad. 2, 39; ∾ ora, (trænge med Munden), id. Off. 1, 36; s. ogs. Hor. Ep. 2, 1, 127, o. Virg. Aen. 3, 669; men Ovid. Met. 3, 41, om Slangen: Ille volubilibus squamosos nexibus orbes Torquet; ligel. „poet.": ∾ spumas, Virg. Aen. 3, 208; ∾ aquas remis, Ovid. Fast. 5, 644; men ∾ capillos ferro (kruse), Ovid.; men absol.: torti capilli (krusede), Propert.; — B) ds. „bes."; a) dreier el. snoer, frembringer ved at snoe el. dreie; - piger torquens spartum, Plin., s. und. Ocnus; ds. „poet.": ∾ stamina pollice (spinde), Ovid.; torti funes, Virg.; men torta quercus, (flettet Egekrans), id. Ge. 1, 349; men Tac. Hist. 5, 22: circum brachia torta veste; — b) dreier el. ruller el. hvirvler afsted, sætter i en hvirvlende el. bølgende Bevægelse; - torquet rotantia saxa (fluvius), Virg.; cf. Hor. Ep. 2, 2, 73; ligel. torquetur turbine pulvis, Lucan.; torta aqua, (hvirvlende Vandstrøm), Varro; men om Pottemagerarbeide: Cumano patinas in orbe tortas etc., Stat. Silv. 4, 9, 43; men Virg. Aen. 4, 481: ubi maximus Atlas Axem humero torquet; — 2) navnl. ogs. „poet.": dreier el. hvirvler for at udkaste

el. udflynge; df. ogf. udkaster el. udflynger; - ∾ jaculum in hostem, Virg., Ovid.; ogf. ∾ hastam alicui, Val.Fl.; men Occurrit, telumque aurata ad tempora torquet, Virg. Aen. 12, 536; ∾ tela manu, Ovid., pila lacerto, id.; ∾ glebas, ramos, id.; ligel. Virg. Ge. 1, 309: Stuppea torquentem Balearis verbera fundae; men id. Aen. 4, 208: Quum fulmina torques, (til Juppiter); cf. id. ibd. 9, 670; - dog ogf. Cic. d. Or. 1, 57, (men „alleg."): a quo (jurisperito) quum amentatas hastas acceperit, ipse eas oratoris lacertis et viribus torquebit; — 2) forvrider; - ∾ talum, (faae af Led), Senec. Benef. 5, 24; - df. ofte ∾ aliquem: forvride nogens Lemmer, (anvende Tortur, odl.); ita te nervo torquebo, etc., Plaut. Curc. 5, 3, 12; quum equuleo torqueatur (sapiens), Cic. Fin. 3, 13; ∾ aliquem servilem in modum, Sall. Jug. 27; men ∾ servum in caput domini (til at vidne imod hans Herre), Digest.; men absol., torquentes: Bødlerne, Tac. Ann. 15, 57; ligel. absol.: ne vinctus umquam tortusve quis etc., Suet. Aug. 40; — II) „fig."; A) „alm.": dreier el. vender hid og did, bevæger el. bøier, odl.; - naturam suam ··· huc et illuc torquere et flectere, Cic. Coel. 6; men id. Caecin. 27: verbo ac littera jus omne torqueri; cf. id. Orat. 16: oratio mollis et tenera et ita flexibilis, ut sequatur, quocumque torqueas; — B) „bef.": qvæler, plager, ængster; - tuae libidines te torquent, Cic. Parad. 2; equidem dies noctesque torqueor, id. Att. 7, 9; stulti malorum memoria torquentur, id.; ligel. Quintil. 12, 1, 7: sollicitudine, poenitentia, poenarum omnium exspectatione torquetur (mala mens); cf. Hor. Ep. 1, 2, 37; men Ovid. Her. 9, 36: Torqueor, infesto ne vir ab hoste cadat, (ængstes derfor, at osv.); - „poet." ogf.: ∾ mero, Hor. A. P. 435; ligel. id. Ep. 1, 18, 38: vino tortus et ira; — III) partic. **tortus**, 3, ogf. som adj.; A) „egenl.": krummet el. krum; - Quum patuit lecto stamine torta via (labyrinthi), Propert. 4, 4, 42; — b) df. subst. **tortum**, i, n.: Line el. Strikke; - artus torto distraham, Pacuv. ap. Non.; — B) „fig.": forviklet, dunkel; - conditiones Tetuli tortas, confragosas, Plaut. Men. 4, 2, 24.

torques, is, fields. Biform af flgd., Val. Fl.; f. ogf. Charis. p. 118. — **torquis**, is, m. o. f., [torqueo]: Kæde el. Halskæde; - qui, Galli ··· torque detracto, cognomen invenit, Cic. Off. 3, 31; cf. id. Fin. 1, 7, o. Quadrig. ap. Gell. 9, 13; - ∾ aureus, Liv., Quintil.; ∾ unca, Propert. 4, 10, 44; cf. Ovid. Fast. 1, 601; men donare aliquem corona et phaleris et torque, Cic. Verr. 3, 80; cf. Hor. Od. 3, 6, 12; — II) „overf."; A) Halsaaget paa Oxen; - in pl., Virg. Ge 3, 168; — B) Ring; ogf. en Krans; - avis ··· torque miniato in cervice distincta, Plin. 10, 58; men ornatae torquibus arae, Virg. Ge. 4, 276, (bekransede).

torrĕ.făcio, fēci, factum, 3, v. a., [torreo]: gior tør, indtørrer; - ∾ segetem, Colum., nuces avellanas, id. — **torrens**, tis, partic. o. adj. af torreo; df. — **torrenter**, adv.: vildt el. voldsomt; - compar., torrentius amne Hiberno tortaque ruunt pernicius hasta, Claudian. R. Proserp. 2, 198.

torrĕo, torrŭi, tostum, 2, v. a.; I) „egenl.": ved Hede at tørre el. indtørre, at riste el. stege el. svie; - frugesque receptas ··· torrere parant flammis, Virg. Aen. 1, 178; ∾ aristas sole novo, id. ibd. 7, 720; ∾ pisces sole, Plin., uvam in tegulis, id.; - quum undique flamma torrerentur, Caes. B. G. 5, 43; cf. Cic. Pis. 18; men tostos en aspice crines (forbrændte el. svedne), Ovid. Met. 2, 283; ∾ aliquid in igne, id.; ∾ artus subjecto igni, id.; cf. Virg. Ge. 2, 396; — II) „fig."; A) „overf."; a) „poet." om Solheden: at fortorre el. afbrænde el. svie; - torrentia agros Sidera, Hor. Od. 3, 1, 31; cf. id. Sat. 1, 5, 78; ligel. om Feber og Torst: at brænde el. martre; vid. Juvenal. 9, 17; cf. Tibull. 1, 4, 42; — b) forel. ogf. om Kulde og Frost: frigore torret, venatum ejicit, Varr. ap. Non.; f. ogf. uro o. aduro ss. II.; — B) „mentalt" ogf. om brændende Elskov; - Si torrere jecur quaeris idoneum (til Venus), Hor. Od. 4, 1, 12; cf. id. ibd. 1, 33, 6, o. ibd. 3, 9, 13, ogf. Ovid. Am. 3, 2, 40; ligel. Propert. 3, 23, 13, „alleg.": Correptus saevo Veneris torrebar aheno; — III) partic. **torrens**, tis, (m. neutral Bem.), ogf. som adj.; A) „egenl.": hed el. brændende; a) m. passiv Bem.; - exilis terra ··· torrensque aestu, Colum. 4, 19; torrentem meridiano sole (militem) hosti objicere etc., Liv. 44, 38; — b) m. activ Bem., navnl. om Elementerne; - torrentes flammae, Virg. Aen. 6, 550; gelido specu Torrentiorem fallere Sirium, Claudian. Fesc. 19; coeli quum torrentissimus axis Incumbit terris, Stat. Silv. 3, 1, 52; — B) „fig."; 1) „overf." om Vandet: brusende, rivende, strømmende; - ∾ aqua, Virg., unda, id.; ∾ flumina, id.; solstitio torrens (fluvius), Plin.; - compar., quamvis torrentior (Padus) etc., id. 3, 20; superl., quum torrentissimus exit (Asopus), Stat.; — b) df. subst. **torrens**, tis, m.: Regnstrøm, en af Regn opsvulmet Bæk, odl.; - quasi torrens etc., Cic. Fin. 2, 1; ligel. Liv. 33, 18: super ripam ··· torrentis; hvor ogf. torrente superato; men Virg. Aen. 2, 305: veluti quum ··· rapidus montano flumine torrens Sternit agros, sternit sata laeta boumque labores; cf. id. ibd. 7, 567, o. Ovid. Am. 1, 7, 43; men Juvenal. 4, 89, ordsprogsvis: Ille igitur numquam direxit brachia contra Torrentem; — 2) „ment.", navnl. om Foredraget og om den Foredragende; - torrens et aequaliter concitata oratio, vid. Quintil. 3, 8, 60; men torrenti et meditata oratione blandiens, Plin. 26, 7; men sermo ··· Isaeo torrentior, Juvenal. 3, 73; cf. id. 10, 128; — b) df. ogf. subst.: se inani verborum torrenti dare, Quintil. 10, 7, 23; — β) df. „poet." om enhver Mængde; - ∾ armorumque virumque, Sil. 12, 189; cf. id. 13, 760.

torresco, ĕre, v. inch. n., [torreo]: at blive fortørret el. forbrændt, Lucr. 3, 903. — **torrĭdo**, (avi), atum, 1, v. a.: fortørrer el. forbrænder; - torridare dicimus comburere, Non.; ardoribus torridatus, Capella; af — **torrĭdus**, 3, [torreo]: fortørret, indtørret, udtorret, tellus, Lucr. 5, 1219; ∾ campi siccitate, Liv. 22, 43; ∾ fontes rivique, id.; ogf. m. aestas, Virg., m. aër, Propert.; - homo vegrandi macie torridus, Cic. Agr. 2, 34; ∾ color sole, (solbrændt), Plin.; ∾ vox, (tør el. hæs), Calpurn.; — b) „overf." ogf. om Frost el. Kulde; - pecora jumentaque torrida frigore, (stivnede el. stive), Liv. 21, 32; ∾ hiems, Calpurn. Ecl. 5, 107.

***torris**, is, m.: Brand, brændende Stikke, (med el. uden Lue), Virg. Aen. 12, 298; ∾ vivus, Val. Fl.; men Ovid. Met. 8, 512: Funereum torrem medios conjecit in ignes; o. — **torror**, ōris, m.: Torren el. Fortorren el. Opheden; (sild. Ord); - ∾ solis, Coel. Aur.; ∾ corporis, (Oversættelse af ἡλίωσις: Solstik), id.; — [torreo].

torsĭo, onis, f., [torqueo]: Qval, Pine, ventris, Hieronym. — **torte**, adv. af tortus, 3, und. torqueo: krumt, i en krum Retning; - quae (simulacra) torte penitusque remota etc., Lucr. 4, 306. — **tortĭcordĭus**, 3, [tortus, cor]: med forvendt Hjerte, Augustin. — ***tortĭlis**, e: dreiet, vunden, snoet, aurum, (gylden Kæde), Virg. Aen. 7, 351, bucina, Ovid., ansa, id., pampinus, Plin. 9, 74; — **tortĭo**, onis, f.: Marter el. Pine, Firm., Veget.; — **tortīvus**, 3, mustum, (af Efterpresningen el. af den sidste Presning), Cato; — [torqueo]. — **torto**, are, v. intens. a.: martrer, qvæler; (for o. efterel. Ord); - vulnere tortari, (vride sig deraf), Lucr., Arnob.; o. — ***tortor**, ōris, m.: som slynger el. svinger; - ∾ habenae, (Slyngekaster), Lucan.; — B) „bef.": som martrer el. qvæler, Boddel el. Beddelknægt, Cic. Cluent. 63, oftere, Senec., Hor., o. A.; — b) ogf. er Tortor: Epithet til Apollo, (ifølge hans

Hævn over Marsyas); f. ogſ. Suet. Aug. 70; — c) „alleg." er Juvenal. 13, 195: Occultum quatiente animo tortore flagellum; — [torqueo].

*tortŭōse, adv.: i Bugter el. i Krumninger, procedere (om Slangen), Tertull; o. — tortŭōsĭtas, atis, f.: Krumning; bſ. „overf.": Omſvøb el. Dunkelhed, Tertull.; af — tortŭōsus, 3, [2. tortus]; I) „egenl.": fuld af Krumninger, ſtærkt ſnoet el. vunden; - est autem multiplex et tortuosa (alvus), Cic.; ∾ loca et inclusa, id.; - compar., lynx simile quiddam talo habet, leo etiam tortuosius, Plin. 11, 106; — II) „fig."; A) „overf.": qvalfuld, pinlig, obl.; - ∾ urina, (Stranguri), Plin. 21, 100; — B) „ment.": forviklet, dunkel; - ∾ genus disputandi, Cic. Acad. 2, 31; ∾ visa quaedam et obscura, id.; cf. id. Lael. 18: neque enim fidum potest esse multiplex ingenium et tortuosum; - superl., ∾ ista nodositas, Augustin. — tortūra, ae, f., [torqueo]: Krumning, sarmenti, Pallad.; — b) ∾ ventris, ligeſom tormina: Maveſmerter, Bugvrid, Veget. — 1. tortus, 3, partic. o. adj. af torqueo. — 2. tortus, us, m., [torqueo]: Krumning, Slyngning, navnl. Slangens Bugtning; - (serpens) dat corpore tortus, (i. e. torquet se), Virg. Aen. 5, 276; cf. Cic. (poëta) Tusc. 2, 9: tortu multiplicabili Draconem etc.; — II) Slyngen el. at ſlynge; - ∾ flexae habenae, Stat. Achill. 2, 421; (al. tractus).

tŏrŭlus, i, m., demin. af flgd.; I) „alm.": liden rund Fremragning, navnl. ſom Hovedpynt, Plaut. Amph. prol. 144, o. Varr.; — II) „beſ."; A) Muſklerne el. det Kiødfulde i Legemet; - terga pulposis torulis obesa, Appul.; — B) den blødere Del af Træet, germ. der Splint; - ejecto torulo ex eadem arbore, Vitruv. 2, 9.

tŏrus, i, m.: enhver rundagtig Fremragning paa en Gienſtand; bſ. navnl.; I) Knuden paa en Line; den ſnoede el. dreiede Line; - vitis novella tribus toris ad arborem religetur, Colum.; cf. Cato R. R. 135; — II) paa det dyriſke Legeme: den muſkuløſe el. kiødfulde Del, Muſkelen; - O pectora, o terga, o lacertorum tori! Cic. (poëta) Tusc. 2, 9; Luxuriatque toris animosum pectus (equi), Virg. Ge. 3, 81; cf. id. Aen. 12, 7, Ovid. Met. 2, 854, id. ibd. 15, 229 flgd., oftere, Plin. 18, 18, o. A.; men tori venarum: Aareknuder, Cels. 7, 18; — B) bſ. „overf."; a) den tykke og ligeſom muſkuløſe Del paa en Green el. Væxt; - toros futuri draconis pasci, Plin. 17, 35; — b) ligel. i Architecturen: en ophøiet Del paa et Membrum, germ. die Säulenwulſt, Vitruv. 3, 3; — c) tori (coronarum), rimel.: Roſetter el. andre ophøiede Ornamenter el. Baandſløifer; - bſ. atter „overf." o. lignelſesvis om en vis Udſmykning af Foredraget: aut addit aliquos, ut in corona, toros, etc., Cic. Orat. 6; — III) fremdeles ogſ.: Pude el. Hynde el. Bolſter til at ligge el. ſidde paa, Sopha, Seng, oſv.; - antiquis torus e stramento erat, qualiter etiam nunc in castris, Plin. 8, 73; men Virg. Aen. 5, 388: Proximus ut viridante toro consederat herbae; cf. Ovid. Her. 5, 14, oftere, o. Juvenal. 6, 5; men Ovid. Met. 8, 565: Discubuere toris (paa Hynder el. Sophaer); ligel. om Sengen, id. ibd. 7, 332, om Ægteſengen, ibd. 6, 431, om Ligbaaren, ibd. 9, 502; — B) bſ. „overf.", ligeſom thalamus, f. Ægteſkabet; - Deucalion ··· Cum consorte tori etc., Ovid. Met. 1, 318; ligel. socia tori, id. ibd. 620; cf. id. Her. 2, 41, om Juno: toris quae praesidet alma maritis; - ∾ illicitus, Senec., obscenus, Ovid., (Ægteſkabsbrud); — b) bſ. ogſ. „metonym." f. den elſkede Gienſtand, Plin. 35, 36, nr. 12, (om Alexander d. St.): nec torum tantum, sed etiam affectum donavit artifici; — IV) Jordforhøining; ogſ. Havebed el. Rabat; - resupinis pulvinorum toris ambiri, Plin. 19, 20; men „poet.": Riparum toros ··· Incolimus, (ſmaa Høie ved Flodbredden), Virg. Aen. 6, 674; cf. Stat. Theb. 4, 819.

*torvĭdus, 3: vild, hiatus (leonis), Arnob.; — torvĭtas, atis, f.: Vildhed, vultus, Tac. Hist. 2, 9, capitis (pantherae), Plin.; - men „overf.": eadem illa torvitas, etc., (om den noget raa Agrippa), id. 35, 9; o. — torvĭter, adv.: barſk, ſtrængt, increpare, Enn. ap. Non., o. Pompon. ibd.; af — torvus, 3, [i. e. τορός m. Digamma]; oprdl. om Blik: ſtirrende el. ſtarp el. vild; bſ. „alm.": vild af Udſeende el. Character, gruelig el. ſkrækkelig; - ∾ oculi, Ovid., Quintil.; cf. Virg. Aen. 3, 677: astantes ··· lumine torvo Aetnaeos fratres etc.; men Ovid. Met. 6, 34: Aspicit hanc torvis (sc. oculis); - vultu torvo ferus, Hor. Ep. 1, 19, 12; ∾ forma minantis, Ovid. Pont. 2, 8, 22; ∾ aspectus (equi), Plin. 8, 64; ∾ frons (Polyphemi), Virg. Aen. 3, 636; men Turvu' draco serpit, Cic. (poëta) N. D. 2, 42; ∾ angues, Virg.; ∾ aper, Propert., taurus, Ovid., juvencus, id.; ∾ Mars, Hor.; men ∾ proelia, Catull. 66, 20; ∾ Ister (ſom Flodgud med Horn), Val. Fl.; cultura quoque torva fiunt vina, (ſtarpe el. ſtærke), Plin. 17, 35; - compar., ∾ vox, Appul.; superl., ∾ facies (leonis), Arnob.; — b) torvum o. torva ſom adv.: barſk, haardt, vildt; - torvumque repente Clamat, Virg. Aen. 7, 399; torvum lacrimans, Stat.; ardentem et torva tuentem, Virg. Aen. 6, 467. — tostus, 3, partic. af torreo.

tot, adj. indecl., [beſl m. τόσα, i. e. tot]: ſaa mange; ogſ. ſaa meget, (naar dette kan ombyttes m. ſaa mange); a) m. flgd. quot, quoties, quantum, ut; - tot et tantas res (optare), quot et quantas etc., Cic. Manil. 16; quot homines, tot causae, id. d. Or. 2, 32; cf. id. Att. 4, 8, o. Ovid. Met. 14, 138; - si tot consulibus meruisset, quoties etc., Cic. Balb. 20; - - quantum putabis ei rei satis esse, tot vites ablaqueato, Cato; - tot vestigiis impressa, ut in his errari non posset, etc., Cic. Fam. 5, 20; — b) absol.; - in his tot et tantis malis, id.; ligel. tot viri ac tales, id.; Tot me impediunt curae, Ter. Andr. 1, 5, 25; tot civitatum conjuratio, Caes.; cf. Ovid. Met. 10, 624; ligel. Cic. Lael. 24: quum tot signis eadem natura declaret, quid velit; - ſield. ud. subst.; an timebant, ne tot unum ··· superare non possent? Cic. Coel. 28; cf. Ovid. Am. 2, 12, 10; — II) „overf."; A) til Betegnelſe af en ubeſtemt Sum: ſaa og ſaa mange; - volo dare ei ··· aureos tot, Digest.; — B) ſom relativ Talbeſtemmelſe ogſ. f.: ſaa ſaa; - Vix credent, tantum rerum cepisse tot annos, Albinov. 1, 339.

tŏtĭdem, adj. num., [tot m. Demonſtrativendelſen -dem, ligeſom i tantundem]: ligeſaa mange; a) m. tilſvarende quot el. atque; - quot orationum genera ··· totidem oratorum reperiuntur, Cic. Orat. 16; totidem verbis, quot Stoici, id. Acad. 2, 13; cf. id. Brut. 96: totidem, quot dixit, ut ajunt, scripta verbis oratio; - cum totidem navibus, atque erat profectus, Nep. Milt. 7; — b) absol.; - quam (epistolam) modo totidem fere verbis interpretatus sum, Cic. Fin. 2, 31; cf. Caes. B. G. 1, 48, (hvor numero er tilføiet), ogſ. Hor. Ep. 1, 6, 34; - men ud. subst. ſom neutr.: Dixerit insanum qui me, totidem audiet, (ſkal høre det ſamme ligeſaa ofte), Hor. Sat. 2, 3, 298.

tŏtĭens, ſield. Biform af flgd. — tŏtĭes, adv. numer. af tot: ſaa ofte; a) m. tilſvarende quoties el. quot; - non me toties accipere tuas litteras, quoties etc., Cic. Fam. 7, 7; quotiescumque dico, toties etc., id. Cluent. 18; - subeunda dimicatio toties, quot conjurati superessent, Liv. 2, 13; — b) absol.; - toties Siculi senatum adierunt, etc., Cic. Verr. 2, 60; velim mihi ignoscas, quod ad te scribo tam multa toties, id. Att. 7, 12; cf. Virg. Aen. 4, 536, o. Hor. Sat. 2, 3, 191; - heder efter et beſtemt Tal: ligeſaa ofte; Ter die claro, totiesque grata Nocte etc., Hor. Carm. Sec. 23. — totjŭgis, e, o. totjŭgus, 3, [jugum]: ſaa mange; hos sing.: ſaa mangeſlags el. mangefold; - totjugi scientia, Appul.; - totjugis diebus, id.

1. tōtus, 3, [tot], (f. gen. totius findes ogſ. totīus,

Lucr., o. A., men gen. toti familiae, Afran. ap. Priscian.; f. dat. toti findes ogf. toto ··· orbi, Propert. 3, 9, 57, o. totae familiae, Plaut. ap. Varr., ligel. totae rei, auct. ad Her. ap. Priscian.): hel, ganske, fuld, (neml. om en sammenhængende Størrelse, ligesom omnis om Tallet); – totam rem publicam, omnem Italiae pubem, etc., Cic. Mil. 23; ut tota mente atque omnibus artubus contremiscam, id. d. Or. 1, 26; Aedes totae confulgebant, Plaut. Amph. 5, 1, 44; pervigilat noctes totas, id.; eaque tota nocte continenter ierunt, Caes. B. G. 1, 26; men Ovid. Fast. 1, 495: Nec fera tempestas toto tamen horret in anno; – ut Romae per totam urbem vigiliae haberentur, Sall. Catil. 30; Peloponnesus fere tota in mari est, Cic. d. Rep. 2, 4; delectus tota Italia habiti, Caes.; cf. Cic. Phil. 7, 9; totius Galliae imperio potiri, Caes.; — b) hos Personer svarer totus omtr. til vort: hel og holden, ganske og aldeles, med Liv og Siel; – Ctesipho autem in amore est totus, Ter. Ad. 4, 2, 50; cf. Hor. Sat. 1, 9, in.; ligel. totus et mente et animo in bellum insistit, Caes. B. G. 6, 5; men et sum totus vester, et esse debeo, id. Fam. 15, 7; cf. id. Att. 14, 11, o. id. Lael. 23; – ligel. undert. om Begreber; virtus in usu sui tota posita est, id. d. Rep. 1, 2; falsum est id totum, id. ibd. 2, 15; — II) neutr. absol **totum**: Alt, det Hele; – totum in eo est, ut etc., Cic. Qu. Fr. 3, 1, 1; ligel. m. flgd. ne, Colum.; — B) oftest m. Præpos. som Adverb.; a) **ex toto**: ganske og aldeles, fuldkomment, Colum., Plin., Cels.; ligel. Ovid. Pont. 4, 8, 72: Nec tamen ex toto deserere illa potes; — b) **in toto**: i det Hele, overhovedet; – quicquamne me putas curare in toto, nisi ut cui ne desim? Cic. Att. 13, 20; — c) **in totum**; α) ligesom ex toto: ganske, aldeles; – res in totum diversa, Plin.; in totum aut certe plurimum domi morari, Colum.; — β) ligesom in toto: aldeles, overhovedet; – itaque in totum praecipimus, ut etc., Colum. 11, 2, oftere. — 2. **tŏtus**, 3, [tot], som Correlat til quotus: saa mange ··· som; – tota pars, quota etc., Manil. 3, 447; cf. Colum. 5, 3: quotcumque pedum spatia facienda censueris, totam partem ··· adjicies.

toxĭcon, i, n., τοξικόν (i. e. pertinens ad arcum, τόξον): en Art af ladanum, vid. Plin. 26, 30. — **toxĭcum**, i, n., τοξικόν (sc. φαρμακόν); oprdl.: den Gift, hvormed Pilene bestryges; efter nogle oprdl.: Gift af Taxustræet, vid. Plin. 16, 20; men Ovid. Pont. 4, 7, 11: Aspicis, et mitti sub adunco toxica ferro, etc.; – oftest „alm.": Gift; hvf. id. Am. 2, 2, 63: non ad miscenda coimus Toxica; toxicum mittere alicui, Suet. Ner. 35; ∾ velox, Hor. Epod. 17, 61; ligel. ∾ saeva, Martial.; f. ogf. Propert. 1, 5, 6: Et bibere e tota toxica Thessalia.

trăbālis, e, [trabs]: af en Bjælke el. hørende dertil; – ∾ clavi, Hor. Od. 1, 35, 18; men ordsprogvis: ut hoc beneficium, quemadmodum dicitur, trabali clavo figeret, (skulde fuldkomment befæste den), Cic. Verr. 5, 21; — b) „poet. overf.": stor el. stærk som en Bjælke, d. e. uhyre stor el. uhyre, telum, Virg. Aen. 12, 294, hasta, Stat.; men ∾ sceptrum, (tillægges Pluto), Claudian. — 1. **trăbĕa**, ae, f.: etslags Statsklædning el. Høitidsdragt, som bares af Augurer, af Konger og Consuler, ogf. (undert.) af Ridderne; – vid. Suet. frgm. ap. Serv. ad Virg. Aen. 7, 612; ligel. Plin. 8, 74: trabeis usos accipio reges; cf. Virg. Aen. 7, 188, o. id. ibd. 11, 334; ligel. Ovid. Fast. 2, 503: trabeaque decorus Romulus; men Virg. Aen. 7, 612: Ipse Quirinali trabea ··· Insignis ··· consul; — II) df. ogf. „overf."; A) f. Ridderstanden, Stat. Silv. 5, 2, 18, o. Martial. 5, 41; — B) f. Consulatet, Symmach., Claudian. — 2. **Trăbĕa**, ae, m.: gammel romersk Comoediedigter, vid. Sedigit. ap. Gell. 15, 24, o. Cic. Tusc. 4, 31.

*__trăbĕālis__, e: hørende til Statsklædningen trabea, metallum, (som syes derpaa), Sidon.; o. — **trabĕātus**, 3: som er iført en Trabea, Quirinus, Ovid. Fast. 1, 37, (d. e. Romulus); ∾ equites, vid. Tac. Ann. 3, 2; – Trabeatae (sc. fabulae, rimel. hvori romerske Riddere optraadte paa Scenen), Suet. Gramm. 21; cf. Neukirch. d. Fab. Togat.; — [l. trabea]. — **trăbĕcŭla**, (trabic.), ae, f., demin. af trabs, Cato, Vitruv. — **trăbes**, is, forel. Biform af trabs, Enn. ap. Cic. N. D. 3, 30, o. Varr. — **trăbīca**, ae, f., [trabs], sc. navis: et af Bjælker sammenføiet Skib, en Tømmerflaade, Pacuv. ap. Fest. p. 367.

trabs, gen. trăbis, f., τράπηξ: en Bjælke; – quum ··· celeri flamma degustant tigna trabesque (ignes), Lucr. 2, 191; (oprdl. var tildels trabs sammensat af flere Træer, Vitruv., hvorim. tignum bestod af et eneste Stykke); men trabs e larice, longa pedes CCXX, Plin.; cf. Caes. B. G. 3, 13, o. Gell. 1, 13 fin.; — b) sild. ogf. bjælkeformede Stykker af anden Materie; – trabes ex lapide ··· fecere reges etc., Plin. 36, 14, nr. 1; men Ovid. Met. 3, 78, om Slangen lignelsesvis: interdum longa trabe rectior exit; — II) „overf."; A) høit og rankt Træ; – silva frequens trabibus, Ovid.; securi saucia trabs ingens, id.; cf. Virg. Aen. 6, 181, o. Propert. 3, 21, 38; — B) hvad der er giort af Bjælker; df. a) et Skib; – vid. Enn. ap. Cic. N. D. 3, 30, o. Virg. Aen. 4, 566, ogf. Hor. Od. 1, 1, 13; ligel. Ovid. Pont. 1, 3, 76: Quo duce trabs Colchas sacra cucurrit aquas; — b) Bjælkeværk el. Tag el. Hus; – sub trabe citrea, Hor. Od. 4, 1, 20; ligel. in pl., id. ibd. 2, 18, 3, o. ibd. 3, 2, 28; — c) fremdeles ogf. f. Stormbuk el. Baliste, Val. Fl.; ogf. f. et Kastespyd, Stat. Theb. 5, 566; men ibd. 1, 621: Knippel el. Prygl; endel. mærkes trabes Libycae, Martial. 14, 91, f. mensae citreae; — C) af en Lighed: etslags ildligt Meteor, Grækernes δόκος, Senec. Qu. N. 4, 7, o. Plin. 2, 26.

Trāchas, antis, f.: By i Latium, sædv. Terracina; – Trachasque obsessa palude, (af dens Beliggenhed i de pomptinske Sumper), Ovid. Met. 15. 717. — **trāchīa**, ae, f., τραχεῖα: Luftrøret, Macrob. Sat. 7, 15. — **Trāchin**, īnis, el. **Trāchyn**, ynos, f., Τραχίν el. Τραχύν: By i Thessalien ved Oeta, hvor Hercules lod sig brænde, Plin. 4, 11, Senec. Herc. Oet., Ovid. Met. 11, 627; — B) df. **Trāchīnĭus**, 3: trachinisk, tellus, Ovid.; men ∾ heros, (d. e. Ceyx, Konge i Thessalien), id. Met. 11, 351; heder ogf. absol. Trachinius, id. ibd. 282; — b) subst. pl., **Trachiniae**, arum, f.: Navnet paa en Tragoedie af Sophocles, Cic. Tusc. 2, 8.

tracta, ae, f., f. und. traho, nr. III. — †**tractābĭlis**, e, [tracto]; I) „egenl.": som lader sig tage paa el. berøre, til at behandle el. bearbeide; – corporeum ··· aspectabile ··· tractabile omne ··· quod natum est, Cic. Univ. 4; ∾ materies, Vitruv.; ∾ tofi in opere, Plin.; mare ··· nondum tractabile nanti, Ovid. Her. 19, 71; cf. Virg. Aen. 4, 53; ∾ vox, Quintil.; – compar., ∾ ulcera fieri etc., Plin.; — II) „fig.": bøielig, eftergivende, føielig; – quae quidem (virtus) ··· in amicitia tenera et tractabilis, Cic. Lael. 13; cf. Virg. Aen. 4, 439: (nec) ··· voces ullas tractabilis audit; men mite et tractabile ingenium, Curt. 3, 2; – compar., nihil est enim eo (puero) tractabilius, Cic. Att. 10, 11; cf. Suet. Aug. 65; df. — **tractābĭlĭtas**, atis, f.: Behandlelighed, Vitruv. 2, 9; o. — **tractābĭlĭter**, adv.: eftergivende, uden Modstand; – compar., inoffensius tractabiliusque transmittere, Gell. 6, 2.

tractātĭo, onis, f., [tracto]: Haandtering el. Behandling, Bearbeidelse, Anvendelse, odl.; – qui in armorum tractatione versantur, Cic.; cf. id. Off. 2, 5; in usu et tractatione dicendi etc., id. d. Or. 1, 23; ∾ philosophiae, id., litterarum, id., quaestionum, Quintil., rei publicae, Senec.; f. ogf. Cic. Orat. 18 o. 59; — II) „bes."; A) i Retssproget: Behandling af en Person, Opførsel imod nogen; – malae tractationis accusari,

Quintil. 7, 4, 10, oftere; — B) i Rhetoriken; a) som Talefigur: Behandlingen el. Afhandlingen; - vid. Cic. d. Or. 2, 41; ligel. tractatio magis est, quam quaestio, Senec. Contr. 1, 1; — b) den besynderlige Brug af et Ord, Cic. Part. or. 5, hvor tractatio verbi, (Ordets technisske Anvendelse i Talens Context, opp. natura verbi). — *tractātor, oris, m.: en Slave, der afgnider i Badet, Senec. Ep. 66; — df. fem. tractātrix, icis, (Slavinde, som har denne Forretning), Martial. 3, 82; — II) efterel. heder tractator: som sysler med lærde Sager, Sidon., o. A.; o. — tractātōrium, i, n.: Sted til Procesfers Behandling, odl., Sidon.; — [tracto]. — tractatrix, icis, f. und. tractator.

tractātus, us, m., [tracto]: Tagen el. at tage derpaa, Behandling el. Bearbeidelse; - nucum tractatu infectae manus, Plin. 15, 24; plantae tractatu mansuescunt, ut ferae, id. 17, 12; — II) „fig.": den aandige Behandling af el. Syslen med en Gjenstand; Afhandling, odl.; - qui ipsarum artium tractatu delectati etc., Cic. d. Or. 3, 23; oftest hos Quintil.; asperiorum tractatu rerum atteruntur (ingenia), id. 8, prooem. 8; ∾ artis hujusce, id., aequi bonique, id.; ∾ legales, id.; — B) „bes." ogs. „concret"; a) Afhandling el. Skrift, Plin. 14, 5; — b) eccles.: Prædiken, Homilie, Augustin.

tractĭcĭus (-tius), i, m., [traho]: som slæbes afsted, Aur. Vict. Ep. 23, Lamprid. Heliog. 17. — tractim, adv., [1. tractus, traho]: ligesom trækkende el. dragende derpaa, d. e. lidt efter lidt, langsomt; - saal. comisk: ∾ tangere aliquem, (langsomt at giennemprygle), Plaut. Amph. 1, 1, 157; men Lucr. 6, 117: Divorso motu radentes corpora tractim; cf. Virg. Ge. 4, 260; ∾ pronunciata littera, (som udtales lang), Gell.; ∾ dicere, (langsomt, opp. festinanter), Senec. Ep. 40. — tractilius, 3, f. und. tracticius.

tracto, avi, atum, 1, v. a., intens. af traho; I) oprdl.: trækker el. slæber voldsomt afsted; - tractata comis antistita Phoebi, Ovid. Met. 13, 410; malis morsuque ferarum Tractari (blive sønderreven deraf), Lucr. 3, 901; men Enn. Ann. 2, 31: tractatu' per aequora campi; — II) sædv.; A) „egentl.": tager derpaa el. beføler, behandler el. bearbeider; - quae gustemus, ··· quae tractemus, etc., Cic. Tusc. 5, 38; men tractavisti hospitam ante aedes meam, Plaut. Mil. gl. 2, 6, 30; ad tactum tractanti dura resistit (pellis), Virg. Ge. 3, 502; consuescere manu tractari (vitulos), Colum.; men ∾ fila lyrae, (slaae Strængene), Ovid. Am. 1, 8, 60; - Necdum res igni scibant tractare, (bearbeide dem ved Ild), Lucr. 5, 951; cf. id. ibd. 1288: ∾ solum terrae aere; men ∾ agrum lutosum, Colum.; ∾ ceram pollice (forme), Ovid.; ∾ tuerique vites, Cic.; ∾ arma speciosius, Hor., tela, Liv.; ∾ gubernacula, (haandtere el. styre), Cic.; men ∾ bibliothecam (forvalte), id. Fam. 13, 77; men id. Div. in Caecil. 10: eras tu quaestor, pecuniam publicam tu tractabas; cf. Plin. Ep. 10, 28; — B) „fig."; 1) „overf."; a) „alm.": behandler, leder, fører, odl.; - ∾ suam rem minus caute et cogitate, Plaut. Trin. 2, 2, 46; numquam mihi videor tractasse causam difficiliorem, Cic. Fam. 3, 12; men Caes. B. C. 3, 28: tractandis conditionibus ··· extracto tempore; ∾ bellum, Liv., Tac., rem publicam, Sall.; men Lucr. 5, 930: Volgivago vitam tractabant more ferarum; ∾ artem (behandle), Ter., Cic.; men ∾ personam alicujus in scena (efterligne el. opføre), id. R. Com. 7; cf. Hor. Ep. 1, 18, 14; - ∾ animos, Cic. Orat. 28; quo in munere ita se tractavit, ut etc., id. Fam. 13, 12; — b) „bes.": behandler el. modtager nogen saa el. saa, opfører mig imod nogen saa el. saa; - Ego te dehinc, ut merita es de me et mea re, tractare exsequar, Plaut. Asin. 1, 3, 8; cf. Cic. Verr. act. 1, 8, o. id. Fam. 13, 27; men pater parum pie tractatus a filio, id. Coel. 2; cf. Cic. Manil. 5, o. Hor. Ep. 1, 17, 12; — 2) „ment."; a) aandigen (igiennem Tale el. Skrift) at behandle el. afhandle, at undersøge el. drøfte, odl.; - oratori omnia ··· tractata, agitata esse debent, Cic. d. Or. 3, 14; cf. id. Orat. 33; men (pertinere) ad eam, quam jam dudum tracto, constantiam, (som jeg afhandler), id. Lael. 18; ligel. ∾ ventos scrupulosius, Plin.; men Liv. 33, 31: ibi consilia decem legatorum tractabantur; — b) aandigen at behandle el. lede, odl.; - hujus eloquentiae est, tractare animos, hujus, omni modo permovere, Cic. Orat. 28; — c) overtænker el. betænker, odl.; - ∾ proeliorum vias, et quae sibi ··· evenissent, Tac. Ann. 5, 2; cf. Juvenal. 11, 28; — not.: sield. m. de, el. m. en Relativsætning; - vid. Suet. Aug. 35, o. Tac. Ann. 1, 13.

tractŏgălātus, 3, [vox hibr. af tractum o. γάλα]: tillavet med Bagværk og Melk, pullus, Apic. — tractŏmĕlītus, 3, [vox hibr. af tractum o. μέλι]: tillavet med Bagværk og Honning, porcellus, Apic. — tractōrĭus, 3, [traho]: hørende el. skikket til at trække el. drage (en Last, odl.); - ∾ genus machinarum (Tallie el. Spil el. Vinde til at drage el. hidse med, odl.), Vitruv. 10, 1; — II) tractoriae, arum, f., (sc. litterae): keiserlig Skrivelse, hvorved Levering af Proviant til de keiserlige Sendebud bliver befalet, Cod. Just.

tractum, i, neutr. af tractus, 3, und. traho, nr. III. — tractŭōsus, 3, [2. tractus]: sei el. slimet, sudor, Coel. Aur. — 1. tractus, 3, partic. o. adj. af traho. — 2. tractus, us, m., [traho]; I) „egentl.": Trækken el. Dragen, Træk el. Drag, odl., (oftest „poet."); - limum arenamque ··· fluctus trahunt; Syrtes ab tractu nominatae, Sall. Jug. 78; tractu ··· Ferre rotam (om Hesten), Virg. Ge. 3, 183; - ogs. et Skrifttræk, Propert. 4, 3, 5: Aut si qua incerto fallet te littera tractu, etc.; men ∾ continuus aquarum, (vedholdende Drikken), Lucan.; men Aëra pestiferum tractu (ved Indaandningen), etc., id. 7, 412; fremdeles om Slangen: in spiram tractu se colligit, Virg. Ge. 2, 154; men om den nedstyrtende Phaethon: longoque per aëra tractu Fertur, Ovid. Met. 2, 320; - ogs. om en Gebærde: quodam etiam corporis tractu (lacessere risum), Quintil. 6, 3, 7; ∾ flammarum, Virg.; cf. Lucr. 2, 207; men Vellera ··· nebulas aequantia tractu, Ovid. Met. 6, 21; endel. om Vandets Strømmen, Lucan., o. om Vindenes Retning, Val. Fl.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „bes." el. med Hensyn paa Stedet: et Steds el. en Gienstands Udstrækning el. Beliggenhed; - qui tractus castrorum quaeque forma esset, Liv. 3, 28; cf. Cic. d. Rep. 2, 6: cujus (urbis) is est tractus ductusque muri definitus etc., ut etc.; - ogs. in pl.; immensis tractibus Alpes etc., Lucan. 2, 630; — b) df. ogs. „concret": Strøg el. affondret Sted, Landstrøg el. Egn, odl.; - hoc tractu oppidi etc., Caes. B. C. 3, 112; cf. Plin. 17, 35: genera (vitium) ··· singulis conseri tractibus; s. ogs. Virg. Ge. 2, 182, o. Hor. Ep. 1, 15, 22; men Cic. Planc. 9: tractus ille celeberrimus Venafranus, etc.; — 2) Udtrækken i Længden, Langsomhed el. Dvælen el. Ophold; navnl. om Tiden: Henløben el. Løb el. Forløb; - eludere hostem tractu belli, Tac. Ann. 15, 10; cf. id. ibd. 64: durante tractu et lentitudine mortis; men ∾ perpetuo aevi, (bestandigen), Lucr. 1, 1003; ∾ eodem temporum etc., Vell. 2, 9; ligel. isto tractu aetatis, Val. Max. 8, 13, extern. 2; hoc legatum tractum habet (gielder for en vis Tid), Digest. — b) technisk ogs.: Ordets derivative Forlængelse; - vid. Quintil. 8, 3, 32: in tractu et declinatione ··· qualia apud Ciceronem beatitas et beatitudo; — B) „ment."; ∾ orationis; a) Foredragets langsomme Fremskriden el. Udvikling, Talens Løb, Cic. Orat. 13, o. Quintil. 9, 4, 61; — b) ogs. Ordenes langsomme og milde og ligesom frygtsomme Udtale, Cic. d. Or. 2, 50; — c) ogs. det rolige og slebne Udtryk i Historiens Foredrag heder id. Orat. 13: tractus orationis lenis et aequabilis.

*trādĭtĭo, onis, f.; I) „egentl.": Overgivelse, Udle-

vering; - abalienatio est rei ··· traditio alteri nexu, Cic. Top. 5; ∾ urbis, Liv. 32, 14, oftere; ∾ Jugurthae, Plin., Val. Max.; — II) „fig."; A) Meddelelse el. Underviisning el. Lærdom; - ∾ jejuna atque arida (praeceptorum), Quintil. 3, 1, 3, oftere; ogs. Fortælling el. Beretning, vid. Tac. Ann. 16, 16: in traditione supremorum (alicujus: ved at berette nogens Endeligt); — B) et fra ældre Tider overleveret Sagn, Overlevering el. Tradition; - vid. Gell. 13, 22, o. id. 16, 5; o. — trādĭtor, oris, m.; I) en Forræder, (alls. f. d. færd. proditor); - quin potius interfecto traditore etc., Tac. Hist. 4, 24; — II) „fig.": en Lærer; - ∾ scientiae alicujus, Arnob.; — [trado]. — traditus, 3, partic. af flgd.

trādo, (ogs. transdo, Caes., o. A.), didi, ditum, 3, v. a., [trans, do, dare]; I) „egenl."; A) „alm.": overgiver el. overleverer, giver el. afhænder derhen el. dertil; - ut salvum amico traderem (thesaurum), Plaut. Trin. 1, 2, 143; Ego hoc effectum lepide tibi tradam, id. Curc. a. 3, v. 15; quis aedem Castoris sartam tectam deberet tradere (aflevere), Cic. Verr. 1, 50; ∾ pueros magistris, Ovid., Cic., equos domitoribus, id.; ∾ alicui testamentum legendum, Hor. Sat. 2, 5, 51; ∾ urbem (overgive), Liv. 35, 29; armis traditis, Caes.; cf. id. B. G. 1, 28; - ∾ aliquem ad carnificem, Plaut., in pistrinum, id.; cf. Cic. Qu. Fr. 1, 2, 4; ∾ aliquem supplicio, Suet.; men Tac. Ann. 4, 4: ∾ filiam suam equiti Romano, (give ham hende til Ægte); men Hor. Od. 2, 4, 10: ademptus Hector Tradidit fessis leviora tolli Pergama Grajis; - Formen transdo (f. trado) har Caes. B. C. 1, 88: ut arma per manus transderentur; ligel. id. B. G. 7, 25, o. id. B. C. 1, 76, oftere; - ligel. forel.: navem in fugam transdunt, Attius ap. Non.; — B) „bef."; 1) overgiver el. betroer el. anbefaler til nogens Beskyttelse el. Varetægt; - sic ei te commendavi et tradidi, Cic. Fam. 7, 17; cf. id. ibd. 7, 5, ogs. Hor. Ep. 1, 9, 3; ligel. ud. dat., id. ibd. 1, 18, 78, o. id. Sat. 1, 9, 47; men Caes. B. G. 6, 4: hos (obsides) Aeduis custodiendos tradit; - Formen transdere i denne Bem. har id. B. C. 3, 57, o. id. B. G. 7, 39; — 2) overgiver til Fordærvelse, giver til Priis, forraader; - vid. Cic. R. Am. 22; ligel. Ovid. Met. 8, 91: tibi trado patriosque meosque Penates; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": overgiver, overlader, indrømmer, alicui liberam possessionem Galliae, Caes. B. G. 1, 44; ligel. Cingetorigi ··· imperium est traditum, id. ibd. 6, 8; men Eo ego, ut, quae mandata (sc. sunt), amicus amicis tradam, Plaut. Merc. 2, 3, 51; - „poet." ogs. m. Objectsætn. (el. c. inf.), Hor. Od. 1, 26, in.; - Formen transdo i denne Bem. har Caes. B. G. 7, 57 o. 76; — 2) „bef."; a) ∾ se (hengive sig el. overgive sig) rei alicui el. in aliquid (dertil); - qui se totos tradiderunt voluptatibus, Cic. Lael. 23; ∾ se quieti, id. Div. 1, 29; ∾ se studiis vel otio, Plin. Ep. 1, 9; te in disciplinam meam tradideras, id. Phil. 2, 2; cf. id. Inv. 1, 3; — b) overgiver som Arvedel, efterlader, regnum alicui, Plaut.; non esse tradendas posteris inimicitias, Anton. ap. Cic. Att. 14, 13; (tenere) consuetudinem a majoribus traditam, Cic. Div. 2, 72; morbi quoque per successiones quasdam traduntur, Plin. Ep. 1, 12; — B) „ment."; 1) „alm.": ved skriftlig Meddelelse at overlevere, at berette el. fortælle; - ∾ aliquid memoriae, (forplante el. overgive til Amindelse), Cic. Inv. 1, 2; (men id. d. Rep. 6, 10, f. nedenf.); ∾ memoriam pugnae ejus posteris, Liv. 8, 10; cf. Cic. d. Or. 3, 16: cujus (Socratis) ingenium variosque sermones immortalitati scriptis suis Plato tradidit; ligel. quo verius tradere posteris possis etc., Plin. Ep. 6, 16; - ligel. m. Objectsætning; vid. Liv. 1, 31; hyf. pass.: cujus (Lycurgi) temporibus Homerus etiam fuisse traditur, Cic. Tusc. 5, 3; men absol.: nam utrumque traditur, Liv. 9, 28; ligel. sic enim traditum est, Cic. Leg. 1, 1; men m. Subjectsætning: hoc posteris memoriae traditum iri, Aequos etc., Liv. 3, 67; cf. Cic. Tusc. 1, 3, o. id. Brut. 56; men Plin. 13, 1: unguenta quis primus invenerit, non traditur; — 2) „bef.": ved Underviisning at overgive, at foredrage el. bibringe el. lære; - quae dialectici nunc tradunt et docent, Cic. Fin. 4, 4; ∾ elementa loquendi, id., praecepta dicendi, id.; ∾ optimarum artium vias civibus, id. Div. 2, 1; ∾ aliquid artificio et via, id. Fin. 4, 4; ∾ aliquid subtilius, id.; cf. id. d. Or. 1, 58; men Quintil. 7, 10, 14: nec tamquam tradita, sed tamquam innata; cf. id. 1, 12, 1; men absol.: si qua est in his culpa, tradentis (i. e. magistri) est, id. 3, 6, 59; - men Cic. d. Rep. 6, 10: quae dicam, trade memoriae; - Formen transdo i denne Bem. har Caes. B. G. 6, 14 o. 17; — not.: transque dato (f. traditoque), vet. Lex ap. Fest. p. 309.

trādūco, (trans.duco, Caes., o. A.), xi, ctum, 3, (imperat. traduce f. traduc, Ter. Ad. 5, 7, 12; pf. syncop. traduxti, Plaut. Casin. 3, 3, 16), v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": fører el. bringer el. lader gaae derover el. over noget; - ∾ multitudinem hominum trans Rhenum in Galliam, Caes. B. G. 1, 35; ∾ exercitum ex Gallia in Ligures, Liv. 40, 25; ligel. ∾ copias praeter castra, Caes.; ∾ cohortes in castra ad se, id.; cf. Liv. 36, 3; men Ter. Heaut. 4, 4, 17: tua pompa Eo traducenda est; ∾ victimas in triumpho, Liv. 45, 39; - men med dobbelt acc., f. nedenf.; df. pass.: traductus exercitus silvam Ciminiam, Liv. 9, 39; — B) „bef."; 1) fører el. sætter derover, navnl. over Vandet el. over en Bro, odl., Cic. Inv. 2, 31; pontem in Arari curat faciendum, atque ita exercitum transduxit, Caes. B. G. 1, 13; - ofteſt m. dobbelt acc.; tres jam copiarum partes Helvetios id flumen transduxisse, id. ibd. 1, 12; cf. ibd. 2, 5; men pass.: Belgas ··· Rhenum antiquitus transductos, ibd. 2, 4; — 2) „publicistisk" som term. techn.; - ∾ equum, (om den Ridder, der ved Censors Undersøgelse gaaer forbi uden Dadel), Cic. Cluent. 48; — 3) ogs.: beskæmmende at føre forbi; - delatores traducti per arenam etc., Suet. Tib. 8; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": fører over derfra el. dertil; - centuriones ··· ex inferioribus ··· in superiores ··· transducti, Caes. B. G. 4, 40; ∾ aliquem ad plebem (sc. a patribus), Cic. Att. 1, 18; ligel. gens in patricias (gentes) transducta, Suet. Aug. 2; ligel. ad pontificatum traductus, id. Calig. 12; ∾ aegrum in meliorem (consuetudinem), Varr.; - men „poet." c. dat.: Me mea paupertas vitae traducat inerti, Tibull. 1, 1, 5; — b) ∾ hominem ad optimates, (vinde ham for deres Parti), Cic. Att. 14, 21; ligel. traductis ad se jam pluribus, Suet. Caes. 14; cf. Cic. 4, 1; ligel. id. Cluent. 52: traduxit me ad suam sententiam; — 2) „bef."; aa) ligesom fører til Skue for at beskæmme, offenligen at give til Priis el. beskæmme; - vestras conjuges, vestros liberos traductos per ora hominum, Liv. 2, 38; ligel. Martial. 6, 77: Rideris, multoque magis traduceris, Afer, Quam ··· si etc.; men ∾ luxuriam, (spottende at dadle den), Senec.; ∾ collusorem, (føre vild el. have til Bedste), id.; — b) ogs. omvendt: fremstiller til Beskuelse, bekiendtgiør; - Quae tua traducit ··· carmina, Martial. 1, 54; ∾ tot annorum secreta, Petron. Sat. 17; men Juvenal. 11, 31: in qua (sc. lorica) se traducebat Ulisses ancipitem (viste sig); — bb) med Hensyn paa Tiden: at tilbringe el. henleve; - ∾ aetatem otiosam et quietam etc., Cic. d. Senect. 23; cf. id. Tusc. 3, 11: hoc, quod datum est vitae, tranquille placideque traducere; ∾ adolescentiam eleganter, id., aevum leniter, Hor.; qua ratione nobis sit hoc tempus traducendum, Cic. Fam. 4, 6; cf. Tac. Hist. 4, 67: quibus artibus latebrisque vitam mox per novem annos traduxerit, etc.; - men om en Embedsforvaltning; ut traducamus munus hoc extraordinarium summa abstinentia, Cic. Att. 5, 9; — B) „ment."; 1) „alm."; overfører el. henleder derfra el. dertil; ✦

Si non ··· alio possis animi traducere motus, Lucr. 4, 1063; traduxi animum hominis ab omni alia cogitatione ad tuam dignitatem tuendam, Cic. Fam. 1,2; cf. Cic. Brut. 93, o. id. d. Or. 2,72; men id. ibd. 2, 48: ∾ orationem et convertere in increpandam fugam alicujus; f. ogf. id. Prov. cons. 9, o. id. Tusc. 5, 3; — 2) „bef." o. „technisk", men alene i d. sild. Grammatik; a) at oversætte, Gell. 17, 2 in.; cf. id. ibd. 1, 18 in.; — b) at aflede, Gell. 2, 6, o. id. 17, 2.

trāductio, onis, f., [traduco]; oprdl.: Forbiføren; - ∾ captorum, Auson.; bf. sædv. „fig."; A) „overf."; 1) Overførelsen til en anden Stand; - traductio ad plebem furibundi hominis, Cic. Sest. 7; — 2) offenlig Beskæmmelse, el. alm. Beskæmmelse; - cum dedecore et traductione damnatum vita exigit, Senec.; cf. id. Ep. 85: interrogationes ad traductionem nostram excogitatae; — 3) (neutral), ∾ temporis: Tidens Fremskriden el. Løb; - est quasi rudentis explicatio, sic traductio temporis nihil novi efficientis, et primum quicque replicantis, Cic. Div. 1, 56; — B) „technisk" el. i Rhetoriken; a) Overførelsen el. Metonymien; saal. Africa f. Afri, vid. Cic. d. Or. 3, 42; — b) Forandring af det oftere gjentagne Ord, auct. Her. 4, 14; - som Exempel paa denne Figur anføres efter Ovid.: Cur ego non dicam, Furia, te furiam? vid. Quintil. 9, 3, 70.

trāductor, oris, m., [traduco]: som fører over dertil, navnl. til en anden Stand; hvf. Pompejus (med Hensyn paa hans Overførelse af Clodius til Almuen) spottende heder: hic noster Hierosolymarius traductor ad plebem, Cic. Att. 2, 9. — 1. traductus, 3, partic. af traduco. — *2. traductus, us, m.: Giennemgang; - per eos traductus, Ammian. 18, 8, inc.; o. — trādux, ūcis, m., (oprdl. adj.: fort el. trukken derover el. derhen), sc. palmes: den til Forplantning videre trukne Ranke; - vid. Varr. R. R. 1, 8, Colum. 5, 7, o. Plin. 17, 35; men Tac. Hist. 2, 25: in vineas nexu traducum impeditas etc.; — II) bf. „overf.": traduce carnis, (ved Kiødets Forplantning), Prudent.; ogf. som appos.: traduce materia, auct. Aetn. 566; — [traduco].

trăgăcantha, ae, f., τραγακάνθα: Tragantbusken, (astragalus tragacantha L.), vid. Plin. 13, 36; - (bf. d. sild. dragantum, Veget., Theod. Prisc.); bf. — trăgăcanthum, i, n.: Gummien af denne Plante, Cels., Scribon. — trăganthes, is, f., τραγάνθης: en Art af Planten artemisia, Appul. — trăgĕlăphus, i, m., τραγέλαφος (Bukkehiorten), en Hiorteart med Bukkeskæg, vid. Plin. 8, 50. — trăgēmăta, um, n., τραγήματα, (i. e. bellaria): Deserten, (navnl. tørrede Frugter, Nødder, odl.), Plin. 13, 9; — bf. demin.: trăgēmătia, orum, n., τραγημάτια, Hieronym.

trăgĭce, adv. af tragicus: tragisk, paa tragisk Maner, navnl. i Tragoediens Sprog; - rhetorice et tragice ornare, Cic. Brut. 11; - res comicas tragice tractare, id. d. Or. 3, 8; cf. Senec. Ep. 100. — trăgĭcōcōmoedĭa, ae, f., τραγικοκωμῳδία: et af Tragoedie og Comoedie sammensat Skuespil; - vid. Plaut. Amph. prol. 59 o. 63. — trăgĭcus, 3: hørende til el. benævnt efter Tragoedien, tragisk; - ∾ carmen, Hor. A. P. 220, (Tragoedien); ligel. ∾ Camena, ibd. 275; ∾ cothurni, id. Sat. 1, 5, 64; ∾ ars, id.; men ∾ actor, (tragisk Skuespiller), Liv. 24, 24; men ∾ Orestes aut Athamas, (som optræde el. opføres i Tragoedien), Cic. Pis. 20; men Suet. Calig. 25: tragicum illud, (hin Sentens af en tragisk Digter): Oderint, dum metuant; — b) bf. subst., tragicus, i, m.: en tragisk Digter, en Tragiker; - vid. Plaut. Pers. 4, 2, 4: satin' estis meditati? Sag. tragici et comici Numquam aeque sunt meditati; cf. Cic. d. opt. gen. Or. 1, o. Quintil. 8, 6, 26; — II) bf. „overf."; A) som fører el. har et tragisk el. høit og værdigt Sprog el. en tragisk Stil, tragisk; - grandis, et, ut ita dicam, tragicus orator etc., Cic. Brut. 55; sed haec tragica atque divina, etc., id. d. Or. 2, 56; ∾ color, Hor., tumor, Gell.; men Hor. Ep. 2, 1, 166: Nam spirat tragicum satis, et feliciter audet; — B) skikket til en tragisk Behandling, d. e. skrækkelig, rædsom, odl.; - ∾ sceleris exemplum, Liv. 1, 46; ∾ ignes (i. e. amores), Ovid. Trist. 2, 407; ∾ Erinnyes, Propert. 2, 16, 29. — trăgĭon, i, n., τράγιον: etslags Vært med Bukkelugt, Plin. 13, 36; heder ogf. tragonis, idis, f., id. 27, 115.

trăgoedĭa, ae, f., τραγῳδία: Tragoedien el. Sorgespillet, Plaut., Cic., Quintil., o. A.; severae Musa tragoediae, Hor. Od. 2, 1, 9; men personificeret som Tragoediens Muse, Ovid. Am. 3, 1, 11: Venit et ingenti violenta Tragoedia passu; Fronte comae torva, palla jacebat humi; - tragoedias facere (forfatte), Cic., agere (spille el. opføre), id., Plin., saltare (pantomisk at fremstille), Suet. Calig. 57; — II) bf. „fig." (sædv. in pl.); A) Tragoediens stærke Sprog og Foredrag; - vid. Cic. d. Or. 1, 51: neque vero istis tragoediis tuis ··· perturbor, etc.; — B) stor Larm el. Ophævelse (ligesom i en Tragoedie); - tragoedias agere in nugis, Cic. d. Or. 2, 51; ligel. Quintil. 6, 1, 36: nam in parvis quidem litibus has tragoedias movere, tale est, quale si personam Herculis et cothurnos aptare infantibus velis; cf. Cic. Mil. 7. — trăgoedĭogrăphus, i, m., τραγῳδιογράφος: en Tragoedieskriver, en Tragiker, Mar. Vict., Hieronym.

trăgoedus, i, m., τραγῳδός: tragisk Skuespiller, Cic. d. Or. 1, 28, o. Hor. Ep. 2, 2, 129; - ogf. en tragisk Digter, en Tragiker; utiles tragoedi, etc., Quintil. 1, 8, 6; — II) Tragoedus, som Epithet til Juppiter, (efter Gaden vicus tragoedus in regione Esquilina, hvor hans Billedstøtte fandtes); - vid. Suet. Aug. 57, o. Sext. Ruf. Reg. V.

tragonis, is, f., f. und. tragion. — trăgŏpan, ānis, m., [τράγος, Pan], rimel. vultur barbatus L., regnes, Plin. 10, 70, til de fabelagtige Fugle. — trăgŏpōgon, ōnis, m., τραγοπώγων: Bukkeskæg, etslags Plante, Plin. 27, 117. — trăgŏrīgănum, i, n., τραγορίγανον, (ligesom Bukketimian): etslags Buskvært, Plin. 20, 68; - ogf. tragoriganos, i, m., Cels. 5, 11. — 1. trăgos, i, m., τράγος (Buk); I) etslags Tornplante, Plin. 13, 37; — II) etslags Svamp, id. 9, 69. — 2. trăgos, i, m., f. und. tragum.

trăgŭla, ae, f., [traho]; I) etslags Kastespyd, Lucil. ap. Fest. p. 330 flgd., Varr. ap. Non., Caes., Sall., o. A.; femur tragula confixum, Liv. 21, 42; — b) bf. hos Plaut. ordsprogvis o. „alleg.": tragulam injicere in aliquem, (spille nogen et Puds), id. Epid. 5, 2, 25, o. id. Pseud. 1, 4, 14; men id. Casin. 2, 4, 18: Ego pol istam jam aliquovorsum tragulam decidero, (skal udskære Pilen, d. e. skal afvende hin List el. Hindring); — II) Fiskergarn til at trække; - usus suberis ··· tragulis piscantium, etc., Plin. 16, 13; — III) ligesom traha: en Slæde, Varr. L. L. 4, 31. — trăgŭlārĭus, i, m., [tragula nr. I], i. e. qui jacit tragulas, Veget. — trăgum, i, n.: etslags Grød el. Velling, Plin. 18, 16; - ogf. tragos, i, m., id. 18, 20. — trăgus, i, m., τράγος (Buk); bf. „overf."; A) Bukkestank under Armene, Martial. 11, 22; — B) etslags Fisk, Ovid. Hal. 112, Plin. 32, 54.

trăha, ae, f., [traho]: Vogn uden Hiul, Slæde, Colum. 2, 20; - ogf. trahea, ae, f., Virg. Ge. 1, 164; bf. — trăhārĭus, i, m.: som trækker en Slæde, en Trosknægt, Sidon. — trăhax, ācis, adj., [traho]: som gierne drager til sig; - Procax, rapax, trahax, etc., Plaut. Pers. 3, 3, 6. — trăhĕa, ae, f., f. und. traha.

trăho, xi, ctum, 3, (perf. syncop. traxe f. traxisse, Virg. Aen. 5, 786), v. a.; I) „egenl."; A) „alm.": trækker el. drager bort el. afsted el. med mig, bortslæber; - Ducunt volentem fata, nolentem trahunt, Senec. Ep. 107; cf. Caes. B. G. 1, 53, o. Virg. Aen. 2, 403; men Cic. N. D. 2, 9: ex puteis jugibus aquam calidam trahi; men Sall. Jug. 78: limum arenamque ··· fluctus trahunt; cf. Virg. Aen. 3, 425: naves in saxa trahentem (Scyllam, o. Serv. ibd.); men Ovid.

Fast. 4, 238: Longaque in immundo pulvere tracta coma est; men Lucr. 3, 231: vapor porro trahit aëra secum; men ∾ bilem, alvum, (afføre), Plin.; ligel. ∾ materiam (om et Plaster), Cels.; - Amiculum ··· sine trahi, (lad den flæbe), Plaut. Cist. 1, 1, 117; sarcinas ··· non tantum ferre, sed etiam trahere, Senec. Ep. 44; ∾ genua aegra, (slæbe derpaa), Virg. Aen. 5, 468; ∾ Hectorem circum Pergama, Ovid. Met. 12, 591; cf. Plaut. Capt. 3, 5, 92: Vis haec quidem hercle est, et trahi et trudi simul; men Cic. Fam. 7, 32, rimel. ordsprogvis: nam quod etc., trahantur per me pedibus omnes rei; — 2) bf. ogf. i Ordets forskiellige Forbindelser: at trække ud deraf, at trække sammen, at trække ind i sig el. til sig; hvf. ogf.: at faae el. antage, obl.; - trahens haerentia viscere tela, Ovid. Met. 6, 290; ∾ ferrum e vulnere, id., telum de corpore, id.; men id. Met. 7, 207: Te quoque, Luna, traho (sc. de coelo); - ∾ vultum et cogere rugas, id. Am. 2, 2, 33; cf. Lucr. 6, 967: At coria et carnem trahit et conducit in unum; cf. ibd. 1188: In manibus vero nervi trahier; - ∾ pocula Arente fauce, (uddrikke), Hor. Epod. 14, 4; cf. Ovid. Met. 15, 330; navigium aquam trahit, (har Læk), Senec.; ∾ odorem naribus, Phaedr., auras ore, Ovid.; men exigua in spe trahebat animam, (laa paa sit Yderste), Liv. 3, 6; cf. Phaedr. 1, 21; men Virg. Aen. 1, 371: ∾ vocem imo a pectore; - squamam ··· cutis durata trahebat, (antog el. fik), Ovid. Met. 3, 675; ∾ colorem, id., ruborem, id., calorem, id.; — B) „bef."; 1) voldsomt at bortrive el. bortføre, obl.; - Cetera rape, trahe, etc., Plaut. Trin. 2, 2, 12; cf. Sall. Catil. 11, o. id. Jug. 41; ∾ spolia de hostibus, Cic. Balb. 23; ∾ praedam ex agris sociorum populi Rom., Liv. 25, 14; — 2) ∾ pecuniam (f. distrahere): adsplitte el. forøde, obl., Sall. Catil. 20; — 3) ∾ lanam, vellera, etc., oprdl.: at trække el. drage i Længden, d. e. at spinde el. forarbeide, Varr. ap. Non., Juvenal.; ∾ vellera digitis, Ovid., data pensa, id., Laconicas purpuras, Hor. Od. 2, 18, 8; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm."; a) at drage el. trække el. bringe over dertil (el. over paa et Parti) el. bort derfra; - ∾ Lucanos ad defectionem, Liv. 25, 16; cf. Virg. Aen. 5, 709; men aliis ad regem trahentibus civitatem, aliis ad Romanos, Liv. 42, 44; cf. id. 5, 25, o. id. 9, 28, ogf. id. 1, 7; — b) at drage el. have el. faae deraf; - ∾ molestiam ex pernicie et peste rei publicae, Cic. Fam. 4, 3; ∾ cognomen ex contumelia, id. Phil. 3, 6; ∾ originem ab aliquo, Plin.; men scio, ab isto initio tractum esse sermonem, (at Talen er begyndt dermed), Cic. Brut. 6; — 2) „bef.", med Hensyn paa Tiden; a) at hendrage, at drage el. trække i Længden, at forhale, obl.; - ∾ bellum, Cic., Sall.; cf. Liv. 5, 10: unum bellum annum jam tertium trahi; ligel. ∾ pugnam aliquamdiu, id.; ligel. ∾ rem de industria in serum, id. 32, 35; cf. Sall. Jug. 27 o. 36; men ∾ moram ficto languore, Ovid. Met. 9, 766; cf. Suet. Tib. 31: trahi se a Caesare, (at de opholdtes el. henholdtes af ham); — b) ∾ vitam, (tilbringe el. henslæbe), Phaedr., Plin.; ligel. ∾ senectam, Ovid.; cf. Virg. Aen. 2, 92; - ogf. „neutral": si quis in eo morbo diutius traxit, Cels.; ligel. Flor. 4, 2: decem annos traxit ista dominatio; — B) „ment.": hendrager el. henleder el. henfører dertil el. derfra; - omnes trahimur et ducimur ad cognitionis et scientiae cupiditatem, Cic. Off. 1, 6; cf. id. Arch. 11; men Virg. Aen. 5, 709: quo fata trahunt retrahuntque, sequamur; men trahit sua quemque voluptas, id. Ecl. 2, 65; - quae (curae) meum animum divorse trahunt, Ter. Andr. 1, 5, 25; cf. Caes. B. C. 1, 21; men Sall. Jug. 93: Marius anxius trahere cum animo suo, omitteretne inceptum, an etc.; ligel. trahi diversas ad curas, Tac. Ann. 15, 1; — b) ∾ omnia non bene consulta in virtutem, (henføre el. udlægge dertil), Sall. Jug. 92; ∾ ornatum alicujus in superbiam, Tac. Hist. 2, 20; cf. id. Ann. 1, 62; ligel. ∾ fortuita ad culpam, id., aliquid ad clementiam, id.; men Liv. 5, 23: in religionem etiam trahebant, (lagde en religiøs Betydning deri), m. flgd. Objectsætning; men Tac. Ann. 1, 76: cur abstinuerit spectaculo ipse, varie trahebant, (det udtydede man forskielligen); — III) partic. tractus, 3, ogf. som adj., navnl. om Foredraget: sammenhængende, flydende; - vid. Cic. d. Or. 2, 15, o. id. Orat. 20; — B) bf. subst. tractum, i, n.: hvad der bliver trukket i Længden; bf. a) Uldspind el. Uld til at spinde; - vid. Tibull. 1, 6, 80: Tractaque de niveo vellere ducta putat, etc.; — b) langagtigt Bagværk; - i denne Bem. ogf. tracta, ae, f., Plin. 18, 27.

1. Trājānus, i, m.: romersk Keiser (ab a. p. Chr. n. 98, ad a. 117); hans Fortræffelighed betegnedes træffende ved det til hans Eftermænd i Senatet henvendte Udraab: felicior Augusto, melior Trajano! vid. Eutrop. 8, 5 fin.; f. ogf. Plin. Ep. 10, o. id. Paneg.; — B) bf. Trājānus, 3: trajansk, aqua, Frontin. Aquaed. 93. — 2. Trājānus, 3, f. und. frgd.

*trājectīcius (-tius), 3: som bliver fort derover, navnl. over Havet, pecunia, Digest.; — trājectĭo, onis, f.: Dragen el. Sætten derover, navnl. over Havet, Cic. Att. 8, 15; - ogf. in pl.; ∾ incendiorum, Vitruv.; men ∾ stellarum, Cic. Div. 1, 1, concret f. Stierneskud; — II) „fig."; A) Ordenes Omsætning, auct. ad Her. 4, 32, Cic. Orat. 69, Quintil. 8, 2, 14; — B) Overdrivelsen el. Hyperbolen, Cic. d. Or. 3, 53; — trājecto, are, v. intens. a.: giennemstikker, Cels. 7, 14; — trājector, oris, m.: som giennemstikker el. giennemtrænger; - ∾ nebulae (ignis), Prudent.; o. — trājectūra, ae, f.: Fremragning, mutulorum, Vitruv. 4, 7; — [trajicio].

1. trājectus, 3: partic. af trajicio. — 2. trājectus, (hos Caes. transjectus), us, m., [trajicio]: Sætten el. at sætte derover, Overgang el. Overfart; I) „abstract"; - quo ex portu commodissimum in Britanniam transjectum esse cognoverat, Caes. B. G. 5, 2; cf. id. B. C. 2, 20, o. Suet. Aug. 17; — II) „concret": Overfart el. Færgested, obl.; - legiones ··· et auxilia mittit ad trajectum, Hirt. B. Al. 56; cf. Plin. 6, 26.

trājĭcio, (hos Caes. altid transjicio), jēci, jectum, 3, v. a. o. n., [trans, jacio]; I) kaster el. skyder el. bringer el. skaffer derover el. derhen; A) „egenl."; 1) „alm."; - arreptum vexillum trans vallum hostium trajecit, Liv. 25, 14; neque ullum interim telum ··· transjiciebatur, Caes. B. C. 3, 19; men ∾ telum alio, Propert. 2, 9, 18; men m. forandret Construction: si Hannibal ··· murum jaculo trajecissit, Cic. Fin. 4, 9; - ∾ (oleum) in alia vasa, Varro; - pontibus trajectis, (efterat de ere slagne derover), Hirt. B. G. 8, 9; malis antennisque de nave in navem trajectis, Liv. 30, 10; Trajicit alterno qui leve pondus equo, (i. e. ex equo in equum, neml. som desultor), Propert. 4, 2, 36; men id. 4, 4, 77: super ··· acervos Trajicit immundos ebria turba pedes; cf. Ovid. Fast. 4, 781: per ··· acervos Trajicias celeri strenua membra pede; men Lucr. 4, 426: Et, quocumque oculos trajecimus, omnia ferri; — 2) „bef." om Localiteter (navnl. om Vande): at sætte el. bringe derover, sædv. c. acc., saavel af den oversatte Gienstand, som af Stedet, hvorover den føres, hvf. undert. m. dobbelt Accusativ; - ∾ milites trans flumen, Liv.; cf. id. 21, 26; ∾ legiones in Siciliam, id.; ∾ sese ex regia ad aliquem, Caes. B. C. 3, 112; ∾ legiones, id., exercitum, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 18; ∾ pecuniam in provinciam, Digest.; - quum Trebiam ratibus trajicerent, Liv. 21, 56; ∾ flumina nando, Suet. Caes. 57; men „poet. overf.": Trajicit et fati litora magnus amor, Propert. 1, 19, 12; -

equitum magnam partem flumen transjecit, Caes. B. C. 1, 55; cf. Planc. ap. Cic. Fam. 10, 9 o. 11; men Brut. ibd. 11, 9 o. 13: ∾ se Isaram, o. ∾ se Alpes; - bf. pass.: exercitus Pado trajectus Cremonam, Liv. 21, 56; men ibd. 30: Rhodanum, tantum amnem ··· trajectum; — b) „neutral"; - ad Aethaliam insulam trajecit, Liv. 37, 13; cf. id. 30, 24; ligel. ibd. 2: ne qua classis ex Africa trajiceret; men id. 7, 30, „alleg.": ubi etc., ad nos trajecturum esse illud incendium; — c) endel. ogſ. „medial", Hor. Sat. 2, 3, 28: in cor Trajecto lateris miseri capitisve dolore, (efter at Smerten har kastet sig derpaa); — B) „fig."; 1) „alm.": overforer derfra el. dertil; - ex illius invidia aliquid ··· in te trajicere, Cic. Div. in Caecil. 14; ligel. removere a se (culpam), in alium trajicere, Quintil. 9, 2, 4; men Ovid. Met. 12, 628: arbitrium litis trajecit in omnes, (han overdrog til dem Alle Sagens Kiendelse); — 2) „bes." i d. rhet. Sprog: ∾ verba, (overføre el. omsætte); - vid. Cic. Orat. 69: ne aut verba trajiciamus aperte, quo melius aut cadat, aut volvatur oratio; cf. Quintil. 9, 4, 31: ∾ verba in clausulas; — II) driver el. stikker derigiennem, giennemborer; ogſ. bryder el. trænger derigiennem; - pilum in hostes mittit, atque unum ··· transjicit, Caes. B. G. 5, 44; hvſ. pass.: transjectus scorpione (etslags Skudvaaben), id. ibd. 7, 25; men m. græſt Construction: Pectora trajectus Lynceo Castor ab ense, Ovid. Fast. 5, 709; cf. id. ibd. 2, 110; men ∾ se uno ictu etc., Suet. Oth. 11; ∾ pectus ferro, Liv.; cf. Virg. Aen. 9, 634; - ∾ aliquid acu, Cels.; men trajectus per aurem surculis, Plin. 25, 22; - pars magna equitum mediam trajecit aciem, (brød derigiennem), Liv. 42, 7.

trālātīcius (-tius), 3, ſ. und. translaticius. — Tralles, ium, f.: By i Lydien paa Grændsen af Carien, Cic., Caes., Liv.; - sing. Trallis, is, findes Plin. 5, 29; — B) bf. Trallĭānus, 3: trallianſk, af el. fra Tralles; - vid. Cic. Orat. 70, o. id. Phil. 3, 6; — b) pl. subst. Tralliani, orum, m.: Indvaanerne af Tralles, Cic. Flacc. 22. — trālŏquor (ſ. trans.loquor), qui, v. depon. a.: udtaler el. optæller helt el. til Enden; - trecentis versibus Tuas impuritias traloqui nemo potest, vid. Plaut. Pers. 3, 3, 6. — traluceo, ēre, ſ. und. transluceo.

trāma, ae, f., [rimel. af trameo ſ. transmeo]: de hverandre krydsende Traader i Væven; - vid. Senec. Ep. 90; — b) bf. om Spindelvæven: ipsa per se tenax ratio tramae, Plin. 11, 28; — II) „overſ.", trama figurae: tynd el. mager Figur, Pers. 6, 73; - men som comiſt Udraab, ∾ putridae: Lapperier el. Tøsserier! odl., Plaut. Rud. 5, 2, 37. — trameo, are, ſ. und. transmeo; bf. — trāmes, ĭtis, m.: Tværvei, Sidevei el. Bivei, Fodſti; - domum ire coepi tramite, Plaut. frgm. ap. Varr.; egressus est non viis, sed tramitibus, paludatus, etc., Cic. Phil. 13, 9; ∾ transversi, Liv., occulti, Sall., devii, Suet.; ∾ clivosus, Virg., convexus, id.; — b) bf. „poet.": Vei el. Gang el. Sti; - et facili jam tramite sistam (sc. vos), Virg. Aen. 6, 676; cf. Hor. Sat. 2, 3, 49, o. Ovid. Met. 10, 53; — II) „fig."; A) Vei el. Canal, odl.; - deerrare in alienum tramitem, (komme i Vrangſtruben), Plin. 11, 66; men „alleg.": viam monstravit tramite prono (Epicurus), Qua etc., Lucr. 6, 26; — B) tramites generis, (Sidelinier i et Slægtregiſter); - vid. Gell. 13, 9: non solum generis ipsius tramitibus, sed temporum quoque spatio differre. — tramigro, are, ſ. und. transmigro. — trāmitto, ĕre, ſ. und. transmitto.

tranato, are, ſ. und. transnato. — trāno, (ogſ. trans.no), avi, atum, 1, v. a.: svømmer derover el. derigiennem; - ∾ flumen, Caes.; cf. Virg. Ge. 3, 270; ∾ amnes, Lucr., aquas, Quintil.; - ogſ. ud. acc.: incolumis ad suos tranavit, Liv. 2, 10; cf. Virg. Cul. 214; - ogſ. in pass.: Obsequio tranantur aquae, etc., Ovid. A. A. 2, 181; cf. Virg. l. c. 259; — II) „poet. overſ.": drager el. ſeiler el. flyver el. trænger derigiennem; - ∾ auras, Lucr.; ogſ. per auras, Sil.; ∾ nubila, Virg. Aen. 4, 245; ∾ foramina, Lucr.; ∾ pectus viri (hasta), Sil.; - dog ogſ. Cic. N. D. 2, 9: quod tranat omnia (genus igneum: som giennemtrænger Alt).

*tranquille, adv.: roligen, ſtille, mildt; - qui nihil potest tranquille, nihil leniter ··· dicere, Cic. Orat. 28; hoc, quod datum est vitae, tranquille placideque traducere, id. Tusc. 3, 11; - compar., ∾ mansurus animus inter divina, Senec. Ep. 71; superl., ∾ senuit, Suet. Aug. 2; o. — tranquillĭtas, atis, f.: Rolighed, Stilhed, navnl. Veirets og paa Søen, altſ. Vindſtille el. Havblik, odl.; - tanta malacia atque tranquillitas ··· ut se loco movere non possent (naves), Caes. B. G. 3, 15; cf. Cic. Acad. 2, 31, o. Liv. 26, 11; - ogſ. in pl.; tranquillitates aucupari, (bie paa godt Veir), Cic. Att. 6, 8; - ogſ. lignelſesvis, id. Fin. 5, 8: securitas ··· est animi tamquam tranquillitas; — b) ogſ. „metonym.": Havets Farve i ſtille Veir, Plin. 37, 56; — II) „fig."; A) „alm.": Sielens Ro el. Fred; - in (parte animi) participe rationis ponunt tranquillitatem, id est placidam quietamque constantiam, Cic. Tusc. 4, 5; cf. id. d. Or. 1, 1, o. id. Off. 1, 20; men Tac. Agric. 40: tranquillitatem et otium penitus auxit; — B) bf. „bes."; 1) De Tranquillitate animi: Titelen paa et Skrift af Philoſophen Seneca; — 2) Tranquillitas Tua (Eders Naade): ſild. Titel for de romerſke Keiſere, Eutrop. praef., o. id. 1, 12; — [tranquillus].

1. tranquillo, abl. som adv., ſ. und. tranquillus. — 2. tranquillo, avi, 1, v. a., [tranquillus]: at giøre rolig el. ſtille, at berolige el. ſtille; - ∾ mare oleo, Plin. 2, 102; — II) bf. „fig."; - ∾ vultum alicujus, Plaut. Capt. 1, 2, 21, (bringe det til at ſee fornøiet ud); men tranquillatis rebus Romanis, Nep. Att. 4; - ut aut perturbentur animi, aut tranquillentur, Cic. Top. 26; cf. Hor. Ep. 1, 18, 102: Quid pure tranquillet, honos, an dulce lucellum, etc.

tranquillus, 3; 1) „egenl.": rolig el. ſtille, (navnl. om Havet, om Veiret, odl.); - ut mare, quod sua natura tranquillum sit, etc., Cic. Cluent. 49; cf. Liv. 24, 8: quilibet ··· tranquillo mari gubernare potest; men Ovid. Pont. 2, 7, 8: Tranquillas etiam naufragus horret aquas; - ∾ coelum, (ſtille Luft), Plin.; ∾ dies, id.; ∾ serenitas, Liv. 2, 62; — b) bf. subst. neutr.: Tranquillum est, (Vindſtille, Havblik), Alcedonia sunt circum forum, Plaut. Casin. prol. 26; ligel. in tranquillo, Cic. Off. 1, 24, o. tranquillo, Liv. 31, 23; cf. Senec. Ep. 85: tranquillo, ut ajunt, quilibet gubernator est; - ogſ. in pl.: per tranquilla fluitantes (testudines: paa den glatte Havflade), Plin. 9, 12; — II) „fig."; A) „overſ.", navnl. om Minen, odl.; - ∾ et serena frons, (rolig, tilfreds, odl.), Cic. Tusc. 3, 15; ∾ serenoque vultu, Suet. Aug. 79; — B) „ment.": ſtille, rolig el. beroliget; - si possum tranquillum facere ex irato mihi, Plaut. Cist. a. 3, v. 21; ut appetitus sint tranquilli, etc., Cic. Off. 1, 29; placata, tranquilla, quieta, beata vita, id. Fin. 1, 21; tutae tranquillaeque res omnes, Sall. Catil. 16; ∾ pectore, Lucr.; ∾ senectus, Hor.; men id. Att. 14, 3: tranquillae tuae quidem litterae, (de berette, at der er Fred); - compar., ∾ ceteram plebem facere, Liv. 2, 63; ligel. te tranquilliorem animo esse, etc., Cic. Fam. 4, 5; - ogſ. om Taleren, id. Orat. 52: in transferendis faciendisque verbis tranquillior (Isocrates); - superl., cetera videntur esse tranquilla; tranquillissimus autem animus meus, qui totum istuc aequi boni facit, Cic. Att. 7, 7; cf. id. Pis. 15,

o. Ter. Andr. 3, 5, 14; — b) bf. subst. neutr.; – esse in tranquillo (amorem alicui: være i Sikkerhed, obl.), Ter. Eun. 5, 8, 8; cf. Lucr. 5, 11, om Epicur: Fluctibus e tantis vitam tantisque tenebris In tam tranquillo et tam clara luce locavit; men Liv. 4, 43: in urbe ex tranquillo nec opinata moles discordiarum ··· exorta est; men id. 3, 14: cetera tribuni tranquillo peregere, (i god Ro, uforstyrret); men id. 3, 40: re publica in tranquillum redacta; cf. Plaut. Amph. 1, 2, 16; — not. a: neutr. pl. som adv.; – tranquilla tuens, (med roligt Blik), Val. Fl. 1, 38; — not. b: Tranquillus, i, som romersk Tilnavn, f. und. Suetonius.

trans, praep. c. acc.: over, udover, hinsides; A) med Hensyn paa en Bevægelse; – qui trans mare currunt, Hor. Ep. 1, 11, 27; cf. Plaut. Merc. 2, 3, 19; men trans Rhenum in Galliam transducere, vid. Caes. B. G. 1, 35; arreptum vexillum trans vallum hostium trajecit, Liv. 25, 14; f. ogf. und. trajicio; men Virg. Ecl. 8, 102: Transque caput jace (cineres); trans ripam mittere, vid. Ovid. Met. 9, 114; men Cic. Quint. 3: trans Alpes usque transfertur (Naevius); men liquidum trans aethera vectae (apes, i. e. per aethera etc.), vid. Virg. Aen. 7, 65; — B) med Hensyn paa en hvilende Tilstand; – trans Tiberim hortos aliquos parare, Cic. Att. 12, 19; cf. id. Mil. 27: domino trans ripam inspectante; f. ogf. id. Div. 2, 9, oftere; — II) i Sammensætninger bliver trans uforandret foran Vocaler; – foran Consonanter bliver trans undert. til trā–; vid. trado o. traduco ss. II.; – foran s mister det ordenl. sin Endeconsonant; vid. transilio, transcendo, etc.; — bb) med Hensyn paa Bemærkelsen beder trans i Sammensætninger; a) over el. henover; (traduco, transfigo, etc.); — c) hinsides; (Transalpinus, Transrhenanus, etc.).

trans.ăbĕo, ii, ire, v. a.; (poetisk Ord); I) at gaae ud derover el. derforbi, Val. Fl. 4, 510; ∾ aliquem fuga, Stat.; — II) at gaae derigjennem; bf. om Vaaben: at gjennembore; – Transabiit costas (ensis), Virg. Aen. 9, 432; cf. Sil. 12, 264. — *trans-actĭo, onis, f.; I) Fuldendelse, mundi, Tertull.; — II) i Retssproget: Afgjørelse, Forlig; – de transactionibus, Digest.; o. — transactor, oris, m.: som fuldender, som bringer istand; – ∾ rerum omnium hujuscemodi et administer, Cic. Verr. 2, 28; — [transigo]. — transactus, 3, partic. af transigo. — transădactus, 3, partic. af flgd. — trans-.ădĭgo, ēgi, actum, 3, v. a.: driver derigjennem, gjennemborer, gjennemstikker; – Transadigit costas et crates pectoris ensem, (altf. m. dobbelt acc.), Virg. Aen. 12, 508; men id. ibd. 273: Horum unum ··· Egregium forma juvenem ··· Transadigit costas; men ∾ aliquem ferro el. jaculo, Stat. Silv., Appul.

Transalpibus, adv., [trans, Alpes]: hinsides af Alperne, transalpinsk, men alene Gell. 15, 30. — Trans.alpīnus, 3: som findes hinsides af Alperne, transalpinsk; – ∾ Gallia, Caes., Cic.; ∾ nationes, id.; ∾ bella, id.; — b) bf. pl. subst., Transalpini, orum, m.: Folkene hinsides af Alperne, Transalpinerne, Suet. Caes. 24. — trans.austrīnus, 3, ligesom austrinus: sydlig; – ∾ halitus, Capella. — trans.bĭbo, ĕre, v. a.: uddrikker, tager ind, Coel. Aur.

transcendo, di, sum, 3, v. n. o. a., [trans, scando]: stiger el. skrider derover, overskrider el. passerer; I) „egenl."; A) neutr.; – ∾ in naves hostium, Caes., in Italiam (om Hasdrubal), Liv. 28, 42; ∾ in fines hostium, id. 3, 8; men id. 10, 20: ∾ per Vescinos in Campaniam etc.; — B) act.; – ∾ maceriam, Caes., fossas, id., valles, id., Alpes, Cic., limen, Propert.; ∾ flumen exercitu, Tac. Ann. 4, 44; — II) „fig."; A) neutr.: at gaae over derfra el. dertil, (navnl. i Foredraget); – ∾ ad leviora, Quintil.; cf. id. 4, 1, 79; ligel. ∾ ad majora, Vell.; men ∾ ex minore aetate in majorem, Hygin. ap. Gell. 16, 6; — B) act.; 1) at overskride el. krænke; – ∾ fines juris, Lucr. 3, 60; cf. Liv. 43, 11: qui transcendere festinat ordinem aetatis, naturae, juris gentium, etc.; f. ogf. ibd. 9; ligel. Tac. Ann. 3, 54: si prohibita impune transcenderis; — 2) overgaaer, overtræffer; – At tu transcendes, Germanice, facta tuorum, Sil. 3, 607. — 1.transcensus, 3, partic. af transcendo. — 2.transcensus, us, m., [transcendo]: Stigen el. at stige derover, Bestigen, scalarum, Ammian. 19, 5. — transcīdo, cidi, 3, v. a., [trans, caedo]: gjennemprygler, aliquem loris, Plaut. Pers. 4, 8, in.

†tra[n]scribo, [f. trans.scribo], psi, ptum, 3, v. a.; I) „alm.": overfører skriftligen, omskriver (fra en Bog i en anden); ogf. afskriver; – testamentum in alias tabulas transcriptum (neml. for at forfalskes), etc., Cic. Cluent. 14; cf. id. N. D. 2, 30: ∾ tabulas publicas; ∾ veteres ad verbum, Plin. praef.; ogf. ∾ aliquem, id. 14, 4; cf. Gell. 2, 2; — II) „bef."; A) i Retssproget: skriver el. overfører paa nogens Navn, forskriver el. overdrager (navnl. en Pengefordring el. et Grundstykke) til nogen; – ut in socios ··· nomina transcriberent, Liv. 35, 7; ut eos fundos eodem pretio mulier viro transcriberet, Digest.; — b) „overf." fra Retssproget: at overføre derfra og overgive dertil; – Et tua Dardaniis transcribi sceptra colonis, (patiere)? Virg. Aen. 7, 422; men Ovid. Ib. 191: In te transcribet (Aeacus) veterum tormenta virorum; cf. id. Met. 7, 173; — B) ligel. i Statssproget: overfører el. indsætter i en anden Stand el. Stilling; – ∾ turmas equitum in alas funditorum, Val. Max. 2, 7, 9; men Virg. Aen. 5, 750: Transcribunt urbi matres, etc.; — b) „alleg.": quum te in viros philosophia transcripserit, Senec. Ep. 4; cf. Senec. Thyest. 13: In quod malum transcribor! — C) om Malerier: at copiere; – multum degenerat transcribentium sors varia, Plin. 25, 4; bf. — transcriptĭo, onis, f.: Overdragelse el. Omskrivning, Digest., Gaj. Inst.; o. — transcriptīcius (-tius), 3: hørende til en Overdragelse el. Omskrivning, nomina, ibd. — transcriptus, 3, partic. af transcribo.

trans.curro, curri (ogf. cucurri, Plin., Suet.), cursum, 3, v. n. o. a.; I) løber el. iler el. drager hen derover el. derforbi el. derhen; A) „egenl."; – cito Transcurre curriculo ad nos, etc., Plaut. Mil. gl. 2, 6, 42 flgd.; ligel. ∾ hinc ad forum, Ter. Eun. 4, 6, 25; ∾ praeter oculos (om et Phantom), vid. Ovid. Met. 14, 359; men absol.: transcurrentes, (ved at streife forbi), Caes. B. G. 1, 58; – men impers.; in altera transcursum castra etc., Liv. 25, 39; cf. Ter. Hec. 3, 4, 17: In arcem transcurso opus est···tibi; — B) „fig."; a) „alm.": ilsomt at gaae over dertil el. deri; – ne sine delectu temere et cupide videatur in dissimilem (rem) transcurrisse (translatio), auct. ad Her. 4, 34; cf. Hor. Sat. 2, 2, 82: Hic tamen ad melius poterit transcurrere quondam; – men impers.: praecipiti cursu a virtute descitum, ad vitia transcursum, Vell. 2, 1; — b) „bef." om Tiden: at ile forbi, at forløbe; – vid. Gell. 5, 10, o. Petron. Sat. 136; — II) at løbe el. ile derigjennem, at gjennemløbe, obl.; A) „egenl."; – ∾ per spatium immemorabile, Lucr. 4, 193; men ∾ per geminum tempus (arundo), Sil.; – quum ··· transcucurrisset Campaniam, Suet. Calig. 24; ligel. ∾ coelum (nimbus), Virg. Aen. 9, 111; hyf. pass.: raptim transcursa prima porticu, Appul.; — B) „fig."; a) „alm."; – qui suum cursum transcurrerant, (som saa hurtigen havde fuldendt deres Bane), vid. Cic. Brut. 81; — b) „bef.": i Foredraget let el. flygtigen at berøre; – qui, non ut partem operis transcurrerunt, sed propie libros huic

operi dedicaverunt, Quintil. 9, 3, 89; cf. Senec. Contr. 1, 2: timuit se in narrationem demittere, sed illam transcurrit.

transcursio, onis, f., [transcurro]: Udløbet af et vist Tidsrum; (efterel. Ord); - ∾ decennii, Cod. Just. — 1. transcursus, 3, partic. af transcurro. — 2. transcursus, us, m.; I) „egenl.": Forbifaren, Giennemilen; - consternatus ··· transcursu fulguris, Suet. Aug. 90; avibus per aëra transcursus est, Senec. Qu. N. 2, 7; — II) „fig." om Foredraget: fort Berørelse el. Mindelse af en Gjenstand; - quanto omnia transcursu dicenda sint, Vell. 2, 55; cf. id. 86 o. 99; ligel. in transcursu, (i Forbigaaende), Plin.

Transdānŭbiānus, 3, [trans, Danubius]: hinsides af Donauen, regio, Liv. 40, 58. — transdĭtus, 3, af transdo, f. und. trado. — transduco m. Afledninger, f. und. traduco. — transenna, ae, f., [rimel. at henføre til transeo]; I) oprdl.: en Fletning; df. Slynge el. Line; - Nunc ab transenna hic turdus lumbricum petit etc., Plaut. Bacch. 4, 6, 22; in transenna demissum Victoriae simulacrum, Sall. frgm. ap. Non.; men Cic. d. Or. 1, 35: quasi per transennam aspicere, (ligesom bagved en Line el. et Gitter, odl., altf. i Afstand og flygtigen); — II) df. „fig.": List, Rænke, Svig; - vid. Plaut. Rud. 4, 7, 10 flgd.; ligel. id. Pers. 4, 3, 11: Hunc ego hominem hodie in transennam doctis ducam dolis.

trans.ĕo, ii, ĭtum, ire, v. n. o. a.: gaaer over dertil el. derhen, gaaer derforbi el. derigiennem; I) „egenl."; A) „alm."; a) neutr.; - ∾ ad aliquem, Ter., Cic., o. A.; ∾ ad forum, Ter.; men Caes. B. G. 1, 28: ne ··· e suis finibus in Helvetiorum fines transirent; ∾ in Britanniam, id., per castra, Sall.; men absol.: ut sine maleficio et injuria transeant, Caes. B. G. 1, 9; cf. Liv. 10, 46: pedites equitesque insignes donis transiere ac transvecti sunt; - Mosa ··· in Rhenum transit, Caes. B. G. 3, 10; odor foliorum (ejus pomi) transit in vestes, Plin. 12, 7; ficus ad nos ex aliis transiere gentibus (ere blevne overførte), id. 15, 19; — b) act.; - ∾ Rhenum, Caes., flumen, id., maria, Cic., Hor., forum, id.; ∾ equum cursu, Virg.; men Plaut. Stich. 3, 1, 33: ego per hortum amicam transibo meam (f. ad amicam meam); ∾ Formias, (komme derigiennem), Cic. Att. 9, 3; men ∾ cuspide ilia equi (giennembore), Sil.; cf. Ovid. Her. 3, 126; - men pass.: Rhodanus vado transitur, Caes.; cf. id. B. G. 5, 18, oftere, Liv., Plin.; — B) „bes." om Næringsmidlerne: at gaae igiennem, (d. e. at blive affondrede ved Fordøielse), Varro, Plin. 11, 79, o. id. 23, 22; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": at gaae over til et Parti, odl.; - ∾ ad hostes, Plaut., ad adversarios, Cic.; cf. Caes. B. C. 3, 60; ∾ a patribus ad plebem, Liv. 4, 16; ogf. absol. transire: at gaae over til Fienden, Liv. 1, 27, o. Tac. Agr. 20; — 2) „bes.": ved Forvandling at gaae over dertil, at forvandles dertil; - ille (Phantasos) in humum saxumque undamque trabemque ··· fallaciter ··· transit, Ovid. Met. 11, 642; ligel. ∾ in plures figuras, id. ibd. 8, 730; ∾ in aëra, id.; men ∾ in aestatem (ver), id. ibd. 15, 206; men aqua mulsa longa vetustate transit in vinum, Plin. 22, 52; — b) ogf. om Ordforandringen; - ∾ in praeterita ··· vel in participia, (at formes dertil), Quintil. 1, 6, 26; men id. 1, 11, 3: frequens imitatio transit in mores; — 3) om Tiden; a) neutr.: at gaae forbi el. forover; - quum legis dies transierit, Cic. Att. 7, 7; cf. Caes. B. G. 3, 2, o. id. B. C. 3, 25; men „poet.": transiit aetas Quam cito! Tibull. 1, 4, 27; f. ogf. Tac. Hist. 1, 52, o. id. ibd. 3, 49; — b) act.: at tilbagelægge el. henleve; - transeunt hiemem (securi), Senec. Ep. 20; ∾ spatium juventae, Ovid. Met. 15, 226; ligel. ne vitam silentio transeant, Sall. Catil. 1; cf. id. ibd. 2; ligel. ∾ tribunatus annum quiete et otio, Tac. Agr. 6; — B) „ment."; 1) „alm."; a) neutr.: i sin Mening el. Forestilling at gaae over dertil; - simulando, se transire in eorum sententiam, etc., Liv. 34, 34; men om Senatet: ∾ in alia omnia, (aldeles at forkaste et Forslag), Hirt. B. G. 8, 53; men Coel. ap. Cic. Fam. 8, 13: transierunt huc, (de fattede den Beslutning), ut etc.; - men impers.: transitum est ad honestatem dictorum atque factorum, (man stræb frem til Beviidstheden derom), Cic. Fin. 2, 14; cf. id. Acad. 2, 37: quod quaedam animalis intelligentia per omnia ea permanet et transeat, (giennemtrænger dem); — b) act.: at overskride; - qui etc., ii sine dubio finem et modum transeunt, Cic. Off. 1, 29; ∾ fines verecundiae, id. Fam. 5, 12; - men „poet.": nil transit amantes, (intet undgaaer dem), Stat. Theb. 2, 335; — 2) „bes." el. med Hensyn paa Foredraget; a) i Talen at gaae over til en anden Gienstand; - ∾ ad partitionem, Cic. Inv. 1, 21; ∾ ad alias quaestiones, Quintil.; - impers.: transeatur ad alteram concionem, Liv. 45, 37; — b) korteligen at giennemgaae, let at berøre, Cic. R. Am. 32; cf. Gell. 9, 4; — c) at forbigaae, at lade uberørt; - ut alii transeunt quaedam, (lade nomtalt), Plin. Ep. 8, 21; ligel. ∾ aliquem, id., Quintil.; ligel. transeamus id quoque, id.; men id. 1, 6, 45: ut transeam, quemadmodum vulgo imperiti loquuntur; ogf. ∾ silentio, id.; cf. Cic. Att. 2, 19: equidem malueram, quod erat susceptum ab illis, silentio transire; - ogf. pass.: nec a nobis iste locus transibitur, Quintil.; cf. Plin. Ep. 8, 6.

transĕro, [f. trans.sero], (serui), sertum, 3, v. a.: stikker (noget) derigiennem, ramulum per calicem pertusum, Cato; - men „overf.": transertos alieno in robore ramos (indpodede deri) etc., Stat. — transertus, 3, partic. af transero. — transĕunter, adv. af transiens und. transeo: i Forbigaaende, Augustin., Ammian.

trans.fĕro, tŭli, lātum (ogf. trālatum), ferre, v. a.: fører el. bærer el. bringer el. skaffer derfra og derover el. derhen el. derforbi; I) „egenl."; A) „alm."; - Cadum modo hinc a me huc cum vino transferam, Plaut. Stich. 5, 1, 7; ∾ castra paullo ultra eum locum, Caes., trans Peneum, Liv.; ∾ signa ex statione, Caes.; men ∾ ad se ex his (hortis) omnia ornamenta, Cic. Phil. 3, 12; ∾ in triumphum multa militaria signa etc., Liv. 45, 43; men id. 37, 58: in eo triumpho XLIX coronae translatae sunt, (bleve førte i Procession); — b) ofte ogf. m. Personsobjecter; - Illinc huc transferetur virgo, Ter. Ad. 4, 7, 13; trans Alpes usque transfertur (Naevius), Cic. Quint. 3; cf. id. Sull. 28: ex hoc hominum numero in impiorum partem atque in parricidarum coetum et numerum transferetis (Sullam)? men Hor. Od. 1, 30, 4, til Venus: te ··· Glycerae decoram Transfer in aedem, (begiv dig derhen)! — B) „bes."; 1) i Botaniken: omsætter el. omplanter; ogf. indpoder derfra og derpaa; - quae (semina) transferuntur e terra in terram, ut etc., Varro; cf. Colum. Arb. 20, o. Plin. 19, 60; men Varr. R. R. 1, 40: qua ex arbore in quam transferatur (ompodes), etc.; — 2) overfører skriftligen, skriver i en anden Bog, omskriver; - litterae lituraeque omnes ··· de tabulis in libros transferuntur, Cic. Verr. 2, 77; ligel. id. R. Com. 3: ∾ rationes in tabulas; men versus translati, vid. Suet. Ner. 52; men Cic. Fam. 3, 8: ut de tuo edicto totidem verbis transferrem in meum; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm."; a) bringer andetstedshen, overfører el. forplanter derfra og derhen; - ∾ bellum in Celtiberiam, Caes.; cf. id. B. G. 7, 8: omne ad se bellum translatum; f. ogf. Liv. 3, 68; men Caes. B. G. 6, 13: inde in Galliam translata (disciplina) etc.; — b) overfører til en anden Tid, udsætter el. henskyder; -

vid. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 9; ligel. subito ··· sese in proximum annum transtulit, (overforte el. udsatte sin Ansogning om Præturen dertil), vid. Cic. Mil. 9; — 2) „bes." o. teknisk om Tale og Skrift; a) overfører fra et Sprog i et andet, oversætter; - istum ego locum totidem verbis a Dicaearcho transtuli, Cic. Att. 6, 2; quam (analogiam), proxime ex Graeco transferentes in Latinum, p r o p o r t i o n e m vocaverunt, Quintil.; quod Cicero his verbis transfert, etc., id. 5, 11, 27; cf. id. 7, 4, 4: κατ' ἀντίληψιν etc. Latine ad verbum translatum non invenio; — b) overfører i en anden el. uegenlig Betydning, bruger uegenligen el. overført el. tropisk; - vid. Cic. d. Or. 3, 37, Quintil. 8, 6, 5 flgd., oftere; ligel. Cic. Orat. 25; s. ogs. bes. ibd. 27: illustrant orationem, quasi stellae quaedam, translata verba atque immutata; t r a n s l a t a dico ··· quae per similitudinem ab alia re aut suavitatis aut inopiae causa transferuntur; cf. ibd. 19: verba apertius transferunt; — β) translatum exordium, vid. Cic. Inv. 1, 18; — B) „ment."; - ∾ sermonem alio (til en anden Gienstand), Cic. d. Or. 1, 29; men Hor. Epod. 15, 23: translatos alio maerebis amores; ∾ ab oculis ad animum etc., vid. Cic. Off. 1, 4; men ∾ animum ad accusandum, id. Mur. 22; - navnl. ogs. at henvende el. anvende det ene Begreb paa det andet; quod ab Ennio positum in una re transferri in multas potest, id. Off. 1, 16; cf. id. Acad. 2, 16, oftere; - ∾ culpam in alios, (skyde Skylden derpaa), id.; cf. id. Sest. 38: transferendi in nos criminis causa; men Tac. Ann. 2, 66: ∾ invidiam criminis, (afvende fra sig); - ∾ se totum ad artes componendas, vid. Cic. Brut. 12.

t r a n s.f i g o, xi, xum, 3, v. a.: giennemstikker, giennemborer; - ∾ aliquem gladio per pectus, Liv. 2, 46; men ibd. 6: contrario ictu per parmam uterque transfixus; men transfixo pectore etc., Virg. Aen. 1, 44; - bf. m. græsk Construction: qui hastis corpus transfigi solent, Plaut.; ligel. transfixus pectora ferro (sonipes), Lucan. 7, 528; — II) „poet." ogs.: stikker (noget) derigiennem; - hasta ··· transfixa etc., vid. Virg. Aen. 11, 645; ligel. transfixo sublimia pilo (ora ducis), Lucan. 9, 138.

*t r a n s f ĭ g ū r ā b ĭ l i s, e: som kan forvandles, Tertull.; — t r a n s f ĭ g ū r ā t ĭ o, onis, f.: Forvandling til en anden Gestalt, Plin. 7, 56, Tertull.; o. — t r a n s f ĭ g ū r ā t o r, oris, m.: som forvandler el. omformer; bf. „overf.": ∾ sui, (Hykler el. Hyppokrit), Tertull.; af — t r a n s.f i g ū r o, avi, atum, 1, v. a.: forvandler til en anden Gestalt, omformer el. omgiør; - ∾ in lupum, Plin., in scorpiones, id.; cf. Suet. Ner. 28 o. 46; men Stat. Silv. 2, 7, 78, hedder O v i d i u s, som Forfatter af Forvandlingerne: qui corpora prima transfigurat; men Suet. Calig. 22: aede Castoris et Pollucis in vestibulum transfigurata; — II) „overf." o. lignelsesviis: animos judicum in eum, quem volumus, habitum formare et velut transfigurare, Quintil. 6, 2, 1; men Senec. Ep. 99: nisi in ea, quae didicit, animus transfiguratus est; cf. ibd. 6. — t r a n s f i x u s, 3, partic. af transfigo.

t r a n s.f l ŭ o, xi, 3, v. n.: at flyde el. strømme over; - ∾ sanguis, Plin.; ∾ vina, id.; - men „overf." om Tiden: at forløbe; ∾ dies, Claudian. — t r a n s.f ŏ d ĭ o, fōdi, fossum, 3, v. a.: giennemborer, giennemstikker, Caes. B. G. 7, 82; ligel. Liv. 39, 42: deinde fugienti latus transfodisse; men Tac. Ann. 3, 20: quamquam transfosso oculo, adversum os in hostem intendit; - men m. græsk Construction: pectora duro Transfossi ligno, Virg. Aen. 9, 513.

*t r a n s f o r m ā t ĭ o, onis, f.: Forvandling, Augustin.; o. — t r a n s f o r m i s, e: omformet el. forvandlet, (Proteus), Ovid. Fast. 1, 373; ∾ corpora, id. Met. 8, 871; af — t r a n s.f o r m o, avi, atum, 1, v. a.: omformer, forvandler; - Omnia transformat sese in miracula rerum (Proteus), Virg. Ge. 4, 441; Alecto ··· in vultus sese transformat aniles, id. Aen. 7, 415; in scopulum ··· Transformata (Scylla), Ovid. Met. 14, 73; cf. id. Fast. 3, 515, oftere; — b) ogs. lignelsesviis; - transformari quodammodo (animum) ad naturam eorum, de quibus loquimur, Quintil. 1, 2, 30. — t r a n s.f ŏ r o, are, v. a.: giennemborer; - gladius idem et stringit et perforat, Senec. Benef. 2, 6. — t r a n s f o s s u s, 3, partic. af transfodio.

t r a n s f r ē t ā n u s, 3, [fretum]: som er paa hin Side af Havet, Tertull. — t r a n s f r ē t ā t ĭ o, onis, f.: Sætten el. at sætte over Søen; - vid. Gell. 10, 26; cf — t r a n s f r ē t o, avi, atum, 1, v. n. o. a., [fretum]: sætter over Søen; a) neutr.; - consules ··· quam primum transfretaturi etc., Suet. Caes. 34; cf. Gell. l. c.; — b) act.; - transfretabantur ··· navibus ratibusque, (bleve satte over), Ammian. 31, 4; - men „alleg.": ∾ conversationem vitae sine gubernaculo rationis, Tertull.

t r a n s f ŭ g a, ae, comm., [af flgd.]: som flygter over til Fienden, en Overløber; - ∾ illum etc., Cic. Div. 1, 44; ∾ et fugitivos bestiis objicere, Liv. epit. 51; ∾ et proditores arboribus suspendere, Tac. Germ. 12; — II) „overf." fra Krigssproget: som forlader et Parti, som bliver det utro; - vid. Hor. Od. 3, 16, 23; men Plin. 29, 8: paucissimi Quiritium medicinam attigere, et ipsi statim ad Graecos transfugae; - ∾ mundi, vid. Lucan. 8, 335; men ∾ metalli, (som er bortløben fra et Biergværk), Digest.

t r a n s.f ŭ g ĭ o, fūgi, 3, v. n.: at flygte over til Fienden; - ∾ ad Romanos, Liv. 34, 25; cf. Suet. Ner. 3, Nep., o. A.; men Plaut. Epid. 1, 1, 28, comik: Pol (illa) arma ad hostes transfugerunt; — II) „overf."; - non ab afflicta amicitia transfugere etc., Cic. Quint. 30; s. ogs. Plaut. Mil. gl. 2, 6, 107; bf. — t r a n s f ŭ g ĭ u m, i, n.: at flygte over til Fienden, Desertion; - ut ··· transfugia impeditiora essent levibus ingeniis, Liv. 22, 43; cf. Tac. Hist. 2, 34. — t r a n s.f u l g ĕ o, ēre, v. n.: at skinne el. glindse derigiennem; - transfulgent aureae guttae, Plin. 37, 28. — t r a n s f ū m o, are, v. n.: at ryge el. dampe derigiennem, Sidon.; - men „overf." el. „alleg.": compressae transfumat anhelitus irae, Stat. Theb. 6, 400.

t r a n s f u n c t ō r ĭ u s, 3, [fungor]: som behandles skiødesløst, praecepta, Tertull. — t r a n s.f u n d o, fūdi, fūsum, 3, v. a.: at udgyde el. hælde el. styrte over deri; - ∾ aquam in alia vasa, Colum., arenam liquatam in alias formas, Plin.; - men „medial": sanguis in eas venas transfunditur, (udgyder sig deri), Cels.; — II) „fig."; - libentius omnes meas laudes ad te transfuderim, quam aliquam partem exhauserim ex tuis, Cic. Fam. 9, 14; ∾ omnem amorem in aliquam, id. Phil. 2, 31; men Tac. Ann. 4, 52: non in effigies mutas divinum spiritum transfusum; men Cic. d. Rep. 1, 18: sunt alia (studia) liberiora et transfusa latius, (som udbrede sig videre); bf. — t r a n s f ū s ĭ o, onis, f.: Udgyden el. Udgydelse derfra el. deri; - ∾ aquae, Plin.; men ∾ sanguinis in arterias, (at Blodet udgyder sig deri), Cels.; — II) bf. „overf."; A) i Retssproget; - ∾ debiti in aliam obligationem (Overdragelse), Digest.; — B) forvirret og fordærvelig Sammenblanding, men alene „alleg."; - quam valde eam (gentem) putamus tot transfusionibus coacuisse? Cic. frgm. Or. p. Scaur. — t r a n s f u s u s, 3, partic. af transfundo.

t r a n s.g l ū t ĭ o, ire, v. a.: at nedsluge, sanguinem suum, Veget. — t r a n s g r ĕ d ĭ o r, gressus sum, 3, v. depon. a. o. n., [gradior]; I) „egentl."; A) „alm.": gaaer el. drager el. skrider derover; a) act.; - ∾ pomoerium inauspicato, Cic. Div. 1, 17; ∾ Taurum (montem), id. Fam. 3, 8; ∾ Padum, Liv.; men ∾

amnem Araxem ponte, Tac.; ~ munitionem, Caes.; men id. B. G. 7, 25: hunc e proximis unus jacentem transgressus etc.; men Tac. Ann. 3, 2: ubi colonias transgrederentur; — b) neutr.; - Galli per saltus ignotae antea viae in Italiam transgressi, Liv. 39, 45; men ~ in Corsicam, (drage el. feile derhen), id.; men gens Rheno transgressa, Tac. Ann. 12, 27; Pompejus transgressus ad solis occasum, Plin.; transgressus ad deos Augustus, Vell.; — B) „bcf." ogſ. hos Tac.: at gaae over dertil, at forbinde ſig dermed; - transgredior ad vos, seu etc., id. Hist. 4, 66; ligel. ~ in partes alicujus, id. ibd. 4, 39, o. id. Agric. 7; — II) „overf."; a) act.; - solus M. Marcellum transgressus (overgaaende ham), qui etc., Plin. 7, 25; men Vell. 2, 7: necdum duodevicesimum transgressus annum, (ſom endnu ikke er over 18 Aar); - men id. 2, 108: nulla festinatio hujus viri mentionem transgredi debet; cf. Val. Max. 4, 7, extern. 2; — b) neutr.; - paulatim ab indecoris ad infesta transgrediebatur, Tac. Ann. 3, 66; ogſ. ~ ad aliquem el. ad aliquid, (gaae over dertil i Fortællingen), Val. Max.; — not.: transgressus, 3, m. pass. Bem., har Liv. 10, 27: transgresso Apennino etc.

*transgressio, onis, f.: Overgaaen el. Overgang; - contra ascensum transgressionemque Gallorum etc., Cic. Pis. 33; ~ tua in Germaniam, Mam. Paneg. in Maxim.; — II) „fig."; A) i Rhetoriken; a) ligeſom ὑπέρβατον: Overſkridelſe af Ordenes ſædv. Stilling, Ordenes kunſtige Omſætning, quae verborum perturbat ordinem, auct. ad Her. 4, 32; cf. Cic. d. Or. 3, 54: ~ concinna verborum; ſ. ogſ. Quintil. 9, 1, 4, oftere; — b) Overgang i Talen; - oratori quid est necesse surripere hanc transgressionem? id. 4, 1, 78; — B) ~ legis: Overſkridelſe af en Lov, Brud derpaa, Augustin.; — transgressivus, 3; dſ. i d. ſild. Grammatik, ~ verba: ſom gaae over i det andet Genus, (audeo, ausus sum; gaudeo, gavisus sum, etc.), Diomed.; o. — transgressor, oris, m.: ſom overſkrider el. overtræder en Lov, (ſild. Ord), Arnob., Tertull.; — [transgredior]. — 1. transgressus, 3, partic. af transgredior. — 2. transgressus, us, m., [transgredior]: Overgang, (ſjeld. o. alene in abl.); - in transgressu amnis, Tac. Ann. 11, 10; cf. Sall. frgm. ap. Gell. 10, 26.

transigo, ēgi, actum, 3, v. a., [ago]; I) „egenl.": driver igjennem; - ~ ensem per pectora, Sil. 13, 376; - oftere: gjennemborer med et Vaaben; ~ se ipsum gladio, Tac. Ann. 14, 37; cf. Phaedr. 3, 10; ligel. „poet." om Vaabenet: ~ juvenem (cuspis), Sil.; ~ viscera (ensis), Lucan.; — II) „overf."; A) „alm.": bringer iſtand, fuldender el. fuldbringer, negotium, Cic. Fam. 13, 14; cf. id. Catil. 3, 6; transacta re, (efter at jeg er færdig), Ter. Ad. 2, 4, 22; cf. Cic. d. Or. 2, 4: transactis jam meis partibus; men id. Tusc. 4, 25: quum jam rebus transactis et praeteritis orationes scribimus; men ~ pleraque per se, Liv. 34, 18; cf. Cic. R. Am. 51; men ~ aliquid cum aliquo, Sall. Jug. 29; men Liv. 38, 25: prius de praetoribus transacta res, quae transigi sorte poterat; men Cic. Fam. 14, 4: si etc.; sin ··· transactum est, etc., (hvis Alt er forbi, hvis alt Haab er ude); — B) „bcf."; 1) i Forretningsſproget: ved Underhandling at at afgjøre en Sag, at indgaae Forlig, at blive færdig med nogen; - Postremo inter se transigant ipsi, ut lubet, Ter. Hec. 3, 5, 61; ~ rem cum aliquo, Cic. Cluent. 13; cf. id. Quint. 31; oftere ud. acc., vid. id. R. Am. 39; ligel. id. Verr. 2, 32: qui cum reo transigat, post cum accusatore decidat; - ſaal. ofte c. abl. pretii; cum tutore ··· transigunt HS. ducentis millibus, id. ibd. 1, 54; cf. id. Att. 4, 16: cum privatis non poterat transigi minore pecunia; - transactum negotium, Digest.; — b) „overf." fra Retsſproget, ~ cum re: at blive færdig dermed; - transigite cum expeditionibus, (gjører en Ende derpaa), Tac. Agric. 34; ligel. impers., id. Germ. 19: cum spe votoque uxoris semel transigitur; cf. Quintil. 7, 1, 44; — 2) om Tiden: at bringe tilende, at tilbringe el. henleve; - ~ tempus per ostentationem aut officiorum ambitum, Tac. Agric. 18; cf. Suet. Claud. 10, oftere; men Tac. Germ. 15: non multum venatibus, plus per otium transigunt; ſ. ogſ. Suet. Claud. 12.

transĭlĭo, īvi (Plaut., Plin.), o. ŭi, 4, v. n. o. a., [trans, salio]; I) „egenl.": at ſpringe over derfra og derhen el. deri; - ~ de muro ad nos, auct. B. Hisp. 19; neque transilire ex humilioribus in altiorem navim (poterant), Liv. 30, 25; men ~ per Thraciam etc., (gjennemile), Flor.; — II) „fig."; A) „overf.", ſædv. neutr.: at ſpringe over dertil, d. e. at ſlaae ſig til et Parti, Plin. 29, 5; men ~ ad ea ornamenta, (i. e. anulos aureos: pludſeligen at komme i Beſiddelſe deraf), id. 3, 8; ſ. ogſ. id. 37, 34; — B) „ment.", ſædv. act.; - ~ ante pedes posita („alleg."), Cic. d. Or. 3, 40; men id. Phil. 2, 33: ne ··· rem unam pulcherrimam transiliat oratio; cf. Ovid. Pont. 1, 2, 146: Proxima pars vitae transilienda meae; men Hor. Od. 1, 18, 7: ne quis modici transiliat munera Bacchi, (overſkride det rette Maal, nyde umaadeligen); dſ. — transĭlis, e: ſom ſpringer el. rækker el. naaer hen derover; - ~ palmes, Plin. 17, 35.

transitans, tis, partic. (af inus. transito, ſom intens. af transeo): gjennemreiſende; - lege Julia transitans (per provinciam legatus), Cic. Att. 5, 21. — *transĭtĭo, onis, f.: Overgaaen el. Overgang; - ~ (solis) de eo trigono in aliud signum, Vitruv.; ſ. ogſ. Cic. N. D. 1, 37 o. 39; — II) „overf."; A) Overgang fra det ene Parti til det andet; - ~ sociorum, Liv. 28, 15; ogſ. in pl., id. ibd. 16, oftere; ſ. ogſ. Cic. Brut. 16; — B) Overgangen el. Forplantningen af en Sygdom, en Smitſot el. Smitte; - Multaque corporibus transitione nocent, Ovid. Rem. 616; — C) d. rhetoriſke Overgang i Foredraget, auct. ad Her. 4, 26; — D) Ordenes grammatikalſke Forandring ved Declination og Conjugation, Varr. L. L. 9, 59, Priscian.; — transĭtīvus, 3: overgaaende, verbum, Priscian.; o. — transĭtor, oris, m.: den Forbigaaende, en Vandringsmand; - in pl., Ammian. 15, 2; — [transeo]. — transĭtōrĭe, adv.: i Forbigaaende, leilighedsvis, dicere, Hieronym., considerare, Augustin.; af — transĭtōrĭus, 3, [2. transitus]: forſynet med Gjennemgang el. tjenlig dertil; - ~ domus, Suet. Ner. 31, forum, Lamprid. Al. Sever. 28; — II) „overf.": forbigaaende, kort, momentum, Boëth.

1. transĭtus, 3, partic. af transeo. — 2. transĭtus, us, m., [transeo]; I) „egenl.": Overgang el. Gjennemgang; - ~ fossae, Cic. Tusc. 5, 20; difficile transitu flumen, Caes.; dare transitum Poeno per agros urbesque suas, Liv. 21, 20; cf. Tac. Ann. 15, 10, oftere, o. A.; — B) dſ. „concret.": Stedet til Gjennemgang; - ~ spiritus, (Luftrøret), Plin. 22, 51; ~ auditus, id. 23, 28; — II) „overf."; A) Overgang fra det ene Parti til det andet; - ~ facilis ad proximos et validiores, Tac. Hist. 1, 76; ~ in alienam familiam, Gell. 5, 19; — B) Overgangen fra en Alder til en anden; - vid. Quintil. 11, 3, 28; — C) Overgangen fra en Grad el. Beſkaffenhed til en anden; - ſaal. Quintil. 8, 6, 38: medius quidam gradus, nihil ipse significans, sed praebens transitum; - ogſ. om en Overgang i Farverne, Plin. 35, 11; hyſ. „poet." om Regnbuen, Ovid. Met. 6, 66; ligel. om Tonerne, Quintil. 12, 10, 68; — III) techniſk el. om Talen og Foredraget; A) Overgang, ad alia, Quintil., ad diversa, id.; men id. 9, 4, 50: μεταβολή, id est transitus in aliud genus rhythmi; - ogſ. in pl.; unde venusti transitus fiunt, id. 9, 2, 61; — B) let el.

fort Bevægelse; bf. in transitu: i Forbigaaende; – quae leviter in transitu attigeram, Quintil. 7, 3, 27; nec in transitu tractanda (affectuum natura), id. 6, 2, 2.

trans.jăcio, ĕre, v. a., filb. Biform af trajicio. — transjectio, transjectus, transjicio, f. und. trajectio, etc. — transjŭgātus, 3, [jugum]: overstegen, passeret; – (Athos mons) a Xerxe perfossus transjugatusque est, Mela 2, 2. — trans.jungo, ĕre, v. a.: omspænder, spænder anderledes; – ∾ mulam, Digest.

translapsus, 3, partic., [labor]: som er gleden el. ilet forbi el. derover, c. acc.; – uno Padum translapsa volatu (diva), Claudian. — translātīcĭe (-tie), ogf. trāl., adv.: overfladisk, skiødesløst, exsequi aliquid, Digest.; af — translātīcius (-tius), ogf. trāl., 3, [transfero]; I) i Rets- og Forretningssproget: vedtagen el. brugelig ifølge Overlevering, overleveret el. vedtagen el. sædvanlig; – vetus edictum translaticiumque esse, (altſ. fra de foregaaende Øvrigheder), Cic. Verr. 1, 44, oftere; ∾ jus, Suet. Aug. 10; — II) overf.": sædvanlig el. almindelig; – ∾ more, Phaedr. 5, 7; ∾ funus, (simpel el. ringe Begravelse), Suet. Ner. 33; ∾ et quasi publica officia, Plin. Ep. 9, 37; ∾ verba, Gell.; – men absol.: hoc vero ··· translaticium est, (det er saa gammelt el. forslidt), Cic. Fam. 3, 8; cf. Plin. 10, 41.

translātĭo, ogf. trāl., onis, f., [transfero]; I) „egenl.": Overførelse el. Omsætning; – Sullae et Caesaris pecuniarum translatio a justis dominis ad alienos etc., Cic. Off. 1, 14; ∾ domicilii, (Flytning), Suet. Ner. 9; — b) „bef." ogf. Væxternes Omsætning el. Flytning, ogf. deres Podning, odl., Plin., Colum., Varr. R. R. 1, 41; — II) „fig."; A) „alm.": Overførelse el. Henskydelse paa nogen el. noget; – adolescentem illo loco natum nomen suum isti ad translationem criminis accommodaturum, Cic. Verr. 4, 42; f. ogf. id. Inv. 2, 19, „bef." ogf. Quintil. 3, 6, 23 o. 38 flgd.; — B) „bef."; 1) om Tale og Skrift; a) Overførelse el. Oversættelse af et Sprog i et andet; – sed haec (convinctio) videtur ex *συνδέσμῳ* magis propria translatio, Quintil. 1, 4, 18; — b) et Ords Overførelse til en uegenlig Betydning, Tropen el. Metaphoren, Cic. d. Or. 3, 38, Quintil. 8, 6, 4 flgd.; — 2) i Grammatiken: Bogstavomsætningen, Metathesis, Donat., Diomed.

*translātīvus, 3, i Rhetoriken: overførende, henhørende til en Overførelse, constitutio, Cic., quaestiones, Quintil.; — b) ogf. subst.; – *μετάληψιν*, quam nos varie translativam, transumptivam, transpositivam vocamus, etc., id. 3, 6, 46; o. — translātor, oris, m.: som fører noget over til en anden; – ∾ quaesturae, heder Verres, fordi han som Qvæstor overførte de ham offenligen betroede Penge fra Consulen Carbo til Sulla, Cic. Verr. 5, 58; — II) „overf.": en Oversætter, Hieronym.; — [transfero]. — 1.translatus, (trāl.), 3, partic. af transfero. — 2.translātus, (trāl.), us, m., [transfero]: Bæren el. Føren derforbi, navnl. i Procesſion; – diligentius, quam in tralatu, vestita et auro culta mancipia, Senec. Tranqu. 1; cf. Val. Max. 2, 4, 6.

trans.lĕgo, ĕre, v. a.: giennemlæser el. oplæser, (syngraphum), Plaut. Asin. 4, 1, 5. — trans.lūcĕo, (el. trāl.), ēre, v. n.; I) at skinne el. straale derover; – Usque adeo e speculo in speculum tralucet imago, Lucr. 4, 309; — II) at skinne derigiennem, at være giennemsigtig; – In liquidis translucet aquis, (om den Svømmende), Ovid. Met. 4, 354; men Plin. 37, 67: selenitis ex candido translucet melleo fulgore; – translucens fissura, id., Colum. — trans.lūcĭdus (el. trāl.), 3: giennemsigtig; – ∾ crystallus, Plin.; ∾ color, id., candor, id.; — II) „overf." o. „alleg.": muliebris et luxuriosus (cultus) non corpus exornat, sed detegit mentem; similiter illa translucida et versicolor quorundam elocutio res ipsas effeminat, quae illo verborum habitu vestiuntur, Quintil. 8, praef. 20.

trans.mărīnus, 3: paa el. fra hin Side af Havet, oversøisk, hospes, Plaut., gentes, Liv., legationes, id.; ∾ vectigalia, Cic.; ∾ res, id., Caes.; men ∾ atque adventicia doctrina, vid. Cic. d. Or. 3, 33. — *transmeābilis, e: tienlig til Giennemgang, spatium, Auson.; o. — transmeātōrius, 3: hørende til Giennemgang, giennemgaaende, Tertull.; af — trans.mĕo, (ogf. trāmeo), avi, atum, 1, v. n. o. a.: at gaae el. drage derover el. derigiennem; – ad quem (locum) ciconiae non transmeant, Plin. 10, 41; transmeantibus terra marique ducibus exercitibusque, Tac. Ann. 12, 62; – sole duodecim signa transmeante, Plin. 30, 29; – trama, quod trameat frigus id genus vestimenti, Varr. L. L. 5, 23.

transmigrātĭo, onis, f.: Bortdragen el. Udvandring; bf. „concret": Udvandringssted, Prudent.; af — trans.migro, avi, 1, v. n.: drager el. vender el. flytter derover el. derhen; – ∾ Veios, Liv.; cf. id. 5, 54: aliamve quam urbem quaesituri sumus, quo transmigremus? cf. Suet. Tib. 15; — b) ogf. „overf.": ut vivant et transmigrent (arbores, d. e. kunne flyttes), Plin. 16, 59.

transmissĭo, onis, f., [transmitto]: Sætten el. at sætte derover, Overfart, Cic. Att. 4, 17; ligel. id. Phil. 1, 3: quod ab urbe ea transmissio in Graeciam laudabatur. — 1.transmissus, 3, partic. af transmitto. — 2.transmissus, us, m., [transmitto]; I) Overgivelse el. Overdragelse, (forelaasig o. alene in abl.); – Nunc regnum potitur transmissu patris, Pacuv. ap. Non.; — II) Overfart; – transmissus ex Gallia in Britanniam, Caes. B. G. 5, 13; ligel. ∾ a continenti, id. ibd. 2; cf. Gell. 2, 26.

trans.mitto, (ogf. trāmitto), mīsi, missum, 3, v. a. o. n.; 1) sender el. bringer el. befordrer el. lader gaae derover; A) „egenl."; – Mihi illam ut tramittas, argentum accipias, Plaut. Epid. 3, 4, 27; exercitus ··· transmittitur (sc. trans flumen: bliver sat over), Caes. B. G. 7, 61; ∾ classem in Euboeam ad urbem Oreum, Liv. 28, 5; transmissum per viam tigillum, id. 1, 26; cf. Suet. Calig. 22: super templum Augusti ponte transmisso Palatium Capitoliumque conjunxit; men Tac. Ann. 13, 55: quotam partem campi jacere, in quam pecora et armenta militum aliquando transmitterentur? – ∾ hereditatem filiae fratris, (overlade el. overgive dertil), Plin. Ep. 8, 18; – „poet." ogf. c. infin.; transmittit habere nepoti, Stat.; men Virg. Aen. 3, 329: Me famulo famulamque Heleno transmisit habendam; – ∾ ensem per latus, Senec. Herc. Oet.; men comisk: si etc., per corium ··· Perque os elephanto brachium transmitteres, etc., vid. Plaut. Mil. gl. 1, 1, 28; – ∾ exercitum per fines suos, (lade frit marschere derigiennem), Liv. 21, 24; men imbres non transmittere, (holde Regnen ude), Plin. 16, 19; cf. Plin. Ep. 2, 17; men Tac. Ann. 13, 15, om den Forgiftede: ∾ venenum exsoluta alvo; endel. om en Aabning: ∾ vehem feni, (være stor nok dertil), Plin.; — B) „fig."; 1) at overføre derpaa; – urgere modestiam senatus, eandem vim in me transmittere, (paaføre mig en lignende Nødvendighed), Tac. Ann. 2, 38; ligel. Liv. 21, 20: ∾ bellum in Italiam, (ligesom at slippe løs derpaa); – men ∾ alicui bellum, (overdrage el. overlade), Cic. Manil. 14; cf. ibd. 1; — 2) at lade gaae forbi, at bortlægge el. nedlægge; – ∾ munia imperii, Tac. Ann. 4, 41; men ibd. 16, 12, om Tiden: Junium mensem transmissum; men Senec. Ep. 99, „alleg.": transmittente (animo), quicquid acceperat, (ligesom giennemladende, d. e. forglemmende); — II) at sætte el. gaae el. drage derover, at passere; a)

act.; - ~ maria (grues), Cic.; Iberum Poenos transmisisse, Liv. 21, 20; ~ Euphratem ponte, Tac., fluvium nando, Stat., fossas saltu, id.; - transmittunt campos (equites: gjennemride), Lucr.; cf. Virg. Aen. 4, 151, o. Ovid. Met. 4, 709; - ~ tectum lapide, (kaste derover), Plin.; - pass.: duo sinus fuerunt, quos tramitti oporteret, Cic. Att. 16, 6; transmissus amnis, Tac. Ann. 12, 13; — b) neutr.; - a Leucopetra profectus ··· inde enim tramittebam, etc., Cic. Att. 16, 7, oftere; ~ ex Corsica in Sardiniam, Liv. 42, 7; men id. 21, 5: ~ (sc. classem) ad vastandam Italiae oram; men id. 30, 24, omvendt: naves (nom.) in Africam transmiserunt; - men Vell. 2, 84, ~ ad aliquem: at gaae over til nogen; — B) „fig."; I) at forbigaae, at lade upaaagtet el. uomtalt; - ~ eam sententiam silentio, Tac. Hist. 4, 9; ~ aliquem sine honore et sine mentione ulla, vid. Suet. Vesp. 15; ligel. transmittens ··· quae ipse pateretur, Suet. Calig. 10; — 2) „bcf." om Tiden: at lade gaae hen, at gjennemleve el. tilbringe; - ~ vitam per obscurum, Senec. Ep. 19; cf. Plin. Ep. 9, 6: omne hoc tempus inter pugillares et libellos jucundissima quiete transmisi; ~ vigiles noctes, Stat.; — b) saal. ogs. om en Tilstand; - ut ardorem febrium immotus ··· transmittat, (d. e. overstaaer el. udholder), Plin. Ep. 1, 22; cf. ibd. 8, 11: transmissum discrimen, (den overstaaede Fare); ligel. ~ secessus voluptates, etc., ibd. 6, 4, (at modstaae deres Tillokkelser).

trans.montānus, i, m.: som befinder sig el. som boer hinsides af Biergene; - transmontanos adortus etc., Liv. 39, 2; cf. Plin. 3, 4. — trans-mōtĭo, onis, f., som grammatikalsk Figur: Omsætningen, s. metathesis, Capella, s. metastasis, Aquila Romanus; af — trans.mŏvĕo, (movi), mōtum, 2, v. a.: bevæger el. flytter el. fører over derfra el. derhen; I) „egenl."; - quippe Syria transmotae legiones, Tac. Ann. 13, 35; — II) „fig."; - Labore alieno magno partam gloriam Verbis saepe in se transmovet, qui etc., Ter. Eun. 3, 1, 9.

trans.mūtātĭo, onis, f.: Omsætning el. Ombytning, navnl. Bogstavernes, Quintil. 1, 5, 39; af — trans.mūto, avi, atum, 1, v. a.: forvexler el. ombytter; - transmutans dextera laevis, Lucr. 2, 787; ligel. Transmutat incertos honores (fortuna), Hor. Od. 3, 29, 51.

trans.nāto (ogs. trānato), avi, atum, 1, v. n.: svømmer derover el. derigjennem; oftest absol.; - vid. Caes. B. G. 1, 53, o. Tac. Hist. 4, 66, oftere; men Plin. 6, 31: nec e Tigri pisces in lacum transnatant. — trans.nāvĭgo, are, v. a.: at seile derover el. derigjennem; - ~ angustias maris, Frontin. Strat. 1, 4; ~ tot maria, Sulp. Sev. — transno, are, s. und. trano. — transnōmĭnātĭo, onis, f.: den latinske Benævnelse paa Metonymien, Donat., Diomed.; af — trans.nōmĭno, avi, 1, v. a.: ligesom omnævner, d. e. benævner med et andet Navn; - Septembrem mensem et Octobrem ex appellationibus suis Germanicum Domitianumque transnominavit, Suet. Dom. 13; cf. id. Gramm. 18. — trans.nŭmĕro, are, v. a.: udtæller, auct. ad Her. 4, 50.

Trans.pădānus, 3: som findes hinsides af Pofloden, transpadansk, regio, Plin., Italia, id., coloni, Caes., clientes, Cic.; — b) subst. pl., Transpadani, orum, m.: Folk hinsides af Pofloden, Transpadanerne, Plin. 18, 34, Cic. Att. 5, 2. — transpectus, us, m., [transpicio]: Seen el. at see derigjennem; - Janua quum per se transpectum praebet apertum, Lucr. 4, 273. — transpertūsus, 3, [pertundo]: gjennemstukken, terminus, auct. d. Lim. ap. Goes. — transpĭcĭo, [s. trans.spicio], ĕre, v. a.: seer derigjennem; (for- o. efterel. Ord); - illa, foris quae vere transpiciuntur (sc. per januam), etc., Lucr. 4, 272; per eas membranas sensus, qui dicitur mens, ea, quae sunt foris, transpicit, Lactant. — transplantātus, 3, partic., [planto]: omplantet; bf. „fig.": overført til en anden Klasse, odl.; - ~ dii, (forgudede Væsener), Sedul.

trans.pōno, pŏsŭi, pŏsĭtum, 3, v. a.: sætter el. bringer derover el. over dertil el. derhen; - illam statuam in locum inferiorem transponi suaserunt, Gell. 4, 5; classis laevo amne transposuit militem etc., Tac. Ann. 2, 8; ~ exercitum victorem in Italiam, Justin.; s. ogs. Gell. 6, 9; — b) „bcf." ogs.: omsætter, omplanter, arborem in locum alium, id. 12, 1; ~ brassicam, Pallad.

transportātĭo, onis, f.: Omflytning og Udvandring fra Sted til andet; - ~ istae populorum etc., Senec. Consol. ad Helv. 6; af — trans.porto, avi, atum, 1, v. a.: fører el. bringer el. skaffer el. sætter derover el. over dertil el. derhen; saal. ofte i Krigssproget; - ad onera et multitudinem jumentorum transportandam paulo latiores (naves), Caes. B. G. 5, 1; ~ exercitum in naves impositum in Hispaniam, Liv. 26, 17; cf. Cic. Pis. 20; - ogs. „alm."; ~ pueros in Graeciam, id. Att. 7, 17; men ~ Agrippam in insulam, (deportere), Suet. Aug. 65; - ogs. c. acc. loci; Nec ripas datur horrendas et rauca fluenta Transportare prius, quam sedibus ossa quierunt, Virg. Aen. 6, 327; - hos. ogs. m. dobbelt acc.: ~ exercitum Rhenum, Caes. B. G. 4, 16; cf. id. B. C. 1, 54; - men „overf.", Plin. Pan. 12: Danubius duratus glacie ingentia tergo bella transportat. — transpŏsĭtīvus, 3, [transpono]: hørende til en Omsætning; - μετάληψιν, quam nos varie translativam, transumptivam, transpositivam vocamus, etc., Quintil. 3, 6, 46. — transpŏsĭtus, 3, partic. af transpono. — trans.pungo, ĕre, v. a.: at gjennemstikke; - ~ lienem igneo cautere, Coel. Aur.

Trans.rhēnānus, 3: som findes hinsides af Rhinen, transrhenansk, Germani, Caes. B. G. 5, 2; ~ hostes, Plin. 19, 2, (d. e. Bataverne). — transscendo, ĕre, m. Afledn., s. und. transcendo. — transscribo, ĕre, m. Afledn., s. und. transcribo. — transsĕro, ĕre, s. und. transero. — transsĭlĭo, ire, s. und. transilio. — transspectus, us, o. transspicio, ĕre, s. und. transpectus, transpicio. — transsulto, are, s. und. transulto. — transsumo, ĕre, m. Afledn., s. und. transumo, etc. — transsŭo, ĕre, s. und. transuo.

Trans.tibĕrīnus, 3: som findes hinsides af Tiberen, Martial. 1, 42; — b) pl. subst.; - si nihil conficeretur de Transtiberinis (sc. hortis), vid. Cic. Att. 12, 23. — Transtigrītānus, e, [Tigris]: som findes hinsides af Tigrisfloden, gentes, Ammian. — transtillum, i, n., demin. af transtrum: liden Tværbiælke, Vitruv. 5, 12. — transtĭnĕo, ĕre, v. n., [teneo]: at gaae derigjennem, at tiene til Gjennemgang; - quod commeatus transtinet trans parietem, Plaut. Mil. gl. 2, 5, 58. — transtrum, i, n., [besl. m. θρᾶνος: Bænk, odl.]; I) „alm.": Tværtræ el. Tværbiælke, Plin. 34, 32; - navnl. ogs. i Bygninger: Tværbiælke, (hvorfra Sparrerne, el. canterii, opreises), Vitruv. 2, 1, o. id. 4, 2; s. ogs. Fest. p. 367: transtra ··· ligna, quae ex pariete in parietem porriguntur, etc.; — II) „bcf.": Tværbænk i Skibe, sædv. Rorbænk el. Tofte; - ad transtrum navis, Liv. epit. 89; cf. Cic. Verr. 5, 51, o. A.; ogs. in pl., Caes., Virg., Ovid., o. A.

transulto, [s. trans.sulto], are, v. n., intens. af transilio: springer derover; - ~ in recentem equum ex fesso, vid. Liv. 23, 29. — †transūmo, [s. trans-.sūmo], ĕre, v. a.: at tage el. føre over, at tage paa sig; - ~ hastam laeva, Stat.; ~ mutatos cultus,

id.; df. — **transumptĭo**, onis, f.: Overføren el. Overførelse; men alene som Oversættelse af *μετάληψις*, Quintil. 8, 6, 37; o. — **transumptivus**, 3: overførende; vid. Quintil. 3, 6, 46, und. transpositivus. — **transŭo**, [f. trans.suo], ŭi, ūtum, 3, v. a.: giennemstikker; - ∾ exteriorem partem palpebrae acu, Cels.; ∾ mediam partem subulo, Colum.; ∾ exta verubus, Ovid. Fast. 2, 363. — **transutus**, 3, partic. af frgd.

transvădātus, 3, [vado]: som man er gaaen el. kommen over el. forbi; df. „alleg.": ∾ scopuli quaestionum, Hieronym. — **trans.vārĭco**, are, v. n.; df. ∾ prioribus pedibus, (have udabstaaende Forben), Veget. — **transvectĭo**, (el. travectio), onis, f., [transveho]; I) „alm.": Føren el. Bringen derover; - ∾ immanium saxorum, Plin. Pan. 51; — b) Overfart derover; - ∾ Acherontis, Cic. Tusc. 1, 5; — II) „bef." o. „publicistisk": Riddernes Optog og Mønstring for Censor, sild. ogs. for Keiseren; - vid. Suet. Aug. 38: equitum turmas frequenter recognovit ··· reducto more transvectionis, etc.; (cf. Liv. 9, 46, Plin. 15, 5, Val. Max. 2, 2, 9, o. A.). — **transvectus**, 3, partic. af flgd.

trans.vĕho, (el. trāveho), xi, ctum, 3, v. a.; I) „egenl.": fører el. bringer derover el. derhen; A) „alm."; - quid militum transvexisset, Caes. B. C. 3, 29; ∾ exercitum in Britanniam, Suet.; men Liv. 21, 47: ut Hispanos inflati transvexerint utres; men Plin. 3, 22: navem Argo humeris transvectam Alpes, (at det blev baaret derover); — b) „medial.", **transvehor**: drager (rider, seiler) el. gaaer el. kommer derover el. derforbi; - navibus in Africam transvecti, Sall. Jug. 18; cf. ibd. 28: legiones ex Sicilia in Africam transvectae; s. ogs. Liv. 32, 16; men Tac. Agric. 37: transvectae (sc. equo) ··· a fronte pugnantium alae, etc.; men „poet.": Transvehitur Tuscos, Apenninusque volatu Stringitur, Claudian.; — B) „bef.": fører i Triumph; - arma spoliaque ··· carpentis transvecta, Liv. 39, 7; men Flor. 2, 12: primus dies signa tabulasque, sequens arma pecuniasque transvexit; — b) „medial." ogs. navnl. om de romerske Riddere: i Optog og til Mønstring at ride forbi Censor; - institutum ··· ut equites Idib. Quintil. transveherentur, Liv. 9, 46; cf. Suet. Aug. 38, Val. Max. 2, 2, 9, o. A.; — II) „overf." o. „medial." om Tiden: at gaae forbi; - abiit jam et transvectum est tempus, quo etc., Tac. Hist. 2, 76: transvecta aetas, id. Agric. 18.

transvēna, ae, m.: Nyankommen, Fremmed, Tertull.; af — **trans.vĕnĭo**, ire, v. n.: at komme derover el. derhen, Tertull. — **trans.verbĕro**, avi, atum, 1, v. a.: giennemstikker el. giennemborer; - quum praeclara bestia venabulo transverberatur (neml. paa Arena), Cic. Fam. 7, 1; cf. Virg. Aen. 11, 667; men id. ibd. 10, 336: illa (hasta) volans clypei transverberat aera; - transverberatus in utrumque latus, Tac. Hist. 1, 42; men ∾ aëra volitando, (om Fuglene), Appul. — ***transversārĭus**, 3: som ligger paa tværs, tigna: Tværbiælker, Caes. B. C. 2, 15; - ligel. absol.: **transversaria**, orum, n., (sc. tigna), Vitruv. 8, 7; — **transverse**, adv.: paa tværs el. skraaligen, Cels.; ∾ describere horas in columella, Vitruv.; o. — **transversim**, adv.: = frgd., Tertull.; af — **transversus**, 3, partic. o. adj. af flgd.

trans.verto (-vorto), ti, sum, 3, v. a.: at vende el. rette over derpaa el. derhen; (som verb. fin. eftercl.); - ut defensio in accusationem transverteretur, Appul.; — b) ogs. „overf.": at afvende, Tertull.; - ∾ inimica, (opp. praestare, quae sunt bona), Arnob.; — II) partic. **transversus** (-vorsus), ogs. **trāversus** (-vorsus), 3, som adj.; A) „egenl.": som er vendt el. rettet derover el. derhen; df. sædv.: som gaaer el. ligger tværs derover, paa tværs, skraaliq, obl.; - una lata via perpetua, multis transversis (med mange Tværgader), Cic. Verr. 4, 53; ∾ tramites, Liv., limites, id.; ∾ fossas viis praeducit, Caes. B. C. 1, 27; cf. id. B. G. 2, 8; men contra mare transversum vallum, id. B. C. 3, 63; men duo tigna transversa injecerunt, id. ibd. 2, 9; Transversosque volare per imbres fulmina cernis, Lucr. 2, 213; cf. id. 6, 189; ∾ foro ambulare, Cic. d. Or. 3, 33; taleae ne plus quatuor digitos transversos emineant (fire Tværfingre), Plin. 17, 29; df. ordsprogvis: si ··· tu ex isto loco Digitum transversum ··· excesseris, (en Fingers Bred), Plaut. Aul. 1, 1, 17; s. ogs. und. digitus; cf. Cic. Att. 13, 20: in omni vita a recta conscientia transversum unguem non oportet discedere; - ∾ calamus, vid. Hor. A. P. 447; ∾ mons ut sulcetur (paa tværs), Colum.; ∾ specula, (opp. obliqua), Plin.; — 2) neutr. absol.; - Non prorsus, verum ex transverso cedit, quasi cancer solet, Plaut. Pseud. 4, 1, fin.; ligel. ex transverso (vacefit locus), Lucr. 6, 1016; in transversum positae arbores, Plin.; per transversum aratione iterata, id.; - transversum secans (aqua), Frontin.; men „poet." in pl.: Mutati transversa fremunt (venti), Virg. Aen. 5, 19; ligel. transversa tueri, id. Ecl. 3, 8, o. A.; — B) „fig." o. „alleg."; - cujus in adolescentiam transversa incurrit misera fortuna rei publicae, Cic. Brut. 97; ligel. Senec. Ep. 8: quum coepit transversos agere felicitas; ligel. quum transversum vi sua judicem ferat (orator), Quintil. 10, 1, 110; cf. Plin. 9, 31; — 2) neutr. absol.; - de transverso: uformodenligen el. uventet, Cic. Att. 15, 4, o. auct. ad Her. 4, 10; quod non exspectes, ex transverso fit, Petron. Sat. 55.

trans.vŏlĭto, are, v. intens. a.: at flyve el. trænge derigiennem; - clausa domorum Transvolitant (voces), Lucr. 1, 355. — **trans.vŏlo**, (el. trāvolo), avi, atum, 1, v. a. o. n.: at flyve derover el. ud derover; - ∾ Pontum (grues), Plin.; cf. id. 10, 41: perdices non transvolant Boeotiae fines etc.; — II) „fig."; A) „overf.": ilende at drage el. komme el. stige el. passere derover el. derhen; a) act.; - si etc., num etiam Alpes poteram transvolare? Asin. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 31; ∾ vela navium (om Marsvinet: at flyve op derover), Plin.; dum transvolat aures (vox), Lucr. 4, 563; cf. ibd. 606; men „alleg.": Importunus enim transvolat aridas Quercus (Cupido), Hor. Od. 4, 13, 9; — b) neutr.; - transvolat inde eques (collect.) in alteram partem, etc., Liv. 3, 63; ligel. om Vandets hurtige Løb, Plin. 5, 10; men Plaut. Epid. 1, 1, 33, comisk: Transvolaverunt ad hostes (arma); — B) „ment."; - illa Sallustiana brevitas ··· audientem transvolat, Quintil. 4, 2, 45; cf. Hor. Sat. 1, 2, 108: Transvolat in medio posita et fugientia captat; men Plin. 7, 10: cogitatio animum subito transvolans, (som giennemfarer Sielen). — **trans.volvo**, ĕre, v. a.: opruller el. giennemblader, annalium millia, Prudent. — **transvōrātĭo**, onis, f.: Nedslugen, Opslugen; df. „concret": Svælget, Coel. Aur.; af — **trans.vōro**, avi, 1, v. a.: nedsluger el. opsluger, Arnob.; - ogs. „overf.": tilsætter el. fortær, universas opes, Appul. — **transvorto**, transvorsus, s. und. transverto.

trapētus, i, m., *τραπητός*: Oliepressen, Cato, Virg. Ge. 2, 519, Plin. 15, 60; — bb) hertil høre endnu Biformerne; a) **trapētum**, i, n., *τραπητόν*, Colum. o. Digest.; — b) pl. **trapētes**, um, m., *τράπητες*, Varro, Cato. — **trăpēzīta**, ae, m., *τραπεζίτης*, ligesom mensarius: en Vexelerer; - Sequere me, viaticum ut dem hinc a trapezita tibi, Plaut. Capt. 2, 3, 89; cf. id. ibd. 1, 2, 90, oftere. — **trăpēzŏphŏron**, i, n., *τραπεζοφόρον*, (som bærer Bordet, en Bordfod; df. sædv.): Billedstotte el. andet Kunstværk, hvorpaa

Borbet hviler, Digest. — Trāpēzus, untis, f., Τραπεζοῦς: By i Pontus, (hod. Trebisonde), Mela 1, 19, Plin. 6, 4, Tac. Ann. 13, 39, o. id. Hist. 3, 47.

Trăsĭmēnus, (Trasym.), i, m., lacus, ogſ. absol. Trasimenus: Sø i Etrurien, (hod. Lago di Perugia), navnkundig af Hannibals Seier over Romerne; - vid. Liv. 22, 4 flgd., Flor. 2, 6, Cic., o. A.; — B) bſ. 1) Trasimēnus, 3: traſimeniſk; - ∾ litora, Ovid. Fast. 6, 765; — 2) Trasimēnicus, 3: = frgd.; - ∾ strages, Sidon. — travĕho, ĕre, o. travectio, f. und. transveho, etc. — trāvĭo, are, v. n., [trans, via]: gaaer el. trænger igiennem; - foraminibus liquidus quia traviat ignis, Lucr. 6, 348; (al. travolat). — travolo, are, f. und. transvolo.

trĕbācĭter, adv., [trebax]: haardnakket, Sidon. — Trĕbātius, i, m., C. Testa: romerſk Retslærd, hvem Cicero tilegnede ſine Topica; f. ogſ. Cic. Fam. 7, 5 flgd., oftere, ogſ. Hor. Sat. 2, 1, 4 o. 78, (hvor han kaldes doctus), ligeſom hans Responsa ofte citeres af de Retslærde; f. ogſ. Gell. 6, 12, o. A. — trĕbax, ācis, adj., [ctr. af τριβακός]: forſlagen el. ſnu; superl., ∾ senex, Sidon. — Trĕbellius, a: romerſk Slægts- og Perſonsnavn; vid. Cic. Phil. 10, 10, oftere; - Trebellius Pollio: romerſk Hiſtorieſkriver i Begyndelſen af d. fierde Aarh.; vid. Vopisc. Aurel. 2; — B) bſ. 1) Trĕbellĭcus, 3, vinum, (der benævnes efter en vis Trebellius), Plin. 14, 8; — 2) Trĕbellĭānus, 3: benævnt efter en Conſul Trebellius (und. Nero); - ∾ senatusconsultum de fideicommissariis, Digest.

1. Trĕbĭa, ae, f., ὁ Τρεβίας (sc. ποταμός, hvf. ogſ. Trebia undert. ſom m. hos Sil.): en af Hannibals Seier over Romerne navnkundig Flod i Overitalien, Liv. 21, 52 flgd., Flor. 2, 6, Sil., o. A. — 2. Trĕbĭa, ae, f.: liden By i Umbrien, (hod. Trevi), Arnob.; — B) bſ. 1) Trĕbĭānus, 3, dii, Arnob.; — b) pl. subst. Trebiāni, orum, m.: Indvaanerne af Trebia, Suet. Tib. 31; — 2) Trĕbĭātes, um, m.: Indvaanerne af Trebia, Plin. 3, 19. — Trĕbōnĭus, a: romerſk Slægts- og Perſonsnavn, hvoraf mærkes; 1) C. Trebonius: Cæſars Legat i Gallien, en Ven af Cicero, Caes. B. G. 5, 24, oftere; - et Brev fra ham til Cicero haves ap. Cic. Fam. 12, 16; - om hans Ombringelſe ved Dolabella ſ. Cic. Phil. 11, in., o. Vell. 2, 69, o. A.; — 2) C. Trebonius: Fader til den Forſtnævnte, Cic. Phil. 13, 10.

Trēbŭla, ae, f.; I) By i Campanien, Liv. 23, 39; — B) bſ. Trēbŭlānus, 3, ager, Liv. 23, 14; — bb) bſ. subst.; a) Trebulanum, i, n.: Landgods ved Trebula, Cic. Att. 5, 2; — b) pl. Trebulani, orum, m., m. Tilnavnet Balinienses: Indvaanerne deraf, Plin. 3, 9; — II) By i d. Sabinſke, hvis Indvaanere: Trebulani Mutuscaei, Plin. 3, 17; - hertil hører: Trebulanus ager, Cic. Agr. 2, 25, o. id. Fam. 11, 27; — III) en anden By i d. Sabinſke, hvis Indvaanere: Trebulani Suffenates, Plin. 3, 17.

trĕcēnārĭus, 3, num.: trehundredfold; - trecenariae appellantur vites etc., quod jugerum trecenas amphoras reddat, Varr. R. R. 1, 2; af — trĕcēni, (terceni, Eumen.), ae, a, num. distr., [tres, centum]: hver trehundrede, trehundrede til el. paa hver; - ∾ equites in singulas legiones etc., Liv. 8, 8; ∾ numi in capita Romana, id. 22, 52; — II) „overſ."; A) f. trehundrede; - vivere quosdam trecenis annis, Plin. 8, 10; — B) f. et ubeſtemt ſtort Tal; vid. Hor. Od. 2, 14, 5. — *trĕcentēni, ae, a, num. distr.: = frgd.; - ∾ pedes, Colum.; o. — trĕcentēsĭmus, 3, num. ord.: den trehundredeſte; - ∾ annus, Cic., Liv.; af — trĕcenti, (ogſ. tricenti, Colum.), ae, a, num. card., [tres, centum]: trehundrede, numi, Plaut., milites, Liv.; ad trecentos fortissimos viros (trucidare), vid. Cic. Phil. 3, 4; Trecenta debet Titius (sc. sestertia), Martial. 4, 37; - men om et ubeſtemt ſtort Tal, Hor. Od. 3, 4, 79; cf. Catull. 9, in.: Antistans mihi millibus trecentis; bſ. — trĕcentĭes, (ogſ. tricenties, Martial. 3, 22), adv.: trehundredegange, Catull. 29, 15. — trĕchĕdipnon, τρεχέδειπνον, (ſom løber til Maaltidet): etſlags let Dragt, ſom bares af Snyltegæſter, Juvenal. 3, 67, (schol.).

trĕdĕcĭes, adv.: trettengange; - HS. tredecies (el. sestertium tredecies, f. und. sestertium), Cic. Verr. 3, 80; af — trĕdĕcim, (tresdecim, Frontin.), num. card. indecl., [tres, decem]: tretten; - tredecim captis navibus, decem demersis, Liv.; centum tredecim senatores, Tac. Hist. 5, 19; (derfor ogſ. decem et tres, Cic. R. Am. 7). — treis o. tris, f. und. tres.

trĕmĕbundus, 3, [tremo]: zittrende, bævende, Lucr. 1, 96; tremebunda ··· pulsare cruentum Membra solum, Ovid. Met. 4, 133; ∾ voce, auct. ad Her. 3. 14; - compar., effetae tremebundior ubere porcae (cucumis), Colum. (poëta) 10, 396. — trĕmĕfăcĭo, fēci, factum, 3, v. a., [tremo]: bringer til at bæve el. zittre el. ryſte, ryſter ſtærkt; (poetiſk Ord); - Annuit, et totum nutu tremefecit Olympum (Juppiter), Virg. Aen. 10, 115; cf. id. ibd. 6, 804, ogſ. Cic. (poëta) Div. 1, 11; - bſ. ogſ. in partic. perf.; Nec folia hiberno tam tremefacta Noto, etc., Propert. 2, 7, 72; ligel. Et tremfacta solo tellus (Jove dicente), Virg. Aen. 10, 102; cf. id. ibd. 2, 228. — trĕmendus, 3, f. und. tremo. — trĕmesco, ĕre, f. und. tremisco.

trĕmĭpes, ĕdis, adj., [tremo, pes, m.]: med zittrende Fødder, anates, Varr. ap. Non.; (ſkulde efter Freund. hede remipedes: med aareformede Fødder). — trĕmisco, ĕre, v. inch. n. o. a., af tremo: at bæve el. zittre el. ryſte; - plaustris concussa tremiscunt Tecta viam propter, Lucr. 6, 347; cf. Virg. Aen. 5, 694; men Ovid. Met. 14, 214: omnemque tremiscens Ad strepitum; - ogſ. c. acc., Virg. Aen. 3, 648, o. ibd. 11, 403; men m. Objectsſætning, id. ibd. 12, 916: Cunctaturque metu, telumque instare tremiscit; men m. Relativſætning, Stat. Theb. 9, 535. — trĕmis, issis, m., [analog m. semis, af tres o. as], i d. ſild. Keiſertid ſom Mønt, ∾ aureus: en Trediedel af en aureus (el. af en Ducat), Lamprid. Al. Sev. 39, Cod. Just.

trĕmo, ŭi, 3, v. n. o. a., τρέμω: at være i en zittrende Bevægelſe, at bæve el. ryſte; ogſ. at zittre el. bæve (el. frygte) derfor; 1) neutr.; - totus ··· Tremo horreoque, postquam etc., Ter. Eun. 1, 2, 3; cf. Cic. Acad. 2, 15: si qui tremerent et exalbescerent ··· objecta terribili re extrinsecus; ogſ. ∾ animo, id., Senec. Agam.; cf. toto pectore trementem etc., Cic. Tusc. 4, 22; men Et corde et genibus tremit, Hor. Od. 1, 23, 8; - ogſ. m. græſk Conſtruction; tremis ossa pavore, id. Sat. 2, 7, 57; cf. Virg. Ge. 3, 84, o. Lucr. 3, 488; — b) m. Tingsſubjecter; - ∾ membra, Plaut., genua, Senec. Ep.; ∾ artus, Virg., humeri, id.; tremente ore, Hor. Epod. 5, 11, Ovid.; ∾ aequor, Ovid.; cf. Hor. Od. 3, 27, 23; men Enn. Ann. 7, 61: Africa terribili tremit horrida terra tumultu; cf. Ovid. Fast. 4, 267: longo tremuit cum murmure tellus; f. ogſ. Virg. Aen. 1, 212, o. ibd. 11, 645; ligel. ∾ vela, (flagre), Lucr.; — II) act., (ofteſt „poet."); - vid. Hor. Od. 3, 21, 19; ligel. ∾ offensam Junonem, Ovid. Met. 2, 519; ligel. Virg. Aen. 8, 296: Te Stygii tremuere lacus, te janitor Orci; - dog ogſ. Liv. 23, 27: virgas ac secures dictatoris tremere atque horrere; — III) bſ. partic. tremendus, 3, ſom adj.: frygtelig, ſkrækkelig; - ∾ rex, (i. e. Pluto), Virg. Ge. 4, 469; ∾ Chimaera, Hor. Od. 4, 2, 15; ∾ cuspis, id. ibd. 4, 6, 7; ∾ oculi, Ovid. Met. 3, 577; ∾ monita Carmentis, Virg. Aen. 8, 335; men tigris, animal velocitatis tremendae, Plin. 8, 25.

trĕmor, ōris, m., [tremo]: Zittren, zittrende Bevægelse, Bævelse el. Rystelse, obl.; - ut terrorem ··· pallor et tremor ··· consequatur, Cic. Tusc. 4, 8; tamen id, quod dixit, quanto cum pudore, quo tremore et pallore dixit? id. Flacc. 4; tremor occupat artus, Ovid. Met. 3, 40; cf. Virg. Aen. 2, 121, o. Hor. Ep. 1, 16, 23; - ogs. personificeret, Ovid. Met. 8, 790: Pallorque Tremorque; — b) ogs. om Ting; - ∾ (ignium), Lucr. 5, 587; - ∾ terrae, (Jordskælv el. Jordrystelse), Tac., Plin. Ep.; ogs. absol., Lucr. 6, 286: Inde tremor terras graviter pertentat, etc.; ligel. tremores, Plin., Ovid.; - men tremores: Rystelse, (som Legemssvaghed), Plin. 24, 24; — II) „overf." o. act., ligesom terror: hvad der indjager Skræk, en Skræk el. Rædsel; - Silvarum ··· tremor (Cacus), Martial. 5, 65; Hermes turba sui tremorque ludi, id. 5, 24.

trĕmŭle, adv.: zittrende; - ∾ resultantes plumulae, Appul.; af — trĕmŭlus, 3, [tremo]: zittrende, bævende, rystende; navnl. af Alderdom el. Svagelighed; - ∾ anus, Plaut.; ligel. Incurvus, tremulus, etc., Ter. Eun. 2, 3, 45; tremulasque manus annisque metuque Tendit (anus), Ovid. Met. 10, 414; cf. Plin. 14, 28; men id. 20, 75, oftere, ere tremuli (sc. homines: som lide af Rystelse el. af den rystende Syge); men ∾ anni, Propert., o. ∾ tempus, Catull., (da man ryster af Ælde); cf. Ovid. Met. 15, 212; - ofte ogs. om Ting; Ut mare fit tremulum, tenui quum stringitur aura, Ovid. Her. 11, 75; ∾ arundo, id., canna, id.; ∾ flamina, Cic. (poëta), o. Virg.; ∾ jubar ignis, Lucr., lumen, Virg.; ∾ motus, Lucr., horror, Propert.; men Cic. (poëta) Div. 1, 8: Haud modicos tremulo fundens e gutture cantus (fulix); - neutr. tremulum, ogs. som adv., Martial. 14, 203; — II) „overf." o. act.: som foraarsager Zittren el. Rystelse; - ∾ frigus, Cic. Arat. 68.

trĕpĭdanter, adv., [trepido]: uroligen, ængsteligen; - ∾ effatus etc., Suet. Ner. 49; compar., ∾ timidiusque agere omnia, Caes. B. C. 1, 19. — trĕpĭdārĭus, 3, [trepidus], alene om Heften: som gaaer i Trav, travende; - equos ··· trepidarios militari verbo tottonarios etc., Veget. — trĕpĭdātĭo, onis, f., [trepido]: zittrende Bevægelse, navnl. synlig Uro og Ængstelighed, Forstyrrelse el. Forvirring; - numquae trepidatio? numqui tumultus? etc., Cic. Dejot. 7; necopinata res plus trepidationis fecit, quod etc., Liv. 3, 3; cf. Vell. 2, 124; ∾ fugaque hostium, Liv.; cf. id. 2, 46 o. 53, oftere; men per trepidationem, (i sin Angest), Tac. Ann. 11, 38; - ∾ nervorum, (deres Zittren), Senec. — trĕpĭde, adv. af trepidus: forstyrret, forvirret, uordenligen, navnl. ogs. med synlig Ængstelse el. Frygt; - ∾ concursans etc., Phaedr. 2, 5; ∾ relictis castris, Liv. 7, 11; men Suet. Ner. 23: quam trepide anxieque certaverit, etc.

trĕpĭdo, avi, atum, 1, v. n. (o. a.): at være i en zittrende el. urolig Bevægelse, at være forstyrret el. forvirret; - Ut ille trepidabat! ut festinabat miser! Plaut. Casin. 2, 7, 9; cf. Ter. Ad. 3, 2, 25, Sall. Catil. 31, oftere, Caes. B. G. 5, 33, o. Hor. Sat. 2, 6, 114; men Liv. 23, 16: dum in sua quisque ministeria discursu trepidat ad prima signa; ligel. ∾ in acie instruenda, id. 44, 38; men Virg. Aen. 4, 121: Dum trepidant alae, etc.; Corde suo trepidat, etc., Enn. Ann. 4, 7; men Plaut. Epid. 1, 1, 58: nescio edepol, quid tu timidu'es, Trepidus, etc.; ligel. veluti pueri trepidant, etc., Lucr. 2, 54; cf. id. 6, 595, o. Hor. Od. 2, 19, 5; ligel. ∾ metu falso, Ovid.; men Hor. Od. 3, 29, 31: si mortalis ultra Fas trepidat, etc.; - ogs. impers.: totis trepidatur castris, Caes. B. G. 6, 37; cf. Flor. 2, 2; — b) ogs., ligesom tremo, c. acc.: at være i Uro el. Frygt for noget, („poet." o. sieldn.); - Et motae ad lunam trepidabis arundinis umbram, Juvenal. 10, 21; cf. id. 8, 152; ligel. Senec. Herc. Oet. 1058: trepidant lupos (damae); - ligel. „poet." c. inf., Virg. Aen. 9, 114: Ne trepidate, meas, Teucri, defendere naves! - ligel. „poet." m. flgd. ne, Juvenal. 1, 97, o. id. 14, 64; — c) ogs. at mærke hos Tingssubjecter; - vid. Lucr. 2, 964, o. Hor. Ep. 1, 10, 21; ligel. id. Od. 2, 3, 11: obliquo laborat Lympha fugax trepidare rivo; cf. id. ibd. 4, 11, 11; men trepidantia consulit exta, (bævende), Ovid. Met. 15, 576; cf. id. ibd. 1, 506; men c. inf., vid. Hor. Od. 2, 4, fin.: Cujus octavum trepidavit aetas Claudere lustrum.

*trĕpĭdŭlus, 3, demin.: noget zittrende el. ængstelig; - ∾ pulli circumstrepere, Gell. 2, 29; af — trĕpĭdus, 3, [rimel. beſl. m. τρέπειν, i. e. vertere: vende el. slaae paa Flugt]: urolig, ængstelig, bevæget, apes, Virg.; cf. id. Aen. 7, 638, o. id. ibd. 9, 233; - qui omnes trepidi improviso metu, etc., Sall. Jug. 97; cf. Liv. 2, 24: curia maesta et trepida ancipiti metu et ab cive et ab hoste; - ogs. c. gen.: Illae (apes) intus trepidae rerum etc., Virg. Aen. 12, 589; ligel. trepidi rerum suarum, Liv. 5, 11, o. id. 36, 31; men Tac. Ann. 6, 21: trepidus admirationis et metus; — b) ogs. om Ting og om Begreber; - ∾ unda, Ovid. Met. 12, 279, o. ∾ aënum, Virg. Ge. 1, 296, (kogende, skummende); ∾ venae, (zittrende), Ovid.; ∾ motus, id., terror, Lucr., tumultus belli, id.; in re trepida, Liv.; ligel. in pl.: in trepidis rebus, (i stor Fare), id.; cf. Hor. Od. 3, 2, 5, o. A.; men Sall. Jug. 91: quae postquam oppidani cognovere, res trepidae, metus ingens, malum improvisum; men incerta et trepida vita, Tac.; ∾ nuncius, (som forkynder en Fare), Justin.; ligel. trepidae litterae, Curt. 7, 1. — trĕpondo, neutr. indecl., [tres, pondus]: tre Pund; - ∾ ejusdem radicis, Scribon.

tres, (ogs. treis o. tris), tria, num. card., τρεῖς, τρία: tre el. trende; - duas aut tres minas etc., Plaut.; cf. Lucr. 5, 94 flgd.; fundos decem et tres etc., Cic. R. Am. 7; men comisk: trium litterarum homo, (i. e. fur), vid. Plaut. Aul. 2, 4, 46; — b) betegner ogs. undert. et ubestemt lidet Tal; - tribus verbis, (med nogle faa Ord), Plaut. Mil. gl. 4, 2, 29; cf. Ter. Phorm. 4, 3, 33, o. Cic. Fam. 9, 49; ligel. haec omnia in tribus verbis etc., Quintil. 9, 4, 78; ligel. tribus chartis, Catull. 1, 6; cf. Martial. 13, 124. — tresdecim, num. card.: tretten, s. und. tredecim.

tressis, is, m., [tres, as]: tre Asses, Varro; - ogs. „overf." om en ringe Værd; hic Dama est non tressis agaso, (ikke en Styver værd), Pers. 5, 76. — tres viri, orum, m.: Collegium af trende Medlemmer, Tremændene, navnl. som Opsynsmænd over Fængslerne, Plaut. Amph. in.; - som Underpræster, Cic. d. Or. 3, 19; - som Bestyrere af Fordelingen af de offenlige Jorder, Liv. 32, 2, oftere; s. ogs. und. Treviri. — Treveri, orum, o. Trevericus, 3, s. und. flgd.

Trēvĭri, (ogs. Treveri), orum, m.: Folk i Gall. Belg., ved Moselen, i d. nuv. Triersfe; vid. Caes. B. G. 1, 37, oftere, Plin. 4, 31, Liv. epit. 107; - sing. Trevir, Tac. Hist. 3, 35, oftere, ogs. Lucan. 1, 441; - men med Hensyillen paa tresviri i Rom har Cic. Fam. 7, 13: Treviros vites, censeo; audio, capitales esse; mallem auro, aere, argento essent; — b) Trevirernes Hovedstad, (hod. Trier), Ammian. 15, 11; tidligere Augusta Trevirorum, Mela 3, 2; — B) dſ. Trēvĕrĭcus, 3: hørende til el. benævnt efter Trevirerne, trevirisk el. triersk, ager, Plin., tumultus, Tac.; ∾ urbs, (d. e. Trier), Auson.

trĭăcontas, ădis, f., τριακοντάς, Tallet: Tredive, Tertull. — trĭangŭlāris, e: hørende til en Trekant, anfractus, Capella; af — trĭangŭlus, 3, [tres, angulus, m.]: med tre Vinkler, som befinder sig i en Trekant; - ea (sidera) triangula et quadrata

nominant, Cic. Div. 2, 42; ∾ species Siciliae, Plin. 3, 14; ∾ ager, Colum.; — b) df. subst., triangulum, i, n.: Trekant; - quadrata amplius spatium complectuntur triangulis, Quintil. 1, 10, 41; cf. Cic. N. D. 2, 49: trianguli formam efficere etc.; - ligel. triangulus, i, m., Frontin.

triārii, orum, m., [tres], (sc. milites]: de i den tredie Linie kæmpende romerske Soldater, Varr. L. L. 5, 16, Liv. 8, 8 flgd., hvor ogs. Ordsproget: res ad triarios rediit, (nu gielder det, odl.); cf. id. 22, 5, oftere; — II) Triārius, i, m.: romersk Tilnavn in gente Valeria; - vid. Cic. Brut. 76, o. id. Fin. 1, 5, oftere. — trias, ădis, f., τριάς: Tretallet, en Treer, Capella. — triatrus: Festdag hos Tusculanerne, tre Dage efter Idus; - vid. Fest. s. v. quinquatrus, p. 257.

tribacca, ae, f., (sc. inauris), [tres]: en af trende Perler bestaaende Ørenring, P. Syr. ap. Petron. Sat. 55. — tribas, ădis, f., τριβάς, (gnidende): etslags utugtigt Qvindemenneske, Phaedr. 4, 14, Martial. 1, 91, oftere. — Tribocci, (Triboci), orum, m.: germanisk Folk paa den venstre Rhinbred, (hvor nu Elsas), Caes. B. G. 1, 51, oftere, Tac. Germ. 28, oftere. — tribon, ōnis, m., τρίβων: en afslidt Kappe, Auson. — Tribōniānus, i, m.: beromt Retslærd under K. Justinianus. — tribrăchys, yos, m., τρίβραχυς: Versfod af 3 korte Stavelser, Quintil. 9, 4, 97; - heder ogs. tribrevis, Diomed. — tribrevis, is, m., s. und. frgd.

tribūārius, 3, [tribus]: horende til en Tribus el. benævnt derefter; - ∾ crimen sodalitiorum, (Beskyldning for Bestikkelser af Tribus), Cic. Planc. 19; cf. id. ibd. 15. — tribūla, ae, f.: Biform af tribulum, Colum. — tribūlātio, onis, f., [tribulo]: stor Nod el. Trængsel, Tertull., o. A. — tribūlis, is, m., [tribus]: horende til den samme Tribus, Medtribul, odl.; - amico et tribuli tuo etc., Cic. Fam. 13, 23; vetus Claudia tribus additis postea novis tribulibus etc., Liv. 2, 16; cf. Ter. Ad. 3, 3, 85, o. Liv. 2, 16; — II) sild. „overf.": fattig og ringe Borgermand, Hor. Ep. 1, 13, 15, Martial. 9, 50 o. 58.

tribūlo, (avi), atum, 1, v. a., [tribulum]: presser el. trykker, (θρίβω), Cato; — B) df. „overf.": qvæler, plager, ængster, Tertull.; — II) tribūlātus, 3: tilspidset i Form af en Valse, falciculae, Pallad. — tribūlōsus, 3, [tribulus]: fuld af Tornarten tribulus, Sidon.; — b) „overf.": tornet, knudret; superl., id. — tribūlum, i, n., [tero]: etslags Maskine el. Valse el. Vogn (Slæde) til Tærskning, Varr. R. R. 5, 4, oftere, Plin. 18, 72, o. Virg. Ge. 1, 164. — tribūlus, i, m., τρίβολος: trespidset Jern som Fodangel, en Fodangel, Veget.; — II) „overf.", ifølge etslags Lighed; A) Tornarten: tribulus terrestris L., germ. der Burzeldorn, Virg. Ge. 1, 153, Ovid. Met. 13, 803, Plin. 21, 54; — B) Vandnodden, trapa natans L., Plin. 21, 58.

tribūnal (s. tribunale, vid. Quintil. 1, 6, 17), ālis, n., [tribunus]: en halvcirkelformet Forhoining til Sæde for Ovrigheden (og dens Folge), Cic. Brut. 84, o. id. Qu. Fr. 1, 1, 8; men Tac. Ann. 15, 29: medio tribunal sedem curulem, et sedes effigiem Neronis sustinebat; - de sella ac tribunali pronunciare: si quis etc., (om Prætor), Cic. Verr. 2, 38; pro tribunali quum aliquid ageretur, id. Fam. 3, 8; cf. id. Pis. 5; - qui dicunt apud tribunalia, Quintil.; laudatus ex quatuor tribunalibus, id.; sedere in tribunali praetoris urbani, Cic. d. Or. 1, 37; cf. Tac. Ann. 1, 75; — b) „bes." ogs.: en lignende Forhoining i Leiren, til Brug for Feltherren og hans Folge, Liv. 28, 27, Tac. Hist. 3, 10; - ogs. om Prætorens Sæde i Theatret, Suet. Aug. 44; - men Tac. Ann. 2, 83, er tribunal: etslags Monument el. Cenotaphium; — II) „fig."; A) „overf.": Forhoining, Dæmning, Dam; - ∾ structa manibus ad experimenta altissimi aestus, Plin. 16, 1; — B) „ment.": Høihed el. Storhed; - ∾ honoris et columen, Appul.

*tribūnātus, us, m.: Tribunatet, en Tribuns Embede el. Værdighed; df. A) ∾ plebis, Cic. d. Or. 1, 7; oftere absol. tribunatus, id. Lael. 12, o. id. Sest. 37: Almuetribunatet el. Folketribunatet; — B) ∾ militaris, Cic. Sest. 3, ∾ militum, Plin. 7, 31, oftere absol., tribunatus: Krigstribunatet; - sum admiratus, cur tribunatus commoda, dempto praesertim labore militiae, contempseris, Cic. Fam. 7, 8; cf. id. ibd. 7, 5, o. id. Qu. Fr. 2, 15; — b) hertil kan ogs. mærkes: ∾ castrorum, f. d. sædv.: praefectura castrorum, Vell. 2, 104; o. — tribūnicius (-tius), 3: horende til el. benævnt efter en Tribun, tribunisk; A) oftest om Almuetribunerne; - saal. ∾ potestas, Cic., Caes., ogs. ∾ vis, id., Sall., (deres Magt); ∾ seditiones, id., procellae, Liv., (de af dem vakte Uroligheder og Storme); ∾ comitia, (hvori de valgtes), Cic.; ∾ leges, (som hidrore fra dem), id.; — B) om Krigstribunerne; - equites Romanos in tribunicium restituit honorem, (tilbagegav dem den Ret at befordres til disse Poster), Caes. B. C. 1, 77; — II) subst. tribunicius, i, m.: som har været Tribun; - qui aedilicii, qui tribunicii, qui quaestorii, etc., Cic. Phil. 13, 14; cf. Liv. 3, 35; — [flgd.].

tribūnus, i, m., [tribus], oprdl.: Tribusforstander; df. „alm.": Forstander, Foresat el. Chef, Tribun; df. sædv. „publicistisk"; I) tribuni aerarii: de Qvæstor tillagte Regnskabsforere; - vid. Cato ap. Gell. 7, 10: aes militare, quod a tribuno aerario miles accipere debebat; cf. Varr. L. L. 5, 36; hede tribuni aeris, Plin. 33, 7; — b) forskjellige herfra ere de tribuni aerarii, som efter lex Aurelia, tilligem. senatores o. equites, beklæde Domstolene; - vid. Cic. Qu. Fr. 2, 6 o. 16, ogs. id. Catil. 4, 7; - Ordspillet med aerarius o. aeratus s. Cic. Att. 1, 16; - Cæsar fratog dem denne deres Andel i den dommende Magt; vid. Suet. Caes. 41; — II) tribuni Celerum: Oberster el. Commandeurer over Celeres, Digest.; cf. Liv. 1, 59: praeco ad tribunum Celerum, in quo tum magistratu forte Brutus erat, convocat populum; — III) tribuni militares el. militum: Krigsoberster el. Legionscommandeurer, (hvoraf sædv. 6 vare ansatte ved hver Legion, som de commanderede afvexlende i to Maaneder); - ∾ militares, vid. Cic. Cluent. 36; ogs. in sing., id. d. Senect. 10; men tribuni militum, Caes. B. G. 1, 39, oftere; ogs. in sing., id. ibd. 3, 5; ligel. Cic. Sest. 4: M. Aulanum, tribunum militum Antonii, etc.; men tribuni cohortium, Caes. B. C. 2, 20; — IV) tribuni militum consulari potestate; disse bleve (ab a. u. c. 310 ad a. u. 388) oftere udnævnte som den hoieste Ovrighed i Staten, for derved at skaffe Plebejerne Andel i den hoieste Statsmagt; oprindel. valgtes trende saadanne, sild. sex, og fra Aar 352 otte; - vid. Liv. 4, 6 o. 7, ogs. id. 5, 1, oftere, o. A.; — V) tribuni plebis, oftere absol. tribuni: Folketribunerne, der vare indsatte til Beskyttelse for Mængden imod de Mægtiges Vilkaarlighed; - vid. Liv. 2, 32 flgd., ogs. ibd. 58, ogs. id. 3, 65, oftere; s. ogs. Cic. d. Rep. 2, 33 flgd., o. id. Leg. 3, 7; — not.: comisk er Plaut. Pers. 1, 1, 22: Fui praeferratus apud molas vapularis tribunus, (den overste el. forste til at faae Prygl).

tribŭo, ŭi, ūtum, 3, v. a.: tildeler el. meddeler, skenker el. giver, odl.; I) „egentl."; - ut ei plurimum tribuamus, a quo plurimum diligimur, Cic. Off. 1, 15; in ... tribuendo suum cuique, id. ibd. 5; ligel. ∾ alicui magna praemia, Caes. B. C. 3, 4; men Ovid. Met. 9, 402: Dona tributuram posthac se talia nulli; ligel. ∾ alicui beneficia, Nep. Att. 11; men Tac.

Ann. 4, 64: ∾ pecunias ex modo detrimenti, (udbele); — II) „fig."; A) „alm."; 1) skenker el. yder, lader vederfares, beviser; – ∾ misericordiam viro fortissimo, Cic. Mil. 34; quod (silentium) est orationi tributum tuae, id. Coel. 12; cf. Caes. B. G. 5, 7, o. id. ibd. 7, 20; men id. B. C. 1, 35: paribus beneficiis parem quoque voluntatem tribuere; ligel. id. ibd. 3, 13: quemcumque (casum) ei fortuna tribuisset; men Ovid. Trist. 3, 1, 44: Quam tribuit terris (pacem); cf. id. ibd. v. 23, o. id. Her. 16, in.; ligel. Propert. 3, 23, 3: Noster amor tales tribuit tibi, Cynthia, laudes; — 2) indrømmer, tilstaaer, holder tilgode; – si sit quispiam, qui aliquid tribuat voluptati, Cic. Off. 1, 30; cf. id. Tusc. 1, 49, Nep. Att. 6, o. Caes. B. G. 6, 1; men Cic. Fam. 13, 22: si huic commendationi meae tantum tribueris, quantum cui tribuisti plurimum; cf. id. d. Senect. 18: nusquam tantum tribuitur aetati, (quantum Lacedaemone); men id. Brut. 51: mihi ··· tribuebat omnia, (mig satte han over alt); – undert. ogs. ud. acc., vid. id. Fam. 13, 9: quum universo ordini publicanorum semper libentissime tribuerim; men Tac. Ann. 14, 14: quos ne nominatim tradam, majoribus eorum tribuendum puto; — B) „bes."; 1) tillægger, tilregner, tilskriver, (navnl. som Virkning el. Skyld, odl.); – neu, quod etc., id virtuti hostium tribuerent, Caes. B. G. 7, 53; ligel. id. B. C. 3, 73: quod esset acceptum detrimenti, ejus (i. e. fortunae) juri potius, quam suae culpae debere tribui; men Cic. Fam. 2, 16: quod illi tribuebatur ignaviae, etc.; — 2) fordeler el. inddeler, opløser i sine Dele; – ∾ rem universam in partes, Cic. Brut. 41; cf. id. Orat. 4; ligel. id. Fin. 2, 6: ∾ omnem vim loquendi in duas partes; — 3) m. Tingsobject: at tildele, at hengive el. opoffre dertil, odl.; – his rebus tantum temporis tribuit, quantum properanti erat necesse, Caes. B. C. 3, 78; cf. id. ibd. 3, 2; ligel. ∾ reliqua tempora litteris, Nep. Att. 4; — III) af partic. tribūtus, 3, er tributum, i, n.: Afgift el. Skat, Contribution el. Tribut; – in capita singula ··· tributum imponebatur, Caes. B. C. 3, 32; ∾ intolerabilia a se exigi, Cic. Fam. 3, 7; cf. id. ibd. 15, 4: multas civitates acerbissimis tributis liberavi; men censu quotannis tributa conferre, id. Verr. 2, 53; tributa pendere, (betale Skat, være skatskyldig), Caes. B. G. 6, 14; men ceram in tributa Romanis praestare, Plin. 21, 45; (s. ogs. 2.tributus, s. l.); — B) „overs."; 1) (i d. sild. Retssprog): Sammenskud af Private i en vis Anledning el. til en vis Hensigt, Digest.; — 2) („poet."): Skenk el. Foræring; – ∾ Saturnalicium, Martial. 10, 17; cf. Juvenal. 3, 188; — not.: efter Varr. L. L. 4, fin., er tributum dictum a tribubus, quod ea pecunia tributim a singulis pro portione exigebatur.

trĭbus, us, f., [rimel. d. æoliske τριππύς f. τριττύς, i. e. tertia pars]; oprdl.: en Trediedel af det romerske Folk; ds. sædv., efterat Folkemængden var tiltagen: en Afdeling deraf, en Tribus; og voxte omsider Antallet af disse Tribus indtil 35, af hvilke 31 vare: tribus rusticae, og 4: tribus urbanae; – vid. Varr. L. L. 4, 9, Liv. 1, 36, o. id. epit. 19, ogs. Cic. d. Rep. 2, 8; ogs. er, ved en Persons Benævnelse efter hans Tribus, Ordet tribus udfaldet i d. flgd. Forbindelse og andre lignende; – inventum tamen esse ··· Qu. Verrem Romilia (sc. tribu: af den romiliske Tribus) ··· qui etc., Cic. Verr. act. 1, 8; cf. id. Phil. 9, 7; – navnl. heder ogs. om Censor: movere aliquem tribu, (at udstøde nogen af hans Tribus), vid. Cic. d. Or. 2, 67, oftere, o. Liv. 45, 15, oftere; men populus ··· fuse in tribus convocatus, (i. e. in comitia tributa), Cic. Leg. 3, 19; — II) „overs."; A) („poet." o. m. Lune): Grammaticas ambire tribus, (de Lærdes Laug, odl.), Hor. Ep. 1, 19, 40; — B) den store Mængde af fattige Borgere; – vid. Martial. 8, 15; ligel. Plin. 19, 19: in his (herbis) quoque aliqua sibi nasci, tribus negant, etc.

trĭbūtārius, 3, [tributum]: hørende til Afgift el. Skatteydelse; – ∾ necessitas, Justin. 32, 2; ∾ solum, (skattepligtig Grund), Plin. 12, 1; ∾ Gallus quidam, (skatskyldig), Suet. Aug. 40; — b) ∾ litterae, Cic. Verr. 4, 66, (hvori man lover en Pengeydelse el. en Pengebelønning). — trĭbūtim, adv., [tribus]: efter Tribus el. Tribusviis; – ∾ et centuriatim descriptis ordinibus, Cic. Flacc. 7; ut, quod tributim plebes jussisset (i. e. in comitiis tributis), populum teneret, Liv. 3, 55; men Cic. Mur. 34: spectacula tributim data etc.; cf. id. Att. 1, 17: numis ante comitia tributim uno loco divisis.

*trĭbūtĭo, onis, f.; I) „alm.": Inddeling; – ἰσονομίαν ··· id est, aequabilem tributionem etc., Cic. N. D. 1, 19; ogs. Fordeling, Digest.; — II) „bes.": Skatteydelse el. Contribution, Digest.; — trĭbūtor, ōris, m.: som tildeler el. fordeler; – praestitor et tributor omnium (mundus) etc., Appul.; o. — trĭbūtōrius, 3: hørende til en Gave el. Betaling; – de tributoria actione, Digest.; — [tribuo]. — trĭbūtum, i, n., s. und. tribuo, nr. III. — 1.trĭbūtus, 3, partic. af tribuo. — 2.trĭbūtus, 3, [tribus]: som foretages el. afholdes efter Tribus; – comitia tributa; vid. Liv. 2, 56 o. 60, ogs. Lael. Fel. ap. Gell. 15, 27; (s. ogs. und. comitium). — 3.trĭbūtus, i, m., forel. Biform af tributum: Skat el. Contribution, Cato ap. Non.; tributus quum imperatus est, negant pendi potesse, etc., Plaut. Epid. 2, 2, 43.

tricae, arum, f.; efter Plin. 3, 16 er Trica o. Apina oprdl.: Navne paa tvende ubetydelige Byer i Appulien; hvf. ordsprogviis tricae (et apinae) f.: Daarligheder el. Taabeligheder, odl.; – Sunt apinae tricaeque, et si quid vilius istis, Martial. 14, 1; ligel. Plaut. Rud. 5, 2, 36: tricas ··· tramas putridas (loqui: snakke hen i Veiret); — II) „overs.": Bryderier, Fortrædeligheder, Rænker; – quomodo illa fert ··· domesticas tricas! (om Datteren Tullia), Cic. Att. 10, 8; ligel. Plaut. Pers. 4, 3, 61: nihil mihi opus est Litibus, neque tricis; ligel. ut me in tricas conjecisti! id. ibd. 5, 2, 18; cf. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 5, o. A. — trĭcămĕrātum, i, n., [tres, camera]: Rum el. Locale med tre Kamre, Hieronym. — Tricca, ae, f.: By i Thessalien med et Æsculapstempel; – vid. Plin. 4, 15; — B) ds. adj. Triccaeus, 3, „poet." f. æskulapisk, Avien. Arat. 206.

trĭcēnārĭus, 3: som har el. holder tredive i sit Slags, fistula, (af 30 Tommers Blik), Frontin.; ∾ filius, (30 Aar gammel), Senec.; af — trĭcēni, ae, a, num. distr. af triginta: hver tredive, tredive til el. paa hver; – ∾ milites ex singulis legionibus, auct. B. Hisp. 75; ∾ bini dentes viris attribuuntur, Plin. 7, 15; cf. Martial. 10, 27; — II) „overs." f. triginta: tredive, Plin. 18, 43, o. Martial. 1, 44; — not.: gen. tricenum (f. tricenorum), Plin., o. A. — trĭcennālis, e: tredveaarig, incuria, Rufin. in Hieronym.; — b) ds. pl. subst., tricennalia, ium, n., (sc. solennia): Høitideligholdelsen af det 30te Aar, Oros.; af — trĭcennĭum, i, n., [triginta. annus]: Tidsrum af tredive Aar, Cod. Just., Sidon., o. A. — tricenti, ae, a, o. tricenties, adv., s. und. trecenti, etc.

triceps, cĭpĭtis, adj., [tres, caput, s. ogs. Cic. Orat. 48]: med tre Hoveder; – triceps apud inferos Cerberus, Cic. Tusc. 1, 5; men triceps Hecate, (neml. som tillige er Luna o. Diana), Ovid. Met. 7, 194; — II) „overs.": trefold; – de eo triceps historia, Varr. L. L. 5, 32. — trĭcēsĭmāni, orum, m.: Soldater af den tredivte Legion, Ammian. 18, 9; af — trĭcē-

sīmus, (ogs. trigesimus, Martial., Justin.), 3, num. ord. af triginta: den tredivte; – tricesimo post die, Cic. Fam. 12, 2; ligel. sexto tricesimo anno post, id. Off. 2, 8; men tertius et tricesimus annus, etc., id. d. Senect. 6; ∾ sabbata, Hor. Sat. 1, 9, 69, (d. e. Jødernes Paaske, der neml. indtræffer i den tredivte Uge fra første September som Aarets Begyndelse). — tricessis, i, m., [triginta, as]: tredive Asses, Varr. L. L. 5, 36.

trĭchalcon, i, n., τρίχαλκον: Mønt, som gjelder tre chalcos, Vitruv. 3, 1. — trĭchaptum, i, n., τρίχαπτον: en fin, af Haar vævet Klædning, Hieronym. — trĭchĭas, ae, m., τριχίας: Sardellen, (en Fiskeart), Plin. 9, 20 o. 74. — trichĭăsis, is, f., τριχίασις: Øienhaarenes Voining ind imod Øiet, Veget. — trichĭla, (ctr. tricla, Inscriptt.), ae, f.: Sommerlovhytte, Virg. Cop. 8, Colum. (poëta), Caes. B. C. 3, 96. — trichīnus, 3, τρίχινος, (af Haar; bf. „overf."): tynd el. sparsom; – ∾ quaestus, (opp. uber), Varr. ap. Non. — trĭchītis, idis, τριχῖτις: en Alunart, Plin. 35, 52. — trichŏmanes, is, n., τριχομανές: en Planten adiantum lignende Vært, Plin. 27, 111. — trĭchordis, e, τρίχορδος: trestrænget, cithara, Sidon. — trĭchŏrum, i, n., τρίχωρον: Rum el. Værelse med 3 Afdelinger, Stat., Spartian. Pesc. — trichrus, i, f., τρίχρους: en trefarvet Ædelsten, Plin. 37, 68.

trīcies, (ogs. tricesies, auct. B. Afr. 97), adv. num. af triginta: tredivegange; – tricies triceni (pedes) fiunt nongenti, Colum.; s. ogs. auct. B. Afr. 97; men tricies (aeris: tre Millioner Sestertspenge); vid. Cic. d. Rep. 3, 10; ligel. Ex insulis fundisque tricies soldum (sc. redit), Martial. 4, 37. — trĭcĭnium, i, n., [tres, cano]: trestemmig Sang, (som Sirenernes), Symmach. — Tricĭpĭtīnus, i, m.: romersk Tilnavn in gente Lucretia, vid. Liv. 3, 8, o. id. 4, 30.

trīclīnĭarches (o. -archa), ae, m., τρικλινιάρχης: Opsynsmand over Taffelet, Petron. Sat. 22. — trĭclīnĭāris, e: hørende til en Spisesopha el. til et Triclinium; – ∾ gradus, Varro, mappae, id., lecti, Plin.; ∾ vestimenta, Digest.; — II) bf. subst. pl. trĭclīnĭārĭa, ium, n.; A) Spiseværelse; – ut spectent sua aestiva tricliniaria ad frigus orientis, hiberna ad solem occidentem, Varr. R. R. 1, 13; — B) Tæppen el. Dække til Spisesophaen; – tricliniaria Babylonica sestertium octingentis millibus venisse jam tunc, etc., Plin. 8, 74; af — trĭclīnĭum, i, n., τρικλίνιον: Spisesopha el. Bordbænk, obl., (hvoraf ordenl. trende vare anbragte paa de trende Sider af Spisebordet, ligesom ogs. hver Bænk indtoges af tre Personer); dog oftest m. Indbegreb af Spisebordet el. Taffelet; hvs. triclinium sternere: lægge Hynder el. Tæppener paa Bordbænkene, ogs. kan hede: at tilberede Taffelet; – vid. Cic. Verr. 3, 25: quum ··· in triclinio, quod in foro straverat, decubuisset; cf. id. ibd. 2, 74: quinquaginta tricliniorum lectos etc.; s. ogs. id. Mur. 36, oftere, ogs. Plin. 33, 52, Martial. 10, 13, o. A.; — II) „overf.": Spiseværelset; – ∾ hiberna et aestiva, Varr. L. L. 8, 14; de triclinio exire, vid. Cic. d. Or. 2, 65; cf. Phaedr. 4, 24.

trīco, ōnis, m., [tricae, nr. II]: som bruger Udflugter, en Rænkesmed, navnl. ogs. slet Betaler; (for- o. efterel. Ord); – Magnus trico fuit numariu', solvere nulli, Lentus etc., Lucil. ap. Non.; cf. Capitolin. Ver. 4. — trĭcoccum, i, n., τρίκοκκον, (med trende Bær): en Art af heliotropium, Plin. 22, 29. — trĭcōlum, i, n., τρίκωλον, (med trende Led): en af tre Dele bestaaende Periode, Senec. Contr. 2, 12, o. id. ibd. 4, 25. — trĭcongĭus, i, m., [tres]: Tilnavn el. Øgenavn for en Dranker, Plin. 14, 28.

trīcor, atus sum, 1, v. depon. n., [tricae, nr. II]: gjør Vanskeligheder el. Ophævelser; – Publicius tecum tricatus est, Cic. Att. 14, 19; cf. id. ibd. 15, 3. — trĭcornĭger, a, um, [tres]: med trende Spidser; – ∾ species furcae, (om Bogstavet ψ), Auson. — trĭcornis, e, [tres, cornu]: som har tre Horn; – Indicos boves unicornes tricornesque, Plin. 8, 30. — trĭcorpor, ŏris, adj., [tres, corpus]: med tre Legemer; – forma tricorporis umbrae, (i. e. Geryonis umbra), vid. Virg. Aen. 6, 289; ligel. ∾ Geryon, Sil. — trĭcōsus, 3, [tricae, nr. II]: som bruger Udflugter, rænkefuld, Lucil. ap. Non., (al. strigosus); — trĭcuspis, ĭdis, adj., [tres, cuspis]: trespidset; – postioque tricuspide telo, (i. e. tridente), Ovid. Met. 1, 330.

trĭdacna, orum, n., τρίδακνα: en Østersart, Plin. 32, 21. — trĭdens, tis, adj., [tres, dens]: med trende Tænder el. Tagger el. Spidser; – Convulsum remis rostrisque tridentibus aequor, Virg. Aen. 5, 143; — II) subst. m.: Treforк, tregrenet Gaffel, navnl. hvormed større Fisk stanges; vid. Plin. 9, 20 o. 45; – ogs. ligesom fuscina: den Treforк, hvormed retiarii fægtede paa Arena; vid. Juvenal. 8, 203; – oftest hos Digterne: Neptuns Treforк el. Herskerspir; vid. Virg. Ge. 1, 13, id. Aen. 2, 610, Propert. 2, 20, 48, Ovid. Met. 1, 283, oftere, o. A. — trĭdentĭfer, i, m., [tridens, fero]: Treforкføreren, Epithet til Neptunus, Ovid. Met. 8, 595. — trĭdentĭger, i, m., (tridens, gero): = frgd., Ovid. Met. 11, 202. — trĭdentĭpŏtens, tis, m., [tridens, potens, adj.]: som hersker med Treforken, (Epithet til Neptunus), Sil. 15, 159.

trĭdŭānus, 3: som varer i tre Dage, Appul., Hieronym.; af — trĭdŭum, i, n., (sc. spatium), [tres, dies]: Tidsrum af tre Dage, tre Dage; – habendas triduum ferias, Cic. Leg. 2, 22; tridui viam procedere, Caes.; men triduo, ad summum quatriduo, etc., (inden tre, høist fire Dage), Cic. Mil. 9; men triduo intermisso, Caes.; per triduum, Plin.

trĭennĭa, ium, n., (sc. sacra): Fest, som holdes hvert tredie Aar, (f. trieterica sacra), Ovid. Met. 9, 641; af — trĭennĭum, i, n., (sc. spatium), [tres, annus]: Tidsrum af tre Aar, tre Aar; – triennium vagati etc., Caes. B. G. 4, 4; men triennio proximo etc., Nep. Hann. 3; si biennium aut triennium est, quum etc., Cic. Fam. 15, 16.

†triens, tis, m., [tres]: Tredjedelen af ethvert Heelt; I) „alm."; – ∾ medicaminis, Colum.; ∾ ex hemina, Plin.; – navnl. om en Arvepart: cum duobus coheredibus esse in triente, Cic. Att. 7, 8; cf. id. ibd.: quantum quasi sit in triente trientis, (hvad en niende Deel af Arven udgiør); men heres ex triente, Suet. Aug. 101; — II) „bes."; A) som Mønt; a) Trediedelen af en As, Varro, Hor. A. P. 328, Plin., Liv. epit. 60, o. A.; — b) i d. sild. Keisertid som Guldmønt: Trediedelen af en aureus (el. Ducat), Gallien. ap. Trebell. Claud. 17; — B) som Rentebestemmelse: Trediedel Procent om Maaneden (el. fire Procent om Aaret); – ∾ usurae, Digest., pensiones, Lamprid.; — C) som Længdemaal; a) Trediedelen af et jugerum, Colum. 5, 1 o. 2; — b) en Trediedel Fod, Frontin. Aquaed. 26; — D) som Maal for flydende Sager: Trediedelen af en sextarius el. fire cyathi; bf. „poet." f.: Bæger; – Quum fuerit multis exacta trientibus hora, Propert. 3, 8, 29; cf. Martial. 6, 86, oftere; — not.: ogs. findes triens brugt om Totallet (som Trediedelen af sex), Vitruv. 3, 1; – hertil er ogs. at henføre Udtrykket: trientem tertium pondo coronam, (f. duas libras pondo et trientem), vid. Fest. p. 363; bf. — trĭentālis, e: som holder en Trediedel Fod (el. fire Tommer), materia, Vitruv., folia, Plin.; — trĭentārĭus, 3: som holder en Trediedel; – bf. ∾ fenus: Trediedel Procent om Maaneden, (altſ. aarl.

fire Procent), Capitolin.; o. — trĭentĭus, 3: som kiøbes for en Trediedel (navnl. af den tilgodehavende Sum); saal. ∾ ager, Liv. 31, 13.

trĭērarchus, i, m., τριήραρχος: Befalingsmand over en Triere, Cic. Verr. 1, 20; – ogs. Befalingsmand over en Division af Krigsskibe; ∾ Liburnicarum navium, Tac. Hist. 2, 16. — trĭēris, e, τριήρης: treradaaret, navis, auct. B. Afr. 44: en Triere; – ligel. absol., trieris, is, f., Inscriptt. — trĭĕtērĭcus, 3, τριετηρικός: som vender tilbage hvert tredie Aar, treaarig; – ∾ sacra Bacchi: Bacchusfesten, Ovid. Met. 6, 587; ogs. ∾ orgia, Virg. Aen. 4, 302; — b) absol., trieterica, orum, n., (sc. sacra), Ovid. Rem. Am. 593, Stat., o. A.; — c) ogs. er Trietericus: Epithet til Guden Bacchus; – Thyrsitenens, bimater, Trietrice, Nysie, Liber, vet. poëta in Anthol. Lat. — trĭētēris, ĭdis, f., τριετηρίς: Tidsrum af tre Aar, Stat. Silv. 2, 6, 73; cf. Martial. 9, 85: bis trieteride juncta, (i. e. sex annis); — II) „overf.": Fest, som holdes hvert tredie Aar, navnl. Bacchusfesten; – a quo (Dionyso quinto) trieterides constitutae putantur, Cic. N. D. 3, 23; (f. ogs. und. frgd.); – ogs. om de nemeiske Kamplege, Stat. Theb. 4, 723, oftere.

*trĭfārĭam, adv.: trefold, paa tre Steder, i tre Dele, odl.; – ∾ adortus castra, Liv. 3, 22; ∾ munire, id. 5, 26, distrahere exercitum etc., id. 26, 41; trifariam ··· quadrifariam dispertire epulas, Suet. Vitell. 13; o. — trĭfārĭe, adv.: = frgd., Diomed.; af — trĭfārĭus, 3, τριφάσιος: trefold el. treslags; (eftercl. Ord); – ∾ causa morborum, Appul.; ∾ genus, Solin. — trĭfaux, cis, adj., [tres, faux]: med trefold Gab el. Strube el. som udgaaer deraf; – Cerberus haec ingens latratu regna trifauci Personat, Virg. Aen. 6, 417. — trĭfax, acis, f.: etslags Skudvaaben, Enn. ap. Fest. p. 367. — trĭfer, a, um, [ter, fero]: som bærer Frugt tre Gange om Aaret; – ficus biferae, triferae, Colum. 5, 10; ogs. ∾ proventu ficus, Plin. 15, 19; ∾ vites, id. 16, 50.

trĭfĭdus, 3, [ter, findo]: trekløvet el. tredelt el. trespidset; (poetisk Ord); – ∾ hasta (Neptuni), Val. Fl., o. ∾ cuspis Neptuni, Claudian., (Gudens Trefork); ∾ fulmina, (Lynet), Ovid. Met. 2, 325; ∾ viae, (tredelt Vei, Korsvei), Senec. Oed. 772; ∾ Sicania, (med tre Forbierge), Claudian. — trĭfīlis, e, [ter, filum]: som har tre Traader el. tre Haar; – ∾ calva, Martial. 6, 74. — trĭfīnĭum, i, n., [ter, finis]: Sted, hvor trende Grændser stode sammen, Sicul. Fl. ap. Goes. — trĭfissĭlis, e, [ter, findo]: = trifidus; – ∾ forma, Auson.

Trĭfŏlīnus, 3: horende til el. benævnt efter det vinrige Bierg Trifolium ved Neapolis; – ∾ ager, Juvenal. 9, 56; Campania semper inter plebeja vina Trifolinis gloriata est, (altsf. en ædlere Vin af anden Rang), Plin. 14, 8; cf. Martial. 13, 114. — trĭfŏlĭum, i, n., [ter, folium]: trebladet Klever, Plin. 21, 30. — trĭformis, e, [tres, forma]: treformet, tredelt el. trefold, Chimaera, Hor. Od. 1, 27, 23, canis, Senec. Herc. Oet. 1200, (d. e. Cerberus); men ∾ diva, Hor. Od. 3, 22, 4, (d. e. Diana, der tillige er Luna og Hecate); cf. Ovid. Met. 7, 94 o. 177; men ∾ mundus (som Luft, Jord og Hav), id. ibd. 15, 859. — trĭfur, ūris, m., [ter]: trefold Tyv el. Erketyv, odl.; – non fur, sed trifur, Plaut. Aul. 4, 4, 6. — trĭfurcĭfer, i, m., [ter]: trefold Skielm, Erkeskielm, Plaut. Rud. 3, 4, 29; – ogs. adj.: fur trifurcifer, id. Aul. 2, 4, fin. — trĭfurcĭum, i, n.: trespidset Gestalt el. Beskaffenhed (som visse Planters), Appul.; af — trĭfurcus, 3, [ter, furca]: tretagget el. trespidset el. tregrenet; – ∾ surculi, Colum.; ∾ semina, id.

trīga, ae, f., [ctr. af trijuga]: et Trespand, Digest.; — II) „overf.": Antal af tre Ting, en Treer, Arnob. — trĭgămĭa, ae, f., τριγαμία: trefold Giftermaal, Hieronym. — trĭgămus, i, m., τρίγαμος: som har el. som har havt tre Koner, Hieronym. — trīgārĭus, 3, [triga]: horende til et Trespand; men alene subst.; I) trigarius, i, m.: som forer et Trespand, Plin. 29, 5, oftere; — II) trigarium, i, n.; A) Plads el. Bane, hvor et Trespand (el. alm. hvor Heste) oves i at løbe; – ne equas quidem in trigariis proferri ullas vernaculis (i. e. Italicis) etc., Plin. 37, 77; — b) ogs. er Trigarium, som nom. pr.: en Plads i Roms 9de Region, Inscriptt.; — B) (efter triga, nr. II): Tallet Tre el. Tretallet, Capella.

trĭgĕmĭno, are, v. a.: trefoldiggior, sætter tregange; – ratio ··· verba geminandi ··· trigeminandi etc., Fronto d. Orat. 1; af — trĭgĕmĭnus, („poet." ogs. tergeminus, s. nedens.), 3, [tres]: horende til el. benævnt efter Trillinger; – ∾ fratres, vid. Liv. 1, 24 in.; cf. Plin. 7, 3: tergeminos nasci etc.; ligel. ∾ filii, Plaut.; ogs. absol., trigemini, Colum.; ∾ partu nasci, id.; ∾ spolia, (som Horatius havde frataget hine Trillingbrodre); vid. Liv. 1, 26; — II) „overf." o. „alm.": trefold el. tredobbelt, triplex, (oftest poet.); – Quidve tripectora tergemini vis Geryonai? Lucr. 5, 28; cf. Ovid. Trist. 4, 7, 16, hvor ∾ canis er Cerberus; s. ogs. Tibull. 3, 4, 88, (om samme Cerberus): Cui tres sunt linguae tergeminumque caput; men ∾ Hecate, (som tillige er Luna og Diana), Virg. Aen. 4, 511; s. ogs. und. triceps o. triformis; men ∾ dextra, (de trende Gratiers), Stat. Silv. 3, 4, 83; jus tergeminae prolis, (i. e. jus trium liberorum), id. ibd. 4, 8, 21; ∾ natura (pomorum), Plin. 15, 34; — B) ds. atter „overf.": hoi el. stor i sit Slags; – tergeminis tollere honoribus, Hor. Od. 1, 1, 8; cf. Martial. 3, 46; — not.: Porta Trigemina, i det ældre Rom, ved Foden af Aventinus, Liv. 4, 16, oftere, Plaut. Capt. 1, 1, 22, Plin. 18, 4. — trĭgemmis, e, [ter, gemma]: som har trende Oine el. Knopper, malleolus, Colum., Plin. 17, 35.

trīginta, num. card. indecl., τριάκοντα: tredive; – de illo emi virginem Triginta minis, Plaut. Curc. 2, 3, 64; septem et triginta annos (regnare: om Romulus), Cic.; triginta jussu tyrannorum etc., id. Tusc. 1, 40; triginta quinque millia, Liv.; ogs. quinque et triginta millia, id. — trĭglĭtis, is, f., τριγλῖτις: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 72. — trĭglȳphus, i, m., τρίγλυφος, i Architecturen: Triglyphen, germ. der Dreischlitz, Vitruv. 4, 2.

trĭgon, ōnis, m., τρίγων el. τρίγωνον: etslags Boldspil, (navnl. i Badet), Martial. 4, 19, oftere, Hor. Sat. 1, 6, 126; ds. — trĭgōnālis, e: horende til Boldspillet trigon; – ∾ pila, (i. e. trigon), Martial. 14, 46, (i Overskriften). — trĭgōnĭcus, 3, τριγωνικός: trevinklet el. triangelformet, radiatio, Firmic. — trĭgōnĭum, i, n., τριγώνιον: en Triangel, Innocent. ap. Goes.; — II) Navnet paa tvende forresten ubekiendte Planter, Appul. — 1. trĭgōnus, 3, τρίγωνος: trevinklet el. triangelformet, signa, Manil., ductus, id.; — II) subst. trigonum, i, n., τρίγωνον: Trekant el. Triangel, Varro, Gell., o. A. — 2. trĭgōnus, i, m.: Pigrokken, (raja pastinaca L.), Plaut. Capt. 4, 2, 71.

trĭhōrĭum, i, n., [tres, hora]: Tidsrum af tre Timer, tre Timer, Auson. — *trĭjŭgis, 3: trespændt, cisium, Auson.; o. — trĭjŭgus, 3: = frgd.; ds. „overf.": trefold, caput, Appul., ferrum, Paul. Nol.; — [tres, jugum].

trĭlatĕrus, 3, [ter, latus, ĕris]: tresidet, forma, Frontin. ap. Goes. — trĭlībris, e, [ter, libra]: som veier tre Pund, mullus, Hor. Sat. 2, 2, 33, paterae, Gallien. ap. Trebell. Claud. 17. — trĭlinguis, e, [ter, lingua]: som har trende Tunger, tretunget,

os (Cerberi), Hor. Od. 3, 11, 20, cantus (Hecates), Val. Fl.; — II) „overf.": som taler trende Sprog, Massilienses, Varr. ap. Isid., (som tale Græsk, Latin o. Gallisk); ligel. ∾ Siculi, (som tale Græsk, Punisk o. Latin), Appul. — trĭlix, icis, adj., [ter, licium]: tretraadet, tunicae, Martial. 14, 143; auroque trilicem (loricam) etc., Virg. Aen. 3, 467, (Serv.). — trĭlongus, 3, [ter], i Metriken: som har tre lange Stavelser, pes, Ter. Maur. — trĭlōris, e, [ter, lorum]: med trende Striber, vestes, Vopisc. Aur. 46.

trĭmātus, us, m., [trimus]: en Alder af tre Aar; - a trimatu, Plin.; in trimatu, id.; trimatum excedere, Colum. — trĭmembris, e, [ter, membrum]: som har trefolde el. tredobbelte Lemmer, Geryon, Hygin. Fab. 30. — trĭmestris, e, [ter, mensis]; oprdl.: i el. af el. paa tre Maaneder, haedi, Varro, spatium, Plin.; ∾ consul, (som udnævnes alene for tre Maaneder), Suet. Caes. 80; ∾ satio, (som modnes i tre Maaneder), Colum.; ligel. ∾ triticum, Plin.; men ∾ aves, (som blive hos os i tre Maaneder), id. 10, 36; — b) bf. subst., trimestria, ium, n.: Sæd, som modnes i tre Maaneder, Colum., Plin. 18, 65. — trĭmĕtrĭus, 3: Biform af flgd., Auson. — trĭmĕtros (el. -trus), tra, trum, τρίμετρος; i Metriken: som har trende Metrer el. Dobbeltfodder, trimetrisk, versus, Quintil.; ogs. absol., trimetros, id., Hor. A. P. 252; versuum genera ··· praecipua quinque: dimetri, trimetri, etc., Diomed.

trĭmŏdĭa, ae, f., [tres, modius]: Maal el. Kar til tre modii el. romerske Skepper, Varr. ap. Non., Colum. — trĭmŏdĭum, i, n.: Biform af frgd., Plaut. Men. prol. 15, Plin. 33, 6. — trĭmŭlus, 3, demin. af flgd.: tre Aar gammel, som Barn paa tre Aar; - trimulus patrem amisit, Suet. Ner. 6. — trīmus, 3, [tres]: tre Aar gammel, treaarig, filia, Plaut.; ligel. trimus, Hor. Sat. 2, 3, 251, (som treaarigt Barn); - ∾ aqua, id., vacca, Varro; arborem nec minorem bima, nec majorem trima transferri, Plin. 18, 54; ∾ semen, id.; ∾ calx, id.

Trīnăcrĭa, ae, f., Τρινακρία, (med tre Forbierge): Øen Sicilien, Virg. Aen. 3, 440 o. 582, ogs. Ovid. Met. 5, 476, o. Justin. 4, 2; — B) bf. 1) Trīnăcrĭus, 3: trinacrisk el. sicilisk, Pachynus, Virg.; ∾ Aetna, id., hverom ogs. ∾ rupes, Catull. 68, 53; ∾ mare, Ovid., litus, Virg.; ∾ pubes, id.; — 2) Trīnăcris, ĭdis, f. adj.: trinacrisk, sicilisk; - Terra tribus scopulis vastum procurrit in aequor Trinacris, etc., Ovid. Fast. 4, 419; ligel. ∾ insula, id. Met. 5, 346, (Øen Sicilien); — b) ogs. subst. Trinacris, (sc. insula), id. Pont. 2, 10, 22.

trĭnĕpos, ōtis, m., [ter]: mandlig Efterkommer i femte Led, Digest.; - fem. trĭneptis, is, ibd. — trineptis, is, f. und. frgd. — trīni, ae, a, num. distr. af tres: hver tre, tre til el. paa hver; - cum tribus legionibus ··· trinis hibernis hiemare, Caes. B. G. 5, 53; ∾ sacrificia in die, Suet. Ner. 56; - ogs. (c. pl. tant.) f. tres; trinis castris potiri, Caes., Liv.; ∾ litterae, Cic. Att. 11, 17; — II) „overf.": trefold, triplex; - trinis catenis vinctus, Caes. B. G. 1, 53; trinos soles antiqui saepius videre, Plin. 2, 31; Stygius canis (i. e. Cerberus) ··· trina ··· capita concutiens, Senec. Herc. Fur. 782; — b) in sing.; - trino ibi relicto praesidio, auct. B. Afr. 80; ∾ forum, Stat. Silv. 4, 9, 15; bf. — trīnĭtas, atis, f.: Tretallet el. Treheden; - ∾ generum, causarum, Tertull.; — II) „bes." ogs. (eccl.): Treenigheden, id., Cod. Just.

Trinobantes, um, m.: Folk i det østlige Britannien, Caes. B. G. 5, 20 flgd., Tac. 14, 31. — trĭnoctĭālis, e: som varer i tre Nætter, domicoenium, Martial. 12, 77; af — trĭnoctĭum, i, n., [ter, nox]: Tidsrum af tre Nætter, tre Nætter; - de eo lecto trinoctium continuum non decubat, Fab. Pict. ap. Gell. 10, 15; ludis trinoctio factis, Val. Max. 2, 4, 5. — trīnōdis, e, [ter, nodus]: med tre Knuder el. Knorter, clava (Herculis), Ovid.; — II) „overf."; - ∾ dactylus, (trestavelset), Auson. — trĭnōminis, e, [ter, nomen]: med trende Navne, Hieronym. — trinso, are, f. und. trisso. — Trĭnŭmus, (Trinummus), i, m.: Navnet paa en Comoedie af Plautus; - vid. id. ibd. 4, 2, in. — trinundinum, i, n., o. trinundinus, 3, f. und. nundinus. — trinus, 3, f. und. trini.

trĭo, onis, f. und. septentrio; f. ogs. nedenf. und. Triones. — trĭōbŏlus, i, m., τριόβολος; I) som Mønt: tre Oboler, der gjelde en halv Drachme; bf. særd. om en Ubetydelighed; - Negare, se debere tibi triobolum, Plaut. Bacch. 2, 3, 26; ligel. id. Poen. 1, 2, 168: Non ego homo trioboli sum, nisi etc.; — II) som Vægt: en halv Drachme, Cato. — Trĭŏcăla, orum, n.: Biergfæstning paa Sicilien, imellem Selinus o. Heraclea, Sil. 14, 270; — B) Trĭŏcălīnus, 3: triocalinsk; hvf. absol.: in Triocalino (sc. agro), Cic. Verr. 5, 4; — b) pl., Trĭŏcălīni, orum, m.: Indvaanerne af det Triocalinske, Plin. 3, 14.

Trĭōnes, um, m., oprdl.: Plovoxen, el. Forspand af Oxen; - vid. Varr. L. L. 7, 4: triones ut dicerentur a detritu etc.; men possunt triones dici septem, quod ita sitae stellae, ut ternae quaeque proximae trigona inter se faciant, vid. Gell. 2, 21; - bf. „overf.", Stiernebillederne: den store og den lille Biørn (ifølge Sammenligningen med en med Oxen forspændt Vogn); - Arcturum ··· geminosque Triones, Virg. Aen. 3, 516; ligel. ∾ gelidi, Ovid. Met. 2, 171, Hyperborei, Martial. 9, 46, Odrysii, id. 7, 80, pigri, inoccidui, Claudian.; men Ovid. Met. 10, 446: interque Triones Flexerat obliquo plaustrum temone Bootes. — trĭōnȳmus, 3, τριώνυμος: som har trende Navne, trinominis; - ∾ nomina propria, Priscian.; ∾ unio solitarii dei, Sulp. Sev.

Trĭŏpas, ae, m., Τριόπας: Konge i Thessalien, Fader til Erisichthon, Hygin. Astron. 2, 14; — B) bf. 1) Trĭŏpēĭus, i, m.: Søn af Triopas, d. e. Erisichthon, Ovid. Met. 8, 751; — 2) Trĭŏpēĭs, ĭdis, f.: Sønnedatter af Triopas, Datter af Erisichthon, Mestra, Ovid. Met. 8, 872. — trĭophthalmus, i, m., τριόφθαλμος, (treøiet): etslags forresten ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 71. — trĭorches, ae, m., τριόρχης, (med tre Testikler): en Falkeart, falco buteo L., Plin. 10, 9. — trĭorchis, is, f., τριορχίς: en Art af Værten Tusindskion, ogs. centauris, Plin. 25, 32.

trĭpālis, e, [ter, palus, i]: som støttes med tre Pæle, vineae, Varr. ap. Non. — trĭparcus, 3, [ter]: meget karrig el. smudsig; - ∾ homines, Plaut. Pers. 2, 3, 14. — tripartito, abl. som adv., f. und. flgd. — trĭpartītus o. tripertitus, 3, partic., [ter, partior]: delt el. til at dele i trende Parter, tredelt, trefold; - ea causa tripartita erit in accusatione, Cic. Verr. 3, 5; ligel. qui e divisione tripertita duas partes absolverit, huic necesse est restare tertiam, id. Off. 3, 2; — b) bf. som adv., trĭpartīto: i tre Dele; - ∾ dividere bona, Cic. Tusc. 5, 13; ∾ divisus equitatus, Caes.; partitis copiis ··· adit tripartito, id. B. G. 6, 6; ligel., ∾ aggredi urbem, Liv. 21, 7; — not.: Tripertita, ae, f.: Navnet paa en retslærd Afhandling af Sext. Aelius, Digest.; - ogs. Navnet paa en Comoedie af Novius, Non. — trĭpatĭnum, i, n., [ter, patina]: Anretning af tre Fade el. Retter, Fenestella ap. Plin. 35, 46.

trĭpectŏrus, 3, [ter, pectus]: som har trende Bryster; - ∾ vis Gorgonai, vid. Lucr. 5, 28. — trĭpĕdālis, e, [ter]: af tre Fod, latitudo fenestrae, Varro, altitudo, Plin., parma, Liv. 38, 21. — trĭpĕdānĕus, 3, [ter]: = frgd., taleae, Cato, vites, Colum., statuae, Plin. — tripertita, tripertito,

tripertitus, f. und. tripartitus. — trĭpes, ĕdis, adj., [ter, pes, m.]: som har tre Ben el. Fødder, mensa, Hor., grabatus, Martial.; ∾ mulus natus, (som Jertegn), Liv. 40, 2; df. — trĭpĕtĭa, ae, f.: trebenet Skammel el. Stol hos Bønderne i Gallien, Sulpic. Sev. — trĭphallus, i, m., τρίφαλλος, (med en stor Phallus): Epithet til Priapus, auct. Priap. 83. — trĭpictus, 3, [tres, pingo]: tregange skreven, versiculi, Prudent.

triplāris, e, [triplus]: trefold, numerus, Macrob. — triplăsĭus, 3, τριπλάσιος: trefold, ratio, Capella. — triplex, ĭcis, adj., [ter, plico]: trefold; - Plato triplicem finxit animum, cujus principatum, id est rationem, in capite ··· posuit, et duas partes parere voluit, Cic. Tusc. 1, 10; ∾ ratio philosophandi, una etc., id. Acad. 1, 5; men ∾ forma, (om Geryon og Cerberus), Ovid. Met. 9, 185; men ∾ cuspis, (Neptuns Treforf), id. ibd. 12, 594; ∾ mundus (som bestaaende af Luft, Jord og Hav), ibd. 40; ∾ regnum, id. ibd. 5, 368, (som blev delt imellem Jupyiter, Neptunus o. Pluto); men id. Her. 12, 79: ∾ vultus Dianae, (der tillige er Luna og Hecate; f. und. triceps o. triformis); - ∾ aciem instruere, Caes.; men comisk, Plaut. Pseud. 2, 1, 4: ego in meo Pectore prius ita paravi copias duplices, triplices dolos, etc.; ∾ murus, Virg., Ovid.; ∾ vallus, Hirt. B. Alex. 2; men ∾ aes, vid. Virg. Aen. 10, 784, ogs. Hor. Od. 1, 3, 9; - „poet." ogs. om trende sammenhørende Gjenstande; ∾ sorores, (d. e. Parcerne), Ovid. Met. 8, 452; ligel. ∾ deae, id. ibd. 481; cf. id. Ib. 76: Quaeque ratum triplici pollice netis opus; men ∾ Minyăides, (de trende Døttre af Minyas), id. Met. 4, 425; f. ogs. Propert. 3, 15, 24, o. Virg. Aen. 10, 202; — B) som subst.; 1) triplex, ĭcis, n.: det Trefolde; - Sume tibi decies ··· tibi triplex, etc., Hor. Sat. 2, 3, 237; ligel. Liv. 45, 40: duplex centurioni, triplex equiti (datum); cf. ibd. 43; — 2) triplices, ium, m., (sc. codicilli): en Skrivertavle med tre Blade; - vid. Cic. Att. 13, 8, o. Martial. 7, 72, oftere; — II) „overf.": overmaade stærk el. stor; - triplici fluctu, Sall. frgm. ap. Serv. ad Virg. Aen. 1, 116.

*triplĭcābĭlis, e: trefold, Sedul.; o. — triplĭcātĭo, onis, f.: trefold Gjentagelse, Macrob., Capella, o. A.; — II) „overf." i Retssproget: Triplifen, Digest.; — [triplico]. — *triplĭcĭter, adv.: paa en trefold Maade; - vid. auct. ad Her. 4, 42; o. — triplĭco, avi, atum, 1, v. a.: trefoldiggjør el. tredobler; - ∾ numerum, (multiplicere med tre), Gell., Macrob.; id (sc. tempus) triplicatum, (en tregange saa lang Levetid), etc., Plin. 7, 49; — [triplex]. — triplinthĭus, 3, τριπλίνθιος: som er tre Teglsten tyk, paries, Vitruv. 2, 8. — triplus, 3, τριπλοῦς: trefold; - ∾ pars, Cic. Univ. 7; — b) af neutr. absol. triplum, i, er: Triplo plus, Plaut. Truc. 1, 1, 50.

trĭpŏdātĭo, onis, f.: Arvalbrødrenes religiøse Dans, s. und. tripudium, Inscriptt.; af — trĭpŏdo, avi, 1, forel. f. tripudio, om Arvalbrødrenes religiøse Dans, Inscriptt. — Trĭpŏlis, is, f., Τρίπολις: Navnet paa flere Landskaber og Byer, hvoriblandt; 1) en Egn i Thessalien med trende Byer, Liv. 42, 53; — 2) et Landskab i Laconien, Liv. 35, 27; — 3) en Egn i Afrika ved den lille Syrte, Solin. 27; — 4) en Coloni i Phoenicien fra de trende Byer: Tyrus, Sidon og Aradus, (hod. Tripoli), Mela 1, 12, Plin. 5, 17; — 5) By og Fæstning i Pontus ved en Flod af samme Navn, Plin. 6, 4; — B) df. 1) Trĭpŏlĭtānus, 3: tripolitansk, ager, Liv. 36, 10, oftere, o. A.; — b) df. subst. Tripolitani, orum, m.: Indvaanerne af et Tripolis, Liv., Plin.; — 2) Tripolitĭcus, 3: tripolitisk, vinum, Plin. 14, 9. — trĭpŏlĭum, i, n., τριπόλιον: en paa Klipper voxende Plante, Plin. 26, 22. — trĭportentum, i, n., [ter]: et uhyre Vidunder; - deorum triportenta, Pacuv. ap. Varr.

Triptŏlĕmus, i, m., Τριπτόλεμος: Søn af Celeus, Konge i Eleusis, var Opfinder af Agerdyrkningen, og dereſter Dommer i Underverdenen; - vid. Ovid. Fast. 4, 507 flgd., o. id. Met. 5, 646 flgd., ogs. Cic. Tusc. 1, 41; men Ovid. Trist. 3, 8, in.: Nunc ego Triptolemi cuperem conscendere currus, Misit in ignotam qui rude semen humum; - ordsprogvis siges: Triptolemo fruges dare, (give Bagerbarn Brød), id. Pont. 4, 2, 10; — B) df. Triptŏlĕmĭcus, 3: triptolemisk; - ∾ dens, (d. e. Ploven), Fulgent.

trĭpŭdĭo, avi, 1, v. n., [af flgd.]; I) oprdl. (men alene for o. efterel.) i Religionssproget: med visse Spring el. Hop at udføre etslags religiøs Dans, Inscriptt., (hvor. d. forældr. tripodaverunt); sacro tripudiare gradu, Venant.; — II) „overf." fra Religionssproget: at springe el. hoppe el. danse, virilem in modum, Senec. Tranqu. 15, crebris saltibus, Mamert. Gr. Act. ad Jul.; cf. Petron. Sat. 36; - men „alleg.": tot jam in funeribus rei publicae exsultantem et tripudiantem (Clodium) etc., Cic. Sest. 41.

trĭpŭdĭum, i, n., [efter Freund. rimel. best. m. trepidus, med Hensyn til den usikkre Bevægelse; men efter Cic. Div. 2, 34, er tripudium etr. f.: terripavium, terripudium]; df. I) oprdl.: en med Hoppen el. Springen forbunden religiøs Dans; - Salios ··· per urbem ire ··· cum tripudiis solemnique saltatu etc., Liv. 1, 20; — B) df. „overf." om anden Dans: en Springdans, odl.; - Quo nos decet citatis celerare tripudiis, Catull. 63, 26; men om etslags Vaabendans, Liv. 25, 17: armatum exercitum decucurrisse cum tripudiis Hispanorum etc.; — II) i Augursproget: det gunstige Varsel, at de hellige Høns under Auspicierne aad saa graadigen, at noget af deres Æde faldt (og ligesom sprang) paa Jorden; - vid. Cic. Div. 2, 34 o. 36, o. Suet. Tib. 2; „bes." ogs. Liv. 10, 40: quum pulli non pascerentur, auspicium mentiri ausus (pullarius), tripudium solistimum consuli nunciavit; (s. ogs. und. solistimus).

trĭpus, odis, m., τρίπους: trebenet Sæde el. Stol; navnl. ogs. at mærke som Kunstværk, o. df. som Æresgave el. Tapperhedsbelønning; - vid. Hor. Od. 4, 8, 3, o. Virg. Aen. 5, 110; — II) „bes.": Præstinden Pythia's Trefod i Delphi; - vid. Cic. N. D. 3, 16, Virg. Aen. 3, 360, o. A.; — B) df. „overf." s. Oraklet i Delphi; saal. Ovid. Fast. 3, 855: Mittitur ad tripodas ··· qui etc.; — b) ogs. alm. s. Orakel, Stat. Theb. 1, 509: Salve prisca fides tripodum etc.; cf. Senec. Med. 785.

trĭquetrus, 3: trekantet, triangelformet, ager, (opp. quadratus), Colum.; ligel. ∾ figura, Plin.; (Britannia) insula naturā triquetra etc., Caes. B. G. 5, 13; cf. Lucr. 4, 657: Esse triquetra aliis, aliis quadrata necesse est; - df. subst., in triquetro esse (i Astronomien): at være i en Afstand af 120 Grader (fra et andet Himmellegeme), vid. Plin. 2, 12 o. 16; - - ligel. adj.: Jovis sidere triquetro, ibd. 15; — II) som adj. pr.: hørende til Øen Sicilien, sicilisk; - ∾ praedia, Hor. Sat. 2, 6, 55; — not.: cf. Quintil. 1, 6, 30: nonnunquam etiam barbara ab emendatis conatur discernere (etymologia), ut quum Triquetram dici Siciliam, an Triquadram (oporteat, quaeritur; neml. af ἕδρα, i. e. sedes).

trĭrēmis, e, [ter, remus]: treradaaret, forsynet med trende Rader af Norbænke, naves, Caes. B. C. 2, 6, o. id. ibd. 3, 24; — II) oftere subst., triremis, is, f., (sc. navis): treradaaret Skib, en Treradaarer el. Trireme el. Triere, Caes. B. C. 2, 23, Cic. Verr. 5, 17, o. Plin. 7, 57. — trischoenus, 3, τρίσχοινος: som holder tre schoenos, mensura, Plin. 5, 20. — triscurria, orum, n., [ter, scurra]: de største Daarligheder el. Taabeligheder, Juvenal. 8, 190. — trisecli.sĕnex, nis, m., [ter, seclum]: den trende Secler gamle Olding, (som Epithet

til Nestor); - vid. Laevius ap. Gell. 16, 7. — trĭsēmus, 3, τρίσημος: som har trende Tidsdele, pes (trochaeus, jambus), Capella. — Trismĕgistus, i, m., Τρισμέγιστος, (den Allstore): Epithet til Mercurius, Lactant. — trispastos, i, f., τρίσπαστος, (sc. machina): Tallie el. Vinde med tre Ruller el. Skiver, Vitruv. 10, 2. — Trispĭthămi, orum, m., Τρισπιθαμοί, (d. e. trende Spand store): etslags Dværgefolk hinsides af Indien, Plin. 7, 2. — trisso, are, v. n., som Svalens Naturlyd: at qvidre, auct. Carm. d. Philom. 26; (al. trinsare).

Tristătae, arum, m.: Τριστάται: de trende Fornemste i Landet efter Kongen, Hieronym. — triste, som adv., s. und. tristis. — tristĕga, orum, n., τρίστεγα: Bygning af tre Stokværk el. Etager, Hieronym. — tristicŭlus, 3, demin. af tristis: noget sorgmodig el. bedrøvet, Cic. Div. 1, 46. — tristĭfĭcus, 3, [tristis, facio]: som gjør sorgfuld el. bedrøvet, sørgelig el. bedrøvelig; - ∾ voces reddere, (udstøde Klageskrig), Cic. (poëta) Divin. 1, 7; ∾ tyrannus, Prudent. — *tristĭmōnĭa, ae, f., sjeld. Biform. af tristitia: Sorg, Bedrøvelse, Kummer, auct. B. Afr. 10; o. — tristĭmōnĭum, i, n.: = frgd.; - in tristimonio esse, Petron. Sat. 63; — [af flgd.].

tristis, e: sorgfuld, bedrøvet; I) „alm."; - quid vos maestos tam tristesque esse conspicor? Plaut. Bacch. 4, 4, 18; cf. Cic. Verr. 4, 14: se sane tristem et conturbatum domum revertisse; s. ogs. id. Mur. 21; men Caes. B. G. 1, 32: Sequanos tristes, capite demisso, terram intueri; - compar., Plaut. Cist. 1, 1, 55; (superl. s. nedenf.); men id. Casin. 2, 3, 7: hominem ex tristi lepidum et lenem (facere); cf. Hor. Ep. 1, 18, 89, o. id. Od. 1, 7, 24; — B) „overf." om Ting og om Begreber; - tuum laetissimum diem cum meo tristissimo conferre, Cic. Pis. 14; men id. Fam. 15, 7: patris tui beneficiis vel defensus tristibus temporibus, vel ornatus secundis; men triste exemplum, sed in posterum salubre juventuti, erimus, vid. Liv. 8, 7; tristissimi exsilii solatium, id. 5, 51; ∾ eventus (alicujus), id. 8, 24; ∾ Calendae, (som Termin), Hor. Sat. 1, 3, 87; men ∾ Hyades, (som regnbringende), id. Od. 1, 3, 14; ∾ funera, id., Virg.; ∾ fatum, Hor.; ∾ Tartara, Virg.; men Plin. 16, 40: sunt tristes quaedam (arbores: blomstre ikke, bære ikke Frugter); - navnl. ogs. om Smagen, Lucr. 4, 638: quare ··· aliis quod triste et amarum est, Hoc tamen esse aliis possit praedulce videri, etc.; ligel. ∾ suci, Virg.; ∾ absinthia, Ovid.; ∾ sapor, id.; — b) „poet." ogs. in neutr., absol.; - Triste lupus stabulis, etc., Virg. Ecl. 3, 80; interdum miscentur tristia laetis, Ovid. Fast. 6, 463; cf. Hor. Od. 1, 16, 26; - ds. ogs. Tristia: Navnet paa den ene Samling af Ovids Sørgedigte i hans Landflygtighed; — II) „bes." med Hensyn paa nogens Adfærd imod andre: mørk, gnaven, ærgerlig, stræng, alvorlig; - Eia, mea Juno, non decet te esse tam tristem tuo Jovi! Plaut. Casin. 2, 3, 14; Quae solet ingrato tristis amica viro (sc. minari), Propert. 1, 6, 10; men Navita ··· tristis (Charon), Virg. Aen. 6, 315; ∾ sorores, (d. e. Parcerne), Tibull. 3, 3, 35; men ∾ judex et integer, (stræng), Cic. Verr. act. 1, 10; men id. Coel. 6, absol.: cum tristibus severe, cum remissis jucunde vivere; — B) „overf." om Ting og om Begreber, (der vise Sindets mørke el. alvorlige Stemning); - ∾ frons, Plaut.; ∾ supercilium, Plin. Pan. 41; vultus quo severior est et tristior, hoc etc., Cic. d. Or. 2, 71; cf. Ter. Andr. 5, 2, 16, Cic. Off. 1, 30, o. id. Brut. 30; ∾ sermo, (opp. jocosus), Hor. Sat. 1, 10, 11; cf. Tac. Or. 20: vulgus quoque ··· non magis perfert in judiciis tristem et impexam antiquitatem, quam etc.; — III) neutr. triste, ogs. som adv.: sørgeligen el. klagende; - ∾ et acutum resonare, Hor. Sat. 1, 8, 41; - compar., ∾ flere, Propert. 2, 16, in.; men tristius curari, (med større Vanskelighed el. Smerte), Cic. d. Senect. 19; — b) ogs.: strængt, haardt; - quo facilius, quibus est iratior, respondere tristius possit, Cic. Fam. 4, 13.

*tristĭtas, atis, f.: forel. Biform af flgd., Pacuv. ap. Non.; — tristĭtĭa, ae, f.; I) „alm.": Sorg, Bedrøvelse; - tum ad tristitiam, tum ad laetitiam (contorquere etc.: om Taleren), Cic. d. Or. 2, 17; cf. Sall. Catil. 32; in eadem tristitia permanere, Caes. B. G. 1, 32; finire tristitiam, Hor. Od. 1, 7, 18; cf. id. ibd. 1, 26, in.; men Cic. N. D. 2, 40, lignelsesviis: sol recedens quasi tristitia quadam contrahit terram; — B) „overf." om Ting og om Begreber: det Mørke el. Sørgelige el. Haarde deri; - ∾ temporum, Cic. Att. 12, 40; ∾ coeli, Plin.; ∾ indurata soli, id.; men Cic. Off. 1, 12: lenitate verbi rei tristitiam mitigatam, (det Haarde i Begrebet); — II) „bes." ogs.: det Mørke og Strænge i Adfærd og Tale, Misfornøielse, Haardhed, Gnavenhed, obl.; - vid. Propert. 1, 18, 10, o. Ovid. Her. 3, 90; men Cic. d. Or. 2, 58: tristitiam et severitatem mitigat et relaxat (risus); cf. id. Lael. 18; men Quintil. prooem. 15, om sin Tids Hyppocriter: sed vultum et tristitiam ··· pessimis moribus praetendebant; cf. Cic. Prov. cons. 5: quod ille vos tristitia vultuque deceperit; ligel. id. Lael. 18: tristitia et in omni re severitas etc.; — tristĭtĭes, ēi, f.: efterel. Biform af frgd.; - in abl., Appul.; — tristĭtūdo, inis, f., ligesom frgd.: efterel. Biform af tristitia, Appul., Sidon.; o. — tristor, ari, v. depon. n.: at bedrøve sig, at være sorgfuld el. bedrøvet; - vid Senec. Provid. 2, o. id. d. Ir. 2, 7; — [af tristis].

trĭsulcus, 3, [ter, sulcus, m.]: trefuret el. trekløvet; ogs. trespidset el. tretagget; (poetisk Ord); - ∾ lingua (serpentis), Virg. Aen. 2, 475; ∾ fulmen, Varr.; ligel. ∾ telum Jovis, Ovid., o. ∾ ignes, id.; - ∾ Sicilia, (med trende Forbjerge), Claudian.; - men ∾ ramus, (trespidset Green), Pallad.; men ∾ fores, (med trende Dørfløie), Varr. — trĭsyllăbus, 3, τρισύλλαβος: trestavelset; - ∾ verbum, Varr., Capella.

trit, indecl.: Musenes Naturlyd, Naev. ap. Charis. — trĭtăvĭa, ae, f.: Moderen til en atavia, Digest.; af — trĭtăvus, i, m., [ter, avus]: Faderen til en atavus el. til en atavia, Digest., Plaut. Pers. 1, 2, 5; cf. Fest. p. 314, (hvor ogs. den sjeldnere Biform stritavus); — II) „overf", tritavi nostri: vore ældste Forfædre, Varr. R. R. 3, 3. — trĭte, es, f., τρίτη, i Musiken: Tersen, Vitruv. 5, 4. — trĭtēmŏrĭa, ae, f., τριτημορία, i Musiken: en Tredjedel af en Tone, Capella. — trĭthăles, is, n., τριθαλές, ligesom erithales: liden Huslog, Plin. 25, 102.

*trĭtĭcēĭus, 3: Biform af flgd., Plaut. Casin. 2, 8, 58; — trĭtĭcĕus, 3, af Hvede; - ∾ messis, (Hvedehøsten), Virg., Ovid.; ∾ fetus, id.; ∾ frumentum, Martial., far, Colum.; ∾ furfures, Varr.; — trĭtĭcĭārĭus, 3: angaaende Hvede; - de condictione triticiaria, Digest.; o. — trĭtĭcĭnus, 3: af Hvede, amylum, Plin. Val.; af — trĭtĭcum, i, n., [efter Varr. besl. m. tritus af tero, d. e. tærsker]: Hvede, (Romernes sædv. Brødkorn); - vid. Plin. 18, 12, Colum. 2, 6, ogs. Cic. Verr. 3, 73, oftere, ogs. Caes. B. C. 2, 18, o. A.

1. Trītōn, ōnis el. ōnos, m., Τρίτων: Søn af Neptunus ved Nymphen Salacia; - som Havgud blæser han efter Neptuns Befaling i en Muslingskal, for at stille el. oprøre Havet; - vid. Ovid. Met. 1, 333 flgd.; cf. Cic. N. D. 1, 28: qualis ille maritimus Triton pingitur, natantibus invehens beluis, adjunctis humano corpori; s. ogs. Ovid. Met. 2, 8: Caeruleos habet unda deos, Tritona canorum, etc.; ligel. id. Am. 2, 11, 27: Quid, si concussas Triton exasperet undas? — II) ds. „overf."; A) en Søfisk af Slægten pelamis, Plin. 32, 53; — B) „poet." ogs. Navnet paa en Skib, Virg.

Aen. 10, 209; — not.: Cic.Att. 2,9, findes: isti piscinarum Tritones: spottende om Roms store Fiskespisere, (en Lucullus, en Hortensius, o. fl.).

2. Triton, ōnis, m., *Τρίτων*: en Flod og Indsø i Afrika, ved den lille Syrte, hvorved Gudinden Pallas skal være født; - vid. Mela 1, 7, Lucan., Stat., o. A.; — B) dſ. 1) Trītōnius, 3: tritonisk; - ∾ Pallas el. virgo, Virg. Aen. 5,704, o. id. ibd. 11,483, oftere absol., Tritonia, ae, f., id. ibd. 2, 171, Ovid., o. A.: Gudinden Pallas el. Athene; — 2) Trītōniăcus, 3: = frgd.; - ∾ palus, Ovid.; men id. Met. 6, 384: ∾ arundo, (den af Pallas opfundne tibia); — 3) Trītōnis, īdis, f., ligesom frgd.: tritonisk, palus, (Tritonsøen), Sil.; ligel. absol., Tritonis, id. 9, 297, Stat.; - ∾ Pallas, Lucr. 6, 750; oftere absol., Tritonis, Virg. Aen. 2, 226, Ovid. Met. 3, 127, o. id. ibd. 8, 547; - ∾ arx, (Athenens Borg, som helliget til Pallas), id. ibd. 2, 794, oftere; ∾ pinus, (det efter Pallas's Anviisning byggede Skib Argo), id. Her. 6, 47; men Tritonide fertiles Athenae (paa det af Pallas plantede Olietræ), Stat. Silv. 2, 7, 28. — Tritonia, ae, Tritoniacus, 3, Tritonis, idis, o. Tritonius, 3, s. und. 2. Triton.

*trītor, ōris, m.: som gnider el. slider derpaa; - ∾ colorum, (som river Farver), Plin.; men comisk, ∾ compedium, (som slider paa Lænkerne: Skældsord til en Slave), Plaut. Pers. 3, 3, 15; ligel. ∾ stimulorum, (paa hvem Pigsvøben opslides), id. ibd. 5, 2, 17; o. — trītūra, ae, f.: Afgniden el. Afsliden, navnl. Hudens, Appul.; — II) „bes." ogs.: Tærsken el. Tærskning; - in messe tritura, quod tum frumentum teritur, Varr. L. L. 5, 4; cf. Virg. Ge. 1, 190: Magnaque cum magno veniet tritura calore; — [tero]. — trītūrātĭo, onis, f.: Tærskning, Augustin.; af — trītūro, are, v. n., [tritura, nr. II]: at tærske, Sidon. — 1. trītus, 3, partic. o. adj. af tero. — 2. trītus, us, m., [tero]: Gniden el. Gnidning, (alene in abl.); - lapidum conflictu atque tritu elici ignem, Cic. N. D. 2, 9; cf. Plin. 33, 21, o. id. 31, 30.

*trĭumphālis, e: hørende til el. benævnt efter en Triumph; - ∾ provincia, (der giver Anledning til at erhverve Triumph), Cic. Pis. 19; ∾ porta, (hvorad Triumphtoget drog ind), ibd. 23, Suet. Aug. 100; ∾ currus, (Triumphvognen), Plin.; ∾ ornamenta: som bæres af den Triumpherende, (neml. corona aurea, toga picta, tunica palmata, scipio eburneus, etc.; vid. Liv. 10, 7, o. id. 30, 15), Suet. Aug. 38, oftere; - under Keiserne tilstodes Generalerne undertiden disse ornamenta, uden nogen Triumph; vid. Tac. Hist. 4, 4, o. Vell. 2, 116; - ∾ vir, (som har triumpheret), id. 2, 6; ligel. ∾ senex, Ovid.; oftere absol., triumphalis, is, m., Suet. Caes. 4, oftere, Quintil., o. A.; ∾ imagines, (af Triumphatorer), Hor. Epod. 8, 12; ligel. ∾ statua, Plin. Ep. 2, 7; — trĭumphātor, ōris, m.: som holder en Triumph; (eftercl. Ord); - ille vir ··· de Samnitibus triumphator, Appul.; — b) ogs. som Epithet til Juppiter, id.; — c) sildn. ogs. „fig.": ∾ erroris, Minuc. Oct. 37; o. — trĭumphātōrĭus, 3: hørende til en Triumph; - ∾ et insultatorium verbum, Tertull.; — [af flgd.].

trĭumpho, avi, atum, 1, v. n. o. a., [triumphus]; I) neutr.; A) „egenl.": holder et Indtog, triumpherer; - ∾ ex praetura, (fra Præturen, efter at have været Prætor), Cic. Mur. 7; men ∾ de Numantia, id., ex Macedonia, id.; ogs. absol., triumphantium praetextati filii etc., id. Mur. 5; ligel. triumphantem (Camillum) etc., Liv. 5, 28; cf. Cic. Manil. 21; men Vell. 2, 96: Nero ovans triumphavit, (holdt en Ovation); - ogs. „poet." o. „alleg."; quum etc., Mirum, si de me jure triumphat Amor? Propert. 2, 7, 27; cf. Ovid. Am. 2, 18, 18; - ogs. impers.; vidimus, ex ea urbe triumphari, sine qua etc., Cic. Off. 2, 8; cf. Liv. 45, 38; ligel. id. 6, 63: tum primum, sine auctoritate senatus, populi jussu triumphatum est; — B) „fig.": at triumphere, d. e. at juble el. hovere, odl.; - ∾ gaudio, Cic. Cluent. 5; laetaris tu in omnium gemitu et triumphas, id. Verr. 5, 46; cf. id. Catil. 2, 2; men Ter. Heaut. 4, 2, 5: triumpho, si etc., (jeg kan være glad, hvis osv.); men m. Objectsſætning, Caes. ap. Cic. Att. 9, 16: meum factum probari abs te, triumpho gaudio; — II) act.: triumpherer derover, fører i Triumph, har overvundet el. beseiret; - ∾ aliquem, Trebell. XXX Tyr. 24; hic terram triumphavit etc., Lactant.; - oftest pass.; Roma triumphati dum caput orbis erit, Ovid. Am. 1, 15, 26; ligel. Virg. Ge. 3, 33: Bisque triumphatas utroque ab litore gentes etc.; cf. id. Aen. 6, 837, o. Hor. Od. 3, 3, 43; ligel. Plin. 5, 5: omnia ··· a Cornelio Balbo triumphata; men triumphatus bos, (som er giort til Bytte), Ovid. Fast. 3, 732; ligel. triumphatum aurum, id. Pont. 2, 1, 41; — b) ogs. m. homogent Object; - triumphavit (Sicinius Dentatus) cum imperatoribus suis triumphos novem, Gell. 5, 11.

trĭumphus, (triumpus, vid. Cic. Orat. 48), i, m., [*θρίαμβος*: bacchisk Optog, hvf. efter Varr. L. L. 6, 7: io triumphe er Soldatens Tilraab til den triumpherende Feldtherre]: et ifølge en vunden Seir anstillet høitideligt Optog, Seierstog el. Triumphtog el. Triumph; - vid. Cic. Pis. 25, Liv. 3, 29, o. id. 34, 52, oftere; triumphum deportare, vid. Cic. Off. 1, 22; triumphum alicui decernere, id. Fin. 4, 9; triplicem triumphum ex his ipsis ··· egistis, Liv. 6, 7; men Cic. Phil. 14, 8: Pharsalicae pugnae ne triumphum quidem egit; cf. Liv. 33, 37; per triumphum aliquem ante currum ducere, Cic. Verr. 5, 26; ducere elephantos in triumpho, vid. Plin. 7, 45; men Dum desunt hostes, desit quoque causa triumphi, vid. Ovid. Fast. 1, 713; — b) ogs. Soldaternes og Mængdens Tilraab til den Triumpherende, ſædv.: io triumphe; - vid. Varr. l. c., ogs. Hor. Od. 4, 2, 49, o. id. Epod. 9, 21 flgd.; men Liv. 45, 38: (milites) triumphum nomine cient, suasque et imperatoris laudes canentes per urbem incedunt; — II) „overf.": Triumph el. Seier, odl.; - ita te oderunt, ut repulsam tuam suum triumphum duxerint, Cic. Vatin. 16; ∾ luxuriae (gen. subj.: Overdaadighedens Overhaandtagelse), Plin. 37, 6; men Cic. Phil. 14, 5, lignelsesvis: justus triumphus et verus, quum bene de re publica meritis testimonium a consensu civitatis datur.

trĭumvir, i, s. und. triumviri. — *trĭumvĭrālis, e: hørende til el. benævnt efter en Triumviralcommission; - ∾ supplicium, (efter Befaling af triumviri capitales), Tac. Ann. 5, 9; cf. Hor. Epod. 4, 11; men ∾ proscriptio, Senec. Benef. 2, 11, (i. e. per triumviros rei publicae constituendae); o. — trĭumvĭrātus, us, m.: en Triumvirs Embede, et Triumvirat; - in triumviratu (coloniae deducendae) etc., Cic. Brut. 31; triumviratibus (gestis), nocturno altero, altero coloniae deducendae, Liv. 9, 46; cf. Plin. 9, 59: ne triumviratu suo (reip. const.) nimis superbiat Antonius; — [af flgd.].

trĭumvĭri, orum o. um, m., [tres, vir]: en af trende Medlemmer bestaaende Commission el. Øvrighed, Tremænd el. Triumvirer, hvoraf der mærkes; I) Triumviri coloniae deducendae el. agro dando, Liv. 3, 1, id. 4, 11, oftere, o. A.; - ogs. in sing., Sall. Jug. 42: tribunum alterum, alterum triumvirum coloniis deducendis etc.; — II) Triumviri capitales, forte Opsigten over Fængslerne, over Henrettelser, odl.; - vid. Cic. Orat. 46, o. Digest.; - ogs. absol. o. in sing.: triumviro in carcere necandam tradidit, Val. Max. 5, 4, 7; — III) Triumviri epulones, s. und. epulo; — IV) Triumviri monetales, som forestode Montvæsenet, Digest.; (s. ogs. Cic. Fam. 7, 13, und. Treviri); — V) ∾ nocturni, som sørgede for den natlige Sikkerhed, navnl. ogs. i

Tilfælde af Ildebrand, Liv. 9, 46, Val. Max. 8, 1, 6, Digest.; — VI) Triumviri rei publicae constituendae (til Statens Ordning) kaldtes Antonius, Octavianus o. Lepidus; - vid. Liv. epit. 120, Suet. Aug. 96, Flor. 4, 6, o. A.; - ogs. in sing., Suet. Aug. 9 o. 54; — not. a: andre og tilfældige Triumviralcommissioner findes Liv. 25, 5 o. 7, Suet. Aug. 37, o. A.; - ogs. i Municipierne ere Triumviri: en Øvrighed; vid. Cic. Cluent. 13; — not. b: gen. triumvirum, vid. Cic. Orat. 46. — trĭuncis, e, [ter, uncia]: af tre Unzers Værdi, Gallien. ap. Trebell. Claud. 17.

trĭvĕnēfĭca, ae, f., [ter, veneficus]: Erkegiftblanderske, Erkehex, odl., Plaut. Aul. 1, 2, 8. — Trivia, ae, f. und. trivius. — trĭvĭālis, e, [trivium], oprdl.: som findes paa et Veiskiel el. paa en Korsvei; df. færdv. „overf.": som er tilgængelig for alle, sædvanlig el. almindelig, simpel el. en oldig, odl.; - litterarii ista sunt ludi, et trivialis scientiae, (disse Ting høre til Læseskolen og Elementargrammatiken), Quintil. 1, 4, 27; ∾ verba, Suet. Rhet. 6; ∾ ludii ex circo, id. Aug. 74; men „alleg.": Communi feriat carmen trivale moneta, Juvenal. 7, 55; df. — trĭvĭālĭter, adv.: paa simpel Vis el. Maade; - ∾ et populariter instituti infantes, Arnob. — trĭvĭātim, adv., [trivium]: paa aaben Gade, offenligen; - ∾ dissultare, Capella. — Trĭvicum, i, el. Trivicus, i: Landsby i det Hirpinske, Hor. Sat. 1, 5, 79.

trĭvĭum, i, n., [ter, via]: Sted, hvor tre Veie stode sammen, Skillevei, Korsvei, Veiskiel; - ut ventum est in trivium, eadem, qua ceteri, fugere noluit, Cic. Div. 1, 54; — II) „overf." o. „alm.": offenlig Plads el. Gade; - in triviis aut in compitis etc., Cic. Agr. 1, 3; Nocturnisque Hecate triviis ululata per urbes, Virg. Aen. 4, 609; cf. Hor. Sat. 1, 9, 59, oftere, o. Lucr. 4, 1196; - ogs. in sing.; ludi magistrum professus (Dionysius) pueros in trivio docebat, Justin. 21, 5; men Cic. Mur. 6, ordsprogvis: arripere maledictum ex trivio, (optage fra Gaden el. efter Pøbelen).

trĭvĭus, 3, [trivium]: paa el. ved en Korsvei el. benævnt derefter; - df. Epithet til de Guddomme, som have deres Capeller ved et Veiskiel el. paa Korsveie; - saal. ∾ virgo, Lucr. 1, 85, ogs. ∾ dea, Propert. 2, 23, 40, d. e. Diana el. Hecate; oftere absol., Trivia, ae, f., vid. Enn. ap. Varr. L. L. 7, 2; ligel. Virg. Aen. 6, 35: Phoebi Triviaeque sacerdos; ligel. Tibull. 1, 5, 16: Vota novem Triviae nocte silente dedi; - ogs. er at hidføre lacus Triviae: Sø i Latium, ved Aricia, (hod. Lago di Nemi), Virg. Aen. 7, 516, Stat. — trixāgo el. trissāgo, ĭnis, f.: = chamaedrys, (germ. Gamanderlein), Plin. 21, 80.

Trōas, ădis, f. und 1. Tros, nr. B. — trŏchaeīdes, is, adj., τροχαιειδής: trochæusartet, numerus, Capella. — trŏchaeus, i, m., τροχαῖος: Versfoden Trochæus, (- ◡); vid. Cic. d. Or. 3, 47; - men Quintil. 9, 4, 80: huic (iambo) contrarium e longa et brevi, choreum, non, ut alii, trochaeum, nominemus; — b) findes ogs. som Benævnelse paa Versfoden tribrachys, (◡ ◡ ◡), Cic. Orat. 57; cf. Quintil. l. c. 82. — — trŏchăĭcus, 3, τροχαϊκός: trochæisk, versus, Quintil., Ter. Maur., Diomed. — trŏchĭlus, i, m., τρόχιλος: etslags liden Fugl, Gierdekonge el. Gierdesmutte, Plin. 10, 95; — II) i Architecturen: Inddragning el. Sammentrækning paa Søilens Basis, Vitruv. 3, 3. — trŏchiscus, i, m., τροχίσκος: hos Lægerne: liden Kugle el. Pille, d. lat. pastillus, Coel. Aur., Veget. — trochlĕa, ae, f., ctr. af τροχαλία: Hævemaskine, Kran, Vinde, Vitruv., Cato; ligel. Lucr. 4, 903: Multaque per trochleas et tympana pondere magno Commovet atque levi sustollit machina nisu; - comisk er Quintil. 11, 3, 56: ab imo pulmone pituitam trochleis adducere, (at romme sig el. udharke meget stærkt); df. — trochlĕātim, adv.: med en Vinde el. Hævemaskine, Sidon. — trŏchus, i, m., τροχός: en større Jernring med paaheftede mindre Ringe, etslags larmende Legetøi, nærmest for Børn; - vid. Hor. Od. 3, 24, 57, o. id. A. P. 380, ogs. Propert. 3, 12, 6, o. Ovid. A. A. 3, 383, ogs. Martial. 14, 168 flgd.; ligel. Ovid. Trist. 2, 486: Hic artem nandi praecipit, ille trochi.

Troes, um, f. und. 1. Tros, nr. B. — Troezen, ēnis, f., Τροιζήν: gammel By i Argolis, hvor Pittheus, Theseus's Morfader, var Konge, (hod. Landsbyen Damala), Mela 2, 3, Plin. 4, 9, Cic. Off. 3, 11, Ovid. Met. 6, 418, oftere, o. A.; — B) df. Troezēnius, 3: trœzenisk, ager, Plin.; men ∾ heros, Ovid. Met. 8, 566, (d. e. Leler, Søn af Pittheus); — b) pl. subst., Troezenii, orum, m.: Indvaanerne af Trœzen, Mela 2, 3. — Troglŏdȳtae, arum, m., Τρωγλοδύται: et i Huler boende Folk i Æthiopien, Mela 1, 4 o. 8, Plin. 2, 75, oftere, o. Cic. Div. 2, 44; — B) df. 1) Troglŏdȳtĭcus, 3: troglodytisk, myrrha, Plin., balanus, id.; — b) df. subst. Troglŏdȳtĭca, ae, f.: deres Land, id. 2, 71 o. 76; — 2) Troglŏdȳtis, ĭdis, f.: troglodytisk, myrrha, id. 6, 34. — Trogus Pompejus: romersk Historieskriver under Augustus; vi have af hans Universalhistorie alene et Udtog ved Justinus; vid. Justin. praef., id. 38, 3, oftere.

Trōia, ae, Troiades, um, Troicus, 3, f. und. 1. Tros, nr. B. — Trōĭlus, i, m.: Søn af K. Priamus, blev fældet af Achilles, Virg. Aen. 1, 474, o. A. — Trōius, 3, f. und. 1. Tros, nr. B. — Troja, ae, o. Trojanus, 3, f. und. 1. Tros, nr. B. — Trōjŭgĕna, ae, comm., [Troja, gigno]: født i Troja el. nedstammende derfra, trojansk; (poetisk Ord); - ∾ gentes, Lucr. 1, 466; ∾ Romanus, vet. carm. ap. Liv. 25, 12; - ogs. subst.: en Trojaner, Virg. Aen. 8, 117, oftere; - ligel. in pl. „poet." o. m. Efterlryk om Romerne: jubet a praecone vocari Ipsos Trojugenas, Juvenal. 1, 99.

Tromentina tribus, (a campo Tromento in Etruria, Fest.), hørte til tribus rusticae; - vid. Liv. 6, 5; skrives ogs. Tro., Cic. Att. 4, 16. — trŏpaeātus, 3, [tropaeum]: smykket med Seierstegn el. med Tropæer; - victores et tropaeati etc., Ammian. 23, 5. — trŏpaei, (τροπαῖοι), venti, efter Plin. 2, 44: visse Vinde, der ligesom vende tilbage fra Havet imod Landjorden. — trŏpaeŏphŏrus, i, m., τροπαιοφόρος: bærende Seierstegn el. Tropæer, Epithet til Juppiter, Appul. — trŏpaeum, i, n., τρόπαιον; oprdl.: det Sted, hvor Fienden vender sig el. slaaes paa Flugt; - df. færdv. Træbul med Stænger el. Stenstøtte, hvorpaa man ophængte den Fienden fratagne Armatur, et Seiersmærke, en Tropæ; - vid. Cic. Pis. 38; men Sall. frgm. ap. Serv. ad Virg. Aen. 11, 7: Pompejus, devictis Hispanis, tropaeum in jugis Pyrenaeis constituit; ligel. Suet. Caes. 11: tropaea C. Marii de Jugurtha etc., olim a Sulla disjecta, restituit; cf. Tac. Ann. 2, 18 o. 22, Virg. l. c., o. A.; — II) df. „overf."; A) en Seier, Hor. Od. 2, 9, 19, Ovid. Her. 9, 104, oftere, Nep. Them. 5; — B) Mindesmærke; - ∾ necessitudinis atque hospitii etc., Cic. Verr. 2, 47; men Propert. 3, 7, 34: Maecenatis erunt vera tropaea fides; men Ovid. Her. 21, 213: ut ··· Ingenii videas digna tropaea tui. — trŏpaeus, 3, τροπαῖος: tilbagevendende, f. und. tropaei.

Trŏphōnĭus, i, m., Τροφώνιος; I) en Broder af Agamedes, med hvem han byggede Apolstemplet i Delphi, Cic. Tusc. 1, 47; — II) en Guddom, der meddelte Orakelsvar i en Hule ved Lebadia i Boeotien; heder ogs. undert. Juppiter Trophonius; - vid. Cic. Div. 1, 34, id. N. D. 3, 19, Liv. 45, 27, o. Plin. 34, 19; — B) df. Trŏphōnĭānus, 3: trophoniansk, narratio Chaeronis, (der neml. var nedstegen i ovennævnte Hule), Cic. Att. 6, 2. — trŏpĭce, adv.: uegenligen el. billedligen, loqui, Augustin.; af — trŏpĭcus, 3, τροπικός: vendende om el. tilbage; - ∾ Capricornus,

(hvori Solen vender tilbage), Auson.; — II) „fig."; A) som pl. subst., tropica, orum, n.: Forandringer el. Nyheder, Petron. Sat. 88; — B) som adj. o. i den sildige Rhetorik: uegentlig el. billedlig; tropisk el. figurlig; - ∾ figura, Gell. 13, 24; ∾ locutiones, Augustin. — trŏpis, is, f., τρόπις: Bundfald af Vin, Vinbærme; - Fumosae feret ipse tropin de faece lagenae, Martial. 12, 83.

trŏpŏlŏgĭa, ae, f., τροπολογία: billedlig el. tropisk Udtryksmaade, Hieronym. — trŏpŏlŏgĭce, adv.: billedligen el. tropisk, exponere aliquid, Hieronym.; af — trŏpŏlŏgĭcus, 3, τροπολογικός: billedlig el. tropisk; (sildigt Ord); - ∾ et figuratum genus, Sidon.; ∾ interpretatio, Hieronym. — trŏpus, i, m., τρόπος, i Rhetoriken: uegentlig el. billedlig Brug af et Ord, en Tropus, Quintil. 9, 1, 4 flgd.; cf. id. 8, 6, in.: tropus est verbi vel sermonis a propria significatione in aliam cum virtute mutatio; — II) Melodie el. Tone, Venant.

1. Trōs, ōis, m., Τρώς: Søn af Erichthonius, o. Sønnesøn af Dardanus, Konge i Phrygien, efter hvem Troja har sit Navn, Virg. Ge. 3, 36, Ovid. Fast. 4, 33, Sil. 11, 297; — II) deraf Trōja el. Trōia, ae, f.: Byen Troja, Mela 2, 3, Liv. 1, 1, Ovid. Met. 11, 199 flgd., ogsaa id. ibd. 13, 404 flgd., o. A.; — bb) deraf „overf."; a) et af Æneas i d. Laurentinske bygget Sted, Liv. l. c.; — b) et af Helenus i Epirus bygget Sted, Ovid. Met. 13, 721, o. Virg. Aen. 3, 349; — c) en romersk Kampleg til Hest, Virg. Aen. 5, 596 flgd., Suet. Caes. 39, oftere; — B) deraf 1) Trōĭus, 3: troisk el. trojansk, Aeneas, Virg., sacra, Tibull. 2, 5, 40, arma, Virg.; — 2) Trōjānus, 3: trojansk, urbs, Virg., moenia, Ovid., (d. e. Troja); ∾ tempora, id., Hor.; ∾ bellum, id.; men ∾ judex, (d. e. Paris), Ovid. Fast. 4, 121; ∾ ludi, (Kamplegen Troja, s. ovenf.), Suet. Tib. 6; - ordsprogvis bruges equus Trojanus om en skjult Fare; deraf „alleg.", Cic. Mur. 37: intus, intus, inquam, est equus Trojanus, a quo numquam me consule dormientes opprimemini; ogsaa er equus Trojanus: Navnet paa en Tragoedie af Nævius, Cic. Fam. 7, 16, oftere; — b) pl. subst. Trojani, orum, m.: Trojanerne el. Indbaanerne af Troja, Cic., Virg., o. A.; — 3) Trōĭcus, 3: troisk el. trojansk, tempora, Cic. Brut. 10, bellum, Vell., Ovid.; ∾ Vesta, id.; ∾ ignis, (hendes altid brændende Ild), Stat.; men Juvenal. 8, 221, absol.: Troica scribere, (i. e. Trojanum bellum); — 4) Trōs, ōis, m.: en Troer el. Trojaner, Virg. Aen. 1, 574, oftere; ogsaa in pl., id. ibd. 1, 172, oftere, Ovid., o. A.; — 5) Trōas, ădis o. ădos, f.; aa) adj.: trojansk, humus, Ovid., turba, Senec. Troad.; ∾ matres, Ovid.; — bb) subst.; a) en Trojanerinde, Ovid., Virg.; - deraf Troades: Navnet paa en Tragoedie af Seneca; s. ogsaa Cic. Qu. Fr. 3, 6; — b) Landskabet Troas, Plin. 5, 32, Nep. Paus. 3; — 6) Trōĭădes, um, f.: Trojanerinderne, Pers. 1, 4, (neml. med Foragt om de fordærvede Romere, som vilde hede Trojugenae). — 2. Tros, ois: en Trojaner; s. und. 1. Tros, nr. II, B, 4.

Trosmis, is, f.: By i Moesien, ved Istercn, Ovid. Pont. 4, 9, 79. — Trossŭli, orum, m.: Tilnavn, som gaves de romerske Riddere efter Erobringen af Byen Trossulum i Etrurien; - vid. Varr. ap. Non., o. Jun. Gracchanus ap. Plin. 33, 9, ogsaa Fest. p. 367; - sing., Pers. 1, 82, (schol.); — b) efteraug. ogsaa spottende om Mennesker, som satte deres hele Værd i den ydre Pragt; - vid. Senec. Ep. 76 o. 87. — troxălis, idis, f., τρωξαλίς: lidet Dyr af Græshoppearten, Plin. 30, 16.

trŭa, ae, f., [skal være forkortet af τορύνη]: Slev el. Ske at røre i Gryden med, Titinn. o. Pompon. ap. Non.; — II) rimel. ogsaa en Afløbsrende; - vid. Varr. L. L. 5, 25. — *trŭcīdātĭo, onis, f.: Slagten el. Myrden, Myrderi el. Nedsabling; - inde non jam pugna, sed trucidatio velut pecorum, Liv. 28, 16; cf. Cic. Phil. 4, 5; - ligel. in pl., Cato ap. Gell. 13, 21; — II) „overf.": Afskæren el. Bortskæren, navnl. af et Lem, Cels. praefat.; - ogsaa Træernes stærke Beskæring; interlucatio arboribus prodest, sed omnium annorum trucidatione inutilissima, Plin. 17. 45; o. — trŭcīdātor, oris, m.: Slagter el. Morder, Augustin.; af — trŭcīdo, avi, atum, 1, v. a.: nedslagter el. myrder, (rimel. oprdl. om Qvæget, hvf. efter Doederl. at sammenligne m. tauricido); - neu capti sicut pecora trucidemini, Sall. Catil. 58; cf. Cic. Manil. 3, o. id. R. Am. 5, oftere, ogsaa Liv. 29, 18, o. Hor. A. P. 185; trucidatae legiones, (nedsablede), Tac. Ann. 2, 45; — II) „overf.": knuser el. fordærver; - ∾ ignem, etc., Lucr. 6, 146, („poet." om den vandsvangre Sky: at slukke el. qvæle); men ∾ pisces, (tygge el. fortære), Hor. Ep. 1, 12, 21; - ∾ plebem fenore, (ruinere ved Aager), Liv. 6, 37; cf. Cic. Coel. 18. — tructa, ae, f., Isid., o. tructus, i, m., Plin. Val.: en Forelleart, τρώκτης.

*trŭcŭlente, adv.: haardt, barsk, uvenligen; men alene in compar. o. superl.; - quod truculentius se gereret, quam ceteri, Cic. Agr. 2, 5; cf. Quintil. 6, 1, 43: quam truculentissime eum aspexit; o. — trŭcŭlentĭa, ae, f.: Raahed el. Vildhed, Plaut. Truc. 3, 2, 7; - men „overf.": truculentia coeli praestat Germania, Tac. Ann. 2, 24; af — trŭcŭlentus, 3, [trux]: raa el. vild, barsk el. uvenlig; - ∾ atque saevus senex, Plaut. Bacch. 4, 5, 3; cf. id. Truc. 2, 2, 10, ogsaa Ter. Ad. 5, 4, 12; men Cic. Sest. 8: quam teter incedebat! quam truculentus! etc.; cf. Ovid. Met. 13, 558; - ogsaa om Dyrene, vid. Plin. 8, 5: tigris etiam feris ceteris truculenta; - compar., quo truculentior visu foret, Tac. Hist. 4, 22; cf. id. Ann. 12, 50; ligel. Ovid. Met. 13, 803: Asperior tribulis, feta truculentior ursa; — II) „overf." om Ting og Begreber; - Truculentis oculis ··· tristi fronte, etc., Plaut. Asin. 2, 3, 21; ∾ aequor, Catull.; men id. 63, 16, subst., truculenta pelagi; men Tac. Ann. 1, 25: ∾ vocibus strepere, (med oprørske Taler); - superl., ∾ ac nefarium facinus, auct. ad Her. 4, 8; — not.: Truculentus, i, m.: Navnet paa en Comoedie af Plautus.

trŭdis, is, f.: spids Stang; - ∾ ferratae, Virg. Aen. 5, 208; af — trūdo, si, sum, 3, v. a.; I) „egentl.": støder el. driver derimod el. derhen el. afsted; - Sed frustra oppositum trudentes pectore montem, (om Hjortene i Sneen), etc., Virg. Ge. 3, 373; cf. id. ibd. 1, 310; ligel. Lucr. 6, 1031: Trudit et impellit (aër res), quasi navim velaque ventus; men Tac. Ann. 2, 11: (hostes) trudunt adversos etc.; - ∾ apros in plagas, Hor.; ∾ semet in arma, Tac. Hist. 5, 25, inertem ad proelia, Hor. Ep. 1, 5, 17; — B) „bes." om Væxterne: at drive frem, at lade skyde ud, od l.; - vid. Virg. Ge. 2, 31, 74 o. 335; - ligel. „poet." om Vandet: offenso truditur igne latex, Claudian.; — II) „fig."; - secundae res laetitia transvorsum trudere solent a recte consulendo et intelligendo, Cato ap. Gell. 7, 3; trudi ad mortem, Cic. Tusc. 1, 29; men id. Att. 1, 16, heder ∾ aliquem: at puffe nogen (ind i et Statsembede); men Senec. Ep. 41: in vitia alter alterum trudimus; ligel. ordsprogvis: Truditur dies die, Hor. Od. 2, 18, 15; cf. Ter. Andr. 4, 4, 39: fallacia Alia aliam trudit, (driver, følger strax derpaa).

Trŭentum, i, n.: By i det Picenske, ved Floden Truentus, (hod. Tronto), Plin. 3, 18; — B) deraf Trŭentinus, 3, Castrum, (en anden Benævnelse paa Byen Truentum), Pompej. ap. Cic. Att. 8, 12, B; ligel. ∾ turres, Sil.; — b) pl. subst., Truentini, orum, m.: Indbaanerne af Byen Truentum, Plin. 3, 20.

trulla, ae, f., demin. af trua: lidet Øsekar el. en Ske, (navnl. hvormed Vinen øses af crater i Bægeret); - vid. Varr. L. L. 5, 25, Cic. Verr. 4, 27, Hor. Sat. 2, 3, 144, Martial., Plin., o. A.; — II) deraf ogsaa ifølge et-

slags Lighed; A) øskeformet Ildpande, Liv. 37, 11; — B) en Murske, Pallad.; — C) = flgd., Juvenal. 3, 108; bf. — trullĕum (-ium), i, n.: Vaskebækken, Varr. L. L. 5, 25, Cato; - ogs. trulleus, i, m., Plin. 34, 3. — trulleus, i, s. und. frgd. — trullissātĭo, onis, f.: Kalkning el. Spækning, testacea, Vitruv.; af — trullisso, are, v. a., [trulla: Murske]: at overstryge el. spække; - ∾ parietes, Vitruv. — trullium, i, s. und. trulleum.

truncātĭo, onis, f.: Afskæren el. Afhuggen, digitorum, Cod. Theod.; af — trunco, avi, atum, 1, v. a., [2. truncus]: afskærer, afhugger, lemlæster; - ∾ olus foliis, Ovid. Met. 8, 647; senes, et plerique truncato ex vulneribus corpore, Tac. Ann. 1, 17; men simulacra truncata, Liv. 31, 30; truncata frons (oculo excusso), Sil.; ligel. manibusque redit truncatus et armis, (berøvet dem), Claudian.; — b) ogs. prægnant: ∾ cervos, (nedlægge el. fælde), Val. Fl.; — II) sildv. „poet. overf.": ∾ aquas, (hemme el. standse), Claudian.; men ∾ heroos tenores gressu, (forkorte Hexametret til Pentameter), Stat. Silv. 2, 3, 98.

truncŭlus, i, m., demin.: afhugget Stykke (Kiød), Cels.; af — 1. truncus, (forældr. ogs. troncus, Lucr.), i, m.; I) „egenl.": Træstamme el. Træbul el. Bullen (neml. uden Hensyn paa Rødder og Grene, el. i Modsætning deraf); - Quod cibus in totas (arbores) usque ab radicibus imis Per truncos et per ramos diffunditur omnes, Lucr. 1, 353; cf. Cic. d. Or. 3, 46, ogs. id. d. Senect. 15, oftere, ogs. Virg. Ge. 3, 233; men id. Aen. 11, 83: Indutos ··· truncos hostilibus armis, (i. e. tropaea); - „poet." ogs. f. Træet selv; vid. Hor. Od. 2, 17, 27; — b) ogs. „alleg.", Cic. Tusc. 3, 34: quae (stirpes aegritudinis), ipso trunco everso, sunt eligendae; — II) „overf." ifølge etslags Lighed; A) Kroppen el. Bullen af det menneskelige Legeme, (i Modsætn. af Lemmerne); - vid. Virg. Aen. 2, 557: jacet ingens litore truncus, etc.; cf. Lucr. 3, 654, o. Ovid. Met. 2, 822, oftere; ligel. Cic. R. Com. 10: nemo illum ex trunco corporis spectabat, sed etc.; cf. id. Orat. 18: status erectus et celsus ··· trunco toto se ipse moderans etc.; — B) Søileskaftet, (scapus), Vitruv. 4, 1; ogs. det terningformede Mellemled af Søilefoden, id. 3, 3; — C) et afhugget Stykke; - ∾ frondentes, (de afhugne Grene, som Aarer), Val. Fl.; - ogs. er at hidføre Colum. arb. 17: melius truncis, quam plantis, olivetum constituitur; - ogs. afhugget Stykke Kiød (til Røgning, odl.), Virg. Moret. 57; — D) ligesom caudex o. stipes: en Klods, odl., navnl. som Skældsord til el. om sløve Mennesker; - vid. Cic. N. D. 1, 30, o. id. Pis. 9.

2. truncus, 3, [af frgd.]; I) „egenl."; A) „alm.": hvis Yderdele ere afskaarne (ligesom Træets Grene), afskaaren el. afkortet el. lemlæstet; - ∾ pinus, (afskaaren Træstamme), Virg. Aen. 3, 659; ligel. ∾ nemora, (berøvede deres Kroner), Stat.; men truncae nares etc., vid. Virg. Aen. 6, 497; men Trunci naribus auribusque vultus etc., Martial. 2, 83; ∾ frons, Ovid. Met. 9, in., (berøvet sit ene Horn; men Sil. 9, 400: berøvet Øinene); puer trunci corporis, Liv. 41, 5; cf. Ovid. Met. 3, 680, ogs. Justin. 2, 9; men Plin. 7, 10: absol., ex integris truncos gigni, ex truncis integros; - ∾ tela, (sønderbrudte), Virg. Aen. 11, 9; — b) „poet." ogs. c. gen.; - animalia trunca pedum, Virg. Ge. 4, 310; ligel. truncus capitis, Sil.; — B) „bes." om de afhugne Lemmer; - truncas viri fortis manus etc., Senec. Contr. 1, 4; ligel. trunca Brachia rapta viris, Val. Fl.; — II) „fig."; A) „overf.", (oftest „poet"): som endnu ikke er udviklet, ikke fuldbaaren, odl.; - suisque Trunca ··· numeris etc., Ovid. Met. 1, 427; cf. id. ibd. 15, 376; truncae manus (nani), Propert. 4, 8, 41; — B) „ment.": mangelfuld, som mangler en væsenlig Del til sin Velvære el. Bestemmelse; - urbs (Capua) trunca, sine senatu, etc., Liv. 31, 29; sine quibus (manibus) trunca esset actio ac debilis, Quintil. 11, 3, 85; ∾ sermo (volucrum), Stat.; cf. Gell. 2, 23: trunca quaedam etc. — trŭo, (ōnis, m.), avis onocrotalus; hvf. spottende om en Person med stor Næse: unde prorepsit truo? Caecil. ap. Fest. p. 367.

*trūsātĭlis, e: som støder el. knuser; - ∾ mola: Haandmølle, Cato, Gell. 3, 3; o. — trūsĭto, are, v. intens. a: støder haardt, saarer, mulum ferro, Phaedr. 2, 7, inc.; (al. sauciare); af — trūso, are, v. a., intens. af trudo: støder stærkt, Catull. 56, 6. — trusus, 3, partic. af trudo. — trŭtĭna, ae, f., τρυτάνη, (egentl.: den Aabning, hvori Vægtlungen bevæger sig; vid. schol. ad Pers. 1, 7; ds. sædv.): Vægt el. Vægtstaal, Varr. L. L. 5, 36, Vitruv. 10, 3; — II) „fig." o. „alleg." f.: Dom el. Omdømme el. Maalestok; - non aurificis statera, sed quadam populari trutina examinari, Cic. d. Or. 2, 38; cf. Hor. Ep. 2, 1, 30, o. id. Sat. 1, 3, 72, ogs. Juvenal. 6, 437, o. Pers. l. c. — trutino, are, s. und. flgd. — trŭtĭnor, atus sum, 1, v. depon. a., [trutina]: veier el. afveier; ds. „overf.", Pers. 3, 82: Atque exporrecto trutinantur verba labello, (mumle betænksomt); — not. a: d. active Biform trutino, are, har Hieronym. o. Cassiod.; — not. b: partic. trŭtĭnātus, 3, m. passiv Bem., har Sidon.

trux, ŭcis, adj., [rimel. af τρύξ: ung ugæret Vin; ds. „fig."]: vild, raa, haard, uvenlig, odl.; (oftest „poet."); - ab hoc horrido et truce tribuno plebis etc., Cic. Agr. 2, 25; ∾ puer (Achilles), Senec. Troad.; ∾ puellae, (om Amazonerne), id. Oed.; ∾ aper, Ovid., taurus, id.; men Plaut. Bacch. 5, 2, 29, comisk: Arietes truces nos erimus; jam in vos incursabimus; ∾ blattae, (der fordærve Bøger), Martial. 14, 37; — b) „poet." ogs. c. inf.: audere trucem (Calenum) etc., Sil. 13, 220; — B) ogs. „overf." om Ting og om Begreber: skrækkelig, rædsom; - quid omnium Vultus in unum me truces? Hor. Epod. 5, 3; cf. Cic. (poëta) N. D. 2, 42; ∾ pelagus, Hor., classicum, id.; ∾ venti, Plin.; ∾ herbae tactu, id.; - Blanda truces animos fertur mollisse voluptas, Ovid. A. A. 2, 477; ∾ genus dicendi atque violentum etc., Quintil. 11, 1, 3; cf. Hor. Ep. 1, 19, fin.: Ira truces inimicitias et funebre bellum (genuit).

trybliŭm, i, n., τρύβλιον: etslags Skaal el. Potte, Plaut. Stich. 5, 4, 9, Varr. L. L. 5, 25. — trychnos, i, s. und. strychnos. — trўgĭnon, i, n., τρύγινον: en af Vinbærme tilberedet Sværte, Plin. 35, 25. — trўgon, ŏnis, m., τρυγών: Pigrokken, (raja pastinaca L.), Plin. 9, 72; — II) etslags forresten ubekiendt Fugl, Plin. 10, 18.

tū, pron. pers., σύ, (dor. τύ): du; gen tui, etc.; pl. vos, vestri, etc.; (forel. Biformer ere: gen. sing. tis, Plaut., acc. sing. ted f. te, id.; gen. pl. vestrorum el. vostrorum, id., Pacuv. ap Non., o. gen. fem. vestrarum, Ter. Heaut. 2, 4, 6); - som nomin. subject. er tu ordenl. udfaldet; dog bliver det staaende, dels med Eftertryk, dels i Modsætninger; tu mihi legis Porciae ··· mentionem facis! Cic. Rab. perd. 4, (hvor det ogs. oftere gientages); cf. Hor. Od. 1, 9, 16; men erotisk: mea tu, (min Elskede), Ter. Eun. 4, 3, 22; cf. Plaut. Stich. 5, 4, 49: ego tu sum, tu es ego; - Neque mei, neque tui intus puditum est factis, quae etc., id. Bacch. 3, 1, 12; cf. id. Pseud. 1, 1, 3: Duorum labori ego hominum parsissem lubens, Mei te rogandi, et tui respondendi mihi; men id. Mil. gl. 4, 2, 42, (Lindem.): Quia tis egeat (f. tui); - Tibi aras ··· tibi eidem metis, id. Merc. 1, 1, 71; - Quot pondo ted (f. te) esse censes nudum? id. Asin. 2, 2, 33; - Qui ipsus equidem nunc primum istanc tecum conspicio simul, id. Amph. 2, 2, 122; Egi atque oravi tecum ··· ut etc., Ter. Hec. 4, 4, 64; - quid vos etc.? Caes. B. G. 6, 35; cf. Hor. Sat. 2, 3, 174, o. id. Od. 3, 14, 10; - Cedo, cujum

puerum etc.? M. Vestri; D. cujus nostri? Ter. Andr. 4,4,21; vestri adhortandi causa, Liv. 21,41; men Si quis ··· vostrum etc., Plaut. Men. prol. 51; — II) „bes." er at mærke; A) tu o. vos m. enclitiske Forlængelser; saal. a) i Spørgsmaal: tune, tene, el. tun', ten'; - vid. Ter. Andr. 5,4,7, id. Heaut. 5,1,48, o. id. Eun. 1,2,6; — b) Encliticerne -te o. -met, ogs. -temet, tilføies m. Eftertryk; - tute scis ··· me tibi tum dixisse etc., Cic. Att. 12, 18; aut te amare cogitat, Aut tete amari, Ter. Ad. 1, 1, 7; nisi quid tibi in tete auxilii est, etc., Plaut. Epid. 1, 1, 76; - tibimet ipse supplicia irroga, Senec. Hippol. 122; quod vosmet ipsi attuleritis (consilium), Liv. 31, 17; ligel. id. 3, 56: a cujus crudelitate vosmet ipsi armis vindicastis; tutemet mirabere, Ter. Heaut. 2, 3, 133; cf. Lucr. 4, 913; — B) tibi o. nobis som dat. ethicus (el. intensivus); - alter tibi descendit de palatio etc., Cic. R. Am. 46; cf. id. d. Or. 2, 22; ligel. Liv. 22, 60: haec vobis ipsorum per biduum militia fuit, (der have i en Skildring deraf); — C) pl. vos hos collect. sing.; - tum etc.; vos, Romanus exercitus, etc., Liv. 7, 40, (Drak.); Vos, o Calliope! precor, aspirate canenti, (I Muser)! Virg. Aen. 9, 525. — tŭātim, adv., [tuus]: paa din Vis; - jam tuatim Facis, ut etc., Plaut. Amph. 2, 1, 4.

tŭba, ae, f., [besl. m. tubus: et Rør]: Trompet el. Basun; navnl. Krigstrompeten, efter Plin. 7, 57, opfunden af Tyrrhenus, (en Søn af Hercules); hvf. ogs. Trompetskraldet heder: clangor Tyrrhenus, Virg., Stat.; men tubae utrimque canunt, (neml. til Angreb), Plaut. Amph. 1, 1, 72; hvf. om Feltherren: dare signum tuba, (lade blæse til Angreb), Caes. B. G. 2, 20; cf. Liv. 29, 27; - Auditur (vox) fractos sonitus imitata tubarum, vid. Virg. Ge. 4, 72; cf. id. Aen. 9, 503, m. Enn. Ann. 2, 35: At tuba terribili sonitu taratantara dixit; — b) ogs. udenfor Krigsvæsenet brugtes tuba navnl. til Sørgemusik ved Begravelser; hvf. Ovid. Her. 12, 139: carmina ··· funerea flebiliora tuba; cf. Virg. Aen. 11, 192, ogs. Pers. 3, 103, Hor. Sat. 1, 6, 44, o. A.; - ligel. brugtes Tubaen ved Offringer, ved Kamplege, og ved andre Høitideligheder; vid. Ovid. Fast. 1, 716, o. Virg. Aen. 5, 113; df. Juvenal. 6, 250: ∾ Floralis, (s. Legene Floralia); — II) df. „overf." o. lignelsesvis; A) hvad der ophidser til Krig el. Ufred; - quem illi appellant tubam civilis belli, Cic. Fam. 6, 12; ligel. haec tuba rixae, etc., Juvenal. 15, 52; — b) „poet." ogs. f. Krigen selv, Claudian.; cf. Martial. Spect. 28: Et freta navali sollicitare tuba; — B) skraldende Lyd el. Tone; - saal. „poet.": ∾ nimborum, (et Tordenskrald), Claudian.; — b) df. ogs. den fuldtonende episke Poesi, Martial. 8, 3, oftere; sild. ogs. det fuldtonende og høie Foredrag, Prudent., Sidon.; df. — tŭbārĭus, i, m.: som forfærdiger Tubaer, Digest.

1. tūber, ĕris, n., [tumeo]: enhver (naturlig el. sygelig) Udvæxt paa Legemet, Pukkel el. Gevæxt, Byld el. Hævelse, odl.; - ∾ bina in dorso cameli, Plin. 8, 26; cf. ibd. 70; tubera discutere (fordele), id.; men colaphis tuber est totum caput, Ter. Ad. 2, 2, 37; men som Ordsprog: ubi uber, ibi tuber, Appul.; cf. Hor. Sat. 1, 3, 73, (hvor tubera o. verrucae „alleg." om større og mindre Feil); — II) „overf."; A) Knast el. Knort paa Træer, Plin. 16, 27 o. 84, oftere; — B) etslags Jordfrugt el. Jordsvamp, (at sammenl. med vor Trøffel), hørte til Romernes Yndlingsspiser; - vid. Plin. 19, 11 flgd.: cf. Juvenal. 5, 116, o. Martial. 13, 50; — C) ∾ terrae: Muldvarpeskud, (som Stældsord), Petron. Sat. 58. — 2. tūber, ĕris, m. o. f., [rimel. besl. m. frgd.]; I) f.: etslags Æbletræ el. Ferskentræ; - vid. Plin. 16, 42, o. Colum. 11, 2; — II) m.: Frugten af dette Træ, Plin. 15, 14, Martial. 13, 42 flgd., Suet. Dom. 16.

*tūbĕrans, tis, adj.: svulmende el. hævet; - ∾ sinus, Appul.; — tūbĕrātus, 3, ligesom tuberosus: forsynet med Buler, ocreae, vid. Fest. s. v. ocrem, pag. 181; o. — tūbercŭlum, i, n., demin.: liden Hævelse el. Bule, in capite, Cels.; - ∾ fabae, Plin.; - ogs. en Forhøining i Bikuben, id. 11, 12, — [af 1. tuber]. — Tūbĕro, ōnis, m.: romersk Tilnavn in gente Aelia; - vid. Cic. Brut. 31, ogs. id. Lig. 1. — tūbĕrōsus, 3, [1. tuber]: fuld af Ujevnheder, campus, Varr.; ogs. fuld af Buler; - superl., ∾ frons, Petron. Sat. 15.

tŭbĭcen, ĭnis, m., [tuba, cano]: Trompeterer el. Trompetblæser, nærmest i Krigen; - saal. Liv. 2, 64: cornicines tubicinesque, in equos impositos, canere ante vallum etc.; cf. Ovid. Met. 3, 704: quum bellicus aere canoro Signa dedit tubicen; s. ogs. Senec. Ep. 78; - ogs. fandtes ved Offringer tubicines sacrorum, Varr.; ligel. blæste tubicines ved Ligbegængelser, Attej. Capit. ap. Gell. 20, 2; cf. Petron. Sat. 129. — tŭbĭlustrĭum, (ogs. tubul.), i, n., [tuba, lustro]: en Renselsesfest for Offertubaerne, quod eo die ··· sacrorum tubae lustrantur, Varr.; ogs. in pl., tubilustria, orum, Ovid. Fast. 5, 725.

*tŭbŭlātĭo, onis, f.: rørformet Udhuling; - ∾ ligulae, Appul.; o. — tŭbŭlātus, 3: rørformig el. hul; - ∾ rostrum, Plin. 9, 61; af — tŭbŭlus, i, m., demin. af tubus: lidet Rør, liden Rørpibe, navnl. Vandrør, Varr., Vitruv. 8, 6, Plin. 35, 46; - ogs. Ildrør el. Røgfang, Digest.; — II) „overf.", (rimel. ifølge Gestaltens Lighed): Metalstang el. Metalbarre, Plin. 33, 35. — tuburcĭnābundus (tuburch.), 3: smausende el. fraasende, Cato ap. Quintil. 1, 6, 42; af — tuburcĭnor, atus sum, 1, v. depon. a.: hurtigen at sluge el. opæde; (for- o. efterel. Ord); - ∾ de suo, si quid domi est, Plaut. Pers. 1, 3, 42; — not.: partic. tuburcĭnātus, 3, m. pass. Bem.; tuburcinato prandio, Appul.

tŭbus, i, m.: Rør, navnl. Vandrør; - ∾ fictiles, Colum.; tubo coriis facto aquam trahere, Plin.; almi in tubos cavantur, id.; - ogs. Rør til Vinens Tapning, Pallad.; - ogs. Varmerør i Badene; vid. Senec. Ep. 90: impressos parietibus tubos, per quos circumfunderetur calor; — II) „overf."; A) f. tuba: en Offertrompet, Varr. L. L. 5, 24; — B) „poet." hede tubusformede Aabninger i Legemet: viscerum tubi, Martial. 11, 61.

tuccētum, el. tucetum, i, n.: etslags Kiødpølse fra Gallien, Appul., Arnob.; - pl. tucetaque crassa etc., Pers. 2, 42. — Tŭder, ĕris, n.: By i Umbrien, (nu. Todi), Plin. 3, 19, Sil.; — B) df. I) Tŭders, tis, m.: en Indvaaner deraf, Sil.; pl. Tudertes, Plin.; — II) Tudernis, e: tudernisk, vitis, Plin. 14, 4. —

†tŭdis, is, m., [tundo]: en Hammer; - tudibus contundere massas, auct. Aetn. 659; df. — tŭdĭcŭla, ae, f., demin.: liden Stampemaskine el. Oliemølle, Colum. 12, 52; df. — tŭdĭcŭlo, avi, 1, v. a.: rører om deri; (for- o. efterel. Ord); - haec me nobis ter tudiculasse, Varr. ap. Non.; ∾ et in mortorio terere, Apic. — tŭdĭtans, tis, partic., [tundo]; (forel. Ord); I) „egenl.": stærkt stødende el. hamrende, Lucr. 2, 1142, o. id. 3, 395; — II) „overf.": som sætter (noget) i stærk Bevægelse, som iørigen driver derpaa; - Haec inter sese tota vi tuditantes, Enn. ap. Fest. p. 352, hvor ogs.: tuditantes ··· negotium tundentes, id est agentes. — Tŭdĭtānus, i, m.: Tilnavn in gente Sempronia, Cic. d. Senect. 4 o. 14, oftere, o. A.

tŭĕo, ēre, forel. Biform af tueor: beskytter el. varetager; - censores vectigalia tuento, Cic. Leg. 3, 3, (e XII tabb.); — b) df. oftere tueor m. passiv Bem.; - majores nostri a rusticis Romanis alebantur, et in bello ab his tuebantur, Varr. R. R. 3, 1; cf. Lucr. 4, 362; ligel. undert. in Digest. — tŭĕor, tuitus sum, (m. Biformen tutus sum, Suet.; ligesom tutus er d. sædv. Adjectivform), 2, (Biformer efter tredie Conjug. ere: tuor, Catull., tuimur, tuĕri, Lucr.), v. depon. a.,

[ſtal være at sammenl. m. θεάομαι el. m. θεωρέω]; – om dette Ords dobbelte Bem.: at beſkue, at bevare, vid. Varr. L. L. 7, 2; – I) „alm.": ſkuer el. ſeer, beſkuer el. betragter, (saal. „poet."); – E tenebris autem, quae sunt in luce, tuemur, Lucr. 4, 338; cf. id. ibd. 436, oftere; men id. 5, 34: Asper, acerba tuens (serpens: med vildt Blik); cf. Virg. Ecl. 3, 8, o. id. Aen. 6, 467, oftere; — b) ogſ. m. Objectivſætn., Lucr. 1, 153: Quod multa in terris fieri coeloque tuentur (homines); cf. id. 5, 49 o. 1161; — II) „prægnant": at varetage el. forvare, at beſkytte, at beſørge, at forſorge, odl.; – – tantam imperii gloriam ··· tueri et conservare non posse, Cic. Manil. 5; ∾ personam principis civis dicendo, (hævde den ved ſin Veltalenhed), id. Brut. 20; men suos quisque debet tueri, vid. id. Att. 16, 16, C; – habere aedem Castoris tuendam, (være forpligtet til dette Tempels Vedligeholdelſe), id. Verr. 1, 50; idem tam parcus in aedificando, quam diligens in tuendo, Plin. Pan. 51; – ut se, vitam corpusque tueatur (animal: opholder el. ernærer ſig, oſv.), Cic. Off. 1, 4; cf. Liv. 5, 4: unde domi militiaeque se ac suos tueri posset; men ∾ sex legiones (re sua: holde dem af el. med egne Midler), Cic. Parad. 6, 1; – ∾ castra et defendere diligenter, Caes. B. C. 3, 94; ∾ domum a furibus, Phaedr. 3, 7; ∾ fines suos, Caes., oram maritimam, id.; – fortiter et industrie tuitus contra piratas Siciliam, etc., Quintil. 5, 13, 35; (al. tutatus); men Sall. Jug. 74: Numidas ··· magis pedes, quam arma tuta sunt; — III) partic. tūtus, 3, oftest ſom adj.; A) „egenl." o. pass: ſikkret el. ſikker, i god Forvaring, i Behold, odl.; a) absol.; – quum ··· victis nihil tutum arbitrarentur, Caes. B. G. 2, 28; ut tutus esset (locus), Cic. Manil. 11; mare tutum praestare, id. Flacc. 13; – tutiorem ··· vitam hominum reddere, id. d. Rep. 1, 2; sic tutissimam fore Galliam, Hirt. B. G. 8, 54; – ogſ. om Perſoner; vid. Hor. Od. 3, 29, 63, o. Ovid. Met. 8, 368; – ligel. „poet." om Dyrene; Tutus bos etenim rura perambulat, etc., Hor. Od. 4, 5, 17; cf. Lucr. 5, 872; – oftere om Begreber; non est tua tuta voluntas, Ovid. Met. 2, 53; in audaces non est audacia tuta, id. ibd. 10, 544; men male tutae mentis (habitus: i. e. male sanae), Hor. Sat. 2, 3, 137; — b) m. ab, ſjeld. m. ad el. adversus, el. m. blot ablat.; – tuta jam ab hostibus regio erat, Liv. 34, 10; cf. Ovid. Her. 11, 44; tutus ab insidiis, Hor., a periculo, Caes.; men non hospes ab hospite tutus, etc., vid. Ovid. Met. 1, 144; – testudinem ··· tutam ad omnes ictus, etc., Liv. 36, 32; adversus venena tutum corpus reddere, Cels.; nam incendio fere tuta est Alexandria, Hirt. B. Al. 1; — 2) in neutr. absol.; a) tuta et parvula laudo, Hor. Ep. 1, 15, 42; cf. Ovid. Met. 10, 714: trepidumque et tuta petentem Trux aper insequitur; men in tuto ut collocetur (res amici), Ter. Heaut. 4, 3, 11; ut sitis in tuto, Cic. Fam. 12, 2; in tutum receptus est, Liv. 2, 29; — b) tutum m. Subjectsſætn. (el. c. inf. subj.); – si dicere palam parum tutum est, Quintil.; ligel. tutius esse etc., Caes. B. G. 3, 21; ligel. nobis tutissimum est, auctores plurimos sequi, Quintil. 3, 4, 11; — c) abl. tuto ogſ. ſom adv. (ſ. d. ſjeldnere tute): i Sikkerhed, uden Fare, odl.; – vid. Caes. B. G. 3, 24; ligel. id. B. C. 1, 2: ut tuto et libere senatus, quae vellet, decernere auderet; ligel. Cic. Fam. 14, 3: ut tuto sim ··· id mihi nunc facillimum est; men Caes. B. G. 7, 36: tuto ab repentino hostium incursu etc.; – df. superl., ubi tutissimo essem, Cic. Att. 8, 1; cf. Plin. 20, 8; — B) „overſ." o. act.: ſikker, d. e. forſigtig el. betænkſom, odl.; – Non nisi vicinas tutus ararit aquas, Ovid. Trist. 3, 12, 36; cf. Hor. A. P. 28: Serpit humi tutus nimium timidusque procellae; men celeriora, quam tutiora, consilia, etc., Liv. 9, 32; cf. id. 22, 38.

tūfa, ae, f.: etſlags Hjelmbuſk, Veget.; (df. d. fr. toupet). — tŭgŭrĭŏlum, i, n., demin.: liden Hytte, Appul.; af — tŭgŭrĭum, i, n., [tego]: Hytte el. Bondehytte; – principio ··· in tuguriis et casis habitabant, etc., Varr. R. 3, 1; cf. Virg. Ecl. 1, 69, Cic. Sest. 43, Plin., o. A.; df. — tŭgŭrĭuncŭlum, i, n., demin.: liden Hytte, Hieronym. — Tŭisco, ōnis, m.: Germanernes (el. Tydſkernes) ældſte Skytsgud og Stamfader; – vid. Tac. Germ. 2. — tŭĭtĭo, onis, f., [tueor, nr. II]: Opholdelſe, Beſkyttelſe; – natura partes habet duas, tuitionem sui, et ulciscendi jus, Cic. Top. 23; – ogſ. i Retsſproget: Beſkyttelſe el. Forſvar; quae tuitio (praetoris) ei, qui emancipatus est, necessaria est, Digest. — tuitus, 3, partic. af tueor.

Tullia, ae, f. und. Tullius. — Tulliane, adv., o. Tullianus, 3, f. und. Tullius. — Tullĭŏla, ae, f., demin. o. kælende i Ciceros Breve f. Tullia, ſ. und. flgd. — Tullius, a: romerſk Slægts- o. Perſonsnavn, hvoraf her mærkes; – Servius Tullius: Roms ſjette Konge; – M. Tullius Cicero: berømt Taler og Statsmand; – hans Broder Qu. Tullius Cicero; – M. Tullius Tiro: en Frigiven af Taleren Cicero, etc.; — b) fem. Tullia, ae: Datter af K. Servius Tullius o. Gemalinde af Tarqvinius Superbus; – ogſ. en Datter af Taleren Cicero; ſ. und. Tulliola; — B) df. 1) Tulliānus, 3: hørende til el. benævnt efter en Tullius, tullianſk; – ∾ caput, o. ∾ semis, vid. Cic. Att. 15, 26 o. 29; men ∾ Scipio, (ſom af Cicero indføres i hans Somnium Scipionis), Macrob.; — b) df. subst. Tullianum, i, n.: den af K. Servius Tullius byggede nederſte Deel af d. romerſke Statsfængſel, Varr., Sall. Catil. 55, Liv. 29, 22; — 2) Tulliāne, adv.: paa Taleren Ciceros Viis, jocari, Augustin. — Tullus, i, m.: romerſk Fornavn; – saal. Tullus Hostilius: Roms tredie Konge; ligel. Tullus Cluvius (al. Cluilius): en romerſk Geſandt, vid. Cic. Phil. 9, 2.

tum, adv. o. conj.: tjener ſom correlativ Tidspartikel til Angivelſe af et beſtemt Tidspunkt, der enten falder ſammen med et andet, el. ſom følger derpaa; df. I) ſom faldende ſammen med et andet Tidspunkt; A) „alm.": da, el. ſaa, (el. paa den Tid, el. i d. Tilfælde, odl.); 1) m. tilſvarende quum (naar), ubi, postquam, si, el. abl. absol.; – tum est hyperbole virtus, quum res ipsa ··· naturalem modum excessit, Quintil. 8, 6, 76; ligel. id. 10, 2, 27: quae (laus) tum est pulcherrima, quum sequitur, non quum arcessitur; ligel. ubi ··· tum etc., Ter. Andr. 4, 1, 7; ligel. postquam res publica etc., tum lex Porcia etc., Sall. Catil. 51; si sciens fallo, tum etc., Liv. 22, 53; ligel. Cic. Verr. 3, 47: quod si quando accidit, tum fit, ut etc.; men Liv. 22, 11: ita rebus divinis peractis, tum de bello dictator retulit; cf. Virg. Aen. 10, 445; — b) ogſ. bliver tum i disſe Forbindelſer undert. forſtærket ved: demum, denique, maxime, vero; – ac tum demum, quum etc., Plin. Ep. 8, 20; cf. Liv. 2, 29 in.; ligel. Tum denique homines nostra intelligimus bona, Quum etc., Plaut. Capt. 1, 2, 39; ligel. tum vel maxime formanda (aetas), quum simulandi nescia est, Quintil. 1, 3, 12; ligel. quem (optimum statum civitatis) si habemus ··· tum vero quis te possit esse florentior? Cic. d. Rep. 1, 47; — 2) absol.; – tum fit illud, quod etc., Cic. d. Rep. 1, 43; tum lenior atque submissior decebit oratio, Quintil. 11, 1, 64; sed tum quoque tenendus est modus, id. 12, 7, 11; cf. Virg. Aen. 5, 720, Ovid. Met. 4, 346, o. A.; — B) „beſ." om et beſtemt Tidspunkt i det Forbigangne, Grækernes τότε, vort: dengang; a) m. tilſvarende quum; – tum, quum rem habebas, quaesticulis te faciebam attentiorem, Cic. Fam. 9, 16; cf. id. d. Rep. 1, 33; — b) absol.; – Qui tum vivebant homines, Enn. Ann. 9, 5; cf. Liv. 1, 11; men i Modſætn. af nunc: nisi forte haec illi arma tum dedimus, ut nunc cum bene parato pugnaremus, Cic. Att. 7, 6; tum

maxime scribere litigatoribus, quae illi pro se dicerent, erat moris, Quintil. 2, 15, 30; men Justin. 31, 2: Hannibalem, tum temporis consulem, etc.; — II) som følgende paa el. efter et andet Tidspunkt betyder tum: da el. saa, derpaa el. derefter; A) „egentl."; - in ripa inambulantes, tum autem residentes, Cic. Leg. 1, 5; legendos Demosthenem atque Ciceronem; tum ita, ut quisque esset Demostheni et Ciceroni simillimus, Quintil. 10, 1, 39; cras est mihi Judicium; quid tum? ut etc., Ter. Eun. 2, 3, 47; f. ogs. Cic. Agr. 1, 2: deinde···, tum vero···etc.; — b) ogs. forbindes m. Eftertryk: deinde tum, Quintil., o. tum deinde, id., Liv. 2, 8; ligel. tum postea, Ter. Eun. 2, 3, 79, oftere; — B) „overf."; 1) i en Række el. Optælling af Kiendsgierninger el. Beviser, odl., betyder tum: derpaa el. derefter, videre el. fremdeles, odl.; vid. Cic. Acad. 2, 37, o. id. d. Or. 1, 46; - saal. ogs. ofte svarende til primum, deinde, postremo, etc.; vid. id. N. D. 2, 1, id. Catil. 4, 3, o. Caes. B. G. 3, 2; — 2) som correlat. Conjunction gientages tum togange el. oftere, og betyder da tum···tum: saavel···som ogsaa, el. snart···snart, odl.; - disserens in utramque partem, tum Graece, tum Latine, Cic. Att. 9, 4; ligel. non tum hoc, tum illud···sed idem semper, id. Lael. 4; - oftere Gientagelse af tum vid. id. N. D. 2, 20, o. id. d. Rep. 2, 1; — b) derim. forbindes quum···tum, naar Udtrykket skal forstærkes; - quae quum sint gravia, judices, tum illud acerbissimum est, quod etc., Cic. Mur. 27; cf. id. Lael. 7; f. ogs. quum s. l.

tumba, ae, f., τύμβα (τύμβος): Gravhøi el. Gravsted el. Grav; - in pl., Prudent. — tŭmĕ.făcĭo, fēci, factum, 3, v. a.; (poetisk Ord): bringer til at hovne el. hæve sig; - Vis fera ventorum···Extentam tumefecit humum, Ovid. Met. 15, 299 flgd.; — II) „fig.": opblæser, gior stolt el. overmodig; - Dum nimium vano tumefactus nomine gaudes, Martial. 4, 11; cf. Propert. 3, 4, 3, o. id. 4, 1, 63. — tŭmentĭa, ae, f., [tumeo]: Hævelse, Bullenhed, Byld; - ∾ capitis, Coel. Aur.

tŭmĕo, ēre, v. n.; I) „egentl.": at være hoven el. bullen el. opsvulmet, odl.; - Quid hoc in collo tibi tumet? Sa. vomica'st; pressare parce, Plaut. Pers. 2, 5, 11; ∾ corpus venenis, Ovid.; ∾ lumina fletu, Tibull.; ∾ pedes, Virg., fauces, Quintil.; ∾ Achelous imbre, Ovid.; ∾ unda a vento, id. Fast. 2, 776; cf. id. ibd. 3, 238; ∾ sacci multo hordeo, Phaedr. 2, 7; f. ogs. tumesco o. tumidus ss.ll.; — b) ogs. absol.; - rutam tritam imponunt contusis tumentibusque, (paa Hævelser el. Bylder), Plin. 29, 9; — II) „fig."; A) „alm.": at være i en lidenskabelig Opbrusning el. Heftighed el. Forstyrrelse; at være opbragt el. overmodig el. opblæst, odl.; - sapientis animus··· numquam turgescit, numquam tumet, etc., Cic. Tusc. 3, 9; multis gentibus ira tumentibus, Liv. 31, 8; cf. Virg. Aen. 6, 49; men Tumens inani graculus superbia, Phaedr. 1, 3; ∾ gloriā, Plin., alto stemmate, Juvenal., merito, Martial., successu rerum, Justin.; cf. Hor. Ep. 1, 1, 36; men vana tumentem etc., Virg. Aen. 11, 854; men Tibull. 1, 8, 36: Dum tumet (svulmer af Belyst), etc.; - tument negotia, (der er megen Gæring, odl.), Cic. Att. 14, 4; ∾ animi plebis, Plin. Pan. 28; Bella tument, (Krigen raser), Ovid. Her. 7, 121; cf. Tac. Hist. 2, 32; — B) „bes." om Taleren og om Foredraget: at være svulstig; - inflatus et tumens (orator), nec satis pressus, Tac. Orat. 18; cf. Quintil. 8, 3, 18; men Martial. 4, 49: Musa nec insano syrmate nostra tumet.

tŭmesco, mŭi, 3, v. n., inch. af frgd.; I) „egentl": at svulme el. hovne, odl.; - ∾ maria, Virg. Ge. 2, 479; ligel. ∾ freta ventis, Ovid.; cf. Cic. (poëta) Div. 1, 7; ∾ inflata colla, Ovid. Met. 6, 377; ∾ vulnera, Tac. Hist. 2, 77; — II) „fig.": at opbruse el. oprøres af en Lidenskab; at blive forstyrret el. opblæst, odl.; - Rumpor, et ora mihi pariter cum mente tumescunt, Ovid. Her. 8, 57; mens aut languescit··· aut contra tumescit inani persuasione, Quintil. 1, 2, 18; men Virg. Ge. 1, 465: operta tumescere bella, (gærende at true); cf. Vell. 2, 15: jam pridem tumescens bellum etc.

tŭmicla, ae, demin. af tomix, ctr. f. tomicula: tyndt Baand, tynd Line; - ∾ spartea, Appul. — tŭmĭde, adv. af tumidus; - superl., ∾ dicere (meget svulstigen), Senec. Controv. — *tŭmĭdĭtas, atis, f.: Hovenhed; - ∾ ventris, Firmic.; — tŭmĭdōsus, 3: hævet el. ophøiet; - ∾ colles, Ammian. 21, 10, (al. tumulosi), inc.; o. — tŭmĭdŭlus, 3, demin.: noget hoven; - ∾ gingivula, Appul.; — [af flgd.].

tŭmĭdus, 3, [tumeo]; I) „egentl.": hoven, med Hævelse el. Svulst; hævet el. ophøiet; - ∾ membrum et turgidum, Cic. Tusc. 3, 9; ∾ cervicibus (serpens), id. Vatin. 2; men ∾ Python, Ovid. Met. 1, 460; cf. id. ibd. 10, 313; ∾ venter, id.; ∾ papillae, id.; ∾ mare, Virg., aequor, id., Ovid.; cf. Hor. Od. 3, 3, 48; ∾ vela, (som svulme i Vinden), id. Ep. 2, 2, 201; ∾ montes, Ovid.; cf. Tac. Ann. 2, 23; men Hor. Ep. 1, 6, 61: crudi tumidique lavemur (forspiste el. overmættede); - compar., ∾ oculi, Cels.; ∾ humus, Colum.; — II) „fig."; A) „alm.": svulmende el. opbrusende af Lidenskab el. Harme; ogs. opblæst el. overmodig, odl.; - ∾ corda, vid. Virg. Aen. 6, 407; cf. Hor. A. P. 94; men es tumidus genitoris imagine falsi, (du er overmodig deraf), Ovid. Met. 1, 751; cf. Hor. Sat. 2, 3, 213: tibi quum tumidum est cor; - ingenia genti tumida, etc., Justin. 41, 3; cf. Flor. 4, 12; - superl., ∾ animal, Senec. Benef. 2, 16; men Eridani tumidissimus accola, Celtae etc., (meget oprorsk el. urolig), Sil. 11, 25; - B) „bes." om Taleren og om Foredraget: svulstig el. overdreven, odl.; - fiunt pro grandibus tumidi, (pro) pressis exiles, Quintil.; cf. Gell. 7, 14; men Quintil. 8, 3, 18: quod alibi magnificum, tumidum alibi (est): - compar., ∾ oratio, Liv. 45, 23; men absol.: fuisset tumidius, si etc., Quintil. 11, 1, 28; - incessere (aliquem) ut tumidiorem, id. 12, 10, 12.

tŭmor, ōris, m., [tumeo]; I) „egentl.": Svulst el. Hævelse el. Bullenhed; „poet." ogs.: Oprør (som Havets); ogs. hævet el. ophøiet Beskaffenhed (som Jordsmonnets); - ∾ oculorum, Cic.; quum manus in tumore est, id.; tumores ardentes, Plin.; tumores discutere, tollere, id., maturare et aperire, id.; men „poet.": Turpia quum faceret Palladis ora tumor, (da hun neml. blæste paa Fløite), Propert. 2, 23, 86; - Et talis tumor excitet papillas, Martial. 8, 64; - ∾ pelagi, Claudian.; men ∾ loci, vid. Ovid. Met. 15, 305; ligel. tumores terrae, Frontin.; — II) „fig."; A) „alm.": lidenskabelig Opbrusen, indre Oprør el. Forstyrrelse; ogs. Opblæsthed el. Overmod, odl.; - quum tumor animi resedisset, Cic. Tusc. 3, 12; cf. ibd. 31; men ira habet··· vanum tumorem, Senec. d. Ir. 1, 16; cf. Justin. 11, 11; men tumor et vana de se persuasio, Quintil. 2, 2, 12; - deserere hunc rerum tumorem, (denne indre Forstyrrelse i Staten), Cic. Att. 14, 5; — B) „bes.": Talens Svulstighed el. Overdrivelse; - verba tragici tumoris, Gell. 2, 23; cf. Quintil. 9, 4, 140; ∾ verborum, Senec.; men rerum tumore et sententiarum strepitu vanissimo, Petron. Sat. 1.

*tŭmŭlāmen, inis, n., ligesom tumulus: Gravhøi, Inscriptt.; — tŭmŭlo, avi, atum, 1, v. a.: bedækker med en Gravhøi, begraver; (poetisk Ord); - neu sim tumulandus ab illa (conjuge), Ovid. Met. 8, 710; cf. id. Pont. 1, 6, 19, o. Catull. 64, 153; o. — tŭmŭlōsus: fuld af Høie, med mange Høie, locus, Sall. Jug. 91; — [tumulus].

tŭmultŭārĭe, adv.: paa en forvirret Maade, uordenligen og overilet; (efterel. Ord); - his raptim et tumultarie actis, Ammian.; ∾ conferre manum cum aliquo, Spartian. Carac. 6; af — *tŭmultŭārĭus,

3; oprdl. i Krigssproget: uordenlig, forvirret; - ∾ exercitus (sammenløben), Liv. 5, 37; ∾ milites, id. 35, 2; ∾ pugna, vid. id. 21, 8; ∾ militia, Gell. 16, 10; - sldn. ogs. udens. Krigssproget: overilet, forstyrret, odl.; ∾ opus, Quintil. 7, 3, 34; cf. Liv. 6, 29; ∾ et inconditae exercitationes linguae, Gell. 6, 16; men ∾ carmen (improviseret), Sidon.; o. — tŭmultŭātim, adv.: i en Hast, paa en overilet og forvirret Maade, Sidon.; — [tumultus].

tŭmultŭātio, onis, f., [tumultuor]: larmende Uro el. Forvirring; - haec tumultuatio regem ··· revocare primos coëgit, Liv. 38, 2. — tŭmultŭo, are, v. n., Biform af flgd.: at være i Uro el. Forvirring, at larme, odl.; - quid sit, mihi expedi, Quid tumultues, Plaut. Rud. 3, 2, 14; — b) oftest in pass. impers.; - in castris Rom. tumultuari etc., Caes. B. G. 7, 61; cf. Liv. 36, 44, o. id. 25, 21; men id. 21, 16: cum Gallis tumultuatum verius, quam belligeratum. — tŭmultŭor, atus sum, 1, v. depon. n., [tumultus]: tumler mig, larmer el. støier, er i Uro el. Forvirring, odl.; - in otio tumultuaris, in tumultu es otiosus, auct. ad Her. 4, 15; cf. Plaut. Poen. 3, 1, 22; men Cic. Coel. 15, absol.: quid tumultuaris, soror? quid insanis? cf. id. Agr. 2, 37; men om Taleren: ne dicere quidem ··· sed tumultuari etc., Quintil. 10, 7, 12; ogs. om Foredraget, id. 7, prooem. 3; non perturbari ··· nec tumultuantem de gradu dejici, (alleg. med Henspillen paa Krigeren), Cic. Off. 1, 23; - tumultuari Gallias comperit, (at G. vare i Opror), Suet. Galb. 9.

tŭmultŭōse, adv.: med el. under Larm el. Forvirring; - senatus tumultuose vocatus, tumultuosius consulitur, Liv. 2, 29; cf. id. ibd. 28; men om Rytteriet: paullo tumultuosius (pervagari), Caes. B. G. 7, 45; men Cic. Verr. 2, 14: hominem ·· quam tumultuosissime adoriri; cf. Suet. Calig. 45; af — tŭmultŭōsus, 3, [tumultus]: fuld af Larm el. Uro el. Forvirring, forbunden dermed; larmende, urolig, forstyrret, forvirret, odl.; - ∾ conciones, Cic. Fam. 2, 12; ∾ nuncius, Liv. 2, 24; ∾ actio, Quintil.; ∾ genus pugnae, Liv.; ∾ proelia, id.; men ∾ mare, Hor. Od. 3, 1, 26; men Liv. 4, 28: in otio tumultuosi, in bello segnes; - compar., Italiam longe, quam speraverat, tumultuosiorem reperit, Vell. 2, 74; ∾ litterae, Suet. Ner. 40; superl., quod tumultuosissimum pugnae erat, etc., Liv. 2, 10.

tŭmultus, us, (archaistisk ogs. i], m., [tumeo]; I) „egentl."; A) „alm.": pludselig Larm el. Forvirring, larmende Uro, Støi el. Spectakel el. Tumult, odl.; - magno cum strepitu ac tumultu castris egressi, Caes. B. G. 2, 11; quum omnia terrore ac tumultu streperent, Liv. 25, 25; cf. id. ibd. 23, oftere, ogs. Cic. Catil. 2, 12; men turbae ac tumultus concitatores, Liv.; men numquae trepidatio? numqui tumultus? etc., Cic. Dejot. 7; - „poet." ogs. in pl.; Inque repentinos convivia versa tumultus, Ovid. Met. 5, 5; cf. Hor. Sat. 2, 2, 126; - ligel. „poet." om et Uveir, odl.; vid. Hor. Od. 1, 16, 12, id. ibd. 3, 27, 17, o. ibd. 29, 63; ligel. ∾ pelagi coelique, Lucan.; ∾ maris, Senec. Herc. fur.; men Hor. Sat. 2, 2, 75: stomachoque tumultum (ferre: medføre Bugvrid); — B) „bes." i Krigssproget: pludseligt Udbrud af en Nabokrig, af et Opror, odl.; - om Forskiellen imellem tumultus o. bellum s. Cic. Phil. 8, 1, hvor det ogs. heder: ita fit ··· ut bellum sine tumultu possit, tumultus sine bello esse non possit; cf. id. ibd. 5, 12: tumultum decerni, justitium edici, etc.; ligel. Liv. 31, 56: ob eas res tumultum esse decrevit senatus; men Caes. B. G. 1, 40: factum (ejus hostis periculum) nuper in Italia servili tumultu; cf. Liv. 41, 6; — II) „fig.", (oftest „poet."): Sindets Opror el. Forvirring, lidenskabelig Forstyrrelse, odl.; - saal. miseros tumultus Mentis (summovere), Hor. Od. 2, 16, 10; cf. id. Sat. 2, 3, 208; - ogs. ∾ sermonis, (Talens Forvirring), Plin. 7, 10.

tŭmŭlus, i, m., [af tumeo, s. ogs. tumor o. tumidus ss. II.]; I) „alm.": ophøiet Jordsmon, opkastet Høi, Jordhøi el. Høi, odl.; - in ea (planitie) tumulus terrenus satis grandis etc., Caes. B. G. 1, 43; cf. id. ibd. 2, 27: ex tumulo tela (conjicere); men ignis e specula sublatus aut tumulo, Cic. Verr. 5, 35; men tumulis prospectuque (delectari), id. Att. 14, 13; men ∾ silvestres, id. Catil. 2, 11; — II) „bes.": Gravhøi; - super terrae tumulum ··· statui columellam etc., vid. Cic. Leg. 2, 26; men id. Arch. 10: quum in Sigeo ad Achillis tumulum astitisset (Alexander); cf. Virg. Aen. 3, 322; - tumulo componere el. ponere el. condere, Ovid.; men carmen in tumuli marmore, vid. id. Trist. 3, 3, 72; - ∾ honorarius: Gravmonument el. Cenotaphium, Suet. Claud. 1; ogs. ∾ inanis, Virg. Aen. 6, 505; men ∾ Augusti, (den keiserlige Begravelse), Tac. Ann. 3, 3; cf. Liv. epit. 140.

tunc, adv. temp., [syncoperet af tum.ce, ligesom nunc af num.ce]: betegner et bestemt Tidspunkt, der falder sammen med et andet; I) „alm.": dengang, netop da, da først; (dog i denne Bem. sieldnere end tum); a) med tilhørende quum; - nisi quod in illa (crimina) tunc, quum omnia dicta sunt, testes dantur; hic in singulas res dabuntur, Cic. Verr. act. 1, 18; tunc est commovendum theatrum, quum ventum est ad ipsum illud ··· Plaudite, Quintil. 6, 1, 52, oftere; - forstærkes ogs. ved demum; Demum igitur, quum senex sis, tunc in otium Te colloces, Plaut. Merc. 3, 2, 9; cf. Colum. praef. § 33; — b) absol.; - Si herus peregre venit; Si tunc tibi Chorda tenditur, Plaut. Most. 3, 2, 54; — II) „bes." om et bestemt forbigangen Tidspunkt: dengang, netop da, Grækernes τότε; a) med tilsvarende quum; - cujus erat tunc nationis, quum hinc abiit? Plaut. Capt. 4, 2, 107; Saepe legit flores, et tunc quoque forte legebat, Quum puerum vidit, Ovid. Met. 4, 315; — b) oftere absol., (tildels i Modsætn. af nunc); - quamobrem? quia nunc ajunt, quod tunc negabant, Cic. Rab. Post. 12; cf. id. Lael. 4; ligel. id. Phil. 7, 5: sed erat tunc excusatio oppressis ··· nunc nulla est; - Cives Romani tunc facti sunt Campani, Enn. Ann. 5, 2; Tunc pol ego donis privatus sum et perii, Plaut. Truc. 2, 7, 57; aegre tunc retenti sunt, quin oppidum irrumperent, Caes. B. C. 2, 13; cf. id. B. G. 7, 67, o. Justin. 1, 4.

tundo, tŭtŭdi, tunsum o. tūsum, 3, (forældr. pf. tuserunt, Naev.), v. a.; I) „egentl.": slaaer, støder, hamrer, odl.; - saal. om en Lictor: converso bacillo oculos misero tundere vehementissime, Cic. Verr. 5, 54; ligel. ibd.: quum jacenti latera tunderentur; men ∾ pectora manu, palmis, etc., Ovid., Virg.; ∾ terram pede, Hor. A. P. 430; - ∾ ulmum (picus), Plaut.; ∾ litus unda, Catull. 11, 4; cf. Hor. Epod. 17, 55; ∾ cymbala rauca, Propert., chelyn digitis, Stat.; Gens effrena virum Rhipaeo tunditur Euro, Virg. Ge. 3, 382; men ferrum rubens non est habile tundendo (er ikke tienligt til at hamres), Plin. 34, 43; - men m. græsk Construction: tunsae pectora palmis, Virg. Aen. 1, 481; - men som Ordsprog: uno opere eandem incudem ··· tundere, Cic. d. Or. 2, 39; — B) „bes.": støder el. knuser, odl.; - ∾ aliquid in pila, Plin., aliquid in farinam, id.; grana mali Punici tunsa, Colum.; cf. Virg. Ge. 4, 267; tunsum allium, Colum.; tusa testa, Vitruv.; — II) „fig.": med sin Tale ligesom at hamre derpaa el. at overvælde, ideligen at gientage, at bedøve dermed, odl.; - pergin' aures tundere? Plaut. Poen. 1, 3, 25; men pass.: Haud secus assiduis hinc atque hinc vocibus heros Tunditur, Virg. Aen. 4, 447; ligel. „poet." m. Objectsætning, Propert. 4, 5, 35: tundat Amycle, Natalem Majis Idibus esse tuum;

men absol.: Tundendo atque odio denique effecit senex, etc., Ter. Hec. 1, 2, 48.

Tūnes, ētis, f.: en Kystby i Africa propria, (hod. Tunis), Liv. 30, 9 o. 36. — Tungri, orum, m.: Folk i Gallia Belgica, (hod. Tongern), Plin. 4, 31, Tac. Germ. 2, id. Hist. 2, 14, oftere; - sing. Tunger, Sil.

tŭnĭca, ae, f.: Tunikaen, den romerske Underklædning for begge Kiøn, Plaut., Cic., Hor.; - tunica med lange Ærmer (manicata, ogs. manuleata) gjaldt som Tegn paa Umandighed, Cic. Catil. 2, 10, Gell. 7, 12; - som Ordsprog mærkes: tunica propior pallio est, Plaut. Trin. 5, 2, 30; — II) „overf.": Bedækning el. Beklædning, Hud el. Skal, velamentum, membrana; - Quum teretes ponunt tunicas aestate cicadae, Lucr. 4, 56; ∾ oculorum, Cels., Plin.; ∾ boletorum, id., corticis, id.

tunicatus, 3, s. und. flgd. — tŭnĭco, are, v. a.: at beklæde med en tunica, at beklæde; men som verb. fin. alene hos Varr. ap. Non.: Haec lanigeras detonderi docuit, tunicareque homulum; - derim. ofte o. classisk in partic. tunĭcātus, 3: beklædt med en Tunika, i Underklæder, odl.; - ut exercitatione ludoque campestri tunicati uteremur, Cic. Coel. 5; - bs. „poet." om Landlivet: o soles, o tunicata quies! Martial. 10, 51; — b) „bes." ogs. om den ringere Almue, som sædv. færdedes i blot Tunika (el. uden Overklædningen Toga); - saal. tunicatus popellus, Hor. Ep. 1, 7, 65; cf. Cic. Agr. 2, 34: jam vero qui metus erat tunicatorum illorum? s. ogs. Tac. d. Or. 7; - endel. ogs. „overf.": bedækker med Hud el. Hind el. Skal; saal. tunicatum caepe, Pers. 4, 30. — tŭnĭcŭla, ae, f., demin. af tunica: en liden Tunika, en ringe Underklædning, Plaut., Varr.; - bs. „overf.": Hud el. Hind el. Skal; - ∾ oculorum, Plin.; ∾ stellionis, id.; men ∾ hordei, Fest. s. v. gluma, p. 98.

1. tŭor, tui, s. tueor ab in.; bs. — 2. tŭor, ōris, m.: Seen el. at see, Syn el. Skue el. Blik; (eftercl. Ord); - fila tenuia usque adeo, ut radios omnes nostri tuoris raritate transmittant, Appul. — *tūrālis (thur.), e: hørende til Røgelse, arca, Serv. ad Virg. Aen. 5, 745; o. — tūrārĭus, 3: = flgd.; - ∾ tibiae, (som blæses under Røgelseofferet), Solin.; (cf. Plin. 16, 66, ogs. Virg. Ge. 2, 193); — b) bs. subst. tūrārĭus, i, m.: en Røgelsehandler, Firmic., Tertull.; — not.: Vicus Turarius: en Gade i Roms 8de Region, Ascon. ad Cic. Verr. 1, 59.

turba, ae, f., τύρβα: larmende Forvirring el. Uorden el. Spectakel af en Mængde Mennesker, (efter Labeo: ἀπὸ τοῦ θορυβεῖν); - turbam multitudinis hominum esse turbationem et coetum, rixam etiam duorum, Digest.; quanta in turba quantaque in confusione rerum omnium viveremus, etc., Cic. Fam. 6, 6; cf. id. d. Rep. 1, 45: ut exsistat ··· ex optimatibus factio, ex populo turba et confusio; men vis belli et turba etc., id. R. Am. 32; ∾ fugientium, Caes. B. C. 2, 35; turba atque seditionibus (ali), Sall. Catil. 37; - ogs. in pl.: seditiones turbaeque populares, Quintil.; cf. Tac. Hist. 4, 1, o. Cic. Verr. 5, 12; - s. ogs. Ovid. Met. 12, 33 o. 214; — II) „overf."; A) „alm." (el. uden Hensyn paa Deltagernes Mængde): Larm el. Forvirring, Spectakel el. Tumult, odl.; - ecce autem nova turba atque rixa, Cic. Verr. 4, 66; Amphitruo actutum uxori turbas conciet, Plaut. Amph. 1, 2, 14; men Ter. Eun. 4, 4, 57: jam tum inceperat Turba inter eos; — B) „concret"; 1) en forvirret Mængde el. Hob el. Sværm af Mennesker; - qui in foro turbaque (sunt), Cic.; cf. id. Verr. 1, 52: praetoria turba referta (domus); men id. d. Senect. 23: quum ex hac turba et colluvione discedam; ∾ omnis Circi, Quintil.; ∾ discipulorum, id., Quiritium, Hor., clientium, id.; cf. id. Sat. 1, 10, 67; — 2) enhver Hob el. Sværm el. Mængde af andre Gjenstande; - praeter vulgum turbamque animantum, Lucr. 2, 919; cf. Ovid. Met. 11, 44; ∾ materiai, Lucr.; ∾ arborum, Ovid., jaculorum, id.; - ∾ vulnerum, Plin., negotiorum, Plin. Ep.; ∾ inanium verborum, Quintil., argumentorum, id.; cf. id. 6, 1, 1: rerum repetitio ··· turba valet.

turbāmentum, i, n., [turbo]: Middel til Oprør el. Forstyrrelse; - quaeque alia turbamenta vulgi, Tac. Hist. 1, 23. — turbāte, adv. af turbatus, 3, und. 1. turbo: forvirret, i Forvirring el. Uorden; - aguntur omnia raptim atque turbate, Caes. B. C. 1, 5. — *turbātio, onis, f.: Forvirring el. Uorden el. Forstyrrelse; - in hac turbatione rerum etc., Liv. 21, 28; cf. Flor. 4, 6; men ∾ coloris et vultus, Gell. 19, 1; o. — turbātor, ōris, m.: Urostifter el. Oprører; - turbatores vulgi erant tribuni plebis, Liv. 4, 48; cf. Tac. Ann. 3, 27; men turbator Germaniae (Arminius), id. ibd. 1, 55; ∾ otii, Senec.; — bs. fem. turbātrix, īcis; („poet." o. sieldn.); - Accumulat crebros turbatrix fama pavores, Stat. Theb. 4, 369; ∾ pacis, Prudent.; — [1. turbo]. — turbātus, 3, partic. o. adj. af 1. turbo.

turbella, ae, f., demin. af 1. turba: Forstyrrelse el. Larm el. Spectakel, odl.; (for= o. eftercl. Ord); - - tantas turbellas facio, Plaut.; cf. id. Pseud. 1, 1, 108, o. Appul. — turben, ĭnis, n., Biform af 2. turbo: Top el. Hvirvel, Tibull. 1, 5, 3, Charis. — turbĭde, adv. af turbidus: forvirret, uordenligen; - jactantibus se opinionibus inconstanter et turbide, Cic. Tusc. 4, 10; cf. Tac. Ann. 3, 12, o. Gell. 5, 9. — *turbĭdo, avi, atum, 1, v. a.: forvirrer, gjør uklar; (eftercl. Ord); - ∾ aquam, Solin.; - ogs. „fig."; ∾ animae serenitatem versutiarum flatibus, Sidon.; o. — turbĭdŭlus, 3, demin.: noget urolig el. forvirret; - ∾ sensus, Prudent.; — [af flgd.].

turbĭdus, 3, [turba]; I) „egentl.": oprørt, urolig, stormende, forstyrret el. i Uorden, odl.; - ∾ tempestas, Plaut., Lucr., Cic., Caes.; ∾ imber, Virg.; ∾ coelum, Plin. Ep.; ∾ Auster, Hor.; ∾ aequora ponti, Lucr.; men ∾ tempestas telorum, Virg. Aen. 12, 283; men ∾ coma, Ovid. Her. 10, 16; — B) „bes." om flydende Sager: oprørt el. uklar, blandet el. mudret, odl.; - ∾ aquam (bibere), vid. Cic. Tusc. 5, 34; ∾ torrentes, (opp. puri fontes), Quintil. 12, 10, 19; cf. Virg. Aen. 6, 296; men auro turbidus Hermus, (som fører Guldsand), id. Ge. 2, 137; — II) „fig.": forstyrret el. forvirret, urolig el. oprørt, odl.; - perturbationes ··· sunt turbidi animorum concitatique motus, Cic. Tusc. 4, 15; cf. id. ibd. 1, 33; ∾ mores et fatui, Plaut.; ∾ ingenium, Tac.; cf. id. Ann. 1, 38: reduxit in hiberna turbidos (milites: de oprørske Soldater); men ex oculis se turbidus abstulit (forskrækket), Virg. Aen. 11, 814; ligel. ∾ (puella), Ovid. A. A. 3, 246; - ogs. c. gen.; C. Caesar turbidus animi, (som led af Sindsforstyrrelse), Tac. Hist. 4, 48; men turbidus irae, Sil.; men turbidus ira, Stat.; - ogs. om en Tilstand; quibus res timida aut turbida est, Plaut. Most. 5, 1, 11; cf. Enn. ap. Cic. d. Or. 1, 45; men Cic. Phil. 2, 16: homines quamvis in turbidis rebus sint; men ∾ casus, Tac. Ann. 16, 13; - compar., Pectora sunt ipso turbidiora mari, Ovid. Trist. 1, 11, 34; cf. Quintil. 3, 8, 60; superl., eo suffragio turbidissimus quisque delecti, Tac. Hist. 3, 49; ∾ actiones, Quintil.; — b) ogs. mærkes neutr. absol.; - si turbidissima sapienter ferebas, Cic. Fam. 6, 14; nisi quod in turbido minus perspicuum etc., Liv. 3, 40; cf. Tac. Hist. 1, 21; - „poet." ogs. som adv., Hor. Od. 2, 19, 6: mens ··· turbidum Laetatur, (føler en forvirret Glæde).

*turbĭnātio, onis, f.: Keglens tilspidsede Form; - ∾ piri, Plin. 15, 23; — turbĭnātus, 3: tilspidset i Form af en Kegle; - adamas ··· turbinatus in mucronem, Plin. 37, 15; cor homini ··· turbinato mucrone etc., id. 11, 69, o. — turbĭnĕus, 3: som bevæger sig

i en Krebs el. Hvirvel; - Corpora turbineo juvenilia vortice mersit (torrens), Ovid. Met. 8, 556; — [af 2. turbo].

1. turbo, avi, atum, 1, v. a., [turba]: bringer i Forvirring el. Uorden, forstyrrer el. oprører, o. l.; I) „egenl.“; - mare ··· ventorum vi agitari atque turbari etc., Cic. Cluent. 49; ligel. ∾ mare el. aequor, etc., Lucr., Hor. Epod. 15, 8, Ovid.; - men i Krigssproget: ∾ ordines, Liv. 3, 70, aciem peditum, id. 30, 18; hvf. „alleg.“ om Tordenskyerne, Lucr. 6, 376: Ancipiti quoniam bello turbatur utrimque; - ne comae turbarentur, Quintil.; ligel. ∾ capillos, Ovid.; men m. græsk Construction, id. Met. 4, 473: turbata capillos; - uvae recentes alvum turbant, Plin.; — B) at oprøre (Vandet), at gjøre uklar el. mudret; - ipsos etiam pedibusque manuque Turbavere lacus, Ovid. Met. 6, 363; ∾ aquam limo, Hor. Sat. 1, 1, 60; — II) „fig.“: at forstyrre el. forvirre, o. l.; - qui omnia infima summis paria fecit, turbavit, miscuit, Cic. Leg. 3, 9; cf. id. N. D. 1, 13; men quantas res turbo! quantas moveo machinas! Plaut.; men id. Bacch. 4, 10, in.: quas meus filius turbas turbet; cf. Cic. Qu. Fr. 3, 1, 7: ne quid ille turbet, vide; men id. ibd. 9: quae palam in re publica turbantur; cf. Tac. Hist. 1, 85; men turbantur (testes: blive forvirrede) etc., Quintil. 5, 7, 11; men m. græsk Construction, vid. Virg. Aen. 8, 29: Aeneas, tristi turbatus pectora bello, etc.; - ogs. absol.: Dum ne reducam, turbent porro, quam velint, Ter. Hec. 4, 4, 12; ligel. quum repente turbare Fortuna coepit, Tac. Ann. 4, 1; cf. id. ibd. 3, 47; - men imperson.: undique totis Usque adeo turbatur agris, Virg. Ecl. 1, 11; cf. Cic. Sull. 20: si in Hispania turbatum esset, etc.; — III) partic. turbātus, 3, ogs. som adj.: forstyrret, oprørt, stormende; - turbatius mare ingressus, Suet. Calig. 23; cf. id. Tib. 69: turbatiore coelo etc.; — B) oftest „fig.“: forstyrret, forfærdet, ude af sig selv; - hostes ··· inopinato malo turbati, Caes. B. C. 2, 12; oculis simul ac mente turbatus, Liv. 7, 26; turbatus religione simul ac periculo, Suet. Ner. 19; - populi voluntates turbatas placare, Cic. Planc. 4; seditionibus omnia turbata sunt, Sall. frgm.; turbata cum Romanis pax, Justin.; omnia soluta, turbata, atque etiam in contrarium versa, Plin. Ep. 8, 14; — not.: turbassit f. turbaverit, Cic. Leg. 3, 4, (e XII tabb.).

2. turbo, inis, m., [1. turbo]: Hvirvel el. det Hvirvlede; hf. I) Hvirvelvind, Orkan, ventus ··· se ipse concitans etc., Senec. Qu. N. 5, 13, hvor ogs. igneus turbo; ligel. in pl.: imbres, nimbi, procellae, turbines, etc., Cic. N. D. 3, 20; cf. poëta ap. Cic. d. Or. 3, 39, ogs. Lucr. 1, 274 o. 280, oftere; men lignelsesvis: (aliquem) tamquam turbine aliquo aut subita tempestate pervertere, Cic. Coel. 32; - ogs. i Apposition m. ventus; circumstabant navem turbines venti, Plaut. Trin. 4, 1, 16; — B) „fig.“: en frækkelig Forstyrrelse el. Forvirring; - saal. Cic. Pis. 9, men „alleg.“: qui in maximis turbinibus ac fluctibus rei publicae navem gubernassem; men id. Sest. 11: quum illi soli essent duo rei publicae turbines; - oftere „poet.“: Fordærvelse, Elendighed; vid. Catull. 64, 149, o. Ovid. Met. 7, 614; men id. Am. 2, 9, 28: Nescio quo miserae turbine mentis agor; — II) Top el. Hvirvel (som Legetøi); vid. Virg. Aen. 7, 378 flgd.; f. ogs. turben s. 1.; - hf. „overf.“: enhver kegleformet Spids el. Figur; si duo turbines latissimis suis partibus jungantur, Plin. 37, 15; cf. Cic. Fat. 18; men turbines cardinum, (Dørstabler), Varr. ap. Serv. ad Virg. Aen. 1, 449; fremd. turbo conchae, vid. Plin. 9, 61; cf. Ovid. Met. 1, 336: turbine crescit ab imo (buccina); - ogs. det tilspidsede Hovede (verticillus) paa Tenen; vid. Catull. 64, 315; hf. ogs. „poet.“ f. Tenen selv, Albinov. 1, 164; ogs. en Hexetop, hvorom Hor. Epod. 17, 7: Citumque retro solve, solve turbinem! — III) enhver hvirvlende el. roterende el. krebsformig Bevægelse; (saal. oftest „poet.“); - cum coeli turbine ferri, Lucr.; ∾ lunae, id., ignium, id., teli (contorti), id.; men Virg. Aen. 12, 531: ingentis turbine saxi, (ved et Hvirvelkast dermed); ∾ Aegaeus, (Havhvirvel), Claudian.; ligel. ∾ rapax, Stat.; men momento turbinis (i det Herren svinger Slaven omkring: etslags Emancipation) exit Marcus Dama (bliver Slaven D. til Borgeren M.), Pers. 5, 78; men militiae turbine factus eques, (ved at stige el. avancere efter sin Tur), Ovid. Am. 3, 15, 6; - endel. ∾ vulgi, (den stimlende el. myldrende Mængde), Claudian. — 3. Turbo, ōnis, m.: Navnet paa en Gladiator, Hor. Sat. 2, 3, 310. — turbor, ōris, m., [1. turbo]: Uro el. Forvirring, Coel. Aur.

turbŭla, ae, f., demin. af turba: liden Folkehob, Appul. — turbŭlente, ogs. turbulenter, adv. af turbulentus: forvirret el. uordenligen, paa en forstyrret Vis el. Maade; - den første Form har Cic. Tusc. 4, 28: qui non turbulente humana patiuntur; - den anden Form har id. Fam. 2, 16: nos nihil turbulenter, nihil temere faciemus; - compar., egit de Caepione turbulentius, Cic. Part. or. 30; superl., ∾ regere, Sidon. — *turbŭlentĭa, ae, f.: Forstyrrelse, Forvirring, Tertull.; o. — turbŭlento, are, v. a.: at forstyrre el. forvirre, aliquem strepitu, Appul., totam civitatem, id.; — [af flgd.].

turbŭlentus, 3, [turba]; I) pass. el. om Ting og Begreber: urolig, forstyrret, oprørt, forvirret, o. l.; - tam magna turbulentaque tempestate etc., Cic. Verr. 5, 10; ∾ loci Neptunii, Plaut.; ∾ aquam facere alicui bibenti, Phaedr. 1, 1; men ∾ concursio atomorum, Cic. Fin. 1, 6; - est igitur aliquid turbulentum in singulis hominibus, quod etc., id. d. Rep. 3, 66; heu edepol res turbulentas! Plaut. Epid. 1, 1, 68; cf. Cic. Caecin. 12; men id. D. N. 2, 28: quae res genuit falsas opiniones erroresque turbulentos et superstitiones paene aniles; - compar., turbulentior inde annus excepit, Liv. 2, 61; superl., illud meum turbulentissimum tempus profectionis tuo tranquillissimo praestat, id. Pis. 15; — II) act., oftere om Personer: som vækker Uro el. Forstyrrelse el. Forvirring, urolig, forstyrrende, o. l.; - Decius fuit ut vita, sic oratione etiam turbulentus, Cic. Brut. 28; cf. id. d. Or. 2, 11 o. 31; ∾ tribuni, Tac. Hist. 2, 38; men Varr. ap. Gell. 13, 11: quod turba (Mængde af Gjester) plerumque est turbulenta; - dog ogs. om Begreber; ∾ conciones etc., Cic. Att. 4, 3; ∾ consilia Antonii, id. ibd. 15, 4; - superl., ∾ tribuni plebis, Caes. B. C. 1, 5; ∾ leges, Suet. Caes. 16. — turbystum, i, n., i Malerkunsten: Middel, der bringer Farverne til at hefte, Plin. 33, 26.

turda, ae: Biform af turdus, Pers. 6, 24; (forkastes af Varr.). — turdārium, i, n., [turdus]: Bur til Kramsfugle, Varro. — Turdētāni, orum, m.: Folk i Hisp. Baet., (i Egnen om d. nuv. Sevilla), Liv. 21, 6, oftere; - men m. comisk Hensyn paa turdus, Plaut. Capt. 1, 2, 60. — Turdŭli, orum, m.: østlige Naboer af d. frgd., Varr. R. R. 2, 10; — B) hf. Turdŭlus, 3: turdulisk, bellum, Liv. 34, 20. — turdus, i, m.: Drosselen el. Kramsfuglen, Plin. 10, 36, Varr., Colum., Hor., Martial., o. A.; — II) „overf.“: Havdrosselen, etslags Søfisk, Plin. 32, 53, Varr., Colum., Quintil. 8, 2, 7. — tūrĕus (thur.), 3, [tus]: af el. med Røgelse; - ∾ virga, Virg. Ge. 2, 117, Ovid., planta, Colum.; ∾ grana, Ovid. Fast. 4, 410; ∾ dona, Virg. Aen. 6, 225; men ∾ altaria, (hvorpaa der offres Røgelse), Stat. Theb. 4, 412.

turgĕo, rsi, ēre, v. n.: at være opsvulmet el. hoven, at staae ud el. frem, at bugne af Fylde, o. l.; - si lienes turgent, Cato; turgent ora (ab ictu), Ovid. Fast. 3, 757; ∾ lumina gemitu, Propert.; ∾ mamma, Plin.; laeto turgent in palmite gemmae, Virg. Ecl. 7, 48; ∾ frumenta, id.; ∾ uva mero, Martial.; cf. Juvenal. 14, 138; — II) „fig.“: at være ligesom opsvulmet af Harme el. Lidenskab; - Tota turget mihi uxor nunc, scio,

domi, Plaut. Most. 3, 2, 10; — B) „bef." ogf. om Talen og Taleren: at være svulstig el. overdreven; - oratio ··· quae turget et inflata est, auct. ad Her. 4, 10; m^{en} Hor. A. P. 27: professus grandia turget; df. — turgesco, ĕre, v. inch. n.: at svulme el. hovne; - ne aqua in eorum corpore turgescat, Varr.; ∾ semen in agris (at spire), Ovid. Am. 3, 10, 11; ∾ virgulta, Plin.; - ogf. at blive fyldig, Quintil. 11, 3, 28; men ∾ somno, (blive tyk el. fed deraf), Pers. 5, 56; — II) „fig.": lidenskabeligen at opbruse, odl.; - sapientis animus ··· numquam turgescit, numquam tumet, Cic. Tusc. 3, 9; cf. poëta ibd.: Corque meum penitus turgescit tristibus iris, etc.; men turgescit vitrea bilis, Pers. 3, 8; — B) „bef." ogf. om Talen: at blive svulstig; - dicendi genus, quod ··· immodico tumore turgescit, Quintil. 12, 10, 73.

turgĭdŭlus, 3, demin. af flgd.: noget opsvulmet el. hoven; - ∾ ocelli flendo, Catull. 3, 18; ∾ recemi, Paul. Petroc. — *turgĭdus, 3: opsvulmet, hoven, udstaaende, odl.; - membrum tumidum ac turgidum, Cic. Tusc. 3, 9; ogf. m. oculi, Plaut., labra, Martial., venter, Appul.; men aqua subter cutem fusa turgidus, (d. e. vatterfottig), Plin. 7, 46; men (haedus), Cui frons turgida cornibus, Hor. Od. 3, 13, 3; ∾ mare, id.; men ∾ fluvii hiberna nive, id. Od. 4, 12, 4; ∾ vela vento, id., Ovid.; — II) „fig." ogf. om Talen og om den Talende: svulstig, overdreven; - ∾ oratio, Petron. Sat. 2; men ∾ Alpinus, vid. Hor. Sat. 1, 10, 36; men nec quos etc., Turgidus alloqueris fastu, Claudian.; o. — turgor, ōris, m.: opsvulmet Beskaffenhed; - distentus magno cum turgore, Capella; — [turgeo].

Tūrĭānus, 3, f. und. Turius. — tūrĭbŭlum (thur.), i, n., [tus]: Røgelsepande el. Røgelsekar, Cic. Verr. 4, 21, Liv. 29, 14; — II) „overf.": en Benævnelse paa Stiernebilledet Ara, Germ. Arat. 390, Vitruv. — tūrĭcrĕmus (thur.), 3, [tus, cremo]: som brænder Røgelse; (poetisk Ord); - ∾ arae, Lucr., Virg.; ∾ foci, Ovid., ignes, Lucan. — tūrĭfer (thur.), a, um, [tus, fero]: som bærer el. bringer Røgelse; - ∾ Indus, Ovid.; ∾ Sabaei, Val. Fl.; ∾ trabes, Claudian.; ∾ regio, Plin. 6, 26; men ∾ gentes, (som offre Røgelse til Afguderne), Prudent. — *tūrĭfĭcātor (thur.), ōris, m.: som offrer Røgelse til Afguderne, Augustin.; o. — tūrĭfĭcātus (thur.), i, m.: som har offret Røgelse til Afguderne (for at undgaae Forfølgelse), Cyprian.; — [tus, facio]. — tūrĭlĕgus (thur.), 3, [tus, lego]: som samler Røgelse; - ∾ Arabes, Ovid. Fast. 4, 569. — turĭo, ōnis, m.: ung Gren, Skud, Colum. 12, 50. — Tūrĭus, a: romersk Slægts- og Personsnavn; - vid. Cic. Fam. 12, 26, o. Hor. Sat. 2, 1, 49; — B) df. Tūrĭānus, 3, hereditas, vid. Cic. l. c.; men ∾ cassia, (en egen Art deraf), Digest.

†turma, ae, f.: en Afdeling af de romerske Ryttere, d. 10de Del af en ala, (30 til 32 Mand stærk), Esqvadron, odl., Varr. L. L. 5, 16, Caes. B. G. 4, 33, oftere, Cic., Hor., o. A.; — II) „overf." o. „alm.": Trop el. Skare, Hob el. Sværm, odl.; - in turma inauratarum equestrium (statuarum), Cic. Att. 6, 1; ∾ immanis (Titanum), Hor. Od. 3, 4, 43; cf. id. Carm. Sec. 38; ∾ Gallica, Ovid. Am. 2, 13, 18, (d. e. Isis-præsterne); df. — turmālis, e: hørende til en Rytterhob el. en Esqvadron; ogf. subst. turmalis, is, m.; - Manlius ··· cum suis turmalibus etc., Liv. 8, 7; cf. id. 25, 18; — II) „overf."; - non sanguine cretus Turmali, (som ikke nedstammer fra Ridderstanden), Stat. Silv. 5, 2, 17; men Ordspillet: turmales displicere (sibi: at Mængden ikke behagede ham), vid. Cic. d. Or. 2, 65; - men neutr. som adv., Stat. Theb. 4, 10: (Bellona) Mixta viris turmale fremit, (som en hel Turma el. Esqvadron); — turmārii, orum, m.: som recrutere Turmerne el. Esqvadronerne, Cod. Theod.; o. — turmātim, adv.: turmeviis el. esquadronviis; - equites ··· se turmatim explicare coeperunt, Caes. B. C. 3, 93; cf. Liv. 5, 39, oftere, o. A.; — II) „overf." o. „alm.": hobeviis el. skareviis, i hele Hobe el. Skarer; - proelia pugnasque Edere turmatim certantia (corpora videbis), Lucr. 2, 117.

Turnus, i, m.: en rutulisk Fyrste, som Æneas fældede; - vid. Liv. 1, 2, Virg. Aen. 7, 344 flgd., o. Ovid. Met. 14, 451 flgd. — Tūrŏnes, um, m.: Folk i Gall. Lugd., ved Floden Liger, (hvor nu Tours); vid. Caes. B. G. 2, 35, oftere, Plin. 4, 32, o. A.; - hede sild. Turoni, orum, Tac. Ann. 3, 41, Ammian.; — B) df. Tūrŏnĭcus, 3: turonisk, ecclesia, Sulpic. Sev. Vit. S. Mart. 9.

turpĭcŭlus, 3, demin. af turpis: noget hæslig el. styg; - ∾ nasus, Catull. 41, 3; ∾ res quaedam in collo suspenditur, Varr. L. L. 7, 5; — II) „fig.": noget smudsig el. ækel; - tantum interest, quod gravitas honestis in rebus severe, jocus in turpiculis et quasi deformibus ponitur, Cic. d. Or. 2, 61. — turpĭfĭcātus, 3, [turpis, facio]: ligesom hæsliggiort, hæslig, smudsig; df. „fig.": illa depravatio et foeditas turpificati animi etc., Cic. Off. 3, 29. — Turpĭlĭus, a: romersk Slægts- og Personsnavn; - Sex. Turpilius: romersk Comoediedigter, Samtidig og Ven af Terentius; - f. ogf. Cic. Fam. 7, 21. — turpĭlŏquĭum, i, n., [turpis, loquor]: ækel el. utidig Tale, Tertull. — turpĭlucrĭcŭpĭdus, i, m., [turpis, lucrum, cupidus, 3]: som søger skammelig Vinding; som Skældsord, Plaut. Trin. 1, 2, 63. — Turpio, onis, f. und. Ambivius.

turpis, e; I) „egentl.": hæslig el. ækel (for Sandserne); - aspectum deformem atque turpem habere, vid. Cic. Off. 1, 35; Qui lubet spectare turpes, pulchram spectandam dare? Plaut. Poen. 1, 2, 125; cf. ibd. 94: Lepidi mores turpem ornatum facile factis comprobant; ligel. ∾ vestitus, Ter. Phorm. 1, 2, 57; men ∾ colores foeda specie, Lucr. 2, 421; ogf. m. pes, rana, pecus, macies, Hor., scabies, podagrae, Virg.; men ∾ toral (smudsig), Hor. Ep. 1, 5, 22; cf. Virg. Aen. 5, 358; - ogf. om en ubrugelig Ordform, Cic. Orat. 47: quid, si etiam abfugit turpe visum est? - superl., Simia quam similis, turpissima bestia, nobis! Enn. Ann. 11, 15; — II) oftest „fig." o. „ethisk": hæslig, skammelig, skændig, odl.; - Pulchrum ornatum turpes mores coeno pejus collinunt, Plaut. Most. 1, 3, 133; ∾ fuga, (opp. gloriosa mors), vid. Cic. Fin. 2, 30; cf. id. Quint. 15, o. id. Font. 11; ligel. id. Off. 1, 34: luxuria quum omni aetati turpis, tum senectuti foedissima est; men nihil esse obscenum, nihil turpe dictu, vid. id. Fam. 9, 22; res turpes (facere), id. Lael. 12; ∾ formido, Virg., repulsa, Hor., senecta, id.; men Cic. Quint. 31: non turpis ad te (reus), sed miser confugit; cf. Hor. Ep. 1, 2, 25: Sub domina meretrice ··· turpis; f. ogf. id. Sat. 2, 7, 55; - compar., quid hoc turpius? quid foedius? Cic. Phil. 2, 34; nec eorum moribus (abl.) turpius quicquam ··· quam etc., Caes. B. G. 4, 2; superl., iste omnium turpissimus et sordidissimus, Cic. Att. 9, 9; cf. id. R. Am. 18; ∾ fuga, Caes.; ∾ quaestus, Crass. ap. Cic. d. Or. 2, 55; quod quidem mihi videtur esse turpissimum, id. Tusc. 2, 4; — b) neutr. absol.; - nec honesto quicquam honestius, nec turpi turpius, Cic. Fin. 4, 27; ligel. in plur.: in eodem pectore nullum est honestorum turpiumque consortium, Quintil. 12, 1, 4; men „poet.": Turpe senex miles, turpe senilis amor, Ovid. Am. 1, 9, 4; - oftere ogf. turpe est (el. turpe) m. Subjectssætning; saal. Cic. Off. 2, 22: habere quaestui rem publicam, non modo turpe est, sed sceleratum etiam et nefarium; cf. id. Lael. 17; ligel. id. ibd. 26: quid autem turpius, quam illudi? cf. id. ibd. 21; - ogf. findes turpe „poet." f. adv. turpiter; saal. Catull. 42, 7: Quae sit, quaeritis? illa,

quam videtis Turpe incedere, mimice ac moleste; ligel. turpe gemens, Stat. Theb. 3, 336.

turpĭter, adv. af turpis: hæsligen, stygt, fælt; – – ut turpiter atrum Desinat in piscem etc., Hor. A. P. 3; ligel. quamvis ··· Turpiter obliquo claudicet ille pede, Ovid. Am. 2, 17, 19; — II) oftest „fig." o. „ethisk": hæsligen el. smudsigen, skammeligen el. skændigen, odl.; – aderit temperantia, quae te turpiter et nequiter facere nihil patiatur, Cic. Tusc. 3, 17; cf. id. Att. 9, 7; ∾ se in castra recipere (feigt), Caes. B. G. 7, 20; cf. ibd. 80: recte ac turpiter factum; men ut turpiter potius, quam calamitose etc., vid. Cic. Off. 3, 29; ∾ derideri, Phaedr. 1, 25; cf. Hor. A. P. 284; – compar., Turpius ejicitur, quam non admittitur hospes, Ovid. Trist. 5, 6, 13; superl., Empedocles ··· in deorum opinione turpissime labitur, Cic. N. D. 1, 12.

turpĭtūdo, ĭnis, f., [turpis]: Hæslighed, Styghed, Fælhed, odl.; – turpitudo ··· si in deformitate corporis habet aliquid offensionis, quanta etc.? Cic. Off. 3, 29; ligel. virtutis laude turpitudinem (corporis) tegere, Appul.; — II) oftest „fig." o. „ethisk": Skam el. Skændsel, Smudsighed el. Slethed el. Gemenhed, odl.; – (cui reo) nullum probrum, nullum facinus, nulla turpitudo ··· ab accusatore objiceretur, Cic. Font. 12; ligel. m. dedecus, labes, id. Phil. 7, 5; ligel. m. infamia, id. Verr. act. 1, 16; cf. id. Tusc. 2, 27: fugiendae turpitudinis adipiscendaeque honestatis causa (omnia facere); – ogs. anden Hæslighed el. Anstødelighed; verborum turpitudine et rerum obscenitate vitanda, Cic. d. Or. 2, 59; turpitudo generis (smudsig Herkomst) opprobrio multis fuit, Quintil. 3, 7, 19.

turpo, avi, atum, 1, v. a., [turpis]: gjør hæslig, skænder el. tilsmudser, odl.; (oftest „poet."); – ∾ capillos sanguine, Virg.; cf. Enn. ap. Cic. Tusc. 1, 35, o. Virg. Aen. 12, 611; men turpat frontem (cicatrix), Hor. Sat. 1, 5, 61; cf. id. Od. 1, 13, 10, o. id. ibd. 4, 13, 12; ligel. Tac. Hist. 5, 4: memoriā cladis, qua ipsos scabies quondam turpaverat; — II) „fig." o. ethisk: vanærer, beskæmmer, skænder; – Caesar quum quosdam ornare voluit ··· ornamenta ipsa turpavit, (Cic.?) frgm. ap. Hieronym.; Hic et mente Lacon ··· Nec turpavit avos, Stat. Theb. 8, 432; cf. id. ibd. 10, 431.

Turrānĭus, a: romersk Slægts- og Personsnavn; – vid. Varr. R. R. 2 praef., o. Cic. Att. 1, 6, oftere, ogs. id. Phil. 3, 10, Tac. Ann. 1, 7, o. Ovid. Pont. 4, 16, 29; — B) df. Turrānĭus, 3: benævnt efter en vis T.; – ∾ pira, Colum., Plin., (en Art deraf). — turrĭcŭla, ae, f., demin. af turris: lidet Taarn, Vitruv.; — II) „overf." f. pyrgus: taarnformet Bæger, hvori Terningerne rystes for at kastes i Brettet, Martial. 14, 16, (i Overskriften). — turrĭger, ĕra, ĕrum, [turris, gero]: som bærer et Taarn el. Taarne; – ∾ humeri elephantorum, Plin. 11, 1; ∾ moles, Sil., urbes, Virg., ripae, Claudian., carinae, Lucan.; — II) som adj. propr., Turrigera, ae, f.: Epithet til Gudinden Cybele, der afbildes med en Taarnkrone (som den personificerede Jord med dens befæstede Stæder); – saal. ∾ Cybele, Ovid., dea, id.; ligel. ∾ Ops, vid. id. Trist. 2, 24.

turris, is, f., τύῤῥις: et Taarn; – concionari ex turri alta, Cic. Tusc. 5, 20; excelsae graviore casu Decidunt turres, Hor. Od. 2, 10, 10; ∾ altae, id., Dardanae, id.; – navnl. ogs. i Krigssproget, dels til Forsvar, Caes. B. G. 5, 40, o. ibd. 6, 29, oftere; dels som Beleiringsmaskine, id. ibd. 3, 21, Cic. Fam. 15, 4, Liv. 32, 17; ogs. en Maskine paa Elephantens Ryg, id. 37, 40, ogs. til Skibsbrug, id. ibd. 24, oftere; — II) „overf."; A) høi Bygning, Slot el. Borg, odl.; – saal. Hor. Od. 1, 4, 13: pauperum tabernas Regumque turres etc.; ∾ regia, Ovid. Met. 8, 14, Maecenatiana, Suet. Ner. 38; — B) taarnformet Duehus el. Dueslag, Varr. R. R. 3, 3; — C) firkantet Slagorden, Cato ap. Fest. s. v. serra, p. 344; cf. Gell. 10, 9.

turrītus, 3, [turris]: forsynet el. besat med Taarne; (oftest „poet."); – ∾ moenia, Ovid., castella, Lucan.; ∾ muri, Ovid., elephanti, auct. B. Afr. 30 o. 41, ogs. Plin. 8, 7; cf. Lucret. 5, 1301; ∾ puppes, Virg. Aen. 8, 693; s. ogs. und. turriger, nr. I; — B) som adj. propr., Turrita, ae, f.: Epithet til Cybele; (s. und. turriger, nr. II); – ∾ dea, Propert.; ligel. ∾ Berecynthia mater, Virg. Aen. 6, 585; cf. Ovid. Fast. 4, 219 flgd.; — II) „overf.": taarnformet el. taarnhøi; – ∾ scopuli, Virg. Aen. 3, 536; – ∾ corona, Lucan. 2, 358, (d. e. høi Frisur); ligel. ∾ caput, Prudent., o. ∾ vertex, Hieronym.

tursĭo, onis, m.: en Fisk af Delphinarten, det lille Marsvin, (delphinus phocaena L.), Plin. 9, 11. — turtur, ŭris, m.: Turteldue, (columba turtur L.); – vid. Plin. 10, 52 flgd.; ∾ niger, vid. Ovid. Her. 15, 38; s. ogs. Virg. Ecl. 1, 59, Juvenal., Martial., o. A.; df. — turtŭrilla, ae, f., demin.: liden Turteldue; df. „overf." og spottende: quos publica quies, aliis laborantibus molliter habet, turturillae sunt, Senec. Ep. 96. — turunda, ae, f.: aflang Deimasse til Stopning af Gæs, Cato, Varr.; — b) ogs. etslags Offerkage, Varr. ap. Non.; — II) tapformet Charpi til Saar, Cato, Scribon.

tus (ogs. thus), gen. tūris, n., [ctr. af θύος, τό]: Røgelse; – tura praeter Arabiam nullis etc., Plin. 12, 30; cf. Virg. Ge. 1, 57; tus accendere (tænde, offre), Cic., Liv.; dare tura pro aliquo, (offre for Nogens Vel), Ovid. Trist. 2, 59; men tria tura, id. Fast. 2, 573, (i. e. trina grana turis); men mascula tura, (i hele Korn el. den stærkeste Røgelse), Virg. Ecl. 8, 65; men lacrimae turis (som rundkornet), Ovid. Met. 15, 394; s. ogs. Hor. Od. 1, 30, 3, o. id. ibd. 1, 36, in., oftere, o. A.; — II) tus terrae: en Benævnelse paa Planten chamaepitys, Plin. 24, 20.

Tuscanicus, o. Tuscanus, 3, o. Tusce, adv., s. und. flgd. — Tusci, orum, m.: en anden Benævnelse f. Etrusci: Indvaanerne af Etrurien, Tuskerne el. Etruskerne; – vid. Mela 2, 4, Liv. 2, 51, o. id. 5, 33 o. 45, ogs. Cic. Div. 2, 51, o. A.; — B) df. 1) Tuscus, 3: hørende til el. benævnt efter Tuskerne el. Etruskerne, tuskisk, el. etrurisk, mare, Mela, Plin., Cic., Liv., Hor., o. A.; ligel. ∾ aequora, Hor.; men ∾ amnis, id. Sat. 2, 2, 33, Ovid.: den fra Etrurien ind i Latium flydende Tiberis; ogs. ∾ flumen, Ovid.; ogs. ∾ alveus, Hor. Od. 3, 7, 28; – ∾ dux, Ovid. Fast. 4, 884, (d. e. Mezentius); ∾ eques, Martial. 8, 56, (d. e. Mæcenas); men ∾ vicus, (Gade i Rom, som ikke var i det bedste Rygte), Varr., Liv., Tac., o. A.; — b) df. Tusce, adv.: i det tuskiske el. etruriske Sprog, paa Tuskisk el. Etrurisk; – ∾ dicere, Gell. 11, 7; cf. Varr. ibd. 2, 25; — 2) Tuscānus, 3: = frgd., dispositiones, (i etrurisk Maner), Vitruv. 4, 6; — 3) Tuscānĭcus, 3: = frgd., impluvium, Varr., Vitruv., Plin.; ∾ signa, id. 34, 16, (i etrurisk Maner, el. af etrurisk Arbeide); ligel. ∾ Apollo, id. ibd. 18; ligel. ∾ statuae, Quintil. 12, 10, in.

Tuscŭlanensis, e, Tusculānum, i, o. Tusculanus, 3, s. und. 2. Tusculum. — 1. tuscŭlum (thusculum), i, n., demin. af tus: en Smule Røgelse, Plaut. Aul. 2, 8, 15. — 2. Tuscŭlum, i, n.: ældgammel By i Latium, (hod. Frascati); – vid. Liv. 2, 15 flgd., o. id. 6, 33 flgd., ogs. Cic. Div. 1, 43, oftere, Hor. Epod. 1, 29, o. A.; — B) df. 1) Tuscŭlānus, 3: hørende til el. benævnt efter Tuskulum, tuskulansk, ager, Varr., populus, Liv. 8, 37, colles, id. 3, 7, aqua, Cic. Balb. 20; — bb) df. subst.; a) Tuscŭlānum, i, n., (sc. praedium): Navnet paa flere Landgodser el. Lyststeder ved Byen Tuskulum; – efter et sligt Cicero tilhørende Landsted benævnes et af hans philosophiske Skrifter: Tusculanae disputationes; – andre slige Tusculana omtales Cic. d. Or. 1, 7, o. id. ibd. 2, 3, ogs. id. Fin. 3, 2, oftere; — β) df. Tuscŭlānenses dies, (som til-

bringes paa Tuskulum), Cic. Fam. 9, 6; — b) Tuscŭlāni, orum, m.: Indvaanerne af Tuskulum, Tuskulanerne, Plin. 3, 9, Cic. Off. 1, 11, oftere, o. A.; — 2) Tuscŭlus, 3, „poet." f. Tusculanus: tuskulansk, tellus, Tibull., Martial., colles, id., moenia, Sil.; — b) bs. pl. subst., Tuscŭli, orum, m.: Indvaanerne af Tuskulum, Tuskulerne, Martial. 7, 31; — 3) Tuscŭlānensis, e, s. ovenfor. — Tuscŭlus, 3, s. und. 2. Tusculum. — Tuscus, 3, s. und. Tusci.

tussēdo, ĭnis, f., [tussis]: Hoste, Appul. — †tussĭcŭla, ae, f., demin. af tussis: liden el. svag Hoste, Cels., Plin. Ep. 5, 19; bs. — tussĭcŭlaris, e: tienlig imod Hoste, medicamenta, Coel. Aur.; ∾ herba: = tussilago, id.; o. — tussĭcŭlōsus, 3: tilbøielig til at hoste; - ∾ senilis aetas, Coel. Aur. — tussĭcus, i, m.: som lider af Hoste, Firmic.; — tussĭlāgo, ĭnis, f., (ogs. bechion): en imod Hoste tienlig Plante, germ. Huflattich, Plin. 26, 16; o. — tussĭo, ire, v. n.: at hoste, at have Hoste; - Forte si tussire occoeperit, ne sic tussiat, Ut etc., Plaut. Asin. 4, 1, 49; ∾ male, Hor., crebro, Quintil., acerbum, Martial.; f. ogs. id. 1, 20: totis tussire diebus, etc.; — 2) partic. tussiens, tis, ogs. som subst.: nuces tussientibus inimicae, Plin. 23, 77; af — tussis, is, (im, i), f.: Hoste; - ∾ sicca, Cels., aspera, Martial., anhela, Virg; - ogs. in pl., Ter. Heaut. 2, 3, 132. — tūsus, 3, partic. af tundo.

*tūtācŭlum, i, n.: Beskyttelsesmiddel, Prudent.; — tūtāmentum, i, n., ligesom frgd.: Værn el. Beskyttelse derimod; („poet." o. efterel.); - (loricam) ··· decus et tutamen in armis, Virg. Aen. 5, 262; - ogs. in pl.; ∾ domorum aut vestium, Arnob.; — tūtāmentum, i, n.: = frgd., Liv. 21, 61; - ogs. in pl.: ∾ sermonis, Appul.; — Tutānus, i, m.: en Benævnelse paa Hercules, som romersk Skytsgud imod Hannibal; vid. Varr. ap. Non. 148, 2; — tūtātio, onis, f.: Beskyttelse, Firmic.; o. — tūtātor, ōris, m.: en Beskytter; - periculosis tutator, Appul. — [1. tutor].

1. tute, pronom., s. und. tu. — 2. tūte, adv., [tutus, tueor]: sikkert, trygt, uden Fare; - Crede huic tute, Plaut. Trin. 1, 2, 102; eum tute vivere, qui honeste vivat, auct. ad Her. 3, 5; - compar., ut ubivis tutius, quam in meo regno essem, Sall. Jug. 14; cf. Caes. B. G. 3, 13, oftere; ligel. usitatis tutius utimur, Quintil. 1, 5, 71; superl., nam te hic tutissime fore puto, Pompej. ap. Cic. Att. 8, 11, A.

tūtēla, ae, f., [1. tutor]; I) „egentl."; A) „alm.": Bevaring el. Bevogtning, Beskyttelse el. Forsorg; - ecquis his foribus tutelam gerit? Plaut. Trin. 4, 2, 28; ∾ villarum, (Opsynet dermed), Plin., pecudum, Colum.; lanae tutelam praestant contra frigora, Plin.; - tutelam tenuiorum in se conferre, (overtage deres Forsørgelse), Suet. Caes. 68; esse in tutela alicujus, (blive beskyttet deraf), Cic. Prov. cons. 14; cf. id. N. D. 3, 22; men id. Mur. 10: omnia haec nostra studia ··· latent in tutela ac praesidio bellicae virtutis; f. ogs. id. d. Or. 1, 53, Hor. Od. 2, 17, 23, Propert. 3, 11, 41; — B) „bes." i Retssproget: den ved Lovene overdragne Forsørgelse for Mindreaarige og Sindssvage, et Formynderskab; - fraudare pupillum, qui in tutelam pervenit, Cic. R. Com. 6; men id. d. Or. 1, 39: antequam in suam tutelam venisset, (før han var bleven myndig); cf. Suet. Claud. 10, o. Senec. Ep. 33; men Hor. Sat. 2, 3, 218: si etc., ad sanos abeat tutela propinquos; cf. Cic. Off. 1, 35; — II) „overf." o. „concret"; A) act.: Beskyttelse, d. e. som yder Beskyttelse, en Beskytter el. Vogter; - templi tutela fuere (Philemon et Baucis), Donec etc., Ovid. Met. 8, 711; ligel. Hor. Od. 4, 14, 43, til Augustus: o tutela praesens Italiae, etc.; men id. Ep. 1, 1, 103, til Mæcenas: rerum tutela mearum Quum sis, etc.; - navnl. heder ogs. ∾ navis: det paa Bagstavnen anbragte Billede af en Skytsgud; vid. Senec. Ep. 76, Ovid. Trist. 1, 10, in., o. A.; men id. Met. 3, 617: prorae tutela Melanthus, (som fører Opsigt over Forstavnen); men ∾ loci: et Steds Skytsgud, Petron. Sat. 57, o. A.; — B) pass.: den beskyttede Person el. Gienstand; 1) „alm." (o. poet.); - Deliae tutela deae, etc., vid. Hor. Od. 4, 6, 33; cf. Propert. 4, 8, 3; — 2) „bes." i Retssproget som staaer under Formynderskab, en Myndling, Digest.; navnl. ogs. om Myndlingens Formue; - de tutela legitima ··· nihil usucapi posse, Cic. Att. 1, 5; cf. id. Flacc. 34.

*tūtēlāris, e: hørende til Beskyttelse el. Bevaring; navnl. i Retssproget: hørende til et Formynderskab; - ∾ causa, Digest.; men ∾ praetor, (som fører Opsigt derover), Capitolin. M. Aurel. 10; — II) ∾ dii: visse Steders Skytsguder, Macrob.; — tūtēlārius, i, m.: som besørger noget, navnl. Opførelsen af en Bygning, Plin. 34, 17; — tūtēlātor, ōris, m.: en Beskytter, Epithet til Genius, Capella; — tūtēlātus, 3: som staaer under særskilt Beskyttelse; - ∾ genus agri, Aggen. d. Lim. Agr. ap. Goes.; o. — Tūtēlīna, (Tutilina), ae, f., (sc. dea): Skytsgudinde, navnl. for Byen Rom, Varr. L. L. 5, 34, o. id. ap. Non.; - ogs. Skytsgudinde for Kornet el. Sæden, Plin. 18, 2, Macrob., o. A.; — [tutela].

1. tuto, abl. som adv. af tutus, s. und. tueor, nr. III. — 2. tūto, are, activ Biform til 2. tutor: beskytter, Naev. o. Pacuv. ap. Non., ogs. Plaut. Merc. 5, 2, 24; - bs. pass.: Patria et prognati tutantur, servantur, etc., Plaut. Amph. 2, 2, 20; men Cic. Sull. 21, er den passive Bem. uvis, (da man ogs. f. conservari læser conservare); - tutata possessio, Symmach. — 1. tūtor, ōris, m., [tueor]: en Beskytter; I) „alm."; - ∾ finium (Silvanus), Hor. Epod. 2, 22; cf. Suet. Tit. 6: participem atque etiam tutorem imperii agere; — „bes." i Retssproget: Formynder el. Curator (for Mindreaarige, el. for Fruentimre, el. for Sindssvage); - vid. Cic. d. Or. 1, 53; ligel. id. Att. 12, 28: tutor sum liberis ejus; f. ogs. id. Mur. 12, o. Liv. 39, 9; — II) ogs. „overf."; - orbae eloquentiae quasi tutores relicti etc., Cic. Brut. 96; cf. id. d. Rep. 2, 29, o. Ovid. Trist. 3, 14, 16.

2. tūtor, atus sum, 1, v. depon. a., [tueor]: bevarer, beskytter, forvarer; - ∾ rem domini, (om Slaven), Plaut.; ∾ rem parentum, (om Sønnen), id.; men ∾ Res Italas armis, Hor. Ep. 2, 1, in.; ∾ urbem muris et situ etc., Liv.; ∾ se vallo, id.; cf. Tac. Ann. 6, 41; ∾ rem publicam, Cic., provincias, id.; cf. Hor. Ep. 1, 18, 81, ogs. Sall. Jug. 85; men ∾ sua ab ira alicujus, Liv. 6, 26; men Plin. 7, praef.: natura arbores cortice a frigoribus et calore tutata est; men Cic. N. D. 2, 57, (om Kinderne): ∾ oculos ab inferiore parte; — II) „overf.": at holde borte, at afværge; - ipse praesentem inopiam, quibus poterat subsidiis, tutabatur, Caes. B. C. 1, 52. — *tūtōrius, 3: formynderlig; - ∾ nomine regnum administrare, Justin. 30, 3; o. — tūtrix, icis, f.: Formynderske, Cod. Just.; — [1. tutor].

tŭtŭlātus, 3: som bærer Haarfletningen tutulus, Enn. ap. Varr. L. L. 7, 3, o. Fest. s. v. tutulum, p. 354 flgd.; af — tŭtŭlus, i, m.: en over Panden sammenbunden Haarfletning el. Haarfrisur, som navnl. bares af Flamen og af hans Gemalinde, Tertull.; f. ogs. Varr. o. Fest. ll. cc. — Tūtūnus, i, m.: en anden Benævnelse paa Priapus, Augustin., Arnob. — tutus, 3, partic. o. adj. af tueor.

tŭus, 3, pron. poss. af tu: din, dit; - tuus sum, (jeg hører dig til, siger Slaven til sin Herre), Plaut. Amph. 2, 1, 7 o. 14; cf. ibd. 1, 1, 219, oftere; men Cic. Att. 4, 15: tam longe a tuis et hominibus et rebus etc.; men id. d. Or. 1, 11: auditor Panaetii illius tui (din Ven); ligel. id. Fam. 13, 16: qui ··· de tuis unus esset; - tua istuc refert, si curaveris, Plaut. Amph.

2, 2, 109, (det kommer dig ved; vid. refert. s. I.); ligel. id. Trin. 2, 2, 47 flgd., absol.: nempe de tuo (sc. bene illi feceris); Lys. De meo, nam quod tuum'st, meum'st; men Ter. Andr. 4, 1, 54: Tuum'st, si quid praeter spem evenit, mi ignoscere, (dig bør det, osv.); — b) ogs. forstærket ved Suffixerne -pte o. -met; - Tute tibi ea tuopte ingenio prodes plurimum, Plaut. Capt. 2, 3, 11; cf. id. Mil. gl. 3, 1, 11; ligel. tuismet litteris, Appul.

Tўăna, ae, f., Vopisc., orum, n., Plin. 6, 3: By i Cappadocien (el. i Phrygien); — B) df. 1) Tўănaeus, 3, Appollonius, (mærkelig Philosoph), Ammian.; - men subst. Tyanaei, orum, m.: Indvaanerne, Vopisc.; — 2) Tyanēĭus, 3: hørende til el. benævnt efter Tyana (i Phrygien), incola, Ovid. Met. 8, 719. — Tyba, ae, f.: Landsby ved Euphrat, (hod. Taibe), Cic. Fam. 15, 1. — Tybris, is, f. und. Tiberis. — Tўcha, ae, f., [Τύχη, i. e. Fortuna]: en Del af Byen Syrakus; - vid. Cic. Verr. 4, 53, ogs. Liv. 24, 21, o. id. 25, 25. — Tўchius, i, m.: berømt Skomager fra Boeotien, vid. Plin. 7, 57.

Tўdeus (disyll.), ĕi o. eos, m., Τυδεύς: Søn af Kong Oeneus i Calydon, blev som landflygtig ved en Datter af K. Adrastus i Argos Fader til Diomedes; - vid. Serv. ad Virg. Aen. 6, 479, Stat. Theb., o. Hygin. Fab. 69 flgd.; — B) df. Tўdīdes, ae, m.: Søn af Tydeus, (d. e. Diomedes), melior patre, Hor. Od. 1, 15, 28; cf. id. ibd. 1, 6, 16, Virg. Aen. 1, 97 o. 471, oftere, Ovid. Met. 13, 622, o. A.

tympănĭŏlum, i, n., demin. af tympanum: liden Pauke, Arnob. — tympănista, ae, m., τυμπανιστής: en Paukeslager, Appul. — tympănistria, ae, f., τυμπανίστρια: en Paukeslagerske, Sidon. — tympănītes, ae, m., τυμπανίτης: Vattersot, (der neml. bringer Legemet til at svulme som en Pauke), Veget., Coel. Aur. — tympănītĭcus, i, m., τυμπανιτικός: som lider af Vattersot, (s. und. frgd.), Plin. 25, 24, Veget. — tympănium, i, n., τυμπάνιον: etslags paukeformet Ædelsten, Plin. 9, 54. — tympănizans, antis, partic., [τυμπανίζω]: som slaaer paa en Pauke; - de Gallo matris deum tympanizante (versus), Suet. Aug. 68. — tympănotrība, ae, m., τυμπανοτρίβης: en Paukeslager, (som et fra Cybelespræsterne overført Skældsord om en umandig Vellystling), Plaut. Truc. 2, 7, 49.

tympănum, i, n., τύμπανον: Pauke, Haandpauke, bes. til Brug for Cybelespræsterne; - vid. Catull. 63, 8 flgd.; ubi tympana reboant, ibd. 21; men Tympana tenta tonant palmis, Lucr. 2, 618; men Virg. Aen. 9, 619, med Hensyn paa Cybelespræsternes Berøvelse af Manddommen: Tympana vos ··· vocant; cf. Ovid. Met. 3, 537; men tympana sonuerunt, Caes. B. C. 3, 105; — b) ogs. „alleg." om det Forkelede og Umandige; - non arma, sed tympana eloquentiae (dare), Quintil. 5, 12, 21; cf. Senec. Vit. beat. 13: in manu tympanum est; — II) „overf." fra Gestaltens Lighed; A) Hjul el. Møllehjul el. Vandhjul, odl.; - vid. Virg. Ge. 2, 444, Lucr. 4, 903, Vitruv. 10, 2, Plin. 18, 77, o. Digest.; — b) ogs. etslags rundagtigt Spisefar, vid. Plin. 33, 52; — B) i Architecturen; 1) en trekantet Bredegavl, Vitruv. 3, 5; — 2) den med Zirater udsmykkede Dørfyldning, Vitruv. 6, 3.

Tyndăreus, ĕi, (ogs. Tyndarus, i, Hygin.), m., Τυνδάρεως: Tyndareus, Konge over Sparta, Søn af Oebalus, Gemal af Leda, Fader til Castor og Pollux, til Clytæmnestra o. Helena; - vid. Hygin. Fab. 77 o. 78, Ovid. Her. 8, 31, o. id. ibd. 17, 250, ogs. Cic. Fat. 15, o. A.; — B) df. 1) Tyndărius, 3: tyndarisk, fratres, (i. e. Castor et Pollux), Val. Fl. 1, 571; — b) pl. Tyndarii, orum, m., „poet." f. Spartanerne, Sil. 15, 320; — 2) Tyndărĭdes, ae, m.: mandlig Efterkommer af Tyndareus; saal. in sing. om Pollux, Val. Fl.; - oftere in pl. Tyndaridae, arum, (Brødrene Castor og Pollux), Cic. d. Or. 2, 86, oftere, Ovid. Met. 8, 301, o. Hor. Od. 4, 8, 31; ogs. Tyndaridae fratres, Ovid. Fast. 5, 700; men Hor. Sat. 1, 1, 100: Fortissima Tyndaridarum (med Henspillen paa Clytæmnestra); — 3) Tyndăris, idis, f.; a) qvindelig Afkom af Tyndareus; - saal. om Helena, Lucr., Virg. Aen. 2, 569 o. 601, Propert., Ovid. A. A. 1, 746, o. id. Met. 15, 233; men om Clytæmnestra, id. Trist. 2, 396, o. id. A. A. 2, 408; — b) Navnet paa en By paa Siciliens Vestkyst, Plin. 3, 14, o. Cic. Verr. 5, 49; — β) df. Tyndărītāni, orum, m.: dens Indvaanere, Cic. l. c. 2, 65; — c) Navnet paa en Veninde af Digteren Horatius, Hor. Od. 1, 17. — Tyndărus, i, s. frgd. ab in.

Tўphōeus (trisyll.), ĕi o. eos, m., Τυφωεύς: en af Juppiters Lyn nedslaaen Gigant, der forvares under Ætna; - vid. Virg. Aen. 9, 716, Ovid. Met. 5, 321 flgd., ogs. Hor. Od. 3, 4, 53, o. A.; er som Uhyre: centimanus, Ovid. Met. 3, 303; — B) df. 1) Tўphōĭus, 3: typhoisk; - ∾ tela, (d. e. Lynet), Virg. Aen. 1, 665; — 2) Tўphōïs, ĭdis, som fem. adj.: = frgd.; - ∾ Aetna, Ovid. Her. 15, 11. — 1. tўphon, ōnis, m., τυφών: etslags stærk Hvirvelvind, Plin. 2, 49, Appul.; - ogs. om et ildligt Meteor, Val. Fl. 3, 130. — 2. Tўphon, ōnis, m., Τυφών: en anden Benævnelse paa Giganten Typhōeus, Lucan., Ovid. Fast. 2, 461, Hygin., o. A.; — B) df. 1) Tўphōnēus, 3: typhonisk; - ∾ specus: Typhonshulen i Cilicien, Mela 1, 13; — 2) Tўphōnis, ĭdis, f.: en Datter af Typhon; - ∾ Harpyiae, Val. Fl. 4, 428.

tўphus, i, m., τῦφος: Opblæsthed, Stolthed; (sild. Ord), Arnob., Augustin., Capella. — tўpĭcus, 3, τυπικός: billedlig, typisk; - ∾ Moses (Christus), Sedul. — tўpus, i, m., τύπος; I) Billede el. Figur til at indsætte i en Væg, Cic. Att. 1, 10, Plin. 35, 43, Spartian.; — II) „overf." i d. sild. Lægesprog: en Vexelfebers Egenhed el. Charakter el. Typus, Coel. Aur., Appul.

Tyra, ae, f. und. Tyras. — tўranna, ae, f., [tyrannus]; ligesom tyrannis nr. II: Tyranninde, Trebell. XXX Tyr. 31. — tўrannĭce, adv. af tyrannicus: tyrannisk, vilkaarligen el. voldsom; - regie seu potius tyrannice statuere aliquid in aliquem, Cic. Verr. 3, 48. — *tўrannĭcīda, ae, m.: en Tyranmorder, Senec., Plin., Suet. Tib. 4, Quintil.; o. — tўrannĭcīdĭum, i, n.: Mordet paa en Tyran, Senec., Plin., Quintil.; — [tyrannus, caedo]. — tyrannĭcus, 3, τυραννικός: tyrannisk, voldsom, despotisk, odl.; - tetrum facinus, crudele, nefarium, tyrannicum, etc., auct. ad Her. 2, 30; ∾ legibus delectari, Cic. Leg. 1, 15; ∾ crudelitas, Justin., dominatio, id. — Tўrannĭo, ōnis, m.: en Grammatiker og Geograph paa Cicero's Tid, Cic. Qu. Fr. 2, 4, o. id. Att. 2, 6, oftere.

tўrannis, ĭdis, f., τυραννίς: Enehersterens Voldsherredømme, Tyranniet; - saal. Cic. Att. 14, 9, om Rom efter Mordet paa Cæsar: vivit tyrannis, occidit tyrannus; tyrannidem occupare, id., affectare, Quintil., delere, Cic., destruere, Quintil.; men odioque tyrannidis exsul Sponte erat (Pythagoras), Ovid. Met. 15, 81; — II) ligesom tyranna: Tyranninde, Trebell. XXX Tyr. 31. — tўrannoctŏnus, i, m., τυραννοκτόνος: Tyranmorder, Cic. Att. 14, 15, o. id. ibd. 16, 15. — tўrannŏpŏlīta, ae, m., τυραννοπολίτης: Borger i en af en Tyran regeret Stat, Sidon.

tўrannus, i, m., τύραννος; I) „alm.": Enehersker, Hersker, Regent el. Fyrste; (saal. alene sieldn., oftest „poet."); - vid. Nep. Milt. 8, Virg. Aen. 4, 320, o. id. ibd. 7, 266, Ovid., Lucan.; - saal. ogs. om Neptu-

nus, Ovid. Met. 1, 276, om Pluto, id. ibd. 5, 508; - ligel. om Stenbukkens Tegn som Vandenes Herrer, Hor. Od. 2, 17, 19; — II) „bef.": Voldsherrer, Tyran; (saal. classisk); - haec tyrannorum vita nimirum, in qua nulla fides, nulla caritas ··· nullus locus amicitiae, Cic. Lael. 15; ∾ intolerandus, id. Vatin. 9; dominum et tyrannum comparare in aliquem, id. Phil. 13, 8; cf. id. Verr. 5, 40, o. id. Mil. 13, oftere, ogs. Virg. Ge. 4, 492, o. Hor. Ep. 1, 2, 58, o. A.; men c. gen.: XXXVIII annos tyrannus fuit opulentissimae civitatis, vid. Cic. N. D. 3, 33; - men tyrannum novi temeritudinem (f. tyrannorum), Pacuv. ap. Non. — Tўras, ae, m., Τύρας: en Flod i Sarmatien, Mela 2, 1, Ovid. Pont. 4, 10, 50; - ogs. Tyra, ae, Plin. 4, 26.

tўrianthĭnus, 3, τυριάνθινος: purpurviolet; - ∾ pallium, Vopisc. Carin. 19; - in neutr. pl., tyrianthina, orum: purpurviolette Klæder, Martial. 1, 54. — Tyrius, 3, s. und. Tyrus. — Tўro, us, f., Τυρώ: Datter af Salmoneus, Moder til Pelias, Neleus, Æson, o. fl.; - vid. Hygin. Fabb. 60 o. 254, ogs. Propert. 2, 21, 51. — tўrŏpătina, ae, f., [τυρός, i. e. caseus]: en med el. af Ost tilberedet Ret, Apic. — Tyros, i, f. und. Tyrus. — tўrŏtărīchus, i, m., τυροτάριχος: en af Ost og Saltfisk tillavet Ret el. Spise, Cic. Fam. 9, 16, oftere; - ogs. som adj.: patella tyrotaricha, Apic.

Tyrrhēni, orum, m., Τυῤῥηνοί: Tyrrhenerne, sædv. Etrurierne el. Etruskerne, oprdl. en i Italien indvandret pelasgisk Stamme; - dog har Plin. 3, 8, herom: Umbros exegere antiquitus Pelasgi, hos Lydi, a quorum rege Tyrrheni, mox a sacrifico ritu lingua Graecorum Tusci sunt cognominati; (cf. Herod. 1, 94); s. ogs. Virg. Aen. 11, 733, oftere; men ibd. 171 o. 835 gen. Tyrrhenum f. Tyrrhenorum; — B) df. 1) Tyrrhēnus, 3: tyrrhenisk el. etrurisk; - ∾ mare, Mela, Plin., Hor.: Tyrrhenerhavet; ogs. ∾ aequor, Hor., Virg.; ogs. personificeret: Tyrrhenus, i, m., Val. Fl.; - ∾ flumen, (d. e. Tiberen), Virg. Aen. 7, 663; ∾ orae, id. ibd. 647; ∾ gens, Ovid.; men id. Met. 4, 23: ∾ corpora, (d. e. Tyrrhenerne); men ∾ progenies regum, Hor. Od. 3, 29, in.; - „poet." ogs. f. italiensk, pubes, Sil. 1, 111; — 2) Tyrrhēnia, ae, f.: Tyrrhenien el. Etrurien, Ovid. Met. 14, 452; — 3) Tyrrhēnĭcus, 3: = Tyrrhenus; - ∾ Tarraco, (der ligger ved Tyrrhenerhavet), Auson. — Tyrrhenia, ae, Tyrrhenicus, 3, o. Tyrrhenus, 3, s. und. frgd. — Tyrtaeus, i, m., Τυρταῖος: en græsk Digter fra Athenen, (omtr. 680 Aar f. Chr.), Hor. A. P. 402, Justin. 3, 5.

Tўrus (-os), i, f., Τύρος: en bek. af sin Purpur berømt Handelsstad i Phoenicien, (hvor nu Ruinerne af Sur); - vid. Mela 1, 12, Plin. 5, 17, Curt. 4, 2 flgd., ogs. Cic. Verr. 5, 56, Tibull. 1, 7, 20, Propert. 3, 11, 7, o. A.; - „poet." ogs. f. Purpur, Martial. 2, 29, oftere; — B) df. Tўrius, 3: hørende til el. benævnt efter Byen Tyrus, tyrisk, purpura, Cic., murex, Ovid., sucus, id.; ∾ colores, id., Hor.; ∾ vestes, id., merces, id.; ∾ puella, (d. e. Europa), Ovid. Fast. 5, 605; ogs. ∾ pellex, id. Met. 3, 258; men ∾ taurus, (som bortførte hende), Martial. 10, 51; men Tyria maria, vid. Fest. p. 355; - ogs. subst., Tyrii, orum, m.: Indvaanerne af Tyrus, Tyrierne, Mela 3, 6, Cic. Phil. 11, 13, Lucan., o. A.; — bb) „poet." findes ogs. Tyrius, 3; a) f. thebansk, (fordi Theben var anlagt af Cadmus fra Phoenicien); - ∾ montes (i Nærheden af Theben), Stat., agri, id.; ∾ ductor (om Eteocles), id.; ∾ exsul (om Polynices), id.; - df. ogs. subst. Tyrii, orum, m., f. Thebanerne, id. Theb. 1, 10, oftere; — b) carthagisk, (fordi ogs. Carthago var en Coloni fra Tyrus); - Tyrii ··· coloni, Virg. Aen. 1, 12; ligel. ∾ urbs, (f. Carthago), ibd. 388; ligel. ∾ ductor, (d. e. Hannibal), Sil., miles, (hans Hær), id.; - ogs. subst., Tyrii, orum, m., f. Carthagerne; vid. Virg. Aen. 1, 574, (hvor sing.), o. id. ibd. 4, 111, ogs. Sil. 1, 82, oftere, o. A.

U.

U, u, (oprdl. V, v, som opstaaet af Grækernes Υ, υ), d. tyvende Bogstav i d. latinske Alphabet, en Vocal, der som lang svarer til Grækernes ου; hvorim. d. korte „u" dels findes f. Grækernes υ; saal. er fuga af φυγή, cuminum af κύμινον, etc.; dels bliver det i Latinen omvexlet navnl. m. „i", hvf. optimus o. optumus, satura o. satira, etc., s. und. Bogstavet I; men om Slægtskabet imellem „u" o. „o", o. imellem „u" o. „v", s. und. Bogstaverne O o. V; — b) som Abbreviatur betegner V (naar dette neml. staaer f. U, s. ovenf.): uti, hvf. V. V.: uti voverant; (om Consonanten V som Abbr., s. und. Bogstavet „V"); - ogs. kan hertil mærkes: U. R. (paa Stemmetavlerne) f. uti rogas; ogs. U. f. urbs (i. e. Roma) i Forbindelsen: A. U. C., anno urbis conditae, etc.

1. ūber, ĕris, n., οὖθαρ, (s. und. Bogstavet „B"): Yver el. Patte, Bryst med Melk; a) in sing.; - binos alit ubere fetus, Virg. Ecl. 3, 30; ∾ distentum, Ovid., exhaustum, Virg.; men Ovid. Fast. 4, 459: Ut vitulo mugit sua mater ab ubere rapto, etc.; men Suet. Tib. 6: quum a nutricis ubere auferretur (puer); — b) oftere in pl.; - ubera mammarum etc., Lucr. 5, 883; ∾ lactea, Virg.; ∾ lactis, Tibull.; ∾ distenta o. tenta, Hor., lactantia, Ovid.; ∾ bina ovis, Virg. Ecl. 2, 42; men sua quemque mater uberibus alit, vid. Tac. Germ. 20; — II) „overf."; A) om Væxterne; - alma tellus annua vice ··· mortalibus distenta musto demittit ubera, Colum. 3, 21; ligel. ubera campi, id. (poëta) 10, 90; — B) Jordens el. Væxternes Frugtbarhed el. Fylde el. Rigdom; - ∾ divitis agri, Virg. Aen. 7, 262; ∾ glebae, id.; cf. id. Ge. 2, 185 o. 275; ∾ vitis, Colum.; — C) af Gestaltens Lighed: den yverformede Klump, som de bortdragende Bier danne paa Træer, Pallad.

2. ūber, ĕris, adj., [best. m. 1. uber, vid. ibd. nr. II, B]: som har Rigdom derpaa el. deraf, rigelig, fyldig, frugtbar; 1) „egenl." om Jorden og dens Frembringelser; df. ogs. om andre Gjenstande; - quod plerumque in uberi agro evenit, etc., Liv. 29, 25; ligel. ∾ solum, Tac.; men seges spicis uberibus et crebris, Cic. Fin. 5, 30; cf. Hor. Od. 4, 15, 5; - gravis imber et uber, Lucr.; ligel. ∾ aquae, Ovid.; cf. Cic. Qu. Fr. 3, 1, 2, o. Hor. Od. 2, 19, 10; - compar., agro bene culto nihil ··· nec usu uberius, nec etc., Cic. d. Senect. 16; cf. Ovid. Met. 15, 205; superl., ∾ laetissimique fructus (vitium) etc., Cic. N. D. 2, 62; men niveis uberrima pomis (arbor), Ovid. Met. 4, 89; men ∾ quaestus, vid. Ter. Eun. 2, 2, 22; men ∾ et habilissimum equitem, etc., vid. Massur. ap. Gell. 4, 20; - ogs. c. gen.; ∾ regio aeris ac plumbi,

Justin. 44, 3; – ogs. absol.: teneant uberrima (de frugtbareste Egne), Val. Fl. 1, 512; — II) „fig."; – ∾ et fecundum (oratorem) etc., Cic. Orat. 4; uberes motus animi, m. ad, vid. id. d. Or. 1, 25; cf. Quintil. 2, 4, 24; – compar., nullus in philosophia ··· uberior locus, quam de officiis, Cic. Off. 3, 2; cf. id. d. Or. 1, 4; men quis uberior in dicendo Platone? id.; haec ··· pleniora etiam atque uberiora, etc., Caes. B. C. 1, 53; cf. Ovid. Trist. 2, 74; superl., ∾ provincia triumphis etc., Cic. Pis. 40; ∾ artibus ornatus, id. Brut. 97; men Tac. Ann. 3, 31: oratorum ea aetate uberrimus erat.

*ūbĕrĭus, adv. compar. (ub. posit.): fyldigere, frugtbarere, i større Mængde; – Uberius nulli provenit ista seges („alleg."), vid. Ovid. Pont. 4, 2, 12; quum mulier fleret uberius, Cic. Phil. 2, 31; – superl.: uberrime succrescere, vid. Plaut. Trin. 1, 1, 9; — II) „fig."; – haec quum uberius disputantur et fusius, Cic.; ligel. ∾ et planius loqui, id.; cf. Plin. Ep. 4, 17; – locus a Peripateticorum familia uberrime tractatus, Cic. Div. 2, 1; o. — ūbĕro, are, v. n. o. a.; I) neutr.: at være frugtbar, at bære Frugt; – neque enim olea continuo biennio uberat, Colum. 5, 9; — II) act.; – hoc velut coitu steriles arbores uberantur, Pallad.; — [2.uber]. — uberrime, s. und. uberius.

*ūbertas, atis, f.: Rigdom el. Fylde el. Frugtbarhed; I) „egentl."; – mammas appetunt (animalia), earumque ubertate saturantur, Cic. N. D. 2, 51; ∾ agrorum, id. Manil. 6, amnium fontiumque, Plin., frugum et fructuum, Cic.; men id. Verr. 3, 98: ∾ in percipiendis fructibus, (rig Høst; opp. vilitas in vendendis); ∾ vini, Suet., lactis, Plin., piscium, Justin., apum, Sil.; — II) „fig."; – de ubertatibus virtutis et copiis (dicere), Cic. N. D. 2, 66; cf. id. d. Or. 1, 44, oftere; men illa Livii lactea ubertas, Quintil. 10, 1, 32; (verborum) ubertatem ac divitias dabit lectio, ibd. 13; cf. Plin. Ep. 2, 3, o. Gell. 12, 1; — ūbertim, adv.: rigeligen, overflødigen, overmaade meget; – ∾ lacrimulas fundere, Catull. 66, 17, oftere, Suet., Senec., o. A.; o. — ūberto, are, v. a.: gior frugtbar; – ut omnes simul terras ubertet foveatque, Plin. Pan. 32; ∾ agros (imber), Eumen. grat. act. ad Constant.; — [2.uber].

ŭbi, adv., [analogt m. ibi. qu. v. s. 1.], som relativ Localpartikel: hvor, (om en Hvile paa Stedet); I) „egentl."; – ibi futuros Helvetios, ubi eos Caesar ··· esse voluisset, Caes. B. G. 1, 13; ibi malis esse, ubi etc., quam istic, ubi etc., Cic. Fam. 1, 10; cf. id. ibd. 6, 1: ut nemo sit, quin ubivis, quam ibi, ubi est, esse malit; eos agros, ubi hodie est haec urbs, etc., id. d. Rep. 2, 2; cf. id. Verr. 5, 12: in ipso aditu et ore portus, ubi etc.; men ubi f. ut ibi, vid. Virg. Aen. 7, 776; — bb) ogs. at mærke; a) m. suffix. interrog. -nam; – in qua (celeritate) non video, ubinam mens constans possit insistere, Cic. N. D. 1, 10; — b) c. gen. terrarum o. loci; – quid ageres, ubi terrarum esses, etc., id. Att. 5, 10; ubi loci fortunae tuae sint, (hvorledes du er faren), etc., Plaut. Capt. 5, 2, 5; — 2) gientaget, ubi ubi, (skrives ogs. ubiubi), ligesom ubicumque: hvorsomhelst el. hvorend; – vid. Ter. Eun. 5, 8, 12, o. Liv. 42, 57; – ogs. m. tilføiet gentium: ubi ubi est gentium (Libanus), Plaut. Asin. 2, 2, 21; — B) i det directe Spørgsmaal; – ubi sunt, qui etc.? Cic. d. Or. 2, 14; cf. Ter. Andr. 2, 2, in.; ligel. Ovid. Her. 4, 150: Heu, ubi nunc fastus altaque verba jacent! – ogs. m. tilføiet gentium, Plaut. Epid. 5, 2, 13; ogs. m. suffix. interrog. -nam, id. Merc. 2, 3, 97; cf. Cic. Catil. 1, 4: ubinam gentium sumus? etc.; — II) „overf."; a) oftest om Tiden: da, naar, saa snart som, odl.; – ubi semel quis pejeraverit, ei credi postea non oportet, Cic. Rab. Post. 13; Ubi ego Sosia nolim esse, tu esto sane Sosia, Plaut. Amph. 1, 1, 283; cf. Virg. Aen. 4, 143; ubi ea dies ··· venit, etc., Caes. B. G. 1, 8; cf. id. ibd. 1, 7, o. Cic. d. Rep. 6, 14; ligel. Caes. B. G. 4, 12: ubi primum nostros equites conspexerunt; men ubi primum coeperat non convenire, quaestio oriebatur, Quintil. 7, 1, 6; cf. Caes. B. G. 4, 26; ligel. Liv. 2, 27: quod ubi cui militi inciderat, collegam appellabat, etc.; — B) m. Hensyn paa Ting og Personer, el. henvisende dertil, staaer ubi f. d. tilsvarende Relativpronomen; – Hujusmodi mihi res semper comminiscere, Ubi me excarnifices, Ter. Heaut. 4, 6, 8; quum multa colligeres ··· ubi, si verba, non rem sequeremur, confici nihil posset, Cic. d. Or. 1, 57; – neque nobis adhuc praeter te quisquam fuit, ubi (f. apud quem) nostrum jus contra illos obtineremus, Cic. Quint. 9; cf. Ovid. Met. 9, 276.

ŭbi.cumque (-cunque), adv.; I) relative: hvorsomhelst, hvor end; – etsi, ubicumque es, in eadem es navi („alleg."), Cic. Fam. 2, 5; cf. id. ibd. 5, 17, oftere, ogs. Hor. Od. 3, 27, 13; men Quintil. 9, 4, 126: ubicumque acriter erit ··· dicendum, membratim caesimque dicemus; — b) m. Eftertryk tilføies ogs. gen. terrarum, locorum, gentium; – qui ubicumque terrarum sunt, ibi est omne rei publicae praesidium, Cic. Phil. 2, 44; cf. Hor. Ep. 1, 3, 34, o. Cic. N. D. 1, 44; — c) alene ſild. c. conj.; – utcumque atque ubicumque opus sit, obsequi, Ter. Heaut. 3, 3, 17; cf. id. Hec. 4, 3, 2; — II) indefinite: det være hvorsomhelst, overalt, allevegne; – bonam deperdere famam ··· malum est ubicumque, Hor. Sat. 1, 2, 61; cf. Ovid. Am. 3, 10, 5; ligel. quicquid loquemur ubicumque, Quintil. 10, 7, 28; cf. id. 7, 4, 18.

Ubĭi, orum, m.: germanisk Folk ved Rhinen i Egnen af d. nuværende Cöln, Caes. B. G. 1, 54, oftere, Tac. Germ. 28, id. Ann. 1, 31, oftere; — b) ds. adj. fem.: Ubia mulier etc., id. Hist. 5, 22. — ŭbi.lĭbet, adv.: hvor det behager, overalt; – ∾ non defuturus (cibus), Senec. Tranqu. 1. — ŭbĭnam, adv., s. und. ubi nr. I, bb, a.

ŭbi.quăque, adv.: hvor end, Appul.; men Plaut. Bacch. 2, 3, 18, m. Tmesis: Istius hominis ubi fit quaque mentio. — ŭbi.que, adv.: hvorsomhelst, hvor end, overalt; – Quicumque ubique sunt (stulti), etc., Plaut. Bacch. a. 5, in.; illud, quicquid ubique Officit, evitare, vid. Hor. Sat. 1, 2, 60; quae ubique depositae essent (litterae), Liv. 45, 29; navium quod ubique fuerat, Caes.; cf. id. B. C. 2, 20; ligel. Cic. Verr. 4, 4: Verres, quod ubique erit pulcherrimum, auferet? men studendum est semper et ubique, Quintil.; cf. Virg. Aen. 2, 368, o. Ovid. Met. 1, 214; f. ogs. id. Fast. 1, 218: pauper ubique jacet, etc.; – m. Eftertryk forbindes: omnes, qui ubique sunt, Cic. Agr. 2, 21; cf. id. Verr. 5, 67, id. Phil. 10, 5, oftere; – ogs. ud. omnes: utinam, qui ubique sunt propugnatores hujus imperii, possent etc., id. Balb. 22; — not.: forskielligt herfra er ubique f. et ubi, Liv. 36, 2, o. A. — ubiubi, s. und. ubi. — ŭbi.vis, adv., [volo]: hvor du end vil, hvor det skal være, overalt; – etsi (hoc tempore) nemo sit, quin ubivis, quam ibi, ubi est, esse malit, tamen etc., Cic. Fam. 6, 1, in.; cf. Ter. Andr. 1, 2, 32, o. Hor. Sat. 1, 4, 74; ogs. m. tilføiet gentium, Ter. Hec. 3, 1, 4.

Ucălĕgon, ontis, m.: Navnet paa en Trojaner, Virg. Aen. 2, 312, hvor ardet Ucalegon (f. domus Ucalegontis); ds. m. Lune f. en Borgermand, Juvenal. 3, 199. — 1. ūdo, avi, 1, v. a., [udus]: væder, gior vaad; (eftercl. Ord); – quae sunt corporis udanda, (opp. siccanda), Macrob.; ∾ labra vappa, Augustin. — 2. ūdo, ōnis, m., οὔδων: etslags Filtsko el. Pelssko, Martial. 14, 140, (i Overskriften), Digest. — ūdus, 3, [ctr. af uvidus]: vaad; – quum

sint humidae (nubes), imo udae, Senec. Qu. N. 2, 25; ∾ paludes, Ovid.; ∾ litus, Hor., Tibur, id., apium, id.; ∾ pomaria rivis, id. Od. 1, 7, 22; ∾ palatum, Virg. Ge. 3, 388; ∾ oculi, Ovid.; ligel. ∾ lumina, Propert. 2, 7, 10; men ∾ tempora Lyaeo, Hor. Od. 1, 7, 13; ligel. ∾ aleator, Martial.; men ∾ gaudium (taareblandet), id. 10, 78; – men neutr. absol.: udo colores illinere, (om en Frescomaling), Plin. 35, 31.

Ufens, tis, m.: liden Flod i Latium, i Nærheden af Tarracina, Plin. 3, 9, o. Virg. Aen. 7, 802; — B) df. Ufentīnus, 3: hørende til el. benævnt efter Floden Ufens; – ∾ tribus, Liv. 9, 20; — not.: Ufens, tis, som Mandsnavn, Virg., Sil. — Ufentīnus, 3, s. und. frgd.

ulcĕrārĭa, ae, f., [ulcus], (sc. herba), sædv. marrubium, germ. Andorn, Appul. — ulcĕrātĭo, onis, f.: at blive til Byld; Byld el. Saarbyld; – ∾ oris gingivarumque, Plin.; ogs. in pl., Senec.; af — ulcĕro, avi, atum, 1, v. a., [ulcus]: frembringer en Byld el. et Byldsaar; – ulceratus morsu serpentis (Philoctetes), Cic. Fat. 16; cf. Hor. Sat. 1, 6, 106; – men „overf." (o. „alleg."), id. Ep. 1, 18, 72: Non ancilla tuum jecur ulceret etc., (lad hende ikke saare dig med Elskovspile; s. ogs. und. flgd.). — ulcĕrōsus, 3, [ulcus]: fuld af Saar el. Bylder, facies, vid. Tac. Ann. 4, 57; – ogs. „overf." om Træer: fuld af Ujevnheder el. Udvæxter; nihil usquam ulcerosum esse aut retorridum (in arbore), Plin. 17, 24; – men Hor. Od. 1, 25, 15: ∾ jecur, (som er saaret af Elskov).

ulcisco, ĕre, s. und. flgd., not. — ulciscor, ultus sum, 3, v. inch., depon. a., [efter Doederl. at sammenl. m. ἀλέξω, altf. oprdl.: afværger fra mig, holder borte]; I) at hævne sig derpaa el. derfor, hævnende at straffe el. afstraffe; a) m. Personsobject; – ego illum fame ··· amatorem Ulciscar, Plaut. Casin. 2, 1, 8; men quos pro scelere eorum velint ulcisci (dii immortales), his etc., Caes. B. G. 1, 14; odi hominem et odero; utinam ulcisci possem; sed illum ulciscentur mores sui, Cic. Att. 9, 12; s. ogs. id. Catil. 2, 8, id. Mil. 33, o. id. Div. in Caecil. 6; – ulta ··· pellicem, Hor. Epod. 3, 13; cf. Propert. 1, 15, 15; men Caes. B. G. 5, 38: ne ··· ulciscendi Romanos ··· occasionem dimittant; — b) m. Begrebsobject; – statuerunt istius injurias per vos ulcisci ac persequi, Cic. Verr. 2, 3; cf. Caes. B. G. 1, 12; ligel. ultum ire injurias, Sall., scelera, Quintil.; men acerbitas plerumque ulciscendi maleficii bene atque caute vivendi disciplina est, Gell. 20, 1; ∾ mortem alicujus, Cic., iracundiam senis, Ter.; cf. Hor. Od. 4, 12, 8, o. A.; – ogs. mærkes Plaut. Trin. 5, 2, 49: Miserum'st, male promerita, ut merita, si mihi ulcisci non licet; — II) „overf." m. Objectet af den forurettede Person: at hævne nogen, at tage Hævn for nogen; – patris ulciscendi causa etc., Cic. R. Am. 21; ∾ caesos fratres, Ovid. Met. 12, 603; cf. Virg. Aen. 2, 576; ligel. Cic. d. Or. 1, 8: quibus (armis) possis te ulcisci lacessitus; – sjeld. m. Begrebsobject; – vid. Plin. 34, 41; men Plaut. Men. 3, 2, 6, m. beggeslags Objecter: nisi hanc injuriam Meque ultus pulchre fuero; — not. a: activ Biform ulcisco, ĕre; – nisi patrem materno sauguine exanclando ulciscerem, Enn. ap. Non.; — not. b: oftere m. passiv Bem.: ulciscor, sci; – vid. Sall. Jug. 31; ligel. Liv. 2, 17: ob iras graviter ultas etc.; ligel. ulta ossa patris, Ovid. Her. 8, 120.

ulcus (hulc.), ĕris, n., ἕλκος: bullent Sted, Byld, Cels., Plin., Lucr.; ferro ··· rescindere summum Ulceris os, etc., Virg. Ge. 3, 453; men Pers. 3, 113, („alleg."): tenero latet ulcus in ore Putre; cf. Hor. Ep. 1, 16, 24; men ordsprogvis: hoc ulcus tangere, (røre ved dette ømme Sted), Ter. Phorm. 4, 4, 9; — b) „overf." ogs. om Indsnit i Træer, Plin. 17, 37; cf. id. 36, 24: ulcera montium, (Fordybninger efter den udhugne Sten) sponte sua compleri; — II) „ment."; – quicquid horum attigeris, ulcus est (det duer ikke), Cic. N. D. 1, 37; men ulcus f. amor, Lucr. 4, 1061; df. — ulcuscŭlum, i, n., demin.: liden Byld; – in pl., Cels.; ∾ oris, Plin.; cf. Senec. Ep. 72.

ŭlex, ĭcis, m.: en rosmarinagtig Buskvæxt, Plin. 33, 21. — ūlīgĭnōsus, 3: fuld el. fur og fordærvet af Sumpvand el. Mosevand, locus el. campus, Varr. R. R. 1, 6, Colum.; cf. Plin. 17, 3; ∾ caprile, Varro; – ogs. „overf.": ∾ viscera, (vattersottige), Arnob.; af — ūlīgo, ĭnis, f., [etr. f. uviligo, besl. m. uvens, uvidus, etc.]: Jordens naturlige Fugtighed, Varro, Colum.; s. ogs. Virg. Ge. 2, 184, ogs. Sil. 3, 381.

Ulixes, (men urigtigen Ulysses, vid. Freund.), is, (men gen. Ulixēī, Hor. Od. 1, 6, 7, oftere), m., Ὀδυσσεύς: Ulysses el. Ulixes, Søn af Laërtes, Gemal af Penelope, Fader til Telemachus og Telegonus, Konge af Ithaca, den listigste el. snildeste af Heltene for Troja; – vid. Cic. Tusc. 1, 41, oftere, Virg. Aen. 2, 44, oftere, Propert. 3, 10, 23 flgd., Ovid. Her. 1, oftere, Hor. Ep. 1, 1, 18, oftere, o. A.

ullus, 3, [gen. ulli f. ullius, Plaut. Truc. 2, 2, 38; dat. fem. ullae f. ulli, Lucr. 1, 688), demin., [etr. f. unulus af unus]: nogensomhelst, nogen, noget; I) oftest i negative Sætninger; – nullum horum (signorum) reliquit, neque aliud ullum tamen, praeter unum pervetus ligneum, Cic. Verr. 4, 3; omnino nemo ullius rei fuit emptor, cui defuerit hic venditor, id. Phil. 2, 38; ut ne illi quidem, qui etc., possint sine ulla particula justitiae vivere, id. Off. 2, 11; Dii sciunt, culpam meam istanc non esse ullam, Plaut. Merc. 3, 4, 41; cf. Cic. Brut. 90, oftere; — b) undert. ogs. absol. el. substantivisk; – numquam ulli supplicabo, Plaut. Rud. 5, 2, 48; ligel. Nec ulli verbo male dicat, id. Asin. 4, 1, 55; ligel. negat, se ··· posse iter ulli per provinciam dare, Caes. B. G. 1, 8; nec prohibente ullo, Liv. 5, 4[illegible]; cf. id. 34, 35: ne quam societatem cum ullo Cretensium etc.; cf. Cic. Tusc. 1, 39; — B) i negativ spørgende el. i hypothetiske Sætninger; – est ergo ulla res tanti ··· ut viri boni nomen amittas? Cic. Off. 3, 29; cf. Quintil. 9, 1, in.: cui (i. e. Ciceroni) nescio an ulla pars operis hujus sit magis elaborata; – atqui si tempus est ullum etc., Cic. Mil. 4; ligel. si erit ulla res publica, etc., (opp. sin autem nulla erit, etc.); — II) i rene Affirmativsætninger alene sjeld.; – dum amnes ulli rumpuntur fontibus, Virg. Ge. 3, 428; saal. ogs. efter quam; ultra quam ullus spiritus durare possit, Quintil. 8, 2, 17; cf. Plaut. Aul. 3, 2, 8: mollior ··· quam ullus cinaedus; men Nam scelus intra se tacitum qui cogitat ullum, Facti crimen habet; cedo, si conata peregit? vid. Juvenal. 13, 209.

*ulmārĭum, i, n.: Planteskole af Elmetræer, Plin. 17, 15; o. — ulmĕus, 3: af Elmer el. Elmetræer, frons, Colum.; ∾ virgae (til Slavers Afstraffelse), Plaut.; hvorom ogs. id. Rud. 3, 2, 22: ∾ virgidemia; ogs. ∾ pigmenta, id. Epid. 5, 1, 20; cf. id. Asin. 2, 2, 96: nos futuros ulmeos, Ni etc.; men ∾ coena, Juvenal. 11, 141, (hvorved der bruges Bordfar af Elmetræ). — ulmitrĭba, ae, m., [vox hibrida af ulmus, o. τρίβω, i. e. tero]: paa hvem Elmeriserne opslides, (som Skældsord), Plaut. Pers. 2, 4, 7. — ulmus, i, f.: Elmen el. Elmetræet; – frondibus ulmi (fecundae), Virg. Ge. 2, 446; om dens Arter s. Plin. 16, 29; – navnl. opbindes Vinstokken dertil, hvs. „poet.": amicta vitibus ulmus, Hor., Ovid., o. ulmus marita, Quintil. 8, 3, 8; men ∾ vidua, (i. e. vite carens), Juvenal.; men ∾ Falernae, (hvortil

Falernerranken opbindes), id. 6, 150; - men „overf." o. comisk: ulmorum Acherons, (Almerisenes Fordærvelse): = ulmitriba, Plaut. Amph. 4,2,9.

ulna, ae, [etr. af ὠλένη]: Albuen; - terrestrium uni homini juguli, humeri ··· ulnae, Plin. 11, 98; — II) „overf."; A) „poet." o. „alm.": Armen; - dormire in patris ulna, Catull. 17, 13; ulnis aliquem tollere, Ovid., amplecti, id.; cf. id. Met. 7, 847, o. Propert. 2, 14, 11; — B) „bes." som Længdemaal; 1) en Alen; - vid. Virg. Ecl. 3, 105, id. Ge. 3, 355, Hor. Epod. 4, 8, o. Ovid. Met. 8, 748; — 2) hvad et Menneske med udstrakte Arme kan omspænde, en Favn, Plin. 16, 76.

ūlŏphŏnon, i, n., οὐλόφονον: en Art af Værten chamaeleon, Plin. 22, 21, Appul. — Ulpiānus, i, m., Domitius: berømt romersk Retslærd under K. Septimius Severus og hans trende Efterfølgere; blev ombragt a. Chr. 230. — ulpĭcum, i, n.: en Løgart, Colum., Plaut. Poen. 5, 5, 35. — uls, praepos. c. acc., [af Stammen „il", hvf. ille]: hinsides; opp. cis; (forel. Ord); - uls Cato pro ultra posuit, Fest. p. 379; cis et uls Tiberim, Varr. L. L. 5, 8; ligel. cis Tiberim et uls Tiberim, Digest.

ulter, tra, trum, [uls], men forekommer som Positiv alene i Adverbierne ultra o. ultro; hyppig derim. er compar. ulterior, us, o. superl. ultimus, 3; - oprdl.: som befinder sig hinsides el. paa den anden Side el. derover; — I) compar. ultĕrĭor, us: som er hinsides el. længere borte, ydre el. fiernere; A) „egenl." i Rummet; - ∾ Gallia: det transalpinske Gallien, (opp. Gallia citerior), Cic. Prov. cons. 15; cf. Caes. B. G. 1, 7; ∾ ripa, Virg., o. Vell. 2, 107; Ulterius medio spatium, Ovid. Met. 2, 417; quis est ulterior, (hvo gaaer paa den anden Side)? Ter. Phorm. 4, 2, 10; — b) absol. el. subst.: ulteriores tentare, (de fiernere Stammer), Caes. B. G. 6, 2; cf. Tac. Germ. 17; men id. Hist. 4,7: ulteriora coloniae; — B) „overf." ogs. om andre Forholde; - saal. Tac. Hist. 4,8: ulteriora mirari, praesentia sequi; cf. Quintil. 10, 7, 8: dum proxima dicimus, struere ulteriora etc.; ligel. Ovid. Am. 2, 9, 10: Semper et inventis ulteriora petit; cf. id. A. A. 3, 769; — II) superl. ultĭmus, 3: længst hinsides el. længst borte, den fierneste el. yderste el. sidste; A) „egenl." i Rummet; - in ultimam provinciam se conjecit, Cic. Att. 5, 16; in ultimas maris terrarumque oras (devehere), Liv. 21, 10; ∾ Hesperia, Hor., Africa, id.; in platea ultima, Plaut.; in ultimis aedibus, Ter.; men Hor. Ep. 1, 16, fin.: mors ultima linea rerum est; - ogs. absol.; recessumque primis ultimi non dabant, Caes. B. G. 5, 43; ligel. Hor. Sat. 1, 4, 59: praeponens ultima primis; — b) in neutr. ogs. som subst.; - quod (coelum) extremum atque ultimum mundi est, Cic. Div. 1, 43; — B) „overf."; 1) med Hensyn paa Tiden el. paa et Forhold i Tiden: fierneſt el. yderst el. sidst; - tam multis ab ultima antiquitate repetitis, Cic. Fin. 1, 20; ∾ tempora, id.; ∾ memoria, id.; - sanguinis ultimus auctor, Virg. Aen. 7, 49; - scilicet ultima semper Exspectanda dies homini, etc., Ovid. Met. 3, 135; ∾ aetas est de ferro, id. ibd. 1, 127; ∾ lapis, (Gravstenen), Propert. 1, 17, 20; ∾ cerae, (et Testamente), Martial. 4, 70; men illud extremum atque ultimum senatus consultum, vid. Caes. B. C. 1, 5; — bb) ogs. er neutr. at mærke; a) som subst.; - perferto, et ultima exspectato, quae etc., Cic. Fam. 7, 17; — b) i Adverbialforbindelserne: ad ultimum: indtil det Sidste el. indtil Enden, Liv. 45, 19; - men ogs. heder ad ultimum: tilsidst el. endeligen; vid. Liv. 1, 53, o. id. 5, 10; ligel. id. 26, 27: ne se ad ultimum perditum irent; - ligel. ultimo, Suet. Ner. 32, o. ultimum, Liv. 1,29: sidste Gang; — 2) med Hensyn paa en Grad el. Rang, odl.; a) den yderste el. høieste el. største, summus; - summum bonum, quod ultimum appello, Cic. Fin. 3, 9; ultimae perfectaeque naturae, id. N. D. 2, 12; ∾ supplicium, Caes.; ∾ poena, Liv.; ∾ discrimen vitae et regni, id. 37, 53; — ββ) ogs. mærkes neutr.; α) som subst.; - omnia ultima pati, Liv. 37, 54; priusquam ultima experirentur, id. 2, 28; - ogs. c. gen.; ad ultimum periculi pervenerat, Curt. 8, 1; cf. Vell. 2, 125; — β) som adv.; - consilium sceleratum, sed non ad ultimum demens, Liv. 28, 28; — b) den laveste el. nederste el. sidste; - qui se regiae stirpis ferebat, quum esset ultimae, Vell. 1, 11; — β) ogs. som subst.; - ut vigiliis et labore cum ultimis militum certaret, Liv. 34, 18; cf. id. ibd. 30, 30: tibi quoque ··· non in ultimis laudum hoc fuerit; — III) hertil er endnu at henføre; A) ultra; 1) som adv.: derudover, videre hen, videre; - estne aliquid ultra, quo progredi crudelitas possit? Cic. Verr. 5,45; si probabilia dicentur, ne quid ultra requiratis, id. Univ. 3; melius ultra, quam citra, stat oratio, Quintil. 8, 6, 76; cf. Virg. Aen. 3, 480, o. Sall. Catil. 51; - ogs. om Tiden: videre, længere; nec ultra bellum dilatum, Liv. 2, 19; cf. Quintil. 1, 7, 14; - ogs. ifølge Ordets comparative Bemærkelse, ofte m. flgd. quam; ultra quam satis est, Cic.; ultra quam ullus spiritus durare possit, Quintil.; ligel. nihil ultra motum, quam ut etc., Liv. 40, 30; cf. Tac. Ann. 6, 44; — b) compar. ultĕrĭus m. samme Bem.: videre ud el. hen, videre; - ulterius vadere, Propert. 1, 6, 4; ∾ abire, Ovid., procedere, Quintil., ire, Flor.; cf. Virg. Aen. 12, 938; men Ulterius nihil est, nisi etc., Ovid. Trist. 3, 4, 51; men rogabat Ulterius justo, (mere, end Ret var), id. Met. 6, 469; — c) superl. ultime: paa det yderste el. høieste, i høieste Grad; men alene hos Appul.; — 2) som praepos. c. acc.: hinsides, ud over; - cis Padum ultraque etc., Liv. 5, 35; ultra Silianam villam est ··· villula etc., Cic. Att. 12, 27; men millibus passuum II ultra eum (montem) castra fecit, Caes. B. G. 1, 48; cf. Hor. Od. 1, 22, 10; - staaer ogs. efter sin Casus; sunt certi denique fines, Quos ultra citraque nequit consistere rectum, Hor. Sat. 1, 1, 106; ligel. portas ultra, Propert., Euphratem ultra, Tac. Ann. 15, 17; — bb) ogs. „overf."; a) over el. hen over el. udover en vis Tid; - (Gorgias) ··· ultra Socratem usque duravit, Quintil. 3, 1, 9; a me tamen nec ultra pueriles annos retinebitur, id. 1, 11, 19; — b) udover et Tal el. Maal, udover en Grændse, odl.; - paulo ultra eum numerum etc., auct. B. Al. 21; men ultra heminam aquae assumere, Cels.; - adhibeat modum quendam, quem ultra progredi non oporteat, Cic. Tusc. 4, 17; cf. id. Phil. 1, 5, o. Hor. Od. 3, 29, 31; ligel. ultra Legem tendere opus, id. Sat. 2, 1, in.; cf. Virg. Aen. 6, 114, o. id. Ecl. 7, 27; — not.: ogs. c. inf.: ultra posse, (over Evnen), Digest.; — B) ultro, adv.; 1) „egenl.": over til hin Side, henover; - saal. ordenl. i Forbindelsen ultro citroque, ultro et (el. ac) citro, ogs. (ud. Copula) ultro citro: hid og did, frem og tilbage, til el. fra begge Sider, giensidigen; s. und. citro; — 2) „overf."; a) om en Bortfiernelse: langt bort, fiernt; men saal. alene hos Plaut. og udraabsvis; - Proin tu ab istoc procul recedas; He. ultro istum a me! id. Capt. 3, 4, 19; cf. id. Amph. 1, 1, 164, o. id. Casin. 2, 8, 23; — b) om det Overskridende el. om en Tilvæxt: endnu dertil, end mere, endog, odl.; - pro quo (frumento) quum pecuniam accepisset, celavit suos cives, ultroque iis sumptum intulit, Cic. Flacc. 19; cavendo, ne metuant homines, metuendos ultro se offerunt, Liv. 3, 65; non debui tibi pecuniam ··· ultro a me mutuatus es (meget mere el. tværtimod), Quintil. 5, 10, 107; - m. Eftertryk tilføies ogs. etiam; Asia illum ··· non modo recipiebat ··· verum etiam ultro vocabat, Cic. Flacc. 25; cf. id. Fam. 7, 10; ligel.

etiam ultro derisum advenit, Ter. Eun. 5, 2, 21; cf. id. Phorm. 2, 3, 13; — c) om en Selvvirksomhed: af sig selv, uopfordret, frivilligen; - jam haec tibi aderit supplicans Ultro ··· Nolunt, ubi velis; ubi nolis, cupiunt ultro, Ter. Eun. 4, 7, 41; cf. Cic. Catil. 3, 9; quum id ··· ultro polliceretur, Caes. B. G. 1, 42; cf. Virg. Aen. 2, 145; men Cic. Fam. 7, 21: gratissimum mihi feceris, si ad eum ultro veneris; cf. id. Fin. 2, 18, o. Liv. 31, 18; - quod occurrit ultro, Quintil.; cf. id. 7, 1, 50; — not.: endnu mærkes ultro tributa, (ogs. ultrotributa): de af Staten til offenlige Bygningers Vedligeholdelse bevilgede Udgifter, Varr. L. L. 6, 2, o. Liv. 39, 44, oftere; - ogs. „fig.": virtus saepius in ultro tributis est, (giver hellere, end tager), Senec. Benef. 4, 1. — ulterior, us, adj., o. ulterius, adv., s. und. ulter. — ultime, adv., o. 1. ultimo, adv., s. und. ultimus, 3, und. ulter. — 2. ultĭmo, are, v. n.: at gaae til Ende, Tertull.; af — ultimus, 3, s. und. ulter, hvor ogs. ultimum som adv.

*ultĭo, ōnis, f.: hævnende Afstraffelse, Hævn; - inhumanum verbum est ··· ultio, Senec. d. Ir. 2, 32; cf. Juvenal. 13, 2 o. 191; men ultionem obtinere in delatores, Tac.; in ultionem domini, Suet. Tib. 25; - ogs. findes Ultio personificeret, Tac. Ann. 3, 18; o. — ultor, ōris, m.: som hævner, som hævnende straffer; - ego ille investigator et ultor conjurationis etc., Cic. Sull. 30; ∾ nostrarum injuriarum (Pompejus), id. Brut. 77; men absol., Virg. Aen. 4, 625: Exoriare aliquis nostris ex ossibus ultor! cf. Sil. 2, 495; — II) Ultor som Epithet til Guden Mars, vid. Tac. Ann. 3, 18, Ovid. Fast. 5, 577, Suet., o. A.; — [ulciscor]. — ultōrĭus, 3, [ultor]: hævnende, mala, Tertull.

ultra, adv. o. praepos., s. und. ulter. — ultrā.mundānus, 3: hinsides af Verden; (eftercl. Ord); - ∾ ille deus, Appul.; ∾ pater, Capella. — ultrix, īcis, adj., [ultor]: hævnende; - ultricesque sedent in limine Dirae, (Hævngudinderne), Virg. Aen. 4, 473; ligel. ∾ deae, Senec. Med., Curae, Virg.; men ∾ dextra, Senec. Herc. fur.; - ogs. in neutr. pl.; ∾ arma, Sil., tela, Stat.; — II) ogs. som subst. f.: en Hævnerske; - ∾ afflictae civitatis, Pseud. Cic. p. Dom. 43. — ultro, adv., s. und. ulter. — ultrōnĕĭtas, atis, f.: Villiens Frihed, libertas arbitrii, Fulgent.; af — ultrōnĕus, 3, [ultro, und. ulter]: af sig selv, frivillig; - utrum jussi eamus (ad mortem), an ultronei, Senec. Qu. N. 2, 59; ∾ exsilium, Appul. — ultrorsum, adv., [ctr. f. ultroversum]: længere hen el. bort; - ∾ pergere, Sulpic. Sev. — ultrotribūta, orum, s. ultro und. ulter, not. — ultus, 3, partic. af ulciscor.

Ulūbrae, arum, f.: en ringe Landsby i Latium, ved de pomptinske Sumper, Cic. Fam. 7, 18; — B) ds. Ulubrānus populus, ibd. 7, 12, o. Ulubrenses, ium, m., Plin. 3, 9: Indvaanerne af Byen Ul. — ulucus, i, m.: Uglen, ulula, Serv. ad Virg. Ecl. 8, 55, (al. alucus). — *ŭlŭla, ae, f., (sc. avis): Uglen, Plin. 10, 16, o. Virg. Ecl. 8, 55; — ŭlŭlābilis, e: hylende, plangor, Appul., clamor, Ammian.; — ŭlŭlāmen, inis, n.: Hylen; - in pl., Prudent.; o. — ŭlŭlātus, us, m.: Hylen el. Hyl el. Angestskrig, Virg. Aen. 4, 667, Ovid. Met. 3, 179, oftere, Plin. 8, 61, o. A.; - ogs. Gallernes vilde Seiersskrig, Caes. B. G. 5, 37; - ogs. Bacchantindernes vilde Skrig el. Larm, Catull. 63, 24; — [af flgd.].

ŭlŭlo, avi, atum, 1, v. n. o. a., [besl. m. ὀλολύζω]; I) neutr.: at hyle, hylende at skrige el. larme; - ∾ canes, Virg., Ovid., lupi, Virg.; cf. Ovid. Met. 4, 404; - „poet." ogs. om Nympherne, Virg. Aen. 4, 168; cf. Ovid. Her. 2, 117; ligel. om Bacchantinderne, Catull. 63, 28; cf. Lucan. 6, 261; - lignelsesvis ogs. om Stemmen, Cic. Orat. 8: inclinata ululantique voce canere; — B) „overf." om Localiteter: at tone af Hyl, at være opfyldt dermed, Virg. Aen. 2, 488; ligel. ∾ resonae ripae, Sil. 6, 285; — II) act.: hylende at udraabe el. anraabe el. beklage; at opfylde med Hyl el. Klageskrig; („poet." oftest in partic. perf.); - Quem sectus ululat ··· Gallus, Martial. 5, 41; men Nocturnisque Hecate triviis ululata per urbes, Virg. Aen. 4, 609; men ∾ urbem, (bejamre den), Prudent.; - ululataque tellus intremit, Val. Fl.; ululata juga lupis, Stat.; cf. id. Theb. 9, 721. — ulva, ae, f.: Siv el. Rør el. Græs paa Flodbredden; - ∾ glauca, Virg., palustris, id., Ovid., fluminea, id.; s. ogs. id. Trist. 4, 2, 41; ∾ ligandis vitibus, Colum.; s. ogs. Plin. 16, 1, oftere; (ulva conferva L.). — Ulysses, is, s. und. Ulixes.

umbella, ae, f., demin. af umbra: liden Skygge; ds. „metonym.": en Solskjerm, Martial. 14, 28, (i Overskriften), id. 11, 73, Juvenal. 9, 50. — Umber, bra, brum, s. und. Umbri. — *umbĭlīcāris, e: hørende til Navlen; - ∾ nervus: Navlestrængen, Tertull.; o. — umbĭlīcātus, 3: navleformet, Plin. 13, 7; af — umbilicus, i, m., [forlænget Form af ὀμφαλός]: Navlen, Cels., Plin. 11, 89, Liv. 26, 45, o. A.; — b) ds. ogs. (synecdochisk): Navlestrængen, Cels. 7, 29; — II) „overf."; A) „alm.": Midten el. Midpunktet af en Gjenstand el. af et Sted; - qui locus, quod in media est situs insula, umbilicus vocatur Siciliae, Cic. Verr. 4, 48; men ∾ orbis terrarum, (i. e. Delphi), Liv. 38, 48; cf. Attius ap. Cic. Div. 2, 56, ogs. Liv. 41, 23; men om Tiden, Plaut. Men. 1, 2, 45: Dies quidem jam ad umbilicum dimidiatus est mortuus; — B) „bes.": et paa Gjenstandens Midte fremragende Punkt; ds. a) Knap paa Enden af den Stok, hvorom det færdige Skrift rulledes; hvf. Hor. Epod. 14, 7: iambos ad umbilicum adducere, (gjøre dem færdige, fuldende dem); ligel. Martial. 4, 91: Jam pervenimus usque ad umbilicos; — b) etslags navleformet Fremragning paa visse Planter, Plin. 15, 24, oftere; - ogs. en af denne sin Form benævnt Plante heder: ∾ Veneris, Appul.; — c) det ophøiede Middelpunkt tilligem. Viseren paa Soluhret, ogs. gnomon, Plin. 6, 39; — d) liden Dop el. Runding el. Cirkel til Indfatning, Plin. 37, 20; ogs. f. gutta eminens in putamine (paa Æggeskallen), id. 10, 74; ogs. en liden Cirkel el. Passer, id. 18, 76; — e) Cic. d. Or. 2, 6, ere umbilici rimel.: etslags navleformede Muslingskaller; cf. Val. Max. 8, 8, 1, o. Aur. Vict. Caes. 3.

umbo, ōnis, m., [besl. m. ἄμβων, ὀμφαλός, umbilicus]: ophøiet Runding el. Bule el. Knap, navnl. paa Skjoldets Midte, Virg. Aen. 2, 546; — b) ogs. synecdochisk f. Skjoldet selv, id. ibd. 9, 810; cf. id. ibd. 7, 633; ligel. Liv. 30, 34: ala et umbonibus pulsare aciem; cf. id. 4, 19; — II) „overf." ifølge etslags Lighed; a) Albuen, Martial. 3, 46, Suet. Caes. 68 fin.; — b) Forbierg, Stat.; men ∾ Isthmius, id. Theb. 7, 15: den corinthiske Tange; — c) fremragende Grændsestenen paa Marken, id. ibd. 6, 352; — d) d. fremragende Del paa Ædelstene, Plin. 37, 23; — e) den svulmende Fold paa Klæder, Tertull.; - ds. synecdochisk: ∾ candidus, (f. toga pura el. virilis), Pers. 5, 33.

umbra, ae, f., [rimel. at sammenl. m. ὄμβρος, i. e. imber]: Skyggen; - sequi umbram platani, (følge Skygge derunder), Cic. d. Or. 1, 7; ut incideret luna in eam metam, quae esset umbra terrae, quum etc., id. d. Rep. 1, 11; umbrae noctis, Virg. Aen. 2, 621; cf. id. ibd. 251; Quasi umbra ··· te persequi etc., Plaut. Casin. a. 1, v. 4; - men ordsprogvis: umbras timere, (være bange for sin egen Skygge), Cic. Att. 15, 20; cf. Qu. Cic. d. Pet. Consul. 2; — II) „fig."; A)

„overf."; 1) Skyggen el. det Dunkle i Maleriet; - Quam multa ··· in umbris et in eminentia etc., Cic. Acad. 2, 7; opp. lumen, Plin. 35, 11; cf. Ovid. Met. 6, 62; - bf. ogf. „alleg." om Foredraget, f. nedenf. in fin., Cic. d. Or. 3, 26; — 2) den Afdødes Skygge el. Aand el. Gienfærd; - ne forte ··· reamur ··· umbras inter vivos volitare, Lucr. 4, 41; ∾ tristes, silentes, (i Underverdenen), Virg.; ligel. ∾ leves, Tibull.; f. ogf. id. 3, 2, 9, o. Hor. Od. 4, 7, 16, oftere; - umbris inquietatus, (som plages af Gienfærd el. Spøgelser), Suet. Calig. 59; men ire per umbras, (at være død), Virg. Aen. 12, 881; umbrarum dominus et rex, (i. e. Pluto), Ovid.; - men plur. f. sing.: matris ··· agitabitur umbris, Ovid. Met. 9, 410, oftere; ligel. Virg. Aen. 6, 510, oftere; — b) ogf. er umbra, ligesom σκιά: comisk Benævnelse paa en uindbuden Gest, som en indbuden Gest tager med sig (ligesom sin Skygge el. sit Gienfærd), Hor. Ep. 1, 5, 28, oftere, o. Plaut. Pers. 2, 4, 27; — 4) hvad der giver Skygge, skyggefuldt Sted, Skygge, („poet."); - nec habebat Pelion umbras, (neml. som blottet for Træer), Ovid. Met. 12, 513; f. ogf. Virg. Ge. 1, 157; men id. Ecl. 9, 40: inducere fontibus umbras, (plante Træer derom); men id. ibd. 9, 20: fontes inducere umbra, (besynge de af Træer beskyggede Kilder); - ∾ Pompeja, (den skyggefulde porticus Pompeji, som Promenade), Propert. 4, 8, 75, o. Ovid. A. A. 1, 67; men ∾ tonsoris, (hans skyggefulde Bod), Hor. Ep. 1, 7, 50; cf. Tac. Ann. 14, 53: studia in umbra educata, (pleiede i Studerekammeret); ligel. ∾ rhetorica, (om en Rhetorskole), Juvenal.; - „poet." bruges ogf. umbra om det første Skæg, Stat., Claudian.; ligel. om Haaret, Petron., om Hielmbusken, Stat.; endel. ogf. om det mørke Pilefogger paa den glindsende Skulder, id. Silv. 3, 4, 30; — 5) ligesom sciaena: en af dens mørke Farve benævnt Fisk, germ. die Aesche, (salmo thymallus L.), Varro, Ovid. Hal. 111, Colum.; — B) „ment.", ligesom vort: Skygge; 1) det blotte Skin el. Billede, (i Modsætn. af Virkeligheden); - sed nos veri juris ··· umbra et imaginibus utimur, etc., Cic. Off. 3, 17; ligel. umbra et imago equitis Romani, (om den Forarmede), Rab. Post. 15; men id. Att. 7, 11: qui ne umbram quidem umquam τοῦ καλοῦ viderit; men Liv. 8, 4: sub umbra foederis aequi servitutem pati; men Cic. Pis. 24: omnes umbras falsae gloriae consectari; men comisk: umbra es amantum magis, quam amator, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 31; — 2) Skygge el. Skiul, d. e. Tilflugt el. Beskyttelse; - umbra vestri auxilii tegi possumus, Liv. 7, 30; cf. id. 32, 21, oftere; f. ogf. Justin. 5, 2, o. Quintil. 12, 10, 15; men Cic. d. Or. 3, 26, (med Henspillen paa Skyggen i et Maleri): sed habeat tamen illa in dicendo ··· summa laus umbram aliquam et recessum, quo etc.

*umbrăcŭlum, i, n.: skyggefuldt Sted, navnl. Løvhytte; - umbracula, quo succedant homines in aestu, Varro; cf. Virg. Ecl. 9, 42; — B) „overf.": Skolen (neml. i Modsætn. af Torvet el. af Forretningslivet); - saal. processerat in solem et pulverem ··· e Theophrasti ··· umbraculis, Cic. Brut. 9; cf. id. Leg. 3, 6; — II) Solskierm; - Ipse tene distenta suis umbracula virgis, Ovid. A. A. 2, 209; ligel. Martial. 14, 28, o. Tibull. 2, 5, 97; men ∾ pilei, (Solhat), Appul.; o. — umbrālĭter, adv.: billedligen, (opp. corporaliter), Augustin.; — [umbra]. — umbrātĭcŏla, ae, m., [umbra, colo]: som søger Skygge, en Dagdriver, umbraticus, Plaut. Truc. 2, 7, 49.

*umbrātĭcus, 3: hørende til Skyggen; - bf. særdv. „overf."; ∾ (homo), Plaut. Curc. 4, 3, 24: en Dagdriver; - ogf. „alm.": forkælet, umandig; delicata et umbratica turba Epicureorum, Senec. Benef. 4, 2; cf. Quintil. 1, 2, 18: solitaria et velut umbratica vita; - ∾ doctor, (Privatlærer), Petron.; ∾ litterae, (som tilhøre Studerkammeret, som lugte deraf), Plin. Ep. 9, 2; ∾ negotium, (som besørges hiemme), Gell. 3, 1; o. — umbrātĭlis, e, ligesom frgd.: som bliver i Skyggen; bf. „overf.": som gierne bliver hiemme, huslig el. magelig, umandig el. udygtig; - ad malam domesticam disciplinam vitamque umbratilem et delicatam etc., Cic. Tusc. 2, 11; cf. Colum. 1, 2, in.; — II) bf. „bes." om Foredraget: skolemæssig og privat; (opp. forretningsmæssig og offenlig); - ex hac domestica exercitatione et umbratili etc., Cic. d. Or. 1, 34; cf. id. Orat. 19: mollis est oratio philosophorum et umbratilis, (altfor teknisk), etc.; — [umbra]. — umbrātĭlĭter, adv., [umbratilis]: i Skyggerids, overfladisk, effingere, Sidon.

Umbri, orum, m.: Umbrierne, Folk i Italien, i det efter dem benævnte Landskab, Umbria; - vid. Plin. 3, 8, o. Liv. 9, 37 flgd.; — B) bf. 1) Umber, bra, brum: hørende til el. benævnt efter Umbrierne el. Umbrien, umbrisk; - ∾ porcus, aper, Catull., Hor., villicus, Martial., maritus, Ovid.; — b) ogf. subst. Umber (sc. canis), som Jagthund, Virg. Aen. 12, 753, Sil., Grat. Cyn., o. A.; - fem. Umbra, (Umbrierinde), i et Ordspil m. umbra (Skygge), Plaut. Most. 3, 2, 83; — 2) Umbrĭa, ae, f.: Landskabet Umbrien; - vid. Plin. l. c., ogf. Cic. R. Am. 16, oftere; - ogf. at mærke som Fødeland for Plautus, f. und. Sarsina, o. f. Propertius, vid. Propert. 1, 22. 9, o. id. 4, 1, 63; - ogf. som appos.: Umbria terra, Gell. 3, 2; — 3) Umbrĭcus, 3: umbrisk, creta, Plin. 35, 57. — Umbria, ae, o. Umbricus, 3, f. und. Umbri.

umbrĭfer, a, um, [umbra, fero]: som bringer el. giver Skygge, platanus, Cic. (poëta) Div. 2, 30, rupes, Varro, nemus, Virg.; — II) som fører de Afdødes Skygger ned til Underverdenen, linter, Albinov. 1, 428, undae, Stat. — *umbro, avi, atum, 1, v. a.: bedækker med Skygge, beskygger, bedækker; - Umbrabat comā summi fastigia montis (quercus), Sil.; cf. Plin. 37, 25; men ∾ matrem (i. e. tellurem) rosarum floribus, Lucr. 2, 628; ∾ tempora quercu, Virg. Aen. 6, 772; ogf. m. græsk Construction: umbratus tempora ramis, Stat.; ligel. id. Silv. 3, 4, 79: umbratus genas, (med Skæg paa Hagen); - umbrantur somno pupulae, (bedækkes el. fordunkles deraf), Varro; - ogf. absol.; virgae paene omnes, ne umbrent, abraduntur, Colum. 5, 7; o. — umbrōsus, 3: skyggefuld, med Skygge, beskygget; - inter densas, umbrosa cacumina, fagos, etc., Virg. Ecl. 2, 3; ∾ silva, Propert., Ovid., ripa, Hor., vallis, Virg.; ∾ tecta, Tibull., templa, Ovid. Met. 11, 360; - compar., ∾ locum aestate vidi numquam, Cic. Qu. Fr. 3, 2, in.; superl., ∾ quaeque fere aquosissima, Senec. Qu. N. 3, 11; ∾ folium fico, Plin. 16, 49; — [umbra].

umquam, (ogf. unquam), adv. temp., [ctr. f. unum quam]: nogensinde; (opp. ingensinde, numquam); 1) „alm." i Negativsætninger; - quod (principium) si numquam ortum est, ne occidit quidem umquam, Cic. d. Rep. 6, 25; Neque umquam quicquam me juvat, quod edo domi, (siger Parasiten), Plaut. Capt. 1, 2, 33; quod nec didicerint, nec umquam scire curaverint, Cic. l. c. 1, 6; cf. id. Lael. 14, oftere, ogf. Virg. Ecl. 1, 36, o. Propert. 1, 6, 21; - ogf. er at hidføre Ter. Heaut. 5, 4, 8: cave posthac ··· umquam istuc verbum ex te audiam! ligel. Quintil. 5, 7, 22: quod raro ··· umquam ··· possunt scire, quid testis dicturus sit; — B) „overf." ogf.; 1) i negerende Spørgesætninger; - saal. en umquam etc.? Plaut. Cist. 1, 1, 88; f. ogf. und. en; ligel. eho, an umquam tu etc.? id. Pseud. 1, 3, 80; ullamne ego rem umquam in vita mea Volui, quin etc.? Ter. Heaut. 5, 3, 4; cf. id. Eun. 5, 4, 38; — 2) i Conditionalsæt-

ninger; - si umquam in dicendo fuimus aliquid, etc., Cic. Att. 4, 2; Mihi si umquam filius erit, etc., Ter. Heaut. 2, 1, 5; si quando umquam equestri ope adjutam rem publicam meminerint, etc., Liv. 10, 14; — II) „bef." ogs., men alene sielden, i Affirmativsætninger, navnl. efter det comparative quam; - plusque amat, quam te umquam amavit, Plaut. Epid. 1, 1, 63; cf. id. Bacch. 4, 8, 71; licet major, quam umquam, moles premat, tamen etc., Quintil. 12, prooem. 2; men Cic. Orat. 13: si (Isocrates) ··· reliquis praestat omnibus, qui umquam orationes attigerunt; men Ovid. Am. 1, 6, 25: Excute (poste seram)! sic umquam longa relevēre catena!

ūnā, adv., s. und. unus. — unaetvicesimus, etc., s. und. unetvicesimus, etc. — ūnănĭmans, tis, adj.: enstemmig, enig, endrægtig; (forel. Biform af unanimus); - sociae unanimantis, fidentis fuit, officium facere, quod etc., Plaut. Truc. 3, 4, 81. — ūnănĭmis, e; (efterel. Biform af unanimus); - ∾ fratres, Claudian.; hf. — ūnănĭmĭtas, atis, f.: Endrægtighed, Enighed, Pacuv. ap. Non.; ∾ fraterna, Liv. 40, 8. — ūnănĭmĭter, adv. af unanimis: endrægtigen el. enstemmigen; (efterel. Ord); - ∾ delegistis me, Vopisc. Tac. 4; ∾ vivere, Arnob. — ūnănĭmus, 3, [unus, animus, i,]: enstemmig, endrægtig; (oftest „poet." o. c. pl.); - ∾ sodales, Catull. 30, in., fratres, Stat.; men Liv. 7, 21: quae (res) distinere unanimos videbatur.

uncātio, onis, f.: Indadbøining, Krumning, unguium, Coel. Aur.; af — uncātus, 3, [uncus]: indadboiet, krum; (efterel. Ord); - ∾ quidam, Coel. Aur.; ∾ lanceae, Sidon.; - ogs. „overf.": krum el. forviklet; hvs. „alleg.": ∾ syllogismis inhamare aliquem, Sidon.

uncĭa, ae, f., οὐγκία, (sikulisk Ord): en Unze, Tolftedelen af et Helt, en Tolftedel; - ex uncia (heres: til en Tolftedel af Formuen), Cic. Att. 13, 48, Senec.; - som Rentebestemmelse, en Uncia el. $\frac{1}{12}$ $\frac{0}{0}$ om Maaneden (el. 1 Procent om Aaret), Digest.; - fremdeles som Vægt: en Unze el. to Lod; Rhemm. Fann. d. Pond. 28, Plaut., Plin., o. A.; - hos Landmaalerne: $\frac{1}{12}$ jugerum, Colum. 5, 1; - som Længdemaal: en Tomme, Front. Aquaed., Plin. 6, 39; — II) „overf.": en Ubetydelighed, det Allermindste; - neque piscium ullam unciam hodie Pondo cepi, Plaut. Rud. 4, 2, 8; cf. Juvenal. 11, 131, o. Martial. 9, 49.

*unciālis, e: som holder en Unze el. en Tolftedel; - ∾ asses, (af to Lod), Plin. 33, 13; ligel. ∾ uva, id.; men ∾ altitudo, (af en Tomme), id. 18, 43; ligel. ∾ litterae, (af en Tommes Høide), Hieronym.; — unciārius, 3: hørende til el. holdende en Tolftedel, heres, (Arving til en Tolftedel af Formuen), Digest.; ∾ fenus, (d. e. 1 Procent om Aaret; s. und. uncia), Tac. Ann. 6, 16; cf. Liv. 7, 16 o. 27; ∾ stipe collata, (af Asses til to Lod), Plin. 34, 11; ∾ vitis, (med Druer af to Lods Vægt), Colum.; o. — unciātim, adv.: unzevis el. tolftedelvis; - ∾ dare, Plin. 28, 37; — II) „overf.": unzevis el. skillingevis el. smaaligen; - Quod ille unciatim vix ··· compersit miser, Ter. Phorm. 1, 1, 9; — [uncia].

uncīnātus, 3: forsynet med Hage el. Modkrog; - hamatis uncinatisque corpusculis concreta etc., Cic. Acad. 2, 38; af — uncīnus, i, m., [uncus]: Hage el. Modkrog, Appul., Pallad.; - ogs. adj.; uncinatus hamus, Paul. Nol. — unciŏla, ae, f., demin. af uncia: liden Unze, Juvenal. 1, 40. — uncĭpes, ĕdis, adj., [uncus, pes]: krumbenet, Tertull.

*unctio, ōnis, f.: Salven, Indgnidning med Salve; - ∾ sudatoriae, Plaut.; philosophum omnes unctionis causa relinquunt, Cic. d. Or. 2, 5; — II) „overf." o. concret: Salve; - unctio ut inarescat, Plin. 28, 47; o. — unctĭto, are, v. intens. a.: salver stærkt el. ofte; - quae se unguentis unctitant (mulieres), Plaut. Most. 1, 3, 117; cf. Cato ap. Serv. ad Virg. Aen. 4, 698; — [ungo]. — unctiusculus, 3, demin. compar. af 1. unctus: noget federe; - num ipse pulmento utor magis Unctiusculo? Plaut. Pseud. 1, 2, 85.

*unctor, ōris, m.: som indgnider (nogen) med Salve, (navnl. i Badet el. i Palæstra), Plaut. Trin. 2, 1, 22, ogs. Cic. Fam. 7, 24, o. Quintil. 11, 3, 26; (hos Juvenal. aliptes); o. — unctōrĭum, i, n.: Salvekammer i Badet, Plin. Ep. 2, 17; — [ungo]. — unctŭlus, 3, demin. af 1. unctus: meget lidet indsalvet; - circumtonsi et terti et unctuli, ut ··· mangonis servi, Varr. ap. Non.; — II) subst., unctulum, i, n.: en Smule Salve, Appul. — unctūra, ae, f., [ungo]: Indsalven el. Indbalsamering (af de Døde), Cic. Leg. 2, 24. — 1. unctus, 3, partic. o. adj. af ungo. — 2. unctus, us, m., [ungo]: Salven el. Salvning; - oleum unctui profer, Appul.; men unctu sanare, (ved Paasmøring), Plin. 30, 27.

1. uncus, i, m., ὄγκος: Hage, Krog, Modkrog; - unco ferreo praefixi asseres, Liv. 30, 10; - „poet." ogs. som Attribut til d. personificerede Necessitas, Hor. Od. 1, 35, 30; - ligel. „poet." om Ankeret, Val. Fl.; - navnl. ogs. den Hage, hvormed Domfældtes Lig slæbtes til Tiberen, Cic. Rab. perd. 5, oftere, Ovid. Ib. 168, o. Juvenal. 10, 66; men Propert. 4, 1, 141, „alleg.": Et bene quum fixum mento decusseris uncum, (naar du har reddet dig fra en truende Ulykke), etc.; — B) „bef." ogs.: etslags chirurgisk Instrument, Cels. 7, 29.

2. uncus, 3, [1. uncus]: indboiet el. krummet som en Hage el. Modkrog; - ∾ hamus, Ovid.; hvorom ogs. ∾ aera, id. Pont. 2, 7, 10; ∾ cornua (tauri), Propert.; ∾ aratrum, Virg., Ovid.; men ∾ vomer aratri, Lucr.; hvorom ogs. ∾ dens, Virg. Ge. 2, 423; ∾ manus, id.; ∾ pedes (Harpyiae), id. Aen. 3, 233; ligel. ∾ ungues, Lucr.; ∾ avis Minervae, (med krum Snabel og med krumme Kloer), Stat.; ∾ cauda, Ovid. Met. 15, 371.

unda, ae, f.: Bølge, bølgende Vand; - magno vento plenum est undarum mare, etc., vid. Plaut. Mil. gl. 2, 6, 33; cf. Hor. Ep. 2, 2, 176; ∾ minax, id.; ∾ tumidae aestu, Ovid., exsultantes, id.; cf. id. Met. 1, 570, o. A.; — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm.": Vandet; (saal. oftest „poet."); - tenui perlucidus unda (fons), Ovid. Met. 5, 161; cf. id. ibd. 1, 265, o. ibd. 8, 737; men ∾ nivales, (Snevand), Martial.; men Ovid. A. A. 2, 598: Quos faciunt justos ignis et unda viros, (neml. som Symboler paa Husstanden); - „poet." ogs. om anden Vædske; ∾ sanguinis, Sil.; men ∾ preli, (d. e. Olien), Plin.; ∾ croci, Martial.; — 2) „bef."; a) et bølgeformigen bevæget Legeme; - ∾ aëriae, (Luften), Lucr. 2, 151; men Virg. Aen. 8, 257: qua plurimus undam Fumus agit, etc.; — b) i Architecturen, ligesom cymation: bølgeformet Fordybning, germ. Hohlleiste, Vitruv. 5, 6; — B) „ment." o. „alleg.", ligesom aestus: urolig el. urommende Bevægelse, navnl. af en Mængde Mennesker; - campus atque illae undae comitiorum, etc., Cic. Planc. 6; s. ogs. Virg. Ge. 2, 462, o. Sil. 4, 159; - magnis curarum fluctuat undis (Ariadne), Catull. 64, 62; cf. Hor. Ep. 1, 2, 22, ogs. id. ibd. 1, 1, 16. — *undābundus, 3: bølgende, strømmende, mare, Gell. 2, 30, aquae, Ammian.; — undanter, adv.: bølgeformigen; - ∾ fluens capillus, Appul.; o. — undātim, adv.: = frgd.; - ∾ crispae mensae, Plin., crispum marmor, id.; — [undo].

unde, adv.: hvorfra; I) „egentl." om Localforholde; A) correlat.; - non enim inde venit, unde mallem, Cic. Att. 13, 39; ut eo restituerentur, unde dejecti essent, id. Caecin. 30; ligel. eodem, unde etc., Caes. B. G. 4, 28, o. id. ibd. 5, 11; ligel. ad idem (redire), unde etc., Cic. d. Rep. 6, 22; cf. Caes. B. G. 1, 38, o. id. ibd. 3, 14, ogs. Ovid. Met. 1, 667; — B) absol.;

a) i directe Spørgsmaal; - verbum „unde" utrumque declarat, et ex quo loco, et a quo loco, etc., vid. Cic. Caecin. 30; unde eam esse ajunt? Ly. ex Samo, Plaut. Bacch. 3,3,68; men unde domo? Virg. Aen. 8, 114; ogſ. unde ··· gentium? Plaut. Epid. 3, 4, 47; — b) i d. indirecte Spørgsmaal: ut mihi responderet ··· unde esset, Cic. Verr. 2, 77; cf. Propert. 1, 22, in.; - ogſ. er at hidføre Cic. Att. 4, 16: non recordor, unde ceciderim, sed unde surrexerim; cf. Caes. B. G. 5, 53; — II) „overf."; A) om Personer el. Gienstande el. Begreber, hvorfra noget hidrører; 1) correlat.; - si, unde necesse est, inde initium (narrationis) sumetur, id. Inv. 1, 20; - ut is, unde te audisse dicis, etc., Cic. d. Or. 2, 70; cf. id. R. Am. 26, o. id. d. Senect. 4; - tenuit permagnam hereditatem, unde etc., id. Fin. 2, 17; cf. Caes. B. G. 2, 15; — b) „bef." heder i Retssproget: unde petitur: den Anklagede; - vid. Cic. d. Or. 1, 37, o. id. Fam. 7, 11, ogſ. Ter. Eun. prol. 11 flgd.; — 2) absol.; a) i det directe Spørgsmaal; - Unde haec (patera) igitur est, nisi abs te, etc.? Plaut. Amph. 2, 2, 158; bonum habe animum! Mn. Unde habeam? id. Bacch. 4, 3, 16; unde iste amor tam improvisus etc.? Cic. Agr. 2, 22; Unde sed hos novi? Ovid. Met. 9, 507; - ogſ. m. gentium, Plaut. Asin. 1, 1, 77; — b) i det indirecte Spørgsmaal; - nisi ex ipsa quaeras, unde hunc habuerit (anulum), Ter. Heaut. 4, 1, 45; Unde sit infamis (Salmacis) ··· Discite, Ovid. Met. 4, 285; — B) indefin.; - unde unde, ſ. undecumque: hvorsomhelſtfra, hvorfra end, Catull. 67, 27; Qui nisi ··· Mercedem aut numos unde unde extricat, etc., Hor. Sat. 1, 3, 87; ligel. unde unde, Appul.; - alene Tertull. har saal. unde (enkelt) ſ. unde unde el. undecumque.

*undēcēni, ae, a, num. distr.: 99 ad Gangen el. paa engang, Plin. 36, 14; o. — undēcentēsĭmus, 3, num. ord.: d. 99de, annus, Val. Max. 8, 7, extern. 11; af — undēcentum, num. card. indecl., [unus, de, centum]: 99; - ∾ anni, Plin. 7, 60. — undĕcies, adv. num., [unus, decies]: 11 Gange; - ∾ multiplicare hanc summam, Colum.; cf. Martial. 5, 79. — undĕcim, num. card. indecl., [unus, decem]: 11; - ∾ legiones, Cic. Fam. 6, 18; cf. Martial. 2, 44. — undĕcĭmus, 3, num. ord., [unus]: den 11te, legio, Liv. 30, 18, annus, Virg., dies, Plin. — undĕcĭrēmis, is, f., (sc. navis), [undecim, remus]: 11radaaret Skib, en Elleveradaarer, Plin. 6, 76. — undĕcŭmāni, orum, m., [undecimus]: Soldater af d. 11te Legion, Plin. 3, 17.

undĕcumque, (ogſ. undecunque; men Lucr. 6, 1015, in tmesi: unde vacefit Cumque locus), adv.: hvorsomhelſtfra, hvorfra end; - ∾ moti sunt (fluctus), Senec. Vit. beat. 27; ∾ fluens sanguis, Plin.; - ogſ. „overf."; nec, undecumque causa fluxit, ibi culpa est, Quintil. 7, 3, 33; ∾ inceperis, ubicumque desieris, Plin. Ep. 9, 4; - ogſ. forſtærket; undecumque gentium, Vopisc. Firm. 14. — undĕlibet, adv.: hvor det saa behager, hvor end, overalt, auct. ad Her. 4, 50, Cels. — undēnārius, 3: som holder 11, numerus, Augustin.; af — undēni, ae, a, num. distr., [unus, deni]: hver 11, 11 ad Gangen; - pariuntur undeni (scorpiones), Plin. 11, 30; Musa per undenos emodulanda pedes, (ved Hexameter o. Pentameter), Ovid. Am. 1, 1, 30; cf. Hor. Ep. 1, 20, 27; - ogſ. in sing.: bisque undena pars, Manil. 4, 451.

undēnōnāginta, num. card. indecl., [unus, de]: 89; - ∾ navium classis, Liv. 37, 30. — undēoctōginta, num. card. indecl., [unus, de]: 79; - unde Octaginta annos natus, Hor. Sat. 2, 3, 117. — *undēquadrāgēsĭmus, 3, num. ord.: d. 39te, volumen, Val. Max. 8, 7, extern. 10; o. — undēquadrāgies, adv. num.: 39gange; - ∾ dimicavisse, (om M. Marcellus), Plin. 7, 25; af — undēquadrāginta, num. card. indecl., [unus, de]: 39; - ∾ annos regnavisse, (om Numa), Cic. d. Rep. 2, 14. — undēquinquāgēsĭmus, 3, num. ord.: d. 49de; - ∾ die etc., Cic. Manil. 12; af — undēquinquāginta, num. card. indecl., [unus, de]: 49; - ∾ coronae aureae, etc., Liv. 37, 58; ∾ genera, Plin. 13, 9.

undēsexāgēsĭmus, 3, num. ord.: d. 59de; - ∾ pars, Censorin.; af — undēsexāginta, num. card. indecl., [unus, de]: 59; - ∾ vivi capti, Liv. 23, 37; ligel. ∾ diebus, Plin. 36, 44. — *undētrīcēni, ae, a, num. distr.: hver 39, 39 til el. paa hver; - menses undetricenum tricenumque dierum (numero) alternaverunt, Macrob. Sat. 1, 13; o. — undētrīcēsĭmus, el. undētrigēsĭmus, 3, num. ord.: den 29de; - ∾ die post mortem fratris etc., Liv. 25, 36; af — undētrīginta, num. ord. indecl., [unus, de]: 29; - ∾ mensibus et amplius, Vitruv.; ∾ dies, Macrob. — *undēvīcēni, ae, a, num. distr., [unus, de, viginti]: hver 19, 19 til el. paa hver, Quintil. 1, 10, 44; — undēvīcēsĭmāni, orum, m.: Soldater af d. 19de Legion, auct. B. Al. 57; af — undēvīcēsĭmus, el. undēvīgēsĭmus, (Colum.), 3: den 19de; - ∾ anno post ejus mortem, Cic. d. Senect. 5; ∾ anno aetatis expleto, Quintil. 6, praef. 4; af — undēvīginti, num. card. indecl., [unus, de]: 19; - ∾ annos natus etc., Cic. Brut. 64; ∾ signa militaria, Liv. 23, 46.

undĭcŏla, ae, comm., [unda, colo]: som har sit Ophold i Vandet; - ∾ pistris, Avien. Arat. 898. — undĭfrăgus, 3, [unda, frango]; - ∾ fluctus (pl.): de sig brydende Bølger, Venant. — undĭque, adv. indefin.; [unde, -que]: hvorsomhelſtfra, allevegne fra, fra alle Sider el. Steder; - vid. Caes. B. G. 1, 22, o. id. ibd. 3, 1; ∾ colligere, Cic. d. Or. 3, 24, carpere, id. Sest. 56; cf. id. Phil. 2, 43; men id. 5, 9: vivere ex hominis natura undique perfecta et nihil requirente; men partes undique aequales, id.; men Hor. Sat. 2, 3, 104: Si quis etc., delirus et amens Undique dicatur merito, etc.; — c) ogſ. c. gen. gentium, Edict. Aur. ap. Vopisc. Firm. 5; ogſ. c. gen. laterum, Appul.; ogſ. m. versus (versum), Justin. 44, 1 fin., o. Gell. 13, 13, Appul; - ogſ. m. secus, Solin. 27 med. — undĭsŏnus, 3, [unda, sono]: som toner af Bølgernes Slag; (poetiſk Ord); - saal. m. rupes, Stat., saxum, Val. Fl.; men ∾ dei, (Havguderne), Propert. 3, 20, 18.

undo, avi, atum, 1, v. n. o. a., [unda]; I) neutr.: at slaae Bølger, at bølge; - undanti in freto, Attius ap. Cic. N. D. 2, 35; ligesom Enn. ap. Non. har: undantem salum; ſ. ogſ. Senec. Qu. N. 3, 28; men om Luerne: Ad coelum undabat vortex, etc., Virg. Aen. 12, 673; cf. id. ibd. 6, 318: aëna undantia flammis; — B) „overf."; 1) at strømme over, at være fuld deraf, abundare; - undat equis (regio), Val. Fl.; ∾ vultus sanguine, Stat.; — 2) at være i en bølgeformig Bevægelse, at bølge el. bruse; - undantem ruptis fornacibus Aetnam etc., Virg. Ge. 1, 472; men id. ibd. 2, 437: undantem buxo ··· Cytorum etc.; men comiſk: hic quis est ··· Suam qui undantem chlamydem quassando facit? Plaut. Epid. 3, 3, fin.; undantes habenae, Virg.; undantia lora, id.; — b) ogſ. „ment.": undantem curis (Aesonidem), etc., Val. Fl. 5, 301; — II) act.; A) „egenl.": at overstrømme dermed, at udgyde derover; - quum ··· sanguine Teucros undabit campos (Achilles), Stat. Achill. 1, 87; ligel. ∾ sinus cruore, Claudian.; — B) „overf.": at giøre bølgeformig; - concharum genera imbricatim undata, cancellatim reticulata, Plin. 9, 52. — undōse, adv.: bølgende; - compar., ∾ labi, (med stærkere Søgang el. Strømning), Ammian. 27, 4; af — undōsus, 3, [unda]: fuld af Bølger, stærkt bølgende; - ∾ aequor, Virg. Aen. 4, 313; ∾ Plemmyrium, id. ibd. 3, 693; - compar., ∾ fluctus, Solin.; superl., ∾ torrentes,

Augustin. — undŭlātus, 3, [undo]: bølgende el. bølgeformet; - ∾ togae, Varr. ap. Non.

ūnēdo, ōnis, m.: Frugten af Jordbærtræet; ogs. Jordbærtræet selv, (sædv. arbutus); - vid. Plin. 15, 28, o. id. 23, 79. — Unelli, orum, m.: Folk i Gall. Lugd., (hvor nu Cotantin), Caes. B. G. 2, 34, o. id. ibd. 3, 11, oftere. — ūnetvīcēsĭmāni, orum, m.: Soldater af den 21de Legion, Tac. Ann. 1, 51, o. id. Hist. 2, 43; af — ūnetvīcēsĭmus, 3, num. ord., [f. unus et vicesimus]: den 21de; - ∾ legio, Tac. Ann. 1, 45.

ungella, (unguella), ae, f., demin. af ungula: liden Klo, Apic. — ungo, (unguo), unxi, unctum, 3, v. a.: bestryger el. indsmører med en fedtagtig Materie, navnl. med Olie el. Salve; salver el. indsalver; - unxisse unguentis (simulacrum Dianae matronas), Cic. Verr. 4, 35; ligel. unguentis unguendam (mulierem) etc., Plaut. Most. 1, 3, 115; - post horam octavam in balneum, etc., unctus est, accubuit, Cic. Att. 13, 52; cf. August. ap. Suet. Aug. 76; men Cic. Phil. 3, 5: nudus, unctus, ebrius est concionatus; - ogs. om Indbalsameringen af Lig før Forbrændelsen; saal. Ovid. Fast. 4, 853: Arsurosque artus unxit, etc.; - ∾ caules oleo, (tilsætte dermed), Hor. Sat. 2, 3, 125; cf. id. ibd. 2, 6, 64; - men natet uncta carina, (beget el. tiæret), Virg. Aen. 4, 398; men ∾ tela, id. ibd. 9, 773, (bestryge med Gift); cf. Hor. Od. 2, 1, 4: arma ··· uncta cruoribus; men unctis ··· manibus, id. Sat. 2, 4, 78, (med tilsmudsede el. urene Hænder); ligel. aqua uncta, id. ibd. 2, 2, 68; — II) partic. unctus, 3, ogs. ofte som adj. o. „fig."; A) „overf.": rig el. rigelig, prægtig, yppig, galant; - unctior coena, Martial.; cf. Hor. Ep. 1, 15, 44; ligel. coenae unctissimae, Sidon.; men Hor. Ep. 1, 17, 12: accedes siccus ad unctum, (til den, som holder et godt Bord); men nitidus et unctus (vir), Senec. Ep. 66, (galant, fin); ∾ Corinthus, Juvenal.; ∾ patrimonium, Catull.; — B) „ment."; - unctior quaedam splendidiorque consuetudo loquendi, (rigere el. fyldigere Foredragsmaade), Cic. Brut. 20; — C) neutr. absol. unctum, i; 1) prægtigt Maaltid; - unctum qui recte ponere possit, etc., vid. Hor. A. P. 422; men coenare sine uncto, Pers. 6, 16; — 2) Salve, Fedt til Salve, Appul., Veget.

*unguēdo, ĭnis, f.: Salve, Appul.; o. — unguen, ĭnis, n.: Salve, Fedt, Smørelse; - pingues unguine ceras, Virg. Ge. 3, 450; ∾ picis, (Beg), Val. Fl.; — [ungo]. — *unguentārĭus, 3: hørende til Salve, taberna, Varr.; cf. Suet. Aug. 4; ∾ vasa, Plin.; — bf. subst.; A) unguentārius, i, m.: en Salvekræmmer, Cic. Off. 1, 42, Hor. Sat. 2, 3, 228, Plin.; — B) unguentāria, ae, f.; a) Salvekræmmerske, Plin.; — b) (sc. ars): Kunsten at tilberede Salver, Plaut. Poen. 3, 3, 90; — C) unguentārium, i, n., (sc. argentum): Salvepenge, Plin. Ep. 2, 11; o. — unguento, avi, atum, 1, v. a.: salver, indsalver, Inscriptt.; - oftest in partic. perf. unguentātus, 3: indsalvet; - Senecta aetate unguentatus per vias, ignave, incedis, Plaut. Casin. 2, 3, 23; cf. Catull. 61, 142; men Senec. ap. Gell. 12, 2: inter unguentatos placere, (hos de Elegante; opp. inter hircosos); af — unguentum, i, n., [ungo el. unguo]: Salve, Salveolie; - olere unguenta, Plaut. Most. 1, 1, 41; cf. Cic. Catil. 2, 3; ligel. unguentis affluens, delibutus, Phaedr.; - navnl. salvede man ogs. Haaret, vid. Ovid. Her. 21, 161, ogs. Klæderne, vid. Martial. 8, 3, ogs. Værelserne, Plin.; cf. Lucr. 4, 1170 flgd.; fremdeles brugtes Salver ved Gjestebude, Hor. Od. 2, 3, 13, oftere, o. Cic. Tusc. 5, 21; ogs. i Badet, Petron., navnl. ogs. til de Dødes Balsamering, Propert. 3, 14, 23, Ovid. Fast. 3, 561, o. A.

unguĭcŭlus, i, m., demin. af unguis: liden Nægl, Cic. Fin. 5, 27; Usque ab unguiculo ad capillum summum, (fra Top til Taa), Plaut. Epid. 5, 1, 17; men som Oversættelse af Grækernes ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων: a teneris unguiculis, (fra Barnsben), Cic. Fam. 1, 6. — unguilla, ae, f., [unguo]: Salvekrukke, obl., Solin. — unguĭnōsus, 3, [unguen]: fuld af Fedt, fedtagtig; - ∾ unguentum, Plin. 13, 2; - compar., ∾ nuces, id. 23, 77.

unguis, is, m., ὄνυξ: Næglen (paa Fingre og Tæer); hos Dyrene ogs.: Kloen; (s. nedenf.); - ungues clausulae nervorum summae existimantur etc.; Plin. 11, 101; ungues recidere, id., ponere, Hor., purgare cultello, id.; - ordsprogvis siges: ab imis unguibus usque ad verticem summum, (fra Top til Taa), Cic. R. Com. 7; a recta conscientia transversum unguem non discedere, (ikke en Fingersbred, ikke det Allermindste), id. Att. 13, 20; hvf. elliptisk: nec transversum unguem, quod ajunt, etc., id. Fam. 7, 25; fremdeles: de tenero ungui, (fra Barnsben), Hor. Od. 3, 6, 24; cf. Cic. l. c. und. unguiculus; - ad unguem, el. in unguem: paa det noieste, indtil Fuldendelse, (ligesom Kunstneren med Næglen giver en Model dens Fuldendelse); materiam dolare ad unguem, Colum.; ligel. in unguem, Cels.; men Hor. Sat. 1, 5, 32: ad unguem Factus homo, (en fuldendt Verdensmand); ∾ medius (s. digitus medius, som Tegn paa Foragt), Juvenal. 10, 53; - ogs. mærkes Martial. 5, 60: Nos hac a scabie tenemus ungues, etc.; — b) om Dyrenes ungues el. Kloer s. Plin. 11, 101; cf. Virg. Aen. 5, 352, o. Hor. Od. 2, 19, 24; ogs. findes unguis s. ungula, som Hornqvægets Klov, Colum. 6, 12; ogs. om Hestens Hov, Martial. 14, 199; — II) „overf." ifolge etslags Lighed; A) den yderste næglformede Del paa visse Planter, Plin., Colum.; — B) en Muslingart, Varr. L. L. 5, 12; — C) ∾ ferrei: etslags Jernhager, Colum. 12, 18; — D) næglformet Hinde paa Øiet, πτερύγιον, Cels. 7, 7.

ungŭla, ae, f., demin. af unguis, navnl. Hestens Hov, ogs. Hornqvægets Klov; dog ogs. ligesom unguis: Klo, obl.; - ungula indivisa equorum, Varr.; cf. Cic. N. D. 3, 5; ligel. quatit ungula campum, Virg. Aen. 8, 596; - comisk er: milvinis aut aquilinis unguibus cocus, Plaut. Pseud. 3, 2, 63; men om Hanen: unguibus scalpturire, id. Aul. 3, 4, 8; - men ordsprogvis: toto corpore atque omnibus ungulis, ut dicitur, (med al Anstrængelse), Cic. Tusc. 2, 21; — II) „overf."; A) „poet." s. Hesten; - Ut, quum carceribus missos rapit ungula currus, etc., Hor. Sat. 1, 1, 114; cf. Martial. 12, 50; — B) sieldn.: etslags Torturredskab, Cod. Just., Prudent.; bf. — ungŭlātus, 3: forsynet med en Hov el. Klo, Tertull. — ungŭlus, i, m., oskisk Ord s. anulus: en Ring, Fest. p. 375, o. Plin. 33, 4. — unguo, ĕre, s. und. ungo.

ūnĭcălămus, 3, [unus, calamus, i]: med en eneste Halm el. Stilk, frumentum, Plin. 18, 12. — ūnĭcaulis, 3, [unus, caulis, is]: med en eneste Stilk, genus carduorum, Plin., faba leguminum, id. — ūnĭce, adv. af unicus: enkelt el. ene for sig; bf. „overf.": fortrinligen, besynderligen; - negare ei, quem unice diligerem, etc., Cic. d. Or. 1, 1; Quid etc., unice Securus, (aldeles ubekymret derom), Hor. Od. 1, 26, 5; ∾ probare, Plin. Ep.; - hos Plaut. ogs. oftere m. unus; Me unice unum ex omnibus te atque illam amare, ajebas mihi, id. Asin. 1, 3, 56. — ūnĭcŏlor, ōris, adj., [unus, color]: som har en eneste Farve; (opp. varius); - ∾ oculus nulli, vid. Plin. 11, 51; ∾ torus, Ovid. Met. 11, 611. — ūnĭcŏlōrus, 3: Biform af frgd., Prudent. — ūnĭcornis, e, [unus, cornu]: med et eneste Horn; - ∾ boves Indici, Plin. 8, 30; ∾ rhinoceros, Tertull.; bf. — ūnĭcornŭus, i, m., s. monoceros: Enhiorningen, Tertull. — ūnĭcorpŏrĕus, 3, [unus, corpus]: som bestaaer af et eneste Legeme; - ∾ signum in coelo (Taurus), Firmic. — ūnĭcŭba, ae, f., [unus, cubo]: som nøies med en eneste

Mand, Hieronym. — ūnĭcultor, ōris, m., [unus]: som dyrker en eneste Gud, en Monotheist, Tertull.

ūnĭcus, 3, [unus]: eneste, alene, ene; I) „egentl." el. efter Tallet; - ∾ gnatus el. filius, ∾ gnata el. filia: eneste Søn el. Datter, Plaut., Ter.; ligel. Catull. 64, 215: Gnate, mihi longa jucundior unice vita; s. ogs. Cic. R. Am. 14; ligel. ∾ maritus, Hor. Od. 3, 14, 5; ∾ vestis, Plaut.; ligel. Unicus anser erat, Ovid. Met. 8, 684; - ogs. forstærket m. solus; unica solaque (res), Lucr. 2, 1077; cf. id. ibd. 542; — II) „overf." el. efter en Beskaffenhed: eneste i sit Slags, d. e. udmærket el. fortrinlig; - Quis tam sagaci corde atque ingenio unico? Afran. ap. Fest.; ∾ imperator el. dux, Liv.; ∾ spectator coeli atque siderum (Archimedes), id. 24, 34; s. ogs. id. 9, 15; ∾ puer, Ovid. Met. 3, 454; ∾ volucris, id. ibd. 8, 239; - ∾ liberalitas, Cic. Quint. 12, fides, Liv., spes, Quintil.; - Tibi ille unicu'st, mihi etiam unico magis unicus, (siger Parasiten), Plaut. Capt. 2, 2, 47; men Catull. 73, 6: qui me unum atque unicum amicum habuit; — b) sield. til det Værre: overordenlig, usædvanlig; - ∾ malitiam atque nequitiam ab omnibus cognosci, auct. Her. 3, 6; ∾ scelus, Vell. 2, 7.

†ūnĭformis, e, [unus, forma]: ensformig el. enkelt i sit Slags; - nec ··· sufficere, ut ad tempus simplex quiddam et uniforme doceamur, Tac. Orat. 32; ∾ facies, Appul., alimonia, Macrob.; df. — ūnĭformĭtas, atis, f.: Ensformighed, (opp. varietas), Macrob., Arnob.; o. — ūnĭformĭter, adv.: ensformigen, Appul., Arnob. — *ūnĭgĕna, ae, adj., [unus, gigno]: som ene er født el. baaren, enbaaren el. eneste; - idcirco singularem deus hunc mundum atque unigenam procreavit, Cic. Univ. 4; - df. ogs. eccles. f. unigenitus: enbaaren, Paul. Nol.; — II) „poet.": af en og samme Fødsel el. Slægt; df. Epithet til Diana som Søster af Phœbus, Catull. 64, 301; ligel. til Zephyrus, som Broder af Memnon, id. 66, 53; o. — ūnĭgĕnĭtus, 3: = frgd.; - ∾ filius, (Guds enbaarne Søn), Tertull.; — [unus, gigno]. — ūnĭjŭgus, 3, [unus, jugum], vinea, (som er befæstet ved et eneste Tværtræ), Plin. 17, 35; — II) „overf.": som blot engang er gift, Tertull. — ūnĭmănus, 3, [unus, manus, us]: som har ikkun den ene Haand, enhaandet; - ∾ puerum natum, Liv. 35, 21, oftere; - ogs. som romersk Tilnavn, Flor. 2, 17. — ūnĭmŏdus, 3, [unus, modus, i]: af en eneste Art, compages, Prudent., virtus, Appul.

1. ūnĭo, ĭi el. ivi, ĭtum, 4, v. a., [unus]: forener, coelum mari, Tertull.; ∾ corpora, Senec. Qu. N. 2, 2. — †2. ūnĭo, ōnis, f., [unus]; I) fem.; A) Ettallet el. Enheden; - decas decima unione completur, Hieronym.; — B) Forbindelse el. Forening dermed, id.; — II) m., men alene „overf." o. „concret"; A) enkelt stor Perle, Plin. 9, 56 o. 59, Senec., Martial.; — B) etslags enkelt Svibel el. Løg, Colum. 12, 10; df. — ūnĭŏla, ae, f., demin.: Navnet paa en forresten ubekiendt Plante, Appul.; o. — Unĭōnĭtae, arum, m.: en Religionssect, som fornegtede Treenigheden, Prudent. — ūnĭpĕtĭus, 3, [unus, pes]: som har en eneste Stilk, urtica, Marc. Emp. — ūnistirpis, e, [unus, stirps]: som har blot en eneste Stilk el. Stamme; - abies, larix, palma ··· et si qua unistirpia, etc., vid. Plin. 16, 54.

*ūnĭtas, atis, f.: Enheden; I) „egentl."; - singularis numeri unitas, Gell. 19, 8; ∾ alvei, Plin., mundi, Justin.; — II) „fig."; A) „overf.": ensartet Beskaffenhed, indre Lighed, Delenes Forbindelse til et eneste Helt; - vid. Varr. L. L. 8, 2: quae (unitas: Ordstammens Enhed) apparet in lego et legi, etc.; cf. Plin. 16, 35: in unitatem venit equester ordo, (indbefattedes under Navnet equites); — B) „ment.": Enhed i Stemning el. Sindelag, Enighed, Overensstemmelse; - virtutes ibi, ubi consensus et unitas, Senec. Vit. beat. 8; o. — ūnĭter, adv.: i en Enhed, ved at forbindes til et eneste Helt; - uniter apta, Lucr. 5, 556; quibus e sumus uniter apti, id. 3, 851; cf. id. 3, 858, oftere; — [unus]. — uniusmodi, s. und. unus.

ūnĭversālis, e, [universus]: hørende til det Hele el. Almindelige, almindelig, universal; - universalia vel perpetualia praecepta, (som Oversættelse af *καθολικά*), Quintil. 2, 13, 14; ∾ quaestiones, id. 3, 5, 5; df. — ūnĭversālĭter, adv.: i det Hele, under Et, venire, (blive solgt), Digest. — *ūnĭversātim, adv.: ganske og aldeles, consecrare aliquem votis, Sidon.; — ūnĭverse, adv.: almindeligen; - generatim et universe (loqui de re, opp. singillatim), Cic. Verr. 5, 55; opp. proprie, id. Att. 5, 2; o. — ūnĭversim, adv.: = frgd.; (for- o. efterel. Ord); - vid. Naev. 3, 7, o. Gell. 1, 3; — [universus].

ūnĭversĭtas, atis, f., [universus]: Almindelighed el. det Hele; - contrahere universitatem generis humani eamque gradatim ad pauciores ··· deducere, Cic. N. D. 2, 65; cf. id. ibd. 1, 43: inesse in universitate rerum (i Universet); men ∾ bonorum, (opp. singulae res), Digest.; ligel. ∾ aedificii el. aedium, ibd.; ∾ orationis, (opp. partes), Plin. Ep. 3, 15; — II) „overf." o. concret; A) ligesom universum: Universet, Verden som et eneste Helt, Verdensbygningen, germ. das Weltall; - quod si universitatis corpus planum et aequabile explicaretur, etc., Cic. Univ. 5; cf. id. ibd. 12; ligel. Plin. 2, 4: circa eam (terram) volubili universitate; — B) den selskabelige Forbindelse til et Helt, Corporation, Laug, Commune, Gilde; - universitatis sunt, non singulorum, velut quae in civitatibus sunt theatra, stadia, etc., Digest.

ūnĭversus, 3, („poet." ctr. unversum, Lucr. 4, 263), [unus, verto, altſ. oprdl.: henvendt imod en eneste]; df. som tages sammen el. under Et, tilsammen el. samtlig, hel el. ganske; a) in sing.; - ∾ familia, (opp. unus servulus), Cic. Caecin. 20; ∾ terra, (opp. pars ejus), id. d. Rep. 1, 17; ∾ mundum complecti, id. N. D. 1, 43; ∾ triduum, (tre hele Dage), Ter. Eun. 2, 1, 18; ∾ dimicatio el. pugna, (den afgiørende Kamp), Liv.; ad universi belli eventum etc., id. 7, 11; - ogs. forstærk. m. totus; Gregem universum voluit totum avertere (lupus), Plaut. Trin. 1, 2, 134; — b) in pl.; - de universis generibus (dicere, opp. de singulis causis), Cic. d. Or. 2, 17; cf. id. ibd. 1, 5; men id. Off. 3, 6: ut eadem sit utilitas uniuscujusque et universorum; s. ogs. Caes. B. G. 5, 44, oftere; - ogs. forstærk. m. omnes; id genus hominum omnibus Universis est adversum etc., vid. Plaut. Trin. 4, 3, 39; — bb) hertil er endnu at mærke; a) subst. universum, i, n.: Universet, Verden el. Verdensbygningen; - quae sunt in eodem universo, etc., Cic. N. D. 1, 43; cf. Colum. 3, 10: quod hominibus voluit ignotum esse genitor universi; — b) Adverbialdictionen, in universum: i Almindelighed, overhovedet; - non nominatim ··· sed in universum etc., Liv. 9, 26; cf. Tac. Germ. 5: terra etsi aliquando specie differt, in universum tamen etc.; cf. id. ibd. 6, o. Plin. 6, 19.

ūnĭvĭra, ae, f., [unus, vir]: som har havt en eneste Mand el. Ægtemand, Tertull., Hieronym.; - ligel. univiria, ae, Trebell. XXX Tyr., 32; - ogs. adj.: univira viduitas, Tertull.; df. — ūnĭvĭrātus, us, m.: Ægteskab med en eneste Mand, Tertull. — univiria, ae, f. und. univira. — ūnĭvŏcus, 3, [unus, vox]: som har en og samme Benævnelse; - univocis aequivoca connectere, Capella.

ūno, are, v. a., [unus]: forener; - dividere potius, quam unare, Tertull. — ūnŏcŭlus, 3, [unus, oculus, i]: enøiet, Cyclops, Attius ap. Gell.; ∾ gens (Arimasporum), Solin.; - men subst., Unocule, salve, (du Enøiede)! Plaut. Curc. a. 3, v. 22. — Unŏmammia,

ae, f., [unus, mamma]: comisk formet Navn paa et Land el. Landskab, (rimel. m. Henspillen paa Amazonerne), Plaut. Curc. a. 3, v. 75. — ūnōse, adv., [unus]: under Et, paa engang, med et Ord, Pacuv. ap. Non. — unquam, adv., s. und. umquam.

ūnus, 3; (s. gen. unīus findes ogs. unĭus; forel. Biform f. gen. unius er uni, Plaut. Stich. 5, 4, 49; ligel. findes f. dat. uni: m., uno, Varro, f., unae, Cato), num. card., [besl. m. εἷς, ἕν, gen. ἑνός]: en, et; - Mulieres duas pejores esse, quam unam, etc., vid. Plaut. Curc. 5, 1, 2; quum penes unum est omnium summa rerum, regem illum unum vocamus, Cic. d. Rep. 1, 26; inter vepres ··· noctem unam delituit, Liv. 38, 46; uno et octogesimo anno, Cic. d. Senect. 5; diebus viginti uno, Plin. 29, 39; una ex parte ··· altera ex parte ··· tertia etc., vid. Caes. B. G. 1, 2; men quarum (partium) unam ··· aliam ··· tertiam etc., vid. id. ibd. 1, 1; men Cic. Cluent. 64: unum, alterum, tertium annum quiescebat; men duo Platonis praecepta, unum, ut etc., alterum, ut etc., id. Off. 1, 25; cf. Phaedr. 2, 7; men unum est, sine dolore esse, alterum, cum voluptate, Cic. Fin. 2, 7; men unus et alter: nogle enkelte, ganske faa; vid. Ovid. Trist. 1, 3, 16: Qui (amici) modo de multis unus et alter erant; s. ogs. und. alter; men ad unum omnes, s. und. ad; - ogs. in pl.; Ex unis geminas mihi conficies nuptias, Ter. Andr. 4, 1, 50; ligel. unae molae, Cato; ∾ quadrigae, Varro, litterae, Cic., decumae, id.; ligel. Virg. Aen. 2, 612: satis una superque Vidimus excidia, etc.; - men in unum, som adv.: i Et, til et Sted; in unum confluere, Cic. Leg. 2, 3; cf. Sall. Jug. 51, Liv. 30, 11, o. A.; — B) „bes."; 1) om en Gjenstand, som er fælles for flere: en og den samme, etslags; - Cum suo sibi gnato unam ad amicam de die Potare, Plaut. Asin. 4, 2, 16; atque uno etiam tempore accidit, ut etc., Caes. B. C. 3, 15; omnes una manet nox, Hor. Od. 1, 28, 15; - noli enim putare, tolerabiles horum insanias, nec unius modi fore, Cic. Att. 9, 7; ligel. unius modi, id. Univ. 7; men skrives ogs. uniusmodi, Ter. Heaut. 1, 2, 31; ogs. in pl.: aderit una in unis aedibus, id. Eun. 2, 3, 76; ligel. unis moribus et numquam mutatis legibus vivunt, Cic. Flacc. 26; - ogs. m. idem el. svarende dertil; in qua (causa) omnes sentirent unum atque idem, Cic. Catil. 4, 7; cf. id. Div. 2, 47; s. ogs. Hor. Ep. 2, 2, 200, ogs. id. Od. 2, 11, 9 flgd.; — 2) ligesom solus, om det, som alene finder Sted: en eneste, alene, ikkun; - Sed hic unus, ut ego suspicor, servat fidem, Plaut. Trin. 4, 4, 21; Unum hoc scio, esse meritam, ut etc., Ter. Andr. 1, 5, 46; erat omnino ··· legio una, Caes. B. G. 1, 7; Pompejus plus potest unus, quam ceteri omnes, Cic. Att. 6, 1; qui unus eminet inter omnes etc., id. Orat. 29; cf. id. d. Or. 1, 22: te unum ex omnibus etc.; men Ter. Hec. 5, 4, 21: Ut unus omnium homo te vivat nusquam quisquam blandior, etc.; - ogs. m. superl.; virum unum totius Graeciae facile doctissimum, Platonem ··· accepimus, etc., Cic. Rab. Post. 9; cf. Pseud. Cic. p. Dom. 9; men Quam ··· unam (urbem) etc., vid. Virg. Aen. 1, 15; - ogs. in pl.: Sequere hac me ··· Tres unos passus, Plaut. Bacch. 4, 7, 33; cf. id. Pseud. 1, 1, 52; ligel. unos ex omnibus Sequanos etc., Caes. B. G. 1, 32; - endel. ogs. m. solus; unus est solus inventus, qui etc., Cic. Sest. 62; cf. id. Verr. 2, 5 o. 75, ogs. Hor. Ep. 1, 6, in.; ligel. Cic. Pis. 40: te unum solum suum peculatorem etc.; — II) „overf." o. indefin.: en el. nogen; df. ofte m. aliquis, quidam, quivis, quilibet, quisquam, etc.; - inter mulieres ··· forte unam aspicio adolescentulam, Terent. Andr. 1, 1, 90; ligel. Cic. d. Or. 1, 29: sicut unus paterfamilias etc.; men qui non fuit orator unus e multis, potius etc., id. Brut. 79; ligel. postea se gladio percussum esse ab uno de illis, etc., id. Mil. 24; men scuto ab novissimis uni militi detracto, etc., Caes. B. G. 2, 25; - quum etc., ad unum aliquem confugiebant ··· qui etc., Cic. Off. 2, 12; ligel. unum aliquem ex barbatis illis, etc., id. Sest. 8; est enim eloquentia una quaedam de summis virtutibus, id. d. Or. 3, 14; si tu solus, aut quivis unus etc., id. Caecin. 22; queratur unus quilibet militis mei injuriam, Liv. 42, 42; ligel. unus Quiritium quilibet, id. 6, 40; ligel. quilibet unus ex iis, quos etc., id. 9, 17; ponite ante oculos unum quemque regum, Cic. Parad. 1, 2; cf. id. R. Am. 30, o. Caes. B. C. 2, 29; (dog skrives ogs. ofte i et Ord: unusquisque); unum quicquid (percontari), Plaut.; cf. Lucr. 5, 1387; ligel. non modo quemquam unum etc., Liv. 32, 20; - ligel. ofte efter en Negation; vid. Cic. Brut. 59: nulla re una magis etc.; ligel. nemo de nobis unus excellat, id. Tusc. 5, 36; ligel. nemo unus, Liv. 2, 6; nihil unum, id. 41, 20; — III) hertil mærkes endnu ūnā, som adv. loci el. temporis: paa samme Tid el. Sted, tilsammen, tillige; - i mecum, obsecro, una simul, Plaut. Most. 4, 3, 43; ligel. una cum praetexta toga etc., Cic. Lael. 10; men id. ibd. 1: quum et ego essem una, et pauci admodum familiares; ligel. id. Att. 7, 10: si in Italia consistat (Pompejus), erimus una; „poet." ogs. c. dat.; Pallas huic filius una etc., Virg. Aen. 8, 104. — unusquisque, etc., s. und. unus, nr. II.

Unxĭa, ae, f., [ungo]: Gudinden for Salver el. Indsalvninger, Arnob. — ūpĭlĭo, (opilio, ovilio), ōnis, m., [ovis]: en Faarehyrde, Virg. Ecl. 10, 19. — ŭpŭpa, ae, f., ἔποψ: Hærfuglen, Varro, Plin. 10, 44, oftere; — II) „overf.": etslags Hakke, Plaut. Capt. 5, 4, 7. — ūra scorpiu, οὐρὰ σκορπίου: Skorpionshale, Navnet paa en Plante, Appul. — ūraeus, 3, οὐραῖος: af el. med Halen; - ∾ cybia, (Halestykker af Thunfisken), Plin. 32, 53. — Urănĭa, ae, o. Urănĭē, es, f., Οὐρανία el. Οὐρανίη, (den Himmelske): Astronomiens Musa, Cic. Div. 1, 11, Ovid. Fast. 5, 55, o. A. — ūrănoscŏpus, i, m., οὐρανοσκόπος, (som seer op imod Himmelen): en Benævnelse paa Fisken callionymus, Plin. 32, 24. — Urănus, i, m., Οὐρανός: Fader til Saturnus, Latinens Coelus, Lactant. 1, 11.

*urbānātim, adv.: paa Byens Vis, (opp. rusticatim), Pompon. ap. Non.; — urbāne, adv.: paa Byens Vis; men sædv. „fig."; A) „alm.": artigen, hofligen, mildt; - utrum me secum severe et graviter et prisce agere malit, an remisse ac leniter et urbane, Cic. Coel. 14; - compar., ∾ agere, id. ibd. 15; — B) „bes." om Foredraget: vittigen el. aandfuldt, træffende el. bidende; - facete et urbane Stoicos ridens, Cic. Fin. 1, 11; cf. id. Qu. Fr. 2, 1, 3; men Quintil. 6, 3, 106: quicquid bene dicetur, id urbane dicti nomen accipiet; - superl., ∾ respondere, Gell. 15, 5; o. — urbānĭcĭānus, 3, i d. sild. Militærsprog: som ligger i Garnison i Byen Rom; - ∾ milites, Digest., Spartian. Carac. 4; — [urbanus].

urbānĭtas, atis, f., [urbanus]: Bylivet; - in urbis urbanitatisque desiderio, (i din Længsel derefter), Cic. Fam. 7, 17; cf. id. ibd. 7, 6 in.; — II) „fig.": Bylivets Eiendommelighed og Forfinelse; df. A) rosende; 1) „alm.": fin Dannelse og Adfærd, fin og ædel Tone, (Urbanitet); - homo ··· multa doctrina, plurimo rerum usu, addo urbanitatem, quae est virtus, ut Stoici rectissime putant, Cic. Fam. 3, 7; — 2) „bes."; a) Foredragets fuldendte Finhed og Aandfuldhed; - vid. Cic. Brut. 46, o. Quintil. 6, 3, 17 o. 103 flgd.; — b) fin el. vittig Tale, fin Vittighed el. Skjemt; - incurrere in urbanitatem facetorum hominum, Cic. Fin. 2, 31; subtilitatem veteris urbanitatis attingere, id. Qu. Fr. 2, 10; cf. id. Fam. 7, 31; — B) dadlende: Bylivets Raadhed el. Overgivenhed; - saal. Tac. Hist. 2, 88: vernacula utebantur urbanitate, etc.

urbānus, 3, [urbs]: hørende til el. benævnt efter Byen; - quum duae vitae traditae sint hominum, rustica et urbana, etc., Varr. R. R. 3, 1; cf. id. ibd. 2, praef., o. Ter. Ad. 1, 1, 17; men Plaut. Trin. 1, 2, 165: urbani assidui cives, quos scurras vocant; men urbanae tribus, f. und. tribus; ∾ praetor, f. und. praetor; ∾ plebes, Sall.; ∾ servitia, id.; men ∾ exercitus, (som er udskreven i Byen), Liv. 27, 3; ∾ administratio rei publicae, (opp. provincialis), Cic. Qu. Fr. 1, 1, 15; ∾ praedia, (Landgaarde el. Villaer i Nærheden af Rom), Digest.; men ∾ herba et topiaria (acanthos: som bruges til Lystanlæg ved el. i Byen), Plin. 22, 34; men ogs. „overf.": arbores urbanae, o. urbaniores, (som ere forædlede ved Dyrkning), id. 16, 32; — b) ds. subst. urbanus, i, m.: en Bymand; - Urbani fiunt rustici, Plaut. Merc. 4, 3, 15 flgd.; cf. Cic. Orat. 24; ∾ otiosi, Liv. 5, 20; — II) „fig.": hørende til Byens Eiendommelighed el. Forfinelse; A) rosende; 1) „alm.": med dannede el. fine Sæder, elegant, smagfuld; - te hominem non modo sapientem, verum etiam, ut nunc loquimur, urbanum, etc., Cic. Fam. 3, 8; — 2) „ſes." med Hensyn paa Foredraget og Talen; a) dannet, sleben, valgt; - in vocibus nostrorum oratorum retinnit quiddam et resonat urbanius, Cic. Brut. 46; ∾ genus dicendi, Quintil.; men ∾ os, id est, in quo nulla neque rusticitas neque peregrinitas resonet, id. 11, 3, 30; - ogs. om Taleren, Tac. Orat. 18: utroque distinctior et urbanior et altior Cicero; — b) fin, vittig, aandfuld, træffende, skjemtende; - urbanus homo erit, cujus etc., vid. Dom. Mars. ap. Quintil. 6, 3, 105; dictum per se urbanum, id.; men Cic. Coel. 15: qui est in isto genere urbanissimus; cf. Hor. Sat. 1, 4, 90, o. id. Ep. 1, 15, 27; — B) dadlende: kaad el. overgiven el. paatrængende paa Byfolkenes Viis; - nihil de hac ejus urbana ··· audacia loquor, nihil de superbia, Cic. Prov. cons. 4, 8; cf. Hor. Ep. 1, 9, 11.

urbĭcăpus, i, m., [urbs, capio]: som indtager Byer; (comisk Ord); - urbicape, occisor regum! etc., Plaut. Mil. gl. 4, 2, 64. — urbĭcārĭus, 3, [urbs]: hørende til Byen el. til Rom, regiones, Cod. Theod. — ubicrĕmus, 3, [ubs, cremo]: som opbrænder Byer; - ∾ nubes (over Sodoma), Prudent. — urbĭcus, 3, [urbs]: hørende til el. benævnt efter Byen, negotiatores, Suet. Caes. 49; ∾ magistratus, id. Aug. 46; ∾ res, (opp. rusticae), Gell. 15, 1. — Urbĭgĕnus pagus: Canton i Helvetien, (rimel. hvor nu Orbe i Vaadtlandet), Caes. B. G. 1, 27. — Urbīnum, i, n.: By i Umbrien, Inscriptt.; — B) ds. Urbīnas, atis: urbinatisk; ogs. subst.: en Urbinater, Cic. Phil. 12, 8; pl. Urbinates, um: Indvaanerne af Urbinum, Plin. 3, 19.

urbs, gen. urbis, f., [bessl. m. orbis; f. nedenf.]; I) „alm.": By el. Stad (med en Ringmur); - vid. Cic. d. Rep. 1, 26; cf. Varr. L. L. 5, 32; ligel. id. ap. Serv. ad Virg. Aen. 1, 12: urbs dicitur ab orbe, quod antiquae civitates in orbem fiebant; f. ogs. Virg. Aen. 5, 755, (Serv.); ligel. urbs illa praeclara (Syracusae), Cic. d. Rep. 3, 31; cf. id. ibd. 1, 2, (ex Ennio): urbes magnas et imperiosas etc.; - men id. Div. 2, 16, „alleg.": urbem philosophiae proditis ··· dum castella defenditis; — II) „bes.": Byen Rom, (ligesom ἄστυ om Athenen); - vid. Quintil. 6, 3, 103; saal. ogs. (Caesar) maturat ab urbe proficisci, Caes. B. G. 1, 7; de urbe augenda quid sit promulgatum, etc., Cic. Att. 13, 20; conditor urbis (Romulus), Ovid. Fast. 1, 27; cf. Hor. Od. 1, 2, 4, o. id. Epod. 9, 9; - ad urbem esse (at opholde sig udenfor Byen), siges publicistisk om den hjemkomne Feltherre, som her bier paa Senatets Tilstaaelse af hans Triumph; men bruges ogs. om en Befalingsmand, som her forbereder sig til Afreisen; - vid. Cic. Verr. act. 1, 15, o. id. ibd. 2, 6, ogs. Sall. Catil. 30 o. Caes. B. G. 6, 1; — b) efterel. ogs.: Hovedstaden i en Provinds, Digest., Cod. Theod.; — III) „overf.": Byen, (f. Byens Indvaanere); - vid. Virg. Aen. 2, 265; ligel. ∾ maesta attonitaque, Juvenal. 11, 197; ligel. auct. ap. Quintil. 8, 6, 24: urbes bene moratae.

urcĕātim, adv., [urceus]: krukkeviis el. i hele Krukker; ds. hyperbolisk: ∾ pluere, (at regne stærkt), Petron. Sat. 44. — *urcĕŏlāris, e: hørende til el. benævnt efter en Krukke; - ∾ herba: Glasurt, (med hvis Græs Glaskrukker blive skurede), Plin. 22, 20; af — urcĕŏlus, i, m., demin.: liden Krukke, Colum., Juvenal., Martial. 14, 105, (i Overskriften); af — urcĕus, i, m., [besl. m. orca?]: Krukke el. Hankekrukke, navnl. til at øse med, Colum.; - fracta urceus ansa, Martial.; ∾ aquarius, Matius ap. Gell. 10, 24, fictilis, Vitruv.; oppon. amphora, Hor. A. P. 22.

ūrēdo, ĭnis, f., [uro]: Brand i Væxterne, navnl. i Kornet, Cic. N. D. 3, 35; ∾ omnem frigore constare, Plin. 18, 69; — II) brændende Kloe el. Kløen, Plin. 9, 68. — urgens, tis, partic. o. adj. af flgd. — urgĕo (urgueo), ursi, 2, v. a.; I) „egentl.": trænger el. trykker derpaa, støder el. driver, (oftest „poet."); - Urgeturque prior (unda) veniente, urgetque priorem, Ovid. Met. 15, 182; cf. Virg. Aen. 12, 748, ogs. Hor. Sat. 1, 3, 135; men qui ··· adversa nobis urgent vestigia, (vore Antipoder), Cic. d. Rep. 6, 20; men ∾ saxum ruiturum, (om Sisyphus), Ovid. Met. 4, 459; men om Stormen: In brevia et Syrtes urget etc., Virg. Aen. 1, 111; men ∾ acus in jecur, vid. Ovid. Her. 6, 92; — II) „fig."; A) „overf.": trænger el. sætter ind derpaa, qvæler, plager, ængster; - urgeri ab hoste, Caes., Sall.; cf. Virg. Aen. 10, 433, o. Hor. Od. 1, 15, 23; men ordsprogviis, id. Sat. 2, 2, 64: hac urget lupus, hac canis angit; jam urgens senectus, Cic. d. Senect. 1; „poet." ogs. om en Sygdom, Hor. A. P. 453; ligel. om Døden, id. Od. 1, 24, 6, o. id. ibd. 4, 9, 27; men praesens et urgens malum, Cic. Tusc. 3, 25; ligel. absol., id. Att. 13, 27: nihil enim urget, (der er ingen Fare paa Færde); — b) „bes." ogs. om en trykkende el. truende el. indskrænkende Nærhed; - hanc urbem alia premere atque urgere, Cic. Agr. 1, 5; cf. Virg. Aen. 11, 524, o. id. Ge. 4, 290; — B) „ment."; 1) ved Taler el. ved Beviser, o. l.: at trænge ind derpaa el. bringe i Forlegenhed; - vid. Cic. d. Or. 1, 10; men illum (reum) neque ursi, neque levavi; testis vehemens fui, etc., id. Qu. Fr. 3, 9; men id. Fin. 5, 27: illud urgeam, non intelligere eum, quid etc.; men id. ibd. 4, 28, absol.: urgent tamen etc.; cf. id. Off. 3, 9, o. id. Lig. 3; — 2) driver el. behandler med stor Iver og Anstrængelse; - quin tu urges illam occasionem et facultatem, qua etc., Cic. Fam. 7, 8; ∾ jus aequitatemque, id. Off. 3, 16; ∾ propositum, Hor. Sat. 2, 7, 6; ∾ opus, Ovid., iter, id.; Romae quum sum et urgeo forum, (naar jeg idelig en indfinder mig der), etc., Cic. Fam. 9, 15; men ∾ altum („alleg.": altid at stræbe el. søge derhen), Lucr., Hor.; - „poet." ogs. c. inf., Hor. Od. 2, 18, 20; — III) partic. urgens, tis: trykkende el. trængende, o. dl., ogs. som adj.; - ∾ malum, Cic., f. ovenf.; ∾ egestas, Virg. Ge. 1, 146; - compar., ∾ causa, Tertull.; superl., ∾ ratio, Cod. Just.

ūrīca, ae, f., ligesom eruca: en Kaalorm, Plin. 18, 44. — ūrīgo, inis, f., [uro]: Brunst, Geilhed, Appul., Arnob. — ūrīna, ae, f., [οὖρον]: Urinen, Cic., Cels., Plin., o. A.; urinae difficultates, Plin., incontinentia, id.; — II) „overf."; - ∾ genitalis, (Sæden i d. dyriske Legeme), Plin. 8, 68; ogs. absol. urina, Juvenal. 11, 168; ds. — ūrīnālis, e: hørende til el. benævnt efter Urinen; - ∾ viae, Coel. Aur.; ∾ medicamenta, id. — ūrīnātor, oris, m., [urinor]: en Dykker, Varr. L. L. 5, 27, Liv. 44, 10, Digest. — ūrīno, are: Biform af flgd., Varr. L. L. 5, 27. — ūrīnor, ari, v. depon. n.: at dukke ned under Vandet; - ut qui urinantur, etc., Cic. frgm. ap. Non.; cf. Plin. 11, 72; - partic. urinantes: Dykkere, id.

9, 48. — ūrīnus, 3, οὔρινος: vindig el. med Vind; - ∾ ovum: Vindæg, Plin. 10, 79. — ūrĭon, i, n., [rimel. af οὖρος, jon. f. ὄρος: Bierg]: en Jordart i Biergværkerne, Plin. 33, 2.

urna, ae, f.: Vandkrukke el. Vandspand, en Urne; - urnae dictae, quod urinant in aqua haurienda, ut urinator, Varr. L. L. 5, 27; f. ogs. Plaut. Pseud. 1, 2, 24, Propert. 4, 4, 16, o. ibd. 11, 28, ogs. Ovid. Fast. 3, 14; - „poet." ogs. Danaidernes hullede Kar, Hor. Od. 3, 11, 22; - ogs. Stiernebilledet Vandmanden tillægges en slig Krukke, Ovid. Fast. 2, 457, o. ligel. Flodguderne, Virg. Aen. 7, 792; — II) ogs. „overf.": Krukke el. Potte el. Urne til forskielligt Brug; - ∾ argenti, (hvori Penge opbevares), Hor. Sat. 2, 6, 10; bf. „bes."; A) Urne til Stemmesedlernes Nedlægning i Retten; - vid. Cic. Qu. Fr. 2, 6: senatorum urna copiose absolvit, equitum adaequavit, etc.; cf. Ovid. Met. 15, 44; — b) ogs. Urne, hvori Lodderne nedlagdes til Udtrækning; - ait, se lege judices sortiri velle ··· educit ex urna tres etc., Cic. Verr. 2, 17; cf. Suet. Ner. 21, o. Virg. Aen. 6, 22; — c) bf. ogs. „poet." ligesom Skæbnens Urne, hvoraf enhvers Lod udtrækkes; - omnium Versatur urnā serius ocius Sors exitura, vid. Hor. Od. 2, 3, 25; cf. id. ibd. 3, 1, 16, o. Virg. Aen. 6, 432; — B) Urne, hvori de forbrændte Afdødes Aske opbevaredes, Askekrukke, Gravurne; - Urnaque nos habeat, quamlibet arta, duos, Ovid. Her. 11, 124; cf. id. Met. 4, 166, oftere, Suet. Calig. 15, o. A.; — C) en Urne, som Maal til flydende Sager: = ½ amphora; - ∾ vini, Cato; ∾ amurcae, Plin.; cf. Pers. 5, 145; - ogs. Kar el. Fad af et andet bestemt Omfang; ∾ quinquagenaria, (som holder 50 sextarios), Cato; cf. Juvenal. 15, 25.

*urnālis, e: som holder en Urne (el. en halv Amphora); - ∾ urcei, Cato, caliculi, Plin.; - bf. pl. subst., urnalia, ium, n.: Kar, som holde en Urne, Digest.; o. — urnārĭum, i, n.: Bord el. Bænk til Vandkrukker, Varr. L. L. 5, 27; — [urna]. — urnĭger, a, um, [urna, gero]: som bærer en Vandkrukke; - bf. „poet.": ∾ puer, (d. e. Stiernebilledet Vandmanden), auct. carm. de signis coel., (in Anthol. Burm. 11, p. 314). — urnŭla, ae, f., demin. af urna: liden Krukke, lidet Vandkar, Varr. ap. Non.; — II) „overf.": en Askekrukke, Spartian. Sever. 24.

ūro, ussi, ustum, 3, v. a., [besl. m. inus. buro, hvf. bustum, comburo; ogs. besl. m. πῦρ, d. e. Ild]; I) „egenl.": brænder; - Calidum hoc est ··· urit male, Plaut. Most. 3, 1, 81; cf. Cic. Tusc. 1, 28: quod aut frigore rigeant, aut urantur calore; men ∾ cedrum in lumina, (for at lyse), vid. Virg. Aen. 7, 13; cf. Tac. Ann. 15, 44, o. Ovid. Met. 14, 533; — B) „bes.": at opbrænde el. forbrænde; - ∾ hominem mortuum, (et Lig), Cic. Leg. 2, 23, (e XII tabb.); cf. Lucr. 5, 900; men Cic. Phil. 8, 5: quod reliquo corpori noceat, id uri secarique etc.; - ogs. i Krigssproget: ∾ agros sociorum populi R., (hærie med Ild), vid. Liv. 26, 21; cf. Tac. Hist. 2, 12: ∾ urbes hostium, etc.; men „poet.": usto ··· ab Ilio, Hor. Epod. 10, 13; cf. id. ibd. 7, 6, o. id. Od. 1, 15, 35; - men usta, orum: brændte Steder (paa Legemet), Plin. 22, 34; — b) om det encaustiske Maleri: at indbrænde, tabulam coloribus, Ovid.; cf. id. Fast. 4, 275; — II) „fig."; A) „overf."; 1) at udtørre el. fortørre, at svie el. brænde el. smerte; - quum ··· sol gravis ureret arva, Ovid. Met. 6, 339; men Urit campum ··· seges, (udmarver el. udpiner den), Virg. Ge. 1, 77; ligel. Plin. 18, 32: ∾ solum siser; men „poet.": sitis usserat herbas, Ovid.; ligel. fauces urit sitis, Hor.; ogs. om en Feber, Ovid. Pont. 1, 10, 5; cf. Propert. 4, 3, 23: num teneros urit lorica lacertos? men uri virgis, Hor., loris, id.; men om Boret: ∾ eam partem, quam terebrat, Colum.; — c) ogs. om Kulden: at afsvie, odl.; - venatores ··· in montibus uri se patiuntur, Cic. Tusc. 2, 17; ligel. continuis frigoribus uri, (om Skytherne), Justin.; quae frigus usserit, (frosne Steder paa Legemet), Plin., Ovid., o. A.; — B) „ment."; 1) „bes.": lidenskabeligen at fortære; bf. pass.: at fortæres el. brænde el. gløde af en Lidenskab el. Smerte; - me tamen urit amor, Virg.; cf. id. Ecl. 8, 83: Daphnis me malus urit; f. ogs. Hor. Od. 1, 19, 5 flgd.; - Uritur infelix Dido, Virg. Aen. 4, 68; cf. Hor. Epod. 14, 13, Ovid. Met. 1, 496, oftere; - urit utrumque (ira), Hor. Ep. 1, 2, 13; cf. id. Sat. 1, 9, 66; men id. Od. 1, 13, 9: Uror, seu etc.; men Ter. Eun. 2, 2, 43: uro hominem, (ærgrer ham); hvf. pass.: id nunc his cerebrum uritur, Me etc., Plaut. Poen. 3, 5, 25; men Hor. Ep. 2, 1, 13: Urit enim fulgore suo, qui etc., (fylder alt med Misundelse); — 2) „alm.": at qvæle el. plage el. ængste; - bellum Romanum (eos) domi urebat, Liv. 10, 17; men pass.: quo bello Italia ··· urebatur, id. 27, 39; - Aetolos ··· assiduo labore urente, id. 36, 23; men Vell. 2, 77: populum gravis urebat annona.

urruncum, i, n.: den nederste Del af Axet, Varr. R. R. 1, 48. — ursa, ae, fem. af ursus: Hunbiørnen; - ∾ fetā truculentior, Ovid. Met. 13, 803; cf. id. ibd. 2, 485, oftere; — b) „poet." ogs. Biørnen, (uden Hensyn til genus), Virg. Aen. 5, 37, Ovid. Met. 12, 319; — II) „overf.", Ursa major og minor: den store og den lille Biørn, dobbelt Stiernebillede paa den nordlige Himmel; d. første ogs.: ∾ Erymanthis el. Maenalis el. Parrhasis, Ovid.; den sidste ogs. ∾ Cynosuris, id.; f. ogs. Suet. Aug. 80; — b) ogs. staaer Ursa „poet." f. d. nordlige Himmelegn, Val. Fl.

ursīnus, 3: hørende til el. benævnt efter en Biørn, sanguis, Colum., adeps, Plin., rabies, id.; — II) „overf."; A) ∾ allium: en vild Løgart, Plin. 19, 34; — B) subst. ursina, ae, f., (sc. caro): Biørnekiød, Petron. Sat. 66; af — ursus, i, m.: Biørnen, Plin. 8, 54, o. Liv. 44, 18; ∾ deformes, Virg., turpes, Ovid.; poscere ursum, (i. e. pugnam ursorum), Hor. Ep. 2, 1, 185; cf. id. A. P. 472; — b) som Ordsprog mærkes: Fumantem nasum vivi tentaveris ursi, (du forbittrer den mægtige Voldsmand), Martial. 6, 61.

urtīca, ae, f., [uro]: Brændenelde el. Nelde, Plin. 21, 55; f. ogs. Catull. 44, 15, Hor. Ep. 1, 12, 8, o. Pers. 6, 70; — B) ogs. som etslags Plantedyr: Sønelden, Plin. 9, 68; heder ogs. ∾ marina, Plaut. Rud. 2, 1, 9; — II) „overf.": pirrende Vellyst el. Geilhed, Juvenal. — ūrus, i, m., [celtisk Ord]: Uroxen; - vid. Caes. B. G. 6, 28, Plin. 8, 15, ogs. Virg. Ge. 2, 374, oftere. — urvo (urbo), are: ploier el. drager en Plovfure omkring et Anlæg; - vid. Enn. ap. Fest. p. 375; men urvare est aratro definire, Digest.; af — urvum (urbum), i, n.: Krumningen af den Plov, hvormed Anlægget af en ny By bliver omfuret, Varro, Digest.; — not.: besl. m. orbis, rimel. ogs. m. curvus.

ūsĭo, onis, f., [utor]: Brug el. Benyttelse; (forо. efterel. Ord); - usioni quod satis esset, Varro; sive suae, sive alterius usioni paratum, Digest.; pl., ad suas usiones, Arnob. — Usĭpĕtes, um, m.: germanisk Folk ved Rhinen, Caes. B. G. 4, 1, o. Tac. Ann. 1, 51; dog hos Tac. oftest Usipii, orum, vid. id. Germ. 32, oftere.

ūsĭtāte, adv.: brugeligen, paa sædvanlig Vis og Maade; - ∾ loqui, Cic. Fin. 4, 26; - compar., ∾ dicere, Gell. 13, 20; af — ūsĭtātus, 3, partic. o. adj. af flgd. — ūsĭtor, atus sum, 1, v. depon. (a.), intens. af utor: bruger oftere, pleier at bruge; men som verb. fin. alene hos Gell.; - tametsi antiquiores verbo isto alio modo usitati sunt, id. 17, 1; cf. id. 10, 10 o. 21; — II) oftere in partic. usitatus, 3, som adj. m. pass. Bem.: brugelig, sædvanlig; - hoc jam vetus est, et ··· multis in rebus usitatum, Cic. Caecin. 16; opifices ··· nisi vocabulis uterentur nobis

incognitis, usitatis sibi, etc., vid. id. Fin. 3, 2; cf. Caes. B. G. 7, 22; si humano modo, si usitato more, etc., Cic. Verr. 2, 3; cf. id. ibd. 5, 44: ne etc., pecuniam dedit; usitatum est, (sligt pleier at ske); cf. id. ibd. 5, 1: eas (tabulas) non solum refelli, sed etiam accusari, esse usitatum; s. ogs. Hor. Od. 2, 20, in.; men usitata et ceteris similis oratio, Quintil. 8, 3, 4; - compar., faciamus tractando usitatius hoc verbum et tritius, Cic. Acad. 1, 7; quod usitatius esse coepit, Quintil.; superl., utatur verbis quam usitatissimis, Cic. Orat. 25; ∾ mos, Quintil. 1, 7, 14.

uspĭam, adv., [s. usque ab in.]: nogenstebs, paa noget Steb; - sive est illa (lex) scripta uspiam, sive nusquam, Cic. Leg. 1, 15; aut Dyrrhachii, aut in illis locis uspiam, id. Att. 1, 17; men perscrutabor fanum, si inveniam uspiam Aurum, Plaut. Aul. 4, 2, 13; - eftercl. ogs. c. gen.; nec uspiam ruris, Appul.; ligel. ∾ scripturarum, Augustin.

usquam, adv., [s. usque ab in.]; I) „egenl." om Stebet; A) qviescerende (el. in loco): nogenstebs, paa noget Steb; aa) ordenl. i negerende Sætninger, (ligesom uspiam i affirmerende); - iste, cui nullus esset usquam consistendi locus, Cic. Flacc. 21; Numquam etiam fui usquam, quin etc., Ter. Eun. 5, 8, 62; velut salientes huc illuc, nec usquam insistentes, Quintil. 10, 7, 6; - ogs. c. gen.; nec sane usquam terrarum etc., Justin. 3, 3; — b) ligel. i den negerende Spørgesætning; - an quisquam usquam gentium'st aeque miser? Ter. Hec. 3, 1, 13; cf. id. Andr. 5, 3, 7; — c) ligel. i betingede Sætninger; - si quid Usquam justitia est, etc., Virg. Aen. 1, 603; saal. ogs. si usquam etc., Quintil. 6, 1, 51; — bb) „poet." ogs. undert. i affirmerende Sætninger; - Unde quod est usquam ··· Inspicitur, Ovid. Met. 12, 41; cf. Virg. Aen. 7, 311; — B) c. verbis motus: nogenstebshen; - nec vero usquam discedebam, nec etc., Cic. Phil. 1, in.; ligel. velut usquam Vinctus eas, Hor. Sat. 2, 7, 30; saltum ··· datura, moveri Haud usquam potuit, Ovid. Met. 4, 551; — II) „overf." el. udenfor Localforholde: i nogen Sag, i nogetsomhelst; - Neque istic, neque alibi tibi erit usquam in me mora, Ter. Andr. 2, 5, 9; ligel. Sall. Jug. 13: neque ··· usquam, nisi in avaritia nobilitatis et pecunia sua spem habere; cf. Cic. Off. 2, 1: quum etc., neque esset usquam consilio aut auctoritati locus.

usque, adv., [efter Freund. rimel. etr. f. ubsque af ubique, at sammenl. m. aspello, asporto, f. abspello, absporto; paa samme Maade synes ogs. uspiam o. usquam at være formede]; - altf. oprbl.: paa hvert Punkt, uafbrudt, helt igiennem, lige fra ··· el. lige til, obl.; sædv. m. Præpositionerne: ab, ex, ad, in, etc.; el. m. Adverbierne: adeo, adhuc, eo, quo, etc.; undert. ogs. c. acc.; I) i Rummet; a) m. Præpos.; - usque a mari supero Romam proficisci, Cic. Cluent. 68; usque ex ultima Syria atque Aegypto navigare, id. Verr. 5, 60; men id. ibd. 1, 34: usque a Dianio ad Sinopen etc.; cf. id. R. Com. 7, und. unguis; usque ad castra hostium accedere, Caes.; usque in Pamphyliam, Cic. Manil. 12; trans Alpes usque etc., id. Quint. 3; usque sub ora etc., Ovid. Ib. 240; — b) m. Localadverb.; - eos (sonitus) usque istinc exauditos etc., Cic. Att. 1, 14; usque quaque: overalt, id. Phil. 2, 43, o. Suet. Tib. 6; — c) m. Maalets Accus.; - usque Romam, Cic.; Miletum usque, obsecro? Ter. Ad. 4, 5, 21; - usque extremos Orientis terminos, Justin. 7, 1; ab Attica Thessaliam usque, Plin. 4, 21; ligel. ab astris ··· vos usque etc., Stat. Theb. 11, 89; — II) i Tiden; a) m. Præpos.; - jam inde usque a pueritia etc., Ter. Heaut. 1, 2, 9; jam usque ab heroicis temporibus ducta (opinio), Cic. Div. 1, in.; ligel. usque a Thale Milesio etc., id. N. D. 1, 33; - A mane ad noctem usque in foro dego diem, Plaut. Most. 3, 1, 3; ligel. ex hoc die ··· usque ad illam (defectionem solis), quae etc., Cic. d. Rep. 1, 16; usque ad Caesarem et Bibulum consules, id. Fam. 3, 9; usque ad extremum vitae diem (permanere amicitiam), id. Lael. 10; men ad usque Suppremum tempus etc., (s. usque ad etc.), vid. Hor. Sat. 1, 1, 97; — b) m. Adverbier; - Cessatum usque adhuc est, Ter. Ad. 4, 4, 23; tamen usque eo se tenuit, quoad etc., Cic. Dejot. 4; usque eo ··· dum etc., id. N. D. 2, 49; Usque quaque sapere oportet; id erit telum acerrimum, poëta ap. Cic. Fam. 7, 16; ligel. usque quaque, Catull. 39, 2, o. Plin. Ep. 7, 20, (men skrives ogs. i et Ord: usquequaque); usque dum regnum obtinebit Juppiter, Plaut. Men. 5, 1, 28; cf. Cic. Verr. 1, 5; — III) i andre Forholde; a) m. Præpositioner; - si quid poscam, usque ad ravim poscam prius, Quam quicquam detur, Plaut. Aul. 2, 5, 10; usque ad bestias pervenire (hoc malum), Cic. d. Rep. 1, 43; (manere in ··· pacto) usque ad eum finem, dum etc., id. Verr. act. 1, 6; men assenserunt ··· usque ad Pompejum (indtil ham, d. e. med Undtagelse af ham), Plin. Ep. 2, 11; — b) m. Maalets Adverbium; - Anco regi est factus familiaris usque eo, ut etc., Cic. d. Rep. 2, 20; — c) absol.: vedholdende, uafbrudt, obl.; - vid. Ter. Ad. 2, 2, 5, o. id. ibd. 4, 2, 20; ligel. Imbre (i. e. lacrimis) per indignas usque cadente genas, Ovid. Trist. 1, 3, 18; cf. Virg. Ecl. 9, 64, o. id. Aen. 6, 487, ogs. Catull. 3, 10, o. Martial. 10, 68; men id. 5, 60: Allatres licet usque nos et usque; s. ogs. Hor. Sat. 1, 2, 65: poenas dedit usque, superque, Quam satis est, etc. — usquequaque, adv., s. und. usque, nr. II, b.

usta, ae, f., [uro]: et slags brændt Farve, rød Zinnober, Plin., Vitruv. — Ustĭca, ae, f.; I) liden Høi i det Sabinske, i Nærheden af Digteren Horatius's Villa, Hor. Od. 1, 17, 11; — II) liden Ø, nordlig for Sicilien, Plin. 4, 8. — ustĭlāgo, ĭnis, f.: en Benævnelse paa Væxten carduus silvestris, Appul. — *ustĭo, onis, f.: Brænden el. at brænde; navnl. i Lægesproget: ved Brændning at affondre de fordærvede Dele, Cels., Plin. 34, 14; men ∾ vehementior sinapis, id. 20, 87; — ustor, ōris, m.: som forbrænder, navnl. den Afdødes Levninger, Cic. Mil. 33, Catull., Martial.; — ustrīna, ae, f.: Brænden el. Brand, Appul.; — II) Plads el. Grund til Forbrændelse af Lig, Inscriptt.; - i denne Bem. ogs. ustrinum, i, n., ibd.; o. — ustŭlo, avi, atum, 1, v. a.: brænder lidet el. ligesom anbrænder, svier; - ∾ palos, Vitruv., taleas oleagineas, id.; men ∾ caput ferro, (kruse med Brændejern), auct. Priap. 45; — b) prægnant ogs.: forbrænder el. opbrænder; - ∾ scripta lignis, Catull. 36, 8; — II) „overf."; - ustulat gemmas (arboris) frigoris aura, (angriber el. fordærver), auct. Priap. 61; — [uro]. — ustus, 3, partic. af uro.

*ūsŭālis, e; (eftercl. Ord); I) hørende el. skikket til Brug og Nytte; - ∾ mancipia, Digest.; — II) „overf.": sædvanlig, almindelig, sermo, Sidon.; o. — ūsŭārĭus, 3: hørende til Brug el. Benyttelse; (men alene i Retssproget o. eftercl.); I) pass.: som bliver brugt el. benyttet; - ∾ servus, (hvoraf man alene har Brugen), Digest., Gell. 4, 1; — II) act.: som benytter el. bruger noget, (neml. uden at have Eiendomsret derover); - usus aquae ··· ad heredem usuarii transmitti non potest, Digest.; — [usus].

1. ūsū̆cāpio, cēpi, captum, 3, v. a., [2. usus]; i Retssproget: ved uafbrudt Besiddelse giennem et vist Tidsrum at erhverve Eiendomsret dertil, at vinde Hævd derpaa; - quod hereditas usucapta esset, Cic. Att. 1, 5; jam biennium transisse, omniaque me usucepisse, Plin. Ep. 5, 1; - ogs. lignelsesvis: quod Hannibal jam tamquam usucepisset Italiam, Liv. 22,

44; cf. Suet. Dom. 9 fin.; - skrives ogs. i to Ord; usu aliquid capere, Digest.; bs. — 2.ūsūcăpio, onis, f.: den ved Hævd el. uafbrudt Besiddelse erhvervede Eiendomsret; - usucapio est adeptio dominii per continuationem possessionis anni vel biennii etc., Digest.; cf. Cic. Leg. 1, 21, o. id. Caecin. 26; - ogs. adskilt: usu quoque capio, Digest. — usucaptus, 3, partic. af 1.usucapio. — ūsūfructŭārĭus, i, m., [ususfructus]: som har alene Brugen deraf, (uden at være Tingens Eiermand), Digest.

ūsūra, ae, f., [utor]; I) „alm.": Benyttelsen af en Gienstand, dens Brug el. Nydelse; - ut huic optimo viro usuram hujus lucis ··· ne eripiatis, Cic. Rab. Post. 17; cf. id. Catil. 1, 12; ligel. ∾ parva exigui temporis, id. Agr. 3, 1; ∾ aedium, Plaut., gloriae, Vell.; — II) „bes." i Forretningssproget; A) den til Benyttelse overladte Capital; - quum senatus usura publicanos saepe juvisset, (opp. a publicanis pecuniam pro usura auferre), vid. Cic. Verr. 3, 72; — B) bs. „overs.": den af en laant Capital betalte el. skyldige Rente; (en slig Rentebetaling var hos Romerne maanedlig); - usuram pendĕre alieni, Cic. Att. 12, 22; ligel. usuram dare (opp. recipere), Digest.; men Cic. Att. 9, 12: boni viri usuras perscribunt, (Capitalisterne beregne deres Renter); men id. Catil. 2, 8: certare cum usuris fructibus praediorum, (anvende den hele Afgrøde el. Indtægt til Bestridelse af Gieldens Renter); — 2) bs. atter „overs." fra Retssproget: Fordel el. Vinding, odl.; - nec umquam (terra) sine usura reddit, quod accepit, etc., Cic. d. Senect. 15; cf. Plin. Ep. 9, 28; bs. — ūsūrārĭus, 3; I) „alm.": som alene haves til Brug for en vis Tid, uxor, Plaut. Amph. 1, 2, fin.; cf. id. Curc. a. 3, v. 12; — II) „bes.": hørende til Renter; - ∾ aera, (Rentepenge), Plaut. Truc. 1, 1, 53; ∾ pecunia, (hvoraf der betales Renter), Digest.; ∾ debitum, ibd.; ∾ debitor, ibd.

*ūsurpābĭlis, e: til at bruge, brugbar el. nyttig, homo, Tertull.; o. — ūsurpātĭo, onis, f.; I) „alm.": Brug el. Benyttelse deraf; - usurpatione et renovatione doctrinae etc., Cic. Brut. 71; men mentione et usurpatione civitatis (ved at beraabe sig derpaa) etc., id. Verr. 5, 64; cf. Liv. 27, 19: vocis usurpatione (Benævnelsen el. Navnet Rex) abstinerent; men ∾ itineris, (Foretagelsen deraf), id. 41, 23; — II) „bes." i Retssproget; A) retsstridig Brug el. Tilegnelse af noget; - per vim et usurpationem tenere aliquid, Cod. Just.; — 2) den afbrudte usucapio el. Hævd, Digest.; — [usurpo]. — ūsurpātīve, adv.: ved Misbrug (af Ordets Form); - ∾ ait bordea, Serv. ad Virg. Ge. 1, 210; af — ūsurpātīvus, 3, [usurpo, nr. II, B]: som let misbruges, usædvanlig; - ∾ species verborum, Diomed. — ūsurpātor, ōris, m., [usurpo, nr. II, B, 2]: som retsstridigen tiltager el. anmaaser sig noget, en Usurpator; - ∾ indebitae potestatis, Ammian. 26, 7; bs. — ūsurpātōrĭus, 3: retsstridig, temeritas, Cod. Just. — ūsurpātrix, icis, fem. af usurpator; - ∾ innocentiae (arrogantia), Salvian.

ūsurpo, avi, atum, 1, v. a., [ctr. f. usu rapio: tilegner mig ved Brugen]; bs. I) „alm.": giør Brug deraf, bruger el. benytter, anvender el. indfører, odl.; - inter novam rem verbum usurpabo vetus, Plaut. Cist. 2, 1, 29; cf. Cic. Phil. 2, 28: at quam crebro usurpat et „consul" et „Antonius"! ∾ Romana nomina, Suet. Claud. 25; quod (officium) semper usurpavi, quum valerem, Cic. Lael. 2; neque ··· Dialem quemquam id jus usurpasse, Liv. 27, 8; cf. Cic. Catil. 4, 4; ne solita quidem munia usurpabat etc., Tac. Hist. 4, 49; cf. id. Ann. 11, 16; - sielb. m. de; sed de hoc post erit usurpandum (i. e. tractandum), quum etc., Varr. L. L. 6, 7; - men impers.: tamen usurpatum est, ut etc., Digest.; — II) „bes."; A) ∾ aliquid oculis, auribus, etc., (begierligen at fornemme), Lucr. 1, 302, o. id. 4, 972; ligel. Plaut. Trin. 4, 2, 4: Quas (terras) ego neque oculis, neque pedibus usurpavi meis, (som jeg aldrig har enten seet el. betraadt); men id. Casin. 3, 5, 9: unde meae usurpant aures sonitum? - absol. ogs.: ofte at omtale; vid. Cic. Mil. 7: quae antea ··· silebatur (via), eadem nunc crebro usurpatur, etc.; — 2) at bruge noget under en vis Benævnelse, at benævne saa el. saa, at holde el. ansee derfor; - quos (deos) fratres inter se agnatosque usurpari atque appellari videmus, Cic. Univ. 11; C. Laelius, is, qui sapiens usurpatur, etc., id. Off. 2, 11; cf. Colum. 5, 6; — B) tager i Besiddelse, erhverver; - non ··· recuperare amissam possessionem, sed ··· usurpare, etc., („alleg."), vid. Cic. d. Or. 3, 28; men usurpata uxor, vid. Qu. Mucius ap. Gell. 3, 2; — 2) bs. ogs. (efteraug.): retsstridigen at bruge el. tilegne sig noget, at anmaasse sig noget, odl.; - civitatem Rom. usurpantes securi percussit, Suet. Claud. 25; ∾ illicitum collegium, Digest.

1.ūsus, 3, partic. af utor. — 2.ūsus, us, m., [utor]; I) „egenl.": Brug el. Benyttelse deraf, Udøvelse el. Behandling, Øvelse el. Praxis; A) „alm."; - virtus in usu sui tota posita est; usus autem ejus est maximus civitatis gubernatio, Cic. d. Rep. 1, 2; scientia atque usus nauticarum rerum, Caes. B. G. 3, 8; ligel. ∾ rerum necessariarum, id. ibd. 7, 66; cf. Cic. d. Or. 2, 50: docuit jam nos longa vita ususque rerum maximarum, ut etc.; - ogs. in pl.; expetuntur divitiae ad usus vitae necessarios, id. Off. 1, 8; men id. Balb. 20: assiduus usus, uni rei deditus, et ingenium et artem saepe vincit; men Plin. Ep. 1, 20: quod me docuit usus, magister optimus; - usum belli habere, Liv.; usu belli impavida gens, id.; plures, quot satis in usum erant, (ignes accendere), id. 36, 10; cf. Hor. Od. 1, 27, in.; ∾ humani, id. ibd. 3, 3, 51; ∾ agrestis, Virg. Ge. 3, 163; — B) „bes."; 1) selskabelig Omgang med nogen; - cum Metellis erat ei ··· domesticus usus et consuetudo, Cic. R. Am. 6; cf. id. Planc. 2: in tanto usu nostro tantaque amicitia etc.; s. ogs. id. Fam. 13, 23; men Ovid. Trist. 3, 5, 9: nec longo cognitus usu (amicus); — b) „poet." ogs. Omgang med Kiønnet, Tibull., Ovid.; — 2) i Retssproget; a) usus et fructus, ogs. usus fructusque, (oftere i et Ord), ususfructus: Brug og Benyttelse af en andens Eiendom, Nytten el. Frugten deraf; - usus enim ejus fundi et fructus etc., Cic. Caecin. 7; men id. ibd. 4: usumfructum omnium bonorum suorum Caeceniae legat, etc.; Formen usus fructusque findes Senec. Ep. 73; — b) den ved Brugen vundne Besiddelsesret, neml. i Forbindelsen usus et auctoritas, el. (ud. copula) usus auctoritas, s. und. auctoritas; — II) „overs."; A) den erhvervede Øvelse el. Erfaring; - vir tali prudentia, etiam usu atque exercitatione praeditus, Cic. Cluent. 31; men nullius usus imperator, (uden al Dygtighed, aldeles uduelig), Caes. B. C. 3, 45; men id. B. G. 1, 39: non magnum in re militari usum habere; cf. Cic. Manil. 10; — B) objectivt: en Gienstands Brugbarhed el. Nytte; - magnos usus afferre ad navigia facienda; vid. Cic. N. D. 2, 60; s. ogs. Hor. Sat. 1, 1, 73, o. id. ibd. 2, 6, 75; men Sall. Catil. 51: neque quisquam omnium lubidini simul et usui paruit; men Cic. (poëta) N. D. 2, 41: sed nautis usus in hac est (sc. stella); — b) hertil høre ogs. Udtrykkene, usui esse, o. ex usu esse: at være til Nytte, at være nyttig; - ut usui civitati simus, Cic. d. Rep. 1, 21; cf. Caes. B. G. 5, 1, oftere, o. Liv. 3, 33; men Cic. Att. 1, 1: fuit (is) et mihi et Quinto fratri magno usui in nostris petitionibus; ligel. bono usui esse, Plaut.; - utrum proelium ex usu esset, nec ne, Caes. B. G. 1, 50; cf. Cic. Tusc. 4, 7; men Ter. Eun. 5, 8, 47: nec

magis ex usu tuo Nemo'st; — C) hvad der bliver at bruge, hvad der behøves, det Nødige el. Nødvendige, odl.; - illum usum provinciae supplere etc., Cic. Verr. 4, 5; ligel. in pl.: quae belli usus poscunt, Liv. 26, 43; cf. id. 6, 25; — 2) hertil høre Dictionerne; aa) usus est: det behøves, det er nødigt el. nødvendigt; a) absol.; - ubicumque usus siet, Plaut. Bacch. 4, 4, 9; ligel. si quando usus esset, id. Off. 1, 26; ogs. m. tilføiet dat.; Mihi sic est usus, etc., Ter. Heaut. 1, 1, 28; — b) c. abl., (i Analogi af opus est), men alene sjeld., o. forel. ogs. c. acc.; - usus est argento invento, Plaut.; ad eam rem usus est tua mihi opera, id. Pers. 2, 5, fin.; men Cic. Leg. 3, 4, (e XII tabb.): si quid erit, quod curatore usus sit; dog ogs. Liv. 30, 41: quibus (navibus) consuli usus non esset; ligel. Virg. Aen. 8, 441: nunc viribus usus etc.; - Ad eam rem usus'st hominem astutum, etc., Plaut. Pseud. 1, 3, 151; — bb) usus venit, (oftest forel.): det behøves, det er Behov; - Aufugero hercle, si magis usus venerit, Plaut. Bacch. 2, 3, 129; Non usus veniet, spero, Ter. Heaut. 3, 2, 42; dog ogs. Caes. B. G. 7, 80: ut, si usus veniat, suum quisque locum teneat; — b) c. abl.; - ubi usus veniat contra conserta manu, Plaut. Mil. gl. 1, 1, 3; — D) den passende Leilighed til en Brug, navnl. i Udtrykkene: usus est el. adest, oftere usus venit: det skeer el. træffer el. tildrager sig el. hænder, odl.; a) de ceteris ··· dicemus, si usus fuerit, (om det behøves, om dertil bliver Anledning), Cic. Tusc. 4, 3; ligel. quum adesset usus, Caes. B. C. 3, 84; — b) nam quid ··· viro (potest) miserius aut acerbius usu venire? Cic. Quint. 15; cf. id. d. Senect. 3; men id. Verr. 5, 39: jam ante, quam hoc usu venit, etc.; men Caes. B. G. 7, 9: haec de Vercingetorige usu ventura, (at V. vilde foretage dette); - ogs. adskilt el. i omvendt Stilling; non venit idem usu mihi, quod etc., Cic. Att. 7, 26; quod usu memoria patrum venit, id. d. Or. 1, 40. —

usus fructus, us, m., s. und. 2. usus, nr. 1, B, 2, a.

ŭt, el. (oprdl.) uti, [ὅτι, ὡς], adv. o. conj.; svarer som relat. til ita, (ligesom ubi til ibi, o. unde til inde), og betegner da, ligesom ὡς: Handlingens Viis el. Maade, alts. vort: hvorledes, paa hvilken Viis el. Maade; - men da Handlingens Viis el. Maade ogs. kan betegnes ved en Virkning el. Hensigt el. Følge, saa bliver ut i dette Fald (ligesom ὡς) til conj., alts. vort: at, for at, el. paa det at, el. saaledes at; — alts. I) „egentl.", som adv.: hvorledes, paa hvilken Maade, som el. ligesom; A) „alm."; - Ut vales? F. ut queo, Plaut. Pers. 1, 1, 17; cf. Hor. Ep. 1, 3, 12: Ut valet? etc.; men Cic. Att. 1, 16: te audisse, ut me circumsteterint, etc.; cf. id. Verr. 1, 45: videte, ut haec iste correxerit; s. ogs. Hor. Od. 1, 9, in.; men Aspice, venturo laetantur ut omnia seclo, vid. Virg. Ecl. 4, 52; cf. id. ibd. 5, 6, o. id. Ge. 1, 56; - Ciceronem, et, ut rogas, amo, et ut meretur, et ut debeo, Cic. Qu. Fr. 3, 9; est, inquit, ut dicis, id.; si aliter, ut dixi, accidisset, id.; ligel. id habet hanc, ut opinor, sententiam, id. Off. 3, 3; men id. ibd. 1, 25: similiter facere eos, ut si nautae certarent, etc.; - ligel. m. tilsvarende sic: haec res sic est, ut narro tibi, Plaut.; ligel. sic sum, ut vides, id.; — b) ut ut, ogs. (i et Ord) utut, ligesom utcumque: hvorledes end, (hos Plaut. o. Ter.); - verum utut res haec sese habet, Pergam turbare porro, Plaut. Most. 3, 1, 14; cf. Ter. Phorm. 3, 1, 4; men Ut ut illud acceptum sit, etc., Plaut. Truc. a. 5, v. 2; — B) „bes."; 1) i Sammenligninger: som el. ligesom; oftest svarende til sic, ita, item, etc.; - sic, ut avus hic tuus, cole justitiam, Cic. d. Rep. 6, 15; habere (aliquem), quicum audeas sic loqui, ut tecum, id. Lael. 6; cf. id. d. Rep. 1, 40 o. 44; - ut ex se natis, ita consulens (rex) suis civibus, id. ibd. 1, 35; - ita fit, ut non item in oratione, ut in versu, numerus exstet, id. Orat. 66; - apud me, ut apud bonum judicem, argumenta plus, quam testes valent, id. d. Rep. 1, 38; cf. id. ibd. 1, 44; men non ut consulem recepit (Brutus Antonium), sed ut hostem arcuit Gallia, id. Phil. 5, 13; cf. id. Leg. 2, 23; — b) ut ··· ita ··· udtrykker, at tvende Gjenstande bestaae tilsammen, el. at de paa engang finde Sted; - ut Tarsenses ··· ita Laodiceni ···, (ligesom ··· saaledes ogsaa ···, saavel ··· som ogsaa ···), Cic. Fam. 12, 13; men ut invitis, ita non adversantibus patriciis, (om end ··· saa dog ikke), Liv. 3, 55; — c) langt oftere staaer ut quisque c. superl. ··· ita c. superl., for at udtrykke, at Gjenstanden, tilligemed en høi Grad af en Egenskab, tillige besidder en anden; hvortil svarer vort: jo mere ··· desto mere ···, jo ··· desto ···; - ut quisque est vir optimus, ita difficillime esse alios improbos suspicatur, Cic. Qu. Fr. 1, 1, 4; cf. id. Off. 1, 16 o. 19; - ogs. kan ita være udfaldet; vid. id. ibd. 1, 19: facillime etc., ut quisque altissimo animo est; - men ogs. staaer undert. f. superl. en anden Grad; - major autem (societas erat), ut quisque proxime accederet, Cic. Lael. 5; uti longe a luxuria, ita famae propior, Tac. Agric. 6; cf. Liv. 9, 6: ut quisque gradu proximus erat, ita ignominiae objectus; - ogs. kan ita være faldet ud; satis est a me, ut brevissime potuit, paullo ante dictum, Cic. Fin. 5, 4; cf. id. Phil. 14, 11; — 2) i Anførelsen af et Exempel: som el. ligesom; - ea se sola percipere (dicunt), quae tactu intimo sentiant, ut dolorem, ut voluptatem, etc., Cic. Acad. 2, 21; (legum latores), ut Cretum Minos, Lacedaemoniorum Lycurgus, etc., id. d. Rep. 2, 1; — 3) i Tilføielsen af en nærmere Forklaring af Hovedgjenstanden: ligesom el. ligesom nemlig, eftersom, odl.; - ajunt hominem, ut erat furiosus, respondisse etc., Cic. R. Am. 12; cf. id. Mur. 25; scriptor, ut temporibus illis (efter el. i Forhold til den Tidsalder), luculentus, id. Brut. 26; cf. id. ibd. 10; men nonnihil, ut in tantis malis, est profectum, id. Fam. 12, 2; — 4) i Udraab, der betegne en Grad: hvor, hvor meget; - qui autem dicit testimonium ex nostris hominibus, ut se sustentat! ut omnia verba moderatur! ut timet, ne quid etc.! Cic. Flacc. 5; ut efferuntur laetitia (pueri), quum vicerint! ut pudet victos! id. Fin. 5, 22; — 5) endel. i Tidsforholde; a) som betegnende det umiddelbart foran Hovedhandlingen Foregaaende: saa snart som, odl.; oftest m. perf.; - ea res ut est ··· enunciata ··· coëgerunt etc., Caes. B. G. 1, 4; ligel. iste continuo ut vidit, non dubitavit etc., Cic. Verr. 4, 22; s. ogs. Ovid. Trist. 1, 3, 13; - ligel. in or. obl.; Ariovistum, ut semel ··· vicerit, superbe et crudeliter imperare, Caes. B. G. 1, 31; - men ut quisque me viderat, narrabat etc., Cic. Verr. act. 1, 7; cf. id. ibd. 4, 3, ogs. id. Att. 2, 12, o. Plin. 33, 7; - forstærkes ogs. ved primum; saal. Cic. Fam. 10, 13: ut primum potestas data est (mihi) etc., nihil praetermisi etc.; cf. id. Cluent. 24; — b) sjeld. hos samtidige Handlinger: imedens, odl.; - ut numerabatur forte argentum, intervenit Homo de improviso, Ter. Ad. 3, 3, 52; men Cic. Att. 1, 15: ut Brundisio profectus es (siden den Tid), nullae mihi abs te sunt redditae litterae; cf. id. Brut. 5: ut illos de re publica libros edidisti, nihil a te sane postea accepimus; s. ogs. Plaut. Stich. 1, 1, 29; — II) „overf." som conjunctio c. conjunctivo; A) hos Virknings- og Følgesætninger: saaledes at, el. saa at, at; 1) „alm."; oftest svarende til sic, tam, ita, adeo, talis, tantus, is, hic, etc.; dog ogs. undert. uden et sligt Correlat; - non sum ita hebes, ut istuc dicam, Cic.; cf. id. d. Or. 2, 90; men id. Flacc. 20: neminem quidem ita infatuare potuit, ut ei numum ullum crederet; men id. Div. 1, 13: certe non talem (figuram), ut eam factam a Scopa diceres, etc.; ligel. tanta imbueremur superstitione, si etc., ut haruspices ··· nobis essent colendi,

id. N. D. 1,20; ligel. tot vestigiis impressa, ut in his errari non possit, id. Fam. 5, 20; eo erant vultu ··· ut eos Argivos diceres, id. Tusc. 3, 22; Milo hoc fato natus est, ut etc., id. Mil. 11; – ruere illa non possunt, ut haec non ··· concidant, Cic. Manil. 7; cujus aures clausae veritati sunt, ut ab amico verum audire nequeat, hujus salus desperanda est, id. Lael. 24; cf. id. Tusc. 1, 33, oftere; — 2) „bef."; aa) hos Verber, fom udtrykke en Handling el. en Følge el. en Begivenhed, odl.; – facis, ut etc., Cic. Mur. 7; cf. id. Catil. 3, 12; eniti et efficere, ut amici jacentem animum excitet, id. Lael. 16; non committam, ut tibi ipse insanire videar, id. Fam. 5, 5; casu accidit, ut etc., id. R. Am. 31; cf. id. d. Or. 1, 40; ligel. id. Coel. 20: quando fuit, ut, quod licet, non liceret; cf. id. d. Or. 2, 36, ogf. id. d. Senect. 6; – ogf. m. flgd. ne; equidem soleo dare operam, ut etc., et ut ne quis alius etc., vid. id. d. Or. 2, 24; f. ogf. und. ne; — bb) hos saadanne Udtryk (Verber el. Substantiver el. Adjectiver), som betegne, at noget vil el. kan el. maa skee; altf. efter de Ord, som betegne en Befaling el. et Raad el. et Ønske el. en Indrømmelse, en Pligt el. Nødvendighed, en Gjørlighed el. Mulighed; a) efter saadanne Verber; – illum Dolabellae dixisse, ut ad me scriberet, ut in Italiam quam primum venirem, Cic. Att. 11, 7; constituit (han har besluttet), ut ludi absente se fierent suo nomine, id. ibd. 15, 11; tibi decernit, (stemmer derfor), ut regem reducas, id. Fam. 1, 1; ligel. efter jubere, id. Verr. 4, 12; efter cogere, id. Catil. 4, 3; efter hortari, id. Lael. 5; efter suadere, id. Prov. cons. 17; efter optare, id. Off. 3, 25; efter concedere (indrømme), id. d. Or. 1, 13; efter placet o. placitum est, id. Fam. 4, 2, o. id. d. Rep. 1, 12; efter restat, id. Quint. 9 o. 12; men elliptisk (i et Ønske), vid. Hor. Sat. 2, 1, 42: o pater et rex Juppiter, ut etc.; — b) efter Substantiver; – tibi tamen sum auctor, ut eum tibi ordinem aut concilies, aut mitiges, Cic. Fam. 1, 9; vetus lex est illa justae amicitiae, ut idem amici semper velint, id. Planc. 2; ligel. est consuetudo Siculorum ··· ut etc., id. Verr. 2, 52; est mos hominum, ut etc., id. Brut. 21; jus semper hoc fuisse, ut etc., id. Phil. 2, 37; tua ratio est, ut etc., id. Verr. act. 1, 11; cf. id. Att. 7, 10, o. id. Tusc. 4, 1; — c) efter Adjectiver; – Dionysio ne integrum quidem erat, ut ad justitiam remigraret, Cic. Tusc. 5, 21; ligel. praeclarum illud est, ut etc., id. 3, 29; ligel. verisimile non est, ut etc., id. Verr. 4, 6; cf. id. R. Am. 41; ligel. reliquum est, ut etc., id. Mil. 9; men Ter. Andr. 1, 1, 34: in vita esse utile, ut ne quid nimis, etc.; – men ogf. efter et Adverbium: jam prope erat, ut etc., Liv. 40, 32, — cc) efter Udtrykkene: at frygte, (neml. som betegnende det Ønske, at noget maa skee), vort: at ikke, (der neml. er afhængigt af Begrebet Frygt, hvorim. ut er afhængigt af Begrebet Ønske, vid. Freund.); – omnes labores te excipere video; timeo, ut sustineas, Cic. Fam. 14, 2; veretur Hiempsal, ut foedus satis firmum sit et ratum, id. Agr. 2, 22; cf. Hor. Sat. 1, 3, 120; — dd) elliptisk f. fac, ut, i Tilføiningen af en Concessivsætning, omtr. vort: sæt, at, antaget el. indrømmet, at, naar endog; – verum, ut ita sit, tamen etc., Cic. Verr. 3, 64; – quae ut vera essent, conjungi debuerunt, id. Fin. 4, 15; — B) med Hensigtssætninger: paa det at, forat, at; – si idcirco sedetis, ut etc., Cic. R. Am. 53; haec acta res est, ut etc., id. ibd. 51; ligel. sementes quam maximas facere, ut etc., Caes. B. G. 1, 3; ligel. frumentum omne comburunt, ut etc., id. ibd. 1, 5.

ut.cumque, (utcunque), adv.: hvorledes end, paa hvilken end Viis el. Maade; – Utcumque in alto ventus est··· exin velum vortitur, Plaut. Epid. 1, 1, 47; cf. Cic. Orat. 17; utcumque erit, juvabit tamen etc., Liv. praef.; ligel. Tac. Ann. 6, 8: utcumque casura res est, fatebor etc.; cf. Virg. Aen. 6, 823; — II) „overf.": saa snart alene, naarsomhelst, quandocumque; – Utcumque defecere mores, Indecorant bene nata culpae, Hor. Od. 4, 4, 35; cf. id. ibd. 2, 17, 11, o. id. ibd. 3, 4, 29.

ūtens, tis, partic. o. adj. af utor. — ūtensĭlis, e, [utor]; i Oekonomien: brugbar, tienlig, navnligen om Næringsmidlerne; – quid in Italia utensile ··· non nascitur? quod far conferam Campano? quod triticum Appulo? Varr. R. R. 1, 2; — II) df. subst., utensilia, ium, n.: de brugbare Ting, (Bohave, Næringsmidler, odl.); – utensilia, quibus aut alitur hominum genus, aut etiam excolitur, Colum. 12, praef.; exutus omnibus utensilibus miles, Liv. 3, 42; ∾ divina humanaque, id. 26, 33; ∾ vasorum, Plin.; – ogf. Bierne tillægges utensilia, Colum. 9, 5; df. — ūtensĭlĭtas, atis, f.: Brugbarhed; – ∾ ferri et aeris, Tertull.

1. ūter, tris, m., [beſl. m. uterus]: Bælg el. Skindbælg; – ∾ veteris vini, Plaut.; men Virg. Ge. 2, 384: unctos saluere per utres, (om et slags Bondedans); men Ovid. Am. 3, 12, 29: Aeolios Ithacis inclusimus utribus Euros, (jeg har fortalt derom); – utres brugtes hyppigen (som pontons) ved Overgangen over Floder, vid. Caes. B. C. 1, 48, Liv. 21, 27, o. A.; – men Hor. Sat. 2, 5, 98, „alleg.": Crescentem tumidis infla sermonibus utrem, (opblæs den Vindsæk med din smulstige Snak); — not.: neutr. pl. utria, Liv. Andr. ap. Non. — 2. ŭter, tri, m., forel. Biform af uterus: Underlivet, Caecil. ap. Non.

3. ŭter, utra, utrum, (gen. utrīus f. utrius, Hor. Ep. 1, 17, 15), pronom., [rimel. af inus. ὅτερος f. ὁπότερος]: hvilken af begge; – ignorante rege, uter esset Orestes, Cic. Lael. 7; in utram partem fluat (flumen), etc., Caes. B. G. 1, 12; men (quaeritur) ex duobus, uter dignior, ex pluribus, quis dignissimus, Quintil. 7, 4, 21; men uter nostrum popularis est, tune, an ego? Cic. Rab. perd. 4; quaerere ··· uter utri insidias fecerit, id. Mil. 9; cf. Caes. B. G. 5, 44; men Hor. Ep. 2, 1, 55: uter utro sit prior; men Plaut. Stich. 5, 4, 51: neuter utri invidet; men Hor. Sat. 2, 2, 107: uterne ··· hic, qui ··· An qui ···? – Uter eratis, tun', an ille major? Plaut. Men. 5, 9. 60; uter meruistis culpam? id. ibd. 5, 2, 29; — b) in pl.; – victi sint utri eo proelio, etc., Plaut. Amph. 1, 1, 70; utros ejus habueris libros, (duo enim sunt corpora), an utrosque, nescio, Cic. Qu. Fr. 2, 13; utri (testes) meliores viri, etc., Quintil. 5, 7, 31; — II) „overf." o. indefin.: hvilken end af begge, en af begge, alter uter; – si uter velit etc., vid. id. Verr. 3, 14; sibine uter rapiat (tabulam), an alter cedat alteri? Cic. Off. 3, 23; — b) hvilken end af flere; – quorum utrum ei acciderit, (hvilken end af de trende anførte Dødsmaader), Vitruv. 7, praef.; — III) som Adverbier ere endnu at mærke; – A) utro, adv.: paa el. til hvilken af begge Sider, hvorhen; – Nescit, utro potius ruat, et ruere ardet utroque, Ovid. Met. 5, 166; utro vomer ierit, Plin. 18, 49; — B) utrum, adv.: indfører den første Halvdel af en Sporge- el. Tvivlsætning, hvortil da an knytter den anden Halvdel; a) i d. directe Sporgsmaal: enten, el. det udtrykkes alene ved Sporgetonen; – utrum tu pro ancilla me habes, an pro filia? Plaut. Pers. 3, 1, 13; utrum ea vestra, an nostra culpa est? Cic. Acad. 2, 29; – ogf. m. Sporgsmaalspartiklen ne; utrum ego istoc jocon' assimulem, an serio? Plaut. Bacch. 1, 1, 42; utrumne salvum eum nolet ··· orator, an etc.? Quintil. 12, 1, 40; — b) i d. indirecte Sporgsmaal: om, om vel; – Facite indicium, utrum hac, an illuc iter institerit, Plaut. Cist. 4, 2, 11; id utrum more Romano locutus sit, an etc., postea videro, Cic. Fam. 7, 16; cf. id. ibd. 1, 7; – ogf. m. Sporgepartiklen ne; ea res nunc in discrimine versatur,

utrum possitne se defendere, an etc., Cic. Quint. 30; cf. id. Tusc. 4, 27, id. N. D. 2, 34, o. Plaut. Bacch. 3, 4, in.; - ogſ. m. tilſvarende anne, necne, ne; percunctarier, Utrum aurum reddat, anne eat secum simul, Plaut. Bacch. 4, 1, 3; id autem utrum illi sentiant, anne simulent, tu intelliges, Cic. Att. 12, 51; cf. id. Orat. 61; - jam dudum ego erro, qui quaeram, utrum emeris, necne, id. Verr. 4, 16; cf. Caes. B. G. 1, 50; - quum interrogaretur, utrum pluris patrem matremne faceret, etc., Nep. Iphicr. 3; — 2) undertiden ogſ. uden den anden negerende Halvdel af Spørgsmaalet, (ligeſom ogſ. an findes uden den forſte Halvdel, ſ. und. an); a) i det directe Spørgsmaal; - utrum enim in clarissimis est civibus is, quem etc.? Cic. Flacc. 19; utrum majores vestri omnium magnarum rerum et principia exorsi a diis sunt, et finem eum statuerunt? Liv. 45, 39; — b) i d. indirecte Spørsmaal; - an hoc dicere audebis, utrum de te aratores ··· bene existiment, ad rem id non pertinere? Cic. Verr. 2, 69; cf. Plaut. Men. 5, 6, 30; - ogſ. m. Spørgepartiklen -nam; quum percontatus esset, utrumnam Pataris universa classis in portu stare posset, Liv. 37, 17.

ŭtercŭlus, i, m., demin. af uterus: liden Bug el. Mave, apum, Plin. 11, 12. — ŭter.cumque (utercunque), utracumque, utrumcumque, pronom.: hvo end af begge; - utercumque vicerit, Cic. Fam. 6, 4; utrumcumque erit, Quintil.; — II) „overſ." o. indefin.; - utrocumque modo sequetur summa confusio (i hvert Fald), Quintil. 3, 6, 29; cf. id. 12, 10, 59. — ŭtĕrīnus, 3, [uterus]: af ſamme Moders Liv, fød af den ſamme Moder; - ∾ fratres, Cod. Just. — ŭter.lĭbet, utralibet, utrumlibet, pronom.: hvilken af begge man behager, hvilken end af begge; - utrumlibet elige, alterum etc., Cic. Quint. 26; — II) „overſ." o. indefin.; - si utrumlibet esset liberum, Quintil. 11, 1, 60; cf. id. 9, 1, 7, oftere, o. Cels.; — III) ſom Adverbier ere hertil at mærke; A) utrālibet: paa hvilken end af begge Sider, vid. Plin. 2, 16; — B) utrōlibet: til hvilken end af begge Sider, til en af begge Sider, til den ene Side; - ne ··· inclinata (sit) utrolibet cervix (dicentis), Quintil. 1, 11, 9.

ŭter.que, utraque utrumque, (gen. sing. utrīusque f. utrĭusque, Ovid. Fast. 3, 571, Hor. Od. 3, 8, 5, o. A.), pronom.: hver af begge; - sed uterque (Cato et Atilius) alio quodam modo (sapiens appellatus), Cic. Lael. 2; quum utrique (Caesari et Pompejo) sis maxime necessarius, etc., Balb. et Opp. ap. Cic. Att. 9, 7, A; cf. Caes. B. G. 1, 42; men ∾ lingua, (begge Sprog, d. e. Latin og Græſt), Hor. Od. 3, 8, 5; cf. Cic. d. Off. 1, 1: ut par sis in utriusque orationis facultate; ∾ Phoebus, (den op- og nedgaaende Sol), Ovid. Met. 1, 338; ∾ Oceanus (øſtlig og veſtlig), id.; ∾ parens, (Fader og Moder), id.; - magnam vim esse in fortuna in utramque partem, etc., vid. Cic. Off. 2, 6; cf. id. ibd. 2, 10; men in utramque partem disserere el. dicere, (for og imod, pro et contra), id. d. Or. 3, 27, o. id. Acad. 2, 39; - utrique nostrum gratum admodum feceris, etc., id. Lael. 4; cf. id. Att. 8, 12; men uterque utrique cordi est, Ter. Phorm. 5, 3, 17; cf. Caes. B. G. 7, 35; men quorum uterque, suo studio delectatus, contempsit alterum, Cic. Off. 1, 1; - ogſ. m. Prædicatets pl.; uterque insaniunt, Plaut. Curc. 1, 3, 31; cf. Ovid. Met. 6, 59, o. Tac. Hist. 2, 97; ligel. eodemque die uterque eorum ex castris ··· exercitum educunt, Caes. B. C. 3, 30; cf. Vell. 2, 66; — b) in pl., nærmeſt naar der paa hver Side ere flere Gjenſtande; - vid. Cic. Off. 1, 1, id. d. Or. 3, 26, Sall. Jug. 88, o. id. Catil. 38; ligel. Caes. B. C. 2, 6: utraeque naves, (begge Partiers Skibe); - dog ogſ. ofte om to enkelte Gjenſtande; ſaal. Virg. Aen. 6, 685: palmas utrasque tetendit; ligel. illa utrosque (patrem et aviam) intuens, Tac. Ann. 16, 11; men binos habebam (scyphos), jubeo promi utrosque, Cic. Verr. 4, 14; cf. Sall. Cat. 30; — II) hertil mærkes endnu ſom Adverbier; A) utrōque, adv.: til begge Sider, beggeſteds hen; - utroque citius, quam vellemus), Cic. Att. 5, 12; ligel. exercitus utroque ducti, Liv. 8, 29; cf. Ovid. Her. 10, 19; — b) ogſ. m. versum, (el. vorsum, hvorm. det undertiden ſkrives i et Ord); - Utroquevorsum rectum est ingenium meum, etc., Plaut. Capt. 2, 3, 8; men Gell. 5, 12: utroque versum dici, (i en dobbelt Bemærkelſe, forſtørrende el. formindſkende); — B) utrasque, adv., (efter Analogien af alias, alteras): begge Gange; (men alene forel.); - pugnatum bis; utrasque nostri loco moti, Cass. Hemina ap. Non.; ligel. utrasque ··· quum apud nos venis, etc., Caecil. ibd.

ŭtĕrum, i, n.: forel. Biform af flgd., Turpil. o. Afran. ap. Non. — ŭtĕrus, i, m., [rimel. beſl. m. 1. uter: en Bælg]: Moderslivet el. Foſterleiet el. Moderen; - diva potens uteri, (i. e. Lucina), Ovid.; utero fetum ferre, (være frugtſommelig), id.; utero laborantes, (i. e. parturientes), Hor. Od. 3, 22, 2; uteri pondus, (i. e. fetus el. Foſteret), Propert.; - ogſ. Fødſelen; ∾ faciliore utentes, Plin. 8, 50; — II) „overſ."; A) Foſteret el. Livsfrugten; - feminae uterum gerentes, Cels.; cf. Tac. Ann. 1, 59; ligel. om Dyrene, Varr. R. R. 2, 2, Plin. 8, 62; — B) Underlivet, Bugen, Maven; - ſaal. ſiger Paraſiten, Plaut. frgm. ap. Gell. 3, 3: me puero uterus erat solarium ··· Ubi istic monebat esse (ſ. edere), etc.; cf. Juvenal. 10, 309; — C) uteri terrae, (de Hulheder og ligeſom Bælge el. folliculi i Jorden, hvoraf dens Frembringelſer opſtaae); hvorom Lucr. 5, 805: Hinc ··· Crescebant uteri terrae radicibus apti; cf. Lactant. 2, 11; — D) ogſ. „alm.": Rum el. Hulhed i Gjenſtandens Indre; - ∾ equi lignei, Virg. Aen. 2, 52; ∾ dolii, Colum.; ∾ latus navium, Tac. Ann. 2, 6.

ŭter.vis, ŭtrăvis, utrumvis, pronom. indefin.: hvilken end af begge; - at minus habeo virium, quam vestrum utervis, Cic. d. Senect. 10; tange utramvis digitulo minimo modo, Plaut. Rud. 3, 4, 15; men utrumvis salvo officio facere posse, Cic. R. Am. 1; — II) „overſ." ligeſom uterque: begge; (men alene comiſk); - In aurem utramvis otiose ut dormias, (at du kan være ganſke ubekymret), Ter. Heaut. 3, 3, 101; cf. Plaut. Pseud. 1, 1, 121.

1. ŭti, ſ. ut ab in. — 2. ūti, inf. af utor. — ūtĭbĭlis, e, [utor]: brugelig, tienlig, nyttig; (forel. Ord); - ∾ servi heris, Plaut.; magis ad rem esse non potest utibile, id. Mil. gl. 3, 1, 19; men Ter. Phorm. 4, 4, 9: Quid minus utibile fuit, quam hoc ulcus tangere? — Utĭca, ae, f.: gammel By i Afrika, navnkundig af den yngſte Cato's Selvmord; - vid. Mela 1, 7, Plin. 5, 3, auct. B. Afr. 88, o. A.; — B) deſ. Utĭcensis, e: uticenſiſk, ager, Liv. 27, 5, Cato, Plin. 7, 31; — b) pl. subst., Uticenses, ium, m.: Indvaanerne af Utica, Caes. B. C. 2, 36, o. auct. B. Afr. 87. — Uticensis, e, ſ. und. frgd.

ūtĭlis, e, [utor]; I) „alm.": hvad der ſkaffer Nytte, nyttig, tienlig, dygtig; - ∾ et salutares res, Cic.; eam (legem) vobis accommodatam atque utilem etc., id. Agr. 2, 6; si etc., posse eis utiles esse amicos, Caes. B. G. 4, 7; men nihil, quod crudele, utile, Cic. Off. 3, 11; palmae non utiles stomacho, Plin.; cf. Martial. 11, 52; - (auferre) cibum alteri, homini ad nullam rem utili, etc., vid. Cic. Off. 3, 6; - compar., non enim mihi est vita mea utilior, quam etc., id. ibd.; superl., quod tibi utilissimum erit consilii, capies, Dolabella ap. Cic. Fam. 9, 9; - hic ··· utilis armis, Propert. 3, 7, 19; ∾ equi bello, Ovid.; ∾ lignum navigio, Virg.; ∾ calamus fistulis, Plin.; - „poet." ogſ. c. gen.; radixque medendi Utilis, etc., Ovid. Her. 5, 147; ligel. c. infin., Hor. A. P. 204: Aspirare et adesse choris erat utilis (tibia); — bb) hertil kan

mærkes; a) neutr. absol., utile, is: det Nyttige; - quoties ··· Iudex honestum praetulit utili, Hor. Od. 4, 9,40; cf. id. A. P. 164 o. 343; ligel. Quintil. 3,8,13: sententia de utilibus atque honestis; — b) utile est m. Subjectsinfinitiv el. m. en Subjectsætning; - numquam est utile peccare, quia semper est turpe, etc., Cic. Off. 3, 15; cf. Plaut. Trin. 1, 1, in., o. Hor. Ep. 2, 2, 141; - men id ··· Apprime in vita esse utile, ut ne quid nimis, Ter. Andr. 1, 1, 33; — II) „bes." heder i Retssproget, actio utilis: som i Mangel af Lovbestemmelse gjennemføres efter Billighed, Digest.; ligel. ∾ exceptio, ibd.; ∾ interdictum, ibd.

*ūtĭlĭtas, atis, f.: Brugbarhed el. Tjenlighed, Nytte el. Fordel; (in sing. o. pl.); - utilitatem ··· ut cognoscas meam, (hvor nyttig jeg er dig), Ter. Eun. 2,3, 18; cf. Plaut. Epid. 5, 1,28; Satin' ego oculis utilitatem obtineo sincere, an parum, (har jeg den rette Brug af mine Øine, seer jeg rigtigt)? et belli utilitatem et pacis dignitatem tueri, Cic. Manil. 6; nihil ad utilitatem suam retulisse, id. d. Or. 2, 51; men id. Part. or. 25: (evenire), ut utilitas cum honestate certet; cf. Hor. Sat. 1, 3, 98; - ∾ maximae ex sapientia capientur, Cic. Lael. 9; ∾ tuis (dine Tjenester) possum carere, id. Fam. 16, 3; consultrix et provida utilitatum opportunitatumque omnium (natura), id. N. D. 2, 22; men nec utilitatium Graeciae, nec cura impensarum populi Rom., etc., vid. Liv. 45, 3; o. — ūtĭlĭter, adv.; 1) „alm.": til Nytte el. med Nytte, nyttigen; - utiliter a natura permotiones istas animis nostris datas, etc., Cic. Acad. 2, 44; cf. id. Off. 1, 25; ligel. Ovid. Fast. 3, 464: Utiliter nobis perfidus ille fuit; f. ogs. Hor. Ep. 1, 16, 70, Quintil. 4, 1, 45, oftere, o. A.; - compar., Utilius starent etiam nunc moenia Phoebi, Ovid. Her. 1, 67; superl., ∾ astringi, Plin. 17, 24; cf. Quintil. 4, 2, 57; — II) „overf." i d. sildb. Retssprog: paa vedbørlig el. lovlig Maade; - ∾ stipulari, Digest.; ∾ agere ex empto, ibd.; — [utilis].

ŭtĭ.nam, adv., [ut, nr. II, A); som Ønskepartikel: at dog, om dog, maatte dog, odl.; a) c. tempp. praess.; - utinam, male qui mihi volunt, sic rideant! Plaut. Asin. 5, 1, 13; atque utinam ipse incumbat in causam! Cic. Att. 3, 15; Sit meae sedes utinam senectae (Tibur)! Hor. Od. 2,6,6; — b) c. tempp. perff.; - utinam promissa liceret Non dare! Ovid. Met. 2, 51; cf. Cic. Manil. 10; ligel. quod utinam ipse fecisset! Quintil.; cf. Ovid. Met. 8, 501; — bb) ogs. at mærke; a) m. quod; - quod utinam vitae minus cupidi fuissemus! Cic. Fam. 14,4; men id. Att. 13,48, elliptisk: quod utinam, iterum utinam, tuo tamen commodo! — b) med Negationerne ne o. non; - Quod utinam ne Phormioni id suadere in mentem incidisset! Ter. Phorm. 1, 3, 5; illud utinam ne vere scriberem, Cic. Fam. 5, 17; cf. id. Att. 11, 9; utinam non pejora vincant! Quintil. 9, 3, in.; ligel. id. 1, 2, 6: utinam liberorum nostrorum mores non ipsi perderemus!

ŭtĭ.que, adv., [ut, nr. I, oprdl.: hvorledes end; ds.], som indskrænkende Bekræftelsespartikel: vist nok, jo dog, i hvert Fald, i det mindste, sikkert, ganske vist, odl., certe, saltem; - tu mihi velim scribas, qui etc.; illud vero utique scire cupio, quem etc., Cic. Att. 13, 13; id unis diligenter litteris datis, quae ad me utique perferantur, consequere, id. ibd. 5, 9; men quo die venies, utique cum tuis apud me sis, id. ibd. 4, 4; quod ··· si etc., se aliquam rationem inituros, quo modo (id stipendium) ab Hispanis sumant, cetera utique ab Roma mittenda esse, Liv. 23, 48; cf. id. 6, 20; ligel. militaturos tamen se, si utique··· velint, id. 10, 10; cf. id. 8,7, oftere; ligel. nomen, de quo ambigitur, utique in alia re certum est, Quintil. 7, 3, 10; f. ogs. Senec. Ep. 117: quod bonum est, utique prodest, etc.; — b) m. Negation, (saal. oftest hos Quintil.); - sapienti propositum est ··· non utique, quod tentat, efficere, sed omnino recte facere, Senec. Ep. 85; non utique accedit parti, quod universum est, Quintil. 12,2,18; nec ignoro igitur, quos transeo, nec utique damno, etc., id. 10, 1, 57.

ūto, ĕre, forel. Biform af utor: bruger; - eodem utito, Cato; — b) ds. pass.: quia suppellex multa, quae non utitur, emitur, Nov. ap. Gell. 15, 13; saal. ogs. auct. Priap. 41. — ūtor, ūsus sum, 3, v. depon. (a): gjør Brug deraf, bruger, benytter, anvender, har til min Tjeneste, nyder; - sædv. c. abl., sjeld. absol., for- o. efterel. ogs. c. acc.; - I) „egentl."; a) c. abl.; - utatur suis bonis oportet et fruatur, qui beatus futurus est, Cic. N. D. 1, 37; cf. id. R. Am. 45; ligel. id. d. Rep. 1, 2: etsi ars quidem, quum ea non utare, scientia tamen ipsa teneri potest; men id. Dejot. 10: bene ut armis, optime ut equis uteretur; - utuntur aut aere, aut taleis ferreis ··· pro numo, Caes. B. G. 5, 12; earum (navium) materia atque aere ad reliquas reficiendas utebatur, id. ibd. 4, 31; administris ad ea sacrificia Druidibus utuntur, id. ibd. 6, 16; - Otio qui nescit uti, plus negotii Habet, quam quum etc., Enn. ap. Gell. 19, 10; decet bene amicitia utier, Plaut. Cist. 1, 1, 25; improbi viri officio uti, id. Stich. 1, 1, 14; men ego fortasse nunc ··· utor aetatis vitio, (forfalder dertil), Cic. Fam. 2, 16; cf. Caes. B. G. 4, 24: non omnes eadem alacritate ac studio, quo etc., utebantur, (udviste ikke); men id. ibd. 4, 11: ea conditione, quae etc., usuros, (at de vilde antage el. benytte samme); men uti se, Plaut. Capt. 4, 4, 12, (bruge sig, gjøre sig tilgode, odl.); cf. id. Mil. gl. 3, 1, 84: liber sum autem ego; me uti volo libere; — b) absol.; - expetuntur ··· divitiae, ut utare, opes, ut colare, etc., Cic. Lael. 6; nec vero habere virtutem, satis est ··· nisi utare, id. d. Rep. 1, 2; cf. Hor. Ep. 1, 7, 57; ligel. Quintil. 12, 11, 20: tot annos in utendo, non in percipiendo, exhauserunt; — c) c. acc.; - si quid est, quod utar, utor; si non est, egeo, Cato ap. Gell. 13, 23; cf. Lucr. 6, 1134; ligel. Plaut. Poen. 5, 3, 128: Profecto uteris, ut voles, operam meam; ogs. quum ipse ferrum uteretur, Aur. Vict. Caes. 17; - ds. ogs. ofte hos Plaut. in partic. fut. pass.; Quae utenda vasa semper vicini rogant, id. Aul. 1, 2, 18; cf. id. ibd. 2, 4, 32, oftere; dog ogs. Cic. Verr. 2, 18: utenda ac possidenda (bona) etc.; ligel. quod utendum acceperis, reddere, id.; cf. Ovid. A. A. 1, 433; — II) „overf.", navnl.; aa) om personlige Forholde; a) ∾ aliquo: at omgaaes nogen, at leve fortroligen med nogen; - his Fabriciis semper est usus familiarissime, Cic. Cluent. 16; cf. id. Fam. 1, 3, ogs. Hor. Ep. 1, 12, 22, o. id. ibd. 1, 17, 2 o. 14; ogs. „alleg.": Nos, quibus assuevit fatum crudeliter uti, etc., Ovid. Pont. 3, 7, 17; - men c. acc.: villica vicinas ··· quam minimum utatur, Cato; — b) m. dobbelt abl.: at have i nogen den og den, at leve med el. under nogen som saadan, odl.; - Mihi si umquam filius erit, ne ille facili me utetur patre, Ter. Heaut. 2, 1, 5; ligel. ut bonis uteretur justisque regibus (Lacedaemon), Cic. d. Rep. 1, 33; hic vide, quam me sis usurus aequo, id. Verr. 5, 59; cf. id. Fin. 1, 1, Hor. Ep. 2, 2, 154, o. id. Sat. 1, 4, 96, ogs. Nep. Att. 13; — bb) ogs. om andre Forholde; - uti ipsos valetudine non bona, (at Helbredstilstanden hos dem var slet), Caes. B. C. 3, 49; ∾ ventis adversis, Cic.; ∾ proeliis secundis, (levere heldige Feltslag), id. Manil. 9; melioribus utere fatis! Virg. Aen. 6, 546; — III) partic. utens, tis, ogs. som adj.: som er i Besiddelse deraf; - sed fac juvare divitias; utentior sane sit (mere bemidlet el. rigere), honestior vero quomodo? Cic. Off. 2, 20.

ut.pōte, adv., (navnl. i tilføiede Forklaringer): som el. ligesom nemlig, nemlig saasom, odl.; oftest m. relat., ogs. m. quum, ogs. m. partic. el. adj.; - utpote qui nihil contemnere solemus, Cic. Att. 2, 24; men id. Phil. 5, 11: utpote qui peregre depugnarit, etc.; cf. Plaut.

Rud. 2, 5, 5, oftere; - utpote quum ··· seditionem fecerint, Asin. Poll. ap. Cic. Fam. 10, 32; - utpote longum Carpentes iter etc., vid. Hor. Sat. 1, 5, 94; cf. Nep. Hannib. 3; - quo pacto cuncta tenerem, Utpote res tenues, etc., Hor. Sat. 2, 4, 8; cf. id. ibd. 1, 4, 24, o. id. A. P. 206. — utputa, s. und. puto.

utrālĭbet, s. und. uterlibet, nr. II, A. — ūtrārius, i, m., [1. uter], i Krigssproget: som skaffer el. bringer Vand i Læderflasker, Vandbærer; - sequi se utrarios ad mare etc., Liv. 44, 33. — utrasque, adv., s. und. uterque, nr. II, B. — ūtrĭcĭda, ae, m., [1. uter, caedo]: som sønderskærer Læderflasker, Appul. — ūtrĭcŭlārius, i, m.: en Sækkepiber, Suet. Ner. 54; af — 1. ūtrĭcŭlus, i, m., demin. af 1. uter: liden Bælg el. Lædersæk, Cels., Appul. — 2. ūtrĭcŭlus, i, m., demin. af uterus: lidet Moders-liv el. Fosterleie, Plin. 11, 84, o. id. 30, 42; — II) „overf.": liden Bælg paa Planterne, som Blomster-knoppens, Plin. 16, 39, o. id. 18, 29.

utrimque, (utrinque), adv. af uterque: fra el. paa begge Sider; - ita magnae utrimque copiae, Cic. Fam. 6, 4; acriter utrimque ··· pugnatum est, Caes.; cf. Plaut. Amph. 1, 1, 61 flgd.; men ∾ praemissi equites etc., Sall. Jug. 53; ∾ contineri marginibus, Quintil.; Piso ··· nobilis utrimque (fra begge Forældre), Tac. Hist. 1, 14; causas veras modo et utrimque tractet, (i. e. pro et contra), Quintil. 10, 5, 20; cf. Hor. Ep. 1, 18, 9; — b) ogs. m. secus, (undert. ogs. i et Ord: utrimquesecus): langs med begge Sider, paa begge Sider, (for- o. efterel.), Lucr. 4, 937, o. Appul. — utrimquesecus, s. und. frgd. — utrinde, adv., [3. uter, inde]: fra el. paa begge Sider, vid. Cato ap. Charis. und. utrubi. — utrinsĕcus, adv., [3. uter, secus]: paa el. til begge Sider; - cadunt utrinsecus ignes, auct. Aetn. 503. — utro, adv., s. und. 3. uter, nr. III, A. — utrobi, utrobidem, utrobique, s. und. utrubi, etc. — utrolibet, adv., s. und. uterlibet, nr. II, B. — utroque, adv., s. und. uterque, nr. II, A. — utroqueversum, adv., s. und. uterque, nr. II, A, b.

ŭtrŭbi, (ogs. utrobi o. utribi), adv., [3. uter, ubi]: paa hvilken af begge Sider, hvor; (for- o. efterel. Ord); - Utrubi accumbo? Sa. utrubi tu vis? etc., Plaut. Stich. 5, 5, 9; cf. id. ibd. 5, 4, 14: Amicae uter utrubi accumbamus? St. abi tu sane superior; men de frumento utrobi bona, utrobi mala gratia capiatur; utrindem iram, utrindem factiones tibi pares, Cato ap. Charis.; men utrubi hic homo ··· fuerit etc., Digest. — ŭtrŭbĭdem, (ogs. utrobidem), adv., [utrubi, -dem]: paa hver af begge Sider; - Utrosque percognovi utrobidem, Plaut. Truc. 1, 2, 50. — ŭtrŭbĭque, adv., (utrobique), [utrobi, -que]: paa hver af begge Sider, paa begge Steder; - inutili utrubique auxilio Aetolorum, Liv. 36, 16; cf. Nep. Hann. 10; - ut eadem veritas utrubique sit, (d. e. hos Guder og Mennesker), eademque lex, Cic. N. D. 2, 31; men Quintil. 1, 2, 4: utrubique, (d. e. i Skolen og hiemme); cf. Hor. Ep. 1, 6, 10. — utrum, utrumnam, utrumne, s. und. 3. uter. — utut el. ut ut, s. und. ut.

ūva, ae, f.: Drue, Vindrue, Colum. 3, 1, Plin. 14, 1 flgd.; a qua (gemma) oriens uva se ostendit, Cic. d. Senect. 15; ∾ rubens, Catull., certans purpurae, Hor., aurea, Tibull.; dum mustis uva tumebit, Ovid.; cf. Virg. Ge. 1, 54, o. id. Ecl. 9, 49; men „alleg.": Carpite de plenis pendentes vitibus uvas, Ovid. Am. 1, 10, 55; — II) bf. „overf."; A) enhver drueformet Frugt, Drue el. Bær; - ∾ amomi, Plin.; laurus uvas suas gignit, id.; — B) den drueformede Klump, som de sværmende Bier forme paa de Træer, hvor de have sat sig; - vid. Virg. Aen. 4, 558, o. Juvenal. 13, 68; — C) Drobelen el. den nedfaldne Drobel, *κίων*; - uva si descendit, Cels.; ∾ tumens, id., stillans, Martial.; uvae mederi, Plin.; — D) etslags Søfisk, Plin.; ogs. ∾ marina, id.

ūvens, tis, partic. [af inus. uveo, hvf. ogs. uvesco o. uvidus]: fugtig el. vaad; - ∾ oculi, Petron.; ∾ palatum, Sil.; ∾ scopuli, Stat. — ūvesco, ĕre, v. n. inch., [s. frgd. ab in]: at blive fugtig el. vaad; (poetisk Ord); - suspensae in litore vestes Uvescunt, Lucr. 1, 306; - men Hor. Sat. 2, 6, 69: seu quis ··· modicis uvescit (poculis: drikker maadeholdent deraf). — ūvĭdŭlus, 3, demin.: noget fugtig el. vaad; - Uvidulum a fluctu ··· me etc., Catull. 66, 63; af — ūvĭdus, 3, [vid. uvens ab in.]: vaad, fugtig; - ∾ rete, sine squamoso pecu, Plaut. Rud. 4, 3, 5; ∾ vestimenta, id. ibd. 2, 7, 15, o. Hor. Od. 1, 5, 14; ∾ ventosusque status coeli, Colum. 7, 3; cf. Virg. Ge. 1, 418: ∾ Juppiter, (vaad el. regnig Luft); men id. Ecl. 10, 20: ∾ Menalcas, (vaad af Duggen); - ∾ (Bacchus: beruset), Hor. Od. 2, 19, 18; cf. id. ibd. 4, 5, 39; - ∾ Tibur (vandrigt), id. ibd. 4, 2, 30; cf. Ovid. Fast. 4, 686; ligel. ∾ terra, Colum.; - compar., ∾ (poma), (saftigere), Tertull. — ūvĭfer, a, um, [uva, fero]: som bærer Druer el. Vindruer, Massicus, Stat. Silv. 4, 3, 64; cf. Sil. 7, 263, oftere. — ūvor, ōris, m., [af inus. uveo, uvens]: Fugtighed; - uvae ab uvore, Varr. L. L. 5, 21.

†uxor, ōris, f.; [efter Scheller rimel. besl. m. jungo, conjux]: Hustru el. Kone el. Gemalinde; - uxorem ducere aliquam, (gifte sig dermed), s. und. duco; ut e natura vivat (sapiens), uxorem adjungere (sibi), etc., Cic. Fin. 3, 20; men uxorem habere, (være gift), vid. id. d. Or. 2, 61; - fratris uxor, id. Cluent. 11; Uxor pauperis Ibyci, etc., Hor. Od. 3, 15, in.; men Hostis est uxor, invita quae ad virum nuptum datur, vid. Plaut. Stich. 1, 2, 83; men Ter. Andr. 3, 5, 12: herus, quantum audio, uxore excidit, (faaer ikke Jomfruen til Kone); men Virg. Aen. 3, 319: Hectoris Andromache, er uxor udfaldet; — II) „overf."; A) „poet." ogs. om Dyrene; - Olentis uxores mariti, (Gederne), Hor. Od. 1, 17, 7; — B) comisk er Martial. 4, 53: uxor abolla grabati, (den Fattiges Kappe, hvormed han ogs. i Sengen bedækker sig); ds. — uxorcŭla, ae, f., demin.; (for- o. efterel. Ord); I) Plaut. Casin. 4, 4, 19, o. id. ibd. 5, 2, 37, som Kelord: mea uxorcula, (min lille Kone)! — II) „alm."; - erat ei uxorcula satis quidem tenuis, (ringe el. ubetydelig), Appul.; o. — uxōrius, 3: hørende til el. benævnt efter Konen el. Hustruen; I) „alm."; - in arbitrio rei uxoriae, (i en Kiendelse angaaende Konens Medgift), Cic. Off. 3, 15; abhorrens a re uxoria (adolescentulus: som ikke vil gifte sig), Ter. Andr. 5, 1, 10; men Ovid. A. A. 2, 155: dos est uxoria lites, etc.; — b) ds. subst. neutr., uxorium, i, n., (sc. aes): Skat el. Afgift, som Pebersvende maatte betale; - vid. Fest. p. 379; — II) „bes.": altfor afhængig af sin Kone el. af sin Elskov; - vid. Virg. Aen. 4, 266; ligel. ∾ amnis (Tiberis, neml. som Gemal af Ilia), Hor. Od. 1, 2, 20; ligel. ∾ Vulcanus, Claudian.

V.

V, v, det 21de Bogstav i det latinske Alphabet, er som Skrifttegn opstaaet af Grækernes Υ, og tiente, ligesom dette, oprdl. ogs. til at betegne Vocalen „u", s. und. Bogstavet „U"; - som Consonant svarer Lyden af „v" til d. æoliske Digamma; hvs. ogs. dette „v" Quintil. 12, 10, 29, heder littera Aeolica; - mange latiniserede Ord af d. Græske optage saal. „v" deels, foran en Vocal, deels imellem to Vocaler; saal. formes ver af ἦρ; vis af ἴς, video af ἰδεῖν, scaevus af σκαιός; vicus af οἶκος; vinum af οἶνος; levis s. λεῖος, etc.; — bb) hertil er endnu at mærke; a) ifølge Slægtskabet imellem „v" o. „u" gik det første hyppigen over til det sidste under Ordformationen; - saal. formes solutum af solvo, cautum af caveo, nauta af navita, neu, seu, af neve, sive; - af samme Grund kan ifølge en metrisk Nødvendighed „v" gaae over el. opløses til „u", hvs. silŭa (trisyll.), s. silva; ligel. dissolŭenda o. evolŭisse (quinquesyll.), s. dissolvenda, evolvisse; - sieldnere er den metriske Overgang af „u" til „v", hvs. tenuia o. tenuius (trisyll.), Lucr.; — not.: om Slægtskabet imellem „v" o. „b" s. und. Bogstavet „B"; — b) som Indlyd el. inde i Ordet imellem to Vocaler blev „v" ofte udstødt, navnl. i Ordformationen; hvorpaa ofte fulgte en Contraction; hertil høre: deleverunt, delerunt, novisti, nosti, audivisti, audisti el. audiisti, siveris, siris el. sieris, divitior, ditior, (bovibus) bubus, providens, prudens, (movimentum) momentum, (provorsus) prorsus, si vis, sis, si vultis, sultis, (Jovis pater) Juppiter, (mage volo, mavolo) malo, (nonvolo) nolo, etc.; - Udstødelsen af „v" uden flgd. Contraction findes i seorsus af sevorsus; — c) som Abbreviatur staaer V (som Consonant) f.: vir, vixit, vale, etc.; V. C. el. VC. f. vir clarissimus; VCP. f. voti compos posuit; V. V. f. virgo Vestalis, etc.; — not.: alene uegentligen hører hertil Taltegnet „V" s. quinque el. 5, (hvad enten dette V er den øvre Halvdel af X f. decem el. 10, el. det er en graphisk Fremstilling af Haanden med Henspillen paa dens fem Fingre).

vācans, tis, partic. o. adj. af vaco; ds. — văcanter, adv.: tomt, uden Indhold, uden Betydning; - ∾ et inaniter (accumulare), Gell. 17, 10. — văcātĭo, onis, f., [vaco]: Frihed el. Befrielse el. Fritagelse, navnl. fra en Ydelse el. personlig Tieneste; a) c. gen. obj.; - quae studia habent vacationem publici muneris, (medføre Befrielse derfra), Cic. Fam. 9, 6; men Druides vacationem habent militiae etc., Caes. B. G. 6, 14; pro his rebus data est ab isto vacatio sumptus, laboris, militiae, etc., Cic. Verr. 4, 11; cf. Liv. 23, 20; - ∾ malorum, Senec. Ep. 85; — b) m. ab, el. m. quominus; - ne praetoribus quidem vacatio ab belli administratione data est, Liv. 23, 32; - vacationem augures, quo minus judiciis operam darent, non habere, Cic. Brut. 31; — c) absol.; - ob vacationem pretium datum, etc., Cic. Font. 4; tumultum decerni ··· sublatis vacationibus, id. Phil. 5, 12; — not.: ogs. undert. c. gen. subj.; - ∾ aetatis, (ifølge en vis Alder), Nep. Att. 7; men ∾ rerum gestarum, (ifølge mine Bedrifter), Cic. Sull. 9; cf. id. Coel. 12; — II) „overf.": den for Befrielse fra Krigstieneste betalte Sum; - ex fisco vacationes annuas exsolvere, Tac. Hist. 1, 46.

vacca, ae, f.: Koen, (opp. taurus), Varr.; cf. Cic. N. D. 1, 27, o. Virg. Ecl. 9, 31; men ubera vaccae Lactea demittunt, vid. id. Ge. 2, 524. — vaccīnĭum, i, n.: etslags Bær, som giver rød Farve, germ. die Rauschbeere, (vaccinium myrtillus L.), Plin. 16, 31; ∾ nigra, Virg., mollia, id.; men Ovid. Trist. 1, 1, 5, til hans Bog: Nec te purpureo velent vaccinia fuco! — *vaccīnus, 3: af en Ko, caro, Plin., lac, (Komelk), id., caseus, id.; o. — vaccŭla, ae, f., demin.: liden Ko, en Qvie, Catull. 20, 14; — [vacca].

văcēfio, fieri, v. pass., [vacuus, facio]: at blive tom el. øde; men alene Lucr. 6, 1003 o. 1015. — văcerra, ae, f.: Pæl el. Stavre, navnl. til Hegn, Colum. 9, 1, o. id. 6, 19; — II) „overf.", ligesom stipes: Klods, Dumrian, odl.; - vecorde et malefica vacerra, Liv. Andr. ap. Fest. p. 375; ds. — vacerrōsus, 3, blev, efter Suet. Aug. 87, af K. Augustus brugt f. cerritus, d. e. forrykt el. fiantet, odl.

văcillātĭo, onis, f.: Vaklen; Legemets vaklende el. slingrende Bevægelse; - ∾ indecora in dextrum ac laevum latus, Quintil. 11, 3, 128; ∾ foeda, Suet. Claud. 21; af — văcillo, (văc., Lucr. 3, 503), avi, atum, 1, v. n., [rimel. besl. m. vagor]; I) „egenl.": at vakle el. rave el. slingre, navnl. som drukken, odl.; - quosdam ex vino vacillantes, etc., Cic. frgm. ap. Quintil. 8, 3, 66; cf. Lucr. 3, 478; men Cic. Brut. 60: in utramque partem toto corpore vacillans; - arbor ventis pulsa vacillans Aestuat, Lucr. 5, 1095; cf. id. 6, 574: vacillant omnia tecta, (neml. under en Jordrystelse); men Cic. Fam. 16, 15: vacillantibus litterulis (epistola: skrevne med rystende Haand); — II) „fig." el. om Begreber: at vakle, at mangle Fasthed el. Bestemthed; - totaque res vacillat et claudicat, (den hele Bygning el. Lære), Cic. N. D. 1, 38; cf. id. Off. 3, 33: justitia vacillat, vel jacet potius, (neml. efter deres Lære); men id. Phil. 3, 12: cum una legione, et ea vacillante, (hvis Troskab endog vakler); men memoriola vacillare, (tabe Hukommelsen), id. Att. 12, 1; men ∾ in vetere aere alieno, id. Catil. 2, 10; men Lucr. 4, 1117: Languent officia, atque aegrotat fama vacillans; endel. om et Vidne: cujus anceps fides vacillat, Digest.

*văcīve, adv.: i god Ro, i en ledig Time, perlegere, Phaedr. 4, praef.; o. — văcīvĭtas, atis, f.: Tomhed derfor, Mangel derpaa; ds. comisk: Ita cibi vacivitate venio laxis lactibus, Plaut. Curc. 2, 3, 40; af — văcīvus, 3, [vaco]: tom, ryddelig; (forel. Ord); - ut bene vacivas aedes fecisti mihi! Plaut. Casin. 3, 4, 6; ∾ aedes aurium, ogs. ∾ aures, id.; - ogs. c. gen.; Valens afflictet me vacivum virium (mig kraftløse), id. Bacch. 1, 2, 46; ∾ tempus laboris, Ter. Heaut. 1, 1, 38.

văco, avi, (ŭi, Tertull.), atum, 1, v. n.; I) „alm.": at være tom el. ledig el. fri, at være uden noget; — a) absol.; - quacumque vacat spatium, quod inane vocamus, etc., vid. Lucr. 1, 508; ut vix triclinium, ubi etc., vacaret, Cic. Att. 13, 52; cf. id. ibd. 12, 10: tota domus superior vacat; men Caes. B. G. 4, 3: quam latissime a suis finibus vacare agros, (at de ere ubeboede el. udyrkede); poet. ogs. om et Flodleie: at være uden Vand; vid. Ovid. Met. 2, 255: ostia septem ··· vacant, septem sine flumine valles; — b) oftest c. abl.; - ut illa natura coelestis et terra vacat et humore, sic etc., Cic. Tusc. 1, 26; cf. id. N. D. 1, 10: si mens constare potest vacans corpore; men Hoste vacare domos, Virg. Aen. 3, 123; men fessam, et custode vacantem, (og at hun var ubevogtet), Ovid. Met. 2, 422; men Ora vacent epulis, (holde sig derfra), id. ibd. 15, 478; - ligel. „ment."; nulla vitae pars vacare officio potest, Cic. Off. 1, 2; cf. id. ibd. 1, 38: ejusmodi motibus sermo debet vacare; men quintum genus ··· vacans nomine (uden Navn), vid. id. Tusc. 1, 10; ∾ cura et negotio, id., metu ac periculis, Liv., criminibus, Quintil., culpa, vitio, Cic.; men id. Tusc. 2, 26: amplitudinem animi ··· eo esse pulchriorem, si vacat populo, (naar den er fri for Ostentation, odl.); men Liv. 2, 48: res publica et milite illic et

pecunia vacet, (være befriet fra at skaffe Soldater og Penge til den Krig); — b) sjeld. m. ab; - haec a custodiis classium loca maxime vacabant, Caes. B. C. 3, 25; ∾ ab opere (milites), id. ibd. 76; men nullum tempus illi umquam vacabat aut a forensi dictione, aut a scribendo, Cic. Brut. 78; cf. id. Div. 2, 2; — II) „bes."; A) at være fri fra Arbeide, at være uden Beskæftigelse, at have Fribed el. Tid el. Stunder; - si ne tu quidem vacas, noli etc., Cic. Fam. 12, 30; cf. id. Att. 12, 38; ligel. si forte vacas, (hvis du har Tid), Hor. Ep. 2, 2, 95; men Senec. Ep. 106: omnes, qui volunt, vacant; men Hor. Od. 3, 18, 11: Festus in pratis vacat otioso Cum bove pagus; — 2) bf. „overf."; aa) ∾ rei alieni: at have Tid dertil, at anvende Tiden el. at lægge Vind derpaa; - ego vero ··· philosophiae semper vaco, (er altid sysselsat dermed), Cic. Div. 1, 6; tamquam ··· huic uni negotio vacaret animus, Vell. 2, 114; ∾ studio operis pulcherrimi, Quintil.; ∾ foro, id., clientium negotiis, Tac.; ∾ libellis legendis et rescribendis, Suet. Aug. 45; men Senec. d. Brev. Vit. 2: quod ipsos adire volentibus non vacaverint (superiores); - sild. absol.: Dum perago tecum pauca, sed apta, vaca, Ovid. Am. 2, 2, 2; — bb) vacat (alicui), imperson.: der er Tid dertil; a) oftest c. inf. som Subjectssætn.; - si etc., Et vacet annales nostrorum audire laborum (sc. tibi: dersom du har Tid dertil), Virg. Aen. 1, 372; men id. ibd. 10, 625: Hactenus indulsisse vacat („poet." f. licet: er det tilladt); men Quintil. 10, 1, 58: tunc et elegiam vacabit in manus sumere, (vil der blive Tid dertil); - nobis venari nec vacat, nec libet, Plin. Ep. 9, 16; cf. Ovid. Trist. 2, 216, o. id. Met. 5, 334; men Quintil. 11, 1, 50: esse diserto vacet; — b) sjeld. absol.; - teneri properentur amores, Dum vacat, etc., Ovid. Am. 3, 1, 69; ligel. Si vacat, Juvenal. 1, 21; men Plin. Ep. 1, 10: quo magis te, cui vacat, hortor, etc.; — B) i Retssproget om en Besiddelse: at være herreløs el. uden Eiermand; - fundi possessionem nancisci, quae ex negligentia domini vacat, Digest.; — III) partic. vacans, tis, ogs. som adj., (efterel.); A) „alm.": tom el. unyttig, odl.; - putare veteres dixerunt: vacantia ex quaque re ac non necessaria auferre et excidere, Gell. 6, 5; — B) „bes." heder mulier vacans: ledigt el. ugift Fruentimmer, Digest.; (Ovid. Her. 20, 149, har derfor vacua).

văcŭē, adv. af vacuus: tomt, uden Nytte; - inaniter, vacue, et sine substantia, etc., Arnob. — văcŭē-făcĭo, fēci, factum, 3, v. a., [vacuus]: gior tom el. ryddelig, tømmer el. rydder; - vid. Cic. Catil. 1, 6 o. 7; ligel. ∾ insulam, Nep. Cim. 2; men ∾ fasces securibus, (borttage dem deraf), Val. Max.; men ∾ locum alicui in coena, (rømme el. indrømme), Macrob. Sat. 1, 2; — II) „fig." o. efterel.: ∾ circumcisiones, (afskaffe), Lactant. — văcŭĭtas, atis, f., [vacuus]: Tomhed; bf. „concret": tomt Rum; - vacuitates interveniorum (in lapidibus), Vitruv. 2, 7; — II) oftest „fig.": at være uden noget, at være befriet derfra; - liberatione et vacuitate molestiae (gaudere), vid. Cic. Fin. 1, 11; cf. id. ibd. 2, 11; men id. Off. 1, 21: magnitudo animi est adhibenda et vacuitas ab angoribus.

Văcūna, ae, f., [vacuus, nr. II, A]: en navnl. hos Sabinerne dyrket Gudinde for den landlige Ro og Hvile, Hor. Ep. 1, 10, 49 (Acron.), Ovid., Plin. 3, 17, o. A.; — B) bf. Văcūnālis, e: hørende til el. benævnt efter Gudinden Vacuna; - ∾ foci, Ovid. Fast. 6, 308. — văcŭo, avi, atum, 1, v. a., [vacuus]: tømmer el. rydder, gior tom el. ryddelig; - vacuatus locus (ved Luftens Fortyndelse), vid. Lucr. 6, 1023; vacuata dolia a mercatore, Colum.; men Martial. 11, 5: Elysium liceat si vacuare nemus; men Impensis belli vacuatos ··· penates (forarmede derved), Sil. 11, 572; vacuatus sanguine, Aur. Vict. Epit. 43.

văcŭus, 3, [vaco]; I) „alm.": ledig, tom, øde, som er uden noget, som er fri derfra; — a) absol.; - nisi etc., Omne, quod est spatium vacuum, constaret inane, Lucr. 1, 522; ∾ castra hostium conspicatus, Caes. B. G. 7, 45; ∾ aër, Hor., Virg.; men id. Aen. 6, 269, om Underverdenen: (ibant) Perque domos Ditis vacuas et inania regna; men ∾ theatrum, Hor. Ep. 2, 2, 130; ∾ tabellae, (ubeskrevne), Quintil.; — b) c. abl.; - nihil igni vacuum videri potest, Cic. Univ. 4; ∾ moenia defensoribus, Liv.; ∾ agri cultoribus, Ovid.; men ∾ ebur ense, (den tomme Skede), id. Met. 4, 148; - animus per somnum sensibus et curis vacuus, Cic. Div. 2, 11; vacuus cupiditate et timore, id., metu, Ovid., tali culpa, Tac.; ∾ consilium periculo, Cic. Att. 10, 16; — c) m. ab; - ∾ (oppidum) ab defensoribus etc., Caes. B. G. 2, 12; men Cic. Verr. 4, 10: Mamertini soli vacui, expertes, soluti ac liberi fuerunt ab omni sumptu, molestia, munere; cf. Tac. Ann. 12, 34; men Sall. Catil. 51 in.: ∾ homines ab odio, amicitia, ira atque misericordia etc.; — d) (sjeld., oftest „poet.") c. gen.; - ager aridus et frugum vacuus, Sall. Jug. 90; vacuas caedis habete manus, Ovid. A. A. 1, 642; cf. id. Met. 6, 541; operum vacuus, Hor. Sat. 2, 2, 119; — bb) bf. subst. neutr., vacuum, i: øde el. tomt Rum el. Sted, Tomhed; - multo vacui minus intus habere, Lucr. 1, 368; men Virg. Ge. 2, 286: Sed quia non aliter ··· in vacuum poterunt se extendere rami; men irrumpere per vacuum, Liv. 25, 3; cf. Hor. Sat. 2, 1, 37, o. id. Ep. 1, 19, 21; — II) „bes."; A) om Personer el. med Hensyn paa saadanne: fri for Arbeide el. fra Forretninger, fri el. ledig; - quoniam vacui sumus, Cic. Leg. 1, 4; men ∾ animo ac soluto de judicio cogitare, id. Verr. act. 1, 9; apud aures vacuas atque eruditas, Quintil. 10, 1, 32; ligel. ∾ aures, Ovid., mentes, Virg. Ge. 3, 3; si quid vacui sub umbra Lusimus, Hor. Od. 1, 32, in.; ne vacuum esse me nunc ad narrandum credas, Tac. Andr. 4, 2, 23; cf. Cic. Att. 12, 38; - superl., dum sit vacuissima (domus Augusti), Ovid. Pont. 3, 1, 141; - „overf." ogs. om de Steder, hvor man nyder Rolighed; - ∾ Tibur, Hor. Ep. 1, 7, 45; ∾ Athenae, id. ibd. 2, 2, 81; - animo vacuus, (i god Ro), Sall. Jug. 52; cf. Hor. Od. 1, 5, 10, o. id. ibd. 1, 6, 19; — b) navnl. heder mulier vacua: fri el. ugift, Tac. Ann. 13, 44, o. Ovid. Met. 14, 831, oftere; — B) om Besiddelser: fri, uden Herre el. Eiermand, vacant; - vacuam possessionem regni sperans, Caes. B. C. 3, 112; cf. Cic. d. Or. 3, 31, o. Tac. Ann. 12, 50; - saal. ogs. om et Præstedømme el. sacerdotium, id. ibd. 6, 40, om en Provinds, id. Agric. 40; - ogs. subst.; si etc., In vacuum venias, (i den ledige Besiddelse), Hor. Sat. 2, 5, 49; — b) navnl. ogs. om Steder (o. „poet." ligesom patens): med tom el. fri el. uhindret Indgang el. Adgang, aabenstaaende, vid, odl.; - ut vacuo patuerunt aequore campi, Virg. Aen. 12, 710; ∾ porticus, id.; ∾ atria, id.; ogs. c. dat.: vacuam Romanis vatibus aedem etc., Hor. Ep. 2, 2, 94; — C) uden alt Værd, tom, unyttig, intetsigende, vanus; - vacuos exercet in aëra morsus (canis), Ovid. Met. 7, 786; men ∾ nomina, (tomme el. betydningsløse), vid. Tac. Ann. 1, 30; cf. Gell. 11, 15, ogs. Hor. Od. 1, 18, 15.

vădātus, 3, m. passiv Bem., s. und. vador. — vădes, um, pl. af 1. vas. — Vădĭmon, ōnis, m., men alene i Forbindelsen, Lacus Vadimonis: Sø i Etrurien ved Ameria, (hod Lago di Bassano), Plin. 2, 96, Liv. 9, 39, o. A. — vădĭmōnĭum, i, n., [1. vas]; i Retssproget: den ved Caution givne Sikkerhed for nogens Tilstedeblivelse i Retten, Forpligtelse ifølge given Sikkerhed til at møde i Retten; - ne quis extra suum forum vadimonium promittere cogatur,

etc., vid. Cic. Verr. 3, 15; cf. id. ibd. 5, 51: promittere alicui vadimonium Lilybaeum; s. ogs. id. Quint. 6, und. vador; men res est in vadimonium, (det kommer til Sikkerhedsydelse), id. ibd. 5; ∾ est mihi cum aliquo, (er forpligtet til at møde nogen i Retten), id. ibd. 8; ad vadimonium venire, (at indfinde sig til et saadant Retsmøde), ibd. 5; ligel. ∾ sistere, Cato ap. Gell. 2, 14, o. ∾ facere, Plaut. Epid. 5, 2, 19; men ∾ differre, (udsætte et saadant Retsmøde), Cic., deserere, (udeblive derfra), id., Plin.; ∾ missum facere, (eftergive Forpligtelsen til et Retsmøde), Cic. Quint. 14; ∾ concipere, (opsætte en Formular dertil), id. Qu. Fr. 2, 15; ∾ constituta, vid. id. d. Senect. 7; — II) sjeld. „overf.": en bestemt Dag; - tibi amatorem vadimonio sistam, Appul.

1. vādo, (perf. vasi, Tertull.), 3, v. n., [besl. m. inus. βάω, hvf. βαίνω, βῆναι, etc.]: gaaer el. drager el. skrider frem, (oftest m. Bibegr. af Heftighed el. Jlen); - ∾ ad aliquem, (skynde sig til nogen), Cic. Att. 4, 10; men cras mane vadit (ille: reiser han bort), id. ibd. 14, 11; cf. Virg. Aen. 11, 176: Vadite, et haec memores regi mandata referte; ∾ in hostem, Liv. 7, 24; cf. id. 2, 10; ∾ per hostes, Tac. Hist. 3, 41; men ∾ haud dubiam in mortem, Virg. Aen. 2, 359; cf. Cic. Tusc. 1, 40: vadit in eundem scyphum (f. ad eundem scyphum hauriendum); - ogs. om Dyrene, auct. ad Her. 2, 19; - „overf." ogs. om en Flods Strømmen, Plin. 5, 21; ligel. om en dragen Linie el. Cirkel, id. 6, 39; — II) „fig."; - sedere coepit sententia haec; pariterque et eruditi et rude vulgus in eam cursu vadit, Plin. 2, 5. — 2. vādo, are, v. a., [vadum]: giennemvader; - quae (flumina) sine pontibus vadari nequeunt, Veget.

vădor, atus sum, 1, v. depon. a., [1. vas]; i Retssproget: ved Cautionister (vades) at forpligte nogen til at møde for Retten, at indstævne el. indkalde for Retten; - S. Vadatur hic me; P. utinam vades desint, in carcere ut sis, Plaut. Pers. 2, 4, 18; ligel. se jam neque vadari amplius (sc. Quintium), neque vadimonium promittere ··· hic (Quintius), quum etc., hominem in praesentia non vadatur; ita sine vadimonio disceditur, Cic. Quint. 6; cf. id. ibd. 19; men id. Verr. 3, 15: ∾ aliquem ex Leontino usque ad Libybaeum; cf. id. ibd. 5, 54, und. vadimonium; men Liv. 3, 13: tot vadibus accusator vadatus est reum; men Hor. Sat. 1, 9, 36: casu tunc respondere vadato Debebat; — II) partic. vadātus, 3, ogs. m. passiv Bem.; „egenl.": som er forpligtet til Møde i Retten; df. „overf." o. „alm.": forpligtet el. forbunden; (for- o. efterel.); - Ita me vadatum amore vinctumque attines, Plaut. Bacch. 2, 2, 3; men mihi reliquae vitae tuae curricula vadata, (mig helligede el. opoffrede), Appul.

vădōsus, 3: fuld af Grunde, med grundt el. lavt Vand; - quod his locis erat vadosum mare, Caes. B. C. 1, 25; ∾ Syrtes, Sall. Jug. 78; ∾ ostium, Liv.; ∾ amnis, Virg.; men ∾ navigatio, Plin. 6, 26; - „poet." ogs., ∾ aquae: oprørte, Lucan. 8, 698; - superl., ∾ Ganges ubi est, Solin.; af — vădum, i, n., [besl. m. inus. βάω, hvf. βαίνω, βῆναι, βαδίζω, etc.]: Vadsted, Sted med grundt el. lavt Vand; - Rhodanus nonnullis locis vado transitur, Caes. B. G. 1, 6; cf. id. B. C. 1, 61 o. 83, oftere; - ligel. in pl.: ubi vadis repertis etc., id. B. G. 2, 9; cf. Liv. 26, 45, Tac. Ann. 2, 23, Lucr. 1, 201, Ovid. Met. 3, 19, o. A.; — II) df. „fig."; A) „overf."; 1) „poet." s. Vandet el. Havet, odl.; - longa sulcant vada salsa carina, Virg. Aen. 5, 158; cf. Catull. 64, 58, Hor. Od. 1, 3, 24, Ovid. Pont. 4, 9, 2, o. A.; — 2) ligel. „poet.", ogs. i efteraugustisk Prosa: Vandets Bund el. Grund, Dybet; - saxa ··· Vadis levata, Hor. Epod. 16, 25; cf. Virg. Aen. 8, 91: Labitur uncta vadis abies, etc.; s. ogs. Plin. 3, praef.; saal. ogs. Bunden i el. af en Brønd, Phaedr. 4, 9, o. Plin. 31, 23; — B) „ment.", (men sædv. „alleg."); a) ligesom fast Grund el. Fodfæste; df. Sikkerhed el. Redning, odl.; - omnis res est jam in vado, Ter. Andr. 5, 2, 4; cf. Plaut. Aul. 4, 10, 73: jam esse in vado salutis res videtur; — b) men ogs. omvendt: ligesom farlige Grunde el. Steder; df. Fare el. Vanskelighed; - emersisse jam e vadis etc., (om det fremskridende Foredrag), Cic. Coel. 21; cf. Ovid. A. A. 1, 437: Cera vadum tentet, rasis infusa tabellis. — vădus, i, m.: Biform af frgd., Varr. ap. Serv., Sall. frgm. ap. Non.

vae, interj., οὐαί, Udraab i Smerte el. Harme: væ el. ve! a) absol.; - Mantua, vae, miserae nimium vicina Cremonae! Virg. Ecl. 9, 28; cf. Hor. Od. 1, 13, 3, o. Plaut. Mil. gl. 2, 3, 51; — b) oftere c. dat.; - vae misero mihi! Plaut., Ter.; Vae capiti atque aetati tuae, Plaut. Rud. 2, 3, 14; - som Ordsprog mærkes: vae victis! vid. Liv. 5, 48, ogs. Flor. 1, 13, o. A.; — c) sjeld. c. acc.: vae te! Plaut. Asin. 2, 4, 75; ligel. vae me! Senec. Apocol. med. — vaeneo, ire, o. vaenum, s. und. veneo o. venum.

†văfer, fra, frum: listig, snu, forslagen; - non sunt in disputando vafri, non veteratores, non malitiosi, Cic. d. Rep. 3, 16; s. ogs. Hor. Sat. 1, 3, 130, o. id. ibd. 2, 5, 24; men vafri inscitia juris, id. ibd. 2, 2, 131; men Omne vafer vitium ··· Flaccus ··· Tangit, Pers. 1, 116, (om vor Horatius); - „poet." ogs. c. gen.; vafer juris, Ovid. Her. 20, 30; - superl., ∾ interpres somniorum Stoicorum (Chrysippus), Cic. N. D. 1, 15; ∾ interrogationes, Senec. Ep. 48; df. — văfrāmentum, i, n.: listig Streg, List el. Puds, Val. Max. 7, 3, extern. 7, oftere; — vafre, adv.: listigen el. underfundigen; - nihil sane vafre nec malitiose facere conatus est, Cic. Verr. 2, 53; o. — vafrĭtĭa, ae, f.: Listighed, Snuhed; - non vacat mihi ··· vafritiam in illis meam experiri, Senec. Ep. 49.

*văgābundus, 3: flakkende el. flagrende hid og did; (rimel. alene for- o. efterel., thi Senec. Vit. beat. synes den rigtige Læsem. at være reptabundus); - ∾ cursilitas solitudinum, Fenestella ap. Fulgent.; flamma flexuosis excessibus vagabunda, Solin. 5; o. — văgātĭo, onis, f.: Omflakken el. Omstreifen; - ∾ incerta, Appul.; — [vagor]. — văge, adv. af vagus: vide adspredt, hist og her; - vage effusos per agros palantesque adortus, Liv. 26, 39; res variae et dispares in tot poëmatibus et orationibus sparsae et vage disjectae, auct. ad Her. 4, 2; cf. id. ibd. 4, 31.

vāgīna, ae, f.: Skede el. Sværdskede, odl.; - gladius in vagina reconditus, Cic.; ensis Vagina tectus, Hor. Sat. 2, 1, 40; men vagina ducere ferrum, Ovid. Fast. 4, 629, telum nudare, Nep. Dat. 11; cf. Virg. Aen. 10, 475, oftere; men gladium vaginae reddere, Val. Max. 8, 9, 2; men Plin. 9, 8: pinnae aculeos velut vagina condens (delphinus); — II) „overf."; A) Bælg el. Skal, navnl. Kornets; - frumentum ··· quindecim diebus esse in vagina etc., Varr.; cf. Cic. d. Senect. 15; — B) visse Fordybninger i det dyriske Legeme; hvf. Plin. 8, 17, om Løven o. fl.: condito in corporis vaginas unguium mucrone, etc.; men id. 7, 53, lignelsesvis: corpus velut vagina animae; df. — vāgīnŭla, ae, f., demin.: liden Bælge, navnl. Kornets; - far in vaginulis servant ad satus, Plin. 18, 10.

vāgĭo, ivi el. ii, 4, v. n., [som Naturlyd; vid. Varr. ap. Gell. 16, 17: exprimente verbo vocis sonum recentis]; - ordenl. om spæde Børn: at skrige el. græde, (germ. wimmern); - vox vagientis pueri, Ter.; ut ex hac aetate repuerascam et in cunis vagiam, Cic. d. Senect. 23; men id. d. Rep. 2, 11, lignelsesvis: non ut in cunabulis vagientem, sed adultum jam et paene puberem (populum), etc.; - ogs. om et Kid, Varr. L. L. 7, 5, om Grisen, Martial. 3, 57, om den unge Hare, auct. carm. d. Philom. 60; — II) „overf.": at tone el. larme; - Clamor ad coelum ··· vagit, Enn. ap. Varr. l. c.; df. — vāgītus, us, m.: den Nyfødtes Skrig; -

natura hominem ··· natali die abjicit ad vagitus statim et ploratum, vid. Plin. 7, in.; vagitus dare, Ovid.; vagitum edere, Quintil.; cf. Virg. Aen. 6, 426; – ogf. om et Kid (haedus), Ovid. Met. 15, 466; – ogf. Skrig som Udbrud af Smerte (under en Operation), vid. Cels. 7, praef.

vāgo, are: forcl. activ Biform af flgd.; – exsul incerta vagat, Pacuv. ap. Non.; arbores vento vagant, Ennius ibd. — 1. vāgor, atus sum, 1, v. depon. n., [vagus]: at vanke el. flakke el. strøge hid og did, at være i en ustadig Bevægelse, odl.: I) „egentl."; – volucres huc illuc passim vagantes, Cic. Div. 2, 38; cf. Virg. Ge. 3, 540; ligel. Ovid. Fast. 3, 556: Amisso dubiae rege vagantur apes; f. ogf. Hor. Od. 1, 22, 11; men tota Asia vagatur (ille), volitat ut rex, Cic. Phil. 11, 2; – ogf. i Krigssproget: at streife, odl.; ∾ jam latius, Caes. B. G. 4, 6; cf. Liv. 3, 5; – ogf. om Ting: Stellae sponte sua, jussaene vagentur et errent, vid. Hor. Ep. 1, 12, 17; (cf. Cic. d. Rep. 1, 14, und. vagus); — b) „poet." ogf. c. acc.; – Ino etiam prima terras aetate vagata est., Propert. 2, 21, 21; (al. terris); — II) „fig."; – quorum vagetur errore animus, nec habeat umquam, quid sequatur, Cic. Off. 2, 2; ne vagari et errare cogatur oratio, id. d. Or. 1, 48; men id. ibd. 3, 44, om Ordføiningen: ut verba neque alligata sint, quasi certa aliqua lege versus, neque ita soluta, ut vagentur, etc.; cf. Hor. A. P. 265: Idcircone vager, scribamque licenter? etc.; men Cic. Tusc. 3, 6: deinde nostro more vagabimur, (ville vi behandle Gienstanden friere); – vitia (eorum) inter ipsos residunt, nostra late vagantur, Plin. Ep. 4, 22; ea fama vagatur, (udbreder sig), vid. Virg. Aen. 2, 17; cf. Ovid. Met. 12, 54. — 2. vāgor, ōris, m., [vagio]: ligesom vagitus: Klageskrig; – miscetur funere vagor, Lucr. 2, 576; cf. Enn. ap. Fest. p. 375.

vāgŭlus, 3: ustadig, flygtig, animula, Hadrian. ap. Spartian. Hadr. 25; demin. af — vāgus, 3: omflakkende, omstreifende, flygtig el. ustadig i sine Bevægelser; – quum vagus et exsul erraret (ille), Cic. Cluent. 62; Gaetuli vagi, palantes, etc., Sall. Jug. 18; cf. id. 19; ∾ navita, Tibull., mercator, Hor., Hercules, id. Od. 3, 3, 9; – ogf. m. pecus, aves, pisces, cornix, id.; — b) ogf. om Ting og Begreber; – quae (stellae) errantes et quasi vagae nominarentur, Cic. d. Rep. 1, 14; cf. id. Univers. 10: quae autem (sidera) vaga et mutabili erratione labuntur, etc.; ∾ aequora, Tibull., flumina, Hor.; ∾ venti, id.; ∾ fulmina, Ovid.; ∾ flamma, Hor.; ∾ crines (flagrende), Ovid.; men ∾ arena, (som hvirvles af Vinden), Hor.; men vagae domus (Scytharum), id. Od. 3, 24, 10, (som de føre med sig fra det ene Sted til det andet); ∾ pedes (flygtige), Ovid. A. A. 3, 418; men ∾ fel toto corpore, (som udbreder sig derover), Plin. 11, 75; — II) „fig."; – (in oratione) solutum quiddam sit, nec vagum tamen, Cic. Orat. 23; cf. id. d. Or. 2, 16; men ∾ nomen ambrosiae (ubestemt), Plin. 27, 11; non errantem et vagam, sed stabilem certamque sententiam etc.; vid. Cic. N. D. 2, 1; men id. Mil. 26: vide ··· quam vaga volubilisque fortuna (sit); men incertum diu et quasi vagum imperium suscepit, Suet. Vesp. 1; Non est illa vagis similis collata puellis, Propert. 1, 5, 7; cf. Hor. A. P. 398; men vagae moderator ··· juventae (flygtig el. letsindig), Martial. 2, 90; – „poet." ogf. c. gen.; vagus animi, (forstyrret i Sindet), vid. Catull. 63, 4.

vah! interj., navnl. som Udraab i Overraskelse el. Forundring, saavel i Glæde, som i Harme: ah el. ach! odl.; – Vah! solus hic homo'st, qui sciat divinitus, Plaut. Curc. 2, 1, 33; cf. Ter. Ad. 3, 3, 85; – vah! apage te a me, Plaut.; cf. Ter. l. c. 3, 2, 17, o. id. ibd. 4, 2, 39; ligel. id. Andr. 4, 2, 5: vah! perii! hoc malum integrascit. — vaha, interj., forlænget Form af frgd., Plaut. Casin. 4, 4, 25, o. Afran. ap. Charis. — Vahălis, is, m.: Floden Waal, den venstre Arm af Rhinen, Caes. B. G. 4, 10, Tac. Ann. 2, 6; — not.: heder ogs. Vachalis, Sidon.

valde, adv., compar. valdius, f. und. valide, nr. II. — vale, f. und. valeo. — vălĕdico, ĕre, v. n., [valeo]: siger Levvel; – Et, quod ignoti faciunt, valedicere saltem, Ovid. Trist. 1, 8, 21. — †valens, tis, partic. o. adj. af valeo; df. — vălenter, adv.: stærkt el. kraftigen; – (fundamenta) valenter resistent contra ea, quae etc., Colum. 1, 5; – compar., praeceps spirare valentius Eurus (coepit), Ovid. Met. 11, 481; — II) „overf." om Foredraget; – non diu dicebat, sed valenter, Senec. Controv.; cf. Val. Max. 3, 7, extern. 6.; o. — 1. valentia, ae, f.: Styrke el. Legemsstyrke; (for o. efterel. Ord); – Sapientia gubernator navem torquet, non valentia, Titinn. ap. Non.; exercitor corporum valentiam luctatoribus praestat, Macrob. Somn. Scip. 2, 14. — 2. Vălentia, ae, f.: Navnet paa flere Byer; — B) df. Vălentini, orum, m.: Indvaanerne deraf. — valentŭlus, 3, demin. af valens (und. valeo): temmelig stærk; – obsecro, ut valentula est, (hvor hun er stærk)! Plaut. Casin. 4, 4, 26.

vălĕo, ui, ĭtum, 2, v. n.: at være stærk el. kraftig, at have Kræfter, at formaae el. gielde meget, odl.; I) „egentl."; A) „alm."; – puer ille ··· ut magnus est, et multum valet, (hvor han er stærk)! Plaut. Amph. 5, 1, 51; plus potest, qui plus valet, etc., id. Truc. 4, 3, 38; cf. Cic. Fam. 9, 17: fiet enim, quodcumque volent, qui valebunt; valebunt autem semper arma; men om en Candidat: ut valeat amicis, etc., id. Att. 4, 17; cf. Sall. Catil. 9: jus bonumque apud eos non legibus magis, quam natura valebat; men id. ibd. 17: si conjuratio valuisset, (havde faaet Fremgang); men Ovid. Trist. 1, 3, 46: Pro deplorato non valitura viro (verba); — B) „bes."; 2) med Hensyn paa et bestemt Maal: at være stærk el. dygtig el. virksom dertil, at have Indflydelse derpaa, odl.; – alios velocitate ad cursum, alios viribus ad luctandum valere, Cic. Off. 1, 30; cf. id. Catil. 1, 7; ligel. id. ibd. 3, 12: illud perficiam, ut invidia mihi valeat ad gloriam; – hos Plin. ofte om Lægemidler; saal. ∾ ad dysentericos, id., contra serpentium morsus, id.; ruta per se pro antidoto valet, id.; dictamnus valet potu et illitu et suffitu, id.; ligel. id. 34, 55, c. inf.: sandaracha valet purgare, sistere, etc.; — b) saal. ofte „poet." o. i efteraug. Prosa, c. inf. obj.: at være dygtig dertil, at formaae el. kunne; – vid. Lucr. 1, 109, Hor. Od. 1, 34, 12, o. id. ibd. 4, 7, 27; men ut aegre evadere in Palatium valuerit, Suet. Claud. 18; cf. id. Caes. 79; – saal. ogf. „poet." om Tingssubjecter; vice cotis, acutum Reddere quae ferrum valet, Hor. A. P. 304; cf. id. ibd. 40, ogf. Lucr. 6, 1055; — 2) med Hensyn paa en Helbredstilstand: at befinde sig vel, at være frisk el. sund el. munter; – quum valemus, etc., Ter. Andr. 2, 1, 9; Ego valeo recte, et rem gero, Plaut. Pers. 4, 3, 34; te recte valere, et operam dare, ut quotidie melius, etc., Cic. Fam. 11, 24; men id. Att. 4, 14: te profectum esse tardius ··· quod minus valuisses; si jam melius vales, etc.; men ∾ corpore, id. Brut. 20, stomacho, Juvenal.; men ∾ ab oculis, Gell., a morbo, Plaut.; men id. Aul. 2, 2, 9, comisk: M. Ain' tu te valere? E. pol ego haud a pecunia perbene; – men impers.: quid agitur? ··· ut valetur? Plaut. Pers. 2, 5, 8; — bb) hertil er endnu at mærke; a) i Begyndelsen af Breve sættes ofte: si vales, bene est, (el. abbrevieret: S. V. B. E.); hvortil ogf. undert. føies: ego el. equidem valeo (el. abbrevieret: E. V. el. E. Q. V.); – vid. Cic. Fam. 13, 6, o. id. ibd. 14, 17, oftere, ligel. Metell. ibd. 5, 1, o. A.; cf. Senec. Ep. 15; — b) vale o. valeas, som Afskedshilsen: lev vel, el. farvel, el. adieu! odl.; – D. valeas! Ph. vale! Plaut. Truc. 2, 4, 79; bene vale, id.; vale atque salve, id.; cf. id. Merc. 2, 2, 55: D. Bene

ambulato! L. bene valeto! D. bene sit tibi! - foran en Vocal findes ogs. valē (s. valē); vid. Virg. Ecl. 3, 79, o. Ovid. Met. 3, 501; - ligel. findes i Slutningen af Breve: vale, bene vale, ogs. cura, ut valeas; vid. Cic. Fam. 7, 15 o. 20, oftere, Matius ibd. 11, 28, o. A.; - „poet." ogs. som Afskedshilsen til de Afdøde; vid. Virg. Aen. 11, 98, o. Varr. ap. Serv. ibd.; - endel. heder valere jubere el. dicere: at sige nogen Levvel el. Farvel el. Adieu; illum salutavi; post etiam jussi valere, Cic. Att. 5, 2; cf. Suet. Galb. 4, oftere; — β) men ogs. findes vale, valeas, valeat, valeant, som Udtryk af Afvisning el. Ringeagt: farvel, (s. imellem os er det ude, osv.); - Valeas, tibi habeas res tuas, etc., Plaut. Amph. 3, 2, 47; cf. Ter. Andr. 5, 3, 18; men Cic. N. D. 1, 44: si talis est deus, ut etc., valeat, (saa behøve vi ham ikke)! men Hor. Ep. 2, 1, 180: valeat res ludicra, si etc.; cf. Cic. Att. 16, 15: quare ista valeant (jeg bryder mig intet derom), me res familiaris movet; s. ogs. Ter. Andr. 4, 2, 13, o. Tibull. 2, 6, 9; — II) „overf.": at have en saa at sige relativ Kraft dertil, at gielde el. formaae saa og saa meget; sædv. m. Adverbialtilsætningen: multum, plus, plurimum, parum, minus, nihil, tantum, etc.; - ∾ multum equitatu, Caes. B. C. 1, 61; cf. id. B. G. 6, 30, o. Hor. Ep. 1, 6, 52; utrum apud eos pudor ··· an timor plus valeret, Caes. B. G. 1, 40; Ti. Coruncanium longe plurimum ingenio valuisse, Cic. Brut. 14; cf. id. ibd. 37; men id. ibd. 36: Sp. Thorius satis valuit in populari genere dicendi; - non vereor, ne meae vitae modestia parum valitura sit in posterum contra falsos rumores, Matius ap. Cic. Fam. 11, 28; men cur ··· minus Venena Medeae valent? Hor. Epod. 5, 62; genus ad probandam speciem minimum valet, Quintil.; cf. Cic. Fam. 1, 9, 11: praemia apud me minimum valent; nihil putas in judiciis valere conjecturam etc.? id. Verr. 3, 62; men id. Div. 1, 16: illa obnunciatio nihil valuit; aut si valuit, id valuit, ut etc.; - tantum apud homines barbaros valuit, m. Subjectssætn., Caes. B. G. 5, 54; men id. ibd. 7, 63: quantum gratia, auctoritate, pecunia valent, etc.; cf. Cic. Manil. 16; men id. Sest. 28: ignari, quid gravitas ··· quid denique virtus valeret; men id. Fam. 6, 6: apud quem (Caesarem), quicquid valebo ··· valebo tibi; men Hor. Sat. 1, 1, 73: Nescis, quo valeat nummus, etc.; — B) „bes."; 1) om Pengeværdier: at gielde saa meget, at være saa meget værd; - denarii, quod denos aeris valebant, Varr.; men Liv. 38, 11: dum pro argenteis decem aureus unus valeret; men Plin. 33, 13: ut scrupulum valeret sestertiis decem; men quanti omnibus valet servus, Digest.; — 2) om Ordbemærkelsen: at bemærke el. betyde el. hede, (δύνασθαι); - quaeritur verbum Latinum par Graeco, quod idem valeat, Cic. Fin. 2, 4; cf. id. Off. 3, 9, o. Quintil. 10, 1, 13; men id. 1, 4, 29: „pransus" atque „potus" diversum valent, quam indicant; — III) partic. vălens, tis, ogs. som adj.; A) „egentl.": kraftig el. stærk; - robusti et valentes satellites, Cic. Agr. 2, 31; cf. id. Verr. 5, 54: valentissimi lictores; men membrisque valens, etc., vid. Ovid. Met. 9, 108; - ogs. om Væxterne; vid. Virg. Ge. 2, 426; men valentior faba, quam pisum, (mere nærende), Cels. 2, 18; men Ovid. A. A. 3, 109, om et Klædebon: tunicas induta valentes, (stærk el. tyk Kiortel); — 2) „bes."; a) legemligen frisk el. sund el. munter; - medicus confirmat, propediem te valentem fore, Cic. Fam. 16, 9; cf. id. ibd. 16, 5, o. Propert. 2, 17, 20; si sani sunt et valentes (sensus), Cic. Acad. 2, 7; — b) om Lægemidler: stærkt el. virksom; - valens adversus cancerem ··· minii gleba, Cels.; ad omnes affectus valentiora (capita papaveris silvestris), Plin. 20, 76; — B) „fig.": kraftig, stærk, mægtig; - viribus cum valentiore pugnare, Cic. Fam. 5, 21; cf. id. Att. 7, 3; men valens dialecticus, id. Fat. 6; cf. id. Brut. 16: ut fieri nihil possit valentius, etc.; argumenta valentiora, Quintil.; quid pars adversa habeat valentissimum, id.; causae valentes (ad aliquid)? vid. Ovid. Met. 5, 171; causa valentior, id. Pont. 1, 10, 35.

vălĕrĭa, ae, f., ogs. melanaëtos: en Ørneart, den sorte Ørn, Plin. 10, 3. — 1. Valerianus, 3, s. und. 1. Valerius, nr. B, 2. — 2. Vălĕrĭānus, i, m., Licinius: romersk Keiser fra 253 til 260 efter Chr., Fader til K. Gallienus; efter ham benævnes Valeriani aurei, Trebell. Claud. 17. — 1. Vălĕrius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn; hertil høre: Folkeyndlingen P. Valerius Publicola (Liv. 2, 8); Historikeren Qu. Valerius Antias (Vell. 2, 9); Epikeren Qu. Valerius Flaccus (Quintil. 10, 1, 90); Epigramdigteren M. Valerius Martialis; Memorabiliesamleren Valerius Maximus; o. A.; — B) ds. 1) Valerius, 3: valerisk, hørende til el. benævnt efter en Valerius; - ∾ gens, Cic. Flacc. 1; ∾ lex, af L. Val. Flaccus (paa Sulla's Tid); vid. Cic. Agr. 3, 2, o. id. R. Am. 43; ∾ tabula, (Sted paa Torvet ved Curia Hostilia, benævnt efter en Mindetavle for den over Gallerne seierrige M. Val. Maximus Messala, cos. a. u. c. 491), Cic. Fam. 14, 2, o. id. Vatin. 9; — 2) Vălĕrĭānus, 3: benævnt efter en Valerius, valerisk; - ∾ praedatores, Sall. frgm. ap. Non. — 2. Valerius, 3, s. und. 1. Valerius, nr. B, 1.

vălesco, ĕre, v. n., inch. af valeo: at blive stærk, at komme til Kræfter; - tali facto recreata valescat (puerorum aetas), Lucr. 1, 941; men Tac. Hist. 1, 32: ∾ scelera impetu, bona consilia mora; ∾ falsa, id. Ann. 2, 39; ∾ superstitiones, id. ibd. 11, 15.

vălētūdĭnārĭus, 3, [valetudo]: syglig; - ∾ pecus, (opp. sanum), Varr. R. R. 2, 1; — II) oftest subst.; A) valetudinarius, i, m.: sygeligt el. skrantende Menneske; - ebrioso vina mittere, aut valetudinario medicamenta, Senec. Benef. 1, 11; saal. ogs. in Digest.; — B) valetudinarium, i, n.: Sygestue el. Hospital, Cels. praef., Senec. Ep. 27, oftere, Colum.; - ogs. Feltlazareth, Veget., Digest.

vălētūdo, inis, f., [valeo]: Sundhedstilstand el. legemligt Befindende, (være sig til det Bedre el. Værre); ds. I) „egentl."; A) „alm."; - ∾ optima uti, Caes.; valetudine minus commoda uti, id.; ∾ commodior, Quintil., incommoda, Cic.; ∾ infirma atque etiam aegra, id. Brut. 48; ∾ tenuis aut nulla potius, id. d. Senect. 11; ∾ adversa, Justin., dura, Hor.; cf. Cic. Att. 10, 17, id. d. Or. 1, 62, o. id. Tusc. 4, 37; — B) „bes."; 1) Sundhed el. Velbefindende; - ∾ (expetitur), ut dolore careas, et muneribus fungare corporis, Cic. Lael. 6; cf. id. Off. 2. 24, o. Hor. Ep. 1, 4, 10; men Cic. Fam. 9, 18: melior fio valetudine, quam intermissis exercitationibus amiseram; — 2) Sygdom el. Sygelighed el. Ildebefindende; - an Serapis potest nobis praescribere per somnium curationem valetudinis? Cic. Div. 2, 59; cf. id. Fam. 6, 2; affectum valetudine filium exponere in terram etc., Caes. B. C. 1, 31; tentari valetudinis quodam genere, Cic. Att. 11, 23; cf. Caes. B. C. 3, 2; men excusatione uti valetudinis, vid. Cic. Pis. 6; cf. id. Lael. 2; ∾ oculorum, id., calculorum, Plin.; - ogs. in pl.; medicus regere valetudines principis solitus, Tac. Ann. 6, 50; cf. Suet. Aug. 81; — II) „fig."; - ∾ mentis: Aandssvaghed el. Sindssvaghed, Suet. Calig. 50; men Cic. Brut. 16, om Foredraget o. „alleg.": (Lysias) habet quosdam sui studiosos ··· quos, valetudo modo bona sit, tenuitas ipsa delectat.

valgiter, adv.: med en Udadbøining el. Krumning; - ∾ obtorto labello, Petron. frgm. ap. Fulgent.; ∾ commovere labra, id. Sat. 26; af — valgus, 3: med udadvendte Lægge, krumbenet el. hiulbenet; - valgos ··· qui diversas suras habeant, vid. Fest. p. 375; — compar., ∾ crus, Cels.; - men „overf.": ∾ suavia, (med skjæv el. fordreiet Mund), Plaut. Mil. gl. 2, 1, 16.

*vălĭde, adv.: kraftigt el. stærkt, vældigen el. mæg-

tigen; - ut valide tonuit! Plaut. Amph. 5, 1, 10; nae tua vox valide valet! id. Pers. 3, 3, 22; - compar., ∾ clamare, Phaedr.; quanto validius bonos inhibet pudor, quam metus, Quintil. 9, 2, 76; utros peccare validius putem, id.; superl., ∾ cupere, Plin. Ep. 9, 35; ∾ favere alicui, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 2; — b) comiſk ogſ. i Svar, ſom ſtærkt bekræftende: ganſke viſt, obl.; C. Legirupa; B. valide! Ps. pernicies adolescentum; B. acerrume! Plaut. Pseud. 1, 3, 130; — bb) bf. ctr. valde, ligeſ. ſom forſtærkende Adverbium: ſtærkt, overmaade, ſaare meget; a) hos Verber; - quicquid vult, valde vult, Caes. (om Brutus) ap. Cic. Att. 14, 1; te familiae valde interdicere, ut etc., (at du ſtrængt befalede Tyendet det), Cic. d. Rep. 1, 39; tu eum nec nimis valde umquam, nec nimis saepe laudaveris, id. Leg. 3, 1; — b) hos Adjectiver; - nisi valde lenes et remissi sint (principes), etc., Cic. d. Rep. I, 43; quasi vero quicquam sit tam valde, quam nihil sapere, vulgare, id. Div. 2, 39; — c) hos Adverbier; - valde vehementer eum visum et libere dicere, Cic. Att. 14, 1; sumus una tamen valde multum, id. Qu. Fr. 3, 9; — not. a: compar., valdius, Hor. Ep. 1, 9, 6, o. id. A. P. 321; — not. b: comiſk ogſ. i Svar, ſom ſtærkt bekræftende; - C. Meam tu amicam vendidisti? B. valde, viginti minis, Plaut. Pseud. 1, 3, 110; o. — vălĭdĭtas, atis, f.: Legemskraft, Styrke, Appul.; — [af flgd.].

vălĭdus, 3, [valeo]; I) „egenl."; A) „alm.": kraftig, ſtærk; - homines octo validi etc., Plaut.; compar., ∾ corpora (fieri) exercitatione, Quintil.; - ogſ. om andre Gjenſtande; ſaal.: validior spiritus nostra vela tendat („alleg."), id.; men om Væxterne Cic. Fin. 5, 11: ea, quae terra gignit, corticibus et radicibus valida servari, etc.; - ∾ leo, Lucr.; ∾ tauri, Ovid., lacerti, Lucr.; ∾ vires, Virg.; ∾ robur (pectoris), Ovid. Trist. 5, 12, 11; ∾ fulmen, Lucr., flumen, id.; ∾ urbs muris, Liv.; validiores munitiones, id.; robustis (hominibus) apta materia validissima (den ſtærkeſte Næring), Cels.; cf. Plin. 18, 15; - ogſ. c. inf.: pondus sustinere validae abies, larix, etc., id. 16, 81; men validus servare gregem (canis), Claudian.; — B) „bef."; 1) friſk el. ſund, obl.; - te advenisse ··· salvum atque validum, Ter. Hec. 3, 5, 6; cf. Cic. Fam. 16, 4; men Qui me vi cogunt, ut validus insaniam, Plaut. Men. 5, 3, 2; men necdum ex morbo satis validus, Liv. 3, 13; ∾ color, (ſund el. friſk Farve), Plin.; — 2) om Lægemidler: ſtærk el. kraftig el. virkſom; - ∾ medicamen, vid. Ovid. Met. 15, 533; ∾ venenum, Tac.; men Plin. 23, 32: validissima faex aceti contra cerastas; — II) „fig.": kraftig el. ſtærk, mægtig el. vældig; - Jovi ··· valido, viripotenti, etc., Plaut. Pers. 2, 3, in.; ∾ urbem et potentem etc., Cic. d. Rep. 2, 2; men ducibus validiorem, quam exercitu rem Romanam esse, Liv. 2, 39; ligeſ. ingenio validus, (med ſtore Aandskræfter), Quintil., Tac.; cf. Sall. Catil. 6, o. Hor. Ep. 1, 8, 7; ligeſ. vir gratia et facundia validus, Plin. Ep.; men Tac. Ann. 3, 10: Tiberius spernendis rumoribus validus; - cum validae, tum breves vibrantesque sententiae, Quintil.; validissimum genus (dicendi) etc., id. 12, 10, 63; - ogſ. c. gen.; Cassius Severus ··· orandi validus, Tac. Ann. 4, 21; ligeſ. ∾ colonia virium et opum, id. Hist. 2, 19; ogſ. validus aevi, Aur. Vict. Caes. 16.

vallāris, e, [vallum]: hørende til en Vold el. Skanſe; - ∾ coronae, (der tildeltes den, der førſt beſteg den fiendtlige Vold); - vid. Liv. 10, 46, oftere, ogſ. Suet. Aug. 25, o. Plin. 16, 3. — valles (Caes., Virg.), el. vallis (Ovid.), is, f.: en Dal; - quod satis magna valles intercedebat, Caes. B. G. 7, 47; cf. id. ibd. 3, 1; men sub opaca valle etc., vid. Ovid. Met. 11, 277; ligeſ. ∾ opaca, Hor., reducta, id.; ∾ cavae, Virg., saxosae, id.; (colles) afferunt umbram vallibus, Cic. d. Rep. 2, 6; men lignelſesvis, Quintil. 5, 14, 31: ut latissimi amnes totis vallibus (fluunt), etc.; — II) „poet. overf.": Hulhed el. Huling; - valle sub alarum etc., (under el. i Armhulingen), Catull. 69, 6; ∾ femorum, Auson.; bf. — vallĭcŭla, ae, f., demin.: liden Dal; - vid. Fest. s. v. convallis; ∾ deformes (Gruber el. Grøfter), Vulgat. — vallis, is, f. und. valles.

vallo, avi, atum, 1, v. a., [vallum]; I) egtbl. i Krigsſproget: forſyner el. omgiver el. befæſter med Pæle el. Stormpæle el. Palliſader, forſkanſer el. befæſter, obl.; - ∾ castra, Tac. Hist. 2, 9, Hirt. B. Al. 27 o. 30, o. Plin.; men ∾ noctem, (ſikkre ſin Stilling om Natten), Tac. Germ. 30; men id. Hist. 4, 26, absol.: muniendo vallandoque (firmare militem); — II) „overf." o. „alm.": at omgive el. omringe dermed, navnl. til Beſkyttelſe el. Sikkerhed; bf. at beſkytte el. ſikkre, at værne el. frede derom, obl.; - ∾ aciem utrimque elephantis, Flor. 2, 8, Macedoniam armis, id. ibd. 12; cf. Cic. Arch. 9; men Liv. epit. 57: quum gladio te vallare scieris, vallum ferre desinito; men vallatum indicibus atque sicariis (Catilinam) etc., Cic. Mur. 24; - men „poet.": Hydra venenatis ··· vallata colubris, Lucr. 5, 27; men m. græſk Conſtruction: (sol) radiis frontem vallatus acutis, Ovid. Her. 4, 159. — Vallōnĭa, ae, f., [valles]: Dalenes Gudinde, ligeſom Collatina (af collis) er Højenes, Augustin.

vallum, i, n., [1. vallus]; I) egtbl. i Krigsſproget: ſamtlige Pæle (valli) el. Pæleværket omkring en Grav (fossa); bf. den med Stormpæle forſynede Forſkansning, en Skanſe el. Leirvold; - vallum circumjicere, Liv.; ∾ ducere, id. 7, 23; vallum scindere et fossas complere, Caes. B. G. 3, 5; ogſ. ∾ proruere, Vell., rumpere, Flor.; ſ. ogſ. Cic. Att. 9, 12, id. Fam. 15, 4, Sall. Jug. 76, Virg. Aen. 9, 146, oftere, Hor. Epod. 9, 13, o. A.; — II) „overf." o. „alm.": Vold el. Dam el. Værn derimod, Beſkyttelſe el. Sikkerhed, obl.; - ſaal. vallum Alpium (imod Gallerne), vid. Cic. Pis. 33; cf. Lucr. 2, 538; men sepes munita vallo arboris, Plin.; men Cic. d. Senect. 15: (spica) munitur vallo aristarum; men lignelſesvis, id. N. D. 2, 57: munitae sunt palpebrae tamquam vallo pilorum; men vallo circumdata etc., (i. e. stola velata), vid. Hor. Sat. 1, 2, 96.

1. vallus, i, m., [rimel. beſl. m. palus]; I) „egenl.": enhver Pæl el. Stok el. Stav; bf. navnl. Stive til Vinſtokkens Støtning; vid. Virg. Ge. 1, 264, o. id. ibd. 2, 25; - ogſ. en Pæl med Spidſer, hos Gallerne ſom Redſkab til Kornets Meining, Plin. 18, 72; — B) „bef." ofte i Krigsſproget: Pæl til Forſkansning, Palliſade, obl.; - militem ··· ad (henved el. omtrent) septenos vallos ferre cogebat, Liv. epit. 57; cf. Caes. B. G. 7, 73: acutissimis vallis (se induere); - ogſ. in sing. ſom Collectivum; ſaal. ferre vallum etc., Cic. Tusc. 2, 16; ligeſ. Liv. 25, 36: virgulta vallo caedendo etc.; — II) „overf."; A) collectivt f. vallum: den med Stormpæle forſynede Leirvold, Caes. B. C. 3, 63, o. Hirt. B. Al. 2, ogſ. Tibull. 1, 10, 9; — B) „poet." ogſ. en Spids; ſaal. ∾ pectinis, (Tand i Kammen), Ovid. Am. 1, 14. 15. — 2. vallus, i, f., demin., [ctr. f. vannulus af vannus]: liden Skovl til Kornets Kaſtning, Varr. R. R. 1, 52, Serv. ad Virg. Ge. 1, 466.

†valva, ae, f., in sing., Pompon. ap. Non., Petron. Sat. 96, Senec. Herc. Fur. 999; - ofteſt in pl., valvae, arum, f., [rimel. ved Omlyd af volvo]: Dørfløie; bf. Fløidøre el. Dobbeldøre, navnl. ogſ. ſom Tempeldøre, og tildels med koſtbar Indlægning; - vid. Cic. Verr. 4, 56, oftere; men valvae clausae repagulis etc., id. Div. 1, 34; men ∾ bifores, Ovid. Met. 2, 4; - ogſ. Fløidøre i private Huſe; vid. Propert. 4, 8, 51, bef. Plin. Ep. 2, 17, oftere, o. Hor. Sat. 2, 6, 112; bf. — valvātus, 3: forſynet med Fløidøre, triclinia, Varr.; men ∾ lumina fenestrarum, (Vinduesfløie), Vitruv. 6, 3; o. — valvŏlae, arum, f., demin.; bf. „overf.": den dobbelte Bælg paa visſe Bælgfrugter, Colum. 6, 10, oftere; - (ogſ. valvoli, m., Fest. p. 375).

Vandali el. Vandalii, orum, m., efter Tac. Germ. 2: Folk i det nordlige Tydſkland; cf. Plin. 4, 28. —

vāne, adv. af vanus: forgæves, uden al Grund; (eftercl. Ord); - ∾ gaudere de re aliqua, Tertull.; - compar., Appul.; superl., Tertull. — vānesco, ĕre, v. inch. n., [vanus]: at forgaae, at ophøre, at blive til intet; I) „egenl."; - ∾ Ceres in sterilem herbam, Ovid. Am. 3, 7, 31; ∾ spiritus in auras, id.; ∾ cuncta in cinerem, Tac. Hist. 5, 7; cf. Pers. 3,13; — II) „fig."; - Vanescitque absens et novus intrat amor, Ovid. A. A. 2, 358; ∾ inanis credulitas tempore ipso, Tac. Ann. 2, 40; ∾ luctus, Catull. 61, 199.

vanga, ae, f.: etslags Hakke til Jordbrug, Pallad. — Vangiŏnes, um, m.: et germanisk Folk ved Rhinen, i Egnen af det nuv. Worms, Caes. B. G. 1, 51, Plin. 4, 31, Tac. Germ. 28, oftere, o. A.; — II) „overf.": Vangionernes Hovedstad, (d. nuv. Worms), Ammian. 16, 11.

vānĭdĭcus, 3, [vanus, dico]: som fører en tom el. løgnagtig Tale, løgnagtig; - Cum probis potius, quam cum improbis vivere vanidicis, Plaut. Trin. 2, 1, 37. — vānĭlŏquentĭa, ae, f., [vanus, loquor]: tom Snak, Praleri, odl.; - Jam meas opplebit aures sua vaniloquentia, Plaut. Rud. 4, 1, 14; hac vaniloquentia etc., vid. Liv. 34, 24; men Tac. Ann. 3, 49: id (carmen) ··· multis coram ··· per vaniloquentiam legerat, (havde af Forfængelighed reciteret det). — Vānĭlŏquĭdōrus, i, m., [vanus, loquor, δῶρον]: comisk formet Navn paa en Løgner, Plaut. Pers. 4, 6, 20. — vānĭlŏquĭum, i, n.: tom el. løs Snak, Augustin.; af — vānĭlŏquus, 3, [vanus, loquor]: som fører en tom el. løgnagtig Snak el. Tale, Plaut. Amph. 1, 1, 223; - „bes." ogs. pralende el. fuldmundet, odl.; - is, ut plerique, quos opes regiae alunt, vaniloquus, maria terrasque inani sonitu verborum complevit, Liv. 35, 48; Vaniloquo ··· ore, etc., vid. Sil. 14, 280.

vānĭtas, atis, f., [vanus]: Tomhed, Intethed, Daarskab; bes. ogs. Løgnagtighed el. Falskhed el. Praleri, odl., oppon. veritas; - vid. Cic. N. D. 2, 21, o. id. Tusc. 3, 1; men blanda ista vanitas, id. Lael. 26, (løgnagtig Smiger); men orationis vanitatem adhibere (om en bedragersk Sælger), id. Off. 3, 14; men opinionum vanitas, (indbildske Fordomme), id. Leg. 1, 10; - vanitas atque jactatio circa memoriam etc., Quintil. 11, 2, 22; pari vanitate atque insolentia etc., vid. Suet. Vitell. 10; men umbra honoris et suamet vanitate monstratus (consul), Tac. Hist. 3, 73; men id. Agric. 18: nec prosperitate rerum in vanitatem usus; - ogs. in pl.; multae circa haec ··· Magorum vanitates, Plin. 22, 9; cf. id. 26, 9, o. id. 27, 35.

*vānĭtĭes, ēi, f., (sild. Biform af frgd.): Tomhed, Intethed, Ammian. 21, 1, o. id. 29, 1; o. — vānĭtūdo, ĭnis, f., (forel. Biform af vanitas): Løgn el. Praleri, Pacuv. ap. Non.; ligel. Plaut. Capt. 3, 4, 36: tu inventus, verā vanitudine Qui convincas; — [vanus]. — vanno, ĕre, v. a.; (forel. Ord): med Kasteskovlen at kaste el. tumle; - ∾ frumentum, Lucil. ap. Non.; af — vannus, i, f.: Skovl, hvormed Kornet kastes og renses paa Loen, Colum., Appul.; men ∾ mystica Iacchi, (der bæres i Procession paa Bacchusfesten), Virg. Ge. 1, 166. — vāno, are, v. n., [vanus]: bruger tomme Ord; bf. partic. vanans, Attius ap. Non.

vānus, 3, [rimel. at sammenl. m. κενός]; I) „egenl.": tom el. hul, hvori der intet er el. findes; - leve et vanum (granum), Colum.; cf. ∾ aristae, Virg. Ge. 1, 226; men ne vana (ufrugtbar) urbis magnitudo esset, Liv. 1, 8; men vanior jam erat hostium acies (tyndere), id. 2, 47; - men ∾ imago, (den blotte Skygge, d. e. uden Legeme), Hor. Od. 1, 24, 15; — II) oftere „fig."; A) „alm." om Begreber: uden Indhold, intetsigende, forgæves; - Sin falsum aut vanum aut fictum'st, etc., Ter. Eun. 1, 2, 24; cf. Cic. Planc. 42: vana quaedam atque inania (polliceri); men orationem illam vanam etc., id. Lael. 26; cf. id. R. Am. 40; - ∾ error, Lucr., metus, Hor.; ∾ fides, Virg., spes, Ovid.; ∾ vox auguris, Ovid. Met. 3, 349; ∾ argumentum, Quintil.; ∾ et irrita testamenta, Suet. Calig. 38; men ∾ pleraque tela, (som ikke træffe), Liv. 30, 10; - compar., vaniore dicendi gloria inflata (gens), Quintil. 12, 10, 17; superl., rerum tumor et sententiarum strepitus vanissimus, Petron. Sat. 1; — b) neutr. vanum, i, ogs. som subst.: det Tomme el. Intetsigende; - ad vanum et irritum redacta victoria, Liv. 26, 37; ligel. id. 33, 31: nec tota ex vano criminatio erat, (d. e. uden Grund); - ogs. som adv.: fulgentem armis ac vana tumentem etc., Virg. Aen. 11, 854; - men c. gen.: Corruptus vanis rerum, Hor. Sat. 2, 2, 25; ligel. vana rumoris, Tac. Ann. 4, 59; - endel. vanum est, m. Subjectssætning, Plin. 30, 8; — B) „bes." om Personer: som farer med Daarligheder, løgnagtig, pralende, odl.; - qui etc., vanum se et perfidiosum et impium esse fateatur, Cic. Quint. 6; cf. Virg. Aen. 2, 80; men Vane Ligus etc.! id. ibd. 11, 715; men Haec mihi non vani ··· Narravere senes, Ovid. Met. 8, 721; men Tac. Hist. 2, 22: ne irrisus ac vanus (uden at udrette noget) iisdem castris assideret; - ogs. c. gen.; Nunc etc.; aut ego veri Vana feror, (siger Juno), Virg. Aen. 10, 630; ligel. Nec forsan voti vanus foret ··· ni etc., Sil. 12, 261.

văpĭde, adv.: med onde Dunster; bf. „overf.": ilde el. slet; - ∾ se habere, (s. male se habere: befinde sig ilde), vid. Suet. Aug. 87; af — văpĭdus, 3, [vapor]: med Dunster el. med onde Dunster; bf. „fig."; ∾ vinum, (slet el. fordærvet), Colum. 12, 5; men ∾ pix, (som lugter ilde), Pers. 5, 148; men id. ibd. 117, „alleg.": Astutam vapido servas sub pectore vulpem, (i. e. fraudes callide tegis corde corrupto).

†văpor, (forel. ogs. vapos, Lucr.), ōris, m.; I) „alm.": Dunst el. Damp el. Uddunstning; - aquarum quasi vapor quidam aër habendus est, Cic. N. D. 2, 10; cf. id. ibd. 46: aquarum vaporibus etc.; men terrenus vapor siccus est et fumo similis, etc., Senec. Qu. N. 2, 12; men nocturni vapores, vid. Hor. Ep. 1, 18, 93; men volat vapor ater ad auras (d. e. Røgen), Virg. Aen. 7, 466; cf. Ovid. Trist. 5, 5, 40; — II) „bes.": varm Uddunstning, Varme el. Hede; - (terrae semen) tepefactum vapore etc., Cic. d. Senect. 15; - ∾ (ignis), vid. Lucr. 1, 664; ∾ solis, id.; cf. Ovid. Met. 3, 152: finditque vaporibus arva (Phoebus); ∾ siderum, Hor. Epod. 3, 15; men lentusque carinas Est (s. edit) vapor, Virg. Aen. 5, 682; men vapore foveri, Cels.; — b) „fig." om gloende Elskov, Senec. Hippol. 638; bf. — văpōrālis, e: hørende til Dunster, dunstagtig, tenuitas, Augustin.; bf. — văpōrālĭter, adv.: med Dunster, Augustin.

văpōrārĭum, i, n., [vapor]: Damprørene i de romerske Bade, hvormed Varmen ledades til Svedekammeret, Cic. Qu. Fr. 3, 1 in. — văpōrāte, adv. af vaporatus und. vaporo: varmt el. hedt; - compar., ∾ effervescente sale, Ammian. 24, 4. — văpōrātĭo, onis, f., [vaporo]: Uddunsten, Dunst el. Damp; - ∾ inundantium aquarum, Senec.; ∾ balinarum, (Dampbad), Plin. 28, 14. — văpōrĭfer, a, um, [vapor, fero]: som giver Damp el. Varme; - ∾ (Bajae), Stat. Silv. 3, 5, 96; ∾ fornaces, id.

văpōro, avi, atum, 1, v. n. o. a., [vapor]; I) neutr.: at give en Damp el. Dunst fra sig, at dampe el. dunste; - aquae vaporant et in mari ipso, Plin. 31, 2; ligel. aquae vaporantes, Solin.; — B) „fig.": at gløde el. brænde; - Invidia quoniam, ceu fulmine, summa vaporant Plerumque, Lucr. 5, 1130; — II) act.: fylder med Damp el. Dunst; røger, varmer, odl.; - aestate vaporatis, hieme frigidis nebulis (amnes caligare), Colum. 1, 5; nebula est exhalatio vaporata, Appul.; - Succedunt matres, et templum ture vaporant, (røge det, fylde det med Røgelse), Virg. Aen. 11, 481; men vaporari cantharides, (at de qvæles i en Damp), Plin. 29, 30; men glebae solibus aestivis va-

poratae (opvarmede), Colum. 2, 15; cf. Hor. Ep. 1, 16, 7; — B) „fig." o. „alleg.": Inde vaporata lector mihi ferveat aure, Pers. 1, 126.

*văpōrōsus, 3: fuld af Damp el. Dunst, caligo, Appul.; o. — văpōrus 3: dunstende, dampende, rygende; - ∾ tus, Nemes. Ecl. 4, 63; ∾ ardor, Prudent.; — [vapor]. — vappa, ae, [beſl. m. vapor o. vapidus]; 1) f.: Vin, som atter har gæret, el. som har slaaet sig, el. som er fordærvet; - vitium musto ··· iterum sponte fervere ··· vappaeque accipit nomen, etc., Plin. 14, 25; potare vappam, vid. Hor. Sat. 2, 3, 144; cf. id. ibd. 1, 5, 16: Multa prolutus vappa nauta; — II) m. o. „fig.": fordærvet Menneske, Usling, odl.; navnl. ogs. smudsig Gnier; - cum isto Vappa etc., Catull. 28, 5; cf. Hor. Sat. 1, 1, 104, o. id. ibd. 1, 2, 12. — vappo, onis, m.: etslags bevinget Dyr, Lucr. frgm. ap. Prob.

vāpŭlāris, e: som faaer Prygl; df. comisk, Plaut. Pers. 1, 1, 22: ∾ tribunus, (den første til at faae Prygl); af — vāpŭlo, avi, atum, 1, v. n., [efter Freund.: en Naturlyd]; altſ. oprdl.: ligesom at gjenlyde af el. under Pryglene; df. at faae Prygl, at blive pryglet, (oftest i det lavere Folkesprog); - Ego vapulando, ille verberando, usque ambo defessi sumus, Ter. Ad. 2, 2, 5; vapulo hercle ego invitus tamen, Etsi malum merui, Plaut. Casin. 5, 3, 15; men testis in reum rogatus: an ab reo fustibus vapulasset, Quintil.; cf. id. 1, 3, 16; men saepe territus, quasi vapulaturus, Digest.; — b) som skældende Udraab findes: vapula, vapulet, (faae du el. han en Ulykke, odl.)! vid. Plaut. Asin. 2, 4, 72, o. id. Pers. 2, 3, 17; — II) „fig."; A) „overf."; a) om Tropper: at faae Prygl, at lide et Nederlag; - septimam legionem (Caesaris) vapulasse, etc., vid. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 1; — b) om Formuen: at blive angrebet, at gaae tilgrunde; - Vapulat peculium, Plaut. Stich. 5, 5, 10; ligel. vapulare multa, (at meget spildes el. tabes), Senec. Qu. N. 6, 7; — B) „ment.": at blive angrebet el. mishandlet; - quum se omnium sermonibus sentiet vapulare, (om Cæsar), Cic. Att. 2, 14.

vāra, ae, f., [1. varus]: Tværtræ el. Stive, Vitruv. 10, 13; navnl. ogs. Træ til Udspænding af Jægergarnet, Lucan. 4, 439; ogs. Træ til Understøttelse af en Gren, der skal afsaves, Colum. 5, 9; - ogs. mærkes Ordsproget: sequitur varam vibia, (med Stiven falder Bjælken, el. en Ulykke kommer ikke alene), Auson. — vărātĭo, onis, f., [2. varo]: Krumning; - ∾ fluminis, auct. d. Lim. ap. Goes. — Vardaei, orum, m.: Folk i Dalmatien, Vatin. ap. Cic. Fam. 5, 9, o. Plin. 3, 26.

varia, ae, f. und. varius. — *vărĭābĭlis, e: foranderlig, aër, Appul.; o. — vărĭantĭa, ae, f.: Forskjellighed; - ∾ rerum, Lucr. 1, 651, o. id. 3, 319; — [vario]. — 1. vărĭānus, 3, [varius]: med forskjellige Farver, mangefarvet; - ∾ uvae: en Drueart, Plin. 14, 4. — 2. Varianus, 3, f. und. 3. Varus. — *vărĭātim, adv.: paa forskjellige Maader, (om Bogstaveringen af ve o. vae), Gell. 5, 12; o. — vărĭātĭo, onis, f.: Forskjellighed, Forandring; - eosdem consules ceterae centuriae sine variatione ulla dixerunt, Liv. 24, 9; — [vario]. — variatus, 3, partic. o. adj. af vario.

vārĭcātor, ōris, m.: som har en strævende Gang, Digest.; af — vārĭco, avi, atum, 1, v. n., [varicus]: at sætte Benene ud fra hinanden, at stræve; - varicare supra modum ··· deforme est, etc., Quintil. 11, 3, 125; cf. Varr. L. L. 5, 24; men varicatis gressibus, Cassiod. — varicose, adv., f. und. flgd. — vārĭcōsus, 3, [varix]: fuld af Krampeaarer, centuriones, Pers. 5, 189, haruspex, Juvenal. 6, 397; men ∾ Arpinas, Sidon., (d. e. Cicero; cf. Quintil. 11, 3, 143); — not.: adv. compar., ∾ portare onera milites, vid. Fest. s. v. muli mariani, p. 149. — vārĭcŭla, ae, f., demin. af varix: liden Krampeaare, Cels. — 1. vārĭcus, 3, [1. varus]: med strævende Gang, strævende; - Illa, velut etc., Ambulat ··· varica, Ovid. A. A. 3, 303. — 2. varicus, adv., f. und. varitus.

vărĭe, adv. af varius: forskjelligen, mangfoldigen, vexlende; - contra solem varie refulgens gemma, Plin.; ligel. ∾ glauci (smaragdi Cyprii), id.; — II) „fig."; - numerus hujus generis late et varie diffusus est, Cic. Sest. 45; cf. id. Acad. 1, 4; men varie sum affectus tuis litteris, (dit Brev gjorde flere Slags Indtryk paa mig), id. Fam. 16, 4; cf. Sall. Catil. 61; men Liv. 5, 28: in Aequis varie bellatum est (med afvexlende Lykke); - men Ordspillet varie valere f. Plaut. Epid. 1, 1, 15. — vărĭēgo, avi, atum, 1, v. a. o. n., [varius, ago]; (eftercl. Ord); 1) act.: at gjøre (noget) paa forskjellige Maader, navnl. at gjøre mangefarvet; - ∾ figuras, Auson.; balteus miris coloribus variegatus, Appul.; — II) neutr.: at være spraglet, at skinne deraf; - lyra gemmis variegat, Appul.

vărĭĕtas, ātis, f., [varius]: Forskjellighed, Mangfoldighed; - varietas ··· proprie quidem in disparibus coloribus dicitur; sed transfertur in multa disparia: varium poëma, varia oratio, varii mores, varia fortuna; voluptas etiam varia dici solet, quum etc., Cic. Fin. 2, 3; ∾ florum, id., fructuum, id.; men id. Off. 1, 30: ut in corporibus magnae dissimilitudines sunt, sic in animis exsistunt majores etiam varietates; men varietate tentamus efficere, ut alia aliis, quaedam fortasse omnibus placeant, vid. Plin. Ep. 4, 14; men bellum ··· in multa varietate ··· versatum, (hvori megen Afvexling har fundet Sted), id. Arch. 9; - navnl. ogs. Forskjellighed i Meninger og Anskuelser; vid. id. N. D. 1, 1, o. id. Att. 1, 17; men id. d. Rep. 1, 32: ex utilitatis varietatibus, quum aliis aliud expedit, nasci discordias; men varietatem atque infidelitatem exercitus etc., Planc. ap. Cic. Fam. 10, 18.

vărĭo, avi, atum, 1, v. a. o. n., [varius]; I) act.: gjør forskjellig el. mangfoldig el. afvexlende; - variat ortum maculis (sol), Virg. Ge. 1, 441; cf. Ovid. Met. 4, 577; ogs. ∾ tempora (cani), id.; ∾ capillos (gemma), id.; men ∾ pectora palmis, Catull. 64, 352; - variante se uva, Plin.; ogs. medial: uva variari coepit, Colum.; men variari virgis et loris, vid. Plaut. Poen. prol. 26; - vestis priscis hominum variata figuris, (udsyet el. broderet), Catull. 64, 50; men Ovid. Met. 12, 559: formas variatus in omnes, (forvandlet dertil); — B) „fig."; - ∾ et mutare vocem, Cic. Orat. 18; ∾ et distinguere orationem quasi quibusdam verborum sententiarumque insignibus, id. d. Or. 2, 9; men Hor. A. P. 29: Qui variare cupit rem prodigialiter unam; men Liv. 2, 57: quum timor atque ira invicem sententias variassent, (havde fremkaldt forskjellige Meninger); cf. Cic. Mil. 3: variatis hominum sententiis; men quae de Marcelli morte variarunt auctores, (deres forskjellige Beretninger), Liv. 27, 27; - ∾ vices, Virg. Aen. 9, 164; ∾ laborem otio, Plin. Ep.; - men impers.: senatus consuli coeptus; ibi quum sententiis variaretur, (da Meningerne vare delte), Liv. 22, 60; cf. Cic. Fin. 5, 5, o. Suet. Vitell. 1; — II) neutr.: at være mangfoldig el. mangefarvet el. forskjellig el. ustadig; - ∾ uva, Propert.; ∾ baccae, Colum.; ∾ ostrea coloribus, Plin.; - inter se multum variare figurae Non possunt, Lucr. 2, 483; men variantes edere formas, id. 5, 721; men Propert. 2, 4, 11: Non ita Carpathiae variant Aquilonibus undae; — B) „fig."; - Sic abeunt redeuntque mei variantque timores, Ovid. Trist. 2, 153; cf. id. Met. 15, 618; men ita variat fama, ut etc., Liv. 27, 27; men id. 3, 45: si nec causis, nec personis variet (lex); — not.: partic. compar., variatior vox, Appul. — vārĭtus, adv., [1. varus]: strævende, Appul.

vărĭus, 3; I) „egenl.": mangfoldig, forskjellig, vexlende; saal. ofte „poet." om Farverne; - ∾ uvae, Cato, plumae, Hor.; ∾ serpens, Ovid., anguis, id.; ∾ lynces, Virg.; men ∾ columnae (af spraglet

Marmor), Hor. Ep. 1, 10, 22; men Autumnus ··· Purpureo varius colore, id. Od. 2, 5, 11; men ∾ coelum, Ovid. Met. 2, 193, (der funkler af Stierner); — B) „bes."; 1) i Bondesproget: (ovenpaa vaad og neden-under tør), Colum. 2, 4; ligel. ∾ sulcus, Cato; — 2) subst. varia, ae, f.; a) (sc. bestia: spraglet Dyr); bs. Pantheren, Plin. 8, 23 flgd.; — b) (sc. avis): etslags Skade el. Allike, Plin. 10, 41; — II) „fig.": mangfoldig, forskiellig, vexlende, foranderlig, odl.; - vid. Cic. Fin. 2, 3, und. varietas; men (qualitates) variae et quasi multiformes, id. Acad. 1, 7; men praeturae jurisdictio, res varia et multiplex ad suspiciones et simultates, id. Flacc. 3; varia et diversa genera et bellorum et hostium, id. Manil. 10; men varium jus et dispar conditio, id. Verr. 5, 19; men eventus varii etc., Caes. B. G. 2, 22; ∾ victoria (vaklende, anceps), Sall. Jug. 5; animus audax, subdolus, varius (ustadig), id. Catil. 5; cf. Virg. Aen. 4, 569: varium et mutabile semper Femina; men Antonius ingenio varius, Flor. 4, 3; s. ogs. Cic. frgm. ap. Quintil. 6, 3, 48: quod pater tuus, homo constantissimus, te nobis varium reliquit, etc.; - om Foredraget: Plato varius et multiplex et copiosus fuit, id. Acad. 1, 4; cf. id. Orat. 3; - endel. mærkes varium est, m. Relativsætning, Cic. N. D. 2, 5: quales sint (dii), varium est, (derom herske forskiellige Meninger).

vārix, icis, c., [1. varus]: Krampeaare, Aarebrok; - quum varices secabantur Mario, Cic. Tusc. 2, 15; cf. Senec. Ep. 78; varices in cruribus etc., Plin. 11, 104; s. ogs. Cels. 7, 8 o. 31, o. Quintil. 11, 3, 143. — 1. vāro, ōnis, m.: grovt og raat Menneske; - Varonum et rupicum squarrosa incondita rostra, Lucil. ap. Fest. s. v. squarrosi, p. 328 o. 329. — 2. vāro, are, v. a., [1. varus]: krummer, bøier; (sildg. Ord); - ∾ alveos pontium, auct. d. Lim. ap. Goes.; ∾ flumen, id. ibd.

Varro, ōnis, m.: Tilnavn in gente Terentia; hvoraf her mærkes: Polyhistorikeren M. Terentius Varro, o. Digteren P. Ter. Varro Atacinus, ogs. den ved Cannæ overvundne Consul, C. Terentius Varro; — B) bs. Varrōniānus, 3: hørende til el. benævnt efter en Varro; - ∾ milites (under Consulen C. Varro), Liv. 23, 38; men ∾ comoediae: den af M. Ter. Varro giorte Samling af Plautus's 21 ægte Comoedier, Gell. 3, 3.

1. vārus, 3; I) „egentl.": som er bøiet ud fra hinanden el. udad; - (canes) cruribus rectis, et potius varis, quam vatiis, Varr. R. R. 2, 9; bs. om Mennesker: hiulbenet, stræbende, odl.; - hunc varum distortis cruribus, etc., Hor. Sat. 1, 3, 47; cf. Plin. 11, 105; - - ogs. om andre Legemsdele; ∾ manus, Ovid. Met. 9, 33; ∾ brachia tendere, Martial. 7, 32; ∾ cornua, Ovid.; — II) „fig." o. „poet.": afvigende, forskiellig; - geminos, horoscope, varo Producis genio, Pers. 6, 18; - ogs. c. dat.; Alterum et huic varum et nihilo sapientius (genus hominum: forskielligt derfra), Hor. Sat. 2, 3, 56. — 2. vărus, i, m.: sygelig Plet el. Finne el. Blegn i Ansigtet, ἴονθος, Cels. 6, 5, Plin. 22, 73, oftere. — 3. Vārus, i, m.: romersk Tilnavn, bes. in gente Quintilia; - navnl. er at mærke den af Germaneren Arminius slagne P. Quintilius Varus; - vid. Vell. 2, 117, Suet. Aug. 23, Tac. Ann. 1, 3 o. 43, oftere; — B) bs. Vāriānus, 3, clades, Suet. l. c., oftere.

1. vas, gen. vădis, m., [vado]: som for Retten gaaer i Borgen for nogen, en Cautionist, (men praes: Cautionist i Pengesager); - vas appellatus, qui pro altero vadimonium promittebat, etc., vid. Varr. L. L. 6, 7; men Cic. Off. 3, 10: quum etc., vas factus est alter (i. e. Damon) ejus sistendi, ut, si etc.; cf. id. Tusc. 5, 22, o. id. Fin. 2, 24; men Liv. 3, 13: vades dare placuit, etc.; men id. 39, 41: qui vades deseruerant; ligel. datis vadibus, Hor. Sat. 1, 1, 11.

2. vas, gen. vāsis, (forel. nom. sing. vasum, Cato, o. A., gen vasi, Lucr.; men apocop. vas' argenteis f. vasis, vid. Cic. Orat. 45), n.: Fad el. Kar el. andet lignende Husgeraad; - nil relinquo in aedibus, Nec vas, nec vestimentum, Ter. Heaut. 1, 1, 88; ∾ vinarium, Cic.; ∾ argentea, id., Hor.; ∾ Corinthia et Deliaca, Cic., Samia, id., Plaut., murrhina, Plin.; vasa etiam ··· quae aliquid sustineant, (hvorpaa noget bæres), Digest.; - corpus quasi vas est aut aliquid receptaculum animi, Cic. Tusc. 1, 22; men „alleg.": Sincerum est nisi vas, quodcumque infundis, acescit, Hor. Ep. 1, 2, 51; - ogs. ofte i Krigssproget: de i Felten medførte Kar og Redskaber; hvs. colligere vasa, (lave sig til Opbrud), Cic., Liv., Senec.; men vasa conclamare, (give Signal til Toiets Indpakning), Caes. B. C. 1, 66, oftere; - endel. hede vasa: de til Landbruget hørende Redskaber; vasa, quae utilia culturae sunt, aratra, ligones, falces, bidentes, Digest.; ogs. om en Vikurv, Colum.; ogs. om Jagtredskaber, Gratian. Cyneg.; endel. ogs. comisk om visse Legemsdele, Plaut. Poen. 4, 2, 41; bs. — vāsārium, i, n.: den en Statholder til hans huslige Indretning i Provinsen bevilgede Pengesum, Meubelpenge, odl., Cic. Pis. 35; - ogs. en Afgift af Oliepressen, Cato; - ogs. de til Badeværelset hørende Sager, Vitruv. 5, 10; - endel. ogs. en Documentsamling, et Archiv, Plin. 7, 50, Cod. Theod. — Vāsātes, um, m.: Folk i Aqvitanien, Auson., Ammian.; — B) bs. Vāsātĭcus, 3, rheda, Auson. — vāsātus, 3, [s. 2. vas in fine]: som er stærkt forsynet med visse Legemsdele, Lamprid. Heliogab.

Vasco, onis, s. nedens.; - pl. Vascōnes, um, m.: Folk i Hisp. Tarrac. ved Pyrenæerne, (hvor nu Navarra), Stamfolk til Baskerne, Plin. 3, 4, o. Juvenal. 15, 93; — not.: in sing. som adj.: Vascone saltu, (d. e. paa el. i Pyrenæerne), Paul. Nol.; — B) bs. 1) Vascōnĭa, ae, f.: Baskonernes Land, Paul. Nol.; — 2) Vascōnĭus, 3: vaskonsk, orae, Paul. Nol. — vascŭlārĭus, i, m.: som forfærdiger Metalkar, en Metalarbeider el. Guldsmed, odl., Cic. Verr. 4, 21, Digest.; af — vascŭlum, i, n., demin. af 2. vas: lidet Kar, et Kar, Plaut. Aul. 2, 3, 3, Quintil. 1, 2, 28, Juvenal. 9, 141; - ogs. en liden Vikurv, Pallad.; — II) „overs.": Frøhuset paa flere Værter, Plin. 15, 31; ogs. om Kionsdelene, Petron. Sat. 21. — vascus, 3, [rimel. fordærvet af vastus]; bs. ∾ tibia: etslags Tværfloite, Solin. 5.

*vastābundus, 3: ødelæggende, hærjende, (hostes), Ammian. 31, 8; — vastātio, onis, f.: Ødelæggelse, Fordærvelse; navnl. at hærje med Ild og Sværd; - - in vastatione omnium etc., vid. Cic. Catil. 2, 8; ∾ agri, Liv. 7, 15; ∾ Italiae, Planc. ap. Cic. Fam. 10, 15; - ogs. in pl.: intactum vastationibus regnum, Tac. Ann. 15, 27; — vastātor, ōris, m.: som ødelægger el. hærjer; (poetisk Ord); - ∾ Arcadiae (aper), Ovid. Met. 9, 192; cf. id. ibd. 11, 395; men ∾ ferarum (Amycus), Virg. Aen. 9, 772; — vāstātōrius, 3: ødelæggende, hærjende, manus hostium, Ammian. 18, 6; ∾ globus, id. 19, 9; o. — vastātrix, icis, f.: en Fordærverske; bs. „fig.": luxuria terrarum marisque vastatrix, Senec. Ep. 95; — [vasto].

vaste, adv. af vastus; oprdl.: tomt el. øde, som i en Ørken; bs. „fig."; A) „alm.": i en vid Udstrækning, uhyre el. umaadelig i sit Slags; - mare longe lateque diffusum abigit vaste cedentia litora, Mela 1, 1; Vastius insurgens decimae ruit impetus undae, Ovid. Met. 11, 530; sildg. ogs. vastius podagra correpti, Scribon.; — B) „bes." om Udtalen: uformet el. usammenhængende, vildt el. uslebent, odl.; - (loqui) non aspere, non vaste, non rustice, Cic. d. Or. 3, 12; cf. id. ibd. 43: ut neve aspere concurrant (verba), neve vastius diducantur. — vastesco, ĕre, v. n. inch., [vastus]: at blive ødelagt el. hærjet; - Ne scelere tuo Thebani vastescant agri, Attius ap. Non. — vastĭfĭcus, 3, [vastus, facio]: ødelæggende, fordærvende, belua, Cic. (poëta) Tusc. 2, 9.

*vastĭtas, atis, f.; I) en øde Beskaffenhed, Tomhed, obl.; - quae solitudo in agris esset, quae vastitas, etc., Cic. Verr. 4, 51; cf. Tac. Ann. 13, 55; men (deflere) vastitatem judiciorum et fori, Cic. Brut. 6; — II) „overf."; A) „alm.": Ødelæggelse, Fordærvelse, Hærien, obl.; - templa deorum ··· Italiam denique totam ad exitium et vastitatem vocas, Cic. Catil. 1, 5; cf. id. Flacc. 1, o. id. Pis. 35; men tantam vastitatem in agro Sabino (reddere), ut etc., Liv. 3, 26; cf. id. 8, 9; men Tac. Hist. 2, 70: protritis arboribus ac frugibus dira vastitas; - forel. ogs. in pl., tot tantasque vastitates funerum etc., Attius ap. Non.; — B) „bes.": uhyre el. rædsom Beskaffenhed el. Størrelse; - India molibus ferarum mirabilis; pari tamen in hac terra vastitate beluas progenerari, quis neget? Colum. 3, 8; ∾ immensa aequorum, Plin. 3, praef.; ∾ coeli, id., solis, id.; ∾ vocis, Colum.; — b) ogs. om Begreber; - ∾ instantis laboris animos debilitat, Colum. 4, 18; ∾ scientiae rusticae, id.; — vastĭties, ēi, f., forel. Biform af vastitas: Ødelæggelse, Fordærvelse; - Harum voluptatum ··· Distractio, discidium, vasticies etc., Plaut. Pseud. 1, 1, 67; o. — vastĭtūdo, inis, f., forel. Biform af vastitas; A) Ødelæggelse, Fordærvelse; saal. Cato R. R. 141, i en Bønformular; ligel. Pacuv. o. Attius ap. Non. 184; — B) en uhyre Gestalt el. Størrelse, (leonis), Gell. 5, 14; — [vastus].

vasto, avi, atum, 1, v. a., [vastus]; I) oprdl.: gior øde el. tom, frembringer et Øde el. en Tomhed; - lex erat lata de vastato et relicto foro, Cic. Sest. 24; vastati agri sunt (fame et pestilentia), Liv. 3, 32; men Virg. Aen. 8, 7: undique cogunt Auxilia, et latos vastant cultoribus agros; men Cic. N. D. 2, 39: (non pati, terram) stirpium asperitate vastari, (at den laae øde og overgroet af Tidsler og Torne); — II) „overf.": ødelægger, hærier, forstyrrer, fordærver, (saal. oftest i Krigssproget); - ∾ agros, Caes., Italiam, Cic. Catil. 4, 6; ∾ partem provinciae incursionibus, Caes. B. G. 5, 1; cf. Hirt. B. G. 8, 24 o. 25; ∾ omnia igni ferroque, Vell. 2, 110; cf. Sall. Jug. 41, o. Hor. Od. 4, 4, 47; men direpti vastatique classe, etc., Tac. Hist. 2, 16; men ∾ cuncta (panthera), Phaedr. 3, 2; — b) sieldn. om Begreber; - vid. Sall. Catil. 15: ita conscientia mentem excitam vastabat (forstyrrede el. forvirrede, obl.). — vastŭlus, demin. af vastus: temmelig fæl el. rædsom; - tres quidam vegetis et vastulis corporibus etc., Appul.

vastus, 3, [besl. m. vacuus]; I) „oprdl.": øde el. tom; navnl. Affolket; - ∾ agrum et desertum habere, Liv. 28, 11; ligel. vasta incendiis ruinisque urbs, id. 5, 53; cf. Cic. Agr. 2, 26; men mons vastus ab natura et humano cultu, Sall. Jug. 48; - forel. ogs. om Personer: ensom el. forladt; Quae nunc abs te viduae et vastae virgines sunt, Enn. ap. Serv. ad Virg. Aen. 1, 52; endel. ogs. om en Tid, der hengaaer i stille Sorg: lydløs, obl.; saal. dies ··· per silentium vastus, etc., Tac. Ann. 3, 4; — B) „fig.": udyrket el. udannet el. raa; - sunt quidam ··· ita vultu motuque corporis vasti atque agrestes etc., Cic. d. Or. 1, 25; ∾ homo atque foedus, id. ibd.; ogs. ∾ quidam et insubidi, Gell. 19, 9; - ogs. om Talen; ∾ orationem atque hiantem (reddere, om de sammenstødende Vocaler), auct. ad Her. 4, 12; men om Tropper uden Øvelse og Disciplin: omnia vasta ac temeraria esse, Liv. 21, 48; — II) „alm.": øde, ødelagt, forstyrret, (s. d. særdv. vastatus); - Fit vasta Troja, Plaut. Bacch. 4, 9, 130; ligel. urbem ferro vastam facere, Attius ap. Fest.; ligel. Haec ego vasta dabo, Virg. Aen. 9, 323; men Liv. 10, 12: nec solum modo vastum hosti relictum, sed etc.; — B) oftere „fig.": uhyre vid el. stor, umaaelig, forskrækkelig, obl.; - immani et vastae insidens beluae, Cic. d. Rep. 2, 40; elephanto beluarum ··· ad figuram quae vastior? id. N. D. 1, 35; men id. d. Rep. 2, 26: morum immanitate vastissimas beluas (vincere); - vasto atque aperto mari (navigare), Caes.; cf. id. B. G. 3, 9; ∾ solitudines, Cic.; ∾ campi, Virg.; ∾ Charybdis, Lucr.; ∾ hiatus speluncae, Virg.; ∾ suspectus turris, id.; ∾ iter (over det vide Ocean), Ovid. Met. 14, 438; ∾ certamen, Virg.; cf. Hor. Od. 4, 14, 30; ∾ clamor, Virg., latratus, Colum.; men fuga litterae vastioris, (for at undgaae et noget ildelydende Bogstav), Cic. Orat. 45, (om Forandringen af Axilla til Ahala); — 2) ogs. undert. „ment."; - saal. ∾ animus, Sall. Catil. 5, (umættelig Higen); varia vastaque scientia (vidtloftig, omfattende), Colum. 1, praef.; ∾ potentia, Ovid. Met. 2, 520. — vasum, i, n., s. und. 2. vas. — vasus, i, m.: sildn. Biform af 2. vas, Petron.

vātes, is, comm., [besl. m. fari, fatum, φάσκω, φημί]; a) m.: Spaamand el. Prophet; - cecinit ut vates etc., Nep. Att. 16; men minis obsistere vatum, Lucr. 1, 110; ∾ superstitiosi, Enn. ap. Cic. Div. 1, 58; men te vate, (efter din Spaadom), Hor. Sat. 2, 5, 6; — b) f.: Spaaqvinde, Prophetinde; - tuque o sanctissima vates, Praescia futuri, Virg. Aen. 6, 65; men Vera fuit vates (Cassandra), Ovid. Her. 16, 123; — II) „overf."; A) Digter, Digterinde; - Versibu', quos olim Fauni vatesque canebant, Enn. Ann. 7, 2; Vatibus hic mos est, etc., Pers. 5, in.; saal. ogs. Ovid. Fast. 3, 714: Bacche, fave vati, dum tua festa cano; - ∾ Maeonius, (i. e. Homerus), id., Threicius, (i. e. Orpheus), id.; ogs. vates Aeneïdos, (i. e. Virgilius), id. Pont. 3, 4, 84; cf. Hor. Od. 1, 1, 35, oftere, o. A.; — B) en stor Lærer el. Mester i sin Kunst; - saal. er Lægen Herophilus: medicinae vates miranda arte, Plin. 11, 89; cf. Val. Max. 8, 11, 1: Qu. Scaevola, legum clarissimus et certissimus vates.

vatia, ae, s. und. vatius. — Vātĭcānus, (dog Vātĭc., Hor. Od. 1, 20, 7), 3, særdv. m. mons el. collis: den vaticanske Høi i Rom, vestlig for Tiberen, vid. Hor. l. c., o. Juvenal. 6, 344; s. ogs. Fest. p. 379; - ogs. in pl.: ∾ montes, (denne Høi med dens Omgivelser), Cic. Att. 13, 33; - ∾ campus, id. ibd.; men ∾ vallis, Tac. Ann. 4, 14, (imellem Vaticanet og Janiculum); ∾ Circus, Plin. 16, 76; men ∾ vina, (en ringe Vinsort), Martial., hvorom ogs. ∾ cadus, id.; - ogs. subst. in Vaticano, Plin. 8, 14, oftere; — II) Vaticanus, i, m.: den Vaticanhøien beskyttende Guddom, Varr. ap. Gell. 16, 17.

*vātĭcĭnātĭo, onis, f.: Spaadom, Forudsigelse, Cic. N. D. 2, 3; men id. Att. 8, 12: quarum (litterarum) vaticinationem falsam esse cupio; cf. Caes. B. G. 1, 50, o. Plin. Ep. 6, 20; o. — vātĭcĭnātor, ōris, m.: en Spaamand, en Forudsiger, Ovid. Pont. 1, 1, 42; — [vaticinor]. — vātĭcĭnium, i, n., [vaticinus]: = vaticinatio, Plin. 7, 53, o. Gell. 16, 17. — vātĭcĭnor, atus sum, 1, v. n. o. a., [vates]: forudsiger, propheterer; - vaticinantes per furorem, Cic. Div. 1, 18; ligel. vaticinantis in modum etc., Liv. 5, 15; ∾ casus futuros, Ovid. Ib. 272; cf. id. Pont. 3, 4, 91; - ogs. m. Objectsætning; saevam laesi fore numinis iram, Vaticinatus erat, Ovid. Met. 4, 8; - „poet." ogs. advarer som Spaamand, id. ibd. 15, 174; cf. id. Pont. 1, 1, 47; — II) „overf."; A) digter, foredrager som Digter; - quendam doctum virum ··· vaticinatum ferunt, m. Objectsætn., Cic. Lael. 7; men Plaut. Pseud. 1, 3, 129: vetera vaticinamini, (det er bekiendte Ting, I fortælle)! — B) at snakke hen i Veiret, at sige Dumheder el. Galskaber; - eos, qui dicerent ··· rei publicae esse consulendum ··· vaticinari atque insanire, dicebat, Cic. Sest. 10; ligel. id. Fam. 2, 16: sed ego fortasse vaticinor. — vatica herba: en Benævnelse paa Planten apollinaria.

Vătĭnius, a: romersk Slægtsnavn, Plin. 11, 105; — bs. mærkes I) P. Vatinius, blev af Cicero anklaget i en til os kommen Tale, og det med slig Heftighed,

at crimina Vatiniana (Catull. 53), o. odium Vatinianum (Senec.Const.Sap. 17), bleve til Ordsprog; - sildigere udsonedes dog disse Modstandere med hinanden; vid. Cic. Fam. 5, 9 o. 10; — B) ds. Vătīnĭānus, 3, s. ovens.; — II) Vātĭnĭus: en Skomager fra Beneventum, efter hvem etslags Drikkekar med fire Næb hede: (calices) Vatinii (el. Vatini); vid. Martial. 14, 96, o. id. 10, 3; — not.: om hans Person s. ogs. Tac. Ann. 15, 34, hvor han med et høist ulykkeligt Udfald giver ludos gladiatorios, (s. ogs. flgd., not.). — vătĭus, 3: indadbøiet; - ∾ crura (canum), opp. vara, Varr.; men quaesitum est, an ··· varus et vatius sanus sit, Digest.; — b) f. ∾ homo findes ogs.: vatia, ae, m.; vid. Varr. L. L. 9, 5; — not.: cognomenta inventa a cruribus: Vari, Vatiae (el. Vaciae), Vatinii, Plin. 11, 105. — vatrax, ācis, o. vatrĭcōsus, i, m.: qui vitiosis est pedibus; vid. Lucil. ap. Non. 25, 16.

1. -vĕ, particul. disjunct. insep., [det apocoperede vel]: eller, (der lader Valget frit imellem flere Ting); - num quid est Aliud mali damnive ··· reliquum? Ter. Eun. 5, 6, 24; ligel. Caes. B. C. 3, 51: telum tormentumve etc.; men Cic. Phil. 2, 16: qui, albus aterve fueris, ignorans etc.; ligel. Ne quid plus minusve faxit, quod etc., Ter. Phorm. 3, 3, 21; men consules, alter ambove etc., Cic. Phil. 5, 19; men puer hic unde est? quisve huc attulit? Ter. Andr. 4, 4, 9; men Caes. B. G. 6, 20: legibus sanctum ··· uti etc., neve cum alio communicet, (at han ikke osv.); — b) „poet." forbindes ogs. ve ··· ve, el. ve ··· aut; - nec quod fuimusve sumusve, Cras erimus, Ovid. Met. 15, 215; cf. id. Trist. 1, 2, 53; men Regnave prima Remi aut animos Carthaginis altae, Propert. 2, 1, 23. — 2. vē-, (skrives ogs. vae), particul. insep., dels til Negering af det positive Begrebs simplex, dels til Forstærkning af dette Begreb; - saal. vegrandis: meget liden; vecors: aldeles afsindig; vepallidus: meget bleg; vid. Gell. 5, 12.

vēcordĭa, ae, f.: Afsindighed, Forrykthed, Galskab; - Tanta vecordia innata cuiquam ut siet, Ut etc., Ter. Andr. 4, 1, 2; Mario vecordiam objectare, Sall. Jug. 94; men id. Catil. 15: prorsus in facie vultuque vecordia inerat; cf. id. Jug. 72 o. 99; men studia plena vecordiae, Tac. Ann. 3, 50; cf. id. ibd. 4, 22, o. Ovid. Met. 12, 227; af — vēcors, dis, adj., [2. ve-, cor]: afsindig, forrykt, osv.; - ego te non vecordem, non furiosum ··· putem? Cic. Pis. 20; cf. Liv. 4, 50, oftere, Ovid. Met. 5, 291, Hor. Sat. 2, 5, 74, o. A.; - incitata illa sua vecordi mente etc., Cic. Sest. 55; hic impetus prope vecors turbavit hostes, Liv. 7, 15; - compar., parentibus vecordior, Aur. Vict. Caes. 40; superl., itaque istius vecordissimi mentem cura metuque terrebant, Pseud.Cic. pro Dom. 55.

*vectābĭlis, e: som lader sig føre el. flytte; - ∾ materia insulae, Senec. Qu. N. 3, 25; — vectābŭlum, i, n.: en Vogn, Gell. 20, 1; — vectācŭlum, i, n., ligesom frgd.: Vogn el. Befordring, Tertull.; — vectārius, 3: hørende til Kiørsel; - ∾ equus: Forspandshest, Varr. R. R. 2, 7; o. — vectātĭo, onis, f.: Bevægelse el. Motion til Vogns el. til Hest; - ∾ et iter reficiunt animum, Senec.; ∾ assidua equi post cibum, Suet. Calig. 3; — [vecto]. — *vectĭārĭus, i, m.: som bevæger en Maskine med en Løftestang, Vitruv. 6, 6; o. — vectĭcŭlārĭus, 3: som arbeider el. gior Indbrud med en Brækkestang; - ∾ vita, (en slig Haandtering), Cato ap. Fest. p. 378; — [vectis].

vectīgal, ālis, n., [oprdl. neutr. af vectigalis, sc. tributum]: de til Staten betalte Afgifter; - in vectigalibus etc.; ita neque ex portu, neque ex decuma, neque ex scriptura vectigal conservari potest, Cic. Manil. 6; vectigalia pendere el. pensitare (betale), id.; ∾ locare el. vendere, (bortforpagte dem), id.; - men ∾ redimere, (overtage denne Forpagtning), id.; ∾ exigere el. exercere, (indkræve Skatterne), id.; ∾ novum ex salaria annona statuere, Liv. 39, 37; cf. ∾ commentum, id. 27, 37; — II) „overf.": Privatydelser, Indkomster, Renter, osv.; - vectigalia urbana rusticis (anteponuntur), Cic. Off. 2, 25; ex meo tenui vectigali etc., id. Parad. 6, 3; cf. Hor. Od. 3, 16, 40, Colum. praef., Plin. 9, 79, o. A.; - men ordsprogvis: magnum vectigal est parsimonia, Cic. Parad. 6, 3; ds. — vectīgālĭārius, i, m.: en Skattekræver, Firmic.

vectīgālis, e, [veho]; I) hørende til de offenlige Afgifter; - ∾ pecunia: Skatterne, Cic. Verr. 1, 35; men ∾ civitas, o. ∾ agri, id., (skatskyldige); saal. ogs. om Personer; hos Svevi ··· vectigales sibi fecerunt, Caes. B. G. 4, 3; men Liv. 21, 41: utrum Hannibal hic sit etc., an vectigalis stipendiariusque et servus populi R. a patre relictus; — II) „overf.": hørende til Privatindkomster; - saal. ∾ equi, Cic. Phil. 2, 25, (Beriderheste, hvormed der fortienes Penge).

*vectĭo, onis, f.: Kiøren el. Kiørsel; - efficimus domitu nostro quadrupedum vectiones, Cic. N. D. 2, 60; o. — vectis, is, m.: Løftestang; - saxa, quam maxima possunt, vectibus promovent, Caes. B. C. 2, 11; cf. Cic. N. D. 1, 8; - ogs. Haandspiger, hvormed Maskiner bevæges, Vitruv.; ogs. Bærestang, Claudian.; - ogs. Brækkestang el. Brækkejern; demoliri signum et vectibus labefactare conantur, Cic. Verr. 4, 43; cf. Caes. B. C. 2, 11, Hor. Od. 3, 26, 7, o. Ovid. Met. 12, 452; - endel. ogs. Stang el. Bom til Dørenes Spærring; quum ad conjectorem retulisset quasi ostentum, quod anguis domi vectem circumjectus fuisset; tum esset, inquit, ostentum, si anguem vectis circumplicavisset, Cic. Div. 2, 28; cf. Virg. Aen. 7, 609, o. Plin. 7, 57; — [veho]. — vectĭtātus, 3, partic. af inus. vectito (som intens. af vecto): kiørt el. kiørende, som kiører; - curru quadrijugo vectitatus, Arnob.

vecto, avi, atum, 1, v. a., intens. af veho: bærer el. fører el. bringer; - delphinum dorso ··· vectavisse (Arionem), Gell. 16, 19; cf. Virg. Aen. 6, 391, o. id. ibd. 11, 138; — b) ogs. „medial": Vectabor humeris tunc ego inimicis eques, (skal ride derpaa), Hor. Epod. 17, 74; cf. Ovid. Met. 8, 374. — Vectones el. Vettones, um, m.: Folk i Lusitanien, (hvor nu Salamanca o. Estremadura); - vid. Plin. 3, 4, Caes. B. C. 1, 38, Liv. 35, 22, o. A.; — B) ds. Vettonĭa, ae, f.: Vettonernes Land, Prudent.

vector, ōris, m., [veho]; I) som act.: som fører el. bærer el. bringer afsted, den Bærende el. Førende; - debet semper plus esse virium in vectore, quam in onere, Senec. Tranqu. 5; gradarius optumu' vector (equus), Lucil. ap. Non.; men vector Sileni (asellus), Ovid. Fast. 1, 433; vector puellae (taurus), Senec. Herc. Oet.; ∾ stelligeri Olympi (Atlas), id. ibd.; — II) som neutr.: som reiser til Lands el. Vands, Veifarende el. Reisende; - saal. om de Søfarende: a vectoribus admoneri, vid. Cic. Phil. 7, 9; men id. Att. 2, 9: tam ingratis vectoribus gubernare; cf. Ovid. Her. 18, 148, Virg. Ecl. 4, 38, o. A.; - men om en Rytter, vid. Ovid. A. A. 3, 555, o. Propert. 4, 7, 84; ds. — vectōrius, 3: hørende til en Forsel el. Transport; - ∾ navigia: Transportskibe, Caes. B. G. 5, 8, o. Suet. Caes. 63. — vectrix, icis, fem. af vector nr. I; saal. ∾ navis, Paul. Nol.: Forselsskib; men ∾ equa: Ridehoppe, poëta in Anthol. L. B. 1, p. 628.

vectūra, ae, f., [veho]: Foren el. Forsel el. Transport til Vogns el. til Skibs; ogs. Ridning; - alii (equi) ad vecturam, alii etc., Varr. R. R. 2, 7; solvere pro vectura (for Transporten), Cic. Att. 1, 3; men sine vecturae periculo, (uden Risico deraf), id. Fam. 2, 17; - ogs. in pl.; arma, frumenta, vecturae imperabantur, Caes. B. C. 3, 32, (Transporter el. Kiørseler, osv.); cf. id. ibd. 42; men Gell. 5, 3, om Protagoras: vecturas onerum corpore suo factitavisse; — II) „overf.": Fragtpengene el. Fragten; - Tres minas ··· praeter

vecturam etc., Plaut. Most. 3, 2, 138; cf. Senec. Benef. 6, 15; bf. — vectūrārius, i, m.: en Vognmand, Cod. Theod. — vectus, 3, partic. af veho.

Vēdius, i, m.: en anden Benævnelse paa Vejovis, d. e. Pluto, Capella. — vĕgĕo, ēre, v. a. (o. n.), [beſl. m. vigeo]: bevæger ſtærkt, oprører: (forel. Ord); - Aequora salsa veges ingentibu' ventis, Enn. ap. Non.; cf. id. ap. Fest. s. v. metonymia, pag. 153; men hunc (equum) frenis dextraque vegere, Lucr. 5, 1297; - men absol.: nec natus est, nec morietur; viget, veget, utpote plurimum, Varr. ap. Non. 183, 6.

*vĕgĕtābĭlis, e: oplivende, flabra Favonii, Capella; — vĕgĕtāmen, ĭnis, n.: den oplivende Kraft, Prudent.; ogſ. in pl., id.; — vĕgĕtātĭo, onis, f.: Oplivelſe, Forfriſkelſe, Appul.; o. — vĕgĕtātor, ōris, m.: ſom oplivcr el. forfriſker, Auson.; — [vegeto]. — Vĕgĕtĭus, i, m.: romerſk Mandsnavn; bf. I) Flavius Vegetius Renatus, ſkrev i den førſte Halvdel af d. fierde chr. Aarh.: de Re Militari; — II) en langt ſildigere Vegetius har ſkrevet: de Re Veterinaria (el. de Mulomedicina).

vĕgĕto, avi, atum, 1, v. a.: opliver el. opmuntrer, obl.; (ſterel. Ord); - spiritus, qui animalia omnia vitali et fecunda ope vegetat, Appul.; memoriae vegetandae gratia, Gell. 17, 2; af — vĕgĕtus, 3, [f. vegitus, ſom partic. af vegeo]: oplivet, livsfuld, munter, kraftig; - quoniam etc., te vegetum nobis in Graecia siste, Cic. Att. 10, 16; men Liv. 22, 47: 'fessi cum recentibus ac vegetis pugnabant; cf. Hor. Sat. 2, 2, 81; men nigris vegetisque oculis, Suet. Caes. 45; - compar., ∾ aspectus tauri, Colum.; superl., ∾ color conchyliorum, Plin.; — II) „fig."; - tam vegeta mens etc., Cic. Tusc. 1, 17; men Liv. 6, 22: sed vegetum ingenium in vivido pectore vigebat virebatque integris sensibus; men ∾ libertas, Senec. Hippol.; - superl., ∾ intervallum temporis etc., (den virkſomſte el. travleſte Tid), Plin. 18, 65.

vē.grandis, e: ikke meget ſtor, hel liden el. ſvag; - quae (oves) ··· fiunt vegrandes atque imbecillae, Varr. R. R. 2, 2; cf. Ovid. Fast. 3, 445: vegrandia farra coloni, Quae male creverunt, vescaque parva vocant; men nimis is vegrandi gradu, (du gaaer altfor langſomt), Plaut. frgm. ap. Fest. p. 372; — not.: Brugen af vegrandis f. valde grandis (f. und. 2. ve) er uvis, hvſ. ogſ. Cic. Agr. 2, 34: quem hominem vegrandi macie torridum etc., Læſemaaden vegrandi holdes for uſikker. — vĕhātĭo, onis, f., [veho]: Kiørſel, Transport, Cod. Theod., (men ſkal rimel. hede vectatio).

vĕhĕmens, (metriſk ogſ. disyll. ligeſom vemens, Lucr., Hor.), tis, adj., [rimel. udvidet Form f. vēmens af vemens, formet ſom vecors o. vesanus, altſ. oprdl.: lidet beſindig, bf. altſ.]: meget heftig el. hidſig, ſtormende el. raſende, obl.; - Vehemens utramque in partem ··· es nimis, Ter. Heaut. 3, 1, 31; cf. Cic. Vatin. 2: nimium es vehemens feroxque natura; men id. Brut. 22: in agendo ··· in meditando vehementem atque incensum fuisse; ſaal. ogſ. m. inexorabilis, m. dissolutus, m. acer, oſv., id.; men Hor. Ep. 2, 2, 28, lignelſesvis om Krigeren: vehemens lupus (f. tamquam v. l.); men ∾ canis, Phaedr. 2, 3; — b) ogſ. om Abstracter, navnl. ogſ. m. Henſyn paa Foredraget; - vid. Cic. d. Or. 2, 43 o. 49; ligel. ∾ et pugnax exordium dicendi, id. ibd. 78; men ∾ et aspera quaestio, Quintil.; senatusconsultum ··· vehemens et grave, Cic. Catil. 1, 1; — II) „overſ." o. „alm.": ſtærk, kraftig, virkſom, obl.; - ſaal. ſiger den ſtormbringende Arcturus: Vehemens sum exoriens; quum occido, vehementior, Plaut. Rud. prol. 71; ∾ imber, Lucr. 6, 516; ∾ cursus fluminum, Quintil.; vehementissimo cursu fugere, Hirt. B. G. 8, 48; pilum haud paulo, quam hasta, vehementius ictu missuque telum, Liv. 9, 19; - ∾ vitis, (ſom vorer ſtærkt), Colum.; vehementiora stamina, (ſtærkere Vinpæle), id.; - vehemens violentia vini, Lucr.; ∾ vis frigorum aut calorum, Plin.; vehementior somnus, id., dolor capitis, id., usus strigilis, Suet.; - nullum potest afferri argumentum contra scriptum vehementius eo, quod in lite est, Quintil. 7, 6, 7.

vĕhĕmenter, adv. af vehemens; I) (efter vehemens nr. I): heftigen el. ivrigen, med Heftighed el. Lidenſkab; - ∾ iratus alicui, Plaut.; ∾ me agere fateor, iracunde nego, Cic. Phil. 8, 5; cf. id. Tusc. 4, 23; men quibus rebus vehementer commotus, Caes. B. G. 1, 37; ∾ incusare aliquem, id. ibd. 1, 40; - ∾ insectari etc., Cic. Lael. 16, minari alicui, id. Verr. 4, 66; - superl., ∾ contendere etc., Caes. B. C. 3, 17; — II) „overſ." o. „alm.": heftigen, ſtærkt, voldſomt; - ∾ fluctuare mare, Plaut. Rud. 4, 1, 12; ∾ astringere alicui manus, id. Capt. 3, 5, 9; - ogſ. i høi Grad, med Eftertryk; ∾ retinere, (holde faſt derpaa el. derved), Cic. d. Rep. 2, 32; men id. Att. 16, 16, D: hoc te vehementer etiam atque etiam rogo; men quod vehementer ad has res Attinet, Lucr. 4, 33; - compar., ∾ incitare equos, Caes. B. C. 2, 41; quum ingemuisset vehementius, etc., id. d. Rep. 6, 12; superl., sese vehementissime exercere in aliqua re, id. d. Or. 1, 33.

*vĕhĕmentesco, ĕre, v. inch. n.: at blive ſtærk el. ſtærkere; - ∾ haec passio hieme, Coel. Aur.; o. — vĕhĕmentĭa, ae, f.: Heftighed el. Hidſighed, navnl. i Foredraget; - Asinius Pollio fuit acris vehementiae, Plin. 36, 4; ligel. ∾ Gracchi, Gell. 1, 11; — II) „overſ." o. „alm.": Styrke, ſtærk Beſkaffenhed, en høi Grad deraf; - ∾ odoris, Plin., saporis, id., vini, id.; ∾ venarum, (deres ſtærke Slag), id.; men ∾ linteorum strigilumque, (deres ſtærke Brug), id. 28, 14; — [vehemens]. — vĕhens, tis, partic., f. und. veho, nr. II. — vĕhes, is, f., [veho]: læsſet Vogn, et Vognlæs; - vehes feni large onusta, (ſtort Hølæs), Plin. 36, 24; ∾ fimi el. stercoris, (Læs Giødning), id., Colum.; men lapis ··· magnitudine vehis, (ſom udgior et Vognlæs), Plin. 2, 59; - ogſ. „overſ." ſom Maal, ∾ materiae: et Læs Tommer, Colum. 11, 2.

*vĕhĭcŭlāris, e: hørende til Vogne el. til Kiørſler; - ∾ cursus, o. ∾ res: Poſtvæſenet el. Beſordringsvæſenet, Digest.; o. — vĕhĭcŭlārĭus, 3: = frgd., Capitolin., Ammian.; - ∾ fabricator: ſom forfærdiger Vogne, Capitolin.; af — vĕhĭcŭlum, i, n., [veho]: Kiøretøi el. Vogn; - mihi ··· dari ··· vehicula, qui vehar, Plaut. Aul. 3, 5, 26; vehiculo juncto vehi, (kiøre paa forſpændt Vogn), Liv. 34, 1; cf. Nep. Phocion. 4; ∾ meritoria, (Leievogne), Suet. Calig. 39; men vehicula thensarum, (hvorpaa Gudernes Billeder drage i Proceſſion), Cic. Verr. 5, 72; - ogſ. Fartøi el. Skib; vid. id. ibd. 5, 23: illi tibi ··· furtorum vehiculum comparaverunt; — not.: vehiculum, ſom Maſkine til Kornets Meining, Pallad. 2, 2, f. und. vallus.

vĕho, xi, ctum, 3, v. a. o. n., [beſl. m. ὀχέω, i. e. veho]; I) act.: fører el. bringer el. ſkaffer afſted el. derhen; (være ſig ved at bære, el. til Vogns, el. til Heſt, el. til Skibs, obl.); - ∾ reticulum panis humero, Hor. Sat. 1, 1, 48; cf. Plaut. Most. 3, 2, 95, ogſ. Ovid. Trist. 2, 386; men triumphantem (Camillum) albi per urbem vexerant equi, Liv. 5, 28; cf. Hor. Od. 3, 3, 14; - fremdeles „poet.": Dum coelum stellas, dum vehet amnis aquas, Tibull. 1, 4, 66; ligel. om Tiden: at føre bort med ſig, Hor. Od. 3, 29, 48; - bf. pass.: ut animal sex motibus veheretur, et ante, et pone, etc., Cic. Univ. 13; curru quadrigarum vehi, id. Div. 2, 70; vehi in essedo, id. Phil. 2, 24; vectus curru, Vell., Ovid.; vehi in iis navibus, (være ombord paa dem), Cic. N. D. 3, 37; ligel. vehi in navi, Plaut., ogſ. vehi navi, puppe, Ovid., parva rate, id.; in quo (equo) ego vehebar, (ſom jeg red paa), Cic.

Div. 2, 68; men til den Triumpherende: Vectus es in niveis, Postume, victor equis, Ovid. Fast. 6, 724; men Virg. Aen. 7, 65: liquidum trans aethera vectae (aves); men id. ibd. 1, 524: ventis maria omnia vecti, (i. e. per maria omnia etc.); — II) neutr.: at føre el. ride derpaa, men rimel. alene in partic. v e h e n s, tis, o. in gerund.; - in equo vehens (ridende) etc., Quadrig. ap. Gell. 2, 2; men Cic. Brut. 97, lignelsesviis: per medias laudes quasi quadrigis vehens; equo vehentes, (til Hest), Gell. 5, 6; cf. Justin. 11, 7; men Suet. Claud. 28: cui lectica per urbem vehendi jus tribuit.

Vējus (el. Veïus), 3, Vejens, tis, o. Vejentanus, 3, f. und. flgd. — Vēji, orum, m.: By i Etrurien, og en af Etruriens tolv Forbundsstæder, men blev erobret af Camillus; - vid. Plin. 3, 21, Liv. 4, 61, o. id. 5, 2 o. 7 flgd.; — B) df. 1) Vējens, tis, adj.: hørende til el. benævnt efter Veji, vejentinsk, ager, Cic., arvum, Hor., bellum, Cic., Liv. 4, 58, o. id. 5, 52; — b) df. subst. Vejentes, um, m.: Vejenterne el. Indvaanerne af Veji, Cic. Div. 1, 44, oftere, Liv.; ogs. in sing.: Vejens quidam, Cic. l. c.; — 2) Vējentānus, 3: = frgd., Liv., uva, Martial.; — bb) df. subst.; a) Vejentana Italica: en ved Veji funden sort Ædelsten, Plin. 37, 69; — b) Vejentanum, i, n., (sc. vinum): en meget ringe Vinsort, Hor. Sat. 2, 3, 143, Pers., Martial.; — c) Vējentāni, orum, m.: Indvaanerne af Veji, Plin. 3, 8; — 3) Vējus, el. Veïus (trisyll.), 3: = frgd.; - ∾ dux, (d. e. Tolumnius), Propert. 4, 10, 31; — b) Veja, ae, f.: som Fruentimmernavn, Hor. Epod. 5, 29.

Vējŏvis, i, m., efter Ovid. Fast. 3, 447, s. parvus Juppiter, el. Juppiter som Barn; - men efter Gell. 5, 12, er Vejovis modsat Dijovis; hvs. det ogs. om hans Billede heder: sagittas tenet, quae sunt videlicet paratae ad nocendum; s. ogs. Vedius s. 1.

vĕl, conj., [oprdl. imperat. af volo], indfører ved Siden af d. frgd. Begreb et andet, og overlader det derhos til den subjective Forestilling el. til et frit Valg, om det, der gielder om det ene Begreb, ogs. gielder om det andet, (hvorim. aut udtrykker den absolute og objective Modsætning), svarer til vort: eller; men gientaget heder vel ··· vel ···: enten ··· eller ···, det være ··· eller ···; 1) „alm."; A) vel ··· vel ···; - Nunc, quam ob rem etc., vel tu mihi ajas, vel neges, Plaut. Rud. 2, 4, 14; sic erat in omni vel officio vel sermone sollers (Servius Tullius), Cic. d. Rep. 2, 21; cf. id. Off. 3, 10, ogs. Liv. 10, 19; ligel. id. 1, 42: hunc ordinem ex censu descripsit vel paci decorum vel bello; - ogs. kan aut findes derhos, men i Prosa, uden at svare dertil, (derim. s. nedens. Ovid. Met. 1, 546); ubi enim potest illa aetas aut calescere vel apricatione melius vel igni, aut vicissim umbris aquisque refrigerari salubrius? Cic. Lael. 16; cf. id. Div. 2, 59; - ogs. sættes vel oftere; sed ego cur non assum, vel spectator laudum tuarum, vel particeps, vel socius, vel minister consiliorum? Cic. Fam. 2, 7; cf. id. d. Rep. 1, 3, o. Plaut. Rud. 2, 7, 24; - ogs. kan det sidste vel, for at fremhæves, forbindes m. etiam, el. vero etiam, el. omnino; - ut vel ea defendam ··· vel taceam, vel etiam ad nostra me studia referam litterarum, Cic. Fam. 1, 8; cf. id. d. Rep. 1, 3, o. id. Part. or. 36; - endel. findes ogs. „poet.": aut ··· vel ···, s. vel ··· vel ···; tellus aut hisce, vel istam ··· mutando perde figuram, Ovid. Met. 1, 546; — B) vel staaer ogs. undert. blot engang; - Lege, vel tabellas redde, Plaut. Pseud. 1, 1, 29; orabant, ut sibi auxilium ferret ··· vel ··· exercitum modo Rhenum transportaret, Caes. B. G. 4, 16; unum illud extimescebam, ne quid turpiter facerem, vel ··· jam fecissem, Cic. Att. 9, 7; — b) ogs. tilføies potius til Berigtigelse af det Anførte; - post obitum vel potius excessum Romuli, Cic. d. Rep. 2, 30; cf. id. Att. 16, 7, o. id. Planc. 41, oftere; — II) „bes." om forstærkende Bibegreb: eller endog, endog, endogsaa, endmere, selv el. selv endog; (oprdl. elliptisk Udtryk derom, at ei alene et andet ringere Tilfælde kan antages, men endog det Anførte); - Si arte poteris accubare; G. vel inter cuneos ferreos, Plaut. Stich. 4, 2, 39; quum se vel principes ejus consilii fore profiterentur, Caes. B. G. 7, 37; Vel Priamo miseranda manus, Virg. Aen. 11, 259; cf. Cic. R. Am. 30; ligel. Liv. 9, 24: hoc ascensu vel tres armati quamlibet multitudinem arcuerint; s. ogs. id. 10, 16: vel si etc.; - df. ogs. m. Antydning af det andet og ringere Led el. Tilfælde; per me vel stertas licet ··· non modo quiescas, Cic. Acad. 2, 29; cf. Ter. Hec. 1, 1, 3; ligel. Cic. Fin. 5, 11: existiment, quod velint, ac vel hoc intelligant; cf. id. Fam. 2, 13; - ofte ogs. hos superl. til Betegning af d. høieste Grad; hoc in genere nervorum vel minimum, suavitatis autem est vel plurimum, Cic. Orat. 26; cf. id. Verr. 4, 2; ligel. Liv. 36, 41: eo tempore vel maxima apud regem auctoritate erat (Hannibal); quum Sophocles vel optime scripserit Electram, Cic. Fam. 1, 2; cf. id. N. D. 2, 65: mihi videtur (ille) vel maxime confirmare, etc.; s. ogs. id. d. Or. 1, 8, oftere, o. Quintil. 1, 3, 12, oftere; - ogs. mærkes Suet. Dom. 19: sagittarum vel praecipuo studio tenebatur, etc.

vela, ae, f.: gallisk Benævnelse paa Planten erysimon, Plin. 22, 75. — Velabrensis, e, s. und. 2. Velabrum. — 1. vēlābrum, i, n., [velo]: det over Theatret udspændte Telttag, Ammian. 14, 6. — 2. Vēlābrum, i, n.: Gade i Rom ved Aventinerhøien, hvor navnl. Olie og Ost holdtes til Salg, Varro, Plaut., Hor. Sat. 2, 3, 229, Ovid. Fast. 6, 405, o. A.; — B) df. Vēlābrensis, e: velabrensisk, caseus, Martial. 13, 32; cf. id. 11, 52.

*vēlāmen, inis, n.: Bedækning; df. ſædv. Dragt, Klædning; - vid. Virg. Aen. 1, 649, o. Ovid. Met. 6, 566, oftere, o. A.; men Tac. Germ. 17: detracta feris velamina maculis distinguunt; o. — vēlāmentum, i, n.: Bedækning, Indhylling; df. 1) „egenl."; A) Hinde el. Skal, Cels. 7, 18; — B) ligesom velum: Forhæng; - ∾ interjecto, quod pontificis oculos a funere arceret, Senec. Consol. ad Marc. 15; — C) velamenta hede bes. de med uldne Baand omvundne Oliegrene el. lignende omvundne Staver, som navnl. de Overvundne fremrakte som Tegn paa Underkastelse, el. hvormed de Bedende anraabte om Beskyttelse; - ramos oleae et velamenta alia supplicum porrigentes orare, ut etc., Liv. 24, 30; ligel. velamenta et infulas praeferentes, Tac. Hist. 1, 66; cf. Ovid. Met. 11, 279; — II) ogs. „overf.": Skiul, Dække; - quaerentes libidinibus suis ··· velamentum, Senec. Vit. beat. 12; — [velo]. — *vēlāris, e: hørende til et Forhæng; - ∾ anuli, Plin. 13, 8; o. — vēlārium, i, n.: et over Theatret udspændt Telttag, hvorved Solen holdes ude, Juvenal. 4, 122; — [velum] — vēlātio, onis, f., [velo]: Tilsløring, Augustin. — vēlāto, abl. som adv., s. und. velo.

Vělěda, ae, f.: en germanisk Prophetinde, der iblandt sine Landsmænd nød guddommelig Ære; - vid. Tac. Germ. 8, id. Hist. 4, 61 o. 65, oftere. — vēles, itis, m.: letbevæbnet Soldat; oftest in pl. velites; vid. Liv. 26, 4, (hvor Indførelsen af denne Vaabenart beskrives); cf. id. 38, 21, oftere; - sieldn. in sing., vid. Ovid. Ib. 48; - saal. ogs. „overf.": ut scurram velitem (rimel. som overgiven Harlequin), etc., Cic. Fam. 9, 20.

1. Vělĭa, ae, f.: en Afdeling af Palatinerhøien, Varr. L. L. 5, 8, o. Liv. 2, 7, ogs. Cic. d. Rep. 2, 31; — B) df. Vělĭensis, e; vid. Varr. l. c. — 2. Vělĭa, ae, f.: Kyststad i Lucanien, Coloni fra Phocæa, (s. ogs. Elea s. 1.), Plin. 3, 10, Gell. 10, 16, Cic. Fam. 7, 19 o. 20, oftere, Hor. Ep. 1, 15, in., o. A.; — B) df. 1) Vělĭensis, e: veliensisk, sacerdotes, Cic. Balb. 24; — b) pl. Velienses, ium, m.: Indvaanerne

af Velia, Plin. 3, 4, Cic. Fam. 7, 20; — 2) Vēlīnus, 3: = frgd.; - portusque require Velinos (i. e. Veliam), Virg. Aen. 6, 366. — Veliensis, e, f. und. 1.Velia o. und. 2.Velia.

vēlĭfer, a, um, [velum, fero]: seilforende, carina, Propert., Ovid.; men ∾ venti, Senec. Thyest. — *vēlĭfĭcātĭo, onis, f.: Seilen el. at seile, at bruge Seilene, ovl.; - mutata velificatione etc., Cic. Fam. 1, 9; o. — vēlĭfĭcĭum, i, n.: = frgd.; - velificia primum invenit Isis, Hygin. Fab. 277; af — vēlĭfĭco, are, v. n. (o. a.), [activ Biform af flgd.]; - ∾ per summa aequora, Plin. 9, 52; cf. Propert. 4, 9, 6; — b) „poet." ogs. vēlĭfĭcātus, 3, m. pasſiv Bem.; - ∾ Athos, (giennemseilet), Juvenal. 10, 174. — vēlĭfĭcor, atus sum, 1, v. depon. n., [velum, facio]: udspiler Seilene, seiler; - Caerula ad infernos velificata lacus (ratis), Propert. 2, 21, 40; men Flor. 3, 7: sic velificantes ··· portibus suis adremigaverunt; — II) oftere „overf."; ∾ alicui: ivrigen at begunstige el. befordre noget; - turbulenta ratione honori velificari suo etc., Cic. Agr. 1, 9; cf. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 10, o. Flor. 1, 9; bf. — vēlĭfĭcus, 3: seilende; - ∾ cursu navigii, Plin. 13, 21.

1. Vēlīnus lacus: Navnet paa en Indsø i d. Sabinske, Plin. 3, 17, Virg. Aen. 7, 517 o. 712; — b) bf. benævnes Velina tribus, Cic. Att. 4, 15, o. Liv. epit. 19. — 2. Vēlīnus, 3, f. und. 2.Velia. — vēlĭtāris, e, [veles]: horende til Veliterne, arma, Sall. Jug. 105, hastae, Liv., Plin. — vēlĭtātĭo, onis, f., [velitor]: ligesom Forpostfægtning el. Skærmydsel; bf. „overf.": Mundhuggeri, Kævleri; - Verbis velitationem fieri compendi volo, (at vi springe derover), Plaut. Asin. 2, 2, 41; cf. id. Rud. 2, 6, 41: Equidem me ad velitationem exerceo. — Velĭterninus, 3, o. Velĭternus, 3, f. und. Velitrae. — velites, um, f. und. veles.

vēlĭtor, atus sum, 1, v. depon. n., [veles]: paa Veliternes Vis at fægte med lette Vaaben; - ∾ lapidibus in aliquem, (kaste Stene paa nogen), Appul.; ∾ calcibus, (slaae bagud: om Hesten), id.; — II) bf. „overf.": Nescio quid vos velitati estis inter vos duos, (I have været i noget Skænderi med hinanden), Plaut. Men. 5, 2, 28; cf. Gell. 6, 11 in.: ∾ adversus improbos in maledictis; men ∾ periculum alicui, (true nogen dermed), Appul.

Vĕlĭtrae, arum, f.: By i d. Volskiske i Latium, (hod. Veletri), Liv. 2, 31, Suet. Aug. 1 o. 6, oftere; — B) bf. 1) Vĕlĭternus, 3: horende til el. benævnt efter Velitræ, veliternisk; - ∾ ager, Liv., populus, id. 8, 12; — b) ogs. subst., Veliterni, orum, m.: Indvaanerne af Velitræ, Plin., Liv., Suet.; — 2) Vĕlĭterninus, 3: = frgd.; - ∾ vina, Plin. 19, 8.

*vēlĭvŏlans, tis, adj., ligesom seilflyvende; - ∾ navibus etc., poëta ap. Cic. Div. 1, 31; o. — vēlĭvŏlus, 3: = frgd., navnl. om Skibe, Enn., Ovid. Pont. 4, 5, 42; rimel. ogs. Lucr. 5, 1441: Tum mare velivolis florebat navibu' pandis; ligel. „poet." om Havet, Virg. Aen. 1, 224, o. Ovid. Pont. 4, 16, 21; — [velum, volo, are].

vella, ae, f., f. villa ab in. — vellātūra, ae, f., [ctr. f. vehelatura af veho]: Kiørsel el. Forsel; - vellaturam facere, (være Fragtmand el. Vognmand), Varr. R. R. 1, 2. — Vellējus, a: romersk Slægts- og Personsnavn, hvoraf mærkes: C. Vellejus Paterculus, Historieskriver und. Augustus o. Tiberius; (hans Værk: Historiae Romanae Libri duo, er ufuldstændigt); — B) bf. 1) Vellejus, 3: horende til el. benævnt efter en Vellejus; - ∾ lex, Digest.; — 2) Vellejānus, 3: = frgd.; - ∾ senatusconsultum, Digest.

*vellĭcātim, adv.: ligesom ved at rykke fra hinanden; bf. stykkevis el. fragmentarisk; - ne vellicatim et saltuatim scribendo lectorum animos impediremus, Sisenn. ap. Non.; o. — vellĭcātĭo, onis, f.: Rykken el. Rusken; bf. „overf." o. in pl.: bidsk el. spottende Tale, Drillerier el. Skoser; - convicia, vellicationes (contemnere), Senec.; cf. id. Vit. beat. 5; af — vellĭco, avi, atum, 1, v. a., [vello]; I) „egenl.": rykker el. rusker deri; - vellicari ex paedagogo, vid. Quintil. 6, 1, 41; cf. Plaut. Most. 3, 2, 148; - „overf." ogs. om Bierne: at sue, Varr. R. R. 3, 16; — II) „fig."; A) „alm.": at sætte i Bevægelse, at pirre el. opmuntre; - saal. „alleg."; excitandus e somno et vellicandus animus est, etc., Senec. Ep. 20; — B) „bes.": stiklende el. bidende at angribe el. giennemtrække; - more hominum invident, in conviviis rodunt, in circulis vellicant, etc., Cic. Balb. 26; cf. Hor. Sat. 1, 10, 78: quod Vellicet absentem (me) etc.; - ogs. at ærgre; (quae) te Vellicet, Propert. 2, 4, 8.

vello, vulsi, vulsum, 3, v. a.; I) „egenl.": rykker el. rusker, oprykker el. udriver; - ∾ oves, Varro, Plin., lanam, Varro; ∾ anseres, Plin., plumam anserum, Colum.; ∾ albos capillos a stirpe, Propert. 3, 23, 33; ∾ comam, Martial., barbam, Hor.; men Suet. Caes. 45: ut ··· velleretur etiam, (lod Haarene rykke ud med Roden); f. ogs. und. nr. III; - quum ··· pars vellerent vallum, etc., Liv. 9, 14; ∾ signa (castris), Virg., emblemata ex patellis, Cic. Verr. 4, 24; ∾ hastam de capite, Virg., postes a cardine, id.; ∾ modo nata poma, Tibull.; men ∾ herbas unguibus (dermed), Lucan.; - vellere coepi etc., (at rykke i Ærmet, neml. som Gestus af den Bedende), Hor. Sat. 1, 9, 63; ligel. ∾ latus digitis, Ovid. A. A. 1, 606; ligel. ∾ aurem, (neml. til Paamindelse), Virg. Ecl. 6, 4, o. A.; — II) „fig.": plager el. ængster; - Et mea secreto velluntur pectora morsu, Stat. Silv. 5, 2, 3; — III) partic. vulsus (volsus), 3, ogs. som adj.; A) med udrykket Haar, d. e. glat; - Glabriorem ··· quam volsus ludiu'st, Plaut. Aul. 2, 9, 6; cf. Quintil. 2, 5, 12: vulsis levatisque ··· plus esse formae, etc.; ∾ nepos, Propert. 4, 8, 23, (neml. altid m. Bibegr. af Blødhed el. Qvindagtighed); — b) bf. „fig."; - ∾ mens: Umandighed, Qvindagtighed, Martial. 2, 36; — B) som lider af Krampe, spastisk, Plin. 21, 74, o. id. 23, 16.

vellus, ĕris, n., [vello]: den afplukkede el. afrevne Uld; - ante tonsuram inventam vellere lanam sunt soliti, a quo vellera dicuntur, Varr. L. L. 5, 8; cf. Plin. 27, 28; ligel. in pl., Hor. Ep. 1, 10, 27; ligel. vellera lanae, id. Epod. 12, 21; ligel. vellera ··· trahunt digitis, (spinde), Ovid. Met. 14, 264; — b) bf. ogs. hvad der er giort af Uld; navnl. uldent Bind el. Baand; - saal. Stat. Silv. 5, 3, 8: ∾ Parnasia, (om Digterens Jøse); — II) bf. „overf."; A) Faareskind med Ulden; en Faarepels, obl.; - Molle gerit tergo lucida vellus ovis, vid. Tibull. 2, 1, 62; cf. Virg. Ecl. 3, 95: ipse aries etiam nunc vellera siccat, etc.; ∾ lanigerum, Ovid. Her. 18, 144; men harum (bidentium) effultus tergo stratisque jacebat Velleribus, vid. Virg. Aen. 7, 95; f. ogs. Ovid. Fast. 5, 102; — b) bf. ogs. Huden el. Skindet af andre Dyr; - setis hirsuta leonis Vellera, Ovid. Fast. 2, 339; ∾ cervina, id., ferina, id.; — B) ifolge etslags Lighed bruges ogs. vellera om Træsilken; - vid. Virg. Ge. 2, 121; ligel. om de tynde Skyer; vid. id. ibd. 1, 397; ogs. om den faldende Sne, Martial. 4, 3.

vēlo, avi, atum, 1, v. a., [velum]; I) „egenl.": tildækker, indhyller; - capite velato etc., Cic. N. D. 2, 3; cf. Virg. Aen. 3, 545; men velare partes tegendas, Ovid.; men velatus toga, Liv.; ligel. velatus purpurea veste, (iført, klædt deri), Ovid.; - ∾ tempora vittis, corona, Ovid.; men m. græsk Construction: Amphicus albenti velatus tempora vitta, id. Met. 5, 110; cf. Virg. l. c.; - ∾ hastam lauro, (bekrandse), Ovid.; ligel. ∾ Palatia sertis, id., delubra deum fronde, Virg.; - Velatis manibus orant, (d. e. bærende velamenta), Plaut. Amph. 1, 1, 101; cf. Virg. Aen. 11, 100: oratores

··· Velati ramis oleae, etc.; — B) i Krigssproget ere velati, orum, m., i Forbindelse m. accensi: etslags overcomplet Mandskab, som traadte ind istedetfor de Faldne; hvs. saedv. forbindes accensi velati, (i. e. accensi et velati, ligesom socii Latini, f. socii et Latini); vid. Cic. d. Rep. 2, 22, o. Fest. s. v. ascripticii, p. 14; — II) „fig.": skiuler, holder hemmelig; - ∾ odium fallacibus blanditiis, Tac.; ∾ culpam invidia, id. Ann. 6, 29; Scelere velandum est scelus, Senec. Hippol.; cf. Plin. Pan. 56; — not.: velato, abl. som adv.: paa en dunkel el. forborgen Maade; ∾ discere deum, Tertull.

vēlox, ōcis, adj., [befl. m. velum, altf. oprdl. med el. for fulde Seil]: hurtig, snar, rask; - maxime vigore ac levitate corporum veloces (juvenes), Liv. 26, 4; - compar., f. nedenf.; superl., ∾ quisque, Quintil.; cf. Caes. B. G. 1, 48; - ∾ canes, Virg., cervi, id.; velox saltu (lupus), Plin.; ∾ navis, Virg., flamma, Lucr., procella, Hor.; ∾ arbores, (som voxe hurtigt), Plin.; ∾ toxicum, (som virker hurtigt), Hor.; ∾ Horae, (som ile afsted), Ovid. Met. 1, 118; ligel. ∾ anni, Martial.; ∾ victoria, Hor.; - „poet." ogs. f. adv.; Ille ··· velox ··· Desilit in latices, Ovid. Met. 4, 352; cf. Hor. Od. 4, 12, 22; - ligel. „poet." c. inf.; nec jam hic absistere velox, Stat. Theb. 6, 794; — II) „fig."; - nihil est animo velocius, etc., Cic.; ∾ ingenio et mobili, Quintil.; ∾ animus, Hor. Ep. 1, 12, 13; acutior atque velocior in urbanitate brevitas, Quintil. 6, 3, 45; decurrere per materiam stilo quam velocissimo, id. 10, 3, 17.

vēlum, i, n., [ctr. f. vehelum af veho: hvad der fører Skibet frem; bf.]: Seil el. Skibsseil, (oftest in pl.); - ad id, unde aliquis flatus ostenditur, vela do, („alleg."), vid. Cic. d. Or. 2, 44; cf. Liv. 31, 45, o. Hor. Od. 1, 34, 4; - vela facere, pandere, Cic. Tusc. 4, 4 o. 5; quo utinam velis passis pervehi liceat, id. ibd. 1, 49; cf. Caes. B. C. 2, 25; vela permittere ventis, Quintil.; ∾ contrahere, Cic., Hor. Od. 2, 10, 24, legere, Virg. Ge. 1, 373; - „poet." ogs.: vela pennarum f. Vinger, Lucr. 6, 743; - sieldn. in sing.: velo passo, Plaut.; cf. Virg. Aen. 1, 103 o. 400, ogs. Ovid. Met. 7, 491, oftere, o. A.; — b) som Ordsprog maerkes: remis velisque, (med Seil og Aarer), af alle Kraefter, (fugere aliquid), Cic. Tusc. 3, 11; cf. Plaut. Asin. 1, 3, 5: Remigio veloque, etc.; ogs. maerkes id. Epid. 1, 1, 47: Utcumque in alto ventus est ··· exin velum vortitur; — B) „alleg.": pandere vela orationis, Cic. Tusc. 4, 5; dare vela famae, Martial. 8, 70; — II) „overf.": Toi, (Lerred, Seildug, odl.) til Indhylling el. Daekning, navnl. ogs. som Telttag el. Forhaeng; - ∾ carbaseis intenta tabernacula, Cic. Verr. 5, 12; cf. Plin. 19, 6, ogs. Propert. 4, 1, 15, o. Lucr. 4, 73, ogs. Plin. Ep. 4, 19; ligel. om et Forhaeng, Suet. Claud. 10; men Cic. Catil. 2, 10, om en rig og flagrende Dragt: quos ··· videtis ··· velis amictos, non togis; — b) ogs. lignelsesvis: multis simulationum involucris tegitur et quasi velis quibusdam obtenditur uniuscujusque natura, Cic. Qu. Fr. 1, 1, 5. — vēlūmen, ĭnis, n., [vello]: den afrevne Uld; - lanam ··· alii vellera, alii velumina appellant, Varr. R. R. 2, 11.

vĕlut el. vĕlŭti, adv., (hvor da vel har den forstaerkende Bem., vid. vel nr. II): aldeles som, ligesom; 1) correlat til d. flgd. sic el. ita; A) „alm."; - velut in cantu et fidibus, sic ex corporis totius natura et figura varios motus ciere, Cic. Tusc. 1, 10; cf. Liv. 31, 18; ligel. velut per fistulam, ita per apertam vitis medullam humor trahitur, Colum. 3, 18; — B) „bef." i Tilføiningen af Lignelser; - saal. Virg. Aen. 1, 148: Ac veluti magno in populo quum saepe coorta est Seditio ··· Sic cunctus pelagi cecidit fragor etc.; (f. ogs. nedenf. nr. II, B, 2); — II) absol.; A) „alm."; - instructas velut in acie legiones etc., Hirt. B. G. 8, 9; cf. Plaut. Poen. 4, 1, 2; ligel. Sall. Catil. 1: vitam silentio ne transeant, veluti pecora, quae etc.; men c. abl. absol., vid. Liv. 45, 1: velut certo nuncio victoriae allato, etc.; — B) „bef." i Tilføiningen af et enkelt Tilfaelde til en almindelig Paastand; - Hoc est incepta efficere pulchre, veluti mihi Evenit, ut etc., Plaut. Bacch. 4, 9, 145; cf. id. Rud. 3, 1, 4; numquam tam male est Siculis, quin etc.; velut in hac re ajebant: in labores Herculis etc., Cic. Verr. 4, 43; cf. id. N. D. 2, 48, o. id. Fin. 2, 35; ligel. Quintil. 2, 21, 8: aliae quoque artes etc., velut architectonice; — 2) i Tilføielsen af en Lignelse el. af et figurligt Udtryk: ligesom el. som; - Frena dabat Sipylus, veluti quum etc., Ovid. Met. 6, 231; ligel. Migrantes cernas ··· Ac, veluti ··· quum etc., Virg. Aen. 4, 401; - men quod (condimentum orationis) sentitur latente judicio, velut palato, Quintil. 6, 3, 19; haec velut sagina dicendi, id.; ligel. ducetur ipsa rerum serie, velut duce, id.; f. ogs. Liv. 10, 38: ritu quodam sacramenti vetusto velut initiatis militibus, etc.; — 3) veluti si i Tilføiningen af en hypothetisk Lignelsesfaetning: som om, som naar; - quod ··· absentis crudelitatem, velut si coram adesset, horrerent, etc., Caes. B. G. 1, 32; ligel. tantus metus etc., velut si jam ad portas hostis esset, Liv. 21, 16; ligel. velut si quis etc., Ovid. Met. 4, 375; - men ogs. findes undert. i denne Forbindelse: velut f. velut si; vid. Tibull. 1, 6, 25, o. Ovid. Met. 4, 595; — 4) ogs. maerkes velut qui: som den, der; - vid. Liv. 6, 1: res ··· obscuras, velut quae magno ex intervallo loci vix cernuntur, etc.

vēna, ae, f.: Blodaare el. Aare; - venae et arteriae a corde tractae et profectae in corpus omne ducuntur, Cic. N. D. 2, 55; - venam incidere, id., Cels.; ligel. venam el. venas interscindere, abrumpere, abscindere, exsolvere, aperire, pertundere, ofte hos Tac. (om en selvvalgt Dødsmaade); cf. Juvenal. 6, 46, o. A.; — B) „bef.": Pulsaaren; - si cui venae sic moventur, is habet febrem, Cic. Fat. 8; venas tentare, (føle paa Pulsen), Suet. Tib. 72, ogs. tangere, Pers. 3, 107; si venae conciderunt, (slaae svagt), Cels.; — II) „fig."; A) „overf." el. ifølge en Lighed: om enhver aareformet Gienstand; - saal. om Vandrender, Hirt. B. G. 8, 43, o. id. B. Al. 8, ogs. Martial. 10, 30; ligel. om Metalaaren, Cic. N. D. 2, 60, o. Juvenal. 9, 31, om Uringange og Saedegange, Cels., Martial., Pers.; om Aarer el. Striber i Traeer og i Stene, Plin. 16, 73, o. id. 37, 24; — B) „ment."; 1) om Gienstandens inderste Natur og Vaesen; - quodsi etc., periculum autem residebit et erit inclusum penitus in venis et visceribus rei publicae, Cic. Catil. 1, 13; cf. id. d. Or. 1, 52: teneat oportet venas cujusque generis, aetatis, etc.; — 2) om det aandige Anlaeg; - nec studium sine divite vena, Nec etc., Hor. A. P. 409; cf. id. Od. 2, 18, 10: ingeni Benigna vena est, etc.; ligel. vena tenuis et angusta ingenii, Quintil.; men ∾ publica (vatis), Juvenal. 7, 53.

vēnābŭlum, i, n., [venor]: Jagtspyd, Cic. Fam. 7, 1, Virg. Aen. 4, 131, Ovid., Martial.; - men ∾ sagittarum, Plin. 8, 8: etslags store spydformede Pile, hvormed Elephanter nedlaegges. — Venafer, fra, frum, o. Venafranus, 3, f. und. flgd. — Vĕnāfrum, i, n.: gammel By i det Samnitiske, berømt af en fortrinlig Bomolie, Plin. 3, 9, Hor. Od. 2, 6, 16, Martial., o. A.; — B) df. 1) Venāfer, a, um: venafrisk, oleum, Varr. R. R. 1, 2; — 2) Vĕnāfranus, 3: venafrisk, agri, Hor. Od. 3, 5, 55; — b) ogs. subst., Venafranum, i, n., (sc. oleum): venafrisk Olie, Juvenal. 5, 86.

vēnālĭcĭārĭus, 3, [venalicius]: hørende til Salg af Slaver el. til Slavehandelen; - ∾ vita, (en

Slavehandlers), Digest.; — b) df. subst., venaliciarius, i, m.: en Slavehandler, Digest. — vēnālĭcium, i, o. venalicius, i, f. und. flgd. — vēnālĭcius (-tius), 3, [venalis]; I) „alm.": hørende til Salg; - ∾ jumenta, (til at sælge, tilfals), Petron. Sat. 76; — b) df. subst. venalicium, i, n.: Told el. Afgift af det Solgte, Cod. Just.; — II) „bes.": hørende til Slavehandelen; - ∾ familiae: unge, til Salg udstillede Slaver, Suet. Aug. 42; ogs. ∾ greges, Plin. 35, 58; — B) df. subst.; 1) venalicius, i, m.: en Slavehandler, Cic. Orat. 70, o. Plin. 21, 97; — 2) venalicium, i, n.; a) Salg af Slaver, Slavehandel, Digest., Petron. Sat. 29; — b) in pl. „concret": unge Slaver til Salg, Digest.

vēnālis, e, [2. venus]; I) „egentl.": hørende til Salg, til Salg, tilfals; A) „alm."; - ∾ aedes, Plaut.; ∾ horti, Cic.; ∾ ac proscriptae possessiones, id. Agr. 3, 4; ∾ cibus uno asse, Plin.; ∾ vox (praeconis), Cic. Quint. 3; men urbem venalem ··· si emptorem invenerit, vid. Sall. Jug. 35; — B) „bes.", vēnālis, is, m.: den til Salg udbudne unge Slave, Plaut. Aul. 3, 3, 4, oftere, Cic. Verr. 5, 56, Senec. Ep. 80, Plin., Quintil.; - ogs. adj.: ∾ familia, Quintil. 7, 2, 26; — II) „fig.": som er tilfals el. som kan vindes ved Gaver el. Bestikkelser, odl.; - quae ipse semper habuit venalia, fidem, jus jurandum, veritatem, officium, religionem, Cic. Verr. 3, 62; cf. id. ibd. 2, 48; ∾ multitudo pretio, Liv. 35, 50; cf. Propert. 2, 13, 21, o. Martial. 3, 60; df. — vēnālĭtas, atis, f.: at være tilfals, Bestikkelighed, Cod. Just., Sidon. — venalitius, 3, f. und. venalicius.

vēnātĭcius (-tius), 3: hørende til Jagten, praeda, Ammian.; af — vēnātĭcus, 3, [venatus]: hørende til Jagten; - ∾ canis: en Jagthund, Plaut. Mil. gl. 2, 2, 113; ogs. ∾ genus canum, Varr.; ∾ catulus, Hor. Ep. 1, 2, 65; - men „comisk overf.": Prolatis rebus parasiti venatici Sumus, (blive vi magre som Jagthunde), Plaut. Capt. 1, 1, 17. — venātĭo, onis, f., [venor]; I) Jagen el. at jage, Jagten; - supervacanei operis aucupium atque venatio, Cic. d. Senect. 16; (Suevi) multum sunt in venationibus, Caes. B. G. 4, 1; — B) det Folket givne Jagtskuespil, Dyrefægtning el. Dyrekamp, odl.; - ludorum venationumque apparatu pecunias profundere, Cic. Off. 2, 16; cf. id. Fam. 7, 1, oftere, Suet. Caes. 10, id. Aug. 43; — II) „overf.": det nedlagte el. fældede Vildt, Kjødet af Vildt; - unde illi tam multa et varia venatio, etc., vid. Liv. 35, 49; - men septum venationis, (hvor Vildtet holdes indespærret), Varr. R. R. 3, 12. — venatitius, 3, f. und. venaticius.

†vēnātor, ōris, m., [venor]; I) „egentl.": en Jæger; - quasi venator tu quidem es; Dies atque noctes cum cane aetatem exigis, Plaut. Casin. 2, 5, 11; cf. Cic. Tusc. 2, 17, o. Hor. Od. 1, 1, 26, ogs. Caes. B. G. 6, 27; — b) ogs. adj., ∾ canis: en Jagthund, Virg. Aen. 12, 751; ogs. ∾ equus: en Jagthest, Stat.; — B) „bes.": som kæmper med vilde Dyr paa Arena, Digest., Tertull.; — II) „fig.": som jager derefter, som opsøger el. udfinder noget; - non pudet physicum, id est, speculatorem venatoremque naturae, etc.? Cic. N. D. 1, 30; men Plaut. Mil. gl. 3, 1, 12: ne quis ··· Nostro consilio venator assit cum auritis plagis, etc.; df. — vēnātōrĭus, 3: hørende til Jagten; - ∾ galea, Nep. Dat. 3; ∾ culter, Suet.; ∾ instrumentum, Plin. Ep. 3, 19.

vēnātrix, īcis, fem. af venator: Jægerinde, Virg. Aen. 1, 319; — b) oftere som adj.; - ∾ dea, (d. e. Diana), Ovid.; heder ogs. ∾ puella, Juvenal. 13, 80; ∾ canis, Martial. 11, 69. — *vēnātūra, ae, f.: Jagten; - df. „fig."; Viden' tu illam oculis venaturam facere atque aucupium auribus? Plaut. Mil. gl. 4, 1, 43; o. — vēnātus, us, m.: Jagten; - labor in venatu, sudor, cursus, etc., Cic. Tusc. 5, 34; cf. Virg. Aen. 7, 747; men id. ibd. 9, 605: Venatu invigilant pueri (f. venatui); - ogs. in pl., Ovid. Met. 4, 302, oftere; — II) „overf.": Fiskeri; - in venatu meo, (da jeg fiskede), Plaut. Rud. 4, 3, 31; — [venor].

*vendax, ācis, adj.: kjøbelysten; - patrem familias vendacem, non emacem, esse oportet, Cato; o. — vendĭbĭlis, e: let at sælge, som let gaaer af; - ∾ via, vid. Cic. Agr. 2, 14; ∾ merx, Plin., fundus, Hor. Ep. 1, 17, 47; - compar., ∾ ager, Varro; — II) „fig.": antagelig, behagelig, yndet; - nam ut sint illa vendibiliora, haec uberiora certe sunt, vid. Cic. Fin. 1, 4; men ∾ orator o. oratio, (som vinder Folkets Bifald, som gjerne høres af Folket); vid. Cic. Brut. 47, o. id. Lael. 25; ogs. m. tilføiet dat. populo, id. Brut. 76; - men vendibilis puella, Ovid. Am. 3, 12, 10; — df. fildt. adv. vendĭbĭlĭter, Hieronym.; — [vendo]. — vendĭco, are, f. und. vindico ab in.

*vendĭtārĭus, 3: til Salg el. tilfals; - ∾ lingua, Plaut. Stich. 1, 3, 103; — vendĭtātĭo, onis, f.; oprdl.: Udbyden til Salg; df. „fig.": Udbasunen el. Praleri; - quae sine venditatione et sine populo teste fiunt, Cic. Tusc. 2, 26; ligel. ∾ quaedam et ostentatio, vid. id. Lael. 23; men ∾ portentosa scientiae, Plin. 29, 8; o. — vendĭtātor, ōris, m.: som udbyder til Salg; df. „fig.": en Praler; men Tac. Hist. 1, 49, med Negation: famae nec incuriosus, nec venditator; — [vendito]. — vendĭtĭo, onis, f., [vendo]; I) „egentl.": Sælgen el. Salg; - venditio alienatio est et rei suae, jurisque in ea sui in alium translatio, Senec. Benef. 5, 10; men Cic. R. Am. 38: si sublata sit venditio bonorum, etc.; ogs. in pl., id. ibd. 44: quam ad diem proscriptiones venditionesque fiant; — II) „overf.": den kjøbte Eiendom; - antequam venditio transferatur, Digest.; — not.: venditiones, f. locationes censorum, vid. Fest. p. 376, (Müll.).

vendĭto, avi, atum, 1, v. a., intens. af vendo: bliver ved at byde tilfals, vil gjerne sælge; ogs. handler el. driver Handel dermed; - ∾ Tusculanum, Cic. Att. 1, 14; ∾ piscinas grandi aere, (sælge dem for store Summer), Colum.; ∾ olus, Plin.; quae ipsa sese venditat, (giver sig til Priis), Plaut. Mil. gl. 2, 3, 41; - ∾ peritissime et callidissime decreta praetoris, Cic. Verr. 2, 54; cf. id. ibd. 4, 59; — II) „overf.": at udraabe el. lovprise el. anbefale; - ∾ suam operam, (gjøre sig til deraf), Liv. 44, 25; ∾ se alicui, (indsmigre sig hos nogen), Cic. Att. 8, 16; cf. Vell. 2, 63 fin.; ogs. ∾ se plebi, Liv. 3, 35; men ∾ ingenium, (prale dermed), auct. ad Her. 2, 30; men Cic. Att. 1, 16: valde te venditavi, (har rost dig meget). — vendĭtor, ōris, m., [vendo]: en Sælger; - ut ne quid omnino, quod venditor novit, emptor ignoret, Cic. Off. 3, 12; alieno tempore venditoris, Varro; df. — vendĭtrix, īcis, f.: Sælgerske, Digest. — vendĭtus, 3, partic. af flgd.

vendo, dĭdi, dĭtum, 3, v. a., [ctr. f. venum do, venundo]; I) „egentl.": sælger; - vendo meum non pluris, quam ceteri, fortasse etiam minoris, Cic. Off. 3, 12; quam optime vendere, id. ibd.; male vendere, opp. recte vendere, id. Verr. 3, 98; XX talentis unam orationem Isocrates vendidit, Plin. 7, 31; men quae (judicia) ex empto et vendito aut conducto aut locato contra fidem fiunt, Cic. N. D. 3, 30; constat negotiatio ex empto ac vendito, Senec.; - men ∾ decumas, Cic. Verr. 3, 53, praedia, id. ibd. 1, 54, (efter nogle f. locare, f. venditio, not.); — II) „overf."; A) for Penge at give til Priis el. forraade el. sælge; - vid. Cic. Pis. 34; ligel. Virg. Aen. 6, 621: Vendidit hic auro patriam; ligel. ∾ animam lucro, Pers.; cf. id. 1, 122; men ∾ verba reis, Martial.; cf. Juve-

nal. 10, 78; — B) giør gieldende, anbefaler el. lovpriser el. befordrer; - Ligarianam praeclare vendidisti, Cic. Att. 13, 12; cf. Hor. Ep. 2, 1, 75; men Juvenal. 7, 135: purpura vendit Causidicum, (anbefaler ham, giør ham anseet).

Vĕnĕdi, orum, m.: Venderne, nordgermanisk Folk, Plin. 4, 21; - bede ogs. Veneti, Tac. Germ. 46. — vĕnēfica, ae, f. und. veneficus. — vĕnēfĭcĭum, i, n.; I) „alm.": Giftblanderi, Forgiftelse; - qui inter sicarios et de veneficiis accusant, Cic. R. Am. 32; amuleta veneficiorum (derimod), Plin.; quaestio veneficii (f. de veneficio), Liv. 39, 41; cf. id. 8, 18; — II) „bes.": Tilberedelsen af en Trylledrik, Fortryllelse el. Forhexelse; - idque veneficiis et cautionibus Titiniae factum esse, Cic. Brut. 60; cf. Ovid. Her. 6, 150; ligel. fruges alienas pellicere veneficiis, Plin. 18, 8; af — vĕnēfĭcus, 3, [venenum, facio]: forgiftende, fortryllende, verba, Ovid., artes, Plin.; ∾ aspectus hominum, vid. id. 28, 6; — b) bs. subst., veneficus, i, m., venefica, ae, f.: Giftblander, Giftblanderske; - vid. Cic. Catil. 2, 4, o. Ovid. Her. 6, 19; ogs. som Skældsord; vid. Cic. Phil. 13, 11, o. Ter. Eun. 5, 1, 9.

vĕnēnārĭus, 3, [venenum]: hørende til Gift, calix, (et Giftbæger), Tertull.; — b) subst., venenarius, i, m.: en Giftblander, Suet. Ner. 33, Petron. Sat. 39. — vĕnēnātus, 3, partic. o. adj. af veneno. — vĕnēnĭfer, a, um, [venenum, fero]: som har el. indeholder Gift, palatum, Ovid. Met. 3, 85.

*vĕnēno, avi, atum, 1, v. a.; I) forgifter; A) „egentl."; - Ut spatium coeli ··· venenet (Avernus), Lucr. 6, 820; venenatum telum, Cic.; venenata sagitta, Hor.; ∾ caro, Cic.; — B) „fig."; - non odio obscuro morsuque venenat, (krænker ikke dermed), Hor. Ep. 1, 14, 38; — II) væder med Farve, farver; - quos (tapetes) concha purpura imbuens venenavit, Matius (poëta) ap. Gell. 20, 9; quod venenato operitur, Massur. Sabin. ibd. 10, 15; — III) partic. venenātus, 3, ogs. som adj.: fuld af Gift, giftig; A) „egentl."; - ∾ colubrae, Lucr.; ∾ dentes, Ovid. Her. 12, 95; - compar., nihil est usquam venenatius, quam etc., Plin. 32, 12; superl., ∾ vipera, Tertull.; — B) „fig."; a) „overf.": fortryllet, forhexet, virga, Ovid. Met. 14, 413; — b) „ment."; - Nulla venenato littera mixta joco est, (krænkende, saarende), Ovid. Trist. 2, 566; o. — vĕnēnōsus, 3: fuld af Gift, giftig, herba, Augustin.; — [af flgd.].

vĕnēnum, i, n.; oprdl. ligesom φάρμακον: enhver paa Legemerne stærkt indvirkende, navnl. flydende Substants; - qui venenum dicit, adjicere debet, utrum malum, an bonum; nam et medicamenta venena sunt, etc., Digest.; - dog i denne Bem. alene forældet; saal. ∾ malum (facere), af en gammel Lovformular ap. Cic. Cluent. 51; cf. Sall. Catil. 11: quasi venenis malis etc.; — II) bs. „bes." (o. classisk), ligesom φάρμακον; A) som skadelig; 1) Giftdrik el. Forgift el. Gift; - ipsius veneni quae fingitur ratio? etc., Cic. Coel. 24; cf. id. Cluent. 60 o. 61; - veneno aliquem tollere, id.; venenum alicui praebere, infundere, id.; venenum sumere, Nep.; ∾ coquere, Liv., spargere, Cic.; cf. Hor. Od. 1, 37, 28, oftere, o. A.; — b) „fig.": Ulykke, Fordærvelse; - discordia ordinum est venenum urbis hujus, Liv. 3, 67; m. Lune ogs. om en giftig Tale, Hor. Sat. 1, 7, in.; ligel. om et slet Digt, Catull. 44 o. 77; — 2) Trylledrik el. Tryllemiddel; - ∾ dira Medeae, Hor.; ligel. ∾ Colcha el. Colchica, id.; cf. Cic. Orat. 37, Ovid. Met. 14, 55 o. 403; men quodam quasi veneno etc., Cic. Off. 3, 19; — b) „fig."; - Intactos isto ··· veneno, (i. e. amore), Propert. 2, 9, 19; ligel. ∾ blandum, Sil.; — B) som uskadelig, (men alene poet."); 1) Farvestof, Farve, Sminke; - Alba neque Assyrio fucatur lana veneno, Virg. Ge. 2, 465; cf. Hor. Ep. 2, 1, 207, o. Ovid. Rem. 351; — 2) et Lægemiddel; - et infuso facies solidata veneno est, Lucan. 3, 691.

vēnĕo (vaeneo), ivi el. ii, itum, 4, (pass. venear, Plaut. frgm. ap. Diomed., veneatur, Titinn. ibd., fut. venibunt, s. nedenf.), v. n., [venum, eo]: ligesom at gaae til Salg, d. e. at blive solgt; - Auctio fiet··· Venibunt servi, etc., Plaut. Men. 5, 9, 95; men Cic. Verr. 3, 39: cogis eos plus lucri addere, quam quanti venierant (decumae), quum magno venissent; cf. Hor. Sat. 2, 2, 25: quia veneat auro Rara avis; men Quintil. 12, 1, 43: respondit, a cive se spoliari malle, quam ab hoste venire; men veniturum (servum sapientem: at han vil blive solgt), Senec. Const. Sap. 3.

vĕnĕrābĭlis, e, [veneror]: ærværdig, æret; - ∾ vir miraculo litterarum ··· venerabilior etc., Liv. 1, 7; men venerabilior Lare dives, Hor. Sat. 2, 5, 14; men ∾ donum etc., vid. Virg. Aen. 6, 408; — II) act.: ærefrygtsfuld, ærbødig; - ∾ senatus in deum, Val. Max.; ∾ verba erga deos, id.; bs. — vĕnĕrābĭlĭter, adv.: med Ærbødighed el. Ærefrygt, Macrob. Sat. 7, 11, Val. Max. — vĕnĕrābundus, 3, [veneror]: fuld af Ærefrygt; - venerabundi templum iniere, Liv. 5, 22; cf. ibd. 41, ogs. Suet. Calig. 5. — vĕnĕrandus, 3, partic. o. adj. af veneror. — vĕnĕranter, adv., [veneror]: med Ærefrygt el. Tilbedelse, Tertull.

vĕnĕrārĭus, 3, [1.Venus]: hørende til Elskov; - venerariae res: Elskovshandeler, Petron. Sat. 61. — *vĕnĕrātĭo, onis, f.: Ærbødighed, Ærefrygt; - habet enim venerationem justam, quicquid excellit, Cic. N. D. 1, 17; ∾ solis et lunae, (deres Dyrkelse), Plin.; in venerationem tui theatra consurgunt, Plin. Pan. 54; — II) „overf." o. objectivt: Ærværdighed; - amici Alexandri ejus virtutis et venerationis erant, ut etc., Justin. 13, 1; ogs. kan hidføres Tac. Hist. 4, 65: quo venerationis plus inesset etc.; o. — vĕnĕrātor, ōris, m.: som beviser (nogen) sin Ærefrygt, en ydmyg Client; - Ille domus vestrae primis venerator ab annis, Ovid. Pont. 2, 2, in.; ∾ deorum, Arnob.; — [veneror]. — vĕnĕrĕus (o. -ius), 3, s. und. 1.Venus. — Vĕnĕrĭvăgus, 3, [1.Venus]: udsvævende i Elskov, Varr. ap. Non.

vĕnĕro, are: activ Biform af flgd., Plaut. Truc. 2, 5, 23, o. id. Bacch. 2, 1, 4; — II) „poet." hører ogs. partic. vĕnĕrātus, 3, m. passiv Bem.: tilbedet, æret, Hor. Sat. 2, 2, 124, o. Virg. Aen. 3, 460. — vĕnĕror, atus sum, 1, v. depon. a.: beviser min Ærefrygt derimod, ærer el. dyrker; - ∾ deos omnes auguste sancteque, Cic. N. D. 3, 21; men ∾ simulacrum (Herculis) in precibus etc., id. Verr. 4, 43; men ∾ (deam) Farre pio etc., (offre), Virg. Aen. 5, 745; ∾ templa dei, id. ibd. 3, 84; ∾ aliquem ut deum, Cic., lapidem pro deo, id.; men id. Agr. 2, 35: (majores nostros) in deorum immortalium numero venerandos a nobis etc.; - Te ··· venerantur (Sygambri: hylde dig), Hor. Od. 4, 14, 51; ∾ regem (Persarum), quod προςκυνεῖν illi vocant, Nep. Con. 3; men ∾ aliquem manu, vid. Tac. Ann. 16, 4, o. Suet. Claud. 12; ∾ memoriam alicujus, Tac. Agr. 46; ∾ amicos, Ovid.; Quod quis ··· probat et veneratur, Hor. Ep. 2, 1, 263; cf. id. ibd. 2, 2, 107; — II) „overf.": med Ærefrygt at bede derom, m. flgd. ut, Plaut. Rud. 1, 4, 37, oftere; ligel. i en gammel Bønformular, Liv. 8, 9; men multa deos venerati contra salutem ejus, vid. Caecin. ap. Cic. Fam. 6, 7; cf. Hor. Sat. 2, 6, 8, o. Propert. 2, 16, 33; — III) partic. vĕnĕrandus, 3, ogs. som adj.: ærværdig el. ærefrygtbydende; - virga venerande potenti (til Mercurius), Ovid. Fast. 5, 447; cf. Virg. Aen. 9, 276; ogs. c. gen., Sil. 16, 249; - ogs. in superl., Paul. Nol. o. Inscriptt.

1.Vĕnĕti, orum, m.: Folk i Gall. Tog., i d. nuv. Venetianske, Mela 2, 4, Plin. 3, 33, Liv. 1, 1,

o. A.; — B) bf. 1) Vĕnĕtus, 3: venetisk, terrae, Martial., Eridanus, Propert.; — bb) bf. (rimel. af Havets Farve, navnl. paa den venetianske Kyst); a) søfarvet, blaalig, color, Veget., cucullus, Juvenal.; ∾ lutum, Martial.; — b) bf. ∾ factio: det blaaklædte el. blaa Parti iblandt Kapkjørerne, Suet., Martial.; s. ogs. und. factio; — β) bf. alter Vĕnĕtiāni, orum, m.: Tilhængere af den blaa Faction, de Blaa, Capitolin.; — 2) Venetus lacus: en Del af Bodensøen, Mela 3, 2; — 3) Venetia, ae, f.: Veneternes Land el. d. Venetianske, Plin. 3, 22, Liv. 39, 22, oftere, Vell., o. A. — 2. Vĕnĕti, orum, m.: Folk i Gall. Lugd., hvor nu Vannes, Plin. 4, 32, Caes. B. G. 2, 34, oftere, Flor. 3, 10; — B) bf. 1) Venetia, ae, f.: Veneternes Land, Caes. B. G. 3, 9; — 2) Vĕnĕticus, 3: hørende til Veneterne, insulae, Plin. 4, 33, bellum, Caes. l. c. 3, 18. — 3. Vĕnĕti, orum, m.: nordgermanisk Folk, s. und. Venedi. — Vĕnĕtia, ae, f., s. und. 1. Veneti, o. und. 2. Veneti. — Vĕnĕtiāni, orum, m., s. und. 1. Veneti. — Vĕnĕticus, 3, s. und. 2. Veneti. — Venetus, 3, s. und. 1. Veneti.

vĕnĭa, ae, f., [rimel. af venio, ligesom Imødekommen]; I) „alm.": Villighed, Velvillie, Godhed el. Naade; - saal. i Bønformularer: ab Jove O. M. ceterisque dis pacem et veniam peto etc., Cic. Rab. perd. 2; cf. Liv. 8, 9: vos precor, veneror, veniam peto feroque, ubi etc.; - oftere i Forbindelsen: veniam dare alicui, ut etc., (indrømme el. bevilge), Cic. Arch. 2, o. id. d. Or. 1, 6; cf. Liv. praef.: datur haec venia antiquitati, ut etc.; - ogs. ud. flgd. ut; da veniam hanc mihi, reduc illam, Ter.; cf. Virg. Aen. 4, 435; men dedi veniam homini impudenter petenti, (jeg indrømmede hans uforskammede Forlangende), Cic. Att. 5, 21; cf. Liv. 26, 17; — b) undskyldende siges bona venia el. cum bona venia, omtr. vort: med gunstig Tilladelse, med Overbærelse el. Velvillie; - vid. Cic. R. Am. 4, id. d. Or. 1, 15 o. 57, oftere; ligel. Liv. 29, 1: cum bona venia se auditurum etc.; men id. 7, 41: oravit etiam bona venia Quirites, ne quis etc., (bad dem derom, som om en Tjeneste); men Plin. 28, 7: veniam quoque a deis spei alicujus audacioris petimus in sinum spuendo; — II) „bes.": Eftergivelse el. Tilgivelse af en Brøde; - venia est poenae meritae remissio, Senec. Clem. 2, 7; ligel. impetrare veniam errati, Cic. Lig. 1; cf. id. Phil. 8, 11, o. Liv. 37, 45; men Ovid. Met. 6, 32: veniamque tuis, temeraria, dictis Supplice voce roga; cf. Hor. Sat. 1, 3, 75, o. id. Ep. 2, 1, 78.

*vĕnĭābĭlis, e: tilgivelig, Prudent., Sidon.; o. — vĕnĭālis, e; I) naadig, mild, pax, Ammian.; — II) tilgivelig, Macrob., Sidon.; — [venia]. — venicula, ae, s. und. venucula. — 1. vĕnĭlĭa unda est, quae ad litus venit, Varr. ap. Augustin. — 2. Vĕnīlĭa, ae, f.: Navnet paa flere Havnympher; bf. navnl. I) Moderen til Turnus, Virg. Aen. 10, 76; — II) Gemalinde af Guden Janus, Ovid. Met. 14, 334.

vĕnĭo, vēni, ventum, 4, (fut. venibo, Pompon. ap. Non.), v. n.: kommer; I) „egenl."; - ante adesse (hostem), quam quisquam venturum esse suspicari queat, etc., Cic. d. Rep. 2, 3; ut veni ad urbem, etc., id. Fam. 9, 12; cupio te ad me venire, id.; in Tusculanum veniendi (spatium si mihi fuerit), id.; ∾ in Cariam ex India, Plaut., sexto die Delum Athenis, Cic.; men „poet.": ∾ Italiam (s. in Italiam), Virg. Aen. 1, 2; cf. id. ibd. 2, 743; Vin' ad te ad coenam veniam? Plaut. Stich. 3, 2, 30; Neque edepol ego te derisum venio, neque derideo, id. Aul. 2, 2, 46; cf. Cic. Verr. 2, 50; - „poet." ogs. c. infin., vid. Virg. Aen. 1, 528; ligel. Parasitus modo venerat aurum petere, Plaut. Bacch. 4, 3, 18; - ogs. m. Tingssubjecter: Denique in os salsi venit humor saepe saporis, Quum etc., Lucr. 4, 223; cf. id. ibd. 281 o. 892; quae veniunt sub aspectum, Cic., in conspectum, Caes.; muliebris vox mihi ad aures venit, Plaut.; dum tibi litterae meae veniant, Cic. Fam. 11, 24; cf. id. Caecin. 26; men „poet.": Hic segetes, illic veniunt felicius uvae, Virg. Ge. 1, 54; cf. id. ibd. 2, 11; - endel. impers.: Lilybaeum venitur, etc., Cic. Verr. 5, 54; veniri ad se existimantes, Caes. B. G. 7, 70; ubi eo ventum est, id. ibd. 1, 43; cf. id. ibd. 2, 11, oftere; ligel. Ovid. Fast. 3, 651: Ventum erat ad ripas; inerant vestigia ripis, etc.; — II) „fig."; A) „alm."; - ut jam a principio videndum sit, quemadmodum velis venire ad extremum, Cic. Orat. 59; - navnl. ogs. om Overgange i Foredraget; ut jam a fabulis ad facta veniamus, id. d. Rep. 2, 2; cf. id. R. Am. 16; ligel. venio ad recentiores litteras (tuas: kommer til at svare derpaa), id. Att. 14, 19; ligel. venio nunc ad istius ··· morbum et insaniam, (kommer til at omtale el. afhandle dem), id. Verr. 4, in.; - ogs. om Forestillingerne; non omne argentum undique venit, Quintil.; prava ex falsis opinionibus veniunt, id.; si quid in mentem veniet, Cic.; cf. id. Att. 1, 12: si etc., quod in buccam venerit, scribito; - fremdeles venire contra aliquem, el. contra rem alicujus, odl., (optræde som nogens Modstander), vid. Cic. Phil. 2, 2, o. id. Att. 1, 1; - endel. om Tiden; ubi ea dies ··· venit, Caes.; ∾ dies victoriae, id.; non sumus omnino sine cura venientis anni, Cic. Qu. Fr. 3, 4; cf. veniens in aevum, etc., Hor. Od. 3, 5, 16; men om Følgen i en Række, vid. Ovid. Fast. 4, 51: Venit Aventinus post hos, etc.; — B) „bes."; ∾ in aliquid: komme i et Forhold, geraade i en Tilstand, odl.; - ∾ in amicitiam alicui, Caes. B. G. 6, 5; men ∾ in contemptionem hostibus, id. 3, 17; men id. ibd. 1, 31: si etc., summum in cruciatum se venturos; cf. Cic. R. Am. 17; ne in odium veniam, id.; ∾ in sermonem alicujus, (faae nogen i Tale), id. Att. 14, 1; men id. Fam. 3, 5: quum etc., veni in eum sermonem, ut dicerem, (kom paa den Tale); - nonnullam in spem veneram, posse etc., id. d. Or. 2, 54; men Caes. B. G. 1, 18: ∾ summam in spem regni obtinendi; — b) ligel. ofte om Begreber; - ∾ in consuetudinem, (blive til en Skik), Cic. Caecin. 2; cf. id. Off. 2, 15: ∾ in consuetudinem proverbii, (blive til Ordsprog); men m. Subjectsætning: venit jam in contentionem, utrum sit probabilius, etc., id. Divin. 2, 63; - ∾ in cognitionem senatus aut principis, (blive Gjenstand derfor), Quintil.; men id. 3, 6, 44, absol.: quae aut in controversiam, aut in contentionem veniant; men Cic. Quint. 2: non eo dico, quo mihi veniat in dubium tua fides et constantia; cf. id. d. Rep. 1, 40: Tarquinii nomen huic populo in odium venisse etc.; s. ogs. id. R. Am. 6.

vēno, are: Biform af flgd., hvf. Enn. ap. Non. in pass.: teneor consepta, undique venor. — vēnor, atus sum, 1, v. depon. n. o. a.; I) neutr.; - qui venari solent, (som sysselsætte sig med Jagten), Cic. Fam. 2, 11; Venatum ··· In nemus ire parant, Virg. Aen. 4, 117; canum alacritas in venando, Cic.; men som Ordsprog: Stultitia est ··· venatum ducere invitas canes, Plaut. Stich. 1, 2, 82; — II) act.; A) „egenl."; - ∾ leporem ··· damas, Virg. Ge. 3, 410; conchae hiantes venantur cibum, Plin.; — B) „fig.": at gjøre Jagt derpaa, at stræbe derefter, (oftest „poet."); - ∾ suffragia ventosae plebis, Hor. Ep. 1, 19, 37; cf. id. ibd. 1, 1, 78; ∾ viros oculis, Phaedr.; ∾ amicam, Ovid., amores, id.; men auct. ad Her. 4, 3: qua in re laudem modestiae venentur, etc. — vēnōsus, 3, [vena]: fuld af Aarer; - ∾ renes, Cels.; ∾ radices, Plin.; ∾ smaragdi, id.; men compar., ∾ intybum sativum, id. 20, 29; — b) „poet." hedder Pers. 1, 76: ∾ liber Atti, d. e. tør el. maver, (egenl. med udstaaende Aarer, ligesom hos den Skindmagre).

venter, tris, m., [rimel. d. digammerede ἔντερον:

Indvoldene]; I) „egenl.“; A) „alm.“: Bugen el. Underlivet; - ∾ inflatur faba, Cic.; ∾ increscit, Plin.; ∾ obesissimus, id.; — B) „bes.“ ogs. 1) Maven med Hensyn paa dens Trang til Næring el. til dens Graadighed, osv.; - ventrem datis voluptatibus frui, Liv. 2, 32; men comisk: ventri operam dare, Plaut.; cf. Hor. Ep. I, 15, 32, Pers. Prol. 11, ogs. Nep. Att. 14; liges. comisk: vivite ventres! etc., Lucil. ap. Non.; — 2) Indvoldene el. Tarmene, Colum., Plin.; — II) „overf.“; A) Moderslivet; - homines in ventre necandos etc., Juvenal. 6, 596; — b) bs. ogs. Livsfrugten; - ignorans, nurum ventrem ferre, etc., Liv. 1, 34; cf. Ovid. Met. 11, 311, o. Hor. Epod. 17, 50; liges. om Dyrene, ventrem ferre: at være drægtig, Varro, Colum.; — B) bugformet Gestalt el. Runding; - ∾ lagenae, Juvenal.; talus ventre eminens concavo, Plin.; ∾ parietis, Digest.; ∾ aquaeductus, Vitruv.; „poet.“ ogs. om Værterne: tumidoque cucurbita ventre, Propert. 4, 2, 43; cf. Virg. Ge. 4, 122.

Ventīdius, a: romersk Slægts- og Personsnavn; - saal. P. Ventidius Bassus, der i Borgerkrigen forbandt sig med Antonius; vid. Cic. Phil. 12, 8, oftere, Gell. 15, 4, o. A.; — B) bs. Ventīdiānus, 3, rumores, Cic. frgm. ap. Non. — ventĭgĕnus, 3, [ventus, gigno]: som frembringer Vinde, crateres (Aetnae), Lucr. 6, 701. — *ventĭlābrum, i, n.: Værktøi el. Skovl til Kornets Kastning el. Veiring, Colum. 2, 10, Prudent.; — ventĭlābundus, 3: som kaster sig hid og did, Varr. ap. Non., inc., (al. vertilabundus); — ventĭlātio, onis, f.: Udluftning; - ∾ uvarum, Plin. 23, 6; o. — ventĭlātor, ōris, m.: som kaster el. veirer Kornet, Colum. 2, 10; — II) „overf.“: en Taskenspiller, Quintil. 10, 7, 11; — [flgd.].

ventĭlo, avi, atum, 1, v. a., [ventulus]: svinger el. tumler el. kaster i Luften; - ∾ facem, Propert.; ∾ arma, Martial.; hvs. ogs. absol.: aliud est pugnare, aliud ventilare (sc. arma), Senec. Excerpt. Contr. 3, praef.; cf. Senec. Ep. 117; men „poet.“: populeas ventilat aura comas, Ovid. Am. 1, 7, 54; ∾ incendia (flatus), Sil.; ogs. ∾ frigus, Martial. 3, 82; men Suet. Aug. 82, absol.: aliquo ventilante, etc.; - ogs. „medial“; alio atque alio positu ventilari, (kaste sig til alle Sider, ligge urolig), Senec. Tranqu. 2; — b) „bes.“ i Oekonomien om Kornets og andre Frugters Kastning el. Luftning, odl., Varro, Colum., Plin. 18, 73 o. 75; — II) „fig.“: sætter i Bevægelse el. oprører; - cujus lingua, quasi flabello seditionis, illa tum est egentium concio ventilata, Cic. Flacc. 23; — b) ogs. at ryste el. ængste; - ∾ vitas insontium accitis manibus, (ved at mane Aander), Cod. Just.

*ventĭo, onis, f.: Kommen el. at komme; - quid tibi huc ventio est? Plaut. Truc. 2, 7, 61; — ventĭto, are, v. intens. n.: pleier at komme, kommer ofte, besøger; - multum ad eos mercatores ventitant, Caes. B. G. 4, 3; cf. id. ibd. 5, 27, Cic. Leg. 1, 4; liges. ∾ in castra, Caes.; ∾ domum alicujus, Cic.; men Catull. 8, 4: Quum ventitabas, quo puella ducebat; o. — vento, are, v. intens. n.: = frgd.; - quum illo vento, video etc., Varr. ap. Non.; — [venio].

*ventōse, adv.: ligesom af el. med Vind; - ∾ tumentes pulvilli, Appul.; o. — ventōsĭtas, atis, f.: Opblæsthed, Vinde; - ∾ ventris, Coel. Aur.; - ogs. ethisk: Vindighed, Forfængelighed, Fulgent.; af — ventōsus, 3, [ventus]; I) „egenl.“: fuld af Vind, vindig, folles, Virg. Aen. 8, 449, speluncae, Lucr., Alpes, Ovid., dies, Quintil., auctumnus, Plin.; - ∾ alae (amoris), Propert.; cf. Virg. Aen. 12, 848; „poet.“ ogs. ∾ concha, (d. e. Tubaen), Lucan.; ∾ cucurbita, (til Kopsætning), Juvenal.; - compar., ∾ Germania, Tac.; superl., ∾ regio, Liv.; — II) „fig.“; A) „overf.“: rask el. hurtig som Vinden, („poet.“); - ∾ equi, Ovid. Fast. 4, 392; ∾ meus cervorum, vid. Lucr. 3, 300; — B) „ment.“ o. ethisk; 1) let el. foranderlig, ubestandig, vindig; - Lepidus, homo ventosissimus, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 9; Tu levis es, multoque tuis ventosior alis (til Amor), Ovid. Am. 2, 9, 49; ∾ plebs, Hor.; ∾ ingenium, Liv.; cf. Cic. Phil. 11, 7: imperium extraordinarium ventosum est, etc.; — 2) vindig, d. e. opblæst el. forfængelig; - ∾ et superbiens natio, Plin. Pan. 31; men ∾ gloria, vid. Virg. Aen. 11, 708, o. Hor. Ep. 2, 1, 177; - ∾ et enormis loquacitas (svulstig el. vindig), Petron. Sat. 2.

ventrālis, e, [venter]: hørende til Bugen, humor, Macrob.; — II) subst., ventrale, is, n., (sc. cingulum): Mavebælte, Plin., Digest. — ventrĭcŏla, ae, m., [venter, colo]: som pleier Bugen, Augustin. — *ventrĭcŭlātio, onis, f.: Bugvrid, Coel. Aur.; o. — ventrĭcŭlōsus, 3: hørende til Bugen el. til Maven; - ∾ passio: Bugvrid, Mavepine, Coel. Aur.; af — ventrĭcŭlus, i, m., demin., [venter]: Bugen el. Underlivet, Juvenal. 3, 97; — II) bs. „overf.“; A) Maven el. Mavepiben, Cels., Plin. 11, 78; — B) ∾ cordis: Hjertekammeret, Cic. N. D. 2, 55. — ventrĭfĭcātio, onis, f., [venter, facio]: at blive tykmavet, Coel. Aur. — ventriflŭus, 3, [venter, fluo]: afførende, medicamenta, Coel. Aur. — ventrĭlŏquus, 3, [venter, loquor]: Bugtaler, Tertull., Hieronym. — ventriōsus, 3, [venter]: med tyk Mave; - ∾ homo, Plaut.; - liges. ventrŭōsus, 3, men „overf.“: ∾ dolia et patula, Plin. 14, 27. — ventrŭōsus, 3, s. und. frgd.

ventŭlus, i, demin.: lidt Vind, en Smule Vind; (forel. Ord); - Cape hoc flabellum, et ventulum huic sic facito, dum etc., Ter. Eun. 3, 5, 47; cf. Plaut. Curc. 2, 3, 37, oftere; af — ventus, i, m.: Vind, Blæst; - (aër) effluens huc et illuc ventos efficit, Cic. N. D. 2, 39; cf. Vitruv. 1, 6: ventus est aëris fluens unda cum incerta motus redundantia, etc.; men ventorum vi agitari atque turbari (mare), vid. Cic. Cluent. 49; cf. Hor. Od. 1, 9, 10: ventos ⋯ Deproeliantes etc.; men Ventus ab occasu grandine mistus erit, vid. Ovid. Fast. 4, 626; ∾ secundus: god Vind, Medbor; opp. ∾ adversus: Modvind, (s. secundus o. adversus); ∾ Africus, Cic., Atabulus, Quintil., Corus, Caes.; septentriones venti, Cic. Att. 9, 6; ∾ turbo, Plaut.; — b) som Ordsprog mærkes: in vento et aqua scribere, (om en spildt Umage), Catull. 70; liges. profundere verba ventis, (spilde sin Tale), Lucr.; liges. dare verba in ventos, Ovid.; men id. Her. 2, 25: dare verba ventis, (ikke holde sit Ord); men vento vivere, (leve af Luften), Cod. Just.; - ventis remis, (af alle Kræfter, s. und. remus); — B) „bes.“: Vind i Legemet, Colum. 6, 30; — II) „fig.“; A) „overf.“ o. „poet.“; ∾ textilis: let el. fint Stof, poëta ap. Petron. Sat. 55; — B) „ment.“: Vinden, som Billede paa Tingenes (heldige el. uheldige) Gang, paa Menneskenes Bifald el. Mishag, odl.; - quicumque venti erunt, ars certe nostra non aberit, Cic. Fam. 12, 25; cujus (Caesaris) venti nunc valde sunt secundi, id. Att. 2, 1; cf. Hor. Ep. 2, 1, 102; men vento aliquo in optimum quemque excitato, Cic. Sull. 14; cf. id. Cluent. 28: omnes rumorum et concionum ventos colligere; men ventum quendam popularem esse quaesitum, etc., id. ibd. 47.

vēnūcŭla, (venuncula, vennucula), ae, f.: etslags Vindrue til Nedlægning, Hor. Sat. 2, 4, 71, Colum.; ogs. venicula, ae, Plin. 14, 4. — venŭla, ae, f., demin. af vena: liden Aare el. Blodaare, Cels.; — II) „alleg.“: qui tenui venula per calculos fluunt (oratores), Quintil. 12, 10, 25.

vēnum, i, s. und. 2. venus. — vēnundo, dĕdi, dătum, 1, v. a., [2. venus, do, ligesom det deraf contraherede vendo]: sælger (navnl. Fangerne som Sla-

ver); - puberes interfecti, alii omnes venundati, Sall. Jug. 91; ligel. ∾ captivos, Suet., Tac., o. A.; men Tac. Ann. 11, 22, lignelsesvis: donec sententiā Dolabellae velut venundaretur (quaestura).

1. Vĕnus, ĕris, f., [efter Cic.: quia venit ad omnes]: Elskovsgudinden, Grækernes Ἀφροδίτη; - vid. Cic. N. D. 3, 23, id. Verr. 4, 60, ogs. id. Fam. 1, 9; ligel. Lucr. 1, in., hvor hun heder: hominum divumque voluptas; f. ogs. Hor. Od. 1, 30, in., oftere, o. A.; ogs. in plur., vid. Catull. 3, in.; - Veneris filius, Ovid. Met. 1, 463, (i. e. Cupido); men Virg. Aen. 1, 325, om Æneas; m. Lune heder Julius Cæsar: Venere prognatus, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 15; Veneris mensis (f. Aprilis), Ovid. Fast. 4, 61; cf. id. Met. 4, 538; — II) „fig."; A) Elskov el. Kjærlighed, navnl. med Hensyn paa Kjønnet; df. ogs. (decent) f. Omgang med Kjønnet; - Sine Cerere et Libero friget Venus, Ter. Eun. 4, 5, 6; f. ogs. Virg. Ge. 3, 97, Ovid. Met. 10, 80 o. 431, oftere, o. A.; sera juvenum Venus, Tac. Germ. 20; Veneris damnosa voluptas, Ovid. Pont. 1, 10, 33; — b) df. „metonym.": den elskede Gjenstand el. Pige, Virg. Ecl. 3, 68, Hor. Od. 1, 27, 14, o. id. ibd. 1, 33, 13; f. ogs. Lucr. 4, 1178, (hvor Veneres f. Glædespiger); — B) Ynde el. Gratie, navnl. den personlige, som Veltalenhedens og Kunstens; - Quo fugit Venus? heu quove color? etc., Hor. Od. 4, 13, 17; cf. id. Ep. 1, 6, 38: Suadela Venusque etc.; f. ogs. id. A. P. 42 o. 320; ligel. Quintil. 6, 3, 18: venustum esse, quod cum gratia quadam et venere dicatur; cf. id. 10, 1, 100; ligel. Plin. 35, 36: deesse iis (picturis) unam illam suam venerem etc.; - ogs. in pl.: Amoenitates omnium venerum atque venustatum affero, vid. Plaut. Stich. 2, 1, 5; Isocrates ··· omnes dicendi veneres sectatus est, Quintil. 10, 1, 79; — C) Venusstjernen el. Planeten Venus; - vid. Cic. N. D. 2, 20, o. id. d. Rep. 6, 17 flgd.; — D) Venuskastet, det lykkeligste Kast i Terningspillet, naar neml. hver Terning ovenpaa viser et forskjelligt Tal, Propert. 4, 8, 45, August. ap. Suet. Aug. 71; — III) df. A) adj. Vĕnĕrĕus, o. Vĕnĕrius, 3: hørende til el. benævnt efter Gudinden Venus, sacerdos, Plaut., antistita, id.; men m. Lune: ∾ nepotulus, id. Mil. gl. a. 5, v. 20 o. 28; Venerii servi: Tempelslaver el. Hierodulér, som tilhøre d. erycinske Venus paa Sicilien, Cic. Verr. 3, 20, o. id. ibd. 5, 54; - ∾ res et voluptates, (hørende til Omgang med Kjønnet), Cic. d. Senect. 14, oftere, o. Plin. 34, 50; df. heder ogs. den qvindekjære Verres i et Ordspil: ∾ homo, Cic. Verr. 5, 54; — B) df. subst.; a) venĕrĕus (-ius), i, m., (sc. jactus), ligesom jactus Veneris (f. ovenf.): Venuskastet, Cic. Div. 1, 13, oftere; — b) venerei (-ii), orum, m., (sc. servi): Tempelslaver el. Hierodulér, som tilhøre den erycinske Venus, Cic. Verr. 2, 38, oftere; — c) venereae (-iae), arum, f., (sc. conchae): Venusmuslinger, en Muslingart, Plin. 9, 52, o. id. 32, 53.

2. venus, us, o. venum, i, (men alene i Formerne: venui, veno, venum), m., o. n.: Salg; df. alls. a) dat., venui habere aliquid, Appul.; venui subjicere cantherium, id.; — b) dat.: veno posita irritamenta luxus, (udstillede til Salg), Tac. Ann. 14, 15; cf. id. 13, 51: quae veno exerceat, (hvor dog veno ogs. kan være abl.); — c) acc. venum: ignaros omnium se venum a principibus datos, (vare de blevne solgte), Liv. 24, 47; ligel. venum omnia dari, Claudian.; (f. ogs. venundo); ligel. Liv. 3, 55: ut ejus familia ad aedem Cereris venum iret; ligel. Gell. 7, 4: pileatos servos venum solitos ire; venum redire, Claudian.

Vĕnŭsĭa, ae, f.: By paa Grændsen af Appulien og Lucanien, Digteren Horatius's Fødeby, (nu. Venosa), Plin. 3, 16, Liv. 22, 49 o. 54, o. A.; — B) df. Vĕnŭsīnus, 3: venusinsk, silvae, Hor. Od. 1, 28, 26; colonus, id. Sat. 2, 1, 35; - ∾ lucerna, (om Horatius's Digtninger), Juvenal. 1, 51; — b) pl. Venusini, orum, m.: Indbaanerne af Venusia, Venusinerne, Liv. 22, 54.

vĕnustas, atis, f., [1.Venus; cf. Cic. N. D. 2, 27]: Yndighed el. Ynde, det Indtagende, Skjønhed, odl.; 1) som legemlig og udvortes; - quum pulchritudinis duo genera sint, quorum in altero venustas sit, in altero dignitas, venustatem muliebrem ducere debemus, dignitatem virilem, Cic. Off. 1, 30; cf. id. ibd. 1, 27 o. 36, o. id. Orat. 18; - ogs. om Ting: aenea duo signa ··· eximia venustate etc., id. Verr. 4, 3; cf. id. d. Or. 3, 46; — II) som aandig el. mental; - homo affluens omni lepore et venustate, Cic. Verr. 5, 54; (oratoris est), agere cum dignitate ac venustate, id. d. Or. 1, 31; cf. ibd. 57, o. Quintil. 4, 2, 118, oftere; ogs. in pl.: ∾ verborum, Gell.; - Tui quidem edepol omnes mores ad venustatem valent, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 63, oftere; - ligel. comisk: Behagelighed, Fornøielse, Ter. Hec. 5, 4, 8; ligel. in pl.; vid. Plaut. Stich. 2, 1, 5, und. 1.Venus.

*vĕnustē, adv.: yndigen, behageligen; - illud perquam venuste cecidisse, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 4; ∾ dicere, Quintil., respondere, id.; ∾ scribere mimijambos, Plin. Ep. 6, 21; - compar., ∾ adhibere hunc colorem, Senec. Controv. 1, 1; superl., ∾ respondere alicui, se etc., Coel. ap. Cic. Fam. 8, 11; — vĕnusto, are, v. a.: gjør yndig, smykker; - ∾ se unguentis, Naev. ap. Fulgent.; o. — vĕnustŭlus, 3, demin.: ret artig el. behagelig; - ∾ oratio, Plaut. Asin. 1, 3, 70; — [flgd.].

vĕnustus, 3, [1. Venus]: begavet med Ynde, yndig, artig, elskelig, indtagende, odl.; 1) legemligen el. udvortes; - ∾ specie (nutrix), Plaut. Poen. 5, 2, 153; ∾ vultus, Ter., Suet.; ∾ gestus et motus corporis, Cic. Brut. 55; - compar., f. nedenf.; superl., ∾ Diva Venus, Plaut. Poen. 5, 4, 4; ∾ farina, Suet. Aug. 79; - ogs. om Ting: ∾ hortuli, Phaedr. 4, 5, 34; ∾ Sirmio, Catull. 31, 12; erat illa (sphaera) venustior et nobilior, Cic. d. Rep. 1, 14; — II) „aandigen" el. „ment.", navnl. om den Talende og om Foredraget; - Graecus facilis et valde venustus, Cic. Pis. 28; plerumque dolor etiam venustos facit, (gjør os interessante), Plin. Ep. 3, 9; f. ogs. Quintil. 6, 3, 18, und. 1.Venus; men id. 10, 1, 65: (antiqua comoedia) grandis et elegans et venusta; men Cic. Brut. 95: ∾ et concinnae sententiae, (opp. graves et severae); - compar., longe venustiora omnia in respondendo, quam in provocando, Quintil. 6, 3, 13; cf. Catull. 3, ab in.; superl., ∾ (genus repercutiendi) etc., Quintil. l. c. 78; ∾ lusus, id.

vē.pallĭdus, 3: meget bleg; - ∾ mulier, Hor. Sat. 1, 2, 129. — *veprātĭcus, 3: hørende til Torne el. Tornebuske, spinae, Colum. 7, 1, (Schneid.). — veprĕcŭla, ae, f., demin.: liden Tornebusk; - illa ex vepreculis extracta nitedula („alleg."), Cic. Sest. 33; — b) som Ordsprog mærkes: vipera est in veprecula, (der ere Ugler i Mosen), Pompon. ap. Non.; af — vepres, is, oftest pl. vepres, um, m., (som fem. Lucr. 4, 60): Torn, Tornebusk; - sepulcrum septum undique et vestitum vepribus et dumetis, Cic. Tusc. 5, 23; cf. Liv. 25, 21: in villis circa, vepribus et silvis etc.; men quid, si ··· Corna vepres et pruna ferant? etc., Hor. Ep. 1, 16, 8; ∾ hirsuti, Virg.; f. ogs. Suet. Tib. 60, oftere, o. A.; — b) sing. veprem, Colum. o. Plin., abl. vepre, Ovid. Met. 5, 628; df. — veprētum, i, n.: Tornehække el. Tornebusk, Colum., Pallad.

ver, gen. vēris, n., [det digammerede ἦρ]: Foraaret; - quum ver esse coeperat, Cic. Verr. 5, 10; Vere nitent terrae, vere remissus ager, Ovid. Fast. 4, 126; - ∾ novo, Virg., primo, Plin., (i. e. initio veris); cf.

Hor. Od. 1, 4, in., o. id. ibd. 3, 7, 2, oftere, o. A.; — II) „fig."; A) „overf.": Foraarets Frembringelser; - Quum breve Cecropiae ver populantur apes, Martial. 9, 14; — b) hertil hører: ver sacrum, d. e. Offeret af det i et vist Foraar Forstefodte, navnl. af visse Dyr, hvilket Offer man i stor og truende Fare pleiede at love Guderne; - ver sacrum vovendum, si prospere bellatum esset, Liv. 22, 9; cf. id. 22, 10, (hvor den herhen hørende Formular ogs. bliver anført); s. ogs. Justin. 24, 4; — B) „ment.": Livets Foraar, Ungdommen; - citra ··· juventam Aetatis breve ver et primos carpere flores, Ovid. Met. 10, 84; cf. Catull. 68, 16; men Cic. d. Senect. 19, sammenlignende: ver enim tamquam adolescentiam significat, etc.

vērācĭter, adv. af verax: sandfærdigen, Augustin. ap. Hieronym. — Veragri, orum, m.: Folk i Gall. Narb., paa de peninske Alper, Caes. B. G. 3, 1, Liv. 21, 38, Plin. 3, 24. — vērātrix, īcis, f., [2.vero]: en Sandsigerske el. Spaaqvinde; - ∾ quaedam mulier, Appul., (al. veteratrix), inc. — vērātrum, i, n.: Nyseurt, helleborum, vid. Plin. 25, 21; s. ogs. Pers. 1, 51; ∾ nigro purgare, Cels.; — not.: skal være besl. m. verare: klare el. rense.

vērax, ācis, adj., [verus]: som taler Sandhed, sandfærdig el. sandru; - Si eris verax, tua ex re facies, Plaut. Capt. 5, 2, 6; cf. ibd. v. 15; men multis seculis verax fuit id oraculum, Cic. Div. 1, 19; cf. id. ibd. 1, 29: visa quietis ··· tranquilla atque veracia; ∾ Parcae, Hor.; ∾ Liber, id.; veraces esse sensus, vid. Cic. Acad. 2, 25; - compar., Herodotum cur veraciorem ducam Ennio? id. Div. 2, 56; superl., ∾ promissio, Augustin.

verbālis, e, [verbum]; I) „alm.": bestaaende af Ord; - ∾ undae mulierum, (deres Svadsighed), Fulgent.; — II) „technisk" el. i Grammatiken: hørende til Verbet, verbal, nomina, (afledede deraf), Charis. — Verbānus, i, (sc. lacus): en Indsø i Gall. Transpad., (hod. Lago Maggiore), Ticinum (amnem) reddit, Plin. 3, 23. — verbascum, i, n., φλόμος: Kongelys, Uldurt, Plin. 25, 73.

verbēnaca, ae, f., ogs. hierabotane: Jernurt, (verbena officinalis L.), Plin. 25, 59, Appul. — †verbēnae, arum, f.: Laurbær- el. Olie- el. Myrtegrene, el. alm. hellige Grene, som bares navnl. af Fetialerne; - vid. Liv. 1, 24, o. Plin. 22, 3; cf. Virg. Aen. 12, 120, (Serv.); men Cic. Verr. 4, 50: quum etc., praesto mihi sacerdotes Cereris fuerunt cum infulis ac verbenis; - brugtes ogs. ved Offringer og andre religiøse Handlinger til Bekrandsning, ogs. til Rogning; vid. Ter. Andr. 4, 3, 11, Hor. Od. 1, 19, 14, o. id. ibd. 4, 11, 7, o. A.; — b) hos Lægerne ogs.: etslags fiolende Plante, Cels. 2, 22; df. — verbēnārius, i, m.: som bærer hellige Grene, (om en Fetial), Plin. 22, 3; o. — verbēnātus, 3: bekrandset med hellige Grene, (forbundet m. infulatus), Suet. Calig. 27.

verber, ĕris, n., (af sing. forekommer alene gen. o. abl.), [rimel. af ferio, d. e. slaaer]; I) „egenl."; A) „alm.": Pidsk el. Svøbe el. andet Redskab til at slaae med; - illi instant verbere torto, Virg. Ge. 3, 106; cf. Ovid. Met. 2, 339; ligel. Senec. Const. Sap. 12: pecora verbere domantur; - oftest in pl.: verberibus caedi (om Slaver), Plaut., Ter.; cf. Liv. 8, 28: verberaque afferri etc.; — b) „poet." ogs.: Rem el. Slynge til at kaste med, Virg. Ge. 1, 309, Sil., Lucan.; — B) „bef." o. abstract (el. som Handling): Prygl, Slag, Hug, Pidskning; - Dignus es verberibus multis, Plaut. Mil. gl. 2, 3, 71; cf. Cic. Verr. 3, 24, id. Manil. 5, o. id. Phil. 11, 2, oftere, ogs. Hor. Sat. 1, 3, 121, o. A.; — sield. in sing.: Percutimurque caput conversae verbere virgae, Ovid. Met. 14, 300; — b) ofte ogs. om Ting: Slag, Stod, Kast; - remorum in verbere perstant, Ovid. Met. 3, 662; trementes verbere ripae, Hor.; ∾ adverso siderum, Plin.; - verbera ventorum, Lucr., radiorum (solis), id.; cf. Ovid. Her. 18, 23; — II) „fig."; - contumeliarum verbera subire, Cic. d. Rep. 1, 5; cf. Hor. Od. 3, 12, 3: Patruae verbera linguae, etc.; contra fortunae verbera, (imod Skæbnens Slag), Gell. 13, 27; (s. ogs. und. 1.verbero).

*verbĕrābĭlis, e: som fortjener at prygles; - df. comisk superl., Verberabilissime ··· non fur, sed trifur, Plaut. Aul. 4, 4, 6; — verbĕrābundus, 3: som prygler, Plaut. frgm. ed. Maj. p. 30; — verbĕrātĭo, onis, f.: Pryglen el. at prygle; - ∾ flagellorum, (forbindes m. admonitio fustium), Digest.; — II) „fig.": stræng Dadel, en Straffeprædiken; - vid. Qu. Cic. ap. Cic. Fam. 16, 27; — verbĕrātor, ōris, m.: som prygler el. slaaer, Prudent.; o. — verbĕrātus, us, m.: Slaaen el. Kasten i Veiret; - e sublimi dejecta verberatu (aqua), Plin. 31, 23; — [verbero]. — verbĕrĕus, 3, [verber]: som fortiener at prygles; (plautinsk Ord); - ∾ caput, ligesom 2.verbero, (en Slyngel), Plaut. Pers. 2, 2, 2; ligel. ∾ statua, (en Prygleblok), id. Capt. 5, 1, 31.

1.verbĕro, avi, atum, 1, v. a., [verber]; I) „egenl.": prygler, slaaer, pidsker; A) „alm." m. Personsobjecter; - lictores ··· ad pulsandos verberandosque homines exercitatissimi, Cic. Verr. 5, 54; ne quis magistratus civem Romanum adversus provocationem necaret, neve verberaret, id. d. Rep. 2, 31; ∾ servum injuria, id.; ∾ laterum costas ··· ense, Ovid. Met. 4, 725; cf. Gell. 20, 1: is pro delectamento habuit, os hominis liberi manus suae palma verberare; - ogs. absol., quo firme verberaturi insisterent, Suet. Calig. 26; - men ordsprogvis: Noli ··· verberare lapidem, ne perdas manum, Plaut. Curc. 1, 3, 41; — B) „bef." ogs. m. Tingsobjecter; - locum ··· paviculis verberato, Cato R. R. 91; ∾ Mutinam tormentis (beskyde), Cic. Phil. 8, 7; ∾ aethera alis (om Ornen), Virg.; ligel. ∾ sidera (unda), id.; ∾ navem (auster), Hor.; men comisk: Hinc enim mihi dextera vox aures ··· verberat etc., Plaut. Amph. 1, 1, 177; — II) „fig.": dadlende el. med Ord at irettesætte, at udskælde; - Me illis quidem haec verberat verbis, Plaut. Truc. 1, 2, 17; os tuum ferreum senatus convicio verberari etc., Cic. Pis. 26; men m. Lune: verberavi te tacito cogitationis duntaxat convicio, quod etc., Qu. Cic. ap. Cic. Fam. 16, 26; cf. id. ibd. 16, 27 in.; ogs. absol., Cic. d. Or. 3, 21: orator ··· eos verberabit, neque se ab iis contemni sinet; df. — 2.verbĕro, ōnis, m.: som fortiener Prygl, en Skurk el. Slyngel; oftest som comisk Skældsord; - vid. Plaut. Amph. 1, 1, 128 o. 188, ogs. Ter. Phorm. 4, 4, 3, o. id. ibd. 5, 6, 10; dog ogs. Cic. Att. 14, 6: discrucior, Sextilii fundum a verberone Curtilio possideri.

verbĭfĭcātĭo, onis, f., [verbum, facio]: Tale el. Snak el. Snakken; - quid tibi de meo amore verbificatio est patri? Caecil. ap. Donat. ad Ter. Eun. 4, 4, 4. — verbĭgĕna, ae, m., [verbum, gigno]: den igiennem Ordet Fodte, (d. e. Christus), Prudent. — verbĭgĕro, (avi), atum, 1, v. n., [verbum, gero]: at snakke, at disputere; (efterel. Ord); - quoties inter nos verbigeratum sit, etc., Appul.

*verbōse, adv.: ordrigt, med mange Ord; - satis verbose etc., Cic. Mur. 12; cf. Quintil. 12, 8, 7; - compar., ∾ scribere ad aliquem, Cic. Fam. 7, 3; cf. Quintil. 3, 11, 28, oftere; o. — verbōsĭtas, atis, f.: Ordrighed, Vidtloftighed, Prudent., Symmach.; af — verbōsus, 3, [verbum]: med mange Ord, ordrig el. vidtloftig; - illa vestra verbosa simulatio prudentiae, Cic. Mur. 14; ∾ leges, Ovid. Am. 1, 15, 5; Livium, ut verbosum in historia, carpebat, Suet. Calig. 31; men Catull. 97 in., absol.: Id quod verbosis dicitur et fatuis; - compar., ∾ epistola, Cic.

Fam. 7, 3; ligel. ∾ expositio, Quintil. 4, 2, 79; superl., verbosissimos locos arcessere, id. 2, 4, 31.

verbum, i, n., [digammeret af inus. ἔρω, hvf. εἴρω: taler el. siger, o. ῥῆμα: det Udtalte]: Ordet; pl. Ord, Udtryk, Tale, Mening, odl.; I) „alm."; - si ullum verbum faxo, nisi quod jusseris, etc., Plaut. Men. 1, 2, 47; spissum istud amanti est verbum: „veniet", nisi venit, id. Cist. 1, 1, 77; hoc uno verbo, „unde", significari res duas, et ex quo et a quo loco, etc., vid. Cic. Caecin. 30; cf. id. Fin. 2, 23: verbum ipsum voluptatis etc.; men id. Acad. 1, 7, om Ordet „qualitas": faciamus enim tractando usitatius hoc verbum et tritius; ligel. id. d. Or. 2, 30: ejus verbi litterae etc.; f. ogf. id. Brut. 79; men verba ··· frequenter jus ab auctoribus sumunt, vid. Quintil. 1, 4, 4; - ligel. in pl.; eadem (ratio), ut signa quaedam, sic verba rebus impressit, Cic. d. Rep. 3, 2; verba ··· grandia, plena, sonantia, etc., id. Part. or. 15; cf. id. Brut. 72: verborum delectum originem esse eloquentiae; men verba ··· provisam rem non invita sequentur, vid. Quintil. 1, 5, 2; - men ordsprogvis: verba facit emortuo, (taler for døve Øren), Plaut. Poen. 3, 2, 18; cf. Ter. Phorm. 5, 9, 26: verba fiunt mortuo; derom ogf.: ventis verba profundere, Lucr. 4, 929; — bb) hertil mærkes Adverbialudtrykkene; a) ad verbum, ogf. e el. de el. pro verbo: Ord for Ord, ordret, nøiagtigen; - tabellae Latinae ad verbum de Graecis expressae, (ordret overfatte), Cic. Fin. 1, 2; cf. id. d. opt. gen. or. 5: verbum pro verbo reddere etc.; ligel. ediscere ad verbum etc., id. d. Or. 1, 34; men id. Tusc. 3, 4: πάθη ··· poteram (appellare) morbos, et id verbum esset e verbo, sed in consuetudinem nostram non caderet; ligel. id. Acad. 2, 10: verbum e verbo exprimentes etc.; cf. Ter. Ad. prol. 11: verbum de verbo expressum etc.; - endel. ogf. ud. praepos.; Nec verbum verbo curabis reddere fidus Interpres, Hor. A. P. 133; — b) verbi causa, verbi gratia: for el. til Exempel; - ut propter aliam quampiam rem, verbi gratia, propter voluptatem, nos amemus, Cic. Fin. 5, 11; cf. id. Fat. 6; — c) uno verbo: med et Ord, d. e. i al Korthed; - si cor dolet, si jecur, aut pulmones, uno verbo, omnia sana faciet, Cat. R. R. 157; cf. Cic. Phil. 2, 22; — d) meis, tuis, suis verbis: i mit, dit, hans Navn, paa mine, dine, hans Vegne, fra el. for mig, dig, ham, odl.; - gratum mihi feceris, si uxori tuae meis verbis eris gratulatus, Cic. Fam. 15, 8; cf. id. ibd. 5, 11, oftere; Quem (anulum) ego militi darem tuis verbis, Plaut. Mil. gl. 3, 3, 39; ligel. Liv. 9, 36: denunciatum Fabio senatus verbis, ne etc.; — II) „bes."; A) sing. verbum, om en hel Sætning: Udtryk, Udsagn, Ord; - M. Plus plusque istuc sospitent, quod nunc habes; Eucl. Illud mihi verbum non placet: quod nunc habes, Plaut. Aul. 3, 6, 10; cf. id. Casin. 2, 5, 39, oftere, o. Ter. Andr. 1, 5, 3, oftere; - saal. ogf. om en Sentens, Verum est verbum, quod memoratur: ubi amici, ibidem opes, Plaut. Truc. 4, 4, 32; cf. ibd. a. 5, v. 39: quod verbum in cavea dixit histrio, etc.; f. ogf. Ter. Ad. 5, 3, 17; - ligel. om en Formular, vid. Cic. Quint. 20; cf. Ovid. Her. 16, 320; — B) prægnant: den blotte Tale, tomme Ord, el. det blotte Skin, (i Modsætn. af Virkeligheden el. Tingen el. Gierningen); - qui omnia verborum momentis, non rerum ponderibus, examinet, Cic. d. Rep. 3, 8; ligel. id. Pis. 27: dolor est malum, ut disputas; existimatio, dedecus, infamia ··· verba sunt atque ineptiae, (tomme Ord, odl.); cf. id. d. Or. 1, 12; ligel. Nep. Phoc. 3: apud Philippum verbo (som det hed), re ipsa etc.; cf. Cic. Verr. 3, 58: verbo et simulatione etc., (opp. re vera); - bs. verba dare (alicui: skuffe, føre bag Lyset, give Snak for Penge, odl.); - vid. Ter. Andr. 1, 3, 6: Cui verba dare difficile'st, (hvem det er vanskeligt at narre); cf. Cic. Att. 15, 16; men „poet.": Detineo studiis animum, falloque dolores, Experior curis et dare verba meis, (at skuffe el. formilde dem), Ovid. Trist. 5, 7, 39; — C) i Grammatiken: Verbet el. Tidsordet; - orationis partes esse duas, vocabula et verba, etc., vid. Varr. L. L. 8, 4, oftere; cf. Cic. d. Or. 3, 49; — not.: gen. verbum (f. verborum), Plaut. Asin. 1, 3, in., id. Bacch. 4, 8, 37, oftere.

Vercellae, arum, f.: By i Gall. Cisalp., (hod. Vercelli), Plin. 3, 21, o. Tac. Hist. 1, 70; — B) ds. Vercellensis, e, ager, Plin. 33, 21. — Vercingetorix, igis, m.: Gallernes Anfører i deres sidste Krig med Cæsar; - vid. Caes. B. G. 7, 4, o. Flor. 3, 10. — verculum, i, n., demin. af ver; som Kelesord: mit lille Foraar, odl.; - meum corculum, melliculum, Verculum, Plaut. Casin. 4, 4, 14.

vēre, adv. af verus: med Sandhed, sandfærdigen, oprigtigen, rigtigen, ufeilbart; - honestum, quod propie vereque dicitur, id in sapientibus est solis, Cic. Off. 3, 3; Archytas iracundiam seditionem quandam animi vere ducebat, id. d. Rep. 1, 38; hoc quod fit, ubi non vere vivitur, Ter. Heaut. 1, 1, 102; - compar., Ligures, latrones verius, quam justi hostes, Liv. 40, 27; cf. Cic. Manil. 29: libentius ··· quam verius etc.; superl., non ὑπερβολικῶς, sed verissime loquor, Cic. Att. 5, 21; cf. id. d. Rep. 2, 4: quod de Corintho dixi, id haud scio an liceat de cuncta Graecia verissime dicere.

*vĕrĕcunde, adv.: undseligen, ærbart, beskedent; - tueri virgines verecunde et modeste, Liv. 26, 49; timide vel potius verecunde etc., Cic. Brut. 22; - men *compar., ∾ hac de re loquor, quod etc., id. d. Or. 1, 37; cf. Quintil. 4, 1, 13, oftere; o. — vĕrĕcundĭa, ae, f.; I) „alm.": Undseelse el. Blyhed, Beskedenhed, Ærbarhed, Tugtighed; a) absol.; - quam (verecundiam) natura homini dedit, quasi quendam vituperationis non injustae timorem, etc., Cic. d. Rep. 5, 4; homo solum animal natum pudoris et verecundiae particeps, id. Fin. 4, 7; justitiae partes, non violare homines, verecundiae, non offendere, id. Off. 1, 28; Caesar meam in rogando verecundiam objurgavit, id. Qu. Fr. 3, 1; ∾ virginalis, Quintil.; cf. Liv. 26, 50, o. Plin. 35, 36; commendari verecundia oris, Suet. Dom. 18; — b) c. gen. obj.; - illa remedia ··· ad turpitudinis verecundiam etc., Cic. Tusc. 5, 26; ∾ negandi, id. Orat. 71, Quintil., respondendi, id.; - quando nec ordinis hujus ulla, nec rei publicae est verecundia, Liv. 4, 45; cf. id. 39, 11; ∾ majestatis magistratuum, id. 2, 36; ∾ aetatis, id., legum, id.; — c) endel. findes ogf. verecundia objectivt f. Ærværdighed, Quintil. 6, 3, 33: quidam ita sunt receptae auctoritatis et notae verecundiae, ut nocitura sit in eos dicendi petulantia; — II) „bes." ogf. m. dadlende Bibegreb: falsk Skam, overdreven Undseelse el. Blyhed, (saal. alene efteraug.); - quae (verecundia) est timor quidam, reducens animum ab iis, quae facienda sunt etc.; optima est autem emendatio (hujus) verecundiae fiducia, Quintil. 12, 5, 3 flgd.; vox in metu et verecundia contracta, id. 11, 3, 64; — [verecundus].

vĕrĕcundĭter, adv.: forcl. Biform af verecunde, Pompon. ap. Non. — vĕrĕcundor, ari, v. depon. n., [af flgd.]: holder mig tilbage af Undseelse el. Blyhed, undseer mig derfor; - Verecundari neminem apud mensam decet, Plaut. Trin. 2, 4, 77; cunctantem et quasi verecundantem incitare, vid. Cic. d. Or. 3, 9; - ogf. c. infin.; Sp. Carvilio ··· verecundanti in publicum prodire, etc., id. ibd. 2, 61; - ogf. „overf.": (manus) probant, admirantur, verecundantur, (de udtrykke Bifald, Beundring, Blyhed el. Ærefrygt), Quintil. 11, 3, 87.

vĕrĕcundus, 3, [vereor]: undselig el. bly el. skamfuld, ærbar el. beskeden el. maadeholden; - habetis

sermonem hominis ··· non nimis verecundi, Cic. d. Or. 2, 88; Decet verecundum esse adolescentem, Plaut. Asin. 5, 1, 6; Saepe verecundum laudasti (me), Hor. Ep. 1, 7, 37; men ∾ Bacchus, (som nydes med Maade), id. Od. 1, 27, 3; (cf. id. ibd. 1, 18, 7); – ∾ vultus, Ovid. Met. 14, 840; ∾ ore loqui, Martial.; ∾ color, (Skamrødme), Ovid., Hor.; – ∾ translatio, vid. Cic. d. Or. 3, 41; ∾ oratio, Quintil., causa, id.; hoc dicere, rustico verecundum est, (det undseer han sig ved at sige), id. 7, 1, 56; – compar., opus est illis interioribus litteris, quibus saepe verecundiorem me in loquendo facis, Cic. Fam. 7, 33; cf. id. Phil. 14, 5; ∾ partes, (Kjønsdelene), Arnob.; ∾ translatio, Quintil.; superl., Pompejus in appetendis honoribus immodicus, in gerendis verecundissimus, ut qui etc., Vell. 2, 33; — II) „overf." o. objectivt: for hvem man undseer sig, d. e. ærværdig; – ∾ nomen populi R., Ammian. 14, 6; cf. id. 21, 16.

vĕrēdārĭus, i, m.: en Courer, et Ilbud, Sidon., Firmic.; af — vĕrēdus, i, m., [ctr. af veho o. rheda; vid. Fest. p. 372]: let Hest til Courertjenesten, Courerhest, Cod. Just., Auson.; — II) „overf.": let Jagthest, Martial. 12, 14, o. id. 14, 86. — vĕrendus, 3, partic. o. adj. af vereor. — vĕrenter, adv., [af verens und. flgd.]: ærbart, Sedul.

vĕrĕor, vĕritus sum, 2, v. a. o. n.: undseer mig derfor, (navnl. ifølge Ærbarhed el. Ærefrygt), viser Ærefrygt derimod, ærer; a) c. acc.; – metuebant eum servi, verebantur liberi, Cic. d. Senect. 11; cf. Liv. 39, 37: veremur vos, ··· et, si ita vultis, etiam timemus; ∾ et metuere Jovem, Plaut. Amph. prol. 23; – ogs. at frygte; non se hostem vereri, sed etc., Caes. B. G. 1, 39; ∾ conspectum patris, Ter. Phorm. 2, 2, in.; f. ogs. Cic. d. Or. 1, 1; ligel. ∾ opinionem jactantiae, Quintil.; ∾ pauperiem, Hor.; ∾ supplicium ab aliquo, auct. ad Her. 2, 19; — b) c. inf. el. m. Objects- el. Relativsætning; – hei mihi! Vereor dicere, Ter. Andr. 2, 1, 22; vereor committere, ut non bene provisa ··· principia ponantur, Cic. Leg. 1, 13; cf. Hor. Sat. 2, 3, 40; men Plaut. Mil. gl. 4, 7, 2: verear magis, Me amoris causa hoc ornatu incedere; – ligel. impers.: quos non est veritum in voluptate summum bonum ponere, Cic. Fin. 2, 13; – heri semper lenitas, Verebar, quorsum evaderet, Ter. Andr. 1, 2, 4; ligel. (vereor), quid sit etc., Cic. Att. 7, 7; cf. Coel. ap. Cic. Fam. 8, 10 in.; — c) c. gen.; – quae (uxor) non vereatur viri, Afran. ap. Non.; Neque hujus sis veritus feminae primariae, Ter. Phorm. 5, 8, 78; ligel. Cic. Att. 8, 4: ne tui quidem testimonii ··· veritus (ille) etc.; – men impers.: nihilne te populi veretur, qui etc.? Pacuv. ap. Non.; – ogs. kan mærkes partic. verens, tis, c. gen.; verentes plagarum etc., Colum. 6, 2; — d) m. ne el. ut, (hvor ne svarer til vort: at el. at dog, o. ne non el. ut til vort: at ikke el. at dog ikke); – veritus es, ··· ne operam perdidisses, Cic. d. Or. 1, 55; cf. Caes. B. G. 1, 19 o. 42; – navnl. bruges ogs. vereor ne, (ligesom dubito an), til Omskrivning af en Betænkning el. Tvivl; si etc., vereor, ne barbarorum rex fuerit (Romulus), Cic. d. Rep. 1, 37; men Caes. B. G. 5, 47: veritus, ne hostium impetum sustinere non posset; cf. Cic. Fam. 14, 5, o. id. Att. 1, 17; – non vereor, ne ··· videar etc., id. Fam. 5, 12; ligel. non vereor, ne meae vitae modestia parum valitura sit contra falsos rumores, Matius ap. Cic. Fam. 11, 28; ligel. id. ibd. 2, 1: non vereor, ne non scribendo te expleam; – illa duo vereor, ut tibi possim concedere, Cic. d. Or. 1, 9; cf. id. Fam. 14, 14 in., o. id. Agr. 2, 22; – men Hor. Sat. 1, 3, 120: ut ferula caedas etc., non vereor, synes ut at staae f. ne; — e) absol.; – hic vereri perdidit, (har bidt Hovedet af al Skam), Plaut. Bacch. 1, 2, 50; ligel. ne verearе, (vær ikke bange), meo periculo hujus ego experiar fidem, id. Capt. 2, 2, 99; – ogs. m. de; de qua (Carthagine) vereri non ante desinam, quam etc., Cic. d. Senect. 6; – ogs. c. dat.; eo minus veritus navibus, quod etc., Caes. B. G. 5, 9; — not.: forel. ogs. m. passiv Bem.; – ubi malunt, metui, quam vereri se ab suis, Afran. ap. Gell. 15, 13; ligel. impers., f. ovenf.; — II) partic. vĕrendus, 3, ogs. som adj.: ærværdig, frygtelig; – ∾ majestas, Ovid.; ∾ patres, id.; cf. id. Her. 3, 104; – fluctus verendi classibus, Lucan.; cf. id. 10, 46; — b) ds. subst., verenda, orum, n.: Skamdelene el. Kjønsdelene, Plin. 28, 60, oftere; ligel. Plin. Ep. 3, 18; derom ogs. partes verendae, Veget. — vĕrētillum, i, n., demin. af flgd., Appul. — vĕrētrum, i, n., [besl. m. vereor, nr. II, b]: Lemmet (som Kjønsdel), Phaedr., Suet., Arnob.

Vergĭlĭae, arum, f.: det imod Enden af Foraaret opgaaende Stjernebillede: Syvstjernen (el. Plejaderne); – vid. Cic. (Arat.) N. D. 2, 44, ogs. Fest. p. 372; af — vergo, ĕre, (perf. versi, Ovid. Pont. 1, 9, 52, inc.), v. a. o. n.; I) act.: bøier el. vender derimod, lader hælde derhen el. dertil, (saal. alene „poet." o. sjeld.); – In terras ··· solis vergitur ardor (medial), Lucr. 2, 212; cf. Lucan. 1, 54; – navnl. ogs. om flydende Sager: at hælde el. gyde deri; vid. Lucr. 5, 1008, o. Ovid. Pont. 1, 9, 52, (hvor der dog f. versit el. vergit ogs. læses fudit); f. ogs. Serv. ad Virg. Aen. 6, 244; — II) neutr.; A) „egentl." om Localiteter: at boie sig el. vende sig el. ligge i en Retning; – ab oppido declivis locus tenui fastigio vergebat in longitudinem passuum circiter CD, Caes. B. C. 1, 45; cf. id. B. G. 1, 1, o. id. ibd. 2, 18; ligel. ∾ omnes partes in medium, id. N. D. 2, 45; cf. Liv. 37, 31: ∾ portus in meridiem; — B) „overf." om en Tilnærmelse; – Bruti auxilium ad Italiam vergere, (at han skulde ile Italien til Hjelp), etc., Cic. Phil. 11, 11; men Tac. Ann. 1, 3: illuc (i. e. in Tiberium) cuncta vergere; — b) oftest om Tiden: at nærme sig Enden; – suam aetatem vergere, Tac. Ann. 2, 43; ligel. vergente jam senecta, id. ibd. 4, 41; men id. ibd. 13, 19: vergens annis femina; – vergente jam die, Suet. Oth. 7; ∾ nox ad lucem, Curt. 4, 7. — Vergŏbrĕtus, i, m.: Navnet paa den høieste Værdighed hos Æduerne, Caes. B. G. 1, 16.

vērĭcŏla, ae, comm., [verus, colo]: som ærer el. hylder Sandheden, lex, Tertull. — vērĭdĭce, adv.: i Sandhed, virkelig; – ∾ agere, (opp. rhetorice), Augustin.; af — vērĭdĭcus, 3, [verus, dico]: som taler Sandhed, sandfærdig el. sandru; – Omnia veridico qui quondam ex ore profudit, Lucr. 6, 6, (om Epikur); ∾ voces, Cic. Div. 1, 45; ∾ sorores, Martial. 5, 1; — II) „overf." o. pass.: som siges med Sandhed, sand; – ∾ usus, Plin., exitus, id.; men Cic. Flacc. 32: veridicas causas etc., er Læsemaaden uvis. — vērĭlŏquĭum, i, n., alene Cic. Top. 8, som Oversættelse af ἐτυμολογία, Etymologi, ogs. notatio; af — vērĭlŏquus, 3, [verus, loquor]: som taler Sandhed, sandfærdig; – ∾ oraculum, Fronto; ∾ lingua, Hieronym. — verisimilis, verisimiliter, verisimilitudo, skrives rigtigere adskilt: veri similis, etc.; f. und. verus o. similis, etc.

vērĭtas, atis, f., [verus]: Sandheden, den sande el. rigtige Beskaffenhed; – in omni re vincit imitationem veritas, Cic. d. Or. 3, 57; vulgus ex veritate pauca, ex opinione multa existimat, id. R. Com. 10; salus omnium nostrum non veritate solum, sed etiam fama nititur, id. Qu. Fr. 1, 2, in.; sunt alii ··· veritatis cultores, fraudis inimici, id. Off. 1, 30; f. ogs. „bes." id. Lael. 24, hvor ogs. citeres Ter. Andr. 1, 1, 41: Obsequium amicos, veritas odium parit; men id. ibd. 25: ad voluntatem loqui omnia, nihil ad veritatem; – quod omnes habet in se numeros veri-

tatis, id. Div. 1, 13; cf. id. N. D. 1, 20: quicquid etc., id ex aeterna veritate causarumque continuatione fluxisse etc.; - in tuam fidem, veritatem, misericordiam confugit (til din Retfærdighed), id. Quint. 2; cf. id. Verr. act. 1, 1: judiciorum religionem veritatemque perfringere; - ogs. som Person: Siccis rustica Veritas capillis, Martial. 10, 72; - endel. in pl.: veritates fortiter dicere, Gell. 18, 7. — vĕrĭtus, 3, partic. af vereor. — vērĭverbium, i, n., [verus, verbum]: sandfærdig Tale; - Philocratem qui superes veriverbio, Plaut. Capt. 3, 4, 36.

*vermĭcŭlāte, adv., oprdl.: ormstukket; bf. „overf.": kunstigen spraglet el. indlagt el. tavlet; - vid. Quintil. 9, 4, 113; s. ogs. und. vermiculor, nr. II; o. — vermĭcŭlātĭo, onis, f.: Ormstik hos Planter, Plin. 17, 37, oftere; af — vermĭcŭlor, atus sum, 1, v. depon. n., [vermiculus]: at være fuld af Orm; bf. om Træer: at være ormstukken, Plin. 17, 37; — II) partic. vermĭcŭlātus, 3, (oprdl. ormstukken); som „overf." o. adj.: spraglet el. indlagt el. tavlet; - ut tesserulae omnes Arte, pavimento atque emblemate vermiculato, Lucil. ap. Cic. Orat. 44; ∾ crustae, Plin. 35, 1. — vermĭcŭlōsus, 3: fuld af Orm; - ∾ poma, (ormstukne), Pallad.; af — vermĭcŭlus, i, m., demin. af vermis: liden Orm, navnl. i raadne Substanser, Lucr. 2, 898, o. Plin. 10, 85; — II) „overf."; A) vermiculus (in lingua canum: etslags Gevæxt derpaa; bf.) Hundegalskab, Gratian. Cyneg. 386; — B) s. coccum, d. e. Skarlagensbær, Skarlagensfarve, Vulgat. — vermiflŭus, 3, [vermis, fluo]: flydende med Orme, Paul. Nol.

vermĭna, um, n., [vermis]: skærende Smerter i Underlivet, (ligesom af Orm), Lucr. 5, 995; s. ogs. Fest. p. 375; — II) „overf.": ∾ passionum, (martrende Lidenskaber), Arnob. — vermĭnātĭo, onis, f.: Ormesyge el. Orm hos Dyrene, Plin. 28, 49; — II) „overf.": stikkende og jagende Smerte i Lemmerne, Senec. Ep. 78; - ogs. in pl.: ∾ cerebri aestuantis, id. ibd. 95; af — vermĭno, are, (ogs. som depon. verminatur, s. nedens.), v. n., [vermina]: at have Orm, at lide af Orm, Senec. Qu. N. 2, 31; — II) „overf." o. „alm.": at have jagende og stikkende Smerter, at giøre ondt, at smerte; - verminat auris, Martial. 14, 23; - ogs. som depon.: si minus verminatur (podagra), Senec. Vit. beat. 17; ligel. Pompon. ap. Non.: Decumo mense demum turgens verminatur, parturit (mulier: har Fødselsveer). — vermĭnōsus, 3: fuld af Orme, fici, Plin., ulcera, id., auris, id.; af — vermis, is, m., [rimel. af verto, oprdl.: som vinder el. snoer sig; bf.]: en Orm; - vivos exsistere vermes Stercore de tetro, Lucr. 2, 870; ∾ terreni, Plin.; cf. id. 24, 11; ligel. id. 18, 45: ita nec passerem, nec vermes nocere.

verna, ae, comm.: en hiemmefødt Slave, en Husslave; - quae (nutrix) vernas alit, Plaut. Mil. gl. 3, 1, 104; ∾ Dimetrii, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 15; cf. Suet. Grammat. 23, ogs. Hor. Epod. 2, 65, oftere; servos vernasque Tuscorum, etc., Justin. 38, 6; - disse vernae udmærkede sig ofte ved Kaadhed og Raahed, vid. Senec. Provid. 1; hvf. Martial. 1, 42: Non es (urbanus), crede mihi, quid ergo? verna es; (s. ogs. und. vernilitas); bf. ogs. som Skældsord, vid. Plaut. Amph. 4, 2, 13: verna, verba fundītas, etc.; - in femin., Inscriptt.; — II) bf. „overf.": en Indfødt; ogs. adj.: indenlandsk, (sædv. vernaculus); - de plebe Remi, Numaeque verna, etc., Martial. 10, 76; s. ogs. Fest. p. 372; - ∾ apri, Martial., lupi, id., tuberes, id.; men ∾ liber, (som er skreven i Rom), id. 3, 1.

vernācŭlus, 3, [verna]: hørende til el. benævnt efter de hiemmefødte Slaver, el. bestaaende deraf; - ∾ multitudo, Tac. Ann. 1, 31; ∾ plebs, Tertull.; — B) bf. subst. vernaculi, orum, m.: smudsige og kaade Personer; hvf. Vernaculorum dicta, (Smudsigheder), Martial. 10, 3; cf. Suet. Vitell. 14; — II) „overf.": hørende til el. opstaaen i Hiemmet el. i Landet, indenlandsk el. fædrelandsk; bf. ogs. romersk; - aquatilium vocabula partim sunt vernacula, partim peregrina, Varro; ∾ volucres, id.; ∾ equi, Plin.; ∾ vites, id.; ligel. ∾ putatio, (den i Landet brugelige Beskærelsesmaade), id. 17, 35; - imago antiquae et vernaculae festivitatis, Cic. Fam. 9, 15; cf. id. Brut. 46; men crimen domesticum et vernaculum, (som Anklageren selv har opspundet), id. Verr. 3, 61; ∾ consilium, Plaut. Poen. 4, 2, 105.

vernālis, e, [ver]: hørende til Foraaret; - ∾ horae, Manil. 3, 258. — vernātĭo, onis, f., [verno], om Slangen: at skyde Ham, Plin. 29, 30, o. id. 30, 8; — II) „overf." o. concret: den kastede Slangeham, id. 29, 35. — vernĭcŏmus, 3, [vernus, coma]: med unge Blade; - ∾ oliva, Capella. — vernĭfer, a, um, [vernus, fero]: som bærer unge Blade, grønnende el. grøn; - ∾ serta, Capella.

†vernīlis, e, [verna]: hørende til en verna el. Husslave, slavisk; bf. „fig."; A) krybende el. nedrig; - ∾ blanditiae, Tac. Hist. 2, 59; — B) kaad, fræk, overgiven; - ∾ dictum, Tac. Hist. 3, 32; bf. — vernīlĭtas, atis, f.; A) krybende Artighed, Kryberi; - haec sive levitas, sive vernilitas etc., Senec. Ep. 95; — B) kaad el. grov Skiemt; - ∾ servilis, Quintil. 1, 11, 2; ∾ subdola et fucata, Plin. 34, 19; o. — vernīlĭter, adv.: slavisk, paa en Slaves Viis, Hor. Sat. 2, 6, 108; — II) bf. „fig."; A) krybende; - Nimis tandem hoc fit verniliter, Caecil. ap. Non.; — B) skiemtende, overgivent; - haec ipsa non verniliter, Senec. Benef. 2, 11.

verno, are, v. n., [vernus, ver]: at have sit Foraar, at forynges, at blomstre; I) „egenl."; - Vernat humus, (grønnes), Ovid. Met. 7, 284; ligel. ∾ arbores, Plin.; men id. 2, 51: in Italia aër semper quodam modo vernat vel auctumnat; men ∾ avis, (begynder at synge), Ovid. Trist. 3, 12, 8, Colum.; hvf. Martial. 9, 55: ∾ ager arguto passere; men ∾ anguis, (skyder Ham), Plin. 8, 41; — II) „overf."; - Quum tibi vernarent dubia lanugine malae, (da du fik den første Dun paa Hagen), Martial. 2, 61; ligel. Propert. 4, 5, 57: Dum vernat sanguis, dum rugis integer annus.

vernŭla, ae, comm., demin. af verna, ogs. s. verna: Husslave el. Slave; - filiorum modestia, vernularum licentia delectari, Senec. Provid. 1; ∾ Periclis hic homo fuit, Plin. 34, 19; cf. Juvenal. 10, 117; — II) „overf.", ligesom vernaculus, og oftere som adj.; A) kaad, overgiven, vittig; - vernulae urbanitatis fontem etc., Petron. Sat. 24; (al. vernaculae); — B) ligesom indfødt el. indenlandsk; - Tiberinus (sc. lupus) ··· Vernula riparum, (som opholder sig ved Tiberens Bredder), Juvenal. 5, 104; men Martial. 5, 18: Praeter libellos vernulas nihil misi, (hiemmegiorte, d. e. mine egne Digte).

vernum, i, n., s. und. flgd., nr. II. — vernus, 3, [ver]: hørende til Foraaret, tempus, Lucr., Cic., Hor., aequinoctium, Liv. 33, 3, venti, Hor., flores, id., Ovid., frigus, id., rosa, Propert.; men ∾ agni, Plin., (opp. hiberni); ∾ opera, (hvad der er at bestille om Foraaret), id. 18, 65; — II) bf. subst. vernum, i, n.: Foraarstiden, Foraaret; in nomin., Tertull.; - oftest in abl. verno: om Foraaret, Cato, Colum., Plin.

1. vēro, adv., s. und. verus, nr. III, B. — 2. vēro, are, v. n., [verus]: taler Sandhed; - Satin' vates verant aetate in agunda? Enn. ap. Gell. 18, 2. — 3. vēro, onis, s. veru ab in. — Vērōna, ae, f.: By i Gall. Transpad., Digteren Catullus's, ogs. den ældre Plinius's Fødeby; - vid. Plin. 3, 23, Catull. 35 o. 67, Ovid. Am. 3, 15, 7, o. A.; — B) bf. Vērōnensis,

ɔ: hørende til el. benævnt efter Byen Verona, veronensisk; - ∾ ager, Plin., Catullus, id.; — b) bf. subst. pl. Veronenses, ium, m.: Veroneserne el. Indvaanerne af Verona, Tac. Hist. 3, 8. — verpa, ae, f.: det mandlige Lem, Catull., Martial. — verpus, i, m.: en Omskaaren, (en Jøde), Catull. 47, Juvenal., Martial.

1.verres, is, (nom. sing. verris, Varro), m., [verro]: Hansvinet el. Ornen, Varro, Colum., Hor. Od. 3, 22, 7; - ogs. „overf." om et utugtigt Menneske, Plaut. Mil. gl. 4, 2, 67. — 2.Verres, is, m.: romersk Tilnavn, hvoraf mærkes: C. Cornelius Verres, der blev anklaget af Taleren Cicero, navnl. for hans Forvaltning af Sicilien; — B) bf. 1) Verrius, 3: hørende til el. benævnt efter Verres, verrisk, lex, (som hidrører fra Verres), Cic. Verr. 3, 49; — b) bf. subst. Verria, orum, n.: en af ham anordnet Fest, vid. id. ibd. 2, 21, oftere; — 2) Verrinus, 3: = frgd.; - (non) mirandum esse, jus tam nequam esse Verrinum (om Verres's Retspleie med Hensyn til paa jus verrinum, d. e. Svinekjødsuppe), Cic. l. c. 1, 46; — b) bf. subst. Verrinae, arum, f., (sc. actiones), hos Grammatici: Ciceros Taler imod Verres, Priscian., Non., o. A., (hos Cicero: Accusatio).

verrĭcŭlum, i, n., [verro]: Fiskergarn el. Bundgarn, (oftere everriculum), Val. Max. 4, 1, extern. 7. — 1.verrīnus, 3, [1.verres]: af en Orne, af et Hansvin el. Svin, jecur, Plin. 28, 42, fel, id., adeps, id.; - Ordspillet verrinum jus, s. und. 2.Verres, B, 2. — 2.Verrinus, 3: hørende til Prætoren Verres, s. und. 2.Verres. — 1.Verrius, 3, s. und. 2.Verres. — 2.Verrius Flaccus: berømt Grammatiker under Augustus og Tiberius, Suet. Grammat. 17; - af hans 20 Bøger: de verborum significatione have vi et Udtog ved Festus; s. ogs. Gell. 4, 5.

verro, verri, versum, 3, v. a., [rimel. at sammenl. m. ἐρύω, i. e. traho, altf. oprdl.: drager el. slæber afsted el. berøver; bf.]; I) „egenl.": feier sammen, renser ved at feie; feier ud el. bort; - ∾ favillam, Ovid. Fast. 2, 523; ∾ argentum inter reliqua purgamenta, Petron. Sat. 34; men Hor. Od. 1, 1, 10: Quicquid de Libycis verritur areis, (den hele afrikanske Kornhøst); - ∾ aedes, Plaut., templa, Senec., pavimentum, Juvenal., vias, Suet.; men absol.: qui tergunt, qui ungunt, qui verrunt, qui spargunt, Cic. Parad. 5, 2; men Liv. 3, 7: matronae crinibus templa verrentes; - „poet." ogs. ∾ aequora caudis, (streife Havet dermed), Virg. Aen. 8, 674; ligel. ∾ arenas cauda, Ovid. Met. 10, 701; - men ogs. omvendt: ∾ caesariem per aequora, id. ibd. 13, 961; ogs. ∾ canitiem ... concreto in sanguine, ibd. 492, (slæbe derover el. deri); - ligel. „poet.": verrunt brachia crines, (flagre derom), Claudian.; ligel. vestigia verrit amictus, (farer derover), id.; ligel. vestigia palla Verrere, Stat.; — II) „overf."; A) sætter i stærk Bevægelse, feier el. jager omkring; („poet."); - nubila coeli Verrunt (venti), Lucr. 1, 279; cf. Virg. Aen. 1, 59; ligel. verrentes aequora venti, Lucr.; ∾ aquas, Ovid., caerula, Virg., vada remis, id., (drage, seile, roe derover); men ∾ aequor retibus, (fiske dermed), Sil.; men Propert. 2, 12, 44: Nec nostra Actiacum verreret ossa mare, (skulde da ikke drive el. tumle dem omkring); — B) feier ud el. kaster bort; ogs. borttager; - Domi quicquid habet, verritur ἔξω, Plaut. Truc. 2, 7, 7; men til en Slughals: Quicquid ponitur, hinc et inde verris, Martial. 2, 37; men som Ordspil: futurum, ut omnia verreret Verres, Cic. frgm. ap. Quintil. 6, 3, 55.

†verrūca, ae, f., efter Cat. ap. Gell. 3, 7: locus editus et asper, steil Høi; (cf. island. varda, d. e. Stendysse); s. ogs. Quintil. 8, 3, 48; — II) bf. „overf.": en Vorte, Plin. 20, 48; bf. ogs. ophøiet Prik paa Ædelstene, id. 37, 74; — b) Hor. Sat. 1, 3, 74, bruges verrucae „alleg." om Smaafeil, (i Modsætn. af tuberes); bf. — verrūcāria, ae, herba, ligesom Vorteurt; efter Plin. 22, 29, en Benævnelse paa Planten helioscopium; — verrūcōsus, 3: fuld af Vorter, med Vorter; - Qu. Fabius Maximus Cunctator Verrucosus (med Vorterne), Aur. Vict. Vir. Ill. 43; — II) „poet. overf.": ligesom knudret, haard el. upoleret; - ∾ Antiopa, (Tragoedie af Pacuvius), Pers. 1, 77; o. — verrūcŭla, ae, f., demin.; I) liden Høi, Arnob.; — II) „overf.": liden Vorte, Cels., Colum.

vĕrrunco, are, v. n.: at vende sig saa el. saa; sædv. i Religionssproget m. bene o. c. dat. pers.: at vende sig til Held og Lykke for nogen, at have et godt og onskeligt Udfald, obl.; sædv. forel.; - vid. Attius o. Pacuv. ap. Non., ogs. Attius ap. Cic. Div. 1, 22; ligel. Liv. 29, 27, i en Bønformular: uti, quae etc., ea mihi, populo plebique Romanae bene verruncent!

*versābĭlis, ɔ: bevægelig el. foranderlig, aër, Senec. Qu. N. 6, 16; - oftere „overf."; ∾ omnis conditio, Senec. Tranqu. 11; ∾ fortuna, Curt. 5, 8; — versābundus, 3: som dreier sig omkring, turbo, Lucr., sidera, Vitruv.; — versātĭlis, ɔ: som dreier sig omkring, bevægelig; - ∾ templum mundi, Lucr. 5, 1435; ∾ laquearia coenationum, Senec. Ep. 90; ∾ tabulae, Suet. Ner. 31; ∾ molae, Plin. 36, 29; — II) „overf.": huic (Catoni) versatile ingenium sic pariter ad omnia fuit, ut natum ad id unum diceres, quodcumque ageret, Liv. 39, 40; o. — versātĭo, onis, f.: Omdreining, dreiende Bevægelse; - ∾ machinarum, Vitruv.; ∾ oculi, Plin. 8, 51; — II) „overf.": Forandring, Afvexling; - ∾ rerum sursum ac deorsum euntium, Senec. Tranqu. 11; — [verso].

versĭcŏlor, ōris, (efterel. nom. sing. versicolorus, Prudent.; fem. versicoloria appellatio, Digest.), adj., [verso, color]: med foranderlig Farve, med forskjellige Farver; - ∾ plumae columbis etc., Cic. Fin. 3, 5; ∾ pavo, Tertull.; ne qua mulier vestimento versicolori uteretur, (purpurfarvet el. med Purpurstriber), Liv. 34, 1; cf. id. 7, 10, ogs. Quintil. 10, 1, 33; ∾ arma, (indlagte el. emaillerede), Virg. Aen. 10, 181; ∾ cultus (Florae), Ovid. Fast. 5, 356; ∾ poma, Colum.; — II) „overf." o. „alleg."; - translucida et versicolor quorundam elocutio res ipsas effeminat, quae illo verborum habitu vestiuntur, Quintil. 8, praef. 20. — versicolorius, 3, o. versicolorus, 3, s. versicolor ab in.

versĭcŭlus, i, m., demin. af 3.versus: liden Linie, el. alm. en Linie; bf. i Poesien: lidet Vers, el. alm. et Vers; - nunc venio ad transversum illum extremae epistolae tuae versiculum, Cic. Att. 5, 1; men om en Lovformel: quo uno versiculo etc., id. Mil. 26; cf. id. Leg. 2, 6; - men id. Pis. 30, unus versiculus: en eneste Verslinie; cf. Ovid. Her. 20, 238; hvor der paa duo versiculi følger et Distichon som Indskrift; - s. ogs. Cic. Orat. 20, Catull. 16, Hor. Epod. 11, 2, oftere, o. A.

*versĭfĭcātio, onis, f.: Versebygningen; - quem in poëmate locum habet versificatio, eum in oratione compositio, Quintil. 9, 4, 116; cf. Colum. 11, 1; o. — versĭfĭcātor, ōris, m.: en Versemager; - versificator quam poëta melior etc., Quintil. 10, 1, 89; - „overf." ogs. s. Digter; ∾ meliores, quam duces, Justin. 6, 9; af — versĭfĭco, avi, atum, 1, v. a., [versus, facio]: skriver Vers, bringer i Vers; - portenta in Homero versificata, Lucil. ap. Non.; ∾ fatiloquia Sibyllae, Appul.; - ogs. absol., et versificandi genus est, omnibus sermonibus unam legem dare, Quintil. 9, 4, 143; bf. — versĭfĭcus, 3: skreven el. formet i Vers; - ∾ ordo, Solin. 11. — versĭformis, e, [verto, forma]: som forandrer Gestalt, foranderlig; - ∾ totum, Tertull.; - ∾ puer (Cupido), Capella.

versīlis, e, [verto]: som lader sig dreie el. vende omkring, scena, Serv. ad Virg. Ge. 3, 24; ∾ profunditas, Capella. — versipellis, e, [verto, pellis, is]: som forandrer sit Skind; bs. „alm.": som forandrer sin Gestalt; - saal. Plaut. Amph. prol. 121, om Juppiter: In Amphitruonis vortit sese imaginem ··· Ita versipellem se facit, quando lubet; men id. Pers. 2, 2, 48: ∾ capillus (sit: graaner); — b) „bes." ogs. (ifølge gammel Overtro): som kan forandre sig til en Ulv, en Varulv; - vid. Plin. 8, 34, o. Petron. Sat. 62 fin.; — II) „fig.": som har Aandsfmidighed, snu, listig, forslagen, (for= o. efterel.); - Versipellem frugi convenit esse hominem, pectus cui sapit; Bonus sit bonis, malus sit malis, Plaut. Bacch. 4, 4, 12; ligel. Lucil. ap. Non.: Quicum versipellis fio, et quicum commuto omnia; men ∾ hortamen, Prudent.

verso (vorso), avi, atum, 1, v. a., intens. af verto; I) i den active Form: dreier el. vælter el. vender stærkt el. ofte omkring; A) „egenl."; - turbo, Quem celer assueta versat ab arte puer, Tibull. 1, 5, 3; cf. Cic. Fat. 18: versari turbinem etc.; ∾ turdos in igni, Hor. Sat. 1, 5, 72; cf. Ovid. Met. 8, 668; ∾ glebas ligonibus, Hor. Od. 3, 6, 39; men versant rura (juvenci), Propert. 4, 1, 129; ∾ oves, (drive dem, lade dem græsse), Virg. Ecl. 10, 68; s. ogs. id. Aen. 12, 664, o. Hor. A. P. 269; men Cic. Verr. 2, 30: versabat se in utramque partem, non solum mente, sed etiam corpore; - ogs. „medial"; mundum versari circum axem coeli, id. N. D. 1, 20; s. ogs. ovens. id. Fat. 18; — B) „fig."; 1) „alm.": at vende el. snoe el. dreie; - ∾ suam naturam et regere ad tempus etc., Cic. Coel. 6; ∾ mentem suam ad omnem malitiam et fraudem, id. Cluent. 26; men om Taleren: ∾ saepe multis modis eadem, et una in re haerere, id. Orat. 40; ∾ causas, id., Quintil.; men ∾ verba, Cic. Fin. 4, 20, (at vende el. forandre Ordene); fors omnia versat, Virg. Ecl. 9, 5; men Cic. Fin. 2, 31: huc et illuc ··· vos versetis licet, nihil etc.; cf. id. ibd. 5, 28; — 2) „bes."; a) tumler hid og did, sætter i heftig Bevægelse el. Lidenskab; - Versabo ego illum hodie, si vivo, probe, Plaut. Bacch. 4, 5, 6; cf. Enn. ap. Cic. d. Senect. 1; ∾ domos odiis, Virg. Aen. 7, 336; - sic fortuna ··· utrumque versavit, ut etc., Caes. B. G. 5, 44; ∾ muliebrem animum in partes omnes, Liv. 1, 58; cf. id. 2, 45; men Propert. 3, 15, 12: Spesque timorque animum versat utrimque meum; — b) sysler dermed, betænker, behandler; - Multas res simitu in meo corde vorso, Plaut. Trin. 2, 1, in.; cf. Liv. 3, 34, o. Virg. Aen. 4, 563; ogs. m. Relativsætning, Hor. A. P. 39; ∾ somnia, (udtyde dem), Propert. 2, 3, 8; men pass.: (testes) multum domi ante versandi, Quintil. 5, 7, 11; — II) i den mediale Form el. som depon.: versor (vorsor), atus sum, 1: er i stærk Bevægelse, færdes el. befinder mig el. lever paa et Sted; oftest m. in c. abl.; A) „egenl."; - non ad solarium, non in campo, non in conviviis versatus est, Cic. Quint. 18; cf. id. Mil. 20; ogs. ∾ inter eos, Cic. Att. 10, 8, cum aliquo, id. Catil. 1, 5; ∾ in castris, Caes., inter aciem, id., intra vallum, id.; — B) „fig."; 1) „alm."; - nescis, quantis in malis verser miser, Ter. Andr. 4, 1, 25; ∾ tamquam in clarissima luce, Cic. Off. 2, 13; men ∾ in simili culpa, Caes. B. C. 3, 110; men Cic. Fam. 14, 2: mihi ante oculos dies noctesque versaris; — b) ogs. om abstracte Subjecter; - numquam tibi populi Romani dignitas ··· in oculis animoque versata est? id. Verr. 5, 55; cf. id. Sest. 21; — 2) „bes.": at bevæge sig i en vis Virksomhed, at være beskæftiget dermed; - ∾ in sordida arte, (om Haandværkerne), Cic. Off. 1, 42; men ∾ in omnibus artibus ingenuis, (om den studerende Yngling), id. Fam. 4, 3; men ∾ in re difficili, (behandle et vanskeligt Emne), id. Leg. 3, 15; men ∾ circa mensuras ac numeros, Quintil.; - in hac causa multum ac saepe versatus, Cic. Quint. 1; viri in rerum publicarum varietate versati, id. d. Rep. 3, 3; — b) ogs. om abstracte Subjecter; - quae omnes artes in veri investigatione versantur, id. Off. 1, 6; cf. id. d. Or. 1, 3; epilogi omnes in eadem fere materia versari solent, Quintil. 7, 4, 19; quidam circa res omnes, quidam circa civiles modo versari rhetoricen putaverunt, id. 2, 15, 15; — not.: partic. versatus, 3, s. ovens.

versor, ari, s. und. verso, nr. II. — versōria (vors.), ae, f., [verto]: Tilbagevenden; (men alene hos Plaut.); - versoriam capere: at vende tilbage; bs. „overs.": at afstaae fra noget; cape versoriam; Recipe te ad herum! Plaut. Trin. 4, 3, 19; cf. id. Merc. 5, 3, 34; — not.: dog skal efter nogle, vorsoria, sc. funis, være den Line, hvorved Seilet styres; hvs. vorsoriam capere, oprdl.: at giøre en Vending.

versum (vorsum), s. und. 2. versus. — versūra (vorsura), ae, f., [verto]: Venden el. Vending, at vende sig; - ∾ foliorum, Varro; — II) sædv. „overs."; A) det Sted, hvor Ploven vendes, Plovfurens Omboining, Colum. 2, 2, Pallad.; — B) i Architecturen: Vinkel el. Hiørne, som en Væg danner, Vitruv. 3, 1, oftere; — C) (ligesom Forandring af Creditor, naar man neml. betaler den ene ved at laane af den anden; bs.): Betaling ved at laane, el. Laan for at betale med; vid. Fest. p. 379; - Salaminii quum Romae versuram facere vellent, non poterant, quia etc., Cic. Att. 5, 21; vereor, ne illud, quod tecum permutavi, versura mihi solvendum sit, (maa betales med et nyt Laan), id. ibd. 5, 15; ligel. versura facta solvere, ibd. 5, 1; ligel. id. ibd. 16, 2: non modo versura, verum etiam venditione, si ita res coget, nos vindicabis, (skal du forsvare min Credit); — b) ogs. „alleg."; - domi versuram facere, (hielpe sig med sit eget), Senec., Plin.; men ab Epicuro versura facienda est, (man maa laane en af hans Sætninger), Senec. Ep. 19; - men Ter. Phorm. 5, 2, 15: versura solvis, (du gior det Onde endnu værre).

1. versus, 3, partic.; 1) af verro; — 2) af verto. — 2. versus (vorsus), sieldn. versum (vorsum), [verto], adv. o. praepos.; I) adv.: vendt derimod el. i Retning dertil; sædv. umiddelbart efter Localordet; a) i Formen versus; - Labienum ad Oceanum versus ··· proficisci jubet, Caes. B. G. 6, 33; cf. Sall. Catil. 56: modo ad urbem, modo in Galliam versus etc.; ligel. Cic. Att. 16, 10: verti me a Minturnis Arpinum versus; - deorsum versus (ire: nedad), Cato; men Cic. Orat. 39: quum gradatim sursum versus reditur; ligel. quoquo versus, Caes., utroque versus, Gell.; — b) i Formen versum (vorsum); - fugam ad se versum fieri, Sall. Jug. 58; deorsum versum, Varro; sursum vorsum, Cato; undique versum, Gell.; men Plaut. Capt. 2, 3, 8: Utroque vorsum rectum est ingenium meum, (i begge Retninger); — II) praepos. c. acc.: henimod, henad, hentil; - ille supra Maleam Italiam versus navigaturus erat, Sulpic. ap. Cic. Fam. 4, 12, (al. in Italiam versus); in sacello Sanci versus aedem Quirini, Liv. 8, 20, (Drak.); men Plin. 10, 60: evolans in rostra forum versus (corvus).

3. versus (vors.), us, (forel. Biformer af plur.: versi, Laev. ap. Priscian., versorum, Laber. ibd., versis, Valer. ibd.), m., [verto]: Venden el. Vending, (navnl. Plovens; bs. „overs."); I) Fure el. Plovfure, Colum. 2, 2, o. Plin. 18, 49; — II) Rad el. Række el. Linie; - in versum distulit ulmos, Virg. Ge. 4, 144; ∾ remorum, Liv., foliorum, Plin.; — B) bs. „bes.": skreven Linie el. en Linie, Verslinie el. Vers; - ut, quum lex recitaretur, primum versum attenderet, Cic. Rab. Post. 6; cf. id. d. Or. 1, 61; ligel. Liv. 41, 24: litterae paucorum versuum; s. ogs. Suet. Aug. 87, o. A.; -

ex Graecis versibus, (opp. ex Latinis), vid. Cic. Arch. 10; cf. id. d. Or. 3, 50; ligel. versus facere, Hor., dicere, Virg.; praecepta sapientiae versibus tradere, (indklæde dem deri), Quintil.; - ogs. om Nattergalens Sang, Plin. 10, 43; — III) et vist Agermaal, Varr. R. R. 1, 10 in.; — IV) etslags Dans el. Vending i Dansen, Plaut. Stich. 5, 7, 2.

*versūte, adv.; oprdl.: med en Vending; df. „fig.": bevendt, snildt, fløgtigen, odl.; - ∾ et subtiliter dicere, Cic. Orat. 7; cf. id. Brut. 9; - superl. versutissime, Augustin.; o. — versūtĭa, ae, f.: Snuhed, Forslagenhed, Appul.; - pl., ∾ Punicae, Liv. 42, 47; — [versutus]. — versūtĭlŏquus, [versutus, loquor]: som taler listigen, listig, snu; - ∾ malitiae, poëta ap. Cic. d. Or. 3, 38, o. id. Orat. 49. — versūtus (vors.), 3, [forlænget Form af versus und. verto; vid. astutus ab in.]; fædv. „fig.": som veed at snoe el. vende sig, bevendt el. snu el. fløgtig; oftere: listig, underfundig, forslagen; - versutos eos appello, quorum celeriter mens versatur, Cic. N. D. 3, 10; acutus idem atque versutus (animus) etc., id. d. Or. 2, 20; adolescens docte vorsutus, Plaut. Stich. 4, 1, 55; - compar., f. nedenf.; superl., ∾ et patientissimum Lysandrum etc., Cic. Off. 1, 30; - men comisf: Vorsutior es, quam rota figularis, Plaut. Epid. 3, 2, 35; men id. Asin. 1, 1, 105: Non ··· servus pejor ··· Nec magis versutus, etc.; men Cic. Off. 3, 13: hoc est hominis non aperti, versuti potius, etc.; cf. id. ibd. 2, 3: ∾ homines et callidos etc.; ogs. c. gen.: respondit versutus ingenii mango, Plin. 7, 10.

vertăgus, i, m., [celtisk Ord]: en Vindhund, Martial. 14, 200; ogs. vertaga, el. vertagra, el. vertraga, Grat. Cyneg. 203. — vertebra, ae, f., [verto]: Led el. Ledemod, Cels., Plin., Senec.; tillægges ogs. Insecterne, Plin. 11, 1; — II) „bes.": Led i Rygraden, Hvirvelben, Cels.; df. — vertebrātus, 3: med Led el. Ledemod, boielig, bevægelig, ossa, Plin., dens, id.

vertex (vortex), ĭcis, m., [verto]; oprdl.: hvad der vender el. dreier el. hvirvler sig omkring; df. I) „alm.": Vandhvirvel; - proprium ··· id, unde cetera ducta sunt; ut vertex est contorta in se aqua, vel quicquid aliud similiter vertitur; inde propter flexum capillorum pars summa capitis; ex hoc id, quod in montibus est eminentissimum; recte dixeris haec omnia vertices, propie tamen, unde est initium, Quintil. 8, 2, 7; cf. Senec. Qu. N. 5, 13, o. Virg. Aen. 7, 567, ogs. Hor. Od. 2, 9, 22, Ovid. Met. 5, 587, oftere, ogs. Liv. 23, 19, oftere, o. A.; — b) df. „alleg.": tanto te absorbens vortice amoris Aestus etc., Catull. 68, 107; men ∾ officiorum, Senec. Ep. 82; — II) „bes."; A) Hvirvelvind; - vid. Lucr. 1, 294, o. id. 6, 443; ligel. Liv. 21, 58: quia ··· contra enitentes vortice intorti affligebantur; men igneus ille Vortex, Lucr. 6, 296: Ildhvirvel, hvirvlende Lue; cf. Virg. Aen. 12, 672: flammis inter tabulata volutus Ad coelum undabat vortex; — B) Hvirvelen i Hovedet, Haarhvirvelen el. Issen, f. ovenf. Quintil. l. c.; - ab imis unguibus usque ad verticem summum etc., Cic. R. Com. 7; cf. Hor. Ep. 2, 2, 4, id. Od. 1, 1, fin., Ovid. Met. 12, 288, oftere, o. A.; men Plin. 11, 48: vertices bini aliquibus, (tvende Haarhvirvler); — 2) df. „overf."; aa) det hele Hovede, Hovedet; - et toto vertice supra est, Virg. Aen. 7, 784; cf. id. ibd. 11, 642, Ovid. Met. 5, 84, o. A.; — bb) Himmelens Pol el. Polen; - Hic vertex (Nordpolen) nobis semper sublimis, etc., Virg. Ge. 1, 242; cf. Cic. (poëta) N. D. 2, 41; ligel. vertices coeli, id. d. Rep. 6, 20; — cc) den høieste Spids el. Top, navnl. af et Bierg, af et Hus, af et Træ, odl.; - qui ex Aetnae vertice erumpunt (ignes), Cic. Verr. 4, 48; ligel. ∾ aetherio (Taurus), Tibull. 1, 7, 15; ligel. en Biergspids, Ovid. Met. 1, 316, id. ibd. 11, 304, oftere; - arcis in ipso Vertice, (paa Borgens Tinde), Lucr. 6, 749; ∾ domus, Martial.; cf. Hor. Od. 4, 11, 12; ligel. ∾ theatri, Martial. 10, 19; - ∾ quercus, Virg.; ∾ pinus, Ovid.; - df. a vertice: ovenfra, Virg. Ge. 2, 310, id. Aen. 1, 111, o. id. ibd. 5, 444; — b) df. atter „overf.": det Høieste el. Yderste i sit Slags; - vertices dolorum, Cic. (poëta) Tusc. 2, 9; ligel. vertices principiorum: de høieste Officerer, Ammian. 15, 5.

vertĭbŭlum, i, n., [verto], ligesom vertebra: Led el. Ledemod, Lactant. — vertĭcillus, i, m., [verticulus, verto]: den Del af Tenen, hvormed den snurres om, (germ. der Wirtel an der Spindel), Plin. 37, 11, Appul. — vertĭcordĭa, ae, f., [verto, cor]: som vender Hierterne, (Epithet til Gudinden Venus, som bortvender Qvindehiertet fra Utugt), Val. Max. 8, 15, 12. — *vertĭcōsus (vort.), 3: fuld af Vandhvirvler, mare, Sall. frgm. ap. Serv., amnis, Liv. 21, 5; o. — vertĭcŭla, ae, f., ligesom vertebra: Led el. Ledemod, Lucil. ap. Non.; - ogs. Led el. Omboining paa en Maskine, Vitruv. 3, 8; - ogs. haves Formerne: vertĭcŭlus, i, m., Solin. 4, Coel. Aur., o. verticulum, i, n., id.; — [verto]. — verticulum, i, o. verticulus, i, f. und. verticula.

*vertīgino, are, v. a.: vender el. dreier omkring, puncta luminis, Tertull.; o. — vertīgĭnōsus, 3: som lider af Hovedsvimmel el. af Svimmelhed, Plin. 23, 28; af — vertīgo, ĭnis, f., [verto]; I) „egenl.": Omdreining el. Vending; - ∾ assidua (coeli), Ovid. Met. 2, 70; ∾ ponti, id. ibd. 11, 548; ∾ venti, Senec.; ∾ assiduā rotare, Plin.; men Pers. 5, 75: heu steriles veri, quibus una Quiritem Vertigo facit, (Slavens Omsvingning og Løsladelse i Nærværelse af Prætor); — II) „fig."; A) „overf.": Hovedsvimmel, Svimmelhed, Liv. 44, 6, o. Plin. 20, 57, oftere; men Juvenal. 6, 304: quum jam vertigine tectum Ambulat (neml. for den Beruſede); — B) ment.": Forandring; - vertigine rerum Attoniti, Lucan. 8, 16.

verto (vorto), ti, sum, 3, (inf. arch. vortier, Plaut., Lucr., o. A.), v. a. o. n.; I) act.: dreier el. vender el. bøier, dreier el. vender omkring; A) „egenl."; 1) „alm."; - speciem quo vertimus, (hvorhen vi vende Blikket), etc., Lucr. 4, 243; cf. Hor. Epod. 4, 9; ∾ cardinem, Ovid., fores tacito cardine, Tibull.; - verte hac te, puere, Plaut.; men Cic. Att. 6, 10: verti me a Minturnis Arpinum versus; cf. Liv. 28, 3: ∾ iter retro; saal. ofte i Krigssproget: reliqui verterunt se (sc. in fugam), Caes. B. C. 3, 51; ligel. ∾ terga, id. ibd. 1, 47, oftere, Liv.; ogs. ∾ hostem in fugam, id. ibd. 30, 33; - ∾ terram aratro, Hor., solum bidentibus, Colum.; ogs. ∾ agros bove, Propert.; ogs. vertentia glebas ··· aratra, Ovid. Met. 5, 477; - ex illa pecunia magnam partem ad se vertit, (tilvender sig), Cic. Div. in Caecil. 17; - ogs. ofte „medial.": Vortier ad lapidem, (med Andagt at vende sig dertil), Lucr. 5, 1198; ligel. versi in fugam hostes, Tac.; cf. Hor. Od. 3, 4, 26; f. ogs. Lucr. 5, 511, o. Virg. Aen. 2, 250; ligel. om en Retning el. Beliggenhed; per fenestras, in viam versas, etc., Liv. 1, 41; men om Floden Mæander: nunc ad fontes, nunc in mare versus apertum, Ovid. Met. 8, 165; — bb) „bes.": vender op og ned derpaa, omstyrter el. kuldkaster, forstyrrer el. ødelægger, odl.; - ∾ proceras fraxinos, Hor. Od. 3, 25, 16; ∾ Ilion, id. ibd. 3, 3, 20; cf. Virg. Aen. 10, 88; men Ovid. Met. 12, 138: Cygnum Vi multa vertit (Achilles: fældede ham); men ∾ omnia, (fordærve det Hele), Cic. Off. 1, 21; cf. Tac. Hist. 1, 2: agerent, verterent cuncta; — B) „fig."; 1) „alm.": henvender el. henfører dertil; - ∾ causas omnium secundorum, adversorum in deos, vid. Liv. 28, 11; men ∾ aliis vitio, quod etc., (lægge nogen det til Last), Cic. Fam. 7, 6; quo se verteret, non habebat, id. Phil. 2, 29; cf. Ter. Hec. 4, 1, in.: quid

agam? quo me vortam? men Liv. 40, 5: Philippus totus in Persea versus, (aldeles henvendt til ham, ham ganske hengiven); - ∾ somnia in melius, Tibull. 3, 4, 95; cf. Ter. Hec. 1, 2, 121: di vortant bene, Quod agas, (vende det til Lykke, give Lykke dertil)! — 2) „bes."; a) forvender el. forandrer Tingens Væsen el. en Ting til en anden; - quum terra in aquam se vertit, etc., vid. Cic. N. D. 3, 12; cf. Lucr. 2, 874 flgd.: Vortunt se fluvii in frondes, etc.; ligel. id. ibd. 878: omnes natura cibos in corpora viva Vortit, etc.; Auster ··· in Africum se vertit, Caes. B. C. 3, 26; men Tac. Ann. 1, 51: pergerent, properarent culpam in decus vertere, etc.; men Cic. Div. 2, 14: semina malorum in contrarias partes se vertere; cf. id. R. Am. 36; men versis ad prospera fatis, Ovid. Her. 16, 89; - versus civitatis status, Tac. Ann. 1, 4; men ∾ solum, (vandre ud, gaae i Landsflygtighed), f. und. solum; - men „medial": Omnia vertuntur, certe vertuntur amores, Propert. 2, 7, 31; cf. Hor. Ep. 2, 1, 149: In rabiem coepit verti jocus, etc.; men c. abl., vid. Ovid. Met. 10, 157: nulla tamen alite verti Dignatur, nisi quae etc., (om Juppiter); — b) overforer fra et Sprog til et andet, d. e. oversætter; - Philemo scripsit, Plautus vortit barbare, (paa Ikke-græsk, d. e. paa Latin), Plaut. Trin. prolog. 19; si sic verterem Platonem, ut etc., Cic. Fin. 1, 3; ∾ de Graecis, id.; men Liv. 25, 39: ∾ ex Graeco in Latinum sermonem; — c) „medial.": at dreie sig derom, at befinde sig i en Tilstand el. Stilling, at komme an derpaa, odl.; - jam homo in mercatura vortitur, Plaut. Most. 3, 1, 109; in majore discrimine res domi vertebantur, Liv. 6, 36; Septima ··· jam vertitur aetas, Virg. Aen. 5, 626; puncto saepe temporis maximarum rerum momenta verti, Liv. 3, 27; men verti omnia in unius potestate, vid. Cic. Verr. act. 1, 7; ∾ spes civitatis in dictatore, Liv. 4, 31; men Virg. Aen. 10, 528: non hic victoria Teucrum Vertitur; - endel. imperson., vertebatur, utrum ··· an etc., Liv. 39, 48; — II) neutr., vertere (f. vertere se): vende sig, dreie sig, vende om el. tilbage; A) „egenl."; - Canceris ut vortat metas ad solstitiales (sol), Lucr. 5, 616; si etc., versuros extemplo in fugam omnes ratus, Liv. 38, 26; cf. Propert. 1, 16, 28; — B) „overf.": at vende sig, at forandres, at gaae over dertil; - jam verterat fortuna, Liv. 5, 49; men id. 2, 3: libertatem aliorum in suam vertisse servitutem; ligel. verterat pernicies in accusatorem, Tac. Ann. 11, 37; men Liv. 26, 6: ea ludificatio veri in verum vertit; cf. Caes. B. C. 3, 73; - Si malus est ··· male res vortunt, quas agit, (saa falde hans Sager slet ud), Plaut. Pers. 4, 1, 5; - oftest onskende, tildels som Formular; quod bene vertat, Liv. 1, 28; cf. Ter. Ad. 2, 1, 37, o. Virg. Ecl. 9, 6; — b) annus vertens, o. mensis vertens: det løbende el. hele el. fulde Aar, den hele Maaned; - si debuisset, petisses statim ···, anno vertente (i Løbet af et helt Aar) sine controversia, Cic. Quint. 12; cf. Nep. Ages. 4; ligel. intra finem vertentis anni, Cic. Phil. 13, 10; ligel. hunc mensem vertentem etc., Plaut. Pers. 4, 4, 76; — not.: Cic. d. Rep. 6, 22 hedder „prægnant", annus vertens: et Tidsrum af 15000 Solaar, hvorefter samtlige Himmellegemer troedes at indtage deres oprindelige Stilling; cf. Macrob. Somn. Scip. 2, 11.

vertraga, f. und. vertagus. — Vertumnalia, ium, f. und. flgd. — Vertumnus (Vort.), i, m., [ligesom f. vertomenos, som partic. pass. af verto, i. e. vertens se: den Foranderlige]: en etrurisk Guddom for Naturens Forvandlinger, for Aarstiderne, for Væxternes Trivsel, odl.; - vid. Cic. Verr. 1, 59, (Ascon.), Propert. 4, 2, 10 flgd., Ovid. Met. 14, 642 flgd., o. A.; — b) „poet." ogs. som Billede paa Foranderlighed, o. in pl., hvs. den Vægelsindede hedder Hor. Sat. 2, 7, 14: Vertumnis, quotquot sunt, natus iniquis; — B) bf. Vertumnālia, ium, n., (sc. solennia): Vertumnusfesten, Varr. L. L. 6, 21.

vĕru, us, n., (nom. sing. verum, Plaut. Rud. 5, 2, 15; men nomin. pl. m. verones plumbei, Aur. Vict. Caes. 17): Spid el. Spyd, navnl. Stegespid, Virg. Aen. 7, 665, Tibull. 1, 6, 49; ogs. f. obelus, som critisk Tegn, Hieronym. — vĕrŭcŭlātus, 3: forsynet med et Spyd, spydformet, falces, Colum.; af — vĕrŭcŭlum, i, n., demin. af veru: lidet Spid el. Spyd, Plin., Veget. — vĕrŭīna, ae, f., [veru]: = frgd., Plaut. Bacch. 4, 8, 46.

1. vĕrum, i, n.: et Spid, vid. veru ab in. — 2. vērum, i: det Sande; f. und. verus. — 3. verum, som adv., f. und. verus. — vērum tămen el. veruntamen, (skrives ogs. undert. adskilt: verum tamen), conj.: men dog, og dog, alligevel; - consilium capit primo stultum, verumtamen clemens, Cic. Verr. 5, 39; non dubitabam equidem, verumtamen etc., id. Fam. 12, 30; quae dura quidem sentit esse, verumtamen usu putat posse molliri, Quintil. 8, 3, 32; men non dum etc., verumtamen aestuat intus, Ovid. Met. 9, 463; — b) tiener ogs. undert. til Talens Optagelse efter en Parenthesis; - quum essem in Tusculano, (erit hoc tibi pro illo tuo etc.), verumtamen quum ibi essem etc., Cic. Att. 1, 10; cf. id. Verr. 3, 2.

vērus, 3, [kunde igiennem ero, esse, sammenlignes med ὤν, εἶναι]: sand, sandfærdig, virkelig, ægte; - ∾ amicus, (opp. blandus), Cic. Lael. 25; vera, an falsa audierim, etc., Ter. Andr. 5, 4, 19; in re vera, (opp. in re ficta), Cic. Lael. 7; ipsus verus Harpax, Plaut. Pseud. 4, 7, 111; color verus (naturlig), Ter.; ∾ vultus, id. Andr. 5, 1, 20; ∾ et perfecta amicitia, (opp. vulgaris et mediocris), Cic. Lael. 6; vera, gravis, solida gloria, id.; - compar., id si ita est, ut etc.; sin autem illa veriora, ut etc., id. ibd. 4; superl., causa mihi videtur esse verissima, id. Acad. 2, 4; — b) neutr. verum, i, ogs. absol.: det Sande, det Virkelige, Sandheden; - interesse oportet, ut inter rectum et pravum, sic inter verum et falsum, Cic. Acad. 2, 11; primis ab sensibus esse creatam Notitiam veri, etc., Lucr. 4, 480; men fugēre pudor verumque fidesque, vid. Ovid. Met. 1, 129; si verum scire vis, etc., Cic. Att. 12, 41; cf. id. Brut. 73; verum dicere, Plaut. Amph. 1, 1, 189; cf. id. Aul. 4, 10, 72; men Cic. Acad. 2, 20: qui enim possum non cupere verum invenire? hvor ogs.: si simile veri quid invenerim, etc.; - saal. forbindes gen. veri ofte m. similis, ogs. m. similiter o. similitudo, (da man ogs. finder i et Ord: verisimilis, etc.); narrationem veri similem esse etc., Cic. d. Or. 2, 19; cf. Liv. 45, 1: circensis turbae non minus similis veri laetitia, etc.; haec physicorum oracula vera an falsa, nescio, sed veri tamen similiora, quam vestra, Cic. N. D. 1, 24; ligel. id. Tusc. 5, 4: quid esset simillimum veri; cf. id. N. D. 1, 1: quod maxime veri simile est, etc.; - veri similiter fingere, Appul.; ligel. veri similius, id.; - veri similitudinem sequi, Cic. Acad. 2, 33; ogs. omvendt: similitudo veri, id. Part. or. 11; - aut de vero, aut de recto, aut de nomine (controversia), id. Orat. 34; Nec procul a vero est, quod etc., Ovid.; ex vero positum ··· nomen, id.; teneras mordaci radere vero Auriculas, Pers. 1, 107; - ligel. in pl.; artem tradere ··· vera ac falsa dijudicandi, Cic. d. Or. 2, 38; adjecta veris credibilis rerum imago, Quintil. 4, 2, 123; vera dico, Plaut.; Recta et vera loquere, id. Capt. 5, 2, 7; cf. Cic. N. D. 1, 7; men Martial. 6, 30: Vis dicam tibi veriora veris? — II) „overf."; A) moralsk rigtig, fornuftig el. billig, odl.; - quum aliquid verum et rectum esse dicitur, etc., Cic. Leg. 3, 15; cf. id. Tusc. 3, 27; - saal. oftest verum est m. Subjectssætning; neque verum esse, qui etc., alienos (agros)

occupare, Caes. B. G. 4, 8; cf. Liv. 2, 48, o. Hor. Ep. 1, 7, 98; ligel. in comp., me verius unum Pro vobis foedus luere, etc., Virg. Aen. 12, 694; cf. Liv. 35, 8; - sieldn. m. nt; rectum quoque et verum, ut eos, qui etc., aeque ac nosmet ipsos amemus, Cic. Tusc. 3, 29; — B) som taler Sandhed, sanddru, paalidelig; - Sum verus? Ter. Andr. 2, 5, 12; ∾ vates, Ovid. Her. 16, 123; cf. id. Met. 10, 209; ligel. vir verissimus, Plin. Ep. 9, 25; ligel. quo (viro) nihil verius, id.; — III) bf. som adv.; A) vērum; 1) i Sandhed, virkeligen; (neml. som bekræftende Svar, o. forel., f. d. sædv. vero); - vid. Ter. Heaut. 5, 3, 11, o. id. Eun. 2, 3, 56; ligel. id. Ad. 4, 2, 4: Ct. men' quaerit? S. verum; — 2) oftest „overf."; aa) „alm.", som stærkt bekræftende Adversativpartikel: men i Sandhed, men dog, alligevel; efter Negativsætninger ogs.: men, men derimod; - Merito maledicas mihi, si etc.; Verum haud mentior, Plaut. Amph. 2, 1, 22; cf. id. ibd. 1, 2, 22, „bef." ogs. Cic. d. Rep. 2, 31; - quae non dicunt, verum intelligi volunt, Quintil.; ea sunt omnia non a natura, verum a magistro, Cic. Mur. 29; — b) hertil hører ogs. Forbindelsen: non modo (solum, tantum), verum etiam (quoque); - non modo agendo, verum etiam cogitando, Cic. Coel. 19; cf. id. Lael. 2, o. Hor. Sat. 1, 6, 84; - ligel. non modo ··· verum ne Atticorum quidem oratorum quemquam etc., Cic. d. Rep. 3, 30; — bb) „bef." ogs.; a) hos Overgange til en anden Gjenstand: men el. dog, osv.; - Ilicet, mandata heri perierunt, una et Sosia; Verum certum'st, confidenter hominem contra colloqui, Plaut. Amph. 1, 1, 182; ligel. Cic. Verr. act. 1, 17: verum quod ego laboribus etc., polliceor etc.; ligel. id. ibd. 2, 31: verum veniat sane; - saal. ogs. forstærket ved enim, vero, enimvero; saal. Verum enim, quando bene promeruit, fiat, Ter. Ad. 2, 1, 47; verum vero inter offam atque herbam etc., vid. Cato ap. Gell. 13, 17; ligel. Verum hercle vero, Plaut. Curc. a. 3, v. 5; - si etc., verum enim vero quum etc., Cic. Verr. 3, 84; cf. id. d. Or. 3, 14, Sall. Catil. 20, o. Liv. 4, 4; — b) ved Afbrydelse af Talens Løb; - verum quidem haec hactenus, Cic. Tusc. 3, 34; cf. id. Phil. 5, 12, o. id. d. Or. 2, 32; — B) vēro; I) „egentl.": i Sandhed, sandeligen, virkeligen; - Eho mavis vituperari falso, quam vero extolli? Plaut. Most. 1, 3, 21; ligel. qui vero est (den virkelige Person), etc., id. Capt. 3, 4, 35; quod de domo scribis, etc., ego vero tum denique mihi restitutus videor, si etc., Cic. Fam. 14, 2; - ligel. i Begyndelsen af et Brev: ego vero cupio, te ad me venire, (i Sandhed ønsker jeg det), id. ibd. 16, 10; f. ogs. id. Verr. 5, 47; — bb) „bef." ogs.; a) i bekræftende Svar: fuisti saepe, credo, in scholis philosophorum; A. vero ac libenter quidem, Cic. Tusc. 2, 11; cf. id. Brut. 87; - ligel. m. imo: sed da mihi nunc, satisne probas? imo vero et haec etc., id. Acad. 1, 3; - ligel. i en negerende Bekræftelse m. minime; quid? totam domum num quis alter, praeter te, regit? L. minime vero, id. d. Rep. 1, 39; cf. id. Off. 3, 6; — b) tilskyndende el. opmuntrende; - Cape hoc tibi aurum etc., cape vero, (saa tag det dog), Plaut. Bacch. 4, 9, 136 flgd.; minue vero iram, Ter. Phorm. 2, 3, 88; — c) forstærkende: endog, endmere; - quod ··· statim ad me defertur; imo vero, ut quisque me viderat, narrabat, Cic. Verr. act. 1, 7; nec vero jam meo nomine abstinent, id. d. Rep. 1, 3; — 2) „overf." som stærkt bekræftende Adversativpartikel: men virkeligen, men endog; (hvor da vero altid sættes efter et andet Ord); - dixisti etc.; ego vero fateor hercule ··· me etc., Cic. Planc. 35; cf. id. Brut. 77: de re publica vero etc.; men qua quidem voluntate te esse erga Atticum, saepe praesens et illi ostendisti, et vero etiam mihi, id. Att. 16, 15, B; cf. id. d. Rep. 1, 3: in mediocribus vel studiis vel officiis, vel vero etiam negotiis etc.; - ligel. i Talens Overgange; age vero, ceteris in rebus etc., Cic. Manil. 14; men id. Phil. 2, 8: nec vero tibi de versibus respondebo.

*verūtum, i, n.: Kastespyd, Caes. B. G. 5, 43, Sall. frgm. ap. Non., ogs. Sil. 3, 363; o. — vĕrūtus, 3: forsynet el. væbnet med et Kastespyd, Volsci, Virg. Ge. 2, 168; — [veru]. — vervactum, i, n.: Brakmark, Varro, Colum., Plin.; af — vervāgo, ĕre, v. a., [efter Plin. 19, 49, af ver o. ago]: paa ny første Gang at pløie den udhvilede Mark (el. Brakmarken); - ∾ agros, Colum. 11, 2. — *vervēcĕus (-īus), 3: af Gestalt som en Vede el. et Hanfaar; - ∾ Juppiter, Arnob.; o. — vervēcinus, 3: af en Vede el. af et Hanfaar, pellis, Lamprid., caput, Arnob.; af — vervex (ogs. berbex o. verbex), ēcis, m.: en Vede, et Hanfaar, (den skaarne Vedder), Varr. L. L. 5, 19, o. Cic. Leg. 2, 22; ogs. ∾ sectarius, Plaut. Capt. 4, 2, 40; - ogs. „overf." om et enfoldigt Menneske, Plaut., Senec.; Vervecum in patria crassoque sub aëre nasci, Juvenal. 10, 50.

*vēsānĭa, ae, f.: Afsindighed, Raseri; - ne vos ageret vesania discors, Hor. Sat. 2, 3, 174; ∾ simulata (Ulixis), Plin. 35, 40; o. — vēsānĭens, tis, partic.: afsindig, rasende; bf. „poet. overf.": ∾ ventus, Catull. 25, 13; af — vēsānus, 3: som mangler den sunde Sands, afsindig, rasende, remex, Cic. Div. 2, 55; cf. Hor. A. P. 455; - oftest „overf." om Ting og om Begreber: rasende, uhyre, frækkelig; vesanosque vultus et furentia ora etc., Liv. 7, 33; ∾ impetus, id. 9, 13; ∾ murmura Ponti, Propert. 1, 8, 5; ∾ flamma, Catull. 99; ∾ fames, Virg. Aen. 9, 340.

Vesbĭus, i, f. und. Vesuvius. — Vescĭa, ae, f.: liden By i Latium, ved Lirisfloden, Liv. 8, 11, o. id. 9, 2; — B) bf. Vescinus, 3: vescinsk, ager, Cic., Liv., caseus, Plin.; cf. Martial. 13, 31, (i Overskriften). — vesco, ĕre, v. a.: bespiser, aliquem carne, Tertull.; af — vescor, vesci, v. depon. n. (o. a.), [digammeret af esca]: at tage til sig som Næring, at spise el. nyde, osv.; a) c. abl.; - dii nec escis aut potionibus vescuntur, nec etc., Cic. N. D. 2, 23; ∾ lacte, caseo, carne, id. Tusc. 5, 32; cf. Sall. Jug. 89; ∾ nasturtio, Cic. Fin. 2, 28; ∾ piris, Hor.; cf. id. Od. 2, 14, 10; ∾ humanis corporibus, Liv. 23, 5; — b) c. acc.; - ∾ caprinum jecur, Plin.; ∾ lauros, Tibull.; cf. Phaedr. 1, 31, o. Tac. Agric. 28; - bf. pass.; caepas vescendas etc., Plin. 20, 20; — c) absol.; - quia erat ad vescendum apta hominibus (ea pecus), Cic.; vescendi causa omnia terra marique exquirere, Sall. Catil. 13; vescebatur et ante coenam, Suet. Aug. 76; cf. Hor. Ep. 1, 7, 15; — II) „overf.", ligesom frui o. uti: at nyde el. bruge, at betiene sig deraf; (oftest „poet."); - ∾ vitalibus auris, Lucr.; ∾ aura aetheria, Virg. Aen. 1, 546; dog ogs. Cic. Fin. 5, 20: ∾ paratissimis voluptatibus.

vescus, 3, [etr. af ve, esca]: liden, ringe, svag; - ∾ farra, Ovid. Fast. 3, 446; ∾ sal, (finkornet), Lucr. 1, 327; ∾ frondes, Virg.; ∾ papaver, id.; ∾ corpus, Plin.; ∾ vires, Afran. ap. Non.; - men „overf.": quam fastidiosum ac vescum, cum fastidio edendi vivere, (hvor usselt el. elendigt), Lucil. ap. Non. — Vesĕris, is, m.: Flod i Campanien med en By af samme Navn, Cic., Liv. 8, 8, o. id. 10, 28, Aur. Vict. Vir. Ill. 26 o. 28. — Vesevus, i, f. und. Vesuvius.

†vēsīca, ae, f.: Blæren i det dyriske Legeme, Urinblæren, Cic. Fin. 2, 30, Plin. 30, 21, Hor., o. A.; — b) „poet." ogs. f. d. qvindelige Lem, Juvenal.; — II) „overf."; A) hvad der er giort af en Blære, navnl. Pengepung, Varro; ogs. etslags Løgte, Martial. 14, 62, (i Overskriften); f. ogs. id. 8, 33, o. Plin. 33, 40; — B) en blæreagtig Hævelse el. Byld, id. 20, 23; — b) bf. ogs. „poet.": Svulstighed i Talen, tumor, Martial. 4, 49; bf. — vēsīcārĭus, 3: hørende til Urinblæren; -

∾ aqua (som Lægemiddel), Marc. Empir.; — II) bf. subst. vesicaria, ae, f., (sc. herba), ligesom Blæreurt, etslags Blæresmerter stillende Plante, Plin. 21, 105; — vēsīcŭla, ae, f., demin.: liden Blære med Luft, Lucr. 6, 129; men Cic. Div. 2, 14: inflatas rumpi vesiculas (Frøhusene); o. — vēsīcŭlōsus, 3: fuld af Blærer, Coel. Aur. — Vĕsontĭo, ōnis, m.: By i Gall. Belg., i det Seqvanske, (hod. Besançon, Caes. B. G. 1, 38 o. 39.

1. vespa, ae, f.: Hvepsen, Varr., Plin., Phaedr. — 2. vespa, ae, m.; bf. pl.: vespae el. vespillones dicuntur ··· quia vespertino tempore eos efferunt, qui funebri pompa duci propter inopiam nequeunt, Fest. p. 369; (altf. af vesper). — Vespăsĭānus, i, m., Ti. Flavius, romersk Keiser; vid. Suetonii Vespasianus. — vesper, ĕris, o. ĕri, (hyppigst findes acc. vesperum, abl. vespere, o. som adv. vesperi), m., [digammeret af ἕσπερος]: Aftenen; - jam diei vesper erat, Sall. Jug. 52; perpotavit usque ad vesperum, Cic. Phil. 2, 31; ligel. ad vesperum, Caes.; sub vesperum, id.; men primo vespere, id. B. C. 2, 43; heri vesperi, (i gaaraftes), Cic. d. Or. 2, 3; cf. id. Mil. 20, ogs. Ter. Andr. 4, 4, 29, o. A.; - som Ordsprog (ogs. som Overskrift af en af Varro's Satirer) mærkes: Nescis, quid vesper serus vehat; vid. Gell. 13, 11; cf. Virg. Ge. 1, 461, o. Liv. 45, 8; men de vesperi suo vivere, (være sin egen Herre), Plaut. Mil. gl. 4, 2, 5; — II) „overf.“; A) Aftenstiernen, Plin. 2, 6, Virg. Ge. 1, 251; vespero surgente, Hor.; vespero puro, id.; — B) Aftenen, d. e. Vesten, Ovid. Met. 1, 63, o. id. Trist. 1, 2, 28; — b) bf. ogs. „poet.“ f. Vestens Folk, Sil. 3, 325.

vespĕra, ae, f., [d. digammerede ἑσπέρα]: Aftenen, (hos Cic. alene i Adverbialformen: ad vesperam); - si media nox est, sive est prima vespera, Plaut.; ligel. prima vespera, Suet. Tib. 74; (rimel. ogs. Caes. B. C. 1, 20, f. prima vesperi); si etc., ad vesperam consequentur, Cic. Catil. 2, 4; cf. id. Fin. 3, 2; men a mane usque ad vesperam, Suet.; inumbrante vespera, Tac. Hist. 3, 19; ogs. som adv. vespera: om Aftenen, Plin.; men id. 19, 60, som adj.: his horae rigandi matutina atque vespera.

vespĕrālis, e, [vespera]: hørende til Aftenen, plaga: Vesten, Solin. 9. — vespĕrasco, avi, 3, v. n., [vesper]: at blive Aften; - vesperascente jam die, Tac., coelo, Nep.; - men imperson.: et vesperascit, et non noverunt viam, Ter. Heaut. 2, 3, 7; ubi jam vesperaverat, Gell. 17, 8. — vespĕrātus, 3, partic., [vespera]; bf. Solin. 11, die jam vesperato: da det allerede var Aften. — vesperna, ae, f., [vesper], (sc. coena): Aftensmaaltidet, Plaut. ap. Fest. p. 368.

*vespertīlĭo, onis, m.: Flagermusen, Plin. 10, 81, oftere, Varr. ap. Non., o. A.; — vespertīnus, 3: hørende til Aftenen, om Aftenen, odl.; - ∾ tempora, (opp. matutina), Cic. N. D. 2, 20; men ∾ litterae, id. ibd. 13, 23, (som man faaer om Aftenen; opp. antemeridianae); ∾ senatusconsulta, (som ere afgiorte om Aftenen), id. Phil. 3, 10; men ∾ acies, (svagt Syn om Aftenen), Plin. 8, 76; ∾ lucubratio, id.; ∾ ros, (Aftenduggen), Pallad.; - ogs. f. adv.: Si vespertinus subito te oppresserit hospes (om Aftenen), Hor. Sat. 2, 4, 17; cf. id. Epod. 16, 51; - ogs. absol.: vespertino (sc. tempore): om Aftenen, Varr.; cf. Plin. 30, 24; — II) „overf.“: hørende til Aftenen, d. e. vestlig; - ∾ regio, Hor. Sat. 1, 4, 30; o. — vespĕrūgo, ĭnis, f.; I) Aftenstiernen, Plaut. Amph. 1, 1, 119, Vitruv.; cf. Quintil. 1, 7, 12, o. Fest. p. 368; — II) Flagermusen, Tertull.; — [vesper]. — vesperus, 3, f. vespera in fin. — vespillo, onis, m., [2. vespa]: Ligbærer, (der om Aftenen udforer de fattige Afdøde, vid. Fest. p. 369); vid. Suet. Dom. 17, o. Martial. 1, 48.

Vesta, ae, f., Ἑστία; I) en anden Benævnelse paa Gudinden Ops el. Cybele el. Terra, Gemalinde o. Moder til Saturnus; - vid. Cic. N. D. 2, 27, o. Ovid. Fast. 6, 299; — II) en Datter af Saturnus, (altf. Sonnedatter af d. frgd.), Gudinde for Arnestedet og for Huslivet; - vid. Cic. l. c., ogs. id. Leg. 2, 12, oftere, ogs. Ovid. Fast. 6, 267; - men sacerdos Vestae heder Cæsar, id. ibd. 5, 573, oftere, fordi han som pontifex maximus forer Opsigt over Vesta's Tieneste; — B) bf. „poet. overf.“; a) f. Vestatemplet; - quo tempore Vesta Arsit, etc., Ovid. Fast. 6, 437, oftere; — b) f. Ilden; - Ter liquido ardentem perfudit nectare Vestam, Virg. Ge. 4, 384; — B) bf. Vestālis, e: hørende til Vesta, vestalsk; - ∾ festa, Ovid. Fast. 6, 395; ∾ virgines: Vesta's Præstinder, Vestalinderne, Cic. Leg. 2, 8, id. d. Rep. 2, 14, Liv. 4, 44, o. A.; — 2) bf. subst.; aa) Vestālis, is, f., (sc. virgo): en Vesta's Præstinde, en Vestalinde, Liv. 1, 3, o. id. 22, 57, ogs. Plin. 28, 7, o. Gell. 1, 12, o. A.; — b) bf. atter adj.; - oculi Vestales (f. Vestalium), Ovid. Trist. 2, 311; — bb) Vestālĭa, ium, (sc. solennia): Vesta's Fest, Varr. L. L. 6, 3.

vester (voster), stra, strum, pronom. poss., [vos]: Eders, tilhørende Eder; - majores vestri, Cic.; num sermonem vestrum aliquem diremit noster adventus? id. d. Rep. 1, 11; men Ovid. Fast. 4, 889: vestrum dare, vincere nostrum est; cf. Cic. Div. in Caecil. 22; - ogs. f. gen. obj. af vos: non esse in vos odio vestro (af Had til Eder) consultum ab Romanis, Liv. 30, 44; men maxima pars vestrarum (f. vestrum), Plaut. Most. 1, 3, 123; ligel. quisque vestrorum, Ter. Hec. 2, 1, 19; - ogs. subst.: Ibi voster coenat (sc. herus), Plaut. Stich. 5, 2, 16; cf. Liv. 6, 15: quid ego vos, de vestro impendatis, hortor?

vestĭārĭus, 3, [vestis]: hørende til Klæderne, arca, (Klædekiste), Cato; ∾ negotiator: som handler med Klæder, Digest.; — II) subst.; A) vestiārius, i, m.: som handler med Klæder, Digest.; — B) vestiārium, i, n.; 1) Klædekiste, Klædeskab, Plin. 15, 8; — 2) Klædningsstykker, Klædning, Senec. Benef. 3, 21, Colum., Digest.

vestĭbŭlum, i, n.: indhegnet Plads mellem Veien el. Gaden og Indgangen til Huset; - vid. Gell. 16, 5, o. Vitruv. 6, 5; in primo aditu vestibuloque templi, Cic. Verr. 2, 66; cf. id. Caecin. 12; ligel. Virg. Aen. 2, 469: Vestibulum ante ipsum etc.; f. ogs. Ovid. Fast. 6, 303, Juvenal., o. A.; — II) „fig.“; A) „overf.“ o. „alm.“: Indgangen dertil; - ∾ sepulcri, Cic. Leg. 2, 24, castrorum, Liv., urbis, id.; men ∾ Siciliae, id. Verr. 5, 66; — B) „ment.“ o. „alleg.“; - vestibula nimirum honesta aditusque ad causam faciet illustres, Cic. Orat. 15; ligel. Quintil. 1, 5, 7: vestibulum modo artis hujus ingressus etc.; cf. id. 8, praef. 18.

vestĭceps, cĭpis, (adj. o. subst.), [vestis, capio]: som faaer den første Beklædning (d. e. Dun el. Skæg) paa Hagen, (opp. investis); altf. mandbar el. voxen; (eftercl. Ord); - arrogari non potest, nisi jam vesticeps, Gell. 5, 19; — II) „overf.“: usædelig, fordærvet, (opp. investis: uskyldig), Appul. — vesti.contŭbernĭum, i, n., [vestis]: at ligge under det samme Sengetæppe, at dele Seng el. Leie med nogen, Petron. Sat. 11. — vestīcŭla, ae, f., demin. af vestis: liden el. ringe Dragt el. Klædning, Digest. — vestĭfĭca, ae, f. und. vestificus. — vestĭfĭcīna, ae, f.: Forfærdigelse af Klæder, Skræderprofessionen, Tertull.; af — vestĭfĭcus, 3, [vestis, facio]: som forfærdiger Klæder, en Skræder, Inscriptt.; — b) bf. fem. vestifica, ae, ibd. — vestiflŭus, 3, [vestis, fluo]: med flagrende el. lange Klæder; - ∾ Lydus, Petron. Sat. 133; ∾ Ser, Auson.

*vestĭgātĭo, onis, f.: Opsporen el. Opsøgen; - in pl.: ∾ mariti, Appul.; o. — vestĭgātor, ōris, m.: som opsporer el. opsporger; - vestigator a vestigiis ferarum, quas indagatur, vid. Varr. L. L. 5, 18; cf. Colum. 9, 8; - ogs. „overf.“: vestigatores illius temporis, (hin Tids

Angivere el. Spioner), Senec. Benef. 3, 26; — [vestigo].

vestīgĭum, i, n., [fundet sammenl. m. στίζω, στιχός, stiger, odl.]; I) „egenl.": A) „alm.": Fodspor, Spor, Fodtrin, Mærke efter Foden, odl.; - currentium pes, etiamsi non moratur, tamen vestigium facit, Quintil. 9, 4, 67; hac socci video vestigium in pulvere, Plaut. Cist. 4, 2, 29; men Cic. Rab. Post. 48: in hoc foro vestigium facere, (sætte Foden der, betræde, odl.); men ∾ facere in possessionem, id. Caecin. 14; vestigiis persequi aliquem, id., sequi hostem, Liv.; men Inde puellaris nacta est vestigia plantae, vid. Ovid. Fast. 4, 463; men Liv. 27, 8: negans, e re publica esse, vestigium abscedi ab Hannibale; men lignelsesvis: in animi notione, tamquam in vestigio, reponere, vid. Cic. N. D. 1, 14; — 2) ogs. andet Spor el. Mærke el. Indtryk; - ∾ recentia etc., Cic. Verr. 3, 34; cf. Caes. B. G. 6, 27; — B) „bes.": den derpaa trædende Fod el. Fodsaale; - qui adversis vestigiis stant contra vestigia nostra, Cic. Acad. 2, 39; cf. Virg. Aen. 5, 566; — b) ogs. Hestesko; - vestigium equi excussum ungula, Plin. 28, 81; — II) „fig."; A) „alm.": Spor el. Forbillede, blivende Indtryk, odl.; - a pueritia vestigiis ingressus patris et tuis („alleg."), Cic. d. Rep. 6, 24; imprimi quaedam vestigia animo, Quintil. 11, 2, 4; vestigia amoris (remanere), id.; — B) „bes." om Tiden: Moment el. Tidspunkt; - eodem et loci vestigio et temporis, Cic. Pis. 9; in illo vestigio temporis, Caes. B. G. 7, 25; ligel. vestigio temporis, (i Dieblikket), id. B. C. 2, 26; men absol., eodem vestigio, (i det samme Dieblik), id. ibd. 2, 7; — b) ds. som adv.: e (el. ex) vestigio: paa Stedet, i Dieblikket, strax, Cic. Div. in Caecil. 17, Caes. B. C. 2, 25.

vestīgo, are, v. a., [vestigium]; I) „egenl.": opsporer el. opsøger; - videbar ··· vestigare et quaerere te, vid. Enn. Ann. 1, 46; men Virg. Aen. 6, 145: Ergo alte vestiga oculis (sc. ramum); canis vestigat feras, Senec. Thyest.; men odore vestigans (tigris), Plin. 8, 25; — II) „fig.": opsporer, udfinder; - quos (perfugas) inquirendo vestigare potuerint, Liv. 31, 19; — B) ogs. „ment."; - ∾ causas rerum, Cic. d. Or. 2, 39.

vestīmentum, i, n., [vestis]; I) „egenl.": Beklædning; - mutare calceos et vestimenta, (klæde sig om), Cic. Mil. 10; men med Lune: unis vestimentis tamdiu lautus, Cic. Flacc. 29; men Liv. 4, 25: addere album in vestimentum petitionis causa, (om Candidaterne); - som Ordsprog mærkes: nudo detrahere vestimenta, (om en Umulighed), Plaut. Asin. 1, 1, 79; — II) „overf.": Tæppe el. Dække, sædv. in pl., ligesom vestis stragula: Sengetæppe, Bordtæppe, Ter. Heaut. 5, 1, 30, Senec. Ep. 67, o. A. — Vestīni, orum, m.: Folk i Italien, ved det adriatiske Hav, imellem Peligni o. Picenum, Plin. 3, 17, Liv.; — B) ds. Vestinus, 3: vestinsk, populus, Liv. 8, 29, cohors, id.

vestĭo, ivi el. ii, ītum, 4, (archaistisk impf. vestibat, Virg. Aen. 8, 160), v. a., [vestis]: bedækker med Klædebon, beklæder; - vir te vestiat, tu virum despolies, Plaut. Casin. 4, 4, 4; cum hominibus XV male vestitis, Cic. Pis. 25; - animantes ··· aliae villis vestitae, etc., id. N. D. 2, 47; pleraque (animalia) contra frigus ex suo corpore vestiuntur, Quintil. 2, 16, 14; - ogs. „medial"; vestiri in foro honeste, mos erat, domi, quod satis erat, Cato ap. Gell. 2, 11; - sjld. ogs. som neutr.; tu mihi vitio dabis, quod ··· levius vestio (klæder mig lettere el. mindre kostbart), minus obsono, Appul.; — II) „fig."; A) „overf.": beklæder, omgiver, smykker; - natura oculos membranis vestivit etc., Cic. N. D. 2, 57; cf. id. Univ. 6 fin.; men id. Tusc. 5, 23: sepulcrum ··· vestitum vepribus et dumetis; ligel. montes vestiti silvis, Liv. 32, 13; men absol., montes vestiti et silvestres (skovgroede), Cic. N. D. 2, 53; cf. Virg. Ge. 2, 38; ∾ trabes aggere multo, Caes. B. G. 7, 23; ∾ parietes templi tabulis, Cic. Verr. 4, 55; men om det første Skæg: Tum mihi prima genas vestibat flore juventa, vid. Virg. Aen. 8, 160; cf. Lucr. 5, 887; men Virg. Aen. 6, 640: hic campos aether ··· lumine vestit Purpureo; terra vestita floribus, herbis, etc., Cic. N. D. 2, 39; viridi ··· se gramine vestit (terra), Virg. Ge. 2, 219; — B) „ment." o. „alleg."; - exquisitas sententias mollis ··· vestiebat oratio, Cic. Brut. 79; cf. id. d. Or. 1, 13; ligel. Quintil. 8, praef. 20: quae (res) illo verborum habitu vestiuntur; — III) partic. vestitus, 3, ogs. som adj.; - saal. in compar., neque una pelle vestitior fuit, Appul.; ligel. in superl., id pecus (i. e. ovis) ex omnibus animalibus vestitissimum, Colum. 7, 3. — vestiplĭca, ae, f., [vestis, plico]: som folder el. lægger Klæderne sammen, Pseud. Quintil. Decl.; cf. vestispica, s. l.

vestis, is, f., [digammeret af ἐσθής]: Klædning, Dragt; - satin' haec me vestis deceat, etc., Plaut. Most. 1, 3, 10; ipsam ··· vestitam veste lugubri, Ter. Heaut. 2, 3, 45; vestem mutare cum aliquo, id. Eun. 3, 5, 24; s. ogs. Cic. Phil. 2, 27, id. d. Or. 1, 35, Hor. Od. 4, 9, 14, oftere, o. A.; - navnl. heder ogs. mutare vestem: at anlægge Sorgedragt, enten som Anklaget, el. ifolge Deltagelse i den Anklagedes Fare; - vid. Liv. 6, 20, Cic. Planc. 12, oftere; — II) „overf.": enhver Beklædning, Dække el. Tæppe, odl.; - plebeja in veste cubandum, Lucr. 2, 36; cf. Hor. Sat. 2, 6, 103, ogs. Ovid. Met. 8, 657, o. Cic. Verr. 5, 56; — B) ds. ogs. „poet."; a) et Slor, Stat.; — b) Slangens kastede Hud el. Ham, Lucr. 4, 59; — c) Skægget (som Hagens Beklædning), id. 5, 672; — d) Spindelvævet el. Edderkoppens Spind, id. 3, 387. — vespispĭca, ae, [vestis, spicio]: som forer Opsyn over Klæderne, Plaut. Trin. 2, 1, 22, Afran. o. Varr. ap. Non.

vestītor, ōris, m., [vestio], (efterel. Ord); I) som forfærdiger Klæder, en Skræder, Lamprid. Al. Sev. 41; — II) som beklæder; - ∾ divinorum simulacrorum, Firmic. — 1. vestītus, 3, partic. o. adj. af vestio. — 2. vestītus, us, m., [vestio]: Beklædning, Klædning, Dragt; - venisse muliebri vestitu virum, Cic. Att. 1, 13; cf. id. R. Am. 49; s. ogs. Caes. B. G. 4, 1, Liv. 29, 17, o. A.; - mutare vestitum, ligesom mutare vestem: anlægge Sørgedragt, (s. und. vestis), Cic. Sest. 14; opp. redire ad suum vestitum, ibd.; men Ter. Ad. 1, 1, 38: Vestitu nimio indulges (dat. f. vestitui); men Plaut. Capt. 2, 2, 72: Me ··· servire apud te sumptu et vestitu tuo (paa din Bekostning); — II) „fig."; A) „overf." om Ting; - adde huc riparum vestitus viridissimos, Cic. N. D. 2, 39; ligel. ibd. 64: ∾ densissimi montium; — B) „ment." el. om Foredraget: Indklædning; - vestitu orationis ornata (concinnitas etc.), Cic. Brut. 95. — vestras, ātis, comm., [vester]: En af Eders Familie el. Folk, tilhørende Eder, Charis., Diomed.

Vĕsŭlus, i, m.: Bierg i Ligurien, (hod. Viso), Mela, Virg. Aen. 10, 708. — Vesuvinus el. Vesvinus, 3, s. und. flgd. — Vĕsŭvĭus, i, m.: bekiendt ildsprudende Bierg i Campanien, Mela 2, 4, Plin. 14, 4, Colum.; — bb) Biformer deraf ere; a) Vĕsēvus, i, m., Suet. Tit. 8, Stat., Val. Fl.; - ogs. som appos.: vicina Vesevo Ora jugo, Virg. Ge. 2, 224; — b) ctr. Vesvĭus, el. Vesbius, i, m., Martial. 4, 44, Stat., Sil.; — B) ds. Vĕsŭvīnus, 3: hørende til el. benævnt efter Bierget Vesuv, vesuvisk, apex, Stat., incendia, id.; - ogs. ctr. Vesvinus, 3, Sil. 12, 152.

vĕter, ĕris, s. vetus ab in. — *vĕtĕrāmentārĭus, 3: som har med gamle Sager at giøre; - ∾ sutor, (Skoflikker), Suet. Vitell. 2; — vĕtĕrānus, 3: gammel, (sædv. technisk, navnl. i Oekonomien), boves, Varr., pecus, Colum., vitis, id., mancipia, Digest.; - ligel. i Krigssproget; ∾ milites: indøvede og erfarne

Soldater, Veteraner, Cic. Phil. 3, 2; ligel. absol., veterani, id. ibd. 11, 14 flgd., Caes., Liv., o. A.; ogſ. legiones veteranae, Caes. B. G. 1, 24; men ∾ hostis, Liv. 21, 6, (med hvem man længe har ført Krig); o. — vĕtĕrasco, avi, 3, v. inch. n.: at blive gammel; - quum febres veteraverunt, utilis fames non est, Cels.; cf. Senec. Consol. ad Marc. 1, o. Colum. 2, 14; - men „overf.": quem veterascentem ad gloriam videat, etc., Cic. frgm. ap. Non.; — [vetus].

vĕtĕrātor, ōris, m., [vetus]: ſom er bleven gammel og indøvet deri; - in privatis causis satis veterator videbatur, (oppon. in publicis causis nihil), Cic. Brut. 48; ligel. ∾ in litteris, Gell. 3, 1; — II) „bef."; A) forſlagen Perſon, gammel Ræv; - acutum, versutum, veteratorem (oportet fingi), facile ut excogitet, quo modo occulte sine teste, sine ullo conscio fallat, etc., Cic. Fin. 2, 16; cf. Ter. Andr. 2, 6, 26; — B) en gammel Slave, (oppon. novitius), Digest.

vĕtĕrātōrĭe, adv.: forſlagent, liſtigen; - ∾ et acute dicere, Cic. Orat. 28; af — vĕtĕrātōrĭus, 3, [veterator]: ſnu, liſtig, forſlagen; - nihil ab isto vafrum, nihil veteratorium exspectaveritis; omnia aperta, omnia perspicua reperientur, Cic. Verr. 1, 54; ∾ ratio dicendi, id. Brut. 75. — *vĕtĕrātus, 3: ſom er bleven gammel, ulcera, Plin. 32, 52, caseus, Scribon.; o. — vĕtĕrētum, i, n.: Brakmark, vervactum, Colum. 2, 10; — [vetus].

vĕtĕrīnārĭus, 3: hørende til Laſtdyrene; - ∾ medicina: Dyrlægekunſten, Colum. 7, 3; — II) bf. subst.; A) veterinārius, i, m.: Dyrlæge, Colum. 7, 5, o. id. 11, 1; — B) veterinārium, i, n.: Veterinærhus, Hygin.; af — vĕtĕrīnus, 3, [rimel. ctr. f. veheterinus, af veho, vid. Fest. p. 369]: hørende til Laſtdyr, Cato ap. Fest. l. c.; ligel. ∾ genus, Plin. 11, 106; - „poet." ogſ. ∾ semen equorum, Lucr. 5, 888, ogſ. semen, ibd. 863; — II) bf. subst.: veterīnae, arum, f., (sc. bestiae), Varr., o. veterina, orum, n., (sc. jumenta), Plin.: Laſtdyrene.

*vĕternōsĭtas, atis, f.: Sovesyge, Fulgent.; af — vĕternōsus, 3, [af flgd., nr. II, C]: ſom lider af Sovesyge, lethargiſk, Plin. 20, 13, o. Cato ap. Gell. 1, 15; — II) „fig."; A) „overf.": ſøvnig el. dorſk og ligeſom drømmende; - victus, vetus, veternosus, etc., Ter. Eun. 4, 4, 21; — B) „ment.": kraftløs, aandløs, mat; - ∾ animus, Senec. d. Ir. 1, 16; ∾ genus dicendi, Sidon.; - ogſ. in superl., ad illos veternosissimi artificii nodos (redigere), Senec. Ep. 82.

1. vĕternus, 3, [vetus]; I) „alm.": gammel el. ældgammel i ſit Slags; (men alene efterlc.); - ∾ rupes, Fulgent.; ∾ silentia, Prudent.; — II) oftest subst. o. „fig.": veternus, i, m.; A) Alderdommen, Stat. Theb. 6, 94; — B) gammel Smudſighed, Colum. 4, 24, Arnob.; — C) Sovesyge, Lethargi, (oprdl. ſom Alderdomsſvaghed); - Num eum veternus aut aqua intercus tenet? Plaut. Men. 5, 4, 3; ogſ. alm.: lang og faſt Søvn, (navnl. Biørnens Vinterſøvn), Plin. 8, 51; — 2) „ment.": Søvnighed, Dorſkhed, Aandløshed; - nisi etc., veternus civitatem occupasset, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6; (cf. Cic. ibd. 2, 13: ∾ civitatis); men Virg. Ge. 1, 124: Nec torpere gravi passus sua regna veterno; cf. Hor. Ep. 1, 8, 10, o. Catull. 17, 24. — 2. veternus, i, m., ſ. und. 1. veternus, nr. II.

vetitum, i, n., ſ. und. veto, nr. III. — vetitus, 3, partic. af flgd. — vĕto, ŭi, ĭtum, 1, (perf. vetavit, Pers. 5, 90; partic. pass. votitus, Plaut. Asin. 4, 1, 44), v. a., [af vetus; altſ. oprdl.: lader Tingen blive ved det Gamle, ſ. ogſ. antiquo s. l.]: tillader ikke, forbyder; oftest (ligeſom oppos. jubeo) m. Objectsſætning, ſild. m. blot infin., ogſ. c. acc., ogſ. m. ut o. ne, el. m. blot conjunct., ogſ. absol.; I) „alm.": a) m. Objectsſætning; - lex peregrinum vetat in murum ascendere, Cic. d. Or. 2, 21; cf. Caes. B. G. 2, 20, o. Hor. Sat. 1, 1, 25; ligel. vallo muniri (castra) vetuit, Caes. B. C. 1, 41; cf. id. B. G. 7, 33; - men Cic. d. Rep. 2, 36: quae (lex) de capite civis R. ··· statui vetaret; — b) m. ut el. m. ne el. m. blot conj., (oftere „poet."); - sive jubebat, Ut facerem quid ··· Sive vetabat, etc., Hor. Sat. 1, 4, 121 flgd.; Edicto vetuit, ne quis etc., id. Ep. 2, 1, 239; men id. Od. 3, 2, 26: vetabo, qui etc., sub isdem Sit trabibus, etc.; cf. Tibull. 2, 6, 36; - pass. ogſ. m. quo minus, Senec. Ep. 9: sapientia nulla re, quominus se exerceat, vetari potest; — c) m. blot inf.; („poet."); - tabulae peccare vetantes, Hor. Ep. 2, 1, 23; cf. id. A. P. 135; ligel. quid vetat, c. inf.? id. Sat. 1, 10, 56, o. Ovid. Fast. 1, 295; - ligel. impers.; ait esse vetitum, intro ad heram accedere, Ter. Phorm. 5, 6, 24; — d) c. acc.; og det; α) c. acc. rei; - quia bella vetabat, Virg. Aen. 2, 84; quid jubeatve vetetve, Ovid. Met. 11, 493; qua fossa incerta Oceani vetarentur, Tac. Ann. 11, 20; vetita legibus alea (ludere), Hor. Od. 3, 24, 58; in vetitas ··· contendere terras, Ovid. Trist. 1, 4, 21; ligel. Plin. Ep. 4, 9: factum vetitum quidem, sed non inusitatum; ſ. ogſ. nedenf. nr. III; — β) c. acc. pers.; - quum etc., vetuit me tali voce Quirinus, Hor. Sat. 1, 10, 31; - oftere pass.; acta agimus; quod vetamur vetere proverbio, Cic. Lael. 22; cf. Tac. Ann. 3, 26, o. id. Hist. 1, 22; ligel. Virg. Aen. 1, 39: Quippe vetor fatis; — e) absol.; - lex omnis aut vetat, aut jubet, Quintil. 7, 5, 5; cf. Hor. Epod. 17, 69; ligel. res ipsa vetat, Ovid. Met. 10, 354; — II) „bef." o. publiciſtiſk var veto det Ord, hvormed Folketribunerne erklærede ſig imod de af Senatets el. Øvrighedernes Forhandlinger, ſom de holdt for at ſkade Folkets Sag; - vid. Liv. 3, 13, o. id. 6, 35, ogſ. Gell. 13, 12; - ogſ. om Prætors Indſigelſe imod en lovſtridig Handling, Cic. Caecin. 13; ogſ. i Auguralſproget: Haruspex vetuit, Ter. Phorm. 4, 4, 28; ligel. Si vetet auspicium, Ovid. Fast. 6, 774; cf. Cic. Div. 2, 38; — III) af partic. vetitus, 3, er subst. vetitum, i, n.; A) det Forbudne; - Nitimur in vetitum semper, etc., Ovid. Am. 3, 4, 17; cf. id. Fast. 5, 282; ligel. in vetitis numerare, id. Met. 10, 435; — B) et Forbud; - jussa ac vetita populorum, Cic. Leg. 2, 4; cf. Virg. Aen. 10, 9.

vĕtŭlus, 3, demin., [vetus]: noget gammel, temmelig aldrende; ogſ. „alm.": gammel el. udlevet; - vetulus, decrepitus senex, Plaut. Merc. 2, 2, 43; ∾ gladiator, Cic. Quint. 7; ogſ. ∾ equi, id.; ∾ arbor, (opp. novella), id. Fin. 5, 14; ∾ cadi, Martial.; ∾ Falernum, Catull.; — II) bf. subst.; A) vetulus, i, m.: en Olding, Plaut. Epid. 2, 2, 4; ogſ. m. Lune, Cic. Fam. 7, 16: mi vetule, (kære Gamle)! — B) vetula, ae, f.: gammel Kone, Kærling, Plaut., Juvenal., Martial.

Veturius, Veturia: romerſk Slægts- og Perſonsnavn, hvoraf kan mærkes: L. Veturius Philo, cons. a. u. c. 548, omtales Cic. Brut. 14; o. T. Veturius Calvinus, cons. a. u. c. 433, vid. Cic. Off. 3, 30, o. id. d. Senect. 12; - Veturia, ae: Moder til Coriolanus; om hende ſ. Liv. 2, 40.

vĕtus, ĕris, (forel. Biformer: nom. sing. veter, Enn. ap. Priscian.; abl. poet. veteri f. vetere, Stat.), adj., [rimel. digammeret af ἔτος, oprdl. Varighed]: ſom længe har været til, gammel, (ſ. ogſ. antiquus ab in.); - Acheruntieus Senex, vetus, decrepitus, Plaut. Merc. 2, 2, 19; cf. id. ibd. 5, 4, 15: novus amator, vetus puer; ligel. Liv. 5, 44: veteres amici, novi etiam cives etc.; men Plaut. Amph. prol. 118: Veterem atque antiquam rem novam ad vos proferam; - opp. recens, vid. Caes. B. G. 1, 14, o. Cic. Verr. act. 1, 2; men veterum annalium memoria, id. Brut. 9; vetus atque usitata exceptio, id. d. Or. 1, 37; sphaerae illius vetus esse inventum, etc., id. d. Rep. 1, 14; ∾ copiae, Caes.; ∾ milites, id.; men Cic. Univ. 11: credendum est veteribus et priscis, ut ajunt, viris; men exemplum imperii veteris, vid. id. Sest. 8; - compar.,

∾ Antemna est, quam Roma, Cato ap. Priscian.; superl., quam veterrumus homini optumus est amicus, Plaut. Truc. 1,2,71; cf. Cic. Lael. 19: ∾ quaeque ··· debent esse suavissima; men ∾ laurus, Virg.; ∾ poëtae, Cic.; — b) sieldn. c. gen.; - vetus militiae, Tac., regnandi, id.; cf. id. Ann. 6, 12, o. Sil. 4, 532; - „poet." ogs. c. inf., id. 5, 565: veterem bellare Labicum etc.; — II) subst. veteres, um; A) som m.: de Gamle, Forfædrene; ogs. de gamle Forfattere; - majores nostri, veteres illi, admodum antiqui, leges annales non habebant, Cic. Phil. 5, 17; cf. id. Tusc. 5, 24: horum nimirum aspectus impulit illos veteres et admonuit, ut etc.; men nostri veteres, vid. Plin. 36, 12; s. ogs. Ovid. Fast. 4, 369; — B) f., sub Veteribus (sc. tabernis): under de gamle Boder; saal. hed en Plads paa Forum, (cf. sub Novis und. novus), Varr., Plaut., Liv. 3, 48, oftere.

vĕtuscŭlus, 3, demin. af vetus: noget gammel el. afslidt el. forslidt; - ∾ color, Fronto; ∾ dictio, Sidon. — vĕtustas, atis, f., [vetus]: Alderen, Ælde; I) „egentl."; - municipium vetustate antiquissimum, Cic. Phil. 3, 6; ∾ possessionis, id. Agr. 2, 21; quamvis obstet mihi tarda vetustas, (siger Oldingen Nestor), Ovid. Met. 12, 182; - ogs. in pl.; familiarum vetustatibus aut pecuniis ponderari, Cic. d. Rep. 1, 31; — B) „bes." ogs.: Alderdommen el. Oldtiden; - historia nuncia vetustatis, Cic. d. Or. 2, 9; contra omnia vetustatis exempla, Caes. B. C. 1, 6; sic credidit alta vetustas, Sil.; — II) „overf.": lang Varighed, høi Alder; - quae mihi videntur habitura etiam vetustatem (at ville faae lang Varighed), Cic. Att. 14, 9; cf. Ovid. Trist. 5, 9, 8; men materia fidelis in vetustatem, (i Tidens Længde), Plin. 13, 12; men Cic. Fam. 13, 32: hos mihi maxime esse conjunctos vetustate, officiis, etc., (ved lang Forbindelse el. gammelt Venskab, odl.); cf. id. ibd. 10, 10, oftere; — B) hos Lægerne heder ∾ ulcerum: deres forsømte og hæslige Tilstand, Cels., Plin. — *vĕtuste, adv.: meget længe; - superl., ∾ in usu est, (fra de ældste Tider), Plin. 27, 28; o. — vĕtustesco (-isco, Nigid. ap. Non.), ĕre, v. inch. n.: at blive gammel; - ∾ vina, Colum. 1, 6; — [flgd.].

vĕtustus, 3, [vetus]: som i lang Tid har været til el. bestaaet, gammel, (in posit. oftest „poet."; ogs. oftest om Ting og om Begreber); - ∾ templum Cereris, Virg. Aen. 2, 713; ∾ lucus, Ovid.; ∾ oppidum, Hor.; ∾ gens, Virg.; ∾ secla cornicum, Lucr.; cf. id. 2, 1171; - ∾ amicitia, Ovid., opinio, Cic. Cluent. 1; ∾ hospitium, id.; ∾ res, Quintil.; - men om en Person: vetusto nobilis ab Lamo, Hor. Od. 3, 17, in.; - compar., ∾ pix, Colum.; ∾ memoriae, Plin. 13, 30; superl., ∾ navis, Suet. Caes. 66; ∾ foedera, Quintil., tempora, id.; ∾ instrumentum imperii, (Samling af de til Statens ældste Historie hørende Indskrifter), Suet. Vesp. 8; - ogs. om Personer; vetustissimus ex ··· censoriis etc., Liv. 23, 22; vetustissimum liberorum ejus (accire), Tac. Ann. 2, 2; — II) „overf.": forældet, gammeldags, odl.; - Laelius vetustior et horridior, quam Scipio, (neml. med Hensyn paa Foredraget), etc., Cic. Brut. 21.

vexābĭlis, e, (vexo]: besværet, plaget, membra, Lactant.; — II) ogs. act.: besværlig, trykkende, Coel.; ds. — vexābĭlĭter, adv.: besværligen, trykkende, Coel. Aur. — *vexāmen, inis, n.: Rystelse, mundi, Lucr. 5, 341; — vexātĭo, onis, f.: stærk Bevægelse, Rystelse; - ∾ partus, Plin. 28, 77; ∾ pomorum, Petron. Sat. 60; — II) oftest „overf." o. „alm.": Besværlighed, Lidelse, Plage, Mishandling; - afflictatio (est) aegritudo cum vexatione corporis, Cic. Tusc. 4, 8; men Liv. 44, 5: cum omni genere vexationis (procedere: gjøre en yderst besværlig Marsch); ∾ stomachi, Plin.; - ex acerbissima vexatione eripere, Cic. Catil. 4, 1; ∾ direptioque sociorum, id. ibd. 1, 7; — vexātīvus, 3: plagende, besværlig, Coel. Aur.; o. — vexātor, ōris, m.: som plager el. mishandler; - custosne urbis, an vexator etc., Cic. Phil. 3, 11; cf. id. Sest. 8; men ∾ furoris (Clodii: som tugter el. tvinger hans Raseri), id. Mil. 13; — [vexo]. — vexātrix, icis, fem. til vexator: som plager el. mishandler, Lactant.; ligel. ∾ hominum libido, Prudent.

*vexillārĭus, i, m.: en Fanebærer, en Fændrik, Liv. 8, 8, o. Tac. Hist. 1, 41; — b) ogs. „overf.": Anføreren for en Røverbande, Appul.; — II) vexillarii, orum, m., und. Keiserne: den ældste Klasse af Veteranerne, Vexillarierne, Tac. Ann. 1, 38, id. Hist. 1, 41, o. ibd. 2, 83 o. 100; o. — vexillātĭo, onis, f.: Afdeling af Vexillarierne, Suet. Galb. 20; — II) en Rytterafdeling, en Eskvadron, Veget.; — [vexillum]. — vexillĭfer, a, um, [vexillum, fero]: som fører el. bærer Fanen el. Standarten, Prudent. — vexillum, i, n., [veho; cf. Cic. Orat. 45]; I) „egentl.": Fane, Krigsfane, Standart, Caes. B. G. 6, 36, Cic. Phil. 2, 40, Tac. Ann. 1, 20, o. A.; — B) „bes." ogs. a) den paa Feltherreteltet udstukne røde Fane, som Signal til Opbrud el. til Slag, Caes. B. G. 2, 20, o. id. B. C. 3, 89; — b) et Skibsflag, Suet. Calig. 15; — II) „fig."; A) concret: det under den samme Fane hørende Mandskab, Liv. 8, 8, Tac. Hist. 1, 70; — B) „alleg."; - submittere Fortunae vexilla suae, (skikke sig i sin Skæbne), Stat. Silv. 4, 2, 41.

vexo, avi, atum, 1, v. a., intens. af veho, (cf. Gell. 2, 6); I) „egentl.": bevæger stærkt, ryster; - nam qui fertur et raptatur ··· is vexari proprie dicitur, Gell. l. c.; Dulichias vexasse rates, Virg. Ecl. 6, 76; cf. Lucr. 6, 429, o. Vell. 2, 79; venti vexant nubila coeli, (jage dem hid og did), Ovid.; cf. Lucr. 1, 276; men turba vexatus, (som stødes hid og did i Trængselen), Suet. Aug. 53; — II) „fig.": besværer, trænger el. trykker, plager el. mishandler; A) udvortes el. legemligen; - agros vectigales vexatos et exinanitos a Verre, etc., Cic. Verr. 3, 52; ligel. ∾ Siciliam, id. ibd. 4, 12, oftere; ligel. ∾ Galliam, Caes., agros, id.; ogs. ∾ hostes, id.; cf. Cic. Fam. 2, 10; - quem (stomachum) vexat humor, Plin. 20, 32; quas (fauces) aspera vexat Assidue tussis, Martial. 11, 86; ∾ dentes percussu, Plin.; men ∾ vestem solo, (slide op ved at lade slæbe), Petron.; ∾ rosas, (knuse dem), Martial.; men ∾ comas, (kruse dem), Ovid. Am. 1, 14, 24; — b) af partic. perf. vexatus, 3, er subst. pl. vexata, orum, n.: saarede el. beskadigede Legemsdele, Saar el. Skade paa Legemet, Cels., Plin. 8, 41; — B) aandigen el. „ment."; - ∾ aliquem probris omnibus maledictisque, Cic. Flacc. 20; men id. Phil. 3, 9: ∾ aliquem honestissimis contentionibus et saepe et jure; cf. id. Sest. 28; - vexatur Theophrastus et libris et scholis omnium philosophorum, (bliver angreben deraf), id. Tusc. 5, 9; sollicitudo vexat impios, (qvæler el. ængster dem), id. Leg. 1, 14; cf. Sall. Catil. 3 o. 15.

vĭa, (i Bondesproget ogs. vĕa, Varr. R. R. 1, 2), ae, f., (archaistisk gen. sing. vias, Enn. ap. Priscian., men viāi, Lucr.), f., [rimel. digammeret af 1. eo, ire, d. e. at gaae]: en Vei, en Gade; I) „egentl."; A) „alm."; - viae latitudo ··· in porrectum octo pedes habet, in anfractum ··· sedecim, etc., Digest. (e XII tabb.); Roma ··· non optimis viis, augustissimis semitis, Cic. Agr. 2, 35; decedam ego illi de via, de semita, Plaut.; cf. Caes. B. G. 5, 19; men Cic. Att. 5, 14: iter conficiebamus aestuosa et pulverulenta via; in viam se dare, id.; declinare de via ad dextram, id.; tu abi tuam viam, Plaut.; milites monuit, via omnes irent, nec etc., Liv. 25, 9; men viam munire: at anlægge en Vei; hvf. „alleg.": viam sibi ad beneficium impetrandum munire, (bane sig Vei dertil), Cic. Agr. 2, 7; s. ogs. und. munio; - som Ordsprog kan mærkes: Qui sibi semitam non sapiunt, alteri monstrant viam, Enn. ap. Cic. Div. 1, 58; ligel. de via

in semitam degredi, Plaut. Casin. 3, 5, 40; ligel. tota via errare, Ter. Eun. 2, 2, 14; men tandem vix redii veram in viam, Plaut. Casin. 2, 6, 17; — B) „bes." m. adj. propr., som Navn paa en bestemt Vei (el. Landevei) el. Gade; - tres ergo viae, a supero mari Flaminia, ab infero Aurelia, media Cassia, Cic. Phil. 12, 9; ligel. Via Appia, Liv. 9, 29, Cic. Mil. 6, oftere; s. ogs. und. Appius; ∾ Campana, Suet. Aug. 94, s. und. Campania; men Sacra Via, (Gade i Roms fierde Region), Cic. Planc. 7, Hor Epod. 4, 7, oftere; - (skrives ogs. Sacravia; hvf. Sacravienses: denne Gades Beboere, Inscriptt.; cf. Fest. p. 178); — II) „fig."; A) „overf."; 1) „alm." o. abstract: Vei, d. e. Reise el. Marsch; - quum de via languerem, Cic. Phil. 1, 5; ∾ bidui, tridui, Caes., Cic.; - „poet." ogs. om en Søreise; Flecte viam velis, Virg. Aen. 5, 28; Tum via tuta maris, Ovid. Met. 11, 747; - ne inter vias Praeterbitamus, metuo, (under vor Gang, undervejs), Plaut. Poen. 5, 3, 43; cf. Ter. Eun. 4, 2, in.; — 2) „bes.": Vei, Gang, Canal, Rør, Aabning el. Forbindelse, odl.; - angustiae viarum (i Leiren), Caes. B. G. 5, 49; ligel. Et hinc miser dejectus in viam transit, (ud i Gangen imellem cunei i Theatret), Martial. 5, 14; - ligel. i d. dyriske Legeme: Spiserøret, Cic. N. D. 2, 55, Luftrøret, Ovid. Met. 15, 344; - „poet." ogs.: Rift el. Sprække, hvorigiennem noget trænger; - alte Finditur in solidum cuneis via, Virg. Ge. 2, 78; ligel. „poet.": Pilens Bane igiennem Luften, id. Aen. 5, 526; - ogs. affarvet Stribe i Tøi el. Væv, Tibull. 2, 3, 58; — B) „ment."; 1) „alm.": Vei el. Middel, Behandling el. Methode, Viis og Maade; - habeo certam viam atque rationem, qua etc., Cic. Verr. act. 1, 16; cf. id. ibd. 5, 1: eadem defensionis ratio et via; men optimarum artium vias tradere civibus, id. Div. 2, 1; cf. id. ibd. 2, 49; — 2) „bes.": den rette Vei, den rigtige Viis og Maade, rigtig Methode el. Behandling; - quae ratione doceutur et via, Cic. Orat. 33; cf. id. Fin. 1, 9; ligel. id. Brut. 12: antea neminem solitum via nec arte ··· dicere.

*viālis, e: hørende til en Vei; -∾ Lares, (som findes og dyrkes paa el. ved Veien), Plaut. Merc. 5, 2, 24; ligel. ∾ dii, Serv. ad Virg. Aen. 3, 168; o. — viārius, 3: hørende til Veiene el. til Veivæsenet; - ∾ lex, (som angaaer Veienes Istandsættelse), Coel. ap. Cic. Fam. 8, 6; — [via]. — *viāticātus, 3: forsynet med Reisepenge; - quum inspicio marsupium, Viaticati hercle admodum aestive sumus (som til en Sommerreise, altf. noget sparsomt el. knapt), Plaut. Men. 2, 1, 29; o. — viātĭcŭlum, i, n., demin.: noget Lidet af Reisepenge, el. lidt Reisepenge, Digest.; af — viātĭcum, i, n., s. und. flgd., nr. II.

viātĭcus, 3, [via]: hørende til en Vei el. til en Reise, coena, (Afskedsmaaltid), Plaut. Bacch. 1, 1, 61; — II) oftest som subst., viātĭcum, i, n.; A) „egenl.": Reiseforuødenheder, navnl. Reisepenge; - quo minus viae restet, eo plus viatici quaerere, Cic. d. Senect. 18; men subducta viatica plorat, Hor. Ep. 1, 17, 54; cf. Liv. 44, 22, Plin. Ep. 4, 13, o. A.; — b) ogs. „alleg.": magnum viaticum ex se et in se ad rem publicam evertendam habere, (i. e. magnas facultates), Quadrig. ap. Gell. 17, 2; — B) „overf."; a) det af Soldaten paa hans Tog Sammensparede, de vundne Sparepenge el. Byttepenge, Hor. Ep. 2, 2, 26, o. Suet. Caes. 68; — b) den Studerendes Tærepenge (Pension, Stipendium) paa et fremmed Sted, Digest.

†viātor, ōris, m., [vio]: Veifarende, Vandringsmand, Reisende; - vid. Cic. Fat. 15, Caes. B. G. 4, 5, o. A.; ∾ aridus, Virg., lassus, Martial.; men Juvenal. 10, 22: Cantabit vacuus coram latrone viator, (neml. som den, der intet har at tabe, intet at frygte); men Ovid. Trist. 2, 271: Et latro, et cautus praecingitur ense viator; cf. Cic. Mil. 21; — II) „bes." ogs.: Øvrighedstiener el. offenlig Betient, navnl. som indhenter Vedkommende og fører dem til Øvrigheden; - matronis per viatorem accitis (ad consules), Liv. 8, 18; s. ogs. Cic. d. Senect. 16, (hvor viatores indkalde Senatorerne fra Landet); - navnl. var ogs. viator hos Folketribunerne, hvad lictor hos Consulerne; vid. Gell. 13, 12, o. Varr. ibd., ogs. Liv. 2, 56, o. A.; df. — viātōrĭus, 3: hørende til en Reise, vasa: Reisekar el. Reisetøi, Plin. 16, 20; ligel. ∾ argentum: Reisekar af Sølv, Digest.; o. — viātrix, icis, f.: reisende Fruentimmer, Capella.

vībex, icis, f.: Stribe el. Blodstribe efter et Slag, Plaut. frgm. ap. Varr., Plin. 30, 39, Appul.; cf. Pers. 4, 49. — vībĭa, ae, f.: Biælke, der ligger paa et Tværtræ el. paa en Savbuk (vara), s. und. vara. — Vibilia, ae, f.: Gudinde for Veiene, Arnob., inc. — Vibo el. Vibon, ōnis, f.: By i det Bruttiske i Nederitalien, (hod. Monteleone), Mela 2, 4, Plin. 3, 10, Cic. Att. 16, 6; — B) df. Vibōnensis, e: vibonensisk, agri, Liv. 21, 51. — vibones, um, m.: Blomster af Væxten britannica, Plin. 25, 6.

*vībrābĭlis, e: til at svinge; - ∾ ornus, (i. e. hasta), Auson.; — II) som svinger sig, zittrende, skinnende, sidus, Capella; — vībrābundus, 3: = frgd., nr. II; - ∾ Mercurius (stella), Capella; — vībrāmen, inis, n.: zittrende Bevægelse; - ∾ trisulca draconum, Appul.; — vībrātĭo, onis, f.: Udsvingen el. Udslyngen; - ∾ continuata tonitruum, Calpurn. ap. Vopisc. Car. 8; — vībrātus, us, m.: zittrende Bevægelse; - ∾ luminum, Capella; ∾ crebri ignium, id.; o. — vībrisso, are, v. n.: at slaae Triller, Titinn. ap. Fest. p. 370; — [flgd.].

vibro, avi, atum, 1, v. a. o. n.; I) act.; A) „alm.": sætter i en zittrende Bevægelse, bevæger hurtigen hid og did, svinger, ryster; - ∾ hastas ante pugnam, (om Gladiatorerne), Cic. d. Or. 2, 80; vibrabant flamina vestes, (bragte dem til at flagre), Ovid. Met. 1, 528; ∾ faces, Claudian.; viscera vibrantur (equitando: blive stærkt rystede), Tac. Ann. 12, 51; cf. id. Hist. 4, 15: sustinentium humeris vibratus, etc.; - vibrata flammis aequora, (som glenskinne deraf), Val. Fl.; men foedare in pulvere crines Vibratos calido ferro (krusede el. krøllede), etc., vid. Virg. Aen. 12, 99; — B) „bes.": svingende at udkaste el. udslynge; - ∾ sicas, Cic. Catil. 2, 10; ∾ spicula per auras, Ovid.; cf. id. Her. 4, 43; ∾ fulmina (Juppiter), id.; men vibratus ab aethere fulgor, Virg. Aen. 8, 524; — b) ogs. „alleg.": Desissemque truces vibrare iambos, Catull. 36, 5; — II) neutr.; A) „egenl.": at være i en zittrende Bevægelse, at zittre; navnl. ogs. om Lyset: at glimte el. blinke; - Tresque vibrant linguae (anguis), Ovid. Met. 3, 34; cf. Virg. Aen. 2, 211; men vibrante supercilio (loqui), Ovid. Am. 2, 5, 15; - terrae motus ··· tremit vibratque, Plin. 2, 82; men vibrans sonus lusciniae, id. 10, 43; mare, qua a sole collucet, albescit et vibrat, Cic. Acad. 2, 33; Tela ··· lato vibrantia ferro, Ovid. Met. 8, 342; — B) „fig.", navnl. om Foredraget; - cujus (Demosthenis) non tam vibrarent fulmina illa („alleg.": hans Tales Lyn skulde ikke saaledes slynges), nisi numeris contorta ferrentur, Cic. Orat. 70; oratio incitata et vibrans, id. Brut. 95; breves vibrantesque sententiae (Archilochi), Quintil. 10, 1, 60; - not.: partic. vibrātus, 3, sield. ogs. som adj. in compar., Jambus flammis corusci fulminis vibratior, (stærkere slynget, stærkere), Auson. — vīburnum, i, n.: vidieaglig Buskvært, germ. der kleine Mehlbaum, (viburnum lantana L.), Virg. Ecl. 1, 26.

vīcānēus, 3: efterel. Biform af flgd., Cod. Just. — vīcānus, 3, [vicus]: hørende til el. boende i en Landsby; - Tmolites ille vicanus, Cic. Flacc. 3; ∾ haruspices, (som drage omkring el. øve deres Kunster i Landsbyerne), Enn. ap. Cic. Div. 1, 58; — II) ogs. subst., vicani, orum, m.: Landsbyfolkene, Liv. 38,

30. — Vica Pota, gen. Vicae Potae, f., (i. e. vincendi potens: den Seiermægtige), Epithet til Seiersgudinden, Cic. Leg. 2, 11, o. Liv. 2, 7.

vīcāria, ae, f. und. 1. vicarius, nr. II, B. — vīcāriānus, 3: hørende til en Vicarius; - ∾ apparitores, Coel. Just.; ∾ apex: en Vicarius's Værdighed, Sidon.; af — 1. vīcārius, 3, [vicis]: som træder istedetfor en anden el. et andet; - quod ··· in his (rebus) operae nostrae vicaria fides amicorum supponitur, etc., Cic. R. Am. 38; ∾ praefectura Romae, Ammian.; — II) bf. subst.; A) vicārius, i, m.: nogens Vicarius el. Fuldmægtig; - succedam ego vicarius tuo muneri, Cic. Verr. 4, 37; vicarius diligentiae meae, (neml. som min Eftermand i Consulatet), id. Mur. 37; f. ogs. Liv. 29, 1, o. Hor. Od. 3, 24, 16; men ∾ damni, (som bærer Tabet for en anden), Digest.; - navnl. ogs. en Betient, som en Slave holder sig, Plaut. Asin. 2, 4, 28, Hor. Sat. 2, 7, 79, Martial. 2, 18, Digest.; — B) vicāria, ae, f.; a) Pige el. Terne hos en Slavinde, Inscriptt.; — b) den Værdighed, at være Vicarius for en praefectus praetorio, Cod. Theod. — 2. vīcārius, i, m., f. und. 1. vicarius, nr. II, A. — vīcātim, adv., [vicus]; I) fra Gade til Gade, gadeviis, Suet. Caes. 41, Tac., Hor.; — II) fra Landsby til Landsby, landsbyviis; - ∾ habitare, Liv. 9, 13; ∾ dispersa, Plin. 6, 30.

vice, vicem, f. und. vicis. — *vīcēnālis, e: som holder tyve i sit Slags; - ∾ sphaera, (som har tyve lige Sider), Appul.; o. — vīcēnārius, 3: hørende til Tallet tyve; - lex quina vicenaria, (som forbyder Pengelaan til unge Mennesker under 25 Aar), Plaut. Pseud. 1, 3, 69; ∾ fistula, (hvis Blik holder 20 Tommer), Vitruv., Frontin.; — II) subst., vicenārius, i, m.: tyveaarig Yngling, Arnob.; af — vīcēni, (m. Biformen vigeni, Colum. 4, 30), 3, num. distr. af viginti: hver tyve, tyve til el. paa hver; - si duae res ··· vicenas habent partes, Varr. L. L. 10, 2; cf. Caes. B. G. 6, 14, o. Liv. 41, 7; - gen. vicenum (f. vicenorum), Plin.; ligel. vicenum quinum, Frontin.; — II) „overf." o. „alm." f. viginti: tyve; - ∾ diebus interpositis, Plin. 25, 49; cf. Martial. 4, 26. — vīcennālis, e: tyveaarig; bf. subst. vicennalia, ium, n., (sc. solennia): Fest efter en Keisers tyveaarige Regering, Lactant.; af — vīcennium, i, n., [vicies, annus]: Tidsrum af tyve Aar; - post decennii aut vicennii tempus, Digest.

vices, f. und. vicis. — vīcēsĭma, ae, f. und. vicesimus, nr. II. — *vīcēsĭmāni, orum, m.: Soldater af d. tyvende Legion, Tac. Ann. 1, 51 o. 64; — vīcēsĭmārius, 3: hørende til den tyvende Del, aurum, (hidhørende fra Afgiften vicesima), Liv. 27, 10; — II) bf. subst., vicesimārius, i, m.: som inddræver Afgiften vicesima, Petron. Sat. 65; o. — vīcēsĭmātio, onis, f.: at udtage hver tyvende Mand til at lide Dødsstraf, Vicesimering, Capitolin. Macrin. 12; af — vīcēsĭmus, 3, (m. Biformen vigesimus, Varr., Caes., Sall.), num. ord. af viginti: den tyvende; - intra annum vicesimum (aetatis) etc., Caes. B. G. 6, 21; cf. Cic. Manil. 3; men censores vicesimi sexti a primis censoribus, Liv. 10, 47; altero vicesimo die, Cic.; uno vicesimo die, id.; ∾ die lunae, id.; men ∾ luna sacrificant, Plin.; — II) subst. vicēsĭma, ae, f., (sc. pars): den tyvende Del, som Afgift til det Offentlige, navnl. ved en Slaves Frigivelse af den tyvende Del af hans Værdi; - vid. Cic. Att. 2, 16, o. Liv. 7, 16; men ∾ portorii (som Udforselstold), Cic. Verr. 2, 75; ∾ hereditatum, (som Afgift af Arv), Plin. Ep. 7, 14, o. id. Pan. 37.

Vīcētia (Vicentia), ae, f.: By i Gall. Transpad. i d. Venetianske, (hod. Vicenza), Tac. Hist. 3, 8, o. Suet. Grammat. 23; — B) bf. Vicetini, el. Vicentini, orum, m.: Indvaanerne deraf, Brut. ap. Cic. Fam. 11, 4, Plin. 3, 23, o. A. — †vĭcĭa, ae, f.: Vikke, etslags Bælgfrugt, Varr., Colum., Plin., o. A.; bf. — vĭcĭālia, ium, n.: Vikkehalm, Colum. 6, 30; o. — vĭcĭārius, 3: hørende til Vikker; - ∾ cribrum, Colum. 8, 5.

vĭcies, adv. num., [viginti]: tyvegange; - ∾ centena millia passuum, Caes. B. G. 5, 13; ∾ tanto addito aquae, Plin. 14, 6; HS. vicies, (d. e. tyvegange hundrede tusind Sestertier), Cic. Att. 4, 2; cf. id. ibd. 11, 1: HS. bis et vicies; men Martial. 1, 100: Non plenum modo vicies habebas, (hvor hos vicies HS. er at underforstaae). — Vicilinus, i, m., [rimel. af vigil; altf.]: den Aarvaagne, Epithet til Juppiter, Liv. 24, 44.

*vīcīnālis, e: hørende til Naboer el. Naboskab; - ad vicinalem usum paratae naves, (til Samqvem med Naboerne), Liv. 21, 26; ∾ via: Markvei, som Naboer have fælles, Digest.; cf. Senec. Benef. 5, 24; — vīcīnārius, 3: = frgd., (men efterel.); - ∾ via: Sidevei i Leiren, Hygin.; — vīcīne, adv.: i Nærheden; (sild. Ord); - bf. compar., ∾ afferre, Venant.; superl., ∾ frui, Augustin.; — [vicinus].

vīcīnia, ae, f., [vicinus]: Naboskab, Nabolav, Nærhed; - I) „egenl.": proximae viciniae Habitat, Plaut. Bacch. 2, 2, 27; commigravit huc viciniae, Ter. Andr. 1, 1, 43; in vicinia nostra, Cic. Tusc. 1, 16; in vicinia urbis, Colum.; cf. Virg. Ge. 4, 290; men in viciniam lunaris circuli (elatus mons), Plin. 5, 1; — B) bf. ogs. „concret" f. Naboerne; - vid. Hor. Sat. 2, 5, 106, o. id. Ep. 1, 16, 44; — II) „fig."; A) overf.": Nærhed i Tiden; - in vicinia mortis, Petron. Sat. 93; — B) „ment": den paa etslags Lighed beroende Tilnærmelse el. Nærhed; bf. Slægtskab el. Lighed, odl.; (saal. oftest hos Quintil.); - est tamen quamquam diversarum rerum quaedam vicinia, id. 8, 4, 12; ligel. ∾ quaedam virtutum vitiorumque, id. 2, 12, 4; f. ogs. Plin. 31, 22.

*vīcīnĭtas, atis, f.: Naboskab, Nabolav, Nærhed; - propter vicinitatem totos dies simul eramus, Cic. Att. 5, 10; cf. Ter. Heaut. in., o. Cic. R. Am. 16; - ogs. in pl.; (in) vicinitatibus et confiniis etc., id. Off. 2, 18; — B) bf. ogs. concret f. Naboerne; - si te libenter vicinitas videbit, facilius tua vendes, Cato; caritas serpit foras ··· amicitiis ··· vicinitatibus, Cic. Fin. 5, 23; cf. id. R. Am. 6, Sall. Catil. 36, o. A.; — II) „fig.": den paa en Lighed beroende Nærhed; bf. Slægtskab, Lighed; - quia sit quaedam virtutibus ac vitiis vicinitas, Quintil. 3, 7, 25; cf. id. 5, 10, 6; ligel. ∾ nominis (cyperi et cypiri), Plin. 21, 69; — vīcīnĭtus, adv.: i Nabolavet; i Nærheden, Cod. Theod.; o. — vīcīnor, atus sum, 1, v. depon. n.: at være el. boe i Nærheden, (efterel. Ord), Sidon., Coel. Aur.; — [af flgd.].

vīcīnus, 3, [vicus]: som er el. ligger el. befinder sig el. boer i Nærheden; I) „egenl.", (dog som adj. alene sield.); - ∾ taberna, Hor. Ep. 1, 14, 24, silva, id. Od. 3, 29, 39; ∾ sedes astris, Virg. Aen. 5, 759; cf. Ovid. Trist. 3, 4, 52; ∾ bellum, Liv. 1, 14; men ∾ jurgia (imellem Naboerne), Hor. Ep. 2, 2, 171; men „alleg.", vid. Ovid. A. A. 1, 350: Vicinumque pecus grandius uber habet (sc. quam nostrum); - compar., (terra) Ni convexa foret, parti vicinior esset, Ovid. Fast. 6, 275; — B) oftere subst.; 1) vīcīnus, i, m., vīcīna, ae, f.: Nabo, Naboerske; - vicinis bonus esto, Cato R. R. 4; ∾ proximus, Plaut., Cic.; quum ceteri deficerent finitimi et vicini, id. Sull. 20; cf. id. R. Am. 16, o. Hor. Ep. 2, 2, 132; - Ego huc transeo in proximum ad meam vicinam, Plaut. Casin. 2, 1, 2; cf. Ter. Andr. 1, 1, 78, Hor. Od. 3, 19, 24, o. A.; - ogs. c. gen.; Fidem in Capitolio vicinam Jovis O. M. majores nostri esse voluerunt, Cic. Off. 3, 29; ligel. Ovid. Fast. 6, 399: Sensit anus vicina loci; — 2) vīcīnum, i, n.: nærliggende Sted, Naboskab, Nærhed; - quamdiu in vicino terrae sunt (stellae), Plin.

2, 13; ligel. ex (el. e) vicino, id., Colum.; - ligel. in pl.: vicina rigans amnis, Plin.; cf. Ovid. Met. 1, 573; - ogf. c. gen.; in Syriae vicina pervenire, Plin. 16, 59; — II) „fig.": som i en Egenskab kommer nær dertil, beslægtet, lignende; - dialecticorum scientia vicina et finitima eloquentiae est, Cic. Orat. 32; odor croco vicinus, Plin.; - cui vicinum est, non negare, quod objicitur, Quintil. 6, 3, 81; - compar., ferrum molle plumboque vicinius, Plin. 34, 41; — b) ogf. absol.; - ex diverso vicinum accipitur, quum etc., Quintil. 9, 3, 68; cf. Plin. 37, 41: e vicino descendens etc.

vĭcis (som gen.; nomin. forekommer ikke), vicem, vice: pl. vices (nom. o. acc.) o. vicibus (dat. o. abl.), f.: Vexel, Afvexling, Gjensidighed; I) „egenl."; A) „alm."; a) sing.; - Hac vice sermonum (under denne Vexeltale el. Samtale) ··· Aurora ··· trajecerat axem, Virg. Aen. 6, 535; cf. Hor. Epod. 13, 8, o. id. Od. 1, 4, in.; men commoti patres vice fortunarum humanarum, Liv. 7, 31; Dumque ··· Nox ··· peragit vicem, (fuldender sin Vexel el. Vane, vexler med Dagen), Ovid. Met. 4, 217; ridica contingens vitem mutua vice sustinet et sustinetur, Colum. 4, 16; men versa vice: omvendt, Digest., Appul., Justin. 6, 5, o. A.; — b) pl.; - Plerumque gratae divitibus vices, Hor. Od. 3, 29, 13; ∾ loquendi, Quintil. 6, 4, 11; cf. id. 11, 3, 44: ut standi, ambulandi, sedendi, jacendi vices sunt, etc.; f. ogf. Ovid. Pont. 2, 10, 35; ipsius lectionis taedium vicibus levatur, Quintil. 1, 12, 4; habet has vices mortalium conditio, ut etc., Plin. Paneg. 5; Quasque vices peragant (elementa), etc., Ovid. Met. 15, 238; cf. Hor. Od. 4, 7, 3; - per vices: afvexlende, Ovid. Met. 4, 40; cf. id. Fast. 4, 483: Perque vices modo: Persephone, modo: filia, clamat; men per vices annorum, (Aar for Aar), Plin. 12, 30; vicibus factis, (afvexlende), Ovid. Fast. 4, 353; — c) som adverbiale Udtryk mærkes: in vicem, (skrives ogf. invicem), sjeldnere vicem, el. in vices: til Afvexling, afvexlende, vexelvis, gjensidigen, med el. efter hinanden, o. dl.; - quotannis etc., hi rursus in vicem anno post in armis sunt, illi domi remanent, Caes. B. G. 4, 1; propter vicinitatem simul eramus invicem, Cic. Att. 5, 10; multis invicem casibus victos victoresque (Etruscos) etc., Liv. 2, 44; Inque vicem tua me, te mea forma capit, Ovid. Her. 17, 180; cf. Virg. Ge. 3, 188, Hor. Sat. 1, 3, 141, o. A.; - ut ··· hoc insigne regium (i. e. fasces) in orbem, suam cujusque vicem, per omnes iret, Liv. 3, 36; - Inque vices illum ··· Laedit amore pari, Ovid. Met. 4, 191; cf. id. ibd. 12, 161; — B) „bes."; 1) ligesom Imodekommen el. Besvarelse af en andens Handling el. Forhold, Gjentieneste, Gjengeld, o. dl.; - tanto proclivius est, injuriae, quam beneficio, vicem exsolvere, Tac. Hist. 4, 3; Redde vicem meritis, Ovid. Am. 1, 6, 23; cf. Cic. Sest. 4: recito ··· vicem officii praesentis, etc.; - ligel. in pl.; spernentem sperne; sequenti Redde vices, Ovid. Met. 14, 35; ligel. Plin. Pan. 85: nec qui magis vices exigat (affectus etc.); — 2) Skæbnens Afvexling, Skæbne, Lod; - vicem suam conquestus est, quod etc., Suet. Aug. 66; cf. Phaedr. 5, 1, o. Hor. Epod. 5, 88; - ogf. in pl.; vicesque superbae, etc., Hor. Od. 1, 28, 32; men Virg. Aen. 2, 432: nec tela, nec ullas Vitavisse vices Danaum, (ingen Vaabenvexel el. Kamp med dem); — II) „overf.": Stilling el. Plads, som nogen indtager ligeoverfor el. istedetfor en anden, en saadan Rolle el. Forretning; - quae (persona) ad vicem ejus, qui e vita migravit, propius accedat, Cic. Leg. 2, 19; postquam te dedit, qui ··· vice sua fungereris, Plin. Pan. 20; fungar vice cotis, Hor. A. P. 304; cf. Liv. 1, 20 o. 41; ligel. Tac. Ann. 4, 8: vestramque meamque vicem explete; - ogf. in pl.; quando divisae professionum vices essent, Quintil. prooem. 4; — 2) som adverbiale Udtryk mærkes; aa) vicem c. gen., el. m. Personalpronomen: istedetfor, for, angaaende, paa nogens Vegne; - heri vicem meamque etc., Plaut. Capt. 3, 3, 11; Vos respondetote istinc istarum vicem, id. Rud. 3, 5, 34; remittimus hoc tibi, ne nostram vicem irascaris, Liv. 34, 32; ligel. quamquam ille ··· nostram vicem ultus est ipse sese, Cic. Fam. 1, 9; cujus (aedis) gradus vicem theatri essent, (skulde tiene istedet derfor), Tiro Tullius ap. Gell. 10, 1; cf. Gell. 16, 10: obsidis vicem esse apud rem publicam etc.; — b) df. „alm.": ligesom, paa samme Vis el. Maade; - Sardanapali vicem in suo lectulo mori, Cic. Att. 10, 8; ligel. vicem pecorum obtruncari, Sall. frgm. ap. Non.; f. ogf. nedenf.; — bb) vice: istedetfor, for; - in pane salis vice utuntur nitro, Plin. 31, 46; arenae vice bitumine interstrato, Justin. 1, 2; — b) ogf. „alm.": ligesom, som; - jactari ··· fluctu algae vice, Plin. 9, 69; ligel. vice mundi circumagi etc., Suet. Ner. 31; cf. Tac. Ann. 6, 21: quaeque dixerat, oraculi vice accipiens; — cc) in vicem: istedetfor, for; - potest malleolus in vicem viviradicis conseri, Colum.; defatigatis in vicem integri succedunt, Caes. B. G. 7, 85; — dd) ad vicem, ligesom frgd.: istedetfor, for; - lapidem candidum ··· secant ad tegularum et imbricum vicem, (i Gestalt deraf, el. for at tiene dertil), Plin. 36, 44; — b) ogf. „alm.": ligesom el. som; - majores natu minoribus colebantur ad deorum prope et parentum vicem, Gell. 2, 15.

*vĭcissātim, adv., forel. Biform af flgd.: derimod, omvendt, o. dl.; - vid. Plaut. Poen. prol. 46, o. Naev. ap. Non.; — vĭcissim, adv.: derimod, igien, paa den anden Side, omvendt, gjensidigen; - nunc mihi vicissim supplicabunt, Plaut. Asin. 3, 3, 92; cf. id. Stich. 1, 2, 58; men ubi enim potest illa aetas aut calescere vel apricatione melius vel igni, aut vicissim umbris aquisve refrigerari salubrius? Cic. d. Senect. 16; cf. id. N. D. 2, 1 o. 7, ogf. Hor. A. P. 11, o. Virg. Ecl. 3, 28; men Cic. Fam. 3, 6: considera nunc vicissim tuum (sc. factum); cf. id. Att. 16, 3: exspecto, quid ille tecum, quid tu vicissim, etc. — vĭcissitas, atis, f., forel. Biform af flgd.: Vexel, Afvexling; - vicissitatemque imperandi tradidit, Attius ap. Non.; o. — vĭcissĭtūdo, ĭnis, f.: Vexel, Afvexling, Gjensidighed; - omnium rerum ··· vicissitudo est, Ter. Eun. 2, 2, 45; ∾ imperitandi, Liv. 3, 39; men qui interitus, quaeque ex alio in aliud vicissitudo atque mutatio, etc., vid. Cic. Tusc. 5, 24; nihil vicissitudine studiorum officiorumque jucundius (gjensidig Meddelelse deraf), id. Lael. 14; cf. id. Off. 1, 37; - ligel. in pl.; temporum varietates vicissitudinesque fortunae, id. Fam. 5, 12; ligel. ∾ dierum noctiumque, id. Leg. 2, 7; — [vicis].

Victa, ae, f., [2. victus], sc. dea: den Kosten el. Foden forestaaende Gudinde, Arnob. — †victĭma, ae, f., [rimel. af vieo, d. e. binder]: det med et Hovedbind (vitta) smykkede (større) Offerdyr; et Offerdyr el. Slagtoffer; - vid. Hor. Od. 3, 23, 12, o. Virg. Ge. 2, 147, ogf. Liv. 45, 7, o. Caes. B. G. 6, 16; ligel. caesis victimis etc., Cic. Att. 1, 13; men Ovid. Fast. 1, 335, (ifolge Afledningen af vincere): Victima, quae dextra cecidit victrice, vocatur; — II) „overf."; - quam potestis P. Lentulo mactare victimam gratiorem, quam si etc.? Cic. Flacc. 38; cf. id. Fin. 2, 19; men Ovid. Am. 3, 3, 21: Ut etc., Victima deceptus decipientis ero? df. — victĭmārĭus, 3: hørende til et Offerdyr, negotiator, (som forhandler Offerdyr), Plin. 7, 10; — II) subst., victĭmārĭus, i, m.; A) en Offertiener, Liv. 40, 29, o. Val. Max. 1, 1, 12; — B) som forhandler Offerdyr, id. 9, 14, 3; o. — victĭmo, are, v. a.: offrer et Slagtoffer; - ∾ hircum Marti, Appul.; ∾ hostiam, id. — victĭto, are, v. n., intens. af vivo: lever deraf, ernærer mig dermed; (forel. Ord); - ficis victitamus aridis, Plaut. Rud. 3, 4, 59; ∾ si-

napi, id., succo suo, id. Capt. 1, 1, 12; ∾ parce, id. Truc. 2, 3, 26; men Ter. Eun. 5, 8, 44: etenim bene libenter victitas, (du vil gierne spise godt).

victor, ōris, m., [vinco]: Seirvinder el. Seirherre; - stipendium ··· victores victis imponere, Caes. B. G. 1, 44; multa victori eorum arbitrio, per quos vicit, etiam invito facienda sunt, Cic. Fam. 4, 9; ∾ omnium gentium (Pompejus), id.; men „poet.": ∾ belli, (i Krigen), Stat.; - ogs. som appos.: ∾ exercitus, Caes.; ∾ Sequani, id.; ∾ Graji, Ovid. Met. 13, 414; - ogs. om Hanen, Cic. Div. 2, 26; - „poet." ogs. om Ting; ∾ currus, (Triumphvognen), Ovid. Trist. 4, 2, 47; cf. ∾ (aestus), Lucan. 9, 331; — not.: Victor: som Epithet til Juppiter, Inscriptt., til Hercules, Macrob. Sat. 8, 6; — II) „fig."; - animus libidinis et divitiarum victor, Sall. Jug. 63; ∾ propositi etc., Hor. Ep. 1, 13, 11.

victōria, ae, f., [victor]: Seier, Seiervinding; - ut ab illo (rege) insignia victoriae, non victoriam reportarent, vid. Cic. Manil. 3; victoriam conclamare, (raabe Victoria, løfte Seiersskrig), Caes.; men ordsprogvis: amat victoria curam, vid. Catull. 62, 16; - ∾ laeta, Hor., cruenta, Sall.; ∾ referre ex hoste, Liv., in manibus habere, id. 30, 30; f. ogs. id. ibd.: melior tutiorque est certa pax, quam sperata victoria; men c. gen.: post victoriam ejus belli, quod etc., vid. Cic. Off. 3, 11; — B) Victoria, ae, f.: Seiersgudinden, havde i Rom et Tempel, Liv. 10, 33; f. ogs. Varr. L. L. 5, 10, o. Cic. N. D. 2, 23; - ogs. Seiersgudindens Billedstøtte, Liv. 22, 37; — II) „overf."; - ∾ litium (i Processer), vid. Plin. 29, 12; ∾ penes patres fuit, Liv. 3, 50; ∾ ex collega, id. 2, 44.

*victōriālis, e: hørende til en Seier, Trebell. Gallien. 3; — II) bf. subst. victōriālis, is, f., (sc. herba): etslags Plante, ogs. Idaea Daphne, Appul.; — 1. victōriātus, i, m.: en med Seiersgudindens Billede preget Sølvmynt, som paa Varro's Tid holdt en halv Denarius; - vid. Varr. L. L. 10, 3, Cic. Font. 5, ogs. Liv. 41, 13, (hvor gen. plur. victoriatum); — II) hos Lægerne: en vis Vægt, Marc. Emp. 15; — 2. victōriātus, 3, [victoria]: erhvervet ved Seier; - plus victoriatum est, quam injuriatum, Tertull.; — Victōriŏla, ae, f., demin.: lidet Billede af Seiersgudinden, Cic. N. D. 3, 34; o. — victōriōsus, 3: seierrig, (for- o. efterel. Ord); - vid. Cat. ap. Gell. 4, 9, 12; - superl., ∾ vir, Sidon.; — [victoria].

victrix, īcis, fem. af victor: en Seiervinderske; - si etc., victrices Athenas fore, Cic. Tusc. 1, 48; cf. id. Sest. 37; — B) ogs. „overf.": mater victrix filiae, non libidinis, id. Cluent. 5; — II) adj.: seierrig el. seirende; - victricia ··· arma, Virg. Aen. 3, 54, o. Justin. 44, 5; ∾ copiae, Hirt. B. Al. 40; ∾ navis, id., Ovid.; ∾ manus, dextra, id.; ∾ bella, Stat.; men ∾ litterae, (som indeholde et Seiersbudskab), Cic. Att. 5, 21; ligel. ∾ tabellae, Ovid. Am. 1, 11, 25; — 2) ogs. „overf.": Victrix causa deis placuit, sed victa Catoni, Lucan. 1, 128.

*victŭālis, e: hørende til Livets Ophold og Næring, ministerium, Appul., Cod. Just.; — II) subst.: victualia, ium, n.: Levnetsmidler, Cassiod.; o. — victŭārius, 3: hørende til Livets Ophold el. Næring, exhibitio, Tertull.; — [2. victus]. — 1. victus, 3, partic. af vinco. — 2. victus, us, (forel. Biform af gen. sing.: victuis, Varr. ap. Non., men victi, Plaut. Capt. 4, 2, 75), m., [vivo]; 1) „alm.": Livets Underholdning el. Næring, Levnetsmidler, odl.; - tenuis victus cultusque, Cic. Lael. 23; cf. id. d. Or. 1, 54, oftere, Caes. B. G. 6, 22, Hor. Sat. 1, 1, 98, id. ibd. 2, 2, 53, o. A.; ∾ liberalis, Liv., basilicus, Plaut.; - victu som dat. f. victui, Lucil. ap. Gell. 4, 16, o. Virg. Ge. 4, 158; - ligel. in pl.: Tunc victus abiere feri, Tibull. 2, 1, 43; cf. Ovid. Met. 15, 104; ligel. Cic. Fin. 5, 4: animantium ortus, victus persequi; — B) i Retssproget ogs.: de samtlige Livsfornødenheder, (Føde, Klæder, Pleie, osv.), Digest.; — II) „overf.": Levevis el. Levemaade, nogens eiendommelige Maade at være og leve paa; - in victu considerare oportet, apud quos, et quo more ··· sit educatus, etc., Cic. Inv. 1, 25; ligel. omni vita atque victu excultus atque expolitus etc., id. Brut. 25; cf. id. Off. 1, 17, Caes. B. G. 1, 31, o. A.

vīcŭlus, i, m., demin.: liden Landsby; - castellum ··· viculosque circumjectos etc., Liv. 21, 33; cf. Cic. d. Rep. 1, 2; af — vicus, i, m., [digammeret af *οἶκος*, ligesom vinum af *οἶνος*]; oprdl.: Hus el. Bolig; df. sædv. „collect.": Samling af Huse, dels i Byen, dels paa Landet; df. 1) i Byen: Qvarter el. Gade, odl.; - nullum in urbe vicum, nullum angiportum ··· in quo non etc., Cic. Mil. 24; cf. Caes. B. C. 1, 27, Liv. 1, 48, oftere, Hor. Ep. 2, 1, 269, oftere, ogs. Ovid. Fast. 6, 610, o. A.; men dimensis vicorum ordinibus, etc.; vid. Tac. Ann. 15, 43; - df. magistri vicorum, (Opsynsmænd over de enkelte Gader el. Qvarterer), Liv. 34, 7; — II) paa Landet: Landsby el. Flække; - qui vicus etc., Cic. Font. 5; ∾ maritimus, Liv. 38, 30; cf. Caes. B. G. 1, 5, o. id. ibd. 2, 7, oftere; jura per pagos vicosque reddere, Tac. Germ. 12; — b) rimel. ogs. undert. f. Landgods; - te vicum vendituram, etc., Cic. Fam. 14, 1; cf. Hor. Ep. 2, 2, 177.

vĭdēlĭcet, adv., [ctr. f. videre licet, ligesom scilicet, f. scire licet; oprdl.: det er let at see el. begribe], tiener, ligesom scilicet, til en bekræftende Bestemmelse af det Foregaaende; omtr. vort: det forstaaer sig, naturligen, aabenbare, odl.; 1) „egentl."; aa) m. Objectsætning (efter videre; saal. for- o. efterel.); - Videlicet (man kan see), parcum illum fuisse senem, qui etc., Plaut. Stich. 4, 1, 49 flgd.; cf. Lucr. 1, 211, o. Gell. 17, 5, 9; — bb) som blot Partikel; - hic de nostris verbis errat videlicet, Quae etc., Ter. Heaut. 2, 3, 22: quae videlicet ille ··· ex doctrinae indiciis interpretabatur, Cic. d. Rep. 1, 17; — b) ligel. elliptisk hos Svar; - quid metuebant? vim videlicet, Cic. Caecin. 15; cf. id. Verr. 2, 33; — B) „bes." ogs. ironisk, (el. naar man mener det Modsatte): det forstaaer sig, naturligen, odl.; - tuus videlicet salutaris consulatus, perniciosus meus, Cic. Phil. 2, 7; cf. id. Catil. 2, 6; — II) „overf." som blot supplerende el. forklarende Partikel: nemlig; - caste jubet lex adire ad deos, animo videlicet, Cic. Leg. 2, 10; iracundiam, videlicet dissidentem a ratione, seditionem quandam animi (esse) etc., id. d. Rep. 1, 38; cf. id. Sest. 12.

viden' f. videsne, f. flgd. ab in. — vĭdĕo, vīdi, vīsum, 2, (viden' f. videsne, Plaut., Ter., o. A.), v. a., [digammeret af *ἰδεῖν*, *εἶδον*, *ἰδῶ*]; 1) „egentl."; A) „alm.": seer fornemmer med Øinene el. med Synets Sands; - ∾ aliquid m. o. ud. oculis, vid. Plaut. Mil. gl. 2, 4, 15 flgd.; hvor ogs. oculi vident; men id. ibd. 3, 1, 36: Clare oculis video, (har godt Syn); men Cic. Tusc. 1, 20: nos enim ne nunc quidem oculis cernimus ea, quae videmus; cf. id. d. Or. 3, 40; men Caes. B. G. 1, 22: (illum), quod non vidisset, pro viso sibi renunciasse; - navnl. ogs.: at see derpaa som Tilskuer; procedere visum, Sall. Jug. 94; cf. Hor. Epod. 2, 62 flgd. id. Sat. 1, 8, 34, o. A.; - df. pass.: ubi sol sex mensibus continuis non videtur, Varr. R. R. 1, 2; in aperto loco ··· paucae stationes equitum videbantur, Caes. B. G. 2, 18; men si ··· nemo praeter te ibi visus est, etc., vid. Cic. d. Or. 2, 40; cf. Liv. 29, 14: duos soles visos (sc. esse), etc.; ligel. Quintil. 8, praef. 13: a se disertos visos esse multos, eloquentem autem neminem; men Virg. Ecl. 4, 15: divisque videbit Permixtos heroas, et ipse videbitur illis; cf. Hor. Od. 1, 1, 27: Seu visa est catulis cerva fidelibus, etc.; men ubi primum ex alto visa classis (sc. est), vid. Tac. Ann. 3, 1; men Ovid. Trist. 1, 3, 32: Jamque

oculis numquam templa videnda meis, (som jeg aldrig mere skulde see), etc.; cf. id. ibd. 1, 8, 23; men c. inf., vid. id. Pont. 4, 9, 18: Consulis ante pedes ire viderer eques, etc.; men impers.: D. Vide, sis, modo etiam! L. visum'st, Plaut. Merc. 2, 2, 52, oftere; — 2) „poet. overf."; a) om de øvrige Sandser, navnl. om Hørelsen: at fornemme el. bemærke; - Vidistis, toto sonitus percurrere coelo? Propert. 2, 16, 49; cf. Virg. Aen. 4, 490, o. Hor. Sat. 2, 8, 77; men comisk: Naso pol jam haec quidem videt plus, quam oculis, Plaut. Mil. gl. 4, 6, 44; — b) om Tingssubjecter; - Gallica rura videt (Apenninus: den skuer ud derover, hæver sig derover), Lucan. 2, 429; men Virg. Ge. 2, 68: et casus abies visura marinos, (som skal udsættes derfor); — 3) „bet.": seer opmærksomt derpaa el. derefter; (oftest i Omgangssproget); - vide, sis, signi quid siet, Plaut. Amph. 2, 2, 155; Vide, tali ubi sint, id. Most. 1, 3, 151; cf. Ter. Eun. 4, 4, 3; - ligel. heder ∾ aliquem: at see el. besøge nogen, at faae nogen i Tale, odl.; vid. Cic. Att. 12, 14 o. 37, ogs. Plin. Ep. 1, 5, o. Suet. Tib. 7; men hos Comikerne, me vide: see paa mig, (d. e. stol paa mig); vid. Ter. Andr. 2, 2, 13, o. id. Phorm. 4, 4, 30; men Cic. Pis. 25, med Lune: see kun paa mig el. gior dig kun vred, odl.; — II) „ment."; A) act.; a) „alm.", videre m. o. ud. animo: aandigen at see, at fornemme el. begribe; - quem exitum ego tam video animo, quam ea, quae oculis cernimus, Cic. Fam. 6, 3; cf. id. Acad. 2, 40: si dormientes aliquid animo videre videamur; men id. d. Senect. 23: nonne vobis videtur is animus, qui etc., videre, se ad meliora proficisci? etc.; - ∾ acutius atque acrius vitia in dicente, quam recta, id. d. Or. 1, 25; cf. Ter. Heaut. 3, 1, 95; men Cic. Phil. 2, 15: me vidisse plus ··· se sperasse meliora; cf. id. Manil. 22; men Liv. 6, 12: dii vatesque eorum in futurum vident; — 2) „bet."; aa) seer dertil el. derpaa, d. e. betragter el. betænker el. overveier; - id primum videamus, quatenus amor in amicitia progredi debeat, Cic. Lael. 11; men id. Acad. 2, 13: nunc ea videamus, quae contra ab his disputari solent; men id. Verr. 5, 68: videas etiam atque etiam, et consideres, quid agas, quo progrediare, etc.; men quae (ars) quam sit facilis, illi viderint, qui etc., vid. id. d. Or. 1, 58; cf. id. Lael. 3; men quod an deceat, ipsi viderint, Quintil.; men absol.: sed ipse viderit, (det maa han betænke, det er hans Sag), Cic. Att. 12, 21; cf. Ovid. A. A. 2, 371, oftere; men c. acc.: viderint ista officia viri boni, (slige Pligtforholde giver jeg dem at betænke), Cic. Quint. 17; men Di pia facta vident, (tage Hensyn dertil), vid. Ovid. Fast. 2, 117; — b) bf. ogs.: sørger derfor, besørger; - antecesserat ··· ut prandium nobis videret, Cic. Att. 5, 1; men id. Tusc. 3, 19: aliquid videamus et cibi, (vi ville forsyne ham dermed); ligel. Ter. Heaut. 3, 1, 50: aliud lenius, sodes, vide (sc. vinum)! - men Cic. d. Or. 3, 1: videndum sibi aliud esse consilium, (han maatte see sig om derefter); - ogs. m. flgd. ut o. ne; navem idoneam ut habeas, diligenter videbis, Cic. Fam. 16, 1; cf. id. Quint. 5; men id. Off. 1, 14: videndum est, ne obsit benignitas etc., tum, ut etc.; cf. id. Fam. 14, 18; men vide, ne facinus facias, quum mori suadeas, vid. id. Fin. 2, 29; cf. id. ibd. 2, 5, o. id. Tusc. 4, 22; - absque eo esset (uden sligt Hensyn), Recte ego mihi vidissem, (skulde jeg have sørget for mig selv), Ter. Phorm. 1, 4, 11; — bb) seer el. oplever (navnl. et Tidspunkt el. en Begivenhed), odl.; - utinam eum diem videam, quum etc., Cic. Att. 16, 11; cf. id. Lael. 3; men id. Mil. 28: spero, multa vos liberosque vestros in re publica bona esse visuros, etc.; hvor ogs.: multas ··· victorias aetas nostra vidit; s. ogs. Ter. Ad. 5, 4, 13; — B) pass.; 1) „alm.": at blive seet el. betragtet saa el. saa, at blive holdt derfor, synes at være el. at giøre noget, odl.; a) m. dobbelt Nominativ (el. Accusativ); - ex quo illorum beata mors videtur, horum vita laudabilis, vid. Cic. Lael. 7; numquam ··· committendum, ut imbelles timidique videamur, id. Off. 1, 24; quod loquitur, priscum visum iri, si etc., id. d. Or. 3, 11; cf. id. Verr. 2, 17: multo rem ··· iniquiorem visum iri etc.; - ligel. c. dat. person.: quae quibusdam admirabilia videntur, etc., Cic. Lael. 23; cf. id. ibd. 1 o. 8, oftere; men veritatis argumentum est, aliquid omnibus videri, vid. Senec. Ep. 117; — b) c. inf.; - ut beate vixisse videar, quia cum Scipione vixerim, Cic. Lael. 4; cf. id. ibd. 13; ligel. id. Div. in Caecil. 14: te vero ··· quemadmodum sit elusurus, videre jam videor; cf. id. Lael. 12: videre jam videor populum a senatu disjunctum; - ligel. c. dat. pers.; atque etiam hoc mihi videre videor, esse quosdam etc., id. Inv. 2, 57; ligel. videor mihi perspicere ipsius animum, id. Fam. 4, 13; — c) c. nomin. o. inf.; - ut tamquam a praesentibus coram haberi sermo videretur, Cic. Lael. 1; quae (sapientia) videtur in hominem cadere posse, id. ibd. 16; - ligel. c. dat. pers.; divitior mihi et affluentior videtur esse vera amicitia, id. ibd.; - her kan ogs. inf. esse være udfalden; quae Aristoni et Pyrrhoni omnino visa sunt pro nihilo, id. Fin. 2, 13; cf. Liv. 3, 38: nec vindex quisquam exsistit, nec futurus videtur; — d) impers. c. acc. o. inf., (s. creditur o. dicitur m. samme Construction und. credo o. dico ss. II.); - non mihi videtur ad beate vivendum satis posse virtutem, Cic. Tusc. 5, 5; aliis videtur ··· perfectam probationem hoc nomen accipere, Quintil. 5, 10, 5; ligel. Cic. Off. 3, 17: quae vult videri, se esse prudentiam; saal. ogs. Attius ap. Cic. Div. 1, 22: Visum'st in somnis, pastorem ad me appellere Pecus lanigerum etc.; cf. Liv. 36, 13: quia videbatur, et Limnaeam ··· occupari posse; — 2) „bet." bruges ogs.; a) videri (at synes) i offenlige Kiendelser (neml. m. Bibegreb af Maadehold); - majores nostri voluerunt, quae jurati judices cognovissent, ea non ut esse facta, sed ut „videri" pronunciarent, Cic. Acad. 2, 47; cf. id. Verr. 5, 6: fecisse videri pronunciat; s. ogs. Caes. B. C. 1, 2, o. Liv. 38, 44; — b) videtur (alicui): det synes el. tykkes el. behager nogen, man vil el. finder for godt, odl.; - tibi si videbitur, villis iis utere, quae etc., Cic. Fam. 14, 7; qui imitamur, quos cuique visum est, id. Off. 1, 32; ut consul, quem videretur ei, cum imperio mitteret, qui etc., Liv. 31, 3; ligel. ubi visum est, etc., Caes. B. G. 5, 58; — III) af partic. visus, 3, er subst. visum, i, n.; A) et Syn, et Drømmebillede; - somniorum sine visis quies, Cic. Tusc. 1, 41; Quum mihi discussit talia visa metus, Propert. 2, 20, 20; Dic, age ··· visa quid ista ferant, Ovid. Am. 3, 5, 31; s. ogs. Attius ap. Cic. Divin. 1, 22; — B) „bet." ogs. som Oversættelse af Grækernes *φαντασία*: den ydre Tings Indtryk paa Sandserne, Billedet, Cic. Acad. 1, 11, id. ibd. 2, 6 o. 24; — not.: vidēsis el. vidē sis (m. fort e), vid. Pers. 1, 108. — videsis, s. frgd., not.

1. vĭdŭātus, 3, partic. o. adj. af viduo. — 2. vĭdŭātus, us, m., [viduo]: Enkestand, Tertull. — *vĭdŭertas, atis, f.: Misvæxt, (i en Bønformular), Cato R. R. 141; o. — vĭdŭĭtas, atis, f.: Berøvelse, Mangel; - ∾ omnium copiarum et opum, Plaut. Rud. 3, 3, 2; — II) „bet.": Enkestand, Cic. Caecin. 5, o. Liv. 40, 4; — [viduus]. — Vĭdŭlārĭa, ae, f.: Navnet paa en tabt Comoedie af Plautus, Priscian.; af — vĭdŭlus, i, m.: Vadsæk, Reisetaske, Plaut. Rud. 4, 3, 60 flgd.

vĭdŭo, avi, atum, 1, v. a., [viduus]: gior tom, berøver; - ∾ urbem civibus, Virg. Aen. 8, 571, ornos foliis, Hor. Od. 2, 9, 8, vitem pristino alimento, Colum.; - sield. c. gen.: Orba pedum partim, manuum viduata vicissim, Lucr. 5, 838; — II) „bet.", viduata, ae, f.: berøvet sin Mand, vid. Suet. Galb. 5; men ma-

rito pulso viduata desolataque, Tac. Ann. 16, 30; men conjux viduata taedis (forstudt), Senec. Med. 581.

vĭdŭus, 3, [efter Macrob. 1, 15, besl. m. d. etruriske iduare: at dele, hvf. ogs. divido]: adskilt derfra, som er berøvet noget, navnl. som har mistet sin Ægtefælle, som er uden Ægtefælle; hvf. subst. fem. vidua: en Enke; – quae tamdiu vidua Viro suo caruit (Penelope), Plaut. Stich. in.; cf. ∾ puellae etc., Propert. 2, 24, 17; men faxim ··· Plures viri sint vidui, quam nunc mulieres, Plaut. Merc. 4, 6, 10; cf. Ovid. A. A. 1, 102; – mulierum assentator, cognitor viduarum, Cic. Caecin. 5; venari viduas crustis, vid. Hor. Ep. 1, 1, 78; – ogs. om andre ugifte Fruentimre; se rectius viduam, et illum coelibem futurum fuisse ··· quam etc., Liv. 1, 46; ligel. Senec. Med. 215, oftere; — b) ogs. om Dyrene: berøvet sin Mage; – ∾ columba, Plin. 10, 52; — B) „overf." om Ting og om Begreber; – ∾ torus, Propert.; ∾ cubile, Ovid.; ∾ noctes, id.; ∾ domus, id.; ogs. ∾ coelibatus, Senec. Benef. 1, 9; — b) navnl. ogs. om Vinstokken: der staaer ene, der ikke er opbunden til en Stamme; – Et vidua in nudo vitis quae nascitur arvo, Catull. 62, 49; – ligel. anvendt om et Træ, hvortil ingen Vinstok er opbunden; Et vitem viduas ducit ad arbores, Hor. Od. 4, 5, 30; cf. Juvenal. 8, 78, Martial. 3, 58, o. Colum. 5, 6; — II) „alm.": som er berøvet noget, som er uden et andet; – Cogar adire lacus viduos a lumine Phoebi, Virg. Cul. 372; ∾ alni (i. e. naves) moderantibus, Stat. Theb. 10, 13; ligel. ∾ clavus (gubernatore), ibd. 177; ∾ solum arboribus, Colum.; – „poet." ogs. c. gen.; nec viduum pectus amoris habet (om Ceres), Ovid. Am. 3, 10, 18; ligel. viduus teli, Sil. 2, 247; df. — vĭdŭvĭum, i, n.: Enkestand, Sidon.

Vĭenna, ae, f.: By i Gall. Narb. ved Rhodanus, (hod. Vienne), Caes. B. G. 7, 9, Cic. Fam. 10, 9, o. A.; — B) df. Viennensis, e: viennensisk, ager, Plin.; — b) subst. pl., Viennenses, ium, m.: Indvaanerne af Vienna, Tac. Hist. 1, 65, Plin., o. A.

†vĭēo, (ud. perf.), ētum, 2, v. a.: binder, fletter, corollam, Enn. ap. Varr.; men Varr. R. R. 1, 23: vimina, unde viendo quid facias, ut sirpeas, crates, etc.; — II) df. partic. vĭētus, (men per synaeresin, som disyll., Hor. Epod. 12, 7, o. Ter. Eun. 4, 4, 21), 3; som adj. oprdl.: ombøiet; df.: indtorret, skrumpen, visnen; – esse aliquid in arborum baccis terraeque frugibus maturitate tempestiva quasi vietum et caducum, Cic. d. Senect. 2; ∾ ficus, Colum.; – ogs. „overf.": ∾ cor bovis (indskrumpet), Cic. Div. 2, 16; ∾ senex, Ter. Eun. l. c.; ∾ vestis (aranei: dens skiøre Spind), Lucr. 3, 386; df. — vĭesco, ĕre, v. inch. n.: at blive indskrumpet el. visnen; – viescentem ficum a rore defendere, Colum. 12, 15; o. — vĭētor, ōris, m.: en Bødker, Plaut. Rud. 4, 3, 51, Digest. — vietus, 3, f. und. vieo.

vīgēni, ae, a, f. viceni, etc., Colum. 4, 30. — vĭgĕo, ēre, v. n., [rimel. besl. m. vivo, men efter Fest. f. vi ago]: at være i sin fulde Livskraft, at blomstre el. trives, odl., (oftest om Ting og Begreber, sield. om Personer); – quod si arte naturae vivunt et vigent, (om Planterne), etc., Cic. N. D. 2, 33; men id. Tusc. 1, 43: sive occiderit animus, sive vigeat, etc.; cf. ibd. 1, 27; men id. Att. 4, 3: nos animo duntaxat vigemus ··· (opp. re familiari comminuti sumus); men qui memoria vigent, vid. id. d. Or. 2, 87; men Sall. Catil. 20: viget aetas (sc. nobis), animus valet; men Virg. Aen. 4, 175: Mobilitate viget (Fama, neml. som Person); vigebant studia rei militaris, Cic. Coel. 5; cf. Sall. Catil. 3; men Coel. ap. Cic. Fam. 8, 1: tui politici libri omnibus vigent, (de blive almindeligen agtede); ∾ in Academia, (være i Anseelse som academisk Philosoph), id. d. Or. 3, 28; cf. id. ibd. 1, 11; men id. Tusc. 1, 49: Thebanus Epaminandas viget, (bliver omtalt med Berømmelse); df. — vĭgesco, ŭi, 3, v. n. inch.: at blive livskraftig el. livfuld, at komme til Kræfter, begynde at blomstre; – De nihiloque renata vigescere copia rerum (si debeat), Lucr. 1, 758; (al. virescere); – Jam laeti studio vigescunt pedes, Catull. 64, 8; cf. Cic. Mil. 31, o. id. Phil. 11, 15; men Tac. Ann. 14, 19: qui summis honoribus et multa eloquentia viguerunt. — vĭgēsĭmus, 3, f. und. vicesimus. — vīgessis, is, m., [viginti, as]: tyve Asses, Martial. 12, 76. — vĭgĭes, adv., f. vicies, Capella.

vĭgil, ilis, adj., [vigeo]: vaagen, aarvaagen; munter, livfuld; – et prius orto Sole vigil calamum et chartas et scrinia posco, Hor. Ep. 2, 1, 112; ∾ canes, id. Od. 3, 16, in.; men ∾ ales, (d. e. Hanen), Ovid.; ∾ Aurora, id.; — B) subst.: Vægter el. Vagt; – clamor a vigilibus custodibusque templi tollitur, Cic. Verr. 4, 43; cf. Liv. 44, 32; nocturni vigiles, Plaut.; – navnl. vare vigiles i Rom fra K. Augustus: etslags Nattepoliti, Suet. Aug. 30, Digest.; — II) „overf." om Ting og om Begreber; – ∾ oculi, Virg.; ∾ ignis, (som altid brænder), id. Aen. 4, 200; ∾ lucernae, (Natlampe), Hor. Od. 3, 8, 14; ∾ auris, (opmærksomt, lyttende), Stat; ∾ nox, (som tilbringes med at vaage), Tac. Ann. 4, 48; men vigiles questus, (som udstødes om Natten), Stat. Silv. 1, 2, 196; – ogs. „ment.": ∾ curae (aarvagne), Ovid. Met. 3, 396; cf. id. ibd. 15, 65; — B) ogs. subst., vigiles mundi, (i. e. sol et luna), Lucr. 5, 1435; men ∾ nocturni, (om Hanerne), Plin. 10, 24.

vĭgĭlābĭlis, e, [vigilo]: vaagende, vaagen; – ∾ dormitio nostri pectoris, Varr. ap. Non. — †vigilans, tis, partic. o. adj. af vigilo; df. — vĭgĭlanter, adv.: aarvaagent; omhyggeligen; – ∾ administrare provinciam, Cic. Verr. 4, 61; – compar., ∾ eniti, id. d. Rep. 6, 24; superl., ∾ (vexare hostem), id. Mur. 15; o. — vĭgĭlantĭa, ae, f.: Aarvaagenhed; – erat (in Plinio) incredibile studium, summa vigilantia etc., Plin. Ep. 3, 5; men med Lune: fuit enim mirifica vigilantia (Caninius), qui suo toto consulatu somnum non viderit, Cic. Fam. 7, 30; — II) „overf.": Omhyggelighed, Paapasselighed, odl.; – virtute istius et diligentia singulari ··· tutam esse servatam (Siciliam), etc., Cic. Verr. 5, 1; cf. id. Att. 8, 9, o. Ter. Ad. 3, 3, 44. — *vĭgĭlāte, adv., Biform af vigilanter: omhyggeligen, Gell. 3, 14; — vĭgĭlātĭo, onis, f.: Vaagen el. at vaage, Søvnløshed, Coel. Aur.; o. — vĭgĭlax, ācis, adj.: aarvaagen; – ∾ canes, Colum.; ogs. „fig."; ∾ curae, Ovid. Met. 2, 779.

vĭgĭlĭa, ae, f., [vigil]; I) „egenl."; A) „alm.": Vaagen el. at vaage, Søvnløshed, Cels.; ogs. Nattevaagen, el. at arbeide om Natten; – cui non sunt auditae Demosthenis vigiliae? Cic. Tusc. 4, 19; cf. id. Parad. prooem.; — B) „bes."; 1) Vaagen el. Vagthold el. Vagt til et Steds Sikkerhed, navnl. til Byens el. Leirens Forvaring; – ut noctu vigilias agerent ad aedes sacras, Cic. Verr. 4, 43; cf. id. Catil. 2, 12, o. Liv. 5, 48; men id. 44, 33: vigiles scutum in vigilias ferre vetuit; — bb) df. „overf."; a) en Nattevagt, d. e. den Del af Natten, hvori hvert Parti holder Vagt; og har hver Nat hos Romerne fire saadanne vigilias; – tertia vigilia (abl.), ogs. de tertia vigilia, Caes.; prima vigilia capite arma frequentes, Liv. 5, 44; cf. Cic. Fam. 3, 7; — b) det vagthavende Mandskab, en Vagt; – milites disponit perpetuis vigiliis stationibusque, ut etc., Caes. B. C. 1, 21; ligel. Cic. Mil. 25: si excubiae, si vigiliae, etc.; f. ogs. Sall. Catil. 32, oftere, Liv. 39, 14, o. A.; — 2) Vaagen el. at vaage ifølge en Religionsskik, en natlig Religionsfest; – noctu Cereris vigiliis, Plaut. Aul. prol. 36; cf. id. ibd. 4, 10, 63; — II) „fig.": Aarvaagenhed, Paapasselighed, Omhyggelighed, Omsorg; – ut vacuum metu populum Romanum nostra vigilia et prospicientia redderemus, Cic. Phil. 7, 7; men id. Fam. 11,

24, („alleg."): cupio jam vigiliam meam, Brute, tibi tradere, etc.; df. — vigĭlĭārĭum, i, n.: Vagthus, Senec. Ep. 57; - df. „overf.": et derefter formet Gravminde, Inscriptt. — vĭgĭlĭum, i, n.: Biform af vigilia, Varr. ap. Non.

vĭgĭlo, avi, atum, 1, v. n. o. a., [vigil]; I) neutr.: vaager, er vaagen; A) „egenl."; - ∾ ad multam noctem, Cic.; ∾ de nocte, id.; men id. Catil. 3, 3: quod proxima nocte vigilarat; ∾ usque ad lucem, Ter., ad ipsum mane, Hor.; - ogs. m. homogent Object; qui ··· nullas hoc genus vigilias vigilarunt, Gell. epil. § 19; - ogs. „overf."; ∾ Troicus ignis (brænder stedse), Stat.; cf. Flor. 1, 2, o. Ovid. Her. 18, 31; - ogs. som Ordsprog: hic vigilans somniat, Plaut. Capt. 4, 2, 68; cf. Lucr. 3, 1061: Et vigilans stertis; - ogs. impers.: redeo, si vigilatur et hic, Martial. 12, 68; — B) „fig.": er aarvaagen, vaager el. sørger derfor; - Vigilandum'st semper, multae insidiae sunt bonis, Attius ap. Cic. Planc. 24; cf. Cic. Phil. 6, 7: quantum potero ··· excubabo vigilaboque pro vobis; men ut vivas ··· vigila, Hor. Sat. 2, 3, 152; men studiis vigilare severis, (med Iver at lægge sig derefter), Propert. 2, 2, 9; — b) vigilantes curae, (som aldrig hvile), Cic. Div. 1, 43; — II) act.; A) tilbringer vaagen, giennemvaager; - noctes vigilantur amarae, Ovid. Her. 12, 169; cf. id. Fast. 4, 167; — B) tilveiebringer ved at vaage, forretter el. besørger; - Quae vigilanda viris, Virg. Ge. 1, 313? vigilati labores, Ovid. Trist. 2, 11; vigilatum carmen, id. Fast. 4, 109; — III) partic. vĭgĭlans, tis, ogs. som adj.: aarvaagen, omhyggelig; - ∾ et industrius homo, Cic. Att. 8, 11; ∾ et acutus etc., id. Agr. 1, 1; cf. id. R. Am. 48; - compar., ut nemo umquam ··· paratior, vigilantior, compositior ad judicium venisse, videatur, id. Verr. act. 1, 11; superl., ∾ dux (Hannibal), Val. Max. 9, 1, extern. 1.

vīgĭnti, num. card. indecl., [digammeret af d. doriske εἴκατι f. εἴκοσι]: tyve; - si viginti quiessem dies, Cic. Planc. 37; annos natus unum et viginti, id. d. Or. 3, 20; diebus viginti uno, Plin.; cf. Hor. Sat. 1, 5, 86. — vīgintĭangŭlus, 3, [angulus, i]: med tyve Vinkler, sphaera, Appul. — vīgintivir, i, s. und. vigintiviri. — vīgintivĭrātus, us, m.: Embede el. Værdighed, som beklædes af en Vigintivir, s. und. flgd.; vid. Cic. Att. 9, 2, o. Tac. Ann. 3, 29. — vīgintĭvĭri, orum, m.: Collegium el. Commission af tyve Medlemmer, Tyvemændene; og det navnl.; A) som til Fordeling af de campanske Statsjorder bleve udnævnte af Cæsar i hans første Consulat; - vid. Cic. Att. 2, 6, o. Suet. Aug. 4, ogs. Vell. 2, 44; - ogs. in sing., Plin. 7, 53; — B) som Underøvrighed i Rom, hvoraf Halvdelen gik Prætor tilhaande, imedens den anden Halvdel forestod Veivæsenet og Myntvæsenet; ogs. besørgede de Criminaldommenes Udførelse; vid. Spart. Julian. 1, o. Tac. Ann. 3, 29; — C) a. p. Chr. n. 237: en imod Maximinus udnævnt Regeringscommission; - vid. Capitol. Gordian. 10.

†vĭgor, ōris, m., [vigeo]: Livskraft el. Livsfylde, Kraftfuldhed el. Kraft, Munterhed; - nec tarda senectus Debilitat vires animi mutatque vigorem, Virg. Aen. 9, 610; ligel. ∾ patrius, Hor. Od. 4, 4, 5; ∾ animi, Ovid., Liv.; ∾ mentis, Quintil.; men Senec. Ep. 64: quantum in illo (libro) vigoris est, quantum animi! - ∾ gemmae, (dens stærke Glands), Plin. 37, 28; - ogs. in pl., Vitruv. 6, 1, Sil.; df. — vĭgōrans, tis, partic.; I) act. el. c. acc.: oplivende, styrkende; - vigorantia disciplinam, (opp. effeminantia), Tertull.; — II) neutr.: som bliver stærk el. kraftig; - - ∾ anima, id.; o. — vĭgōrātus, 3, adj.: kraftig livfuld, juvenis, Appul.

vīlesco, vīlŭi, 3, v. inch. n., [vilis]: at blive ringe, at tabe i Værd el. Anseelse; (efterel. Ord); - quamvis clarus homo vilescit in turba, Hieronym.; miracula ejus assiduitate viluerunt, Augustin. — vīlĭpendo, ĕre, v. a., [vilis]: ringeagter; - Etiamnum me vilipendit, Plaut. Truc. 2, 6, 58.

vīlis, e: som haves til en let Pris el. for godt Kiøb; - Neque quicquam hic vile nunc est, nisi mores mali, Plaut. Trin. p. in.; cf. id. Most. 1, 3, 139: hem, istuc verbum vile est viginti minis; men annona vilior, vid. id. Mil. gl. 3, 1, 140; cf. Cic. Verr. 3, 84: frumentum quoniam vilius erat, ne emisses; men id. Fin. 2, 28: non minor voluptas percipitur ex vilissimis rebus, quam ex pretiosissimis; — b) in neutr. absol.; - quanti eam emit? Th. vili, Plaut. Epid. 1, 1, 49; ligel. vili vendere, Martial. 12, 66; ligel. vendere viliori, Digest.; distrahere vilissimo, ibd.; — II) „fig.": simpel el. ringe i sit Slags, uanselig, uden Værd, gemen el. nedrig, odl.; - nec adeo vilis vita nostra tibi esset, ut etc., Liv. 40, 9; cf. Cic. R. Am. 26; Velia non est vilior, quam Lupercal, id. Fam. 7, 20; cf. Hor. Sat. 2, 5, 8, o. id. Ep. 2, 1, 38; men id. ibd. 1, 17, 21: tu poscis vilia rerum (Ubetydeligheder); men id. Od. 3, 27, 57: vilis Europe, (du daarlige)! - Si ··· est tibi vile mori, Ovid. Her. 7, 48; men som Ordsprog: vile est, quod licet, Petron. Sat. 93; - ogs. c. inf., Sil. 8, 438: Stat fucare colos (i. e. lanam), nec Sidone vilior Ancon; — B) som haves i Mængde, let at have; - ∾ poma, Virg. Ge. 1, 274; ligel. ∾ phaselus, id. ibd. 1, 227.

ᵛvīlĭtas, atis, f.: lav el. ringe Pris; - ∾ annonae ex caritate etc., Cic. Manil. 15; ligel. vilitas in vendendis fructibus, id. Verr. 3, 98; - ogs. absol. f. lave Kornpriser, id. ibd. 3, 93: alter annus in vilitate, alter in caritate etc.; cf. Pseud.Cic. p. dom. 6: subito ··· carissimam annonam necopinata vilitas consecuta est; - ogs. om andre Gienstande; ad denarios senos vilitas rediit, Plin. 35, 28; men Plaut. Capt. 2, 1, 33: pro tuo caro capite Offerre meum caput vilitati (sc. me: at jeg giver det til Pris derfor); — II) „fig."; A) en Gienstands ringe Værd el. Ubetydelighed; df. navnl. ∾ nominum el. verborum: deres Plathed el. Lavhed; - vid. Plin. 20, 1; cf. Petron. Sat. 118: effugiendum est ab omni verborum, ut ita dicam, vilitate etc.; men vilitatem alicujus incessere, (nogens lave Tænkeel. Handlemaade), Quintil. 5, 7, 23; — B) subjectivt heder vilitas sui: Ringeagt for sig selv; - in nullo (animali) deprehendes vilitatem sui, ne negligentiam quidem, Senec. Clem. 1, 4; ligel. Curt. 5, 9: saepe taedio laboris ad vilitatem sui compelluntur ignavi; — vīlĭter, adv.: for lav Pris; - venire (sælges) vilius, Plaut. Curc. 2, 1, 28; vilissime constare, (koste mindst), Plin., Colum.; - ogs. „overf.": ∾ se ipsum colere: holde sig slet, Appul.; o. — vīlĭto, are, v. a.: forringer; df. „overf.": fornedrer; - quae (vitia) te vilitant, Turpil. ap. Non.; — [vilis].

†villa, (i Bondesproget ogs. vella, Varr.), ae, f., [rimel. besl. m. vicus, viculus, men efter Varr. af veho]: Landgaard, navnl. de til en Avlsgaard hørende Bygninger, hvs. efter Colum. 1, 6: tredobbelt, neml. ∾ urbana (til Herskabet); ∾ rustica (til Folkene); ∾ fructuosa, (som Lade); - opp. ager, (Gaardens Jorder), vid. Cic. R. Com. 12, el. fundus, Plin. 18, 7; cf. Pollio ap. Cic. Fam. 10, 33: frumenta aut in agris, aut in villis sunt; s. ogs. Hor. Epod. 1, 29, oftere, o. A.; — b) sild. ogs. „overf." f. rus el. Landet; - vid. Plin. Ep. 7, 25; — II) „bes." mærkes villa publica paa Campus Martius, som Samlingsplads for det unge Mandskab til Indskrivning i Krigstienesten, og for Borgerne til Census; - vid. Varr. R. R. 3, 2, Liv. 4, 22, o. Flor. 3, 21; tiente ogs. til Bolig for fremmede Gesandter, Liv. 33, 24; df. — villāris, e: = flgd.; - ∾ gallinae, Plin. 10, 57; o. — villātĭcus, 3: hørende til en Landgaard el. Avlsgaard odl., benævnt derefter; - villaticum (genus pastionis), in quo sunt gallinae et columbae et apes, etc., (opp.

rusticum g. p.), Varr. R. R. 3, 2; ∾ gallinae, id.; ∾ alites, Plin.; ∾ mel, Colum.

villica, ae, f. und. villicus, nr. II, B. — 1. villĭco, are, o. villicor, atus, sum, 1, [villicus]: forvalter et Gods, er Godsforvalter; — a) i d. active Form; dog Cic. d. Rep. 5, 3, alene lignelsesvis: quasi dispensare rem publicam et in ea quodam modo villicare; men ∾ possessionem maximam, Appul.; — b) som depon.; - longe ab urbe villicari, quo herus rarenter venit, Pompon. ap. Non.; — II) „alm.": lever paa Landet; - Hic villicor ante urbem, Turpil. ap. Non.; cf. Auson. Ep. 22, 1. — 2. villĭco, onis, m.: Biform af villicus, nr. II, Appul., inc. — villĭcor, ari, f. und. 1. villico.

villĭcus, 3, [villa]: hørende til en Landgaard el. Villa; - ∾ nomina lini, Auson.; — II) oftest subst., villicus, i, m., o. villica, ae, f.; A) villicus, i: Avlsforvalter el. Avlskarl; - male agitur cum domino, quem villicus docet, Cato ap. Colum.; cf. Cic. Verr. 3, 50, oftere, o. Hor. Ep. 1, 14, in., oftere. o. A.; — b) „overf.": Foresat; - ∾ urbis, (i. e. praefectus), vid. Juvenal. 4, 77; ∾ aerarii, auct. Priap.; ∾ aquaeductuum, Frontin.; — B) villica, ae: Avlsforvalterske, Forvalterens Kone, odl., Cato, Colum.; f. ogs. Martial. 1, 56, o. Juvenal. 11, 69.

villōsus, 3, [villus]: med lange og stride Haar el. Børster, haaret el. børstet, strid el. hvas el. trævlet, odl.; - villosi pelle leonis, Virg. Aen. 8, 177; men id. ibd. 266, om Cacus: villosaque setis Pectora semiferi; men villosa colubris ··· guttura (Medusae), Ovid. Met. 10, 21; ∾ radix, Plin.; - compar., arbor folio villosior, id. 16, 19; superl., ∾ animal (lepus), id. 11, 94. — villŭla, ae, f., demin. af villa: lidet Landhus, liden Villa; - circum villulas nostras errare, Cic. Att. 8, 9; cf. Hor. Sat. 1, 5, 45, o. id. ibd. 2, 3, 10. — villum, i, n., demin., [ctr. f. vinulum af vinum]: en Draabe Vin; df. liden Vinrus; - interea ··· edormiscam hoc villi, Ter. Ad. 5, 2, 10. — villus, i, m., [efter Doederl. f. pilulus, som demin. af pilus]: børstet el. stridt Haar, Haartot el. Uldtot el. Børster; - animantium aliae villis vestitae, Cic. N. D. 2, 47; villis ovium confectis atque contextis etc., id. ibd. 2, 3; cf. Virg. Aen. 5, 352; men id. Ge. 4, 377: tonsis ··· mantelia villis (glatklippede el. glatte).

vimen, inis, n., [vieo]: Vidie; ogs. andre til Fletning tienlige Grene el. Væxter; - vimina, unde viendo quid facias, Varr. R. R. 1, 23; reliquum corpus navium viminibus contextum etc., Caes. B. C. 1, 54; cf. id. B. G. 2, 33, oftere; men Tibull. 2, 3, 19: Tum fiscella levi detexta est vimine junci; cf. Ovid. Met. 12, 436: concretum vimine querno Lac (fluit); — II) „overf."; A) Vidieplante, odl., Colum. 4, 30; — B) „poet." ogs.: vimen letheum, (om Mercurstaven), Stat. Theb. 2, 30; df. — vīmentum, i, n.: Biform af frgd.; - moenia non saxo, sed cratibus et vimentis etc., Tac. Ann. 12, 16.

*vīminālis, e: hørende til Vidier, salix, (som frembringer Vidier til Fletning, Vidiepilen), Colum., Plin. 17, 32; — II) som adj. propr., Viminalis Collis: en af Roms syv Høie, (benævnt efter det der voxende Vidiekrat), hvorefter ogs. den der dyrkede Juppiter hed Viminius; vid. Varr. L. L. 5, 8, o. Fest. p. 376; - ligel. hed den dertil hørende Port: Porta Viminalis, f. Fest. l. c.; — viminētum, i, n.: Vidiekrat, Varr. L. L. 5, 8; o. — vimĭnĕus, 3: giort el. flettet af Vidier; - ∾ tegumenta, Caes. B. C. 3, 63; ∾ crates, Virg. Ge. 1, 95; ∾ salix, (hvoraf man faaer Vidier), Plin.; — [vimen]. — Viminius, i, f. und. viminalis, nr. II.

vin', i. e. visne, f. volo, velle, ab in. — *vīnācĕa, ae, f., o. vinaceum, i, n., f. und. flgd. — vinaceus, 3, men forekommer alene som subst.; neml. A) vīnācĕus, i, m., (sc. acinus): Vinbærkerne, Colum. 3, 1, Plin. 14, 3, ogs. Cic. d. Senect. 15; — B) vīnācĕa, ae, f., (sc. bacca): Vinbærskal, Varr., Colum. Arb. 4, Plin. 17, 35; — C) vīnācĕum, i, n., (sc. granum): Vinbærkerne, in pl., Colum. 11, 2; — vīnālis, e: hørende til Vin, fortitudo, (dens Styrke), Macrob. Sat. 7, 7; — II) oftest subst. pl., vinalia, (ium o. orum), n.: dobbelt Vinfest (22 April, o. 19 August), da man offrede til Juppiter af den nye Vin, Varr. L. L. 6, 4, Ovid. Fast. 4, 863 o. 877 flgd., o. Plin. 18, 69; cf. Fest. p. 374; - gen. Vinaliorum, Masur. ap. Macrob.; o. — vīnārĭus, 3: hørende til Vin, lacus, Cato, Colum., vas, id., vasculum, Plaut., cella, id., Plin., uter, id., saccus, id.; men ∾ crimen, Cic. Font. 5, (i Anledning af Vintolden); — II) subst.; A) vīnārĭus, i, m.; a) Vinhandler, som holder Vinhus, odl., Plaut. Asin. 2, 4, 30, o. Suet. Claud. 40; — b) en Vindrikker, Digest.; — B) vinaria, orum, n.: Vinkrukker el. Vinflasker, Plaut. Poen. 4, 2, 46, Hor. Sat. 2, 8, 39, o. Petron. Sat. 78; — [vinum].

vinca pervinca, (ogs. i et Ord: vincapervinca), ae, f.: Evíggrønt, germ. Bärwurz, quia semper vireat aërisque injurias vincat et pervincat, Plin. 21, 39 o. 99; heder ogs. pervinca, Appul. — vincĕus, 3, [vincio]: til at binde med; - df. comisk: Mihi jam intus potione vincea onerabo gulam, (vil hænge mig i en Strikke), Plaut. Stich. 4, 2, 56. — vincĭbĭlis, e, [vinco]; I) „alm.": let at overvinde el. tvinge; - terram vix ulla cultura vincibilem etc., Colum. 3, 12, inc.; — II) „bes.": let at vinde, causa, Ter. Phorm. 1, 4, 48.

vincĭo, vinxi, vinctum, 4, v. a.: omvinder el. ombinder, binder, lænker; I) „egenl."; - quum igitur eos vinxerit, quos etc., Cic. Dejot. 7; facinus est, vincire civem Rom., id. Verr. 5, 66; quum ··· catenis vinctus traheretur, Caes. B. G. 1, 53; men Virg. Aen. 11, 81: Vinxerat et post terga manus, quos etc.; - ∾ ulmum vitibus, Ovid., suras cothurno, Virg., tempora floribus, Hor.; men Ovid. Am. 2, 15, in.: Anule, formosae digitum vincture puellae; men m. græsk Construction: Colla torosa boum vinctorum cornua vittis, Ovid. Met. 7, 429; — II) „fig.": binder, befæster, forbinder; - Caesarem ··· loca occupare, vincire praesidiis (befæste el. sikkre dem), Cic. Att. 7, 18; f. ogs. id. Tusc. 2, 21, oftere; men Ovid. Her. 20, 212: Esse tuam vinctam, numine teste, fidem; men ∾ inimica ora (sc. magicis artibus), id. Fast. 2, 581; cf. Propert. 3, 3, 43: ∾ mentem multo Lyaeo; - navnl. ogs. om Foredraget; quae tamen ipsa membra (minutiora) sunt numeris vincienda, Cic. d. Or. 3, 49; cf. Quintil. 11, 2, 47, oftere.

vinco, vici, victum, 3, v. a.: faaer overhaand derover, vinder el. erobrer, beseirer el. betvinger; I) „egenl.", navnl. i Krigssproget; - ut, qui vicissent, imperarent, Caes. B. G. 1, 36; cf. id. ibd. 1, 34: in Gallia, quam bello vicisset, etc.; men id. ibd. 7, 29: non virtute, neque acie vicisse Romanos, sed etc.; cf. Cic. Manil. 18; - ogs. om anden Kamp el. Strid; ∾ Olympia (om Veddeløbshesten), Enn. Ann. 18, 22; - ogs. at vinde i Spil; vid. Suet. Aug. 70 o. 71; - oftere i en Retssag el. i en offenlig Forhandling: at være den Vindende; quod vicisset judicio, etc., vid. Cic. R. Com. 18; cf. Ter. Phorm. 1, 2, 82 o. 85, ogs. Hor. Sat. 1, 2, fin.; ∾ causam suam, Ovid. Her. 16, 76; ∾ sponsione, Cic. Quint. 27; ogs. ∾ sponsionem, id. Caecin. 31; men Sall. Jug. 16: vicit tamen in senatu pars illa, quae etc.; cf. Liv. 2, 4 o. 30; men ∾ aliquem, (paa en Auction: at overbyde nogen), Cic. Att. 13, 29 o. 33; — b) ogs. om Ting: at overgaae, at betvinge; - neu turbine venti Vincantur (naves), Virg. Aen. 9, 91; cf. victa ratis, Ovid. Trist. 1, 4, 12; men Virg. Aen. 1, 727: noctem flammis funalia vincunt; cf. Ovid. Am. 3, 6, 42; men Plin. 19, 2: hi casses (linei) vel

ferri aciem vincunt; men om Pilen: ∾ aëra, (flyve op derover), Virg. Ge. 2, 123; men id. ibd. 2, 294, om Egen (esculus): multosque nepotes, Multa virum volvens durando secula vincit, (varer ud derover); — II) „fig."; A) „alm."; - ut paene naturam studio vincerent, Caes. B. G. 6, 43; si subitam et fortuitam orationem commentatio et cogitatio facile vincit, hanc ipsam profecto assidua et diligens scriptura superabit, Cic. d. Or. 1, 33; men Vincitur ars vento, vid. Ovid. Fast. 3, 593; men non est consentaneum ··· qui invictum se a labore praestiterit, vinci (cum) a voluptate, Cic. Off. 1, 20; victus patris precibus lacrimisque, Liv. 23, 8; cf. Hor. Od. 4, 6, 21; men id. Sat. 1, 9, 55: et est, qui vinci possit (sc. precibus); men Victus amore pudor, Ovid. Am. 3, 10, 29; men Virg. Ge. 4, 491: victusque animi respexit; - men m. ut, Hor. Epod. 17, 27: Ergo negatum, vincor, ut credam miser, etc.; — B) „bes."; 1) i el. ved en Egenskab at overgaae el. overtræffe nogen el. noget; - ∾ exspectationem omnium, Cic., opinionem omnium, id.; ∾ vastissimas beluas immanitate morum, id. d. Rep. 2, 26; cf. Hor. Epod. 11, 24; - (praecepta), qualia vincunt Pythagoran, (som overgaae hans Lærdomme), id. Sat. 2, 4, in.; cf. id. Ep. 1, 4, 3; - „poet." ogs. c. inf.; (vir) nulli victus vel ponere castra, Vel junxisse ratem, etc., (som af ingen blev overgaaet deri), Sil. 5, 552; — 2) seirende at bevise el. godtgiøre, oftest m. Objectsætning; - vince deinde, bonum virum fuisse Oppianicum, Cic. Cluent. 44; men id. ibd. 23, elliptisk: si doceo, non ab Avito, vinco, ab Oppianico (sc. corruptum esse judicium); dicendo vincere, etc., Matius ap. Cic. Fam 11, 28; s. ogs. Hor. Sat. 2, 3, 225; - ogs. m. ut, id. ibd. 1, 3, 115: Nec vincet ratio hoc, tandundem ut peccet idemque, Qui etc.; — 3) at opnaae sin Hensigt, at faae sin Villie, odl., men alene i Udtrykkene; a) vicimus; - cui si esse in urbe tuto licebit, vicimus, Cic. Att. 14, 20; bes. ogs. som Udraab; vid. Propert. 1, 8, 28, o. Ovid. Met. 6, 513; — b) i de imperative Dictioner: vincite, viceris, vincerent, (naar man neml. med Uvillie indrømmer noget el. lader noget skee); - vincite, si ita vultis, (I skulle faae Eders Villie), etc., Caes. B. G. 5, 30; ligel. Suet. Caes. 1: vincerent, ac sibi haberent, dummodo scirent, etc.; cf. Ter. Andr. 5, 3, 21.

*vinctĭo, onis, f.: Binden el. at binde, Tertull.; - ogs. „overf.": Forbindelse, Arnob.; — vinctor, ōris, m.: som forbinder el. forener, id.; o. — vinctūra, ae, f.: Baand el. Bind, Cels.; - ogs. Binden el. Bindning el. Fletning; salices pariunt virgas sequaces ad vincturas lentitatis, Plin. 16, 68; — [vincio]. — 1. vinctus, 3, partic. af vincio. — 2. vinctus, us, m., [vincio]: Binden el. Baand; men alene in abl.; - pendēre in palmam aut funiculo, aut vinctu, quod, etc., Varr. R. R. 1, 8.

vincŭlātus, 3: bunden, Coel. Aur.; af — vincŭlum, contr. vinclum, i, n., [vincio]: Baand, Strikke el. Line, Lænke; - corpora ··· constricta vinculis etc., Cic. d. Or. 1, 52; cf. Virg. Aen. 5, 510; men id. ibd. 1, 168: hic fessas non vincula naves Ulla tenent, (ingen Ankertouge); men Tibull. 2, 1, 28: Chio solvite vincla cado; vincla tunicarum, Ovid.; vincula epistolae, Nep. Paus. 4; cf. Ovid. Pont. 3, 7, 6; ogs. om Sandaler, Virg. Aen. 8, 458; cf. Ovid. Fast. 1, 410, oftere; - ofte ogs. in pl.: en Fanges Baand el. Lænker; hvf. ogs. undert. f. Fængsel; aliquem aeternis tenebris vinculisque mandare, Cic. Catil. 4, 5; cf. id. Verr. 4, 10; ligel. legatos ab se ··· in vincula conjectos, Caes.; in vincula duci, Liv.; in vinculis et catenis esse, id.; ex vinculis causam dicere, Caes. B. G. 1, 4; — II) „fig.": Baand el. Lænke; a) som indskrænkende el. hindrende; - ex corporum vinculis, tamquam ex carcere, evolare, Cic. d. Rep. 6, 14; nullum vinculum ad astringendam fidem jure jurando artius etc., id. ibd. 3, 31; vinculum ingens immodicae cupiditatis injectum est, Liv. 10, 13; — b) som forbindende; - beneficium et gratia sunt vincula concordiae, Cic. Fin. 2, 35; tum etc., tum accedit maximum vinculum, quod etc., id. Fam. 5, 11; men Virg. Aen. 4, 16: Ne cui me vinclo vellem sociare jugali; cf. Ovid. Met. 9, 549.

Vindĕlici, orum, m.: germanisk Folk, hvis Hovedstad: Augusta Vindelicorum, (hod. Augsburg), Plin. 3, 24, Tac. Ann. 2, 17, o. Hor. Od. 4, 4, 18, ogs. id. ibd. 4, 14, 8; — B) df. 1) Vindĕlĭcus, 3: vindelicisk, orae, Martial. 9, 85, spolia, Claudian.; — 2) Vindĕlĭcia, ae, f.: Vindelicien, Inscriptt.

vindēmia, ae, f., [vinum, demo]: Vinhøsten, Varr. R. R. 1, 54, Plin. 18, 74; ligel. in pl.: vindemias graciles quidem, uberiores tamen, quam exspectaveram, colligo, Plin. Ep. 9, 20; — II) df. „overf."; a) Vindruen el. Vinen; - Non eadem arboribus pendet vindemia nostris, Virg. Ge. 2, 89; cf. id. ibd. 2, 522; — b) in pl. ogs.: Vinhøstens Tid; - vindemias laetas ··· agere te etc., M. Aur. ap. Front.; — c) Indhøstningen af andre lignende Frugter; - ∾ olearum, Plin., turis, id., mellis, Colum., Plin.; df. — vindēmiālis, e: hørende til Vinhøsten, Macrob. Sat. 7, 7. — vindēmiātor, ōris, m., [vindemio]: som indsamler Vinhøsten, en Vingaardsmand, Varr., Hor. Sat. 1, 7, 30; - ogs. vindēmĭtor, oris, Senec. Apocol. in., (s. ogs. neden.); — II) „overf.", Vindemiator: en Stierne i Stiernebilledet Virgo, Colum. 11, 2; - ogs. Vindēmĭtor, Ovid. Fast. 3, 407, Plin. 18, 74; df. — vendēmiātōrius, 3: hørende til Vinhøsten, vasa, Varr. R. R. 3, 2. — *vindēmĭo, are, v. n.: holder Vinhøst; df. absol. vindemiantes, Plin. 18, 74; - ogs. m. homogent Object: ∾ vinum, Colum., uvas, Plin.; o. vindēmiŏla, ae, f.: liden Vinhøst; - df. „overf.", Cic. Att. 1, 10: nam ego omnes meas vindemiolas (alle mine ringe Indkomster) eo reservo, ut etc.; — [vindemia]. — vindēmĭtor, ōris, m., s. und. vindemiator, nr. I o. II.

vindex, icis, comm., [vindico]; I) som tager i retligt Forsvar, som antager sig nogens Ret, Forsvarer, Beskytter, Befrier; Beskytterske, Befrierske; - vid. Fest. p. 376, ogs. Gell. 16, 10, (e XII tabb.); - me ipsum illum vindicem aeris alieni (som har forsvaret Creditorernes Ret imod deres Debitorer) etc., Cic. Att. 2, 1; ∾ majestatis imperii, Liv. 28, 28; men ∾ injuriae, (som beskytter derimod); ligel. ∾ periculi, id. 10, 5; men ∾ terrae (Hercules), Ovid. Met. 9, 241; - ogs. absol.: dignus vindice nodus, Hor. A. P. 191; - ogs. som appos.: audita vox una (provoco) vindex libertatis etc., Liv. 3, 56; vindicibus pacatus viribus orbis, Ovid. Her. 9, 13; — II) Hævnende, Straffende; - sed aperte vindicem conjurationis oderunt, Cic. Fam. 5, 6; illum ··· custodem et vindicem cupiditatum etc., id. Agr. 2, 9; ∾ ultorque parentis, Ovid. Met. 5, 237; - ogs. in fem.: Furiae ··· vindices facinorum et scelerum, Cic. N. D. 3, 18; - ogs. som appos.: vindice flamma, Ovid. Met. 1, 230; ∾ poena, Catull. 64, 192.

vindĭcātĭo, onis, f., [vindico]; I) i Retssproget: retlig Fordring el. Paastand paa en Gienstand; - (actio) ··· in rem ··· vindicatio (est) ··· in personam ··· condictio, Digest.; — II) at antage sig noget, Forsvar el. Beskyttelse, Afværgelse, Hævn; - vindicatio est, per quam vim et contumeliam defendendo aut ulciscendo propulsamus ··· et per quam peccata punimus, Cic. Inv. 2, 22; cf. id. ibd. 2, 53.

vindĭcĭa, ae, f.: forel. Biform af flgd.; - vid. Fest. p. 376 (e XII tabb.); s. ogs. Serv. Sulp. ibd. o. ap. Gell. 20, 10. — vindĭcĭae, arum, f., [vindico]: de tvende Parters retlige Paastand for Prætor paa samme Gienstand, være sig paa en Besiddelse, el. paa en Persons Tilbageforelse til dens retlige Tilstand som fri el. ufri;

bf. om Clodius: qui ··· non injustis vindiciis et sacramentis alienos fundos, sed castris ··· petebat, Cic. Mil. 27; men om Decemviren Appius: ni vindicias ab libertate in servitutem dederit, (indrømmede Paastanden om en fri Persons Trældom, el. lod ved sin Kiendelse en fri Person giøre til Slave), Liv. 3,57; hvorom ogs. ibd.: quo (ore) vindiciae nuper ab libertate dictae erant; cf. id. ibd. 47, om den samme Appius: decresse vindicias secundum servitutem; ligel. ibd. 41: postulare vindicias secundum libertatem, (i Retten at paastaae en Persons Frihed); men Cic. d. Rep. 3, 32: quum vindicias amisisset ipsa libertas, (neml. i Decemvirernes tredie Aar; f. ovenf. Liv. ll. cc.).

vindĭco, (skrives undert. vendico, ifølge en Afledn. af venum dico), avi, atum, 1, (archaistisk ogs. efter 3 Conjug. vindicit, Gell. 20, 1, ex XII tabb.; hvf. ogs. Formerne vindex, vindiciae, vindicta, hvorim. vindicatio af vindico, are), v. a., [oprdl. f. vim dico, hvormed Varr. L. L. 5, 7, sammenligner: judico f. jus dico; altf. oprdl.: forkynder Vold, neml. til Haandhævelse af min paastaaede Ret; bf. „overf."]: giør retlig Paastand derpaa, (være sig paa en Besiddelse, el. paa en Persons Tilbageforelse til dens retlige Tilstand som fri el. ufri), vid. Gell. l. c.: ni ··· qui endo em jure vindicit, (i. e. ni ··· quis eum in jure vindicat); - ∾ sponsam in libertatem, Liv. 3, 45; cf. id. ibd. 48; men id. ibd. 46: vindicari (puellam) in posterum, (at hun beholdt sin Frihed); men ibd.: ut vindicaret (sc. puellam: at han skulde nedlægge retlig Paastand angaaende hendes Frihed); — II) „overf." o. udenfor Retssproget; A) giør Paastand derpaa, fordrer som min Eiendom, tilegner el. tilskriver mig noget; - cui soli liceat omnia, non Quiritium, sed sapientium, jure pro suis vindicare, etc., Cic. d. Rep. 1, 17; cf. id. Off. 1, 1: si etc., videor id meo jure quodam modo vindicare; s. ogs. id. ibd. 1, 7; men id. Arch. 8: Homerum ··· Chii suum (civem) vindicant; - ligel. m. tilføiet sibi el. ad se; prospera omnes sibi vindicant, etc., Tac. Agr. 27; cf. Senec. Ep. 45: multum magnorum virorum judicio credo, aliquid et meo vindico; men victoriae majore parte ad se vindicata, Liv. 44, 14; cf. ibd. 9, 43; - tanta ··· consensio libertatis vindicandae (til Frihedens Forsvar), Caes. B. G. 7, 76; - men „poet.": Vindicet antiquam faciem, (lad ham giengive hende den), Ovid. Met. 2, 523; ligel. „poet." c. inf., Lucan. 8, 675; — B) sætter i Frihed, befrier, redder af Fare; - ∾ rem publicam afflictam et oppressam in veterem dignitatem ac libertatem, Cic. Fam. 2, 5; cf. id. Brut. 58; ligel. ∾ Galliam in libertatem, Caes.; cf. id. B. C. 1, 22; - sapientia sola nos a libidinum impetu et formidinum terrore vindicat, Cic. Fin. 1, 14; cf. id. d. Or. 1, 45, o. id. ibd. 2, 2; men id. Rab. Post. 9: ut se aliquando ad suos vindicaret, (kunde frelse sig til dem, atter forenes med dem); — b) hos Plin. ogs. om Ting: at holde borte derfra, at være Middel derimod; - vindicat a putredine (sal), Plin.; ebur a carie vetus oleum vindicat, id.; — C) med Hensyn paa en foregaaende Uret: straffer, anseer med Straf; - omnia, quae vindicaris in altero, tibi ipsi vehementer fugienda sunt, Cic. Verr. 3, 2; cf. id. Sull. 6: quod maleficium in aliis vindicassem, etc.; men id. Off. 3, 15: atque iste dolus malus ··· legibus erat vindicatus, ut etc.; s. ogs. id. Lael. 12, o. id. R. Am. 5, oftere; - ogs. impers.: in cives militesque nostros persaepe severe esse vehementerque vindicatum, Cic. Verr. 5, 50; ligel. vindicatum in noxios, Sall. Jug. 31; cf. Caes. B. G. 3, 16; — 2) bf. ogs.: hævner, tager Hævn el. Erstatning derfor; - ∾ necem Crassi, Ovid. Fast. 6, 468; Quod non offensas vindicet ense suas (Caesar), id. Trist. 3, 8, 40; ligel. Tac. Ann. 2, 71: flebunt Germanicum etiam ignoti; vindicabitis vos, si etc.; — b) bf. atter: ∾ se ab aliquo, (hævne sig paa nogen), Senec. Benef. 6, 5; cf. Plin. Ep. 4, 11: seque de fortuna praefationibus vindicat; men pass.: Credis, te satis esse vindicatum? Martial. 2, 83.

vindicta, ae, f., [vindico], oprdl.: den Stav, hvormed en Slave af Prætor blev berørt, naar han blev fri; den første Brug af denne vindicta m. v. f. Liv. 2, 5; men si neque censu, neque vindicta, nec testamento liber factus est, non est liber, Cic. Top. 2; cf. id. Rab. perd. 5, Hor. Sat. 2, 7, 76, Plin. Ep. 7, 16, o. A.; — II) bf. „overf."; A) Beskyttelse, Forsvar; - utrique vindicta libertatis morte stetit, Vell. 2, 64; legis vindicta severae, (Haandhævelsen deraf), Ovid. Pont. 4, 6, 33; — B) Hævn, Straf; - vid. Juvenal. 13, 180 o. 191, ogs. Phaedr. 1, 29, o. A.; cupidine vindictae inardescere, Tac. Ann. 6, 32.

†vīnĕa, ae, f., s. und. vineus, nr. II; bf. — vīnĕālis, e: hørende til Vin el. benævnt derefter; - ∾ terra: Vinland, Colum. 3, 12; — vīnĕārius, 3: = frgd.; - ∾ colles: Vinbierge, Colum. 5, 6, horti, Digest.; o. — vīnĕātĭcus, 3: = frgd., semina, Colum.; ∾ cultus, (Vinavl), id.; ∾ fructus, (Vinhøst), id.; ∾ falculae (til Vinrankens Beskæring), Cato. — vīnētum, i, n., [vinum]: Vinplantning, Vinbierg, Vinland, odl.; oftest in pl.; - si segetibus aut vinetis tempestas nocuerit, Cic. N. D. 2, 66; vineta, virgeta, etc., id. Leg. 2, 8; cf. Virg. Ge. 2, 319, o. A.; — b) som Ordsprog kan mærkes, Hor. Ep. 2, 1, 220: Ut vineta egomet caedam mea, (for at tage mig selv med).

vīneus, 3, [vinum]: af Vin, latex, (i. e. vinum: Vin), Solin.; bf. — II) oftest subst., vīnĕa, ae, f.; A) Vingaard, Vinbierg; - segetibus ··· et pratis et vineis et arbustis res rusticae laetae sunt, Cic. d. Senect. 15; cf. id. Div. 1, 17, oftere, Virg. Ge. 2, 390, Hor. Sat. 2, 4, 43, oftere, o. A.; — B) Vinstokken el. Vintræet; - vid. Colum. 4, 10, oftere, ogs. Phaedr. 4, 3; — C) i Krigssproget ifølge Ligheden med en Vinløvhytte: etslags Skioldtag el. Skytstag, hvorunder Soldaterne arbeidede; - vid. Caes. B. G. 2, 12 o. 30, id. ibd. 3, 21, ogs. id. ibd. 7, 17, o. Cic. Fam. 5, 4, Liv. 37, 26, o. A.

vīnĭbŭa, ae, f., [vinum]: Vindrikkerske, Lucil. ap. Non. — vīnĭfer, a, um, [vinum, fero]: som frembringer Vin, vitis, Appul. — vīnĭtor, ōris, m.: Vingaardsmand, Cic. Fin. 5, 14; maturae vinitor uvae, Virg. Ecl. 10, 36; bf. — vīnĭtōrius, 3: hørende til en Vingaardsmand, falx, Colum. 4, 25. — vinnŭlus (vinulus), 3, [efter nogle besl. m. vieo, altf. oprdl.: bøielig, smidig; bf. „overf."]: venlig el. artig, odl.; - compellando ··· oratione vinnula, venustula, Plaut. Asin. 1, 3, 69; — not.: maaske rigtigere at sammenl. m. φίλος.

vīnŏlentĭa, ae, f.: Drukkenskab, Beruselse, Cic. Phil. 2, 39, oftere, ogs. Suet. Vitell. 17; af — vīnŏlentus, 3, [vinum]: fuld af Vin, drukken, beruset; - haec ··· utrum consilia siccorum, an vinolentorum somnia etc.? Cic. Agr. 1, 1; ∾ furor, id. Fam. 12, 25; — b) tilsat el. blandet med Vin, medicamenta, id. Pis. 6. — vīnōsĭtas, atis, f.: Vinsmag, Tertull.; af — vīnōsus, 3, [vinum]: fuld af Vin, som drikker megen Vin, drukken, drikfældig; - qui modice vinosi erant, Liv. 41, 4; men Hor. Ep. 1, 19, 6: Laudibus arguitur vini vinosus Homerus; men ∾ convivia, (hvorved der drikkes megen Vin), Ovid. Am. 3, 1, 17; - compar., ∾ aetas, id. Fast. 3, 765; superl., ∾ lena, Plaut. Curc. 1, 1, 79; — II) „overf.": vinagtig, som ligner Vin; - moris succus in carne vinosus, Plin.; ∾ sapor seminis nardi, id.; ∾ odor seminis ambrosiae, id.

vīnum, i, n., [digammeret af οἶνος]: Vin; (hvoraf de berømteste Arter opregnes Plin. 14, 6 o. 7); - ∾ fugiens, (som ikke holder sig; opp. ∾ firmum), Cic.; cf. id. Brut. 83, o. id. d. Senect. 18; men vinum ex aqua temperatum, Plin., (opp. ∾ merum), Varr.; ∾ asperum, lene, Ter.; - pl. vina, (om flere Vinsorter),

Plin. 14, 25, oftere; ogs. „poet." f. vinum, Virg. Aen. 5, 238, oftere; ligel. Ovid. Fast. 3, 305: Vina quies sequitur, etc.; — II) „overf."; A) Vindrikken el. Drikkelav; ogs. f. Drukkenskab el Svir; - Vel heri in vino etc.? Ter. Heaut. 3, 3, 7; men ad vinum diserti, Cic. Coel. 28; ligel. per vinum, (i en Rus), id. Acad. 2, 16, o. A.; vino sepulti, Virg., mersi, Liv. 41, 3; cf. Cic. Phil. 2, 3, o. id. ibd. 13, 11; — B) Vindrue; - vinum cogere, Plaut., legere, Varr.; ∾ pendens, Cato; - ogs. en Vingvist; ∾ conserere, id., serere, Varr., Plin.; — C) den af andre Frugter tilberedede Vin; - ∾ palmeum: Palmevin, Plin.; ∾ de malis granatis: Granatvin, Pallad.; ex his, quae in hortis sunt, fit vinum e radice, etc., Plin. 14, 19.

vĭo, are, v. n., [via]: gaaer el. reiser; (men alene sield.; vid. Quintil. 8,6,33: „vio" pro „eo" infelicius fictum); - legati intenti ad viandum, Ammian.; maritus vians (omflakkende), Appul. — vĭŏcūrus, i, m., [via, cura]: Opsynsmand over Veiene, Varr. L. L. 5, 1 o. 32. — vĭŏla, ae, f., demin., [digammeret af ἴον]: Violen el. Violblomsten, ogs. Levkoien; - de forskjellige Arter af denne Blomst sees Plin. 21, 14; - ∾ purpureae, luteae, albae, ibd., pallentes (i. e. flavae), Virg., nigrae (i. e. purpureae), id.; - in viola, in rosa esse, (være til Giestebud, hvortil neml. hørte vellugtende Blomster), Cic. Tusc. 5, 26; — II) „overf.": Violens Farve, navnl. Violet el. Violblaat; - fulgor (amethysti) in violam desinit, Plin.; cf. Hor. Od. 3, 10, 14, o. id. Ep. 2, 1, 207. — vĭŏlābĭlis, e, [violo]: til at krænke el. saare; - Molle meum levibusque cor est violabile telis, Ovid. Her. 15, 79; men m. Negation: non violabile ··· numen, (ukrænkelig, som ikke tør krænkes), Virg. Aen. 2, 154. — *vĭŏlāceus, 3: violfarvet, purpura, Nep. ap. Plin. 9, 63, flos herbae, Plin., gemma, id.; — vĭŏlācium, i, n.: Violvin, Apic.; — vĭŏlārium, i, n.: Violbed el. Violland, sædv. in pl., Varr., Ovid., Virg. Ge. 4, 32; o. — vĭŏlārius, i, m.: en Violfarver, Plaut. Aul. 3, 5, 36; — [viola].

*vĭŏlātĭo, onis, f.: Krænkelse; navnl. Vanhelligelse; - ∾ templi, Liv. 29, 8, religionum, Senec.; ∾ publica fidei, (offentligt Brud derpaa), Vell. 2, 1; men pari vindicta parentum ac deorum violatio expianda est, vid. Val. Max. 1, 1, 13; o. — vĭŏlātor, ōris, m.: som krænker el. skænder el. vanhelliger; - ∾ juris gentium, Liv. 4, 19, foederis, Tac. Ann. 1, 58, templi, Ovid. Pont. 2, 2, 27; - „poet." ogs. in appos. hos fem.: natrix violator aquae (fordærvende, forgiftende), Lucan. 9, 720; — [violo]. — 1. vĭŏlātus, 3, partic. af violo. — 2. vĭŏlātus, 3, [viola]: tilsat med Violer el. Violsaft, vinum, Pallad.

†vĭŏlens, tis, adj., [vis]: voldsom, heftig, uregerlig, Aufidus, Hor. Od. 3, 30, 10; men victor violens (equus), vid. id. Ep. 1, 10, 37; men Pers. 5, 171: Nunc ferus et violens (es); df. — vĭŏlenter, adv.: voldsomt, med Vold, heftigen el. lidenskabeligen; - ∾ dirimere solennia ludorum, Liv. 5, 1; quaestio exercita aspere violenterque, etc., Sall. Jug. 40; ∾ tolerare aliquid, (harmes derover), Ter. Phorm. 5, 1, 4; men „poet." om den oversvømmende Tiberflod: violenter ··· Ire dejectum monumenta regis, Hor. Od. 1, 2, 14; - compar., aliquanto incivilius et violentius agere praefecturam praetorii, Suet. Tit. 6; ∾ conqueri etc., id. Aug. 51; superl., ∾ persequi, Colum., dimicare, Justin.

vĭŏlentĭa, ae, f.: Voldsomhed, Heftighed, Vildhed, Uregerlighed; - novi hominis furorem, novi effrenatam violentiam, Cic. Phil. 12, 11; ∾ vinolentorum, id.; men ∾ gentium etc., Tac. Ann. 2, 63, (deres vilde Tapperhed); men „poet.": - ∾ aeris ··· leonum, Lucr. 3, 741; cf. Ovid. Met. 1, 238: eadem violentia vultu; - ogs. om Ting og Begreber: ∾ vehemens vini, Lucr.; ∾ assidua hiemis, Colum.; ∾ ventorum, Plin.; af — vĭŏlentus, 3, [vis]: voldsom, heftig, stormende; - homo vehemens et violentus, Cic.; Piso ingenio violentus, Tac. Ann. 2, 43; ∾ ingenium, Liv.; ∾ censores, id.; tyrannus saevissimus et violentissimus in suos, id. 34, 32; ∾ vis viri, Lucr.; cf. Hor. Sat. 2, 1, 39; - ligel. om Ting og Begreber; saal. navnl. om Elementerne; ∾ vis venti, Lucr.; ∾ turbo, id.; - compar., ∾ Eurus, Virg. Ge. 2, 107; superl., ∾ tempestates, Cic. Cluent. 49; ligel. ∾ duae res, ferrum et ignis, Plin. 37, 15; - opes violentas ··· concupisse, Cic. Phil. 1, 12; ∾ imperium, Liv.; ∾ verba, Ovid.; men Cic. Fin. 5, 24: nimis violentum est, dicere etc., (altfor voldsomt el. haardt el. overdrevent).

vĭŏlo, avi, atum, 1, v. a., [vis]: behandler voldsomt, mishandler, krænker, skænder, odl., (saavel legemligen el. udvortes, som indvortes el. mentalt); df. altf.; I) „egenl."; - ∾ hospites fas non putant, etc., Caes. B. G. 6, 23; cf. id. B. C. 3, 98; men patriam prodere, parentes violare, etc., Cic. Fin. 3, 9; ∾ virginem, auct. ap. Varr., Tibull.; men Ovid. Pont. 3, 5, 45: Getico peream violatus ab arcu; cf. Virg. Aen. 11, 255; - ∾ fines eorum, (hærie dem), Caes.; ogs. ∾ agros ferro, Virg., Cereale nemus securi, Ovid. Met. 8, 743; cf. id. Fast. 4, 649; men id. Her. 17, in.: Nunc oculos tua quum violarit epistola nostros; cf. Petron. Sat. 85: ∾ aures alicujus obscoeno sermone; - men Virg. Aen. 12, 67: Indum sanguineo veluti violaverit ostro Si quis ebur, (har farvet blodrødt; Efterligning af Hom. Il. 4, 141); — II) „fig." o. „ment."; - ∾ jus, Cic., religionem, id.; cf. id. R. Am. 38; ∾ inducias per scelus, Caes. B. C. 2, 15; ∾ foedera, Liv., Tibull., amicitiam, Cic., aestimationem absentis, id. Quint. 23, dignitatem alicujus in re aliqua, id. Fam. 1, 6; cf. id. Verr. 1, 32: quum ··· nominis nostri famam tuis probris ··· violaris.

vīpĕra, ae, f., [rimel. f. vivipara af vivus o. pario: som føder levende Unger]: Viperen, en Ogleart af det mindre Slags, (coluber berus L.), Plin. 10, 82; — II) „overf." f. enhver giftig Ogle el. Slange af det mindre Slags; - Parva necat morsu spatiosum vipera taurum, Ovid. Rem. Am. 421; cf. Virg. Ge. 3, 417, Hor. Epod. 16, 52, oftere, o. A.; — b) df. ordsprogvis: viperam nutricare sub ala, (nære en Slange i sin Barm), Petron. Sat. 77; ligel. vipera est in veprecula, (der ere Ugler i Mosen), Pompon. ap. Non.; — B) ogs. som Skældsord om et farligt og bedragerskt Menneske: Slange el. Ogle, odl.; - vid. Juvenal. 6, 641, o. Flor. 4, 12.

*vīpĕrālis, e: = flgd.; - ∾ herba, (imod Slangebid), Appul.; — vīpĕrĕus, 3: hørende til el. benævnt efter en Viper el. Slange; ogs. bestaaende af Slanger el. fuld deraf; - ∾ dentes, Ovid.; men ∾ carnes, (som Næring for Invidia), id. Met. 2, 769; men ∾ crinem vittis innexa (Discordia), Virg. Aen. 6, 281; men ∾ anima, (Giftaande), id. ibd. 7, 351; - ∾ monstrum, (det slangehaarede Medusahoved), Ovid. Met. 4, 614; ∾ sorores, (d. e. Furierne), id. ibd. 6, 662; ∾ pennae, (de vingede Slanger for Medea's Vogn), id. ibd. 7, 391; o. — vīpĕrīnus, 3: = frgd.; - ∾ caro, Plin.; ∾ sanguis, Hor., cruor, id., hvorom ogs. ∾ sanies, Plin.; ∾ morsus, (Oglebid), Attius ap. Cic. Fin. 2, 29, o. id. Tusc. 2, 7; men ∾ nodus, (Haarbaand af Slanger, el. Slanger for Haarbaand), Hor. Od. 2, 19, 19; — B) df. subst. viperina, ae, f., (sc. herba), ogs. serpentaria: Viperurt el. Slangeurt, Appul.; — II) slangeformet el. slangebugtet; - ∾ orbes, Plin. 8, 51. — vipio, ōnis, m.: den mindre Trane, Plin. 10, 69. — Vipsānius Agrippa: Svigersøn af Keiser Augustus, Nep. Att. 12, o. A.; — B) df. Vipsānus, 3, (f. Vipsanius): hørende til el. benævnt efter ham, vipsansk, columnae (i Agrippa's Porticus), Martial. 4, 18, laurus, id. 1, 109.

vir, gen. vĭri, m., [enten digammeret af ἴς, el. at sammenl. m. ἄῤῥην, ἀνήρ, i. e. mas, masculus]:

Mandsperson, Mand; I) „alm."; - virum me natam vellem, Ter. Phorm. 5, 3, 9; cf. Ovid. Met. 2, 326; ligel. Tibull. 2, 2, in.: Lingua vir mulierque fave, (Mand og Qvinde); cf. Lucr. 5, 1010; ligel. omnium generum, aetatum, ordinum omnes viri ac mulieres, etc., vid. Cic. Pis. 22; - sapientissimorum nostrae civitatis virorum disputatio etc., id. d. Rep. 1, 8; ∾ clarus et honoratus, id.; ∾ bonus et sapiens et legibus parens, id.; cf. id. Off. 3, 15; f. ogf. und. bonus; ∾ optimi, (opp. homines improbi), id. Coel. 5; dog ogf. ∾ turpissimus, Sall. Jug. 85; ligel. ∾ nefandus, Virg. Aen. 4, 497, injustus, Ovid.; — II) „bef."; A) Manden i Forhold til Konen, Ægtemanden, maritus; - quid viro meo respondebo, misera? Ter. Hec. a. 4, in.; men om Livia Augusta, Ovid. Pont. 4, 13, 30: Ambiguum, nato dignior, anne viro; cf. Hor. Sat. 1, 2, 127, Liv. 1, 46 o. 47, o. A.; - ogf. om Dyrene: Hannen; Vir gregis ipse caper etc., Virg. Ecl. 7, 7; cf. Martial. 3, 93: Et illud oleas, quod viri capellarum; f. ogf. Ovid. Met. 1, 660; — B) Manden i Modsætn. af Drengen; - Littera communis mediis, pueroque viroque Inscripta est foliis, etc., vid. Ovid. Met. 13, 397; cf. id. Trist. 1, 3, 23: Femina virque meo, pueri quoque, funere maerent; — C) Manden med Kraft og Charakter, den modige og tappre Mand; - Marius, rusticanus vir, sed plane vir, etc., Cic. Tusc. 2, 22; hvor ogf.: ita et tulit dolorem, ut vir; et, ut homo, majorem ferre sine causa necessaria noluit; cf. id. Fam. 5, 17: ut et hominem te, et virum esse meminisses, etc.; ligel. id. ibd. 5, 18: te oro, te colligas virumque praebeas; cf. id. Coel. 5; ligel. Hor. Epod. 15, 12: Nam, si quid in Flacco viri est, Non feret etc.; men is demum vir erit, cujus animum neque prospera flatu suo efferet (fortuna), nec adversa infringet, vid. Liv. 45, 8; — D) i Krigssproget; 1) „alm.", vir f. miles, (ligesom vort: Mand f. Soldat); - boat Coelum fremitu virum, Plaut. Amph. 1, 1, 77; ligel. Liv. 9, 39: quum vir virum legeret, (valgte sig en Sidemand og Medstrider); men spottende om en Clodius's i sit Slags udvalgte Folge, Cic. Mil 21; men Virg. Aen. 11, 632: legitque virum vir, (hver udfordrede sin Mand til Kamp); — 2) „bef." ogf. i Modsætn. af Rytteren (eques, equus) heder vir: en Infanterist el. Soldat af Linien; - omnem ripam equites virique obtinentes, Liv. 21, 27; cf. Sil. 9, 559, o. Petron. Sat. 123; ligel. Liv. 5, 37: equis virisque, der dog oftere, ligesom equis viris, heder ordsprogvis: af alle Kræfter, med yderste Anstrængelse; vid. Cic. Off. 3, 33, o. id. Fam. 9, 7; — E) „poet." findes ogf.; a) vir f. pars ea, qua viri sumus, Catull. 63, 6, o. Lucan. 10, 134; — b) f. homines; - Vis ··· nulla virum etc., Virg. Aen. 6, 553; cf. Ovid. Met. 1, 286, ogf. Ennius ap. Cic. Tusc. 1, 15.

vīrāgo, īnis, f., [virgo]: mandigt og stærkt Fruentimmer, heltemodig Jomfru, Heltinde; - Ancillam viraginem aliquam, (stærk og stor), Plaut. Merc. 2, 3, 79; men poëta ap. Cic. Off. 1, 18: Vos etenim, juvenes, animum geritis muliebrem, Illa virago viri, (Heltinde med Mandsmod); men belli metuenda virago, Ovid. Met. 2, 765, (i. e. Minerva); cf. id. ibd. 6, 130; ligel. Diva virago (f. Diana), Senec. Hippol. 54; men Juturna virago, Virg. Aen. 12, 468; endel. om en Amazone, Lactant. — *1. vīrātus, 3: mandig, med Mandsmod; - Si non malit vir viratam uxorem Atalantam, Varr. ap. Non.; o. — 2. vīrātus, us, m.: mandig Adfærd, Mandighed, Sidon.; — [vir].

Virbĭus, i, m.: Tilnavn til Hippolytus, Ovid. Met. 15, 544, o. id. Fast. 6, 756; — not.: ogf. en Søn af ham findes under Navnet Virbius, Virg. Aen. 7, 762. — Virdŭmărus, i, m.: Anfører for Insubrerne; - denne Hærfører var det, at M. Claudius Marcellus (a. u. c. 532) afvandt de tredie spolia opima; - vid. Propert. 4, 10, 39 flgd.

vĭrens, tis, partic. o. adj. af flgd. — 1. vĭrĕo, ēre, v. n.: at være grøn, at grønnes; - et arbores, et vites, et ea, quae etc., alia semper virent, alia etc., Cic. Tusc. 5, 13; - Fronde virere nova, Virg. Aen. 6, 206; ∾ lucus, Ovid., agellus, Hor.; ∾ stagna musco, Virg. Ge. 4, 18; ∾ pectora felle, Ovid. Met. 2, 777; ∾ metalla Taygeti, (om det grønne spartanske Marmor), Martial. 6, 42; — II) „overf.": at være blomstrende el. livsfuld; - saal. om Oldingen Camillus: sed vegetum ingenium vivido pectore vigebat virebatque integris sensibus, Liv. 6, 22; men Ovid. Fast. 5, 273: quum ··· corpora ··· virent; ligel. dum ··· virent genua, Hor. Epod. 13, 4; men Ovid. Met. 9, 267: squama ··· virere recenti, (om Slangen, der har skudt Ham); — II) partic. virens, tis, ogf. som adj.; A) „egenl.": grønnende, grøn, hedera, Hor., agellus, id.; — b) df. subst. virentia, ium, n.: Planter el. Værter el. Grønt; - natura parem legem fecunditatis dixit virentibus atque ··· animalibus, Colum. 3, 8; cf. id. 1, 5; — B) „overf.": blomstrende, kraftfuld el. livlig, munter, puella, Hor. Od. 4, 13, 6; men id. ibd. 1, 9, 17: Donec virenti canities abest (i. e. juveni) etc. — 2. vĭrĕo, onis, m.: etslags liden Fugl, rimel. Grønspæt, Plin. 18, 69.

vires, ium, f. und. vis. — 1. vīresco, ĕre, v. n., inch. af vireo: at blive grøn, begynde at grønnes; - ∾ rami arboribus, Lucr. 1, 253; ∾ gramina, Virg. Ge. 1, 55; cf. Ovid. Met. 4, 394, o. Plin. 15, 29; — II) „overf.": at fremblomstre, at komme til Kræfter; - De nihiloque renata virescat copia rerum, Lucr. 1, 675; aetas populi Rom., ··· qua maxime viruit, etc., Flor. 1, 22. — 2. vīresco, ĕre, v. n. inch., [vires, vis]: at blive stærk, at komme til Kræfter; - Increscunt animi, virescit vulnere virtus, Furius ap. Gell. 18, 11. — vīrētum, i, n., [1. vireo]: et med Græs bevoxet Sted, Græsmark el. Eng, odl.; - ∾ amoena ··· nemorum, Virg. Aen. 6, 638; — II) „overf.": det Grønne i el. paa Smaragden, Capella.

virga, ae, f., [vireo]: tynd og smidig Gren el. Qvist paa el. af et Træ; - quum haerent in sua virga (mala), Varro; ∾ murteas cum baccis servare, Cato; ∾ turea (af Rogelsetræet), Virg.; cf. Plin. 12, 31; ∾ ficulnea, id., fraxina, Ovid.; — B) „bef." ogf.; a) Podeqvist; - fissa modo cortice virgam Inserit, Ovid. Met. 14, 630; ogf. Qvist til Udplantning; salicem in humidis virga seri, Plin. 17, 30; — b) ∾ viscata: en Limstang, Ovid. Met. 15, 474; - men ∾ rubea, (til Fletning), Virg. Ge. 1, 266; — c) tynd Gren el. Kep til at slaae med, Ris el. Pidsk, odl.; - vid. Plaut. Capt. 3, 4, 117, oftere; metuens virgae, Juvenal.; virga gubernat equum, Martial.; - navnl. bares der foran de høiere Øvrighedspersoner: fasces virgarum (til Forbryderes Afstraffelse); habere jus virgarum in aliquem, Plin.; men virgas expediri jubet etc., Cic. Verr. 5, 62; cf. id. Phil. 5, 29; men virgis caedi et securi percuti, (hyppig Henrettelsesmaade), Liv. 7, 19, oftere; - df. ogf. „poet." f. fasces, Ovid. Trist. 5, 6, 32, Juvenal. 8, 7, Martial. 8, 66; — A) Stok el. Stav, hvorved man støtter sig, odl.; - vid. Liv. 45, 12, o. Ovid. Fast. 2, 706; - ogf. ligesom caduceus: Mercurstaven; vid. Virg. Aen. 4, 242, Hor. Od. 1, 10, 18, o. id. ibd. 1, 24, 16; — e) Tryllestav el. Hexestav, Virg. Aen. 7, 190, Ovid. Met. 14, 278, 295 o. 300; — II) „overf."; A) Plantestilk, navnl. Hørplantens, Plin. 19, 3; cf. Ovid. Met. 10, 191: fulvis haerentia virgis (lilia); — B) Skystribe; - virga est in coelo imperfectus arcus, Senec. Qu. N. 1, 9; f. ogf. id. ibd. 1, 10; — C) affarvet Stribe paa Klæder; - Pallida purpureis tingat sua corpora virgis, (bor

ifore sig purpurstribede Klæder), vid. Ovid. A. A. 3, 269; (s. ogs. und. virgatus, nr. II).

*virgātor, ōris, m.: som slaaer med Keppe el. med Ris, Plaut. Asin. 3, 2, 19; — virgātus, 3: bestaaende af Grene el. Vidier; - ∾ calatisci, (flettede deraf), Catull. 64, 320; — II) „overf.": forsynet med Striber, stribet, sagula, Virg. Aen. 8, 660, vestes, Sil., Senec., Hippol.; men virgatae nurus (i stribede Klæder), Val. Flacc.; — virgētum, i, n.: Risbusk el. Riskrat; - vineta virgetaque etc., Cic. Leg. 2, 8; o. — virgĕus, 3: af Ris el. af Vidier, giort el. flettet deraf, scopae, Cato, crates, Colum., sepes, id.; ∾ supellex, Virg. Ge. 1, 165; ∾ flamma, (Baal af antændte Risqviste), id. Aen. 7, 463; — [virga]. — virgĭdēmĭa, ae, f., [comisk formet efter Analogien af vindemia, altsaa af virga o. demo], ligesom: Indhøstning af Prygl el. af Slag, d. e. Prygl, el. at faae Prygl, Plaut. Rud. 3, 2, 22, o. Varr. ap. Non.

Virgiliae, arum, s. und. Vergiliae. — Virgilianus, 3, s. und. Virgilius. — Virgĭlĭŏcento, onis, m., [Virgilius]: et af virgilianske Vers sammenflikket Digt, Hieronym. — Virgĭlius, a: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf her mærkes: P. Virgilius Maro: bekiendt romersk Digter fra Mantua, samtidig med Keiser Augustus; s. ogs. und. Bucolica, Georgica, Aeneis; cf. Quintil. 10, 1, 86; secundus (ab Homero) est, propior tamen primo, quam tertio, Dom. Afer ibd.; cf. Tac. Dial. d. Or. 13; — B) df. Virgĭlĭānus, 3: hørende til el. benævnt efter Digteren Virgilius, virgiliansk; - ∾ virtus, Plin. praef.; men Virgilianum illud (sc. dictum: hin Sentens af Virgilius), Quintil. 1, 3, 13.

virgĭnal, ālis, s. und. flgd. — *virgĭnālis, e: jomfrulig, hørende til el. benævnt efter en Jomfru, habitus, vestitus, Cic. Verr. 4, 3, verecundia, id.; men ∾ ploratus, id. (poëta) Tusc. 2, 9; men comisk: ∾ feles, (Pigerover), Plaut. Rud. 3, 4, 43; men ∾ Fortuna, (d. e. Venus, som Jomfruernes Beskytterske), Arnob.; — II) df. subst. virgĭnāle, is, n., Phaedr., ogs. virginal, alis, Prudent., (i. e. pudendum virginis); ogs. in pl. virginalia, ium, n., Augustin.; — virgĭnārĭus, 3: = frgd.; - ∾ feles: en Pigerover, Plaut. Pers. 4, 9, 14; s. ogs. virginalis s. l.; — Virgĭnensis, el. Virginiensis, is, f.: den Brudebæltets Løsning forestaaende Gudinde, Augustin.; o. — virgĭneus, 3, ligesom virginalis: hørende til en Jomfru, jomfrulig; (men sædv. „poet."); - ∾ figura, Tibull., forma, Ovid., facies, id., vultus, id., comptus, Lucr., pudor, Tibull.; ∾ gymnasium (i Sparta), Propert. 3, 12, in.; men ∾ focus, (Vestalindernes), id. 4, 2, 1; hvorom ogs. ∾ ara, Ovid. Fast. 4, 731, o. ∾ domus, Martial. 1, 71; ∾ sagitta (Dianae), Hor. Od. 3, 4, 72; ∾ urnae, (Danaidernes), Propert. 2, 1, 69; ∾ Helicon, (som Musernes Sæde), Ovid. Met. 2, 219; ∾ aqua, id. Fast. 1, 464, o. ∾ liquor, id. Pont. 1, 8, 38; s. und. virgo, nr. II, D; men ∾ volucres, (Harpyerne), id. Met. 7, 4; — [virgo].

Virginia, ae, s. und. Virginius. — virgĭnisvendōnĭdes, ae, m., [virgo, vendo], comisk Ord, ligesom: Jomfrusælger, Plaut. Pers. 4, 6, 20. — virgĭnitas, atis, f., [virgo]: Jomfrustand el. Jomfrudom; - ∾ violare, Cic., rapere, libare, Ovid.; cf. Virg. Aen. 12, 141, o. Ovid. Met. 3, 255. — Virgĭnĭus, a: romersk Slægts- o. Personsnavn, hvoraf her mærkes: Centurionen L. Virginius, ogs. hans Datter Virginia; - hvorledes denne sidste blev ombragt ved sin egen Faders Haand, for ikke at blive Offer for Decemviren Appius's Vellyst, vid. Liv. 3, 44 flgd., o. Cic. d. Rep. 2, 37.

virgĭnor, ari, v. depon. n.: at opføre sig jomfruligen el. ærbart, Tertull.; af — virgo, ĭnis, f., [vireo]; I) „egenl."; A) „alm.": Jomfru, Mø, Pige, (opp. mulier), Cic.; - ∾ casta, verecunda, incorrupta, id.; ∾ nubilis, Nep., adulta, Hor.; men virginem plebeii generis ··· petiere juvenes, (friede til hende), vid. Liv. 4, 9; - ∾ bellica, (d. e. Pallas), Ovid. Met. 4, 753, Saturnia, (d. e. Vesta), id. Fast. 6, 383; ∾ Vestalis, Cic.; - ogs. som appos.: ∾ dea, (d. e. Diana) Ovid., Martial.; cf. Cic. d. Rep. 2, 37: virginem filiam etc.; — b) ogs. om Dyrenes Hun, der endnu ikke har parret sig, Plin. 28, 41, o. Martial. 13, 56; ligel. som adj.: ∾ carnes, Plin. 28, 10, Pallad.; — B) „bes." ogs. om bestemte jomfrulige Individer; - saal. om Vestalinderne, Cic. Catil. 3, 4; cf. Hor. Od. 3, 30, 9; men om Diana, id. ibd. 1, 12, 22, o. id. ibd. 3, 22, in.; ogs. om Danaiderne, id. ibd. 3, 11, 26, og om Adrastea, Virg. Ecl. 4, 6; — II) „overf."; A) „alm.": ungt Fruentimmer, (neml. uden Hensyn paa hendes Kydskhed); ogs. ung Kone; - ∾ adultera (om Medea), Ovid. Her. 6, 133; cf. Virg. Aen. 1, 493, (om Penthesilea); ligel. om Pasiphae, Virg. Ecl. 6, 47 o. 52; — B) sield. o. eccles. bruges virgines om saadanne Mandfolk, som strængt overholde deres Kydskhedsløfte, Tertull., Hieronym.; — C) Stiernebilledet Jomfruen i Dyrkredsen, Cic. (poëta) N. D. 2, 42, Hygin.; — D) Aqua Virgo, ogs. absol. Virgo: et af M. Agrippa til Rom ledet Kildevand, (hvis Kilde neml. var bleven fundet af en Jomfru); - vid. Frontin. Aquaed. 10, o. Plin. 31, 25; cf. Senec. Ep. 83, Ovid. A. A. 3, 385, Martial. 6, 42, oftere, o. A.; — E) som adj.: ugift, ren, afsondret, ubrugt, odl.; - ∾ senecta, Tertull., saliva, (fastende), id.; ∾ terra, (uforarbeidet), Plin. 33, 15; men ∾ charta (om en Bog: som endnu ikke er læst, som endnu ikke er udgiven), Martial. 1, 67.

*virgōsus, 3: fuld af Grene, frutex, Pallad.; o. — virgŭla, ae, f., demin.: liden Gren el. Qvist, liden Stok el. Stav, oleaginea (af Olietræet), Nep. Thras. 4; - virgula stantem circumscripsit, Cic. Phil. 8, 8; ∾ divina: Hexeqvist, Tryllestav, Cic. Off. 1, 44; - ogs. „overf.": liden Streg el. Linie; ∾ censoria, (som Mærke paa et Steds Uægthed), Quintil. 1, 4, 3; ogs. som Accenttegn, Capella; men ∾ normalis, (ret Linie), Manil.; — [virga]. — virgŭlātus, 3, [virgula]: med Linier el. Striber, concha, Plin. 9, 52.

virgultum, i, n., [ctr. f. virguletum af virgula]: et med Buske bevoxet Sted, Krat, odl.; - circa densa obsita virgulta, Liv. 1, 14; men Cic. Coel. 18, „alleg.": via ··· interclusa frondibus et virgultis; men sarmentis virgultisque collectis, Caes. B. G. 3, 18; cf. Virg. Aen. 5, 661; men id. Ge. 2, 346: quaecumque premes virgulta per agros, (om Viinplantningen); df. — virgultus, 3: besat el. bevoxet med Buskvæxter; - ∾ vallis, Sall. frgm. ap. Serv. ad Virg. Aen. 3, 516, o. Sil. 12, 351. — virguncŭla, ae, f., demin. af virgo: ung Jomfru, liden Pige, Petron. Sat. 18 o. 20, Senec., Juvenal.; ogs. som appos.: ∾ puella, Frontin. Aquaed. 10.

viriae, arum, f.: etslags Armsmykker, Plin. 33, 12. — 1. Vĭrĭātus (-thus), i, m.: Lusitanernes berømte Anfører imod Romerne, vid. Flor. 2, 17, hvor han heder: vir calliditatis acerrimae; s. ogs. Vell. 2, 1 o. 90, ogs. Cic. Off. 2, 11; — B) df. Vĭrĭātinus (-thinus), 3, bellum, Suet. Galb. 3. — 2. vĭrĭātus, 3, [viriae]: forsynet med et Armsmykker, Lucil. ap. Non., o. Varr. ibd. — vĭrĭcŭlae, arum, f., demin. af vires, vis: ringe Kræfter; - ∾ patrimonii, (ringe Formue), Appul. — vĭrĭcŭlum, i, n.: Griffel el. Gravstikke, cestrum, Plin. 35, 41.

vĭrĭdārĭum, (ogs. viridiarium, ctr. virdiarium), i, n., [viridis]: Træplantning, Lysthave, Cic. Att. 2, 3, Suet. Tib. 60, Plin., o. A.; - in pl. ogs. grønne Væxter, som Træer, Planter, odl., Digest. — viride, som subst., ogs. som adv., s. und. viridis. — viridia, ium, som subst., s. und. viridis. — vĭrĭdĭa-

rium, i, f. und. viridarium. — *vĭrĭdĭcans, tis, partic.: grønlig; - ∾ cavositates, Tertull.; o. — vĭrĭdĭcātus, 3, partic.: som er bleven grøn, grøn, silva, Cic. Qu. Fr. 3, 1, 2, inc.; — [af sfgd.].

vĭrĭdis, e, (gen. pl. viridum f. viridium, Stat.), [vireo]: grøn (i alle Schatteringer); - ∾ smaragdi, Lucr.; ∾ colles, id.; cf. Cic. Verr. 3, 18: campos collesque nitidissimos viridissimosque etc.; ligel. ∾ opacaque ripa, id. Leg. 1, 5; ∾ gramen, Virg.; - compar., ∾ herbae, Plin.; (superl., f. ovenf.); - ∾ colubrae, Hor. Od. 1, 17, 8; ∾ comae Nereidum, id. ibd. 3, 28, 10; cf. Ovid. Trist. 1, 2, 59: viridesque dei, (d. e. Havguderne); men ∾ coelum, (blaagrøn el. klar Luft), Plin. 17, 14; - ∾ avis, (i. e. psittacus), Ovid. Her. 15, 38; ∾ Thasus, (af dets grønne Marmor), Petron.; ∾ Britanni, (som farve sig med Vaidplanten: vitrum el. glastum), Ovid.; (cf. Caes. B. G. 5, 14); ∾ Aegyptus, (i. e. ferax plantarum), Virg. Ge. 4, 291; — B) bf. subst.; a) viride, is, n.: det Grønne, den grønne Farve; - e viridi rubentes baccae, (rødliggrønne), Plin. 15, 39; men e viridi pallens (gemma), id. 37, 33; — b) viridia, ium, n.: grønne Vækster el. Planter el. Træer, odl.; - ambulatio ··· viridibus inclusa, Plin. Ep. 5, 6; cf. Phaedr. 2, 5; — II) „fig."; sjeld. om Ting: frisk el. ung, caseus, Colum., limus, Pers. 3, 22; - oftest om Personer og Egenskaber; ∾ et adhuc dulcis fructus studiorum, Quintil. 12, 6, 3; ∾ juventa, Virg. Aen. 5, 295; men ∾ senectus, (hvori man endnu er rørig), id. ibd. 6, 304; men viridi ··· ab aevo, (fra den første Barndom), Ovid. Trist. 4, 10, 17; men senex ··· viridis animo et vigens, Senec. Ep. 66; ligel. consilio viridis, Sil.; ogs. c. gen.: viridissimus irae, id. 5, 569; - endel. ogs. om Lyden: sonus earum (litterarum) viridior vegetiorque, Gell. 2, 3; — not.: neutr. viride ogs. som adv. compar.; - nihil omnino viridius comparatum illis (smaragdis) viret, Plin. 37, 16.

*vĭrĭdĭtas, atis, f.: Grønhed, grøn Farve; - terra ··· vapore ··· elicit herbescentem ex eo (semine) viriditatem, Cic. d. Senect. 15; ∾ pratorum, id. ibd. 16; ∾ maris, Plin. 37, 20; — II) „overf.": Friskhed el. Ungdommelighed; - senectus aufert eam viriditatem, in qua etc., Cic. Lael. 3; - ogs. „ment." om en Lidenskab: at være paa det Høieste; - ut vigeat (illud malum s. aegritudo), et habeat quandam viriditatem, Cic. Tusc. 3, 31; o. — vĭrĭdo, are, v. a. o. n.; I) act.: gjør grøn, omgiver el. bedækker med Grønt; - ∾ hastas floribus, Val. Fl.; Num vada subnatis imo viridentur ab herbis, Ovid. Hal. 90; — II) oftere in neutr., men sædv. in partic. praes. viridans, tis: grønnende, grøn; - cingit viridanti tempora lauro, Virg. Aen. 5, 539; cf. id. ibd. 388; ∾ herbae, Lucr., gemmae, Plin.; ∾ color, Lucr.; — [viridis].

vĭrīlis, e, [vir]: hørende til en Mand; I) „egenl."; A) med Hensyn paa Slægten el. Kjønnet: mandlig; - concurrentium undique virile et muliebre sexus, Sall. frgm. ap. Macrob.; ∾ vestimentum, (opp. muliebre), Plaut. Men. 4, 2, 97; ∾ genus, Lucr., semen, id.; ∾ stirps fratris, (hans mandlige Afkom), Liv. 1, 3; ∾ vox, (mandlig, grov), Ovid. Met. 4, 382; ∾ vultus, id.; ∾ coetus, (af Mænd), id.; men ∾ flamma, id. A. A. 1, 282, (Mandens Elskov); — 2) „bes." ogs.; a) om Kjønsdelene; - ∾ pars, Lucr. 6, 1207; ligel. in pl.: virilia, ium, n., Petron., Plin.; ogs. hører hertil: qui viriliores etc., Lamprid. Heliog.; — b) i Grammatiken: hørende til Hankjønnet; - ∾ nomen, Varro, Gell.; — B) med Hensyn paa Alderen: mandbar, mandig; - ne forte seniles Mandentur juveni partes, pueroque viriles, (Mandsroller), etc., Hor. A. P. 176; - ∾ toga, anlagdes af den romerske Yngling i hans 16de Aar; vid. Cic. Lael. 1, Liv. 26, 19, o. A.; opp. stola muliebris, Cic. Phil. 2, 18; — II) „fig."; A) „overf.": pars el. portio virilis; 1) oprdl. i Retssproget: den en Person tilkommende Arvelod, Digest.; — 2) bf. „alm.": en Persons besynderlige Del el. Andel i et Forhold; - est aliqua mea pars virilis, quod ejus civitatis sum, quam ille claram reddidit, (jeg har paa en Maade min Andel el. Pligt at opfylde, fordi osv.), vid. Cic. Verr. 4, 37; cf. id. ibd. 3, 3: plus etiam, quam pars virilis postulat ··· oneris et muneris suscipere etc.; men quem agrum miles pro parte virili manu cepisset, cum senex quoque vindicaret, Liv. 3, 71; men haec qui pro virili parte defendunt, (hver efter sin Pligt el. Evne), optimates sunt, Cic. Sest. 66; ligel. pro portione virili, Tac. Agric. 45, o. id. Hist. 3, 20; — B) „ment." o. „ethisk": mandig, modig, stærk, fast; - laterum inflexio fortis et virilis, non ab scena et histrionibus, Cic. d. Or. 3, 59; men id. ibd. 1, 54: illam (sibi) orationem ··· fortem et virilem non videri; cf. id. Tusc. 3, 10: qui (Stoici) maxime forti et, ut ita dicam, virili utuntur ratione et sententia; men id. Att. 14, 21: acta illa res est animo virili, consilio puerili; cf. Ovid. Fast. 2, 847: animi matrona virilis, (med Mands Mod); men Tac. Hist. 1, 72: ∾ scelera exercere, (hvortil der fordres Mandsmod); ogs. absol. virilia: mandige Bedrifter, Sall. frgm. Or. Licin. ad pl.

*vĭrīlĭtas, atis, f.; I) „egenl.": Mandsalderen, Plin. 33, 54; — B) Mandbarheden el. Avlekraften; bf. „overf.": de mandlige Kjønsdele, Quintil., Plin., Tac., o. A.; - ligel. om Dyrene, Colum., Plin.; — II) „fig.": Mandbarhed, mandig Kraft; - sanctitas certe, et, ut ita dicam, virilitas ab tuis (veteribus) petenda etc., Quintil. 1, 8, 9; o. — vĭrīlĭter, adv.: som en Mand, mandigen, modigen; - quod viriliter animoque magno fit, Cic. Off. 1, 27; cf. Hor. Ep. 1, 17, 38; - compar., ∾ peccare, (med større Dristighed), Senec. d. Br. Vit. 6; — [virilis].

vĭrĭōla, ae, f., [viriae]: lidet Armsmykke, Plin. 33, 12, Digest. — vĭrĭōse, adv.: stærkt; - compar., ∾ ambire aliquid, (slynge sig derom, om Vinranken), Tertull.; af — vĭrĭōsus, 3, [vis, vires]: stærk, heftig; - ∾ vitia usu, Tertull. — vĭrĭplăca, ae, f., [vir, placo]: som udsoner Manden med Konen, Epithet til Juno, Val. Max. 2, 1, 6. — 1. vĭrĭpŏtens, tis, adj., [vires, vis]: mægtig i Vælde, stormægtig; Epithet til Juppiter, Plaut. Pers. 2, 3, in. — 2. vĭrĭpŏtens, tis, adj., [vir]: mandbar; - ∾ puella, Digest.

vĭrītim, adv., [vir]: Mand for Mand, hver enkelt, til el. for hver især, ogs. samtligen el. tilsammen, vid. Cato ap. Fest. p. 378; men Cic. Brut. 14: qui legem de agro Gallico viritim dividendo tulit; ligel. Suet. Tib. 76: dedit et legata ··· plebi Romanae viritim etc.; ligel. ∾ distribuere pecus, Caes. B. G. 7, 71; men Nep. Paus. 1: quos viritim legerat (Mand for Mand, hver Enkelt); - populi viritim deleti (i. e. ad unum omnes: til sidste Mand, samtligen), Plin. 6, 7; — II) „overf.": enkelt el. i det Enkelte, besynderligen el. særskilt; - ∾ discutere aliquid, (opp. in universum dicere de re), Senec. Qu. N. 5, 7; ∾ commonefacere beneficii sui, Sall. Jug. 49; men Tac. Ann. 3, 43: ∾ prompta studia, (i det Enkelte), etc.; f. ogs. Hor. Ep. 2, 1, 90: si etc., quid haberet, Quod legeret tereretque viritim publicus usus?

vīror, ōris, m., [vireo], (efterkl. f. viriditas): Grønt, den grønne Farve, Appul. — 1. vĭrōsus, 3, [vir]: som gaaer efter Mandfolk; - vetula et virosa uxor, Lucil. ap. Non.; non modo vinosus, sed virosus quoque, Scip. Afr. ap. Gell. 7, 12. — 2. vīrōsus, 3, [virus]; I) fuld af (stinkende) Slim el. Vædske; - ∾ loci, (i Legemet), Cato; ∾ pisces, Cels.; — II) med stærk Lugt, ildelugtende, stinkende; - ∾ odoris sordes, Scribon.; ∾ castorea, Virg. Ge. 1, 58; — III) giftig,

spinae, Appul., inc.; — B) „fig."; - virosa susurrorum faece complere aures alicujus, Sidon.

virtus, ūtis, f., [vir; vid. Cic. Tusc. 2, 18, nedenf.]: Mandighed, d. e. Indbegreb af Mandens legemlige og aandige Fortrin, Dygtighed, Tapperhed, Dyd, odl.; I) „alm."; A) „egenl."; - ita fiet, ut animi virtus corporis virtuti anteponatur, Cic. Fin. 5, 13; qui tanta virtute atque integritate fuit, ut solus Frugi nominaretur, id. Font. 13; in quo oratoris vis illa divina virtusque cernitur, id. d. Or. 2, 27; — B) „overf." om Dyr, om Ting og om Begreber: Godhed el. Dygtighed i sit Slags, færdeles Værd el. udmærket Kraft, odl.; - nam nec arboris, nec equi virtus, (in quo abutimur nomine), in opinione sita est, sed in natura, Cic. Leg. 1, 16; ∾ mercis, Plaut.; ∾ navium, Liv. 37, 24; ∾ herbarum, Ovid. Met. 14, 357; - ∾ dicendi, (opp. vitium), Quintil., (in Catonis orationibus) omnes oratoriae virtutes reperientur, Cic. Brut. 17; — II) „bes."; A) den moralske Fuldkommenhed, Dyden; - est autem virtus nihil aliud, quam in se perfecta et ad summum perducta natura, Cic. Leg. 1, 8; men id. Tusc. 2, 18: atqui vide, ne, quum omnes rectae animi affectiones virtutes appellentur, non sit hoc proprium nomen omnium, sed ab ea, quae una ceteris excellebat, omnes nominatae sint; appellata est enim ex viro virtus etc.; cf. Senec. d. Clem. 2, 3: nulla virtus virtuti contraria est; men Cic. d. Rep. 1, 2: nec vero habere virtutem satis est, quasi artem aliquam, nisi utare ··· virtus in usu sui tota posita est; — B) Krigstapperhed el. Krigermod, Tapperhed, Mod, odl.; - virtute omnes praecedere el. omnibus praestare, Caes. B. G. 1, 1 o. 2; Virtute functos ··· duces, (som have ovet Tapperhed), etc., Hor. Od. 4, 15, 29; cf. id. ibd. 2, 7, 11: Quum fracta virtus etc.; men ∾ Scipiadae, id. Sat. 2, 1, 72; cf. id. Epod. 9, 26; - ligel. ∾ rei militaris, Cic. Sest. 5; ogs. ∾ bellandi, id. Manil. 13; ogs. ∾ militaris, id. ibd. 22; men Facile sibi facunditatem virtus argutam invenit, vid. Plaut. Truc. 2, 6, 13 flgd.; cf. Sall. Jug. 85: ipsa se virtus satis ostendit; f. ogs. Ovid. Pont. 4, 2, 35: laudataque virtus Crescit, etc.; — III) ogs. blev Virtus personificeret som Gudinde, og var det alene igjennem hendes Tempel, at man kunde komme ind i Ærens Helligdom; - vides Virtutis templum, vides Honoris, etc., Cic. N. D. 2, 58; cf. id. ibd. 2, 31, ogs. Liv. 27, 25, o. id. 29, 11, ogs. Juvenal. 1, 115, o. A.

vīrŭlentĭa, ae, f.: Stank, hircorum, Sidon.; af — vīrŭlentus, 3: fuld af Gift, serpentes, Gell. 16, 11; af — vīrus, i, n.; I) „alm.": slimet Vædske el. Slim, navnl. hos Planter og Dyr; ogs. den dyriske Sæd; - obesse solo virus ciceris et lini, Colum.; ∾ (pastinacae), Plin.; ∾ cochlearum, id.; cf. Virg. Ge. 3, 281; - ∾ equarum, Plin.; men om Fiskene: ∾ vitale aspergere ovis, id. 9, 74; — II) „bes."; A) giftig Vædske el. Gift, som Slangens, Virg. Ge. 3, 419; ∾ vipereum, Martial., mortiferum, Cic. Arat.; men ∾ tinctile, (hvormed Pilen forgiftes), Ovid. Trist. 3, 10, 64; — 2) bf. ogs. „ment.": Gift, Galde, Bitterhed; - apud quem evomat virus acerbitatis, Cic. Lael. 23; ∾ futile linguae, Sil.; ∾ mentis, id.; — B) ond Lugt, giftig Stank, Pestluft; - palus virus noxium eructat, Colum. 1, 5; ∾ alarum, ogs. ∾ hirci: Svedlugt under Armene, Bukkestank, Plin.; cf. Lucr. 2, 852; ∾ odoris, (i. e. gravitas odoris), Plin.; cf. Martial. 1, 88; — C) skarp el. salt el. bitter Smag, navnl. Havvandets, Lucr. 2, 475, ogs. Vinens, Plin. 14, 25; men ponti secernere virus, (at virke Salt af Havvandet), Manil. 5, 683.

vis, gen. vis (Tac. Or. 26, Digest.), dat. vi (auct. B. Afr. 69), acc. vim, abl. vi; pl. vīres, ium, (Biform af nomin. o. acc. pl.: vis, Lucr. 3, 266, o. id. 2, 586, ogs. Sall. frgm. ap. Priscian.), f., [digammeret af ἴς]: Kraft, Magt, Styrke, Evne, (saavel legemlig, som aandelig); I) „egenl."; A) „alm."; a) sing.; - celeritas et vis equorum, Cic.; magna urorum vis et celeritas, Caes.; contra vim atque impetum fluminis, id.; ∾ tempestatis, id.; ∾ venti, Lucr.; ∾ acris vini, id.; ∾ ferri aerisque, id.; ∾ veneni, Cic. Coel. 24; — b) pl. (oftest Legemsstyrke); - ne nunc quidem vires desidero adolescentis, etc., Cic. d. Senect. 9; cf. id. ibd. 6; ligel. ali hoc vires nervosque, Caes. B. G. 6, 21; ∾ integris fortiter repugnare, id.; ligel. lacertis et viribus pugnare, Cic. Fam. 4, 7; cf. Virg. Aen. 2, 50; pro viribus (agere aliquid: efter Evne), Cic. d. Senect. 9; men supra vires, (over nogens Evne), Hor. Ep. 1, 18, 22; men ∾ (herbae), Ovid. Met. 13, 942; men incendia sumere vires, (tiltage i Styrke, blive stærkere), Hor. Ep. 1, 18, 85; cf. Ovid. Fast. 4, 708: Damnosis vires ignibus aura dedit; - „poet." ogs. c. inf.: Nec mihi sunt vires inimicos pellere tectis, Ovid. Her. 1, 109; — B) „bes.", altid in sing.: fiendlig Kraft, Vold el. Voldsomhed; - quum vi vis illata defenditur, Cic. Mil. 4; Ne vim facias ullam in illam, Ter. Eun. 4, 7, 37; vim afferre alicui, Cic.; men Liv. 21, 44: major est animus inferentis vim, quam arcentis; men iter per provinciam per vim tentare, Caes. B. G. 1, 14; cf. Cic. Att. 7, 9; men Liv. 4, 9: vis potentior fuit; men Cic. Caecin. 32, af en Lovformular: nec vi, nec clam, nec precario (possedisse); men Caes. B. G. 3, 13: naves totae ex robore factae ad quamvis vim et contumeliam perferendam; ligel. ∾ coeli, (Uveir el. Storm), Plin. 18, 69; - ogs. heder vim inferre alicui: at voldtage, Cic., Ovid.; opp. vim pati, id.; — II) „fig."; A) „overf." o. „concret"; I) vis: en Mængde; - ∾ magna auri argentique, Cic.; ∾ pulveris, Caes.; ∾ maxima ranunculorum, vid. Cic. Fam. 7, 18; vim lacrimarum profundere, id.; men „poet.": odora canum vis, Virg. Aen. 4, 132; — 2) vires: Stridskræfter, Tropper; - undique contractis viribus signa conferre cum aliquo, Liv. 9, 13; magis castris praesidium, quam satis virium ad certamen, etc., id. 3, 60; cf. Caes. B. C. 3, 57; — b) vires heder ogs.: Mandbommen, navnl. Testiklerne, Arnob., Plin. 11, 19; — B) „ment.", vis; I) den aandige Kraft el. Magt el. Evne; - vis illa divina et virtus oratoris, Cic. d. Or. 2, 27; cf. id. ibd. 1, 31; ligel. id. ibd. 1, 25: naturam primum atque ingenium ad dicendum vim afferre maximam; men id. Att. 4, 2: tum profecto dolor ··· vim quandam nobis dicendi dedit; ∾ summa ingenii, id.; ∾ magna est conscientiae in utramque partem, id. Mil. 23; cf. id. Off. 2, 6; — b) Betydning, Virkning; - quod ostentum habuit hanc vim, ut etc., Cic. Div. 1, 33; ∾ hujus conventionis, Digest.; — 2) Begrebets Indhold el. Væsen el. Natur; - in quo inest omnis vis amicitiae etc., Cic. Lael. 4; ligel. eloquentiae vim et naturam explicemus, id. Orat. 31; ligel. ∾ honesti et natura, id. Off. 1, 6; men id. Fam. 9, 16: philosophi mihi videntur soli vim virtutis tenere; — b) navnl. ogs.: Betydningen el. Bemærkelsen af et Ord el. Udtryk; - vim, naturam, genera verborum novisse, Cic. Orat. 32; ligel. ∾ verbi, id. Balb. 8, nominis, id. Top. 8; men id. Fam. 6, 2: quae vis insit in his paucis verbis etc.; men Quintil. 8, 6, 23: cujus (metonymiae) vis est, pro eo, quod dicitur, causam, propter quam dicitur, ponere.

viscatus, 3, [viscum]: bestrøgen med Fuglelim; - ∾ virgae: Limstænger, Ovid. Met. 15, 474, Varro; ∾ alae, Ovid. A. A. 1, 391; — II) „fig."; A) „overf."; - viscatis manibus omnia leget, omnia sumet, Lucil. ap. Non.; — B) „ment."; - ∾ beneficia, (lokkende, forførende), Senec. Ep. 8; ∾ munera, (hvoraf man beregner sig Fordel), Plin. Ep. 9, 30. — viscellā-

tus, 3, [1.viscus]: fyldt med Fiske- el. Fugle-Indvolde, pisces, Plin. Val., pullus, id. — viscĕra, um, s. und. 1.viscus. — *viscĕrātim, adv.: stykkeviis; - ∾ dissipat membra, Enn. ap. Non.; — viscĕrātio, onis, f.: offentlig Kiøduddeling, Cic. Off. 2, 16, Liv., Suet.; — II) „overf.": Gjestebud (af Kiødmad, σπλάγχνα), Senec. Ep. 19; o. — viscĕrĕus, 3: af Kiød, Prudent.; — [1.viscus].

*viscĭdus, 3: klebrig el. fei (som Fuglelim), Theod. Prisc.; - compar., ∾ cibi, id.; o. — viscōsus, 3: fuld af Fuglelim, pastus, Prudent.; - ogs. „overf.": klebrig, fei, Pallad.; af — viscum, i, n., (viscus, i, m., s. nedenf.), [digammeret og omsat af ἰξός]: Mistel el. Mistelplante, hvorom s. Plin. 16, 94; cf. Virg. Aen. 6, 205; — II) „overf.": den af Mistelbær tilberedede Liim el. Fuglelim, Cic. N. D. 2, 57, Virg. Ge. 1, 139, Martial. Spect. 11; — B) bs. lignelsesviis; - Viscus merus vestra est blanditia, Plaut. Bacch. 1, 1, 16; — b) ligel. „alleg."; - Tactus sum vehementer visco, (er heftig forelsket), id. ibd. 5, 2, 39.

1.viscus, ĕris, n.; [efter Voss. besl. m. vesci]; oftere in pl. viscera, um: de indre Dele af det dyriske Legeme, navnl. Indvoldene, (saavel de ædlere: Lunge, Lever, Hierte; som de uædle: Maven, Tarmene, osv.); a) in sing.; - mortui praecordia et viscus omne ··· in conspectum dari, (neml. til anatomisk Brug), Cels.; Assiduas atro viscere pascit aves (i. e. jecore: om Tityos), Tibull. 1, 3, 76; cf. Lucr. 1, 837, o. Ovid. Met. 6, 290; — b) in pl.; - ∾ superiora, (i. e. intestina), Cels.; men tristes penetrant in viscera morbi, Ovid.; demisso in viscera censu, id.; cf. id. Met. 12, 390, oftere, Lucr. 2, 668, oftere; ogs. om Moderslivet, Quintil. 10, 3, 4, Digest.; ogs. om Testiklerne, Petron.; — II) „overf."; A) med Hensyn paa det dyriske Legeme; 1) Kiødet som værende under Huden; - viscus quicquid inter cutem et ossa est, vid. Serv. ad Virg. Aen. 6, 253; ut multus e visceribus sanguis exeat, Cic. Tusc. 2, 14; cf. id. ibd. 2, 8; ligel. boum visceribus vesci, id.; cf. Virg. l. c.; men Ovid. Met. 15, 88: Heu, quantum scelus est, in viscera viscera condi, (at spise Kiød)! — 2) kiødelig Afkom, Barn el. Børn; - vid. Ovid. Met. 6, 651, o. id. Her. 11, 118; ligel. mea viscera (f. meus filius), Quintil. praef. 6; men Ovid. Trist. 1, 7, 20, „alleg." om hans Digte: Imposui rapidis viscera nostra rogis; — B) lignelsesviis ogs.: det Indre el. Inderste af el. i andre Gienstande; - itum est in viscera terrae, (man trængte ind i Jordens Inderste), Ovid. Met. 1, 138; ligel. viscera montis (Aetnae), Virg. Aen. 3, 575; — 2) ogs. „ment.": det Indre el. Inderste i et Forhold el. i en Tilstand; - haerere in medullis et visceribus populi R., (være Gienstand for dets ømmeste Omsorg), Cic. Phil. 1, 15; men id. d. Or. 2, 78: haec ex ipsis visceribus causae sumenda sunt, (af Sagens inderste Væsen); men id. Catil. 1, 13: periculum residebit ··· in visceribus rei publicae; men Virg. Aen. 6, 834: Neu patriae validas in viscera vertite vires, (imod Eders egne Medborgere)! - quum de visceribus tuis et filii tui satis facturus sis, (af Eders Formue el. Capital), Cic. Qu. Fr. 1, 3; ligel. viscera aerarii, (dets faste Fond), Pseud. Cic. p. Dom. 47; ligel. viscera nostra, (vor Formue), Ovid. Her. 1, 90. — 2.viscus, i, s. und. viscum.

visendus, 3, partic. o. adj. af viso. — †vīsĭbĭlis, e, [video]; I) pass.: synlig, Appul., Prudent.; — II) act.: som kan see el. fornemme; - ∾ pars (animi), Plin. 11, 54; bs. — vīsĭbĭlĭtas, atis, f.: Synlighed, Tertull.; o. — vīsĭbĭlĭter, adv.: synligen, Paul. Nol. — vīsĭo, onis, f., [video]; I) „egenl."; A) act.: Seen el. at see, Syn, Skue; - ignes ··· visioni nostrae occurrunt, Appul.; — B) oftere pass.: den skuede Gienstand, Syn el. Vision; - ∾ externa et adventicia, (udenfra), Cic. Div. 2, 58; cf. Macrob. Somn. Scip. 1, 3; — II) oftest „fig." o. „ment.": den aandige Forestilling om en Gienstand; - eam esse ejus (dei) visionem, ut similitudine et transitione cernatur, Cic. N. D. 1, 37; ∾ veri falsique, id. Acad. 2, 11; ogs. som Oversættelse af φαντασία, Quintil. 6, 2, 29; — B) bs. „bes." ogs. i Retssproget: Synsmaade, Tilfælde; - tribus visionibus relatis, Digest.

*vīsĭtātĭo, onis, f.: Syn, Skue; bs. pass.: visitationem facere, (at blive synlig, om Maanen), Vitruv. 9, 6; — II) „bes.": Besøg, Tertull.; — B) bs. „fig.": Hiemsøgelse, Afstraffelse, Vulgat.; o. — vīsĭtātor, ōris, m.: som seer el. besøger nogen, Augustin.; af — visito, avi, atum, 1, v. a., intens. af viso; I) „alm.": seer; (for- o. efterel.); - Mihi quidem tu jam eras mortuus, quia te non visitavi, Plaut. Pers. 1, 1, 20; Ignota facies, quae non visitata sit, id. Trin. 3, 3, 39; forma Daemonis Socrati visitata, Appul.; — II) „bes.": besøger; - quum ··· visitasset eum Carneades, Cic. Fin. 5, 31; ligel. ∾ aliquem, Suet. Claud. 35.

vīso, si, sum, 3, v. a., intens. af video; I) „alm.": seer noie derpaa, beseer; - ∾ ludos, Plaut. Casin. 5, 1, 2; praeda ··· ut viseretur, exposita, Liv. 45, 33; cf. id. 3, 68; men Messanam ut quisque nostrum venerat, haec visere solebat, vid. Cic. Verr. 4, 3; - ogs. absol.: vise, specta tuo arbitratu, (see dig om), Plaut. Most. 3, 2, 106; ligel. visendi causa venire, Cic. Tusc. 5, 3; visendi studio, Virg. Aen. 2, 63; saal. ogs. Cic. Verr. 4, 3: omnibus haec ad visendum patebant quotidie; — II) bs. „bes."; A) kommer hen for at efterſee, efterseer, beseer, aedem Minervae, Plaut. Bacch. 4, 8, 59; ligel. ∾ filiam, vid. id. Rud. 5, 1, 6; - ogs. m. Relativsætning; ego, quid me velles, visebam, Plaut. Stich. 2, 2, 4; ogs. m. si; ibo, visam, si domi'st, Ter. Heaut. 1, 1, 118; men id. Eun. 3, 4, 7: Id ··· visam, si domi'st; - ogs. m. ad; Vise ad portum, Plaut. Capt. 4, 2, 114; ogs. i en gammel Formular, Varr. L. L. 6, 9: „visite huc ad judices", etc.; — B) besøger; - ut et viderem te, et viserem, et coenarem etiam, Cic. Fam. 9, 23; navnl. ogs. at besøge en Syg, (at høre til nogens Befindende); vid. Ter. Hec. 3, 2, 6 flgd.; ligel. m. ad, id. ibd. v. 4, ogs. id. ibd. 1, 2, 114; ligel. visere ad aegros, Lucr.; cf. Ovid. Am. 2, 2, 22; - ligel. navnl. om Localiteter: quae ··· Paphon ··· visit, Hor. Od. 3, 28, 13; men pass.: propter quem (Cupidinem) Thespiae visuntur, (bliver besøgt), Cic. Verr. 4, 2; cf. id. Att. 1, 39; men absol., vid. id. Verr. 4, 3: nam alia visendi causa nulla est, etc.; — III) partic. visendus, 3, ogs. som adj.: seeværdig, udmærket i sit Slags; - omni apparatu ornatuque visendo (epulum), Cic. Vatin. 13; cf. Plin. Pan. 21.

vispellĭo, onis, m.: som frastieler Ligene deres Klæder, Digest. — Vistillus, i, m., s. und. flgd. — Vistŭla, ae, f.: Flod i d. østlige Germanien, (hod. Weichselen), Mela 3, 4, Plin. 4, 25; - ogs. Vistillus, i, m., Plin. 4, 28. — vīsŭālĭtas, atis, f., [2.visus]: Synskraften, Tertull. — visŭla, ae, f.: etslags Viinstok, Colum., Plin. — visum, i, n., s. und. video. — Visurgis, is, m.: Flod i Nordgermanien, (hod. Weseren), Mela 3, 3, Plin. 4, 28, Tac. Ann. 2, 9, o. A.

1.vīsus, 3, partic. af video. — 2.vīsus, us, m., [video]; I) „egenl.": Seen el. at see, Blik el. Skue; - visu nocere, Cic. frgm. ap. Plin. 7, 2; visu effascinare, Plin. ibd.; oculorum subdere visu (f. visui), Lucr.; visus oculorum obtutu continuo fatigatur, Quintil.; ogs. in pl., Ovid. Fast. 3, 406: visus effugietque tuos (Boötes); — II) „overf." o. „objectivt": den skuede Gienstand, Skue, Gestalt, Syn; -

aliquanto augustior humano visu etc., Liv. 8, 9; cf. id. 8, 6: nocturnos visus inter se conferre; men Cic. N. D. 1, 5: quae (probabilia) ··· quia visum haberent quendam insignem et illustrem, (etslags paafaldende og mærkeligt Skin); men Virg. Aen. 3, 36: Rite secundarent visus (dii: at de vilde give Varslerne et heldigt Udfald)!

vita, ae, (gen. vitāi, Lucr., o. A.), f., [rimel. besl. m. βιωτή el. βίοτος, el. f. victa af vivo]; I) „egenl.": Livet; – ∾ animantium tenetur cibo, potione, spiritu, Cic. N. D. 2, 54; habere potestatem vitae necisque in aliquem, Caes. B. G. 6, 19; exiguum vitae curriculum ··· immensum gloriae etc., Cic. Rab. perd. 10; vita, si scias uti, longa est, Senec. d. Brev. Vit. 2; exigua pars est vitae, quam nos vivimus, id. ibd.; men Certa quidem finis vitae mortalibus astat, etc., vid. Lucr. 3, 1091; men in vita mea, (i hele mit Liv), etc., Cic. Att. 5, 20; in vita diutius esse, id. Qu. Fr. 1, 3; ligel. in vita manere, id.; men in vita esse utile, ut etc., Ter. Andr. 1, 1, 34; men si vita suppetet, (om jeg lever saa længe), Cic. Fin. 1, 4; – e vita discedere, id., cedere, id., hvorfor ogs. vitā cedere, id., ogs. de vita decedere, id., (afgaae ved Døden); ligel. vitam edere, id. Fin. 5, 2; – vitam agere honestissime, id.; ∾ degere miserrimam, id.; ∾ tutiorem vivere, id.; ∾ auferre alicui, id.; vitā se privare, id.; vitā aliquem expellere, id.; – vita mortuorum in memoria vivorum posita est, Cic. Phil. 9, 5; ∾ beata, id.; men turpe est beatam vitam in auro et argento reponere, vid. Senec. Ep. 110; men nae ego hodie tibi Bonam vitam feci, (lykkeligt el. behageligt Liv), Plaut. Pers. 4, 8, 3; men hoc nos pessimos facit, quod nemo vitam suam respicit, Senec. Ep. 83; men malae ··· taedia vitae, Ovid. Pont. 1, 9, 31; – ogs. in pl.: si etc., sequitur, ut plures quasdam vitas ad plura discenda desideremus (flere Levealdere), Quintil. 12, 11, 20; (s. ogs. nedens.); — II) „overf."; A) Livets Ophold el. Underhold el. Næring; saal. hos Plaut.; – ut illa vitam reperit hodie sibi, Item etc., id. Stich. 3, 2, 9; Neque illi concedam quicquam de vita mea, etc., id. Trin. 2, 4, 76; — B) Levemaade, Levevis, Livsſysſel; – ∾ rustica honestissima et suavissima, Cic. R. Am. 17; inquirendo in utriusque vitam et mores, Liv. 40, 16; ogs. in pl.; quum duae vitae traditae sint hominum, rustica et urbana, etc., Varr. R. R. 2, praef.; ligel. Inspicere, tamquam in speculum, in vitas omnium, Ter. Ad. 3, 3, 61; s. ogs. Virg. Aen. 6, 433; — C) „metonym." ogs. f. de Levende, bs. Menneskene el. Menneskeheden; – his vita magistris Desuevit querna pellere glande famem, vid. Tibull. 2, 1, 37; ligel. Agnoscat mores vita legatque suos, Martial. 8, 3; ogs. kan hidføres Cic. Div. 1, 39: neque ··· hac de re communis vita dubitavit, (almindelige el. simple Mennesker); — b) ogs. som Kelord, mea vita, ogs. blot vita: mit Liv, (mit Alt), Plaut. Stich. 4, 2, 6, Cic. Fam. 14, 2 o. 4, Propert. 1, 2, in., o. id. 2, 16, 17; – ogs. lignelsesvis til den Elskede: certe ··· tu vita es Mihi, Plaut. Asin. 3, 3, 24; cf. Ter. Ad. 3, 2, 33: Nostram omnium vitam, in quo nostra spes opesque omnes sitae, etc.; — D) Levnetsløb som Gjenstand for Biographen; – vid. Nep. praef. fin., o. id. Epam. 4 fin., ogs. Gell. 1, 3, in.; — E) „poet." hede ogs. Skyggerne i Underverdenen: tenues sine corpore vitae, Virg. Aen. 6, 292.

*vitābilis, e: som man bør skye el. undgaae, Ovid. Pont. 4, 14, 31; o. — vitābundus, 3: undvigende el. undgaaende; a) c. acc.; – Hannibal vitabundus castra hostium consulesque, Liv. 25, 13; — b) absol.; – quasi vitabundus etc., Sall. Jug. 38; cf. Tac. Hist. 3, 37; — [vito]. — †vītālis, e, [vita]: hørende til Livet; – caloris natura vim habet in se vitalem, (Livskraft), Cic. N. D. 2, 9; ∾ spiritus, (Livsaanden), id.; ∾ viae, (Luftrøret), Ovid.; ∾ aevum colere, (leve), Plaut.; ligel. ∾ auras carpere, (aande Livsluften, leve), Virg.; ∾ lumen relinquere, (døe), id.; Multaque vivendo vitalia vincere secla, (mange Levealdre el. Slægter), Lucr. 1, 203; ∾ lectus, (kan være euphemistisk f. feralis lectus: Dødssengen el. Ligbaaren), Petron. Sat. 42; – si esse salvum me vis aut vitalem tibi, (at jeg skal blive dig ilive), Plaut. Bacch. 4, 9, 75; cf. Hor. Sat. 2, 1, 61, o. id. ibd. 2, 7, 4; — b) vitalis vita: som er værd at leve, Enn. ap. Cic. Lael. 6; — II) subst., vitalia, ium, n.; A) Livsorganerne; – in corpore nostro ossa nervique et articuli ··· et vitalia, minime speciosa visu, prius ordinantur, etc., vid. Senec. d. Ir. 2, 1; ∾ capitis, Plin. 8, 7; – ogs. „overf.": ∾ arborum, id. 17, 42; men ∾ rerum, (Livsstoffet el. Livselementerne), Lucr. 2, 575; — B) (rimel. euphemistisk) f. mortualia: Ligklæder, Petron. Sat. 77; bf. — vītālĭtas, atis, f.: Livskraften, Livet; – ∾ durat in corde, Plin. 11, 69, oftere; o. — vītālĭter, adv.: med Liv, livskraftigen; – ∾ esse animata, Lucr. 5, 146. — vītātio, onis, f., [vito]: Undgaaen, Stræben efter at undgaae noget; – ∾ doloris, Cic. Fin. 5, 7; cf. id. Phil. 3, 10.

Vitellianus, 3, s. und. Vitellius. — vitellīna, ae, f., [vitellus nr. II], (sc. caro): Kalvekiød, Apic. — 1. Vitellĭus, a: romersk Slægts- og Familienavn, hvoraf mærkes; A. Vitellius, romersk Keiser; vid. Suetonii Vitellius; — B) bf. 1) Vitellĭus, 3: hørende til el. benævnt efter en Vitellius, vitellisk, Suet. Vitell. 1; — 2) Vitellĭānus, 3: benævnt efter K. Vitellius, vitelliansk, milites, Tac., partes, id., bellum, Suet.; — bb) in pl. subst.: Vitelliani, orum, m.; a) (sc. milites): Soldater af K. Vitellius's Hær, Tac. Hist. 3, 79, Suet. Vesp. 8; — b) (sc. codicilli el. pugillares): etslags Skrivertavler, Martial. 2, 6, o. id. 14, 8. — 2. Vitellius, 3, s. und. frgd.

vitellum, i, n.: Biform af frgd., nr. II. — vitellus, i, m., demin. af vitulus: liden Kalv, som Kelord, Plaut. Asin. 3, 3, 77; — II) „overf.", ∾ ovi: Æggeblommen, Cels.; oftere absol.: nihilne de vitello (sc. missurus es)? vid. Cic. Div. 2, 65; cf. Plin. 10, 74, Hor. Sat. 2, 4, 14 o. 57, o. A. — vitĕus, 3, [vitis]: hørende til Vintræet, coliculus, Varro; ∾ pocula, „poet." f. Vinen, Virg. Ge. 3, 380; ∾ rura, (beplantede med Vinstokke), Prudent. — vitex, icis, f., [vieo], (vitex agnus castus L.), germ. Keuschlamm, (ligesom Kydskhedstræet), Plin. 24, 38.

vitiābilis, e, [vitio]: til at fordærve el. skænde, Prudent. — vitiārium, i, n., [vitis]: Planteskole for Vinstokken, Varr. R. R. 1, 31; ∾ facere (anlægge), Colum. 3, 4. — *vitiātio, onis, f.: Krænkelse, Skændelse, feminae, Senec. Contr. 3, 23; o. — vitiātor, ōris, m.: som krænker el. skænder; – ∾ feminae, Senec. Contr. 3, 23; — [vitio]. — vītĭcarpĭfer, a, um, [vitis, carpo, fero]: tienlig til Vintræets Beskærelse, forcipes, Varr. ap. Priscian. — vītĭcŏla, ae, m., [vitis, colo]: som driver Vinavl, Sil. 7, 193. — vītĭcŏmus, 3, [vitis, coma]: forsynet el. smykket med Vinløv, Lyaeus, Avian. Arat. 70; ∾ ulmus, Sidon. — vītĭcŭla, ae, f., demin. af vitis: lidet Vintræ, Vinranke, Cic. N. D. 3, 35; — II) „overf." o. „alm.": enhver Ranke; – ∾ fruticis, Plin.; ∾ cucumeris, Pallad. — vitĭfer, a, um, [vitis, fero]: som bærer el. frembringer Vintræer, arbores, Pallad., colles, Plin.

*vitĭgĕnus, 3: af Vintræet el. af Vinranken, liquor, Lucr., latices, id.; o. — vītĭgĭnĕus, 3, ligesom frgd.: kommen af Vintræet, tagen el. giort deraf, surculi, Cato, folia, Colum., ligna, Plin., columnae, id.; — [vitis, gigno]. — vītĭlēna, ae, f., [vitium]: ond Koblerske, malesuada, Plaut. Most.

1, 3, 56. — vītīlīgo, īnis, f., [vitium]: affarvet Plet paa Huden, Leverplet, odl.; ogs. alm. Udflet; - ∾ albae, Plin., nigrae, id.; scabiem et vitiliginem pati, (lide deraf), Justin. 36, 6; cf. Cels. 5, 28. — vītilis, e, [vieo]: flettet; - ∾ alvi apum, Varr., cistae, Plin.; ∾ naves corio circumsutae, id.; — II) subst. vitilia, ium, n.: flettet Gjenstand, Fletning, Plin. 13, 9, oftere. — vītīlītigātor, ōris, m.: en Skændegjest, Cato ap. Plin. praef.; af — vītīlītigo, are, v. n., [vitium, lis]: søger Trætte ved ugrundet Nedsættelse el. Dadel, chikanerer; - si etc., multos fore, qui vitiligent, etc., Cato ap. Plin. praef. — vitinĕus, 3, [rimel. ctr. f. vitigineus]: af Vinranker, vincula, Flor. 3, 20, inc.

vĭtĭo, avi, atum, 1, v. a., [vitium]: fordærver, beskadiger, krænker; - Dira lues ··· vitiaverat auras, Ovid. Met. 15, 626; cf. id. ibd. 3, 76; men ossa vitiata, (Benskade), Cels.; vitiantes omnia visu (oculi: fordærvende), Ovid.; si quod in opere vitiatum fuerit (ferramentum), Colum.; ∾ ova, id., vina, Hor. Sat. 2, 4, 54; — B) „bes." ogs. ∾ virginem, (krænke, besvangre), Ter., Suet., Ovid.; — II) „overf.": fordærver, forfalsker; - senatusconsulta arbitrio consulum supprimebantur vitiabanturque, Liv. 3, 55; ∾ scripturas, Digest., auspicia, Messal. ap. Gell. 13, 15; comitiorum significationes corruptae et vitiatae, (opp. verae), Cic. Sest. 54; men Ovid. Pont. 4, 2, 19, „alleg.": limo vitiata malorum (pectora).

*vĭtĭōse, adv.: feilagtigen, paa en fordærvet Maade; - ∾ se habet membrum tumidum, Cic. Tusc. 3, 9; - oftest „fig."; ∾ ferre leges, id. Phil. 5, 4; ∾ concludere, (opp. recte), id. Acad. 2, 30; - superl., ∾ usurpare, Colum. 4, 24; o. — vĭtĭōsĭtas, atis, f.: Feilagtighed, Fordærvelse; - ∾ humoris, Macrob.; — II) sædv. „ethisk": Charakterens Feilagtighed el. Fordærvelse; - hujus virtutis (el. rectae rationis) contraria est vitiositas, etc., Cic. Tusc. 4, 15; vitiositas autem est habitus aut affectio in tota vita inconstans et a se ipsa dissentiens, id. ibd. 4, 13; — [af flgd.].

vĭtĭōsus, 3, [vitium]: fuld af Feil el. Mangler, feilagtig, mangelfuld, slet; I) „egenl."; - ∾ pecus (et morbosum), Varro; ∾ locus (in corpore pecudum), Colum.; ∾ nux, Plaut.; — II) „fig."; A) „alm."; - ∾ exemplum, auct. ad Her. 2, 29, suffragium, Cic. Leg. 3, 15; ∾ consul, (som er valgt imod Auspicierne), id. Phil. 2, 33; - superl., ∾ orator, id. d. Or. 3, 26; compar., f. nedenf.; f. ogs. Suet. Aug. 86; — B) „bes.": moralsk slet, lastefuld, odl.; - si quem ··· Vel vitiosum, vel sine vitio etc., Plaut. Curc. 4, 1, 7; si etc., vitiosi essent discessuri, Cic. N. D. 3, 31; ∾ vita et flagitiosa, id. Fin. 2, 28; - compar., ∾ progenies, Hor. Od. 3, 6, 48; superl., inter summam vitiorum dissimilitudinem vitiosissimus, Vell. 2, 97. — vitiparra, ae, f.: etslags ubekiendt liden Fugl; - vid. Plin. 10, 50.

vītis, is, f.: Vintræet, Plin. 14, 2; ∾ nisi fulta sit, ad terram fertur, vid. Cic. d. Senect. 15; gratissima vitis Iaccho, Virg. Ecl. 7, 61; ulmis ··· adjungere vites, id. Ge. 1, 2; ∾ vidua, (i. e. sine fulcimento ulmi), Catull.; cf. Virg. Ecl. 5, 32, o. id. ibd. 9, 42; — II) „overf."; A) f. vinum; - Ipse tua pasci vite, Lyaee, velis, Martial. 8, 51; — B) Skud el. Gren af Vintræet, Cato, Varro; ligel. Ovid. Met. 6, 592: Vite caput tegitur, (med Krans af Vinranker); — 2) ds. „bes.": den af en Vinranke formede Stok el. Stav, som Centurionerne pleiede at bære, deels som Tegn paa deres Værdighed, deels for dermed at straffe mindre Forseelser; - vid. Plin. 14, 3, Ovid. A. A. 3, 527, Tac. Ann. 1, 23, o. A.; — b) ds. atter f. en Centurions Post el. Embede, Juvenal. 14, 193: vitem posce libello; cf. Spart. Hadr. 10; — C) f. vinea el. Stormtag, hvorom Lucil. ap. Fest. p. 311: proeliari procul sub vite; — D) enhver Ranke; saal. paa Agurker, paa Græskar, Pallad.; — E) ∾ nigra: etslags Vært el. Plante, germ. Zaunrübe el. Stickwurz, Plin. 23, 16; - men ∾ alba: en Benævnelse paa Planten ampeloleuce, id., Colum.; - endel. ∾ cana: en Benævnelse paa Værten saxifraga, Appul. — vītĭsător, ōris, m., [vitis]: som først har plantet Vintræet; (poetisk Ord); - paterque Sabinus Vitisator, etc., Virg. Aen. 7, 178; ogs. om Bacchus, Attius ap. Macrob.; ogs. om Saturnus, Arnob.

vĭtĭum, i, n.: Feil, Mangel, Skade, Beskadigelse; I) „egenl."; - ∾ corporis: Legemsfeil, Plaut., Ovid.; men Cic. Tusc. 4, 13: vitium autem (sc. in corpore) integra valetudine ipsum ex se cernitur, (en Gebrækkelighed, neml. i Modsætn. af morbus o. aegrotatio); - ∾ mancipii, Digest.; ∾ jumenti, id.; - ligel. om Bygninger: si nihil est in parietibus aut in tecto vitii, etc., Cic. Fam. 9, 15; ligel. id. Top. 3: si aedes ··· vitium fecerunt, (have taget Skade); men „poet." om onde Vækster i Jorden; vid. Virg. Ge. 1, 88; men ∾ aëris (om fordærvelig Tørke), id. Ecl. 7, 57; — II) „fig."; A) „alm.": Feil el. Mangel i Talen el. Tanken; ligel. Uheld el. Vanskelighed, ulykkelig Virkning el. Følge; - acutius atque acrius vitia in dicente, quam recta videre, Cic. d. Or. 1, 25; ∾ orationis, Quintil., sermonis, id.; ∾ ingenii, id., mentis, id.; ∾ Stoicae sectae, (Feil i Stoikernes System), id.; men Cic. Acad. 2, 16: huc si perveneris, meum erit vitium, (saa bliver Feilen min); - fortunae vitio, non suo decoquere, (brække, giøre Opbud), id. Phil. 2, 18; men tempestatis et sentinae vitia, (de skadelige Virkninger deraf), Caes. B. C. 3, 28; cf. Plaut. Aul. 4, 10, 15: Quia vini vitio atque amoris feci; — B) „bes."; 1) i Religionssproget: Feil i Augurierne; - id igitur obvenit vitium, quod tu etc., Cic. Phil. 2, 33; vitio sibi tabernaculum captum fuisse, id. N. D. 2, 4; cf. id. Div. 1, 16; ligel. id. ibd. 2, 18: comitiorum solum vitium est fulmen; — 2) „ethisk": moralsk Feil, Brøde el. Forbrydelse, (men error: Forseelse el. Feiltagelse, vid. Cic. Cluent. 48); - legibus et praemia proposita sunt virtutibus, et supplicia vitiis, id. d. Or. 1, 58; Virtus est vitium fugere, Hor. Ep. 1, 1, 40; ea animi elatio, quae etc., si justitia vacat ··· in vitio est, Cic. Off. 1, 19; vertere alicui vitio, quod etc., (lægge nogen til Last, at osv.), id. Fam. 7, 6; ligel. dare alicui vitio, id. R. Am. 16; men sua cuique sunt vitia, vid. Quintil. 11, 3, 121; cf. Propert. 2, 18, 17: Unicuique dedit vitium natura creato; men Senec. Ep. 97: non pronum iter est tantum ad vitia, sed praeceps; cf. Ovid. Fast. 4, 312; men sunt certa vitia, quae nemo est, quin effugere cupiat, vid. Cic. d. Or. 3, 11; - vitium per vim virgini offerre, (krænke, skænde), Ter.; — not.: gen. pl. vitium f. vitiorum, Titinn. ap. Non.

vīto, avi, atum, 1, v. a. o. n.: undgaaer, undviger, søger at undgaae; I) „egenl."; - ∾ tela, Caes. B. G. 2, 25; cf. Hor. Od. 1, 15, 15; ∾ rupem et puteum, id. Ep. 2, 2, 135; men ∾ lacum, Caes. B. C. 2, 24, (omgaae den); men ∾ forum, Hor., balnea, id., (holde sig derfra); — II) „overf." el. m. Begrebsobjecter; a) c. acc.; - sapiens, vitatu, quidque petitu Sit melius, causas reddet tibi, Hor. Sat. 1, 4, 115; ∾ omnes suspiciones, Caes. B. G. 1, 20; ∾ mortem fuga, id., proditionem celeritate, Sall. Jug. 76; Dum vitant stulti vitia, in contraria currunt, Hor. Sat. 1, 2, 24; ∾ culpam, id., vituperationem, Cic.; men Senec. Ep. 93: quid ad rem pertinet, quamdiu vites, quod evitare non possis? men Hor. Sat. 2, 7, 113: teque ipsum vitas, (flyer dig selv, neml. ifølge din Vægelsindighed); — b) c. dat.; - Proinde ··· vitent infortunio, Plaut. Curc. 2, 3, 19; ligel. id. Casin. 2, 2,

35: semper tu huic verbo vitato etc.; — c) m. flgd. ne; - erit in enumeratione vitandum, ne ostentatio memoriae suscepta videatur esse puerilis, Cic. Part. or. 17; — d) c. inf.; - tangere vitet Scripta ··· quaecumque etc., Hor. Ep. 1, 3, 16.

*vitrārius, i, m.: Glasmager el. Glaspuster, Senec. Ep. 90; o. — vitrĕāmina, um, n.: Glaskar, Digest.; — [vitrum]. — vitrĕŏlus, 3, demin.: af Glas, Paul. Nol.; af — vitrĕus, 3, [vitrum]: af Glas, giort af Glas, vasa, Colum.; men ∾ hostis, Ovid. A. A. 2, 208, o. ∾ latro, Martial. 7, 72: Glasbrikker i et Schakspil; — b) subst., vitrea, orum, n.: Glassager, Glasværk; - vid. Martial. 1, 42, Stat. Silv. 1, 6, 63; ligel. Senec. d. Ir. 1, 12: si vitreum fractum est, etc.; men ∾ fracta: Glasskaar, (overf. Taabeligheder), Petron.; — II) „fig."; A) „overf.": ligesom Glas, navnl. glasfarvet; bf. giennemsigtig, klar, glindsende, unda, Virg., Ovid., pontus, Hor. Od. 4, 2, 3, ros, Ovid., color, Plin.; men ∾ togae, Varr. ap. Non., (giennemsigtige, d. e. tynde og fine, hvorigiennem clavi tunicae ere at see); men ∾ Circe, Hor. Od. 1, 17, 20, (glindsende, skiøn); — B) „ment.": ∾ fama, (glimrende), Hor. Sat. 2, 3, 222; ligel. lignelsesvis: Fortuna vitrea est, (er ligesom Glas); tum, quum splendet, frangitur, P. Syr.

vitrĭārĭa, ae, f., [vitrum], sc. herba: Glasurt, heder ogs. parietaria, Appul. — vitrĭcus, i, m.: Stiffader, Cic. Phil. 2, 7, oftere; „poet." om Vulcanus til Cupido: Qui deceat, currum vitricus ipse dabit, Ovid. Am. 1, 2, 24. — vitrum, i, n.: Glas, Plin. 36, c. 26; cf. Tac. Hist. 1, 7: circa cujus (amnis) os collectae arenae, admixto nitro, in vitrum excoquuntur; fons ··· splendidior vitro, Hor. Od. 3, 13, in.; men Propert. 4, 8, 37: vitrique aestiva supellex, (større Glasbægere til Brug om Sommeren); s. ogs. Cic. Rab. Post. 14; — II) „overf.": Vaidplanten, (isatis tinctoria L.); ogs. den deraf vundne blaa Farve; - Britanni vitro se inficiunt, quod caeruleum colorem efficit, Caes. B. G. 5, 14; cf. Mela 3, 6, o. Vitruv. 7, 14; heder ogs. glastum o. isatis, Plin. — Vitruvius, i, m.: romersk Mandsnavn; - M. Vitruvius Pollio har efterladt os: de architectonica arte libros X ad imperatorem Augustum.

vitta, ae, f., [vieo]; I) i Religionssproget: Baand el. Bind omkring Offerdyrets Hovede; - Victima labe carens ··· vittis praesignis et auro, etc., vid. Ovid. Met. 15, 130; cf. Virg. Aen. 2, 133: circum tempora vittae, etc.; s. ogs. und. vittatus; deels ogs. Baand el. Bind til at bæres af Præster og Præstinder, (s. und. vittatus); „poet." ogs. af de salige Fromme i Underverdenen; vid. Virg. Aen. 10, 538: Infula cum sacra redimebat tempora vitta; cf. id. ibd. 6, 665; - ogs. Altaret omvundtes dermed, vid. id. ibd. 3, 64, o. id. Ecl. 8, 64, o. ligel. den Fredsgren, som den om Tilgivelse el. Beskyttelse Bedende holdt frem for sig; vid. id. Aen. 7, 237, o. id. ibd. 8, 128, ogs. Hor. Od. 3, 14, 8, o. Ovid. A. A. 2, 401, o. A.; — II) udenfor Religionssproget er vitta: Hovedpynt for de romerske Damer, fieldn. for Ugifte; cf. Ovid. Met. 2, 413; - oftere for Matroner, hvs. id. A. A. 3, 483: vittae honore carere: at være ugift; men Propert. 4, 11, 34, er altera vitta, s. vitta matronalis; - „poet." er ogs. vitta Symbol paa qvindelig Ærbarhed og Kydskhed, hvs. Ovid. A. A. 1, 31: Este procul vittae tenues, insigne pudoris; ikke heller turde vitta bæres uden af fribaarne Fruentimre, Tibull. 1, 6, 67; bf. — vittātus, 3: omvunden med Offerbind (vid. vitta ab in.); saal. om Offerdyret, Ovid. Met. 12, 151; men vittata sacerdos (Vestae), Lucan. 1, 597; men vittatus honos, (det hædrende Præstebind), Stat.; endel. vittata navis, (festligen smykket med de hellige Baand), Plin. 7, 31.

1. vitŭla, ae, s. und. vitulus. — 2. Vitŭla, ae, f., [rimel. s. Victula, i. e. Victoria]: Triumphens og Glædens Gudinde, Macrob. Sat. 3, 2. — *Vitŭlārĭa via (ligesom Kalvevejen): Vei i Nærheden af Arpinum, Cic. Qu. Fr. 3, 1, 2; o. — vitŭlinus, 3: af Kalv, caruncula, (Stykke Kalvekiød), Cic.; ∾ assum, (Kalvesteg), id., sevum, Cels.; — b) ogs. subst. vitulina, ae, f., (sc. caro): Kalvekiød, Plaut.; ligel. in pl. vitulina, orum, n., Nep. Ages. 8; — [vitulus]. — vitŭlor, ari, v. depon. n., [rimel. s. victulor af vinco; alts. oprdl.: holder en Seiersfest; bf. „alm."]: holder en Glædesfest, hoverer af Glæde; (forel. Ord); - vid. Enn. ap. Fest. p. 369; men ∾ Jovi, Plaut. Pers. 2, 3, in., (at bringe ham et Glædesoffer); ogs. ud. dat.: ∾ in quibusdam sacris (om Pontifex), Varr. ap. Macrob. Sat. 3, 2.

vitŭlus, i, m., o. vitula, ae, f., [digammeret af ἰταλός, i. e. bos]: Ungnød, Kalv; - vid. Varr. R. R. 2, 5, hvorefter vitulus, vitula, i det første Aar, men juvencus, juvenca, i det andet, derefter taurus, vacca, (dog m. Undtagelser, s. nedens.); a) masc.; - ∾ lactentes, Ovid.; cf. Martial. 3, 58; „poet." ogs. om et toaarigt Ungnød; vid. Virg. Ge. 4, 299; — b) fem.; - Quum faciam vitula pro frugibus, etc., (offrer en Qviekalv), Virg. Ecl. 3, 77; men ogs. s. en ung Ko, id. ibd. 29; — II) „overf.": Unge af andre Dyr, navnl. Hestens Føl, Virg. Ge. 3, 164, ligel. Elephantens Unge, Plin. 8, 1, ligel. Hvalfiskens, id. 9, 5; — b) ∾ marinus, Colum., Plin., ogs. absol. vitulus, id. 2, 56, ligesom phoca: Sokalven el. Selhunden. — Vitumnus, i, m., [vita], i. e. deus, qui vitam largitur, Augustin., Tertull.

*vitŭpĕrābĭlis, e: dadelværdig; - quod vituperabile est per se ipsum, id eo ipso vitium nominatum puto, Cic. Fin. 3, 12; — bf. adv. vitŭpĕrābĭlĭter: dadelværdigen, tractare aliquid, Cassiod.; - vitŭpĕrātĭo, onis, f.: Dadel, Bebreidelse; - sed ne illa quidem communi vituperatione reprehendo, Cic. Verr. 5, 18; demonstrativam materiam laude et vituperatione constare, Quintil. 2, 4, 33; - ogs. in pl., id. 3, 4, 5; - ogs. den Dadel, for hvilken nogen er Gienstand; in vituperationem hominum venire, Cic., adduci, id., cadere, id., (blive Gienstand for Dadel); cf. id. Fam. 13, 73: eam rem laudi tibi potius, quam vituperationi fore; ligel. in pl.: quum effugissem duas maximas vituperationes, id. Att. 16, 7; o. — vitŭpĕrātor, ōris, m.: en Dadler; - ∾ invidos refutare, (opp. benevolos objurgatores placare), vid. Cic. N. D. 1, 3; ligel. in pl.: ∾ philosophiae, id., o. ∾ mei, id.; — [flgd.].

1. vitŭpĕro, avi, atum, 1, v. a., [vitium, paro: anbringer el. anfører en Feil, beskylder for en Feil; bf. „overf."]: dadler, laster; - multis modis cum istoc animo es vituperandus, Ter. Phorm. 3, in.; improbum (virum) notari et vituperari ··· insignite atque aspere etc., Cic. d. Or. 2, 85; ∾ universam (philosophiam: nedsætte den i Almindelighed), id.; ∾ consilium alicujus, id. Mur. 29; ogs. ordsprogsvis: qui coelum vituperant, (som overalt finde noget at dadle), Phaedr. 4, 7 fin.; — II) forel. ogs. i Religionssproget; - cur omen mihi Vituperat, (gior Varselet feilagtigt, fordærver det for mig)? Plaut. Casin. 2, 6, 58, inc.; bf. — 2. vitŭpĕro, onis, m.: en Dadler, en Skændegest, Gell. 19, 7, Sidon.

*vīvācĭtas, atis, f.: langt Liv; ogs. Seilivethed; - panthera adeo vivacitatis lentae, ut etc., Plin. 8, 41; men impiam (meam) vivacitatem etc., Quintil. 6, praef. 3; — II) „fig.": Livelighed, Kraftfuldhed; - ∾ ingenii, Arnob., cordis, id.; o. — vīvācĭter, adv.: livsfuldt, med Eftertryk; - ∾ pertractare aliquid, Fulgent., quaerere abdita, Prudent.; — [vivax]. — vīvārium, i, n., s. und. flgd. - *vīvārius, 3: hørende til levende Dyr; - ∾ naves (med levende Fisk), Ma-

crob. Sat. 2, 12; — II) oftest subst. vivarium, i, n.: Dyrebevaringssted el. Aflukke el. Hegn til Dyrene; navnl. ogs. Fiskedam, Hyttefad, odl.; - vivaria aprorum, ceterarumque silvestrium, (Dyrehave), Plin. 9, 78; ∾ ostrearum, id. ibd. 79; ∾ muraenarum, cochlearum, id.; cf. Gell. 2, 20: vivaria ··· leporaria appellari; - men „alleg.": Excipiantque senes, quos in vivaria mittant, (for at holde dem ligesom fangne, neml. for Arvens Skyld), Hor. Ep. 1, 1, 79; o. — vivātus, 3: levendegiort, levende; - Denique corporis atque animi vivata potestas etc., Lucr. 3, 557; cf. id. ibd. 680, ogs. ibd. 410; — [vivus].

vīvax, ācis, adj., [vivo]: som lever længe; - ∾ phoenix, Ovid. Am. 2, 6, 54, cervus, id.; men id. Fast. 2, 625: Cui pater est vivax, (for hvem Faderen lever for længe); cf. Hor. Sat. 2, 1, 53; men ∾ Sibylla, Ovid. Met. 14, 104, (udødelig); (cf. ibd. 132); - compar., ∾ heres, (som overlever Arveladeren), Hor. Sat. 2, 2, 132; superl., s. nedenf.; — b) ogs. om Væxterne: varig el. udholdende; - ∾ apium, (opp. breve lilium), Hor. Od. 1, 36, 16; ∾ oliva, Virg. Ge. 2, 181; ∾ cespes, Ovid. Fast. 4, 397; — II) „fig."; A) „overf.": livfuld el. stærk el. kraftig i sit Slags; - ∾ sulfura, (som brænde stærkt), Ovid. Met. 3, 374; men ∾ solum, (som indeholder Livsstof el. Næringsstof), id. ibd. 1, 420; - superl., ∾ cursus (equi), Gell. 5, 2; — II) „fig."; A) „alm.": varig, uforgængelig; - ∾ gratia, Hor. A. P. 69; Carmine fit vivax virtus expersque sepulcri, Ovid. Pont. 4, 8, 47; — B) „bes.": livfuld, kraftfuld, munter, alacer; - si qui paulo sunt vivaciores (discipuli), etc., Quintil. 2, 6, 3.

vive, adv. af vivus: levende, livfuldt; - ∾ sapis, Plaut. Epid. 2, 2, 98, inc. — viverra, ae, f.: en Veselart el. Ilderart, (mustela furo L.), Plin. 8, 81, oftere. — vīvesco (-isco), vixi, 3, v. n., inch. af vivo: at blive levende, begynde at leve; - vivescentia e terra, Plin.; semen ··· exceptum terra vivescit, id. 17, 10; si utraque (arbor) vixerit, (har slaaet Rødder), Colum.; — II) „overf.": at tiltage, at blive stærk i sit Slags; - ∾ ulcus, Lucr.; men id. 4, 1130: verbum ··· Quod cupido affixum cordi vivescit, ut ignis.

vīvĭcombūrium, i, n., [vivus, comburo]: Forbrænden af levende Personer el. at forbrænde dem, Tertull. — vivide, adv.: levende, livfuldt, kraftfuldt; - compar., fortius atque vividius dici etc., Gell. 7, 3; cf. Ammian. 30, 1; af — vīvĭdus, 3, [vivo]: levende, med Livskraft, livelig, kraftig, odl.; I) „alm." om de menneskelige Kræfter og Evner, ogs. om Dyrene, ogs. om Naturgienstande; - inde agile et vividum corpus, Plin. Ep. 3, 1; vivida (illi) senectus, Tac. Ann. 6, 27; in vivido pectore etc., vid. Liv. 6, 22, (und. vireo); ∾ ingenium, id.; ∾ vis animi, Lucr.; sed bello vivida virtus, Virg. Aen. 5, 754; cf. id. ibd. 10, 609; men ∾ odia, vid. Tac. Ann. 15, 49; - ∾ Umber (canis), Virg.; ∾ pecus, Liv.; ∾ tellus, Lucr., terra, Colum.; ∾ gemma, (frisk Knop), Ovid.; - compar., ∾ merum, Martial.; ∾ spiritus, Val. Max.; — II) „bes." om billedlige Fremstillinger el. Kunstværker: livfuld el. træffende el. tro; - ∾ signa, Propert. 2, 23, 8; ∾ cera, Martial. 7, 44, imago, Claudian.; (cf. Virg. Aen. 6, 849); - ligel. om Aandsværker: livfuld, aandfuld; - breve vividumque carmen (i. e. epigramma), Martial. 12, 61; vividam et incorruptam eloquentiam etc., Tac. Ann. 13, 42.

*vīvĭfĭcātio, onis, f.: Levendegiørelse, Tertull.; o. — vivificātor, ōris, m.: en Levendegiører, Tertull.; af — vīvĭfĭco, avi, atum, 1, v. a.: levendegiør, opliver, Prudent., Tertull.; - vivificans spiritus, Hieronym.; ∾ animum, Paul. Nol.; af — vīvĭfĭcus, 3, [vivus, facio]: levendegiørende, vigor, Ammian. 22, 1. — vīvĭpărus, 3, [vivus, pario]: som føder levende Unger, pisces, Appul. — vīvĭrādix, icis, f., [vivus]: Plante el. Aflægger med Roden, navnl. af Vintræet; - vid. Cic. d. Senect. 15, o. Plin. 17, 35; - ogs. en Aflægger af Rosen, Varr. R. R. 1, 35. — vivisco, ĕre, s. und. vivesco.

vīvo, vixi, victum, 3, v. n., (plqupf. syncop. vixet f. vixisset, Virg. Aen. 11, 118): lever, er levende, er i Live; I) „egentl."; A) „alm."; - immortalis est (uxor mea); Vivit victuraque est, Plaut. Trin. 1, 2, 17; is demum mihi vivere et frui anima videtur, qui etc., Sall. Catil. 2; cf. Cic. Catil. 1, 1 o. 2; ∾ ad summam senectutem, id.; ∾ triginta annis etc., id. Off. 3, 2; men in diem vivere, (opp. sempiternum tempus spectare), vid. id. d. Or. 2, 40; - ogs. m. homogen acc.; ∾ annum, vid. Cic. d. Senect. 7; Modice et modeste melius est vitam vivere, Plaut. Pers. 3, 1, 18; ligel. ∾ vitam, Cic., Ter.; men qui vel improfessi Judaicam viverent vitam, vel etc., vid. Suet. Dom. 12; men Plaut. Mil. gl. 3, 1, 34, m. homogen abl.: tamne tibi diu videor vita vivere? - ds. ogs. pass.: vixi Annos bis centum, nunc tertia vivitur aetas, Ovid. Met. 12, 187; — b) ogs. om Væxterne; - et vivere vitem et mori dicimus, Cic. Fin. 5, 14; avulsi arboribus vixere stolones, Plin. 17, 13; ligel. om Ilden, Ovid. Fast. 3, 427, om Asken, id. Rem. Am. 732, ogs. id. Fast. 4, 553; — 2) ogs. mærkes Udtrykkene; a) vixit (har aflevet), euphemistisk om den Afdøde; - Vixisse nimio satiu'st jam, quam vivere, Plaut. Bacch. 1, 2, 43; cf. id. Most. 4, 3, 10; — b) ita vivam, (maa jeg saa sandt leve, d. e. saa sandt jeg lever), o. ne vivam, (at jeg ikke maa leve, d. e. jeg vil døe derpaa), som Bekræftelsesformular; - quis hoc putaret praeter me? nam, ita vivam, putavi, Cic. Fam. 2, 13; cf. id. Att. 5, 15; men quid poteris, inquies, pro iis dicere? ne vivam, si scio, id. ibd. 4, 16; cf. id. Fam. 7, 23; — c) si vivo: saa sandt jeg lever (truende); - Erit, ubi te ulciscar, si vivo, Plaut. Pseud. 5, 2, 26; cf. Ter. Andr. 5, 2, 25; — B) „bes." el. prægnant; 1) at leve i sin gode Ro, ret at nyde Livet; - quod etc., faciam equidem; sed quando vivemus? Cic. Qu. Fr. 3, 1, 4; Vivamus, mea Lesbia, etc., Catull. 5, in.; s. ogs. Martial. 1, 16, o. Hor. Od. 3, 29, 43; - ds. ogs. som Afskedshilsen: vive valeque, Hor. Sat. 2, 5, fin.; cf. id. Ep. 1, 6, fin.; ligel. „poet.": vivite silvae, (far vel, odl.), Virg. Ecl. 8, 58; — 2) at leve, d. e. at vedblive el. vedvare, („poet."); - perque omnia secula fama ··· vivam, Ovid. Met. 15, fin.; cf. Hor. Od. 2, 2, 5, ogs. Cic. poëta ap. Gell. 15, 6; Nunc precor, ut vivant (carmina mea), Ovid. Trist. 1, 7, 25; cf. Hor. Od. 1, 32, 3, o. id. ibd. 4, 9, 11; ligel. victurum nomen, Ovid. Am. 3, 1, 65; navnl. ogs. om en Lidenskab: tacitum vivit sub pectore vulnus, Virg. Aen. 4, 67; ∾ odia, Stat.; — II) „overf."; A) „bes.": at leve deraf, at leve saa el. saa; - ∾ piscibus atque ovis avium, Caes., lacte atque pecore, id.; cf. Hor. Ep. 1, 12, 8, o. id. ibd. 2, 1, 123; - ∾ parvo, id. Sat. 2, 2, in.; ∾ rapto, Virg. Aen. 7, 749; men Plaut. Truc. a. 5, v. 61: noster esto, sed de vostro vivito; - ds. impers., vivitur parvo bene, Hor. Od. 2, 16, 13; men vivitur ex rapto, Ovid. Met. 1, 144; men Cic. Tusc. 3, 20: negat Epicurus, jucunde posse vivi, nisi cum virtute vivatur; — B) „alm.": befinder mig el. lever el. er i en vis Syssel el. Tilstand; - ∾ in litteris, vid. Cic. Fam. 9, 26; ∾ in maxima celebritate atque in oculis civium, id. Off. 3, 1; men id. Flacc. 26: Lacedaemonii ··· septingentos jam annos amplius unis moribus et numquam mutatis legibus vivunt; - ∾ e natura, Cic., o. ∾ convenienter naturae, id., (overensstemmende dermed); ∾ cum aliquo familiariter, (leve paa en fortrolig Fod med nogen), id. Att. 6, 6; cf. id. ibd. 14, 20; - ecquis me vivit hodie fortunatior? Ter. Eun. 5, 8, in.; ego vivo miserrimus, etc., Cic.

Att. 3, 5; cf. Hor. Ep. 2, 2, 157, o. id. Sat. 1, 1, 3; - ∾ secum, (at være sig selv nok), Cic. d. Senect. 14; - men id. Off. 1, 15, impers.: quoniam vivitur, non cum perfectis hominibus, sed cum iis, in quibus etc.

vīvus, 3, [vivo]: levende, som er i Live, (opp. mortuus), Cic. Mil. 33; ligel. ∾ homines, Caes. B. G. 6, 16; men Cic. Qu. Fr. 1, 2, 5: ut Cato vix vivus effugerit; men illo vivo, (saa længe han levede), Hirt. B. G. 8, 21; cf. Cic. Att. 4, 16; ogs. forbindes med Eftertryk: vivus vidensque, (i hans levende Live, ligefor hans Øine); vid. Cic. Quint. 15, o. id. Sest. 27; — II) „fig."; A) „overf.", navnl. om Værter og om andre Naturgjenstande; - ∾ sepes, Colum.; ∾ caespes, Ovid. Met. 3, 300; ∾ aqua, (rindende), Varro; ligel. ∾ flumen, Liv. 1, 45, Virg.; ∾ ros (frisk), Ovid.; ∾ lucerna (brændende), Hor. Od. 3, 21, 23; ∾ sulphur, (i naturlig Tilstand), Plin.; ∾ calx (ulædsket), id.; ∾ saxum (naturlig el. uforarbeidet), Virg. Aen. 1, 167; men ∾ argentum: Qvikfølv, Plin.; - ligel. om en Afbildning; ∾ vultus (pl.: ligesom levende), Virg. Aen. 6, 849; cf. Stat. Silv. 1, 3, 48; - - endel. om Stemmen; ∾ vox (levende, d. e. mundlig Tale), Cic. Agr. 2, 2, Quintil., Senec., Plin. Ep.; — 2) ds. ogs. som subst., vivum, i, n., oprdl.: det Levende; ds. a) ad vivum resecare: skære indtil Kiødet, Colum. 6, 12; (cf. Plin. 28, 13: ad vivas partes circumcidere); - men Cic. Lael. 5, „alleg.": neque id ad vivum reseco, (tager det ikke saa nøie); — b) de vivo detrahere el. resecare aliquid, (borttage fra Capitalen), Cic. Flacc. 37, o. id. Verr. 3, 50; — B) „ment.": livfuld, aandfuld, stærk, kraftig; - scio, quam sit tibi vivus et ingenuus animus, Plin. Ep. 8, 6; vivi pectoris homo, Arnob.; men Naevius ap. Gell. 6, 8: cujus facta viva nunc vigent.

vix, adv., [skal være besl. m. vis, el. m. vigeo, alls. oprdl.: med Kraft, med Anstrængelse el. Møie; vanskeligen; cf. μόγις: næppe, af μόγος: Møie; ds. sadv.]: næppe, knapt; I) „alm."; - quid est, sine his (studiis) cur vivere velimus? mihi vero cum his ipsis vix; his autem detractis, ne vix quidem, Cic. Fam. 9, 8; men ut vix, aut omnino non posset ··· infirmari lex, id. Att. 3, 23; ligel. aut vix, aut nullo modo etc., id. N. D. 2, 7; vix in ipsis tectis etc., nedum in mari et via etc., id. Fam. 16, 8; s. ogs. Caes. B. G. 1, 6: vix qua etc., o. id. ibd. 3, 4: vix ut etc.; men Cic. Fam. 16, 24: ego vix teneor, quin accurram; men vix est, ut id obtineat, Digest.; - ogs. forstærk. m. aegre el. saltem: vid. Plaut. Poen. 1, 2, 27, o. Quintil. 6, 4, 15; ligel. fordoblet: corpus matri vix vixque remissum etc., Albinov. 1, 167; — II) „bes." om Tiden; - Ah, vix tandem sensi stolidus, Ter. Andr. 3, 1, 12; cf. Cic. Fam. 3, 9, o. Catull. 62, 2; - saal. oftest m. flgd. quum, („poet." ogs. m. et), naar neml. tvende Handlinger følge umiddelbart paa hinanden; - vix agmen ··· processerat, quum Galli etc., Caes. B. G. 6, 8; ligel. vix erat hoc plane imperatum, quum etc., Cic. Verr. 4, 40; cf. Virg. Aen. 6, 190, o. Ovid. Met. 1, 69; - men Virg. Aen. 5, 857: Vix primos inopina quies laxaverat artus, Et super incumbens ··· liquidas projecit in undas Praecipitem etc.; ligel. Vix ··· et etc., id. ibd. 6, 498; - men vixdum ··· jamque etc., Val. Fl. 4, 508; — B) ofte ogs. forstærket m. dum, hvs. sadv. i et Ord, vixdum: næppe, forst, næppe endnu; - quum vixdum triginta dies in Syria fuisses, Cic. Fam. 12, 4; cf. id. Catil. 1, 4; hunc vixdum puberem etc., Liv. 21, 3; men id. Liv. 24, 4: puer vixdum libertatem, nedum dominationem modice laturus; - Vixdum dimidium dixeram, intellexerat, Ter. Phorm. 4, 2, 4; ogs. m. flgd. quum, Cic. Att. 9, 2, A. — vixdum, adv., s. und. vix, nr. II, B. — vixet, (f. vixisset), vid. vivo ab in.

*vŏcābĭlis, e: tonende, lydende; - compar., ∾ sonus, Gell. 13, 20; o. — vŏcābŭlum, i, n.: Benævnelse el. Betegnelse af en Gienstand, Navn el. Navnet; I) „alm."; - si res suum et proprium vocabulum non habet, ut pes in navi, etc., Cic. d. Or. 3, 40; neque verborum tanta copia sit in nostra lingua, res ut omnes suis certis ac propriis vocabulis nominentur, id. Caecin. 18; s. ogs. Hor. Sat. 2, 3, 280, id. Ep. 2, 2, 116, o. Lucr. 5, 1041; men Chaldaei non ex artis, sed ex gentis vocabulo nominati, Cic. Div. 1, 1; cui nomen neniae; quo vocabulo etiam Graecis cantus lugubres nominantur, id. Leg. 2, 24; liberta, cui vocabulum Acte fuit, Tac. Ann. 13, 12; cf. Hor. A. P. 71; — II) „bes." ogs. i Grammatiken: dels Substantivet, dels Appellativet (i Modsætn. af nomen som Egennavn el. Proprium); - vid. Varr. L. L. 8, 4 o. 23, oftere; s. ogs. Quintil. 1, 4, 20, o. Senec. Ep. 58; — [voco].

†vŏcālis, e, [vox]: som lader sin Stemme høre, tonende, skrigende, talende, syngende; - ∾ aves cantu aliquo etc., Plin. 10, 72; ∾ scarabaei nocturno stridore, id.; ∾ ranae, (opp. mutae), id.; - ∾ ora (vatis), Ovid. Met. 5, 332; ∾ nympha, (Nymphen Echo), id. ibd. 3, 357; ∾ Orpheus, Hor.; ∾ chordae, Tibull.; men ∾ genus instrumenti, (Slaverne, opp. semivocale et mutum g. i.), Varr. R. R. 1, 17; men Cic. Brut. 69, absol.: ne quem vocalem praeteriisse videamur, (nogen Talende el. Mælende); - compar., vocaliora sunt vacua, quam plena, Senec. Qu. N. 2, 29; cf. Quintil. 8, 3, 16; superl., eligere vocalissimum aliquem, qui legeret, (med en meget stærk Stemme), Plin. Ep. 4, 7; — II) subst.; A) vocalis, is, f., (sc. littera): en Vocal, en Selvlyd, Cic. Orat. 23, Quintil. 1, 4, 6, oftere, o. A.; — B) vocales, ium, m., (sc. homines): Musikantere, Sangere, Lamprid. Al. Sev. 34, Sidon.; ds. — vōcālĭtas, atis, f.: Klang el. Velklang, (som Oversættelse af εὐφωνία), Quintil. 1, 5, 4; o. — vōcālĭter, adv., (efterel.): tonende, larmende, Appul.; - ogs. bogstaveligen el. artikuleret, Tertull.

vŏcāmen, ĭnis, n., [voco]: Benævnelse el. Navn, (f. d. classiske vocabulum), Lucr. 2, 656, Arnob. — Vocates, ium, m.: Folk i Gall. Aquit., Caes. B. G. 3, 23. — vŏcātĭo, onis, f., [voco]: Kalden el. at kalde; ds. „bes."; I) Indkaldelse for Retten, Varr. ap. Gell. 13, 12 o. 13; — II) Indbydelse til Bords, Catull. 47, 7. — vŏcātīve, adv.: kaldende, d. e. i Vocativet, dicere, Gell. 13, 22; af — vŏcātīvus, 3, [voco]: kaldende; - ∾ casus, (hvori man kalder paa nogen), d. e. Vocativet, Gell. 14, 5, o. A. — vŏcātor, ōris, m., [voco]: som kalder; I) „alm."; - ∾ gentium (Paulus), Prudent.; — II) „bes.": som indbyder til Bords el. til Taffels; - vid. Suet. Calig. 39; cf. Plin. 35, 36; ds. — vŏcātōrĭus, 3: hørende til en Paakaldelse el. til et Opraab, somnia, Tertull. — vŏcātus, us, m., [voco]: Indkalden el. Sammenkalden; - vocatu alicujus in curiam venire, (om Senatet), Cic. d. Or. 3, 1; — b) ogs. Paakaldelse, Anraabelse, Opfordring; - o numquam frustrata vocatus Hasta meos! Virg. Aen. 12, 95; — II) „bes.": Indbydelse til Taffels; - (coenare) apud Caesarem vocatu ipsius, Suet. Calig. 39.

*vōcĭfĕrātĭo, onis, f.: stærkt Skrig el. Udraab, navnl. Talerens i Harme, Cic. R. Am. 5; ogs. den Forgiftedes Smerteskrig, id. Cluent. 10; s. ogs. Suet. Claud. 36; — vōcĭfĕrātor, ōris, m.: som skriger el. raaber, Tertull.; o. — vōcĭfĕrātus, us, m.: stærkt Skrig, Plin. 10, 79; — [vociferor]. — vōcĭfĕro, are: activ Biform af flgd.; - qui (galli) vociferant saepe, (som ofte gale), Varr. R. R. 3, 9. — vōcĭfĕror, atus sum, 1, v. depon. n. o. a., [vox, fero]: skriger høit el. stærkt, udraaber skrigende; - minitari absenti, vociferari palam, etc., Cic. Verr. 4, 18; men id. ibd. 2, 21: si hoc nunc vociferari velim, quam

miserum sit etc.; cf. Virg. Aen. 2, 679; men Suet. Vitell. 17: ∾ incendiarium et patinarium, (ſtrigende at udſkælde derfor); - ogſ. m. Objectsſætning, vid. Cic. Rab. Post. 8, ogſ. Liv. 2, 65, o. Suet. Calig. 36; men m. Relativſætning, Liv. 10, 28: ∾ Decius, quo fugerent? etc.; endel. ogſ. Suet. Aug. 23, c. or. dir.: vociferans: Vare, legiones redde! — b) „poet." ogſ. om Ting og om Begreber; - ∾ aera, (tone el. larme), Lucr. 2, 450; res ipsa per se vociferatur, (raaber høit, viſer tydeligen), id. 2, 1050; ligel. m. Objectsſætning, id. 3, 14.

vōcĭfĭco, are, v. n. o. a., [vox, facio], (for= o. efterel. Ord): at give en Lyd fra ſig; - vocificantes (apes: ſummende), Varro; - men Gell. 9, 3, c. acc.: cujus (Philippi) vim atque arma ··· Demosthenis orationes vocificant, (udtale el. udraabe). — vŏcĭto, avi, atum, 1, v. a. o. n., intens. af voco: pleier at kalde el. nævne, kalder el. nævner; I) act.; - igneus ille Vortex, quod patrio vocitamus nomine fulmen, Lucr. 6, 296; men Cic. d. Rep. 2, 27: nostri quidem omnes reges vocitaverunt, qui etc.; cf. id. Rab. Post. 9; — II) neutr.: raaber ſtærkt el. heftigen; - incertus undique clamor accurrentium, vocitantium, Tac. Hist. 2, 41.

vŏco, avi, atum, 1, v. a. o. n., [vox]: kalder el. raaber derpaa, paakalder; I) „egenl."; A) „alm."; - heus Curculio! te volo; C. Quis vocat? quis nominat me? Plaut. Curc. 2, 3, 24; vin' vocem huc ad te (patrem)? L. voca, id. Capt. 2, 2, 110; ∾ aliquem ad se, Caes.; ∾ populum Rom. ad arma, id.; ∾ milites ad concilium classico ad tribunos, Liv. 5, 47; ∾ aliquem in concionem, Cic. Acad. 2, 47; ogſ. ∾ concionem, Tac., concilium, Virg., Ovid.; cf. Hor. Sat. 2, 3, 170; men nominatim in senatum vocabar, Pseud. Cic. p. dom. 7; - men „poet.": ventos aurasque vocare, (om Ravnen: ved ſit Skrig at bebude), Lucr. 5, 1085; cf. Virg. Ge. 1, 388; - Voce vocans Hecaten, (anraabende), id. Aen. 6, 247; cf. id. ibd. 4, 680, oftere; ligel. Quem vocet divum (gen.) populus? Hor. Od. 1, 2, 25; cf. id. ibd. 1, 14, 10, o. ibd. 1, 30, 2, oftere; men ∾ imbrem votis, (anraabe derom), Virg. Ge. 1, 157; - „poet." ogſ. c. inf., Hor. Od. 2, 18, fin., om Charon: hic levare functum Pauperem laboribus Vocatus atque non vocatus audit; — B) „beſ."; 1) indkalder for Retten el. for Øvrigheden; - vadari vis, promittit; in jus vocas, sequitur, Cic. Quint. 19; item tribunus quum essem, vocari neminem jussi, neque vocatum a collega parēre invitum, Varr. ap. Gell. 13, 12; — 2) kalder el. indbyder til Maaltid el. ſom Geſt; - Nulli negare soleo, si quis esum me vocat, Plaut. Stich. 1, 3, 28; ∾ aliquem ad coenam, Cic.; ∾ vulgo ad prandium, id. Mur. 34; men absol., Ter. Phorm. 4, 4, 22: Spatium ··· Vocandi, (til at indbyde Gjeſter), sacrificandi etc.; - Bene vocas, (Tak for Indbydelſen)! verum vocata res est, (men jeg er allerede indbuden el. bortlovet), Plaut. Curc. 4, 4, 7; cf. id. Stich. 3, 2, 18; — b) om Tings= og om Begrebsſubjecter: at kalde el. indbyde el. lokke derhen; - vocat Auster in altum, Virg. Aen. 3, 70; Quaque vocant fluctus, hac tibi remus eat, Ovid. Rem. Am. 532; fessos nox imberque ad quietem vocabat, Liv. 28, 15; men id. 24, 36: quocumque vocasset defectionis ab Romanis spes; - men pass.: quum ipso anni tempore ad gerendum bellum vocaretur, Caes. B. G. 7, 32; - „poet." ogſ. c. inf.: At sedare sitim fluvii fontesque vocabant, (indbøde dertil), Lucr. 5, 913; — 3) kalder ved et Navn, benævner el. nævner; - quum penes unum est omnium summa rerum, regem illum unum vocamus, et regnum ejus rei publicae statum, Cic. d. Rep. 1, 26; is Juppiter ··· quem Graeci vocant aërem, etc., Varr. L. L. 5, 10; ad Spelaeum, quod vocant, biduum moratus, Liv. 45, 33; urbem ex Antiochi patris nomine Antiochiam vocavit, Justin. 15, 4; men quo nomine vocetur, (quicquid in controversiam veniat), etc., vid. Cic. d. Or. 1, 31; cf. Hor. Od. 4, 9, 45, oftere, o. A.; - ogſ. pass.; ego vocor Lyconides, (heder ſaa), Plaut. Aul. 4, 10, 49; patiens vocari Caesaris ultor, Hor. Od. 1, 2, 43; cf. id. Carm. Sec. 15; — II) „overf.": bringer el. ſætter i en Stilling el. Tilſtand el. Stemning; - ne me apud milites in invidiam voces, Cic. Phil. 2, 21; cf. id. Off. 1, 25; ligel. id. Att. 3, 7: ne te in eundem luctum vocem; men ∾ aliquem in partem curarum, (lade tage Del deri), Tac. Ann. 1, 11; men pass.: in partem (sc. hereditatis) mulieres vocatae sunt, Cic. Caecin. 4; - ligel. m. Tings= og Begrebsobjecter; ex ea die ad hanc diem quae fecisti, in judicium voco, (drager det ind for Retten), Cic. Verr. 1, 12; cf. id. d. Or. 1, 57; - ligel. udenfor Retsſproget: ∾ singula verba sub judicium, Ovid. Pont. 1, 5, 20; nimis exigue et exiliter ad calculos vocare amicitiam, ut etc., Cic. Lael. 16; cf. Liv. 5, 4; men in dubium vocari ab aliquo, (være Gjenſtand for nogens Tvivl), Cic. Inv. 2, 28; men ∾ ad exitium et vastitatem etc., (at ſtyrte el. bringe i Undergang og Fordærvelſe), Cic. Catil. 1, 5.

Vŏcōnĭus, a: romerſk Slægts= o. Familienavn, hvoraf mærkes Voconius Saxa, tribunus pl. a. u. c. 580; - efter ham benævnes lex Voconia, hvorefter de qvindelige Arvinger iſtedetfor Arvelod alene kunde erholde Legater, Cic. d. Senect. 5, oftere; — not.: Voconia pira, (ſom ere benævnte efter en Voconius), Plin. 15, 16. — Vŏcontĭi, orum, m.: Folk i Gall. Narb., imellem Floderne Isara o. Druentius, (hod. Vaison), Caes. B. G. 1, 10, Plin., Liv., o. A.; — df. Vŏcontĭus, 3: vocontiſk, rura, Sil. 3, 467.

vŏcŭla, ae, f., demin. af vox: liden el. ſvag Stemme; - recreandae voculae causa ··· ambulare, Cic. Att. 2, 23; cf. Propert. 1, 16, 27; — II) „overf."; A) ſvag Lyd el. Tone; - falsae voculae (manierede, opp. certae et severae), vid. Cic. d. Or. 3, 25; — B) ſpottende Sladder; - incurrere in voculas malevolorum, id. Fam. 2, 16; — b) lidet Ord, et Ord; - significatio hujus voculae („saltem"), Gell. 12, 14; df. — vŏcŭlātĭo, onis, f.: Ordets Betoning el. Accentuering el. Accent, Nigid. ap. Gell. 13, 25; cf. Gell. 13, 3 o. 6. — Vogesus, i, m., ſ. und. Vosegus.

vŏla, ae, f.: det Hule i Haanden el. under Foden, den hule Haand, Plin. 11, 105, Prudent.; - ſom Ordſprog mærkes: nec vola nec vestigium apparet el. exstat, (deraf er intet Spor tilbage), Varr. ap. Non. — Vŏlāterrae, arum, f.: gammel By i Etrurien, (hod. Volterra), Liv. 10, 12, Cic. R. Am. 7; — B) df. Vŏlāterrānus, 3: volaterranſk; - ∾ Vada: By med Havn i d. Volaterranſke, (hod. Torre di Vado), Plin. 3, 8, Cic. Quint. 6; — b) pl. Volaterrani, orum, m.: Indvaanerne af Volaterræ, Plin. l. c., Cic., Liv.

vŏlātĭca, ae, ſ. und. flgd., nr. II, B. — vŏlātĭcus, 3, [2. volo]: flyvende, vinget; - ∾ homines (ſom Fabelfolk), Plaut. Poen. a. 2, v. 27 flgd.; ∾ Pegasus, Appul.; — II) „fig."; A) flygtig, ubeſtandig, ſom ideligen gaaer over fra det ene til det andet; - o Academiam volaticam et sui similem, modo huc, modo illuc! Cic. Att. 13, 25; ∾ esse et levem, Senec. Ep. 42; ∾ gaudium, Tertull.; — B) fortryllende, forhexende, men alene ſom subst. volatica, ae, f.; a) Hex, vid. Fest. s. v. strigem, p. 314; — b) Hexekunſt el. Hexeri, Tertull.

*vŏlātĭlis, e: flyvende, vinget; I) „egenl."; - ∾ bestiae, Cic. N. D. 2, 60; men ∾ puer, Ovid. Am. 2, 7, 27, (d. e. Amor); — II) „fig."; A) „overf.": hurtig, ilende, telum, Lucr., Ovid., ferrum, Virg. Aen. 4, 71; men ∾ cervus, Varr. ap. Non., inc.; —

B) „ment.": flygtig, forgængelig; - ∾ aetas, Ovid. Met. 10, 519; men Senec. Ep. 123: gloria vanum et volatile quiddam est, auraque mobilius; — vŏlātūra, ae, f.: Flyven el. Flugt, Varro, Colum.; o. — vŏlātus, us, m.: Flyven el. Flugt; - aquilae admonitus volatu, Cic. Div. 1, 15; ∾ Pegaseo ferar, Catull. 55; - ligel. in pl.; aër volatus avium sustinet, Cic.; cf. id. Div. 1, 1; — II) „overf." o. „poet.": hurtig Bevægelse; - ∾ equi, Claudian.; ∾ praeceps fatorum, Martial. 11, 91.

Volcae, arum, m.: Folk i Gall. Narb.; vare deels Arecomici, deels Tectosages, Caes. B. G. 7, 7 o. 64, oftere; - hines Hovedstad var Nemausus, (hod. Nismes), disses Tolosa, (hod. Toulouse). — Volcanus, i, f. und. Vulcanus. — vŏlēma pira: en større Pæreart, Pundpærer, Cato, Colum., Virg. Ge. 2, 88; - ogs. in sing.: volemum pirum, Cloat. ap. Macrob. Sat. 2, 15; — not.: efter Serv. ad Virg. Aen. 3, 233, af vola, (altf. som fylder Haanden). — vŏlens, tis, partic. o. adj., f. und. 1.volo; bf. — vŏlenter, adv.: villigen, gierne, Appul.; o. — vŏlentĭa, ae, f.: Villie, Tilbøielighed, Appul., Solin. — volgĭŏlus, i, m., [skal være at aflede af valgus]: Havevedskab til Bedenes Sletning, Plin. 17, 14. — volgo o. volgus, f. und. vulgus.

vŏlĭtātus, us, m.: Flyven el. Flugt, Venant.; af — vŏlĭto, avi, atum, 1, v. n., intens. af 2.volo: at flyve hid og did, at flyve el. flagre omkring; - easdem aves, quum etc., passim ac libere solutas opere volitare, Cic. d. Or. 2, 6; Propter humum volitat (volucris), Ovid. Met. 8, 258; cf. Plin. 11, 31; — II) „fig."; A) „overf.": at være i hurtig Bevægelse, at flyve el. ile; - volitantem tota acie etc., Liv. 4, 19; cf. Virg. Aen. 12, 126; men Cic. Phil. 11, 2: tota Asia vagatur, volitat, ut rex; men ∾ in foro etc., (om en Taler), id. d. Or. 1, 38; men „poet.": Pacatum volitant per mare navitae, Hor. Od. 4, 5, 19; — b) ligel. om Ting og om Begreber; saal. om Atomerne, Lucr. 1, 951, oftere, o. Cic. N. D. 1, 20; f. ogs. Lucr. 4, 36; ∾ atra favilla in nimbo, Virg. Aen. 5, 666; ∾ voces per auras, Lucr.; ligel. ∾ umbrae inter vivos, circum litora, etc., id.; cf. Virg. Aen. 6, 329, o. Ovid. Met. 14, 411; — B) „ment.": volito vivu' per ora virum, (mine Digte leve i Alles Munde), Enn. ap. Cic. Tusc. 1, 15; ligel. nostrum nomen volitare et vagari latissime, Cic. d. Rep. 1, 17; - (ut), quemadmodum etc., sic nostri animi ··· volitare cupiant vacui cura etc., id. d. Or. 2, 6; men Martial. 1, 4, „alleg.": Aetherias, lascive, gestis volitare per auras, etc.; ligel. „alleg.", Cic. Sest. 4: quum illa conjuratio ··· palam armata volitaret, etc.; f. ogs. id. Pis. 25; men id. Flacc. 16: nunc vero non ··· volitabo in hoc insolentius, etc. — volnus, volnero, f. und. vulnus, etc.

1.vŏlo, vŏlui, velle, (ctr. vin', f. visne, Plaut., Ter.), v. a., [besl. m. inus. βόλω, hvf. βούλομαι, i. e. volo]: vil, attraaer, ønsker; I) „alm."; a) c. inf.; - idem Aelius Stoicus esse voluit, orator autem nec studuit umquam, nec fuit, Cic. Brut. 56; ex tribus istis ··· velim scire, quid optimum judices, id. d. Rep. 1, 30; cf. Hor. Od. 3, 24, 25; men id. A. P. 347: quibus (delictis) ignovisse velimus, etc.; — b) m. acc. c. inf., ogs. m. acc. c. partic.; - illum alterum ··· secum omni tempore volebat esse, Cic. R. Am. 15; quoniam ··· judicem esse me, non doctorem, volo, id. Orat. 33; cf. id. Off. 1, 31; ligel. si vis me flere, Hor.; cf. id. Od. 1, 27, 9; ogs. mærkes poëta ap. Cic. N. D. 3, 26: Qui volt esse, quod volt, ita dat se res, ut operam dabit; - mulier, mane; sunt, Qui volunt te conventam, Plaut. Cist. 4, 2, 37; ligel. omnes vos oratos volo, Ne etc., Ter. Heaut. prol. 26; men Factum volo, etc., id. Phorm. 5, 3, 4; cf. Plaut. Asin. 1, 1, 62; — c) c. acc. (comm.); - faciam, quod vultis, ut potero, Cic.; nihil est mali, quod illa non ab initio filio voluerit, optaverit, etc., id. Cluent. 66; ut idem amici semper velint, id. Planc. 2; sive ego prave, Seu recte hoc volui, Hor. Sat. 2, 3, 87; Quid amplius vis? id. Epod. 17, 30; men Di meliora velint, vid. Ovid. Met. 7, 37; — d) m. ut; ofte ogs. m. conj. (efter d. udfaldne ut); - ut ille te videat, volo, Plaut.: cf. id. Asin. 1, 1, 62; volo, uti mihi respondeas, num etc.; simul etiam illud volo, uti respondeas, etc., Cic. Vatin. 7; - volo hoc oratori contingat, ut etc., Cic. Brut. 84; quid vis faciam? Ter. Eun. 5, 8, 24; tu velim ··· nos absentes diligas et defendas, Cic. Fam. 15, 3; quam vellem, te ad Stoicos inclinavisses, id. Fin. 3, 3; — e) absol.; - Denique, ut voluimus, nostra superat manus, Plaut. Amph. 1, 1, 80; velit, nolit, scire difficile est, (om han vil det, eller ikke), Cic. Qu. Fr. 3, 8; men id. N. D. 1, 7: me ··· nulla ejusmodi astrictum sententia, ut mihi, velim nolim, (hvad enten jeg vil, eller ikke), sit certa quaedam tuenda sententia, etc.; men elliptisk: volo mense Quintili in Graeciam (sc. proficisci), id. Att. 7, 10; — B) sieldn. o. „poet." om Tings- o. Begrebssubjecter; - Nam neque chorda sonum reddit, quem vult manus et mens, etc., Hor. A. P. 348; ligel. id. ibd. 70: cadentque ··· vocabula, si volet usus; — II) „bef."; A) velle aliquem, (i Folkesproget og elliptisk): ville tale med nogen; - Sosia, Adesdum, paucis te volo, Ter. Andr. in.; cf. id. ibd. 5, 3, in.: Quis me vult? ligel. Cic. Att. 10, 16: centuriones trium cohortium me velle postridie; - ligel. m. tilføiet acc. comm.: si quid ille se velit, illum etc., Caes. B. G. 1, 34; cf. Ter. Andr. 1, 1, 18: Quin tu uno verbo dic, quid est, quod me velis; — B) ∾ alicui bene el. male: ville nogen vel el. ilde; - tibi bene ex animo volo, Ter. Heaut. 5, 2, 6; Illi ego ex omnibus optume volo, Plaut. Most. 1, 4, 21; - utinam, male qui mihi volunt, sic rideant, Plaut. Asin. 5, 1, 13; non sibi male vult, (han gior sig ret vel tilgode), Petron. Sat. 38; — b) besl. m. frgd. er Udtrykket, ∾ (aliquid) alicujus causa: ville (noget) til nogens Bedste, ønske nogen alt godt; - Varro magnopere ejus causa vult omnia, Cic. Fam. 13, 22; quod ut etc., cum communis salutis, tum ipsius hominis causa, velle et optare debetis, Cic. Manil. 16; - ogs. absol.: etsi omnium causa, quod commendo, velle debeo, tamen etc., id. Fam. 13, 7; — C) „publicistisk": ville, bestemme, fastsætte, anordne; - majores, de singulis magistratibus bis vos sententiam ferre, voluerunt, Cic. Agr. 2, 11; cf. id. R. Am. 25 fin.; - bf. i Begyndelsen af et Lovforslag til Folket: „velitis, jubeatis" (om I bifalde og forordne), etc., Cic. Pis. 29, o. Liv. 38, 54; cf. id. 31, 6: Sulpicius rogationem promulgavit: „vellent, juberent," etc.; — b) bf. udenfor Statssproget: at være af en Mening, at mene, at paastaae, at sige; - quod quum volunt, declarant, etc., Cic. Acad. 2, 14; ligel. id. ibd. 2: quod minime illi volunt; ligel. m. Objectsætning: vultis autem, evenire omnia fato, id. Div. 2, 9; cf. id. N. D. 3, 14 o. 39, oftere; ogs. absol.: aut, si vultis, etc., id. d. Rep. 1, 28; - bf. om et Begrebssubject: at have en vis Mening el. Betydning; - saal.: quid sibi vult (ea res): hvad betyder det? odl.; nec satis intellexi, quid sibi lex, aut quid verba ista vellent, Cic. Leg. 3, 14; cf. id. Verr. 2, 61, o. id. ibd. 3, 50; — II) partic. vŏlens, tis, ogs. som adj.; A) villig, frivillig; - Sponte sua properant; labor est inhibere volentes, Ovid. Met. 2, 128; ducunt volentem fata, nolentem trahunt, Senec. Ep. 107; cf. Virg. Aen. 10, 677; — B) gunstig, bevaagen; - virtute et dis volentibus magni estis et opulenti, Sall. Jug. 14; si divus, si diva esset, qui etc., volens, propitius adesset, Liv.

7, 26; munificus nemo putabatur, nisi pariter volens, Sall.; cf. id. Jug. 73: volenti animo accipere, (høre med Tilfredshed); — 2) bf. subst. vōlentia, ium, n.: det Onskelige el. Velkomne; - Muciano volentia rescripsere, Tac. Hist. 3, 52; ligel. Sall. frgm. ap. Non.: volentia plebi facturus habebatur.

2. vŏlo, avi, atum, 1, v. n.: at flyve; - ∾ aves, Lucr., apes, Ovid.; - men lignelsesvis: volasse eum (Antonium), non iter fecisse etc., Cic. Phil. 10, 5; - men som Ordsprog: Sine pennis volare, haud facile est, Plaut. Poen. 4, 2, 49; — b) subst. volantes, ium: de Flyvende, „poet." f. aves, Lucr. 2, 1082, o. Virg. Aen. 6, 239 o. 728; — II) „overf." om enhver stærk el. hurtig Bevægelse: at flyve, at ile, odl.; - sane ··· Vola curriculo, Plaut. Pers. 2, 2, 16; cf. Virg. Aen. 5, 819, o. id. ibd. 12, 650; - ligel. om Tings- og Begrebssubjecter: Illa volat (om Skibet Argo), Ovid. Her. 6, 66; ∾ currus, axis, Virg.; ∾ nubes, fulmina, Lucr.; ∾ telum, id., Sall., Liv.; men Cic. Att. 2, 19: litterae Capuam ad Pompejum volare dicebantur; - ligel. om Tiden, Cic. Tusc. 1, 31; ligel. „poet." om Rygtet, Virg. Aen. 3, 121, om Ordet el. Talen, Hor. Ep. 1, 18, 71; - endel. ogs. „poet." c. inf., Val. Fl. 4, 407. — vŏlōnes, um, m., [1. volo]: de Frivillige, kaldtes de Slaver, som efter Slaget ved Cannæ frivilligen stillede sig til Krigstieneste, Liv. 23, 35, o. id. 24, 11.

volpes, is, f. und. vulpes. — Volsce, adv., f. und. flgd. — Volsci, orum, m.: Volskerne, Folk i Latium; - vid. Liv. 2, 22 flgd., o. id. 3, 6 flgd., o. A.; — B) bf. Volscus, 3: volskisk, ager, Liv., gens, Cic., Virg.; — b) bf. adv. Volsce: i d. volskiske Sprog, paa Volskisk; - Qui Obsce et Volsce fabulantur, nam Latine nesciunt, Titinn. ap. Fest. — volsella (vuls.), ae, f., [vello]: etslags Tang, navnl. til Haarenes Udrykning, Plaut., Martial., ogs. som chirurgisk Instrument, Cels.; — II) „overf." o. ordsprogvis: pugnare volsellis, non gladiis, (kæmpe med ustadelige Vaaben), Varro. — Volsiniensis, e, f. und. flgd. — Volsĭnii (Vuls.), orum, m.: By i Etrurien, (hod. Bolsena), Plin. 2, 53 flgd., Liv. 10, 37, o. A.; — B) bf. Volsĭniensis, e: volsiniensisk, ager, provincia, Liv. 5, 32; ∾ lacus, (hod. lago di Bolsena), Colum., Plin.; — b) pl. subst. Volsinienses, ium, m.: Volsinienserne, Plin. 3, 8, Liv. — volsus el. vulsus, 3, partic. af vello. — Volta, ae: Navnet paa et Uhyre (monstrum) hos Volsinierne, Plin. 2, 54. — Voltinĭa tribus, (efter nogle f. Volsinia tr.): en af de romerske tribus rusticae, Cic. Planc. 16 o. 17; bf. — Voltiniĕnses, ium, m.: Borgerne af denne Tribus, id. l. c. 17. — Voltumna, ae, f.: Gudinden for det etruriske Forbund, ved hvis Tempel det pleiede at holde sine Samlinger; - vid. Liv. 4, 23 o. 25, oftere. — Volturnus, i, f. und. Vulturnus. — voltus, us, f. und. vultus.

+vŏlūbĭlis, e, [volvo]: som bliver dreiet el. hvirvlet omkring; (oftere) som dreier el. hvirvler el. ruller sig omkring el. afsted; - ∾ buxum, (en Top af Buxbomtræ), Virg. Aen. 7, 382; - ∾ coelum, Cic., Lucan.; ∾ nexus (anguis), Ovid. Met. 3, 41; ∾ et rotundus deus, vid. Cic. N. D. 2, 17; ∾ aquae, Hor. Od. 4, 1, 40; ∾ amnis, id.; men ∾ aurum, (hint trillende Guldæble), Ovid. Met. 10, 667; — II) „fig."; A) om Talen: som bevæger sig hurtigt, som skrider rask fremad, (ligesom rindende Vand); - Appii Claudii volubilis, sed paulo fervidior erat oratio, Cic. Brut. 28; rotunda et volubilis sententia, Gell. 11, 13; - ogs. „overf." om Taleren; quum se homo volubilis ··· jactaret, Cic. Flacc. 20; cf. id. Brut. 27; — B) om Skiebnen: foranderlig; - vide, quam sit ··· vaga volubilisque fortuna, Cic. Mil. 26; cf. Plin. Ep. 4, 24: tot varietates tam volubili orbe circumagi etc.; bf.

— vŏlūbĭlĭtas, atis, f.: hurtig og hvirvlende Bevægelse; - ∾ mundi, Cic., ogs. Ovid. Fast. 6, 271; — b) ogs. „concret": Runding, rund Gestalt; - ∾ latissima capitis fracta, Ovid. Met. 12, 434; — II) „fig."; A) om Talen: Hurtighed, Flydenhed; - ∾ linguae: Tungefærdighed, Cic. Planc. 25; men flumen verborum volubilitasque, id. Orat. 16; cf. id. d. Or. 1, 5; men Quintil. 10, 1, 8: vim orandi, non circulatoriam volubilitatem spectantibus etc.; cf. Plin. Ep. 5, 20; — B) om Skiebnen: Foranderlighed; - quod temere fit, caeco casu et volubilitate fortunae etc., Cic. Div. 2, 6; o. — vŏlūbĭlĭter, adv., men alene „fig." om Talen: flydende; - fundi numerose et volubiliter orationem, vid. Cic. Orat. 62.

vŏlŭcer, cris, cre, (gen. pl. volucrium, Cic. ap. Charis.; volucris, m., Sil. 10, 471; men fem. volucer fama, Petron. Sat. poëta 123 o. 210), [2. volo]; I) „egenl.": flyvende, vinget, bestiae, Cic., angues, id., Cupido, Ovid.; ogs. ∾ natus, (i. e. Cupido), id. Met. 5, 364; men Cic. Quint. 25: o nuncium volucrem! etc.; — b) subst., volucris, is, f., sc. avis; (men m.: teneros volucres, Cic. poëta Div. 2, 30, sc. alites): en Fugl, Lucr., Cic., Virg., Hor., o. A.; — II) „fig."; A) „overf.": som bevæger sig hurtigt, ilende, flyvende, (oftest „poet."); - ∾ lumen, Lucr.; cf. id. 1, 1095; ∾ fumi, Virg.; ∾ aurae, Ovid., nebulae, id., procellae, id.; - ∾ sagitta, Virg., Ovid.; ligel. ∾ ferrum (som Skudvaaben), id.; ligel. ∾ arundo, Virg.; - ∾ equi, Ovid.; ∾ currus, Hor.; ∾ classis, Virg.; f. ogs. Hor. Od. 4, 1, 38; — B) „ment."; 1) ilende, flygtig; - sed voluceri semper spe et cogitatione rapiuntur a domo longius, etc., Cic. d. Rep. 2, 4; nihil est tam volucre, quam maledictum, id. Planc. 23; ∾ somnus, Virg.; ∾ fatum, Hor.; — 2) flygtig, foranderlig, forgængelig; - o falsam spem! o volucrem fortunam! Cic. Sull. 32; ∾ fama, Ovid. Her. 17, 207; ∾ gaudium, Tac. Orat. 9. — vŏlŭcra, ae, f., [volvo]: etslags Kaalorm el. Bladorm, ogs. convolvulus, Colum. Arb. 15; derom ogs. volucre, Plin. 17, 47; pl. volucres, Colum. 10, 33. — vŏlŭcre o. volucres, f. und. frgd. — vŏlŭcrĭpes, ĕdis, adj., [volucer, pes, m.]: rapfodet, ilende, Auson., Sidon. — volucris, is, f. und. volucer. — vŏlŭcrĭter, adv., [volucer]: flyvende, hurtigen; - ∾ congregati, Ammian. 17, 1; cf. id. 29, 1.

vŏlūmen, ĭnis, n., [volvo]: hvad der rulles el. vindes op el. sammen; bf. I) „alm.": Skriftrulle, Bogrulle, Bog, Skrift; - volumen plenum querelae iniquissimae, Cic. Fam. 3, 7; explicet suum volumen illud, quod etc., id. R. Am. 35; ligel. evolvi volumen epistolarum tuarum, quod etc., id. Att. 9, 10; - ogs. pl.: evolvere volumina, Quintil.; cf. Cic. Fam. 9, 16, o. Hor. Ep. 2, 1, 26; — B) bf. „overf.", ligesom liber: Bog el. Del el. Bind af et Værk; - duobus superioribus (libris) etc., tertius dies ··· hoc tertium volumen efficiet, Cic. Tusc. 3, 3; ligel. ter quinque volumina etc., (15 Bøger el. Sange), vid. Ovid. Trist. 3, 14, 19; cf. Nep. Att. 16, o. A.; — II) „bef.": Kreds, Krumning, Bugt el. Boining, Hvirvel, odl.; - sinuantque immensa volumine terga (angues), Virg. Aen. 2, 208; men alterna volumina crurum (equi: Benenes vexlende Krumninger i Løbet), id. Ge. 3, 192; ∾ fumi, (Røgens Hvirvlen), Ovid.; ∾ undae, Lucan.; ∾ siderum, (deres Kredsløb), Ovid.; — B) „overf.": Omvæltning, Forandring, odl.; - magna sortis humanae volumina, Plin. 7, 46; bf. — vŏlūmĭnōsus, 3: fuld af Krumninger el. Bugtninger; - ∾ corpora anguium, Sidon. — Vŏlumnus, i, m., o. Vŏlumna, ae, f., [1. volo]: den Velvillige el. Gunstige, neml. som Skytsguddom for de Nyfødte, Augustin.

vŏluntārie, adv.: frivilligen, venire, Arnob.; af — vŏluntārius, 3, [voluntas]: frivillig; - ∾ milites,

(som stille sig frivilligen), Caes.; cf. Liv. 1, 59; ∾ auxilia, Cic. Fam. 15, 4; - men id. Phil. 13, 13, spottende: Asinius quidam, senator voluntarius, lectus ipse a se; — b) tf. subst. voluntarii (sc. milites): de Frivillige, Caes. B. G. 5, 56, Capitolin.; — II) „overf." om Ting og om Begreber: hvad man frivilligen underkaster sig, hvad man foretager sig uden at være nødt dertil; - ∾ mors, (Selvmord), Cic. Fam. 7, 3, servitus, Tac. Germ. 24, deditio, id. Hist. 2, 45; ∾ accusationes, id. Orat. 41; - ∾ herba, (som voxer af sig selv), Plin. 20, 90.

vŏluntas, atis, f., [volens, 1. volo]; I) „egenl.": Villen el. at ville, Villie, Attraa, Tilbøielighed; - voluntas est, quae quid cum ratione desiderat, (opp. libido), Cic. Tusc. 4, 6; er Stoikernes βούλησις, id. ibd.; quasdam res esse servatas judicio voluntatique multitudinis, Cic. d. Rep. 1, 45; talis est quaeque res publica, qualis est ejus natura et voluntas, qui eam regit, id. ibd. 1, 31; cf. id. Catil. 3, 9, o. Caes. B. C. 3, 109; men ∾ cogi non potest, vid. Quintil. 1, 3, 8; s. ogs. id. 12, 1, 31; - ogs. in pl.; ut ejus semper voluntatibus non modo cives assenserint, etc., Cic. Manil. 16; — bb) som Adverbialforbindelser mærkes; a) sua el. alicujus voluntate, ogs. absol. voluntate: efter nogens frie Villie, af egen Drift; - quum sua voluntate ··· non vi coactus ··· revertisset (Regulus), Cic. Fin. 2, 20; quum is ··· reditus in patriam voluntate omnium concedi videretur, id. Fam. 13, 5; - Nisi voluntate ibis (af dig selv), rapiam te domum, Plaut. Mil. gl. 2, 5, 40; cf. Liv. 29, 38: aliae civitates voluntate in ditionem venerunt; s. ogs. Cic. Off. 1, 9; — b) ad voluntatem, ex el. de voluntate: efter nogens Ønsker, nogen til Villie; - ad voluntatem loqui, (snakke Folk efter Munden), Cic. Quint. 30; vix tamen (sibi) de mea voluntate concessum est, id. Att. 4, 2; - illud accidit praeter optatum meum, sed valde ex voluntate, id. Pis. 20; — B) „bes.": Velvillie, Tilbøielighed; - ∾ provinciae erga Caesarem, Caes.; cf. Cic. Qu. Fr. 3, 1, 6; ligel. ∾ summa in se, Caes. B. G. 1, 19; ∾ mutua, Cic.; men ∾ aliena a te, id. Lig. 2; men id. d. Rep. 1, 41: mansisset eadem voluntas in eorum posteris (hos dem); — II) „overf."; A) i Forretningssproget: sidste Villie, Testamente; - testamentorum ac voluntatis mortuorum (defensio), Cic. d. Or. 1, 57; cf. Plin. Ep. 4, 10; ∾ ultima, Digest.; — B) i Rhetoriken: Meningen el. Betydningen deraf, (oftest hos Quintil.); - verbis legum standum sit, an voluntate, id. 7, 10, 6; ligel. id. 12, 2, 19: quaestio juris omnis aut verborum proprietate ··· aut voluntatis conjectura continetur; cf. id. 6, 2, 9: voluntatem complecti, quam nomina interpretari, maluerunt.

volup, s. und. flgd. — vŏlŭpe, apocop. volup, adv., [1. volo]: behageligen, fornøieligen, til Fornøielse, opp. aegre; (forel. Ord); - facile vostro animo volupe, Plaut. Casin. 4, 2, 5; Si illis aegre est, mihi quod volupe est, id. Mil. gl. 3, 1, 152; - ut tibi ex me sit volup, id. Men. 4, 3, 3; Venire salvum (sc. te), volup est (sc. mihi), Ter. Phorm. 4, 3, 5; ligel. id. Hec. 5, 4, 17: Bene factum et volup est; tf. — Vŏlŭpīa, ae, f.: Glædens og Fornøielsens Gudinde, Varr., Augustin.

vŏluptābĭlis, e, [voluptas: som bringer Fornøielse, fornøielig; - ∾ nuncius, Plaut. Epid. 1, 1, 19. — vŏluptārĭe, adv.: i Fornøielse el. Nydelse, Appul.; af — vŏluptārĭus, 3, [voluptas]: hørende til Fornøielse el. sandselig Nydelse, hengiven til Nydelse el. Vellyst, vellystig; - vid. Cic. Fin. 3, 10; ∾ res (et amoenae), Plaut.; ∾ locus, id.; gustatus ··· sensus ex omnibus maxime voluptarius, Cic. d. Or. 3, 25; ∾ homo (vellystig), id. Tusc. 2, 7; cf. id. ibd. 5, 31; men id. Fin. 1, 11: voluptaria, delicata, mollis disciplina; cf. id. d. Or. 3, 17: ∾ disputationes, (lærde Samtaler om de sandselige Nydelser).

vŏluptas, ātis, f., [volupe]: Fornøielse, Nydelse, Lyst, (saavel Aandens, som Legemets), - omne id, quo gaudemus, voluptas est, ut omne, quo offendimur, dolor, Cic. Fin. 1, 11; cf. id. ibd. 2, 4; men id. ibd. 2, 7: unum est, sine dolore esse, alterum, cum voluptate; men esse utilitatem in historia, non modo voluptatem, id. ibd. 5, 19; men id. Orat. 55: necessitatis inventa antiquiora sunt, quam voluptatis; cf. Hor. A. P. 338; men Cic. d. Senect. 12: nulla capitalior pestis, quam voluptas corporis; men absol., vid. id. ibd. 13: escam malorum voluptatem etc.; cf. Senec. Ep. 110: voluptati indulgere, initium omnium malorum est; men a voluptatibus, Suet. Tib. 42, (som Hofembede: maître des plaisirs); — II) „overf."; A) som Kjælord: mea voluptas, (min Lyst, osv.), Plaut. Truc. 2, 4, 2, Virg. Aen. 8, 581; — B) voluptates: de Folket givne Forlystelser, som Skuespil, osv., Cic. Mur. 35, Vopisc. Aurel. 34, o. A.; — C) Voluptas: personificeret som Guddom, vid. Cic. N. D. 2, 23; tf. — vŏluptātīvus, 3: hørende til Fornøielser, Fronto. — vŏluptĭfĭcus, 3, [voluptas, facio]: som bringer Fornøielser, som fornøier; - ∾ stella Veneris, Appul. — vŏluptŭārĭus, 3: efterel. Biform af voluptarius, Capitolin., o. A. — vŏluptŭōse, adv.: Fornøielse el. Nydelse, Sidon.; - compar. voluptuosius, id.; af — vŏluptŭōsus, 3, [voluptas]: fuld af Fornøielse el. Nydelse; - voluptuosum est, c. inf. subj., Plin. Ep. 3, 19; - superl., ∾ concionator, Hieronym.

vŏlūta, ae, f., [volvo]: Snegl el. Snirkel som Zirat paa Søiler, Vitruv. 4, 1, oftere. — *vŏlūtābrum, i, n.: Morads el. Pøl, hvori Svinene vælte sig, Virg. Ge. 3, 411, Arnob.; — vŏlūtābundus, 3: som vælter sig om deri; tf. „overf.": libidinosus et volutabundus in voluptatibus, Cic. frgm. ap. Non.; — vŏlūtātio, onis, f.: Omvæltning el. at vælte sig omkring; - ∾ in luto, Plin.; men pl.: totis volutationibus corporis etc., Cic. Pis. 31; — II) „fig."; A) indre Uro og Forstyrrelse, Senec. Tranqu. 2; — B) Ubestandighed, Foranderlighed; - ∾ tanta rerum humanarum, Senec. Ep. 99; o. — vŏlūtātus, us, m.: Omvæltning, el. at vælte sig omkring; - pulverem volutatu collectum etc., Plin. 10, 5; ogs. pl.: ∾ pulverei, Appul.; — [voluto]. — Vŏlūtina, ae, f., [volvo]: Gudinde for Bælgene omkring Kornet, Augustin.

vŏlūto, avi, atum, 1, v. a., intens. af volvo: vælter el. dreier el. ruller omkring el. afsted; I) „egenl."; - ∾ amphoras per terram, Colum.; ∾ pelagus (ventus), Lucan.; - ∾ se in pulvere, Plin.; - oftere „medial": in pulvere volutari (om Høns), Varr.; cf. Suet. Calig. 42; - men „alleg." og med Henspillen paa den appellative Bem. af Verres: quem in luto volutatum totius corporis vestigiis invenimus, Cic. Verr. 4, 24; - men om den Bedende: volutari alicui ad pedes, auct. ad Her.; tf. ogs. i d. active Form: genibusque volutans etc., Virg. Aen. 3, 607; — II) „fig."; A) „overf.", navnl. om Lyden: at lade ligesom henrulle el. udbrede sig; - vocemque per ampla volutant Atria, Virg. Aen. 1, 725; ligel. ceu flamina prima ··· caeca volutant Murmura, id. ibd. 10, 97, (om en begyndende Storm); cf. id. ibd. 5, 149, o. Ovid. Met. 12, 55; — B) „ment."; 1) „medial": at beskæftige sig dermed, at tumle sig deri, at være omgiven deraf; - volutari in omni genere et scelerum et flagitiorum, Cic. Fam. 9, 3; volutari inter plurima mala, Senec. d. Vit. beat. 24; — 2) volutare aliquid in animo, Liv., animo, Cic., mente, Lucr., secum, Virg., Ovid.: at betragte el. betænke fra alle Sider el. med Omhu, nøie at overveie el. overlægge, osv.; - Quanto in pectore hanc rem meo magis voluto, Plaut. Capt. 4, 2, in.; cf. Liv. 28, 18, Cic. d. Rep. 1, 17, Virg. Ecl. 9, 37, o. A.; ligel. ∾

secum corde, ogſ. suo cum corde, Virg. Aen. 4, 533, o. id. ibd. 6, 185; men Liv. 34, 36: has conditiones quamquam ipse in secreto volutaverat cum amicis, (bavde overlagt el. behandlet el. drøftet dem dermed), tamen etc. — 1. volutus, 3, partic. af volvo. — 2. vŏlūtus, us, m., [volvo]: Rullen el. at rulle ſig omkring el. afſted; - ∾ serpentium, (opp. volatus avium), etc., Appul.

volva (vulva), ae, f., [volvo]: Indhylling, Hylſter, Skal, navnl. Frugtſkal; - ∾ fungorum, Plin. 22, 46; men ∾ pomorum, (Kernehuſet deri), Scribon.; — II) „beſ.": Moderen, (d. e. Hinden om Foſteret, Foſterleiet), hos Mennesker og Dyr, Varr. R. R. 2, 1; (hos Fruentimret ogſ. uterus, Cels.); ſ. ogſ. Plin. 11, 84; - navnl. var ogſ. Svinets volva en hos Romerne yndet Ret, Plin. l. c., Hor. Ep. 1, 15, 41, o. Martial. 13, 56.

volvo, volvi, vŏlūtum, 3, (inf. pass. arch. volvier, Lucr. 5, 715), [beſl. m. εἴλω, εἰλύω, i. e. volvo], v. a.: vælter el. ruller omkring el. afſted, bevæger ved at vælte el. rulle; - ∾ sub undis Grandia saxa (om Strømmen), Lucr. 1, 289; cf. Virg. Aen. 1, 101; ∾ beluas cum fluctibus (om Stormen), Plin.; ∾ vortices, vid. Hor. Od. 2, 9, 22; ∾ fumum (om Vinden), Lucr.; ∾ oculos huc illuc, Virg., per singula, id.; ∾ libros, (oprulle, opſlaae, neml. for at læſe deri, ſ. und. volumen nr. I), Cic. Brut. 87; cf. Lucr. 6, 380; men volventesque orbem, (ſvingende i en Kreds el. formende en Kreds), Liv. 22, 29; men Virg. Aen. 12, 329: Semineces volvit multos, (nedhvirvler el. nedſtrækker); men Ter. Eun. 5, 8, 55, „alleg." o. comiſk: satis diu jam hoc saxum volvo; — B) „medial": at vælte ſig deri; - volvi (in coeno, om Svinet), Lucr. 6, 978; men om Snogen: Ille, inter vestes et levia pectora lapsus, Volvitur, (ſnoer ſig), Virg. Aen. 7, 349; cylindrum volvi, etc., Cic. Fat. 18; - navnl. ogſ. om den Slagne el. Faldne, vid. Virg. Aen. 10, 590, oftere; men id. ibd. 4, 449: lacrimae volvuntur inanes; — II) „fig."; A) „alm."; - ∾ menses (lade henrulle, om Maanen), Hor. Od. 4, 6, 40; cf. Virg. Aen. 1, 269: Triginta magnos volvendis mensibus orbes etc.; men id. ibd. 234 neutral: volventibus annis, (i Aarenes Løb); men id. ibd. 22: sic volvere Parcas (sc. fata); cf. id. ibd. 3, 376; - fremdeles: ∾ ingentes iras in pectore, (lade Harmen bruſe i ſit Inderſte), Liv. 35, 18; cf. Lucr. 6, 33 o. 73; men Virg. Aen. 1, 9: tot volvere casus Insignem pietate virum (giennemgaae, udſtaae); - endel. ogſ. om Taleren; celeriter sane verba volvens, etc., Cic. Brut. 70; cf. id. ibd. 81; men id. d. Or. 3, 47: volvi uno spiritu, (udtales i et Aandedræt); — B) „beſ.": ∾ aliquid animo el. secum el. in animo: med ſtor Omhu at overveie el. overlægge el. behandle noget; - ∾ multa cum animo suo el. multa secum, vid. Sall. Jug. 6, o. id. Catil. 32; men ∾ immensa omnia animo, (have el. nære uhyre Planer), Liv. 2, 49; ∾ bellum in animo, (ponſe derpaa), id. 42, 5; ſ. ogſ. Virg. Aen. 7, 254; - men ogſ. ud. animo: ∾ bellum adversus aliquem, Tac. Ann. 3, 38; ligel. haec illis volventibus etc., Sall. Catil. 41.

vŏmax, ācis, adj., [vomo]: ſom ofte brækker ſig; - in compar., Sidon. — vŏmer, ĕris, (nom. sing. ogſ. vomis, Cato, Virg. Ge. 1, 162, Colum.), m.: Plovjernet; - vid. Cic. Phil. 2, 40, Virg. Ge. 1, 46, Hor. Epod. 2, 63, oftere, o. A.; — II) „overf."; A) ſ. partes viriles, Lucr.; — B) ſ. Griffel, Atta ap. Isid. — †vŏmĭca, ae, f.: Byld, Blodbyld, Cels.; - qui vomicam ejus gladio aperuit, vid. Cic. N. D. 3, 28; vomicas rumpere, purgare, Plin.; — b) df. „overf.": Blære el. Bule i viſſe Stene, Plin. 33, 32; — II) „fig." o. lignelſesvis: Fordærvelſe, Ulykke, Elendighed; - vid. Liv. 25, 12, (af en gammel Spaadom): „hostem expellere ···vomicamque, quae etc."; men Suet. Aug. 65 kalder K. Auguſtus trende forfaldne Lemmer af Familien: tres vomicas aut tria carcinomata sua; men Quintil. 8, 6, 15, dadles den af en gammel Taler brugte Allegori: persecuisti rei publicae vomicas; df. — vŏmĭcōsus, 3: fuld af Bullenhed el. Materie, Coel. Aur.; o. — vŏmĭcus, 3: med Bylder; - df. „overf.": ondartet, morbus, Senec. Contr. 2, 12. — vŏmĭfĭcus, 3, [vomo, facio]: ſom foraarſager Brækning; - ∾ medicamentum: Brækmiddel, Coel. Aur. — vŏmĭflŭus, 3, [forkort. af vomica o. fluo]: ſom flyder af Materie; - ∾ passio, (flydende Byld), Coel. Aur.

vŏmis, eris, vid. vomer ab in. — *vŏmĭtio, onis, f.: Brækning, at brække ſig; - vid. Cic. N. D. 2, 50; vomitiones ciere, (foraarſage), opp. ∾ sistere, cohibere, Plin.; — II) „metonym.": det Opbrækkede; - varii colores vomitionum, Plin. 25, 23; — vŏmĭto, are, v. intens. n.: ofte el. gierne at brække ſig; ogſ. „alm.": at brække ſig, Colum., Senec., Suet. Vitell. 13; o. — vŏmĭtor, ōris, m.: ſom brækker ſig; - pl., ∾ jejuni, Senec. Ep. 88; — [vomo]. — vŏmĭtōrĭus, 3: ſom foraarſager Brækning; - ∾ bulbus, Plin. 20, 41, o. 21, 75; — II) „overf." o. subst., vomitoria, orum, n.: Indgangene til cunei (el. til de ſiddende Pladſer) i Theatret, el. Udgangene derfra, (der ligeſom give fra ſig en Mængde Mennesker), Macrob. Sat. 6, 4; af — vŏmĭtus, us, m., [vomo]: Brækning, at brække ſig; - ∾ excutere alicui, Plaut.; ſ. ogſ. id. Merc. 3, 3, 15, und. flgd.; vomitus facere (foraarſage), Plin., creare, id.; cf. Suet. Ner. 20, oftere, o. A.; — II) „overf." o. „metonym.": det Udbrækkede el. Opbrækkede, Plin. 23, 80, o. id. 29, 27; - df. „poet.": hvad der vækker Ækelhed, navnl. et ækelt og vederſtyggeligt Menneſke; - Absolve hunc, quaeso, vomitum, Plaut. Most. 3, 1, 120; cf. Lucil. ap. Non.: (Trebellius) febris, senium, vomitus, pus.

vŏmo, ŭi, ĭtum, 3, v. n. o. a., [digammeret af ἐμέω]; I) neutr.: at brække ſig, at kaſte op, odl.; - asoti, qui in mensam vomunt, etc., Cic. Fin. 2, 8; - navnl. horte det til de fordærvede Romeres Luxus: ved Brækning paany at ſkaffe ſig Appetit el. Madlyſt, hvorom Senec. Consol. ad Helv. 9: vomunt, ut edant, edunt, ut vomant, etc.; cf. Suet. Vitell. 13; ogſ. er at hidføre Cic. Phil. 2, 41: ab hora tertia bibebatur, ludebatur, vomebatur, (hvor ogſ. impers. er at mærke); men id. Dejot. 7: post coenam vomere, (neml. for at være desbedre disponeret til Forretninger); - ogſ. m. homogent Object: ∾ vomitum pulmoneum, (brække Lungen op), Plaut. Rud. 2, 6, 27; — B) „overf.": quo largius vomit (Padus: udgyder ſig i Havet), Plin. 3, 20; — II) act.: at opbrække, ved Brækning at opkaſte; - ∾ sanguinem, Plin.; ſ. ogſ. ovenſ. Plaut. l. c.; men ∾ paene intestina sua, Petron. Sat. 66; — B) „overf." o. „poet.": at give fra ſig, at udgyde; - ſaal. om Charybdis: vomit fluctus totidem, totidemque resorbet, Ovid. Her. 12, 125; cf. Virg. Ge. 2, 462; ligel. ∾ fumum, id., geminas flammas, id. Aen. 8, 681; men ∾ vitam (udaande), Lucr.; ligel. ∾ animam, Virg. Aen. 9, 349; men ∾ argentum, Plaut. Curc. 5, 3, 10.

1. vŏpiscus, i, m.: den af et Tvillingpar ſidſtfødte og efterlevende, altero interempto abortu, vid. Plin. 7, 8. — 2. Vŏpiscus, i, m.: romerſk Tilnavn; vid. Liv. 2, 54; - ogſ. er at mærke, Flavius Vopiscus: Hiſtorieſkriver und. K. Conſtantin den Store, Forfatter af flere romerſke Keiſeres Biographier. — vopte, ſ. vos ipsi, Cato ap. Fest., p. 379.

*vŏrācĭtas, atis, f.: Graadighed, Slugenhed; - ∾ hominis, Eutrop.; - men „overf.": ∾ avidissima (ignis), Plin. 2, 111; o. — vŏrācĭter, adv.: graadigen, ſlugent, invadere, Macrob. Sat. 7, 5; — [vorax]. — vŏrāgĭnōsus, 3: fuld af Huler el. Vandhuller, solum, auct. B. Hisp. 29, via, Appul.; af — vŏrāgo, ĭnis, f., [voro]: Svælg el. Afgrund, dybt Hul, navnl. ogſ. Sted i Vandet, hvor man ikke kan naae Bunden; - summersus equus voraginibus, Cic. Div. 1, 33; cf. Virg. Aen. 6, 296, o. Catull. 17, 26; ligel. om en Af-

grund i Jorden, Liv. 7, 6; - men „poet.": ∾ ventris, Ovid. Met. 8, 843; — II) „overf." o. lignelsesvis: Afgrund, Fordærvelse; - vos geminae voragines scopulique rei publicae, Cic. Pis. 18; gurges et vorago patrimonii, id. Sest. 52; men ∾ et gurges vitiorum, id. Verr. 3, 9; s. ogs. Val. Max. 9, 4, in.

*vŏrātor, ōris, m.: en Fraaser el. Slughals, Tertull., o. A.; — vŏrātrīna, ae, f.: Sted el. Kippe til Fraaseri, Tertull.; — II) „overf."; ∾ terrarum: Svælg el. Afgrund i Jorden, Ammian. 17, 7; o. — vŏrax, ācis, adj.: slugen, graadig, umættelig; - ∾ venter, Ovid. Met. 15, 94; men lignelsesvis: quae Charybdis tam vorax? etc., Cic. Phil. 2, 27; — II) „overf."; A) ikke til at fylde el. mætte, pontus, Lucan., flamma, Sil.; - compar., ∾ ignis, Ovid. Met. 8, 839; — B) fordærvelig, fortærende; - ∾ impensae, Val. Max. 7, 1, 2; ∾ usura, Lucan. 1, 181; — [flgd.].

vŏro, avi, atum, 1, v. a., [besl. m. βορά, i. e. esca]: sluger, fraaser, æder el. fortærer graadigen; - animalium alia sugunt, ··· alia vorant, etc., Cic. N. D. 2, 47; ligel. absol.: pol ego, etiamsi etc., Edim (s. edam), atque ambabus malis expletis vorem, Plaut. Trin. 2, 4, 72; vorantes mella apes, Plin.; ∾ Lucrina (ostrea), Martial.; men ∾ hamum, (bide paa Krogen), „alleg.", Plaut.; - navnl. ogs. at tage ind som Medicin; ∾ resinam ex melle, Plaut., pastillos, Martial., apium, Coel. Aur.; — II) „overf."; A) om Tingssubjecter, saal. om Charybdis; - vorat haec raptas revomitque carinas, Ovid. Met. 13, 731; cf. Virg. Aen. 1, 117; ligel. „poet.": ∾ agmina (vortex pugnae), Sil.; men ulcus serpendo corpus vorat (fortærer det), Cels.; — B) om Personer: at giøre en Ende derpaa, obl.; - idem in reliquis generis ejus quantum voraverit (har tilsat el. forødt), Plin. 37, 7; men „poet.": Quare, si sapiet, viam vorabit, Catull. 35, 7; - endel. m. Lune: nos hic voramus litteras, (studere af alle Kræfter), Cic. Att. 4, 11. — vorso, vorsorius, vorsum, etc., s. und. verso, etc. — vortex, vorticosus, vorto, etc., s. und. vertex, etc. — vos, pron., s. und. tu. — Vŏsĕgus (Vosag.), ogs. Vogesus, i, m.: Biergstrækning i Gallien, hvor nu „Vogeserne" el. der Wasgau im Elsass, Caes. B. G. 4, 10, o. Lucan. 1, 397. — voster, stra, strum, s. und. vester, etc.

vōtĭfer, a, um, [votum, fero]: hvorpaa man ophænger Offergaver, arbor, Stat. Silv. 4, 4, 91. — vōtīvus, 3, [votum]: hørende til et Løfte, lovet el. indviet til en Guddom, ludi, Cic. Verr. act. 1, 10; ∾ tabula, Hor. Od. 1, 5, 14, juvenca, id. Ep. 1, 3, 36; ∾ tura, Ovid., carmina, id. A. A. 1, 205; - ∾ legatio: Reise til el. i en Provinds paa Grund af et Løfte, som man (efter Foregivende) der havde at opfylde, Cic. Att. 4, 2, o. id. ibd. 15, 11; men ∾ noctes, (hvori man af religiøse Grunde ligger alene), Propert. 2, 21, 62; — II) som er el. sker efter Ønske, conspectus, Appul., mors, Prudent. — votum, i, n., s. und. voveo. — vōtus, 3, partic. af voveo.

vŏvĕo, vōvi, vōtum, 2, v. a.: lover el. indvier til en Guddom; - ∾ decumam Herculi, Cic. N. D. 3, 36; ∾ sua capita pro salute patriae, id. Fin. 5, 22; men Liv. 1, 27: Tullius in re trepida vovit Salios decem fanaque Pallori ac Pavori; men ∾ votum pro militibus, id. 23, 19; cf. Ovid. Met. 9, 793; - ogs. m. Objectssætn.: vovisse dicitur, si etc., uvam se deo daturum, quae etc., Cic. Div. 1, 17; - ogs. c. inf. praes.; Me inferre Veneri vovi jam jentaculum, Plaut. Curc. 1, 1, 72; - ogs. in partic. perf.: at earum templa sunt publice vota et dedicata, Cic. N. D. 3, 17; pro reditu victima vota cadet, Ovid. Am. 2, 11, 46; men id. Fast. 4, 893: Hostica Tyrrheno vota est vindemia regi, (blev ham høitideligen lovet); - Quintil. 11, 3, 100, ogs. absol.: manus leviter pandata, qualis voventium est; — II) giør Løfter for et Ønskes Opfyldelse, ønsker, (men som verb. fin. alene sield. o. „poet."); - quae modo voverat, odit, Ovid. Met. 11, 128; cf. id. ibd. 9, 674; ligel. m. ut, id. ibd. 14, 35; - men Hor. Ep. 1, 4, 8: Quid voveat dulci nutricula majus alumno? — III) af partic. votus, 3, er subst. vōtum, i, n.; A) et Løfte; - votis vim tempestatis effugere, vid. Cic. N. D. 3, 37; obstrictum esse religione voti, id. Att. 12, 43; obligari voti sponsione deo, id. Leg. 2, 16; - vota facere, Cic., nuncupare, id., concipere, Ovid.; vota debere diis, Cic. Verr. 4, 55; solvere, reddere, id., exsequi, Virg.; voti damnari, Liv. 7, 28; voti reus, Virg. Aen. 5, 237; voti liberari, Liv. 5, 28; — 2) „poet." ogs.: den lovede el. indviede Gienstand; - votisque incendimus aras, (forbrænde Offer el. Røgelse derpaa), Virg. Aen. 3, 279; — b) sild. ogs. vota, orum: den Dag, paa hvilken offenlige Løfter giøres til Guderne, Capitol., Vopisc.; — B) „overf.": Ønske, Attraa, obl.; - vota cupiditatum suarum etc., vid. Cic. Verr. 5, 54; Audivere ··· di mea vota, Hor. Od. 4, 13, in.; Haec loca sunt voto fertiliora tuo, Ovid. A. A. 1, 90; voti potens, id. Met. 8, 80; quod omnium sit votum parentum, ut honestiores, quam sint ipsi, liberos habeant, Quintil. 11, 1, 82; Hoc erat in votis, Hor. Sat. 2, 6, in.; cf. Pers. 3, 49; men Quintil. 12, 5, 6: sed hoc votum est, (bliver ved det blotte Ønske), etc.; men „poet.": venire in votum, (blive el. være Gienstand for nogens Ønske), Hor. Ep. 1, 11, 5; men id. Sat. 2, 6, 59: non sine votis: O rus, quando ego te aspiciam? — 2) efterel. ogs.: Forlovelse el. Ægteskab, Cod. Just.; ligel. vota nuptialia, Appul.

vox, gen. vōcis, f., [digammeret af ὄψ, i. e. vox]: Stemmen, Lyden, ogs. Raab el. Skrig; - omnes voces (hominis), ut nervi in fidibus, ita sonant, ut a motu animi quoque sunt pulsae; nam voces, ut chordae, sunt intentae, quae ad quemque tactum respondeant, acuta, gravis, cita, tarda, magna, parva, etc., Cic. d. Or. 3, 57; cf. id. Orat. 17: cujus (sc. vocis) e tribus sonis, inflexo, acuto, gravi, etc.; ligel. Quintil. 11, 3, 42: vox, ut nervi, quo remissior, hoc gravior et plenior, etc.; vocis via, (Struben), Lucr. 6, 1146; cf. Quintil. 11, 3, 20: quarum (faucium) vitio et frangitur et obscuratur et exasperatur et scinditur vox; - voce magna ··· clamitabat, etc., vid. Tac. Ann. 1, 51; cf. Cic. d. Senect. 5, o. Hor. Sat. 1, 7, 31, oftere; suos increpans clara voce, etc., Liv. 4, 28; men quum maxima voce ··· contenderet, ut etc., vid. Cic. d. Or. 1, 36; men modo summa Voce, modo hac ··· quae etc., Hor. Sat. 1, 3, 7; ∾ sedata et depressa, auct. ad Her. 3, 12, tremebunda, ibd. 14; - men ut militum vocibus nonnihil carperetur, (ved deres Udraab), Caes. B. G. 3, 17; cf. Cic. Qu. Fr. 1, 1, 14; men Ter. Phorm. 5, 8, 92: enim vero voce'st opus, (jeg maa i Sandhed skrige)! Nausistrata, exi! — II) „overf."; A) det igiennem Stemmen Udtalte, saavel det enkelte Ord, som den sammenhængende Ordføining, et Udtryk, en Sætning el. Sentens; - quid sonet haec vox voluptatis, id est, quae res huic voci subjiciatur, Cic. Fin. 2, 2; cf. Ovid. Fast. 5, 484: Is verbi sensus, vis ea vocis erat; men Cic. Sest. 19: quum viderem, vocem pro me ac pro re publica neminem mittere; cf. Caes. B. G. 7, 17; men Hor. A. P. 390: nescit vox missa reverti; nihil esse opis in hac voce: civis Romanus sum, Cic. Verr. 5, 65; cf. Hor. Sat. 1, 10, 32; men voce Thessala etc., id. Epod. 5, 45, (ved Tryllesang el. Hexeformular); - ligel. in pl.; istius (Catilinae) voces, quas habuisse in domestica concione dicebatur, etc., Cic. Mur. 25; cf. Caes. B. G. 1, 39; ligel. Quintil. 5, 7, 36: voces per vinum, per somnum ··· emissae; men victus Veneris ··· Vocibus, (ved hendes Bønner), Hor. Od. 4, 6, 21; men ∾ contumeliosae, (Skældsord), Caes.; men Deripere lunam vocibus, (ved Trylleſange), Hor. Epod. 17, 78; hvorom ogs. id. ibd. 17, 6:

parce vocibus tandem sacris; hede ogſ. ∾ Marsae, id. ibd. 5, 76; — B) „alm.": Talen el. Sproget, sermo; - voce formasti (cultus hominum: ved Sproget), Hor. Od. 1, 10, 3; Graja ··· sive ··· Latina Voce loqui, Ovid. Trist. 3, 12, 39; ligel. quum civem (cum esse) ex voce cognovisset, Justin. 11, 15; — C) „technisk": Ordets Betoning el. Accent el. Tone; - ipsa natura in omni verbo posuit acutam vocem, nec una plus, nec a postrema syllaba citra tertiam, Cic. Orat. 18.

Vulcanalis, e, o. Vulcanius, 3, ſ. und. ſlgd., nr. B. — Vulcānus (Volc.), i, m.: Vulcanus, Ildens Gud, Søn af Juppiter o. Juno, og Gemal af Venus; - vid. Cic. N. D. 3, 22, ogſ. Caes. B. G. 6, 21, Hor. Od. 1, 4, 8, o. id. ibd. 3, 4, 59, ogſ. Ovid. Met 7, 437, o. A.; - navnl. indviede man til ham de ſlagne Fienders Vaaben, vid. Liv. 1, 37, oftere; men Vulcani caput arsit, (Hovedet paa hans Billedſtotte), id. 34, 45; men area Vulcani, (ſ. area aedis Vulcani), id. 9, 46, oftere; — B) „overſ." o. apellativiſk; a) ſ. Ilden; - qui Vulcanum in cornu conclusum geris, (ſom bærer Lys i en Hornlygte), Plaut. Amph. 1, 1, 185; cf. Virg. Aen. 7, 77, o. Ovid. Met. 7, 104, o. A.; — b) ſ. Vulkans Billedſtotte, ogſ. ſ. Vulcans Tempel, ſ. ovenſ.; — B) df. 1) Vulcānĭus (Volc.), 3: hørende til el. benævnt efter Guden Vulcanus; - ∾ acies, (den Linie, ſom en Skovbrand el. Hedebrand viſer), Virg. Aen. 10, 408; ∾ vis, Lucil. ap. Non.; ∾ pestis, Sil.; men ∾ arma (uigiennemtrængelige), vid. Cic. Tusc. 2, 14; ∾ munera, currus, Ovid. Met. 2, 106; ∾ Lemnos (ſom helliget til Vulcanus), id. ibd. 13, 313; — 2) Vulcānālis (Volc.), e: = frgd.; - ∾ flamen, Varr. L. L. 5, 15; — b) df. subst.; a) Vulcanale (Volc.), alis, n.: et Vulcanstempel, vid. Fest. p. 290 s. v. statua, ogſ. Plin. 16, 86; — b) Vulcanalia, orum o. ium, n.: Vulcansfeſten (X Cal. Sept.), Varr., Plin.; lucubrare a Vulcanalibus incipiebat, (om den ældre Plinius), Plin. Ep. 3, 5.

†vulgāris (volg.), e, [vulgus]: hørende til den ſtore Hob el. til Mængden, almindelig, ſædvanlig, hverdags; - in communi vita et vulgari hominum consuetudine etc., Cic. d. Or. 1, 58; ad vulgarem popularemque sensum accomodata etc., id. ibd. 1, 23; men id. Off. 1, 16: ∾ liberalitas, (ſom oves imod Alle); men vulgari et pervagata declaratione contendere, (triviel el. forſlidt), id. Planc. 19; ∾ commendatio, (ſom gives iſleng), id. Fam. 1, 3; men id. R. Am. 46: mitto hasce artes vulgares, coquos, etc.; cf. Hor. Sat. 2, 2, 38: Jejunus raro stomachus vulgaria temnit; - prostratas arbores restitui etc., vulgare est (det er ſædvanligt), Plin. 16, 57; df. — vulgārĭtas, atis, f.: den ſtore Hob, Mængden, Publicum, Arnob.; o. — vulgārĭter, adv.: almindeligen; - (haec) me non vulgariter, nec ambitiose ··· scribere, Cic. Fam. 13, 69; cf. Plin. 8, 5, oftere. — vulgārĭus, 3: for- o. efterel. Biform af vulgaris, Afran. ap. Non.; - ∾ fallacia, Turpil. ibd.; ∾ significatio (verbi), Gell. 3, 16, oftere.

*vulgāte, adv.: almindeligen udbredt el. bekiendt; - compar. vulgatius, Ammian.; o. — vulgātor, ōris, m.: ſom udbreder el. bekiendtgiør noget; - df. „poet." om hin Tantalus, der robede Gudernes Hemmeligheder: Sic aret mediis taciti vulgator in undis, Ovid. Am. 3, 7, 51; — [2. vulgo]. — 1. vulgatus, 3, partic. o. adj. af 2. vulgo. — 2. vulgātus, us, m., [2. vulgo]: Offentliggiørelſe, Bekiendtgiørelſe, Sidon. — vulgĭvăgus (volg.), 3, [vulgus, vagor]: ſom flakker el. flagrer hid og did, uſtadig, udſvævende; - Volgivago vitam tractabant more ferarum, Lucr. id. 5, 930; ∾ Venus, vid. id. 4, 1061.

1. vulgo, adv., ſ. und. vulgus, nr. III. — 2. vulgo (volg.), avi, atum, 1, v. a., [vulgus]: bringer ud iblandt Mængden, giør fælles el. almindelig; - ministeria in vicem et contagia ipsa vulgabant morbos, Liv. 3, 6; men id. 2, 29: ∾ rem, (lade Alle tage Deel deri); ∾ librum (udgive), Quintil. prooem.; - ogſ. medial: vulgari cum privatis, (omgaaes dem fortroligen), Liv. 3, 35; men id. 1, 4: vulgato corpore (femina: ſom giver ſig til Priis for Alle); cf. id. 4, 2: ferarum ritu vulgari etc.; — II) „beſ.": bekiendtgiør ved Talen, udbreder el. offenliggior iblandt Mængden; - non quod ego vulgari facinus per omnes velim, Liv. 28, 27; men vulgatur deinde rumor, duas deesse tabulas, id. 3, 24; obductum verbis vulgare dolorem, Virg. Aen. 10, 64; men Tac. Ann. 13, 7: haec atque talia vulgantibus, etc.; - forel. ogſ. ∾ aliquid in vulgus, Varr. ap. Non.; ligel. ∾ aliquem vulgo, Plaut. Mil. gl. 4, 2, 44; — III) partic. vulgātus, 3, ogſ. ſom adj.: almindelig, ſædvanlig, gangbar, odl.; - qui ··· vulgatissimos sensus verbis ··· prosequi nequeant etc., Quintil. 2, 4, 8; men vulgatissimae meretrices, (aldeles offenlige), Suet.; — B) „beſ.": almindeligen bekiendt, bekiendt, kundbar; - vulgatior fama est ··· Remum novos transiluisse muros, Liv. 1, 7; artes non ante vulgatae, Hor. Od. 4, 9, 3; cf. Virg. Aen. 1, 457.

vulgus (volg.), i, n., (masc., Varr. ap. Non., o. Virg. Aen. 2, 99), [digammeret af ὄχλος]: den ſtore Mængde, Folket, Publicum; I) „alm."; - non est consilium in vulgo, non ratio, non discrimen, non diligentia, Cic. Planc. 4; cf. Sall. Jug. 66; ligel. Virg. Aen. 2, 39: Scinditur incertum studia in contraria vulgus; men Cic. Att. 2, 22: quod in vulgus gratum esse sentimus; cf. Liv. 22, 3, Tac. Hist. 1, 71, o. A.; men Plin. 20, 44: apio gratia in vulgo est; — II) „beſ."; A) den ſtore Mængde el. Maſſe af en vis Klaſſe el. af et viſt Slags; - ne faceres idem, Quod vulgus servorum solet, Ter. Andr. 3, 4, 3; cf. Liv. 8, 7: vulgus aliud armatorum ··· eventum suum in virtute aliena ponit; ∾ patronorum, Cic. Brut. 97; ∾ femineum, Lucan.; cf. Hor. Od. 2, 13, 32, ogſ. Virg. Ge. 3, 469; — B) m. Bibegr. af Ringeagt: den ſtore Hob, Pobelen, odl.; - sapientis judicium a judicio vulgi discrepat, Cic. Brut. 53; men Sall. Catil. 20: ceteri omnes ··· vulgus fuimus sine gratia, sine auctoritate; cf. Cic. Div. 2, 41; — III) abl. vulgo (volg.), ſom adv., „egenl.": iblandt den ſtore Mængde, hos alle Mennesker; df. almindeligen, offenligen, ſamtligen, ogſ. ſædvanligen, odl.; - ad prandium invitare ··· vulgo, passim; quid est „vulgo"? universos, Cic. Mur. 35; cf. id. R. Am. 29, o. Caes. B. G. 1, 39; candelabrum ··· vulgo ostendere ac proferre (forevise offenligen), etc., Cic. Verr. 4, 28; Verum illud verbum'st, vulgo quod dici solet: Omnes etc., Ter. Andr. 2, 5, 15; hoc, quod vulgo sententias vocamus, Quintil. 12, 10, 48; men Ter. Heaut. 3, 1, 38: victum vulgo quaerere, (offenligen, el. ſom offenligt Fruentimmer); df. vulgo concepti, (avlede udenfor Ægteſkab), Digest.

vulnĕrābĭlis, e, [vulnero]: ſaarende, materia, Coel. Aur. — vulnĕrārĭus, 3, [vulnus]: hørende til Saar; - ∾ emplastrum, (Saarplaſter), Plin. 23, 40; — II) subst. vulnerarius, i, m.: Saarlæge, id. 29, 6. — *vulnĕrātĭo, onis, f.: Saarelſe, Tilføielſe af Saar; - sine caede, sine vulneratione, etc., Cic. Caecin. 16; - ogſ. „fig.": ∾ famae, salutis, Cic. Pis. 20; o. — vulnĕrātor, ōris, m.: ſom ſaarer, ſom krænker el. ſkader; - ∾ gentium, Hieronym.; — [ſlgd.].

vulnĕro (voln.), avi, atum, 1, v. a., [vulnus]: ſaarer, beſkadiger ved at ſaare; - ne quis quem prius vulneret, quam etc., Caes. B. G. 5, 58; legatus in adversum os funda vulneratur, id. ibd. 5, 35; men Sall. Jug. 57: plerosque jacula ··· vulnerabant; men Ovid. Met. 11, 371: omne Vulnerat armentum (aper); - ogſ. m. Tingsobiect, hvſ. Plin. 37, 16, in pass.: ut nequeant vulnerari (smaragdi Scythici: at de ikke kunne ridſes); — II) „fig.": ſaarer, krænker; - ∾ aliquem voce, (tiltale haardt), Cic. Catil. 1, 4; virorum hoc animos vulnerare posset, etc.; quid etc.? Liv. 34, 7; gravior ne

nuncius aures Vulneret, Virg. Aen. 8, 582; Ah, potius peream, quam crimine vulnerer isto, Ovid. Her. 19, 105; cf. id. A. A. 1, 21. — vulnĭfer (voln.), a, um, [vulnus, fero]: saarbringende, saarende, Prudent. — — vulnĭfĭcus (voln.), 3, [vulnus, facio]: som bibringer et Saar, saarende, (poetisk Ord), sus, Ovid. Met. 8, 359, telum, id., chalybs, Virg. Aen. 8, 446, plumbum, (i. e. caestus), Val. Fl.

vulnus (voln.), ĕris, n.: et Saar; - ∾ in latere etc., Cic. Mil. 24; multis et illatis et acceptis vulneribus, Caes. B. G. 1, 50; claudicare ex vulnere ob rem publicam accepto, Cic. d. Or. 2, 61; vulnera excipere, id., sustinere, id., Caes.; vulneribus defessus, id., confectus, Liv.; men pereunt per mutua vulnera fratres, vid. Ovid. Met. 7, 141; men id. ibd. 1, 190, „alleg.": immedicabile vulnus Ense recidendum (sc. est), ne pars sincera trahatur; — b) ogs. med Hensyn paa Ting, som blive beskadigede: Hug, Skaar, Snit; - Vulneribus ··· evicta (ornus), Virg. Aen. 2, 630; ligel. ab acutae vulnere falcis etc., Ovid. Met. 9, 383; ligel. vulnera scuti, id.; men vulnus calcei, (Rift deri), Juvenal.; men Ovid. Fast. 1, 666: Omne reformidat frigida vulnus humus (sc. aratri); men id. Met. 6, 76: medioque e vulnere saxi, (ud af den sprængte Sten); — II) „fig."; A) „overf."; 1) Hug el. Stik el. Slag el. Skud, som paaforer et Saar; - vulneribus confodi, Liv.; clusaque vulnera sentit (om Tyren), Ovid. Met. 12, 104; Hylaei percussus vulnere rami, Propert. 1, 1, 13; cf. Virg. Aen. 5, 433 o. 436; — II) „fig."; A) „poet. overf.": Vaaben til at saare med, navnl. Skudvaaben; - haesit ··· sub gutture vulnus (i. e. sagitta), Virg. Aen. 7, 533; cf. id. ibd. 10, 140; ligel. vulnera dirigere (i. e. sagittas), Senec. Herc. Oet. 160; — B) „ment.": Krænkelse el. Lidelse, Skade el. Fordærvelse; - fortunae gravissimo percussus vulnere, Cic. Acad. 1, 3; cf. id. Att. 1, 17: ut nihil a domesticis vulneris factum sit, etc.; men „alleg.": hoc tam gravi vulnere etiam illa, quae consanuisse videbantur, recrudescunt, id. Fam. 4, 6; men id. Fin. 4, 24: imponere vulnera rei publicae; cf. id. Sest. 7; - „poet." ogs.: stor Smerte el. Sorg; vid. Lucr. 2, 638, Virg. Aen. 12, 160, o. Ovid. Met. 5, 426, - men ogs. erotisk om Elskovens Saar og Smerter; devinctus volnere amoris, Lucr. 1, 35; men absol.: Vulnus alit venis, Virg. Aen. 4, in.; men Propert. 2, 18, 7; Interea nostri quaerunt sibi volnus ocelli, (Gjenstand til at faares af); s. ogs. Hor. Od. 1, 27, 12, id. Epod. 11, 17, Ovid. A. A. 1, 257, o. A.; bs. — vulnuscŭlum, i, n., demin.: lidet Saar, Digest.

vulpēcŭla, ae, f., demin.: liden Ræv, Cic. N. D. 1, 31, o. auct. Carm. d. Philom. 59; af — vulpes (volpes), is, (Biform af nomin. er vulpis, Avien.), f., [digammeret af ἀλώπηξ]: Ræven; - ∾ cauda, Hor. Ep. 1, 1, 73; ∾ mascula: Hanræven, Plin.; - ogs. som Billede paa List og Falskhed, Pers. 5, 117: Astutam vapido servas sub pectore vulpem; cf. Hor. A. P. 437; - som Ordsprog kan mærkes: jungere vulpes, (om det Umulige), Virg. Ecl. 3, 91; ligel. vulpes pilum mutat, non mores, Suet. Vesp. 16; — II) „overf."; - ∾ marina: en Haifiskart, (squalus alopecia L.), Plin. 9, 67. — vulpīnor (volp.), ari, v. depon. n.: at være som en Ræv; „overf.": at være snu el. listig; (for- o. efterel. Ord); vid. Varr. ap. Non., o. Appul.; af — vulpīnus (volp.), 3, [vulpes]: af en Ræv; - ∾ jecur, Plin.; ∾ sanguis, id.; ∾ lingua, id. — vulpĭo, onis, m., [vulpes]: en Ræv, d. e. forslagent el. listigt Menneske, Appul. — vulpis, is, f. vulpes ab in. — vulsella, ae, f. volsella. — Vulsinii, orum, o. Vulsinienses, ium, f. und. Volsinii. — vulsūra (vols.), ae, f., [vello]: Nykken el. Udrykken, Varr. R. R. 2, 11. — vulsus, 3, partic. p. adj. af vello.

vultĭcŭlus (volt.), i, m., demin. af vultus: en noget alvorlig Mine; - non te Bruti nostri vulticulus ab ista oratione deterret? Cic. Att. 14, 20. — vultum, i, f. vultus ab in. — vultŭōsus (volt.), 3, [vultus]: fuld af Miner el. Gebærder; bs. mork el. streng, odl.; - ∾ homo, Prudent.; ∾ frons, Appul.; - bs. „overf.": fuld af Opbævelser el. af Affectation, svulstig; - ne quid ineptum aut vultuosum sit (in oratione), Cic. Orat. 18; ∾ pronunciatio, Quintil. 11, 3, 183.

1. vultur (volt.), ŭris, m., (forel. Biform af nom. sing. er vulturus, Enn. ap. Charis.): Gribben, et Slags Rovfugl, vid. Plin. 19, 7; - rostroque immanis vultur adunco, Virg. Aen. 6, 597; - ogs. at mærke som Varselsfugl, vid. Liv. 1, 7; - som Ordsprog siges: vultur profert cornua, (om det Umulige), Claudian.; — II) „overf." om et roverst Menneske, Senec. Ep. 95, o. Martial. 6, 62. — 2. Vultur (Volt.), ŭris, m.: Bierg i Appulien ved Venusia, (hod. Voltore), Hor. Od. 3, 4, 9, Lucan.; — II) deresier benævnes Vulturnus ventus: en Sydsydostvind, Plin. 2, 46, Senec., Colum., Gell. — *vultŭrīnus (volt.), 3: af en Grib, som ligner en Grib; - ∾ fel, Plin.; ∾ collum, Martial. 9, 28; ∾ species: Gestalten af en Grib, Plin. 10, 3; o. — vultŭrius, i, m., ligesom 1. vultur: Gribben, Plaut. Truc. 2, 3, 16, Lucr. 4, 684, o. A.; — II) „overf."; A) et roverst Menneske; saal bede de fra Rom til deres Provindser afreisende Proconsuler, Gabinius o. Piso: duo vulturii paludati, vid. Cic. Sest. 33; cf. id. Pis. 16: hic vulturius illius provinciae etc.; s. ogs. Catull. 68, 124; — B) ulykkeligt Kast i Terningspil; - jacit vulturios quatuor, (opp. jacto basilicum), Plaut. Curc. 2, 3, 78; — [1. vultur]. — Vulturnālis (Volt.), e: horende til el. benævnt efter Guden Vulturnus, (der rimel. er identisk m. Vertumnus), Varr. L. L. 7, 3; — b) bs. subst. Vulturnalia, ium, n.: Vulturnusfesten, Fest. p. 379 (Müll.). — Vulturnum (Volt.), i, n.: By i Campanien ved Floden Vulturnus, (hod. Castel Volturno), Liv. 25, 20, o. id. 34, 45. — 1. Vulturnus (Volt.), i, m.: Flod i Campanien, (hod. Volturno), Plin. 3, 9, Liv. 8, 11, Virg., o. A.; — B) bs. Vulturnus, 3: horende til el. benævnt efter Floden Vulturnus; - ∾ vada, Sil. 12, 521; ∾ mare, Plin. 36, 66. — 2. Vulturnus ventus, f. und. 2. Vultur. — 3. Vulturnus, i, m.: Navnet paa en Guddom, Inscriptt., f. und. Vulturnalis.

vultus (volt.), us, m., (forel. nom. pl. n. volta, Enn. ap. Non., o. Lucr. 4, 1206), [rimel at aflede af volvo]; 1) „egentl."; A) „alm.": Ansigtet el. Aasynet med Indbegreb af de Træk el. Miner el. Gebærder, som udtrykke Menneskets Gemytstilstand el. indre Fornemmelser; bs. ogs. Mine el. Ansigtstræk, odl.; - imago animi vultus est, indices oculi, Cic. d. Or. 3, 59; cf. id. Pis. 1: vultus ··· qui sermo quidam tacitus mentis est, etc.; men a mente vultus fingitur, id. Tusc. 3, 15; men id. Lael. 25: qui ad alterius non modo sensum ac voluntatem, sed etiam vultum atque nutum convertitur; s. ogs. bes. id. Leg. 1, 9; men „poet.": ∾ acer in hostem, Hor. Od. 1, 2, 40; ligel. ∾ torvus, id., maestus, id.; vultum ducere, (giore en alvorlig el. mork Mine), vid. Ovid. Pont. 4, 8, 13; - - ogs. in pl.: vultus mehercule tuos mihi expressit omnes, etc., Cic. Fam. 12, 30; cf. id. Cluent. 26: recordamini faciem atque illos ejus fictos simulatosque vultus; ligel. Hor. Ep. 1, 1, 90: Quo teneam vultus mutantem Protea nodo? s. ogs. Ovid. Pont. 4, 1, 5: Sive trahis vultus, etc.; — B) „bes." ogs.: vredt el. bistert Aasyn, streng el. mork Mine; - vultus instantis tyranni etc., Hor. Od. 3, 3, 3; vultu terrere, id. Sat. 2, 7, 44; men vultu offensionem conjectare, Tac. Ann. 1, 12; ogs. kan hidfores Cic. R. Am. 13: si ··· vultu saepe laeditur pietas, etc.; ligel. id. Planc. 18: non modo severitatem illorum, sed ne vultus quidem ferre possemus; — II) „overf."; A)

„alm." f. facies: Anfigt, Aafyn; - illius simiae vultum subire, Coel. ap. Cic. Fam. 8, 12; cf. Hor. Od. 2,4, 21, o. id. Epod. 5, 93; - ligel. in pl.: tollens ad sidera vultus, Ovid. Met. 1, 731; cf. id. ibd. 5, 59, oftere, ogf. Martial. 1, 32, o. Plin. 26, 2; — B) „bef."; a) det malede el. afbildede Anfigt, nogens Billede el. Portrait; - vultus Epicuri ··· circumferunt secum, Plin. 35, 2; men id. 37, 2, (til Pompejus): e margaritis fieri vultus tuos? etc.; — b) Udseende el. ydre Geftalt af en Perfon el. Ting; - vultus capit illa priores, (fin forrige Geftalt), Ovid. Met. 1, 738; men id. ibd. 1, 6: Unus erat toto naturae vultus in orbe; cf. Virg. Aen. 5, 848. — vulva, ae, o. vulvula, ae, f. und. volva, volvula.

X.

X, x, er rimel. opftaaet af d. græfke Ξ (Ξι), men udtales ix, og er det 21de Bogftav i d. latinfke Alphabet; - fom Dobbeltbogftav ftaaer det nærmeft f. cs, faal. lux (f. lucs, gen. lucis), dixi (f. dicsi af dico); dernæft ogf. f. gs, faal. lex (f. legs, gen. legis), rexi (f. regsi af rego); ligel. f. hs, faal. traxi (f. trahsi af traho), og f. chs i det af Græffen laante onyx (f. onychs, gen. onychis); - fremdeles ftaaer x f. vs ikke alene i Formerne nix (f. nivs, gen. nivis), vixi (f. vivsi af vivo), o. connixi (f. connivsi af conniveo), men ogf. i Formerne fluxi (f. fluvsi af fluo, at fammenl. m. fluvius), o. struxi (f. struvsi af struo); - endel. er „x" ogf. undertiden opftaaet af ps o. ts, faal. proximus (f. propsimus af prope), nixus (f. nitsus af nitor) m. Biformen nisus, ligefom man har mistus o. mixtus af misceo; - ifolge en Ombytning af ss o. s m. x findes axis o. assis, laxus o. lassus, Exquiliae o. Esquiliae, Sextius o. Sestius; cf. Ulixis af Ὀδυσσεύς, Aiax af Αἴας; — not.: fom Taltegn er X = decem; - df. ogf. f. (den oprindel. 10 Asfes gjeldende) denarius; - emitur (mesosphaerum) X. LX (i. e. denariis sexaginta), Plin. 12, 26.

Xanthippe, es, f., Ξανθίππη, Socrates's Huftru; - vid. Cic. Tusc. 3, 15, Gell. 1, 17. — Xanthippus, i, m.; I) Fader til Pericles, Cic. Brut. 11; — II) en Lacedæmonier, der, fom Hærforer i Carthaginienfernes Tjenefte, tog Regulus fangen, id. Off. 3, 26. — xanthos, i, m., ξάνθος: etflags guldgul, forreften ubekjendt Ædelften, Plin. 37, 60. — Xanthus, i, m., Ξάνθος, Navnet paa flere Floder el. Stromme; df. navnl.; I) Flod i Troas, bliver ofte forvexlet med Scamander, Plin. 5, 33, Virg. Aen. 1, 473, Ovid.; — II) Flod i Lycien, hvorved en By af famme Navn, Virg. Aen. 4, 143, Hor. Od. 4, 6, 26, Stat.; — III) liden Flod i Epirus, Virg. Aen. 3, 350.

xĕnĭŏlum, i, n., demin.: liden Gjefteforæring, Appul., Digest.; af — xĕnium, i, n.: en Gjefteforæring, det latinfke lautia, Plin. Ep. 6, 31; — b) df. er Xenia: Titelen paa den 13de Bog af Martials Epigrammer, fordi den omhandler faadanne Gjenftande, der hyppigft brugtes til Gjefteforæringer; — II) „overf." o. „alm." f. Skenk el. Gave, Plin. 5, 8, Digest.

Xĕnŏcrătes, is, m., Ξενοκράτης: berømt Philofoph og Dialectiker, Difcipel af Plato; - vid. Cic. Acad. 1, 4, oftere. — xĕnŏdŏchīum (o. -ēum), ξενοδοχεῖον: Bygning til Fremmedes Optagelfe, Fremmedhospital, Cod. Just. — xĕnŏdŏchus, i, m., ξενοδόχος: fom modtager og beverter Fremmede, Forftander for et Fremmedhospital, Cod. Just. — xĕnŏpărŏchus, i, m., ξενοπάροχος: fom forfyner Fremmede med visse Fornodenheder, Digest. — Xĕnŏphănes, is, m., Ξενοφάνης: berømt græfk Philofoph og Dialectiker, princeps disciplinae Megaricorum, Cic. Acad. 2, 42, oftere. — Xĕnŏphon, ontis, m., Ξενοφῶν: berømt græfk Hiftoriker og Philofoph af Athenen, Difcipel af Socrates, Grækernes Hærforer und. den yngre Cyrus, Cic. Div. 1, 25, ogf. id. d. Senect. 9 o. 17; — B) df. Xĕnŏphontēus (o. -īus), 3, Ξενοφόντειος: xenophontifk; - ∾ et molle genus sermonis, Cic. Brut. 35; men ∾ Hercules, (fom indfores el. omtales af Xenophon), id. Fam. 5, 12.

xērampĕlinae, arum, f., (sc. vestes), ξηραμπέλιναι, (af det torre Vinlovs Farve): morkerode el. morke Klæder, Juvenal. 6, 518. — xērantĭcus, 3, ξηραντικός: torrende, decoctio, Macer. — xērŏcollyrĭum, i, n., ξηροκολλύριον: etflags tor Salve, Marc. Emp. — xērŏphăgĭa, ae, f., ξηροφαγία: Nydelfen af torre Spifer, Tertull. — xērophthalmĭa, ae, f., ξηροφθαλμία: etflags tor Dienfygdom, Dienbetændelfe, Marc. Emp., (paa Græfk, Cels.). — xiphĭas, ae, m., ξιφίας (fværdformet); I) Sværdfiften, (xiphias gladius L.), Plin. 32, 6, o. Ovid. Hal. 97; — II) fværdformet Komet, Sværdftierne, Plin. 2, 22. — xīphĭon, i, n., ξίφιον: Sværdlilien, Plin. 25, 88.

xy̆līnum, i, n., ξύλινον: Bomuld, Plin. 19, 2. — xy̆lŏbalsămum, i, n., ξυλοβάλσαμον: Veddet af Balfamtræet, Plin. 12, 54. — xy̆lŏcassĭa, ae, f., ξυλοκασσία: Veddet af Casfiatræet, Plin. 12, 42. — xy̆lŏcinnămōmum, i, n., ξυλοκιννάμωμον: Veddet af Cinnamomtræet, Plin. 12, 42. - xy̆lŏcinnămum, i, n.: forkortet Form af frgd., Scribon. - xy̆lon, i, n., ξύλον, (Træ el. Ved, lignum, df. bef.): Bomuldsbuften, Plin. 19, 2. — xy̆ris, ĭdis, f., ξυρίς: den vilde Iris, Plin. 21, 83.

xystarches, ae, m., ξυστάρχης: Forftander for en Xyftus, Opfynsmand derover, Ammian., Tertull. — xystĭcus, 3, ξυστικός: horende til el. benævnt efter en Xyftus, xyftifk; - ∾ vanitas (sc. athletarum), Tertull.; — b) df. subst. xystici, orum, m.: Athleterne, Suet. Aug. 45, Digest. — xystum, i, n.. f. und. flgd. — xystus, i, m., ξυστός; I) hos Grækerne: bedækket Soilegang el. Porticus, hvori Athleterne ovede fig om Vinteren; vid. Vitruv. 5, 11, (hvor ogf. pl. xysta), o. id. 6, 7; - ogf. er at hidfore det allegorifke Udtryk: palaestrice spatiari in xysto etc., vid. Cic. d. opt. gen. Or. 3; — II) hos Romerne: bedækket Soilegang, hvori man fpadferer, disputerer, odl.; - quae (signa) tibi gymnasii xystique videbuntur esse, Cic. Att. 1, 8; cf. Suet. Aug. 72: praetoria ··· xystis et nemoribus excoluit; f. ogf. Plin. Ep. 5, 6, o. Phaedr. 2, 5; men Cic. Acad. 2, 3: quum pauca in xysto locuti essemus, tum eodem in spatio consedimus.

Y.

Y, y, oprdl. et græsk Bogstav, indførtes først sildigt i de af Græsken laante latinske Ord; - saal. skrev Ennius altid Burrus f. Pyrrhus, o. Bruges f. Phryges; vid. Cic. Orat. 48; - men ogs. i den følgende Tid brugtes længe „u" f. d. græske „υ"; saal. er bucina af βυκάνη, cubus af κύβος, fuga af φυγή, etc.; - sild. gik dette „u" ogs. over til „i"; saal. lacrima, tidligere lacruma, af δάκρυμα; - men ogs. traadte „o" istedetfor „υ"; saal. mola af μύλη, folium af φύλλον; men m. Forkortning: ancŏra f. ἄγκυρα (ligesom ovenf. lacrĭma af δάκρυμα); - paa Ciceros Tid skreves de af Græsken laante Ord hyppigen med y, hvorimod i andre latinske Ord Skrivemaaden med y (satyra, Sylla, etc.) er aldeles at forkaste; - da forresten det græske υ i Ordets Begyndelse altid betegnes med spiritus asper, og da denne i Latinen udtrykkes ved h, saa er denne Ordrække at eftersee und. hy-.

Z.

Z, z, forekommer alene i fremmede Ord, og svarer i Lyden deels til d. græske ζ (ds), deels til d. latinske s el. ss; - hvf. man finder Zmyrna o. Smyrna, zmaragdus o. smaragdus, imedens de græske Verber paa -ζω i Latinen forvandle ζ til ss, saal. Atticisso, musso; - jugum af ζυγόν viser Overgangen af ζ til j, ligesom zeta f. diaeta viser Ombytningen af z m. di.

Zābŭlus el. Zăbŏlus, i, m., Ζάβολος, (Biform af Διάβολος, f. ogs. frgd. in fin.): Djævelen, Lactant. — Zăcynthus (-os), i, f., Ζάκυνθος: Ø i d. joniske Hav, (hod. Zante), Mela 2, 7, Plin. 4, 19, Liv.; — B) df. Zăcynthĭus, 3: zakynthisk, Calchas, Plaut. Merc. 5, 2, 104; ∾ bitumen, Plin. 35, 51. — Zăleucus, i, m., Ζάλευκος, af Locri i Italien, Discipel af Pythagoras, blev sine Landsmænds Lovgiver; - vid. Cic. Leg. 1, 22, o. id. ibd. 2, 6, ogs. id. Att. 6, 1, o. Senec. Ep. 90.

Zăma, ae, f., Ζάμα; I) Sted i Numidien, beromt af Scipio's Seier over Hannibal, Liv. 30, 29, Sil., o. A.; — II) Zama (regia): By i Numidien, Sall. Jug. 57, o. auct. B. Afr. 91; — B) df. Zămensis, e: zamensisk, oppidum, Plin. 5, 4; — b) df. subst. pl. Zamenses, ium, m.: Zamenserne, auct. B. Afr. 92. — zāmĭa, ae, f., ζημία: Tab el. Skade; - (dives pauperi) Ubi manum injicit benigne, ibi onerat aliquam zamiam, Plaut. Aul. 2, 2, 20, — Zămolxis, is, m., Ζάμολξις: thracisk Philosoph, Appul.

zancha el. zanga, ae, f.: etslags mygt Fodtøi hos Partherne, Cod. Theod. — Zancle, es, f., Ζάγκλη: ældre Navn paa Byen Messana (Messina) paa Sicilien, Ovid. Met. 14, 5, oftere, ogs. Sil.; — B) df. 1) Zanclaeus, 3: zanclæisk; df. „poet": ∾ arena, (d. e. Sicilien), Ovid. Met. 13, 729; — 2) Zanclēius, 3: = frgd.; - ∾ moenia, Sil. 14, 48, (i. e. Messana); ∾ saxa, Ovid. Met. 14, 47. — zanthenes, is, m.: etslags gul Ædelsten, Plin. 37, 70. — zăplūtus, 3, ζάπλουτος: meget rig, Petron. Sat. 37.

zēa, ae, f., ζέα: en Kornart el. Hvedeart, (triticum spelta L.), Plin. 18, 19; — II) en Rosmarinart, Appul. — zēlātor, ōris, m.: den Misundelige, Venant.; af — zēlo, are, v. a., ζηλόω (i. e. aemulor, invideo): elsker heftigen el. nidkiært, Tertull., Augustin. — zēlōtes, ae, m., ζηλωτής: som elsker heftigen el. nidkiært, (som ingen Medbeiler taaler), Tertull., o. A. — zelotypa, ae, f. und. zelotypus, nr. II. — zēlŏtȳpĭa, ae, f., ζηλοτυπία: Nidkiærhed, Misundelse, Skinsyge, Plin. 25, 37; (hos Cic. paa Græsk) — zēlŏtȳpus, 3: nidkiær; df. misundelig, skinsyg; - ∾ Jarbas, Juvenal. 5, 45; cf. id. 6, 278; — II) df. subst.; a) zelotypus, i, m.: den Misundelige, den Skinsyge, Petron. Sat. 45, Quintil. 4, 2, 30, o. Martial. 1, 93; — b) zelotypa, ae, f.: den Skinsyge, Petron. Sat. 69. — zēlus, i, m., ζῆλος: Nidkiærhed el. Kappelyst, (rosende el. dadlende), Vitruv. 7 praef.; - ogs. Misundelse, Skinsyge, Prudent., Auson.

zĕma, ătis, n., ζέμα: Kogekar, Apic. — Zēno el. Zenon, ōnis, m., Ζήνων; I) Navnet paa flere græske Philosopher, hvoriblandt her mærkes; A) Stifteren af den stoiske Sect, af Cittium paa Cyperen, Cic. Fin. 3, 2, oftere, o. A.; — B) en eleatisk Philosoph, af Elea i Storgrækenland, Opfinder af Dialectiken, Cic. Acad. 2, 42, oftere; — C) en epicureisk Philosoph, Lærer for Cicero og Attikus, Cic. N. D. 1, 21 o. 33, oftere; — II) en græsk Keiser i d. 5te christelige Aarhundrede; — B) df. Zenoniana lex, Cod. Just. — Zēnōnĭānus, 3, f. und. frgd. nr. II, B. — Zēnōnĭci, orum, m.: Disciple af en Philosoph Zeno, Augustin.

Zĕphȳrĭtis, idis, f., Ζεφυρῖτις: Zephyritide; - under dette Navn dyrkedes som Gudinde K. Ptolemæus Philadelphus's afdøde Gemalinde, Arsinoe, Catull. 66, 57; (cf. Plin. 34, 42). — zĕphȳrĭus, 3, ζεφύριος: zephyrisk; - ∾ ova: Vindæg, Plin. 10, 80. — Zĕphȳrus, i, m., Ζέφυρος: den (hos Romerne) lune og milde Vestenvind, (lat. Favonius), der, som Foraarsvind: inchoat ver aperitque terras, Plin. 18, 77, hvor den ogs. heder: genitalis mundi spiritus; cf. Virg. Ge. 1, 44, id. Aen. 4, 223, oftere, ogs. Hor. Od. 3, 1, 24, id. ibd. 4, 7, 9, oftere, ogs. Ovid. Met. 1, 64, oftere, o. A.; - ligel. in pl., ∾ molles, lenes, Ovid., o. A.; poet. ogs. alm. en Vind, Virg. Aen. 4, 562; — II) som Person er Zephyrus: Gemal af Blomstergudinden Chloris el. Flora, Ovid. Fast. 5, 201.

zeros, i, m.: etslags ubekiendt Ædelsten, Plin. 37, 53. — Zērynthĭus, 3: horende til den thraciske By Zerynthus ved Ænos; - ∾ litora, Ovid. Trist. 1, 10, 19; ∾ Apollo, Liv. 38, 41. — 1. zēta, ae, f., f. diaeta, Lamprid. Heliog. 31. — 2. zēta, n. indecl., ζῆτα: det græske Bogstav Zeta, Auson. — zētārĭus, 3, [1. zeta], f. diaetarius, Paul. Sent. — Zētes, ae, m., Ζήτης: Broder af Calais, og Søn af Boreas, en af Argonauterne, Ovid. Met. 6, 716. — Zēthus, i, m., Ζῆθος: Søn af Juppiter ved Antiopa, Broder til Amphion, Cic. d. Or. 2, 37, Hor. Ep. 1, 18, 42, Hygin.

Zeugĭtāna regio: en Del af Africa propria, Plin. 5, 3. — zeugītes, ae, m., (sc. calamus), ζευγίτης: en Rorart, Plin. 16, 66. — zeugma, atis, n., ζεῦγμα: Forbindelse; navnl i Grammatiken: den Figur, da tvende Sætninger forbindes ved eet Verbum, Ascon.; — II) Bro over en Flod; - df. som nom. pr., Zeugma, atis, n., Ζεῦγμα: By i Syrien ved en Bro over Euphrates, Plin. 5, 13 o. 21, Tac. Ann. 12, 12, Lucan.,

Stat. — zēus, i, m., ζαιός: etslags Fisk, (Lat. faber), Colum., Plin. 9, 32. — Zeuxis, is o. ĭdis, m., Ζεῦξις: berømt græsk Maler, af Heraclea, Plin. 35, 36, Cic. Brut. 18, o. id. d. Or. 3, 7, ogs. id. Inv. 2, 1, o. A.

zingĭbĕri, n., indecl., ζιγγίβερι: Ingefer, (amomum zingiber L.); Plin. 12, 14; - ogs. zingiber, ĕris, m., Cels., Pallad. — zinzĭlŭlo, are, v. n.: Naturlyd el. Qviddren af visse Fugle, (navnl. af regulus, af merops o. progne), auct. Carm. Philom. 43. — zirbus, i, m., ligesom omentum: Tarmenettet el. Fedthinden, Apic. — zīzania, orum, n., ζιζάνια: Klinte og andet Ukrud, Prudent. — zīzўphum, i, n., ζίζυφον: Brystbærret, Plin. 15, 14, oftere. — zīzўphus, i, m., ζίζυφος: Brystbærtræet, Colum. 9, 4, Pallad., (rhamnus jujuba L.). — zmaragdus, i, m., s. und. smaragdus. — zmilampis, is, m.: etslags ubekiendt Ædelsteen, Plin. 37, 70. — Zmyrna, ae, o. Zmyrnaeus, 3, s. und. Smyrna, etc.

zōdĭăcus, i, m., ζῳδιακός: Dyrkredsen, (signifer orbis), Cic. Arat. 317, o. Gell. 13, 9; - silb. ogs. som adj. 3: ∾ diastema, Sidon.; ∾ tractus, Capella. — Zōe, es, f., (ζωή d. e. Livet): en af de valentinske Æoner, Tertull. — Zōĭlus, i, m., Navnet paa en stræng Kritiker und. Ptolemæus Philadelphus, navnl. berygtet som Homers Dadler (Ὁμηρομάστιξ), Vitruv. 7 praef.; — II) „overf.": dadlesygt og ærestænderisk Menneske, Ovid. Rem. Am. 366. — zōmŏtēgănīte, es, f., [ζωμός, τήγανον]: Fad med Fisk, som er kogt i sin egen Sauß, Apic.

†zōna, ae, f., ζώνη: det jomfruelige Bælte, som først løses i Brudekammeret, Catull. 2, 13, Ovid. Fast. 2, 320, oftere, o. A.; — II) „overf."; A) det mandlige Bælte, hvori navnl. ogs. Penge forvares, ds. Pengekat, odl.; - vid. C. Gracch. ap. Gell. 15, 12, Hor. Ep. 2, 2, 40, o. Liv. 33, 29; — B) Orions Bælte (som Stiernebillede), Ovid. Fast. 6, 787; — C) bælteformet Stribe i el. paa visse Ædelstene, Plin. 37, 24; — D) Jordbælte el. Himmelbælte el. Zone, der angiver et vist Clima el. en vis Temperatur; - vid. Virg. Ge. 1, 233, Ovid. Met. 1, 46, oftere, Plin. 2, 68, o. A.; — E) etslags rødligt Udslæt, der i Form af et Bælte omgiver Mennesket; ogs. zoster o. ignis sacer, Scribon.; ds. — zōnālis, e: hørende til et Jordbælte; - ∾ ambitus, Macrob. Somn. Scip. 2, 5; — zōnārius, 3: hørende til et Bælte; - ∾ sector: der bortskærer Pengepungen (fra Livbæltet), Plaut. Trin. 4, 2, 20; — b) subst. zonarius, i, m.: som forfærdiger Livbælter, en Bæltemager, Cic. Flacc. 7; — zōnātim, adv.: i en Kreds, rundt omkring; - ∾ circum impluvium cinerarios cludebat, Lucil. ap. Non.; o. — zōnŭla, ae, f., demin.: lidet Bælte, Catull. 61, 53, o. A.

zōophthalmos, i, m., ζωόφθαλμος: den store Husløg, ogs. aïzoum majus, Plin. 25, 102. — zōphŏrus, i, m., ζωφόρος: Frisen paa Søilen (imellem epistylium o. coronis, fordi samme ordenl. var smykket med Dyrfigurer), Vitruv. 3, 3. — zōpissa, ae, f., ζώπισσα: det af gamle Skibe afskradede vexblandede Beg, Plin. 16, 23, o. id. 21, 26. — zōpўron, i, n., ζώπυρον: en anden Benævnelse paa Planten clinopodion, Plin. 21, 87. — Zōpўrus, i, m., Ζώπυρος; I) berømt Physiognom paa Socrates's Tid; - vid. Cic. Fat. 5, o. id. Tusc. 4, 37; — II) en fornem Perser, som, ved at lade sig lemlæste, fremskyndede Erobringen af Babylon; - vid. Justin. 1, 10, flgd.; — B) ds. rimel.; 1) Zopyrīon, vid. Lucil. ap. Non. 210, 28; o. — 2) Zopyriātim, adv.: paa en Zopyrus's Viis, id. ibd. 455, 17.

zoraniscēos, i, m.: etslags ubekiendt Ædelsteen, Plin. 37, 70. — Zōrŏastres, is, m., Ζωροαστρής: Medernes Lovgiver og Religionsstifter, omtrent 70 Aar før Cyrus; - vid. Justin. 1, 1, Plin. 30, 2, Appul.; — B) ds. Zōrŏastrēus, 3: zoroastrisk; - ∾ susurri, (magiske el. fortryllende Taler), Prudent. — zoster, ēris, m., ζωστήρ, (Livgiord el. Livbælte); ds. I) ligesom zona, nr. II, E: = ignis sacer, Plin. 26, 74; — II) etslags Søtang, id. 13, 48. — zōthēca, ae, f., ζωθήκη: etslags Cabinet (ved et større Værelse, cubiculum), hvori man tager sig en liden Hvile om Dagen, vid. Plin. Ep. 2, 17. — zōthēcŭla, ae, f., demin. af frgd., Plin. Ep. 5, 6, Sidon.

zura, ae, f., [afrikansk Ord]: Froet til Christtornen el. paliurus, Plin. 24, 71. — zўgia, ae, f. und. zygius. — zўgis, ĭdis, f., ζυγίς: vild Polei el. Markpolei, Appul. — zўgius, 3, ζύγιος: hørende til et Aag el. til en Forbindelse el. til et Ægteskab; - ∾ tibia, (Bryllupsfløite), Appul.; — II) ds. som subst., zygia, ae, f., (sc. arbor), (carpinus betulus L.): Ahorntræet, (af dets Tienlighed til Aag), Plin. 16, 26; — B) Zygia, ae, f.: Epithet til Juno som Ægteskabets Gudinde, Appul. — zygis, ĭdis, f., ζυγίς: etslags Plante, germ. wilder Quendel, Appul. — zўgostăsĭum, i, n., ζυγόστασις: en Veiermesters Embede el. Forretning, Cod. Theod. — zўgostătes, ae, m., ζυγοστάτης: en Veiermester, Cod. Theod. — zўthum, i, n., ζῦθος: etslags af Korn el. Byg tilberedet Drik hos Ægyptierne, Plin. 22, 82, Colum., Digest.

